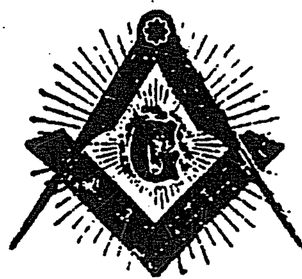

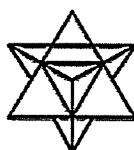
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΤΗΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

ΥΠΟ

ΝΕΣΤΟΡΟΣ Χ. ΛΑΣΚΑΡΙ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΡΟΛΟΓΟΥ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ (1934)

Ἑξήκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη διέρρευσαν ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γῆν τῆς Κερκύρας τὸ πρῶτον τῷ 1717 (ἢ κατ' ἄλλους τῷ 1740) βλαστήσας Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς κατηρτίσθη εἰς Τεκτονικὴν Μεγάλην Δύναμιν. Διαρκῶς ἔκτοτε προοδεύων, στερρῷ τῷ βήματι προϋχώρησεν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑψηλῶν σκοπῶν τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς, διαπαιδαγωγῶν ἀφ' ἑνὸς τὰ μέλη του εἰς τὴν βαθεῖαν κατανόησιν τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρωπιστικῶν του διδασκαλιῶν, παροτρύνων δ' ἀφ' ἑτέρου καὶ προωθῶν αὐτὰ εἰς τὴν ἔμπρακτον ἐφαρμογὴν τῶν διδασκαλιῶν τούτων ὑπ' αὐτῶν ἔν τε τῇ Τεκτονικῇ καὶ τῇ βεβήλῳ ζωῇ των.

Κατὰ τὴν τοιαύτην του ὅμως πολυετῆ ἀνθρωπιστικὴν προσπάθειαν πολλὰ ἐμπόδια εἶχε νὰ ὑπερνικήσῃ ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός.

Ἐκ τούτων δύο παρουσιάσθησαν καὶ παρουσιάζονται εἰσέτι καὶ σήμερον εἰς αὐτόν: Τὸ ἓν εἶναι αἱ ἀνέκαθεν ἐπικρατοῦσαι εἰς μερίδας τινὰς τῆς Ἑλληνικῆς ἀμυήτου κοινωνίας πεπλανημέναι ἀντιτεκτονικαὶ δοξασίαι καὶ προλήψεις. Τὸ δ' ἄλλο εἶναι τὸ οὐχὶ εὐχερὲς τῆς διαμορφώσεως τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς πραγματικοὺς Τέκτονας καὶ εἰς ἐνθουσιώδεις διδασκάλους ἀνθρωπιστὰς ὁδηγοὺς τῆς ἀμυήτου κοινωνίας, λόγῳ βεβαίως τῆς φύσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ, κυρίως ὅμως λόγῳ ἐλλείψεως τῶν καταλλήλων ἐκείνων διδακτικῶν βοηθημάτων, τῇ βοηθείᾳ τῶν ὁποίων εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ ἢ ὅσον τὸ δυνατὸν πληρεστέρα κατανόησις ὑφ' ἑκάστου Τέκτονος τῶν διδαγμάτων τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ἀπορρεόντων καθηκόντων των.

Ἀπὸ διαφόρων πλευρῶν διεξάγονται καὶ πάλιν ἐπιθέσεις σφοδραὶ κατ' αὐτοῦ καὶ πολλαὶ πάλιν κρίσεις ἐναντίον του ἀκούονται, ἐκφερόμεναι ἀτυχῶς ὑπὸ ἀντιπάλων του, οἱ ὁποῖοι εἴτε ἀγνοοῦν τελείως πολλάκις τὴν οὐσίαν, τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, εἴτε ἐλάχιστα περὶ αὐτοῦ γνωρίζοντες, ὑποπίπτουν εἰς παρεξηγήσεις καὶ πλάνας, ἐπηρεαζόμενοι ἀπὸ προλήψεις καὶ ἐσφαλμένας ἀντιλήψεις. Καὶ σήμερον εἰσέτι ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὑφίσταται τὴν ἐπίθεσιν λειτουργῶν τινων τοῦ ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ κλήρου καὶ Ἑλλήνων τινῶν θεολόγων, ἀγνοούντων ἢ παρεξηγούντων τελείως τὴν οὐσίαν, τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ ἔργα ἐκείνων, ἐναντίον τῶν ὁποίων καταφέρονται.

Οἱ κατὰ χώρας Τεκτονισμοὶ ἐν τῇ ἀμύνῃ των κατὰ τῶν ἐναντίον των διαφόρων ἐπιθέσεων ἐφήρμοσαν διάφορα μέσα ὑπερασπίσεως, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἔκδοσις καταλλήλων βιβλίων, τὰ ὁποῖα σκοπὸν ἔχουν νὰ διαφωτίσουν τὴν ἀμύητον κοινωνίαν περὶ τῶν εὐγενῶν καὶ ὑψηλῶν ἀνθρωπιστικῶν τάσεων καὶ προσπαθειῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἀνάλογον σκοπὸν ἐπιδιώκει τὸ ἔργον τοῦτο. Ἡ παροῦσα ***«Ἐγκυκλοπαίδεια Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς»*** ἀπευθύνεται καὶ πρὸς ἐκείνους τοὺς ***μὴ Τέκτονας Ἕλληνας***, ἰδίᾳ δ' εἰς τοὺς ἐκ τούτων ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ καταφερομένους, οἱ ὁποῖοι θὰ θελήσουν νὰ σχηματίσουν—ἐλεύθεροι τὴν σκέψιν καὶ τὴν κρίσιν ἀπὸ πάσης προκαταλήψεως—μίαν ἰδέαν σαφῆ καὶ ὀρθὴν περὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἀπευθύνεται ὡς φορεὺς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πραγματικότητος πρὸς πάντα μὴ Τέκτονα, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ κρίνῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν μετὰ δικαιοσύνης, χωρὶς νὰ ἐπηρεάζηται ἀπὸ τὰς φωνὰς —παραληρήματα ἐνίοτε—τῶν μεροληπτικῶς ἢ ἐκ συμφέροντος καταφερομένων κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἡ παροῦσα «Ἐγκυκλοπαίδεια» ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ οὔτε ὡς προπαγανδιστικὸν οὔτε ὡς ὑπερασπιστικὸν σύγγραμμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἀποκλειστικῶς περιορίζεται νὰ ἐκθέσῃ τί ἦτο, τί εἶναι καὶ τί δύναται νὰ εἶναι καὶ νὰ γίνῃ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός.

Ἰδιαίτατα ὅμως καὶ κυριώτατα ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ὅσον ἔνεστι τελειοτέραν διαπαιδαγώγησιν τῶν Ἑλλ.'. Τεκτ.'. εἰς τὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν, ἀρχῶν καὶ προσπαθειῶν τοῦ παγκοσμίου τούτου θεσμοῦ.

Καθ' ἣν ἐποχὴν εἰς ἄλλας γλώσσας τὰ Τεκτονικὰ συγγράμματα ἀποτελοῦν ὀγκώδεις βιβλιοθήκας, παρ' ἡμῖν ἡ ὅλη Τεκτονικὴ βιβλιογραφία, ἡ ἀποτελοῦσα τὸ ἀπαραίτητον βοήθημα παντὸς ἐρευνητοῦ μελετητοῦ Τέκτονος, περιορίζεται εἰς ἐλάχιστα ἔργα.

* * *

Ἐπιβάλλεται νὰ τονισθῇ, ὅτι τὸ παρὸν ἔργον—ἂν καὶ ***ἐκδιδόμενον τῇ ἀδείᾳ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν*** τῶν δύο προϊσταμένων Ἀρχῶν τοῦ Συμβολικοῦ καὶ Φιλοσοφικοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ—δέον νὰ μὴ ἐκληφθῇ ὡς ἐπίσημος τῶν ἐν λόγῳ δύο Ἀρχῶν ἔκδοσις, περιέχουσα τὰς γνώμας καὶ ἀντιλήψεις αὐτῶν. Αἱ ἐκφραζόμεναι γνῶμαι, ἰδέαι καὶ κρίσεις ἀποτελοῦν γνώμας, ἰδέας καὶ κρίσεις τοῦ συγγραφέως ἢ ἄλλων Τεκτόνων ὀνομαστὶ ἀναφερομένων.

Ἰανουάριος 1934

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Β'. ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Ἡ Ἐγκυκλ.˙. τῆς Ἐλευθ.˙. Τεκτ.˙. τῆς ὁποίας προπολεμικῶς εἶχεν ἐκδοθεῖ ὁ πρῶτος τόμος, ὁ δὲ δεύτερος ἦτο ἕτοιμος πρὸς διανομὴν ὅταν ἐπῆλθεν ἡ ἐχθρικὴ κατοχή, ἐπανεκδίδεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πάλιν καὶ εἰς διάφορον τοῦ προηγουμένου σχῆμα, διὰ δύο κυρίως λόγους:

Πρῶτον, διότι ἡ μεσολαβήσασα ἑνδεκαετία ἐδημιούργησε φυσικὰ κενά, ὅσον ἀφορᾷ κυρίως τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τοῦ θεσμοῦ, τὰ ὁποῖα θὰ πρέπῃ νὰ συμπληρωθοῦν καὶ

Δεύτερον, διότι ἡ ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Γκεστάπο κατάσχεσις τῶν 1.400 ἀντιτύπων τοῦ Β' τόμου ἐπέβαλε τὴν ἀνάγκην τῆς ἀνατυπώσεως.

Ἐθεώρησα προτιμότερον ἑπομένως νὰ προβῶ εἰς τὴν ἐκ νέου ἀπ' ἀρχῆς ἔκδοσιν τοῦ ἔργου συμπεπληρωμένου καὶ συγχρονισμένου ἐννοεῖται.

Τοῦτο θὰ ἦτο δυνατὸν ἴσως νὰ γίνῃ ἀπὸ ἔτους, ἀλλ' ἡ ἐκ μέρους τῶν Γερμανῶν κατάσχεσις ἐπίσης καὶ ὁλοκλήρου τῆς Τεκτονικῆς βιβλιοθήκης μου ἀποτελουμένης ἀπὸ 284 ἐν ὅλῳ ξένα Τεκτονικὰ συγγράμματα, μὲ ὑπεχρέωσε νὰ ἀναπληρώσω πρῶτον, ἐφ' ὅσον ἦτο ἐφικτόν, τὰ κατασχεθέντα βοηθητικὰ βιβλία πρὶν ἢ προβῶ εἰς τὴν ἐκ νέου ἔκδοσιν.

Θέλω νὰ πιστεύω ὅτι οἱ Ἕλληνες Τέκτ.˙. θὰ θελήσουν νὰ ὑποστηρίξουν τὴν προσπάθειαν, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ τοὺς δώσῃ τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλληνικήν, σχετικῶς πλῆρες βοήθημα ὅσον ἀφορᾷ τὸν παγκόσμιον Τεκτονισμόν, τὴν ἱστορίαν τῆς καταγωγῆς του, τὴν ἐξέλιξίν του, τὴν ἑρμηνείαν τῶν συμβόλων καὶ ἀλληγοριῶν του—ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπουν τοῦτο ἡ φύσις καὶ οἱ περιορισμοὶ οἵτινες περιβάλλουν τὴν Β.˙. Τ.˙.—τὰ κατὰ καιροὺς ἐμφανισθέντα καὶ ἐξαφανισθέντα συστήματα ὡς καὶ τὰ σήμερον ὑφιστάμενα, τὴν βιογραφίαν καὶ τὴν Τεκτ.˙. δρᾶσιν τῶν διαπρεψάντων ὀπαδῶν του ὡς καὶ τὴν ἐν γένει ἐπίδρασιν τοῦ μυστηριακοῦ μας σωματείου ἐπὶ τῆς κοινωνίας, τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐθνῶν.

Τὸ παρὸν ἔργον δὲν εἶναι βεβαίως προπαγανδιστικόν. Ὁ Τεκτονισμὸς ὡς γνωστὸν δὲν ἀγρεύει ὀπαδούς Οἱ μὴ Τέκτονες Ἕλληνες ἀναγινώσκοντες τὸ ἔργον θὰ πεισθοῦν—εἶμαι βέβαιος—πόσον ἄδικοι ἦσαν αἱ καὶ πέρυσιν ἀκόμη ἐπαναληφθεῖσαι ἐπιθέσεις μερικῶν ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Κλείων τὸν πρόλογον αὐτὸν τῆς νέας ἐκδόσεως, θεωρῶ ὑποχρέωσιν ν' ἀπευθύνω τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου καὶ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς εὐγνωμοσύνης μου:

Πρῶτον, πρὸς τὰς δύο Ὑπάτας Ἀρχάς, τὴν Μ.˙. Στ.˙. τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ Ὕπ.˙. Συμβ.˙. τοῦ 33ο τῆς Ἑλλάδος, διότι ηὐδόκησαν νὰ ἐπιτρέψουν τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου καὶ νὰ τὴν θέσουν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψίν Των.

Δεύτερον, πρὸς τὴν μητρικήν μου Σ.˙. Στ.˙. Ὅμηρος, ἥτις ἀνέλαβε τὴν ὄχι εὐκαταφρόνητον δαπάνην τοῦ συγγράμματος, τοῦ ὁποίου ἄλλως ἡ ἔκδοσις θὰ ἦτο ἀδύνατος.

Τρίτον, πρὸς πάντας τοὺς Φιλτ.˙. Φιλτ.˙. Ἀδ.˙. Ἀδ.˙. οἵτινες διὰ πληροφοριῶν, σημειωμάτων καὶ ἄρθρων ὁλοκλήρων μὲ ἐβοήθησαν εἰς τὴν σύνταξιν καὶ κατάταξιν τοῦ ἔργου καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀρτιωτέραν ἐμφανισίν του καὶ

Τέταρτον, πρὸς ὅλας τὰς Σ.˙. Σ.˙. Στ.˙. Στ.˙. τὰς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.˙. Στ.˙. τῆς Ἑλλάδος καὶ τοὺς φιλτ.˙. φιλτ.˙. ἀδ.˙. ἀδ.˙. οἵτινες ἀνέλαβον τὴν κατὰ τόπους διανομὴν τοῦ ἔργου.

ΝΕΣΤΩΡ ΛΑΣΚΑΡΙΣ

Ὀκτώβριος 1951.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αἱ ἐν τῷ κειμένῳ τῆς «ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ» *παραπομπαὶ* εἰς βιβλιογραφίαν ἀναφέρονται ἀντιστοίχως εἰς τὰ κάτωθι συγγράμματα :

1. MACKEY G. ALB. — An Encyclopaedia of Freemasonry and its kindred Sciences. Τόμ. Α', Β' καὶ Γ'.—Chicago. Τελευταία ἔκδοσις 1947.
2. *Τοῦ ἰδίου :* A Lexicon of Freemasonry with appendix by M. C. PECK. London.
3. WAITE ARTHUR EDW.—A new Encyclopaedia of Freemasonry. Τόμ. Α' καὶ Β' London MCMXXI.
4. LENNING C. — Encyclopaedie der Freimaurerei. Τόμ. I—III. Leipzig 1824—1828.
5. ALLGEMEINES HANDBUCH DER FREIMAUREREI. Τόμ. I καὶ II. Leipzig—Hesse 1900-1901.
6. DICTIONNAIRE «RHÉA»—THEOSOPHIE Editions «Rhéa». Paris 1921.
7. LENNHOFF EUG. — POSNER OSCAR. - Internationales Freimaurer-lexicon. Amalthea Verlag, Zürich—Leipzig—Wien, 1932.
8. WIRTH OSVALD.—Le Livre de l'apprenti. Paris 1925.
9. *Τοῦ ἰδίου :* Le livre du compagnon. Paris 1924.
10. *Τοῦ ἰδίου :* Le livre du maître. Paris 1926.
11. PLANTAGENET E. EDOUARD.—Causeries initiatiques pour le travail en loge d'apprentis. Paris 1929.
12. *Τοῦ ἰδίου :* Causeries initiatiques pour le travail en loge de compagnons. Paris 1931.
13. *Τοῦ ἰδίου :* Causeries initiatiques pour le travail en chambre du milieu. Paris 1931.
14. ANDRÈ GÉDALGE AMELIE.—Manuel interprétatif du Symb.·. Maç.·. 1er degré symb.·.—Gr.·. d' app.·.. Paris.
15. *Τῆς ἰδίας :* Manuel interprétatif du Symb.·. Maç.·. 2me degré Symb.·.—Gr.·. de comp.·. Paris.
16. LENNHOFF EUG.—Die Freimaurer, Wien, Amalthea 1928.
17. HECKERTON WIL. CHARL.—Geheime Gesellschaften, Geheimbunde und Geheimlehren. Leipzig 1900.
18. GOBLET D'ALVIELLA, le Comte.—La migration des symboles. Paris 1891.
19. RAGON M. T.—De la maçonnerie occulte et de l'initiation hermétique (nouvelle édition). Paris 1926.
20. EISLER RUDOLF.—Handwörterbuch der Philosophie. Berlin. 1922.
21. GEISSLER FRIEDR.—Die Freimaurerei, ihr Wesen und Wirken (Talisman-Bücherei Bd 44. Dresden.
22. ALLENDY R.—Le symbolisme des nombres. Essai d'arithmosophie. Paris 1921.
23. DAANSON EDOUARD.—Mythes et legendes. Bruxelles 1913.
24. POSNER OSCAR.—Bilder zur Geschichte der Freimaurerei. Leipzig.
25. FORSTER TH., SCHROEDER FR., BLENGE FR., BARTOLOMÄUS R.—Weisheit, Schönheit, Stärke (Materialen zu freimaurerischen Vorträgen). Berlin 1910.
26. STILLSON LEON HENRY, HUGHAN JAN. WIL.—History of the ancient and honorable Fraternity of Free and Accepted Masons, Boston, London 1921.
27. GOULD FR. ROB.—The history of Freemasonry. Τόμ. I—IV. Edinburgh.
28. THE ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA. — Τόμ. 1—32. 11η. ἔκδοσις.
29. SCHURÈ ED.—Οἱ Μεγάλοι Μύσται (Ἑλληνικὴ ἔκδοσις). Τόμ. Α' καὶ Β'. Ἀθῆναι 1929.
30. ENCAUSSE G. (Dr. PAPUS).—Ἀπόκρυφος ἐπιστήμη καὶ ψυχισμὸς (Μετάφρασις Ν. Κουντουριώτου). Ἀθῆναι 1912.
31. ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ.—Ἀθῆναι. Τόμ. 1—24.
32. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ.—Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν. Τόμ. 1—12. Ἀθῆναι.
33. «ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ».—Σύγγραμμα περιοδικόν. 1894—1911. Ἀθῆναι.
34. «ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ».—Περιοδικὸν Ε.·. Τ.·. Τόμ. Α'—Θ'. Ἀθῆναι 1923—1931.
35. «ΓΝΩΜΩΝ».—Ἐπίσημον ὄργανον τῆς Μ.·. Ἀν.·. τ.·. Ἑλλ.·.. Τόμ. Α' (1921). καὶ τόμ. Β'.
36. «ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ - ΓΝΩΜΩΝ».—Ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Ύ.·. Σ.·. τ.·. 33ο καὶ τῆς Μ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλ.·. Τόμ.·. Α' 1932. Τόμ. Β' 1933. Τόμ. Γ' 1934.
37. ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ Κ. Κ.—Τὸ βιβλίον τοῦ μαθητοῦ ἐλευθεροτέκτονος. Ἀθῆναι 1925.
38. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ Γ. Ι.—Μελέται περὶ Τεκτονισμοῦ. Λεμεσὸς (Κύπρου) 1926.
39. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Γ. ΑΝΤ.—Τί εἶναι ὁ Τεκτονισμός. Ἀθῆναι 1931.
40. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΧΡ.—Ὁ Σκοτεινὸς Θάλαμος. Ἀθῆναι 1930.
41. RAGON.—Τυπικὰ διαφόρων βαθμῶν.
42. ΤΥΠΙΚΑ ΤΩΝ ΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΚΑΙ ΤΕΛΕΤΩΝ.
43. TEMPLEREDEN bei verschiedenen Anlassen Βιβλιοπ. Concordia, τόμ. 7. Berlin.
44. HEINICHEN OT.—Die Grundgedanken der Freimaurerei im Lichte der Philosophie. Berlin.
45. ΛΕΥΚΩΜΑ ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῆς Στοᾶς «Πυθαγόρου».— Ἀθῆναι 1931.
46. LALANDE ANDRÉ.—Vocabulaire technique et critique de la Philosophie». Τόμ. I—II. Paris F. Alcan 1926.
47. THE «STANDARD» RITUAL of Scottish - Freemasonry. Edinburgh 1927 (Printed and published by C. C. and A. I. Gardner).
48. LEADBEATER C. W.—Ἡ κεκρυμμένη ζωὴ ἐν τῷ Τεκτονισμῷ. Ἔκδοσις Θεοσοφικῆς Ἑταιρείας. Ἀθῆναι.
49. KELLER LUD.—Die Freimaurerei. Eine Einführung in ihre Anschanungs-Welt und ihre Geschichte (Aus Natur und Geisteswelt τόμ. 463) Λειψία, Teubner, 1914.

50. CASPARI OT.—Die Bedeutung des Freimaurertums für das geistige Leben. Berlin. A. Unger.
51. WOLFSTIEG AUG.—Werden und Wesen der Freimaurerei Τόμ. 1—3. Ursprung und Entwicklung. Τόμ. 4—5: Philosophie der Freimaurerei. Berlin, Unger, 1920—1922.
52. LENNING.—Allgemeines Handbuch der Freimaurerei. Τόμ. I—III. Λειψία 1863.
53. Annuaire de la Franc-Maconnerie universelle 1932. Genève, Suisse.
54. GÉRARD DE NERVAL.—Voyages en Orient. Paris.
55. Κ. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ.—Τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ Μυστήρια. Ἀθῆναι 1934.
56. ENCAUSSE G. (Dr. Papus).—Le Tarot des Bohemiens. Paris.
57. Λ. Ι. ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ.—Ἡ περὶ θλίψεως καὶ λυτρώσεως θεωρία τῆς Βεδάντα (δογματικῆς τοῦ Ἰνδικοῦ Βραχμανισμοῦ). Ἀθῆναι 1934.
58. OLIVER DAY STREET.—Symbolism of the three degrees.
59. ΥΠΟ ΑΝΩΝΥΜΟΥ Le langage des Étoiles. Paris 1914.
60. FREDERIC BOUTET.—Dictionnaire des Sciences Occultes—Paris 1937.
61. PAUL FERNIOT et PAUL REDONNEL.—Les Sciences Maudites. Paris 1937.
62. H. HAYWOOD.—The Great teachings of Masonry —Kingsport 1932.
63. *Τοῦ ἰδίου.*—An introduction to Freemasonry New York 1923.
64. *Τοῦ ἰδίου.*—Symbolical Masonry. — Kingsport. U. S. A. 1932.
65. JOSEPH FORT NEWTON.—The Builders. New York 1945.
66. *Τοῦ ἰδίου.*—The Men's house—Kingsport 1940.
67. MELWIN JOHNSON.—The beginnings of Freemasonry in America. Kingsport 1925.
68. JOSEPH FORT NEWTON.—The Religion of Freemasonry. Washington 1927.
69. *Τοῦ ἰδίου.*—Short talks on Masonry Kingsport 1928.
70. A. S. MACBRIDE.—Speculative Masonry. Kingsport 1925.
71. Dr R. ALLENDY.—Le Symbolisme des Nombres. Paris 1948 (νέα ἔκδοσις).
72. Dr PAPUS.—A.B.C. de l'occultisme. Paris 1922.
73. Δ. Ν. ΓΟΥΔΗ.—Τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν. Ἀθῆναι 1937.
74. *Τοῦ ἰδίου.*—Τὰ Μυστήρια τῆς Ἐλευσῖνος. Ἀθῆναι 1935.
75. Π. ΓΚΡΑΒΙΓΚΕΡ.—Ἐγχειρίδιον Ἐπιστημονικῆς Ἀστρολογίας. Ἀθῆναι 1936.
76. ΑΝΤ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ.—Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ Ζωή. Ἀθῆναι 1950.

A

A. Τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ὡς καὶ ὅλων σχεδὸν τῶν ἀλφαβήτων τῶν ἐθνῶν Εὐρώπης καὶ Ἀσίας. Ἀποτυπώνει τὴν κυριωτέραν φωνὴν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι δι' ἑνὸς α ἐκφράζουσι καὶ τὴν θλῖψίν των καὶ τὴν χαράν των. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει σὺν τοῖς ἄλλοις, ὅτι

«ἡ πρώτη ἔναρθρος φωνὴ τῶν νηπίων φύσει ἐκφέρεται διὰ τῆς τοῦ ἄλφα δυνάμεως».

Τὸ σχῆμα τοῦ Α καὶ ἡ ὀνομασία αὐτοῦ *ἄλφα* προέρχεται ἐκ τοῦ φοινικικοῦ ἀλφαβήτου. Τὸ φοινικικὸν *ἐλέφ*, προέρχεται ἐκ τοῦ σχήματος κεφαλῆς βοὸς μετὰ κεράτων (βλ. σχ.) τῆς ὁποίας τὸ σχῆμα ὁμοιάζει πρὸς ἀνεστραμμένον Α. Εἰς τὰς σημιτικάς, ἄλλως τε, γλώσσας *ἄλεφ* σημαίνει βοῦς.

Διὰ τοῦ Ἄλφα ἀπεκλήθη ὑπὸ τῶν Φοινίκων

«ὁ ὄβριμος καὶ ἀγαθοποιὸς Ὄσιρις»

(Πλουτ. Ἴσις καὶ Ὄσιρις 37), κατόπιν δὲ καὶ τὸ σύμβολον τοῦ Ὀσίριδος, ἡ κεφαλὴ τοῦ βοός, ὁ ταῦρος (Πλουτ. Ἠθικὰ 738 Α).

Βραδύτερον, ἐπειδὴ ὁ Διόνυσος προσηγορεύετο βουγενὴς καὶ ταῦρος (Πλουτ. Ἑλληνικὰ ζητήματα 36) παρεστάθη καὶ οὗτος διὰ τοῦ Ἄλφα, καθόσον ἐθεωρεῖτο *«οὐδ' ἕτερος ὢν τοῦ Ὀσίριδος»*.

Παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις τὸ *Ἄλεφ* ὑπέστη παρομοίαν πρὸς τὸ φοινικικὸν *ἐλέφ* ἐξέλιξιν μὲ μόνην τὴν διαφοράν, ὅτι εἰς τὸ *Ἄλεφ* προσετίθετο καὶ ἡ ἔννοια τῆς μαθήσεως. Τὸ ἱερὸν Ἄλεφ ἔχει τὴν ἀριθμητικὴν ἀξίαν τῆς μονάδος 1, ἀποτελούμενον δ' ἀπὸ δύο *«Γιόδ»* ἑκατέρωθεν ἑνὸς κεκλιμμένου *«Βω»* λέγεται ὅτι παριστᾷ τὴν τριαδικὴν ἑνότητα.

Ὑπὸ τῶν Καββαλιστῶν τὸ Ἄλεφ ἐθεωρήθη: α') ὡς σύμβολον τῆς θείας μονάδος, ἡ ὁποία συναντᾶται ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Σινᾶ ὑπὸ τὴν λέξιν Anoki (ἐγὼ εἰμί): β') ὡς ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ πρῶτον ὄνομα τοῦ θεοῦ Eleieh (=θεία οὐσία): καὶ γ') ὡς τὸ ἱερόγλυφον τοῦ συμβόλου Kether, τῆς οὐσίας δηλαδή, ἡ ὁποία ἑδρεύει εἰς τὸν κόσμον τοῦ ἀοράτου. (Ensoph). Τὸ πρῶτον ὄνομα τοῦ Θεοῦ τὸ ἐκπροσωπούμενον ὑπὸ τοῦ Ἄλεφ εἶναι ΑΧΙΧ.

Εἰς τὴν ἀποκρυφολογίαν τὸ Ἄλφα καθὼς καὶ τὸ Ἄλεφ, θεωροῦνται ὡς περικλείοντα τὸ πᾶν, καθόσον, ὅπως γράφει ὁ **Jacob Boehme** (**De signatura rerum** 1908) εἰς τὴν συμβολικὴν γλῶσσαν τῆς φύσεως ἐκφράζουσι τὴν τάσιν τῆς αἰωνίας βουλήσεως, ὅπως ἐξέλθῃ ἐξ αὐτῆς καὶ ἐκδηλώσῃ πρᾶγμά τι. Ὁ Stan. **Gaita** (**Au seuil du mystère** 1895 καὶ **Le temple de Satan**) τονίζει, ὅτι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ἄλεφ παριστῶσι τὸν πατέρα ὡς πηγὴν τῆς ἑνιαίας καὶ ὁμοουσίου τριάδος (τῆς ὑπὸ τῶν Ἀλχημιστῶν ἀπεικονιζομένης διὰ τοῦ ἅλατος, τοῦ θείου καὶ τοῦ ὑδραργύρου). Ὁ **El. Star** (**Les mystères de l'horoscope** 1887) συμπεραίνει, ὅτι τὸ Ἄλεφ καὶ ὁ σταυρὸς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου συμβολίζουσι τὸν Λόγον. Ἐν τῇ ἀποκρυφολογίᾳ ἐπίσης τὸ Ἄλεφ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ μικρογραφία τοῦ ἀλφαβήτου (τοῦ συμβολίζοντος τὸν μακρόκοσμον), παριστᾷ τὸ ἱερόγλυφον τοῦ φλογοβόλου ἀστέρος, τοῦ συμβόλου δηλ. τοῦ μικροκόσμου. Παριστᾷ δηλ. τὸν ἀπόλυτον κυρίαρχον καὶ δεσπότην τῆς γῆς ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἐγνώρισε ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος καὶ ποῖος ὁ ἀπώτερος σκοπός του, προσπαθεῖ παντὶ σθένει, ὅπως, στηριζόμενος εἰς τὰς ἰδίας του δυνάμεις, ἀνυψώσῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς ἀνωτέρας σφαίρας καὶ ἐξομοιωθῇ πρὸς τὸν μακρόκοσμον, τὸν συμβολιζόμενον διὰ τοῦ ἀλφαβήτου. Ὁ **Oswald Wirth** τὸν συμβολισμὸν τοῦτον τοῦ Ἄλεφ παρέβαλε πρὸς τὴν προσπάθειαν τοῦ Ὠρίωνος, ὅπως καταφθάσῃ τὰς Πλειάδας. Ὁ δὲ **Eliphas Levi** (**Clefs majeures et clavicules de Salomon. Paris** καὶ **La clef des grands mystères**) εἰς δύο σχεδιαγραφήματά του παρέστησε τὸ εἰκονογραφικὸν πρωτότυπον τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ γράμματος καὶ τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς γῆς, τὸν ἀποτελοῦντα τὴν πρώτην τῶν 22 ἀποκρύφων μεγάλων κλειδῶν τοῦ ἀρχαιοτέρου βιβλίου τοῦ κόσμου.

Οἱ ἀλχημισταὶ ἐχρησιμοποίησαν τὸ Α εἰς τὴν συμβολικὴν παράστασιν ΑΖΩΤ(ΟΝ), ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ Α καὶ ἀπὸ τὰ τελευταῖα γράμματα τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου (Ζ), τοῦ ἑλληνικοῦ (Ω) καὶ τοῦ ἑβραϊκοῦ (Τ) καὶ ἐσήμαινε τὸ ἀναγκαῖον στοιχεῖον πρὸς περάτωσιν τοῦ ἀρξαμένου, δηλ. τὴν εὕρεσιν τοῦ μέσου (λίθου τῶν σοφῶν), διὰ τοῦ ὁποίου ἓν κοινὸν μέταλλον θὰ μετεβάλλετο εἰς χρυσόν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Βλ. βιβλ. 31 (τόμ. 1ος), 32 (τόμ. 1ος) καὶ 31 (τόμ. 6ος σελ. 272—275). Πρὸς τούτοις **AGRIPPA: Philosophie occulte III. ALLENDY R.: Le symbolisme des nombres** 1921. **CHRISTAN A: Histoire de la magie.—VUILLIAUD P.: La Kabbale Juive. Paris** 1923.

Ἀάμ. Αἰγυπτία θεότης, ἀντιπροσωπεύουσα πιθανῶς τὴν ἀντικατάστασιν μορφῆς τινος ὑπ' ἄλλης.

Ἄαρ ἢ **Ἄαρου.** Τὰ Ἠλύσια πεδία τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, ὁ τόπος ἔνθα οἱ νεκροὶ διῆγον τὴν αἰωνιότητα, καταγινόμενοι εἰς πλουσιοπαρόχους γεωργικὰς ἐργασίας, θερίζοντες στάχεις ὕψους ἑπτὰ πήχεων. Ἡ χώρα αὕτη, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσήρχοντο διὰ μυστηριωδῶν δρόμων, περιεβάλλετο ἀπὸ σιδηροῦν τοῖχον, φέροντα ἀπείρους θύρας καὶ διασχιζόμενον ἀπὸ ἕνα ποταμόν. Ὑποτίθεται ὅτι εἶναι ἀλληγορία τοῦ οὐρανοῦ μὲ τοὺς ἀστέρας ὡς θύρας καὶ τὸν γαλαξίαν ὡς ποταμόν.

Ἀαρών. Πρεσβύτερος ἀδελφὸς τοῦ Μωϋσέως, τὸ «στόμα» αὐτοῦ, ὄντος ἰσχνοφώνου καὶ βραδυγλώσσου, καὶ πολύτιμος συνεργάτης αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑβραίων ἐκ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας. Ὁ Μωϋσῆς ὡς ὑπέρτατος καθ' ὁλοκληρίαν ἀρχηγός, κατέστησε τὸν Ἀ. ἀρχιερέα. Ὁ Ἀ. ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 123 ἐτῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους Χὸρ (Ὦρ), μὴ ἀξιωθεὶς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

Ἑβραϊστὶ ἡ λέξις Α-χαρ-οχνε εἶναι ἀμφιβόλου ἐτυμολογίας γενικῶς ὅμως πιστεύεται ὅτι σημαίνει ὀρεσίβιος. Κατὰ τὸν **Mackenzie** σημαίνει ὁ «πεφωτισμένος». Τὸ ὄνομα συναντᾶται εἰς τὸν 23ο καὶ 24ο τοῦ Α∴Α∴Σ∴Δ∴.

Ὁμὰς τοῦ Ἀαρὼν (Aaron's band). Βαθμὸς ἱδρυθεὶς τὸ 1824 εἰς Νέαν Ὑόρκην διὰ κοινωνικοὺς κυρίως σκοποὺς καὶ μετατραπεὶς ἀργότερον εἰς ἀνεξάρτητον σῶμα. Τοῦτο προεκάλεσε τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Τάγματος τῆς Β∴ Ἀψῖδος καὶ ἡ ὁμὰς διελύθη τὸ 1825.

—ῥάβδος τοῦ- (**Aaron's rod, Aaron Stab**). Σπουδαῖον σύμβολον ἐνίων συστημάτων ἀνωτέρων βαθμῶν, ἱδρυθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ (Ἀριθμοί, Κεφ. 17ον) γραφομένων. Μετὰ τὴν καταστροφὴν δηλ. τῆς συνοδίας τοῦ κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ

Ἀαρὼν ἐπαναστατήσαντος Καρὲ ἀπετέθησαν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου—ὑποδείξει τοῦ Κυρίου—δώδεκα ράβδοι, ἀνὰ μία ἐξ ἑκάστης φυλῆς τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ ράβδος τοῦ Λευΐ, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶχε γραφῇ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀαρών,

ἐβλάστησεν ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν εἰς οἶκον Λευΐ καὶ ἐξήνεγκε βλαστὸν καὶ ἐξήνθησεν ἄνθη καὶ ἐβλάστησε κάρυα. (Κεφ. 17 ἐδ. 23).

οὕτω δ' ἐφανερώθη, ὅτι ἐκλεκτὸς τοῦ Κυρίου ἦτο ὁ Ἀαρών. Ὑποδείξει τοῦ Κυρίου ἡ ῥάβδος τοῦ Ἀ. ἀπετέθη

«ἐνώπιον τῶν μαρτυρίων εἰς διατήρησιν...».

Εἰς τὸν Τεκτονικὸν Βαθμὸν τῆς Βασιλ.·. Ἀψίδος (βλ.λ.) χρησιμοποιεῖται κατὰ τὴν μύησιν τὸ σύμβολον τοῦ ὄφεως καὶ τῆς ῥάβδου τοῦ Ἀαρὼν κατὰ τὰ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ (Ἔξοδος, κεφ. 4ον) γραφόμενα: ὁ Κύριος εἶπε πρὸς τὸν Μωϋσῆν.

ῥῖψον τὴν ῥάβδον ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἔρριψεν αὐτήν... καὶ ἐγένετο ὄφις... Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, ἔκτεινον τὴν χεῖρα καὶ ἐπιλαβοῦ τῆς κέρκου· ἐκτείνας οὖν τὴν χεῖρα ἐπελάβετο τῆς κέρκου καὶ ἐγένετο ῥάβδος ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διὰ νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι ὦπταί σοι ὁ Θεός...».

Σύμφωνα πρὸς αὐτὰ ἐξηγεῖται εἰς τὸν μυούμενον καὶ ἡ ἐσωτέρα ἔννοια τοῦ συμβόλου.

A. A. S. R. (ἀγγλ.). Συντόμευσις εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν καὶ γραφὴν τοῦ «Ancient and Accepted Scottish Rite» (=Ἀρχαῖον καὶ Ἀποδεδεγμένον Σκωτικὸν Δόγμα).

Ἀαχ ἢ **Ἀχ.** Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἡ Σελήνη συνάμα δὲ καὶ ὁ Θεὸς Λοῦνος. Ὁ Θεὸς οὗτος εἰκονίζετο ἄλλοτε μὲν μὲ κεφαλὴν ἱέρακος ἢ ὑπὸ μορφὴν παιδός, φέροντος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἡμισέληνον καὶ δίσκον *(Κὼνς-Λοῦνος)*, ἄλλοτε δὲ μὲ κεφαλὴν ἴβιδος, στολισμένην μὲ ἡμισέληνον, δίσκον καὶ ἐνίοτε γραφίδα, ἡ ὁποία συμβολίζει τὴν ἀλήθειαν *(Θὼτ-Λοῦνος)*. Ὁ Ἀ. συμβολίζει τὴν ἀνανέωσιν ἢ ἀναγέννησιν, ἐφορεύων αὐτῆς.

Ἀαχεν ἢ **Αἴξ-λὰ Σαπέλ** (Aachen, Aix-la-Chapelle) ἀρχαία ὀνομασία Ἀκυΐσγρανον). Πόλις τῆς Ρηνανίας πρωτεύουσα διαμερίσματος ὀνομαστὴ διὰ τὰς ἐν αὐτῇ θερμὰς θειούχους ἰαματικὰς πηγάς.

—Καταδίωξις τῶν τεκτόνων του-. Ἱστορικὴ καταδίωξις τῶν Τεκτόνων ἐν Ἀαχεν κατὰ τὰ ἔτη 1779 1880. Ἀρχὴ αὐτῆς ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἐν Κολωνίᾳ Νουντσίου τοῦ Πάπα Carlo Bellisoni, ὁ ὁποῖος παρώθησε τὸ Μαγιστρᾶτον (Δημοτικὸν Συμβούλιον) τοῦ Ἀ. νὰ λάβῃ μέτρα ἐναντίον τῆς ἐκεῖ Στοᾶς «Zur Beständigkeit» (=Πρὸς τὴν σταθερότητα). Τὴν 23 Μαρτίου τοῦ 1779 ὁ Δομινικανὸς Greinemann εἰς δημοσίαν ὁμιλίαν του ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐν Ἀ. Τεκτόνων, χαρακτηρίσας αὐτοὺς ὡς «πανούργους, κατεργαρέους καὶ σημαίας τοῦ διαβόλου» καὶ παρομοιώσας αὐτοὺς πρὸς μίαν διαβόητον ληστοσυμμορίαν, λυμαινομένην τότε τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀ. Κατόπιν τούτων τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἀ. διὰ διατάγματός του τῆς 26 Μαρτίου 1779 ἀπηγόρευσεν ἐπὶ βαρείαις ποιναῖς εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως νὰ δέχωνται νὰ γίνωνται συνεδριάσεις Στοῶν Τεκτον.·. εἰς τὰς οἰκίας των. Τὴν 11 Ἀπριλίου 1779 ὁ Καπουκῖνος Schuff ὡμίλησεν ἐναντίον τῶν ἐν Ἀ. τεκτόνων καὶ ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς πιστοὺς νὰ ἔχωσι συναναστροφὴν μετ' αὐτῶν. Ὡς ἐπακολούθημα τῶν ἀνωτέρω ἐγένοντο καὶ βιαιοπραγίαι ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐναντίον τῶν ἐν Ἀ. Τεκτόνων. Ἡ ἐν Ἀ. Στοὰ ἠναγκάσθη κατόπιν τούτων νὰ μεταφέρῃ τὴν ἕδραν της προσωρινῶς εἰς τὸ Vaals τῆς Ὀλλανδίας. Ἡ καταδίωξις αὕτη τῶν Τεκτόνων τοῦ Ἀ. προὐξένησε μεγάλην ἐντύπωσιν καὶ θόρυβον διὰ τοῦ τύπου εἰς τὴν ὑπόλοιπον Γερμανίαν καὶ τὰς ἄλλας χώρας, πρὸς ὑπεράσπισιν δὲ τῶν καταδιωκομένων Τεκτόνων ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος ἡ ἐν Weltar στοὰ ὡς καὶ ἄλλοι ἐξέχοντες τότε ἀδελφοί. Περίεργον εἶναι, ὅτι ὁ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν. Ἡ καταδίωξις ἐτελείωσε κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1780, ὅταν ὁ βασιλεὺς Γουσταῦος ὁ III ἐπεσκέφθη τὰ λουτρὰ τοῦ Ἀ. καὶ ἐμεσολάβησε τότε ὑπὲρ τῆς Τεκτον.·. Στ.·. καὶ τῶν μελῶν της. (Βλ. πλείονα εἰς βιβλ. 7, σελ. 2).

Ἀβ ἢ **Ἀμπ.** 1. Ρίζα, ἡ ὁποία εἰς τὰς σημιτικὰς γλώσσας σημαίνει τὸν πατέρα (ἀμπά, ἀμπού).—2. Ὁ 11ος μὴν τῶν Ἑβραίων ἀρχόμενος μὲ τὴν νέαν σελήνην τοῦ μηνὸς Ἰουλίου.

Ἀβαζάρ. Πιθανῶς ἐκ τῆς Ἑβραϊκῆς λέξεως Ἀμπ-ι αϊ- ζὲρ ἡ ὁποία σημαίνει *βοηθός*. Τίτλος διδόμενος εἰς τὸν Τελ.·. τοῦ 6ο τοῦ Νεωτέρου Γαλλικοῦ Δόγματος.

Ἀβάνα (La Havana ἢ San Cristobal de la Habana). Πρωτεύουσα τῆς νήσου Κούβας (βλ. λ.) ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 400 χιλ. κατοίκων. Ἕδρα τῆς Μεγ. Στοᾶς τῆς νήσου Κούβας (Gran Logia de la Isla de Cuba) ἐχούσης ὑπὸ τὴν αἰγ. τῆς 187 στοὰς ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 48 ἐν Ἀβάνῃ) Διεύθυνσις: Abartado 72. Habana.

Ἀβαντηνὸς *Δημοσθένης.* Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς, ἄλλοτε Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Ταχυδρομείων καὶ Τηλεγράφων. Ἐγένετο Τέκτων τῷ 1883, μυηθεὶς εἰς τὴν Στ.·. «Πυθαγόρας» καὶ ἐχρημάτισε καὶ ἀξιωματ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·.. Ἀπέθ. τῷ 1905 εἰς ἡλικίαν 65 περίπου ἐτῶν. (Βιβλ. 38, ἔτ. Ζ', 1907, σελ. 70).

Ἄβαξ (Abacus). Λογιστικὴ μηχανὴ ἐτρουσκικῆς προελεύσεως ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ρωμαίοις. Εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἡ τὸ ἄνω μέρος τοῦ κιονοκράνου σχηματίζουσα πλάξ. Εἰς τοὺς Ναΐτας Ἱππότας μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ χαρακτηρίζεται ἐσφαλμένως ἡ ῥάβδος τὴν ὁποίαν φέρει ὁ Μέγ.·. Διδ.·., ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν ὁ σταυρὸς ἐν εἴδει παρασήμου μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «In hoc signo vinces» (=*ἐν τούτῳ νίκα*). Ἡ ῥάβδος τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἦτο *βακτηρία*. (βλ. λ.)

Ἀβατάρα ἢ **Ἀβατάρας** (avatâra). Λέξις σανσκριτικὴ σημαίνουσα γενικῶς κατάβασιν Θεοῦ ἢ θείων ὄντων ἐξ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν ὑπὸ ἔκδηλον μορφὴν πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ λέξις Ἀ. εἰς τὴν ὑψίστην αὐτῆς σημασίαν *(Πούρνα Ἀβατάρα)* σημαίνει τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ δευτέρου Λόγου (*«ὁ λόγος γενόμενος σάρξ»*), εἰς τὰς δευτερευούσας δὲ σημασίας της *Ἄνσα, Ἀβέα, Καλκι-Ἀβατάρα)* ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκδηλώσεων τῆς θείας του φύσεως. Ὑπάρχουν δύο εἴδη Ἀβατάρα, τὸ γεννώμενον ἀπὸ μίαν γυναῖκα καὶ τὸ ἄνευ γονέων *(ἀνουπάντακα Ἀβατάρα)*.

Ἡ θεωρία τῶν *«καταβάσεων»* ἀποτελεῖ ἓν ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τῶν βραχμανικῶν θρησκειῶν, κατὰ τὰς ὁποίας οὐδεμία ἀπόλυτος διάκρισις χωρίζει τὸ θεῖον ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινον, τὸν οὐράνιον ἀπὸ τὸν ἐπίγειον κόσμον. Κατὰ τοὺς βραχμᾶνας καὶ ὁ Βισνοὺ ἔσχε μέχρι τοῦδε 9 ἀβατάρα ἢ καταβάσεις: Ἡ δεκάτη κατάβασις, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Βισνοὺ θὰ ἐνσαρκωθῇ εἰς τὸν Καλκί, δὲν ἐγένετο ἀκόμη. Αἱ «καταβάσεις» αὗται ἢ ἐνσαρκώσεις τοῦ Βισνοὺ δὲν εἶναι τυχαῖαι—κατὰ τοὺς βραχμᾶνας—, ἀλλὰ γίνονται πρὸς τὸ καλὸν τῆς γῆς.

Οἱ Θιβετινοὶ ἐπίσης θεωροῦν τὸν Δαλαϊλάμα ὡς ἀβατάρα τοῦ Ἀβαλοκιτεοβάρα, τοῦ Φανερωμένου δηλ. Λόγου.

Ἀββαδών. Λέξις ἑβραϊκή, σημαίνουσα *«καταστροφήν»*. Εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἡ λέξις Ἀ. δηλοῖ τὸν «τόπον τῆς *καταστροφῆς*», καὶ εἶναι ἡ δευτέρα ἐκ τῶν ἑπτὰ ὀνομασιῶν, διὰ τῶν ὁποίων ὀνομάζεται μεταφορικῶς ὁ τόπος τῶν νεκρῶν, ὁ Ἅδης. (Ἰώβ. κστ', 6, Παροιμ. ιε' 11). Εἰς τὴν «Ἀποκάλυψιν» τοῦ Ἰωάννου, Ἀβ. ὀνομάζεται ἑβραϊστὶ ὁ ἄγγελος τῆς ἀβύσσου, ἔχει δὲ μεταφρασθῇ «*Ἀπολλύων*» (=καταστροφεύς).

».... ἔχουσιν ἐφ' αὐτῶν (αἱ ἀκρίδες) βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ ἑβραϊστὶ Ἀββαδὼν ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων».

Εἰς ἀνώτερον τεκτονικὸν βαθμὸν χρησιμοποιεῖται ἡ λέξις Ἀ. μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐξολοθρευτοῦ ἑνὸς κακοῦ καὶ ἀδίκου κοινωνικοῦ καθεστῶτος, ἐν ταὐτῷ ὅμως καὶ τοῦ δημιουργοῦ καὶ θεμε-

λιωτοῦ ἑτέρου τοιούτου ἠθικοῦ καὶ δικαίου.

Α. Β. C, φίλοι — (Les amis ABC). Γαλλικὸς σύνδεσμος, τοῦ ὁποίου ὁ δῆθεν σκοπὸς ἦτο ἡ ἀσχολία περὶ τὴν ἀνατροφὴν καὶ διαπαιδαγώγησιν τῶν παιδίων, ὁ πραγματικὸς ὅμως ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ἀνθρωπότητος. «ABC» ἐσήμαινεν «abaissés» (ἡ προφορὰ καὶ τῶν δύο εἶναι ὁμοία)=οἱ «*τεταπεινωμένοι*», οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ ἀνυψωθῶσιν, ἦσαν ὁ λαός. Τὰ μέλη τοῦ συνδέσμου ἦσαν ὀλίγα, ἀλλ' ἐκλεκτά. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀναγεννήσεως ὁ σύνδεσμος εἶχε δύο στοὰς ἐν Παρισίοις. Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ποιεῖται μνείαν τῶν «φίλων ABC» εἰς τὸ 3ον τμῆμα τοῦ 4ου βιβλίου τῶν «Ἀθλίων».

Ἄββα, Λέξις ἐν χρήσει εἴς τινας τῶν Ἀνωτ.·. βαθμῶν. Ὁ Ἄβδα ἦτο πατὴρ τοῦ Ἀδωνιρὰμ (βλ. λ.). Εἰς τὴν ἐγκυκλοπαίδειάν του ὁ Lenning ἐσφαλμένως γράφει ὅτι ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ ἑνὸς τῶν ἀξ.·. εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. τοῦ Ἰσραὴλ (βλ. λ.). Προφανῶς συγχέει τὸν πατέρα μὲ τὸν υἱόν.

Ἀββαμόν, Οὕτω καλεῖται ὁ Ρήτ.·. εἰς τὸν 14ο τοῦ Δόγματος Τελειοποιήσεως ἢ τοῦ Ἱεροῦ Θόλου Ἰακώβου ΣΤ'. Ἡ λέξις σημαίνει «ὑπηρέτην» ἐκ τοῦ Ἀβὰδ ἢ Ἀμπάντ (ὑπηρετεῖν) καίτοι ἔχει κάπως παραφθαρῇ κατὰ τὴν διατύπωσίν της εἰς τὰ τυπικά.

Ἀββιήλ, Ἑβραϊκὴ λέξις σημαίνουσα «ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ». Ὄνομα ἀγγέλου ἀναφερόμενον ὑπὸ τῶν Ἑβραίων Καββαλιστῶν. Ἀναφέρεται εἰς τὸν «Ἀπωλεσθέντα Παράδεισον» τοῦ Μίλτον (βιβλ. Ε' στίχ. 894—7) ὡς ἕν τῶν Σεραφείμ, τὸ ὁποῖον μόνον ἀντέστη θαρραλέως εἰς τὰς προτάσεις τοῦ Ἑωσφόρου πρὸς ἐπανάστασιν. Τὸ ὄνομα *Ἀββιὴλ* κατέστη συνώνυμον τιμῆς καὶ πίστεως.

Ἀβελῖται. οἱ (Abeliten). Γερμανικὸν μυστικὸν χριστιανικο-ἠθικο-φιλανθρωπικὸν τάγμα (ἢ σωματεῖον), ἱδρυθὲν ἐν Γκράϊφσβάλντ τῷ 1745. Ἐκαλεῖτο καὶ «*τάγμα τοῦ Ἄβελ*». Τὰ μέλη του ἰσχυρίζοντο ὅτι κατεῖχον ὅλας τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἄβελ, εἶχον μυστικὰ σημεῖα, σύμβολα, λέξεις ἀναγνωρ.·. καὶ διεξῆγον τὰς ἐργασίας των μὲ τυπικά. Ὡς ἔμβλημα καὶ ἀξίωμα εἶχον τὴν τριλογίαν «Εἰλικρίνεια, Φιλία, καὶ Ἐλπίς». Τὸ σωματεῖον τοῦτο κατὰ τοὺς Gaedicke, Lenning καὶ Clavel δὲν εἶχε καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν τότε Ἐλευθεροκτ.·., αἱ δὲ κύριαι συνεδριάσεις του, αἱ ὁποῖαι διεξήγοντο ἐν Γκράϊφσβαλντ (πέραν τῶν ὁρίων τοῦ ὁποίου καὶ δὲν ἐπεξετάθη), ἠσχολοῦντο μὲ ἠθικὰς καὶ φιλολογικὰς συζητήσεις.

—***Ἀβελῖται* ἢ *Ἀβελόνιοι* ἢ *Ἀβελιανοὶ* ἢ *Ἀβελονῖται*** ἐκαλοῦντο ἐπίσης αἱρετικοί τινες χριστιανοὶ τοῦ Δ' αἰῶνος, κατοικοῦντες περὶ τὴν Ἱππῶνα τῆς Βορ. Ἀφρικῆς. Οὗτοι μιμούμενοι τὸν Ἄβελ, ὁ ὁποῖος κατ' αὐτοὺς ἦτο μὲν ἔγγαμος, ἀλλὰ δὲν ἀπέκτησε τέκνα, καθόσον ἀπεῖχε τῆς γυναικός του, ἐνυμφεύοντο μέν, ἔζων ὅμως μὲ τὰς γυναῖκας των ἐν τελείᾳ ἀποχῇ. Διὰ τὴν διαιώνισιν τῆς φυλῆς των υἱοθέτουν πτωχὰ παιδία ἀπὸ τὰ γειτονικὰ χωρία, τὰ ὁποῖα ἀνέτρεφαν σύμφωνα μὲ τὰς ἀρχάς των. Ἡ αἵρεσις αὕτη, ἀναφανεῖσα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀρκαδίου, ἐξηφανίσθη ἐπὶ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Μικροῦ. Περὶ αὐτῆς ἔγραψεν ὁ Ἅγιος Αὐγουστῖνος εἰς τὸ βιβλίον του περὶ «*Αἱρεσιῶν*» (87).

Ἀβέλλιος. Θεὸς τῶν Γαλατῶν ἀριανῆς καταγωγῆς, ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν Ἄρην (bellum=πόλεμος), καὶ λατρευόμενος καὶ ἐν Κρήτῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀ β έ λ ι ο ς (=ἥλιος κατὰ Ἡσύχιον).

Ἀβεμάουν, Ε. Φ. *φὸν* (Avemaun). Γερμανὸς συγγραφεύς, ζήσας περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ ἐκδώσας μελέτην «περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἐλευθέρου τεκτονισμοῦ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος γενικῶς».

Ἀβέστα. Τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν Περσῶν (Παρσί), τὰ περιλαμβάνοντα τὰ δόγματα τοῦ Ζωροάστρου. (Βλ. *Ζὲντ Ἀβέστα*).

Ἀβησσυνία. Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἵδρυσεν εἰς Ἀντὶς Ἀμπέμπα Τεκτ.·. Στοὰν τὴν 20ὴν Ὀκτωβρίου 1909.

Ὀλίγον πρὸ τῆς ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν κατακτήσεως τῆς Ἀβησσυνίας, ὁ Αὐτοκράτωρ Χαϊλὲ Σελασιὲ ὅστις εἶναι Τέκτων ἡτοιμάζετο νὰ ἐγκαταστήσῃ Τεκτ.·. Στοὰς εἰς διάφορα μέρη τῆς χώρας του. Μὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν τώρα τῆς χώρας, ὁ Αὐτοκράτωρ θὰ συνεχίσῃ τὸ διακοπὲν τότε ἔργον.

Ἀβί-Βαλάχ. Λέξις ἑβραϊκὴ σημαίνουσα «*ὁ φονεὺς τοῦ πατρός*». Εἷς ἐκ τῶν τριῶν δολοφόνων τοῦ Χ.·. Ἐν τῷ συμβολισμῷ ἀνωτέρου βαθ.·., ἐν ᾧ χρησιμοποιεῖται, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ θ' σημεῖον τῆς ἐκλειπτικῆς.

Ἀβινιὸν (Avignon λατ. Avennio). Πόλις τῆς Προβηγκίας, πρωτεύουσα τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ τῆς Βωκλούζης, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ροδανοῦ ποταμοῦ. Κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ 18ου αἰῶνος ἡ πόλις αὕτη κατέστη τὸ κέντρον τεκτονισμοῦ ἀποκρυφιστικῆς κατευθύνσεως. Ἐκ τῶν διαφόρων, ἐν μέρει λίαν συγκεχυμένων συστημάτων, τὰ ὁποῖα ἐκαλλιεργήθησαν εἰς τὴν Ἀ. τὸ πλέον ἰδιότυπον ἦτο τὸ «*ἑρμητικὸν δόγμα*» ἢ «*δόγμα τοῦ Περνεττὺ*» (Rite de Pernetty), τὸ ὁποῖον ἵδρυσεν ὁ Βενεδικτῖνος Ἀντώνιος Ἰωσὴφ Περνεττύ. Τὸ δόγμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον κατέστη κατόπιν περίφημον ὑπὸ τὸ ὄνομα «*πεφωτισμένοι τῆς Ἀβ.*» (βλ. λ.) (illuminés d'A.), ἱδρύθη τῷ 1766 ἐντὸς τῆς Στοᾶς τῶν ἀριστοκρατῶν «Les sectateurs de la vertu» (=οἱ ὀπαδοὶ τῆς ἀρετῆς). (Βλ. καὶ *Περνεττύ*).

Ἀβιράμ. Εἷς τῶν προδοτῶν ἐργατῶν ἑτ.·. ὅστις εἰς ἀνωτέρους τινὰς βαθμοὺς λαμβάνει τὸ ὄνομα Ἀβιρὰμ Ἀκιρόπ. Ἡ πάροδος τοῦ χρόνου ἔχει προφανῶς ἀλλοιώσει τὴν σημασίαν των, ὥστε νὰ καθίσταται ἀδύνατος ἡ ἀναζήτησις μιᾶς λογικῆς ρίζης παραγωγῆς των. Ἡ λέξις Ἀβιρὰμ ἢ Ἀμπιρὰμ σημαίνει «πατὴρ τῆς ματαιοδοξίας». Εἰς τὸ Γαλ.·. τυπικὸν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἐκλεκτοῦ λέγεται ὅτι ἡ λέξις σημαίνει δολοφόνος ἐτυμολογικῶς ὅμως τοῦτο δὲν φαίνεται ὀρθόν. Ὁ ἀδ. Mackenzie διατυπώνει τὴν γνώμην ὅτι πιθανὸν νὰ πρόκειται περὶ παραφθορᾶς τῆς λέξεως Ἀβὶ—ραμὰχ ἥτις ἑβραϊστὶ σημαίνει «καταστροφεὺς τοῦ πατρός».

Ἀβὶφ ἢ **Ἀμπὶφ** (Abif). Ἑβραϊκὴ λέξις ἡ ὁποία σημαίνει «*ὁ πατὴρ του*». Ἡ λέξις *αβ=πατὴρ* ἦτο τιμητικὸς τίτλος,

> «*συχνὰ χρησιμοποιούμενος—λέγει ὁ* Adam Clarke— «*εἰς τὴν ἑβραϊκὴν ὡς δηλωτικὸς τοῦ κύριος, αὐθέντης, ἐφευρέτης ἢ ἀρχιτεχνίτης.*

Μὲ τὴν σημασίαν αὐτὴν ἀπαντᾶται ἐν τῇ Παλ. Διαθήκῃ.

> «*καὶ τοὺς λέβητας καὶ τὰς κρεάγρας καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν ἃ ἐποίησε Χιρὰμ Ἀβὶφ εἰς τὸν βασιλέα Σολομῶντα, διὰ τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου, ἐκ λαμπροῦ χαλκοῦ*» (*Χρον. Β' Κεφ. Δ' 16*).

Αἱ ἑλληνικαί, λατινικαί, γαλλικαὶ καὶ ἀγγλικαὶ μεταφράσεις τῆς Παλ. Διαθ. ἀποδίδουν τὰς ἑβραϊκὰς λέξεις «*Χιρὰμ Ἀβὶφ*» μὲ τὴν φράσιν «*Χιρὰμ ὁ πατὴρ αὐτοῦ*». Ὁ Λούθηρος, ὅμως, διετήρησεν ἐν τῇ Γερμανικῇ μεταφράσει τὸ πνεῦμα τοῦ πρωτοτύπου, χαρακτηρίσας τὴν λέξιν Abif ὡς τιμητικὸν τίτλον, ἀπονεμηθέντα ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος εἰς τὸν ἀρχιοικοδόμον του (βλ. Χιρὰμ ὁ οἰκοδόμος).

Ὁ Ed L. Hawkins συμπεραίνει, ὅτι εἰς ὅλα τὰ σχετικὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἡ ἐπομένη τοῦ ὀνόματος Χιρὰμ λέξις *Ἀβ* ἢ *Ἀβὶφ* χρησιμοποιεῖται ὡς τίτλος σεβασμοῦ. Ἦτο ὁ «*παπᾶ Χιρὰμ*» ὁ μέγας τεχνίτης, ὁ φίλος, ὁ σύμβουλος τῶν βασιλέων τῆς Τύρου καὶ τῆς Ἰουδαίας.

Εἰς τὴν Ἑβραϊκήν, ἡ λέξις ἀμπ ἢ ἀβ συχνὰ χρησιμοποιεῖται ὡς τίτλος σεβασμοῦ καὶ σημαίνει τότε, ***φίλος, σύμβουλος, σοφός***. Ὁ Γενέσιος δίδει εἰς τὴν λέξιν τὰς ἰδίας σημασίας.

Ὁ Buxtorf εἰς τὸ «Ταλμουδικὸν λεξικόν» του γράφει ὅτι μεταξὺ τῶν Ταλμουδιστῶν ἡ λέξις ἀμπᾶ ἢ ἀββᾶ ἦτο πάντοτε τιμητικὸς τίτλος.

Ἐξ ὅλων αὐτῶν συνάγεται ὅτι ἡ λέξις Ἄβ ἢ Ἄμπ μὲ τὰ διάφορα πρῶτα συνθετικά της χρησιμοποιεῖται πάντοτε εἰς τὰ βιβλία τῶν «Βασιλειῶν» ἢ τῶν «Χρονικῶν» τῆς Παλ. Διαθήκης ἐν σχέσει μὲ τὸν Χιρὰμ τὸν Οἰκοδόμον ὡς τίτλος σεβασμοῦ. Ὀρθῶς ἐπομένως οἱ Τέκτ.·. συγγραφεῖς διατηροῦν τὴν λέξιν

Ἀβίφ ὡς τίτλον τιμῆς καὶ διακρίσεως πρὸς τὸν ἀρχιοικοδόμον τοῦ Ναοῦ.

Ἀβοριγῖνες (Aborigines). Μυστικὴ ἑταιρεία, ἱδρυθεῖσα ἐν Ἀγγλίᾳ περὶ τὸ ἔτος 1783. Αἱ τελετουργίαι τῶν μυήσεων περιγράφονται εἰς τὸ «British Magazine» τοῦ ἔτους τούτου. Ὁ προϊστάμενος ὠνομάζετο «*τὸ πρωτότυπον*» (Original). Οἱ Ἀβ. ἦσαν μία ἐκ τῶν πολυαρίθμων ἀπομιμήσεων τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἦσαν πολὺ δημοφιλεῖς ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τὴν μορφὴν λεσχῶν ἑταιρειῶν. Ἡ ἑταιρεία τῶν Ἀβ. οὐδεμίαν κυριολεκτικὴν σχέσιν εἶχε πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Ἀβραάμ. Ὁ μυθικὸς πατριάρχης τῆς Παλ. Διαθήκης. Ὁ Ἀ. διαδραματίζει μέγα πρόσωπον εἰς τοὺς συντεχνιακοὺς μύθους τῶν Ἀρχαίων Καθηκόντων» (Old Charges). Κατὰ τοὺς μύθους τούτους ὁ Ἀ. μετηνάστευσεν ἐκ τοῦ Εὐφράτου εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐδίδαξε τοὺς Αἰγυπτίους τὰς ἑπτὰ τέχνας. Διὰ τοὺς Καββαλιστὰς ὁ Ἀ. ἦτο μετὰ τὸν Ἀδὰμ ὁ φορεὺς πάσης ἀνθρωπίνης γνώσεως. Εἰς παλαιάν τινα ἀγγλικὴν μετρικὴν ἔκδοσιν περὶ τῆς «Γενέσεως καὶ Ἐξόδου» (κατὰ τὰ μέσα τοῦ 13ου αἰῶνος) ἀναγράφεται, ὅτι ὁ Ἀ. ἐδίδασκεν ἐν Αἰγύπτῳ ἀστρονομίαν καὶ ἀριθμητικήν. Εἰς τὸ χειρόγραφον Κοὺκ (βλ. λ.) χαρακτηρίζεται ὡς μαθητὴς τοῦ Ἀ. ὁ Εὐκλείδης, «ὁ ὁποῖος πάλιν καθωδήγησε τοὺς υἱοὺς τοῦ αἰγυπτίου πατριάρχου εἰς τὴν γεωμετρίαν, τὴν ὁποίαν σήμερον ὀνομάζουσι «τεκτονισμὸν» (Masonry).

Ἀβραάμ, *Ἀντώνιος Φιρμὲν* (Abraham). Γάλλος συγγραφεὺς πολλῶν τεκτονικῶν συγγραμμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων «Ἡ τέχνη τοῦ κεραμιστοῦ», «Γενικοὶ Κανονισμοὶ τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ», κ. ἄ. Ἐξέδιδε καὶ τὸ περιοδικὸν σύγγραμμα «Τὸ κάτοπτρον τῆς ἀληθείας» κατὰ τὰ ἔτη 1800 μέχρι τοῦ 1808.

Ἀβράκ. Εἰς τὸ χειρόγραφον Λέλαντ ἀναφέρεται ὅτι οἱ Τέκτονες ἀποκρύπτουν «τὸν τρόπον τοῦ κατέχειν τὴν ἰδιότητα τοῦ Ἀβράκ». Ἡ σημασία τῆς εἶναι δυσνόητος. Κατὰ τὸν Mackey ἡ ἰδιότης τῶν Ἀβρὰκ εἶναι ἡ γνῶσις τῆς δυνάμεως καὶ τῆς χρήσεως τοῦ μυστικοῦ *ἀβραξὰς* (βλ. λ.). Εἶναι πιθανὸν ἐπίσης ἡ λέξις Ἀβρὰκ ν' ἀποτελῇ συντόμευσιν τῆς λέξεως Ἀβρακαδάβρα (βλ. λ).

Ἀβρακαδάβρα (Abracadabra). Μαγικὴ λέξις, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπεδίδετο δαιμονικὴ δύναμις κατὰ τῶν ἀσθενειῶν καὶ τῆς κακῆς τύχης. Ὑποτίθεται ὅτι ἡ λέξις εἶναι παράγωγος ἐκ τῆς λέξεως *Ἀβραξὰς* (βλ. λ.). Ἐχαράσσετο ἐπὶ μικρῶν λίθων, οἱ ὁποῖοι οὕτω μετεβάλλοντο εἰς φυλακτά, προφυλάσσοντα τὸν κάτοχον ἀπὸ ἀσθενειῶν. Ὁ Γνωστικὸς ἰατροφιλόσοφος Σερένικος Σαμμώνικος, ὀπαδὸς τῆς αἱρέσεως Βασιλείδου τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ (Β' αἰὼν μ.Χ.) εἰς τὸ βιβλίον του «Ἰατρικαὶ συνταγαὶ» (De medicina parvo pretio parabili) δίδει λεπτομερεστάτας ὁδηγίας περὶ τοῦ ὀρθοῦ τρόπου τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς λέξεως, ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ γραφῇ ἐπὶ τριγώνου τεμαχίου περγαμηνῆς κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον:

ABRACADABRA		ABRACADABRA
ABRACADABR		BRACADABR
ABRACADAB		RACADAB
ABRACADA		ACADA
ABRACAD		CAD
ABRACA	ἢ	A
ABRAC		
ABRA		
ABR		
AB		
A		

Κατὰ τοὺς Lenning - Posner (βιβλ. 7) ἡ λέξις Ἀ. παίζει ὡρισμένον ρόλον εἰς τοὺς Γνωστικοὺς καὶ τούτου ἕνεκα συνεμφανίζεται ἐκεῖ, ὅπου ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς συνεχωνεύθη μὲ τὸν Γνωστικισμόν.

Ἀβραξὰς ἢ *ἀβρανὰξ* ἢ *ἀβρασάξ*. Μικροὶ σκαλιστοὶ λίθοι, οἱ ὁποῖοι ἔφερον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χαραγμένην τὴν λέξιν Ἀβραξάς, ἢ ἄλλα ὀνόματα θεῶν καὶ ἐφέσια γράμματα μετὰ γλυπτῶν φανταστικῶν μορφῶν (ὡς π.χ. τεράτων ἀνθρωποειδῶν, ἀνδρὸς ἀλεκτρυονοκεφάλου μετ' ὄφεων ἀντὶ σκελῶν, μάστιγος, ἀσπίδος, χιμαιρῶν, κλπ.) καὶ διαφόρων σημείων ὡς καὶ ἑβραϊκῶν ἢ Ζωροαστρικῶν συμβόλων.

Οἱ λίθοι οὗτοι ἐχρησίμευον εἰς πάντας ὡς φυλακτά, *περίαπτα ἀποτρόπαια*, διότι ἡ λέξις Ἀβραξάς, ὡς καὶ τὸ ἀνέκφραστον ὄνομα τοῦ Θεοῦ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, ἐθεωροῦντο ὡς κατέχοντα μαγικὰς δυνάμεις. Αἱ διάφοροι γλυπταὶ μορφαὶ παριστῶσι θεότητας, διότι πολλάκις ὑπάρχει πέριξ χαραγμένον τὸ ὄνομα Σαβαώθ, Ἀδωνάϊ, Ὄσιρις, Ἁρποκράτης. Πολλοὶ τοιοῦτοι λίθοι εὑρέθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν Αἰγύπτῳ, Ἱσπανίᾳ καὶ Συρίᾳ. Ἀποτυπώματα δὲ λίθων Ἀβραξὰς φαίνονται εἰς τὰς σφραγῖδας τοῦ Μεσαίωνος, ἰδίᾳ δ' εἰς τὴν σφραγῖδα τοῦ Λουδοβίκου VII τῆς Γαλλίας.

— *Ἀβραξὰς* ὀνομάζει ὁ Γνωστικὸς αἱρετικὸς Βασιλείδης (βλ. λ.) τὸν ἄρχοντα τῶν 365 σφαιρῶν, πνευμάτων, αἰώνων, τῶν ἀποτελούντων κατὰ τὰς διδασκαλίας τῆς αἱρέσεώς του τὸ πλήρωμα τῆς θείας δυνάμεως. Τὸ ὄνομα Ἀ. συνίσταται ἐξ ἑπτὰ ἑλληνικῶν γραμμάτων, τὰ ὁποῖα ἀριθμητικῶς λαμβανόμενα καὶ ἀθροιζόμενα α (=1)+β (=2)+ρ (=100)+α(=1)+ξ (=60)+α (=1)+ς (=200) δίδουν ἄθροισμα 365, ὅσα δηλ. ἦσαν καὶ τὰ πνεύματα καὶ αἱ σφαῖραι, τῶν ὁποίων ἦρχεν ὁ Ἀ.

Ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος εἶναι ἄγνωστος. Εἰς τὸν Λουγδούνιον πάπυρον ἐξηγεῖται ὡς σημαῖνον «*ἀριθμὸς τοῦ ἐνιαυτοῦ*».

Ὁ Saumaise, φρονεῖ ὅτι εἶναι καθαρῶς αἰγυπτιακὴ καὶ πρέπει νὰ προφέρεται Ἀ β ρ α σ ά ξ. Ὁ Beausobre εἰς τὸ ἔργον του «Ἱ σ τ ο ρ ί α τ ο ῦ Μ α ν ι χ ε ϊ σ μ ο ῦ» ἀσχολεῖται εἰς μακρὰς ἐτυμολογικὰς ἐρεύνας διὰ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο παράγεται ἐκ τῶν ἑλληνικῶν λέξεων *Ἁβρὸς Σάω* καὶ σημαίνει «*ὁ μεγαλοπρεπὴς Σωτήρ, ὁ θεραπεύων καὶ προφυλάσσων*». Ἁβρὸς εἶναι ἐπίσης ἐπίθετον τοῦ Ἡλίου καὶ τοῦτο—κατὰ τὸν Mackey—συνηγορεῖ μετ' ἄλλων ἐπιχειρημάτων ὑπὲρ τῆς γνώμης, ὅτι ὁ Ἀ. συνεταυτίζετο μὲ τὸν Μίθραν ἢ τὸν Ἥλιον. Κατὰ περίεργον σύμπτωσιν τόσον τὸ ὄνομα *Μείθρας* (ἐὰν τὸ γράψωμεν μὲ ει ὅπως τὸ γράφει ὁ Mackey), ὅσον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ *Βηλένου*, τοῦ Θεοῦ τῶν Γαλατῶν, ὁ ὁποῖος ἐκ τῶν ἀπεικονίσεων καὶ τῶν κοσμημάτων του ταυτίζεται μὲ τὸν Μίθραν, δίδουν, τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων αὐτῶν λαμβανομένων ἀριθμητικῶς καὶ ἀθροιζομένων, τὸ αὐτὸ ἄθροισμα 365:

μ (=40)+ε (=5)+ι (=10)+θ (=9)+ρ (=100) +α (1=)+ς (=200)=365.

β (=2)+η (=8)+λ (=30)+ε (=5)+ν (=50) +ο (=70)+ς (=200)=365.

Πρόκειται ἑπομένως—φρονεῖ ὁ Mackey—περὶ «*τύπου*» τῆς ἐτησίας περιστροφῆς τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον, ἐκ τῆς ὁποίας ὁρίζεται τὸ ἡλιακὸν ἔτος.

Εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Locke ἀνακαλυφθὲν ἐν τῇ Μποντλεϊανῇ Βιβλιοθήκῃ χειρόγραφον, ἀναγράφεται ὅτι, «ο ἱ ἀ ρ χ α ῖ ο ι Μ α σ ό ν ο ι μ ε τ α ξ ὺ τ ῶ ν ἄ λ λ ω ν μ υ σ τ ι κ ῶ ν τ ε χ ν ῶ ν κ α τ ε ῖ χ ο ν κ α ὶ τ ὴ ν «*ἐπιστήμην τοῦ Ἀβράκ*», τ ὴ ν κ α τ' ἐ ξ ο χ ὴ ν τ ε κ τ ο ν ι κ ὴ ν τ έ χ ν η ν». (Βλ. βιβλ. *14* καὶ *15*, ὡς καὶ La Lumière Maçonnique, φύλλον Ἰουλίου - Αὐγούστου 1912).

Διὰ τούτου ὑπονοεῖται προφανῶς—κατὰ τὸν Mackey—ἡ λέξις «Ἀβραξάς», ἡ ὁποία, σύμφωνα πρὸς τὰ ἀνώτερω, φαίνεται, ὅτι ἀπετέλει μέρος τῆς λατρείας τῶν πρώτων ἀπὸ τοῦ καθαροῦ τεκτονισμοῦ ἀποστατῶν.

ἀγαθοεργία ἢ **εὐποιΐα**. Τὸ ἐργάζεσθαι, πράττειν ἀγαθόν τι. Εἶναι ἡ πρᾶξις τοῦ νὰ βοηθῇ τις τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην ἀσθενεῖς (ἠθικῶς, οἰκονομικῶς ἢ σωματικῶς) καὶ γενικώτερον τὸ νὰ κάμνῃ τις τὸ καλὸν εἰς τὸν πλησίον του.

Ἡ ῥοπὴ πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν εἶναι ἔμφυτος εἰς τὴν καρδίαν τῶν περισσοτέρων ἀνθρώπων. Οἱ ἀνατολικοὶ κυρίως λαοὶ (Σίναι, Ἰνδοὶ) ἐθεώρησαν τὴν ἀγαθοεργίαν ὡς ὑψίστην ἠθικὴν ὑποχρέωσιν ἑκάστου. Εἰς τὴν Γραφὴν ἀναφέρεται ἐπίσης ὡς ὑποχρέωσις, ὡς κοινωνικὴν δὲ ὑποχρέωσιν ἐθεώρησαν καὶ οἱ Σημῖται τὴν ἀγαθοεργίαν. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλλη-

νες καὶ οἱ Ρωμαῖοι δὲν διακρίνονται ὡς ἔχοντες πολὺ ἀνεπτυγμένην τὴν συνείδησιν τοῦ καθήκοντος τῆς ἀγαθοεργίας. Τοὐναντίον αὕτη ἀποτελεῖ ἓν τῶν θεμελίων τῆς ἠθικῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης στηριζομένη ἡ ἐκκλησία, ἐνήργησε κατὰ τὴν μεταχριστιανικὴν περίοδον πάντοτε πρὸς ἐπικράτησιν τῆς ἀγαθοεργίας καὶ ἐξήσκησε κοινωνικὴν ἀγαθοεργίαν διὰ τῶν διακόνων της μὲν κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους καὶ διὰ τῶν μονῶν ἢ διὰ τῶν ἐκκλησιῶν κατὰ τὸν μεσαίωνα καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ μορφώνεται ἡ ἰδέα, ὅτι αἱ δημόσιαι ἐξουσίαι δέον νὰ ὀργανώσουν τὴν ἀγαθοεργίαν.

Τὰ στοιχεῖα τῆς τοιαύτης ὀργανώσεως ἐδημιουργήθησαν, ὅταν συνετελέσθη ἡ ὀργάνωσις τῶν ἐπαγγελμάτων εἰς συντεχνίας κατὰ τὸν μεσαίωνα. Πρώτη ἡ Ἀγγλία ἐπὶ βασιλίσσης Ἐλισσάβετ ἐθέσπισε τὸν *«περὶ πτωχῶν νόμον»* (poor law) τῆς 19 Δεκεμβρίου 1601, καὶ μετ' αὐτὴν καὶ ἄλλα κράτη ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμά της.

Ὅταν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ ἐπίδρασις τοῦ χριστιανισμοῦ ἐξησθένησε, ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ φιλοσοφία ἔθεσαν ὑπὸ μελέτην καὶ ἐξέτασιν καὶ τὴν ἀγαθοεργίαν, ἐρευνήσασαι αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἀπόψεων, ἂν αὕτη εἶναι καθῆκον καὶ εἶναι συμφέρουσα καὶ σκόπιμος κοινωνικὴ ἐνέργεια.

Οἱ Μάλθος, Ἕρμπερτ, Σπένσερ καὶ ἄλλοι, ἐπηρεασμένοι τότε ἀπὸ τὰς διδασκαλίας τοῦ Δαρβίνου περὶ φυσικῆς ἐπιλογῆς τῶν ὄντων καὶ περὶ ἐπικρατήσεως τῶν ἰσχυροτέρων ὀργανισμῶν, κατέκριναν τὴν ἀγαθοεργίαν, ὡς δυσχεραίνουσαν τὴν ἀπαραίτητον εἰς ἑκάστην κοινωνίαν ἐπιλογήν, διὰ τῆς ὁποίας αὕτη ἐκκαθαρίζει ἑαυτήν. Κατ' αὐτοὺς ἡ τεχνητή, οὕτως εἰπεῖν, ἐνδυνάμωσις τῶν ἀσθενῶν εἶναι βλαβερὰ καὶ παρασκευάζει τὴν δυστυχίαν, ὡς ἀφαιροῦσα ἀπὸ τοὺς ὑγιεῖς παραγωγικοὺς ὀργανισμοὺς τὰ ἀγαθά, διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς μὴ παραγωγικούς. Κατ' αὐτοὺς εἰς τὴν κοινωνίαν πρέπει νὰ ἀφεθῇ νὰ λειτουργήσῃ ἀπροσκόπτως ὁ νόμος τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς. Τὰ ἀσθενέστερα στοιχεῖα πρέπει νὰ ἐκλείψωσι πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ εἴδους.

Ἐναντίον τῶν τοιούτων θεωριῶν ἀντεπεξῆλθεν ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη. Κατ' αὐτὴν δὲν δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις τῶν περὶ φυσικῆς ἐπιλογῆς θεωριῶν τοῦ Δαρβίνου εἰς τὰς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ κοινωνικὴ συνεργασία, ἡ ἀλληλεγγύη καὶ ἡ ἀλληλοβοήθεια εἶναι παράγοντες ἰσχυρότεροι τοῦ βιολογικοῦ παράγοντος τοῦ ἀγῶνος περὶ ὑπάρξεως ζώων. Ἐπὶ πλέον εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἡ ἀγαθοεργία ὄχι μόνον δὲν εἶναι πρόσκομμα εἰς τὴν ἐπιλογήν, ἀλλὰ τοὐναντίον βοηθεῖ αὐτήν. Ποσάκις ἡ ἀγαθοεργία, ὑποβοηθοῦσα καὶ περισώζουσα ἀπροστάτευτα παιδία, περιθάλπουσα πτωχοὺς ἀσθενεῖς, βοηθοῦσα ἀπόρους σπουδαστάς, δὲν περιέσωσε δυνάμεις κοινωνικάς, αἱ ὁποῖαι ἄλλως θὰ ἐχάνοντο; Δὲν θὰ ἐστερεῖτο ἡ ἀνθρωπότης τῶν καρπῶν τῶν φωτεινῶν διανοιῶν τοῦ Πασκάλ, τοῦ Σπένσερ, τοῦ Κάντ καὶ ἄλλων, ἂν ἐφαρμόζουσα τὰς ἰδέας τοῦ Μάλθου, Σπένσερ κλπ., ἠδιαφόρει πρὸς τὴν ἀσθενικότητα, μὲ τὴν ὁποίαν αἱ διάνοιαι αὗται παρουσιάσθησαν τὸ πρῶτον εἰς τὸν κόσμον; Καὶ εἶναι οἱ οἰκονομικῶς ἐνδεεῖς καὶ φύσει ἀσθενεῖς; Μήπως ἄρα γε διὰ τὴν ἔνδειάν των αὐτὴν εὐθύνεται ἡ κοινωνία;

Ἡ ἀγαθοεργία εἶναι ἀναλόγως τοῦ τρόπου, καθ' ὃν διεξάγεται, *ὠργανωμένη* ἢ *ἀνοργάνωτος*, καὶ *ἰδιωτικὴ* ἢ *δημοσία*.

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἡ ἀγαθοεργία ἐθεωρήθη ὡς ἓν ἐκ τῶν οὐσιωδεστέρων καθηκόντων τοῦ Τέκτονος καὶ ὡς ἡ εὐγενεστάτη μορφὴ τῆς πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους—Τέκτονας καὶ μὴ Τέκτονας—παροχῆς ἀγαθοῦ. Ἡ τεκτονικὴ πραγματικὴ ἀγαθοεργία δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ὑλικὴν ἀνακούφισιν. Εἶναι γενικωτέρα, στρέφεται πρὸς τὸ σύνολον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ περιλαμβάνει ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα συντελοῦν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπότητος πρὸς τὸν μέγαν προορισμόν της. Ἐν τῇ Τεκτονικῇ ἀγαθοεργίᾳ συμπεριλαμβάνεται πᾶν ἔργον, προάγον τὴν πνευματικὴν φώτισιν τῶν ἀνθρώπων, τὴν ψυχικὴν των βελτίωσιν, τὴν ἄρσιν παντός, δυναμένου νὰ ταράξῃ τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν, ἡ ὁποία δέον νὰ ἐπικρατῇ πάντοτε μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων (ἀτόμων, ὁμάδων, κρατῶν, ἐθνῶν), πᾶν ὅ,τι τέλος ἐξαλείφει τὰς προλήψεις, διαμορφώνει ἀνθρωπινώτερον τὸν ἀνθρώπινον χαρακτῆρα ἑκάστου καὶ ἀπελευθερώνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν πλανῶν, τῶν προλήψεων καὶ τῶν διαφόρων παθῶν, καθιστῶν αὐτὸν πραγματικῶς ἐλεύθερον.

Τῆς τοιαύτης ἀγαθοεργίας τὰς ἐντολὰς μανθάνει ὁ μαθητὴς Τέκτων ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων του ἐν τῷ Τεκτονισμῷ, διδασκόμενος, ὅτι εἶναι ἐνσυνειδήτως ὑποχρεωμένος νὰ πράττῃ ἐν πάσῃ στιγμῇ καὶ ὥρᾳ εἰς τοὺς ἄλλους πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ χρήσιμον ἐπιθυμεῖ νὰ πράττωσιν οἱ ἄλλοι εἰς αὐτόν, καὶ εὐθὺς ἀμέσως κατὰ τὴν μύησίν του καθοδηγεῖται εἰς τὸ νὰ ἐξασκήσῃ ἀγαθοεργίαν.

Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἡ ἀγαθοεργία ἑκάστης Στοᾶς ἐπεξετείνετο μόνον ἐπὶ τῶν ἐχόντων ἀνάγκην μελῶν της, σὺν τῇ παρελεύσει ὅμως τοῦ χρόνου ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὴν ἔξω κοινωνίαν, ὡς τοῦτο καταδεικνύεται ἀπὸ τὰ πολυάριθμα λειτουργοῦντα σήμερον ***τεκτονικὰ ἱδρύματα ἀγαθοεργίας*** (βλ. λ.). Ὅσον ἀφορᾷ νῦν τὴν δι' ὑλικῆς ἀνακουφίσεως παρεχομένην ἀγαθοεργίαν ἑκάστη Στοὰ εἰς σπανίας μόνον περιπτώσεις ἐξασκεῖ τοιαύτην ἀγαθοεργίαν πρὸς τὰ ἴδια αὐτῆς μέλη. Τόσον ὅμως ἡ πρὸς τὰ μέλη της ὅσον καὶ ἡ πρὸς τοὺς μὴ τέκτονας ἀγαθοεργία ἑκάστης Στοᾶς δὲν περιορίζεται εἰς χρηματικὴν μόνον ἀρωγὴν πρὸς τὸν δυστυχοῦντα, ἀλλὰ προσπαθεῖ κυρίως νὰ ἐξεύρῃ εἰς αὐτὸν νέαν ἀμείβουσαν ἐργασίαν, διὰ νὰ δυνηθῇ οὗτος, ἐργαζόμενος, νὰ ἀποκτήσῃ πάλιν ὑλικὴν ἀνεξαρτησίαν, ἡ ὁποία εἶναι προϋπόθεσις τῆς πραγματικῆς καὶ ἠθικῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν ὁ Τεκτονισμὸς ζητεῖ νὰ ἔχουν τὰ μέλη του καὶ εἰ δυνατὸν καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

Ἡ ἀγαθοεργία ἐν τῷ Τεκτονισμῷ, θεωρουμένη ὡς ἁπλῆ ἐκπλήρωσις καθήκοντος, δέον νὰ ἐξασκῆται κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον:

α') Ὁ εὐεργετῶν ὀφείλει νὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ ἐξακριβώσῃ ἂν ἡ βοήθειά του θὰ ὠφελήσῃ πράγματι τὸν εὐεργετούμενον.

β') Ὁ εὐεργετῶν ὀφείλει νὰ λησμονῇ τὸ καλόν, τὸ ὁποῖον ἔκαμε, καὶ οὐδέποτε νὰ ὑπομιμνήσκῃ τοῦτο εἰς τὸν εὐεργετούμενον, ἔστω καὶ ἂν οὗτος φανῇ ἀχάριστος, ἐφαρμόζων οὕτω τὴν ῥῆσιν τοῦ Εὐαγγελίου:

«μὴ γνώτω ἡ δεξιά σου τί ποιεῖ ἡ ἀριστερά»

ἢ τὸ λαϊκὸν γνωμικὸν

«κάνε τὸ καλὸ καὶ ρίξτο στὸ γιαλό».

Ἡ ὑπόμνησις—κατὰ τὸν Racine— μεταβάλλει τὴν ἀγαθοεργίαν εἰς ὕβριν.

γ') Ὁ εὐεργετῶν ὀφείλει νὰ δίδῃ τὴν βοήθειάν του ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑστεροβουλίας ἢ ἀπωτέρας ἰδιοτελοῦς βλέψεως ἢ ἐλπίδος ἀνταποδόσεως.

δ') Ἡ χρηματικὴ ἀρωγὴ πρέπει νὰ συνοδεύηται μὲ τὴν πρὸς τὸν εὐεργετούμενον ἐκδήλωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ***ἰσοτιμίας***. Οὐδέποτε ἡ χεὶρ τῆς βοηθείας τὴν ὁποίαν τείνει ὁ Τέκτων, πρέπει νὰ μεταβάλληται εἰς χεῖρα ***ἐλεημοσύνης***, διότι τότε ἡ ἀγαθοεργία καὶ ὁ εὐεργετῶν ἐξευτελίζονται.

ε') Οὐδέποτε ἡ ἀγαθοεργία πρέπει νὰ γίνηται χάριν ἐπιδείξεως, οὐδὲ νὰ διακηρύσσηται διὰ δημοσιευμάτων ἢ φωνασκιῶν, ἀλλ' ἐπιβάλλεται νὰ τηρῆται μυστική, διὰ νὰ μὴν ἀποβαίνῃ ἔργον ἐπιδείξεως ἢ ματαιοδοξίας. Μὲ ὅλα ὅσα ἕως τώρα ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἔπραξε, δὲν καυχᾶται, διότι γνωρίζει, τόσον ὀλίγα εἶναι αὐτὰ ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς κατατρυχούσης τὴν κοινωνίαν ἀνάγκης καὶ ἀθλιότητος, καὶ διὰ τοῦτο ἀκολουθεῖ τὴν σύστασιν

τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου τοῦ Α΄:

«Δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ ὁ κόσμος, πόθεν ἀκτινοβολεῖται ἡ ἀγαθοεργία καὶ ἡ θερμότης».

Τέλος ὁ Τεκτονισμὸς προσπαθεῖ διὰ τῶν διδασκαλιῶν του νὰ δώσῃ ἄλλην γενικωτέραν καὶ οὐσιωδεστέραν μορφὴν εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς τεκτονικῆς ἀγαθοεργίας. Τὸν σκοπὸν καὶ τὰ ἰδεώδη της χαρακτηριστικώτατα ἐκφράζουν αἱ κάτωθι λέξεις τοῦ ἀδ.·. φιλοσόφου Λέσιγγ (Lessing),

«Αἱ πραγματικαὶ ἀγαθοεργοὶ πράξεις τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀποσκοποῦσιν εἰς τὸ νὰ καταστήσωσιν ὅσῳ τὸ δυνατὸν περισσότερον περιττὰς τὰς πράξεις ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι κοινῶς καλοῦνται καλαὶ πράξεις», εἰς τὸ νὰ δημιουργηθοῦν δηλ. συνθῆκαι διαβιώσεως ὅλων τῶν ἀνθρώπων τοιαῦται ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχῃ ἀνάγκη ἐκτελέσεως ἀγαθοεργιῶν. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δηλ. δὲν δύναται νὰ εἶναι εὐχαριστημένος, προσφέρων εἰς ἕνα δυστυχοῦντα προσωρινὴν βοήθειαν (ἂν καὶ ἀναγνωρίζῃ, ὅτι ταχεῖα ἀρωγὴ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διπλῆ βοήθεια) ἀλλὰ προσπαθεῖ νὰ διορθώσῃ τὸ κακὸν ἀπὸ τὴν ρίζαν του, νὰ καταστρέψῃ δηλ. τὰ αἴτια, τὰ προκαλοῦντα τὴν δυστυχίαν καὶ νὰ δημιουργήσῃ τοιαύτας συνθήκας βίου, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχῃ διόλου ἀναγκη **«ὑποστηρίξεως»** ἢ **«ἀγαθοεργίας»**.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: I. M. BALDWIN: Le Darwinisme dans les sciences morales, *γαλλ. μετάφρ.* (Paris 1911). H. SPENCER: Introduction à la science sociale *γαλλ. μετάφρ.* (Paris 1908).—NAVILLE: De la charité légale, de ses causes, de ses effets, —BARON de GERONDO De la bienfaisance publique.—CH. GIDE: Les institutions de progrès so cial (Paris 1921). *Βλ. ἐπίσης βιβλ. 7, 21 (σελ. 27-28), 31, 32 καὶ 35 (σελ. 234).*

Ἀγαθοεργία. ***Στοὰ*** (Beneficenza). Ἡ πρώτη κατὰ τὰς μέχρι τοῦδε ἐξηκριβωμένας ἱστορικὰς πληροφορίας—ἱδρυθεῖσα ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις, καὶ δὴ ἐν Κερκύρᾳ, στοά. Ἱδρύθη κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος, κατά τινας μὲν τῷ 1740 καὶ κατ' ἄλλους τῷ 1717, καὶ ἐλέγετο, ὅτι ἐξηρτᾶτο ἀπὸ μίαν Στοὰν ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. (;) τῆς Βερώνης. Κατὰ τὸ 1870 εἶχε προοδεύσει ἀρκετὰ καὶ ὁ τότε Προβλεπτὴς τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας ἐν Κερκύρᾳ ἦτο Σεβ.·. της. Κοιμηθεῖσα μετά τινα χρόνον, ἀφυπνίζεται τῷ 1809 καὶ κατὰ τὸ 1813 ἡνώθη μετὰ τῆς ἐν τῷ μεταξὺ ἱδρυθείσης ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Στοᾶς **«Φιλογενείας»** (Philogenia) εἰς μίαν Στοὰν ὑπὸ τὸ ὄνομα **Ἀγαθοεργία καὶ Φιλογένεια ἡνωμέναι»** (Beneficenza e Philogenia riunite). Τῆς νέας Στοᾶς ὑπαχθείσης ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας. Σεβ.·. ἦτο κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς γαλλικῆς κατοχῆς ὁ αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος Ματθ. Λεσσέψ, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Διον. Ρώμας. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Γάλλων ἡ Στοὰ ἐξηκολούθησεν ἐργαζομένη καὶ κατὰ τῷ 1814 ἐξελέγη ἐπίτιμος Σεβ.·. αὐτῆς ὁ στρατηγὸς Ἰάκ. Campell, τῷ δὲ 1815 καὶ πάλιν τακτικὸς Σεβ.·. ὁ Διον. Ρώμας. Αἱ ἐργασίαι τῆς Στοᾶς παρακολουθοῦνται ἱστορικῶς ἐπί τινα ἔτη ἀκόμη. ὁπότε, πιθανῶς τῷ 1818, κατὰ τὸν Ἀ. Ἁγιοβλασίτην (βλ. βιβλ. 35, τόμος Β΄, σελ. 22) ἡ Στοὰ προήχθη εἰς Στ.·. ἀνεξάρτητον. Τεθεῖσα δὲ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς τότε ἀφυπνισθείσης ὑπὸ τὸν δοῦκα τοῦ Σάσσεξ **«Γαληνοτάτης Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Ἑλλάδος κατ' Ἀνατολὴν Κερκύρας 1814»** εἰργάσθη ὑπ' αὐτὴν ἐπί τινα χρόνον ἀκόμη, κοιμηθεῖσα κατόπιν καὶ μηδέποτε πλέον ἀφυπνισθεῖσα (βλ. καὶ ***Ἑλλάς***).

Ἀγαθοεργίας, Ἱππότης τῆς—.Βλ. *Ἱππότης ἀγαθοεργίας καὶ σύστημα τῆς ἀγαθοεργίας.*

ἀγαθοεργίας ***κεφάλαιον*** (Fund of Benevolence). Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον λειτουργεῖ ἐν Ἀγγλίᾳ μία τῶν σημαντικωτέρων ὀργανώσεων ἀγαθοεργίας τῆς Ἡνωμένης Μεγάλης Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ὀργάνωσις αὐτὴ ἱδρύθη τῷ 1727 καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἐπιτροπῆς ἐξ ἑπτὰ Μεγάλων Ἀξιωματικῶν.

Σήμερον διοικεῖται ὑπὸ τοῦ «Συμβουλίου τῆς Ἀγαθοεργίας», τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς νῦν ἢ πρώην Μεγ.·. Ἀξ.·., ὅλους τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ Σεβ.·. Στοῶν ὡς καὶ δώδεκα πρώην Σεβ.·. Πόροι τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς, ἡ ὁποία διαθέτει ἐτησίως 50.000 λιρῶν δι' ἀγαθοεργοὺς σκοπούς, εἶναι εἰδικαὶ συνδρομαὶ ὡς καὶ εἰσφοραί, ἐπιβαλλόμεναι εἰς πάντα τέκτονα. Σκοπὸς αὐτῆς δὲν εἶναι ἡ ἁπλῆ ἐλεημοσύνη. Παρέχει ἐπαρκῆ ποσά, ἀποβαίνοντα αἰσθητῶς χρήσιμα εἰς τοὺς αἰτοῦντας, ὥστε νὰ δύνανται οὗτοι νὰ δημιουργήσωσιν ἐργασίαν τινὰ ἢ νὰ διέλθωσι κρίσιμον χρονικὴν περίοδον τῆς ζωῆς των. Ἡ ὀργάνωσις αὕτη παρέχει ἐπίσης ἐτήσιον ἐπίδομα εἰς τὸ **«Βασιλικὸν Τεκτονικὸν Ἵδρυμα ἀγαθοεργίας διὰ γέροντας, ἐλευθέρους Τέκτονας καὶ χήρας ἐλ.·. τεκτ.·.»**

ἀγαθοεργίας, κορμὸς τῆς —. Σάκκος ἢ κλειστὸν μικρὸν κιβώτιον, τὸ ὁποῖον περιάγεται μεταξὺ τῶν ἀδ.·. ἑκάστης στοᾶς περὶ τὸ τέλος πάσης συνεδρίας ἢ ἐργασίας, καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ ἀδ.·. καταθέτουν τὸν διὰ σκοποὺς ἀγαθοεργοὺς προοριζόμενον ὀβολόν των,

«ἵνα οὕτω πως αἱ ἐργασίαι των τελειώνουν πάντοτε μὲ μίαν πρᾶξιν ἀγάπης».

Λέγεται καὶ *σάκκος ἢ κορμὸς τῆς χήρας.*

Ὁ κορμὸς τῆς ἀγαθοεργίας εἶναι σύμβολον ὑλικόν, ὑπὸ τὸ ὁποῖον κρύπτεται ἡ ὑψηλὴ πνευματικὴ ἰδέα, ἡ ὁποία ἐπικρατεῖ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν περὶ τῆς ἀγαθοεργίας. Ὡς κορμόν, βαθέως ἐρριζωμένον ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Τέκτονος, ἐννοεῖ ὁ Τεκτονισμὸς τὴν ἀπροσμέτρητον ὀφειλὴν καὶ τὰς ὑποχρεώσεις παντὸς Τέκτονος, παντὸς ἀνθρώπου πρὸς πάντα συνάνθρωπόν του καὶ πρὸς τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα. Κορμόν, ὁ ὁποῖος δέον διηνεκῶς νὰ ἀρδεύηται ὑπὸ τῶν εὐγενῶν ἀνθρωπιστικῶν συναισθημάτων τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης, ἵνα, βλασταίνων, γιγαντούμενος ἀειθαλής, ἀνθοβολῶν κάθε στιγμήν, παρέχει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα δρόσον, σκιάν, ἀνακούφισιν, εὐτυχίαν. (Βλ. βιβλ. ***35*** τόμ. Α΄ σελ. 234-236).

ἀγαθοεργίας, σύστημα τῆς —. Βλ. *σύστημα ἀγαθοεργίας.*

ἀγαθοεργίας, τεκτονικὰ ἱδρύματα —. Εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας, εἰς τὰς ὁποίας εἰσήχθη ὁ Τεκτονισμός, διεδραμάτισε καὶ διαδραματίζει οὗτος τὸ σπουδαιότερον μέρος εἰς τὴν φιλανθρωπικὴν κίνησιν ἑκάστου τόπου καὶ προΐσταται παντὸς φιλανθρωπικοῦ ἔργου. Ὑπὸ τῶν εἰς τὰς διαφόρους χώρας Τεκτον.·. Δυνάμεων ἱδρύθησαν ἱδρύματα ἀγαθοεργίας, σκοπὸν ἔχοντα τὴν περίθαλψιν τῶν ἐνδεῶν, τῶν πασχόντων καὶ τῶν ἀνικάνων πρὸς ἐργασίαν γερόντων Τεκτόνων, ὡς καὶ τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν αὐτῶν, ἐπίσης δὲ καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν παιδίων.

Ἤδη ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Μεγάλης Διδασκαλίας τοῦ Λόρδου **Dalkeith** τῷ 1723 ἱδρύθη τὸ πρῶτον μία *μεγάλη ἐπιτροπὴ ἀγαθοεργίας*, ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἡ ἵδρυσις τοῦ καὶ σήμερον λειτουργοῦντος *«Κεφαλαίου τῆς Ἀγαθοεργίας»* **(Fund of Benevolence)** (βλ. Ἀγαθοεργίας κεφάλαιον). Τῷ 1788 ἱδρύθη ἡ **Royal Cumberland Freemasons School»**, ἡ ὁποία ἀργότερον διεμορφώθη εἰς **«Royal Masonic Institution of Girls»**. Ἡ σχολὴ αὕτη ἔχει σήμερον 400 κοράσια ἐσωτερικὰ καὶ 700 περίπου ἐξωτερικά. Τῷ 1798 ἱδρύθη τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον **«Royal Masonic Institution for Boys»** λειτουργοῦν σήμερον ἵδρυμα, ἀπὸ τοῦ 1842 τὸ ἵδρυμα **«Royal Masonic Benevolent Institution for aged Freemasons and Widows of Freemasons»**, καὶ ἀπὸ τοῦ 1920 τὸ **«Freemasons Hospital and Nursing Home»**. Τὰ ἐτησίως ἐξοδευόμενα χρηματικὰ ποσὰ διὰ σκοποὺς ἀγαθοεργοὺς ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὑπολογίζονται εἰς ἓν ἑκατομμύριον λιρῶν στερλινῶν.

Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς λειτουργοῦν πολλὰ τοιαῦτα ἱδρύματα ἀγαθοεργίας ἢ ἐκπαιδεύσεως. Τὰ κυριώτερα ἐξ αὐτῶν εἶναι:

Τὸ Κολλέγιον **Girard** ἐν Φιλαδελφείᾳ, τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Ὀξφόρδης εἰς τὸ **Oxford** τῆς Βορείου Καρολίνας, τὸ **Saint John's Masonic College** εἰς τὸ **Little Rock** τοῦ Ἀρκανσάς, τὸ **Masonic Widows and**

orphans Home εἰς τὴν Louis ville τῆς πολιτείας Kentucky, καὶ τὸ Τεκτονικὸν Κολλέγιον θηλέων εἰς τὸ Covington τῆς Γεωργίας. Εἰς τὴν Πολιτείαν Idaho ὑπάρχει Σωματεῖον δι' ὀρφανὰ εἰς τὸ ὁποῖον ἕκαστος Τέκτων καταβάλλει ἐτησίως ἓν δολλάριον. Ἐπίσης ἱδρύματα διὰ χήρας καὶ ὀρφανὰ Τεκτόνων λειτουργοῦν εἰς τὰς Πολιτείας Indiana καὶ Nebraska.

Πολλὰ ἐπίσης παρόμοια ἱδρύματα λειτουργοῦν καὶ ἐν Γερμανίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Πρὸ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ καθεστῶτος ἐν Οὐγγαρίᾳ ἡ Μεγάλη Συμβολικὴ Στοὰ τῆς Οὐγγαρίας διετήρει ἢ διηύθυνεν ἐμμέσως ὑπὲρ τὰ 25 ἱδρύματα ἀγαθοεργίας, ὡς π.χ. ἄσυλον διὰ παραλυτικούς, κλινικὴν ἀστέγων, λύκειον, λαϊκὰ σχολεῖα δωρεὰν διδασκαλίας, οἰκοτροφεῖα σπουδαστῶν, ἑταιρείας διὰ τὴν προστασίαν μητέρων καὶ παιδίων, διὰ τὴν παροχὴν δωρεὰν γάλακτος εἰς τὰ ἄπορα παιδία, διὰ τὴν καταπολέμησιν μεταδοτικῶν νόσων, διὰ τὴν προστασίαν ἐκφύλων παιδίων, φυλακισμένων, τυφλῶν, ἀπόρων κορασίων κλπ.

Τὰ ἱδρύματα ταῦτα, λειτουργοῦντα κατ' ἀρχὰς μὲ ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τὴν περίθαλψιν ἀναξιοπαθούντων Τεκτόνων, ἐπεξέτεινον ἀργότερον τὴν φιλάνθρωπον αὐτῶν δρᾶσιν καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἐχόντων ἀνάγκην, ἀνθρώπων, τῶν μὴ ἀνηκόντων εἰς τὸ Τεκτ.·. Τάγμα.

Ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μ.·. Σ.·. τῆς Ἑλλάδος λειτουργοῦν σήμερον τὰ κάτωθι ἀγαθοεργὰ ἱδρύματα:

1. Τὸ «*Γραφεῖον Προνοίας καὶ Βοηθείας*» (βλ. λ.) ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος, σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ἐξεύρεσις ἐργασίας εἰς ἀνέργους Τέκτονας ὡς καὶ ἡ ἠθικὴ ἐνίσχυσις καὶ περίθαλψις καὶ ἡ παροχὴ ὑλικῆς βοηθείας πρὸς ἔχοντας ἀνάγκην τούτων ἀνθρώπους.

2. Ἡ «*Νυκτερινὴ Σχολὴ*» (δημοτ. σχολεῖον) *παίδων ἐργατῶν*» συντηρουμένη κυριώτατα ὑπὸ τῆς ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν Στ.·. «**Φοῖνιξ**». Ἐν αὐτῇ φοιτῶσι περὶ τοὺς 80 μαθηταὶ ἐτησίως.

3. Αἱ νυκτεριναὶ Σχολαὶ στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως τῆς ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν Στοᾶς «Μέλης». Κατὰ τὸ ἔτος 1949-50 ἐλειτούργησαν τρεῖς ἐν ὅλῳ νυκτεριναὶ σχολαὶ μὲ 303 μαθητάς. Τὰς σχολὰς αὐτὰς πλὴν τῶν ἀδ.·. τῆς ἱδρυτρίας Στοᾶς ἐνισχύουν καὶ ἄλλαι Στοαὶ τῶν Ἀθηνῶν.

4. Νυκτερινὴ δημοτικὴ Σχολὴ τῆς ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν Στοᾶς «Ἡσίοδος» διὰ τὰ ἄπορα ἐργαζόμενα παιδία. Ἡ σχολὴ αὕτη ἤρχισε λειτουργοῦσα ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1949-50.

5. Τὸ «*Ὀρφανοτροφεῖον κορασίων μετ' ἐπαγγελματικῆς σχολῆς*» ἐν Θεσσαλονίκῃ, συντηρούμενον φροντίδι τοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Τεκτ.·. σωματείου ὁ «**Μέγας Ἀλέξανδρος**». Περιθάλπει καὶ διαμορφώνει τακτικῶς περὶ τὰ 40 ὀρφανὰ κοράσια.

6. Τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ «*Ἐπαιτοκομεῖον*», συντηρούμενον κυρίως ὑπὸ τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Στ.·. «**Φοῖνιξ**».

7. Ὁ «*Σύνδεσμος Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως*», ἐσχάτως συσταθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδ.·. ἀδ.·. τῆς ἐν Ἀν.·. Πατρῶν Στ.·. «**Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός**», μὲ σκοπὸν τὴν καλλιέργειαν τοῦ αἰσθήματος τῆς εὐσπλαγχνίας ὑπὲρ τῶν δυστυχούντων καὶ τὴν ὑλικὴν προστασίαν τῶν ἀξίων τοῦ προορισμοῦ των φιλανθρωπικῶν ὀργανώσεων.

8. Τὸ ἐν Μπάμπ-Σίδρα τῆς Αἰγύπτου «*Παράρτημα τοῦ Λαϊκοῦ Συσσιτίου*», ἱδρυθὲν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Στ.·. «**Μέγας Ἀλέξανδρος**», ἡ ὁποία πρὸς τούτοις δίδει ἐτησίως καὶ ἰδιαιτέραν εἰσφορὰν ὑπὲρ τοῦ Λαϊκοῦ Συσσιτίου. Ἡ αὐτὴ Στ.·. παρέχει τροφὴν ἐκ τοῦ Συσσιτίου τούτου καὶ εἰς ἀπόρους μαθητὰς τῆς ἑνώσεως «Αἰσχύλος-Ἀρίων» καὶ τῶν ἡμερησίων σχολῶν τοῦ Παλαιοῦ Τελωνείου.

9. Ἡ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν λειτουργοῦσα ἐν Κωνσταντινουπόλει «*Νυκτερινὴ Σχολὴ Παίδων*» δαπάναις καὶ μερίμνῃ τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Ἑλλην. Στ.·. «**Ἁρμονίας**» ἐκλείσθη τῷ 1930 ἐπιταγῇ τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν.

10. Ἡ ἐν Λευκωσίᾳ Κύπρου «*Νυκτερινὴ Σχολὴ*» συντηρουμένη ὑπὸ τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἑλλην. Στ.·. «*Σόλων*».

Ἀγάπαι. Συμπόσια ἢ γεύματα, τελούμενα ὑπὸ τῶν Τεκτόνων καὶ ἔχοντα σκοπὸν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν στενοτέραν σύσφιξιν τῶν ἀδελφικῶν δεσμῶν, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ συνδέωσι πάντοτε τοὺς Ἐλευθέρους Τέκτονας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν διὰ τῶν ἰδιαιτέρων των τύπων λειτουργειῶν καὶ ἀλληγοριῶν συμπλήρωσιν τῶν κατὰ τὰς μυήσεις καὶ τὰς ἐργασίας τῶν διαφόρων τεκτονικῶν βαθμῶν γινομένων διδασκαλιῶν.

Αἱ ἀγάπαι ἀπετέλουν ἔθιμον τῶν πρώτων χριστιανῶν, τὸ ὁποῖον συνήνωνεν ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς πιστούς, ἀνεξαρτήτως τάξεως, μετὰ τὴν λῆψιν τῆς θείας εὐχαριστίας εἰς κοινὸν γεῦμα.

Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία κατήργησε τὰς ἀγάπας κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα καὶ μόνον ἐξηκολούθησαν αὗται νὰ τελῶνται εἴς τινας χριστιανικὰς αἱρέσεις (π.χ. τῶν Βαπτιστῶν, Μεθοδιστῶν κλπ.). Ἐπίσης καὶ οἱ ὀρθόδοξοι Ἰουδαῖοι τελοῦσι τοιαῦτα γεύματα.

Ἡ ἰδέα τῶν ἀγαπῶν ἐγένετο ἀντικείμενον τῆς μουσικῆς τέχνης εἰς τὸ μελόδραμα «Πάρσιφαλ» τοῦ μουσουργοῦ Βάγνερ.

Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου αἱ ἀγάπαι καθιερώθησαν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1717 ὑπὸ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ Τεκτονικῶν Στοῶν καὶ ἐτελοῦντο ὑποχρεωτικῶς κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτὰς τοῦ Τάγματος, τὰς ἡμέρας δηλ. τῶν δύο ἡλιοστασίων, ἤτοι κατὰ τὴν 22αν Δεκεμβρίου καὶ κατὰ τὴν 24 Ἰουνίου. Πρὸ τῆς ἀποκτήσεως ἰδίων οἰκημάτων, αἱ Στοαὶ εἰργάζοντο εἰς πανδοχεῖα (Ταβέρνας), τῶν ὁποίων οἱ ἰδιοκτῆται ἦσαν συνήθως μέλη τῶν Στοῶν. Ἡ τράπεζα τοῦ πανδοχείου ἦτο τὸ κέντρον, περὶ τὸ ὁποῖον συνηθροίζοντο τὰ μέλη τῆς Στοᾶς καὶ ἐξεφωνοῦντο αἱ κατὰ τὴν ἐργασίαν, ἐν τῷ τυπικῷ ἀναγραφόμεναι, ὑποχρεωτικαὶ προπόσεις. Οἱ ἀρχιτρ.·. ἐπεφορτίζοντο μὲ τὴν προετοιμασίαν τῶν γευμάτων καὶ τὴν ἐν γένει ὀργάνωσιν αὐτῶν. Τούτου ἕνεκα εἰς τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἀρχιτρ.·. ἢ θεραπόντων τῶν Στοῶν εὑρίσκονται κατὰ τὰς πρώτας δεκαετηρίδας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ κανονικῶς ἀναγεγραμμένα, παρὰ τὰς δαπάνας διὰ διαφόρους συμβολικὰς ἀνάγκας (ὡς π.χ. κατασκευὴν τοῦ σχεδίου τοῦ δαπέδου κατὰ τὰς μυήσεις, ἀγορὰν φώτων διὰ τὸν σύμφωνα μὲ τὸ τυπικὸν φωτισμόν, κλπ.), καὶ τὰ διὰ τὴν ἑστίασιν τῶν μελῶν σχετικὰ ἔξοδα. Ὁ ἀδ.·. John T. Thorp εἰς ἄρθρον του τιτλοφορούμενον «Τεκτονικαὶ ἀγάπαι» γραφὲν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχείων τῆς ὑπ' ἀριθ. 2429 Στοᾶς τοῦ Leicester, βεβαιοῖ ὑπευθύνως ὅτι αἱ ἑορταὶ ὡς καὶ τὰ συμπόσια ἀπετέλουν τὸ κύριον μέρος τῶν συνεδριῶν τῶν Τεκτονικῶν Στοῶν. Τὰ ἀναψυκτικὰ καὶ τὰ ἐδέσματα ἦσαν ποικίλα, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τῶν μελῶν, ἀπὸ τὸ εὐγενὲς γεῦμα τοῦ Ashmole μέχρι τοῦ πτωχοῦ δείπνου μὲ ἄρτον καὶ τυρόν, ἀκολουθούμενον ἐνίοτε ἀπὸ οἶνον ἢ πόντς καὶ ἐνίοτε ἀπὸ ρούμι. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Στοᾶς «Old Dundee» τοῦ Λονδίνου ὁ ἀδ.·. Heiron ἀναγράφει ἐπίσης σχετικὰ μὲ τὰ τεκτονικὰ γεύματα κατὰ τὸ ἔτος 1762 (βλ. βιβλ. *36*, τόμ. Β' σελ. 20).

Αἱ ἀγάπαι σήμερον ἐν Γαλλίᾳ εἶναι πολὺ συνήθεις. Εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς στοὰς ἐπακολουθεῖ μετὰ τὴν ἐν τῷ ναῷ κανονικὴν ἐργασίαν συνεστίασις, καθ' ἣν γίνεται σειρὰ προπόσεων («The King and the Craft» κτλ.). Ἐν Γερμανίᾳ διεισέδυσεν εἰς τὰς ἀγάπας, κυρίως διὰ τῶν χριστιανικῶν ἱπποτικῶν συστημάτων τοῦ 18ου αἰῶνος, τὸ στοιχεῖον τῆς unio mystica (=μυστικὴ ἕνωσις).

Αἱ ἀγάπαι σήμερον ἀρχίζουν, διεξάγονται καὶ τελειώνουν καθ' ὡρισμένον τυπικὸν ἐν πλήρει τεκτονικῇ ἀμφιέσει. Αἱ ὑποχρεωτικαὶ προπόσεις διαγράφονται ὑπὸ τοῦ τυπικοῦ καὶ γίνονται ὑπὲρ τοῦ ἔθνους τῆς χώρας, τοῦ ἄρχοντος αὐτῆς καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ὑπὲρ τῶν νομίμων Τεκτονικῶν Ἀρχῶν ἑκάστης χώρας καὶ τῶν ξένων τοιούτων, ὑπὲρ τοῦ Σεβ.·., τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς διενεργούσης τὴν ἀγάπην Στοᾶς, ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἐπισκεπτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἁπανταχοῦ τῆς ὑφηλίου

εὐτυχούντων ἢ δυστυχούντων ἐλευθεροτεκτόνων. Εἰς πολλὰς Στοὰς γίνεται καὶ προσευχὴ εἰς μνήμην τῶν τεθνεώτων. Διαρκούσης τῆς ἀγάπης ἐπιτρέπονται τεκτονικὰ ἄσματα, δυνατὸν δὲ νὰ ὑπάρχῃ καὶ ὀρχήστρα ἀνακρούουσα τεκτονικὰ ὅμως τεμάχια.

Καὶ σήμερον αἱ Στοαὶ εἶναι ὑποχρεωμέναι νὰ ἐκτελῶσι κατ' ἔτος δύο ἀγάπας ἢ τεκτονικὰ συμπόσια κατὰ τὰ δύο ἡλιοστάσια. Δύνανται ὅμως νὰ τελῶσι τοιαύτας καὶ κατ' ἄλλας περιστάσεις, ὡς π.χ. μετὰ τὴν ἐργασίαν μυήσεως νέου μέλους ἢ κατ' ἑορτασίμους ἡμέρας (π.χ. τὴν ἐπέτειον τῆς ἱδρύσεώς των, ἐθνικὰς ἑορτὰς κλπ.

Ἐκτὸς τῶν ἀγαπῶν ἢ τεκτ. συμποσίων διεξάγονται πολλάκις καὶ τὰ *ἀδελφικὰ γεύματα* ἢ *ἀδελφικαὶ συνεστιάσεις*, αἱ ὁποῖαι διακρίνονται τῶν πρώτων, καθόσον ἡ διεξαγωγή των γίνεται ἄνευ τυπικοῦ καὶ ἀποτελοῦν τὴν ἔκφρασιν τῆς ἀβιάστου μεταξὺ τῶν Ἀδ.·. συναναστροφῆς ἐν ἀγάπῃ. Κατὰ τὰ γεύματα ταῦτα δὲν ἐκφωνοῦνται συνήθως ἐπίσημοι λόγοι. Εἴς τινα συστήματα (π.χ. Βιέννη, Μεγ. Στ.·. Λέσιγγ) μετὰ τὰς ἐργασίας τῶν Στοῶν παρατίθεται ἡ **λευκὴ τράπεζα**, ἀδελφικὸν δηλ. γεῦμα, κατὰ τὸ ὁποῖον γίνεται εὐχαρίστως συζήτησις ἐπὶ τῶν διαλέξεων ἢ ὁμιλιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο κατὰ τὰς ἐργασίας τῶν Στοῶν, διδομένης οὕτω εὐκαιρίας εἰς τοὺς ἀδ.·., ὅπως ἐπεξεργασθῶσι διὰ τῆς σκέψεως καὶ τῆς κρίσεώς των τὰς εἰς τὰς ὁμιλίας ἐκτεθείσας ἀπόψεις ἐπὶ θέματός τινος.

Αἱ λευκαὶ τράπεζαι ἀποτελοῦσιν ὡς ἐκ τούτου συνέχειαν τῆς πνευματικῆς ἐργασίας τῶν Στοῶν, καὶ ὑπενθυμίζουν τὰ συμπόσια τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, τὰ ὁποῖα τόσο παραστατικὰ περιέγραψαν ὁ Πλούταρχος (Λυκοῦργος XII 15, Συμποσ. 5ον βιβλ.) ὁ Πλάτων, ὁ Κικέρων (βιβλ. περὶ γήρατος, κεφ. 13) καὶ ἄλ., ἐνῷ αἱ ἀγάπαι μὲ τὸν βαθέως μυστικιστικὸν χαρακτῆρα των εἶναι καθαρῶς τελεταὶ ἀπόκρυφοι ὡς πρὸς τοὺς τύπους καὶ φιλοσοφικαὶ ὡς πρὸς τὰς ἀρχὰς αὐτῶν.

Διὰ τῶν ἀγαπῶν, τὰς ὁποίας οἱ ἱδρυταὶ τοῦ νεωτέρου Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καθιέρωσαν, ὅπως διεξάγονται κατὰ τὰς δύο προαναφερθείσας ἡμέρας τῶν ἡλιοστασίων, κατὰ τὰς ὁποίας ἑορτάζονται καὶ αἱ ἑορταὶ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου (24 Ἰουνίου) καὶ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ (27 Δεκεμβρίου κατὰ τὸ καθολικὸν ἑορτολόγιον), ἐκπληροῦται διττὸς σκοπός. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἑορτάζονται δύο μεγάλαι τῆς φύσεως ἑορταί, τὰ δύο ἡλιοστάσια, δύο φυσικὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ἰδιαιτέρως ἔχουν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ζωῆς τῶν ὄντων καὶ συνεπῶς ἐπὶ τῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἐξελίξεως τῶν ἀνθρώπων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τιμῶνται δύο ἅγιοι τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, τοὺς ὁποίους οἱ ἱδρυταὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἔθεσαν ὡς προστάτας πάτρωνάς των. Ἐκτὸς ὅμως τῆς τοιαύτης σημασίας των, αἱ ἀγάπαι ἔχουν καὶ ἑτέραν σημαντικωτέραν, παρέχουσαι εἰς τοὺς Τέκτονας πολλὰ διδάγματα σχετικὰ μὲ τὸ τ ε κ τ ο ν ι σ τ ὶ β ι ο ῦ ν (βλ. βιβλ. *39* σελ. 110-113). Διδάσκουν τὸν Τέκτονα, ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι τι ἄξιον πολλοῦ σεβασμοῦ, τὸ ὁποῖον βοηθεῖ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς, ὅτι ὁ βίος του πρέπει νὰ εἶναι φαιδρὸς καὶ πλήρης χαρᾶς, ἡ ὁποία νὰ προκύπτῃ ἀπὸ τὴν ἐν μέτρῳ καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ πρέποντος ἀπόλαυσιν τῶν χαρίτων τῆς ζωῆς.

Διὰ τῆς λιτότητός των, τῆς φυσικῆς ἁπλότητός των, τῆς κατ' αὐτὰς ἐπικρατούσης εὐχαρίστου διαθέσεως, εὐθυμίας, ἀδελφικῆς διαχυτικότητος, διὰ τῶν δι' αὐτῶν ἐκδηλουμένων μεγάλων αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν (αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ, ἀδελφότητος, ἀλληλεγγύης κλπ.), αἱ ἀγάπαι, τέρπουσαι καὶ ἱκανοποιοῦσαι τὸ σῶμα καὶ πρὸ παντὸς τὴν ψυχήν, διδάσκουν ποῖα πρέπει νὰ εἶναι ἡ τοῦ Τέκτονος φιλοσοφικὴ καὶ αἰσθηματικὴ ἀντίληψις περὶ τῆς χρήσεως τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἀπολαύσεων αὐτῆς, καὶ πῶς ἀλληγορικῶς τὸ πνεῦμα δέον νὰ τροφοδοτῆται ἀπὸ τὰς τροφάς, τὰς δυνάμεις δηλ. ἐκείνας, διὰ τῶν ὁποίων τοῦτο δύναται νὰ δρᾷ καὶ νὰ ἐξελίσσηται ἰσχυρὸν ἐν τῇ φύσει.

Αἱ ἀγάπαι διετηρήθησαν καὶ εἰς τοὺς ρ ο δ ο σ τ α υ ρ ι κ ο ὺ ς β α θ μ ο ὺ ς τοῦ Ἐλευθ.·. Τεκτ.·. (καὶ πρὸ παντὸς τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκωτ. Δόγματος) ὡς μυστικὸς δεῖπνος ἀγάπης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Βλ. 42, 39 (σελ. 109-113), 36 (τόμ. Β', σελ. 20), 7 (Agape, Brudermal, Taffellogen).

ἀγάπη (ἡ). Συναίσθημα αὐτοπροσεπιλαμβανόμενον, ἀφοσίωσις πρός τι (ἀντικείμενον, πρόσωπον), διαρκοῦσα ἡδονὴ καὶ χαρά, κλίσις, συμπάθεια, προκαλούμεναι ὑπό τινος, τὸ ὁποῖον διὰ τῶν ἰδιοτήτων του φαίνεται εἰς ἡμᾶς ἀμέσως ὡς πολύτιμον δι' ἡμᾶς καὶ ὡς πηγὴ εὐτυχισμοῦ τοῦ ἐγώ μας, διαρκοῦσα χαρὰ διὰ τὴν παρουσίαν προσώπου τινός, διὰ τὸν μετ' αὐτοῦ (αἰσθηματικὸν - πνευματικὸν) σύνδεσμον, διὰ τὴν ἀπόκτησιν τούτου.

Ὡς κοσμικὴ ἀρχὴ ἐμφανίζεται ἡ ἀγάπη εἰς τὰς Βέδας, εἰς τὸν Ἡσίοδον, τὸν Ἐμπεδοκλῆ. Κατὰ τὸν τελευταῖον *ἡ φιλότης (φιλία)* καὶ τὸ *νεῖκος* εἶναι αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ τοῦ γίγνεσθαι, αἱ ὁποῖαι ἐπικρατοῦν ἐναλλάξ. Ἡ φιλότης συγκολλᾷ καὶ συγκρατεῖ κατὰ πρῶτον τὰ πάντα, μέχρις ὅτου κατόπιν τὸ νεῖκος ἐπιφέρει τὸ πολυειδὲς τῶν καθ' ἕκαστα πραγμάτων, μεθ' ὃ τελικῶς ἡ φιλότης πάλιν συνενώνει ὅλα εἰς τὴν θεϊκὴν σφαῖραν, φαινόμενον διαρκῶς ἀνανεούμενον (παράβ. Ἀριστοτέλους «*Θεός*»). (Βλ. καὶ **ἔρως**).

Οἱ σ τ ω ϊ κ ο ὶ (Ἐπίκτητος, Σενέκας) καὶ ὁ χ ρ ι σ τ ι α ν ι σ μ ὸ ς ἐκλαμβάνουν τὸν Θεὸν ὡς ἀγάπην καὶ κηρύσσουν τὴν γενικὴν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἀγάπην. Ὁ Αὐγουστῖνος καθορίζει τὴν ἀγάπην, ὡς ζωὴν τείνουσαν πρὸς ἕνωσιν, καὶ κατ' αὐτὸν ἡ ὑψίστη εὐτυχία ἔγκειται ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπῃ.

Οἱ σ χ ο λ α σ τ ι κ ο ὶ διακρίνουσιν ***αἰσθητικὴν ἀγάπην*** *ἢ ἔρωτα* (amor sensitivus) καὶ *πνευματικὴν ἀγάπην ἢ ἔρωτα* (amor intellectivus) ὡς ἐπίσης καὶ *ἀγάπην ἢ ἔρωτα ποθοῦντα* (amor concupiscentiae) καὶ *ἀγάπην ἢ ἔρωτα τὸ καλὸν θέλοντα* (amor benevolentiae).

Ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐπίσης φιλοσόφων (Descartes, Leibniz, Kant, Schopenhauer, Scheler, Spranger, κ. ἄλ.). ἐδόθησαν διάφοροι ὁρισμοὶ τῆς ἀγάπης (βλ. βιβλ. *20* σελ. 367—368 εἰς τὸ ἄρθρον Liebe).

—(***Τέκτον***). Ἡ διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐξέλιξις τῆς ἀνθρωπότητος ἔφερεν ὡς ἀποτέλεσμα, ὅπως ἡ ἀνθρωπότης μὴ συναναπτυχθῇ ὡς ἓν ὅλον, ἀλλὰ χωρισθῇ μὲ ποικίλα χωρίσματα εἰς λαούς, τάξεις, κλάσεις κλπ. Ὁ ἐγωϊσμὸς κατόπιν μετέβαλε τὰ χωρίσματα αὐτὰ εἰς ρήγματα, ἀνύψωσε τὸ συμφέρον καὶ κατέστησεν αὐτὸ στάθμην τῶν πράξεων τῶν ἀνθρώπων, κατέπνιξε δὲ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην. Οὕτω πως ὁ ἀνθρώπινος πολιτισμός, ἂν καὶ προσέφερεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα πολλὰς ὠφελείας ἀπὸ πλείστων ἀπόψεων, κατέστη ἐν τούτοις καὶ ἐπιζήμιος δι' αὐτήν.

Ἤδη ἀπὸ χιλιετηρίδων καλλίτεροί τινες καὶ εὐγενέστεροι ἄνθρωποι ἡνώθησαν ὁτὲ μὲν κατὰ μίαν, ὁτὲ δὲ κατ' ἄλλην μορφήν, ἵνα ἐπιβάλλουν πάλιν τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, χωρὶς νὰ θίξωσι τὸν πολιτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὰς προόδους του. Αἱ προσπάθειαι τῶν ὅμως παρέμειναν ἄνευ μονίμου καὶ σταθερᾶς ἐπιτυχίας, διότι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἠδύναντο νὰ ἐπιβληθῶσι μόνον εἰς πολὺ περιωρισμένους κύκλους. Τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς κατόπιν χρόνους κατωρθώθη νὰ διαδοθῇ καὶ νὰ ἐξαπλωθῇ ἐφ' ὅλης τῆς ὑφηλίου σύνδεσμος, προωρισμένος πρὸς διατήρησιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀγάπης καὶ ἀναγνώρισιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας. Ὁ σύνδεσμος οὗτος εἶναι ὁ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ό ς, ὁ ὁποῖος σήμερον εἶναι ἐξηπλωμένος ἐφ' ὅλης τῆς πεπολιτισμένης ὑφηλίου. Ὁ σύνδεσμος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων εἶναι στενὴ ἀδελφικὴ ἕνωσις ὅλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀναγνωρίζουν τὴν γενικὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων ὡς τὸ ὕψιστον κειμήλιον τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς θέλει νὰ συμφιλιώσῃ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ ἐξισώσῃ τὰς ἀνισότητας, τὰς ὁποίας προὐκάλεσαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὁ πολιτισμὸς καὶ τὰ ἐπακόλουθά του, χωρὶς ὅμως νὰ θιγῇ οὗτος, τέλος θέλει νὰ ἐμποδίσῃ τὴν περαιτέρω μεταβολὴν τῶν μεταξὺ τῶν

ἀνθρώπων χωρισμάτων εἰς ρήγματα καὶ τὴν ἀπόπνιξιν τῆς ἀγάπης.

Βεβαίως θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπη, ὅτι ἡ οὐσία αὐτὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ διαπνέει καὶ ἐμποτίζει ἐπίσης κάθε εὐγενῆ ἄνθρωπον, ἐν τούτοις ὅμως ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς διαφέρει ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ ἐλευθεροκτ∴ κατὰ τὸ ὅτι, ὁ μὲν χρησιμοποιεῖ τὰς δυνάμεις του μόνος του, ἐνῷ οἱ Τέκτονες καθιστῶσι τὰς ἰδίας δυνάμεις των ἰσχυροτέρας συνενοῦντες αὐτὰς εἰς μίαν κοινὴν συνισταμένην.

Ἐχθροὶ τοῦ σκοποῦ τούτου τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀναφύονται πανταχοῦ ἐκεῖ, ὅπου ὁ καθεὶς θέτει τὰς ἰδίας του ἀπόψεις, τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμά του καὶ τὰς μορφὰς τῆς πίστεως τόσον ὑψηλά, ὥστε ἀποκλείει ἀπὸ τὴν ἀγάπην κάθε ἄλλον ἔχοντα διαφορετικὰς ἀπόψεις, ἤθη, ἔθιμα κλπ.. καὶ ἀρνεῖται εἰς αὐτὸν τὸ ἀδελφικὸν ὄνομα καὶ τὸ ἀδελφικὸν δίκαιον.

Ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτονισμῷ ἡ ἀγάπη εἶναι—ὅπως καὶ κατὰ τὸν Spinoza—«ἡδονὴ συνδεδεμένη μὲ τὴν ἰδέαν τῆς ἐξωτερικῆς της αἰτίας» ἢ—ὅπως καὶ ὁ Kant τονίζει—«καθῆκον πρὸς ἐνεργὸν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀγαθοῦ». Κατὰ τὸν O. Heinichen (βλ. βιβλ. 44 σελ. 62 67) ὁ τέκτων ὀφείλει νὰ ἀγαπᾷ καὶ ἀγαπᾷ εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον, ὄχι αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ αὐτῷ ἐνυπάρχον ἀγαθόν, διότι εἶναι πεπεισμένος ὅτι εἰς κάθε ἄνθρωπον ἐνυπάρχει σπέρμα τι τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ ὁποῖον δύναται ἂν καὶ ἐνίοτε νὰ ληθαργῇ, νὰ ἀφυπνισθῇ καὶ νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς ὡραῖον ἄνθος.

Τούτων ἕνεκα ἀνέκαθεν ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν τεκτόνων ἡ ἀγάπη, καὶ εἶναι, τὸ κατ' ἐξοχὴν προτιμώμενον ἐργαλεῖον των. Εἰς τὰ *«Ἀρχαῖα καθήκοντα»* (βλ. λ.) ἀναγράφονται: «νὰ ἐξασκῇς **ἀδελφικὴν ἀγάπην»**, ἡ ὁποία εἶναι ὁ θεμέλιος λίθος καὶ ἡ κορωνίς, ἡ συνδετικὴ κόλλα καὶ ἡ δόξα τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ἀδελφότητος». Κατὰ τὸν E. Schuré (βλ. βιβλ. 29 τόμ. Β') ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη ἐδήλου τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς μυήσεως εἰς τοὺς μεμυημένους τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Χαλδαίας, καθὼς καὶ εἰς τοὺς προφήτας καὶ τοὺς Ἐσσαίους. Ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη συνιστᾶται εἰς τοὺς τέκτονας ὡς πολύτιμον ἀγαθόν. Ὁ Τέκτων ὀφείλει νὰ καλλιεργῇ αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ του, διότι ἡ ἀγάπη παράγει ἀντιαγάπην. Ὁ ἔχων ἀδελφικὴν ἀγάπην εἰς τὴν καρδίαν του θὰ εἶναι ὠφέλιμον μέλος τοῦ τάγματος. Εἰς τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην ριζοῦται ἡ ἰσχὺς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, αὐτὴ εἶναι ὁ ἀστὴρ καὶ ὁ πυρὴν αὐτοῦ.

Ἡ ἰδεολογία ὅμως τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος ὑποχρεώνει αὐτὸν ἐπίσης εἰς **ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον,** τὴν θετικὴν δηλ. πλευρὰν τῆς θελήσεως τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ.

Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ὅμως ἀγάπη α') πρέπει νὰ γίνηται ἀπὸ ἕνα ἕκαστον, χωρὶς αὐτὸς νὰ παραμελῇ τὴν διὰ τὴν ἰδίαν του ζωὴν φροντίδα. Τὸ πρῶτον θέμα, τὸ ὁποῖον τίθεται εἰς ἕκαστον, εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἰδίων του προτερημάτων καὶ τῶν ἰδίων του δυνάμεων εἰς καλὴν καὶ ὡραίαν ζωὴν καὶ ἡ δι' ἔργων ἀπόδειξις τούτου. Ἡ φροντίς, ὡς ἐκ τούτου, δι' ἐκδήλωσιν ἀγάπης καὶ ἀγαθοεργίας πρὸς ξένους δὲν πρέπει νὰ παρακωλύῃ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ πρώτου τούτου θέματος. β') Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη πρέπει νὰ ἐνασκῆται ὑπό τινος, χωρὶς νὰ παραβλάπτωνται ἰδιαίτερά τινα καθήκοντα τούτου, προκύπτοντα ἐξ ἰδιαιτέρων σχέσεών του πρὸς ἄτομά τινα ἢ κοινότητας. Ἕκαστος δηλ., εὑρίσκεται εἰς σχέσεις πρὸς πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἰδιαιτέρας ἀπαιτήσεις ἐπὶ τῆς θελήσεώς του τοῦ καλοῦ (τέκνα, γονεῖς, συγγενεῖς, φίλοι, ὑπηρέται, ἐργάται, γείτονες, συγκάτοικοι). Εἰς αὐτοὺς ἀνήκει, κατὰ πρῶτον ὅ,τι κατέχει τις εἰς δύναμιν καὶ μέσα βοηθείας πρὸς τὸν πλησίον. Διότι ἕκαστος γνωρίζει μὲ μεγαλυτέραν κάπως ἀσφάλειαν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι καλὸν διὰ τοὺς ἰδικούς του πολὺ δυσκολώτερον δὲ εἶναι καὶ συχνὰ ἐντελῶς ἀδύνατον τὸ νὰ γνωρίσῃ τις ,τῶς νὰ βοηθήσῃ ξένους. γ') Ἡ ἐργασία ἑκάστου διὰ τὸ καλὸν ἄλλου τινὸς δὲν πρέπει νὰ ἐμποδίζῃ ἢ νὰ χωλαίνῃ τὴν αὐτοτέλειαν ἐκείνου, διὰ τὸν ὁποῖον γίνεται τὸ καλὸν καὶ τοῦτο διότι τότε παρ' ὅλην τὴν καλὴν θέλησιν παύει νὰ εἶναι ἀγαθοεργία καὶ γίνεται κακουργία, ἐφ' ὅσον ἡ αὐτοτέλεια εἶναι οὐσιώδης ὅρος ὑγιοῦς καὶ κανονικῆς ζωῆς. Ἡ βοήθεια ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ της, ὅταν κατορθώνῃ νὰ στερεώσῃ τὸν ἄλλον ἐπὶ τῶν ποδῶν του, ὥστε αὐτὸς νὰ προχωρήσῃ πλέον δι' ἰδίων δυνάμεων εἰς τὸν δρόμον του. Πρέπει δηλ. νὰ κάμῃ τις, ὥστε ὁ ἄλλος νὰ μὴν ἔχῃ πλέον ἀνάγκην βοηθείας.

Ἡ γενικωτάτη μορφὴ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης εἶναι ***ἡ πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπη*** διότι ἡ ἀγάπη τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος δὲν στρέφεται μόνον πρὸς τὸ πλησίον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ἀπώτατον καὶ πρὸς τὸ μέλλον. Ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπη, ἐγκλειομένη ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἐξυπηρετεῖ τὴν ὁλότητα καὶ ἀναγνωρίζει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἀδελφοὺς καὶ ἐκδηλοῦται ὄχι μόνον μὲ συμπάθειαν ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα.

«Ἡ γῆ καθίσταται ἐλευθέρα διὰ τῆς ἀγάπης». (Γκαῖτε 1826), οὐχὶ ὅμως βέβαια τῆς ὑποκριτικῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία ἀπατᾷ ἑαυτήν, ἀλλὰ τῆς πραγματικῆς ἀνθρωπίνης ἀγάπης, ἡ ὁποία ἀρέσκεται εἰς κάθε καλόν, ὡραῖον καὶ μέγα. Ἡ συμβολικὴ οἰκοδομικὴ ἢ τεκτονικὴ ἐργασία τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος ἀνεγείρει τὸν ναὸν τῆς ἀγάπης αὐτῆς. «Ὁ σκοπὸς τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ»—λέγει ὁ φιλόσοφος ἀδ∴ Herder—«εἶναι νὰ ἐκμαγεύσῃ τὸ φῶς, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ζωήν». Ἡ τοιαύτη ἀγάπη τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος στρέφεται κατὰ πρῶτον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς κατοικοῦντας καὶ ἀποτελοῦντας τὴν γενέτειράν του, προχωροῦσα ὅπως ἀκόμη πέραν καὶ ὑπὲρ τὸν ἐγωϊσμὸν τοῦ ἀτόμου, ἐπεκτείνεται ἐφ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων τῆς πατρίδος του, καθισταμένη οὕτω ***ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα.***

Ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος ἐκδηλοῦται εἰς τὴν ὑποχρέωσίν του, ὅπως οὗτος εἶναι πιστὸς πολίτης τοῦ κράτους του, ἐκπληρῶν ὅλα τὰ σχετικὰ καθήκοντά του, τέκνον τοῦ λαοῦ του, πρόθυμον εἰς θυσίας ὡς καὶ εἰς τὸ ἐνδιαφέρον του ὅπως λαμβάνῃ ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν διακανόνισιν τῶν τυχῶν καὶ ὅλων τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσι τὸ καλὸν τοῦ λαοῦ τῆς πατρίδος του. Εἶναι δὲ δικαιολογημένος ἕκαστος ἐλευθεροτέκτων, ἂν ζητῇ κατὰ πρῶτον λόγον νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἰδίαν πατρίδα του, ἐν τῇ ὁποίᾳ ζῇ καὶ ἐργάζεται, καὶ κατόπιν νὰ φροντίσῃ καὶ διὰ τὸ καλὸν τῶν ἄλλων χωρῶν καὶ λαῶν.

Ἀλλ' ἡ ἐλευθεροτεκτονικὴ ἀγάπη δὲν δύναται νὰ σταματᾷ εἰς τὰ ὅρια ἑκάστης πατρίδος ἢ χώρας. Ἡ τάσις αὐτῆς καὶ οἱ σκοποί της ἐξυκνοῦνται ἀκόμη περαιτέρω. Ὁ Τέκτων ἐργάζεται, ὅπως καταρρίψῃ ὅλας τὰς διαφορὰς ἔθνους, γλώσσης, φυλῆς, αἱ ὁποῖαι χωρίζουσι τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ γεφυρώνων τὰ χωρίσματα, ὁδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς κοινὴν ἐργασίαν πρὸς τὸ καλὸν καὶ ἀγαθόν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν εἶναι εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὡς καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον ἄνθρωπον, διὰ τοῦτο ὁ Τέκτων γίνεται καὶ εἶναι κοσμοπολίτης, ὑπ' αὐτὴν ὅμως μόνον τὴν ἔννοιαν. Μόνον ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν διότι, ὡς προελέχθη, ὁ Τέκτων ἀνήκει μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις εἰς τὰς πλησιεστάτας πρὸς αὐτὸν ἑνώσεις, εἰς τὴν οἰκογένειαν δηλ., εἰς τὴν πατρίδα του. «Εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Τέκτονος», λέγει ὁ φιλόσοφος ἀδ∴ Φίχτε, «εἶναι στενώτατα συνδεδεμέναι ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδος καὶ ἡ ἔννοια τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ... Ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδος εἶναι τὸ ἔργον, ἡ ἰδέα τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ ἡ σκέψις του...». Τὴν ἀγάπην, τὴν περιλαμβάνουσαν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, θεωρεῖ ὁ Ἐλευθεροτέκτων ὡς τὴν σπουδαιοτάτην κοινωνικὴν ἀρετήν. Ὁ Magalhaes Lima διετύπωσε τοῦτο ὡς ἀκολούθως: «Μόνον εἷς διαρκὼν νόμος ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ κόσμου, ὁ νόμος τῆς ἀγάπης. Δὲν εἶναι ὅμως μόνον ἡ ἀγάπη, ἡ ἐκδηλουμένη εἰς τὸ καλὸν καὶ εἰς τὴν ἀπέραντον ὡραιότητα ὡς καὶ εἰς τὴν μεγάλην συμπόνεσιν πρὸς ἕκαστον πλάσμα, ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία δύναται νὰ ἐκφρασθῇ διὰ βραχέων ὡς ἀγάπη πρὸς τὸ σύμπαν, ὡς ἡ διακαίουσα ἐπιθυ-

μία νὰ ζῇ τις διὰ τοὺς ἄλλους. Εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς μικρούς, πρὸς τοὺς μετριόφρονας, πρὸς τοὺς καταθλιβομένους, αὐτὴ ἡ ἀγάπη φωτίζει, αὐτὴ ἡ ἀγάπη καθιστᾷ ὅλους ἀλληλεγγύους, αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος.

Ἐντολαὶ καὶ ἀποφθέγματα περὶ τῆς ἀγάπης. 1. «Ἐγὼ ὅμως σᾶς λέγω, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς σας, εὐλογεῖτε ἐκείνους, οἵτινες σᾶς καταρῶνται καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ ἐκείνων, οἵτινες σᾶς βλάπτουσι καὶ σᾶς κατατρέχουσι».

(Εὐαγγέλ. Ματθ. Κεφ. στ', 44).

2. «Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

(Εὐαγγέλ. Ἰωάν. Κεφ. ιε').

3. Ἡ θεϊκὴ ἐπιταγὴ τῆς ἀγάπης, ὅπως διεκήρυξεν αὐτὴν ὁ Χριστιανισμός, εἶναι ἴσως τὸ πλέον μεγαλοδύναμον αἴτιον, τὸ ὁποῖον ὡδήγησε τὴν ἀνθρωπότητα εἰς πραγματικὰς προόδους εἰς τὴν περιοχὴν τῆς μεγάλης, ἀπολύτως ἠθικῆς, ἰδέας. (v. Treitschke).

4. Ἡ ἀγάπη ἐξηνάγκασε πάντοτε εἰς ἀντιαγάπην.

(Dante)

5. Ἀγάπη, ἡ ὁποία ἀγαπᾷ ἀπὸ καρδίας, εἶναι πλουσιωτάτη, ἐὰν δίδῃ ἀγάπη, ἡ ὁποία ὁμιλεῖ περὶ θυσιῶν, δὲν εἶναι πραγματικὴ ἀγάπη. (Geibel)

6. Αὐτὴ εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀγάπη, ἐκείνη δηλ. ἡ ὁποία παραμένει ἡ ἰδία, εἴτε παρέχει τις τὸ πᾶν εἰς αὐτήν, εἴτε τῆς ἀρνεῖται τὸ πᾶν. (Goethe)

7. Ἡ πεῖρα δεικνύει, ὅτι διὰ τῆς ἀγάπης δυνατὸν νὰ κατορθωθοῦν πολὺ περισσότερα παρὰ διὰ δουλοπρεποῦς φόβου καὶ τοῦ καταναγκασμοῦ.

(Λούθηρος)

Σύμβολα τῆς ἀγάπης. Τὸ σύμβολον τῆς ἀγάπης περιέχεται εἰς τὰ *τρία ῥόδα τοῦ Ἰωάννου*, τὰ ὁποῖα ὑποδηλοῦν τὸ φῶς, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ζωήν. Ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου εἶναι συγχρόνως ἡ ἑορτὴ τῆς ἀγάπης.

Ἡ συμβολικὴ ἔκφρασις καὶ παράστασις τῆς ἀδελφικῆς μεταξὺ τῶν Τεκτόνων ἀγάπης εἶναι ἡ **ἅλυσις** (βλ. λ.), ἡ ὁποία περιβάλλει ὅλην τὴν γῆν.

—*ἀγάπη* εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ τρίτου θεμελίου στύλου τοῦ περιστυλίου τῶν Ροδοσταύρων, καὶ ἡ τρίτη βαθμὶς τῆς κλίμακος τοῦ Ἰακὼβ (βλ. λ.)

ἀγάπης κύπελλον *τῆς ἐν* Evanston *τοῦ Ἰλλινόϊς (Ἡν. Πολ. τῆς Ἀμερικῆς) Στ.'.* Evans. Κύπελλον ἀποσταλὲν μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ὑπὸ τῆς Στοᾶς ταύτης, ἵνα περιέλθῃ ἀπὸ στοᾶς εἰς στοὰν ὅλον τὸν κόσμον. Φέρει τεκτονικὰ σύμβολα καὶ τὴν ἐπιγραφὴν «Πίε ἐκ τοῦ κυπέλλου τούτου τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης», συνοδεύεται δ' ὑπὸ χαιρετιστηρίου ἐγγράφου, συντεταγμένου εἰς ὀκτὼ γλώσσας.

Ἀγγελικοὶ ἀδελφοὶ (Angelic Brothers). Γερμανικὸν μυστικὸν τάγμα, τοῦ ὁποίου ἱδρυτὴς ὑπῆρξε κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ὁ διάσημος Γερμανὸς μυστικιστὴς J. G. Gichtel. Φαίνεται ὅτι τὸ σωματεῖον τοῦτο δὲν ἦτο ἄσχετον μὲ τὴν ὀργάνωσιν τῶν Ροδοσταύρων. Ὁ ἱδρυτὴς τῶν «Ἀγγελικῶν Ἀδελφῶν» ἀπέθανε τῷ 1710, τὸ τάγμα ὅμως ἐξηκολούθησε τὴν δρᾶσιν του ἐπὶ μακρόν, διατηροῦν στοὰς εἰς Ἀλτῶνα, Ἀμστερντάμ, Βερολῖνον, Χάλλε, Μαγδεβοῦργον καὶ Νορντχάουζεν μέχρι τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ 19ου αἰῶνος συγχωνευθὲν κατόπιν μὲ τοὺς Ροδοσταύρους.

Κατὰ τὸν Heckerton (βλ. βιβλ. *17, σελ.* 165) **ἀγγελικοὶ ἀδελφοὶ ἢ φιλάδελφοι** (Engels-brüder ἢ Philadelphier) ἦσαν ἑταιρεία, ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀγγλίδος Jane Lead κατὰ τὸ τέλος τοῦ 17ου αἰῶνος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διδασκαλιῶν τοῦ Ἰακὼβ Μπαῖμε (βλ. λ.).

ἀγγεῖον ἱερόν. (Vase sacré). Βλ. *κύλιξ.*

Ἄγγελοι. Ἄγγελος ἐσήμαινε τὸ πρῶτον, οὐ μόνον παρ' Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, τὸν ἀγγελιαφόρον, κομιστὴν εἰδήσεων, μὲ τοιαύτην δὲ σημασίαν ἀπαντᾷ πολλαχοῦ (Ματθ. ια' 10. Λουκ. ζ' 24 καὶ ἀλ.). Πολλάκις ἀναφέρεται εἰς ἱερεῖς ἢ εἰς ποιμένας τῶν ἐκκλησιῶν ἢ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν (Μαλαχ. γ' 1) ἢ τέλος εἰς ἄψυχα ἀντικείμενα.

Οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, θεωροῦνται ὡς πνεύματα ἢ ἐπουράνιαι πνευματικαὶ καὶ λογικαὶ δυνάμεις καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἶναι ὑπέρτεροι τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατώτεροι τοῦ Θεοῦ. Περὶ τῆς φύσεώς των οἱ μὲν φρονοῦν, ὅτι εἶναι καθαρά, ὅλως ἀσώματα, πνεύματα, ὅπως ὁ Θεός (γνώμη καὶ διδασκαλία καὶ τῆς Χριστ. Ἐκκλησίας), οἱ δὲ ὅτι εἶναι περιβεβλημένα μὲ ὑπέρλεπτόν τινα ἐνσώματον οὐσίαν. Ἡ Ἁγία Γραφὴ ἀναφέρει τρία μόνον ὀνόματα ἀγγέλων, τὸ τοῦ *Γαβριήλ*, τὸ τοῦ *Μιχαὴλ* καὶ τὸ τοῦ *Ραφαὴλ* καὶ ὀνομασίας τῶν ἀγγελικῶν ὀργανώσεων, ὡς τὰ *Χερουβίμ*, τὰ *Σεραφείμ* καὶ τὰς *ἀρχάς, ἐξουσίας, δυνάμεις, κυριότητας, θρόνους, ἀρχαγγέλους* τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον οἱ ἄγγελοι εἶναι δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ.

Τὴν πίστιν εἰς τὴν ὕπαρξιν ἀγγέλων εὑρίσκομεν εἰς τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις καὶ δοξασίας ἀρχαίων λαῶν, ὡς π.χ., τῶν Ἰνδῶν, τῶν Κινέζων, τῶν Περσῶν, τῶν Αἰγυπτίων, τῶν Βαβυλωνίων. Ἡ ὁμοιότης δὲ τῶν περὶ ἀγγέλων θρησκευτικῶν δοξασιῶν τῶν διαφόρων λαῶν δέον νὰ ἀποδοθῇ κατὰ τὸν Μ. Γαλανὸν (βλ. βιβλ. *32* σελ. 100-101) εἰς κοινὴν περὶ αὐτῶν παράδοσιν ἐκ τῆς πρώτης ἀποκαλύψεως. Οὕτω τινὲς τῶν διδασκαλιῶν τῶν Γραφῶν, ὡς αἱ περὶ ἀγγέλων ἀγαθοποιῶν, προστατευτικῶν, φυλάκων, εὑρίσκονται εἰς τὸν Ἡσίοδον, τὸν Αἰσχύλον, τὸν Πίνδαρον.

Εἰς τὸν συμβολικὸν Τεκτ.'. τοῦ 18ου αἰῶνος δὲν συναντῶνται ὀνόματα Ἀγγέλων. Βραδύτερον ἐν τούτοις, ἀναπτυχθέντος τοῦ φιλοσοφικοῦ τεκτ.'., συναντῶνται τοιαῦτα εἰς τὰ τυπικὰ ἀνωτέρων τινῶν βαθμῶν, ὅπως ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ κατωτέρω καταλόγου, τὸν ὁποῖον ἀναγράφει ὁ Α. Waite. (βλ. βιβλ. *3*).

1) Ὁ *Ἀδαριήλ*, ἡ λαμπρότης τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὁ Ἄγγελος τοῦ Πυρός. Ἡ συμβολικὴ καταγωγὴ τοῦ ὀνόματος προέρχεται ἀπὸ τὰς Ἑβραϊκὰς λέξεις ἄντ=λαμπρότης καὶ ἐλ τίτλος θεότητος.

2) Ὁ *Ἀρελίμ* ἢ ὀρθότερον Ἀραλίμ, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Σεφίρα Μπινὰχ τοῦ Δένδρου τῆς Ζωῆς εἰς τὴν Καββαλά.

3) Ὁ *Ἀριήλ*, τὸ πνεῦμα τοῦ ἀέρος, ὅστις εἰς ἀνώτερον τεκτ.'. βαθμὸν συνδέεται μὲ τὴν ἰδέαν τῆς ἁγνότητος. Κατὰ τοὺς Μάγους Καββαλιστὰς ὁ Ἀριὴλ ἀποκαλύπτει κρυμμένους θησαυροὺς καὶ μυστικὰ τῆς Φύσεως.

4) Ὁ *Ἀζραὴλ* εἶναι ὁ ἄγγελος τοῦ θανάτου.

5) Ὁ *Γαβριὴλ* εἶναι ὁ κατὰ τὴν Καββαλὰ ἐποπτεύων τῶν ὑδάτων ἀρχάγγελος. Εἰς τὴν Ταλμουδικὴν ὅμως φιλολογίαν συνδέεται μὲ τὸ πῦρ καὶ τὸν κεραυνόν.

6) Ὁ *Ζαδκιὴλ* περισσότερον γνωστὸς εἰς τὴν λαϊκὴν ἀστρολογίαν παρὰ εἰς τὸν Τεκτονισμόν, κυβερνᾷ τὸν πλανήτην Δία.

7) Ὁ *Ζαριήλ*, ὁ κατὰ τινας ἑρμητικοὺς βαθμοὺς κυβερνῶν τὸν ἥλιον.

8) Ὁ *Ἰσραφὴλ* εἶναι ὁ Ἄγγελος τῆς τελευταίας κρίσεως κατὰ τὴν Μωαμεθανικὴν ἀγγελολογίαν.

9) Ὁ *Κασμαράν* εἶναι ὁ ἄγγελος τοῦ ἀέρος εἰς τὸν 29ον βαθμὸν τοῦ Ἱππότου τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου. Κατὰ τοὺς Καββαλιστὰς ὅμως ἄγγελος τοῦ ἀέρος εἶναι ὁ Ραφαήλ.

10) Ὁ *Μελχίμ* ἄγγελος τοῦ Τιφερὲτ εἰς τὸ Δένδρον Ζωῆς τῆς Καββαλά.

11) Ὁ *Μιχαὴλ* εἶναι ὁ Μέγας Ἀρχιερεύς, ὅστις — κατὰ τὸ Ζοχάρ — προσφέρει ἐπὶ τοῦ ἐπουρανίου βωμοῦ τὰ πνεύματα τῶν Δικαίων ὡς θυσίαν πρὸς τὸν Θεόν. Κατὰ τὴν Καββαλὰ εἶναι ὁ Ἄγγελος τοῦ Σεφιρᾶ Χὸδ καὶ συνδέεται μὲ τὸν Ἥλιον.

12) Ὁ *Οὐριήλ*, ὅστις εἰς τινας μὲν Ἑρμητικοὺς βαθμοὺς συναντᾶται ὡς ὁ ἄγγελος τοῦ πυρός, καββαλιστικῶς ὅμως κυβερνᾷ τὴν γῆν.

13) Ὁ *Ρουχιήλ*, ὁ ἄγγελος ὁ κυβερνῶν τὸν ἀέρα καὶ τοὺς ἀνέμους (κατ' ἀνώτ.'. τεκτ.'. βαθμόν).

14) Ὁ *Ταλιαχάδ*, ὁ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἱππότου τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου ἄγγελος τῶν ὑδάτων.

15) Ὁ *Τσαφιήλ*, ὁ ἄγγελος ὁ κυβερνῶν τὴν σελήνην.

16) Ὁ *Χαμαλιὴλ* κατὰ τὸν τεκτ.'. συμβολισμὸν κυβερνᾷ τὸν πλανήτην «Ἀφροδίτη».

Οἱ ἀντιστοιχοῦντες πρὸς τοὺς ἑπτὰ πλανήτας τῶν ἀρχαίων (μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγονται καὶ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη) καὶ προστατοῦντες αὐτῶν ἄγγελοι ἔχουν ὡς ἑξῆς κατὰ τοὺς μελετητὰς τῆς Καββαλά :

Διὰ τὸν Κρόνον : ὁ Κασσιὴλ
Διὰ τὸν Δία : ὁ Ζαδκιὴλ
Διὰ τὸν Ἄρην : ὁ Ζαμαὴλ
Διὰ τὴν Ἀφροδ. : ὁ Ἀναὴλ
Διὰ τὸν Ἑρμῆν : ὁ Ραφαὴλ
Διὰ τὴν Σελήνην : ὁ Γαβριὴλ
Διὰ τὸν Ἥλιον : ὁ Μιχαὴλ

Ἀγγελόπουλος 1) *Γεώργιος Ἰ.* Διαπρεπὴς νομομαθὴς καὶ συγγραφεύς.* ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Ἰουνίου 1852. Καθηγητὴς τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Καποδιστριακῷ Πανεπιστημίῳ (1887-1923) καὶ κατόπιν ὁμότιμος καθηγητὴς αὐτοῦ. Τέκτων, μυηθεὶς εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Στοὰν «Πυθαγόρας» τῇ 4 Νοεμβρ. 1883, ἀπέθανε τὸ 1935.

—2) *Κωνσταντῖνος Ἰ.** ἐν Ἀθήναις τῇ 20-1-18591 † 1947 Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς, συμπληρώσας τὰς σπουδάς του ἐν Παρισίοις. Ἐχρημάτισεν ἀρχισυντάκτης καὶ διευθυντὴς μέχρι τοῦ 1890 τῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἱδρυθείσης «Παλιγγενεσίας».Γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, βουλευτὴς Ἀττικῆς πλειστάκις ἐκλεγείς, ἐλεγκτὴς καὶ πρόεδρος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Οἰκονομικῶν.

Μυηθεὶς ὡς Τέκτων ἐν τῇ Στ.·. «Σκεντέρμπεης» τῷ 1904, ἐχρημάτισε ρήτ.·. καὶ Σεβ.·. αὐτῆς. Τῷ 1907 ἐξελέγη Μέγας Διδάσκαλος τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τ.·. Ἑλλ.·., διατελέσας τοιοῦτος ἐπὶ 18 ὅλα ἔτη, μεθ' ὃ ἀνεκηρύχθη Ἐπίτιμος Μέγ.·. Διδ.·. Ἡ τεκτονικὴ δρᾶσις του ὑπῆρξε πολυσχιδής, ἀξιολογωτάτη καὶ εὐεργετικὴ διὰ τὸν ἕλληνα. Τεκτονισμόν. Ὡς Μέγας Διδάσκαλος συνετέλεσεν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν τοῦ Τάγματος, ἱδρύσας μετ' ἄλλων Τεκτόνων συνεταιρισμὸν πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν ἀπαιτουμένων πόρων δι' ἀπόκτησιν μεγάρου ἱκανοῦ καὶ καταλλήλου, ὅπως στεγάσῃ τὸν Ἑλληνικὸν Ἐλεύθερον Τεκτονισμόν. Ἐπεδίωξεν ἐπίσης τεκτονικώτατα τὴν ἄρσιν τῶν ἀπὸ τοῦ 1915 καὶ ἐντεῦθεν ἐπιφανεισῶν ἀνωμαλιῶν, λόγῳ τῆς τότε ἐπικρατούσης ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὀξύτητος τοῦ πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ, καὶ ὑπερημύνθη ἐπίσης τῶν δικαίων τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπικαλεσθεὶς τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ἀντίληψιν ἁπασῶν τῶν Τεκτον.·. Δυνάμεων δι' ἐκκλήσεων, τὰς ὁποίας ἀπηύθυνε πρὸς αὐτάς.

Ἀγγλία. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι ἡ μητρικὴ χώρα τοῦ σημερινοῦ Ἐλευθεροτεκνισμοῦ. Διότι καὶ ἂν ἀκόμη ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἔθιμα «καλυβῶν οἰκοδόμων», διαμορφωθέντα καὶ διατηρηθέντα ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἀρχαιότητος εἰς τὰς ἑνώσεις τῶν λιθουργῶν, εἰς τὰς Ἀκαδημίας καὶ ἀλ., μετεφέρθησαν τυχὸν εἰς τὴν Ἀγλίαν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν, ὑφίσταται ἐν τούτοις ὡς γεγονός, ὅτι ἡ ἰδιαιτέρα αὐτὴ μορφὴ συνδέσμου ἀνδρῶν, ἡ ὁποία ἐξειλίχθη κατ' ἐξακολούθησιν τῶν ἀδελφοτήτων τῶν λιθουργῶν, προῆλθεν ἐξ Ἀγγλίας καὶ ἐξ αὐτῆς κατέκτησε τὴν πεπολιτισμένην ὑφήλιον. Κατὰ τοὺς Anderson καὶ Preston ὁ πρῶτος καταστατικὸς χάρτης ὁ δοθεὶς εἰς Τέκτονας ἐν Ἀγγλίᾳ ἐχορηγήθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Ἀθελσταν τὸ 926 κατόπιν αἰτήσεως τοῦ ἀδελφοῦ του πρίγκηπος Ἐντουὶν (βλ. λ.) ὅστις κατόπιν συνεκάλεσεν εἰς σύνοδον ἐν Ὑόρκῃ ὅλους τοὺς ἀνὰ τὸ Βασίλειον Ἐλευθέρους καὶ Ἀποδεδεγμένους Τέκτ.·. Ἡ σύνοδος ἐσχημάτισε τότε τὴν Μεγάλην Στ.·. ὑπὸ Μεγ.·. Διδ.·. τὸν Ἐντουὶν ἐν ἔτει 926.

Ἀπὸ τὴν σύνοδον αὐτὴν τῆς Ὑόρκης χρονολογεῖται ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ Τεκτ. ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐκεῖθεν προῆλθον καὶ τὰ Ἀγγλ. Τεκτ.·. Συντάγματα: Καὶ ἐκ τῆς συνόδου αὐτῆς ἀπορρέει τὸ Ἀρχαῖον Δόγμα τῆς Ὑόρκης (βλ. λ.).

Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἡ Συνέλευσις τῆς Ὑόρκης ἤσκη τὴν Τεκτονικὴν Δικαιοδοσίαν ἐφ' ὅλης τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τὸ 1557 ἐν τούτοις οἱ ἐλεύθεροι Τέκτονες τοῦ νοτίου μέρους τῆς νήσου ἐξέλεξαν τὸν διάσημον τότε ἔμπορον Σὲρ Τόμας Γκρέσαμ ὡς Μέγ.·. Διδ.·. ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀντερσον (Συντάγματα τοῦ 1738 σελὶς 81). Τὸν διεδέχθησαν ὁ κόμης τοῦ Ἐφιγκαμ, ὁ Κόμης Huntington καὶ ὁ διάσημος ἀρχιτέκτων Inigo Jones. Ἀσφαλῶς εἶναι καθωρισμένον, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐν Ἀγγλίᾳ προῆλθεν ἐξ ἑνώσεων (ἀδελφοτήτων), αἱ ὁποῖαι περιεγράφησαν ὑπὸ τοῦ Sonnenkalb ὡς Trinity Guilds (=συντεχνίαι τῆς Τριάδος). Ἡ προϊστορία ὅμως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι ἀκόμη εἰς πολλὰ σημεῖα οὐχὶ ἀρκούντως διευκρινισμένη καὶ ἐπακριβῶς καθωρισμένη, παρ' ὅλας τὰς ἐρεύνας, τὰς διεξαχθείσας ὑπὸ πολλῶν Τεκτόνων ἱστοριοδιφῶν, ἰδίως δ' ὑπὸ τοῦ κύκλου ἐρευνητῶν τῆς ἐν Λονδίνῳ Στοᾶς τῶν Τ ε σ σ ά ρ ω ν Ἐ σ τ ε μ μ έ ν ω ν (Quatuor Coronati).

Συντεχνίαι λιθουργῶν (Craft guilds) μὲ πολὺ ἀρχαῖα ἔθιμα ὑφίστανται ἤδη ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα, ὡς τοῦτο συνάγεται ἀπὸ τὸ κατὰ τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος τούτου συνταχθὲν χ ε ι ρ ό γ ρ α φ ο ν Ρ έ γ κ ι ο υ ς (τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα *χειρόγραφον* Halliwell) καὶ ἀπὸ συμβόλαια, ὡς π. χ. τὸ τοῦ Γιόρκ (1352), εἰς τὰ ὁποῖα δίδεται ὑπόσχεσις εἰς τοὺς λιθουργοὺς περὶ τῆς διατηρήσεως τῶν «ἀρχαίων των ἐθίμων». Πολλοὶ ἀρχαῖοι κανονισμοὶ «καλυβῶν οἰκοδόμων» εἶναι γνωστοὶ ἐκ τῆς Σκωτίας, ὅπου κατὰ τὰ ἔτη 1598-1599 ὁ Οὐΐλλιαμ Schaw ὁ «λόρδος γενικὸς ἐπόπτης τῶν μασόνων» ἐξέδωκεν ἕνα γενικὸν κανονισμὸν καλυβῶν οἰκοδόμων καὶ ἕνα ἰδιαίτερον διὰ τὴν παρὰ τὸ Kirk τοῦ Kilwynning Στοάν. Αἱ Στοαὶ οὕτω πως εἶναι ἀρχικῶς ἑνώσεις ἐργατῶν, ἔχουσαι ὡρισμένους οἰκοδομικοὺς σκοποὺς (ὡς π. χ. ἡ Στοὰ «Εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς Μαρίας ἐν Ἐδιμβούργῳ»). Ἐν τούτοις ἐντὸς τῶν στοῶν τούτων ἢ παρ' αὐτὰς γίνονται καὶ διαμορφοῦνται κατόπιν (ἀδελφότητες) ἑνώσεις, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἀνήκουν πλέον μόνον οἱ σύντεχνοι, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες καὶ αἱ χῆραι τούτων. Μία τοιαύτη «συντεχνία μασόνων» (Guild of Masons) εἶναι π. χ. γνωστὴ ἐκ τοῦ Lincoln κατὰ τὸ 1380. Οἱ Τέκτονες ὀνομάζονται εἰς αὐτὴν caementarii (=λατόμοι). Ἡ ἀδελφότης αὐτὴ περιλαμβάνει ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς (fratres et sorores), ὁ δὲ σκοπός της εἶναι πρὸ παντὸς θρησκευτικός. Καθ' ὡρισμένας ἡμέρας ἀναγινώσκονται ἐν αὐτῇ λειτουργίαι, προσκυνηταὶ ἱερῶν τόπων ὑποστηρίζονται, δίδονται βοηθήματα εἰς ἐκκλησίας (τούτου δ' ἕνεκα καὶ τὰ ἐπιβαλλόμενα πρόστιμα εἰς τὰ μέλη διὰ τὴν μὴ τήρησιν ὑπ' αὐτῶν τῶν κανονισμῶν καταβάλλονται εἰς λίτρας κηροῦ), διεξάγεται ὑποστήριξις πτωχῶν καὶ ἀσθενῶν καὶ τελικῶς φροντίζεται, ὅπως ἕκαστον μέλος τύχῃ ἐκκλησιαστικῆς εὐπρεποῦς ταφῆς καὶ ἀναγινώσκονται προσευχαὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν τῶν τεθνεώτων μελῶν. Τοιαῦται ἀδελφότητες, ἑ τ α ι ρ ε ῖ α ι τ ῶ ν ἐ λ ε υ θ έ ρ ω ν Μ α σ ό ν ω ν (Company of Freemasons) κατεδείχθη, ὅτι ὑπῆρχον εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀγγλίας, κάλλιστα δὲ παρακολουθοῦνται ἰδίως ἐν Λονδίνῳ. Ἡ πρώτη μνεία τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων ὡς συντεχνίας τοῦ Σίτυ (City Guild) γίνεται ἐν ἔτει 1376 ἀπὸ τὸν Ἐδουάρδον τὸν ΙΙΙ, ὁπότε ἐν τούτοις αὕτη ἦτο μόνον ἐθελοντικὴ μᾶλλον ἕνωσις, οὐδὲν προνόμιον ἔχουσα ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως. Ἐν τούτοις καὶ αὕτη ἐθεωρεῖτο ἴση πρὸς τὰς συντεχνίας, ὡς ἀποδεικνύει τὸ γεγονός, ὅτι τῷ 1472 ἔλαβε τὸ προνόμιον νὰ ἔχῃ ἴδιον διάσημον. Κατὰ τὸ 1472 ἔλαβεν ἐπὶ πλέον τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ ἰδιαιτέραν συντεχνιακὴν στολὴν (Livery), ὡς ἀναγράφεται εἰς σχετικὸν διάταγμα, φέρον τὸ ὄνομα «Ordinacio latomorum» (=Βασιλ. Διάταγμα τῶν λατόμων). Κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα μετονομάζεται εἰς *Ἑταιρείαν Ἐλευθεροτεκτόνων* (Society of Freemasons) καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1677 ἔλαβε βασιλικὸν προνόμιον «ἔναντι ἐθελουσίας καταβολῆς χρημάτων» ἀπὸ τὸν πάντοτε εἰς χρηματικὰς ἀνάγκας εὑρισκόμενον Κάρολον τὸν ΙΙ.

Εἰς τὰς ἑταιρείας ταύτας παρουσιάζονται—ἀποδεδειγμένως μὲν ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος, πιθανῶς ὅμως καὶ ἀπὸ πρότερον—ὡς μέλη πρόσωπα, τὰ ὁποῖα οὐδεμίαν ἐσωτέραν σχέσιν ἢ μόνον ἔμμεσον τοιαύτην εἶχον πρὸς τὴν τέχνην τῶν λιθουργῶν. Τὰ πρόσωπα ταῦτα ἦσαν ἢ διανοούμενοι ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ἴσως εἶχον σχέσιν πρὸς τὰς ἑταιρείας ὡς εὐγενεῖς πά-

τρωνες τῆς συντεχνίας, ἢ υἱοὶ μελῶν τῆς συντεχνίας, οἱ ὁποῖοι εἶχον γίνει μέλη διὰ τῆς πατρῴας ὁδοῦ (Patrimonium). Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐχαρακτηρίζοντο ἐν Λονδίνῳ ὡς *ἀποδεδεγμένοι* ἢ *πρόσθετοι μασόνοι* (βλ. λ.). Ὁ ἐρευνητὴς τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ προϊστορίας τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·. Conder ἠδυνήθη νὰ καταδείξῃ, ὅτι οὕτω πως ἀπεχωρίσθη ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς συντεχνίας μία ἰδιαιτέρα ἑταιρεία, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον πλέον Στοὰν Ἀ π ο δ ο χ ῆ ν (Acceptance, Acception). Ὅλα ὅμως τὰ μέλη τῆς συντεχνίας δὲν ἦσαν καὶ μέλη τῆς Ἀποδοχῆς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσθέτων μελῶν δὲν ἦτο ὑπερμέτρως μεγάλος. Κατὰ τὰ ἔτη 1620—1682 σημειοῦνται 35 μόνον ὀνόματα μὴ συντεχνιακῶν μελῶν. Ἡ πρώτη, ἱστορικῶς ἀποδεδειγμένη ἀποδοχὴ μὴ συντεχνιακοῦ μέλους εἶναι ἡ τοῦ Boswell of Auchinleck τῷ 1600 ἐν Ἐδιμβούργῳ. Ὁ Ἠλίας Ἄσμολ ἀναγράφει εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του, ὅτι ἐγένετο Ἐλεύθερος Τέκτων τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1646 (τῇ 4.30 μ. μ.). Ἡ πρόσληψις μὴ συντεχνιακῶν μελῶν καθίστατο διαρκῶς μεγαλυτέρα. Οἱ κατὰ τὸ ἔτος 1670 ἀναθεωρηθέντες κανονισμοὶ τῆς στοᾶς ἐν Aberdeen ὑπογράφονται ὑπὸ 59 μελῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν τούτοις μόνον 7 εἶναι τέκτονες. Τὰ μὴ συντεχνιακὰ αὐτὰ μέλη, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν ὁμολογίαν ἀναγράφονται ἀργότερον ὡς θ ε ω ρ η τ ι κ ο ὶ (speculatives) πνευματικοὶ ἢ συμβολικοὶ Τέκτονες ἀπέκτησαν μετ' οὐ πολὺ τὰ πρωτεῖα εἴς τινας θέσεις. Καίτοι ὑπό τινων ἱστορικῶν ἀμφισβητεῖται τοῦτο, εἶναι γενικῶς πλέον παραδεδεγμένον ὅτι οἱ μὴ ἐπαγγελματίαι αὐτοὶ Τέκτονες ἀνῆκον εἰς τὰς τάξεις πνευματικῶν καὶ μυστηριακῶν ὀργανώσεων αἵτινες ἐτέλουν ὑπὸ διωγμὸν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὅπως οἱ Ροδόσταυροι, οἱ Ἑρμητικοὶ Φιλόσοφοι κ. ἄ. Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ εὗρον καταφύγιον εἰς τὰς διὰ προνομίων κατοχυρωμένας ἐπαγγελματικὰς Στοὰς αἱ ὁποῖαι τελικῶς μετετράπησαν, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν εἰς καθαρῶς θεωρητικὰς καὶ μυστηριακὰς ὀργανώσεις. Ἐὰν δὲ ἀρχικῶς δὲν ἐνεφανίζοντο ὡς μυστικοὶ σύνδεσμοι τοῦτο ὀφείλεται καὶ πάλιν εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἤθελον νὰ κινήσουν τὴν προσοχὴν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἐπισύρουν καὶ πάλιν τὴν ἐναντίον των ἐκστρατείαν.

1. Ἡ Μ ε γ ά λ η Σ τ ο ὰ τ ο ῦ Λ ο ν δ ί ν ο υ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει περὶ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος ὑφίσταντο τοιούτου εἴδους Στοαὶ Ἐλευθέρων Τεκτόνων αἱ ὁποῖαι ὀλίγας σχέσεις εἶχον μὲ τὰς συντεχνίας, καὶ δὲν συνεδρίαζον πλέον εἰς τὴν συντεχνιακὴν αἴθουσαν τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων ἀλλ' εἰς διαφόρους ταβέρνας. Φαίνεται μάλιστα, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶχον περιέλθει εἰς ἀρκετὴν κατάπτωσιν, διότι ὁ πολὺ μορφωμένος Δρ Οὐΐλλιαμ Stukeley γράφει εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του, ὅτι ἐγένετο δεκτὸς τῷ 1717 καὶ ἦτο τὸ πρῶτον πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὕστερα ἀπὸ πολλὰ ἔτη ἐγίνετο Ἐλευθεροτέκτων. Ὁ Anderson ἀποδίδει τὴν κατάπτωσιν ταύτην εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα τοῦ Λονδίνου καὶ τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Παύλου Χριστόφορον Wren, ὁ ὁποῖος εἶχε παραμελήσει τὰς στοάς, ἂν καὶ κατ' ἄλλους συγγραφεῖς διαμφισβητεῖται τὸ ὅτι ὁ Wren, ἀνῆκεν εἰς τὸν σύνδεσμον. Γεγονὸς εἶναι ὅτι αἱ διάφοροι Στοαὶ ἤρχισαν τότε νὰ ζητοῦν τὴν συγκρότησιν μιᾶς κεντρικῆς διευθύνσεως ἐκ τῆς ὁποίας ἤλπιζον. ὅτι θὰ προέκυπτον διὰ τὰς Στοὰς πολλὰ ὠφελήματα. Καὶ ἀφοῦ ἵδρυσαν διὰ συνενώσεως τῶν διδασκάλων ἕν εἶδος ὁδηγοῦ ὀργανώσεως, προὐχώρησαν κατόπιν εἰς τὴν ἵδρυσιν μιᾶς ἀνωτέρας βαθμῖδος ἑνότητος, τῆς Μεγάλης δηλ. Στοᾶς.

Τὴν 24 Ἰουνίου 1717 συνῆλθον εἰς τὴν ταβέρναν «τῆς χηνὸς καὶ τῆς σιδηρᾶς ἐσχάρας» τέσσαρες Στοαί, αἱ ὁποῖαι ὠνομάζοντο ἐκ τῶν τόπων συνεδριάσεών των «εἰς τῆς χηνὸς καὶ τῆς σιδηρᾶς ἐσχάρας», «εἰς τοῦ κυπέλλου καὶ τοῦ σταφυλιοῦ», «εἰς τοῦ στέμματος» καὶ «εἰς τῆς μηλέας», καὶ ἵδρυσαν μίαν μεγάλην Στοάν, ἐκλέξασαι ἕνα μέγαν Διδάσκαλον, τὸν τζέντλεμαν Ant. Sayer καὶ τοὺς Ἰάκ. Lamball ξυλουργὸν καὶ Ἰωσὴφ Ἔλλιοτ πλοίαρχον ὡς Μεγάλους Ἐπόπτας. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι μεταξὺ τῶν πρώτων Μεγάλων Ἀξιωματικῶν οὐδεὶς πλέον ἦτο λιθουργός. Ἡ Μεγάλη Στοὰ ὠνομάσθη «Μ ε γ ά λ η Σ τ ο ὰ τ ο ῦ Λ ο ν δ ί ν ο υ κ α ὶ τ ο ῦ Ο ὐ ε σ τ μ ί ν σ τ ε ρ». Οἱ μετὰ ταῦτα Μεγάλοι Διδάσκαλοι εἶναι ὁ γραμματεὺς φόρων Γεώργ. Payne (1718), ὁ Δρ. Desaguliers τῷ 1719, πάλιν ὁ Payne τῷ 1720 καὶ τῷ 1721 ὁ εὐγενὴς δοὺξ τοῦ Montagu (βλ. λ.).

Μὲ τὴν ἐκλογὴν αὐτὴν ἄρχεται ἓν νέον κεφάλαιον τῆς ἱστορίας τοῦ ἀγγλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, διότι κατόπιν τῆς ἐκλογῆς τοῦ δουκὸς τοῦ Montagu ἤρχισεν ἡ ὑψηλὴ ἀριστοκρατία τῶν εὐγενῶν τῆς Ἀγγλίας νὰ ἐνδιαφέρηται διὰ τὴν ἀδελφότητα. Ἀπὸ τοῦ 1721 πλέον εὑρίσκονται ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Στοᾶς ἀποκλειστικῶς μέλη τῆς ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας ἢ μέλη τοῦ βασιλικοῦ οἴκου καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐξησφαλίσθη πλέον ἐν Ἀγγλίᾳ, ἰδίᾳ δ' ἀφ' ὅτου προσελήφθη ὡς μέλος τῷ 1737 ὁ πρίγκηψ Φρειδερῖκος Λουδοβῖκος τῆς Οὐαλλίας.

Τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ νεοϊδρυθέντος καὶ καταπληκτικὴν ἀνύψωσιν ἐπιτυχόντος σωματείου ἀφιερώθησαν φυσικὰ εἰς τὴν ὀργάνωσίν του καὶ τελειοποίησίν του. Ἐνεργείαις τοῦ Μεγ. Διδασκάλου Payne ὁ Anderson συνέταξε χειρόγραφον, φέρον τὸν τίτλον «Τὸ σύνταγμα, ἡ ἱστορία, οἱ κανονισμοὶ καὶ τὰ ἔθιμα τῆς σεβασμιωτάτης (Right Worshipfull) ἀδελφότητος τῶν Ἀποδεδεγμένων Ἐλευθέρων Τεκτόνων, συλλεγέντα ἐκ τῶν γενικῶν των ἀρχείων (Records) καὶ τῶν πιστῶν των παραδόσεων πολλῶν αἰώνων». Τὸ ἔργον τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Desaguliers ἔγραψε τὴν κατάλληλον ἀφιέρωσιν εἰς τὸν Δοῦκα τοῦ Montagu, ἐγένετο δεκτὸν κατὰ τὴν Μεγάλην Διδασκαλίαν τοῦ Δουκὸς τοῦ Wharton καὶ ἀποτελεῖ τὸ διὰ τὸν νεώτερον Ἐλευθεροτεκτονισμὸν θεμελιῶδες σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον εἶναι γενικῶς γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «*Ἀρχαῖα Καθήκοντα τοῦ ἔτους 1723*». Εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ ἔργου τούτου καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἱστορικοῦ μέρους ὁ Anderson ἀναφέρει τὰ ἀπὸ τοῦ 1717 καὶ ἐντεῦθεν σχετικὰ συμβάντα, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐν ὑπερβολικῇ συντομίᾳ, ἡ δ' ἔκδοσις τοῦ 1738 εἶναι μὲν πλέον διεξοδική, δυστυχῶς ὅμως αἱ λεπτομέρειαί της δὲν εἶναι πολὺ ἀξιόπιστοι.

Τὴν 17 Ἰανουαρίου 1723 ἠδυνήθη ὁ Μέγας Ἐπόπτης I. Timson νὰ ἐκτυπώσῃ τὸ νέον βιβλίον συνταγμάτων, τὸ ὁποῖον ἀπαρτίζεται ἀπὸ τὴν ἱστορίαν («History»), τὰ καθήκοντα («Charges») καὶ τοὺς γενικοὺς κανονισμοὺς (General Regulations) καὶ εἰς τὸ ὁποῖον προσετέθησαν καὶ μερικὰ ᾄσματα. Τὰ «Καθήκοντα» ἐτιτλοφοροῦντο «Τὰ καθήκοντα ἑνὸς Ἐλευθεροτέκτονος, ἐξαχθέντα ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀρχείων τῶν πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ Στοῶν καὶ τῶν τῆς Ἀγγλίας, Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν Λονδίνῳ Στοῶν, ἵνα ἀναγινώσκωνται κατὰ τὴν ἀνακήρυξιν νέων Ἀδελφῶν ἢ ὅταν ὁ Διδάσκαλος διατάξῃ τοῦτο». (The charges of a Freemason, extracted from the ancient records of Lodges beyond the Sea and of those of England, Scotland and Ireland, for the use of the Lodges in London, to be read at the making of new Brethren or when the Master schall order it).

Ἐκ τοῦ περιεχομένου τῶν «Καθηκόντων» συνάγεται ὅτι ὁ συμβολικὸς Τεκτονισμὸς ἦτο ἀκόμη ἀναμεμειγμένος μὲ διατάξεις ἀφορώσας τὴν τέχνην τῶν συντεχνιακῶν Τεκτόνων. Ὁ συντεχνιακὸς δηλ. Τεκτονισμὸς δὲν εἶχεν ἀκόμη τελείως ἀποχωρισθῆ τοῦ συμβολικοῦ Τεκτονισμοῦ. Πολλοὶ ὅμως ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀνέγνωσαν τὰ «Ἀρχαῖα Καθήκοντα» ὑπὸ τὴν νέαν των μορφήν. ἀνεγνώρισαν τὸ πνεῦμα τῆς Τεκτονικῆς αὐτῆς Μ ε γ ά λ η ς Χ ά ρ τ α ς, τὴν θέλησιν δηλ., ὅπως τεθῶσι κατὰ μέρος τὰ χωρίζοντα τοὺς ἀνθρώπους, τὸν πόθον πρὸς συμφιλίωσιν μετὰ τῶν ἐχθρῶν, τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τὰ δόγματα, τὴν δυνατότητα μιᾶς συνθέσεως ἐργασίας καὶ θεωρίας (Contemplation). Βεβαίως ἡ ἀναγνώρισις αὐτὴ τοῦ νέου Τεκτονικοῦ πνεύματος ἐπῆλθε βραδέως καὶ ἀρκετὸς χρόνος παρῆλθε, μέχρις ὅτου κατορθώσῃ ἡ

ἐλευθεροτεκτονικὴ σκέψις νὰ ἀποκτήσῃ ὅλην της τὴν ἐνεργὸν δύναμιν. Ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν «ἄνδρες τοῦ πόθου», ὅπως κάποτε ὠνόμασεν αὐτοὺς ὁ Κομένιος, ᾐσθάνθησαν τοὺς ἑαυτούς των παρασυρθέντας ὑπὸ τῆς νέας Τεκτονικῆς τέχνης, τῆς ὁποίας δομικαὶ ὗλαι ἦσαν οὐχὶ τὰ ξύλα, οὐχὶ οἱ λίθοι ἢ τὰ μέταλλα καὶ τὰ κονιάματα, ἀλλ' ἡ ζωὴ καὶ ἡ ψυχή. Εἰς τοῦτο ἀναμφιβόλως συνετέλεσεν ἡ ἐν ταῖς Στοαῖς παρουσία τῶν εἰς αὐτὰς καταφυγόντων πρὸ πολλοῦ φιλοσόφων οἵτινες μακρὰν τῶν διωγμῶν τῆς Ἐκκλησίας εἶχον καὶ πάλιν ἐπιδοθῆ εἰς τὸ μυστηριακόν των ἔργον. Ἦτο δηλ. πραγματικῶς—ὅπως λέγει ὁ Αὔγ. Horneffer—ὡς ἐὰν ἀόρατός τις δύναμις ὤθησε τοὺς καλλίστους ἄνδρας τῶν πλέον διαφόρων ἐθνῶν καὶ ὅλων τῶν πνευματικῶν κατευθύνσεων μέσα εἰς τὸν φράκτην τῆς αἰνιγματώδους αὐτῆς συντεχνίας, καὶ μία ἀκόμη ἰσχυροτέρα δύναμις τοὺς ἐκράτησεν ἐκεῖ καὶ τοὺς συνεχώνευσεν—παρ' ὅλας τὰς ἀντιθέσεις τῶν ἀντιλήψεών των—εἰς μίαν κοινότητα αἰσθημάτων καὶ φρονημάτων. Οὕτω κατὰ τὸ ἔτος 1725 ἡ Στοὰ «τοῦ κυπέλλου καὶ τοῦ σταφυλιοῦ» εἶχεν ὡς μέλη γνωστὰς προσωπικότητας, τὸν Λόρδον Faisley, τὸν φυσικὸν Σερ Ριχάρδον Manningham, (μέλος τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρείας), τὸν διπλωμάτην λόρδον Waldegrave, τὸν κόμητα Ἀλβέρτον Βολφγκάγκ τοῦ Λίππε-Μπυκεμπούργκ, εἰς ἄλλας δὲ Στοὰς ἀνῆκον ὁ διακεκριμμένος πολιτικὸς καὶ συγγραφεὺς νεώτερος λόρδος Stanhope, ὁ ἰατρὸς Δωρ Beal, ὁ νομισματολόγος Μαρτῖνος Folkes καὶ ἄλλοι.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ Δοὺξ Wharton ἀπεχωρίσθη ἀπὸ τὴν Μεγάλην του Στοὰν κατόπιν διχονοίας καὶ ἵδρυσε τὸ σωματεῖον *Γκορμογκόνεν*, τὸ ὁποῖον ἐκηρύχθη ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἐπίσης φαίνεται, ὅτι εἰς τὴν νεαρὰν Μεγάλην Στοὰν δὲν ἔβαινον ὅλα ἐν πληρεστάτῃ καὶ καλῇ τάξει, ὡς τοῦτο δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἀπὸ τὴν περίφημον ἠθογραφικὴν εἰκόνα τοῦ ὑπαλλήλου τῆς Μεγ. Στοᾶς Οὐΐλ. Hogarth «ἡ νύξ», ἡ ὁποία σατυρικῶς μαστιγώνει τὰς κάπως ὑπερλυσσώσας ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς εἰς τὰς Στοάς. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν εὐγενῶν εἰσήχθησαν εἰς τὰς Στοὰς καὶ ἔθιμα, τὰ ὁποῖα ὑπενθύμιζον συνηθείας τῆς ὑψηλῆς στρατιωτικῆς καὶ ἀστικῆς τάξεως.

Εἰς τὰ ἔθιμα ταῦτα συγκαταλέγονται καὶ αἱ πανηγυρικαὶ πομπαὶ ἢ λιτανεῖαι, αἱ τελούμεναι διὰ τῶν ὁδῶν τοῦ Λονδίνου, αἱ ὁποῖαι ὅμως προὐκάλεσαν ἀντεπιδείξεις, ὡς π.χ. τὰς πομπὰς τῶν «κωμικῶν μασόνων» (Mock Masons) ἢ τῶν «Ἀθλίων Σκάλδων» (Scald Miserables), οὕτως ὥστε ἡ Μεγ. Στοὰ ἠναγκάσθη νὰ παύσῃ τὰς δημοσίας ταύτας ἐμφανίσεις. Ἀλλὰ καὶ ἀπ' ἄλλης πλευρᾶς ἐξεδηλώθησαν ἐχθρότητες. «Προδοτικὰ συγγράμματα», εἰς τὰ ὁποῖα ἀνεγράφοντο πολλὰ ἐκ τοῦ τυπικοῦ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ προκαλοῦν μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὸ περίεργον κοινόν, ἐνεφανίσθησαν εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα. Τὸ πρῶτον τοιοῦτον (ἐμφανισθὲν τῷ 1723 εἰς τὸ Flying Post) ἦτο εἶδος τι κατηχήσεως «The Masons Examination» (=ἡ ἐξέτασις τῶν Μασόνων). Ἰδιαιτέρως ὀνομαστὸς καὶ ἀπλήστως ἀναγνωσθεὶς ἦτο ὁ ὑπὸ τοῦ Σαμ. Prichard ἐκδοθεὶς λίβελλος «Masonry dissected» (=ἡ Μασονεία ἀνατεμνομένη), ὁ ὁποῖος περιεῖχεν ὅλον τὸ τυπικὸν καὶ πολλαχοῦ ἐχρησιμοποιήθη (ἰδία ὅταν μετεφράσθη καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας), ὡς θεμέλιον τεκτονικῆς ἐνεργείας.

Παρ' ὅλα ταῦτα ἡ Μεγάλη Στοὰ ἐμεγάλωνε σταθερῶς. Ὁ κατάλογος τῶν Στοῶν τοῦ Pine (1735) ἀναγράφει ἤδη 107 ὑπαρχούσας Στοάς, μεταξὺ τῶν ὁποίων τοιαύτας καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου. Ἱδρύματα ἀγαθοεργίας ἱδρύθησαν ὡς π.χ. τὸ *«Κεφάλαιον ἀγαθοεργίας»* (βλ. *ἀγαθοεργίας κεφ.*). Ἐν τούτοις δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι δὲν εἰργάζοντο πάντοτε ὅλαι αὐταὶ αἱ στοαὶ πραγματικῶς. Ὁ θέλων νὰ λάβῃ ἀκριβεστέραν ἰδέαν περὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐντὸς τῶν πρώτων 100 ἐτῶν, δέον νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὸν ἀριθμὸν τῶν Στοῶν, αἱ ὁποῖαι τῷ 1814 εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἡνωμένην Μεγάλην Στοάν, καὶ αἱ ὁποῖαι ἀνῆλθον εἰς 81 στοὰς ἐν Λονδίνῳ καὶ 127 εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν ἐκ τῶν «Νέων» (Moderns) καὶ 57 Στοὰς ἐν Λονδίνῳ καὶ 127 τῆς ὑπολοίπου χώρας ἐκ τῶν «Ἀρχαίων» (Antients). Αἱ ὑπὸ τῶν «Νέων» καταχωρηθεῖσαι ὡς Στοαὶ των τοῦ ἐξωτερικοῦ ἦσαν 207, ἐκ τούτων ὅμως δέον νὰ διαγραφῶσι πολλαί, ἰδίᾳ δ' ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ μεταξὺ μετεβλήθησαν εἰς ἐξωτερικὰς Μεγάλας Στοάς.

2. Οἱ ἀρχαῖοι Μασόνοι (Antients). Παρὰ τὴν Μεγάλην Στοὰν τῆς Ἀγγλίας, τὴν ἱδρυθεῖσαν τῷ 1717, ἀνεπτύχθη μετ' οὐ πολὺ καὶ ἄλλος Ἐλευθεροτεκτονισμός, ὁ ὁποῖος αὐτοεχαρακτηρίσθη ὡς ἀρχαῖος Τεκτονισμὸς (Antients) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μεγ. Στοὰν τοῦ Λονδίνου, τὴν ὑπὸ τούτου χαρακτηρισθεῖσαν μὲ τὸ ὄνομα Νεοτεκτονισμὸς (Moderns). Τὰ αἴτια τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ Ἀρχαίων καὶ Νέων ἐξηγοῦνται διαφοροτρόπως ὑπὸ τῶν διαφόρων συγγραφέων. Κατὰ τὸν Σὲρ Ἀλφρέδον Robins ὑπῆρχον τέκτονες, οἱ ὁποῖοι ἀπεχώρησαν ἐκ τῆς Μεγ: Στοᾶς ὡς δυσηρεστημένοι καὶ κατόπιν φιλονεικιῶν, καὶ συνηνώθησαν εἰς μεμονωμένας Στοὰς χωρὶς νὰ ἱδρύσωσι προσωρινῶς Μεγάλην Στοάν. Ὁ Sadler ἐν ἀντιθέσει φρονεῖ εἰς τὸ ἔργον του «Facts and Fictions» (=γεγονότα καὶ μυθοπλαστίαι), ὅτι οἱ ἱδρυταὶ τῶν Στοῶν ἀρχαίων Τεκτόνων ὑπῆρξαν Ἰρλανδοὶ ἐλευθεροτέκτονες, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Μεγ. Στοᾶς τὸ 1717 δὲν προσεκολλήθησαν εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἀπετέλουν αὐτοτελεῖς Στοάς, αἱ ὁποῖαι διεμόρφωσαν μεταξύ των εἶδός τι συνδέσμου, ὁδηγήσαντος μετὰ ταῦτα εἰς τὸν σχηματισμὸν Μεγ. Στοᾶς. Ἐνῷ δ' ἀφ' ἑτέρου οἱ συγγραφεῖς Gould καὶ Bywater διαβλέπουν εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ Ἀρχαιοτεκτονισμοῦ ἓν σχίσμα, ἄλλοι, ὡς ὁ Chetwode Crawley, ὑποστηρίζουν οὐχὶ ἀδικαιολογήτως τὴν τελείως ἀνεξάρτητον γένεσιν ἐξ ἰρλανδικῶν ριζῶν. Ἡ ἀλήθεια φαίνεται εὑρισκομένη ἐν τῷ μέσῳ. Ἀσφαλὲς εἶναι, ὅτι, κατὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Μεγ. Στοᾶς τοῦ Λονδίνου τῷ 1717, πολλαὶ τότε ὑφιστάμεναι Στοαὶ ἐκρατήθησαν μακρὰν καὶ ἐξηκολούθησαν τὴν ἰδίαν των ζωήν. Ἐξ ἴσου ὅμως εἶναι ἀσφαλὲς καὶ τὸ ὅτι Ἀδ.·. ἀποχωρισθέντες τῆς Μεγάλης Στοᾶς εἴτε ὡς δυσηρεστημένοι εἴτε ἐξ ἄλλων αἰτίων ἐζήτησαν νὰ προσχωρήσουν εἰς τοὺς ἀρχαίους Τέκτονας. Οὕτω π.χ. εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ πλέον διάσημος προσωπικότης τῶν ἀρχαίων Τεκτόνων, ὁ Laurence Dermott, ὁ εἰσαγαγὼν τοὺς ὅρους «ἀρχαῖοι» καὶ «νέοι», ἀπεχώρησεν ἐκ «νέας» τινὸς Στοᾶς καὶ προσεχώρησεν εἰς ἑτέραν «ἀρχαίαν». Ἐπίσης ἀσφαλὲς εἶναι, ὅτι πολλοὶ ἐλευθεροτέκτονες δὲν συνεφώνουν ὡς πρὸς τοὺς νεωτερισμούς, οἱ ὁποῖοι εἰσήχθησαν ἰδίᾳ ὑπὸ τῶν Anderson καὶ Desaguliers, ἀγωνιζόμενοι, ὅπως διατηρηθῶσι τὰ «ἀρχαῖα» ἔθιμα καὶ ἐπειδὴ ἀπετέλουν μειονότητα μὴ εἰσακουομένη, ἀπεχώρησαν τελικῶς ἐκ τῆς Μεγ. Στοᾶς. Ἐπίσης καὶ ἀντιθέσεις τάξεως φαίνονται, ὅτι ἔσχον ὡρισμένην τινὰ ἐπίδρασιν, καθ' ὅσον αἱ Στοαὶ τῶν Ἀρχαίων εἶχον πολλὰ μέλη ἐκ τῆς μικροαστικῆς τάξεως, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύναντο κατ' ἀρχὰς νὰ συμβιβασθῶσι μὲ τὴν ἐπικράτησιν τῶν εὐγενῶν εἰς τὰς Στοὰς τῶν Νέων Τεκτόνων. Οἱ παλαιοί, π.χ., Μεγάλοι Διδάσκαλοι, Ἐπόπται καὶ Ρήτορες κατώρθωσαν νὰ παρεδρεύουν δικαιωματικῶς, τὸ ἀξίωμα τοῦ τελετάρχου ἀπενέμετο εἰς τοὺς πλουσιωτέρους καὶ βραδύτερον ἐγένετο καὶ εἰδικὴ Στοὰ ἀπὸ Τελετάρχας μὲ προνόμια ἐξαιρετικὰ καὶ ἐν γένει ἱδρύθη εἰς τοὺς κόλπους τῆς Μεγ. Στοᾶς τάξις εὐπατριδῶν καὶ πλουτοκρατῶν. Ὁ Gould εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι ἡ ὅλη διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο σωματείων συνίστατο εἰς τὸ ὅτι ἡ μία ὁμὰς δὲν ἤθελε ν' ἀναγνωρίσῃ μίαν ἀνωτέραν Τεκτονικὴν ἀρχήν. Τὸ τοιοῦτον, λέγουν οἱ Lenning—Posner, πιθανὸν νὰ εἶναι ὀρθὸν κατὰ τὰς ἀρχάς, διότι ἐκ τοῦ βιβλίου «Ahiman Rezon» (βλ. λ.) τοῦ Dermott σαφῶς καταφαίνεται, ὅτι ὄχι μόνον συστηματικαὶ ἀλλὰ καὶ δογματικαὶ διαφοραὶ καθίστων τὴν ἀντίθεσιν ὀξυτέραν. Εἰς τὸ βιβλίον «Multa Paucis» (=Πολλὰ τοῖς ὀλίγοις) δίδεται ὡς ἀφορμὴ—ἐσφαλμένως ὅμως—ἡ παρημελημένη διοίκησις τοῦ Μεγ. Διδασκάλου Λόρδου Βύρωνος.

Πρὸ τοῦ 1751 ὑπῆρχον ἓξ τοιαῦται Στοαὶ τῶν Ἀρχαίων, αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν μίαν ἕνωσιν μὲ μίαν κοινὴν Ἐπιτροπήν, τὴν Μεγάλην Ἐπιτροπὴν (Grand Comittee). Ἡ κίνησις τῶν Ἀρχαίων ἔλαβε μεγίστην ὤθησιν, ὅταν προσεχώρησεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἰρλανδὸς Laurence Dermott. Ἡ ἐμφάνισις τούτου ἐπετάχυνε καὶ τὴν ἵδρυσιν Μεγάλης Στοᾶς. Κατὰ τὸ ἔτος 1751, ἡ Μεγάλη Ἐπιτροπή, συνεδριάσασα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὁδῷ (Greek street), ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ Μεγάλη Στοά, τῆς ὁποίας Μέγας Γραμματεὺς ἐξελέγη ὁ ἀπὸ 5 μόνον ἡμερῶν ἀνήκων εἰς τοὺς Ἀρχαίους, Dermott, ἐνῶ ἡ θέσις τοῦ Μεγάλου Διδασκάλου παρέμεινε κενὴ προσωρινῶς μέχρις ἐξευρέσεως προσώπου ἐκ τῆς τάξεως τῶν εὐγενῶν. Τὴν 5 Δεκεμβρίου 1753 ἐξελέγη ὡς Μέγ. Διδάσκαλος ὁ Rob. Turner καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Edw. Vaughan, ὁ Earl of Blessington, οἱ δοῦκες τοῦ Atholl κ. ἄλλ., ἐν οἷς καὶ ὁ δοὺξ τοῦ Κὲντ (πατὴρ τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας). Ἡ αὔξησις τῆς Μεγ. Στοᾶς τῶν Ἀρχαίων (μετ' οὐ πολὺ ὀνομασθείσης καὶ Μεγ. Στ.·. τοῦ Atholl), ἡ ὁποία ἔφερε τὸ χαρακτηριστικὸν ὄνομα Grand Lodge of England according to the Old Institutions, ἦτο σημαντική. Ἵδρυσε πολλὰς στοὰς ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς καὶ στρατιωτικὰς τοιαύτας ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου. Κατὰ τὸ ἔτος 1766 εἶχεν 145 στοάς, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1813, ὁπότε συνεχωνεύθη μετὰ τῶν Νέων, εἶχε 359 στοάς. Τὸν θεμελιώδη καταστατικὸν νόμον τῆς Μεγάλης ταύτης Στοᾶς διετύπωσεν ὁ Dermott εἰς τὸ περίφημον καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον παρανοηθὲν βιβλίον του «Ahiman Rezon» (βλ. λ.).

3. Ἡ Μεγάλη Στοὰ τοῦ Γιόρκ. Καὶ τρίτη ὁμὰς ἐνεφανίσθη ἐπὶ μακρὸν ὡς ἀνεξάρτητος. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς κομητείας Yorkshire, τὴν πόλιν Γιὸρκ (York), ὑφίστατο συγχρόνως Στοά, ἡ ὁποία σὺν τῇ παρελεύσει τοῦ χρόνου ἔχασε τὸν χαρακτῆρα τῆς συντεχνίας καὶ προσέλαβε πολλὰ μὴ συντεχνιακὰ μέλη. Ἡ προϊστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τοῦ Γιὸρκ εἶναι ἐξ ἴσου πολὺ σκοτεινή. Τὰ ἐκ γραπτῶν δεδομένων ἴχνη της παρακολουθοῦνται μέχρι περίπου τοῦ 1705. Ὁ Προϊστάμενος ἔφερε τὸν τίτλον «Πρόεδρος», ἡ δὲ Μεγάλη Στοὰ ἐκαλεῖτο «Ἔντιμος Ἑταιρεία τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων» (Honourable Society of Free-Masons). Τῷ 1725 ἔφερε τὸ ὄνομα «Ἑταιρεία τῶν ἐλευθέρων καὶ ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων» (Society of free and accepted masons), τελικῶς δ' ἐτιτλοφορεῖτο «Μεγάλη Στοὰ συμπάσης τῆς Ἀγγλίας» καὶ ὑπερηφανεύετο συγχρόνως διὰ τὴν «παράδοσιν» αὐτῆς ὡς «τῆς ἀρχαιοτάτης καλύβης οἰκοδόμων», ἀνάγουσα τὴν ἵδρυσίν της πρὸ τοῦ 1000 μ. Χ. ἔτους. Κατὰ τὸ ἔτος 1726 ὁ δεύτερος Μέγ.·. Ἐπ.·. Francis Drake διεκήρυξεν, ὅτι ὁ τίτλος «Συμπάσης τῆς Ἀγγλίας», (Totius Angliæ) ἀνῆκεν εἰς τὸν Μέγ. Διδάσκαλον τοῦ Γιόρκ. Ἡ Μεγ. αὕτη Στοὰ φαίνεται, ὅτι περὶ τὸ ἔτος 1744 ἐκοιμήθη. Δὲν ὑπάρχουν τοὐλάχιστον χειρόγραφοι ἐνδείξεις περὶ δράσεως αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1744 μέχρι τοῦ 1761. Κατὰ τὸ ἔτος 1761 ἓξ «ἐπιζῶντες» Ἀδ.·. ἀφύπνισαν ἐκ νέου τὴν Μεγ. Στοάν, ἡ ὁποία ἔκτοτε ἐπὶ τῇ βάσει τῶν «ἀρχαίων κανόνων τῆς Μεγ. Στοᾶς τοῦ Γιόρκ» (Old Rules of the Grand Lodge of York) ἀνέπτυξε μεγάλην δραστηρίαν ἐργασίαν. Κατὰ τὰ ἔτη 1762-1790 ἵδρυσεν 11 νέας Στοάς, ἡ δ' ἐν Λονδίνῳ Στοὰ ἀρ. 259 «Εἰς τὴν Ταβέρναν τοῦ κυπέλλου πόντς» (Punch bowle) προσεχώρησε πρὸς αὐτήν. Σημασίαν τινὰ ἀπέκτησεν ἡ «Μεγάλη Στοὰ συμπάσης τῆς Ἀγγλίας» περὶ τὸ ἔτος 1779, ὁπόταν συνεπείᾳ ἐπαναστατικῆς τινος ἐξεγέρσεως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Στοᾷ «τῆς χηνὸς καὶ τῆς σιδηρᾶς ἐσχάρας» τμῆμα τι τῶν μελῶν αὐτῆς ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Οὐΐλ. Preston ἀπεσχίσθη καὶ ἔλαβεν ἐκ τῆς «Μεγάλης Στοᾶς συμπάσης τῆς Ἀγγλίας» ἄδειαν ἱδρύσεως νέας Στοᾶς, ἡ ὁποία ὠνομάσθη

4. Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας πρὸς Νότον τοῦ Trent (Grand Lodge of England, South of the Trent). Ἡ νέα αὐτὴ Μεγάλη Στοά, ἱδρύσασα 4 νέας Στοάς, ἐμαράνθη μετ' οὐ πολύ, καθόσον κατὰ τὸ ἔτος 1789 ἐπῆλθε συμφιλίωσις τῆς ὁμάδος τοῦ Preston μετὰ τῆς Μεγάλης Στοᾶς τοῦ Λονδίνου.

Τὰ ἴχνη ἐπίσης τῆς Μεγάλης Στοᾶς τοῦ Γιὸρκ δὲν παρακολουθοῦνται πολὺ μακρότερον.

5. Ἡνωμένη Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας (United Grand Lodge of England). Αἱ σχέσεις τῶν δύο μεγάλων Τεκτονικῶν σωματείων τῶν Ἀρχαίων καὶ Νέων ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐχθρικαί. Πολλοὶ ὅμως, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Dermott, ἐπεδίωκον τὴν συνένωσιν, ἡ ὁποία ἐν τέλει ἐπετεύχθη ἕνεκα λόγων ἐξωτερικῶν. Τῷ 1799 δηλ. ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκηρύσσοντο ὡς παράνομοι ὅλαι αἱ ἑνώσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπῄτουν ἀπὸ τὰ μέλη των, ὅπως ὁρκίζωνται ὅρκον μὴ ἐγκεκριμένον ὑπὸ τοῦ κράτους. Διὰ τοῦ νομοσχεδίου τούτου ἠπειλεῖτο σοβαρῶς ἡ περαιτέρω ὑπόστασις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἀμφότεροι οἱ Μεγάλοι Διδάσκαλοι ὁ Earl of Moira τῶν Νέων καὶ ὁ δοὺξ τοῦ Athol τῶν Ἀρχαίων προέβησαν ἐν συνεργασίᾳ εἰς τὰ κατάλληλα διαβήματα καὶ ἐπέτυχον μίαν ἐξαιρετικὴν διάταξιν διὰ τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας. Ἐξῃρέθησαν δηλ. τῆς διατάξεως ταύτης τὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ σωματεῖα, ὑποχρεωθέντα μόνον, ὅπως καθ' ἕκαστον ἔτος προσάγωσι κατάλογον τῶν μελῶν των εἰς τὸν εἰρηνοδίκην. Ἐχρειάσθησαν ὅμως καὶ μετὰ τοῦτο ἀρκεταὶ προσπάθειαι, ὅπως ἐπιτευχθῇ ἡ πρὸς ὁριστικὴν συνένωσιν προσέγγισις τῶν δύο σωματείων. Διὰ νὰ διευκολύνῃ τὴν προσέγγισιν ὁ Earl of Moira ἐξήτασε καὶ διηρεύνησεν ἐκ θεμελίων τὰ Ἀρχαῖα Landmarks εἰς μίαν ἐπίτηδες ἱδρυθεῖσαν τῷ 1809 «Στοὰν τῆς Διακηρύξεως» (L. of Promulgation), ἀποτελουμένην ἐξ ἐννέα Σεβασμίων ἢ παλαιῶν Διδασκάλων ἐξ ἑκάστου σωματείου. Διὰ τῆς διερευνήσεως ταύτης εὑρέθη ἡ ἀσφαλὴς καὶ στερεὰ βάσις τῶν πραγματικῶν θεμελίων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Πρὸς τούτοις πολλαὶ τροποποιήσεις ἐγένοντο ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων, ὅπως τὸ τυπικὸν τῶν Νέων προσεγγίσῃ πρὸς τὸ τῶν Ἀρχαίων. Οἱ νέοι συγκατετέθησαν, ὅπως ὁ Μέγας Διδάσκαλος αὐτῶν, ὁ Δοὺξ τοῦ Σάσσεξ καὶ περισσότεροι ἄλλοι Μεγάλοι Ἀξιωματικοὶ γίνωσι δεκτοὶ ἢ τακτοποιηθῶσιν εἰς Στοάν τινα τῶν Ἀρχαίων, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ παραστῶσι κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Δουκὸς τοῦ Κὲντ ὡς Μεγάλου Διδασκάλου τῶν Ἀρχαίων. Αἱ ἐκ τῶν τυπικῶν ἀπορρέουσαι δυσκολίαι, αἱ ὁποῖαι ὑφίσταντο κυρίως εἰς τὸν Βαθμὸν τῆς Βασιλικῆς Ἁψίδος καὶ διαφόρους ἄλλους ἀνωτέρους βαθμούς, ὑπερενικήθησαν συγχρόνως δι' ἀμοιβαίων συνεννοήσεων. Εἰς τὰ «Ἄρθρα τῆς Ἑνώσεως μεταξὺ τῶν δύο Μεγάλων Στοῶν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἐν Ἀγγλίᾳ» (Articles of Union between the two grand Lodges of Freamasons in England), τὰ ὑπογραφέντα τὴν 25 Νοεμβρίου 1813, καθωρίσθη, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς συνίστατο ἐκ τῶν τριῶν βαθμῶν, τοῦ Μαθητοῦ, τοῦ Ἑταίρου καὶ τοῦ Διδασκάλου, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Τάγματος τῆς ἱερᾶς Βασιλικῆς Ἁψίδος, ὅτι θὰ ἦτο ἀνεκτὴ καὶ ἡ ἐργασία εἰς ἄλλους βαθμοὺς καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ καθιερωθῶσιν ἑνιαῖα ἔθιμα καί τινες μοναδικαὶ ἀνόθευτοι διδασκαλίαι τῆς Ἑνώσεως κατὰ τὰ Ἀρχαῖα Landmarks. Τὸ ἑνιαῖον τυπικὸν καθωρίσθη ὑπὸ μορφὴν καὶ διατύπωσιν ὑποχρεωτικὴν ὑπὸ τῆς «Στοᾶς τῆς Συνδιαλλαγῆς» (L. of Reconciliation). Μὲ τρόπον δ' ἀσυνήθως πανηγυρικὸν συνεστήθη κατὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ Συνέλευσιν τῆς 27 Δεκεμβρίου 1813 ἡ «Ἡνωμένη Μεγάλη Στοά». «Ἡ Μεγάλη αὐτὴ Συνέλευσις» δικαίως χαρακτηρίζεται ὡς μία τῶν μεγίστων καὶ λαμπροτάτων ἡμερῶν τοῦ ἀγγλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἐν πανηγυρικῇ πομπῇ εἰσῆλθον καὶ αἱ δύο μεγάλαι Στοαὶ εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Freemason's Hall. Προηγοῦντο εἷς ἀξιωματοῦχος τῶν «Νέων» μεθ' ἑνὸς Ἀξιωματούχου τῶν «Παλαιῶν» καὶ ἐν τέλει, περιβαλλόμενοι ἀμοιβαίως διὰ τῶν βραχιόνων των, οἱ ἐκ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου δύο Μεγάλοι Διδάσκαλοι ὁ Δοὺξ τοῦ Σάσσεξ τῶν Ἀρχαίων καὶ ὁ νεώτερος ἀδελφός του Δοὺξ τοῦ Κέντ, φέρων τὰ χρώματα τῶν

Νέων. Ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ ἁρμονίου ἀνηγγέλθη ὑπὸ τῶν δύο Μεγάλων Λειτουργῶν αἰδεσιμωτάτων Δρος Barry καὶ Δρος Coghlan ἡ «αἰωνία ἕνωσις», ἡ ὁποία ἐγένετο δεκτὴ διὰ μιᾶς βοῆς «So mote it be!» Ἀφοῦ δὲ κατόπιν ηὐλογήθησαν τὰ ἐργαλεῖα μὲ σῖτον, οἶνον καὶ ἔλαιον κατὰ τὸ πανάρχαιον δόγμα, ἐγένετο δεκτὸς—ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κόμητος Lagardye τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Σουηδίας—ὁ τύπος τῆς ἱερᾶς ὑποσχέσεως διὰ τὴν «Ἡνωμένην Μεγάλην Στοάν» καὶ ἐδόθη ὑφ' ὅλων τῶν παρισταμένων ἀδελφῶν, σχηματισάντων τὴν ἅλυσιν. Μετὰ ταῦτα ὁ Δοὺξ τοῦ Κέντ ἐκήρυξεν ὡς περατωθεῖσαν τὴν Μεγάλην Διδασκαλίαν του καὶ ἐπρότεινεν ὡς πρῶτον Μέγ. Διδάσκαλον τῆς Ἡνωμένης Στοᾶς τὸν Δοῦκα τοῦ Σάσσεξ, ὅπερ καὶ ἐγένετο παμψηφεὶ δεκτόν. Ἡ ἕνωσις ἤρξατο τοῦ βίου της μὲ μίαν Στοὰν Μεγάλων Τελεταρχῶν (Stewards), 139 Στοὰς ἐν Λονδίνῳ, 404 εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ 104 εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Τὸ νέον τυπικὸν ἐγένετο δεκτὸν τῷ 1816.

Ἡ Ἡνωμένη ὅμως Στοὰ δὲν ἱκανοποίησεν ὅλα τὰ μέρη. Κατὰ τὸ 1823 εἰς τὴν Λίβερπουλ, Ἀδ.·. τις τῆς Μεγ. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας ἵδρυσε μίαν «Μεγάλην Στοὰν τῶν Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδεγμένων Μασόνων συμφώνως πρὸς τὰ Ἀρχαῖα Συντάγματα», ἡ ὁποία εἶχε κατὰ πρῶτον (τῷ 1838) τρεῖς Στοάς. Ἡ Μεγάλη αὐτὴ Στοά, ὀνομασθεῖσα καὶ Μεγάλη Στοὰ τοῦ Wigan ἐκ τοῦ τόπου τῆς πρώτης συνελεύσεώς της, διετηρήθη ἐπὶ μακρόν. Τῷ 1913 ἐζήτησαν 7 διδάσκαλοί της νὰ γίνωσι δεκτοὶ εἰς τὴν Ἡνωμένην Στοὰν τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐπέτυχον μὲν τοῦτο, ἔχασαν ὅμως τὴν ἀρχαίαν των σειρὰν εἰς τὸν κατάλογον καὶ σήμερον ἐργάζονται ὡς Στοὰ ὑπ' ἀριθ. 3177. Οὕτω ἐτελείωσε καὶ τὸ—κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Σὲρ Ἀλφρ. Robbins—«ἡμίσχισμα» τοῦτο.

Ἡ Ἡνωμένη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας ἐσημείωσε κατὰ τὰ μετὰ ταῦτα ἔτη ἀδιάκοπον σημαντικὴν πρόοδον. Κατὰ τὸν βίον της τοῦτον ἐδοκίμασε πολλοὺς κλονισμούς. Μία λίαν ὀξεῖα περίοδος διὰ τὸν ἀγγλικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἤρχισε τῷ 1877, ὅτε κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους τούτου ἡ Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Γαλλίας ἀπεμάκρυνε τὴν Βίβλον ἐκ τῶν Στοῶν καὶ διέγραψεν ἐκ τῶν τυπικῶν της καὶ τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων της τὸν τύπον τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.. Τὴν ἀλλαγὴν αὐτὴν ἑνὸς «Landmark» τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐθεώρησαν οἱ Βρεττανοὶ Ἐλευθεροτέκτονες ὡς ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων θεμελιωδῶν κανόνων καὶ τούτου ἕνεκα διέκοψαν τὰς σχέσεις πρὸς τὴν Μεγ. Ἀνατ. τῆς Γαλλίας καὶ ἔπαυσαν νὰ ἀναγνωρίζωσι πλέον τοὺς Γάλλους Ἀδ.·. (1878).

Κατὰ τὸ ἔτος 1883 ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ἡνωμ. Μεγ. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας θεμελιώδης ἀναθεώρησις τῶν Συνταγμάτων καὶ διετυπώθη ὑπ' αὐτῆς ὑποδειγματικὸς θεμελιώδης νόμος. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος πυρκαϊὰ κατέστρεψε τὸ κατὰ τὸ 1784 ἀνοικοδομηθὲν μέγαρον (Freemason's Hall εἰς τὴν ὁδὸν Great Queen) καὶ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ φυλαττόμενα πολύτιμα κειμήλια. Ὁ Ναὸς ἀνηγέρθη ἐκ νέου, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο μικρὸς ἐν σχέσει πρὸς τὰς καθ' ἕκαστον ἔτος αὐξανομένας ἀνάγκας, ἀπεφασίσθη τῷ 1913 ὑπὸ τῆς Μεγ. Στοᾶς ἡ ἀνοικοδόμησις νέου μεγάλου Τεκτονικοῦ Τεμένους —εἰς τὸ ὁποῖον—εἰς μνήμην τῶν κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον φονευθέντων 4000 περίπου Ἄγγλων Ἐλευθεροτεκτόνων ἐδόθη βραδύτερον τὸ ὄνομα Masonic Peace Memorial Hall (=Τεκτονικὸν εἰς μνήμην τῆς εἰρήνης Μέγαρον). Τοῦ ἱδρύματος τούτου, τοῦ ὁποίου ἡ συνολικὴ δαπάνη ὑπελογίσθη εἰς 1 ἑκατομ. λιρῶν, ὁ θεμέλιος λίθος κατετέθη τῷ 1927.

Ἰδιαιτέραν αἴγλην προσέλαβεν ἡ Μεγ. Στοὰ κατὰ τὸ ἔτος 1875, ὁπόταν—μετὰ ἔτη πολλὰ—ἀνέλαβε πάλιν τὴν σφῦραν τοῦ Μεγάλου Διδασκάλου ὁ Ἀλβ. Ἐδουάρδος Πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας (ὁ μετὰ ταῦτα Ἐδουάρδος ὁ 7ος), κρατήσας αὐτὴν μέχρι τοῦ 1901, ὁπότε βασιλεὺς γενόμενος, παρητήθη ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Μεγ. Διδασκάλου ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ 4ου, ὅστις ἐπίσης παρητήθη ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Μεγ. Διδασκάλου (1760-1812), ὅταν ἐγένετο βασιλεύς. Ὁ Ἐδουάρδος ὁ 7ος ὠνομάσθη μετὰ ταῦτα «Προστάτης» τῆς Μεγ.·. Στοᾶς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Μεγ. Διδασκαλίας του ἐμύησεν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τοὺς ἀδελφούς του, Δοῦκας τοῦ Albany καὶ Κόννωτ, ὡς καὶ τὸν υἱόν του Δοῦκα τοῦ Clarence. Διάδοχός του εἰς τὴν Μεγ. Διδασκαλίαν ὑπῆρξεν ὁ Δοὺξ τοῦ Κόννωτ.

Κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ἡ Μεγ. Στοὰ τῆς Ἀγγλίας προσεπάθησε νὰ τηρήσῃ στάσιν σύμφωνον καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν παράδοσίν της καὶ τὰς σκέψεις τῆς Ἀδελφότητος. Ἡ ἔκρηξις τοῦ πολέμου κατέπληξε τὴν Μεγ. Στοάν. Διάφοροι προσπάθειαι ἐνίων, ἰδιαιτέρως ζωηροτέρων καὶ θερμοαίμων, Ἀδ.·., ὅπως ἡ Μεγ. Στοὰ προβῇ εἰς πολιτικὰς διακηρύξεις ἐναντίον τῶν Τεκτόνων ὑπηκόων τῶν ἀντιπάλων Δυνάμεων καὶ διακόψῃ τὰ μετ' αὐτῶν σχέσεις, ἀπέτυχον, ἀποκρουσθεισῶν τῶν σχετικῶν προτάσεων. Ἀδελφός τις, ὑπερασπισθεὶς τὰς προτάσεις ταύτας, ἀπεκλείσθη ἀμέσως τοῦ Τάγματος ὡς ἐπιλήσμων τῶν Τεκτονικῶν παραδόσεων, καὶ Στοά τις διαγράψασα ἐκ τῶν μελῶν της ἕνα διδάσκαλόν της, διότι οὗτος ἦτο ἐκ γενετῆς Γερμανός, ἐκλείσθη ἀμέσως. Ἐν γένει ἡ Μεγ. Στοὰ κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως μὴ παρασυρθῇ εἰς πολιτικὰ ζητήματα. Κατὰ τὴν ἄνοιξιν ὅμως τοῦ 1915 ἡ θέσις της κατέστη κρίσιμος μετὰ τὴν καταβύθισιν τοῦ ὑπερωκεανείου «Λουζιτάνια» ὑπὸ τῶν γερμανικῶν ὑποβρυχίων. Καὶ ναὶ μὲν αἱ δύο ἐν Λονδίνῳ ἐργαζόμεναι γερμανικαὶ Στοαὶ διέκοψαν, ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ πολέμου τὰς ἐργασίας των, ἐν τούτοις ὅμως ὑπῆρχον εἴς τινας Στοὰς μερικοὶ Ἀδ.·. ξενικῆς καταγωγῆς, ἀποκτήσαντες τὴν Ἀγγλικὴν ὑπηκοότητα, οἱ ὁποῖοι ἐδείκνυον τὴν ἀγάπην των πρὸς τὴν παλαιάν των πατρικὴν χώραν.

Τούτων ἕνεκα ἡ Μεγ. Στοὰ τῆς Ἀ., ἵνα προλάβῃ συγκρούσεις ἀναποφεύκτους εἰς τὰς Στοάς, προέβη εἰς τὴν λῆψιν μέτρου, κατὰ τὸ ὁποῖον δὲν διέγραψε μὲν τοῦ Τάγματος—ὡς ἐπροτάθη ὑπό τινων—ὅλους τοὺς Ἀδ.·., οἱ ὁποῖοι κατήγοντο ἐξ ἐχθρικῶν χωρῶν καὶ εἶχον γίνῃ Ἄγγλοι ὑπήκοοι, ἀλλ' ἀπηγόρευσεν εἰς ὅλους τοὺς ἐκ καταγωγῆς Γερμανούς, Αὐστριακούς, Οὔγγρους, Βουλγάρους καὶ Τούρκους Ἀδελφοὺς τὴν εἰς τὰς Στοὰς ἐπίσκεψιν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου. Αἱ Γερμανικαὶ Μεγάλαι Στοαὶ διέκοψαν τὰς σχέσεις των πρὸς τὴν Μεγ. Στοὰν τῆς Ἀγγλίας εὐθὺς μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ πολέμου. Ἡ τελευταία αὐτὴ ὅμως ἔπραξε τὸ αὐτὸ μόλις ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος βραδύτερον.

Κατ' Ἰούνιον τοῦ 1917 ἑώρτασεν ἡ Μεγ. Στοὰ τῆς Ἀ. τὴν διακοσιετηρίδα της. 8.000 Τέκτονες συνηθροίσθησαν διὰ τὴν ἑορτὴν εἰς τὸ Albert Hall. Τῷ 1919 διεξήχθη μεγάλη πανηγυρικὴ ἑορτὴ ἐπὶ τῇ ἐπιτευχθείσῃ ἀνακωχῇ καὶ εἰρήνῃ.

Εἰς ἀναγνώρισιν τῶν εἰς αἷμα θυσιῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἀγγλικὸς ἐλευθεροτεκτονισμὸς προσέφερε κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ὡς καὶ τῶν μεγάλων του ἀγαθοεργῶν πράξεων, ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ὅπως ὁ βρεττανικὸς λέων κοσμήσῃ τὸ ἐπίσημον ἔμβλημα τῆς Μεγάλης Στοᾶς.

Στατιστικαὶ πληροφορίαι. Ἡ Μεγ. Στοὰ περιελάμβανε τῷ 1931—κατὰ τὸ Masonic Yearbook—5228 Στοάς. Ἐκ τούτων 1102 ἦσαν ἐν Λονδίνῳ, 2739 εἰς τὰς ἐπαρχίας, 649 εἰς τὰς ἀποικίας καὶ 2 στρατιωτικαί. Ἕνεκα καθαρῶς τεχνικῶν διοικητικῶν λόγων αἱ Στοαὶ κατανέμονται εἰς Ἐπαρχιακὰς Μεγάλας Στοὰς καὶ εἰς Περιφερειακὰς Μεγάλας Στοὰς (Distric-Grand Lodges) ἐν ταῖς ἀποικίαις. Μόνον αἱ ἐν Λονδίνῳ Στοαὶ ὑπάγονται ἀμέσως ὑπὸ τὴν Μεγ. Στοάν. Μέγας Διδάσκαλος ἦτο ὁ Δοὺξ τοῦ Κόννωτ καὶ τοῦ Strathearn.

Λόγῳ τοῦ ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπιτρέπεται εἰς ἕκαστον Ἀδ.·. νὰ ἀνήκῃ ὡς μέλος εἰς πολλὰς Στοάς, ὁ ἀκριβὴς συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν Ἄγγλων Τεκτόνων εἶναι δυσκολοκαθόριστος, ὑπολογίζεται δὲ κατὰ προσέγγισιν εἰς 300.000. Εἰς τὰς Στοὰς τῆς Μεγ. Στοᾶς γί-

νονται δεκτοὶ ὡς ἀδ.·. ἄνδρες ἀνεξαρτήτως θρησκείας, φυλῆς καὶ τάξεως.

Ἡ Μεγ. Στοὰ διατηρεῖ πολλὰ *τεκτονικὰ ἱδρύματα ἀγαθοεργίας* (βλ. λ.), διὰ τὰ ὁποῖα συλλέγονται ἐτησίως καὶ συνεισφέρονται μεγάλα ποσά. Κατὰ μίαν τῶν ἑορτῶν τοῦ Royal Masonic for Girls, διεξαχθεῖσαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλλίας συνελέγη ποσὸν 201.046 λιρῶν στερλινῶν, ὑπερβαῖνον δηλ. τὰ 120.627.000, σημερινῶν ἑλληνικῶν δραχμῶν.

Ἀγγλίας, *βασιλικὸς οἶκος τῆς·.* Ὁ βασιλικὸς οὗτος οἶκος ἀντεπροσωπεύθη πάντοτε ἀπὸ τοῦ 1737 διὰ πολλῶν μελῶν του, τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν καὶ ἡγέται τοῦ Ἀγγλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Μεγάλοι Διδάσκαλοι ἐγένοντο: ὁ Ἑ ρ ρ ῖ κ ο ς Φρειδ., δοὺξ τοῦ Κόμπερλαντ (1782-1790), ὁ Γ ε ώ ρ γ ι ο ς Αὔγ. Φρειδ., πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας (ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεὺς Γ ε ώ ρ γ ι ο ς ὁ 4ος) (1790-1813), ὁ Ἐ δ ο υ ά ρ δ ο ς, δοὺξ τοῦ Κὲντ (1813), ὁ Α ὔ γ ο υ σ τ ο ς Φρειδερῖκος δοὺξ τοῦ Σάσσεξ (1813-1843), ὁ Ἀ λ β έ ρ τ ο ς Ἐ δ ο υ ά ρ δ ο ς πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας (ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεὺς Ἐ δ ο υ ά ρ δ ο ς ὁ 7ος (1894-1901), ὁ δώσας ὡς ἔμβλημα «εἰλικρίνεια καὶ φιλανθρωπία» (Loyalty and charity), ὁ Ἀ ρ θ ο ῦ ρ ο ς δοὺξ τοῦ Κόννωτ (1902).

Ὁ βασιλεὺς Γ ε ώ ρ γ ι ο ς ὁ 5ος δὲν ἦτο Ἐλευθεροτέκτων, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1901 ἀνεκηρύχθη προστάτης ἡ Μέγας Πάτρων τῶν τεκτονικῶν ἱδρυμάτων ἀγαθοεργίας. Ἐπίσης βασιλικοὶ πρίγκηπες εἰργάσθησαν καὶ διετέλεσαν ἀξιωματικοὶ Στοῶν τόσον εἰς τὰς ἀποικίας, ὅπως ὁ ἀποθανὼν δοὺξ τοῦ Κέντ, ὁ Ἀ ρ θ ο ῦ ρ ο ς, πρίγκηψ τοῦ Κόννωτ, ὁ δοὺξ τοῦ Οὐΐνδσωρ Ἐ δ ο υ ά ρ δ ο ς Ἀλβέρτος καὶ ὁ σημερινὸς Βασιλεὺς Γεώργιος ὁ ΣΤ'.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω Τέκτονες ὑπῆρξαν ἢ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι: ὁ Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Λουδ., Πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας (υἱὸς τοῦ Γεωργίου τοῦ 2ου †1827), ὁ Ἐ δ ο υ ά ρ δ ο ς Αὔγ. δοὺξ τοῦ Γιὸρκ καὶ τοῦ Ἄλμπανυ (υἱὸς τοῦ προηγουμένου †1751), ὁ Γ ο υ λ ι έ λ μ ο ς Ἑρρῖκος, δοὺξ τοῦ Gloucester (ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, †1805), ὁ Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς, δοὺξ τοῦ Γιὸρκ καὶ Ἄλμπανυ (ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ 4ου, †1827) ὁ βασιλεὺς Γ ο υ λ ι έ λ μ ο ς ὁ 4ος (†1836), ὁ Ἐ ρ ν έ σ τ ο ς Α ὔ γ ο υ σ τ ο ς, δοὺξ τοῦ Cumberland (ἀπὸ τοῦ 1837 βασιλεὺς τοῦ Ἀννοβέρου, Μ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τοῦ Ἀννοβέρου ἀπὸ τοῦ 1828 μέχρι τοῦ θανάτου του τῷ 1851), ὁ Γ ο υ λ ι έ λ μ ο ς Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς, δοὺξ τοῦ Gloucester καὶ Ἐδιμβούργου (†1834), ὁ Γ ε ώ ρ γ ι ο ς ὁ 5ος (βασιλεὺς τοῦ Ἀννοβέρου †1870), ὁ Λ ε ο π ό λ δ ο ς Γεώργιος Duncan Ἀλβέρτος, δοὺξ τοῦ Albany (ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἐδουάρδου τοῦ 7ου †1884), ὁ Ἀ λ β έ ρ τ ο ς Βίκτωρ Χριστιανὸς Ἐδυάρδος, δοὺξ τοῦ Clarence καὶ Avondale (υἱὸς τοῦ βασιλ. Ἐδουάρδου τοῦ 7ου, †1892).

Ἀγγλίας, *περιφερειακαὶ ὑπερωκεάνιοι Μεγάλαι Στοαὶ τῆς* —. Τοιαῦται ἐργάζονται: 7 εἰς τὸ Barbados, 81 εἰς Βεγγάλην 6 εἰς τὴν Βρετταν. Γουϊάναν, 20 Βιρμανίαν, 9 εἰς Κεϋλάνην, 11 εἰς τὴν Βορ. Κίναν, 16 εἰς Ἀνατολ. Ἀφρικήν, 17 εἰς Αἴγυπτον καὶ Σουδάν, 15 εἰς τὸ Ἀσιατικὸν Ἀνατολικὸν Ἀρχιπέλαγος, 9 εἰς Γιβλαρτάρ, 11 εἰς τὴν Χρυσῆν Ἀκτήν, 10 εἰς τὸ Χόγκ-Κόγκ καὶ τὴν Νότ. Κίναν, 13 εἰς Ἰαμαϊκήν, 5 εἰς Ἰαπωνίαν, 35 εἰς Madras, 7 εἰς Μάλταν, 40 εἰς Natal, 11 εἰς τὴν Νέαν Γῆν, 14 εἰς Νιγερίαν, 4 εἰς τὸ Otago καὶ τὴν Southland, 34 εἰς Pundjab, 6 εἰς Queensland, 7 εἰς Ρωδεσίαν, 88 εἰς τὴν Νότ. Ἀφρικήν, 26 εἰς τὴν Νότ. Ἀμερικήν, 61 εἰς Τράνσβααλ καὶ 37 εἰς τὴν Ν.-Ζηλανδίαν.

Ἐπίσης ἐργάζονται ὑπὸ Μεγάλους Ἐπιθωρητὰς αἱ ἀκόλουθοι ὁμάδες Στοῶν: 4 εἰς Bermuda, 4 εἰς τὰς νήσους Φίτζι, 4 εἰς τὸ Ἰράκ, 4 εἰς τὴν Ἀνατολ. Ἀφρικήν, 4 εἰς Σιέρρα Λεόνε καὶ 4 εἰς Trinidad. (Βλ. βιβλ. 7 σελ. 435).

Ἀγγλικαὶ βαθμίδες.— Μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο οἱ Χρυσαυροι καὶ οἱ Ροδόσταυροι ὠνόμαζον τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τοῦ Τεκτονισμοῦ τοῦ Ἰωάννου τοὺς ὁποίους διεκήρυττον ὡς «φυτώριον» διὰ τὸ Τάγμα των, ὑπ' αὐτῶν διηυθετημένον (Βλ. βιβλ. 7 σελ. 44).

Ἀγγλικοὶ ἀνώτεροι ἢ **πρόσθετοι βαθμοί.** (Higher ἢ Additional Degrees.)—*Τὸ Ὕπατον Τάγμα τῆς Ἱερ.·. Βασ.·. Ἀψῖδος.* Τοῦτο ἱδρυθὲν μεταξὺ 1737 καὶ 1750, ἐγένετο δεκτὸν εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1813 ὡς τμῆμα τοῦ βαθ.·. τοῦ Διδασκάλου, ὅπως ἰδιαιτέρως ἐξειλίχθη καὶ ἀνεπτύχθη ὑπὸ τῶν Ἀρχαίων (βλ. *Ἀγγλία).* Ἡ μυθικὴ παράδοσις τοῦ βαθμοῦ τούτου συνδέεται μὲ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ καὶ πραγματεύεται ἐπίσης περὶ τῆς ἀπολεσθείσης λέξεως. Ὁ βαθμὸς ἀπονέμεται ἐν Περιστυλίῳ, τοῦ ὁποίου τὰ μέλη καλοῦνται ἑταῖροι (Companions), ἡ δ' εἰσαγωγὴ εἰς αὐτὸ καλεῖται ἀνύψωσις (Exaltation). Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον γίνονται δεκτοὶ τέκτονες, οἱ ὁποῖοι ἔχουν συμπληρώσει τοὐλάχιστον ἕνα μῆνα ὡς διδάσκαλοι. Ἡ διοικοῦσα ἀρχὴ καλεῖται «Τὸ Ὕπατον Μέγα Περιστύλιον τῆς Βασιλικῆς Ἀψῖδος τῶν Μασόνων τῆς Ἀγγλίας», ἔχουσα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της 5046 περιστύλια καὶ τὴν ἕδραν της εἰς τὸ Freemason's Hall (Great Queen Street, London W. C).

2. *Βαθμὸς τοῦ Διδασκάλου τῶν Μάρκ* (Mark Master's Degree). Ὁ βαθμὸς οὗτος εἶναι προσιτὸς μόνον εἰς Διδασκάλους Τέκτονας καὶ συνδέεται μὲ τὰ παλαιὰ σημεῖα τῶν λιθουργῶν. Πολλαὶ καλύβαι οἰκοδόμων ἐν Σκωτίᾳ ἔχουν τὰ βιβλία των τῶν σημείων (Mark Books) ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μεσαίωνος. Ἀρχικῶς ἦσαν δύο βαθμοὶ ὁ τοῦ Mark Men καὶ τοῦ Mark Master. Τὸ περιεχόμενον τῆς μυθικῆς παραδόσεως τοῦ βαθμοῦ τούτου συνδέεται μὲ τὸν «ἀπορριφθέντα λίθον, ὁ ὁποῖος ἐγένετο κορωνίς». Ὁ βαθμὸς οὗτος, λειτουργῶν μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ, ἐπὶ μακρὸν δὲν ἀνεγνωρίζετο ὑπὸ τῆς Μεγ. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας καὶ τούτου ἕνεκα οἱ Διδάσκαλοι τῶν Mark ἐσχημάτισαν ἰδίαν Μεγ. Στοάν. Τὸ περίζωμα εἶναι κυανοῦν μετὰ πορφυρῶν ταινιῶν. Ὁ νῦν Μέγας Διδάσκαλος τῆς Μεγ. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας εἶναι καὶ Μ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν Τεκτόνων Διδασκάλων Mark τῆς Ἀγγλίας.

Ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μεγ. Στοᾶς τῶν Διδασκάλων τοῦ Mark ἐργάζονται οἱ ἀκόλουθοι δύο βαθμοί:

3. *Οἱ Ναῦται τῆς Βασιλικῆς Κιβωτοῦ* (Royal Ark Mariners). Εἰς τὸ τυπικόν του ὁ βαθμὸς οὗτος συνδέεται μὲ τὴν περὶ τοῦ Νῶε καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ παράδοσιν. Τούτου ἕνεκα καὶ τὸ περίζωμα εἶναι περικρασπεδωμένον μὲ τὰ χρώματα τοῦ οὐρανίου τόξου. Τὸ διακριτικὸν σῆμα εἶναι τὸ οὐράνιον τόξον καὶ ἡ περιστερὰ μὲ τὸν κλάδον ἐλαίας Ὁ βαθμὸς οὗτος διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Βασιλικῆς Κιβωτοῦ (βλ. σχ.).

4. *Βασιλικοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ Διδάσκαλοι.* (Royal and Select Masters). Μέγα Συμβούλιον. Περιλαμβάνει βαθμούς, ἔχοντας τὴν καταγωγὴν ἐξ Ἀμερικῆς: Τὰ μάλα ἔξοχος Διδάσκαλος (Most Excellent Master), Βασιλικὸς Διδ.·., Ἐκλεκτὸς ὑπερέξοχος Διδ.·. (Super Excellent Master). Διακριτικὸν σῆμα: χρυσοῦν ἐστεφανωμένον τρίγωνον, ἔχων τὴν κορυφήν του ἐστραμμένην πρὸς τὰ κάτω.

Ἐπίσης ὑπὸ τὴν Μεγ. Στοὰν τῶν Διδασκάλων Mark λειτουργεῖ τὸ

5) Συμβούλιον τῶν συμμάχων μασονικῶν βαθμῶν (Council of allied masonic Degrees). Τοῦτο διοικεῖ τοὺς ἀκολούθους ἕξ βαθμούς:

α) Τὸ Μέγα Συμβούλιον τοῦ Ἁγίου Μάρτυρος Λαυρεντίου· β) τοὺς Ἱππότας τῆς Κωνσταντινουπόλεως· γ') τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν τῆς Βαβυλῶνος· δ') τὸν Μέγαν Ἱεράρχην· ε') τὸν Μέγαν Στεγαστὴν τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος ἢ τοὺς ἐκλεκτοὺς Μασόνους τῶν 27· στ') τὸν Μυστικὸν Σύμβουλον τῆς Ἀδελφότητος τοῦ Δαυῒδ καὶ Ἰωνάθαν.

7. *Ἀρχαῖον καὶ ἀποδεδεγμένον Δόγμα,* τὸ αὐτὸ μὲ τὸ Α.·. καὶ Απ.·. Σκ.·. Δ.·., μὲ 33 βαθμούς. Τὸν 33ον βα-

θμὸν δύνανται νὰ κατέχωσι μόνον 90 Ἀδ.·., τὸν δὲ 32ον μόνον 54.

9. *Βασιλικὸν Τάγμα τῆς Σκωτίας.* Τοῦτο ἀποτελεῖ μίαν περαιτέρω διαμόρφωσιν ἐν Σκωτίᾳ τῆς Βασιλικῆς Ἁψῖδος, οὐσιαστικῶς δὲ μίαν ἐκχριστιανισθεῖσαν περαιτέρω διαμόρφωσιν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδασκάλου. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σκωτίας εἶναι κληρονομικῷ δικαιώματι Μέγας Διδάσκαλος, ὁσάκις δ' οὗτος δὲν εἶναι Τέκτων, ἡ ἕδρα του εἰς ἑκάστην συνέλευσιν παραμένει κενή. Τὸ τάγμα τοῦτο εἰσήχθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν κατὰ πρῶτον τῷ 1872 καὶ ἔχει δύο βαθμούς, τὸν Χερεντὸμ (Heredom. H R. D. M.) καὶ τὸν Ροδόχρουν Σταυρὸν (Rosy Cross, R.S.Y.C.S.), ἀπονεμομένους μόνον εἰς μέλη τῆς Βασιλικῆς Ἁψῖδος.

8. *Ἡνωμένα θρησκευτικὰ καὶ στρατιωτικὰ τάγματα τοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ, Παλαιστίνης, Ρόδου καὶ Μάλτας.* Τὰ μέλη των ὀνομάζονται συνήθως ἱππόται Ναΐται ἢ ἱππόται τῆς Μάλτας. Ἀμερικανικῆς καταγωγῆς, ὅπου καὶ ἀναφέρονται ὡς ὑπάρχοντα κατὰ τὸ 1769. Διαιροῦνται εἰς σχολάς, καλουμένας Preceptories.

9. *Μασονικὰ καὶ στρατιωτικὰ τάγματα τῶν Ἱπποτῶν τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τοῦ Κωνσταντίνου, Ἱππόται τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ Ἱππόται τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου.* Ὑπολείμματα παλαιῶν ἱπποτικῶν ταγμάτων ἐκ τοῦ 18ου αἰῶνος, τὰ ὁποῖα συνηνώθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1877. Τὰς δύο ἑπομένας ἑνώσεις χαρακτηρίζει ὁ Crowe ὡς «ἡ μ ι μ α σ ο ν ι κ ά ς». Ὁ Τεκτονικὸς χαρακτὴρ ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι τὰ μέλη των πρέπει νὰ εἶναι Τέκτονες. Αἱ ἑνώσεις αὗται εἶναι:

α') *Ἡ Ροδοσταυρικὴ Ἑταιρεία τῆς Ἀγγλίας.* (Rosicrucian Society of Anglia), Ἕνωσις Ροδοσταύρων, καὶ

β') *Τὸ τάγμα τοῦ μυστικοῦ συμβούλου τῆς ἀδελφότητος τοῦ Δαυῒδ καὶ τοῦ Ἰωνάθαν.* Τοῦτο κατάγεται ἐξ Ἀμερικῆς καὶ ἱδρύθη τῷ 1748. Εἶναι προσιτὸν εἰς διδασκάλους Τέκτονας καὶ ἐργάζεται εἰς τρεῖς βαθμούς: Μέλος τοῦ Τάγματος, Πρίγκιψ τοῦ Τάγματος, Ὕπατος Ἄρχων τοῦ Τάγματος. Εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀνωτέρων τούτων βαθμῶν ἐργάζεται μέγα τμῆμα τοῦ Ἀγγλοσαξωνικοῦ Τεκτονικοῦ κόσμου.

Ὁ ἀγγλικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν γνωρίζει ἄλλους ἀνωτέρους βαθμούς. Συστήματα ἐμφανιζόμενα ὑπ' ἄλλα ὀνόματα, χαρακτηρίζονται ὑπὸ τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας ὡς ἄτακτα καὶ ἀκανόνιστα. Ἰδιαιτέρως ἡ Μεγάλη Στοὰ δὲν ἀναγνωρίζει τὰς διαφόρους ἄλλας ἀμερικανικὰς παραφυάδας καὶ ἀπαγορεύει τὴν εἰς Ἀγγλίαν εἰσαγωγήν των.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: C r o w e: The Master Masons Hand Book. 1925. *Βλ. καὶ βιβλ. 7 (σελ. 439—440) καὶ 1.*

Ἀγγλικὸν σύστημα. Βλ. *Συστήματα.*

Ἀγγλόξενοι στοαὶ (Anglo-Foreign Lodges). Αἱ ἑπτὰ ἐν Λονδίνῳ ξενόγλωσσοι, ἐκ μελῶν ξένων χωρῶν ἀποτελούμεναι, καὶ ὑπὸ τὴν Μεγ. Στοὰν τῆς Ἀγγλίας ὑπαγόμεναι στοαί. Αὗται εἶναι: ἡ Στ.·. Pilger ὑπ' ἀρ. 2381, ἡ Γερμανία ὑπ' ἀρ. 3315, ἡ Γαλλία ὑπ' ἀρ. 2060, ἡ Ἐγκάρδιος Συνεννόησις (Entente Cordiale) ὑπ' ἀρ. 2796, ἡ Ἰταλία ὑπ' ἀρ. 2687, ἡ Ἀμερικὴ ὑπ' ἀρ. 3368 καὶ ἡ Ἑλβετικὴ Στοὰ ὑπ' ἀρ. 4984. Μέχρι τοῦ πολέμου αἱ στοαὶ αὗται ἐτέλουν ἐτησίως κοινὴν ἑορτήν. Κατὰ τὸ ἔτος 1931 ἀπεφάσισαν νὰ ἐπαναρχίσουν ἀπὸ τοῦ 1932 τὸ κατὰ τὴν διάρκειον τοῦ πολέμου μὴ λειτουργῆσαν ἔθιμον. (Βλ. βιβλ. 7 σελ. 71).

Ἄγγελος Διδ.·.. Οὕτω καλεῖται ὁ 8ος βαθμὸς τοῦ δόγματος τοῦ Μιζραΐμ, ὅστις εἶναι περίπου ὁ αὐτὸς μὲ τὸν 6ον τοῦ Α.·. Α.·. Σ.·. Δ.·. μὲ μικρὰς παραλλαγὰς ἐνίων ὀνομάτων.

Ὁ ἀδ.·. A. Waite ἐν τούτοις βεβαιοῖ, ὅτι περιῆλθεν εἰς χεῖρας του μοναδικὸν Γαλλικὸν Τυπικόν, χρονολογούμενον ἀπὸ τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων τοῦ 18ου αἰῶνος, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος τοῦ Ἀγγέλου Διδ.·. προϋπῆρχε ὑπὸ ἀνεξάρτητον μορφὴν πολὺ πρὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Τάγματος Μιζραΐμ.

Οἱ ἀξ.·. τοῦ βαθμοῦ τούτου εἶναι δύο, ὁ Σολομὼν καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Τύρου. (βλέπε: Γραμματεὺς ἐξ ἀπορρήτων). (Βλ. βιβλ. 3, τόμ. 1).

Ἀγδάλο, *Πέτρος Α.* - (Agdalo P.) Πρῶτος Μέγας Διδάσκαλος τῆς Ἐπαρχιακῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σαξωνίας, ἱδρυθείσης τῷ 1762 ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μεγ. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας. Ἀξιωματικὸς τοῦ Σαξωνικοῦ Στρατοῦ. † 1800.

Ἁγία Ἀδελφότης. Μυστικὸν Σωματεῖον, ἱδρυθὲν ἐν Ἱσπανίᾳ τῷ 1290 ἢ 1295 καὶ ἔχον μυήσεις, σημεῖα καὶ μυστικοὺς τόπους συγκεντρώσεως. Ἀπετέλει ἓν εἶδος μυστικοῦ Δικαστηρίου πρὸς πρόληψιν καὶ τιμωρίαν ἐγκλημάτων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀπολύτου δικαιοσύνης καὶ ἰσότητος. Ἀπετέλεσε τὴν κατὰ τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἁρπακτικότητος τῶν εὐγενῶν ἀντίδρασιν, μετὰ βίον δὲ δύο αἰώνων ἀναδιωργανώθη ὑπὸ τῆς Ἰσαβέλλας τῆς Καστίλλης. Ἀντίθετοι ἐν τούτοις πληροφορίαι—μὴ στηριζόμεναι ὅμως ἐπὶ ἀποδείξεων—φέρουν τὴν Santa Hermandad (ὅπως ἐκαλεῖτο ἱσπανιστὶ τὸ Σωματεῖον) ὡς κλάδον τῆς «Ἱερᾶς Ἐξετάσεως». (Βλ. βιβλ. 3 τόμ. II, σελ. 189).

Ἀγιάννα. Ayanna (σανσκριτ.). Περίοδος ἐξ μηνῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἥλιος ὑπερβαίνει τὴν ἐκλειπτικὴν πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς νότον (βλ. βιβλ. 6).

Ἁγία Στοά. (The Holy Lodge). Κατὰ τὰς παραδόσεις τῆς Βασ.·. Ἁψῖδος, Στοαὶ ἱδρύθησαν κατὰ τρεῖς διαφόρους περιόδους τῆς τεκτον.·. Ἱστορίας.

Αἱ Στ.·. αὗται εἶναι ἡ *Ἁγία Στοά,* ἡ *Ἱερὰ Στοὰ* καὶ ἡ *Βασιλικὴ Στοά.*

Ἡ Ἁγία Στοὰ ἤνοιξεν εἰς τὴν σκηνὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ταύτης προήδρευσαν ὁ Μωϋσῆς, ὁ Ἀχολιὰβ καὶ ὁ Βεζαλεέλ.

Ἡ Ἱερὰ Στοὰ ἤνοιξεν εἰς τὸ ὄρος Μορία κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ πρώτου ναοῦ, ταύτης δὲ προήδρευσαν ὁ Σολομὼν Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ, ὁ Χιρὰμ βασιλεὺς τῆς Τύρου καὶ ὁ Χιρὰμ ἀρχιτέκτων.

Ἡ Βασιλικὴ τέλος Στοὰ ἤνοιξεν ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τοῦ πρώτου Ναοῦ καὶ κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ δευτέρου τοιούτου, προήδρευσαν δ' αὐτῆς, ὁ Ζερουβάβελ, ὁ Χαγαΐ καὶ ὁ Ἰοσούας. Καίτοι τὰ ἀνωτέρω φέρονται ὡς παράδοσις, δέον ἐν τούτοις—κατὰ τὸν Mackey—νὰ θεωρῶνται ὡς συμβολικά, σκοπὸν ἔχοντα νὰ ἐξάρωσι τρία σημαντικὰ γεγονότα, γενόμενα κατὰ τὴν πρόοδον τῆς Τεκτονικῆς Ἐπιστήμης (βλ. βιβλ. 2).

Ἅγια τῶν ἁγίων ἢ **ἄδυτον.** Τὸ κατὰ τοὺς Ἰουδαίους ἐσώτατον μέρος τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου (Ἔξοδος, κεφ. στ', 33), τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ὡς καὶ τῶν Ναῶν τοῦ Ζερουβάβελ καὶ τοῦ Ἡρώδου.

Τὰ εἰς πολλὰ μέρη τῶν τυπικῶν τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. ἀναφερόμενα Ἅγια τῶν Ἁγίων τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἦσαν μικρός, σκοτεινὸς τετράγωνος χῶρος, εἴκοσι πήχεων τὸ μῆκος, τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος, κείμενος εἰς τὸ δυτικὸν ἄκρον τοῦ ναοῦ. Ἐχωρίζετο ἀπὸ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ Ναοῦ, τῶν Ἁγίων δηλ., διὰ μεσοτοίχου ἐκ κέδρων ἐπιχρύσων, φέροντος δίπτυχον θύραν ἐκ ξύλων ἀγριελαίας ἐπιχρύσων καὶ πεποικιλμένην διὰ γεγλυμμένων χερουβείμ, φοινίκων καὶ ἀνθέων. Ἐκ τῆς θύρας ἐκρέματο καταπέτασμα ἐκ βύσσου λευκῆς, κυανῆς, πορφυρᾶς καὶ ἐρυθρᾶς. Εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ἐφυλάσσετο ἡ Κ ι β ω τ ὸ ς τ ῆ ς Δ ι α θ ή κ η ς, ἑκατέρωθεν τῆς ὁποίας ὑπῆρχον δύο κολοσσιαῖα χρυσᾶ Χερουβεὶμ μὲ ἀναπεπταμένας τὰς πτέρυγας καὶ μὲ τὰ πρόσωπά των ἐστραμμένα πρὸς τὰ Ἅγια. Ἡ εἴσοδος εἰς τὰ Ἅ. τῶν Ἁγίων ἀπηγορεύετο καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἱερεῖς, πλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ὁ ὁποῖος ἅπαξ τοῦ ἔτους, κατὰ τεταγμένην ἡμέραν, εἰσήρχετο μόνος καὶ προσέφερε θυσίαν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

Οἱ σύγχρονοι ἐν τούτοις ἱερολόγοι ἔχουν εὕρη εἰς ὅλας τὰς Ἑβραϊκὰς τελετὰς καὶ τύπους, τὰ ἴχνη πολὺ παλαιοτέρων «μυστηρίων» ἀπὸ τὰ ὁποῖα φαίνεται ὅτι προῆλθον καὶ τὰ «Μωσαϊκά». Ἑπομένως καὶ τὰ Τεκτονικὰ Μυστήρια, καίτοι ἐν πολλοῖς προσομοιάζοντα πρὸς τὰ Μωσαϊκά, ἀνάγονται ἐν τούτοις εἰς πολὺ ἀρχαιότερα. Οὕτω εἰς τοὺς Ἀρχαίους Ναοὺς καὶ εἰς τοὺς τόπους τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων ὑπῆρχον ἐπίσης Ἅγια τῶν Ἁγίων ἢ *Ἄδυτα* ὅπως ἐ-

καλοῦντο. Καί, ὅπερ χαρακτηριστικόν, εὑρίσκομεν πολὺ μεγαλυτέραν ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν Ἀδύτων αὐτῶν καὶ τῆς Στ.·. τῶν Διδ.·. παρὰ μεταξὺ αὐτῆς καὶ «τῶν Ἁγίων τῶν Ἁγίων» τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος.

Τὸ Ἄδυτον ἦτο τὸ ἱερώτερον καὶ μυστικώτερον μέρος τοῦ Ἀρχαίου Ναοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐπετρέπετο ἡ εἴσοδος εἰμὴ μόνον εἰς τοὺς ἱερεῖς. Εἰς τὸ Ἄδυτον ὑπῆρχεν εἷς τάφος καὶ ἕν τι λείψανον ἢ ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἦτο ἀφιερωμένος ὁ Ναός. Ὁ τάφος ὑπενθυμίζει χαρακτηριστικὸν μέρος τοῦ 3ο.

Γενικῶς πιστεύεται ὅτι οἱ πρῶτοι ναοὶ εἶχον τὴν καταγωγὴν ἀπὸ τὸν σεβασμὸν πρὸς ἀποβιώσαντας φίλους. Ἦτο παραδεδεγμένη ἄλλως τε ἡ θεωρία ὅτι οἱ θεοὶ ἦσαν κάποτε ἄνθρωποι θεοποιηθέντες ἢ θεωθέντες λόγῳ τῶν ἀρετῶν των καὶ ἑπομένως οἱ ναοὶ ὑπῆρξαν ἴσως ἀρχικῶς μνημεῖα μόνον πρὸς τιμὴν ἑνὸς νεκροῦ. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Ναοῦ δὲν ἦτο ἀρχικῶς παρὰ ἕν κελλίον ἢ κοιλότης, ἤτοι τάφος ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἡ σωρὸς ἢ τὸ φέρετρον. Βραδύτερον τὴν θέσιν τοῦ φερέτρου κατελάμβανε τὸ ἄγαλμα. Ἡ ἁγιότης ὅμως τῆς θέσεως παρέμεινεν καὶ τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ ναοῦ κατέστη μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ὁ σ η κ ό ς, μεταξὺ τῶν Ρωμαίων τὸ ἄ δ υ τ ο ν καὶ μεταξὺ τῶν Ἑβραίων τὰ Ἅ γ ι α τ ῶ ν Ἁ γ ί ω ν, τὸ Kodesh Kodashim.

Εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ὑπῆρχε τάφος ἢ ἄγαλμα. Ὑπῆρχεν ὅμως ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νόμου ὅπου ἡ ῥάβδος τοῦ Ἀαρὼν καὶ τὸ δοχεῖον τοῦ μάννα. Καὶ ὑπῆρχον ἀκόμη τὰ Χερουβεὶμ (βλ. λ.) καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ (οἱ πίνακες τοῦ Δεκαλόγου).

Ὅταν ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. καθώρισε τὸ σύστημά του βάσει τῶν παλαιῶν παραδόσεων, ἵδρυσε τὸν 3ο ὡς τὸ Ἄδυτον του, ὡς τὴν ἀποκλειστικὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν μόνον οἱ ἄξιοι γίνονται δεκτοί. Καὶ ἀνεγνώρισε ταυτοχρόνως, ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι, τ ὸ ν σ ε β α σ μ ὸ ν π ρ ὸ ς τ ο ὺ ς ν ε κ ρ ο ύ ς.

Τὸ Ἄδυτον τοῦ μικροῦ Ναοῦ τῆς Πομπηΐας εἶναι τὸ μόνον διατηρούμενον τελείως σήμερον. Εὑρίσκεται ὀλίγας βαθμίδας ὑψηλότερον τοῦ δαπέδου τοῦ ναοῦ καί, ὅπως ὅλα τὰ ἀρχαῖα ἄδυτα, δὲν ἔχει ἄνοιγμα διὰ φωτισμόν.

Ἅγιοι Ἰωάνναι (οἱ). Ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς καὶ ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής, οἱ ὁποῖοι ἐθεωροῦντο ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν Τεκτόνων, ὡς οἱ πάτρωνες τοῦ τάγματος.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς εἶναι ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων ὁ προστάτης πάτρων τῶν συντεχνιῶν τῶν λιθουργῶν καὶ τῶν εἰς αὐτὰς προσκολληθεισῶν ἀδελφοτήτων, τοὐλάχιστον ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὡς τοιοῦτος πάτρων ἀναγράφεται ἤδη ὁ ἅγιος οὗτος κατὰ τὸ ἔτος 1136 εἰς μίαν ἐπιγραφὴν τοῦ ἀββαείου (μονῆς) τοῦ Monrose. Ἐπίσης καὶ οἱ ξυλουργοὶ εἶχον ἐκλέξει αὐτὸν ὡς προστάτην των ἅγιον. Ἐν ἀντιθέσει οἱ θεσμοὶ τῶν Μασόνων τοῦ Λίνκολν (1321) δὲν γνωρίζουσιν ἀκόμη τὸν Ἅγ. τοῦτον. Ἡ συντεχνία αὕτη εἶναι ἱδρυμένη «εἰς τιμὴν τοῦ Κυρίου Ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς μακαριστῆς Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ὅλων τῶν ἁγίων».

Κατὰ τὸν Wolfstieg οἱ λιθουργοὶ τῆς Νοτ. Γερμανίας εἶχον ὡς προστάτας ἁγίους τοὺς τέσσαρας Ἐστεμμένους, ἐνῷ οἱ τῆς Βορ. Γερμανίας καὶ οἱ Ἄγγλοι ἀνεγνώριζαν ὡς πάτρωνα τὸν Ἅγ. Ἰωάννην. Μόνον αἱ διατάξεις τῆς καλύβης οἰκοδόμων τοῦ Rochlitz ἀναφέρουν περὶ τοῦ Βαπτιστοῦ. Ὁ «Σύνδεσμος τῶν ἐπισήμως ἀποδεδεγμένων λιθουργῶν» ἐτέλει κατὰ τὴν 24 Ἰουνίου τὴν ἐπίσημον ἐ π ί δ ε ι ξ ί ν του ἀκόμη καὶ κατὰ τὸ 1872 ἐν Βιέννῃ καὶ κατὰ τὸ 1862 ἐν Βουδαπέστῃ. Ὁ Θωμᾶς Gerstenbrein εἰς τὸ Κλάουζεν-μπούργκ, εἷς ἐκ τῶν ἀποδεδεγμένων λιθουργῶν, γράφει, ὅτι ἡ ἐπίδειξις αὕτη ἐτελεῖτο δὶς τοῦ ἔτους, κατὰ τὴν 24 δηλ. Ἰουνίου, ἡμέραν ἑορτῆς τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου προστάτου πάτρωνος τῆς ἀδελφότητος τῶν λιθουργῶν, καὶ τὴν 27 Δεκεμβρίου, ἡμέραν ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ὡς προστάτου πάτρωνος τῶν μοναστηριακῶν καλυβῶν οἰκοδόμων.

Εἰς τὰς Σκωτικὰς Στοὰς ἐτιμᾶτο ἀποκλειστικῶς *ὁ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής*. Ὅλαι αἱ στοαὶ παρέθετον τὸ ὄνομά του εἰς τὸν τίτλον των «Στοὰ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου».

Ἐν πάσει περιπτώσει ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης ἐγένετο ἀργότερον ὁ ἀναντίρρητος προστάτης πάτρων. Ἡ ἵδρυσις τῆς Μεγ. Στοᾶς τοῦ Λονδίνου ἐγένετο τῷ 1717 κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς του.

Ἐκτὸς δὲ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἐξελέγη κατόπιν ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν Μασόνων καὶ ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς ὡς ὁ δεύτερος πάτρων τοῦ τάγματός των. Οὕτω πως ὠνομάσθη καὶ ὁ ἀρχαῖος ἐλευθεροτεκτονισμὸς μὲ τὸ ὄνομα «Ἐλευθεροτεκτονισμὸς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου». (βλ. *Ἁγ. Ἰωάννου Ἐλευθεροτέκτ.*) Μὲ τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Σκωτίας, ἐδήλου τὸν εἰς τοὺς 3 πρώτους βαθμοὺς τοῦ Μαθητοῦ, Ἑταίρου, Διδασκάλου διδασκόμενον τεκτονισμόν. Γενικῶς δ' ἑορτάζεται ἐπίσης ὑφ' ὅλων τῶν στοῶν ἡ κατὰ τὴν 24 Ἰουνίου ἑορτὴ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, εἰς δὲ τὰς ἀγγλικὰς καί τινας γερμανικὰς στοὰς καὶ ἡ εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην ἀφιερωμένη ἑορτὴ κατὰ τὴν 27 Δεκεμβρίου, ἡ χειμερινή, λεγομένη ἑορτὴ τοῦ Ἰωάννου (Βλ. καὶ *Ἁγ. Ἰωάννου ἑορτή*).

Γεννᾶται ὅμως τὸ ἐρώτημα, διατί ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐτίμησε τοὺς δύο τούτους ἁγίους, ἀνακηρύξας αὐτοὺς ὡς προστάτας πάτρωνάς του; Ἠθέλησεν ἄρα γε, ἁπλῶς νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν πρὸ τοῦ 1717 συνήθειαν μερικῶν συντεχνιῶν, διὰ νὰ συνεχίσῃ οὕτως εἰπεῖν, τὴν παράδοσίν των ταύτην; Ἢ μήπως ἠθέλησε νὰ ἐπιτύχῃ τι ἢ νὰ ἀποφύγῃ τι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν δύο τούτων ἁγίων; Ἢ μήπως ὑφίστανται στενότεραι ἐσωτερικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν ἁγίων τούτων καὶ τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ;

Αἱ εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα διδόμεναι ὑπὸ τῶν διαφόρων συγγραφέων, ἱστοριοδιφῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἀπαντήσεις εἶναι πολλαί. 1) Ἡ ἐκδοχή, ὅτι αἱ πρῶται Στοαὶ τῶν Μασόνων ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν δύο τούτων ἁγίων, ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ φαίνωνται κατὰ τὴν τότε θρησκόληπτον ἐποχὴν εἰς τὴν πολιτείαν, τὰς ἀρχάς της, καὶ εἰς τὸν λαόν, ὅτι, τιμῶσαι δύο κορυφαίους ἁγίους τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, δὲν εἶναι ἀντίθετοι τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ συνεπῶς νὰ μὴ ὑφίστανται τὰς ἐκ μέρους τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ θρησκομανοῦς ὄχλου ἐπιθέσεις, δὲν φαίνεται σοβαρὰ καὶ μᾶλλον πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἀπορριπτέα. 2) Δευτέρα ἐκδοχὴ εἶναι, ὅτι ἐπειδὴ αἱ ἀρχαῖαι Στοαὶ ἀφιεροῦντο εἰς τὸν βασιλέα Σολομῶντα, ὡς τὸν ἱδρυτὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ ὡς τὸν πρῶτον Μέγαν Διδάσκαλον, αἱ κατόπιν Στοαὶ τῶν Χριστιανῶν Μασόνων, αἱ ὁποῖαι μόνον χριστιανοὺς ἐδέχοντο ὡς μέλη των, ἔκριναν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀφιερώνωνται εἰς τοὺς δύο ἁγίους Ἰωάννας. Καὶ εἰς ἑκάστην καλῶς συγκεκροτημένην Στοάν, ἦτο ἐκτεθειμένον ἓν σύμβολον, εἷς κύκλος δηλ. μὲ μίαν στιγμὴν ἐν τῷ μέσῳ, ὁ ὁποῖος κύκλος εἶχε δύο κατακορύφους ἐφαπτομένας παραλλήλους γραμμάς, αἱ ὁποῖαι καὶ ὠνομάζοντο «παράλληλοι γραμμαί», καὶ αἱ ὁποῖαι ἀναπαρίστων τοὺς δύο αὐτοὺς ἁγίους.

Εἰς ἐκείνας ὅμως τὰς Ἀγγλικὰς Στοάς, αἵτινες εἶχον παραδεχθῆ ὡς μέλη των καὶ Χριστιανοὺς καὶ Ἰουδαίους καὶ εἰργάζοντο τὸ ἑνιαῖον σύστημα ἐργασίας, διὰ νὰ μὴ γίνωνται παράπονα μεταξὺ τῶν ἀλλοθρήσκων μελῶν των, ἡ ἀφιέρωσις ἦτο «εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν ἐξυπηρέτησίν του» καὶ αἱ παράλληλοι γραμμαὶ ἀναπαρίστων τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Σολομῶντα. Τὴν ἀλλαγὴν αὐτὴν παρεδέχθη καὶ ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας τῷ 1813, ἵνα ἀποσοβήσῃ τὸν κίνδυνον σχίσματος. Τὸ σύμβολον εἶναι ἀσύνηθες καὶ σήμερον εἰς τὰς ἀγγλικὰς καὶ ἀμερικανικὰς Στοάς.

3) Κατὰ τὸν Mackey ἀφιέρωσις εἰς τοὺς δύο

ἁγίους Ἰωάννας γίνεται οὐχὶ ὡς εἰς Χριστιανοὺς ἁγίους, ἀλλ᾽ ὡς εἰς ἐξέχοντας, εὐσεβεῖς καὶ καλοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ὑπῆρξαν φωτεινὰ παραδείγματα ὅλων ἐκείνων τῶν ἀρετῶν, τὰς ὁποίας διδάσκονται οἱ Τέκτονες νὰ σέβωνται καὶ νὰ ἐξασκῶσι.

Ἐκτὸς τῆς ἐκδοχῆς ταύτης καὶ ἀνεξαρτήτως αὐτῆς ὁ Mackey δίδει (βλ. βιβλ. *2*) καὶ ἑτέραν καὶ φιλοσοφικωτέραν καὶ περισσότερον ὀρθὴν ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν τοῦ ἐθίμου τῆς ἀφιερώσεως τῶν Τεκτ.·. Στ.·. εἰς τοὺς δύο Ἁγ. Ἰωάννας.

«Εἰς τὰ μυστήρια—λέγει—παλαιοτέρων χρόνων, τὰ ὁποῖα ἐλατρεύοντο εἰς εἰδωλολάτρας λαούς, δύναταί τις νὰ εὕρῃ τοὺς πλέον ἀληθοφανεῖς λόγους διὰ τὸν ἑορτασμὸν δύο ἑορτῶν κατὰ τὸν Ἰούνιον καὶ τὸν Δεκέμβριον καὶ διὰ τὴν ἀφιέρωσιν τῶν Τεκτ.·. Στοῶν εἰς τοὺς ἁγίους.

«Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰουδαίου συγγραφέως Μαιμωνίδου, οἱ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν μάγοι τῆς Περσίας, μέχρις ὅτου τὸ τυπικὸν τῶν λειτουργιῶν των βελτιωθῇ καὶ ἐκκαθαρισθῇ ὑπὸ τοῦ Ζωροάστρου, πολὺ πιθανὸν δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι Δρυΐδαι, εἰσήγαγον εἰς τὰ δόγματά των μέγαν σεβασμὸν καὶ λατρείαν μάλιστα πρὸς τὸν ἥλιον, ὡς τὴν πηγὴν τοῦ φωτός, τῆς ζωῆς, καὶ τῆς καρποφορίας καὶ ὡς τὸν ὁρατὸν ἀντιπρόσωπον τῆς ἀοράτου δημιουργικῆς καὶ διατηρούσης τὴν φύσιν ἀρχῆς. Εἰς αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς ἡλιολάτρας καὶ εἰς τὰ δόγματά των δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητος ἡ περίοδος, καθ᾽ ἣν ὁ ἥλιος φθάνει εἰς τὸ μέγιστον βόρειον καὶ νότιον ὕψος του, εἰσερχόμενος εἰς τὰ δύο σημεῖα τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου, τὸν Καρκῖνον καὶ τὸν Αἰγόκερω. Εἶναι αἱ δύο ἐποχαί, κατὰ τὰς ὁποίας γίνονται τὰ δύο πλέον κατάδηλα ἀποτελέσματα τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους, τὰ προερχόμενα δηλ. ἐκ τῆς τοιαύτης διαδρομῆς τοῦ ἡλίου, κυρίως ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέγεθος τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Αἱ δύο αὐταὶ λοιπὸν ἡμέραι, αἱ τοῦ θερινοῦ δηλ. καὶ τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου, αἱ ὁποῖαι κατέλαβον ἐξέχουσαν θέσιν εἰς τὸ τυπικὸν τῶν τελετουργιῶν τῶν λαῶν αὐτῶν, εἶναι εἰς τὸ ἡμερολόγιόν μας αἱ 21 Ἰουνίου καὶ 22 Δεκεμβρίου.

«Εἰς τὰ μυστήρια τῶν ἀρχαίων λαῶν, αἱ δύο αὐταὶ ἡμέραι, ἀναμφιβόλως ἑωρτάζοντο ὡς ἐποχαί, ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ὕπαρξιν τῆς μεγάλης πηγῆς τοῦ φωτός, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἦσαν ἀντικείμενον τῆς λατρείας των.

«Οἱ ἀρχαῖοι μας ἀδελφοὶ παρεδέχθησαν τὸ ἔθιμον, ἐγκαταλείψαντες ἐν τούτοις τὰς εἰδωλολατρικὰς ἀρχάς, αἵτινες ἦσαν συνδεδεμέναι μὲ τὰς ἡμέρας ἐκείνας καὶ περιορίσαντες τὸν ἑορτασμόν των ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀστρονομικὴν των σημασίαν. Ἀλλ᾽ οἱ καιροὶ παρῆλθον καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἦλθε νὰ ἀναμείξῃ τὰς ἀκτῖνας του μὲ τὸ φῶς τοῦ Ἐ.·. Τεκτονισμοῦ καὶ οἱ Χριστιανοὶ προπάτορες, εὑρίσκοντες ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶχεν ἀφιερώσει δύο ἡμέρας, ἐγγὺς κειμένας πρὸς τὰ ἡλιοστάσια, εἰς τὴν μνήμην δύο διαπρεπῶν ἁγίων, ἐνεκολπώθησαν εὐκόλως τὰς ἑορτὰς ταύτας, καίτοι ἔλειπον ὀλίγαι ἡμέραι, εἰς τὸ τεκτονικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατέστησαν αὐτοὺς πάτρωνας τοῦ Τάγματος. Εἰς τὴν μεταβολὴν αὐτὴν προέβησαν, οἱ ἀρχαιότεροι Χριστιανοὶ τέκτονες ἀσφαλῶς καταπεισθέντες καὶ ἀπὸ τὸν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα τῶν ἁγίων αὐτῶν».

Ὁ Oswald Wirth (βλ. βιβλ. *8*, σελ. 25) ἀποδίδει τὴν ἀφιέρωσιν τῶν Τεκτ.·. Στ.·. εἰς τοὺς δύο Ἁγ. Ἰωάννας, εἰς τὸ ὅτι οἱ ἀρχιτέκτονες τοῦ Μεσαίωνος ἠγάπων νὰ ἑορτάζουν τὰ ἡλιοστάσια σύμφωνα μὲ τὰς συνηθείας, τὰς ἐπικρατούσας εἰς τὰς πλέον ἀπομεμακρυσμένας εἰδωλολατρικὰς ἐποχάς. Ἵνα δύνανται ὅμως νὰ παραμένουν καὶ πιστοὶ εἰς τὰς παραδόσεις τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, ἐξέλεξαν ὡς πάτρωνας τοὺς δύο Ἁγ. Ἰωάννας τῶν ὁποίων αἱ ἑορταὶ συμπίπτουν περίπου μὲ τὰ ἡλιοστάσια καὶ οἱ χαρακτῆρες των ὡμοίαζον πρὸς Τεκτ.·. χαρακτῆρας.

5) Φιλοσοφικωτέραν τινὰ (κατὰ τοὺς Wirth, Ragon, κλπ.) ἐξήγησιν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν, ἐρευνῶντες ἐτυμολογικῶς τὸ ὄνομα Ἰωάννης, δηλ. τὸ ὄνομα Johannan. Ἐτυμολογικῶς Ἰωάννης=Jean προέρχεται ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ Jeho h' annan, τὸ ὁποῖον μεταφράζεται «ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ὁ Jeho εὐνοεῖ.»

Ἀντίστοιχος λέξις εἶναι τὸ H' anni-Baal ἢ Annibal. τὸ ὁποῖον σημαίνει εὐνοούμενος τοῦ Baal. Ἀλλὰ Jeho καὶ Baal δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ὀνόματα καὶ τίτλοι τοῦ ἡλίου. Αὐτὸς ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Φοινίκων ὡς ἓν ἄστρον φλέγον, συχνὰ φονεῦον, τοῦ ὁποίου τὰς καταστροφὰς δέον νὰ φοβῆται τις. Ἐν ἀντιθέσει, οἱ μυσταγωγοὶ τοῦ Ἰσραήλ, ἔβλεπον εἰς αὐτὸν τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ-φωτός, τὸ ὁποῖον φωτίζει τὰς διανοίας. Ὁ Jehoh'annan, Johannes, Jenan, ἢ Jean καθίσταται οὕτω συνώνυμον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ φωτισθέντος κατὰ τὸν τρόπον τῶν προφητῶν. Ὁμοίως δ᾽ ὅπως οἱ ἀρχιτέκτονες τῶν ἐκκλησιῶν διδαγμένοι ἀναμφιβόλως διδασκαλίας ἐσωτερικὰς πολὺ ἀρχαίας, οὕτω καὶ ὁ ἀληθὴς σκεπτόμενος ἢ ὁ μυηθεὶς ἔχει δικαίωμα νὰ λέγεται ἀδελφὸς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Ἐπὶ πλέον πρὸς ταῦτα, ἄξια περαιτέρω σημειώσεως εἶναι καὶ τὰ ἀκόλουθα: α᾽) ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς παρουσιάζεται ὡς ὁ ἄμεσος πρόδρομος τοῦ Λυτρωτοῦ Φωτὸς ἢ τοῦ ἡλιακοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι εἶναι ἡ διανοητικὴ ἠώς, ἡ ὁποία εἰς τὰ πνεύματα προηγεῖται τῆς ἡμέρας τῆς πλήρους κατανοήσεως. Αὐστηρὰ καὶ τραχεῖα ἡ φωνή του ἀντηχεῖ διὰ μέσου τῆς ξηρότητος καὶ τοῦ ἀγόνου τῆς ἐρήμου, ἐξυπνοῦσα τὰς κοιμισμένας ἠχούς. Οἱ ὁρμητικοὶ τῆς τόνοι συνταράσσουν τὰς ἀποστατησάσας διανοίας καὶ προετοιμάζουν αὐτὰς εἰς τὸ νὰ ἁρπάξουν τὰς ἀληθείας, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀποκαλυφθοῦν εἰς αὐτάς. β᾽) ὅτι ἐὰν ὁ ἅγιος Πρόδρομος, συμβολικῶς ἀναπαριστᾷ ἀμυδρὰς λευκάτητας τῆς πρωΐας, ἐν ἀντιθέσει ὁ Ἅγ. Ἰω. ὁ Εὐαγγελιστὴς δέον νὰ ἀναπαρασταθῇ, ὡς περιβαλλόμενος ἀπὸ ὅλην τὴν καταπόρφυρον δόξαν τῆς δύσεως, ὅτι προσωποποιεῖ τὸ λυκόφως τῆς ἑσπέρας, τὸ καλύπτον τὸν οὐρανόν, ὅταν ὁ ἥλιος κρύπτεται ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα. Ἐπίσης, ὅτι ὁ προτιμηθεὶς μαθητὴς τοῦ Διδασκάλου, ὑπῆρξεν ὄντως ὁ ἔμπιστος τῶν μυστικῶν διδασκαλιῶν, τῶν προοριζομένων διὰ τὰς ἐκλεκτὰς διανοίας τῶν μελλόντων χρόνων, καὶ ὅτι ὡς γνωστόν, εἰς αὐτὸν ἀποδίδουν τὴν Ἀποκάλυψιν, ἡ ὁποία ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι θὰ ἀποκαλύψῃ τὰ χριστιανικὰ μυστήρια, τὰ καλύπτει ὑπὸ αἰνίγματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ὑπολογισμένα, οὕτως ὥστε νὰ παρασύρουν τὰ διορατικὰ πνεύματα ἐπέκεινα τῶν στενοτήτων τοῦ δόγματος. Τέλος ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου ἀρχίζει ἐπίσης ἀπὸ ἓν κείμενον μυσταγωγικοῦ περιεχομένου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπὶ μακρὸν ἐδίδετο ὁ Τεκτ.·. ὅρκος, καὶ ὅτι ἡ διδασκαλία ἐξ ἄλλου τοῦ Λόγου, δηλ. τοῦ θείου λόγου ἐνσαρκωθέντος ἐν τῇ Ἀνθρωπότητι, φέρει ἡμᾶς διὰ μέσου τοῦ Πλάτωνος εἰς τὰς ἀντιλήψεις τῶν ἀρχαίων ἱεροφαντῶν.

Ὑπ᾽ αὐτοὺς τοὺς ὅρους ὁ τίτλος Στοαὶ τοῦ Ἁγ.·. Ἰωάννου ἁρμόζει ὑπὲρ πάντα ἄλλον εἰς τὰ ἔργα στήρια ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα αἱ διάνοιαι, ἀφοῦ προπαρασκευασθοῦν νὰ δεχθοῦν τὸ φῶς, ὁδηγοῦνται εἰς τὸ νὰ ἀφομοιώσουν αὐτὸ βαθμιαίως, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ τὸ ἀκτινοβολήσουν κατόπιν μὲ τὴν σειράν των. Βλ. καὶ *Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής*, ὡς καὶ βιβλ. *7*, *11* (σελ. 75-79), *14* καὶ *15*.

Ἅγιος Ἀνδρέας. Ὁ πρωτόκλητος τῶν Ἀποστόλων, αὐτάδελφος τοῦ ἐκ τούτων κορυφαίου Πέτρου. Μαθητὴς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ἠκολούθησε κατόπιν τὸν Ἰησοῦν, ἐγκαταλείψας τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἁλιέως, τὸ ὁποῖον ἐξήσκει παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ. Κατὰ τὴν παράδοσιν ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Σκυθίαν καὶ ἵδρυσεν ἐν Βυζαντίῳ τὴν χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐμαρτύρησεν ἐν Πάτραις, διότι δὲν ὑπήκουσεν εἰς διαταγὴν τοῦ Ρωμαίου ἀνθυπάτου Αἰγαίου νὰ προσφέρῃ θυσίαν εἰς τοὺς ξένους θεούς, σταυρωθεὶς ἐπὶ σταυροῦ, ἔχοντος σχῆμα X (Crux decussata). Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου καὶ ὁ τοιούτου σχήματος σταυρὸς καλεῖται *σταυρὸς τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου* (βλ. λ.).

Ὁ Ἅγ. Ἀνδρέας εἶναι ὁ πάτρων τοῦ *Σκωτικοῦ τά-*

γματος τοῦ 'Αγ. 'Ανδρέου ἢ καὶ *τάγματος τοῦ* Distel καλουμένου. Ὁμάδες τινὲς ἐπίσης τοῦ «Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ» (οὐχὶ ὅμως ὁ Τεκτονισμὸς τῆς Σκωτίας) φέρουν τὸ ὄνομά του. (Βλ. βιβλ. 7 σελ. 69).

Ἅγιος εἶναι ὁ Κύριος! (Holiness to the Lord!). Ρητὸν ἐπὶ τῆς μήτρας τοῦ ἀρχιερέως, ὡς καὶ ρητὸν τοῦ ἐμβλήματος τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Νέας Ὑόρκης, κατὰ τὸν 18ον δ' αἰῶνα καὶ τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῶν *«'Αρχαίων»* (βλ. τὴν λέξιν ὡς καὶ τὴν λ. *'Αγγλία).*

Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἢ Πρόδρομος. Ὁ εἷς ἀπὸ τοὺς δύο 'Αγ. 'Ιωάννας (βλ. λ.), τοὺς προστάτας πάτρωνας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἐκ τῶν πενιχρῶν πληροφοριῶν, αἱ ὁποῖαι παρέχονται, ὑπὸ τῶν Εὐαγγελίων ἰδίᾳ, περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ 'Αγ. 'Ιωάννου, καθίσταται φανερόν, ὅτι πολλαὶ ἀναλογίαι προκύπτουν μεταξὺ ἀφ' ἑνὸς τῶν περιόδων τῆς ζωῆς τοῦ 'Ιωάννου ὡς καὶ τοῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ κηρύγματός του καὶ ἀφ' ἑτέρου Τεκτονικῶν τινων συμβολικῶν πράξεων καὶ διδασκαλιῶν.

Οὕτω κατὰ τὸν E. Littmann: (Der Rufer in der Wüste. Περιοδ. «Die alten Pilichten. Ἔτ. 2ον σελ. 109). 1) ἡ ζωὴ τοῦ 'Ιωάννου καθαρὰ κατανέμεται εἰς τρεῖς περιόδους, παρουσιαζούσας καταπληκτικὴν ἀναλογίαν πρὸς τὰς τρεῖς ἡλικίας, τὰς ὁποίας ὁ Τέκτων διέρχεται, ἀναπτυσσόμενος ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτονικῷ του βίῳ, πρὸς τοὺς τρεῖς δηλ. συμβολικοὺς βαθμοὺς τοῦ συμβολικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.. Αἱ τρεῖς αὗται περίοδοι τῆς ζωῆς τοῦ 'Ιωάννου εἶναι: ἡ πρώτη τῆς αὐστηρᾶς συγκεντρώσεως εἰς ἑαυτὸν μέσα εἰς τὴν μονοτονίαν τῆς ἐρήμου, ἡ δευτέρα, καθ' ἣν ἐξέρχεται εἰς τὸν κόσμον, δρῶν πρὸς τὸ καλὸν τῶν συνανθρώπων του, καὶ ἡ τρίτη περίοδος, κατὰ τὴν ὁποίαν καθίσταται τέλειος διδάσκαλος, ζῶν ἀκόμη ὑπεράνω τῆς ἐξωτερικῆς ζωῆς καὶ μόνον μέσα εἰς τὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν του καὶ τῆς συνειδήσεώς του ἐν διαρκεῖ ἀναμονῇ καὶ ἐν ὄψει τοῦ θανάτου, τὸν ὁποῖον δέχεται μὲ θάρρος. 2) Ὁ 'Ιωάννης ὁ Βαπτ. εἶναι ἐπίσης ὁ ἀναγνωρίσας εἰς τὸ βάπτισμα τὴν μεγάλην σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ σ ύ μ β ο λ ο ν διὰ μίαν ἕνωσιν πνευματικῶς ἀνωτέρων ἀνθρώπων. 3) Αἱ σκέψεις, αἱ ὁποῖαι παρεκίνουν τὸν 'Ιωάννην εἰς τὸ κήρυγμά του καὶ τὰς ὁποίας οὗτος προσεπάθει καὶ ἐκοπίαζε νὰ καταστήσῃ κοινὰς σκέψεις καὶ κοινὰς ἀρχὰς ὅλων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἐβάπτιζεν, ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι. Πρῶτον ἡ σκέψις τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς ἐν τῷ ἑαυτῷ του ἐπιστροφῆς, ἐμβαθύνσεως καὶ διεισδύσεως, ἡ προσταγή, ὅπως ὁ ἄνθρωπος μὴ ἀκούῃ ἐξωτερικὰς φωνὰς καὶ παρασύρηται ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ βέβηλα, ἀπατηλὰ καὶ φροῦδα κακὰ ἢ φαινομενικὰ ἀγαθά, ἀλλ' ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἐμβαπτίζηται μέσα εἰς τὸ ἐσώτερόν του εἶναι, μέσα εἰς τὴν ἰδίαν του ψυχήν. Καὶ ἡ πρώτη αὐτὴ κινητήριος τοῦ 'Ιωάννου σκέψις ἤγαγεν ἐν εὐθείᾳ ἐξελίξει πρὸς τὴν δευτέραν μεγάλην κινητήριόν του σκέψιν, τὴν σκέψιν δηλ. τῆς ἐγκαθιδρύσεως μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἠθικῆς, οὐχὶ ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ ἑνὸς μόνον λαοῦ, ἀλλ' ἐφ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Καταφερόμενος καὶ ἀγωνιζόμενος ἐναντίον τῶν Φαρισαίων, οἱ ὁποῖοι ἐκήρυττον ὅτι ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ ἦτο μόνος ὁ 'Ιουδαϊκός, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δὲν ἐξετείνετο πέραν τῆς στενῆς κοιλάδος τοῦ 'Ιορδάνου καὶ συνεπῶς ὅτι ὁ 'Ιουδαϊκὸς λαὸς δὲν ἔπρεπε νὰ συγχρωτίζηται μὲ ἄλλους λαούς, οὐδὲ νὰ δεικνύῃ ἀνεξιθρησκείαν καὶ ἀγάπην πρὸς τοὺς συνανθρώπους τῶν ἄλλων λαῶν, ὁ 'Ιωάννης ἐκήρυττεν, ὅτι τὸ φωτεινὸν ὁδηγητικὸν σημεῖον τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ ἦτο ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς συνανθρώπους του. Κηρύσσων, ὅτι τὸ νὰ ἀνήκῃ τις εἰς τὴν φυλὴν τοῦ 'Ισραὴλ οὐδὲν δικαίωμα προσδίδει εἰς αὐτόν, ὅπως θεωρῆται ἅγιος καὶ ἱερὸς ἢ ἐκλεκτὸν τοῦ Θεοῦ τέκνον, ἀνοίγει καὶ καθιστᾷ διαρκῶς μεγαλυτέραν τὴν ἑνωτικὴν ἅλυσιν, προσλαμβάνων ὡς κρίκους αὐτῆς καὶ ξένους, οἱ ὁποῖοι ἐδέχοντο ἐν ἑαυτοῖς τὸ πνεῦμα τῆς ἀνεξιθρησκείας, ἀνοχῆς καὶ ἀγάπης! Διὰ τοῦ κηρύγματος δηλ. τοῦ 'Ιωάννου ὁ Θεὸς παριστάνεται ὡς Θεὸς ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπιζητεῖται, ὅπως τὸ ζωογόνον ρεῦμα τῆς ἀγάπης, τὸ ὁποῖον ἔσφυζεν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ διδασκαλίᾳ ἐπεκταθῇ ἐφ' ὅλου, εἰ δυνατόν, τοῦ κόσμου. Ὁ 'Ιωάννης συνεπῶς εἶναι ὁ μὲ τὴν δρᾶσίν του καὶ μὲ τὸ κήρυγμά του ἀποκαλύψας καὶ μὲ τὸ βάπτισμα πρακτικῶς προετοιμάσας τὴν σκέψιν, «ὅτι ὁ ἀπρόσωπος καὶ ἀσύλληπτος Θεός, ὡς ἀρχὴ θεμελιώδης τῆς ἠθικῆς, ἀνήκει εἰς ὅλον τὸν κόσμον». Εἶναι ὁ πρῶτος, ὁ ὁποῖος προησθάνθη ἕνωσιν τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος εἰς ἕνα σύνδεσμον καὶ μίαν ἀδελφότητα, ἐπεκτεινόμενα πέραν τῶν ὁρίων τῶν ἐθνῶν καὶ προητοίμασε τὴν πρὸς τοῦτο ὁδόν, καθοδηγῶν τοὺς προθύμους νὰ ἀκολουθήσωσι τὴν σκέψιν αὐτήν, ὅπως διὰ τοῦ καθαρμοῦ τοῦ ἑαυτοῦ των καὶ τῆς ἠθικῆς ἐπιγνώσεως τοῦ ἑαυτοῦ των δυνηθῶσι νὰ βοηθήσωσιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἰδέας ταύτης.

Δικαίως λοιπὸν ἀνηγορεύθη καὶ τιμᾶται ὑπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ὡς ὁ προστάτης πάτρων τοῦ τάγματός των. (Βλ. καὶ *Ἅγιοι 'Ιωάνναι).*

Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων ἢ τῆς Ἱερουσαλήμ. (St. John the Almoner). Υἱὸς βασιλέως τῆς Κύπρου, ζήσας κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα. Ἐξελέγη Πατριάρχης 'Αλεξανδρείας, ἀνεκηρύχθη δ' ἅγιος ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ἐκκλησιῶν, Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς, ἑορταζόμενος ὑπὸ μὲν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τὴν 11ην Νοεμβρίου, ὑπὸ δὲ τῆς Λατινικῆς τὴν 23ην 'Ιανουαρίου.

Ὁ Bazot (Ἐγχειρίδιον τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος 1811, Παρίσιοι σελ. 14?) φρονεῖ, ὅτι ὁ πραγματικὸς πάτρων τοῦ ἡμετέρου Τάγματος εἶναι αὐτὸς καὶ οὐχὶ ὁ Ἅγ. 'Ιωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἢ ὁ Ἅγ. 'Ιωάννης ὁ Εὐαγγελιστής:

«Ἐγκατέλειψε τὴν χώραν του καὶ τὴν ἐλπίδα ἑνὸς θρόνου, γράφει ὁ Bazot, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς 'Ιεροσόλυμα, ἵνα δυνηθῇ νὰ συνδράμῃ γενναίως τοὺς ἱππότας καὶ προσκηνυτάς. Ἵδρυσεν ἐκεῖ νοσοκομεῖον καὶ διωργάνωσεν ἀδελφότητα πρὸς περίθαλψιν νοσούντων καὶ τραυματιῶν Χριστιανῶν καὶ παροχὴν χρηματικῶν βοηθημάτων εἰς προσκυνητάς, ἐπισκεπτομένους τὸν Πανάγιον Τάφον. Ὁ Ἅγ. 'Ιωάννης διεκινδύνευσε χιλιάκις τὴν ζωήν του χάριν τῆς ἀρετῆς. Οὔτε ὁ πόλεμος, οὔτε ὁ λοιμός, οὔτε ἡ λύσσα τῶν ἀπίστων ἠδύναντο νὰ τὸν ἀποσπάσουν ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀγαθοεργίας. Ὁ θάνατος μόνον ἔθεσεν ἐν τέλει τέρμα εἰς τὴν δρᾶσιν του. Κατέλιπεν ἐν τούτοις τὸ παράδειγμα τῶν ἀρετῶν του εἰς τοὺς ἀδελφούς, οἵτινες ἔταξαν ὡς καθῆκον αὐτῶν νὰ τὸν μιμηθῶσι. Ἡ Ἐκκλησία τὸν ἀνεκήρυξεν Ἅγιον 'Ιωάννην τὸν Ἐλεήμονα ἢ τῆς 'Ιερουσαλήμ. Οἱ δὲ Τέκτονες, τῶν ὁποίων τοὺς ναούς, κρημνισθέντας ὑπὸ τῶν βαρβάρων, αὐτὸς ἀνήγειρεν ἐκ νέου, ἐξέλεξαν αὐτὸν ὁμοφώνως ὡς πάτρωνά των».

Ὁ Ὄλιβερ ἐν τούτοις εἰς τὸ ἔργον του «Mirror for the Johannite Masons» (σελ. 39) ἀντικρούει τὰ ἀνωτέρω, τονίζων δικαίως, ὅτι αἱ ἑορταὶ τοῦ Τεκτονικοῦ Τάγματος διεξάγονται τὴν 24ην 'Ιουνίου καὶ τὴν 27ην Δεκεμβρίου, ἐνῷ ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου 'Ιωάννου τοῦ Ἐλεήμονος ἑορτάζεται τὴν 23ην 'Ιανουαρίου καὶ τὴν 11ην Νοεμβρίου.

Ὁ Ἅγ. 'Ιωάννης ὁ Ἐλεήμων εἶναι προστάτης Ἅγιος τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἐργαστήρια εἶναι ἀφιερωμένα εἰς αὐτόν, ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῆς ἀφοσιώσεώς του πρὸς τοὺς πτωχούς, τοὺς ὁποίους ἐκάλει «κυρίους» του, διότι ὤφειλεν εἰς αὐτοὺς πᾶσαν ὑπηρεσίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγῳ τῆς ἐκ μέρους του ἱδρύσεως νοσοκομείων πρὸς περίθαλψιν τῶν προσκυνητῶν ἐν 'Ανατολῇ. (Βλ. βιβλ. 2).

Ἁγίου Ἀνδρέου, ***Βαθμοὶ τοῦ —.*** (Βλ. *βαθμοὶ τοῦ Ἅγ. 'Ανδρέου).*

Ἁγίου Ἀνδρέου, ***διδάσκαλος τοῦ —.*** (Βλ. *Στοὰ τοῦ Ἁγ. 'Ανδρέου).*

Ἁγίου Ἀνδρέου, ***ἐμπεπιστευμένοι τοῦ —.*** (Βλ. *ἐμπεπιστευμένοι τοῦ Ἁγ. 'Ανδρέου).*

Ἁγίου Ἀνδρέου, ***ἑταῖρος τοῦ —.*** (Βλ. *Στοὰ τοῦ Ἁγ. 'Ανδρέου).*

Ἁγίου Ἀνδρέου, ***ἡμέρα ἑορτῆς τοῦ —.*** Ἡ 30 Νοεμ-

βρίου, ἡ ἡμέρα τῆς ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἑορταζομένης ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου. Κατὰ τὴν 30ὴν Νοεμβρίου 1736 ἱδρύθη ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Σκωτίας, ἡ ὁποία ἔκτοτε τελεῖ τὴν ἐτησίαν πανηγυρικὴν ἑορτήν της κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην. Ἐπίσης ἡ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Ἀν. ἑορτάζεται εἰς ὅλα ἐκεῖνα τὰ συστήματα, τὰ ὁποῖα εἰς τὰς παραδόσεις των καὶ τὰς διδασκαλίας των ἔχουν σχέσιν καὶ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀποστόλου τούτου. Τὸ τοιοῦτον συμβαίνει εἰς τὰς μεγάλας Στοὰς τοῦ Σουηδικοῦ Συστήματος, τὰς Μεγ. Στοὰς τῆς Σουηδίας, Δανίας καὶ Νορβηγίας, καὶ εἰς τὴν Μεγ. Ἐθνικὴν Στοὰν (Landesloge) τῆς Γερμανίας.

Ἁγίου Ἀνδρέου, *ἱππότης τοῦ* —. Ἀνώτερος βαθμὸς τοῦ *κληρικοῦ συστήματος* (βλ. λ.). Ὀνομάζεται καὶ Σκωτικὸς Ἀρχαῖος Διδάσκαλος.

Ἁγίου Ἀνδρέου, *μαθητὴς τοῦ* —. (Βλ. *Στοὰ τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου).*

Ἁγίου Ἀνδρέου, *σκῶτος ἱππότης τοῦ* —. (Βλ. *Σκῶτος ἱππότης τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου).*

Ἁγίου Ἀνδρέου, *σταυρὸς τοῦ* —. (Βλ. *Σταυρὸς τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου).*

Ἁγίου Ἀνδρέου, *στοὰ τοῦ* —. (Βλ. *Στοὰ τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου).*

Ἁγίου Ἀνδρέου, *τάγμα τοῦ* —. (Βλ. *Τάγμα τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου).*

Ἁγίου Γερμανοῦ, *κόμις τοῦ*. Διάσημος ἀποκρυφιστής, δράσας ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἐβεβαίωνεν ὅτι εἶχε ζήσῃ διὰ μέσου τῶν αἰώνων, μετενσαρκούμενος διαρκῶς, διὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα. Ἀναφέρεται, ὅτι εἶχε παραδόξους ἰδιότητας τοῦ μαντεύειν τὰ μέλλοντα.

Ἦτο γνωστὸς ὡς Κόμις Μπελλαμούρα εἰς τὴν Βενετίαν, ὡς Ἱππότης Schöning εἰς τὴν Πίζαν, ὡς Ἱππότης Welldone εἰς τὸ Μιλάνον καὶ εἰς τὴν Γένουαν ὡς κόμις Soltikow.

Εἰς τὴν Εὐρώπην ἠκούσθη τὸ πρῶτον τὸ ὄνομά του ὡς Κόμιτος Ἁγίου Γερμανοῦ τὸ 1750. Γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς ἀνωτέρας κοινωνίας κατέστη γρήγορα δημοφιλής. Ὡραῖος, ἱκανὸς μουσικὸς καὶ ἰδίως βιολιστής, ἔμπειρος μάγος, πολύγλωσσος, διεκήρυττεν ὅτι εἶναι ἡλικίας πλέον τῶν 500 ἐτῶν, ὅτι ἐγεννήθη εἰς τὴν Χαλδαίαν, ὅτι κατεῖχε τὰ μυστικὰ τῶν σοφῶν τῆς Αἰγύπτου, ὅτι ἦτο κύριος τῆς τέχνης τῆς μεταστοιχειώσεως τῶν μετάλλων καὶ ὅτι κατεῖχε τὸν ἀνώτατον Τεκτονικὸν βαθμόν. Ἦτο καταπληκτικὴ ἡ ἐξοικείωσίς του πρὸς τὴν σύγχρονον ἱστορίαν καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς ἐποχῆς του, διετύπωσε δὲ ἀξιοσημείωτον προφητείαν διὰ τὸν Βασιλέα Λουδοβῖκον ΙΕ΄ ἥτις καὶ ἐπηλήθευσε. Ὁ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας, μέχρι τοῦ ὁποίου εἶχε φθάσῃ ἡ φήμη του, τὸν προσεκάλεσεν εἰς τὴν Αὐλήν του ὅπου καὶ παρέμεινεν ἐπὶ μακρόν, γενόμενος στενὸς τοῦ Αὐτοκράτορος φίλος. Ἔλαβε μέρος εἰς τὰς συνωμοσίας τῆς Πετρουπόλεως τὸ 1762, μετέβη εἰς Γερμανίαν τὸ 1774, βραδύτερον ἐταξίδευσεν εἰς Ἰταλίαν καὶ Δανίαν καὶ ἵδρυσε τὴν Ἑταιρείαν τοῦ Ἁγίου Jackin, ἥτις βραδύτερον ἐγνώσθη ὡς Ἑταιρεία τοῦ Ἁγίου Ἰωακείμ. Τὸ 1783 διεκήρυξεν ὅτι ἐκουράσθη ἀπὸ τὴν ἀθανασίαν καὶ ἐκοιμήθη εἰς Eckernfiorde τοῦ Σλέσβιγκ.

Οἱ ἀμφισβητοῦντες ἐν τούτοις τὰς ἀποκρύφους αὐτὰς ἰδιότητας τοῦ Κόμιτος τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ ἰσχυρίζονται—ἄνευ ὅμως ἐπαρκῶν ἀποδείξεων—ὅτι ἦτο φυσικὸς υἱὸς μιᾶς Ἰταλίδος πριγκιπίσσης καὶ ἑνὸς τοπικοῦ εἰσπράκτορος φόρων γεννηθεὶς περὶ τὸ 1710 εἰς San Germano τῆς Σαβοΐας. Ἄλλοι τὸν θεωροῦν γεννηθέντα εἰς Letmeritz τῆς Βοημίας, ἄλλοι ὡς Ἀλσατὸν Ἑβραῖον ὀνόματι Simon Wolff, ἄλλοι ὡς γεννηθέντα ἐν Πορτογαλλίᾳ μὲ τὸ ὄνομα Μαρκήσιος τοῦ Betmac καὶ ἄλλοι τέλος ὡς Ἰσπανὸν Ἰησουΐτην ὀνόματι Aymar. Πάντως πρόκειται περὶ μυστηριώδους ἀνδρός, τοῦ ὁποίου παραμένει ἐντελῶς ἄγνωστος ἡ καταγωγή.

Ὁ Arthur El. Waite (βλ. βιλ. 3 σελ. 28) γράφει περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς: «Εἶναι ἀποκρυφιστικὴ μᾶλλον παρὰ τεκτονικὴ προσωπικότης, καίτοι αὐτός, ὁ ὁποῖος —κατὰ τὴν ἰδέαν του—εἶχε ζήσῃ διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ εἶχεν ἴδῃ καὶ πράξῃ τὰ πάντα, **δὲν ἦτο** δυνατὸν παρὰ νὰ ἔχῃ γνωρισθῇ καὶ συνδεθῇ **μὲ τὴν** Ἐλευθέραν Τεκτονικήν. Παρεδέχετο δὲ τοῦτο, ἀλλ' ὡς ἔλεγε, τοῦτο εἶχε συμβῇ πρὸ πολλοῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ εἶχε λησμονήσῃ».

Ὁ C. W. Leadbeater (βλ. βιβλ. 48 σελ. 11-14) ἰσχυρίζεται, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ὑπάτου Ἱεροφάντου τῶν Μυστηρίων τῆς Ἀρχαίας Αἰγύπτου, ὁ ὁποῖος ὑπέστη διαφόρους μεταμορφώσεις.

Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Λατίνου, *ἱερὸς ναὸς τοῦ*. Ἀρχαῖος ναὸς τοῦ Ἁγίου τούτου ἐν Ζακύνθῳ ἱστορικός, διότι ἐν αὐτῷ ἐγίνοντο αἱ ὁρκωμοσίαι τῶν μυστῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

Ὁ ναὸς οὗτος, ἠρειπωμένος ἐκ τοῦ χρόνου καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τῶν σεισμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐδόνησαν κατὰ καιροὺς καταστρεπτικῶς τὴν ὡραίαν νῆσον, ἀνῳκοδομήθη ἐν ἔτει 1925, πρωτοβουλίᾳ καὶ φροντίδι τῆς ἐν Ζακύνθῳ Ἀγγλικῆς Στοᾶς *«Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς»* ὑπ' ἀριθ. 880, δαπάνῃ καὶ κοινῷ ἐράνῳ τῶν ἐξ Ἑλλήνων συγκεκροτημένων Τεκτονικῶν ἐργαστηρίων τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῷ Ναῷ τούτῳ ἐγένετο κατὰ τὴν 1 Νοεμβρίου 1930—ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς Ἑλλην. Ἀνεξαρτησίας—ἐπιμνημόσυνος δέησις, καθ' ἣν παρέστησαν καὶ οἱ ἐν Ζακύνθῳ Ἐλευθεροτέκτονες καὶ ὁ Σεβ.·. τῆς Στοᾶς † Π. Μουζάκης ἐξεφώνησε ἐπιμνημόσυνον εἰς μνήμην τῶν νεκρῶν τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος.

Ἁγίου Ἰωάννου, *βαθμοὶ τοῦ*. (Βλ. *Ἰωαννιτικοὶ βαθμοί).*

Ἁγίου Ἰωάννου, *δελτάριον τοῦ*. (Saint John's Card). Τὸ ὑπὸ τῆς Στοᾶς τῶν *«Τεσσάρων ἐστεμμένων»* (ἀρ. 2076) τοῦ Λονδίνου ἀποστελλόμενον καθ' ἕκαστον ἔτος καὶ κατὰ τὴν χειμερινὴν ἑορτὴν (27 Δεκεμβρίου) τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου καλλιτεχνικὸν ἔντυπον, τὸ ὁποῖον περιέχει τὰς εὐχὰς τοῦ Σεβ.·. ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει, ὡς καὶ κατάλογον τῶν μελῶν τῆς Στοᾶς.

Ἁγίου Ἰωάννου, *ἐλευθεροτεκτονισμὸς τοῦ*. Τὸ ἐλευθεροτεκτονικὸν σύστημα, τὸ ἐργαζόμενον εἰς τοὺς τρεῖς μόνον συμβολικοὺς ἢ *Ἰωαννιτικοὺς* (βλ. λ.) βαθμοὺς τοῦ Μαθ.·. τοῦ Ἑτ.·. καὶ τοῦ Διδ.·.

Ὀνομάζεται οὕτω ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ προστάτου πάτρωνος Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, καὶ φέρει ἐπίσης τὰς ὀνομασίας *συμβολικὸς*—ἢ *κυανοῦς*—ἢ *Ἰωαννιτικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός*. Χρησιμοποιεῖ εἰς τὰ διάσημα αὐτοῦ τὸ κυανοῦν χρῶμα. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἐγκλείεται — κατά τινας Τέκτονας διδασκάλους—ὁλόκληρον τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Τούτου ἕνεκα καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας δὲν ἐργάζεται εἰς ἄλλους ἀνωτέρους βαθμοὺς πλὴν τῶν τριῶν Ἰωαννιτικῶν.

Ἡ ἀντίληψις ἐν τούτοις αὐτὴ εἶναι λανθασμένη διὰ πολλοὺς λόγους ἀναπτυσσομένους ἀλλαχοῦ.

Ἁγίου Ἰωάννου, *ἑορτὴ τοῦ*. Ἡ κατὰ τὴν 24ην Ἰουνίου ἑορτὴ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ προστάτου πάτρωνος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἑορτάζεται εἰς πλείστας Στοὰς τοῦ κόσμου. Εἶναι ἡ συνδετικὴ ἑορτὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἕκαστος Τέκτων ὀφείλει νὰ λάβῃ μέρος, ἵνα οὕτω πως καταδείξῃ, ὅτι ἀνήκει εἰς ἕνα σύνδεσμον, περιλαμβάνοντα σύμπασαν τὴν γῆν. Ἐν Γερμανίᾳ ἡ ἑορτὴ αὐτὴ μὲ τὰ συμβολικά της ῥόδα ἦτο συγχρόνως ἡ ἑορτὴ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ζωῆς τῆς πλήρους ἀπὸ χαράν, ὅπως καὶ ἡ κατὰ τὸ μέσον θέρος τελείως ἀφυπνισθεῖσα φύσις. Τὰ τρία ῥόδα τοῦ Ἰωάννου, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ Τέκτονες στολίζουν τὰ ἐργαστήριά των καὶ τοὺς ἑαυτούς των, ἀπεικονίζουν μὲ τὰς διαβαθμίσεις τῶν χρωμάτων των τὸ ἔμβλημα τῆς ζωῆς τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος: ***Φῶς, Ἀγάπη, Ζωή.***

Κατὰ τοὺς πρὸ τῶν ἱδρύσεων τῶν Μεγ.·. Στοῶν χρόνους ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἦ ἦτο τελείως ἄγνωστος ἢ δὲν ἦτο ἐντελῶς τεκτονικὴ ἑορτή.

Ἡ κατὰ τὸ μέσον θέρος ἑορτὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἔλαβε γενικὴν ἐξάπλωσιν τὸ πρῶτον μετὰ

τὰς ἱδρύσεις τῶν Μεγ.·. Στοῶν. Ἡ ἱδρυτικὴ συνεδρίασις τῆς ἀγγλικῆς Μεγ.·. Στοᾶς ἐγένετο κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἰωάννου τῷ 1717 (βλ. *Ἀγγλία*). Εἰς γενικοὺς κανονισμοὺς τῶν πρώτων Συνταγμάτων τοῦ 1723 ἀναγράφεται : «οἱ Ἀδ.·. ὅλων τῶν Στοῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Λονδίνου καὶ τοῦ Westminster ὀφείλουσι νὰ συνέρχωνται εἰς μίαν κατ' ἔτος συνάθροισιν καὶ ἑορτὴν εἰς κατάλληλον θέσιν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἢ ἄλλως κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ κ. οὕ. κ. Ἐκ τούτου διὰ μεταθέσεως τοῦ ὁρίου τῆς χειμερινῆς ἑορτῆς εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ (27 Δεκεμβρίου) προέκυψε τὸ ἔθιμον τῆς χειμερινῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, ἡ ὁποία ἰδιαιτέρως ἑορτάζεται ὑπὸ τῶν Ἀγγλικῶν Στοῶν (ὡς ὑπὸ τῆς Στοᾶς τῶν 4 Ἐστεμμένων τοῦ Λονδίνου).

Εἰς τὴν μετάθεσιν τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν ἑορτῶν εἰς τὰς ἐποχὰς τῶν δύο ἡλιοστασίων ἐγκλείεται ἀσφαλῶς—πιθανῶς ὅμως ἀσυνειδήτως— σωτέρα σχέσις καὶ συνεξάρτησις μὲ πανάρχαια ἔθιμα λατρείας κατὰ τὰς ἐποχὰς τῶν δύο τροπῶν τοῦ ἡλίου. Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων προσλαμβάνει—ἐκτὸς τῆς βαθείας τεκτονικῆς της σημασίας—καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἀκόμη σημασίαν μιᾶς ἰδιαιτέρας συνδέσεως, παρατηρητῆς εἰς ὅλους τοὺς συνδέσμους ἀνδρῶν, μὲ τὴν ἐπὶ τῆς φαινομένης ἐτησίας κινήσεως τοῦ ἡλίου στηριζομένην κυκλοφορίαν ἐν τῇ φύσει. Περὶ τῶν ἑορτῶν τῶν Ἁγ. Ἰωάννων τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἔχουν γραφῆ πάμπολλα. (Βλ. καὶ *Ἅγιοι Ἰωάνναι)*.

Εἰς πολλὰς Στοὰς χρησιμοποιεῖται κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς καὶ ἰδιαίτερον ἑορταστικὸν τυπικόν. Εἰς πολλὰς ἐπίσης Στοάς, ἰδίᾳ ἐν Γερμανίᾳ, συνειθίζεται νὰ τελῆται ἡ πανηγυρικὴ ἐγκατάστασις τῶν νεοεκλεγέντων Ἀξιωματικῶν κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου. Εἰς τὰς περισσοτέρας Στοὰς τὸ Τεκτονικὸν λογιστικὸν ἔτος τελειώνει κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, καὶ ὡς ἐκ τούτου αἱ στατιστικαὶ τῶν μελῶν φέρουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς χρονολογίαν τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου. Ἐπίσης θεωρεῖται ἰδιαιτέρα προτίμησις, τὸ νὰ μυηθῇ τις εἰς μίαν Στοὰν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.

Ἁγίου Ἰωάννου, *ἡμέρα τοῦ-*. (Johannistag). Ἡ ὑπὸ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καθορισθεῖσα ἡμέρα τῆς θερινῆς τροπῆς τοῦ ἡλίου, (Midsummerday σουηδ. Midsommersdag, γαλλ. Solstice) ἔναντι τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων. Διὰ τῆς καθιερώσεως ταύτης περιελήφθησαν πανάρχαιαι εἰδωλολατρικαὶ ἡλιοστασιακαὶ ἑορταὶ εἰς τὸ χριστιανικὸν ἑορτολόγιον. Ὁ πανηγυρισμὸς τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου εἶναι διαδεδομένος εἰς πλείστους λαοὺς καὶ ἐκδηλοῦται διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων λαϊκῶν ἐθίμων. Ὑπόλειμμα ἐπίσης τῶν εἰδωλολατρικῶν ἐποχῶν εἶναι καὶ ἡ προσπάθεια τῆς ἀποκαλύψεως καὶ διαγνώσεως τοῦ μέλλοντος κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου. Ὁ ἑορτασμὸς τῆς ἡμέρας ταύτης συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν ἀρχαιοτάτων ἑορταστικῶν ἐθίμων τῆς ἀνθρωπότητος, τῶν συνδεομένων μὲ τὴν ὑψίστην θέσιν τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν φαινομενικὴν ἐτησίαν κίνησίν του (Βλ. καὶ *Ἁγίου Ἰωάννου ἑορτὴ τοῦ-.*)

Ἁγίου Ἰωάννου, *Στοὰ τοῦ-*. (Johannisloge). Βλ. *Ἰωαννιτικὴ Στοά*).

Ἁγίου Ἰωάννου, *Στοαὶ ἐλεύθεραι τοῦ-*. (Βλ. *Σύνδεσμος ἐλευθέρων Ἰωαννιτικῶν Στοῶν)*.

Ἁγίου Παύλου, *Ἀδελφότης τοῦ-*. Μυστικὸν δικαστήριον, λειτουργῆσαν ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Ε'. 16ος αἰών), τὸ ὁποῖον ἐξέδιδε θανατικὰς καταδίκας καὶ ἀνέθετεν εἰς μέλη του τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Ὁ Woodford θέλων προφανῶς νὰ ἐκθέσῃ τὸν Τεκτονισμόν, ἀναφέρει ὅτι τὸ σωματεῖον τοῦτο δὲν ἦτο Τεκτονικόν. Ὁ Stolberg καὶ ὁ Brocquire εἰς τὰ ταξίδιά των γράφουν ἐκτενῶς περὶ τῆς Ἀδελφότητος αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ περίφημον γερμανικὸν μυθιστόρημα «Hermann der Unna».

Ἄγκραμ ἢ Ζάγκρεμπ (Agram, Zagreb). Πόλις τῆς Γιουγκοσλαβίας, πρωτεύουσα τῆς Κροατίας. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εἰργάζοντο τέσσαρες Στοαὶ ὑπὸ τὴν Αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γιουγκοσλαβίας. Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1927 ἱδρυθεῖσα «Μεγάλη Στοὰ L i b e r t a s» ἦτο ἄτακτος καὶ ἀκανόνιστος καὶ οὐδεμίαν σχέσιν εἶχε μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν κόσμον. Μὲ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς κομμουνιστικῆς δικτατορίας αἱ Στ.·. διελύθησαν ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ.

Ἄγκυρα (Ankara). Πρωτεύουσα τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας. Ὁ Τεκτονισμὸς καταργηθεὶς ὑπὸ τὸ Κεμαλικὸν καθεστώς, ἀνέζησε καὶ πάλιν μὲ τὴν ἐκλογικὴν νίκην τοῦ Δημοκρατικοῦ κόμματος κατὰ τὸ 1950 καὶ παρ' ὅλας τὰς ἐπιθέσεις τῶν ἀντιπάλων του. Ἡ Μεγ.·, Ἀν.·. τῆς Τουρκίας ἀνασυνεστήθη ὡς καὶ τὸ Ὕπ. . Συμβ.·; τοῦ 33ο τῆς Τουρκίας, τὸ ὁποῖον καὶ οὐσιαστικῶς εἶναι ἡ διοικοῦσα ἀρχή. Εἰς Κωνσταντινούπολιν λειτουργοῦσι τέσσαρες συμβολικαὶ Στ.·. ὡς καὶ ἐν Ὑπέρτ. Περιστ.·. καὶ Ἀρ.·. Π.·, εἰς τὴν Ἄγκυραν δύο Στ.·. καὶ εἰς τὴν Σμύρνην ἄλλαι δύο. (βλ. Τουρκία).

ἄγκυρα. Ἡ ἄγκυρα ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἁπλῶς ὡς ἔκφρασις συμβολική, σημαίνουσα ἀσφάλειαν, ἐλπίδα, σωτηρίαν. Ἐκεῖθεν παρέλαβεν αὐτὴν ὁ χριστιανισμὸς κατὰ τοὺς πρώτους του χρόνους, μεταχειρισθεὶς αὐτὴν ὡς μέγα αὐτοῦ σύμβολον. Εἰς τὰς χριστιανικὰς κατακόμβας τῆς Ρώμης εὑρίσκομεν συχνὰ τὴν ἄγκυραν ὡς καὶ εἰς ἄλλα ἀρχαῖα χριστιανικὰ μνημεῖα, ἡνωμένην μὲ τὴν συμβολικὴν λέξιν ΙΧΘΥΣ.

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἡ ἄγκυρα ἀπαντᾶται εἰς τὸν Πίν.·. Χαρ.·. τοῦ πρώτου Βαθ.·. (βλ. βιβλ. 47), μεταξὺ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ κυπέλλου, συμβόλων ἐμφανιζομένων ἐπὶ τῆς κλίμακος, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἐπὶ τοῦ Βωμοῦ Βίβλον τοῦ Ν.·. καὶ φθάνει μέχρι τοῦ ἑπτακτίνου ἀστέρος. Συμβολίζει τὴν ἐλπίδα ἢ καὶ τὸν κόσμον τῆς συνειδήσεως. Τῆς ἀγκύρας γίνεται χρῆσις ἐπίσης ὡς συμβόλου εἴς τινας μόνον πλευρικοὺς του κλάδους ὡς π.χ. εἰς τοὺς «*Ναυτικοὺς τῆς Βασιλικῆς Κιβωτοῦ*» (βλ. *ἀγγλικοὶ ἀνώτεροι βαθμοί)*. Κατὰ τὸν Mackey (βλ. βιβλ. 1, σελ. 75) ἡ κιβωτὸς εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ ταξιδίου τῆς ζωῆς καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸν τρίτον βαθμόν, τοῦ ὁποίου ὅλη ἡ διδασκαλία σχετίζεται μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, «ἡ κιβωτὸς καὶ ἡ ἄγκυρα εἶναι ἐμβλήματα μιᾶς ἐλπίδος, ἐχούσης ἀσφαλεῖς καὶ στερεὰς βάσεις, καὶ μιᾶς ζωῆς καλῶς διανυθείσης».

ἀγκύρας, *ἱππόται τῆς-*. (Chevaliers de l'ancre). Ἀνδρογυνικὸν τάγμα, τὸ ὁποῖον ἱδρύθη περὶ τὸ 1745 ἐν Γαλλίᾳ, ἐπέζησεν ὅμως ἐπὶ βραχὺ μόνον χρονικὸν διάστημα.

Ἄγνι. (Agni.) Λέξις σανσκριτ., σημαίνουσα τὸ πῦρ: παράβ. καὶ ignis λατ.=τὸ πῦρ. Ἡ σπουδαιοτέρα θεότης τῆς βεδικῆς θρησκείας. Ὁ Ἄγνι, κατ' ἀρχάς, ἐξεπροσώπει τὸ πῦρ ὑπὸ τὰς ποικίλας αὐτοῦ ἐκδηλώσεις, τὴν φλόγα τῆς ἑστίας καὶ τοῦ βωμοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν ἀστραπὴν καὶ τὸν κεραυνὸν (Βαγιοὺ) ὡς καὶ τὸν ἥλιον (Σουρυγιὰ) εἰς τὸν οὐρανόν. Αἰθὴρ φωτεινός, Tejas tattwa, χρώματος ἐρυθροῦ, Ἀρχὴ ζωογόνος.

Ὁ Ἄγνι εἶναι ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ νεώτερος τῶν θεῶν, καθόσον τὸ πῦρ δὲν γηράσκει, καὶ κατὰ τάξιν ὁ δεύτερος, ἐρχόμενος ἀμέσως μετὰ τὸν Ἴντρα. Ἐνῶ ὅμως οἱ ἄλλοι θεοὶ παραμένουν ἀφανεῖς, ὁ Ἄγνι, εὐνοϊκώτατος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, κατῆλθε πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ (Δυάους· πρβλ. Ζεὺς—Διός, Deus), τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Μετά τινα ὅμως χρόνον ἐξηφανίσθη, ἦχθη δὲ πάλιν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ τοῦ Ματαρισβάν, τοῦ Ἰνδοῦ Προμηθέως. Ἔκτοτε ἐμφανίζεται καὶ ἀποκαλύπτεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὴν προστριβὴν δύο ξύλων, γινόμενος οἰκεῖος καὶ σύντροφος τῶν θνητῶν. Ὁ Ἄγνι ἀποτελεῖ καὶ ἠθικὸν παράγοντα εἰς τὴν βουδικὴν θρησκείαν. Εἶναι ὁ κύριος τῆς γῆς, ὁ προστάτης τοῦ οἴκου τῆς ἑστίας, ὁ ἔφορος τῶν θυσιῶν, ὁ μεσίτης μεταξὺ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ ἐχθρὸς τῶν δαιμόνων τοῦ σκότους.. Ὁ Ἄγνι παρίσταται μὲ ἐρυθρὸν σῶμα, τρεῖς κνήμας, ἑπτὰ βραχίονας καὶ μαύρην κόμην καὶ ὀφρῦς, ἱππεύων κριὸν καὶ κρατῶν διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς πέλεκυν, διὰ δὲ τῆς ἄλλης τὸ κοχλιάριον τῶν σπονδῶν. Πλεῖσται γλῶσσαι ἐξέρχονται ἐκ τοῦ στόματός του,

ἐκ δὲ τοῦ σώματός του ἐκπέμπονται ἑπτὰ ἀκτῖνες. Ἡ λατρεία τοῦ Ἄγνι ἐπέζησε τῶν διαφόρων μεταμορφώσεων, τὰς ὁποίας ὑπέστη ἡ βεδικὴ φυσιολατρεία, ὑπάρχουν δ' ἔτι καὶ νῦν ἐν Ἰνδίαις ἱερεῖς τοῦ Ἄγνι (ἀγνιότροι), ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ ἀσβέστου πυρός (βλ. καὶ *κῦλιξ*).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : 12 (τόμος Α'). Πρὸς τούτοις : A. BERGAIGNF : La-Réligion védique (1878-1823) H. OLAFNBERG : Die Réligion des veda (1894).—W. R. WICKINS : Hindu Mythology (1901).—S. REINACH : Orpheus.

Ἀγνισβατὰς - Πιτρίς [Agnis-wattas-Pitris) (Σανσκρ.) Οἱ κουμάρας, οἱ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θεοσοφίαν Κύριοι τῆς φλογός. Ἡλιακοὶ πρόγονοι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς σεληνιακοὺς Πίτρις-Μπαρισάντ. Ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἕκτην ἱεραρχίαν τῶν *Δυὰν-σόανς*, οἱ ὁποῖοι ὁδηγοῦσιν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Ὑπῆρξαν οἱ πρόδρομοι εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς δευτέρας πλανητικῆς ἁλύσεως. Ἔπεσαν οἱ πρῶτοι εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ὕλης (πτῶσις τῶν ἀγγέλων). Εἶναι οἱ παρέχοντες εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὰ ἐνδιάμεσα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐπιτυγχάνουν τὴν ἕνωσιν τοῦ φυσικοῦ σώματος μὲ τὸ πνευματικὸν (βλ. βιβλ. 6, σελὶς 6).

Ἀγνοουμένων ἀναζήτησις κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον. Κατὰ τὸ ἔτος 1915 ἡ Ἑλβετικὴ Μεγ.·. Στοὰ «Alpina» ἵδρυσεν ἐν Λωζάννῃ ἑλβετικὸν ἐλευθεροτεκτονικὸν γραφεῖον πρὸς ἀναζήτησιν τῶν ἐξαφανιζομένων κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον, χωρὶς νὰ εἶναι γνωστὴ ἡ τύχη των. Τὸ γραφεῖον τοῦτο, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου εὑρίσκοντο ὁ Ἀλφρ. Mossaz (Λωζάννη) καὶ ὁ Φ. Amer-Droz (Γενεύη), ἐξετέλεσεν ἐπιτυχῆ ἐργασίαν σχετικὴν μὲ τὸν σκοπόν του.

ἀγνωστικισμὸς ἢ **ἀγνωσιαρχία** (agnosticismus). Ἡ θετικιστικὴ γνωσιολογικὴ ἄποψις, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶναι ἀδύνατος ἡ γνῶσις τῆς πρώτης ἀρχῆς καὶ αἰτίας τῶν κόσμων, τῆς θυσίας τῶν ὄντων, τοῦ ἀπολύτου.

Κατὰ τὴν ἄποψιν ταύτην ἡ μεταφυσικὴ κατανόησις τοῦ ἀπολύτου δὲν εἶναι δυνατὴ καὶ τὸ τοιοῦτον δὲν πρέπει νὰ ἀνησυχῇ καὶ νὰ ἐνδιαφέρῃ τὸν ἄνθρωπον, καθόσον οὗτος δύναται νὰ εἶναι εὐχαριστημένος καὶ νὰ ἀρκῆται μὲ τὸ ἐκ τῆς πείρας προκῦπτον, τὸ θετικὸν μὲ τὰ δοθέντα φαινόμενα καὶ τὰς σχέσεις αὐτῶν. Ἡ ἔκφρασις «ἀγνωστικὸς» (Agnostic) ἐδόθη ἀπὸ τὸν Huxley τῷ 1869. Ἀγνωστικοὶ εἶναι ἐκτὸς τῶν σεκπτικῶν καὶ πολλῶν ἀντιπροσώπων τοῦ κριτικισμοῦ (Kant, F. A. Lange, κ. ἄλ.) ἰδίᾳ ὁ Comte (τῆς θετικῆς φιλοσοφίας), οἱ Κάρ. Δάρβιν καὶ Spencer τοῦ ἐξελικτισμοῦ), ὁ Du-Bois-Reymond (ὅστις διὰ τὸν Ἀγνωστικισμὸν ἐχάραξεν ὡς ἔμβλημα τὴν λέξιν ignoramus = ἀγνοοῦμεν), ὁ Carneri, οἱ πέρὶ τὸν θεολόγον Ritschl, κ. ἄλ,

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : R. FLINT : Agnosticism (1903).—E. DE ROBERTV : L' agnosticisme (1806).—ENCREN : Geistige Strömungen der Gegenwart (1904).

Ἄγνωστοι Ἀνώτεροι. Ὅταν ὁ Βαρῶνος Φὸν Χοὺντ (βλ. λ.) ἵδρυσε τὸ Δόγμα τῆς «Αὐστηρᾶς Τηρήσεως» (βλ. λ.) διεκήρυξεν ὅτι τὸ Τάγμα διηυθύνετο ὑπό τινων Τεκτ.·. ἀνωτέρας τάξεως τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα καὶ οἱ σκοποὶ ἔπρεπε νὰ τηρηθοῦν μυστικοί. Εἰς τοὺς μυστικοὺς αὐτοὺς ἀξιωματούχους ὁ Χοὺντ ἔδιδε τὸ ὄνομα «Ἄγνωστοι Ἀνώτεροι (Superiores incogniti ἢ unknown Superiors). Πολλοὶ ὅμως, Τέκτονες συγγραφεῖς ὑποψιάσθησαν ὅτι τὰ ἀρχικὰ τῶν Ἀγν. Ἀνωτ. S. I. ἐσήμαινεν πράγματι Societas Jesu καὶ ὅτι ἐπομένως ἐπρόκειτο περὶ τῆς Ἑταιρείας τοῦ Ἰησοῦ (Ἰησουϊτῶν) ἥτις ἐζήτει νὰ τορπιλλίσῃ τὸν Τεκτονισμόν. Περιττὸν νὰ λεχθῇ ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἱστορία περὶ Ἀγνώστων Ἀνωτέρων εἶναι καθαρὸς μῦθος.

Ἐνδιαφέροντα ὅμως εἶναι τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν (1788) ἐκδοθέντα διάφορα βιβλία ἐναντίον τῶν Ἰησουϊτῶν, ὡς Les Jesuites chassés de la Maçonnerie et leur poignard brisé». Ὁ ἀδ.·. Bernard Beyer εἰς τὴν «Bibliographie der Freimaurererischen Literature 1926 ἀναφέρει δωδεκάδα βιβλίων ἀσχολουμένων μὲ τοὺς Ἰησουΐτας.

Ἄγνωστοι φιλόσοφοι (Unknown Philosophers), Μυστικὸν σωματεῖον, ἀκμάσαν κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα καὶ ἀσχολούμενον μὲ τὴν ἑρμητικὴν φιλοσοφίαν. Ἱδρυτής του φέρεται ὁ πολὺς ἀποκρυφιστὴς βαρῶνος Τσουντὺ (βλ. λέξ. *ἀλχημεία* καὶ *Τσουντύ*), ὁ ὁποῖος πιθανώτατα εἶναι καὶ ὁ συντάκτης τοῦ περιέργου καταστατικοῦ του Χάρτου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀποδεικνύεται ὁ φιλοσοφικὸς τοῦ σωματείου τούτου σκοπός.

Κατὰ τὸ καταστατικὸν τοῦτο εἰς τὸ δόγμα τῶν Ἀγνώστων Φιλοσόφων ἐγίνοντο δεκτὰ μέλη οἱασδήποτε ἐθνικότητος, ἐφ' ὅσον ταῦτα ἀνεγνώριζον τὴν ἀρετὴν καὶ ἠκολούθουν τὴν λογικήν, ὡς καὶ οἱασδήποτε θρησκείας, ἐφ' ὅσον ὅμως ἠγάπων τὴν ἀρετὴν καὶ ὡμολόγουν τὰ ἅγια μυστήρια τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἄθεοι καὶ εἰδωλολάτραι δὲν ἐγίνοντο δεκτοί. Οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἀπεκλείοντο, λόγῳ σεβασμοῦ πρὸς τὸν Παλαιὸν Νόμον, σπανίως ὅμως ἐγίνοντο δεκτοὶ—κατὰ τὸ καταστατικὸν—καὶ μόνον ἐφ' ὅσον ἦσαν ἀποδεδειγμένης ἀκεραιότητος χαρακτῆρος.

Ἄλλαι χαρακτηριστικαὶ διατάξεις τοῦ καταστατικοῦ τῶν Ἀγνώστων Φιλοσόφων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι :

«Ὁ μοναδικὸς σκοπὸς τοῦ σωματείου εἶναι ἡ ἐνίσχυσις τῶν πτωχῶν καὶ τεθλιμμένων, ἐπομένως δὲν ὑπάρχουν διακρίσεις γνώσεως ἢ κοινωνικῆς τάξεως.

«Αἱ ἀρχαὶ τοῦ μεγάλου ἔργου ἀποκαλύπτονται εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ δόγματος, ὁ δὲ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. θέλει φωτίσει ἐπὶ τῶν μυστηρίων αὐτοῦ μόνον ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔχουν καθαρίσει τὴν καρδίαν των ἀπὸ πάσης πονηρᾶς προθέσεως.

«Μόνον ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔπαυσαν νὰ εἶναι τυφλοὶ ὡς πρὸς τὰ μυστήρια τῆς πίστεως, δύνανται νὰ προσδοκῶσι τὸ φῶς τοῦ τάγματος ἐπὶ τῶν μυστηρίων τῆς φιλοσοφίας.

«Δὲν γίνονται δεκτοὶ δοῦλοι καὶ γενικῶς ἄτομα, ἐξαρτώμενα ἀπὸ ἄλλους, διότι ἡ φιλοσοφία ἀπαιτεῖ ἐλευθερίαν καὶ αὐτοκυριαρχίαν.

«Τὰ ἀπαραίτητα διὰ πάντα ὑποψήφιον προσόντα εἶναι πρῶτον ἡ ἠθικὴ ἀξία, δεύτερον ὁ ἀληθὴς πόθος διεισδύσεως εἰς τὰ μυστήρια τῆς χημείας, συμφώνως πρὸς τὰς θαυμασίας μεθόδους τῆς ἑρμητικῆς ἐπιστήμης, ἀποφευγομένων τῶν σοφιστικῶν πειραματισμῶν. Ἀπαραίτητος ὅρος εἶναι ἡ σιγή, τὸ τυπικὸν αὐτὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀληθοῦς καὶ τελείου φιλοσόφου».

Οἱ μυούμενοι ὡρκίζοντο νὰ τηροῦν ἐχεμύθειαν, νὰ ὑπακούουν εἰς τοὺς νόμους τῆς χώρας καὶ νὰ ἔχουν πίστιν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀδελφούς των, ἐὰν δέ ποτε φθάσουν εἰς κατοχὴν τῆς Λίθου, ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀνακοινώσουν τὸ μυστικὸν εἰς τὸν προϊστάμενον παρὰ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται, εἰς τὸ τάγμα καὶ εἰς ὅσους τῶν ἀδελφῶν ἤθελον αὐτοὶ κρίνει ἀξίους. Κατόπιν ἐψιθυρίζοντο εἰς τὸ οὖς αἱ μυστικαὶ λέξεις τοῦ τάγματος καὶ τὸ—εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν μάγων—ὄνομα τῆς Μαγνησίας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἀληθὴς καὶ μόνη οὐσία ἐκ ἧς ἀποτελεῖται ἡ φιλοσοφικὴ λίθος.

Ἐπετρέπετο ἀκολούθως εἰς τὸν νεόφυτον νὰ ἀντιγράψῃ τὸν πίνακα τῶν καββαλιστικῶν σημείων καὶ τῶν γραμμάτων, τῶν χρησιμοποιουμένων εἰς τὴν τέχνην. Συνιστᾶτο δ' ἐν τέλει εἰς αὐτόν, ἐφ' ὅσον δὲν εἶχε πεῖραν τῶν μυστηρίων τοῦ πυρός, νὰ ἐργάζηται ἐπὶ ὀρυκτῶν, φυτῶν καὶ ζῴων καὶ εἰς καθαρισμὸν μετάλλων, ἀπαγορευομένης αὐστηρῶς τῆς μείξεως αὐτῶν ὡς ἔργου πονηροῦ.

Ὁ Arthur G. Waite (βλ. βιβλ. 3, τόμ. Β' σελ, 358—363), ἐξετάζων τὰ τοῦ δόγματος τῶν Ἀγνώστων φιλοσόφων, φρονεῖ ὅτι ἀνεξαρτήτως τῆς διαφημιζομένης ἐν τῷ καταστατικῷ των γνώσεως τῆς μυστηριώδους πρώτης οὐσίας, καλυπτομένης ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαγνησία, τὸ σωματεῖον τοῦτο δὲν εἶναι σωματεῖον μυστῶν, κατόχων τοῦ μεγάλου μυστικοῦ, ἀλλ' ἀνθρώπων, καταγινομένων εἰς τὴν ἀναζήτησιν αὐτοῦ καὶ ὅτι μόνος ἴσως ὁ βαρῶνος Τσουντὺ ἐγνώριζε τὴν πρώτην οὐσίαν τῆς ἑρμητικῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ τόσον αὐτὸς ὅσον καὶ ὁ Θωμᾶς Βωγκὰν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προχωρήσουν περαιτέρω. (Βλ. βιβλ. 3, τόμ. Β').

Ἄγνωστος φιλόσοφος. Μυστικὸν καὶ θεοσοφικὸν ἔργον τοῦ Σαὶν Μαρτὲν (βλ.λ.) ἱδρυτοῦ τοῦ «Δόγματος τοῦ Μαρτινισμοῦ» (βλ.λ.). Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου

τούτου ἐδίδετο συγχρόνως καὶ ὡς προσωνυμία τοῦ συγγραφέως ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν του. Εἷς τῶν βαθμῶν τοῦ δόγμ.·. τοῦ Μαρτινισμοῦ ἔφερεν ἐπίσης τὸ ἴδιον ὄνομα.

Ἀδάδ. (Adad, ἀραμαϊκὸν=ὁ εἷς μόνος). Θεὸς τῆς βροχῆς καὶ τοῦ κεραυνοῦ ἐν τῇ μυθολογίᾳ τῶν Ἀσσυρίων καὶ τῶν Βαβυλωνίων, γνωστὸς ἐπίσης ὡς Ραμμάν ὁ κεραυνοβολῶν. Ὁ Ἀδὰδ εἶναι πιθανῶς ὁ Βάαλ τοῦ ὄρους Λιβάνου. Ταὐτίζεται ἐπίσης μὲ τὸν Χαδάδ (Hadad), μεγάλην θεότητα τῆς Συρίας, δυσκόλως διακρινομένην ἀπὸ τῆς ἡλιακῆς θεότητος. Τὸ γεγονὸς τοῦτο καταδεικνύει εἰσαγωγὴν τοῦ θεοῦ Ἀδὰδ εἰς τὴν Ἀσσυρίαν ἐξ ἀραμαϊκῶν χωρῶν. Καὶ ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ ὁ Ἀδὰδ τείνει νὰ λάβῃ ἰδιότητάς τινας τοῦ Σαμμάς, θεοῦ τοῦ ἡλίου, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ταὐτισθῇ τελείως μετ' αὐτοῦ. Κατὰ τὸν Μακρόβιον (Saturnal, i., 23) ὁ Ἀδὰδ ἐσυμβόλιζε τὸν ἥλιον καὶ διὰ τοῦτο παριστάνετο περιβαλλόμενος ἀπὸ ἀκτῖνας. Ὁ Selden ὅμως (De Diis Syris, i., 6) φρονεῖ ὅτι ὁ Μακρόβιος σφάλλει συγχέων τὸν Ἀδὰδ μὲ τὸ ἑβραϊκὸν ὄνομα Ἀχάδ, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὴν μονάδα καὶ ἐφαρμόζεται εἰς τὸν Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. Τὸ σφάλμα ἐν τούτοις τοῦ Μακροβίου, γράφει ὁ Mackey (βλ. βιβλ. *1*), ἐσυνεχίσθη καὶ ὑπὸ τῶν ἱδρυτῶν τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ Τεκν.·., οἱ ὁποῖοι περιέλαβον εἰς τὰς ἀλληγορικάς των λέξεις τὸν Ἀδὰδ ὡς ὄνομα θεοῦ.

Ἀδάμ. Ἡ κατὰ τὰς Γραφὰς ὀνομασία τοῦ πρώτου ἀνθρώπου. Τὸ ὄνομα Ἀδὰμ δὲν ἦτο ἀρχικῶς κύριον ὄνομα, ἀλλὰ προσηγορικόν, δηλοῦν ἢ κάποτε τὸν ἄνδρα πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἢ καὶ ἁπλῶς ἀνθρώπινον ὄν, εἴτε καὶ γενικῶς τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Εἰς τὴν ἀπέραντον Ταλμουδικὴν Ἐγκυκλοπαίδειαν καὶ τὰ Μιδρασὴμ ἀναγράφονται πλεῖστοι θρῦλοι καὶ πάμπολλαι πληροφορίαι, ἀναγόμεναι εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀδάμ. Διάφοροι ἐπίσης εἶναι καὶ αἱ ἀραβικαὶ καὶ μουσουλμανικαὶ παραδόσεις. (Βλ. βιβλ. *31*, τόμ. Α').

Κατὰ τὸν Ἰώσηπον Ἀδὰμ σημαίνει πυρρὸς

«ἐπειδήπερ ἀπὸ τῆς πυρρᾶς γῆς φυραθείσης ἐγεγόνει»

(Ἰωσ. Ἀρχ. Ι. 34). Εἰς τοῦτο ἡ A. André-Gédalge (βλ. βιβλ. *14*, σελ. 10 καὶ σημ. 11) παρατηρεῖ, ὅτι εἶναι περίεργον τὸ ὅτι καὶ οἱ ἑρμηνευταὶ φαίνονται χαρακτηρίζοντες τὴν πρώτην ἀρχήν, ἀφ' ἧς ἐργάζονται οἱ μύσται, διὰ τῆς λέξεως «limon» (ἐρυθρὸς πηλὸς ἢ ἐρυθρὸν χῶμα).

Ἐν τῷ Τεκτονισμῷ ὁ Ἀδὰμ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ *Ἀντερσον* (βλ.λ.) ὡς ὁ πρῶτος Ἐλευθεροτέκτων («ὁ Ἀδὰμ ἐδίδαξε γεωμετρίαν εἰς τοὺς υἱούς του»), Κατά τινα μῦθον (βλ. βιβλ. *8*, σελ. 17, σημ. 1) ὁ Ἀδὰμ θὰ εἶχε γίνῃ κανονικῶς μασόνος καθ' ὅλας τὰς ἐθιμοτυπίας εἰς τὴν Ἀνατ.·. τοῦ Παραδείσου ὑπὸ τοῦ Αἰωνίου Πατρός. Τὸ τοιοῦτον—κατὰ τὸν Wirth—ὑποδηλοῖ, ὅτι ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὑπῆρξε πάντοτε, ἂν μὴ *ἐν ἐνεργείᾳ*, τοὐλάχιστον ἐν *δυναμικότητι πρὸς τὸ νὰ γίνῃ*, ἀφοῦ ἀνταποκρίνεται εἰς φυσικὴν πρωταρχικὴν ἀνάγκην τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Εἰς ἀνώτερον φιλοσοφικὸν Βαθ.·. τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·. γίνεται χρῆσις τοῦ ὀνόματος Ἀδὰμ (βλ. βιβλ. *14*) ὑπὸ τὴν συμβολικὴν ἔννοιαν, ὅτι παριστᾷ τὸ πρῶτον ὄν, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἀφυπνίσθη ἡ συνείδησις, καὶ τὸ ὁποῖον ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἔρευναν τῆς Ἀληθείας καὶ τῶν μεγάλων αὐτῆς ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι κανονίζουσι καὶ δέον νὰ διέπωσι τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ πνεύματος ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἀδαμάντιος Κοραῆς. *Στοά.* Στοὰ λειτουργοῦσα ἐν τῇ πόλει Χίῳ ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀρ. 72. Ἱδρύθη κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1926. Ἀριθμεῖ περὶ τὰ 50 μέλη, ἐκ τῶν ὁποίων περὶ τὰ 30 ἐνεργά. Σεβ.·. αὐτῆς ὑπῆρξαν οἱ Ἀδ.·. Ἀδ.·. Ἀ δ α μ α ν τ. Π ε ι θ ῆ ς (1926-1927). Γ ε ώ ρ γ. Ψ η λ ο γ α λ ά ν η ς (1927-1929) Δ η μ. Ἀ ρ ά π η ς (1929-31), Ἰ ω α κ ε ὶ μ Ἀ ν τ ω ν ί ο υ (1931-33).

Ἀδαμαντίου Ἀδαμάντιος. Τακτικὸς καθηγητὴς τῆς βυζαντινῆς τέχνης ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου. *ἐν Ἀθήναις τῷ 1875 † 1937. Ἐσπούδασε φιλολογίαν εἰς τὸ Ἐθν. Πανεπιστήμιον καὶ ὡς ὑπότροφος τοῦ κράτους ἐπεδόθη εἰς βυζαντινολογικὰς μελέτας ἐν Παρισίοις. Ἔγραψε πλείστας ἐπιστημονικὰς πραγματείας, μελέτας καὶ μονογραφίας, ὡς καὶ διάφορα βιβλία. Ἐγένετο Τέκτων, μυηθεὶς εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Στοὰν *«Σκεντέρμπεης»* τῇ 29 Μαΐου 1924 καὶ ὑπῆρξε κατόπιν εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς ἐν Ἀθήναις Στ.·, *«Κοραῆς»*.

Ἀδὰμ-Καδμὸν (Adam Kadmon). Ὁ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς *«Καββαλὰ»* (βλ. λ.) οὐράνιος, ἀστρικὸς πρωταρχικὸς ἄνθρωπος, ἡ πρώτη ἀκτινοβολία τοῦ Θεοῦ, ἡ πρωταρχικὴ εἰκὼν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ γηΐνου κόσμου, μία οἱονεὶ προσπάθεια τοῦ Θεοῦ, προηγηθεῖσα τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ μέγα φῶς, τὸ ὁποῖον ἀκτινοβολεῖ ἐκ τοῦ θεϊκοῦ Ἐνσὼφ καὶ τοῦ ὁποίου σῶμα εἶναι ὁ κόσμος «Ἀζιλοὺθ». Ἐξ αὐτοῦ ἀπέρρευσαν ἐν τῇ δημιουργίᾳ τέσσαρες διαβαθμίσεις ἢ κόσμοι: Ἀτσιλά, Μπεριά, Γετσιρὰ καὶ Ἀσιγιά. Αἱ ἐνεργητικαὶ ἰδιότητες τοῦ Ἀδὰμ-Καδμόν, ὡρισμέναι δηλ. αὐτογενεῖς δυνάμεις καὶ διάνοιαι, ἀντιπροσωπεύονται εἰς τὸν κόσμον τῆς Ἀτσιλὰ (=Ἀπόρροια). Αἱ οὐσιώδεις αὐταὶ ἰδιότητες τοῦ Ἀδ. Κ., ἀποτελοῦσαι συνάμα μέσα ἐνεργείας καὶ δημιουργίας εἶναι τὰ 10 Σεφιρώθ. Ὁ Ἀδὰμ-Καδμὸν ὁρθοῦται ὡς φορεὺς τοῦ πρώτου Σεφιρώθ, τοῦ Στέμματος Kether (ἐπὶ τοῦ δεκάτου Σεφιρὼθ Malcut) καὶ τὸ σῶμα του διανέμεται μεταξὺ τῶν ἄλλων 8 *Σεφιρὼθ* (βλ. λ.).

Ὁ Reuchlin βλέπει τὸν Ἀδὰμ-Καδμὸν ἐνσωματούμενον εἰς τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου. Τούτου ἕνεκα εὑρίσκεται καὶ εἰς ροδοσταυρικὰς γραφάς.

Κατὰ τὴν ἰουδαϊκὴν μεταφυσικὴν ὁ ἄνθρωπος, ὢν ἡ εἰκὼν καὶ ἡ ἀντανάκλασις τοῦ Θεοῦ, εὑρίσκεται συγχρόνως εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κόσμου ὡς Ἀδὰμ-Καδμὸν καὶ εἰς τὴν βάσιν ὡς γηΐνος Ἀδάμ.

Κατὰ τὰς διδασκαλίας τῆς γνωστικῆς αἱρέσεως τῶν *ὀφιτῶν*, ὁ Ἀδὰμ-Καδμὸν εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ δημιουργοῦ, ὁ πρωταρχικὸς ἀρρενοθήλυς ἄνθρωπος, ὁ ἐμψυχωμένος ὑπὸ θείου πνεύματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 10 (σελ. 166-167 καὶ 181-184), 20 (σελ. 9).—Ἐπίσης A. Frank: Système de la Kabbale *(1842)*.

Ἄδαμς Τζὼν Κουΐνσυ (John Quincy Adams). Ὁ ἕκτος Πρόεδρος τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς (ἀπὸ τοῦ 1825 μέχρι τοῦ 1829). Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὑποθέσεως *Μόργκαν* (βλ. λ.) διεκρίθη διὰ τὸ μῖσος του κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ, τὸ ὁποῖον προεκλήθη ἀπὸ εἰσηγήσεις ἀναξίων καὶ ἐγωϊστῶν πολιτευτῶν καὶ ἐξεδηλώθη διὰ διαφόρων δημοσιευμάτων καὶ ἐπιστολῶν ἐχθρικῶν πρὸς τὸν Ἐλεύθ.·. Τεκτ.·., ἀπευθυνομένων πρὸς διαφόρους πολιτικοὺς ἡγέτας καὶ δημοσιευθεισῶν εἰς διαφόρους ἐφημερίδας τῆς ἐποχῆς του.

Ἀδαριήλ. Ἄγγελος τοῦ πυρός. Λόγος περὶ αὐτοῦ γίνεται εἰς τὸν Ἑρμητικὸν βαθμὸν τοῦ Ἱππ.·. τοῦ Ἡλίου. (βλ. ἄγγελοι).

Ἀδελαΐς (Adelaide). Πρωτεύουσα τῆς Νοτ. Αὐστραλίας. Ἕδρα τῆς Μεγ.·. Στ.· τῆς Νοτ. Αὐστραλίας. Διεύθυνσις: Freemasons Hall, North Terrace.

ἀδελφαί. Μὲ τὸν τίτλον τοῦτον ἀποκαλοῦνται αἱ σύζυγοι, αἱ ἀνύπανδροι θυγατέρες καὶ αἱ χῆραι τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Παρὰ τὸν τίτλον των τοῦτον, αἱ ἀδελφαὶ οὐδεμίαν θέσιν ἔχουν εἰς τὰς κανονικὰς ἐργασίας τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, δυνάμεναι νὰ προσέρχωνται μόνον εἰς τὰς λευκ.·. ἑορτάς, ὅπως καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι γυναῖκες. Ὑπὸ πολλῶν στοῶν ὅμως προσκαλοῦνται εὐχαρίστως εἰς ἰδιαιτέρας ἑορτὰς ἢ τελετὰς (βλ. *ἀδελφῶν γυναικῶν στοαί)*.

Εἰς παλαιοτέρας ἐποχάς, κατὰ τὴν μύησιν παντὸς νεοφύτου ἐδίδετο εἰς αὐτὸν ζεῦγος γυναικείων *χειροκτίων* (βλ. λ.), ἵνα οὗτος προσφέρῃ αὐτὸ «εἰς τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ἡ ὁποία εἶχε τὰ περισσότερα δικαιώματα οὐχὶ ἐπὶ τῆς ἀγάπης, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἐκτιμήσεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ τοῦ νεοφύτου». Ἐπίσης πολὺ συχνὴ εἶναι ἡ ὑποχρεωτικὴ «πρόποσις ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν»

κατὰ τὰ ἀδελφικὰ γεύματα. Πολλαχοῦ ἐπίσης αἱ στοαὶ βοηθοῦνται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀγαθοεργιῶν των ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν γυναικῶν. Εἰς τὴν 'Αμερικὴν ἱδρύθησαν διὰ τὰς ἀδελφὰς γυναῖκας διάφορα τάγματα ἐν συναφείᾳ μὲ τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμὸν (ὡς π. χ. ὁ «'Ανατολικὸς 'Αστὴρ» (Eastern Star), ὁ «'Αμάραντος» (Amaranth), κ. οὕ.κ.

'Η ἔκφρασις «ἀδελφαὶ» παρουσιάζεται ἤδη εἰς τὰ ἀρχαιορωμαϊκὰ *Κολλέγια* (βλ. λ.). Αἱ ἀδελφαι τότε ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γυναῖκες ἐκ τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, χαρακτηριζόμεναι ὡς matronae, filiae καὶ s o r o r e s c o l l e g i i (=μητέρες δέσποιναι, θυγατέρες καὶ ἀ δ ε λ φ α ὶ τοῦ κολλεγίου). Αἱ ἑνώσεις ἀδελφότητες τῶν τεχνιτῶν ἐν 'Αγγλίᾳ περιελάμβανον ἐπίσης τὰς «ἀδελφάς». Εἰς τὸ 'Αμβοῦργον προσεκάλουν οἱ 'Ελευθεροτέκτονες ἤδη κατὰ τὸ 1746 τὰς ἀδελφὰς εἰς χορούς καὶ μουσικὰς παραστάσεις καὶ συναυλίας. Κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ οἰκήματος τῆς Μεγάλης Στοᾶς τοῦ Λονδίνου ἐν ἔτει 1776 ἦσαν παροῦσαι 160 κυρίαι, αἱ ὁποῖαι ὅμως κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν τυπικῶν ἐργασιῶν ὡδηγήθησαν ἔξω τοῦ χώρου τῶν ἐργασιῶν. Αἱ ἀδελφαὶ μνημονεύονται ἐπίσης καὶ πρὸ τοῦ 1723 εἰς τὸ «ᾆσμα τοῦ μαθητοῦ» (no mortal can more the ladies adore, than a free and accepted mason) δηλ. οὐδεὶς θνητὸς δύναται νὰ λατρεύῃ τὰς κυρίας περισσότερον τοῦ ἐλευθέρου καὶ ἀποδεδεγμένου Τέκτονος.

'Ο ἰσχυρισμὸς μερικῶν συγγραφέων ὅτι εἰς τὰς Μεσαιωνικὰς 'Αδελφότητος τῶν 'Ελευθεροτεκτ.·. ἐγίνοντο δεκταὶ καὶ γυναῖκες δὲν παρουσιάζει θετικὰς ἀποδείξεις. 'Ολόκληρον τὸ πνεῦμα τῶν «*Παλαιῶν Συνταγμάτων*» φανερώνει ὅτι μόνον ἄνδρες ἐγίνοντο δεκτοί. Ταυτοχρόνως καὶ ὁ πρῶτος Κῶδιξ Καθηκόντων ὁ υἱοθετηθεὶς κατὰ τὴν Ἕνωσιν τῶν Στ.·. τῷ 1717 τονίζει ρητῶς «τὰ ἄτομα τὰ γινόμενα δεκτὰ ὡς μέλη εἰς μίαν Στοὰν δέον νὰ εἶνε ἀγαθοὶ καὶ εἰλικρινεῖς ἄνδρες... ὄχι γυναῖκες, κ.τ.λ.».

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἰς τὸ χειρόγραφον τῆς 'Υόρκης 'Αρ. 4 (βλ. λ.) τὸ ὁποῖον χρονολογεῖται περὶ τὸ 1693 ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος φράσις: «Εἷς τῶν πρεσβυτέρων λαμβάνει τὴν Βίβλον καὶ ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη ποὺ πρόκειται νὰ γίνῃ Τέκτων θέτουν τὰς χεῖρας των ἐπ' αὐτῆς καὶ δίδουν τὸ ὅρκον».

Φαίνεται ὅμως ὅτι τοῦτο ὀφείλεται εἰς κακὴν ἐκ τῆς λατινικῆς μετάφρασιν εἰς τὴν 'Αγγλικήν. Διότι εἰς τὸ «*Χειρόγραφον τῆς Μεγ.·. Στ.·. 'Αρ. 1*» τὸ ὁποῖον ἔχει χρονολογίαν 1583 ἡ αὐτὴ φράσις ἀναγράφεται λατινιστὶ ὡς ἑξῆς:

« Tunc unus ex senioribus teneat librum et ille vel illi apposuerunt manus sub librum et tunc praecepta deberent legi». Αὐτὴ ἀναμφιβόλως ἦτο ἡ ἀρχικὴ μορφὴ τοῦ κανόνος, τῆς ὁποίας ὁ γραφεὺς τοῦ χειρογράφου τῆς 'Υόρκης δίδει μετάφρασιν καὶ εἴτε ἐξ ἀγνοίας εἴτε ἐκ κακῆς ἀντιγραφῆς τὸ ille vel illi (ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνοι) μετεφράσθη εἰς ἐκεῖνος ἢ ἐκείνη».

'Ολόκληρον ἄλλως τε τὸ λοιπὸν περιεχόμενον τῶν Κανόνων τοῦ χειρογράφου τῆς 'Υόρκης σαφῶς φανερώνει ὅτι ἀφορᾷ μόνον ἄνδρας.

Μία γυνὴ δὲν ἦτο δυνατὸν φυσικὰ νὰ ὁρκίζεται «ὅτι δὲν θέλει ἀποπλανήσῃ ἑνὸς ἑταίρου τὴν σύζυγον».

'Αδελφαὶ Στοαί. Οὕτω καλοῦνται ὅλαι αἱ ὑπὸ τὴν αὐτὴν δικαιοδοσίαν ὑπαγόμεναι Τεκτ.·, Στ.·. αἱ ὑπακούουσαι εἰς τὴν αὐτὴν Μεγ.·. Στ.·.

ἀδελφικὴ ἀγάπη. Βλ. *ἀγάπη*.

ἀδελφικὴ ἀγάπη, ἀλληλοβοήθεια καὶ πίστις (Brotherly love, Relief and Truth). Ρητὸν τοῦ ἀγγλοσαξωνικοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ, συνιστάμενον ἐκ τῶν τριῶν μεγάλων αὐτῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Τεκτονικῆς τέχνης.

ἀδελφικὴ ἅλυσις. Σύμβολον τῆς ἑνώσεως, ἀδελφοσύνης τῶν ἀνθρώπων. (Βλ. *ἅλυσις*).

'Αδελφικὴ ἅλυσις *Μεγάλη Στοὰ Γερμανική*. (Grossloge Deutsche Bruderkette). Μεγάλη Στοά, ἔχουσα τὴν ἕδραν αὐτῆς ἐν Λειψίᾳ. 'Ιδρύθη τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος 1883 ὑπὸ πέντε ἀνεξαρτήτων, ἐν Γερμανίᾳ, ἐργαζομένων Στοῶν ὡς «'Ελευθέρα ἕνωσις τῶν πέντε ἀνεξαρτήτων Στοῶν τῆς Γερμανίας», προσέλαβε δὲ τὸν τίτλον τῷ 1924. Εἶχεν ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου τῶν Γερμανικῶν Μεγάλων Στοῶν, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν ἀνεγνωρισμένων Γερμανικῶν Μεγάλων Στοῶν, τῶν μὴ ἀνηκουσῶν εἰς τὸν Σύνδεσμον τῶν Γερμ.·. Μεγ.·. Στ.·., καὶ εἶχε πλήρη δικαιώματα Μεγάλης Στοᾶς. Τῷ 1930 εἶχε 1910 μέλη, κατανεμόμενα εἰς δέκα στοὰς καὶ πέντε Kränzchen. 'Ο Ναζισμὸς κατήργησε καὶ τὴν Μ.·. Στ.·. αὐτὴν ὅπως καὶ ὅλας τὰς ἄλλας.

ἀδελφικὴ συνεστίασις. Βλ. *ἀγάπαι*.

ἀδελφικὸν φίλημα. Τὸ ἀδελφικὸν φίλημα εἶναι ἄγνωστον εἰς τὰ ἀγγλοσαξωνικὰ τυπικά, ἐν ἀντιθέσει ὅμως εἶναι σύνηθες εἴς τινα γερμανικὰ καὶ γαλλικά, ὡς καὶ εἰς πλεῖστα ἀνωτέρων βαθμῶν. Χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολον τῆς ἀναγνωρίσεως ἑνὸς νεοφύτου ὡς ἀδελφοῦ, ὡς σφραγὶς τῆς ἀδελφικῆς ἑνώσεως ἢ κατὰ τὸ κλείσιμον τῶν ἐργασιῶν ὡς ἀναμνηστικὸν σημεῖον. (Βλ. καὶ *ἀσπασμός*).

ἀδελφοὶ βοηθοί. 'Ονομασία τῶν εἰς πλείστας Στοὰς προσλαμβανομένων ἐπὶ μισθῷ ἢ ἀμοιβῇ θεραπόντων ἀδελφῶν, εἰσαχθεῖσα ἀντὶ τῆς ὀνομασίας *θεράποντες ἢ ὑπηρέται ἀδελφοὶ* (βλ. λ.), ὅπως μετριάσῃ ἐντὸς τῶν Στοῶν τὴν εἰς τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἐνυπάρχουσαν κοινωνικὴν διαφοράν.

'Αδελφοὶ γεφυροποιοὶ (Fratres pontifices). Χριστιανικὴ μεσαιωνικὴ ἀδελφότης ἐν τῇ Νοτίῳ Γαλλίᾳ, ἡ ὁποία ἀνεπτύχθη ἐκ γεφυροποιῶν καὶ ὁδοποιῶν καὶ εἶχεν ὁμοίως ἰδιαίτερα ἔθιμα ὅπως αἱ συντεχνίαι λιθουργῶν. Εἶχαν ἀνεγείρει πλεῖστα καταλύματα διὰ προσκυνητὰς καὶ ἠσχολοῦντο εἰς ἔργα ἐλεημοσύνης καὶ ἀγαθοεργίας. Τὸ σύμβολόν των ἦτο ἡ ὀξύαιχμος σφύρα. 'Ως ἱδρυτὴς τῆς ἀδελφότητος φέρεται ὁ ἅγιος. Benezet. 'Η κυρία ἕδρα της ἦτο ἡ πόλις *'Αβινιὸν* (βλ. λ.).

'Αδελφοὶ Γκαλφάτρ (Fréres Galfatre). Κωμῳδία τῶν Bayard καὶ Xavier, ἔχουσα ὡς ἀντικειμενικὸν περιεχόμενον τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμόν. Παρεστάθη τῷ 1844 εἰς τὸ θέατρον τῶν Παρισίων «Palais Royal».

ἀδελφοὶ ἐκλεκτοὶ (Auserwählte Brüder). Βλ. *ἐκλεκτοὶ ἀδελφοί*.

ἀδελφοὶ πρόσθετοι ἢ ἀποδεδεγμένοι (Accepted masons). Βλ. *πρόσθετοι ἢ ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες*.

'Αδελφοὶ τοῦ καλάμου ἢ τῆς γραφίδος (Fratres Calami). Ὄνομα στοᾶς ἐν Λονδίνῳ, ἡ ὁποία συνίσταται ἀποκλειστικῶς ἐξ ἀδ.·., οἱ ὁποῖοι ὑπῆρξαν γραμματεῖς ἄλλων στοῶν, καὶ ἀσχολεῖται κατὰ προτίμησιν μὲ ζητήματα διοικήσεως Στοῶν.

ἀδελφοποίησις. 'Η διὰ τῆς τελετῆς τῆς μυήσεως εἰς τὸν 'Ελ.·. Τεκτονισμὸν δημιουργία ἀδελφικοῦ δεσμοῦ μεταξὺ 'Ελευθεροτεκτόνων.

Τὸ γεγονὸς ὅτι ἐν τῷ 'Ελευθεροτεκτονισμῷ ἕκαστος νεομύητος ἢ νεόφυτος καθίσταται ἀδελφὸς ὅλων τῶν ἐπὶ τῆς ὑφηλίου Τεκτόνων, χαρακτηρίζει τὴν μεταβολὴν καὶ τὴν ἀναγέννησιν, τὴν ὁποίαν ἕκαστος τέκτων καὶ μύστης ὑφίσταται. 'Η ἀναγέννησις καὶ ἡ διαφώτισις, αἱ ὁποῖαι γίνονται διὰ τῶν διδασκαλιῶν καὶ τῆς τελετῆς τῆς μυήσεως δημιουργοῦν τὴν ἀδελφοποίησιν. Διὰ τῆς ἀναγεννήσεως δέχεται καὶ δημιουργεῖ ὁ μύστης μυστικὴν συγγένειαν αἵματος μετὰ τῶν λοιπῶν ἀναγεννηθέντων καὶ καθίσταται μέλος μιᾶς πνευματικῆς οἰκογενείας, γίνεται συνεπῶς ἀδελφός.

Τὸ ὄνομα ἀδελφὸς εἶναι ὁ γενικώτατος καὶ ὕψιστος τιμητικὸς τίτλος εἰς ἕκαστον μυστηριακὸν σύνδεσμον.

Ὄπισθεν ὅμως τῆς ἰδέας τῆς ἀδελφοποιήσεως ἵσταται ἡ σκέψις τῆς ἑ ν ώ σ ε ω ς ἡ ὁποία ἔχει μεγάλην σημασίαν εἰς τοὺς μυστηριακοὺς συνδέσμους. 'Ο ἄνθρωπος καθιστάμενος ἀδελφός, ἀποτελειώνει τὸν μυστικὸν σύνδεσμον αἵματος ὄχι μόνον μὲ τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα παρευρίσκονται καὶ συμμετέχουσι κατὰ τὴν μύησίν του, ὡς ἐπίσης καὶ οὐχὶ μόνον μὲ τὸ σύνολον ὅλων τῶν μελῶν τοῦ συνδέσμου, ἀλλ' ὁ μυστικὸς σύνδεσμος ἐπεκτείνεται περαιτέρω, περιλαμβάνων πᾶν, τὸ ὁποῖον ζῇ, πᾶν τὸ ὁποῖον ὑπάρχει. 'Ο κατὰ τὴν μύησιν διδόμενος εἰς τὸν νεομύητον ἀδελφὸν ἀσπασμὸς εἶναι τὸ σύμβολον τῆς γενομένης ἢ συντελουμένης ἀδελφοποιήσεως. 'Εκτὸς ὅμως τοῦ ἀσπασμοῦ,

ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι σωματικαὶ ἐπαφαί, αἱ ὁποῖαι χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τῶν μεμυημένων ὡς ἐκπροσώπησις καὶ συμβολικὴ ἔκφρασις τῆς ἑνώσεως. Ἡ ἀδελφοποίησις ἐκφράζεται ἐπίσης καὶ δι' ἄλλης συμβολικῆς πράξεως, τῆς *ἀλύσεως* (βλ. λ.), ἡ ὁποία παριστᾷ καὶ τὰς μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν σχέσεις ἀμοιβαιότητος. Διὰ τῆς ἀλύσεως τονίζεται ἡ ἰσότης τῶν ἀδελφῶν, καὶ καθίσταται δυνατὴ ἀδελφοποίησις ἐν τῇ βαθυτάτῃ τῆς λέξεως ἐννοίᾳ. Διὰ τῆς ἀλύσεως μεταβιβάζεται εἰς τὸν Ἐλευθεροτέκτονα τὸ γεγονὸς τῆς ἑνώσεως. Ἡ ἄλυσις εἶναι κύκλος καὶ καθιστᾷ αἰσθητὴν τὴν αἰωνιότητα.

Εἰς τὰς γνωστὰς ἐργασίας ἢ πράξεις ἀδελφοποιήσεως ἀνάγεται περαιτέρω καὶ τὸ κοινὸν ἀ δ ε λ φ ι κ ὸ ν γ ε ῦ μ α (βλ. *ἀγάπαι*), τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ κατὰ κανόνα τὴν τελευταίαν πρᾶξιν ἀδελφοποιήσεως τῶν μεμυημένων, καθόσον ὅλαι αἱ ἄλλαι προηγοῦνται αὐτοῦ.

Ὁ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ὸ ς ε ἶ ν α ι ὁ σ π ο υ δ α ι ό τ α τ ο ς κ α ὶ σ η μ α ν τ ι κ ώ τ α τ ο ς σ ύ ν δ ε σ μ ο ς ἀ δ ε λ φ ῶ ν τ ῆ ς ν ε ω τ έ ρ α ς ἐ π ο χ ῆ ς. Ὁ μυστηριακὸς Τεκτονικὸς σύνδεσμος τῆς ἀνθρωπότητος αἴρει ἐκ τοῦ μέσου ὅλα τὰ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων χωρίσματα. Συγχρόνως ὅμως εἶναι μία στενὴ κοινότης ζωῆς διαλεγμένων προσώπων, οἵτινες ὀνομάζονται *ἀδελφοί* (βλ. λ.). Εἶναι μία πνευματικὴ οἰκογένεια. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, ὡς σύνδεσμος ἀνδρῶν ἐνσαρκώνει ὡραιότατα τὴν ἰδέαν τῆς ἀδελφοποιήσεως καὶ ἀποτελεῖ τὴν γέφυραν μεταξὺ τοῦ ἀτόμου, τῆς ἑταιρείας ἢ κοινωνίας καὶ τοῦ σύμπαντος.

Ἀδελφοποίησις, *Στοά*. Τεκτονικὴ Στοά, λειτουργοῦσα ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλ.·. ὑπ' ἀριθ. 65. Ἱδρύθη τῇ 1 Δεκεμβρίου τοῦ 1923. Ὁ σκοπὸς τῶν ἱδρυτῶν αὐτῆς ἦτο νὰ δοθῇ εἰς τὴν νέαν Στοὰν χαρακτὴρ διεθνής, ὁ δὲ τίτλος αὐτῆς «Ἀδελφοποίησις» ὑπενόει τὴν ἐν τοῖς κόλποις της συναδέλφωσιν ἀδ.·. πάσης ἐθνικότητος, ἐκ τῶν ἐγκατεστημένων ἐν Ἀθήναις. Διὰ τοῦτο ἔλαβεν ἰδιαιτέρως τὴν ἄδειαν, ὅπως διεξάγῃ ἐργασίας καὶ εἰς ξένας γλώσσας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, λόγῳ τοῦ δημιουργηθέντος τεραστίου προσφυγικοῦ ζητήματος, εἶχον κατέλθει εἰς τὴν Ἑλλάδα πλεῖστοι ἐπιφανεῖς ξένοι καὶ ἰδίᾳ Ἀμερικανοί, ἀπεσταλμένοι ἐπιτροπῶν, φιλανθρωπικῶν σωματείων, Κυβερνήσεων κλπ. Ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐζήτησε νὰ συναδελφώσῃ τοὺς ἐκ τούτων καταλλήλους ὑπὸ τὴν αἰγίδα καὶ σκέπην τῶν μεγάλων του Ἀρχῶν, «ἵνα οὕτω πως ἐπιτύχῃ μεγαλυτέραν τὴν συνδρομὴν των εἰς τὴν λύσιν τοῦ προσφυγικοῦ προβλήματος». Ἡ ἵδρυσις τῆς «Ἀδελφοποιήσεως» συνέβαλε τὰ μέγιστα πρὸς τοῦτο, πλείστων ἐκ τῶν ἐπιφανῶν τούτων ξένων καταστάντων ἐν τῇ Στοᾷ ταύτῃ Ἀδ.·. Τεκτόνων καὶ υἱοθετηθέντων ἐπίσης ἐν αὐτῇ πλείστων ἐκ τούτων, ἀδελφῶν Τεκτόνων ἰδίᾳ Ἀμερικανῶν.

Σεβ.·. τῆς «Ἀδελφοποιήσεως» διετέλεσαν ὁ Ἀδ.·. Ἰ ω. Β έ λ η ς, ὁ καὶ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Στοᾶς (1923—1926), ὁ Ἀδ.·. Γ ε ώ ρ γ. Γ ε ω ρ γ ι ά δ η ς (1926—1928) ὁ Ἀδ.·. Γ ε ώ ρ γ. Σ ῶ κ ο ς (1928—1933). κ.τ.λ.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ τὴν ἐπαναλειτουργίαν τοῦ Ἑλλην. Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ Σεβ.·. διετέλεσαν ὁ ἀδ.·. Σπυρ. Ρούβαλης 1947-48 καὶ 1948-49 καὶ ὁ ἀδ.·. Ἰωάν. Σεργάκης 1949-50 καὶ 1950-51.

«Ἐκ μελῶν τῆς Στ.·. Ἀδελφοποίησις συνεστήθησαν αἱ Στ.·. «*Ἥρα*» τῆς Σάμου καὶ «*Θεόδωρος Κολοκοτρώνης*» τῆς Τριπόλεως.

ἀδελφός. Ὁ γενικώτατος καὶ ὕψιστος τιμητικὸς τίτλος, μὲ τὸν ὁποῖον προσαγορεύουσιν ἀλλήλους οἱ Ἐλευθεροτέκτονες πρὸς ἔνδειξιν τῆς στενοτέρας μεταξύ των συνδέσεως καὶ ἑνώσεως, καὶ ὁ ὁποῖος εἰς τὰς Τεκτονικὰς ἐν ταῖς Στοαῖς ἐργασίας ἀντικαθιστᾷ πάντα ἄλλον τίτλον. Ὁ πρίγκιψ ἢ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πολίτης, ὁ ὑπουργὸς καὶ ὁ ὑπάλληλος, ὁ ἀνώτατος ἀξιωματικὸς καὶ ὁ κατώτερος κ. οὕ. κ. εἶναι ἀδελφοί, ἀφ' ὅτου καταστῶσι Τέκτονες.

Ὅλοι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἀποτελοῦσι μίαν *ἀδελφότητα* (βλ. λ.). Ὡς ἐκ τούτου εἰς τὰ πλεῖστα τυπικὰ ὁ νεομυούμενος ἀποκαλεῖται βαθμηδὸν πρῶτον μὲν μὲ τὸ ἀστικὸν ὄνομά του καὶ τελικῶς ἀδελφός. Ἐπὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς σημασίας τοῦ τίτλου «ἀδελφός» βασίζει καὶ θεμελιώνει ἡ ἐν τῷ συνδέσμῳ ἐπικρατοῦσα ἀδελφικὴ ἀγάπη (βλ. *ἀγάπη*) τὸ περιεχόμενον αὐτῆς (βλ. καὶ *ἀδελφοποίησις*).

Ἡ μεγίστη κατηγορία, ἡ ὁποία δύναται νὰ προσαφθῇ εἰς ἕνα Ἐλευθεροτέκτονα, εἶναι ἡ ἐπὶ μὴ ἀδελφικῇ συμπεριφορᾷ καὶ διαγωγῇ. Εἰς τὸν ἀμοιβαῖον χαρακτηρισμὸν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἀναμεταξύ των ὡς ἀδελφῶν περικλείεται ἀνώτερος βαθμὸς ἀμοιβαιότητος εἰς ὅλα τὰ στρώματα τῆς ζωῆς.

Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες χαρακτηρίζονται ὡς ἀδελφοί, ὄχι μόνον διότι μετέχουν ὅλοι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀλλὰ καὶ διότι πρεσβεύουσι τὴν ἰδίαν πίστιν, ἐπιδίδονται καὶ ἀσχολοῦνται ὅλοι ὁμοῦ εἰς τὸ ἴδιον ἔργον καὶ ἑνοῦνται δι' ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων καὶ δεσμῶν, δι' ὃ καὶ ἐμφαντικῶς καλοῦνται «Ἀδελφοὶ τοῦ Μυστικοῦ Δεσμοῦ». Κατὰ τὰ ἀγγλοσαξωνικὰ τυπικὰ αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶναι «*ἀδελφικὴ ἀγάπη, ἀλληλοβοήθεια καὶ πίστις*» (βλ. λ.)

Ἐσωτέρα παραγωγὴ καὶ ἐτυμολογία τοῦ τίτλου ἀδελφὸς προκύπτει ἐκ τοῦ ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι τέκνα τοῦ Θεοῦ.

Τὸ ὄνομα «ἀδελφὸς» εἰς τὴν ἑταιρείαν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων εἶναι—κατὰ τὸν φιλόσοφον ἀδ.·. Krause—χριστιανικῆς καταγωγῆς. Ἀρχαὶ ὅμως τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ τίτλου τούτου εὑρίσκονται ἤδη εἰς τὰ ρωμαϊκὰ *κολλέγια* (βλ. λ.), τὰ ὁποῖα ἐσχηματίζοντο καὶ διεμορφοῦντο κατὰ τὸ πρότυπον οἰκογενείας καὶ ὡς ἐκ τούτου, ἐκτὸς τῶν τίτλων ἢ προσωνυμιῶν πατήρ, μήτηρ, υἱοί, θυγατέρες καὶ ἀδελφαί, εὑρίσκεται εἰς αὐτὰ καὶ ὁ τοῦ «ἀδελφοῦ» διὰ μέλη τινὰ τοῦ κολλεγίου.

Ἀποφθέγματα. *1) Θέλομεν νὰ εἴμεθα εἰς ἑνιαῖος λαὸς ἐξ ἀδελφῶν, οἱ ὁποῖοι νὰ μὴ χωριζώμεθα ὑπὸ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης καὶ ὑπὸ οὐδενὸς κινδύνου* (Schiller, Tell II, 2).

Ἀδελφὸς Ἐνὼχ (Frère Enoch). Τὸ φιλολογικὸν προφανῶς ψευδώνυμον ἀγνώστου Γάλλου Τέκτονος, ἱδρυτοῦ ὁμωνύμου δόγματος (βλ. λέξ. *Ἐνὼχ δόγμα*), ἐκδώσαντος τῷ 1773 ἐν Λιέγῃ δύο ἔργα: «Ὁ ἀληθὴς Ἐλευθεροτέκτων» καὶ «Τεκτονικαὶ ἐπιστολαί», συμπλήρωμα τοῦ πρώτου.

Αἱ ἱστορικαὶ θεωρίαι τοῦ Ἀδελφοῦ Ἐνὼχ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον φαντασιώδεις. Οὕτω μεταξὺ ἄλλων βεβαιοῖ, ὅτι ἐν ἔτει 814 ὁ βασιλεὺς Λουδοβῖκος τῆς Γαλλίας, εὐχαριστηθεὶς ἀπὸ τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τῶν τεχνιτῶν Τεκτόνων, ὠργάνωσεν αὐτοὺς εἰς 4 βαθμούς, παραχωρήσας εἰς τοὺς διδασκάλους τὸ προνόμιον νὰ φέρουν ξίφος ἐντὸς τῆς Στοᾶς, γενόμενος δὲ καὶ ὁ ἴδιος δεκτὸς ἐν τῷ τάγματι ἀνεκηρύχθη Μεγ.·. Διδ.·. Ἄριστος ἐν τούτοις εἶναι ὁ ὁρισμός του περὶ Ε.·. Τ.·.

«Εἶναι, λέγει, ἁγία ἑταιρεία ἀνθρώπων, οἵτινες εἶναι φίλοι, ἔχουσα ὡς ***θεμέλιον*** αὐτῆς τὴν ἐχεμύθειαν, ὡς ***σκοπὸν*** της τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ, τὴν πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον καὶ ὡς ***δόγμα*** της τὴν ἀνέγερσιν ἑνὸς ἀλληγορικοῦ οἰκοδομήματος, ἀφιερωμένου εἰς τὴν Ἀρετήν, τὴν ὁποίαν διδάσκει μὲ τινα σημεῖα ἀναγνωρίσεως».

ἀδελφὸς παρηγορητὴς (Frère consolateur). Τίτλος ἀξιωματικοῦ τεκτονικῆς Στοᾶς κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα.

ἀδελφός, ὁ τρομερὸς (Frère terrible). Ὁ τίτλος οὗτος, γαλλικῆς καταγωγῆς, μνημονεύεται ἤδη κατὰ τὸ 1745. Ἀπεδίδετο εἰς ἀδελφόν τινα, ὁ ὁποῖος τελείως κεκαλυμμένος, ἐπεσκέπτετο τὸν πρὸς μύησιν ἐν τῷ διασκεπτηρίῳ (ἢ σκοτ.·. θαλ.·.) καὶ ἐκεῖ ἀνεκοίνωνεν εἰς αὐτὸν καθοδηγητικὰς διδασκαλίας. Ἀναλογεῖ πρὸς τὸν σημερινὸν ἀδ.·. Δοκ.·. (βλ. λ.)

ἀδελφὸς ψευδὴς (Faux-frère). Ὁ ἐλευθεροτέκτων, ὁ ἀπαρνούμενος ἢ παραβαίνων τοὺς ὅρκους του καὶ τὰς ὑποσχέσεις του, γινόμενος κατήγορος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἢ κατάσκοπος ἐναντίον αὐτοῦ.

ἀδελφοσύνη ἢ ἀδελφότης (Fraternité). Ἡ μεταξὺ ἀδελφῶν συγγένεια. Μτφ. στενὴ φιλία

Ἡ ἰδέα τῆς ἀδελφοσύνης σκοπεῖ νὰ ἑνώσῃ διὰ τῆς ἀγάπης πάντας ὡς ἀδελφούς. Κυριαρχεῖ τῆς ὅλης τεκτονικῆς ἰδεολογίας.

Ἡ ἀδελφοσύνη συνδέει ὄντως ὅλους τοὺς τέκτονας, διότι οὗτοι γινόμενοι μέλη τῆς μεγάλης τεκτονικῆς οἰκογενείας καὶ καθιστάμενοι τέκνα τῆς Βασ.·. Τέχνης των, γίνονται πραγματικῶς ἀδελφοί. Συνδεόμενοι πρὸς ἀλλήλους διὰ τῶν κοινῶν αἰσθημάτων τῆς ἐνθέρμου ἀγάπης καὶ τῆς ἀπολύτου ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν τέχνην των, ἀπολαύουσιν ἀμέσως τῶν εὐεργετημάτων τῆς πραγματικῆς ἀδελφοσύνης, διότι δὲν εἶναι πλέον μεμονωμένα ἄτομα, ἀλλ' ἄνθρωποι ἐνθαρρυνόμενοι εἰς τὰς προσπαθείας των ὑπὸ μυστηριώδους τινὸς βοηθείας, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ τὴν ἐνεργητικότητά των καὶ ἐμπνέει τὰς προσπαθείας των.

Ἡ ἀδελφοσύνη ἐπιπροσθέτως δὲν εἶναι διὰ τοὺς Τέκτονας «αἴσθημα» στηριζόμενον μόνον ἐπὶ «τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης», ἀλλ' ὡς καθορίζουσα τὴν τελειοποίησιν τοῦ τεκτονικοῦ ἔργου καὶ ὡς μοναδικὸς κανὼν τῆς ζωῆς τοῦ τέκτονος εἶναι ἡ μία ἀπὸ τὰς τρεῖς ἐξελικτικὰς συνθέσεις τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν «ἁρμονίαν τῶν ἀντιθέσεων» ἐν τῷ πνευματικῷ πεδίῳ.

Ἀδελφοσύνη-Συνδιαλλαγὴ (Fraternité-Réconciliation). Γαλλικὴ Τεκτονικὴ ἕνωσις, ἱδρυθεῖσα μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον καὶ ἐπιδιώκουσα μίαν γερμανογαλλικὴν συνεννόησιν. Ἀσχολεῖται εἰς τὸ νὰ καταδείξῃ τὴν πραγματικὴν ὄψιν τῆς Γερμανίας εἰς τοὺς γάλλους Ἐλευθεροτέκτονας καὶ τοὺς φίλους των διὰ διαλέξεων γινομένων ὑπ' ἐξεχόντων Γερμανῶν. Προΐστατο αὐτῆς ὁ εἰρηνιστὴς Γάστων **Moch**. Βλ. βιβλ. 7.

Ἀδελφότης πληρεξουσίων τῶν ἀρχαίων δογμάτων (Ermächtigtc Brüderschaft der alten Riten ἢ EBDAR). Μυστικὴ κοινότης, ἱδρυθεῖσα μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διδασκαλιῶν τοῦ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Bô Yin Râ γράφοντος γερμανοῦ μυστικοῦ συγγραφέως Ἰωσὴφ **Schneiderfranken** καὶ ἐργαζομένη ἐκκλησιαστικο-μαγικῶς.

Ὁ ἐν Aschaffenburg τῆς Γερμανίας γεννηθεὶς (τῷ 1876) Bô Yin-Râ διϊσχυρίζεται, ὅτι ὑπῆρχεν ἀπὸ τῶν παναρχαίων ἡμερῶν πνευματικὴ τις καλύβη οἰκοδόμων, ἡ ὁποία ἐζήτει καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς ἐργάτας, ἐπιθυμοῦντας νὰ βοηθήσωσιν εἰς τὴν μεγάλην καὶ μεγαλοπρεπῆ ἀνοικοδόμησιν ἐκείνου τοῦ Ναοῦ, περὶ τοῦ σχεδίου μὲν καὶ τῶν διαστάσεων τοῦ ὁποίου ὀλίγοι τινὲς μόνον ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς γνωρίζουσιν, εἰς τὴν ἀνέγερσιν δὲ δύναται νὰ συνεργήσῃ πᾶς τις, ὅστις δὲν περιφρονεῖ τὴν διδασκαλίαν, τὴν μορφώνουσαν αὐτὸν εἰς κατάλληλον πρὸς δομὴν Τέκτονα καὶ λιθουργόν. Ὁ ἀληθὴς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς κατὰ τὸν Bô-Yin-Râ ἀνάγεται εἰς παναρχαίους χρόνους πολὺ πρὸ τοῦ 1717, ἡ δὲ καταγωγή του εἶναι ἄλλοία τῆς καταγωγῆς τοῦ σημερινοῦ του ὀνόματος. Κατὰ τὴν ἔκδοχὴν τοῦ Bô Yin Râ, αἱ σημεριναὶ στοαὶ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων δὲν εἶναι οἰκοδόμημα τελείως κατάλληλον πρὸς ἐργασίαν, ἀλλὰ κυρίως τόποι διαφυλάξεως τῶν ἐργαλείων τῆς ἐργασίας, τῶν μέτρων καὶ τῶν σχεδίων τῆς οἰκοδομῆς, τόποι δηλ. διαφυλάξεως παναρχαίων ἱερῶν συμβόλων, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ καθιστῶσιν ἱκανόν τινα πρὸς κατανόησιν τῶν διδασκαλιῶν, τὰς ὁποίας ὅμως οὐδεὶς δύναται πλέον νὰ ἐξηγήσῃ ἐκ τῶν ἐν ταῖς σημεριναῖς στοαῖς συνερχομένων, διὰ τοὺς ὁποίους τὰ σύμβολα κατήντησαν ἁπλαῖ ἀλληγορίαι. Ὁ Bô Yin Râ καθορίζει πῶς ἐννοεῖ τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν ἐργασίαν, ὡς ἀκολούθως. Κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ ἕκαστος ἐργαζόμενος ἄνθρωπος εἶναι ἐν ταὐτῷ ἐργάτης, ἐργαλεῖον καὶ οἰκοδομικὸς λίθος.

Ἕκαστος οἰκοδομῶν εἰς τὸν ναὸν τοῦτον, συνεχώνευσεν εἰς τὴν συναρμογήν του καὶ τὸν ἑαυτόν του ὡς δομικὸν λίθον, ὑπακούων εἰς τὰς καθοδηγήσεις ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐτάχθησαν ὡς ἀρχιτέκτονες ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιτέκτονος τοῦ Σύμπαντος, καὶ οἱ ὁποῖοι, κατεργαζόμενοι ἑαυτοὺς εἰς πανυψήλους στήλας, βαστάζουσιν ὡς μονόλιθοι τὸν ὑψηλὸν θόλον τοῦ Ναοῦ τούτου. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θέλει νὰ καταστῇ τέλειος κυβικὸς λίθος, πρέπει νὰ πελεκήσῃ καὶ νὰ λειάνῃ τὸν ἑαυτόν του διὰ τῆς ἐργασίας. Ἐν τούτοις ὀφείλει ἐπίσης νὰ καταστῇ φωτεινὸς καὶ δι' ἐσωτέρας ἐργασίας, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν καθοδηγοῦν τὰ εἰς τὰ ἐσώτατα αὐτοῦ ἀναγνωριζόμενα σύμβολα, διότι ὁ πρὸς ἀνοικοδόμησιν Ναὸς συνίσταται ἐκ λίθων φωτοβολούντων ἐκ τῶν ἔνδον, ἵνα οὗτος καταυγάζῃ μὲ τὸ φῶς του τὸ ἀμέτρητον εὖρος τῆς αἰωνιότητος. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Bô Yin Râ φωτισμένος καθίσταται μόνον ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δέχεται καὶ τὰς ἀκτῖνας τὰς ἐκπεμπομένας ὑπὸ τῶν ἄλλων, τῶν καταστάντων ἤδη πεφωτισμένων. Πρὸς τοῦτο ἕκαστος χρησιμοποιεῖ τὸ φῶς τῶν μονολιθικῶν ἐκείνων στηλῶν, αἱ ὁποῖαι ἵστανται εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ Ναοῦ. Ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ Ναοῦ θὰ περατωθῇ, ὅταν καὶ ὁ τελευταῖος τῶν μὲ τὴν γῆν συνδεδεμένων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι τείνουν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν ἀρχικήν των πατρίδα, ἐπανεύρῃ τὴν πρὸς τοῦτο ὁδὸν εἰς τὸ Φῶς.

Ἡ EBDAR θέλει νὰ κατασκευάσῃ τοιούτους «ἀληθινοὺς Τέκτονας», οἱ ὁποῖοι νὰ κατανοοῦν, νὰ καθοδηγῶσι τὸν «μαθητήν» καὶ νὰ εἶναι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀφ' ἑτέρου οἱ μαθηταὶ τῶν σοφῶν ἐκείνων διδασκάλων, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ μόνον ἀποκαλύπτεται τὸ σχέδιον τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ Ναοῦ. Οἱ διδάσκαλοι αὐτοί, τοὺς ὁποίους ὁ Bô Yin Râ ἀποκαλεῖ «Φάρους τοῦ ἀρχεγόνου φωτός» (Leuchtende des Urlichts) ἢ «σοφοὺς τῆς Ἀνατολῆς», ἢ «ἱερεῖς τοῦ Ναοῦ τῆς αἰωνιότητος» καὶ οἱ ὁποῖοι ζῶσιν εἰς τὴν «Ἐσωτάτην Ἀνατολήν» εἶναι συνδεδεμένοι μετ' ἀλλήλων πνευματικῶς εἰς κοινότητα. Αὕτη δρᾷ ἤδη ἀπὸ χιλιετηρίδων ἐν ἠρέμῳ ἀφανείᾳ καὶ εἶναι εἰς θέσιν νὰ φθάσῃ καὶ νὰ ἐπενεργήσῃ πνευματικῶς—ἄνευ γραπτοῦ ἢ προφορικοῦ λόγου—ἐφ' ὅλων ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων ὁ ἐσώτερος ψυχικὸς πολιτισμὸς προώδευσε δι' ἰδίων προσπαθειῶν τόσον πολύ, ὥστε νὰ δύνανται αἱ ἀκτῖνες τοῦ πνευματικοῦ φωτός, τοῦ ἐκ τῆς κοινότητος ταύτης ἐκπορευομένου, νὰ πληρώσωσι τὰς καρδίας των. Περὶ αὐτῶν τῶν «Φάρων τοῦ ἀρχεγόνου φωτός» ἐγνώριζεν ἡ Ἱπποτεία τοῦ Γκράλ, καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός. Ἐσχάτως ὁμιλοῦν περὶ τῶν «Μαχάτμας», περὶ «Λ ε υ κ ῆ ς Σ τ ο ᾶ ς» (πρβλ. Bô Yin Râ «Mehr Licht» Λειψία, 1921). Ἐκ τῆς κοινότητος αὐτῆς ἐνεπνεύσθησαν κατὰ καιροὺς ἀναλαμπαί τινες, ἐμφανισθεῖσαι ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες τῶν ἀρχαίων ἐποχῶν, οἱ πραγματικοὶ Ροδόσταυροι, κατώρθωσαν τῇ ἐπιδράσει μελῶν τῆς «Λευκῆς Στοᾶς» νὰ ἀποκτήσωσι κλεῖδας, φωτεινὰ ἐργαλεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα ἠδύναντο νὰ βαδίζωσιν εἰς τὴν ἀπόκρημνον ὁδὸν Yoga, ἡ ὁποία μόνη ὁδηγεῖ εἰς τὸν σκοπὸν καὶ σημαίνει τὴν ἁρμονίαν τῶν ἀντικειμένων, τὴν ἕνωσιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων. Μία ὁδός, ἡ ὁποία εἰς τὰς ἀλχημιστικὰς διδασκαλίας παρίσταται ἐπίσης ὑπὸ τῆς λίθου τῶν σοφῶν.

Ὁ Bô Yin Râ χαρακτηρίζεται ὡς πληρεξούσιος, Ἐσωτερικὸς τῆς «Λευκῆς Στοᾶς», ἐν ὀνόματι τῆς ὁποίας ἐπηνώρθωσεν οὗτος πάλιν τὴν «EBDAR», τὴν προελθοῦσαν ἐκ γαλλικοῦ τινος «Τάγματος τοῦ Γκράλ» ὑπὸ τὴν Μεγάλην Διδασκαλείαν τοῦ ἐν Παρισίοις Δρος Dreyfus (ψευδώνυμον «Patrodes»). Ὁ Bô Yin Râ δὲν εἶναι ὁ ἴδιος μέλος τῆς Ἀδελφότητος, ἀλλὰ μόνον προστάτης. Ἔδειξεν ἁπλῶς εἰς αὐτὴν τὴν ὁδὸν πρὸς ἐργασίαν, καθορισθεῖσαν διὰ τυπικῶν. Ἡ εἰσδοχὴ εἰς τὴν Ἀδελφότητα συνδυάζεται πρὸς ὡρισμένους τινὰς ψυχοφυσικοὺς νόμους Προηγεῖται αὐτῆς μία περίοδος δοκιμασίας δυναμένη νὰ διαρκέσῃ ἀπὸ 7 ἑβδομάδας μέχρις 7 ἐτῶν. Καὶ ἐδῶ πρόκειται περὶ ἑνὸς συστήματος Yoga. Εἰς τὰ τυπικὰ περιέχονται μέθοδοι συγκεντρώσεως, αἱ ὁποῖαι προκαλοῦσι ψυχικὰς ἐπιδράσεις καὶ κατόπιν μεταβολάς, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων δύνανται νὰ δοθῶσιν ὑποδείξεις πρὸς εὐρυτέραν καὶ ὑψηλοτέραν ἐργασίαν. Ἡ EBDAR περιλαμβάνει σύστημα ἑπτὰ βαθμῶν. Ὑπὲρ τοὺς τρεῖς «βαθμοὺς τῶν λαϊκῶν» (Laiengraden) τοῦ συμβολικοῦ Τεκτονισμοῦ ἵδρυνται τέσσαρες βαθμοὶ ἱερέων. Ὁ τελευταῖος βαθμὸς κατέχεται ὑφ' ἑνὸς μόνον, ὁ ὁποῖος καθοδηγεῖ τὸ τάγμα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑποδείξεων τοῦ «πληρεξουσίου».

Ἡ ἀνύψωσίς τινος εἰς ὑψηλότερον βαθμὸν ἐπιτυγχάνεται, ὅταν οἱ σκοποὶ τοῦ βαθμοῦ, τὸν ὁποῖον κατέχει, ἐξεπληρώθησαν τελείως. Ἡ μετάβασις ἀπὸ

τῶν λαϊκῶν βαθμῶν εἰς τὰ ἱερατεῖον τότε μόνον δύναται νὰ γίνῃ, ὅταν ἡ ἐσωτέρα κάθαρσις ἔχει προχωρήσῃ τόσον πολύ, ὥστε ἡ κατάστασις τοῦ ἱερέως νὰ προκύπτῃ οἱονεὶ ἀφ' ἑαυτῆς, ὅταν μετὰ τὸν βαθμὸν τοῦ διδασκάλου τὸ ἄτομον ἐπέτυχε ὡρισμένην μόρφωσιν καὶ διάπλασιν τοῦ ἑαυτοῦ του τοιαύτην, ὥστε νὰ εἶναι «πραγματικῶς ἐλεύθερος ἀρχιτέκτων τῆς δομῆς τοῦ Ναοῦ». Τούτου ἕνεκα, ἐνῷ εἰς τοὺς πρώτους τρεῖς βαθμοὺς ἡ ἀπονομὴ ἑκάστου βαθμοῦ γίνεται διὰ τελετουργίας, ἡ ἀνύψωσις εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους βαθμοὺς ἀπονέμεται προφορικῶς μόνον. Τὰ μέλη τῆς «EBDAR» δύνανται νὰ ἀνήκωσιν εἰς συμβολικὰς ἐλευθεροτεκτονικὰς Στοάς, δὲν δύνανται ὅμως νὰ κατέχωσι τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Τὸ ἐλευθεροτεκτονικὸν ὄνομα τῆς EBDAR εἶναι «Μ ε γ ά λ η Ἀ ν α τ ο λ ὴ τ ῆ ς Π ά τ μ ο υ», πνευματική τις μυθοπλαστία, ἡ ὁποία θέλει νὰ ὑποδηλώσῃ στενὴν σύνδεσιν μὲ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, τοῦ ὁποίου ἡ νῆσος ἐξορίας ἦτο ἡ Πάτμος.

Κατὰ τὸ 1935 Μέγας Διδάσκαλος τῆς EBDAR, συγχρόνως «Ἔξαρχος τῆς Πάτμου», ἦτο ὁ Δωρ Dreyfus. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς EBDAR δὲν ἦτο μεγάλος, τὸ δ' ἐπίσημον ὄργανόν της εἶναι τὸ περιοδικὸς «Die Säule» (=ἡ Στήλη), πρότερον «Μαγικὰ Φύλλα» ὀνομαζόμενον, ἐκδιδόμενον ἐν Λειψίᾳ.

Ὁ κανονικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς οὐδεμίαν σχέσιν διετήρει πρὸς τὴν EBDAR (Βλ. βιβλ. 7).

Μετὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Χίτλερ διωγμὸν τῶν διαφόρων μυστικῶν Σωματείων δὲν εἶναι γνωστὸν τί ἀπέγινε ἡ EBDAR.

ἀδελφότητες. Ἑνώσεις, αἱ ὁποῖαι διὰ τοῦ τίτλου τούτου, τοῦ παριστῶντος τὴν ἐξ αἵματος συγγένειαν, συμβολίζουσιν ἐν πνευματικῇ ἐννοίᾳ βαθμόν τινα ὑψηλοτέρας κοινότητος μεταξὺ τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὰς ἀνθρώπων.

Ἐκ τούτου προέρχεται ἡ συμβολικὴ πρᾶξις τῆς ἀνταλλαγῆς αἵματος, κατὰ τὴν σύναψιν τῆς δι' αἵματος ἀδελφοσύνης.

(Τεκτον.). Αἱ ἀρχαῖαι ἑνώσεις λιθουργῶν εἶναι ἀδελφότητες, τῶν ὁποίων τὰ μέλη ὠνομάζοντο ἀμοιβαίως *ἀδελφοὶ* καὶ *ἀδελφαὶ* (Βλ. λ.). Εἰς τοὺς θεσμοὺς τῶν συντεχνιῶν λιθουργῶν (π.χ. τοῦ Λίγκολν 1306) γίνεται καθαρὰ λόγος περὶ μιᾶς ἀδελφότητος («fraternitas»). Τὰ μέλη των ἐκαλοῦντο ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί.

Ἐπίσης τοιαῦται ὀνομασίαι ἀνευρίσκονται καὶ εἰς τὰς ἄλλας συντεχνίας, ὡς π. χ. εἰς τὰ διατάγματα τῆς ἀδελφότητος τῶν ξυλουργῶν τοῦ Λονδίνου τῷ 1333. Ἐκ τῶν ἀδελφικῶν τούτων συντεχνιακῶν ἑνώσεων παρελήφθη τὸ ἔθιμον καὶ εἰς τὰς Στοὰς τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ.

ἀδελφότητες ἀμερικανικαὶ (fraternities) Βλ. *Ἀμερικανικαὶ ἀδελφικαὶ ἑνώσεις*.

ἀδελφότητες καλυβῶν οἰκοδόμων, *γερμανικαί*. (Bauhüttenbruderschaften, Deutsche). Ἀδελφότητες ἀποτελούμεναι ἐκ λιθουργῶν, ἀνηκόντων εἰς τὰς διαφόρους καλύβας οἰκοδόμων, αἱ ὁποῖαι ἐλειτούργησάν ποτε ἐν Γερμανίᾳ.

Κατὰ πόσον αἱ γερμανικαὶ ἀδελφότητες καλυβῶν οἰκοδόμων πρέπει νὰ συνδέωνται μὲ τὰ Ρωμαϊκὰ Κολλέγια Τεκτόνων (collegis fabrorum), μὲ τὰς κοινότητας τῶν Κοματσίνι (Comacini), κλπ., δὲν θὰ ἐρευνηθῇ ἐνταῦθα.

Κατὰ τὸν γερμανικὸν μεσαίωνα οἱ μοναχοὶ πρὸ παντός, ὡς οἰκοδόμοι τῶν μοναστηριακῶν ἐκκλησιῶν συνηνώθησαν εἰς ἀδελφότητας. Μεταξὺ τῶν διαφόρων μοναχικῶν ταγμάτων προεξεῖχε τότε, ὅπως καὶ σήμερον, τ ὸ τ ά γ μ α τ ῶ ν Β ε ν ε δ ι κ τ ί ν ω ν λόγῳ τῆς ἐπιδόσεώς των εἰς τὴν τέχνην. Ὑπὸ τῶν μοναχῶν αὐτῶν ἀνηγέρθησαν καὶ κατεσκευάσθησαν πολυάριθμα οἰκοδομικὰ μνημεῖα. Οὕτω κατὰ τὸ ἔτος 550 μ. Χ. ᾠκοδόμησεν ὁ μοναχὸς Γ ε ρ μ α ν ὸ ς (Germanus) τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγ. Βινκεντίου (St. Vincent) ἐν Παρισίοις, μοναχοὶ δ' ἐπίσης ᾠκοδόμησαν τῷ 600 μ. Χ. τὴν μητρόπολιν τοῦ Canterbury, τῷ 602 τὴν τοῦ Rochester καὶ τῷ 605 τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγ. Παύλου εἰς τὸ Westminster. Αἱ ἀδελφότητες αὗται οἰκοδόμων μοναστηρίων ἐταξείδευον ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ἦσαν ἐξωπλισμέναι καὶ εἶχον σχεδὸν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν. Πρὸς εὕρυνσιν τῆς κοινότητος τῶν τοιούτων οἰκοδόμων ἐγένοντο δεκτοὶ λαϊκοὶ ἀδελφοί, οἱ ὁποῖοι ὑπήγοντο ὑπό τινα τῶν μοναχῶν. Ὡς πρώτη τοιαύτη κ α λ ύ β η ο ἰ κ ο δ ό μ ω ν μ ο ν α σ τ η ρ ί ω ν ἀναφέρεται ἡ τοῦ Ἁγ. Αὐρηλίου εἰς τὴν ἀβατεῖαν τῶν Βενεδικτίνων τοῦ Χιρσάου. Ὁ ἀββᾶς αὐτῆς Γ ο υ λ ι έ λ μ ο ς, παλατῖνος κόμης τοῦ Σόϊερν Scheuern), διέγραψε τοὺς κανόνας καὶ τὰ ἔθιμα αὐτῆς. Ἡ καλύβη αὕτη ἐκτὸς τῶν πολλῶν λαϊκῶν ἀδελφῶν, οἱ ὁποῖοι ἐδιδάσκοντο ποικίλας χειροτεχνικὰς ἐργασίας εἶχεν ἐπίσης καὶ τμῆμα βοηθῶν, Oblati καλουμένων, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκοντο ὑπὸ ἰδιαιτέρους προϊσταμένους. Σχεδὸν μέχρι τῶν μέσων τοῦ μεσαίωνος ἡ ἐκκλησιαστικὴ δομικὴ τέχνη εὑρίσκετο ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν μοναχῶν. Ὅταν δ' αἱ γερμανικαὶ καλύβαι οἰκοδόμων μοναστηρίων κατὰ τὸ τέλος τῆς ρωμανικῆς περιόδου μετεπήδησαν εἰς τὸν γοτθικὸν ρυθμό, ἡ καλύβη τοῦ Στρασβούργου κατέστη μόνη τὸ κέντρον τῶν κοινοτήτων καλυβῶν οἰκοδόμων.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνος συντελεῖται σπουδαία μεταβολὴ εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν καλυβῶν οἰκοδόμων, καθόσον αὗται καθίστανται λαϊκαὶ καὶ ἡ διεύθυνσις αὐτῶν περιέρχεται εἰς λαϊκοὺς διδασκάλους. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 16ου αἰῶνος πανταχοῦ, ὅπου ἐκτελοῦνται μεγαλύτεραι οἰκοδομαί, εὑρίσκονται ἤδη λαϊκαὶ καλύβαι οἰκοδόμων. Εἶναι ἀδελφικαὶ ἑνώσεις, εἰς τὰς ὁποίας καθαρὰ διακρίνεται ἡ καταγωγή των ἐκ τῆς μοναστηριακῆς ἐποχῆς. Ὡς συγγραφεὺς τοῦ πρώτου γνωστοῦ κανονισμοῦ καλύβης οἰκοδόμων, τῆς τοῦ Στρασβούργου, θεωρεῖται ὁ Jost Dotzinger ἐκ τοῦ Worms, διδάσκαλος καλύβης, ἐν Στρασβούργῳ.

Οἱ κανονισμοί. Περὶ τῶν ἐθίμων τῶν καλυβῶν οἰκοδόμων τῶν γερμανῶν λιθουργῶν πληροφορούμεθα ἐκ τῶν ἀρχαίων κανονισμῶν. Ὁ ἀρχαιότατος τούτων εἶναι ὁ «Κανονισμὸς λιθουργῶν τοῦ Στρασβούργου» (1459), ὁ ὁποῖος ἐγένετο δεκτὸς κατὰ τὴν ἐν Regenburg συνελθοῦσαν συνέλευσιν. Ἄλλοι δύο κανονισμοὶ εἶναι ἐπίσης σπουδαῖοι, ὁ «κανονισμὸς τῶν λιθουργῶν τοῦ Rochlitz» (1462) καὶ οἱ «κανονισμοὶ καὶ τὰ ἄρθρα τῆς ἀδελφότητος τῶν λιθουργῶν, τὰ ἀνανεωθέντα κατὰ τὴν ἐν Στρασβούργῳ συνεδρίασιν τῶν Κυρίων Στοῶν» ἐν ἔτει 1563. Ἡ σημασία τοῦ τελευταίου κανονισμοῦ ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι, ἐνῷ τοὺς πρώτους βαρύνει τὸ καθολικο-χριστιανικὸν πνεῦμα, εἰς τοὺς ἀνανεωθέντας κανονισμοὺς παραλείπεται πᾶν τὸ εἰδικῶς καθολικόν, ἐξ οὗ συνάγεται, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑφίσταto εἰς τὰς καλύβας τῶν οἰκοδόμων ἰσονομία ἀμφοτέρων τῶν θρησκευτικῶν δογμάτων.

Εἰς τὴν καλύβην οἰκοδόμων, τὴν προελθοῦσαν ἐκ τῶν ἀρχαίων μοναστηριακῶν Καλυβῶν, οἱ εἰς δομικὰ ἔργα συμμετέχοντες λιθουργοὶ ἀπετέλουν ἀδελφότητα, τῆς ὁποίας τόπος συναντήσεως καὶ συγκεντρώσεως ἦτο ἡ Καλύβη οἰκοδόμων. Αὕτη ὅμως δὲν ἦτο μόνον ὁ τόπος ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ τὸ σύμβολον τῆς ἀδελφότητος διὰ τοὺς ἐλευθέρως μεταβαίνοντας ἀπὸ τόπου εἰς τόπον λιθουργούς, ἀδελφότητος, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ ἑταῖροι συνηνοῦντο εἰς κοινὴν δρᾶσιν. Ἡ Καλύβη οἰκοδόμων δὲν ὑπέκειτο εἰς τοὺς συντεχνιακοὺς νόμους τῆς πόλεως—διότι παρὰ τὰς καλύβας τῶν οἰκοδόμων ὑφίσταντο εἰς τὰς πόλεις καὶ συντεχνίαι λιθουργῶν καὶ τεκτόνων—ἀλλ' εἰς ἴδιον κανονισμόν, ὁριζόμενον ὑπ' αὐτῆς τῆς ἰδίας. Ἦτο ἐλευθέρα ἐξωτερικοῦ περιορισμοῦ διὰ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ κανονισμοῦ τῆς πόλεως, ἀλλ' ἐντὸς τῆς καλύβης ἦσαν ὅλα κατανεμημένα μέχρι τοῦ ἐλαχίστου. Βραδύτερον συνηνώθησαν αἱ μεμονωμέναι καλύβαι οἰκοδόμων πρὸς ἀλλήλας εἰς ἕνωσιν στερεάν, ἐπεκτεινομένην ἐφ' ὅλου τοῦ βασιλείου καὶ πολὺ πέραν τῶν ὁρίων αὐτοῦ. Ἡ ἕνωσις αὕτη ἦτο εἷς μέγας σύνδεσμος ἀδελφῶν. Εἰς αὐτὸν ὑπήγοντο ὅλαι αἱ κατὰ τόπους ἀδελφότητες καὶ ἡ ἀνεγνωρισμένη κεφαλὴ ἦτο ἡ καλύβη οἰκοδόμων τοῦ Στρασβούργου.

Παρ' αὐτὴν ἱδρύθησαν καὶ ἄλλαι κύριαι καλύβαι οἰκοδόμων ἐν Κολωνίᾳ, Βέρνῃ, Ζυρίχῃ, Βιέννῃ καὶ ἀλ.

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνος ὑπῆρχον εἰς τὰς καλύβας ταύτας ἠθικαὶ καὶ κοινωνικαὶ τάσεις καὶ προσπάθειαι, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ «κανονισμοῦ λιθουργῶν τοῦ Στρασβούργου», εἰς τὸν ὁποῖον ἀναγράφεται, ὅτι τὰ συλλεγόμενα χρήματα πρέπει νὰ χρησιμοποιῶνται, ὅπως μὲ αὐτὰ βοηθῶνται οἱ πτωχοὶ καὶ ἐκτελοῦνται αἱ ἀνάγκαι τῆς ἀδελφότητος.

Ὁ Διδάσκαλος διευθύνει τὴν καλύβην. Ὁ ἀντιπρόσωπός του ἦτο ὁ λεγόμενος Polier ἢ Parlierer. Ὁ μεγαλείτερος ἀριθμὸς τῶν εἰς τὴν καλύβην ἀνηκόντων ἦτο ὁ τῶν ἑταίρων. Οὐδεὶς «νόθος» ἐγίνετο δεκτὸς ὡς ὑπηρέτης (μαθητής).

Τὰ ὀνόματα τῶν πρὸς εἰσδοχὴν ἀνεγράφοντο ἐν τῇ καλύβῃ καὶ ὅλοι οἱ Ἀδελφοὶ ἠδύναντο νὰ ὑπερψηφίσουν ἢ καταψηφίσουν αὐτοὺς μὲ πλήρη ἐλευθερίαν ψήφου. Οἱ ὑποψήφιοι ἔπρεπε νὰ εἶναι ἄνθρωποι «καλῆς φήμης», οὐδέποτε δ' ἦτο δυνατὸν νὰ γίνωσι δεκτοὶ πλέον τῶν πέντε ὑποψηφίων ὁμοῦ. Εἰς τὸ βιβλίον ἀδελφῶν τῶν λιθουργῶν τοῦ Μπρεσλάου τοῦ 1707 (Ἀρχεῖον τῆς πόλεως, Μπρεσλάου Hds, 0300, μνημονευόμενον παρὰ τῷ Wissel, ἀναγράφεται ὁ ἀκόλουθος ὅρκος, ὁ ὁποῖος ἐδίδετο δι' ἀνυψώσεως τῶν τριῶν μεσαίων δακτύλων: «Ὑπόσχομαι, ὅτι εἰς οὐδένα θέλω ἀποκαλύψῃ ἢ εἴπῃ τὸν χαιρετισμὸν ἢ τὴν χειραψίαν τῶν λιθουργῶν ἢ τὰ τῆς ἀδελφότητος, οὔτε εἰς τὸν πατέρα μου, οὔτε εἰς τὴν μητέρα μου, οὔτε εἰς τὴν ἀδελφήν μου ἢ τὸν ἀδελφόν μου... Οὕτω εἴη μοι ὁ Θεὸς βοηθός». Οὐδαμοῦ ὅμως γίνεται μνεία περὶ τιμωρίας ἐπὶ παραβάσει ὅρκου. Ἡ ἀπονομὴ δικαιοσύνης ἐξησκεῖτο ὑπὸ δικαστηρίων, ὁριζομένων ὑπὸ τῶν κανονισμῶν. Ὑπῆρχον ἐπίσης καὶ σημεῖα ἀναγνωρίσεως μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν λιθουργῶν, κυριώτερον τῶν ὁποίων ἦτο ἡ χειραψία.

Σημεῖα ἀναγνωρίσεως. Ἡ χειραψία ἦτο γνωστὴ μόνον εἰς τοὺς ἐντίμους ἑταίρους. Ὡμοίαζε κάπως μὲ τὴν χειραψίαν τοῦ Μαθ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγ.·., ἐξετελεῖτο δὲ τόσον ταχέως, ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν παριστάμενος ξένος νὰ ἀντιληφθῇ τι. Κατὰ τὸν Wissel ἡ εἰσαγωγὴ τῆς χειραψίας καθιερώθη κατὰ τὴν ἐν Στρασβούργῳ συνέλευσιν τοῦ 1563. Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν καλύβην ἄνευ τῶν καθωρισμένων σημείων ἀναγνωρίσεως. Οἱ λιθουργοὶ εἶχον καὶ ὡρισμένην ἀμφίεσιν, εἰς τὴν ὁποίαν συγκατελέγοντο ὁ πῖλος, ἡ ράβδος τῶν «Excuser» καὶ τὸ περίζωμα. Ὁ ζητῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν καλύβην ὑπεβάλλετο εἰς ἐξέτασιν.

Ἡ περιβολὴ τοῦ περιζώματος ἀπετέλει σύμβολον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἰδιαιτέραν σημασίαν καὶ εἰς ἄλλας συντεχνίας. Οὕτω π.χ. εἰς τὴν συντεχνίαν τῶν μυλωθρῶν τὸ περίζωμα ἐδίδετο ἀπὸ ἀνοικτοῦ τινος κιβωτίου καὶ ὁ νεαρὸς ἑταῖρος περιεζωννύετο τοῦτο μὲ τὰς λέξεις «ἐν τιμῇ σοῦ δίδεται τὸ περίζωμα τοῦτο νὰ σὲ περιβάλλῃ· φυλάξου νὰ μὴ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ σοῦ ἐπαισχύντως». Εἰς τὴν ἐξέτασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπεβάλλετο ὁ ζητῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν καλύβην, ὑπῆρχον πολλὰ ἐρωτήματα, ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ ἀφεώρων τὴν σημασίαν τοῦ κανόνος καὶ τοῦ διαβήτου. Τὸ κύριον σημεῖον ἀναγνωρίσεως τῶν ἀδελφῶν λιθουργῶν ἦτο τὸ εἰς ἕνα ἕκαστον ἀδελφὸν ἀνακοινούμενον «σημεῖον τιμῆς», τὸ ὁποῖον ἐδείκνυεν, ὅτι ὁ κατέχων αὐτὸ εἶχεν ἐκμάθῃ τὸ ἐπάγγελμα σύμφωνα μὲ τοὺς κανονισμούς. Τὰ σημεῖα ταῦτα τῶν λιθουργῶν, ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι γνωστὰ ἡμῖν περὶ τὰς 10.000, ἦσαν πολυσύνθετα σχήματα, συνιστάμενα ἐξ ὡρισμένων γωνιῶν. Ἐπίσης καὶ ἡ διευθέτησις τῶν ποδῶν κατὰ σχήματα τελείως ὡρισμένα, ἀπετέλει σημεῖον ἐνδεικτικόν. Πρὸς τούτοις ὁ ἑταῖρος ἐσταύρωνε τὰς χεῖρας του ἐπὶ τοῦ στήθους, οὕτως ὥστε ἡ δεξιὰ χεὶρ περιέβαλλε τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, ἐν ᾧ ὁ ἀριστερὸς πῆχυς ἐτίθετο ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πήχεως.

Ὁ ἑταῖρος, εἰσερχόμενος εἰς τὴν καλύβην, ἀπεκαλύπτετο καὶ μόνον ὅταν ὁ πρεσβύτερος ἑταῖρος ἔλεγεν «ἡ ἑταιρεία πρέπει νὰ εἶναι κεκαλυμμένη» ἐπανέθετε πάλιν τὸν πῖλον του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Ἐπίσης κατὰ τὰς εὐωχίας, διὰ τὰς ὁποίας ὑφίσταντο ὁμοίως ὡρισμένα τυπικά, ὅταν ὁ πρεσβύτερος ἑταῖρος ἐκτύπα τρὶς μὲ τὴν σφύραν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔπρεπεν ὅλοι νὰ ἐγερθῶσι καὶ νὰ παραμένωσιν ὄρθιοι, μέχρις ὅτου ὁ ἴδιος εἴπῃ «ἡ ἑταιρεία πρέπει νὰ εἶναι κεκαλυμμένη». Αἱ λάγηνοι καὶ τὰ ποτήρια ἐλαμβάνοντο μόνον διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός. Ἡ προσφώνησις «καλῶς ἦλθες» ἐχαιρετᾶτο διὰ τριῶν διαδοχικῶν πόσεων. Ὁ νεομύητος ἔδιδε τὰς ὑποσχέσεις του περὶ ἐχεμυθείας, γονατίζων ἐπὶ τοῦ Βιβλίου. Τὸ Βιβλίον τοῦτο δὲν ἦτο ἡ Βίβλος, ὡς ὑπό τινων ὑποστηρίζεται, ἀλλὰ Βιβλίον τῆς ἀδελφότητος, τὸ ὁποῖον ἐφυλάσσετο, ὅπως καὶ οἱ κανονισμοί, ἐντὸς κιβωτίου. Κατὰ τὸ ἄνοιγμα τῶν ἐργασιῶν τῆς συνελεύσεως, ἰδίᾳ ὅταν ἐπρόκειτο νὰ προσληφθῶσι νέοι ἑταῖροι, ἠνοίγετο τὸ κιβώτιον καὶ ἐπανεκλείετο μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν. Ἐφ' ἑκάστης πλευρᾶς τοῦ κιβωτίου εὑρίσκετο ἐντὸς κασσιτερίνου κηροπηγίου κηρίον ἀνημμένον. Τὸ ἄνοιγμα τοῦ κιβωτίου ἦτο σύμβολον ὑψηλόν, διότι τὸ ἠνεῳγμένον κιβώτιον ἐπισημοποιεῖ τὴν συζήτησιν καὶ τὴν ἐργασίαν. Ἀπρέπειαι, ἐκτελούμεναι καθ' ὃν καιρὸν τὸ κιβώτιον ἦτο ἀνοικτόν, ἐτιμωροῦντο βαρέως.

Σύμβολα. Γνώμων, διαβήτης, κανὼν καὶ ἡ ὀξύληκτος σφύρα ἦσαν διὰ τοὺς ἑταίρους οἱ δεῖκται πρὸς προϊοῦσαν γνῶσιν.

Ἰδιαιτέραν σημασίαν εἶχεν ὁ γνώμων, διότι κατὰ τὸν κανονισμὸν τοῦ Rochlitz ὁ Polier ἔκαμνε τὸν ὅρκον μὲ κανόνα καὶ γνώμονα. Ὁ διαβήτης ἦτο τὸ σύμβολον τῆς ἀδελφότητος, τὸ ὁποῖον ἐσυμβόλιζε τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν σοφίαν, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὁμόνοιαν. Τὸ ρόδον φαίνεται ὅτι ἦτο εἰς αὐτοὺς τὸ σύμβολον τῆς ἐχεμυθείας.

Κατὰ τὸν Weiss εἰς τοὺς λιθουργοὺς ἦσαν γνωσταὶ καὶ αἱ στῆλαι, χαρακτηριζόμεναι εἰς χειρόγραφόν τι ὡς Ἐπιθυμία, Ἀνάγκη καὶ Ἰσχύς. Κατὰ τοὺς Lennhoff καὶ Posner ὅμως εἶναι ἀσφαλῶς ἀναληθές, ὅτι δι' αὐτῶν ὑπονοοῦνται πραγματικῶς αἱ τρεῖς στῆλαι τοῦ σημερινοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, διότι κατὰ τοὺς ἰδίους, ἡ ἐπιθυμία (ἢ ἀγάπη), ἡ ἀνάγκη (ἀναγκαῖαι γνώσεις) καὶ ἡ ἰσχὺς (=δύναμις) ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἰδιότητας καὶ τὰ προτερήματα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν οἱ τεχνῖται οὗτοι.

Ὅταν ξένος τις ἀδελφὸς ἐπεθύμει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν καλύβην, ἀνήγγελλε τοῦτο,—κατὰ τὸν Heimsch—διὰ τριῶν κτυπημάτων. Ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς καλύβης ἐδίδετο ἡ ἀπάντησις, ὅτι ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ. Ὅλοι οἱ ἐν τῇ καλύβῃ ἐργαζόμενοι ἑταῖροι, οἱ ὁποῖοι ἔφερον τοὺς πίλους των καὶ ἔφερον τὸ περίζωμα τριγωνικῶς πρὸς τὰ ἄνω, ἠγείροντο ἀμέσως ὄρθιοι, οὕτως ὥστε ὁ ξένος, εἰσερχόμενος, εὑρίσκετο εἰς τὸ κέντρον τοῦ ὑπὸ τῶν ἑταίρων σχηματιζομένου ἡμικυκλίου ἢ γωνίας. Ἀμέσως, ἀφοῦ ἔδιδε τὴν χειραψίαν καλῶς, προύχώρει μὲ τρία βήματα πρὸς τὸν διδάσκαλον. Τὰ τρία ταῦτα βήματα ἐξετέλει, τοποθετῶν πρῶτον τοὺς πόδας του κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ σχηματίζωσι ὀρθὴν γωνίαν, καὶ κατόπιν, μὲ τὸ βλέμμα του διευθυνόμενον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν, τὴν ὁποίαν ἐδείκνυεν ὁ δεξιὸς πούς, ἔκαμνε διὰ τοῦ ποδὸς τούτου τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὸν διδάσκαλον, ἐπαναφέρων ἀμέσως τὸν ἀριστερὸν πόδα παρὰ τὸν δεξιόν, καὶ κατόπιν ἄλλα δύο παρόμοια βήματα. Δὲν εἶναι θετικῶς ἐξηκριβωμένον, ἂν ὑπῆρχε λέξις διαβάσεως.

Πάτρωνες προστάται τῶν λιθουργῶν ἦσαν οἱ Τέσσαρες Ἐστεμμένοι. Εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦ Rochlitz γίνεται μνεία καὶ περὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ εἰς τὴν φράσιν «εἷς ἑταῖρος ὀφείλει νὰ ὑπηρετῇ μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου», Ἐπίσης εἰς λογαριασμόν τινα κατασκευῆς θόλου τοῦ ἔτους 1560 ἀναγράφεται ὅτι τὴν 24 Ἰουνίου, ἡμέραν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, ἡ καλύβη ἦτο διακεκοσμημένη μὲ φυλλώματα δένδρων καὶ μὲ στεφάνους, ἐκ τοῦ ὁποίου εἰκάζεται ἑορτή τις τῆς καλύβης.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω συνάγεται, ὅτι εἰς τὰς ἀρχαίας ἀδελφότητας λιθουργῶν σημεῖα ἀναγνωρίσεως, παραληφθέντα κατόπιν ὑπὸ τοῦ σημερινοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἦσαν τὰ βήματα καὶ ἡ χειραψία τοῦ Μαθ.·., ἡ ὁποία κατὰ τὸ ἔτος 1563 ἀπέκτησεν ἰσχὺν ὡς νέον σημεῖον ἀναγνωρίσεως. Περαιτέρω ἦτο ἐν

χρήσει ἡ ἀμφίεσις μὲ περίζωμα καὶ πῖλον, ὁ δὲ γνώμων καὶ ὁ διαβήτης ἐθεωροῦντο ὡς σύμβολα τῶν συμφώνων μὲ τὸ δίκαιον καὶ μὲ τὸ καθῆκον πράξεων, ὡς καὶ τῆς μεταξὺ τῶν 'Αδελφῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀγάπης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 7 (σελ. 127—134)—WEISS EUG: Steinmetzart und Steinmetzgeist (Jena 1927). — WISSEL D.: Des alten Handwerks Recht und Gewohnheit. (Berlin, Verlag Ernst Wasmuth).—GERSTERBREIN THOM.: Die königliche Kunst (Klaussenburg 1923).

ἀδελφῶν γυναικῶν, *στοαὶ* (Schwesternlogen). 'Εορταστικαὶ ἐργασίαι Στοῶν, κατὰ τὰς ὁποίας παρευρίσκονται, προσκαλούμεναι καὶ *«ἀδελφαὶ»* (βλ.λ.)γυναῖκες.

Αἱ ἐργασίαι αὗται δὲν εἶναι συνήθεις εἰς ὅλα τὰ συστήματα, καθ' ὁλοκληρίαν δὲ δὲν συνειθίζονται εἰς τὸν ἀγγλοσαξωνικὸν 'Ελευθεροτεκτονισμόν. Αἱ ἐργασίαι αὗται διεξάγονται ἐντὸς τοῦ Ναοῦ κατ' ἴδιον τυπικόν, κατὰ τὸ ὁποῖον τὰ ἰδιαίτερα 'Ελευθεροτεκτονικὰ ἔθιμα παρίστανται ἐν ἠλλοιωμένῃ μορφῇ. 'Η γερμανικὴ Μεγάλη 'Εθνική-μητρικὴ Στοὰ «Zu den drei Weltkugeln» (=Εἰς τὰς τρεῖς παγκοσμίους σφαίρας) ἀπεφάσισε κατὰ τὸ 1889, ὅπως ἐπιτρέπηται ἡ παρουσία «ἀδελφῶν» γυναικῶν, ὑπὸ τοὺς ὅρους ὅμως, ὅτι δὲν θὰ χρησιμοποιῶνται κατὰ τὰς ἐργασίας ταύτας τὸ ἰδιαίτερον ἐλευθεροτεκτονικὸν τυπικὸν καὶ τὰ τεκτον.·. διάσημα καὶ περιζώματα, καὶ ὅτι ἡ Στοὰ δὲν θὰ διακοσμῆται μὲ τὰς κινητὰς διακοσμήσεις αὐτῆς ἐκτὸς τοῦ βωμοῦ. 'Επίσης καὶ εἰς ἄλλα συστήματα διεξάγονται τοιαῦται ἐργασίαι χωρὶς οἱ Τέκτονες νὰ φέρωσι τὴν τεκτονικὴν ἀμφίεσίν των. Μεταξὺ τῶν ἐργασιῶν τούτων συγκαταλέγεται καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ 'Αγ. 'Ιωάννου. Εἰς τὸν ἀγγλοσαξωνικὸν Τεκτονισμὸν αἱ τοιαῦται συγκεντρώσεις διεξάγονται ἔξω τοῦ Ναοῦ καὶ καλοῦνται «Ladies Nights», ἐνίοτε ὅμως ἐπίσης, ἐν 'Αμερικῇ καὶ ἐν τῷ Ναῷ, ὁπότε φέρουσι τὰ Τεκτονικά των διάσημα (Βλ. καὶ *γυνή—γυναῖκες).*

"Αδης. 1) Θεὸς τῆς 'Ελληνικῆς μυθολογίας ("Αδης, 'Αΐδης, 'Αϊδωνεὺς καὶ "Αϊς), υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ρέας, ὁ ὁποῖος ἐπέτυχε μετὰ τὴν κατὰ τῶν Τιτάνων μάχην, κατὰ τὴν διὰ κλήρου διανομὴν τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου, τὴν βασιλείαν τοῦ κάτω κόσμου, ἔνθα μετὰ τῆς συζύγου του Περσεφόνης ἀνάσσει τῶν νεκρῶν. Κατόπιν, κατ' ἀκολουθίαν τῆς συσχετίσεώς του μετὰ τῆς Περσεφόνης καὶ τῆς Δήμητρος ὡς καὶ τῆς λατρείας τῆς θεᾶς ταύτης καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν 'Ελευσινίων Μυστηρίων, αἱ περὶ αὐτοῦ παραστάσεις ὑπέστησαν ριζικὴν μεταβολήν. 'Ο "Αδης, ὡς χθόνιος θεός, πάροχος τοῦ ἐν τῇ χθονὶ πλούτου, τῶν καρπῶν τῆς γῆς, ἔλαβε τὸ ὄνομα *«Πλούτων»* (βλ.λ.). Εἰκονίζεται μὲ σύμβολα τὸ σκῆπτρον, τὰς κλεῖδας τοῦ κάτω κόσμου καὶ παρὰ τῷ θρόνῳ του εὑρίσκεται ὁ τρικέφαλος Κέρβερος.

2) 'Εκ τοῦ βασιλέως του ὠνομάσθη "Αδης καὶ τὸ βασίλειον τοῦ θεοῦ τούτου, ἡ διαμονὴ δηλ. τῶν νεκρῶν, κατὰ τὴν φαντασίαν τοῦ λαοῦ, φοβερὸς τόπος ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς.

Αἱ μυθολογίαι τῶν διαφόρων λαῶν ἀναφέρουν πολλὰς καταβάσεις θνητῶν ἢ ἡμιθέων ζώντων εἰς τὸν "Αδην.

Εἰς τοὺς μύθους, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν ἀντικείμενον τῶν μυήσεων εἰς πλεῖστα τῶν μυστηρίων ἀρχαίων λαῶν, ἀναφέρονται μεταξὺ ἄλλων καὶ «καταβάσεις εἰς "Αδην», τὰς ὁποίας ἐπακολουθεῖ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ἀνάβασις τοῦ ἀνισταμένου εἰς τοὺς οὐρανούς. Βαθυτέραν σχετικῶς ἔννοιαν ἐνέχει καὶ ἡ εἰς "Αδην κατάβασις τῆς Θεᾶς *'Ιστὰρ* (βλ. λ.).

(Τεκτον.) 'Η ἐντὸς τοῦ Σκ.·. Θαλ.·. παραμονὴ τοῦ ὑποψηφίου ἀναπαριστᾷ τὴν συμβολικὴν εἰς τὸν "Αδην κατάβασιν, ἡ ὁποία εἶναι ἀναγκαία ἵνα ἐπιτευχθῇ τὸ «γνῶθι σαυτόν». Κατὰ τὸν Wirth (βλ. βιβλ. *10*, σελ. 109), ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ ὑποψηφίου νοερῶς, διανοητικῶς καὶ ψυχικῶς ἀπὸ τὸν ἀντικειμενικὸν κόσμον καὶ ἡ κατάβασις ἐντὸς τοῦ ἑαυτοῦ του μέσα εἰς τὴν νύκτα τῆς ὑποκειμενικότητός του, θὰ τὸν καταστήσῃ ἱκανὸν μέσα εἰς τὴν μελανότητα τοῦ "Αδου τούτου νὰ ἀκούσῃ τὰς ἀποκαλύψεις τῆς σιγῆς καὶ νὰ διΐδῃ τὸ ἐν τῷ ἑαυτῷ του καὶ εἰς τὰ βάθη ἐκεῖνα κεκρυμμένον θεῖον φῶς, τὸ ὁποῖον θὰ τὸν ὁδηγήσῃ εἰς πραγματικὴν ἀνάστασιν.

Adhuc stat! (='Ακόμη ἵσταται αὕτη!) 'Υπαινιγμὸς ἀναφερόμενος εἰς τὸ *τάγμα τῶν Ναϊτῶν* (βλ. λ.). τὸ ὁποῖον ὑφίστατο ἀκόμη παρὰ τὴν καταστροφήν του ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φιλίππου τοῦ 'Ωραίου. Προῆλθεν ἐκ τῆς βιβλικῆς παραστάσεως θραυσθείσης τινὸς στήλης. Κατέστη σύμβολον τῆς *Αὐστηρᾶς τηρήσεως* (βλ. λ.) καὶ σκωτικῶν ἀνωτέρων βαθμῶν, ἐπίσης δ' ἀπαντᾶται καὶ εἰς ἀναμνηστικὰ Τεκτ.·. μετάλλια.

Τεκτ.·.— Τίτλος βιβλίου τινὸς περὶ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ τοῦ ἑλβετοῦ ἱστορικοῦ Otto Henne am Rhyn. Βλ. βιβλ. *7*.

'Αδὶ-Βαρσά, (Adi-Varsha, σανσκριτ.). 'Η πρώτη γῆ: κοιτὶς τῆς ἀνθρωπότητος.

'Αδίτι (Aditi, σανσκριτ.). Τὸ ἄνευ ὁρίων. Τὸ διάστημα - ἄπειρον, μήτηρ - θεὰ τῶν Βέντας.

'Αδίτι-Πρακρίτι (Aditi-prakriti, σανσκριτ.). 'Η πνευματικὴ καὶ φυσικὴ φύσις.

'Αδνά (Adhna). Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Μπάθ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς ἀγγελιοφόρος.

'Αδνάνα (Adnana, σανσκριτ.). Πρᾶγμα περὶ τοῦ ὁποίου οὐδὲν γνωρίζομεν.

'Αδράστεια (Adrastea). Περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ 'Αδ.·. φιλοσόφου - ποιητοῦ Χέρντερ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του.

Εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἐδημοσίευσεν ὁ φιλόσοφος 'Αδ.·. κατὰ προτίμησιν μελέτας του ἐπὶ ἱστορικοφιλοσοφικῶν προβλημάτων. Μεταξὺ ἄλλων ἄξιαι ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι τέσσαρες ὁμιλίαι του περὶ τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ, ἀποτέλεσμα μελετῶν του εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῆς Δρέσδης καὶ τῆς Γοτίγγης.

'Αδριανόπουλος, 'Αντώνιος Γ. Πολιτικὸς μηχανικός, Γενικὸς 'Επιθεωρητὴς Δασῶν καὶ Καθηγητὴς τῆς ἐν 'Αθήναις 'Ανωτάτης Γεωπονικῆς Σχολῆς. *τὴν 17 'Ιανουαρίου 1876 ἐν Ναυπλίῳ. 'Αποφοιτήσας τοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου ἐν ἔτει 1897, μετεξεπαιδεύθη εἶτα τῷ 1914 - 17 ἐν Βιέννῃ. 'Εμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ὑπὸ μελῶν τοῦ ὑπὸ τὸν ἀείμνηστον Γαλάνην 'Υπάτου Συμβουλίου τὴν 15 Σεπτεμβρίου 1904. 'Υπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς ἐν 'Ανατ.·. 'Αθηνῶν συσταθείσης Στοᾶς *«Προμηθεὺς»* (βλ. λ.) καὶ τῆς Στοᾶς τελειοποιήσεως *«Μυσταγωγία»* (βλ. λ.). Τῆς πρώτης διετέλεσε Σεβάσμιος κατὰ τὰς περιόδους 1913 - 1915, 1921 - 1923 καὶ 1927 - 1930. 'Επίσης διετέλεσε πρόεδρος τοῦ ἐν κοιλάδι 'Ιλισσοῦ 'Αρείου Πάγου *«'Ιερουσαλὴμ»* (βλ. λ.) κατὰ τὴν περίοδον 1924 - 1932 καὶ μέλος τῆς Μεγάλης 'Ανατολῆς τῆς 'Ελλάδος κατὰ τὰς περιόδους 1913 - 1916 καὶ 1923 - 1929.Τὴν 16 'Ιουνίου 1930 ἐξελέγη ἐνεργὸν μέλος τοῦ 'Υπάτου Συμβουλίου τοῦ 33ου τῆς 'Ελλάδος. "Εγραψεν ἐπιστημονικὰ συγγράμματα, καθὼς καὶ τοιαῦτα ὑπὲρ τῆς φυσικῆς ζωῆς, πολλὰς ἐπιστημονικὰς καὶ οἰκονομικὰς διατριβάς, δημοσιευθείσας εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικά. Συνέγραψεν ἐπίσης Τεκτονικὸν ἐγκόλπιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Τί εἶναι ὁ Τεκτονισμός» (βιβλ. *39*), εἰς τὸ ὁποῖον κατὰ τρόπον σαφῆ δίδει ἑρμηνείαν τῶν ἀρχῶν τῆς 'Ελευθεροτεκτονικῆς. 'Εδημοσίευσε πολλὰ τεκτονικὰ ἄρθρα εἰς τὰ Τεκτονικὰ περιοδικά. Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1950 ἐξέδωσε πολυσέλιδον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «'Ο ἄνθρωπος καὶ ἡ Ζωή» τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ συμπύκνωσιν τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν ἐκείνων ἀρχῶν αἵτινες ἀποτελοῦσιν ἀκριβῶς τὴν βάσιν τῆς Ζωῆς τῶν ἐχόντων ἐπίγνωσιν τοῦ προορισμοῦ των ἀνθρώπων.

ἄδυτον. Βλ. *"Αγια τῶν 'Αγίων.*

'Αδωναΐ ('Adonaï=Κύριοί μου) ἑβραϊστὶ εἶναι ὁ πληθυντικὸς τοῦ 'Αδὼν (ὁ Κύριος). Οἱ 'Εβραῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐκ σεβασμοῦ ἀπέφευγον νὰ προφέρουν τὸ ἱερὸν ὄνομα τοῦ 'Ιεχωβᾶ, συνείθιζον, ὁσάκις συνήντων εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τὸ ὄνομα αὐτό, νὰ τὸ ἀντικαθιστοῦν διὰ τῆς λέξεως 'Αδωνάϊ. 'Ως πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ πληθυντικοῦ ἀντὶ τοῦ ἑνικοῦ οἱ ἑρμηνευταὶ ἰσχυρίζονται—καὶ δὴ ὁ ραββινοφιλόσοφος Μαϊμωνίδης—ὅτι πρό-

κειται περὶ μεγαλειώδους, ἁπλοῦ, εὐπρεποῦς καὶ εὐγενοῦς τρόπου ἐκφράσεως, διότι κατὰ τοὺς Ραββίνους «πᾶσα λέξις δηλωτικὴ κυριαρχίας, καίτοι ἑνικοῦ ἀριθμοῦ εἰς τὴν σημασίαν της, εἶναι πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ κατὰ τὴν μορφήν».

Ὑποστηρίζεται ἐν τούτοις ὑπό τινων ἡ ἄποψις, ὅτι ἡ χρησιμοποίησις τοῦ πληθυντικοῦ ὑπονοεῖ τὴν ὕπαρξιν πολλῶν θεῶν καὶ ἐν τῇ Ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ, ἥτις, ἐν τῇ ἐξωτερικῇ της μορφῇ ἦτο πολυθεϊστική, ὅπως ὅλαι αἱ σύγχρονοί της θρησκεῖαι. Ὡς ἀπόδειξις τούτων φέρεται, ὑπὸ τῶν ὑποστηριζόντων τὴν ἄποψιν ταύτην τὸ γεγονός, ὅτι πολλὰ ὀνόματα ἀπαντῶνται εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην διὰ τὸν Θεὸν (Ἐλοΐμ, Ἰεχωβᾶ, Ἀδωνάϊ κλπ.).

Λαοί τινες τῆς Συρίας Σημῖται ὠνόμαζον Ἀδωνάϊ τὸν Θεὸν τοῦ ἡλίου ἐν τῇ γενέσει αὐτοῦ, ἐκ τούτου δὲ προῆλθεν ἴσως ὁ παρ' Ἕλλησι μῦθος τοῦ *Ἀδώνιδος* (βλ. λ.).

Ἡ λέξις Ἀδωνάϊ χρησιμοποιεῖται εἰς διαφόρους ἀνωτέρους βαθμοὺς τοῦ Ἑρμητικοῦ Τεκτονισμοῦ ὡς καὶ τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑποδηλοῦσα πάντοτε σχεδὸν τὸν Ἀληθῆ Λόγον. Βλ. καὶ λ. *Ἰεχωβᾶ*.

Ἀδώνια μυστήρια. βλ. *Ἄδωνις*.

Ἀδωνιρὰμ ἢ Ἀδωράμ. (Adonhiram ἢ Adoniram ἢ καὶ Adoram). Τὸν Ἀδωνιρὰμ συναντῶμεν τὸ πρῶτον εἰς τὸ β' βιβλίον τοῦ Σαμουήλ (κ. 24), ὅπου ὑπὸ τὴν συντετμημένην μορφὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀδωρὰμ «ἦτο ἐπὶ τῶν φόρων», εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Δαυΐδ. Μετὰ 7 ἔτη εὑρίσκομεν αὐτὸν πάλιν ἐκτελοῦντα τὴν ἰδίαν ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ Βασιλεῖ Σολομῶντι, ὅπου «ὁ Ἀδωνιράμ, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀβδᾶ, ἦτο ἐπὶ τῶν φόρων» (Α' Βασιλέων, δ' 6). Ἀργότερον ἐμφανίζεται καὶ πάλιν συνεχίζων τὸ ὑπούργημα τοῦ εἰσπράκτορος τῶν φόρων πλησίον τοῦ βασιλέως Ροβοάμ, διαδόχου τοῦ Σολομῶντος. Ἀποσταλεὶς δ' ὑπὸ τοῦ Ροβοὰμ διὰ τὴν εἴσπραξιν τῶν φόρων ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἀπέθανεν (Α' Βασιλέων, ιβ' καὶ Β' Χρονικῶν, ι' 18).

Εἰς τοὺς διαφόρους τεκτονικοὺς μύθους τοῦ 18ου αἰῶνος τὸ ὄνομα Ἀδωνιρὰμ πολλάκις ἀναμιγνύεται μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χιράμ. Σήμερον ὁ Ἀδωνιρὰμ κατέχει σημαντικὸν ρόλον εἰς τὸ Τεκτ.·. σύστημα τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·. καὶ ἰδίως εἴς τινας ἀνωτέρους του βαθμούς, λόγῳ τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ἡ περὶ αὐτοῦ παράδοσις στηρίζεται εἰς ἓν μοναδικὸν χωρίον τοῦ Α' βιβλίου τῶν Βασιλέων (ε' 14), ὅπου ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Σολομὼν ἔκαμεν ἀνδρολογίαν ἐκ παντὸς τοῦ Ἰσραὴλ ἐκ 30 χιλιάδων ἀνδρῶν καὶ ἀπέστελλεν αὐτοὺς ἀνὰ 10 χιλιάδας κατὰ μῆνα εἰς τὸν Λίβανον διὰ νὰ κόψουν ξύλα καὶ ὅτι ἔταξεν ἐπόπτην αὐτῶν τὸν Ἀδωνιράμ. Ἐπίσης ἀπαντᾶται εἴς τινας *ἀγγλικοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς* (βλ. λ.) καὶ δὴ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ «Βασιλικοῦ Διδασκάλου» καὶ εἰς τὸν τοῦ «Διδασκάλου τῶν Μάρκ». Λέγεται ὅτι ἦτο γυναικάδελφος τοῦ Χ.·. Α.·.

Ἡ λέξις Ἀδωνιράμ, ἑβραϊστὶ εἶναι σύνθετος ἐκ τῶν λέξεων Ἀδὼν=Κύριος καὶ Χιρὰμ=ὕψος καὶ σημαίνει τὸν Κύριον τοῦ ὕψους. Εἶναι λέξις μεγάλης σημασίας, συχνὰ χρησιμοποιουμένη μεταξὺ τῶν Ἱερ.·. Λ.·. ἀνωτέρων βαθμῶν εἰς ὅλα τὰ δόγματα.

ἀδωνιραμικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός. (Maçonnerie Adonhiramite, Adonhiramitische Freimaurerei). Σύστημα δώδεκα ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν διαφωνιῶν, αἱ ὁποῖαι προέκυψαν ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ 18ου αἰῶνος ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ μεταξὺ τῶν σπουδαστῶν τῆς Τεκτ.·. Φιλοσοφίας καὶ προυκάλεσαν συχνὰ τὴν δημιουργίαν νέων βαθμῶν καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν νέων δογμάτων, σοβαρωτέρα εἶναι ἡ σχετιζομένη μὲ τὸ πρόσωπον καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Οἰκοδόμου τοῦ Ναοῦ. Ποῖος ὑπῆρξεν ὁ ἀρχιτέκτων τοῦ Σολομῶντος; Ἡ ἐπικρατεστέρα γνώμη, ἡ ὁποία καὶ ὑπερίσχυσε τελικῶς, ἦτο ὅτι ἀρχιτέκτων τοῦ Ναοῦ ὑπῆρξεν ὁ Χιρὰμ Ἀβίφ, ὁ υἱὸς τῆς χήρας, τὸν ὁποῖον ὁ Βασιλεὺς τῆς Τύρου Χιρὰμ ἀπέστειλεν εἰς τὸν Βασιλ. Σολομῶντα. Καὶ αὐτὸ παραδέχεται σήμερον ὁ ὀρθόδοξος Τεκτ.·.

Κατὰ τὸν 18ον ὅμως αἰῶνα ὑπῆρξαν πολλοί, φρονοῦντες διάφορα. Κατ' ἀρχὰς διεφώνουν ὡς πρὸς τὸ ὄνομα. Ὑπῆρχον οἱ ἰσχυριζόμενοι, ὅτι ὁ Χιρὰμ μετὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ ἔλαβε τὸν τίτλον Ἀδών, ὁ ὁποῖος σημαίνει κύριος καὶ ἐκλήθη Ἀδωνχιράμ. Οὕτω προεκλήθη σύγχυσις ἐκ τῆς ὑπάρξεως καὶ ἄλλου προσώπου ἐν τῇ Παλ. Διαθήκῃ, καλουμένου *Ἀδωνιράμ* (βλ. λ.), εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἀπεδόθη ἡ ἀνέγερσις τοῦ Ναοῦ. Οἱ οὕτω διαφωνήσαντες ἐστηρίχθησαν καὶ ἐπὶ μιᾶς παραγράφου τοῦ Ἰωσήπου (η' 2), ἔνθα οὗτος ἀναφέρει, ὅτι ὁ Ἀδωνιρὰμ ἢ, ὅπως τὸν ὀνομάζει, «ὁ Ἀδωρὰμ εἶχε τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐργατῶν, οἱ ὁποῖοι προητοίμαζον τὸ ὑλικὸν ἐπὶ τοῦ Λιβάνου», ὁμιλεῖ δὲ περὶ τοῦ Χιρὰμ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας ἁπλῶς ὡς περὶ «ἑνὸς ἱκανοῦ τεχνίτου εἰδικῶς διὰ μέταλλα, ὁ ὁποῖος εἶχε κατασκευάσῃ—συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Σολομῶντος—μόνον τὰ πέριξ τοῦ Ναοῦ μηχανικὰ ἔργα» (η' 3).

Εἰς ἀντίθεσιν ὅθεν πρὸς τοὺς ἄλλους Τέκτ.·. κληθέντας Χιραμικούς, ἱδρύθη περὶ τὸ 1780 ὁ Ἀδωνιραμικὸς Τεκτ.·.. Ἄγνωστος παραμένει ὁ ἱδρυτής του. Τὸ 1781 ἐν τούτοις, ὁ Σαὶν Βικτὼρ (Louis Guillemain de Saint-Victor) ἐξέδωκεν ἐν Παρισίοις τὴν «Πολύτιμον συλλογὴν τοῦ Ἀδωνιραμικοῦ Τεκτονισμοῦ κτλ.), ἐξ οὗ συμπεραίνεται, ὅτι αὐτὸς ὑπῆρξεν ἴσως ὁ συστηματοποιήσας τὸ νέον δόγμα.

Τὸ δόγμα τοῦτο ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν ἀκολούθων 12 βαθμῶν: 1. Μαθητής, 2. Ἑταῖρος, 3. Διδάσκαλος, 4. Τέλειος Διδάσκαλος, 5. Ἐκλεκτὸς τῶν Ἐννέα, 6. Ἐκλεκτὸς τοῦ Περινιάν, 7. Ἐκλεκτὸς τῶν Δεκαπέντε, 8. Ἐλάσσων Ἀρχιτέκτων, 9. Μέγας Ἀρχιτέκτων ἢ Σκῶτος ἑταῖρος, 10. Σκῶτος Διδάσκαλος, 11. Ἱππότης τοῦ Ξίφους, Ἱππότης τῆς Ἀνατολῆς ἢ τοῦ Ἀετοῦ, 12. Ἱππότης Ροδόσταυρος.

Ἐκ τῶν 12 αὐτῶν βαθμῶν, οἱ πρῶτοι 10 ἦσαν σχετικοὶ μὲ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ πρώτου Ναοῦ, ὁ 11ος μὲ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ δευτέρου Ναοῦ ἐπὶ Ζερουβάβελ καὶ ὁ 12ος καὶ ἀνώτατος μὲ τὸν χριστιανικὸν συμβολισμὸν τοῦ Τεκτ.·., εἰς τὸν ὁποῖον ὑπάγεται ὁ Ρ.·. †.·. ὅλων τῶν δογμάτων. Ἐκ τῶν 12 ἐπίσης βαθμῶν τούτων οἱ 6ος, 7ος, 8ος καὶ 9ος εἶναι ἴδιοι τοῦ ἀδωνιραμικοῦ Τεκτονισμοῦ, οἱ ἄλλοι δὲν διαφέρουσι πολὺ ἀπὸ τοὺς ἀντιστοίχους βαθμοὺς εἰς τὸ Ἀρχ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·.

Γενικῶς ἡ ἐξαφάνισις τοῦ Ἀδωνιραμικοῦ δόγματος δὲν ἀποτελεῖ ἀπώλειαν διὰ τὸν Τεκτ.·., ἂν καὶ κατὰ τὸν John H. Cowles (βλ. New Age Magazine, Μάϊος 1931) μὲ τὸ δόγμα τοῦτο ἐργάζονται ἀκόμη καὶ σήμερον στοαί τινες τῆς Βραζιλίας (Βλ. βιβλ. 7).

Ἄδωνις. Θεὸς λατρευόμενος, ὅπως ἀναφέρεται ὑπὸ μεταγενεστέρων συγγραφέων, πολλαχοῦ τῆς Συρίας καὶ τῆς Μ. Ἀσίας, ἐνωρίτατα ὅμως καὶ εἰς χώρας καθαρῶς Ἑλληνικάς.

Γενεαλογία καὶ μῦθος τοῦ Ἀδώνιδος. Μεγάλαι ὑφίστανται διαφωνίαι διὰ τὴν γενεαλογίαν τοῦ Ἀδώνιδος. Κατὰ τὸν Ἀπολλόδωρον (Γ', 14, 4) ὁ Ἡσίοδος ἤδη ἀναφέρει αὐτὸν ὡς υἱὸν τοῦ Φοίνικος καὶ τῆς Ἀλφεσιβοίας (θυγατρὸς τοῦ Ἀγήνορος). Κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα, παραλαβόντα τὰς πληροφορίας ἐκ τῶν Ἰωνικῶν τοῦ Πανυάσιδος (Ε' αἰῶνος) ἡ Σμύρνα ἢ Μύρρα, κόρη τοῦ Θείαντος, βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων ἢ μᾶλλον τῶν Συρίων, ἐπειδὴ δὲν ἐτίμα τὴν Ἀφροδίτην, κατελήφθη κατὰ μῆνιν τῆς θεᾶς ταύτης ὑπὸ ἀνοσίου ἔρωτος πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα της, καὶ τῇ βοηθείᾳ τῆς τροφοῦ της συνεκοιμήθη μετ' αὐτοῦ. Ὅταν ὁ Θεῖας ἀνεκάλυψε τὸ γεγονὸς ὅτι ἦτο ὁ πατὴρ τοῦ γεννηθησομένου τέκνου τῆς θυγατρός του, ἐξεμάνη καὶ κατεδίωξεν αὐτὴν διὰ τοῦ ξίφους. Ἡ Σμύρνα κινδυνεύουσα νὰ συλληφθῇ, ηὐχήθη καὶ παρεκάλεσε τοὺς Θεοὺς νὰ τὴν κρύψουν ἀπὸ τὸν πατέρα της, ἐκεῖνοι δὲ τὴν μετεμόρφωσαν εἰς τὸ ὁμώνυμόν της δένδρον, τὴν σμύρναν. Μετὰ δέκα μῆνας, διαρραγέντος τοῦ δένδρου ἢ σχισθέντος τοῦ φλοιοῦ του (ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἢ κατά τινας ὑπὸ ἀγριοχοίρου), ἐγεννήθη ὁ

Ἄδωνις, ὡραιότατον νήπιον, τὸ ὁποῖον ἡ Ἀφροδίτη ἔκρυψεν εἰς λάρνακα (ἢ κάλαθον) καὶ τὸ παρέδωκεν εἰς τὴν Περσεφόνην πρὸς φύλαξιν. Ἀλλ' αὐτή, ὅταν ὁ Ἄδωνις ἐνηλικιώθη, ἀγαπήσασα αὐτόν, δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς τὴν Ἀφροδίτην. Κρίσεως δὲ γενομένης, ὁ Ζεὺς ἀπεφάνθη νὰ μένῃ ὁ Ἄδωνις ἓν μέρος τοῦ ἔτους παρ' ἑαυτῷ, ἓν ἄλλο παρὰ τῇ Περσεφόνῃ καὶ τὸ τρίτον παρὰ τῇ Ἀφροδίτῃ πρὸς τὴν ὁποίαν ὅμως ὁ Ἄδ. παρεχώρησε κατόπιν καὶ τὸ ἴδιόν του μέρος (τοὺς τέσσαρας δηλ. ἰδικούς του μῆνας). Ὁ Πανύασις, οὕτω πως, θέτει τὴν φιλονεικίαν τῶν δύο θεαινῶν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βίου τοῦ Ἀδώνιδος.

Κατ' ἄλλους συγγραφεῖς ὁ Ἄδωνις εἶναι υἱὸς τοῦ Κινύρα, μυθικοῦ βασιλέως τῆς ἐν Κύπρῳ Πάφου, ἐλθόντος ἐκ Κιλικίας ἢ ἐκ Συρίας εἰς Κύπρον, καὶ τῆς Μεθάρμης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς νήσου. Κατὰ τὸν μυθογράφον, τέλος, Φαρνούτιον, ὁ Ἄδωνις ἦτο ἔγγονος τοῦ Κινύρα, καταφυγὼν μετὰ τοῦ πατρός του Ἄμμωνος εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα ἐξεπολίτισε τοὺς κατοίκους, διδάξας αὐτοὺς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς.

Ἐκ πασῶν τῶν ἀνωτέρω παραδόσεων καταφαίνεται, κατά τινας, ἡ ἀσιατικὴ καταγωγὴ τοῦ Ἀδώνιδος, γεγονὸς τὸ ὁποῖον δηλοῖ καὶ τὸ ὄνομά του, τὸ ὁποῖον—κατὰ τοὺς ἰδίους—δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ἡ ἐπίκλησις *Ἄδων* (Adoni=κύριέ μου) πρὸς τὸ φοινικικὸν ἢ ἀσσυριακὸν θεῖον Θαμμοὺζ ἢ Ταμμοὺζ (Ἰεζεκιήλ, η' 14), ταυτιζόμενον πρὸς τὸν Ἄδωνιν. Ἡ θεωρία ὅμως αὕτη, ὅτι ὁ Ἄδωνις εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν φοινικικὸν Ταμμούζ, ἀντικρούεται ὑπό τινων. Κατὰ τὰς νεωτέρας θεωρίας ὁ μῦθος τοῦ Ἀδώνιδος θεωρεῖται καθαρῶς ἑλληνικός, καθόσον δὲ δύναται νὰ ἀποδειχθῇ μετὰ πειστικότητος ἡ σημιτικὴ καταγωγὴ τῆς λατρείας τοῦ Ἀδώνιδος.

Ὁ περαιτέρω περὶ τοῦ Ἀδ. μῦθος ἔχει ὡς ἀκολούθως, κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους ὅμως μυθογράφους: ὁ Ἄδωνις ἠγαπήθη—λόγῳ τῆς ὡραιότητός του—σφοδρῶς ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης, ἡ ὁποία ἥρπασεν αὐτὸν καὶ τὸν ἀπέκρυψε ἀπὸ τὰ βλέμματα πάντων. Μετ' ὀλίγον ὁ Ἄδωνις, ὅστις ἦτο μέγας κυνηγός, μεταβαίνει πρὸς κυνήγιον, παρὰ τὰς παρακλήσεις τῆς Ἀφροδίτης, ἡ ὁποία, προαισθανομένη τὸ τραγικόν του τέλος, παρεκάλει αὐτὸν ὅπως μὴ μεταβῇ. Εἰς τὸ κυνήγιον ὁ Ἄδωνις θανατοῦται, πληγεὶς ὑπὸ κάπρου, τὸν ὁποῖον ἔστειλεν εἴτε ἡ Ἄρτεμις, ὀργισθεῖσα κατ' αὐτοῦ, εἴτε ὁ ἀδελφός της Ἀπόλλων, εἴτε αἱ Μοῦσαι κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, εἴτε ὁ Ἄρης ἐκ ζηλοτυπίας πρὸς τὸν ἀντεραστήν του, κατά τινας μάλιστα ὁ κάπρος ἦτο αὐτὸς ὁ Ἄρης μεταμορφωθεὶς (γεγονός, εἰς τὸ ὁποῖον μυθολόγοι τινὲς διαβλέπουν τὴν ἀντίδρασιν τοῦ ἑλληνικοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος πρὸς τὸν ἀσιάτην παρείσακτον Ἄδωνιν). Ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ πληγέντος Ἀδώνιδος ἀνεβλάστησαν ἄνθη, ἡ ἀνεμώνη καὶ τὸ ρόδον, τὸ ὁποῖον ὅμως, κατ' ἄλλον μῦθον, ἦτο πρὶν λευκὸν καὶ ἐγένετο ἐρυθρὸν ἀπὸ τὸ αἷμα τῆς Ἀφροδίτης, ἡ ὁποία, σπεύσασα εἰς βοήθειαν τοῦ ἀποθνήσκοντος Ἀδ., ἐκεντήθη ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν τοῦ ρόδου. Κατὰ τὴν κάθοδον τοῦ Ἀδ. εἰς τὸν Ἅδην ἡ Περσεφόνη, θελχθεῖσα ἐπίσης ὑπὸ τῆς καλλονῆς του, ἠθέλησε νὰ τὸν κρατήσῃ δι' ἑαυτὴν καὶ τούτου ἕνεκα διεπληκτίσθη πρὸς τὴν Ἀφροδίτην, ἀπαιτήσασαν τὴν εἰς τὴν γῆν ἐπάνοδόν του.

Ἡ ἔρις τῶν δύο θεαινῶν λύεται τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Διός, ὅστις συμβιβάζει τὰ πράγματα, ὅπως ἐλέχθη προηγουμένως. Ἀπὸ τῶν ἀπόψεων τούτων ὁ μῦθος εἶναι παράλληλος πρὸς τὸν ἀσιατικὸν μῦθον τοῦ Θαμμοὺζ καὶ τῆς Ἰστάρ.

Ἀδώνια Μυστήρια. Ὁ μῦθος ἐπίσης συγγενεύει καὶ πρὸς τὸν τοῦ Ἄτυος καὶ τῆς Ἀγδίστεως Κυβέλης. Τὸ οὐσιῶδες τοῦ μύθου, παραμένον τὸ αὐτὸ εἰς ὅλας τὰς μορφὰς καὶ παραλλαγάς, εἶναι ἡ ἔρις τῶν δύο θεαινῶν, ὁ αἰφνίδιος θάνατος τοῦ Ἀδώνιδος καὶ ἡ ἐπιστροφή του (ἀνάστασίς του). Ἐπὶ τῶν δύο τελευταίων σημαντικῶν γεγονότων τοῦ μύθου ἐστηρίχθη ἡ λατρεία τοῦ Ἀδ., ἡ ὁποία ἀναφαίνεται ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Πρὸς τιμήν του ἑωρτάζετο καὶ ἑορτὴ πένθιμος, τὴν ὁποίαν ἡ Πραξίλλα τὸν Ε' αἰῶνα ἀναφέρει ὅτι ἐτελεῖτο κατὰ τὰ μέσα τοῦ θέρους, ὥραν τοῦ ἔτους κατὰ τὴν ὁποίαν, ὡς φαίνεται, ἐτελεῖτο συνήθως ἡ ἑορτὴ αὕτη καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

Ἐν Φοινίκῃ, καὶ δὴ ἐν τῇ πόλει αὐτῆς Βύβλῳ, αἱ τελεταὶ τῶν Ἀδωνίων ἤρχιζον (βλ. βιβλ. *2*), «κατὰ τὴν περίοδον, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Ἀδώνιδος, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὸν Λίβανον, χρωματίζονται ἐρυθρωπὰ ἐκ τοῦ χρώματος τῆς συναποκομιζομένης ὑπ' αὐτῶν ἰλύος. Αἱ γυναῖκες τῆς Φοινίκης ἐπίστευον ὅτι ἡ πληγὴ τοῦ Ἀδών. ἀνενεοῦτο κατ' ἔτος καὶ ὅτι τὸ αἷμα του ἐχρωμάτιζε τὸν ποταμόν. Τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἔδιδε τὸ σύνθημα τῆς ἐνάρξεως τῶν Ἀδωνίων καὶ ἕκαστος ἐλάμβανε ὕφος πένθιμον». Ἐνῷ ὅμως εἰς τὴν Βύβλον ἑωρτάζετο πρῶτον ὁ θάνατος καὶ κατόπιν ἡ ἀνάστασίς του, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐγίνετο πρῶτον ἡ εὔθυμος τελετὴ καὶ κατόπιν ἡ πένθιμος». Κατὰ τὸν Mackey (βλ. μνημ. ἔργ.) «ἡ ἰδία ἡ Βασίλισσα, ἔφερε τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀδώνιδος, συνοδευομένη ἀπὸ τὰς εὐγενεστέρας δεσποίνας τῆς Ἀλεξανδρείας, φερούσας κάνιστρα μὲ γλυκίσματα, δοχεῖα μὲ ἀρώματα, κλάδους δένδρων καὶ καρποὺς ροιᾶς. Ἡ πομπὴ ἐκλείετο ὑπὸ γυναικῶν, φερουσῶν δύο κλίνας, θαυμασίως κατειργασμένας μὲ χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ προοριζομένας μίαν διὰ τὴν Ἀφροδίτην καὶ μίαν διὰ τὸν Ἄδωνιν».

Ἐκ τῆς Φοινίκης τὰ Ἀδώνια μετεφέρθησαν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν, τὴν Βαβυλωνίαν, τὴν Περσίαν. Διῆλθον διὰ τῆς Κύπρου, ὅπου, ὡς ὑπό τινων συγγραφέων ὑποστηρίζεται (βλ. βιβλ. *34*, τόμ. Α', σελ. 246-255), ἀπετέλεσαν τὴν δευτέραν βαθμίδα τῶν μυστηρίων, τῶν εἰσαχθέντων εἰς τὴν πόλιν τῆς Παλαιπάφου ὑπὸ τοῦ «*Κινύρα*» (βλ. λ.). Κατὰ τὴν βαθμίδα ταύτην ἡ ἑορτὴ διήρκει δύο ἡμέρας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη ἐκαλεῖτο ἀφανισμός, ἡ δὲ δευτέρα εὕρεσις. Τὴν πρώτην ἡμέραν οἱ μύσται ἐθρήνουν τὴν εἰς τὸν Ἅδην κατάβασιν τοῦ Ἀδ. καὶ παρεσκεύαζον τὰ εἰς κηδείαν νενομισμένα. Ταῦτα ἦσαν πρῶτον ἡ πρόθεσις τοῦ νεκροῦ (εἴδωλα πολλαχοῦ νεκροῖς ἐκκομιζομένοις ὅμοια... καὶ ταφὰς ἐμιμοῦντο κοπτόμεναι καὶ θρήνους ᾖδον, Πλούτ. Ἀλκ. 18) καὶ αἱ θυσίαι («εἰώθασι γὰρ ἐν τοῖς Ἀδωνίοις πυροὺς καὶ κριθὰς σπείρειν» Σχολιαστὴς Ἀθηναίου): δεύτερον ὁ στολισμὸς τῆς νεκρικῆς κλίνης, ἐπὶ τῆς ὁποίας προετίθεντο τὰ εἴδωλα τοῦ Ἀδ. καὶ τῆς Ἀφροδίτης, διὰ τῶν Ἀδώνιδος κήπων, ὀστράκων δηλ. ἢ μικρῶν ἀγγείων, εἰς τὰ ὁποῖα αἱ γυναῖκες ἐφύτευον μάραθον ἢ θρίδακα ἢ ἄλλα ταχέως ἀναθάλλοντα, ἀλλὰ καὶ ταχέως μαραινόμενα μικρὰ φυτὰ («Βάλλε δ' ἐνὶ στεφάνοισι καὶ ἄνθεσι πάντα σὺν αὐτῷ ὡς τῆνος τέθνακε καὶ ἄνθεσι πάντ' ἐμαράνθη» Βίωνος Εἰδ. 16): τρίτον ἡ ἐκφορὰ («ἐπὶ γὰρ τὴν θάλατταν ἐκφέροντες τὸν Ἄδωνιν ἔρριπτον ἐπ' αὐτὴν» Θεοκρίτου σχολιαστής, Ζηνόβιος Α', 49). Ὁ συμβολισμὸς τῶν Ἀδωνίων τούτων ἐνέκειτο κυρίως εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Διὸς πρὸς τὸν Ἄδωνιν, συντελέσαντος, ὅπως οὗτος ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ζωήν, ἀγάπην δεικνύουσαν, ὅτι ὅ,τι ἑνοῖ ἡ ἀρετή, ὁ θάνατος δὲν δύναται νὰ χωρίσῃ. Καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν ἡ θλῖψις μετεβάλλετο εἰς χαρὰν καὶ ἐπανηγυρίζετο ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἀδώνιδος.

Ἐκ τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἀμαθοῦντος, τὰ Ἀδώνια διεπεραιώθησαν εἰς τὴν Ρόδον, ὅπου ὑπῆρξε μάλιστα καὶ εἶδος τι ἀδελφότητος, τὰ μέλη τῆς ὁποίας ἐκαλοῦντο Ἀδωνιασταί. Ἐκ τῆς Ρόδου διεπεραιώθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ὅμως δὲν εἶναι θετικῶς γνωστόν, ἂν ὑπῆρχεν ἑορτὴ ἀναστάσεως, ἑωρτάζετο δ' ἁπλῶς ὁ θάνατος τοῦ Ἀδώνιδος κατὰ τρόπον ὁμοιάζοντα πρὸς τὸν τῆς πρώτης ἡμέρας τῶν ἐν Κύπρῳ Ἀδωνίων. Καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅμως ἡ τελετὴ ἐγίνετο τὸ θέρος.

Τὰ Ἀδώνια ὡς μυστήρια εἰσήχθησαν κατὰ τὸν Mackey, (βλ. βιβλ. 1, τόμ. Α') «καὶ κατά τινα ἐποχὴν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ὅπου αἱ Ἑβραῖαι γυναῖκες συνείθιζον νὰ θρηνῶσιν ἅπαξ τοῦ ἔτους διὰ τὸν θεὸν Ἄδωνιν εἰς τὸν ὁποῖον ἔδιδον τὸ ὄνομα Θαμμοὺζ (βλ. ἀνωτέρω). Κατὰ τοὺς Calmet καὶ Faber ὁ Ἄδωνις ἐταυτίζετο οὕτω

πως μὲ τὸν Βεὲλ-Φεγώρ, τὸ εἴδωλον τῶν Μοαβιτῶν, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸ κεφάλ. κε' τῶν 'Αριθ. τῆς Παλ. Διαθήκης.

Πολὺ ὀλίγα γνωρίζομεν, κατὰ τὸν Mackey, περὶ τῶν τελετῶν τῆς μυήσεως εἰς τὰ μυστήρια ταῦτα. 'Ο Δούνκαν γράφει, ὅτι ἀντικείμενον τῆς μυήσεως ἦτο ἡ θλῖψις τῆς 'Αφροδίτης, ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ 'Αδώνιδος. «'Ολόκληρος ἑβδομὰς κατηναλίσκετο διὰ τὴν τελετήν: ὅλαι αἱ οἰκίαι ἐκαλύπτοντο μὲ μαῦρα ὑφάσματα: πένθιμοι πομπαὶ διήρχοντο ἐκ τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως, ἐνῶ οἱ πιστοὶ ἐμαστίγουν ἑαυτούς, ἐκβάλλοντες ἀγρίας κραυγάς. Ἤρχιζαν τότε τὰ ὄργια, εἰς τὰ ὁποῖα ἐγίνετο ἀναπαράστασις τοῦ μυστηρίου τοῦ θανάτου τοῦ 'Αδώνιδος. 'Επηκολούθει εἰκοσιτετράωρος νηστεία, μετὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἱερεῖς ἀνήγγελλον τὴν ἀνάστασιν τοῦ θεοῦ. Χαρὰ τότε κατελάμβανε τοὺς ἑορταστάς, αἱ δὲ τελεταὶ ἔληγον μὲ μουσικὴν καὶ χορούς.

'Ο 'Ιούλιος Φερμίκιος, χριστιανὸς συγγραφεὺς τοῦ 4ου αἰῶνος, εἰς ἕνα λόγον του, ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας Κώνσταν καὶ Κωνστάντιον, περιγράφει ὡς ἑξῆς ἓν μέρος τῶν τελετῶν τοῦ 'Αδώνιδος. «Μίαν ὡρισμένην νύκτα, ἓν ὁμοίωμα τοποθετεῖται ἐπὶ μιᾶς κλίνης καὶ τὸ θρηνοῦσι μὲ πενθίμους κραυγάς». Ὅταν τέλος χορτάσουν μὲ τοὺς πλαστοὺς των θρήνους, εἰσάγεται φῶς καὶ ὁ ἱερεύς, ἀφοῦ πρῶτον μυρώσῃ τὰ στόματα ὅλων ἐκείνων,οἱ ὁποῖοι ἐθρήνουν, ψιθυρίζει μὲ ἁπαλὴν φωνήν:

«Θαρρεῖτε μύσται τοῦ Θεοῦ σεσωσμένοι
ἔσται γὰρ ἡμῖν ἐκ πόνων σωτηρία».

'Εκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται, ὅτι αἱ τελεταὶ ἦσαν ἀναπαράστασις τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ 'Αδώνιδος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μυουμένου.

Λείψανα τῆς συμβολικῆς λατρείας τοῦ 'Αδώνιδος, ἤτοι τῶν ἀρχαίων 'Αδωνίων, σώζονται καὶ παρὰ τῷ σημερινῷ ἑλληνικῷ λαῷ καὶ δὴ ἐν 'Ηπείρῳ. Οὕτω ἐν Βίτσῃ τοῦ Ζαγορίου κατὰ τὸ ἔαρ αἱ παρθένοι, ἐξερχόμεναι ἀνὰ τοὺς ἀγρούς «π α ί ζ ο υ ν τ ὸ ν Ζ α φ ε ί ρ η». Μία δηλ. ἐξ αὐτῶν ἢ παῖς τις, προσποιεῖται νεκρὸν νεανίαν καὶ ἐξαπλοῦται ἐπὶ τῆς γῆς μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας. Αἱ ἄλλαι, ἀφοῦ κοσμήσουν τὸν δῆθεν νεκρὸν δι' ἀνθέων, κάθηνται πέριξ αὐτοῦ, θρηνοῦσαι διὰ γοερῶν ᾀσμάτων τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ νέου, τὸν ὁποῖον καλοῦσιν Ζ α φ ε ί ρ η ν. Ὅταν δὲ δοθῇ τὸ σύνθημα καὶ ἀκουσθῇ τὸ ἐγερτήριον ἐπιφώνημα, τότε ὁ νεκρὸς ἀνίσταται καὶ τὴν ἀνάστασίν του συνοδεύουν ἰαχαὶ χαρμόσυνοι καὶ γέλωτες καὶ ᾄσματα εὔθυμα. Κατὰ δὲ τὸν Γερμανὸν καθηγητὴν Hermann Lybke «τὸ ἐν Κύπρῳ τελούμενον ἔθιμον κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Λαζάρου, κατὰ τὸ ὁποῖον ὡραῖος παῖς μὲ περιβολὴν ἑορτάσιμον ὑποκρίνεται τὸν νεκρόν, ἵνα ἀναστηθῇ κατόπιν ὑπὸ τῶν ἱερέων, ὑπενθυμίζει τὰ κατὰ τὸν Ἄδωνιν».

'Ερμηνεῖαι τοῦ μύθου καὶ τῆς λατρείας τοῦ 'Αδώνιδος. 'Ο Κορνοῦτος (τὸν Α' μ. Χ. αἰῶνα) ἑρμηνεύει τὸν μῦθον ὡς ἑξῆς: 'Ο θάνατος τοῦ 'Αδώνιδος δηλοῖ τὸν ἐπί τινα χρόνον ἀφανισμὸν τῆς σπορᾶς ἐντὸς τῆς γῆς, ὁ δὲ πλήξας τὸν θεὸν κάπρος τὸν ὀδόντα τοῦ ἀρότρου, ὑπὸ τοῦ ὁποίου, ἀνοιγομένη ἡ γῆ, δέχεται τὴν σποράν· ἡ διαμονὴ τοῦ θεοῦ παρὰ τῇ Περσεφόνῃ ἐμφαίνει τὴν κατάχωσιν τῆς σπορᾶς ὑπὸ τὴν γῆν, ἡ δὲ παρὰ τῇ 'Αφροδίτῃ διαμονὴ τὴν ἀναβλάστησιν αὐτῆς ὑπὲρ τὴν γῆν.

'Ο Μακρόβιος ἐξηγεῖ τὴν ἀλληγορίαν, τὴν ὁποίαν περικλείουν τὰ 'Αδώνια, ὡς ἀκολούθως:

«Οἱ φιλόσοφοι ἔδωσαν τὸ ὄνομα τῆς 'Αφροδίτης εἰς τὸ ἀνώτερον ἡμισφαίριον (=τὸ Βόρειον), καὶ τὸ ὄνομα τῆς Περσεφόνης εἰς τὸ κατώτερον (=τὸ Νότιον). Διὰ τοῦτο καὶ ἡ 'Αφροδίτη παρὰ τοῖς 'Ασσυρίοις καὶ τοῖς Φοίνιξι θρηνεῖ, ὅταν ὁ ἥλιος (=Ἄδωνις) κατὰ τὴν ἐτησίαν του διαδρομὴν διὰ μέσου τῶν δώδεκα Ζωδιακῶν σημείων, μεταβαίνει εἰς τοὺς ἀντίποδάς μας. Διότι ἐξ αὐτῶν τῶν σημείων τὰ ἓξ λέγονται ἀνώτερα καὶ τὰ ἄλλα ἓξ κατώτερα. Ὅταν ὁ Ἥλιος εὑρίσκεται εἰς τὰ κατώτερα σημεῖα καὶ αἱ ἡμέραι εἶναι μικραί, ἡ θεὰ ὑποτίθεται ὅτι θρηνεῖ τὸν πρόσκαιρον θάνατον καὶ τὴν στέρησιν τοῦ 'Ηλίου, κρατουμένου ὑπὸ τῆς Περσεφόνης, τὴν ὁποίαν θεωροῦμεν ὡς θεὰν τῶν νοτίων χωρῶν ἢ τῶν ἀντιπόδων. 'Ο Ἄδωνις δ' ἐπιστρέφει εἰς τὴν 'Αφροδίτην, ὅταν ὁ Ἥλιος, διελθὼν ἐκ τῶν ἓξ κατωτέρων ζῳδιακῶν σημείων, εἰσέρχεται εἰς τὰ ἓξ τοῦ ἰδικοῦ μας ἡμισφαιρίου, ἐπαυξάνων οὕτω τὸ φῶς του καὶ καθιστῶν τὰς ἡμέρας μακροτέρας. 'Ο ἀγριόχοιρος, ὁ ὁποῖος λέγεται, ὅτι ἐφόνευσε τὸν Ἄδωνιν, συμβολίζει τὸν χειμῶνα, διότι τὸ ζῷον τοῦτο, κεκαλυμμένον μὲ τραχὺ τρίχωμα, ἀρέσκεται εἰς τὸ ψῦχος, τὴν βροχὴν καὶ τὴν ἰλύν, ἡ δὲ συνήθης του τροφὴ εἶναι τὰ βαλανίδια, καρπὸς χειμερινός. 'Ο ἥλιος λέγεται ἐπίσης ὅτι πληγώνεται ἀπὸ τὸν χειμῶνα, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν χάνομεν τὸ φῶς καὶ τὴν θερμότητά του' ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ὁ θάνατος προκαλεῖ ἐπὶ τῶν ζώντων πλασμάτων. 'Η 'Αφροδίτη ἀγάλλεται καὶ πάλιν, οἱ ἀγροὶ στολίζονται ἐκ νέου μὲ ἄνθη, ἡ χλόη φύεται καὶ πάλιν εἰς τοὺς λειμῶνας καὶ τὰ δένδρα ἀνακτοῦν τὰ φυλλώματά των».

(Τεκτον.). Κατὰ τὸν Mackey (βλ. βιβλ. 1) τὰ 'Αδώνια Μυστήρια συνδέονται μὲ τὸν Τεκτονισμὸν ἕνεκα δύο λόγων. 'Ο πρῶτος λόγος εἶναι, ὅτι ὁ συμβολισμὸς καὶ ἡ ἐσωτερική των διδασκαλία, ὅπως καὶ ὁ θρησκευτικός των σκοπὸς καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀποδείξεως τούτου, ἔχουν μεγίστας ἀναλογίας μὲ τὸν 'Ελευθ.·. Τεκτ.·., πολὺ μεγαλυτέρας παντὸς ἄλλου Μυστηρίου ἢ τρόπου μυήσεως τοῦ ἀρχαίου κόσμου· ὁ δεύτερος λόγος εἶναι, ὅτι ὁ κύριος τόπος τῆς τελέσεώς των τὰ φέρει εἰς στενὴν ἐπαφὴν μὲ τὴν περὶ καταγωγῆς τῆς Β.·. Τ.·. παράδοσιν. Διότι τὰ 'Αδώνια ἐτελοῦντο κυρίως εἰς τὴν Βύβλον, πόλιν τῆς Φοινίκης, τῆς ὁποίας τὸ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ὄνομα εἶναι Γ ι β ὰ λ καὶ οἱ κάτοικοι Γ ι β α λ ῖ τ α ι ἢ Γ ί β λ ι ο ι, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος εἰς τὸ Α' βιβλίον τῶν Βασιλέων (κεφ. ε' 18), ὅτι ἦσαν «λ ι θ ο τ ό μ ο ι» χρησιμοποιηθέντες ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ. «Ἕπεται ἐκ τούτου—κατὰ τὸν Mackey—ὅτι ὑπῆρχε στενὴ σχέσις μεταξὺ τῶν λιθοτόμων τοῦ πρώτου Ναοῦ καὶ τῶν κατοίκων τῆς Βύβλου, ἕδρας τῶν 'Αδωνίων Μυστηρίων, ὁπόθεν οἱ μύσται των διεσπάρησαν εἰς ἄλλας χώρας». 'Ο δεύτερος λόγος εἶναι, ὅτι τὰ Μυστήρια ταῦτα, ὅπως καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι μυστηριακαὶ ὀργανώσεις τῆς ἀρχαιότητος, σκοπὸν ἀρχικὸν εἶχον τὴν μεταξὺ τῶν μεμυημένων διάδοσιν τοῦ κεκρυμμένου ἄλλοτε δόγματος τῆς μελλούσης ζωῆς. 'Ο μῦθος τοῦ 'Αδώνιδος ἐν Συρίᾳ, ὅπως καὶ τοῦ 'Οσίριδος ἐν Αἰγύπτῳ, τοῦ Ἄτυος ἐν Σαμοθράκῃ ἢ τοῦ Διονύσου ἐν 'Ελλάδι, συμβολίζει τὰς δύο μεγάλας ἰδέας τῆς παρακμῆς καὶ τῆς ἀνορθώσεως. Οἱ μῦθοι οὗτοι, ἄλλοτε ἐμφανιζόμενοι ὡς σκότος καὶ φῶς, ἄλλοτε ὡς θάνατος καὶ ζωή, πάντοτε ὅμως διατηροῦντες—ἀνεξαρτήτως τῆς μορφῆς τοῦ πλαισίου τῆς ἀλληγορίας των—τὴν ἀχώριστον ἰδέαν περὶ τοῦ κάτι, τὸ ὁποῖον ἀπωλέσθη καὶ κατόπιν ἀνεκτήθη, ὡς ἑρμηνείαν των, ἐδίδασκον, ὅπως καὶ ὁ 'Ελευθεροτεκτονισμὸς σήμερον διὰ παραπλησίου σχεδὸν συστήματος ἀλληγοριῶν ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σώματος ἔρχεται ἡ αἰωνία ζωὴ τῆς ψυχῆς. 'Ο ἐρευνητὴς 'Ελ.·. Τέκτ,·. δύναται οὕτω—λέγει ὁ Mackey—νὰ ἀνεύρῃ τὴν ὑφισταμένην ἐν τῷ συμβολισμῷ ἀναλογίαν μεταξὺ τῶν μυστηρίων τοῦ 'Αδώνιδος καὶ τοῦ μύθου τοῦ Χ,·. Α.·.».

'Η γνώμη ἐξ ἄλλου τοῦ A. Waite (βλ. βιβλ. *3*, τόμος Α'), ὅτι τὰ 'Αδώνια, εἰσαχθέντα ἐκ Φοινίκης εἰς τὴν 'Ελλάδα, διέφθειρον ἐξ ἀντανακλάσεως τὴν ἁγνότητα τῶν 'Ελευσινίων Μυστηρίων, πληρώσαντα τὴν καρδίαν τῆς Περσεφόνης μὲ τὸ ἐρωτικὸν πάθος ὑπὲρ τοῦ ὡραίου ἐφήβου, ὡς καὶ ἡ ἐντελῶς ἀρνητικὴ θεωρία του περὶ τοῦ μυστηριακοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, δὲν φαίνονται ἀποδίδουσαί τι πλέον τῆς προσωπικῆς του καὶ ἐν πολλοῖς ἐντελῶς ὅμως ἀστηρίκτου ἀντιλήψεως καθόσον οἱ Τέκτ.·, συγγραφεῖς παραδέχονται σήμερον, ὅτι ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ 'Αρχαῖα Μυστήρια—τόσον τὰ 'Ελληνικὰ ὅσον καὶ τὰ Αἰγυπτιακά, τὰ Φοινικικὰ ἢ τὰ Περσικὰ—περιέκλειον εἰς τὰς ἀλληγορίας των ὁλόκληρον φιλοσοφικὸν σύστημα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. Βλ. βιβλ. 31 (τόμ. Α'), 32 (τόμ. Α') 1, (τόμ. Α) 23 (τόμ. Δ') Πρὸς τούτοις: ΠΛΑΤΩΝΟΣ: Φαίδων (276, Ε) καὶ σχόλια Πλάτ. Φαίδ.— GRESSMANN: Altsemitische Pflanzen—Mysterien.—BRUGSCH: Die Adonisklage *(Βερολῖνον 1852)* — RCULEZ: Sur les Adonies *(ἐν* Melanges *τόμ. Γ').*— GREVE: De Adonide *(Λειψία 1877)*,—MANNHARDT: Antique Wald und Fela kulte *(σελ. 172 κ. ἑ.).—Δ. Μ. ΣΑΡΡΟΥ: α) Λείψανα τῆς λατρείας τοῦ Λίνου καὶ 'Αδώνιδος ἐν 'Ηπείρῳ: ὁ Ζαφείρης. (Δελτίον 'Ιστορικῆς καὶ 'Εθνολογικῆς 'Εταιρείας, Τόμ. Ε', 1897, σελ. 47.— 351). β) Περὶ τοῦ 'Αδώνιδος καὶ τῆς λατρείας αὐτοῦ («Νέον "Εθνος» τῆς Λάρνακος Κύπρου, 1)14 'Ιαν. 1902).*

ἀετός. Τὸ πτηνὸν τοῦτο εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς λαοὺς ὑπῆρξε τὸ πτηνὸν τῶν θεῶν καὶ τὸ σύμβολον τῆς βασιλικῆς δυνάμεως καὶ τοῦ βασιλικοῦ μεγαλείου, σχετικοὶ δὲ πρὸς τὴν δοξασίαν ταύτην εἶναι καὶ οἱ πρὸς αὐτὸ συνδεόμενοι μῦθοι, ἀνατολικοί, 'Ελληνικοὶ καὶ βυζαντινοί, κατὰ τιὺς ὁποίους ἀετὸς σώζει βρέφη ἢ προστατεύει ἀνθρώπους (Γίλγαμον, 'Αχαιμένην, Γόρδιον, Βασίλειον τὸν Μακεδόνα, Ζὰλ τῶν Περσῶν, κλπ.) προωρισμένους ὑπὸ τῆς μοίρας νὰ βασιλεύσουν. 'Ο ἀετὸς ὑπῆρξεν ἀείποτε τὸ σύμβολον καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς ἡ ἀλληγορία τῆς δυνάμεως, τοῦ μεγαλείου, τῆς μεγαλοφυΐας.

'Η ἰδέα, τὴν ὁποίαν ἐσυμβόλισεν ὁ ἀετὸς εἰς τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς λαούς, ἦτο ἤδη ἀπὸ παλαιοτάτων χρόνων γνωστὴ εἰς τοὺς 'Ασιατικοὺς λαούς. Εἰς τὴν μυθολογίαν ὁ ἀετὸς εἶναι τὸ ἱερὸν πτηνὸν τοῦ ἡλίου, εἰς δὲ τὴν 'Ινδικὴν εἶναι ὁ ἵππος τοῦ Βισνοῦ, ὁ ἵππος τοῦ ἡλίου. Εἰς τὴν ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἦτο τὸ σύμβολον τοῦ Διός, εἰς τὸν ὁποῖον κομίζει τὸ βέλος, καθ' ὃν χρόνον ὁ Ζεὺς ἑτοιμάζεται εἰς τὸν μέγαν ἀγῶνα κατὰ τῶν Τιτάνων. Οἱ Δρυΐδαι εἶχον τὸν ἀετὸν ὡς σύμβολον τοῦ ὑπερτάτου θεοῦ των. 'Ο 'Ελληνικὸς ἀετὸς εἶναι σύμβολον τῆς ἰσχύος, τοῦ φωτὸς καὶ τῆς εὐτυχίας, συγχρόνως ὅμως καὶ τῆς τυραννίας (ὡς τοιοῦτος κατατρώγει τὸ ἧπαρ τοῦ Προμηθέως). 'Αφοῦ δ' ὁ ἀετὸς εἶναι τὸ ὑλικὸν σύμβολον τῶν ἀθανάτων, γίνεται καὶ τὸ σύμβολον τῆς ἀθανασίας, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἡ ὁποία μετὰ θάνατον ὁρμᾷ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ σῶμα. 'Επίσης, συμφώνως πρὸς τὰς ἰδέας ταύτας, ὁ ἀετὸς ἔγινε τὸ ἔμβλημα τῆς κοσμικῆς ἰσχύος.

'Ο Κικέρων, ἀναφέρων τὸν μῦθον, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Γανυμήδης ὡδηγήθη πλησίον τοῦ Διός, ἐπιβαίνων ἀετοῦ, γράφει ὅτι διὰ τούτων διδασκόμεθα, ὅτι ὁ πράγματι σοφὸς ἄνθρωπος, ἐμποτιζόμενος ἀπὸ τὸ ἀπαστράπτον φῶς τῆς ἀρετῆς, καθίσταται βαθμηδὸν ὅμοιος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐν τέλει ἀνυψοῦται καὶ ἵπταται πρὸς αὐτόν.

Εἰς τὴν χριστιανικὴν τέχνην ὁ ἀετὸς ἐθεωρήθη ὡς σύμβολον τοῦ 'Αγ. Πνεύματος, τὸ ὁποῖον «ὅπου θέλει πνεῖ» ὡς καὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ 'Ιωάννου. Εἶναι ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων τοῦ ὁράματος τοῦ 'Ιεζεκιὴλ (κεφ. α', 10) καὶ τῆς 'Αποκαλ. (κεφ. δ', 7). Πτέρυγας ἀετοῦ φέρει ἐπίσης καὶ ἡ πρὸ τῶν Πυραμίδων Αἰγυπτία Σφίγξ. Εἰς τὰς παραστάσεις αὐτὰς θεωρεῖται ὡς σύμβολον τοῦ «γινώσκειν».

'Αετὸς κρατῶν εἰς τοὺς ὄνυχάς του ὄφιν, ἦτο συνήθως συμβολικὴ εἰκὼν τῶν μυθολογιῶν τῶν πρωτογόνων λαῶν, διὰ τῆς ὁποίας ἐσυμβόλιζον τὸν ἀγῶνα τοῦ οὐρανοῦ ἢ τοῦ ἡλίου κατὰ τῶν νεφῶν.

Εἰς τὴν ἑρμητικὴν φιλοσοφίαν, οἱ φιλόσοφοι ἐκάλεσαν (βλ. βιβλ. **19**, σελ. 182—183) *«ἀετὸν»* μὲν τὸν ὑδράργυρον ἢ τὸ πτητικὸν καὶ ἐξατμιστὸν τμῆμα τῆς ὕλης, *λέοντα* δὲ τὸ μόνιμον τμῆμα καὶ ὡμιλοῦσι περὶ μαχῶν μεταξὺ τῶν δύο τούτων ζώων. 'Εφαντάσθησαν δικαίως, ὅτι ὁ ἀετὸς ὑπῆρξεν αἴσιος οἰωνὸς εἰς τὸν Δία, ἀφοῦ ἡ ὕλη ἐξατμίζεται, καθ' ὃν χρόνον αἴρει νίκην ἐπὶ τοῦ Κρόνου, τούτέστι ὅταν τὸ φ α ι ὸ ν χρῶμα λαμβάνῃ τὴν θέσιν τοῦ μέλανος». 'Επίσης κατὰ τὸν Βασίλειον Βαλεντῖνον (βλ. βιβλ. **9**, σελ. 123) «ἡ εἰκὼν τοῦ Μεγάλου μαγικοῦ παράγοντος τῶν ἑρμητιστῶν εἶναι ὄφις (ζωϊκὸν ρεῦμα), περιτυλισσόμενος περὶ τὸν ἥλιον (λόγον πρωτοβουλίαν, ἄρρενα ἐνέργειαν, στήλην J.·.) καὶ τὴν σελήνην (φαντασίαν· ἀντιληπτικότητα, γυναικείαν εὐαισθησίαν, στήλην Β.·.). 'Ο ὄφις οὗτος καταλήγει εἰς δύο κεφαλάς, αἱ ὁποῖαι ἀντικρύζουν ἀλλήλας ἀλληλοαπειλούμεναι, μιᾶς λέοντος (θετικὸς πόλος, σφρῖγος, ἀνεξάτμιστον, σταθερότης) καὶ ἑτέρας ἀετοῦ (ἀρνητικὸς πόλος, ὠμότης, εὐκινησία, πτητικόν»).

(Τεκτον.).—'Ο ἀετὸς τιμᾶται εἰς τοὺς ἀνωτ.·. βαθ.·. τοῦ Σκωτ.·. Δόγμ.·. ὡς σύμβολον τῆς σοφίας. 'Επίσης τὸ ὄνομα ἀετὸς χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς ὀνομασίας διαφόρων βαθμῶν καὶ ταγμάτων (π.χ. *ἱππότης τοῦ ἀετοῦ, τοῦ μέλανος ἀετοῦ, τοῦ ἐρυθροῦ ἀετοῦ, τοῦ χρυσοῦ ἀετοῦ, τοῦ ἀετοῦ καὶ πελεκάνου, τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος ἀετοῦ*, κλπ.).

'Επὶ τοῦ κοσμήματος τοῦ βαθμ.·. τοῦ Ροδ.·. †.·. ὑπάρχει καὶ ἀετὸς μὲ ἀνοικτὰς τὰς πτέρυγας εἰς τοὺς πόδας τοῦ σταυροῦ, συμβολίζων τὴν ἀπὸ τῶν ταπεινῶν παθῶν τῆς γῆς πτῆσιν καὶ τὴν ἄνοδον εἰς ἀνωτέρας πνευματικὰς σφαίρας.

ἀετὸς δικέφαλος. 'Η συμβολικὴ αὐτὴ παράστασις, ἡ ὁποία ἦτο ἐν χρήσει εἰς τὴν Μ. 'Ασίαν, Μεσοποταμίαν, κατὰ τὴν Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν, κλπ. ἐγένετο δεκτὴ ὡς σύμβολον ἐν τῷ 'Ελευθεροτεκτονισμῷ.

'Ο "Υπατος Μάριος καθιέρωσε τὸν 'Αετόν, 8 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ὡς τὸ μόνον Ρωμαϊκὸν ἔμβλημα ἐπὶ κεφαλῆς ἑκάστης λεγεῶνος. "Οταν ἡ Αὐτοκρατορία κατέστη διπλῆ, τότε καὶ ὁ 'Αετὸς κατέστη Δικέφαλος μὲ τὴν μίαν κεφαλὴν ἀτενίζουσαν πρὸς τὴν Δύσιν, καὶ τὴν ἄλλην πρὸς τὴν 'Ανατολήν, τὸ Βυζάντιον.

Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας, ἰσχυριζόμενοι ὅτι εἶναι οἱ Διάδοχοι τῆς 'Αρχαίας Ρώμης ἔλαβον ὡς ἔμβλημά των τὸν Δικέφαλον 'Αετόν. Καὶ ἡ Τσαρικὴ Ρωσία ἐπίσης εἶχεν ὡς ἔμβλημα τὸν Δικέφαλον 'Αετόν, μετὰ τὸν κατὰ τὸ 1469 γάμον 'Ιβὰν τοῦ Γ' μὲ τὴν Ζωὴν Παλαιολόγου θυγατέρα τοῦ Θωμᾶ "Αρχοντος τοῦ Μωρέως διεκδικοῦντος τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου.

Κατὰ τὸν Mackey (βλ. βιβλ. **1**), ὁ Δικέφαλος 'Αετὸς ἐγένετο πιθανῶς δεκτὸς τὸ πρῶτον ὡς σύμβολον ἐν τῷ 'Ελευθεροτεκτονισμῷ ἐν ἔτει 1758, ὅτε τὸ Συμβούλιον τῶν *Αὐτοκρατόρων 'Ανατολῆς καὶ Δύσεως* (βλ. λ.) ἐγκαθιδρύθη ἐν Παρισίοις. Τὸ δόγμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον περιελάμβανεν 25 βαθμούς, ἀπεδέχθη ἀκολούθως καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῶν Τριῶν Σφαιρῶν ἐν Βερολίνῳ.

'Ο Δικέφαλος 'Αετὸς καθιερώθη καὶ ὡς ἔμβλημα καὶ κόσμημα τοῦ 33ο ἢ τελευταίου βαθμοῦ τοῦ 'Α.·. καὶ 'Α.·. Σκωτ. Δόγ.·., τοῦ ὁποίου ἱδρυτὴς ὑπῆρξεν ὁ αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος Β'. Εἶναι ἀργυροῦς δικέφαλος ἀετὸς μὲ ἀναπεπταμένας πτέρυγας, φέρων χρυσοῦν στέμμα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν καὶ κρατῶν διὰ τῶν ὀνύχων του ὁριζοντίως ξίφος. Κάτωθεν αἱ λέξεις: Deus meumque Jus (=ὁ Θεὸς καὶ τὸ Δίκαιόν μου). Τὸ λάβαρον τοῦ Τάγμ.·. φέρει ἐπίσης τὸν Δικέφαλον 'Αετόν.

'Ο ἀδ.·. W. J. Chetwode Crawley (Transactions, Quator Coronati Lodge, σελ. 21-24 τόμος 24, 1911), παρέχει ἐνδιαφέρουσαν ἀφήγησιν τῆς ἐξελίξεως τοῦ Δικεφάλου 'Αετοῦ, ἥτις, ἂν δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀκριβής, πάντως εἶναι ἀρκετὰ ποιητική.

«Τὸ ἔμβλημα, γράφει, τοῦ Δικεφάλου 'Αετοῦ φέροντος στέμμα φαίνεται υἱοθετηθὲν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Αὐτοκράτορος 'Ανατολῆς καὶ Δύσεως». 'Απὸ τὸν βαθμὸν αὐτὸν μετεφέρθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ «'Υπάτου Πρίγκιπος Τέκτονος» τοῦ Δόγματος Τελειοποιήσεως. Τὸ Δόγμα αὐτὸ μὲ τοὺς 25 βαθμούς του ἠὐρύνθη τὸ 1801 εἰς Τσάρλεστον τῶν 'Ην. Πολιτειῶν εἰς τὸ 'Αρχαῖον καὶ 'Αποδεδεγμένον Δόγμα τοῦ 33ο μὲ τὸν Δικέφαλον 'Αετὸν ὡς τὸ κύριον ἔμβλημά του. "Οταν τὸ ἔμβλημα αὐτὸ ἐγένετο τὸ πρῶτον ἀποδεκτὸν εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς, ἦτο ἤδη ἐν χρήσει ἀπὸ πέντε χιλιάδων ἐτῶν ὡς σύμβολον ἰσχύος. Κανὲν ἄλλο ἐραλδικὸν ἔμβλημα εἶναι δυνατὸν νὰ καυχηθῇ ὅτι εἶναι τόσον ἀρχαῖον. "Ητο ἐν χρήσει χίλια ἤδη ἔτη πρὸ τῆς 'Εξόδου τῶν 'Εβραίων ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ δύο χιλιάδας καὶ πλέον ἔτη πρὸ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος.

'Η ἱστορία τοῦ 'Αετοῦ μας ἐγράφη ἀπὸ τὸν διαπρεπῆ 'Ασσυριολόγον κ. Thureau Dangin. Μεταξὺ

τῶν σημαντικωτέρων ἀνακαλύψεων, ὑπῆρχον δύο μεγάλοι κύλινδροι ἐξ ὀπτῆς γῆς φέροντες χαραγμένας πολλὰς ἑκατοντάδας στίχων κωνοειδοῦς γραφῆς. Οἱ κύλινδροι αὐτοὶ εἶχον εὑρεθῇ εἰς Τέλλο, ἥτις ὡς ἐξηκριβώθη ἦτο ἡ πόλις Lagash, κέντρον τῆς νοτίου Βαβυλωνίας, ἀφ' ὅτου ἡ Βαβυλὼν εἶχεν ἐπιβάλῃ τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς χώρας. Εὑρίσκονται τώρα εἰς τὸ Λοῦβρον, ἔχουν δὲ ἀποκρυπτογραφηθῇ ἀπὸ τὸν κ. Dangin.

Οἱ κύλινδροι αὐτοὶ ἦσαν οἱ θεμέλιοι λίθοι οἱ τοποθετηθέντες ὑπό τινος Γκιουντέα, ἡγεμόνος τῆς πόλεως Lagash διὰ τὸν ναὸν τὸν οἰκοδομηθέντα ἐκεῖ τὸ ἔτος 3000 π.Χ. Δὲν πρόκειται φυσικὰ περὶ πραγματικῶν λίθων, διότι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὴν Βαβυλωνίαν ὅλα τὰ κτίρια ἐγίνοντο ἀπὸ πλίνθους ἐξ ὀπτῆς γῆς.

Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν αὐτὴν ὁ ἡγεμὼν τῆς πόλεως λέγει ὅτι: «Τὰ ὕδατα τοῦ Τίγρητος ἐχαμήλωσαν καὶ καὶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἴσως ὀργὴ τῶν θεῶν». Ὁ ἡγεμὼν ἀφηγεῖται κατόπιν ὅτι εἶδεν ὄνειρον κατὰ τὸ ὁποῖον τοῦ ἀπεκαλύφθη ἡ θέλησις τῶν θεῶν. Παρουσιάσθη εἰς τὸν Βασιλέα εἷς θεῖος Ἀνήρ, τοῦ ὁποίου τὸ ἀνάστημα ἔφθανεν ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τοῦ ὁποίου ἡ κεφαλὴ ἔφερε τὸ στέμμα ἑνὸς θεοῦ ἄνωθεν τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε τὸ «πτηνὸν τῆς Τρικυμίας, ἐκτεῖνον τὰς πτέρυγάς του ὑπεράνω τῆς πόλεως καὶ τῆς πέριξ γῆς». Τὸ πτηνὸν αὐτὸ τῆς τρικυμίας ἦτο ὁ δικέφαλος ἀετός, τὸ «τότεμ»—ὡς τὸ ἀποκαλοῦν οἱ ἐθνολόγοι—τῆς ἰσχυρᾶς πόλεως Lagash τῶν Σουμερίων. Πρόκειται περὶ τῆς ἀρχαιοτέρας ἐμφανίσεως ἐν τῷ κόσμῳ τοῦ ἐμβλήματος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοὺς Σουμερίους περιῆλθεν εἰς τοὺς ἄνδρας τοῦ Ἀκάντι καὶ ἀπὸ αὐτοὺς εἰς τοὺς Χιττίτας, ὁπόθεν τὸ παρέλαβον οἱ Σελτζοῦκοι καὶ διὰ τῶν Σταυροφόρων ἔφθασεν εἰς τὴν Δύσιν».

ἀετοῦ, *ἱππότης τοῦ —*. Βλ. *ἱππότης τοῦ ἀετοῦ.*

***ἱππότης τοῦ Ἀμερικανικοῦ* —.** Βλ. *ἱππότης τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἀετοῦ.*

***ἱππότης τοῦ Ἐρυθροῦ* —.** Βλ. *ἱππότης τοῦ Ἐρυθροῦ ἀετοῦ.*

***ἱππότης τοῦ Μέλανος* —.** Βλ. *ἱππότης τοῦ Μέλανος ἀετοῦ.*

***ἱππότης τοῦ χρυσοῦ* —.** Βλ. *ἱππότης τοῦ χρυσοῦ ἀετοῦ.*

***ἱππότης τῶν δύο ἐστεμμένων* —.** Βλ. *ἱππότης τῶν δύο ἐστεμμένων ἀετῶν.*

***ἱππότης τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος* —.** Βλ. *ἱππότης τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος ἀετοῦ* ὡ, καὶ *ἱππότης Καδός.*

ἀετοῦ καὶ πελεκάνος, *ἱππότης τοῦ* —. Βλ. *ἱππότης τοῦ ἀετοῦ καὶ πελεκάνος* ὡς καὶ *πρίγκιψ ροδόσταυρος.*

Ἀζαζήλ. Ὁ κακὸς δαίμων τῆς ἐρήμου, πρὸς τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν ἑβραϊκὴν ἑορτὴν τοῦ ἐξιλασμοῦ ἐξαπελύετο ὁ ἀποδιοπομπαῖος τράγος. Ἡ λέξις ἀπαντᾷ εἰς τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον. Ὑπὸ τῶν μεταφραστῶν μετεφράσθη διαφόρως. Ὁ Σύμμαχος τὸν ἀποκαλεῖ «ὁ ἀπολυόμενος τράγος» ὁ δ' Ἰώσηπος «ὁ ἀποτρέπων τὸ κακὸν» (caper emissarius). Ἄλλοι συγγραφεῖς, ἐν οἷς καὶ ὁ Ὠριγένης, φρονοῦν, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ πεπτωκότος ἀγγέλου, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει τὸ Βιβλίον τοῦ Ἐνὼχ καὶ ταυτίζεται μὲ τὸν Σαμμαήλ, τὸν ἄγγελον τοῦ θανάτου.

Ἀζαΐς Π. (Azaïs P. H.). Γάλλος συγγραφεὺς δοκιμίου περὶ καταγωγῆς, ἱστορίας καὶ σκοποῦ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἐκδοθέντος ἐν Παρισίοις τὸ ἔτος 1835.

Ἀζαρίας. Εἰς ἀνώτ.·. τεκτ.·. βαθμ.·. τὸ ὄνομα τοῦτο σημαίνει τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ βοηθούμενον.

Ἀζὶζ Χασσὰν (Aziz Hassan). Αἰγύπτιος πρίγκιψ, * 1873, † 1925, υἱὸς τοῦ πρίγκιπος Χασσὰν Πασσᾶ, ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως Ἀχμὲτ Φουὰτ τῆς Αἰγύπτου. Τέκτων, ἐξετέλεσε τῷ 1909 τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. ἐν Τουρκίᾳ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·.

Ἀζόραι. Πορτογαλικαὶ νῆσοι ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ. Εἰς αὐτάς, καὶ δὴ εἰς τὰς πόλεις Horta καὶ Ponda-Delgada, ἐργάζονται δύο Στ.·. ὑπὸ τὴν Ἡνωμένην Μεγάλην Ἀνατολὴν τῆς Λουζιτανίας (Πορτογαλίας).

Ἀζὼτ ἢ Ἀζώθ. Τὸ ἐν τῇ ἀποκρυφολογίᾳ σύμβολον τῆς ἀρχικῆς μονάδος, τῆς πρώτης δηλ. φύσεως, ἀρχῆς καὶ ρίζης τῶν πάντων, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ συμβολικὴ ἀπεικόνισις τοῦ ἀρχικοῦ ἀνδρογύνου, ἐκ τοῦ ὁποίου προῆλθον τὰ πάντα καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου τείνουσι νὰ ἑνωθῶσι.

Τὸ Ἀζὼτ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος παντὸς ὅ,τι εὑρίσκεται ἐν τῇ φύσει, διότι περικλείει ἐν ἑαυτῷ πάσας ἐκείνας τὰς καββαλιστικὰς ἰδιότητας, τὰς ὁποίας περιέχει τὸ πρῶτον καὶ τὸ τελευταῖον γράμμα τῶν τριῶν μητρικῶν γλωσσῶν Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς καὶ Ἑβραϊκῆς (ΑΖΩΤ).

Εἰς τὰ τέσσαρα γράμματα, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν λέξιν ΑΖΩΤ, περικλείεται τὸ π α γ κ ό σ μ ι ο ν ἀ λ φ ά β η τ ο ν, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μίαν συμβολικὴν διὰ γραμμάτων παράστασιν τῆς ὅλης φύσεως. Τὸ ΑΖΩΤ δηλ. εἶναι αὐτὸ τὸ π α γ κ ό σ μ ι ο ν τ ε τ ρ ά γ ρ α μ μ α, τοῦ ὁποίου ἡ ὀρθὴ προφορὰ ἀπωλέσθη.

Ὁ ἑρμητικὸς φιλόσοφος Planiscampi σχηματίζει τὴν λέξιν ἀπὸ τὸ κοινὸν δι' ὅλας τὰς γλώσσας γράμμα Α, τὸ τελευταῖον τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου Ζ, τὸ τελευταῖον τοῦ ἑλληνικοῦ Ω καὶ τὸ τελευταῖον τοῦ ἑβραϊκοῦ Thau, ἤτοι ΑΖΩΤ, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι εἶναι ἡ πηγὴ καὶ τὸ τέλος τῶν πάντων.

Ὁ μοναχὸς Βασίλειος Βαλεντῖνος, ἀλχημιστὴς ζήσας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15ου αἰῶνος, εἰς τὸ βιβλίον του «Azoth ἢ τὸ μέσον πρὸς παραγωγὴν τοῦ κεκρυμμένου χρυσοῦ τῶν φιλοσόφων» ὠνόμασε τὸ Ἀζὼθ θ ρ ι α μ β ε υ τ ι κ ὸ ν ἅ ρ μ α τ ο ῦ ν ί τ ρ ο υ, τὸ μέσον δηλ., δι' οὗ δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ τὸ μέγα ἔργον, καὶ τονίζει, ὅτι «ὁ θησαυρὸς τῶν σοφῶν δὲν ἔγκειται ἐν τῷ κοσμικῷ χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ, δὲν εἶναι οὔτε ὁ ὑδράργυρος, οὔτε τὸ ἥλιον οὔτε τὸ ἀντιμόνιον οὔτε τὸ νίτρον ἢ τὸ θεῖον, ἀλλ' εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ χρυσοῦ, ὁ καλούμενος ὑδράργυρος τῶν φιλοσόφων (Ἀζὼθ) ἡ πρώτη καὶ δευτέρα ὕλη...

Τὸ Ἀζὼθ εἶναι ὁ τύπος ἐκ τῶν ὑπενθυμιζόντων τὸ ἀρχικὸν ἀνδρόγυνον καὶ τὰς σχέσεις τοῦ μικροκόσμου πρὸς τὸν μακρόκοσμον. Τοιοῦτοι τύποι εἶναι ἐπίσης αἱ λέξεις Jod-He-Vau He, Jahveh, Ἰεχωβᾶ, Hudjae τὸ ΡΩΤΑ, τὸ Θώρα, τὸ Ταὼ τῶν Ἰνδιῶν καὶ ἄλλα.

Ἐν τῇ θεοσοφίᾳ τὸ Ἀζὼθ εἶναι σύμβολον τοῦ Akasha, τοῦ κυριωτέρου τῶν 5 Tattwas. Τὸ Akasha εἶναι ὁ αἰθὴρ ὡς πνευματικὸν καὶ ψυχικὸν (ὄχι ὑλικὸν) αἴτιον τοῦ ἤχου, ἡ ἐκδήλωσις τοῦ τρίτου λόγου ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ πεδίου. Ἐξ αὐτοῦ προέρχονται πάντα τὰ στοιχεῖα καὶ αἱ οὐσίαι, διότι αὐτὸ εἶναι ἡ πρώτη πλαστικὴ ὕλη, ἡ συνεχὴς οὐσία, ἐκ τῆς ὁποίας τὰ πάντα προῆλθον καὶ εἰς τὴν ὁποίαν τὰ πάντα δέον νὰ ἐπιστρέψωσι. Βλ. πλείονα καὶ βιβλιογραφίαν εἰς βιβλ. 7, σελ. 876 877.

ἀὴρ (ὁ καὶ ἡ — παρ' ἀρχαίοις). Ὁ ἀὴρ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων, ὡς ἀποτελῶν τὸ πρωταρχικὸν ἢ τοὐλάχιστον ἓν τῶν κυριωτέρων κοσμογονικῶν στοιχείων. Τὴν ἀντίληψιν ταύτην φέρεται πρῶ-

τος ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐκπροσωπῶν ὁ Φερεκύδης (540 π.Χ.). Ὁ σύγχρονός του Ἐπιμενίδης δέχεται δύο πρῶτα στοιχεῖα, ἄρρεν καὶ θῆλυ, τὸν Ἀέρα καὶ τὴν Νύκτα, ἐκ τῶν ὁποίων προῆλθον τὰ ὄντα.

Ὁ Ἀναξιμένης (529 π.Χ.) δέχεται ὅτι ὁ ἀήρ, ἀρχὴ καὶ οὐσία τῶν ὄντων, εἶναι ὑλικὸς καὶ ἄπειρος κατ' ὄγκον, περιβάλλων τὸ σύμπαν καὶ εὑρισκόμενος εἰς διηνεκῆ κίνησιν. Κατ' αὐτὸν ὁ ἀὴρ εἶναι τὸ πνεῦμα, ἡ πνοή, ἡ ζωοποιοῦσα τὸ σύμπαν. Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης (Ε' αἰὼν π.Χ.), ἀπέδωκεν εἰς τὸν ἀέρα, ὡς ἀρχὴν τῶν ὄντων καὶ πνευματικὰς ἰδιότητας. Κατ' αὐτὸν πάντα τὰ ὄντα εἶναι ἁπλαῖ μεταβολαὶ τοῦ ἀέρος.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἀπέδιδον περιωρισμένην σημασίαν εἰς τὸν ἀέρα ὡς κοσμογονικὸν συντελεστήν.

Ὁ Ἐμπεδοκλῆς πρῶτος καθώρισεν εἰς τέσσαρα τὰ στοιχεῖα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται τὸ σύνολον τῶν ὄντων. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶναι ἡ γῆ, τὸ ὕδωρ, ὁ ἀὴρ καὶ τὸ πῦρ. Ὁ Ἀναξαγόρας, ἀποδίδων πρῶτος εἰς τὸν κόσμον πνευματικὴν αἰτίαν, προφέρει πρῶτος τὴν λέξιν «Νοῦς». Ὁ Νοῦς, θέτων εἰς κίνησιν τὰ στοιχεῖα, παράγει τὸν αἰθέρα καὶ τὸν ἀέρα.

Τὰ τέσσαρα τοῦ Ἐμπεδοκλέους στοιχεῖα ἐπανευρίσκονται καὶ εἰς τὴν ἑρμητικὴν φιλοσοφίαν, ὅπου ὁ ἀὴρ συμβολίζει κατὰ τὸν Dom Pernety (Dictionnaire Mytho-Hermétique σελ. 417) τὴν τάσιν τοῦ πνεύματος (καθαρθέντος) πρὸς τὰς ὑψίστας συλλήψεις.

Κατὰ τὴν θεοσοφίαν ὁ ἀὴρ εἶναι ἐπίσης ἓν τῶν τεσσάρων στοιχείων, σύμβολον τῶν ἰδιοτήτων θερμῆς καὶ ὑγρᾶς, ἐνδιάμεσον μεταξὺ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ ἔαρ, τὴν πρωΐαν, τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν.

Μεταξὺ τῶν δοκιμασιῶν ἀρχαίων τινῶν μυστηρίων, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβάλλετο ὁ νεόφυτος, ἦτο καὶ ὁ διὰ τ ο ῦ ἀ έ ρ ο ς κ α θ α ρ μ ό ς.

Ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτονισμῷ ἡ πρώτη περ.·. τῆς μυήσεως εἰς τὸν Αον Βαθ.·. ὀνομάζεται καὶ «δ ο κ ι μ α σ ί α τ ο ῦ ἀ έ ρ ο ς». Βλ. βιβλ. *8, 9, 11, 14, 15* καὶ *31*.

ἀθανασία (ἡ), ἀθανασία ψυχῆς. Τὸ ἄφθιτον τοῦ πνεύματος ἢ ἡ μετὰ θάνατον συνέχισις τῆς ὑπάρξεως τῆς ψυχῆς.

Θετικὴν ἀναγνώρισιν σχετικῶς πρὸς τὴν ἀθανασίαν δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν, γνωρίζομεν ὅμως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἤδη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς ἀποτελεῖ τὸν αἰώνιον πυρῆνα τοῦ Εἶναι μας, αὐτὸ δὲν δύναται νὰ καταστρέφηται, διότι αὐτὸ εἶναι ἀνώτερον τοῦ χρόνου.

Ἡ ἰδέα καὶ ἡ πίστις εἰς τὴν ἀθανασίαν παρουσιάζεται εἰς ὅλας τὰς θρησκείας. Ὑπὸ τὴν πρωτόγονόν της μορφὴν παρουσιάζεται ὡς πίστις εἰς τὴν ἀθανασίαν ἑκάστης ἀτομικότητος (βλ. λ.) ὡς τοιαύτης καὶ κατόπιν ὡς πίστις εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς προσωπικότητος ἐν πνευματικῇ ἐννοίᾳ, εἰς τὴν *ἀθανασίαν δηλ. τῆς ψυχῆς*.

Ἡ ἰδέα τῆς ἀθανασίας εὑρίσκεται ἤδη καὶ εἰς πρωτογόνους ἀκόμη, κατὰ φύσιν ζῶντας, λαούς. Εὑρίσκεται περαιτέρω εἰς τὴν Ἰ ν δ ι κ ὴ ν φιλοσοφίαν (Atmân), εἰς τὸν Π α ρ σ ι σ μ ὸ ν καὶ ἀργότερον εἰς τὸν Ἰουδαϊσμὸν καὶ τὸν Χριστιανισμόν. Ἀθανασίαν διδάσκουν οἱ Ὀ ρ φ ι κ ο ί, Φερεκύδης Ἀλκμαίων, Ἡράκλειτος, Σωκράτης, ἰδιαιτέρως δ' ὁ Πλάτων. Ἡ ψυχή— γράφει οὗτος—εἶναι ἀθάνατος, διότι αὕτη αὐτοκινεῖται, εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ζωῆς, εἶναι συγγενὴς μὲ τὰς αἰωνίας «Ἰδέας», ἀναγνωρίζει αὐτάς, ἔχει ἀνάμνησιν ἐκείνου, τὸ ὁποῖον εἶδεν ἐν τῇ καταστάσει τῆς προϋπάρξεως, καὶ τὰ παρόμ. (Φαίδων 62 καὶ ἑφ., 72 καὶ ἑφ., Μένων 80 καὶ ἑφ., Φαῖδρ. 265 καὶ ἑφ., Τίμ. 99 κ. ἀλ.). Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη (περὶ τῶν ζώων ΙΙΙ, 5, 430α, 22 καὶ ἑφ.), μόνον τὸ «πνεῦμα» εἶναι ἀθάνατον, οὐχὶ δὲ καὶ ὅλη ἡ ψυχή. Ἐκ τῶν Σ τ ω ϊ κ ῶ ν ὁ Κλεάνθης διδάσκει, ὅτι αἱ ψυχαὶ ἐπιζῶσι μέχρι τῆς ἐγγυτάτης ἐκπυρώσεως, ὁ δὲ Χρύσιππος, ὅτι ἐπιζῶσι καὶ διαρκοῦν μόνον αἱ ψυχαὶ τῶν σοφῶν. Κατὰ τοὺς Σενέκαν, Ἐπίκτητον, Μάρκον Αὐρήλιον, ἡ ψυχὴ ἐπιστρέφει πρὸς τὸ θεϊκὸν Πᾶν-Ἕν. Τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς διδάσκουν ἐπίσης ὁ Κικέρων, ὁ Πλούταρχος, ὁ Φίλων, ὁ Πλωτῖνος κ.ἄ.

Ἡ προσωπικὴ ἀθανασία ἐγένετο παραδεκτὴ ὑπὸ τῶν πλείστων παλαιῶν φιλοσόφων καὶ τοῦ Μεσαίωνος (Τερτυλλιανοῦ, Ὠριγένους, Αὐγουστίνου, Μαιμωνίδου, Ἀλβέρτου Μάγνου κ.ἄλ.). Οἱ Ἀ λ ε ξ α ν δ ρ ι σ τ α ὶ ἀπαρνοῦνται τὴν ἀτομικὴν ἀθανασίαν. Οἱ Καρτέσιος, Λάϊμπνιτζ, Λόκκε, Ρουσσώ, Βόλφφ, Μέντελσον καὶ ἄλλοι διδάσκουν τὴν προσωπικὴν ἀθανασίαν, ὅπως καὶ οἱ «Τέκτονες» φιλόσοφοι Χέρντερ, Γκαῖτε, καὶ ἄλλοι. Ὁ Σίλλερ λέγει ὅτι «ἄνευ τῆς ἀθανασίας ὁ κόσμος δὲν εἶναι νοητὸς ὡς ἓν ἁρμονικὸν σύνολον, ὡς ἠθικὸς κόσμος».

Ὅτι ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς δὲν δύναται νὰ ἀποδειχθῇ, τὸ τονίζει ἤδη ὁ Κάντ. Ἐν τούτοις, λέγει, ἡ ἀθανασία εἶναι ἓν αἴτημα (Postulat) τοῦ πρακτικοῦ λογικοῦ.

Τὴν ἀθανασίαν τῆς ἀχρόνου «ζωῆς» εἰς τὰ ἄτομα διδάσκει καὶ ὁ Τέκτων φιλόσοφος Φίχτε. Κατὰ τὸν Hegel τὸ πνεῦμα εἶναι αἰώνιον, τὸ ἄτομον μόνον ὡς ἄχρονος στιγμὴ τοῦ παγκοσμίου πνεύματος.

Πλεῖστοι φιλόσοφοι ἀμφισβητοῦσι τὴν ἀτομικὴν ἀθανασίαν παντὸς εἴδους. Οἱ κατ' ἐξοχὴν καὶ κυρίως ὅμως ἀρνούμενοι τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς εἶναι οἱ ὑλισταί, καὶ δὴ οἱ τοῦ 19ου αἰῶνος. Ἡ ψυχὴ εἶναι θνητή, λέγει ὁ ὑλισμός, διότι αὕτη εἶναι συνημμένη μὲ τὴν λειτουργίαν τῆς ἐνοργάνου ὕλης· θνήσκοντος τοῦ ὀργανισμοῦ, ἡ ψυχὴ χάνει τὴν μόνην ζωτικὴν βάσιν της· ἡ ἀτομικὴ ζωὴ ἀποσυντίθεται, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἡ τῆς ὕλης· νέαι δὲ βάσεις ζωῆς σχηματίζονται ἀλλαχοῦ χάριν τοῦ ἐνσυνειδήτου πνεύματος.

Ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς νέας περὶ τῆς ζωτικῆς ἀρχῆς θεωρίας (Neovitalismus) H. Driesch ἀποκλίνει ὑπὲρ τῆς πίστεως πρὸς τὴν ἀθανασίαν.

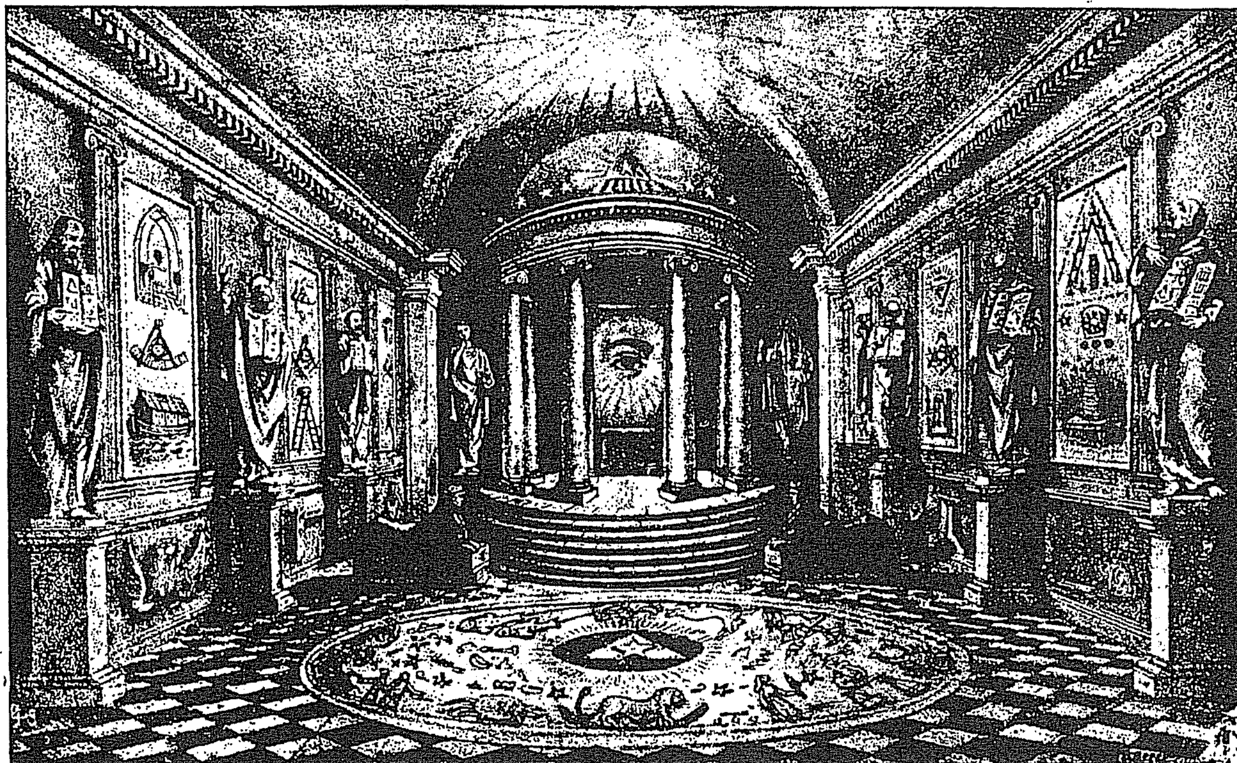
Χαρακτηριστικὰ τῆς συγχρόνου τροπῆς πρὸς τὴν πίστιν εἰς τὴν ἀθανασίαν εἶναι καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Oesterreich ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ (Das Weltbild der Gegenwart, σελ. 61, 1920) ἀναγραφόμενα: «ὀργανισμὸς καὶ ψυχὴ διατελοῦσιν ἐν ἀμοιβαίᾳ ἐξαρτήσει. Ἀλληλεπίδρασις καταδηλοῦται τοῦ ἐγὼ καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ. Οὕτως ἄριστα δύναταί τις νὰ ἀποδεχθῇ, ὅτι ἡ ὕπαρξις τοῦ ἐγὼ εἶναι ἀνεξάρτητος τῆς τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ διὰ τοῦτο ἐξακολουθεῖ τὸ ἐγὼ ὑπάρχον καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ σώματος.

Γενικῶς ἐν τέλει δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ πίστις εἰς τὴν ἀθανασίαν, καταβληθεῖσα ἐν τῇ τάξει τῶν διανοουμένων κυρίως, ὑπὸ τοῦ ὑλισμοῦ κατὰ τὸν παρελθόντα 19ον αἰῶνα, ἤρξατο ἤδη πάλιν ἀνακτῶσα ἔδαφος.

(Τεκτον.) Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς σχετικῶς μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀθανασίας δὲν λαμβάνει μίαν ἑνιαίαν θέσιν, τὰ δ' «Ἀρχαῖα Καθήκοντα» οὐδεμίαν ἀπαίτησιν διατυπώνουν σχετικῶς. Ἡ ἐξελικτικὴ γραμμὴ τῶν σχετικῶν ἰδεῶν ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πίστιν εἰς τὴν ἐξακολουθοῦσαν καὶ μετὰ θάνατον προσωπικὴν ὕπαρξιν μέχρι τῆς περιληπτικῆς πίστεως εἰς τὴν ἀθανασίαν, ὡς συνέχειαν καὶ ἐξακολούθησιν μετὰ θάνατον τοῦ ἔργου. Μεγάλαι τινὲς Στοαὶ (πρὸ πάντων αἱ τῆς Βορ Ἀμερικῆς) ἀπαιτοῦσιν ὡς θεμελιώδη ὅρον διὰ νὰ γίνῃ τις δεκτὸς τὴν πίστιν εἰς τὴν ἀθανασίαν. Τοὐναντίον ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας δὲν περιέλαβε πλέον εἰς τὸν Κανόνα της τῶν συνθηκῶν ἀναγνωρίσεως τοῦ 1928 τὴν ὁμολογίαν πίστεως εἰς τὴν ἀθανασίαν. Ἡ γερμανικὴ συνέλευσις τῶν Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ 1870 διεκήρυξεν, ὅτι ὁ «Ἐλευθεροτεκτονισμὸς προϋποθέτει, ὅτι τὰ μέλη του θὰ πιστεύουν εἰς τὴν ἀθανασίαν». Ὁ Γκαῖτε ἐτόνιζεν, ὅτι «ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι οὐδὲν ἄλλο ἐλπίζουν, εἶναι καὶ διὰ τὴν ζωὴν αὐτὴν νεκροί». Ἡ Θ ε ϊ σ τ ι κ ὴ κίνησις (D e ï s m u s), ἡ ὁποία ἐπηρέασεν ἐντόνως τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν κατὰ τὰς ἀρχάς του, ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀθανασίαν.

Εἰς πολλὰς χώρας ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀνύψωσε τὴν σκέψιν τῆς ἀθανασίας εἰς δόγμα. Κατὰ τὸν Caspari «ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου χαρακτηρίζεται, ὅσον διὰ τῆς πίστεως εἰς τὴν ἀθανασίαν».

Διὰ τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·., κατὰ τὸ ὁποῖον ἐργάζεται καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτο-

Ο ΝΑΟΣ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ

νισμός, ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς ἀποτελεῖ ἄρθρον πίστεως, ἐκδηλουμένης διὰ διαφόρων ἐμβλημάτων καὶ συμβόλων, ἰδίᾳ δὲ διὰ τῆς δευτέρας βαθμίδος τῆς κλίμακος τοῦ Ἰακὼβ καὶ διὰ τοῦ κλάδου τῆς ἀκακίας (βλ. λ.).

Εἰς τὸν Βαθ.·. τοῦ Διδ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·. ὁ σημερινὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς διδάσκει τὴν ἰδέαν τῆς ἀθανασίας.

Ὁ ἀδ.·. Waite (βλ. βιβλ. 3, τόμ. 1, σελ. 301) γράφει σχετικῶς μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὅτι τὸ δόγμα τῆς ἀθανασίας καὶ τῆς μετὰ θάνατον ἀναστάσεως εἰς μίαν μέλλουσαν ζωὴν διδάσκεται ἀπὸ καταγωγῆς τοῦ Τάγματος καὶ ὅτι ὁ Τρίτος Βαθμὸς θὰ ἦτο ἄνευ σημασίας ἄνευ αὐτοῦ τοῦ δόγματος. Ἐπὶ πλέον τὸ ἀξίωμα περὶ τῆς ἐντὸς τοῦ φθαρτοῦ ἀνθρωπίνου σαρκίου ὑπάρξεως ἑνὸς ζῶντος καὶ ἀθανάτου στοιχείου, στηρίζεται μόνον ἐπὶ τῶν κυρώσεων τῆς καλουμένης φυσικῆς θρησκείας. Ἀλλ' εἰς τοὺς διαφόρους βαθμ.·. τὸ δόγμα τοῦτο ἀναλύεται εἰς τελειοτέραν μορφὴν συμβολισμοῦ, ὅπως καὶ εἰς τὸ Τάγμα τῶν Ναϊτῶν καὶ εἰς τὸν βαθμ.·. τοῦ Ροδ.·.†.·.. Τὸ φῶς τῆς αἰωνιότητος φωτίζει τὸν Τεκτ.·., ὑπὸ τὴν ἀψίδα δὲ αὐτοῦ, ὁ ἄνθρωπος εἰκονίζεται ὡς ὁ προσκυνητὴς τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου προέρχεται καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον ἐπιστρέφει. Ἐὰν εἰς τὸν Συμβ.·. Τεκτ.·. δύναταί τις ἴσως νὰ παρίδῃ τοὺς διεσκορπισμένους ὑπαινιγμοὺς τοῦ 3ο βαθ.·., οὐδεὶς ὅμως δύναται νὰ ἀγνοήσῃ τὴν ἀθάνασίαν εἰς τοὺς Ἀνωτ.·. Βαθμ.·.»

Ὁ Max Müller πολὺ ὀρθῶς γράφει ὅτι «χωρὶς τὴν πίστιν εἰς προσωπικὴν ἀθανασίαν, ἡ θρησκεία ὁμοιάζει μὲ ἀψίδα στηριζομένην ἐπὶ ἑνὸς μόνον κίονος καὶ μὲ γέφυραν καταλήγουσαν εἰς ἄβυσσον» καὶ ἀναφέρει περικοπὰς ἀπὸ τὰς Βέδας (βλ. λ.) διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Βραχμάνοι πιστεύουν εἰς τὴν ἀθανασίαν.

Ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς ἀναγνωρίζουν τὸ δόγμα τοῦτο καίτοι τινὰ ἐξ αὐτῶν ἀορίστως πως καὶ ὑπὸ ὑλιστικὴν κάπως μορφήν.

Τοῦτο ἐδίδασκον καὶ τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια εἰς τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς μυήσεις, ἡ ἀνάστασις τοῦ ἥρωος τοῦ δράματός των ἦτο τὸ σύμβολον τῆς ἀθανάτου ζωῆς. Τὸ αὐτὸ δόγμα διδάσκεται καὶ εἰς τὸν 3ο.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξετάσῃ τις ἐὰν ὁ μῦθος τοῦ Χ.·. Α.·. εἶναι αὐθεντικώτερος ἱστορικῶς ἀπὸ τὸν μῦθον τοῦ Ὀσίριδος ἢ τοῦ Διονύσου. Ἀρκεῖ ὅτι ὅλοι οἱ μῦθοι διδάσκουν τὸ αὐτὸ περὶ ἀθανασίας δόγμα καὶ χρησιμοποιοῦν τὴν ἰδίαν μέθοδον συμβολικῆς διδασκαλίας.

Ὁ αἰδ. Robert I. Clegg εἰς τὸ περιοδικὸν «Builder» (Δεκέμβριος 1915 σελὶς 300) γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὡς Ἐτ.·. διδασκόμεθα τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν τάξιν τῆς Φύσεως. Ἡ τάξις φανερώνει τὸν σκοπόν, τὸ σχέδιον τοῦ Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος. Βλέποντες εἰς τὴν ζωὴν πολλὰ τὰ ἀτελῆ, ἀμοιβὰς καὶ τιμωρίας ποικίλας καὶ μυστηριώδεις, φαινομενικῶς ἀσυμβιβάστους καὶ ἀνίσους, ἔχομεν περισσοτέρους ἀκόμη λόγους νὰ πιστεύωμεν ὅτι ὁ Ἀρχιτέκτων θὰ προσαρμόσῃ ἢ θὰ περατώσῃ τὸ ἔργον. Ἄνδρες ὅλων τῶν γλωσσῶν καὶ χρόνων, οἱ σοφοὶ ὅσον καὶ οἱ ἁπλοϊκοὶ ἀπεδέχθησαν τὴν πιθανότητα τῆς ἀθανασίας.

Ἡ παγκόσμιος αὐτὴ ἐλπὶς δυνατὸν νὰ καταταχθῇ μεταξὺ τῶν ἀξιωμάτων τῆς γεωμετρίας. Ἡ δύναμις εἶναι αἰωνία. Εἰς τὴν πίπτουσαν βροχήν, καὶ τὴν ἀπὸ ὠκεανοὺς καὶ λίμνας ἀνυψουμένην ἐξάτμισιν, εἰς τὴν πτῶσιν τοῦ σπόρου ἐν τῇ γῇ, καὶ τὴν αὔξησιν κατόπιν τοῦ φυτοῦ, εἰς τὰς ὑλικὰς δυνάμεις τὰς κινούσας ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω τὸ ὕδωρ καὶ τὴν φυτικὴν ζωήν, διακρίνομεν μίαν ἀναλογίαν τῆς ψυχῆς κατερχομένης καὶ ἀνερχομένης καὶ συνεπῶς καὶ τὴν περαιτέρω ἐλπίδα αἰωνιότητος. Τέλος διὰ τῆς ὡρίμου γνώσεως ἀνακαλύπτομεν ὡς ἄνδρες ἐκεῖνο ὅπερ ἀπεκρύπτετο εἰς τοὺς νέους. Τὰ γεγονότα εἶναι ἐν ἀρχῇ ὀλίγα καὶ ἄσχετα πρὸς ἄλληλα. Ἐν τέλει

ὅμως διακρίνομεν τὴν ἑνότητα. Οἱ ἐπιστήμονες διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν γεγονότων ὀλίγων ἢ πολλῶν, καθορίζουν τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις καὶ διατυπώνουν νόμους. Οἱ ἀστρονόμοι ψηλαφοῦν εἰς τὸ σκότος διὰ νὰ ἐξηγήσουν τὰς ποικιλίας εἰς τὴν κίνησιν τῶν ἀστέρων, οἱ χημικοὶ πράττουν τὸ αὐτὸ διὰ νὰ καθορίσουν τὰ στοιχεῖα, οἱ φυσικοὶ διὰ νὰ διακρίνουν τὰς μεταξὺ τῶν «ἀτόμων» σχέσεις, ἄλλοι πάλιν ἐπιστήμονες προχωροῦν εἰς τὸ ἄγνωστον μὲ πίστιν στηριζομένην ἐπὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλαχίστων συστηματοποιημένων ἀληθειῶν. Ὅλη ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι παρὰ συγγενεῖς ὁμοιομορφίαι. Πέραν αὐτῶν ἀναζητοῦμεν μακρύτερον ἢ μετ' ἐμπιστοσύνης. Ἀπὸ μεμονωμένα γεγονότα συνάγομεν τὸν γενικὸν νόμον. Εἰς ἡμᾶς τὸ παρὸν εἶναι ὑπόσχεσις, ὁ κάλυξ εἶναι τὸ ἄνθος ποὺ δὲν ἤνοιξεν ἀκόμη. Ἡ ἀθανασία εἶναι τὸ γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἐπιστημονικῶς ἱκανοποιεῖ. Εἰς αὐτὸ εὑρίσκονται τὰ ἀναπαυτικὰ θεμέλια ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ Ἐλεύθερος Τέκτων στηρίζει τὴν προσδοκίαν του ὅτι θὰ συναντήσῃ ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἠγάπα καὶ οἱ ὁποῖοι ἀπῆλθον πρὸ αὐτοῦ.

Κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς τέλος τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πνευματικὸν στοιχεῖον εἶναι ἀθάνατον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι διατηρεῖται ὑφιστάμενον διὰ μέσου τῶν διαδοχικῶν βιώσεων, τὸ στοιχεῖον ὅμως τοῦτο, ὡς καὶ ὅλαι αἱ πνευματικαὶ ἀτομικότητες, ὑφίστανται ὁλικὴν ἔκλειψιν τὴν στιγμὴν τῶν μεγάλων «π ρ α λ ά γ ι α» τῶν μεγάλων τουτέστι περιόδων ἐκείνων, κατὰ τὰς ὁποίας τὸ Σύμπαν ἀναπαύεται.

Ἀποφθέγματα. 1. «Καὶ ὅταν θὰ ἀπαλλαγῇς ἀπὸ τὸ θνητόν σου σῶμα, θὰ φθάσῃς εἰς τὸν καθαρώτατον ἀέρα, θὰ ἀποβῇς θεός, ἀθάνατος, ἄφθαρτος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ θάνατος δὲν θὰ ἔχῃ κυριαρχίαν».
(Πυθαγόρου : Χρυσᾶ ἔπη, στίχ. LXX).
καὶ LXXI).

3. "Ἔχεις εἰς τὸν νοῦν σου τὴν ἀθανασίαν· δύνασαι νὰ μᾶς εἴπῃς τοὺς λόγους;
Ὅλως εὐχαρίστως! Ὁ κύριος λόγος ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν χωρὶς αὐτήν.
Γκαῖτε, Zahme Xenien III)

Βλ. βιβλ. *1* (τόμ. Α'), *2*. *3*, (τόμ. Α')*7*, *9*,*10*, *37* (σελ. 95), *44* (σελ. 94 - 98), *50* (σελ. 233-240), *51*. Ἐπίσης βλ. λ. *θάνατος* καὶ *προσωπικότης*.

ἀθεϊσμὸς (atheismus). Ἄρνησις τῆς ὑπάρξεως θεοῦ τινος, ἢ παραδοχή, ὅτι ὁ κόσμος ὑφίσταται διὰ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ του.

Συνειδητοὶ ἀθεϊσταὶ ὑπῆρξαν πολλοί, ὡς οἱ Lamettier, Nietzche, Büchner, Haeckel, Duboc, Grant Allen, καὶ ἄλλοι κατὰ προσέγγισιν δ' οἱ Feuerbach, Schopenhauer, Mainländer, καὶ ἄλλοι. Ὁ κριτικισμὸς τοῦ Kant δεικνύει ὅτι ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ ἀποδειχθῇ οὔτε νὰ ἀμφισβητηθῇ, οὕτω πως δὲ μένει θέσις διὰ τὴν πίστιν. Κατὰ τὸν F. Bacon ὀλίγη φιλοσοφία ὁδηγεῖ πιθανῶς εἰς τὸν ἀθεϊσμόν, βαθυτέρα ὅμως φιλοσοφία φέρει πάλιν πρὸς τὸ ἐναντίον.

(Τεκτον.) Κατὰ τὸ πρῶτον κύριον τμῆμα τῶν «Ἀρχαίων Καθηκόντων» τοῦ Anderson (1723) οἱ ἀθεϊσταὶ δὲν γίνονται δεκτοὶ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν («πᾶς Τέκτων ὑποχρεοῦται διὰ τῆς συμπεριφορᾶς του νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον, ἐὰν δὲ καλῶς κατανοῇ τὴν Τέχνην, οὐδέποτε θὰ εἶναι μωρὸς ἀθεϊστὴς οὔτε ἄθρησκος ἐλευθεριάζων (libertine)». Περὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως ταύτης τοῦ Anderson, τῆς λέξεως δηλ. ἀθεϊστής, ἠγέρθησαν πολλαὶ συζητήσεις ἐν τῇ Ἐλευθεροτεκτονικῇ βιβλιογραφίᾳ. Καὶ ὅσον καὶ ἂν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γενέσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ θεϊστικαὶ (deistische) ἀντιλήψεις ἔσχον ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτοῦ, ἐν τούτοις ἐκ τοῦ κειμένου τῶν Ἀρχαίων Καθηκόντων ὡς καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας σαφῶς προκύπτει ὅτι ὁ Anderson ἤθελε μὲν βεβαίως νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν, κατὰ τὰ λοιπὰ ὅμως διεφύλαξεν —ἐν ὁμοφωνίᾳ μετὰ τῆς Μεγ.·. του Στ.·.—τὴν πίστιν εἰς ἓν Ὕψιστον Ὄν. Ἓν βλέμμα εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀθεϊσμοῦ τοῦ Fr. Mauthner δεικνύει ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ ἀθεϊσμοῦ δὲν εἶναι τόσον εὔκολον νὰ περιγραφῇ καὶ καθορισθῇ. Διότι ἡ ἱστορία τῆς θρησκείας διδάσκει ὅτι ὅλοι οἱ σχισματικοὶ χαρακτηρίζονται ὡς ἀθεϊσταί, ὡς π. χ. ὁ Λούθηρος, ὁ Calvin οἱ Waltenser, καὶ ἄλλοι. Εἰς τὴν πρόθεσιν τῶν Ἀρχαίων Καθηκόντων, ὅπως ἀφίνηται ἐλευθέρα εἰς ἕνα ἕκαστον ἡ πίστις του, καταδεικνύεται ἡ προσπάθεια, ὅπως ἐν τῇ παραδοχῇ τῆς ὑπάρξεως ὑπερτάτου ὄντος, ἡ περὶ τοῦ ὁποίου ἀντίληψις ὡς καὶ ἡ λατρεία του ἐπαφίεται εἰς ἕκαστον, δημιουργηθῇ μία θεμελιώδης ἠθική, ἐλευθέρα δογματισμοῦ, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἕκαστος δύναται νὰ οἰκοδομήσῃ περαιτέρω τὸ οἰκοδόμημα τῶν ἰδεῶν του.

Ἡ ὑπόδειξις τοῦ ὑψίστου ὄντος ὡς π α ν τ ο δ υ ν ά μ ο υ Ἀ ρ χ ι τ έ κ τ ο ν ο ς τ ο ῦ Σ ύ μ π α ν τ ο ς ἀναγνωρίζεται ὡς ὑποχρεωτικὴ ὑπὸ τῆς μεγίστης πλειονότητος τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν Στοῶν. Ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας, ἡ ὁποία ἀπέβαλε τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην, ἀπεμονώθη κατὰ τρόπον λυπηρόν, χωρὶς οὐδὲν συμφέρον νὰ ἔχῃ ἐκ τῆς πράξεώς της ταύτης. Εἶναι δὲ λίαν χαρακτηριστικόν, ὅτι, ἐνῷ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς κατηγορήθη ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ ἀθεΐᾳ, ἀκριβῶς ὅλα τὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ συγγράμματα μακρῶν χρονικῶν περιόδων ἔχουν ὡς κύριον περιεχόμενον τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἐννοίας τοῦ Θεοῦ.

Ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν ἐκδοχήν, ἀθεϊσμὸς σημαίνει τὴν ψυχικὴν κατάστασιν ἀνθρώπου τινός, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ἤκουσέ τι περὶ ὑπάρξεως ἑνὸς Θεοῦ ἢ ὁ ὁποῖος ἁπλῶς δὲν πιστεύει εἰς τὴν ὕπαρξιν Θεοῦ. Εἰς τὴν γλωσσικὴν ὅμως χρῆσιν τῶν καθ' ἕκαστα θρησκευμάτων, ἀθεϊστὴς σημαίνει ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος δὲν πιστεύει εἰς ὡρισμένον τινὰ θεὸν καὶ εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ παράστασιν ἑνὸς οἱουδήποτε τῶν θρησκευμάτων. Ἐπειδὴ δ' ὅλη ἡ ἠθικὴ ἐν τῇ πίστει τῶν διαφόρων θρησκευμάτων στηρίζεται ἐπὶ τοῦ θεοῦ, κατ' ἀνάγκην ὁ ἀθεϊσμὸς σημαίνει συγχρόνως ἀνηθικότητα. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἰσάγει ὡς κανονίζουσαν θεμελιώδη ἀρχὴν τὴν ἔννοιαν τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. καὶ συνεπῶς δὲν εἶναι ἀθεϊστής, ἂν καὶ κατὰ τοὺς θεμελιώδεις του νόμους ἀφίνῃ εἰς ἕνα ἕκαστον τὴν περαιτέρω αὐτανάπτυξιν τῶν μεταφυσικῶν του παραστάσεων. Ἐπίσης δὲν εἶναι ἀναγκαίως δυαδιστικός, καθόσον δὲν ἐμμένει ἀπαραιτήτως εἰς κεχωρισμένην τινὰ παράστασιν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν κόσμον. Διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν οὐσιώδη εἶναι τὰ ἠθικὰ συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα προκύπτουν ἐκ τῆς περὶ τοῦ σύμπαντος ἀντιλήψεως ἑνὸς ἑκάστου, διὰ τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτόν του καὶ διὰ τὰς φανερὰς του πράξεις. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἐμμένει εἰς τὴν καθαρότητα τῆς πίστεως ἑνὸς ἑκάστου, διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὁ δι' ἐκκλησίαν τινὰ αἱρετικὸς δὲν εἶναι ἄθεος. Ὁ ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀνταγωνισμὸς τῶν Ἐκκλησιῶν βασίζεται ἐπὶ τῆς ἰδέας, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτέκτων ἔχει ἰδίαν θρησκείαν καὶ ὡς ἐκ τούτου ὠθεῖται εἰς τὸ νὰ ἀπομακρυνθῇ καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν θρησκείαν του καὶ τὰ θρησκευτικὰ του καθήκοντα. ***Ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι ἐκ θεμελίων ἐσφαλμένη.*** Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὑπάρχουν, παρὰ τοὺς ἐλευθεροσκεπτομένους, οὐχὶ ὀλίγοι αὐστηρῶς πιστοὶ ὀπαδοὶ τῶν θρησκειῶν.

Ὁ Anderson εἰς τὰ «Ἀρχαῖα Καθήκοντα» (βλ. πρόλογος: τὸ πρῶτον ἀρχαῖον καθῆκον) ἀπέκλεισεν ἀπὸ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τοὺς μωροὺς ἀθεϊστάς. Μὲ τὰς λέξεις ταύτας ἐννοεῖ τοὺς ἀρνουμένους τὴν ὕπαρξιν Θεοῦ, οἱ ὁποῖοι, ὅπως καὶ οἱ πολλοὶ κατὰ τὴν ἐποχήν του ἐλευθεροσκεπτόμενοι, προσεπάθουν νὰ διαταράξουν καὶ καταστρέψουν τὴν πίστιν τῶν ἄλλων διὰ περιπαιγμοῦ τῆς Βίβλου καὶ τῶν παραδόσεών της. Ὁ συνδυασμὸς ὅμως μὲ τὰς λέξεις «irreligious libertine»(=ἄθρησκος ἐλευθεριάζων) δεικνύει σαφῶς, ὅτι ὁ Anderson, ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ ἴδιος πρεσβυτεριανὸς κληρικὸς καὶ αἱρετικός, καὶ εἶχε δημοσιεύσει καὶ θεολογικὴν μελέτην περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀπέδιδε σημασίαν κατὰ πρῶτον καὶ κύριον

λόγον εἰς τὴν ἠθικὴν ἀξίαν. Ἡ θέσις τῶν καθ' ἕκαστα Ἐλευθεροτεκτόνων ἔναντι ἐκείνου, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζεται συνήθως ὡς ἀθεϊσμός, ποικίλλει ἀναλόγως τῆς κλιματικῆς ἰδιοσυγκρασίας τῶν καθ' ἕκαστα ὁμάδων. Οἱ Γάλλοι Ἐλευθεροτέκτονες, οἱ ὁποῖοι ἀπήλειψαν ἐκ τῶν τυπικῶν των καὶ τῶν ἐργασιῶν των τὴν ἔννοιαν τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·., οὐχὶ ὅμως ἐξ «ἀθεϊσμοῦ», ἀλλὰ διότι ἐξῆραν τὴν ἀνοχὴν εἰς ζητήματα πίστεως μέχρι τῆς ἀδιαφορίας, θεωροῦνται ὑπὸ τῶν Ἀγγλοσαξώνων ὡς «ἀθεϊσταί». Ὡς ἐκ τούτου προκύπτουν διαφωνίαι καὶ διχόνοιαι ἐντὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, αἱ ὁποῖαι κατέστρεψαν τὴν ἑνότητά του. Ἐν Γερμανίᾳ ἡ σχετικὴ γραμμὴ ἐξικνεῖται ἀπὸ τοῦ χριστιανικοῦ ἱπποτικοῦ τάγματος τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στοᾶς μέχρις ἐκείνων τῶν Μ.·. Στοῶν αἱ ὁποῖαι ἀφίνουν πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὰ ζητήματα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν περὶ τοῦ σύμπαντος ἀντίληψιν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν πάντοτε, ὅτι ὁ νεόφυτος θὰ παραδεχθῇ τὴν ἔννοιαν τοῦ Μ.·. Ἀ.·. Τ.·. Σ.·., ἡ ὁποία εἶναι ὑποχρεωτικὸν σύμβολον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Τὸ ζήτημα τοῦ ἀθεϊσμοῦ ἀπησχόλησε ἐντονώτερον τὸν γερμανικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ὅταν ἐν τῷ *Μονισμῷ* (βλ. λ.) ἐγεννήθη νέα τις ἔκφρασις διὰ παλαιάν τινα ἀντίληψιν περὶ τοῦ Σύμπαντος. Τὸ ζήτημα, ἂν δύνανται μονισταὶ νὰ γίνωνται δεκτοὶ ὡς Ἐλευθεροτέκτονες, ἐπὶ μακρὸν διαφιλονεικηθὲν ἐν Γερμανίᾳ ἐντόνως, ἐλύθη εἰς πολλὰς Μεγ.·. Στ.·. τῆς χώρας ταύτης εὐνοϊκῶς διὰ τοὺς μονιστάς.

Ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός, ἐργαζόμενος κατὰ τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δογ.·., ἀναγνωρίζει ὡς θεμελιῶδες του δόγμα τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·., ἀφίνων βεβαίως πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὸν καθένα, ὅπως αὐταναπτύξῃ περαιτέρω ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰδέας ταύτης διὰ μελετῶν καὶ ἐρευνῶν τὸν κόσμον τῶν σχετικῶν του ἀντιλήψεων. Βλ. βιβλ. *1* (τόμ. Α',) *3* (τόμ. Α', σελ. 176), *7* καὶ *20*. Ἐπίσης βλ. καὶ τὰς λέξ. *Γαλλία* καὶ *Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.*

Ἀθελστάν. Ἀγγλοσάξων βασιλεὺς (925-940) ἐγγονὸς τοῦ Ἀλφρέδου τοῦ Μεγάλου. Θεωρεῖται εἰς τὰ ἀρχαῖα ἀγγλικὰ βιβλία συνταγμάτων ὡς ἰδιαίτερος ὑπερασπιστὴς καὶ προστάτης τῶν λιθουργῶν. Τὸ χειρόγραφον τοῦ Robert (1722) γνωρίζει περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠγάπα τοὺς Τέκτονας περισσότερον ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ ὅτι ἐσπούδαζε γεωμετρίαν, συνεκρότει ἐτησίας συνελεύσεις καὶ εἰς γενικήν τινα συνέλευσιν τοῦ York ἔκαμε πολλοὺς Τέκτονας. Βλ. βιβλ. *7*.

Ἄθεος. Ὁ μὴ πιστεύων εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Mackey γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς: «Μία τοιαύτη διανοητικὴ κατάστασις δύναται νὰ προέλθῃ μόνον ἀπὸ τὴν ἄγνοιαν τῆς ἠλιθιότητος ἢ ἀπὸ διεφθαρμένας ἀρχάς, ἐφ' ὅσον τὸ Σύμπαν ὁλόκληρον εἶναι πλῆρες ἠθικῶν καὶ φυσικῶν ἀποδείξεων ἑνὸς Δημιουργοῦ. Ὁ μὴ πιστεύων εἰς τὴν ὕπαρξιν ἀνωτέρας δυνάμεως στερεῖται τοῦ αἰσθήματος ἐκείνου τὸ ὁποῖον θὰ τὸν ὤθῃ νὰ πράττῃ τὸ καλὸν καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὸ κακόν, ὁ δὲ ὅρκος του ἐξ ἀνάγκης δὲν θὰ εἶναι ἰσχυρότερος τοῦ λόγου του. Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς ἐπικινδύνους τάσεις ἑνὸς τοιούτου ἀνθρώπου ὀρθῶς ἀπηγόρευσαν τὴν εἰσδοχήν του εἰς τὸ τάγμα».

ἀθέων κίνησις. Εἰς τὰς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τῷ 1931 ἀποσταλείσας ἐγκυκλίους τῶν Μεγ.·. Διδ.·. τῶν ἀρχαίων Πρωσσικῶν Στοῶν ὡς καὶ εἰς μίαν πασχαλινὴν ἐγκύκλιον τοῦ Μεγ.·. Διδ.·., τῆς Μεγ.·. Στ.·. *«Γερμανικὴ ἀδελφικὴ ἅλυσις»* ἐντόνως καὶ δριμέως καυτηριάζεται καὶ κατακρίνεται ἡ ἀθεϊστικὴ κίνησις καὶ καλοῦνται οἱ ἀδελφοὶ τῶν Στ.·. τούτων «νὰ συναγωνισθῶσιν ὑπὲρ τοῦ σοβαρῶς ἀπειλουμένου ὑψίστου ἀγαθοῦ τοῦ λαοῦ μας, τῆς Χριστιανικῆς του θρησκείας». Παρομοία ἔκκλησις ἐγένετο τῷ 1931 ἐν τῷ διαγγέλματι τοῦ Ἀδ.·. Cowles, Ὑπ.·. Ταξ.·. τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·. τῆς Νοτίου δικαιοδοσίας τῶν Ἡν. Πολιτειῶν.

«Ἀθηνᾶ», *μυστικὴ ἑταιρεία*. Ἱδρύθη τῷ 1813 ἐν Παρισίοις ὑπὸ τῆς *«Μεγάλης Ἐθνικῆς Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος»* (βλ. λ., ὡς καὶ λ. *Ἑλλάς)* δι' ἐθνικοὺς σκοπούς.

Ἀθηνᾶ, *Στοά*. Στοὰ τεκτονική, λειτουργήσασα ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν Αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλ.·. ὑπ' ἀρ. 9. Ἱδρύθη κατὰ τὸ ἔτος 1882 ὑπὸ μελῶν τῆς Στ.·. *«Πυθαγόρας»* (βλ. λ.), ἀπὸ δὲ τοῦ 1912 εὑρίσκεται ἐν ὕπνῳ.

«Ἡ «Ἀθηνᾶ» μετὰ τοῦ «Πυθαγόρου» μετέσχον ἐνεργῶς πάσης ἐθνικῆς κινήσεως, ἀποσκοπούσης τὴν προαγωγὴν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ὑποδούλων. Εἰργάσθησαν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς ὑποδούλου τότε Κρήτης. Κατὰ τὸ 1896 εἶχε συστήσει εἰδικὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὴν συλλογὴν ἐράνων. Ἀνεμίχθη μεταξὺ τῶν πρωτοστατούντων εἰς τὴν κίνησιν τῆς Κρήτης πολιτικῶν ἀνδρῶν, πολλοὺς τῶν ὁποίων ἐμύησεν εἰς τὸν Ἐλευθεροτ.·., ἵνα μεθοδικώτερον οὗτοι δρῶντες, χρησιμοποιήσουν τὰς τεκτονικὰς δυνάμεις πρὸς εὐόδωσιν τοῦ ἀγῶνος».

Ἡ «Ἀθηνᾶ» εἰργάσθη ἐπίσης καὶ ὑπὲρ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος. Προὐκάλεσε διὰ τῶν Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας τὴν ἀποσόβησιν τῆς δολοφονίας τοῦ δεσμώτου Ἀδ.·. Σουλτάνου Μουρὰτ τοῦ Ε'. Τέκτονες Ἀδ.·., μέλη τῆς «Ἀθηνᾶς» καὶ τοῦ «Πυθαγόρου» συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἵδρυσιν ἑλληνικῆς Τεκτ.·. Στοᾶς. Σεβάσμιοι τῆς «Ἀθηνᾶς» ἐξελέγησαν οἱ Ἀδ.·. Ν. Πύργος 1884 καὶ 1897), Ν. Πετιμεζᾶς (1888), Σ. Στεφάνου (1889), Ἀντωνόπουλος (1896), Κ. Παπαγεωργίου (1907-1910), Δ. Καλογερόπουλος (1911).

Ἀτυχῶς ἡ Στ.·. «Ἀθηνᾶ» εὑρίσκεται σήμερον ἐν ὕπνῳ. Παρὰ τὴν ἐπανειλημμένως δ' ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν ὑπὸ πολλῶν καλῶν Ἀδ.·. τῆς «Ἀθηνᾶς», ὅπως ἀφυπνισθῇ αὕτη, δὲν κατωρθώθη εἰσέτι ἡ ἀφύπνισίς της. Βλ. βιβλ. *45* (σελ. 12-13).

Ἀθῆναι. Πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος, ἕδρα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμ.·. τοῦ 33ου Βαθ.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις ἐργάζονται σήμερον 19 Στ.·. (Βλ. καὶ *Ἑλλάς)*.

Ἀθίγγανοι. Νομαδικὴ φυλή, διεσπαρμένη εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, ἡ ὁποία ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ *Ταρὼ* (βλ. λ.) διατηρεῖ ἐσωτερικήν τινα παράδοσιν *αἰγυπτιακῆς πιθανῶς καταγωγῆς*. Καλοῦνται καὶ Βοημοί, Ρουμὶ ἢ Ρόμες.

Ἀθιρσάτα. Τίτλος τοῦ Σοφ.·., προϊσταμένου τοῦ Περιστ.·. τῶν Ρ.·.†.·. (18ος Βαθ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δογ.·.) Λέγεται ἐπίσης καὶ Θισαρθὰ ἢ Ἀθερσάτα(=στιβαρὰ χείρ), ἡ ὁποία εἶναι περσικὴ (χαλδαϊκὴ) λέξις, χαρακτηρίζουσα τὸν Πέρσην διοικητὴν τῆς Ἱερουσαλήμ, Θιρσάτα (Hathirsata), ὁ ὁποῖος ὁμοῦ μὲ τὸν Ζωροβάβελ ἔλαβε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ Μακρόχειρος νὰ ἐπανοδηγήσῃ τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς ὑπὸ τοὺς Βαβυλωνίους αἰχμαλωσίας των καὶ νὰ κυβερνήσῃ ἐκεῖ ὡς βασιλικὸς ἐπόπτης. Διὰ τῆς ἐνεργείας του ἐπέτυχε νὰ ἀνοικοδομήσῃ πάλιν ἐν βραχεῖ χρόνῳ τὰ προστατευτικὰ τείχη τῆς Ἱερουσαλήμ. Τὸ καθ' αὐτὸ ὄνομά του εἶναι Νοεμία. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἄθολ, *Ἰωάννης, Δοὺξ τοῦ*. Βασιλικὸς πρίγκιψ τῆς Ἀγγλίας, ἱδρύσας κατὰ τὸ ἔτος 1772 ἐν Λονδίνῳ τὴν Μεγ.·. Διδασκαλίαν τῶν *«Ἀρχαίων Τεκτόνων»* (βλ. λ.) καὶ κατόπιν χρηματίσας καὶ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν «Ἀρχαίων» μέχρι τοῦ 1774 καὶ ἀπὸ τοῦ 1792-1811. Ἐπίσης ἦτο καὶ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας κατὰ τὰ ἔτη 1774, 1779 καὶ 1780. Βλ. *Ἀγγλία* καὶ *Ἄθολ, Μεγ.·. Στ.·. τοῦ—*.

Ἄθολ. *Μεγάλη στοὰ τοῦ—, ἢ Τέκτονες τοῦ—*. (Atholl Masons). Προσωνυμία, δοθεῖσα εἰς τὴν Μεγ.·. Στοάν, τὴν ὁποίαν οἱ κατὰ τὸ 1739 ἀποσχισθέντες τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας «Ἀρχαῖοι Τέκτονες», ἵδρυσαν ἐπιτυχόντες μετὰ ταῦτα καὶ τὴν προστασίαν τοῦ τρίτου Δουκὸς τοῦ Ἄθολ. τὸν ὁποῖον καὶ ἐξέλεξαν ἐν ἔτει 1771 Μεγ.·. Διδ.·. αὐτῶν.

Ὁ τέταρτος Δοὺξ τοῦ Ἄθολ ἐχρημάτισε κατόπιν Μεγ.·. Διδ.·. ἀπὸ τοῦ 1775 μέχρι τοῦ 1781 καὶ ἀπὸ τοῦ 1791 μέχρι τοῦ 1813 ὅτε συνετελέσθη ἡ ἕνωσις

τῶν δύο Μεγ.·. Στ.·.. Λόγῳ τῆς μακρᾶς αὐτῆς διοικήσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·. ὑπὸ τῶν Δουκῶν τοῦ "Αθολ, ἡ μὲν Μεγ.·. Στ.·. ἔλαβε τὴν προσωνυμίαν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ «"Αθολ» οἱ δὲ «Ἀρχαῖοι Τέκτονες» (βλ. λ.) καλοῦνται καὶ Τέκτ.·. τοῦ "Αθολ. (βλ. Ἀγγλία).

Ἀθώρ. Οὕτω καλεῖται εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν Κοσμογονίαν ἡ «Μήτηρ Νύξ».

"Αϊγκνερ *Λουδοβῖκος* (Aigner Ludwig). Δημοσιογράφος, γνωστὸς ὡς συγγραφεὺς μὲ ψευδώνυμον Ἀμπάφι (Abafi).*1840, † 1909 ἐν Οὐγγαρίᾳ. Ἐξ ἐπαγγέλματος ἐκδότης—βιβλιοπώλης καὶ ἐλεύθερος συγγραφεύς. Τῷ 1870 ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν ἐν Βουδαπέστῃ Στ.·. «Corvin Matyas», κατέστη δ' εἰς ἐκ τῶν πλέον γονιμωτέρων ἐλευθεροτεκτόνων, ἱστορικῶν καὶ συγγραφέων. Χρησιμοποιήσας τὰ ἀρχεῖα της Dég, ἀνέπτυξε μεγαλοπρεπῆ ἱστορικὴν δρᾶσιν. Τὸ κύριον ἔργον του εἶναι «Ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐν Αὐστρίᾳ—Οὐγγαρίᾳ», ὑπολογισθεῖσα ὡς ἑπτάτομος, καὶ τῆς ὁποίας μόνον ἡ ἔκδοσις τῶν πέντε πρώτων τόμων κατέστη δυνατή. Ἐκτὸς αὐτοῦ ἐδημοσίευσε μεταξὺ ἄλλων, θεμελιώδεις ἐργασίας, περὶ τῶν Ροδοσταύρων, τῶν Ἀσιατῶν ἀδελφῶν καὶ ἄλλων μυστικῶν Ἑταιρειῶν τοῦ 18ου αἰῶνος."Εγραψεν ἐπίσης μονότομον «Ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐν Οὐγγαρίᾳ» (εἰς οὐγγρικὴν γλῶσσαν). Ὁ "Αϊγκνερ ἦτο ἄνθρωπος μεγάλης ἐργατικῆς ἱκανότητος. Τὸ κύριον ὅμως ἔργον του, ἡ «Ἱστορία τοῦ αὐστροουγγρικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, χρῄζει ἐπεξεργασίας, διότι ὁ "Αϊγκνερ, ἰδίᾳ σχετικῶς μὲ τὴν προϊστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ συγχέει πολλὰ πράγματα.

—*Φραγκῖσκος Ξαβέριος Ἀδὰμ φόν·.* Αὐστριακὸς ἀξιωματικός, * τῷ 1751. Ἐγένετο Τέκτων ἐν Πράγᾳ τῷ 1784 καὶ διεδραμάτισε σπουδαῖον πρόσωπον εἰς τὴν «Αὐστηρὰν Τήρησιν» (βλ. λ.). Παραιτηθεὶς τῷ 1791 τῶν τάξεων τοῦ Στρατοῦ, ἀφιερώθη ἔκτοτε ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ἐπέτυχε παρὰ τοῦ Λεοπόλδου τοῦ Β' τὴν ἄδειαν νὰ ἱδρύσῃ ἐν Οὐγγαρίᾳ γερμανικὰς στοάς, αἱ ὁποῖαι διετηροῦντο ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου τοῦ Β' διαταχθεῖσαν ἀπαγόρευσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ διελύθησαν μετὰ τὸ 1795. Ὅταν οἱ Ἐλευθεροτέκτονες τῆς Αὐστρίας διελύθησαν, ὁ Κόμις Sweerts ἔφερε τὰ ἀρχεῖα ὅλων τῶν ἐν Πράγᾳ Στοῶν εἰς τὸν "Αϊγκνερ, ὁ ὁποῖος ἤρχισε τότε τὴν συστηματοποίησιν τούτων ὡς καὶ τῶν ἀρχείων ἄλλων αὐστριακῶν καὶ οὐγγρικῶν στοῶν ὡς καὶ ἄλλων συγγενῶν ταγμάτων (Ροδοσταύρων, Πεφωτισμένων, Ἀσιατῶν ἀδελφῶν, τάγματος τοῦ Ρόδου), ἐν ὅλῳ 105 τόμους μὲ 10.000 περίπου πρωτόκολλα, ἐπιστολάς, ἔγγραφα στοῶν καὶ κυβερνητικὰς διαταγάς. Ὁλόκληρον αὐτὸ τὸ ἀρχεῖον ὁ "Αϊγκνερ παρεχώρησε τῷ 1805 εἰς τὸν Ἀδ.·. Τεκτ.·. κόμιτα Ἀντώνιον Festeties ἀντὶ ἰσοβίου εἰσοδήματος 300 Gulden. Ἐκ τῆς εὐτυχοῦς αὐτῆς συγκαιρίας διεσώθη μία τῶν μεγίστων συλλογῶν ἐλευθεροτεκτονικῶν χειρογράφων, εὑρισκομένη ἀκόμη καὶ σήμερον εἰς τὴν κατοχὴν τῆς οἰκογενείας Festeties. Βλ. βιβλ. 7.

Αἰγόκερως. Τὸ δέκατον ἐκ τῶν δώδεκα σημείων τοῦ *ζωδιακοῦ* (βλ. λ.) κύκλου. Ὁ ἥλιος διέρχεται ἐκ τοῦ σημείου τούτου ἀπὸ τῆς 21 Δεκεμβρίου μέχρι τῆς 19 Ἰανουαρίου. Βλ. καὶ *δωδεκάς*.

Αἰγυπτιακὰ ἱερογλυφικά. Ἡ ἐπέκτασις τοῦ παραλληλισμοῦ μεταξὺ τῶν ἀναριθμήτων ἱερογλυφικῶν τῶν τάφων καὶ μνημείων τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν συμβόλων καὶ ἐμβλημάτων τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·. ἐξεταζομένων ἀπὸ τῆς ἐσωτερικῆς των ἑρμηνείας, ὤθησε πολλοὺς Τεκτ.·. εἰς τὸ νὰ πιστεύουν εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἢ Αἰγυπτιακὴν καταγωγὴν τοῦ Τάγμ.·.. Καὶ εἶναι πράγματι τὰ σύμβολα ταῦτα καὶ ἡ σημασία των τόσον ἐγγὺς ἀλλήλων, ὥστε νὰ καθίσταται δύσκολος ἡ ἀποφυγὴ ἑνὸς τοιούτου ἰσχυρισμοῦ, ἱστορικῶς λίαν παρακεκινδυνευμένου.

Ὁ ἀδ.·. Θωμᾶς Πράϋερ ὑποστηρίζει τὴν ἄποψιν αὐτὴν διὰ τῆς ἐξηγήσεως τῆς κάτωθι ἱερογλυφικῆς ἐπιγραφῆς, ἡ ὁποία χρονολογεῖται πολὺ πρὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Πατριάρχου Ἀβραὰμ καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἑρμηνεία ἔχει ὡς ἑξῆς:

Εἴθε ἡ ψυχή σου νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ Κνοὺμ (πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, μία τῶν μορφῶν τοῦ "Αμμωνος τοῦ Δημιουργοῦ) τοῦ Δημιουργοῦ ὅλης τῆς Ἀνθρωπότητος (ἐν κυριολεξίᾳ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν).

Μερικοὶ ἀποκλείουν τὴν θεωρίαν αὐτὴν μὲ τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐπεκράτει πολυθεϊσμός. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι ἀληθὲς ὡς ἐξάγεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀνωτέρω ἱερογλυφικὴν ἐπιγραφὴν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων (βλ λ.). Ἀργότερον πολὺ ἐπεκράτησε παρὰ τῷ λαῷ πολυθεϊσμός.

Προφητικὴ ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ Βίβλος Ἑρμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου:

«Ὦ Αἴγυπτος! Αἴγυπτος! θὰ ἔλθῃ καιρὸς ὅτε ἀντὶ τῆς καθαρᾶς θρησκείας καὶ τῆ. ἁγνῆς πίστεως, δὲν θὰ ἔχῃς παρὰ μόνον γελοίους μύθους, ἀπιστεύτους διὰ τοὺς ἀπογόνους. Καὶ τίποτε δὲν θέλει ἀπομείνει ἐκ σοῦ ἀλλὰ μόνον λέξεις χαραγμέναι ἐπὶ λίθου, μόνα μνημεῖα μαρτυροῦντα τὴν εὐσέβειάν σου».

Αἰγυπτιακὰ μυστήρια. Στενὴ καὶ μακρὰ ταινία γῆς, ἀρδευομένη καὶ λιπαινομένη ἀφθόνως διὰ τῶν μεγάλων πλημμυρῶν τοῦ Νείλου, περιβαλλομένη ὑπὸ ἐκτεταμένων ἐρήμων καὶ προστατευομένη ὑφ' ὑψηλῶν ἀποκρήμνων βράχων ἀπὸ τῶν εἰσβολῶν νομάδων φυλῶν, ἀπήλαυεν ἡ ἀρχαία Αἴγυπτος τοῦ ἀρχαιοτάτου περιλάμπρου πολιτισμοῦ της. Μία κοιλάς, εἷς ποταμὸς καὶ μία φυλὴ ἀνθρώπων ἤρκεσαν ἐκεῖ, ὅπως παραγάγουν ἕνα κόσμον θαυμάτων εἰς ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐν Εὐρώπῃ ὑπῆρχον ἀκόμη ἄνθρωποι ζῶντες σχεδὸν γυμνοὶ καὶ βάφοντες τὸ δέρμα των (ὡς π.χ. οἱ ἀρχαῖοι βρετόνοι). Οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς ἐγέμισαν τὰ ἔργα των μὲ ἀναμνήσεις τῆς πλήρους μυστηρίων χώρας ταύτης. Ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ πατρὸς Νείλου, τῶν ἑκατονταπύλων Θηβῶν, περὶ τοῦ Λαβυρίνθου, περὶ τῶν Πυραμίδων, τῆς Σφιγγὸς καὶ τῆς Στήλης τοῦ Μέμνωνος, τῆς χαιρετώσης τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον.

Ἡ αἰγυπτιακὴ χρονολογία, τὸ ὑπόδειγμα καὶ πρότυπον ὅλων τῶν ἄλλων, ἐνεχαράχθη ἐντὸς ἀφθάρτων μνημείων. Ἀλλ' ἐπὶ μακρὸν ταῦτα ἔμενον δι' ἡμᾶς μυστήρια, ὡς π.χ. οἱ ἱεροὶ ὀβελίσκοι, ὁ λαβύρινθος, τὰ τὴν σκεπτομένην ψυχὴν παριστῶντα ἀνθρωποκέφαλα πτηνά, οἱ ἱεροὶ σκαραβαῖοι (οἱ συμβολίζοντες τὴν δημιουργικὴν δύναμιν), αἱ σφίγγες (ἀντιπροσωπευτικὰ σύμβολα τῆς δυνάμεως καὶ ἰσχύος), οἱ ὄφεις (οἱ ἐξεικονίζοντες τὴν ζωὴν καὶ τὴν αἰωνιότητα), τὰ ἱερογλυφικά, κ.ἄλλα. Πιθανὸν εἶναι, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα ἔμειναν αἰώνια μυστικὰ καὶ διὰ τὸν αἰγυπτιακὸν ἀκόμη λαόν, ὁ ὁποῖος μὲ φόβον καὶ μὲ σιγὴν ἀνήγειρε τὰς πυραμίδας. Τὸ σύνολον ὅλων αὐτῶν τῶν συμβόλων, ἀπετέλει τὴν γλῶσσαν μιᾶς μυστικῆς ἑταιρείας, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ πλέον ἐξηπλωμένη καὶ ἡ πλέον περιεκτικὴ ἐξ ὅλων τῶν τοιούτων ἑταιρειῶν πασῶν τῶν ἐποχῶν. Τὴν μυστικὴν αὐτὴν ἑταιρείαν ἀπετέλουν οἱ ἱεροφάνται μυσταγωγοὶ τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου.

Μακρὰν πάσης πειραματικῆς βοηθείας, ἐντὸς τῆς σιγῆς καὶ τῆς μοναξιᾶς τῶν γιγαντιαίων ναῶν, ἀνακαλύπτονται πολλαὶ ἀλήθειαι, ὑπὸ ἐξεχουσῶν τινων ἀνθρωπίνων διανοιῶν, ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων δηλ. ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἀνήσυχα τὰ πνεύματα ἠρεύνων, μακρὰν τῆς βεβήλου τύρβης, τὴν διάταξιν καὶ τὸν προορισμὸν τῶν κόσμων. Καὶ ὅ,τι τὰ πνεύματα τῶν ἐρευνητῶν αὐτῶν ἀνακαλύπτουν ἢ συλλαμβάνουν, ἐπιμελῶς τὸ προφυλάσσουν ἀπὸ τὰς βεβήλους κοινὰς καὶ μὴ ἀνεπτυγμένας διανοίας τῶν ἀνθρώπων τοῦ ὄχλου, τὸ καλύπτουν μὲ συμβολικὰς παραστάσεις καὶ διδασκαλίας καὶ τὸ μεταδίδουν εἰς ἐκείνους μόνον τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι μετὰ πολλὰς δοκιμασίας ἀποδεικνύονται ἱκανοὶ καὶ ἄξιοι νὰ τὸ δεχθοῦν, νὰ τὸ καλλιεργήσουν καὶ νὰ τὸ προαγάγουν.

Καὶ οὕτω δημιουργοῦνται οἱ μυσταγωγοὶ τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου, οἱ ὁποῖοι, παραδίδοντες ἀπὸ γε-

νεᾶς εἰς γενεὰν τὰς μυστικὰς παραδόσεις, δημιουργοῦν τὸ σῶμα τῶν ἱεροφαντῶν τῆς Αἰγύπτου, τὸ ὁποῖον καθιέρωσε (κατά τινα ἐκδοχὴν περὶ τὸ ἔτος 2600 π. Χ.) τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια.

Ἐπειδὴ ἡ γνῶσις εἶναι ἡ ἰσχύς, ἡ τάξις τῶν ἱερέων ἐκυριάρχει κατ' ἀρχάς, διότι τὰ μέλη της κατεῖχον ὅλην τὴν γνῶσιν. Καὶ ὅταν ὅμως μετὰ ταῦτα βαθμηδὸν ἤρχισαν νὰ βασιλεύουν οἱ διάφοροι δυνάσται, ἐκράτησαν πάλιν οἱ ἱερεῖς τὰ πρωτεῖα. Ὠνόμαζον τοὺς βασιλεῖς καὶ διηύθυνον αὐτούς, κανονίζοντες τὰς πράξεις τούτων καὶ τὰς ἐνεργείας των μέχρι καὶ τῶν λεπτομερειῶν. Εἰς τοὺς ἱερεῖς ἐδίδοντο τὰ ὕψιστα ἀξιώματα. Ὡς πεπαιδευμένοι, ὡς δικασταὶ καὶ ὡς ἰατροὶ ἀπήλαυον ὑψίστων τιμῶν. Αἱ σημαντικώταται σχολαὶ των εὑρίσκοντο εἰς Θήβας, Μέμφιδα, Ἡλιόπολιν καὶ Sais. Κατεῖχον μέγα τμῆμα τοῦ ἐδάφους, εἰσέπραττον τὴν δεκάτην καὶ δὲν ἐπλήρωνον φόρους. Δὲν ἦσαν ὀπαδοὶ τῆς εἰδωλολατρείας τοῦ λαοῦ. Ἐν τούτοις ἐθεώρουν ὡς ἐπικίνδυνον νὰ διαφωτίσουν τὸν λαὸν ἐπὶ τῶν διδασκαλιῶν των, ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς δοξασίας αὐτῶν. Ἐγκαθιδρύουν εἰς τὰ μυστήριά των τελετὰς μυήσεως, καὶ δι' ἀλληγοριῶν καὶ συμβόλων καλλύπτουν τὰς συλλήψεις τοῦ πνεύματος, ἐξηγοῦντες τὴν σημασίαν τούτων εἰς τοὺς μεμυημένους. Ἔχουν μίαν ἐξωτερικὴν ἢ δημοσίαν καὶ μίαν ἐσωτερικὴν ἢ μυστικὴν διδασκαλίαν, ἓν εὐαγγέλιον δηλ. ἀνακοινούμενον εἰς τὸν κοινὸν λαὸν καὶ ἓν ἄλλο διὰ τὴν ἰδίαν των χρῆσιν ἐν τοῖς μυστηρίοις, ἀποκαλυπτόμενον μόνον εἰς ὀλίγους ἐκλεκτούς, οἱ ὁποῖοι προηγουμένως ὑπεβάλλοντο εἰς διαδοχικὰς μυήσεις καὶ δοκιμασίας.

Καὶ ὅταν κατόπιν τὰ κύματα κατακτητῶν καὶ λαῶν ἐπῆλθον καὶ παρῆλθον ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, οἱ ἱερεῖς κατώρθωσαν νὰ διαφυλάξουν τὸν ὀργανισμὸν καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ τὰς μυστικὰς διδασκαλίας των.

Ἀτυχῶς σήμερον, ἂν καὶ διὰ τῶν πολλῶν ἀνασκαφῶν πλεῖσται σελίδες τοῦ βιβλίου τῆς ἐξελίξεως τοῦ Αἰγυπτιακοῦ πολιτισμοῦ ἀπεκαλύφθησαν καὶ διηνοίχθησαν, παραμένουν ἀκόμη κλεισταὶ αἱ σελίδες ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι περιέκλειναν τὰς ἀποκρύφους μυσταγωγικὰς διδασκαλίας τῶν Αἰγυπτίων ἱεροφαντῶν. Περὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν μυστηρίων οὐδεὶς ἀπολύτως εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ τι τὸ θετικόν, ὅπως ἄλλως τε συμβαίνει καὶ μὲ τὰ Ἐλευσίνια ἢ ἄλλα ἀρχαῖα Μυστήρια. Τὰ μόνα ὑπάρχοντα στοιχεῖα εἶναι *«ἡ Βίβλος τῶν νεκρῶν»* (βλ. λ.), περιέχουσα μόνον τὰς δοξασίας τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων περὶ θανάτου καὶ τῆς μετὰ τὸν θάνατον ζωῆς.

Πρὸς τὴν Αἴγυπτον ἑπομένως οἱ Τέκτονες ἠτένισαν πάντοτε μετ' ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος, ὡς κοιτίδα τῆς μυστηριώδους ἐπιστήμης τοῦ συμβολισμοῦ, τῆς ὁποίας τὸν ἰδιάζοντα τρόπον διδασκαλίας, αὐτὸν μόνον ἐξ ὅλων τῶν νεωτέρων θεσμῶν, διετήρησαν μέχρι σήμερον.

Ἡ μύησις εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια ἦτο ἡ αὐστηροτέρα καὶ ἡ περισσότερον ἐπιβλητικὴ ἐξ ὅλων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐφαρμοζομένων συστημάτων.

Οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Ἐλευσῖνα ἐμιμήθησαν ἔν τινι ἐκτάσει τὴν μέθοδον αὐτήν, οὐδέποτε ὅμως κατώρθωσαν νὰ φθάσουν τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς συνολικῆς της μορφῆς ἢ τὴν αὐστηρότητα τῆς πειθαρχίας της. Τὸ σύστημα τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστ.'. εἶχεν ὀργανωθῆ ἐπὶ αἰῶνας, οἱ δὲ ἱερεῖς οἵτινες ἦσαν—διὰ νὰ μεταχειρισθῶ Τεκτ.'. ὁρολογίαν—οἱ Διδ.'. τῶν Στοῶν, ἐξεπαιδεύοντο ἀπὸ τῆς παιδικῆς των ἡλικίας εἰς τὸ ἔργον διὰ τὸ ὁποῖον προωρίζοντο.

Ἡ «παιδεία» αὐτὴ τῶν Αἰγυπτίων, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐμορφώθη, περιεκλείετο ὁλόκληρος εἰς τὰ Μυστήρια αὐτά.

Τέκτονές τινες συγγραφεῖς θέλοντες νὰ δώσουν εἰκόνα τῶν μυσταγωγικῶν τελετουργιῶν τῆς Αἰγύπτου καταφεύγουν εἰς δύο παλαιοὺς συγγραφεῖς, τὸν Λούκιον Ἀπουλήϊον, ζήσαντα κατὰ τὸν 2ον μ.Χ. αἰῶνα καὶ τὸν νεοπλατωνικὸν Ἰάμβλιχον (κατὰ δύο αἰῶνας νεώτερον τοῦ πρώτου), οἱ ὁποῖοι παρέχουν ὄντως πληροφορίας τινάς, ἀρκετὰ σκοτεινὰς ὅμως, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξ αὐτῶν πλήρης ἀναπαράστασις τῶν Μυστηρίων.

Ἐξ ὅλων, ὅσα μέχρι τοῦδε ἐδημοσιεύθησαν περὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων, εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναγραφῶσιν ὡς θετικὰ τὰ ἀκόλουθα.

Ἡ κυρία ἕδρα τῶν μυστηρίων εὑρίσκετο εἰς τὴν Μέμφιδα πλησίον τῆς *«Μεγάλης Πυραμίδος»* (βλ. λ.).

Τὰ μυστήρια ταῦτα διῃροῦντο εἰς τρία:

1) Εἰς τὰ *Μυστήρια τῆς Ἴσιδος* τὰ ὁποῖα ἐκαλοῦντο καὶ *Μικρὰ ἢ ἐλάσσω* Μυστ., τελούμενα κατὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν (22 Μαρτίου).

2) Εἰς τὰ *Μυστ.* τοῦ *Σεράπιδος*, τελούμενα κατὰ τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον (21 Ἰουνίου) καὶ

3) Εἰς τὰ *Μυστ.* τοῦ *Ὀσίριδος*, τελούμενα κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν (22 Σεπτεμβρίου).

Τὰ δύο τελευταῖα ἐκαλοῦντο καὶ *Μεγάλα* ἢ *Μείζονα* Μυστήρια.

Τὰ *Μυστήρια τῆς Ἴσιδος*. Ἡ διεξαγωγὴ ὡς καὶ ἡ σημασία τῶν μυστηρίων τούτων, ἀποτελούντων οἱονεὶ τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς αἰγυπτιακῆς μυήσεως, εἶναι ἄγνωστος. Πολλὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς μυήσεως εἰς τὰ μυστήρια ταῦτα γράφουν οἱ συγγραφεῖς Mackey, Schuré καὶ ἄλλοι.

Τὰ μυστήρια ταῦτα ἐξηπλώθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ὡς τελευταῖον δῶρον πολιτισμοῦ τῆς Αἰγύπτου εἰς τὸν ὑπόλοιπον ἀρχαῖον κόσμον, εἶχον δὲ καὶ τότε ὡς κεντρικόν των σημεῖον τὴν μητρικὴν Ἴσιδα (ὁ τελευταῖος ναὸς τῆς Ἴσιδος ἐπὶ τῆς ἐν τῷ Νείλῳ νήσου τῶν Φιλῶν ἔκλεισε — διαταγῇ τοῦ Ἰουστινιανοῦ — τῷ 569 μ. Χ.). Τὰ μυστήρια ἔφερον ἐκστατικὸν χαρακτῆρα. Ὡς σπουδαιοτάτη πηγὴ διὰ τὰ ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ αὐτοκρατορίᾳ λειτουργοῦντα Μυστήρια τῆς Ἴσιδος θεωρεῖται ὁ Ἀπουλήϊος, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ 11ον βιβλίον τῶν ‹Μεταμορφώσεών του› («ὁ χρυσοῦς ὄνος») δίδει συγκεκαλυμένην τινὰ περιγραφὴν τῶν μυστηρίων τούτων, εἰς τὰ ὁποῖα («εἰς τὰ μυστικὰ τῆς ἁγίας νυκτὸς») μυεῖται ὁ ἥρως του Λούκιος.

Ὁ Ἀπουλήϊος γράφει τὰ ἑξῆς μεταξὺ ἄλλων:

«Ὁ ἱερεύς, ἀφοῦ ἀπεμάκρυνε τοὺς βεβήλους, λαβών με ἐκ τῆς χειρὸς μὲ ἔφερεν εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ ἱεροῦ καὶ μὲ περιέβαλε μὲ καινουργὲς ἐκ λινοῦ ἔνδυμα. Ἴσως, περίεργε ἀναγνῶστα, αἰσθάνεσαι ἀγωνίαν νὰ μάθῃς τί ἐλέχθη καὶ ἐπράχθη ἀκολούθως. Θὰ σοῦ τὸ ἔλεγον ἐὰν μοὶ ἐπετρέπετο νὰ σοὶ τὸ εἴπω: Θὰ τὸ ἐγνώριζες, ἐὰν σοὶ ἐπετρέπετο νὰ τὸ ἀκούσῃς. Ἀλλὰ τόσον τὰ ὦτα, τὰ ὁποῖα θὰ ἤκουον τὰ πράγματα αὐτά, ὅσον καὶ ἡ γλῶσσα, ἥτις θὰ τὰ ἔλεγε, θὰ ἔδρεπον τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀφροσύνης των. Δὲν θὰ σὲ βασανίσω ἐν τούτοις πλειότερον εἰς τὴν ἐκκρεμμότητα, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεσαι ἐν θρησκευτικῇ ἀναμονῇ. Ἄκουσον ἑπομένως, ἀλλὰ πίστευσε, ὅ,τι εἶναι ἀληθές. Ἐπλησίασα τὰ ὅρια τοῦ θανάτου, διέβην τὸ κατώφλιον τῆς Περσεφόνης, φχήθην ἐφ' ὅλων τῶν στοιχείων, καὶ ἐπέστρεψα ἐπὶ τῆς γῆς. Εἶδον τὸν ἥλιον λάμποντα μὲ τὸ ἀπαστράπτον λευκὸν φῶς του ἐν μέσῃ νυκτί, καὶ προσήγγισα εἰς τοὺς κάτω καὶ εἰς τοὺς ἄνω θεοὺς καὶ προσηυχήθην πρὸς αὐτοὺς πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Ἰδού, σοὶ ἀφηγήθην πράγματα περὶ τῶν ὁποίων, καίτοι τὰ ἤκουσες, θὰ μείνῃς ἀναγκαστικῶς εἰς ἄγνοιαν».

Ἑπομένως—γράφουν οἱ Lennhoff καὶ Posner—καὶ εἰς τὰ μυστήρια ταῦτα ἐπρόκειτο περὶ θανάτου καὶ ἀναγεννήσεως, περὶ θανάτου ὅπως περιέγραψεν αὐτὸν ὁ Πλούταρχος: «εἰς τὸν θάνατον συμβαίνει εἰς τὴν ψυχὴν τὸ ἴδιον τὸ ὁποῖον συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς εἰσαγομένους εἰς τὰ μεγάλα μυστήρια».

Ὁ Ἀπουλήϊος γράφει ἐπίσης:

«Ἰδέ, Λούκιε, παρακινουμένη ἀπὸ τὰς παρακλήσεις σου— ἐγώ, ἥτις εἶμαι ἡ Φύσις, ἡ ἀρχικὴ πηγὴ ὅλων τῶν πραγμάτων, ἡ βασίλισσα ὅλων τῶν αἰώνων, ἡ ὑψίστη τῶν θεοτήτων, ἡ κυρίαρχος τῶν πνευμάτων τῶν νεκρῶν, ἡ πρώτη τῶν οὐρανίων ὑπάρξεων, ἡ παγκόσμιος ὕλη, ἡ ἑνιαία καὶ ἐν τούτοις πολύμορφος μορφὴ τῆς ἀδημιουργήτου ὑπάρξεως. Κυβερνῶ μὲ τὸ βλέμμα μου τὰς φωτεινὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, τοὺς ἀνέμους τῶν θαλασσῶν, τὴν ἠρεμίαν τοῦ Κάτω Βασιλείου. Ὅλη ἡ γήϊνος σφαῖρα λατρεύει τὴν θεό-

τητά μου κατὰ ποικίλους τρόπους μὲ διάφορα δόγματα καὶ ὑπὸ παντοῖα ὀνόματα. Οἱ Φρύγιοι μὲ ἀποκαλοῦν Pessinuntika, *τὴν μητέρα τῶν Θεῶν· οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Ἀττικῆς Κεκρώπειον Ἀθηνᾶν· οἱ Κύπριοι Ἀθηνᾶν τῆς Πάφου, οἱ βέλη φέροντες Κρῆτες Ἄρτεμιν Δίκτυνναν, οἱ τρίγλωσσοι Σικελιανοί, Στυγίαν Περσεφόνην· οἱ Ἐλευσίνιοι ἀρχαίαν θεὰν Δήμητραν. Ἄλλοι ἀκόμη μὲ ὀνομάζουν Ἥραν ἢ θεὰν τῶν πολέμων Ἐνηὼ ἢ Ἑκάτην ἢ Ραμνουσίαν. Οἱ Αἰθιόπιοι, Ἄρειοι καὶ Αἰγύπτιοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι εἰδήμονες τῆς ἀρχαίας σοφίας ἀπονέμουν εἰς ἐμὲ τὸ ἀληθές ὄνομά μου, βασίλισσα Ἶσις».*

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γράφει ὁ Heckethorn (βλ. βιβλ. 17 σελ. 40) καθίσταται φανερόν, ὅτι ἡ Ἶσις διὰ τοὺς μεμυημένους δὲν εἶχε τὴν ἀστρονομικὴν (σελήνη) ἢ τὴν παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς ἑκάστοτε ἐπικρατοῦσαν σημασίαν. Διὰ τοὺς μύστας ὅλαι αἱ πολύπτυχοι μορφαὶ ἀνήγοντο εἰς μίαν, ὅλα τὰ πολυάριθμα εἴδωλα ἐξηφανίζοντο καὶ τὴν θέσιν των κατελάμβανε μία θεότης — ἡ πρωταρχικὴ δύναμις, τὸ πρωταρχικὸν πνεῦμα:

Ἐκτὸς τοῦ Ἀπουληΐου καὶ ὁ Πλούταρχος ἀναγράφει ἐπίσης ὅτι εἰς τὴν μετώπην τοῦ ναοῦ τῆς Ἴσιδος ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφή:

«Ἐγώ εἰμι πᾶν τὸ γεγονὸς καὶ ὂν καὶ ἐσόμενον καὶ τὸν ἐμὸν πέπλον οὐδεὶς πω θνητὸς ἀπεκάλυψεν». (354 γ)

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πηγῶν καὶ ἐξ ὅσων εἶναι γνωστὰ περὶ τῆς Ἴσιδος ὡς θεᾶς τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Πανθέου καὶ περὶ τῆς λατρείας της ὑπὸ τῶν βεβήλων, ὁ Mackey συμπεραίνει, ὅτι τὰ Ἰσιακὰ Μυστήρια ἀπετέλουν περιγραφὴν τῶν ἀλληλοδιαδόχως φθινουσῶν καὶ ἀνανεουμένων δυνάμεων τῆς φύσεως. Καίτοι δ' ὁ Higgins ἰσχυρίζεται, ὅτι κατὰ τὰ Μυστήρια τῆς Ἴσιδος ἀναπαριστῶντο εἰς δρᾶμα αἱ περιπέτειαι καὶ ὁ τραγικὸς θάνατος τοῦ Ὀσίριδος (Anacalypsis II 102), ὁ δ' Ἀπουλήϊος βεβαιοῖ, ὅτι ἡ μύησις ἔχει στενὴν ὁμοιότητα πρὸς ἕνα ἐθελούσιον θάνατον μὲ μίαν ἀβεβαίαν ἐλπίδα ἀναστάσεως, ὁ Mackey ἀντικρούει ἀμφοτέρας τὰς γνώμας ταύτας, ἐπιμένων, ὅτι τὰ Ἰσιακὰ Μυστήρια ἦσαν ἁπλῶς προπαρασκευαστικὰ τῶν τοῦ Ὀσίριδος καὶ ἐδίδασκον, διὰ παραδειγμάτων ἐκ τῶν φυσικῶν νόμων, τὴν ἀνάγκην τοῦ ἠθικοῦ καθαρμοῦ.

Κατὰ τὸν Γ. Ἀρβανιτάκην (βλ. βιβλ. 32 ἐν λέξ. Ἶσις), «ἡ σύγκρισις τῆς Ἴσιδος πρὸς τὴν μεγάλην θέαιναν Δήμητραν τῆς Ἐλευσῖνος ἠμπορεῖ νὰ λεχθῇ, ὅτι ἀπεδείχθη ὑπὸ τοῦ Φουκάρ»... «Τὰ μυστήριά της εἶχόν τι τὸ πένθιμον· εἶναι πιθανόν, ὅτι ἐδιδάσκετο εἰς τοὺς μυουμένους, ἂν μὴ ἡ πίστις εἰς ἕνα Θεόν, τοὐλάχιστον τὸ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς δόγμα καὶ ἡ ἐπιφυλασσομένη ἐν Ἅδῃ ποινὴ τῶν κακῶν. Εἰς τοὺς μύστας ἐπεβάλλετο ὁ ἁγνὸς βίος, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἀποχὴ ἀπὸ χυδαίων ἡδονῶν καί τινων κρεάτων».

Τὰ Μυστήρια τοῦ Σεράπιδος. Ταῦτα κατὰ τοὺς Mackey, Heckethorn κ. ἀλ. ἀπετέλουν τὸν δεύτερον βαθμὸν τῆς Αἰγυπτιακῆς μυήσεως. Καὶ περὶ αὐτῶν ἐπίσης οὐδεμία σαφής, θετικὴ καὶ ἐξηκριβωμένη πληροφορία ὑπάρχει. Ὅταν ὁ Θεοδόσιος κατεκρήμνισε τὸ Σεραπεῖον ἀνεκαλύφθησαν, γράφει ὁ Heckethorn, ὑπὸ τὴν γῆν διάδρομοι καὶ διάφοροι καταπακταί, ὅπου οἱ ἱερεῖς ἐτέλουν τὰς δοκιμασίας τῶν μυουμένων.

Ὑπαινιγμοί τινες περὶ τῶν μυστηρίων τοῦ Σεράπιδος, εὑρίσκονται εἰς τὸν Ἀπουλήϊον καὶ τὸν Πορφύριον. Ὁ Ἀπουλήϊος, ἀποκαλῶν αὐτὰ «νυκτερινὰ ὄργια τοῦ Σεράπιδος, Θεοῦ ἐκ τῶν πρώτων», ἀναφέρει μόνον ὅτι εἵποντο τῶν Ἰσιακῶν καὶ παρεσκεύαζον διὰ τὴν τελικὴν καὶ μεγίστην μύησιν. Ὁ Πορφύριος ἀναγράφει.

Ὥς ποτ ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ ἀνοίξει τοῦ ἁγίου Σεράπιδος ἡ θεραπεία διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος γίνεται, λείβοντος τοῦ ὑμνῳδοῦ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ πῦρ φαίνοντος ὁπηνίκα ἑστὼς ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῇ πατρίῳ τῶν Αἰγυπτίων φωνῇ ἐγείρει τὸν Θεόν.

Κατὰ τὸν ἀδ. Ν. Λούβαρην «πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ὁ Σέραπις ἢ ἦτο ἀπ' ἀρχῆς ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν Ὄσιριν ἢ οἱ δύο θεοὶ ἐταυτίσθησαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς». Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης στηρίζεται ὑπό τινων ἡ ὑπόθεσις, ὅτι ἐνδεχομένως τὰ μυστήρια τοῦ Σεράπιδος ἀναπαρίστων τὸν θάνατον τοῦ Ὀσίριδος, ἀφίνοντα διὰ τὴν τελικὴν μύησιν τὸ μάθημα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Θεοῦ.

Τὰ μυστήρια τοῦ Ὀσίριδος. Τὰ μυστήρια ταῦτα τὰ ὁποῖα, κατὰ τοὺς Mackey, Heckethorn καὶ ἄλλους, ἀπετέλουν τὸν τρίτον βαθμὸν τῆς Αἰγυπτιακῆς μυήσεως, εἶχον ὡς περιεχόμενον τὸν περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ὀσίριδος μῦθον. Οὗτος ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ὁ καλὸς Θεός, ἀγαθοποιὸς Ὄσιρις, βασιλεὺς τῆς Κάτω καὶ Ἄνω Αἰγύπτου, διαδεχθεὶς τοὺς ἀπογόνους τοῦ μεγάλου Θεοῦ Ρᾶ, κατὰ Πλούταρχον, υἱὸς τοῦ γηΐνου θεοῦ Σὲμπ (γῆς) καὶ τῆς Οὐρανίας βασιλίσσης Νοὺτ (οὐρανοῦ), ἔλαβεν ὡς γυναῖκα τὴν συνετὴν καὶ εἰς τὴν μαγείαν (ἰατρικὴν) ἔμπειρον ἀδελφήν του Ἴσιδα. Ἡ Θεὰ αὕτη, ἡ ὁποία κατήργησεν ἐν Αἰγύπτῳ τὴν ἀνθρωποφαγίαν καὶ ἐδίδαξεν εἰς τοὺς Αἰγυπτίους τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν καὶ τῆς ἀμπέλου, τὴν ὑφαντουργίαν, τὸ ἐνδύεσθαι καὶ τὴν μαγείαν, εἶχεν ἀδελφὸν ὀνόματι Σὴθ (Τυφών). Οὗτος, ὢν τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ καὶ τῆς φθορᾶς, συνώμοσε κατὰ τοῦ Ὀσίριδος, ὅταν οὗτος, συμπληρώσας τὸ ἔργον του διὰ τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς θεσμοθετήσεως τῆς θρησκευτικῆς τελετουργίας, ἀνεχώρησεν, ἵνα ἐπαναλάβῃ τὸ ἔργον τοῦτο καὶ εἰς ἄλλας χώρας, ἀφήσας τὴν ἀντιβασιλείαν εἰς τὴν Ἶσιν. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ὀσίριδος, ὁ Σὴθ συνέλαβε διὰ δόλου αὐτόν, τὸν ἐφόνευσε, τὸν ἐτεμάχισε, ἔθεσε τὰ τεμάχια τοῦ πτώματος τοῦ Ὀσίριδος ἐντὸς κιβωτίου καὶ ἔρριψε κατόπιν τοῦτο εἰς τὸν Νεῖλον. Ἡ Ἶσις κατέφυγε τότε μετὰ τῶν πιστῶν αὐτῇ Θὼθ καὶ Ἀνούβιος εἰς τὰ ἕλη τοῦ Δέλτα. Ἐκεῖθεν ὁρμωμένη, ἀνεζήτησε τὸ πτῶμα καὶ μετὰ τραχεῖς ἀγῶνας καὶ περιπετείας εὗρεν ὅλα τὰ τεμάχια πλὴν τοῦ φαλλοῦ, ὅστις ἔμεινεν εἰς τὸν Νεῖλον.

Διὰ τῆς ἰσχύος τοῦ σφοδροῦ ἔρωτός της καὶ διὰ μελικῶν ἐπῳδῶν ἀνασυνέστησε τὸ σῶμα καὶ τὸ ἐπανέφερεν ἐν θριάμβῳ εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα τὸ ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς φροντίδας τῶν ἱερέων, διακηρυξάντων κατόπιν, ὅτι ὁ Ὄσιρις ἀνέστη ἐκ νεκρῶν καὶ κατέστη Θεός. Τὸ μὴ ἀνευρεθὲν μέρος τοῦ σώματος τοῦ Ὀσίριδος—τὸ γεννητικὸν του μόριον—ἡ Ἶσις ἀντικατέστησε διὰ τεχνητῆς ἀπομιμήσεως, τὴν ὁποίαν καὶ καθιέρωσε, καὶ ἡ ὁποία ὑπὸ τὸ ὄνομα *«φαλλός»* ἀνευρίσκεται κατόπιν ὡς ἔμβλημα γονιμότητος εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια. Γονιμοποιηθεῖσα ἡ Ἶσις ὑπὸ τοῦ ἀνασυσταθέντος Ὀσίριδος, ἐγέννησε τὸν Ὧρον, ὅστις πολεμήσας κατὰ τοῦ Σὴθ, κατενίκησεν αὐτόν. Χάρις δ' εἰς τὰς νεκρικάς του τελετουργίας καὶ μαγικὰς ἐπῳδὰς ὁ Ὧρος ἐπέτυχε νὰ θεοποιήσῃ τὸν πατέρα του, ὁ ὁποῖος ἀπήλαυσεν οὕτω τῆς Νέας ζωῆς εἰς τὰς μονὰς τῶν νεκρῶν, γενόμενος καὶ βασιλεὺς τοῦ κάτω κόσμου.

Αὐτὸς εἶναι ὁ περὶ Ὀσίριδος μῦθος εἰς τὰς γενικὰς γραμμάς, μὲ μικρὰς ἐννοεῖται παραλλαγὰς λεπτομερειῶν εἰς τοὺς διαφόρους συγγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν περὶ αὐτοῦ.

Τὸν μῦθον τοῦτον καὶ τὴν παράδοσιν περὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ὀσίριδος ὡς καὶ τῆς νικηφόρου ἐκδικήσεως τοῦ υἱοῦ του ἠκολούθει κατὰ τοὺς Lennhoff καὶ Posner τὸ τυπικὸν τῶν μυστηρίων τοῦ Ὀσίριδος, περὶ τῶν ὁποίων οὐδὲν σχεδὸν πραγματικῶς θετικὸν κατέστη γνωστόν.

Νεώτεραι ἀνασκαφαὶ ἔφερον εἰς φῶς ἐν «Ὀ σ ί ρ ε ι ο ν» ἐκ τῆς 19ης δυναστείας (1300 π. Χ.), τὸ ὁποῖον κεῖται βαθέως ὑπὸ τὴν γῆν καὶ εἶναι πλούσιον εἰς παραστάσεις καὶ ἐπιγραφὰς ἐκ τῆς Βίβλου τῶν Νεκρῶν. Διὰ κυκλικῆς τάφρου σχηματίζεται μία πλατεῖα (Plattform). Ὅταν ὁ Νεῖλος ἐπλημμύριζε καὶ ἤρχετο τὸ «νέον ὕδωρ», ἀνήρχετο ἐπίσης καὶ ἡ στάθμη τοῦ ἐν τῇ τάφρῳ ὕδατος καὶ τότε ἡ πλατεῖα καθίστατο νῆσος, ἡ ὁποία ἔπαιζε μέγαν ῥόλον εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Ὀρίσιδος.

Παράστασίς τις, εὑρισκομένη εἰς τὸ Λοῦβρον καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Hermann Kees ὑπολογίζει, ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν 11ην δυναστείαν, εἰς τὴν ἐποχὴν δηλ. τὴν μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀρχαίου βασιλείου (ὀλίγον τι πρὶν ὁ Ἀμενεμχὲτ Ι κυριαρχήσῃ πάλιν περὶ τὸ 2000 π.Χ. ἐφ' ὅλης τῆς Αἰγύπτου), χαρακτηρίζεται ὡς «*Μυστήρια τοῦ Ὀσίριδος*». Παριστᾷ κατὰ τὴν γνώμην τῶν ὀνομαστῶν Αἰγυπτιολόγων τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀναζωογόνησιν τοῦ Ὀσίριδος ὡς καὶ τὸν χαιρετισμὸν τῶν Θεῶν πρὸς τὸν ἀναστάντα. Ὁ Moret διαβλέπει εἰς αὐτήν, τὴν δυσκόλως ἑρμηνευομένην εἰκόνα, τὴν παράστασιν Ὀσιρείου μυστικῆς ἑορτῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐνεφάνιζον εἰς τὸν μυούμενον τὴν βεβαιότητα τῆς ἀθανασίας, τὸν θάνατον ὡς «λίκνον τῆς ζωῆς».

Ὅσον ἀφορᾷ νῦν τὴν ἑρμηνείαν τοῦ μύθου, ὑπάρχουν οἱ ὑποστηρίζοντες, ὅτι οὗτος ἐνεῖχε καθαρῶς ἀστρονομικὴν μόνον σημασίαν. Ὁ Ὄσιρις εἶναι ὁ ἥλιος καὶ ἡ Ἶσις ἡ σελήνη. Ὁ Τυφὼν εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ χειμῶνος, ὁ ὁποῖος ἐπιφέρει τὴν καταστροφὴν τῆς γονιμοποιοῦ καὶ εὐφοροποιοῦ δυνάμεως τοῦ ἡλίου, ἀποστερῶν, οὕτως εἰπεῖν, αὐτὸν ἀπὸ τῆς ζωῆς του. Τὴν μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χειμῶνος ἐπάνοδον τοῦ πολλοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς καὶ τῆς πολλῆς ἡλιακῆς θερμότητος, τῶν δύο αὐτῶν παραγόντων, διὰ τῶν ὁποίων ἀναθάλλει ἡ φύσις κατὰ τὸ ἔαρ, συμβολίζει ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ θεοποίησις τοῦ Ὀσίριδος.

Κατὰ τοὺς περισσοτέρους ὅμως συγγραφεῖς ἀσφαλῶς ἡ εἰς τὰ μυστήρια διδασκομένη ἐσωτερικὴ σημασία τοῦ μύθου δὲν ἦτο ἡ ἀστρονομική.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Λούβαρην (βλ. βιβλ. *31*, τόμ. 17, σελ. 897) αἱ ἐν Ρώμῃ κατὰ Νοέμβριον ἑκάστου ἔτους τελούμεναι ἑορταὶ τοῦ Ὀσίριδος «κέκτηνται ἐσωτερικόν, μυστηριακὸν νόημα. Διὰ βαθμιαίων μυήσεων, διαιρουμένων εἰς στάδια, τελειοῦται ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ μύστου ἡ θεία ἀποκάλυψις, τὴν ὁποίαν, ὡς καὶ τὰ κατὰ τὰς μυήσεις τελούμενα, δέον νὰ τηρῇ μυστικὴν ὁ μυούμενος. Αἱ μυήσεις αὗται ἐξασφαλίζουν τὴν ἀθανασίαν, διότι δι' αὐτῶν ταυτίζεται ὁ μυούμενος πρὸς τὸν Ὄσιριν καὶ μετέχει οὕτω τῆς θείας φύσεως καὶ τῆς θείας ζωῆς. Ὁ βίος, ὡς ἐν Αἰγύπτῳ ἀνέκαθεν, νοεῖται ὡς προπαρασκευὴ διὰ τὰ Ἐπέκεινα. Ἰδιάζουσα λοιπὸν καταβάλλεται φροντὶς πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ζωῆς ταύτης εἰς τὸν θανόντα. Ἰδία ἐκδηλοῦται ὅμως ἡ φροντὶς αὕτη διὰ τῆς ἐξαιρετικῆς λατρείας τοῦ Ὀσίριδος... Ἐν Αἰγυπτιακῷ τινι κειμένῳ ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς ἀξιόλογα σημειώματα:

«*Ὡς ὁ Ὄσιρις θὰ ζῇ καὶ αὐτὸς (ὁ θανών). Ὡς ἐκεῖνος ζῇ, οὕτω καὶ οὗτος δὲν θὰ ἀποθάνῃ. Ὅπως δὲν ἠφανίσθη ἐκεῖνος δὲν θὰ ἀφανισθῇ ὁ νεκρός. Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἐξαρτᾶται ἐντελῶς ἐξ αὐτοῦ, θεωμένη ἀπλήστως αὐτὸν καὶ ποθοῦσα «τὸ μὴ φατὸν ἀνθρώποις κάλλος».*

Ἐὰν ὁ θανὼν ἐβίωσεν εὐσεβῆ βίον, ἀφομοιοῦται πρὸς τὸν Ὄσιριν καὶ μετέχει τῆς αἰωνιότητος τοῦ Θεοῦ... Ὁ εὐσεβὴς ὅμως βίος ἴσα δύναται πρὸς τὴν μύησιν. Αὕτη λοιπὸν ἐξασφαλίζει τὴν ταύτισιν ἐκείνην καὶ τὴν ἀθανασίαν, τὸν ἀπαθανατισμόν».

Κατὰ τὸν Mackey ὁ Ὄσιρις καὶ ὁ Σὴθ εἶναι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν δύο ἀνταγωνιζομένων ἀρχῶν, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου.

Ἡ θεὰ Ἶσις

Κατὰ τὸν Heckethorn ἡ διδασκαλία περὶ τοῦ ἑνὸς Θεοῦ ἀπετέλει τὴν κυριωτάτην ἐκ τῶν μυστικῶν ἀποκαλύψεων, αἱ ὁποῖαι παρείχοντο εἰς τὸν τελείως μεμυημένον.

Κατὰ τοὺς Lennhoff-Posner ὁ Ὄσιρις ἀναπαριστᾷ τὴν ἄρρενα ἀρχήν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Ἶσιδα.

Ὁ Wilkinson φρονεῖ, ὅτι τὰ Μυστήρια τοῦ Ὀσίριδος ἀποτελοῦν ἀποκάλυψιν μιᾶς μελλοντικῆς ἐκδηλώσεως τῆς θεότητος. Καὶ πράγματι τὰ μυστικὰ δόγματα τῶν Αἰγυπτιακῶν τελετουργιῶν ἀναφέρονται εἰς τὸν Θεόν, τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν διακυβέρνησιν τῶν κόσμων ὡς καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν κατάστασιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

«Κατὰ τὰς μυήσεις, γράφει ὁ Ὄλιβερ, ὁ ὑποψήφιος ἐπληροφορεῖτο ὅτι τὰ μυστήρια μετεδόθησαν ἀπὸ τὸν Ἀδάμ, τὸν Σὴθ καὶ τὸν Ἐνώχ, ὁ δὲ τέλειος μύστης ἐκαλεῖτο «Ἀλ-ὀμ-γιάχ» ἢ «Ἀλ-ὀμ-τσάκ», ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς Θεότητος. Ἀπόλυτος μυστικότης ἐπεβάλλετο, τὰ δὲ δόγματά των ἐπεβάλλοντο διὰ συμβόλων. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν διετηρήθησαν. Οὕτω ἡ «***στιγμὴ ἐντὸς κύκλου***» ἦτο τὸ σύμβολον τῆς θεότητος περιβαλλομένης ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα, «***ἡ σφαῖρα***» ἦτο σύμβολον τοῦ ὑπερτάτου καὶ αἰωνίου Θεοῦ ὁ «***οὐροβόρος ὄφις***» ἐσυμβόλιζε τὴν αἰωνιότητα, «***παιδίον καθήμενον ἐπὶ λωτοῦ***» ἐσυμβόλιζε τὸν ἥλιον. Τὸ δένδρον τοῦ φοίνικος ἐσήμαινε τὴν νίκην, ἡ ῥάβδος τὴν ἐξουσίαν, ὁ μύρμηξ τὴν γνῶσιν, ἡ αἴξ τὴν γονιμότητα, ἡ δεξιὰ χεὶρ μὲ τοὺς δακτύλους ἀνοικτοὺς τὴν ἀφθονίαν καὶ ἡ ἀριστερὰ χεὶρ κλειστὴ τὴν προστασίαν».

Εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια εἶχον μυηθῆ καὶ ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Πυθαγόρας: ἐξ αὐτῶν μόνον οἱ δύο πρῶτοι ἀναφέρουν ἐλάχιστά τινα περὶ αὐτῶν, ἴσως διότι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὰ ἠγνόουν, δεδομένου ὅτι τὰ μεγάλα μυστικὰ ἀπεκαλύπτοντο εἰς ἐλαχίστους μόνον μύστας ἱερεῖς αἰγυπτίους».

Σχέσεις καὶ ἀναλογίαι τῶν αἰγυπτιακῶν μυστηρίων πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ὁ Heckethorn ἀναγράφων τὰ τῶν μυστηρίων τοῦ Ὀσίριδος, παρατηρεῖ ὅτι ὁ ὑποψήφιος ἐξεπροσώπει τὸν Θεὸν Ὄσιριν. Τοῦτ' αὐτό, προσθέτει γίνεται καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν κατὰ τὴν ἀπονομὴν τοῦ τρίτου βαθμοῦ τοῦ Διδ.·. Μόνον τὴν θέσιν τοῦ Ὀσίριδος καταλαμβάνει ὁ Χ.·. Α.·.

Ὁ Mackey, ἀναλύων τὸν συμβολισμὸν τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων, ἐξαίρει τὴν ὁμοιότητα αὐτῶν πρὸς τὴν παράδοσιν τοῦ Χ.·. Α.·. τοῦ Τεκτονικοῦ συστήματος, ἐπ' αὐτοῦ δὲ στηρίζει κυρίως καὶ τὴν γνώμην του περὶ τῆς ἀμέσου ἐκεῖθεν καταγωγῆς τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·. (βλ. βιβλ. *1* τόμ. Α' σελ. 316).

Καὶ ὁ C. W. Leadbeater ἐξ ἄλλου τὰ αὐτὰ ὑποστηρίζων, δίδει καὶ μακρὰν περιγραφὴν τῶν συμβόλων καὶ τῆς διασκευῆς τοῦ Ναοῦ τῶν Αἰγυπτίων, εἰλημμένην ἀπὸ τὰς τοιχογραφίας καὶ τὰς μικρογραφίας εἰς διαφόρους παπύρους, ὡς καὶ εἰς τὴν Βίβλον τῶν Νεκρῶν, ἐκ τῆς ὁποίας—ἀρκετὰ καταληπτῆς διὰ πάντα Τέκτ.·.—ἀναφέρομεν τὰ ἑξῆς:

«Τὸ σχῆμα τοῦ Ναοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἦτο ἓν διπλοῦν τετράγωνον, εἰς δὲ τὸ κέντρον του ὑπῆρχον τρεῖς κυβόλιθοι, τοποθετημένοι ὁ εἷς ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ σχηματίζοντες ἕνα σωρόν, ἐπάνω εἰς τὸν ὁποῖον ἥπλωνον τὰ βιβλία τοῦ Ἱεροῦ των Νόμου. Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ναοῦ ὑψοῦντο δύο κίονες καὶ ἐπ' αὐτῶν ὑπῆρχον τετράγωνα, παριστῶντα τὴν γῆν καὶ

τὸν οὐρανόν. Ὁ εἷς τῶν κιόνων ἔφερεν ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἐσήμαινεν «ἐν ἰσχύϊ,» ἐνῷ τὸ ὄνομα τοῦ ἄλλου ἐσήμαινεν «ἱδρῦσαι». Ἡ πόλη αὐτη ὑπετίθετο, ὅτι ὡδήγει εἰς τὸν ἀνώτερον κόσμον, ἐκεῖ, ὅπου ἡ ψυχὴ συνεχωνεύετο μὲ τὸ ἀθάνατον Πνεῦμα καὶ ἐπομένως ἀποκαθίστατο διὰ παντός. Παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς Στ.·. ἵσταντο πάντοτε δύο φρουροί, ὡπλισμένοι διὰ ξιφῶν... Εἰς τὴν νῆσον Ἐλεφαντίνην ἔξωθεν τοῦ Ἀσσουὰν καὶ εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Χνουμοῦ, ὑπάρχει ἀνάγλυφον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμφανίζονται εἰς στάσιν χαρακτηριστικὴν διὰ πάντα μύστην, δύο μορφαί, ἐξ ὧν ἡ μία τοῦ Φαραὼ καὶ ἡ ἄλλη ἱερέως, ὁ ὁποῖος φέρει τὸ προσωπεῖον τῆς Ἴβιδος τοῦ Θὼθ. Ἡ εἰκὼν παριστᾷ μύησιν. Τὰ περιζώματα κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους κατεσκευάζοντο ἀπὸ δέρμα, ἀλλ' εἶχον σχῆμα τριγωνικόν. Ὁ κανὼν τῶν 24 δακτύλων ἀντεπροσωπεύετο τότε ἀπὸ ἕνα πῆχυν 25 δακτύλων. Ὁ γνώμων ἦτο γνωστότατος καὶ ὠνομάζετο «ὑ έ κ α». (βλ. βιβλ. *48*, σελ. 407).

Πρὸς τὰ συμπεράσματα τοῦ Mackey ἐν τούτοις, διαφωνεῖ ὁ A. Waite, ὁ ὁποῖος τονίζων, ὅτι ἡ μόνη ὑπάρχουσα αὐθεντικὴ πηγὴ εἶναι ἡ «Βίβλος τῶν Νεκρῶν» γράφει, τὰ ἑξῆς:

«Τὰ κείμενα τῆς Βίβλου τῶν Νεκρῶν εἶναι ἐξόχως σημαντικὰ δι' ἐμέ, διότι μοὶ φανερώνουν, ὅτι τὰ σήμερον σκιασμένα φῶτα τῆς αἰωνίας ἑνώσεως τῆς ψυχῆς μὲ τὸν Θεὸν εἶχον ἀποκαλυφθῆ κατὰ τρόπον ἀσφαλῆ εἰς τὴν Ἡλιούπολιν καὶ τὴν Μέμφιδα κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους (κατὰ τὴν αὐγὴν τῶν αἰώνων). Αἱ ὑποτιθέμεναι ὅμως μυθολογικαὶ περιοδεῖαι καὶ μυήσεις τῆς ψυχῆς μετὰ θάνατον δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν μύησιν καὶ τὴν προαγωγὴν ἑνὸς ὑποψηφίου ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου. Ἀποφεύγω ἑπομένως νὰ ἐκταθῶ, ὡς ἔπραξαν ἄλλοι πρὸ ἐμοῦ, ἐπὶ τῶν ἀναλογιῶν μεταξὺ τῆς παραδόσεως τοῦ Χ.·. Α.·. ἐν τῷ Τεκτ.·. καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς παραδόσεως τοῦ Ὀσίριδος. Ἐντὸς δὲ τοῦ πλαισίου τῶν Συμβ.·. βαθμ.·. πᾶς τις δύναται νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι ἡ ἀναλογία ὑφίσταται μεταξὺ Ὀσίριδος καὶ τοῦ ὑποψηφίου καὶ οὐχὶ μεταξὺ Ὀσίριδος καὶ Χ.·. Α.·.» (βλ. βιβλ. *8*, τομ. Β', σελ. 167).

Οἱ περὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων γράψαντες παρασύρονται, κατὰ τὸν Waite, ἀπὸ τὸν Ἀπουλήϊον καὶ τὸν Ἰάμβλιχον.

«Καὶ ὁ μὲν Ἀπουλήϊος, γράφει ὁ A. Waite, ἔζησεν εἰς ἐποχὴν πλήρη μυστικισμοῦ καὶ μυήσεων καὶ εἶναι ἄγνωστον κατὰ πόσον τὰ Μυστήρια, τὰ ὁποῖα περιγράφει, ἔχουν σχέσιν καμμίαν μὲ τὰ Ἀρχαῖα Αἰγυπτιακά, ὁ δὲ Ἰάμβλιχος τονίζει, ὅτι οἱ εἰς τὰς ὑψίστας μυητικὰς διδασκαλίας μυηθέντες ἀπενεκροῦντο κατὰ τὸ ἴδιόν των ἐγώ, ἀπερροφῶντο ἐν τῇ θεότητι καὶ μετεμορφοῦντο. Οὔτε τὸ πῦρ, οὔτε ὁ σίδηρος ἠδύναντό τι κακὸν νὰ προξενήσουν εἰς αὐτούς, οὐδὲν φυσικὸν ἐμπόδιον παρημπόδιζε τὸ βάδισμά των, ἡ πνοὴ τοῦ θείου πνεύματος ἔπνεε περὶ αὐτούς. Περαιτέρω ὁ Ἰάμβλιχος προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ μεταξὺ ἄλλων ὅτι: «α') ὅταν τὰ θεουργικὰ τυπικὰ τῶν μυστηρίων ἐκτελοῦνται ἐπακριβῶς, οἱ θεοὶ διευθύνουν τὰς ἐργασίας. β') ὑπάρχουν τυπικὰ δι' ἀσπίλους ψυχὰς καὶ τυπικὰ δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ὑπόκεινται ἀκόμη εἰς τὸν ζυγὸν τῆς σαρκός, καὶ γ') τὰ μυστήρια περιλαμβάνουν προσευχὰς καὶ ἐπικλήσεις, διὰ τῶν ὁποίων, διὰ μὲν τῶν πρώτων ἀφυπνίζεται ἡ ἐντὸς ἡμῶν Θεία Οὐσία, διὰ δὲ τῶν δευτέρων ἐπιτυγχάνεται ἡ ἕνωσις αὐτῆς μετὰ τῆς θείας Πρώτης Αἰτίας».

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω, παρ' ὅλας τὰς συγκρουομένας γνώμας τῶν διαφόρων μελετητῶν ἀπομένει πάντοτε ὡς γεγονός, ὅτι ὁ μῦθος τοῦ Ὀσίριδος περικλείει ὁλόκληρον τὴν ἱστορίαν τῆς μυστικιστικῆς ζωῆς καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀπαθανατισμοῦ τῆς ψυχῆς. Ὡς τοιοῦτος δ' ἔχει στενὴν σχέσιν καὶ μὲ τὸν Ἐλευθερ.·. συμβολ.·., ὁ ὁποῖος ἐπίσης κηρύσσει τὰς αὐτὰς ἰδέας.

Οἱ Lennhoff καὶ Posner τέλος παρατηροῦν, ὅτι «ἡ γνῶσις τῶν αἰγυπτιακῶν ἱερατικῶν συνδέσμων ἐπανειλημμένως παρεκίνησε τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας —ἰδίᾳ τοῦ 18ου αἰῶνος—ὅπως χρησιμοποιήσουν ὡς ὑποδείγματα τὰ δῆθεν γνωστὰ αἰγυπτιακὰ μυστήρια. Πολλαὶ καὶ συχναὶ ἐξεδηλώθησαν τάσεις προσεγγίσεως πρὸς αἰγυπτιακοὺς ρυθμούς, ἔθιμα οἰκοδομικὰ παραληφθέντα ἐκ τῶν αἰγυπτιακῶν δῆθεν μυστηρίων κλπ. Πόσον πολὺ ἔζων τότε πολλαχοῦ, ἐν τῷ αἰγυπτιακῷ τούτῳ κύκλῳ μύθων, οὐδὲν ἄλλο δεικνύει σαφέστερον ἢ τὸ κείμενον καὶ ἡ σκηνοθεσία τοῦ μελοδράματος τοῦ Ἀδ.·. Μότσαρτ «*ὁ Μαγικὸς Αὐλός*». Ἡ προτίμησις πρὸς αἰγυπτιακὰ πρότυπα παρουσιάζεται ἐπίσης ἀκόμη καὶ εἰς τὸν σημερινὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ὡς π. χ. εἰς ὀνόματα στοῶν, (Ἶσις, Ἁρποκράτης, εἰς τὴν Πυραμίδα, Ὧρος, Σφίγξ, καὶ ἄλλοι) καθὼς καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν πολλῶν Τεκτονικῶν Ναῶν. Σήμερον εἶναι πλέον ἱστορικῶς καθωρισμένον, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναζητῶνται εἰς τὴν χώραν τοῦ Νείλου αἱ ρίζαι τοῦ ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας (βλ. λ.) ἐκπορευθέντος Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Παρὰ ταῦτα ὅμως πολλοὶ Ἐλευθεροτέκτονες εὑρίσκουν εὐχαρίστησιν καὶ ἱκανοποίησιν π. χ. εἰς ἐλευθεροτεκτονικὴν ἑρμηνείαν τῆς Πυραμίδος τοῦ Χέοπος. Ἡ χρῆσις αἰγυπτιακῶν μοτίβων οἰκοδομικῆς δι' ἐλευθεροτεκτονικοὺς ναοὺς ὡδήγησεν εἰς πολλὰς ἀντιθέσεις ρυθμοῦ, ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποκαθαρθῇ ὁ νεώτερος Τεκτονισμός».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Βλ. βιβλ. 1, - 2, 3, 7, 17 (σελ. 33-40) 29, 33 (ἔτ. 1884 καὶ ἔτ. 1907), 34 (τόμ. 3ος καὶ 48. Πρὸς τούτοις: CLAVEL: *Ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ*.—OLIVER: Signs and Symbols:—PLUCHE: Histoire du Ciel.— MASPERO. *Ἀρχαία ἱστορία τῶν ἀνατολικῶν λαῶν*.— BACON DE SAINTE CROIX: Mémoires pour servir à l'histoire de la Religion Secrète.—CHURCHWARD: Signs and Symbols of Primordial Man,—JOHN YARKER: The Arcane schools.— J. S WARD Freemasonry and the ancient gods.—*ΑΠΟΥΛΗΪΟΥ Αἱ μεταμορφώσεις ἢ ὁ χρυσοῦς ὄνος*.—*ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ: Περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος*.

Αἰγυπτιακὸν τεκτονικὸν τάγμα ἢ δόγμα *ἢ αἰγυπτιακὸς τεκτονισμός*. Τάγμα ἢ δόγμα, ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Καλιόστρο ἐν ἔτει 1789. Ὁ μέγας οὗτος μύστης ἔγραψε βιβλίον «τὸ Αἰγυπτιακὸν Τεκτονικὸν Δόγμα». Κατὰ πρῶτον εἰσήγαγε τὸ δόγμα του εἰς Κούρλανδίαν ἀργότερον δ' εἰς Γερμανίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν.

Τὸ τάγμα τοῦτο ἦτο μικτόν, γινομένων δεκτῶν εἰς αὐτὸ καὶ γυναικῶν (εἰς τὰς ὁποίας ἀπενέμοντο ἄλλοι βαθμοὶ καλούμενοι βαθμοὶ «υἱοθεσίας») περιελάμβανε δὲ τρεῖς βαθμούς, τοῦ μαθητοῦ, τοῦ ἑταίρου καὶ τοῦ διδασκάλου, οἵτινες ὅμως οὐδεμίαν εἶχον σχέσιν μὲ τοὺς ὁμωνύμους Τεκτ.·. Βαθμ.·. καθ' ὅσον διὰ νὰ γίνῃ τις δεκτὸς εἰς τὸν Αἰγ.·. Τεκτ.·. ὤφειλε νὰ κατέχῃ ἤδη τὸν Βαθμ.·. τοῦ Διδ.·. Τεκτ.·.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας φυλάσσεται χειρόγραφον εἰς τὴν γαλλικὴν συντεταγμένον καὶ περιλαμβάνον ἐν ἀρχῇ «*τὰ Συντάγματα καὶ τοὺς Κανονισμοὺς τῆς Σ.·. Στ.·. «Σοφία Θριαμβεύουσα» μητρὸς Στ.·. τοῦ ὑψηλοῦ Αἰγυπτιακοῦ Τεκτονισμοῦ διὰ τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν, συσταθέντος ὡς τοιούτου καὶ ἱδρυθέντος ἐν Ἀν.·. Ἀνὼν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κόπτου Ἱδρυτοῦ καὶ Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ ρηθέντος Αἰγυπτιακοῦ Τεκτονισμοῦ ἁπανταχοῦ τῆς ὑδρογείου ἐν Ἀνατολῇ καὶ Δύσει*».

Ἀκολουθοῦν τρία πλήρη Τυπικὰ τῶν τριῶν βαθμῶν ἔχοντα ἐν περιλήψει κατὰ τὸν A. Waite ὡς ἑξῆς:

I ***Βαθμὸς μαθητοῦ*** —. Ἡ Στ.·. εἶναι ἐπενδεδυμένη μὲ κυανοῦν. Ὁ θρόνος τοῦ Διδ.·. εὑρίσκεται ἐπὶ ἐξέδρας μὲ 3 βαθμίδας. Δεξιά του εἶναι ὁ ἥλιος καὶ ἀριστερά του ἡ σελήνη, ὑπεράνω δ' αὐτοῦ ὑπάρχει τρίγωνον μὲ τὴν κορυφὴν πρὸς τὰ ἄνω, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται τὸ ἱερὸν ὄνομα τοῦ Ἰεχωβᾶ. Πύραυνον καὶ σπόγγος, ἐμβαπτισμένος εἰς οἰνόπνευμα, εὑρίσκονται ἐπὶ βωμοῦ, τοποθετημένου ἀμέσως ἔμπροσθεν τοῦ θρόνου. Ἡ Στ.·. ἀνοίγει ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, τῶν παρόντων ἱσταμένων ὀρθίων.

Κατόπιν διαταγῆς τοῦ Διδ.·. ὁ Μέγας Ἐπιθεωρητὴς τῶν μαθ.·., συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Ἀδ.·. τοῦ α' βαθμ.·. μεταβαίνει εἰς συνάντησιν τοῦ ὑποψηφίου, παραμένοντος εἰς τὸ Διασκεπτήριον, ἔνθα ὑπάρχει εἰκὼν μεγάλης πυραμίδος, ἐχούσης εἰς τὴν βάσιν της σπήλαιον, φυλαττόμενον ὑπὸ γέροντος, παριστῶντος τὸν Χρόνον. Ὁ Μ.·. Ἐπιθ.·. ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ὑποψήφιον μέρος τῶν ἐνδυμάτων του ὡς καὶ πᾶν μέταλλον, νόμισμα ἢ κόσμημα, ἀφοῦ δὲ τῷ ἀναπτύξῃ περὶ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ συμβολισμοῦ τῶν Πυραμίδων, τῷ ὑποδεικνύει τὰς δυσχερείας καὶ τοὺς κινδύνους, οἱ ὁποῖοι συναντῶνται ἐπὶ τῆς φιλοσοφικῆς ἀτραποῦ καὶ ἐν τέλει τὸν ἐρωτᾷ, ἐὰν εἶναι διατεθειμένος νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ, ἀπαρνούμενος τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου. Ἐπὶ τῇ καταφατικῇ του ἀπαντήσει ὁ ὑποψήφιος ὁδηγεῖται πρὸ τῆς θύρας τῆς Στ.·., ἐφ' ἧς κρούει ἑπτάκις. Ἀναγγέλλεται ἀκολούθως ὡς ἀδ.·. ἀποκτήσας τοὺς βαθμ.·. τοῦ τακτικοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ζητῶν εἰσδοχὴν εἰς τὸν Αἰγυπτ. Τεκτονισμόν. Εἰσερχόμενος, γονυπετεῖ πρὸ τοῦ θρόνου καὶ ὀμνύει τὸν ὅρκον τῆς ἐχεμυθείας, τῆς πίστεως καὶ τῆς ὑπακοῆς, μεθ' ὃ τῷ ἀπονέμεται ὁ βαθμὸς καὶ τῷ διδάσκονται τὸ σημ.·. καὶ ἡ ἱ.·. λ.·. «Elohim». Εἰς τὴν ἐπακολουθοῦσαν ὁμιλίαν καὶ διδασκαλίαν τοῦ βαθμ.·. ὁ νεομύητος διδάσκεται, ὅτι ἡ Πρώτη Οὐσία ἐδημιουργήθη πρὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος θὰ εἶχεν οὕτω ἐξασφαλίσει τὴν ἀθανασίαν, ἐὰν δὲν κατεχρᾶτο τῆς Θείας Ἀγαθότητος· τότε τοῦ ἀφῃρέθη τὸ μέγα δῶρον, τὸ ὁποῖον ἐτέθη ὑπὸ τὴν φύλαξιν μερικῶν ἐκλεκτῶν ὄντων, μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται ὁ Ἐνώχ, ὁ Ἠλίας, ὁ Μωϋσῆς, ὁ Σολομὼν καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Τύρου. Εἷς καὶ μόνος κόκκος ἐκ τῆς Οὐσίας ταύτης καθίσταται προβολὴ πρὸς τὸ ἄπειρον, συμβολίζεται δι' εἰδικῶς ὑπὸ τῆς ἀκακίας, τὸ ὑδραργυρικὸν του ὅμως μέρος ὑποσημαίνεται διὰ τοῦ Ἀκατεργάστου Λίθου, ὁ ὁποῖος καθίσταται κυβικὸς μετὰ πλήρη καθαρμόν. Δέον τότε ὁ νεομύητος νὰ φονευθῇ δι' ἐγχειριδίου. Ἐπακολουθεῖ νέος καθαρμὸς τοῦ νεκροῦ σώματος ἐπὶ τῇβάσει διαίτης ἑπτὰ σταδίων, χαρακτηριζομένων δι' ἑπτὰ χρωμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ τελευταῖον ἦτο τὸ χρῶμα νωποῦ αἵματος. Τὸ τυπικὸν βεβαιοῖ ἀκολούθως, ὅτι ἡ φιλοσοφικὴ ἑρμηνεία ἐκτίθεται εἰς τὴν ἱστορικὴν παράδοσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ δὴ εἰς τὴν δολοφονίαν τοῦ Ἀδωνιράμ.

Ἡ διδασκαλία τοῦ βαθμοῦ τούτου περιλαμβάνει ἐν συνόλῳ: 1. Φυσικὴν φιλοσοφίαν. 2. Ὑπερφυσικὴν φιλοσοφίαν, ἤτοι γνῶσιν τῶν ἰδιοτήτων τῆς Θεότητος. 3. Τὰς στήλας J.·. καὶ B.·., συμβολιζούσας δύο ἐρευνητὰς τῆς φυσικῆς καὶ ὑπερφυσικῆς φιλοσοφίας. 4. Τὴν ἵδρυσιν τοῦ Τεκτ.·. ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος. 5. Τὰ ἐργαλεῖα τοῦ Τεκτονισμοῦ. 6. Γνῶσιν τῶν ἑπτὰ Μετάλλων. 7. Γνῶσιν τῶν Πνευματικῶν Φύσεων. 8. Ἐπίκλησιν τοῦ Θείου. 9. Γνῶσιν τῶν ἑπτὰ Ἀγγέλων, τῶν ἀναλογούντων πρὸς τοὺς ἑπτὰ Πλανήτας καὶ τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐπίδρασιν. 10. Ἀνάλυσιν τοῦ ἀνθρώπου ὡς εἰκόνος τοῦ Θεοῦ. 11. Ὑγείαν καὶ νόσον παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ. 12. Χρῆσιν τῶν ἀποκρύφων Δυνάμεων. 13. Αὔξησιν τῆς φυσικῆς θερμότητος καὶ τῆς βασικῆς ὑγρασίας. 14. Στερεοποίησιν παντὸς ἐξατμιστοῦ καὶ ἐξάτμισιν παντὸς στερεοῦ. 15. Τρόπον τοῦ πράττειν τὸ καλὸν μετὰ τῆς ὑπερτάτης μυστικότητος.

II. ***Βαθμὸς ἑταίρου.*** Τὸ μεταξὺ τῶν δύο βαθμῶν χρονικὸν διάστημα εἶναι τριῶν ἐτῶν. Ὁ θρόνος τοῦ Διδ.·. εὑρίσκεται ἐπὶ ἐξέδρας μὲ πέντε βαθμίδας. Ὑπεράνω αὐτοῦ ὑπάρχει ἑπτάκτινος Ἀστήρ, φέρων ἐν τῷ μέσῳ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ἑπτὰ ἀκτίνων του τὰ ὀνόματα ἢ τοὺς τίτλους Ἑπτὰ Ἀγγέλων. Ἀμέσως κάτωθεν τῆς ἐξέδρας ὑπάρχει χαραγμένος κύκλος, περικλείων καρδίαν, φέρουσαν ἐντὸς αὐτῆς τὴν εἰκόνα Ναοῦ καὶ συμβολίζουσαν, ὅτι ὁ ἀληθὴς Ναὸς τοῦ Θεοῦ οἰκοδομεῖται ἐντὸς τοῦ Τέκτονος. Περὶ τὴν καρδίαν ὑπάρχουν ἓν μιστρίον, εἷς ἀκατέργαστος, εἷς κυβικὸς καὶ εἷς τριγωνικὸς λίθος, ἓν ἐγχειρίδιον, ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη. Κάτωθεν τῆς Καρδίας ἀπεικονίζεται Τέκτων, παλαιῶν μὲ τὸν Ἑρμῆν, εἰς ἀλληγορίαν τῶν δυσχερειῶν, αἱ ὁποῖαι περιστοιχίζουν τὴν ἀναζήτησιν τῆς Πρώτης Οὐσίας. Περὶ τὸν κύκλον ὀρθοῦνται δώδεκα κηροπήγια, δέον δὲ νὰ παρίστανται κατὰ τὴν μύησιν δώδεκα διδάσκαλοι. Ἡ χειροκρ.·. εἶναι πέντε κρ.·. Ἡ Στ.·. ἀνοίγει μὲ προσευχὴν καὶ τὴν ἐπίκλησιν «Veni, Creator Spiritus (Ἐλθὲ Δημιουργὸν Πνεῦμα!).

Ὁ πρὸς μύησιν εἰσάγεται φέρων λευκὸν χιτῶνα, καθαρίζεται διὰ θυμιάματος καὶ ὀμνύει νέον ὅρκον. Τῷ ἀπονέμεται ἀκολούθως ὁ βαθμ.·. τοῦ Ἑτ.·., ἐκφραζόμενος εἰς γενικοὺς ὅρους μέ τινα ἀξιώματα, ἐν οἷς καὶ τό: «Sic transit gloria mundi!»

Τὸ σημ.·. τοῦ βαθμοῦ εἶναι ἄνοιγμα τοῦ στόματος καὶ βαθεῖα εἰσπνοὴ μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψωμένην πρὸς τὸν οὐρανόν. Ὁ Διδ.·. φυσᾷ κατόπιν ἐπὶ τοῦ ὑποψηφίου καὶ τὸν δημιουργεῖ νέον ἄνθρωπον. Ἡ διδασκαλία τοῦ βαθμοῦ τούτου παριστᾷ τὸ Ρόδον ὡς σύμβολον τῆς Πρώτης Οὐσίας, καθορίζει δὲ κατόπιν περισυλλογὴν ἢ ἀποχώρησιν (retraite) τεσσαράκοντα ἡμερῶν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας παρέχεται εἰς τὸν μύστην ἐλιξήριον ἢ φάρμακον διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Καλλιόστρο ἐπετύγχανε τὴν φυσικὴν ἀναγέννησιν. Ἐπηκολούθει δευτέρα περισυλλογὴ 40 ἡμερῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπήρχετο καὶ ἡ πνευματικὴ ἀναγέννησις, ἡ ὁποία ἀνενέωνε τὸ ἠθικὸν μέρος τοῦ ἀνθρώπου. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀναγεννᾶται φυσικῶς καὶ ἠθικῶς, τότε ἀνακτᾷ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἰσχύν, τὴν ὁποίαν ἀπώλεσεν ὁμοῦ μετὰ τῆς ἀγνότητός του κατὰ τὴν πτῶσιν.

Ἐκτὸς τοῦ ἀλχημιστικοῦ τούτου περιεχομένου ἡ διδασκαλία τοῦ β' βαθμοῦ περιλαμβάνει καὶ τὰ ἑξῆς:

Συμβολικὴ ἡλικία τοῦ ἑτ.·. εἶναι 33 ἐτῶν μὲ τὴν ἐλπίδα ἐπανακτήσεως τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ τελικῆς ἀποκτήσεως τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τῶν 5557. Ἡ τελειότης δὲν ἐπιτυγχάνεται διὰ σωματικῶν στερήσεων ἢ ἄλλων ἐξωτερικῶν κανόνων, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐκριζώσεως τῶν παθῶν ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ διὰ τοῦ θερμοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν ἀρετήν. Ἡ ἱ.·. λ.·. τοῦ ἑτ.·. εἶναι Heloym: διετυπώθη ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ, ὅταν οὗτος ἔδωσε ζωὴν καὶ ἀθανασίαν εἰς τὴν Πρώτην Οὐσίαν καὶ σημαίνει: «Θέλω καὶ διατάσσω νὰ γίνῃ τὸ θέλημά μου».

III. ***Βαθμὸς διδασκάλου.*** Ὁ βαθμ.·. οὗτος καλεῖται καὶ «Διδ.·. τοῦ Ἐσωτερικοῦ». Τὸ μεταξὺ β' καὶ γ' χρονικὸν διάστημα εἶναι πενταετές. Ὁ Θρόνος τῆς Ἀνατολῆς εὑρίσκεται ἐπὶ ἐξέδρας μὲ τρεῖς βαθμίδας καὶ εἶναι διπλοῦς εἰς πλάτος, δυνάμενος νὰ περιλάβῃ δύο Διδ.·., ἐκπροσωποῦντας τὸν Σολομῶντα καὶ τὸν Βασιλέα τῆς Τύρου, ἀμφοτέρους «προσφιλεῖς τῷ Θεῷ». Ὁ πρῶτος φέρει λευκήν, ὁ δὲ δεύτερος κυανῆν στολὴν χρυσοκέντητον. Ἐπὶ τῆς στολῆς των ὑπάρχουν τὰ ὀνόματα Ἑπτὰ Ἀγγέλων. Δώδεκα ἄλλοι Διδ.·.—Ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ—παρίστανται εἰς τὴν ὑποδοχήν. Ἡ χειροκροτ.·. εἶναι 1 κ.·. Ἡ Στ.·. ἀνοίγει μὲ δοξολογίαν, ἀκολουθουμένην ὑπὸ προσευχῆς εἰς τὸν Ἰεχωβᾶ καὶ ἐπικλήσεως πρὸς τοὺς Ἑπτὰ Ἀγγέλους. Μετὰ τὸ ἄνοιγμα ὁ Μεγ.·. Ἐπιθ.·. προσάγει τὴν «Περιστερὰν τοῦ Δόγματος» (παῖδα ἢ παιδίσκην) μὲ λευκὴν στολὴν καὶ λευκὰς ἐμβάδας. Ἡ «Περιστερὰ» ἀπαγγέλλει προσευχὴν ἀφέσεως ἁμαρτιῶν καὶ ὀμνύει ὅρκον πίστεως, μεθ' ὃ ὁ Διδ.·., ὁ ἐκπροσωπῶν τὸν Βασ. Σολομῶντα, τὴν φυσᾷ τρὶς καὶ τὴν τοποθετεῖ ἐντὸς Σκηνώματος, τὸ ὁποῖον κλειδώνει.

Διὰ τῆς λειτουργίας αὐτῆς ἡ Περιστερὰ ἀποκτᾷ διαυ'γειαν πνεύματος τοιαύτην, ὥστε νὰ δέχηται μηνύματα τῶν Ἑπτὰ Ἀγγέλων, σχετικὰ μὲ τὴν ἱκανότητα ἢ τὴν ἀξίαν τοῦ ὑποψηφίου ἢ μὲ ἄλλα ζητήματα, διατυπούμενα ὑπὸ τῶν Διδ.·.. Εἷς τῶν Διδ.·. περιοδεύει ἀκολούθως τὴν Στ.·., χαράττων διὰ τοῦ ξίφους του εἰς τὸν ἀέρα τέσσαρας κύκλους εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος. Χαράσσει εἶτα διὰ κιμωλίας μέγαν κύκλον εἰς τὸ κέντρον τοῦ Ναοῦ, ρίπτων λίβανον πρὸς βορρᾶν, σμύρναν πρὸς νότον, τέφραν δάφνης πρὸς Ἀνατολὰς καὶ τέφραν μυρσίνης πρὸς Δυσμάς.

: Ἡ Στ.·. εἶναι τώρα ἑτοίμη νὰ δεχθῇ τὸν ὑποψήφιον, ὁ ὁποῖος εἰσάγεται ὑπὸ δύο Ἐκλεκτῶν Ἀδ.·. καὶ τοποθετεῖται ἐντὸς τοῦ κύκλου. Γονυπετεῖ καὶ δίδει τὸν ὅρκον. Τῷ ἀπαγγέλλεται εὐχὴ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν καὶ ραντίζεται μὲ ὕσσωπον καὶ ὕδωρ. Ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Βασ.·. Σολομῶντος φυσᾷ ἐπ' αὐτοῦ τρίς, περιβάλλει τὸν τράχηλόν του μὲ ἐρυθρὸν σχοινίον καὶ ζητεῖ κατόπιν ἀπὸ τὴν Περιστερὰν τοῦ Δόγματος νὰ χρησμοδοτήσῃ, ἐὰν οἱ Ἑπτὰ Ἄγγελοι εὐλογοῦν τὸν μυούμενον. Ἀκολούθως οὗτος ὁδηγεῖται εἰς τὴν θέσιν του πρὸς Μεσημβρίαν δεξιὰ τοῦ Ἱεροῦ καὶ ἐπακολουθεῖ ὁμιλία, συνοδευομένη ὑπὸ ψαλμῶν καὶ προσευχῶν.

Ἡ ὁμιλία περιστρέφεται περὶ τὴν Πρώτην Οὐσίαν καὶ τὴν συμβολικὴν σημασίαν τοῦ Ρόδου καὶ τοῦ Φοίνικος. Κατὰ τὴν διδομένην ἑρμηνείαν τὸ Πεντάγωνον εἶναι ὁ καρπὸς τοῦ Μεγάλου Ἔργου τῆς Ἠθικῆς ἀναγεννήσεως, τῆς ἐπιτυγχανομένης διὰ τῆς τεσσαρακονθημέρου περισυλλογῆς. Ὁ Φοῖνιξ ἐπὶ τοῦ Π.·. σημαίνει, ὅτι ὁ Ἀληθὴς Τέκτων ἀνίσταται ἐκ τῆς τέφρας του, ὁ δὲ θάνατος οὐδεμίαν ἔχει πλέον ἐπ' αὐτοῦ ἰσχύν. Αἱ ἐργασίαι τοῦ βαθμοῦ τούτου εἶναι καθαρῶς πνευματικαί.

Ἕκαστος τῶν τριῶν αὐτῶν βαθμῶν εἶχε καὶ ἴδιον Π.·. Χ.·. Ὁ τοῦ α' παρίστανε θύραν Ναοῦ μὲ ἑπτὰ βαθμίδας, καλυπτομένην ὑπὸ παραπετάσματος, φέροντος δεξιὰ τὰς λέξεις «Arcanum Magnum» καὶ ἀριστερὰ «Gemma Secretorum».

Ὁ τοῦ β' παρίστα Ναὸν ἐντὸς καρδίας μὲ ἑκατέρωθεν τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην.

Ὁ τοῦ γ' Φοίνικα ἐπὶ φλεγομένης πυρᾶς, κάτωθεν τῆς ὁποίας διεσταυροῦντο ξίφος καὶ κηρύκειον.

Ἐκτὸς τοῦ χειρογράφου τοῦ φυλασσομένου εἰς τὴν Μ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας, ὑπάρχει καὶ ἕτερος Κῶδιξ δημοσιευθεὶς τμηματικῶς ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου 1906 μέχρι τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1909 εἰς τὸ Γαλλικὸν περιοδικὸν «L' Initiation», ἐπίσημον ὄργανον τῶν Γάλλων Μαρτινιστῶν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου τοῦ Τάγματος τούτου. Κατὰ τὰς δημοσιευθείσας ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ περιοδικοῦ πληροφορίας, τὸ δεύτερον τοῦτο χειρόγραφον εἶναι αὐτόγραφον τοῦ Καλλιόστρο ὀγκῶδες καὶ ἄδετον εἰς σχῆμα 4ον, παραδοθὲν εἰς τὴν Στ.·. τῆς «Τελ.·. Σιγῆς» ὑπὸ ἀδ.·. „παραλαβόντος αὐτὸ ἀπὸ κάποιον Dubreuil μέλος τῆς Στ.·. «Σοφία θριαμβεύουσα» τῆς Λυών, τῆς ὁποίας τὰ ἀρχεῖα εἶχον περιέλθει εἰς τὴν κατοχὴν μελῶν τῆς διαδόχου Στ.·. «Μέμφις».

Ὁ δεύτερος αὐτὸς Κῶδιξ„ ὁ ὁποῖος συμφωνεῖ καθ' ὅλα μὲ τὸ ὑπὸ τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας φυλασσόμενον χειρόγραφον, περιέχει πλὴν τοῦ Συντάγματος, τῶν Κανονισμῶν καὶ τῶν Τυπικῶν καὶ διάφορα σχέδια ἐπισήμων ἐγγράφων ὡς καὶ τρόπον ἐπικλήσεως τῶν Ἑπτὰ Ἀγγέλων, τῶν ἀντιστοιχούντων κατ' ἀπόκρυφον γνῶσιν πρὸς τοὺς Ἑπτὰ πλανήτας. Ἐπίσης περιλαμβάνει καὶ τὰ τυπικὰ τῶν βαθμῶν υἱοθεσίας (διὰ τὰς γυναῖκας).

Κατὰ νεωτάτας ἐρεύνας καὶ μελέτας, ὁ Αἰγυπτιακὸς Τεκτονισμὸς ὑπῆρξε δόγμα ἔνδοξον πράγματι, τοῦ ὁποίου ἡ λειτουργία ἀπῄτει ἐκ μέρους τῶν ὀπαδῶν του βαθεῖαν γνῶσιν τῶν λειτουργιῶν τῆς φύσεως καὶ ὑψηλὴν ἠθικὴν ἀντίληψιν, προσόντα, τὰ ὁποῖα δυστυχῶς δὲν κατεῖχον οἱ διάδοχοι τοῦ Καλλιόστρο καὶ διὰ τοῦτο τὸ δόγμα ἐξηφανίσθη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ.

Ἵνα δώσῃ μεγαλυτέραν ἐντύπωσιν, ὁ Καλλιόστρο διϊσχυρίζετο ὅτι τὸ δόγμα του εἶχεν ἤδη ἱδρυθῇ ὑπὸ τοῦ Ἐνὼχ καὶ μετασχηματισθῇ ὑπὸ τοῦ Ἠλία, ἵνα ἀποκατασταθῇ τελικῶς ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κόπτου. Εἰς τοὺς προεξέχοντας τότε κύκλους τῶν Παρισίων, τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς Πετρουπόλεως τὸ πεντάγωνον ἀπήλαυε τόσης φήμης καὶ ἐκτιμήσεως, ὅσης ποτὲ καὶ ἡ λίθος τῶν σοφῶν. Ὁ Καλλιόστρο πρὸς προσέλκυσιν μελῶν εἰς τὰς Στοὰς μετεχειρίζετο καὶ τὸν μαγνητισμόν, ὁ ὁποῖος τότε ἦτο πολὺ ὀλίγον γνωστός. Ἐπίσης ἐξ ἴσου ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἡ ὑδρομαντία. Ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα «Περιστερά», προσβλέπουσα ἐντὸς φιάλης πλήρους ὕδατος, ἀνεγίνωσκε παρελθόντα, παρόντα καὶ μέλλοντα. Ἐπειδὴ δ' ὁ Καλλιόστρο ἦτο ὀξυδερκὴς παρατηρητής, πολλὰ προέβλεπεν ὀρθῶς καὶ ἐθεωρεῖτο καὶ πραγματικὸς προφήτης.

Αἱ δύο πρῶται Στοαὶ ἱδρύθησαν ὑπὸ τοῦ Καλλιόστρο ἐν Παρισίοις, ἐκ τούτων δ' ἡ μὲν μία εὑρίσκετο εἰς τὴν ἰδίαν του κατοικίαν, ἐνῷ ἡ ἄλλη ἦτο λαμπρῶς ἐγκατεστημένη, εἰς ἄλλο οἴκημα. Τρίτη Στοὰ ἱδρύθη ἐν Λυών, τὴν ὁποίαν ὁ Καλλιόστρο κατέστησε μητρικὴν Στοὰν καὶ ὠνόμασε «Θριαμβεύουσα Σοφία». Τὸ ἱδρυτικόν της δίπλωμα ἤρχιζεν ὡς ἀκολούθως:

Τιμή, Σοφία,
Ἑνότης.
Εὐποιΐα, Εὐαρέσκεια»

«Ἡμεῖς, Μέγας Κόπτης εἰς ὅλα τὰ ἀνατολικὰ καὶ δυτικὰ τμήματα τῆς Εὐρώπης, Ἱδρυτὴς καὶ Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Τεκτονισμοῦ, καθιστῶμεν γνωστὸν εἰς ὅλους τοὺς ἀναγινώσκοντας τὸ παρόν, ὅτι κατὰ τὴν ἐν Λυῶνι διαμονήν μας πολλὰ μέλη τῆς Στοᾶς τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοῦ συνήθους Δόγματος, ἡ ὁποία ἔλαβε τὸ ὄνομα «Σοφία», ἐξέφρασαν τὴν ἐνδόμυχον θέλησιν νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μας, ἵνα μυηθῶσιν εἰς τὸν ἀληθῆ Τεκτονισμόν. Ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐπιθυμίας των προξενεῖ ἡμῖν εὐχαρίστησιν...» κλπ.

Ἐπίσης ἐγένοντο Στοαὶ ἐν Στρασβούργῳ, Roveredo, Mitau καὶ Basel, ἐν Χάγῃ δὲ καὶ μία Στοὰ γυναικῶν. Αἱ τελεταὶ τῆς μυήσεως ὡς καὶ αἱ συνεδριάσεις εἰς τὰς Στοὰς τῶν γυναικῶν ἦσαν διάφοροι τῶν ἀντιστοίχων εἰς τὰς Στοὰς τῶν ἀνδρῶν. Ὅταν ἐμυεῖτο γυνή, ὁ διδάσκαλος ἐφύσα εἰς τὸ πρόσωπον τὴν ὑποψηφίαν καὶ ἔλεγε: «Σοὶ ἐμφυσῶ τὴν πνοὴν αὐτήν, ἵνα ἐνεργήσῃ αὕτη καὶ συλληφθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἡ σοφία, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς κατέχομεν... Σὲ ἐκλέγομεν ὡς νόμιμον θυγατέρα τῆς ἀληθοῦς αἰγυπτιακῆς υἱοθεσίας καὶ τῆς σεπτῆς ταύτης Στοᾶς».

Εἰς τὴν Στοὰν «Sinai» ἑωρτάζοντο τὰ μυστικώτατα δόγματα. Ἑτέρα τις Στοὰ ὠνομάζετο «Ἀραράτ». Τὸ ἐν Basel οἰκοδόμημα τῆς Στοᾶς ἦτο περίλαμπρος ναός, τὸν ὁποῖον ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ἔβλεπε μὲ φόβον, διότι ἐπίστευεν, ὅτι ὁ Καλλιόστρο προώριζεν αὐτὸν διὰ μαυσωλεῖον του.

Βλ. καὶ *Καλλιόστρο*.

αἰγυπτιακὸς ἐλευθεροτεκτονισμός. Οὕτω καλεῖται:

1) Τὸ *αἰγυπτιακὸν τεκτονικὸν τάγμα, ἢ δόγμα* (βλ. λ.) (ἄλλως *αἰγυπτιακὸς τεκτονισμὸς* καλούμενον), ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ *Καλλιόστρο* (βλ. λ.) τῷ 1782 καὶ ἐξαφανισθὲν μετ' αὐτοῦ. Ἡ ἵδρυσις τοῦ τάγματος τούτου περιγράφεται θαυμασίως ὑπὸ τοῦ Γκαῖτε εἰς τὸ ἔργον του «Groskophta».

2) Τὰ αἰγυπτιακὰ δόγματα τῆς *Μέμφιδος* (βλ. λ.) καὶ τοῦ *Μισραΐμ* (βλ. λ.).

Αἰγυπτιακὸς μυστικὸς σύνδεσμος. Σύνδεσμος, ἱδρυθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ Ἰταλῶν φυγάδων ἢ ἐξορίστων τῇ προστασίᾳ τοῦ πρίγκιπος Μωχάμετ-Ἄλη πρὸς προαγωγὴν καὶ ὑποστήριξίν τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἰταλίας ἀγῶνος, καὶ ἀποτελῶν παραλλαγὴν τοῦ αἰγυπτιακοῦ δόγματος τοῦ Καλλιόστρο.

Ὁ σύνδεσμος προσελάμβανε ὡς μέλη του ἄνδρας καὶ γυναῖκας ἀδιαφόρως θρησκεύματος ἐκτὸς Τούρκων· εἶχε πολλὰς Στοάς, ἰδίως ἐν Καΐρῳ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπου ὑπερτριακόσιαι γυναῖκες, Ἑλληνίδες καὶ Ἀράβισσαι, ἦσαν μεμυημέναι. Τὰ δόγματα ἦσαν κυριώτατα τὰ τῶν ἀρχαίων καὶ ἀνεγνωρισμένων «Σκώτων». Εἰς τὰς Στοὰς ἦτο ἀνηρτημένη εἰκὼν τοῦ Ναπολέοντος, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀπεδίδοντο τιμαί, μία δ' ἐτησία ἑορτὴ ἦτο ἀφιερωμένη πρὸς τιμὴν τοῦ δεσμώτου αὐτοκράτορος.

Αἰγυπτιακὸς τεκτονισμός. Βλ. *Αἰγυπτιακὸν τεκτονικὸν τάγμα* καὶ *Καλλιόστρο*.

Αἴγυπτος. Εἰς τὴν χώραν τοῦ Νείλου ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἰσῆλθε μετὰ τῶν στρατευμάτων τοῦ Βοναπάρτου τῷ 1798. Ὁ στρατηγὸς Κλεμπὲρ (Kleber) ἵδρυσε καὶ διηύθυνε τὴν Στ. «Ἶσις», εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκον ὡς μέλη ἀποκλειστικῶς γάλλοι στρατιωτικοί. Ὅταν τῷ 1800 ὁ στρατηγὸς ἐφονεύθη, ἔπαυσε καὶ ἡ ἐργασία τῆς Στοᾶς. Κατὰ τὰ ἔτη 1802 καὶ 1806 ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας ἵδρυσε Στοὰς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ἓν μέλος τῆς Στ.·. «Ἶσις», ὁ Σαμουὴλ Hennes, ὁ ὁποῖος μετὰ τοῦ Μαρκονὶ (Marconis) εἶχεν ἱδρύσει τῷ 1815 ἐν Παρισίοις τὴν Στοὰν «Les Disciples de Memphis» (=«Οἱ μαθηταὶ τῆς Μέμφιδος»), μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς Αἴγυπτον ἐγένετο τῷ 1839 ἱδρυτὴς τῆς Στοᾶς «Μενές», ἐργαζομένης κατὰ τὸ δόγμα τῆς *Μέμφιδος* (βλ. λ.). Ἀργότερον ἱδρύθησαν Στοαὶ ὑπὸ τὴν γαλλικὴν δικαιοδοσίαν εἰς τὸ Κάϊρον, τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τὴν Μανσούραν, Ἰσμαηλίαν, Σουέζ, Πόρτ-Σαΐτ. Μὲ τὴν κατασκευὴν τῆς διώρυγος τοῦ Σουὲζ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ὁ Ἀγγλικὸς Τεκτονισμός. Μεταξὺ τοῦ ἔτους 1862 καὶ τοῦ 1872 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἔδωκεν ἀδείας ἱδρύσεως δέκα Στοῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τέσσαρες ἐργάζονται ἀκόμη σήμερον. Εἰς αὐτὰς προσετέθησαν ἀργότερον ἄλλαι ὀκτώ. Ἀπὸ τοῦ 1899 ἀποτελοῦσι μίαν περιφερειακὴν Μεγάλην Στοὰν (ἀπὸ τοῦ 1901 ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰς ἐν Σουδὰν καλύβας οἰκοδόμων), εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγονται ἐπὶ τοῦ παρόντος 17 Στοαί. Ἀπὸ τοῦ 1867 ἵδρυσε καὶ ἡ Μ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας αἰγυπτιακὰς στοάς, ἐκ τῶν ὁποίων τέσσαρες ἐργάζονται ἀκόμη καὶ σήμερον. Ἐπίσης ἱδρύθησαν καὶ Ἰταλικαὶ Στοαὶ ὡς καὶ δύο Στοαὶ ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. Ἑλλάδος ἡ *Ἶσις* (βλ. λ.) ἐν Καΐρῳ καὶ ὁ «*Μέγας Ἀλέξανδρος*» (βλ. λ) ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Περὶ τὸ ἔτος 1860 ἀνεφάνη ἡ τάσις εἰς τοὺς ἐντοπίους κύκλους, ὅπως ἀποκτήσωσιν ἰδίαν ἐντόπιον Τεκτονικὴν δύναμιν. Οὕτως τῷ 1875 ἤρχισε λειτουργοῦσα ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Αἰγύπτου μὲ τὸν Πρίγκιπα Χαλὶμ Πασᾶν ὡς Μέγ.·. Διδ.·. Τοῦτον, ἐξορισθέντα μετ' οὐ πολὺ εἰς Ἀγγλίαν, διεδέχθη ὁ Σαλβατόρε Ζολᾶ. Ἡ Μεγ.·. Στοὰ ἠρίθμει τῷ 1876 δέκα Στοάς, εἰς τὰς ὁποίας ἐκυριάρχει τὸ δόγμα τῆς Μέμφιδος. Ὅταν ὁ πρίγκιψ Χαλὶμ Πασσᾶς ἐπέστρεψεν εἰς Αἴγυπτον τῷ 1877 ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ τὴν ἄδειαν τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας πρὸς ἵδρυσιν μιᾶς περιφερειακῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Αἰγύπτου, τῆς ὁποίας ὡρίζετο καὶ ὡς περιφερειακὸς Μεγ.·. Διδ.·.

Τῷ 1872 ἐσχηματίσθη μία Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Αἰγύπτου, τῆς ὁποίας ἐγένετο κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος Μέγ.·. Διδ.·. ὁ Σαλβατόρε Ζολᾶ. Μὲ τὰς Στοὰς τῆς Μεγ.·. αὐτῆς Ἀνατ.·. ἡνώθησαν αἱ καλύβαι οἰκοδόμων Ὑπάτου τινὸς Συμβ.·. τοῦ Σκωτ.·. Δόγμ.·., ἱδρυθέντος τῷ 1864 ἐκ τῆς Νεαπόλεως.

Κατὰ τὸ ἔτος 1876 (8ην Μαΐου), ἡ Μέγ. Ἀνατ.·. διὰ Διατάγματός της ἐχώρισε τὴν διοίκησιν τῶν συμβολικῶν καὶ τῶν ἀνωτέρων ἢ φιλοσοφικῶν βαθμῶν καὶ ἐγκατέστησε ὡς διοικοῦσαν προϊσταμένην ἀρχὴν τῶν πρώτων τὴν Ἐθνικὴν Μεγ.·. Στοάν, τῆς ὁποίας ἡ ἕδρα μετετέθη κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν εἰς τὸ Κάϊρον. Μετὰ τὸν Σαλβατόρε-Ζολᾶ, τὸν πρῶτον Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Ἐθν.·. Μεγ.·. Στ.·. Μεγ.·. Διδ.·. ἐγένοντο ὁ Δ. Οἰκονομόπουλος (1881—1887), ὁ Χεδίβης τῆς Αἰγύπτου Μωάμεθ Τεφὴκ Πασσᾶς (1888—1890) καὶ τῷ 1891 ὁ Ἰντρὶς Βέη Ραγέμπ (πρώην Μέγ. Ἐπόπτης τῆς Μεγ.·. Στ.·., τῆς Ἀγγλίας), διατελέσας τοιοῦτος ἐπὶ 32 συναπτὰ ἔτη. Κατὰ τὴν Μεγ... Διδασκαλείαν τοῦ Ἰντρὶς ἡ Ἐθνικὴ Μεγ.·. Στοὰ ἔλαβε μεγάλην ἀνάπτυξιν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1922 ἐπῆλθε σχίσμα. Ὑπὸ μιᾶς ἀντιθέτου ὁμάδος ὑπεβλήθη ὑποψηφιότης ὡς Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ πρίγκηπος Μωχάμετ Ἄλη, ἀδελφοῦ τοῦ τότε Χεδίβου, ἂν καὶ κατὰ τὸ κείμενον τῶν συνταγματικῶν διατάξεων ὁ ὑποψήφιος οὗτος δὲν εἶχε προσόν τι τυπικῆς φύσεως, δὲν εἶχε δηλ. προηγουμένως τύχη τοῦ ἀξιώματος τοῦ Μεγ.·. Ἐπόπτου. Ἦτο ἐπίτιμος Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Ἐθνικῆς Μεγ.·. Στ.·., ἀλλ' ἀκόμη ὀλίγον τι πρὸ τῆς Μεγάλης Συνελεύσεως τοῦ 1922 δὲν ἦτο ἐνεργὸν μέλος Αἰγυπτιακῆς Στοᾶς, καὶ τελευταίως εἶχεν υἱοθετηθῆ εἰς τὴν Στοὰν τοῦ Νείλου. Ὁ Ἰντρὶς Βέη Ραγὲμπ διεκήρυξεν, ὅτι ἡ υἱοθεσία δὲν εἶχε γίνει συμφώνως μὲ τοὺς κανονισμοὺς καὶ ἠκύρωσεν αὐτήν. Ἐπειδὴ δ' ἡ Στοὰ αὕτη ἠναντιώθη, τινὲς ἐκ τῶν Ἀξιωματικῶν της ἐπαύθησαν προσωρινῶς. Τοῦ μέτρου τούτου ἐξηρέθη ὁ Πρίγκιψ Μωχάμετ Ἄλη, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνεγνωρίσθη ἡ καλὴ πίστις καὶ ὁ ὁποῖος ἐπιπροσθέτως ἦτο καὶ μέλος ἄλλης τινὸς Στοᾶς ἐν Καΐρῳ. Κατὰ τὴν Μεγάλην Συνέλευσιν τῆς 28 Σεπτεμβρίου τοῦ 1922 ἐπῆλθεν ἀνοικτὴ διαφωνία περὶ τὸ ἐκλέξιμον τοῦ Πρίγκιπος. Ὁ Ἰντρὶς Ραγὲμπ ἀνέβαλε τὴν ἐκλογὴν ἔκλεισε τὰς ἐργασίας καὶ ἐγκατέλειψε τὴν συνέλευσιν μετὰ τῶν κυριωτέρων ἀξιωματούχων. Ὁ ἐπιτετραμένος ὅμως Μέγ.·. Διδ.·. Ταχάμπ Ἰμβραὴμ διεκήρυξεν, ὅτι αἱ ἐργασίαι δὲν ἐπερατώθησαν καὶ διενήργησε μὲ τοὺς ἐναπομείναντας, τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξελέγη ὡς Μεγ.·. Διδ.·. ὁ Πρίγκιψ Μωχάμετ Ἄλη. Ὁ Ἰντρὶς Βέη Ραγὲμπ τοὐναντίον συνεκάλεσε τὴν Ἐθνικὴν Μεγ.·. Στ.·. τὴν 3 Ὀκτωβρίου ἰδ. ἔτ. εἰς κανονικὴν ἐκλογὴν Μεγ.·. Διδ.·. κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξελέγη αὐτὸς πάλιν ὡς Μεγ.·. Διδ.·. ἐγκατασταθεὶς τὴν 8 ἰδ. μηνός.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης εἰργάζοντο ἐν Αἰγύπτῳ δύο Ἐθνικαὶ Μεγάλαι Στοαί. Τὸν Ἰντρὶς Βέη Ραγὲμπ διεδέχθη τῷ 1923 ὡς Μεγ.·. Διδ.·. ὁ Σαγιὲντ Ἀλῆ Πασσᾶς, τὸν δὲ πρίγκιπα Μωχάμετ-Ἄλη τῷ 1927 ὁ Μαμοὺντ Φάχμυ Κοῦτρυ Πασσᾶς. Προσπάθειαι κατόπιν κατεβλήθησαν, ὅπως ἀρθῇ τὸ σχίσμα, τελευταίως δ' ἠσχολήθη μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς διαιτητής, ἐντολῇ τῆς Α. Μ. Ι. (βλ. λ.), ὁ Μέγας αὐτῆς Καγκελ.·. Ἀδ.·. Mossaz.

Ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῆς ὑπὸ τὸν Φάχμυ Πασσᾶν Ἐθν.·. Μεγ.·. Στοᾶς, ὅπως αὕτη γίνῃ μέλος τῆς Α Μ.Ι., ὑπεδείχθη εἰς αὐτήν, ὅπως καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια καὶ αἰρουμένου τοῦ σχίσματος ἐπιτευχθῇ ἡ συγχώνευσις τῶν δύο Ἐθν.·. Μεγάλων Στοῶν εἰς μίαν Τεκτονικὴν Δύναμιν.

Μετὰ πολλὰς συνεννοήσεις καὶ ἀρκετὴν προεργασίαν ἀφυπνίσθη καὶ ἐγκατεστάθη ἐν Ἀνατ.·. Ἀλεξανδρείας ἡ παλαιὰ Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Αἰγύπτου διὰ διατάγματος, ἐκδοθέντος τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1932 καὶ ὑπογραφομένου ὑπὸ τοῦ Ἀδ.·. Ἰακώβου Moise Aghion ὡς Πρώτου Προσθέτου Μεγ.·. Διδασκάλου διὰ τὸν Μεγ.·. Διδ.·. Μωχαμὲτ Πασσᾶν Σαχὶν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀδ.·. Ἀθ. Γαροφάλλου ὡς Μεγ.·. Καγκελαρίου. Διὰ τοῦ ἰδίου Διατάγματος ἡ ἀφυπνισθεῖσα Μεγάλη Ἀνατολὴ ἠκύρωσε τὸ διάταγμα τῆς 8 Μαΐου 1876, κατήργησε τὰς δύο Μεγάλας Ἐθνικὰς Στοὰς καὶ διέταξε τὰς Συμβολικὰς Στοάς, ὅπως ὑποβάλωσιν αἴτησιν εἰς αὐτήν, διὰ τῆς ὁποίας νὰ ζητῶσιν, ὅπως σχηματισθῇ μία καὶ μόνη Ἐθνικὴ Τεκτονικὴ Δύναμις τῆς Αἰγύπτου.

Εἰς ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως ληφθείσης ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Αἰγύπτου τὴν 19 Νοεμβρίου 1932 ἐξεδόθη ἕτερον διάταγμα μὲ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν, διὰ τοῦ ὁποίου, ἀπεφασίζετο, ὅτι αἱ Στοαί: 1) ἐν Ἀνατ.·. Καΐρου: «Al Alam», «Al Maaref», «Al Siak», «Amir Farouk», «Al Nagm», «Al Lataïf», «Assaad», «Al Moroua», «Sidk El Wafa», «Ahl El Samah», «Al Gamâl», «Nour El Hikma», «Al Sabat», «Al Maghid», «Al Alaoui», «Farouk», «Al Fostat», «Al Tabib», «Lycurgos», «Ararat», «Eleftheria», «New Memphis», «L' Action», «Victor Hugo», «Alexandre le Suprême», «Constantin le Grand», Garibaldi», «Rising Sun», «Ahikam», «Flambeau», «Vallée du Nil», «Breda» «Eleusis», «Socrate», «Marathon», II) ἐν Ἀνατ.·. Ἀλεξανδρείας: «Athènes», «Three Stars», «Jérusalem», «Massis», «Corfu», «To Sympan», «Omonia». «Union», «Nigm Misr», «El Aziz», «El Ihlas», «Zaghloul», «Farouk», «Mistrass», III) ἐν Ἀνατ.·. Port Saïd: »Al Tawfik»,

«Solon», IV) ἐν 'Ανατ.˙. Ismaïlia: «Al Farouk», «Zénon», «Prometheus», V) ἐν 'Ανατ.˙. Mansourah: «Al Mansourah», VI) ἐν 'Ανατ.˙. Suez: «Pythagoras», «Estia»: VII) ἐν 'Ανατ.˙. Kafr El Zayat: «Pythagoras», θὰ σχηματίσουν τὴν νέαν Τεκτονικὴν Δύναμιν, τῆς ὁποίας τὸ διακριτικὸν ὄνομα καθωρίζετο «Ἐ θ ν ι κ ὴ Μ ε γ ά λ η Σ τ ο ὰ τ ῆ ς Α ἰ γ ύ π τ ο υ», καὶ ὡρίζοντο οἱ τρόποι τῆς τακτοποιήσεως τῶν μελῶν τῶν ἀνωτέρω Στοῶν καὶ τῆς κυρώσεως τῶν διπλωμάτων των, ἐπίσης δὲ καὶ τὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν ἱδρυτικῶν διπλωμάτων τῶν αὐτῶν Στ.˙. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος διετάσσετο ἡ ἀναστολὴ—μέχρι νεωτέρας ἀποφάσεως—τῶν ἐργασιῶν 12 Στοῶν ἐν 'Αν.˙ Καΐρου, 21 Στ.˙ ἐν 'Αλεξανδρείᾳ, 2 Στοῶν ἐν 'Αν.˙ Μανσούρας, 2 ἐν 'Αν.˙ Πὸρτ Σαΐδ, 2 ἐν Φαγιούμ, 2 Στ.˙. ἐν Σουέζ.

Τέλος δι' ἑτέρου Διατάγματος της ἡ Μεγ.˙.' Ανατ.˙ τῆς Αἰγύπτου ἐδημιούργει, ἵδρυε καὶ ἐγκαθίστα ἐν 'Αντ.˙. Καΐρου τὴν νέαν «Μ ε γ. Ἐ θ ν ι κ ὴ ν Σ τ ο ὰ ν τ ῆ ς Α ἰ γ ύ π τ ο υ», ἐργαζομένην κατὰ τὸ 'Αρχ.˙. καὶ 'Απ.˙. Σ.˙. Δόγμα, ὠνόμαζε Μέγαν Διδάσκαλον διὰ τὸ μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1935 χρονικὸν διάστημα τὸν ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτὴν Στοῶν προταθέντα 'Αδ.˙. Μ ω χ ά μ ε τ Φ ά χ μ υ Π α σ σ ᾶ ν, παρεχώρει εἰς τὴν νέαν Μεγ.˙. Στοὰν τὰ ἐπὶ τῶν τριῶν Συμβολικῶν Βαθ.˙. δικαιώματά της, διεφύλαξεν ὅμως δι' ἑαυτὴν ὅλα τὰ κυριαρχικά, ἐδαφικά, κανονιστικὰ καὶ νόμιμα δικαιώματα τόσον ἐπὶ τῆς νέας «Μεγ.˙. 'Εθνικῆς Στοᾶς», ὅσον καὶ ἐφ' ὅλων τῶν σωμάτων, τὰ ὁποῖα ἡ Μεγάλη αὕτη Στοὰ ἵδρυσε ἢ θὰ ἱδρύσῃ ἐν ὅλῃ τῇ κοιλάδι τοῦ Νείλου καὶ τῶν παραρτημάτων της. Ἡ Μεγ.˙. 'Ανατολὴ διεφύλαξεν ἐπίσης εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀντιπροσωπεύῃ αὐτὴ καὶ μόνη ἐξ ὁλοκλήρου τὸ Τεκτονικὸν τάγμα ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν Τεκτον.˙. Δυνάμεων τῶν δύο ἡμισφαιρίων, νὰ διεξάγῃ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν αὐτῶν Δυνάμεων, καὶ νὰ διορίζῃ τοὺς Μεγ.˙. 'Επιθεωρητὰς τόσον τῆς Μεγ.˙ 'Εθνικῆς Στοᾶς, ὅσον καὶ ὅλων τῶν συμβολικῶν στοῶν, τῶν ὑπὸ τῆς αἰγίδα αὐτῆς ἐργαζομένων.

Ἡ οὕτως ἀφυπνισθεῖσα Μεγ.˙ 'Ανατολὴ τῆς Αἰγύπτου ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Α. Μ. Ι. κατὰ τὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰανουαρίου 1933 καὶ ἐν Παρισίοις γενομένην σύνοδον τοῦ 'Εκτελεστικοῦ Συμβουλίου της, ὅπως γίνῃ δεκτὴ ὡς μέλος αὐτῆς. Ἐπὶ τῆς αἰτήσεώς της ταύτης ἀνεβλήθη ἡ λῆψις ἀποφάσεως ὑπὸ τοῦ 'Εκτελ. Συμβουλίου τῆς Α. Μ. Ι., καθόσον δὲν προσεκομίσθησαν εἰς αὐτὸ στοιχεῖα, πείθοντα, ὅτι διὰ τοῦ τοιούτου διακανονισμοῦ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Τεκτονικῶν ζητημάτων ἐπετεύχθη ὄντως ἡ ἄρσις τοῦ σχίσματος καὶ ἡ συναδέλφωσις καὶ συγχώνευσις ὅλων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Τεκτόνων εἰς μίαν ἑνιαίαν Τεκτονικὴν δύναμιν.

'Εκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπάρχουν σήμερον καὶ ἐργάται ἐν Αἰγύπτῳ:

α) Μία Περιφερειακὴ Μεγ.˙ Στοὰ τῆς Ἡνωμ.˙ Μεγ.˙ Στ.˙ τῆς 'Αγγλίας διὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸ Σουδάν, ἔχουσα τὸ 1930, 17 στοάς.

β) Πέντε Στοαὶ ὑπὸ ἕνα 'Επαρχιακὸν-Περιφερειακὸν Ὕπατον 'Επιτηρητὴν διὰ τὴν Αἴγυπτον, Παλαιστίνην καὶ Συρίαν τῆς Μεγ.˙ Στ.˙. τῆς Σκωτίας.

γ) Στοαὶ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μεγ.˙ 'Ανατ.˙ καὶ τῆς Μεγ.˙ Στ.˙ τοῦ Ἁμβούργου.

δ) Μία Στοὰ ἐν 'Αλεξανδρείᾳ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μεγ.˙ Στ.˙ τοῦ Ἁμβούργου.

ε) Δύο Στοαὶ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μεγ.˙ Στ.˙ τῆς Ἑλλάδος ἡ «Ἶσις» ὑπ' ἀρ. 23 ἐν Καΐρῳ καὶ ὁ «Μέγας 'Αλέξανδρος» ὑπ' ἀρ. 35 ἐν 'Αλεξανδρείᾳ.

Αἰγυπτίων ἱερέων, *μυήσεις*. Βλ. *Κράτα Ρεπόα.*

αἰθήρ. Προσωποποίησις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τοῦ ὑπεράνω τοῦ ἀέρος καθαρωτέρου στρώματος, τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ πηγὴ τοῦ φωτὸς καὶ ἡ κατοικία τῶν θεῶν. Ὁ Ἡσίοδος ὀνομάζει αὐτὸν υἱὸν τοῦ 'Ερέβους καὶ τῆς Νυκτὸς καὶ ἀδελφὸν τῆς Ἡμέρας. Παρὰ τοῖς 'Ορφικοῖς ἐθεωρεῖτο ἡ ψυχὴ τοῦ κόσμου.

Ἡ Βεδικὴ θεολογία τῶν Ἰνδῶν γινώσκει ἐπίσης τὸν αἰθέρα. Κατ' αὐτὴν ὁ κόσμος διαιρεῖται εἰς τρία: τὴν γῆν, τὸν ἀέρα καὶ τὸν αἰθέρα. Οἱ θεοὶ δὲν κατῴκουν ὅμως ἐν τῷ αἰθέρι, ὅπως ἐπίστευον οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' ἐν τῷ ἀέρι. Οἱ Αἰγύπτιοι δὲν διέκρινον τὸν αἰθέρα ἀπὸ τὸν ἀέρα, καθ' ὅσον κατ' αὐτοὺς ὁ κόσμος ἀπετελεῖτο ἐκ τεσσάρων στοιχείων, πυρός, ἀέρος ἢ αἰθέρος, ὕδατος καὶ γῆς.

Κατὰ τοὺς 'Εμπεδοκλέα καὶ 'Αναξαγόραν ὁ αἰθὴρ εἶναι κοσμογονικὸν στοιχεῖον. Ὁ πρῶτος θεωρεῖ τὸν αἰθέρα ὡς ἓν τῶν τεσσάρων «ριζωμάτων» (πῦρ, αἰθήρ, γῆ, ὕδωρ), ἐκ τῶν ὁποίων ἐσχηματίσθησαν τὰ πάντα. Ὁ δεύτερος παραδέχεται, ὅτι ὁ αἰθὴρ εἶναι τὸ ἕτερον τῶν μερῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἐδιχάσθη ἡ ἀνάμικτος μᾶζα τοῦ κόσμου κατὰ τὴν περιστροφικὴν κίνησιν τὴν ὁποίαν προσέδωκεν εἰς αὐτὴν ὁ Νοῦς. Ὁ 'Αριστοτέλης δέχεται τὴν ὕπαρξιν τοῦ αἰθέρος ὡς πέμπτου παρὰ τὰ γνωστὰ τέσσαρα στοιχεῖα (γῆ, ὕδωρ, ἀήρ, πῦρ), τελειοτέρου καὶ ὑπεράνω τούτων κειμένου, ἔχοντος δ' ἀέναον κυκλικὴν κίνησιν περὶ τὴν γῆν κατὰ τὴν φορὰν τοῦ οὐρανοῦ. «Οὐρανοῦ δὲ καὶ ἄστρων οὐσίαν μὲν αἰθέρα καλοῦμεν...»

Κατὰ τοὺς Γνωστικοὺς ἐπίσης ὁ αἰθὴρ εἶναι στοιχεῖον ἀνώτερον τῶν τεσσάρων ἄλλων (γῆς, ὕδατος, ἀέρος, πυρός). Θεωρεῖται παρ' αὐτῶν ὡς ἡ πρωταρχικὴ οὐσία, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ παγκόσμιον κοσμικὸν κέντρον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου πλέουσι τὰ ἄτομα τῆς ὕλης.

αἴθουσα τῶν χαμένων βημάτων (Saal den verlorenen Schritte. Salle des pas perdues). Τεκτονικὴ χαρακτηριστικὴ ὀνομασία, ἔχουσα τὴν καταγωγήν της ἀπὸ τὴν γλῶσσαν τοῦ ἀμυήτου βεβ.˙ κόσμου, εἰς τὴν ὁποίαν σημαίνει προθάλαμον, εὑρισκόμενον πρὸ τῆς αἰθούσης τῶν ἀκροάσεων ἢ συνεδριάσεων, ὡς π. χ. εἰς τὸ Δημαρχεῖον τῆς Γενεύης, εἰς τὴν Γαλλικὴν Βουλὴν καὶ εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Μέγαρον τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ Mackey γράφει σχετικῶς (βλ. βιβλ. *1*:) ὅτι ὁ ἐλευθεροτεκτονικὸς αὐτὸς χαρακτηρισμὸς προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι, κάθε βῆμα, τὸ ὁποῖον γίνεται πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν ἀδελφότητα ἢ οὐχὶ συμφώνως μὲ τὰ καταστατικά της καὶ τοὺς θεσμούς της συμβολικῶς δέον νὰ θεωρῆται ὡς χαμένον. Εἰς τὰς γαλλικὰς Στοὰς χαρακτηρίζεται τὸ p a r v i s, ὁ πρὸ τοῦ ναοῦ θάλαμος, ὡς αἴθουσα τῶν χαμ. βημ. Κατόπιν παρέλαβε τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦτον μὲ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν καὶ ὁ 'Ελευθεροτεκτονισμὸς τῆς Οὐγγαρίας, ἐκ τῆς ὁποίας κατέστη κατόπιν οἰκεῖος καὶ ἐν Βιέννῃ. 'Εν Ἑλλάδι εἶναι ἄγνωστος. (Βλ. βιβλ. 7).

αἴλουρος. Τὸ ζῷον τοῦτο ἐτιμᾶτο παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις. Ὁ αἴλουρος ἢ ὁ Θ ε ὸ ς Γ α λ ῆ παρίστατο εἰς τὰ αἰγυπτιακὰ μνημεῖα, ὁτὲ μὲν κρατῶν siste διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς καὶ φέρων διὰ τῆς ἄλλης ἀγγεῖον μὲ λαβήν, ὅπως ἡ Ἶσις, ὁτὲ δὲ καθήμενος καὶ κρατῶν σταυρὸν (σύμβολον τῶν τεσσάρων στοιχείων), προσκεκολλημένον εἰς κύκλον.

αἱμάτων ἀνάμειξις. Ἔθιμον, παραληφθὲν ἐκ τῶν μυστηριακῶν συνδέσμων ὑπ' ἐλευθεροτεκτονικῶν τινων συστημάτων (π. χ. τοῦ σουηδικοῦ) εἰς τὸ τυπικόν των, συμβολίζον τὴν ἕνωσιν, τὴν *ἀδελφοποίησιν* (βλ. λ.).

'Αϊνμπέκ. (Einbek). Πόλις τῆς πρωσσικῆς ἐπαρχίας τοῦ Ἀννοβέρου. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἀνιδρύθη τῷ 1897 ὡς Ἵ δ ρ υ μ α τ ο ῦ Ἰ ω ά ν ν ο υ—τῇ φροντίδι τῆς ἐν αὐτῇ Στοᾶς «Γεώργιος εἰς τὰς τρεῖς στήλας» (Georg zu den drei Säulen)—γηροκομεῖον 'Ελευθεροτεκτόνων, τυγχάνον τῆς ὑποστηρίξεως ὅλων τῶν 'Ελευθεροτεκτονικῶν συστημάτων τῆς Γερμανίας.

Αἶνος φιλίας. Τίτλος μιᾶς συνθέσεως τοῦ 'Αδ.˙. μουσουργοῦ Μότσαρτ.

Κατὰ τὸν Edward Holmes, βιογράφον τοῦ διασήμου μουσικοσυνθέτου, τὸ κύκνειον τοῦτο ᾆσμα τοῦ Μότσαρτ ἐγράφη τῇ 15 Νοεμβρίου 1791 καὶ ἐξετελέσθη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἰδίου τοῦ Μότσαρτ ἀπὸ χορῳδίαν 'Αδελφῶν κατὰ τὴν τελετὴν τῶν ἐγκαινίων Τεκτονικῆς Στοᾶς ἐν τῇ 'Αν.˙. Βιέννης δύο ἡμέρας

πρὸ τῆς τελευταίας ἀσθενείας τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου.

Οἱ ἀκόλουθοι στίχοι ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ὀξυφώνου εἶναι προφανῶς Τεκτονικοί:

«Πτωχὸς καὶ τυφλός, ἀλλὰ μὲ πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν προσέρχεται ὁ νεαρὸς Μαθητής, ζητῶν τὸ φῶς. Ἐλπίζει, ὅτι, καλῶς ὁδηγούμενος καὶ μὲ τὴν φιλικὴν βοήθειαν καὶ τὰς συμβολάς, θὰ ἐπιτύχῃ τὴν εἰσδοχήν του εἰς τὴν Στοάν. Τοῦτο εἶναι τὸ μάθημα, ὅπερ μανθάνει πᾶς Τέκτων καὶ οὐδέποτε τὸ λησμονεῖ —μόνον ἡ πεποίθησις πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον δίδει ἰσχὺν καὶ θάρρος καὶ στηρίζει τὴν ψυχήν».

Ἡ θαυμασία ἐκτέλεσις τῆς «cantata» εἰς τὴν ρηθεῖσαν Τεκτονικὴν τελετήν, ἐνεποίησεν τοιαύτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν Μότσαρτ, ὥστε ὅταν οὗτος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του εἶπεν εἰς τὴν σύζυγόν του: «Ὦ, Στάνρελ, μὲ ποῖον ἔξαλλον ἐνθουσιασμὸν παρηκολούθησα τὴν «cantata» μου! Ἐὰν δὲν ἐγνώριζα ὅτι ἔχω γράψει καλλίτερα ἔργα, θὰ ἐνόμιζα ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ καλλίστη τῶν συνθέσεών μου!

Πολύτιμον χειρόγραφον τῆς «cantata» αὐτῆς ἀπέκτησεν ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἐπαρχιακῆς Μεγ.∴ Στοᾶς τοῦ Ἄντριμ (Ἰρλανδία). Βλ. βιβλ. *36* (τόμ. Α', σελ. 195).

Αἴν - Σούφ. Βλ. *Ἐν Σόφ.*

Ἀϊντάχο (Idaho). Ὁμόσπονδος Πολιτεία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς. Ἡ ἐν αὐτῇ ἐργαζομένη Μεγάλη Στοά, ἱδρυθεῖσα τῷ 1867 ἔχει 82 Στοὰς καὶ 11.000 περίπου μέλη.

Ἀπὸ τοῦ 1899 πλὴν τοῦ Ἀμερικανικοῦ δόγματος ἔχει ἐγκαθιδρυθῆ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπ.∴ Συμβ.∴ τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας καὶ εἰς τὴν Πολιτείαν ταύτην τὸ Ἀ.∴ καὶ Ἀ.∴ Σκ.∴ Δόγμα μὲ μίαν Στ.∴ Τελειοποιήσεως, ἓν Ὑπέρτ.∴ Περιστ.∴ Ροδ.∴†.∴ ἕνα Συμβ.∴ Καδὸς καὶ μίαν Σύνοδον.

αἵρεσις (ἡ). Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ γλώσσῃ ἡ ἀποδοχὴ ὑπὸ Χριστιανῶν δοξασιῶν, τὰς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία κατεδίκασεν ὡς ψευδεῖς καὶ ἀντικειμένας εἰς τὴν ὀρθὴν αὐτῆς πίστιν.

Ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία διὰ τῶν διαφόρων παπικῶν βουλλῶν, αἱ ὁποῖαι ἐξετοξεύθησαν ἀπό τινας Πάπας κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, κατηγορεῖ τοῦτον ὡς αἵρεσιν. Εἰς τὴν καθολικὴν θρησκευτικὴν ἐκπαίδευσιν εἰς τὸ θέμα «αἱρέσεις» συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός.

Φανερὸν εἶναι, ὅτι ἡ τοιαύτη διαγωγὴ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶναι ὅλως ἄδικος, ἀστήρικτος καὶ συκοφαντική. Δυστυχῶς ἐπ' ἐσχάτων καὶ ἡ ἐν Ἑλλάδι Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα τῆς καθολικῆς καὶ ἤρξατο ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.∴ ἥτις ὅμως ἐσημείωσεν παταγώδη ἀποτυχίαν.

αἰσθήσεις. Αἱ πέντε αἰσθήσεις· *Ἀκοή, Ὅρασις, Ἀφή, Γεῦσις* καὶ *Ὄσφρησις* (βλ. *λέξεις*), περιλαμβάνονται εἰς τὸ τυπικὸν ἑνὸς ἐκ τῶν τριῶν συμ.∴ βαθ.∴, ὡς ἀποτελοῦσαι μέρος τῆς διδασκαλίας τοῦ βαθμ.∴ τούτου, τιθέμεναι ὡς πρῶτον ὑποκείμενον τῆς μελέτης τοῦ εἰς τὸν βαθμ.∴ τοῦτον μυουμένου. Εἰς τὰ παλαιὰ τυπικὰ τοῦ 10ου αἰῶνος, αἱ πέντε αἰσθήσεις περιελαμβάνοντο εἰς τὸν α' συμβ.∴ βαθμ.∴ ὡς ἀναφερόμεναι εἰς τοὺς π έ ν τ ε, οἱ ὁποῖοι ἀπαρτίζουν μίαν Στ.∴. Ἡ κατόπιν σχέσις των μὲ τὴν ἑλικ.∴ κλίμ.∴ καὶ ἡ εἰσαγωγή των εἰς ἄλλον βαθμ.∴ εἶναι κατὰ τὸν Mackey, μεταγενέστεραι. Ἐπειδὴ δ' αἱ πέντε αἰσθήσεις εἶναι οἱ δρόμοι, διὰ τῶν ὁποίων ὁ νοῦς δέχεται τὰς ἐξωτερικὰς παραστάσεις καὶ καθίσταται οὕτω ἀποθήκη ἰδεῶν, διὰ τοῦτο καὶ διδάσκονται εἰς τὸν βαθμ.∴ ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου κύριος σκοπὸς εἶναι ἡ ἀπόκτησις γνώσεων.

Ἐκ τῶν αἰσθήσεων, ἡ ἀκοή, ἡ ὅρασις καὶ ἡ ἀφὴ ἐκτιμῶνται μεγάλως ὑπὸ τῶν Τεκτ.∴ Κατὰ τὸν Os. Wirth (βλ. βιβλ. *9*, σελ. 156) «τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα τίθενται εἰς τὸν Τέκτονα ἀπὸ ἀπόψεως μυητικῆς κατὰ τὴν μελέτην τῶν πέντε αἰσθήσεων, εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

α') Μέχρι ποίου σημείου αἱ αἰσθήσεις ἀποκαλύπτουν εἰς ἡμᾶς τὴν πραγματικότητα;

β') Ποῦ ἀρχίζει καὶ ποῦ τελειώνει ἡ ἀπάτη τῶν αἰσθήσεων, ἡ ψευδαίσθησις,

γ') Ποῖος ὁ ρόλος τῶν αἰσθήσεων εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἰδεῶν ἡμῶν;

δ') Ὅλαι αἱ ἰδέαι ὑποβάλλονται ἡμῖν μοναδικῶς διὰ τῶν αἰσθήσεων;

ε') Πόσας αἰσθήσεις ἔχομεν ἀκριβῶς;

στ') Ζῷα τινὰ δὲν φαίνονται πεπροικισμένα μὲ αἰσθήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐλλείπουσιν εἰς ἡμᾶς;

ζ') Τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα προαισθάνονται προγιγνώσκουν ἢ ἀντιλαμβάνονταί τι διὰ τοῦ νοῦ, δὲν φαίνονται ὡς ἔχοντα συμπληρωματικάς τινας αἰσθήσεις;

η') Πρέπει νὰ βασίζωμεν τὴν ἔρευναν ἀληθειῶν τινων ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως ὑπερευαισθησίας τινός, ἀσυνήθους καὶ οὐχὶ κανονικῆς;

θ') Ἡ ὑγιὴς διόρασις (clairvoyance) δὲν προέρχεται ἀπὸ τὴν ἰσορροπημένην ἄσκησιν τῆς σταθερᾶς λογικῆς καὶ τῆς ἐφευρετικῆς φαντασίας, τῆς μιᾶς τούτων ἐλεγχούσης τὰς εὐτολμίας τῆς ἄλλης;

ι') Ἓν αὐστηρῶς ἀπομεμονωμένον, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπικοινωνίας μὲ ὅ,τιδήποτε, θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ γνῶσιν τῆς ὑπάρξεως τούτου;

Διὰ τῶν πέντε αἰσθήσεων ὁ ἄνθρωπος ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον καὶ τὸν ἔξω αὐτοῦ βίον. Ὁ νοῦς του τροφοδοτεῖται διαρκῶς ἀπὸ τὰς ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας συλλαμβάνουν αἱ αἰσθήσεις ἐκ τοῦ σύμπαντος, περικυκλοῦντος ἡμᾶς, κόσμου. Διὰ τῶν πέντε αὐτῶν αἰσθήσεων διευκολύνεται εἰς τὴν ἐργασίαν της ἡ «ἕ κ τ η α ἴ σ θ η σ ι ς», ἡ «μ ε γ ά λ η α ἴ σ θ η σ ι ς» τῆς ἀσιατικῆς φιλοσοφίας, ἡ «M a n a s» τῶν Ἰνδῶν φιλοσόφων, ἡ «ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ὴ α ἴ σ θ η σ ι ς», ἡ δ ι α ν ό η σ ι ς ἡ ὁποία τοῦ ἐπιτρέπει νὰ συλλογίζεται καὶ νὰ σκέπτεται. Διὰ τῶν πέντε αἰσθήσεων κινοῦνται αἱ δυνάμεις τοῦ νοῦ καὶ τοῦ πνεύματος ἡμῶν. Διὰ τῆς καλῆς λειτουργίας τῶν πέντε αἰσθήσεων καθίστανται ἱκαναὶ ἡ νοημοσύνη, ἡ διανόησις, ἡ κρίσις καὶ ἡ λελογισμένη ἐνέργεια εἰς τὸ νὰ ὁδηγήσουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ ἑαυτοῦ του, τοῦ προορισμοῦ του καὶ τῶν καθηκόντων του πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, προτείνων εἰς τοὺς ὀπαδούς του τὴν μελέτην καὶ τὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν πέντε αἰσθήσεων, φαίνεται οἱονεὶ λέγων (βλ. βιβλ. *15*, σελ. 36-38): «Ἄνθρωπε, ξύπνα, μάθε νὰ γνωρίζῃς καὶ νὰ ἐννοῇς πᾶν ὅ,τι αἱ αἰσθητικαί σου λειτουργίαι θὰ δυνηθοῦν νὰ σοῦ ἐπιτρέψουν νὰ συλλάβῃς· ἀφοσιώθητι ἐπίσης εἰς τὴν χρῆσιν τῶν γνώσεων τούτων πρὸς τὸ κοινὸν καλόν· παῦσε νὰ ὀνειροπολῇς ὑπὸ τὴν ματαίαν προστασίαν ἑνὸς πολιτισμοῦ, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐφημέρου, ὁ ὁποῖος ἀπὸ μιᾶς στιγμῆς εἰς ἄλλην δύναται νὰ καταρρεύσῃ καὶ νὰ ἐκμηδενισθῇ. Ἔξελθε ἐκ τῆς ἐγωιστικῆς καὶ ἄφρονος ἀπαθείας σου καὶ ἐργάζου εὐσυνειδήτως καὶ ἐξ ὅλης καρδίας διὰ τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος. Ὄξυνε τὰς αἰσθήσεις σου καὶ πρὸ παντὸς φυλάξου ἀπὸ κάθε διατάραξιν τῆς ἰσορροπίας. Μάθε τὰ καθήκοντά σου, τὰ ὁποῖα ἔχεις πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους.

«Ἄφησε τέλος τὸ πνεῦμα τῆς ρουτίνας καὶ εἴσελθε μὲ θάρρος εἰς τὴν ὁδὸν τῆς φυσικῆς, τῆς πνευματικῆς, καὶ πρὸ παντὸς ἠθικῆς, προόδου. Μελέτα διὰ τῶν αἰσθήσεών σου τὴν φύσιν, μεταχειρίσθητι αὐτὴν μὲ ἀγάπην. Προσπάθησε νὰ ἐννοήσῃς τὰ σχέδιά της, τοὺς νόμους της καὶ μετ' ὀλίγον θὰ ἴδῃς νὰ ἀνοίγωνται καὶ νὰ ἀποκαλύπτωνται μέσα σου ὅλαι αἱ ἀνθρώπινοι λειτουργίαι. Θὰ αἰσθανθῇς αὐτὰς νὰ ἀναπτύσσωνται καὶ νὰ μεγαλώνουν εἰς ἰσχύν, σοφίαν καὶ κάλλος. Οὕτω διὰ τῆς καλλιεργίας τοῦ πενταφύλλου τούτου, ἀγρίου ρόδου τῶν πέντε αἰσθήσεων, εἶναι δυνατὸν νὰ γεννηθῶσι ποικίλαι πολυποίκιλοι,

συναγωνιζόμεναι εἰς χρωματισμοὺς καὶ ἀρώματα, πάντοτε ἕτοιμοι νὰ παράσχωσι νέας κατακτήσεις εἰς τὸν ἄγρυπνον, προσεκτικὸν καὶ ἐπιδέξιον καλλιεργητήν, ὁ ὁποῖος τὸ περιποιεῖται καὶ τὸ καλλιεργεῖ».

αἰσθησιαρχία ἢ μᾶλλον **αἰσθησιοκρατία** (Sensualismus). Γνωσιολογικὴ θεωρία, κατὰ τὴν ὁποίαν πᾶσα γνῶσις καὶ ὁ ὅλος ψυχικὸς καὶ πνευματικὸς ἡμῶν βίος προέρχονται ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων (τὰ αἰσθήματα, δηλ. αἱ παραστάσεις, αἱ ἔννοιαι, αἱ ἰδέαι, τὰ συναισθήματα, κλπ.), οὐδὲν δ' ἔμφυτον ψυχικὸν στοιχεῖον ὑπάρχει, οὐδ' ἐνέργειά τις ψυχικὴ ἐκ τῶν προτέρων, νοητικὴ ἢ βουλητικὴ ἢ ἄλλη.

Ἀπόρροια τῆς ἀνωτέρω θεμελιώδους ἀρχῆς τῆς αἰσθησιαρχίας εἶναι τὸ δίδαγμα, ὅτι μόνον τὰ ὑποπίπτοντα εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν εἶναι ἀληθῆ καὶ πραγματικά, πάντα δὲ τὰ ἄλλα φανταστικά.

Κατὰ τὴν αἰσθησιοκρατίαν ἡ ψυχὴ εἶναι χάρτης ἄγραφος, tabula rasa, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐγγράφονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον αἱ διὰ τῶν αἰσθήσεων ἀποκτώμεναι γνώσεις, ἐκ τῶν ὁποίων συνίσταται ὁ ὅλος ψυχικὸς βίος.

Εἰς τὴν αἰσθησιοκρατικὴν αἵρεσιν ἀνήκουσι κατ' ἐξοχὴν ἐκ τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων οἱ Κυρηναϊκοί, οἱ Ἐπικούρειοι καὶ ἄλλοι («πᾶς γὰρ λόγος ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων ἤρτηται» Διογ. Λαερτίου Χ, 32). Ἐκ τῶν νεωτέρων φιλοσόφων ὀπαδοὶ τῆς αἰσθησιοκρατίας εἶναι ὁ Hobbes, ὁ Cassendi, ὁ Montaigne, ὁ Gondillac, ὁ Holbach, ὁ Lamettrie καὶ ἄλλοι, ὡς καὶ πάντες οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ὑλισμοῦ.

Ἄκρως ἀντίθετος τῆς αἰσθησιοκρατίας εἶναι ὁ *ὀρθολογισμὸς* (βλ. λ.) ἢ ἡ *νοησιαρχία* (Rationalismus), μέσην δ' ὁδὸν χωρεῖ ὁ *κριτικισμὸς* (Kritizismus) (βλ. λ.).

(Τεκτον.) Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀποκρούει ἀπολύτως τὴν αἰσθησιοκρατίαν, ὡς ἄκρως ἀντίθετον πρὸς τὴν ἠθικήν. Ἐκτιμᾷ βεβαίως τὴν σπουδαίαν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν αἱ αἰσθήσεις εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ἐρεύνης τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, ἐν τούτοις ὅμως εἶναι τῆς γνώμης τοῦ Φίχτε, ὅτι «τὸ πνεῦμα παρευρίσκεται ἐν τῇ αἰσθήσει».

Βλ. καὶ *ἐμπειρισμός*, ὡς καὶ βιβλ. *7,20* (σελ. 594), *31* (τόμ. Β'), *32* (τόμ. Α').

αἰσιοδοξία (Optimismus). 1. Ἡ ψυχικὴ διάθεσις, ἡ ὁποία ἐκλαμβάνει τὰ πάντα ἀπὸ τῆς καλῆς πλευρᾶς καὶ πανταχοῦ, παραβλέπουσα τὰ σφάλματα καὶ τὰς ἐλλείψεις, βλέπει ἢ ἀναμένει τὸ καλόν. 2. Ἡ φιλοσοφικὴ θεωρία περὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ βίου, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ κόσμος παρὰ τὰ κακὰ καὶ τὰς ἀτελείας του εἶναι ἄριστος ἢ ὁ ἄριστος τῶν δυνατῶν κόσμων, καὶ τὸ ἀγαθὸν πρυτανεύει ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ βίος, ἂν καὶ δὲν εἶναι ἀπόλυτος ἀξία, εἶναι ἐν τούτοις ἄξιος νὰ τὸν διαβιοῖ τις.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων ἄκρος ὀπαδὸς τῆς αἰσιοδοξίας ἐμφανίζεται ὁ Πλάτων

«ἀγαθός ἐστι (ὁ Θεός), θέμις δ' οὔτ' ἦν οὔτ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν ἄλλο πλὴν τὸ κάλλιστον» (*Τίμαιος 30 Α*)

καὶ

«θνητὰ γὰρ καὶ ἀθάνατα ζῷα λαβὼν καὶ ξυμπληρωθεὶς ὅδε ὁ κόσμος οὕτω, ζῷον ὁρατὸν τὰ ὁρατὰ περιέχον' εἰκὼν τοῦ νοητοῦ θεὸς αἰσθητός, μέγιστος καὶ ἄριστος, κάλλιστός τε καὶ τελεώτατος γέγονε» (*Τίμ. 92, Γ.*)

Ἐπίσης ὁ Ἀριστοτέλης μὲ τὴν τελεολογίαν του δέον νὰ θεωρῆται ὡς αἰσιοδοξιστής, ὡς καὶ οἱ Στωϊκοί, ὁ Πλωτῖνος καὶ ἄλ. Ἐκ τῶν νεωτέρων ὀπαδοὶ τῆς αἰσιοδοξίας εἶναι ὁ Leibnitz, ὁ Giordano Bruno, ὁ Σπινόζα, ὁ Pope, ὁ Φίχτε, ὁ Ἕγελ, ὁ Γκαῖτε, ὁ Λέσσιγκ, ὁ Χέρντερ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι.

Ἡ μετριοπαθὴς μορφὴ τῆς αἰσιοδοξίας, ἡ *βελτιοδοξία* (Meliorismus), εἶναι κατὰ βάσιν ἐξελικτική, πιστεύουσα εἰς τὸ ὅτι ὁ κόσμος οὔτε ἄριστος οὔτε χείριστος εἶναι, ὁ δ' ἄνθρωπος, στέργων τὸ παρόν, δύναται νὰ βελτιώνῃ καὶ νὰ συντελῇ εἰς τὴν πρόοδον τοῦ βίου ἐπὶ τὸ καλλίτερον. Ὁ Κάντ ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐξελικτικὴν κατεύθυνσιν τῆς αἰσιοδοξίας.

Εἰς τὴν αἰσιοδοξίαν ἀντίκειται ἡ *ἀπαισιοδοξία* (Pessimismus), διδάσκουσα ὅλως τὰ ἐναντία.

(Τεκτον.) Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ζητεῖ σχετικῶς, ὅπως καὶ εἰς τὰ πλεῖστα ζητήματα, τὴν μέσην ὁδόν. Κατ' οὐδένα λόγον συμμερίζεται τὴν ἐξωγκωμένην ἀπαισιοδοξίαν τῶν θρησκειῶν, ἰδίᾳ σχετικῶς μὲ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ζωήν. Πιστεύει εἰς τὸ δυνατὸν τῆς καλλιτερεύσεως τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς βίου καὶ εἶναι ἀπαισιόδοξος (πεσσιμιστής) μόνον ὡς πρὸς τὸ ὅτι διαβλέπει ἐλλείψεις, ἀτελείας καὶ ἀνεπάρκειαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς φρονῶν, ὅτι ὁ κόσμος καὶ οἱ ἄνθρωποι παριστῶσιν ἓν μεῖγμα τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι τὸ καλὸν δὲν δύναται νὰ διαμφισβητηθῇ ὡς ὑπάρχον ἐν τῷ κόσμῳ.

Βλ. βιβλ. 7, 20, 31 (τόμ. Α), 32 (τόμ. Α') καὶ 44. Ἐπίσης: DUBOC. Der Optimismus (1881).—A. DÖRING: Philos, Güterlehre (1898).—A. OLZELT - NEWIN) Kosmodicee (1897). E. METSHNIKOFF Zur optimistischen Weltanschaung (1908).

Aitchisons Haven, στοά. Μία τῶν ἀρχαιοτάτων Στοῶν οἰκοδόμων, τῆς ὁποίας τὰ πρωτόκολλα παρακολουθοῦνται μέχρι τοῦ ἔτους 1598. Τὰ ἔγγραφα σχεδιάσματα κλπ. εἶναι μεγίστης σπουδαιότητος διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. Σαφῶς ἀναγνωρίζει τις εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Στοᾶς ταύτης τὰς πρώτας ἐνδείξεις καὶ πληροφορίας περὶ τῆς εἰσδοχῆς τῶν μὴ τεχνιτῶν μελῶν καὶ διαβλέπει τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας τῆς καλύβης οἰκοδόμων. Λεπτομερείας περὶ τῆς Στοᾶς ταύτης τῆς προϊστορικῆς—οὕτως εἰπεῖν—ἐλευθεροτεκκτονικῆς ἐποχῆς περιέχει τὸ περιοδικὸν «Ars Quatuor Coronatorum» ἐν τῷ XXIV τόμῳ. Βλ. βιβλ. 7.

Ἡ πόλις Αἴτσισον - Χάβεν ἐξ ἧς ἔλαβε τὸ ὄνομα ἡ Στ.·., αὐτή, δὲν ὑπάρχει πλέον εἰς τὸν χάρτην, ἀλλ' εἶναι γνωστὸν ὅτι ἔκειτο εἰς τὴν κομιτείαν Μιτλόθιαν ἐν Σκωτίᾳ. Ἀργότερον ἡ Στ.·. συνήρχετο εἰς Musselburgh.

Ὁ ἀδ.·. Murray - Lyon εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῆς Στοᾶς τοῦ Ἐδιμβούργου» ἀναφέρει ὅτι ἡ Μ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας ἔχει εἰς τὰ ἀρχεῖα της τὸ ἀρχαιότερον ἐξ ὅλων, βιβλίον πρακτικῶν τῆς Στ.·. Αἴτσισον - Χάβεν. Ἡ πρώτη σελὶς τοῦ σπανιωτάτου αὐτοῦ βιβλίου φέρει ἡμερομηνίαν 1598 καὶ τὰς ἀκολούθους λέξεις εἰς παλαιὰν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν:

«Βιβλίον τῶν ἐνεργειῶν καὶ ἀποφάσεων τῶν εὐγενῶν Διδασκάλων καὶ ἑταίρων τῆς Στοᾶς τοῦ Αἴτσισον - Χάβεν».

Μέσα εἰς τὸ βιβλίον ὑπάρχει καὶ κατάλογος τῶν ὀνομάτων τῶν μελῶν ἅτινα ἦσαν παρόντα κατὰ τὸ ἔτος 1598.

Ἐντὸς τοῦ βιβλίου περιλαμβάνεται καὶ χειρόγραφον τῶν «Ἀρχαίων Καθηκόντων» (βλ. λ.).

Ἀϊτή. (Haiti). Μεγάλη νῆσος τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἀνήκουσα εἰς τὴν ὁμάδα τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας. Δημοκρατία Νέγρων.

Ἡ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἐπειδὴ τότε τμῆμα τι τῆς νήσου εὑρίσκετο ὑπὸ γαλλικὴν κατοχήν, ἡ ἵδρυσις Ἐλευθεροτεκτονικῶν ἐργαστηρίων ἤρχισεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς. Ἤδη κατὰ τὸ ἔτος 1749 ἡ Μεγάλη Ἀγγλικὴ Στοὰ τῆς Γαλλίας (Grande Loge Anglaise de France) ἵδρυσε 2 στοάς, πρὸς τὰς ὁποίας συνετάχθησαν περαιτέρω Καλύβαι τινὲς οἰκοδόμων διαφορωτάτων Μεγάλων Στοῶν καὶ Συστημάτων. Ἰδιαιτέραν σημασίαν εἶχεν ἡ ἐν τῇ νήσῳ διάταξις τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἀπὸ τὴν Γαλλίαν οἱ Σκωτικοὶ ἀνώτεροι βαθμοὶ εἰσῆλθον διὰ τοῦ Μορὲν (Morin) εἰς τὴν Νότιον Καρολίναν καὶ ἐξ αὐτῆς, διαπλασθέντες κατὰ τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·. ἐπανῆλθον διὰ τῆς

Ἀΐτης εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἡ μεγάλη ἐπανάστασις τῶν Νέγρων περὶ τὸ ἔτος 1800 ἐπέφερε τὸ τέλος τῆς ἐν τῇ νήσῳ ἐλευθεροτεκτονικῆς κινήσεως. Ἐν τούτοις καὶ πάλιν ταχέως ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀνέζησε, καθόσον ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Πενσυλβανίας ἵδρυσε μετὰ ταῦτα Στοάς τινας. Αἱ γαλλικαὶ καλύβαι οἰκοδόμων ἐπανήρχισαν τὰς ἐργασίας των καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ὠνόμασεν ἐν τῇ νήσῳ ἕνα Ἐπαρχιακὸν Μέγ.·. Διδάσκαλον.

Ἡ πολιτικὴ ἀνεξαρτησία τῆς Ἀΐτης ἔδωκε νέας ὠθήσεις εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Κατὰ τὸ ἔτος 1824 ἱδρύθη ἐκ τῆς Ἀγγλικῆς Ἐπαρχιακῆς Μεγάλης Στοᾶς ἰδία Τεκτονικὴ Δύναμις, τῆς ὁποίας ὁ πρῶτος Μέγας Διδ.·. ἦτο ὁ στρατηγὸς I n g i g n a c, ὑπουργὸς τοῦ εὐνοοῦντος τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν προέδρου B o y e r.

Ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀΐτης ἠρίθμει πρὸ τοῦ β' πολέμου 50 Στοὰς μὲ 1800 περίπου μέλη. Ἀναγνωρίζει τὸν Νεγρο-ελευθεροτεκτονισμὸν τοῦ Prince Hall Ἡνωμ. Πολιτειῶν καὶ ἐκδίδει τὸ μηνιαῖον φύλλον «La Fraternité» (=Ἡ Ἀδελφοσύνη).

Ἐν Ἀΐτῃ ἐργάζονται ἐπίσης δύο Στοαὶ ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας. Κατὰ τὸ ἔτος 1923 ἐγκαινιάσθη νέος Τεκτονικὸς Ναός, οἰκοδομηθεὶς ὑπὸ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τῶν Δημοσίων Ἔργων. Διεύθυνσις: Grand Orient de Haiti, Port - au - Prince.

Εἰς τὴν Δημοκρατίαν τοῦ *Σὰν Ντομίγκο* (βλ. λ.), καταλαμβάνουσαν τὸ ἀνατολικὸν τμῆμα τῆς νήσου, ἐργάζεται ἡ Gran Logia Nacional de la Republica Dominicana» (=Μεγ. Ἐθνικὴ Σ.·. τῆς Ντομινικανικῆς Δημοκρατίας).

αἴτησις εἰσδοχῆς ἢ μυήσεως. Πᾶς «ἐλεύθερος ἄνθρωπος καλῆς φήμης» δύναται νὰ κρούσῃ τὰς πύλας μιᾶς οἱασδήποτε ἀνεγνωρισμένης Στοᾶς καὶ νὰ ζητήσῃ εἰσδοχήν. Ἐν τούτοις πρέπει οὗτος νὰ κάμῃ τὸ διάβημα αὐτὸ ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, ἀβιάστως καὶ ἐλευθέρως. Δέον ὅμως νὰ προσέξῃ, ἐὰν ἡ Στοά, εἰς τὴν ὁποίαν ζητεῖ εἰσδοχήν, εἶναι ἀνεγνωρισμένη Στοά, διότι ὑπάρχουν δυστυχῶς ἄτακτοι Στοαί, αἱ ὁποῖαι οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν μὲ τὸν μέγαν πραγματικὸν καὶ ἀνεγνωρισμένον Τεκτονισμόν.

Ὁ ζητῶν νὰ γίνῃ Ἐλευθεροτέκτων ἀνακοινοῖ τὴν ἐπιθυμίαν του εἰς ἓν μέλος τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκλεγείσης Στοᾶς, ἵνα τοῦτο γίνῃ ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ. Ὁ ἀνάδοχος, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ εἶναι διδάσκαλος, ἐξακριβώνει κατὰ πρῶτον τὰς προσωπικὰς συνθήκας καὶ τὰς ἰδιότητας τοῦ χαρακτῆρος τοῦ αἰτοῦντος. Ὁ αἰτῶν ὀφείλει νὰ εἶναι «ἐλεύθερος ἄνθρωπος». Τὸ τοιοῦτον ἐσήμαινε κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἁπλῶς, ὅτι ἡ ἀνεξαρτησία του δὲν ὑπέκειτο εἰς περιορισμόν τινα. Σήμερον ἡ ἰδιότης ἑνὸς ἐλευθέρου ἀνθρώπου συνίσταται εἰς τὸ νὰ εὑρίσκεται οὗτος εἰς τοιαύτην προσωπικήν, οἰκονομικὴν καὶ πνευματικὴν κατάστασιν ὥστε νὰ τῷ ἐπιτρέπῃ αὕτη νὰ πραγματοποιῇ τὴν ἐλευθέραν του θέλησιν, χωρὶς νὰ φοβῆται καμμίαν ἐπίδρασιν ἢ βλάβην αὐτῆς ὑπὸ οἱουδήποτε.

Ἡ ἀπαίτησις, ὅπως ὁ αἰτῶν εἶναι «καλῆς φήμης» δὲν χρήζει ἐπεξηγήσεως.

Ἀφοῦ ὁ ἀνάδοχος ἐξακριβώσῃ, ὅτι ὁ αἰτῶν δὲν στερεῖται τῶν δύο αὐτῶν ἰδιοτήτων, τότε δέχεται νὰ γίνῃ ὁ ἀνάδοχός του καὶ κατὰ τοὺς κεκανονισμένους τύπους φέρει τὴν αἴτησιν τοῦ αἰτοῦντος ἐν τῇ Στοᾷ. Δύναται νὰ παρέλθῃ ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα, χωρὶς ὁ αἰτῶν νὰ λάβῃ εἴδησίν τινα περὶ τῆς τύχης τῆς αἰτήσεώς του. Τῷ δίδεται οὕτω πως ἡ εὐκαιρία νὰ δώσῃ τὰς πρώτας ἐξετάσεις, ἂν δύναται νὰ γίνῃ Τέκτων, ἐπιδεικνύων ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν. Ἑκάστη Στοὰ ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐνδιαφέροντι αὐτῆς ὑποχρεοῦται νὰ δίδῃ μεγίστην προσοχὴν εἰς τὴν πρόσληψιν νέων μελῶν καὶ τούτου ἕνεκα ἐξετάζει προσεκτικὰ καὶ συλλέγει θετικὰς καὶ ἐξηκριβωμένας πληροφορίας περὶ τοῦ αἰτοῦντος. Ὁ γινόμενος δεκτὸς εἰδοποιεῖται καταλλήλως διὰ τοῦ ἀναδόχου του καὶ μυεῖται εἰς τὴν Στοάν, καθιστάμενος ἀμέσως μέλος τῆς μεγάλης Ἐλευθεροτεκτονικῆς Ἑνώσεως.

Κατὰ τὸν νέον Γεν. κανονισμὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ἡ αἴτησις εἰσδοχῆς δέον νὰ ὑποστηρίζεται ὑπὸ τριῶν Τεκτόνων Διδ.·. ἐξ ὧν οἱ δύο τουλάχιστον νὰ εἶναι ἐκ τῶν ἀνωτέρων μελῶν τῆς Στ.·. (Ἄρθρον 111).

Αἴτησις εἰσδοχῆς, ἅπαξ εἰσαχθεῖσα ἐν Στ.·. πρὸς συζήτησιν, δέον νὰ διατρέξῃ ὅλα τὰ ὑπὸ τῶν Γεν.·. Καν.·. καθοριζόμενα στάδια μέχρι τῆς τελικῆς ψηφοφορίας πρὸς εἰσδοχὴν ἢ ἀπόρριψιν τοῦ αἰτοῦντος, ἐπ' οὐδενὶ δὲ λόγῳ ἐπιτρέπεται νὰ ἀποσυρθῇ ἡ αἴτησις ἢ νὰ ἀναβληθῇ ἐπ' ἀόριστον ἢ ἐπ' αὐτῆς συζήτησις, καὶ τοῦτο, ἵνα μὴ ἄνθρωποι, φοβούμενοι δυσμενὲς δι' αὐτοὺς τὸ ἀποτέλεσμα, ἀποσύρωσι τὴν αἴτησιν ἐκ μιᾶς Στ.·. διὰ νὰ τὴν ὑποβάλλουν εἰς ἄλλην, ἔνθα αἱ περὶ αὐτῶν πληροφορίαι θὰ ἐφαίνοντο εὐμενέστεραι.

Ὁ A. Mackey γράφει σχετικῶς: «Ἐφ' ὅσον ὁ ὑποψήφιος ἔθεσεν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τὸν χαρακτῆρα του, ὁ ἔλεγχος πρέπει νὰ γίνῃ. Δὲν θὰ ἦτο πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·., ἐὰν ὁ ὑποψήφιος φοβούμενος δυσμενῆ κρίσιν, ἐδικαιοῦτο νὰ ἀποκρούσῃ τὸν ἔλεγχον διὰ νὰ ἔχῃ τὴν εὐχέρειαν νὰ ἀπευθυνθῇ εἰς ἄλλην Στ.·. ὅπου ἡ ἀπροσεξία ἢ ἡ ἄγνοια θὰ τὸν ἐδέχοντο. Ἡ μύησις δὲν εἶναι εἶδος ἐμπορεύσιμον, πωλούμενον ἀπὸ ἀντιπάλους ἐμπόρους, ὥστε νὰ τὸ ἀγοράζῃ κανεὶς ὅπου τὸ εὑρίσκει εὐθηνότερον.»

Τὸ εἶδος τῆς συντάξεως τῆς σχετικῆς αἰτήσεως ἀφίνεται συχνὰ τελείως ἐλεύθερον εἰς τὸν ζητοῦντα τὴν εἰσδοχὴν εἰς τὰς γερμανικὰς καὶ ἄλλας Στοάς, ἐξαιρουμένων ὑποχρεωτικῶν τινων ἀπαντήσεων, τὰς ὁποίας ὁ ζητῶν εἰσδοχὴν ὀφείλει νὰ δώσῃ εἰς ὡρισμένα τιθέμενα αὐτῷ ἐρωτήματα. Αἱ ἀγγλοσαξωνικαὶ τυπικαὶ σχετικαὶ διατάξεις ἔχουσιν ὡρισμένην μορφὴν αἰτήσεως, ἡ ὁποία ἔχει σημασίαν, καθ' ὅσον καθιστᾷ συγχρόνως γνωστοὺς εἰς τὸν αἰτοῦντα τοὺς ὅρους τῆς εἰσδοχῆς. Αὕτη πρέπει νὰ γράφηται διὰ τῆς ἰδίας χειρὸς τοῦ αἰτοῦντος, διότι ἄνθρωποι ἀνίδεοι γραφῆς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ γίνονται δεκτοὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. Κατὰ τὴν § 187 τοῦ κανονισμοῦ τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας ὁ αἰτῶν γράφει: «ὡς ἐλεύθερος ἄνθρωπος συμπληρώσας τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας μου, διακηρύσσω ὅτι ζητῶ ἐλευθέρως καὶ ἑκουσίως νὰ γίνω δεκτὸς εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἀνεπηρέαστος ἀπὸ ἐπιρροὰς φίλων καὶ ἀπὸ φιλοκερδεῖς καὶ ἀναξίους σκοπούς· ὅτι ὠθοῦμαι πρὸς τοῦτο ἀπὸ καλήν τινα γνώμην, τὴν ὁποίαν ἔχω σχηματίσει περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἱδρύματος καὶ ὅτι ζητῶ διδαχήν. Θὰ ἐπιδιώξω δραστηρίως νὰ συμμορφωθῶ πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ τάγματος».

Αἱ Ἀμερικανικαὶ Μεγ.·. Στοαὶ ἔχουν ἴδιον ὑπόδειγμα αἰτήσεως εἰσδοχῆς συνοδευόμενον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ ἐκτενὲς ἐρωτηματολόγιον. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὴν Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος.

Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 190 τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἀγγλικῆς Μ.·. Στ.·. τρία μέλανα σφαιρίδια ριπτόμενα κατὰ τὴν ψηφοφορίαν διὰ τὴν εἰσδοχὴν τοῦ αἰτοῦντος, ἰσοδυναμοῦν πρὸς ὁριστικὴν ἀπόρριψίν του.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν μία μαύρη ψῆφος ἀρκεῖ διὰ τὴν ἀπόρριψιν.

Τὸ Σύνταγμα καὶ ὁ Γεν. Κανονισμὸς τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος καθορίζουν ὡς ἑξῆς τὰ τῆς εἰσδοχῆς:

«Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς προσδέχεται ἄνδρας ἐλευθέρους καὶ χρηστοήθεις ἄνευ διακρίσεων φυλῆς, θρησκείας, ἐθνικότητος ἢ κοινωνικῆς τάξεως (Σύντ.·. ἄρθρ.·. 1 παρ. IX).

Ἐὰν κατὰ τὴν ψηφοφορίαν εὑρεθοῦν πέντε μέλανα σφαιρίδια, ὁ αἰτῶν ἀπορρίπτεται, ἡ δὲ Στοὰ ἀνακοινοῖ τοῦτο εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. καὶ ἁπάσας τὰς ὑπ' αὐτὴν Στοάς. Ἐὰν ὅμως εὑρεθοῦν 4 μελανὰ σφαιρίδια, ἡ ψηφοφορία ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὴν ἑπομένην συνεδρίαν, ὅτε ἐὰν καὶ πάλιν εὑρεθοῦν 4

σφαιρίδια μέλανα, ὁ αἰτῶν ἀπορρίπτεται ὁριστικῶς. Ὁ ἀπορριφθεὶς δὲν δύναται νὰ ὑποβάλῃ νέαν αἴτησιν οὔτε πρὸς τὴν ἰδίαν οὔτε πρὸς ἄλλην Στ.·. πρὸ τῆς παρελεύσεως ἑνὸς ἔτους. Ἐὰν δὲ καὶ πάλιν ἀπορριφθῇ, νέα αἴτησις ἐπιτρέπεται μετὰ τριετίαν: (Βλ. Γεν. Κανονισμὸν ἄρθρα 111 μέχρι 119).

Ὁ Mackey ἀναφερόμενος εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐρεύνης, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνατίθεται ἡ συλλογὴ πληροφοριῶν περὶ τοῦ αἰτοῦντος, γράφει ὅτι ἐὰν ἡ ἔκθεσις τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς εἶναι δυσμενής, ὁ ὑποψήφιος δέον νὰ θεωρῆται ἀπορριφθεὶς χωρὶς νὰ ἐνεργηθῇ ψηφοφορία. Ἡ Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει κοινὴν ἔκθεσιν.

Κατὰ τὸν Κανονισμὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ὁ Σεβ. τῆς Στ.·. ἀναθέτει εἰς τρεῖς Διδ.·. τὴν συλλογὴν πληροφοριῶν. Οὗτοι ὑποβάλλουν κεχωρισμένως πρὸς τὸν Σεβ.·. τὰς πληροφορίας των. Βλ. βιβλ. *1* (τόμ. Β' σελ. 846 καὶ 1065)· *7* καὶ *31* (σελ. 31-32).

αἴτησις συστάσεως στοᾶς. Κατὰ τὸν Γεν. Κανονισμὸν τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος, πρὸς ἔκδοσιν ἀδείας ἱδρύσεως Συμβ.·. Στ.·. ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἔγγραφος αἴτησις ἑπτὰ Ἐλευθεροτεκτόνων, κατεχόντων πάντων τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·., συνερχομένων δὲ ἐν τῇ αὐτῇ Ἀνατολῇ. Πρὸ τούτου ὅμως ὀφείλουσιν οἱ αἰτοῦντες νὰ κατέχωσι τὰ οἰκεῖα διπλώματα, ἐκδεδομένα ἢ ἐπικυρωμένα ὑπὸ τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος (βλ. Γεν. Κανονισμὸν ἄρθρ. 2—5.)

Κατὰ τὸν Γεν.·. Καν.·. τοῦ Ὑπ.·. Συμ.·. τοῦ 33ο βαθ.·. τῆς Ἑλλάδος, πᾶσα αἴτησις πρὸς ἵδρυσιν Ἐργαστηρίου τινὸς ἀπὸ τοῦ 4ο μέχρι τοῦ 30ο συμπεριλαμβανομένου, δέον νὰ ὑπογράφηται ὑπὸ 9 τουλάχιστον Τεκτ.·., κατεχόντων κανονικῶς τὸν ἀνώτερον βαθμόν, εἰς τὸν ὁποῖον μέλλει νὰ ἐργασθῇ τὸ ἐργαστήριον (βλ. Γεν. Καν.·. Ὑπ.·. Συμβ.·. Κεφ.·. ΙΓ').

Αἱ αὐταὶ περίπου διατυπώσεις διὰ τὴν ἵδρυσιν νέων Στ.·. ἐπιβάλλονται ἀπὸ τοὺς Κανονισμοὺς ὅλων τῶν Τεκτονικῶν Δυνάμεων. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ αἴτησις συστάσεως νέας Στοᾶς δέον νὰ συνιστᾶται καὶ ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν μιᾶς ἄλλης ἐν λειτουργίᾳ κανονικῆς Στ.·. Οἱ ὑπογράφοντες τὴν αἴτησιν, ἀδ.·. εἶναι μόνοι ἱδρυταὶ τῆς Στ.·., οὐδεὶς δ' ἑπομένως ἄλλος ἀδ.·., μὴ ὑπογράψας τὴν αἴτησιν, δύναται νὰ καταστῇ μέλος αὐτῆς, ἐὰν δὲν προταθῇ καὶ υἱοθετηθῇ κανονικῶς. Ἡ νεωστὶ ἱδρυομένη Στ.·. δὲν δύναται νὰ συνέλθῃ, ἐὰν μὴ προηγουμένως καθιερωθῇ ἐπισήμως, ἐγκατασταθῇ δὲ καὶ ὁ Σεβ.·. αὐτῆς.

Αἰτία ἀρχικὴ τῶν πάντων (Causa prima). Ἡ πρώτη ἄμορφος ὕλη ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέρρευσαν τὰ πάντα καὶ εἰς τὴν ὁποίαν δέον νὰ ἐπανέλθωσιν.

Ὁ Ἀριστοτέλης ὀνομάζει τὴν πρώτην αἰτίαν καὶ *πρῶτον κινοῦν ἀκίνητον*. Οἱ Ἀτομικοὶ ἐπρέσβευον, ὅτι ἐν τῇ συγκρίσει καὶ διακρίσει τῶν ἀτόμων εὑρηται ἡ αἰτία τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τῶν πάντων. Οἱ Πυθαγόρειοι ἐταύτισαν αὐτὴν πρὸς τὴν γενέτειραν τῶν ἀριθμῶν *μονάδα*.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἐπίσης τονίζει «ὅτι τέσσαρά ἐστι τὰ αἴτια παντὸς γεννητοῦ» καὶ ὁ Ὀλυμπιόδωρος ὅτι «τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἀρχὴ τῶν σωμάτων». Τὰ τέσσαρα αὐτὰ στοιχεῖα εἶναι τὸ πῦρ, τὸ ὕδωρ, ἡ γῆ καὶ ὁ αἰθήρ. Ὁ Ὀλυμπιόδωρος, ἐκλαμβάνων ὡς αἴτιον πρῶτον τὸ πῦρ «ὡς καὶ τῶν τεσσάρων στοιχείων πρῶτον τυγχάνον», προσθέτει, ὅτι τὰ τέσσαρα αὐτὰ στοιχεῖα εἶναι ἴσα πρὸς ἄλληλα, ὡς ἓν δὲ λαμβανόμενα παριστῶσι τὸν Κόσμον (τὸ Πᾶν), τὸ ὁποῖον Αἰγύπτιοί τινες ἱερογραμματεῖς παριστῶσιν εἰς τοὺς ὀβελίσκους καὶ τὰ ἱερογλυφικὰ ὡς *οὐροβόρον δράκοντα*.

Κατά τι ὀρφικὸν ἀπόσπασμα, διασωθὲν ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ προπαρασκευῇ τοῦ Εὐσεβίου (ΙΙΙ Γ), ὁ Ζεὺς

«πρῶτος καὶ ὕστατος ἐγένετο... μέγας ἀρχὸς ἁπάντων... πάντα γὰρ (πῦρ καὶ ὕδωρ, γαῖα καὶ αἰθὴρ κλπ.) ἐν Ζηνὸς σώματι κεῖται».

Εἰς τὴν μυσταγωγίαν τοῦ Μίθρα ὁ ἥλιος

«εἶναι ὁ πατὴρ τῆς ἀπλάστου φύσεως ὁ ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὴν τῆς κοσμικῆς φύσεως σύγκρασιν καὶ γεννήσας τοὺς πλανήτας ἀστέρας, οἵ εἰσιν οὐρανοῦ σπλάγχνα, γῆς ἔντερα, ὕπατος χύσις καὶ πυρὸς θράσος».

Ὁ ἥλιος εἶναι

«ἡ πρώτη γένεσις, ἡ πρώτη ἀρχή, τὸ πρῶτον πνεῦμα, τὸ πρῶτον πῦρ, τὸ πρῶτον ὕδωρ, ἡ πρώτη γεώδης οὐσία».

Κατὰ τὴν ἑλληνικὴν παράδοσιν ὁ Ὠκεανὸς ἐθεωρήθη ὡς ἡ προσωποποίησις τοῦ πρώτου αἰτίου τοῦ παντὸς (βλ. Πλάτωνος Κρατύλος 402 καὶ Ὁμήρου Ἰλιάδ. Ξ 201 καὶ 246). Τὰ αὐτὰ πρεσβεύει καὶ ὁ Κορνοῦτος, προσθέτων, ὅτι ὁ Ὠκεανὸς μετὰ τῆς Τηθύος ἀποτελοῦσι τὸ ἀνδρόγυνον, ἐκ τοῦ ὁποίου τὰ πάντα προῆλθον. Παρ' Ἡσιόδῳ (Θεογ. 116, πρβλ. καὶ Πλάτ. Συμπ. 178 Β) τὴν θέσιν τοῦ Ὠκεανοῦ κατέχει τὸ Χάος, παρὰ τῷ Θαλῇ τὸ ὕδωρ, παρὰ τῷ Ἡρακλείτῳ τὸ πῦρ, παρὰ τῷ Ἀναξαγόρᾳ ὁ Νοῦς, παρὰ τῷ Πλάτωνι τὸ πρῶτον ἀγαθόν, παρὰ τῷ Πλωτίνῳ τὸ Ἕν, παρὰ Διονυσίῳ τῷ Ἀρεοπαγίτῃ τὸ ὑπὲρ πᾶν αἰσθητὸν καὶ νοητόν. κ.οὕ.κ.

Κατὰ τὴν Ἀποκρυφολογίαν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἀπαρτίζουσι κύκλον *(οὐροβόρος ὄφις)*, ἀπεικονίζοντα τὸν κόσμον. Τοῦ κύκλου ἡ περιφέρεια εἶναι τὸ Χάος, τὸ δὲ κέντρον ἡ Τάξις. Ἐν τῇ συνεργασίᾳ τῆς Τάξεως μετὰ τοῦ Χάους εὑρηται ἡ Ἀρχικὴ Αἰτία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 31 (τόμ. Β'), 45.—Ἐπίσης: ΕΟΝ *Παρισίων 1923.*—KENYON: Greek Pap. in Brit. Museum *(I, σ. 100)*.—WAGSTAFF: *ὁ Μίθρας καὶ ὁ Τεκτονισμός.*

αἰχμαλωσίαι. (Captivities) Ἐκ τῶν τεσσάρων αἰχμαλωσιῶν, τὰς ὁποίας ὑπέστησαν συμφώνως πρὸς τὴν Παλ.·. Διαθ.·. κατὰ καιροὺς οἱ Ἑβραῖοι, ἡ πρώτη, γενομένη ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων, συνδέεται μὲ ἀνωτ.·. τινὰς τεκτ.·. βαθμοὺς καὶ ἰδίως μὲ τοὺς τῆς Βασ.·. Ἀψ.·.

Ὁ Σολομών, οἰκοδομήσας ναὸν καὶ ἀφιερώσας αὐτὸν τῷ Ἰεχωβᾷ, ἀπεβίωσεν ἐν ἔτει 3029 ἀπὸ κτίσεως κόσμου.

Τὸ βασίλειόν του δὲν διετήρησεν ἐπὶ μακρὸν τὴν ἀνεξαρτησίαν του, διότι, διαρκούσης τῆς βασιλείας τοῦ υἱοῦ του Ροβοάμ, δέκα φυλαὶ ἐστασίασαν ἐναντίον του, οὕτω δ' ἱδρύθησαν τὰ βασίλεια τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Ἰσραήλ, τοῦ ναοῦ παραμείναντος εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ πρώτου. Μετὰ σειρὰν γεγονότων γνωστῶν ἐκ τῆς Παλ.·. Διαθ.·., ἡ πόλις Ἱερουσαλὴμ προσεβλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βαβυλωνίων Ναμπουσαντνεζὰρ ἢ Ναβουχοδονόσορος (κατὰ τὴν ἑλληνικὴν μεταγραφὴν τοῦ ὀνόματός του) καὶ μετὰ ἑνὸς ἔτους πολιορκίαν, κατὰ τὸ ἐνδέκατον ἔτος τοῦ Σεδεκία, παρεδόθη τὸ μεσονύκτιον εἰς τὸν Νεβουζαραδάν, τὸν ἀρχισωματοφύλακα τοῦ Ναβουχοδονόσορος.

Ὁ Νεβουζαραδάν, ἀπογυμνώσας τὸν Ναὸν τῶν ἱερῶν του σκευῶν καὶ τῶν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ πυλῶνος δύο στηλῶν του, κατέκαυσεν αὐτὸν καὶ τὴν πόλιν ὅλην κατὰ τὴν δεκάτην ἡμέραν τοῦ πέμπτου μηνός, ἀρχομένου τὸ δεύτερον δεκαπενθήμερον τοῦ Ἰουλίου, καὶ ἀπέστειλε τοὺς ἐκ τῆς σφαγῆς διασωθέντας Ἑβραίους ὡς αἰχμαλώτους εἰς τὴν Βαβυλῶνα.

Ὁ Mackey λέγει, ὅτι κατά τινα τεκτονικὴν παράδοσιν, οἱ Ἑβραῖοι εἶχον δεθῇ μὲ τριγωνικὰς ἁλύσεις, τὸ ὁποῖον ἀπετέλει πρόσθετον ἐκ μέρους τῶν νικητῶν ἐξύβρισιν αὐτῶν καὶ τοῦτο, διότι οἱ Ἑβραῖοι ἐθεώρουν τὸ τρίγωνον ὡς ἔμβλημα τοῦ ἱεροῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ἡ δὲ χρησιμοποίησίς του εἰς τὰ δεσμά των ἀπετέλει βεβήλωσιν τοῦ τετραγράμματος.

Οἱ Ἑβραῖοι διέμειναν ἐν αἰχμαλωσίᾳ, εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἐπὶ 70 ἔτη, ἕως ὅτου ἀπηλευθερώθησαν ὑπὸ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῆς Περσίας, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας του ἐδημοσίευσε τὸ περίφημον ἐκεῖνο διάταγμα, τὸ ὁποῖον ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς Ἑβραίους αἰχμαλώτους νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς ἑστίας των καὶ νὰ ἀνοικοδομήσουν ἐκ νέου τὴν πόλιν των καὶ τὸν Οἶκον τοῦ Κυρίου. Κατὰ τὸν Milman, 42360 Ἑβραῖοι ἐπανῆλθον τότε εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ

ὑπὸ τὸν Ζερουβάβελ ὡς βασιλέα των καὶ τὸν Ἰοσούαν ὡς ἀρχιερέα, ἐν ἔτει 536 π.Χ.

Πολλὰ ἐνδιαφέροντα περιστατικά, σχετικὰ μὲ τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτὴν καὶ τὸν τερματισμόν της παρεμβάλλονται διὰ μέσου τινῶν ἐκ τῶν ἀνωτ.·. τεκτ.·. βαθμ.·.. Βλ. βιβλ. 1 (τόμ. 1, σελ. 178) καὶ 2 (σελ. 48).

αἰχμαλώτων πολέμου, *στοαὶ* —. Ἐπειδὴ κατὰ τοὺς πολλοὺς πολέμους τοῦ 18ου αἰῶνος ὑπηρέτουν εἰς ὅλους τοὺς στρατοὺς Ἐλευθεροτέκτονες, πολυάριθμοι ἐκ τούτων συνέβη νὰ συλληφθῶσι αἰχμάλωτοι.

Εἶναι γνωστὰ πολλὰ παραδείγματα, κατὰ τὰ ὁποῖα Ἐλευθεροτέκτονες προσεπάθησαν νὰ βοηθήσωσι τοὺς ἐν αἰχμαλωσίᾳ εὑρισκομένους Ἀδελφούς των. Ἡ τοιαύτη προσπάθεια ἦτο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν περισσότερον ἀναγκαία, διότι ἡ αἰχμαλωσία τότε ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολὺ σκληροτέρα ἢ κατὰ τὸν τελευταῖον παγκόσμιον πόλεμον. Οἱ αἰχμάλωτοι ὑπέφερον ἐκ τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους. Ἐπειδὴ δ' αἱ φυλακαὶ ἦσαν πάντοτε ὑπερπλήρεις, οἱ αἰχμάλωτοι διεβίουν κάκιστα. Περιβόητοι ὑπῆρξαν αἱ τοῦ Hulks τοῦ Portsmuth, Plymouth, Chatham, πλοίων δηλ. ἀπὸ τῶν ὁποίων εἶχεν ἀφαιρεθῇ ὁ ὁπλισμός, καὶ τὰ ὁποῖα ἦσαν ἠγκυροβολημένα εἰς τοὺς λιμένας.

Γάλλοι Ἐλευθεροτέκτονες ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι, οἱ ὁποῖοι ἵδρυσαν Στοὰς ἐν αἰχμαλωσίᾳ. Αἱ Στοαὶ αὗται πολλάκις ὑπεστηρίχθησαν ἀπὸ τὰς τοπικὰς Στοάς. Τὰ πρωτόκολλα ἀγγλικῶν καλυβῶν οἰκοδόμων ἀναγράφουν οὐχὶ σπανίως σημαντικὰ βοηθήματα διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἀδελ.·. Ἐλευθεροτεκτόνων. Ἐπίσης καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας διέθεσε σημαντικὰ ποσὰ διὰ τοὺς σκοποὺς αὐτούς.

Κατὰ τὸ ἔτος 1756, τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ ἑπταετοῦς πολέμου, ἐσχηματίσθη εἰς τὴν Basingstoke ἡ πρώτη ἐξ αἰχμαλώτων Γάλλων ἀξιωματικῶν Στοά, ἱδρυθεῖσα ἄνευ ἀδείας τινός. Ὅταν κατὰ τὸ ἔτος 1758 τὸ στρατόπεδον τῶν αἰχμαλώτων μετεφέρθη εἰς Petersfield, ἐξηκολούθησε καὶ ἐκεῖ ἡ Στοὰ τὰς ἐργασίας της. Ἀπὸ τοῦ 1759 μετεφέρθη εἰς Leeds καὶ προσέλαβεν ἐκεῖ ὡς μέλη της μερικοὺς κατοίκους τῆς πόλεως ταύτης. Τὰ μέλη τῆς Στ.·. ἐγίνοντο κανονικῶς δεκτὰ ὡς ἐπισκέπται εἰς τὰς ἐργασίας τῆς ἐπιτοπίου Στοᾶς «The Talbot». Ὅταν ὁ πόλεμος ἐτελείωσε κατὰ τὸ 1763, διελύθη καὶ ἡ Στοά.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1758 Γάλλοι αἰχμάλωτοι πολέμου ἵδρυσαν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ μαρκησίου τοῦ Filley de Lermeu—τῇ ἐγκρίσει τῆς Στ.·. «Τῶν τριῶν παγκοσμίων Σφαιρῶν»—Στοὰν ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα «La fidélité». Ἡ Στοὰ αὕτη δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ μυῇ ὡς μέλη της ἐντοπίους καὶ ὑφίστατο μέχρι τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν αἰχμαλώτων. Οἱ Γάλλοι αὐτοὶ ἀξιωματικοὶ ἦσαν καὶ οἱ μετενεγκόντες τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς εἰς Βερολῖνον. Ἵδρυσαν παρὰ τὴν Στ.·. «Τῶν τριῶν παγκοσμίων Σφαιρῶν» καὶ περιστύλιον ἱπποτῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ βαρώνου von Printzen, τὸ ὁποῖον κατέστη πολὺ γνωστὸν ὡς τὸ Κλερμόντιον Περιστύλιον.

Κατὰ τὸ ἔτος 1762 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Γιόρκ ἐχορήγησεν εἰς τοὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διαμένοντας Γάλλους αἰχμαλώτους πολέμου ἄδειαν ἱδρύσεως Στοᾶς, ἐπίσης ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅτι οὐδένα ἐντόπιον θὰ ἐμύουν. Ἐπίσης καὶ ἄλλαι Στοαὶ εἶναι γνωσταὶ ἐκ τοῦ 18ου αἰῶνος, διὰ τὴν ἵδρυσιν τῶν ὁποίων ἐπρωτοστάτησαν Τέκτονες αἰχμάλωτοι πολέμου (ὡς π. χ. εἰς τὸ Μαγδεμβοῦργον, τὸ Launceston καὶ ἄλ.).

Κατὰ τὸν Ναπολεόντειον πόλεμον ὑπῆρχον Στοαὶ αἰχμαλώτων πολέμου εἰς τὴν Μάλταν, τὴν Ἰσπανίαν. τὸ Derbyshire, τὴν Οὐαλλίαν, τρεῖς εἰς τὴν Hants, ἑπτὰ εἰς Devonshire, κ. οὗ. κ. Εἰς πλείστας χώρας καὶ πόλεις αἱ τοιαῦται Στοαὶ ἀπήλαυον τῆς φιλοξένου φιλίας τῶν ὑφισταμένων ἐντοπίων Στοῶν, Εἰς τὴν Melroose καὶ τὴν Selkirk π. χ. εἶχον παραχωρήσει αἱ ἐντόπιοι Στοαὶ καὶ τοὺς ναοὺς των εἰς τὰς Στοὰς αἰχμ. πολέμου. Εἰς τὴν Abergavenny, ὅπου τότε οὐδεμία ἀκόμη ἀγγλικὴ στοὰ ὑφίστατο καὶ οἱ Τέκτονες αἰχμάλωτοι πολέμου ὑπὸ τὸ Σύνταγμα τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας ἐδέχοντο εἰς τὴν Στ.·. των καὶ Βρεττανοὺς ὑπηκόους, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν πατρίδα των τῶν αἰχμαλώτων οἱ ἐναπομείναντες Βρετανοὶ ἵδρυσαν ἰδίαν Στοάν. Ἰδιότροπα ἦσαν πολλάκις τὰ ὀνόματα τῶν Στοῶν τούτων, ὡς π. χ. «Οἱ ἀτυχεῖς», «Φίλοι ἐν αἰχμαλωσίᾳ», «Πόθος δι' εἰρήνην» κ. οὗ. κ. Ἐπίσης καὶ εἰς τὰς φυλακάς, εἰς τὰς ὁποίας ἔκλειον αἰχμαλώτους πολέμου, ὑπῆρχον τοιαῦται Στοαί. Οὕτω π. χ. ὁ K. Crowe ἀναφέρει εἰς τὸ περιοδικὸν «Ars Quatuor Coronatorum», (τόμ. XX, 3) περὶ μιᾶς τοιαύτης Στοᾶς ἐν τῇ Ἀνατολῇ τοῦ Dartmoor». Τὰ μέλη τῆς ἐν Μάλτᾳ Σ.·. «Φίλοι ἐν αἰχμαλωσίᾳ» ἠθέλησαν κατὰ τὸ ἔτος 1811 νὰ ἀνταποδώσουν εἰς τοὺς ἀδ.·. τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀγγλικῆς Στοᾶς τὴν φιλόφρονα πρόσκλησιν τὴν ὁποίαν ἐδέχθησαν παρ' αὐτῆς, ὅπως παρακαθήσουν εἰς ἀδελφικὸν γεῦμα· ὁ διοικητὴς ὅμως ἀπηγόρευσε τὴν συγκέντρωσιν ταύτην, διότι ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἱερεῖς εἶχον ἐξεγείρει τοὺς χωρικοὺς εἰς ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Στοᾶς μὲ τὴν πρόφασιν, ὅτι ἡ ἐπικρατήσασα τότε ξηρασία καὶ ἐπιζωοτία ὠφείλοντο εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας. Καίτοι ὅμως τὸ γεῦμα δὲν ἔγινε, τὸ πλῆθος εἰσῆλθε διὰ τῆς βίας εἰς τὸν Ναόν. Ὁ Lionel Vibert ἀναβιβάζει εἰς 32 τὸν ἀριθμὸν τῶν γαλλικῶν Στοῶν αἰχμαλώτων πολέμου, αἱ ὁποῖαι ὑφίσταντο ἐν Ἀγγλίᾳ μέχρι τοῦ τερματισμοῦ τοῦ Ναπολεοντείου πολέμου (βλ. Annales Maçonniques Universelles» 1931, ἀρ. 4).

Ἐσχάτως κατέστη γνωστὴ ἡ ὕπαρξις παρομοίας Στοᾶς καὶ κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον. Ἡ Στοὰ αὕτη ἱδρύθη εἰς Charlotteville κατὰ τὸ ἔτος 1780 ὑπὸ ἀξιωματικῶν τοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον ἐπωλήθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑπὸ τοῦ δουκὸς Καρόλου τῆς Braunschweig μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῆς Saratoga (1777). Εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν ὑπῆρχε καὶ μία καλύβη οἰκοδόμων ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἰρλανδικὴ Στοά, ἀρ. 3», τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἀνῆκον εἰς τὸ 20ὸν σύνταγμα τῆς γραμμῆς. Κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ὑφίσταντο ἐπὶ τοῦ ὁλλανδικοῦ ἐδάφους αἱ Στοαὶ «Gastvrijheid» εἰς τὴν Groningen (1915) καὶ «Γουλιέλμος τῆς Ὀράγγης» (1918) εἰς τὴν Χάγην. Ἡ πρώτη ἀπετελεῖτο ἀπὸ Ἄγγλους ναυτικούς, οἱ ὁποῖοι μετὰ τοὺς περὶ τὴν Ἀνβέρσαν ἀγῶνας, ἐπέρασαν εἰς τὴν Ὁλλανδίαν καὶ ἐκεῖ ἐκρατήθησαν. Εἰργάζετο ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῶν Κάτω Χωρῶν, κατὰ τὸ ἀγγλικὸν τυπικόν, μετὰ τὸ πέρας δὲ τοῦ πολέμου ἔλαβεν ἡ Στοὰ νέον δίπλωμα παρὰ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ἡ δευτέρα στοὰ ἐσχηματίσθη ἀπὸ Ἄγγλους αἰχμαλώτους πολέμου, εἰργάζετο καὶ αὐτὴ κατὰ τὸ ἀγγλικὸν τυπικὸν καὶ μετεσχηματίσθη μετὰ τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης εἰς Καλύβην Οἰκοδόμων ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. (Βλ. βιβλ. 7).

Αἰών. (Eon) Ἐν τῇ Ἀποκρυφολογίᾳ Αἰὼν εἶναι τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἑνώνει τὴν ἀνθρωπίνην ὑπόστασιν μετὰ τῆς οὐρανίας. Διαδραματίζει δηλ. πρόσωπον μεσάζον μεταξὺ τῶν δύο ὑποστάσεων, αἱ ὁποῖαι μετ' αὐτοῦ ἀπαρτίζουσι τὸ Ἕν. Τινὲς ἐπεχείρησαν νὰ καθορίσουν τὴν μεταξὺ τῶν δύο ὑποστάσεων ἀπόστασιν καὶ κατὰ συνθήκην εἶπον, ἄλλοι μὲν ὅτι εἶναι χρονικῆς διαρκείας 100 ἐτῶν, ἕτεροι 365 ἡμερῶν, ἄλλοι 12 μηνῶν, 30 ἡμερῶν, 7 ἡμερῶν, κλπ.

Τὴν λέξιν Αἰὼν οἱ Γνωστικοὶ μετεχειρίζοντο διὰ νὰ σημάνουν τὰς διανοητικάς, πνευματικὰς καὶ ὑλικὰς δυνάμεις ἢ φύσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναδίδονται ἐκ τοῦ Βυθοῦ (τῆς Ἀτέρμονος Ἀβύσσου τῆς Θεότητος), καὶ αἱ ὁποῖαι συνδέονται μὲ τὴν θείαν πηγήν των, ὅπως συνδέονται αἱ ἀκτῖνες τοῦ φωτὸς μὲ τὸν ἥλιον. Κατὰ τοὺς Γνωστικοὺς ἑπομένως οἱ Αἰῶνες εἶναι αἱ προσωποποιήσεις Ἰδεῶν ἢ Οὐσιῶν, ὅπως ἡ Σοφία, ὁ Νοῦς, ἡ Σιγή, ἡ Ἀχαμώθ (φρόνησις) κ.τ.λ.

Κατὰ τὴν Γνωστικὴν θεωρίαν ἡ ὁρατὴ κτίσις δὲν εἶναι ἔργον τῆς ὑπερτάτης Θεότητος, ἀλλὰ τοῦ Δημιουργοῦ, ὅστις ἀποτελεῖ ἁπλῆν ἐκπόρευσιν τοῦ «Ἀγνώστου Πατρός», ὁ ὁποῖος ἔπλασε τὸν πνευματικὸν κόσμον, τοὺς Αἰῶνας καὶ τοὺς Ἀγγέλους, ἐνῷ

ὁ κόσμος ὁ ὑλικὸς ἐπλάσθη ἀπὸ τὸν «Δημιουργόν». (βλ. λέξ: *Γνωστικοὶ καὶ Μανιχαῖοι*).

Τὸν ἀριθμὸν τῶν αἰώνων ἀναβιβάζουν ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν Γνωστικῶν εἰς 365, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 7 πλανῆται, ἄλλοι δὲ (ἐν οἷς καὶ ὁ Βαλεντῖνος) εἰς 30.

Εἰς τὰ Ἱπποτικὰ τάγματα τοῦ Μεσαίωνος καὶ τὰ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας διασῳζόμενα λείψανα αὐτῶν ὁ αἰὼν ἦτο καὶ εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν συμβολικὸν γνώρισμα τοῦ τελείως ἐξηγνισμένου ἱππότου, ὁ ὁποῖος, ἐρωτώμενος πόσον ἐτῶν εἶναι, ἀπήντα «ἑνὸς αἰῶνος καὶ ἐπέκεινα».

Εἴς τινας φιλοσοφικοὺς βαθμοὺς γίνεται μνεία τῶν Αἰώνων. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν σχέσιν τοῦ Γνωστικισμοῦ μέ τινας ἀνωτέρους βαθμούς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 1 (τόμ. Α', σελ. 334), 6 (σελ. 51) καὶ 31 (τόμ. Β').

Ἀκαδημία (ἡ). Μεταγενέστερος τύπος τοῦ *Ἀκαδήμεια*. Οὕτως ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δημόσιος ἐν Ἀθήναις τόπος, βορειοδυτικῶς τῆς πόλεως κείμενος καὶ ἓξ στάδια (1110 μέτρα) ἀπέχων τοῦ Διπύλου πρὸς τὰ πλάγια τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ. Κατὰ τὴν κρατοῦσαν παράδοσιν ἡ Ἀκαδημία ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ ὀνόματος Ἀττικοῦ τινος ἥρωος Ἀκαδήμου.

Τὴν Ἀκαδημίαν αὐτὴν εἶχεν ἐκλέξει κατ' ἀρχὰς ὡς ἐντευκτήριον καὶ ὁ Πλάτων, ἱδρύσας κατόπιν (πιθανῶς κατὰ τὸ ἔτος 387 π. Χ.) ἐντὸς ἰδιοκτήτου, γειτονικοῦ τῇ Ἀκαδημίᾳ, ἀγροκηπίου ἑτέραν ἰδίαν Σχολὴν μὲ ἴδιον διδασκαλεῖον, ἡ ὁποία ὠνομάσθη καὶ αὕτη *Ἀκαδημία*.

Ἡ Π λ α τ ω ν ι κ ὴ Ἀ κ α δ η μ ί α, διοργανωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος κατ' ἀναλογίαν τινὰ πρὸς τὸν Πυθαγόρειον δεσμόν, ἦτο σύλλογος φιλοσοφικός, ἕνωσις ὁμοφρόνων διανοουμένων ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι, συνερχόμενοι εἰς ἴδιον κέντρον, ἐφιλοσόφουν περὶ τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ ἕνωσις αὕτη εἶχε καὶ θρησκευτικὸν χαρακτῆρα, τοῦτο δὲ συνετέλει πολύ, ὥστε καὶ μεγαλυτέρου σεβασμοῦ νὰ τυγχάνῃ παρὰ τῶν πολλῶν καὶ νὰ ἐξασφαλίζηται ἡ διατήρησις αὐτῆς ἐπὶ μακρότερον χρόνον. Ὁ ἀπώτερος σκοπὸς τῆς Ἀκαδημίας ἦτο νὰ δημιουργήσῃ πνευματικὴν ἀριστοκρατίαν, νὰ μορφώσῃ δηλ. φιλοσοφικῶς τὴν ἡγέτιδα κοινωνικὴν τάξιν, ἐκ τῆς ὁποίας θὰ προήρχετο καὶ ἡ ἀνύψωσις καὶ ἠθικὴ βελτίωσις τῆς κοινωνίας, συμφώνως πρὸς τὴν ἀντίληψιν τοῦ Πλάτωνος, φρονοῦντος ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὐτυχήσωσιν αἱ πόλεις,

> *ἐὰν μὴ ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσι ἢ οἱ βασιλεῖς τε νῦν λεγόμενοι καὶ δυνάσται φιλοσοφήσωσι γνησίως τε καὶ ἱκανῶς καὶ τοῦτο εἰς ταὐτὸ ξυμπέσῃ, δύναμίς τε πολιτικὴ καὶ φιλοσοφία» (Πλάτ. Πολ. 473*d).

Μαθηταὶ τοῦ Πλάτωνος ὑπῆρξαν πολλοί, οἱ ὁποῖοι ὡς πολιτικοὶ ἀνεμίχθησαν ἐνεργῶς εἰς τὰ σύγχρονα γεγονότα τῆς ἐποχῆς των (Ἀριστώνυμος ὁ Ἀρκάς, Φορμίων ὁ Ἠλεῖος, Μενέδημος ὁ Πυρραῖος, Εὔδοξος ὁ Κνίδιος καὶ ὁ Σταγειρίτης Ἀριστοτέλης). Ἡ Ἀκαδημία αὐτὴ ἐλειτούργει μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 529 μ. Χ., ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἰουστινιανὸς ἀπηγόρευσε τὴν περαιτέρω ἐν Ἀθήναις διδασκαλίαν τῆς φιλοσοφίας.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 1932 ὁ ἀρχαιόφιλος κ. Ἀριστόφρων, καταληφθεὶς ὑπὸ τῆς ἐμμόνου ἰδέας νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Πλάτωνος ἢ τοὐλάχιστον τὸν χῶρον, ἐφ' οὗ αὕτη ἔκειτο, διέθεσε τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς τοῦτο δαπάνας καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν εἰδικῶν ἀρχαιολόγων τῆς νέας Ἀκαδημίας τῶν Ἀθηνῶν, ἤρχισε σχετικὰς ἀνασκαφὰς παρὰ τὸν σημερινὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Τρύφωνος εἰς τὸν Κολωνόν. Παρὰ τὰς δυσχερείας τοῦ ἔργου, καθ' ὅσον ὅλος σχεδὸν ὁ πέριξ χῶρος εἶχε καλυφθῇ ἀπὸ νέας οἰκοδομάς, ἡ ἐπιμονὴ τοῦ χορηγοῦ ἐθριάμβευσε καὶ ἡ σκαπάνη τῶν ἀρχαιολόγων ἔφερεν εἰς φῶς τὰ θεμέλια μεγάλου Γυμνασίου. Ἀπὸ τὰ ἀνακαλυφθέντα μέρη, ἀποδεικνύεται ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ μεγάλου συγκροτήματος κτιρίων, ἅτινα περιέβαλλον τὴν Πλατωνικὴν σχολὴν εἰς τὴν θέσιν ἀκριβῶς τὴν ὁποίαν καθορίζουν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς.

Ἡ Ἀκαδημία ὡς σύστημα φιλοσοφικὸν εἶχεν ὡς βάσιν τὴν πλατωνικὴν φιλοσοφίαν Δὲν διετήρησεν ὅμως μέχρι τέλους καθαρὰν καὶ ἀμιγῆ τὴν φιλοσοφίαν ταύτην, διότι πολλοὶ τῶν κατὰ καιροὺς σχολαρχῶν της, ἠλλοίωσαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τὸν ἀρχικὸν χαρακτῆρα τῆς Πλατωνικῆς Ἀκαδημίας. Τούτου ἕνεκα διακρίνονται ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα τρεῖς Ἀκαδημίαι: *ἡ ἀρχαία* (ἡ τῶν περὶ τὸν Πλάτωνα), *ἡ μέση* (ἡ τῶν περὶ τὸν Ἀρκεσίλαον) καὶ *ἡ νέα* (ἡ τῶν περὶ τὸν Κυρηναῖον Καρνεάδην). Αἱ δύο τελευταῖαι ἐπρέσβευον τὸν *σκεπτικισμὸν* (βλ. λ.). Τινὲς προσέθετον καὶ δύο ἄλλας Ἀκαδημίας, ἀντιπροσωπευούσας μεῖγμα πλατωνικῶν καὶ ἄλλων διδασκαλιῶν, τὴν *τετάρτην* (τῶν περὶ τὸν Φίλωνα τὸν Φαρισαῖον) καὶ τὴν *πέμπτην* (τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον τὸν Ἀσκαλωνίτην). Εἰς ταύτας δύναται νὰ προστεθῇ καὶ ἡ τελευταία μορφὴ τῆς Ἀκαδημίας, ἡ *νεοπλατωνική*, ἡ ὁποία διεμορφώθη ἐν Ἀθήναις ὑπὸ δύο ἰδίᾳ σχολάρχας, τὸν Πλούταρχον τὸν Ἀθηναῖον καὶ τὸν Πρόκλον τὸν Λύκιον (βλ. *νεοπλατωνικὴ φιλοσοφία*).

Εἰς τὴν Ῥώμην ἐσχηματίσθη ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου Ἀκαδημία ἐν αὐτῷ τῷ ἀνακτόρῳ του, περιλαβοῦσα βραδύτερον τὰ εὐγενέστερα πνεύματα τῆς ἐποχῆς. Ὁ Κικέρων, ἐπίσης, φοιτήσας εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Πλατωνικὴν Ἀκαδημίαν, ὠνόμασεν Ἀκαδημίας τόσον τὴν ἐν Καμπανίᾳ παρὰ τὸν κόλπον τῆς Καιήτης (σήμερ. Γαέτας) ἔπαυλίν του, ὅσον καὶ ἄλλην ὁμοίαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐν Τουσκούλῳ.

Εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπίσης ἐλειτούργησε Ἀκαδημία ἀπὸ τοῦ ἔτους 425 (ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ) ἄγνωστον πότε ὁριστικῶς ἐκλείψασα.

Ἡ ἰδέα τῶν Ἀκαδημιῶν, ἐπὶ μακρὸν χρόνον περιελθοῦσα εἰς λήθην κατὰ τὸν Μεσαίωνα, ἀνέζησεν ἐκ νέου ἐν Ἰταλίᾳ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φιλοσόφου ἡγεμόνος Κ ό σ μ ο υ τοῦ ἐκ τῶν Μεδίκων. Οὗτος, ἀποδεχθεὶς τὴν πρότασιν τοῦ Ἕλληνος πλατωνικοῦ φιλοσόφου Γεωργίου Πλήθωνος (Γεμιστοῦ), τὸν ὁποῖον ἐφιλοξένησεν ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς τὴν αὐλήν του, ἵδρυσε περὶ τὸ ἔτος 1440 τὴν Π λ α τ ω ν ι κ ὴ ν Ἀ κ α δ η μ ί α ν ἐν Φλωρεντίᾳ.

Ἐπίσης καὶ εἰς ἄλλας χώρας (Γερμανίαν, Πολωνίαν) ὑπῆρχον κατὰ τὸν μεσαίωνα ἄξιαι λόγου Ἀκαδημίαι.

(Τέκτον). Ὁ Ἐλεύθεροτ. συγγραφεὺς *Λουδοβῖκος Κέλλερ* (βλ. λ.) διαβλέπει εἰς Ἀκαδημίας καὶ Ἑταιρείας τῆς Ἰταλίας τοὺς προδρόμους τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἠδυνήθη νὰ καταδείξῃ ὅτι εἰς τὰς Ἀκαδημίας ἢ Ἑταιρείας αὐτὰς ὑπῆρχον βαθμίδες μορφώσεως (βαθμοί), σημεῖα ἀναγνωρίσεως, κ. ἄλ. καὶ νομίζει, ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐδανείσθη τὸ περιεχόμενόν του ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα τοῦ *ἀνθρωπισμοῦ* (βλ. λ.) τῆς Ἀναγεννήσεως. Ἡ ἐξήγησις, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος δίδει εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ *Ντύρερ* (Dürer. βλ. λ.) τὴν ὀνομαζομένην «Μελαγχολία», ὡς καὶ ἡ ἐξήγησις τὴν ὁποίαν ὁ Hartlaub δίδει εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Giorgione «*Οἱ τρεῖς φιλόσοφοι*» φαίνονται δικαιολογοῦσαι τὰς ἀπόψεις τοῦ Κέλλερ. Ἀσφαλὲς εἶναι φαίνεται, ὅτι αὗται αἱ Ἀκαδημίαι καὶ αἱ γλωσσικαὶ Ἑταιρεῖαι δὲν εἶχον μόνον φιλοσοφικοὺς ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς καὶ δὲν ἐχρησίμευον μόνον ὡς ἕνωσις τῶν καλλιτεχνῶν καὶ ἐπιστημόνων τῆς ἐποχῆς, ἀλλ' ὅτι ἐκαλλιέργουν καὶ ἠθικοὺς σκοποὺς μὲ διδασκαλίας, χορηγουμένας κατὰ σύστημά τι βαθμῶν. Παρὰ ταῦτα ὅμως, δὲν καθίσταται δυνατὴ ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀμέσου συνεξαρτήσεως καὶ σχέσεως τῶν Ἑταιρειῶν τούτων μὲ τὸν ἀγγλικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Τὸ γεγονός, ὅτι Στοαί τινες, ὡς π. χ. ἡ «Στοὰ τῶν τριῶν καλύκων ῥόδων» εἰς τὸ Boschum, ὠνομάζοντο κατὰ τὸ ἔτος 1792 Ἀκαδημίαι, δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἰσχυρὸν ὑποστήριγμα τῶν ἀπόψεων τοῦ Κέλλερ. Τὸ ὄνομα Ἀκαδημίαι, ἦτο πολὺ εὐχαρίστως ἐν χρήσει ἰδιαιτέρως εἰς τὰ συστήματα ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ 18ου αἰῶνος.

Ἀκαδημία μασονική. (Academia masonica). Ἑνω-

σις ἱδρυθεῖσα τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ Σεβ.·. τῆς ἐν Πράγᾳ τῆς Τσεχοσλοβακίας Στ.·. «Harmonie» («Ἁρμονία») Δρος Παύλου Haensel καὶ ἔχουσα σκοπόν, ὡς ἀναφέρεται εἰς τοὺς κανονισμοὺς αὐτῆς, τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῶν βάσεων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἡ μασονικὴ Ἀκαδ. ἦτο ἐλευθέρα ἐπιστημονικὴ ἕνωσις, ἄνευ οὐδεμίας σχέσεως πρὸς ἄλλην τινα ὀργάνωσιν καὶ εἰργάζετο μακρὰν πάσης μεροληψίας ἀποκλειστικῶς ἐπιστημονικῶς μὲ τὸν σκοπὸν νὰ κερδίσῃ τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἐπίδρασίν της ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτονισμῷ μόνον διὰ τῆς σοβαρότητος τῆς ἐργασίας της. Διὰ συνεργασίαν εἰς τὴν «Μασονικὴν Ἀκαδημίαν» ἠδύνατο νὰ προσληφθῇ πᾶς Ἀδ.·., ἀνήκων εἴς τινα κανονικήν, συμβολικὴν ἐλευθεροτεκτον.·. Στοάν. Οἱ συνεργάται κατενέμοντο εἰς δύο κύκλους: ἕνα ἐσωτερικὸν καὶ ἕνα ἐξωτερικόν. Μέλη τοῦ ἐσωτερικοῦ κύκλου ἦσαν μόνον Ἀδ. Διδ.·., οἱ ὁποῖοι ἤδη εἰδικεύθησαν κατόπιν ἐλευθ.·. τεκτ.·. ἐργασίας ἐγκριθείσης ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ τούτου κύκλου. Μέχρι τῶν μέσων τοῦ ἔτους 1931 εἶχον δημοσιευθῇ ἔρευναι περὶ «τοῦ πρώτου ἀρχαίου καθήκοντος». Μὲ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ κομμουνισμοῦ εἰς Τσεχοσλοβακίαν πᾶσα Τεκτ. Ἐργασία ἔπαυσε καὶ αἱ Στ.·. διελύθησαν. Βλ. βιβλ. 7.

Ἀκαδημία πλατωνική. Ἀκαδημία ἱδρυθεῖσα τῷ 1840 ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἡγεμόνος Lorenzo τῶν Μεδίκων καὶ ἥτις φαίνεται ἀπετέλεσε συνέχειαν τῆς ὁμωνύμου Ἀκαδημίας τοῦ Κόσμου τῶν Μεδίκων (1440).

Οἱ Τέκτονες τῆς Τοσκάνης λέγουν ὅτι ἦτο μυστικὴ ἑταιρεία καὶ ὑποτίθεται ὅτι εἶχε Τεκτονικὸν χαρακτῆρα, διότι εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου συνήρχοντο τὰ μέλη της καὶ ἥτις ἐσώζετο ἀκόμη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀδ.·. Mackey, πολλὰ ὑπῆρχον Τεκτονικὰ σύμβολα.

Ὁ Clavel (σελ. 85, 3η ἔκδοσις 1844) ὑποθέτει ὅτι ἦτο ἑταιρία ἱδρυθεῖσα ὑπό τινων ἐπιτίμων μελῶν τῆς Ἀδελφότητος τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων, ἥτις ὑφίστατο κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ τὰ ὁποῖα ἐγκαταλείψαντα τὸν ὑλικὸν σκοπὸν τοῦ θεσμοῦ περιωρίσθησαν εἰς τὴν μυστικήν του μόνον μορφήν. Ἐὰν ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ τοῦ Κλοβὲλ εἶναι ὀρθή, τότε ἔχομεν μίαν τῶν παλαιοτέρων ἐνδείξεων τοῦ χωρισμοῦ τοῦ Θεωρητικοῦ ἀπὸ τὸν Ἐπαγγελματικὸν Τεκτονισμόν.

Ἀκαδημία τῶν ἀληθῶν Τεκτόνων. (Académie des Vrais Maçons). Γαλλικὸν περιστύλιον ἢ σύστημα ἀνωτέρων βαθμῶν μὲ ἀλχημιστικὰς τάσεις, ἱδρυθὲν τῷ 1778 ἐν Montpellier καὶ ὕστερον λαβὸν καὶ τὴν ὀνομασίαν Ρωσσο-Σουηδικὴ Ἀκαδημία. Εἰς τὸ περιστύλιον τοῦτο ἐδιδάσκετο ἑρμητικὴ ἐπιστήμη εἰς ἓξ ἀλληγορικοὺς βαθμούς: 1) ὁ ἀληθὴς τέκτων· 2) ὁ ἀληθὴς τέκτων εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. 3) ὁ ἱππότης τῆς χρυσῆς κλειδός· 4) ὁ ἱππότης τῆς Ἴριδος· 5) ὁ ἱππότης τῶν Ἀργοναυτῶν. 6) ὁ ἱππότης τοῦ χρυσοῦ δέρατος.

Οἱ βαθμοὶ οὗτοι ἀπετέλουν τὸ Φιλοσοφικὸν Σκωτικὸν Δόγμα, τὸ ὁποῖον ἠκολούθει ἡ Ἀκαδημία.

Ὁ Thory πιστεύει ὅτι ἡ Ἀκαδημία αὕτη συνεδέετο μὲ τὰ Ἀλχημιστικὰ Κεφάλαια, τὰ ὁποῖα ὑφίσταντο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὴν Ρωσσίαν καὶ τὴν Σουηδίαν.

Ὁ ἀπολύτως ἑρμητικὸς χαρακτὴρ τῆς «Ἀκαδημίας τῶν Ἀληθῶν Τεκτόνων» καταφαίνεται καὶ ἀπὸ ἓν ἀπόσπασμα (τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Clavel) τοῦ λόγου τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησεν ὁ Goyer de Jumilly κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν μιᾶς Ἀκαδημίας εἰς Μαρτινίκην. Ὁ ῥήτωρ εἶπε μεταξὺ ἄλλων:

«Νὰ λάβω τὴν σμίλην τοῦ Ἑρμοῦ διὰ νὰ χαράξω ἐπὶ τῶν στηλῶν σας τὰ δόγματα τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας· νὰ καλέσω εἰς βοήθειάν μου τὸν Φλαμὲλ τὸν φιλάλληλον, τὸν κοσμοπολίτην, καὶ τοὺς ἄλλους διδασκάλους μας πρὸς τὸν σκοπὸν ἀποκαλύψεως τῶν μυστηριωδῶν ἀρχῶν τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν, αὐτὰ ἔνδοξοι ἱππόται φαίνονται νὰ εἶναι τὰ καθήκοντα, ἅτινα μοῦ ἐπιβάλλονται διὰ τῆς τελετῆς τῆς ἐγκαθιδρύσεώς σας. Ἡ πηγὴ τοῦ Κόμιτος Τρεβιζάν, τὸ ποντιφικὸν ὕδωρ, ἡ οὐρὰ τοῦ Ταῶ εἶναι γνωστά σας φαινόμενα».

Ἀκαδημία τῶν Ἀρχαίων ἢ τῶν Μυστικῶν. Μυστικὴ Ἑταιρία, ἱδρυθεῖσα τῷ 1767 ἐν Βαρσοβίᾳ ὑπὸ τοῦ Thoux de Salverte, ἀνήκοντος εἰς τὸ δόγμα τῆς «*Αὐστηρᾶς Τηρήσεως*». Σκοπὸς τῆς Ἑταιρείας ἦτο ἡ μελέτη τῆς Ἑρμητικῆς Ἐπιστήμης καὶ Φιλοσοφίας καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν.

Ὁ ἱδρυτής της ἰσχυρίζετο, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀνασυστάσεως παλαιοῦ σωματείου φέροντος τὸ ἴδιον ὄνομα καὶ ἱδρυθέντος ἐν Ρώμῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ 16ου αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου, Βαπτιστοῦ Πόρτα, συγγραφέως τῆς φυσικῆς μαγείας μὲ σκοπὸν «τὴν προαγωγὴν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὴν ἐφαρμογήν των εἰς τὴν ἀπόκρυφον φιλοσοφίαν».

Ὁ A. E. Waite ἐν τούτοις θεωρεῖ ἐντελῶς μυθικὴν τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐν Ρώμῃ «Ἀκαδημίας τῶν Ἀρχαίων» δεδομένου ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἱστορικαὶ ἀποδείξεις περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀλχημιστικῶν σωματείων κατὰ τὸν μεσαίωνα καὶ πρὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 17ου αἰῶνος, ὅτε τὸ πρῶτον γίνεται λόγος περὶ τοῦ Τάγματος τῶν Ροδοσταύρων. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐν Βαρσοβίᾳ Ἀκαδημίας, εἶναι μὲν ἐξηκριβωμένη ἡ ἵδρυσίς της, ἀγνοεῖται ὅμως ἡ δρᾶσις της καὶ ὁ χρόνος τῆς διαρκείας της. Βλ. βιβλ. *1* (τόμ. Α', σελ. 12) καὶ *3* (τόμ. Β', σελ. 183).

Ἀκαδημία τῶν ἐξόχων διδασκάλων τοῦ φωτεινοῦ δακτυλίου. (Académie des sublimes maîtres de l'anneau lumineux). Δόγμα ἢ ἀνώτερος βαθμός, ὁ ὁποῖος ὑπῆρχεν ἤδη κατὰ τὸ 1815 εἰς τὸ σύστημα τῆς Στοᾶς τοῦ Douan τῆς Γαλλίας (Kloss Nr. 4473). Τὸν βαθμὸν τοῦτον ἐλέγετο ὅτι εἶχεν ἱδρύσει ὁ Σκῶτος βαρῶνος Grant Blaerfindy, ὁ ὁποῖος ἦτο μέλος τῆς Στοᾶς «Contract Social» καὶ μέγας ἀξιωματοῦχος τοῦ Σκωτ.·. Φιλοσ.·. Δόγμ.·., καὶ εἶχεν ἀνακοινώσῃ καὶ ἐμπιστευθῇ τοῦτον κατὰ τὸ ἔτος 1784 εἰς τὸν Bommart, δήμαρχον τοῦ Douan. Τὸ δόγμα τοῦτο ἐκ τριῶν βαθμῶν (ordres) συνιστάμενον, ἀπετέλει τὸν ὄγδοον καὶ ὕψιστον βαθμὸν τοῦ συστήματος. Εἰς τὰς δύο πρώτας βαθμίδας τῆς Ἀκαδημίας αὐτῆς ἠσχολοῦντο κυρίως μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ· εἰς τὴν τρίτην ἡρμήνευον τὸ οἰκοδόμημα τῆς διδασκαλίας καὶ τὰ δόγματα τῆς Πυθαγορείου Σχολῆς, ὡς καὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν εἰς τὰς ἀνωτάτας βαθμίδας τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ἱστορικὴ ὑπόθεσις, ἥτις ἐπεδιώκετο νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἀκαδημίαν ἦτο ὅτι ὁ Πυθαγόρας ἦτο ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἀκαδημία (ἢ Ἑταιρεία) τῶν πεφωτισμένων τῆς Ἀβινιόν. Βλ. *Ἀβινιὸν* καὶ *πεφωτισμένοι τῆς Ἀβινιόν.*

Ἀκαδημία τῶν σοφῶν (Académie des Sages). Εἶδος ἀνωτέρου βαθμοῦ, εἰσαχθὲν κατὰ τὸ ἔτος 1776 παρὰ τῇ Σκωτικῇ Μητρικῇ Στοᾷ τοῦ φιλοσοφικοῦ δόγματος ἐν Γαλλίᾳ, κατὰ τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε πρότερον εἰς τὴν πόλιν *Ἀβινιὸν* (βλ. λ.) καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Γαλλίας, ὡς καὶ εἰς τὴν Ρωσσίαν καὶ ἤδη κατὰ τὸ ἔτος 1770 καὶ ἐν Σουηδίᾳ. Ἡ Ἀκαδημία αὕτη ἐλέγετο ὅτι εἶχεν ἱδρυθῇ κατ' ἀπομίμησιν ἑταιρείας τινὸς ἱδρυθείσης ὑπὸ τοῦ Ἄσμολ βάσει τῶν θεωριῶν τῆς «Νέας Ἀτλαντίδος» τοῦ Βάκωνος.

Βλ. βιβλ. 52 ὡς καὶ THORY: Acta Latomorum, I *289.*

ἀκακία. Παλαιὸν ὄνομα δένδρου, τὰ πλεῖστα τῶν εἰδῶν τοῦ ὁποίου εἶναι ἀειθαλῆ. Ἡ ἀκακία ἡ χρησιμοποιουμένη ὡς σημαντικώτατον σύμβολον εἰς τὴν Ἐλευθ.·. Τεκτ.·. εἶναι ἡ «acacia vera» τοῦ Tournefort καὶ «mimosa nilotica» τοῦ Λινναίου, ἡ ὁποία ἐφύετο ἀφθόνως ἐν Παλαιστίνῃ καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἐξάγεται τὸ ἐν κοινῇ χρήσει ἀραβικὸν κόμμι (ἢ γόμμα). Ὁ Δρ Ὄλιβερ ἰσχυρίζεται ὅτι δένδρα ἀκακίας οὐδαμοῦ εὑρίσκονται ἐν Ἱεροσολύμοις (Landmarks II, 149). Ὁ λοχαγὸς ὅμως Lynch ἀναφέρει εἰς τὸ βιβλίον του «Ἀποστολὴ εἰς τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν», ὅτι συνήντησεν ἀφθόνους ἀκακίας εἰς τὴν Ἱεριχώ, ὁ δὲ Ραβ-

βῖνος Ἰωσὴφ Σβὰρτς (Swartz), ὁ ὁποῖος διέμεινεν ἐπὶ δεκαεξατίαν ἐν Παλαιστίνῃ, γράφει, ὅτι «ἡ ἀκακία (δένδρον Schittah ἢ Σιττὶμ) εὑρίσκεται ἐν Παλαιστίνῃ, ὁμοιάζει μὲ τὴν συκάμινον, φθάνει εἰς μέγα ὕψος καὶ ἔχει ξύλον σκληρὸν (Γεωγραφία καὶ Ἱστορία τῆς Παλαιστίνης 1850).

Ἡ ἀκακία, ἥτις εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ὀνομάζεται πάντοτε Shittah ἢ σιττὶμ (Ἔξοδος XXV 24, Ἡσαΐας ΜΑ 19), ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ὡς ξύλον ἱερόν. Ἐξ αὐτῆς διετάχθη ὁ Μωϋσῆς νὰ κατασκευάσῃ τὸ Θυσιαστήριον, τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης, τὴν Τράπεζαν τοῦ ἄρτου τῆς Προθέσεως καὶ τὰ λοιπὰ ἱερὰ σκεύη. Κατὰ τὸν ἰουδαϊκὸν ἐξ ἄλλου νόμον, δὲν ἐπετρέπετο ὁ ἐνταφιασμὸς νεκρῶν ἐντὸς τῶν τειχῶν τῶν πόλεων. Καὶ ἐπειδὴ εἰς τοὺς Ἑβραίους ἱερεῖς ἀπηγορεύετο νὰ διασκελίσουν τάφους, ἐπεκράτησε συνήθεια νὰ φυτεύωνται εἰς τοὺς τόπους, ὅπου ἐνεταφιάζοντο νεκροί, δένδρα ἀειθαλῆ, συνήθως ἀκακίαι, διὰ νὰ δύνανται οἱ ἱερεῖς νὰ τοὺς ἀποφεύγουν. Παράδοσίς τις ἐπίσης ἀναφέρει, ὅτι ὁ ἀκάνθινος στέφανος τοῦ Χριστοῦ κατεσκευάσθη ἀπὸ κλάδους ἀκακίας, ἄλλος δέ τις μυστηριακὸς θρῦλος διηγεῖται, ὅτι ὁ Σταυρός, ἐφ' οὗ ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς, ἦτο ἀπὸ ξύλον ἀκακίας.

Εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν συμβολικὴν πολλῶν βαθμῶν, ἡ ἀκακία χρησιμοποιεῖται ὡς σημαντικὸν σύμβολον μὲ διαφόρους, ἀλλὰ συγγενεῖς ἐννοίας. Κοινὸν σύμβολον εἶναι ὁ πράσινος κλάδος ἐπὶ λόφου, εὑρισκόμενον σχεδὸν τακτικὰ ἐπὶ τεκτον.˙. συμβόλ.˙., Πινάκων, Ταπήτων κλπ. Εἰς πολλὰς χώρας ἡ ἀκακία θεωρεῖται ὡς τὸ συμβολικὸν φυτὸν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἡ ἀκακία ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτ.˙. εἶναι:

1) ***Σύμβολον ἀθανασίας.*** Τὸν συμβολισμόν της αὐτὸν ἡ ἀκακία ὀφείλει κυρίως εἰς τὴν ἐξαιρετικήν της ἀντοχήν. Ὁ Du Pratz ἀναφέρει, ὅτι τὸ δένδρον αὐτὸ ἔχει τόσην ζωτικότητα, ὥστε ἐὰν εἷς κλάδος του, διατηρῶν ὅμως τὸν φλοιόν του, εἰσαχθῇ εἰς τὸ ἔδαφος διὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς στύλος, ἀναπτύσσει ταχέως ρίζας καὶ ἀναθάλλει ἐκ νέου. Ἡ ἀκακία θεωρεῖται ὡς σύμβολον τῆς πέραν τοῦ τάφου ζωῆς, ὁ δὲ Τέκτ.˙. ἐκδηλώνει ἀκριβῶς τὴν πίστιν του πρὸς τὴν ἀθανασίαν, ὅταν λέγῃ ὅτι «τοῦ εἶναι γνωστὴ ἡ ἀκακία». Κατὰ τὸ τυπικὸν τοῦ γ' συμβ.˙. βαθμ.˙. τοῦ δόγματος τῆς Μέμφιδος, ὁ Σεβ.˙. ἐξηγεῖ, ὅτι «ὁ κλάδος τῆς ἀκακίας... εἶναι τὸ ἔμβλημα τοῦ θερμοῦ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ζήλου, τὴν ὁποίαν δέον νὰ λατρεύῃ πᾶς Διδ.˙. περικυκλούμενος διαρκῶς ἀπὸ διεφθαρμένους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι τὴν προδίδουν».

Τοῦτο ὅμως ὁ A. Waite χαρακτηρίζει ὡς σαθρὰν περιττολογίαν, μὴ ἔχουσαν σχέσιν μὲ τὸν πραγματικὸν συμβολισμὸν τῆς ἀκακίας, ὅστις, λέγει, συνδέεται στενῶς μὲ τὸ δόγμα τῆς ἀναστάσεως.

Ὁ Mackey ἐξ ἄλλου γράφει τὰ ἑξῆς:

«Καθὼς ἡ ἐξαφανιζομένη φύσις τοῦ ἄνθους, τὸ ὁποῖον θάλλει καὶ μαραίνεται, μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν μεταβατικὴν φύσιν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, οὕτω καὶ ἡ διηνεκὴς ἀνανέωσις τοῦ ἀειθαλοῦς δένδρου, τὸ ὁποῖον ἀδιακόπως μᾶς παρουσιάζει τὴν ὄψιν τῆς νεότητος καὶ τῆς ζωτικότητος, δύναται νὰ παραβληθῇ μὲ τὴν πνευματικὴν ἐκείνην ζωήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ψυχὴ ἐλευθερουμένη ἀπὸ τὸ φθαρτὸν περίβλημα τῆς σαρκός, θὰ ἀπολαύσῃ αἰώνιον ἔαρ καὶ ἀθάνατον νεότητα. Οὕτω, κατὰ τὴν ἐπιβλητικὴν ἐπιμνημόσυνον τελετὴν τοῦ Τάγματος ἡμῶν, δηλοῦται ὅτι ἡ ἀκακία εἶναι τὸ ἔμβλημα τῆς πίστεώς μας εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Δι' αὐτοῦ μᾶς ὑπομιμνήσκεται, ὅτι ἔχομεν ἐντὸς ἡμῶν κάτι τὸ ἀθάνατον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιζήσῃ τοῦ τάφου καὶ οὐδέποτε θὰ ἀποθάνῃ».

Παρόμοιος συμβολισμὸς εὑρίσκεται ὑπάρχων εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς ἐποχὰς καὶ ὅλους τοὺς λαούς. Ἀρχαῖον πράγματι ἔθιμον—ὑφιστάμενον καὶ σήμερον πολλαχοῦ—ἐπέβαλεν εἰς τοὺς πενθοῦντας νὰ κρατοῦν κατὰ τὰς ἐκφορὰς τῶν νεκρῶν κλάδους ἀειθαλῶν φυτῶν, συνήθως κέδρου ἢ κυπαρίσσου, τοὺς ὁποίους κατέθετον ἀκολούθως ἐπὶ τοῦ τάφου. Ὁ Potter εἰς τὸ βιβλίον «Ἀρχαιότητες τῆς Ἑλλάδος» (σελ. 569) γράφει ὅτι οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχον συνήθειαν νὰ καλύπτουν τοὺς τάφους μὲ χόρτα καὶ ἄνθη.

Ἄνθη ἀμαράνθου καὶ μυρσίνης ἰδίως ἐθεωροῦντο εὐπρόσδεκτα ὑπὸ τῶν νεκρῶν. Ὁ Ραγκὸν γράφει σχετικῶς, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἀντικατέστησαν κατὰ τὰς πενθίμους αὐτῶν τελετὰς ὅλα τὰ ἄλλα φυτὰ διὰ τῆς ἀκακίας, διότι τὴν ἐπίστευον ἄφθαρτον, μὴ ὑποκειμένην εἰς φθορὰν ἐξ ἐντόμων ἢ παρασίτων καὶ ὡς ἐκ τούτου συμβολίζουσαν τὴν ἄφθαρτον φύσιν τῆς ψυχῆς. Ἐκ τούτου ὅθεν καὶ τὸ ἔθιμον, κατὰ τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ταφὴν Τέκτονος οἱ Ἀδ.˙. ρίπτουν κλάδους ἀκακίας ἐπὶ τοῦ τάφου, ὡς καὶ ἡ τοποθέτησις κλάδου ἀκακίας ὡς ἐμβλήματος ἀθανασίας μεταξὺ τῶν συμβόλων τοῦ τεκτ.˙. ἐκείνου βαθμ.˙., τοῦ ὁποίου ὁλόκληρος ἡ λειτουργία σκοπὸν ἔχει νὰ διδάξῃ τὴν μεγάλην ἀλήθειαν, «ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ρυθμιζομένη ὑπὸ τῆς ἠθικῆς, τῆς πίστεως καὶ τῆς δικαιοσύνης θὰ ἀνταμειφθῇ κατὰ τὴν ὑστάτην ὥραν διὰ τῆς προσδοκίας τῆς αἰωνίου ὀλβιότητος».

Οὕτω, γράφει ὁ Δρ. Ὄλιβερ, ὅταν ὁ Διδ.˙. Τέκτ.˙, ἀνακράζῃ «τὸ ὄνομά μου εἶναι ἀκακία», εἶναι ὡς νὰ λέγῃ: «εὑρέθην ἐντὸς τοῦ τάφου, ἐθριάμβευσα αὐτοῦ, ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, καὶ ἀναγεννηθεὶς διὰ τῆς πράξεως ταύτης, ἀπέκτησα δικαίωμα ἐπὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς (Landmarks, II 151).

Ὁ A. Waite θεωρεῖ τὴν ἀκακίαν ὡς εἰκονικὴν παράστασιν τῆς ἐσωτέρας μας φύσεως, ὅπως εἶναι καὶ τὸ Ἑρμητικὸν Ρόδον. «Ὅπως, γράφει, τὰ ὡραῖα ἄνθη τῆς ἀκακίας ἀνοίγουν διαδοχικῶς, ἕως ὅτου ὅλος ὁ κλάδος καλυφθῇ καὶ κλίνῃ κατάφορτος, οὕτω ἐκ μιᾶς μόνον ρίζης ἀναθάλλουν καὶ ἀκτινοβολοῦν πρὸς τὰ ἔξω αἱ δυνάμεις τοῦ ἐσωτέρου μας κέντρου. Ὅπως ἡ ζωὴ τῶν νεαρῶν πελεκάνων τοῦ μύθου διετηρήθη διὰ τῆς αὐτοθυσίας τοῦ γεννήτορος, οὕτω καὶ αἱ ἐξωτερικαί μας δυνάμεις τρέφονται ἐκ τοῦ ἐντὸς ἡμῶν ὑπάρχοντος πνεύματος· οὕτω ἐκ τῶν ἔνδον συντηρεῖται ἡ ζωὴ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὅπως ὁ ἐσωτερικὸς ἄνθρωπος εἶναι μεγαλύτερος τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰς ἡλικίαν, αἱ δυναμικότητές μας εἶναι μεγαλύτεραι τῶν πράξεών μας. Ἡ ἀκακία ἐκπροσωπεῖ τὸ ἐν τῇ φύσει ἡμῶν ἐνυπάρχον ἀθάνατον μέρος. Ὅταν ἐφυτεύθη διὰ νὰ σημειώσῃ τὸ μέρος τῆς ἀναπαύσεως, ὅπου ἔκειτο πᾶν ὅ,τι ἦτο φθαρτόν, ἐμαρτύρει συγχρόνως ὅτι ὁ Διδ.˙. ἔζη, ἐδίδασκε δ' ἐν ταὐτῷ καὶ τί οὗτος ἐσήμαινεν: ὁ Λόγος ἦτο φυλαγμένος κάπου καὶ θὰ ἀπεδίδετο κάποτε διὰ τοῦ χρόνου ἢ τῶν περιστάσεων, καὶ ὅτι μετὰ τὰ σκιασμένα φῶτα τῆς εἰκονικῆς ἀναστάσεως θὰ ἤρχετο τὸ φῶς τῆς ἀνατολῆς, ὁ λαμπρὸς ἑωθινὸς ἀστήρ, ἀγγέλλων τὴν ἐν πνεύματι ἀνάστασιν ἐν τῷ πραγματικῷ καὶ ἀφθάρτῳ ἀνθρώπῳ».

2) ***Σύμβολον ἁγνότητος.***—Ἡ ἑλληνικὴ λέξις «ἀκακία» σημαίνει τὴν ἁγνότητα, τὴν ἔλλειψιν κακίας. Ὑπὸ τὴν σημασίαν αὐτήν, γράφει ὁ Mackey, ὁ συμβολισμὸς ἀπευθύνεται πρὸς ἐκεῖνον, ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ὁποίου ἐφυτεύθη ἡ ἀκακία καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἐνάρετος διαγωγή, ἡ ἀκεραιότης τοῦ βίου καὶ ἡ πίστις ἐτέθησαν πάντοτε ὡς ὑποδείγματα εἰς τοὺς Τέκτονας, καλουμένους διὰ τοῦ συμβόλου νὰ ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμά του. Ὁ Hutchinson, φανταζόμενος ὅτι ὁ βαθμ.˙. τοῦ Διδ.˙. εἶναι βαθμὸς χριστιανικός, συμβολίζων τὴν ἐξύψωσιν τοῦ χριστιανικοῦ καθαρμοῦ μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ μωσαϊκοῦ, γράφει, ὅτι τὰ ἁμαρτήματα καὶ ἡ διαφθορὰ τοῦ παλαιοῦ νόμου καὶ τῶν λειτουργῶν τοῦ ἰουδαϊκοῦ βωμοῦ εἶχον ἀποκρύψει τὴν θρησκείαν ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες τὴν ἀνεζήτουν καὶ ὅτι αὕτη ἀνευρίσκετο μόνον ἐκεῖ ὅπου ἐκρατήθη ἡ ἀθῳότης καὶ ὑπὸ τὸ λάβαρον τοῦ θείου Ἀμνοῦ (Spirit of Masonry, σελ. 99).

«Χωρὶς νὰ υἱοθετήσωμεν τὴν αἵρεσιν αὐτήν, προσθέτει ὁ Mackey, εὑρίσκομεν πολλοὺς λόγους, ὅπως θαυμάσωμεν τὰς ἰδιότητας τῆς ἑλληνικῆς σημασίας τῆς λέξεως ἀκακία, ἐφαρμοζομένας ἐπὶ ἐκείνου, οὗ-

τινος ἡ ἱστορία ἐν τῷ τάγματι ἡμῶν συνδέεται στενῶς μὲ τὴν ἀκακίαν...»

3) *Σύμβολον μυήσεως*.—Ὁ Mackey ἐπίσης θεωρεῖ ὡς πρωταρχικὸν συμβολισμὸν τῆς ἀκακίας, τὸν τῆς μυήσεως. «Εἰς ὅλας τὰς ἀρχαίας μυήσεις, γράφει, καὶ τὰ θρησκευτικὰ μυστήρια ὑπῆρχε πάντοτε ἰδιαίτερον φυτόν, τὸ ὁποῖον καθιεροῦτο διὰ τῆς ἐσωτερικῆς του σημασίας καὶ κατελάμβανε σημαντικὴν θέσιν κατὰ τὰς τελετὰς τοῦ δόγματος, οὕτως ὥστε ἐν τέλει τὸ φυτὸν αὐτὸ διὰ τῆς διαρκοῦς του χρήσεως νὰ θεωρῆται ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ σύμβολον τῆς μυήσεως. Ἱερὰ φυτὰ ὑπῆρξαν: ὁ θρίδαξ (μαροῦλι) εἰς τὰ Ἀδώνια μυστήριά, ὁ λωτὸς εἰς τὰς Βραχμανικὰς τελετὰς τῶν Ἰνδιῶν, μεταφερθεὶς ἐκεῖθεν εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ὅμως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἡ ἐρείκη, ὁ ἰξὸς (mistletoe) εἰς τὰ Δρυϊδικὰ Μυστήρια καὶ ἡ μυρσίνη εἰς τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικά.

Οὕτω ἡ ἀκακία περικλείει ἐν ἑαυτῇ καὶ τοὺς τρεῖς συμβολισμοὺς τῆς ἀθανασίας, τῆς ἀγνότητος καὶ τῆς μυήσεως, οἵτινες ὅμως συνδέονται στενῶς μεταξύ των. Διὰ τοῦ ἑνὸς μόνου αὐτοῦ συμβόλου διδασκόμεθα, ὅτι κατὰ τὴν μύησιν τῆς ζωῆς, ἐμβληματικὴ τῆς ὁποίας εἶναι ἡ μύησις τοῦ γ' βαθμ.˙., ἡ ἀγνότης δέον ἐπί τινα χρόνον νὰ μείνῃ ἐνταφιασμένη, ἕως ὅτου διὰ τοῦ λόγου τοῦ Μ.˙. Α.˙. Τ.˙. Σ.˙. κληθῇ εἰς εὐδαίμονα ἀθανασίαν. Ὅταν συνδυάσωμεν πάντα ταῦτα, θὰ ἴδωμεν ὅτι εἰς τὸ μικρὸν καὶ φαινομενικῶς ἀσήμαντον αὐτὸ σύμβολον, τὸ ὁποῖον ὅμως πράγματι εἶναι σημαντικώτατον εἰς τὴν Τεκτονικὴν Ἐπιστήμην, εὑρίσκομεν μίαν θαυμασίαν ὑπόδειξιν ὅλων τῶν μυστηρίων τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, τοῦ χρόνου καὶ τῆς αἰωνιότητος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 1 (τόμ. Α'. σελ. 10) 2, 3 (τόμ. Α' σελ. 1). 7, 33 (1885, σελ. 148) καὶ 34 (1927. σελ. 424—426). Ἐπίσης: Dr. FREDERICK DALCHO: Orations on Free Masonry. Dublin 1808.—SIR HENRY BLOUNT: A voyage into the Levant. London 1664.—SADENSTCÜKER: Waldgeschiechte der Alten (II, 60).

Ἀκακία (Acacia). Τίτλος πολλῶν ἐλευθεροτεκτονικῶν περιοδικῶν. Τούτων σπουδαιότερα: α') ἡ ἐν Παρισίοις ἀπὸ τοῦ 1905 ἀνελλιπῶς μέχρι σήμερον ἐκδιδομένη ὑπὸ τῆς Μεγ.˙. Ἀνατ.˙. τῆς Γαλλίας μηνιαία ἐπιθεώρησις τῶν τεκτονικῶν, κοινωνιολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν σπουδῶν. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο κυκλοφορεῖ ἐλευθέρως καὶ παρὰ τοῖς μὴ μεμυημένοις, σκοπὸν ἔχον, ὅπως διὰ τῶν ἐλευθεροτεκτονικῶν διδαγμάτων μορφώσῃ τὴν ἔξω κοινωνίαν. Συμπλήρωμα τῆς «Acacia» εἶναι τὸ μηνιαῖον περιοδικὸν «Sous le triangle» (Ὑπὸ τὸ τρίγωνον), τὸ ὁποῖον εἶναι αὐστηρῶς τεκτονικὸν καὶ ἀποστέλλεται δωρεὰν εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Acacia», τοὺς πιστοποιοῦντας τὴν τεκτονικήν των ἰδιότητα δι' ἐγγράφου τῆς τεκτονικῆς ἀρχῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγονται. β') ἡ «Acacia, Rivista Masonica» ἐπίσημον ὄργανον τῆς Μεγάλης Στ.˙. τοῦ Πόρτο - Ρίκο. γ') ἡ ἐν Ρώμῃ τῆς Ἰταλίας ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου 1908 μέχρι τοῦ 1911 μηνιαία τεκτονικὴ ἐπιθεώρησις μὲ τὸ μηνιαῖον συμπλήρωμά της Bolletino del Rito Simbolico. Βλ. βιβλ. 7 καὶ 31 (ἔτ. Ε', 1927, σελ. 426).

ἀκακιανὸς (Acacian). — Ὅρος παραγόμενος ἀπὸ τὴν λέξιν «ἀκακία» καὶ σημαίνων Τέκτονα, ὁ ὁποῖος ζῶν ἐν αὐστηρᾷ ὑπακοῇ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἀδελφότητος, εἶναι ἀγνὸς καὶ ἄκακος. Ὁ ὅρος ἐχρησιμοποιήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Hutchinson, εἰς τὸ βιβλίον του «Spirit of Masonry» (Τὸ πνεῦμα τοῦ Τεκτονισμοῦ), ληφθείσης ὑπ' ὄψιν τῆς ἑλληνικῆς σημασίας τῆς λέξεως «ἀκακία».

Ὁ τεκτονικὸς ὅρος «ἀκακιανὸς» δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὴν γνωστὴν χριστιανικὴν αἵρεσιν τῶν «Ἀκακιανῶν» τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων, οἵτινες ὠνομάσθησαν οὕτω ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἐπισκόπου Καισαρείας Ἀκακίου, ἢ καὶ τὴν μετέπειτα τοιαύτην τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀκακίου. Βλ. βιβλ. 1 (τόμ. Α', σελ. 12).

Ἀκακίας ἀδελφότητες. (Acacia Fraternities). Ἀμερικανικαὶ τεκτονικαὶ ἑνώσεις τῶν ἀνωτέρων σχολῶν, ἀποτελούμεναι ἀπὸ Ἐλευθεροτέκτ.˙. Διδασκ.˙., ἔχοντας σχέσιν μὲ Πανεπιστήμια καὶ Κολλέγια (κυρίως καθηγητὰς καὶ σπουδαστάς). Σκοπός των εἶναι ἡ συντήρησις τῶν οἴκων τῶν σπουδαστῶν. Ἡ πρώτη Ἀδελφότης Ἀκακίας ἱδρύθη τῷ 1904 εἰς τὸ Κρατικὸν Πανεπιστήμιον τοῦ Michigan. Κατὰ τὸ ἔτος 1929 αἱ Ἀδελφότητες Ἀκακίας ἠρίθμουν 32 περιστύλια μετὰ πλέον τῶν 7000 μελῶν καὶ περιουσίας 500,000 δολλαρίων. Τὰ περιστύλια εἶναι ἡνωμένα εἰς Μέγα Κογκλάβιον. Βλ. Βιβλ. 7.

ἄκανθος. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν ἀκανθιδῶν, περιλαμβάνον 14 εἴδη. Τὰ γνωστότερα, περιγραφόμενα καὶ ὑπὸ τοῦ Διοσκορίδου, εἶναι ἡ *ἄκανθος ἡ ἁπαλὴ* ἢ *ἀνάκανθος* (*ἑρπάκανθα* τοῦ Διοσκ.) μὲ πλατέα, εὐλύγιστα καὶ ἀκανθωτὰ σαρκώδη φύλλα καὶ ἡ *ἀκανθώδης*, (*ἀγρέα* τοῦ Διοσκ.) Τὸ εἶδος *ἄκανθος ἡ ἁπαλή*, κατέστη πασίγνωστον ἐκ τῆς παραδόσεως, ἡ ὁποία ἀποδίδει εἰς αὐτὸ τὴν γνωστὴν καὶ ἔξοχον εἰς χάριν καὶ λεπτότητα διακόσμησιν τῶν κιονοκράνων τοῦ Κορινθιακοῦ ρυθμοῦ (Βιτρούβιος IV, 1). Διὰ τοῦτο καὶ τὸ κάτωθεν τοῦ ἄβακος μέρος τοῦ κιονοκράνου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει κάνιστρον καὶ περιβάλλεται ὑπὸ διπλῆς σειρᾶς φύλλων τοῦ φυτοῦ τούτου, καλεῖται ἄ κ α ν θ α.

Ἡ σχετικὴ παράδοσις, γνωστὴ εἰς τοὺς Τέκτ.˙., ἔχει ὡς ἑξῆς: Ἐπὶ τοῦ τάφου Κορινθίας νεάνιδος ἡ τροφός της εἶχε τοποθετήσῃ κάνιστρον κεκαλυμμένον μὲ πλίνθον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔθεσε τὰ κοσμήματά της. Τὸ κάνιστρον εἶχε στηριχθῆ ἐπὶ τῆς ρίζης ἀκάνθου, ἡ ὁποία ἀργότερον ἐβλάστησε καὶ περιέβαλε πανταχόθεν τὸ κάνιστρον διὰ τῶν φύλλων της. Ἡ πλίνθος ὅμως, ἡ καλύπτουσα τὸ κάνιστρον, ἠνάγκασε τοὺς κλάδους καὶ τὰ φύλλα τῆς ἀκάνθου νὰ καμφθῶσιν εἰς σπείρας καὶ ἕλικας. Ὁ ἀρχιτέκτων Καλλίμαχος διερχόμενος ἐκεῖθεν καὶ ἰδὼν τοῦτο τυχαίως, ἐνεθουσιάσθη τόσον, ὥστε ἔσπευσε νὰ τὸ ἐφαρμόσῃ ἀμέσως εἰς τὸ κιονόκρανον, δημιουργήσας οὕτω ἕνα νέον ρυθμόν, τὸν Κορινθιακόν.

Ὁ Dudley εἰς τὴν «Ναολογίαν» του (Naology) ἐκφράζει τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ἄκανθα εἶναι ὁ λ ω τ ὸ ς τῶν Ἰνδῶν καὶ Αἰγυπτίων, συμβολίζει δὲ τὴν κοπιώδη, ἀλλ' ἀποτελεσματικὴν προσπάθειαν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κόσμου. Κατ' αὐτὸν κοινὸς εἶναι ὁ συμβολισμὸς τῆς ἀκάνθου καὶ τοῦ λωτοῦ. (βλ. λέξ. *Κορινθιακὸς ρυθμὸς* καὶ *λωτός*).

ἀκανόνιστος. Βλ. *κανονικός*.

ἀκατέργαστος λίθος. Βλ. *λίθος*.

ἀκοή. Μία ἐκ τῶν πέντε αἰσθήσεων, μεγίστης διὰ τοὺς τέκτ.˙. σημασίας, διότι δι' αὐτῆς διδασκόμεθα ὅταν εἴμεθα ἀμόρφωτοι, δι' αὐτῆς εἰδοποιούμεθα, ὅταν κινδυνεύωμεν, δι' αὐτῆς λαμβάνομεν συμβουλὰς ὅταν σφάλλωμεν καὶ ἀκούομεν τὴν ἐπίκλησιν τοῦ κινδυνεύοντος ἀδελφοῦ μας. Ἄνευ τῆς αἰσθήσεως αὐτῆς ὁ Τέκτ.˙. θὰ ἠμποδίζετο εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του· ἕνεκα τούτου καὶ ἡ κωφότης, κατὰ τὸν Mackey, ἀποτελεῖ ἐμπόδιον πρὸς μύησιν.

ἄκουε, βλέπε, σίγα. (Audi, Vide, Tace). Ρητόν, ἀποτελοῦν εἰς ὅλας τὰς φιλολογίας τοῦ κόσμου παροιμιώδη κανόνα τῆς ζωῆς, συχνὰ δὲ τιθέμενον λατινιστὶ ἐπὶ τεκτονικῶν ἐγγράφων ἢ μεταλλίων. Καθιερώθη ὡς ρητὸν ὑπὸ τῆς Ἡνωμένης Μεγ.˙. Στ.˙. τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἑνώσεως τῶν «Ἀρχαίων» μὲ τοὺς «Νέους» ἐν ἔτει 1813 (βλ. *Ἀγγλία)*.

ἀκούσματα (τά). Λέξεις ἢ φράσεις, χρησιμοποιούμεναι ὑπὸ τῶν μυστῶν ἀρχαίων τινῶν μυστηρίων, ἀκατάληπτοι διὰ τοὺς ἀμυήτους καὶ χρησιμεύουσαι, ὅπως ὁ ἀκούων ἀναγνωρίσῃ τὸν συλλαβίζοντα ἢ δι' ἐρωταποκρίσεως προφέροντα αὐτὰς ὡς μύστην, ἀνήκοντα εἰς τὸ τάγμα του. Ἀρχικῶς δηλ. ἐπεῖχον τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἔχουν ἐν τοῖς σημερινοῖς μυστηρίοις αἱ διάφοροι λέξεις ἀναγνωρίσεως.

Ὁ Πυθαγόρας ἐταύτισε τὰ ἀκούσματα καὶ πρὸς τὰ σύμβολά του, ὁ δ' Ἀνδροκύδης ὁ Πυθαγόρειος καὶ

ὁ Ἀναξίμανδρος ὁ νεώτερος ἔγραψαν ἐγχειρίδια ἀλληγορικῆς ἑρμηνείας τῶν ἀκουσμάτων τούτων, τὰ ὁποῖα ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον τοῦ Πυθαγορείου βαθμοῦ τῶν *Ἀκουσματικῶν* (βλ. λ.). (Πλείονα βλ. Διογένους Λαερτίου βίος Πυθαγόρου. Ἔκδ. A. Delatte, Βρυξέλλαι 1922).

Ἀκουσματικοί. Ἡ πρώτη τάξις (ἡ τῶν μαθητῶν) τῶν Πυθαγορείων, οἱ ὁποῖοι ὑπεβάλλοντο εἰς πενταετῆ σιγήν, περιοριζόμενοι μόνον νὰ ἀκούουν καὶ νὰ διδάσκωνται (Κλήμ. Ἀλ. 246, Ἰάμβλ.). Κατὰ τὸν Πορφύριον, εἰς αὐτοὺς παρείχοντο μόνον στοιχειώδεις γνώσεις διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας, μετὰ δὲ τὴν λῆξιν τῆς πενταετοῦς θητείας των ἐπροβιβάζοντο εἰς τὸν βαθμὸν τῶν Μαθηματικῶν (βλ. *Πυθαγόρας*).

Εἰς παλαιὰ Τεκτ.·. τυπικά, ἀλλὰ καὶ σήμερον, ἀπαγορεύεται ἐπίσης εἰς τοὺς μαθ.·. Τέκτ.·. νὰ ὁμιλῶσιν ἢ λαμβάνουν μέρος εἰς συζητήσεις, ὑποχρεουμένους ἁπλῶς νὰ ἀκούουν μόνον, ἐφ' ὅσον ἡ τεκτονικὴ των μόρφωσις εἶναι ἀκόμη ἐντελῶς περιωρισμένη.

ἀκρόασις μὲ κεκαλυμμένους ὀφθαλμοὺς (Audition sous le bandeau). Δοκιμασία τῶν ὑποψηφίων εἰς τὰς γαλλικὰς στοὰς πρὸ τῆς διεξαγωγῆς τῆς ψηφοφορίας διὰ τὴν ὁριστικὴν εἰσδοχήν των. Ὁ ὑποψήφιος, ὁδηγεῖται μὲ σκεπασμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν τόπον τῆς συνεδριάσεως τῶν μελῶν τῆς Στοᾶς καὶ δοκιμάζεται, ὑποβαλλομένων αὐτῷ πολλῶν ἐρωτήσεων. Βλ. βιβλ. 7.

ἀκρογωνιαῖος λίθος. Οὕτω καλεῖται ὁ πρῶτος θεμέλιος λίθος τῆς γωνίας καὶ γενικώτερον ὁ λίθος, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται κατὰ τὰ ἄκρα τῶν δύο τοίχων παρὰ τὴν ἀκμὴν τῆς συναντήσεώς των.

Εἰς τὰ Τεκτονικὰ κτίρια ὁ λίθος οὗτος τοποθετεῖται νῦν εἰς τὴν Β. Α. γωνίαν, ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἐτηρεῖτο παλαιότερον. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τοὺς νόμους τῆς οἰκοδομικῆς θεωρεῖται ὡς ὁ σημαντικώτερος λίθος ἑνὸς κτιρίου, διὰ τοῦτο εἰς τὴν Ἐλ.·. Τεκτ.·. ἡ κατάθεσις αὐτοῦ τελεῖται μετὰ μεγίστης ἐπισημότητος, ὡς ἐνέχουσα καὶ συμβ.·. σημασίαν, ὑπάρχει δὲ καὶ εἰδικὸν τυπικὸν διὰ τὴν τελετὴν ταύτην.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ κατάθεσις τοῦ θεμελίου λίθου μεγάλων οἰκοδομῶν ἐτελεῖτο ἐπίσης μεγαλοπρεπῶς. Ἰδέαν τῶν τελετῶν αὐτῶν παρέχει ἡμῖν ὁ Τάκιτος εἰς τὴν ἀφήγησίν του τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ Καπιτωλίου.

Ὁ συμβολισμὸς τῆς καταθέσεως τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου κατὰ τὸ Ἐλευθεροτεκτονικὸν τυπικὸν εἶναι πλήρης ἐννοιῶν, σχετιζομένων μὲ τὸ σχῆμα αὐτοῦ, τὴν θέσιν του, τὴν μονιμότητα καὶ τὴν καθιέρωσίν του.

Καὶ ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ ὁ λίθος οὗτος δέον νὰ εἶναι κῦβος. Ἑκάστη τετράγωνος ἐπιφάνειά του συμβολίζει τὴν ἠθικήν, τὸ δὲ κυβικὸν σχῆμα του τὴν ἀλήθειαν. Ἡ θέσις τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου ὁρίζεται, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, μεταξὺ τοῦ Βορρᾶ, τόπου τοῦ σκότους, καὶ τῆς Ἀνατολῆς, τόπου τοῦ φωτός· Ἡ θέσις αὐτή, κατὰ τὸν A. Mackey, συμβολίζει τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν πρόοδον ἀπὸ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς καὶ ἀπὸ τῆς ἀγνοίας εἰς τὴν γνῶσιν. Ἡ μονιμότης καὶ ἡ ἀντοχὴ τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου, ὁ ὁποῖος διατηρεῖται ἐπὶ μακρότατον χρόνον καὶ μετὰ τὴν κατερείπωσιν τοῦ οἰκοδομήματος, τοῦ ὁποίου ἀπετέλεσε τὸ θεμέλιον, ὑπομιμνήσκουν εἰς τὸν Ἐλ.·. Τέκτ.·. ὅτι, ὅταν ἡ γηΐνη κατοικία του θὰ ἔχῃ ἐρειπωθῇ, αὐτὸς ἔχει ἐντός του ἓν ἀσφαλὲς θεμέλιον αἰωνίου ζωῆς—ἕνα ἀκρογωνιαῖον λίθον ἀθανασίας—μίαν ἐκπόρευσιν τοῦ θείου Πνεύματος, τοῦ διαχύτου εἰς ὅλην τὴν Φύσιν, ἡ ὁποία ἐπιζῇ φυσικὰ τοῦ τάφου καὶ ἀνεγείρεται θριαμβεύουσα καὶ αἰωνία ὑπεράνω τῆς παρακμαζούσης κόνεως τοῦ θανάτου καὶ τῶν τάφων.

Κατὰ τὴν κατάθεσίν του ὁ θεμέλιος λίθος ἐξετάζεται προσεκτικῶς διὰ τῶν ἀναγκαίων ἐργαλείων τῆς οἰκοδομῆς, τοῦ γνώμονος, τῆς στάθμης καὶ τοῦ νήματος—σημαντικῶν ἐπίσης συμβόλων—καὶ ἀκολούθως ἀνακηρύσσεται ὡς εὐθύς, ἀκριβὴς καὶ ἄξιος ἐμπιστοσύνης.

Οὕτως ὁ Ἐλ.·. Τέκτων διδάσκεται, ὅτι αἱ ἀρεταί του ὑπόκεινται εἰς δοκιμασίας, καὶ θὰ ὑποβληθοῦν εἰς κόπους καὶ θὰ συναντήσουν ἀντιξόους περιστάσεις, πρὶν ἢ ἀνακηρυχθοῦν ὑπὸ τοῦ Διδ.·. Οἰκοδόμου τῶν ψυχῶν ὡς ὑλικὰ κατάλληλα διὰ τὸ πνευματικὸν οἰκοδόμημα τῆς αἰωνίου Ζωῆς, ἁρμόζοντα ὡς «ζῶντες λίθοι» διὰ τὸν οἶκον ἐκεῖνον τὸν ἀχειροποίητον, τὸν αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Τέλος κατὰ τὴν κατάθεσιν ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος ραντίζεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του μὲ κόκκους σίτου, οἶνον καὶ ἔλαιον, ἐμβλημάτων τροφῆς, ἀναψυχῆς καὶ χαρᾶς, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν ἀνταμοιβὴν τῆς πιστῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος.

Ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος δὲν φαίνεται χρησιμοποιηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων λαῶν. Εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην μόνον, ἡ ἑβραϊκὴ λέξις «ἔμπεν πινὰχ» (λίθος γωνίας) ὑπονοεῖ πάντοτε ἕνα πρίγκιπα ἢ ὑψηλήν τινα προσωπικότητα, διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ Εὐαγγελισταὶ κατόπιν τὴν χρησιμοποιοῦν, ἀποκαλοῦντες τὸν Ἰησοῦν «ἀκρογωνιαῖον λίθον».

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν συμβολισμὸν σημαίνει τὸν ἀληθῆ Τέκτονα καὶ διὰ τοῦτο λέγει ὁ Mackey, εὐθὺς μετὰ τὴν μύησίν του, ὁ νεοφώτιστος μαθ.·. τοποθετεῖται ἐκεῖ ὅπου ἀκριβῶς ἐκπροσωπεῖ τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ, 1, 2, 7. Ἐπίσης : OLIVER : Signs and Symbols (*σελ. 225*).

Ἀκρόπολις. 1) Στοά, ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλ.·. ἐν Ἀθήναις ὑπ' ἀρ. 15 ὑπὸ τῶν ἀδ.·. Γερμανῶν Τεκτόνων ἐν ἔτει 1888. Ὁ πρῶτος Σεβ.·. αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ αἰδ.·. Θ. δὲ Χελδράϊχ. Ἡ Στοὰ εὑρίσκεται σήμερον ἐν ὕπνῳ.

2) Στοά, ἱδρυθεῖσα τῇ 23 Μαρτίου 1929 ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ. Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 84. Συσταθεῖσα κατ' ἀρχὰς κυρίως ὑπὸ μελῶν τῆς Σ.·. Στ.·. «*Σκεντέρμπεης*» (βλ. λ.), κατώρθωσεν ἐντὸς τριετίας νὰ συγκεντρώσῃ πολλὰ μέλη—διακεκριμένους ἐπιστήμονας, ἀρεοπαγίτας, καὶ ἄλλους ἀνωτέρους δικαστικούς, βουλευτάς, ἰατρούς, στρατηγούς, ἀνωτέρους ἀξιωματικούς, δημοσίους καὶ ἰδιωτικοὺς ὑπαλλήλους, ἐμπόρους, κ. τ. λ.

Σεβ.·. τῆς Στ.·. διετέλεσαν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της ὁ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν Ἀδ.·. Γεώργ. Βιτσαξῆς, καὶ οἱ ἀδ.·. Πολύβιος Στεφανόπουλος 1947-49 Ἰωάννης Βοΐλας 1949-50 καὶ Πολύβιος Στεφανόπουλος 1950-51.

Ἄκτα Λατομόρουμ (Acta Latomorum). Ὑπὸ τὸν λατινικὸν αὐτὸν τίτλον (= Ἔργα τῶν Λατόμων) καὶ μὲ ὑποσημείωσιν γαλλιστὶ « ἡ χρονολογικὴ ἱστορία τῆς Γαλλικῆς καὶ ξένης Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς κ.τ.λ.» ὁ Κλαύδιος Ἀντώνιος Τορὺ (Thory) ἐξέδωκεν ἐν Παρισίοις τῷ 1815 δίτομον ἔργον περιλαμβάνον τὰ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα γεγονότα τοῦ Τάγματος ἀπὸ τῶν πρώτων ἀσαφῶν χρόνων τῆς ὑπάρξεώς του μέχρι τοῦ ἔτους 1814. Τὸ ἔργον τοῦτο περιέχει μεταξὺ ἄλλων : τὴν διαδοχὴν τῶν Μεγ.·. Διδ.·., κατάλογον δογμάτων, βαθμῶν καὶ μυστικῶν σωματείων ὅλων τῶν χωρῶν τῆς γῆς, βιβλιογραφίαν τῶν κυριωτέρων Ἐλευθεροτεκτονικῶν συγγραμμάτων, τῶν ἐκδοθέντων ἀπὸ τοῦ 1723 καὶ τέλος παράρτημα, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ συγγραφεὺς ἔχει συγκεντρώσῃ πλῆθος σπανίων καὶ σημαντικῶν Τεκτονικῶν ἐγγράφων. Ὁ Lenning ἀναφέρει, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ἀναντιρρήτως τὸ ἐπιστημονικώτερον ἐξ ὅσων ποτὲ παρήγαγε ἡ Γαλλικὴ φιλολογία περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ὁ Mackey ἐν τούτοις φρονεῖ, ὅτι ὁ Τορὺ ἔχει περιπέσῃ εἰς πολλὰς ἱστορικὰς ἀνακριβείας ὅσον ἀφορᾷ τὸν Ἀγγλικὸν καὶ Ἀμερικανικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, αἱ ὁποῖαι χρήζουν διορθώσεως (βλ. λέξ: *Τορύ*). Παρὰ ταύτας ὅμως, λέγουν οἱ Lennhoff—Posner τὸ ἔργον εἶναι μεγάλης μονίμου σημασίας. Βλ. βιβλ. 1,7.

Ἀκτῖνες. (Αἱ ἑπτὰ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου). Βεδικὴ ἔκφρασις, ὑποδηλοῦσα τὰς ἑπτὰ ἐξελικτικὰς δυνάμεις τῆς φύσεως, προσωποποιημένας ὑπὸ τὰ ὀνόματα Ἰνσούμα, Χαρικέσα, Βισβακαρμάν, Βισβά—τρυαρχάς, Σανναβάς, Σάρβα—βαζοὺ καὶ Σβαράζ.

ἀκτινοβόλος ἀστὴρ ἢ *φλογοβόλος ἀστὴρ* (Étoile flamboyante. Blazing Star. Flammender Stern). Ἀστήρ, φέρων πέντε ὀδόντας ἐντὸς στεφάνου ἀκτίνων καὶ ἐν τῷ μέσῳ τὸ γράμμα G ἢ Γ. Εἶναι ἓν ἐκ τῶν γενικῶς συνειθιζομένων, ἐν ταυτῷ ὅμως καὶ σημαντικωτέρων, συμβόλων τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·. . Ἐμφανίζεται εἰς διαφόρους βαθμοὺς καὶ ἀποτελεῖ κατὰ τὸν Hutchinson *«τὸ πρῶτον καὶ ὕψιστον ἀντικείμενον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπιβάλλεται νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχήν μας ἐντὸς Σ.·.»*

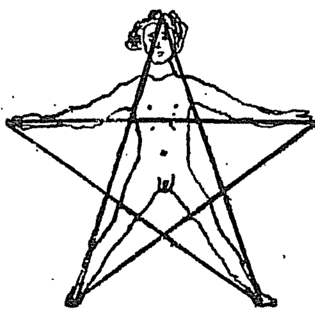
Κατὰ τὸν Mackey τὴν σημασίαν του αὐτὴν ὀφείλει κατὰ πρῶτον μὲν εἰς τὴν διαρκῆ χρῆσιν του ὡς τεκτ.·. συμβόλου καὶ κατὰ δεύτερον εἰς τὴν πανσρ χαίαν του καταγωγήν.

Ἡ δ' εὐρυτάτη αὐτοῦ χρῆσις εἰς τὰ διάφορα τεκτ.·. τυπικὰ προσέδωσεν αὐτῷ διαφόρους συμβολικὰς ἐννοίας, ἐνῷ μία καὶ μόνη εἶναι ἡ πραγματικὴ του σημασία, τὴν ὁποίαν ἀνευρίσκει τις εἰς ἀνωτ.·. φιλοσοφ.·. βαθμ.·..

Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ σύμβολον τοῦτο διδάσκεται εἰς τὸν Α' βαθμ.·., ἐν Γερμανίᾳ ὅμως καὶ ἄλλαις χώραις δίδεται εἰς τὸν Β' βαθμ.·..

Ὁ Oswald Wirth χαρακτηρίζει ὡς ἑξῆς τὸ σύμβολον τοῦτο:

Ὁ Ἀστ.·., ὁ ὁποῖος ἀποκαλύπτεται εἰς τὸν Ἑτ.·., ἀφοῦ οὗτος ἐξέλθῃ νικητὴς ἀπὸ τὴν ἕλξιν τῶν στοιχείων, εἶναι ὁ Ἀστ.·. τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ἔχει πέντε ἀκτῖνας, αἱ ὁποῖαι ἀναλογοῦν πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ τέσσερα μέλη τοῦ ἀνθρώπου. Ταῦτα ἔχουν νὰ ἐκτελῶσι μόνον πᾶν ὅ,τι ὁ νοῦς διατάσσει, διὰ τοῦτο δὲ τὸ Πεντάγραμμον, καλούμενον καὶ Ἀστὴρ τοῦ Μικροκόσμου, θεωρεῖται εἰς τὴν Μαγεῖαν ὡς τὸ σημεῖον τῆς κυριάρχου θελήσεως, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ ἀκατάβλητον μέσον ἐνεργείας τοῦ μύστου.

Διὰ νὰ ἔχῃ ὅμως ἡ εἰκὼν αὕτη τὴν ἀξίαν της, δέον νὰ χαράσσηται οὕτως ὥστε νὰ δύναται νὰ τοποθετηθῇ ἐντὸς αὐτῆς ἀνθρώπινον σῶμα ἐν ὀρθίᾳ στάσει μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἄνω. Διότι μεταστρεφόμενος, ὁ ἀστὴρ ἔχει σημασίαν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον. Δὲν εἶναι πλέον ἡ φωτεινὴ Πεντάλφα ἢ τὸ Ἄστρον τῶν Μάγων, ἔμβλημα τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος, κυριαρχοῦντος ἐπὶ τῆς ὕλης, ἀλλ' εἶνε τὸ σκοτεινὸν ἄστρον τῶν κτηνωδῶν ἐνστίκτων καὶ τῶν σαρκικῶν πόθων, οἱ ὁποῖοι ὑποδουλώνουν τὰ ζῷα, εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ κακοῦ δαίμονος, τὸ ἐν τῇ ὕλῃ ἀπολεσθὲν καὶ ὑπ' αὐτῆς δεσποζόμενον πνεῦμα, τὸ mayas τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, ἡ ἀλλοφροσύνη, ἡ ἀναρχία, ἡ τύφλωσις. Καὶ τότε εἰς τὸν ἀνεστραμμένον αὐτὸν ἀστέρα τοποθετεῖται ἐμβληματικῶς ἡ κεφαλὴ ἑνὸς τράγου». (Βλ. σχῆμα).

«Οὕτω, μία καὶ ἡ αὐτὴ εἰκών, ἀναλόγως τῆς εὐθείας ἢ ἀντιστρόφου τοποθετήσεως καὶ χαράξεώς της, καθίσταται ἢ σύμβολον τῆς εὐγενεστάτης ἐκδηλώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως ἢ σύμβολον πάλιν τῶν κατωτάτων κτηνωδῶν ἐνστίκτων τῆς ζῳώδους καταστάσεως. Μία καὶ ἡ αὐτὴ ἄλλωστε παγκόσμιος δύναμις ἐνεργεῖ εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, προσαρμόζεται μόνον καὶ πολοῦται ἀντιστρόφως».

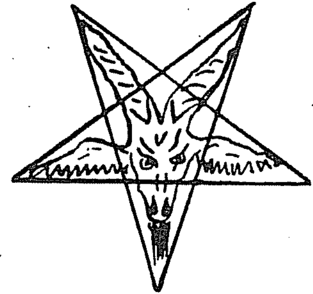
Εἰς τὸν 4ο τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. θεωρεῖται σύμβολον Φωτὸς τῆς Θείας Προνοίας, δεικνύον τὴν ὁδὸν τῆς Ἀληθείας.

Εἰς τὸν 9ο τοῦ ἰδίου Δ.·. καλεῖται «ἀστὴρ ὁδηγὸς» καὶ ἐνῷ ἀρχικῶς ὑπονοεῖ εἰδικὴν ὁδηγίαν πρὸς εἰδικὸν σκοπὸν σχετιζόμενον μὲ τὸν βαθμόν, ἐν τούτοις διατηρεῖ πάντοτε τὴν βαθυτέραν του ἔννοιαν ὡς ἐμβλήματος τῆς Θεία Προνοίας, ὁδηγούσης καὶ κατευθυνούσης τὸν ὁδοιπόρον εἰς τὸ ταξείδιον τῆς ζωῆς.

Εἰς δὲ τὸν 28ο τοῦ αὐτοῦ Δ.·. ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. ἀποτελεῖ τὸ σύμβολον τοῦ Ἀληθοῦς Τεκτ.·.. ὅστις τελειοποιούμενος εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, ἤτοι προαγόμενος εἰς γνῶσιν, καθίσταται ὅμοιος πρὸς ἀκτινοβόλον ἀστέρα, λάμποντα ἐν μέσῳ τοῦ σκότους. Εἰς τὸν βαθμ.·. αὐτὸν ἑπομένως, ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. ἐξομοιοῦται πρὸς τὴν Ἀλήθειαν.

Ἐὰν ἐν τούτοις ἀνατρέξωμεν εἰς παλαιὰ τυπικά, θὰ συναντήσωμεν σημαντικὰς διαφορὰς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ συμβόλου τούτου.

Εἰς τὰ πρῶτα τυπικά, τὰ ἀμέσως μετὰ τὸ 1717, συνταχθέντα, ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. οὐδόλως ἀναφέρεται. Οὕτω π. χ. ἡ Στ.·. «Absalon» δὲν ἐγνώριζεν αὐτὸν κατὰ τὸ 1737. Ἐν ἔτει 1735 ἀναφέρεται, ὡς ἀποτελῶν μέρος τῶν κοσμημάτων τῆς Στ.·. μὲ τὴν ἐξήγησιν ὅτι *«τὸ μωσαϊκὸν δάπεδον* (βλ. λ.) εἶναι τὸ πάτωμα τῆς Στ.·.» ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. τὸ κέντρον καὶ ὁ Ὀδοντ.·. Θύσ.·. τὸ πέριξ αὐτοῦ πλαίσιον».

Εἰς παλαιότατον Π.·. Χ.·. τοῦ βαθμ.·. τοῦ μαθ.·., δημοσιευόμενον ὑπὸ τοῦ Ὄλιβερ εἰς τὰ «Ἱστορικὰ Σημεῖα» (Historical Landmarks I, 133) ἄνευ χρονολογίας μὲ μόνην τὴν σημείωσιν, ὅτι εἶχε χαραχθῇ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὁ Ἀ.·. Ἀστ.·. κατέχει ἐξέχουσαν θέσιν ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Π.·. Χ.·.. Ὁ Ὄλιβερ γράφει, ὅτι ἐσυμβόλιζε τὸ Κάλλος καὶ ἐκαλεῖτο «ἡ Δόξα ἐν τῷ Κέντρῳ».

Εἰς τὰ τυπ.·., τὰ συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ Dunckerley καὶ υἱοθετηθέντα ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. φέρεται ἐκπροσωπῶν «τὸν ἀστέρα», ὁ ὁποῖος ὡδήγησε τοὺς μάγους εἰς τὴν Βηθλεέμ, ἐδῶ δὲ ὁδηγεῖ τὴν πνευματικήν μας πρόοδον πρὸς τὸν δημιουργὸν τῆς ἀπολυτρώσεώς μας.

Εἰς τὰ τυπικὰ τοῦ Οὐΐλλιαμ Πρέστον, ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. μετὰ τοῦ Μωσ.·. Δαπ.·. καὶ τοῦ Θυσ.·. Κορ.·. ἀποκαλοῦνται κοσμήματα τῆς Στ.·. παρέχεται δ' ἡ ἀκόλουθος ἑρμηνεία διὰ τὸν Ἀκτ.·. Ἀστ.·.

«Ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. ἢ ἡ «δόξα ἐν τῷ Κέντρῳ» ὑπενθυμίζει ἡμῖν τὴν πανταχοῦ παρουσίαν τοῦ Παντοδυνάμου, σκέποντος ἡμᾶς μὲ τὴν θείαν του ἀγάπην καὶ διαχέοντος τὰς εὐλογίας του ἐν μέσῳ ἡμῶν. Εὑρισκόμενος δ' εἰς τὸ κέντρον ὑπενθυμίζει ἡμῖν ἐπὶ πλέον, ὅτι ὁπουδήποτε εὑρισκόμεθα συγκεντρωμένοι, ὁ Θεὸς εὑρίσκεται ἐν μέσῳ ἡμῶν, βλέπων τὰς πράξεις μας καὶ παρακολουθῶν τὰς μυστικὰς προθέσεις καὶ κινήσεις τῆς καρδίας μας».

Εἰς τὴν τεκτ.·. διδασκαλίαν τοῦ Webb ὁ Ἀκτ.·. Ἀστὴρ ἐξηγεῖται ὡς συμβολίζων ἱερογλυφικῶς τὴν Θείαν Πρόνοιαν.

Εἰς τὸ σύστημα τοῦ Hutchinson ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. θεωρεῖται ὡς σύμβολον τῆς Φρονήσεως.

«Τοποθετεῖται, γράφει οὗτος, εἰς τὸ κέντρον διὰ νὰ εἶναι πάντοτε παρὼν εἰς τὸ βλέμμα τοῦ Τέκτονος καὶ διὰ νὰ δύναται ἡ καρδία του νὰ εἶναι πάντοτε προσεκτικὴ εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς Φρονήσεως καὶ σταθερὰ εἰς τοὺς νόμους της: διότι ἡ Φρόνησις εἶναι ὁ κανὼν ὅλων τῶν Ἀρετῶν: ἡ Φρόνησις εἶναι ἡ ἀτραπός, ἡ ὁδηγοῦσα εἰς πάντα βαθμὸν εὐπρεπείας· ἡ Φρόνησις εἶναι διῶρυξ, ἔνθα ῥέει αἰωνίως ἡ αὐτοεπιδοκιμασία· αὐτὴ καθοδηγεῖ ἡμᾶς εἰς ἀξιεπαίνους πράξεις καὶ ὡς Ἀκτινοβόλος Ἀστὴρ φωτίζει ἡμᾶς εἰς τὰς μελαγχολικὰς καὶ σκοτεινὰς ἀτραποὺς τῆς παρούσης ζωῆς (βλ. «Spirit of Masonry» ἔκδοσις 1775 σελ. 111).

Τέλος εἰς τὰ τυπικά, τὰ ἀναθεωρηθέντα ὑπὸ τοῦ Δρος Hemming καὶ υἱοθετηθέντα ὑπὸ τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὴν ἕνωσιν τοῦ 1813, καὶ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν μέχρι σήμερον τὴν ἐπίσημον διδασκαλίαν τῆς ἐν λόγῳ Τεκτ.·. Δυνάμεως, ὑπάρχει ὁ ἀκόλουθος ὁρισμός.

«Ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. ἢ ἡ δόξα ἐν τῷ κέντρῳ συμβολίζει τὸν ἥλιον, ὅστις φωτίζει τὴν γῆν μὲ τὰς φωτοβόλους ἀκτῖνας του, σκορπίζων ἀφειδῶς τὰς εὐλογίας του ἐπὶ

τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ παρέχων φῶς καὶ ζωὴν εἰς ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς πράγματα».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι, κατὰ διαφόρους καιροὺς ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. ἐθεωρήθη ἢ θεωρεῖται σύμβολον τῆς Θείας Προνοίας, τῆς Φρονήσεως, τοῦ Κάλλους καὶ τοῦ Ἡλίου.

Τοποθετούμενος ἐν τῷ Ναῷ μεταξὺ τῶν συμβόλων τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, ὥστε νὰ σχηματίζῃ μετ' αὐτῶν τρίγωνον, ἀλληγορικῶς διδάσκει, ὅτι ἡ διάνοια ἢ ἡ σύλληψις μιᾶς ἰδέας ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ λογικοῦ μετὰ τῆς φαντασίας. Ἐπιδεικνυόμενος εἰς τὸν Ἑτ.·., ὑποδεικνύει εἰς αὐτόν, ὅτι ὅπως ὁ Ἀκτινοβόλος Ἀστὴρ κατέστη σὺν τῷ χρόνῳ αὐτόφωτος, συνδυάζων τὸ φῶς τοῦ ἡλίου μετὰ τῆς σελήνης, οὕτω καὶ αὐτὸς καλεῖται, ὅπως καταστῇ αὐτόφωτος ἑστία διάπυρος φωτὸς καὶ θερμότητος.

Ὁ A. Waite φρονεῖ, ὅτι σημαντικὴ ἐπῆλθε σύγχυσις μεταξὺ τοῦ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. καὶ τῆς Πεντάλφας, διότι συνέπεσεν ὥστε ἀμφότερα τὰ σύμβολα ταῦτα νὰ ἔχουν 5 ἀκτῖνας ἢ ἄκρας καὶ διὰ τοῦτο, λέγει, ἀπεδόθη εἰς τὸν Ἀκτ.·. Ἀστ.·. ἀρχαιότης καὶ σημασία, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν μόνον εἰς τὴν Πεντάλφαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα, ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. εἶναι μία τεκτονικὴ παραλλαγὴ τοῦ Πενταγράμμου, ὅπερ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐθεωρεῖτο ἀστήρ. Τεκτονικῶς, λέγει, ἀπὸ τοῦ 1735 καὶ ἐντεῦθεν ἔχουν δοθῇ αἱ ἀκόλουθοι περὶ αὐτοῦ ἑρμηνεῖαι. 1. Ἀστὴρ τῶν Μάγων. 2. Δόξα τῆς Θείας Προνοίας. 3. Θεία Πρόνοια 4. Σύμβολον Κάλλους. 5. Φῶς ἐκ Θεοῦ καθοδηγοῦν εἰς τὸν δρόμον τῆς Ἀληθείας. 6. Σύμβολον τοῦ Ἀληθοῦς Τέκτονος. 7. Ἔμβλημα τοῦ ἁγίου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ καὶ συνεπῶς καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. 8. Ὁ ἥλιος ὡς μέγας φωτοδότης τῆς Φύσεως. 9. Σείριος ἢ ὁ Ἄνουβις. 10. Ἡ Φύσις θεωρουμένη ὡς αἰθέριον πνεῦμα, ζωογονούμενον ἀπὸ τὸ Παγκόσμιον Πνεῦμα. Ἡ τελευταία αὐτὴ ἑρμηνεία ἀνήκει εἰς τὸν Ἑρμητικὸν Τεκτονισμόν.

Ἐν τέλει ἡ A. Gedalge δίδει ὡς ἑξῆς τὸν ὁρισμὸν τοῦ συμβόλου τούτου. «Εἶνε τὸ ἄστρον τὸ φωτίζον τὴν Στ.·. τῶν Ἑτ.·.. Εἶναι ἓν τῶν σχημάτων τοῦ Πενταγράμμου, σημείου τοῦ Μικροκόσμου ἢ τοῦ Ἀνθρώπου. Ὑπὸ τὴν ἰδιότητα αὐτήν, τοποθετεῖται εἰς τὸ κέντρον τοῦ σημείου τοῦ Μικροκόσμου, εἰς τὸ κόσμημα τοῦ Διδ.·. Τεκτ.·.. Φέρει εἰς τὸ κέντρον του τὸ γράμμα G ἢ Γ, τὸ ὁποῖον εἶναι εἶδος αἰνίγματος διὰ τοὺς ἐρευνητὰς τοῦ ἐσωτερισμοῦ καὶ ὑπό τινα ἔννοιαν τὸ παγκόσμιον σημεῖον ἀναγνωρίσεως ὅλων τῶν οἰκοδόμων.

«Ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. ἐκπροσωπεῖ τὸ φῶς, τὸ φωτίζον τὸν μαθ.·. διὰ τῶν Διδ.·. τὸν ἐργάτην τὸν δυνάμενον νὰ ὑπηρετῇ αὐτοὺς ἐπωφελῶς· εἶναι ἑπομένως τὸ σύμβολον τῆς Διανοήσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης (Γνώσεως). Ἀπὸ ἀστρονομικῆς ἀπόψεως εἶναι ὁ Μέγας—Κύων (Σείριος—Σῶθις), σύντροφος τῆς Ἴσιδος κατὰ τὰς αναζητήσεις της τοῦ διαμελισμένου σώματος τοῦ Ὀσίριδος. Ἐκπροσωπῶν τότε τὸν Ἄνουβιν ἢ Ἑρμάνουβιν, δύναται, τοποθετούμενος μεταξὺ τῶν δύο «μεγάλων Φωστήρων» (Ἡλίου καὶ Σελήνης) νὰ παίξῃ τὸν ρόλον τῆς «Χρυσῆς ράβδου» τοῦ Κηρυκείου ἢ (κατὰ τὴν ἑρμητικὴν ἑρμηνείαν) τοῦ ἀστέρος, τοῦ τοποθετημένου μεταξὺ τῶν δύο κεφαλῶν τοῦ Ἀνδρογύνου.

Ὡς Πεντάγραμμον ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. εἶναι σχῆμα «μαγικόν». Συμβολίζει ἐπίσης τὰς 5 αἰσθήσεις, τὰ 5 Τατβὰς τῶν βουδδιστῶν, τὴν πεμπτουσίαν τῶν Ἑρμητικῶν φιλοσόφων».

Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὅμως λαοῖς, ὁ ἀστὴρ εἶχε διαφόρους σημασίας καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς σύμβολον.

Λόγῳ τῶν πολλῶν ἀρετῶν του ὁ πεντάκτινος ἀστὴρ κατέστη ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀντικείμενον λατρείας καὶ συμβολισμοῦ ὅλων τῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι πάντες σχεδὸν ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς τὸ σύμβολον, τὸ ὑπενθυμίζον τὸ μυστηριῶδες αἴτιον τῆς γενέσεως τῶν κόσμων. Οὕτω π.χ. οἱ Λεμούριοι εἶχον ἐκλάβει αὐτὸν ὡς τὸ σύμβολον τοῦ Μεγάλου Πνεύματος, ἐθέσπισαν μάλιστα καὶ ἑορτάς, διὰ τῶν ὁποίων ὑπεδείκνυον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἐξυψώσῃ, ἔστω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον, τὸ πνεῦμα του ὑπεράνω τῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς, νὰ συγκρατῇ διαρκῶς τὸ πνεῦμα του ἐν ἐγρηγόρσει διὰ τῆς ὑπενθυμίσεως τῆς ὑπάρξεως τῆς δυνάμεως τοῦ Μεγάλου Παντός, τοῦ ὁποίου συμβολικὴ ἀναπαράστασις εἶναι ὁ πεντάκτινος ἀστήρ.

Οἱ Αἰγύπτιοι ἐθεώρουν τὸν πεντάκτινον ἀστέρα ὡς τὸ σύμβολον τοῦ ἀνθρωπίνου εἶναι, ἤτοι τῆς ὑπάρξεως, ἡ ὁποία ἐξεπήδησεν ἐκ τοῦ χάους· ὡς τὸ σύμβολον δηλ. τοῦ Ὥρου, τὸ ὁποῖον διὰ τῶν πέντε ἀκτίνων του παρίστανε τὰ πέντε στοιχεῖα: τὴν γῆν, τὸ ὕδωρ, τὸν ἀέρα, τὸ πῦρ καὶ τὸν αἰθέρα.

Ὁ Σαβαϊσμὸς ἢ ἡ ἀστρολατρεία ὑπῆρξε μία τῶν παλαιοτέρων παρεκκλίσεων τῶν λαῶν ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς θρησκείας. Καὶ τὸ κυριώτερον αἴτιον τούτου ὑπῆρξεν ἡ παγκοσμίως κοινὴ μεταξὺ τῶν ἀρχαίων λαῶν δοξασία, ὅτι ἕκαστος ἀστὴρ περιέκλειε τὴν ψυχὴν ἑνὸς Ἥρωος-Θεοῦ ἐνσαρκωθέντος κάποτε ἐπὶ τῆς γῆς. Ἕνεκα τούτου καὶ εἰς τὴν ἱερογλυφικὴν ὁ ἀστὴρ σημαίνει τὸν Θεόν. Τὴν σημασίαν δ' αὐτὴν ὑπονοεῖ κατὰ τὸν Mackey, ὁ Προφήτης Ἀμώς, ὅταν, ἐπιπλήττων τοὺς Ἰσραηλίτας διὰ τὰς εἰδωλολατρικάς των συνηθείας, λέγει:

«Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν Μολὼχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ Θεοῦ ὑμῶν Ραιφάν, τοὺς τύπους αὐτῶν, οὓς ἐποιήσατε ἑαυτοῖς». (Ἀμώς, ε 26)

Τὴν εἰδωλολατρείαν αὐτὴν οἱ Ἰσραηλῖται ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους. Καὶ τόσον εἶχον προσηλωθῇ εἰς αὐτήν, ὥστε ὁ Μωϋσῆς ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν λατρείαν παντὸς πράγματος, εὑρισκομένου «εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνω».

Ὑπὸ τὰ ὀνόματα Μολώχ, Μάλκομ ἢ Μίλκομ, ὁ πλανήτης Κρόνος ἐλατρεύετο ὑπὸ τῶν Ἀμμωνιτῶν, τῶν Χανααντῶν, τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Καρχηδονίων, ὑπὸ δὲ τὸ ὄνομα Χιοὺν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐλατρεύετο ὑπὸ τὸ ὄνομα Ραιφὰν ἢ Ρεμφάν, ὁ δὲ Στέφανος, ἀναφέρων τὸ ἀνωτέρω ἐδάφιον τοῦ Προφ. Ἀμώς, λέγει:

«Ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὼχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ Θεοῦ ὑμῶν Ρεμφάν.
(Πράξεις Ἀποστ. Ζ' 43).

Ὁ Hale εἰς τὸ ἔργον του «Ἀνάλυσις Χρονολογιῶν» γράφει σχετικῶς: «Δὲν ὑπάρχει ἄλλη ἄμεσος ἀπόδειξις, πλὴν τοῦ ἐδαφίου τούτου, ὅτι οἱ Ἰσραηλῖται ἐλάτρευον τὸν Σείριον ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἔμμεσοι ὅμως ἀποδείξεις ὑπάρχουν ἰσχυρόταται, ἐξαγόμεναι ἐκ τῆς γενικῆς ἀπαγορεύσεως τῆς λατρείας τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐλάτρευον τὸν Σείριον, διότι οὗτος διὰ τῆς ἡλιακῆς του ἀνατολῆς ἢ τῆς ἐκ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου ἀναδύσεώς του, ἀνήγγειλε τὴν τακτικὴν ἔναρξιν τῆς περιοδικῆς πλημμύρας τοῦ Νείλου. Τὰ δ' ἰσραηλιτικὰ γλυπτὰ τοῦ νεκροταφείου τοῦ Κιμπρόθ—Χαταβὰχ ἢ τῶν παρὰ τὸ Σινὰ τάφων εἶναι πλήρη ἱερογλυφικῶν τοῦ Σειρίου, ἀπεικονιζομένου ὡς ἀνθρώπου μὲ κεφαλὴν κυνός».

Ὁ Fellow εἰς τὸ ἔργον του «Exposition of the Mysteries» γράφει, ὅτι ὁ Σείριος αὐτός, ὁ Ἄνουβις τῶν Αἰγυπτίων, εἶναι ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Παρὰ τοῖς ἑρμητικοῖς φιλοσόφοις ἀπαντᾷ συχνότατα ὡς σύμβολον τῆς πέμπτης οὐσίας, τοποθετούμενος κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ περισυλλέγῃ τὴν διπλῆν ἀκτινοβολίαν τοῦ ἄρρενος ἡλίου καὶ τῆς θη-

λείας σελήνης, καθόσον—ὡς ἰσχυρίζονται οἱ φιλόσοφοι οὗτοι—ἡ φύσις του εἶναι ἑρμαφρόδιτος.

Εἰς τὸν Ροδοσταυρισμὸν εἶναι ὁ εἰς τὰ σκότη λάμπων ἀστήρ, ὁ ὁποῖος δεικνύει τὴν ἐμφάνισιν νέου κόσμου, ὑπισχνουμένου εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀπολύτρωσιν, ἂν ἀναζητηθῇ ὑπ' αὐτῶν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται, ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ Ἀστὴρ ἦτο κυρίως σύμβολον τῆς θεότητος.

Ὡς τοιοῦτον δὲ σύμβολον ἐν τῇ βαθυτέρᾳ του ἐννοίᾳ ἐγένετο δεκτὸν καὶ ὑπὸ τῶν διδασκάλων τῆς Β.·. Τ.·. ἀνεξαρτήτως τῶν μικρῶν ἀσυμφωνιῶν, αἱ ὁποῖαι παριεσέφρυσαν εἰς τὰ κατὰ περιόδους καὶ ὑπὸ διαφόρων τροποποιηθέντα τυπ.·., προκειμένου περὶ τῶν δευτερευούσης σημασίας συμβολισμῶν τοῦ Ἀκτ.·. Ἀστ.·.

«Ἡ προσαρμογὴ τοῦ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. ὡς ἐμβλήματος τοῦ Σωτῆρος Ἰησοῦ, γράφει ὁ Mackey, ἐγένετο παρὰ τῶν συγγραφέων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι δίδουν χριστιανικὴν ἑρμηνείαν εἰς τὰ σύμβολα ἡμῶν, μία δὲ τοιαύτη ἑρμηνεία δὲν εἶναι ἀπορριπτέα ἀπὸ ἕνα χριστιανὸν Τέκτονα. Ἐκεῖνοι ὅμως, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἀποφύγουν πᾶν ὅ,τι θὰ συνέτεινεν εἰς ἀνατροπὴν τῆς ἀνεξιθρησκείας, τὴν ὁποίαν πρεσβεύει τὸ σύστημα ἡμῶν, εἶναι διατεθειμένοι νὰ ἀσπασθοῦν μίαν περισσότερον παγκόσμιον ἑρμηνείαν, δυναμένην νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ παρ' ὅλων τῶν ὀπαδῶν τοῦ Τάγματος ἡμῶν, ἀνεξαρτήτως πάσης ἰδιαιτέρας θρησκευτικῆς πεποιθήσεως. Οἱ τοιοῦτοι θὰ ἀποδεχθοῦν προφανῶς τὴν ἐξήγησιν τοῦ Δρος Ὄλιβερ, ὅστις, καίτοι ἔχων μεγάλην διάθεσιν νὰ προσδώσῃ χριστιανικὸν χαρακτῆρα εἰς τὴν ὀργάνωσιν ἡμῶν, γράφει ὅτι, «ἐν τῷ Ἐλ.·. Τεκτ.·. ὁ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. συμβολίζεται διὰ τοῦ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. ὡς ὁ κήρυξ τῆς σωτηρίας μας» (Symb. Glory σελ. 292).

Ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. δὲν πρέπει νὰ συγχέηται ὡς πρὸς τὸ σχῆμα του μὲ τὸν ἐραλδικὸν ἀστέρα, ὅστις ἔχει ἓξ ἀκτίνας, αἵτινες, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Mackey, θὰ ἔπρεπε νὰ σχεδιάζωνται κυματοειδεῖς καὶ οὐχὶ εὐθεῖαι διὰ νὰ συμβολίζουν πράγματι τὴν ἀκτινοβολίαν. Εἰς παλαιοὺς Π.·. Χ.·. ὁ μὲ πέντε εὐθείας ἀκτίνας ἀστὴρ τοποθετεῖται ἐπὶ ἑτέρου μὲ κυματοειδεῖς τοιαύτας.

Εἰς τὸ κέντρον τοῦ Ἀστέρος τοποθετεῖται πάντοτε τὸ γράμμα G ἢ Γ, τὸ ὁποῖον ὅπως καὶ τὸ ἑβραϊκὸν Ἰὼδ ἔχει ἀναγνωρισθῇ ὡς σύμβολον τῆς θεότητος, ἐνισχυομένης οὕτω τῆς σχέσεως τοῦ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. μὲ τὴν θείαν Πρόνοιαν.

Καὶ ὁ A. Waite ἐπίσης τονίζει, ὅτι τὸ G ἐσήμαινεν ἀρχικῶς Θεὸς (Got ἢ Gott), φρονεῖ δὲ μετὰ τοῦ Mackey, ὅτι ἡ σημερινὴ παράλειψις τῶν κυματοειδῶν ἀκτίνων ἐμφανίζει τὸν Ἀκτ.·. Ἀστ.·. ὡς ἁπλοῦν Πεντάγραμμον.

Βλ. βιβλ. 1 (τόμ. Α', σελ. 106) 3 (τόμ. Β', σελ. 108) 6 (σελ. 53), 7 (πολ. ἰδίᾳ δ' εἰς σελ. 44-48), 10 (σελ. 168-169), 12 (σελ. 147-151), 15 (σελ. 101-138), 34 (τόμ. ΣΤ' 1928 σελ. 340-344).—Ἐπίσης: A. BEDARRIDE: Les Mystères de l'étoile flamboyante. La lettre G (*ἔκδοσις τοῦ* Symbolisme, *Παρίσιοι, 1929).*

Ἀκτινοβόλου Ἀστέρος, Τάγμα τοῦ-. (Ordre de l'étoile flamboyante). Τάγμα ἱδρυθέν, καθ' ἃ γράφει ὁ Τορὺ εἰς τὸ ἔργον του «Acta Latomorum» (Ι σελ. 94), ὑπὸ τοῦ βαρώνου Τσουντὺ (Tschoudy) ἐν ἔτει 1776 ἐν Παρισίοις κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ περιφήμου ὁμωνύμου βιβλίου («L'Etoile flamboyante ou la société des Francs-maçons considérée sous tous les aspects», 1766), συγγραφέντος ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Τὸ Τάγμα τοῦτο ἀπετελεῖτο ἀπὸ πέντε βαθμοὺς ἱπποτικοὺς τῆς ἐποχῆς τῶν σταυροφοριῶν κατὰ τὸ σύστημα τῶν Ναΐτῶν τοῦ *Ράμσαϋ* (βλ. λ.), δὲν εἶχεν ὅμως βαθμὸν Διδ.·. ἵνα ἀποφύγῃ κάθε σχέσιν μὲ τοὺς Στιούαρτ, οἱ ὁποῖοι δῆθεν εἶχον ἱδρύσει αὐτό. Τὸ ἐν λόγῳ τάγμα ἐν τούτοις οὐδέποτε ἐλειτούργησεν εἰς τὴν πραγματικότητα (βλ. λ. *Τσουντύ*).. Βλ. βιβλ. 7.

Ἀλάγια (Alaya). Εἰς τὴν Ἰνδικὴν φιλοσοφίαν καλεῖται οὕτω ἡ ψυχὴ τοῦ κόσμου ἡ «anima mundi» τῶν παλαιῶν φιλοσόφων. Σημαίνει ἀναλλοίωτος. Εἶναι ἡ θεία οὐσία ἡ ζωογονοῦσα τὰ πάντα. Οἱ παλαιοὶ φιλόσοφοι ἐπρέσβευον, ὅτι μία ἄϋλος δύναμις ἐνυπῆρχεν ἐν τῇ φύσει καὶ ἦτο ἡ πηγὴ πάσης φυσικῆς καὶ αἰσθητικῆς ζωῆς, ὄχι ὅμως καὶ διανοητικῆς.

Ἀλαμπάμα (Alabama). Ὁμόσπονδος Πολιτεία τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς. Ἐν αὐτῇ ἐργάζεται Μεγ.·. Στοά, ἱδρυθεῖσα τῷ 1821 καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 570 Στοὰς καὶ 5.000 μέλη. Ἡ Μ.·. Στ.·. διατηρεῖ Τεκτονικὸν ἵδρυμα (Masonic Home), τὸ ὁποῖον ἔχει 425 περίπου ἐνοίκους (80 πρεσβύτας καὶ 345 νέους). 100 περίπου ἀπόφοιτοι ἀνωτέρων σχολῶν εἶναι ὑπότροφοι τῆς Μ.·. Στοᾶς.—Διεύθυνσις Masonic Temple, Montgomery. (Βλ. βιβλ. 7 καὶ 53).

Ἀλαμπέρ, *Ἰωάννης Λερὸν ντ'*-. (Jean Lerond d'Alembert). Γάλλος ἐγκυκλοπαιδιστής, μαθηματικός.*1717, †1783. Θετικιστής, γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας, περίφημος ἐκ τῆς ὑπ' αὐτοῦ διατυπωθείσης «Ἀρχῆς τοῦ ντ' Ἀλαμπέρτ» ἐν τῇ Φυσικῇ. Ἦτο μέλος τῆς ἐν Παρισίοις Στ.·. «Neuf Soeurs» (=Ἐννέα ἀδελφαί). (Βλ. βιβλ. 7).

ἅλας. Ἡ οὐσία αὕτη ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον συστατικὸν τῆς τροφῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τὴν τοιαύτην του σπουδαιότητα δεικνύει καὶ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ὁμιλοῦν περὶ αὐτοῦ οἱ ἀρχαῖοι, καθὼς καὶ ἡ χρῆσις αὐτοῦ εἰς τὰ διάφορα ἔθιμα καὶ τὴν λατρείαν. Ἤδη ὁ Ὅμηρος (Ἰλιάδ. Ι. 214) ἀποκαλεῖ αὐτὸ *θεῖον*.

Ἔθος ἐπίσης ἐπεκράτησε παρὰ διαφόροις λαοῖς (π.χ. Ἕλλησι, Σημίταις, Βεδουΐνοις κ. ἄλ.) τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ ἅλατος κατὰ τὴν σύναψιν δεσμῶν ξενίας ἢ ἄλλων ἀναλόγων.

Ἀπεδόθη ἐπίσης εἰς αὐτὸ καὶ ἐπήρεια θεραπευτικὴ καὶ μαγική, ἐχρησιμοποιήθη δὲ καὶ εἰς μαγγανείας καὶ εἰς τὴν μαντικήν.

(*Ἀποκρυφολ.*) Ἅλας ἐν τῇ ἀποκρυφολογίᾳ καλεῖται τὸ σύμβολον τῆς ἐκ τοῦ Χάους ἐξερχομένης οὐσίας τῆς πρωτογενοῦς ὕλης, ἡ ὁποία σὺν τῷ χρόνῳ λαμβάνει ὡρισμένην μορφήν. Τὴν οὐσίαν αὐτὴν οἱ Ἕλληνες μύσται ἐταύτισαν πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ κόσμου, πρὸς τὸ «σπέρμα τοῦ φωτός», τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται μετὰ τοῦ γεγονότος, τὸ ὁποῖον κατὰ συνθήκην ἀποκαλεῖται θάνατος. Τὸ σπέρμα τοῦτο, παρουσιαζόμενον εἰς σημεῖον, ἐν τῷ ὁποίῳ πρότερον οὐδὲν ὑπῆρχεν, ἐξελίσσεται σὺν τῷ χρόνῳ εἰς νέον φῶς, ὁμοούσιον ἑαυτῷ καὶ τῷ παλαιῷ φωτί, ἐκ τοῦ ὁποίου προῆλθεν.

(*Μυστηρ.*) Τὸ ἅλας μετὰ τοῦ φαλλοῦ εὑρίσκομεν καὶ εἰς τὰ ἐν Κύπρῳ μυστήρια τῆς Ἀφροδίτης, τὰ ὑπὸ τοῦ Κινύρα ἱδρυθέντα (Nilson Griech. Feste, σ. 365) καθὼς καὶ εἰς τὴν Δῆλον. Ποία ὅμως ἡ σημασία αὐτοῦ δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον.

Κατά τινας τὸ ἅλας ἦτο σύμβολον τῆς κινήσεως καὶ ὁ φαλλὸς τῆς γονιμότητος, ἀνεφέροντο δ' εἰς τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις τῆς φύσεως.

(*Ἀλχημ.*) Ὑπὸ τῶν ἀλχημιστῶν τὸ ἅλας ἐθεωρήθη ὡς σύμβολον τῆς σταθερότητος καὶ τῆς τάσεως πρὸς συντήρησιν.

(*Τεκτον.*). Εἰς τὸν Τεκτ.·. τὸ ἅλας θεωρεῖται ὡς σύμβολον πάσης διανοητικῆς, ἠθικῆς καὶ φυσικῆς οὐσίας τῆς προσωπικότητος, τὸ δ' ἅλας καὶ τὸ θεῖον ὁμοῦ, ἀπαρτίζουν τοὺς δύο κίονας τοῦ Σκ.·. Θαλ.·., τοὺς ἀντιστοιχοῦντας πρὸς τὰς δύο στήλας τοῦ «Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος». Συμβολίζουν τουτέστι τὰς δύο ἑτερογενεῖς ἐνεργείας ἢ τὰς ἀντιθέσεις, τὰς συντελούσας εἰς τὴν διαιώνισιν τῶν εἰδῶν ἢ οὐσιῶν.

Κατὰ τὰ παλαιὰ τυπικὰ τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σκ.·. Δ.·. ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Σκ.·. Θαλ.·. ἔπρεπε νὰ τοποθετῶνται ἐνώπιον τοῦ δοκίμου δύο δοχεῖα, περιέχοντα *θεῖον* καὶ *ἅλας*.

Κατὰ τὸν Oswald Wirth τοῦτο δικαιολογεῖται διὰ τῆς θεωρίας τῶν τριῶν ἀλχημιστικῶν στοιχείων, θείου, ὑδραργύρου καὶ ἅλατος.

«Τὸ *θεῖον*, γράφει, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἐξαπλωτικὴν ἐνέργειαν, τὴν ἐκπορευομένην ἐκ παντὸς ὄντος (στ.·. J). Ἡ ἐνέργειά του ἀντιτίθεται εἰς τὴν τοῦ *ὑδραργύρου*, ὅστις διαπερᾷ τὰ πάντα δι' ἐπιδράσεως, προερχομένης ἐκ τῶν ἔξωθεν (στ.·. Β). Αἱ δύο αὗται, ἀνταγωνιζόμεναι ἀλλήλας, δυνάμεις ἰσορροποῦν ἐν τῷ *ἅλατι*, στοιχείῳ κρυσταλλώσεως, τὸ ὁποῖον ἀντιπροσωπεύει τὸ σταθερὸν μέρος τοῦ ὄντος.

«Ὁ σκεπτόμενος δὲν δύναται νὰ συγκεντρωθῇ, ἐὰν δὲν ἀπομονωθῇ ἐκ τῶν ὑδραργυρικῶν ἐπιδράσεων. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἐν τῷ διασκεπτηρίῳ, τὸ *θεῖον*, στοιχεῖον πρωτοβουλίας καὶ προσωπικῆς ἐνεργείας δέον μόνον νὰ ἐνεργῇ ἐπὶ τοῦ *ἅλατος*, συμβόλου παντὸς ὅ,τι ἀπὸ διανοητικῆς, ἠθικῆς καὶ φυσικῆς ἀπόψεως ἀποτελεῖ αὐτὴν ταύτην τὴν οὐσίαν τῆς ἀτομικότητος» (βιβλ. *8*, σελ. 114).

Εἰς τὸ Ἑλβετικὸν Τεκτ.·. Δόγμ.·. τὸ ἅλας προστίθεται εἰς τὸν σῖτον, τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον, ὡς ἓν τῶν στοιχείων τοῦ καθαγιασμοῦ, διότι θεωρεῖται σύμβολον τῆς σοφίας καὶ τῆς μαθήσεως, ἥτις δέον νὰ χαρακτηρίζῃ πᾶσαν Τεκτ.·. Στ.·.

Κατὰ τὴν κατάθεσιν θεμελίου λίθου Στοᾶς τινος, τὸ Ἑλβετικὸν τυπ.·., καθορίζει, ὅτι δέον οὗτος νὰ ἐπιπασθῇ μὲ ἅλας, ἡ δὲ πρᾶξις αὕτη νὰ συνοδεύηται ἀπὸ τὴν ἀκόλουθον εὐχήν:

«Εἴθε τὸ ἔργον τοῦτο, ὁδηγούμενον ὑπὸ τῆς Σοφίας, νὰ ἀνοικοδομηθῇ διὰ τῆς Ἰσχύος καὶ διακοσμηθῇ διὰ τοῦ Κάλλους, οὕτως ὥστε νὰ καταστῇ Οἶκος, ἔνθα ἡ εἰρήνη, ἡ ἁρμονία καὶ ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη θὰ βασιλεύωσιν αἰωνίως».

Κατὰ τὸ ἀγγλικὸν τυπ.·. ὁσάκις ἅλας σκορπίζεται ἐν Στ.·. ὁ ἐφημέριος αὐτῆς ἀναγινώσκει τὸ Λευϊτικὸν (κεφ. β' 13):

«Καὶ πᾶν δῶρον θυσίας ὑμῶν ἁλὶ ἁλισθήσεται· οὐ διαπαύσατε ἅλας διαθήκης Κυρίου ἀπὸ θυσιασμάτων ὑμῶν, ἐπὶ παντὸς δώρου ὑμῶν προσοίσετε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ὑμῶν ἅλας».

Βλ. βιβλ. 34 (1928, σελ. 153), 8, 40 1 (τόμ. Β' σελ. 903) 2 (σελ. 428).

Ἀλάσκα. Χερσόνησος εἰς τὰ ΒΔ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς. Ἐν αὐτῇ ἐργάζονται 12 Στοαὶ ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Οὐάσιγκτων.

Τὸ 1868 ὁ Μ.·. Διδ.·. τῆς περιφερείας Οὐάσιγκτων ἐνέκρινε τὴν ἄδειαν ἱδρύσεως Τεκτ.·. Στ.·. εἰς Σίτκα τῆς Ἀλάσκας.

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1901 ἐχορηγήθη καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἱδρύσεως Κεφαλαίου (Περιστυλίου) ἀνωτέρων βαθμῶν εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 113 Στ.·. Σκαγκουαίη. Σήμερον Τεκτ.·. Στ.·. λειτουργοῦν εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἀλάσκας: Σίτκα, Τζαίημς Τάουν, Σκαγκουαίη, Ντάγκλας, Νόμ, Ζουνώ, Κέτσικαν, Φαίρμπανκς, Βαλντέζ, Κόρντοβα, Σιούαρντ καὶ Ἀνκοραιτζ.

Κεφάλαια τῆς Β.·. Ἀψ.·. λειτουργοῦν εἰς Φαίρμπανκς, Σιούαρντ καὶ Ἀνκοραιτζ.

Εἰς Ζουνὼ λειτουργοῦν καὶ φιλοσ.·. ἐργαστήρια τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·.

Ἀλβανὸς ἅγιος (Albanus Sanctus). Ἅγιος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὁ πρῶτος μάρτυς τῆς Βρεττανίας (Protomarty Britannicus), μαρτυρήσας ἐπὶ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ.

Ὁ ἅγιος οὗτος συχνὰ ἀναφέρεται εἰς τὰς παραδόσεις τῶν συντεχνιῶν ὡς ἀρχιτέκτων καὶ ὑποστηρικτὴς τῆς τέχνης τῶν οἰκοδόμων. Οὕτω ἀναγινώσκει τις εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ Robert τοῦ ἔτους 1772: «ἡ οἰκοδομικὴ τέχνη ἦτο ἄγνωστος ἐν Ἀγγλίᾳ, μέχρις ὅτου ἦλθεν εἰς Ἀγγλίαν ὁ ἅγιος Ἀλβανός, ὁ ὁποῖος ἐδίδαξε εἰς τὸν βασιλέα τὴν τέχνην τῶν οἰκοδόμων (μασονείαν=Masonry) καὶ τὸν Χριστιανισμόν. Ἠγάπα καὶ ἐξετίμα πολὺ τοὺς οἰκοδόμους καὶ ἐπλήρωνεν εἰς αὐτοὺς τακτικῶς τὴν μισθοδοσίαν των. Ἐπέτυχε δι' αὐτοὺς παρὰ τοῦ βασιλέως προστατευτικὸν Χάρτην (charter) καὶ τὴν ἄδειαν νὰ συγκροτῶσι συνέλευσιν καὶ ἐτησίας συναθροίσεις. Ἔκαμε πολλοὺς Τέκτονας καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς κανονισμὸν καθηκόντων (Charge). (Βιβλ. 7).

Ἀλβανοῦ, *Δοὺξ τοῦ ἁγίου* —. (Earl of Saint Albans). Ὁ Ἄνδερσον («Συντάγματα» 1738, σελ. 101) καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Πρέστον βεβαιοῦν, ὅτι ὁ Ἐρρῖκος Ζέρμιν, Δοὺξ τοῦ Ἁγίου Ἀλβανοῦ, Μέγ.·. Διδ.·., συνεκάλεσε γενικὴν συνέλευσιν τοῦ Τάγματος τὴν 27 Δεκεμβρίου 1663, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξελέγησαν ὡς πρόσθετος μὲν Μ.·. Διδ.·. ὁ Σὲρ Τζὼν Ντέναμ, ὡς ἐπόπται δ' ὁ Σὲρ Χριστόφορος Ρὲν (Wren) καὶ ὁ Τζὼν Οὐέμπ. Κατὰ τὴν συνέλευσιν ταύτην ἐψηφίσθησαν ἀρκεταὶ χρήσιμοι διατάξεις, γνωσταὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κανονισμοὶ τοῦ 1663» (Regulations of 1663). Οἱ Κανονισμοὶ οὗτοι δημοσιεύονται ὑπὸ τοῦ Ἄνδερσον καὶ τοῦ Πρέστον, περιέχονται δ' ἐπίσης καὶ εἰς τὸ χειρόγραφον *Ρόμπερτς* (βλ. λ.) μετὰ τοῦ κειμένου τοῦ ὅρκου τῆς ἐχεμυθείας. Τὸ χειρόγραφον Ρόμπερτς ἀναφέρει, ὅτι ἡ συνέλευσις αὕτη συνεκροτήθη τὴν 8ην Δεκεμβρίου.

Ὁ Waite ἐν τούτοις εἰς τὴν «Νέαν Ἐγκυκλοπαίδειαν» αὐτοῦ (βλ. βιβλ. *3*, τόμ. Β', σελ. 14) ἀμφισβητεῖ τὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν τῶν ἀνωτέρω, γράφων ὅτι πρόκειται «περὶ μυθικοῦ προέδρου μιᾶς μυθικῆς συνελεύσεως τοῦ 1663, κατὰ τὴν ὁποίαν λέγεται, ὅτι ἐψηφίσθησαν οἱ «Νέοι Κανονισμοὶ» τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, τὸν Δεκέμβριον. Ὁ μῦθος βεβαιοῖ περαιτέρω, ὅτι κατὰ τὴν συνέλευσιν αὐτὴν τὴν θέσιν τοῦ ἑνὸς ἐπόπτου κατεῖχεν ὁ Σὲρ Χριστόφορος Ρέν, τοῦτο δὲ ἀκριβῶς προδίδει τὴν ἱστορικὴν ἀνακρίβειαν».

Εἶναι ἱστορικῶς ἀποδεδειγμένον πράγματι ὅτι ὁ Χριστ. Ρὲν ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. τριάκοντα περίπου ἔτη ἀργότερον καὶ δὴ τὴν 18 Μαΐου 1691.

Ἀλβέρτος, Μέγας,—(Albertus Magnus) Φιλόσοφος μεγάλης μαθήσεως τῶν Μέσων Αἰώνων, ὅστις εἶχε μεταξὺ τοῦ λαοῦ τὴν φήμην «μάγου». Ἐγεννήθη εἰς Λαουΐνγκεν τὸ 1205 ἀπὸ διάσημον οἰκογένειαν καὶ εἶχε τὸν τίτλον Κόμις τοῦ Μπόλσταντ. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Πάδουαν τὸ δὲ 1223 εἰσῆλθεν εἰς τὸ μοναχικὸν τάγμα τῶν Δομινικανῶν. Τὸ 1249 ἔγινε διευθυντὴς τῆς σχολῆς τῆς Κολωνίας. Τὸ 1260 ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος ΣΤ' τὸν ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπον τῆς Ρατισβόννης. Παραιτηθεὶς τῆς ἐπισκοπῆς τὸ 1262 ἐπέστρεψεν εἰς Κολωνίαν καὶ ἀφοσιώθη εἰς φιλοσοφικὰς μελέτας μέχρι τοῦ θανάτου του ἐπελθόντος τὸ 1280. Συνέγραψε ὀγκώδη βιβλία. Τὰ ἔργα του ἐκδοθέντα εἰς Λυὼν τὸ 1651 ἀποτελοῦν 21 τόμους μεγάλου σχήματος.

Ἀλβέρτος ὁ Μέγας συνεδέθη μὲ τοὺς Ἐπαγγελματίας Ἐλευθεροτέκτονας τοῦ Μεσαιῶνος, διότι πολλοὶ ἐπίστευσαν ὅτι αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ πραγματικὸς ἐφευρέτης τοῦ Γερμανικοῦ Γοτθικοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ ρυθμοῦ. Ὁ Heideloff εἰς τὸ ἔργον του Bauhütte des Mittelalters γράφει ὅτι οὗτος «ἐπανέφερεν εἰς τὴν ζωὴν τὴν συμβολικὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων, ἡ ὁποία ἐπὶ τόσον μακρὸν χρόνον εὑρίσκετο ἐν ὕπνῳ καὶ τὴν προσήρμοσεν ὥστε νὰ προσλάβῃ ἀρχιτεκτονικὰς μορφάς».

Λέγεται ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἐδέχθησαν τὰς ὁδηγίας του, μὲ σύστημα συμβόλων τὸ ὁποῖον ἀνεκοινοῦτο μυστικὰ μόνον εἰς τὰ μέλη τῆς ἰδικῆς των ὀργανώσεως καὶ ἐχρησίμευεν ἀκόμη ὡς μέσον τῆς μεταξύ των ἐπικοινωνίας. Εἶναι βέβαιον ὅτι αὐτὸς ἐξεπόνησε τὸ σχέδιον διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Κολωνίας καὶ ὅτι ἐτροποποίησε τὸν Συνταγματικὸν Χάρτην τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, δόσας εἰς αὐτοὺς νέαν σειρὰν νόμων.

Ἀλγερία (Algérie). Γαλλικὴ ἀποικία εἰς τὴν ΒΔκὴν Ἀφρικήν. Ἐν αὐτῇ καὶ μετὰ τὴν κατάκτησίν της ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας ἵδρυσε τὴν πρώτην Στοὰν ἐν Ἀλγερίῳ ἐν ἔτει 1832. Σήμερον ἐργάζονται 20 μὲν Στοαὶ ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. καὶ 9 ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἀλγερίας (Ἀλγέριον, Ὀράν, Φιλιπβὶλ, Μπίσκρα, Ὀρλεανβίλ, Σετὶφ κ. ἄ.). (Βλ. βιβλ. *7*).

ἀλέκτωρ. Κατὰ τὸν ἀρχαῖον μῦθον ὁ Ἀλεκτρυών, φρουρῶν ἐντολῇ τοῦ Ἄρεως τὴν θύραν τῶν ἐρώτων του μετὰ τῆς Ἀφροδίτης διὰ νὰ προειδοποιῇ αὐτὸν περὶ τῆς ἀνόδου τοῦ Ἡλίου καὶ ἀποκοιμηθεὶς ἐγένετο αἴτιος νὰ εἰδοποιηθῇ ὑπὸ τοῦ Ἡλίου ὁ Ἥφαιστος καὶ νὰ συλλάβῃ τοὺς ἐραστάς. Ἕνεκα τούτου ἐτιμωρήθη ὑπὸ τοῦ Ἄρεως καὶ μεταμορφωθεὶς εἰς πτηνὸν ἀλέκτορα, σπεύδει ἔκτοτε νὰ ἀναγγέλλῃ τακτικῶς καὶ δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῆς φωνῆς του τὴν προσεγγίζουσαν ἀνατολὴν τῆς ἡμέρας.

Ἡ ἰδιότης αὕτη τοῦ ἀλέκτορος καὶ ἄλλαι διάφοροι ἰδιόρρυθμοι αὐτοῦ ἰδιότητες καὶ δυναμικότητες, προσείλκυσαν ἐνωρὶς τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἀπέδωσαν εἰς αὐτὸν πολλὰς καὶ ποικίλας ση-

μασίας καὶ τὸν ἐχρησιμοποίησαν ὡς σύμβολον τῆς ἐγρηγόρσεως, τῆς ἀνδρείας, τῆς γονιμότητος, τῆς ἐνεργείας κ. ἄ. Ἐθεωρήθη ἐπίσης ὡς πτηνὸν ἱερόν, τοῦ ὁποίου ἡ φωνὴ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἀποδιώκῃ τὰς δυνάμεις τοῦ σκότους. Εἰς τὴν θρησκείαν τῶν Περσῶν, τὴν κατ' ἐξοχὴν θρησκείαν τῆς πάλης τοῦ φωτὸς πρὸς τὸ σκότος, τῶν ἀγαθῶν πνευμάτων πρὸς τὰ πονηρά, ὁ Ὡρομάσδης συνιστᾷ τὸν ἀλέκτορα εἰς τὸν Ζαρατούστραν ὡς ἄγγελον τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἡμέρας. Κατὰ τὴν Ἀβέστα ὁ ἀλέκτωρ εἶναι ἐχθρὸς τῶν Daevas τοῦ σκότους καὶ τῶν σκοτίων μάγων, φύλαξ τοῦ κόσμου ἀπὸ τῶν πληγῶν τῶν Darudsch. Ἐν Ἑλλάδι ὁ ἀλέκτωρ ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὸν Ἄρην καὶ τὴν Παλλάδα Ἀθηνᾶν. Ὁ Πυθαγόρας ἐθεώρει τὸν λευκὸν ἀλέκτορα ἱερὸν τοῦ Μηνὸς πτηνὸν καὶ ἀπηγόρευε τὴν βρῶσιν αὐτοῦ, λέγων:

«Ἀλεκτρυόνος μὴ ἅπτεσθε λευκοῦ, ὅτι ἱερὸς τοῦ Μηνὸς καὶ ἱκέτης· τὸ δ' ἦν τῶν ἀγαθῶν· τῷ τε Μηνὶ ἱερόν· σημαίνει γὰρ τὰς ὥρας καὶ τὸ μὲν λευκὸν τῆς τ' ἀγαθοῦ φύσεως, τὸ δὲ μέλαν τοῦ κακοῦ».

Οἱ Ἕλληνες ἔθυον ἀλέκτορα εἰς τὸν Ἀσκληπιόν, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν σχετικὴν περικοπὴν τοῦ Πλάτωνος (Φαίδων 118) κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Σωκράτης πρὸ τοῦ θανάτου του προσκαλεῖ τὸν Κρίτωνα νὰ τοῦ θυσιάσῃ ἕνα ἀλεκτρυόνα εἰς τὸν θεὸν αὐτόν.

«Ὦ Κρίτων, τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρυόνα· ἀλλὰ ἀπόδοτε καὶ μὴ ἀμελήσητε». Κατὰ τὸν Γάλλον καθηγητὴν Léon Robin, μεταφραστὴν τοῦ Φαίδωνος, τὸ πρᾶγμα ἐνέχει συμβολικὴν σημασίαν, τὴν ἑξῆς: Ὁ Σωκράτης αἰσθάνεται ὅτι ἡ ψυχή του πρόκειται πλέον νὰ ἰαθῇ ἐλευθερουμένη τῶν δεσμῶν τοῦ σώματος καὶ διὰ τῆς θυσίας τοῦ ἀλέκτορος ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην του διὰ τὴν ἴασιν ταύτην πρὸς τὸν θεὸν τῆς ὑγείας, τὸν Ἀσκληπιόν.

Εἰς τοὺς μύστας τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων ἀπηγορεύετο ἐπίσης νὰ τρώγουν κρέας ἀλέκτορος, θεωρουμένου ἱεροῦ πτηνοῦ τῆς Περσεφόνης.

(Ἀποκρυφολ.). Ἀποκρυφολογικῶς ὁ ἀλέκτωρ εἶναι σύμβολον τῆς ἀφυπνίσεως τῶν ἐσωτερικῶν πνευματικῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρώπου, τῆς κυριαρχίας τῶν σκέψεών του καὶ τῆς συγκεντρώσεώς τοῦ νοῦ εἰς τὸ ἐσωτερικόν του ἐγώ. Ἐπίσης ἐχρησιμοποιήθη ὡς σύμβολον τῆς ἐγρηγόρσεως, καθόσον προαγγέλλει τὸν προσεχῆ θρίαμβον τοῦ φωτὸς κατὰ τοῦ σκότους, τῆς ἀληθείας κατὰ τοῦ ψεύδους καὶ γνωρίζει ἡμῖν ὅτι ἡ φύσις περικλείει μυστικά, τῶν ὁποίων ἡ κατανόησις προαπαιτεῖ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ πνεύματος ἀπὸ τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ τῶν προλήψεων. Ἐν τῇ ἑρμητικῇ φιλοσοφίᾳ ὁ ἀλέκτωρ, λόγῳ τῆς ρώμης του καὶ τῆς ἐνεργητικότητός του, παρεβάλλετο πρὸς τὸ πῦρ, εἶχεν ἐκληφθῇ ὡς σύμβολον τῆς ἀρχικῆς αἰτίας τοῦ παντός, καὶ ἐταυτίζετο πρὸς τὴν «πρωταρχικὴν ὕλην» τῶν Γνωστικῶν. Εἰς τὰ μυστήρια τῆς Κυθείρης ὑπῆρχεν ὡς σύμβολον τοῦ πυρὸς ὁ *ἀλέκτωρ* Nergal ἢ τῶν Sabbat ἢ *ὀρνιθόμορφος Ἀβτάχας* ἢ *ὄφις τοῦ Ἄρεως* ἢ *φιλοσοφικὸς δράκων.*

(Τεκτον.). Ἐν τῇ Ἐλευθ.·. Τεκτονικῇ ὁ ἀλέκτωρ εἶναι τὸ σπουδαιότατον σύμβολον τοῦ Σκ.·. Θαλ.·. Ὑπομιμνήσκει εἰς τὸν δόκιμον, ὅτι δέον νὰ συγκεντρώσῃ τὰς σκέψεις του καὶ καταστήσῃ αὐτὰς γονίμους. Ἐν ἑνὶ λόγῳ σύμβολον γονιμότητος, ὑποδεικνύει τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας, διὰ τῆς ὁποίας ἐκ τοῦ χάους, τοῦ συμβολιζομένου διὰ τοῦ Σκ.·. Θαλ.·. θὰ δημιουργήσωμεν τὴν τάξιν.

Ὡς σύμβολον ἀνδρείας ὁ ἀλέκτωρ εἰκονίζεται καὶ ἐπὶ τοῦ κοσμήματος τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ Σκηνώματος Ναΐτῶν Ἱπποτῶν.

Ὁ Reghellini ἐν τούτοις δίδει διάφορον ἑρμηνείαν τοῦ συμβόλου τούτου, λέγων ὅτι «ὁ ἀλέκτωρ ἦτο τὸ ἔμβλημα τοῦ ἡλίου καὶ τῆς ζωῆς καὶ ὅτι ἐπειδὴ οἱ παλαιοὶ χριστιανοὶ ἐθρήνουν ἀλληγορικῶς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ τὸν θάνατον τοῦ ἡλιακοῦ κύκλου, διὰ τοῦτο ὁ ἀλέκτωρ ἀνεπόλει τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀνάστασίν του».

Ὁ Ἀλέκτωρ ἦτο καὶ σύμβολον τῶν πρώτων χριστιανῶν, ἀπαντᾶται δὲ συχνότατα ἐπὶ τῶν τάφων εἰς τὰς κατακόμβας τῆς Ρώμης. Ἐκ τούτου ὁ A. Mackey πιστεύει, ὅτι δέον νὰ δοθῇ χριστιανικὴ ἑρμηνεία εἰς τὸ κόσμημα τῶν Ναΐτῶν, ὡς συμβολίζον τὴν ἀνάστασιν.

Βλ. βιβλ. 1 (τόμ. Α', σελ. 216) 8, 13, 14, 34 (1928, σελ. 324) 31 (τόμ. Γ' σελ. 513) 40, 42 (Τυπ.·. 10). Ἐπίσης: REGHELLINI: Maçonnerie considérée comme le résultat des religions Egyptienne, Juive et Chrétienne *(τόμ. Β' σελ. 67).*—DIELS: Vorsocratiker C. *3*, C. *4*.— *ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ: Ὄνειρος ἢ Ἀλεκτρυὼν 3.*

Ἀλενκούρ, *Φραγκῖσκος* ντ' —. (Fran. d'Alincourt). Εὐπατρίδης Γάλλος, ὅστις συλληφθεὶς ἐν ἔτει 1776 ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου τῆς νήσου Μαδέρας, ἐφυλακίσθη μετά τινος Πορτογάλου Δὸν Οὐρὲς δὲ Ὀρνέλλας, μὲ τὴν κατηγορίαν ὅτι εἶναι Ἐλευθεροτέκτονες. Ἐστάλησαν ἀκολούθως εἰς Λισσαβῶνα καὶ ἐνεκλείσθησαν ἐντὸς δεσμωτηρίου, ἔνθα καὶ παρέμειναν ἐπὶ 14 ὅλους μῆνας. Θὰ ἀπέθνησκον δ' ἐν αὐτῷ, ἐὰν οἱ Τέκτονες ἀδ.·. τῆς πόλεως ταύτης δὲν ἐφρόντιζον περὶ τῆς συντηρήσεώς των, ἐπιτυχόντες ἐν τέλει καὶ τὴν ἀπελευθέρωσίν των. (Βλ. Σ μ ί θ: Χρῆσις καὶ κατάχρησις τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·, σελ. 206).

Ἀλεξανδρινὴ σχολή. Ἡ Ἀλεξάνδρεια μεγάλη παραθαλασσία πόλις, εὐδαίμων καὶ ἐμπορική, ὑπῆρξεν ἡ γέφυρα ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Δύσιν. Μετὰ τὴν παρακμὴν τῶν Ἀθηνῶν κατέστη ἡ ἀκτινοβόλος ἑστία τοῦ τότε πολιτισμένου κόσμου.

Κατὰ τὸν Γ. Γαρδίκαν (βλ. βιβλ. *32*, τόμ. Α', σελ. 741 - 743), «εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν συνηντήθησαν ὅλαι σχεδὸν αἱ θρησκεῖαι τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἔτυχον καλλιεργείας καὶ συνανεμίγησαν κατὰ ποικίλας μορφάς. Αἱ παντοειδεῖς μάλιστα θρησκευτικαὶ δοξασίαι καὶ οἱ ποικίλοι τύποι λατρείας, ζητοῦσιν ἐπιστημονικὴν διακάθαρσιν καὶ διαφωτισμὸν τοῦ σφριγῶντος καὶ ζέοντος συναισθηματικοῦ περιεχομένου των. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπῆρχε τὸ Μ ο υ σ ε ῖ ο ν, ἔνθα ἦσαν ἀποθησαυρισμένα τὰ κειμήλια τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς λογοτεχνίας. Πλὴν δὲ τοῦ Μουσείου, ὅπερ κυρίως ἠσχολεῖτο περὶ ἐπιστημονικάς, ἱστορικὰς καὶ φιλολογικὰς ἐρεύνας, εὑρίσκομεν ἐκπροσωπουμένας ὅλας τὰς φιλοσοφικὰς σχολὰς τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος. Διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν Ν έ ω ν Π υ θ α γ ο ρ ε ί ω ν, ἀνέκυψε καὶ πάλιν ἡ παλαιὰ Πυθαγόρειος σοφία, μετὰ τῆς μυστικῆς ἐκδοχῆς τοῦ ἀριθμοῦ καὶ μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς οἰωνίας ἀ π ο κ α τ α σ τ ά σ ε ω ς. Ὁ Νέος Πυθαγορισμός, προελθὼν ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν πρᾶξιν τῶν Πυθαγορικῶν μυστηρίων, εἶναι ἡ πρώτη κατεύθυνσις, τὴν ὁποίαν λαμβάνει ἡ ἀλεξανδρινὴ φιλοσοφία.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἡ φιλοσοφία ἦλθεν εἰς στενὴν σχέσιν πρὸς τὴν θρησκείαν. Οὕτω εἰς τὸν Νέον Πυθαγορισμὸν συνεδέθη ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία μετὰ τῆς ἑλληνικῆς θρησκείας τοῦ Διονύσου. Ἐκ τῆς ἐπαφῆς τοῦ Νέου Πυθαγορισμοῦ μετὰ τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας προῆλθον οἱ *Θεραπευταὶ* (βλ. λ.) καὶ οἱ *Ἐσσηνοὶ* ἢ *Ἐσσαῖοι* (βλ. λ.). Εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Φίλωνος ἡ θρησκευτικὴ οὐσία τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ πληροῦται ἀπὸ τὸ θεωρητικὸν πνεῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Εἰς τὴν χριστιανικὴν ἢ π α τ ρ ο λ ο γ ι κ ὴ ν φιλοσοφίαν ἐπιχειρεῖται σύνθεσις χριστιανικῆς θρησκείας καὶ ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, ἡ ὁποία σύνθεσις ἤγαγεν εἰς τὸ πρόβλημα τῆς προσαλλήλου σχέσεως, γνώσεως καὶ πίστεως (*Γνωστικοί*, βλ. λ.). Τέλος εἰς τὸν *Νέον Πλατωνισμὸν* ἐκβλαστάνει ἀπὸ τῆς συζεύξεως τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος μετὰ τοῦ πνεύματος τῆς Ἀνατολῆς ἡ περικαλλὴς ἄνθησις τῆς ἑλληνικῆς μυστικῆς».

Ἐκ τῆς Ἀλεξανδρινῆς σχολῆς προῆλθε—κατὰ τὸν Mackey (βλ. βιβλ. *1*, τόμ. Α', σελ. 51)—καὶ τὸ σύστημα τοῦ συμβολισμοῦ καὶ τῶν ἀλληγοριῶν, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ καὶ τὴν βάσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ συστήματος.

Ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρινὴν σχολὴν κατέχομεν τὸν Γνωστικισμὸν καὶ τὴν Καβαλλὰ καὶ ἰδίως τὸ σύστημα τοῦ συμβολισμοῦ καὶ τῶν ἀλληγοριῶν, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τὴν βάσιν τῆς Τεκτονικῆς φιλοσοφίας. Εἰς τοὺς Πυθαγορείους καὶ τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς χρεωστοῦν οἱ

Τέκτονες διδάσκαλοι τὴν οὐσίαν τῶν δογμάτων των, ὡς καὶ τὴν ἐσωτερικὴν μέθοδον τῆς μεταδόσεώς των. Τόσον ὁ Ἀριστόβουλος, ὅσον καὶ ὁ Φίλων, δύο ἐκ τῶν κυριωτέρων ἀρχηγῶν τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς, καίτοι εἷς αἰὼν χωρίζει τὸν ἕνα ἀπὸ τὸν ἄλλον, ἐδίδαξαν τὴν αὐτὴν θεωρίαν καθ' ἣν αἱ Ἱεραὶ Γραφαὶ τῶν Ἑβραίων ἦσαν διὰ τοῦ συστήματος τῶν ἀλληγοριῶν των, ἡ πραγματικὴ πηγὴ παντὸς θρησκευτικοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ δόγματος, τοῦ ὁποίου ἡ φραστικὴ καὶ ἐπιφανειακὴ μορφὴ ἦτο μόνον διὰ τὸν κοινὸν λαὸν ἐνῷ ἡ ἐσωτερικὴ ἢ κεκρυμμένη ἔννοια προωρίζετο μόνον διὰ τοὺς μύστας. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς καὶ σήμερον τὴν αὐτὴν ἀκολουθεῖ θεωρίαν.

Ἀλεξανδρόπουλος. 1) *Ἀλέξανδρος.* * ἐν Ἀθήναις ἐν ἔτει 1853 † 1938 Υἱὸς τοῦ δικαστοῦ Πολυδ. Ἀλεξανδροπούλου ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ Νομ. σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ἐν Παρισίοις, Βερολίνῳ καὶ ἄλλαις πόλεσι τῆς Γερμανίας εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς Θέμιδος καὶ τὰς Πολιτικὰς Ἐπιστήμας. Δικηγορήσας, διωρίσθη τῷ 1896 νομάρχης Κεφαλληνίας καὶ κατόπιν τῷ 1917 γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας.

Εἰς τὸν Τεκτ.·. ἐμυήθη τὴν 15 Ἰουνίου 1882 εἰς τὴν Στοὰν «Πυθαγόρας». Εἰργάσθη ἀκαταπονήτως πρὸς ἀνασυγκρότησιν τοῦ Τεκτον.·. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐπεδίωξεν ἐπιμόνως τὴν ἕνωσιν τῶν διϊσταμένων τότε Ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνοῦ καὶ Δ. Ροδοκανάκη. Ἐκ παραλλήλου ἀντιλαμβανόμενος ὡς πρέπει τὸν Τεκτον.·., ἐπεδόθη εἰς τὴν ἄμυναν τῶν δικαίων τοῦ Γένους. Ἐξέδωκε τὴν «Ἀνατολικὴν Ἐπιθεώρησιν», πανελλήνιον ὄργανον, ἀποσκοποῦν τὴν ὑπεράσπισιν τῶν καταπατουμένων δικαίων τοῦ Γένους, ἐδαπάνησε δὲ κατὰ τὰς προσπαθείας αὐτοῦ μεγάλην διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην περιουσίαν.

Ὁ Ἀλ. Ἀλεξανδρόπουλος ἐχρημάτισε πολλάκις Ἀξιωμ.·. τοῦ «Πυθαγόρου». Σεβ.·. αὐτοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1910 14, μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ ἔτη 1894-1897 καὶ πρόσθ.·. Μέγ.·. Διδ.·. αὐτῆς κατὰ τὰ ἔτη 1907-1909. Γενόμενος ἀπὸ τοῦ 1907 μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. διετέλεσε καὶ Ἀνθ.·. Ταξ.·. ἀπὸ τοῦ 1920 μέχρι τοῦ 1926, ὁπότε ἀπεσύρθη τοῦ ἀξιώματος τούτου λόγῳ κοπώσεως, ἀνακηρυχθεὶς τιμῆς ἕνεκεν Ἐπίτ.·. Ἀνθ.·. Ταξ.·.. Ἐργατικὸς καὶ ἀκαταπόνητος διηύθυνε καὶ τὸ περιοδικὸν «Πυθαγόρας» ἀπὸ τοῦ 1923 μέχρι τοῦ 1931, πάντοτε δὲ ὀρθοτομῶν τὸν λόγον τῆς Ἀληθείας ἐξεπλήρωσε μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως τὰ καθήκοντά του ὡς Τέκτ.·. καὶ ὡς Ἀξιωμ. Στ.·. ἢ καὶ ὡς Μέλ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμβουλίου.

2) *Ἰωάννης Π.* Υἱὸς τοῦ Ἀρεοπαγίτου Περ. Ἀλεξανδροπούλου, ἐκ τῶν διακεκριμένων Ἑλλήνων διπλωματῶν, πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Σόφια, Βιέννῃ καὶ Πράγᾳ καὶ πρῶτος ἀντιπρόσωπος αὐτῆς εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν. † 1928. Ἦτο Ἐλευθεροτέκτων.

Ἀλέξανδρος I. 1) Ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας, πρίγκιψ τοῦ Βάττεμπεργκ * 1857 † 1893. Ἦτο Ἐλευθεροτέκτων. (βλ. *Πρίγκιπες*).

2) Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας, * 1777, † 1825. Κατ' ἀρχὰς διέκειτο ὀλίγον εὐνοϊκῶς πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·., κατόπιν ὅμως παρεχώρησεν ἐν ἔτει 1810 τὴν ἐπίσημον ἀναγνώρισιν εἰς τὰς Στοάς, ἀφοῦ ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν τῆς Παιδείας κόμιτα Rasumowsky, τὸν ὑπουργὸν τῆς Ἀστυνομίας Balaschew τὸν κόμιτα Μιχαὴλ Speransky καὶ τὸν *Φέσσλερ* (βλ. λ.), συνέταξε καὶ ὑπέβαλεν εἰς αὐτὸν εὐνοϊκὴν περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἔκθεσιν. Κατόπιν ἐγένετο καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Ἐλευθεροτ.·. ὡς καθορίζουν τοῦτο σαφῶς τὰ «Ἄκτα Λατομόρουμ» τοῦ Τορὺ καὶ ὁ Βόρις Τελέπνεφ (βλ. An outline of the history of Russian Freemasonry», 1928), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Ἐρνέστον Φρὶντριχ, ὁ ὁποῖος λέγει, ὅτι ὁ Τσάρος ἦτο ἁπλῶς εἷς τῶν *Πεφωτισμένων* (βλ. λ.) καὶ πρὸς τὸν A. Waite, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ἱστορικῶς ἀναπόδεικτον τὸ γεγονὸς τῆς μυήσεως τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου, καθ' ὅσον οὐδὲν ἐπίσημον ἔγγραφον πιστοποιεῖ τοῦτο, τοὐναντίον δ' ἡ ποικιλία τῶν σχετικῶν ἀφηγήσεων, καθ' ἃς ἡ μύησις ἐγένετο ἄλλοτε μὲν ἐν Πετρουπόλει τὸ 1803, ἄλλοτε ἐν Ἔρφουρτ τὸ 1808 ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ Μεγ. Ναπολέοντος καὶ ἄλλοτε ἐν Παρισίοις τὸ 1813, μυηθέντος ταυτοχρόνως καὶ τοῦ Φρειδερίκου—Γουλιέλμου Γ' τῆς Πρωσσίας, καθιστᾷ ἐντελῶς ἀμφίβολον τὸ γεγονός. Τὰ αὐτὰ φρονεῖ καὶ ὁ Woodford. Ὁ Τορὺ ἐν τούτοις γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς:

«Τὸ 1803 ὁ σύμβουλος τοῦ Κράτους καὶ διευθυντὴς τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς Πετρουπόλεως Boeber ἐζήτησεν ἀκρόασιν ἀπὸ τὸν Τσάρον, εἰς τὸν ὁποῖον περιέγραψε τοὺς σκοποὺς τοῦ Θεσμοῦ καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν μυστηρίων του κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ πείσῃ τὸν Αὐτοκράτορα νὰ ἀνακαλέσῃ τὰ ἀπαγορευτικὰ διατάγματα καὶ νὰ τοῦ εἴπῃ:

«Πᾶν ὅ,τι μοῦ ἀνεφέρατε περὶ τοῦ θεσμοῦ ὄχι μόνον μὲ πείθει νὰ παράσχω τὴν προστασίαν μου ἀλλὰ καὶ νὰ ζητήσω νὰ μυηθῶ εἰς τὰ μυστήριά του. Εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτύχω τοῦτο;»

Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ὁ Μπαΐμπερ ἀπήντησεν:

«Μεγαλειότατε, δὲν δύναμαι μόνος νὰ ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐρώτησιν. Θὰ συγκαλέσω ὅμως τοὺς Τέκτονας τῆς πρωτευούσης Σας καὶ θὰ ἀνακοινώσω τὴν ἐπιθυμίαν Σας: καὶ δὲν ἔχω ἀμφιβολίαν ὅτι εὐχαρίστως θὰ θελήσουν νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν ἐπιθυμίαν Σας.»

Κατόπιν τούτου ὁ Ἀλέξανδρος ἐμυήθη, ἐγκαθιδρύθη δὲ ἀκολούθως ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. Πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, τῆς ὁποίας Μέγας Διδ.·. ἐξελέγη ὁ Boeber (Acta Latomorum i, σελ. 218).

Ὁ Ἀλέξανδρος παρηκολούθει ἐμβριθῶς διὰ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἀστυνομίας ὑπουργοῦ του, ἀνήκοντος ἐπίσης εἰς μίαν Στοάν, τὰς καλύβας οἰκοδόμων καὶ κατὰ τὴν φιλελευθέραν ἐποχήν του εἶχεν ἐν τῇ Μεγάλῃ Διευθυντηρίῳ Στοᾷ, «Wladimir» τόσῳ πιστὴν ἀκολουθίαν, ὥστε ὁ Τελέπνεφ ὁμιλεῖ ἀκριβῶς περὶ «Τεκτονισμοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου Α'». Μὲ ἰδιαίτερον ζῆλον ἠσχολήθη ὁ Τσάρος μὲ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Πολωνίας, ζητῶν παρ' αὐτῇ βοήθειαν καὶ ὑποστήριξιν ἐπὶ τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν Πολωνίαν σχεδίων του. Ὅταν ὅμως κατόπιν ὁ τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι τοῦ Ἀλεξάνδρου μετεβλήθη τελείως ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν κληρικῶν καὶ ἡ ψυχή του συνεσκοτίσθη, ἀπὸ ἐλευθέρως δὲ σκεπτόμενος κυρίαρχος κατέστη ὁ ἐξηγριωμένος ἐχθρὸς πάντων τῶν προοδευτικῶν ἱδρυμάτων, καὶ ὁ Μέττερνιχ ἐν Αὐστρίᾳ ἀπῄτει διαρκῶς μέτρα κατὰ τῶν μυστικῶν ἑταιρειῶν, ἐστράφη τελικῶς ὁ Ἀλέξανδρος αἰφνιδίως ἐναντίον τῶν ἄλλοτε φίλων του. Τέλος ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τινὰ ἀκρόασιν, τὴν ὁποίαν ἔσχε παρ' αὐτῷ ὁ φανατικὸς μοναχὸς Φώτιος, καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν οὗτος ἐδήλωσεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὅτι ἔπρεπε νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὰς μυστικὰς ἑταιρίας, τοὺς Βολταιριανούς, τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας καὶ τοὺς Μαρτινιστὰς καὶ ὅτι εἶχεν ἐκλεγῇ ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ὅπως φονεύσῃ τὸν ἑπτακέφαλον, τρὶς ἀναθεματισμένον, ὄφιν τῶν *Πεφωτισμένων*, ἐξεδόθη τῇ 6 Αὐγούστου 1822 Αὐτοκρατορικὴ διαταγὴ Οὐκάζιον διὰ τοῦ ὁποίου διετάσσετο ἡ ἄμεσος καὶ ἄνευ ἀναβολῆς διάλυσις ὅλων τῶν μυστικῶν ἑταιρειῶν καὶ τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν Στοῶν. Βλ. βιβλ. *1* (τόμ. Α' σελ. 50), *3* (τόμ. Β' σελ. 14) καὶ *7*.

Ἀλέξανδρος Γ'. Βασιλεὺς τῆς Σκωτίας. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ηὐνόη τὸν Τεκτονισμὸν καὶ ὅτι τὸ Ἀββαεῖον Κιλουΐνιγκ ἐκτίσθη ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του. Ἐλέχθη ἐν τούτοις ὑπό τινων, ὅτι τὰ γεγονότα αὐτὰ ἀναφέρονται ὄχι εἰς τὸν ἴδιον, ἀλλὰ εἰς τὸν υἱόν του Δαυΐδ Α'. Τὸ Τυπ.·. τοῦ Σκ.·. Ἱππ.·. τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου θεωρεῖ τὸν Ἀλέξανδρον ὡς προστάτην τοῦ Τεκτ.·. Τάγματος.

Ἀλέξανδρος - Κάτζ, *Οὖγκο* (Alexander - Katz, Hugo). Δικηγόρος ἐν Βερολίνῳ, * 1846 καὶ † 1929. Γενόμενος δεκτὸς ὡς Ἐλευθεροτ.·. εἰς τὴν ἐν Λειψίᾳ Στ.·. «Balduin zur Linde» τῷ 1883, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν κίνησιν τοῦ Καθηγ. *Σέττεγκάστ* (βλ. λ.) καὶ διεξήγαγε διὰ λογαριασμὸν τούτου τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ Διατάγματος τοῦ 1798, διὰ τοῦ ὁποίου παρεχωρεῖτο εἰς τὰς ἀρχαίας πρωσσικὰς Στοὰς τὸ δικαίωμα τῆς ἀποκλειστικῆς ὑπάρξεως καὶ ἐργασίας διὰ τὰ πρωσσικὰ κράτη. Διὰ τῆς ἐκδοθείσης δικαστικῆς ἀπο-

φάσεως κατέστη τὸ πρῶτον δυνατὴ ἡ ἐν Πρωσσίᾳ ἐγκαθίδρυσις καὶ ὅλων τῶν ἄλλων Γερμανικῶν Μεγ.·. Στοῶν. Ὁ Ἀλέξ. Κάτζ υἱοθετήθη ἐν Βερολίνῳ εἰς τὴν Στ.·. «Victoria in Berlin». Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς του ἦτο ἐκ τῶν διασημοτέρων Ἐλευθεροτεκτόνων συγγραφέων. Αἱ μελέται του ἐδημοσιεύοντο εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Σέττεγκάστ ἐκδοθὲν περιοδικὸν «Die Bausteine» (=οἱ δομικοὶ λίθοι). Βλ. βιβλ. 7.

Ἀλέσα (Alesha). Τὸ σημεῖον τοῦ λέοντος εἰς τὸν ἰνδικὸν ζῳδιακὸν κύκλον.

Ἀλεσσάντρι (Alessandri). Πρόεδρος τῆς Χιλῆς, δημοκράτης. Παραιτηθεὶς τοῦ ἀξιώματός του λόγῳ διαφωνίας του πρὸς τοὺς ζητοῦντας τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς δικτατορίας ἐν τῇ χώρᾳ του, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἀνακληθεὶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἐπέστρεψεν ὡς θριαμβευτὴς εἰς Σαντιάγο τῷ 1925. Κατὰ τὴν πρὸς τὰ πλήθη χαιρετιστήριον ἀγόρευσίν του διεκήρυξεν, ὅτι οὐδεμίαν μορφὴν δικτατορίας δύναται νὰ ἀνεχθῇ, διότι αἱ δικτατορίαι σημαίνουν θάνατον τῆς ἐλευθερίας, κατάρριψιν καὶ περιφρόνησιν τῆς ἀξίας τῶν λαῶν καὶ κατερείπωσιν τῶν δημοκρατιῶν.

Ὁ Ἀλεσσάντρι διετέλεσε προτοῦ γίνῃ Πρόεδρος, Μέγας Διδάσκαλος τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Χιλῆς. Βλ. βιβλ. 7.

A.L.G.D.G.A.D.L'U. Συντόμευσις εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν τοῦ «À la gloire du Grand Architecte de l'Univers» (=Εἰς δόξαν τοῦ Μεγ.·. Ἀρχιτέκτ.·. τοῦ Σύμπαντος).

ἀλήθεια (ἡ). Τὸ νὰ εἶναι τι ἀληθές, πραγματικόν, τὸ ἀντίθετον δηλ. τοῦ ψεύδους, τοῦ ἁπλῶς φαινομένου.

(Φιλοσοφ.). Ἀλήθεια λέγεται, 1) ἡ συμφωνία τῆς γνώσεως πρὸς ἑαυτὴν καὶ τοὺς λογικοὺς κανόνας, 2) συμφωνία τῆς γνώσεως πρὸς τὸ περιεχόμενον ἢ τὸ πραγματικὸν περιεχόμενον αὐτῆς. Ἡ πρώτη ὀνομάζεται *κατ' εἶδος* ἢ *εἰδολογική* ἢ *τυπική* ἢ *λογική*, ἀκόμη δὲ καὶ *ὀρθότης*. Ἡ δευτέρα καλεῖται *καθ' ὕλην* ἢ *ὑλικὴ* ἢ *πραγματική*. Παραδείγματα τυπικῆς ἀληθείας: ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος, ὁ Ἄρης κατοικεῖται. Παραδείγματα πραγματικῆς ἀληθείας: ἡ γῆ κινεῖται περὶ τὸν ἥλιον, πᾶν σῶμα ἔχει ἔκτασιν. Ἡ ὑλικὴ ἀλήθεια εἶναι πάντως καὶ κατ' εἶδος ὀρθή, ἡ δὲ κατ' εἶδος ἀλήθεια δύναται νὰ εἶναι πραγματικῶς ἢ ἀληθὴς ἢ ψευδής.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι μία τῶν δυσκολωτάτων ἐννοιῶν τῆς φιλοσοφίας. Ἕκαστον σύστημα ἔχει τρόπον τινὰ ἰδίαν ἔννοιαν τῆς ἀληθείας καὶ ἴδιον κριτήριον αὐτῆς.

Ποία ὅμως ἡ γενική, ἡ ἀφῃρημένη ἔννοια τῆς ἀληθείας; Καθὼς πᾶσα ἔννοια, οὕτω καὶ ἡ ἔννοια τῆς ἀληθείας ἀνάγκη νὰ ἔχῃ τὰ γνωρίσματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἑνούμενα νὰ ἀποτελέσωσι τὴν οὐσίαν αὐτῆς. Τὸ πρῶτον γνώρισμα τῆς ἀληθείας εἶναι *ἡ ἀνάγκη τῆς καταφάσεως, τῆς ἐμπνεύσεως ἢ τῆς ἀρνήσεως*, τὴν ὁποίαν πᾶσα ἀλήθεια προκαλεῖ. Δεύτερον γνώρισμα εἶναι ὅτι *ἡ κατάφασις ἢ ἡ ἄρνησις αὕτη προσιδιάζει μόνον εἰς ἐντελῶς ὡρισμένα πνευματικὰ περιεχόμενα*. Ταῦτα δ' εἶναι οὐχὶ ἐπὶ μέρους πράγματα, λαμβανόμενα καθ' ἑαυτά, φυσικὰ ἢ ψυχικὰ (π.χ. βιβλίον τι, ψυχή τις ἀνθρωπίνη, κ.οὕ.κ.). Διότι ταῦτα καλοῦνται πραγματικὰ ἢ μὴ πραγματικά, οὐχὶ δ' ἀληθῆ ἢ ψευδῆ. Ἐπίσης τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα ἀναγκάζουν ἡμᾶς εἰς κατάφασιν ἢ ἄρνησιν δὲν εἶναι οὔτε συνδέσεις τῶν ἀνωτέρω πραγμάτων (π. χ. βιβλίον κείμενον ἐπὶ τραπέζης, ἀνθρωπίνη τις ψυχὴ διατελοῦσα εἰς ἀπορίαν κ.οὕ.κ.) οὔτε ἐπὶ μέρους παραστάσεις καὶ καταστάσεις τῆς συνειδήσεως (π.χ. ἡ ἔννοια ἀγάπη, τὸ αἴσθημα «κυανοῦν» κ.οὕ.κ.). Τὰ ἀναγκάζοντα ἡμᾶς εἰς κατάφασιν ἢ ἄρνησιν, εἰς τὸ νὰ τὰ χαρακτηρίσωμεν δηλ. ὡς ἀληθῆ ἢ ψευδῆ, εἶναι αἱ *κρίσεις*, ἐκεῖναι δηλ. αἱ συνδέσεις παραστάσεων, κατὰ τὰς ὁποίας εἴς τι Α ἀποδίδεται ἢ δὲν ἀποδίδεταί τι Β. Εἰς τὰς κρίσεις αὐτὰς ἐπίσης ἀληθὴς ἢ ψευδὴς εἶναι ἡ σημασία τῆς συνδέσεως ἢ τοῦ χωρισμοῦ τῶν πραγμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται αἱ κρίσεις, οὐχὶ δὲ αὐτὰ ταῦτα τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα εἶναι μόνον πραγματικὰ ἢ μὴ πραγματικά. *Ἀληθεῖς δὲ κρίσεις* εἶναι ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι διατελοῦν ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς νοήσεως. *ψευδεῖς* δ' αἱ διαφωνοῦσαι πρὸς τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὴν νόησιν.

Τρίτον γνώρισμα τῆς ἀληθείας εἶναι ὅτι ὑπάρχει *ἀνάγκη ὅρων τινῶν ὡρισμένων*, ὑπὸ τοὺς ὁποίους μόνον γεννᾶται τὸ συναίσθημα τῆς ἐναργείας κρίσεώς τινος, τὸ τῆς καταφάσεως ἢ τὸ τῆς ἀρνήσεως. Ἡ ἐνάργεια δηλ. αὕτη ὑπάρχει μόνον, ὅπου ὑπάρχουν οἱ ὅροι ἐκεῖνοι, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἔχομεν πλήρη συνείδησιν τῆς κρίσεως ἡμῶν, ὅπου δηλ. τὰ μέλη τῆς κρίσεως καὶ ἡ σύνδεσις αὐτῶν πρόκεινται ἀπολύτως σαφῆ πρὸ τοῦ πνεύματος ἡμῶν.

Τέταρτον γνώρισμα εἶναι τὸ ὅτι *ἡ κατάφασις ἢ ἡ ἄρνησις συμβαίνει ἀναποφεύκτως πρῶτον μὲν ἐν ἐμοί, ἕπεται δὲ καὶ εἰς πᾶν ἄλλο ἀντικείμενον.*

Ἐκ τῶν ἄνω συνάγεται, ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι ἡ ἰδιότης κρίσεώς τινος νὰ συμφωνῇ μετὰ τῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς νοήσεως, τοῦτο δ' ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἐγὼ ἔχω σαφῆ συνείδησιν τῆς συμφωνίας ταύτης καὶ τελευταῖον νὰ γεννᾷ ἐνάργειαν ἢ κατάφασιν ἀσφαλῶς μὲν ἐν ἐμοί, πιθανῶς δ' ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους καὶ ἐν παντὶ ἄλλῳ ἀντικειμένῳ.

Ἡ ἔννοια τῆς ἀληθείας δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς *ὀρθότητος*. Συλλογισμοὶ ὀρθοί, δηλ. σύμφωνοι πρὸς τοὺς νόμους τῆς Λογικῆς, δύνανται νὰ εἶναι ὑλικῶς ψευδεῖς. Ἡ τοιαύτη ὀρθότης καλεῖται πολλάκις *εἰδολογικὴ ἀλήθεια*, πρὸς διάκρισιν τῆς *ὑλικῆς ἀληθείας*.

Ἐπίσης σπουδαῖον πρόβλημα ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ἰδίᾳ δὲ τῇ συγχρόνῳ, εἶναι τὸ περὶ τῆς *ἀξίας* τῆς ἀληθείας. Αἱ γνῶμαι τῶν φιλοσόφων εἶναι διῃρημέναι. Τινὲς τούτων λέγουν ὅτι μόνον ἡ *γνῶσις* εἶναι ἡ ἀξία. Ἀλλ' ἀντερωτοῦν ἄλλοι· ἂν ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι ἀξία, πῶς δύναται νὰ ἀποβῇ ἀξία ἡ γνῶσις; Οὐδέποτε κατ' αὐτοὺς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὀνομάσῃ τις τὴν γνῶσιν ἀξίαν, ἂν μὴ ἡ ἀλήθεια ἦτο ἡ ἀξία, ἡ ὁποία καθιστᾷ τὸ πρῶτον τὴν γνῶσιν γνῶσιν καὶ κατ' ἀκολουθίαν *ἀγαθόν*. Ἡ ἀλήθεια εἶναι *αὐταξία*, ἡ δὲ γνῶσις ἔχει ἀξίαν μόνον, ἐφ' ὅσον ὑπηρετεῖ τῇ ἀληθείᾳ.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁσάκις γίνεται λόγος περὶ ἀληθείας νοοῦσιν οἱ ἄνθρωποι μόνον τὴν *θεωρητικὴν ἀλήθειαν*. Κατ' αὐτὴν ἡ συνείδησις, τείνουσα ἐξ ἀρχῆς εἰς ἑνότητα, παρορμᾶται εἰς διάταξιν τῶν γεγονότων τοῦ *εἶναι* ἐξ ἑαυτῆς διὰ τῶν γνωστικῶν της λειτουργιῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀλήθεια σημαίνει γενικῶς πᾶσαν διάταξιν τῶν γεγονότων ἐν γένει, τείνουσαν εἰς ἑνότητα, ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἀλήθειαι, ἔχουσαι ἀπόλυτον κῦρος. Οὕτω ὑπάρχει ἡ *ἠθικὴ ἀλήθεια*, ἤτοι ἡ ἐν τῇ συνειδήσει ἡμῶν διάταξις τῶν προαιρέσεων ἡμῶν, ἡ γεννῶσα ἑνότητα ἐν τῇ συνειδήσει, ἐν ἄλλοις λόγοις ἡ συμφωνία τῶν πράξεων ἡμῶν καὶ τῶν λόγων πρὸς πρακτικήν τινα ἰδέαν, πρὸς ἰδεῶδες, πρὸς βουλητικὸν σκοπόν, τὸν ὁποῖον ἡ συνείδησις ἡμῶν ἐπιδοκιμάζει καὶ ἀποδέχεται. Ὑπάρχει ἐπίσης καὶ *ἀλήθεια ἀπόλυτος αἰσθητική*, ἱκανοποίησις δηλ. τῆς ἀνάγκης τῆς συνειδήσεως πρὸς διάταξιν τῶν μορφῶν τοῦ χάους, τῶν μορφῶν εἰς ἑνιαῖον σύνολον. Ἀλλ' ἡ συνείδησις ἡμῶν, λαμβανομένη ἐν τῷ συνόλῳ, κατέχεται ὑπὸ τῆς ἀνάγκης νὰ ἄρῃ πάσας τὰς ἀντιθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναφαίνονται μεταξὺ τῆς ἀδυσωπήτου ἀναγκαιότητος τῶν φυσικῶν νόμων καὶ τοῦ καθήκοντος, τὸ ὁποῖον ἀπορρέει ἐκ τῶν τριῶν μνημονευθεισῶν τάσεων της πρὸς ἑνότητα. Ἡ ἱκανοποίησις τῆς γενικωτάτης αὐτῆς τάσεως πρὸς δημιουργίαν ἑνότητος, περιλαμβανούσης πᾶν τὸ ὑπάρχον καὶ συμβαῖνον, καὶ αἰρούσης πᾶσαν ἀντίθεσιν, εἶναι ἡ *θρησκευτικὴ ἀλήθεια*. Ἡ ἀλήθεια, ἡ λαμβανομένη ὑπὸ τὴν τετραπλῆν ταύτην ὄψιν, εἶναι ἡ ἀπόλυτος. Περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον σχετικαί, εἶναι μόνον αἱ ἑκάστοτε ἐπιστημονικαί, ἠθικαί, αἰσθητικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἀλήθειαι.

Πρόβλημα ἐπίσης εἶναι, ἂν εἶναι δυνατὴ ἡ εὕρεσις τῆς ἀληθείας. Καὶ ἡ μὲν δογματικὴ σχολή, ὡς καὶ ἡ κοινὴ ἀντίληψις, ἀποφαίνεται, ὅτι μετὰ βεβαιότητος δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων, ταῦτα δ' εἶναι οἷα φαίνονται εἰς ἡμᾶς. Ἡ σκέψις φρονεῖ, ὅτι ἡ φύσις τῶν πραγμάτων εἶναι ἄγνωστος, ἐπειδὴ οὔτε αἱ αἰσθήσεις οὔτε ὁ λόγος δεικνύουσιν εἰς ἡμᾶς, ὁποῖα εἶναι τὰ πράγματα. Ἡ θετικὴ σχολή, χωροῦσα μέσην ὁδόν, διδάσκει ὅτι δυνάμεθα μὲν νὰ γνωρίσωμεν τὰ δεδομένα τῆς ἐμπει-

ρίας, ἀκατάληπτος ὅμως εἶναι ἡ φιλοσοφικὴ ἢ μεταφυσικὴ λεγομένη γνῶσις. Ἡ κριτικὴ σχολή, συμφωνοῦσα μὲ τὴν θετικὴν ὡς πρὸς τὴν ἐξ ἐμπειρίας γνῶσιν, παραδέχεται ὅτι καὶ πέραν τῆς ἐμπειρίας δυνάμεθα νὰ προχωρῶμεν μέχρι τινὸς συλλογιστικῶς. Ἡ νεωτέρα φιλοσοφία κλίνει γενικῶς πρὸς τὴν *σχετικοκρατίαν* (Relativismus) (βλ. λ.). Κατὰ τὸν *πραγματισμὸν* (Pragmatismus) ἀληθὲς εἶναι ὅ,τι προάγει τοὺς θεωρητικοὺς καὶ πρακτικοὺς σκοποὺς τοῦ ἀνθρώπου, κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας εἶναι ἡ σκόπιμος ῥοπή, τὴν ὁποίαν ἐξασκεῖ αὕτη ἐπὶ τὴν διανόησιν καὶ τὴν ἐν τῷ βίῳ δρᾶσιν ἡμῶν. Ἡ ἀλήθεια εἶναι μόνον «μέσον σκέψεως, ὁδηγοῦν ἡμᾶς εἰς τὸ ἄριστον». Σκέψις τις εἶναι ἐπὶ τόσον ἀληθής, «ἐφ' ὅσον βοηθεῖ ἡμᾶς νὰ τεθῶμεν εἰς καταλλήλους σχέσεις πρὸς ἄλλα πράγματα τῆς πείρας» (James). Κριτήριον τῆς ἀληθείας εἶναι ἡ «πρακτικὴ συνέπεια» (Schiller, Ὀξφόρδη). Ἑκάστη ἀλήθεια πρέπει νὰ ἐπαληθεύηται· ἡ ἀπόλυτος ἀλήθεια εἶναι μόνον μία ὁρικὴ ἀξία, αἱ ἐκ τῶν προτέρων κρίσεις εἶναι αἴτημα μόνον, ἀπαραίτητος δηλ. προϋπόθεσις τῆς σκέψεως. Ἀλήθεια εἶναι ἡ δυναμικὴ διαδικασία (μέθοδος) τοῦ γίγνεσθαί τι ἀληθές, τοῦ ὁποίου πηγὴ εἶναι ἡ ὑποκειμενικὴ προσωπικὴ θέλησις πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἀπόλυτος ἀλήθεια θὰ ἀπέφραττε τὴν ὁδὸν τῆς προόδου. Ἡ διανοητικὴ ἐργασία τῆς διανοίας, δὲν εἶναι πολυτιμοτέρα, ἀφ' ὅτι εἶναι αἱ ἔμφυτοι γνώσεις καὶ κλίσεις, αἱ ἐκπηγάζουσαι ἀπὸ καλὸν αἴσθημα καὶ θέλησιν. Ὑπάρχουν συμφώνως πρὸς αὐτὰ αἰσθητικαὶ ἀλήθειαι, ὅπως αἱ θρησκεῖαι, αἱ ὁποῖαι ὅμως πρέπει ἐπίσης νὰ ἀληθοποιῶνται διὰ τῆς δράσεώς των.

Κατὰ τὸν *νεοβιταλισμὸν* (Neovitalismus) τέλος τοῦ Hans Driesch «εἴμεθα ἀναγκασμένοι νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἐκεῖ ὅπου νοερῶς βλέπομεν ἐναργῶς, ὑπάρχει ἀλήθεια. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονῶμεν, ὅτι νοερῶς βλέπομεν ἐναργῶς μόνον ἐν τῇ καθαρᾷ λογικῇ ὑπὸ τὴν στενοτέραν ἔννοιαν καὶ ἐν τῇ μαθηματικῇ ὑπὸ μορφὴν μὴ ἐπιδεχομένην βελτίωσιν· ὅτι δὲ πᾶν ὅ,τι νοερῶς ἐν τῇ ἐμπειρίᾳ βλέπομεν δύναται νὰ βελτιωθῇ καὶ ἀναγκαίως φέρει πάντοτε τὸν τόνον τοῦ «ἴσως» ἢ «πιθανῶς» ......

(Τεκτον.). Ὁ πραγματικὸς σκοπὸς τοῦ Ἐλευθ.·. Τεκτ.·. ἀπὸ φιλοσοφικῆς ἀπόψεως, εἶναι ἡ ἀναζήτησις τῆς ἀληθείας. Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς εἰσόδου τοῦ μαθ.·. εἰς τὴν Στ.·. μέχρι τῆς μυήσεώς του εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμ.·. ἡ ἀναζήτησις αὐτὴ συνεχίζεται χωρὶς ποτὲ νὰ παύσῃ. Καὶ ἡ ἀλήθεια δὲν εὑρίσκεται πάντοτε. Ἀλλ' ὅπως ὀρθῶς γράφει ὁ Mackey, ὁσονδήποτε κοπιώδης καὶ ἂν εἶναι ἡ ἐργασία αὐτή, οἱαιδήποτε αἱ τελεταὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ διέλθῃ καὶ οἱαδήποτε τὰ σύμβολα, τὰ ὁποῖα θὰ ἔχῃ νὰ μελετήσῃ ὁ Τέκτ.·., ὁ πραγματικὸς καὶ μοναδικὸς σκοπὸς ὅλων αὐτῶν εἶναι ἡ προσέγγισις τῆς ἀληθείας.

«Ἡ ὑψηλοτέρα ἰδέα τῆς ἀληθείας—γράφει ὁ Mackey—ἥτις διαπνέει ὁλόκληρον τὸ Τεκτ.·. σύστημα καὶ ἡ ὁποία συμβολίζεται διὰ τοῦ *Λόγου*, εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία ἐκφράζεται διὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ».

Ὁ Ἐλ.·. Τεκτ.·. διαφέρει κατὰ τοῦτο τῶν διαφόρων θρησκειῶν: δὲν ἰσχυρίζεται ὅτι κατέχει τὴν ἀλήθειαν. Ἡ Τεκτ.·. διδασκαλία δὲν περιλαμβάνει οὔτε δόγματα πίστεως οὔτε τίποτε ἄλλο σχετικόν. Ἕκαστος Τέκτ.·. καλεῖται νὰ ἀνεγείρῃ μόνος του τὸ οἰκοδόμημα τῶν ἰδίων του πεποιθήσεων. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν μυεῖται εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς *Τέχνης τοῦ σκέπτεσθαι*.

«Ἡ Τέχνη αὐτή, λέγει ὁ Os. Wirth, ἀσκεῖται ἐπὶ ὑλικῶν, τὰ ὁποῖα πρέπει κανεὶς νὰ λειάνῃ. Πρόκειται μὲ ἄλλους λόγους, νὰ ἀποξεσθοῦν αἱ πλάναι, αἱ παραμορφώνουσαι τὴν ἀλήθειαν. Ἡ ἀλήθεια εὑρίσκεται παντοῦ, ἀλλ' εἶναι κεκρυμμένη Ζητεῖ νὰ ἐξαχθῇ ἀπὸ πᾶν ὅ,τι φαίνεται ὅτι εἶναι ψεῦδος ἢ πρόληψις. Ἡ πρόληψις καὶ ἡ δεισιδαιμονία, δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ τὸ ἀπολίθωμα ἢ ὁ φλοιὸς μιᾶς ἀληθοῦς ἐννοίας, ἡ ὁποία δὲν κατορθώθη νὰ ἐννοηθῇ, οὔτε νὰ ἐκφρασθῇ ὀρθῶς. Δὲν πρέπει συνεπῶς ν' ἀποκρούωμεν τίποτε κατ' ἀρχήν. Πᾶσα προκατάληψις ἀντιτίθεται εἰς τὴν ἀμεροληψίαν τῆς κρίσεώς μας. Ὁ πραγματικὸς φίλος τῆς ἀληθείας δὲν δύναται νὰ εἶναι πνεῦμα περιωρισμένον ἢ συστηματικῶς κλεισμένον μέσα εἰς τὸν στενὸν κύκλον τοῦ νοητικοῦ του ὁρίζοντος. Πρέπει τοὐναντίον νὰ εἶναι πνεῦμα εὐρύτατα ἀνοικτὸν εἰς ὅλας τὰς ἰδέας, τὰς δυναμένας νὰ προκαλέσουν τροποποίησιν τῶν ὑπαρχουσῶν πεποιθήσεών του. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει σταθερὰς ἰδέας καὶ ἐπιμένει νὰ τὰς διατηρήσῃ, δὲν εἶναι ἄνθρωπος τοῦ φωτὸς καὶ τῆς προόδου· εἶναι ἁπλῶς ποντίφιξ ὁ ὁποῖος νομίζει ὅτι γνωρίζει καὶ πιστεύει εἰς τὸ ἀλάθητόν του. Ἐὰν δ' ἡ μύησις δὲν κατορθώνῃ νὰ τὸν μεταβάλῃ, τότε σημαίνει ὅτι ἔχει κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἐννοεῖ νὰ παραμείνῃ βέβηλος».

Εἶναι ἐξ ἄλλου ἀλαζονικὸν νὰ γίνεται κανεὶς κριτὴς μιᾶς οἱασδήποτε γνώμης. Αἱ συγκρουόμεναι ἀπόψεις εἶναι ἐξ ἴσου σεβασταί, ὅταν προέρχωνται ἀπὸ εἰλικρινῆ πρόσωπα. Ἐκφράζουν τὴν ἀλήθειαν ὑπὸ τὰς διαφόρους μορφάς, τὰς ὁποίας ἔχει αὕτη, λόγῳ τῶν πολλῶν πλευρῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπισθῇ. Ὑπάρχει λοιπὸν ἓν μέρος ἀληθείας εἰς ὅλας τὰς γνώμας. Κανεὶς δὲν εὑρίσκεται εἰς ἀπόλυτον πλάνην, καὶ κανεὶς ἐξ ἄλλου δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι κατέχει τὴν τελείαν ἀλήθειαν. Δέον ἑπομένως νὰ εἴμεθα ἐπιεικεῖς καὶ νὰ μὴ ζητῶμεν ἀπὸ ὅλους νὰ βλέπουν τὰ πράγματα, καθ' ὃν τρόπον τὰ βλέπομεν ἡμεῖς. Αἱ διάνοιαι εἶναι ἀσθενεῖς. Δὲν προσεγγίζουν τὴν ἀλήθειαν παρὰ μόνον διὰ μιᾶς σειρᾶς σταθμῶν, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ διανύσουν ἕνα πρὸς ἕνα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἐλ.·. Τεκτ.·. ἐπεμβαίνει μεθοδικῶς ἐπὶ τῆς διαφωτίσεως τῶν ὀπαδῶν της, ἀποφεύγουσα νὰ βιάσῃ τοὺς βραδυποροῦντας εἰς σκέψιν, ἀλλ' ἀρκουμένη νὰ προηγῆται αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ, ὅπως τὴν ἀκολουθήσουν.

Ἡ Ἐλ.·. Τεκτ.·. δὲν δογματίζει, διότι ὁ δογματισμὸς εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸ πνεῦμα της. Σκέπτεται καὶ κάμνει τοὺς ἄλλους νὰ σκέπτωνται, διότι μόνον οὕτω φθάνει κανεὶς εἰς τὴν Ἀλήθειαν. Ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι θνητὰ καὶ ἐφήμερα. Καὶ μόνον ἡ Ἀλήθεια εἶναι ἀμετάβλητος καὶ αἰωνία. Εἶναι τὸ ἔμβλημα Ἐκείνου, ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν ὑπάρχει μεταβολὴ οὐδὲ σκιὰ ἀλλοιώσεως.

Τέλος οἱ Lennhoff - Posner γράφουν τὰ ἑξῆς:

«Ἀγάπη πρὸς τὴν ἀλήθειαν, προσπάθεια πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας, χαρακτηρίζει τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ἀλήθειαν ζητεῖ οὗτος καὶ οὐχὶ αὐθεντικὰ δόγματα. Τὸ τοιοῦτον ἐκπηγάζει ταυτοσήμως ἐκ τῶν τυπικῶν του, τῶν συμβόλων του, τῆς βιβλιογραφίας του, ἐν τούτοις ὅμως ἡ ἔννοια τῆς ἀληθείας κατὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. οὐδέποτε καθωρίσθη σαφῶς, καὶ δυσκόλως ἐπίσης θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ διαγραφῇ, ἐφ' ὅσον ἡ Βασιλ.·. Τέχνη ἵσταται πέραν τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων. Ἡ περὶ ἀληθείας ὅμως ἐκδοχὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. δύναται νὰ ἐξαχθῇ συμπερασματικῶς ἐκ τῶν συμβόλων, τῶν τυπικῶν καὶ ἄλ., εὑρίσκεται δὲ πολὺ ἐγγὺς πρὸς τὴν ἐκδοχήν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ νεωτέρα φιλοσοφία περὶ ἀληθείας. Ἡ θεμελιώδης θέσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. σχετικῶς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς ἀληθείας εἶναι *σχετικοκρατικὴ* (βλ. *σχετικοκρατία)*.

Τοῦτο βεβαίως ὑπενόει ὁ φιλόσ.·. Ἀδ.·. Λέσιγγ, λέγων, ὅτι οὐδέποτε δύναται νὰ ὑπάρξῃ διὰ τοὺς ἀνθρώπους πλήρης ἀλήθεια καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐν τούτοις πρέπει νὰ ζητῇ τὴν ἀλήθειαν. Ἡ ἀλήθεια κατὰ τὴν Ἐλευθεροτεκτον.·. ἔννοιαν προκύπτει διὰ συνθετικῆς τινος μεθόδου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἑκάστη ἐπὶ μέρους ἀλήθεια ἔχει δικαιολογίαν ὑπάρξεως. Ὁ ἐπίμονος τονισμὸς τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Ἀλήθειαν, τοῦ καθήκοντος πρὸς ἔρευναν αὐτῆς, σημαίνει, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐναντιοῦται πρὸς τὰς δεισιδαιμονίας καὶ τὰς ἰσχυρὰς αὐθεντικὰς δοξασίας, ὁρμώμενος ἀπὸ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἐπὶ τῆς περιοχῆς τῆς γνώσεως μόνον καὶ μόνον ἡ ἐμπειρική, καὶ ἐν τῇ

ἐννοίᾳ ταύτη ἀντικειμενική, ἀλήθεια ἐπιτρέπεται νὰ ἔχη τὴν ἀποφασιστικὴν καὶ νικῶσαν λέξιν, καὶ ὅτι ἀλήθειαι ἄλλου εἴδους, ἔχουσαι τὴν ἀξίωσιν νὰ θεωρῶνται ὡς ἀπόλυτοι, οὐδέποτε ἐπιτρέπεται νὰ παρακωλύουν τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐρεύνης.

Ἡ τάσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. πρὸς ἁρμονίαν, φέρει αὐτὸν εἰς τὴν ἀντίληψιν, ὅτι ὑπάρχουν—κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας—καὶ αἰσθητικαὶ ἀλήθειαι, ὅτι ἐσωτερικὰ περιθατικά, ἀνεξάρτητα ἀπὸ ἐξωτερικὰς ἀφορμάς, δύνανται νὰ εἶναι πραγματικὰ καὶ ὅτι συνεπῶς ἡ θρησκεία ἐν αὐτῇ τῇ ἐννοίᾳ εἶναι ἐξ ἴσου ἀλήθεια, τῆς ὁποίας ὅμως ἡ πραγματοποίησις πρέπει νὰ μένῃ περιωρισμένη εἰς ὡρισμένην τινὰ περιοχὴν τῆς ζωῆς. Ἡ ὑλικὴ ἀλήθεια, ἡ ἐπιστήμη, περιγράφει μηχανικῶς τὴν πραγματικότητα καὶ τοὺς νόμους της, δὲν δύναται ὅμως νὰ δείξῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον ὑψηλοτέρους σκοπούς. Ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. πιστεύει ὡς ἐκ τούτου, ἐκτιμῶν τὰ μέγιστα τὴν ἐπιστήμην, εἰς τὴν κατὰ βάσιν ὑπερεμπειρικὴν ἀλήθειαν ἠθικῆς τινος τάξεως ἐν τῷ σύμπαντι, ἡ ὁποία ἀφίνει ἀνοικτὴν τὴν ὁδὸν πρὸς τελειοποίησιν καὶ προσδίδει μὲ αὐτὸ εἰς τὴν ζωὴν ἔννοιάν τινα. Πηγὴ ὅμως πάσης ἀληθείας ἐν ἀντικειμενικῇ ἐννοίᾳ εἶναι ἡ ἀληθινότης, τὴν ὁποίαν ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἀπαιτεῖ ἀπὸ ὅλα του τὰ μέλη. Ἐκτιμᾷ τὴν εἰλικρινῆ πίστιν, ἀποκρούει ὅμως τὴν ὑποκριτικὴν καὶ προσποιητὴν μορφὴν αὐτῆς, ἡ ὁποία ἐξαντλεῖται ἁπλῶς εἰς ἐκπλήρωσιν κενῶν τινων τυπικοτήτων.

Ὑπῆρχε μία Αἰγυπτία Θεὰ ὀνόματι Thm ἢ Thme ὅπερ σημαίνει «ἀκεραιότης» ἢ «δικαιοσύνη καὶ ἀλήθεια». Ἡ ἀρχὴ αὐτή, μία τῶν τριῶν μεγάλων Τεκτονικῶν ἀρχῶν, παριστάνεται ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων φέρουσα πτερὸν στρουθοκαμήλου. Καὶ οἱ δικασταὶ ἐπίσης εἰς τὴν Αἴγυπτον παριστάνοντο μὲ τὸ ἴδιον πτερόν, διότι ἡ «στρουθοκάμηλος» ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλα πτηνά, ἔχει ὅλα τὰ πτερά της ἴσα.

Κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ νεκροῦ εἰς τὸ Ἀμέντι, ἡ ψυχὴ προχωρεῖ πρὸς τὴν Θεὰν Thme, ἡ ὁποία φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της τὸ πτερὸν τῆς στρουθοκαμήλου. Εἰς τὴν πλάστιγγα ἐξ ἄλλου ὁ Ἄνουβις καὶ ὁ Ὧρος ζυγίζουν τὰς πράξεις τοῦ νεκροῦ. Εἰς τὸ ἓν μέρος τῆς πλάστιγγος εὑρίσκεται τὸ πτερὸν τῆς στρουθοκαμήλου καὶ εἰς τὸ ἄλλο ἡ καρδία τοῦ νεκροῦ. Ἐὰν τὸ βάρος τῆς καρδίας εἶναι μεγαλύτερον, ἡ ψυχὴ δικαιοῦται νὰ γίνῃ δεκτὴ εἰς τὰ οὐράνια βασίλεια. Οἱ 42 κριταὶ μὲ πτερὰ στρουθοκαμήλου ἐπίσης εἰς τὴν κεφαλήν, κάθηνται διὰ νὰ ἐκδώσουν τὴν κρίσιν των. (Βλ. λέξιν «Βίβλος τῶν Νεκρῶν»).

Ἀποφθέγματα. 1. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ζητεῖ καλῇ τῇ πίστει τὴν ἀλήθειαν, θὰ φέρηται ἐπιεικῶς πρὸς τοὺς ἀδελφούς του. Μόνον ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ πνεύματος, τοῦ ἀνήκοντος εἰς ὡρισμένην μερίδα καὶ ἡ ἰδιοτέλεια ὑπὸ τὸν καλυπτήριον μανδύαν τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ ὁπλίζουσι τοὺς διώκτας μὲ τὸ ξίφος, τὸ ὁποῖον αὐτοὶ ἀποσπῶσιν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. (Φρειδερῖκος ὁ Μέγας)

2. Ἡ πλάνη οὐδέποτε μᾶς ἐγκαταλείπει, ἐν τούτοις μία ὑψηλοτέρα ἀνάγκη ἕλκει πάντοτε πρὸς τὰ ἄνω τὸ ζητοῦν πνεῦμα ἀργὰ πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

3. Ὅστις γνωρίζει τὴν ἀλήθειαν καὶ δὲν τὴν λέγει, παραμένει πράγματι ἐλεεινὸς ἀνθρωπίσκος.

(A. Binzer, Stosst an κ.λ.π.)

4. Ἡ ἀλήθεια εἶναι σπάνιον χόρτον. Σπανιώτεροι ἀκόμη οἱ χωνεύοντες αὐτό.

5. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ἐν τῷ Θεῷ καὶ εἰς ἡμᾶς μένει ἡ ἀναζήτησίς της.

(Joh. v. Müller)

6. Ἐὰν ὁ Παντοδύναμος, κρατῶν εἰς τὴν μίαν χεῖρα τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας, μοῦ ἔλεγε: Ἔκλεξον!, θὰ ἀπήντων εἰς αὐτόν: «Παντοδύναμε Κύριε, κράτησε διὰ σὲ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἄφες μου τὴν ἔρευναν τὴν ἀληθείας, ἡ ὁποία εἶνε δι' ἐμὲ καλλιτέρα!» (Λέσιγγ)

7. Ἡ πεῖρα εἶναι ἡ μόνη πηγὴ τῆς ἀληθείας.

(Ἀνρὺ Πουανκαρὲ)

Βλ. βιβλ. 1 (τόμ. Β'', σελ. 805) 7, 8 (σελ. 110-141) 20, 24, 31 (τόμ. Γ'') 32 (τόμ. Α').

Ἀλήθεια. Στ.·. τελειοποιήσ.·. ὑπ' ἀρ. 1. ἐργαζομένη ἐν Ἀθήναις εἰς τοὺς βαθ.. 4ο-14ο συμπεριλαμβανομένου, ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τοῦ Ὑπ.·. Συμβ. τοῦ 33.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἱδρύθη τῇ 2 Φεβρουαρίου 1911. Πρόεδροι αὐτῆς διετέλεσαν οἱ Ἀδ.·. Ἀδ.·. Ἐμμ. Γαλάνης (1911) Γ. Βρυζάκης (1912-1915) Π. Θεοχάρης (1916-1917), Σ. Νάγος (1919-1920), Μ. Τερζάκης (1921-1926), Ἀ. Σχορτσανίτης (1927-1931), Β. Κριμπᾶς (1932) Σ. Γαλανὸς (1933), Ἀλ. Φωτιάδης (1934 1936), Θ. Βαρούνης (1936-1938), Τιμ. Βρατσάνος (1938-1939), Νικ. Μαλαγαρδῆς (1939-1946), Κ. Παπακωνσταντίνου (1946-1948), Νικ. Δασκαλόπουλος (1948-1951).

Ἀληθείας *βωμός.*— Βλ. *βωμός.*

Ἀληθείας φίλοι. (Alethophilen, Societas Alethophilorum). Τάγμα ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ κόμιτος φὸν Manteuftel ἐν Βερολίνῳ, τὸ ὁποῖον ἐθαύμαζε τὸν φιλόσοφον καὶ Ἐλευθεροτέκτ.·. *Χριστιανὸν Βόλφφ* (βλ. λ.). Σημεῖον τοῦ τάγματος: Νόμισμα μὲ τὴν περιφερειακὴν ἐπιγραφὴν Sapere aude (=τόλμησον γινώσκειν) καὶ τὴν προτομὴν τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς ὁποίας τὸ κράνος ἔφερε τὰς κεφαλὰς τῶν φιλοσόφων Λάϊμπνιτζ καὶ Βόλφφ.

Ἡ «Cyclopaedia of Freemasonry» τοῦ Kenning ἀναφέρει ὅτι τὸ τάγμα ἔχει ἑξάλογον ἀξιωμάτων ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δύο πρῶτα ἦσαν:

1. Ἡ ἀλήθεια ἔστω ὁ μόνος σκοπὸς καὶ τὸ μόνον ἀντικείμενον τῆς κατανοήσεως καὶ τῆς θελήσεώς σου.

2. Μὴ θεωρεῖς τίποτε ὡς ἀληθὲς ἢ ψευδὲς ἐὰν δὲν εἶσαι πεπεισμένος περὶ αὐτοῦ μὲ ἀποχρῶντας λόγους.

Τὰ μέλη τοῦ τάγματος ἔφερον ἐκτὸς τοῦ σημείου τοῦ τάγματος καὶ κεραμόχρουν ταινίαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦτο ἐζωγραφισμένον τεκτονικὸν μυστρίον μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «La Confrérie des Francs-maçons» καὶ ρητόν τι τοῦ Σενέκα.

Εἰς τὸ σύστημα τῶν Ἀφρικανῶν Οἰκοδόμων, ὁ πέμπτος βαθμὸς ἔφερε τὸν τίτλον «Ἀληθόφιλος», φαίνεται δὲ ὅτι ὑπῆρχε κάποια σχέσις μεταξὺ τῶν δύο ἑταιρειῶν.

Βλ. βιβλ. 7. Ἐπίσης: G. SCHUSTER: Geheime Gesellschaften.

ἀληθὲς φῶς. Ἐπωνυμία τοῦ τεκτονικοῦ ἔτους, τὸ ὁποῖον ἀποκαλεῖται «*κανονικὸν φῶς*» καὶ «*πνεῦμα σοφίας*» (πλείονα βλ. εἰς λ. *ἔτος τεκτονικόν*).

ἀληθὴς Σκῶτος Διδάσκαλος. Ὁ A. Waite ἀναφέρει ὅτι ἀνεκάλυψε τὸν ἄγνωστον αὐτὸν τεκτ.·. βαθμ.·. εἰς σπανιώτατον γαλλικὸν χειρόγραφον, φέρον τὸν τίτλον: «Le vrai Maître Ecossais» καὶ περιλαμβάνον ὁλόκληρον τὸ τυπ.·. μυήσεως εἰς τὸν βαθμὸν αὐτόν, τὸ ὁποῖον σχετίζεται ἐν πολλοῖς μέ τινας τῶν βαθ.·. τῶν Στ.·. Τελ.·. τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·.

Ὁ Waite φρονεῖ, ὅτι πρόκειται περὶ παραλλαγῆς τινος τοῦ βαθμ.·. τοῦ «*Σκώτου Διδ.·.*» τοῦ Ἀδωνιραμικοῦ Τεκτονισμοῦ (βλ. λ.), ἢ καὶ τοῦ μαθ.·. τοῦ «*Σκώτου τῶν Τριῶν Ἀγνώστων* J J J» τοῦ δόγματος τοῦ Μισραΐμ. Παραθέτων δὲ περίληψιν τοῦ τυπ.·. τοῦ ἀγνώστου τούτου βαθμοῦ, λαμβάνει τὴν εὐκαιρίαν νὰ τονίσῃ δικαίως ὁποίαν σύγχυσιν ἐπιφέρουν εἰς τὸν ὅλον Τεκτ.·. συμβ.·. τὰ ὑπὸ διαφόρων ἀνευθύνων ἐφευρετῶν δημιουργούμενα δόγματα, ἐξ ὧν τὰ πλεῖστα ἀλληλοσυγκρούονται καὶ διαψεύδονται (Βλ. βιβλ. *3*, τόμ. Β', σελ. 455).

Ἀληθοῦς συγγενείας, τάγμα τῆς —. Λέγεται ὅτι ὁ Βενιαμὴν Φραγκλῖνος ἐγνώρισε τοὺς βαθμοὺς κάποιας ἀνδρογύνου παρατεκτονικῆς ὀργανώσεως φερούσης τὸν τίτλον αὐτόν, εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ μετέφερε τὰ τυπικὰ εἰς τὴν Ἀμερικήν. Εἰς τὴν ὀργάνωσιν μετέσχε καὶ ὁ Γεώργιος Οὐάσιγκτων, ὅστις ἀνεκοίνωσε κατόπιν τὰς τελετὰς καὶ εἰς τὴν σύζυγόν του ἐξ ἧς καὶ ἐπὶ ἔτη κατόπιν ἡ ὀργάνωσις ἔφερε τὸ ὄνομα «βαθμὸς τῆς Μάρθας Οὐάσιγκτων». Τόσον ὁ μῦθος ὅσον καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ τάγματος αὐτοῦ ἀναφέρονται εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ ἰδίως εἰς τὴν Γένεσιν κεφ. δ' ἐδάφ. 18-23, τὴν Ρούθ α'-11, τὰς Βασιλείας Α' κζ'-21, Χρονικὰ Β',γ' 17 καὶ Παροιμίας λα' 19. Τὰ μέλη ἔπρεπε νὰ εἶναι συγγενεῖς Τεκτ.·.

Διδ.·. Ὑπάρχουν τρεῖς βαθμοί· Ἀληθὴς συγγενής, Ἡρωῒς τῆς Ἱεριχοῦς (βλ. λ.) καὶ Καλὸς Σαμαρείτης.
Κατὰ τὸ 1853 ὁ Προὺντ Πάρσους Τέκτων τῆς Β.·. Ἀψ.·. ἀπένειμε τοὺς βαθμοὺς εἰς τὴν θυγατέρα του καὶ τὴν θυγατέρα ἑνὸς ἄλλου Τέκτ.·.
Κατὰ τὸ 1894 πολλοὶ Τέκτ.·. εἰς Ἁγ. Φραγκῖσκον ὠργάνωσαν Συνόδους τοῦ Τάγματος. Μεταξὺ τῶν μελῶν συγκατελέγετο καὶ μία κυρία Μ. Ε. De Geer Gilmore, ἥτις μετοικήσασα εἰς Σικάγον ἐξηκολούθησεν ἐκεῖ τὴν δρᾶσιν της μέχρι τοῦ 1905. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγκαθιδρύθη Ἐθνικὴ Σύνοδος τοῦ Τάγματος, κατὰ δὲ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1911 ἁπλοποιήθησαν καὶ συνεκεντρώθησαν εἰς ἑνιαῖον σύνολον τὰ τυπικά του.

Ἀληθῶν, *τάγμα τῶν* —. (Orden de Echten). Τάγμα, ἀποτελοῦν μίαν ἐκ τῶν πολλῶν ἀπομιμήσεων τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. τάγματος κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα. Ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Πρώσσου ἀξιωματικοῦ φὸν Bessel, εἶχε τὴν ἕδραν του κατὰ τὸν ἑπταετῆ πόλεμον εἰς τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον τοῦ στρατηγοῦ φὸν Fouqué. Σύμφωνα μὲ τὸ βιβλίον τοῦ τάγματος, ὁ σκοπός του ἦτο «ἡ καλλιέργεια εἰλικρινοῦς φιλίας» ἀποτελούσης «θεμελιώδη στήλην τοῦ τάγματος». Κατὰ τὸν Φερδινάνδον Runkel («Mecklemburgisches Logenblatt», 1928), τὸ τάγμα τοῦτο ἐνεποίει ἐντύπωσιν χρωματισμένην ἐντόνως ἐρωτικῶς. Ἱδρυθὲν τῷ 1758, ἐμαράνθη κατὰ τὸ 1769 (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀλκαέστ. Οὕτω καλεῖται εἰς τὴν ἀλχημείαν τὸ Παγκόσμιον Διαλυτικόν: τὸ στοιχεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου πᾶν πρᾶγμα διαλύεται.

Ἀλλάχ. Τὸ ἀραβικὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ἡ καταγωγὴ τῆς λέξεως ἀμφισβητεῖται. Ἡ λέξις εἶναι συγγενὴς τοῦ ἀσσυριακοῦ *«Ἰλοὺ»*, τοῦ ἀραμαϊκοῦ *«ἐλάχ»* καὶ τοῦ ἑβραϊκοῦ *«ἐλωάχ»*, πληθ. *Ἐλωχὶμ* = φοβερός, εἶναι δὲ σύνθετος ἐκ τῆς λέξεως *ἰλὰχ* (θεὸς) καὶ τοῦ ἄρθρου *ἀλ* διὰ τὴν ἀπὸ περιωπῆς ἔκφρασιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Δημιουργοῦ. Εἰς τὰς ἰσλαμικὰς προσευχὰς ἄλλως τε καὶ οἱ δύο ὅροι Ἰλὰχ καὶ Ἀλλὰχ χρησιμοποιοῦνται μὲ τὴν ἔννοιάν της ἑκάστη ὅπως λ.χ. *«Λὰ Ἰλὰχ Ἰλλ' Ἀλλάχ!»* (=δὲν ὑπάρχει ἄλλος θεὸς ἀπὸ τὸν Θεόν).
Ὁ Μωάμεθ ἀφηγεῖται εἰς τὸ «Κοράνιον», ὅτι κατὰ τὴν νυκτερινήν του ὁδοιπορίαν ἀπὸ Μέκκας εἰς Ἱερουσαλήμ, ἀνερχόμενος εἰς τὸν ἕβδομον οὐρανόν, εἶδε τὴν φράσιν αὐτὴν ἄνωθεν τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ πρασίνη σημαία τοῦ Προφήτου κοσμεῖται ἔκτοτε ἀπὸ τὴν ἰδίαν φράσιν, ἡ ὁποία ἔχει μυστικιστικὸν χαρακτῆρα δι' ὅλους τοὺς Μουσουλμάνους. Καὶ ὅταν προσεύχωνται καὶ ὅταν χαίρωνται καὶ ὅταν πενθοῦν καὶ ὅταν μάχωνται καὶ ὅταν ταξειδεύουν, τὴν φράσιν αὐτὴν ψιθυρίζουν, ἡ ὁποία μάλιστα κατὰ περίεργον σύμπτωσιν εἶναι δυνατὸν νὰ προφερθῇ, χωρὶς διόλου νὰ κινηθοῦν τὰ χείλη.

Ἄλλεν, *ὑποκόμης Τζὼν* —. Μέγας Διδάσκαλος τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἰρλανδίας ἀπὸ τοῦ 1744 μέχρι τοῦ 1745.

ἀλληγορία. Τὸ νὰ λέγῃ τις ἄλλα καὶ ἄλλα νὰ ὑπονοῇ διὰ τῶν λεγομένων.
Ἡ ἀλληγορία ἐμφανίζεται τὸ πρῶτον ὡς λαϊκὸς τρόπος τοῦ λέγειν εἰς τοὺς *μύθους*, εἰς τὰ *αἰνίγματα* καὶ εἰς τὴν *ἑρμηνείαν ὀνείρων*.
Εἰς τὴν ἀποκρυφολογίαν ἐπίσης χρησιμοποιοῦνται ἀλληγορικαὶ παραδόσεις καὶ μῦθοι. Κάθε ἀλληγορικὴ δὲ διδασκαλία δύναται νὰ λάβῃ τριπλῆν ἐξήγησιν, ἀντίστοιχον πρὸς τοὺς τρεῖς κόσμους· ἐξήγησιν δηλ. ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ πεδίου, ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ ἢ ψυχικοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ θείου ἢ καὶ ἄλλως ἐπὶ τοῦ μικροκόσμου, τοῦ μακροκόσμου καὶ τοῦ ἀρχετύπου κόσμου. Τοιουτοτρόπως ὁ βίος ἑνὸς ἥρωος δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ποικιλοτρόπως, λαμβάνων ἑρμηνείαν φυσικήν, ἀστρονομικήν, ἑρμητικήν, ψυχικὴν καὶ ἠθικήν. Ὁ νεοπλατωνικὸς Πορφύριος θεωρεῖ ὡς ἀλληγορικὴν καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ *«Ἄντρου τῶν Νυμφῶν»* (Ὀδύσσεια Ν. 96). Ἀλληγορίαι θεωροῦνται καὶ τὰ περὶ Θησέως, Ἡρακλέους, Περσέως, Ἀτρειδῶν, Προμηθέως κλπ. μυθευόμενα. Φίλων· ὁ Ἰουδαῖος δίδει εἰς τὸ ἔργον του «Περὶ τοῦ θεοπνεύστους εἶναι τοὺς ὀνείρους», (βιβλ. I, κεφ. XXII) ἀλληγορικὴν ἑρμηνείαν τῆς *Κλίμακος τοῦ Ἰακὼβ* (βλ. λ.).
Ἐλέχθη ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐσιαστικὴ διαφορὰ μεταξὺ ἀλληγορίας καὶ συμβόλου. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀκριβές. Μία ἀλληγορία εἶναι δυνατὸν νὰ ἑρμηνευθῇ ἄνευ προηγουμένης συμβατικῆς συμφωνίας, ἐνῷ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν δι' ἓν σύμβολον.
Οὕτω τὸ δρᾶμα τοῦ Γ' βαθ.·. εἶναι ἀλληγορία ἑρμηνευομένη καὶ διδάσκουσα τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν ζωήν. Ὁ κλάδος τῆς ἀκακίας εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Τοῦτο γνωρίζομεν ὅμως μόνον διότι συμβατικῶς ἐδόθη τοιαύτη ἑρμηνεία, ὅταν τὸ πρῶτον καθιερώθη τὸ σύμβολον τοῦτο. Εἶναι ἑπομένως προφανὲς ὅτι μία ἀλληγορία τῆς ὁποίας ἡ ἔννοια εἶνε σκοτεινή, εἶναι ἀτελής. Ἡ αἰνιγματικὴ σημασία πρέπει εὐκόλως νὰ ἑρμηνεύεται καὶ διὰ τοῦτο ὁ Γάλλος ποιητὴς Lemmiere εἶπε: «Ἡ ἀλληγορία κατοικεῖ εἰς διαφανὲς ἀνάκτορον».
Ὅλοι οἱ μῦθοι καὶ αἱ παραδόσεις τοῦ Τεκτ.·. εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀλληγορικοί, ὅσον δήποτε δὲ καὶ ἂν τινὲς ἐξ αὐτῶν περικλείουν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, σημασίαν ἔχουν μόνον ὡς ἀλληγορίαι ἢ μυθικὰ σύμβολα.
Ὀρθῶς ἑπομένως τὸ Ἀγγλικὸν τυπικὸν καθορίζει τὸν Τεκτ.·, ὡς «σύστημα ἠθικῆς περικεκαλυμμένον μὲ ἀλληγορίας καὶ ἑρμηνευόμενον διὰ συμβόλων».
Ἡ ἀλληγορία ἦτο συνήθης παρὰ τοῖς Ἀρχαίοις, εἰς ὁλόκληρον δὲ τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Ρωμαϊκὴν μυθολογίαν πρέπει νὰ ἀναζητῶμεν τὸ ἀλληγορικὸν πνεῦμα. Καὶ μεταξὺ τῶν ἀρχαιοτέρων Ἀριανῶν λαῶν τὸ αὐτὸ συνέβαινε, ἄφθονος δὲ χρῆσις ἀλληγοριῶν παρατηρεῖται εἰς τὰς θρησκείας τῶν Βράχμα (βλ. λ.) καὶ τοῦ Ζωροάστρου (βλ λ.).
Οἱ Ἑβραῖοι Ραββῖνοι διεκρίνοντο ἐπίσης εἰς τὰς ἀλληγορίας. Τὸ «Μιντράς» των ἢ «σύστημα σχολίων ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Βίβλου» εἶνε σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν ἀλληγορικόν.
Ὁ σοφὸς Ραββῖνος Ἀμπὲν Ἐζρὰ τοῦ 12ου αἰῶνος λέγει: «Αἱ Γραφαὶ ὁμοιάζουν μὲ ἀνθρώπινον σῶμα αἱ δὲ ἀλληγορίαι ὁμοιάζουν μὲ τὰ φορέματα μὲ τὰ ὁποῖα τὸ ἐνδύομεν. Μερικαὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι διαφανεῖς ὡς λεπτὴ μέταξα καὶ ἄλλαι χονδραὶ καὶ πυκναὶ ὡς ὕφασμα σάκκων».
Ἐκ τῶν νεωτέρων συγγραφέων τῶν χρησιμοποιούντων ἀλληγορίας, οἱ πλέον ἐνδιαφέροντες διὰ τοὺς Τέκτονας εἶναι ὁ Samuel Lee, συγγραφεὺς τοῦ ἔργου «Ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος ὑπὸ τὸ φῶς τῶν Γραφῶν» καὶ John Bunyan μὲ τὸ ἔργον του «Ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος πνευματοποιημένος».
Ὁ Williams Durand μὲ τὸ λατινικόν του ὄνομα Guilielmus Durandus (1230—1296) ἔγραψεν ἐν Ἰταλίᾳ τὸ 1286 μελέτην περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς συμβολικῆς ἐννοίας τοῦ Χριστιανικοῦ τυπικοῦ, τῶν τελετῶν καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς σχετικῆς μὲ τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτίρια. Ἀγγλικὴ ἔκδοσις τοῦ ἔργου ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ὁ Συμβολισμὸς τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἐν αὐταῖς κοσμημάτων» ἐγένετο ὑπὸ τῶν S. M. Neale καὶ Benjamin Webb ἐν Λονδίνῳ τῷ 1906 καὶ εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσα.
(Βλ. Βιβλ. 1, 7 καὶ 31).

ἀλληλεγγύη (Solidarité. Solidarity. Solidarität). Ἡ πρὸς ἀλλήλους ἐγγύη, ἡ ἀμοιβαία συναίσθησις τῶν πρὸς ἀλλήλους ὑποχρεώσεων.
(*Ἱστορ.*) Ἡ λέξεις «τὸ ἀλληλέγγυον» ἀπαντᾶται τὸ πρῶτον τὸν Ε' μ. Χ. αἰῶνα παρ' Ἡσυχίῳ. Τῷ 1839 ὁ Pierre Leroux (L' Humanité 1839), χρησιμοποιεῖ πρῶτος τὴν λέξιν Solidarité μὲ φυσιολογικὴν ἔννοιαν, ἥτις λαμβάνει εὐρύτατον περιεχόμενον διὰ τοῦ φιλοσόφου Auguste Comte (1840) («Traité de Politique» 11, σελ. 336). «Ἡ ἀλληλεγγύη στηρίζεται ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι τοιαύτας παραστάσεις ἀλλήλων, ὥστε νὰ θεωρῶσιν ἑαυτοὺς ἀμοιβαίως ὑποχρέους». Τῷ 1848 ἡ σχολὴ τοῦ Fourier διὰ τοῦ Pellarin πρεσβεύει, ὅτι «ἡ ἀλληλεγγύη ἀποτελεῖ *νόμον τῆς φύσεως*, δέον ἄρα νὰ ἀποτελέσῃ καὶ

κανόνα τῶν μεταξὺ ἀνθρώπων σχέσεων». Ἡ ἐξάπλωσις τῆς ἐν τῇ λέξει περιεχομένης βαθυτάτης ἐννοίας ὀφείλεται κυρίως εἰς ἐπιφανέστατον Τέκτονα τὸν ἀδ∴ Léon Bourgeois (πρόεδρον Γαλλ. Βουλῆς καὶ πλειστάκις ὑπουργόν), ὅστις διὰ τοῦ περιοδικοῦ του Finot τῷ 1895 καὶ διὰ τοῦ γνωστοῦ βιβλίου του «Solidarité» (1896), ἔδωσε τὴν πρέπουσαν σημασίαν εἰς τὸν ὅρον ἀλληλεγγύη. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ Σχολὴ τῶν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας μελετᾷ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς («Essai d'une philosophie de la Solidarité». καὶ «Applications sociales de la Solidarité». 1902-3), ὁπότε τῷ 1904 ἡ Γαλλ. Ἀκαδημία συζητεῖ καὶ ἐκδίδει τῷ 1907 «La Solidarité». Τὸ Διεθνὲς Ἰνστιτοῦτον Κοινωνιολογίας θέτει ὡς θέμα συζητήσεως τοῦ Συνεδρίου Βέρνης (1910) τὴν ἀλληλεγγύην, κατὰ τὸ ἔτος δὲ 1928 ὁ πρόεδρος τῆς Διεθνοῦς Οἰκονομικῆς Διασκέψεως τῆς Γενεύης Theunis (Βέλγος) καθορίζει, ὅτι ἡ ἀλληλεγγύη ἀποτελεῖ τὸ οὐσιῶδες ἀντικείμενον τοῦ σκοποῦ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

(Φιλοσοφ.). Ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τῇ κοινωνιολογίᾳ ὡς ἀλληλεγύη νοεῖται ἡ ἀλληλεξάρτησις τῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀτόμων ὑπὸ πνεῦμα δικαιοσύνης καὶ ἀδελφότητος, ἐκδηλουμένη εἰς πράξεις συνεργασίας καὶ ἀλληλεξυπηρετήσεως πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης ἑκάστου τῶν μελῶν καὶ μὲ τελικὸν ἀποτέλεσμα τὴν ἐπαύξησιν τῆς εὐημερίας τοῦ συνόλου. Γενικῶς ἡ ἀρχὴ τῆς ἀλληλεγγύης ἀποσκοπεῖ τὴν ἐξεύρεσιν εἰρηνικῆς λύσεως τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος, ἀποχωρίζουσα τὸ ἐν αὐτῷ περιεχόμενον μέρος τῆς ἐπιστημονικῆς ἢ καὶ τῆς ἠθικῆς ἀληθείας καὶ καθορίζουσα ποῖα τὰ αἴτια, ποῖαι αἱ συνθῆκαι καὶ ποῖα τὰ ὅρια τῆς ἀλληλεγγύης, ἡ ὁποία διὰ φυσικοῦ δεσμοῦ συνδέει τὰ ἄτομα καὶ ποῖος ὁ κανὼν καὶ τὸ μέτρον τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων ἑκάστου πρὸς τὸ σύνολον καὶ τοῦ συνόλου πρὸς ἕκαστον.

Οἱ ἀτομικισταὶ τὸν νόμον τοῦ ζωϊκοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ὁ ὁποῖος γίνεται διὰ τοῦ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνος, ἐπεκτείνουν καὶ εἰς τὰς ἀνθρωπίνους κοινωνίας. Εἰς ταύτας, λέγουν, ὁ ζωικὸς ἀνταγωνισμὸς ἀποβαίνει οἰκονομικὸς ἀνταγωνισμός. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἀτομικὴ προσπάθεια εἶναι ὁ νόμος τόσον τῆς φυσικῆς ὅσον καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς καὶ ἀφοῦ ἡ φύσις δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ θύματα τῆς πάλης αὐτῆς, πόθεν—λέγουν οἱ ἀτομικισταὶ—ἀντλεῖ ἡ κοινωνία τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὸν ἐν τοῖς κόλποις της ἐκδηλούμενον ἀνταγωνισμὸν πρὸς ἐπικράτησιν;

Εἰς τοῦτο οἱ ἀντίθετοι ἀπαντοῦν, ὅτι εἰς τῶν ὅρων τῆς καθολικῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀλληλεγγύη. Ἀλληλεγγύη παρατηρεῖται εἰς τὸ σύμπαν (ἕλξις τῶν σωμάτων, ἀλληλεξάρτησις τῶν πάντων), ἀλληλεγγύη διέπει τὴν ζωὴν τῶν ὀργανικῶν ὄντων. εἰς τὰ ὁποῖα τὰ διάφορα ὄργανά των, ἕκαστον ἐν τῇ ἰδίᾳ του λειτουργίᾳ συνεργάζονται καὶ ἐπιδρῶσι τὰ μὲν ἐπὶ τῶν δέ. Ἡ ἁρμονικὴ τῶν ὀργάνων σύνθεσις, συνεργασία καὶ ἀλληλεπίδρασις ἐπιφέρει τὴν ζωήν, ἡ διάσπασις τοῦ σώματος ἐπιφέρει τὸν θάνατον. Τὰ αὐτὰ συμβαίνουν καὶ ἐν τῷ κοινωνικῷ ὀργανισμῷ. Πᾶς ζῶν τοιοῦτος ὀργανισμὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ μέρη, τὰ ὁποῖα καθ' ἑαυτὰ εἶναι ζῶντες ὀργανισμοί, τείνοντες πρὸς αὐθύπαρξιν καὶ αὐτανάπτυξιν, ἀλλὰ καὶ συνδεόμενοι πρὸς ἀλλήλους διὰ στενῆς ἀλληλεγγύης κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἡ ἰδία ἑκάστου ἐξέλιξις νὰ συντελῇ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ συνόλου. Διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν πρόοδον τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, εἶναι ἀνάγκη ἰσορροπίας μεταξὺ τῶν μερῶν καὶ τοῦ ὅλου.

Βεβαίως ἡ ἀτομικὴ ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος, ἡ προκύπτουσα διὰ τῆς ἐλευθέρας ἀσκήσεως τῶν ἱκανοτήτων ἑκάστου, εἶναι στοιχεῖα ἀπαραίτητα εἰς τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν πρόοδον τῶν κοινωνιῶν. Ἀλλ' ἐλευθέρα ἄσκησις τῶν ἱκανοτήτων ἑκάστου δὲν σημαίνει ὅτι τὸ ἄτομον—ὅσον ἰσχυρὸν καὶ ἂν εἶναι—δύναται νὰ δρᾷ καὶ ἀναπτύσσηται ἄνευ κοινωνίας καὶ ἔξω αὐτῆς, διότι βεβαίως εἰς τοιαύτην τινὰ ζωὴν ἀπειλεῖται καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὕπαρξίν του. Ἡ ἐλευθέρα ἄσκησις τῶν ἱκανοτήτων ἑκάστου πρέπει νὰ διεξάγηται ἐν ἀλληλεγγύῃ πρὸς ἄλλα ἄτομα τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἡ δρᾶσις τοῦ ἑνὸς ἀτόμου οὐ μόνον νὰ μὴ παρεμποδίζῃ τὴν δρᾶσιν τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ τοὐναντίον νὰ ὑποστηρίζῃ καὶ προάγῃ αὐτήν.

Πῶς εἶναι δυνατὸν σήμερον οἱ ἀνθρώπινοι κοινωνικοὶ ὀργανισμοὶ νὰ ἀποτινάξουν τὴν ἀρχὴν τῆς ἀλληλεγγύης, ἡ ὁποία πλέον παρουσιάζεται ὡς νόμος διέπων τὰς τύχας αὐτῶν; Ἀλληλεγγύη διέπει τοὺς ἀνθρωπίνους κοινωνικοὺς ὀργανισμούς: α') ὡς ἀ λ λ η λ ε γ γ ύ η ἐ κ κ α τ α ν α γ κ α σ μ ο ῦ ὀργανικῆς μορφῆς (ἐκ κληρονομικότητος, κληρονομίαι ἐκ προγόνων καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους μας), ἐκ φυσικῶν καὶ τυπικῶν αἰτίων (πλήμμυραι, πυρκαϊαὶ κ.τ.λ), ἐξ ἀμύνης (πόλεμος), ἐξ ἀναγκῶν (οἰκονομικῆς φύσεως), ἐκ συνθηκῶν ἢ νόμων (δόγματα, συρμός, ἔθιμα, γλῶσσα κ.λ.π.): γ') Ὡς ἀ λ λ η λ ε γ γ ύ η ἐ κ δ ι α φ ο ρ ᾶ ς (γάμος, τυφλὸς καὶ παράλυτος, συνεργασία εἰδικοτήτων, κατανομὴ ἐργασίας κ.τ.λ.).

Οὕτω πως παρουσιάζεται σήμερον ὡς ἀνάγκη ἀναπόφευκτος καὶ ἐπιβαλλομένη πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τὴν πραγματικὴν πρόοδον τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνικῶν ὀργανισμῶν, ἡ κ ο ι ν ω ν ι κ ὴ ἀ λ λ η λ ε γ γ ύ η.

Ἀλλ' ἡ κοινωνικὴ αὐτὴ ἀλληλεγγύη πρέπει νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένη τῶν ἐλαττωμάτων, τὰ ὁποῖα παρουσίασεν ἡ ἐλαττωματικῶς λειτουργοῦσα μέχρι σήμερον φυσικὴ ἀλληλεγγύη. Πρὸ παντὸς πρέπει ἡ κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη, διὰ νὰ γίνῃ δεκτὴ ὑφ' ὅλων τῶν μελῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, νὰ ἐξασφαλίζῃ ἂν μὴ τὴν ἰσότητα τοὐλάχιστον τὴν δικαίαν κατανομὴν τῶν ὠφελημάτων εἰς ὅλα τὰ μέλη, ἵνα οὕτω πως μὴ προσβάλληται τὸ εἰς τὸ βάθος τῆς συνειδήσεως ἑκάστου ἐνυπάρχον αἴσθημα τῆς δικαιοσύνης, τοῦ ὁποίου ἡ ἱκανοποίησις εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν τῆς κοινωνίας. Ὁ Ἀδ∴ Léon Bourgeois συνώψισε τὰς θεμελιώδεις βάσεις τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης εἰς τὰ ἑξῆς:

α') Ὅλοι ἔχουν ἴσα δικαιώματα ἐπὶ τοῦ θησαυροῦ τῶν ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος ἀποκτηθεισῶν παντοειδῶν γνώσεων. Εἰς ἕκαστον πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῇ τὸ ποσὸν ἐκεῖνο τῆς μορφώσεως, τὸ ὁποῖον ἀναλογεῖ εἰς τὴν πνευματικὴν δυναμικότητά του.

β') Ἰσότης δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν κράτους τινὸς καὶ ἐξασφάλισις τῆς ἰσότητος ταύτης.

γ') Ὁ ὄγκος ἐν συνόλῳ τῶν ἐπισωρευθέντων ἐκ τῆς ἐργασίας τῆς ἀνθρωπότητος προϊόντων εἶναι πλέον ἢ ἐπαρκὴς πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς συντηρήσεως ἁπάντων. Οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπολαύῃ τοῦ πλεονάζοντος καὶ περιττοῦ, ἐφ' ὅσον οἱοσδήποτε ἐκ τῶν ἄλλων διατελεῖ ἐν φυσικῇ ἀδυναμίᾳ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς του.

δ') Ἐξασφάλισις τῆς συντηρήσεως τῶν διαφόρων ἐργαζομένων μελῶν τῆς κοινωνίας κατὰ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς των, ἐὰν δὲν δύνανται λόγῳ φυσικῆς ἀδυναμίας νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ὕπαρξίν των.

ε') Ἐξασφάλισις ὑπὸ τοῦ συνόλου τῆς κοινωνίας ἑκάστου τῶν μελῶν της ἀπὸ τὰς εἰς αὐτὸ ἐπερχομένας κοινωνικὰς ζημίας (ἀκούσιος ἀνεργία, δυστυχήματα κατὰ τὴν ἐργασίαν, χάλαζα, πλήμμυραι κ. τ. λ.).

στ') Οἱ φόροι δέον νὰ ἐξασφαλίζουν εἰς ἕκαστον τῶν μελῶν τὸ ἐλάχιστον ἐκεῖνο μέρος τῶν ἐγγυήσεων καὶ τῶν ὠφελημάτων, τὸ ὁποῖον ἔχει δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ὠφελειῶν.

Σὺν τῇ ἀναπτύξει τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ τοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἔργων ἡ ἀλληλεγγύη ὡς κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη κατέστη κ ο ι ν ω ν ι κ ὸ ν π ρ ό σ τ α γ μ α.

Ὁ Charles Gide εἰς τὰ μαθήματα τοῦ Collège de France (1928) λέγει τὰ ἑξῆς σχετικῶς μὲ τὴν κοινωνικὴν ἀλληλεγγύην: «Ἡ ἀξία, ὁ πλοῦτος δὲν εἶναι ἁπλῶς ἀποκρυσταλλωθεῖσα ἐργασία, καθ' ὅσον ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐμφανίσεως τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης περιέχει τὴν ὑλιστικὴν ὄψιν, ἥτις εἶναι ἀντικρυς ἀντίθετος πρὸς τὴν νέαν μέθοδον τῆς οἰκονο-

μικῆς ἐπιστήμης, ὁδηγουμένης νῦν καὶ ὑπὸ τῆς ψυχολογίας. Μεταξὺ τῆς Ἐλευθέρας Οἰκονομίας καὶ τοῦ Μαρξικοῦ σοσιαλισμοῦ εὑρίσκεται ἡ πλέον ἀξιέραστος ἀτραπός: «ἡ τῆς Ἀλληλεγγύης». Βάσις τῆς ἰδέας εἶναι τὸ «Βοηθεῖτε ἀλλήλους», ὅπερ δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν πάλην τῶν τάξεων» λέγει ὁ Gide. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀπόψεων, ἐπήγασεν ἡ Σχολὴ τῆς διανομῆς τῆς Ἐργασίας ἐν δικαίῳ μέτρῳ (Bouglé 1933) καὶ ἡ σχολὴ τῆς ἀλληλεγγύης, ἐν Γαλλίᾳ κυρίως ἀνθήσασα.

(*Τεκτον.*). Ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἡ ἀλληλεγγύη εἶναι βασικὴ ἰδέα, συμπληροῦσα τὴν τριλογίαν Ἐλευθερία—Ἰσότης—Ἀδελφότης, ἔχουσα μεγίστην σχέσιν πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ἁρμονίας καὶ τῆς ἀγάπης. Ἀποτελεῖ ἀντικείμενον μελετῶν τῶν συμβολ.·. Στ.·. καὶ τῶν φιλοσοφ.·. Ἐργαστ.·. καθόσον θεωρεῖται ὡς ἀκρογωνιαῖος λίθος τοῦ Τεκτονικοῦ οἰκοδομήματος.

Ἡ ἔννοια τῆς ἀλληλεγγύης περιλαμβάνεται εἰς τὸν καταστατικὸν χάρτην τοῦ Ἄντερσον καὶ εἰς τὸν περίφημον λόγον τοῦ Ἱππ.·. Ramsay, τὴν ἀλχημιστικὴν παράδοσιν, κ. ἀλ.

Κατὰ τὸν Plantagenet (βλ. βιβλ. ***11***, σελ. 61, σημ. 5) ἡ ἀλληλεγγύη δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὑπὸ τοῦ Τέκτ.·. ὡς συνώνυμος τῇ ἐλεημοσύνῃ, ἀλλ᾽ ὡς προέκτασις ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ πεδίου τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀλληλεξαρτήσεως τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι διαβιοῦσιν ἐν κοινωνίαις. Ὁ Τέκτων, ἀπεργαζόμενος ἀλληλεγγύην, γνωρίζει ἐνσυνειδήτως ὅτι προσφέρει θυσίαν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τούτου ἕνεκα δέον νὰ θεωρῇ αὐτὴν ὡς φυσικὸν νόμον τῆς ζωῆς του.

Κατὰ τὴν ἀποκρυφιστικὴν φιλοσοφίαν ἡ ἀλληλεγγύη συσχετίζεται πρὸς τὸν κόρυμβον, τὴν ἅλυσιν, τὸ ἄλφα, τὸ Ἀλέφ, τὸν σταυρόν, τὸ ξίφος, τὸ φῶς, τὸ τετράγραμμα, τὸ λευκὸν καὶ μέλαν κλπ., καθόσον ἀφορᾷ ἀλληλεξάρτησιν, ἀλληλοπλοκήν, ἕνωσιν. Συσχετίζεται ἐπίσης πρὸς τὴν ἀριθμοσοφίαν, τὴν Πυθαγόρειον μονάδα, τὴν μονάδα τοῦ Ἱππ.·. Ροδ.·. Leibnitz, τὴν Ἰνδικήν, Αἰγυπτιακήν, Ἀραβικήν, Περσικήν, Ἰουδαϊκήν, Κελτικήν, Μανιχαϊκήν, Γνωστικὴν συμβολικήν, καὶ πρὸς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: L. BOURGEOIS: Philosophie de la Solidarité.—H. SPENCER: Principles of Sociology London, *1874-1881).*—F, GIDDINGS: Principles of Sociology (New-York, *1921).*—C. BOUGLÉ: Le solidarisme.—TH. BRAUER: Solidarismus *(ἄρθρον εἰς τὸ* Handwörterbuch der Staatswissenschaften).—*Βλ. ἐπίσης 46 (τόμ. Β') ὡς καὶ «Ἡ ἀλληλεγγύη, (Α' τεῦχος δημοσ. Σ.·. Σ.·. «Ὑψηλάντης» Ἀθῆναι).*

Ἀλλὶ Ἀλλαχί. Μυστικὴ ἑταιρεία ἀπ᾽ ἀρχαιοτάτων χρόνων ὑφισταμένη ἐν Περσίᾳ. Αἱ τελεταί της κατὰ τὸν Mac Kenzie, παρουσιάζουν σημαντικὴν ἀναλογίαν μὲ τὰς τεκτ.·. τελετάς. Ὁ Α. Waite ἐν τούτοις ἀντικρούει τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον, καθ᾽ ὅσον, λέγει, ἡ ὑπὸ τῶν Περσῶν χρησιμοποιουμένη θυσία προβάτου, τὸ ὁποῖον κατόπιν ψηνόμενον ἐτρώγετο ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς ἑταιρείας ταύτης, δὲν εἰσήχθη μέχρι στιγμῆς καὶ εἰς τὰς Τεκτ.·. τελετάς.

Πράγματι οὐδεμία ὑπάρχει ἄλλη πληροφορία περὶ τῶν τελετουργιῶν τῆς «Ἀλλὶ Ἀλλαχί», ἡ δ᾽ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου περιγραφομένη Μυστικὴ Περσικὴ Ἑταιρεία δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν (Βλ. βιβλ. 3, τόμ. Β' σελ. 185),

Ἀλμέϊδα (Almeida, Antonio Jose d'—). Πρόεδρος τῆς Πορτογαλικῆς Δημοκρατίας, Πρωθυπουργός, συγγραφεύς, δημοσιογράφος. † 1929. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους τούτου ἐξελέγη Μ.·. Διδ.·. τῆς Ἡνωμένης Λυυζιτανικῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Πορτογαλίας, δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἕνεκα τῆς ἀσθενείας καὶ τοῦ θανάτου του.

Ἀλμουσσερὶ (Almusseri). Μυστικὴ Ἑταιρεία μαύρων ἰθαγενῶν τῆς Ἀφρικῆς. Τὴν ἑταιρείαν ταύτην ἀνεκάλυψεν ὁ Γάλλος περιηγητὴς G. Mollieu περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ περιέγραψεν εἰς τὸ βιβλίον του *«Ταξίδια εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς»*.

Κατὰ τὸν Heckethorn «τὰ τυπικὰ εἰσδοχῆς εἰς τὴν ἑταιρείαν ὁμοιάζουν κάπως πρὸς τὰ τῶν Ὀρφικῶν καὶ τῶν Καβειρίων μυστηρίων. Ἐν τῷ μέσῳ ἀπεράντου δάσους ἀνεγείρεται ναός, εἰς τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ἀμύητος ἐπιτρέπεται νὰ πλησιάσῃ. Αἱ μυήσεις γίνονται ἅπαξ κατ᾽ ἔτος. Ὁ ὑποψήφιος ὑποκρίνεται τὸν νεκρὸν καὶ καθ᾽ ὥραν τινά, ὡρισμένην ἐκ τῶν προτέρων, περιτριγυρίζουν αὐτὸν οἱ μεμυημένοι, ᾄδοντες πένθιμα ᾄσματα. Ἔπειτα φέρεται εἰς τὸν Ναόν, τοποθετεῖται ἐπὶ θερμῆς χαλκίνης πλακὸς καὶ ἀλείφεται μὲ φοινικέλαιον, διότι τὸν φοίνικα οἱ Αἰγύπτιοι ἀφιερώνουν εἰς τὸν ἥλιον, ἀποδίδοντες εἰς αὐτὸν (τὸν φοίν.) 365 ἰδιότητας. Ἐπὶ τῆς θερμῆς ταύτης πλακὸς πρέπει ὁ ὑποψήφιος νὰ μείνῃ ἐπὶ 40 ἡμέρας. Οἱ συγγενεῖς του τὸν ἐπισκέπτονται, ἵνα ἀλείφωσιν αὐτὸν ἐκ νέου καὶ μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῶν δοκιμασιῶν ὁδηγεῖται εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ ᾄσματα χαρμόσυνα. Ἐπειδὴ προϋποτίθεται ὅτι ὁ νεομύητος διὰ τῆς τοιαύτης δοκιμασίας, λαμβάνει νέαν ψυχήν, ἀπολαύει τοῦ λοιποῦ ὑψίστης ἐκτιμήσεως παρὰ τῇ φυλῇ του καὶ ἔχει μεγάλην ἐπ᾽ αὐτῆς ἐπιρροήν. Παρόμοιον τάγμα συναντᾶται εἰς τοὺς Νέγρους τῆς Σενεγαμβίας ὑπὸ τὸ ὄνομα *Μπέλλυ Πααρὸ* (Belly Paaro) (βλ. λ.)».

Κατὰ τὸν Α. Waite πρόκειται προφανῶς περὶ σωματείου Ἀφρικανῶν μάγων, τὸ ὁποῖον κακῶς σχετίζεται ὑπό τινων μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. (Βλ. βιβλ. ***3***, τόμ. Β' σελ. 185 καὶ ***17***, σελ. 478—479).

Ἀλμπεντύλλ, *Φρειδερῖκος Χριστιανὸς φόν*. (Christian Friedrich von Albedyll). Γερμανὸς στρατηγός, μυστικοσύμβουλος, καὶ ἀργότερον πρεσβευτὴς εἰς Κοπεγχάγην. Ἐγένετο τέκτων, πιθανῶς ἐν Ἀγγλίᾳ, τῷ 1738 δ' ἐγένετο μέλος τῆς Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου. Γνωστός, διότι εἶναι ὁ γράψας τὴν 22 Ἰουλίου 1738 τὴν περίφημον ἐπιστολὴν εἰς τὴν Στοὰν τοῦ Ἀμβούργου, διὰ τῆς ὁποίας ἐγνωστοποίει εἰς αὐτὴν τὴν πρόθεσιν τοῦ τότε διαδόχου Φρειδερίκου τῆς Πρωσσίας (κατόπιν Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου), ὅπως γίνῃ Ἐλευθεροτέκτων. Διεξαγαγὼν δὲ μετὰ ταῦτα ὅλην τὴν σχετικὴν ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ κόμιτος φὸν Schaumburg—Lippe, ἀναδόχου τοῦ Φρειδερίκου, παρέστη κατὰ τὴν τελετὴν τῆς μυήσεώς του. (Βλ. βιβλ. ***7***).

Ἀλμπέρτα. (Alberta). Μία τῶν μεγαλειτέρων ἐπαρχιῶν τοῦ Καναδᾶ. Ἡ ἐν αὐτῇ ἐργαζομένη Μεγάλη Στοὰ εἶχε τῷ 1932 156 στοὰς καὶ περὶ τὰς 14.000 μέλη. Διεύθυνσις: Grand Secretary Masonic Temple, Calgary. (Βλ. βιβλ. ***7*** καὶ ***53***).

Ἄλμπρεχτ, *Ἑρρῖκος Χριστόφορος*. Συγγραφεύς, * ἐν Ἀμβούργῳ τῷ 1763, † 1800. Ἐκ τῶν ἔργων του τὰ σημαντικώτερα εἶναι: *«Μυστικὴ ἱστορία ἑνὸς Ῥοδοσταύρου»*, *«Σημειώσεις ἐπὶ τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ 16ου αἰῶνος»* καὶ *«Συλλογὴ πρὸς μίαν κριτικὴν ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθ.·. Τεκτ.·.»* τῆς ὁποίας ὅμως μόνον ὁ πρῶτος τόμος ἐξεδόθη.

Ὁ Kloss λέγει ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ πρώτη προσπάθεια διὰ μίαν σαφῆ καὶ λογικὴν ἱστορίαν τοῦ Τάγματος. Δυστυχῶς ὁ Ἄλμπρεχτ δὲν συνεπλήρωσε τὸ ἔργον του.

Ὁ Ἄλμπρεχτ εἶχεν υἱοθετήσει τὴν θεωρίαν τοῦ Abbé Grandidier ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὀφείλει τὴν καταγωγήν του εἰς τοὺς «Λιθοδόμους τοῦ Μεσαίωνος».

Ἀλνγουΐκ, *χειρόγραφον τοῦ —*. (Alnwick — Manuscript). Ἐλευθεροτεκτονικὸν χειρόγραφον τοῦ ἔτους 1701 ἐκ δώδεκα σελίδων, εὑρισκόμενον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ «New Castle College» τῆς «Societas Rosicruciana» ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἀποτελεῖ τὸν πρόλογον, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ βιβλίου πρακτικῶν τῆς «Company and Fellowship of Freemasons of a Lodge held in Alnwick». Κατὰ τὸν Hughan, ὁ ὁποῖος πρῶτος ἐδημοσίευσεν αὐτὸ κατὰ τὸ 1781, εἶναι ὁ κανονισμὸς στοᾶς τινος καθαρῶς ἐργατικῆς (operative). Βλ. βιβλ. ***7***).

Εἰς τὸν πρόλογον ὑπάρχουν διατάξεις ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πέμπτη καὶ ἡ ἐνάτη μᾶς ἐνδιαφέρουν καὶ

ἔχουν ὡς ἑξῆς: «Οὐδεὶς Τέκτων δικαιοῦται νὰ ἔχῃ μαθητὴν ἐὰν δὲν τὸν ἔχῃ προηγουμένως εἰσαγάγῃ καὶ τὸν ἔχει ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησίν του ἐπὶ ἓν ὁλόκληρος ἔτος».

«Οὐδεὶς μαθητὴς εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὴν Στ.·. ἐὰν δὲν ἔχει ὑπηρετήσῃ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη, καὶ μόνον κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ».

Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι προβιβασμοὶ ἐγίνοντο μόνον εἰς τακτὴν ἡμέραν τοῦ ἔτους, ἥτις ἀρχικῶς ἦτο ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἀρχ. Μιχαὴλ καὶ ἀπὸ τοῦ 1704 εἶχε μετατεθῆ εἰς τὴν ἑορτὴν Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.

Ἄλξιγκερ (Alxinger, Joh. Baptist von). Αὐστριακὸς ποιητὴς τῆς Ἰωσηφινικῆς ἐποχῆς τῆς ἀναμορφώσεως. * 1755, † 1797. Ἦτο Τέκτων, μέλος ἀπὸ τοῦ 1779 τῆς Στοᾶς «Zur wahren Eintracht». Ἔγραψε πολλὰ ἐλευθεροτεκτονικὰ ποιήματα καὶ καντάτας καὶ τῷ 1784 ἐξέδωκε πρὸς ὄφελος τῶν πτωχῶν ἐγκόλπιον διὰ τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας, φέρων τὸν τίτλον «Taschenbuch für Brr. Freymäurer auf das Jahr 1784». Κατὰ τὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ὁ Βιενναῖος ἀπόβλητος Τέκτων καὶ πρώην Ἰησουΐτης καθηγ. Λεοπόλδος Aloys Hoffmann διεξήγαγε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ διαφόρων δημοσιευμάτων, ὁ Ἄλξιγκερ ὑπερημύνθη θαρραλέως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ μὲ τὸ ἔργον του «Antihoffmann» πολεμήσας τὸν ἀποστάτην.

Ἀλ-ομ-γιάχ. Εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐδίδετο εἰς τὸν ὑποψήφιον τοῦ Ἀνωτάτου βαθμοῦ, ὡς τὸ μυστικὸν ὄνομα τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος. Εἰς τὰ συνθετικὰ τούτου ἀναγνωρίζομεν τὸ Ἄλ ἢ Ἔλ τῶν Ἑβραίων, τὸ Ἄουμ (βλ. λ.) ἢ τριμερὲς ὄνομα τῶν Ἰνδικῶν μυστηρίων καὶ τὸ Γιὰχ τῶν Συρίων.

Ἀλομπράδος (Alombrados). Μυστικὴ ἑταιρεία, λειτουργοῦσα ἐν Ἱσπανίᾳ κατὰ τὰ τέλη τοῦ 16ου αἰῶνος. Τὰ μέλη αὐτῆς ἐκαλοῦντο καὶ Πεφωτισμένοι. Ὁ Ἰγνάτιος φὸν Loyola, ὁ ἱδρυτὴς τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν, κατηγορηθεὶς ὅτι ἀνῆκεν εἰς αὐτήν, ἐφυλακίσθη ἐπὶ ἕνα μῆνα ὑπὸ τῶν ἱεροδικαστῶν τῆς Σαλαμάνκας, μέχρις ὅτου οὗτοι ἐπείσθησαν περὶ τῆς ἀθῳότητός του διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν «Πνευματικῶν Ἀσκήσεών του». (Βλ. βιβλ. *17*, σελ. 241).

Ἀλουαγιώ, *Ἑταιρεία τοῦ*— (Aloyau). Τεκτονικὴ Ἑταιρεία ὑφισταμένη ἐν Γαλλίᾳ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1789, ὅτε τὰ μέλη της διεσκορπίσθησαν. Ἰσχυρίζοντο ὅτι κατεῖχον πολλὰ πολύτιμα χειρόγραφα σχετιζόμενα μὲ τοὺς Ἱππότας Ναΐτας, τῶν ὁποίων ἐκαλοῦντο καὶ διάδοχοι (βλ. Ναϊτῶν Τάγμα). Ἡ λέξις Ἀλουαγιώ, γαλλιστὶ σημαίνει «φιλέτο» παραμένει δὲ μέχρι τῆς στιγμῆς ἀνεξήγητος ἡ ὀνομασία αὐτή.

Ἀλουμνάτ, *ἕνωσις*. (Alumnatverein). Ὀργάνωσις ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Δρος Rackhorst ἐν Lennep τῆς Γερμανίας καὶ ἄλλων — ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συνελεύσεως τῆς Ἑνώσεως τῶν Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων—μὲ σκοπὸν τὴν προαγωγὴν τῆς μορφώσεως τῆς νεολαίας κατὰ τὰς ἐλευθεροτεκτονικὰς ἀρχὰς καὶ τὸν διαφωτισμὸν τῆς ἀκαδημαϊκῆς νεολαίας ἐπὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπιτυχῶς ἐργασθὲν ἵδρυμα τοῦτο, ἔκλεισε τὰς πύλας του ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου. (Βλ. βιβλ. *7*).

Ἀλπίνα (Alpina). Ἑλβετικὴ Μεγ.·. Στοά, ἱδρυθεῖσα ἐν Ἑλβετίᾳ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1844 κατὰ πρῶτον ὑπὸ τὸ ὄνομα «*Ἐθνικὴ Μεγάλη Στοὰ ἡ Ἀλπίνα*», εἶτα δ' ἀπὸ τοῦ 1876 ἁπλῶς «*Στοὰ ἡ Ἀλπίνα*». Κατὰ τὸ ἔτος 1932 εἶχε 40 στοὰς μὲ 5.000 μέλη περίπου. Διοικεῖται ὑπὸ διευθυντηρίου, ἑδρεύοντος ἐναλλὰξ καὶ ἀνὰ 5 ἔτη εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν γερμανικὴν Ἑλβετίαν (βλ. λ. *Ἑλβετία)*.

Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Μεγ.·. αὐτῆς Στ.·. ἱδρύθη ἐν Γενεύῃ τῷ 1902 «Διεθνὲς γραφεῖον τεκτονικῶν σχέσεων», τὸ ὁποῖον τῷ 1921 μετωνομάσθη «*Διεθνὴς Τεκτονικὴ Ἕνωσις*» ἢ *A.M.I.* (βλ. λέξεις). Κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ὁ Μέγ.·. Ῥήτ.·. τῆς Ἀλπίνα ἐκάκισε διὰ δριμυτάτου λόγου τὴν διαγωγὴν τῶν Γερμανῶν εἰς τὸ Λουβαίν.

Τὸ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Ἀλπίνα» ἐκδιδόμενον ἀπὸ τοῦ 1875 περιοδικὸν φέρει ἐπίσης τὸν τίτλον «Alpina». Εἶναι ὄργανον τῶν Ἑλβετικῶν στοῶν, ἐμφανιζόμενον μηνιαίως εἰς δύο γλώσσας (γερμανικὴν καὶ γαλλικήν). Εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἐδημοσιεύθησαν πλεῖστα φιλελληνικὰ ἄρθρα μετὰ τῶν εἰκόνων τῶν Ὑπ.·. Ταξ.·. τῆς Ἑλλάδος Ἐμμ. Γαλάνη καὶ Ἰωάνν. Κεφαλᾶ, ἐφιλοξενήθησαν δὲ καὶ ἄρθρα Ἑλλήνων Τεκτόνων. Τῷ 1922 ἐδημοσιεύθη ἐν αὐτῷ προκήρυξις πρὸς συλλογὴν ἐράνων διὰ τοὺς πρόσφυγας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. (Βλ. βιβλ. *7, 31*, τόμ. Δ' καὶ *53)*.

Ἀλσατία — Λωρραίνη. Ἐπαρχίαι τῆς Γαλλίας, προσαρτηθεῖσαι εἰς αὐτὴν μετὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον δυνάμει τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν (1919).

Εἰς τὴν Ἀλσατίαν ὑφίσταντο μέχρι τοῦ 1870 γαλλικαὶ στοαί, αἱ ὁποῖαι μετὰ τὸν Γαλλο-γερμανικὸν πόλεμον διελύθησαν τῷ 1871, διότι δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑπακούσουν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ γραφείου τοῦ ἀρχικαγγελαρίου τῆς Γερμανίας, διὰ τῆς ὁποίας διετάσσοντο νὰ συνταχθῶσι ὑπὸ Γερμανικὰς Μεγ.·. Στοάς. Αἱ Στοαὶ αὗται ἀνεγράφοντο ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν εἰς τοὺς καταλόγους τῶν Στ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας εἰς σελίδας πλαισιουμένας πενθίμως. Πολλοὶ Ἀδ.·. παρελήφθησαν ὑπὸ τῶν Καλυβῶν Οἰκοδόμων εἰς τὰς πόλεις Belfort καὶ Nancy. Ἐν Παρισίοις ἐσχηματίσθη ἡ Στ.·. «Ἀλσατία—Λωρραίνη», εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκον μεταξὺ ἄλλων οἱ συγγραφεῖς Erckmann, Chatrian, ὁ γλύπτης Bartholdi, ὁ στρατηγὸς Ζόφφρ κ.ἄλλ. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Ἀλσατίᾳ—Λωρραίνῃ ἱδρύθησαν πολλαὶ γερμανικαὶ στοαί. Τούτων ἡ δρᾶσις ἐτελείωσε τῷ 1918. ὅταν αἱ ἐπαρχίαι αὗται ἐπανεκτήθησαν ὑπὸ τῆς Γαλλίας. Αἱ γερμανικαὶ Στοαὶ μετεφέρθησαν τότε εἰς Γερμανίαν, ἐνῷ ἀντιθέτως αἱ Μεγ.·. Τεκτ.·. Δυνάμεις τῆς Γαλλίας ἵδρυσαν γαλλικὰς στοάς, εἰς τὰς ὁποίας ἀνέζησαν αἱ κατὰ τὸ 1871 κλεισθεῖσαι Καλύβαι Οἰκοδόμων. (Βλ. βιβλ. *7)*.

Ἄλτεμπουργκ (Altenburg). Πρωτεύουσα τοῦ δουκάτου Ζάχσεν—Ἄλτεμπουργκ. Ἐν αὐτῇ ἱδρύθη κατὰ τὸ 1742 μία τῶν ἀρχαιοτάτων γερμανικῶν στοῶν, ἡ ὁποία ἀφοῦ ἠκολούθησε πολλὰ διάφορα συστήματα Μεγ.·. Στοῶν, ἀνεκηρύχθη τῷ 1793 αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος Στοά, ὑπὸ τὸ ὄνομα Archimedes zu den drei Ressbrettern» (Ἀρχιμήδης τῶν τριῶν πινάκων χαράξεως). Ὡς τοιαύτη ὑφίστατο μέχρι τοῦ ἔτους 1924, ὁπότε ὑπήχθη ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στοὰν «*Γερμανικὴ ἀδελφικὴ ἅλυσις*» (βλ. λ.).

Ἡ Στοὰ αὐτὴ ἐξέδωκε τῷ 1746 βιβλίον ᾀσμάτων τεκτονικῶν τοῦ L. F. Lenz καὶ συνετήρει πολλὰς ἀξιολόγους ἐφημερίδας ὡς τὴν κατὰ τὸ 1804 ἱδρυθεῖσαν «Journal für Freimaurerei» (=Ἐφημερὶς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ), τὴν «Zeitschrift für Freimaurer» (=Ἐφημερὶς τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων) (1823), καὶ τὸν «Ziegeldecker» (=Κεραμιστὴν) (1837), συνεχισθέντα κατόπιν ὑπὸ τὸν τίτλον «Bruderblätter» (=Ἀδελφικὰ φύλλα). Ἡ Στοὰ ἔχει πολύτιμον βιβλιοθήκην καὶ ἀντικείμενα μουσείου μεγάλης ἀξίας. Ἄγνωστον τί ἀπέγιναν μετὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Χίτλερ κηρυχθέντα διωγμόν. (Βλ. βιβλ. *7*).

ἀλτρουϊσμὸς (altruismus, ἐκ τοῦ λατ. alter=ἄλλος ἢ τοῦ ἰταλ.=altrui ὁ πλησίον, οἱ ἄλλοι). Διεθνὴς ὅρος πρὸς δήλωσιν τῆς αὐταπαρνήσεως, τῆς ἀφιλοκερδείας, τῆς αὐτοθυσίας, ἰδιαιτέρως δὲ τοῦ αἰσθάνεσθαι, σκέπτεσθαι καὶ πράττειν πρὸς τὸ καλὸν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ τῆς ἀνθρωπότητος γενικῶς.

Τὴν λέξιν ταύτην ἐχρησιμοποίησε πρῶτος ὁ Αὔγουστος Comte ὁ ἱδρυτὴς τοῦ θετικισμοῦ, ἵνα χαρακτηρίσῃ τὸ ἀντίθετον τοῦ ἐγωϊσμοῦ αἴσθημα. Ὁ Conte, θέτων ὡς βάσιν τῆς ἠθικῆς «τὴν ἰδέαν τῆς ἀνθρωπότητος», θεωρεῖ ὡς ὕψιστον αὐτῆς νόμον τὴν ὑποταγὴν τοῦ ἐγωϊσμοῦ ὑπὸ τὸν ἀλτρουϊσμόν, ὡς ὕψιστον δὲ σκοπὸν τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀνθρωπότητος πρὸς ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλυτέραν πρόοδον (ὑλικήν, πνευματικὴν καὶ ἰδίᾳ ἠθικήν).

Ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἀναπτύσσει τὴν προσωπικό-

τητα ἑκάστου, ἐνῷ συγχρόνως ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καθηκόντων του, τὰ ὁποῖα ἐκπηγάζουν ἐκ τῆς εἰς κοινωνίαν ἑνώσεως τῶν ἀνθρώπων. Ἐν τῇ Ἐλευθεροτεκτ.·. συμβολικῇ ὁ ἀκατέργαστος λίθος, ἡ ἐλευθέρως ἐξελισσομένη προσωπικότης, διὰ τῆς ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασίας λαμβάνει κατειργασμένην μορφήν, οὕτως ὥστε νὰ δύναται νὰ τεθῇ ἄνευ χασμάτων εἰς τὸ ἀνεγειρόμενον οἰκοδόμημα. Ὅπως δ' ὁ ἀτομικισμὸς τοῦ Ἐλευθεροτέκτ.·. ὑποτάσσεται εἰς ἕνα κολλεκτιβιστικὸν συνολικὸν σκοπόν, οὕτω καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Σπινόζα ἐπιδοκιμαζόμενος ἐγωϊσμὸς εἶναι ἀλτρουϊστικῶς συνυφασμένος μὲ τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Ἄξια μνείας εἶναι ἐπίσης τὰ ἀναγραφόμενα σχετικῶς εἰς μικρόν τι ἐγχειρίδιον τοῦ 1775 (Κεφ. V), φέρον τὸν τίτλον *«Τὸ Μέγα Ἔργον, ἀποκαλυπτόμενον ὑπὲρ τῶν Τέκνων τοῦ Φωτός»*: «Ἡ ζωὴ εἶναι πολὺ βραχεῖα διὰ τοὺς σκεπτομένους ἀνθρώπους, πολὺ μακρὰ διὰ τοὺς μὴ σκεπτομένους. Οἱ πλούσιοι, οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ μεταξὺ τούτων... φυτοζωοῦν. Οἱ φιλόσοφοι αἰσθάνονται ὅλα τὰ πλεονεκτήματα τῆς ζωῆς καὶ πῶς νὰ ἐπωφελῶνται αὐτῶν. Μὴ ὄντες εὐχαριστημένοι νὰ ζῶσι διὰ τοὺς ἑαυτούς των, ζῶσι διὰ τοὺς ἄλλους καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ μεγάλου Ἑρμοῦ, τοῦ ὁποίου καυχῶνται, ὅτι εἶναι καὶ λέγονται μαθηταί, ζῶσι διὰ νὰ πράττωσι τὸ καλὸν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 7, 9 (σελ. 71-72), 20.

ἄλυσις (Chaine d'union, mystic chain, Kette). Συμβολικὴ πρᾶξις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ τυπικοῦ, ἡ ὁποία ἐκτελεῖται εἰς πολλὰς Μεγ.·. Στ.·. κατὰ διαφόρους ἐργασίας τῶν Στοῶν.

Ὁ σχηματισμὸς τῆς ἑνωτικῆς ἀλύσεως γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὸ κλείσιμον τῶν ἐργασιῶν α') ὅταν νέος τις κρίκος συνδεθῇ (ἀμύητος δηλ. μυηθῇ), β') ὅταν ἀνακοινοῦται τὸ ἐξαμ.·. σύνθ.·.. Ἐπίσης πρὸς ἔνδειξιν τῆς ἐκ τῶν ἔνδον ἀγάπης τῶν Τεκτόνων σχηματίζεται ἐν ἐπισήμοις στιγμαῖς καὶ θραύεται ἐν περιπτώσει θανάτου ἀδελφοῦ τινος ἐπὶ τοῦ τάφου του κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐνταφιάσεώς του. Ἡ τελετὴ αὕτη γίνεται, ὅπως παραστήσῃ τὴν ἀμοιβαίαν ἀλληλεγγύην καὶ σύμπνοιαν, τὴν ἕνωσιν πρὸς ἓν κοινὸν ἰδεῶδες ὅλων τῶν ἀδελφῶν.

Ὁ Ridel μνημονεύει κατὰ τὸ 1817, ὅτι ὁ σχηματισμὸς τῆς ἀλύσεως παρουσιάζεται ἤδη εἰς τὰ ἀρχαιότατα τυπικά, καὶ ὅτι οἱ νεομύητοι, ὅταν κατὰ τὸ πρῶτον ἀτενίζουν τὸ τεκτονικὸν φῶς, βλέπουν τοὺς Ἀδ.·. ἐν ἀλύσει. Παρὰ ταῦτα φαίνεται ὅτι τὸ ἔθιμον δὲν ἦτο γενικῶς γνωστὸν κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, διότι ὁ δοὺξ Φερδινάνδος τοῦ Braunschweig ἐδίδαξε τὴν 28 Φεβρουαρίου 1878 μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς ἐν Μαγδεμβούργῳ νέας Στ.·. *«Εὐτυχίας»* ὡς Σεβ.·. αὐτῆς, τοὺς Ἀδ.·. νὰ σχηματίζωσι τὴν ἄλυσιν.

Εἰς παλαιὸν τεκτονικὸν ᾆσμα ὁ τελευταῖος στίχος λέγει, «χέρι μὲ χέρι ἠνωμένοι», τὸ δὲ χρονικὸν ἐξηγεῖ, ὅτι, ὅταν οἱ ἀδελφοὶ ᾄδουσι τὸν τελευταῖον στίχον:

«ἑνοῦσι τὰς χεῖρας σταυροειδῶς, ἕκαστος δὲ τούτων κρατεῖ τὴν δεξιὰν τοῦ πλησίον του διὰ τῆς ἀριστερᾶς πρὸς συντέλεσιν ἀλύσεως συνεχοῦς καὶ ἀδιαρρήκτου».

Διὰ τοὺς Τέκτονας ἡ ἄλυσις εἶναι τὸ ὡραιότατον σύμβολον τῆς ἑνότητος, τῆς ἀγάπης, τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς ἀλληλεγγύης. Ἔχει μεγίστην σχέσιν πρὸς τὸν ὀδοντωτὸν κόρυμβον, τὰ ῥῶδια κλπ. Εἶναι ἐπίσης πιθανῶς ἡ εἰκὼν τῆς ἐξελίξεως, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ αἴτια καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἀλληλοεξαρτῶνται καὶ διαδέχονται ἄλληλα ὡς οἱ κρίκοι ἀλύσεως.

Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς ἀλύσεως οἱ Τέκτονες ἀπολαύουν τὸ ὑπέροχον αἴσθημα, ὅτι ἀνήκουν εἰς τὴν αὐτὴν Ἑταιρείαν, ὅτι εἶναι ψυχικῶς συγγενεῖς, ὅτι αἱ καρδίαι των προσπλησιάζουν ἀλλήλας ἀποτελεσματικῶς, ἐνῷ συγχρόνως δίδοντες τὰς χεῖρας, αἰσθάνονται ἑαυτοὺς διαρρεομένους ἀπὸ τὸ συνεκτικὸν ρεῦμα τῆς πραγματικῆς ἑνώσεως καὶ τῆς ἀλληλεγγύης, τὸ ὁποῖον πείθει αὐτούς, ὅτι ἡ ἐργασία των καὶ ἡ δρᾶσις των θὰ ἐπιτύχουν τοὺς σκοποὺς των, ἀφοῦ ὅλοι οἱ Τέκτονες ἐργάται εἶναι οὕτω πως ἠνωμένοι καὶ δὲν εἶναι λίθοι ἐσκορπισμένοι τῇδε κακεῖσε.

Ἡ τεκτονικὴ ἄλυσις προτρέπει τοὺς Τέκτονας νὰ εἶναι ἰσχυροὶ διὰ τῆς ἀγάπης καὶ ὁμονοίας, νὰ καταπολεμῶσιν ἐν στενῇ ἀδελφικῇ συνεργασίᾳ τὰ πάθη των, νὰ θαρρῶσιν ἐλπίζοντες.

Τὸ σύμβολον τῆς ἀλύσεως εἶναι ἐπίσης ἐν χρήσει καὶ εἰς ἄλλους συνδέσμους, ὡς π.χ. εἰς τοὺς Odd Fellows, οἱ ὁποῖοι φέρουν ὡς διάσημον τρεῖς κρίκους ἀλύσεως περιπεπλεγμένους μεταξύ των.

Ὡς *ἀδελφικὴ ἄλυσις* χαρακτηρίζεται ὁ σύνδεσμος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, τοῦ ὁποίου τὰ μέλη παριστῶσι τοὺς κρίκους αὐτῆς τῆς ἀλύσεως, τῆς περιβαλλούσης τὴν γῆν.

Διὰ τῆς ἀδελφικῆς ἀλύσεως συμβολίζεται ἡ παγκοσμιότης τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Τάγματος καὶ ὑπενθυμίζεται ὅτι «ὅλοι οἱ ἀληθεῖς Τέκτονες, ἀνεξαρτήτως πατρίδος, ἀποτελοῦν μίαν μόνην οἰκογένειαν ἀδελφήν, ἐξηπλωμένην ἐφ' ὅλης τῆς γῆς».

Ὅπως δὲ μία ἄλυσις εἶναι στερεά, ὅταν οἱ κρίκοι αὐτῆς εἶναι ἰσχυροί, οὕτω καὶ ἡ τεκτονικὴ ἀδελφικὴ ἄλυσις δέον νὰ εἶναι ἰσχυρά, ἡ δ' ἰσχύς της βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀγάπης, τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης. Τούτου ἕνεκα ὡς μέλη τῆς παγκοσμίου τεκτονικῆς ἀλύσεως ἐκλέγονται οἱ ἐλεύθεροι, οἱ ἔντιμοι καὶ οἱ χρηστοήθεις, ζητεῖται δὲ παρ' αὐτῶν ἡ προσαρμογὴ πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἤδη μέλη καὶ νὰ εἶναι ἰσχυροί, ἵνα δύνανται νὰ ὑποβοηθῶσι τοὺς σκοποὺς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ὅπως δὲ μεγάλη καταβάλλεται περίσκεψις καὶ φροντὶς ἵνα μὴ προσλαμβάνωνται νέα μέλη ἐλαττωματικά, οὕτω ἐπίσης διηνεκὴς προσπάθεια καταβάλλεται, ὅπως καὶ τὰ τυχὸν ἀποδειχθέντα ἐλαττωματικὰ μέλη, καλλιτερεύσωσι ἢ ἐφ' ὅσον τὸ τοιοῦτον ἀποδειχθῇ ἀδύνατον, ἀπορριφθῶσιν ἐντελῶς, ἀπομακρυνόμενα τῆς ἀλύσεως.

Οἱ κρίκοι τῆς ἀλύσεως εἶναι ὅμοιοι. Κατ' ἀναλογίαν καὶ πάντα τὰ μέλη τῆς τεκτονικῆς ἀλύσεως θεωροῦν ἀλλήλους ἴσους. Ἕκαστον μέλος τῆς τεκτονικῆς ἀλύσεως παροτρύνεται πρὸς ὁμοιόμορφον ἐργασίαν, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του καὶ εἶναι στενότατα συνδεδεμένον πρὸς τὰ λοιπά.

Οἱ κρίκοι τῆς ἀλύσεως εἶναι ἐπίσης κινητοί. Καὶ οἱ Τέκτονες, κρίκοι τῆς παγκοσμίου τεκτονικῆς ἀλύσεως, ὀφείλουν νὰ προσαρμόζωνται πρὸς ἀλλήλους, ἔχοντες ὡς κυρίαρχον ὁδηγὸν τὸν ἠθικὸν νόμον καὶ ὄντες τακτικοὶ καὶ πειθαρχικοὶ ἐργάται.

Ἀπέραντος, ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους, περιβάλλει ἡ παγκόσμιος τεκτονικὴ ἄλυσις ὁλόκληρον τὴν γῆν. Ἕκαστον μέλος αὐτῆς εἶναι συγχρόνως ἀρχὴ καὶ τέλος. Ἐὰν μέλος τι δι' οἱονδήποτε λόγον ἀπομακρυνθῇ ἢ ἐκλείψῃ, τὰ παραμένοντα μέλη κλείουν τὸν κύκλον πάλιν στενότατα. Καὶ διαρκῶς ἐργαζόμενοι οἱ Τέκτονες ὑπὲρ τῶν συνανθρώπων των, μεγεθύνουν διαρκῶς διὰ τῆς προσθήκης νέων κρίκων τὴν ἄλυσιν, ἡ ὁποία ἀσφαλῶς μίαν ἡμέραν θὰ περιλάβῃ ὡς κρίκους της ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ τεκτονικὴ ἄλυσις συμβολίζει ὅμως, βαθύτερον ἐξεταζομένη καὶ τὴν παγκόσμιον ἑνωτικὴν διανοητικὴν ἄλυσιν, τὴν ὁποίαν οἱ Τέκτονες ἀπεργάζονται, μανθάνοντες ἐν ταῖς Τεκτον.·. Στ.·. καὶ τοῖς Τεκτον.·. Ἐργαστηρ.·. νὰ σκέπτωνται ἀπὸ κοινοῦ ὀρθῶς, καὶ προκαλοῦντες τὴν ἀνάδοσιν μιᾶς συμφωνικῆς σκέψεως, πολὺ περισσότερον ἰσχυρᾶς ἀπὸ τὴν ἀτομικὴν σκέψιν. Τούτου ἕνεκα ἡ εἰσδοχὴ νεοφύτου εἰς τὸν σύνδεσμον τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, τότε μόνον καθίσταται πραγματικὴ μύησις, ὅταν οὗτος ἀντιληφθῇ τὴν παγκόσμιον πνευματικὴν ἀδελφικὴν ἄλυσιν καὶ αἰσθανθῇ τὸν ἑαυτόν του ἐν αὐτῇ.

Αὐτὴν τὴν παγκόσμιον ἑνωτικὴν πνευματικὴν ἄλυσιν συμβολίζει τόσον ὁ συμβολικὸς σχηματισμὸς τῆς

ἀλύσεως· ὅσον καὶ ἡ ἀδελφικὴ παγκόσμιος ἄλυσις τῶν Τεκτόνων, τὴν πνευματικὴν δηλ. ἄλυσιν, ἡ ὁποία θὰ ἀκτινοβολήσῃ πρὸς ἅπαντα τὸν κόσμον μυστηριῶδες καταυγάζον φῶς, τὸ ὁποῖον θὰ καταστήσῃ ὅλους ἱκανοὺς πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ Μεγάλου Ἔργου τῆς ἁρμονίας καὶ τῆς παγκοσμίου ἀδελφώσεως.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: *Βλ. 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 34 (ἔτ. 1928, σελ. 412), 36 (ἔτ. Β', σελ. 81) καὶ 37 (σελ. 149)*.

Ἄλυσις. Ἡ λέξις ἄλυσις εἶναι πολὺ ἐν χρήσει καὶ προτιμήσει ὡς διακριτικὸν ὄνομα Στοῶν. Ἡ ἐλευθεροτεκτονικὴ ἐφημερὶς τῆς ἐν Μπουένος Ἄϊρες γερμανικῆς Στοᾶς «Τεκτονία» φέρει τὸ ὄνομα «*Ἄλυσις*» (=die Kette).

ἄλυσις ἐξ ἀνθέων. Ἡ κατὰ τὰς ἐπισήμους ἢ καί τινας λευκὰς ἑορτὰς (συζυγικὴ ἀναγνώρισις κ.λ.π.). σχηματιζομένη ἐκ πραγματικῶν ἀνθέων ἄλυσις, ἡ χρησιμεύουσα ὡς διακόσμησις τῆς Στ∴ τῆς ὁποίας περιβάλλει ὅλας τὰς πλευράς.

Ἄλυσις τριγωνική. Μία ἐκ τῶν τεκτ∴ παραδόσεων ἀναφέρει ὅτι, ὅταν οἱ Ἑβραῖοι ὡδηγήθησαν αἰχμάλωτοι ἀπὸ Ἱεροσολύμων εἰς Βαβυλῶνα, ἐδέθησαν διὰ τριγωνικῶν ἀλύσεων. αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν πρόσθετον δεινὴν ὕβριν, δεδομένου ὅτι δι' αὐτοὺς τὸ τρίγωνον ἢ Δέλτα ἦτο σύμβολον τῆς θεότητος, χρησιμοποιούμενον μόνον κατὰ τὰς ἱερὰς τελετουργίας. Ὁ μῦθος κατὰ τὸν Mackey ἐνέχει ἀποκρυφιστικὴν ἔννοιαν. (Βλ. λ. αἰχμαλωσίαι).

Ἄλυσις τῶν προσκυνητῶν (Kette der Pilgrime). Πανεπιστημιακὸν τάγμα τοῦ 18ου αἰῶνος, τὸ ὁποῖον κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐνεφανίσθη κατ' ἀρχὰς ἐν Ἰένῃ καὶ Helmstedt, καὶ κατὰ τὸ 1758 καὶ ἐν Ἀμβούργῳ περαιτέρω δὲ καὶ ἐν Κοπεγχάγῃ. Ὠνομάζετο ἐπίσης καὶ «Ἑ τ α ι ρ ε ί α τ ῆ ς ἀ λ ύ σ ε ω ς», συνίστατο δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ πρόσωπα τῶν ἀνωτέρων τάξεων. Ὡς σημεῖον ἀναγνωρίσεως ἐχρησίμευον τὰ γράμματα W. B S. (ἀρχικὰ τῶν λέξεων Wilfährigkeit=συγκαταβατικότης,Beständigkeit =σταθερότης καὶ Stillschweigen=σιωπή), τὰ ὁποῖα ἐπίσης ἀπετέλουν τὸ ρητὸν τοῦ τάγματος. Τὰ μέλη ὠνομάζοντο «Ἱππῆται τῆς ἀλύσεως», αἱ δὲ συνελεύσεις των «Ἑνώσεις». Τὸ τυπικὸν ἀνεφέρετο εἰς ταξίδια καὶ ἐκτέλεσιν προσκυνημάτων. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἄλφα Στοά, ὑπ' ἀρ. *116.* Ἡ μοναδικὴ Στοὰ Νέγρων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἐργαζομένη εἰς τὴν πόλιν Newark τῆς New Jersey, καὶ ἀναγνωρισθεῖσα κανονικὴ ὡς θυγάτηρ τῆς Μεγ∴ Στοᾶς τῆς New Jersey. Ἱδρύθη τῷ 1871 ὑπὸ λευκῶν. Ἕνεκα τῆς Στ∴ ταύτης αἱ φιλικαὶ σχέσεις τῶν δύο Μεγ∴ Στοῶν τοῦ Μισσισσίππη καὶ τῆς New Jersey ἦσαν διακεκομμέναι ἐπί τινα ἔτη. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀλφάβητον ἀγγέλων. Εἰς παλαιὰ τυπ∴ τοῦ 4ο τοῦ Μυστ∴ Διδ∴ πολλῶν δογμ∴ εὑρίσκεται ἡ ἀκόλουθος παράγραφος: «Τὰ 72 ὀνόματα, ὡς καὶ τὸ ὄνομα τῆς θεότητος, ἀνάγονται εἰς τὸ Καββαλιστικὸν Δένδρον καὶ τὸ Ἀλφάβητον τῶν Ἀγγέλων».

«Καββαλιστικὸν Δένδρον», καλεῖται ἡ ὑπὸ τῶν Καββαλιστῶν ταξιθέτησις (ἐν σχήματι δένδρου) τῶν δέκα *Σεφιρώθ* (βλ. λ.). Τὸ Ἀλφάβητον τῶν Ἀγγέλων λέγεται ἑβραϊστὶ Σ ε τ ά μ π Χ α μ α λ α χ ί μ γραφὴ ἀγγέλων. Ὁ Gaffarel λέγει ὅτι οἱ ἀστέρες, κατὰ τὴν γνώμην τῶν Ἑβραίων συγγραφέων, εἶνε ταξιθετημένοι ἐπὶ τοῦ στερεώματος ἐν σχήματι γραμμάτων καὶ ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ἀναγνώσῃ τις ἐπ' αὐτῶν πᾶν ὅ,τι σημαντικὸν πρόκειται νὰ γίνῃ ἀνὰ τὸ σύμπαν (Curios. Inouis, κεφ. ΙΓ', 2).

Ὁ δὲ μέγας Ἄγγλος Ἑρμητικὸς φιλόσοφος Ροβέρτος Fludd εἰς τὴν «Ἀπολογίαν διὰ τοὺς ἀδ∴ τοῦ Ροδ∴ † ∴» γράφει, ὅτι ὑπάρχουν εἰς τοὺς οὐρανοὺς γράμματα, σχηματιζόμενα ἐκ τῆς διατάξεως τῶν ἀστέρων, καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον καὶ γεωμετρικὰ σχήματα ἢ συνήθη γράμματα σχηματίζονται μὲ στιγμάς. Ἐκεῖνοι δέ, εἰς τοὺς ὁποίους, ὁ Θεὸς ἐχάρισε τὴν κεκρυμμένην γνῶσιν νὰ ἀναγιγνώσκουν τὰ γράμματα αὐτά, θὰ γνωρίζουν ἐπίσης ὄχι μόνον πᾶν ὅ,τι πρόκειται νὰ συμβῇ, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ μυστικὰ τῆς φιλοσοφίας».

Τὰ ἐκ τῶν ἀστέρων σχηματιζόμενα γράμματα καλοῦνται Ἀλφάβητον τῶν Ἀγγέλων. Ἔχουν τὴν τάξιν καὶ τὴν προφορὰν τῶν ἑβραϊκῶν γραμμάτων, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ σχῆμα, οἱ δὲ Καββαλισταὶ ἰσχυρίζονται ὅτι δι' αὐτῶν ὁ Μωϋσῆς ἐχάραξε τὰς πλάκας τοῦ Νόμου. Οἱ ἀστρολόγοι καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ἀλχημισταί, ἔκαμον μεγάλην χρῆσιν τοῦ ἀλφαβήτου τούτου, ἡ δ' εἰσαγωγή του εἴς τινα τῶν τυπ∴ ἀνωτ∴ βαθμ∴ ἀποδεικνύει κατὰ τὸν Mackey τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐπίδρασιν τῆς Ἑρμητικῆς φιλοσοφίας.

Ὁ Ἀγρίππας εἰς τὴν «Ἀπόκρυφον Φιλοσοφίαν» του καὶ ὁ Κίρχερ εἰς τὸ ἔργον του «Οἰδίπους Αἰγυπτιακὸς» ὡς καί τινες ἄλλοι συγγραφεῖς ἐδημοσίευσαν τὸ ἐν λόγῳ ἀλφάβητον, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ἐπίσης καὶ εἰς τὴν «Τυπογραφίαν» τοῦ Johnson. Ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ μυστικὰ βιβλία τῆς Καββαλᾶ εὑρίσκει τις πλήρεις ὁδηγίας ἐπὶ τοῦ θέματος.

Ἀλφάβητον «*διαβάσεως ὑδάτων*». Μυστικὸν ἀλφάβητον, τὸ ὁποῖον λέγεται ὅτι ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῶν Καββαλιστῶν. Τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου τούτου μετά τινων σχετικῶν ἐξηγήσεων ἀπασχολοῦν τοὺς ἀδ∴ εἰς τὸν 15ο τοῦ Α∴ καὶ Α∴ Σκ∴ Δ∴

Τὰ γράμματα αὐτὰ μὲ τὴν ἀντίστοιχον προφορὰν των εἰς λατινικὴν γραφὴν ἔχουν ὡς ἑξῆς:

s n m l o j t ch z u v st

d g b A d S a K L p N

Ἀλφάβητον ἑβραϊκόν. Ὅλαι σχεδὸν αἱ ἔχουσαι σημασίαν τινὰ λέξεις τῶν Τεκτ∴ τυπ∴ εἶναι ἑβραϊκῆς καταγωγῆς, γίνεται δὲ δι' αὐτὰς ἐνίοτε χρῆσις ἑβραϊκῶν στοιχείων. Εἶναι χρήσιμος ἑπομένως διὰ πάντα τέκτ∴ ἡ γνῶσις τοῦ ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου, ὅπερ καὶ παραθέτωμεν κατωτέρω ὁμοῦ μετὰ τῆς ἀριθμητικῆς σημασίας ἑκάστου στοιχείου, καθ' ὅσον καὶ οἱ Ἑβραῖοι, ὅπως καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἐστεροῦντο ἀριθμῶν, χρησιμοποιοῦντες πρὸς τοῦτο τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου των.

		Ἀντίστοιχα Ἑλλην.	Ἀντίστοιχα Λατιν.	
Ἄλεφ	א	Α	A	1
Μπὲθ	ב	Μπ	B	2
Γκίμελ	ג	Γκ	G	3
Ντάλεθ	ד	Ντ	D	4
Χὲ	ה	Χ	H δασὺ	5
Βαῦ	ו	Β	V	6
Ζάϊν	ז	Ζ	Z	7
Χέθ	ח	Χ	CH	8
Τέθ	ט	Τ	T	9
Ἰόδ	י	Ι	I ἢ Y	10
Κάφ	כ	Κ	K ἢ C	20
Λάμεδ	ל	Λ	L	30
Μὲμ	מ	Μ	M	40

Νοῦν	נ	N	N	50
Σάμεχ	ס	Σ	S	60
Γάϊν	ע	Γ		70
Πὲ	פ	Π	P	80
Τσάδε	צ	Τσ	Ts	90
Κὼφ	ק	K	Q	100
Ρέσh	ר	P	R	200
Σhὶν	ש	Σ δασὺ	SH	300
Ταῦ	ת	T	T	400
Τελικ. Κὰφ	ך			500
» Μὲμ	ם			600
» Νοῦν	ן			700
» Πὲ	ף			800
» Τσάδε	ץ			900
	א,			1000
	ב,			2000

Ἀλφάβητον τεκτονικόν. Βλ. *γραφή*.

Ἀλφάβητον τοῦ Ἐνώχ. Ἓν τῶν κρυπτογραφικῶν ἀλφαβήτων, τῶν γνωστῶν εἰς τοὺς Ἱστορικοὺς Τέκτ∴ καὶ ἐκ τῶν σημαντικωτέρων λόγῳ τῶν δι' αὐτοῦ γενομένων ἀποκαλύψεων.

Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι οἱ Σταυροφόροι πρίγκιπες κατὰ τὴν εἰς Παλαιστίνην ἐκστρατείαν των συνωδεύοντο ὑπὸ Τεκτ∴, οἱ ὁποῖοι ἐπολέμησαν παρὰ τὸ πλευρόν των καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν ἀνεκάλυψαν σημαντικὰ χειρόγραφα, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἱδρύθησαν ἀκολούθως τινὲς τῶν ἱστορικῶν βαθμῶν. Ἡ αὐτὴ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι τὰ χειρόγραφα ταῦτα ἦσαν ἄλλα μὲν μὲ Συριακὰ γράμματα καὶ ἄλλα μὲ γράμματα τοῦ Ἐνώχ, καὶ ὅτι κατὰ τὴν εἰς Βενετίαν μεταφοράν των ἐξηκριβώθη ὅτι ἦσαν ἀπολύτως ὅμοια μὲ τὰ γράμματα, τὰ εὑρισκόμενα ἐπὶ τῆς Συριακῆς στήλης, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Ἰώσηπος, καὶ μὲ τὰ παλαιότατα ἀντίγραφα, εἰς τὰ ὁποῖα εἶχε γραφῇ τὸ βιβλίον τοῦ Ἐνώχ.

Οἱ ἀδ∴ τοῦ Ἀ∴ καὶ Ἀ∴ Σ∴ Δ∴ πληροφοροῦνται ἀρκετὰ περὶ τούτου εἰς ἀνώτ∴ βαθμ∴

Τὸ ὄνομα Ἐνὼχ ἑβραϊστὶ σημαίνει διδάσκω, Εἰς τὸ Κοράνιον ὁ Ἐνὼχ καλεῖται «Ἐδρὶς» ἐκ τοῦ ρήμ. «δαράζα»=μελετῶ μετὰ προσοχῆς (βλ. *Ἐνώχ*)

Ἀλφάβητον *τῶν Σαμαριτῶν*. Ὑπάρχουν τινές, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Mackey, πιστεύοντες ὅτι πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας των οἱ Ἑβραῖοι ἐχρησιμοποίουν τὴν γλῶσσαν τῶν Σαμαριτῶν εἰς τὴν ἀντιγραφὴν τοῦ Ἱεροῦ Νόμου καὶ μόνον μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδόν των εἰσήγαγον τὰ χαλδαϊκὰ ἢ τετράγωνα γράμματα (τὰ νῦν Ἑβραϊκά). Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, εἰς τὰ νεώτερα τυπικὰ τοῦ Σκ∴ Δόγ∴, ἰδίως ἐν ταῖς Ἡν. Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, χρησιμοποιεῖται σήμερον ἐν μέρει καὶ τὸ ἀλφάβητον τῶν Σαμαριτῶν.

Τὰ γράμματα εἶναι ὅσα καὶ τὰ Ἑβραϊκὰ μὲ τὴν αὐτὴν προφορὰν καὶ δύναμιν.

Ἀλχημεία (Al—Kîmia, alchimie, alchimia) ἢ καὶ ***ἀλχυμεία*** ἢ ***ἀλχημία*** ἢ ***ἀρχημία*.**

Ἱστορ.). Κατὰ τὸν Μ. Στεφανίδην (βλ. βιβλ. *31*, τόμ. Γ' καὶ *32* τόμ. Α' ἡ λέξις *Ἀλχημεία*, σημαίνουσα κατ' ἀρχὰς τὴν *Χημείαν* τοῦ μεσαίωνος, κύριον σκοπὸν ἔχουσα τὴν εὕρεσιν τῆς *φιλοσοφικῆς λίθου*, κατέστη βαθμηδὸν συνώνυμος πρὸς τὴν *Χρυσοποιΐαν*. ἡ ὁποία ὅμως ἔχει ἱστορίαν πολὺ ἀρχαιοτέραν τῆς μεσαιωνικῆς ἀλχημείας.

Ἡ ἰδέα τῆς χρυσοποιΐας, ἐγεννήθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Αἴγυπτον. Τῆς ἐμπειρικῆς αὐτῆς χρυσοποιΐας τὰς μυστικὰς συνταγὰς ἐφανέρωσε καὶ διεμόρφωσεν ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία τῶν Ἑλληνοαιγυπτίων καὶ Βυζαντινῶν εἰς μίαν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν περὶ τῶν μεταβολῶν τῆς ὕλης, τὴν *Χυμευτικήν*. Ἡ ἀλχημεία, παραδεχομένη τὸ σύνθετον τῶν μετάλλων καὶ κύριον σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἀναζήτησιν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου, ὡς οὐσίας χρυσογόνου καὶ ὡς ἐλιξιρίου τῆς ζωῆς, ἀνεπτύχθη καὶ διεδόθη κυρίως ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Ὁ σύνδεσμος μεταξὺ τῆς ἀραβικῆς ἀλχημείας καὶ τῆς ἑλληνικῆς χυμευτικῆς εἶναι ἡ *«ἱερὰ τέχνη τῆς χρυσοποιΐας»* τῶν ἀλχημιστῶν τῆς Συρίας, ἡ διδαχθεῖσα εἰς τὰς διασήμους ἀκαδημίας τῆς Συρίας καὶ Ἀνατολῆς.

Τῷ 635 ἀνερχόμενοι οἱ Ἄραβες εἰς τὴν Αἴγυπτον κατέλαβον τὴν Συρίαν, ἔνθα καὶ ἐμυήθησαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην.

Εἰς τὴν διάδοσιν δ' εἰς τὴν Δύσιν τῆς ἀραβικῆς ἀλχημείας συνέβαλεν εἰδικώτερον ἡ ὑπὸ τῶν Ἀράβων κατάκτησις τῆς Ἱσπανίας καὶ αἱ Σταυροφορίαι (1096), κατὰ τὰς ὁποίας οἱ Φράγκοι ἦλθον εἰς ἄμεσον ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν Ἀραβικὸν κόσμον.

Λατινικαὶ μεταφράσεις ἀραβικῶν ἀλχημιστικῶν ἔργων ἐγένοντο, καὶ οὕτω ἐκ τῶν ἀραβικῶν ἔργων διεμορφώθη ἡ λατινικὴ ἀλχημεία (ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος). Αὕτη διετήρησεν ἀπόκρυφον πάντοτε τὸν χαρακτῆρα, ἔχουσα ὡς κύριον μέλημα τὴν εὕρεσιν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου.

Ἐκ τῶν διασημοτέρων συγγραφέων τῆς λατινικῆς ἀλχημείας εἶναι ὁ Ἀλβέρτος ὁ Μέγας (1193), ὁ Ρογῆρος Βάκων, ὁ Θωμᾶς Ἀκινάτης, ὁ Ἀλφόνσος Ι' τῆς Ἱσπανίας, ὁ Ἀρνόλδος, Βιλλανοβάνους, ὁ Ραϋμόνδος Λοῦλλος, ὁ Νικόλαος Φλαμμὲλ κ. ἄλ. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁ Ἐδουάρδος ὁ ΙΙΙ ἐδιδάχθη πειράματά τινα ὑπὸ τῶν ἀλχημιστῶν Le Rouse καὶ de Dalby. Ὁ Ἐρρῖκος IV παρώτρυνεν εὐπατρίδας ἰατροὺς πεπαιδευμένους καὶ ἱερεῖς νὰ ἀναζητῶσι τὴν λίθον τῶν σοφῶν.

Τὴν κατοχὴν τῆς λίθου ταύτης διϊσχυρίσθη ἀργότερον ὅτι εἶχεν ὁ περιώνυμος *Παράκελσος* (βλ. λ.)—καθ' αὐτὸ «Philippus Aureolus Theophrastus von Honhenheim, ἐπονομαζόμενος Bompastus.—τὸν ὁποῖον οἱ ὀπαδοί του ὠνόμαζον «Πρίγκιψ τῶν ἰατρῶν, φιλόσοφος τοῦ πυρός, Τρισμέγιστος τῆς Ἑλβετίας, Μεταρρυθμιστὴς τῆς ἀλχημιστικῆς φιλοσοφίας, πιστὸς γραμματεὺς ἐξ ἀπορρήτων τῆς φύσεως, Διδάσκαλος τοῦ ἐλιξιρίου τῆς ζωῆς καὶ τῆς λίθου τῶν σοφῶν, Μέγας Μονάρχης τῶν χημικῶν μυστικῶν». Ὁ Παράκελσος εἰσήγαγε διὰ τὸ ἀναζητούμενον πανδιαλυτικὸν μέσον τὸν χαρακτηριστικὸν ὅρον «alcahest» (ἴσως παραφθορὰ τοῦ Allgeist»=τὸ Πᾶν Πνεῦμα).

Καὶ οἱ Ροδόσταυροι ἐπίσης ἠσχολοῦντο μὲ ἀλχημιστικὰ μυστικὰ καὶ ὑπῆρξαν πραγματικῶς οἱ διάδοχοι τῶν ἀλχημιστικῶν. Οἱ ἀλχημισταὶ δὲν ἦσαν καθ' αὐτὸ μυστικὴ ἑταιρεία. Ἐν τούτοις ὑπῆρχον ὁπωσδήποτε καὶ ἀλχημιστικαὶ μυστικαὶ ἑνώσεις.

Κατὰ τὸ 1796 φῆμαι ὑπῆρχον ἐν Γερμανίᾳ περὶ ὑπάρξεως μεγάλης «Ἑ ρ μ η τ ι κ ῆ ς Ἑταιρείας». Πραγματικῶς ὅμως αὕτη συνίστατο—ἐξαιρέσει μεγάλου ἀριθμοῦ «ἐπιτίμων μελῶν»—ἐκ δύο μόνον προσώπων, ἔκ τινος Bärens καὶ τοῦ συγγραφέως τῆς Ἰωβσιάδος K. A. Kortüm. Οἱ ναπολεόντειοι πόλεμοι, οἱ ὁποῖοι ἠρήμωσαν τὴν Εὐρώπην ἐπέφερον τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὴν ἀλχημείαν.

Ἡ θεμελιώδης θεωρία, ἡ καθοδηγοῦσα τὰ πειράματα τοῦ ἀλχημικοῦ ἐργαστηρίου, ἦτο ἡ ἑξῆς: Τὰ μέταλλα εἶναι σύνθετα ἐκ θείου, ὑδραργύρου καὶ ἀρσενικοῦ. Τὰ συστατικὰ ταῦτα ἐμπεριέχονται εἰς τὰ μέταλλα οὐχὶ μὲ τὴν συνήθη αὐτῶν μορφήν, ἀλλ' εἴς τινα ἀρχέτυπον «π ν ε υ μ α τ ο ε ι δ ῆ» κατάστασιν.

Ἐκεῖνος συνεπῶς, ὁ ὁποῖος θὰ κατώρθωνε νὰ ἀπομονώσῃ ἐκ τῶν διαφόρων μετάλλων τὰ συστατικά των εἰς τὴν «εἰλικρινῆ» αὐτῶν κατάστασιν, αὐτὸς θὰ ἠδύνατο καὶ νὰ ἀναπαραγάγῃ ἐκ τούτων τὰ μέταλλα καὶ νὰ εὕρῃ τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν χρυσοποιΐαν. Μία μέθοδος πρὸς τοῦτο ἦτο ἡ ἀφαίρεσις ἀπὸ τοῦ ἀγενοῦς μετάλλου τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτοῦ ἰδιοτήτων, ὥστε τοῦτο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀρχέγονον ἄμορφον καὶ ἑνιαίαν ὕλην τὴν μόνην ἱκανήν, ὅπως προσλάβῃ τὰς ἰδιότητας τοῦ χρυσοῦ,

Τοῦτο ἠδύνατο νὰ γίνῃ διὰ τῆς *φιλοσοφικῆς λίθου* (τοῦ magisterium τῶν σωμάτων), ἡ ὁποία ἀνασταίνει τὰ νεκρά, συζευγνύει τὰς οὐσίας πρὸς νέαν κυοφορίαν, καὶ ζυμώνει δίκην ζύμης ὅλον τὸ μεταλλικὸν φύραμα πρὸς τὸ τέλειον μέταλλον τοῦ χρυσοῦ. Κατ' ἐπέκτασιν ἡ λίθος αὕτη, ταυτιζομένη πρὸς τὴν *«πέμπτην οὐσίαν»*,

τούτέστι τὸν δυναμικὸν αἰθέρα τῆς Ἀριστοτελικῆς κοσμοσοφίας, ἠδύνατο, ὡς ἐλιξίριον τῆς ζωῆς, νὰ τελειοποιήσῃ τὸν ζωϊκὸν ὀργανισμὸν πρὸς τὴν ἀθανασίαν. (*Ἀποκρυφ.* - *Ἑρμητ.*) Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἀλχημείαν, τὴν ἐπιδιώκουσαν πραγματικῶς τὴν παρασκευὴν ἀληθινοῦ χρυσοῦ, ἀνεπτύχθη καὶ ἡ ἀποκρυφιστικὴ μυστικὴ ἀλχημιστικὴ διδασκαλία, τῆς ὁποίας ἡ ἀρχὴ ἀνήγετο εἰς τὸν *Ἑρμῆν Τρισμέγιστον* (βλ. λ.) καὶ τούτου ἕνεκα ὠνομάσθη καὶ «*Ἑρμητικὴ Τέχνη*». Οἱ Ἄραβες ἔλαβον ὑπ' ὄψιν των κυρίως τὰ πρακτικὰ ἀποτελέσματα καὶ ἐξαγόμενα τῆς ἀλχημείας. Ἀκολούθως ἡ ἀλχημεία ἐλάμβανε—πρὸ παντὸς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ *Παρακέλσου*—διαρκῶς περισσότερον πνευματικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐν τῇ μορφῇ ταύτῃ εἶναι ἰδιότροπον μῖγμα γνώσεως καὶ κερδοσκοπίας, ἐμπειρίας καὶ φαντασμαγορίας. Οὕτως ἀλχημιστικαὶ ἔρευναι ἐπέφερον τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ φωσφόρου ὑπὸ τοῦ Brandt καὶ τῆς πορσελάνης ὑπὸ τοῦ Böttger.

Ὁ Παράκελσος ἐχώριζε τοὺς ἀλχημιστὰς εἰς δύο κλάσεις: εἰς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἐπεδίδοντο εἰς ὠφελίμους μελέτας καὶ εἰς τοιούτους, ἀσχολουμένους μὲ φαντασιοπληξίας καὶ γράφοντας μυστικὰ ῥητά, τὰ ὁποῖα κατόπιν ἀπέδιδον εἰς τὸν Ἑρμῆν τὸν Τρισμέγιστον, τὸν Ἀριστοτέλην, τὸν Ἀλβέρτον Μάγνον καὶ ἄλλους κορυφαίους. Ὁ τρόπος ἐκφράσεως τῶν βιβλίων αὐτῶν εἶναι σήμερον τελείως ἀκατάληπτος ὡς δεικνύει τὸ ἀκόλουθον παράδειγμα. Ἡ μετουσιῶσα δύναμις, καλουμένη «ὁ πράσινος λέων» ἐπιτυγχάνεται κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον.

«Εἰς τὴν κλίνην τοῦ πρασίνου λέοντος γεννῶνται ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, οἱ ὁποῖοι συζεύγνυνται μεταξύ των καὶ γεννῶσιν ἕνα βασιλέα. Οὗτος τρέφεται ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ λέοντος, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως καὶ συγχρόνως ὁ ἀδελφός του καὶ ἡ ἀδελφή του. Φοβοῦμαι νὰ προδώσω τὸ μυστικόν, τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθην εἰς τὸν διδάσκαλόν μου νὰ προφυλάξω ἀπὸ παντός, μὴ γνωρίζοντος νὰ κυριαρχῇ τοῦ φιλοσοφικοῦ πυρός».

Αἱ τόσον σκοτειναὶ αὐταὶ ἐκφράσεις ἦσαν ἐν τούτοις καταληπταὶ εἰς τοὺς μεμυημένους. Τοῦτ' αὐτὸ συνέβαινε καὶ δι' ἄλλους κλάδους τῆς ἀλχημιστικῆς γνώσεως. Ἂν π.χ. εἰς πραγματείαν τινά, ἀποδιδομένην εἰς τὸν Ἑρμῆν τὸν Τρισμέγιστον, δίδεται ἡ ὁδηγία εἰς τὸν ἐρευνητήν,

«νὰ συλλάβῃ καὶ καταπνίξῃ τὸ ἱπτάμενον πτηνόν, οὕτως ὥστε αὐτὸ νὰ μὴ πετάξῃ πλέον»,

τοῦτο ἐσήμαινε τὴν σταθεροποίησιν τοῦ ὑδραργύρου δι' ἀναμείξεώς του μὲ χρυσόν.

Ἡ ἀποκρυφιστικὴ ὅμως ἀλχημεία — ἢ ὅπως τινὲς ὑποστηρίζουν *Ἀρχημία* κατὰ παλαιότερον τύπον (ἐκ τοῦ *ἀρχὴ-μία*)—ἀπετέλει, κατὰ νεωτέρας ἐρεύνας ἀποκρυφιστῶν φιλοσόφων, ὁλόκληρον φιλοσοφικὸν σύστημα, διδάσκον τὸ ἑνιαῖον τοῦ σύμπαντος καὶ ἀποσκοποῦν εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ ἀνάλυσιν τοῦ παντός.

Ἡ ἀλχημεία εἶχε τὴν ἀντίληψιν, ὅτι ὅλα τὰ μέταλλα ἔχουν ψυχήν τινα τὴν «*Πρώτην οὐσίαν*» (=Prima Materia) καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου ὑπάρχει δυνατότης μετασχηματισμοῦ τῶν ἀγενῶν μετάλλων εἰς εὐγενῆ, ἂν ἐχειρίζετό τις αὐτὰ καταλλήλως, τῇ προσμείξει καί τινων οὐσιῶν.

Γενικώτερον ἡ ἀλχημεία, παραδεχομένη ἑνιαίαν ἀρχήν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξεπορεύθη τὸ πᾶν, μίαν πρώτην ὕλην, πρώτην αἰτίαν παντὸς σώματος, εἶχεν ὡς σκοπὸν τὴν ἀναζήτησιν τῶν ἀρχικῶν συστατικῶν τῶν σωμάτων, ὡς καὶ τῶν διαφόρων σταθμῶν γενέσεως αὐτῶν. Ἤθελε νὰ διδάξῃ εἰς τοὺς μύστας της τὴν γνῶσιν ἑκάστου πράγματος ἐκ τοῦ αἰτίου καὶ νὰ ἱκανώσῃ αὐτοὺς νὰ διακρίνωσι τὰ ἐκ συμπτώσεως ἐπιπροστεθέντα συστατικά, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν φύσιν τοῦ πράγματος. Ὡς μέθοδος πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου ὑπεδεικνύετο ἡ ἄμεσος σπουδὴ τῆς φύσεως, ἡ ὁποία περικλείει ἀπόκρυφα, ἀκατανόητα εἰς πάντα μὴ μεμυημένον. Ὁ Ζώσιμος γράφει (C.B. 202):

«Μὴ φοβηθῇς, ἔκστρεψον τὴν φύσιν καὶ εὑρήσεις τὸ ζητούμενον· ἡ γὰρ φύσις ἔνδον κρύπτεται».

Τὰ πορίσματα των ἀλχημιστῶν ὁ Plytoff συνόψισεν ὡς ἑξῆς:

«Πᾶσα ἡ ὕλη εἶναι ὁμογενής, τὰ δὲ διάφορα σώματα τῆς φύσεως διαφέρουσι μόνον κατὰ τὰς μορφὰς καὶ διατάξεις τῶν μερῶν τῆς ὕλης. Πάντα τὰ μέρη τῆς ὕλης καταλήγουν εἰς ἀριθμόν τινα εἰδῶν, ἀποτελούντων τὰ στοιχεῖα πάντων τῶν σωμάτων καὶ διαφερόντων ἀλλήλων μόνον ὡς πρὸς τὰς ἀναλογίας καὶ τοὺς συνδυασμοὺς τῶν συστατικῶν τούτων».

Ἡ ἀνάλυσις, ἡ σύνθεσις καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν στοιχείων τῆς φύσεως ἀποτελεῖ τὸ *Μέγα Ἔργον* τῶν ἀλχημιστῶν. Ὁ Ζώσιμος γράφει σχετικῶς (C. B. σ. 109):

«Αὐτὴ ἡ θέα, ἣν ὁρᾷς, εἴσοδος (σύνθεσις) ἐστὶ καὶ ἔξοδος (ἀνάλυσις) καὶ μεταβολὴ (ἐξέλιξις).

Ἡ διακαῶς ἐπιδιωκομένη μεταβολή, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς *φιλοσοφικῆς λίθου* (*μαγιστέριον, ἐρυθρὸς λέων, μέγα ἐλιξίριον*) ἡ ὁποία ἐθεωρεῖτο καὶ ὡς ἡ θεραπεύτρια τῶν πάντων *πανάκεια*. Τὸ ἐλιξίριον τοῦτο οὐδέποτε ἐπέτυχον οἱ ἄνθρωποι, ἂν καὶ τοῦτο ἀνέκαθεν ὑπάρχει ἐν τῇ φύσει, καὶ δὴ ὡς δύναμις, ἡ ὁποία μεταβάλλει τὸν πράσινον καυλὸν εἰς χρυσοῦν στάχυν σίτου, ἢ πληροῖ ἐν ξινὸν ἄωρον μῆλον μὲ γλυκοὺς καὶ ἀρωματικοὺς χυμούς, ἢ κατασκευάζει ἐκ τοῦ ἄνθρακος τῶν φυτῶν ἀδάμαντας. Ἂν καθίστατο δυνατὸν νὰ γίνῃ τις κύριος τοῦ ἐν τῇ φύσει πανταχοῦ ἐξηπλωμένου «ἐλιξιρίου» καὶ τῇ βοηθείᾳ αὐτοῦ νὰ θέσῃ εἰς κίνησιν (νὰ ἐκλύσῃ) τὸ εἰς τὰ μέταλλα ὡς αἰχμάλωτον κρατούμενον ἐλιξίριον (*ἐκστροφὴ* τῶν μετάλλων), τότε θὰ ἐγίνετο ἡ μεταβολὴ αὐτῶν εἰς χρυσόν, τουτέστι ἡ φανέρωσις τῆς κεκρυμμένης ζωῆς, τῶν ἀρχεγόνων δυνάμεων τῆς φύσεως.

Ἡ ἀλχημεία συνεπῶς δύναται κατὰ τὰς ἀρχάς της νὰ θεωρηθῇ ὡς βοήθημα πρὸς ἀναζήτησιν τῶν μέσων, διὰ τῶν ὁποίων ἡ ὕλη θὰ ἀνήγετο εἰς τὴν πρωτόγονον αὐτῆς κατάστασιν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐθεωρεῖτο ὅτι εἶχεν ἀπομακρυνθῇ. Ὅ,τι ἐθεωρεῖτο ὁ αἰθὴρ τοῦ ὀγδόου οὐρανοῦ διὰ τὸν ψυχικὸν κόσμον, τὸ αὐτὸ ἦτο διὰ τοὺς ἀλχημιστὰς ὁ χρυσὸς ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὑλικὸν κόσμον καὶ τὰ τότε γνωστὰ ἑπτὰ μέταλλα, τὰ ὁποῖα ἔφερον τὰ ὀνόματα τῶν «ἑπτὰ πλανητῶν» (ἥλιος=χρυσός, σελήνη=ἄργυρος, Κρόνος=μόλυβδος, Ἀφροδίτη ἢ Ζεὺς=κασσίτερος, Ἑρμῆς ἢ Ἄρης=σίδηρος, Ἄρης ἢ Ἑρμῆς=ὑδράργυρος, Ζεὺς ἢ Ἀφροδίτη=χαλκός), ἀπετέλουν τὴν ἀνερχομένην κλίμακα καθάρσεως, ἡ ὁποία ἦτο ἀντίστοιχος πρὸς τὰ ἑπτὰ σπήλαια ἢ βαθμίδας τῶν ἀρχαίων μυστηρίων. Ἡ πρώτη ἐχρησίμευε συχνὰ μόνον διὰ νὰ καλύπτῃ τὴν δευτέραν, τουτέστι ἐκεῖ ὅπου φαινομενικῶς ἐζήτουν νὰ κάμουν ἁπλῶς μεταλλουργικὰ ἔργα τέχνης, ἠσχολοῦντο ἐν τῇ πραγματικότητι συμβολικῶς οὐχὶ σπανίως μὲ φιλοσοφικὰ προβλήματα, ἀποσκοποῦντα τὸν ἐξευγενισμὸν (χρυσοποίησιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς), ἀπεκάθαιρον δηλ. τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τὰ ἐλαττώματα, καὶ ἐπειροῦσαν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα διὰ τοῦ ἀποστακτῆρος (ἀποστακτικοῦ κέρατος) καὶ τῶν εἰκονικῶν διϋλιστηρίων καὶ χωνευτηρίων, ἵνα τὸ ἀποκαθάρουν. Οὕτω πως ἡ πνευματικὴ ὀντότης τοῦ ἀνθρώπου ἐξειλίσσετο, ἀνεγεννᾶτο διὰ τῆς καθάρσεως καὶ ἀπεθεοῦτο

«Κάθε ταπεινὸν πρᾶγμα θέλει μετατραπῇ εἰς καθαρὸν χρυσόν»,

ἦτο ἡ τελευταία φάσις τοῦ Μεγάλου Ἔργου.

Οὕτω πως κατὰ τὸν ἀδ.·. Wirth «ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀναζητήσεως τῆς φιλοσοφικῆς λίθου, οἱ μύσται, ἀνεξάρτητα, ἐλευθέρως σκεπτόμενα πνεύματα, ἐπεδίδοντο ἐν τῇ πραγματικότητι εἰς προσπαθείας, ὅπως διεισδύσωσιν εἰς τὰ μυστικὰ τῆς φύσεως. Ἐνεβάθυνον ἀδιαφόρως εἰς τὰ ἔργα ὅλων τῶν φιλοσόφων, Ἑλλήνων, Ἀράβων, ἢ Ἰουδαίων. Ἡ τοιαύτη ἔρευνα καὶ ἡ διδασκαλία τῶν ἀποτελεσμάτων της δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συμβιβάζηται μὲ τὰ δόγματα τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας καὶ τούτου ἕνεκα οἱ μύσται οὗτοι ἐθεώρησαν ὡς ἀσύνετον νὰ ἐκθέσουν φανερὰ τὰς διδασκαλίας των. Πε-

ριεκάλυψαν αὐτὰς μὲ ἀλχημιστικὰ σύμβολα καὶ ἀλληγορίας. Ὁ μετασχηματισμὸς τῶν ἀγενῶν μετάλλων εἰς χρυσόν, καθίσταται θέμα σοφωτάτων συζητήσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἡ θρησκευτικὴ μεταφυσικὴ εἶχε περισσότερον θέσιν ἢ ἡ μεταλλουργία ἢ χημεία. Τὸ Μέγα Ἔργον ἀπέβλεπεν εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, χάρις εἰς μίαν προοδευτικὴν ἀναμόρφωσιν ἠθῶν καὶ πεποιθήσεων. Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῶν ἐγχειριδίων τῆς ἀλχημείας, τὰ ὁποῖα ἐξεδόθησαν μετὰ τὴν Ἀναγέννησιν, οὐδεμίαν ἀφίνει ἀμφιβολίαν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως, διότι τὸ ὕφος τῶν μαθητῶν τοῦ Ἑρμοῦ καθίσταται ὀλιγώτερον αἰνιγματικόν, ὅταν ἠλαττώθη δι' αὐτοὺς ὁ κίνδυνος τὸν ὁποῖον διέτρεχον ἐκφραζόμενοι ἐλευθέρως».

Οἱ ἀλχημισταὶ ἐν τῇ ἀναζητήσει τῆς φιλοσοφικῆς των λίθου ἐγνώριζον κατ' ἀρχὰς δύο στοιχεῖα—ἀρχάς: τὸν *ὑδράργυρον*, ὡς τύπον τῶν μετάλλων καὶ τὸ *θεῖον*, ὡς τύπον τῶν καυσίμων. Ὁ Παράκελσος εἰσήγαγεν ὡς τρίτον τὸ *ἅλας*, ὡς ἀρχὴν τῆς σταθερότητος. Τὰ σημεῖα καὶ αἱ ἐκφράσεις τῆς ἀλχημείας εἶναι διὰ τοὺς χημικοὺς περίπλοκα, μόνον δὲ διὰ τῆς ἠθικοθρησκευτικῆς σημασίας των δύναται τις νὰ τὰ ἐννοήσῃ. Κατὰ τὸν Horneffer «ἡ ἀλχημεία εἶναι ὁ καθ' αὐτὸ φορεὺς τοῦ μυστικοῦ τῆς ἀλλοιώσεως (τῆς μεταβολῆς ἢ μετουσιώσεως) τῶν μυστηριακῶν συνδέσμων (ἑνώσεων)». Ἡ «Πρώτη Οὐσία» εἶναι ἡ ἀκατέργαστος συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου, «Ὑδράργυρος» εἶναι τὸ ἱκανὸν πρὸς ἐξέλιξιν, τὸ ὁποῖον ἔχει νὰ περάσῃ ἀπὸ διαδικασίαν τινὰ ἐξαγνίσεως ἢ καθαρμοῦ (Κάμινος τήξεως). Αἱ τρεῖς ἀρχαὶ τῆς ἀλχημείας «Ὑδράργυρος, θεῖον καὶ ἅλας» ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τὸ πνεῦμα, τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα.

Ὁ A. Waite φρονεῖ ὅτι «τὰ ἀλχημιστικὰ πειράματα εἶναι διπλᾶ τὸν χαρακτῆρα: ἦσαν δηλαδὴ ἐν μέρει μὲν μυστήρια ἐπιστημονικά, ἐν μέρει δὲ διέθεσαν καὶ τὸν συμβολισμὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἄλλου εἴδους πειραματισμῶν. Ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι ὅσοι ἐθεώρησαν τὴν ψυχήν, τὰς φάσεις καὶ τὴν ἀνάπτυξίν της ὡς τὸ εἰδικὸν ἀντικείμενον τῶν ἀναζητήσεων τῶν ἀλχημιστῶν, δὲν ἀπεμακρύνθησαν καὶ πολὺ τῆς πραγματικότητος. Δύναμαι δὲ νὰ εἴπω ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἥν, ἐγκαταλειφθείσης σοβαρῶς τῆς ἐπιδιώξεως τῆς μεταστοιχειώσεως τῶν μετάλλων, ἐπεκράτησεν ἔντονος ἡ τάσις τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς ἀλχημιστικῆς ὁρολογίας εἰς μεταφυσικὰς καὶ πνευματικὰς ἐννοίας. Συγγραφεῖς, ὅπως ὁ Khunrath, φαίνονται ἀπασχοληθέντες ἀποκλειστικῶς εἰς τοῦτο, ὅταν δ' ὀλίγον ἀργότερον ὁ Ἰακὼβ Böhme ἐνεφανίσθη, ὅπως ἑρμηνεύσῃ τὰ Μυστικὰ Μυστήρια τῆς Θρησκείας, ἐχρησιμοποίησε τὴν συμβολικὴν γλῶσσαν τῆς Ἀλχημείας ὡς ἑτοίμην μέθοδον ἐκφράσεως.

«Οὕτω πως συνέβη, ὥστε ἡ Ἑρμητικὴ Φιλολογία καὶ ἡ ὄπισθεν αὐτῆς εὑρισκομένη πρᾶξις νὰ ἀκολουθήσουν τὴν αὐτὴν ὁδόν, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησε καὶ ὁ Ἐλ.·. Τεκτ.·. Κάποτε ἐν Ἀγγλίᾳ οἱ ἐπαγγελματίαι ἐργάται καὶ Διδάσκαλοι τῆς Οἰκοδομικῆς Τέχνης (Τέκτονες) ἤρχισαν νὰ ὑπερτεροῦνται κατ' ἀριθμὸν ἀπὸ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους καλοῦμεν θεωρητικοὺς Τέκτονας καὶ οἱ ὁποῖοι διὰ διαφόρους λόγους εἶχον ὑπεισέλθει εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐπαγγελματιῶν μασόνων. Οὕτως αἱ Στοαὶ τῶν τεχνιτῶν πραγματικῶν οἰκοδόμων ἀπώλεσαν σὺν τῷ χρόνῳ τὸν πραγματικὸν λόγον τῆς ὑπάρξεώς των καὶ ἐπέζησαν διὰ καθαρῶς ἀνθρωπιστικοὺς πλέον σκοπούς.

«Φαίνεται ὅτι κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τὰ πειράματα διὰ τὴν μεταστοιχείωσιν τῶν μετάλλων ἐσταμάτησαν βαθμηδὸν καὶ ἐφ' ὅσον ἡ ἐπιστημονικὴ χημεία παρουσίαζε πεδίον ἀποδεδειγμένων ἐπιτυχιῶν. Τὰ παλαιὰ βιβλία ἐμελετῶντο μὲν πάντοτε, ἀλλ' ὑπὸ ἄλλης τάξεως ἀνθρώπων καὶ μὲ ἄλλας ἐλπίδας καὶ ὄνειρα. Νέον οἰκοδόμημα ἀνηγέρθη ἐπὶ τοῦ κρυπτοῦ συμβολισμοῦ καὶ νέον πεδίον ἐρεύνης ἠνοίχθη μὲ διαφόρους ἐντελῶς βλέψεις. Ὅπως ὅμως εἶναι δύσκολον νὰ καθορισθῇ πότε ἀκριβῶς τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ ἐνεφανίσθησαν ἐντὸς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ, οὕτω ἐπίσης δὲν εἶναι εὔκολον νὰ εὑρεθῇ πότε ἀκριβῶς τὸ Μέγα Ἔργον κατέστη καθαρῶς πνευματικόν. Πνευματικὰ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀκόμη καὶ μερικὰ Βυζαντινὰ ἀλχημιστικὰ κείμενα ὡς καὶ αὐτὸ τὰ ἔργα τοῦ Ζωσίμου κατὰ τὸν 4ον ἢ 5ον αἰῶνα μ.Χ.». (Βλ. βιβλ. 3, τόμ. Α', σ. 12-17).

Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ἠθέλησαν διὰ τῆς ἀλχημείας νὰ διαφυλάξουν τὴν «ἀληθῆ χριστιανικὴν πίστιν». Ἡ μυστικὴ διδασκαλία τοῦ Ἰακώβου Böhme ἦτο διαπεποτισμένη ἀπὸ πνευματικὴν ἀλχημείαν, ἦτο εἶδός τι γηΐνου φυσικῆς φιλοσοφίας, ἐπηρέασε δὲ καὶ τοὺς *Ροδοσταύρους* (βλ. λ.).

(Τεκτον.) Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἱδρύσεως τῆς πρώτης ἀγγλικῆς Μεγ.·. Στοᾶς ἀλχημιστικαὶ ἐπιδράσεις ἦσαν ἀκόμη ἐντόνως ἐνεργοί. Ἀλχημιστικὰ ἐπομένως στοιχεῖα εἰσῆλθον εἰς τὸν Τεκτον.·., ἰδίᾳ κατὰ τὴν γένεσιν τῶν διαφόρων συστημάτων.

«Δὲν πρέπει», γράφει ὁ Mackey, «νὰ φαίνεται περίεργον, ὅτι, κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα καὶ ἴσως καὶ πρότερον, εὑρίσκομεν μέγα μέρος τῆς ἀλχημείας, περιλαμβανόμενον εἰς τὴν Β·. Τ.·.. Ἑρμητικὰ δόγματα καὶ ἑρμητικοὶ βαθμοὶ ἦσαν κοινοί, λείψανα δὲ αὐτῶν εὑρίσκονται εἰσέτι ὑπάρχοντα εἰς βαθμούς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἕλκουν μὲν ἀπολύτως τὴν καταγωγήν των ἀπὸ τὴν ἀλχημείαν, περιέχουν ὅμως ἴχνη αὐτῆς εἰς τὰ τυπικά των. Ὁ 28° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. ἢ ὁ Ἱππότης τοῦ Ἡλίου κοθὼς καὶ ὁ 30° εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἑρμητικοὶ βαθμοὶ καὶ ἡ σχέσις των αὐτὴ ἀποδεικνύεται διὰ τοῦ ἄλλου τίτλου τοῦ «Ἐντριβοῦς τῆς Μασονίας», ὅπως ἐνίοτε καλεῖται ὁ 28°». (Βλ. βλ. 1, τόμ. Α', σ. 49).

Εἰς τοὺς Σκωτικοὺς βαθμοὺς ἐγκαθίδρυσεν ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὡς μυστικὸν τῶν βαθμῶν τοιαῦτα στοιχεῖα μὲ τὴν δικαιολογίαν, ὅτι μεταξὺ τῶν σταυροφόρων τοῦ 1090 τέσσαρες ἀρχαῖοι διδάσκαλοι ἐκ Σκωτίας εἶχον λάβῃ γνῶσιν παραδόσεώς τινος, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Esdras εἶχε θέσει εἰς τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος μίαν ἀνάμνησιν, αὐτὴν ταύτην τὴν λέξιν τῶν διδασκάλων ἢ ὑπόδειξιν τῆς λέξεως ταύτης. Οἱ Σκῶτοι οὗτοι εἶχον τὴν τύχην, ἐντὸς κοίλου τετραγωνικοῦ λίθου νὰ εὕρωσι τρία χρυσᾶ κελύφη μὲ τὰ στοιχεῖα I. G. καὶ D., τὰ ἰουδαϊκὰ σύμβολα τῶν θεμελιωδῶν οὐσιῶν τοῦ σύμπαντος καὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν πραγμάτων. Μὲ τὸν μῦθον τοῦτον προπαρεσκευάσθη ἀποφασιστικὴ στροφὴ τοῦ τότε Ἐλευθεροτεκτ.·. πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ ἀποκρυφισμοῦ πρὸς ἀλχημιστικὴν μυστηριακὴν ἕνωσιν. Ἡ ἀλχημεία διεδραμάτισεν ἐπίσης μεταξὺ ἄλλων καὶ μέγαν ρόλον εἰς τὸ θεοσοφικὸν σύστημα ἀνωτέρων βαθμῶν τῶν «*Ἐκλεκτῶν τοῦ Κοέν*» (βλ. λ.), ἔπειτα εἰς τοὺς Χρυσοσταύρους καὶ Ροδοσταύρους, ὡς καὶ εἰς τὸ «*μεταρρυθμισμένον δόγμα*» (βλ. λ.), τὸ δημιουργηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἁγ. Μαρτίνου. Εἰς τὸ Ἐλευθεροτεκτονικὸν τυπικὸν καὶ εἰς τὴν Συμβολικὴν καταφαίνονται ἀλχημιστικὰ στοιχεῖα. Ὁ Βολφστίγκ (Wolfstieg, βλ. βιβλ. *51*, τόμ. I) γράφει: «ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀπασχολεῖται μὲ τὴν ἀναγέννησιν, τουτέστι μὲ τὸν θάνατον καὶ τὴν ἐκ νέου οἰκοδόμησιν τοῦ ἐσωτέρου ἀνθρώπου καὶ μὲ τὴν ζωογόνησιν καὶ ἰσχυροποίησιν τῶν ἀοράτων φυσικῶν του δυνάμεων. Ἐπίσης ἐκ τῆς ἀλχημείας εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἡ ἀντίληψις, ὅτι ἡ Φύσις δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ὁλοποίησις τῆς Θεότητος».

Πολλοὶ παλαιοὶ Τέκτ.·. ὑπῆρξαν ἀλχημισταί, ἀφοσιωθέντες εἰς τὸν Ἑρμητικὸν Τεκτον.·.. Ἐξ αὐτῶν οἱ ἐπιφανέστεροι εἶναι ὁ ἀββᾶς *Περνετὺ* καὶ βαρῶνος *Τσουντὺ* (βλ. λ.).

Εἰς τὴν Ὀξφόρδην εἶχεν ἐγκαθιδρυθῇ κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα Ἀλχημιστικὸν κέντρον ὁ δὲ Robert Boyle εἶχεν ὀργανώσῃ καὶ μίαν τάξιν διὰ πειράματα καὶ ἐρεύνας. Εἰς τὴν ὀργάνωσιν μετεῖχον οἱ Τέκτονες Ἠλίας Ashmole καὶ Ἰσαὰκ Νεύτων, ἐμαθήτευσαν δὲ εἰς αὐτὴν οἱ Τέκτονες ἐπίσης Χριστόφορος Ρὲν (Wren) ὁ διάσημος ἀρχιτέκτων καὶ ὁ Τζῶν Locke. Εἰς τὸ κέντρον τοῦτο εἶχε μετακληθῇ ἐκ Στρασβούργου καὶ εἷς διάσημος Ροδοσταυρίτης χημικός.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς καὶ ἡ Ἀλχημεία ἄλλως τε ἐπεδίωξαν καὶ ἐπιδιώκουν τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα (τὸ δίδαγμα τῆς Θείας Ἀληθείας καὶ τὸ δόγμα τῆς

ἀθανάτου ζωῆς) καὶ τὸ ἀνεζήτησαν ἀμφότεροι διὰ τῆς ἰδίας συμβολικῆς μεθόδου.

Πολὺ χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναμορφώσεως (Φρειδερῖκος ὁ Μέγας καὶ Ἰωσὴφ ΙΙ) μεγάλαι ὁμάδες Ἐλευθεροτεκτόνων ἐν Γερμανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ ἠσχολοῦντο σοβαρῶς μὲ τὴν πρακτικὴν ἀλχημείαν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. Βλ. βιβλ. 1, 3, 7, 8 (σελ. 30 καὶ ἀλ.). 10 (σελ. 130, σημ.), 14, 15, 17, 19, 31, 32, 51. Ἐπίσης BERTHELOT: *α)* Collection des anciens Alchimistes Grecs, Paris *1887*.—*β)* La chimie au moyen âge. Paris *1893*.—*γ)* Les origines de l'alchimie. Paris *1885*.—*δ)* Introduction à l'étude de la chimie des anciens et du moyen âge. Paris *1889*.—HEINR. KHUNRATH: Amphitheatrum Sapientiæ Aeternæ, Hanover *1609*.—A. PERNETY: *α)* Fables Egyptiennes et Grecques devoilées *κλ.* Paris *1786*. *β)* Dictionnaire Mytho-hermétique, Paris *1787*.—A. WAITE: The Hermetic and Alchemical Writings of Paracelsus, London *1894*.—F. JOLLIVET CASTELLOT: Comment on devient alchimiste. Paris *1897*.

ἀλώνιον. Οἱ παλαιοὶ Ἑβραῖοι, ἐχρησιμοποίουν — ὅπως καὶ τώρα — κυκλικὰ μέρη σκληρᾶς γῆς διὰ τὸ ἀλώνισμα τοῦ σίτου. Ἓν ἐκ τῶν ἀλωνίων αὐτῶν ἀνῆκεν εἰς τὸν Ὀρνὰν τὸν Ἰεβουσαῖον, εὑρίσκετο δ' ἐπὶ τοῦ ὄρους Μορία. Τοῦτο ἠγόρασεν ὁ Δαυῒδ ἀντὶ 600 σίκλων χρυσίου κατὰ βάρος (Χρον. Α', κα', 25) διὰ νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ ὡς θυσιαστήριον. Ἐπ' αὐτοῦ ἀνηγέρθη ἀργότερον ὁ Ναός. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ λέξις «*ἀλώνιον*» χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ὡς συμβολικὸν ὄνομα διὰ τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος ἢ διὰ μίαν Στ.·. Τεκτονικήν. Οὕτω τυπικά τινα ἀναφέρουν, ὅτι ὁ Τέκτων

> «*ἔρχεται ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ πύργου τῆς Βαβέλ, ὅπου αἱ γλῶσσαι ἔπαθον σύγχυσιν καὶ ὁ Τεκτονισμὸς ἀπωλέσθη*»

καὶ ὁδοιπορεῖ

> «*πρὸς τὸ ἀλώνιον τοῦ Ὀρνὰν τοῦ Ἰεβουσαίου, ὅπου ὁ Λόγος ἀποκατεστάθη καὶ ὁ Τεκτονισμὸς ἀνευρέθη*».

Ἡ ἑρμηνεία τῆς μᾶλλον ἀφῃρημένης αὐτῆς συμβολικῆς ἐκφράσεως εἶναι, ὅτι κατὰ τὴν μύησίν του ὁ Τέκτων φεύγει ἀπὸ τὸν βέβ.·. κόσμον, ὅπου ἀμάθεια, σκότος καὶ σύγχισις βασιλεύουν, ὅπως εἰς τὴν Βαβέλ, καὶ προσεγγίζει εἰς τὸν Τεκτ.·. κόσμον, ὅπου ὑπάρχει γνῶσις, φῶς καὶ τάξις, ὅπως καὶ ἐντὸς τοῦ Ναοῦ, τοῦ ἀνεγερθέντος ἐπὶ τοῦ ἀλωνίου τοῦ Ὀρνὰν (βλ. λ. *Ὀρνάν*).

Ἀμαζόνων τάγμα. Ὁ Ραγκὸν ἀναφέρει, ὅτι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος ἐλειτούργει εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν σύστημα *Ἀνδρογύνου Τεκτονισμοῦ*, φέρον τὸ ὄνομα «Τάγμα τῶν Ἀμαζόνων». Οὐδεὶς ὅμως ἄλλος συγγραφεύς, μηδ' αὐτοῦ τοῦ ὡς αὐθεντία διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν ἐν Ἀμερικῇ Τεκτονισμὸν θεωρουμένου Mackey, ἀναφέρει τι περὶ τούτου. Περὶ τὸ 1740 ἐγένετο ἀπόπειρα ἐγκαθιδρύσεως τοῦ μικτοῦ τούτου τάγματος καὶ εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικήν, ἀλλ' ἀπέτυχεν. Ὁ Α. Waite (βλ. βιβλ. *3*, τόμ. Α', σελ. 101) συμπεραίνει, ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξε παρόμοιον τάγμα καὶ ὅτι πρὸ τῆς ἀποπείρας τοῦ 1740 ἀνδρόγυνος Τεκτονισμὸς δὲν ὑφίστατο.

Ἀμάλθεια. 1) Ἡ Κρητικὴ αἴξ, ἡ ὁποία, κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν, ἐθήλασε τὸν Δία εἰς ἄντρον τοῦ ὄρους Δίκτης. Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἡ Ἀμάλθεια ἦτο Νύμφη, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Ρέα ἐνεπιστεύθη τὴν φύλαξιν καὶ ἀνατροφὴν τοῦ Διός. Ἡ Νύμφη ἔθρεψε τὸ νήπιον διὰ γάλακτος αἰγὸς καὶ μέλιτος, προσφέρουσα αὐτὰ ἀπὸ κέρατος, ἐξ οὗ προῆλθε τὸ περιλάλητον *Κέρας Ἀμαλθείας*, σύμβολον εὐφορίας καὶ ἀφθονίας ἀγαθῶν.

Κέρας Ἀμαλθείας εἶναι ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. τὸ διάσημον τοῦ Ἐλεον.·. ἑκάστης Στ.·. Εἰς τὰς γερμανικὰς Στοὰς συνηθίζεται ὡς διάσημον τοῦ Ἀδ.·. *Βοηθοῦ Ἐπιστάτου* (βλ. λ.).

— 2) Ὄνομα ἐκδοτικοῦ οἴκου τῆς Βιέννης, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν πρὸ τοῦ α' παγκοσμίουπολέμου ἐποχὴν ἐξέδωκε πολλὰ πολύτιμα Ἐλευθεροτεκτ.·. ἔργα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ «Διεθνὲς Ἐλευθεροτεκτ.·. Λεξικόν» (βλ. βιβλ. 7).

Ἀμὰλ - σαγκὶ (Μέγα Ἔργον). Τὸ ὄνομα τῆς πέμπτης βαθμίδος τῆς μυστ.·. κλ.·. τοῦ Κδς.·. εἰς τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·.

Ἀμανάζα. Αἱ πρῶται κατὰ τὴν ἰνδικὴν θεοσοφίαν φυλαί, αἱ κατοικήσασαι τὸν πλανήτην μας.

ἀμάραντος. Γένος φυτῶν φυομένων εἰς τὰς τροπικὰς καὶ τὰς εὐκράτους χώρας. Ἐν γένει *ἀμάραντα* καλοῦνται τώρα, συμφώνως τῇ ἐτυμολογίᾳ, φυτά, τῶν ὁποίων τὰ ἄνθη διατηροῦνται ξηρὰ ἢ τὰ ἔχοντα φύλλα σαρκώδη. Ἐπειδὴ τὰ φυτὰ ταῦτα διατηροῦν ἐπὶ μακρότατον χρόνον τὴν δροσερότητά των, ἐθεωρήθησαν ὡς σύμβολα τῆς ἀθανασίας, χρησιμοποιούμενα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατὰ τὰς πενθίμους τελετάς των. Καὶ σήμερον δὲ χρησιμοποιοῦνται μετὰ τῆς ἀκακίας διὰ τὴν διακόσμησιν Στ.·. εἰς ἐπιμνημοσύνους τελετάς.

Ἀμάραντος.—1) Τάγμα ἀνδρογυναικεῖον, ἱδρυθὲν τῷ 1658 ὑπὸ τῆς βασιλίσσης Χριστίνης τῆς Σουηδίας, ἀποτελούμενον ἀπὸ 15 μόνον ἱππότας καὶ 15 κυρίας, μὲ τὴν βασίλισσαν ὡς Μεγάλην Διδάσκαλον. Τὰ διάσημα τοῦ τάγματος τούτου ἦσαν δύο Α, ἀντεστραμμένα ἐπ' ἀλλήλων, ἐντὸς στεφάνου ἐκ δάφνης, φέροντος Ἰταλιστὶ τὰς λέξεις «Dolce nella memoria» («Γλυκὺ εἰς τὴν μνήμην»). Ἡ ἐτησία ἑορτὴ τοῦ ἱπποτικοῦ αὐτοῦ τάγματος ἐτελεῖτο τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων. Ὁ Waite χαρακτηρίζει ὡς ἀνόητον τὴν ἐν τῷ κανονισμῷ τοῦ μικτοῦ τούτου τάγματος ὑπάρχουσαν διάταξιν, διὰ τῆς ὁποίας ἀπηγορεύετο εἰς τὰ ἄγαμα ἄρρενα μέλη του νὰ συνάψουν γάμον καὶ εἰς τὰ ἔγγαμα νὰ συνάψουν δεύτερον γάμον, ἐὰν τυχὸν ἐχήρευον.

— 2) Τάγμα μικτὸν ἐπίσης, ἱδρυθὲν ἐν ἔτει 1883 ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὑπὸ τοῦ Ροβέρτου Μακόϊ (Macoy). Ἀρχικῶς ἀνώτερος βαθμὸς (συμπλήρωμα) τοῦ «*Τάγματος τοῦ Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς*» (βλ. λ.), μὲ σκοπὸν κοινωνικὸν καὶ φιλανθρωπικόν. Τὸ τάγμα τοῦτο ἐργάζεται μὲ τυπικόν.

Αἱ τελετουργίαι του οἱ καθορισθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Μακόϊ, ἐτροποποιήθησαν τὸ 1915. Ἔχει ὀργάνωσιν στρατιωτικήν, ἀντικειμενικὸς του δὲ σκοπὸς εἶναι ἡ φιλανθρωπία. Ἡ ὀργάνωσις, νομιμοποιηθεῖσα ἤδη ἔχει ἴδιον τυπικὸν καὶ ἔμβλημα, καὶ ἔχει ἐργαστήρια εἰς πολλὰς Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, τὸν Καναδᾶ, τὴν Βρεταννικὴν Κολομβίαν καὶ τὰς Φιλιππίνας. Μέλη τοῦ τάγματος γίνονται μόνον Διδ.·. Τέκτ.·. καὶ αἱ σύζυγοι, μητέρες, ἀδελφαί, χῆραι καὶ θυγατέρες αὐτῶν. (Βλ. βιβλ. 1, 3 καὶ 7).

Ἀμὰρ-γιάχ. (Ἑβραϊστὶ = ὁ Θεὸς ἐλάλησε). Λ ξις σημαντικὴ εἰς τοὺς ἀνωτ.·. βαθμ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·.

Ἀμβούργιον φύλλον τῶν Στοῶν. (Hamburger Logenblatt). Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου, ἐκδιδόμενον ἀπὸ τοῦ 1868.

Ἀμβοῦργον (Hamburg). Ἐλευθέρα καὶ Ἀνσεατικὴ πόλις τοῦ γερμανικοῦ κράτους, ἡ δευτέρα εἰς πληθυσμὸν πόλις τῆς Γερμανίας καὶ ὁ πρῶτος αὐτῆς ἐμπορικὸς λιμήν.

Τὸ Ἀμβ. εἶναι ἕδρα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου, δύναται δὲ νὰ καυχᾶται, ὅτι ἐφιλοξένησε τὴν πρώτην γερμανικὴν ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·.. Κατὰ τὸ ἔτος 1733 ὁ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Στ.·. τοῦ Λονδίνου Earl of Strathmore παρεχώρησε τὴν ἄδειαν εἰς 11 Γερμανοὺς τζέντλεμεν, καλοὺς ἀδελφούς, νὰ ἱδρύσωσι Στοὰν ἐν Ἀμβ. Τὸ ἀρχαιότατον ὅμως, γνωστὸν μέχρι σήμερον, ἔγγραφον, συντεταγμένον εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν, ἀναφέρει ὅτι ἡ ἵδρυσις τῆς «Loge de Hamburg», ἐγένετο τῇ 6 Δεκεμβρίου 1737. Ἡ «Ἑταιρεία» αὐτὴ «τῶν παραδεδεγμένων ἐλευθέρων μασόνων τῆς πόλεως τοῦ Ἀμβ.», εἰργάζετο μὲ κανονισμούς, συντεταγμένους κατὰ τὸ βιβλίον Συνταγμάτων τοῦ Ἄντερσον. Ἰδιαίτεραι Στ.·. Ἐτ.·. δὲν ὑπῆρχον, μόλις δὲ τῷ 1755 εἰσήχθη ἡ ταὐτόχρονος ἀπονομὴ τῶν δύο πρώτων βαθμῶν. Αἱ ἐργασίαι τῆς Στ.·. αὐτῆς ἐσταμάτησαν δι' ἀπαγορευτικῆς διαταγῆς τῆς Γερουσίας τῆς πόλεως τῷ 1738. Ὁ ζῆλος

ὅμως τῶν ὀλίγων Ἐλευθεροτεκτόνων, ἀναπτερωθεὶς μετὰ τὴν μύησιν Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου, γενομένην ἐν Braunschweig ὑπὸ μελῶν τῆς Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου, κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐπανάληψιν τῷ 1739 τῶν ἐργασιῶν τῆς Στ.·., ἡ ὁποία τῷ 1740 ἐνεγράφη εἰς τὸν κατάλογον τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Λονδίνου ὑπ' ἀρ. 119, λαβοῦσα τὸ ὄνομα «Absalom».

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἱδρύθη ἐν Ἀμβούργῳ καὶ μία «ἀγγλικὴ ἐπαρχιακὴ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου καὶ τῆς Κάτω Σαξωνίας».

Ἐκ τοῦ Ἀμβούργου τὸ Τεκτονικὸν φῶς μετελαμπαδεύθη εἰς Braunschweig, Κοπεγχάγην, Ἀνόβερον, Celle, Ὀλντεμπούργκ, Σβέριν κ. ἄλ.

Κατὰ τὸ ἔτος 1757 ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ τῆς ἐπαρχιακῆς Στ.·. τὸ δόγμα τῆς «Αὐστηρᾶς Τηρήσεως», μετὰ ταῦτα δὲ τῷ 1765 ἀνέζησεν ἡ μητρικὴ Στ.·. «Absalom».

Κατὰ τὰ ἔτη 1767—1773 κατέπαυσε. σχεδὸν πᾶσα ἐργασία Στοῶν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλαὶ καλύβαι οἰκοδόμων, χαρακτηριζόμεναι ὡς «Στοαὶ γνώμονος» (Winkellogen) καὶ ἀκολουθοῦσαι τὸ σύστημα Zinnendorf.

Τέλος, κατὰ τὸ ἐν Wilhelmsbad συνελθὸν τῷ 1782 συνέδριον ἀπεφασίσθη νὰ ἐγκαταλειφθῇ τὸ δόγμα τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως, ὡς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα συστήματα καὶ νὰ ἐπανεισαχθῇ ὁ ἀρχικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. Παρὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, τῷ 1786 ἡ ἀγγλικὴ Μεγ.·. Στ.·. ἀφύπνισε τὴν ἐπαρχιακήν της Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβ., ἡ ὁποία ἐξηκολούθει νὰ ἐργάζηται παρὰ τὴν ἀνεγνωρισμένην Μεγ.·. Ἐθν. Στοάν, μέχρις ὅτου τῷ 1789 ἐξερράγη ἡ λεγόμενη «Ἐπανάστασις τοῦ Ἐλευθεροτ.·. τοῦ Ἀμβούργου». Ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν Sieveking καὶ Schröder ἐγένετο ἀναθεώρησις τῶν τυπικῶν τῆς Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Στ.·. κατὰ τὴν ἀρχέγονον καθαρὰν ἔννοιάν των, ὡς καὶ τοῦ Συντάγματός της. Ὅταν δ' ὁ Μέγ. Ναπολέων κατέλαβε τὴν πόλιν, ἵνα ἀποφευχθῇ ἡ προσάρτησις εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας, ἀπεφασίσθη νὰ ἀνακηρυχθῇ ἡ Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Στ.·. ὡς ἀνεξάρτητος Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀ μ β ο ύ ρ γ ο υ (4 Φεβρουαρ. 1811). Ἡ Μεγ.·. αὐτὴ Στοά, ἀποκτήσασα ἐντὸς ὀλίγου πολλὰς θυγατέρας Στ.·., εἰργάσθη μετὰ ταῦτα, καὶ ἰδίᾳ καθ' ὅλον τὸν 19ον αἰῶνα, ὡς σφοδρὰ ὑπέρμαχος τῆς ἰδέας τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Τῷ 1846 ἦλθεν εἰς ρῆξιν μὲ τὴν Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. τῆς Γερμανίας, διότι ἐδέχθη ὡς μέλη της Ἰουδαίους καὶ διότι Ἰουδαῖος τις μέλος της δὲν ἐγένετο δεκτὸς ὡς ἐπισκέπτης εἰς Στ.·. τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. Ἡ ρῆξις αὕτη διήρκεσε μέχρι τοῦ 1857, ἐπιτυχούσης τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβ. τὴν ἐλευθέραν εἴσοδον τῶν μελῶν της ὡς ἐπισκεπτῶν εἰς τὰς Στ.·. τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. ἀνεξαρτήτως θρησκεύματος.

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου ἔχει εἰς τὸ ἐνεργητικόν της, ὅτι κατώρθωσε νὰ μεταφέρῃ τὸν ἀνθρωπιστικὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τὴν Δανίαν καὶ τὰς πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ χώρας, καὶ ὅτι ὑπὸ τὴν προστασίαν της ἠδυνήθησαν νὰ ἀναπτυχθῶσιν ἀκμάζουσαι Στ.·. εἰς τὰς Βαλκανικὰς χώρας, τὴν Ἀφρικήν, Νότ. Ἀμερικὴν κ. ἄλ.

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. εἶχε τῷ 1932 55 Στοὰς καὶ 9 Kranzchen μὲ 5000 περίπου μέλη. Ἰδιαίτερος τίτλος εὐφήμου μνείας ἀξίζει εἰς τὴν Μεγ.·. ταύτην Στ.·. διὰ τὸ ὑπ' αὐτῆς συντηρούμενον Νοσοκομεῖον Ἐλευθεροτεκτόνων.

Εἰς τὸ Ἀμβ. εἰργάζοντο ἐκτὸς τῶν Στ.·., τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου, καὶ δώδεκα Στ.·. τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας, 4 τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πρωσσίας, 1 τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν, 2 τῆς Φραγκφούρτης καὶ 1 τῆς Bayreuth. Τῷ 1931 ἱδρύθη ἐν Ἀμβούργῳ ἡ Συμβολικὴ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γερμανίας. Ἐπίσης τὸ Ἀμβοῦργον ὑπῆρξε καὶ ἕδρα τῆς ἀνεξαρτήτου Μεγ.·. Στ.·. *«Σύνδεσμος Ἐλευθεροτεκτόνων τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἡλίου»* (βλ. λ.).

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1933 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου εἶχε προχωρήση εἰς τὸν μετασχηματισμὸν τῶν Ἐλευθεροτεκτον.·. Στ.·. εἰς «γερμανοχριστιανικὸν τεκτονικὸν τάγμα» συμφώνως πρὸς τὴν ἀξίωσιν τοῦ Χίτλερ. Τώρα ἔχει ἀνασυσταθῇ καὶ πάλιν (βλ. Γερμανίαν).

A.M.D. (ἀγγλ.). Συντόμευσις τοῦ τίτλου Allied Masonic Degrees (= *Συγγενεῖς Μασονικοὶ Βαθμοί*) (βλ. λ.).

Ἀμερικανικαὶ ἀδελφικαὶ ἑνώσεις. Τὸ παράδειγμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐπηρέασε τὴν ἑταιρικὴν καὶ συνδεσμικὴν ζωὴν τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε σχεδὸν ὅλη αὐτὴ ἡ ζωὴ διεξάγεται—ἐξαιρέσει τῶν ἐπαγγελματικῶν, ἀθλητικῶν καὶ πολιτικῶν ἑνώσεων—εἰς τοιούτου εἴδους ἀδελφικὰς ἑνώσεις. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῶν ἑνώσεων αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς πολλὰ ἑκατομμύρια, ἂν καὶ πρέπει νὰ δοθῇ προσοχὴ ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Ἀγγλοαμερικανὸς ἀγαπᾷ νὰ ἀνήκῃ εἰς περισσοτέρας τῆς μιᾶς τοιούτου εἴδους ἑνώσεις. Αἱ ἀδελφικαὶ αὐτοὶ ἑνώσεις ἐπιδιώκουν καὶ ὑλικοὺς σκοπούς, ὡς ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς καὶ κατ' ἀσθενειῶν, ἢ ἀνέγερσιν ἀναγκαίων ἱδρυμάτων, κ.λ π. Ἐκ τῶν πολυαρίθμων αὐτῶν ἀδελφικῶν ἑνώσεων, Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι κ ὰ σ ω μ α τ ε ῖ α εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

α) Ὁ Ἰωαννιτικὸς Ἐλευθεροτεκτον.·. εἰς Μεγ.·. Στοάς. Τὸ ἀμερικανικὸν δόγμα (βλ. λ.) εἰς Στοάς, Περιστόλια, Συμβούλια καὶ Διοικητήρια. Τὸ Σκωτ.·. Δόγμα εἰς Στοὰς τελειοποιήσεως, Συμβούλια, Περιστόλια, Συνόδους καὶ Ὕπατα Συμβούλια.

β) Τὰ ὀνομαζόμενα συναφῆ Τάγματα (Concordant Orders): Βασιλικὸν Τάγμα τῆς Σκωτίας, Ἱππόται τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τοῦ Κωνσταντίνου.

γ) Σωματεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι φύσεως ἐκπεφρασμένως ἐλευθεροτεκτονικῆς, εἰς τὰ ὁποῖα ὅμως μόνον Ἐλευθεροτέκτονες δύνανται νὰ γίνωνται δεκτοί: Νεωτέρα Ἑταιρεία τῶν Ροδοσταύρων, Κυρίαρχον Κολλέγιον τῶν συγγενῶν μασονικῶν βαθμῶν, Ἀρχαῖον Ἀραβικὸν Τάγμα τῶν Εὐγενῶν τοῦ μυστικοῦ ἱεροφυλακίου, Μυστικὸν Τάγμα τῶν πεπλοφόρων προφητῶν (Veiled Prophets) τοῦ μαγευμένου βασιλείου, Ἀνεξάρτητον διεθνὲς τάγμα τῶν γλαυκῶν, Ὑψηλαὶ Κέδροι τοῦ Λιβάνου.

δ) Ἀκανόνιστα τάγματα: Δόγμα τῆς Μέμφιδος, Ἀνατολικὸν Τάγμα τῆς Μέμφιδος καὶ Μισραΐμ, Δόγμα τοῦ Σβεντεμπόργκ, Τάγμα τῶν Μαρτινιστῶν.

ε) Μὴ ἀνεγνωρισμένα τάγματα: Αἱ Μεγ.·. Στ.·. Νέγρων καὶ οἱ Σκωτικοὶ ἀνώτεροι βαθμοὶ τῶν ἐγχρώμων (οὐχὶ λευκῶν) ἀνθρώπων.

Καίτοι τὸ ζήτημα τῆς διακρίσεως αὐτῆς μεταξὺ λευκῶν καὶ μαύρων ἐν Ἀμερικῇ ἔχει γενικωτέραν μορφήν, ἀποτελεῖ κατάφορον ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν ἰδεολογίαν ὁ παρὰ τῇ Τεκτονικῇ οἰκογενείᾳ χωρισμὸς αὐτὸς καὶ ἡ μὴ ἀναγνώρισις τῶν Στοῶν τῶν Νέγρων κατὰ παράβασιν ρητῶν διατάξεων τῶν Ἀρχ. Κανόνων καὶ τῶν Μεγ.·. Συνταγμάτων. Ὅσοι Ἀμερικανοὶ εἶναι Τέκτονες, ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ θέσουν τέρμα εἰς τὰς ἀντιτεκτονικὰς αὐτὰς διακρίσεις.

Ἀμερικανικὰ Μυστήρια. Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐνδείξεων περὶ ὑπάρξεως ἑνὸς πολιτισμοῦ τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων τῆς Ἀμερικανικῆς Ἠπείρου, αἱ ὁποῖαι πείθουν ὅτι οἱ κάτοικοι οὗτοι προήρχοντο ἀπὸ τὰς φυλὰς τὰς κατοικούσας τὸ Ἀνατολικὸν Ἡμισφαίριον, σημαντικωτέρα εἶναι ἡ ὕπαρξις Ἀδελφοτήτων συνδεομένων μὲ μυστικοὺς δεσμοὺς καὶ ἰσχυριζομένων, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, ὅτι κατέχουν «ἐσωτερικὴν γνῶσιν», τὴν ὁποίαν ἐπιμελῶς ἀποκρύπτουν ἀπὸ πάντα ἀμύητον.

Ὁ Dr Witt Clinton ἀναφέρει ὅτι, καθ' ἃ τὸν ἐβεβαίωσεν ἀξιοσέβαστος ἰθαγενὴς ἱερεύς, μία τοιαύτη ἑταιρεία εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ὁ ἴδιος εἶχε μυηθεῖ, ὑφίστατο μεταξὺ τῶν Ἰνδῶν Ἰροκουά. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν της ἦτο περιωρισμένος εἰς 15 μόνον ἐκ τῶν ὁποίων οἱ ἓξ ἔπρεπε νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν φυλὴν Σένεκα, οἱ πέντε εἰς τὴν φυλὴν Ὀνεΐντας, δύο εἰς τὴν φυλὴν Καγιούγκας καὶ δύο εἰς τὴν φυλὴν Σαίντ Ρέγκις. Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἑταιρείαν ἰσχυρίζοντο ὅτι ὁ θεσμὸς των ὑφίστατο ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Δημιουργίας. Ὁ χρόνος τῶν συνεδριάσεών των ἐτηρεῖτο μυστικὸς ὡς ἐπίσης καὶ ὁλόκληρον τὸ περιεχόμενον τῶν τελετῶν των.

Εἰς τὸ ἐνδιαφέρον ἔργον του «οἱ Μῦθοι τοῦ Νέου Κόσμου» (σελὶς 285) ὁ Binton ἀναφέρει ὅτι μεταξὺ τῶν Ἐρυθροδέρμων τῆς Ἀμερικῆς «οἱ ἱερεῖς ἀπετέλουν ἑταιρείας διαφόρων βαθμῶν μυήσεως εἰς τὰς

ὁποίας ἐγίνοντο δεκτοὶ μόνον ὅσοι ἐδέχοντο νὰ ὑποστοῦν βασανιστικὰς δοκιμασίας καὶ τῶν ὁποίων τὰ μυστικὰ ἀπηγορεύετο νὰ ἀποκαλυφθοῦν μὲ βαρυτάτας ποινάς.

Ἡ φυλὴ τῶν Algon Kin εἶχε τρεῖς τοιούτους βαθμοὺς—τὸν Waubeno, τὸν Meda καὶ τὸν jossa Keed ὅστις ἦτο καὶ ὁ ἀνώτατος. Οὐδεὶς λευκὸς ἐγίνετο δεκτὸς εἰς τὸν τελευταῖον αὐτὸν βαθμόν. Φαίνεται ὅτι ὅλαι αἱ ἐν Ἀμερικῇ φυλαὶ ἐτέλουν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοιούτων μυστικῶν ἑταιρειῶν.

Ὁ Ἀλέξανδρος Φὸν Humboldt ἀναφέρει μίαν φέρουσαν «τὸ ὄνομα Botuto (=Ἱερὰ Σάλπιγξ) ὑφισταμένην μεταξὺ τῶν Ἰνδῶν τοῦ Ὀρινόκο καὶ τῆς ὁποίας τὰ μέλη ὁρκίζονται νὰ μείνουν ἄγαμοι, ὑποβάλλονται δὲ εἰς αὐστηρὰς μαστιγώσεις καὶ νηστείας.

Ἐπίσης οἱ Collahuayas τοῦ Περοῦ ἦσαν συντεχνία πρακτικῶν ἰατρῶν καὶ μάγων, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε ἔμεναν εἰς τὸ ἴδιον μέρος, ἀλλὰ μετεκινοῦντο διαρκῶς.

Ὁ ἀδ.·. Robert C. Wright εἰς τὸ ἔργον του «Ἰνδικὸς Τεκτονισμός» (ἔκδοσις 1907) δημοσιεύει συλλογὴν πληροφοριῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου πλουτισμένην μὲ πολλὰ ἐπιτυχῆ καὶ βοηθητικὰ σχόλια δι' ἀντιπαραβολῆς τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τῶν ἰθαγενῶν φυλῶν τοῦ Νέου Κόσμου καὶ τῶν φυλῶν τῶν ἀσκουσῶν αὐτὸν εἰς ἄλλας χώρας.

Ἐν σχέσει μὲ τοὺς ἰσχυρισμοὺς ὅτι Τεκτονικὰ σημεῖα παρετηρήθησαν καὶ μεταξὺ τῶν Ἰνδῶν, ὁ ἀδ.·. Wright γράφει τὰ ἑξῆς:

«Τὰ Τεκτ.·. σήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἁπλῶς χειρονομίαι μεταδίδουσαι ἰδέας, προέρχονται ἀναμφιβόλως ἀπὸ τὰ ἴδια ἢ παράπλήσια σημεῖα παραφθαρέντα ἤδη, τὰ ὁποῖα ὅμως ἐσήμαινον κάτι διάφορον ἀρχικῶς. Ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ ἀκολουθήσωμεν τὰ ἴχνη τῶν σημείων αὐτῶν θὰ κατελήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ λαοὶ οἱ ὁποῖοι τὰ ἐχρησιμοποίουν ἦσαν Τέκτονες ὅπως καὶ ἡμεῖς. Τὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα ὡς ἀνεφέρθη ἐδίδοντο ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν, εἷς ἐνθουσιώδης Τέκτων θὰ τὰ ἐξελάμβανεν εὐκόλως ὡς Τεκτονικὰ διότι θὰ ἀπέδιδεν εἰς αὐτὰ τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν αὐτὸς γνωρίζει χωρὶς νὰ προσφύγῃ εἰς νηφάλιον ἀνάλυσιν τοῦ σημείου καὶ τῆς σημασίας του».

Ὁ ἀδ.·. Wright ἀποδεικνύει σαφῶς πῶς τὰ αὐτὰ αἰσθήματα καὶ οἱ πόθοι μεταξὺ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐκδηλοῦνται διὰ σημείων καὶ τελετῶν, τὸ δὲ βιβλίον του εἶναι πράγματι πολύτιμον εἰς χρησίμους πληροφορίας.

Ἕτερον βιβλίον μεγάλης ἀξίας εἶναι τὸ τῆς κυρίας Zelia Nuttall «Θεμελιώδεις ἀρχαὶ τῶν πολιτισμῶν τοῦ Παλαιοῦ καὶ τοῦ Νέου Κόσμου» (1901) ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου Χάρβαρτ τοῦ Καίμπριτζ τῆς Πολιτείας Μασσατσοῦσετς (Μασσαχουσέττης).

Πρόκειται περὶ συγκριτικῆς ἐρεύνης βασιζομένης ἐπὶ μελέτης τῶν ἀρχαίων Μεξικανικῶν θρησκειῶν καὶ τῶν κοινωνιολογικῶν καὶ ἡμερολογιακῶν συστημάτων. Τὸ ἔργον ὁδηγεῖ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Τύρου, οἱ Φοίνικες, συνέβαλον πολὺ περισσότερον ἀφ' ὅσον πιστεύεται, εἰς τὸν πολιτισμὸν τοῦ κόσμου καὶ ὅτι ἐγκατέστησαν ἀποικίας καὶ εἰς τὴν Ἀμερικήν.

Χάρις εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ φωτίζονται πολλὰ προϊστορικὰ λείψανα ἀνακαλυφθέντα ἐν Ἀμερικῇ καὶ θεωρούμενα μυστηριώδη. Καταδεικνύεται ὅτι ἡ Ἀμερικανικὴ ἤπειρος κατέστη ἴσως ἡ περιοχὴ διατηρήσεως τῶν πρωτογόνων μορφῶν τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν θρησκευτικῶν λατρειῶν καὶ τοῦ συμβολισμοῦ ληφθεισῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀπὸ τὰ κέντρα ἢ τὰς προκεχωρημένας θέσεις τῆς μορφώσεως τοῦ Παλαιοῦ Κόσμου. (βλ. βιβλ. 1 σελ. 58).

Ἀμερικανικὴ διακήρυξις ἀνεξαρτησίας. Ἐκ τῶν 56 ὑπογραψάντων τὴν διακήρυξιν τῆς ἀμερικανικῆς ἀνεξαρτησίας τῷ 1776, 15 τοὐλάχιστον ἦσαν Τέκτονες; πιθανῶς δὲ καὶ περισσότεροι. Μεταξὺ τούτων ἦτο καὶ ὁ Βεν. Φραγκλῖνος.

Ἀμερικανικὴ Στοὰ ἐρευνῶν, Νέα Ὑόρκη. Ἡ πρώτη Στοὰ ἐρευνῶν, ἱδρυθεῖσα ἐν Ἀμερικῇ κατ' ἀπομίμησιν τῆς Στ.·. τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων (Quatuor Coronati). Ἔλαβε τὸ ἱδρυτικόν της δίπλωμα ἀπὸ τὴν Μεγάλην Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης κατὰ τὴν συνέλευσιν τοῦ ἰωβιλαίου της. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς στοᾶς εἶναι περιωρισμένος. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀμερικανικὸν Δόγμα. Οὕτω καλεῖται τὸ εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας καὶ τὸν Καναδᾶν λειτουργοῦν Τεκτ.·. Δόγμα, τὸ ὁποῖον ἔχει μὲν ὡς βάσιν τὸ Δόγμα τῆς Ὑόρκης (βλ. λ.) ἀλλ' ἔχει ὑποστεῖ τροποποιήσεις καὶ προσθήκας βαθμῶν ἰδιαζούσας ἐν Ἀμερικῇ μόνον. Τὸ ἀρχικὸν δόγμα τῆς Ὑόρκης κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἑνώσεώς τῶν Στ.·. καὶ τῆς ἱδρύσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ 1717 ἀπετελεῖτο μόνον ἀπὸ τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμούς, τοῦ τελευταίου περιλαμβάνοντος καὶ τὴν Ἱερὰν Βασιλ.·. Ἀψῖδα. Ἡ ἀπόσπασις κατόπιν τῆς Βασιλ.·. Ἀψ.·. ἀπὸ τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. καὶ ὁ καθορισμός της ὡς χωριστοῦ βαθμοῦ ἐπέφερε τὴν τροποποίησιν τοῦ Δόγματος τῆς Ὑόρκης, ἥτις ἰσχύει σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἡ ὁποία πρέπει νὰ καλῆται Νεώτερον Δόγμα Ὑόρκης πρὸς διαστολὴν ἀπὸ τὸ Ἀρχαῖον Δόγμα Ὑόρκης, τὸ ὁποῖον εἶχε μόνον τοὺς τρεῖς συμβ.·. βαθμούς.

Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ὅμως, εἰς τὸ Δόγμα ἐγένοντο μεγαλύτεραι ἀκόμη προσθῆκαι, διὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Webb καὶ ἄλλων Τεκτ.·. ὡς καὶ τῆς ἐπιρροῆς τὴν ὁποίαν ἤσκησε καὶ τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτικὸν Δόγμα (βλ. λ.) ὅταν εἰσήχθη καὶ αὐτὸ εἰς τὴν Ἀμερικήν.

Τὸ σημερινὸν ἑπομένως Ἀμερικανικὸν Δόγμα ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐννέα βαθμούς:

1. Μαθητής.
2. Ἑταῖρος.
3. Διδάσκαλος.

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ βαθμοὶ ἀπονέμονται εἰς Συμβολ. Στοὰς καὶ τελοῦν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον Μεγ.·. Στ.·.

4. Διδάσκαλος τοῦ Μάρκ.
5. Πρώην Διδάσκαλος.
6. Ἐξοχώτατος Διδάσκαλος.
7. Ἱερὰ Βασιλικὴ Ἀψίς.

Οἱ τέσσαρες αὐτοὶ βαθμοὶ ἀπονέμονται εἰς Περιστύλια καὶ τελοῦν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον Μεγ.·. Περιστυλίων.

8. Βασιλικὸς Διδ.·.
9. Ἐκλεκτὸς Διδ.·.

Οἱ δύο αὐτοὶ βαθμοὶ ἀπονέμονται ὑπὸ Συμβουλίων τελούντων ὑπὸ τὸν ἔλεγχον Μεγάλων Συμβουλίων.

Εἴς τινα Συμβούλια ἀπονέμεται καὶ δέκατος βαθμὸς ὁ «Ὑπερέξοχος Διδάσκαλος» ὡς τιμητικὸς μᾶλλον παρὰ κανονικὸς βαθμός.

Εἰς τοὺς βαθμοὺς αὐτοὺς θὰ πρέπῃ ἴσως νὰ προστεθοῦν τρεῖς ἀκόμη βαθμοὶ οἱ τοῦ «Ἱππότου τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ», τοῦ «Ἱππότου τῆς Μάλτας» καὶ τοῦ «Ἱππότου Ναΐτου», οἵτινες ἀπονέμονται ὑπὸ Διοικητηρίων (Commanderies) καὶ τελοῦν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον Μεγάλων Διοικητηρίων ἢ Σκηνωμάτων (Encampments), ὅπως ἀποκαλοῦνται ἐνίοτε.

Οἱ βαθμοὶ ὅμως αὐτοὶ τῶν Διοικητηρίων, οἱ ὁποῖοι εἶναι γνωστοὶ ἀκόμη καὶ ὡς Ἱπποτικοὶ Βαθμοί, δὲν ἀποτελοῦν καὶ μέρος τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος, ἀφοῦ ἄλλως τε διὰ νὰ τοὺς λάβῃ τις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ κατέχῃ τὸν 8ο ἢ τὸν 9ο.

Τὸ πραγματικὸν Ἀμερικανικὸν Δόγμα ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ τοὺς προαναφερθέντας ἐννέα βαθμούς.

Εἰς ἑκάστην Πολιτείαν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ὑπάρχει μία Μεγ.·. Στ.·., ἓν Μέγα Περιστύλιον, ἓν Μέγα Συμβούλιον καὶ ἓν Μεγ.·. Διοικητήριον, τὰ ὁποῖα εἶναι αὐτόνομα εἰς τὸ ἔδαφός των.

Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας δὲν ὑπάρχει Γενικὴ Μεγ.·. Στοά, ἥτις νὰ συνενώνῃ τὰς κατὰ Πολιτείας Μεγ.·. Στοάς, καίτοι πολλαὶ πρὸς τοῦτο κατεβλήθησαν προσπάθειαι (βλ. Γενικὴ Μεγ.·. Στ.·.).

Ὑπάρχει ἐν τούτοις Γενικὸν Μέγα Περιστύλιον, εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ὑπήχθησαν ὅλα τὰ Μεγάλα Περιστύλια, καὶ ἓν Γενικὸν Σκήνωμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάγονται ὅλα τὰ Μεγ.·. Διοικητήρια τῶν Πολιτειῶν.

'Αμερικανικὸν μεταρρυθμισμένον Μαρτινιστικὸν τάγμα. Τὸ τάγμα τοῦτο ὠργανώθη εἰς αὐτοκέφαλον σῶμα τὴν 2 'Ιουνίου 1902 εἰς τὸ Κλέβελαντ τῆς Πολιτείας 'Οχάϊο, ὅπου εἶχε συγκληθῆ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν ὀπαδῶν του.

Τὸ Μαρτινιστικὸν Τάγμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἡ 'Αμερικανικὴ αὐτὴ Συνέλευσις εἶχεν ἀντλήση τὴν ἐξουσίαν της, ἦτο ἐγκατεστημένον ἐν Παρισίοις τὸ 1887 ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Louis Claude de Saint-Martin, ὅστις ἐμύησε βραδύτερον τὸν De Chaptal καὶ τὸν Δόκτορα Gérard Encausse, τὸν γνωστότερον ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Papus. 'Ο ἐν 'Αμερικῇ ὀργανωτὴς ὑπῆρξεν ὁ Δόκτωρ 'Εδουάρδος Blitz.

Τὸ ἐν 'Αμερικῇ τάγμα ἐχωρίσθη ἀπὸ τὸ "Υπατον Μαρτινιστικὸν Συμβούλιον τῆς Γαλλίας, μεταξὺ δὲ ἄλλων τινῶν μεταβολῶν καθιέρωσε καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς αὐτὸ εἰσδοχῆς Τεκτόνων μόνον.

'Η συνελθοῦσα εἰς Κλέβελαντ συνέλευσις ἐξέδωσε προκήρυξιν ἐξηγοῦσαν τὴν στάσιν αὐτὴν τοῦ Τάγματος.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (1902) συνεστήθη καὶ εἰς 'Αγγλίαν ἀνεξάρτητον καὶ μεταρρυθμισμένον ἐπίσης Μαρτινιστικὸν Τάγμα, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν περιωρίζετο εἰς τὴν εἰσδοχὴν μόνον Τεκτόνων.

'Ο Μαρτινισμὸς (βλ. λ.) ἔχει τρεῖς κυρίους βαθμούς: 'Εταῖρον, Μεμυημένον ἢ Μύστην καὶ 'Ανώτερον Μυστικόν.

Τὰ μέλη συνεδριάζοντα φέρουσι ἐρυθροὺς μανδύας καὶ προσωπίδας. Οἱ διακηρυσσόμενοι ὑπὸ τοῦ Τάγματος σκοποὶ εἶναι ἡ ἀνύψωσις τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν Οὐρανόν, ἡ ἐργασία διὰ τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὰ πάντα πρὸς δόξαν τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. (βλ. βιβλ. 1 σελ. 58).

'Αμερικανικὸν Τεκτονικὸν 'Αρχηγεῖον ἐν Παρισίοις. Οἶκος διὰ τοὺς κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον μαχομένους εἰς τὸ γαλλικὸν μέτωπον ἀμερικανοὺς 'Ελευθεροτέκτονας, ἱδρυθεὶς εὐθὺς μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν πρώτων ἐξ 'Αμερικῆς μεταφερθέντων ἀμερικανικῶν στρατευμάτων. Κατελάμβανε μίαν ὁλόκληρον οἰκίαν καὶ εἶχε διαμερίσματα διαλέξεων, αναγνωστήρια, καπνιστήρια καὶ αἰθούσας φαγητοῦ. (Βλ. βιβλ. 7).

'Αμερική. 'Εν ὅλῃ τῇ 'Αμερικανικῇ 'Ηπείρῳ ὁ 'Ελευθεροτεκτονισμὸς ἀριθμεῖ περὶ τὰ 4.000.000 ὀπαδούς. Οὗτοι κατανέμονται περίπου ὡς ἑξῆς: Καναδᾶς 200.000, 'Ηνωμ. Πολιτεῖαι 3.500 000, Κεντρῴα 'Αμερικὴ 32.000, Νότιος 'Αμερικὴ 82 000. Οὕτω πως τὰ 3% περίπου τοῦ πληθυσμοῦ τῶν 'Ην. Πολιτειῶν εἶναι Τέκτονες. 'Εξαιρετικῶς ὑψηλὸς ἀριθμὸς παρατηρεῖται εἰς τὴν Βραζιλίαν. 'Ιδιάζουσαν θέσιν κατέχουν ἀπὸ ἀπόψεως πυκνότητος Τεκτόνων αἱ δημοκρατίαι τῶν Νέγρων. Εἰς τὴν 'Αϊτην πλέον τοῦ ἡμίσεος ἐπὶ τοῖς % τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ εἶναι Τέκτονες.

'Ο 'Ελευθεροτεκτονισμὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν 'Αμερικὴν περὶ τὸ 1730.

Περὶ τῶν καθ' ἕκαστα λεπτομερειῶν βλ. τὰ διάφορα ἀμερικανικὰ κράτη εἰς τὰς ἀντιστοίχους των λέξεις Βόρειος 'Αμερική, 'Ηνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Β. 'Α., Καναδᾶς, Κεντρῴα 'Αμερική, Νότιος 'Αμερική.

'Αμέσια—Σπέντα. Βλ. *'Αμεσασπάντ.*

Α.Μ.Ι. (Association Maçonnique Internationale). Βλ. *Διεθνὴς Τεκτονικὴ 'Ενωσις.*

ἀμέθυστος. 'Εβραϊστὶ ἀσλεμάχ. 'Ο ἔνατος λίθος εἰς τὸ ἐγκόλπιον τοῦ 'Αρχιερέως. 'Ο ἀμέθυστος εἶναι πολύτιμος λίθος βαθέος ἐρυθροκυάνου χρώματος.

'Αμιάμπλ *Λουδοβῖκος* (Louis Amiable). Δικαστὴς Γάλλος, * 1837, † 1897. 'Εμυήθη ὡς Τέκτων τῷ 1866 εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Στοὰν «Isis Montyon», καὶ ὑπῆρξε μέλος καὶ Μέγας Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου τοῦ Τάγματος (Μεγ.·. 'Ανατ.·.). Γνωστὸς 'Ελευθεροτέκτων συγγραφεύς, δημοσιεύσας μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ βιβλία «Une loge maçonnique d'avant 1879», τὴν ἱστορίαν τῆς περιφήμου Στοᾶς «Αἱ ἐννέα ἀδελφαί», κ. ἄλ. (Βλ. βιβλ. 7).

'Αμικάλ (Amicales=Φιλικαί). 'Ελεύθεραι ἑνώσεις γάλλων 'Ελευθεροτεκτόνων ὡρισμένων ὁμάδων ἐπαγγελματικῶν καὶ ὁμοίων συμφερόντων, πολυάριθμοι ἰδίᾳ ἐν Παρισίοις· (Βλ. βιβλ. 7).

'Αμισίστεν *ἢ Τάγμα τῶν Μοζελλάνερ* (Amicisten ἢ Mosellanerorden). Μυστικὸν τάγμα φοιτητῶν, ἱδρυθὲν τῷ 1771 καὶ ὑφιστάμενον μέχρι τοῦ 1811 ἐν 'Ιένῃ, Γκίσσεν, Μαρμπούργκ, Γκαίτιγκεν, Μάϊντζ, 'Ερλάγγεν, 'Ερφούρτ, Τυβίγγῃ, Λειψίᾳ, Βυρτζβούργκ, Βιέννῃ καὶ Χάλλῃ. Κατ' ἀρχὰς ἀπετέλει συνάθροισιν τοῦ ἄνθους τῶν μελῶν τῶν 'Ιεναίων σωματείων σπουδαστῶν τῶν Μοζελλάνερ. 'Αργότερον διεμορφώθη ἐντὸς τοῦ Τάγματος ἡ γνωστὴ ὡς «gelehrte» (=λογία) Στοά, χρησιμεύουσα ὡς φυτώριον καὶ πρὸς καταπολέμησιν τῶν φιλερίδων συνηθειῶν καὶ τῆς φιλοποσίας. Αἱ στοαὶ εἰσδοχῆς εἶχον ἀπομιμηθῆ τὰς ἐλευθεροτεκτονικὰς ἐθιμοτυπίας τῆς τότε ἐποχῆς. Μετὰ τριπλοῦν κτύπημα ὁ ὑποψήφιος ὡδηγεῖτο ἄνευ σακκακίου καὶ γιλέκου μὲ κεκαλυμμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸ βωμοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου, ἔκειντο κάτω ἀπὸ τὰ φῶτα μεταξὺ ἀμμομέτρων, κρανίον, δοτᾶ βραχιόνια, διεσταυρωμέναι μάχαιραι καὶ τὸ βιβλίον τῶν Νόμων. "Οπισθεν τοῦ βωμοῦ ἐκάθητο ὁ Διδάσκαλος, πρόεδρος τῆς Στοᾶς, οἱ δ' ἐν ἡμικυκλίῳ τοποθετημένοι ἀδελφοὶ ἔθετον τὰ ξίφη των ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ὑποψηφίου, ὅταν οὗτος ἔδιδε τὸν ὅρκον. 'Ο νεομύητος προήγετο ἀργότερον εἰς δύο βαθμούς. (Παράβαλε: G. Schuster «Geheime Gesellschaften» ὡς καὶ W. Chr. Laukhard: «Der Moselaner—oder Amicistenorden» Halle 1799). (Βλ. βιβλ. 7). Τὸ τάγμα κατηργήθη βραδύτερον ὑπὸ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως.

'Αμμόμετρον *ἢ κλεψύδρα.* (Sablier, Sanduhr). "Οργανον χρησιμεῦον πρὸς μέτρησιν ὡρισμένου χρονικοῦ διαστήματος.

Εἰς τὸν 'Ελευθεροτεκτ.·. ἀποτελεῖ ἓν τῶν κυριωτέρων συμβόλων τοῦ Σκοτ.·. Θαλ.·.. Διὰ τούτου ὑποδεικνύεται εἰς τοὺς δοκίμους, ὅτι, ὅπως κυλᾷ ἡ ἄμμος, οὕτω καὶ ὁ χρόνος παρέρχεται, τὰ πάντα μεταβάλλονται καὶ ὅτι εἰς τὴν αἰωνίαν αὐτὴν ἀλλοίωσιν ὀφείλεται ἡ ὕπαρξις τῶν Κόσμων.

Κατὰ τὸν O. Wirth τὸ ἀμμόμετρον εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ Κρόνου, ὁ χρόνος, ὁ ὁποῖος διαρρέει, διαλύων τὰς προσκαίρους μορφὰς (σῆψις, ἀποσύνθεσις—μέλαν χρῶμα τῶν 'Αλχημιστῶν).

Κατὰ τοὺς Lennhoff—Posner εἶναι καὶ σύμβολον τοῦ θανάτου. Βλ. βιβλ. 7, 8 (σελ. 114).

"Αμμων (ἢ *"Αμων* ἢ *"Αμμων—Ρά*). 'Ο ὑπέρτατος Θεὸς τῶν Αἰγυπτίων. "Ητο Θεὸς κεκρυμμένος, καλούμενος «Οὐράνιος Κύριος ρίπτων φῶς ἐπὶ κεκρυμμένων πραγμάτων». 'Εξ αὐτοῦ ἀπέρρεον τὰ πάντα, καίτοι οὐδὲν ὁ ἴδιος ἐδημιούργησεν. 'Ανάλογος πρὸς τὸν Δία τῶν 'Ελλήνων καὶ τὸν 'Ιεχωβᾶ τῶν 'Εβραίων. Σύμβολόν του ἦτο ὁ κριός, ἱερὸν ζῷον τῶν Αἰγυπτίων. 'Επὶ μνημείων παριστάνεται μὲ ἀνθρωπίνην μορφὴν φέρων στέμμα καὶ δύο μεγάλα ὑψηλὰ ὄρθια πτερὰ ἐξερχόμενα ἀπὸ ἐρυθρὸν σκοῦφον. "Εμπροσθεν τῶν πτερῶν εἰκονίζεται ἐνίοτε δίσκος. Κάποτε ἐν τούτοις παριστάνεται μὲ κεφαλὴν κριοῦ. Τὸ σῶμα του χρωματίζεται εἰς βαθὺ κυανοῦν.

Θὰ ἦτο ἴσως ἐνδιαφέρον νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ λέξις "Αμων ἢ 'Αμοὺν εἰς τὴν ἑβραϊκὴν σημαίνει οἰκοδόμον ἢ ἀρχιτέκτονα.

Τὸ κύριον τῆς θεότητος ταύτης ἱερὸν εὑρίσκετο παρὰ τὰς παλαιὰς Θήβας (τὸ σημερινὸν Καρνάκ). Εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐξεμαιεύθη —κατὰ τὸν κ. Γ. 'Αρβανιτάκην (βλ. βιβλ. 32, τόμ. Α', σελ. 907—908)—ὑπὸ τῶν ἱερέων τοῦ "Αμμωνος τὸ δόγμα τῆς ἑνότητος τοῦ θείου, καθ' ὃ τὸ πάνθεον ἦτο τὸ σύνολον τῶν ποικίλων ἐκδηλώσεων

> *«τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου» Θεοῦ, «τοῦ αὐθυπάρκτου, τοῦ ἐνουσίου ὄντος, τοῦ μόνου γεννῶντος ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, τοῦ ἀπάτορος καὶ ἀμήτορος, πατρὸς δὲ καὶ μητρὸς τῶν πάντων».*

'Ο Θεὸς οὗτος ἀναπτύσσει ἐπ' ἄπειρον τὰς κυρίας του ταύτας ἰδιότητας.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τοῦ "Αμμωνος ἱδρύθη καὶ ἐν τῇ λιβυκῇ ὀάσει Σιβᾶ τὸ μαντεῖον *'Αμμώνειον,*

τὸ ὁποῖον ἐσέβοντο καὶ ἐπηρώτων καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀπὸ δύο ἢ τριῶν αἰώνων ἤδη πρὸ τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου, ἐλληνοποιήσαντες μάλιστα καὶ αὐτὸν τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευον ὡς *Δία—Ἄμμωνα*, ὑπέρτατον βασιλέα τῶν Θεῶν.

Ἐν τῇ Κρητικῇ ἐπίσης μυθολογίᾳ ὁ Ἄμμων ἔχει ἐξέχουσαν θέσιν.

Ἀμνὸς Θεοῦ (Agnus Dei). Ἀρχαιότατος συμβολισμὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὑπῆρχεν εἰς τὴν σφραγῖδα τοῦ Τάγματος τῶν Ἱπποτῶν, ὁπόθεν παρελήφθη ὑπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων Ναΐτῶν εἰς τὴν σφραγῖδα τοῦ Ἀρχιστρατήγου καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ὡς διάσημον. Εὑρίσκεται ἐπίσης καὶ παρὰ τοῖς Ροδοσταυρίταις ἐπὶ τοῦ καλουμένου Βιβλίου μεθ' ἑπτὰ σφραγίδων. (Βλ. βιβλ. 7).

ἀμνοῦ δέρμα. Ἐκ τοῦ δέρματος τοῦ ζῴου τούτου πρέπει νὰ κατασκευάζηται τὸ περίζωμα τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος. Εἰς τὸ ἀγγλικὸν τυπικὸν δίδεται σχετικῶς ἡ ἀκόλουθος ἑρμηνεία:

«τὸ περίζωμα, τὸ ὁποῖον σᾶς παραδίδω, εἶναι ἐκ δέρματος ἀμνοῦ, διότι ὁ ἀμνὸς εἶναι ἀπ' ἀμνημονεύτων χρόνων τὸ σύμβολον τῆς καθαρότητος καὶ τῆς ἀθῳότητος».

Βλ. βιβλ. 7.

Ἀμπαριώτης Δ. Φαρμακοποιός. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτον.·. ἐν τῇ Στ.·. *«Πυθαγόρας»* τῇ 8 Μαρτίου 1888. Διετέλεσε μέλος τῆς ὑπὸ τὸν Ἀδ.·. Τιμολ. Φιλήμονα Μεγ.·. Ἀνατολῆς κατὰ τὰ ἔτη 1895—1896.

Ἀμπατούρ. Ὅρος τῶν Γνωστικῶν, σημαίνων εἰς τὸ Ναζαρηνὸν σύστημα τὸν «ἀρχαῖον τῶν ἡμερῶν», τὸν πατέρα τοῦ Δημιουργοῦ, τὸν Altum antiquum. Ἀνάλογος πρὸς τὸν τρίτον Λόγον.

Ἀμπάφι (Abafi). Βλ. *Αἴγκνερ Λουδοβῖκος.*

Ἀμπελάκια. Πολίχνη τῆς Θεσσαλίας, ἀποτελοῦσα κοινότητα τῆς ἐπαρχίας Λαρίσης τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ. Ὀνομαστὴ διότι κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος καὶ ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν ἡ πολίχνη αὕτη μετ' ἄλλων 21 χωρίων παρέσχον τέλειον ὑπόδειγμα Τεκτονισμοῦ, συνεργατικοῦ συνεταιρισμοῦ, πολὺ πρὶν ἀρχίσῃ ἡ σχετικὴ ἐν τῇ Δύσει κίνησις.

Πρόκειται περὶ τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1780 ἱδρυθέντος ἐκεῖ Τεκτονικοῦ Συνεταιρισμοῦ τῶν Ἀμπελακίων, περὶ τοῦ ὁποίου γνωρίζομεν ὅτι ἀνέπτυξε τοιαύτην κοινωνικὴν δρᾶσιν, ὥστε κατώρθωσε νὰ ἐξυψώσῃ τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν χωρικῶν.

Ἐν ἀρχῇ ἐσχηματίσθη μία *«Συντεχνία τῶν πραγματευτῶν καὶ τεχνιτῶν τῶν νημάτων τῶν Ἀμπελακίων»*, ἥτις ἐπεξετάθη τόσον, ὥστε νὰ ὑπαχθοῦν οἱ κάτοικοι 21 χωρίων τῆς περιοχῆς εἰς μητροκωμίαν καὶ νὰ ἀπαρτίσουν κοινὴν Συντροφίαν καὶ Ἀδελφότητα μὲ τριπλοῦν σκοπὸν παραγωγῆς, καταναλώσεως καὶ ἀμοιβαίας πίστεως. Ἡ Γεν. Συνέλευσις συνελθοῦσα τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1780 ἐψήφισε τὸν καταστατικὸν χάρτην τῆς Ἀδελφότητος βάσει τῶν διατάξεων τοῦ ὁποίου *«πᾶς ἀδελφὸς ἀπελάμβανε κοινῆς τραπέζης καὶ ἀδελφότητος φέρων μεθ' ἑαυτοῦ εἰς εὐωχίαν τὸ προσῆκον ἔνδυμα καὶ ὁ μὲν εὔπορος τὸ μεταδοτικὸν καὶ φιλάδελφον ὁ δὲ ἄπορος τὸ ὑπομονητικόν, εὐπειθὲς καὶ κατὰ πάντα ὑπήκοον».*

Ἡ εἰσδοχὴ νέων μελῶν εἰς τὴν Ἀδελφότητα ἐγίνετο κατόπιν αὐστηρᾶς δοκιμασίας καὶ μυήσεως. Οἱ ἐπιστάται καὶ διοικηταὶ παρηκολούθουν ἐπ' ἀρκετὸν τὸν μέλλοντα νὰ μυηθῇ καί, ἀφοῦ ἐπείθοντο ὅτι εἶναι ἄξιος, τὸν ἐμύουν καὶ τὸν ἀπέστελλον εἰς Ἀμπελάκια.

Ὁ ἀείμνηστος ἀδ.·. Διονύσιος Π. Καλογερόπουλος εἰς μελέτην του περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀναφέρει ὅτι συμφώνως πρὸς τὸ καταστατικὸν τῆς «Συντροφιᾶς» τὰ μέλη της κατέθετον τὰ κεφάλαιά των εἰς τὸ Κοινοτικὸν Ταμιευτήριον, τὸ ὁποῖον τοῖς ἔδιδε τόκον 12%. Ἐπὶ τρία ἔτη ὁ λογαριασμὸς τῆς Συντροφιᾶς ἐθεωρεῖτο κοινὸς καὶ μετὰ ταῦτα Γενικὴ Συνέλευσις ὥριζε τὴν διανομὴν τῶν κερδῶν ἐκ τῆς καλλιεργείας καὶ κατεργασίας τοῦ βάμβακος καὶ τοῦ ἐρυθροδάνου (ριζαρίου).

Διὰ τὴν πρώτην τριετίαν ἐξελέγησαν ὡς *«κεφαλαὶ διοικηταὶ ἢ ἐπίτροποι»* οἱ Δροσινός, Χατζῆβος καὶ Ἰωάννης Σφόρτσης, ὡς *ἐπιστάτες* καὶ *προεστῶτες* οἱ Γεώργιος Χατζηκώνστας, Δροσινὸς Χατζηδροσινὸς καὶ Κώνστας Σφόρτσης καὶ 4 ἄλλοι ὡς ὑποεπίτροποι διὰ τὰ ἔξω μέρη.

Ἡ Ἀδελφότης ἐν τούτοις παρήκμασε συνεπείᾳ τῶν πολιτικῶν κυρίως ἀνωμαλιῶν καὶ ἀναστατώσεων τῆς πρώτης εἰκοσαετίας τοῦ 19ου αἰῶνος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. Βλ. 35 (τόμ. Β' σελ. 21) 36 (τόμ. Α' σελ. 83) καὶ ἐπίσης «Νέον Ἑλληνομνήμονα» (τόμ. ΙΔ' σελ. 247 καὶ τόμ. ΙΓ' σελ. 426), Boulanger *«Ἀμπελάκια» Παρίσιοι 1885, Φιλαρέτου Γεωργίου «Συνεργατικοὶ Συνεταιρισμοὶ Ἀμπελακίων κλπ.» ἐν Ἀθήναις 1927.*

Ἄμπελε, Ἐρρῖκος (Abele, Heinrich Casper). Γερμανὸς Τέκτων, συγγραφεὺς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος, ἀσχοληθεὶς μὲ τὰς μυστικὰς ἑταιρείας.

Ἀμπιζεντεγκάμ (Abizendegam). Ἰνδικὴ πηγὴ ζωῆς, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα παρεῖχον τὴν ἀθανασίαν.

Ἀμπίφ (Abif). Βλ. *Ἀβίφ καὶ Χιράμ.*

Ἄμπντ Ἔλ Καντὲρ (Abd El Kader). Καβύλος πρίγκιψ ἐν Ἀλγερίᾳ, Ἄραψ Ἐμίρης καὶ ἀνδρεῖος πολέμιος τῆς Γαλλίας κατὰ τοὺς ἀποικιακοὺς πολέμους ἀπὸ τοῦ 1832. Διεκρίθη διὰ τὰ ἱπποτικά του αἰσθήματα. * 1807, † 1883. Συλληφθείς, ἐκρατήθη αἰχμάλωτος ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὰ ἔτη 1847—1852, μεθ' ὃ τῷ 1860 ἐπροστάτευσε κατὰ τὰς σφαγὰς τῶν Χριστιανῶν τοὺς καταδιωκομένους καὶ διέσωσε χιλιάδας ἐξ αὐτῶν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν φανατικῶν. Τῇ 18 Ἰουνίου 1864 ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Στ.·. «Les Pyramides d'Égypte» διὰ τὴν Παρισινὴν Στοὰν «Henry IV», ἡ ὁποία πρώτη συνεχάρη αὐτὸν διὰ τὸν ἡρωϊσμόν του. Τῷ 1865 ἐγένετο δεκτὸς ἐπισήμως εἰς Παρισίους ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του Τεκτόνων. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀμποὺ *Ἐδμόνδος* (About Edmond). Γάλλος συγγραφεύς, * 1828, † 1885. Ἐξέδωκε κατὰ τὸ 1859 σύγγραμμα, καταφερόμενον κατὰ τῆς κοσμικῆς κυριαρχίας τοῦ Πάπα. Ἦτο μέλος Γαλλικῆς Στοᾶς. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀμπρὰκ ἢ Ἀβρὰκ (Abrac). Μυστικὴ λέξις, ἀνάλογος τῇ περσικῇ *Ἀβραξὰς* (βλ. λ.).

Μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἔχει σχέσιν, καθόσον ἀναφέρεται εἰς ἀρχαῖον τι Ἐλευθεροτεκτονικὸν χειρόγραφον (χειρόγραφον τοῦ Leylande) ὡς ἑξῆς:

Οἱ μασόνοι «κρατοῦν δι' ἑαυτοὺς τὴν τέχνην τοῦ φυλάττειν τὰ μυστικά. Κρατοῦν δι' ἑαυτοὺς ἐπίσης τὴν τέχνην τῆς μετουσιώσεως, τὰ μέσα νὰ ἐπιτυγχάνουν τὴν τέχνην τοῦ Ἀμπράκ, καί...».

Διὰ τῆς φράσεως ταύτης ὑπονοεῖται κατὰ μὲν τὸν Wirth, ἡ δύναμις τοῦ νὰ καθιερώνουν καὶ καθιστῶσιν ἐνεργὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ τὰ φυλακτά, κατὰ δὲ τοὺς Lennhoff Posner, ὅτι οἱ λιθουργοὶ ἦσαν κάτοχοι μαγικῶν τεχνῶν μυστικῶν, αὐστηρῶς διαφυλασσομένων.

Βλ. βιβλ. 7,10 (σελ. 30), 19 (σελ. 9—12), 35 (τόμ. Α', σελ. 118—121) ὡς καὶ λέξιν *Λελάντ. χειρόγραφον.*

Ἀμπσαλὸμ (Absalom) Ἑβραϊκὸν ὄνομα, σημαῖνον ὁ πατὴρ τῆς εἰρήνης. Ὄνομα, τῆς ἀρχαιοτάτης γερμανικῆς κατὰ τὸ ἔτος 1737 ἱδρυθείσης ἐν Ἀμβούργῳ (βλ. λ.) Στοᾶς, δοθὲν αὐτῇ ἀπὸ τῆς 26 Ἰουλίου 1743. Ὑπὸ τὸν Ἐπαρχιακὸν Μέγ.·. Διδ.·. (J a e n i s c h) ἡ Στοὰ ἐκλείσθη εἰς «αἰῶνα τὸν ἅπαντα» καὶ ἀντ' αὐτῆς ἐγκατεστάθη νέα μητρικὴ Στοὰ τοῦ δόγματος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀμπσαλὸμ τῶν 3 κνιδῶν». Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδανείσθη ἡ Στοὰ ἐκ τοῦ ἱπποτικοῦ ὀνόματος τοῦ Jaenisch, ὁ ὁποῖος εἶχε γίνῃ δεκτὸς εἰς τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν ὡς ἱππότης τῆς κνίδης (=τσουκνίδας, Eques ab urtica). Τὸ ὄνομα ἔμεινε εἰς τὴν μέχρι τῶν σημερινῶν ἡμερῶν ἐργαζομένην Ἰωαννιτικὴν Στοάν. Τὴν ἱστορίαν της ἔγραψεν ὁ Φρειδερ. Kneissner τῷ 1927. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἄμπτ *Φραγκῖσκος* (Abt Franz). Γερμανὸς συνθέτης, * 1819,† 1885. Μέλος τῆς Στ.·. «Karl zur gekrönten Saute» ἐν Braunschveig (Βρουνσβίκῃ), εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀφιέρωσε πολλὰς συνθέσεις του. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀμπχάβα. Ἡ μὴ ὕπαρξις, ἡ ἀρνητικότης, κατὰ τὴν ἰνδικὴν φιλοσοφίαν.

Ἀμπχάβαρα. Ἡ τάξις τῶν 64 Θεῶν ἢ Devas τοῦ φωτὸς τῆς ἰνδικῆς φιλοσοφίας.

'Αμπχάζα. 'Η έμφάνισις κατά τήν Ινδικήν θεολογίαν.

'Αμπχίζνα. Τά ἕξ φυσικά χαρίσματα, τά χαρακτηρίζοντα τήν ύπερτάτην μύησιν τοῦ Βούδδα.

'Αμπχί—μανίμ. (Abhi—mânim). 'Η πρωτορχική δημιουργός ένέργεια τοῦ κόσμου, τήν όποίαν προσωποποιοῦσιν οί πρωτότοκοι υίοί τοῦ Βράχμα. Εἶναι ὁ "Αγνι σύζυγος τῆς Σβάχα, έκ τῆς όποίας ἔσχε τρεῖς υἱούς: τόν Παβάκα, τόν Παβαμάνα καί τόν Σούτκι.

ἄμπωτις καί πλημμυρίς. Εἶδος άπειλῆς τιμωρίας τῶν προδοτῶν τῶν μυστικῶν, διά τά όποῖα ώρκίζοντο ὅτι θά κρατήσουν άπόλυτον έχεμύθειαν, άναφερόμενοι καί συμπεριλαμβανόμενον είς τόν Ιστορικόν, σήμερον μή χρησιμοποιούμενον πλέον, 'Ελευθεροτεκτονικόν ὅρκον. "Οπως ὁ J. Heron L e p p e r (Miscellanea latomorum, 'Ιούλιος 1921) ήδυνήθη νά καταδείξῃ, έπρόκειτο περί συμβολικῆς παραδοχῆς τιμωρίας τινός τῶν προδοτῶν, οὔσης έν χρήσει μέχρι καί τοῦ 13ου αίῶνος. 'Ο ὅρκος αὐτός εἶχεν ὡς ἑξῆς: («Καί ή τιμωρία έκείνου, ὁ όποῖος λόγῳ προδοσίας εἶναι ἄξιος θανάτου, ἔστω ή πρόσδεσίς του έφ' ένός πασσάλου είς τόν Τάμεσιν είς τό Wood Warf, ὅπου προσδένονται αί λέμβοι, έπί δύο άμπώτιδας καί δύο πλημμυρίδας τοῦ ὕδατος» Penes τοῦ Ροβέρτου Filz Walter). 'Ο άρχαῖος 'Ελευθεροτεκτονικός ὅρκος, ὁ όποῖος, ὡς φαίνεται είσήχθη τό πρῶτον είς τό τυπικόν κατά τόν 18ον αίῶνα καί κατόπιν πάλιν άπηλείφθη, ὁμιλεῖ συμβολικῶς περί καταχώσεως παρά τήν άκτήν, είς άπόστασιν ἴσην πρός τό μῆκος καραβοσχοίνου (κάλω), έκεῖ ὅπου ἄμπωτις καί πλημμυρίς έναλλάσσονται δύο φοράς. (Βλ. βιβλ. 7).

'Αμρού. Τό ὄνομα τοῦ έκ Φοινίκης ξυλουργοῦ, ὅστις άναφέρεται εἴς τινας παραδόσεις ὡς είς τῶν δολοφόνων τοῦ Χ.·. Α.·.. Οί ἄλλοι δύο ἦσαν ὁ Φανόρ καί ὁ Μετουσαέλ, (βλ. Gérard de Nerval—Voyages en Orient, Paris). Κατ' ἄλλην ἔκδοσιν τῆς αὐτῆς παραδόσεως ὁ δολοφόνος οὗτος έκαλεῖτο *Γιουβελᾶς* (βλ. λ.).

AMS. Μυστική όνομασία τῆς συρίου αίρέσεως τῶν Anseyreeh ἤ Nuseirijeh (Βλ. λ.).

Τό ὄνομα AMS άποτελεῖται άπό τά άρχικά στοιχεῖα τῶν όνομάτων τῆς ὑπ' αὐτῶν προσκυνουμένης μυστικῆς τριάδος 'Αλῆ, Μωάμεθ καί Σελμάν—έλ—Φαρσί. ('Ο τελευταῖος ἦτο παιδικός σύντροφος τοῦ Προφήτου). 'Η Τριάς αὕτη τελικῶς άναπαριστᾷ τό φῶς (ούρανόν), τόν ἥλιον καί τήν σελήνην. Τό φῶς εἶναι άπερίόριστον, ὁ ἥλιος προέρχεται έκ τοῦ ούρανοῦ (φωτός), ένῷ ή σελήνη καί έκ τῶν δύο. 'Η θρησκεία τῶν AMS συνίσταται κατά μέγιστον μέρος έκ χριστιανικῶν Ιουδαϊκῶν καί μωαμεθανικῶν στοιχείων, άναμεμιγμένων μέ άρχαιοσαβαϊκά λείψανα. Είς τήν θεότητά των άποδίδουν κατά τάς προσευχάς τῶν σπάνιά τινα όνόματα, ὡς π. χ. «λέων», «Πρίγκιψ μελισσῶν», ἤ τό «τέλος τῶν τελῶν».

'Ο άριθμός τῶν Nuseirijeh φθάνει περίπου τάς 200.000, τό δ' ὄνομά των τοῦτο προέρχεται έκ τοῦ αίρετικοῦ Nusairi (Βλ. βιβλ. *17*, σελ. 109).

'Αμσασπάντ ἤ *'Αμσιασπέντ*, (παραφθορά τοῦ όνόματος *'Αμέσα Σπένδα=οί ἅγιοι άθάνατοι*). 'Αγαθοί δαίμονες τῆς Ζωροαστρικῆς μυθολογίας. Εἶναι ἕξ άρχάγγελοι, οί όποῖοι ὁμοῦ μετά τοῦ *'Αχουραμάσδα* (*'Ορμούσδ*), τοῦ όποίου θεωροῦνται βοηθοί καί σύμβουλοι, άποτελοῦσι τά έπτά άγαθά πνεύματα, άντιμέτωπα τῶν ὑπό τόν πονηρόν *'Αγκραμαϊνγιοῦ* (*'Αρειμὰν*) ίσαρίθμων πονηρῶν πνευμάτων. "Εκαστος αὐτῶν προσωποποιεῖ μίαν ἔννοιαν ἤ ἕν στοιχεῖον. Οὕτω ὁ *Βόου—Μανὸ ἢ Βοχουμάνο* (=εὔνοια, κατά Πλούταρχον, άγαθή σκέψις) τήν ζωήν, ὁ *"Ασα Βαΐσια ἢ 'Ασιὰ Βαχίσια* (άλήθεια, δικαιοσύνη) τό πῦρ, ὁ *Ζάθρα Βαΐρυὰ* (εὐνομία, νομιμότης) τά μέταλλα, ή *Σπήντα—'Αρμαΐτί* (μετριοφροσύνη καί εὐσέβεια, σοφία) τήν γῆν, ὁ *Ζωρβαντάτ* (ὑγεία) τά ὕδατα καί ὁ *'Αμερετάτ* (άθανασία) τήν φυτικήν ζωήν. Κατά τήν μέλλουσαν κρίσιν οί άγαθοί οὗτοι άρχάγγελοι θά ὑπερισχύσωσι τῶν πονηρῶν καί θά συνεργασθῶσι μετά τοῦ 'Αχουραμάσδα είς τήν ἵδρυσιν τῆς νέας βασιλείας.

"Αμστερ, *Μῶριτζ* (Amster Moritz). Διακεκριμένος αὐστριακός 'Ελευθεροτέκτων. * 1831, † 1900. Προσελήφθη έν ἔτει 1875 είς τήν Στ.·. «Humanitas» έν Neubörfel (Βιέννη) καί έξέδωκε διά τήν Στοάν του τήν είς μεγάλην περιωπήν φθάσασαν Βιενναίαν 'Ελευθεροτεκτονικήν έφημερίδα «Der Zirkel» (ὁ Διαβήτης). Διακεκριμένος φιλάνθρωπος, τοῦ όποίου τό ὄνομα εἶναι στενότατα συνδεδεμένον μέ τήν έπαναφύπνισιν τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ έν τῇ Αὐστριακῇ Μοναρχίᾳ (Βλ. βιβλ. 7).

"Αμστερντάμ ἤ *'Αμστελόδαμον* (Amsterdan). Πρωτεύουσα ἄλλοτε τοῦ βασιλείου τῆς 'Ολλανδίας (Κάτω Χωρῶν), ή όποία ἦτο ἤδη κατά τό πρῶτον τρίτον τοῦ 18ου αίῶνος ἕδρα πολλῶν Στοῶν. Σήμερον έργάζονται έν αὐτῇ όκτώ Καλύβαι οίκοδόμων ὑπό τήν Μεγ.·. 'Ανατ.·. τῶν Κάτω Χωρῶν, έκ τῶν όποίων τέσσαρες λέγουν ὡς ἔτος ίδρύσεώς των τό ἔτος 1757. Τό έν τῇ Vondelstraat άρ. 39—41 Τεκτονικόν μέγαρον ᾠκοδομήθη τῷ 1930. (Βλ. βιβλ. 7).

άμυγδαλέα. Είς τάς 'Αγγλικάς Στ.·. καί κατά τάς τελετάς τοῦ 3ο, άναγινώσκεται συνήθως άπόσπασμα άπό τό Κεφάλαιον ΙΒ' τοῦ «'Εκκλησιαστοῦ» τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης είς τό όποῖον περιλαμβάνεται καί ή φράσις: «... καί άνθήσῃ τό άμύγδαλον...». Διά τῆς φράσεως αὐτῆς ὑπονοοῦνται τά λευκά ἄνθη τῆς άμυγδαλέας καί άλληγορικῶς ή γεροντική ήλικία, ὅτε ή κόμη γίνεται λευκή.

Τήν θεωρίαν αὐτήν διατυπώνει ὁ άδ.·. Μάκεϋ τήν άσπάζονται δέ οί περισσότεροι τῶν Τεκτ.·. συγγραφέων.

ἄμυνα. 'Η στάσις τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·. ἔναντι τῶν έπιθέσεων τῶν πολυαρίθμων άντιπάλων του δέν εἶναι ένιαία καί ὁμοιόμορφος. Αί άντιλήψεις έπί τοῦ ζητήματος, ἄν καί κατά ποῖον τρόπον πρέπει νά διεξάγηται τοιαύτη ἄμυνα, εἶναι πολύ διχασμέναι. Πολύ συχνά, μάλιστα είς τάς χώρας, είς τάς όποίας ὁ 'Ελευθεροτεκτ.·. οὐδεμίαν ίδιαιτέρως στερεάν θέσιν καταλαμβάνει καί ὅπου συστηματικοί διωγμοί πάντοτε προξενοῦσιν έκ νέου βλάβας είς τά 'Ελευθεροτεκτονικά πράγματα, συναντᾷ τις οὐχί σπανίως μίαν καταπληκτικῶς ένεργόν έπιφύλαξιν ἔναντι ὅλων τῶν άντιπάλων έκδηλώσεων. 'Η έπιφύλαξις αὕτη δικαιολογεῖται διαφορότρόπως, μεταξύ δ' ἄλλων καί μέ τό ὅτι ὁ 'Ελευθεροτεκτ.·. δέν εἶναι μαχητική όργάνωσις καί δέν έπιτρέπεται είς αὐτόν νά κατέλθῃ είς τήν παλαίστραν τῆς πολεμικῆς μέ τούς λιβελλογράφους, ἤ μέ τό ὅτι πράγματα, στηριζόμενα κυρίως έπί τῆς ίδίας έσωτερικῆς ζωῆς τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·., δέν έπιτρέπεται νά σύρωνται είς τήν δημοσιότητα ἤ μέ τό ὅτι ή συζήτησις μετ' άμορφώτων άντιπάλων διά καταφανεῖς ψευδολογίας φαίνεται ἄσκοπος, ἤ καί μέ τό ὅτι οίαδήποτε ἔξοδος έγκρύπτει έν ἑαυτῇ τόν κίνδυνον νά θεωρηθῇ ὡς προπαγάνδα. Αί τοιαῦται άντιλήψεις εἶναι τόσῳ βαθέως έρριζωμέναι, ὥστε ὁ άριθμός πολυτίμων άμυντικῶν καί ὑπερασπιστικῶν συγγραμμάτων ἦτο έπί μακρόν χρόνον σχετικῶς μικρός, οὐχί δηλ. τῶν συγγραμμάτων τῶν άσχολουμένων γενικῶς μέ τόν 'Ελευθεροτεκτον.·., άλλά συγγραμμάτων, άσχολουμένων άποκλειστικῶς μέ τήν ὑπεράσπισιν τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·. έναντίον συγκεκριμένων κατηγοριῶν. 'Εκ τῶν τοιούτων συγγραμμάτων τό πρῶτον, έμφανισθέν τῷ 1730 (ὡς άπάντησις είς τό ἔργον τοῦ Prichard «Masonry dissected»), ἦτο ή είς τό Λονδῖνον άνωνύμως έμφανισθεῖσα «*'Απολογία τοῦ Τεκτονισμοῦ*» (Defence of Masonry), ή όποία έξετυπώθη τῷ 1738 καί ὡς παράρτημα είς τό Βιβλίον Συνταγμάτων. 'Η συγγραφή τῆς «'Απολογίας» άποδίδεται είς τόν Μαρτῖνον C l a r c.

Μέχρι τῶν νεωτάτων έποχῶν οί 'Ελευθεροτέκτονες περιωρίζοντο είς τό νά άφίνουν τήν πλήμμυραν τῶν έπιθέσεων νά παρέρχηται μόνη της καί έξήρχοντο έκ τῆς έπιφυλακτικῆς αὐτῆς στάσεως μόνον, ὅταν ή συκοφαντική έκστρατεία ὑπερέβαινε πᾶν άνεκτόν ὅριον. 'Η τακτική ὅμως αὕτη άπεδείχθη πάντοτε ὡς τελείως έσφαλμένη. 'Εκεῖνοι οί όποῖοι πρεσβεύουν τήν τακτικήν αὐτήν, παραβλέπουν έντελῶς τά άκόλουθα: α') ὅτι ή σιωπή δέν έκλαμβάνεται πάντοτε ὡς άξιοπρέπεια, άλλ' ὡς διέξοδος άπό τήν «έπίγνωσιν τῆς ένοχῆς» β') ὅτι άνακρίβειαι καί ψεύδη, ὅσον καί ἄν εἶναι χειροπιαστά καί δύνανται νά άναγνωρισθῶσιν άμέσως ὡς τοιαῦτα,

ἐν τέλει καθίστανται πιστευτὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τοὺς ὁποίους διαρκῶς ἐπαναλαμβάνονται ἐκ νέου· καὶ γ') ὅτι διὰ τῆς παθητικῆς στάσεώς του ἔναντι τῶν ἐπιτιθεμένων πολεμίων του ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ χάσῃ τὴν πίστιν του καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς κύκλους, οἱ ὁποῖοι δὲν συμπεριφέρονται ἐξ ἀρχῆς ἐχθρικῶς πρὸς αὐτόν. Ἂν πάντοτε δίδεται ὡς ἀπάντησις καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς βιαίας ἐπιθέσεις ἡ σιωπή, τότε δὲν πρέπει νὰ φαίνηται ἐκπληκτικόν, ἂν ἡ εἰκὼν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. θολοῦται καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀντικειμενικῶς κρινόντων, ἢ ἂν ἀπὸ τὰς ρυπαρότητας, αἱ ὁποῖοι διαχύνονται ἐπὶ τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἰδεολογίας, ἀπομένῃ πάντοτε κάτι, ἢ ἂν ὄπισθεν τοῦ «Ἐλευθεροτεκτονικοῦ μυστικοῦ» ἀφίνωνται νὰ ὑπονοῶνται πράγματα, τὰ ὁποῖα «φοβοῦνται τὸ φῶς τῆς ἡμέρας». Πόσον ὠφέλιμος ὅμως δύναται νὰ εἶναι μία καλῶς μελετημένη ἄμυνα ἀπεδείχθη κατὰ τρόπον παραδειγματικὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀγυρτειῶν τοῦ Ταξίλ, ὁπότε συνεπείᾳ τοῦ ἀγῶνος, τὸν ὁποῖον διεξήγαγεν ὁ Findel κατ' αὐτῶν, πολλοὶ γερμανοὶ καθολικοὶ ἔχοντες κῦρος ἀνεγνώρισαν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ κακοήθων ἀγυρτειῶν. Εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας, εἰς τὰς ὁποίας οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. (ἐξαιρέσει ἴσως τῆς Ἰρλανδίας) σπανίως μόνον ἐμφανίζονται, παρέλκει φυσικὰ γενικῶς ἄμυνά τις ἢ ὑπεράσπισις. Εἰς τὰς ρωμανικὰς ὅμως χώρας, ὅπου ὁ Ἀντιτεκτονισμὸς παρουσιάζεται μὲ πολὺ σφοδρὰς ἐκδηλώσεις, πολλάκις ἐξεδηλώθη ἀντίδρασις καὶ κατά τινας περιπτώσεις ἡ ἄμυνα μετετράπη εἰς ἀντεπίθεσιν.

Ἐν Γερμανίᾳ πρὸ τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχήν, αἱ ὑπέρμετροι ἐπιθέσεις τοῦ Λουντεντόρφφ καὶ τοῦ συνδέσμου Tanneberg ὡς καὶ τῶν Ἐθνικοσοσιαλιστῶν καὶ ἄλλων τινῶν λαϊκῶν κύκλων, ἐξηνάγκασαν τοὺς Τέκτονας νὰ ὑπερνικήσουν τὸν φόβον, τὸν ὁποῖον ἐπὶ μακρὸν εἶχον, καὶ νὰ κατέλθουν εἰς ἀμυντικὸν ἀγῶνα. Καὶ ἰδίᾳ ἡ «Ἕνωσις τῶν Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων» ἐξέδωκε σειρὰν δημοσιευμάτων, τὰ ὁποῖα ἠδυνήθησαν—ἐν συνδυασμῷ μὲ διαλέξεις καὶ λευκὰς ἑορτάς—νὰ ἀνοίξουν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μὴ τετυφλωμένων σχετικῶς μὲ τὰς κατηγορίας τῶν ἀντιπάλων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ νὰ καταστήσουν αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ ἐννοήσουν, ὅτι αἱ κατηγορίαι αὗται ἦσαν ψεύδη καὶ συκοφαντίαι.

Ἐκτὸς ὅμως τούτου κατεδείχθη ὡς ἐπίσης σπουδαία ἡ εἰς τὴν δημοσιότητα προσφυγή, ὄχι μόνον, ὅταν πρέπῃ νὰ διεξαχθῇ ἄμυνα ἔναντι παρουσιαζομένων ἐπιθέσεων, ἀλλὰ καὶ ἁπλῶς πρὸς διαφώτισιν τοῦ κοινοῦ. Διαφώτισις δηλ. περὶ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ὡς καὶ περὶ τῆς δράσεώς του πρέπει νὰ γίνηται καὶ ὅταν οὐδεμία ἀφορμὴ ὑπάρχῃ ἐκ μέρους τῶν πολεμίων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. Δὲν δύνατοι νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς προπαγάνδα, ἂν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν παρέχηται εἰς τοὺς οὐδετέρους καὶ τοὺς ἀντιπάλους ἡ εὐκαιρία νὰ μάθωσί τι τὸ συγκεκριμένον περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ὁρμώμενοι διάσημοί τινες Ἐλευθεροτέκτονες, ἐξέδωκαν βιβλία διαφωτιστικὰ περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Πολύτιμον συμπλήρωμα τῆς τοιαύτης ἐργασίας παρέχουν καὶ αἱ διαλέξεις εἰς δημοσιογράφους, ὡς καὶ αἱ διὰ τοῦ τύπου ἀνακοινώσεις—ἐπὶ τῇ βάσει παραδείγματος δοθέντος τῷ 1930 ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῶν Κάτω Χωρῶν ἐν Χάγῃ—αἱ ὁποῖαι ἐπιτρέπουν εἰς τοὺς καλῆς πίστεως συζητητὰς νὰ εἰσέλθουν ἀρκετὰ εἰς τὸ νόημα περὶ τῆς οὐσίας, τῶν σκοπῶν καὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Εἰς τὴν Γαλλίαν παρομοίαν διαφωτιστικὴν ἐργασίαν παρέχουν οἱ «Tenues blanches», συγκεντρώσεις δηλ. εἰς τὰς ὁποίας φοιτῶσι μὴ Τέκτονες.

Μεγάλαι τινὲς Στοαὶ τῆς Γερμανίας εἶχον μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1933 καὶ «Ἐπιτροπὰς ἀμύνης». Παρόμοιον ἵδρυμα ἱδρύθη καὶ παρὰ τῇ Μεγ.·. Στ.·. «*Ἀλπίνα*». Συστηματικὴ ἄμυνα ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς «*Γενικῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς Ἑνώσεως*» (βλ. λ.), ἰδίᾳ εἰς τὰς ὁμάδας της τῶν δημοσιογράφων καὶ τῶν συγγραφέων.

Πάντως πρέπει παρὰ πάντων τῶν ἁπανταχοῦ Τεκτόνων νὰ κατανοηθῇ ὅτι εἰς τὰς φανατικὰς ἐπιθέσεις τῶν πολεμίων τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἡ παθητικὴ στάσις ζημιώνει αἰσθητῶς τὸν θεσμόν. Εἶναι ἀνάγκη ν' ἀντιμετωπίζωνται θαρραλέως καὶ μὲ παρρησίαν αἱ συκοφαντικαὶ δυσφημίσεις τὰς ὁποίας ἐξαπολύουν κατὰ καιροὺς μερικοὶ τυφλωμένοι πολέμιοι. (Βλ. βιβλ. 7).

ἀμφίεσις. Ὁ Τέκτων θεωρεῖται φέρων τυπικῶς τὴν κατάλληλον ἀμφίεσιν, ὅταν ἔχῃ μέλαιναν περιβολὴν μὲ λευκὰ δερμάτινα χειρόκτια, λευκὸν περίζωμα καὶ τὰ διάσημα τοῦ τεκτ.·. του βαθμοῦ. Σήμερον ἐν τούτοις τὰ χειρόκτια παραλείπονται συνήθως (ἐκτὸς εἰς ἐπισήμους τινὰς τελετὰς) ἀντικανονικῶς ὅμως, ὅπως ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Mackey, ἐφ' ὅσον καὶ ταῦτα ἔχουσι τὸν συμβολισμόν των (βλ. λ.).

Ὁ Lenning εἰς τὸ «λεξικόν» του γράφει, ὅτι ἡ περιβολὴ ἑνὸς Τέκτονος ἀποτελεῖται ἀπὸ περίζωμα, χειρόκτιον, ξίφος καὶ πῖλον. Παλαιὰ δὲ διάταξις τῶν κανονισμῶν ὁρίζει ὅτι: «οὐδεὶς Τέκτων δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς Στ.·. ἢ νὰ μετάσχῃ τῶν ἐργασιῶν της, ἐὰν δὲν φέρῃ κατάλληλον περιβολήν...» Εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν δόγμα (Ὑόρκ) τὸ ξίφος καὶ ὁ πῖλος χρησιμοποιοῦνται μόνον εἰς τοὺς ἱπποτικοὺς βαθμούς.

Εἰς τὰς κατηχήσεις τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος ἀναφέρεται ὅτι ὁ Διδ.·. μιᾶς Στ.·. φέρει κίτρινον χιτώνιον (σακκάκι) καὶ κυανῆν περισκελίδα, ἡ δὲ περιβολὴ αὕτη ὑπεμίμνησκε τὸν διαβήτην, τοῦ ὁποίου τὸ ἄνω μέρος ἦτο ἐξ ὀρειχάλκου καὶ τὰ δύο σκέλη χαλύβδινα. Περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος ἡ περιβολὴ τοῦ Διδ.·. ἐτροποποιήθη, χρησιμοποιουμένων τῶν χρωμάτων πορφυροῦ, ἐρυθροῦ καὶ κυανοῦ, τὰ ὁποῖα ἐκαλοῦντο βασιλικὰ καὶ ἐθεωρήθησαν σύμφωνότερα πρὸς τὴν ἀξίαν τῆς Βασιλικῆς Τέχνης.

Ἡ σημερινὴ ἐν τούτοις ἐπίσημος ἀμφίεσις ἑνὸς Τέκτονος εἶναι τὸ ἐπίσημον μαῦρον ἔνδυμα (φράκον ἢ σμόκιν) μὲ λευκὰ χειρόκτια, περίζωμα καὶ τὰ διάσημα τοῦ βαθμοῦ του. Ἡ ἐπίσημος ὅμως αὕτη ἀμφίεσις τηρεῖται μόνον εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς παλαιάς τινας Στ.·. τῆς Εὐρώπης καθ' ὅλας τὰς τακτικὰς ἢ ἐκτάκτους ἐργασίας. Παρ' ἡμῖν ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, χρησιμοποιεῖται μόνον τὸ περίζωμα καὶ τὰ διάσημα, ἐκτὸς τῶν ἐπισήμων καὶ δημοσίων τελετῶν, ὁπότε συχνὰ ἐπιβάλλεται ἡ μέλαινα ἐπίσημος περιβολή.

Ἡ χρῆσις ὅμως τοῦ περιζώματος, ὡς συμβόλου τῆς ἐργασίας, δέον νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ πάντα Τέκτονα. Προκειμένου δὲ περὶ ἐπισκεπτῶν ξένων Στ.·., οὗτοι δέον νὰ φέρωσι τὸ περίζωμά των καὶ τὰ διάσημα τοῦ βαθμοῦ, τὸν ὁποῖον κατέχουσι.

Τὸ σύνολον τῶν ἀντικειμένων, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὴν ἀμφίεσιν ἑνὸς Τέκτονος, ὁ Πρέστον ἀποκαλεῖ «regalia» (=βασιλικὰ ἐμβλήματα). Εἰς δὲ τὴν δευτέραν του ἔκδοσιν τοῦ «Illustrations» (1775), ὁρίζει ὅτι ἐπὶ τοῦ νεκροῦ ἑνὸς Τέκτονος δέον νὰ τοποθετῶνται τὰ ἐμβλήματα ταῦτα μετὰ δύο διασταυρουμένων ξιφῶν, νὰ ἐπιστρέφωνται δ' εἰς τὸν Σεβ.·. τῆς Στ.·. μετὰ τὴν ταφήν.

Τὴν χρῆσιν τῆς λέξεως «regalia» κατακρίνει ὁ Mackey, ὡς ἀντικειμένην εἰς τὰς τεκτονικὰς ἀρχάς. (Βλ. βιβλ. *1*, τόμ. Β' σελ. 844). Βλ. καὶ *διάσημα*.

Ἀμφικτύων. Στοά, ἱδρυθεῖσα τὴν 24 Ἀπριλίου 1928 ἐν Λαρίσῃ ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀριθ. 74. Συσταθεῖσα κατ' ἀρχὰς ὑπὸ 15 Τεκτόνων κατώρθωσεν ἐντὸς πενταετίας, ἀνελλιπῶς καὶ χωρὶς διακοπὴν ἐργαζομένη, νὰ συγκεντρώσῃ περὶ τὰ 60 μέλη, διακεκριμένα ἄτομα τῆς κοινωνίας τῆς Λαρίσσης ὡς καὶ πολλοὺς δημοσίους καὶ ἰδιωτικοὺς ὑπαλλήλους καὶ ἀξιωματικούς, ὑπηρετήσαντας ἢ ὑπηρετοῦντας ἐν Λαρίσῃ. Διὰ τῆς δράσεώς της, καὶ πρὸ παντὸς διὰ τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεων τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων μελῶν της κατώρθωσεν ἡ Στ.·. «Ἀμφικτύων», νὰ ἐξασκῇ ἀρκετὴν ἀγαθοεργὸν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κοινωνίας τῆς Λαρίσσης καὶ νὰ στερεώσῃ ἐν αὐτῇ τὴν καλὴν φήμην καὶ ἐκτίμησιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Σεβ.·. τῆς Στ.·. διετέλεσαν οἱ Ἀδ.·. Ἀδ.·. Κωνστ. Σταμ. Γρυπάρης (1928), Νικόλ. Κωνστ.

Οἰκονόμου (1928-1932) καὶ Ἀνέστης Νικ. Καῖρης (1932-1933).

Ἀμφιμπάλους (Amphibalus). Μυθικὸς ἀρχιτέκτων τῆς Ρώμης, ὁ ὁποῖος λέγεται ὅτι συνώδευσε τὸν Ἅγιον *Ἀλβανὸν* (βλ. λ.) εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἀναφέρεται ἐπανειλημμένως εἰς ἀρχαίας ἱστορίας Καλυβῶν οἰκοδόμων (ὄχι ὅμως καὶ ὑπὸ τοῦ Ἄντερσον). (Βλ. βιβλ. 7).

ἀναβολή. Κατὰ γενικὸν κανόνα, μὴ ἐπιδεχόμενον ἐξαίρεσιν, οὐδεμία Στ.·. δύναται νὰ ἀναβάλῃ τὰς ἐργασίας της καὶ νὰ τὰς συνεχίσῃ τὴν ἑπομένην. Αἱ ἐργασίαι ἀνοίγουν καὶ κλείουν κανονικῶς κατὰ τοὺς καθωρισμένους τύπους. Ἐπίσης οὐδεμία Στ.·. δύναται κατ' ἀπόφασιν τῶν μελῶν της νὰ ψηφίσῃ τοιαύτην ἀναβολήν. Ἐὰν τοιοῦτόν τι συνέβαινεν, ὁ ἔλεγχος τῶν ἐργασιῶν της θὰ εὑρίσκετο εἰς χεῖρας τῶν μελῶν, ἐνῷ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. συστήματος μόνον ὁ Σεβ.·. ἐλέγχει καὶ κανονίζει τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας.

Εἰς τὸ 5ον Κεφ. τῶν «*Ἀρχαίων Καθηκόντων*» ἀναφέρεται ρητῶς ὅτι

«*Ὅλοι οἱ Τέκτ.·. θὰ λαμβάνουν εὐπειθῶς τὴν μισθοδοσίαν των ἄνευ ψιθύρων καὶ ἀνταρσίας καὶ δὲν θὰ ἐγκαταλείπουν τὸν Διδ.·. μέχρι τοῦ πέρατος τῶν ἐργασιῶν*».

Ἐπειδὴ δὲ μόνον ὁ Διδ.·. δύναται νὰ γνωρίζῃ πότε ἐπερατώθησαν οἱ ἐργασίαι, ἕπεται ὅτι αὐτὸς μόνος ἔχει τὴν ἐκλογὴν τῆς ὥρας τοῦ κλεισίματος αὐτῶν. Καὶ ὁ Mackey ἐπίσης εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι μόνον ὁ Σεβ.·. κρίνει περὶ τοῦ χρόνου τοῦ τερματισμοῦ τῶν ἐργασιῶν, μόνος δ' αὐτὸς δικαιοῦται νὰ διακόψῃ αὐτάς, ἔστω καὶ ἐν τῷ μέσῳ μιᾶς συζητήσεως, ἐὰν νομίζῃ τοῦτο πρόσφορον. Οὐδεμία ἑπομένως πρότασις διακοπῆς ἢ ἀναβολῆς ἐργασιῶν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποβληθῇ ἢ συζητηθῇ ἐν Στ.·. καθότι τοῦτο θ' ἀπετέλει ἐπέμβασιν εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ Σεβ.·., μόνου δικαιουμένου νὰ ἀνοίγῃ καὶ νὰ κλείῃ τὰς ἐργασίας ἐφ' ὅσον καὶ αὐτὸς μόνος εἶναι ὑπεύθυνος ἔναντι τῆς προϊσταμένης Ἀρχῆς διὰ πᾶσαν πρᾶξιν ἢ ἀπόφασιν, ἡ ὁποία θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ληφθῇ.

Ἀναγεννηθεὶς Φοῖνιξ (La Fenice Risorta). Στοά, ἱδρυθεῖσα τὴν 23 Μαΐου 1815 ἐν Ζακύνθῳ ὑπὸ τῆς ἐν Κερκύρᾳ τότε ἐργαζομένης Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Στοὰ αὕτη ἔδρασε μέχρι τοῦ 1848, ὁπότε περιέπεσεν εἰς ὕπνον, καθόσον καὶ ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος ἔπαυσε τότε ὑφισταμένη. Ὁ «Ἀναγεννηθεὶς Φοῖνιξ» ἀνεβίωσε τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1860 ὑπὸ τὸ ὄνομα «*Ἀστὴρ*» (βλ. λ.) καὶ τὴν 4ην Μαρτίου 1862 ἀνεδημιουργήθη ὑπὸ τὸ ὄνομα «*Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς*» (βλ. λ.), ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐργάζεται μέχρι σήμερον.

ἀναγέννησις. Ἡ πνευματικὴ ἀναγέννησις, ἡ ἐξακολούθησις τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἐπὶ ὑψηλοτέρου ἐπιπέδου, παίζει σπουδαῖον ρόλον εἰς τὸ Ἐλευθεροτεκτονικὸν τυπικόν. Ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·. δύναται νὰ ἀποκτηθῇ πραγματικῶς ἀπὸ ἐκεῖνον μόνον, ὁ ὁποῖος προηγουμένως ὑπέστη ἐν ἑαυτῷ τὸ τοῦ Γκαῖτε «ἀπόθανε καὶ γενοῦ!». (Βλ. *ἀθανασία* καὶ *ἀνάστασις).*

Ἀναγέννησις. 1) Στοά, ἱδρυθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1924 ἐν Ἀνατ.·. Μυτιλήνης ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 66. Εἰργάσθη μέχρι τοῦ Ἀπριλίου 1930, συστήσασα ἐν τῷ μεταξὺ κατὰ τὸ ἔτος 1925 τὸ ἐξ Ἀδ.·. καὶ ἀμυήτων μικτὸν Σωματεῖον «Βερναρδάκης», τὸ ὁποῖον ἵδρυσεν ἐν Μυτιλήνῃ νυκτερινὴν σχολὴν μὲ πλῆρες δημοτικὸν σχολεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐφοίτων ὑπὲρ τοὺς 250 ἀνήλικες βιοπαλαισταί, προσφυγόπαιδες καὶ γηγενεῖς. Κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1930 ἐτέθη εἰς ὕπνον. Σεβ.·. αὐτῆς διετέλεσαν οἱ ἀδ.·. Ἀρμ. Ἀλιβιζᾶτος (1924-1927) καὶ Ἀθανάσ. Γαλανόπουλος (1927-1930). — 2) Στοά, ἱδρυθεῖσα τῷ 1927 ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 75. Οἱ ἱδρυταὶ καὶ τὰ πρῶτα μέλη τῆς Στ.·. ταύτης προῆλθον ἐκ τῶν κόλπων τῆς Στ.·. «*Σκενδέρμπεης*». Σήμερον ἡ Στ.·. ἀριθμεῖ περὶ τὰ 100 μέλη.

Σεβ.·. αὐτῆς διετέλεσαν οἱ Ἀδ.·. Ἀντ. Ματεσης (1927-1931) καὶ Ἀλκ. Γ. Ἁγιοβλασίτης (1931-1933).

Μέλη τῆς Στ.·. ταύτης ὑπῆρξαν ἢ διατελοῦσι, πλεῖστοι διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες, δικηγόροι, ἰατροί, ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου, δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ἰδιωτικοὶ κλπ.

ἀναγνωρίσεως σημεῖα. Χαρακτηριστικὰ σημεῖα, λέξεις, χειραψίαι, κρούσεις καὶ συνθήματα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦσιν οἱ Ἐλευθεροτέκτονες διὰ νὰ ἀναγνωρίζωνται μεταξύ των ὡς τοιοῦτοι. Ἡ χρῆσις τούτων παρελήφθη ἀπὸ τὰς παλαιὰς *συντεχνίας* καὶ *ἀδελφότητας καλυβῶν οἰκοδόμων* (βλ. λ.).

Τὰ σημεῖα τῆς ἀναγνωρίσεως εἶναι διαφορετικὰ εἰς διαφόρους βαθμοὺς καὶ διδάσκονται εἰς τοὺς Τέκτονας κατὰ τὴν εἰς ἕκαστον βαθμὸν μύησίν των. Ἔχουσι συμβολικὸν χαρακτῆρα, σχετιζόμενον μὲ τὴν συνολικὴν συμβολικὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Καταστάντα σήμερον μερικῶς γνωστὰ διὰ τῶν «προδοτικῶν συγγραμμάτων», ἔχασαν πολὺ ἀπὸ τὴν ἀξίαν των, ἂν καὶ ἡ γνῶσις τῶν σημείων ἀναγνωρίσεως ὑπό τινος δὲν ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ δίδων ταῦτα εἶναι καὶ πραγματικῶς Ἐλευθεροτέκτων.

ἀναγνώρισις. Αἱ διάφοροι τεκτονικαὶ δυνάμεις, Μεγ.·. δηλ. Στοαὶ ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἐκδηλώνουσι τὴν συμφωνίαν των ἐπὶ τῶν ἐλευθεροτεκτονικῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐργασίας των, εὑρισκόμεναι μεταξύ των εἰς σχέσιν ἀναγνωρίσεως. Ἡ τοιαύτη ἀναγνώρισις ἐξασκεῖται καὶ ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν ἔχουσι τὰ μέλη τῶν ἀμοιβαίως ἀνεγνωρισμένων Τεκτονικῶν Δυνάμεων, νὰ ἐπισκέπτωνται τὰς διαφόρους Στοὰς ἀμοιβαίως, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς *ὁμήρων φιλίας* (βλ. λ.) μεταξὺ τῶν ἀνεγνωρισμένων Τεκτ.·. Δυνάμεων.

Τὰ θεμελιώδη ἀξιώματα διὰ τὴν ἀναγνώρισιν δὲν ἔχουσι κανονισθῇ καθ' ἕνα ἑνιαῖον τρόπον ἐν τῷ παγκοσμίῳ Ἐλευθεροτεκτονισμῷ. Διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως ἐκφράζεται καὶ ἐπιβεβαιοῦται ὑπὸ τῶν ἀναγνωριζουσῶν Τεκτον.·. Δυνάμεων ἡ κανονικότης τῶν ἀναγνωριζομένων Τεκτον.·. Δυνάμεων. Ἡ κανονικότης εἶναι προϋπόθεσις δι' ἀναγνώρισιν. Ἐξ ἄλλου ὑπάρχουν πολλὰ παραδείγματα, ὅτι τελείως κανονικαὶ Μεγ.·. Στοαὶ δὲν ἀναγνωρίζονται ἀμοιβαίως, ἕνεκα θεμελιωδῶν διαφορῶν τῶν περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀντιλήψεων των. Ἔναντι τοῦ ἀνομοιομόρφου τῶν περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως θεμελιωδῶν ἀξιώσεων, ἰσχύουν ἐσχάτως πολλαχοῦ ὡς γνώμων τὰ ἀξιώματα, τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸ 1928 ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ὡς προϋπόθεσις ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἀναγνώρισιν. Τὰ ἀξιώματα ταῦτα εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

1. Κανονικότης τῆς καταγωγῆς ἑκάστης Τεκτ.·. Δυνάμεως. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἑκάστη Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. δέον νὰ ἔχῃ ἱδρυθῇ κανονικῶς ὑπὸ μιᾶς ἀνεγνωρισμένης Τεκτ.·. Δυνάμεως ἢ ὑπὸ τριῶν ἢ περισσοτέρων κανονικῶς δημιουργηθεισῶν Στοῶν.
2. Παραδοχὴ τοῦ Μεγ.·. καὶ Παντοδυνάμου Ἀρχιτ.·. τοῦ Σύμπ.·.
3. Ὑποχρέωσις, διδομένη ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Β.·. τ.·. Ν.·.
4. Συγκρότησις τῶν Στ.·. τῆς Τεκτ.·. Δυνάμεως ἀποκλειστικῶς ἐξ ἀνδρῶν. Μία Τεκτ.·. Δύναμις (Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·.) δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχῃ σχέσεις μὲ μικτὰς Στοὰς ἢ μὲ σωματεῖα Τεκτονικῆς φύσεως, δεχόμενα ὡς μέλη των γυναῖκας.
5. Μοναδικὴ δικαιοδοσία τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἐπὶ τῶν ὑπὸ τὴν αἰγ.·. των εὑρισκομένων Στοῶν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἑκάστη Τεκτ.·. Δύναμις δέον νὰ εἶναι ὀργάνωσις ὑπεύθυνος ἀνεξάρτητος, αὐτοεξασκοῦσα τὴν ἰσχύν της μὲ μοναδικὴν καὶ ἀδιαφιλονίκητον ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν τριῶν συμβολικῶν βαθμῶν τῆς δικαιοδοσίας της καὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην νὰ μὴ τὴν ἔχῃ ἀπὸ κοινοῦ μὲ Ὕπατόν τι Συμβ.·.
6. Ὑποχρέωσις τῆς ὑπάρξεως κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς Τεκτ.·. Δυνάμεως καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν Στοῶν τῶν τριῶν Μεγ.·. Φώτων τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. (Ἱερὰ Βίβ.·. διαβήτης καὶ γνώμων).

7. Ἀπαγόρευσις συζητήσεων εἰς τὰς ἐν ταῖς Στ.·. Τεκτον.·. ἐργασίας θεμάτων θρησκευτικῶν ἢ πολιτικῶν.
8. Ἀναγνώρισις τῶν ἀρχαίων θεμελιωδῶν διατάξεων (βλ. λ.) (Landmarks). (Βλ. βιβλ. 7).

ἀναγνώσματα (Lectures). Βλ. *διδαχή*.

Ἀναγνωστόπουλος *Ἀνδρέας*. Ἀντιστράτηγος τοῦ Ἑλλ.·. Στρ.·. (Μηχανικοῦ). Τέκτων ἐκ τῶν παλαιοτέρων, χρηματίσας καὶ μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν τριετίαν 1902—1905. Ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Σκαπανεὺς Αἰτωλὸς» ἐδημοσίευσε διαφόρους μελέτας καὶ ἄρθρα εἰς περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς του. * Ἀπρίλιον 1871 ἐν Μεσολογγίῳ, † Ἰούνιον 1932 ἐν Ἀθήναις. Διεκρίθη ὡς τοπογράφος, ἐξέδωσε δὲ καὶ ἄλγεβραν ἐν χρήσει εἰς τὰ σχολεῖα.

Ἀναγνωστόπουλος *Γεώργιος*. * τῷ 1884 ἐν Παπίγκῳ τῆς Ἠπείρου. Διπλωματοῦχος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἔτυχεν ὡς ὑπότροφος τοῦ Κράτους εὐρυτέρων γλωσσολογικῶν καὶ φιλολογικῶν σπουδῶν ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις Παρισίων καὶ Βασιλείας. Διωρίσθη κατ' ἀρχὰς καθηγητὴς ἐν τῷ Γυμνασίῳ Θεσσαλονίκης, μετετέθη δὲ κατόπιν εἰς Ἀθήνας ὡς συντάκτης τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐργασθεὶς ἐπὶ πενταετίαν. Τῷ 1927 διωρίσθη τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς γλωσσολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν. Πλεῖστα εἶναι τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτοῦ συγγράμματα, γλωσσολογικὰ καὶ λαογραφικά. Ἐγένετο Τέκτων, μυηθεὶς τῇ 1 Μαρτίου 1918 εἰς τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ Στοὰν «*Φίλιππος*», τῆς ὁποίας κατόπιν ἀνηγορεύθη καὶ ἐπίτιμον μέλος. Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις τὸ 1936.

Ἀναγνωστόπουλος *Πᾶνος Θεοδ.* * τῷ 1883 ἐν Γαργαλιάνοις. Διπλωματοῦχος τῆς γεωπονίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Wisconsin τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, ὅπου καὶ εἰδικεύθη εἰς τὴν δενδροκομίαν καὶ κηπουρικήν. Τῷ 1921 ἐγένετο Καθηγητὴς τῶν δύο τούτων μαθημάτων εἰς τὴν Ἀνωτάτην Γεωπονικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν. Συνέγραψε πολλὰς μελέτας καὶ βιβλία. Ἐγένετο Τέκτων εἰς τὴν Στ.·. «Ἡσίοδος».

ἀνάγραμμα. Ἡ μετάθεσις τῶν γραμμάτων λέξεώς τινος, ἢ πολλῶν λέξεων μιᾶς φράσεως, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ἀποτελεσθῶσι μία ἢ πολλαὶ ἄλλαι λέξεις, ἔχουσαι διάφορον σημασίαν.

Ἡ κατασκευὴ ἀναγραμμάτων ἐκ μεταθέσεως τῶν γραμμάτων μιᾶς λέξεως—ἰδίως κυρίων ὀνομάτων—ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν συνήθης ἄσκησις, χρησιμοποιουμένη εἴτε πρὸς κολακείαν, εἴτε διὰ μυστικοὺς σκοπούς, ὅπως ὅταν ὁ Ρογῆρος Βάκων ἀπέκρυψε δι' ἀναγραμματισμοῦ τὸ ὄνομα ἑνὸς ἐκ τῶν στοιχείων τῆς συνταγῆς του πρὸς κατασκευὴν πυρίτιδος, μὲ τὴν πρόθεσιν, ὅπως μὴ παραδοθῇ εἰς κοινὴν χρῆσιν ἡ σύνθεσις μιᾶς τόσον ἐπικινδύνου ἐκρηκτικῆς ὕλης.

Ὁ Mackey ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ αὐτὴ μέθοδος ἐφηρμόσθη ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ οἴκου τῶν Στιούαρτ, ὅταν οὗτοι κατεσκεύασαν διὰ πολιτικοὺς σκοποὺς τὸ σύστημα τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν (βλ. *σκωτικοὶ βαθμοί*), δημιουργήσαντες μὲ ἀναγραμματισμοὺς διαφόρους λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων ὑπενόουν φίλους των καὶ κυρίως ἐχθρούς των τῆς ἀντιθέτου παρατάξεως. Πολλαὶ ἐκ τῶν λέξεων αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατὸν πλέον ν' ἀποκρυπτογραφηθῶσι, ἄλλαι ὅμως ἔχουν ἤδη εὐκόλως ἑρμηνευθῇ.

Οὕτω, συνεχίζει ὁ Mackey, «μεταξὺ τῶν δολοφόνων τοῦ 3ου, οἱ ὁποῖοι κατ' αὐτοὺς συμβολίζουν τοὺς ἐχθροὺς τῆς Μοναρχίας, ἀναγνωρίζομεν τὸν Ρόμβελ ὡς τὸν Κρόμβελ καὶ τὸν Χοβὲν ὡς τὸν Βοχοὺν Δούκα τοῦ Ἔσσελ (Hoben=Bohun). Μόνον δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ ἀνεύρωμεν τὴν καταγωγὴν λέξεών τινων τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν, ὅπως Τέρσυ, Στολκίν, Μόρφεϋ κ.τ.λ. Ἡ ἀναζήτησίς των εἰς Ἑβραϊκὰς ρίζας θ' ἀπετέλει ματαιοπονίαν» (βλ. βιβλ. *1*, τόμ. Α'. σελ. 74).

ἀνάδοχος ὑποστηρίζων. Ἀνάδοχοι καλοῦνται οἱ Τέκτονες, οἱ ὁποῖοι συνιστῶσι τοὺς μέλλοντας νὰ γίνωσι δεκτοὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ὁ ζητῶν εἰσοδοχὴν εἰς Στοάν τινα, ἔχει ἀνάγκην ἀναδόχου, ὑποστηρίζοντος τὴν αἴτησίν του καὶ ἀναλαμβάνοντος τὴν διὰ τὸν ὑποψήφιον εὐθύνην. Ὁ ἀνάδοχος ὑποχρεοῦται νὰ ὑποστηρίζῃ τὴν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. *αἴτησιν εἰσδοχῆς* (βλ. λ.) ἀνδρῶν ἀψόγου φήμης καὶ ὑπολήψεως, ἐγγυώμενος διὰ τὴν ἠθικὴν διαγωγὴν καὶ τὴν πνευματικὴν καὶ διανοητικὴν καταλληλότητα τῶν αἰτούντων, ὡς καὶ ὅτι οἱ αἰτοῦντες δὲν ἀποβλέπουν εἰς ὀπισθοβουλίας καὶ εἰς ἐκμετάλλευσιν τῶν Τεκτον. σχέσεων. Εἰς πολλὰς Στοὰς ὁ ἀνάδοχος παραμένει ὑπεύθυνος ἀπέναντι τῆς Στ.·. καὶ διὰ τὰς ὑλικὰς (χρηματικὰς) ὑποχρεώσεις τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ὑποστηριζομένου. Τὰ πλεῖστα συστήματα ἔχουν ἐπεξεργασθῆ ἰδιαιτέρας καταλλήλους ὁδηγίας διὰ τὸν ἀνάδοχον, εἶναι δ' ὑποχρεωμένος οὗτος, ὅταν ὑποστηρίζῃ τινά, αἰτοῦντα εἰσδοχήν, νὰ δηλοῖ διὰ τῆς ὑπογραφῆς του, ὅτι ἔλαβε γνῶσιν τῶν ὁδηγιῶν τούτων. Ἡ ἐγγύησις καὶ ἡ εὐθύνη τοῦ ἀναδόχου, ὡς καὶ ἡ πατρικὴ οὕτως εἰπεῖν σχέσις τούτου καὶ τοῦ ἀναδεκτοῦ του, παύουν εὐθὺς ὡς ὁ ὑπ' αὐτοῦ ὑποστηριχθεὶς νέος Τέκτων ἀνέλθῃ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·., διότι οἱ ἀνάδοχοι ὑποχρεοῦνται μέχρι τῆς τοιαύτης προαγωγῆς τῶν νεοφύτων νὰ ὑπομιμνήσκωσιν εἰς αὐτοὺς τὰς ἀναληφθείσας ὑποχρεώσεις καὶ ἐπιτιμῶσιν αὐτοὺς ὁσάκις ἤθελον παραβῇ αὐτάς, θεωρούμενοι πλέον ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους μετὰ τὴν ἀνάρρησιν τῶν ἀναδεκτῶν των εἰς Διδασκ.·. Ὁ ἀνάδοχος εἶναι ἐκτὸς τούτου ὑπεύθυνος ἐπίσης, ὅπως ὁ ὑπ' αὐτοῦ πρὸς εἰσδοχὴν προτεινόμενος, προσέλθῃ, ἂν γίνῃ δεκτός, ὡρισμένως πρὸς μύησιν κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς Στ.·. ὁρισθεῖσαν ἡμέραν καὶ ὥραν. Πόσον αὐστηρῶς ἐτηρεῖτο τοῦτο πρότερον, δεικνύει τὸ ἀκόλουθον περιστατικὸν (βλ. A.Q.C. 1915—1916). Κατὰ τὸ 1809 εἰς τὴν Στ.·. τοῦ ἀγγλικοῦ 17ου ἐλαφροῦ συντάγματος τῶν Δραγόνων, τέσσαρες, ζητήσαντες εἰσδοχὴν καὶ γενόμενοι δεκτοί, δὲν ἐνεφανίσθησαν κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν αὐτοῖς ἡμέραν πρὸς μύησιν. Ἡ Στ.·. ἐκήρυξεν ὑπεύθυνον, ὅπως καταβάλῃ τὰ γενόμενα ἔξοδα τὸν λοχίαν Browne, ὁ ὁποῖος ὑπεστήριξεν ὡς ἀνάδοχος τὴν αἴτησιν εἰσδοχῆς τῶν τεσσάρων ὑποψηφίων καὶ ἀπεφάσισεν, ὅπως εἰς τὸ μέλλον διακόψῃ κάθε τεκτονικὴν ἐπικοινωνίαν μὲ ἀντιπροσώπους τοῦ 56ου πεζικοῦ συντάγματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκον οἱ προταθέντες.

Δυστυχῶς ἡ τοιαύτη αὐστηρότης περὶ τὴν ἐπιλογὴν τῶν ζητούντων νὰ γίνουν δεκτοὶ εἰς τὸ Τάγμα δὲν τηρεῖται πανταχοῦ. Ὁ Τεκτ.·. ὡς γνωστὸν δὲν ἀγρεύει ὀπαδούς. Πρέπει ἑπομένως νὰ καταβάλλεται ἰδιαιτέρα ἐντελῶς φροντὶς καὶ μέριμνα διὰ τὴν ἐκλογὴν ἐκείνων οἵτινες εἶναι ἄξιοι νὰ γίνουν Τέκτονες. Πολλοὶ ὅμως ἀδ.·. εἴτε παρασυρόμενοι ἀπὸ αἰσθήματα φιλίας ἢ καὶ συγγενείας, εἴτε ἀποφεύγοντες νὰ ἐμβαθύνουν εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ αἰτοῦντος, σπεύδουν νὰ ὑποστηρίξουν ὡς ἀνάδοχοι τὰς αἰτήσεις ἀτόμων, τὰ ὁποῖα δὲν συγκεντρώνουν τὰ ἠθικὰ ἐκεῖνα προσόντα, τὰ ὁποῖα δέον ἀπαραιτήτως νὰ ἔχῃ ὁ Τέκτων.

Τοῦτο θὰ ἀπεφεύγετο ἴσως ἐὰν εἰς τοὺς Γεν. Κανονισμοὺς ἑκάστης Τεκτ.·. Δυνάμεως καθωρίζοντο σαφῶς εὐθῦναι καὶ κυρώσεις διὰ τοὺς ἐπιπολαίως συνυπογράφοντας μίαν αἴτησιν, μεγαλυτέραν δὲ ἀκόμη διὰ τοὺς παρέχοντας ἐνυπογράφως πληροφορίας περὶ τῶν ὑποψηφίων κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Σεβ.·.

Εἶναι προτιμότερον νὰ μὴ γίνουν δεκτοὶ ἑκατὸν αἰτοῦντες παρὰ νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰς τάξεις μας εἷς ἀκατάλληλος καὶ ἐστερημένος τῶν προσόντων, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται.

Ὡς ἀνάδοχοι δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι μόνον οἱ κατέχοντες τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. Τέκτονες. Συνήθως ἀναπτύσσεται μεταξὺ τοῦ ἀναδόχου καὶ τοῦ ὑποστηριζομένου ἰδιαίτερος στενὸς ἀδελφικὸς σύνδεσμος. Ἐν Ἀμερικῇ, ὅταν Τέκτονες ἐπισκέπτωνται Στοάς, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι ἄγνωστοι, ἀπαιτεῖται νὰ δοθῇ ἐγγύησις ὑπὸ μέλους τινὸς τῆς Στοᾶς, ὅτι οἱ ζητοῦντες νὰ ἐπισκεφθῶσιν αὐτὴν εἶναι Τέκτονες ἐν ἐνεργείᾳ. Τῆς τοιαύτης ὅμως ἐγγυήσεως ἀπαλ-

λάσσονται διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν πιστοποιητικῶν των (διαβατηρίων κλπ.) καὶ τῆς κεραμ.·. (Βλ. βιβλ. 7).

— *ἀνάδοχοι* καλοῦνται ἐπίσης καὶ οἱ Τέκτονες, οἱ ὁδηγοῦντες πρὸ τεκτον.·. ἐργαστηρίου τοὺς υἱοὺς Ἀδ.·. των Τεκτ.·. καὶ ζητοῦντες, ὅπως τοῦτο ἀναλάβῃ τὴν προστασίαν αὐτῶν. Οἱ τοιοῦτοι ἀνάδοχοι ὀφείλουσι νὰ ἐπαγρυπνῶσι πρὸς μόρφωσιν τοῦ ἤθους καὶ ἀνάπτυξιν τῆς διανοίας τοῦ υἱοθετημένου, καὶ νὰ δεικνύωσιν εἰς αὐτὸν τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ἡ ὁποία θὰ τὸν ἐξαγάγῃ ἐκ τῶν πλανῶν καὶ τῶν προλήψεων τοῦ βεβ.·. κόσμου, εἰς τὸν ὁποῖον τὰ συγκρουόμενα πάθη ἀπειλοῦσι νὰ τὸν σύρωσιν εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ κακοῦ. (Βλ. καὶ *Λυκιδεύς, υἱοθεσία Λυκιδέως*).

ἀναζήτησις. Ὅπως εἰς ὅλας τὰς ἀρχαίας μυστηριακὰς ὀργανώσεις, οὕτω καὶ εἰς τὸν Ἐλ.·. Τεκτ.·. οἱ μῦσται του ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἀναζήτησιν τοῦ «Ἀπολεσθέντος Λόγου», ἡ ὁποία ὁδηγεῖ φυσικὰ εἰς τὴν διηνεκῆ ἔρευναν τῆς ἀληθείας. Τὴν φιλοσοφικὴν ἑρμηνείαν τῆς ἀναζητήσεως αὐτῆς εὑρίσκει ὁ Τέκτ.·. βαθμηδόν, ἐφ' ὅσον ἀνέρχεται τὴν κλίμακα τῆς Τεκτ.·. ἱεραρχίας, εἰς αὐτὸν δ' ἐναπόκειται νὰ συνεχίσῃ μετὰ ζήλου τὸ ἔργον χωρὶς νὰ ἀποθαρρυνθῇ καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ προώρως τὴν προσπάθειαν.

ἀνακάλυψις. Βλ. *εὕρεσις*.

ἀνάκλησις. Ἡ Στ.·. δὲν δύναται ἐν ἐκτάκτῳ συνεδρίᾳ νὰ ἀνακαλέσῃ, ἀκυρώσῃ ἢ ἀλλοιώσῃ ἀπόφασιν, ληφθεῖσαν ἐν προηγουμένῃ κανονικῇ συνεδριάσει. Ἐπίσης δὲν δύναται νὰ ἀνακαλέσῃ ἢ ἀκυρώσῃ διάταξίν τινα τοῦ ἐσωτερικοῦ της κανονισμοῦ ἄνευ συγκαταθέσεως τῆς προϊσταμένης Ἀρχῆς, ἥτις ἔχει ἐγκρίνει τὸν ἐν λόγῳ κανονισμόν.

ἀνάκλησις αἰτήσεως. Βλ. *αἴτησις εἰσδοχῆς*.

ἀνάκλησις εἰς τὴν τάξιν. Πειθαρχικὴ ποινὴ ἐπιβαλλομένη ἀμέσως καὶ ἀνεκκλήτως ὑπὸ τοῦ Σεβ.·. τῆς Στ.·. εἰς μέλη ἢ ἐπισκέπτας τῆς Στ.·. Τέκτονας, διὰ πταίσματα αὐτῶν πειθαρχικὰ (ὡς π. χ. διακοπὰς ἀγορευόντων, συνομιλίας, ἀπείθειαν πρὸς τοὺς Ἀξιωμ.·. τῆς Στοᾶς κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῶν καθηκόντων των, θορυβώδεις ἐπιδείξεις καὶ ἐν γένει διὰ πᾶσαν πρᾶξιν, ἀντιβαίνουσαν εἰς τὴν εὐπρέπειαν καὶ τὴν ἐν τῇ Στ.·. τάξιν).

Βαρυτέρα μορφὴ τῆς ποινῆς ταύτης εἶναι *ἡ εἰς τὰ πρακτικὰ καταχωριζομένη ἀνάκλησις εἰς τὴν τάξιν*.

ἀνακοίνωσις. Ἀνακοίνωσις (Communication) σημαίνει εἰς τὰ ἀγγλικὰ Τεκτονικὰ ἔθιμα τὴν συνέλευσιν τῶν Στοῶν. *Μεγάλη δ' ἀνακοίνωσις* (Grand Communication) καλεῖται ἡ συνέλευσις τῶν Μεγ.·. Στοῶν, (Βλ. βιβλ. 7).

ἀνακοίνωσις βαθμῶν. Ἡ ἀπονομὴ Τεκτ.·. τινὸς βαθμοῦ οὐχὶ διὰ μυήσεως συμφώνως τῷ τυπικῷ, ἀλλὰ δι' ἁπλῆς μόνον προφορικῆς περιγραφῆς τοῦ ἀποκαλυπτομένου μυστηρίου ἢ καὶ δι' ἁπλῆς ὁρκωμοσίας. Ὁ τρόπος ὅμως αὐτὸς εἰς ἐξαιρετικὰς καὶ σπανίας περιπτώσεις χρησιμοποιεῖται εἰς τὸ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·., ἐνῷ ἀντιθέτως οὐδέποτε ἐπιτρέπεται εἰς τὸ δόγμα τοῦ Ὑόρκ, εἰς τὸ ὁποῖον πᾶσα αὐξ.·. φ.·. γίνεται διὰ πλήρους κατὰ τὸ τυπικὸν μυήσεως.

Ἡ ἀνακοίνωσις βαθμῶν ἐν τούτοις καὶ παρὰ τῷ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. ἀποτελεῖ διὰ μὲν τὸν 2ο καὶ 3ο συμβ.·. βαθμ.·. δικαίωμα μόνον τῆς Μ.·. Στ.·., διὰ δὲ τοὺς φιλοσ.·. βαθμ.·. πλὴν τοῦ 33ο δικαίωμα τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ο καὶ τελευταίου βαθμ.·. ἢ τῶν παρ' αὐτοῦ κανονικῶς ἐξουσιοδοτημένων.

ἀνακούφισις. Μία τῶν κυριωτέρων ὑποχρεώσεων τοῦ Τέκτ.·. εἶναι ἡ παροχὴ ἀνακουφίσεως εἰς πάσχοντας, ἡ ἀρωγὴ τῶν δυστυχούντων καὶ ἡ παρηγορία πρὸς ἀπόδοσιν γαλήνης εἰς τὴν ταραγμένην ψυχήν των. Τὸ καθῆκον αὐτὸ ἐπιβάλλεται βεβαίως εἰς πάντα ἄνθρωπον, περισσότερον ὅμως εἰς τοὺς Τέκτ.·., οἱ ὁποῖοι συνδέονται μεταξύ των διὰ τῆς ἀρρήκτου ἀλύσεως τῆς εἰλικρινοῦς στοργῆς.

Ὁ Mackey, ἐξαίρων τὸ καθῆκον τοῦτο, γράφει: «Ἐκ τῶν τριῶν κυρίων καθηκόντων ἑνὸς Τέκτ.·. τὰ ὁποῖα εἶναι ἡ Ἀδελφικὴ Ἀγάπη, ἡ Ἀνακούφισις καὶ ἡ Εἰλικρίνεια, ἡ μὲν Εἰλικρίνεια εἶναι, δύναταί τις εἰπεῖν, ἡ στήλη τῆς Σοφίας, τῆς ὁποίας αἱ ἀκτῖνες εἰσδύουν καὶ φωτίζουν τὰ ἐσώτατα τῆς Στ.·. ἡμῶν, ἡ Ἀδελφικὴ Ἀγάπη εἶναι ἡ στήλη τῆς Ἰσχύος, ἥτις συνδέει ἡμᾶς ὡς μίαν οἰκογένειαν μὲ τὸν ἀδιάλυτον δεσμὸν τῆς ἀδελφικῆς στοργῆς, ἡ δ' ἀνακούφισις εἶναι ἡ στήλη τοῦ Κάλλους, τῆς ὁποίας κοσμήματα, πολυτιμότερα τῶν κρίνων καὶ τῶν καρπῶν τῆς ροιᾶς, οἵτινες ἐκόσμουν τὰς στήλας τοῦ Πυλῶνος, εἶναι τὰ δάκρυα χαρᾶς τῆς χήρας καὶ τοῦ ὀρφανοῦ αἱ εὐχαὶ εὐγνωμοσύνης» (βλ. βιβλ. *1*, τόμ. Β', σελ. 847).

ἀνακωχῆς καὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις τοῦ 1918. Τῇ μεσολαβήσει τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἔσσης ὁ προεδρεύων Μεγ.·. Διδ.·, τοῦ Γερμανικοῦ συνδέσμου Μεγ.·. Στοῶν Γουλιέλμος Jüss ἀπηύθυνεν ἐκ Darmstadt τῇ 18 Νοεμβρίου 1918 ραδιοτηλεγραφικῶς Τεκτονικὴν ἀδελφικὴν παράκλησιν πρὸς τὰς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Βορ. Ἀμερικῆς, ὅπως ἐν ὀνόματι τῆς ἀνθρωπότητος μεσολαβήσουν παρὰ ταῖς Νικητρίαις Δυνάμεσι καὶ ἐπιβληθῶσιν εἰς τὴν νικημένην Γερμανίαν ἤπιοι ὅροι ἀνακωχῆς καὶ εἰρήνης. Αἱ Μεγ.·. Στοαὶ τῆς Ἑλβετίας, Ὀλλανδίας, Δανίας, Νορβηγίας, Σουηδίας, Ἰσπανία, Μεξικοῦ Οὐγγαρίας καὶ Λουξεμβούργου παρεκλήθησαν συγχρόνως ὅπως ὑποστηρίξουν τὴν ἔκκλησιν ταύτην (Βλ. βιβλ. 7).

ἀναλφάβητοι. Κατὰ τὰ συντάγματα καὶ τοὺς κανονισμοὺς τῶν διαφόρων Τεκτον.·. Δυνάμεων, ἀναλφάβητοι ἢ ἀγράμματοι δὲν γίνονται δεκτοὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Ἀναμόρφωσις, *ἐποχὴ τῆς ἀναμορφώσεως*, Ἡ ἐποχὴ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ἀνθρωπίνων πνευμάτων ἀπὸ τὴν καταπίεσιν ἐπικρατησασῶν προλήψεων καὶ τῆς ἐξαπλώσεως καὶ διαδόσεως ὀρθῶν ἀντιλήψεων συμφώνως πρὸς τὰ πράγματα καὶ τὸ λογικόν. Ἡ ἀναμόρφωσις προσεπάθησε νὰ βοηθήσῃ τὸν νοῦν, ὅπως ἀπελευθερωθῇ τῶν δεσμῶν του, νὰ χειραφετήσῃ τὸ λογικόν, νὰ θέσῃ ἐκποδὼν τὴν τυφλὴν ἐξ αὐθεντίας πίστιν καὶ νὰ διαμορφώσῃ ὅλας τὰς περιοχὰς τῆς ζωῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὀρθολογιστικῶν ἀντιλήψεων. Διαυγὴς καὶ καθαρά, λογικὴ καὶ αὐτοτελὴς ἀνεξάρτητος σκέψις, πόλεμος κατὰ τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ τῶν προλήψεων εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς Ἀναμορφώσεως.

Ἐκπορευθεῖσα ἐκ τῶν Φ. Bacon, John Locke, Καρτεσίου, Σπινόζα, Λάϊμπνιτζ καὶ τῶν Ἄγγλων μονοθεϊστῶν (Deists), ἡ Ἀναμόρφωσις ἐξειλίχθη ἰδιαιτέρως εἰς ἀκμὴν κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ ἐρρίζωσεν ἐπίσης ἰσχυρῶς καὶ ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτονισμῷ. Οἱ πλέον διακεκριμένοι ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀναμορφώσεως ἦσαν Ἐλευθεροτέκτονες. Ἐν Γαλλίᾳ ἐκ τῶν Ἐγκυκλοπαιδιστῶν μεταξὺ ἄλλων οἱ Helvetius, ντ' Ἀλαμπέρ, Holbach, Βολταῖρος κ. ἄλ. εἰς τὴν Γερμανίαν τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπιδράσει ἤδη προεπεξεργαστικῶς ὁ ὀρθολογισμὸς τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος Χριστιανοῦ Βόλφφ, διεκρίθησαν ὁ βασιλεὺς ὁ ἴδιος, ὁ Μέντελσον, ὁ Λέσσιγγ, ὁ Χέρντερ, ὁ Nicolaï κ. ἄλ. Εἰς τὴν Αὐστρίαν ἰδίᾳ οἱ Ἐλευθεροτέκτονες προσεκολλήθησαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὰς πρὸς ἀναμόρφωσιν προσπαθείας (Ignas φὸν Μπόρν, Ζοννενφέλς καὶ ἄλ.). Δὲν εἶναι σύμπτωσις, τὸ ὅτι ὁ «*Μαγικὸς αὐλὸς*» (βλ. λ.), τὸ Ἐλευθεροτεκτονικὸν αὐτὸ μελόδραμα τοῦ Ἀδ.·. Μότσαρτ, παριστᾷ τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἀναμορφώσεως κατὰ τῶν σκοτίων δυνάμεων τοῦ ἐπικρατήσαντος δογματισμοῦ.

Τὴν κορωνίδα τῆς Ἀναμορφώσεως ἔθεσεν ὁ μέγας Κάντ. «Ἀναμόρφωσις εἶναι ἡ ἔξοδος τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῆς ἀνηλικιότητος, τῆς ὁποίας αἴτιος ἦτο αὐτὸς ὁ ἴδιος, καὶ ἡ ὁποία συνίστατο εἰς τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἀνθρώπου νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν νοῦν καὶ τὸ λογικόν του χωρὶς τὴν καθοδήγησιν ἑνὸς ἄλλου». Τὸ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κάντ ἔμβλημα τῆς Ἀναμορφώσεως εἶναι «Τόλμησον φρονεῖν! Ἔχε θάρρος νὰ χρησιμοποιῇς τὸν ἴδιόν σου νοῦν καὶ τὸ ἴδιον λογικόν». Ὁ Κάντ ὅμως ἤρχισε συγχρόνως μὲ τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ μονοπλεύρου ὀρθολογισμοῦ, βοηθῶν διὰ λόγους «πρακτικοῦ λογικοῦ» τὴν ζωὴν τῶν αἰσθημάτων νὰ ἀνακτήσῃ ἰσχύν. Ὁ περὶ τοὺς σοφοὺς

τῆς Κάινιξμπέργκ κύκλος Ἐλευθεροτεκτόνων συνετέλεσεν ἰσχυρῶς, ὅπως ἡ ἐκδοχὴ αὕτη, περιοριζομένη κατ' ἀρχὰς εἰς στενὸν κύκλον σκαπανέων, εὕρῃ εὐρυτέραν ἐξάπλωσιν. (Βλ. βιβλ. *7* καὶ *20*.)

Ἀνανίας. Ὄνομα σοφοῦ Αἰγυπτίου, ὁ ὁποῖος, ὡς λέγεται, εἰσήγαγεν ἐξ Αἰγύπτου εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ δόγμα τοῦ Μισραΐμ. Τὴν παράδοσιν αὐτὴν ἀναφέρει ὁ Δρ Ὄλιβερ (Landmarks II, 75,) ἀλλ' ἐκφράζει ἀμφιβολίας διὰ τὴν ἀκρίβειάν της. Ὁ Mackey ἔχει τὴν γνώμην, ὅτι πρόκειται πιθανῶς περὶ ἀποκρυφιστικῆς παραδόσεως, (βλ. *Μισραΐμ δόγμα).*

Ἀνάντα (σανσκρ. ananda=μακαριότης). Μία τῶν τριῶν πρωταρχικῶν μορφῶν τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ Ἀπολύτου. Εἶναι ἡ Σοφία, ἡ πραγματοποιοῦσα τὴν ἑνότητα τῶν πάντων καὶ εὑρίσκουσα ἐν τῇ ἑνώσει ταύτῃ τὴν ὑπερτάτην χαράν.

ἀνάπηρος. Ἡ κατὰ γράμμα ἀκριβὴς ἑρμηνεία τοῦ τετάρτου κυρίου τμήματος τῶν «*Ἀρχαίων Καθηκόντων*» ἤγαγεν—ἰδίως ἐν Ἀμερικῇ—τὰς Τεκτ.·. Στ.·. εἰς τὸ νὰ μὴ δέχωνται ἀναπήρους. Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος, δημιουργήσας πλῆθυν ἀναπήρων, ἠνάγκασε καὶ τὰς ἀμερικανικὰς Στοὰς νὰ καταστήσουν ἠπιώτερον τὸν ὅρον τοῦτον. Ἵνα δ' ἀποφευχθῇ μεταβολὴ τῶν «Ἀρχαίων Καθηκόντων» καὶ ἵνα μὴ γεννηθῇ πρόσκρουσίς τις πρὸς τὰ παραδεδεγμένα Landmarks, εἰς ἑκάστην παρουσιαζομένην περίπτωσιν ὁ Μεγ.·. Διδ.·. παρέχει τὴν ἄδειαν τῆς μὴ ἐφαρμογῆς τοῦ ὅρου τούτου καὶ τῆς ἀπὸ τούτου ἐξαιρέσεως τοῦ ὑποψηφίου.

ἀναπνοή. Κατὰ τὰ ὑπάρχοντα ἱστορικὰ δεδομένα ἡ ἀναπνοὴ φαίνεται κατέχουσα μεγάλην σημασίαν εἰς τὰ ἀρχαῖα Αἰγυπτιακὰ καὶ Ἰνδικὰ μυστήρια. Ἐθεωρεῖτο κυρίως ὡς μέσον κανονισμοῦ τῶν μαγνητικῶν ρευστῶν τοῦ ζῶντος σώματος. Οἱ Ἰνδοὶ καὶ σήμερον ἀκόμη χρησιμοποιοῦν αὐτὴν ὡς μέσον πνευματικῆς ἀναπτύξεως, διδάσκοντες μέθοδον ἐπιβολῆς καὶ ἐλέγχου ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς ὡς καὶ ἄλλων ὀργανικῶν λειτουργιῶν.

ἀνάρτησις. Ἡ ὑποβολὴ ὑπό τινος βεβ.·. αἰτήσεως εἰσδοχῆς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. καθίσταται γνωστὴ εἰς ὅλα τὰ μέλη δι' ἀναγραφῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ αἰτοῦντος, μεθ' ὅλων τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ταυτότητός του (ἀστικῶν του τίτλων, ἡλικίας του, τόπου γεννήσεώς του, ἐπαγγέλματος κλπ.) ἐν εἰδικῷ μέλανι πίνακι ἀνηρτημένῳ ἐν τῷ προνάῳ. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πίνακος, ἀναρτᾶται καὶ ἡ φωτογραφία τοῦ αἰτοῦντος. Ἐπειδὴ ὅμως πολλὰ μέλη δὲν συνηθίζουν νὰ παρατηροῦν τὸν πίνακα τοῦτον, διὰ τοῦτο συνιστᾶται, καὶ ὑπὸ πολλῶν Στ.·. συνειθίζεται, νὰ γνωστοποιῆται τὸ ὄνομα τοῦ αἰτοῦντος εἰς τὰ μέλη τῆς Στ.·. δι' ἀνακοινώσεως, γινομένης ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν συνεδρίας τῆς Στ.·.

Ἀναστασίου, *Δημ.* (Anastasio Dem.) Κερκυραῖος Τέκτων, μέλος τῆς ἐν Κερκύρᾳ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἔτος 1843.

ἀνάστασις. Ἡ ἰδέα τῆς ἀναστάσεως εἰς μίαν μέλλουσαν καὶ αἰωνίαν ζωήν, ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον μέρος τῆς Τεκτ.·. πίστεως. Καὶ δὲν εἶναι μὲν ἐπισήμως καθωρισμένη ὡς ἄρθρον δογματικῆς πίστεως, διδάσκεται ὅμως σαφῶς διὰ τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ 3ο. Ἡ ἰδέα αὕτη ὑπῆρχεν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μεταξὺ ὅλων τῶν λαῶν.

Οἱ Αἰγύπτιοι εἰς τὰ μυστήριά των ἐδίδασκον τὴν τελικὴν ἀνάστασιν τῆς ψυχῆς. Καίτοι δ' οἱ Ἑβραῖοι διαφεύγοντες τὴν αἰγυπτιακὴν τυραννίαν, δὲν ἔφερον εἰς τὴν ἔρημον τὸ δόγμα τοῦτο—ὅπερ δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὴν μωσαϊκὴν θεολογίαν—ἐν τούτοις μεταγενεστέρως, μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Βαβυλῶνος, ἐδανείσθησαν αὐτὸ ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ζωροάστρου. Οἱ Βραχμᾶνοι καὶ οἱ Βουδδισταὶ τῆς Ἀνατολῆς, οἱ Ἐτροῦσκοι τοῦ Νότου, οἱ Δρυΐδαι καὶ οἱ Σκανδιναυοὶ Σκάλδοι τῆς Δύσεως ἐπίστευον ἐπίσης εἰς τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν μέλλουσαν ζωήν. Ἐπίσης εἰς τὰ ἑλληνικὰ ἀρχαῖα μυστήρια ἐδιδάσκετο ἡ ἰδέα αὕτη, ἡ ὁποία ἐν τέλει ἀπετέλεσε κυριώτατον μέρος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

(*Τεκτον.*). Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰδικὸς βαθμός, ὁ τοῦ Διδ.·., εἶναι ἀφιερωμένος εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἰδέας τῆς ἀναστάσεως δι' ἐπιβλητικοῦ συμβολισμοῦ.

«Οὕτω» γράφει ὁ Hutchinson (Πνεῦμα τοῦ Τεκτονισμοῦ σελ. 164), «τὸ τάγμα ἡμῶν εὑρίσκεται ἐν θετικῇ ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἰουδαϊκὴν ἀπιστίαν καὶ ἀποδεικνύει τὴν πίστιν ἡμῶν εἰς τὴν ἀνάστασιν».

Ὁ Mackey γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς: «Δυνάμεθα νὰ μὴ παραδεχώμεθα, ὅτι ὑφίσταται κανονικὴ καταγωγὴ τοῦ Ἐλευθ.·. Τεκτ.·. ὡς μυστηριακῆς ὀργανώσεως ἀπὸ τὰ μυστήρια τῆς Ἐλευσῖνος, τῆς Σαμοθράκης καὶ τὰ Διονυσιακά. Οὐδεὶς ὅμως, ἐξετάζων προσεκτικῶς τοὺς τρόπους, καθ' οὓς ἡ ἀνάστασις ἢ ἡ ἐπιστροφὴ εἰς τὴν ζωήν, ἐδιδάσκοντο διὰ συμβόλων καὶ τελετῶν εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια καὶ διδάσκονται καὶ σήμερον εἰς τὴν τεκτ.·. μύησιν, δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἀπέρρευσεν ἐκ τῶν ἀρχαίων μυστηρίων. Ἡ ὁμοιότης λ.χ. μεταξὺ τοῦ Διονυσιακοῦ μύθου καὶ τοῦ Χιραμικοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἐντελῶς τυχαία. Ἡ δ' ἅλυσις, ἡ ὁποία συνδέει τὰς δύο παραδόσεις, εἶναι εὔκολον νὰ ἀνευρεθῇ εἰς τὸ γεγονός, ὅτι τὰ ἀρχαῖα μυστήρια διετηρήθησαν μέχρι τοῦ 4ου μ. Χ. αἰῶνος καὶ ἤσκησαν σοβαρὰν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν μυστικῶν ἑταιρειῶν τοῦ μεσαίωνος, κατὰ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν τῶν ὀδυρομένων διὰ τοῦτο πατέρων τῆς Ἐκκλησίας».

Εἰς τὴν γενικωτέραν ὅμως ἰδέαν τῆς ἐκ τοῦ θανάτου ἀναστάσεως, ἡ ὁποία ἀναγκαστικῶς συνδέεται μὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, περικλείεται καὶ ἡ μερικωτέρα τῆς διὰ τῆς μυήσεως ἀναγεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ὑπάρχουν μάλιστα συγγραφεῖς, ὅπως ὁ Α. Waite, οἱ ὁποῖοι περιορίζουν τὴν ὑπὸ τῶν μυστηρίων διδασκαλίαν τῆς ἀναστάσεως ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν διὰ τῆς μυήσεως ἐπιτυγχανομένην ἀναγέννησιν τοῦ ἀτόμου.

«Πᾶσα ἀληθὴς μύησις, γράφει ὁ Waite, ἀποβλέπει νὰ μεταδώσῃ διὰ συμβόλων μίαν νέαν ζωήν, τὸ θέαμα μιᾶς ἐσωτερικῆς ἀναγεννήσεως. Διακηρύσσει, μὲ ἄλλας λέξεις, πρὸς πάντα ὑποψήφιον ὅτι, ἐφ' ὅσον εἷς ἄνθρωπος δὲν γεννηθῇ ἐκ νέου, δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Μυστικὸν Βασίλειον τῶν Δογμάτων. Αὐτὸ καθιστᾷ τὸν Τεκτον.·. κάτοπτρον, ὄχι μόνον τῶν πρὸ αὐτοῦ ὑπαρξάντων μυστηρίων, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα συνυπῆρχον ἄλλοτε».

Ὁ Α. Waite, ὑπενθυμίζων περαιτέρω τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, εἰπόντος, ὅτι σπείρομεν κάτι ποὺ εἶναι νεκρόν, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ ἀναμένομεν νὰ βλαστήσῃ κάτι ζωντανόν, τὸ ὁποῖον θὰ ζήσῃ αἰωνίως, λέγει ὅτι καθ' ὅμοιον τρόπον τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ νέα μυστήρια διδάσκουν, ὅτι ἓν ἱερὸν συμβολικὸν πρόσωπον ἐνεταφιάσθη, ὑποστὰν τὰς συνεπείας τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀποσυνθέσεως, ἀλλὰ κατόπιν κάτι ἄλλο ἐνεφανίσθη καὶ εὑρέθη ζῶν. Βλ. βιβλ. *1* (τόμ. Β', σελ. 851) καὶ *3* (τόμ. Β' σελ. 331-335).

ἀναστολὴ ἐργασιῶν. Τεχνικὸς ὅρος, σημαίνων τὴν προσωρινὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν ἑνὸς τεκτ.·. ἐργαστηρίου ἄνευ τοῦ κανονικοῦ κλεισίματος αὐτῶν. Ἀναστολὴ ἐγίνετο ἄλλοτε τακτικῶς ἀνὰ πᾶσαν συνεδρίαν καὶ εἰς ὡρισμένην ὥραν, ὅτε οἱ ἀδελφοὶ μετεῖχον κοινοῦ γεύματος, κατὰ τὸ ὁποῖον, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ, «διεσκέδαζον μὲ σεμνὴν εὐθυμίαν». Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἑστιάσεως αἱ ἐργασίαι ἐπανελαμβάνοντο καὶ ἐκλείοντο κανονικῶς. Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐξέλιπεν ἤδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, καίτοι δὲ σήμερον τὰς ἐργασίας τῶν Στ.·. ἐπακολουθεῖ συχνὰ ἡ «ἀγάπη», αὗται κλείονται κανονικῶς πρὸ τῆς ἑστιάσεως.

Ἡ ἀναστολὴ ὅμως τῶν ἐργασιῶν ἐφαρμόζεται τακτικῶς, προκειμένου περὶ «λευκῶν ἑορτῶν», ἢ ὁσάκις λόγῳ συσσωρευθείσης πολλῆς ἐργασίας, δὲν ἐπαρκεῖ ὁ τακτικὸς χρόνος μιᾶς μόνον ἑσπέρας διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς. Εἰς τὴν δευτέραν αὐτὴν περίπτωσιν, αἱ ἐργασίαι ἀναστέλλονται ἁπλῶς διὰ νὰ ἐπαναληφθοῦν τὴν ἀκόλουθον ἢ ἄλλην ἑσπέραν, ὅτε καὶ δὲν ἀπαιτεῖται πλέον κανονικὸν ἄνοιγμα.

Συχνά αἱ ἐτήσιαι Γεν. Συνελεύσεις τῶν Μεγ.·. Στ.·. ἐφαρμόζουν τὴν ἀναστολήν. Ἀνοίγουν τοὐτέστι κανονικῶς κατὰ τὴν πρώτην συνέδρίασιν, ἀναστέλλουν δ' ἁπλῶς τὰς ἐργασίας των ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν διὰ νὰ κλείσουν κανονικῶς κατὰ τὴν λῆξιν τῆς συνόδου. Κατὰ τὰ Τεκτ.·. θέσμια, ἀναβολὴ ἐργασιῶν δὲν ἐπιτρέπεται, ἕνεκα τούτου δ' ἀκριβῶς ἐφαρμόζεται ἡ προσωρινὴ ἀναστολή, ἡ σύμφωνος πρὸς τοὺς νόμους. Ὑπάρχουν ἐν τούτοις ἀρκετοὶ Τέκτ.·. νομολόγοι, θεωροῦντες καὶ αὐτὴν τὴν ἀναστολὴν ὡς παράτυπον.

Πρὸ ἐτῶν μάλιστα μακρὰ διεξήχθη ἐν τῇ Μ.·. Στ.·. Μισσισσίπι συζήτησις ἐπὶ τοῦ κατὰ πόσον ἐν περιπτώσει πληθώρας ἐργασίας εἶναι δυνατὸν ν' ἀναβληθῇ μέρος αὐτῆς διὰ τὴν ἑπομένην ἢ ἄλλην τινὰ ἡμέραν καὶ ἐὰν ἡ Στ.·. πρέπῃ νὰ κλείσῃ κανονικῶς τὰς ἐργασίας της διὰ νὰ ἀνοίξῃ πάλιν αὐτὰς κανονικῶς κατὰ τὴν ὁρισθησομένην ἡμέραν. Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἄλλοι μέν, ἐν οἷς καὶ ὁ C. W. Moore, ἀπαντοῦν ἀρνητικῶς, ἄλλοι δὲ καταφατικῶς.

Κατὰ τὸν Mackey ἡ δυσχέρεια ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι, ἐὰν ἡ τακτικὴ ἐργασία τῆς Στ.·. κλείσῃ κανονικῶς, ἡ ὁρισθεῖσα ἡμέρα συνεχίσεως τῆς ἐργασίας αὐτῆς καθίσταται πλέον ἔκτακτος συνεδρίασις, ἡ ὁποία, κατ' ἀξίωμα τεκτονικόν, δὲν δύναται ν' ἀσχοληθῇ μὲ τὸ ἔργον μιᾶς προηγουμένης τακτικῆς συνεδριάσεως. Ἑπομένως, κατὰ τὸν Mackey, ἡ προσωρινὴ ἀναστολή, ἡ ἐπιτρέπουσα τὴν συνέχισιν τῶν ἐργασιῶν τῆς συνεδριάσεως εἰς ἄλλην ὥραν ἢ ἡμέραν, εἶναι καὶ ὀρθὴ καὶ νόμιμος.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἀναστολὴ δέον νὰ γίνεται διὰ συνέχισιν ἐργασίας καὶ δι' ὡρισμένην ἡμέραν, τὴν ὁποίαν καθορίζει ὁ Σεβ.·. πρὸ τῆς ἀναστολῆς, ἵνα λάβουν γνῶσιν ὅλοι οἱ ἀδ.·.. Ἐπίσης ἡ ἀναστολὴ τῶν ἐργασιῶν μιᾶς τακτικῆς συνεδριάσεως δὲν δύναται νὰ παραταθῇ μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἑπομένης τακτικῆς συνεδριάσεως, καθ' ὅσον δὲν ἐπιτρέπεται ἡ συγχώνευσις δύο τακτικῶν ἐργασιῶν, αἱ ὁποῖαι δέον ν' ἀνοίγουν καὶ κλείουν χωριστὰ καὶ κανονικῶς. Τόσον ἡ ἀναστολή, ὅσον καὶ ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐργασιῶν, γίνονται δι' ἁπλῆς ἀναγγελίας τοῦ Σεβ.·.

ἀνατολή. Τὸ σημεῖον τοῦ ὁρίζοντος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀνατέλλει καθ' ἑκάστην πρωΐαν ὁ ἥλιος καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου συνεπῶς προέρχεται καὶ ἐκπέμπεται εἰς ὅλην τὴν γῆν τὸ φῶς καὶ ἡ ζωή, ἀνέκαθεν ἐθεωρήθη πάντοτε ἰδιαιτέρως ἱερὸν εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα μυστήρια, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν θρησκειῶν. Εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια καὶ εἰς τὰ Ἀδώνια, ὁ ἥλιος ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας, εἰκονικῶς δὲ κατ' αὐτὰ ἀνεπαρίσταντο αἱ διὰ μέσου τῶν διαφόρων ἐποχῶν ἀνακυκλώσεις του. Τὸ σημεῖον συνεπῶς τοῦ ὁρίζοντος, ὁπόθεν τὸ φωτεινὸν ἄστρον ἐμφανίζεται, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἡμέρας καὶ ὅπου οἱ λάτρεις του ἠτένιζον ἐναγωνίως διὰ νὰ ἴδουν τὴν πρώτην ἐκτόξευσιν τῶν γονίμων ἀκτίνων του, ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ μεταφορικὸς τόπος γεννήσεως τοῦ Θεοῦ των καὶ ἐτιμᾶτο μὲ ἀνάλογον βαθμὸν σεβασμοῦ. Καὶ μεταξὺ ὅμως τῶν ἐθνῶν ἐκείνων, παρὰ τοῖς ὁποίοις ἡ λατρεία τοῦ ἡλίου ἐξειλίχθη εἰς μᾶλλον φωτισμένας δοξασίας, ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸ σημεῖον τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἐξηκολούθησε νὰ ὑφίσταται. Οἱ Ἰουδαῖοι διετήρησαν τὸν σεβασμὸν τοῦτον, μετέδωσαν δ' αὐτὸν ἀκολούθως καὶ εἰς τοὺς χριστιανούς.

Τὸ στρατόπεδον τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα ἐτοποθετήθη ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως πρὸς ἀνατολὰς εἰς ἔνδειξιν διακρίσεως. Ἡ Σκηνὴ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστήθη ἐπίσης ἀπ' Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμάς, ἡ συνήθεια δ' αὕτη συνεχίσθη κατόπιν καὶ κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν χριστιανικῶν ναῶν. Διὰ τὸν ἴδιον λόγον οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἐστρέφοντο πάντοτε πρὸς ἀνατολὰς κατὰ τὰς δημοσίας προσευχάς των, τὴν δὲ συνήθειαν αὐτὴν ὁ Ἅγιος Αὐγουστῖνος ἀποδίδει εἰς τὸ ὅτι:

«*Ἡ Ἀνατολὴ εἶναι τὸ ἀξιοσεβαστότερον μέρος τοῦ κόσμου, διότι εἶναι ἡ περιοχὴ τοῦ φωτός, ὁπόθεν ὁ λαμπρὸς ἥλιος ἐγείρεται*»). (Serm. Dom. in Monte, c. 5),·

Διὰ τὸν ἴδιον, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλους λόγους σχετικούς, καὶ ὅλαι αἱ Τεκτ.·. Στ.·. κτίζονται ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, ἡ δ' Ἀνατολὴ θεωρεῖται ὡς τόπος τοῦ Φωτός.

Κατὰ τὸν Ἅγιον Ἀμβρόσιον εἰς τὴν πρωτόγονον Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ κατὰ τὴν τελετὴν τῶν βαπτίσεων, ὁ κατηχούμενος ἐστρέφετο πρῶτον πρὸς τὴν Δύσιν (ἔμβλημα τοῦ σκότους) διὰ νὰ ἀπαρνηθῇ τὸν κόσμον καὶ ἀκολούθως πρὸς τὴν Ἀνατολὴν (ἔμβλημα τοῦ Φωτὸς) διὰ νὰ ἐκδηλώσῃ τὸν σύνδεσμόν του μὲ τὸν Ἰησοῦν».

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπίσης εἰς τὰ παλαιὰ Τεκτ.·. τυπικὰ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Τέκτ.·. ὁδοιπορεῖ ἀπὸ δυσμῶν εἰς ἀνατολάς, ἤτοι ἀπὸ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς. Εἰς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ συστήματος τοῦ Πρέστον ὑπάρχει ἡ ἐρώτησις:

«*Τί σᾶς παρακινεῖ νὰ ἀφήνετε τὴν Δύσιν καὶ νὰ ὁδοιπορῆτε πρὸς τὴν Ἀνατολήν;*»

καὶ ἡ ἀπάντησις:

«*Μεταβαίνω εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Διδασκάλου, ἵνα παρ' αὐτοῦ διδαχθῶ*».

Ἡ αὐτὴ ἔννοια, ἂν ὄχι ἀκριβῶς καὶ ἡ αὐτὴ φρασεολογία, διατηρεῖται καὶ εἰς τὰ νεώτερα τυπικά.

Ὁ Bazot (Manuel σελ. 154) γράφει: «Ὁ σεβασμός, τὸν ὁποῖον οἱ Τέκτονες τρέφουν διὰ τὴν ἀνατολήν, ἐπιβεβαιοῖ τὴν θεωρίαν, ὅτι ἐξ ἀνατολῶν προῆλθεν ἡ Τεκτονικὴ λατρεία, καὶ ὅτι αὕτη σχετίζεται μὲ τὴν πρωτόγονον θρησκείαν, τῆς ὁποίας πρώτη παρέκκλισις ὑπῆρξεν ἡ ἡλιολατρεία».

Ἀνατολή. *(Τεκτ.)* 1) Καλεῖται ἐν τῷ Τεκτ.·. Ναῷ ὁ τόπος, ὅπου ἑδρεύει ὁ Σεβ.·., διευθύνων ἐξ αὐτοῦ τὰς ἐργασίας τῆς Στ.·.. Ἡ Ἀνατολὴ εὑρίσκεται κατὰ βαθμίδας ὑψηλότερον, χωρίζεται δ' ἀπὸ τοῦ ὑπολοίπου τμήματος τοῦ Ναοῦ διὰ κιγκλιδώματος. Ἐκ τῆς Ἀνατολῆς δέχεται ὁ μυούμενος «τὸ τεκτονικὸν φῶς». Ἕκαστος Τέκτων, ἐργαζόμενος ἐν τῇ Στοᾷ του, ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ βλέπῃ πάντοτε πρὸς τὴν Ἀνατολήν, τὴν πηγὴν τοῦ φωτός. Εἰς τὴν Ἀνατολὴν εὑρίσκονται κύριά τινα σύμβολα τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἀκτινοβολῶν ἥλιος. Εἰς τὴν Ἀνατολὴν δικαιοῦνται νὰ παρακάθηνται κατὰ τὰς τεκτονικὰς ἐργασίας καὶ οἱ ὕψιστοι ἀξιωματοῦχοι τοῦ Τάγματος, οἱ Μεγ.·. Ἐπιθ.·., καὶ πάντες οἱ ἐν ἐνεργείᾳ καὶ πρώην Σεβ.·..

2) Ἀνατολὴ καλεῖται γενικῶς ὁ τόπος (πόλις), ἔνθα Στοά τις ἢ Τεκτον.·. τις Δύναμις ἔχει τὴν ἕδραν της.

Ἀνατολὴ ***αἰωνία.*** Καλεῖται ἐν τῷ Τεκτον.·. «Αἰωνία Ἀνατολὴ» ὁ ἄγνωστος καὶ μυστηριώδης τόπος (ὁ Τ ά ρ τ α ρ ο ς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, o r t u s τῶν Ρωμαίων), εἰς τὸν ὁποῖον κατὰ τὰς Τεκτονικὰς δοξασίας μεταβαίνει ἡ ψυχὴ τῶν πεφωτισμένων ἐκείνων μυστῶν, διὰ τοὺς ὁποίους ἔπαυσεν ἐπὶ τῆς γῆς νὰ φωτίζῃ τὸ φῶς καὶ νὰ ἀνθῇ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ζωή, ἀπολαύουσα ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς χαρᾶς.

Καλεῖται δ' «Αἰωνία Ἀνατολή», διότι πᾶσα ζωὴ προέρχεται ἐξ αὐτῆς καὶ εἰς αὐτὴν πάλιν ἐπιστρέφει.

Ἀνατολὴ ***ἐνδοτάτη ἢ ἐσωτάτη.*** Τὸ ἀνώτατον ἐπιστημονικὸν τμῆμα τῆς «Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πρωσσίας «Ἡ Φιλία», τὸ ὁποῖον, ὡς ὑψίστη βαθμὶς γνώσεως εἶχεν ὡς θέμα τὴν προαγωγὴν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης περὶ τῆς πραγματικῆς οὐσίας τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ περὶ τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τῶν συστημά-

των τῶν Μεγ.·. Στοῶν ὅλων **τῶν ἐποχῶν** ὡς καὶ τὴν διάδοσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐρεύνης ταύτης μεταξὺ τῶν μελῶν, ἰδίᾳ δὲ καὶ «τῆς γνώσεως τοῦ ἰδιάζοντος χαρακτῆρος καὶ τῆς ἱστορίας τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πρωσσίας». Ἡ «Ἐνδοτάτη Ἀνατολή» ἐπεξειργάζετο ὅλα τὰ ζητήματα τὰ σχετικὰ πρὸς τὰς ἐθιμοτυπίας καὶ τὰς διδασκαλίας καὶ εἰσηγεῖτο τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπεξεργασίας ταύτης εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·., χωρὶς αὐτὴ νὰ ἔχῃ ἐκ τῶν ἀποφάσεών της δικαίωμα δεσμεῦον τὴν Μεγ.·. Στοάν. Ἡ «Ἐνδοτάτη Ἀνατολή» συνίστατο ἐκ τοῦ Μεγ.·. Διδασκάλου, τοῦ Προσθ.·. Μεγ.·. Διδ.·., τῶν Ἐπιτίμων Μεγ.·. Διδ.·. καὶ ἐκ μελῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τακτικὰ μὲν ἦσαν τὰ ἑκάστοτε διὰ μίαν τριετίαν ἐκλεγόμενα ἐννέα μέλη τῆς Βερολινείου Ἐνδοτέρας Ἀνατολῆς, ἔκτακτα δ' οἱ Ἐπαρχιακοὶ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ οἱ πληρεξούσιοι τούτων, οἱ Ἐπίτιμοι Μεγ.·. Διδ.·. τῶν Μεγ.·. Ἐπαρχιακῶν Στοῶν, οἱ τὰς σφύρας κρατοῦντες ἀξιωματικοὶ τῶν Ἐνδοτέρων Ἀνατολῶν καὶ οἱ μόνιμοι τούτων ἀντιπρόσωποι παρὰ τῇ Ἐνδοτάτῃ Ἀνατολῇ.

Ἀνατολὴ *ἐνδοτέρα ἢ ἐσωτέρα.* Οὕτω ἐκαλεῖτο κατὰ τὸ Σύνταγμα τῆς «Μεγάλης Στοᾶς τῆς Πρωσσίας ἢ *Φιλία*», στενοτέρα ἕνωσις ἐκλεκτῶν ἀδελφῶν, καλουμένων Χιραμικῶν διδασκάλων, ἔχουσα ὡς θέμα ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ καταστήσῃ γνωστὰς εἰς τὰ μέλη της διὰ καταλλήλου διδασκαλίας τὴν γένεσιν καὶ ἱστορικὴν ἐξέλιξιν ὅλων τῶν συστημάτων τῶν Μεγ.·. Στοῶν παλαιῶν καὶ νέων ἐποχῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ἰδιαιτέρως νὰ διευκρινίσῃ εἰς τὰς ἐργασίας της τὴν οὐσίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἔναντι ὅλων τῶν ἄλλων ἠθικῶν καὶ θρησκευτικῶν Ἑταιρειῶν καὶ νὰ κρατήσῃ μακρὰν τὸν ξένον πρὸς τὴν ἐνδομυχοτάτην οὐσίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.

Πολλαὶ τοιαῦται «Ἐνδότεραι Ἀνατολαὶ» εἶχον ἱδρυθῇ καὶ ὑφίσταντο εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Γερμανίας.

Ἡ «Ἐνδοτέρα Ἀνατολή» ἦτο τρόπον τινὰ ἀνώτερος βαθμός, ἂν καὶ δὲν ὠνομάζετο οὕτω, ἀντιστοιχῶν ἐν τῷ συνόλῳ πρὸς τὸ δεύτερον τμῆμα (Στοὰ τοῦ Ἀνδρέου) τῆς Μεγάλης Ἐθνικῆς Στοᾶς. Ἵνα καταστῇ τις μέλος δὲν ἀπῃτεῖτο αἴτησίς τις, ἀλλ' ἁπλῶς προσεκαλεῖτο ὑπὸ τῆς Ἐνδοτέρας Ἀνατολῆς.

Εἰς τὸ Σύστημα τῆς «*Μεγάλης Ἐθνικῆς Μητρικῆς Στοᾶς τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν*» τὴν Ἐνδοτέραν Ἀνατολὴν ἀπετέλουν αἱ ὑπὲρ τὸν IV Σκωτικὸν βαθμὸν ὑπάρχουσαι τρεῖς βαθμίδες. Τὸ Διευθυντήριον τοῦ Συνδέσμου ἦτο εἰς τὰς ἐσωτέρας Τεκτονικὰς ὑποθέσεις, ὡς «Ὑψίστη Ἐνδοτέρα Ἀνατολή», ὁ φύλαξ καὶ ὁ ἐπιμελητὴς τῶν διδασκαλιῶν καὶ τοῦ τυπικοῦ.

Ἡ «Ἐνδοτέρα Ἀνατολή» (ἐπίσης «*Ἐνδότερον Τάγμα*» καλούμενον) περιελάμβανεν ἤδη εἰς τὸ σύστημα τῶν Ναΐτῶν τῆς «*Αὐστηρᾶς Τηρήσεως*» τοὺς βαθμούς, οἱ ὁποῖοι εἵποντο μετὰ τὸν βαθμὸν τοῦ Σκώτου Διδασκάλου. Αἱ συνελεύσεις των ἐκαλοῦντο Περιστύλιον.

Ἀνατολή. ***Μεγάλη***. Βλ. ***Μεγάλη Ἀνατολή.***

Ἀνατολή. ***τῆς Αὐλῆς***. (Orient de la Cour). Χαρακτηριστικὴ ὀνομασία τῶν Βερσαλλιῶν ὡς ἕδρας τῆς Loge Militaire les Trois Frères Unis», (εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὸν Ἀμιάμπλ φέρονται δῆθεν ἀνήκοντες ὁ Λουδοβῖκος XVI καὶ οἱ δύο ἀδελφοί του) καὶ ἄλλων Καλυβῶν οἰκοδόμων, ἀναγραφομένη εἰς τοὺς καταλόγους τῶν Στοῶν τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας.

Ἀνατολῆς *καὶ Δύσεως, Αὐτοκράτορες*. Βλ. *Αὐτοκράτορες Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.*

Ἀνατολῆς *καὶ Δύσεως, ἱππόται*. Βλ. *ἱππόται Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.*

Ἀνατολῆς, *τάγμα*. (Ordre d' Orient). Κατὰ τὸν Thory (Act. Latom. I., 330) δόγμα, ἱδρυθὲν ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1806 καὶ ἕλκον τὴν καταγωγὴν ἀπὸ τοὺς Ἱππότας Ναΐτας, στηριζόμενον δὲ ἐπὶ τοῦ συστήματος αὐτῶν. Περὶ αὐτοῦ οὐδὲν εἶναι γνωστόν, ὁ δὲ Waite (βιβλ. 3, τόμ. Β', σελ. 152) φρονεῖ ὅτι ὁ Thory συγχέει τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀκριβῶς γενομένην διαδοχὴν τῶν Ναΐτῶν ὑπὸ τοῦ Φαμπρὲ Παλαπρὰ (βλ. λ. Τάγμα *Ναΐτῶν*).

Ἀνατολικὸν τάγμα Ναΐτῶν. Ὀργάνωσις, ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ τυχοδιώκτου Θεοδώρου *Ρόϋς* (πιθανῶς ἐν συνεργασίᾳ δῆθεν μετὰ τοῦ Δρος Καρόλου Kellner ἐκ Βιέννης καὶ τοῦ θεοσόφου Δρος Frank Hartmann). ἡ ὁποία εἰσεδέχετο ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ διϊσχυρίζετο, ὅτι εἶχε σχέσεις μὲ τὸν κανονικὸν Ἐλευθεροτεκτ.·., ἐνῷ δὲν εἶχε πράγματι τοιαύτας. Τὸ Ἀνατ. Τάγμα Ναΐτῶν διετείνετο, ὅτι ἦτο «Ἀκαδημία Μασονικὴ» διὰ τὴν σπουδὴν ὅλων τῶν Τεκτονικῶν συστημάτων, καὶ «σωματεῖον μεμυημένων, διδάσκον τὴν καθαρὰν καὶ ἱερὰν μαγείαν τοῦ φωτός, τὰ μυστικὰ τῆς μυστικῆς τελειότητος καὶ ὅλας τὰς μορφὰς τοῦ Yoga», εἰς τὸ ὁποῖον «συνεκεντρώθη ἡ συνολικὴ μυστικὴ σοφία καὶ γνῶσις δύο δωδεκάδων τοὐλάχιστον ταγμάτων καὶ δογμάτων καὶ τὸ ὁποῖον τέλος κατεῖχεν εἰς τὴν «λευκὴν φυλετικὴν μαγείαν» τὴν κλεῖδα, τὴν ἀποκαλύπτουσαν ὅλα τὰ Τεκτονικὰ καὶ Ἑρμητικὰ μυστικά. Κατὰ Σύνταγμά τι, ἐκδοθὲν τῷ 1906 (;) ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τοῦ Ρόϋς, τὸ «ἀρχαῖον» τοῦτο Τάγμα παρίστα ἀναδιοργάνωσιν μιᾶς δῆθεν προϋφισταμένης ροδοσταυρικῆς—ἐσωτερικῆς «*Ἑρμητικῆς ἀδελφότητος τοῦ φωτός*» («Hermetic Brotherhood of Light»). Τὸ Ἀνατολ. Τάγμα Ναΐτῶν ἐκαλλιέργει φυλετικομαγικὰς Χάθα—Yoga ἀσκήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐχαρακτηρίζοντο ὡς «μετουσίωσις τῆς ἀναπαραγωγικῆς ἐνεργείας» πρὸς «ἐνδυνάμωσιν τῆς αἰωνίου θεϊκῆς δυνάμεως ἐπὶ τοῦ γηΐνου ἐπιπέδου». Τὸ Τάγμα ἐξέδιδε καὶ ἐπίσημον ὄργανον, φέρον τὸν τίτλον «Oriflamme». Εἰς μίαν ἰωβιλαίαν ἔκδοσίν του τοῦ 1912 ἀναγράφεται, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ γίνῃ «μεμυημένος», ἂν δὲν ἔχει λάβῃ τοὺς τρεῖς Ἰωαννιτικοὺς βαθμοὺς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Οὗτοι ὅμως ἀπενέμοντο καταχρηστικῶς καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀνατ.·. Τάγμ.·. Ναΐτῶν.

Τὸ τυχοδιωκτικὸν τοῦτο Τάγμα οὐδέποτε εἶχε σχέσεις μὲ τὸν Κανονικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ἦτο μία ἀπὸ τὰς περιέργους ἐκείνας πομφόλυγας τὰς ὁποίας ἐξέπεμπεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ ἐγκέφαλος τοῦ τυχοδιώκτου Ρόϋς (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀναχίντ. (Anahid) ***Ἀναχιτὰ*** ἢ ***Ἀναΐτις.*** Περσικὴ θεότης, λατρευομένη ὑπὸ τῶν Περσῶν μετὰ τοῦ Μίθρα καὶ τοῦ Ὀρομάσδου. Θεὰ τῶν ὑδάτων καὶ τῆς γονιμότητος τῶν γυναικῶν, προστάτις τῆς γεωργίας καὶ τῶν βοσκημάτων. Ἡ λατρεία της διεδόθη ἐνωρὶς εἰς τὴν Ἀρμενίαν, ἐκεῖθεν δ' εἰς τὴν Συρίαν καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ὅπου καὶ ἐταυτίσθη πρὸς τὴν Ἐφεσίαν Ἀρτέμιδα ὡς καὶ πρὸς τὴν Ἀφροδίτην—Οὐρανίαν, τὴν Ἐνυὼ καὶ τὴν Κυβέλην. Τὸ ὄνομά της δηλοῖ τὴν *ἀμόλυντον*.

Ἀναχρονισμοί. Εἰς διάφορα παλαιὰ τυπικὰ περιλαμβάνονται ἐνίοτε πράγματα, τὰ ὁποῖα ὁ Mackey καλεῖ «ἀναχρονισμοὺς» καὶ ἀποδίδει εἰς ἔλλειψιν ἐπαρκοῦς τεκτ.·. μορφώσεως τῶν συντακτῶν τῶν ἐν λόγῳ τυπικῶν. Τοιούτους ἀναχρονισμοὺς θεωρεῖ τὴν χρῆσιν κώδωνος πρὸς ὑπόδειξιν τῆς ὥρας τῆς νυκτὸς εἰς τὸν 3ο, τὴν τοποθέτησιν οὐρανίου καὶ ὑδρογείου σφαίρας ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν στηλῶν εἰς τὸν 2ο, ὡς καὶ τὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὰ χρησιμοποιούμενα εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ***Μάρκ.*** Σκοπὸς ὅλων αὐτῶν εἶναι, προσθέτει ὁ Mackey, ἡ διάδοσις ἰδέας τινός, ἡ ὁποία εἶναι παλαιοτέρα τοῦ χρόνου, τὸν ὁποῖον ἐκπροσωποῦν τὰ χρησιμοποιούμενα πράγματα. Οὕτω, ὁ κώδων χρησιμοποιεῖται διὰ νὰ σημάνῃ ὡρισμένον σημεῖον τοῦ χρόνου, αἱ σφαῖραι διὰ νὰ συμβολίσουν τὴν παγκοσμιότητα τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τὰ ἀποσπάσματα τῆς Καινῆς Διαθήκης διὰ νὰ ἐμπνεύσουν τὴν ἄσκησιν καθηκόντων, τῶν ὁποίων ἡ ὑποχρέωσις εἶναι παλαιοτέρα τοῦ Χριστιανισμοῦ (βιβλ. 1, τομ. Α', σ, 74).

ἀναψυχή. Μέσον συγκρατήσεως τῆς Στ.·. εἰς ἐλευθεροτεκτονικὴν ἐργασίαν.

Τὸ ἀγγλικὸν τυπικὸν διακρίνει ἐργασίαν (Labour), τὴν καθ' αὐτὸ δηλ. ἐργασίαν τῆς Στοᾶς, καὶ τὴν ἀναψυχὴν (refreshment). Τούτου ἕνεκα

ὑπάρχουν καὶ εἰς τὰ τυπικὰ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ φράσις «call the brethren from labour to refreshment» (= καλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς ἐκ τῆς ἐργασίας πρὸς ἀναψυχήν), ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ ὅρος «calling from labour to refreshment» (=ἀναστέλλειν τὰς ἐργασίας πρὸς ἀναψυχήν). Οὕτω τὸ ἀγγλικὸν τυπικὸν ἀπαιτεῖ τὴν διακοπὴν ἢ ἀναστολὴν τῶν ἐργασιῶν, ἵνα γίνῃ ἡ ἀναψυχή, ἐνῷ εἰς ἄλλας Στοὰς (π. χ. τὰς γερμανικὰς) ἐνδιάμεσα διαλείμματα πρὸς ἀναψυχὴν παρεμβάλλονται μεταξὺ τῶν ἐργασιῶν, ἰδίᾳ ὅταν αὗται διαρκοῦσιν ἐπὶ μακρόν. Εἰς τὰς παλαιὰς ἀγγλικὰς Στοὰς ἡ ἐργασία καὶ ἡ ἀναψυχὴ δὲν ἐχωρίζοντο σαφῶς ἀπ' ἀλλήλων, καθ' ὅσον αἱ ἐργασίαι ἐγίνοντο εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ τὴν τράπεζαν τοῦ πανδοχείου, καὶ κατ' αὐτὰς ἡ ἐν τῇ Στ.'. τάξις διετηρεῖτο μέν, ἐχαλαροῦτο ὅμως κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἀναψυχῆς. Ἰδιαίτεραι ἀφορμαὶ πρὸς ἀναψυχὴν δὲν ἀνεζητοῦντο. Ἡ πόσις ἑνὸς γεμάτου ποτηρίου, τὸ κάπνισμα διὰ καπνοσύριγγος καὶ τὸ φαγητόν, ἀνῆκον εἰς τὴν ἐργασίαν. Μόνον ὅταν ἐμυοῦντο νεομύητοι, ἐγίνοντο ἰδιαίτεραι διασκεδάσεις, τοσούτῳ περισσότερον, ἐφ' ὅσον οἱ νεομύητοι ἐπεβαρύνοντο μὲ τὰ ἔξοδα τοῦ γεύματος. Οὕτω εὑρίσκει τις εἰς τὰ καταστατικὰ τοῦ Schaw (1568), ὅτι ἐζητεῖτο ἀπὸ τὸν μαθητὴν ἡ καταβολὴ 10 σκωτικῶν λιρῶν, ὁμοῦ μετὰ 10 ζευγῶν χειροκτίων. Ἐπίσης εἰς τὴν Στ.'. Melrose οἱ μαθηταὶ ἔπρεπε νὰ πληρώνουν 8 λίρας διὰ φαγητὰ καὶ ποτά. Εἰς τὴν Στ.'. τοῦ Aberdeen τῷ 1670 καθιερώθη συνεισφορά τις διὰ τὴν ἀναψυχὴν τῆς Στοᾶς.

Διὰ τὰς ἐτησίας ἑορτὰς τῶν Μεγ.'. Στοῶν διωργανοῦντο ἑορτάσιμα συμπόσια, τῶν ὁποίων ἡ διωργάνωσις ἦτο ἔργον τῶν Ἀδ.'. Τελεταρχῶν.

Μία ἐκ τῶν γνωστοτάτων τεκτονικῶν εἰκόνων, τὴν ὁποίαν ἐζωγράφισεν ὁ St. Warson καὶ ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν στέψιν τοῦ ποιητοῦ B u r n s ὡς «Poeta laureatus» δεικνύει τὴν Στοὰν Canongate ἐν Kilwinning ἐν ἐργασίᾳ. Ἐνῷ εἰς τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τῆς εἰκόνος ἀναπαριστᾶται ἡ τελετὴ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ἐκ δάφνης στεφάνου εἰς τὸν ποιητήν, εἰς τὸ μέσον φαίνεται ἡ παρασκευὴ τοῦ πάντς (punch).

Ὁ Δρ. Ὄλιβερ (Mas, Juris, σελ. 210) παρέχει τὴν ἀκόλουθον περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου τούτου :

«Αἱ Στ.'. ἀρχικῶς δὲν ἦσαν διεσκευασμέναι, καθ' ὃν τρόπον εἶναι αἱ σημεριναί. Ὁ Σεβ.'. Διδ.'. ἔμενε μὲν εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἀλλ' οἱ δύο Ἐπ.'. εὑρίσκοντο εἰς τὴν Δύσιν. Ὁ Νότος κατείχετο ἀπὸ τὸν ἀρχαιότερον μαθ.'., τοῦ ὁποίου ἔργον ἦτο νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς ὁδηγίας τοῦ Διδ.'. καὶ νὰ ὑποδέχηται τοὺς ἐπισκέπτας ἀδ.'., ἀφοῦ προηγουμένως ἐβεβαιοῦτο δεόντως, ὅτι ἦσαν Τέκτ.'. Ὁ νεώτερος τῶν μαθ.'. ἐτοποθετεῖτο εἰς τὸν βορρᾶν διὰ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν εἴσοδον κατασκόπων ἢ ὠτακουστῶν. Μία μακρὰ τράπεζα ἢ καὶ δύο, ὅταν ἡ Στ.'. ἦτο πολυάριθμος, ἐξετείνοντο παραλλήλως ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ Σεβ.'. πρὸς τὰς θέσεις τῶν ἐπ.'.. Ἐπὶ τῶν τραπεζῶν ὑπῆρχον ὄχι μόνον τὰ τεκτ.'. ἐμβλήματα, ἀλλ' ἐπίσης καὶ διάφορα ἐδώδιμα καὶ ἀναψυκτικά, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἕκαστον τμῆμα ἐργασιῶν εἶχε καὶ ἰδίαν πρόποσιν. Ἅμα τῷ πέρατι τοῦ τμήματος τῆς ἐργασίας, ἡ Στ.'. ἀνέστελλε τὰς ἐργασίας της πρὸς ἀναψυχήν. Ἠγείρετο πρόποσις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξεκενοῦντο τὰ κύπελλα κατὰ τὸ γνωστὸν τυπικόν, καὶ ἡ ὁποία συνήθως συνωδεύετο ὑπὸ καταλλήλου ᾄσματος. Ἀκολούθως ἐπανελαμβάνοντο αἱ ἐργασίαι, διὰ νὰ ἀνασταλοῦν καὶ πάλιν καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι πέρατος τῶν ἐργασιῶν.

Σήμερον ὅμως τὰ συμπόσια τῶν Στ.'., ὁσάκις τελοῦνται τοιαῦτα, γίνονται μετὰ τὸ κλείσιμον τῶν ἐργασιῶν, ἐξέλιπε δὲ τελείως καὶ τὸ ἔθιμον τῆς ὑπάρξεως καὶ τραπέζης μετ' ἀναψυκτικῶν ἐντὸς τῶν ἐργαστηρίων. Οὕτω ἡ ἐργασία καὶ ἡ ἀναψυχὴ χωρίζονται πλέον χρονικῶς καὶ τοπικῶς.

Ἡ ἀναψυχὴ ἔχει σκοπὸν νὰ φέρῃ ἀβιάστως ἐγγύτατα πρὸς ἄλληλα τὰ μέλη Στοᾶς τινος ὡς καὶ τὰς οἰκογενείας τούτων.

Ἡ ἀναψυχὴ εἶναι ἀσφαλῶς ἀπαραίτητος, ἰδίως εἰς τὰς μεγάλας Στοάς, ὅπου ἡ ἱεροτελεστία τῶν συμφώνως πρὸς τὰ τυπικὰ ἐργασιῶν ἀποκλείει καὶ δὲν εὐνοεῖ τὴν πρὸς ἄλληλα προσέγγισιν τῶν μελῶν των. Δὲν πρέπει ὅμως, ὡς ἐκ τούτου, νὰ καταντήσῃ ἡ ἀναψυχὴ ἀποκλειστικὸς σκοπὸς τῶν Στ.'., ὅπως ἐπίσης δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ ἑτέρα ἄκρα ἀντίληψις, ἡ ὑπό τινων Ἀδελφῶν ἐκπροσωπουμένη, ἐπιθυμούντων νὰ ἀναπτύξουν τὴν Στ.'. των εἰς Ἀκαδημίαν Ἐπιστημῶν. Ἡ ἀνεύρεσις τῆς ὀρθῆς κατευθύνσεως, ἡ ὁποία νὰ ἱκανοποιῇ ὅλα τὰ μέλη τῆς Στ.'., δὲν εἶναι ἀσφαλῶς εὔκολος πάντοτε, καὶ προϋποθέτει ὑπερβολικὸν τάκτ καὶ εἰδημοσύνην τοῦ διευθύνοντος Διδ.'.. Ἡ ἀναψυχὴ γίνεται δι' ἑσπερίδων, δι' ἑορτῶν ὡς καὶ δι' οἰκογενειακῶν συγκεντρώσεων.

Εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς Στοὰς ἡ μορφὴ τῆς συμφώνου πρὸς τὰ τυπικὰ ἐργασίας προέχει, ἐπικρατοῦσα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε πολλοὶ Ἀδ.'. ἔχουν ἀνάγκην ἐκτὸς τῆς κανονικῆς ἐργασίας των ἐν τῇ Στ.'., νὰ συναντῶνται καὶ εἰς ἀναψυχήν. Ἐκ τούτου προέκυψαν αἱ καλούμεναι *Λέσχαι Τεκτόνων* (Masonic Clubs), τὰς ὁποίας δι' εὐνοήτους λόγους πολλαὶ Μεγ.'. Στ.'. δὲν βλέπουν μὲ καλὸν βλέμμα, καθόσον πολλοὶ Ἀδ.'. προτιμῶσι τὰς συναντήσεις ταύτας ἀπὸ τὰς τυπικὰς ἐργασίας καὶ ὡς ἐκ τούτου κρατοῦνται μακρὰν τῶν Στοῶν των.

Ἐκτὸς τῆς ἀναψυχῆς, ἡ ὁποία ἐκτελεῖται εἰς τὰ Τεκτονικὰ μέγαρα τῶν διαφόρων Στοῶν, οἱ κατὰ χώρας Ἐλευθεροτέκτονες ἔχουν κατασκευάσει καὶ τόπους διὰ σπόρ, παιδιάς, οἱ Ἀμερικανοὶ δὲ καὶ θερινὰ κέντρα καὶ κατασκηνώσεις. Ἐπίσης καὶ οἱ Γάλλοι ἔχουν ἀναπτύξει τὴν μορφὴν αὐτὴν τῆς ἀναψυχῆς ἔξω τῶν Στοῶν. Αἱ πολυάριθμοι *«Φιλικαὶ»* (Amicales) καὶ τὰ διάφορα συμπόσια ἀνήκουσιν εἰς αὐτὴν τὴν μορφὴν τῆς ἀναψυχῆς. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν διάφοροι Στοαὶ δίδουσι συνήθως ἅπαξ τοῦ ἔτους τὰς λεγομένας «Νύκτας Κυριῶν» διοργανοῦσαι ἀναψυχάς, εἰς τὰς ὁποίας προσκαλοῦνται καὶ κυρίαι. Ὁ τεκτονικὸς χορὸς (Masonic Ball) ἀνήκει ἐπίσης εἰς τὰς μονίμους διοργανώσεις ἀναψυχῆς ἀμερικανικῶν Στοῶν, διοργανούμενος, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὑπὸ μορφὴν ἀγαθοεργοῦ ἑορτῆς.

Τὰ μεγάλα ἀγγλικὰ *ἱδρύματα ἀγαθοεργίας* (βλ. λ.) ἀποκομίζουσι τὰ κύρια εἰσοδήματά των ἐκ τῶν ἐτησίως διοργανουμένων ἑορτῶν. Πολὺ συνειθίζονται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ τὰ ὑπὸ Μεγ.'. τινῶν Στοῶν διοργανούμενα ταξείδια ἀναψυχῆς, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐπίσης τὸν σκοπὸν νὰ καταστήσουν στερεὰς τὰς μεταξὺ Ἀδ.'. τῆς αὐτῆς κατευθύνσεως σχέσεις διὰ κοινῶν τινων γενονότων, (Βλ. βιβλ. *1* καὶ *7*).

Ἀνδρεάδης ***Ἀνδρέας τοῦ Μιχ.*** Τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας καὶ Στατιστικῆς καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. * ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1876. Ἔγραψε πλεῖστα ἔργα καὶ μελέτας, ἐκδοθείσας εἴτε εἰς ἰδιαίτερα βιβλία, εἴτε εἰς εἰδικὰ περιοδικὰ συγγράμματα ἡμέτερα καὶ ξένα.

Εἰς τὸν Ἀνδρεάδην ἀνετέθησαν ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ Κράτους διάφοροι ἐπιστημονικαὶ καὶ διπλωματικαὶ ἀποστολαὶ εἰς Εὐρώπην καὶ Ἀμερικὴν κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον καὶ μετ' αὐτόν.

Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐμυήθη τῇ 7 Ἀπριλίου 1910 εἰς τὴν Σ.'. *«Ἀθηνᾶ»*. Υἱοθετήθη κατόπιν τῷ 1915 εἰς τὴν Στ.'. *«Πυθαγόρας»*. Γενόμενος 33ος διετέλη Πάρεδρ.'. Μελ.'. τοῦ Ὑπάτου Μεγ.'. Συμβ.'. Ἑλλάδος. † 1940.

Ἀνδρέας ἅγιος. Βλ. *Ἅγιος Ἀνδρέας*.

ἀνδρόγυνοι βαθμοί. Οἱ Τεκτ.'. βαθμ.'., οἱ ἀπονεμόμενοι εἰς ἄνδρας καὶ γυναῖκας ἀδιακρίτως. Τοιοῦτοι βαθμοὶ εἶναι οἱ τοῦ *Ἀνδρογύνου Τεκτονισμοῦ* καὶ τοῦ Δ ό γ μ α τ ο ς υ ἱ ο θ ε σ ί α ς εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἐκτὸς ὅμως αὐτῶν ὑπάρχουν καὶ τινες ἄλλοι, μὴ ἀνήκοντες εἰς σύστημα, ἀλλὰ ἀποτελοῦντες «π α ρ α π λ ε ύ ρ ο υ ς β α θ μ ο ὺ ς» μὴ καθαρῶς Τεκτ.'., ἀπονεμομένους εἰς γυναῖκας, κυρίως δὲ ἐν Ἀμερικῇ.

Τοιοῦτοι βαθμοὶ εἶναι ὁ τῆς *«Συζύγου Τέκτονος»*, ἀπονεμόμενος εἰς τὰς συζύγους, θυγατέρας, ἀδελφὰς καὶ μητέρας Τεκτ.'. Διδ.'. καὶ ὁ τῆς *«Ἱππότιδος καὶ Ἡρωΐδος τῆς Ἱεριχοῦς»*, ἀπονεμόμενος εἰς τὰς συζύγους καὶ θυγατέρας τῶν Τεκτ.'. τῆς Βασ.'. Ἀψ.'.. Ἕτερος

βαθμὸς ἀπονεμόμενος εἰς συζύγους Τεκτ.·. τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. εἶναι καὶ ὁ τῆς *«Καλῆς Σαμαρείτιδος»*.

Ὑπὸ τοῦ Τέκτ.·. Ροβέρτου Μόρρις ἔχει ἐφευρεθῆ περὶ τὸ 1850 καὶ εὐρύτατα διαδοθῆ εἰς τὰς Νοτίους Πολιτείας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς εἶδος τι ἀνδρογύνου Τάγματος, καλουμένου *«Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς»* (βλ. λ.) μὲ διαφόρους ἀνδρογύνους βαθμούς.

Εἰς πολλὰ μέρη τῶν Ἡν. Πολ. τῆς Ἀμερικῆς οἱ ἀνδρόγυνοι βαθμοὶ εἶναι εὐρύτατα διαδεδομένοι, ἐνῷ ἀντιθέτως εἰς ἄλλα οὐδέποτε συνειθίζονται καὶ αὐστηρῶς καταδικάζονται. Ὁ Α. Mackey ἐν τούτοις φρονεῖ ὅτι κακῶς ἀποδίδεται σημασία εἰς τοὺς βαθμοὺς τούτους, οἱ ὁποῖοι οὐσιαστικῶς δὲν εἶναι Τεκτονικοί, αἱ δὲ γυναῖκες, εἰς τὰς ὁποίας ἀπονέμονται, δὲν γίνονται δι' αὐτῶν Τέκτονες.

«Πᾶσα γυνή, γράφει ὁ Mackey, συνδεομένη μὲ δεσμοὺς αἵματος πρὸς ἕνα Διδ.·. Τέκτ.·., ἔχει βεβαίως ἰδιαίτερα δικαιώματα ἐπὶ τῆς Τεκτ.·. συνδρομῆς καὶ προστασίας. Ἐὰν τοιοῦτον τι ἐλέγετο εἰς τὰς γυναῖκας καὶ συγχρόνως ἐξηγεῖτο εἰς αὐτὰς ὅτι διὰ τῆς ἀποκτήσεως ἑνὸς ἀνδρογ.·. βαθμ.·. παρέχονται εἰς αὐτὰς τὰ μέσα νὰ καταστήσουν γνωστὰ τὰ δικαιώματά των αὐτὰ διὰ μιᾶς προφορικῆς, οὕτως εἰπεῖν, βεβαιώσεως, καὶ ἐὰν ταυτοχρόνως ἐδίδετο εἰς αὐτὰς νὰ ἐννοήσουν ὅτι διὰ τῆς κατοχῆς ἑνὸς τοιούτου βαθμοῦ δὲν εὑρίσκονται διόλου ἐγγύτερον τοῦ Τεκτ.·. Πυλῶνος ἀφ' ὅ,τι ἦσαν πρότερον, τότε οὐδὲν ἀπολύτως κακὸν θὰ ὑπῆρχε, τοὐναντίον δὲ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προκύψῃ καὶ καλόν τι. Πᾶσα ὅμως ἀπόπειρα μετατροπῆς τῶν βαθμῶν αὐτῶν εἰς Τεκτονικοῦ, καὶ ἰδίως ἡ ἀνωμαλία ἐκείνη ἡ καλουμένη *«Μικτὸς Τεκτονισμό.»* (βλ. λ.) εἶναι ἐσφαλμέναι καὶ ἄφρονες, προκαλοῦσαι εὔλογον ἀντίδρασιν ἐκ μέρους τῶν καλῶς πληροφορημένων καὶ προσεκτικῶν μελῶν τοῦ Τάγματος». Βλ βιβλ. *1* (τόμ. Α', σελ. 79) καὶ *3* (τόμ. Α', σελ. 117).

ἀνδρόγυνοι Στοαί. Στοαί, δεχόμεναι ὡς μέλη ἄνδρας καὶ γυναῖκας. (Βλ. καὶ *Τεκτονισμὸς υἱοθεσίας*, *Ἀνθρώπινον δίκαιον*, *Γυναῖκες*).

ἀνδρόγυνος Τεκτονισμός. Τὰ Τεκτονικὰ συστήματα, τὰ δεχόμενα εἰς τὰς τάξεις των καὶ γυναῖκας. Τοιοῦτον σύστημα εἶναι τὸ *Δόγμα* ἢ *ὁ Τεκτονισμὸς υἱοθεσίας* (γαλλικὸν) (βλ. λ.) ὡς καὶ τὸ Δόγμα *«Ἀνθρώπινον Δίκαιον»* (βλ. λ.) Τὰ συστήματα αὐτὰ ἐν τούτοις χαρακτηρίζονται ὑπὸ τῶν Τεκτ.·. Δυνάμ.·. ὡς ἄτακτα, καθ' ὅσον ἀξίωμα θεμελιῶδες τυγχάνει ἡ μὴ συμμετοχὴ τῶν γυναικῶν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. (Βλ. καὶ *γυναῖκες* καὶ *«Μικτὸς Τεκτ.·.»*).

ἀνδρῶν ἑνώσεις ἢ σύνδεσμοι. Μορφὴ ἐκφράσεως ὁμαδικῆς τινος ροπῆς λαοψυχολογικῶς παρακολουθουμένης μέχρι καὶ τῶν πλέον πρωτογόνων λαῶν, ὅπως ἐν τῷ μέσῳ τῆς φυλῆς ἢ τῆς ὀρδῆς ὀργανώνεται δι' ὡρισμένης ἐπιλογῆς ὁμὰς ἀνδρῶν πρὸς ὡρισμένον τινὰ σκοπὸν (βλ. *Τοτεμισμός*). Ὁ σκοπὸς τῶν ἑνώσεων, αἱ ὁποῖαι φαίνονται ὡς ἀποκεχωρισμέναι ἀπὸ τῆς λοιπῆς κοινότητος τῆς φυλῆς εἶναι ὑλικὸς μᾶλλον (κυνήγιον, ἑνώσεις πολεμιστῶν), ἢ ἔχει θρησκευτικὸν περιεχόμενον (ἐφήβων ἀνακηρύξεις, τελεταὶ εὐφορίας, θρησκευτικὴ λατρεία, κ.οὕ.κ.). Ὁ ἀπὸ τῆς ἄλλης φυλῆς ἀποχωρισμὸς ἐκδηλοῦται μὲ τὸ νὰ συνέρχωνται αἱ ἑνώσεις αὗται εἴτε εἰς ἰδιαιτέρους τόπους λατρείας, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπαγορεύεται νὰ ἔρχωνται γυναῖκες ἐπὶ ποινῇ θανάτου (π.χ. οἱ Μ π ό ρ α τῶν Αὐστραλῶν κλπ.) εἴτε εἰς ὡρισμένας οἰκίας (οἶκοι ἀνδρῶν τῶν Μαλαίων πολιτισμῶν), αἱ ὁποῖαι συγχρόνως εἶναι καὶ οἶκοι συγκεντρώσεως τῆς φυλῆς, εἶδος δηλ. δημαρχείων. Ἡ εἰσδοχὴ μελῶν εἰς τὰς ἑνώσεις γίνεται καθ' ὡρισμένα ἔθιμα λατρείας, τὰ ὁποῖα παριστῶσι τρόπον τινὰ ἓν μ υ σ τ ή ρ ι ο ν, συμβολικὴν δηλ. μεταμόρφωσιν τοῦ νεομυήτου. Τὸ περιεχόμενον τοῦ μυστηρίου δίδεται εἰς τοὺς νεομυουμένους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐχὶ ἐφάπαξ, ἀλλὰ κατὰ βαθμίδας (βαθμούς). Μυητικαὶ πράξεις ὑπὸ μορφὴν ἐξαγνισμοῦ, καθαρμοῦ διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ὕδατος, δοκιμασίαι θάρρους, ἐχεμύθεια, σταθερότης, ἐκτελοῦνται κατὰ τυπικόν τι. Τὰ εἰς τὴν αὐτὴν ἕνωσιν ἀνδρῶν ἀνήκοντα μέλη ἀναγνωρίζονται μεταξύ των διὰ διακριτικῶν σημείων, ἀρχικῶς διαστίξεων τοῦ σώματος, καὶ διὰ σημείων ἀναγνωρίσεως, λέξεων διαβάσεως, κ.ἄλ., τηρουμένων αὐστηρῶς μυστικῶν. Σειρὰ τοιούτων ἑνώσεων ἀνδρῶν παρακολουθεῖται δι' ὅλης τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος. Εὑρίσκεται ἐν ἀρχεγόνῳ μορφῇ καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τοὺς πρωτογόνους λαούς, παρακολουθεῖται εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν συνδέσμων ἢ ἑνώσεων ἱερέων τῆς ἀνθρωπότητος, εἰς τὰς μυστηριακὰς ὀργανώσεις, εἰς τὰς διαφόρους Ἀκαδημίας καὶ Ἑταιρείας τοῦ Μεσαίωνος, κ.οὕ.κ.

Ὁ σύνδεσμος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων εἶναι συμβολικὸς μ υ σ τ η ρ ι α κ ὸ ς σ ύ ν δ ε σ μ ο ς ἀ ν δ ρ ῶ ν μὲ ἠθικὸν περιεχόμενον. Ἡ ὁμοιότης μάλιστα τῶν ἐθιμοτυπιῶν του μὲ τὰς ἐθιμοτυπίας ἄλλων γνωστῶν ἑνώσεων ἀνδρῶν, ἔφερε πολλοὺς εἰς τὴν ἀναζήτησιν καὶ ἔρευναν τοῦ θέματος, ἂν καὶ κατὰ πόσον ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν εἶναι γενεαλογικῶς φυλετικὸς κλάδος τοῦ δένδρου τούτου τῶν ἑνώσεων ἀνδρῶν.

— ***ἀνδρῶν ἑνώσεις, νεώτεραι.*** Τὴν μορφὴν τῆς ἑνώσεως ἀνδρῶν, ὅπως αὕτη ἐκδηλοῦται εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·., ἐμιμήθησαν πολυάριθμοι ἠθικαὶ ἑνώσεις. Ἡ ὁμοιότης συνίσταται πρὸ παντὸς εἰς τὸ ὅτι αἱ ἑνώσεις αὗται συνενοῦνται εἰς Στοὰς καὶ Μεγάλας Στοάς, ἔχουσιν ὡρισμένας ἐθιμοτυπίας καὶ δι' ὅρκου ἐπιβάλλουν εἰς τὰ μέλη των τὸ καθῆκον τῆς ἐχεμυθείας. Τὸ τοιοῦτον ἄγει εἰς ἐπιθυμητὰς καὶ ἀνεπιθυμήτους περιπλοκάς. Ἐν τῇ παρούσῃ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ αἱ ἑνώσεις αὗται ἀνδρῶν ἐξετάζονται κεχωρισμένως εἰς τὰς ἀντιστοίχους λέξεις, οὐχὶ διότι ὑφίσταται μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. σχέσις τις, ἀλλὰ διότι παρουσιάζουν ὁμοίας μορφάς, αἱ ὁποῖαι διεμορφώθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Τὰ ἑπόμενα Τάγματα κ.λ.π. εἶναι τελείως αὐτοτελεῖς σχηματισμοί, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχοντες μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·.: 1 Odd Fellows. 2. Δρυΐδαι. 3. Β' ναὶ Β' rith, Ιουδαϊκὸν Τάγμα. 4. Καλῶν Ναϊτῶν Τάγμα (Τάγμα τῶν ἐγκρατῶν). 5. Ροταριανὸς ὅμιλος. 6, Ἀλλαλαραφφία (*βλ. αὐτὰς τὰς λέξεις*) Βλ. βιβλ. *7*).

ἀνέκφραστα μυστήρια. Διὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτοῦ νοεῖται πᾶν, ὅ,τι ἐκ τῶν ἀρχαίων ἢ νεωτέρων μυστηρίων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μεταδοθῇ διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου ἢ δι' ἀναλυτικῆς διδασκαλίας, πᾶν ὅ,τι τουτέστι περικλείουν εἰς ἐσωτερικότητα ὁ συμβολισμὸς καὶ αἱ διάφοροι μυστηριακαὶ τελεταί. Ὄπισθεν τῶν μυστηρίων, ὅπως ὀρθῶς γράφει ὁ Waite, κρύπτονται ἄλλα μυστήρια, τὰ ὁποῖα ἕκαστος μύστης καλεῖται νὰ ἀντιληφθῇ μόνος του καὶ δι' ἐσωτερικῆς καθαρῶς ἐργασίας, εἰς τὴν ὁποίαν καθοδηγεῖται ἁπλῶς ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων του καὶ ὑπὸ τῆς ὅλης φιλοσοφίας τῆς ὀργανώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει.

Αὐτὰ εἶναι τὰ «ἀνέκφραστα μυστήρια», διὰ τὰ ὁποῖα ματαίως θ' ἀνεζήτει τις σχετικὰ βιβλία διδασκαλίας, θὰ ὤφειλε δὲ μόνον, ἐὰν ὄντως ἐμφορῆται ὑπὸ ἀκλονήτου θελήσεως μαθήσεως, νὰ συναγάγῃ ἐκ συμπερασμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα αὐτὸς μόνος του θὰ κατέληγε διὰ βαθείας σκέψεως καὶ περισυλλογῆς. Μεταξὺ τῶν μυστηριακῶν ὀργανώσεων, αἱ ὁποῖαι κατὰ καιροὺς ἐζήτησαν νὰ καθοδηγήσουν τὴν ἀνθρωπότητα πρὸς τὴν Ἀλήθειαν, ὑπάρχουν πολλαί, αἱ ὁποῖαι ἐκαλλιέργησαν μεθοδικώτερον τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν, ἐν τῇ κατανοήσει τῶν μεγάλων ἀληθειῶν, ἐξ αὐτῶν δὲ καὶ προῆλθον κατὰ καιροὺς οἱ Μεγάλοι Μύσται. Ἀλλ' οἱ Μεγάλοι αὐτοὶ Μύσται δὲν ἐδιδάχθησαν τίποτε. Τὸ συγκλονιστικὸν δρᾶμα τῆς ἀποκαλύψεως συνετελέσθη ὁλόκληρον εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς των. Τὸ δὲ δρᾶμα αὐτό, ὅπως γράφει καὶ ὁ Ed. Schuré, δὲν διδάσκεται. Μαντεύεται μόνον παρ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι, ἐφαρμόζοντες τὸν συγκριτικὸν ἐσωτερισμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν μυστηρίων, κατορθώνουν σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐμβαθύνουν εἰς τὴν αἰτίαν, τὴν γένεσιν καὶ τὸ τέλος τῆς τεραστίας ἐργασίας

τῶν αἰώνων. (Βλ. βιβλ.: *3* (τόμ. Α', σελ. 391), *29* (τόμ. Α', εἰσαγωγὴ) καθὼς καὶ λ: *«ἐσωτερισμός»*.

ἀνέκφραστοι βαθμοί. Οἱ ἀπὸ τοῦ 4ο μέχρι τοῦ 14ο συμπεριλαμβανομένου βαθμ.·. τοῦ Α.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. καλούμενοι οὕτω, διότι ἀσχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν ἔρευναν τοῦ «ἀνεκφράστου ὀνόματος» (τοῦ Θεοῦ). Ὅπως ὅμως ὀρθῶς γράφει ὁ Mackey, ἀνέκφραστος δύναται νὰ λεχθῇ καὶ ὁλόκληρος ὁ Ἐλ.·. Τεκτον.·., ἐφ' ὅσον καλύπτεται γενικῶς ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς ἐχεμυθείας.

ἀνέκφραστον ὄνομα. Εἰς τοὺς Ἑβραίους ἀπηγορεύετο νὰ προφέρουν τὸ Τετραγράμματον ἢ ἱερὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἀναμνηστικὸν δ' ἔθιμον τηρεῖται καὶ ἐν τῷ Ἐλ.·. Τεκτ.·. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου τὸ Τετραγράμματον καλεῖται «ἀνέκφραστον ὄνομα». Εἰς ὅλας τὰς ἀρχαίας μυστηριακὰς ἑταιρείας, μέγα μυστήριον περιέβαλε τὸ ὄνομα τῆς Θεότητος, τοῦ ὁποίου ἡ προφορὰ ἀπηγορεύετο καὶ τὸ ὁποῖον συνήθως ἀντικαθίστατο δι' ἄλλης λέξεως.

Οἱ Ἑβραῖοι ἀντὶ τοῦ Τετραγραμμάτου «Ἰὸδ Χὲ Βὰβ Χὲ» ἐχρησιμοποίουν τὴν λέξιν *Ἀδωναΐ* (Βλ. λ. *«Ἰεχωβά»*).

ἀνέκφραστον τρίγωνον. Τὰ δύο ἀνεστραμμένα καὶ ὑπερκείμενα ἀλλήλων τρίγωνα, τὰ περικλείοντα τὸ *ἀνέκφραστον ὄνομα* μὲ γράμματα τοῦ *ἀλφαβήτου τοῦ Ἐνὼχ (βλ. λ.)*. Διὰ τοῦ συμβόλου τούτου παρέχεται ἡ ἔννοια τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ.

ἄνεμος. Εἰς τυπικὰ τοῦ 18ου αἰῶνος εὑρίσκεται ἡ ἐρώτησις:

«Πῶς φυσᾷ τοῦ Τέκτονος ὁ ἄνεμος;»

καὶ ἡ ἀπάντησις:

«ἀκριβῶς ἀπ' Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμάς».

Εἰς τὴν «Κλεῖδα τοῦ Διδασκάλου» (Master Key) τοῦ Brown ὡς καὶ εἰς ἄλλας κατηχήσεις δίδονται ἐκτενεῖς ἑρμηνεῖαι τῆς ἐρωτήσεως καὶ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης. Ὁ Nettelbladt ἀφιερώνει ἐπίσης εἰς τὰς «Διδακτικὰς διαλέξεις» του ἐκτενῆ καὶ διεξοδικὴν ἑρμηνείαν. Ἐπίσης καὶ ὁ φιλόσοφος Ἀδ.·. Κράουζε ἠσχολήθη μὲ τὸ ἐρώτημα τοῦ ἀνέμου, τὸ ὁποῖον φαίνεται συμβολίζον τὴν περιοδείαν, ἣν ὁ μυούμενος ἐκτελεῖ συμβολικῶς ἀπ' Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμὰς καὶ τὴν δι' αὐτῆς ἐπιτυγχανομένην ἀλλοίωσιν τοῦ μύστου.

Θεμελιώδης ἐπίσης ἰδέα τοῦ Τεκτονικοῦ ἀνέμου πνέοντος ἐξ Ἀνατολῶν ἔγκειται εἰς τὴν κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἐπικρατοῦσαν πίστιν ὅτι πᾶν τὸ καλόν, ὡς ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ θρησκεία, προῆλθεν ἐξ Ἀνατολῶν.

Εἰς τὸ Γερμανικὸν τυπικὸν τῶν Τριῶν βαθμῶν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Μητρὸς Στοᾶς τῶν Τριῶν Σφαιρῶν» ἡ ἰδέα ἐκφράζεται διαφοροτρόπως. Ἡ ἑρμηνεία δίδεται ὡς ἑξῆς:

Πόθεν πνέει ὁ ἄνεμος;

Ἐξ Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμάς καὶ ἀπὸ Νότου πρὸς Βορρᾶν καὶ ἀπὸ Βορρᾶν πρὸς Νότον, Ἀνατολὰς καὶ Δυσμάς.

Ποῖος καιρὸς τὸν προκαλεῖ;.

Μεταβλητή, χάλαζα καὶ θύελλα καὶ γαλήνη καὶ εὐχάριστος καιρός.

Ἡ διδομένη ἑρμηνεία εἶναι ὅτι οἱ μεταβαλλόμενοι αὐτοὶ ἄνεμοι συμβολίζουν τὴν μεταβαλλομένην πρόοδον τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς γνώσεως—ἥτις πότε εἶναι σαφὴς καὶ πλήρης ἐλπίδος, πότε σκοτεινὴ καὶ θυελλώδης.

Ἀνεξαρτησία. Στοά, ἱδρυθεῖσα κατὰ τὸ 1863—1864 ἐν Λαμίᾳ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλίας. Ἡ Στοὰ αὐτὴ φαίνεται μὴ ἐργασθεῖσα ἐπὶ πολὺ μετὰ τὴν σύστασίν της. (Βλ. βιβλ. *36*, τόμ. Α', σελ. 110, ὡς καὶ λ. *Ἑλλάς*).

Ἀνεξάρτητοι στοαί. Κατὰ τοὺς Γενικοὺς κανονισμοὺς τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Λονδίνου (1720-21) ἑκάστη Στοὰ ὑπόκειται ὑπὸ τὴν αἰγ.·. καὶ ἐπίβλεψιν καὶ εἰς τοὺς νόμους τῆς Μεγ.·. Στ.·. Εἰς τὸ VIII τμῆμα τῶν κανονισμῶν τούτων ἀναγράφονται:

«Ἂν ὁμάς τις ἢ ἀριθμός τις Ἀδ.·. ἤθελε τολμήσει νὰ ἱδρύσῃ Στοὰν ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ Μεγ.·. Διδ.·., τότε αἱ κανονικαὶ Στοαὶ ὀφείλουν νὰ μὴ ὑποστηρίζουν αὐτὴν οὔτε καὶ νὰ θεωροῦν τοὺς ἀπαρτίζοντας αὐτὴν Ἀδ.·. ὡς κανονικοὺς καὶ νομίμως ἐγκατεστημένους, ἀλλὰ πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται αὐτοὺς ὡς ἀντάρτας, μέχρις ὅτου αὐτοὶ μόνοι των τεθοῦν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·., ὅπως διατάξῃ τὸ τοιοῦτον ἡ σοφία τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ μέχρις ὅτου οὗτος διαβεβαιώσῃ δι' ἀδείας κοινοποιουμένης καὶ εἰς τὰς ἄλλας Στοάς, ἂν νέα τις Στοὰ ἀνεγράφῃ εἰς τὸν κατάλογον τῶν Στοῶν».

Ἡ τοιαύτη ἀπαίτησις τῆς νεαρᾶς τότε Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Λονδίνου συνήντησε κατ' ἀρχὰς σφοδρὰν ἀντίστασιν, διότι τινὲς τῶν τότε ἐν Λονδίνῳ ὑφισταμένων Στοῶν δὲν ἤθελον νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. Κατὰ τὴν πάροδον ὅμως τῶν ἐτῶν ἐπεβλήθη ἡ ἀπαίτησις αὕτη ἀφ' ἑαυτῆς καὶ σήμερον ἀναγνωρίζεται ὑφ' ὅλων τῶν Μεγ.·. Στ.·. ὡς μία τῶν γενικῶν ὑποχρεωτικῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. Ὅπως ἕκαστος Ἐλευθερoτ.·. δέον νὰ ἀνήκῃ εἰς μίαν Στ.·., οὕτω καὶ ἑκάστη Στ.·., ἂν θέλῃ νὰ εἶναι κανονικῶς ἀνεγνωρισμένη, δέον νὰ ὑπάγηται ὑπὸ μίαν Μεγ.·. Στ.·., ἡ ὁποία παρέχει εἰς αὐτὴν τὴν ἄδειαν ἱδρύσεως ἢ τὴν δέχεται ὑπὸ τὴν αἰγ.·. της ἀναγνωρίζουσα αὐτήν. Ἡ θεμελιώδης αὕτη καὶ γενικῶς σήμερον ἰσχύουσα ἀρχὴ τοῦ Τεκτον.·. Δικαίου ἔχει καὶ ἐξαιρέσεις. Τοιαῦται προέκυψαν μετὰ τὸν πρῶτον Παγκόσμιον πόλεμον, ὁπότε Στοαὶ μὲ τὴν νέαν διαίρεσιν τῆς Εὐρώπης ὑπεχρεώθησαν νὰ παραιτηθοῦν ἢ νὰ χάσουν τὴν ἐξάρτησίν των μὲ τὰς Μεγ.·. Στ.·. των, ὡς π. χ. αἱ ἐν Πολωνίᾳ καὶ Λεττονίᾳ γερμανικαὶ Στοαί. Εἰς τὴν ἀγγλικὴν Μεγ.·. Στ.·. αἱ ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων» ὑφιστάμεναι «Ἱδρυτικαὶ Στοαὶ» οὐδεμίαν ἄδειαν ἔχουν. Ἱστορικὴν ἐπίσης σημασίαν ἔχουν αἱ ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ αἰῶνος περίπου ἐργαζόμεναι πέντε ἀνεξάρτητοι Στοαί, αἱ ὁποῖαι κατόπιν ἀπετέλεσαν τὴν Μεγ.·. Στ.·. «Γερμανικὴ *Ἀδελφικὴ ἅλυσις*» (βλ. λ.). Αἱ πέντε αὐταὶ Στοαὶ αἱ ὁποῖαι λόγῳ τῆς διαρκοῦς μεταβολῆς τῶν συστημάτων κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, προυτίμησαν νὰ παραμείνωσιν ἀνεξάρτητοι εἶναι ἡ ἐν Altenburg Στ.·. «Ἀρχιμήδης τῶν τριῶν πινάκων χαράξεως», ἡ ἐν Gera Στ.·. «Ἀρχιμήδης τῆς αἰωνίας ἑνώσεως», ἡ ἐν Hitdburghansen Στ.·. «Κάρολος τοῦ ἐκ πηγάνου στεφάνου», καὶ αἱ ἐν Λειψίᾳ Στ.·. «Ἀθηνᾶ τῶν τριῶν φοινίκων» καὶ «Balduin τῆς φιλύρας».

Ἡ ἔννοια «ἀνεξάρτητος Στ.·.» ἐπανειλημμένως ἐξηγεῖται οὐχὶ ἀληθῶς ὑπὸ τινῶν μὴ ἀνεγνωρισμένων Στοῶν. Τοιαῦται ἀνεξάρτητοι Στοαὶ ἐμφανίζονται πάντοτε ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ ἀπαιτοῦσι τὸ δικαίωμα τῆς κανονικότητος. Στηρίζονται εὐχαρίστως ἐπί τινων γεγονότων τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ προσκολλῶνται μὲ ἐπιμονήν τινα εἴς τινας ἱστορικὰς «παραδόσεις», ζητοῦσαι νὰ ἀναγνωρισθῶσιν ὡς κανονικαί. Ἐν τούτοις τὰς Τεκτονικὰς νομικὰς σχέσεις κανονίζει οὐχὶ ἀποκλειστικῶς μόνον ἡ ἀπὸ 200 ἐτῶν καθιερωθεῖσα θεμελιώδης ἀρχή, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτης ἐξελιχθέντα κατόπιν Τεκτονικὸν δίκαιον καὶ Τεκτονικὰ ἔθιμα. Ἡ σύμφωνος ἀντίληψις ὅλων τῶν Μεγ.·. Στ.·. σήμερον εἶναι ὅτι ἀνεξάρτητοι Στ.·., μὴ ὑπαγόμεναι ὑπὸ Μεγ.·. τινὰ Στ.·. ἢ μὴ ἔχουσαι λάβει παρὰ Μεγ.·. τινὸς Στ.·. δίπλωμα ἱδρυτικὸν ἢ ἀναγνωρίσεως, δὲν δύνανται νὰ ἀξιῶσιν, ὅπως θεωρῶνται ὡς κανονικῶς ἐγκατεστημέναι. Δὲν ἀρκεῖ τὸ γεγονὸς νὰ συνέλθωσιν 7 Τέκτονες Διδ.·. καὶ νὰ ἱδρύσωσι Στ.·., ἢ Στ.·. αὕτη δὲν νὰ ἐγκαθιδρυθῇ ὑπό τινος Μεγ.·. Στ.·. ἢ Ἀνατ.·., διὰ νὰ εἶναι κανονικὴ συμφώνως πρὸς τὸ Τεκτον.·. δίκαιον. Καὶ ἂν ἐξαιρέσῃ τις τὰς ἀνωτέρω μνημονευθείσας ἐξαιρέσεις, τὰς μεταπολεμικῶς λόγῳ τῶν νέων πολιτικῶν συνθηκῶν δημιουργηθείσας ἐν Γερμανίᾳ, εἰς τὸ «Ἐτήσιον Δελτίον (Annuaire) τοῦ Παγκοσμίου Ἐλευθεροτεκτ.·. τῆς Α.Μ.Ι.» οὐδὲν παράδειγμα ἀναφέρεται κανονικῆς ἀνεξαρτήτου Στοᾶς.

Κατ' ἀναλογίαν καὶ ἂν ἀκανόνιστοι ἀνεξάρτητοι Στ.·. ἱδρύσουν Μεγ.·. Στοάν, αὐτὴ ἐφ' ὅσον δὲν ἔχει ἄδειαν ἱδρύσεως παρ' ἄλλης κανονικῆς καὶ ἀνεγνωρισμένης Μεγ.·. Στ.·. δὲν θεωρεῖται ὡς κανονικὴ καὶ

ἀνεγνωρισμένη καὶ γίνεται τοιαύτη, ἄν κανονισθῶσιν αἱ ἱδρύσασαι αὐτὴν Στοαί. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀνεξιθρησκείας ἢ ἀνοχῆς, *Στοαί.* (Toleranz - logen). (Βλ. *Μελχισεδὲκ - Στοαί).*

ἀνεπιφυλάκτως. Ἡ εἰς τὸν Ἐλ.·. Τεκτ.·. προσχώρησις ἀπαιτεῖται νὰ γίνεται *«εἰλικρινῶς καὶ ἀνεπιφυλάκτως».* Τοῦτο ὡς καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ νεοφύτου διδομένη εἰς ὁλόκληρον τὴν Τεκτον.·. ἀδελφότητα σχετικὴ διαβεβαίωσις καὶ ὑπόσχεσις, εἶναι ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τοὺς νόμους τῆς ἠθικῆς. Ὁ ὑποσχόμενος ἑπομένως δὲν πρέπει νὰ τηρῇ ἐπιφύλαξίν τινα, δίδων εἰς τὰς φράσεις του μυστικὴν ἔννοιαν, διάφορον ἐκείνης, τὴν ὁποίαν παρουσιάζουν αὗται, οὐδὲ ν' ἀποκρύπτῃ κατὰ διάνοιαν σκοπούς, ἀγνώστους εἰς ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους δίδεται ἡ ὑπόσχεσις. Πᾶσα τοιαύτη ἐπιφύλαξις καὶ ἀνειλικρίνεια ἀποτελοῦν καθαρὰν παραβίασιν τοῦ νόμου τῆς εἰλικρινείας. Τὸ Τεκτ.·. δόγμα εἶναι κατὰ τοῦτο ἀντίθετον πρὸς τὸ δόγμα τῶν Ἰησουϊτῶν, οἱ ὁποῖοι, καθὼς γράφει ὁ σημαντικώτερος τῶν θεολόγων των Suarez, ἐπρέσβευον ὅτι, πᾶς ὁ δίδων μίαν ὑπόσχεσιν ἢ συνάπτων μίαν συμφωνίαν, δύναται ἐνδομύχως νὰ ὑπονοῇ, ὅτι δὲν ὑπόσχεται εἰλικρινῶς ἢ ὅτι ὑπόσχεται χωρὶς τὴν πρόθεσιν νὰ τηρήσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του. Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐν τούτοις ἀξιοῖ, ὅπως αἱ φράσεις τῆς διδομένης ὑποσχέσεως λαμβάνωνται ὑπὸ τὴν καθαράν των ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν περιέχουν καὶ φρονεῖ συνεπῶς, κατὰ τὸν Πάλεϋ, ὅτι μία ὑπόσχεσις δεσμεύει τὸν δίδοντα αὐτήν, ὑφ' ἣν ἔννοιαν ἀντελήφθη αὐτὴν ἐκεῖνος, πρὸς τὸ ὁποῖον ἐδόθη.

ἀνηθικότης. Εἰς ἀντιτεκτονικὰ συγγράματα κληρικῶν προσάπτονται εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας ὅλαι αἱ δυναταὶ σεξουαλιστικαὶ ἀνηθικότητες (μαῦραι λειτουργίαι κ. οὕ. κ.). Κατὰ ποῖον τρόπον οἱ ἀρχαῖοι κανονισμοὶ τῶν καλυβῶν οἰκοδόμων ἐσκέπτοντο σχετικῶς, ἀποδεικνύεται ἐξ ὀλίγων μόνον παραδειγμάτων. Οὕτω εἰς τὸ χειρόγραφον *Ρέγκιους* (βλ. λ.) ὑπάρχουν οἱ στίχοι:

«ὀφείλεις νὰ μὴ θίξῃς ποτὲ τὴν γυναῖκα τοῦ διδασκάλου σου».

Ἐπίσης εἰς τὸ *χειρόγραφον Κοὺκ* (Cook) (βλ. λ.) ἀπαγορεύονται αἱ ἄνευ γάμου σχέσεις μετὰ θηλέων μελῶν τῆς καλύβης. Εἰς τὸ ἔντυπον τέλος τοῦ *Ρόμπεǫτ* (1722) ἀναγράφεται:

«Ὀφείλεις νὰ μὴ σφετερισθῇς τὴν γυναῖκα, τὰς θυγατέρας, τὰς ὑπηρετρίας τοῦ διδασκάλου σου. Ὀφείλεις νὰ μὴ ἔχῃς ἀκολάστους σχέσεις μὲ γυναῖκα τινα, ἀνήκουσαν εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν τράπεζαν τῆς ὁποίας παρακάθησαι». (βλ. βιβλ. 7)

Ἀνθρώπινον δίκαιον (τὸ) *διεθνὲς τάγμα.* (Ordre maçonnique mixte international de Droit Humain). Γαλλικὸν κατ' ἀρχὰς τάγμα, κατόπιν δὲ ὀργάνωσις ἐξαπλωθεῖσα εἰς 18 χώρας μὲ 600 περίπου Στοάς, ἡ ὁποία ὀνομάζεται «μικτὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός». Δέχεται ὡς μέλη ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ἀλλ' εἰς οὐδεμίαν σχέσιν εὑρίσκεται μὲ τὸν κανονικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν (βλ. καὶ *γυναῖκες*).

Στοά τις τοῦ 1880, ἀνήκουσα εἰς τὴν ὑπό τινων καλυβῶν οἰκοδόμων ἀποσχισθεισῶν ἀπὸ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Γαλλίας ἱδρυθεῖσαν σχισματικὴν «Μεγάλην Σκωτικὴν Συμβολικὴν Στοὰν τῆς Γαλλίας», ἡ Στ.·. δηλ. «Libres Penseurs» εἰς τὸ Le Pecq τοῦ νομοῦ Seine - et - Oise διεκήρυξε μετ' ἄλλων, ὅτι ἡ συνεργασία τῶν γυναικῶν εἰς τὰς ἐλευθεροτεκτονικὰς ἐργασίας εἶναι ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος. Ὁμάς τις ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Στοὰν τὴν ἔγκρισιν, ὅπως προσλάβῃ γυναῖκας ὡς μέλη. Παρὰ τὴν ἀρνητικὴν ἀπάντησιν, ἡ ὁποία ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ συμφώνου πρὸς τὸν ἐκ παραδόσεως χαρακτῆρα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ Συντάγματος τῆς Τεκτ.·. αὐτῆς Δυνάμεως, ἡ Στοὰ ἐπέμεινεν ἐπὶ τῆς ἀπόψεώς της, ἀνεκήρυξεν ἑαυτὴν ὡς ἀνεξάρτητον καὶ ἐμύησε τὴν 4 Ἰανουαρίου 1882 τὴν γνωστὴν φεμινίστριαν *Μαρίαν* Deraismes (βλ. λ.). Μετὰ βραχὺ ὅμως χρονικὸν διάστημα, κατόπιν τοῦ γεγονότος τούτου, ἡ Στ.·. ἀνέστειλε τὰς ἐργασίας της. Κατὰ τὸ 1891 ὁ γερουσιαστὴς Δωρ *Γεώργιος Μαρτὲν* (Martin) (βλ. λ.) ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Μεγ.·. Στοάν, ὅτι ἡ ὑπὸ τὴν Σφ.·. του Στοὰ «Ἡ Σκωτικὴ Ἱερουσαλὴμ» ἐσκόπει νὰ ἱδρύσῃ μικτὴν Στοὰν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀνθρώπινον Δίκαιον». διὰ νὰ ἀποκτήσῃ καὶ τὴν βοήθειαν γυναικῶν εἰς τὴν ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασίαν. Καὶ εἰς τὴν αἴτησιν ὅμως ταύτην ἐδόθη ἀρνητικὴ ἀπάντησις. Παρὰ ταῦτα ἡ μικτὴ Στοὰ ἱδρύθη. Τὴν 14 Μαρτίου 1893 ἡ Μαρία Deraismes ἐμύησεν αὐτεξουσίως παρουσίᾳ τοῦ Δρος Μαρτὲν 13 γυναῖκας ὡς «τεκτονίδας», ἄν καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία οὐδέποτε προὐχώρησε πέραν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Μαθητοῦ.

Ἐπηκολούθησαν μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλαι μυήσεις καὶ προαγωγαί. Ὁ Δρ. Μαρτὲν υἱοθετήθη καὶ τὴν 4 Ἀπριλίου 1893 ἐγκαθιδρύθη ἡ Στοὰ μὲ «σεβασμίαν» τὴν Μαρίαν Deraismes ὡς «Μεγάλη Σκωτικὴ συμβολικὴ Στοὰ τῆς Γαλλίας «τὸ Ἀνθρώπινον Δίκαιον». Κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος ἀπέθανεν ἡ Μ. Deraismes καὶ τὴν θέσιν τῆς κατέλαβεν ἡ Μαρία Μαρτὲν σύζυγος τοῦ Δρος Μαρτέν. Κατὰ τὸ ἔτος 1896 ἐφέρετο ἡ Μεγ.·. αὕτη Στοὰ ὡς συμβολικὸν σωματεῖον. Κατὰ τὸ 1901 ὅμως ἀνεκήρυξεν ἑαυτὴν ὡς «Παγκόσμιον Μικτὸν Ὕπατον Συμβούλιον» τοῦ Σκωτ.·. Δόγμ.·. τοῦ 33ο. ἂν καὶ οὐδὲν τῶν μελῶν της ἐγένετό ποτε δεκτὸν ὑπό τινος ἀνεγνωρισμένου Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγματος. Ὁ Δρ Μαρτὲν ἀνεκοίνωσεν ἁπλῶς, ὅτι κανονικός τις Ἀδ.·. 33ος «εἶχεν ἀπονείμει τὸν βαθμὸν τοῦτον καὶ εἴς τι μέλος τοῦ μικτοῦ Δόγματος» καὶ ὅτι οὗτος διενήργησε περαιτέρω καὶ ἄλλας προαγωγάς. Σειρὰ παραιτήσεων καὶ ἀποσκιρτήσεων ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀνωτέρω πράξεων.

Μέχρι τοῦ 1910 ὑφίσταντο ἐν Γαλλίᾳ, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς μητρικῆς Στοᾶς, ἐν συνόλῳ ἓξ Στοαὶ τοῦ «Ἀνθρωπίνου Δικαίου», ἐκ τῶν ὁποίων τέσσαρες ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Ἡ ἀνάπτυξις ὅμως καὶ ἡ πρόοδος προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐν Παρισίοις συνεδρίου τῶν θεοσόφων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος, ἡ ἀρχηγὸς τῶν θεοσόφων Annie, B e s a n t μὲ ἄλλας γυναῖκας τοῦ συστήματος τούτου ἐγένετο δεκτὴ εἰς τὸν «μικτὸν Τεκτονισμὸν» καὶ ἔλαβεν ἔκτοτε ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν προπαγάνδισιν τοῦ «Ἀνθρωπίνου Δικαίου». Εἰσήγαγε τὸν «Παγκόσμιον Ἡνωμένον Τεκτονισμὸν» (Universal Co-Masonry, ἀρχικῶς «Joint Masonry» ὀνομασθέντα) εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὰς Ἰνδίας καὶ ἵδρυσεν ἀριθμόν τινα Στοῶν. ὡς πρώτην δ' ἐν Λονδίνῳ τὴν μητρικὴν Στ.·. «Human Duty». Ἐπίσης μία τοιαύτη Στοὰ ἐγένετο καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας, τὸ κέντρον τῆς θεοσοφικῆς κινήσεως. Ἡ Annie Besant ἵδρυσε Στοὰς εἰς Benares. Βομβάην, Adyar καὶ Rangoon καὶ δὲν παρέλειψε νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸν σύνδεσμον καὶ τὸν Κρισναμοῦρτι. Ἡ ἐξέλιξις ἐβάδιζε νῦν ταχέως πρὸς τὰ ἐμπρός, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς μὴ θεοσοφικοὺς κύκλους. Κατὰ τὸ ἔτος 1913 ἐπῆλθε διχασμός τις ἐν Γαλλίᾳ, ἕνεκα τῆς παντοδυναμίας τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου. Τὴν 15 Ἰανουαρίου 1914 ἡ «Μικτὴ Μεγάλη Στοὰ» ἀνεκοίνωσε τὴν σύστασίν της, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου. Ἡ Στοὰ μόνον «La Sagesse-Science er Verité» (=Ἡ Σοφία - Ἐπιστήμη καὶ Ἀλήθεια), ἔμεινεν ἀνεξάρτητος. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου ἀπέθανε τὸ ζεῦγος Martin, μετὰ δὲ τὴν ἀνακωχὴν ἐγένοντο Μεγ.·. Ταξιάχαι (Grands Commandeurs) ὁ Eugène P i r o n καὶ τῷ 1929 ὁ Lucien L é v i. Τὸ κατὰ τὸ 1920 συνελθὸν διεθνὲς συνέδριον ἐψήφισε νέον διεθνὲς Σύνταγμα ἐκτυπωθὲν τὸ 1921. Κατὰ τὸ Σύνταγμα τοῦτο, τὸ «Μικτὸν Δόγμα» ἔχει μίαν καὶ μόνην Διεθνῆ Ὑπάτην Ἀρχὴν ἢ Ὕπατον Συμβούλιον, ἐδρεῦον ἐν Παρισίοις. Αἱ ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτοῦ Στοαὶ καὶ λοιπὰ ἐργαστήρια εἶναι αὐτόνομοι, ἀποτελοῦσαι ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ «Δικαιοδοσίας» ἤ, ἐφ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν χώρᾳ τινὶ ἐργαστηρίων ὑπερβαίνῃ τὰ ἑπτά.

«Ὁμοσπονδίας» διευθυνομένας ὑπὸ Ἐθνικῶν Συμβουλίων.

Τὸ «Ἀνθρώπινον Δίκαιον» ἔδωκεν ἐπανειλημμένως εἰς τὸν διεθνῆ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀφορμὴν πρὸς συζητήσεις. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας διεκήρυξε τῷ 1929, ὅτι δὲν δύναται νὰ εὑρίσκηται εἰς σχέσεις μὲ Τεκτον.·. τινα Δύναμιν, ἡ ὁποία θὰ ἀνεγνώριζε τυχὸν τὸν «Μικτὸν Τεκτονισμόν». Ἐπίσης ἡ Α.Μ.Ι. καθώρισε τῷ 1921 ὅτι Μεγ.·. Στοαὶ ἢ Μεγ.·. Ἀνατολαί, δεχόμεναι ὡς μέλη καὶ γυναῖκας, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν θέσιν εἰς τὰς τάξεις της. Ἁπλῶς ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας μετὰ σφοδρὰν ἐν ἀρχῇ ἀντίστασιν κατὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ «Ἀνθρωπίνου Δικαίου», ἐπέτρεψε τῷ 1920 τὴν εἴσοδον τῶν ἀρρένων μελῶν της εἰς τὰς Στοάς της. Κατὰ τῷ 1930 ὅμως διέλυσε τὴν σχετικὴν συμφωνίαν. Ἐπίσης ἡ Μεγ.·. Στοὰ τῆς Γαλλίας ἀπηγόρευσεν εἰς τὰ μέλη της τὴν συμμετοχὴν εἰς Τεκτονικὰς συνελεύσεις μετὰ τοῦ «Ἀνθρωπίνου Δικαίου».

Ἡ Ἑλληνικὴ Δικαιοδοσία τοῦ Διεθνοῦς Μ.·. Τ.·. Τάγματος «τὸ Ἀνθρώπινον Δίκαιον» ἱδρύθη τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1926 διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς πρώτης Μικτῆς Στοᾶς ἐν Ἑλλάδι ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν ὑπὸ τὸν διακριτικὸν τίτλον «Ἀθηνᾶ» ἀριθ. 815. Σεβάσμιοι αὐτῆς διετέλεσαν οἱ ἐκ τῶν μελῶν Νικόλαος Ἰορδανίδης (1926–1927), Πολύβιος Μαζαράκης (1928), Κωνστ. Ποδότας (1929), Ἑλένη Οἰκονόμου (1930—1932), Εὐάγγελος Σουρῆς (1933). Τὴν 20ὴν Ἀπριλίου 1929, ἱδρύθη ἡ δευτέρα ἐν Ἑλλάδι Μικτὴ Τεκτονικὴ Στοά. ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν ὑπὸ τὸν διακριτικὸν τίτλον «Ἀπόλλων» ἀριθ. 915. Σεβάσμιοι αὐτῆς διετέλεσαν οἱ ἐκ τῶν μελῶν Πολύβιος Μαζαράκης (1929—1930), Χαράλαμπος Παππᾶς (1931), Ἰωάννης Κόκκινος (1932), Χαράλαμπος Παππᾶς (1933).

Τὴν 4ην Νοεμβρίου 1932 ἱδρύθη ἐν Ἀν.·. Ἡρακλείου Κρήτης ἡ τρίτη κατὰ σειρὰν Μικτὴ Στοὰ ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὴν διακριτικὴν ὀνομασίαν «Θησεύς». Σεβάσμιος αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτής της Πολύβιος Μαζαράκης.

Τὴν 4ην Ἰανουαρίου 1933 ἱδρύθη ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν καὶ 4η κατὰ σειρὰν Μικτὴ Στοὰ ὑπὸ τὸν διακριτικὸν τίτλον «Ἀναγέννησις». Σεβάσμιος αὐτῆς ἐγένετο ὁ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν Κωνσταντῖνος Ποδότας.

Ἡ Στοὰ αὕτη ὅμως διελύθη περὶ τὸ 1935. Ἀντιπρόσωπος τοῦ Διεθνοῦς Μικτοῦ Ὑπ. Συμβουλίου διὰ τὴν Ἑλλάδα ἦτο ὁ κ. Πολύβιος Μαζαράκης.

Τὸ 1934 ὁ ἐν Ἑλλάδι Μικτὸς Τεκτονισμὸς ἀπέκτησεν αὐτονομίαν καὶ συνεστήθη τότε ἐν Ἑλλάδι ἡ πρώτη Μικτὴ Μεγ.·. Ἀνατολὴ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Μέγ.·. Διδ.·. τὸν Χαράλ. Παππᾶν, ὅστις καὶ ἐξακολουθεῖ μέχρι τοῦδε κατέχων τὴν θέσιν αὐτήν.

Τὸ 1935 συνεστήθησαν καὶ τρεῖς νέαι Στοαὶ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὰ ὀνόματα «Θέμις», «Ἀθηνᾶ» καὶ «Ἀναγέννησις».

Τὸ 1936 ὁ Μικτὸς Τεκτονισμός, ὅστις ἕως τότε ἐστεγάζετο εἰς τὴν ὁδὸν Καλαμιώτου, μετεφέρθη εἰς τὴν ὁδὸν Μασσαλίας 3 ὅπου καὶ παραμένει.

Τὸ αὐτὸ ἔτος συνεστήθη καὶ τὸ πρῶτον Μικτὸν Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ. Δόγματος μὲ ὕπατον Ταξιάρχην τὸν κ. Ξενοφ. Χατζηκυριάκον, συνεστήθησαν δὲ καὶ διάφορα φιλοσοφικὰ ἐργαστήρια.

Σήμερον τὸ Μικτὸν Δόγμα ἔχει ἐν ὅλῳ λειτουργούσας ἑπτὰ Στοὰς ἐν Ἀθήναις, μίαν ἐν Χίῳ καὶ μίαν ἐν Θεσσαλονίκῃ, διελύθησαν δὲ αἱ ἐν Κρήτῃ δύο Στοαὶ (εἰς Χανιὰ καὶ Ρέθυμνον). Τὰ μέλη τοῦ Διεθνοῦς Μικτοῦ Τεκτονικοῦ Δόγματος ἐν Ἀθήναις ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ σήμερον εἰς 361 ἐνεργὰ μέλη ἐξ ὧν τὰ περισσότερα εἶναι γυναῖκες.

Ὁ Μικτὸς Τεκτονισμὸς εἰς οὐδεμίαν εὑρίσκεται σχέσιν μὲ τὸν κανονικὸν Ἑλληνικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν (Μεγ.·. Στοὰν καὶ Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ 33ο τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δογμ.·.) μὴ ἀναγνωριζόμενος ὑπ' αὐτοῦ.

ἀνθρωπισμός. (Humanismus, Humanität, Humanity, ἐκ τοῦ λατιν. humanitas).

1. Ἡ καλλιέργεια τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν καὶ τῆς κλασσικῆς φιλολογίας τῶν ἀρχαίων, ἐκ τῆς ὁποίας ἐδημιουργήθη ὑπὸ τῶν «ἀνθρωπιστῶν», (Reuchlin, Ἐράσμου, κ. ἄλ.) τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀνθρωπίνης μορφώσεως καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ἐκπολιτισμοῦ.

2. Ἡ ἀντίληψις, κατὰ τὴν ὁποίαν πᾶσα ἀλήθεια καὶ γνῶσις δὲν εἶναι τι τὸ ἀπόλυτον, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἀνθρωπίνως ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν, συμφερόντων καὶ σκοπῶν. Κατὰ τὴν ἀντίληψιν ταύτην ἡ φιλοσοφία προέρχεται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς ἀνθρωπίνης ἐμπειρίας, ὁ δ' ἄνθρωπος εἶναι τὸ μέτρον ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου τῆς πείρας του, ὁ παραγωγὸς ὅλων τῶν ἐπιστημῶν, πάσης γνώσεως, ὅλων τῶν ἀληθειῶν, τὰ ὁποῖα συνολικῶς ἐξαρτῶνται ψυχολογικῶς ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων σκοπῶν καὶ τῆς ἀνθρωπίνης διαλογῆς.

3. Ἡ ἀνθρωπίνη οὐσία («hominis essentia»), ἡ ὁποία καθιστᾷ ἄνθρωπον τὸν ἄνθρωπον, τὸ σύνολον δηλ. ὅλων ἐκείνων τῶν ἰδιοτήτων, αἱ ὁποῖαι δίδουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀξίαν τοῦ γένους των. Οὕτω πως ὁ ἀνθρωπισμὸς εἶναι μία ἰδέα, ἓν ἰδεῶδες, εἰς σκοπὸς τῆς θελήσεως, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως φθάνει εἰς κατὰ προσέγγισίν τινα πραγματοποίησιν. Δὲν εἶναι ἁπλῶς ἀνθρωπίνη ἀγάπη πρὸς τοὺς συνανθρώπους ἐξ εὐσπλαχνίας, ἀλλ' ὑποκειμενικῶς, ἡ θέλησις πρὸς ἀναγνώρισιν ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ τοῦ καθαροῦ καὶ θετικῶς ἀνθρωπίνου καὶ πρὸς ἐκτίμησιν καὶ προαγωγὴν τούτου ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ. Ἡ ὑψίστη διάπλασις τῆς πνευματικῆς, ψυχικῆς καὶ θεληματικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἁρμονικὴν ἑνότητα εἶναι τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος μόνον ἐντὸς τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου εἶναι δυνατός.

Ἡ ἰδέα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς παγκοσμίου ἀνθρωπότητος ἀνεγνωρίσθη καὶ ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οἱ ἀνθρωπισταὶ τῆς Ἀναγεννήσεως διεμόρφωσαν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ὡς κλασσικὴν μόρφωσιν καὶ διαπαιδαγώγησιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κλασσικῆς φιλολογίας τῶν ἀρχαίων, οἱ ὁποῖοι κατ' αὐτοὺς ἦσαν τὸ πρότυπον τῶν πραγματικῶν ἀνθρώπων. Ὁμοίως ἐσκέπτοντο καὶ οἱ φιλόσοφοι Βινκελμαν, Λέσσιγγ, Σίλλερ, Γκαῖτε, κ. ἄλ. τοῦ 18ου αἰῶνος. Ὁ Χέρντερ ὁρίζει ὡς σκοπὸν τῆς ἱστορίας τὸν ἀνθρωπισμόν, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ διαπαιδαγώγησις ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων προτερημάτων, ἡ «μόρφωσις εἰς ἄνθρωπον» δέον νὰ εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ἀνατροφῆς ἑκάστου.

(***Τεκτον.***). Ἀπὸ τεκτονικῆς ἀπόψεως ἀνθρωπισμὸς σημαίνει τὴν διδασκαλίαν περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀξίας του. Ἐξάσκησις τοῦ ἀνθρωπισμοῦ σημαίνει ὡς ἐκ τούτου φιλανθρωπίαν, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅμως τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ὑπαρχουσῶν ἰδιοτήτων. Ὡς πρακτικαὶ συνέπειαι τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς διδασκαλίας τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, προκύπτουσαι ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἐξάγονται: ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ ἐκτίμησις πρὸς ἕκαστον ἄνθρωπον, μὴ δυνάμεναι νὰ ἐπηρεασθῶσιν ἀπὸ τὰς τυχαίας συνθήκας τῆς γεννήσεως, τῆς θέσεως, τοῦ ἐπαγγέλματος ἑνὸς ἑκάστου· ἡ ἀναγνώρισις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἰδιαιτέρως τοῦ δικαιώματος, ὅπως χρησιμοποιῇ τὸ λογικόν του καὶ τὴν ἐλευθερίαν του (ἐλευθερία σκέψεως καὶ συνειδήσεως)· εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν δικαιωμάτων του ἐμπερικλείεται ἡ ὑποχρέωσις τῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπης, τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς τύχας τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἀνθρωπισμὸς ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὴν τύχην ἑκάστου ὡς καὶ τὴν τύχην τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς κοινωνικάς του ἑνώσεις. Ὡς ἐκ τούτου ὁ ἀνθρωπισμὸς εἰς ἑκάστην ἀνθρωπιστικὴν πρᾶξιν, στρέφεται τόσον πρὸς τὸ ἄτομον ὅσον καὶ

πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς γενικῆς θέσεως τοῦ ἀνθρώπου ὡς μέρους ἀνθρωπίνης τινος κοινότητος.

Τοῦτο εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ διατυποῦται ὡς ἑξῆς: Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. σύνδεσμος διδάσκει τὸν σεβασμὸν πρὸς ἕκαστον ἄνθρωπον καὶ ὑποχρεώνει τὰ μέλη του εἰς ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ἔχει πεποίθησιν εἰς προϊοῦσαν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ζητεῖ νὰ προαγάγῃ αὐτήν. Ὁ Ἐλευθεροτέκτων δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν του εἰς τὰς Στοάς του καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν του τὰ χωρίσματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἡ ζωὴ ἐδημιούργησε μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀποβλέπει μόνον πρὸς τὸν ἄνθρωπον καθ' ἑαυτόν. (Βλ. καὶ τὸν εἰς τὸν «*Μαγικὸν αὐλὸν*» τοῦ ἀδ.·. Μότσαρτ διάλογον: «Εἶναι πρίγκιψ; —Εἶναι κάτι περισσότερον, εἶναι ἄνθρωπος!». Ἡ σκέψις τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ὑποχρεώνει τὸν Ἐλευθεροτέκτονα εἰς ἐξάσκησιν τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἀρχῶν κατὰ πρῶτον εἰς τὸ πλησιέστερον περιβάλλον του. Τούτου ἕνεκα ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὡς διδασκαλία τοῦ ἀνθρωπισμοῦ εἶναι μόνιμος καὶ διαρκής, στενότατα συνδεδεμένος μὲ τὸν ἴδιον του λαϊκὸν χαρακτῆρα. Ὄχι μόνον ἡ ἐλεημοσύνη, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνθρωπισμὸς ἀρχίζει πρῶτον ἀπὸ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν ἑνὸς ἑκάστου καὶ ἀπὸ τὴν οἰκίαν του. Ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη εἶναι ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῆς ἰδέας τοῦ ἀνθρωπισμοῦ «τὸ ἔργον τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος» (Φίχτε). Ὁ ἀνθρωπισμὸς τέλος ἔχει, ὡς τελευταίαν συνέπειαν τῶν σκέψεών του, σκοπόν, νὰ ὁδηγῇ εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ, κατὰ τὸν Φίχτε, τὴν «σκέψιν τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος». Τούτου ἕνεκα ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. προσπαθεῖ νὰ προαγάγῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εἰρήνην μεταξὺ ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν κοινωνικῶν των ἑνώσεων. Ζητεῖ νὰ ἐπέμβῃ ἐξομαλυντικῶς διὰ τῶν μέσων τοῦ λόγου καὶ τῶν πράξεων καὶ ἔργων τῶν Τεκτόνων εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν τάξεων. Ἐπίσης ἀσχολεῖται καὶ διὰ τὴν εἰρήνην τῶν λαῶν. Ὑποστηρίζει ὡς ἐκ τούτου ὅλας τὰς προσπαθείας, αἱ ὁποῖαι τείνουν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης καὶ καταδικάζει τὸ δόγμα τῆς ἰσχύος. Ἡ διδασκαλία τοῦ ἀνθρωπισμοῦ θέλει νὰ ἀποκαλύψῃ εἰς τὸν Ἐλευθεροτέκτ.·. τὴν ὑψηλοτέραν σκοπιάν, ἀπὸ τῆς ὁποίας οὗτος ὀφείλει νὰ βλέπῃ νὰ κατανοῇ καὶ νὰ ἐπηρεάζῃ τὴν εἰκόνα τοῦ κόσμου. Τὸ ἀπόλυτον τῆς διδασκαλίας ταύτης πρέπει νὰ καθιστᾷ ἕνα ἕκαστον Τέκτονα ἐλεύθερον ἀπὸ τὰς κενολογίας τοῦ βεβ.·. κόσμου καὶ τῶν διαφόρων κομμάτων καὶ μερίδων καὶ ἱκανὸν νὰ διαβλέπῃ καθαρῶς τὰ πέριξ αὐτοῦ καθ' ἑκάστην συμβαίνοντα καὶ νὰ μὴ θέλγηται καὶ παρασύρηται ἀπὸ τὰ πάθη, τὰ συνταράσσοντα τὰς μάζας. Ἐπειδὴ ἡ διδασκαλία τοῦ ἀνθρωπισμοῦ εἶναι γενική, ἡ πορεία καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν ἐν ταῖς Στοαῖς διδασκαλιῶν ἀποκλείει τελείως τὴν λῆψιν μονοπλεύρου θέσεως τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἔναντι τῶν διαφόρων πολιτικῶν καὶ κοινωνιολογικῶν ζητημάτων, καθόσον ἡ τοιαύτη λῆψις θέσεως εὑρίσκεται εἰς ἀντίφασιν μὲ τὰς ἀνθρωπιστικὰς σκέψεις, αἱ ὁποῖαι διακηρύσσουν καὶ ἐπιβάλλουν τὴν Ἐλευθεροτεκτ.·. προαγωγὴν τῆς ἀνοχῆς, τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος καὶ τῆς σκέψεως τόσον δι' ἕνα ἕκαστον, ὅσον καὶ διὰ τοὺς ἄλλους. Ἀνθρωπισμὸς σημαίνει διὰ τὸν Ἐλευθεροτέκτονα: συμπεριφέρεσθαι ἀνθρωπίνως πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Βλ. βιβλ. *7,20* καὶ *31* (τόμ. Δ').

Ἀνθρωπιστικὸς Τεκτονισμός. Ἔννοια, ἡ ὁποία ἔξω τῆς γερμανικῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς οἰκογενείας οὔτε ὑφίσταται οὔτε εἶναι καταληπτή, ἐφ' ὅσον ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς περικλείει ὡς αὐτονόητον τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἀνθρωπισμοῦ* (βλ. λ.). Ἡ ἐν Γερμανίᾳ ὕπαρξις—μέχρι τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχὴν—Χριστιανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἠνάγκασε τὰς ἄλλας Γερμανικὰς Μεγ.·. Στ.·. νὰ δώσουν εἰς τὸν ὑπ' αὐτὸν πρεσβευόμενον Ἐλευθεροτεκτον.·. μίαν διαφορετικὴν χαρακτηριστικὴν ὀνομασίαν, οὐχὶ καὶ τόσον ἐπιτυχῆ. Διὰ τῆς διακριτικῆς αὐτῆς ὀνομασίας νοεῖτο ὅτι ἔναντι ὁμάδος τινὸς Γερμανικῶν Μεγ.·. Στ.·., αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ τυπικοῦ των καὶ τὸ ὅλον σύστημά των ἐδέχοντο καὶ εἶχον ὡς μέλη μόνον ὀπαδοὺς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ὠνομάζοντο δὲ Γερμανοχριστιανικὸς «Ἐλευθεροτεκτονισμός», εὑρίσκετο ἄλλη ὁμὰς Μεγ.·. Στοῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν παραδέχονται καμμίαν διαφορὰν μεταξὺ ἀλλοθρήσκων καὶ κατὰ τοῦτο εὑρίσκοντο ἐν συμφωνίᾳ μὲ ὅλον τὸν ὑπόλοιπον Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τῆς γῆς. Εἰς τὸν ἀνθρωπιστικὸν Τεκτονισμὸν ἀνῆκον αἱ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Bayreuth, Φραγκφούρτης, Ἀμβούργου, Δαρμστάττ, Σαξωνίας καὶ ἡ *Γερμανικὴ ἀδελφικὴ ἅλυσις* (βλ. λ.).

ἀνθρωπιστῶν, *Στοαί*. (Humanistenlogen). Ὀνομασία τῶν ὑπὸ τοῦ Βερολιναίου ἐμπόρου Ν. Perls ἱδρυθεισῶν κατὰ τὴν καμπὴν τοῦ αἰῶνος ἀκανονίστων Στοῶν, αἱ ὁποῖαι ἡνώθησαν μὲ τὸ λεγόμενον «Ἀνεξάρτητον Ἐλευθεροτεκτονικὸν Τάγμα τῶν ἀνθρωπιστῶν» (Unabhängiger Freimaurer-Orden der Humanisten») (Βλ. βιβλ. *7*).

ἀνθρωπολογικὴ σχολή. Ὄνομα διδόμενον εἰς μικρὸν σχετικῶς ἀριθμὸν Τεκτόνων καὶ ἐρευνητῶν οἱ ὁποῖοι δὲν συμφωνοῦν μὲ τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν τῶν ἄλλων Τεκτόνων συγγραφέων ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὴν Μεσαιωνικὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ ἐσχηματίσθη ἀρχικῶς ἀπὸ ἐπαγγελματίας οἰκοδόμους, ἀλλ' ἀντιθέτως πιστεύουν ὅτι ὑφίστατο ἀνὰ τὸν κόσμον ἀπὸ πολλῶν αἰώνων καὶ ἴσως καὶ χιλιετηρίδων.

Διὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὴν θεωρίαν των αὐτὴν ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τὰ συμπεράσματα Τεκτόνων ἱστορικῶν τοῦ τύπου τῶν «Quatuor Coronati» καὶ παρομοίων ἄλλων Στοῶν Τεκτονικῶν ἐρευνῶν.

Ἐξετάζοντες τὰ δόγματα, τὰς τελετὰς καὶ τὰ σύμβολα τῶν Στοῶν τὰ σχετίζουν μὲ τὰ δόγματα καὶ τὰ σύμβολα πρωτογόνων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον λαῶν καὶ ἰδίως πρωτογόνων φυλῶν αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν καὶ σήμερον εἰς τὴν Ἀφρικήν. Διαφωνοῦν ἐπίσης καὶ μὲ τὰς ἀνεγνωρισμένας εἰς τὴν ἀνθρωπολογίαν αὐθεντίας, αἱ ὁποῖαι μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον δὲν ἀνεκάλυψαν μορφήν τινα ἐλευθεροτεκτονισμοῦ παρὰ τοῖς πρωτογόνοις, καίτοι μεταξὺ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἀνθρωπολόγων πολλοὶ εἶναι Τέκτονες. Τὰ τυπικὰ ἄλλως τε κανονικῶν Τεκτονικῶν ταγμάτων δὲν φαίνονται ὑποστηρίζοντα τὴν ἀνθρωπολογικὴν αὐτὴν θεωρίαν.

Ἀπὸ μιᾶς ἄλλης ὅμως ἀπόψεως καὶ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ τύποι καὶ ὁ συμβολισμὸς εἰς τὸν ἐλευθεροτεκτονισμὸν εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τύπους καὶ τοὺς συμβολισμοὺς γενικῶς, ἡ ἀνθρωπολογία ἀποτελεῖ διὰ τὸν μελετητὴν Τέκτονα εὐρύτερον καὶ πλουσιώτερον πεδίον σκέψεως καὶ τὸν βοηθεῖ νὰ κατανοήσῃ εὐκολώτερον τὰ σύμβολα τῆς θεωρίας τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Βλ. Arcana of Freemasonry. *τοῦ* Albert Churchward, *Νέα Ὑόρκη 1915*. Signs and Symbols of Primordial Man *τοῦ ἰδίου 1913*. The Arcane Schools *τοῦ* John Yarker, Belfast *1909*. Freemasonry and the Ancient Gods *τοῦ* J. S. M. Ward *Λονδῖνον 1921 καὶ* Freemasonry; its aims and Ideals *τοῦ ἰδίου Λονδῖνον 1923*.

Ἀνθρωπομορφισμὸς ἢ καὶ *ἀνθρωπομορφία*. Τὸ νὰ εἶναι τις ἀνθρωπόμορφος.

(*Φιλοσοφ.*). Ἡ ἀντίληψις τῶν πραγμάτων κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ὕπαρξιν, ἡ ἀντίληψις δηλ. ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀποδίδονται εἰς τὴν φύσιν ἀνθρώπινοι σκέψεις, συναισθήματα καὶ ἰδιότητες, ὡς ἐπίσης ἰδίᾳ καὶ ἡ παράστασις τοῦ Θεοῦ ὡς ἀνθρωπομόρφου, ὁ ὁποῖος νοεῖ, συναισθάνεται, βούλεται καὶ δρᾷ.

Ὁ ἀνθρωπομορφισμὸς ἰδιάζει εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν θρησκειῶν τῶν ἀρχαίων λαῶν ὡς καὶ τῶν σημερινῶν, τῶν εὑρισκομένων εἰς κατώτερον πνευματικὸν ἐπίπεδον καὶ ἀδυνατούντων νὰ νοήσουν τι, ὑπάρχον ἔξω τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, ἀποδιδόντων δ' ὡς ἐκ τούτου εἰς τὸ ἀνώτατον ὂν ἰδιότητας, τὰς ὁποίας κατέχει ὁ ἄνθρωπος.

Πρῶτος πολέμιος τοῦ ἀνθρωπομορφισμοῦ ὑπῆρξεν ὁ Ξενοφάνης, ὁ ἱδρυτὴς τῆς ἐλεατικῆς σχολῆς, ἠσχολήθησαν δὲ μὲ αὐτὸν ὁ Πρωταγόρας, ὁ Γκαῖτε, ὁ Φροϊερμπάχ, ὁ Νίτσε, ὁ Μάουτνερ, ὁ Φάϊγκερ, ὁ Ράϊνκε καὶ ἄλλοι πολλοί. Τοῦ ἁπλοϊκοῦ δογματικοῦ ἀνθρωπομορφισμοῦ διαφέρει ὁ *συμβολικός*, ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ νὰ φαντασθῇ τὸ θεῖον πνεῦμα κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ἀνθρώπινον. Κατὰ τὸν Κάντ δύναται νὰ δικαιολογηθῇ ὁ ἰδιότυπος ἀνθρωπομορφισμός, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς νοεῖται ὡς ὂν κεκτημένον βούλησιν καὶ νόησιν.

Ἀνθρωπομορφισμὸς καλοῦνται καὶ αἱ μεταφορικαὶ ἐκφράσεις, αἱ ἐν τῇ Βίβλῳ καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ Παλ. Διαθήκῃ ἐγκατεσπαρμέναι, αἱ χρησιμοποιούμεναι πρὸς τελειοτέραν διασάφησιν τῶν σχέσεων τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον καὶ ἰδίᾳ τὸν ἄνθρωπον, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς παρίσταται ὑπὸ μορφὴν ἀνθρώπου. Ἡ ὀρθὴ ἑρμηνεία τούτων εἶναι βεβαίως ἀλληγορική.

(*Τεκτον.*) Ὅπως ἡ φιλοσοφία οὕτω καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀποσκορακίζει τὰς ἀνθρωπομορφικὰς ἀντιλήψεις. Ὁ A. Waite ἀποδοκιμάζει τοὺς ἐν χρήσει εἰς ἀγγλικὰς ἰδίως Στ.·. ὕμνους καὶ προσευχάς, αἱ ὁποῖαι, ὡς λέγει, εἶναι ἀντιγραφαὶ ἰδεῶν, ἀπορρεουσῶν ἀπὸ τὴν ἀρχαϊκὴν θεολογίαν καὶ ἐχουσῶν τὴν μορφὴν τῆς κατὰ συνθήκην ὀρθολογίας τοῦ 18ου αἰῶνος. Ὁ τοιοῦτος ἀνθρωπομορφισμὸς ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως ὕβριν κατὰ τοῦ μυστικοῦ, ἐν καρδίᾳ ἑδρεύοντος Θεοῦ, καὶ κατὰ τοῦ ὑψηλοτέρου δόγματος τοῦ Ἀπολύτου. Τὴν θεότητα δὲν πρέπει οἱ ἄνθρωποι νὰ τὴν φαντάζωνται ὡς ὄν τι ἔχον τὰς ἰδιότητας καὶ τὴν μορφὴν ἀνθρώπου, διότι μία τοιαύτη ἀντίληψις εἶναι ἀντίθετος πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν θείαν ὑπόστασιν.

Βλ. βιβλ. 3 (τόμος Α' σελ. 29), 20, 31 (τόμ. Δ') 32 (τόμ.) Β' ὡς καί: MEYERSON: Le sens commun vise-t-il la connaissance (Revue de Metaph. Ἰανουάρ. 1923, σελ. 19).

Ἄνθρωπος, *ὁ ἄνευ προκαταλήψεων.* (Der Mann ohne Vorurteile). Ἰατρικὴ κωμῳδία ἐκ 5 πράξεων τοῦ Sacher-Masoch (βλ. λ.) καὶ ἔχει ὡς θέμα τοὺς εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Μαρίας Θηρεσίας ἀγῶνας μεταξὺ Ἐλευθεροτεκτόνων καὶ Ἰησουϊτῶν. (Βλ. βιβλ. 7.).

ἀνθρωποσοφία. Ἡ ἀπὸ ἀνθρωπίνης ἀπόψεως φιλοσοφία· ἡ περὶ τῆς οὐσίας τοῦ ἀνθρώπου γνῶσις.

(*Φιλοσοφ.*). Πρῶτος ὁ Troxler ἐδίδαξεν ὅτι ἡ φιλοσοφία πρέπει νὰ γίνῃ ἀνθρωποσοφία, διότι αὕτη ἀφορμᾶται ἀπὸ τὸν πρωταρχικὸν ἄνθρωπον, προσπαθεῖ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν μυχιαιτάτην φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν ὁποίαν συνενοῦνται ὁ Θεὸς καὶ ὁ κόσμος, τὸ δὲ πνεῦμα ἀποκαλύπτεται καθαρόν. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἀνατυπώσῃ τὰ πάντα ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ φύσει.

Ἀνθρωποσοφία ὠνομάσθη κατόπιν ἡ κατ' ἀναλογίαν καὶ εἰς ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν *Θεοσοφίαν* (βλ. λ.), μορφωθεῖσα ὑπὸ τοῦ P. Στάϊνερ ἀποκρυφιστικὴ διδασκαλία, ἡ ὁποία διακρίνεται ἀπὸ μὲν τῶν ἄλλων ἐκ τῆς προσπαθείας της ὅπως στηρίξῃ τὸν *ἀποκρυφισμὸν* (βλ. λ.) ἐπὶ βάσεως ἐπιστημονικῆς καὶ φιλοσοφικῆς, ἀπὸ δὲ τῆς Θεοσοφίας ἐκ τῆς συστηματικῆς κατατάξεως τῶν ἀποκρύφων γνώσεων, τῆς ἐπενδύσεως αὐτῶν εἰς ἐννοίας λογικάς, τῆς προϋποθέσεως καταστάσεως συνειδήτης (ἄν μὴ ὑπερσυνειδητῆς) πρὸς γνῶσιν τῶν ὑπὲρ φύσιν.

(*Ἱστορ.*). Ἡ ἀνθρωποσοφία εἶναι τόσον παλαιὰ ὅσον καὶ ὁ μυστικισμός, ἔχει πολλὰ τὰ κοινὰ μὲ τὴν *Ἑρμητικήν*, τὴν *Καββαλιστικὴν* καὶ τὴν *Γνωστικὴν* διδασκαλίαν, συγγενεύει δὲ πολὺ πρὸς τὴν Θεοσοφίαν.

Ὁ Στάϊνερ, ἐπὶ δωδεκαετίαν (1902—1913) χρηματίσας γραμματεὺς τῆς Γερμανικῆς Θεοσοφικῆς Στοᾶς, ἀπεχώρησε τῆς Θεοσοφικῆς κινήσεως τῷ 1911, ὅταν ἡ Θεόσοφος Annie B e s a n t, ἵδρυσε τὸ Τάγμα τοῦ *Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς* καὶ διεκήρυξεν, ὅτι ἤρχισεν ἡ ἐποχὴ νέου τινὸς Διδασκάλου τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὅτι ὁ Ἰνδὸς *Κ ρ ι σ ν α μ ο ῦ ρ τ ι* εἶναι ὁ νέος Μεσσίας. Ὁ Στάϊνερ ἐφρόνει ὅτι ἡ πρὸς τοῦτο ἐποχὴ δὲν ἔφθασεν ἀκόμη καὶ ὅτι εἰς τὸν Χριστιανισμόν, μοναδικὸν κοσμικὸν γεγονός, κεῖται τὸ τέλος τῆς ἐξελίξεως. Κατ' αὐτὸν θὰ ἐγίνετο νέα ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ κατὰ πνευματικὸν ὅμως τρόπον καὶ ὄχι ἀνενσάρκωσις. Ὁ Στάϊνερ ἐχαρακτήρισε τὴν πρᾶξιν τῆς Besant ὡς δογματικὴν καὶ μὴ συμβιβαζομένην πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς ἀνεξιθρησκείας. Ἐν συνεχείᾳ ἀπήλλαξε τὴν Θεοσοφίαν ἀπὸ τῶν Ἰνδικῶν στοιχείων, ἀντικαταστήσας αὐτὰ ὑπὸ τοιούτων τῆς Δύσεως, καὶ ἵδρυσε τὴν **Ἀνθρωποσοφίαν.** Ὡς κέντρον τῆς ἀνθρωποσοφικῆς κινήσεως **ἔταξε** τὸ Goetheanum (=Γκαίτειον) ἐν Dornach τῆς Ἑλβετίας. Ἠγόρασε παρὰ τοῦ τυχοδιώκτου *Ρόϊς* (Reuss βλ.λ.) ἓν τῶν «Ἐλευθεροτεκτονικῶν» του συστημάτων καὶ τμῆμα τῆς «πληρεξουσιότητός του» ἀντὶ 1500 μάρκων, καὶ ἰδίᾳ ἐκείνας τὰς ἐξουσίας, αἱ ὁποῖαι ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὸν τὴν ἐγκατάστασιν ἑνὸς Μεγάλου Συμβουλίου «Mystica Aeterna».

Αἱ ἀνθρωποσοφικαὶ διδασκαλίαι. Αὗται περιστρέφονται κυρίως περὶ δύο προβλήματα, τὸ *πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου* καὶ τὸ *πρόβλημα τοῦ κόσμου.*

Περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ἀνθρωποσοφία ἀποφαίνεται, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀπαρτίζεται ἐκ *σώματος, ψυχῆς* καὶ *πνεύματος.* Τὸ σῶμα εἶναι ἡ φθαρτὴ θήκη τῶν δύο ἄλλων, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον τὸ πνεῦμα, τὸ ἐγὼ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι αἰώνιον, ἐνῷ ἡ ψυχὴ ἀποτελεῖ ἁπλῶς μεσάζοντα μεταξὺ σώματος καὶ πνεύματος. Μετὰ θάνατον, ὅστις διὰ τὸν μεμυημένον εἶναι ἀσήμαντος ἀλλαγὴ καταστάσεως, τὸ πνεῦμα ἀποχωρίζεται τοῦ φυσικοῦ σώματος. Ἡ ψυχὴ ὅμως μένει ἐπί τινα χρόνον συνδεδεμένη μὲ τὸ *αἰθερικὸν σῶμα*, μεθ' ὃ ἀποχωρίζεται καὶ αὐτοῦ, ἑνουμένη μετὰ τῆς *αἰθερικῆς οὐσίας.* Ἐλευθέρα τότε πλέον παντὸς δεσμοῦ, διέρχεται τὰ ἑπτὰ διάφορα *ψυχικὰ πεδία*, καὶ τελειοποιουμένη ἀφ' ἑνὸς διὰ τῆς γνώσεως τῆς σμικρότητος τῶν ἐπιθυμιῶν, καθαριζομένη δ' ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ παντὸς τοῦ ὑλιστικοῦ, ἑνοῦται μὲ τὴν *ἀστρικὴν οὐσίαν*, ἀναμένουσα νέαν ἐνσάρκωσιν καὶ ἀφίνουσα τὸν δρόμον ἐλεύθερον εἰς τὸ πνεῦμα. Τοῦτο, ἐὰν πεισθῇ ὅτι δὲν εἶναι ἀκόμη ὥριμον πρὸς περαιτέρω τελειοποιήσεις, ἀποφασίζει τὴν ἀνενσάρκωσιν. Αὕτη συνίσταται εἰς διαδοχικὴν ἀναβίωσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διαρκοῦς καὶ συνεχοῦς τελειοποιήσεώς του, μέχρις ὅτου ἐπέλθῃ ἡ ὑπάτη εὐδαιμονία.

Σχετικῶς ἡ ἀνθρωποσοφία παραδέχεται τὴν *κάρμα* (βλ. λ.). Ἡ μύησις δ' ἀποτελεῖ τὴν διὰ συντεταγμένης ὁδοῦ διάνυσιν τῶν σταδίων τελειοποιήσεως ψυχῆς καὶ πνεύματος.

Ὡς πρὸς τὸ πρόβλημα τοῦ κόσμου, ἡ ἀνθρωποσοφία δὲν ἀφίσταται καθόλου ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῶν χρονικῶν τῆς ἀ κ α σ ά, τῶν ὁποίων λαμβάνει γνῶσιν ὁ μύστης. Ἡ ἐξέλιξις τοῦ Κ ό σ μ ο υ—ἀ ν θ ρ ώ π ο υ εἰς ἄ ν θ ρ ω π ο ν ἐ γ ὼ συνεπάγεται τὴν θυσίαν τῶν ὄντων τῆς ἀνοργάνου, τῆς ζωϊκῆς καὶ τῆς φυτικῆς φύσεως. Ἀλλ' ἀντὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ φέρῃ πρὸς τὴν πνευματικότητα τὰ ἐκπεσόντα ὄντα, θὰ παρεσύρετο καὶ αὐτὸς οὗτος πρὸς τὴν ὕλην, ἂν δὲν ἀνεχαιτίζετο εἰς τὴν πτῶσιν του ἀπὸ τὸ μ υ σ τ ή ρ ι ο ν τ ο ῦ Γ ο λ γ ο θ ᾶ. Πράγματι ὁ Χριστός, ἀρχηγὸς τῶν ὑψηλῶν ὄντων, τὰ ὁποῖα διευθύνουν τὰς τύχας τοῦ κόσμου, κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐνεσαρκώθη καὶ διὰ τῆς θυσίας τοῦ αἵματός του, συμβόλου τῆς ἀγάπης, ἔφερεν εἰς τὸν πρὸς τὴν ὕλην καταπίπτοντα ἄνθρωπον τὸ πνεῦμα τῆς πνευματικῆς ἀγάπης, τὸ σπέρμα τῆς ἐσωτερικῆς γνώσεως τῶν ὑπερτέρων ἀληθειῶν, τοὺς κανόνας τῆς ἁρμοζούσης εἰς τὸν ἄνθρωπον διαγωγῆς. Ζήτημα χρόνου εἶναι ἡ ὡρίμανσις καὶ ἡ καρποφορία τοῦ σπέρματος τούτου.

Κατὰ τὰς ἀνθρωποσοφικὰς διδασκαλίας ὁ ἄνθρωπος εἶναι παλαιὸς ὅσον καὶ ὁ κόσμος, τὰ δὲ κατώτερα ὄντα προέρχονται ἀπὸ τὰ ἀνώτερα.

Ἀποστολὴ τῆς ἀνθρωποσοφίας εἶναι ἡ ἀνασύνδεσις τῆς Γνώσεως πρὸς τὴν Πίστιν.

Ἵνα μυηθῇ τις εἰς τὴν ἀνθρωποσοφίαν, ἀπαιτεῖται πρῶτον νὰ ἔχῃ ἐννοήσει τὰς θετικὰς ἀληθείας, τὰς ὁποίας αὕτη προσφέρει καὶ αἱ ὁποῖαι περιέχουν

ἐν εἴδει σπέρματος τὴν ὑπερτέραν γνῶσιν. Δευτέρα προϋπόθεσις ἀπαραίτητος εἶναι ἡ πνευματικὴ καὶ σωματικὴ διαβίωσις καὶ ἀνάπτυξις ἐν ὑγείᾳ καὶ πληρότητι. Εὐθὺς ὡς αἱ ἀσκήσεις συγκεντρώσεως στεφθῶσιν ὑπὸ ἐπιτυχίας ὁ μαθητευόμενος ἀποκτᾷ τὴν λεγομένην φαντασίαν, ἤτοι τὴν πνευματικὴν ὅρασιν διὰ τῆς ὁποίας καθίσταται ἱκανὸς νὰ βλέπῃ τὸν νοητὸν κόσμον ὁ ὁποῖος εὑρίσκεται ὄπισθεν τοῦ φυσικοῦ. Οὕτω πως ὁ μαθητευόμενος ἀναπτύσει τὴν σκέψιν. Εἰς τὴν δευτέραν βαθμίδα ὁ διαφωτισμένος ἀποκτᾶ τὴν ἔμπνευσιν ἤτοι τὴν πνευματικὴν ἀκοὴν διὰ τῆς ὁποίας καθίσταται ἱκανὸς νὰ ἀκούῃ ὑπερφυσικοὺς τόνους, νὰ αἰσθάνεται τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἄλλων, νὰ ἐννοῇ τὰ διανοήματα τῶν ἀνωτέρων ὀντοτήτων αἱ ὁποῖαι σκέπτονται, τὰ τοῦ κόσμου. Εἰς τὴν βαθμῖδα ταύτην ὁ διαφωτισμένος, ἀναπτύσσει τὸ αἴσθημα. Εἰς τὴν τρίτην βαθμῖδα ὁ μεμυημένος ἀποκτᾷ τὴν διαίσθησιν, ἤτοι τὸν πνευματικὸν λόγον, καθιστάμενος ἱκανὸς νὰ ἀκούῃ τὰ αἰώνια ὀνόματα τῶν πραγμάτων, νὰ κατανοῇ τὰς θείας προθέσεις καὶ τὰ πράττῃ σύμφωνα μὲ αὐτάς. Εἰς τὴν βαθμῖδα ταύτην ἀναπτύσσεται ἡ θέλησις. Δι' ἕκαστον μαθητευόμενον, ἀναβαίνοντα αὐτομάτως ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην βαθμίδα, μεγίστην σημασίαν ἔχει ἡ ἀπόκτησις διαρκοῦς συνειδήσεως, μὴ διακοπτομένης ἀπὸ τὸν ὕπνον, οὔτε καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Κρίσιμος εἶναι ἡ συνάντησίς του μὲ τοὺς «φύλακας τοῦ κατωφλίου» ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἡ περαιτέρω ἐξέλιξίς του. Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην ἀπαιτεῖται καὶ θάρρος μέγα καὶ ἔλλειψις ἐγωϊσμοῦ. Ὁ μεμυημένος γνωρίζει παρελθόντα καὶ μέλλοντα, καὶ δὲν ὑφίσταται ἐξάρτησιν ἀπὸ τῶν φυσικῶν νόμων.

(*Τεκτον.*). Ἡ ἀνθρωποσοφία εἰς οὐδεμίαν ἄμεσον σχέσιν εὑρίσκεται μὲ τὸν κανονικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, καίτοι ὁ τελευταῖος οὗτος πολλὰς ἀποδέχεται ἐκ τῶν θεωριῶν αἵτινες ἀπαντῶνται κοιναὶ εἰς τὸν ἀποκρυφισμὸν καὶ τὸν μυστικισμόν.

Ἄρνησις τῆς στενῆς σχέσεως ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ Τεκτονισμοῦ, Ἀποκρυφισμοῦ καὶ Μυστικισμοῦ θ' ἀπετέλει ἄρνησιν αὐτοῦ τούτου τοῦ πνεύματος ὅπερ διέπει τὴν Β.·. Τ.·. ἰδιαίτατα εἰς τοὺς φιλοσοφικοὺς βαθμοὺς τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Στ.·. Δ.·.. Ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῶν ἀρχῶν αὐτῶν θὰ μετέστρεφε τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν θεσμὸν εἰς φιλανθρωπικὸν καθαρῶς καὶ κοινωνικὸν σωματεῖον ἐστερημένον πάσης πνευματικότητος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : *Βλ. 31 (τόμ.)*, TROXLER : *α)* Blicke in das Wesen des Menschen, 1812 *β)* Vorlesungen über Philosophie, 1835.—RUD. STEINER: *α)* Die Geheimwissenschaft. 1920. *β)* Wie erlangt man Erkentnisse der höheren Welten, 1919.—ZIMMERMAN : Anthroposophie, 1883.—HANER: Werden und Wessen der Anthroposophie, 1923.—*Δ. Π. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ* : *«Ἡ ἀνθρωποσοφία καὶ ὁ τεκτονισμός», 1924.*

ἀνθρωπότητος, σύνδεσμος. (Menshheitsbund). Τὸ κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. φιλοσόφου *Κράουζε* (βλ. λ.) μέσον πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ἰδέας τῆς «πανανθρωπότητος», τοῦ ἐν τῇ κοσμικῇ— μεταφυσικῇ ἐννοίᾳ ὑπονοουμένου ἰδεώδους τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Τὴν ἀφετηρίαν τῶν ἀντιλήψεων τούτων ἀπετέλεσεν ὁ ὑπὸ τοῦ Κράουζε ἱδρυθεὶς «Πανθεϊσμὸς» (βλ. λ.), κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐκλαμβάνεται ὡς ὑψίστη συνθετικὴ μονὰς (ἑνότης), ἐντὸς τῆς ὁποίας εὑρίσκονται αἱ καθ' ἕκαστα μεμονωμέναι ὑπάρξεις καὶ ὅλα τὰ πράγματα.

Ἡ ἀνθρωπότης τοῦ σύμπαντος εἶναι μία ὀργανικὴ ὕπαρξις ἐν τῷ Θεῷ.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ἀρχικῶς μία ὕπαρξις, ἡ ἀνθρωπότης εἶναι ὀργανισμός, ὅστις ὀφείλει βαθμηδὸν νὰ ὀργανωθῇ εἰς ἕνα «σύνδεσμον ζωῆς» ἢ «σύνδεσμον ἀνθρωπότητος». Ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρωπότης ἔχει ὡς θέμα νὰ συνενοῦται πάντοτε ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς περιληπτικὴν τῶν πάντων κοινότητα πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς παραγωγῆς τοῦ καθαρῶς καὶ γενικῶς Ἀνθρωπίνου. Ὁ «σύνδεσμος τῆς ἀνθρωπότητος» ἐπιδιώκει ἁρμονικήν, τὰ πάντα περιλαμβάνουσαν, σύνθεσιν ὅλων τῶν πλασμάτων ἐπὶ τῆς θρησκευτικῆς, πολιτικῆς, ἐκπολιτιστικῆς, οἰκονομικῆς κ. ἄλ. περιοχῆς, χωρὶς ταῦτα νὰ διαταράττωνται ὡς ἐκ τούτου ποσῶς εἰς τὴν ὀργανικὴν των ἐξέλιξιν. Αὐτὸς ὁ «ἀρχέγονος σύνδεσμος ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος» πρέπει νὰ διαμορφωθῇ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν ἰδεωδῶν τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀγάπης, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κάλλους. Ὁ Κράουζε ἐξελάμβανε τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὡς τὴν πρώτην καταβολὴν σπέρματος πρὸς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ κατὰ τὴν ἀντίληψίν του «συνδέσμου ἀνθρωπότητος». Ἂν ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. θέλῃ νὰ πληρώσῃ τὸ θέμα του τοῦτο, ἐπάγεται οὗτος, τότε πρέπει νὰ ὑποστῇ ἐσωτέραν τινα ἀλλαγήν, καὶ ἐπανερχόμενος εἰς τὸν ἀρχικὸν προορισμόν του νὰ κυττάξῃ «τὰς ἰδέας τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ συνδέσμου τῆς ἀνθρωπότητος».

Ὁ Κράουζε διεσαφήνισε τὰς Ἰδέας ταύτας εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος». «Tagblatt des Menschheits-lebens. 1811).

Κατὰ τοὺς Lennhoff—Posner ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐπιδιώκει καὶ σήμερον ἀκόμη τὸν σύνδεσμον τῆς ἀνθρωπότητος, ἐκλαμβάνει ὅμως αὐτόν, χωρὶς οὐδεμίαν μεταφυσικὴν συνεκδοχήν, ὡς μίαν ἅλυσιν τῶν κόσμων, βασιζομένην «ἐπὶ τῆς θρησκείας εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συμφωνοῦν» δηλ. ἐπὶ τῆς θρησκείας. τῶν ἀγαθῶν καὶ καλῶν πράξεων, τοῦ καθαροῦ ἀνθρωπισμοῦ. (Βλ. βιβλ. 7 ὡς καὶ τὰς λέξεις *Ἀντίλα, Κομένιος, Μακαρία, Χάρτλιμπ, Κράουζε).*

ἀνθρώπου ἀξία ἢ ἀξιοπρέπεια (Menschenwürde). Γενικὴ ἰδιότης, ἀπορρέουσα ἐκ τῆς ἠθικῆς ἀξίας τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ εἰς κάθε ἄνθρωπον προσήκουσα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰδιότητός του ὡς ἀνθρώπου. Ἡ ἀξία τῶν ἀνθρώπων εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας. Ἐκδηλοῦται εἰς τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος «εἰς οὐδένα ἄλλον νόμον ὑπακούει ἢ εἰς ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον αὐτὸς συγχρόνως δίδει».

> *«Πράττε κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ μεταχειρίζησαι τὴν ἀνθρωπότητα εἰς πᾶσαν ὥραν τόσον εἰς τὸ πρόσωπόν σου ὅσον καὶ εἰς τὸ πρόσωπον παντὸς ἄλλου ὡς σκοπὸν καὶ οὐδέποτε μόνον ὡς μέσον».*

Τὸ πρόσταγμα τοῦτο τοῦ Κὰντ ἀνάγεται εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἕκαστος ἄνθρωπος εἶναι ἄξιος, νὰ χρησιμεύῃ ὡς σκοπὸς τῆς ἠθικῆς ἐνεργείας.

Κατὰ τὸν Heinichen (βλ. βιβλ. *44*) τὴν ἰδίαν «ἑκάστῳ ἀξίαν ἀπαιτεῖ ἰδιαιτέρως ἡ ἀρετὴ τῆς αὐτοεπιγνώσεως, τῆς αὐτοκυριαρχίας καὶ τοῦ αὐτεξευγενισμοῦ ἑκάστου καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ συνανθρώπου ἡ ἀρετὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης».

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐκτιμᾷ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία ἐνοικεῖ εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον. Τὸ τοιοῦτον φέρει τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τὴν ἐξάσκησιν ἀνοχῆς, εἰς τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Βλ. βιβλ. 7).

ἀνθρώπου, *δικαιώματα τοῦ.* Τὰ αἰώνια ἀνεκποίητα δικαιώματα τῶν ἀνθρώπων. Ταῦτα ἀνεγράφησαν κατὰ πρῶτον τῷ 1776 ὡς βάσις τοῦ δημοσίου δικαίου εἰς τὴν προκήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς, ἡ ὁποία ἐπηρεάσθη ἐντόνως ὑπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ ἀπέρρευσεν ἐκ τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς ἰδεολογίας.

> *Θεωροῦμεν ὡς πασιδήλους ἀληθείας, τὸ ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὁμοίως δημιουργημένοι, καὶ πεπροικισμένοι ἀπὸ τὸν δημιουργόν των μὲ ὡρισμένα ἀναπαλλοτρίωτα δικαιώματα· τὸ ὅτι ἐλευθερία καὶ προσπάθεια πρὸς εὐτυχίαν ἀνήκουν εἰς τὴν ζωὴν αὐτήν· τὸ ὅτι πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων τούτων ἐγκατεστάθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων κυβερνήσεις, τῶν ὁποίων αἱ νόμιμοι ἐξουσίαι ἀπορρέουν ἐκ τῆς συγκαταθέσεως τῶν κυβερνωμένων, τὸ ὅτι ἐφ' ὅσον, μορφή τις κυβερνήσεως ἐνεργεῖ καταστρεπτικῶς ἐναντίον τῶν σκοπῶν αὐτῶν, δικαίωμα τοῦ λαοῦ εἶναι νὰ ἀλλάξῃ αὐτὴν ἢ νὰ τὴν καταργήσῃ καὶ νὰ*

ἐγκαταστήσῃ νέαν κυβέρνησιν ἐπὶ τοιούτων θεμελιωδῶν ἀρχῶν συγχρόνως δὲ νὰ ρυθμίσῃ καὶ τὰς ἐξουσίας της καθ' οἱονδήποτε τρόπον, ὁ ὁποῖος φαίνεται εἰς τὸν λαὸν τοῦτον ὡς κατάλληλος νὰ ἐξυπηρετῇ τὴν ἀσφάλειάν του καὶ τὴν εὐτυχίαν του».

Ἡ περίφημος τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Ἐλευθεροτέκτ.·. *Λαφαγιὲτ* γενομένη δεκτή, διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως (Déclaration des droits de l'homme et du citoyen) τῆς 13 Σεπτεμβρίου 1791, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἐπεξεργασία ἐγένετο εἰς τὴν ἐν Aix Στοάν, διακηρύσσει:

«Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐκ φύσεως ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρτητοι. Κάθε κυβερνητικὴ ἐξουσία ἀνήκει μόνον εἰς τὸν λαόν, αἱ ἀρχαὶ δὲν εἶναι τίποτε περισσότερον εἰμὴ οἱ πληρεξούσιοι ἐντολοδόχοι καὶ ὑπηρέται τούτου καὶ εἶναι ὑπόλογοι εἰς πᾶσαν στιγμὴν ἔναντι αὐτοῦ».

Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου ἐστερεώθησαν εἰς τὸν Γαλλικὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. καὶ εἰς τὰς τάσεις του ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς τριλογίας: *Ἐλευθερία, ἰσότης, ἀδελφωσύνη.*

Ἀνθρώπων γένος (Humanum genus). Ἐγκύκλιος τοῦ πάπα *Λέοντος τοῦ XIII* (βλ. λ.) «περὶ τῆς αἱρέσεως τῶν Μασόνων» (de Secta Massonum), ἀσφαλῶς ἡ πλέον δριμυτάτη διαδήλωσις τῆς Παπικῆς Ἕδρας ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Εἰς αὐτὴν ὁ Λέων XIII ἀποκαλεῖ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν «impuram hanc luem» (=ἡ ἀκάθαρτος αὐτὴ ἐπιδημία). Βλ. βιβλ. *7, 8* καὶ *33* (τόμ. Δ', 1885 σελ. 41 - 45).

Ἀνιράμ. Ἄγγελος τῆς περσικῆς μυθολογίας, προστάτης τοῦ γάμου, διευθύνων τὰς γαμηλίους ἱεροτελεστίας καὶ ἐμφανιζόμενος κατὰ τὴν 30ὴν ἡμέραν ἑκάστου μηνός.

Ἄνκερ, Π. Κ. (Ancker P. K.) Δανὸς τέκτων συγγραφεύς, ἀκμάσας περὶ τὸ 1780.

Ἀννόβερον (Hannover). Πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας τῆς Πρωσσίας (Γερμανίας), ἀποτελούσης ἄλλοτε (1814—1866) ἴδιον βασίλειον. Σημαντικὴ πόλις διὰ τὸν γερμανικὸν καὶ τὸν ἐν γένει Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Τῷ 1746 ἱδρύθη ἐν αὐτῇ ἡ πρώτη Στοὰ ὑπὸ τοῦ ἀξιωματικοῦ τῆς φρουρᾶς Γεωργίου Λουδοβ'κου Mehmet. Τῷ 1932 ὑφίσταντο ἐν τῇ πόλει τοῦ Ἀννοβέρου ὀκτὼ Στοαί, ἡ πλειονότης τῶς ὁποίων ἀνῆκεν εἰς τὰ ἀρχαῖα πρωσσικὰ συστήματα. Ἐκτὸς τούτου αἱ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου καὶ τοῦ Μπαϋρόϋτ διετήρουν Στοὰς εἰς τὸ Ἀννόβερον.

—*Ἀννοβέρου βασιλεῖς.* Μέλη τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὑπῆρξαν:

1. Ὁ Ἐ ρ ν έ σ τ ο ς Α ὔ γ ο υ σ τ ο ς (*1771,†1851). Ἀπὸ τοῦ 1828 Μέγ.·. Διδ.·. τῆς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἐγκαθιδρυθείσης Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀννοβέρου. Ὁ υἱός του

2. Γ ε ώ ρ γ ι ο ς ὁ V (*1819, †1878). Διετέλεσε Μέγ.·. Διδ.·. ἀπὸ τοῦ 1857 μέχρι τῆς ὑπαγωγῆς τοῦ βασιλείου του εἰς τὴν Πρωσσίαν.

ἄνοια. Ἡ ἔλλειψις νοῦ, ἀνωτέρας κατανοήσεως κατὰ τὴν πλατωνικὴν φιλοσοφίαν, ἡ Κ ά μ α - μ ά ν α ς τῆς ἰνδικῆς φιλοσοφίας.

ἄνοιγμα ἐργασιῶν. Ἡ ἀνάγκη μιᾶς προπαρασκευαστικῆς τελετῆς, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τυπικοῦ χαρακτῆρος, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνήθους ἐργασίας ἀνεγνωρίσθη πάντοτε εἰς πᾶσαν δημοσίαν ἢ σωματειακὴν συγκέντρωσιν. Ἀνέκαθεν δὲ καὶ εἰς τὰς προσωρινὰς ἀκόμη δημοσίας συναθροίσεις, ἐκαλεῖτο νὰ τὰς διευθύνῃ πρόεδρός τις, ὅστις καὶ ἐκήρυττε τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν δι' ἐπισήμου, οὕτως εἰπεῖν, τρόπου. Εὐνόητον ὅτι εἰς θρησκευτικὰ σωματεῖα ἢ ἑταιρείας τὸ ἔθιμον αὐτὸ προσελάμβανε τελετουργικὸν ἐντελῶς χαρακτῆρα.

Εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια ἡ ἐναρκτήριος τελετὴ ἦτο ἐπισημοτάτη. Ὁ ἱερὸς κῆρυξ εἰς τὰ Ἐλευσίνια ἤνοιγε πρῶτος τὴν τελετὴν μὲ τὴν καθιερωμένην φράσιν: «*Ἑκάς, ἑκὰς οἱ βέβηλοι*».

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ μία Τεκτ.·. Στ.·. ἀνοίγει τὰς ἐργασίας της διὰ τελετῶν, ἐχουσῶν μεγάλην συμβολικὴν καὶ πρακτικὴν σημασίαν, καὶ εἰς τὰς ὁποίας πᾶν παριστάμενον μέλος λαμβάνει μέρος.

Αἱ τελεταὶ αὐταί, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐλαφρῶς διάφοροι δι' ἕκαστον βαθμὸν—χωρὶς ἐκ τούτου νὰ ἀλλοιοῦται ὁ γενικὸς χαρακτὴρ τῶν—διαιροῦνται ἐν σχέσει μὲ τοὺς διαφόρους σκοπούς, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποβλέπουν, εἰς ὀκτὼ διαδοχικὰ μέρη:

1.—Μόλις ὁ Σεβ.·. Διδ.·. ἐκδηλώσῃ τὴν πρόθεσίν του νὰ προβῇ εἰς ἄνοιγμα τῶν ἐργασιῶν τῆς Στ.·., ἕκαστος ἀδ.·. περιβάλλεται τὰ διάσημά του καὶ ἐν σιγῇ καταλαμβάνει τὴν θέσιν του.

2.—Ἐξακριβοῦται ἀκολούθως μετὰ τῶν συνήθων προφυλάξεων τὸ δικαίωμα παρουσίας ἑνὸς ἑκάστου τῶν παρευρισκομένων. Οἱ ἐντεταλμένοι πρὸς τοῦτο ἀξ.·. ὀφείλουν νὰ μὴ ἐπιτρέψουν τὴν παραμονὴν εἰς πάντα μὴ γνωστὸν αὐτοῖς προσωπικῶς ἢ μὴ ἐγκύρως συστημένον ὑπὸ τακτ.·. ἀδ.·.

3—Ἡ προσοχὴ στρέφεται ἀκολούθως πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Στ.·., τὸ δὲ καθῆκον τοῦτο ἐπιτελοῦσι μετὰ προσοχῆς ὁ ἐσωτ.·. καὶ ἐξ.·. στ.·.

4—Μόλις ὁ Σεβ.·. Διδ.·. πληροφορηθῇ ὅτι δύναται ἀκινδύνως νὰ προβῇ εἰς ἔναρξιν, στρέφει τὴν προσοχήν του εἰς τὴν ἔρευναν καὶ ἐξακρίβωσιν τῶν γνώσεων τῶν Ἀξ.·. τῆς Στ.·. ἐπὶ τῶν καθηκόντων, τὰ ὁποῖα ἔχουν νὰ ἐκπληρώσουν.

5.—Ὁ Σεβ.·. ἀγγέλει ἀκολούθως, ὅτι προτίθεται νὰ προβῇ εἰς τὸ ἄνοιγμα τῶν ἐργασιῶν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς οὐδεὶς ἀδ.·. δικαιοῦται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Στ.·. πρὸ τοῦ κανονικοῦ κλεισίματος αὐτῆς, ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τοῦ Σεβ.·.

6.—Ἐπακολουθεῖ μυστικὴ τελετή, διὰ τῆς ὁποίας ἕκαστος ἀδ.·. διαδηλοῖ τὴν συμμετοχήν του ὡς καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ βαθμ.·., εἰς τὸν ὁποῖον πρόκειται νὰ ἀνοίξῃ ἡ Στ.·.

7.—Οὐδὲν ἔργον ἄρχεται ἄνευ ἐπικλήσεως πρὸς τὸν Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·., ἀπευθυνομένης ὑπὸ τοῦ Σεβ.·. ὅστις:

8.— Κηρύσσει ἐξ ὀνόματος τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν εἰς τὸν βαθμὸν ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον πρόκειται νὰ ἐργασθῇ ἡ Στ.·.

Εἰς ἕκαστον Τεκτ.·. βαθμ.·. ἀπὸ τοῦ κατωτάτου μέχρι τοῦ ἀνωτάτου ὑπάρχει ἰδιαιτέρα τελετὴ ἀνοίγματος, σχετικὴ μὲ τὸν βαθμ.·. Ἡ τελετὴ αὐτὴ ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸ συμβ.·. μάθημα, τὸ ὁποῖον διδάσκει ὁ βαθμός, ἐκ τούτου δὲ προέρχονται καὶ αἱ διάφοροι ποικιλίαι τῶν ἀνοιγμάτων.

ἀνόρθωσις τῶν στηλῶν. Σύνηθες ἔθιμον εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικάς, ἰδίᾳ τὰς ἀμερικανικὰς Στοάς, πρὸς χαρακτηρισμὸν καὶ ἐξωτερικῶς τῆς καταστάσεως τῆς ἐργασίας τῆς Στοᾶς. Ἔμπροσθεν τῶν δύο ἐποπτῶν ἵστανται μικραὶ στῆλαι. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῇ Στ.·. ἐργασίας ἡ πρὸ τοῦ Α' Ἐπ.·. στήλη εἶναι ὀρθία, ἐνῷ ἡ πρὸ τοῦ Β' Ἐπ.·. εἶναι μετατοπισμένη. Ὅταν ἡ Στοὰ κληθῇ εἰς *ἀναψυχὴν* (βλ. λ.), τότε ὁ Β' Ἐπ.·. ἀναλαμβάνει συμβολικῶς τὴν ἐποπτείαν τῆς Στ.·. ἀνορθῶν ἔμπροσθέν του τὴν στήλην του, ἐνῷ ὁ πρῶτος μετατοπίζει τὴν ἰδικήν του. Ὅταν ἐπαναληφθῶσιν αἱ ἐργασίαι, ἐπαναφέρεται ἡ ἀρχικὴ διάταξις τῶν στηλῶν. (Βλ. βιβλ. *7*).

Ἄνουβις ἢ **Ἀνεπού.** Αἰγύπτιος θεὸς τοῦ φαραωνικοῦ πανθέου, υἱὸς τοῦ Ὀσίριδος. Προΐστατο κυρίως τῆς ταριχεύσεως τῶν νεκρῶν. Ἱερὸν ζῷον του ἦτο ὁ θώς, δι' ὃ καὶ παρίστατο ἔχων κεφαλὴν θωός. Ἦτο ἴσος πρὸς τὸν Ἑρμῆν τῶν Ἑλλήνων.

Κατὰ τὸν Διόδωρον τὸν Σικελιώτην (βιβλ. 1) συνώδευσε τὸν Ὄσιριν εἰς τὴν εἰς Ἰνδίας ἀποστολήν του ὡς ἀρχηγός του τῶν φρουρῶν. Ἔμεινε πιστὸς εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ὀσίριδος, ὅταν οὗτος ἐκρεουργήθη ὑπὸ τοῦ Τυφῶνος καὶ ἠκολούθησε πρόσφυγα τὴν Ἶσιν εἰς τὰ ἕλη τοῦ Δέλτα, ταριχεύσας τὸν ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων τεμαχίων τοῦ σώματός του ἀνασυσταθέντα Ὄσιριν.

Κατὰ τὸν Ἀπουλήϊον «ὁ Ἄννουβις εἶναι ὁ διερμηνεὺς τῶν θεῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν τοῦ ᾅδου· ἔχει τὴν ὄψιν ἄλλοτε *μέλαιναν*, ἄλλοτε *χρυσῆν*· κρατεῖ

ἀνυψωμένην τὴν μεγάλην *κυνικὴν κεφαλὴν* του, φέρων εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα *κυρήκειον* καὶ εἰς τὴν δεξιὰν πράσινον φοίνικα, τὸν ὁποῖον φαίνεται ὅτι κινεῖ».

Οἱ Ragon καὶ Wirth δίδουν (βλ. βιβλ. *19*, σελ. 153) εἰς τὴν ἀνωτέρω περιγραφὴν τοῦ Ἀπουληΐου τὴν ἀκόλουθον ἐξήγησιν. «Ὁ Ὄσιρις καὶ ἡ Ἶσις συμβολίζουν τὴν ἑρμητικὴν ὕλην, ἀποτελοῦσαν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, σύνθετον ἐκ δύο οὐσιῶν, τῆς *ἄρρενος* ἢ ἐνεργοῦ καὶ τῆς παθητικῆς ἢ *θηλείας*. Ὁ Ὄσιρις ἦτο ὁ ἴδιος ὡς ὁ Σέραπις ἢ ὁ κριοκέφαλος Ἄμμων, διότι εἶναι θερμῆς φύσεως. Ἡ Ἶσις, ἐκλαμβανομένη ὡς σελήνη, εἶχε κεφαλὴν ταύρου, ζώου ὀγκώδους, τοῦ ὁποίου τὰ κέρατα ἀναπαριστῶσι τὸν μηνίσκον τῆς αὐξούσης σελήνης. Ἀναπαρίστων τὸν Ἄνουβιν μεταξὺ τοῦ Σεράπιδος καὶ τοῦ Ἄπιος, διὰ νὰ δείξουν ὅτι συνίσταται ἐκ τῶν δύο ἢ ὅτι προέρχεται ἐκ τούτων. Εἶναι λοιπόν, υἱὸς τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος, διότι ἡ ὕλη αὕτη, σύνθετος ἐκ δύο οὐσιῶν, διαλύεται ἐν τῷ χημικῷ ἀγγείῳ εἰς ὑδραργυρικὸν ὕδωρ, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ φιλοσοφικὸς ὑδράργυρος ἢ Ἄνουβις. Ἐπειδὴ ὁ Τυφὼν καὶ ἡ Νέφθυς, ἀρχαὶ τῆς καταστροφῆς, προυξένησαν τὴν διάλυσιν ταύτην, λέγεται ὅτι ὁ Ἄνουβις εἶναι κατὰ τύχην υἱὸς τοῦ τέρατος τούτου καὶ τῆς Νέφθυος, ἂν καὶ ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Ὄσιριν καὶ τὴν Ἶσιν («τὸ παιδίον μας ἔχει δύο πατέρας καὶ δύο μητέρας» κατὰ τὸν Ραΰμ. Λοῦλλον).

Ἐπειδὴ ὁ θὼς ἐν Αἰγύπτῳ ἦτο τὸ σύμβολον τοῦ γραμματέως ἢ τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ κράτους, εἰκονίζουν τὸν Ἄνουβιν μὲ κεφαλὴν θωὸς διὰ νὰ δείξουν, ὅτι οὗτος διευθύνει ὅλον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Ἔργου, ὡς ἐπίσης τὸ κηρύκειον τὸν χαρακτηρίζει ὡς Ἑρμῆν. Ἡ ἄλλοτε μαύρη καὶ ἄλλοτε χρυσόχρους κεφαλὴ ἐκφράζει σαφῶς τὰ χρώματα τοῦ Ἔργου.

Ἄνου - νάκι (Anu - naki). Τὰ κατὰ τὴν Χαλδαϊκὴν θεογονίαν πνεύματα τῆς γῆς.

ἀνοχή. Τὸ ἀνέχεσθαι τὰς διαφόρους πεποιθήσεις (ἰδίᾳ θρησκευτικὰς ἢ πολιτικὰς) τοῦ ἄλλου. Ἰδίᾳ γίνεται μεγάλη χρῆσις τῆς λέξεως ὑπὸ τὴν σημασίαν τῆς ἀνεξιθρησκείας.

Ἡ ἀνοχὴ διεκηρύχθη κατὰ τὸ τέλος τοῦ μεσαίωνος ὡς ἀντίδρασις κατὰ τοῦ φανατισμοῦ καὶ τοῦ ἀσπλάγχνου καὶ ἀκάμπτου ἀπολυτισμοῦ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, κατ' ἀρχὰς συνεπείᾳ τῆς κοπώσεως, τὴν ὁποίαν ἐδοκίμαζεν ἡ ἀνθρωπότης ἀπὸ τὴν ἐπιβολὴν τῶν δογμάτων. Ἡ *θεϊστικὴ* κίνησις (βλ. *Θ ε ϊ σ μ ό ς* D e ï s m u s), ἡ ὁποία ἐζήτει τὴν ὑφ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων παραδεκτὴν «φυσικὴν θρησκείαν», ἀντικατώπτρισε τὴν ἀφυπνισθεῖσαν ἰδέαν τῆς ἀνοχῆς κατὰ τρόπον ἰδιαιτέρως σημαντικόν.

Ἡ ἀνοχὴ εἶναι ἓν τῶν κυριωτέρων καὶ οὐσιωδεστέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ Τέκτονος. Ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τὰ πολιτικὰ ζητήματα ἡ ἀνοχὴ τοῦ Τέκτ.·. εἶναι ἀπεριόριστος. Ἀπαγορεύεται ρητῶς ὁ ἐντὸς Στ.·. ἔλεγχος τῶν πολιτικῶν φρονημάτων ἑνὸς ἀτόμου, ὡς καὶ πᾶσα συζήτησις ἐπὶ «θρησκευτικῶν ἢ πολιτικῶν ζητημάτων». (Γεν.·. Καν.·. Μεγ.·. Στ.·. Ἑλλ.·., ἄρθρ. 168). Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀνεξιθρησκείαν, τὰ «*Ἀρχαῖα καθήκοντα*» διατυπώνουν ὡς ἑξῆς τὰς ὑποχρεώσεις τῶν Τεκτ.·.

«Θεωροῦμεν σήμερον ὡς ὠφέλιμον, οἱ Τέκτ.·. νὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν θρησκείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συμφωνοῦν καὶ νὰ ἀφίνουν ἕνα ἕκαστον ἐλεύθερον νὰ ἔχῃ τὰς γνώμας του, τουτέστι πρέπει νὰ εἶναι καλοὶ καὶ πιστοὶ ἄνδρες, ἢ ἄνδρες ἔντιμοι, ἀδιάφορον ἂν διαφέρουν ἀλλήλων κατὰ τὰς σχετικὰς μὲ τὴν θρησκείαν ἢ τὴν πίστιν γνώμας των»

Εἰς ἄλλην ἐπίσης θέσιν ἀναγράφονται:

«Προσωπικαὶ ἀντεγκλήσεις ἢ συζητήσεις ἀπαγορεύονται ἐντὸς Στ.·., πολὺ δὲ περισσότερον συζητήσεις περὶ θρησκείας ἢ ἐθνότητος ἢ πολιτικῆς, καθόσον ἡμεῖς ὡς Τέκτ.·. ἀνήκομεν μόνον εἰ τὴν ἀνωτέρω μνημονευομένην γενικὴν θρησκείαν, ἂν καὶ ἀνήκωμεν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη καὶ γλώσσας, κλπ.»

Τὰ αὐτὰ ἐπανέλαβε μὲ ἄλλας λέξεις ἀργότερον ὁ Γερμανὸς Αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος ὁ ΙΙΙ: «Δύο θεμελιώδεις ἀρχαὶ χαρακτηρίζουν πρὸ παντὸς τὰς προσπαθείας μας: Ἐλευθερία συνειδήσεως καὶ ἀνοχή».

Ὁ Wolfstieg (βιβλ. *51*) γράφει ὅτι «ἡ ἀνοχὴ ὑπῆρξε πάντοτε καὶ πρέπει πάντοτε νὰ παραμένῃ τὸ παλλάδιον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».

Ἐπίσης τὸ Σύνταγμα τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος (1950) τονίζει εἰς τὸ ἄρθρον 1 τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν του ὅτι: «ὡς ὕπατον ἀγαθὸν ὁ Ἐλεύθερος Τέκτων θεωρεῖ τὴν ἐλευθερίαν σκέψεως καὶ συνειδήσεως. Ἀποδοκιμάζει πᾶν μέσον ἀπειλοῦν τὴν ἐλευθερίαν ταύτην καὶ καταδικάζει τὴν βίαν».

Ὁ πνευματικὸς Τεκτονισμός, ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς τῆς σήμερον, ἐγκαθιδρύθη ἐν Ἀγγλίᾳ, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ John Locke (1632 - 1709) καὶ ἄλλοι εἶχον προωθήσει τὴν ἰδέαν τῆς ἀνοχῆς εἰς τὸ κέντρον τῶν συζητήσεων. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐδέχθη τὴν νέαν διδασκαλίαν μὲ ἐνθουσιασμόν.

Τὸ οὐσιωδέστατον θέμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶναι νὰ διδάξῃ καὶ ἐπιβάλῃ διὰ καταλλήλου ἀνατροφῆς, πρὸ παντὸς τῶν ἰδίων του μελῶν, ὡς ἀρχὴν τὴν ἀνοχὴν εἰς τοὺς διαφόρους λαούς, οἱ ὁποῖοι καθ' ἑαυτοὺς δὲν εἶναι ἀνεκτικοί, προωθούμενοι μάλιστα ὑπ' ἀνευθύνων ἀρχηγῶν. Διὰ τῆς τοιαύτης του ἀποστολῆς συντελεῖ κατ' ἐξοχὴν τρόπον εἰς τὴν πνευματοποίησιν καὶ εὐχάριστον ἱκανοποίησιν τῶν ἀμοιβαίων κοινωνικῶν σχέσεων, καί, ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. θ' ἀποβῇ σπουδαῖος παράγων ἐκπολιτισμοῦ, ἂν ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολήν του. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν διὰ τὰς Στ.·. ἄλλο σπουδαιότερον θέμα ἀπὸ τὴν ἀνατροφὴν καὶ διαπαιδαγώγησιν τῶν μελῶν των ὅπως ἐξασκῶσιν ἀνοχήν.

Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι πολέμιος τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. πρὸ παντὸς ἕνεκα τοῦ ἀντιδογματισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐμπεριέχεται εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀνοχῆς, διότι ὁ ἀντιδογματισμὸς διασείει τὰ δογματικά της θεμέλια καὶ κλονίζει τὴν τυφλὴν πειθαρχίαν καὶ ὑπακοὴν τῶν ὀπαδῶν της. Ἡ—πρώτη ἀντιτεκτονικὴ—βοῦλλα τοῦ Πάπα Κ λ ή μ ε ν τ ο ς XII πρὸ τοῦ 1737, κατηγόρησε τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. ὅτι εἶναι Ἑταιρεία, «εἰς τὴν ὁποίαν συνδέονται ἀμοιβαίως ἄνθρωποι πάσης θρησκείας καὶ αἱρέσεως». Ἡ ἀντίληψις αὕτη ἐπανευρίσκεται καὶ εἰς ὅλους τοὺς μετέπειτα παπικοὺς ἀναθεματισμοὺς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. «Ὁ λόγος οὗτος», λέγει ὁ J. C. Bluntschli, «ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἀναθεματιζόμεθα ὑπὸ τοῦ Πάπα, εἶναι εἰς τὰ ὄμματα τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἡ ὑψίστη τιμὴ τῶν Ἀδ.·. μας». Εἰς τὴν ἰδεολογίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἡ πραγματικὴ θρησκευτικότης καὶ ἀνοχὴ δὲν εὑρίσκονται ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἀλλήλας. «Καταπίεσις συνειδήσεων εἶναι τὸ μέγιστον τῶν ἁμαρτημάτων καὶ ὁ φανατισμὸς τὸ κοινότατον εἶδος βαρβαρότητος καὶ ἐλλείψεως ἀνθρωπισμοῦ, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καθίσταται ἀδύνατον νὰ ἐκδηλωθῇ τόσον τὸ πραγματικῶς ἀνθρώπινον ὅσον καὶ τὸ θεῖον», λέγει ὁ Schenkel εἰς τὸ βιβλίον του «Die Freimaurerei im Lichte der Religions—und Kirchengeschichte». Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς θεωρεῖ τὴν ἰδέαν τῆς ἀνοχῆς μὲ τὴν πλέον ἀνοικτόκαρδον καὶ εὐρυτέραν ἔννοιαν. Ἐν τούτοις ὑπάρχουν βέβαια καὶ ὅρια εἰς τὴν ἀνοχήν, καθόσον ὀπαδοὶ κινήσεων, αἱ ὁποῖαι διὰ νὰ ἐπικρατήσουν ἔχουν ὡς ἀρχὴν τὴν χρῆσιν βίας, δὲν πρέπει νὰ γίνωνται δεκτοὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Ἡ ἰδέα τῆς ἀνοχῆς εὑρίσκεται στερεὰ ριζωμένη εἰς τὰ Συντάγματα καὶ τοὺς Κανονισμοὺς τοῦ σπουδαιοτέρου τμήματος τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Ἂν ὁμάδες τινὲς Τεκτονικαὶ νομίζουν, ὅτι πρέπει νὰ εὐνοοῦν σημερινάς τινας ροπὰς (ὑπερεθνικισμόν, ἀντισημιτισμόν, κομμουνισμὸν κ.ἄλ.), τότε αὗται ἀπαρνοῦνται τὰ ἀληθῆ θεμέλια τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. (Βλ. βιβλ. *7* καὶ *35* τόμ. Α' σελ. 265).

Ἀνοχῆς ἢ ἀνεξιθρησκείας, *στοαί*. Βλ. *Μελχισεδέκ, στοαί*.

Ἀνσαιρὶχ ἢ *Ἀνσυρὴχ* (Ansairih ἢ Anseyreeh). Σύ-

ριος αἵρεσις, τῆς ὁποίας ἡ μυστικὴ ὀνομασία εἶναι AMS (βλ. λ.).

Ἄντα - Καράνα. Ἡ ἐνδόμυχος αἴσθησις, ἡ ὁποία κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θεοσοφίαν συνδέει τὸν ἐνσαρκωμένον ἄνθρωπον μὲ τὴν πνευματικήν του οὐσίαν. Λέγεται ἐπίσης καὶ Ἀντὰρ - Ἰντριγιάννι (ἐσωτερικὴ αἴσθησις).

Ἀντάμ, *Παῦλος* (Adam Paul). Συνεργάτης τῆς «Revue de Paris», εἰς τὴν ὁποίαν ἐδημοσίευσε τῷ 1901 τὸ μυθιστόρημα «L'enfant d'Austerlitz» (=«τὸ παιδίον τοῦ Ἀουστερλίτς»), εἰς τὸ ὁποῖον περιέγραψε τὴν καταστροφὴν τῶν στρατιῶν τοῦ Ναπολέοντος εἰς τὴν Ρωσσίαν, φανταστικῶς ὡς Ἐλευθεροτεκτονικὸν ἔργον. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἄνταμσον, *Ἐρρῖκος* (Adamson, Henry). Ἔγραψε τῷ 1638 εἰς ποιημά τι, ἐμφανισθὲν ἐν Ἐδιμβούργῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «Muses Threnodie» (= Θρηνῳδία Μούσης):

«Διότι εἴμεθα ἀδελφοὶ τοῦ Ροδοσταύρου ἔχομεν τὴν λέξιν τῶν Τεκτόνων καὶ τὴν δευτέραν ὄψιν».

Κατὰ τὸν Vibert «Freemasonry before the existence of Grand Lodges» εἰς τοὺς στίχους τούτους εὑρίσκεται ἡ πρώτη ἔντυπος ἔνδειξις περὶ ἰδιαιτέρας τινὸς λέξεως τῶν Τεκτόνων. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀντάρης. Ὁ λαμπρότατος τῶν ἀστέρων τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Σκορπίου καλούμενος ἀραβιστὶ *Καλμπ-ἀλ-ἀκράμπ* καὶ λατινιστὶ Cor Scorpionis. Ἔχει χρῶμα ἐρυθρὸν καὶ ζωηρὰν λάμψιν, ἁμιλλώμενα πρὸς τὰ τοῦ πλανήτου Ἄρεως. Εἷς ἐκ τῶν ἀστέρων, μὲ τοὺς ὁποίους διακοσμεῖται τὸ ὀρόφωμα τοῦ Τεκτ.·. Ναοῦ, τὸ παριστῶν τὸν οὐράνιον θόλον.

Ἀντέν, *Δοὺξ τοῦ* —. (Louis de Paidaillon de Gondrin, duc d'Antin). * 1707, † 17·3. Ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὑπὸ τοῦ δουκὸς τοῦ Richmond εἰς τὴν Στ.·. τοῦ Aubigny καὶ ἐξελέγη τῇ 24 Ἰουνίου 1738 ἰσόβιος Μέγ.·. Διδ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων εἰς τὸ βασίλειον τῆς Γαλλίας. Ἀπεδέχθη τὴν ἐκλογήν του ταύτην παρὰ τὴν ἀπειλὴν τοῦ Βασιλέως Λουδοβίκου ΙΕ', ὅτι θὰ ἐφυλάκιζεν εἰς τὴν Βαστίλλην πάντα, ὅστις θὰ ἐδέχετο τὸ ἀξίωμα τοῦτο. Ὁ Κλαβὲλ διηγεῖται (Hist. Pittoresques, σελ. 141) ὅτι ἡμέραν τινὰ ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας τῶν Παρισίων, ὀνόματι Herault, ἠθέλησε νὰ παραβιάσῃ μὲ στρατιώτας τὴν εἴσοδον τῆς Στ.·., ὅπου προήδρευεν ἀκριβῶς ὁ Δοὺξ Ντ' Ἀντέν. Χωρὶς νὰ διστάσῃ ὁ Μεγ.·. Δ.·. μὲ τὸ ξῖφος ἀνὰ χεῖρας ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας, τὸν ὁποῖον διέταξε ν' ἀπέλθῃ. Ὁ Βασιλεὺς Λουδοβῖκος δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἀπειλήν του κατὰ τοῦ εὐπατρίδου τούτου. Ὁ Δοὺξ τοῦ Ἀντὲν ἦτο ὁ πρῶτος Γάλλος, ὁ ὁποῖος ἐκράτησε τὴν Σφ.·. τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ π ι θ α ν ῶ ς ὁ πρῶτος γενικῶς Γάλλος Μεγ.·. Διδ.·., διότι φαίνεται ὅτι ἀνεκαλύφθη ἡ εἰκὼν τοῦ φερομένου ὡς προκατόχου τοῦ «Λόρδου Harouester». Ἐπὶ τῆς Μεγ.·. Διδασκαλίας τοῦ Δουκὸς ντ' Ἀντὲν ὁ Γαλλικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐσημείωσε λαμπρὰν πρόοδον. Δυστυχῶς ὁ μέγας οὗτος Τέκτων ἀπεβίωσε νέος τῷ 1743 εἰς ἡλικίαν 36 ἐτῶν, διεδέχθη δ' αὐτὸν ὁ βασιλικοῦ αἵματος Λουδοβῖκος τοῦ Μπουρμπὸν Κόμης τοῦ Κλερμὸν (βλ. *Γαλλία).*

Ἄντερσον *Ἰάκωβος* (Anderson James D.D.). Διάσημος Τέκτων καὶ διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ θεολογίας, ἱεροκήρυξ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Σκωτικοῦ Πρεσβυτεριανοῦ ἐν Λονδίνῳ. Κατέχει σημαντικὴν θέσιν εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ τάγματος καὶ δικαίως ἀποκαλεῖται ὑπὸ τοῦ Waite «*Πατὴρ τῆς Τεκτονικῆς Ἱστορίας*», ὡς πρῶτος συγκεντρώσας καὶ συγγράψας τὸ «Βιβλίον τῶν Συνταγμάτων» ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου ἔχει ὀργανωθῇ ὁ Ἐλ.·. Τεκτ.·.. Ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς γεννήσεώς του δὲν ἔχουν εἰσέτι ἐξακριβωθῇ, φημολογεῖται δὲ μόνον, ὅτι ἐγεννήθη τῷ 1680 εἰς τὸ Ἀμπερντὶν τῆς Σκωτίας. Ὡς τοιοῦτος ἔφθασεν εἰς τὸ Λονδῖνον, ἄγνωστον πότε, πάντως πρὸ τοῦ ἔτους 1710, τὸ πρῶτον δ' ἐξηκριβωμένον περὶ αὐτοῦ γεγονὸς εἶναι ὅτι τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1710 ἐξεμίσθωσεν ἀπὸ Γάλλους, διαμαρτυρομένους τὸ θρήσκευμα, τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Swallow εἰς τὸ Πικκαντίλυ τοῦ Λονδίνου παρεκκλήσιόν των, ἔνθα ἐπὶ δεκαετίαν ἐκήρυττε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ἀνεξακρίβωτος παραμένει ἐπίσης καὶ ἡ ἐποχὴ τῆς μυήσεώς του εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Λέγεται μόνον, ὅτι ἐμυήθη ἐν Σκωτίᾳ. Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1717 ἵδρυσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. δὲν ἦτο παρών. Τῷ 1723 καὶ 1725 παρουσιάζεται εἰς τοὺς καταλόγους τῆς Στ.·. «Horne Tavern» ἐν Westminster 1725, καὶ τῆς Στ.·. «Salomon's Temple, Hemmings Row». Εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων ἀναγράφεται ὅτι ὁ δοὺξ τοῦ Montague ἐξωτερίκευσε κατὰ τὴν Συνέλευσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τὴν δυσαρέσκειάν του μὲ τὰ ὑπάρχοντα παλαιὰ «Γοτθικὰ» Συντάγματα καὶ ἐνεπιστεύθη τὴν ἐπεξεργασίαν τούτων εἰς τὸν παριστάμενον Ἀδ.·. J. A n d e r s o n M. A. (Magister Artum).

Ὁ Ἄντερσον εἰργάσθη ἐπὶ δίμηνον πρὸς τοῦτο, βοηθούμενος ἀπὸ τὸν ἀρχαιοδίφην Payne καὶ τὸν Desaguliers (βλ. λ.), τὴν δὲ 27 Δεκεμβρίου 1721 παρέδωσε τὰ «Νέα Συντάγματα» εἰς τὴν Μ.·. Στ.·., ἥτις ἐξέλεξε 14μελῆ ἐπιτροπὴν πρὸς μελέτην αὐτῶν. Ἡ ἐπὶ τούτων εἰσήγησις τῆς ἐπιτροπῆς ἀνεγνώσθη τὴν 25 Μαρτίου 1722, μετά τινας δὲ μικρὰς διορθώσεις, τὸ ὅλον ἔργον ἐνεκρίθη τὴν 17 Ἰανουαρίου 1723 κατὰ τὴν Μεγ.·. Διδασκ.·. τοῦ Δουκὸς τοῦ Wharton καὶ διετάχθη ἡ ἐκτύπωσίς του πρὸς ὄφελος τῶν Στοῶν. Τὴν 28 Φεβρουαρίου 1723 ἀνηγέλθη εἰς τὴν «Post-boy» ὡς νέα ἔκδοσις καὶ ἤρχισεν ἡ ἐλευθέρα πώλησις τοῦ ἔργου.

Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Ἄντερσον, γνωστὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Βιβλίον Συνταγμάτων*» (Book of Constitutions) περιλαμβάνει τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθ.·. Τεκτ.·., τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα καὶ τοὺς Γενικοὺς Κανονισμούς, ὡς ἐφηρμόζοντο εἰς πολλὰς παλαιὰς Στοάς. Ἡ Μεγ.·. Στοά, ἀμείβουσα τὸν Ἄντερσον, ἐξέλεξεν αὐτὸν Μέγ.·. Ἐπ.·..

Δευτέρα ἔκδοσις τοῦ ἔργου ἐγένετο τῷ 1738. Ἀντίτυπα ἀμφοτέρων τῶν ἐκδόσεων αὐτῶν εἶναι σήμερον πολὺ σπάνια καὶ περιζήτητα, τιμώμενα καὶ πληρωνόμενα μὲ φανταστικῶς ὑπερόγκους τιμὰς ὑπὸ τῶν συλλογέων παλαιῶν τεκτονικῶν βιβλίων.

Διὰ τοῦ ἔργου του τούτου ὁ Ἄντερσον ἔδωσεν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. τὴν θεμελιώδη μορφὴν τῶν «*Ἀρχαίων Καθηκόντων*». Ἐχρησιμοποίησε πρὸς τοῦτο προγενέστερα ὑποδείγματα καὶ ἐστηρίχθη ἐν πολλοῖς εἰς σκωτικὰ πρότυπα. Τὸ πρῶτον ἐν τούτοις μέρος τοῦ βιβλίου του, τὸ περιλαμβάνον τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτ.·., εἶναι ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀξίας, καθότι εἶναι πλῆρες ἀνακριβειῶν, παραλήψεων καὶ φανταστικῶν ἀφηγήσεων, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ Mackey τονίζει, ὅτι θὰ ἦτο προτιμώτερον ὁ Ἄντερσον νὰ εἶχε περιορισθῇ εἰς τὴν παράθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς Μ.·. Στ.·. ἀπὸ τοῦ 1717 μέχρι τοῦ 1738, τῶν «Ἀρχαίων Καθηκόντων» καὶ τῶν «Γεν. Κανονισμῶν», ἐξασφαλίζων μὲ αὐτὰ καὶ μόνα τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἐλευθ.·. Τεκτ.·., παρὰ νὰ ἀσχοληθῇ καὶ μὲ τὴν πρὸ τοῦ 18ου αἰῶνος ἱστορίαν τοῦ Τάγματος, ἡ ὁποία οὐδεμίαν δυστυχῶς παρέχει ἐγγύησιν ἀκριβείας διὰ τὸν σπουδαστήν. Ἕνεκα τούτων ὡς ἱστορικὸς τοῦ Ἐλευθεροθεροτεκτον.·. ὁ Ἄντερσον δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.

Ὁπωσδήποτε ὅμως τὸ ἔργον τοῦ Ἄντερσον παραμένει σημαντικὸν διὰ τὸν Ἐλεύθ.·. Τεκτ.·. καὶ τὸ ὄνομά του αἰώνιον διὰ τὸ θεμέλιον, τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησε διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. μὲ τὰ «*Ἀρχαῖα Καθήκοντα*».

Κατὰ τὰ λοιπὰ ὁ Ἄντερσον εἶναι ὀλίγον γνωστὸς ἐλευθεροτεκτονικῶς. Φαίνεται ἐπίσης ὅτι ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, πιθανῶς συνεπείᾳ τῆς πολεμικῆς, τῆς ἐγερθείσης μετὰ τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ ἔργου του, εἶχε παύσῃ νὰ ἐπισκέπτηται τὴν Στοὰν μέχρι τοῦ 1735, ὁπότε ἐπανενεφανίσθη εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν δημοσιότητα.

Ὁ Ἄντερσον συνέγραψε καὶ ἄλλα βιβλία. Ἐκτὸς τῶν θρησκευτικῶν διδαχῶν του, τὰς ὁποίας καὶ ἐξετύπωσε, ἐξέδωκεν ἐν ἔτει 1732 ὀγκῶδες ἔργον ὑπὸ

τὸν τίτλον «*Βασιλικαὶ Γενεαλογίαι ἢ Γενεαλογικοὶ πίνακες Αὐτοκρατόρων Βασιλέων καὶ Πριγκήπων ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας*», μὴ ἔχον ὅμως ἰδιαιτέραν τινὰ σημασίαν. Ἄλλα ἔργα του, ἐκδοθέντα κατὰ σειράν, εἶναι: «*Ἡ Μονὰς ἐν τῇ Τριάδι καὶ ἡ Τριὰς ἐν τῇ Μονάδι*» καὶ τὰ «*Νέα ἐκ τῶν Ἠλυσίων ἢ διάλογοι τῶν νεκρῶν*» (ἐξεδόθη μετὰ τὸν θάνατόν του τῷ 1739). Τῷ 1720 ἔχασεν ὅλην σχεδὸν τὴν περιουσίαν του καὶ ἐφυλακίσθη διὰ χρέη του, ἀπελευθερωθεὶς ὑπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, καταβαλλόντων ταῦτα. Εἰς τὸ Λονδῖνον ἦτο μία λαϊκὴ προσωπικότης. Ἀπεκαλεῖτο ὁ «ἀρχιεπίσκοπος Ἄντερσον» χωρὶς νὰ εἶναι καὶ πραγματικῶς τοιοῦτος.

Ὁ Ἰάκωβος Ἄντερσον μετέστη εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολὴν τὴν 28 Μαΐου 1739 ταφεὶς εἰς Bunhill Fields μὲ τεκτονικὰς τιμάς, τὰς ὁποίας ἡ ἐφημερὶς «Daily Post» τῆς 2ας Ἰουνίου περιγράφει ὡς ἑξῆς:

«*Τὴν παρελθοῦσαν ἑσπέραν ἐκηδεύθη ὁ νεκρὸς τοῦ Δρος Ἄντερσον διαφωνοῦντος κληρικοῦ. Ἡ σωρός του ἐφέρετο ὑπὸ πέντε διαφωνούντων καὶ τοῦ αἰδεσ. δρος* Desaguliers, *παρηκολουθεῖτο δ' ὑπὸ δωδεκάδος Ἐλευθέρων Τεκτόνων, οἱ ὁποῖοι περιεκύκλωσαν τὸν τάφον του. Μετὰ σύντομον ἐπιτάφιον τοῦ Δρος* Earle, *ὅστις ὡμίλησε περὶ ἀβεβαιότητος τῆς ζωῆς κ.τ.λ. χωρὶς οὐδὲ λέξιν νὰ ἀναφέρῃ περὶ τοῦ μεταστάντος, οἱ Ἀδελφοὶ ἐν ἐπιβλητικῇ μελαγχολικῇ στάσει ὕψωσαν τὰς χεῖρας των, ἐστέναξαν καὶ ἐκτύπησαν τρὶς τὰ περιζώματα αὐτῶν εἰς τιμὴν τοῦ νεκροῦ*».

Εἰς τὸ περιοδικὸν «Miscellanea Latomorum» τοῦ Μαΐου 1923 ἀναφέρεται ὅτι κατ' ἀνακοίνωσιν τοῦ Σὲρ Alfred Robbins εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς Στ.·. τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων, οὗτος εἶχεν εὕρει εἰς τὴν Λονδίνειον ἐφημερίδα «Daily Courant» τῆς 17 Μαΐου 1731 τὴν ἀκόλουθον εἴδησιν:

«Πληροφορούμεθα ἐξ Ἀμπερντὶν ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον ἀπένειμε τὸν βαθμὸν τοῦ Διδάκτορος τῆς Θεολογίας εἰς τὸν κ. Τζαίημς Ἄντερσον τῆς ὁδοῦ Swallow γνωστότατον διὰ τὰς εὐρείας γνώσεις του κύριον».

Οὕτω καθορίζεται πλέον ἡ ἡμερομηνία καὶ ὁ τόπος τῆς ἀποκτήσεως τοῦ διπλώματός του.

Βιβλ.: 1 (τόμ. Α, σελ. 77) 3 (τόμ. Α', σελ. 25) καὶ 7. Ἐπίσης: Dr Anderson: Of the Constitutions by A. F. Robbius London.

Ἀντζάκ, αἴθουσα. (Anzac Room). Ἐπίσημος αἴθουσα ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τῶν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ νέον μέγαρον τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, τὸ καλούμενον Peace Memorial Building. Ἡ αἴθουσα αὕτη ἔχει διασκευασθῆ καὶ ἐπιπλωθῆ ἀποκλειστικῶς μὲ ξύλα καὶ ὑπὸ χειροτεχνῶν τῶν δύο τούτων ἀποικιῶν.

Ἀντικαταστάσεως λέξις. Ἔκφρασις μεγίστης σημασίας διὰ τὸν σκεπτόμενον Διδ.·.. Ἐὰν ὁ Λ ό γ ο ς εἶναι εἰς τὸν Τεκτονισμόν, σύμβολον τῆς Ἀληθείας, ἐὰν ἡ ἀναζήτησις τοῦ Λόγου εἶναι τὸ σύμβολον διὰ τὴν εὕρεσιν τῆς Ἀληθείας ταύτης: ἐὰν ὁ Ἀ π ω λ ε σ θ ε ὶ ς Λ ό γ ο ς συμβολίζει τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Ἀλήθεια αὕτη δὲν εὑρέθη, τότε ἡ «λ έ ξ ι ς ἀ ν τ ι κ α τ α σ τ ά σ ε ω ς» εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἀνεπιτυχοῦς ἀναζητήσεως τῆς Ἀληθείας ταύτης ἐν τῇ παρούσῃ Ζωῇ. Ἡ ἰδέα μιᾶς «λέξεως ἀντικαταστάσεως» καὶ ἡ ἱστορία της εὑρίσκεται εἰς τὰ παλαιότερα τυπικὰ τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἡ φράσις ὅμως εἶναι νεωτέρας ἐποχῆς καὶ ἀποτέλεσμα πληρεστέρας ἀναπτύξεως τῆς Τεκτονικῆς Ἐπιστήμης καὶ φιλοσοφίας.

Ἡ ἱστορία τῆς λέξ. Ἀντ. εἶναι περιπετειώδης. Ὑποβληθεῖσα εἰς πολὺ παρῳχημένην ἐποχὴν εἰς ἀκρωτηριασμὸν τῆς μορφῆς της, ὑπέστη ὁλικὴν μεταβολὴν εἴς τινα δόγματα, μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν: πιθανῶς κατόπιν τῆς ἐπιρροῆς τῶν Τεκτόνων Στιούαρτ οἱ ὁποῖοι ἐζήτουν ἐντελῶς νέαν λέξιν ἥτις νὰ ἀναφέρεται εἰς τὸν ἀτυχῆ ἀντιπρόσωπον τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου τῶν Στιούαρτ παρομοιούμενον πρὸς τὸν πληγέντα οἰκοδόμον (βλ. Μὰκ Μπενάκ). Οὕτω ὑπάρχουν τώρα ἐν χρήσει δύο «λέξεις Ἀντικατ.» ἐντελῶς διαφόρου μορφῆς καὶ ἐννοίας: ἡ μία χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἤπειρον καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

Εἶναι δύσκολον ἐλλείψει ἐπαρκῶν στοιχείων νὰ καθορισθῇ πότε ἀκριβῶς καὶ πῶς εἰσήχθη ἡ νέα λέξις.

Ἀλλ' ὑπάρχουν, κατὰ τὸν αἰδ.·. Mackey ἄφθονοι ἐσωτερικαὶ ἀποδείξεις, ἐν αὐταῖς ταῖς λέξεσι περὶ τοῦ πόθεν προῆλθον καὶ ἀπὸ ποίαν γλῶσσαν: ἡ μία εἶναι καθαρὰ ἑβραϊκὴ καὶ ἡ ἄλλη κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἐν λόγῳ ἀδ.·. Γαελική. Τοῦτο καθὼς καὶ ἡ μαρτυρία παλαιῶν τυπικῶν, ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ ἐν χρήσει ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις λέξις εἶνε ἡ ὀρθὴ καὶ ἡ ἐν χρήσει εἰς παλαιοτέρους χρόνους πρὸ τῆς ἑνώσεως τοῦ 1717.

Ἀμφότεραι ἐν τούτοις αἱ λέξεις μετεφράσθησαν ὑπὸ ἀτόμων ἀγνοούντων τὰς γλώσσας ἐξ ὧν προῆλθον καὶ οὕτω ἐδόθησαν εἰς αὐτὰς ἑρμηνεῖαι ἐντελῶς λανθασμέναι καὶ ἐν πολλοῖς ἀνόητοι.

Ἡ εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ἐν χρήσει λέξις, ἥτις καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ καθιερωθῇ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Τεκτονικῶν Δυνάμεων, μετεφράσθη εἰς «σῆψις εἰς τὸ ὀστοῦν» ἢ ἀκόμη «ὁ οἰκοδόμος εἶναι νεκρός» ἢ καὶ ἀπὸ λέξεις διαφόρου ἐντελῶς τῆς πραγματικῆς σημασίας της.

Ἡ ὀρθὴ λέξις ἠκρωτηριάσθη. Εἰς τὴν πραγματικότητα ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσαρας συλλαβάς, διότι ἡ τελευταία συλλαβή, ὅπως προφέρεται σήμερον, πρέπει νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο. Αἱ τέσσαρες αὗται συλλαβαὶ ἀποτελοῦν τρεῖς ἑβραϊκὰς λέξεις αἵτινες σχηματίζουν πλήρη καὶ γραμματικῶς ὀρθὴν φράσιν, κατάλληλον πρὸς τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν προφέρονται. Διὰ νὰ τὰς ἐννοήσῃ ὅμως ὁ μελετητὴς πρέπει νὰ ἀναζητήσῃ τὴν ἔννοιαν ἑκάστης συλλαβῆς καὶ κατόπιν νὰ συνδυάσῃ τὸ ὅλον. Ἀκολουθοῦντες ὅμως τὴν συμβουλὴν τοῦ Ἀπουλητοῦ ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐκταθῶμεν περισσότερον. (Βλ. καὶ λέξεις *Μὰκ* καὶ *Μακμπενάκ*) βιβλ. 1 (Τόμ. β' σελ. 985).

ἀντικατάστασις, ἀντικαταστάτης. (Subtistute). Τῶν ὅρων τούτων γίνεται τεκτονικῶς χρῆσις εἰς τὸν ἀκόλουθον συνδυασμόν:

Ἀ ν τ ι κ. Μ ε γ.·. Δ ι δ.·. (Subst. Grand Master) ἀποκαλεῖται ὁ τρίτος ἀξ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας. Οὗτος προεδρεύει ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ τοῦ προσθέτου Μεγ.·. Διδ.·. Τὸ ὑπούργημα ἱδρύθει τὸ ἔτος 1738. Διορίζεται ἐτησίως ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·.

ἀντικειμενικότης ἢ **ἀντικειμενισμός** (Objectivismus). 1. Ἡ ἐκδοχή, ὅτι τὰ περιεχόμενα τῆς πείρας δίδονται ἀντικειμενικῶς, καὶ περαιτέρω ἡ παραδοχὴ καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ὑπάρξεως ἀληθειῶν, κανόνων, ἀξιῶν ἀντικειμενικῶν, γενικῶς ἰσχυουσῶν (ἢ «καθ' ἑαυτὰς ἐχουσῶν ἰσχὺν») καὶ ἀνεξαρτήτων ἀπὸ τοῦ ἀναγνωρίζοντος ὑποκειμένου: ὑπὸ τὴν πλέον ριζικὴν μορφὴν ἡ παραδοχὴ ἀπολύτων ἀληθειῶν. Τὸ ἀντίθετον εἶναι ἡ *ὑποκειμενικότης* (Subjectivismus) (βλ. λ.). Ἀντικειμενικοὶ ἦσαν οἱ Πλάτων, Λάϊμπνιτς, Κάντ, Χέγκελ, Μπολτζάνο, Μαϊνόγκ, κ.ἄλ.

2. Ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ ἐπιπέδου ἀντικειμενικότης εἶναι ἡ ἀντίληψις ὅτι ὑπάρχουν ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ καὶ μέτρα τῆς ἠθικῆς δράσεως (π. χ. ὑψηλοτέρα ἐξελικτικὴ ἀνάπτυξις, προαγωγὴ πολιτισμοῦ, προαγωγὴ κοινότητος).

(Τεκτ.) Ὁ Τεκτονισμὸς σχετικῶς εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν νεωτέραν φιλοσοφίαν εἰς τὴν ἄποψιν, ὅτι τὸ ἄτομον εἶναι μὲν βεβαίως ἡ πηγὴ πάσης γνώσεως, ὑφίστανται ὅμως ἐν τούτοις ἀντικειμενικαί, ἂν καὶ οὐχὶ ἀπόλυτοι ἀλήθειαι, ἐπειδὴ ἡ κατασκευὴ τοῦ λογικοῦ, καὶ ἡ διαδικασία τῆς γνώσεως εἶναι περίπου ὅμοιαι εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι δὲν ὑπάρχουν μεμονωμένοι κανόνες ἀντικειμενικοί, αἰωνίως ἔχοντες ἰσχύν, ἀλλ' ὅτι ὁ ἠθικὸς νόμος, ἡ πίστις εἰς ἠθικήν τινα παγκόσμιον τάξιν εἶναι ἔμφυτοι εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως εἶναι ἀντικειμενικός.

ἀντίληψις περὶ τοῦ κόσμου. Βλ. *Κοσμοθεωρία*.

Ἀντιλία (Antilia). Ὁ ἐκ τῆς πόλεως Εibing καταγόμενος γερμανὸς ἔμπορος Σαμουὴλ Hartlib, ὁ ὁποῖος ἦλθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν πρὸ τοῦ 1628, ἐμελέτησε τὸ σχέδιον νὰ ἱδρύσῃ ἀνθρωπιστικὴν Ἑταιρείαν τὴν «Ἀντιλία», ὅπως ἐφαντάζετο αὐτὸς τὴν πανσοφίαν τοῦ *Κομενίου* (βλ. λ.). Εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Βουλὴν ὑπεβλήθη σχέδιον πανσοφικῆς Ἑταιρείας ἐκ σοφῶν, συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Hartlib, ὁ ὁποῖος οὕτω πως ὑπελόγιζεν τόσῳ πολὺ καὶ ἀσφαλῶς ὅτι θὰ ἐτύγχανε τῆς κρατικῆς ὑποστηρίξεως, ὥστε παρεκίνησε τὸν Κομένιον νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Λονδῖνον. Ὁ Κομένιος παρέμεινεν ἕνεκα τούτου εἰς τὸ Λονδῖνον ἀπὸ τοῦ 1641 μέχρι τοῦ 1642, ὁπότε ἀνεχώρησε πάλιν δι' Ἑλβετίαν. εὐθὺς ὡς αἱ σχετικαὶ διαπραγματεύσεις ἐσταμάτησαν. Ὁ Hartlib ἐν τούτοις ἐξηκολούθησεν ἀπασχολούμενος μὲ τὴν σκέψιν του. Εἰς μίαν ἐπιστολήν του ὁ Hartlib διασαφίζει ὅτι ἡ Ἑταιρεία του ὑπῆρξεν ἀπομίμησις προγενεστέρας τινός, ἐν Νυρεμβέργῃ (;) δρώσης, ἑταιρείας σοφῶν, καταστραφείσης ὑπὸ τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου. Ὁ Hartlib κατόπιν μετέσχε τοῦ «Ἀοράτου Κολλεγίου» (Invisible college), τὸ ὁποῖον ἱδρύθη ἐν Ὀξφόρδῃ ὑπό τινος Γερμανοῦ Θεοδώρου Haak καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου προῆλθε ἡ ἐπιστημονικὴ ἑταιρεία «Royal Society». Μέλη τοῦ κύκλου τούτου εὑρίσκοντο εἰς σχέσιν μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·., ὅπως ὁ Ἠλίας Aschmole καὶ ὁ Ροβέρτος Samber, οἱ ὁποῖοι ἦσαν Τέκτονες. Οὕτω πως ἂν καὶ ἡ Ἀντιλία δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν τούτοις εἶναι γεγονός, ὅτι αἱ ἀνθρωπιστικαὶ πανσοφικαὶ σκέψεις τοῦ περὶ τὸν Hartlib κύκλου δὲν ἔμειναν ἄνευ ἐπιδράσεως ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ περιεχομένου τῶν Στοῶν τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀντίλλαι. Μεγάλη συστὰς νήσων, κειμένη πρὸ τῆς Κεντρῴας Ἀμερικῆς ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ. Ἀποτελεῖ τὸ ὅριον τοῦ Μεξικανικοῦ Κόλπου καὶ τῆς Καραϊβικῆς Θαλάσσης καὶ σχηματίζει μετὰ τῶν νήσων Μπαχάμα τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας. Ἡ ὁμὰς ὑποδιαιρεῖται εἰς τὰς Μεγάλας καὶ τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας. Εἰς τὰς πρώτας ἀνήκουν ἡ *Ἀΐτη* μετὰ τοῦ *Σὰν Ντομίγκο*, ἡ *Πόρτο-Ρίκο* καὶ ἡ *Ἰαμαϊκὴ* (βλ. ὅλας ταύτας τὰς λέξεις), εἰς δὲ τὰς δευτέρας αἱ «Προσήνεμοι νῆσοι», αἱ «Ὑπήνεμοι νῆσοι», αἱ Παρθένοι νῆσοι, ἡ *Τρινιτάδ, Γουαδελούπη, Μαρτινίκα* καὶ *Κουρακάο*.

Εἰς τὰς Ἀντίλλας εἶναι λίαν ἐξηπλωμένος ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Ἤδη κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα αἱ «Γαλλικαὶ Δυτικαὶ Ἰνδίαι» ὑπῆρξαν πολὺ μεγάλης σημασίας διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς Βασ.·. Τεχ.·., καὶ ἰδίᾳ τῶν Γαλλικῶν συστημάτων ἀνωτέρων βαθμῶν, εἰς τὸν Νέον Κόσμον. Ἀπ' ἐδῶ ἔφθασε διὰ τοῦ *Μόρεν* (βλ. λ.) εἰς τὴν Β. Ἀμερικὴν τὸ σύστημα, τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσε τὴν βάσιν τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀποδ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·., ἀπὸ τὴν Ἀΐτην δ' ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὴν Εὐρώπην ὁ de Grasse-Tilly. (Βλ. βιβλ. 7).

ἀντιμασονικαὶ Ἑταιρεῖαι. Ἀνδρόγυνοι Ἑταιρεῖαι εὐγενῶν, αἱ ὁποῖαι ἤδη κατὰ τὸ 1739 εἶχον ἐμφανισθῆ εἰς τὴν Ἄνω Ἔσσην καὶ δὴ εἰς τὴν πόλιν Bütigen, καὶ κατόπιν εἰς τὸ Ἀμβοῦργον, τὴν Κοπεγχάγην καὶ ἄλλους τόπους. Παρὰ τὸ ὄνομά των, τὸ ὁποῖον σημαίνει ἀγῶνα κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, αἱ ὀργανώσεις αὗται δὲν ὑπῆρξαν πολέμιοι αὐτοῦ. Εἰς τὸ καταστατικὸν ἀναγράφονται ὡς κύριος λόγος τῆς συγκροτήσεως τῶν ἑταιρειῶν τούτων τὰ γεγονότα, ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτ.·. ἀποκλείουν ἀπὸ τὸν σύνδεσμόν των τὰς γυναῖκας, καὶ ὅτι ὀφείλουν νὰ ἀρνοῦνται νὰ ἀποκαλύψουν τὰ μυστικά των εἰς τὴν ἐξουσίαν. Τελικῶς φαίνεται, ὅτι εἰς τοὺς συμμετέχοντας τῶν ἑταιρειῶν τούτων κύκλους εὐγενῶν δὲν προσηρμόζετο ὁ δημοκρατικὸς χαρακτὴρ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. Τὸ καταστατικὸν μιᾶς τῶν Ἑταιρειῶν τούτων συνετάχθη τῷ 1742 καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας Χριστιανὸς VII, ὁ ὁποῖος ἦτο μέλος τῆς Ἑταιρείας, ἐπεξειργάσθη ἰδιοχείρως αὐτὸ τελειωτικῶς· Συγγραφεὺς τῶν καταστατικῶν ἦτο ὁ Δανὸς κουροπαλάτης κόμης Ἄϊνριχ XII φὸν Ρόϋς, ὁ ὁποῖος μετεφύτευσε κατὰ τὸ 1750 τὴν Ἑταιρείαν εἰς τὴν ρωσικὴν Φογκτλάντ καὶ ἵδρυσεν ἐκεῖ τὴν Ἑταιρείαν τῶν καλῶν ἀνθρώπων». Αἱ Ἑταιρεῖαι αὗται αὐστηρῶς ἀπηγόρευον τὴν εἰσδοχὴν Ἐλευθεροτεκτόνων ὡς μελῶν. Παρὰ ταῦτα Ἐλευθεροτέκτον.·. τινὲς εἰσῆλθον εἰς αὐτάς. Αἱ Ἑταιρεῖαι φαίνονται φθίνουσαι περὶ τὸ 1762. Διεξοδικῶς ἀναφέρει περὶ αὐτῶν ὁ P. Kretschmer εἰς πανηγυρικὸν τεῦχος τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Λέσσιγγ τῶν τριῶν δακτυλίων» τοῦ ἔτους 1930 (ἰδιαίτερα ἔκδοσις τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου Gebrüder Stieper Reichenberg 1931). (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀντιμασονικὴ Ἐπιθεώρησις καὶ περιοδικόν. (Antimasonic Review and Magazine). Ἀντιτεκτονικὸν περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ Henry Dane Ward ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Ἐξεδόθη κατὰ τὰ τριάκοντα πρῶτα ἔτη τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ ὑπῆρξε μία ἐκ τῶν δυνάμεων ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι διὰ τῆς ὑποθέσεως *Μόργκαν* (βλ.λ.) προυκάλεσαν ἐν Ἀμερικῇ ἐξέγερσιν καὶ ἐκστρατείαν ἐναντίον τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Ἀντιμασονικὸν κόμμα (Anti-Masonic Party) Κόμμα ἀντιτεκτονικόν, ὀργανωθὲν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς εὐθὺς μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἐρεθισμοῦ διὰ τὴν ὑπόθεσιν *Μόργκαν* (βλ. λ.) τῷ 1827, μὲ τὸν φανερὸν μὲν σκοπὸν νὰ καταδιώξῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν θεσμόν, ὡς ἀντιτιθέμενον πρὸς πᾶσαν καλὴν κυβέρνησιν, πράγματι δὲ διὰ τὴν πολιτικὴν ἀνάδειξιν τῶν ἀρχηγῶν του οἱ ὁποῖοι τὴν κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀντιπολίτευσιν ἐχρησιμοποίησαν ὡς βάθρον τῶν προαγωγῶν των. Τὸ κόμμα τοῦτο συνεκρότησε πολλὰς συνελεύσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ἐν Φιλαδελφείᾳ συνελθοῦσα τὸ 1830 ἐνέκρινε τὸ ἀκόλουθον ψήφισμα:

«Σκοπὸς τοῦ Ἀντιμασονικοῦ κόμματος διὰ τῆς ὑποδείξεως καὶ ἐκλογῆς ὑποψηφίων διὰ τὰς θέσεις προέδρου καὶ ἀντιπροέδρου τῶν Ἡν. Πολιτειῶν εἶναι, νὰ στερήσῃ τὸν Τεκτονισμὸν τῆς ὑποστηρίξεως, τὴν ὁποίαν ἀντλεῖ οὗτος ἐκ τῆς ἰσχύος καὶ προστασίας τοῦ ἐκτελεστικοῦ κλάδου τῆς Κυβερνήσεως. Πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ τούτου, δέον οἱ ὑποδεικνυόμενοι ὑποψήφιοι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων προσόντων των διὰ τὸ ἀξίωμα νὰ ἔχουν καὶ δεδηλωμένην ἐχθρότητα κατὰ τῶν μυστικῶν Ἑταιρειῶν».

Ἐν τέλει τὸ ἔτος 1832 τὸ κόμμα ὑπέδειξεν ὡς ὑποψήφιον διὰ τὴν θέσιν προέδρου τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τὸν Οὐΐλλιαμ Wirt καὶ διὰ τὴν θέσιν τοῦ ἀντιπροέδρου τὸν Ἀμὸς Ellmaker.

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς ὅμως ἐπέτυχεν ὡς πρόεδρος ὁ Ἐλευθεροτέκτ.·. Andrew *Τζάκσον* (βλ. λ.), ἐνῷ οἱ δύο ὑποψήφιοι τοῦ ἀντιτεκτονικοῦ κόμματος ἔλαβον μόνον ἀνὰ ἑπτὰ ψήφους ἕκαστος καὶ ταύτας εἰς τὴν Πολιτείαν Βέρμοντ. Μία τοιαύτη παταγώδης ἀποτυχία ἐσήμανε τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ κόμματος, τὸ ὁποῖον πράγματι διελύθη τῷ 1833 καὶ δὲν ἀνεφάνη πλέον ἔκτοτε.

Εἰς πλείστας χώρας ὑπῆρξε κατὰ καιροὺς ἀντίδρασις κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἡ Ἀμερικὴ ὅμως εἶναι ἡ μόνη χώρα, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀντίδρασις αὕτη ἔλαβε πολιτικὴν μορφήν. Ἀλλ' ἡ μορφὴ αὕτη ἀκριβῶς, λόγῳ τοῦ πολιτεύματος τῆς χώρας, παρέσχε τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν ἀμερικανικὸν λαὸν νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του. Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ ψῆφος ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ ἰσχυρότερον ὄργανον ἐκδηλώσεως τῆς λαϊκῆς θελήσεως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀλλαχοῦ ἐπίδρασιν τοῦ κλήρου καὶ τοῦ κράτους. Καὶ ὁ ἀμερικανικὸς λαὸς δὲν ἐδίστασε νὰ καταδικάσῃ ὁριστικῶς κόμμα, τοῦ ὁποίου οἱ σκοποὶ ἦσαν βασικῶς ἀντίθετοι πρὸς τὰς ἰδέας τῆς ἐλευθερίας. τὰς ὁποίας ἐξησφάλιζε τὸ πολίτευμα τῆς χώρας.

Ὁ Οὐΐλλιαμ Stone, ὁ ἱστορικὸς τοῦ ἀντιτεκτονισμοῦ ἐκφράζει μὲ πλήρη ἀμεροληψίαν τὴν γνώμην του περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ κόμματος τούτου ὡς ἑξῆς:

«Δὲν πρέπει νὰ ἀγνοηθῇ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ἀντιμασονισμὸς εἶχε καταστῇ καθαρῶς πολιτικός, καὶ τὸ πνεῦμα του ἦτο ἐκδικητικὸν ἔναντι τῶν Μασόνων ἄνευ διακρίσεως ἐνοχῆς ἢ ἀθωότητος» (Letters on Masonry and Anti-Masons κεφ. λη' σελ. 418).

Ἀντιμασόνος, ὁ. (L'anti—Maçon). Περιοδικὸν ἐκ-

δοθὲν ὑπὸ τοῦ Λεὸ *Ταξὶλ* (βλ. λ.) ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Paul de Régis μετὰ τοῦ C. de Borgia καὶ μὴ ἐπιζήσαν πέραν τοῦ ἔτους 1896, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐγένετο τὸ ἐν Τρεντίνῳ ἀντιτεκνονικὸν συνέδριον.

ἀντιπροσώπευσις (Deputation). Ἡ ταχεία ἀνάπτυξις τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐν Ἀγγλίᾳ εὐθὺς μετὰ τὸ 1717, ἠνάγκαζε τοὺς Μεγ.·. Διδ.·. νὰ ἐκτελῶσι συχνὰ ταξείδια πρὸς ἐγκατάστασιν νέων Στοῶν. Ἐπειδὴ ὅμως οὗτοι εἶχον καὶ ἄλλας ἀσχολίας καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ταξειδεύωσι, ὁσάκις παρίστατο ἀνάγκη, εὑρέθη ὡς διέξοδος ἡ ἀντιπροσώπευσις τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. Εἰς τῶν Μεγ.·. Ἀξιωμ.·. ἢ Σεβασμ.·. ἐλάμβανε τὴν ἐντολὴν νὰ μεταβῇ, ὅπου ὑπῆρχεν ἀνάγκη, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Μεγ.·. Διδ.·.. Ἀργότερον ἐγένετο χρῆσις τοῦ ὅρου ἀντιπροσώπευσις καὶ διὰ τὴν ἔγγραφον πληρεξουσιότητα τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τὴν ὁποίαν οὗτος ἐχορήγει, οὕτως ὥστε ἐπί τι χρονικὸν διάστημα ἡ λέξις ἀντιπροσώπευσις ἢ ἀντιπροσωπεία ἦτο ταὐτόσημος πρὸς τὰς λέξεις Warrant ἢ Charter, δηλ. ἱδρυτικὸν ἔγγραφον. Σήμερον ἡ ἀντιπροσώπευσις τόσον παρ' ἡμῖν ὅσον καὶ ἀλλαχοῦ γίνεται διὰ τοῦ προσθέτου Μ.·. Διδ.·. ἢ τοῦ Ἀνθυπάτου Μεγ.·. Ταξιάρχου προκειμένου διὰ τοὺς φιλοσοφικοὺς βαθμούς.

ἀντιπροσωπευτικαὶ Στοαί. (Deputation loges). Ἀποστολή, ἀποτελουμένη ἀπὸ μέλη Στοᾶς τινος, ἀποστελλομένη πρὸς ὡρισμένον τινὰ σκοπόν, ὡς π. χ. πρὸς μύησιν ὑποψηφίου τινος ὑψηλῆς τάξεως. Οὕτω ἀντιπροσωπευτικὴ Στοὰ τῆς Στοᾶς Mary's Chapel τοῦ Ἐδιμβούργου ἐμύησεν ἐν ἔτει 1641 τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Γεν. Ἐπιτελείου τῆς Σκωτικῆς Στρατιᾶς Ροβέρτον Moray εἰς Newcastle. Γνωστὴ εἶναι ἐπίσης ἡ ἀντιπροσωπευτικὴ Στοά, ἡ ὁποία ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Δρος Desaguliers ἐδέχθη εἰς τὸν Τεκτον.·. ἐν Χάγῃ τὸ 1731 τὸν τότε αὐτοκράτορα Φραγκῖσκον φὸν Löthringen. Ἐπίσης ὁ πρῶτος πρίγκιψ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ἀγγλίας, ὁ Φρειδερῖκος Λουδοβῖκος τῆς Οὐαλίας ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸν Τεκτον.·. ἐν ἔτει 1737 δι' ἀντιπροσωπευτικῆς Στ.·. ὑπὸ τὸν Desaguliers εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ Kew. Καὶ *ὁ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας* (βλ. λ.) ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐν ἔτει 1738 ὡς Διάδοχος ἐν Brunschweig ὑπ' ἀντιπροσωπευτικῆς Στοᾶς τοῦ Ἀμβούργου.

Τελικῶς *ἀντιπροσωπευτικαὶ Στοαὶ* ἐκαλοῦντο ἀκόμη καὶ παραρτήματά τινα Στοῶν, τὰ ὁποῖα ἱδρύοντο εἰς τόπους, ὅπου ὑπῆρχε μικρὸς ἀριθμὸς μελῶν, μὲ περιωρισμένα δικαιώματα πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐργασίας. Αἱ Στοαὶ αὗται οὐδαμοῦ πλέον συνειθίζονται. (Βλ. βιβλ. 7).

ἀντιπροσωπευτικὸν σύστημα. Τὸ σύστημα τοῦ ἀμοιβαίου διορισμοῦ ἀντιπροσώπων ἢ *ὁμήρων φιλίας* (βλ. λ.) μεταξὺ τῶν διαφόρων Τεκτ.·. Δυνάμεων δὲν ὑφίστατο ἄλλοτε, ἐδημιουργήθη δὲ κατὰ πρῶτον πρό τινων ἐτῶν ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης. Τὸ σύστημα τοῦτο συνήντησε κατ' ἀρχὰς σοβαρὰν ἀντίδρασιν, ἐπεκράτησεν ὅμως βαθμηδόν, σήμερον δ' ὅλαι σχεδὸν αἱ Τεκτ.·. Δυν.·. ἐφαρμόζουν αὐτὸ ὡς μέσον στενωτέρας συσφίγξεως τῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν ἀμοιβαίως ἀντιπροσωπευομένων.

Τόσον τὸ Ὕπ.·. Συμβ. τοῦ 33ο ὅσον καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ἀντιπροσωπεύονται τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ Μεγ.·. Ἀντιπροσώπων, ἡ δὲ δευτέρα ὑπὸ Ὁμήρων Φιλίας πλησίον τῶν Μεγ.·. Τεκτ.·. Σωμάτων καὶ τῶν νομίμων Τεκτ.·. Δυν.·. τῆς ὑφηλίου. Τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν ὅμως σύστημα ἐφαρμόζεται καὶ μεταξὺ Στ.·. τῆς αὐτῆς Τεκτ.·. Δυνάμεως διὰ τοῦ διορισμοῦ *ὁμήρων φιλίας*

ἀντιπρόσωποι Στοῶν. Συμφώνως πρὸς τοὺς Τεκτ.·. κανονισμούς, ἡ κυριαρχία ἐν ἑκάστῃ Τεκτ.·. Δυνάμει ἀνήκει εἰς τὴν ὁλομέλειαν τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Τεκτόνων, καὶ ἀσκεῖται ὑπὸ Γενικῆς Συνελεύσεως, ἡ ὁποία συγκροτεῖται ὑπὸ ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Στοῶν, τῶν ὑπαγομένων ὑφ' ἑκάστην Τεκτ.·. Δύναμιν. Εἰς τοὺς Γεν.·. Καν.·. τοῦ 1721 ὑπάρχει διάταξις, κατὰ τὴν ὁποίαν :

«τὴν Γεν.·. Συνέλευσιν ἀποτελοῦν οἱ Σεβ.·. καὶ οἱ Ἐπ.·. ὅλων τῶν ἐν ἐνεργείᾳ κανονικῶν Στ.·., ἡ δὲ πλειοψηφία ἑκάστης ἐν ἐνεργείᾳ Στ.·. ἔχει τὸ προνόμιον νὰ παρέχῃ ὁδηγίας εἰς τὸν Σεβ.·. καὶ τοὺς Ἐπ.·. αὐτῆς περὶ τῆς τηρητέας στάσεως κατὰ τὰς Γεν. Συνελεύσεις, διότι ὁ Σεβ.·. καὶ οἱ Ἐπ.·. εἶναι ἀντιπρόσωποι αὐτῆς καὶ ἐκπροσωποῦν τὰς ἀντιλήψεις της» (Συντάγματα 1723, σελ. 61).

Μεταγενεστέρως ἐν τούτοις ἡ διάταξις αὕτη ἐτροποποιήθη ἐν μέρει, τῆς ἀντιπροσωπείας ἑκάστης Στ.·. ἀποτελουμένης οὐχὶ ὑποχρεωτικῶς ἐκ τοῦ Σεβ.·. καὶ τῶν Ἐπ.·. αὐτῆς, ἀλλ' ὑπὸ τριῶν ἐκ τῶν ἐνεργῶν καὶ τακτικῶν αὐτῆς μελῶν, τῶν κατεχόντων ἀπὸ 6 τοὐλάχιστον μηνῶν τὸν βαθμ.·. τοῦ Διδ.·. Ἡ θητεία τῶν ἐν λόγῳ ἀντιπροσώπων εἶναι τριετής.

Αἱ ἐκτὸς τῆς ἕδρας ἑκάστης Μεγ.·. Στ.·. ἢ Ἀν.·. Στοαὶ δύνανται νὰ ἐκλέξωσι τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐνεργῶν μελῶν πάσης ἄλλης Στ.·., ὑπαγομένης ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στοὰν ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. των. Τὸ σύστημα τοῦτο κακίζουν τινές, ἐν οἷς καὶ ὁ Mackey, φρονοῦντες ὅτι οὕτω μία Στ.·. ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ ἀδ.·. ἐντελῶς ξένων πρὸς αὐτήν, οὐδέποτε παρακολουθησάντων τὰς ἐργασίας της καὶ ἀγνώστων συνήθως εἰς τὴν ὁλότητα τῶν μελῶν της. Παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις ὅμως αὐτὰς αἵτινες εἶναι ὀρθόταται τὸ σύστημα ἐφαρμόζεται συνήθως ὑπὸ τῶν ἐπαρχιακῶν Στ.·., δεδομένου ὅτι θὰ ἦτο δύσκολος ἡ εἰς τὴν ἕδραν τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Ἀν.·. ἀποστολὴ καὶ διαμονὴ καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς Γεν. Συνελεύσεως ἀντιπροσώπων ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπαρχιακῆς Στοᾶς.

ἀντιπρόσωπος Βλ *πληρεξούσιος.*

ἀντισημιτισμός. Τὸ νὰ εἶναι τις ἀντισημίτης· ὁ διωγμός, ἡ ἐναντιότης πρὸς τοὺς Σημίτας, ἤτοι τοὺς Ἑβραίους.

Ἀντισημιτισμὸς καὶ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι κατὰ τὰς ἀπόψεις τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. δύο ἔννοιαι ἀσυμβίβαστοι πρὸς ἀλλήλας. Καὶ αὐτὰ τὰ καλούμενα χριστιανικὰ συστήματα δὲν εἶναι ἀντισημιτικὰ κατὰ τὴν ἀρχικήν των ἰδιάζουσαν φύσιν, ἀλλὰ συστήματα, τὰ ὁποῖα σκέπτονται χριστιανικῶς, τοὐτέστι μὲ περιορισμοὺς ἐπί τινων παραστάσεων καὶ ἰδεῶν πίστεως, συνεπείᾳ τῶν ἰδιαζουσῶν διδασκαλιῶν των, αἱ ὁποῖαι στηρίζονται ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου. Τὰ μεγάλα ὅμως κύματα τῆς ἀντισημιτικῆς κινήσεως, ἀφῆκαν τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς των ἐπὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., ἰδίᾳ ἐν Γερμανίᾳ. Ὅταν περὶ τὸ 1880 ὁ ἀντισημιτισμὸς ἐγένετο τοῦ συρμοῦ ἐν Γερμανίᾳ παρετηρήθη ὅτι ἤρχισε νὰ ἐπηρεάζῃ καί τινας Στοάς, ἕνεκα τούτου δὲ προεκλήθησαν ὀξεῖαι διαμαρτυρίαι, ὡς ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ἐπηκολούθησεν ἡ κατὰ τὸ 1881 ἀνδρικὴ διακήρυξις τοῦ Γερμανικοῦ Συνδέσμου τῶν Μεγ.·. Στ.·. ἐναντίον τοῦ ἀντισημιτισμοῦ, ἡ ὁποία

«πρὸ τῶν λυπηρῶν, ἀνηκούστων διὰ τὴν ἐποχήν μας, γεγονότων, τὰ ὁποῖα ὑπενθυμίζουν τοὺς ἀπὸ πολλοῦ δύσαντας αἰῶνας»

ἐχαρακτήριζεν ὡς καθῆκον

«νὰ ἐντείνῃ εἰς ὅλας τὰς Στ.·. τοῦ Συνδέσμου καὶ τὰ καθ' ἕκαστα μέλη των, ὅπως ἀντιταχθῶσιν εὐτόλμως καὶ ἐνεργητικῶς κατὰ τῶν ἀντισημιτικῶν βιαιοπραγιῶν».

Τὸ σύγγραμμα «Allgemeine Handbuch der Freimaurerei» (3 ἔκδοσις, 1900) χαρακτηρίζει ὡς ἀσυμβίβαστον τὸ νὰ εἶναι τις ἀντισημίτης καὶ νὰ ἀνήκῃ συγχρόνως εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·.

Ἡ ἔντονος φυλετικὴ ἀνακίνησις τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ζητήματος μεταπολεμικῶς ἐν Γερμανίᾳ ἐπέφερε καὶ τὴν ὡρίμανσιν καὶ ἐκδήλωσιν φαινομένων φυλετικο-ἀντισημιτικῆς φύσεως εἴς τινας Στοὰς καὶ ὁμάδας Στοῶν. Ἡ πολὺ συχνὰ γενομένη ἀνάμιξις Ἰουδαϊσμοῦ καὶ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ κατὰ τὰς ἐπιθέσεις τῶν ἐθνικιστικῶν κύκλων, αἱ παραποιήσεις, ὡς καὶ τὰ «πρωτόκολλα τῶν σοφῶν τῆς Σιὼν καὶ οἱ ἐπ' αὐτῶν στηριχθέντες διωγμοί, ἡ στάσις τῶν *Βιχλ, Λουντεντόρφ, Ροζεμπέργκ, Μύλλερ-Χάουζεν, Σβάρτζ-Μποστουνίτς* (βλ. λ.) καὶ τῶν μιμητῶν των εἰς ὅλους τοὺς λαϊκοὺς

συνδέσμους, ἐπέφερον ὡς ἀποτέλεσμα τὸ νὰ νομίσουν Μεγ.·. τινὲς Στ.·., ὅτι ἔπρεπε νὰ κάμουν σημαντικὰς παραχωρήσεις εἰς τὸν ἀντισημιτισμὸν ἕνεκα λόγων ἐπικαίρου σκοπιμότητος. Παρὰ ταῦτα τμῆμα τι τῶν κύκλων τούτων κατενόησε μετ' οὐ πολὺ ὅτι τὸ τοιοῦτον δὲν συνεβιβάζετο μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὰς ἀντιλήψεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. συνδέσμου. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου «παρῃτήθη τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀμφιβόλου κινήσεως, ἀπομακρύνασα ἐκ τῆς ἀδελφικῆς ἀλύσεως τὴν κεφαλὴν τῶν ταραχοποιῶν» (τὸν Ροβέρτον Eskau ἐξ Ἀμβούργου, ὁ ὁποῖος τῷ 1925 ἐξέδωκε διαφόρους σχετικὰς προκηρύξεις). Ὁπωσδήποτε ὅμως ὑφίστατο εἰς τὸ βάθος τὸ ἀντισημιτικὸν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἐπέφερε τὴν ἐν ἔτει 1922 διάλυσιν τοῦ Γερμανικοῦ συνδέσμου τῶν Μεγ.·. Στ.·.». (Πρβλ. Δρος G. Schenkel: «Die Freimaurerei im Lichte der Religions—und Kirchen geschichte» Gotha 1926). Ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτ.·. δηλ. ἀντισημιτικαὶ ἐκδηλώσεις ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς θλιβερὸν φαινόμενον τῆς ἐποχῆς, οὐδὲν ὅμως κοινὸν εἶχον μὲ τὸ πραγματικὸν καὶ ἀληθὲς περιεχόμενον τοῦ Ἐλευθερot.·. καὶ ἀποδοκιμάζονται ὑπὸ τῶν διανοουμένων τῶν διαφόρων συστημάτων. Ὑπὸ ἰδιαιτέρως σοβαρὰν μορφὴν ἀπεδοκίμασε τὰς ἀντισημιτικὰς ταύτας ἐκδηλώσεις ὁ Μέγ.·. Ἐξηγητὴς (Exeget) τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. τῆς Γερμανίας Δρ. Hieber, ἐκ Καινιξμπέρκ. Ὅταν δὲ τὸ 1925 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πρωσσίας «ἡ Φιλία» ἐπανῆλθεν εἰς τὰς χριστιανοεθνικὰς ἀρχάς, ὁ Αὔγ. Horneffel ἐμφαντικώτατα ἐτόνισε (πρβλ. τὸ περιοδικὸν Am ramhen stein τοῦ ἔτους τούτου) ὅτι εἰς τὸ γεγονὸς τοῦτο οὐδεὶς ἀντισημιτισμὸς ἔγκειται, οὐδὲ κατηγορία τις ἐνυπάρχει κατὰ τῶν Ἰουδαίων συμπολιτῶν. «Αἱ ἀγριότητες, διὰ τὰς ὁποίας πολλάκις ἐνοχοποιοῦν τούς συμπολίτας μας τούτους, πληγώνουν τὴν ἐλευθεροτεκτονικὴν καὶ ἀνθρωπίνην συνείδησίν μου». Ὁ εἰς τὸ αὐτὸ σύστημα ἀνήκων Ἰούλιος Jaekle (ἐκ Βερολίνου) διεκήρυξε: «Δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ ὁδός, ἡ ὁποία ἄγει εἰς τὰ ὕψη τῆς ἀνθρωπότητος, νὰ μὴ ἀφίνωμεν τινα νὰ συμμετάσχῃ τῆς πορείας, ἡ ὁποία φέρει εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν, νὰ ἀποκλείωμεν τινα ἀπὸ τοῦ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. ἀνεγειρομένου Ναοῦ, διότι οὗτος εἶναι ἐκ σημιτικοῦ αἵματος καὶ οὐχὶ ἐξ ἀρείου. Ὁποία πλάνη! Νὰ νομίζωμεν, ὅτι ὁ Ἰουδαῖος εἶναι ὑλιστής, μὴ τείνων πρὸς τὸ Αἰώνιον, καὶ ὅτι εἶναι περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς ἐστραμμένος πρὸς τὰ ἐγκόσμια, πρὸς τὸ Μαμμωνᾶν; Ἂν ἠθέλαμεν ἐν τούτοις νὰ ἴδωμεν τὴν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας δοκόν!... Ὀφείλομεν νὰ δεχώμεθα εἰς τὰς Στοάς μας ὄχι φυλάς, ἀλλ' ἀνθρώπους...». Ἡ «Ἕνωσις Γερμανῶν Τεκτόνων» ἐπίσης εἰς τὸ σύγγραμμα «Vernichtung der Unwahrheiten über die Freimaurerei durch 116 Antworten auf 116 Fragen» (πρώτη ἔκδοσις τοῦ ἔτους 1928), τὸ ὁποῖον ἐξέδωκεν ὡς ὑπερασπιστικὸν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐναντίον τῶν ἐπιθέσεων τοῦ Λουντεντόρφ, ὑποσημειοῖ ὅτι εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ὁ ὁποῖος κατ' ἀρχὴν ἀποκρούει πᾶν φυλετικὸν μῖσος καὶ σέβεται ἑκάστην θρησκευτικὴν πεποίθησιν, οὐδεμίαν θέσιν ἔχουν ὁ φυλετικὸς ἀντισημιτισμὸς ὡς καὶ οἱ θρησκευτικοὶ φανατισμοί.

Ἀτυχῶς μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Χίτλερ ἐν Γερμανίᾳ καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀνάληψιν τῆς ἐξουσίας, ὁ ἀντισημιτικὸς διωγμός, τὸν ὁποῖον οὗτος ἐξήσκησε κατὰ τῶν Ἰουδαίων, ἐπηρέασε καί τινας Μεγ.·. Στ.·. ὡς τὴν «Μεγάλην Ἐθνικὴν Μητρικὴν Στοὰν τῶν τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν», τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πρωσσίας «ἡ Φιλία» κ. ἄλ. κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε αὗται νὰ φθάσουν κατόπιν συνεννοήσεων μετ' ἀντιπροσώπων τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἀπορρίψουν τὸν χαρακτηριστικὸν τίτλον τοῦ «Ἐλευθεροτέκτονος» καὶ νὰ μετασχηματισθῶσιν ἡ μὲν πρώτη εἰς «Ἐθνικὸν Χριστιανικὸν Τάγμα Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου» ἡ δὲ δευτέρα εἰς «Γερμανοχριστιανικὸν Τάγμα ἡ Φιλία». Αὐτονόητον εἶναι ὅτι τὰ Τάγματα ταῦτα οὐδὲν τὸ κοινὸν εἶχον πλέον μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν καὶ δὲν ἀνεγνωρίζοντο ὡς Τεκτονικὰ ὑπὸ τῶν κανονικῶν Τεκτον.·. Δυνάμεων.

Μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ Ναζισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐπανεῦρε καὶ ἐκεῖ τὴν κανονικήν του τροχιάν.

Ἀντιτάκται (ἤτοι ἀντιτασσόμενοι πρὸς τὸν ἠθικὸν νόμον). Γνωστικὴ αἵρεσις τοῦ δευτέρου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος. Οὗτοι ἐδίδασκον ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πατὴρ πάντων τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅσα ἐποίησεν εἶναι ἀγαθά, δημιούργημά του ὅμως τι «ἐνέσπειρε τὰ ζιζάνια, τὴν τῶν κακῶν φύσιν γεννήσας» καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸν νόμον. Ἐθεώρουν οὕτω πως τὴν νομοθεσίαν τῆς Π. Διαθήκης ὡς ἔργον τοῦ Θεοῦ τοῦ κακοῦ καὶ περιεφρόνουν τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου. Διὰ τοῦτο καθῆκον ἡμῶν, ἔλεγον, εἶναι «εἰς ἐκδικίαν τοῦ Πατρὸς» νὰ ἀντιπράττωμεν εἰς τὸν νόμον. Τοιουτοτρόπως οἱ ἀντιτάκται ἐδικαιολόγουν τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ἀπὸ παντὸς ἠθικοῦ νόμου, πιστεύοντες δ' ὅτι τὴν καταπολέμησιν τῶν παθῶν τοῦ σώματος ἠδύνατό τις νὰ ἐπιτύχῃ ἐξουδετερῶν αὐτὰ διὰ τοῦ ἐκφυλισμοῦ, παρεδίδοντο εἰς σωματικὴν ἔκλυσιν. (Βλ. βιβλ. *31*, τόμ. Δ' καὶ *32* τόμ. Β').

ἀντιτεκτονικὰ βιβλία. Δὲν ὑπάρχει χώρα τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἔχῃ ἐγκαθιδρυθῇ ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς καὶ ὅπου νὰ μὴ ἐξεδηλώθη συχνά, ἰδίως εἰς παλαιοτέρους χρόνους, σφοδρὰ ἐναντίον τούτου ἀντίδρασις. Ἡ ἀντίδρασις αὐτὴ συχνὰ ἔλαβε τὴν μορφὴν *διωγμῶν* (βλ. λ.) ὑπενθυμιζόντων τοὺς χριστιανικοὺς διωγμοὺς τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἢ καὶ τὰ κακουργήματα τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Πάντα ταῦτα ἐν τούτοις εἰς οὐδὲν ἄλλο συνετέλεσαν ἢ εἰς μεγαλυτέραν ἀκόμη ἑδραίωσιν τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ τούτου θεσμοῦ, ὅστις παρ' ὅλην τὴν παθητικὴν αὐτοῦ στάσιν καὶ ἄμυναν ἐπεκράτησε τῶν ἀντιπάλων του χάρις εἰς τὴν ἁγνότητα τῶν διδαγμάτων του. Εἷς τῶν μεγαλυτέρων ἐχθρῶν τοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ ὑπῆρξεν ἡ Ρωμαϊκὴ Παπικὴ Ἐκκλησία, εἰς αὐτὴν δ' ὀφείλονται καὶ τὰ πρῶτα γραπτὰ ἀντιτεκτονικὰ ἔργα, συνιστάμενα κυρίως ἀπὸ διατάγματα ἢ *βούλλας*, ἐκδοθείσας κατὰ καιροὺς ἀπὸ διαφόρους Πάπας.

Τὸ κυριώτερον τῶν διαταγμάτων αὐτῶν εἶναι ἡ ἡ περίφημος βοῦλλα τοῦ *Πάπα Κλήμεντος ΙΒ*, ἐκδοθεῖσα τὴν 24 Ἀπριλίου 1738 καὶ ἰσχύουσα μέχρι σήμερον, διὰ τῆς ὁποίας ἀπαγορεύεται εἰς πάντα εὐσεβῆ καθολικὸν νὰ εἰσέλθῃ εἰς Τεκτονικὴν Στοὰν ἐπὶ ποινῇ ἀφορισμοῦ.

Ὡς εἶναι φυσικόν, οἱ κατὰ καιροὺς ἀντιτεκτονικοὶ διωγμοὶ δὲν περιωρίσθησαν μόνον εἰς μέτρα βίας. Οἱ πολέμιοι τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. διὰ νὰ συκοφαντήσουν τὸ Ἐλευθεροτ.·. Τάγμα, ἐξέδωκαν ἁπανταχοῦ σχεδὸν τῆς γῆς, πάμπολλα ἀντιτεκτονικὰ βιβλία ἢ φυλλάδια.

Τὰ ἀντιτεκνονικὰ βιβλία εἶναι δυνατὸν νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο εἴδη:

1ον. Τὰ γραφέντα μὲ ἀποκλειστικὸν σκοπὸν νὰ ἐκθέσουν καὶ συκοφαντήσουν τὸν Ἐλεύθερον Τεκτονισμὸν ὡς ἀνήθικον καὶ ἀθεϊστικὴν ὀργάνωσιν.

2ον. Τὰ γραφέντα μὲ τὸν σκοπὸν τῆς ἀποκαλύψεως τῶν δῆθεν μυστικῶν του καὶ τῶν ἐσωτερικῶν του δογμάτων.

Τὰ πρῶτα ὀφείλονται εἰς κεκηρυγμένους ἐχθροὺς τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·., τὰ δεύτερα εἰς πενταρολόγους ἐμπόρους τῆς γραφίδος, ἀμφότερα ὅμως διακρίνονται διὰ τὰ ψευδολογήματα καὶ τοὺς φανταστικοὺς ἐντελῶς μύθους των.

Τὸ παλαιότερον ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἀντιτεκτονικῶν βιβλίων εἶναι τὸ ἐκτυπωθὲν εἰς τὴν Ὀξφόρδην τῷ 1686 ὑπὸ τοῦ Robert Plot ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἡ φυσικὴ ἱστορία τοῦ Σταφφορντσάϊρ*» (The Natural History of Staffordshire). Παρ' ὅλην, ἐν τούτοις, τὴν κατὰ τοῦ Τεκτ.·. ἐπίθεσίν του τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ Plot εἶναι πολύτιμον, καθ' ὅσον ἀποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν ἰσχυρᾶς Ἐλευθεροτεκτονικῆς ὀργανώσεως ἀπὸ

τοῦ 17ου αἰῶνος, καὶ ἀναφέρει τὴν σημαντικὴν λεπτομέρειαν ὅτι ὁ συγγραφεύς του

«συνήντησε πρόσωπα ὑψηλῆς περιωπῆς τὰ ὁποῖα δὲν ἀπηξίουν νὰ ἀνήκουν εἰς τὸ σωματεῖον αὐτό».

Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἀποδεικνύει σαφῶς ὅτι δὲν ἔχουν δίκαιον οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅτι οὐδὲν ἴχνος Ἐλευθεροτεκτονικῆς ὀργανώσεως εὑρίσκεται πρὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἀπάντησις ἔντονος εἰς τὴν διὰ τοῦ βιβλίου τούτου ἐπίθεσιν τοῦ Πλότ, εὑρίσκεται εἰς τὸν τρίτον τόμον τῶν «Golden Remains of the Early Masonic Writers» (*Χρυσᾶ ὑπολείμματα τῶν παλαιῶν Τεκτόνων συγγραφέων*) τοῦ Δρος Ὄλιβερ.

Τῷ 1730 ὁ Ἄγγλος Samuel Prichard ἐξέδωκε βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον *«Ἡ Μασονία ἀνατεμνομένη ἤτοι παγκόσμιος καὶ αὐθεντικὴ περιγραφὴ ὅλων αὐτῆς τῶν κλάδων ἀπὸ τῆς καταγωγῆς της μέχρι τῆς σήμερον»* (Masonry dissected κ.τ.λ.). Εἰς ἀπάντησιν τούτου, ἐξεδόθη ἀμέσως σχεδὸν καὶ ἀνωνύμως ἡ *«Ἀπολογία τοῦ Τεκτονισμοῦ, προκληθεῖσα ἀπὸ ἕνα λίβελλον, καλούμενον ἡ Μασονία ἀνατεμνομένη»*, τῆς ὁποίας συγγραφεὺς ἦτο γραμματοδιδάσκαλός τις τοῦ Λονδίνου καὶ ἐξέχων Τέκτων, ὁ Martin Clare. Τὸ κείμενον τῆς ἀπολογίας ἔχει συμπεριληφθῆ εἰς τὴν β' ἔκδοσιν τοῦ *«Βιβλίου τῶν Συνταγμάτων»* τοῦ Ἄντερσον (1738).

Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον εἰς τὰς ἀγγλικὰς ἐφημερίδας ἐδημοσιεύοντο πλεῖσται ὅσαι δῆθεν ἀποκαλύψεις τῶν Μασονικῶν Μυστηρίων ὑπὸ τοὺς περιέργους τίτλους: *«Ζακὲν ἢ Βοὰζ ἢ ἡ αὐθεντικὴ κλεὶς διὰ τὴν θύραν τοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ»* (1762), *«Ὁ Χιρὰμ ἢ ἡ μεγάλη κλεὶς διά τε τὸν Ἀρχαῖον καὶ Σύγχρονον Ἐλευθεροτεκτονισμὸν»* (1764), *«Αἱ τρεῖς χωρισταὶ κρούσεις»* (1760) καὶ ἄλλα τινὰ παραπλήσια ἄρθρα, τὰ ὁποῖα, ἱκανοποιοῦντα τὴν νοσηρὰν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ, ἐδημοσιεύοντο διὰ κυκλοφοριακοὺς ἰδίως λόγους. Μεταξὺ ὅμως αὐτῶν ὑπῆρχον καί τινα αἰσχρῶς συκοφαντικά, ὡς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον: *«Ἡ Μασονία δρόμος πρὸς τὴν Κόλασιν: διδαχή, ἐν τῇ ὁποίᾳ τόσον διὰ τῆς λογικῆς ὅσον καὶ διὰ τῶν Γραφῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι οἱ ἀκολουθοῦντες τὰ Μυστήρια εἶναι κολασμένοι»!!*

Ἡ διδαχὴ αὐτὴ μετεφράσθη ἐπίσης εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν. Ἔγινεν ὅμως ἀφορμὴ νὰ ἐξεγερθοῦν πολλοὶ τῶν ἐλευθέρως σκεπτομένων ἀνδρῶν καὶ νὰ δημοσιεύσουν πολλὰς ἀπαντήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων μία *«Ὁ Τεκτονισμὸς σταυροδρόμιον πρὸς τὴν εὐτυχίαν ἐν τῇ παρούσῃ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ»*, μετεφράσθη καὶ εἰς τὴν γερμανικήν.

Τῷ 1797 τέλος ἐξεδόθη ἄλλο βιβλίον μὲ τοὺς τίτλους: *«Ἀποδείξεις μιᾶς συνωμοσίας ἐναντίον ὅλων τῶν θρησκειῶν καὶ κυβερνήσεων τῆς Εὐρώπης, σκευωρουμένης εἰς τὰς μυστικὰς συνεδριάσεις τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων τῶν Πεφωτισμένων καὶ Ἀναγνωστικῶν Ἑταιριῶν»*. Συγγραφεύς του ἦτο ὁ Τζὼν Robison, καθηγητὴς τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας καὶ γραμματεὺς τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρείας τοῦ Ἐδιμβούργου, χαίρων ποιᾶς τινος φήμης σοφοῦ. Γράφει μὲ ὕφος εὐγενές, ἡ θεωρία του ὅμως βασίζεται ἐπὶ ἐσφαλμένων συλλογισμῶν. Τούτου ἕνεκα τὸ βιβλίον τοῦτο χαρακτηρίζεται εἰς μίαν κριτικήν, δημοσιευθεῖσαν περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν «Monthly Review» τῆς ἐποχῆς του, ὡς ἐντελῶς μειωτικὸν τοῦ κύρους καὶ τῆς ἀξίας τοῦ συγγραφέως. Μὲ τὸ βιβλίον αὐτὸ κλείει ὁ κατάλογος τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκδοθέντων ἀντιτεκτονικῶν συγγραμμάτων. Ἔκτοτε οὐδὲν ἔχθρικὸν βιβλίον ἐξεδόθη, τὰ δ' *«Ἐγχειρίδια»* (Manuels) τοῦ Richard Carlile καὶ *αἱ «θεολογικο—ἀστρονομικαὶ διδαχαὶ»* τοῦ R. Taylor δὲν θεωροῦνται ἀντιτεκτονικά, ἀλλ' ἁπλῶς σκοποῦν νὰ ἀποδώσουν εἰς τὸν Ἐλ.·. Τεκτ.·. καταγωγὴν καὶ ἑρμηνείαν σύμφωνον πρὸς τὰς ἀπόψεις τῶν συγγραφέων.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ὅμως τὰ ἀντιτεκτονικὰ δημοσιεύματα ὑπῆρξαν ἀφθονώτερα. Εὐθὺς μετὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Ἐλ.·. Τεκ.·. ἐν Γαλλίᾳ, ἐξεδόθη τῷ 1734 τὸ *«Μέγα Φῶς»*, περιέχον ἀσύστολα ψεύδη. Ἔκτοτε διαρκῶς ἐξεδίδοντο τοιαῦτα βιβλία, συνεργοῦντος βεβαίως πρὸς τοῦτο τοῦ παπικοῦ κλήρου. Τὸ τερατωδέστερον ὅμως ὅλων ὑπῆρξε τὸ τετράτομον ἔργον τοῦ ἀββᾶ Barruel ὑπὸ τὸν τίτλον *«Ἀπομνημονεύματα χρήσιμα διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰακωβισμοῦ»* (1797), εἰς τὸ ὁποῖον ὁ κληρικὸς καὶ βασιλόφρων συγγραφεύς του ἀποδίδει μὲ λύσσαν τὴν ὅλην ὀργάνωσιν καὶ ἐπιτυχίαν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τὰς μηχανορραφίας τῶν Ἐλ.·. Τεκτ.·., αἱ στοαὶ τῶν ὁποίων, γράφει, ἦσαν ἁπλαῖ λέσχαι τῶν Ἰακωβίνων. Οὐδέποτε ἔργον ἄλλο ἐξεδόθη, περιέχον τόσας ἐκ προμελέτης συκοφαντίας καὶ ἐνουνείδητα ψευδολογήματα, ὅσας τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ καθολικοῦ ἱερέως Barruel. Ἄλλος συγγραφεὺς χρησιμοποιήσας ἀσύστολα ψεύδη κατὰ τοῦ Ἐλ. Τεκτονισμοῦ, εἶναι ὁ Gabriel Jogand Payés, ὁ γνωστότατος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον *Λεὸ Ταξὶλ* (βλ. λ.), συγγραφεὺς πορνογραφικῶν μυθιστορημάτων, ὅστις πρὸς χρηματισμὸν καὶ ἐκβιασμὸν ἐξέδωκε σειρὰν μυθιστορημάτων μὲ τοὺς τίτλους *«Ἀδελφοὶ τῶν τριῶν στιγμῶν»*, *«Λατρεία τοῦ Μεγ. Ἀρχιτέκτονος»*, *«Αἱ ἀδελφαὶ Μασόναι»* ὡς καὶ τὸ περιοδικὸν *«Ὁ διάβολος εἰς τὸν 19ον αἰῶνα»* (1891) ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν *Ἀνρὺ Μπαταΐγ* (Henry Bataille), εἰς τὸ ὁποῖον παρέθεσε τερατολογίας, ἀποκαλυφθείσας βραδύτερον ὡς ἐντελῶς ἀστηρίκτους, προκληθείσας δὲ μόνον ἀπὸ τὴν ἐμπάθειαν καὶ τὸ ἐκβιαστικὸν πνεῦμα τοῦ Ταξίλ.

Εἰς τὴν Γερμανίαν τὰ ἀντιτεκτονικὰ βιβλία εἶναι ἐπίσης ἀρκετά. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι τὸ «Beweise dass die Freimaurer Geselschaft in allen Staaten...» (*=Ἀπόδειξις ὅτι ἡ Ἑταιρεία τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων εἰς πᾶσαν χώραν εἶναι ὄχι μόνον ἄχρηστος, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνος ἐὰν δὲν περιορισθῇ, πρέπει δὲ νὰ ἀπαγορευθῇ*). Τὸ ἔργον τοῦτο ἐδημοσιεύθη τῷ 1764 εἰς τὸ Δάντζιχ ὡς δικαιολογία τοῦ κατὰ τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.· διατάγματος τοῦ Συμβουλίου Δάντζιχ.

Ἄλλα γερμανικὰ ἀντιτεκτονικὰ συγγράμματα ἐξεδόθησαν κατὰ τὰ ἔτη 1925, 1927, 1928, 1930 καὶ 1931.

Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς τὸ πρῶτον ἀντιτεκτονικὸν βιβλίον ὑπῆρξε τὸ «Exposition of Masonry», (*Ἔκθεσις τοῦ Τεκτονισμοῦ*) τοῦ Γουλιέλμου Morgan, ἐκδοθὲν τὸ 1826. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἔκδοσίν του ὁ Morgan ἐξηφανίσθη μυστηριωδῶς τοῦτο δ' ἤρκεσε διὰ νὰ προκαλέσῃ ἐξέγερσιν κατὰ τῶν Ἐλ.·. Τεκτόνων, κατηγορηθέντων, ὅτι τὸν ἐδολοφόνησαν (βλ. *Μόργκαν*). Πολλὰ ἀντιτεκτονικὰ βιβλία ἐξεδόθησαν τότε, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ 1832 ὑπὸ τοῦ *Οὐίλλιὰμ Στὸν* (W. Stone) αἱ *«Ἐπιστολαὶ περὶ Τεκτονισμοῦ καὶ ἀντιτεκτονισμοῦ, ἀπευθυνόμεναι πρὸς τὸν Ἐντ. Τζὼν Κουΐνσυ Ἄνταμς»*. Ὁ Ἄνταμς ἐπίσης ἐξέδωκεν *«Ἐπιστολὰς ἐπὶ τοῦ μασονικοῦ θεσμοῦ»*, ἀλλ' ἀμφότερα τὰ ἔργα ταῦτα ἔχουν καθαρῶς πολιτικοὺς σκοποὺς διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὑποθέσεως Μόργκαν συσταθέντος τότε ἐν Ἀμερικῇ *ἀντιμασονικοῦ κόμματος* (βλ. λ.).

Τὸ ἔργον τοῦ Στὸν ἔχει πράγματι παράλογα ἐπιχειρήματα πάντως ὅμως δὲν εἶναι συντεταγμένον μὲ ἐμπάθειαν. Ἐὰν τὰ παρ' αὐτοῦ ἐκτιθέμενα εἶναι ἐσφαλμένα, τὸ ὕφος του ὅμως εἶναι εὐγενές.

Ὁ Στὸν ἦτο καὶ ὁ ἴδιος Τέκτων καὶ ὑπεχρεώθη πιεζόμενος ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας, νὰ ὁμολογήσῃ πολλὰ πράγματα εὐνοϊκὰ διὰ τὸν Τεκτονισμόν. Τὸ βιβλίον του ἐκδοθὲν ἐν Ν. Ὑόρκῃ τὸ 1832 καὶ ἀποτελούμενον ἀπὸ 556 σελίδας σχήματος 8ου ἐγράφη διὰ πολιτικοὺς καθαρῶς σκοποὺς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἀντιτεκτονικοῦ κόμματος. Ἐμφανίζει ἐπομένως κομματικὰς καθαρῶς ἀπόψεις καὶ αὐτὸς πάλιν τοπικοῦ ἐντελῶς χαρακτῆρος ἀναφερομένας εἰς τὴν συμπεριφορὰν τοῦ Τάγματος κατὰ τὴν ὑπόθεσιν Μόργκαν. Ὁ Τεκτονισμὸς κατὰ τὸν Στὸν θὰ ἔπρεπε νὰ καταργηθῇ διότι τινὰ τῶν μελῶν του ὑπετίθετο ὅτι παρεβίασαν τοὺς νόμους εἰς ἓν χωρίον τῆς Πολιτείας Νέας Ὑόρκης.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἱσπανίαν ἐκτὸς μερικῶν μεταφράσεων Γαλλικῶν καὶ Ἀγγλικῶν ἀντιτεκτονικῶν συγγραμμάτων, τὰ ἀντιτεκτονικὰ ἔργα ἀποτελοῦνται ἀπὸ βούλλας ἐκδοθείσας ὑπὸ Παπῶν καὶ διατάγματα ἐκδοθέντα ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως.

Οἱ ἀντιτέκτονες εἰς τὰς δύο αὐτὰς χώρας ἀδιαφοροῦντες δι' ἐπιχειρήματα, ἠρκοῦντο εἰς ἐφαρμογὴν σκληρῶν διωγμῶν.

Καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅμως ἐπίσης, ὅπου ἐν τούτοις ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·. δὲν χρονολογεῖται ἀπὸ μακροῦ, ἐκδόσεις ἀντιτεκτονικῶν συγγραμμάτων δὲν εἶναι ἄγνωστοι. Ἄρχονται περὶ τὰ τέλη τοῦ 1866 μὲ τὴν ἐν Ἀθήναις ἐφημερίδα «*Ὁμόνοια*» τοῦ γνωστοῦ Ἀποστόλου Μακράκη, ἔνθα ἐδημοσιεύθησαν διάφοροι διατριβαὶ τόσον τοῦ ἐκδότου ὅσον καὶ τοῦ Δ. Καρατζᾶ ἐκ Χαλκίδος καὶ ἄλλων τινῶν. Εἰς τὰς Πάτρας τὸν Ἰούνιον τοῦ 1867 ἐδημοσιεύθη προκήρυξις φέρουσα τὸν τίτλον «*Νέα ἀποκάλυψις τῶν Μασόνων*», ἡ ὁποία προὐκάλεσεν ἀντιτεκτονικὴν ἐξέγερσιν. Εἰς ταύτην ἀπήντησαν, σθεναρῶς ἀμυνθέντες τοῦ θεσμοῦ, ὁ Ἀντ. Πεταλᾶς ἐν Πάτραις μὲ τὸ φυλλάδιον «*Κατὰ πόσον ὁ τεκτονισμὸς ἀντιστρατεύεται πρὸς τὴν θρησκείαν*», ὁ Δημ. Λυμπέριος ἐν Ἑρμουπόλει μὲ τὸ φυλλάδιον «*Ἡ ἐλευθέρα τεκτονικὴ ἢ ὀλίγα τινὰ εἰς ἀπάντησιν τῶν κατὰ τῆς Ἑταιρίας τῶν Ἐλ.·. Τεκτ.·. φωνασκούντων*» καὶ ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἐν Ἀθήναις μὲ τὰ ἔργα «*Στοχασμοὶ Ἰδιοτρόπου*» καὶ «*Τεκτονικὸν Σφυρίον*». Μετὰ ταῦτα καὶ ἐν ἔτει 1909 ὁ Μιχ. Γαλανὸς ἐξέδωκεν ἐν Ἀθήναις «*τὸ Μυστικὸν τῆς Μασονίας καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ*», εἰς τὸ ὁποῖον πειρᾶται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτον.·., ὄργανον τῆς Ἀγγλίας, ἐργάζεται, ὅπως μὴ ἐκπληρωθῶσι τὰ ἰδεώδη τοῦ Ἑλλην. λαοῦ.

Τέλος καὶ πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἐγένετο ἐκ μέρους Μητροπολίτου τινὸς ἀπόπειρα ἀντιτεκτονικῆς ἀρθρογραφίας, ἡ ὁποία ὅμως προυκάλεσεν ἔντονον διαμαρτυρίαν ἐπιλέκτων μελῶν τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, περὶ δὲ τὸ τέλος τοῦ 1932 ἐξεδόθη καὶ ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ θεολόγου Π. Ν. Τρεμπέλα ὀγκῶδες βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «*Μασονισμὸς καὶ Θεοσοφία*» (βλ. λ.). Εἰς τὸ βιβλίον του αὐτὸ ὁ συγγραφεὺς πειρᾶται νὰ ἐμφανίσῃ τὸν Ἐλ.·. Τεκτ.·. ὡς θεσμὸν καθορῶς θρησκευτικὸν (εἰδωλολατρικὸν) καὶ ἀντιχριστιανικόν, ἀντλῶν τὰ πλεῖστα τῶν ἐπιχειρημάτων του ἀπὸ γνωστοὺς πολεμίους τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ λησμονῶν ὅτι οἱ διαπρεπέστεροι ἐπίσκοποι καὶ πρωθιερεῖς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἀληθεῖς αὐτοὶ Χριστιανοί, κατέχουν ὅλοι ἀνωτέρους Τεκτονικοὺς βαθμούς. Διὰ πάντα ὅμως προσεκτικὸν μελετητήν, τὸ βιβλίον τοῦτο ἀποβαίνει παρ' ὅλην τὴν ἐχθρότητα θερμότατος συνήγορος τοῦ Ἐλ.·. Τεκτονισμοῦ, πᾶς δὲ σοβαρὸς ἄνθρωπος, ἀναγινώσκων αὐτό, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν αἰσθανθῇ ἀκράτητον τὸν πόθον νὰ γίνῃ Ἐλεύθερος Τέκτων.

Καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἐξεδηλώθη αἰφνιδίως νέα ἐπίθεσις ἐκ μέρους θεολόγων τινων εἰς ἣν ἔλαβεν μέρος καὶ ἡ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένη καθολικὴ κληρικὴ ἐφημερὶς «Ἡ Καθολική». Εἰς τὰς ἐπιθέσεις αὐτὰς ἀπήντησεν Ἕλλην Τέκτων ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Ν. Λ. εἰς τὴν ἐφημερίδα «Βραδυνὴ» ψέξας τοὺς δημιουργοὺς τοῦ θορύβου διότι ἀσχολοῦνται μὲ θέματα τὰ ὁποῖα ἀγνοοῦν. Ὁ γράφων ὑπέμνησεν ὅτι διαπρεπεῖς Ἕλληνες Ὀρθόδοξοι ἱεράρχαι ὡς οἱ Οἰκουμ. Πατριάρχαι Γρηγόριος ὁ Ε', Ἰωακεὶμ ὁ Γ', Κωνσταντῖνος ὁ Ε', καὶ ἄλλοι Ἕλληνες κληρικοὶ ὅπως ὁ ἥρως Παπαφλέσσας, (διὰ νὰ ἀναφέρω, λέγει, μόνον τοὺς τεθνεῶτας) ὑπῆρξαν Ἐλευθεροτέκτονες, ὅπως ἐπίσης ὁ ἀείμνηστος Βασιλεὺς Γεώργιος ὁ Β' (βλ. λ.), ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς (βλ. λ.), κ. ἄ. διακριθέντες καὶ διὰ τὴν χριστιανικὴν των πίστιν καὶ θεοσέβειαν.

Καὶ οἱ μὲν καθολικοὶ κληρικοὶ δικαιολογοῦνται βεβαίως εἰς τὴν ἐχθρικήν των στάσιν ὑπαγορευμένην ἀπὸ τὸ Βατικανόν. Οἱ Ἕλληνες Ὀρθόδοξοι ὅμως οὐδεμίαν ἔχουν δικαιολογίαν, δεδομένου μάλιστα ὅτι Ἐλευθεροτεκτονισμὸς οὐδεμίαν ἔχει ἀνάμιξιν εἰς τὰ θρησκευτικὰ αἰσθήματα τῶν ὀπαδῶν του, οὔτε ἀντιπολιτεύεται καμμίαν θρησκείαν. Εὐτυχῶς ὅτι τὰ ἀντιτεκτονικὰ οὗτα αἰσθήματα ἐμπνεόμενα μόνον ἀπὸ τυφλὸν φανατισμὸν περιορίζονται μεταξὺ ἐλαχίστων, οἵτινες λησμονοῦντες τὸ εὐαγγελικὸν ρητὸν προσπαθοῦν νὰ δημιουργήσουν φανατισμὸν μεταξὺ τῶν εὐπίστων χωρὶς εὐτυχῶς νὰ τὸ κατορθώνουν. (Βλ. ἐπίσης Ἑλλὰς καὶ Διωγμός).

ἀντιτεκτονικὰ συνέδρια.

1. Τρεντίνου. (Trent ἢ Trient).

Συνεχίζουσα τοὺς ἀγῶνας της ἐναντίον τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία συνεκάλεσεν ἐν ἔτει 1896 εἰς τὸ Τρεντῖνον μεγάλην σύνοδον ἐντεταλμένην νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων καὶ διαφωτίσῃ τοὺς πιστοὺς τοῦ Βατικανοῦ. Ὡς ἦτο φυσικόν, τὸ συνέδριον τοῦτο συνέταξεν ὀγκώδη ἔκθεσιν περὶ τοῦ ζητήματος, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀποφαίνεται ὅτι τὰ θρησκευτικὰ δόγματα, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐμπνέεται ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμός, εἶναι καθαρῶς φυσιολατρικά, αἱ δὲ διάφοροι πεποιθήσεις, αἱ διακηρυσσόμεναι δημοσίᾳ ὑπὸ τῶν Τεκτόνων, καίτοι φέρουν ποικίλλα ὀνόματα, δύνανται νὰ συνοψισθοῦν εἰς τὸν Μονισμόν, τὸν ἰδεολογικὸν Πανθεϊσμόν, τὸν Ὑλισμὸν καὶ τὸν Θετικισμόν. Ὁ συνδετικὸς κρίκος ὅλων αὐτῶν τῶν θεωριῶν, εἶναι ὁ ταυτισμὸς τοῦ σύμπαντος μὲ τὸν Θεόν.

Τὸ Συνέδριον διωργανώθη μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἐγκυκλίου «Praeclara gratulationis» τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ XIII, τῇ προτάσει τοῦ προέδρου τῆς Ἰταλικῆς Ἀντιτεκτονικῆς Ἑνώσεως «Gullino Luigi». Ἤρχισε τὰς ἐργασίας του τὴν 27 Σεπτεμβρίου τοῦ 1896 παρουσίᾳ Καρδιναλίων, 36 Ἐπισκόπων, Ἐπισκοπικῶν ἀπεσταλμένων καὶ πλέον τῶν 700 ἄλλων ἀπεσταλμένων, κληρικῶν κατὰ τὸ πλεῖστον. 22 Καρδινάλιοι, 23 ἀρχιεπίσκοποι, 116 ἐπίσκοποι ἐζήτησαν δι' ἐπιστολῶν των πρὸς τὸ συνέδριον, ὅπως ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τὸ προσωπεῖον των. Προήδρευεν ὁ λατῖνος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Casetta, ἀντιπροσωπεύων καὶ τὸν καρδινάλιον ἐφημέριον τῆς Ρώμης Parocchi. Παρ' αὐτὸν εὑρίσκοντο ὡς λαϊκὸς Πρόεδρος ὁ Πρίγκιψ Κάρολος τοῦ Λεβενστάϊν καὶ 14 ἄλλοι ἀντιπρόεδροι ἐκ διαφόρων κρατῶν. Ὁ Πάπας ἐχαιρέτησε τὸ Συνέδριον δι' ἐγγράφου, εἰς τὸ ὁποῖον ὡμίλει περὶ τεκτονικῶν «δογμάτων τῆς πλέον ριψοκινδύνου ἀθεΐας». Ὁ πρίγκιψ ἐπίσκοπος τοῦ Τρεντίνου Valussi ἐδεξιώθη τὸ συνέδριον εἰς τὴν ἕδραν του, ὅπου συνήρχετο ἄλλοτε ἐκάστη σύνοδος, ἡ ὁποία κατασυνέτριψε τὰ κέρατα τοῦ προτεσταντισμοῦ». Σήμερον ἐπρόκειτο «νὰ καταπολεμηθῇ ἐχθρός, ὁ ὁποῖος πανοῦργως καὶ ὑπούλως ἐν ὀνόματι τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τὸν ὁποῖον προτιμᾷ ἀπὸ τὴν θεότητα, ἑτοιμάζει συμφορὰς—ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, τὸν ὁποῖον παραβάλλουν μὲ τὸν κατηραμένον καὶ καταχθόνιον ὄφιν, τὸν ἐξαπατήσαντα τὸ πρῶτον ζεῦγος τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐξαπατᾷ τοὺς λαούς, ὑποσχόμενος εἰς αὐτοὺς τὴν εὐτυχίαν». Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Συνεδρίου Verzichi ἀνέπτυξε τοὺς σκοποὺς του. Ἐκήρυξε «ἀληθῆ σταυροφορίαν κατὰ τοῦ νεωτέρου Ἰσλάμ», τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ δηλ., καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα, ὅτι ταχέως αἱ πράσινοι σημαῖαι τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων θὰ κρέμανται ὡς τρόπαια νίκης εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Santa Maria della Vittoria.

Αἱ ἐργασίαι ἐγένοντο εἰς τέσσαρα τμήματα. Εἰς τὸ πρῶτον τούτων ἐξητάσθησαν αἱ Τεκτονικαὶ διδασκαλίαι καὶ ὡς τελικὸς τούτων σκοπὸς ἐχαρακτηρίσθη ὅτι εἶναι «ἡ γενικὴ ἀνατροπὴ τῆς φυσικῆς, πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τάξεως τοῦ κόσμου». Τὸ τέταρτον τμῆμα, τὸ ὁποῖον ἐπεξειργάσθη τὸ θέμα τῆς ὀργανώσεως τῆς ἀντιτεκτονικῆς κινήσεως, ὑπέβαλε κανονισμόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπροτείνετο, ὅπως ἡ ἐν Ρώμῃ ἱδρυθεῖσα τὸ 1893 «Union générale antimaçonnique» θεωρηθῇ ὡς τὸ μοναδικὸν κέντρον ὅλων τῶν ἀντιτεκτονικῶν ἑνώσεων· τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν ἐψηφίσθη. Πολὺ ἀπησχολήθη τὸ συνέδριον μὲ συζητήσεις περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Taxil (βλ. λ.) περὶ τῆς «λατρείας τοῦ Σατανᾶ» ὑπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἀρτέμιδος Βωγκὰν—Miss Diana Vaughan—(βλ. λ.) Ὁ Taxil ὑπῆρξεν ὁ καθ' αὐτὸ ἐμψυχωτὴς τοῦ Συνεδρίου. Εἰς τὸ Τρεντῖνον ἀντιμετωπίσθησαν σφοδρῶς δύο σχετικαὶ κατευθύνσεις· οἱ γερμανοὶ ἀφ' ἑνὸς κληρικοί, οἱ ὁποῖοι μετὰ δέκα ἔτη κατώρθωσαν, ἂν καὶ βραδέως, νὰ διαφύγουν ἀπὸ τὴν ἀπάτην καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ μεγάλη μᾶζα τῶν ὑπολοίπων, οἱ ὁποῖοι παρέμειναν

πιστοί ὡς καὶ πρότερον εἰς τὸν Ταξὶλ καὶ τὴν Miss Βωγκάν. Καὶ ὅταν ὁ γερμανὸς Monsignore Gratafeld, ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Κολωνίας, διεκήρυξεν, ὅτι ἡ μυστηριώδης Ἄρτεμις Βωγκὰν δὲν ὑπῆρξε καθ' ὁλοκληρίαν καὶ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ μεγαλοπρεποῦς ἀπάτης, ἡ ὁποία θὰ ἔπρεπε νὰ τελειώσῃ μὲ ρεζίλευμα τοῦ ἐξαπατήσαντος, ἀντεπετέθησαν κατ' αὐτοῦ βιαίως εἷς γάλλος καὶ εἷς ἰταλὸς κληρικός. Ὅταν δὲ κατόπιν εἰς μίαν συνεδρίασιν τοῦ τμήματος ὁ γάλλος Ἀββᾶς de Bessonies ὡμίλησε περὶ τῆς Δος Βωγκάν, ἄλλος τις γερμανὸς κληρικός, ὁ Δρ. Baumgarten ἐκ Ρώμης, καὶ ὁ αὐστριακὸς Koller ἀντεπετέθησαν κατ' αὐτοῦ. Τελικῶς ἐπενέβη εἰς τὴν συζήτησιν καὶ ὁ ἴδιος ὁ Taxil, γενόμενος δεκτὸς μὲ παταγώδεις ἐπιδοκιμασίας. Οὗτος ἔπαιξεν ἐν τέλει τὸ κατ' αὐτὸν ἰσχυρότερον ἀτού, ἐπιδείξας «φωτογραφίαν» τῆς Βωγκάν. Τέλος μετὰ σφοδρὰν συζήτησιν ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ μία ἐπιτροπή, ἡ ὁποία νὰ λύσῃ τελειωτικῶς τὸ ζήτημα τῆς ὑπάρξεως τῆς Βωγκάν.

Μετὰ τὸ συνέδριον ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη διεκήρυξεν ὅτι «οὐδεμίαν ἀπόδειξιν ἀναμφισβήτητον» συνήντησε «μέχρι τοῦδε εἴτε ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως τῆς Miss Βωγκάν, εἴτε ἐναντίον αὐτῆς».

Κατὰ τὸ συνέδριον αὐτὸ ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία, παρ' ὅλην τὴν παρέλευσιν τόσων δεκαετηρίδων καὶ τὴν μεσολαβήσασαν πρόοδον τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, οὐδὲν ἄλλο ἔπραξεν ἢ νὰ ἐπαναλάβῃ ὅσα κατὰ καιροὺς εἰς διαφόρους παπικὰς βούλλας καὶ ἀφορισμοὺς ἀπὸ τοῦ 1738 καὶ ἐντεῦθεν διετύπωσεν ἀβάσιμα καὶ ἀστήρικτα κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Θεσμοῦ.

Διότι ἀναμφιβόλως οὔτε τὸν πανθεϊσμόν, οὔτε τὸν θετικισμόν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον τὸν ὑλισμόν, πρεσβεύουν οἱ Ἐλ.·. Τέκτονες. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὅτι ἀκλόνητον δόγμα αὐτῶν, κατοχυρωμένον διὰ τῶν Συνταγμάτων των, εἶναι ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ἡ ἄρνησις τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ κώλυμα διὰ τὴν εἰς τὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. Τάγμα εἰσδοχήν.

Ὁ A. Waite, σχολιάζων τὰ πορίσματα τῆς Συνόδου τοῦ Τρεντίνου, τονίζει, ὅτι ἡ λατινικὴ ἐκκλησία καὶ τότε, ὅπως καὶ τώρα, εὑρίσκεται εἰς πλήρες σκότος ὡς πρὸς τὴν μεγάλην ὀργάνωσιν τῶν μυστηριακῶν ἀδελφοτήτων.

Ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς εἰς τὰ πολυειδῆ ἀνὰ τὴν ὑφήλιον κέντρα του ἀντιπροσωπεύει διὰ τῶν μελῶν του τὴν διαρκῆ πλημμυρίδα τῆς συγχρόνου δημοσίας γνώμης ἐφ' ὅλων τῶν θεωρητικῶν θεμάτων. Διὰ τοῦτο, δὲν εἶναι διόλου ἀμφίβολον, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς Συνόδου τοῦ Τρεντίνου (1896) περιέκλειεν εἰς τὰς τάξεις του καὶ ἐνδείξεις φιλοσοφικῶν σκέψεων, ἀναλογούσας πρὸς τὰ πορίσματα τῆς Συνόδου. Ἀλλ' αἱ πλεῖσται τῶν σκέψεων ἐκείνων εἶναι νεκραὶ σήμερον, ὅπως εἶναι νεκροὶ καὶ οἱ ἄνδρες, οἵτινες ἐπρέσβευον αὐτάς, καὶ ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ ἄλλων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν σήμερον τὰ θέματα τῆς ἡμέρας.

Ὅπως καὶ τότε λοιπόν, οὕτω καὶ τώρα, ὁ Ἐλ.·. Τεκτ.·. περικλείει εἰς τοὺς κόλπους του ὅλας τὰς τάξεις τῶν Πνευματιστῶν, τῶν ὀπαδῶν τοῦ *Σβεντεμπόργκ* (βλ. λ.), τῶν συγχρόνων σχολῶν τῆς ἀποκρυφιστικῆς ἐπιστήμης καὶ ἀκόμη τοὺς ἀπὸ πεποιθήσεως μυστικοπαθεῖς, ἵνα μὴ ἀναφέρωμεν καὶ ἄλλους, πάσης φιλοσοφικῆς τάξεως. Μήπως μεταξὺ τῶν Ἐλ.·. Τεκτ.·. σήμερον δὲν ὑπάρχουν καὶ Μορμόνοι; Κατὰ τοὺς χρόνους, καθ' οὓς εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐκυριάρχει ὁ αὐστηρὸς Προτεσταντισμός, ὁ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Ἐλεύθ.·. Τεκτ.·. περιέκλειεν εἰς τοὺς κόλπους του αὐστηροὺς Προτεστάντας (διαμαρτυρομένους). Σήμερον δὲν ὑπάρχει ἐν ταῖς Στοαῖς κυριαρχοῦν θρησκευτικὸν αἴσθημα, καὶ ὑφίσταται μόνον σιωπηρὰ τις συμφωνία τοῦ ἐμμένειν εἴς τινας συμβάσεις, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι αὗται δὲν θὰ ἐπιβάλλουν τίποτε πέραν τῶν διατάξεων, τὰς ὁποίας περιέχουν: οὕτω ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας προμηθεύει *ἐφημερίους*—chaplains—(βλ. λ.) εἰς τὸν Ἐλ.·. Τεκτονισμόν, ὅπως καὶ οὗτος πάλιν προμηθεύει ἀνωτέρους κληρικοὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Δεδομένης τῆς ἀπολύτου ἀνοχῆς τοῦ θεσμοῦ, αἱ ἐν αὐτῷ ποικιλίαι θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τῶν μελῶν του εἶναι πολὺ περισσότερον πολύπλοκοι καὶ πολύμορφοι, ἀφ' ὅσον φανερώνουν οἱ κανονισμοί του. Ὁ Τεκτονισμὸς ἐξετάζει τὰ πάντα, ἀναζητεῖ πανταχοῦ καὶ ἄνευ προκαταλήψεως τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀφίνει τοὺς πάντας νὰ σχηματίσουν ἰδίαν πεποίθησιν.

Διὰ τὴν Ρώμην ὅμως, γράφει ὀρθῶς ὁ A. Waite, εἷς τοιοῦτος θεσμὸς θεωρεῖται αἱρετικός, ὡς ἀποτελούμενος ἀπὸ αἱρετικούς, εἶναι ὅμως ἐντελῶς ἀμφίβολον κατὰ πόσον ἀξίζει τὸν κόπον νὰ συγκαλῶνται συνέδρια, ὅπως ἀποφανθοῦν ἐπὶ ζητήματος, ἡ ἐπὶ τοῦ ὁποίου γνώμη τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορος διὰ τοὺς Τέκτονας. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ μωρία τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, πολλαὶ χιλιάδες καθολικῶν τῶν ἀγγλοφώνων χωρῶν θὰ εὑρίσκοντο σήμερον ὑπὸ τὸ λάβαρον τοῦ Ἐλ.·. Τεκτονισμοῦ, ἄνευ βλάβης τῆς θρησκευτικῆς των θέσεως καὶ πρὸς μέγιστον ὄφελος αὐτῆς ταύτης τῆς Ρώμης, διότι θὰ καθίστατο οὕτω περισσότερον ἀποτελεσματικὴ ἡ ἰσοστάθμισις τοῦ ἀγγλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ πρὸς τὸν τῶν διαφόρων ἄλλων ἠπειρωτικῶν χωρῶν, ἰδίως τῶν λατινικῶν. Ἂς μὴ λησμονῶμεν ἐν τούτοις, ὅτι ἡ Ρώμη προσέλαβεν ἀφ' ἑαυτῆς τὴν ὀνομασίαν «Καθολική», ἀποκλείουσα ὅλα τὰ ἄλλα χριστιανικὰ συστήματα. Ἡ «μία ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία» τῆς Συνόδου τῆς Νικαίας, εἶναι κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Βατικανοῦ, τὸ σῶμα μόνον τῶν πιστῶν, τὸ παρ' αὐτοῦ κυβερνώμενον. Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι κατὰ τὴν γνώμην του σχισματική· ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία εἶναι αἱρετική, καὶ μόνον ἡ Ρώμη διακηρύττει ἀνὰ τὴν ὑφήλιον τοὺς ἀλαθήτους τίτλους της, ὡς τῆς μιᾶς ποίμνης ὑπὸ ἕνα ποιμένα. Μία τοιαύτη συνεπῶς ὀργάνωσις προβάλλουσα ἀξιώσεις κυριαρχίας ἐφ' ὅλου τοῦ Χριστιανισμοῦ, δὲν δύναται νὰ ἀνεχθῇ τίποτε ἀπὸ ἀπόψεως λογικῆς, τὸ ὁποῖον νὰ ζητῇ νὰ συνυπάρχῃ μὲ αὐτήν. Τάγμα, τὸ ὁποῖον τιτλοφορεῖται «σύστημα ἠθικῆς, καλυπτόμενον δι' ἀλληγοριῶν καὶ εἰκονιζόμενον διὰ συμβόλων», δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀνεκτὸν ἀπὸ τὴν λατινικὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις κατὰ τεκμήριον εἶναι ὁ μόνος φύλαξ τῆς ἠθικῆς. Οἱ δύο ἑπομένως θεσμοὶ εἶναι ἀσυμβίβαστοι πρὸς ἀλλήλους καὶ δὲν ὑπάρχει κοινὸν πεδίον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ συναντηθῶσιν. Ἡ Ρώμη εἶναι ἓν εἶδος πνευματικοῦ «Καϊζερισμοῦ». Πᾶσα πνευματική, πᾶσα ἠθικὴ ζωή, ἐπιστήμη καὶ φιλοσοφία ἐτάχθησαν ἐκ Θεοῦ νὰ τὴν περικοσμήσωσι, πᾶσα δ' ἑπομένως ἀπόπειρα χειραφετήσεως ἀπ' αὐτῆς ἀποτελεῖ, φυσικά, θεληματικὴν ὑποταγὴν εἰς τὸν Σατανᾶν. Αὐτὴ εἶναι ἡ θέσις τοῦ ζητήματος. Θὰ ἦτο ἄσκοπος συνεπῶς πᾶσα ἐκ μέρους τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ διαμαρτυρία καὶ ἔκπληξις διὰ τὰς ἐκφερομένας περὶ αὐτοῦ κρίσεις. Ὅσον ταχύτερον ἀναγνωρισθῇ ὅτι ἡ Ρώμη καὶ ὁ Ἐλ.·. Τεκτ.·., εὑρίσκονται εἰς ἀναπότρεπτον μεταξύ των ἀνταγωνισμόν, τόσον καλλίτερον θὰ ἦτο δι' ἀμφοτέρους. Ὁ Τεκτονισμὸς ἔχει δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἰδίας του ἐλευθερίας, αἱ δ' ἐφευρέσεις τῆς Ρώμης κρίνονται ἐπαρκέστατα ἀπὸ τὴν φιλολογίαν, τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησαν». (Βιβλ. 3, τόμ. Α', σελ. 33).

2. Ἐθνικαὶ συνελεύσεις διοργανοῦνται τακτικὰ ἀπὸ γαλλικὰ *ἀντιτεκτονικὰ σωματεῖα* (βλ. λ.). Ὡς διεθνῆ συνέδρια χαρακτηρίζονται δύο διοργανώσεις συνεδρίων κατὰ τὰ ἔτη 1911 καὶ 1915)16 (21 Δεκεμβρίου 1915—15 Ἰανουαρίου 1916) ἐν Παρισίοις, εἰς τὰς ὁποίας ὅμως ἐπίσης ἔλαβον μέρος κυριώτατα μόνον Γάλλοι. Ἀμφότερα τὰ συνέδρια ταῦτα, διωργανώθησαν καθ' ὑποκίνησιν τῆς «Ligue Française Antimaçonnique» ὑπὸ τοῦ «Bureau international Antimaçonnique». Κατὰ τὸ πρῶτον παρουσιάσθη ὡς ρήτωρ Γερμανός τις, κατὰ τὸ δεύτερον δὲ τοῦ ὁποίου προήδρευσεν ὁ κ. de Vignières, παρευρέθησαν ἐκτὸς τῶν Γάλλων καὶ ἄλλοι ὑπήκοοι ἄλλων κρατῶν τῆς Ἀντάντ.

3. Ἀντιτεκτονικόν τι συνέδριον, ἐπανειλημμένως ἀναγγελλόμενον ἀπὸ τοῦ 1929 ὑπὸ τοῦ μικροῦ μοναρχικοῦ κύκλου τοῦ αὐστριακοῦ συνταγματάρχου *Γουσταύου Βόλφ* (βλ.λ.), δὲν κατωρθώθη νὰ συγκροτηθῇ, ἐλλείψει ἐνδιαφέροντος.

ἀντιτεκτονικὰ σωματεῖα. Ἑνώσεις αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς σκοπόν των ἢ ὡς κύριον θέμα των τὴν καταπολέμησιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ (συνεπῶς οὐχὶ σωματεῖα, τὰ ὁποῖα μεταξὺ ἄλλων ἐξασκοῦσιν ἀνταγωνισμὸν κατ' αὐτοῦ) παρουσιάζονται διαρκῶς πάντοτε εἰς τὰς διαφόρους χώρας, χωρὶς ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ ἔχωσιν πολὺ μακρὸν βίον. Τὰ πρῶτα ἀντιτεκτ.·. σωματεῖα ἦσαν οἱ *Γκορμαγκόνεν*. (βλ.λ.), ἱδρυθὲν τὸ 1724 ὀλίγα τινὰ δηλ. ἔτη μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς πρώτης Μεγ.·. Στοᾶς, κατόπιν δ' οἱ Scald Miserables (=*Ἄθλιοι Σκάλδοι*), βλ. λ.) ἐν Λονδίνῳ. Εἰς μέρη τινὰ τῆς Γερμανίας, Δανίας καὶ ἀλ. ἐνεφανίσθησαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ 40ου ἔτους τοῦ 18ου αἰῶνος αἱ *ἀντιμασονικαὶ ἑταιρεῖαι* (βλ.λ.). Ἐκ τῶν ἀντιτεκτονικῶν σωματείων τῶν μεταγενεστέρων χρόνων ἄξια μνείας εἶναι οἱ Ἰταλοὶ Zappatori, καὶ τὸ συνεπείᾳ τῆς ὑποθέσεως *Μόργκαν* ἱδρυθὲν εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Βορ. Ἀμερικῆς καὶ πολὺ ἐνεργῶς δρᾶσαν *ἀντιμασονικὸν κόμμα* (βλ.λ.). Κατὰ τὸ ἔτος 1893 μὲ τὴν καθιέρωσιν τῆς Ἁγίας Ἕδρας ἐν Ρώμῃ ἱδρύθη ἡ *Γενικὴ ἀντιτεκτονικὴ Ἕνωσις* (Union générale antimaçonnique), ἡ ὁποία κατὰ τὸ ἀντιτεκτονικὸν συνέδριον τοῦ Τρὲντ (1896) ἐπεχείρησε τὴν ἀποτυχοῦσαν προσπάθειαν νὰ προχωρήσῃ εἰς μίαν ὀργάνωσιν προστατευτικὴν ὅλων τῶν ἀντιτεκτονικῶν καθολικῶν ὁμάδων. Ἡ ἀπόφασις περὶ τῆς συγκροτήσεως τοῦ συνεδρίου τούτου ἐπετεύχθη τῇ προτάσει τοῦ προέδρου τῆς Ἰταλικῆς ἀντιτεκτονικῆς ἑνώσεως «Gullino Luigi». Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ὁ κληρικὸς Ἰούλιος Mahovits (ψευδώνυμον: Δρ. Ἰούλιος Csápory) ἵδρυσεν ἐν Οὐγγαρίᾳ ἀντιτεκτονικήν τινα ἕνωσιν, τῆς ὁποίας τὸ ὑπὸ τοῦ Πάτερ Regnault συνταχθὲν καταστατικὸν ὑπεχρέωνε τὰ μέλη τῆς ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ εὑρισκομένης ἑνώσεως μεταξὺ ἄλλων καὶ νὰ μὴ ὑπανδρεύωσι ποτὲ τὰ θήλεα μέλη τῆς οἰκογενείας των μετὰ Ἐλευθεροτεκτόνων. Ἐπὶ Μουσολίνι ὑπῆρχεν ἐπανιδρυθεῖσα ἐν Ἰταλίᾳ ἡ «Lega antimassonica».

Ἰδιαιτέρως εὐνοϊκὸν ἔδαφος διὰ τὴν ἵδρυσιν ἀντιτεκτονικῶν σωματείων ἦτο ἡ Γαλλία, διότι ταῦτα ἀπολαμβάνουσιν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τῆς ἰδιαιτέρας ὑποστηρίξεως τῶν κληρικῶν κύκλων καὶ τοῦ καθολικοῦ τύπου καὶ ἔχουν κατὰ τοὺς ἐκλογικοὺς ἀγῶνας πλουσιοπάροχον πεδίον δράσεως. Ὁ R. Mennevée ἐκ Παρισίων ἔδωσε τῷ 1928 εἰς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «L'organisation antimaconnique en France» ἔργον του, ἐπισκόπησιν τῶν τοιούτων ὀργανώσεων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ 20οῦ αἰῶνος. (Προηγουμένως εἶχε δώσει τοιαύτην ἐπισκόπησιν μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ταξὶλ «Ligue du Labarum»). Ὡς σπουδαιότατα τῶν γαλλικῶν ἀντιτεκτονικῶν σωματείων θεωροῦνται τὰ ἀκόλουθα:

α') *Ἀντιμασονικὸν κομιτᾶτον τῶν Παρισίων* (Comite antimaçonnique de Paris). Ἱδρύθη τῷ 1897 διηυθύνετο ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ, J. Tourmentin (ψευδώνυμον τοῦ Ἀββᾶ J. de Villemonts). Ὄργανον; «La Francmaçonnerie demasquée». Κατὰ τῷ 1904 τὸ Κομιτᾶτον ἐγένετο «Association antimaçonnique de France» τὸ «Δελτίον» τῆς ὁποίας εἶχεν ὡς κύριον σκοπὸν τὰς ἐπιθέσεις κατὰ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας.

β) *Ἀντιμασονικὸν συμβούλιον τῆς Γαλλίας* (Conseil antimaçonnique de France), Ἀββᾶς de la Rive. Ὄργανον: «La France antimaçonnique».

γ') *(Ὁμὰς τῶν φίλων τοῦ «Κάτω οἱ τύραννοι»* (Groupe des amis de «A bas les Tyrans»). Ὁ M. Copin—Albancelli ἦτο ὁ ἐκδότης τοῦ ἑβδομαδιαίου τούτου φύλλου τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοῦ 1900 ἐκαλεῖτο «La Bastille». Ἡ περὶ τὸ φύλλον τοῦτο συγκεντρωθεῖσα ἕνωσις ἐγένετο συγχρόνως περίπου «Union Française antimaçonnique», ἐξελιχθεῖσα βραδύτερον εἰς «Ligue Française Antimaçonnique». Τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησίν του εἶχον οἱ Copin-Albancelli, Ταγματάρχης Cuiquet, Λουδοβ. Dasté (ψευδώνυμον φὸν André Baron) καὶ ὁ Ἀββᾶς Flavien Brenier. Ρῆξις ἐπελθοῦσα κατὰ τὸ 1910 ἔφερεν ὡς ἀποτέλεσμα τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ Copin-Albancelli καὶ τὸν σχηματισμὸν νέας ἑνώσεως, ἡ ὁποία ὅμως ἦτο βραχύβιος, ἐνῷ ἡ Ligue ἤκμαζε καὶ ἠρίθμει 49 τμήματα. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ὑπάρξεώς της διωργάνωσε πλέον τῶν 500 διαλέξεων καὶ διένειμε ὑπὲρ τὰς 150.000 διατριβάς. Ἐξ ἀφορμῆς διεθνοῦς συνεδρίου συνελθόντος τὸν Νοέμβριον τοῦ 1911, ἱδρύθη καὶ ἓν «Bureau Antimaçonnique international» κατὰ δὲ τὸ 1913 καὶ ἓν «Institut antimaçonnique», τὸ ὁποῖον διωργάνωσε σειρὰν διαλεκτικῶν μαθημάτων καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου (21 Δεκεμβρίου 1915 μέχρι 15 Ἰανουαρίου 1916) ἓν διεθνὲς ἀντιτεκτονικὸν συνέδριον.

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1924 διεμορφώθη ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰς «Ἐκδόσεις Spes» νέον *Ἀντιμασονικὸν Κομιτᾶτον* (Comité antimaçonnique), τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη ἐπίσης καὶ «Comité d' études des questions maçonniques», καὶ διηυθύνετο ὑπὸ πολλῶν προσωπικοτήτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ πλέον ἀντιδραστικὰ μέλη τοῦ Ἐθνικοῦ Συνασπισμοῦ (Ἀββᾶς Bergery, Στρατηγὸς ντὲ Καστενλώ Ἰάκ. Marcellot, Ἀντών. Redier, Κόμις ντὲ Leusse, Δρ. Oberkirch, κ. ἄλ.).

δ) Ἡ κατὰ τὸ 1913 ὑπὸ τοῦ Mgr. Jouin, ἐφημερίου τοῦ Ἁγ. Αὐγουστίνου ἐν Παρισίοις καὶ ἐκδότου τῆς «Revue internationale des Sociétés secrètes», ἱδρυθεῖσα «Ligue Franc Catholique» τείνει πρὸς διεθνοποίησιν τοῦ ἀντιτεκτονικοῦ ἀγῶνος καὶ φέρει ἀπό τινος τὸν χαρακτηριστικὸν τίτλον «Ligue anti-Judéo maçonnique».

Ἐὰν ὅμως ἐξαιρέσῃ τις τὴν ἐπίμονον ἀντιτεκτονικὴν στάσιν τοῦ Βατικανοῦ, ὅλα τὰ ἀνωτέρω σωματεῖα καὶ ὀργανώσεις ἤρχισαν φθίνοντα βαθμηδὸν ἐφ' ὅσον ὑποχωροῦν εἰς ἀνάρμοστον, μὲ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν προόδου, φανατισμόν. Καὶ ἐὰν εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπάρχουν ἀκόμη τοιαῦται ὀργανώσεις, τοῦτο ὀφείλεται ἴσως εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἀναμιγνύεται ἐνεργῶς εἰς τὴν πολιτικήν, παρὰ τὰς Ἀρχαίας Διατάξεις, προκαλοῦσα φυσικὰ ἀντιδράσεις ἀπολύτως δικαιολογημένας ἀλλὰ καὶ ἐπιζημίας συγχρόνως διὰ τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν Ἰδέαν.

ἀντιτεκτονικὸς νόμος, *ἰταλικός*. Τὴν 10 Ἰαν. τοῦ 1925 τὸ ὑπὸ τὸν *Μουσσολίνι* (βλ. λ.) ὑπουργικὸν συμβούλιον κατέθεσεν εἰς τὴν Ἰταλικὴν βουλὴν σχέδιον ἀντιτεκτονικοῦ νόμου. Τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ νόμου τούτου ὥριζεν ὅτι ἑνώσεις, σωματεῖα, ἱδρύματα, δρῶντα ἐν Ἰταλίᾳ, ὀφείλουν νὰ ὑποβάλουν εἰς τὴν ἀστυνομίαν τοὺς ἱδρυτικούς των τίτλους, τὰ καταστατικά των, ὡς καὶ κατάλογον τῶν μελῶν των καὶ τῶν διευθυνόντων αὐτά. Αἱ ἑνώσεις ἦσαν ἐκτὸς τούτων ὑποχρεωμέναι, ὁσάκις ἡ ἀστυνομία τὸ ἐπιθυμεῖ, νὰ δίδωσιν εἰς αὐτὴν πληροφορίας περὶ τῆς ὀργανώσεώς των καὶ τῆς δράσεώς των. Αἱ πληροφορίαι αὗται ἔπρεπε νὰ παρέχωνται ὑπὸ πάντων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι κατέχουν εἰς τὰς ἑνώσεις ταύτας τοπικὰς ἢ γενικὰς θέσεις διοικητικάς, ἐντὸς δύο ἡμερῶν. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔδιδεν ἐκ προθέσεως ψευδεῖς ἢ ἀτελεῖς πληροφορίας ἐτιμωρεῖτο μὲ φυλάκισιν τοὐλάχιστον ἑνὸς ἔτους καὶ πρόστιμον μέχρι 30.000 λιρεττῶν ἐστερεῖτο δ' ἐπὶ πενταετίαν τοῦ δικαιώματος νὰ ἀναλάβῃ δημόσια ἀξιώματα. Ἡ σπουδαιοτέρα ὅμως παράγραφος τοῦ νόμου ἦτο ἡ ἀκόλουθος: «Ὅλοι οἱ κρατικοί, ἐπαρχιακοὶ καὶ κοινοτικοὶ ὑπάλληλοι, ὡς καὶ οἱ ὑπάλληλοι τῶν ἱδρυμάτων, τὰ ὁποῖα ὑπόκεινται εἰς τὸ κράτος ἢ εἰς ἐπαρχίαν ἢ κοινότητα, δὲν δύνανται νὰ εἶναι μέλη μυστικῶν ἑταιρειῶν ἢ ἑταιρειῶν, αἱ ὁποῖαι δι' ὅρκου δεσμεύουν τὰ μέλη των εἰς ἐχεμύθειαν. Οἱ παραβάται ἀπολύονται».

Τὸ νομοσχέδιον ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς βουλῆς τὸν Μάϊον τοῦ 1925 «παμψηφεὶ» διὰ 307 ψήφων, (ἀπουσιαζόντων πλέον τῶν 200 ἀντιπολιτευομένων βουλευτῶν), καὶ μετά τινας μῆνας ἐγένετο δεκτὸν καὶ ὑπὸ τῆς Γερουσίας μετὰ σφοδρὰν ὅμως ἐπίθεσιν τῶν δύο πρώην ὑπουργῶν τῆς Παιδείας Ruffini καὶ Benedetto Croce. Εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τοῦτο ὁ ἀείμνηστος τότε Μέγ.·. Διδ.·. *Τορριτζιάνι* (βλ. λ.) διέλυσεν ὅλας τὰς Στ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλίας.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἐμφανίζει ἴσως ἐντονώτερον τὸν χαρακτῆρα τοῦ Μουσσολίνι εἶναι ἡ ἀγνωμοσύνη τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ἔναντι τοῦ Ἰταλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ὑποστήριξιν

τοῦ ὁποίου ὤφειλε τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ κινήματός του καὶ τὴν ἀνάδειξίν του ὡς δικτάτορος τῆς χώρας.

'Η Μεγ.·. 'Αν.·. τῆς 'Ιταλίας ἐνισχύουσα τὸν Μουσολίνι εἰς τὴν ἐκστρατείαν του κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ, διέθεσε ὑπὲρ αὐτοῦ πολλὰ ἑκατομμύρια λιρετῶν. 'Αλλ' ὅταν ὁ Μουσολίνι κυριαρχήσας ἐγκαθιδρύθη εἰς Ρώμην, ὄχι μόνον κατεδίωξε τὸν Τεκτονισμόν, ἀλλὰ καὶ τὸν Μέγ.·. Διδ.·. Τορριτζιάνι συνέλαβε καὶ ἐξώρισεν εἰς τὰς νήσους Λίπαρι, ὅπου οὗτος τυφλωθεὶς ἀπεβίωσε μετ' ὀλίγον θῦμα τοῦ φασισμοῦ.

ἀντιτεκτονικὴ κατήχησις. Κατήχησις ἐμφανισθεῖσα τῷ 1911 ἐν 'Αμερικῇ καὶ ἐκδοθεῖσα ὑπό τινος καθολικοῦ φύλλου ἐν San Antonio τοῦ Τεξάς.

—«Τί εἶναι 'Ελευθεροτεκτονισμός;»—'Η «ἕνωσις ὅλων τῶν νεωτέρων αἱρετικῶν, ἑταιρεία τῶν πλέον αἰσχρῶν ἐπιθυμιῶν, ἕνωσις τοῦ Σατανᾶ».

—«Ποῖος ὁ σκοπός του;»—«'Ο πόλεμος κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κατάπνιξις τῆς 'Εκκλησίας καὶ τοῦ συνεταιρισμοῦ».

—«Ποῖαι οἱ ὁδοὶ τῆς δράσεώς του;—«'Εξαπάτησις διὰ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς διαφθορᾶς, ἡ διαφθορὰ τῶν οἰκογενειῶν διὰ τοῦ θεάτρου, τοῦ χοροῦ, τῆς μόδας καὶ τῶν ἐφημερίδων».

—«Πρέπει ἡ 'Εκκλησία νὰ φοβῆται τοὺς 'Ελευθεροτέκτονας;»—«"Οχι, δύναται ὅμως νὰ εἶναι εὔσπλαγχνος πρὸς αὐτούς».

«-Ποῖος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος 'Ελευθεροτέκτων;» «—'Ο 'Εωσφόρος».

—«Ποῖος εἶναι ὁ τελευταῖος;»—«'Ο Σατανᾶς».

ἀντιτεκτονικὴ συνέλευσις, *αὐστριακή*. Συνῆλθεν ἐν Βιέννῃ ἀπὸ 30 Μαρτίου μέχρι 1 'Απριλίου 1897, διεπραγματεύθη δὲ τὸ θέμα: «'Ο 'Ελευθεροτεκτονισμὸς τῆς Αὐστροουγγαρίας» εἰς 11 διαλέξεις (δημοσιευθείσας ἀργότερον εἰς ἕνα τόμον). Τὸ διευθῦνον πνεῦμα ἦτο ὁ ἀποστάτης 'Ελευθεροτέκτων κληρικὸς Κάρολος Koller. Τὸν ἐπίλογον ἐξεφώνησεν ὁ καρδινάλιος—πρίγκιψ ἀρχιεπίσκοπος Δρ. Gruscha.

ἀντιτεκτονικόν, *κόμμα* βλ. *ἀντιμασονικὸν* κόμμα.

'Αντιτέκτων Μυστικὴ ρωμαϊκοκαθολικὴ ἑταιρεία, ἱδρυθεῖσα τῷ 1811 εἰς τὴν ἰρλανδικὴν κομητείαν Down Εἶχεν ὡς σκοπὸν τὴν καταδίωξιν τῶν 'Ελευθεροτεκτόνων, ἀδιακρίτως θρησκευτικῆς πίστεως.

'Αντίχριστος. Κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς τὸ σύνολον τῶν μαύρων δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἐμφανίζονται πάντοτε κατὰ τὴν στιγμὴν θείας τινὸς ἐπὶ γῆς ἐλεύσεως. Τὸ ἀντιτιθέμενον εἰς τὴν ἐξέλιξιν. 'Αντίδρασις καὶ ζύμωσις, προκαλούμεναι ἀπὸ τὴν εἰσροὴν τῶν Λευκῶν Δυνάμεων. 'Αρνητικὸς πόλος ἀναγκαῖος διὰ πᾶσαν ἐκδήλωσιν καὶ πᾶσαν πρόοδον. 'Η ἀντίθετος ὄψις τοῦ καλοῦ.

"Αντλερ, *'Ιωάννης Γκοῦντερ.* (Adler Joh. Gunder). Δανός, γραμματεὺς τοῦ κράτους, γραμματεὺς τοῦ ὑπουργ. συμβουλίου, μυστικοσύμβουλος τοῦ κράτους, *1784†1852. Φίλος τοῦ πρίγκιπος Χριστιαν. Φρειδερίκου (μετὰ ταῦτα βασιλέως καὶ Μεγ.·. Διδ.·. *Φρειδερίκου* τοῦ VII) καὶ Τέκτων, ὑπῆρξε πολυτιμώτατος καὶ ἐπιστήθιος σύμβουλος τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. εἰς ὅλας τὰς τεκτονικὰς ὑποθέσεις.

"Αντον, *Κάρολος.* (Carl Gottlob von Anton). Γερμανὸς συγγραφεὺς δύο ἔργων περὶ τοῦ Τάγματος τῶν 'Ιπποτῶν Ναϊτῶν, μιᾶς μελέτης περὶ τῶν πρώτων χριστιανῶν ἱερέων τῆς 'Αγγλίας Culdees (βλ. λ.) καὶ ὁμιλιῶν τινων περὶ τοῦ *Τεκτονισμοῦ Υἱοθεσίας.* *1751 † 1818.

'Αντράντε *Γκομέζ.* (Andrade, Gomez Freire d'-). Στρατηγός, τὸ 1816 Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Πορτογαλίας, κατηγορήθη καὶ κατεδικάσθη μετ' ἄλλων 7 ἀδελφῶν ὡς ὑποκινητὴς ἐξεγέρσεως κατὰ τῆς ἀγγλικῆς ἐξουσίας εἰς τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον, ἀπαγχονισθεὶς τὸ 1817. Τὴν προτεραίαν τοῦ ἀπαγχονισμοῦ τῶν, ἄγγλος τις συνταγματάρχης Τέκτων, παρουσιασθεὶς εἰς τὸν 'Αντράντε ἐν τῇ φυλακῇ, ἐπρότεινεν εἰς αὐτὸν νὰ τὸν φυγαδεύσῃ. 'Ο 'Αντράντε ὅμως ἠρνήθη τὴν θυσίαν τοῦ Αδ.·. του. Τῷ 1853 εἰς τὴν πλατεῖαν, ὅπου ἀπηγχονίσθη, ἀνηγέρθη τὸ μνημεῖον του.

'Αντρέ, Κ. (C. K. André). 'Εκδότης Γερμανικοῦ ἔργου, φέροντας τὸν τίτλον «ὁ 'Ελευθεροτέκτων» καὶ περιέχοντος πολλὰς πληροφορίας περὶ Μυστικῶν 'Εταιρειῶν. "Εζησε κυρίως ἐν Αὐστρίᾳ. * 1763 † 1831.

'Αντριάνυϊ - Πόντετ, *Αἰμίλιος.* (Adrianyi - Pontet, Emil) * 1865 ἐν Βουδαπέστῃ. Μυηθεὶς ὡς Τέκτων τῷ 1891 εἰς τὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Στ.·. «Mathias Corvinus», ἐγένετο μέλος τῷ 1911 τῆς στοᾶς «Luginstand» ἐν Νυρεμβέργῃ καί, ἀπὸ τοῦ 1926 διδάσκαλος τῆς Στοᾶς 'Αγ. 'Ανδρέου «Ardens» ἐν τῇ αὐτῇ πόλει. 'Υπῆρξε διάσημος ρήτωρ καὶ συγγραφεὺς πολυαρίθμων 'Ελευθεροτεκτονικῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν ἱστορικοῦ ἰδίως περιεχομένου. Διάσημος γνώστης τῶν τυπικῶν καὶ τοῦ συμβολισμοῦ, ἰδίᾳ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν (ἀρχαιοτέρων καὶ νεωτέρων) ὡς καὶ 'Ελευθεροτεκτονικῶν γραφῶν δι' ἀριθμῶν, ἐξελέγη τῷ 1903 ἐπίτιμον μέλος καὶ τῷ 1906 ἐπίτιμος Μάγιστρος τῆς «Societas Rosicruciana in Anglia». Τιμῆς ἕνεκα διὰ τὰς Τεκτονικὰς διαφωτιστικὰς σοβαρωτάτας ἐργασίας του ἀπενεμήθη αὐτῷ τῷ 1907 ὁ 32ο ὑπὸ τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ 'Αρχ.·. καὶ 'Απ.·. Σκ.·. Δόγ.·. (Νότιος Δικαιοδοσία) τῶν 'Ην. Πολιτειῶν ἐν Οὐασιγκτῶνι καὶ κατόπιν τῷ 1909 διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὁ 33ος βαθμὸς ὑπὸ τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. τῆς Μαδρίτης. Κατόπιν ἐγένετο καὶ ἐπίτιμον μέλος τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. τῆς 'Ιταλίας. 'Ως ἀρχαιότερος 33ο τοῦ 'Αρχ.·. καὶ 'Απ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·. ἐν Γερμανίᾳ ἐπεχείρησε πρὸ πολλῶν ἐτῶν νὰ εἰσαγάγῃ τὸ Δόγμα τοῦτο ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, δὲν τὸ κατώρθωσεν ὅμως ἕνεκα ἀντιρρήσεων τῆς Μεγ.·. του Στοᾶς. Συνέγραψε καὶ βιβλίον εἰς τὴν Γερμανικήν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπεξεργάζεται τοὺς σπουδαιοτάτους βαθμοὺς τοῦ Δόγμ.·. τούτου.

ἄντρον. *('Αποκρυφ.).* 'Ο μυστικὸς τόπος, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ πνεῦμα τῆς φύσεως περιπλανᾶται μέχρις ὅτου εὕρῃ τὴν ἀτραπόν, ἡ ὁποία θὰ ὁδηγήσῃ αὐτὸ διὰ τῆς ζωώδους ὑποστάσεως εἰς τὴν ἀνθρωπίνην. Τὸ μυστηριῶδες ἐπίσης μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον περιφέρεται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἀναπτύξῃ καὶ ἀφυπνίσῃ τὰς εἰς τὸ ἔνδον αὐτῆς ἐν λανθανούσῃ καταστάσει εὑρισκομένας δυνάμεις καὶ ἐπιτύχῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ της, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἑνοποίησις αὐτῆς μετὰ τῆς ψυχῆς τοῦ κόσμου καὶ ἡ συνειδητὴ ἕνωσις αὐτῆς μετὰ τοῦ Μεγάλου Παντός. 'Αλληγορικῶς ἐκφράζει τὸ ἀπαράβλαστον τῆς κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ κόσμου καὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς καὶ πᾶν προϊὸν ἀποκρύφου γνώσεως, οἰκοῦν ἐντὸς αὐτοῦ.

Εἰς τὰ ἄντρα ἀποδίδεται ὑπό τινων λαῶν (Παταγόνων, Ἰθαγενῶν τοῦ 'Αγ. Δομίγγου κ. ἄλ.) ἀνθρωπογονικὴ σημασία. Εἰς τὰς Βέδας (ΙΙΙ. 115—110) τὸ "Αντρον παρουσιάζεται ὡς νυκτερινὴ τῶν Θεῶν κατοικία.

Κατὰ τὸν Πορφύριον.

> *«οἱ ἀρχαῖοι τὰ "Αντρα τῷ κόσμῳ καθιέρουν καὶ σύμβολον μὲν τῆς ὕλης τὴν γῆν ἐτίθεντο, τὸν δ' ἐκ τῆς γῆς γιγνόμενον κόσμον διὰ τῶν "Αντρων παρίστων. 'Ως δὲ ὁ κόσμος εἶναι διμερὴς (αἰσθητὸς καὶ νοητός), οὕτω καὶ τὸ "Αντρον εἶναι δίθυρον, οὐδέποτε δὲ μονόθυρον*

καὶ τὴν μὲν κάτω θύραν ἔχει προορίσει διὰ τὸν αἰσθητὸν κόσμον (διὰ τὴν κάθοδον τῶν ἀνθρώπων), τὴν δὲ ἄνω διὰ τὸν νοητὸν (τὴν ἄνοδον δηλ. αὐτῶν ὡς Θεῶν).

Κατὰ τὸν 'Εμπεδοκλῆ τὸ ἄντρον εἶναι ἀλληγορικὴ παράστασις τῶν ψυχοπομπῶν δυνάμεων καὶ τῆς ἀφανείας αὐτῶν.

(Τεκτον.) Καὶ εἰς τὸν Τεκτον.·. τὸ ἄντρον ἔχει μεγάλην συμβολικὴν σημασίαν. Εἰς παλαιοτέραν ἐποχὴν ὁ εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ Σύμπαντος ἀναφερόμενος Τεκτον.·. Ναὸς παρίστατο ἐν τοῖς τυπικοῖς ὡς ἄντρον.

'Εν ἄντρῳ φωτιζομένῳ ὑπὸ ἀστέρος καὶ τοῦ ὁποίου τὴν εἴσοδον φυλάττουσι μία "Αρκτος, μία Τίγρις καὶ εἷς Λέων, φονεύονται οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας, οἱ ἀλληγορικῶς παριστῶντες τὴν ἀμάθειαν, τὰς προλήψεις καὶ τὸν θρησκευτικὸν φανατισμόν.

Βλ. καὶ *34* (τόμ. ΣΤ', (1928, σελ. 105—107).

'Αντώνιος, *'Ορλί.* Γάλλος διανοούμενος καὶ εὐφυέστατος τοῦ ὁποίου αἱ περιπέτειαι ἔχουν ἀποτελέσει

τὸ θέμα πλείστων ἱστορικῶν ἔργων καὶ διηγήσεων, συνδέονται δὲ ἐν μέρει μὲ τὸν Τεκτονισμόν.

Ὁ Orllie Antoine ἐγεννήθη τὴν 12 Μαΐου 1835 εἰς Perigeux ὄχι μακρὰν τοῦ Βορδῶ. Ἐσπούδασε νομικὰ ἀλλ' οὐδέποτε ἤσκησε τὴν ἐπιστήμην. Μανιώδης ὅμως ἀναγνώστης ταξιδιωτικῶν βιβλίων ἀπεφάσισε τελικῶς νὰ ριφθῇ καὶ αὐτὸς εἰς περιπετείας.

Τὸ 1858 λαβὼν τὸν τίτλον Πρίγκιψ τοῦ Tounens μετέβη εἰς Σαουθάμπτον τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐκεῖθεν ἐπεβιβάσθη πλοίου διὰ τὴν Νότιον Ἀμερικήν.

Τὸ ἓν τρίτον τῆς Ἀργεντινῆς καὶ τῆς Χιλῆς πρὸς νότον κατῳκεῖτο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπὸ εἰκοσάδα περίπου φυλῶν Ἐρυθροδέρμων Ἰνδῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ ἰσχυροτέρα ἦτο ἡ τῶν Ἀραουκανίων (Araucanians). Ὁ Κάρολος Δαρβίνος τοὺς κατηγορεῖ ὡς ἀνθρωποφάγους. Πάντως ἦσαν ἀνδρεῖοι πολεμισταί.

Ἡ φυλὴ αὐτὴ ὡς καί τινες ἄλλαι γειτονικαὶ εἶχον μίαν μακρὰν παράδοσιν κατὰ τὴν ὁποίαν κάποτε ἕνας «λευκὸς ἄνθρωπος» θὰ καθίστατο ἀρχηγός των καὶ βασιλεὺς καὶ θὰ ἐξεδίωκε τοὺς Ἱσπανοὺς εἰσβολεῖς ἀπὸ τὴν χώραν των. Ὁ Ὀρλὶ εἶχεν ἀναγνώση τὴν ἱστορίαν αὐτὴν εἰς ἓν βιβλίον καὶ ἐξεκίνησε διὰ νὰ ὑποδυθῇ αὐτὸς τὸ πρόσωπον τοῦ «λευκοῦ ἀνθρώπου». Κ' ἐνῶ ἀκόμη εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐστέφθη ὁ ἴδιος Βασιλεὺς τῶν Ἀραουκανίων μὲ τὸν τίτλον Ἀντώνιος Α' καὶ κατήρτισεν ἀμέσως καὶ ἕνα κώδικα νόμων βάσει τῶν ὁποίων θὰ ἐκυβέρνα τὰς φυλὰς τὰς ὁποίας ἀκόμη δὲν εἶχε συναντήσει.

Ἐν τούτοις ἐπέτυχεν εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. Πῶς καὶ διὰ τίνων μέσων ἄγνωστον. Πάντως εἶναι γεγονὸς ὅτι κατὰ τὸ 1860 ἐξαπέστειλεν ἀπὸ τὸ κεντρικόν του φρούριον ἐπίσημα ἔγγραφα πρὸς τοὺς «γειτονικοὺς ἀρχηγοὺς κρατῶν» εἰς τὴν Χιλὴν καὶ τὴν Ἀργεντινήν. Ὁ ἐπίσημος τίτλος του ἦτο «Βασιλεὺς Ἀραουκανίας καὶ Παταγωνίας».

Κάποτε συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Χιλιανῶν καὶ ἐφυλακίσθη εἰς Σαντιάγο, ὁπόθεν ἀπεφυλακίσθη τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Γάλλου προξένου καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν. Ἐπὶ ἓξ ἔτη ἠσχολήθη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν ἐν Παρισίοις ἀλλ' ἐξηκολούθη καὶ τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἱδρύσεως «Γαλλικῆς αὐτοκρατορίας» εἰς τὴν Παταγωνίαν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Χάρις εἰς τὸν ἀγῶνα του ἀπεστάλη ἐκ νέου εἰς Παταγωνίαν ἐπιβαίνων Γαλλικοῦ πολεμικοῦ πλοίου.

Κατὰ τὸ 1865 ὅταν ὁ Πάπας ἀφώρισε τοὺς Γάλλους Τέκτονας, ὁ Ὀρλὶ βλέπων τὸ ὄνομά του εἰς τὸν Μαῦρον Κατάλογον διεμαρτυρήθη εἰς τὸ Βατικανὸν καὶ διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι δὲν εἶναι ἄθεος, ὅπως ἰσχυρίζετο ὁ Πάπας, συνέταξε βιβλίον Τεκτονικῶν προσευχῶν τὸ ὁποῖον καὶ ἐξέδωσεν.

Ὁ τίτλος του ἦτο «Τεκτονικαὶ προσευχαί, ὑπὸ Ο. Α. Ντὲ Τουνάνς, βασιλέως τῆς Ἀραουκανίας καὶ Παταγωνίας». Περιεῖχε 32 προσευχὰς καὶ ἐτιμᾶτο 25 ἑκατοστὰ τοῦ φράγκου.

Ὁ Ὀρλὶ ἀπέθανε τὸ 1878. Τὸν καθ' ὅλα νόμιμον τίτλον του ἐκληροδότησεν εἰς τοὺς διαδόχους του. Ἀλλὰ τοῖς ἦτο ἄχρηστος διότι οἱ Χριστιανοὶ στρατιῶται τῆς Χιλῆς καὶ τῆς Ἀργεντινῆς εἶχον φροντίσει νὰ σφάξουν ὅλους τοὺς Ἰνδούς.

Ὁ Ὀρλὶ ἀφῆκεν ἀπομνημονεύματα ἄξια μνείας, καὶ ἀπὸ φιλολογικῆς ἀπόψεως ἀξιοπαρατήρητα. Καὶ εἶναι λυπηρὸν ὅτι δὲν μετεφράσθησαν εἰς ἄλλας γλώσσας.

Ὁ A. F. Tschiffely μεταβὰς ἐκεῖ ὅπου ἐβασίλευσεν ὁ Α. Ὀρλὶ ἔχει ἀφιερώση δι' αὐτὸν ἓν κεφάλαιον εἰς τὸ ἔργον του «This Way Southward» ἔκδοσις W. W. Norton & Co 1940.

Ἀντωνόπουλος. 1) **Γ. Δ.** Ἕλλην Τέκτων ἐκ τῶν παλαιοτέρων, χρηματίσας καὶ μέλος τῆς ὑπὸ τὸν Μεγ.·. Διδ.·. Ἀδ.·. Τιμ. Φιλήμονα Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1897.

—2) *Σπήλιος.* Πολιτευτὴς Μεσσηνίας. *1823 ἐν Τριπόλει. Ἀπὸ τοῦ 1863 ἐξελέγετο συνεχῶς βουλευτὴς καὶ πληρεξούσιος μέχρι τοῦ 1887, ὅτε, ἀποσυρθεὶς τῆς πολιτικῆς, παρέμεινεν ἰδιωτεύων ἐν Ἀθήναις, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1891. Ἀνὴρ ἀρτίας μορφώσεως καὶ κοινοβουλευτικὸς ρήτωρ, ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν, Ἐσωτερικῶν, δὶς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ δὶς τῆς Δικαιοσύνης.

Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων Ἑλλήνων Τεκτόνων, ἀπετέλεσε μέλος τοῦ τριμελοῦς Ἑλληνικοῦ Τεκτον.·. Διευθυντηρίου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ 1864 ἱδρύθη ἐν Ἀθήναις ἐγκρίσει τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἰταλίας, καὶ τὸ ὁποῖον τῷ 1866 κατόπιν ἐγγράφου του ἐπέτυχε τὴν χειραφέτησιν τοῦ Ἑλλην. Τεκτονισμοῦ, ὑπαγομένου ἕως τότε ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἰταλίας. Βλ. καὶ *Ἑλλὰς* ὡς καὶ βιβλ. *35* (τόμ. Α'. σελ. 109 - 110)

—3) *Σπυρίδων.* Ἕλλην ἀξιωματικός. Τέκτων, μέλος τῆς Σ.·. Στ.·. «Ἀθηνᾶ», διετέλεσε καὶ Σεβ.·. αὐτῆς κατὰ τὸ ἔτος 1896—1897. Ἐκ τῶν κυρίων ἐμπνευστῶν καὶ ἀγωνιστῶν τῶν Ἐθνικῶν ἀγώνων τῆς Στ.·. «Ἀθηνᾶς» ἐγένετο καὶ μέλος τῆς Μελ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος (Μέγ.·. Τελετ.·.) κατὰ τὰ ἔτη 1895—1897.

ἀνυπόδητος. Ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων, εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ οἱ ἄνθρωποι εἰσήρχοντο ἀνυπόδητοι εἰς ἱεροὺς χώρους.

Τὸ ἔθιμον συναντᾶται εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ὅπου ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου πλησίον τῆς καιομένης βάτου λέγει εἰς τὸν Μωϋσῆν:

> *«Μὴ ἐγγίσῃς ὧδε. Λῦσαι τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν σου ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ σὺ ἕστηκας γῆ ἁγία ἐστί».*

(Ἔξοδος γ' 5).

Ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

Τὸ ἔθιμον ἐν τούτοις δὲν εἶναι ἑβραϊκὸν οὔτε φαίνεται νὰ προῆλθεν ἐκ τῆς γενομένης πρὸς τὸν Μωϋσῆν ὑποδείξεως τοῦ Κυρίου.

Ὁ Mede φρονεῖ ὅτι οἱ μεταγενέστεροι ἐκληρονόμησαν αὐτὸ ἀπὸ τοὺς Πατριάρχας.

Ὁ Πυθαγόρας ἐπέτασσεν εἰς τοὺς μαθητάς του: *«Ἀνυπόδητος θῦε καὶ προσκύνει...»*

Ὁ Ἰουστῖνος ἀναφέρει ὅτι οἱ προσερχόμενοι εἰς τοὺς ναοὺς καὶ τὰ θυσιαστήρια τῶν Ἐθνικῶν διετάσσοντο ὑπὸ τῶν ἱερέων νὰ ἀφαιρέσουν τὰ ὑποδήματά των.

Ὁ Μαιμωνίδης, ὁ μέγας ἑρμηνευτὴς τοῦ Ἑβραϊκοῦ Νόμου, βεβαιοῖ ὅτι

> *«δὲν ἦτο νόμιμον νὰ προσέρχεταί τις εἰς τὸ ὄρος τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ μὲ τὰ ὑποδήματά του, ἢ τὰ ἐργατικά του φορέματα ἢ μὲ σκονισμένους τοὺς πόδας»,*

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὁ Ὄλιβερ παρατηρεῖ ὅτι τὸ «ἔθιμον τοῦ ἀνυποδήτου ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς ἔνδειξις ταπεινότητος καὶ σεβασμοῦ, οἱ δ' ἱερεῖς ἐλειτούργουν πάντοτε γυμνόποδες, καίτοι τοῦτο συχνὰ ἦτο ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν ὑγείαν των» Hist Landm : 11 471).

Οἱ Μωαμεθανοὶ πάντοτε καταλείπουν τὰ ὑποδήματά των ἔξω τοῦ τεμένους των.

Οἱ Δρυΐδαι προσήρχοντο ἀνυπόδητοι εἰς τὰς ἱεράς των λειτουργίας, τὸ αὐτὸ δ' ἔπραττον καὶ οἱ ἀρχαῖοι Περουβιανοὶ εἰδωλολάτραι.

Ὁ Ἀδὰμ Κλὰρκ καταλέγει τὸ κοινὸν αὐτὸ ἔθιμον μεταξὺ τῶν 13 ἀποδείξεών του περὶ τῆς ἐκ μιᾶς καὶ μόνης οἰκογενείας καταγωγῆς ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Κατὰ τὴν εἰσδοχὴν εἰς τὸν Ἑλ.·. Τεκτ.·. τὸ ἔθιμον τοῦτο τηρεῖται ἐν μέρει εἰς ἔνδειξιν ταπεινοφροσύνης.

ἀνύψωσις. Ὅταν Τέκτων τις λαμβάνει τὸν 3ο, λέγεται ὅτι ἀνυψώθη ἢ ἀνῆλθεν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τοῦ Διδ.·. Τεκτ.·. Ἡ ἔκφρασις οὐσιαστικῶς ἀφορᾷ μέρος τι τῆς τελετῆς μυήσεως, συμβολικῶς ὅμως ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀνάστασιν, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον διδασκαλίας τοῦ βαθμοῦ τούτου.

Ἀνώνυμος ἑταιρεία. Ὁ Τορρὺ εἰς τὸ ἔργον του «Acta Latomorum» (κεφ. 1 σελ. 294) ἀναφέρει ὅτι ἄλλοτε ὑπῆρχεν ἐν Γερμανίᾳ Τεκτονικὴ Ἑταιρεία, φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ ἀποτελουμένη αὐστηρῶς ἀπὸ 72 μόνον μέλη ἐξ ὧν 24 μαθ.·., 24 ἑτ.·. καὶ 24 διδ.·.. Ἠκολούθει σκοποὺς ὁμοίους σχεδὸν μὲ τοὺς *«Ἀγνώστους Φιλοσόφους»* (βλ. λ.), καλλιεργοῦσα ἐπίσης τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας, ἀλλὰ καλύπτουσα τοὺς σκοπούς της ὑπὸ ἔργα φιλανθρωπίας. Δὲν εἶναι ἐξη-

κριβωμένον κατὰ τὸν Τορρύ, ἐὰν ἡ 'Ανώνυμος 'Εταιρεία κατεῖχε τὴν φιλοσοφικὴν λίθον.

Ἡ 'Εταιρεία εἶχε καὶ ἕνα ἄγνωστον ἀρχηγόν, ἑδρεύοντα ἐν 'Ισπανίᾳ,ὅστις, κατά τινας ἐκαλεῖτο Tajo.

'Ανωνύμων — λεξικόν, ***Γερμανικόν.*** (Anonymen—Lexikon, Deutsches). Λεξικόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῆς ἑταιρείας τῶν Βιβλιοφίλων. Περιέχει πολυαρίθμους ἀναγραφὰς περὶ τῶν συγγραφέων καὶ παραπομπὰς εἰς ἀντιστοίχους πηγὰς 'Ελευθεροτεκτονικῶν ἔργων. 'Ο τελευταῖος VII τόμος ἐξεδόθη ἐν Weimar τῆς Γερμανίας τὸ 1928.

'Ανώτεροι, ***ἄγνωστοι*** ἢ ***ἀόρατοι*** ἢ ***μυστικοί.*** (Unbekannte —, Geheime —, Unsichtbare —, Obere). Τὸ σύστημα τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως (βλ. λ.), ἐστηρίζετο ἐπὶ ἀσθενῶν ποδῶν. Ἵνα ἰσχυροποιηθῇ ἡ θέσις του διεκηρύχθη ὅτι ἐξηρτᾶτο ἀπὸ ἕνα ἄγνωστον ἀνώτερον, οἱ δὲ μεμυημένοι ἄφινον δι' αὐτοῦ νὰ ὑπονοῆται ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τοῦ ὑποψηφίου διὰ τὸν ἀγγλικὸν θρόνον Καρόλου 'Εδουάρδου Στιούαρτ. Τὸν ἄγνωστον ὅμως 'Ανώτερον οὐδεὶς ποτε εἶδε κατ' ὄψιν ὡς 'Ελευθεροτέκτονα. Μὲ αὐτὴν τὴν ἰδέαν τοῦ μεγάλου 'Αγνώστου ἔπαιξαν τὸν ρόλον των ὅλοι οἱ μεγάλοι ἀπατεῶνες τοῦ 18ου αἰῶνος *Τζόνσον, Γκούγκομος, Σρέπφερ κ. ἄλ.*

Ὅσον ὅμως ὁ μῦθος περὶ τῶν 'Αγνώστων 'Ανωτέρων καὶ περὶ τῆς εἰς αὐτοὺς ὀφειλομένης δῆθεν «ἀπολύτου ὑπακοῆς» εἶναι παράλογος ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως, τόσον ἔσχε μεγίστην σημασίαν διὰ τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμόν, καθόσον τὸ παραμῦθι ἐπαναλαμβάνεται ἔκτοτε διαρκῶς καὶ ἐκ νέου ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων τοῦ 'Ελευθεροτεκτον.'. ὅτι δηλ. ὁ 'Ελευθεροτεκτον.'. ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν Μυστικὸν 'Ανώτερον, καὶ ὅτι εἰς τοὺς κατωτέρους βαθμοὺς οὐδέποτε διαφωτίζονται οἱ 'Ελευθεροτέκτ.'., περὶ τῶν πραγματικῶν ἀπόψεων τοῦ 'Ελευθεροτεκτον.'. ἀλλὰ χρησιμοποιοῦνται μόνον ὡς ὄργανα στερούμενα θελήσεως. 'Αναλόγως τῶν διαθέσεων τῆς ἐποχῆς ὡς Μυστικοὶ 'Ανώτεροι χαρακτηρίζονται ἄλλοτε οἱ ἡγήτορες τῆς Μεγ.'. Στ.'. τῆς Νέας 'Υόρκης, ἢ οἱ ἡγήτορες τῆς Μεγ.'. 'Ανατ.'. τῆς Γαλλίας, ἢ καὶ οἱ 'Ιησουῖται, ἄλλοτε πάλιν οἱ 'Ιουδαῖοι (οἱ Σοφοὶ τῆς Σιών) ἢ κατὰ τὸν Λουντεντόρφφ αἱ «ὑπερκρατικαὶ δυνάμεις» 'Ιουδαῖοι δηλ., 'Ιησουῖται καὶ 'Ελευθεροτέκτονες ἐν χαριτοβρύτῳ ἑνώσει. Οὐχὶ σπανίως, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1921, χαρακτηρίζεται ἡ «Association Maçonnique Internationale» (A.M.I.) ὡς ὁ τόπος τῆς ἐπωάσεως τῆς παγκοσμίου συνωμοσίας ἢ καὶ ἡ ἐν Παρισίοις «Alliance israélite», ἢ οἱ Μπολσεβίκοι. 'Εναντίον τῶν τοιούτων ἐνοχοποιήσεων ὁ 'Ελευθεροτεκτ.', εἶναι βεβαίως ἀνίσχυρος νὰ πολεμήσῃ. Οἱ ἀντίπαλοί του δὲν δύνανται νὰ φέρουν θετικὰς ἀποδείξεις τῶν ἰσχυρισμῶν των, καὶ τοῦτο διότι οὔτε ὁ 'Ελευθεροτεκτ.'. ἔχει μυστικήν τινα κεντρικὴν διεύθυνσιν, οὔτε 'Ανώτεροι Μυστικοὶ ὑπάρχουν καὶ διότι ὁ 'Ελευθεροτεκτον.'. εἶναι βεβαίως παγκόσμιος σύνδεσμος ἀναλόγως πρὸς τὴν ἰδεολογίαν του, ἀλλὰ οὐδεμίαν πολιτικὴν ἐνέργειαν ἐξασκεῖ.

'Ο Os. Wirth (βλ. βιβλ. *10* καὶ *19*, σελ. 36—39), ἀποδίδων ἀλληγορικὴν ἑρμηνείαν εἰς τὸν ὅρον «'Ανώτεροι Ἄγνωστοι» γράφει :

«'Ανώτεροι Ἄγνωστοι πραγματικοὶ δὲν ὑπάρχουν», μύσται δηλ. ζῶντες, διοικοῦντες καὶ παραμένοντες ἄγνωστοι. «Δὲν φέρουν σάρκας καὶ δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀντικειμενοποιηθοῦν, ἔστω καὶ ἂν ἤθελέ τις νὰ καλέσῃ αὐτοὺς κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ τυπικοῦ τῆς μαγείας». «Οἱ Διδάσκαλοι αὐτοὶ μένουν ἀόρατοι ὄπισθεν τοῦ μέλανος παραπετάσματος, τὸ ὁποῖον χωρίζει ἡμᾶς ἀπὸ τὸ ὑπερπέραν». «Ἂς μάθωμεν νὰ ἀκούωμεν τὴν φωνὴν τῶν Διδασκάλων, διότι οὗτοι ζητοῦν μόνον νὰ διδάξουν ἡμᾶς ἐν σιωπῇ καὶ περισυλλογῇ». «Οἱ Διδάσκαλοι αὐτοί», διότι οὕτω ὀνομάζουν οἱ μύσται τοὺς «'Ανωτέρους 'Αγνώστους», «εἶναι ὅλοι οἱ μάρτυρες τῆς ἰδέας οἱ ἐξαφανισθέντες πρωτουργοὶ τῆς ἀνθρωπίνης προόδου». Μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι παρακολουθοῦμεν τὸ ἔργον των, ὑφίστανται μυστηριώδεις ἐπικοινωνίαι. Αὐτοὶ πάντοτε κεκρυμμένοι παροτρύνουν ἀποκρύφως τὴν σκέψιν μας εἰς τὴν σταθερὰν ἐπαναζήτησιν τῆς ἀληθείας καὶ ὑποστηρίζουν τὴν θέλησίν μας κατὰ τὸν ἀδιάκοπον ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον διεξάγομεν».

Αὐτοὶ εἶναι οἱ «'Ανώτεροι Ἄγνωστοι», ἐκεῖνοι, ἐπὶ τῶν φωνῶν τῶν ὁποίων ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν Τεκτόνων ὁ ἀδ.'. Γκαῖτε εἰς τὴν τελευταίαν στροφὴν τοῦ Τεκτονικοῦ ποιήματός του «Σύμβολον» :

«ἐν τούτοις καλοῦν ἀπὸ τὸ ὑπερπέραν αἱ φωναὶ τῶν πνευμάτων, αἱ φωναὶ τῶν διδασκάλων· μὴ παραμελῇς νὰ ἐξασκῇς τὰς δυνάμεις τοῦ 'Αγαθοῦ».

(Βλ. καὶ τὰς λέξεις *Χούντ, Αὐστηρὰ Τήρησις).*

'Ανώτεροι βαθμοί. Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος, ἐδημιουργήθησαν τρεῖς νέοι βαθμοὶ φέροντες τὰ ὀνόματα, Σκῶτος, Νεόφυτος καὶ Ἱππότης Ναΐτης. Εἰς τοὺς βαθμοὺς αὐτοὺς συμπληρωθέντας βαθμηδὸν καὶ δι' ἄλλων, ληφθέντων κυρίως ἀπὸ μεσαιωνικὰς μυστηριακὰς ἢ ἀποκρυφιστικὰς ὀργανώσεις, ἐδόθη ἡ ὀνομασία 'Ανώτεροι βαθμοί. 'Ο ἀριθμός των εἶναι μέγας. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν διατηροῦνται μόνον εἰς τοὺς καταλόγους Τεκτόνων συλλεκτῶν: ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι διατηρούμενοι πάντοτε καὶ ἀποτελοῦντες—ὅπως εἰς τὸ 'Α.'. καὶ 'Α.'. Σκ.'. Δ.'.—τὸ σῶμα διαφόρων Δογμάτων. Οἱ βαθμοὶ αὐτοὶ συνήντησαν ἐκ μέρους πολλῶν μεγάλην ἀντίστασιν ὡς δῆθεν ἀποτελοῦντες καινοτομίας εἰς τὸν 'Αρχαῖον 'Ελευθεροτεκτονισμόν. 'Υπεστηρίχθησαν ὅμως—ὀρθῶς—ὑπὸ ἄλλων, οἱ ὁποῖοι φρονοῦν ὅτι οἱ παλαιοὶ τρεῖς συμβολικοὶ βαθμοὶ δὲν παρέχουν ἐπαρκὲς πεδίον ἐπεκτάσεως τῆς Τεκτονικῆς σκέψεως. Οὕτω εἰς ἄρθρον δημοσιευθὲν εἰς τὸ Λονδίνιον Freemasons Magazine τῷ 1858 ἀναφέρονται σχετικῶς τὰ ἑξῆς :

'Η κατάργησις τῶν 'Ανωτέρων Βαθμ.'. ἤτοι τοῦ 'Ανωτέρου Τεκτονισμοῦ δυνατὸν νὰ εἶναι εὐχάριστος εἰς ἐκείνους οἵτινες ἀρέσκονται νὰ κατέχουν τὰ διοικητικὰ λειτουργήματα τοῦ Τάγματος ἄνευ τῶν γνησίων προσόντων διὰ τὴν ἄσκησιν αὐτῶν, τοῦτο ὅμως ἀποτελεῖ τακτικὴν καταστρεπτικὴν διὰ τὴν ἀληθῆ πρόοδον τοῦ Θεσμοῦ. 'Η εἰσαγωγὴ τῶν 'Ανωτέρων Βαθμῶν εἶναι τὸ ἀπαραίτητον μέτρον διὰ τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς ἀποτελεσματικότητος τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν τάξεών του. Οὕτω κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὅταν ὁ Τεκτονισμὸς ἐξηπλώθη ταχέως ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς Εὐρώπης, ἐδημιουργήθη ἀντίδρασις ἥτις ὑπεχρέωσε τοὺς ἡγέτας τοῦ Τάγματος νὰ θέσουν ἐν ἰσχύϊ τοὺς 'Ανωτέρους Βαθμούς, οἵτινες καὶ ἤσκησαν σημαντικωτάτην ἐπιρροήν».

'Ο γράφων τὰ ἀνωτέρω εἶχεν ὀρθῶς εἰσχωρήσει εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ. Οἱ 'Ανώτεροι Βαθμοὶ εἶναι ἀναμφιβόλως δημιουργήματα τῶν μυσταγωγημένων ἀνδρῶν, οἵτινες καταφυγόντες εἰς τὰ παλαιὰ ἐπαγγελματικὰ σωματεῖα μετέφερον εἰς αὐτὰ καὶ τὴν «ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν» των.

Οἱ τρεῖς συμβολικοὶ βαθμοὶ δὲν εἶναι ἀρκετοὶ διὰ νὰ μορφώσουν «φιλοσοφικῶς τοὺς Τέκτονας, οἱ ὁποῖοι ματαίως τότε θὰ προσεπάθουν νὰ ἑρμηνεύσουν τὰ σύμβολα τὰ κοσμοῦντα τοὺς Ναοὺς των».

Μὲ τὸν σημερινὸν δὲ βαθμὸν ἀναπτύξεως καὶ ἐπεκτάσεως τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως, περιορισμὸς τῆς Β.'. Τ.'. εἰς τὰ στενὰ ὅρια τῶν 'Ιωαννιτικῶν βαθμῶν, θὰ τὴν ἀπεγύμνωνε τελείως τῆς ἐσωτερικῆς της μυστηριακῆς μορφῆς διὰ νὰ τὴν καταντήσῃ ἁπλοῦν φιλανθρωπικὸν σωματεῖον.

'Ο 'Ελευθεροτεκτονισμὸς δὲν ἀποβλέπει εἰς καλλιέργειαν τοῦ αἰσθήματος τῆς φιλαλληλίας μεταξὺ τῶν μελῶν του. Σκοπός του δὲν εἶναι αὐτός. Σκοπός του εἶναι ἡ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ καλλιέργεια—οὕτως εἰπεῖν—τῶν ὑποσυνειδήτων ἐκείνων ἰδιοτήτων αἵτινες ἀποτελοῦν τὴν πραγματικήν, ἀλλὰ καταπνιγεῖσαν ὑπὸ τὸν ψευδοπολιτισμόν, ὑπόστασίν του. Ὅταν δὲ ὁ Τέκτων οὕτω πως μυσταγωγούμενος κατανοήσῃ τὴν σημασίαν τοῦ Δελφικοῦ «Γνῶθι σαὐτόν» τότε ἀσφαλῶς καὶ φιλαλληλίαν θὰ ἀσκῇ καὶ ἐν ἀρετῇ θὰ ζῇ.

'Ανώτερον διοικητικὸν δικαστήριον, ***βασιλικὸν πρωσσικόν.*** Δικαστήριον, ἐκδῶσαν τὴν 31 Μαΐου 1912 σημαντικὴν θεμελιώδη ἀπόφασιν σχετικῶς μὲ τὸ ζήτημα, ἂν ὁ γερμανικὸς 'Ελευθεροτεκτον.'. ἐπιδιώκει πολιτικοὺς καὶ θρησκευτικοὺς σκοπούς. 'Η δίκη ἐγένετο ἐξ ἀφορμῆς τῆς ὑπὸ τοῦ ὀφθαλμολόγου ἰατροῦ Δρος

Φρὶτς Ρακχόρστ καὶ ἄλλων Ἐλευθεροτεκτόνων ἱδρύσεως ἐν Lennep μιᾶς ἑνώσεως ὀνομαζομένης *Ἀλουμνάτ-φεράϊν*. (βλ. λ. *Ἀλουμνάτ*). Ἡ ἀπόφασις ἐτόνιζε μεταξὺ ἄλλων καὶ ὅτι ἡ οὐσία τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., σύμφωνα πρὸς τὰς διαθέσεις του καὶ τὰς διὰ τῶν ἔργων του ἀποδείξεις, δεν ἀποβλέπει ὡς εἰς τελικόν της σκοπὸν εἰς ἐξάπλωσιν ἢ καταπολέμησιν θρησκευτικῶν δοξασιῶν. «Μὲ ἀποφασιστικότητα» ἔλεγεν ἡ ἀπόφασις, «ἀποκρούεται ἀνέκαθεν ὁ ἀθεϊσμὸς καὶ ἐξ ἄλλου δὲν ἀπαιτεῖται ὅπως τὰ μέλη τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. συνδέσμου ἀνήκουν εἰς ὡρισμένον θρήσκευμα».

Ἀξελὸς *Ἰωάννης Μιχ.* Ἕλλην ἀρχιτέκτων. Ὡς Ἐλευθεροτέκτων διετέλεσε μέλος (Μέγ.·. Τελετ.·.) τοῦ ὑπὸ τοῦ Δημ. Ροδοκανάκη, Ἰσοβίου Μεγ.·. Διδ.·. τῆς ἐν Ἑλλάδι Μεγ.·. Ἀνατ.·. διορισθέντος Συμβουλίου τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. διὰ τὰ ἔτη 1902—1905.

Ἀξελὸς *Μιλτιάδης*. Ἕλλην μηχανικός. Τέκτων, διετέλεσε μέλος (Μέγ.·. Ἀρχιτ.·.) τοῦ ὑπὸ τοῦ † Δημ. Ροδοκανάκη διορισθέντος Συμβουλίου τῆς Μεγ.·. Ἀν.· τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰ ἔτη 1902—1905.

Ἀξίερος ἢ *Ἀξίερως*. Ὄνομα δαίμονος, ἡ λατρεία τοῦ ὁποίου, μετὰ τῶν συγγενῶν του δαιμόνων *Ἀξιοκέρσης* καὶ *Ἀξιοκέρσου*, ἦτο ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων τὰ μάλιστα διαδεδομένη εἰς τὰ παράλια τῆς Τρῳάδος, καὶ εἰς τὰς νήσους τῆς Θρακικῆς θαλάσσης, ἰδιαίτατα δ' εἰς τὴν Σαμοθράκην.

Ἡ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ λατρεία τῶν ἀνωτέρω δαιμόνων κατὰ τὰς ἱστορικὰς ἰδίως ἐποχὰς παρουσιάζεται πεπροικισμένη μὲ μυστηριώδη χαρακτῆρα καὶ περιβεβλημένη μὲ ὅλως ἰδιάζουσαν αἴγλην. Κατὰ τὸν Mackey καὶ ἄλλους, οἱ τρεῖς ἀνωτέρω μετὰ τοῦ Καδμίλλου ἦσαν οἱ Κάβειροι, οἱ λατρευόμενοι εἰς τὰ Καβείρια μυστήρια τῆς Σαμοθράκης.

Ἡ λατρεία τοῦ Ἀξιέρου, καθὼς ἐπίσης καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν πρὸς αὐτόν, σχετίζεται μὲ τὴν θρησκείαν τῶν θεῶν τοῦ πυρός, ἰδιαίτατα δὲ τοῦ Ἡφαίστου. Ὁ ἀρχαῖος Μνασέας ἀναφέρει (παρὰ τῷ Σχολ. εἰς Ἀπόλλων. Ἀργοναυτ. 1917) ὅτι ἐν Σαμοθράκῃ ὠνομάζοντο οἱ Κάβειροι *Ἀξίερος* (=Δημήτηρ), *Ἀξιόκερσα* (=Περσεφόνη), *Ἀξιόκερσος* (=Ἅδης), *Καδμίλλος* (=Ἑρμῆς). Ἐπιγραφαὶ καὶ ἀγαλμάτια καὶ παραστάσεις ἀγγείων τοῦ Καβειρίου Θηβῶν, Σαμοθράκης κ. λ. βεβαιοῦσι πολλὰ τούτων. Βλ. *Κάβειροι καὶ Καβείρια Μυστήρια.*

Ἀξιοκέρσα. Βλ. *Ἀξίερος.*

Ἀξιόκερσος. Βλ. *Ἀξίερος.*

ἀξιωματικοὶ (γαλλ. Officiers, ἀγγλ. Officers, γερμαν. Beamte). Ἑκάστη Στοὰ διοικεῖται ὑπὸ ἀξιωματικῶν, ἐκλεγομένων ἐτησίως ὑπὸ τῶν Στοῶν δι' ἓν ἔτος. Ἡ ἐγκατάστασις τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Στ.·. καὶ ἡ ἀνάληψις τῶν καθηκόντων των γίνεται ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου (24 Ἰουνίου). Εἰς ἄλλας Στοὰς ὡς ἡμέρα ἐγκαταστάσεως τῶν νέων ἀξιωματικῶν χρησιμεύει ἡ πρώτη ἑκάστου ἡμερολογιακοῦ ἔτους. Αἱ ἐν Ἑλλάδι Στ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος διενεργοῦσι τὰς ἐκλογὰς τῶν ἀξιωματικῶν των ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου, τὴν δὲ ἐγκατάστασιν αὐτῶν μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Μ.·. Στ.·. ἔγκρισιν τῆς ἐκλογῆς.

Ἡ ἐγκατάστασις τῶν ἀξιωματικῶν γίνεται συνήθως πανηγυρικῶς, καλουμένων καὶ παρισταμένων καὶ ἀντιπροσώπων τῶν ἄλλων Στοῶν, ὡς καὶ τῶν προϊσταμένων Τεκτον.·. Δυνάμεων, ἐπακολουθεῖ δ' ἐνίοτε καὶ Τεκτον.·. συμπόσιον ἢ ἀδελφικὸν γεῦμα.

Κατὰ τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀποδ.·. Σκ.·. Δόγμα οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Στ.·. εἶναι: 1. Ὁ Σεβάσμιος. Εἴς τινας Στοὰς τῆς ἀλλοδαπῆς ἐκλέγεται καὶ ἀντικαταστάτης τούτου, ἢ ἐνίοτε καὶ ἐντεταλμένος Σεβ.·. (ἐν Ἀγγλίᾳ μόνον εἰς ἐκείνας τὰς Στ.·., τῶν ὁποίων τὴν πρώτην Σφ.·. κρατεῖ ὁ Μέγ.·. Διδάσκ.·.) 2. Οἱ δύο Ἐπόπται. 3. Ὁ Ρήτωρ. 4. Ὁ Γραμματεὺς—Σφραγιδοφύλαξ. 5. Ὁ Ταμίας. 6. Ὁ Α' καὶ Β' Δοκιμαστής. 7. Ὁ Ἐλεονόμος. 8. Ὁ Τελετάρχης. 9. Ὁ Στεγαστής. 10 Ὁ Ἀρχιτέκτων —Ἀρχιτρίκλινος. 11. Ὁ Ἀρχειοφύλαξ—Βιβλιοφύλαξ καὶ 12. Ὁ Ξιφοφόρος—Σημαιοφόρος.

Ἐπίσης αἱ Στοαὶ ἐκλέγουσι πολλάκις καὶ προσθέτους ἀξιωματικοὺς εἰς τὰ ἀξιώματα τοῦ Ρήτορος, Γραμματέως, Ταμίου, Ἐλεονόμου καὶ Τελετάρχου.

Εἰς πολλὰς Στ.·. ἐκλέγεται καὶ εἷς τῆς Μουσικῆς, εἰς ἀγγλικὰς δὲ καὶ ἀμερικανικὰς Στοὰς καὶ εἷς ἱερεὺς (Chaplain) ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κληρικός, ὁ ὁποῖος ἀναλαμβάνει τὰς θρησκευτικὰς λειτουργίας ἐν τῇ Στ.·.

Τὰ ἀξιώματα τῆς Στ.·. εἶναι τιμητικά. Εἴς τινας ἀγγλικὰς καὶ ἀμερικανικὰς Στ.·. ἀμείβονται ὁ γραμματεὺς καὶ ὁ στεγαστής.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Στ.·. καταλαμβάνουσι κατὰ τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἰδιαιτέρας θέσεις, φέρουσι δὲ κατ' αὐτάς, ἢ καὶ ὁσάκις ἐπισήμως παρίστανται ὡς ἀντιπρόσωποί της, διακριτικὰ *διάσημα* (βλ. λ.). Δι' ἕκαστον ἀξίωμα ὑπάρχει ἰδιαίτερον διάσημον. Οἱ ἀξιωματικοὶ ἀπαρτίζουσι τὸ λεγόμενον *Συμβούλιον τῶν Ἀξιωματικῶν τῆς Στ.·.*, τὸ ὁποῖον κανονίζει καὶ διευθύνει τὰ τῆς Στ.·. καὶ ἐν γένει μεριμνᾷ περὶ τῆς προόδου καὶ τῶν συμφερόντων αὐτῆς, ὃν ὑπεύθυνον ἀπέναντι τῆς ὁλομελείας της.

Ἀόρατοι, οἱ (Les Invisibles). Μυστικὴ Ἑταιρεία, περὶ τῆς ὁποίας ἐλάχιστα εἶναι γνωστὰ καὶ ταῦτα χάρις εἰς τὸν Τορρῦ εἰς τὸ «Acta Latomorhum» (I, 319) παραθέτει τὰς πληροφορίας Γερμανοῦ τινος συγγραφέως, τοῦ ὁποίου δὲν ἀναφέρει τὸ ὄνομα, γράφοντος τὰ ἑξῆς:

> *«εἶναι ἡ πλέον ἐπικίνδυνος αἵρεσις. Αἱ μυήσεις τῶν ὑποψηφίων γίνονται τὴν νύκτα ἐντὸς ὑπογείου στοᾶς, τὸ δὲ δόγμα αὐτῆς εἶναι ὁ ἀθεϊσμὸς καὶ ἡ αὐτοκτονία».*

Ὁ Mackey ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ Ἑταιρεία αὕτη κοιμᾶται πρὸ πολλοῦ τὸν ἀξύπνητον ὕπνον.

Ὁ Wood Ford διαψεύδει τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς ἐν ἔτει 1878.

Ὁ Mac Kenzie, παραλείπων νὰ κάμῃ μνείαν τῶν διδασκαλιῶν της, ἀποκαλεῖ αὐτὴν Ἑταιρείαν ἀποκρύφου καὶ μασονικοῦ χαρακτῆρος.

Ἀλλ' ὁ Waite, δυσπιστῶν, ὡς γράφει, εἰς τὸν Mac Kenzie, ἡ μυστικοπάθεια τοῦ ὁποίου ὁδηγεῖ αὐτὸν διαρκῶς εἰς ἀνακριβείας, τονίζει ὅτι οἱ «Ἀόρατοι» καὶ ἂν ἀκόμη ὑπῆρξαν, δὲν εἶχον καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν Ἐλ.·. Τεκτ.·., οἱ σκοποὶ καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ ὁποίου εἶναι ἐντελῶς ἀντίθετοι τῆς ἰδικῆς των.

Ἱστορικῶς ἄλλως τε εἶναι ἄγνωστος καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς προελεύσεώς των.

Εἶναι μᾶλλον πιθανὸν ὅτι ὁ Mac Kenzie συγχέει τὴν Ἑταιρείαν αὐτὴν μὲ τοὺς *«Ροδοσταύρους»* (βλ. λ.), οἱ ὁποῖοι ἐκαλοῦντο ἐπίσης «ἀόρατοι» ὑπὸ τοῦ λαοῦ, διότι οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἦτο γνωστός, ἀλλ' οἱ ὁποῖοι οὔτε ἄθεοι φυσικὰ ἦσαν, οὔτε κεκηρυγμένοι ὑπὲρ τῆς αὐτοκτονίας.

Ἀόρατος ναός. (Der Unsichtbare Tempel). Περιοδικὸν ἐκδοθὲν τὸ πρῶτον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ α' Παγκοσμίου πολέμου ὑπὸ τῶν Γερμανῶν Ἐρνέστου καὶ Αὐγούστου Horneffer, μὲ σκοπὸν νὰ γεφυρώσῃ καὶ συνδέσῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν μὲ τὸν Γερμανικὸν βέβ.·. κόσμον. Ἔπαυσεν ἐκδιδόμενον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πτώσεως τῆς ἀξίας τοῦ γερμανικοῦ μάρκου.

Ἀουερσπέργκ. Γένος κομίτων ἐν Αὐστρίᾳ. Ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς κόμης τοῦ Ἀουερσπέργκ, ὡς καὶ ὁ Ἰωσὴφ κόμης Ἀουερσπέργκ, ὑπῆρξαν Τέκτονες. Ἐκ τούτων ὁ δεύτερος, ἐν ἐνεργείᾳ μυστικοσύμβουλος καὶ ἀνώτατος δικαστής, ἐπιχειρήσας νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς ἐνέργειαν τὴν Στ.·. «Zur Wahrheit und Einigkeit», ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ πρὸς τιμωρίαν μετετέθη εἰς Brunn.

ἀπαλλαγή. (Dispensation). Ἄδεια, ἐπιτρέπουσα τὴν τέλεσιν πράξεώς τινος, ἡ ὁποία ἄνευ τοιαύτης ἀδείας ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῶν Συνταγμάτων καὶ τῶν ἐθίμων τοῦ Τάγματος.

Ἡ δύναμις τοῦ ἀπαλλάσσειν ἀπὸ τὸν περιορισμὸν τῆς Τεκτονικῆς νομοθεσίας εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις φαίνεται συμφυὴς μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. Διότι, καίτοι ἀναφερομένη συχνὰ εἰς τοὺς παλαιοὺς Κανονισμούς, ἐμφανίζεται ἐν τούτοις ὡς δύναμις ἢ δικαίωμα προϋπάρχον ἤδη καὶ οὐχὶ νέον. Οὐδὲν Σύνταγμα Ἐ-

λευθεροτεκτόνων ἢ Κανονισμός, καὶ ἐκ τῶν παλαιοτέρων, ἀπονέμει σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀπαλλαγῆς εἰς τὸν Μ.·. Διδ.·.

Αἱ περιστάσεις ὅμως, κατὰ τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἀσκηθῇ τὸ δικαίωμα τοῦτο, καθορίζονται σαφῶς εἰς πλεῖστα μέρη τῶν Ἀρχαίων Συνταγμάτων, οὕτως ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχῃ δυσχέρειά τις εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ὁρίων, μέχρι τῶν ὁποίων ἐκτείνεται τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαλλαγῆς.

Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Μ.·. Διδ.·. ἢ τὸν ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ, ἀλλὰ δέον νὰ ἀσκῆται εἰς ἐκτάκτους μόνον περιπτώσεις ἢ δι' ἐξαιρετικοὺς λόγους.

Αἱ προβλεπόμεναι ὑπὸ τῶν Ἀρχ. Συνταγμάτων περιπτώσεις εἶναι μόνον τέσσαρες, αἱ ἑξῆς:

1. Ἡ ἵδρυσις καὶ ἡ λειτουργία μιᾶς Στ.·. δὲν εἶναι δυνατὴ ἄνευ ἐκδόσεως ἱδρυτικοῦ διπλώματος ὑπὸ τῆς Μ.·. Στ.·. Ὁ Μ.·. Διδ.·. ὅμως δύναται νὰ ἐκδώσῃ ἀπαλλακτικὸν διάταγμα, ἐπιτρέπον εἰς ὡρισμένον ἀριθμὸν ἀδελφῶν νὰ συγκροτήσουν καὶ ἀνοίξουν Στ.·. μέχρι τῆς προσεχοῦς συνελεύσεως τῆς Μ.·. Στ.·.

2. Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ταυτόχρονος μύησις περισσοτέρων τῶν πέντε ὑποψηφίων. Ὁ Μ.·. Διδ.·. ἐν τούτοις, ἐὰν κρίνῃ ἐπαρκεῖς τοὺς λόγους, δύναται νὰ παράσχῃ εἰς μίαν Στ.·. τὸ δικαίωμα, ὅπως μυήσῃ ὅσους δήποτε πλέον τῶν πέντε ὑποψηφίων ταυτοχρόνως.

3. Οὐδεὶς ἀδ.·. δύναται νὰ ἀνήκῃ εἰς δύο ταυτοχρόνως Στ.·., ἀπεχούσας ἀλλήλων εἰς ὀλιγωτέραν τῶν 3 μιλλίων ἀπόστασιν. Ἀλλ' ὁ Μεγ.·. Διδ.·. δύναται νὰ παράσχῃ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης.

4. Ἑκάστη Στ.·. ὑποχρεοῦται νὰ ἐκλέγῃ τοὺς ἀξιωματικοὺς αὐτῆς εἰς ὡρισμένην ἡμέραν. Ὁ Μεγ.·. Διδ.·. ἐν τούτοις δύναται νὰ παράσχῃ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης, καὶ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐκλογῆς.

Εἰς τὸ Σύνταγμα τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 45 ἀναφέρεται ὅτι ὁ Μ.·. Διδ.·. ἔχει τὸ προνόμιον τῆς ἀπονομῆς χάριτος εἰς πάντα καταδικασθέντα Τέκτονα.·.

ἀπελπισίας, *σημεῖον*.·. (Sign of distress). Τὸ μέγα σημεῖον ἀνάγκης ἢ *βοηθείας* (βλ. λ.).

Ἆπις, ὁ. Ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ γλώσσῃ *Χάπ. ἢ Χόπ*, δρομεύς. Ὁ ἱερὸς ταῦρος τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Μέμφιδος. Τὰ ἰδιάζοντα χαρακτηριστικά του ἦσαν μέλαν χρῶμα μὲ λευκὰς κηλῖδας, ὁμοιαζούσας πρὸς πτέρυγας ἀετοῦ, ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῆς ράχεως καὶ σαρκώδης κόμβος κάτωθεν τῆς γλώσσης, ὅμοιος πρὸς σκαραβαῖον. Κατά τινας, μεταγενεστέρας ὅμως, δοξασίας ἡ σύλληψίς του ὠφείλετο εἰς τὴν κάθοδον ἀκτῖνος φωτὸς ἐπὶ ἀγελάδος καὶ ἦτο συνεπῶς ἐνσάρκωσις τις τοῦ ἡλίου.

Ἡ ἐξεύρεσις ταύρου, φέροντος ὅλα τὰ ἀνωτέρω σημεῖα, ἦτο ἐξαιρετικῶς δύσκολος. Ὅταν ἀνευρίσκετο ἐτρέφετο ἐν πρώτοις ἐπὶ 4 μῆνας ἐντὸς κτιρίου, ἀντικρύζοντος τὴν Ἀνατολήν. Κατὰ τὴν νέαν σελήνην ἐπεβιβάζετο εἰδικοῦ πλοίου καὶ μετὰ μεγίστης πομπῆς ὡδηγεῖτο εἰς Ἡλιούπολιν, ὅπου ἐπὶ 40 ἡμέρας ἐτρέφετο διὰ χειρὸς τῶν ἱερέων καὶ ἱερειῶν.

Ἀκολούθως μετεφέρετο ἐν πομπῇ πάλιν εἰς Μέμφιδα καὶ ἐτοποθετεῖτο ἐντὸς τοῦ ναοῦ του, τοῦ Ἀπιείου, ἔχοντος δύο πύλας καὶ μίαν αὐλήν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐδίδοντο οἱ χρησμοί του. Ὁ χρησμὸς ἦτο καλὸς ἢ κακὸς ἀναλόγως τῆς πύλης, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἆπις θὰ εἰσήρχετο ἐκ τῆς αὐλῆς ἢ ἐδίδετο διὰ τῆς ἀρνήσεως ἢ ἀποδοχῆς τῆς εἰς αὐτὸν προσφερομένης τροφῆς. Εἰς ἡλικίαν 25 ἐτῶν ὁ ἱερὸς ταῦρος ἐθανατοῦτο ἐν μέσῳ γενικοῦ πένθους καὶ θρήνων, ἐνεταφιάζετο δέ, μετὰ προηγουμένην ταρίχευσιν ἐν Σακκάρᾳ, παρὰ τὴν Μέμφιν.

Κατὰ τὴν μᾶλλον κρατοῦσαν θρησκευτικὴν ἀντίληψιν ἐν τῇ φαραωνικῇ ζωολατρείᾳ, ὁ βοῦς Ἆπις ἦτο ἐνσάρκωσις τοῦ θεοῦ Φθά, τοῦ πολιούχου τῆς Μέμφιδος, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δὲ ταύτην ὠνομάζετο υἱὸς τοῦ Φθὰ ἢ ἀνανεούμενος Φθά. Κατήντησεν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν Αἰγυπτίων ὡς πλησιεστάτη ἔκφρασις τῆς θεότητος ἐν σώματι ζῴου καὶ βραδύτερον ἐθεωρήθη ὡς ἐνσαρκῶν τὸν Ὄσιριν Σόκαριν. Ὁ Ἆπις ἦτο ζῶν θεὸς καὶ οὐχὶ εἴδωλον ἢ ἔμβλημα θεοῦ. Εἰκονίζεται φέρων τὸν ἡλιακὸν δίσκον μεταξὺ τῶν κεράτων, σχετίζεται δ' οὕτω πρὸς τὸν ἥλιον ἢ τὴν σελήνην. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου καὶ μετέπειτα, ὁ Ἆπις ὡς *Σάραπις* κατέστη ὁ ἐπισημότατος θεὸς τῆς ἑλλην. Αἰγύπτου.

Ὡς ὁ ἄνθρωπος οὕτω καὶ ὁ Ἆπις μετὰ τὸν θάνατον του ἐταυτίζετο πρὸς τὸν Ὄσιριν καὶ ἐλάμβανε τὸ ὄνομα *Ὄσιρις—Ἆπις* ἢ *Ὀσίραπις*. Τοιουτοτρόπως μετεβάλλετο θετικῶς εἰς Θεὸν τῶν νεκρῶν καὶ ἐλάμβανεν ὡς ὁ Ὄσιρις τὸν τίτλον τοῦ «*Κυρίου τῆς Δύσεως*».

Ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐν Μέμφιδι λατρείαν τοῦ ἱεροῦ βοὸς εἶναι ἡ ἐν Ἡλιουπόλει λατρεία ταύρου, ὅστις ἐκαλεῖτο Μνέδις, ἡ τοῦ τράγου ἐν Μένδητι, ἡ τοῦ ταύρου τοῦ Μὶν, τῆς ἀγελάδος τῆς Μωμέμφιδος κ. ἄ.

Ἡ καλουμένη «*περίοδος τοῦ Ἄπιος τῶν εἴκοσι πέντε ἐτῶν*» ἦτο περίοδος 309 συνοδικῶν μηνῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ φάσεις τῆς σελήνης ἐπανέρχονται κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους.

ἀπογοητευμένοι. Οὕτω καλοῦνται οἱ πολλοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι, γενόμενοι Ἐλευθεροτέκτονες, δὲν εὗρον ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐζήτουν, ἢ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἀνέμενον νὰ ἔχουν ἐν αὐτῷ προσωπικὰ ἢ οἰκονομικὰ ὠφελήματα ἢ νὰ ἐκπληρώσουν τὰς πολιτικὰς ἢ ἄλλου εἴδους ἐλπίδας των.

Οἱ ἀπογοητευμένοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὰς Στοὰς καὶ δὲν ἐπανέρχονται πλέον ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων.

ἀποδεδεγμένοι *Τέκτονες* (accepted Masons). Πρόσωπα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται ἀποδεδεγμένως ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος, ὡς μέλη τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ συντεχνιῶν ἢ ἑταιρειῶν λιθουργῶν ἢ Ἐλευθεροτεκτόνων, ἂν καὶ οὐδεμίαν ἐσωτέραν σχέσιν ἢ ἔστω ἔμμεσον τοιαύτην εἶχον πρὸς τὴν τέχνην τῶν λιθουργῶν.

Ἡ «Worshipful Company of Masons of the City of London», ἡ καὶ σήμερον ἀκόμη ὑφισταμένη Συντεχνία τεχνιτῶν οἰκοδόμων, κατέχει παλαιὸν λογιστικὸν βιβλίον, χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1620. Ὁ ἀδ.·. Conder μέλος τῆς Στ.·. «Quatuor Coronati» καὶ συγχρόνως πρώην προϊστάμενος τῆς συντεχνίας αὐτῆς, ἐπεξειργάσθη τὸ βιβλίον αὐτὸ καὶ παρέσχε πολυτίμους πληροφορίας σχετικῶς μὲ τοὺς ἀποδεδεγμένους μασόνους. Ἐκ τοῦ λογιστικοῦ αὐτοῦ βιβλίου προκύπτει ὅτι εἰς τὴν συντεχνίαν ἐκτὸς τῶν Freemen καὶ τῶν Liverymen ὑφίστατο καὶ ἄλλη τις κατηγορία μὴ ἐπαγγελματιῶν μελῶν, τὰ ὁποῖα ὠνομάζοντο ἀ π ο δ ε δ ε γ μ έ ν ο ι μ α σ ό ν ο ι καὶ ἀνῆκον εἰς ἐντὸς τῆς Συντεχνίας ὑφισταμένην ἐσωτερικὴν Ἀδελφότητα καλουμένην Στοὰν «Ἀποδοχὴ» (Acception). Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν καταλόγων ὀνομάτων καταφαίνεται ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἰδιαιτέρου τμήματος τῆς συντεχνίας. Οἱ εἰς τὴν «Ἀποδοχὴν» γενόμενοι δεκτοὶ κατέβαλλον διὰ τὴν ἐγγραφήν των 1 λίραν 3 σελλίνια καὶ 10 πέννας, ποσὸν δηλ. διπλάσιον περίπου τοῦ καταβαλλομένου ὑπὸ τῶν ἐπαγγελματιῶν λιθουργῶν. Ὅλα τὰ μέλη τῆς συντεχνίας δὲν ἦσαν καὶ μέλη τῆς «Ἀποδοχῆς». Τοῦτο καταφαίνεται ἐκ σημειώσεώς τινος, ἀναγομένης εἰς τὰ ἔτη 1648—1650, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ «Mr Andrew Marvin, the present Warden», ὁ προϊστάμενος δηλ. τῆς συντεχνίας, ἐπλήρωσε τὴν ἀνάλογον συνδρομὴν διὰ νὰ γείνῃ δεκτὸς ὡς μέλος τῆς «Ἀποδοχῆς». Ἡ Τεκτονικὴ σταδιοδρομία τοῦ Marvin, αὐτοῦ παρακολουθεῖται λεπτομερῶς εἰς τὸ λογιστικὸν βιβλίον. Ἐγένετο τῷ 1623/24 ἰσότιμον μέλος τῆς συντεχνίας, ὡς Freeman δηλ. ἢ Yeoman, τῷ 1636/37 ἐγένετο Liveryman (μέλος φέρον ἰδίαν στολὴν) καὶ ὑπῆρξε καὶ μέλος τοῦ Διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς συντεχνίας (Court of Assistants), πρὶν ἀποφασίσῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν «Ἀποδοχὴν». Αἱ λίαν κοπιώδεις ἔρευναι τοῦ ἱστορικοῦ ἀδ.·. Ryland κατέδειξαν ὅτι κατὰ τὰ ἔτη 1620—1682 εὑρίσκονται εἰς τοὺς καταλόγους τῆς «Ἀποδοχῆς» 35

ὀνόματα μελῶν, τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς δὲν ἦσαν ἐπαγγελματικὰ μέλη τῆς συντεχνίας.

Ἀπὸ μίαν ἄλλην ἐγγραφὴν τοῦ 1631 συνάγεται ὅτι ὅσοι δὲν ἦσαν ἐπαγγελματίαι, οὔτε συνεδέοντο ἄλλως πὼς μὲ τὴν συντεχνίαν, πρὶν ἢ καταστοῦν ἐκλέξιμοι ἐντὸς αὐτῆς ἔπρεπε νὰ γίνουν «ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες» δηλαδὴ νὰ γίνουν δεκτοὶ εἰς τὴν Στοὰν τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ λειτουργοῦσαν ἐντὸς τῆς ἕδρας τῆς Συντεχνίας. Ἡ ἐντὸς τῆς Συντεχνίας εἰσδοχὴ ἐκαλεῖτο «admittance» καὶ ὄχι acceptance (ἀποδοχή). Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι ὑπῆρχε πλήρης διάκρισις μεταξὺ τῶν ἐπαγγελματιῶν καὶ τῶν θεωρητικῶν Τεκτόνων.

Τὸ ὅτι ἐντὸς τῆς Συντεχνίας ἡ «Ἀποδοχὴ» ἀπετέλει ἰδιαίτερον τμῆμα καταφαίνεται καὶ εἰς δύο καταλόγους ἐπίπλων, βιβλίων κλπ. τῶν ἐτῶν 1663 καὶ 1676. Εἰς τὸν δεύτερον τῶν καταλόγων τούτων, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ λεπτομερέστερος, ἀναγράφονται: «ἓν βιβλίον Συνταγμάτων τῶν ἀποδεδεγμένων μασόνων», δηλ. εἷς ἐξ ἐκείνων τῶν πολλῶν χειρογράφων κυλίνδρων, οἱ ὁποῖοι εἶναι σήμερον γνωστοὶ (βλ. *χειρόγραφα).* «Ἓν βιβλίον τῶν παλαιῶν Συνταγμάτων καὶ Κανονισμῶν». «Μία μεγάλη Βίβλος. Εἷς κατάλογος ὀνομάτων τῶν ἀποδεδεγμένων Μασόνων ἐντὸς ὡραίου, διὰ κλειδὸς κλειομένου, πλαισίου μετὰ τοῦ κλείθρου καὶ τῆς κλειδός».

Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχουν διασωθέντα βιβλία σχετικὰ μὲ τὴν «Ἀποδοχὴν» ἢ Στοάν. Εἰς τὰ ἄλλα ὅμως λογιστικὰ βιβλία τῆς Συντεχνίας ὑπάρχουν ἐγγραφαὶ δεικνύουσαι ὅτι χρήματα δοθέντα ὑπὸ νεωστὶ «ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων» περιήρχοντο εἰς τὸ γενικὸν ταμεῖον τῆς Συντεχνίας. Ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1678 τὰ λογιστικὰ βιβλία τῆς Συντεχνίας δὲν μνημονεύουν πλέον τὴν «Ἀποδοχήν». Φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐγένετο διαχωρισμός, τοὐλάχιστον ἀπὸ τεχνικοδιοικητικῆς ἀπόψεως, ὁ ὁποῖος δυνατὸν ἐπίσης νὰ προητοίμασε τὸν τελειωτικὸν καθολικὸν χωρισμὸν τῆς «Ἀποδοχῆς» ἀπὸ τὴν Συντεχνίαν.

Οὕτω πως ἡ «Ἀποδοχὴ» ὡς σύνολον τῶν Ἀποδεδεγμένων Μασόνων ἦτο ἕνωσις ἰδιαιτέρου εἴδους ἐντὸς τῆς συντεχνίας (ἑταιρείας) τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων. Εἰς τὴν συντεχνίαν ἠδύνατό τις νὰ εἰσέλθῃ ἀφοῦ ἐμαθήτευεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἑνὸς Freeman ἐπὶ 7 ἔτη, εἴτε διὰ τῆς πατρῴας ὁδοῦ (Patrimonium) ἢ ἐπίσης καὶ δι' ἐξαγορᾶς. Εἰς τὴν «Ἀποδοχὴν» εἰσήρχοντο διὰ καταβολῆς ὡρισμένης συνδρομῆς. Οὕτω ἔχομεν εἰς τὴν «Ἀποδοχὴν» τὴν συμβολικὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν Στοάν, ἡ ὁποία εὑρίσκετο εἰς ἐσωτέραν στενὴν σχέσιν καὶ συνεξάρτησιν μὲ τὴν ἐπαγγελματικὴν λιθουργίαν καὶ οἰκοδομικήν. Θετικὴν ἀπόδειξιν περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς Συμβολικῆς αὐτῆς Στοᾶς ἀντὶ τῆς Συντεχνίας παρέχει καὶ ὁ Ἠλίας Ἄσμολ ἐπισκεφθεὶς τῷ 1682 τὴν Στοὰν ταύτην ἐν Λονδίνῳ ἀναφέρει δὲ σχετικῶς εἰς τὸ σῳζόμενον ἡμερολόγιόν του τὰ ἑξῆς:

10 Μαρτίου 1682. Περὶ ὥραν 5 μ. μ. ἔλαβον πρόσκλησιν νὰ παραστῶ εἰς Στοάν, συγκροτουμένην αὔριον εἰς τὸ Μασονικὸν Μέγαρον Λονδίνου (Masons Hall London)

11 Μαρτίου. Μετέβην καὶ περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐγένοντο δεκτοὶ εἰς τὴν ἑταιρείαν τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων οἱ: Σὲρ Οὐΐλλιαμ Οὐΐλσων Νάϊτ, λοχαγὸς Ριχάρδος Μπόρθουϊκ, κύριος Οὐὲλ Γούντμαν, κ. Σαμουὴλ Ταιΰλορ καὶ κ. Οὐέλ Οὐάϊζ.

Ἤμην ὁ πρεσβύτερος σύντροφος μεταξὺ αὐτῶν (διότι ἐγὼ πρὸ 35ετίας ἔχω γίνῃ δεκτὸς εἰς τὴν Στοάν).

Ἀναφέρει ἀκολούθως ὅτι ὅλοι οἱ παρευρεθέντες ἦσαν τακτικὰ μέλη (ἐπαγγελματικὰ) τῆς ἑταιρείας τῶν Μασόνων, ἐκτὸς αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ τῶν Σὲρ Οὐΐλσων καὶ λοχαγοῦ Μπόρθουΐκ, οἵτινες ἦσαν «ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες».

Τοῦτο ἑπομένως ἀποδεικνύει ὅτι παρὰ τῇ ἑταιρείᾳ τῶν λιθουργῶν ἢ Τεκτόνων ὑφίστατο ἑτέρα ὀργάνωσις εἰς τὴν ὁποίαν ἐγίνοντο δεκτὰ μὴ μέλη τῆς ἑταιρίας, φέροντα τὸ ὄνομα «Ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες».

Δέον νὰ σημειωθῇ ἐν προκειμένῳ, ὅτι ὁ Ἄσμολ (βλ. λ.) ἀναφέρει εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του ὅτι ἐγένετο Τέκτων εἰς τὸ Οὐώρριγκτων τοῦ Λάγκασαΐρ τὴν 16 Ὀκτωβρίου 1646, καὶ ὅτι εἰς τὴν σχετικὴν σημείωσιν δὲν ἀναφέρεται ἡ λέξις «ἀποδεδεγμένος».

Δυστυχῶς αἱ πληροφορίαι τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἄσμολ εἶναι πενιχραί, οὕτως ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ τις σαφῆ εἰκόνα περὶ τοῦ εἴδους τῶν συνελεύσεων αὐτῶν καὶ περὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐργασίας των. Πληροφορούμεθα ἐπίσης ὅτι ἐγένετο δεῖπνον εἰς τὴν «Ταβέρναν τῆς Ἡμισελήνου», ἐνῶ τὸ ἀναφερόμενον Μασονικὸν μέγαρον εὑρίσκετο εἰς τὴν Basinghall Street.

Τὰ ἀνωτέρω ἀποσπάσματα ἐκ τῶν λογιστικῶν βιβλίων τῆς συντεχνίας τῶν Μασόνων τοῦ Λονδίνου ὡς καὶ τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Ἄσμολ εἶναι αἱ παλαιότεραι γνωσταὶ πηγαὶ διὰ τὸν ὅρον «ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες», διότι καίτοι τὸ *χειρόγραφον Τζὼνς* (βλ. λ.) φέρει τὸν τίτλον *«Τὰ ἀρχαῖα Συντάγματα τῶν Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων 1607»*, ὑπάρχουν ἐν τούτοις πολλοὶ ἀμφισβητοῦντες τὴν γνησιότητα αὐτοῦ καὶ φρονοῦντες ὅτι τοῦτο ἐγράφη περὶ τὰ τέλη τοῦ 17ου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος.

Δύναταί τις ἐν τούτοις νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ Στοὰ τῶν ἐπαγγελματιῶν Τεκτόνων τοῦ Λονδίνου ἔπαυσε ὑφισταμένη πρὸ τῆς ἑνώσεως τοῦ 1717, διότι ἄλλως ὁ Ἄντερσον εἰς τὰ Συντάγματα τοῦ 1723 (σελ. 82) δὲν θὰ ἔγραφε:

Πιστεύεται γενικῶς ὅτι ἡ ἐν λόγῳ Ἑταιρεία, ἤτοι ἡ ἐν Λονδίνῳ ἑταιρεία τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων, κατάγεται ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν Ἀδελφότητα, καὶ ὅτι εἰς παλαιοτέρους χρόνους οὐδεὶς ἐγίνετο ἐλεύθερος ἐν τῇ ἑταιρείᾳ ταύτῃ πρὶν ἢ ἐγκατασταθῇ εἴς τινα Στοὰν Ἐλευθέρων καὶ ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων καὶ ἀποκτήσῃ οὕτω τὴν ἀναγκαίαν ἰδιότητα.

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Ἄντερσον εἶχε γνῶσιν κάποιας παραδόσεως περὶ τοιαύτης τινος Στοᾶς προσηρτημένης εἰς τὴν Ἑταιρείαν Τεκτόνων, καὶ δεχομένης ἄτομα οὐδεμίαν ἐπαγγελματικῶς ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν τέχνην καὶ τὰ ὁποῖα ἐκαλοῦντο «Ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες» διὰ νὰ διακρίνωνται ἀπὸ τοὺς Ἐπαγγελματίας ἢ Ἐλευθέρους Τέκτονας.

Ὁ Ἄντερσον εἰς τὰ «Συντάγματα τοῦ 1738» ἀναφέρει ἀπὸ ἓν ἀντίγραφον τῶν παλαιῶν Συνταγμάτων μερικὰς διατάξεις, αἱ ὁποῖαι, λέγει, εἶχον συνταχθῆ τὸ 1663 καὶ εἰς τὰς ὁποίας συναντῶνται συχνὰ αἱ φράσεις «ἀποδεδεγμένος καὶ ἐλεύθερος Τέκτων» καὶ «ἀποδοχή».

Αἱ διατάξεις αὐταὶ εὑρίσκονται εἰς τὸ γνωστὸν ὡς «χειρόγραφον ἀρ. 2 τῆς Μεγάλης Στοᾶς» τὸ ὁποῖον ὑποτίθεται ὅτι ἐγράφη περὶ τὰ μέσα τοῦ 17 αἰῶνος.

Ἀπὸ τοῦ 1700 καὶ ἐντεῦθεν ὁ τίτλος τοῦ «ἀποδεδεγμένου» καθίσταται κοινός, συνδεόμενος μάλιστα καὶ μὲ τὸν τίτλον «ἐλεύθερος». Ὁ ὅρος «ἐλεύθερος καὶ ἀποδεδεγμένος» ἀναφέρεται πλέον συγχρόνως εἴς τε τὰ ἐπαγγελματικὰ καὶ τὰ μὴ τοιαῦτα μέλη τῆς ἑταιρείας τῶν Τεκτόνων.

Τὸ «ἔντυπον τοῦ Ρόμπερτ» (βλ. λ.) τοῦ 1722 φέρει τὸν τίτλον *«Τὰ Ἀρχαῖα Συντάγματα ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἀρχαίαν καὶ ἔντιμον ἑταιρείαν τῶν Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων»*, τὸν αὐτὸν δὲ τίτλον φέρει καὶ ἡ κατὰ τὸ 1738 ἔκδοσις τῶν Νέων Συνταγμάτων τοῦ *Ἄντερσον* (βλ. λ.).

Βραδύτερον δηλ. ἐπῆλθεν ὁ χωρισμὸς τελειωτικῶς καὶ ἡ μὲν «Ἀποδοχὴ» καθίσταται Στοά, ἐνῷ ἡ συντεχνία τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων δίδει τὴν ἑταιρείαν τῶν Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων, ἀμφότεραι δὲ διάγουσι πλέον ἰδίαν ἑκάστη ζωήν. Μόνον τὸ ὄνομα ὑποδηλοῖ ἀκόμη τὴν παλαιὰν σχέσιν καὶ συνεξάρτησιν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ παλαιὰ Στοὰ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Mason's Hall. Ὁ Ἄντερσον δὲν μνημονεύει αὐτὴν πλέον εἰς τὰ Συντάγματά του.

Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς «Ἀποδοχῆς» δὲν συνηγορεῖ μόνον ἡ σημασία τοῦ τίτλου «Ἐλεύθεροι καὶ ἀποδεδεγμένοι μασόνοι», ἀλλὰ καὶ ἡ ἀκριβὴς ἀπόδειξις τῆς καταγωγῆς τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν Στοῶν ἀπὸ τὰς παλαιὰς καλύβας οἰκοδόμων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. 1 (τόμ. Α'. σελ. 13), 3 (τόμ. Α'. σελ. 84), 7, 24, 27 καὶ 34 (τόμ. Θ', 1931 σελ. 111-117). Ἐπί-

σης: REGEMANN: *Ἱστορία τοῦ Τεκτονισμοῦ*. FINDEL: *ὁ Ἐλεύθερος Τέκτων*. D. CONDER, A. Q. C. (1904). MASONIC OUTLOOK. *Νέα Ὑόρκη*.

Ἀποδοχή. (Acceptance, Acception). Βλ. *ἀποδεδεμένοι Τέκτονες*.

ἀποικιακαὶ στοαί. Οὕτω καλοῦνται αἱ Τεκτ.·. Στ.·. αἱ λειτουργοῦσαι ἐκτὸς τῶν νήσων τῆς Μ. Βρεττανίας καὶ ἀνὰ τὰς διαφόρους κτήσεις αὐτῆς. (Περὶ τούτων βλέπε εἰς τὰ οἰκεῖα ὀνόματα ἑκάστης τῶν ἐν λόγῳ κτήσεων).

ἀποκαλυπτικοὶ βαθμοί. Οὕτω καλοῦνται βαθμοί τινες τοῦ Σκωτ.·. Δόγμ.·., ὅπως ὁ τοῦ Ἱππότου Ἀνατ.·. καὶ Δύσ.·., στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς «Ἀποκαλύψεως» τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, ἢ τῶν ὁποίων τὰ σύμβολα καὶ ὁ μηχανισμὸς ἀπορρέουν ἐξ αὐτῆς.

Ἀποκαλύψεως, *τάγμα τῆς*. Ἱδρύθη περὶ τὰ τέλη τοῦ 17 αἰῶνος (1693) ὑπό τινος Αὐγουστίνου Γκαμπρῖνο ἐκ Brescia τῆς Ἰταλίας, ὁ ὁποῖος ἀπεκάλει ἑαυτὸν *Πρίγκιπα τοῦ ἑπταδικοῦ Ἀριθμοῦ* ἢ *Μονάρχην τῆς ἁγίας Τριάδος*. Τὸ τάγμα ἱδρύθη πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἐκκλησίας ἐναντίον τοῦ ἀναμενομένου ἀντιχρίστου. Ὅταν κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγ. Πέτρου ἐν Ρώμῃ ὁ χορὸς ἔψαλλε «Quis est iste rex gloriæ» (= Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης»), ὥρμησε μεταξὺ τῶν ψαλτῶν τοῦ χοροῦ ὁ Γκαμπρῖνο, κραδαίνων ξίφος καὶ φωνάζων «Ego sum rex gloriæ» (= ἐγὼ εἶμαι ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης»). Ὅταν δ' ὁ Γκαμπρῖνο ἔπραξε τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Salvator, συνελήφθη καὶ ἐνεκλείσθη εἰς φρενοκομεῖον. Ὁ Σύνδεσμος ἐν τούτοις ἐξηκολούθησεν ὑφιστάμενος περαιτέρω, μέχρις ὅτου μεμυημένος τις ξυλογράφος ἐπρόδωσε τοῦτον εἰς τὴν ἱερὰν ἐξέτασιν, ἡ ὁποία ἐφυλάκισε τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ τάγμα ἱππότας τῆς Ἀποκαλύψεως.

Οἱ ἱππόται οὗτοι, ἂν καὶ ἐργάται, ἔφερον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξίφος—καὶ εἰς τὴν καθημερινὴν των ἐργασίαν ἀκόμη—καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους ἑπτάκτινον ἀστέρα μετά τινος ταινίας, ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ συμβολίζῃ καὶ παριστᾷ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἐν τῇ Ἀποκαλύψει ὀφθὲν ξίφος.

Τὸ τάγμα κατηγορήθη ὅτι ἐπεδίωκε πολιτικοὺς σκοπούς. Βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ ἱδρυτής του ἤθελε νὰ εἰσαγάγῃ τὴν πολυγαμίαν.

Ὁ Τορρὺ εἰς τὰ *Ἄκτα Λατομόρουμ* (1,294) ἀναφέρει ὅτι ἐπαρχιακαί τινες Στοαὶ τῆς Γαλλίας ἐδημιούργησαν βαθμὸν ἐκ τοῦ συστήματος τοῦ Γκαμπρῖνο.

Ὁ *Ρεγκελλίνι* (βλ. λ.) ἐξ ἄλλου φρονεῖ ὅτι τὸ τάγμα τοῦτο ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τῶν βαθμῶν, οἱ ὁποῖοι ἱδρύθησαν κατόπιν ὑπὸ τῶν Τεκτόνων, τῶν ἀκολουθούντων τὸ σύστημα τῶν Ναΐτῶν. Οὐδεμία ἐν τούτοις ἄλλη μαρτυρία πλὴν τῆς τοῦ Τορρὺ καὶ τοῦ Ρεγκελλίνι ὑπάρχει περὶ τοῦ ἐξαφανισθέντος αὐτοῦ τάγματος (Βλ. βιβλ. *17*, σελ. 481).

Ἀποκάλυψις Ἰωάννου. Οὕτως ὀνομάζεται ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς χειρογράφοις ἀπὸ τῆς πρώτης λέξεως τοῦ κειμένου τὸ τελευταῖον βιβλίον τῆς Κ. Διαθήκης, τὸ καὶ μόνον προφητικὸν βιβλίον αὐτῆς. Τὸ βιβλίον τοῦτο φέρεται εἰς 250 περίπου ἑλληνικὰ χειρόγραφα, τὸ ἄριστον δὲ κείμενον αὐτοῦ περιέχεται εἰς τὸν Ἀλεξανδρινὸν Κώδικα.

Κατὰ τοὺς θεολόγους τὸ βιβλίον τοῦτο ἐγράφη ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου.

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ βιβλίου (α'. 9) ἡ ἀποκάλυψις ἐλήφθη καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἰωάννης διέμενεν ὡς ἐξόριστος εἰς τὴν νῆσον Πάτμον, καὶ δὴ κατὰ τὴν παλαιοτάτην μαρτυρίαν τοῦ Εἰρηναίου, περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας τοῦ Δομιτιανοῦ (81—96). Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἡ ἐν Ἐφέσῳ ἐπεξεργασία καὶ τελείωσις αὐτῆς μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπάνοδον.

Ἀπὸ παλαιοτάτων χρόνων ἔχουσι γίνει ποικίλαι ἀπόπειραι ἑρμηνείας αὐτῆς μέχρι σήμερον, διαφέρουσαι ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὰς προϋποθέσεις, τὴν μέθοδον καὶ τὰ συμπεράσματα, ἄνευ δ' ὑπερβολῆς δύναται νὰ λεχθῇ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο βιβλίον τῆς παγκοσμίου βιβλιογραφίας ἔχει ἴδει περισσοτέρας ἑρμηνείας καὶ παρερμηνείας.

Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ ὡς ἑνὸς τῶν προστατῶν τῶν Στοῶν μας προεκάλεσε μεταξὺ τῶν περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ συγγραφέων, διαφόρους θεωρίας ὡς πρὸς τὸ ἀρχικὸν αἴτιον τῆς συσχετίσεώς του μὲ τὸν θεσμόν. Πολλαὶ παραδόσεις σῴζονται, ἀπὸ πολὺ ἀπομεμακρυσμένας χρονικῶς περιόδους, αἵτινες ἀποκαλοῦν αὐτὸν «ἀδελφόν». Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ ἐμφανίζουσα αὐτὸν ὡς ἀναλαβόντα τὴν διοίκησιν τοῦ Τάγματος, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα Μεγάλου Διδασκάλου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι δυνατὸν βεβαίως νὰ ἀποτελέσουν ἀκριβῆ πηγὴν περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ θρύλου καὶ δὲν ἔχει ἄδικον ὁ Dalcho παρατηρῶν ὅτι «δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ βεβαιώνῃ τις περισσότερα τῶν ὅσων δύναται νὰ ἀποδείξῃ». Πάντως ὅμως πρέπει ἀσφαλῶς νὰ ὑπάρχῃ κάποια κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἄμεσος σχέσις μεταξὺ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ καὶ τοῦ θεσμοῦ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, διότι ἄλλως, ὅπως λέγει καὶ ὁ ἀδ.·. Mackey, δὲν θὰ ἐνεφανίζετο ἀπὸ τῶν πρώτων ἔτι χρόνων ὡς πάτρων του... Ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ Χριστιανικοῦ ἁπλῶς θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος διατὶ καὶ οἱ λοιποὶ Εὐαγγελισταὶ Ματθαῖος, Μάρκος ἢ Λουκᾶς νὰ μὴ ἀνεκηρύσσοντο ἐπίσης προστάται τοῦ Τάγματος.

Τὸ γεγονὸς εἶναι ὅτι, τόσον εἰς τὴν ζωὴν ὅσον καὶ εἰς τὰ γραφέντα ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, ὑπάρχει κάτι τὸ ὁποῖον τὸν συνδέει στενῶς μὲ τὸν Μυστηριακόν μας θεσμόν. Πιθανὸν νὰ μὴ ὑπῆρξεν Ἐλευθεροτέκτων ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως. Ἦτο ὅμως ἐξοικειωμένος μὲ ἄλλας μυστηριακὰς ὀργανώσεις, αἱ ὁποῖαι, εἶναι ἤδη γενικῶς παραδεδεγμένον, ὅτι ἦσαν στενότατα συνδεδεμέναι μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ἀντλοῦσαι τὴν ὕπαρξίν των ἀπὸ μίαν κοινὴν πηγήν.

Μία τοιαύτη ὀργάνωσις ἦτο ἡ Ἀ δ ε λ φ ό τ η ς τ ῶ ν Ἐ σ σ α ί ω ν (βλ. λ.) μυστικὴ ἑταιρεία θεωρητικῶν φιλοσόφων Ἑβραίων, ἡ ὁποία στενότατα ὡμοίαζε μὲ τὴν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Ὑποτίθεται ἐπὶ πλέον ὅτι οἱ Ἐσσαῖοι κατεῖχον τὰς δοξασίας καὶ τὴν πειθαρχίαν των ἀπὸ τοὺς οἰκοδόμους τοῦ Ναοῦ. Ὅπως παρατηρεῖ ὁ Oliver, ὁ θεσμός των «ἠμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ Ἐλευθεροτεκτονισμός, διατηρῶν τὴν αὐτὴν μορφήν, ἀλλ' ἀσκῶν τὸ ἔργον του ὑπὸ ἄλλο ὄνομα».

Οὐδεμία τώρα πλέον ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς ἦτο Ἐσσαῖος. Ὁ Calmet τὸ βεβαιοῖ θετικῶς: Τὰ δὲ συγγράμματα ὡς καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰωάννου φαίνονται παρέχοντα ἐπαρκῆ ἐσωτερικὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἀδελφότητα.

Ὁ ἀδ.·. Dudley Wright πιστεύει ὅτι καὶ ὁ Ἰησοῦς ἦτο Ἐσσαῖος καὶ ὅτι ἡ βάπτισίς του ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἀπετέλει τὴν ἐπίσημον εἰσδοχήν του εἰς τὴν κοινότητα τῶν Ἐσσαίων μετὰ τὸ πέρας τῆς μαθητεύσεώς του ἢ τῆς εἰσδοχῆς του ὡς «μαθητοῦ» ὡς θὰ ἐλέγομεν τεκτονικῶς.

Ὁ ἀδ.·. Wright λέγει περαιτέρω (βλ. σελίδα 29 τοῦ ἔργου του «Was Jesus an Essene?») ὅτι, ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἐξέφερε τὴν γνώμην ὅτι ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης εἶναι ὁ Ἠλίας, εἶχε προφανῶς τὴν πρόθεσιν νὰ παράσχῃ τὴν πληροφορίαν ὅτι εἶχεν ἤδη φθάσῃ οὗτος εἰς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ βαθμοῦ ἐκείνου τῆς ἰσχύος τὸν ὁποῖον οἱ Ἐσσαῖοι ἠγωνίζοντο νὰ ἐξασφαλίσουν εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα τῆς ἁγνότητος. Τοῦτο ὑποστηρίζει καὶ ὁ Schuré εἰς τοὺς «Μεγάλους Μύστας» του.

Ὁ Δόκτωρ Mackey ἐν τούτοις νομίζει ὅτι ὁ Ἰωάννης ἐξελέγη ὡς πάτρων τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων μᾶλλον λόγῳ τῆς μυστηριώδους καὶ συμβολικῆς φύσεως τῆς Ἀποκαλύψεως, ἥτις ἐξομειώνει τὸν τρόπον διδασκαλίας τοῦ Ἰωάννου μὲ τὸν ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος τῶν Τεκτόνων ἀσκούμενον.

«Ἐὰν ὁ ἐρευνῶν τὰς τελετὰς τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων—γράφει ὁ Mackey—παραβάλῃ ταῦτα μὲ τὸν

μυστηριακὸν μηχανισμὸν τοῦ Βιβλίου τῆς 'Αποκαλύψεως, θὰ καταλήξῃ ἀναποφεύκτως εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ 'Ιωάννης ἦτο στενότατα συνδεδεμένος μὲ ὁλόκληρον τὴν μέθοδον μυήσεως τῶν μυστικῶν αὐτῶν συνδέσμων καὶ ὅτι ἐξέλεξε τὴν ἀλληγορικὴν αὐτὴν μέθοδον ὡς βάσιν τοῦ προφητικοῦ του βιβλίου.

Τὸ μέγιστον πράγματι μέρος τοῦ ὅλου βιβλίου ἀποτελεῖ περιγραφὴν τῶν εἰδωλολατρικῶν μυστηρίων, τὰ ὁποῖα ὁ γράψας τὴν ἀποκάλυψιν μετέτρεψεν εἰς χριστιανικοὺς μύθους. Τὸ μὲ τὸν ἥλιον ἐνδεδυμένον, ἐπὶ τῆς σελήνης ἱστάμενον θῆλυ, τὸ ὁποῖον συμβολίζει τὴν πραγματικὴν ἐκκλησίαν, εἶναι ἡ αἰγυπτιακὴ Ἶσις. Ἡ διὰ τῆς ἀπορροφήσεως τοῦ ὕδατος ὑπὸ τῆς γῆς ματαιωθεῖσα ἐπίθεσις τοῦ ἐπιπλέοντος δράκοντος κατὰ τοῦ θήλεος καὶ τῶν βλαστῶν του ἀντιστοιχεῖ τελείως πρὸς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ κατακλυσμικοῦ ὄφεως ἐναντίον τοῦ 'Οσίριδος καὶ πρὸς τὴν θανάτωσιν τοῦ τέρατος τούτου.

Ἡ ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐπιπλέουσα ἢ ἐπὶ τέρατός τινος ἐφιππεύουσα ψευδὴς ἐκκλησία—ὑπὸ τὴν ὁποίαν συμβολίζονται τὰ εἰδωλολατρικὰ μυστήρια—καὶ ἡ τελικὴ καταβύθισις αὐτῆς εἰς τὴν λίμνην τῆς κολάσεως εἶναι ἀπομίμησις τῆς *Μεγάλης Μητρὸς* τοῦ εἰδωλολατρισμοῦ, ἡ ὁποία ἱππεύει ἐπὶ τῆς ράχεως τοῦ λέοντος ὑπὲρ τὴν θάλασσαν καὶ καταβυθίζεται εἰς τὴν ἱερὰν λίμνην τοῦ Ἅδου κατὰ τὰ πρὸς τιμήν της ἑορταζόμενα μυστήρια.

Εἰς τὸ βιβλίον του *«Καταγωγὴ τῆς 'Εθνικῆς Εἰδωλολατρείας* (Origin of Pagan Idolatry), ὁ G. S. Faber ἀποδεικνύει μετὰ μεγάλης τέχνης καὶ σαφηνείας πῶς ὁ Ἅγ. 'Ιωάννης ἐφαρμόζει εἰς τὴν «'Αποκάλυψίν του» τὸ τυπικὸν τῶν ἀρχαίων μυήσεων διὰ πνευματικοὺς προφητικοὺς σκοπούς.

«Ὁ ὅλος μηχανισμὸς τῆς 'Αποκαλύψεως», γράφει ὁ Φάμπερ, «ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τοῦ τέλους, μοὶ φαίνεται ληφθεὶς ἀπὸ τὸν μηχανισμὸν τῶν 'Αρχαίων Μυστηρίων πρὸς ποιητικὴν διακόσμησιν.

«Ὁ Ἅγιος 'Ιωάννης ἐμφανίζει τὸν ἴδιον ἑαυτόν του ὡς προσωποποιοῦντα ἕνα ὑποψήφιον ἕτοιμον πρὸς μύησιν. Συναφῶς δὲ αἱ ἐμφανιζόμεναι ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ νοῦ του εἰκόνες ὁμοιάζουν κατά τε τὴν φύσιν καὶ τὴν τάξιν διαδοχῆς πρὸς τὰς εἰκόνας τῶν 'Αρχ.·. Μυστηρίων.

«Ἐν ἀρχῇ ὁ προφήτης βλέπει *θύραν ἀνεῳγμένην* καὶ ὁδηγοῦσαν εἰς λαμπρὸν τέμενος, εὑρισκόμενον ἐν τῷ οὐρανῷ, καλεῖται δὲ νὰ εἰσέλθῃ ὑπὸ τῆς φωνῆς κάποιου παίζοντος τὸν ρόλον τοῦ *ἱεροφάντου*. Παρακολουθεῖ κατόπιν τὴν ἀποσφράγισιν *ἱεροῦ τινος βιβλίου* καὶ βλέπει ἐν συνεχείᾳ νὰ παρελαύνουν ἐνώπιόν του διάφοροι τρομεραὶ ὀπτασίαι, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ πλέον χαρακτηριστικαὶ εἶναι εἷς μέγας ὄφις τὸ πασίγνωστον σύμβολον τοῦ μεγάλου Πατρὸς καὶ δύο μεγάλα θηρία τῶν ὁποίων τὸ ἓν ἀναβαίνει ἀπὸ τὴν θάλασσαν τὸ δ' ἄλλο ἀπὸ τὴν γῆν». Τὸ πλῆθος τῶν τρομερῶν αὐτῶν ὀπτασιῶν ὑπενθυμίζει ζωηρῶς τὰς ἐμφανίσεις κυνῶν τῶν ὀργίων τῶν ἀρχαίων λαῶν.

'Αφοῦ παρέρχεται ἐν ἀσφαλείᾳ τὰ τρομερὰ αὐτὰ τέρατα βοηθούμενος διαρκῶς ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ἱεροφάντου, ὅστις ἐνεργεῖ ὡς διερμηνεύς, ὁ προφήτης ὁδηγεῖται ἐνώπιον *γυναικός*, ἡ ὁποία περιγράφεται ὁμοιάζουσα ἀπολύτως μὲ τὴν *Μεγάλην Μητέρα* τῆς εἰδωλολατρικῆς θεολογίας. Ὅπως ἡ Ἶσις, ἡ ἀναδυομένη ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ ἐμφανιζομένη εἰς τὸν ὑπὸ μύησιν 'Απουλήϊον, οὕτω καὶ ἡ θήλεια αὐτὴ θεότης, καθημένη ἐπὶ θαλασσίου ἀγρίου θηρίου φαίνεται πλέουσα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ὑδάτων.

Λέγεται ὅτι εἶναι *ἀπροκάλυπτος καὶ συστηματικὴ πόρνη*, ὅπως ἀκριβῶς ἡ Μεγάλη Μήτηρ ἦτο τὸ δεδηλωμένον *θῆλυ στοιχεῖον τῆς γονιμότητος*. Καὶ ὅπως, ἐκείνη ἐξηυμενίζετο διὰ τῆς μοιχείας, καθιερωθείσης εἰς θρησκευτικὸν σύστημα, οἱ δὲ μυούμενοι ὑπεχρεοῦντο νὰ πίνουν εἰδικόν τι ποτὸν ἔκ τινος *ἱεροῦ κυπέλλου*, οὕτω καὶ ἡ πόρνη αὐτὴ παρουσιάζεται ὡς μεθύουσα τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς μὲ τὸ *χρυσοῦν ποτήριον* τῆς πορνείας (*'Αποκάλυψις ιζ', 1—18).*

«Ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῆς» εἶναι γεγραμμένη ἡ λέξις ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ. Ἡ δ' ἐπιγραφὴ διδάσκει ὅτι *αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη παγκόσμιος μήτηρ* τῆς εἰδωλολατρείας.

Ὁ ἱεροφάντης ἀναλαμβάνει τότε νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὸν προφήτην τὴν φύσιν τοῦ μυστηρίου αὐτοῦ. Καὶ μία σημαντικὴ προφητεία καλύπτεται περιέργως καὶ μετὰ τέχνης περισσῆς διὰ τῶν ἰδίων ἀκριβῶς συμβολισμῶν καὶ τῆς γλώσσης, τὴν ὁποίαν ἐχρησιμοποίουν καὶ εἰς τὰ ἀρχαῖα ὄργια.

Κατ' αὐτά, εἰς τὸν ἐκ τῶν ὑδάτων γεννηθέντα Μεγάλον Πατέρα ἀπεδίδετο τριπλῆ ἢ τρίμορφος κατάστασις—*ἔζη ἀπέθανε καὶ ἀνέζησε*— ἡ ὁποία καὶ ἀπεκαλύπτετο ἢ ἐξηγεῖτο δεόντως εἰς τὸν μυούμενον.

Οὕτω καὶ εἰς τὴν «'Αποκάλυψιν» εἰς τὸ ἐκ τῆς θαλάσσης γεννηθὲν θηρίον ἡ αὐτὴ τρίμορφος ἀποδίδεται κατάστασις: *εἶναι, δὲν εἶναι καὶ εἶναι.*

'Ενῷ εἶναι νεκρὸν ἐπιπλέει τοῦ ἀβυσσαλέου ὠκεανοῦ, ὅπως ἀκριβῶς ὁ Ὧρος ἢ ὁ Ὄσιρις, ἢ ὁ Σίβα ἢ ὁ Βισνοῦ. Ὅταν ἀναζῇ καὶ πάλιν ὅπως ἀκριβῶς καὶ αἱ συγγενεῖς αὐταὶ θεότητες, ἀναβαίνει ἐκ τῆς ἀβύσσου· καὶ εἴτε νεκρὸν εἴτε ζῶν, φέρει ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ δέκα κέρατα, ἀναλογοῦντα πρὸς τοὺς ἑπτὰ *Ρίσι* —Rischis— (βλ. λ.), τοὺς υἱοὺς τοῦ Βράχμα τῆς 'Ινδικῆς Μυθολογίας καὶ τοὺς δέκα πρώτους πατριάρχας τῆς γῆς. 'Αλλὰ δὲν σταματᾷ ἐδῶ ὁ παραλληλισμὸς Ὅπως οἱ λάτρεις τοῦ Μεγάλου Πατρὸς ἔφερον τὸ ἰδιαίτερόν του σημεῖον ἢ στίγμα καὶ διεκρίνοντο διὰ τοῦ ὀνόματός του, οὕτω καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ θαλασσίου θηρίου φέρουν ἐπίσης τὸ σημεῖον του καὶ κοσμοῦνται διὰ τῆς ὀνομασίας του.

«Τέλος *τὸ πρῶτον καὶ πένθιμον μέρος* τῶν ἱερῶν αὐτῶν Μυστηρίων περατοῦται, καὶ ταχέως πλησιάζει *τὸ τελευταῖον καὶ χαρμόσυνον* μέρος. 'Αφοῦ ὁ προφήτης βλέπει τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ βυθισμένους εἰς φοβερὰν λίμνην ὑγροῦ πυρός, ἥτις ἀναλογεῖ μὲ τὴν ὑποχθόνιον λίμνην τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων ἢ τὸν κατακλυσμὸν τῶν 'Αρχαίων 'Οργίων, εἰσάγεται εἰς λαμπρῶς φωτισμένην περιοχήν, εἰδικῶς κοσμουμένην μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Παραδείσου ἐκείνου, ὅστις ἀπετέλει καὶ τὸν τελικὸν σκοπὸν τῶν ἀρχαίων μυστῶν.

Ἔξω τοῦ ἱεροῦ πυλῶνος παραμένει τὸ πλῆθος τῶν βεβήλων, *«οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν τὸ ψεῦδος... ('Αποκάλυψις... κβ' 15)*

Αὐτὸς εἶναι κατὰ τὸν Φάμπερ, ὁ συμβολισμὸς τῆς «'Αποκαλύψεως» τοῦ 'Αγίου 'Ιωάννου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :1, (τόμ. Α', σελ. 89). 17 (σελ. 90-92

ἀποκατάστασις (restauration, reinstatement). Ἡ ἐπανάκτησις τῶν τεκτονικῶν δικαιωμάτων ὑπὸ Τέκτονός τινος, στερηθέντος αὐτῶν εἴτε προσωρινῶς εἴτε ὁριστικῶς.

Ἡ εἰς τὰ Τεκτον.·. του δικαιώματα ἀποκατάστασις Τέκτ.·. τίνος δύναται νὰ γίνῃ εἴτε δι' ἑκουσίως λαμβανομένης ἀποφάσεως ὑπὸ τῆς Στ.·., ἡ ὁποία εἶχε στερήσει τοῦτον τῶν τεκτ.·. δικαιωμάτων του, εἴτε δι' ἀποφάσεως τῆς προϊσταμένης Τεκτον.·. ἀρχῆς (Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. 'Αν.·.), ἀκυρούσης, κατόπιν ἐφέσεως τοῦ ἀποκλεισθέντος ἢ ἀποπεμφθέντος, τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν τῆς Στ.·. εἴτε λόγῳ παρανόμου ἐκδικάσεως, εἴτε λόγῳ ἀδικίας, εἴτε λόγῳ ἐπιδειχθείσης ὑπερμέτρου αὐστηρότητος ὑπὸ τῆς Στ.·. κατὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ποινῆς.

'Αποκατάστασις ἐπίσης ἐπέρχεται καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τοῦ ἀποκλεισμοῦ (εἰς τὴν περίπτωσιν προσωρινῆς ἀποβολῆς), ὅτε ὁ ἀποκλεισθεὶς ἀποκαθίσταται ipso facto εἰς τὰ δικαιώματά του ὡς Τέκτ.·. καὶ μέλους τῆς Στ.·. ἄνευ νέας ἀποφάσεως ταύτης.

'Εν περιπτώσει ἀποκλεισμοῦ ἢ διαγραφῆς ἐπ' ἀόριστον, ἡ ἀποκατάστασις συνεπάγεται τὴν ἀνάκτησιν ὅλων τῶν δικαιωμάτων ὡς μέλους τῆς Στ.·. καὶ τοῦ Τεκτ.·. Τάγμ.·. ἐν γένει, διότι διὰ τῆς ἄρσεως τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἢ τῆς διαγραφῆς ὁ καταδικασθεὶς ἀνακτᾷ τὰ δικαιώματα καὶ προνόμια, τῶν ὁποίων προσωρινῶς μόνον εἶχε στερηθῇ.

'Εν περιπτώσει ὅμως ὁριστικοῦ ἀποκλεισμοῦ ἢ ἀ-

ποκατάστασις γίνεται εἴτε ex gratia, τουτέστιν ὡς πρᾶξις χάριτος, ἀμνηστευομένου τοῦ παραπτώματος, εἴτε ex debito justitia, τουτέστι δ' ἀκυρώσεως τῆς ἀποφάσεως λόγῳ παρανόμου ἐκδικάσεως ἢ ἀδικίας ἐν τῇ ἐπιβολῇ τῆς ποινῆς.

Ἡ ex gratia ἀποκατάστασις δύναται νὰ γίνῃ εἴτε ὑπὸ τῆς Στ.·., εἴτε καὶ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. κατ' ἔφεσιν. Καὶ ἐὰν μὲν γίνῃ ὑπὸ τῆς Στ.·. συνεπάγεται τὴν ἀνάκτησιν τῶν δικαιωμάτων του καὶ ὡς μέλους τῆς Στ.·. καὶ ὡς Τέκτ.·. γενικῶς (τακτοποίησιν δηλ. γενικῶς ἐν τῷ Τάγματι). Ἐὰν ὅμως γίνῃ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. τότε σημαίνει μόνον τακτοποίησιν ἐν τοῖς τεκτονικοῖς δικαιώμασι γενικῶς, καθ' ὅσον ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἢ ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ εἰς μίαν Στ.·., νομίμως διαγράψασαν ἕνα ἀδ.·., νὰ δεχθῇ καὶ πάλιν αὐτὸν μεταξὺ τῶν μελῶν της, ἔστω καὶ ἀμνηστευθέντα ὑπὸ τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς, διότι μία τοιαύτη πρᾶξις θὰ προεκάλει διάσπασιν τῆς ψυχικῆς ἑνότητος, ἥτις δέον νὰ συνδέῃ τὰ μέλη μιᾶς Στ.·. μεταξύ των.

Ἐὰν ὅμως ἡ ἀποκατάστασις γίνεται ex debito justitia τουτέστι ὡς πρᾶξις δικαιοσύνης, τότε αὐτοδικαίως ὁ οὕτω εὐεργετούμενος ἀνακτᾷ καὶ τὰ ἐν τῇ μητρικῇ του Στ.·. δικαιώματα ὡς μέλους, ἅτινα κατεῖχε καὶ πρὸ τῆς καταδίκης του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 1 *(τόμ. Β', σελ. 851)*. *Ἐπίσης*: — DR. MACKEY: Masonic Jurisprudence. *Ἔκδοσις 1927*.

ἀποκλεισμὸς ἢ ἀποπομπὴ (exclusion—expulsion). Ἐξ ὅλων τῶν Τεκτονικῶν ποινῶν ὁ ὁριστικὸς ἀποκλεισμός, ὅπως καθορίζεται εἰς τὸν Γεν. Κανονισμὸν τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος—ἢ ἀποπομπή, ὅπως λέγεται συνήθως εἰς ἄλλας γλώσσας—εἶναι ἡ βαρυτέρα ὅλων δι' ἕνα Τέκτονα καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ καλεῖται καὶ *Τεκτονικὸς θάνατος* (βλ. λ.). Στερεῖ τὸν ἀποπεμπόμενον ὅλων τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων του, ὄχι μόνον ἐκείνων ἅτινα κατεῖχεν ὡς μέλος τῆς Στ.·., ἐκ τῆς ὁποίας ἀποπέμπεται, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐκέκτητο γενικῶς ὡς μέλος τῆς παγκοσμίου Ἐλευθεροτεκτ.·. ὀργανώσεως. Ἀποστερεῖται ὁλοκληρωτικῶς πάσης Τεκτονικῆς ἰδιότητος, ὡσεὶ οὐδέποτε νὰ εἶχε γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸ Τάγμα, ἀλλὰ μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὰ δικαιώματά του, διότι τὰ καθήκοντα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις του διατηροῦνται πάντοτε καὶ δὲν ὑπάρχει ἀνθρωπίνη δύναμις, δυναμένη νὰ τὰ ἀκυρώσῃ. (Σύνταγμα Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλ.·., ἄρθρον 15). Δὲν δύναται πλέον νὰ ζητῇ τὴν βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν του, οὐδὲ νὰ ἀξιοῖ παρ' αὐτῶν τὴν ἐκπλήρωσιν οὐδενὸς ἐκ τῶν καθηκόντων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐδικαιοῦτο ἄλλοτε, οὐδὲ νὰ ἐπισκέπτηται μίαν Στ.·., οὔτε νὰ συμμετέχῃ μιᾶς δημοσίας ἢ ἰδιαιτέρας τελετῆς Τεκτονικῆς. Θεωρεῖται ὡς εὑρισκόμενος ἔξω τῆς ἀδελφότητος, πᾶς δ' Ἐλεύθερος Τέκτων θὰ περιέπιπτεν εἰς παράπτωμα βαρύ, ἐάν, διατελῶν ἐν γνώσει τῆς ἀποβολῆς, ἐπεκοινώνει μετ' αὐτοῦ ἐπὶ Τεκτονικῶν θεμάτων.

Τὸ μόνον ἁρμόδιον δικαστήριον διὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς βαρείας αὐτῆς ποινῆς εἶναι ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἢ ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·.. Αἱ ὑφιστάμεναι Στ.·. δικάζουν τὰ κατηγορούμενα μέλη των καί, ἐὰν ταῦτα ἀποδειχθοῦν ἔνοχα, ἐπιβάλλουν εἰς αὐτὰ τὴν ποινὴν τῆς ἀποπομπῆς ἢ τοῦ ἀποκλεισμοῦ.

Ἡ ἀπόφασις ὅμως αὕτη δὲν τίθεται ἐν ἰσχύϊ, ἐὰν πρότερον δὲν ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τῆς Μ.·. Ἀνατ.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·., ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ὁποίας τελεῖ ἡ δικάζουσα Στ.·.. Δικαίωμα δὲ τῆς Μ.·. Ἀν.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·. εἶναι νὰ κυρώσῃ ἢ καὶ νὰ ἀπορρίψῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς Στ.·. καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸν τιμωρηθέντα ἀδ.·.. Στοαί τινες, ἀμερικανικαὶ ἰδίως, διεξεδίκησαν κάποτε τὸ δικαίωμα νὰ ἀποφασίζουν ἀνεκκλήτως περὶ τῆς ἀποβολῆς ἑνὸς μέλους των.

Τοῦτο ὅμως ἀπεκρούσθη καὶ πολὺ ὀρθῶς, διότι καὶ μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἀποπομπὴ εἶναι ποινή, θίγουσα τὰς γενικὰς σχέσεις τοῦ τιμωρουμένου ἀδελφοῦ μὲ τὸν παγκόσμιον Τεκνονισμόν, πείθει ὅτι ἡ ἐπιβολὴ μιᾶς τοιαύτης ποινῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τελῇ ὑπὸ τὴν περιωρισμένην δικαιοδοσίαν μιᾶς ὑφισταμένης Στ.·.

Τὰ Ἀγγλικὰ Συντάγματα ἐξ ἄλλου μόνον εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. παρέχουν τὸ δικαίωμα τῆς ἀποβολῆς. Αἱ ὑφιστάμεναι Στ.·. ἔχουν μόνον τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκλείσουν τῶν συνεδριάσεών των πᾶν ἄτακτοῦν μέλος. Τὸ αὐτὸ δικαίωμα διατηρεῖ καὶ δι' ἑαυτὴν ἡ Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος.

Ὅλοι οἱ Ἐλεύθ.·. Τέκτ.·., ἀνήκοντες ἢ μὴ εἰς Στ.·., ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐπιβολὴν τῆς ποινῆς, ἐὰν κριθῶσιν ἄξιοι αὐτῆς. Ἡ παραίτησις ἢ ἀποχώρησις αὐτῶν ἐκ τοῦ Τάγματος δὲν ἐξουδετερώνει τὰς ὑποχρεώσεις των ὡς Τεκτόνων, οὐδὲ τοὺς ἀπαλλάσσει τοῦ ὁλοκληρωτικοῦ ἐλέγχου, τὸν ὁποῖον τὸ Τάγμα ἀσκεῖ ἐπὶ τῆς ἠθικῆς τῶν μελῶν του.

Τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς Ἐλ.·. Τέκτ.·., καίτοι μὴ ὢν μέλος τακτικὸν μιᾶς οἱασδήποτε Στ.·., ἐπιδεικνύων ὅμως διαγωγὴν ἀνήθικον ἢ ἀντιτεκτονικήν, εἶναι δυνατὸν νὰ δικασθῇ καὶ τιμωρηθῇ ὑπὸ οἱασδήποτε Στ.·. ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας τῆς ὁποίας διαμένει, εἶναι πρᾶξις οὐδεμίαν ἐπιδεχομένη ἀμφιβολίαν, κατὰ τὸν Mackey.

Κατὰ τὸν αὐτὸν ἀδ.·. συγγραφέα, παράπτωμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τῆς ἀποβολῆς, δέον νὰ εἶναι μόνον ἡ ἀνήθικος συμπεριφορά, ἡ δυναμένη νὰ προκαλέσῃ καὶ τὴν ἀπόρριψιν ἑνὸς προτεινομένου ὑποψηφίου. Καὶ τοῦτο διότι, ἐφ' ὅσον ἡ τιμωρία εἶναι γενική, θίγουσα τὰς σχέσεις τοῦ τιμωρουμένου μὲ ὅλην τὴν Ἀδελφότητα, δὲν θὰ ἦτο ὀρθὸν νὰ ἐπιβάλληται ἐπιπολαίως διὰ τὴν παράβασιν παντὸς τεκτονικοῦ καθήκοντος οὐχὶ γενικῆς φύσεως. Ἡ διάπραξις μιᾶς βαρείας ἀνηθίκου πράξεως ἀποτελεῖ παραβίασιν τοῦ συμβολαίου τοῦ συναφθέντος μεταξὺ ἑνὸς ἑκάστου Τέκτονος καὶ τοῦ Τάγματος. Ἐὰν ἐκαλύπτετο ὑπὸ σιγῆς ἢ ἀτιμωρησίας, θὰ ἐδυσφήμει τὴν Ἀδελφότητα καὶ θὰ ἔθετεν ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν χρησιμότητα αὐτῆς. Εἷς Τέκτων, κακὸς ἄνθρωπος, εἶναι ὅ,τι καὶ ἓν σεσηπὸς μέλος εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα καὶ δέον συνεπῶς νὰ ἀποκόπτεται διὰ νὰ μὴ δηλητηριάσῃ τὸ ὅλον σῶμα.

Ἀποβολὴ ἢ ἀποκλεισμὸς ἐπιβάλλεται ἐπίσης καὶ ὑπὸ τῆς ἀνωτέρας Δογματικῆς Ἀρχῆς (Ὕπ.·. Συμ.·. τοῦ 33ο) διὰ τοὺς ἀνωτέρους φιλοσοφ.·. βαθμ.·. ἀπὸ τοῦ 4ο μέχρι τοῦ 33ο. Ἀλλ' ὁ ἀποκλεισμὸς οὗτος ἀφορᾷ μόνον τὰ φιλοσ.·. ἐργαστήρια, δὲν θίγει δὲ τὰς σχέσεις τοῦ τιμωρηθέντος μὲ τὸν Κυανοῦν Τεκτ.·., τουτέστι μὲ τὰς Συμβ.·. Στ.·.. Καὶ τοῦτο διότι, συμφώνως πρὸς τὴν παροῦσαν ὀργάνωσιν τοῦ Τάγματος καὶ τὰς ὑπαρχούσας συμβάσεις, αἱ Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀ.·. ἀποτελοῦν τὰ Ἀνώτατα Τεκτ.·. Δικαστήρια.

Ἀντιθέτως ὅμως ἡ ὑπὸ Μεγ.·. τινὸς Ἀν.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·. ἐπιβληθεῖσα ποινὴ τοῦ ἀποκλεισμοῦ συνεπάγεται ἀποκλεισμὸν καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνωτ.·. τεκτ.·. βαθμοὺς γενικῶς, καθ' ὅσον οἱ μετέχοντες τῶν ἀνωτ.·. τεκτ.·. ἐργαστηρίων εἶναι ταυτοχρόνως καὶ Κυανοῖ Τέκτ.·. καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν φυσικὰ εἰς αὐτοὺς νὰ συμπαρεδρεύουν μὲ ἀποβληθέντας Τέκτονας.

Κατὰ τὸν Γεν.·. Καν.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος (ἄρθρα 255—257) ὁριστικὸς ἀποκλεισμὸς ἐπιβάλλεται μετὰ τὴν σχετικὴν διαδικασίαν διὰ τὰ ἀκόλουθα πλημμελήματα δευτέρας κατηγορίας: Διὰ παραβίασιν τεκτονικῶν ὅρκων, διὰ λαθραίαν ἀπονομὴν καὶ καπηλείαν βαθμῶν, δι' ἑκουσίως προξενουμένην βλάβην πρὸς πρόσωπον ἢ τὴν ὑπόληψιν προσώπου τινὸς ἢ τὴν ξένην ἰδιοκτησίαν, διὰ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ προσάψῃ ψόγον εἰς τὸν Τεκτονισμόν, διὰ παράνομον κατακράτησιν καὶ ἄρνησιν ἀποδόσεως μετάλλων, βιβλίων, ἐγγράφων καὶ ἐν γένει παντὸς ἀντικειμένου, ἀνήκοντος εἰς τὴν Στ.·. ἢ τὸ Τάγμα, διὰ μονομαχίαν μεταξὺ τεκτόνων εἴτε διεξαγομένην εἴτε καὶ ἁπλῶς προκαλουμένην, εἴτε δὲ καὶ διὰ σύμπραξιν Τέκτονος, παρισταμένου ὡς μάρτυρος εἰς μονομαχίαν μεταξὺ τεκτόνων, διὰ ἐκ κακῆς προθέσεως ἀπόπειραν διαλύσεως ἢ διαιρέσεως Στοᾶς, διὰ συκοφαντίαν κατ' ἀδελφοῦ καὶ διὰ πᾶσαν ἐν γένει πρᾶξιν ἢ παράλειψιν, δυναμένην νὰ κηλιδώσῃ τὴν τιμὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ προσάψῃ ὄνειδος εἰς αὐτὸν κατὰ τὰς παραδεδεγμένας ἀρχὰς τῆς Τεκτονικῆς ἠθικῆς.

Ἀποκλεισμὸς προσωρινὸς διὰ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τριῶν μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν ἐπιβάλλεται δι' ἐλα-

φρότερα παραπτώματα. Ὁ προσωρινῶς ἀποκλεισθεὶς ὑπό τινος Στ.·. Τέκτων δὲν δύναται νὰ υἱοθετηθῇ ὑπὸ ἑτέρας Στ.·..

Εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τὸν Γεν.·. Κανονισμὸν τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος δὲν γίνεται διάκρισις μεταξὺ τῶν λέξεων «ἀποκλεισμοῦ» (exclusion) καὶ «ἀποπομπῆς» (expulsion) ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς Κανονισμοὺς ἄλλων Τεκτονικῶν Δυνάμεων καὶ ἰδίως τῶν Ἀγγλοσαξωνικῶν καὶ Ἀμερικανικῶν χωρῶν. Εἰς τοὺς κανονισμοὺς αὐτοὺς ἡ λέξις ἀποκλεισμὸς χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν προσωρινὴν ἀναστολὴν τῶν δικαιωμάτων ἑνὸς Τέκτονος, ἐνῷ διὰ τῆς «ἀποπομπῆς» χαρακτηρίζεται ἡ ὁριστικὴ διαγραφή του ἀπὸ τὸ Τάγμα. Νομίζομεν ὅτι ὁ διαχωρισμὸς αὐτὸς θὰ ἦτο προτιμώτερος καὶ διὰ τὸν Ἑλληνικὸν Τεκτονισμόν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 1 (τόμ. Α', σελ. 343 καὶ 348) Βλ. ἐπίσης Σύνταγμα καὶ Γεν. Κανονισμὸν τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος.

ἀποκρυφισμὸς ἢ **ἀποκρυφολογία.** (Okkultismus, sciences occultes, occultisme). Ἡ περὶ ἀπορρήτων διδασκαλία καὶ ἡ ἀσχολία περὶ ἀποκρύφους δυνάμεις τῆς φύσεως καὶ τοῦ πνεύματος. Κατὰ τοὺς ἀποκρυφολόγους εἶναι τὸ σύνολον τῶν γνώσεων, διὰ τῶν ὁποίων καθορίζεται τὸ ἀόρατον ἀπὸ τοῦ ὁρατοῦ, ἡ ἰδέα ἀπὸ τῆς μορφῆς.

Ἡ ἀποκρυφολογία εἶναι διδασκαλία, ἡ ὁποία κατὰ βάσιν ἀναζητεῖ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς μεταξὺ τῆς γνώσεως καὶ τῆς ὑποθέσεως, θέλει νὰ εἶναι Φυσικὴ Ἐπιστήμη, προσπαθοῦσα νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς μεθόδους τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ ἀποκρύφου, ἀοράτου ἢ κεκρυμμένου, τοῦ ἀπροσίτου δηλ. εἰς τὴν χονδροειδῆ ἐμπειρίαν, τοῦ ὑπεραισθητοῦ. Ὁ Papus διδάσκει ὅτι ἡ ἀποκρυφολογία εἶναι ὄχι μόνον ἡ κεκρυμμένη ἐπιστήμη, τῆς ὁποίας δηλ. ἡ ἐσωτερικὴ ἔννοια δὲν ἀπεκαλύπτετο εἰς τὸ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιστήμη, ἡ προσπαθοῦσα ὅπως ἀποκαλύψῃ τὸ ἀόρατον διὰ τοῦ ὁρατοῦ.

Ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον χωρεῖ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν θεμάτων της εἶναι ἐν μέρει φαινομενικῶς πειραματικός, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλου μυστικός. Ὁ ἀποκρυφολόγος ἐρευνᾷ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποκρυφολογικῆς παραδόσεως, ὅπως αὕτη διασῴζεται (εἴτε ἀγράφως παραδιδομένη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, εἴτε εἰς τὰ λογοτεχνικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ ἑρμητικὰ μνημεῖα) καὶ προσπαθεῖ ἀφ' ἑτέρου νὰ μορφώσῃ διὰ τῆς παρατηρήσεως καὶ τοῦ πειράματος τὰς ἰδίας προσωπικὰς του ἀντιλήψεις.

Βάσις τῆς ὅλης ἀποκρυφολογικῆς παραδόσεως εἶναι Α') Ἡ ὕπαρξις *τριάδος* (Μικρόκοσμος—Μακρόκοσμος—Ἀρχέτυπον) ὡς θεμελιώδους νόμου τῆς ἐνεργείας τοῦ Σύμπαντος. Β') Ἡ ὕπαρξις *ἀντιστοιχιῶν*, αἱ ὁποῖαι ἑνώνουν πάντα τὰ μέρη τοῦ ὁρατοῦ καὶ ἀοράτου σύμπαντος. Γ) Ἡ ὕπαρξις *ἀοράτου κόσμου* ἀκριβοῦς καὶ συνεχοῦς παράγοντος τοῦ ὁρατοῦ.

Τὴν βάσιν τῆς ἀποκρυφολογίας ἀπετέλεσαν θεωρίαι τινές, ἀντληθεῖσαι ἐκ παλαιῶν φυσικῶν καὶ μεταφυσικῶν συστημάτων. Αἱ θεωρίαι αὗται ἐθεωροῦντο ὑπὸ παλαιοτέρων ἐπιστημόνων ὡς ἀντιπροσωπεύουσαι τὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὰς μετ' αὐτῆς συνυφασμένας λαϊκὰς προλήψεις.

Τρία ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα συστήματα ἐμφανίζονται εἰς τὸν ἐρευνῶντα τὰς πηγὰς τῆς ἀποκρύφου παραδόσεως καὶ διδασκαλίας.

1) *Τὸ Ἑλληνοαιγυπτιακὸν σύστημα*, διαδοθὲν ὑπὸ τοῦ Fabre d' Olivet. Τὸ σύστημα τοῦτο, στηριχθὲν ἐπὶ καθαρᾶς καββαλιστικῆς παραδόσεως, ἐσχημάτισε πάσας τὰς μυστικὰς σχολὰς τῆς Δύσεως, ἀντεπροσωπεύθη δ' ὑπὸ πάντων τῶν ἀνηκόντων εἰς Πυθαγορείους δεσμοὺς καὶ Ἀραβικὰς ἀδελφότητας, ὑπὸ τῶν Ἀλχημιστῶν, τῶν Γνωστικῶν φιλοσόφων τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς τῶν Ναΐτῶν, Ροδοσταύρων, κ. ἀλ. Εἰς τὸ σύστημα τοῦτο διδάσκεται ὅτι τὸ προϊὸν τῆς ἑνώσεως τοῦ καθαροῦ πνεύματος καὶ τῆς ζώσης ψυχῆς, ὁ *Λόγος* (συμβολικῶς παριστάμενος διὰ τοῦ *Ἡλίου*) φανεροῦται ὡς ἀρχέτυπον τὴν ἡμέραν εἰς τὴν Αἰωνίαν Φύσιν (ἡ ὁποία εἶναι ἡ σύζυγός του, συμβολικῶς ἀπεικονιζομένη διὰ τῆς *Σελήνης)* καὶ τὴν καθιστᾷ αὐτόφωτον. Αὕτη δ' ἐκ πνεύματος ἀλληλεγγύης κατέρχεται, καθίσταται τὴν νύκτα αἰσθητή, ἁπτὴ καὶ συνεχὴς εἰς τὴν ὕλην καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν καθάρῃ καὶ νὰ τὴν ἀφομοιώσῃ οὐ μόνον πρὸς ἑαυτήν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ἀρχέτυπόν της. Τὸ σύστημα τοῦτο καλεῖται καὶ *Σύστημα τοῦ Μωϋσέως*, καθόσον οὗτος κατέγραψεν αὐτὴν εἰς 22 κλεῖδας, μεταφρασθείσας ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ καὶ παραδοθείσας εἰς τὸν Ἔσδραν.

2) Τὸ *Ἀνατολικὸν σύστημα*, καθ' ὃ τὸ ὑλικὸν σύμπαν εἶναι ἐκδήλωσις τοῦ διαρκῶς ἀνανεουμένου παντός, τὸ ὁποῖον καταπίπτει. Ἡ πτῶσις του αὕτη εἶναι ἀλληγορικὴ εἰκὼν τῆς καθόδου τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὴν ὕλην. Ἡ ἀπολύτρωσις θεωρεῖται ὡς ἁπλοῦν ἔμβλημα τῆς ἀντιστρόφου ἐξελικτικῆς κινήσεως, ἡ ὁποία αἴρει τὰς προοδευτικὰς μορφὰς τῶν ὄντων κατὰ τρόπον μηχανικὸν εἰς ἀφυλοποίησιν καὶ πνευματοποίησιν. Εἰς τὸ σύστημα τοῦτο ἀνήκουν αἱ παραδόσεις τῶν Βεδῶν, τοῦ Βράχμα, τοῦ Βούδδα καὶ τῶν Χαλδαίων.

3) Τὸ *Σινικὸν σύστημα*, τὸ ὁποῖον ἔθεσεν ὡς βάσιν τοὺς ἀστερισμούς, ἔχει δηλ. ἀστροσοφικὴν σημασίαν.

Ἡ ἀποκρυφολογία ἔχει πολλοὺς κλάδους, πολλαὶ δὲ εἶναι αἱ ὑποδιαιρέσεις των.

Ἀποκρυφιστικὴ διδασκαλία εἶναι καὶ ἡ *θεοσοφία* (βλ. λ.). Ἡ ἀποκρυφολογία σχετιζομένη μὲ τὴν *μαγείαν* (βλ. λ.) καὶ τὴν *μυστικὴν* (βλ. λ.) δύναται νὰ παράσχῃ ἀφορμὰς ἐρεύνης εἰς τὴν ἐπιστήμην.

Καὶ σήμερον εἰσέτι σημαντικὸς ἀριθμὸς σοφῶν ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ ἀποκρυφισμός, μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀντιτίθεται εἰς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας, ἐπιδιώκει τοὐναντίον νὰ συνδιαλλάξῃ αὐτὰς μὲ τὴν μεταφυσικὴν καὶ νὰ ἀναζητήσῃ διὰ τῆς κοινῆς συνεργασίας, τὴν ἀνύψωσιν τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας πρὸς τὰς σφαίρας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι μένουν ἀκόμη ἀπρόσιτοι δι' αὐτήν.

(Τεκτον.) Τάσεις πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν πλευρὰν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἔφερον πολλοὺς Ἐλευθεροτέκτον.·.—ἰδίᾳ κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα—εἰς ἀποκρυφιστικὰς ἐρεύνας καὶ ἐκδηλώσεις (βλ. *ἀποκρυφιστικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός)*. Καὶ σήμερον δέ, ἰδίᾳ μετὰ τὰ ἔτη τοῦ πολέμου, εἶναι καταφανεῖς αἱ ἀποκρυφιστικαὶ τάσεις μεταξὺ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ; 1 (τόμ. Β', σελ. 526), 3 (τόμ. Β', σελ. 201), 34.

Ἀποκρυφιστικὴ συμβολική. *Ἐπὶ τοῦ ἀποκρυφιστικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ* (βλ.λ.) τοῦ 18ου αἰῶνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἡρμήνευε τὰς διδακτικὰς εἰκόνας τῶν τεκτονικῶν διδασκαλιῶν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν μόνον τοῦ ἰδεώδους τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τῆς οἰκοδομῆς δηλ. τοῦ Ναοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, στηρίζεται ἡ πολλαχοῦ σήμερον καλλιεργουμένη μορφὴ τῆς ἀποκρυφιστικῆς συμβολικῆς, ἡ ὁποία, παραιτουμένη τῶν πολὺ μακρὰν προχωρουσῶν φαντασιοπληξιῶν, ἀναγνωρίζει μόνον ὑπεραισθητά τινα στοιχεῖα, εὑρισκόμενα εἰς σχέσιν καὶ συνεξάρτησιν μὲ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ ἀποκρυφιστικὴ αὕτη συμβολικὴ ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Ὄσβαλδ Βίρτ (Wirth), καὶ διὰ τοῦ περιοδικοῦ «Le Symbolisme» ἀναπτυσσομένη καὶ ὑποστηριζομένη, ὁρμᾶται ἀπὸ τὴν συνειθισμένην ἄποψιν, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς πρέπει νὰ καταστῇ ζωντανὸς καὶ προσπαθεῖ συνεπῶς νὰ τὸν συνδέσῃ μὲ τὰς «ζώσας παραδόσεις». Μεταφυσικαὶ ἀντιλήψεις δὲν γίνονται παραδεκταὶ καὶ ἀπορρίπτονται, συγχρόνως ὅμως δὲν γίνεται δεκτὴ καὶ ἡ ἀντίληψις, ὅτι οὐδεμία πραγματικότης ὑπάρχει ἔξω τοῦ αἰσθητῶς ἀντιληπτοῦ γινομένου.

Ὡς κεντρικὴ ἰδέα τῆς συμβολικῆς αὐτῆς θεωρεῖται ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἡ ζωή, ἡ ὁποία παρίσταται διὰ τοῦ συνόλου τῶν συμβόλων. Τὸ τελετουργικὸν τυπικὸν εἶναι ἡ ἀπεικόνισις «βαθυτέρας τινὸς πραγματικότητος», συμμέτοχος τῆς ὁποίας δύναται νὰ καταστῇ πᾶς μεμυημένος, ἂν δυνηθῇ νὰ χαράξῃ ὁδὸν διὰ τὰς ἀκτῖνας τοῦ «Μεγάλου Φωτὸς» διὰ μέσου τῆς ἀρχικῶς ἀδιαπεράστου περὶ ἑαυτὸν ἀτμόσφαίρας.

Τὸ τοιοῦτον εὑρίσκεται εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ πιθανοῦ, διότι αἱ σκέψεις σύμφωνα μὲ τὴν κατεύθυνσιν ταύ-

την πάλλονται καθ' αὐτὸ ἔξω τοῦ ἀτόμου καὶ ἀποτελοῦσι κοινὸν κτῆμα ὅλων τῶν σκεπτομένων. Ἐπειδὴ τέλος τὸ πᾶν εἶναι κραδασμός, τὸ εὖρος, μέχρι τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ ἐξιχθῶσιν αἱ ζωϊκαὶ ὑπάρξεις, ἐκτείνεται πολὺ πέραν τῶν ὁρίων τοῦ καθαρῶς σωματικοῦ. Ἓν πλαίσιον «ἀστρικοῦ φωτός», μία δυναμικὴ ἀτμόσφαιρα περιβάλλει τὰς ζωϊκὰς ὑπάρξεις, παρέχουσα εἰς αὐτὰς μυστικὴν δύναμιν καὶ συγχρόνως μυστικὴν ἱκανότητα προσλήψεως. Ἡ ἀποκρυφιστικὴ αὐτὴ συμβολικὴ ἀρνεῖται πᾶσαν συσχέτισιν καὶ συνεξάρτησιν μὲ τὰς ἀποκρυφιστικὰς κινήσεις τοῦ παρελθόντος καὶ ἀντιπροσωπεύει τὴν ἄποψιν, ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀναζωογονήσωμεν ἐκ νέου. ἐκεῖνο μόνον τὸ ὁποῖον ἔχει μέσα του λανθάνουσάν τινα ζωήν: «μόνη ἡ γνῶσις τοῦ παρελθόντος δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀναστήσῃ τὸ νεκρόν, ἡ μόρφωσις καθ' ἑαυτὴν εἶναι παραγέμισμα, δὲν ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀληθῆ Γνῶσιν. Ἂν δὲν ἔχωμεν συναίσθησιν τούτου, διατρέχομεν τὸν κίνδυνον νὰ ἐπαναφέρωμεν ἐν ζωῇ πεπαλαιωμένας παραδοξολογίας». Τὸ ἔρεισμα τῆς ἀποκρυφιστικῆς συμβολικῆς εἶναι ἡ ζῶσα παράδοσις.-

Αἱ προαναφερθεῖσαι, χαρακτηριστικαὶ ἀρχαὶ διαποτίζουν τὴν ἑρμηνείαν τῶν καθέκαστα συμβόλων, τὰ ὁποῖα ἐν μέρει ἀνάγονται εἰς τὸ φῶς (ἥλιος, σελήνη, ἀστέρες, παντεπόπτης ὀφθαλμὸς (γαλλ. φωτεινὸν δέλτα), ζῳδιακὸς κύκλος) καὶ ἐν μέρει εἰς τὴν ζωὴν (δύο στῆλαι, μωσαϊκὸν δάπεδον). Ὁ Os. Wirth εἰς τὸ σύγγραμμά του «Le Symbolisme occulte de la Franc-maçonnerie» δίδει τὰς κάτωθι σκέψεις καὶ ἰδέας, τὰς ὁποίας καὶ παρέστησε συνολικῶς ἐν εἰκόνι, ἀποτελούσῃ τὴν προμετωπίδα τοῦ συγγράμματός του τούτου (βλ. σχῆμα). Τὸ μωσαϊκὸν δάπεδον παριστᾷ τὸν κόσμον τῶν αἰσθητικῶς ἀντιληπτῶν, ὁ ἀκτινοβόλος (κεντρικὸς) ἀστὴρ τὸν ἄνθρωπον· τὸ φωτεινὸν Δέλτα, περιβαλλόμενον ὑπὸ στεφάνου, φέροντος τὰ σημεῖα τοῦ Ζῳδιακοῦ κύκλου, συμβολίζει τὰ δημιουργικὰ αἴτια. Ἡ τριγωνικὴ μορφὴ τοῦ Δέλτα ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν τριάδα: *Σύμπαν - Ἄνθρωπος - Θεός*. Τὸ ἐκ τοῦ κεντρικοῦ ὀφθαλμοῦ ἐκπεμπόμενον φῶς δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ ἀπὸ τριῶν ἀπόψεων: ὡς μόνιμος πηγὴ ἐνεργείας, ὡς δυναμικὴ ἐξάπλωσις καὶ τελειωτικῶς ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας τοῦ φωτός. Ὁ ἥλιος συμβολίζει τὸ λογικόν, τὰ σημεῖα τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου παριστῶσι τὸν ἀγῶνα τοῦ ἡλίου διὰ τὴν πλήρη κατίσχυσίν του, τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν ταπεινῶν τοῦ ἐνστίκτου εἰς τὰ ὕψη τῆς σοφίας.

Ἡ ἀνθρωπότης ἀπολυτροῦται διὰ τοῦ «πνευματικοῦ» φωτός, τὸ ὁποῖον θὰ καταστήσῃ αὐτὴν σκεπτομένην καὶ ἀγαθήν. Αἱ δύο στῆλαι ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἄρρενα καὶ θήλειαν ἀρχήν. Εἰς ἑκάστην στήλην εἶναι τεταγμένοι ἀστερισμοί τινες τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου, ἀνήκοντες ἐν μέρει εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Μαθ.·. καὶ ἐν μέρει εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. Τὸ «πλανητικὸν πεντάγραμμα» συσχετίζεται μὲ τὸν μικρόκοσμον τοῦ ἀνθρώπου· οἱ καθ' ἕκαστα ἀστερισμοὶ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὰ σπουδαιότατα ἀνθρώπινα ὄργανα.

Τὰ ἐργαλεῖα βοηθοῦν τὸν μεμυημένον, ὅπως ἐργαζόμενος ἀποκτήσῃ τὴν πραγματικὴν ἔννοιαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἡ σμίλη ὑπενθυμίζει τὴν ἀδιασάλευτον ἐνέργειαν, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ μύησις οὐδέποτε δύναται νὰ γίνῃ τελεία. Ὁ Νῶε «ὁ ὁποῖος πρῶτος ἐπενόησε τὴν σφυρηλάτησιν μετάλλου τινός», εἶναι ὡς ἐκ τούτου ἡ ἰδιαιτέρα λέξις διαβάσεως τοῦ μαθητοῦ. Ἡ σμίλη ὅμως ἄνευ τῆς σφύρας εἶναι ἀνωφελής, μὴ δυναμένη νὰ κατεργασθῇ τὸν ἀλάξευτον λίθον. Ὁ διαβήτης καὶ ὁ κανὼν ἐξελέγχουν τὴν ἐργασίαν τῆς σμίλης καὶ τῆς σφύρας. Τὰ δύο ταῦτα ἐργαλεῖα δίδονται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ μαθητοῦ, ἂν οὗτος ἤδη ἀπέδειξε ὅτι ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ ἰσοπεδώσῃ τὸν ἀκατέργαστον λίθον, δηλ. μετὰ τὴν προαγωγήν του εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἑταίρου. Ὁ διαβήτης εἶναι σύμβολον τοῦ λογικοῦ, χαράσσει τὰ ὅρια τοῦ θετικοῦ, τοῦ δυναμένου νὰ ἀναγνωρισθῇ, προφυλάσσει ἀπὸ «μεταφυσικὰς φαντασιοπληξίας», ὑπενθυμίζει εἰς τὸν Τέκτονα νὰ ἀσχοληθῇ μόνον μὲ τὰ μυστήρια τῆς γῆς, καὶ νὰ μὴ θίξῃ τὰ μυστικὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ὑπερπέραν. Ἡ στάθμη ὑπενθυμίζει τὴν ἰσότητα ὅλων τῶν δημιουργημάτων. Ὁ μοχλός, ἐργαλεῖον τοῦ ἑταίρου, εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἀκαταμαχήτου ἰσχύος τοῦ μεμυημένου, ὁ ὁποῖος ἐννοεῖ νὰ «θέλῃ». Ἡ θέλησις ἐνταῦθα νοεῖται ἐν συλλογικῇ ἐννοίᾳ· εἶναι ἡ θέλησις, ἡ ἀπαιτοῦσα αὐτοκυριαρχίαν ἑνὸς ἑκάστου, δίδουσα ὅμως τεραστίαν δύναμιν εἰς τὴν ἀδελφότητα. Ἀφοῦ ὁ Ἑταῖρος ἐκμάθῃ τὸν χειρισμὸν τοῦ μοχλοῦ, δύναται νὰ γίνῃ διδάσκαλος. Ἐξελέγχει νῦν τοὺς κατειργασμένους λίθους, πρὸ παντὸς τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτόν του. Ὁ γνώμων εἶναι τώρα τὸ σημεῖον τῆς «κοινωνικότητος», καθόσον ὁ Διδάσκαλος δὲν εἶναι πλέον ἀτομικιστής, ἀλλ' ὑποτάσσεται εἰς τοὺς ἀνθρωπίνους κοινωνικοὺς κανόνας, εἶναι ὀρθογώνιος λίθος, πληρῶν ὅλας τὰς οἰκοδομικὰς ἀπαιτήσεις. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐξέμαθε νὰ ζῇ ἀνθρωπίνως καὶ ἀνταξίως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ κυβικὸς λίθος, «ἡ λίθος τῶν σοφῶν». Τὸ μυστρίον πραγματοποιεῖ τὸ ὁμοιόμορφον καὶ ἑνιαῖον τῆς οἰκοδομῆς, «περνᾷ» ἐπὶ τῶν λίθων, στιλβώνει αὐτούς. Τὸ χειρίζεσθαι καλῶς τὸ μυστρίον σημαίνει ἐξασκεῖν τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀγαπᾶν. Ὁ γνώμων τιμᾷ καὶ στολίζει τὸν διδάσκαλον, ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ τὰς ἐργασίας καὶ φροντίζει διὰ τὴν τήρησιν τῶν κανόνων. Ἡ στάθμη εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ πρώτου Ἐπ.·., πρὸ τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ Ἀδ.·. εἶναι ἴσοι. Τὸ νῆμα τῆς στάθμης εἶναι τὸ σημεῖον τοῦ Δευτέρου Ἐπ.·., ὁ ὁποῖος προθυμοποιεῖται νὰ καταβιβάσῃ τοὺς Ἀδ.·. εἰς τὰ μύχια βάθη τοῦ κόσμου. Ὁ κλάδος τῆς ἀκακίας ὑπαινίσσεται τὴν «θρησκείαν τῆς ζωῆς», ἡ ὁποία ἐστερημένη πάσης «μεταφυσικῆς φαντασιοπληξίας», εἶναι ἡ «ἀσφαλεστάτη» ἐξ ὅλων τῶν θρησκειῶν. Ὁ κλάδος τῆς ἀκακίας κοσμεῖ τοὺς τάφους ὅλων τῶν Ἀδ.·., τὸ τρεμούλιασμα τῶν φύλλων της διαδηλοῖ τὴν ζωὴν τῶν εἰς τὴν Αἰων.·. Ἀνατ. ἀπελθόντων. Ὁ πράσινος κλάδος, ὁ ὁποῖος διευκολύνει εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ πτώματος τοῦ Χ.·. Ἁ.·., συμβολίζει τὰ ἐπιζῶντα λείψανα μιᾶς σωματικῶς ἐκλιπούσης ὑπάρξεως.

Ἐπίσης καὶ τὸ κρανίον νεκροῦ ἑρμηνεύεται ἀποκρυφιστικῶς: «ἀνατρέχομεν διὰ τῆς φαντασίας εἰς τὸ ζῶν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον κάποτε ἔζη ἐντὸς τοῦ κρανίου, ταυτίζομεν ἑαυτοὺς μὲ τὴν ἑστίαν αὐτὴν τῆς ζωῆς, ἵνα δημιουργήσωμεν διὰ τὴν προσωπικότητα ἡμῶν ἐξ αὐτοῦ τὴν πιθανότητα μιᾶς ἀνανεούσης ζωογονήσεως», λέγει ὁ Ὄσβαλντ Βὶρτ εἰς τὸ προαναφερθὲν σύγγραμμά του.

Ὁ ἴδιος διασαφηνίζει περαιτέρω: «αἰσθανόμεθα νὰ ἀνίσταται ἐν ἡμῖν ὁ ἀθάνατος Διδάσκαλος. Ἡ ἄλυσις ἐκδηλώνει τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, θέλει νὰ κάμῃ νὰ διέλθῃ δι' ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων ἓν ρεῦμα πραγματικῆς ἑνότητος περιλαμβάνον ὅλους. Ὅλα δονοῦνται καὶ κρατοῦνται εἰς τὴν ἄλυσιν τῶν ζώντων. Ἡ Στοὰ εἶναι τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον σκεπτόμενοι ἄνθρωποι ἀφιερώνονται εἰς κοινὴν ἐργασίαν, ἵνα «σκέπτωνται ἐν χορῷ». Οὕτω γεννᾶται μία συμφωνικὴ σκέψις, ἡ ὁποία δὲν δύναται οὔτε νὰ ἐκφρασθῇ, οὔτε νὰ καταγραφῇ, οὔτε καὶ νὰ λάβῃ μορφὴν ἐν τῷ πνεύματι, ἀλλὰ πρέπει νὰ κραδαίνηται ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ· λόγῳ τῆς ἰσχύος της ἡ σκέψις αὐτὴ δὲν εἶναι προσιτὴ εἰς πᾶσαν περιορίζουσαν προσωποποίησιν.

Ἡ πρᾶξις τῆς μυήσεως δίδει ἐν ηὐξημένῳ μέτρῳ ἀφορμὴν εἰς ἀποκρύφους ἑρμηνείας. Αἱ στοιχειώδεις δοκιμασίαι, διὰ τῶν ὁποίων διῆλθεν ὁ ὑποψήφιος κατὰ τὴν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Μαθ.·. εἰσδοχήν του, παραβάλλονται μὲ τὴν τροχιὰν τοῦ ἡλίου διὰ τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου· αἱ καθέκαστα φάσεις τῆς μυήσεως ἑρμηνεύονται ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῶν διαφόρων ἀστερισμῶν. Ἂν ὁ νεόφυτος ἀντιληφθῇ ὀρθῶς τὸ πνεῦμα τῶν συμβόλων, εἶναι εἷς «abstracteur de quintessence» (ὁ κατορθώνων νὰ ἀποστάξῃ τὴν πέμπτουσίαν).

Ὁμοίως ἐξηγεῖται ὁ βαθμὸς τοῦ Ἑτ.·.. Ὁ Ἑτ.·. δὲν συγκεντροῦται πλέον εἰς τὸν ἑαυτόν του, προσελκύει τὴν εἰς τὸν ἀέρα διάχυτον δύναμιν. Βαθμηδὸν κορέννυται μὲ αὐτὸ τὸ ἀόρατον φῶς, ἵνα μεταμορφωθῇ εἰς φωτεινὴν ἑστίαν (ἀκτινοβόλος ἀστὴρ) καὶ καταστῇ μεμυημένος, Διδάσκαλος ἐν τῇ πραγματικῇ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως.-

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 7, 19. *'Επίσης*: OS. WIRTH: *α)* Le symbolisme occulte de la Franc-maçonnerie, Paris 1928. *β)* L'idéal initiatique, Paris.

αποκρυφιστικὸς 'Ελευθεροτεκτονισμός. 'Ενῷ πολλαὶ 'Ελευθεροτεκτον.·. Στ.·. κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἦσαν καταφύγια τῶν ὀπαδῶν καὶ ἐργατῶν τῆς «*'Αναμορφώσεως*» (βλ. λ.), ἐπεζητήθη ὑπ' ἄλλης πλευρᾶς ἐπιτυχῶς νὰ καταστῶσιν αἱ ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμον ἀποκεκλεισμέναι Καλύβαι οἰκοδόμων σκέπαι τῶν ἐντόνων ἀποκρυφιστικῶν ρευμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τυπικὸν παράδειγμα τούτου δίδουν τὸ εἶδος καὶ ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ *Χρυσόσταυροι* καὶ *Ροδόσταυροι* (βλ. λ.) ἤνωσαν τὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν των μὲ τὸ 'Ελευθεροτεκτ.·. τυπικόν. Οὗτοι ὡς καὶ ἄλλοι ἐστηρίχθησαν πρὸς τοῦτο ἐπὶ τῆς συντεχνιακῆς παραδόσεως, τῆς ἀναφερομένης εἰς τὰ Συντάγματα τοῦ *"Αντερσον* (βλ. λ.), ἡ ὁποία ὑπεδήλωνεν ὅτι ὁ 'Ελευθεροτεκτ.·. εἶναι φορεὺς μυστικῶν γνώσεων τῆς 'Επιστήμης, αἱ ὁποῖαι παρεδόθησαν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τῆς ἀρχαιότητος, ὡς π.χ. τὸν Πυθαγόραν, τὸν Ζωροάστρην κ.ἄλ. Παρέπεμπον ἐπίσης καὶ εἰς τὴν «*'Απολογίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ*» (βλ. λ.), τὴν ἐμφανισθεῖσαν τῷ 1738 καὶ συμπεριληφθεῖσαν ὡς παράρτημα εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων τοῦ "Αντερσον, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ κοιτίδες τοῦ Τεκτονισμοῦ μετετίθεντο μὲ πλήρη μυστικοπάθειαν πρὸς 'Ανατολάς, καὶ ὁ Τεκτονισμὸς συνεσχετίζετο μετὰ τῶν Πυθαγορείων, τῶν 'Εσσαίων, τῶν Καββαλιστῶν καὶ τῶν μυστικῶν ἐθίμων των. 'Εν πάσῃ περιπτώσει ἤρχισαν οἱ ἀποκρυφισταὶ λίαν ἐνωρὶς νὰ δίδουν ἰδίαν σημασίαν εἰς τὰ 'Ελευθεροτεκτονικὰ σύμβολα, προσθέτοντες ὡς ἐπιχείρημα τῶν προσπαθειῶν των αὐτῶν ὅτι καὶ ἀπὸ τὸν ἐπίσημον 'Ελευθεροτεκτον.·. δίδεται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σύμβολον διάφορος ἑρμηνεία εἰς τοὺς διαφόρους βαθμούς. Ζωηροτάτη καὶ μετὰ μεγάλου ζήλου διενηργεῖτο ἡ ἀποκρυφιστικὴ αὐτὴ ἐργασία ἐν Γαλλίᾳ. Εἰς τὴν μητρικὴν χώραν τῆς Βασιλ.·. Τέχνης, ἐν 'Αγγλίᾳ, μόνον ἡ θεοσοφικῶς ἐμπνεομένη *Βασιλικὴ 'Αψὶς* (βλ. λ. ὡς καὶ *'Αγγλικοὶ ἀνώτεροι βαθμοί*), ἐξεπλήρου μυστικὰς καὶ ἀποκρυφιστικάς τινας ἀνάγκας.

'Εν Γαλλίᾳ ἤρχισαν κατ' ἀρχὰς μὲ τὸν βασιλέα Σολομῶντα, τὸν ὁποῖον ἐθεώρουν ὡς τὸν μέγαν 'Ιουδαῖον Μάγον, ὡς τὸν διδάσκαλον τῶν πρωτοφυῶν πνευμάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων οὗτος ἐκυριάρχει μὲ τὴν δύναμιν τῆς μυστικῆς του σφραγῖδος. Τὴν δύναμιν ταύτην ἀπέδιδον τώρα εἰς τὸν «ἐπὶ τῆς ἕδρας τοῦ Σολομῶντος» ἐνθρονιζόμενον Μέγ.·. Διδάσκαλον, τὸν ὁποῖον ἐφαντάζοντο καὶ ἐδόξαζον ὡς κατέχοντα τὸ μυστικὸν διὰ τῆς εἰς αὐτὸν παραδοθείσης κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Χιρὰμ «*ἀπολεσθείσης λέξεως*» (βλ. λ.). Πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν ὑπῆρχον ἤδη καββαλιστικαὶ ἐξηγήσεις τῶν συμβόλων. Εἴς τινας Στοὰς ἐζήτουν τὴν «*λίθον τῶν σοφῶν*», ἔβλεπον εἰς τὴν Στ.·. J τὸν δημιουργὸν τοῦ Ταλμοὺδ καὶ εἰς τὴν Στ.·. B τὸν γραμματέα τοῦ Σολομῶντος, τὸν συγγραφέα τῆς ἱερᾶς «Clavicula Salomonis» (=κλειδὸς τοῦ Σολομῶντος), ἀπέδιδον εἰς τὸν «*'Ακτινοβόλον 'Αστέρα*» (Πεντάγραμμα) καὶ εἰς τὴν «Σφραγῖδα τοῦ Σολομῶντος» ('Εξάγραμμα) ἰδιαιτέραν σημασίαν ἢ διέβλεπον ἐπίσης εἰς τὰ J καὶ B τὰ ὀνόματα καὶ ἐπώνυμα ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός. 'Η μανία πρὸς τοιαύτας ἑρμηνείας ἐπανέρχεται ἐν μεγαλειτέρᾳ ἰσχύϊ εἰς τὰ διάφορα συστήματα ἀνωτέρων βαθμῶν. Τὸ τυπικὸν τῆς μυήσεως τοῦ «*'Ιππότου τῆς 'Ανατολῆς*» (βλ. λ.) ἐστηρίχθη εἰς κεφάλαιόν τι ἐκ τῆς «*'Αποκαλύψεως 'Ιωάννου*» (βλ. λ.). 'Ο ἑπτάγωνος τάπης παρίστα ἄνδρα λευκὰ ἐνδεδυμένον μὲ χρυσῆν ζώνην, ἔχοντα τὴν κεφαλὴν περιβεβλημένην ὑπὸ ἀκτίνων, φέροντα ἑπτὰ ἀστέρας εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ περικεκλεισμένον ὑπὸ ἑπτὰ φώτων. 'Ο Διδάσκαλος τῆς Στ.·. ἐκράτει τὸ βιβλίον μὲ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας, καὶ ὁ θρόνος του κάτω ἀπὸ ἓν οὐράνιον τόξον, φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἐδείκνυε τέσσαρας πτερωτὰς Καρυάτιδας, λέοντα, ταῦρον, ἀετὸν καὶ ὄν τι μὲ ἀνθρώπινα χαρακτηριστικὰ (Εὐαγγελισταί). Τὰ τυπικὰ τῶν «*Μυστικῶν Διδασκάλων*» ἐχαρακτήριζον ὡς σκοπὸν τοῦ Τεκτονισμοῦ τὴν γνῶσιν τῆς συνθήκης, ἡ ὁποία συνήφθη μεταξὺ τοῦ Δημιουργοῦ καὶ τοῦ λαοῦ του, ὡς καὶ τῶν μυστικῶν ἀνακοινώσεων, τὰς ὁποίας ὁ Κύριος εἶχε κάμει εἰς τὸν Πατριάρχην 'Ενὼχ τετρακόσια ἔτη πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Αἱ ἀνακοινώσεις αὗται ἀνεφέροντο εἰς τὸ πραγματικὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ, οἱ δὲ «Μυστικοὶ Διδάσκαλοι» θὰ ἐμάνθανον μόνον τὴν λέξιν, ἡ ὁποία ἠγγυᾶτο τὴν ἀπόλυτον κυριαρχίαν ἐπὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων. 'Ο τάπης τοῦ συστήματος τούτου ἐδείκνυε τέσσαρας κύκλους, οἱ ὁποῖοι ἀναπαρίστων τέσσαρας ἀγγέλους, οἵτινες συνώδευσαν καὶ ὑπεστήριξαν τὸν Χριστὸν κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ μαρτυρίου του. Εἰς τὸν «*Μυστικὸν 'Εταῖρον*» ἐξηγεῖτο ὅτι ὁ Θεὸς εἶχεν ἀκτινοβολήσει ἐκ τοῦ Σολομῶντος ἀκτινοβολίαν τῆς Θεϊκῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον Χιράμ. Διὰ τοῦ ἀνοίγματος τοῦ πρώτου τῶν τριῶν «μυστικῶν κύκλων», τὸ ὁποῖον καθίστατο δυνατὸν εἰς τὸν «Μυστικὸν 'Εταῖρον» διὰ τῆς ἀκτινοβολίας, ὁ 'Εταῖρος οὗτος ἐγνώριζε τὸν ἀποχωρισμὸν τῶν μετάλλων καὶ τὰς σχέσεις μεταξὺ Δημιουργοῦ καὶ ἀνθρώπων. Εἰς τὸν τέταρτον τῶν κύκλων ἔβλεπε τὸν Κύριον πρόσωπον μὲ πρόσωπον, ἀλλ' ἐὰν διέπραττε τὸ σφάλμα νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸν πέμπτον κύκλον, ὅπου ἦτο τὸ βασίλειον τῆς γυναικός, τότε περιεπλέκετο ἐκεῖ εἰς τὴν συμμορίαν τῆς φιληδονίας, ὁ Χιρὰμ τὸν ἐγκατέλειπε καὶ δὲν εἶχε πλέον τὴν δύναμιν νὰ ἀνοίξῃ τὸν ἕκτον καὶ ἕβδομον κύκλον.

'Επίσης ἐδημιουργήθη καὶ ἰδιαιτέρα τις μυστικὴ γαλλικὴ ἐκδοχὴ τῆς *Βασιλικῆς 'Αψῖδος*, σύμφωνα πρὸς τὴν ὁποίαν ἐπὶ τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος εὑρίσκοντο τὰ μυστικὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα παρεῖχον εἰς τὸν μεμυημένον τὸ χάρισμα τῆς κατασκευῆς χρυσοῦ. Τὸ ταξίδιον τοῦ μέλλοντος «'Ιππότου τοῦ Ναοῦ» διὰ τῶν τεσσάρων στοιχείων ἐλάμβανεν ἑρμητικὴν ἐξήγησιν, ὡς καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Χιρὰμ καὶ ἡ «ἱερὰ λέξις» INRI (igne natura renovatur integra=διὰ τοῦ πυρὸς ἡ φύσις ἀναγεννᾶται ὁλόκληρος). Ειδικῶς ἑ ρ μ η τ ι κ ὰ ἐμβλήματα, ὡς ὁ λευκὸς καὶ μέλας ἀετός, ὁ πελεκᾶνος, ὁ ἐκ τῶν φλογῶν ἀνιστάμενος Φοῖνιξ εὑρίσκονται εἰς ὁλόκληρον σειρὰν σκωτικῶν βαθμῶν. 'Αλχημισταί, Μαγνητισταί, ὀπαδοὶ θεοσοφικῶν διδασκαλιῶν, 'Οραματισταὶ ἐκ τῆς σχολῆς τοῦ Swedenborg, 'Αστρολόγοι, Καββαλισταὶ ἐξήσκησαν ἐπιρροὴν καὶ ἐπέδρασαν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν πολυαρίθμων δογμάτων. Οἱ Martinez de Pasqually, Willermoz, Saint-Martin, Dom Pernelty (βλ. τὰς λ.) ὑπῆρξαν ἱδρυταὶ ἀποκρυφιστικῶν συστημάτων καὶ εἰργάζοντο εἰς τὸ «Μέγα "Εργον».

Εἰς τὴν Παρισινὴν Στοὰν «Σοφία θριαμβεύουσα» τὰ μέλη τῆς ἔβλεπον μετὰ πολυώρους μαγικὰς δοκιμασίας τὸν Προφήτην 'Ηλίαν εὐλογοῦντα αὐτά, πνευματιστικαὶ συνεδριάσεις ἐγίνοντο καὶ εἰς τοὺς τόπους τῆς Καλύβης οἰκοδόμων «Amis réunis», εἰς τοὺς ὁποίους ἐδημιουργήθησαν οἱ «Φιλαλήθεις», οἱ διοργανώνοντες ἀποκρυφιστικὰ συνέδρια. 'Αλλ' οὐχὶ μόνον ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας εὑρέθησαν πολυάριθμοι ὀπαδοὶ τοιούτων 'Ελευθεροτεκτονικῶν ὑπερβολῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπεπειράθησαν νὰ ἐγκαθιδρυθοῦν εἰς ὅλα τὰ συστήματα, οὕτως ὥστε διεμορφώθη ἐντὸς τοῦ 'Ελευθεροτεκτον.·. εἶδος τι ἀποκρυφιστικῆς Διεθνοῦς. Πολλοὶ 'Ελευθεροτέκτονες ἐταξίδευσαν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἵνα παραστῶσιν εἰς διακηρύξεις ἀποκαλύψεως τῶν τελευταίων μυστικῶν. 'Η μανία αὐτή, ἡ ὁποία κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα προσέβαλε καὶ μέγα μέρος μορφωμένων ἀνδρῶν μὴ 'Ελευθεροτεκτόνων, ἐξηγεῖ τὸ πῶς μυστηριώδεις τινὲς ἄνδρες, ὅπως ὁ *Καλλιόστρο*, ὁ κόμις τοῦ 'Αγ. Γερμανοῦ, ὁ *Στρέπφερ*, ὁ *Γκούγκομος* κ.ἄλ. ἠδυνήθησαν νὰ ἔχουν τόσον μεγάλην ἐπιτυχίαν. Μὲ τὴν καμπὴν ὅμως τοῦ αἰῶνος ἐτελείωσαν γενικῶς καὶ αἱ φαντασιοπληξίαι αὗται.

Δὲν πρέπει ἐν τούτοις ἐκ τῶν ἀνωτέρω νὰ ἐξαχθῇ τελικῶς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ 'Ελευθεροτεκτο-

νισμὸς καὶ ἰδιαίτατα οἱ φιλοσοφικοὶ του βαθμοὶ δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν ἀποκρυφισμόν. Ἐὰν ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως ἀπήλλαξε τὸν θεσμὸν τῶν διαφόρων προλήψεων καὶ ὑπερβολῶν, αἵτινες ἐπεκράτουν περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος, παραμένει ἀναντίρρητον ὅτι ἡ ὅλη διάρθρωσις τῶν πέραν τοῦ 3ο βαθμῶν του περικλείει μέγιστον μέρος τῆς Ἀποκρύφου ἐπιστήμης καὶ τοῦ Μυστηρίου συγχρόνως. Ἄλλως θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἑρμηνευθοῦν καὶ κατανοηθῶσιν οἱ βαθμοὶ οὗτοι, τὰ σύμβολα καὶ αἱ ἀλληγορίαι των.

Ὅπως οἱ τρεῖς πρῶτοι συμβολικοὶ βαθμοὶ δὲν εἶναι τι ἄλλο ἢ πιστὴ ἐπανάληψις τῶν περὶ «ἀθανασίας τῆς ψυχῆς» διδαγμάτων τῶν Αἰγυπτιακῶν, τῶν Διονυσιακῶν, τῶν Ὀρφικῶν, τῶν Ἐλευσινίων καὶ τῶν Μιθραϊκῶν Μυστηρίων (βλ. λέξεις) οὕτω καὶ οἱ Ἀνώτεροι βαθμοὶ του οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ συμπύκνωσις τῶν διαφόρων μορφῶν τοῦ «ἐσωτερισμοῦ» προσφέρουσα εἰς τὸν Τέκτονα εὐρὺ πεδίον ἐρεύνης εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ ὑπεραισθητοῦ, ὅπου δὲν κατώρθωσαν νὰ εἰσδύσουν αἱ θετικαὶ ἐπιστῆμαι.

Βλ. βιβλ. 3 (τόμ. Β', σελ. 201) καὶ 7.

ἀπόκρυφος τεκτονισμὸς (Occult Masonry). Ὁ *Ραγκὸν* (βλ. λ.) εἰς τὸ βιβλίον του «Τεκτονικὴ Ὀρθοδοξία» προτείνει τὴν ἵδρυσιν τεκτονικοῦ συστήματος, εἰς τὸ ὁποῖον δίδει τὸ ὄνομα «*Ἀπόκρυφος Τεκτονισμὸς*». Τοῦτο συνίσταται ἐκ τριῶν βαθμῶν, ὁμοίων πρὸς τοὺς τοῦ Ἀρχαίου Δόγματος, τὰ σύμβολά των ὅμως ἑρμηνεύονται συμφώνως πρὸς τὰς ἀλχημιστικὰς ἀρχάς. Ὁ Mackey λέγει, ὅτι ἐν τῇ πραγματικότητι πρόκειται περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ τεκτονικοῦ συμβολισμοῦ εἰς τὸν ἑρμητικὸν τοιοῦτον. Οἱ δύο αὐτοὶ συμβολισμοί ἄλλωστε, ὡς λέγει καὶ ὁ Hitchcok, οὐσιαστικῶς οὐδόλως διαφέρουν ἀλλήλων.

Ἀπόλλων. Μέγιστος θεός, ἔκπαλαι τιμώμενος παρ' Ἕλλησιν, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς καὶ ἀδελφὸς τῆς Ἀρτέμιδος, εἷς ἐκ τῶν 12 θεῶν τοῦ Ὀλύμπου. Ἐθεωρεῖτο προστάτης τῶν ναυτιλλομένων (Δελφίνιος, ἑορταὶ Δελφίνια), τῆς γεωργίας, τῆς μουσικῆς, τῆς ποιήσεως, ἰατρὸς τῶν νόσων καὶ καθαριστὴς τῶν μιασμάτων καὶ διὰ τοῦτο φέρει καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπίθετα, Θαργήλιος, Σιτάλκας, Παρνόπιος, ἢ Παρνοπίων, Σμινθεύς, Σαυροκτόνος, Νόμιος, Ποίμνιος, Ἀρισταῖος, Παιάν, Λοίμιος, Ἀλεξίκακος κτλ.

Ταυτιζόμενος μὲ τὸν Ἥλιον, παίζει σημαντικώτατον ρόλον εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, καίτοι ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ δὲν ἐτελοῦντο τοιαῦτα, διότι τὰ Ἀ π ο λ λ ώ ν ι α ἦσαν ἁπλῆ ἑορτὴ τελουμένη πρὸς τιμὴν αὐτοῦ καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, οὐχὶ δὲ μυστηριακή τις τελετουργία. Ἀλλ' ὁ Ἀπόλλων προΐστατο τῶν ἐλευθέρων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ ἦτο θεὸς τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ἁρμονίας. Ὡς τοιοῦτος λοιπόν, γράφει ὁ Waite, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εἶναι ὁ πάτρων τοῦ συμβολικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἐὰν ὁ θεσμὸς οὗτος ὑπῆρχε τότε εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀπόλλων ἦτο μέγας χρησμοδότης, ἐφευρέτης τῆς ἰατρικῆς καὶ νομοθέτης ἐν Ἀρκαδίᾳ, πηγὴ τοῦ φωτὸς (Ἥλιος) καὶ τῆς γονιμότητος. Ἐφόνευσε τὸν Πύθωνα, τὸν δράκοντα τὸν γεννηθέντα ἀπὸ τὴν ἰλὺν τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἐνίκησεν οὕτω τὴν φθοράν, κληρονομήσας αἰώνιαν νεότητα. Ἦτο ἐπίσης οἰκοδόμος, ἐπιστατήσας εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῶν τειχῶν τῆς Τροίας καὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Μεγάρων. Τὸ κηρύκειον, τὸ ὁποῖον ἀνιστᾷ τοὺς νεκροὺς καὶ παρέχει τὸν ὕπνον, ἦτο ἀρχικῶς ἰδικόν του σύμβολον, ἀντήλλαξεν ὅμως αὐτὸ κατόπιν μὲ τὸν Ἑρμῆν, λαβὼν τὴν λύραν, διότι ἡ μουσικὴ εἶναι ὁ νόμος τῆς ζωῆς καὶ συνεπῶς προτιμωτέρα τοῦ ὕπνου ἢ τῆς ἀναστάσεως.

«Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους», γράφει ὁ Waite, εἰς τὸν κόσμον τοῦ Συμβολισμοῦ, ὁ Ἀπόλλων ἵσταται ὑπεράνω τῶν Μυστηρίων· εἶναι τὸ Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἑρμηνεύει καὶ ἐμπνέει αὐτά, κρυπτόμενον εἰς τὰ σύμβολά των».

Καὶ πράγματι, ὅλοι οἱ περὶ τὸν Ἀπόλλωνα ἀρχαῖοι μῦθοι, ἐγκλείουν διὰ τοὺς μελετητὰς τῶν θαυμασίους συμβολισμούς, τῶν ὁποίων ἡ κατανόησις συντελεῖ εἰς τὴν ἔτι μᾶλλον ἔξαρσιν τῆς ἀκμῆς, εἰς ἣν ἔφθασεν ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ σοφία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: *3 (τόμ. Α' σελ. 39)*.

Ἀπολλώνιος *ὁ Τυανεύς*. Φιλόσοφος, ἀκμάσας ἐπὶ Νέρωνος ὡς θεουργὸς καὶ μάγος. Περιήρχετο τὰς πόλεις, φημιζόμενος τὰ μέγιστα ὡς θαυματουργὸς καὶ προφήτης. Τυπικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἀκμαζούσης νέας πυθαγορικῆς **αἱρέσεως**. Ἐξελθὼν τῆς πυθαγορείου σχολῆς, μετέβη εἰς Ἰνδίας καὶ Αἴγυπτον, ὅπου ἐδιδάχθη τὸν ἀποκρυφισμὸν καὶ περιῆλθεν ἀκολούθως τὴν ρωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν, διδάσκων ὡς ἠθικοδιδάσκαλος, μετέχων ὅμως συγχρόνως καὶ ὅλων τῶν πολιτικῶν ἀγώνων τῆς ἐποχῆς του.

Διὰ τῆς διδασκαλίας του εἰσάγει τὴν θρησκευτικήν, ἀσκητικὴν ἠθικὴν καὶ παρίσταται καθόλου ὡς ἱδρυτὴς θρησκείας. Ἀπὸ τῶν λοιπῶν θεῶν διακρίνει τὸν ἕνα καὶ ὕψιστον θεόν, ὅστις μόνον διὰ τοῦ νοῦ γίνεται καταληπτὸς καὶ δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζηται διὰ λέξεων, οὐδὲ νὰ προσφέρωνται πρὸς αὐτὸν θυσίαι. Τὰ ἐπίγεια πάντα εἶναι ἕνεκα τῆς ὑλικῆς αὐτῶν ὑπάρξεως ἀκάθαρτα καὶ ἀνάξια νὰ ἐπικοινωνῶσι πρὸς τὸν ὕψιστον Θεόν.

Τὸ «*Περὶ θυσιῶν*» βιβλίον του δὲν διεσώθη, πλὴν ἀποσπάσματός τινος παρ' Εὐσεβίῳ ἐν τῇ «Εὐαγγελικῇ προπαρασκευῇ» του. Βιβλιογραφία αὐτοῦ εὕρηται παρὰ Φιλοστράτῳ τῷ Λημνίῳ, ὅστις συνέταξεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ ρωμαντικώτερον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σημειώσεων τοῦ συρίου Δάμου, μαθητοῦ καὶ πιστοῦ συντρόφου τοῦ Ἀπολλωνίου. Κατὰ τὸν Σουΐδαν συνέγραψε καὶ ἄλλα ἔργα. (Βλ. βιβλ. 31, τόμ. Ε' καὶ 32, τόμ. Β').

Ἀπολογία τοῦ Τεκτονισμοῦ, *προκληθεῖσα ἀπὸ ἕνα λίβελλον, καλούμενον ἡ Μασονία ἀνατεμνομένη*. Σύγγραμμα ὑπερασπιστικὸν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον∴, ἐμφανισθὲν ἀνωνύμως τῷ 1730 (ὡς ἀπάντησις εἰς τὸ ἔργον τοῦ Prichard «Masonry dissected») καὶ ἐκτυπωθὲν τῷ 1738 ἐν Δουβλίνῳ.

Ἡ συγγραφὴ τῆς «Ἀπολογίας», ὡς ἐξηκριβώθη ἐσχάτως, ὀφείλεται εἰς τὸν ἐκ Λονδίνου γραμματοδιδάσκαλον καὶ ἐξέχοντα Τεκτ∴ Μαρτῖνον Clarc. Ποίαν σημασίαν εἶχεν αὐτὴ καὶ ποία σπουδαιότης ἀπεδόθη εἰς αὐτὴν τόσον ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων τοῦ Ἐλευθεροτεκτον∴, ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν καὶ φίλων του, συνάγεται ἐκ τῶν γεγονότων: α) ὅτι ἡ Ρωμαϊκὴ ἐκκλησία διέταξε κατ' ἀπόφασιν τοῦ Πάπα νὰ καῇ ἀντίτυπον αὐτῆς δημοσίᾳ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ δημίου, καὶ ἡ ἀπόφασις αὐτὴ ἐξετελέσθη ἐν Ρώμῃ κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1739, καὶ β') ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἀπολογία αὐτὴ εἶναι προσηρτημένη ὡς παράρτημα εἰς τὴν β' ἔκδοσιν τοῦ «Βιβλίου τῶν Συνταγμάτων» τοῦ Καταστατικοῦ δηλ. βιβλίου καὶ οὕτω ἐχαρακτηρίσθη ὡς εἶδος ἡμιεπισήμου συμπληρώσεως τοῦ θεμελιώδους συντάγματος.

Ἰδιαιτέρως μὲ αὐτὴν ἠσχολήθησαν αἱ ἐλευθεροτεκτον∴ προσωπικότητες ἐν Γερμανίᾳ, ὅπως δώσουν ὅσῳ τὸ δυνατὸν εὐρυτέραν διάδοσιν εἰς τὴν ἀπολογίαν. Ἀνατυπώσεις ἐγένοντο εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν κατὰ τὰ ἔτη 1740, 1741, 1744, 1762, 1772, 1782 καὶ 1792.

Εἰς τὴν «Ἀπολογίαν» αὐτὴν ἐξετάζονται τὰ περὶ τῆς καταγωγῆς, τῆς οὐσίας καὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτον∴, εἰς τὸ περιεχόμενον δ' αὐτῆς ἀντικατοπτρίζεται κατὰ τὸν Keller (βλ. βιβλ. 49) ἡ τότε ἐπικρατοῦσα συναίσθησις περὶ τῶν θεμάτων τούτων καθαρώτερον ἢ εἰς οἱονδήποτε ἄλλο δεδομένον τῶν ἱδρυτῶν τῆς Μεγ∴ Στ∴ τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἀπολογίας» τονίζει ἐν πρώτοις ὅτι «ἡ ἑταιρεία εἶναι πολὺ παλαιὰ καὶ ἐνθυμεῖται τὰς ἑταιρείας, αἱ ὁποῖαι ἱδρύθησαν ποτὲ ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ. Κατ' ἀπομίμησιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ρωμαίων ἡ Ἑταιρεία τῶν Τεκτόνων ἐξεκίνησεν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ἔθνους καὶ ἐβάδισε πρὸς ἄλλα ἔθνη. «Ἡ Ρώμη, ἡ Βενετία, τὰ Γάδειρα, ἡ Λισσαβών, τὸ Ἀμστερνταμ, οἱ Παρίσιοι καὶ ἄλλαι πόλεις μεγάλαι τῆς Εὐρώπης εἶναι αἱ πρῶται θέσεις, ὅπου ἡ

'Εταιρεία τῶν Τεκτόνων ἔκαμε κατοχὴν ἔξω τῆς ἀγαπημένης της νήσου».

«Ἡ Ἑταιρεία, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλῶ», λέγει ὁ συγγραφεύς, «ἱδρύθη κατὰ τὸ πρότυπον τῶν ἑταιρειῶν ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ὑπῆρξαν εἰς Ρώμην, Ἀθήνας, Λακεδαίμονα καὶ εἰς ἄλλας πόλεις, ὅπου αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι ἔλαβον ἀνθίζουσαν ἀνάπτυξιν. Θὰ ἐχρειάζετό τις νὰ ἀναγνώσῃ μόνον τὸ 5ον βιβλίον τῶν Συμποσιαζόντων τοῦ Πλουτάρχου διὰ νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι πρόκειται περὶ ἑταιρειῶν ἀκόμη εὐγενεστέρων ἢ τὰ συμπόσια τοῦ Σωκράτους, δείγματα τῶν ὁποίων μᾶς παρουσιάζουν ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Πλάτων».

Εἰς μίαν τοιαύτην ἑταιρείαν ὁ Κάτων ἐπέρασε τὰς εὐτυχεστάτας ὥρας τῆς ζωῆς του. Περὶ συνελεύσεων τοιούτου εἴδους—Sodalitates τὰς ἀποκαλεῖ—κάμνει λόγον ὁ Κικέρων εἰς τὸ βιβλίον του περὶ τοῦ γήρατος (Κεφ. 13).

«Τὰ Μαγιστέρια», λέγει ὁ Κικέρων εἰς ἄλλην θέσιν, «τὰ ὁποῖα ἱδρύθησαν ὑπὸ τῶν προγόνων μας, πάντοτε μοῦ ἤρεσαν. Οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους ὁ ὑπέρτατος διδάσκαλος, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν προκατόχων του, ἀπήγγελλεν ἐκεῖ, ἦσαν οἱ φίλοι μου».

Ἐν τῇ «Ἀπολογίᾳ» δίδονται ἐπίσης καὶ γενικαί τινες γραμμαὶ περὶ τῶν δικασκαλιῶν τῆς Ἑταιρείας.

Αἱ θεμελιώδεις προτάσεις των συνοψίζονται εἰς δύο.

«Ὅλα τὰ ἀντικείμενα εἶναι ἓν ἐν παντὶ καὶ αὐτὸ τὸ ἓν εὑρίσκεται ὁλόκληρον εἰς ὅλα τὰ ἀντικείμενα. Αὐτό, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ πᾶν ἐν παντί, εἶναι Θεός, ἓν Εἶναι αἰώνιον, ἄπειρον, πάνσοφον. Ἐν αὐτῷ τῷ παντὶ ζῶμεν καὶ εἴμεθα. Δι' αὐτοῦ τοῦ Παντὸς παρήχθη κάθε ὂν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Πᾶν πρέπει ὅλα τὰ ὄντα νὰ ἐπιστρέψουν. Εἶναι ὁ τελικὸς σκοπὸς καὶ ὁ λόγος ὅλων τῶν ἀντικειμένων».

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μύστας τῆς Ἑταιρείας αὐτῆς, ἡ «Ἀπολογία» γράφει, ὅτι «εἶναι ὅλοι ἴσοι καὶ ὀνομάζονται ἀδελφοί, ἑταῖροι καὶ φίλοι. Ἔριδες, ἰσχυρογνωμοσύνη, φθόνος καὶ ζηλοτυπία δὲν δύνανται νὰ εἰσχωρήσουν εἰς τὰς συνελεύσεις των. Γνωρίζουν μόνον εἰς αὐτὰς ἐπιστήμην, ἔφεσιν πρὸς μόρφωσιν, εὐγένειαν, ἐγκαρδιότητα, τὸ ὁποῖον ἐγὼ ὀνομάζω *ἀληθῆ χριστιανικὴν ἀγάπην*. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὁ τελικός των σκοπὸς καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος εἶναι ὁ ὁδηγός, τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦν.

Ἡ εὐτυχία των δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ συγκυρίας, οὔτε ἀπὸ ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ζητήσουν ἔξω ἑαυτῶν. Εὑρίσκουν αὐτὴν εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον ἑαυτόν των. Αἱ συνελεύσεις των χρησιμεύουν ἁπλῶς πρὸς τοῦτο, ὅπως ἐνθαρρύνουν ἀλλήλους πρὸς στερεὰν ἀλληλοσυνοχήν.

Διδάσκουν εἰς τὴν ἑταιρείαν των, πῶς ὀφείλει τις νὰ μεταχειρίζηται τὰ δημιουργηθέντα πράγματα, ἵνα εἶναι καλὸς καὶ σοφός, ἵνα ζῇ εὐτυχὴς καὶ εὐχαριστημένος. Ἐξωτερικὴ λάμψις, πλοῦτος, ἡδυπάθεια δὲν τοὺς προσβάλλουν. Ἐπικούρειοι εὐγενεστέρου εἴδους, θέτουν τὴν εὐτυχίαν τῆς ζωῆς εἰς τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ πνεύματος.

Αὐτοὶ οἱ ἀληθεῖς ἀδελφοὶ εἶναι ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν μυστικὰ ὁ εἷς ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ποδηγετοῦσιν ἐπίσης τοὺς ἀδελφούς των τῶν κατωτέρων βαθμῶν εἰς τὰ ρήματα σοφίας τοῦ Κικέρωνος, ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ ὑπόδειγμα τῶν πράξεών των: «Ἡ σοφία, ἡ ὁποία συμπίπτει μὲ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν, ἀναγνωρίζει μόνον πολὺ ὀλίγα πρόσωπα ὡς ἁρμοδίους κριτάς της. Ἀποκρύπτει ἑαυτὴν ἐπιμελῶς πρὸ τῶν ἀνθρώπων. Ὅστις κατέχει αὐτήν, καθίσταται ὕποπτος καὶ βασίμως. Διότι, ἂν αὐτὴ δεικνύῃ ἑαυτήν, παραβλάπτεται καὶ ἀφανίζεται ὑπὸ τοῦ ὄχλου.

Ἐνταῦθα πρόκειται ἁπλῶς περὶ μιᾶς ἀληθινῆς ἀδελφοποιήσεως, ἢ ἵνα ἡ ἔκφρασις εἶναι ὀρθή, περὶ μιᾶς *Ἀκαδημίας*, τῆς ὁποίας τὰ μέλη οὐδὲν ἄλλο ζητοῦσι τόσον, ὅσον τὴν ἱκανοποίησιν καὶ γαλήνην τοῦ πνεύματος καὶ τὸν κατευνασμὸν τῶν σωματικῶν ὁρμῶν καὶ παθῶν διὰ μιᾶς ἐπικοινωνίας, ἥτις εἶναι διασκευασμένη μετριόφρων καὶ μακρὰν ἀνησυχιῶν καὶ πλανῶν. Καὶ ἂν ἐνταῦθα γευματίζουν ἀπὸ κοινοῦ τοῦτο γίνεται μόνον, ἵνα ἐπιβεβαιῶται ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἐγκαρδιότης καὶ ἡ ἄλυσις τῆς Ἑταιρείας συναρμολογῆται στερεώτερον».

Εἰς τὴν «Ἀπολογίαν», τὴν πολύτιμον αὐτὴν συγγραφήν, λέγει, ὁ L. Keller, περιγράφονται τὰ πνευματικὰ θεμέλια τοῦ Ἐ∴ Τ∴ κατὰ τρόπον λίαν ἀξιοσημείωτον. Πρὸ πάντων καθίσταται φανερὸν καὶ ὡρισμένως ἐξαίρεται ἡ σύνδεσις πρὸς τὰ *κλασσικὰ ἰδεώδη* καὶ *πρὸς τὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς σοφίας*, τῆς ὁποίας αἱ μεγάλαι φαειναὶ ἀντιπροσωπευτικαὶ μορφαὶ ἔδωκαν κατὰ πρῶτον μορφὴν καὶ περιεχόμενον εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ *ἀνθρωπισμοῦ*. Ἐπικυρώνει ἐπίσης αὐτὴν ταύτην τὴν ὁμολογίαν τῆς νέας Μεγάλης Στ∴, ἡ ὁποία εἰς τὸν θεμελιώδη νόμον της σημειώνει τὸν Πυθαγόραν καὶ τὸν Πλάτωνα καὶ τὰς Ἀκαδημίας καὶ Ἑταιρείας τοῦ ἀρχαίου κόσμου ὡς τοὺς *«ἱδρυτὰς πάσης Μασονίας»* καὶ τοὺς προδρόμους τῆς καθ' αὐτὸ κατόπιν ἑταιρείας.

Ἀλλ' ἡ Ἀπολογία, ἥτις τόσον ἐκφραστικὰ τονίζει τοὺς συνδέσμους μὲ τὴν Ἑλλην. σοφίαν, ἀρνεῖται συγχρόνως, ὅτι ἡ «Ἑταιρεία» εἶναι ἀντίπαλος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εὑρίσκει τις ἐν ἀντιθέσει εἰς τὰς συνελεύσεις τῶν Τεκτόνων, οἵτινες δὲν γνωρίζουν τὴν ἐκδίκησιν, «τὴν ἀληθῆ χριστιανικὴν ἀγάπην», δηλ. τὸν ἀληθῆ, πραγματικὸν καὶ ἀρχικὸν χριστιανισμόν. Πραγματικῶς βεβαίως ἐπίσης, ὁ Ἐ∴ Τ∴ διεφύλαξε τὴν χαρακτηριστικὴν διὰ τὸν ἀρχαιότατον χριστιανισμὸν θεμελιώδη ἀρχὴν τῆς ***ἑκουσίας συναδελφώσεως*** καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς προκύπτουσαν σκέψιν τῆς ἀνεξιθρησκείας, ἐνῷ ὁ χριστιανισμὸς τῆς κρατικῆς ἐκκλησίας ἐγκατέλειψε τὴν σκέψιν αὐτὴν καὶ ἐξήσκησε τὴν κατάπνιξιν καὶ καταστολὴν τῶν ἀλλοπίστων.

Ἐναντίον τῶν ἀλλοιώσεων καὶ διαστροφῶν τῶν βεβ∴, ἡ Ἀπολογία τονίζει περαιτέρω, ὅτι «μόνον ὅστις εἶναι μέλος τῆς ἑταιρείας, ἐννοεῖ εὐκόλως τὰς θεμελιώδεις διδασκαλίας της. Μακρὰν τιθεμένου, ὅτι αἱ διδασκαλίαι αὗται περικλείουν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ σκέψει τὸν ἀθεϊσμόν, περιέχουν πολὺ περισσότερον μίαν ἰσχυρὰν ἔξαρσιν τῆς ἰδέας τοῦ Θεοῦ ***Ἀλλὰ βεβαίως, ἡ ἔννοια τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν τεκτον∴ σοφίαν εἶναι ἐντελῶς διάφορος ἀπὸ τὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας. ἡ ὁποία τὰς περὶ Θεοῦ παραστάσεις της διεμόρφωσε κατὰ τὸν ἀνθρώπινον τύπον καὶ ἐσκέφθη τὸν Θεὸν ὡς ὅμοιον πρὸς ἄνθρωπον.***

Δὲν εἶναι ἐπίσης τυχαῖον, ὅτι ἡ καλλιέργεια τῆς ἀδελφικῆς φιλίας ἐπανειλημμένως χαρακτηρίζεται ἐν τῇ ἀπολογίᾳ ὡς ὁ πυρὴν τῆς οὐσίας τοῦ Τεκτον∴ Ἡ ἀδελφ∴ φιλία ἔχει ὡς προϋπόθεσιν τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἶναι συγγενὴς μὲ τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ἡ βάσις, ἐφ' ἧς μόνον εἶναι δυνατὴ προσωπικὴ σύνδεσις μεταξὺ τοιούτων ἀνθρώπων, οἵτινες χωρίζονται ἀλλήλων λόγῳ τῶν ἀναποφεύκτων διαφορῶν ἐθνικιστικοῦ, πολιτικοῦ, κοινωνιολογικοῦ καὶ ἐπαγγελματικοῦ εἴδους. Ἡ ἀδελφ∴ φιλία καθαγιάζει κάθε ἕνωσιν, καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ ἰσχυροῦ μὲ τὸν ἀδύνατον, τοῦ ὑψηλοῦ μὲ τὸν ταπεινόν. Εἶναι ἡ ζωτικωτάτη καὶ ἰσχυροτάτη δύναμις τοῦ κόσμου ἄνευ αὐτῆς, οὗτος κάθε τόσον περιπίπτει ἀκόμη καὶ σήμερον, ὀπισθοδρομῶν, εἰς τὸν πόλεμον πάντων κατὰ πάντων.

Δὲν εἶναι λοιπὸν τὰ νυκτερινὰ συμπόσια ἢ ἡ ἀλληλοϋποστήριξις τὸ μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου συγκρατεῖται ἡ Ἑταιρεία τῶν Ἐλευθ∴ Τεκτ∴ ὡς ἰσχυρίζονται αἱ δηλητήριον ρίπτουσαι γλῶσσαι τῶν ἀντιπάλων μας, ἀλλ' ἡ ἀδελφ∴ φιλία, ἡ ὁποία προάγεται βεβαίως καὶ διὰ κοινῶν συμποσίων.

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ των προάγονται οἱ πραγματικοὶ Ἐ∴ Τ∴, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ἕκαστος, αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν κατεργάζεται καί, τὴν σφῦραν χειριζόμενος, ἐξομαλύνει τὰς ἀκμὰς καὶ τὰς γωνίας αὐτοῦ. Ἀνεγνώρισαν, ὅτι, ἐκεῖνος ὅστις ἀπεδείχθη ὡς ἱκανὸς καλλιτερεύσεως καὶ ὄντως κατέστη ***καλλίτερος***, κατὰ κανόνα ἀνήκει εἰς τοὺς ***καλλίστους***. Ἂν καὶ ὅλοι μοχθοῦν διὰ νὰ καταστοῦν τέ-

λειοι, γνωρίζουν ἐν τούτοις ὅτι μόνον ἡ *πλήρης τελειοποίησις* εἶναι ὁ τελικὸς σκοπός, τὸν ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐπιτύχῃ. Ὡς ἐκ τούτου εἰς τὸ ἰδικόν των σύστημα σκέψεως κατάστασις τελειότητος δὲν σημαίνει μόνιμον κατοχὴν τῆς ἀρετῆς καὶ ἠθικῆς, ἀλλὰ διαρκῆ πρὸς αὐτὰς πρόοδον, τὰς ὁποίας ἕκαστος ὀφείλει νὰ ζητῇ ἐν τῇ ἀδελφ.·. φιλίᾳ καὶ μόνον τῇ βοηθείᾳ αὐτῆς δύναται νὰ τὰς φθάσῃ».

Οὐδὲν ἀντίτυπον τῆς ἀπολογίας αὐτῆς ὑπάρχει σήμερον. Ἔχει περιληφθῇ ὅμως εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου τῶν Συνταγμάτων (1738).

Ἀπόλυτον (absolu). Ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ἀπόλυτον εἶναι τὸ μὴ ἐξηρτημένον, τὸ ἀναίτιον, τὸ ἄνευ ὁρίων, τὸ ὑφιστάμενον ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ δι' ἑαυτοῦ. Ἀντίθετον αὐτοῦ εἶναι τὸ *σχετικόν*.

Εἰς τὴν ἰνδικὴν φιλοσοφίαν τῆς Οὐπανισάντας ἀπόλυτον εἶναι τὸ Βράχμαν, ἡ κοσμικὴ ψυχή, ἡ ὁποία συνταυτίζεται πρὸς τὸ Ἄτμαν, ὑπερβατικὸν Ἐγώ.

Παρὰ Πλάτωνι ἀπόλυτος εἶναι ἡ Ἰδέα ὡς πρωταρχικὴ ἀντικειμενικὴ ὀντότης. Ἡ ἔννοια τοῦ ἀπολύτου ἀπαντᾷ καὶ παρὰ τοῖς Νεοπλατωνικοῖς φιλοσόφοις Πλωτίνῳ καὶ Πρόκλῳ.

Οἱ Σχολαστικοὶ ὁρίζουσι τὸ ἀπόλυτον, ὡς τὸ ὑπάρχον αὐτὸ καθ' ἑαυτό, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαρτήσεως ἀπ' ἄλλου. Κατὰ τὸν Καρτέσιον ἀπόλυτον εἶναι πᾶν ὅ,τι ἐμπεριέχει τὴν καθαρὰν καὶ πρωταρχικὴν φύσιν παντὸς ὑπὸ ἐξέτασιν ζητήματος. Κατὰ τὸν Σπινόζα ἀπόλυτον εἶναι ἡ αἰτία, ὡς ἐγκλείουσα τὴν αἰτίαν τῆς ὑποστάσεώς της ἐν ἑαυτῇ. Κατὰ τὸν Κάντ ἀπόλυτον εἶναι τὸ κείμενον ἐκεῖθεν τῶν ὁρίων πάσης δυνατῆς ἐμπειρίας καὶ νοούμενον ὡς ὑπερβατικὴ ἀρχὴ αὐτῆς. Δὲν εἶναι ἀντικείμενον γνώσεως τοῦ θεωρητικοῦ λόγου, ἀλλ' ἄμεσος (ὑπερβατικὴ) ἐκδήλωσις τοῦ ἠθικοῦ νόμου.

Τὸ ἀπόλυτον ἐν τῇ Μεταφυσικῇ εἶναι τὸ ἄπειρον, ἡ αἰτία τοῦ κόσμου, ἀποτελεῖ δὲ τὴν ἀφετηρίαν καὶ τὴν πρώτην βάσιν τῶν περὶ τοῦ παντὸς φιλοσοφικῶν θεωριῶν τῶν μεταφυσικῶν. Οὕτω π.χ. ὁ Φίχτε θεωρεῖ ἀπόλυτον τὸ *ἐγώ*, τὸ ὁποῖον παράγει τὰ πάντα· ὁ Σέλιγγ τὸ *ταὐτὸν* τοῦ ἰδανικοῦ καὶ τοῦ πραγματικοῦ· ὁ Σοπεγχάουερ τὴν *βούλησιν*· ὁ Ἔγκελ τὴν *λογικὴν ἰδέαν*, ἡ ὁποία ἀνελίσσει ἑαυτὴν καὶ ὁ Χάρτμανν τὸ ὄν, τὸ ὁποῖον ὑπόκειται ὡς βάσις πάσης ὑπάρξεως καὶ κατηγορούμενα τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ἰδέα καὶ ἡ βούλησις. Κατὰ τὸν Μπέργκσον ἀπόλυτον εἶναι ἡ ζωὴ κατὰ τὴν ἔννοιάν της ὡς δημιουργοῦ ἐξελίξεως.

Ὑπὸ τῶν θεοσοφιστῶν ἀπόλυτον καλεῖται ἡ Μοναδικὴ Πραγματικότης, ἡ ἀνωτέρα πάσης ἐκδηλώσεως, ἀποτελούσης σχετικὴν ἁπλῶς μορφήν. Ἀναλογεῖ πρὸς τὸ *Τάϊ-Κι*, τὸ *Παραμπράχμ*, τὸ *Ἐν-Σόφ*. Περιέχει ταυτοχρόνως τὸ *Εἶναι* καὶ τὸ *Μὴ Εἶναι*. Προγενέστερον τῆς πρώτης μορφῆς (Ταό, Βράχμας) καὶ ἀνώτερον τῆς Μονάδος. Εἶναι τὸ ὑπάρχον ἀνεξαρτήτως οἱασδήποτε συνθήκης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 6, 20, 31, 32.

Ἀπολυτρώσεως, τάγμα —. Μυστικὸς σύνδεσμος ἱπποτῶν, μιμηθεὶς τὸ τάγμα τῆς Μάλτας εἰς τὴν διαρρύθμισίν του. Ὑφίστατο ἐν Μασσαλίᾳ, ὅπου καὶ ἱδρύθη ὑπό τινος Σικελοῦ μετανάστου. Ὁ σκοπός του εἶναι ἄγνωστος. (Βλ. βιβλ. *17*, σελ. 486).

Ἀπομάχων Τεκτόνων *ἑνώσεις*. Ὀργανώσεις γηραιῶν τεκτόνων Ἀδ.·. ὑπάρχουν εἰς τὰς διαφόρους ἀμερικανικὰς πολιτείας. Ὡς ὑπόδειγμα δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ Masonic Veterans Association τῆς Iowa, εἰς τὴν ὁποίαν δύναται νὰ γίνῃ μέλος πᾶς Τέκτων, κατέχων τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. καὶ ἀνήκων τοὐλάχιστον ἐπὶ 21 ἔτη εἰς Στοάν τινα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς πολιτείας ταύτης. Ἡ Association αὐτὴ διοργανώνει ἐτησίως, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συνελεύσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·., ἰδίαν συνέλευσιν.

Ἀπόρρητα (Aporrheta). Οὕτως ἐκαλοῦντο αἱ προφορικαὶ ἀποκαλύψεις αἱ γενόμεναι πρὸς τοὺς μύστας εἰς τὰ Ἀρχ. Μυστήρια (*Ἐλευσίνια. Ὀρφικά*, βλ. λ.) καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἀνακοινωθῶσιν εἰς βεβήλους. Ἀπόρρητα ἔχουν ἐπίσης καὶ αἱ νεώτεραι μυστηριακαὶ ὀργανώσεις, γνωστὰ μόνον εἰς τὰ μέλη των. Περὶ αὐτῶν ἀσχολούμενος ὁ A. Mackey, γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ποῖα εἶναι τὰ ἀπόρρητα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ ποῖα τὰ μυστικά, τῶν ὁποίων δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀποκάλυψις; Τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει προκαλέσει μεγίστας συζητήσεις μεταξὺ τῶν Τεκτόνων. Καὶ ἐὰν μὲν ἡ σφαῖρα καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπορρήτων αὐτῶν ἐκταθῶσι σημαντικῶς, εἶναι προφανές, ὅτι μία πολύτιμος ἔρευνα διὰ δημοσίας συζητήσεως περὶ τῆς ἐπιστήμης τοῦ Ἐλευθ.·. Τεκτονισμοῦ θὰ ἀπαγορευθῇ. Ἐὰν δὲ πάλιν τὰ ἀπόρρητα περιορισθῶσιν εἰς ὀλίγα μόνον σημεῖα, τότε τὸ πλεῖστον τοῦ κάλλους τῆς μονιμότητος καὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, γεγονότων, τὰ ὁποῖα στηρίζονται ἐπὶ τῆς ὀργανώσεώς του ὡς μυστικοῦ καὶ μυσταγωγικοῦ σωματείου, θέλει ἀπολεσθῇ. Εὑρισκόμεθα ἑπομένως μεταξὺ Σκύλλης καὶ Χαρύβδεως, εἶναι δὲ δύσκολον δι' ἕνα Τέκτονα συγγραφέα νὰ γνωρίζῃ πῶς πρέπει νὰ κινηθῇ, οὕτως ὥστε ἀποφεύγων μίαν ἀπροκάλυπτον ἔκθεσιν τῶν ἀρχῶν τοῦ Τάγματος, νὰ μὴ καταστῇ διὰ τῆς μεγάλης σιωπῆς του ἐντελῶς ἀκατανόητος. Οἱ Εὐρωπαῖοι Τέκτονες εἶναι ἐλευθεριώτεροι τῶν Ἄγγλων καὶ τῶν Ἀμερικανῶν εἰς τὰς ἀπόψεις των περὶ τῆς ὑποχρεώσεως τῆς ἐχεμυθείας. Ὑπάρχουν ὄντως ὀλίγα μόνον πράγματα, τὰ ὁποῖα Γάλλος τις ἢ Γερμανὸς Τέκτων θὰ ἠρνεῖτο νὰ συζητήσῃ μὲ ἀπροκάλυπτον εἰλικρίνειαν. Καὶ γενικῶς ἀρχίζει σήμερον νὰ γίνεται παραδεκτόν, ὅτι τὰ μόνα πραγματικὰ ἀπόρρητα τοῦ Ἐλευθ.·. Τεκτ.·. εἶναι *τὰ σημεῖα ἀναγνωρίσεως* καὶ αἱ ἰδιαίτεραι καὶ διακριτικαὶ *τελεταὶ* τοῦ Τάγματος. Σχετικῶς μὲ αὐτά, φρονοῦν τινες σήμερον, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ διεξάγηται δημοσίᾳ συζήτησις πρὸς ἐπιστημονικὴν ἔρευναν ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅπως αὕτη γίνεται κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ εἶναι ἀκατανόητος διὰ πάντα βέβ.·. καὶ νοητὴ μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους. (Βιβλ. *1*, τόμ. Α', σελ. 90).

ἀπόρριψις (rejection). Ἡ πρᾶξις, διὰ τῆς ὁποίας, κατόπιν ψηφοφορίας γενομένης ἐν Στ.·., ἀποκρούεται ἡ εἴσοδος ὑποψηφίου τινὸς προταθέντος πρὸς μύησιν καὶ εἴσοδον εἰς τὸ Ἐλευθερoτ.·. Τάγμα.

Συμφώνως πρὸς τὸ Ἀγγλικὸν Σύνταγμα, ἐὰν κατὰ τὴν ψηφοφορίαν εὑρεθῶσιν ἐν τῇ κάλπῃ τρεῖς μέλαιναι ψῆφοι, ὁ ὑποψήφιος ἀπορρίπτεται. Ἑκάστη ἐν τούτοις Στ.·. δικαιοῦται ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ της κανονισμῷ νὰ ἐλαττώσῃ εἰς δύο ἢ καὶ εἰς μίαν τὰς μελαίνας ψήφους, αἱ ὁποῖαι συνεπάγονται τὴν ἀπόρριψιν τοῦ αἰτοῦντος εἰσδοχὴν εἰς τὸ Τάγμα, ἐὰν θέλῃ νὰ φαίνηται αὐστηροτέρα εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν της (κανὼν 190), δὲν ἔχει ὅμως φυσικὰ τὸ δικαίωμα νὰ ὑπερβῇ τὰς ὑπὸ τοῦ διατάγματος ὁριζομένας τρεῖς.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν μία καὶ μόνη μέλαινα ψῆφος ἀρκεῖ διὰ τὴν ἀπόρριψιν.

Ἐὰν ὑποψήφιος ἀπορριφθῇ ἅπαξ ὑπὸ μιᾶς Στ.·. δὲν δύναται νὰ ἀπευθυνθῇ ἀπολύτως εἰς ἄλλην Στ.·. πρὸς εἰσδοχήν. Μόνον εἰς τὴν ἰδίαν Στ.·., ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπερρίφθη τὸ πρῶτον, δύναται νὰ ὑποβάλῃ ἐκ νέου πρότασιν.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ μεταξὺ τῶν δύο προτάσεων ἀπαιτούμενον χρονικὸν διάστημα δὲν καθορίζεται ὑπὸ τῶν Γενικῶν Τεκτονικῶν Κανόνων, ἐπεκράτησεν ἡ ἀρχὴ ὅπως ἑκάστη Τεκτ.·. Δύν.·. καθορίζει τοῦτο εἰς τοὺς Κανονισμούς της. Οὕτω τινὲς τῶν Μεγ.·. Ἀν.·., ἢ Μεγ.·. Στ.·. ἐπιβάλλουν τὴν παρέλευσιν ἑξαμήνου, ἄλλαι δὲ ἔτους ἢ καὶ διετίας μεταξὺ τῆς πρώτης ἀπορρίψεως καὶ τῆς ὑποβολῆς νέας αἰτήσεως ὑπὸ τοῦ ἀπορριφθέντος ὑποψηφίου. Ὅταν ὅμως δὲν ὑπάρχῃ σαφὴς καθορισμὸς τοιούτου χρονικοῦ ὁρίου, ὁ ἀπορριφθεὶς δύναται νὰ ὑποβάλῃ νέαν αἴτησιν ἐν οἱαδήποτε στιγμῇ. Αἴτησις, ἅπαξ ὑποβληθεῖσα, δὲν ἀποσύρεται πλέον πρὸ τῆς ψηφοφορίας, *(βλ. αἴτησις εἰσδοχῆς).*

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος ὅτε ὁ Ἐλευθ.·. Τεκτ.·. ἀναδιωργανοῦτο, μετατρεπόμενος εἰς καθαρῶ θεωρητικὸν θεσμόν, κύριον μέλημα τῶν ὀπαδῶν του ἦτο ἡ διατήρησις τῆς ἀδελφοσύνης, ἡ ὁποία χάρις εἰς τὸν ἐνάρετον χαρακτῆρα τῶν μελῶν του ἐξησφάλιζε τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν εὐημερίαν τῆς ἐν νηπ ώδει εἰσέτι καταστάσει εὑρισκομένης ὀργανώσεως. Ἀνεζητήθη δὲ τρόπος ἐξασφαλίσεως ἀπὸ πάσης εἰσχωρήσεως ἐν τῷ Τάγματι ἀτόμων μὴ καταλλήλων πρὸς τοῦτο. Διότι ὡς γνωστὸν ὁ Τεκτ.·. ἀποβλέπει πάντοτε εἰς τὴν ποιότητα καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ποσότητα τῶν ὀπαδῶν του.

Ἡ ἐξασφάλισις αὕτη εὑρέθη ἐν τῇ καθιερώσει τοῦ ὅρου τῆς «ὁμοφώνου συγκαταθέσεως», τουτέστι τῆς παμψηφίας ὅπως γίνῃ τις δεκτὸς ὡς Ἐλευθ.·. Τέκτων.

Καὶ διὰ τοῦτο τὸ 6ον ἄρθρον τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν, τῶν γενομένων ἀποδεκτῶν ἐν ἔτει 1721, ἐθέσπισεν ὅτι:

οὐδεὶς δύναται νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸς ὡς ἀδελφὸς εἰς οἱανδήποτε Στ,·. ἢ νὰ γίνῃ μέλος, ἄνευ τῆς ὁμοφώνου συγκαταθέσεως ὅλων τῶν παρισταμένων μελῶν αὐτῆς, τὰ ὁποῖα ἐρωτῶνται σαφῶς ὑπὸ τοῦ Διδασκάλου (Συντάγματα 1723, σελ. 59).

Διὰ νὰ προληφθῇ δὲ πᾶσα ἐπίδρασις ἀνωτέρας τινὸς δυνάμεως διὰ τὴν παραδοχὴν ἐν τῷ Τάγματι ἀναξίου τινὸς ἀτόμου, τὸ αὐτὸ ἄρθρον θεσπίζει κατωτέρω τὰ ἑξῆς:

«Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῶν Στ.·. εἰς οὐδεμίαν ὑπόκειται ἀπαλλαγὴν (βλ.λ.). Διότι τὰ μέλη μιᾶς Στ.·. εἶναι οἱ ἁρμοδιώτεροι κριταί· ἐὰν δὲ φίλερί τι μέλος ἐπιβληθῇ εἰς αὐτήν, θὰ ἠδύνατο νὰ καταστρέψῃ τὴν ἁρμονίαν ἢ νὰ δεσμεύσῃ τὴν ἐλευθερίαν των, ἢ ἀκόμη καὶ νὰ διαλύσῃ καὶ διασκορπίσῃ τὴν Στ.·.»

Μετά τινα ἔτη ἐν τούτοις, ἀνδρωθέντος τοῦ Τάγματος, ὁ σώφρων αὐτὸς φόβος φαίνεται ὑποχωρήσας καὶ οἱ ἀδελφοὶ πολλῶν Στοῶν ἤρχισαν ἐπιθυμοῦντες ποιάν τινα χαλάρωσιν τῶν περιορισμῶν τοὺς ὁποίους συνεπήγετο ἡ ζητουμένη παμψηφία. Ἐφ' ὃ καὶ ὁ Ἄντερσον εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τῶν «Νέων Συνταγμάτων» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἐπιμονὴ εἰς τὴν ὁμόφωνον συγκατάθεσιν ἐθεωρήθη δυσχερὴς καὶ διὰ τοῦτο οἱ Μεγ.·. Διδ.·. ἐπέτρεψαν εἰς τὰς Στ.·. νὰ δέχωνται νέον τι μέλος, ἐὰν δὲν ὑπῆρχον περισσότεραι τῶν τριῶν ψήφων ἐναντίον του. Στοαί τινες ἐν τούτοις δὲν ἐπιθυμοῦν τοῦτο». (Συντάγματα 1738, σελ. 155).

Ὁ κανὼν αὐτὸς ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἰσχύει καὶ σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὅμως, λόγῳ τῆς μεγαλυτέρας ἐξαπλώσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἡ εἰσδοχὴ εἶναι αὐστηροτέρα· εἰς τὰς περισσοτέρας Στ.·. ἀπαιτεῖται παμψηφία, ἐξ ἧς καὶ ἡ γνωστὴ μεταξὺ Τεκτόνων φράσις ὅτι *«ἡ μέλαινα ψῆφος εἶναι τὸ προπύργιον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ»*.

Κατὰ τὸν ἀναθεωρηθέντα τὸ ἔτος 1950 Γεν. Κανονισμὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος, 5 μέλαιναι ψῆφοι κατὰ τὴν κατ' ἀρχὴν εἰσδοχὴν τοῦ αἰτοῦντος σημαίνουν ὁριστικὴν ἀπόρριψιν. Κατὰ δὲ τὴν ὁριστικὴν εἰσδοχήν, ἐὰν εὑρεθοῦν πέντε μέλανα σφαιρίδια ὁ αἰτῶν ἀπορρίπτεται, ἐὰν δὲ εὑρεθοῦν τέσσαρα μέλανα σφαιρίδια ἡ ψηφοφορία ἐπαναλαμβάνεται τὴν ἑπομένην συνεδρίαν, ὅτε ἐὰν καὶ πάλιν εὑρεθῶσι τέσσαρες μέλαιναι ψῆφοι ἡ ἀπόρριψις εἶναι ὁριστική. Ἐὰν εἴτε κατὰ τὴν πρώτην εἴτε κατὰ τὴν δευτέραν ὡς ἄνω περίπτωσιν εὑρεθῶσι τρία σφαιρίδια μέλανα ὁ Σεβ.·. προσκαλεῖ τοὺς καταψηφίσαντας ἵνα ἐντὸς 3 ἡμερῶν τῷ γνωρίσωσι τοὺς λόγους δι' οὓς κατεψήφισαν, οἵτινες καὶ ὑποβάλλονται ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Στοᾶς.

Ἐὰν κατὰ τὴν ἐπακολουθοῦσαν ψηφοφορίαν εὑρεθοῦν τέσσαρες μέλαιναι ψῆφοι, ὁ αἰτῶν ἀπορρίπτεται ὁριστικῶς μὴ δικαιούμενος νὰ ὑποβάλῃ νέαν αἴτησιν πρὸς τὴν αὐτήν, εἴτε πρὸς ἄλλην Στοὰν πρὸ τῆς παρελεύσεως ἑνὸς ἔτους. Ἐὰν δὲ καὶ πάλιν τότε ἀπορριφθῇ, νέα αἴτησις ἐπιτρέπεται μετὰ τριετίαν. (Βλ. Γεν. Κανονισμὸν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ἄρθρα 112 μέχρι 119).

Ὁ ἀναθεωρηθεὶς τὸ 1950 Κανονισμὸς ἔχει τροποποιηθῆ ἐπὶ τὸ ἐπιεικέστερον τοῦ προηγουμένου εἰς τὸ ζήτημα τῆς εἰσδοχῆς νέων μελῶν. Θὰ ἦτο ἐν τούτοις προτιμότερον ἐὰν διετηροῦντο αἱ προηγούμεναι αὐστηρότεραι διατάξεις ἐφ' ὅσον ὁ Τεκτονισμὸς μὴ ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν ἀθρόαν στρατολογίαν μελῶν, ἐνδιαφέρεται κυρίως διὰ τὸ ποιὸν καὶ τὰ ἠθικὰ προτερήματα ἐκείνων οἵτινες «οἰκείᾳ βουλήσει καὶ ἀβιάστως» ζητοῦν νὰ γίνουν Τέκτονες.

Ἐν προκειμένῳ συνεπέστερον πρὸς τὴν φύσιν τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶναι τὸ ἐφαρμοζόμενον ἐν Ἀμερικῇ σύστημα τῆς παμψηφίας διὰ τὴν εἰσδοχήν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 1 (τόμ. Β. σελ. 846 καὶ 1065).

Ἀποστολὴ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων *εἰς τὸ* Chursachsen *ὑπὲρ τῶν πτωχῶν.*

Κατὰ τὸ ἔτος 1722, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν Σαξωνίᾳ ἐπικρατησάσης πενίας, διωργανώθη—τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἐλευθεροτέκτ.·. ὑπουργοῦ v. Ferber—εἰς τὴν Στ.·. «Τῶν τριῶν ξιφῶν» ἀποστολὴ εἰς τὴν Σαξωνίαν ἀποτελουμένη ἐκ μελῶν τῆς Στ.·. «Τοῦ ἐστεμμένου ὄφεως» ἐν Γκαΐρλιτζ καὶ «Μινέρβας» ἐν Λειψίᾳ, ἡ ὁποία ἔφερε καὶ διένειμεν εἰς τοὺς πενομένους κατοίκους τῶν Μεταλλευτικῶν Ὀρέων 18 χιλιάδας ταλλήρων.

ἀπουσία. Ἓν τῶν κυριωτέρων καθηκόντων παντὸς τέκτονος εἶναι καὶ ἡ τακτικὴ φοίτησις εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Στ.·. εἰς ἣν ἀνήκει, διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι Κανονισμοὶ τοῦ 1722 εἰς τὸ γ' κεφάλαιον ἀναφέρουν ὅτι:

«εἰς τοὺς παλαιοὺς καιροὺς οὐδεὶς Διδάσκαλος ἢ ἑταῖρος ἠδύνατο νὰ ἀπουσιάσῃ ἐξ αὐτῆς (τῆς Στοᾶς), ἰδίως ὅταν εἶχεν εἰδοποιηθῆ ὅπως παραστῇ, χωρὶς νὰ ὑποστῇ αὐστηρὰν τιμωρίαν, ἐκτὸς ἐὰν ὁ Διδ.·. καὶ οἱ Ἐπ.·. ἐπείθοντο ὅτι παρεκωλύθη ἐξ ἀνωτέρας βίας»

Ὁ Mackey γράφει ὅτι ἄλλοτε οἱ ἀπουσιάζοντες ἐτιμωροῦντο μὲ πρόστιμα, οἱ δὲ ἰδιαίτεροι κανονισμοὶ τῶν παλαιοτέρων Στ.·. περιέχουν καὶ κατάλογον προστίμων, ἐπιβαλλομένων δι' ἀπουσίας, βλασφημίαν ἢ μέθην, τοῦτο ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται πλέον σήμερον καὶ ἡ τακτικὴ φοίτησις ἀφίεται εἰς τὴν εὐσυνειδησίαν καὶ τὰς πεποιθήσεις ἑκάστου ἀδ.·.. Ἐν περιπτώσει ἐν τούτοις εἰδικῆς προσκλήσεως διὰ δίκην, μαρτυρίαν ἢ ὑπηρεσίαν τινά, ἡ ἀπουσία εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ παράπτωμα ἄξιον τιμωρίας.

Κατὰ τὸν Γεν. Κανονισμὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος, οἱ ἀπουσιάσαντες ἐπὶ πέντε συνεχεῖς συνεδρίας καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐκ τῆς Στ.·. χωρὶς νὰ δικαιολογηθῶσιν ἐγγράφως καὶ νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῆς Στ.·. ἡ δικαιολογία των, δὲν δύνανται νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Στ.·. των ἢ καὶ νὰ ἐκλεχθῶσιν εἰς ἓν τῶν διαφόρων ἀξιωμάτων (ἄρθρον 85). Κατὰ τὸν αὐτὸν Κανονισμὸν οἱ μέλλοντες νὰ ἀπουσιάσωσι ἐπὶ χρονικόν τι διάστημα ὀφείλουσι νὰ ζητήσωσιν ἐγγράφως ἄδειαν ἀπουσίας τῆς Στ.·., ἥτις καὶ παραχωρεῖ αὐτὴν (ἄρθρον 203 καὶ ἐπέκεινα).

Ἡ τακτικὴ ἄλλως τε καὶ ἀνελλιπὴς φοίτησις ἐν τῇ Στ.·. ὄχι μόνον ἐπιβάλλεται διὰ τοῦ ἄρθρου 146 τοῦ Γεν. Κανονισμοῦ τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸν μέσον ἐπιτεύξεως τῶν σκοπῶν, τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός.

Δὲν εἶναι δ' ἀσφαλῶς Τέκτων ὁ ἀποφεύγων νὰ φοιτᾷ τακτικῶς εἰς τὰς ἐργασίας.

ἄπτα (σανσκριτ.) Κατὰ τὴν Ἰνδικὴν φιλοσοφίαν ὁ φθάσας εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Εἶναι.

A.Q.C. Συντόμευσις τοῦ τίτλου Ars Quatuor Coronatorum (βλ. λ.), τὸν ὁποῖον φέρουσι τὰ δημοσιεύματα τῆς περιφήμου ὁμωνύμου Στοᾶς τοῦ Λονδίνου.

Ἀραβαντινὸς 1) *Ἀναστάσιος*. Καθηγητὴς τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, υἱὸς τοῦ νομομαθοῦς Ἰωάννου Ἀραβαντινοῦ, * ἐν Ἀθήναις τῷ 1878. Ἐδημοσίευσε πλείστας ἐπιστημονικὰς ἐργασίας. Ἐγένετο Τέκτων τῇ 14 Μαΐου 1901, μυηθεὶς εἰς τὴν Στ.·. «*Ἀθηνᾶ*».

2) *Σπυρίδων* τοῦ Ἀγγέλου.* ἐν Ληξουρίῳ τῆς Κεφαλληνίας τῷ 1860. Διπλωματοῦχος τῆς Βασιλικῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς τῆς Ἀγκῶνος. Ἐχρημάτισε πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου τοῦ Πειραιῶς, σύμβουλος τοῦ Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου τοῦ Πειραιῶς καὶ σύμβουλος τῆς Πανεμπορικῆς Ἑνώσεως.

Ἐγένετο Τέκτων τῇ 2 Μαρτίου 1890, μυηθεὶς εἰς τὴν Στ.·. «Πυθαγόρας». Ἐργαζόμενος μετὰ ζήλου καὶ ἀνελλιπῶς, ἀνῆλθεν ὅλας τὰς συμβ.·. καὶ φιλοσ.·. βαθμίδας τοῦ Τεκτον.·. Τάγματος, γενόμενος 33ος. Ἐχρημάτισε Σεβ.·. τῆς Στ.·. «Πυθαγόρας», ἀνακηρυχθεὶς μετὰ ταῦτα καὶ ἐπίτιμος Σεβ.·. αὐτῆς. Τῷ 1926 ἵδρυσεν ἐν Πειραιεῖ μετ' ἄλλων ἀδελφῶν τὴν Στ.·. «Πίστις», ἧς ἐκράτησε τὸ ἀξίωμα τοῦ Σεβ.·. μέχρι τῆς εἰς τὴν Αἰων.·. Ἀνατ.·. μεταστάσεώς του, ἐπισυμβάσης τῇ 13 Σεπτεμβρίου 1930. Ἐξελέγη μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν τριετίαν τοῦ 1922—1925 ὡς καὶ ἐνεργὸν μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Ἑλλάδος. (Βλ. βιβλ. *45*).

3) *Σπυρίδων* τοῦ Π.* ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 20 Νοεμβρίου 1844,† ἐν Ἀθήναις τὸ 1906. Ἀνώτερος δικαστικὸς λειτουργός, χρηματίσας καὶ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης. Μυηθεὶς ἐκ τῶν πρώτων ἐν Ἑλλάδι εἰς τὸν Τεκτον.·. καὶ γενόμενος ἔνθερμος θιασώτης τῶν εὐγενῶν του σκοπῶν, ἀνῆλθεν εἰς τὰ ὕπατα ἀξιώματα τοῦ Τάγματος. Διετέλεσε Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος, διαδεχθεὶς εἰς τὸ ὕπατον τοῦ Συμβ.·. Τεκτ.·. ἀξίωμα τὸν † Τιμολ. Φιλήμονα. Διετέλεσεν ἐπίσης μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος. (Βλ. βιβλ. *33*, ἔτ. 1907. σελ. 46 καὶ ἔτ. 1884 σελ. 216).

Ἀράβων ἐπανάστασις ἐν Παλαιστίνῃ. Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1929 γενομένη ἐν Παλαιστίνῃ ἐπανάστασις τῶν Ἀράβων ἔδωσεν ἀφορμὴν εἰς τὴν Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. τῆς Αἰγύπτου (Μέγ.·. Γραμ.·. Ἀ. Γιούνης) νὰ ἀπευθύνῃ ἔκκλησιν πρὸς ὅλας τὰς ἐν Παλαιστίνῃ ἐργαζομένας ὑπὸ τὴν αἰγ.·. της Στοάς, τὰς περιλαμβανούσας ὡς μέλη Ἄραβας καὶ Ἰουδαίους, διὰ τῆς ὁποίας διεκήρυττεν, ὅτι τὰ φοβερὰ γεγονότα τῆς ἐπαναστάσεως προδίδουν ἐπικρατοῦντα τρόπον σκέψεως, μὴ ἀναγνωρίζοντα ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἄνευ διακρίσεως φυλῆς καὶ θρησκευτικῆς πίστεως εἶναι ἀδελφοί. Καθῆκον παντὸς Παλαιστινίου Ἐλευθεροτέκτονος εἶναι, ἐτόνιζεν ἡ ἔκκλησις, ἡ ἐκτίμησις καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν πεποιθήσεων καὶ ἡ διαφώτισις σχετικῶς τῶν συμπολιτῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔφθασαν ἀκόμη εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀραγκό. 1) *Δομίνικος Φραγκῖσκος* (Arago Dom. Fr.). Διάσημος Γάλλος φυσικὸς καὶ ἀστρονόμος, μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, Διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων. * 1786, † 1853. Ὑπῆρξεν Ἐλευθεροτέκτων. («La Revue M» Βρυξέλλαι, Ὀκτώβριος 1930).

2) *Ἐμμανουήλ*. Υἱὸς τοῦ προηγουμένου. Γάλλος πολιτικὸς καὶ διπλωμάτης, χρηματίσας πρεσβευτὴς ἐν Βερολίνῳ καὶ Βέρνῃ ὡς καὶ ὑπουργὸς τῷ 1870. * 1812, †1896. Ἦτο Ἐλευθεροτέκτων, γενόμενος τῷ 1870 μέλος τῆς Στ.·. «Le Réveil Maçonnique» ἐν Βουλώνῃ. Βλ. βιβλ. *7*.

Ἀράνκα *Γεώργιος* (Aranka G.). Οὔγγρος συγγραφεύς, *1737, † 1817. Ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς Siebenbürgen. Τῇ ὑποκινήσει του ἐσχηματίσθη εἰς τὴν Klausenburg ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·. ἕνωσις διὰ τὴν οὐγγρικὴν γλῶσσαν.

Ἀράντα Pedro Pablo. Ἱσπανὸς κόμης καὶ διπλωμάτης, ὑπουργὸς τοῦ Καρόλου τοῦ III. Ὀπαδὸς τῆς γαλλικῆς φιλοσοφίας τῆς ἀναμορφώσεως, ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἐκδίωξιν τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ τὸν περιορισμὸν τῆς ἰσχύος τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τῆς Μεγ.·. Ἱσπανικῆς Στ.·. τῷ 1767.

Ἀρατό, *Φρειδερῖκος* (Fr. Arato). Οὔγγρος ἀνώτερος ἐκπαιδευτικὸς ὑπάλληλος. Ἐπὶ μακρὸν διατελέσας Α' Μέγ.·. Ἐπ.·. τῆς Συμβολ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Οὐγγαρίας, ἔγραψε πλεῖστα ἔργα περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·., ἐκ τῶν ὁποίων τὰ σπουδαιότερα εἶναι «A szabad Kömüvesség» (βραβευθὲν ὑπὸ τῆς Συμβολ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Οὐγγαρίας) καὶ «Ἡ ἱστορία τῆς Στ.·. Arpàd».

Ἀργεντινή. Δημοκρατία τῆς Νοτ. Ἀμερικῆς, ἔχουσα ὡς πρωτεύουσαν τὴν πόλιν Μπουένος Ἄϋρες. Ὅπως εἰς ὅλην τὴν Νότ. Ἀμερικήν, οὕτω—καὶ πρὸ παντὸς—ἐν τῇ Ἀργεντινῇ ἡ πρώτη ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. συμβαδίζει μὲ τὴν κίνησιν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας. Συνδέεται ἀμέσως μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἥρωος τῆς Ἐλευθερίας *Μιράντα* (βλ. λ.). Ἡ πρώτη Στοὰ εἰς τὸ Μπουένος Ἄϋρες ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Πορτογάλλου Juan de Silva Cordeiro, μυηθέντος ἐν Βαλτιμόρῃ, ἐν τῇ ὁδῷ «Santisima Trinidad» Τὸ ὄνομα τῆς Στ.·. ταύτης ἦτο «San Juan de Jerusalén de la felicidad da esta parte de America», ὡς ἔτος δὲ ἱδρύσεώς της θεωρεῖται γενικῶς τὸ 1807. Ὁ Theo Alemann παραδέχεται (Βλ. Mitteilungen der Grossloge «Zur Sonne» Orient Bayreuth, 1925|26) τὸ 1801. Ἐκτὸς τούτου καὶ ἄλλη τις Στοά, ἔχουσα τὸ χαρακτηριστικὸν ὄνομα «Independentia» φέρεται ὡς πρώτη ἀργεντινὴ Στοά. Φαίνεται ὅτι ἱδρύθη κατὰ τὰς ἡμέρας, αἱ ὁποῖαι προηγήθησαν τῆς ἀποκτήσεως τῆς ἀργεντινῆς ἀνεξαρτησίας, ἐντὸς ὁμάδος τινός, καλουμένης «Sociedad de los Siete» (=Ἑταιρεία τῶν Ἑπτά) καὶ ἡ ὁποία ἔπαιξε μέγαν ρόλον κατὰ Μάϊον τοῦ 1810 (Πρβλ. Βενιαμὶν Oviedo, «Las Logias de San Juan» Santiago 1930).

Ἐκ τῶν δύο τούτων Στοῶν ἡ πρώτη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξελιχθῇ καλῶς ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν Ἱσπανῶν. Ἐμαράνθη τὸ 1810 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἱδρυτοῦ της.

Ἐν ἔτει 1812 ἔφθασεν ἐπὶ τῆς φρεγάτας «George Canning» εἰς Μπουένος Ἄϋρες ὁ ἀντισυνταγματάρχης José de san Martin (μετὰ ταῦτα ὡς στρατηγὸς ὀνομασθεὶς ὁ Οὐάσιγκτων τῆς Νοτ. Ἀμερικῆς) μετὰ πολλῶν ἀξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι προώριστο νὰ παίξωσι μέγαν ρόλον κατὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος των. Διὰ νὰ προαγάγῃ τὴν πατριωτικὴν κίνησιν ὁ San Martin ἵδρυσε μετὰ τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1812 τὴν Στ.·. «Lantaro» μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ὁποίας ἦσαν καὶ ἄνδρες ἀγωνισθέντες λαμπρῶς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας. Γραμματεὺς τῆς Στ.·. ταύτης ἦτο ὁ μετὰ τοῦ San Martin ἐλθὼν Matias Zapiola, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἀναμνηστικὴν πλάκα, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς μνήμην του εἰς τὴν ἐκ τοῦ ὀνόματός του ὀνομασθεῖσαν πλατεῖαν ἐν Μπουένος Ἄϋρες, ἀναφέρεται οὐ μόνον ὡς ἀγωνιστὴς τῆς ἀνεξαρτησίας, ἀλλὰ καὶ ὡς ἱδρυτὴς τῆς Στ.·. «Lantaro». Ἡ Στ.·. εἰργάζετο εἰς τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμούς. Ἀνώτερον τμῆμα, ἡ «Gran Logia de Buenos Aires» εἰργάζετο εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ροδοσταύρου καὶ τοῦ Ἱππ.·. Καδ.·..

Κατὰ τὰς ἐπακολουθησάσας δεκαετηρίδας πολυάριθμοι σημαίνοντες πολιτικοὶ ἄνδρες καὶ διπλωμάται εὑρίσκοντο εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Κατὰ τὸ 1857 ἱδρύθη ἓν σῶμα «Ὕπατον Συμβούλιον καὶ Μεγάλη Ἀνατολή», τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ 1860 καθώρισεν ἐν συμφωνίᾳ μὲ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας τὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἡ τελευταία ἵδρυσε διὰ τὰς Στ.·. τοῦ δόγματός της μίαν περιφερειακὴν Μεγ.·. Στοάν. Ἡ περαιτέρω ἐξέλιξις ὑπῆρξε κατόπιν ἀκανόνιστος· σχίσματα δὲν ἄφησαν ἄθικτον τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. τῆς Ἀργεντινῆς. Καὶ σήμερον ἀκόμη ὑπάρχει παρὰ τὴν κανονικῶς ἀνεγνωρισμένην «Gran Oriente de la Republica Argentina» μία ἀκανόνιστος Ἐθνικὴ Μεγάλη Στοά. Πρὸ ὀλίγου καὶ ἡ κανονικὴ Μεγ.·. Ἀνατ.·.

ἐχώρισε διὰ συνθήκης τὴν δικαιοδοσίαν της ἀπὸ τὴν τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀποδ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·. Ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·., ἐργαζομένη κατὰ τὸ Σκωτ.·. Δόγμα, περιλαμβάνει εἰς 76 Στοὰς πλέον τῶν 2.000 μελῶν (διεύθυνσις τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. Calle Cangallo 1242). Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. διατηρεῖ καὶ ἵδρυμα διὰ τὰ ὀρφανὰ Ἐλευθεροτεκτόνων. Ἀξιοθέατος εἶναι ἡ βιβλιοθήκη της, περιλαμβάνουσα 20.000 τόμους, διὰ τὰ ἔξοδα τῆς ὁποίας συνεισφέρει κατ' ἔτος σημαντικὸν ποσὸν ἡ Κυβέρνησις.

Ἡ Ἀργεντινὴ εἶναι τὸ πρῶτον Κράτος τῆς Νοτ. Ἀμερικῆς εἰς τὴν ὁποίαν ἐξεδόθη λεπτομερῶς ἡ ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ της ὑπὸ τὸν τίτλον «Las Sociedades Secretas, Politicas y Masonicas en Buenos Aires» καὶ ὑπὸ τοῦ Μαρτὲν y Lazcano (2 τόμοι, Μπουένος Ἄϋρες 1927). Βλ. βιβλ. 7.

ἄργιλος *(Βλ. κιμωλία - ἄνθραξ - ἄργιλος).*

ἀργιλώδης γῆ. Εἰς τὴν μεταξὺ Σοκχὼθ καὶ Σαρηδαθᾶ ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Ἰορδάνου ἀργιλώδη γῆν, ἔχυσεν ὁ Χιρὰμ Ἀβίφ ὅλα τὰ ἐκ χαλκοῦ ἱερὰ σκεύη τοῦ ναοῦ ὡς καὶ τὰς δύο στήλας τοῦ πυλῶνος. Ἡ θέσις αὕτη ἀπέχει περὶ τὰ 63 χιλιόμετρα βορείως τῆς Ἱερουσαλήμ, ὑποτίθεται δ' ὅτι ὁ Χιρὰμ ἐξέλεξε τὴν τοποθεσίαν αὐτὴν διὰ τὸ χυτήριόν του, διότι ἡ ἐν αὐτῇ ἀφθονοῦσα ἄργιλος ἦτο λόγῳ τῆς μεγάλης ἀντοχῆς της ἡ καταλληλοτέρα διὰ τὴν κατασκευὴν τύπων (καλουπίων) Ἡ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου τεκτονικὴ παράδοσις ἐπιβεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. (Βλ: *Α' Βασιλέων ζ', 46, καὶ Β' Χρονικῶν δ' 17).*

Ὁ Morris εἰς τὸ βιβλίον του «ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν» ἀναφέρει τὰ ἑξῆς σχετικῶς μὲ τὴν ἀργιλώδη γῆν τοῦ Σοκχώθ: «Ἓν περίεργον γεγονὸς ἦλθεν εἰς φῶς διὰ τῶν ἐρευνῶν τοῦ βοηθοῦ μου εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Οὗτος ἀνεκάλυψεν, ὅτι οἱ χρυσοχόοι τῆς πόλεως αὐτῆς χρησιμοποιοῦσι σήμερον ἰδιαίτερόν τι εἶδος φαιᾶς ψαμμώδους ἀργίλου πρὸς κατασκευὴν τύπων διὰ τὸ χύσιμον μικρῶν ἐκ χαλκοῦ ἀντικειμένων κ.τ.λ. Ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει του πόθεν ἔρχεται αὐτὴ ἡ ἄργιλος, τοῦ ἀπήντησαν: Ἀπὸ τὸ Σεϊκοὺτ ἐξ ἀποστάσεως δύο ἡμερῶν βορειο-ανατολικῶς τῆς Ἱερουσαλήμ.»

Ἰδοὺ λοιπὸν μία εὐχάριστος ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα: «ποῦ ἔκειτο ἡ ἀργιλώδης γῆ τῶν χυτηρίων τοῦ Χιράμ;» Εἶναι ἡ καλυτέρα ἄργιλος πρὸς κατασκευὴν μητρῶν καὶ εὑρίσκεται εἰς τὴν μεταξὺ Σοκχὼθ καὶ Σαρηδαθᾶ ἀργιλώδη γῆν».

Ἀργκεντοϊάννου *Κωνσταντῖνος* (Argentoianu Const.). Ρουμᾶνος διπλωμάτης. *1871. Ἐγένετο κατ' ἐπανάληψιν ὑπουργός. Ἱδρυτὴς μετὰ τοῦ Ἀβερέσκο τοῦ ρουμανικοῦ Λαϊκοῦ κόμματος. Μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·. τῆς Ρουμανίας, ἐπανειλημμένως ἐγένετο—λόγῳ τῆς ἰδιότητός του ὡς Τέκτ.·.—ἀντικείμενον ἐπιθέσεως ἐκ μέρους τοῦ ἐχθρικοῦ πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ρουμανικοῦ τύπου. Βλ. βιβλ. 7.

Ἀργοναῦται. Στοὰ Συμβολ.·., λειτουργοῦσα ἐν Βόλῳ, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 21.

Ἡ Στ.·. αὕτη ἱδρύθη τῷ 1896, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ ἀπὸ 6 Φεβρουαρίου 1896 ἱδρυτικοῦ τίτλου τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος, φέροντος τὴν ὑπογραφὴν τοῦ τότε Μεγ.·. Διδ.·. ἀειμνήστου ἀδ.·. Νικολάου Δαμασκηνοῦ.

Ἐλειτούργησε κανονικῶς μέχρι τοῦ ἔτους 1897, ὅτε, ὡς ἐκ τοῦ μεσολαβήσαντος πολέμου καὶ τῆς καταλήψεως τῆς Θεσσαλίας ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν στρατευμάτων, ἐτέθη ἐν ὕπνῳ.

Ἐπαναλαβοῦσα τὰς ἐργασίας κατὰ τὸ ἔτος 1907, συνέχισε ταύτας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον κανονικῶς καὶ διαρκούσης τῆς ἐπιστρατεύσ ως καὶ τῶν ἀπελευθερωτικῶν ἀγώνων τοῦ 1912 μέχρι τοῦ ἔτους 1914, ὁπότε διέκοψε πάλιν ταύτας μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐπιστράτευσιν καὶ τὰ μετέπειτα πολιτικὰ γεγονότα.

Λήξαντος τοῦ πολέμου, ἡ Στ.·. ἀφυπνίσθη ἐκ νέου ὑπὸ ὁμάδος παλαιῶν ἀδ.·. ζηλωτῶν τοῦ Τεκτ.·. καὶ παρὰ τὰς ἀντιξόους δυσχερείας, καθ' ὧν εἶχε νὰ παλαίσῃ—οἰκονομικὰς καὶ λοιπὰς—ὡς καὶ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν στέγης, ὡς ἐκ τῶν συρρευσάντων ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας προσφύγων, ἤρξατο ἐργαζομένη κανονικῶς πλέον ἀπὸ τῆς 24 Μαρτίου 1922.

Ὡς ἐπαρχιακὴ Στ.·. κατὰ τὰ πρῶτα αὐτῆς βήματα προσέκρουσεν εἰς πλείστας δυσχερείας οἰκονομικάς, ὡς ἐκ τοῦ εὐαρίθμου τῶν μελῶν αὐτῆς, καὶ ἄλλας, ὡς ἡ προκατάληψις τοῦ κοινοῦ κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ, πλὴν ἐπάλαισε καὶ ἀντέστη ἐρρωμένως, δι' ὅ, μολονότι κατ' ἐπανάληψιν, ὡς ἐρρέθη, ἐκοιμήθη, ἐν τούτοις ἀνηγέρθη καί, χάρις εἰς τὰς ἀόκνους προσπαθείας ἐνθέρμων ἀδ.·., οἵτινες μετ' αὐταπαρνήσεως εἰργάσθησαν, ἐπέτυχεν ἵνα στερεωθῇ ὁπωσδήποτε καλῶς.

Ἔχουσα νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ ζήτημα τῆς στέγης, ὅπερ πλειστάκις ἐτέθη σκληρῶς πρὸ αὐτῆς, ἵδρυσε κατὰ τὸ ἔτος 1925 τὸν «*Προστατευτικὸν καὶ Ἀποταμιευτικὸν Συνεταιρισμὸν τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων «Ἀργοναῦται»* (ὀργάνωσιν περιωρισμένης εὐθύνης) καὶ προέβη δι' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀγορὰν οἰκοπέδου εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως καὶ τὴν ἀνέγερσιν ἐντὸς διετίας ἰδίου Μεγάρου, συγκειμένου ἐκ τοῦ κυρίως Ναοῦ καὶ ἑνὸς προνάου.

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ, ὅστις εἶναι ρυθμοῦ Ἰωνικοῦ, ἐγένοντο τῇ 19ῃ Ἰανουαρίου 1929 παρουσίᾳ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπιτροπῆς τῆς Σ.·. Στ.·. «Ἀμφικτύων» Ἀν.·. Λαρίσης.

Σεβ.·. τῆς Στ.·. ὑπῆρξαν οἱ Ἀδ.·. Μ. Π α π α θ ε ο δ ω ρ ό π ο υ λ ο ς (1896—1897), Ν ι κ. Π α π α ν ι κ ο λ ά ο υ (1907—1907), Δ η μ. Σ α ρ ά τ σ η ς (1907—1908), Ν ι κ. Π α π α ϊ ω ά ν ν ο υ (Ὀκτώβριος 1909—1910), Ἰ ω. Ζ ί φ ο ς (1910—1914 καὶ 1922 μέχρι 1925). † Ἀ π ό σ τ. Κ α κ ι σ ό π ο υ λ ο ς 1925—1929), Ἀ ν δ ρ. Δ. Μ α υ ρ ο π ο ύ λ η ς (Φεβρουάριος 1929 μέχρι 1930), Β α σ. Ἰ. Τ σ ο μ π λ ε ξ ό γ λ ο υ (1930 μέχρι 1931), Ἰωάν. Ζίφος (ἀπὸ 1931 μέχρι 1933).

Τεθεῖσα ἐν ὕπνῳ κατὰ τὴν κατοχὴν ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας της ἀπὸ τοῦ 1950 ὑπὸ τὴν σφ.·. τοῦ ἀδ.·. Λ. Πολυμεροπούλου.

Ἀργοναυτῶν *Τάγμα.* Ἀνδρόγυνον γερμανικὸν Τάγμα, ἱδρυθὲν τῷ 1772, κατ' ἄλλους μὲν ὑπὸ τοῦ αὐλικοῦ συμβούλου Παύλου Αὐγ. Schrader, κατ' ἄλλους δ' ὑπὸ τοῦ ἐν Βρουνσβίκῃ διαμένοντος Ἐλευθεροτέκτ.·. Konrad von Rhetz πρὸς ἰδίαν του εὐχαρίστησιν.

Οὗτος ὑπῆρξε διδάσκαλος Στοᾶς τινος τῆς «*Χαλαρᾶς Τηρήσεως*», ἐλθὼν ὅμως εἰς ρῆξιν μετὰ τῶν Ἀδ.·. τῆς Στ.·. του, ἀπεχώρησεν αὐτῆς, καὶ ἵδρυσεν ἐπὶ μιᾶς νήσου, κειμένης ἐντὸς μεγάλης λίμνης παρὰ τὸ κτῆμα του, «Ναόν», ὅπου οἱ ἐπισκέπται προσήγγιζον δι' ἀκατίων. Ὁ ἐπιθυμῶν προσελαμβάνετο εἰς τὸν σύνδεσμον, εἰς τὸν ὁποῖον προσῆλθον πολλοὶ Τέκτονες ἐκ Βρουνσβίκης. Μέλη ἐγίνοντο δεκτὰ καὶ γυναῖκες.

Ἀξίωμα τοῦ Τάγματος τούτου καὶ χαιρετισμὸς τῶν μελῶν του ἦτο «ἐπὶ μακρὸν ζήτω ἡ εὐχαρίστησις!», τὸ δὲ διάσημόν των ἀπετελεῖτο ἀπὸ μίαν ἀργυρᾶν, ἐσμαλτωμένην, πρασίνην ἄγκυραν. Τὸ τυπικόν των ἦτο προσηρμοσμένον πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν μυθολογίαν, πολλὰ δὲ τῆς συμβολικῆς των ἦσαν εἰλημμένα ἐκ τῆς ναυτικῆς ἐπιστήμης.

Ὁ Μεγ.·. Διδ.·. ἐπικαλούμενος «Μέγας Ναύαρχος» ἐφιλοξένει ὅλους τοὺς ξένους δι' ἰδίων του ἐξόδων. Οἱ Ἀξιωματικοὶ ἐκαλοῦντο «Πηδαλιοῦχοι» «Κληρικοὶ τοῦ πλοίου» κ. οὕ. κ., οἱ ἄλλοι δ' ἀδελφοὶ «Ἀργοναῦται». Ὁ Ναὸς εἶχεν οἰκοδομηθῆ κατ' ἀρχαῖον ρυθμόν. Λεπτομέρειαι, σχετικαὶ μὲ τοὺς σκοπούς, τοὺς ἐπιδιωκομένους ὑπὸ τῶν «Ἀργοναυτῶν», δὲν ὑπάρχουσι. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἱδρυτοῦ ὁ σύνδεσμος διελύθη ἀφ' ἑαυτοῦ τῷ 1787 καὶ οὐδὲν πλέον διασῴζεται ἐκ τοῦ Ναοῦ. Βλ. βιβλ. *7, 17* (σελ. 458—459).

Ἀργυρόπουλος *Τιμολέων.* Καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ * 12 Ἀπριλίου 1849 ἐν

Ἀθήναις. Διετέλεσεν ἐπίσης καθηγητὴς τῶν Στρατιωτικῶν Σχολῶν Εὐελπίδων καὶ Ναυτικῶν δοκίμων καὶ πρόεδρος τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ» † 18 Ἰανουαρίου, 1912. Ἦτο Τέκτων, μυηθεὶς εἰς τὴν Στ.·. «Πυθαγόρας» τῇ 15 Μαρτίου 1884.

Ἄρειος Πάγος. Ἀνώτερον Φιλοσ.·. Τεκτ.·. Ἐργ.·., ἀπονέμον τινὰς ἐκ τῶν ἀνωτ.·. βαθμ.·., ὄχι ὅμως καὶ τοὺς ἰδίους δι' ὅλας τὰς δικαιοδοσίας. Οὕτω παρ' ἡμῖν καὶ συμφώνως πρὸς τὸν Γεν.·. Καν.·. τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ο τῆς Ἑλλάδος (ἄρθρον 106), Ἄρειος Πάγος καλεῖται τὸ Ἐργαστ.·., τὸ ἀπονέμον τοὺς βαθμ.·. 19—30, συμπεριλαμβανομένου.

Εἰς τὴν Βόρειον Δικαιοδοσίαν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπονέμει τοὺς βαθμ.·. 19—32, ἐνῷ ἀντιθέτως εἰς τὴν Νότιον Δικαιοδ.·. ὁ Ἄρειος Πάγος φέρων τὴν ὀνομασίαν «Συμβούλιον Ἱππ.·. Κδς» ἀπονέμει τοὺς βαθμοὺς ἀπὸ 19—30. Οἱ βαθμοὶ 31 καὶ 32 ἀποτελοῦν τὴν Σύνοδον (Consistory). (Βλ. βιβλ. 1, τόμ. Α' σελ. 238 καὶ 34, τόμ. Θ'. σελ. 455).

Ἀρεοῖται. Μυστικὸς σύνδεσμος Ταϊτικῆς καταγωγῆς, ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῶν Νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους τῆς Πολυνησίας. Ἔχει ἰδιαιτέραν γενεαλογίαν καὶ ἱεραρχίαν ὡς καὶ ἰδίας παραδόσεις. Τὰ μέλη του θεωροῦν ἑαυτοὺς ὡς ἀπογόνους τοῦ θεοῦ Ore Terita καὶ εἶναι κατανεμημένα εἰς ἑπτά, κατά τινας ἄλλας πηγὰς εἰς δώδεκα, βαθμούς, διακρινομένους ἀλλήλων διὰ διαφοροτρόπου στιγματισμοῦ τοῦ δέρματος. Πρόκειται περὶ ἑνώσεως, ὁμοίας πρὸς τὸ ἀρχαιοαιγυπτιακὸν ἱερατεῖον, ἐν τούτοις ὅμως εἰς τοὺς Ἀρεοίτας γίνονται δεκτοὶ καὶ λαϊκοί. Οἱ ἀνώτεροι ἀρχηγοὶ ἀποκτῶσιν ἀμέσως τοὺς ἀνωτάτους βαθμούς, ἐνῷ οἱ κοινοὶ θνητοὶ πρέπει νὰ ὑποστῶσι πολλὰς δοκιμασίας πρὸ τῆς μυήσεώς των. Τὰ μέλη ἀπολαύουσι πολλῶν προνομίων καὶ μεγάλης ἐκτιμήσεως. Θεωροῦνται ὡς κάτοχοι πάσης γνώσεως καὶ ὡς οἱ μεσολαβοῦντες μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, οἱ δὲ λοιποὶ κοινοὶ ἄνθρωποι φοβοῦνται αὐτοὺς ὡς χειριστὰς τοῦ Tabu, εἶδος φυλακτοῦ καὶ μαγείας. Ἂν καὶ αἱ τελετουργίαι των εἶναι ἀντιπαθητικαὶ καὶ ἀνήθικοι, ἐν τούτοις ὄπισθεν αὐτῶν κρύπτονται αἱ βάσεις εὐγενῶν τινων σκέψεων. Αἱ διδασκαλίαι τῆς μυήσεως ἀναφέρονται εἰς τὴν γενεσιουργὸν δύναμιν τῆς φύσεως. Τούτου ἕνεκα ὁ μῦθος τοῦ ἡλιακοῦ θεοῦ παίζει μέγαν ρόλον καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς χειμερινῆς τροπῆς τοῦ ἡλίου διεξάγεται μία ἑορτὴ ἐνταφιασμοῦ, ὑπενθυμίζουσα τὰ μυστήρια τῆς ἀρχαιότητος. Εἰς ὁλόκληρον τὴν Πολυνησίαν οἱ ἰθαγενεῖς πιστεύουν εἰς ὑψίστην τινὰ θεότητα, ὀνομαζομένην Taaroa ἢ Tongola ἢ Tangaroa· οἱ μύσται Ἀρεοῖται ψάλλουν τὸν ἀκόλουθον ὕμνον:

«Ἦτο, ὠνομάζετο Taaroa. Ἐφώναξε, ἀλλ' οὐδεὶς ἀπήντησε. Αὐτός, ἡ μόνη ἀρχικὴ ὕπαρξις, μετεμορφώθη εἰς τὸ Σύμπαν. Εἶναι τὸ φῶς, τὸ σπέρμα, τὸ θεμέλιον, Αὐτός, ὁ ἄφθαρτος, εἶναι μέγας, αὐτὸς ὁ δημιουργήσας τὸ Σύμπαν, τὸ μέγα Σύμπαν. (Βλ. βιβλ. 17, σελ. 382—483).

Ἀρεοπαγῖται. Τίτλος τῶν πρώτων μελῶν καὶ ἀρχηγῶν τοῦ τάγματος τῶν *«Πεφωτισμένων»*.

ἀρεταὶ κύριαι. Αἱ θεμελιώδεις ἀρεταί, ἐκ τῶν ὁποίων ἀπορρέουν αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ ὡς εἰδικαὶ μορφαὶ ἢ ὡς συνέπειαι. Κατὰ τὸν Πλάτωνα, ὑπάρχουν τέσσαρες κύριαι ἀρεταί: σοφία, ἀνδρεία, σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη. (Δημόκρ. 443). Εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἐλευθεροτεκτ.·. τυπικὸν ὡς κύριαι ἀρεταὶ καθορίζονται ἡ σωφροσύνη, ἡ ἀνδρεία, ἡ σύνεσις καὶ ἡ δικαιοσύνη (βλ. καὶ *ἀρετή)*.

ἀρετή. (virtue, vertu). Ἡ ἠθικὴ ἱκανότης καὶ ἐπιδεξιότης, ἡ διὰ τῆς μορφώσεως δηλ. ἡ ἐξ αὐτεπιγνώσεως ἀποκτωμένη ἱκανότης τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐπιδιώκῃ τὸ ἀγαθὸν καὶ νὰ πραγματοποιῇ τὴν πρόθεσίν του ταύτην δι' ἐξωτερικῆς δράσεως. Ἐπὶ μέρους ἀρεταὶ προκύπτουν ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐν λόγῳ ἱκανότητος πρὸς διαφόρους κατευθύνσεις καὶ καταστάσεις ἐπὶ τῷ τέλει ἐπιδιώξεως διαφόρων ἠθικῶν σκοπῶν.

Ἡ γενικὴ ἔννοια περὶ τῆς ἀρετῆς ὅσον καὶ ἡ τῶν ἐπὶ μέρους ἀρετῶν ὡς ἀνήκουσα εἰς τὸν συνολικὸν ἠθικὸν παραστατικὸν κόσμον τῆς ἀνθρωπότητος, εἶναι διάφορος εἰς τοὺς διαφόρους λαοὺς καὶ κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς ὡς καὶ εἰς τὰ διάφορα φιλοσοφικὰ συστήματα.

Κατὰ τὸν Κ ο μ φ ο ύ κ ι ο ν, καθρέπτης τῆς ἠθικῆς εἶναι ἡ γενικὴ οἰκονομία τοῦ Σύμπαντος καὶ ἡ ζωὴ πρέπει νὰ ρυθμίζηται οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ συμφέροντος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἁρμονικὴν διάταξιν τοῦ οὐρανοῦ *(ἀντιευδαιμονισμός; ἀντιωφελιμισμός)*. Ἡ ἀρετὴ εἶναι **ἔμφυτος**, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ οἴκτου, ἀπότοκος τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ἀλληλοβοήθεια. Ἀρεταὶ κατὰ τὸν Κομφούκιον εἶναι ἡ *ταπεινοφροσύνη*, ἡ *καλοκαγαθία* καὶ ἡ *δικαιοσύνη*, ὑψίστη δὲ πασῶν ὁ *σεβασμὸς τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς*.

Κατὰ τὸν Λ α ὸ - Τ σ ὲ **ἡ ἀρετὴ συνίσταται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς συνδέσεως τοῦ πεπερασμένου μετὰ τοῦ ἀπείρου, τοῦ ἀνθρώπου μετὰ** τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ τὴν **μεταφυσικὴν τῶν Ἰ ν δ ῶ ν ἡ κορυφαία** τῶν ἀρετῶν **συνίσταται εἰς τὴν λίαν ἀκανθώδη προσπάθειαν** τῆς διαγνώσεως **τοῦ γεγονότος**, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὡς καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ὄντα, εἶναι φαινόμενα, σύμβολα, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἐμφανίζεται ἡ θεότης, ἡ ἐξωτερικὴ οὕτως εἰπεῖν ἐσθὴς αὐτῆς. Ἡ γνῶσις αὕτη, ἅπαξ ἀποκτηθεῖσα, ὁδηγεῖ κατ' ἀναγκαίαν λογικὴν συνάρτησιν εἰς τὰς ἐπὶ μέρους ἀρετάς, ἤτοι εἰς τὸν σεβασμὸν τῆς ζωῆς πάντων τῶν πλασμάτων, εἰς τὴν καλοκαγαθίαν, τὴν ἀλληλεγγύην καὶ τὴν ἀλληλοβοήθειαν.

Καὶ εἰς τὰ διάφορα συστήματα τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ἡ ἔννοια τῆς ἀρετῆς παρουσιάζεται ὑπὸ διαφόρους παραλλαγάς.

Οἱ Π υ θ α γ ό ρ ε ι ο ι ἀποκαλοῦσι τὴν ἀρετὴν ἁρμονίαν τῆς ψυχῆς καὶ θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς ἁρμονικὸν συνδυασμὸν τῶν σχέσεων τῶν ἀριθμῶν πρὸς ἀλλήλους.

Ὁ Σ ω κ ρ ά τ η ς στηρίζει τὴν ἀρετὴν ἐπὶ τῆς γνώσεως, ἰσχυριζόμενος ὅτι αὕτη ἀρκεῖ, ὅπως καθοδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἠθικῶς δρᾶν. Ἐκ τούτου συνάγεται, κατὰ τὸν Σωκράτη, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι διδακτὴ καὶ ἐπειδὴ πᾶσα γνῶσις ἀποτελεῖ ἑνότητα καὶ ἡ ἀρετὴ εἶναι ἑνιαία.

Κατὰ τὸν Π λ ά τ ω ν α ἡ περὶ τῆς ἀρετῆς διδασκαλία στηρίζεται ἐπὶ τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τοῦ Σωκράτους, ὅτι ἀρετὴ καὶ εὐδαιμονία εἶναι ἀδιάσπαστοι. Ὁ ἄνθρωπος δηλ. δὲν δύναται νὰ εἶναι εὐδαίμων, ἂν δὲν εἶναι ἀγαθὸς καὶ δίκαιος. Ἡ ἐσωτερικὴ δ' εὐδαιμονία τῆς ψυχῆς προέρχεται ἐκ τῆς ὑγιοῦς καταστάσεώς της, ἤτοι ἐκ τῆς ἁρμονικῆς συνεργασίας τῶν δυνάμεών της, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἐκτελεῖ τὸ εἰς αὐτὴν ἀνατεθειμένον ἔργον. Ὁ Πλάτων, ἀντιστρατευόμενος πρὸς τὴν εὐδαιμονιστικὴν ἠθικήν, τονίζει ὅτι τὸ ἀγαθὸν εἶναι αὐθύπαρκτος, αὐτοτελὴς ἰδέα, πολὺ ὑπεροχωτέρα τῆς ἡδονῆς.

Ἡ ἀρετὴ ἐν τῇ τελειότητι αὐτῆς δύναται νὰ εἶναι μία καὶ μόνη, ἐγκλείει ὅμως οὐχ' ἧττον ὡς συστατικά της στοιχεῖα, πάσας τὰς ἐπὶ μέρους ἀρετάς, τὴν *σωφροσύνην*, τὴν *ἀνδρείαν*, τὴν *ἐγκράτειαν*, τὴν *εὐλάβειαν*, τὴν *δικαιοσύνην*, κλπ.

Κατὰ τὸν Ἀ ρ ι σ τ ο τ έ λ η ἡ ἀρετὴ εἶναι ἡ δι' ἀσκήσεως ἀναπτυσσομένη ἕξις τῆς ψυχῆς εἰς τὸ νὰ συναισθάνηται καὶ νὰ βούλεται ἀγαθῶς καὶ ὀρθῶς. Διακρίνει «διανοητικὰς» ἀρετὰς (*ἐπιστήμη, σοφία, τέχνη, φρόνησις)* καὶ «ἠθικὰς» (*κοσμιότης, ἀνδρεία, ἐγκράτεια, ἐλευθεριότης*).

Κατὰ τοὺς Σ τ ω ϊ κ ο ὺ ς ἡ ἀρετὴ συνίσταται εἰς τὸ κρίνειν ὡς ἀγαθὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι πράγματι τοιοῦτον καὶ ὡς κακὸν τὸ ὄντως κακόν. Κατ' αὐτοὺς ἡ ἀρετὴ ἔγκειται εἰς τὴν διὰ λογικῆς δράσεως καὶ διὰ στερήσεως ἀποκτωμένην αὐτοκυριαρχίαν, συνιστῶσαν τὸν βίον, τὸν

ἀνταποκρινόμενον πρὸς τοὺς νόμους τῆς φύσεως.

«Τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν, ὅπερ ἐστὶ κατ' ἀρετὴν ζῆν, ἄγει γὰρ πρὸς ταύτην ἡμᾶς ἡ φύσις» . *(Διογ. Λαέρ.* I. VII. 4*)*

Ὁ Ἐ π ί κ ο υ ρ ο ς ἐκλαμβάνει τὴν ἀρετὴν ὡς μέσον πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ὑψίστης εὐδαιμονίας, ἤτοι τῆς ἡδονῆς. Τὸν ἄνθρωπον δὲν καθιστᾷ εὐδαίμονα αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀρετή, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐξ αὐτῆς προερχόμενον ἡδονικὸν συναίσθημα. Θεμελιώδης ἀρετὴ κατὰ τοὺς Ἐπικουρείους εἶναι ἡ *φρόνησις*, ἐκ τῆς ὁποίας γεννῶνται πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀρεταί.

Οἱ Ν ε ο π λ α τ ω ν ι κ ο ὶ συμμερίζονται τὰς ἰδέας καὶ ἀντιλήψεις τοῦ Πλάτωνος, οἱ δὲ Σ χ ο λ α σ τ ι κ ο ὶ τὰς τοῦ Ἀριστοτέλους, μὲ μόνην τὴν διαφοράν, ὅτι εἰς τὰς ἀριστοτελικὰς ἀρετὰς προσέθεσαν τὰς χριστιανικὰς (*πίστιν, ἐλπίδα* καὶ *ἀγάπην),*

Ἐκ τῶν νεωτέρων φιλοσόφων ὁ Σ π ι ν ό ζ α συνταυτίζει ἀπολύτως τὴν ἀρετὴν πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν, ὡς ὑψίστην δ' ἀρετὴν θεωρεῖ τὸν *«διανοητικὸν ἔρωτα πρὸς τὴν θεότητα»*, ἐκλαμβανομένην πανθεϊστικῶς.

Ὁ Κ ά ν τ ὁρίζει τὴν ἀρετὴν ὡ ἠθικὴν δύναμιν τῆς βουλήσεως ἢ καθυπόταξιν τῶν ῥοπῶν καὶ ὁρμεμφύτων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἠθικῶν καθηκόντων αὐτοῦ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς διανοήσεως.

(Τεκτον.) Ἡ περὶ ἀρετῆς ἔννοια τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἦτο κατ' ἀρχὰς—ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν διδασκαλιῶν τῆς *Στοᾶς τοῦ Ζήνωνος*, ἡ ὁποία ἔσχεν ἔντονον ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν διανοουμένων τοῦ 18ου αἰῶνος—καθαρῶς λογική. Ἀργότερον ἐπεβλήθησαν αἱ ἀντιλήψεις τοῦ Ἄγγλου ἠθικοφιλοσόφου Shaftesbury (βλ. λ.), ὁ ὁποῖος ἔτεινε πρὸς μίαν ἁρμονικὴν ἔννοιαν τῆς ἀρετῆς, εἰς τὴν ὁποίαν περιέλαβε τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ὡραῖον εἰς μίαν σύνθεσιν. Ἀρετή, ἐδίδασκεν οὗτος, εἶναι ἁρμονία τῆς ζωῆς, ἡ ἀρχὴ δ' ὅλων τῶν ἀρετῶν εἶναι *«κάλλος εἰς τὰς πράξεις καὶ εἰς τὴν ζωήν»*. Οὕτω ἡ ἀρχικῶς καθαρῶς ὀρθολογιστικὴ ἔννοια τῆς ἀρετῆς ἐσωτερικοποιήθη, συνεδέθη μετὰ τῆς ἰδέας τοῦ κάλλους καὶ κατέστη σύνθετος.

Ἡ ἀρετὴ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην φέρει πρὸς τὴν θρησκείαν, πρὸς τὸν ἀνθρωπισμόν, πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην τελειοποίησιν καὶ ἁρμονίαν. Παρὰ ταῦτα ὅμως ἡ περὶ ἀρετῆς ἔννοια τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. δὲν εἶναι οὔτε καθαρῶς ὀρθολογιστικὴ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ *θεϊσμοῦ* (Deismus), οὔτε καὶ καθαρῶς μεταφυσικο-μυστικὴ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς θρησκείας· οὔτε δηλ. ἐπιπολαία, οὔτε ὑπερβολικῶς ἐκστατική. Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. προσπαθεῖ διὰ τῆς ἠθικῆς ἀνατροφῆς καὶ διαπαιδαγωγήσεως τοῦ ἀτόμου νὰ στερεώσῃ τὰ λογικὰ ἠθικὰ καθήκοντα εἰς τὸν κόσμον τῶν αἰσθημάτων καὶ συναισθημάτων τοῦ ἀνθρώπου, καθόσον ἠθικὴ δρᾶσις, ὡς καὶ γενικῶς πᾶσα δρᾶσις, δὲν δύναται νὰ προέλθῃ ἐξ ἀδυνάτου λογικοῦ. Οὐδεὶς εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ἀγαθὸν καθαρῶς ὀρθολογιστικῶς. Ὡς ἐκ τούτου καθαρῶς ὀρθολογιστικὴ ἠθικὴ θὰ ἔπρεπε νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς μίαν ὑποκριτικὴν ἠθικὴν Φιλισταίων.

Ἡ ἀρετή, κατὰ τὴν Ἐλευθεροτεκτον·. ἔννοιαν, πηγάζει ἐκ τοῦ αἰσθήματος, κατὰ τὴν ἔννοιαν ὅμως τῆς τριλογίας «Σοφία, Ἰσχὺς» κάλλος, ἵσταται ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ λογικοῦ καὶ φέρει αἰσθηματικὴν χροιάν. Αἱ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἀρεταὶ ὁδηγοῦν εἰς τὴν αὐτοεξευγένισιν, εἰς *«ὡραίαν ψυχὴν»*. Κατὰ τὸν Schiller (εἰς τὴν πραγματείαν του «Anmut und Würde») «εἰς μίαν ὡραίαν ψυχὴν ἐναρμονίζονται ἡ ἡδονὴ καὶ τὸ λογικόν, τὸ καθῆκον καὶ ἡ κλίσις». Ὡς κυρίας ἀρετὰς ὁ Ἐλευθεροτεκ.·. θεωρεῖ τὴν *αὐτεπίγνωσιν*, τὴν *αὐτοκυριαρχίαν* καὶ τὴν *αὐτοεξευγένισιν*, αἱ ὁποῖαι φέρουν τινα εἰς τὴν *ἀνοχὴν* καὶ τείνουν νὰ διαμορφώσουν τὴν κοινωνικὴν ζωὴν κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἰδεώδους ἀνθρωπισμοῦ.

Ἀρετή. Ἑλληνικὴ Συμβ.·. Στ.·. λειτουργοῦσα τῷ 1878 ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Ἡνωμ.·. Μ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας.

Ἀρετῆς *ἕνωσις.* (Tugendbund) «Ἐπιστημονικοηθικὴ» ἕνωσις, ἱδρυθεῖσα τὴν 16 Ἀπριλίου 1808 ἐν Καινιξβέργῃ ὑπὸ 28 Πρώσσων πατριωτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ 14 Ἐλευθεροτέκτ.·. (ἀξιωματικοί, δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ διανοούμενοι) καὶ ἔχουσα σκοπὸν «δι' ἀναζωογονήσεως τῶν πνευματικῶν, διανοητικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ πρωσσικοῦ λαοῦ, νὰ ἀναπληρωθοῦν ὅσον τὸ δυνατὸν αἱ ἀπώλειαι τοῦ προσωπικοῦ κράτους καὶ δι' αὐτοῦ νὰ προετοιμασθῇ ἐπίσης ἡ ἐπανάκτησις τῶν φυσικῶν καὶ πολιτικῶν δυνάμεων, ἂν ποτὲ αἱ περιστάσεις εὐνοήσωσι τὸ τοιοῦτον». Ὑπὸ τὰς λέξεις ταύτας ὑπεδηλοῦτο τὸ μὴ δυνάμενον νὰ ἀναγραφῇ εἰς τὸ καταστατικὸν τῆς Ἑνώσεως, ἡ προπαρασκευὴ δηλ. πρὸς ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ τῆς γαλλικῆς κυριαρχίας.

Ἡ ἕνωσις εἶχε μυστικὰ σημεῖα ἀναγνωρίσεως καὶ ἵδρυσεν εἰς πολλὰς πόλεις παραρτήματα. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας εἶχεν ἐγκρίνει τὴν ἵδρυσίν της καὶ τὴν λειτουργίαν της. Τῷ 1809—ἂν καὶ ἠρίθμει 699 μέλη—διελύθη λόγῳ ἀναμίξεως μελῶν τινων εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις καὶ λόγῳ δυσπιστίας τοῦ βασιλέως πρὸς τοὺς «βορείους Ἰακωβίνους». Βλ. βιβλ. 3, (τόμος Β'. σελ. 108) καὶ 7.

Ἄρης. 1) Ὁ θεὸς τοῦ πολέμου καὶ εἷς τῶν μεγάλων θεῶν τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς μυθολογίας.

2) Εἷς τῶν πλανητῶν τοῦ ἡλιακοῦ πλανητικοῦ συστήματος.

(Τεκτον.) Ὁ πλανήτης Ἄρης κοσμεῖ μετ' ἄλλων ἀστερισμῶν τὸ ὀρόφωμα τοῦ Τεκτον.·. Ναοῦ, τὸ παριστῶν τὸν οὐράνιον θόλον. Κατὰ τὴν ἀποκρυφιστικὴν συμβολικὴν (βλ. βιβλ. *10*, σελ. 149 καὶ 173) «εἶναι σύμβολον τῆς ὑλικῆς δράσεως, ἡ ἀνάγκη τῆς δράσεως, ἡ κινητικότης, ἡ ὁποία ἐξοδεύει καὶ καταναλίσκει τὴν ζωϊκὴν ἐνέργειαν. Ἀναλογῶν πρὸς τὸν Κριὸν τοῦ Ζῳδιακοῦ κύκλου καὶ τὸ πῦρ ἢ καὶ τὸ θεῖον τῶν Ἀλχημιστῶν, παριστᾷ, ὡς καὶ αὐτό, τὸ ἐσώτερον δημιουργὸν πῦρ, τὸ διεγεῖρον πᾶσαν αὔξησιν καὶ πᾶσαν ἀνάπτυξιν. Ληθαργοῦν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χειμῶνος, ἀφυπνίζεται κατὰ τὸ ἔαρ, κάμνει νὰ βλαστάνῃ τὸ φυτικὸν σπέρμα καὶ προκαλεῖ τὸ ἄνοιγμα τῶν ὀφθαλμῶν τῶν φυτῶν. Ἀναπαριστᾷ τὴν ἀτομικὴν πρωτοβουλίαν, ἥτις ἐξαπολύεται ὑπὸ τὴν ὤθησιν γενικῆς τινος ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως, ὅπως ἡ ἐντὸς τοῦ σπέρματος φυλακισμένη ἐνέργεια ἀρχίζει τὸ ἔργον της ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Ὁ ζῆλος τῆς μυήσεως, ὁ ὁδηγῶν εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς μυήσεως».

Κατὰ τὸ φιλοσοφικὸν καὶ ἰατρικὸν σύστημα τοῦ Παρακέλσου (βλ. βιβλ. *19*, σελ. 68), κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ζωϊκὴ δύναμις εἶναι ἐκπομπὴ (ἀκτινοβολία) τῶν ἄστρων, ὁ Ἄρης ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν χολὴν (μτφ. θυμόν, ὀργήν).

ἄρθρα ἑνωτικά. (articles of union). Τὰ κατὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ἕνωσιν τῶν δύο Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας (Δεκέμβριος τοῦ 1813) ἀπὸ κοινοῦ συνταχθέντα ἄρθρα, ἅτινα ἀποτελοῦν ἔκτοτε καὶ τὴν βάσιν τοῦ διέποντος τὸν Ἀγγλικὸν Τεκτονισμὸν Συντάγματος. Ἐκ τῶν ἐν λόγῳ ἄρθρων σημαντικώτερον εἶναι τὸ δεύτερον, ἔχον ὡς ἑξῆς:

«ΙΙ—Δηλοῦται καὶ καθορίζεται ὅτι ὁ καθαρὸς Ἀρχαῖος Τεκτονισμὸς ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν καὶ οὐχὶ πλέον τούτων βαθμῶν τοῦ Μαθ.·.. τοῦ Ἑτ.·. καὶ τοῦ Διδ.·. Τεκτ·., περιλαμβάνοντος καὶ τὸ ὕπατον τάγμα τῆς Ἱερ.·. Βασ.·. Ἀψ.·. Ἡ παροῦσα διάταξις ὅμως δὲν προτίθεται νὰ ἐμποδίσῃ οἱανδήποτε Στ.·. ἢ Περιστ.·. νὰ συγκροτῇ ἐργασίας εἰς ἕνα τῶν βαθμῶν τῆς Ἱπποσύνης συμφώνως πρὸς τοὺς κανονισμοὺς τῶν ἐν λόγῳ βαθμῶν.»

Ἀριάδνη. Συμβ.·. Στ.·., λειτουργοῦσα ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 95.

Πρὸς ἵδρυσιν Στ.·. ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης κατεβλήθησαν ἐπανειλημμέναι προσπάθειαι ὑπὸ πολλῶν ἐνθέρμων Τεκτ.·. ἐργατῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1927. Ἡ ἵδρυσις ὅμως τῆς Στ.·. «Ἀριάδνη» ἐπετεύχθη κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1931, ἡ δ' ἐπίσημος ἐγκατάστασις αὐτῆς ἐγένετο τῇ 26 Ἰουνίου 1932, ἀφοῦ δι'

εἰσφορῶν καὶ δωρεῶν τῶν ἱδρυτῶν 'Αδ.·. τῆς Στ.·. ὡς καὶ ἄλλων 'Αδ.·. ἐπετεύχθη ἡ κατασκευὴ Τεκτον.·. Ναοῦ.

Ἡ Στ.·. 'Αριάδνη, ἐργαζομένη ἔκτοτε τακτικῶς καὶ ὑποδειγματικῶς σύμφωνα πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ 'Ελευθεροτ.·., κατώρθωσε νὰ ἀναβιβάσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν τακτικῶν αὐτῆς ἐνεργῶν μελῶν εἰς 30. Διὰ τῶν φιλανθρωπικῶν της δὲ πράξεων καὶ τῆς δράσεως τῶν μελῶν της ἐπέτυχεν ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος νὰ στερεώσῃ ἐν 'Ηρακλείῳ τὴν καλὴν φήμην καὶ ἐκτίμησιν τοῦ 'Ελευθεροτεκτον.·..

'Αριζόνα (Arizona). Πολιτεία ἀνήκουσα εἰς τὴν ὁμοσπονδιακὴν συμπολιτείαν τῶν 'Ηνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βορ. 'Αμερικῆς. Ἡ κατὰ τὸ 1882 ἱδρυθεῖσα ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ Μεγ.·. Στοὰ ἠρίθμει κατὰ τὸ 1931 38 Στοὰς μὲ 6700 περίπου μέλη.

Τὸν 'Οκτώβριον τοῦ 1909 ἐγκαθιδρύθη εἰς τὴν Πολιτείαν ταύτην καὶ Συμβούλιον Κδς τοῦ 'Α.·. καὶ 'Α.·. Σκ.·. ὡς καὶ Περιστύλιον καὶ Στ.·. Τελ.·.

'Αριήλ. Τὸ πνεῦμα τοῦ ἀέρος. Ὁ φύλαξ ἄγγελος τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἀγνότητος, ἐξ οὗ καὶ εἰς ἀνώτ.·. Τεκτ.·. βαθμὸν συνδέεται μὲ τὴν ἰδέαν τῆς ἀγνότητος. Κατὰ τοὺς Μάγους Καββαλιστὰς ὁ 'Αριὴλ ἀποκαλύπτει κρυμμένους θησαυροὺς καὶ μυστικὰ τῆς Φύσεως (Βλ. καὶ *ἄγγελοι*). Ὄνομα ἀποδιδόμενον εἰς τὴν 'Ιερουσαλήμ. Πνεῦμα τῶν ὑδάτων.

ἀρίθμησις Στοῶν. 'Εκάστη Στ.·. φέρει πλὴν τοῦ διακριτικοῦ της ὀνόματος καὶ ἕνα ἀριθμόν, ὅστις τῇ παρέχεται κατὰ τὴν ἵδρυσίν της ὑπὸ τῆς προϊσταμένης τῆς ἀρχῆς. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος χρησιμεύει κυρίως διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς σειρᾶς ἀρχαιότητος τῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα μιᾶς Τεκτον.·. Δυν.·. Στοῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας καθορίζεται καὶ τὸ προβάδισμα τῶν ἀντιπροσώπων εἰς δημοσίας ἢ κοινὰς τελετάς.

Παλαιότερον αἱ Στ.·. δὲν εἶχον διακριτικὰ ὀνόματα, ἀλλὰ μόνον ἀριθμούς, ἐνίοτε συνοδευομένους καὶ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μέρους, εἰς τὸ ὁποῖον συνήρχετο ἡ Στ.·..

Οὕτω εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ «Βιβλίου τῶν Συνταγμάτων» τοῦ *Ἄντερσον* (1738) εὑρίσκομεν κατάλογον 106 ἀγγλικῶν Στ.·. ἀναφερομένων περιέργως ὡς ἑξῆς: *Στοὰ ἀριθ. 6' εἰς τὴν Ταβέρναν τοῦ* Rummer *ὁδὸς Κουΐν: Στοὰ ἀριθ. 84 εἰς τὸν «Μαῦρον Σκύλλον», ὁδὸς Κάστλ: Στοὰ ἀριθ. 98 εἰς τὴν «Ταβέρναν τοῦ Βάκχου».* (Βλ. *ὀνόματα Στοῶν).*

ἀριθμητική. Ἡ ἐπιστήμη ἡ ἀσχολουμένη μὲ τὴν μελέτην τῶν ἰδιοτήτων καὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἀριθμῶν, κληθεῖσα οὕτω περὶ τὸ 530 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρα. Ἡ ἀριθμητική, ὡς ἐκ τῆς καταδήλου ἀναγκαιότητος αὐτῆς εἰς πᾶσαν πρᾶξιν ζυγίσεως, μετρήσεως ἢ ἀριθμήσεως, φαίνεται ὅτι χρονολογεῖται ἀπὸ τῶν ἀπωτάτων χρόνων τῆς ἀνθρωπότητος.

(Τεκτον.) Εἴς τινα τῶν συμβ.·. βαθμῶν ὁ μυούμενος προτρέπεται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγεται καὶ ἡ ἀριθμητική, ἡ ὁποία θεωρεῖται «ὡς κλεὶς πασῶν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν» καὶ ὡς ἔχουσα «τὴν ἰσχὺν νὰ μετακινῇ τοὺς μεγαλειτέρους ὄγκους τοῦ ὑλικοῦ κόσμου».

Εἴς τινα δὲ τῶν ἀνωτ.·. βαθμ.·., τὸν τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. 'Αρχ.·. (βλ. λ.) γίνεται ἐφαρμογὴ τῆς ἐπιστήμης ταύτης εἰς τὸν Τέκτ.·., ὑπενθυμιζομένου εἰς αὐτὸν ὅτι ὀφείλει διαρκῶς νὰ προσθέτῃ εἰς τὰς γνώσεις του, νὰ μὴ ἀφαιρῇ ποτὲ τίποτε ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα τοῦ γείτονός του, νὰ πολλαπλασιάζῃ τὰς ἀγαθοεργίας του πρὸς τοὺς συνανθρώπους του καὶ νὰ διαιρῇ τὴν περιουσίαν του, μοιραζόμενος αὐτὴν μὲ πάσχοντα ἀδελφόν.

Κατὰ τὸν O. Wirth (βλ. βιβλ. *9* σελ. 136) ἡ εἰς τὸν προλεχθέντα φιλοσοφικὸν βαθμ.·. μνεία τῆς ἀριθμητικῆς ἀναφέρεται εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῶν ἀριθμῶν τὸ θεμέλιον πάσης μυητικῆς ἐπιστήμης. (Βλ. καὶ βιβλ. *1*, τόμ. Α', σελ. 420).

ἀριθμοί. 'Απὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν ἡμερῶν μας εἰς τὰ λαϊκὰς μάζας τῶν διαφόρων λαῶν ἀριθμοί τινες ἔχουν σημασίαν καββαλιστικήν. Οὕτω, π.χ., παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, τοῖς Χαλδαίοις καὶ 'Ιουδαίοις, βραδύτερον δὲ καὶ παρὰ τοῖς 'Ινδοῖς, ὁ ἀριθμὸς 3 ἦτο λίαν σεβαστός. Ὁ ἴδιος ἀριθμὸς ἐθεωρεῖτο ἀργότερον παρ' Ἕλλησι καὶ Ρωμαίοις ὡς προξενῶν εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς θεούς. Κατὰ τὸν μεσαίωνα μέχρι τέλους τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος ἡ ἀστρολογία ἐπολλαπλασίασε τοὺς καββαλιστικοὺς ἀριθμούς. Εἰς τοὺς κατ' ἐξοχὴν φιλοσοφικοθρησκευτικοὺς τούτους χρόνους, κατὰ τοὺς ὁποίους αἱ πυθαγόρειοι θεωρίαι ἀνεμίχθησαν μὲ τὰς παλαιοτάτας δοξασίας, ἀνάγονται καὶ τὰ διάφορα φιλοσοφικοθρησκευτικὰ συστήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον θέσιν καὶ οἱ ἀριθμοί.

'Επίσης ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ διάφοροι λαοὶ τῆς γῆς ἐθεώρουν ἀριθμούς τινας ὡς ἱερούς. Τοιοῦτοι ἀριθμοὶ εἶναι οἱ 3, 4, 5, 7, 9, 10, 12, 40, 70, 100 ὡς καὶ τὰ πολλαπλάσια ἐνίων ἐξ αὐτῶν· ἡ ἱερότης δὲ τινων ἐκ τούτων, ὡς π.χ. τῶν 3, 7 καὶ 9, εἶναι κοινὸν γνώρισμα τῶν πλείστων λαῶν τῆς γῆς, ἂν καὶ παραμένουν εἰσέτι λίαν δυσεξακρίβωτοι οἱ λόγοι, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλεται ἡ καθιέρωσις αὐτῶν.

Μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἱερότητος καὶ ἐν γένει τῆς προτιμήσεως ἀριθμῶν τινων συναφὲς εἶναι καὶ τὸ ζήτημα περὶ τοῦ συμβολισμοῦ ἢ τῆς μυστικῆς ἐννοίας τούτων, εἴτε καὶ ἄλλων εἴτε καὶ ὅλων τῶν ἀριθμῶν.

Οὕτω ὁ Πυθαγόρας μετὰ τῆς σχολῆς του ἐθεώρει τοὺς ἀριθμοὺς ὡς *ἀρχὰς τῶν πραγμάτων*. Κατὰ τοὺς Πυθαγορείους τὰ πράγματα μετὰ τῶν σχέσεων καὶ ἀναλογιῶν των εἶναι ἀπεικονίσεις ἢ ἀπομιμήσεις τῶν ἀριθμῶν, τῶν ὁποίων ἀρχαὶ εἶναι τὸ ἄπειρον καὶ τὸ πεπερασμένον καὶ οἱ ὁποῖοι προέρχονται καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς μονάδος. Ὁ κόσμος εἶναι ἀριθμὸς καὶ ἁρμονία· οἱ ἀριθμοὶ εἶναί τι τὸ ὑπάρχον, ἀρχαὶ τάξεως, καθορίζουσαι τὴν θετικότητα τῶν πραγμάτων. Αὐτὰ τὰ πράγματα εἶναι ἀριθμοὶ (*ἀριθμοὺς εἶναι... τὰ πράγματα*) καὶ οἱ ἀριθμοὶ εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ εἶναι καὶ τῆς εὐκόλου διαγνώσεως τοῦ ὑπάρχοντος, διότι ὁ ἀριθμὸς εἶναι «χορηγὸς γνώσεως» διὰ πᾶν εἰς τὰ πράγματα. (Φιλόλαος). Οὕτω π. χ. ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ ἑπτὰ στηρίζεται τὸ λογικόν, ἐπὶ τοῦ 9 ἡ δικαιοσύνη. Ὁ Φιλόλαος ἐπίσης διδάσκει ὅτι «πρέπει νὰ κρίνωμεν τὴν ἐνεργητικότητα καὶ τὴν οὐσίαν τῶν ἀριθμῶν ἐκ τῆς δυνάμεως, ἡ ὁποία ἔγκειται εἰς τὸν ἀριθμὸν 10: διότι οὗτος εἶναι μέγας, τὰ πάντα ἀποτελειώνων, ἐνεργῶν τὸ πᾶν, καὶ ἀρχὴ καὶ ὁδηγὸς τῆς θείας, οὐρανίου καὶ ἀνθρωπίνης ζωῆς. Τὸ στερέωμα, μεθ' ὅλων τῶν μερῶν του καὶ τῶν ἰδιοτήτων του, εἶναι ἀριθμός, διότι ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἡ οὐσία τῶν πραγμάτων». Καὶ ἡ *ἀρετὴ* (βλ. λ.) εἶναι κατὰ τοὺς Πυθαγορείους ἁρμονία ἀριθμῶν.

Ὁ Πυθαγόρας τὰς θεωρίας του ἀπεκόμισεν ἐξ Αἰγύπτου καὶ 'Ανατολῶν ὅπου ἀνέκαθεν ἐπεκράτει ὁ ἀριθμητικὸς συμβολισμός.

Ὅπως ἀναφέρει ὁ 'Ιάμβλιχος (Πυθαγόρου Βίος 28), ὁ ἴδιος ὁ Πυθαγόρας παρεδέχετο ὅτι τὴν περὶ ἀριθμῶν θεωρίαν εἶχε λάβει ἀπὸ τὸν 'Ορφέα, ὅστις ἐδίδασκεν ὅτι οἱ ἀριθμοὶ εἶναι ἡ ἀρχὴ πάντων τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ, τῇ γῇ καὶ τῷ μεταξὺ αὐτῶν διαστήματι καὶ ἡ ρίζα τῆς αἰωνιότητος τοῦ θείου.

Ὁ Πλάτων ἐπίσης ἐκαλλιέργησε θεωρίαν τινὰ συμβολικῶν ἀριθμῶν, ἀποκαλεῖ δ' εὐτυχῆ ἐκεῖνον, ὅστις κατανοεῖ τοὺς πνευματικοὺς ἀριθμοὺς καὶ ἀντιλαμβάνεται τὰς πανισχύρους ἐπιδράσεις των. Κατ' αὐτόν, οἱ ἀριθμοὶ εἶναι τὸ αἴτιον τῆς παγκοσμίου ἁρμονίας καὶ τῆς παραγωγῆς τῶν πάντων.

Οἱ Βαβυλώνιοι ἐπίσης παραδέχονται ὡς ἱεροὺς καὶ δὴ ὡς συμβολικοὺς ἅπαντας τοὺς ἀπὸ 1—60 ἀριθμούς. Π.χ. ὁ 60 ἐσήμαινε καὶ τὸν 'Ανού, τὸν πατέρα τῶν θεῶν, ὡς καὶ ὅλον τὸ βαβυλωνιακὸν πάνθεον, ὁ 50 ἐσήμαινε τὸν Μπέλ, ὁ 40 τὸν 'Εά, ὁ 15 τὴν 'Ιστάρ, κλπ. Πρὸς τὴν συμβολικὴν τῶν ἀριθμῶν δὲν παρέμειναν ξένοι οὐδ' οἱ 'Εβραῖοι. Εἰς τὴν ἰου

δαϊκὴν συμβολικὴν οἱ ἀριθμοὶ ἔπαιζον ἐξ ἴσου μέγαν ρόλον. Ὁ ἀριθμὸς τρία π.χ. ἦτο τὸ σύμβολον τῆς ἱερότητος· τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων κατελάμβανον τὸ ἓν τρίτον τοῦ ναοῦ· οἱ τάπητες τῶν τοίχων εἶχον μῆκος 3X3 πήχεων· ὁ βωμὸς τοῦ ἱεροῦ πυρός, ὁ βωμὸς τῶν θυσιῶν καὶ ἡ κιβωτὸς εἶχον ἀνὰ τρία ἀγγεῖα· οἱ πολυέλαιοι εἶχον 2X3 βραχίονας καὶ ἕκαστος βραχίων τρεῖς λαβάς. Ἡ εὐλογία τῶν ἱερέων συνίστατο ἐκ τριῶν μερῶν καὶ κατὰ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Θεοῦ ἡ λέξις ἅ γ ι ο ς ἐλέγετο τρίς. Ὁ ἀριθμὸς τέσσαρα ἐσυμβόλιζε τὸ σύμπαν. Τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων εἶχον τὴν μορφὴν κύβου, ὅλα τὰ ἀγγεῖα τοῦ Ναοῦ εἶχον τετράγωνον μορφὴν ἐκτὸς τῶν φανῶν. Ὁ Ἐζεκιὴλ ὡραματίσθη τὴν θείαν φανέρωσιν εἰς τὸν ἀριθμὸν 4. Ὁ ἀριθμὸς 7 ἦτο τὸ κύριον σύμβολον πάσης κοινότητος μετὰ τοῦ Θεοῦ· ἐξεικόνιζε παντὸς εἴδους κάθαρσιν καὶ ἐξαγιασμόν. Ἡ μετάνοια καὶ ὁ ἐξιλασμὸς ἐγίνοντο διὰ ῥαντισμοῦ, ἑπτάκις ἐπαναλαμβανομένου. Ὁ πολυέλαιος εἶχεν ἑπτὰ φῶτα. Ὁ ἀριθμὸς 10 ἐσυμβόλιζε τὴν τελειότητα. Τὸ γινόμενον τοῦ 3 καὶ τοῦ 4, ὁ ἀριθμὸς 12 ἐσήμαινε τὴν ἕνωσιν τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἐπὶ τῆς τραπέζης ἔκειντο δώδεκα ἄρτοι προθέσεως, τὸ δ' ἐπιστήθιον κάλυμμα τοῦ ἀρχιερέως εἶχε δώδεκα πολυτίμους λίθους, ὅσαι δηλ. ἦσαν καὶ αἱ φυλαί.

Κατὰ τὴν ἀλεξανδρινὴν ἐποχὴν ὁ Φίλων (20 π.Χ. μέχρι τοῦ 54 περ που μ. Χ.), ἐξήγει τὸ 1 ὡς τὸν δημιουργόν, τὸ 2 ὡς τὸ δημιούργημα, τὸ 3 ὡς σῶμα ἢ ὡς θείαν οὐσίαν, τὸ 4 ὡς τελειότητα, κ.οὕ.κ.

Ἡ σημασία καὶ ἡ ἱερότης, τὴν ὁποίαν οἱ ἀριθμοὶ εἶχον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἀνενεώθη εἰς τοὺς πρώτους χριστιανούς, περὶ τούτου δὲ μαρτυροῦσιν αἱ δι' εἰκόνων παραστάσεις εἰς τοὺς διαφόρους τύμβους καὶ τόπους ταφῆς. Ἡ ἀρχαία συμβολικὴ τῶν ἀριθμῶν ἐχρησιμοποιήθη πάλιν εἰς τὰς οἰκοδομὰς καὶ τὰ οἰκοδομικὰ ἔργα, εἴτε σύμφωνα μὲ τὸν ἐκ παραδόσεως τρόπον, εἴτε μὲ σημασίας νέας. Ἐκτεταμέναι ἔρευναι —κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους— δίδουν, κατὰ τὸν Max Schlesinger, ὅτι ὡς ἱερὰ διδακτικὰ σημεῖα δέον νὰ θεωρῶνται κυρίως οὐχὶ αὐταὶ αὗται αἱ εἰκόνες, ἀλλ' αἱ κανονικαὶ ἐπαναλήψεις τούτων, καθόσον πολλαχοῦ τὰ σύμβολα ἀναπληροῦνται ἁπλῶς διὰ στιγμῶν καὶ γραμμῶν, τριγώνων καὶ τετραγώνων, κύκλων καὶ ἡμικυκλίων.

Αἱ οὕτω γεννηθεῖσαι γεωμετρικαὶ διδακτικαὶ εἰκόνες μετεβλήθησαν κατόπιν εἰς σύμβολα πραγμάτων, ἐν μέρει μὲν πρὸς ἀπόκρυψιν ἀπὸ ἀντιπάλων, ἐν μέρει πρὸς ἑρμηνείαν διὰ τὰ μέλη τῆς ἑνώσεως, ἀλλὰ καὶ ἐν μέρει ἐκ καλλιτεχνικῶν ἐλατηρίων· ὁ ἀριθμὸς 1 ὡς γραμμὴ ἔγι ε ῥάβδος καὶ σκῆπτρον, ἡ γηΐνη εἰκὼν τῆς ἰσχύος. Τρία σημεῖα ἡνωμένα εἰς γνώμονα, ἔδωσαν τὸ σύμβολον τοῦ λογικοῦ, τῆς γνώσεως, τῆς αὐτοκυριαρχίας. Ὁ τρὶς ἡνωμένος ἀριθμὸς 3, ὁ συχνὰ εὑρισκόμενος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν τοίχων τῶν ἐπιτυμβίων θαλάμων, ὑποδηλοῖ πιθανῶς τὸ πλανητικὸν σύστημα καὶ σχηματίζει διὰ καταλλήλου χαράξεως τῶν γραμμῶν τὸν σταυρὸν *Σβάστικα* (βλ. λ.). Ὁ ἀριθμὸς 2, χαρακτηρίζων τὴν γηΐνην ὕπαρξιν, ὁδηγεῖ, δὶς ἐπαναλαμβανόμενος, εἰς τὸ τετράγωνον, τὸ ὁποῖον παριστᾷ ἀποκεκλεισμένον χῶρον, καὶ δή, ὡς γεωμετρικὸν μὲν τετράγωνον, οἰκίαν ἢ ναόν, ὡς ὀρθογώνιον δὲ τὴν γηΐνην θέσιν τῆς διαμονῆς καὶ τῆς φανερώσεως τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἀριθμὸς 5, ὁ ὁποῖος ἡνωμένος μετὰ τοῦ ῥόδου, κοσμεῖ τοὺς τάφους τῶν ἀρχαίων χριστιανῶν ἢ φαίνεται ὡς σταυρός, σημαίνει τὴν τελειοποίησιν, τὴν ὑψίστην σοφίαν, ἡ ὁποία καταδαμάζει τὸν κόσμον καὶ τὸν θάνατον· ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸ ὀρθογώνιον ἡ εἰκὼν αὐτή, ἡ ὁποία ἀργότερον μετεβλήθη εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ἀμμομέτρου, χαρακτηρίζει τὴν ἕνωσιν τῶν ζώντων μετὰ τῶν ἀποκεχωρισμένων τεθνεώτων, τὴν ἀθανασίαν. Ὁ ἱερὸς ἀριθμὸς 7 εἶναι τὸ σημεῖον ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἔλαβε τὸ ἅγιασμα καὶ δηλοῖ τὸν κόσμον τῶν ἀστέρων· πρὸς ταῦτα παρουσιάζεται ὁ ἐστεμμένος ἡλιακὸς κύκλος, ὡς ἡ γεννῶσα δύναμις, καὶ τὸ ἡμικύκλιον τῆς σελήνης ὡς ἡ δεχομένη τὸ φῶς, γενικῶς ὡς ἡ συλλαμβάνουσα, πάσχουσα προσωπικότης.

Τὰ γεωμετρικὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα τὰ εἰς σκέψεις βυθιζόμενα πνεύματα, τὰ ἰδόντα τὸν Θεὸν ὡς δημιουργὸν τοῦ Σύμπαντος καὶ τοῦτο ὡς οἰκοδόμημα (Ναόν), μετέτρεψαν εἰς εἰκόνας ἐργαλείων, διεφυλάχθησαν ὑπὸ τῶν ἐπακολουθησασῶν μεγαλειτέρων θρησκευτικῶν κινήσεων καὶ παρεδόθησαν ὑπ' αὐτῶν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Ὁ πρὸς τοιαύτην συμβολικὴν κατεύθυνσιν ἰδιαιτέρως στραφεὶς Μεσαίων μετέφερε πάλιν εἰς τὸ πεδίον τῆς ἠθικῆς τοὺς εἰς τὴν οἰκοδομικὴν τέχνην χρησιμοποιουμένους ἀριθμοὺς (καὶ εἰκόνας) παρὰ τὴν πραγματικὴν των σημασίαν. Τὰ σημεῖα εὗρον ἠθικὴν χρησιμοποίησιν, θεωρηθέντα ὑπὸ μὲν τῶν Διδ.·. ὡς κανὼν καὶ στάθμη, ὑπὸ δὲ τῶν Ἐτ.·. καὶ Μαθ.·. ὡς δρομοδεῖκται καὶ ὑφ' ὅλων τῶν οἰκοδόμων ὡς σύμβολα βαθείας σοφίας.

Ἐνταῦθα ἀνήκουν ἐπίσης αἱ διάφοροι θεωρίαι περὶ τῶν μυστικῶν ἐπαγγελματικῶν συμβόλων τῶν μεγάλων οἰκοδόμων τῶν ναῶν τοῦ Μεσαίωνος καὶ τῶν περὶ τοῦ κάλλους κανόνων των. Ὁ Viollet-le-Duc ἐπανάγει τὰς οἰκοδομικὰς ἀναλογίας εἰς τὸ τρίγωνον· ὁ Boisserée διαβλέπει εἰς τὸ ἐκ τοῦ ἰσοπλεύρου τριγώνου παραγόμενον ἑξάγωνον τὸν μυστικὸν θεμελιώδη κανόνα τοῦ τριγωνισμοῦ τῶν λιθουργῶν· ὁ Knauth βλέπει τὸ τετράγωνον μετὰ τοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς θεμελιώδους γραμμῆς ἐνσχεδιασμένου τριγώνου, ὡς τὴν θεμελιώδη μορφὴν τῆς Μητροπόλεως τοῦ Στρασβούργου. Αἱ μέθοδοι ἀναλογίας περιωρίζοντο κυρίως εἰς τὸν τετραγωνισμὸν καὶ τὸν τριγωνισμὸν (Knauth). Τὸ σύστημα συνεπῶς εἶναι γεωμετρικόν· συνεπείᾳ ὅμως τοῦ ἰδιάζοντος χαρακτῆρος του εὑρίσκεται εἰς τὰ ὅρια τοῦ ἁπλοῦ ἀριθμητικοῦ συστήματος ἀριθμῶν. Οὕτως οἱ ἀριθμοί, ἰδίως ὁ 3 καὶ 4, ἀφοῦ ἀνεγνωρίσθη ἡ οὐσιώδης σημασία τῶν διὰ τοὺς νόμους τοῦ κάλλους, εἰσῆλθον καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς πλευρᾶς εἰς τὴν συμβολικήν. Ἤδη ὁ Πλούταρχος διέβλεπε τὴν ἐντὸς τοῦ τριγώνου ἐπιφάνειαν ὡς κοινὴν ἑστίαν δι' ὅλους τοὺς κόσμους, καὶ ἀποκαλεῖ αὐτὴν ὡς τὸ π ε δ ί ο ν τ ῆ ς ἀ λ η θ ε ί α ς. Εἰς αὐτὸ κεῖνται ἀκίνητα τὰ θεμέλια, αἱ μορφαὶ καὶ αἱ ἀρχέγονοι εἰκόνες ὅλων τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν ποτὲ καὶ θὰ ὑπάρξουν. Ὅπως ποτὲ ὁ ἀριθμὸς 3 ὑπῆρξε σύμβολον τῆς τελειοποιήσεως καὶ τῆς αἰωνίας σοφίας, οὕτω καὶ εἰς τὴν χριστιανικὴν ἐκκλησίαν ἐγένετο σύμβολον τῆς θείας Τριάδος καὶ ἡ εἰδωλολατρικὴ σημασία τοῦ ἀριθμοῦ τέσσαρα διετηρήθη ἀναλλοίωτος ὡς συμβόλου τοῦ Κόσμου καὶ τῆς Φύσεως (βλ. Max Schlesinger «Geschichte des Symbols»).

(Ἐλευθεροτεκτ.). Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἡ συμβολικὴ τῶν ἀριθμῶν εὑρίσκεται ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς του· σειρὰ ὁλόκληρος «ἱερῶν ἀριθμῶν» ἐχρησιμοποιήθη εἰς τὰ τυπικά του μὲ τὴν συμβολικὴν ἑνὸς ἑκάστου σημασίαν.

Ὁ σεβασμός, τὸν ὁποῖον τρέφουν οἱ Ἐλ.·. Τεκτ.·. πρός τινας ἀριθμούς, κυρίως *περιττούς*, στηρίζεται οὐχὶ ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι δῆθεν οὗτοι κατέχουν μαγικήν τινα ἰδιότητα, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ὅτι θεωροῦνται ὡς τύποι—σύμβολα ἰδεῶν τινῶν. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν δηλαδή, εἷς ἀριθμὸς εἶναι σύμβολον. Σέβονται αὐτὸν ὄχι διότι ἔχει ὑπερφυσικήν τινα δύναμιν, ὅπως ἐπίστευον οἱ Πυθαγόρειοι καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ διότι κρύπτει ἐν ἑαυτῷ ὑπαινιγμόν τινα ἱεροῦ ἀντικειμένου ἢ ἱερᾶς σκέψεως, τὴν ὁποίαν καὶ συμβολίζει. Ὁ ἀριθμὸς *τρία*, λόγου χάριν ὅπως καὶ τὸ *τρίγωνον*, εἶναι ἓν σύμβολον· ὁ ἀριθμὸς *ἐννέα*, ὅπως καὶ τὸ *τριπλοῦν τρίγωνον* εἶναι ἐπ' ἴσης σύμβολον.

Οἱ κυριώτεροι συμβολικοὶ ἢ ἱεροὶ ἀριθμοὶ τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·. εἶναι οἱ *τρία, πέντε, ἑπτά, ἐννέα, εἴκοσι ἑπτὰ καὶ ὀγδοήκοντα ἕν*, ὡς ἐπίσης οἱ *τέσσαρα* καὶ *δώδεκα* (βλ. λ.).

Ὁ μυστικισμὸς τῶν ἀριθμῶν εἶναι διαδεδομένος εἰς ὅλον τὸν κόσμον, στηρίζεται δ' οὕτω πως ἐπὶ τῶν πλέον πρωτογόνων τρόπων τοῦ σκέπτεσθαι. Τούτου

ἕνεκα αἱ εἰς τὴν ἐλευθεροτεκτ.·. φιλολογίαν ἐπανειλημμένως ἐπιχειρηθεῖσαι ἀπόπειραι, ὅπως ἡ συμβολικὴ τῶν ἀριθμῶν τοῦ Ἐλευθεροτ.·. συνδεθῇ μὲ τὴν τῶν Πυθαγορείων, τῶν Χαλδαίων, τῶν Μάγων κλπ., εἶναι ἐργασία ἀτελής. Ὁ μυστικισμὸς τῶν ἀριθμῶν ἀνάγεται, ὅπως ἤδη ἀποδεικνύει ἡ πανταχοῦ παρουσία του εἰς ὅλας τὰς μορφὰς τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, εἰς ἴδιόν τι εἶδος πρωτογόνου σκέψεως, εἰς τὴν π ρ ο λ ο γ ι κ ὴ ν ἐκείνην σκέψιν, ἡ ὁποία προηγεῖται τῆς λογικῆς. Ἡ σημασία τῶν μυστικῶν ἀριθμῶν ὡς ἐκ τούτου δὲν ἐννοεῖται ἱστορικῶς, ἀλλὰ μόμον ἐθνολογικῶς καὶ λαοψυχολογικῶς. Βλ. βιβλ. 1 (τόμ. Β', σελ. 721) 7, 34, (τόμ. Ε').

ἀριθμολογία. Θεμελιώδης κλάδος τῆς ἀποκρυφολογίας, ἀσχολούμενος καὶ ἀναζητῶν τὴν ἐσωτερικὴν ἔννοιαν ἑκάστου ἀριθμοῦ.

Ἐν τῇ ἀποκρυφολογίᾳ ἀριθμοὶ καλοῦνται αἱ κλεῖδες, διὰ τῶν ὁποίων γνωρίζομεν τοὺς τρόπους, κατὰ τοὺς ὁποίους λειτουργοῦσιν αἱ ἀπόκρυφοι δυνάμεις τῆς φύσεως καὶ τὰς τροποποιήσεις (τὰ σχήματα), τὰς ὁποίας ὑφίστανται ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς ὕλης. Κατὰ τὴν ἀποκρυφολογίαν οἱ ἀριθμοὶ παρέχουσι τριπλῆν ὑπηρεσίαν: α') καθιστῶσιν εἰς ἡμᾶς γνωστὸν τὸ ἐσωτερικὸν τμῆμα τῆς Φύσεως, τὸ ὁποῖον δὲν ὑποπίπτει εἰς τὰς πέντε αἰσθήσεις, ἀλλὰ γίνεται ἀντιληπτὸν διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς διαισθήσεως. β') ὑποδεικνύουσιν ἡμῖν τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ὑποπῖπτον εἰς τὰς αἰσθήσεις μας ὑποτάσσεται εἰς τὸν διαβήτην· γ') συνδέουσι τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν σύνθεσιν τῆς Φύσεως εἰς ἓν ἑνιαῖον ἁρμονικὸν σύμπαν.

Ἡ ἀριθμολογία ὑποδιαιρεῖται· 1) εἰς τὴν *ἀριθμητικήν*, ἐξετάζουσαν τὰς σχέσεις τῶν ἀριθμῶν μεταξύ των· 2) εἰς τὴν *κυρίως ἀριθμολογίαν*, ἐρευνῶσαν τὰς σχέσεις τῶν ἀριθμῶν πρὸς τὰ φυσικὰ φαινόμενα· 3) εἰς τὴν *ἀριθμομαντείαν*, ἐφαρμόζουσαν τὰς γνώσεις τῆς ἀριθμητικῆς καὶ τῆς κυρίως ἀριθμολογίας ἐπὶ τῶν συμβάντων καὶ τοῦ πεπρωμένου τοῦ ἀνθρώπου· 4) εἰς τὴν *ἀριθμοσοφίαν*, μελετῶσαν τὴν βαθεῖαν ἔννοιαν πασῶν τῶν ἀριθμητικῶν σχέσεων τοῦ Σύμπαντος καὶ ἐξάγουσαν ἐκ τῶν ἀριθμητικῶν, ἀριθμολογικῶν καὶ ἀριθμομαντικῶν γεγονότων συνθετικὴν γνῶσιν περὶ τῆς ἐπιδράσεως ἑκάστου ἀριθμοῦ καὶ περὶ τῆς σημασίας αὐτοῦ.

ἀριθμοσοφία. Κλάδος τῆς ἀποκρυφιστικῆς *ἀριθμολογίας* (βλ. λ.).

ἀριθμῶν συστήματα. Τὴν διαπότισιν τοῦ κόσμου ὑπὸ τῶν *ἀριθμῶν* (βλ. λ.) ἐπραγματεύθη μεταξὺ ἄλλων ὁ Ἀγρίππα φὸν Nettescheim. Ὡς παράδειγμα δίδεται ἡ κλῖμαξ τοῦ ἀριθμοῦ ἑπτά: Ὁ κόσμος ὑπόκειται εἰς ἑπτὰ πλανήτας. Ἑπτὰ ἄγγελοι ἵστανται κατέμπροσθεν τοῦ Θεοῦ. Εἰς τοὺς ἑπτὰ πλανήτας ἀντιστοιχοῦν πλανητικαὶ μορφαὶ ἐμφανίσεως εἰς τὸν ὑλικὸν κόσμον: Κρόνος: ἔποψ, τευθύς, ἀσπάλαξ, μόλυβδος, ὄνυξ. Ζεύς: ἀετός, δελφίν, ἔλαφος, κασσίτερος. Ἄρης: ζωή, λύκος, σίδηρος, ἀδάμας. Ἥλιος: κύκνος, θαλάσσιος κύων, λέων, χρυσός, ρουβίνιον. Ἀφροδίτη: περιστερά, σίλουρος, τράγος, χαλκός, σμάραγδος. Ἑρμῆς: πελαργός, πίθηκος, ὑδράργυρος, ἀχάτης. Σελήνη: γλαύξ, γαλῆ, ἄργυρος, κρύσταλλος.

Ἑπτὰ ἐπίσης εἶναι τὰ μέλη τοῦ ἀνθρώπου: δεξιὸς ποῦς, κεφαλή, δεξιὰ χείρ, καρδία, αἰδοῖα, ἀριστερὰ χείρ, ἀριστερὸς ποῦς. Ἑπτὰ εἶναι τὰ ἀνοίγματα τῆς κεφαλῆς: δεξιὸν οὖς, ἀριστερὸν οὖς, δεξιὰ ῥινικὴ ὀπή, ἀριστερὰ ῥινικὴ ὀπή, δεξιὸς ὀφθαλμός, ἀριστερὸς ὀφθαλμός, στόμα. Ἑπτὰ εἶναι τέλος αἱ κατοικίαι τῶν κολασμένων.

Ἐξ αὐτῶν δημιουργοῦνται σχέσεις πρὸς ἀλχημιστικὰς καὶ μαγικο-ιατρικὰς μεθόδους ὡς καὶ διαφόρους μεθόδους οἰωνοσκοπίας, τὰς ἀφορώσας πρόρρησιν μελλόντων γεγονότων. Ἐκεῖθεν δὲ παρήχθη καὶ ἡ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἀπόκρυφος «φιλοσοφία».

ἀριστοκρατία. Ὑπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τονίζεται ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶναι «ἀριστοκρατικὴ ὀργάνωσις». Τὸ τοιοῦτον πολλάκις προὐκάλεσε λυπηρὰς παρεξηγήσεις. Διότι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ νομίζηται, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶναι ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν του καὶ τὴν διάρθρωσίν του ἀριστοκρατικός, ἐπειδὴ ἐκλέγει τοὺς καταλλήλους πρὸς εἰσδοχὴν καὶ ἐπιθυμεῖ «εὐγένειαν καὶ ἀριστοκρατίαν φρονημάτων καὶ αἰσθημάτων». Ἀριστοκρατικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ὑπὸ τὴν συνήθη ἐν τῷ ἔξω κόσμῳ ἔννοιαν τῆς λέξεως ἀριστοκρατία, θὰ ἀνῄρει ἑαυτόν. Ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον συμβαίνει: Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπό τινα ἔννοιαν δημοκρατικός, τὸ δὲ κείμενον τῶν *«Ἀρχαίων Καθηκόντων»* (βλ. λ.) παρέχει σχετικῶς πολλὰς θεμελιώδεις αἰτιολογίας καὶ ἀποδείξεις τοῦ τοιούτου.

Δὲν πρόκειται ἐννοεῖται περὶ δημοκρατίας ἰσονόμου ὡς γενικῶς νοεῖται αὕτη. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν ἀναγνωρίζει εἰς ὅλα τὰ μέλη του ἰσότητα ἢ καθολικότητα ἐκλογικῶν δικαιωμάτων. Θὰ ἦτο ἐπίσης δυνατὸν τὸ ἐν ἰσχύϊ παρὰ τῷ Ἐλευθεροτεκτονισμῷ σύστημα νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἔμμεσος δημοκρατία ὅσον ἀφορᾷ τὸ διοικητικόν του μέρος ἐνῷ ἀντιθέτως εἰς τὸ Α.·. καὶ Α.·. Σκ.·. Δόγμα ἰδίως ἡ πνευματικὴ ἐξουσία ἔχει μορφὴν «ἀριστοκρατικῆς» ἢ ὀλιγαρχικῆς δημοκρατίας.

Ἀριστομένης. ΣυμβοΛ.·. Στ.·. λειτουργοῦσα ἐν Καλάμαις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 85. Ἱδρύθη κατὰ Μάρτιον τοῦ 1929, κατὰ Μάϊον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐγένετο ἡ ἐπίσημος αὐτῆς ἐγκατάστασις.

Κατὰ τὴν πρώτην τετραετίαν ἡ Στ.·. αὕτη κατώρθωσε διὰ τῆς ἀόκνου ἐργασίας ἁπάντων τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν Ἀδ.·. νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς κεντρικὸν καὶ εὐπρόσωπον οἴκημα, εἰδικῶς πρὸς τοῦτο διασκευασθέν, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὸν ναόν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐκ τῶν καλλιτέρων ἐν Ἑλλάδι ὑπαρχόντων.

Ἡ Στ.·. ἐργαζομένη τακτικῶς καὶ ὑποδειγματικῶς, συμφώνως πρὸς τὰς ἐλευθεροτεκτ.·. ἀρχάς, κατώρθωσε νὰ προσελκύσῃ εἰς τὰς τάξεις της διακεκριμένα μέλη.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἡ Στ.·. ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας της ἀπὸ τοῦ 1947 συνεχίζουσα τὸ εὐεργετικὸν ἔργον της.

Ἀριστοτέλης 1) ΣυμβοΛ.·. Στ.·. λειτουργοῦσα ἐν Σέρραις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀριθ. 36.

Ἡ ἐπώνυμος αὕτη τοῦ Σταγειρίτου φιλοσόφου Στ.·. εἶναι ἡ πρώτη ἀποτελέσασα τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ διαδόσεως τοῦ τεκτ.·. Φωτὸς ἀνὰ τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν.

Ἡ σταδιοδρομία τῆς πρεσβυγενοῦς ταύτης Ἑλληνικῆς Στοᾶς διαιρεῖται εἰς δύο περιόδους, ἤτοι τὴν πρώτην ἀπὸ τοῦ 1904 μέχρι τοῦ 1908 καὶ τὴν δευτέραν ἀπὸ τοῦ 1922 καὶ ἐντεῦθεν. Ἡ ἵδρυσις τοῦ «Ἀριστοτέλους» ὀφείλεται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν ἐνίων καλῶν Τεκτ.·., οἵτινες ἐπέτυχον τὴν ἔγκρισιν αὐτῆς παρὰ τῆς Γ.·. Μ.·. Ἀν.·. τυγχάνοντος τότε Μ.·. Δ.·. τοῦ ἀειμνήστου ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνοῦ. Ὁ «Ἀριστοτέλης», περιλαμβάνων τότε εἰς τοὺς κόλπους του Ἕλληνας, Τούρκους καὶ Ἰσραηλίτας, οὐ μόνον ἐφρόντισε νὰ διαδώσῃ εἰς εὐρὺν κύκλον τὴν Τεκτ.·. Ἀλήθειαν, ἀλλὰ εἰργάσθη ποικιλοτρόπως ὑπὲρ τῶν ἑκάστοτε καταπατουμένων ἑλληνικῶν δικαίων. Μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ τουρκικοῦ Συντάγματος τὸν Ἰούλιον τοῦ 1908, ὁ «Ἀριστοτέλης» ἐκοιμήθη, τὰ δ' ἀρχεῖα καὶ λοιπὰ εἴδη καὶ ἔπιπλά του ἐγένοντο λεῖα τῆς βουλγαρικῆς καταστροφῆς τοῦ 1913, καθ' ἣν κατεκρεουργήθησαν παρὰ τὸ Λιβούνοβον καὶ οἱ ἀείμνηστοι ἀδ,·. καὶ ἱδρυταὶ τῆς Στ.·. Νέστωρ Φωκᾶς, δεύτερος Σεβ.·., καὶ Κωνστ. Σταμούλης Α' Ἐπ.·. αὐτοῦ. Ἡ κοίμησις παρετάθη μέχρι τοῦ 1927, ὁπότε τὴν 22 Ἀπριλίου τοῦ ἔτους τούτου, ταῖς ἐνεργείαις τοῦ ἀδ.·. Ἀναστ. Γαλδέμη, ἐπετεύχθη ἡ ἀφύπνισις.

Ὁ «Ἀριστοτέλης» κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον τῆς τεκτ.·. του ζωῆς ἐφρόντισεν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ καὶ ἐφικτοῦ ν' ἀναπτύξῃ ἐπωφελῆ τινα τεκτ.·. καὶ κοινωνιολογικὴν δρᾶσιν. Τὰ μέλη του, κατέχοντα ἐπίζηλον ἐν τῇ Σερραϊκῇ κοινωνίᾳ θέσιν, πᾶσαν δυνατὴν καταβάλλουσι προσπάθειαν εἴς τε τὴν τεκτ.·. ἐπίδοσιν ὡς καὶ τὴν ἐξάσκησιν τῆς εὐποιΐας, παρ' ὅ-

λην τὴν μαστίζουσαν αὐτὰ οἰκονομικὴν κρίσιν. Ἐπίσης ὁ «Ἀριστοτέλης», διαθέτει ὁλοκλήρους σχεδὸν τοὺς πόρους τοῦ ἐλεονομείου του διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ μαθητικοῦ καὶ δημοτικοῦ συσσιτίου ὡς καὶ διὰ τὴν ἀνακούφισιν ἀρκετῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν, πάντοτε μέν, ἰδία δὲ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα. Ἐπίσης, χάρις εἰς τὰς ἀλτρουϊστικὰς διαθέσεις τῶν μελῶν του φιλτ.·. ἀδ.·. ἰατρῶν καὶ φαρμακοποιῶν, παρέχονται ἰατρικὴ περίθαλψις καὶ φάρμακα δωρεάν.

Σεβ.·. τῆς Στ.·. διετέλεσαν οἱ Ἀδ.·. Ἀδ.·. Ἰωάννης Θεοδωρίδης, † Νέστωρ Φωκᾶς, Ἰ.·. Παπάζογλους (1907), Ἀναστ. Γαλδέμης (1927-30), Ἀγγ. Κομιώτης (1930-31, Χρ. Καραγκιόζης (1931-32), Ἀναστ. Γαλδέμης (1932-33).

Κοιμηθεῖσα κατὰ τὴν ἐχθρικὴν κατοχὴν ἡ Στοὰ αὐτὴ δὲν ἀφυπνίσθη ἀκόμη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν.

2) Στοὰ τελειοποιήσεως ὑπ' ἀριθμ. 3, λειτουργοῦσα ἐν κοιλ.·. Ἀξιοῦ καὶ ἐν Ἀν.·. Θεσσαλονίκης ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τοῦ Ὑπ.· Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος. Ἱδρύθη τῷ 1923, ἡ δ' ἐγκατάστασίς της ἐγένετο τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1923. Ὁ «Ἀριστοτέλης» ἀριθμεῖ περὶ τὰ ἑκατὸν μέλη.

Ἄρκα (σανσκρ.) Ὁ ἥλιος. Τὸ πῦρ.

Ἀρκαδικὴ ἑταιρεία τῆς Φυλανδρίας (Arkadische Gesellschaft zu Phylandria). Τάγμα ἱδρυθὲν τῷ 1759 ὑπὸ μελῶν τῆς οἰκογενείας τοῦ πριγκιπικοῦ κυβερνητικοῦ συμβούλου F. C. φὸν Buri εἰς τὸ κτῆμα Neuhof παρὰ τὴν πόλιν Offenbach παρὰ τὸν ποταμὸν Main. Ἡ ἑταιρεία εἶχε κατ' ἀρχὰς καθαρῶς φιλολογικοὺς σκοπούς, μέχρις ὅτου ὁ Λουδοβ. Ysenburg φὸν Buri ἔδωκεν εἰς αὐτὴν Ἐλευθεροτεκτ.·. μορφὴν καὶ ἥνωσε τὰ ἰδεώδη τῆς βουκολικῆς ποιήσεως μετὰ τῶν τυπικῶν τοῦ Τεκτονικοῦ Ναϊτισμοῦ. Κατὰ τὸ ἔτος 1764-65 αἱ συνεδριάσεις τῆς ἑταιρείας ἐγίνοντο κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν Στ.·.. Τὸ τάγμα προσελάμβανε καὶ κοράσια, συνίστατο δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ νέους. Ὁ Buri, εἰς τὸν ὁποῖον ἀξιωματικός τις τοῦ ἐν Neuhof ἐγκατεστημένου Ἑλβετικοῦ Συντάγματος εἶχεν ἀπονείμει ἀνωτέρους βαθμούς, ἐκαλεῖτο, ὡς ἀνώτερος τοῦ τάγματος, «Ἄρχων» καὶ ἀπῄτει ἀπὸ τὰ μέλη νὰ θυσιάσουν ἐν ἀνάγκῃ τὸ αἷμά των δι' αὐτόν. Διέκρινε μέλη «κοινὰ» καὶ «εὐγενῆ ἐλεύθερα», ἐτόνιζε δ' ἐντονώτατα τὸν χριστιανικὸν χαρακτῆρα τῆς ἑταιρείας, ἡ ὁποία σὺν τῷ χρόνῳ εἰργάζετο εἰς ἑπτὰ βαθμούς· κατὰ τὸ ἔτος 1764 παρουσιάσθη ὡς ὑποψήφιος πρὸς εἰσδοχὴν ὁ 15τὴς τότε Γκαῖτε, ἡ εἰσδοχή του ὅμως δὲν ἐγένετο δεκτή. Τοὐναντίον ὁ ὁμῆλιξ του πρίγκιψ Λουδοβῖκος τῆς Ἔσσης, τοῦ ὁποίου ἡ αἴτησις ἀνηγγέλθη ταυτοχρόνως μὲ τὴν τοῦ Γκαῖτε, ἐγένετο μετὰ χαρᾶς δεκτός. Τὸ κρατικὸν ἀρχεῖον τῆς Ἔσσης ἐν Δαρμστάττῃ διαφυλάττει τὸ ἔγγραφον τῆς εἰσδοχῆς, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ πρίγκιψ ὑπόσχεται εἰς τὸν προϊστάμενον τῆς Στ.·. «ὅτι θὰ κρατήσῃ μυστικὰ εἰς πᾶσαν περίστασιν ὅλα ὅσα ἀφοροῦσιν τὴν Ἀρκαδικὴν ἑταιρείαν, καὶ ὅτι θὰ ἐκπληρώσῃ προσηκόντως πρὸς πάντα πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται ἀπὸ ἓν μέλος». Ἐπίσης εἰς τὴν ἑταιρείαν εἰσῆλθον καὶ ἄλλοι πρίγκιπες καὶ πριγκίπισσαι τῆς Ἔσσης καὶ ἐπειδὴ σὺν τῷ χρόνῳ ἐγένοντο καὶ ἄλλοι ἐκ τῆς λοιπῆς αὐλῆς καὶ τῶν ἀνωτέρων κύκλων τῆς Δαρμστάττης, ἡ ἕδρα τῆς Στοᾶς μετετέθη εἰς τὴν πόλιν ταύτην. Κατ' Αὔγουστον τοῦ 1768 ὁ πρίγκιψ Λουδοβῖκος ἀνέλαβεν ὁ ἴδιος ὡς «Ἄρχων Palämon» τὴν προεδρείαν τῆς εἰς τυπικὴν Στοὰν ἀναπτυχθείσης Ἑταιρείας. Διεκρίνετο ἀπὸ τὰς Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·. καθόσον ἐδέχετο καὶ θήλεα μέλη καὶ δὴ μόνον ἐκ τῆς ἀριστοκρατίας. Ὅταν τέλος μετὰ ταῦτα ὁ πρίγκιψ Λουδοβῖκος ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν Τεκτ.·. Στ.·. τῆς Φραγκφούρτης «Zu den drei Disteln» ἵδρυσεν ἐκ τῆς Ἀρκαδικῆς Ἑταιρείας τὴν «Στοὰν τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου» (Πρβλ. καὶ Lang: «Aus dem Ordenleben des 18 Jahrhunderts, Heilbronn 1929) Βλ. βιβλ. 7.

Ἀρκαμπάλ, *μαρκήσιος*. (Marquis d' Arcambal). Οἰκογένεια Γάλλων εὐπατριδῶν διακριθέντων ὡς Τεκτόνων. Εἷς ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξε μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας περὶ τὰ τέλη τοῦ 18 αἰῶνος, ἕτερος ἐχρημάτισε Σεβ.·. τῆς Στ.·. «Candeur» ἐν ἔτει 1779 καὶ τρίτος ὑπῆρξεν ἡγέτης τοῦ *Δόγματος Υἱοθεσίας*. Βιβλ. 3 (Τόμ. Β'. 14).

Ἀρκανσᾶς (Arkansas). Πολιτεία ἀνήκουσα εἰς τὸ ὁμοσπονδιακὸν κράτος τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς.

Ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ ἡ πρώτη Τεκτον.·. Στ.·. ἱδρύθη τῷ 1819, κατὰ δὲ τὸ 1838 ἱδρύθη ἡ Μεγ.·. Στοά. Αὕτη ἠρίθμει τῷ 1931 514 Στ.·. μὲ 37.000 περίπου μέλη. Ἡ Μεγ. Στ.·. διατηρεῖ ὀρφανοτροφεῖον (Masonic Orphans Home) εἰς τὴν Batesville καὶ διαφυλάττει εἰς τὸ κρατικὸν σανατόριον τῆς Boonsville κλίνας διαθεσίμους δι' ἀσθενῆ παιδία. Εἰς τὸ σανατόριον τοῦτο ὑπάγεται καὶ μία «Masonic Tuberculous Childrens' School».

Διεύθυνσις τῆς Μεγ.·. Στ.·. Masonic Temple, Little Rock, Arkansas. (Βλ. βιβλ. 7 καὶ 53).

Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1860 τὸ ὕπατον Συμβούλιον τοῦ 33ου τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας ἐχορήγησε τὴν ἄδειαν ἱδρύσεως καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην Μεγ.·. Συμβουλίου τοῦ Δόγματος τούτου.

Ἀρκτοῦρος. Ἀπλανὴς ἀστὴρ πρώτου μεγέθους ἀποτελῶν τὸν λαμπρότερον ἀστέρα τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Βοότου καὶ ἕνα ἐκ τῶν λαμπροτέρων ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ.

Κοσμεῖ μετ' ἄλλων ἀστέρων καὶ ἀστερισμῶν τὸ ὀρόφωμα τοῦ Τεκτον.·. ναοῦ, τὸ παριστῶν τὸν οὐράνιον θόλον.

Ἀρλεκῖνος Ἐλευθεροτέκτων. 1) Arlequin Franc-Maçon). Δίπρακτος ἐλευθεροτεκτονικὴ κωμῳδία ἀγνώστου συγγραφέως. Ἐπαίχθη κατὰ τὸν 18 αἰῶνα ὑπὸ τοῦ ὀνομαστοῦ γαλλικοῦ θεατρικοῦ θιάσου Nicolet, ὁ ὁποῖος κατ' ἀρχὰς μὲν ἔπαιζε κατὰ τὰς ἐτησίας πανηγύρεις, κατόπιν δ' ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΕ' ἀνήγειρεν ἴδιον θέατρον μόνιμον εἰς τὸ Boulevard du Temple τῶν Παρισίων. Ἡ κωμῳδία ἐπαίχθη ἐπίσης καὶ εἰς ἀγγλικὸν θέατρον.

2) (Harlequin Free mason). Κατὰ Δ/βριον τοῦ 1780 εἰς τὸ βασιλ. θέατρον Covent Garden, κατόπιν μιᾶς κωμῳδίας «The suspicious Husband», ἐπαίχθη μία παντομίμα «Harlequin Free Mason» ἡ ὁποία ὑπὸ τῶν θεατρικῶν κριτικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (βλ. History of Theatres in London», 1796) χαρακτηρίζεται ὡς ἡ καλλίστη ἀπὸ ὅλας τὰς παντομίμας, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ μακροῦ παρεστάθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ. Τὰ κείμενα τῶν ἀσμάτων ἐγράφησαν ἀπὸ τὸν Charles Dibdin, ἡ δὲ μουσικὴ ἀπὸ τοὺς Reinhold καὶ Wewitzer. Τὰ τραγούδια, δυωδίαι κλπ. τῆς παντομίμας ἐξετυπώθησαν ἐπίσης καὶ φαίνεται ὅτι ἐπωλήθησαν καλά, διότι εἶναι γνωσταὶ τρεῖς ἐκδόσεις των. Τὰ κείμενα εὑρίσκονται τυπωμένα εἰς τὸ περιοδικὸν A.Q.C. (τομ. XXI, 1908). Μεταξὺ αὐτῶν εὑρίσκεται καὶ ὁ Τεκτονικὸς ὕμνος «Hail masonry, thou art divine», ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη ἐκτυπωθῆ τὸ 1723:

Εἰς τὴν παντομίμαν αὐτὴν ἡ ψυχὴ τοῦ Χιρὰμ ἐνεφανίζετο, δίδουσα ζωὴν εἰς λίθινον ἄγαλμα ἀρλεκίνου. Τὴν κατακλεῖδα ἀπετέλει «παράταξις τῶν Μεγ.·. Διδ.·. ἀπὸ τῆς Δημιουργίας μέχρι τῆς νεωτέρας ἐποχῆς». Ἡ παντομίμα ἐπαίχθη τοὐλάχιστον 63 φοράς, ἐν ἔτει δὲ 1761 «τῇ διαταγῇ τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ ΙΙΙ». Ἐν Ἀμερικῇ ἐπίσης ἐσημείωσε μεγάλην ἐπιτυχίαν. (Βλ. βιβλ. 7).

ἁρμονία. Συμφωνία ἐν γένει. Ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἀναφερομένη σημαίνει ἐσωτερικὴν ἀμοιβαίαν ἐπίδρασιν σωμάτων καὶ ψυχῶν. Εἰς τὸ Σύμπαν διευθύνει ἡ ἁρμονία· πᾶν τὸ ζῶν, ἄτομον ἢ κοινωνία, τείνει πρὸς αὐτήν. Ὁ σκοπὸς παντὸς ὄντος εἶναι νὰ φέρῃ εἰς ἀνάπτυξιν ὅσον τὸ δυνατὸν μεγάλην ποικιλίαν καὶ αὐτὴν τὴν ποικιλίαν νὰ συμπεριλάβῃ εἰς μίαν ἑνότητα ἄνευ ἀντιθέσεων.

Ὁ Ἐλευθεροτέκτ.·. ἐπιδιώκει τὴν ἁρμονίαν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων, σοφίας, κάλλους καὶ ἰσχύος, αἱ ὁποῖαι κατὰ ταῦτα παίζουν μέγαν ρόλον εἰς τὰ τυπικά του. Ὁμοίως ὑποβοηθεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θελήσεως, τῶν αἰσθημάτων καὶ τοῦ λογικοῦ τῶν ἀν-

θρώπων καὶ ζητεῖ νὰ καλλιεργήσῃ ἁρμονικῶς ὁλόκληρον τὸν ἄνθρωπον καὶ οὐχὶ μόνον τμῆμά τι τοῦ Ἐγώ του, ὅπως πράττουν αἱ δογματικαὶ θεωρίαι. Διότι ἕκαστον ὄν, μόνον ὅταν ἑνοῦται μετὰ τῶν ὁμοφρόνων του, τείνει πρὸς τὸν συντονισμὸν καὶ τὴν τελειοποίησιν, **πρὸς τὴν ἁρμονίαν τοῦ Σύμπαντος**, ὅπως ἕκαστος μουσικὸς τόνος ἑνούμενος μετ' ἄλλων λων παράγει ἁρμονίαν. Ἡ ἕνωσις αὕτη εἶναι οὐσιώδης προϋπόθεσις διὰ νὰ δυνηθῇ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐγγίσῃ τὴν Σοφίαν καὶ τὴν Ἁρμονίαν. Μόνος του ὁ καθείς, ὡς ὁ ἀσκητής, δὲν παρουσιάζει τὴν εἰκόνα τοῦ Σύμπαντος, τὴν ὁποίαν ἐκπροσωπεῖ μόνον ἡ ἐν ἁρμονίᾳ ζῶσα καὶ δρῶσα κοινωνία.

Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶναι τέχνη τοῦ ζῆν ὑπὸ τὴν πλέον ἀληθῆ καὶ πραγματικὴν ἔννοιαν τῶν λέξεων τούτων. Εἰς τὰς Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·. ἡ ἁρμονία εἶναι τὸ ἀπαραίτητον στοιχεῖον διὰ τὴν ψυχικὴν ἕνωσιν τῶν μελῶν της. Κατὰ τὸ τυπικὸν ἡ ἁρμονία εἶναι ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ θεμέλιον ὅλων τῶν καλῶς ὠργανωμένων ἱδρυμάτων. Εἰς τὸν Α' Ἐπ.·. πάσης Στ.·. εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ ἐποπτεία τῆς Στ.·. κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας, οὕτως ὥστε οὐδεὶς νὰ ἀπέρχηται δυσηρεστημένος ἢ ἀπογοητευμένος καὶ νὰ τηρῆται οὕτως ἀδιάσπαστος ἡ ἁρμονία.

Ἁρμονία. Συμβ.·. *Στ.·.* λειτουργοῦσα ἄλλοτε ἐν Κωσταντινουπόλει ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 44.

Τὴν ἰδέαν τῆς ἀφῆς καὶ ἐν τῇ ἑλλην. παροικίᾳ τῆς Κων)πόλεως τοῦ πυρσοῦ τῆς Τεκ.·. ἰδεολογίας ἔσχον τὸ πρῶτον οἱ ἀδ.·. Ἡρ. Ἰσιδωρίδης, Ὅμ. Βάμβας, Θαλῆς Ἀντωνιάδης, Παναγ. Μπεκές, Κυρ. Ἀρτεμιάδης καὶ Ἰορδ. Τζεράκογλου. Οὗτοι, συναθροισθέντες τῇ 20 Δεκεμβρίου 1908 ἐν τῇ ἐν Φαναρίῳ Κων)πόλεως οἰκίᾳ τοῦ τελευταίου ἐκ τῶν ἀνωτέρω Ἀδ.·., ὁμοφώνως ἀπεφάσισαν καὶ ὑπέβαλον τῇ 31 ἰδ. μ. καὶ ἔτ. εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος αἴτησιν ἱδρύσεως ἐν Κων)πόλει συμβ.·. Στ.·. ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «ἡ Ἐλευθερία». Τὴν αἴτησιν συνυπέγραψε καὶ ὁ Ἀδ.·. Ν. Ἰγγλέσης Κεφαληναῖος.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος, ἀποδεχθεῖσα κατ' ἀρχὴν τὴν ἵδρυσιν Στ.·., ὑπέδειξεν, ὅπως διὰ λόγους σκοπιμότητος μεταβληθῇ τὸ ὄνομα αὐτῆς, ὑπεβλήθη ὑπὸ τῶν ἰδίων Ἀδ.·. νέα αἴτησις τῇ 5—11—1909 δι' ἵδρυσιν Στ.·. ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἁρμονία».

Κατόπιν τῆς ὁριστικῆς ἐγκρίσεως καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἱδρυτικοῦ της τίτλου (10—XI—1909) ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος ἡ Στ.·. «Ἁρμονία» ἐγκατεστάθη ἐν Κων)πόλει.

Παρὰ τὰς δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι παρενεβλήθησαν εἰς τὸ ἔργον της, ἰδίᾳ κατὰ τὰ πρῶτα αὐτῆς βήματα, ἐν μέσῳ τοῦ θρησκολήπτου λαοῦ τῆς Κων)πόλεως καὶ παρὰ τὴν λεπτὴν καὶ ἐπικίνδυνον πολιτικὴν κατάστασιν, ἡ ὁποία καθίστα ἔτι λεπτοτέραν τὴν θέσιν τῆς Στ.·., συνισταμένη ἀποκλειστικῶς ἐξ Ἑλλήνων ἀδ.·., ἡ Στ.·. «Ἁρμονία» κατώρθωσε νὰ συνεχίσῃ τὸν βίον της καὶ ἰδίᾳ τὸ ἔργον τῆς πρὸ αὐτῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει λειτουργησάσης Στ.·. «*Πρόοδος*» (βλ. λ.). Στρατολογήσασα τὰ πλέον ἐπίλεκτα μέλη τῆς κοινωνίας τῆς Κων)πόλεως, ἐπέσπασεν ἀμέσως τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν ὅλων τῶν ἐν Κων)πόλει λειτουργουσῶν Στ.·. ὑπὸ ξένας δικαιοδοσίας, ὡς καὶ τῆς τότε ἀρτισυστάτου Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Τουρκίας.

Ἰδίαις δαπάναις καὶ ἰδίᾳ μερίμνῃ ἵδρυσε «Νυκτερινὴν Σχολὴν παίδων» τὴν ὁποίαν καὶ συνετήρησε μέχρι τοῦ 1930, ὁπότε ἐπιταγῇ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν ἠναγκάσθη νὰ κλείσῃ αὐτήν.

Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1932 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ Μητρώῳ της ἐγγεγραμμένων μελῶν ἀνήρχετο εἰς 2 1, ἐκ τῶν ὁποίων, κατόπιν τῆς εἰς τὴν Αἰων.·. Ἀνατ.·. μεταστάσεώς τινων καὶ τῆς μεταναστεύσεως εἰς Ἀθήνας ἄλλων, ἀπέμειναν ἐν Κων)πόλει 87 μόνον.

Σεβ.·. τῆς Στ.·. διετέλεσαν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη οἱ ἀδ.·. Ἡρ. Ἰσιδωρίδης (1909-1910) καὶ Ἀ. Πανταζῆς, κατόπιν δὲ μεταξὺ ἄλλων οἱ Ἀδ.·. Ἀδ.·. Μιλτ. Ζῶτος (1925-26), Ἀθαν. Κουκούλης (1926-32) καὶ Εὐριπ. Βελιτζανίδης (1932-33).

Ἡ Στ.·. «Ἁρμονία» κατόπιν συμβάσεως, συναφθείσης μεταξὺ τῶν δύο Μεγ.·. Ἀνατ.·. Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, εἰς ἐκτέλεσιν **τοῦ ἄρθρ. 5** τοῦ περὶ ἐδαφικῆς **δικαιοδοσίας** θεμελιώδους θεσπίσματος τῆς Α. Μ. Ι., τοῦ ψηφισθέντος κατὰ τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὸν συνέδριόν της, ἐξεχωρήθη ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1937 εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Τουρκίας. Βραδύτερον ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις ὑπὸ διαφόρους προφάσεις διέταξε τὴν διάλυσιν τῆς Στ.·.

Ἁρμονίας παγκοσμίου, *τάγμα τῆς* —. (Ordre de l'harmonie universelle). Τεκτονικὸν τάγμα, ἱδρυθὲν τὸ 1782 ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ *Ἀντωνίου Φρειδερίκου Μέσμερ* (βλ. λ.), Τέκτονος ἰατροφιλοσόφου, ἐφευρέτου τοῦ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ ἢ μεσμερισμοῦ—ὡς ἐκλήθη ἐκ τοῦ ὀνόματός του— τὸν ὁποῖον καὶ ἐφήρμοζεν εἰς τὰς μυήσεις. Αἱ περὶ αὐτοῦ γνῶμαι διχάζονται. Ὁ Mackey καὶ ἄλλοι χαρακτηρίζουν ὡς τυχοδιωκτικὰς τὰς μεσμερικὰς μεθόδους. Ἀντιθέτως ὁ O. Wirth θεωρεῖ αὐτὰς ἀξίας θαυμασμοῦ διὰ τὰ καταπληκτικὰ των θεραπευτικὰ ἀποτελέσματα. Τὸ τάγμα τοῦτο «ἤθελε νὰ ἐξερευνήσῃ τὴν ἁρμονίαν τῆς Φύσεως καὶ νὰ ἐπιδράσῃ φυσικῶς καὶ ἠθικῶς ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος», εἶχε δ' ἐν Γαλλίᾳ 30 περίπου Στοάς. (Βλ. βιβλ. *1*, τόμ. Β' σελ. 1663, 7 καὶ *8* σελ. 63).

2) Τόσον ὁ Mac Kenzie, ὅσον καὶ ὁ Woodbord, βεβαιοῦν ὅτι σωματεῖον φέρον τὸ ὄνομα αὐτὸ καὶ ἀπονέμον 20 βαθμούς, ὑφίστατο ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς αὐτοκρατορίας μὲ καθαρῶς ἐμπορικοὺς σκοποὺς καὶ εἰδικῶς τὸν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἐμπορίου. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς συγγραφεῖς ὁ ἀνώτατος ἀπονεμόμενος βαθμὸς ἦτο ὁ τοῦ «Στρατάρχου τῆς Γαλλίας». Οὐδεμία ἐν τούτοις ἄλλη πηγὴ ἀναφέρει περὶ τούτου, ὁ δὲ A. Waite θεωρεῖ αὐτὸ ἐντελῶς φανταστικὸν καὶ ἄσχετον πάντως πρὸς τὸν Τεκτονισμόν. (Βλ. βιβλ. 3, τόμ. Β', σελ. 188).

Ἁρμονίας τάγμα. Ἀνδρόγυνος ἕνωσις, ἱδρυθεῖσα ἐν Γερμανίᾳ τὸ 1788 ὑπό τινος ἀπατεῶνος, Γκρόσιγγερ ὀνομαζομένου, ὡς συνέχεια τοῦ τάγματος τῶν Ρόδων. Ἡ ἕνωσις δεχομένη μέλη ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων, εἶχεν ὡς ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς—κατὰ τὸ German Handbook—τὴν ἀγάπην καὶ τὴν φιλίαν. Κατὰ τὰς αὐτὰς πηγὰς φέρεται ὡς Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ τάγματος τούτου Δούκισσά τις τοῦ Νιουκάσλ. Ἡ πληροφορία ὅμως αὕτη ὑπ' οὐδεμιᾶς ἄλλης πηγῆς ἐπιβεβαιοῦται. Βλ. βιβλ. 3 (τόμ. Β'. σελ. 103) καὶ 7.

Ἁρμονιστῶν τάγμα (Harmonistenorden). Τάγμα φοιτητικόν, μὲ ἔθιμα δανεισμένα ἐκ τοῦ Σκωτικοῦ συστήματος τοῦ Ἐλευθεροτ.·. ἱδρυθὲν ἐν Ἰέννῃ τὸ 1764.

Κατὰ λεύκωμά τι Ἰενναῖον, χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1766, τὸ ὁποῖον ἐπεξειργάσθη ὁ Φρειδ. Kneisner (βλ. «Zirkelkorrespondenz» 1929, ἀριθ. 20), τὸ τάγμα τοῦτο τῆς ἁρμονίας διῃρεῖτο εἰς Στοὰς καὶ βαθμούς. Οἱ βαθμοὶ ἦσαν κυρίως τρεῖς, ὁ τοῦ μαθητοῦ, τοῦ ἑταίρου καὶ τοῦ διδασκάλου, ἐν τούτοις ὅμως φαίνεται ὅτι ὑπῆρχον καὶ πέραν τούτου τέσσαρες ἀκόμη βαθμοί. Δι' ἕκαστον βαθμὸν ὑπῆρχε τυπικὸν εἰσδοχῆς. Ὁ πρὸς μύησιν εἰς τὸ τάγμα ὡδηγεῖτο εἰς τὴν Στοὰν μὲ κεκαλυμμένους ὀφθαλμοὺς καὶ ἔδιδε τὸν ὅρκον. Δὲν ἀποκλείεται τὸ ὄνομα τοῦ τάγματος νὰ ἔχῃ σχέσιν μὲ τὴν φιλοσοφίαν τῶν Λάϊμπνιτς καὶ Βόλφ. Οἱ Ἁρμονισταὶ ἀπεκαλοῦντο καὶ «Μέλανες Ἀδελφοί» (βλ. λ.) ἡ δ' ἐν Ἰέννῃ Στοὰ τῶν «Στ.·. τοῦ Ἐρυθροῦ Λίθου». Ὁ διαβήτης (τὸ διάσημον τοῦ τάγματος) παρουσίαζεν ἑπτὰ σημεῖα ἐν διαφόρῳ κατανομῇ. (Βλ βιβλ. 7).

Ἄρνολδ Ι. Φ. (I. F. Arnold). Γερμανὸς Τέκτων, συγγραφεὺς ἔργου περὶ τῶν «*Ἀσιατῶν Ἀδελφῶν*» (βλ. λ.), ἐκδοθέντος ἐν Ἀμβούργῳ τῷ 1811.

Ἀρνουέστερ, λόρδος. (Lord Harnouester). Ὑπό τινων παλαιῶν ἱστορικῶν ἀναφέρεται ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερεν ὁ κατὰ τὸ 1736 ἐκλεγεὶς ὑπὸ τῶν τεσσάρων Στ.·. τῆς Γαλλίας (βλ. *Γαλλία*) δεύτερος Μεγ.·.

Διδ.·. τῆς Γαλλίας, διαδεχθεὶς τὸν κόμιτα Derwentwater (βλ. λ.). Τὸ ἐπίθετον ἐν τούτοις τοῦτο εἶναι ἄγνωστον εἰς τοὺς καταλόγους τῶν Ἄγγλων εὐπατριδῶν.

Ὁ Os. Wirth (βλ. *8*) φρονεῖ ὅτι πρόκειται περὶ λάθους, καθ' ὅσον ἔγγραφα, σῳζόμενα εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σουηδίας πιστοποιοῦν ὅτι τὸ 1735 Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Γαλλίας, ἦτο ὁ Σκῶτος *Μακλὴν* (Macleane) (βλ. λ.), τὴν δὲ 27 Ὀκτωβρίου 1736 διάδοχός του ἐξελέγη ὁ *Κάρολος Ράντκλιφ Κόμις τοῦ Ντερβεντουῶτερ*, τοῦ ὁποίου τὴν ὑπογραφὴν φέρουν πάντα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς ἐποχῆς. Τοῦτο πιστοποιεῖται ἐξ ἐντύπου, ἐκδοθέντος ἐν Φραγκφούρτη καὶ Λειψίᾳ τῷ 1744 ὑπὸ τὸν τίτλον «Der sich selbst vertheidigende Freimaurer» (= ὁ ἀπολογούμενος Ἐλευθεροτέκτων).

Ὁ P. F. Gould ἐξ ἄλλου εἰς τὴν «*Ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ*» (βιβλ. *27*, 355) ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι τὸ ὄνομα Ἀρνουέστερ οὐδόλως ἀπίθανον νὰ εἶναι παραφθορὰ τοῦ Ντερβεντουῶτερ, δεδομένου ὅτι οἱ Γάλλοι παρεμόρφωναν τελείως τὰ ξένα ὀνόματα.

Ἁρποκράτης. Μυθολογικὸς θεὸς τῆς σιγῆς καὶ τῆς ἐχεμυθείας. Κατὰ τοὺς Bunsen καὶ Lepsius ἐν τούτοις εἶναι Αἰγυπτιακῆς καταγωγῆς, τὸ πραγματικόν του ὄνομα εἶναι Χάρ-πὶ κράτι, τουτέστιν «Ὧρος ὁ παῖς» καὶ ὑποτίθεται υἱὸς τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος. Παριστάνεται γυμνός, ἐνίοτε καθήμενος ἐπὶ λωτοῦ, ἀσκεπὴς ἢ φέρων Αἰγυπτιακὴν μήτραν, ἀλλ' ἔχων πάντοτε τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χείλη.

Ὁ Πλούταρχος φρονεῖ ὅτι ἡ χειρονομία αὕτη φανερώνει τὴν παιδικήν του φύσιν. Οἱ Ἕλληνες ὅμως, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Ρωμαῖοι ὑπέθεσαν αὐτὸ ὡς σύμβολον σιγῆς. Ἐφ' ᾧ καὶ ἐνῷ κάποτε περιγράφεται ὡς ὁ θεὸς τοῦ ἀνανεουμένου ἔτους, συνηθέστερον ἐν τούτοις παριστάνεται ὡς ὁ θεὸς τῆς ἐχεμυθείας. Τούτου ἕνεκα καὶ ὁ Ὀβίδιος λέγει περὶ αὐτοῦ:

«Qui que premit vocem digitoque silentia suadet=*Ἐκεῖνος ὅστις συγκρατεῖ τὴν φωνὴν καὶ πείθει εἰς σιγὴν μὲ τὸν δάκτυλόν του.*

Τὸ ἄγαλμά του συχνὰ ἐστήνετο εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ναῶν καὶ μερῶν, ὅπου ἐτελοῦντο μυστήρια, ὡς ἔμβλημα τῆς σιγῆς καὶ τῆς ἐχεμυθείας, ἥτις ἔδει νὰ τηρῆται.

Ὁ Mackey λέγει ὅτι ἐξ αὐτοῦ ὁ Τεκτονισμὸς ἔλαβεν ὡς σύμβολον τῆς σιγῆς τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν χειλέων.

Ο ΑΡΠΟΚΡΑΤΗΣ
(Ἐκ τῆς συλλογῆς La Chausse)

Ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ τούτου ἔλαβον τὰ ὀνόματά των πολλάκις Στ.·. τινές, ὡς π.χ. ἡ ἐν Μαγδεμβούργῳ τὸ 1826 ἱδρυθεῖσα καὶ σήμερον ἔτι ἐργαζομένη Στ.·. «Ἁρποκράτης». Βιβλ. *1* (τόμ. Α'. σελ. 445) καὶ *7*.

Ἀρρᾶς, *περιστύλιον τοῦ* —. (Souverain chapitre primatial et métropolitain de Rose-Croix sous le titre distinctif d'Ecossais Jacobite). Τὸ πρῶτον, ὡς λέγεται, περιστύλιον Ροδοσταυριτῶν, ἱδρυθὲν τὸ 1745 ὑπὸ τοῦ ὑποψηφίου διὰ τὸν θρόνον Καρόλου Ἐδουάρδου Στιούαρτ, πρὸς τὸν ὁποῖον συνδέεται μέγα τμῆμα μύθων καὶ παραδόσεων, ἀφορωσῶν τὸν Σκωτικὸν Τέκτον.·.. Αὐθεντικὰ δεδομένα περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ περιστυλίου τοῦ Ἀρρᾶς δὲν ὑπάρχουν. Ἓν δῆθεν δίπλωμα ἢ βοῦλλα (Bulle), ὑπάρχον εἰς πολλὰ ἀντίγραφα, τοῦ ἀξιοῦντος τὸν ἀγγλικὸν βασιλικὸν θρόνον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγράφονται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἵδρυσις τοῦ περιστυλίου καὶ ἀφ' ἑτέρου ὀνόματα πλείστων γνωστῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. τοῦ Ἀρρᾶς (μεταξὺ τούτων μνημονεύεται ὁ Ρομπὲρ Σπιέρ, ὁ πάππος τοῦ Ρομπεσπιέρου) ὡς ἡγετῶν τοῦ περιστυλίου, ἐθεωρήθη μὲν ὑπό τινων ἐρευνητῶν ὡς π.χ. τῶν Thory, Daruty, de Loucelles, Bord) ὡς ἀληθινόν, εἶναι ὅμως ἀσφαλῶς μεταγενέστερον κατασκεύασμα. Τοῦτο ἐγένετο — κατὰ τὸν Lantoine— καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἐν Ἀρρᾶς Στ.·. «La Constance», ἵνα δυνηθῇ νὰ ἱδρύσῃ θυγατέρας— Στοάς, ἀνεκήρυξεν ἑαυτὴν εἰς «Μητέρα Σκωτικὴν καὶ Ἀγγλικὴν Στοὰν» καὶ ἐσκέφθη νὰ αὐξήσῃ τὴν καλήν της φήμην διʼ ἑνὸς δῆθεν συνδέσμου της μὲ τὸν οἶκον τῶν *Στιούαρτ* (βλ. λ.). Βλ. Βιβλ. *7*.

ἀρρενόθηλυς. Ἓν ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν διδομένων ὑπὸ τῶν μυθολογικῶν συγγραφέων εἰς τὸν ὑπέρτατον Δία. Οὕτω εἰς ἕνα ἀπὸ τοὺς Ὀρφικοὺς ὕμνους ἀπαντᾶται ὁ στίχος:

Ζεὺς ἄρσην ἐγένετο
Ζεὺς ἄμβροτος ἔπλετο νύμφη,

Ἡ τοιαύτη ἀπόδοσις καὶ τῶν δύο γενῶν εἰς τὸν θεὸν ἀπαντᾶται καὶ εἰς ὅλας τὰς ἀρχαίας θρησκείας καὶ τὰ μυστήρια μὲ τὴν ἀποκρυφιστικὴν ἔννοιαν τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν περικλείει ἐν ἑαυτῇ ἡ ἰδέα τοῦ θεοῦ.

Ὁ Πλούταρχος εἰς τὸ ἔργον του «Ἶσις καὶ Ὄσιρις» γράφει:

«*Ὁ Θεὸς ὅστις εἶναι ἄρρην καὶ θήλεια διάνοια, ὢν ταυτοχρόνως καὶ ζωὴ καὶ φῶς, ἐγέννησε μίαν ἄλλην διάνοιαν, τὸν Δημιουργὸν τοῦ κόσμου*».

Ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ καὶ θεαὶ μὲ τὰ ποικίλα των ὀνόματα δὲν ἦσαν τίποτε ἄλλο παρὰ διάφοροι ἐκφράσεις τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος στοιχείου. Καί, ὅπως λέγει ὁ Russel, «δύνανται ὅλοι νὰ περιληφθῶσιν εἰς τὸν ἕνα καὶ μέγαν Ἑρμαφρόδιτον, τὸν ἀρρενόθηλυν, ὅστις συνδυάζει εἰς τὴν φύσιν του ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς παραγωγῆς καὶ ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ συντηρῇ τὴν ἀπέραντον δημιουργίαν, ἡ ὁποία ἀρχικῶς προῆλθεν ἐκ τῆς θελήσεώς του».

Εἰς τὴν Καββαλιστικὴν ἀποκρυφολογίαν ἐπίσης ἀπαντῶμεν τὴν λέξιν χο-χί, σύνθετον ἐκ τῶν δύο ἑβραϊκῶν ἀντωνυμιῶν χὸ (=αὐτὸς) καὶ χὶ (=αὐτή) καὶ σημαίνουσαν τὴν διπλῆν φύσιν τοῦ Δημιουργοῦ. Ἡ λέξις αὕτη ἀποτελεῖ κατὰ τὴν καββαλιστικὴν μέθοδον (βλ. *Καββαλά*) ἀναγραμματισμὸν τοῦ ἱεροῦ τετραγράμματος (γιὸδ-χὲ-βάου-χέ), ἥτις προφέρεται καὶ ἰχόχ. Ἡ κατὰ τοιοῦτον καββαλιστικὸν τρόπον ἐπιτυγχανομένη λέξις χο-χὶ σημαίνει τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ στοιχεῖον, τὸν *φαλλὸν* τῶν Αἰγυπτίων καὶ τὸ *λίγκαμ* τῶν Ἰνδῶν, τὴν *στιγμὴν ἐντὸς τοῦ κύκλου* τῶν ἀλχημιστῶν. Μὲ τὴν ἀποκρυφιστικὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἑρμηνεύουν τινὲς καὶ τὴν ἀκόλουθον φράσιν τῆς Γενέσεως:

«*Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον· κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς*» *(Γεν. α' 27)*.

Ἀρτέμης *Γεώργιος*. Ἕλλην μηχανικός. Τέκτων, διετέλεσε μέλος (Μέγ.·. Στεγ.·.) τοῦ ὑπὸ τοῦ † Δημ. Ροδοκανάκη, Ἰσοβίου Μεγ.·. Διδ.·. τῆς ἐν Ἑλλάδι Μεγ.·. Ἀνατ.·., διορισθέντος Συμβουλίου της διὰ τὰ ἔτη 1902-1905.

ἄρτοι προθέσεως. Δώδεκα ἄρτοι—κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν 12 φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ—, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐκτεθειμένοι εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ ναοῦ. Χρησιμοποιοῦν-

ται συμβολικῶς εἰς τὸν βαθμὸν Ἱπποτῶν τοῦ *Ἁγ. Ἀνδρέου* (βλ. λ.). Βιβλ. 7.

ἄρτος. Εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν ἀρχαίων θρησκευτικῶν τελετῶν ἡ χρῆσις τοῦ ἄρτου ἀπετέλει ἔθιμον μετ' εὐλαβείας τηρούμενον, εἰς δὲ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ὁ ἄρτος ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ οἴνου ἀποτελεῖ τὸ μυστήριον τῆς «Ἱερᾶς μεταλήψεως» καὶ χρησιμεύει τρόπον τινὰ ὡς δεσμὸς μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπεκράτει ἐπίσης τὸ ἔθιμον, ὅπως οἱ θυσιάζοντες εἰς τοὺς θεοὺς ἑνοῦνται κατόπιν, λαμβάνοντες μέρος ἐκ τῆς τροφῆς, τὴν ὁποίαν προσέφερον ὡς θυσίαν. Ἡ δ' ἰουδαϊκὴ θρησκεία ἐπέτασσεν, ὅπως οἱ τελοῦντες θυσίαν «τρώγουν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου», ἑνούμενοι εἰς τελετὴν χαρᾶς. Διὰ τῆς κοινῆς αὐτῆς συμμετοχῆς των εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀφιεροῦτο πρὸς ἱερὸν σκοπόν, οἱ μετέχοντες ἐφαίνοντο δίδοντες ἀπόδειξιν τῆς εἰλικρινείας τῆς προσφορᾶς των, ἐνῷ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ τελετὴ τῆς ἑστιάσεως ἦτο συμβόλαιον φιλίας μεταξὺ τῶν συμποσιαστῶν.

Ἡ καθιέρωσις τοῦ ἄρτου καὶ οἴνου ὡς συμβόλου ἀδελφοσύνης καὶ «κοινωνίας τῶν ἀδελφῶν» ἀπαντᾶται καὶ εἰς τινας ἀνωτ.˙. τεκτ.˙. βαθμ.˙., ὡς τὸν τοῦ Ἀρχιερ.˙. τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγμ.˙. καὶ τοῦ Ροδ.˙.†.˙. τοῦ Ἀ.˙. καὶ Ἀ.˙. Σ.˙. Δ.˙..

Ἀρχαῖα καθήκοντα (Old Charges). Ὁ θεμελιώδης νόμος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Τὰ «Ἀρχαῖα καθήκοντα» περιέχονται ὑπὸ τὸν τίτλον :

«The Charges of a Free-Mason»
extracted from ancient R e c o r d s of Lodges beyond sea and of those in England, Scotland aud Ireland for the Use of the Lodges in London.
To be read at the making
of New Brethren, or when the
Master shall order it»

εἰς τὸ βιβλίον Συνταγμάτων τοῦ *Ἄντερσον* (βλ. λ.) τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη τῷ 1723 ἐν Λονδίνῳ (βλ. *Συντάγματα),*

Ὡς ἐκ τοῦ τίτλου των καταφαίνεται, τὰ «Καθήκοντα» ἐξήχθησαν ἐκ τῶν παλαιῶν ἀρχείων διαφόρων Στοῶν. Ἐπίσης φαίνεται ἐχρησιμοποιήθησαν καὶ διάφοροι κανονισμοί, περιλαμβανόμενοι εἰς πολύτιμα ὄντως *χειρόγραφα* (βλ. λ.) διαφόρων χρονολογιῶν, φυλαττόμενα σήμερον εἴτε εἰς δημοσίας βιβλιοθήκας—ὅπως ἡ τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου—εἴτε μεταξὺ τῶν ἱδρυτικῶν τίτλων παλαιῶν Στοῶν, ὅπως ἡ Στ.˙. Mother Kilwinning and York ἀριθ. 236, εἴτε καὶ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Σκωτικῆς Μεγ.˙. Σ.˙. καὶ τῆς Μεγ.˙. Στ.˙. τῆς Ἀγγλίας. Τὰ *χειρόγραφα* αὐτὰ ὑπερβαίνουν τὴν ἑκατοντάδα. Ἀρχαιότερον ὅλων εἶναι τὸ χειρόγραφον *Χαλιούελ* ἢ Regious (βλ. λ.), χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1430, τὰ δὲ τέλευταῖα ἐξ αὐτῶν ἀνάγονται μέχρι τοῦ 1748.

Δὲν ἔχει ἐξακριβωθῆ εἰσέτι, ἐὰν τὰ διάφορα αὐτὰ ἱστορικὰ ἔγγραφα ἔχουν κοινὴν τὴν καταγωγὴν ἐξ ἀρχαιοτέρου τινὸς πρωτοτύπου, πάντως ὅμως ἔχουν πλεῖστα ὅσα κοινὰ σημεῖα μεταξύ των, ἀποδεικνύουν δ' ὅτι ἡ ἀξιοθαύμαστος ὀργάνωσις τῶν λιθουργῶν οἰκοδόμων ἐκυβερνᾶτο ἀνέκαθεν ὑπὸ νόμων αὐστηρῶν, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ὁποίων τὰ μέλη της ἐπειθάρχουν καὶ ἡ ἀδελφότης προήγετο διαρκῶς ἐν εὐημερίᾳ.

Κατωτέρω παρατίθεται ὁλόκληρον τὸ κείμενον τῶν «Ἀρχαίων Καθηκόντων» ἐν πιστῇ μεταφράσει ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ κειμένου.

Τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα.

Τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα τῶν ἐλευθέρων καὶ ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων, συλλεγέντα ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐκ τῶν παλαιῶν ἐγγράφων τῇ διαταγῇ τοῦ Μεγ.˙. Διδ.˙. Δουκὸς τοῦ Μονταγκιού. Ἐγκριθέντα ὑπὸ τῆς Μεγ.˙. Στοᾶς πρὸς ἐκτύπωσιν εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου τῶν Συνταγμάτων, τῇ 25 Μαρτίου 1722. Νὰ ἀναγινώσκωνται κατὰ τὴν εἰσδοχὴν νέων ἀδελφῶν καὶ ὅταν ὁ Διδάσκαλος διατάξῃ τοῦτο.

I. Περὶ θεοῦ καὶ θρησκείας.
II. Περὶ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς (ἐξουσίας), τῆς ἀνωτάτης καὶ τῆς ὑφισταμένης.
III. Περὶ τῶν στοῶν.
IV. Περὶ τῶν Διδασκάλων, Ἐποπτῶν, Ἑταίρων καὶ Μαθητῶν.
V. Περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῆς συντεχνίας κατὰ τὴν ἐργασίαν.
VI. Περὶ τῆς συμπεριφορᾶς
1. κατὰ τὸ ἄνοιγμα τῆς στοᾶς˙
2. κατὰ τὸ κλείσιμον τῆς στοᾶς καὶ ὅταν οἱ ἀδελφοὶ δὲν διελύθησαν ἀκόμη˙
3. κατὰ τὴν ἔξω τῆς στοᾶς συνάντησιν τῶν ἀδελφῶν, ἄνευ τῆς παρουσίας ξένων˙
4. παρουσίᾳ ξένων, μὴ Τεκτόνων˙
5. εἰς τὴν οἰκίαν των καὶ εἰς τὴν γειτονιάν των˙
6. ἔναντι ξένου ἀδελφοῦ.

Κ ε φ ά λ α ι ο ν I
Περὶ τοῦ θεοῦ καὶ τῆς θρησκείας.

«Ὁ τέκτων εἶναι δεσμευμένος ὑπὸ τοῦ ἐπαγγελματός του νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον, καί, ἐὰν κατανοῇ ὀρθῶς τὴν τέχνην του, δὲν θὰ εἶναι οὔτε μωρὸς ἀθεϊστής, οὔτε ἄθρησκος ἐλευθεριάζων.

Ἀλλ' ἂν καὶ κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους οἱ Τέκτονες ἑκάστης χώρας ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν ἑκάστοτε θρησκείαν τῆς χώρας των ἢ τοῦ ἔθνους των, σήμερον ἐν τούτοις θεωρεῖται καλόν, νὰ ὑποχρεῶνται νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν θρησκείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συμφωνοῦν καὶ νὰ ἀφίνουν εἰς ἕκαστον νὰ ἔχῃ τὴν ἰδίαν του γνώμην, δηλαδή, πρέπει νὰ εἶναι καλοὶ καὶ ἀληθεῖς ἄνθρωποι, ἔντιμοι καὶ δίκαιοι, ἔστω καὶ ἂν ἀλλέως θέλουν νὰ διαφέρουν κατὰ τὰς θρησκευτικάς των αἱρέσεις καὶ γνώμας πίστεως. Δι' αὐτοῦ ὁ Τεκτονισμὸς καθίσταται κέντρον τῆς ἑνώσεως καὶ μέσον πρὸς σύμπηξιν πιστῆς φιλίας μεταξὺ προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀλλέως θὰ ἔπρεπε νὰ παραμένουν μονίμως μακρὰν ἀλλήλων».

Κ ε φ ά λ α ι ο ν II.
Περὶ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς (ἐξουσίας), τῆς ἀνωτάτης καὶ τῆς ὑφισταμένης.

«Ὁ Τέκτων εἶναι εἰρηνικὸς ὑπήκοος τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ὅπου κατοικεῖ καὶ ἐργάζεται, καὶ οὐδέποτε πρέπει νὰ συμμετέχῃ στάσεως ἢ συνωμοσίας ἐναντίον τῆς γαλήνης καὶ τῆς εὐημερί ς τοῦ ἔθνους, οὔτε νὰ συμπεριφερθῇ πρὸς τὰς κατωτέρας του ἀρχὰς κατὰ παράβασιν τῶν καθηκόντων του.

Διότι ὅπως πόλεμος, χύσιμον αἵματος καὶ ταραχαὶ ὑπῆρξαν πάντοτε ἐπιζήμιοι εἰς τὸν Τεκτονισμόν, οὕτω βασιλεῖς καὶ πρίγκιπες ἔτεινον ἔκπαλαι πολὺ εἰς τὸ νὰ ἐγκαρδιώνουν τοὺς συντέχνους λόγῳ τοῦ εἰρηνικοῦ χαρακτῆρός των καὶ τῆς πίστεώς των, ἀναιροῦντες οὕτω ἐμπράκτως τὴν δυσφήμησιν τῶν ἀντιπάλων των καὶ προάγοντες τὴν δόξαν τῆς ἀδελφότητος, ἡ ὁποία ἤκμαζε πάντοτε εἰς εἰρηνικὰς ἐποχάς.

Ὡς ἐκ τούτου ἂν ἀδελφός τις στασιάσῃ κατὰ τοῦ κράτους του, πρέπει νὰ μὴν ἐνισχυθῇ εἰς τὴν συνωμοσίαν του, ἂν καὶ εἶναι ἄξιος εὐσπλαχνίας ὡς ἀτυχὴς ἄνθρωπος, μάλιστα δέ, ἂν δὲν κατηγορῆται δι' ἄλλο τι ἔγκλημα, ἡ ἀδελφότης δύναται νὰ μὴ ἐκδιώξῃ αὐτὸν τῆς Στοᾶς καὶ ἡ διαγωγή του νὰ παραμείνῃ ἀβλαβὴς δι' αὐτήν, ἂν καὶ ἡ πιστὴ ἀδελφότης ὀφείλει νὰ ἀποδοκιμάσῃ τὴν ἀνταρσίαν του, μὴ ἐπιτρεπομένου αὐτῇ νὰ δώσῃ εἰς τὴν ὑπάρχουσαν κυβέρνησιν οὔτε πρόφασιν οὔτε ἀφορμήν τινα πρὸς πολιτικὴν ζηλοτυπίαν».

Κ ε φ ά λ α ι ο ν III
Περὶ τῶν στοῶν.

«Μία στοὰ εἶναι τόπος, ὅπου συναθροίζονται καὶ ἐργάζονται τέκτονες. Ἐκ τούτου μία τοιαύτη συνέλευσις ἢ προσηκόντως ἱδρυμένη ἑταιρεία Τεκτόνων ὀνομάζεται Στοά, καὶ ἕκαστος ἀδελφὸς πρέπει νὰ ἀνήκῃ εἴς τινα Στοὰν καὶ νὰ ὑπακούῃ εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους της νόμους καὶ τὰς γενικὰς διατάξεις

Ἡ Στοὰ εἶναι ἢ μία μεμονωμένη ἢ γενική, ὡς

τοῦτο διὰ τῆς ἐν αὐτῇ φοιτήσεως ἢ διὰ τῶν κατωτέρω ἑπομένων διατάξεων τῆς γενικῆς ἢ Μεγάλης Στοᾶς καταφαίνεται σαφέστερον.

Κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους οὐδεὶς διδάσκαλος ἢ ἑταῖρος ἐπετρέπετο νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴν Στοάν, ἰδίᾳ ἂν προειδοποιεῖτο πρὸς τοῦτο, χωρὶς νὰ ὑπόκηται εἰς αὐστηρὰν τιμωρίαν. Ἀπηλλάσσετο αὐτῆς, ἂν ὁ Διδάσκαλος ἢ οἱ Ἐπόπται ἐπείθοντο, ὅτι μεγάλη ἀνάγκη ἠμπόδισεν αὐτὸν νὰ προσέλθῃ εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Στοᾶς του.

Ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐγίνοντο δεκτοὶ ὡς μέλη Στοᾶς τινος, ἔπρεπε νὰ εἶναι καλοί, εἰλικρινεῖς, ἐλεύθεροι τὴν καταγωγήν, ἄνδρες, ὡρίμου καὶ φρονίμου ἡλικίας καὶ καλῆς φήμης καὶ οὐχὶ δουλοπάροικοι ἢ γυναῖκες ἢ ἀνήθικοι ἢ ἄσεμνοι ἄνθρωποι».

Κεφάλαιον IV.

Περὶ τῶν Διδασκάλων Ἐποπτῶν, Ἑταίρων καὶ Μαθητῶν.

«Πᾶσα προτίμησις μεταξὺ Τεκτόνων στηρίζεται μόνον ἐπὶ τῆς πραγματικῆς ἀξίας καὶ τῆς προσωπικῆς ἀξιότητος· οὕτω πως δὲ καὶ οἱ κύριοι τῆς οἰκοδομῆς ἐξυπηρετοῦνται καλῶς, καὶ οἱ ἀδελφοὶ δὲν καταισχύνονται καὶ ἡ Βασιλικὴ Τέχνη δὲν περιπίπτει εἰς καταφρόνησιν.

Ὡς ἐκ τούτου οὐδεὶς Διδάσκαλος ἢ Ἐπόπτης ἐκλέγεται λόγῳ ἡλικίας, ἀλλὰ λόγῳ τῆς ἀξίας του. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκφρασθῇ γραπτῶς τοῦτο. Ἕκαστος ἀδελφὸς πρέπει νὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν θέσιν του καὶ νὰ ἐκμανθάνῃ αὐτὰ τὰ πράγματα κατὰ τὸν ἰδιάζοντα εἰς τὴν ἀδελφότητα τρόπον.

Μόνον τοῦτο δύνανται οἱ ὑποψήφιοι νὰ γνωρίζουν, ὅτι, εἰς οὐδένα Διδάσκαλον ἐπιτρέπεται νὰ δεχθῇ μαθητήν τινα, ἂν οὗτος δὲν ἔχῃ ἱκανὴν ἐργασίαν δι' αὐτὸν καὶ ἂν ὁ ὑποψήφιος δὲν εἶναι τέλειος νέος, ἄνευ σωματικῶν ἐλλείψεων καὶ ἐλαττωμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ καταστήσουν αὐτὸν ἀνίκανον νὰ ἐκμάθῃ τὴν τέχνην, νὰ ὑπηρετῇ τὸν διδάσκαλόν του καὶ νὰ γίνῃ ἀδελφός, καὶ ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ Ἑταῖρος, ἀφοῦ ὑπηρετήσῃ καθ' ὅλον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν, τὰ ὁποῖα προσδιορίζει τὸ σύστημα τῆς χώρας του. Καὶ ὅτι οὗτος πρέπει νὰ εἶναι γεννημένος ἐκ τιμίων γονέων, ἵνα δυνηθῇ νὰ τύχῃ τῆς τιμῆς, ἂν κατὰ τὰ ἄλλα εἶναι πρὸς τοῦτο ἄξιος, νὰ γίνῃ Ἐπόπτης καὶ μετὰ ταῦτα Διδάσκαλος τῆς Στοᾶς, κατόπιν Μέγας Ἐπόπτης καὶ τέλος, σύμφωνα μὲ τὴν ἀξίαν του, Μέγας Διδάσκαλος ὅλων τῶν Στοῶν.

Οὐδεὶς ἀδελφὸς δύναται νὰ γίνῃ Ἐπόπτης, ἂν δὲν ἐγένετο πρότερον Ἑταῖρος, οὔτε Διδάσκαλος, ἂν δὲν ὑπηρέτησεν ὡς ἐπόπτης, οὔτε Μέγας Ἐπόπτης, ἂν δὲν ὑπῆρξε Διδάσκαλος Στοᾶς τινος, οὔτε Μέγας Διδάσκαλος, ἂν δὲν ὑπῆρξε πρὸ τῆς ἐκλογῆς Ἑταῖρος. Ὁ τελευταῖος πρέπει ἐπίσης ἢ νὰ εἶναι ἐκ τῆς ὑψηλῆς ἀριστοκρατίας ἢ καλῆς ἀνατροφῆς μὲ λεπτοὺς τρόπους, ἀνὴρ καλῆς τάξεως, διακεκριμένος, πεπαιδευμένος, ἔμπειρος τῆς τέχνης ἀρχιτέκτων ἢ ἄλλως καλλιτέχνης, καταγόμενος ἐκ χρηστῶν γονέων, καὶ πρὸς τούτοις νὰ ἔχῃ ἰδιαιτέρως μεγάλην ἀξίαν κατὰ τὴν γνώμην τῶν Στοῶν. Ἵνα ὅμως οὗτος δύναται νὰ διαχειρίζηται τὰ τοῦ ἀξιώματός του καλλίτερον, εὐκολώτερον καὶ τιμητικῶς, ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐκλέγῃ ἴδιον πληρεξούσιον ἀντιπρόσωπόν του Μέγαν Διδάσκαλον, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ὑπῆρξε Διδάσκαλος Στοᾶς τινος (=Σεβάσμιος) καὶ κατέχει τὸ προνόμιον τοῦ νὰ ἐκτελῇ κάθε πρᾶξιν τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ προϊσταμένου του Μεγάλου Διδασκάλου, ὅταν οὗτος δὲν παρευρίσκηται ὁ ἴδιος ἢ γραπτῶς ἐξουσιοδοτῇ πρὸς τοῦτο αὐτόν. Εἰς τοὺς ἀνωτάτους αὐτοὺς ὡς καὶ εἰς τοὺς ὑφισταμένους ἀρχηγοὺς καὶ προϊσταμένους τῆς ἀρχαίας Στοᾶς ὀφείλεται ἐκ μέρους ὅλων τῶν ἀδελφῶν ὑπακοὴ μετὰ μετριοφροσύνης, σεβασμοῦ, ἀγάπης καὶ προθυμίας κατὰ τὴν διαχείρισιν τῶν ὡρισμένων ἀξιωμάτων των, συμφώνως πρὸς τὰ ἀρχαῖα καθήκοντα καὶ διατάξεις».

Κεφάλαιον V.

Περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῆς συντεχνίας κατὰ τὴν ἐργασίαν.

«Ὅλοι οἱ Τέκτονες ὀφείλουν νὰ ἐργάζωνται καλῶς κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας διὰ νὰ δύνανται νὰ ζῶσιν ἐντίμως κατὰ τὰς ἡμέρας ἑορτῶν· ἐπίσης ὀφείλουν νὰ φυλάσσουν τὰς διὰ τῶν νόμων τῆς χώρας διατεταγμένας ἢ τὰς ἐκ παραδόσεως καθιερωμένας ὥρας ἐργασίας.

Ὁ πλέον ἔμπειρος ἐκ τῶν Ἑταίρων τῆς συντεχνίας πρέπει νὰ ἐκλεγῇ καὶ ὁρισθῇ ὡς Διδάσκαλος ἢ Ἀνώτερος Ἐπόπτης τοῦ ἔργου τῆς οἰκοδομῆς καὶ κατόπιν νὰ ὀνομασθῇ Δ ι δ ά σ κ α λ ο ς ὑπ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται ὑπ' αὐτόν. Οἱ ἑταῖροι τῆς συντεχνίας πρέπει νὰ μὴ μεταχειρίζωνται ὑβριστικὰς λέξεις καὶ νὰ μὴ ἀποτείνωνται πρὸς ἀλλήλους μὲ προσβλητικὰ ὀνόματα, ἀλλὰ νὰ ἀλληλοαποκαλῶνται ἀ δ ε λ φ ο ὶ καὶ ἑταῖροι καὶ νὰ συμπεριφέρωνται εὐγενῶς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Στοᾶς.

Ὁ Διδάσκαλος, ὁ ὁποῖος ἔχει συνείδησιν τῆς τεχνικῆς ἐπιδεξιότητός του, ὀφείλει νὰ ἀναλαμβάνῃ τὴν ἐργασίαν ἀπὸ τοὺς κυρίους τῆς οἰκοδομῆς ὅσον εὐθηνὰ εἶναι δυνατὸν καὶ νὰ διαχειρίζηται ἐντίμως τὴν ἰδιοκτησίαν των, ὡς ἂν αὕτη ἦτο ἰδική του, καὶ εἰς οὐδένα ἀδελφὸν ἢ μαθητὴν νὰ δίδῃ μισθὸν μεγαλείτερον ἐκείνου, τοῦ ὁποίου εἶναι πραγματικῶς ἄξιος.

Ἀμφότεροι, ὁ Διδάσκαλος καὶ οἱ Τέκτονες, οἱ λαμβάνοντες δικαίαν μισθοδοσίαν πρέπει νὰ εἶναι πιστοὶ εἰς τὸν κύριον τῆς οἰκοδομῆς καὶ νὰ τελειώνουν ἐντίμως τὴν ἐργασίαν των, δυνάμενοι νὰ ἐκμισθώνωνται πρὸς τοῦτο εἴτε κατ' ἀποκοπὴν εἴτε ἐπὶ ἡμερομισθίῳ· ἐπίσης ὀφείλουν νὰ μὴ ἀναλαμβάνουν ἔναντι κατ' ἀποκοπὴν ἀμοιβῆς ἐργασίαν τινά, διὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἐπὶ ἡμερομισθίῳ ἀνάληψις εἶναι πατροπαράδοτος συνήθεια.

Οὐδεὶς πρέπει νὰ ζηλεύῃ τὴν εὐημερίαν τοῦ ἀδελφοῦ του, νὰ ἐκτοπίζῃ ἢ καὶ νὰ ἐκδιώκῃ αὐτὸν ἀπὸ τὸ οἰκοδομικόν του ἔργον, ἂν οὗτος ἔχῃ τὴν ἱκανότητα νὰ τελειώσῃ αὐτό· διότι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀποτελειώσῃ ἔργον ἄλλου κατὰ τοιοῦτον τρόπον πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ κυρίου τῆς οἰκοδομῆς, παρὰ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τελείως τὰ σχέδια καὶ τὰ σχεδιαγραφήματα ταύτης, ἐκεῖνος δηλ. ὁ ὁποῖος ἤρχισε τὸ ἔργον.

Ἂν ἑταῖρός τις τῆς συντεχνίας ἐκλεγῇ ἐπόπτης τοῦ ἔργου ὑπὸ τὸν Διδάσκαλον, πρέπει νὰ εἶναι πιστὸς εἰς τὸν Διδάσκαλον καὶ εἰς τοὺς Ἑταίρους, νὰ ἐξασκῇ ἐπιμελῆ ἐπίβλεψιν ἐπὶ τοῦ ἔργου κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Διδασκάλου πρὸς ὄφελος τοῦ κυρίου τῆς οἰκοδομῆς καὶ οἱ ἀδελφοί του ὀφείλουν νὰ πειθαρχοῦν αὐτῷ.

Ὅλοι οἱ διωρισμένοι Τέκτονες ὀφείλουν νὰ λαμβάνουν τὸν μισθόν των μετὰ προθυμίας ἄνευ γογγυσμῶν καὶ στάσεων καὶ νὰ μὴ ἐγκαταλείπουν τὸν Διδάσκαλον πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ ἔργου.

Νεώτερός τις ἀδελφὸς ὀφείλει νὰ ἐκπαιδευθῇ εἰς τὴν ἐργασίαν, ἵνα μὴ καταστρέφῃ ἐλλείψει κρίσεως τὰ ὑλικὰ καὶ δυνηθῇ οὕτω πως νὰ αὐξήσῃ καὶ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἐργασίαν του.

Ὅλα τὰ ἐργαλεῖα, τῶν ὁποίων γίνεται χρῆσις κατὰ τὴν ἐργασίαν, πρέπει νὰ εἶναι ἐγκεκριμένα ὑπὸ τῆς Μεγάλης Στοᾶς.

Οὐδεὶς ἐργάτης πρέπει νὰ τοποθετηθῇ εἰς τὴν καθ' αὐτὸ ἐργασίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ· ἐπίσης οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ὀφείλουν νὰ μὴ ἐργάζωνται ἄνευ ἐπειγούσης ἀνάγκης μετὰ τεχνιτῶν μὴ ἐλευθέρων, οὔτε νὰ ἐκπαιδεύουν ἐργάτας καὶ μὴ παραδεδεγμένους Τέκτονας, ὡς θὰ ἐξεπαίδευον ἀδελφὸν ἢ ἑταῖρόν τινα».

Κεφάλαιον VI.

Περὶ συμπεριφορᾶς.

1. Συμπεριφορὰ ἐν τῇ στοᾷ, ὅταν αὕτη ἀνοίγῃ.

«Ὀφείλετε νὰ μὴ διεξάγητε κεχωρισμένας συζητήσεις ἢ νὰ συγκροτῆτε μυστικὰς ἐπιτροπὰς ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ Διδασκάλου, οὔτε καὶ νὰ ὁμιλῆτε

περὶ ἀπρεποῦς ἢ ἀκαταλλήλου τινὸς πράγματος, οὔτε καὶ νὰ διακόπτητε τὸν Διδάσκαλον ἢ τὸν Ἐπόπτην ἢ καὶ τινα ἀδελφόν, ὁμιλοῦντα μετὰ τοῦ Διδασκάλου. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ κάμνητε «φάρσας» ἢ ἀστεϊσμούς, ὅταν ἡ Στοὰ ἀσχολῆται μὲ σοβαρὰ καὶ ἐπίσημα πράγματα· οὔτε ἐπιτρέπεται ὑφ' οἱανδήποτε πρόφασιν νὰ κάμνητε ἀπρεπῆ τινα ὁμιλίαν, ἀλλ' ὀφείλετε νὰ ἐπιδεικνύητε εἰς τὸν Διδάσκαλόν σας, τοὺς Ἐπόπτας σας καὶ τοὺς συντρόφους σας τὴν προσήκουσαν ἐκτίμησιν καὶ νὰ σέβεσθε αὐτούς.

Ἂν γίνουν παράπονα, τότε πρέπει ὁ ὡς ἔνοχος εὑρεθεὶς ἀδελφὸς νὰ ὑποστῇ τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Στοᾶς, ἡ ὁποία εἶναι ὁ καθ' αὐτὸ κανονικὸς δικαστὴς ὅλων τῶν τοιούτων φιλονεικιῶν (ἐκτὸς ἂν κάμητε ἔφεσιν εἰς τὴν Μεγάλην Στοὰν) καὶ ἐνώπιον τῆς ὁποίας πρέπει νὰ προσαχθῆτε πρὸς δίκην· ἐν τούτοις τὸ ἔργον τῆς οἰκοδομῆς δὲν πρέπει νὰ καθυστερήσῃ, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει δέον νὰ γίνεται ἰδιαιτέρα παραπομπή. Μόνος σας οὐδέποτε πρέπει νὰ προσφύγητε εἰς πολιτικὸν δικαστήριον διὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσι τὸν Τεκτονισμόν, ἐκτὸς ἂν τὸ τοιοῦτον εἶναι καταφανὲς εἰς τὴν Στοὰν ὡς ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον».

2. Συμπεριφορά, ὅταν ἡ Στοὰ κλείσῃ, ἀλλ' οἱ ἀδελφοὶ δὲν διελύθησαν ἀκόμη.

«Δύνασθε νὰ εὐφραίνεσθε μὲ ἀθῴαν εὐχαρίστησιν καὶ νὰ φιλεύητε ἀλλήλους. Πρέπει ὅμως ν' ἀποφεύγητε πᾶσαν κατάχρησιν καὶ οὐδένα ἀδελφὸν νὰ πιέζητε, ὅπως τρώγῃ καὶ πίνῃ ὑπὲρ τὴν ὄρεξίν του ἢ νὰ τὸν ἐμποδίζητε νὰ ἀπέρχηται, ἂν τὸν καλοῦν αἱ ὑποθέσεις του. Δὲν πρέπει ἐπίσης νὰ πράττητε ἢ νὰ λέγητέ τι, τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ προσβάλῃ ἢ νὰ διαταράξῃ μίαν ἀνεπιτήδευτον καὶ ἐλευθέραν διασκέδασιν· διότι τοῦτο θὰ παρέλυε τὴν ὁμόνοιάν μας καὶ θὰ ἐματαίωνε τὰς ἀξιεπαίνους προθέσεις μας. Ὡς ἐκ τούτου ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις καὶ φιλονεικίαι δὲν πρέπει νὰ φέρωνται ὑπὲρ τὸ κατώφλιον τῆς Στοᾶς καὶ πρὸ παντὸς διαφωνίαι περὶ θρησκείας ἢ ἐθνῶν ἢ τῆς κρατικῆς διοικήσεως. Διότι ὡς Τέκτονες ἀνήκομεν μόνον εἰς τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν γενικὴν θρησκείαν καὶ εἴμεθα ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν, γλωσσῶν καὶ φυλῶν, ἀντιτιθέμεθα δὲ ἀποφασιστικῶς κατὰ τῶν πολιτικῶν συζητήσεων, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε προὐξένησαν εὐημερίαν εἰς τὴν Στοὰν καὶ οὐδέποτε θὰ τῇ προξενήσουν. Τὸ καθῆκον τοῦτο ἐπιβάλλεται καὶ πρέπει νὰ ἐκτελῆται κατὰ πᾶσαν ἐποχήν, ἀλλ' ἰδιαιτέρως ἀπὸ τῆ, ἀναμορφώσεως τῆς Βρεττανίας καὶ ἀπὸ τῆς ἀποσκιρτήσεως καὶ τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἐθνῶν τούτων ἐκ τῆς μετὰ τῆς Ρώμης κοινότητος».

3. Συμπεριφορὰ ὅταν οἱ ἀδελφοὶ συνέρχωνται ἄνευ τῆς παρουσίας ξένων, οὐχὶ ὅμως ἐν πραγματικῇ Στοᾷ.

«Ὀφείλετε νὰ χαιρετᾶτε ἀλλήλους εὐγενῶς, ὅπως θὰ σᾶς διδάξουν, νὰ προσαγορεύητε ἀλλήλους ἀδελφούς, νὰ δίδετε εἰλικρινῶς ἀμοιβαίως χρησίμους διδασκαλίας, χωρὶς ὅμως νὰ γίνεσθε ὁρατοὶ ἢ νὰ σᾶς ἀκούουν καὶ χωρὶς ἀλαζονείαν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον, ἐπίσης χωρὶς νὰ παραλείπετε τὸν σεβασμόν, ὁ ὁποῖος προσήκει εἰς ἕκαστον ἀδελφόν, ἂν δὲν ἦτο Τέκτων. Διότι, ἂν καὶ ὅλοι οἱ Τέκτονες ὡς ἀδελφοὶ ἵστανται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὁριζοντίου ἐπιπέδου, ἐν τούτοις ὁ Τεκτονισμὸς οὐδένα στερεῖ τιμῆς τινος, τὴν ὁποίαν οὗτος κατεῖχε πρὶν γίνῃ Τέκτων. Ἀπ' ἐναντίας π ο λ λ α π λ α σ ι ά ζ ε ι τὴν τιμήν του, ἰδίᾳ ἂν οὗτος εἶναι ἀντάξιος τῆς ἀδελφότητος, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ ἀπονέμῃ τιμάς, εἰς ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον προσήκει τιμή, καὶ νὰ ἀποφεύγῃ κακοὺς τρόπους».

4. Συμπεριφορὰ παρουσίᾳ ξένων μὴ Τεκτόνων.

«Ὀφείλετε νὰ εἶσθε προσεκτικοὶ εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὴν συμπεριφοράν, οὕτως ὥστε καὶ ὁ πλέον ὀξύνους ξένος νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ ἀποκαλύψῃ τι, τὸ ὁποῖον δὲν ἐνδείκνυται νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς αὐτόν. Ἐνίοτε πρέπει ἐπίσης νὰ ἀλλάζητε ὁμιλίαν καὶ νὰ χειρίζεσθε αὐτὴν φρονίμως πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν τῆς σεβαστῆς ἀδελφότητος».

5. Συμπεριφορὰ κατ' οἶκον καὶ εἰς τὴν γειτονίαν σας.

«Ὀφείλετε νὰ πράττητε, ὡς ἁρμόζει εἰς ἠθικὸν καὶ σοφὸν ἄνδρα, καὶ ἰδιαιτέρως νὰ μὴ ἀποκαλύπτετέ τι εἰς τὴν οἰκογένειάν σας, τοὺς φίλους σας καὶ τοὺς γείτονας, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὴν Στοὰν κ.οὗ.κ., ἀπ' ἐναντίας νὰ λαμβάνετε συνετῶς ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἰδίαν σας τιμὴν καὶ τὴν τῆς ἀρχαίας ἀδελφότητος, διὰ λόγους, οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται νὰ ἐκτεθῶσιν ἐνταῦθα. Πρέπει περαιτέρω νὰ λαμβάνετε ὑπ' ὄψιν τὴν ὑγείαν σας καὶ νὰ μὴ ἀργῆτε ἀπὸ τὴν οἰκίαν σας ἀφοῦ αἱ ὧραι τῆς στοᾶς περάσουν, ἐπίσης νὰ ἀποφεύγετε τὴν λαιμαργίαν καὶ τὴν μέθην, ἵνα μὴ παραμελῆτε τὴν οἰκογένειάν σας ἢ κάμνετε αὐτὴν νὰ ὑποφέρῃ, οὐδὲ καὶ σεῖς ὁ ἴδιος νὰ καταστῆτε ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν».

6. Συμπεριφορὰ πρὸς ξένον ἀδελφόν.

«Ὀφείλετε νὰ τὸν δοκιμάσητε προσεκτικά, καὶ μάλιστα καθ' ὃν τρόπον ἡ σύνεσις θὰ σᾶς ἐμπνεύσῃ, ἵνα μὴ ἐξαπατηθῆτε ὑπό τινος ἀμαθοῦς. Μὲ περιφρόνησιν καὶ μὲ ἐμπαιγμὸν πρέπει νὰ ἐκδιώξητε τὸν τοιοῦτον καὶ νὰ προσέξητε νὰ μὴ δώσητε εἰς αὐτὸν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην νύξιν περὶ τῶν γνώσεών σας.

Ἂν ὅμως εὕρητε εἰς αὐτὸν ἕνα ἀληθινὸν πραγματικὸν ἀδελφόν, τότε τιμήσατε αὐτὸν ὡς τοιοῦτον. Ἂν εἶναι πτωχός, βοηθήσατε αὐτόν, ἂν δύνασθε, ἢ ἀλλέως δώσατε εἰς αὐτὸν ὁδηγίας, πῶς θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ τύχῃ βοηθείας τινός. Πρέπει νὰ δώσητε εἰς αὐτὸν ἐπί τινας ἡμέρας ἐργασίαν ἢ ἀλλέως νὰ τὸν συστήσητε πρὸς ἐργασίαν. Δὲν εἶσθε ὅμως ὑποχρεωμένοι νὰ πράξητέ τι ὑπὲρ τὰς δυνάμεις σας· μόνον ὀφείλετε ἕνα πτωχὸν ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος εἶναι καλὸς καὶ πιστὸς ἀνήρ, νὰ τὸν προτιμήσητε ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας παντὸς ἄλλου πτωχοῦ ἀνθρώπου».

Ὁ ἐπίλογος τῶν «Ἀρχαίων Καθηκόντων»

«Τέλος ἀκολουθεῖτε ὅλας αὐτὰς τὰς διατάξεις, ὡς καὶ ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι δι' ἄλλης ὁδοῦ θὰ καταστῶσιν εἰς ὑμᾶς γνωσταί. Ἐξασκεῖτε ἀδελφικὴν ἀγάπην, τὸ θεμέλιον καὶ τὴν κορωνίδα, τὴν συνθετικὴν οὐσίαν καὶ τὴν δόξαν τῆς ἀρχαίας ἀδελφότητος. Ἀποφεύγετε πᾶσαν φιλονεικίαν καὶ ἔριδα, κάθε δυσφήμησιν καὶ συκοφαντίαν. Ἐπίσης μὴν ἐπιτρέπετε, ὅπως ἄλλοι δυσφημήσουν ἢ συκοφαντήσουν ἔντιμόν τινα ἀδελφόν, ἀλλ' ὑπερασπισθῆτε τὴν φήμην του καὶ προσφέρατε εἰς αὐτὸν ὅλας τὰς καλὰς ὑπηρεσίας, ἐφ' ὅσον τοῦτο συμβιβάζεται μὲ τὴν τιμήν σας καὶ τὴν εὐημερίαν σας, οὐχὶ ὅμως καὶ πέραν αὐτῶν. Ἂν ἀδελφός τις σᾶς ἀδικῇ, ὀφείλετε νὰ ἀπευθυνθῆτε εἰς τὴν ἰδικήν σας ἢ τὴν ἰδικήν του Στοάν. Ἐξ αὐτῆς δύνασθε νὰ προσφύγητε εἰς τὴν κατὰ τριμηνίαν γινομένην συνέλευσιν τῆς Μεγάλης Στοᾶς καὶ ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν ἐτησίαν Μεγάλην Στοάν, ὅπως τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ παλαιὰ ἀξιέπαινος διαδικασία τῶν προπατόρων μας εἰς ἕκαστον λαόν. Μὴ πηγαίνετε ὅμως ποτὲ πρὸ δικαστηρίου, ἐκτὸς ἂν αἱ περιστάσεις δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ἀποφυγὴν τοῦ τοιούτου καὶ ἀκούσατε ὑπομονητικὰ τὰς ἐντίμους συμβουλὰς τοῦ Διδασκάλου καὶ τῶν συντρόφων σας, ὅταν αὐτοὶ προσπαθοῦν νὰ σᾶς ἐμποδίσουν ἀπὸ ἕνα δικαστικὸν ἀγῶνα μὲ ξένον ἢ νὰ σᾶς παρακινήσουν νὰ περατώσητε ταχέως τὰς δικαστικάς σας ὑποθέσεις διὰ νὰ δύνασθε νὰ σκέπτεσθε περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ Τεκτονισμοῦ μὲ τόσον περισσοτέραν εὐχαρίστησιν καὶ ἐπιτυχίαν. Διὰ πᾶν ὅμως ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς εἰς δίκην ἐμπλακέντας ἀδελφοὺς ἢ συντρόφους, ὀφείλουν ὁ διδάσκαλος καὶ οἱ ἀδελφοὶ νὰ προσφέρουν πλήρεις ἀγάπης τὴν μεσολάβησιν των καὶ οἱ ἐρίζοντες ἀδελφοὶ πρέπει εὐγνωμόνως νὰ δεχθῶσιν αὐτήν. Ἂν ὅμως ἡ τοιαύτη μεσολάβησις ἀποβῇ ἄκαρπος, καὶ οἱ ἀδελφοὶ δὲν ὑποκύψουν εἰς αὐτήν, τότε πρέπει νὰ διεξαγάγουν τὴν δίκην των ἄνευ ὀργῆς καὶ ἐρεθισμοῦ (ὅπως παρ' ἄλλοις συμβαίνει) καὶ νὰ μὴ εἴπουν ἢ πράξουν τι, τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνα-

το νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀνανέωσιν καὶ συνέχισιν τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ τῶν καλῶν ὑπηρεσιῶν, ἵνα οὕτω πως ὁ καθεὶς ἀναγνωρίσῃ τὴν καλὴν ἐπίδρασιν τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὅπως ἔπραξαν ὅλοι οἱ ἀληθεῖς Τέκτονες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου καὶ θὰ πράττουν μέχρι τέλους τῶν αἰώνων.

Ἀμήν, οὕτω γένοιτο!»

***

Σχολιάζοντες τὰ «Ἀρχαῖα Καθήκοντα» οἱ Lennhoff καὶ Posner γράφουν τὰ ἀκόλουθα (βιβλ. 7):

Ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν μορφήν, τὰ κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Ἄντερσον Ἀρχαῖα Καθήκοντα ἀποτελοῦν ἕνα συμβιβασμόν· θέλουν ἀφ' ἑνὸς νὰ διατηρήσουν τὴν συσχέτισίν των μετὰ τῶν ἀρχαίων χειρογράφων τῶν ἀδελφοτήτων λιθουργῶν διὰ τῆς παραδοχῆς παλαιῶν τύπων καὶ ἐθίμων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀφίνουν νὰ διαφαίνεται, ὅτι πρέπει να ἐξυπηρετήσουν νέον τινὰ σκοπόν, δηλ. τὴν ἀδελφικὴν ἕνωσιν ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐργάζονται πλέον ὑλικῶς μὲ σφύραν καὶ σμίλην. Σύμφωνα μὲ ὁλόκληρον τὴν κατασκευήν των εἶναι ἀκατάλληλα, νὰ γίνουν δεκτὰ κ α τ ὰ λ έ ξ ι ν ὡς καταστατικὸν συνδέσμου τῶν ἡμερῶν μας, ἰδίᾳ τὰ ἐν τῷ V κεφαλαίῳ ἀναγραφόμενα, τὰ ὁποῖα ὁμιλοῦν περὶ τῶν ὅρων ἀμοιβῆς τῶν λιθουργῶν, τῆς συμφωνίας των μετὰ τοῦ κυρίου τῆς οἰκοδομῆ, τοῦ ἡμερομισθίου καὶ περὶ τῶν βοηθῶν, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ καθορίζοντα τὴν σωματικὴν ἀρτιμέλειαν τοῦ μαθητοῦ, σημεῖον, τὸ ὁποῖον μόνον ἐν Ἀμερικῇ ἀποτελεῖ ἀκόμη προσὸν διὰ τὴν εἰσδοχὴν νέων ἀδελφῶν καὶ τοῦτο χάρις εἰς τὴν ἰδιαιτέραν προσήλωσιν τῶν Ἀγγλοσαξώνων εἰς ἀρχαῖα ἔθιμα. Καὶ ἐνῷ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα—ἐν Ἀμερικῇ ἐπίσης καὶ αἱ *ἀρχαῖαι θεμελιώδεις διατάξεις* (Landmarks)—θεωροῦνται καὶ τηροῦνται ὡς παράδοσις ἱερὰ καὶ ἀπαραβίαστος, εἰς τὴν Εὐρώπην τοὐναντίον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἀναγνωρισθῇ, ὅτι δι' αὐτοῦ τοῦ «παλαιοῦ βιβλίου, τοῦ κληροδοτηθέντος ὑπὸ τῶν προπατόρων», σήμερον ὑφίσταται ὁ κίνδυνος τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας κινήσεως. Ὡς ἐκ τούτου πολλαὶ Μεγ.·. Στ.·.—ἰδίᾳ δ' αἱ πρὸ τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐν Γερμανίᾳ ἐργαζόμεναι—ἀνεγνώριζον τὰ «Ἀρχαῖα Καθήκοντα» ὡς ἔγγραφον ἱστορικῆς μόνον σημασίας. Τούτων ἕνεκα εἰς τὸ Ἐλευθερονεκτον.·. Τάγμα δὲν ὑφίσταται ἀπόλυτος ὁμοφωνία γνωμῶν ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑποχρεωτικὸν τῶν «Ἀρχαίων Καθηκόντων».

Γενικῶς σήμερον ἀναγνωρίζεται μέ τινας ἐντελῶς μικροὺς περιορισμούς, τὸ πρῶτον τῶν Ἀρχαίων Καθηκόντων, τὸ ἀφορῶν τὸν Θεὸν καὶ τὴν θρησκείαν, καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέων θεμελιώδης κανὼν τῆς ἀνοχῆς εἰς τὰ ζητήματα πίστεως καὶ συνειδήσεως. Δέον ὅμως νὰ σημειωθῇ, ὅτι δι' οὐδὲν ἄλλο ἀντικείμενον τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἔγιναν τόσον πολλαὶ καὶ σφοδραὶ συζητήσεις, ὅσον διὰ τὸ πρῶτον τοῦτο Ἀρχαῖον Καθῆκον. Ἰδιαιτέρως ἡ φράσις «μ ω ρ ὸ ς ἀ θ ε ΐ σ τ ή ς κ α ὶ ἄ θ ρ η σ κ ο ς ἐ λ ε υ θ ε ρ ι ά ζ ω ν» ἐγένετο ἀντικείμενον πολυαρίθμων ἐρευνῶν. Καὶ ἐν τούτοις ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος εὑρίσκεται καθαρὰ εἰς τὴν φράσιν ταύτην. Ὅταν ἀνετέθη εἰς τὸν Ἄντερσον ἡ συγγραφὴ τῶν «Ἀρχαίων Καθηκόντων», ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπῆρχε μία κυβερνῶσα κρατικὴ ἐκκλησία καὶ ἐκκλησιαστικαὶ μειονότητες, προερχόμεναι ἀπὸ τοὺς θρησκευτικοὺς πολέμους τοῦ τελευταίου αἰῶνος. Ὁ Ἄντερσον ἦτο ἀντιπρόσωπος μιᾶς καταπιεζομένης τοιαύτης μειονότητος. Προγράμματα ὑπὲρ τῆς ἰδέας καὶ ἐξασκήσεως τῆς ἀνοχῆς ἀπετέλουν ἀπὸ τότε προνόμιον τῶν μειονοτήτων. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἐκπληκτικόν, τὸ ὅτι, ὁ Ἄντερσον ἀπῄτει ἀνοχήν. Πλέον περίεργον εἶναι ὅτι οἱ ἄνδρες τῆς νέας Μεγ.·. Στ.·. συνεφώνησαν πρὸς αὐτόν, ἐγκρίναντες τὸ περὶ ἀνοχῆς Ἐλευθεροτεκτονικὸν τοῦτο ἔγγραφον τοῦ 1723. Εἰς αὐτὸ γίνεται διὰ πρώτην φορὰν λόγος περὶ θρησκείας, ε ἰ ς τ ὴ ν ὁ π ο ί α ν ὅ λ ο ι ο ἱ ἄ ν θ ρ ω π ο ι σ υ μ φ ω ν ο ῦ ν. Ἡ φράσις αὕτη κατέστη τ ὸ θ ε μ έ λ ι ο ν τ ο ῦ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ κ α ὶ μ ό ν ο ν α ὕ τ η ἐ ξ α σ φ α λ ί ζ ε ι ε ἰ ς τ ὰ «Ἀ ρ χ α ῖ α Κ α θ ή κ ο ν τ α» τ ὴ ν κ α ὶ δ ι ὰ τ ὰ ς ἡ μ έ ρ α ς μ α ς ἀ κ ό μ η ὑ π ο χ ρ ε ω τ ι κ ὴ ν τ ω ν σ η μ α σ ί α ν. Δι' αὐτῆς τῆς φράσεως ὁ Ἄντερσον ἐκ τῶν ἀγώνων περὶ θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τῆς ἐποχῆς του προσφεύγει εἰς τὴν θρησκείαν ἐκείνην, τὴν ἑνώνουσαν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἐκείνην ἡ ὁποία δι' ἓν ἐνδιαφέρεται, πῶς δηλ. ἕκαστος ἄνθρωπος θὰ ἀσκῇ ἠθικὰς πράξεις. Τοῦτο θέλει νὰ εἴπῃ ὁ Ἄντερσον μὲ τὴν φράσιν «religion, in which all men agree».

Ἀποκλείει ὅμως ὁ Ἄντερσον τοὺς ἀθέους ὡς καὶ τοὺς ἀνηθίκους ἐλευθεριάζοντας ἀθρήσκους. Πολλή, ὑπερβολικὴ μάλιστα, χρῆσις πνεύματος καὶ μελάνης ἐγένετο, ἵνα δοθῇ ἡ ἔννοια ἑκάστης τῶν λέξεων τῆς φράσεως τοῦ Ἄντερσον «S t u p i d a t h e i s t a n d i r r e l i g i o u s l i b e r t i n e». Τί δι' αὐτῶν ἐφρόνει ὁ Ἄντερσον, εἶναι ὁλοφάνερον, ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψει ὅτι ἦτο κληρικός· ὁ ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν.·. σ ύ ν δ ε σ μ ο ς δ ὲ ν χ ρ ε ι ά ζ ε τ α ι ἀ ν θ ρ ώ π ο υ ς ἀ θ έ ο υ ς κ α ὶ ἀ ν η θ ί κ ο υ ς. Ἐπειδὴ διὰ τὸν Ἄντερσον θρησκεία καὶ ἠθικὴ εἶναι δύο ἀχώριστοι ἔννοιαι, αἱ τέσσαρες ἀνωτέρω λέξεις ἀποτελοῦν τὸ ὅλον τῆς ἰδέας, τὴν ὁποίαν ἀποκρούει τελείως διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·..

Ἡ λεκτικὴ διατύπωσις τοῦ Ἄντερσον δὲν εἶναι πολὺ ἐπιτυχής, καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ διατυπωθῇ ἡ γνώμη, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. θέλει νὰ διακηρύξῃ νέαν τινὰ θρησκείαν. Ὁ ἀναγινώσκων ὅμως προσεκτικῶς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, βλέπει καθαρὰ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ θρησκείας νέου εἴδους. ἀλλ' ἁπλῶς περὶ τῆς κοινῆς ἠθικῆς τῆς ἀπορρεούσης ἐξ ὅλων τῶν θρησκειῶν. Οὐδεμία θρησκεία εἶναι ἀνήθικος, ἀλλὰ αἱ μορφαὶ τῶν συμβόλων πίστεως τῶν διαφόρων θρησκειῶν χωρίζουν τοὺς ἀνθρώπους, ἂν καὶ ἐπιδιώκουν τοὺς αὐτοὺς ἠθικοὺς σκοπούς. Τὸ πρῶτον «Ἀρχαῖον Καθῆκον» θέλει νὰ καλύψῃ ὑπὸ μίαν στέγην τὰς μᾶλλον διαφόρους περὶ τοῦ κόσμου ἀντιλήψεις, καλεῖ ὅλους εἰς τὴν γενικὴν ἠθικὴν καὶ προσπαθεῖ νὰ συνενώσῃ εἰς κοινὴν ἄσκησιν ἠθικῆς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους χωρίζει ἡ ζωή. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἔννοιά του, καὶ οὐχὶ ἡ ἵδρυσις ἐλευθεροτεκτονικῆς θρησκείας.

Ἀναγκαῖον ἐπίσης εἶναι ὅπως δοθῶσιν ἐξηγήσεις τινὲς καὶ τοῦ δευτέρου «Ἀρχαίου Καθήκοντος» (περὶ τῆς *πολιτικῆς ἐξουσίας)*, καὶ τοῦτο ὄχι διότι ὁ Ἐλευθεροτ.·. δὲν τὸ ἐννοεῖ, ἀλλὰ διότι ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐδόθη σκοπίμως ἀναληθὴς ἑρμηνεία. Ἡ εἰς τοὺς νόμους τῆς χώρας ὑπακοὴ εἶναι αὐτονόητος εἰς τὸν Ἐλευθεροτέκτονα, ὁ ὁποῖος σαφῶς ἀρκετὰ κατέδειξεν ὅτι ἔχει ἐθνικὴν συνείδησιν ὅπου πάντοτε ἐργάζεται. Μεταξὺ τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἡρώων, τοὺς ὁποίους ἀναφέρουν αἱ ἱστορίαι διαφόρων ἐθνῶν θὰ εὕρῃ τις ἀρκετοὺς Ἐλευθεροτέκτονας. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφερθῶσιν ὀλίγα τινὰ ὀνόματα, ὡς Washington, Franklin, Blücher, Fichte, Gneiseman, Klapka, Mazzini, Carducci, Garibaldi, Ξάνθος, Ὑψηλάντης κ. ἄ. Τὸ ὅτι οἱ Ἰταλοὶ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἥρωες ἦσαν μεγάλοι προδόται διὰ τὴν αὐστριακὴν πολιτικήν, ὡς καὶ ὅτι ὁ Ναπολέων εἰς τοὺς γερμανοὺς Ἐλευθεροτέκτονας διέβλεπεν ἐχθρούς, δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τὸ πολὺ ὡς ὑποκειμενικαὶ κρίσεις, δὲν δύνανται ὅμως νὰ καταρρίψουν τὴν ὑπόληψιν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, οἱ ὁποῖοι ὑπερησπίσθησαν τὸν λαόν των καὶ τὴν χώραν των, περιφρονοῦντες τὴν προσωπικήν των ἀσφάλειαν. Τὸ προτέρημα αὐτὸ τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος, νὰ εἶναι εἰς πᾶσαν ἐποχὴν ἱκανὸς νὰ διαπράξῃ μεγάλα ἐθνικὰ κατορθώματα, εἶναι μία τῶν ἀ δ υ ν α μ ι ῶ ν τοῦ Ἐλευθεροτέκτ.· Συνδέσμου, τῶν μὴ γενομένων εὐχαρίστως παραδεκτῶν ὑπό τινων Ἐλευθεροτεκτόνων. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον τὸ ἑνιαῖον ἐκεῖνο τεκτονικὸν μέτωπον, τὴν δῆθεν ὕπαρ-

ξιν τοῦ ὁποίου ὑπεστήριξαν τόσον εὐχαρίστως οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἡ φράσις, ἡ ἀφορῶσα τοὺς ἐναντίον τοῦ Κράτους στασιαστάς, δύναται νὰ ἐννοηθῇ μόνον χρονικοϊστορικῶς. Ὁ Ἄντερσον φρ. νεῖ: σὺ ὁ Ἐλευθεροτέκτων δὲν ὀφείλεις νὰ στασιάσῃς κατὰ τῶν κρατικῶν ἐξουσιῶν. (Ἡ Ἀγγλία ἐν τούτοις ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἄντερσον ἡ χώρα, ἡ ὁποία εἶχεν ὄπισθέν της μίαν ἔνδοξον ἐπανάστασιν). Ἡμεῖς, οἱ Ἐλευθεροτέκτονες, φρονεῖ ὁ Ἄντερσον, δὲν θὰ σὲ ὑποστηρίξομεν, ἂν μετάσχῃς εἰς ἐνεργὸν ἀντίστασιν καὶ ἀντιπολίτευσιν. Ἀλλὰ δὲν σὲ ἀποκλείομεν ἐκ τῆς Στοᾶς. Διότι ὅλοι μας μετὰ σοῦ εἰσήλθομεν εἰς τοιαύτην ἀδελφικὴν σχέσιν πρὸς ἀλλήλους, εἰς τὴν ὁποίαν μόνον ὁ θάνατος δύναται νὰ θέσῃ τέρμα. Δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως νὰ ἐλπίζῃς ὅτι θὰ σὲ ὑποστηρίξωμεν. Διότι ἡ Στοὰ δὲν εἶναι πολιτικὴ καὶ ὑπάρχουν ἐν αὐτῇ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι δύνανται καὶ ἐπιτρέπεται νὰ ἔχουν ἄλλην πολιτικὴν γνώμην. Ἡ Στοὰ δὲν δύναται νὰ προσκολληθῇ μονοπλεύρως εἰς ἓν πολιτικὸν πρόγραμμα. Ἀλλὰ μία πολιτικὴ πεποίθησις καὶ γνώμη, ἔστω καὶ ἂν ἀντιτίθεται εἰς τὰς κυβερνώσας γνώμας, δὲν ἀποτελεῖ παράπτωμα καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ Στοὰ δὲν ἀποκλείει τῶν τάξεών της τὸν ἔχοντα τὴν πεποίθησιν ταύτην.

Ἐκ τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ πνεύματος καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν λέξεων τῶν Ἀρχαίων Καθηκόντων λαμβανομένων ἐν τῷ συνόλῳ των, προκύπτουν τὰ θεμελιώδη ἐκεῖνα γενικὰ ἀξιώματα τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.:., τὰ ὁποῖα ἡ Μεγ.:. Στ.:. «Λέσσιγγ τῶν τριῶν δακτυλίων» (ἐν τῇ Τσεχοσλοβακικῇ Δημοκρατίᾳ) διετύπωσεν ὡς ἀκολούθως:

«Ὁ σύνδεσμος τῶν ἐλευθεροτεκτόνων εἶναι κοινότης φρονημάτων ἐλευθέρων ἀνδρῶν καλῆς φήμης, ἱδρυμένη ἐπὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ ἐνδεδυμένη μὲ ἰδιότροπον σύστημα συμβολικῶν ἐθίμων καὶ πράξεων. Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἐλευθ.:. εὑρίσκεται εἰς ἱστορικῶς ἀποδεδειγμένην σχέσιν μὲ τὰς καλύβας τῶν οἰκοδόμων λιθουργῶν, εἰς πνευματικὴν δὲ σχέσιν, μὲ τὰς μέχρι τῶν παλαιοτάτων χρόνων τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητος παρακολουθουμένας ἑταιρείας πολιτισμοῦ καὶ τοὺς μυστηριακοὺς συνδέσμους. Τὸ περιεχόμενον τῆς συμβολικῆς του εἶναι ἡ ἐπίτευξις τοῦ σκοποῦ τῆς οἰκοδομῆς Ναοῦ, ἡ ὁποία συμβολικῶς ἀλληγορεῖται ὡς ἡ κατασκευὴ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, συμβολίζει δὲ τὴν τελειοποίησιν καὶ τὴν τελειωτικὴν νίκην τῆς ἰδέας τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Ἐνῷ δ' ὁ Ἐλευθεροτ.:. μὲ τὰς λέξεις «ἰδέα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ» ἐννοεῖ καὶ ἐκλαμβάνει τὴν τάσιν πρὸς ὑψίστην τελειοποίησιν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἐκτείνει τὸ πεδίον ἐργασίας του ἐπὶ τῆς συνολικῆς ἀνθρωπότητος, ἡ ὁποία εἶναι εἰς αὐτὸν ὑλικὸν δομῆς καὶ δομικὸς του σκοπὸς εἶναι ἡ ἠθικὴ τελειοποίησις αὐτῆς. Ὡς ἐκ τούτου διαφοραὶ φυλῆς, λαῶν, θρησκειῶν, κοινωνικῶν θέσεων καὶ πολιτικῶν πεποιθήσεων ἔχουν διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.:. τὴν ἀξίαν μόνον μορφῶν ἐμφανίσεως τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνικῆς ζωῆς καὶ θεωρεῖ αὐτὰς ὡς τοιαύτας, προσπαθῶν ὅμως διὰ τῆς πρὸς τὸ καθαρῶς ἀνθρώπινον κατευθυνομένης ἐργασίας του νὰ τὰς θέσῃ ἐκποδών. Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.:. σύνδεσμος ὡς ἐκ τούτου δὲν παρέχει μόνον, ἀλλ' ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὰ μέλη του εἰς μέγαν βαθμὸν ἐλευθερίαν πίστεως, καὶ συνειδήσεως ὑποχρεώνων αὐτὰ κατηγορηματικῶς εἰς ἔμπρακτον ἀπόδειξιν πραγματικῆς καὶ ἀληθοῦς ἀνοχῆς μεταξύ των καὶ πρὸς πάντα οἱονδήποτε ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Στοᾶς. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς γενικῆς ταύτης ἀπόψεως οὐδὲν ὡρισμένον σύμβολον πίστεως ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὰ μέλη· ἐκτιμᾶται πᾶσα ἔντιμος πεποίθησις καὶ ἀποκρούεται κάθε καταδίωξις ἀντιφρονούντος. Ὁ ἀνὰ τὴν γῆν ἐξηπλωμένος Ἐλευθεροτεκτ.:. σύνδεσμος εἶναι ὑπερλαϊκὴ πνευματικὴ κοινότης, εἰς τὰ πλαίσια τῆς ὁποίας τὰ καθ' ἕκαστα μέλη της, τὰ διαφέροντα κατὰ τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν πολιτισμόν, πλήρη ἀφοσιώσεως ὑπηρετοῦν τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἰδίου του ἑκάστου λαϊκοῦ χαρακτῆρος. Ὁ Ἐλευθεροτέκτων ὑποχρεοῦται νὰ τηρῇ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος του καὶ νὰ συντρέχῃ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἐσωτέρας εἰρήνης ὑπὸ ἰδιαιτέρους περιορισμοὺς τῶν λόγων του, τῶν γραφομένων του καὶ τῶν πράξεών του. Ἐπειδὴ ὁ Ἐλευθεροτεκτ.:. ἀποκλείει ἀπὸ τὸν κύκλον του κάθε πολιτικὸν καὶ θρησκευτικὸν ζήτημα, ἀπαγορεύονται ὅλαι αἱ ψηφοφορίαι ἢ ἀποφάσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ ἠδύναντο νὰ παραβλάψουν τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν τῶν μελῶν. Ἡ Ἱστορία, αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.:. δὲν εἶναι μυστικά. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτέκτ.:. ὅμως ἀπαγορεύεται νὰ καθιστᾷ γνωστὰ εἰς τοὺς μὴ Τέκτονας σημεῖα τινὰ καὶ ἔθιμα, χρησιμεύοντα πρὸς ἀμοιβαίαν ἀναγνώρισιν, τὰ τυπικὰ ὡς καὶ ποῖοι ἀνήκουν εἰς τὸν σύνδεσμον. Ἐπίσης ὁ Ἐλευθεροτέκτ.:. ὑποχρεοῦται νὰ τηρῇ ἐχεμύθειαν διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς Στοᾶς».

Ἡ Γεν. Συνέλευσις τῆς Μεγ.:. Στ.:. τῆς Ἑλλάδος ἡ συνελθοῦσα τὸν Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον τοῦ 1949 ἀπεδέχθη ἐπίσης ὅτι τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα ἅτινα προετάσσοντο ἄλλοτε τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ Γεν. Κανονισμοῦ ἦσαν ἀκατάλληλα πλέον νὰ γίνωνται δεκτὰ κατὰ λέξιν ὡς καταστατικὸς οὕτως εἰπεῖν Χάρτης τοῦ θεσμοῦ. Ἔχουν μόνον ἱστορικὴν καθαρῶς σημασίαν καὶ ὡς τοιαῦτα πρέπει νὰ μελετῶνται προσεκτικῶς ὑπὸ τῶν Τεκτόνων, ἰδίως εἰς τὰ μέρη των ἐκεῖνα τὰ ἀφορῶντὰ τὰς ἠθικὰς ὑποχρεώσεις τῶν Τεκτόνων.

Ἀρχαία μασονικὴ δραματικὴ Ἑταιρεία. (Old Masonic Dramatic Society). Ἡ Ἑταιρεία αὕτη, ἑδρεύουσα ἐν Λονδίνῳ, διοργανώνει κανονικῶς παραστάσεις ἐρασιτεχνῶν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν κεφαλαίων βοηθείας τῶν ἄλλοτε τροφίμων τῶν ἱδρυμάτων διὰ παιδία καὶ κοράσια τοῦ ἀγγλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἀρχαῖα σημεῖα (Old marks). Χαρακτηρισμὸς τῶν θεμελιωδῶν κανόνων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.:. διδόμενος ὑπὸ τοῦ Fessler, οὐχὶ ἐπιτυχῆ, ὅμως, διὰ συνδυασμοῦ εἰς ἓν τῶν ἐννοιῶν «Ἀρχαῖα Καθήκοντα» καὶ «Landmarks». Εἰς τὴν ἀγγλικὴν ὁρολογίαν ὁ ὅρος οὗτος δὲν εἶναι ἐν χρήσει.

Ἀρχαία Σκωτικὴ γενικὴ Στοά. Ἐργάζεται εἰς τὸν IV βαθμὸν τοῦ Συστήματος τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν (βλ. *Διδάσκαλος, ἀρχαῖος Σκῶτος*).

ἀρχαῖαι θεμελιώδεις διατάξεις. (Landmarks). Τὰ ἀρχαῖα καί, συνεπῶς, παγκόσμια ἔθιμα τοῦ Τεκτον.:. Τάγματος, τὰ χρησιμεύοντα ὡς κανόνες δράσεως αὐτοῦ ἀπ' ἀμνημονεύτων χρόνων. (Mackey). Ὁ Ἄγγλος ἱστορικὸς Henry Sadler καθορίζει (1904): «Landmarks εἶναι ἀποκλειστικῶς ἐκεῖνοι οἱ νόμοι τῆς Τέχνης, οἱ ὁποῖοι εἶναι γενικοὶ καὶ ἀνέκκλητοι». Ἡ λέξις Landmarks σημαίνει ὁρόσημα ἢ ὁροθέσια, αὐτὴν δ' ἐδανείσθη παλαιόθεν ὁ Τεκτον.:. διὰ νὰ ἐκφράσῃ παραστατικῶς τὰς θεμελιώδεις διατάξεις του, τὰ ἰδικά του σταθερὰ καὶ ἀμετάβλητα χαρακτηριστικά, τὰ ὁροθέσια δηλ., τὰ χωρίζοντα αὐτὸν ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμον τῶν μὴ μεμυημένων.

«Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῶν Landmarks», λέγει ὁ Mackey, «εἶναι ἡ ἀρχαιότης καὶ ἡ παγκοσμιότης των. Εἶναι ἐπίσης ἄθικτα, ἀνέκκλητα, μὴ μεταβλητά. Ὅ,τι ὑπῆρξαν πρὸ αἰώνων θ' ἀπομείνουν διὰ παντὸς καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ἰσχύουν, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται Τεκτονισμός. Ἀνέκαθεν αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται πᾶσα μεταβολή, ἀλλοίωσις ἢ κατάργησις τῶν βασικῶν τούτων διατάξεων.

Ποῖα εἶναι νῦν τὰ Landmarks; «Ὑπάρχει», γράφουν οἱ Lennhoff καὶ Posner (βιβλ. 7, εἰσαγωγῆς σελ. 26) «παλαιός τις ἐλευθεροτεκτονικὸς μῦθος, λέγων τὰ ἑξῆς: Εἰς Μεγ.:. τινὰ Στ.:. διεφυλάσσετο ὡς ἰδιαίτερον ἱερὸν καὶ ἅγιον ἀντικείμενον κιβώτιόν τι μὲ βαρὺ σιδηροῦν κάλυμμα, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν παράδοσιν ἔπρεπε νὰ περιέχῃ ἔγγραφα πλούσια εἰς διαφωτιστικὰς ἀποκαλύψεις περὶ τῆς Ἐλευθ.:. Τεκτον.:. καὶ περὶ αὐτῆς τῆς Μεγ.:. Στ.:. Ἄνοιγμα τοῦ κιβωτίου δὲν ἐπετρέπετο. Ἡμέραν τινὰ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν νέων ἱστορικῶν καὶ τὴν γνῶσιν ἐπιζητούντων χρόνων, ἀδελφός τις, ἐκ τῶν κατεξόχων ὑψηλόν τι ἀξίωμα, διέταξε τὸ ἄνοιγμα τοῦ μυστικοῦ αὐτοῦ θησαυροῦ. Τὸ κιβώτιον ἠνοίχθη μὲ ἰδιαιτέρας ἑορταστικὰς τελετὰς καί...ἦτο κενόν! Τὸ ἴδιον συμβαίνει μὲ τὴν λέξιν Landmarks. Εἶναι ἓν ἐκ παραδόσεως λεκτικὸν περιφλοίωμα τοῦ Ἐλευθεροτεκ.:. Ὅταν ὁ Ἐλευθεροτέκτ.:. ἱστορικὸς τὸ ἀνοίγει, εὑρίσκει αὐτὸ κενόν. Ἐπληρώθη ὅμως μεταγενεστέρως. Οὕτω πως δ' ἡ ἔννοια Landmark κατέστη—ἰδίᾳ ἐν Ἀμερικῇ—συστατικὸν τμῆμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.:.».

Διαφωτιστική ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἶναι ἡ εἰδικὴ ὁμιλία τοῦ ἐκ Λιέγης Βέλγου Τεκτ.·. Jules Lempereur, γενομένη εἰς τὸ ἐν Γενεύῃ συνελθὸν (1-4 Ὀκτωβρίου 1923) Μέγα Διεθνὲς Συνέδριον τοῦ Τεκτον.·.. «Τὰ Landmarks», λέγει ὁ ἀδ.·. οὗτος, «εἶναι ἀρχαί, ληφθεῖσαι ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους γραπτοὺς καὶ ἀγράφους νόμους καὶ ἀπὸ τὰ προαιώνια ἔθιμα, τὰ ὁποῖα μετεδόθησαν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν διὰ τῶν καταστατικῶν χαρτῶν τῶν τυπικῶν ἢ τῆς παραδόσεως, καὶ τὰ ὁποῖα καθορίζουσι κατὰ τρόπον σταθερὸν τοὺς οὐσιώδεις ὅρους τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἐλευθ.·. Τεκτον.·.. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς μας, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ, ὁ τύπος, οἱ συγγραφεῖς καὶ αἱ Τεκτον.·. Δυνάμεις ἐπικαλοῦνται αὐτὰ εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν καὶ μὲ τόσην βεβαιότητα, ὥστε κατ' ἀρχὰς ἐπιστεύθη ἡ ὕπαρξις κώδικος θετικῶν νόμων καὶ θεμελιωδῶν δογμάτων, μὲ τὸν ὁποῖον εἶναι σύμφωνοι ἅπαντες οἱ Τέκτονες τῆς ὑδρογείου σφαίρας· ἐὰν ἐν τούτοις προσπαθήσῃ τις νὰ ἐξοικειωθῇ μὲ τὰ Landmarks αὐτά, ταχέως θ' ἀντιληφθῇ, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι διέπουσι τὸ Τάγμα, οὐδεμία εἶναι ὀλιγώτερον καθυστερημένη. Οἱ ἐγκυρότεροι συγγραφεῖς παραδέχονται γενικῶς, ὅτι αἱ ἀρχαὶ αὗται καθιερωθεῖσαι πανταχοῦ καὶ πάντοτε δι' ἀσκήσεως πολυχρονίου καὶ τῇ κοινῇ συναινέσει, μετεβλήθησαν βαθμηδὸν εἰς κανόνας καὶ ἔχουσιν ἰσχὺν νόμου. Εἶναι περιβεβλημέναι τὸν τριπλοῦν χαρακτῆρα τοῦ ἀρχαίου, παγκοσμίου καὶ ἀνεκκλήτου, ἡ δὲ καταγωγὴ τῶν χάνεται εἰς τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους. Ἐὰν δὲ ποτε ἐκυρώθησαν ὑπὸ νομοθετικῆς τινος Ἐξουσίας, τοῦτο θὰ ἐγένετο εἰς ἐποχὴν πολὺ παρῳχημένην, τὴν ὁποίαν δὲν δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν μὲ τὰ περισωθέντα ἡμῖν στοιχεῖα. Αἱ ἀρχαὶ αὗται προσδίδουσιν εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἰδιαιτέραν δικαιοδοσίαν, τὴν ὁποίαν περιορίζουσι, θέτουσαι ὅρια μεταξὺ τοῦ Τεκτ.·. Τάγμ.·. καὶ τῶν ἄλλων εἰδικῶν Ἑνώσεων. Ταυτοχρόνως, λόγῳ τοῦ ἀπαραβιάστου αὐτῶν, ὑψοῦνται ὡς πραγματικοὶ φραγμοὶ ἐναντίον τοῦ σφετερισμοῦ τῆς ἀπολύτου ἐξουσίας, ἢ ἐναντίον τῶν καινοτομιῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἐπεχείρει τις εἰς τὰ δόγματα τοῦ Συμβολ.·. Τεκτον.·.».

Ἡ λέξις «Landmark» ἀναφέρεται τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Anderson Εἰς τὸν XXXIX ὁρισμὸν τῶν «Γενικῶν Νόμων καὶ Κανονισμῶν διὰ τὴν διακυβέρνησιν τοῦ Σώματος», ἀναφέρεται ὅτι «τὰ ἀρχαῖα Landmarks πρέπει νὰ διαφυλαχθῶσι μετὰ στοργῆς», τὸ δὲ 4ον ἄρθρον των καθορίζει ὅτι ὅλοι οἱ νόμοι ἀπορρέουν ἐκ τῆς Μ.·. Στ.·., μόνης αὐτῆς ἐχούσης τὸ δικαίωμα νὰ καταργήσῃ ἢ νὰ τροποποιήσῃ αὐτούς, λαμβανούσης ὅμως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρόνοιαν, «ὅπως διατηρηθῶσιν ἄθικτα τὰ ἀρχαῖα Landmarks τοῦ Τάγματος».

Εἰς ἀμφοτέρας ἐπίσης τὰς ἐκδόσεις τοῦ Βιβλίου τῶν Συνταγμάτων (1723—1738) τὸ αὐτὸ ἀναφέρεται, χωρὶς ὅμως πάλιν καὶ νὰ δίδηται οἱαδήποτε ἐξήγησις περὶ τοῦ ποῖαι εἶναι αἱ ἐν λόγῳ παραδόσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων, ὅπως ἀναφέρουν οἱ ἀρχαῖοι κανόνες, οὐδεμία δύναμις ἀνθρώπου ἢ ὁμάδος ἀνθρώπων δύναται νὰ ἐπιφέρῃ καινοτομίαν τινά».

Ἐπὶ αἰῶνας τὰ Landmarks ἦσαν ἄγραφα, μεταδιδόμενα ἀπὸ Τεκτον.·. γενεᾶς εἰς γενεὰν διὰ τῆς παραδόσεως, ἢ μᾶλλον διὰ τῆς ἐμπράκτου ἀσκήσεως αὐτῶν. Οἱ μυούμενοι εἰς τὸ Τάγμα ἀνὰ τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας ἔδιδον τὴν ἐπίσημον διαβεβαίωσιν, ὅτι θὰ ἐτήρουν αὐτὰ πιστῶς, οἱ δὲ Σεβ.·. τῶν Στ.·. κατὰ τὴν ἐγκατάστασίν των ὤμνυον νὰ μὴ παραβοῦν αὐτὰ ποτὲ καὶ ὑπεμιμνήσκετο εἰς αὐτοὺς παρὰ τοῦ ἐγκαθιστῶντος, ὅτι «οὐδενὶ προσώπῳ καὶ οὐδενὶ Σώματι δέδοται τροποποιεῖν ἢ νεωτερίζειν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Τεκτονικῇ».

Ἐπειδὴ τὰ Landmarks ἦσαν ἄγραφα, πλεῖσται συζητήσεις προεκλήθησαν περὶ τοῦ ποῖα καὶ πόσα ἦσαν αὐτά. Γραφικὸν λάθος εἰς πρωτόκολλόν τι Στ.·. (1810) περιέπλεξε τὸ ζήτημα ἔτι περισσότερον. Εἰς τὸ πρωτόκολλον τοῦτο ἀναγράφεται, ὅτι ἡ ἐγκατάστασις Στοᾶς τινος κατὰ τοὺς νομίμους τύπους «is one of the two Landmarks of the Craft» (=εἶναι ἓν ἐκ τῶν δύο Landmarks τῆς Τέχνης). Ἐκ τούτου συνήγαγόν τινες ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν Landmarks ἦτο 2 μόνον, ἐκ τούτων δὲ τὸ ἓν ἦτο ἡ ἐγκατάστασις Στ.·.. Ὁ Hextall ὅμως κατέδειξεν ἀργότερον (1916) πειστικώτατα, ὅτι πρόκειται περὶ λάθους ἐξ ἐπιπολαιότητος καὶ ὅτι τὸ ὀρθὸν ἦτο «one of the true Landmarks» (=ἓν τῶν ἀληθινῶν Landmarks).

Πολλοὶ Τέκτονες ἠθέλησαν νὰ καθορίσουν γραπτῶς τὰ Landmarks, δὲν συμφωνοῦν ὅμως μεταξύ των. οὔτε ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν οὔτε ὡς πρὸς τὴν διατύπωσίν των.

Εἰς τὸ «Λεξικὸν τοῦ Συμβολισμοῦ τοῦ Τεκτον.·.» ὁ Δρ Ὄλιβερ περιορίζει ταῦτα εἰς τὰ σημεῖα ἀναγνωρίσεως, ἱερ.·. λ.·. καὶ χειραψ.·.. Ὁ ἴδιος κατέγραψε τὸ 1763 τεσσαράκοντα ὅλα Landmarks. Ἄλλοι περιλαμβάνουν καὶ τὰς τελετὰς μυήσεων ἢ τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ κοσμήματα τῆς Στ.·.. Ἀμερικανικαί τινες Μεγ.·.. Στ.·. κατέγραψαν μέχρι 53. Εἰς τὸ Σύνταγμα τῆς Μεγ.·. Σ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης ἀναφέρονται 9, συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰωσὴφ Evans. Ὁ Ἀμερικανὸς νομικὸς Roscoe Pound δίδει 7, ὁ δὲ Ἰω. Γαβρ. Findel 9. Ὁ Τζῶν Σάϊμονς, ὁ Ἰωσίας Ντάρμοντ, ὁ Λουκᾶς Χόγκουντ καὶ ἄλλοι ἔδωσαν διαφόρους ἀριθμούς. Πρόκειται ἐν τούτοις πάντως περὶ εἰκασιῶν ἀρκετὰ ἐλαστικῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν θὰ ἠδύνατό τις νὰ βασισθῇ ἀσφαλῶς.

Ὁ Mackey φρονεῖ ὅτι λογικώτερον θὰ ἦτο νὰ περιορίσῃ τις τὰ Lendmarks εἰς τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα καὶ συνεπῶς παγκόσμια ἔθιμα τοῦ Τάγματος, τὰ ὁποῖα, εἴτε βαθμηδὸν ἐτέθησαν ἐν ἐνεργείᾳ ὡς κανόνες δράσεως, εἴτε, καὶ ἐὰν ἀποτόμως ἐφηρμόσθησαν ὑπὸ ἁρμοδίας τινὸς ἀρχῆς, ἐτέθησαν ἐν ἐφαρμογῇ εἰς μίαν τόσον ἀπομεμακρυσμένην χρονικὴν περίοδον, ὥστε οὐδεμία περὶ τῆς καταγωγῆς των μνεία γίνεται εἰς τὴν ἱστορίαν. Ὁ πρῶτος λοιπὸν ὅρος, ὅπως ἓν ἔθιμον θεωρηθῇ ὡς Landmark εἶναι νὰ ἔχῃ ὑπάρξῃ ἀνέκαθεν. Ἡ ἀρχαιότης του ἀποτελεῖ τὸ οὐσιῶδες του στοιχεῖον. Ἐὰν ὅλαι αἱ Τεκτ.·. Δυνάμεις συνήρχοντο σήμερον ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἐν ἀπολύτῳ ὁμοφωνίᾳ ἐθέσπιζον νόμον τινά, ὑποχρεωτικὸν δι' ὅλον τὸν Ἐλ.·. Τεκτ.·., ὁ νόμος οὗτος θὰ ἦτο μὲν παγκόσμιος, ἀλλὰ δὲν θὰ ἦτο καὶ Landmark, δὲν θὰ ἀπετέλει δηλ. θεμελιώδη ἀμετάβλητον διάταξιν.

Μέχρι τοῦ ἔτους 1858 οὐδεμία ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Τεκτ.·. προσπάθεια συγκεντρώσεως καὶ καθορισμοῦ τῶν ἀρχαίων διατάξεων. Καὶ μόνον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ Α. Mackey εἰς ἄρθρον του ἐν τῇ «Ἀμερικανικῇ Ἐπιθεωρήσει τοῦ Ἐλευθ.·. Τεκτ.·.» καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ θεμέλια τοῦ Τεκτ.·. Νόμου» ἀπαριθμεῖ 25 ἐν ὅλῳ διατάξεις, τὰς ὁποίας καθορίζει ὡς ἀναλλοίωτα Landmarks.

Ὁ καθορισμὸς οὗτος ἐγένετο ἀκολούθως ὑπὸ πολλῶν δεκτός, ἔκτοτε δ' ἀνεδημοσιεύθη εἰς πλεῖστα Ἐλευθεροτεκτ.·. συγγράμματα.

Συμφώνως ἑπομένως πρὸς τὸν κατάλογον αὐτὸν αἱ ἀρχαῖαι θεμελιώδεις διατάξεις, τὰς ὁποίας οὐδεμία ἀνθρωπίνη δύναμις δύναται νὰ θίξῃ ἢ τροποποιήσῃ εἶναι αἱ ἑξῆς:

1. Τὰ μέσα ἀναγνωρίσεως: Σημεῖα, λέξεις, χειραψίαι.

2. Ἡ διαίρεσις τοῦ συμβολ.·. Τεκτ.·. εἰς τρεῖς βαθμ.·.

3. Ἡ παράδοσις τοῦ 3ο, ἡ ὁποία καὶ διετηρήθη ἀνέκαθεν ἀνέπαφος. Δὲν ὑπάρχει Τεκτ.·. δογμ.·., ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ μὴ διδάσκωνται τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς παραδόσεως ταύτης. Ἄλλως τε, οἱονδήποτε δόγμα, τὸ ὁποῖον θὰ παρέλιπεν ἢ καὶ θὰ ἐτροποποίει τὴν παράδοσιν αὐτὴν θὰ ἔπαυε νὰ λέγηται Ἐλευθεροτεκτονικόν.

4. Ἡ διοίκησις τῆς ἀδελφότητος ὑπὸ προέδρου, καλουμένου Μεγ.·. Διδ.·., ἐκλεγομένου δ' ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Σώματος. Πολλοὶ ὑποθέτουν ὅτι ἡ ἐκλογὴ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἀπορρέει ἔκ τινος νόμου ἢ κανονισμοῦ τῆς Μεγ.·. Στ.·.. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀκριβές. Τὸ ἀξίωμα προέρχεται ἀπὸ ἀρχαίαν διάτα-

ξιν. Μεγ.·. Διδ.·. ἢ πρόσωπα, ἐκπληροῦντα ὑπ' ἄλλην ὀνομασίαν τὰ καθήκοντα ταῦτα, συναντῶνται εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ θεσμοῦ πολὺ πρὸ τῆς συστάσεως Μεγ.·. Στ.·.

5. Τὸ δικαίωμα ἢ προνόμιον, τὸ ὁποῖον ἔχει ὁ Μεγ.·. Διδ.·. νὰ προεδρεύῃ ὁπουδήποτε καὶ ὁποτεδήποτε, ὅλων τῶν συνελεύσεων τοῦ σώματος ἢ καὶ ἐργασίας ὑφισταμένης τινὸς Στ.·., εἰς ἣν ἔτυχε νὰ παρίσταται.

6. Τὸ προνόμιον τοῦ Μεγ.·. Διδ.·., ὅπως χορηγῇ ἄδειαν διὰ τὴν ἀπονομὴν βαθμῶν ἀτάκτως ἢ συντομεύῃ τὰ διὰ τὰς διαφόρους μυήσεις ἐπιβαλλόμενα ὑπὸ τῶν κανονισμῶν χρονικὰ ὅρια. Τὸ προνόμιον τοῦτο εἰς οὐδένα κανονισμὸν ἀναφέρεται, ὑφίσταται ὅμως πάντοτε ὡς ἀναλλοίωτος νόμος.

6. Τὸ δικαίωμα ἢ προνόμιον τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. νὰ ἐπιτρέψῃ τὸ ἄνοιγμα Στ.·. μὴ μονίμων. Αἱ οὕτω ἱδρυόμεναι Στ.·. καλοῦνται «Στοαὶ ὑπὸ ἀπαλλαγὴν» (βλ. *Στοά)*.

8. Τὸ προνόμιον τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ὅπως ἀνακηρύσσῃ τινὰ ὡς τέκτονα δι' ἀνακοινώσεως καὶ ἄνευ προηγουμένης μυήσεως.

9. Ἡ ὑποχρέωσις τῶν Τεκτ.·., ὅπως συνέρχωνται εἰς Στ.·.. Καὶ πρὸ τῆς ὀργανώσεως τοῦ σημερινοῦ συστήματος οἱ Τέκτ.·. ὑπεχρεοῦντο νὰ συνέρχωνται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπὶ τὸ αὐτό, ὁ δὲ τόπος τῆς συγκεντρώσεώς των ἐκαλεῖτο Στοά. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ μόνιμοι σημερινοὶ ἀξιωματικοί, οἱ ἰδιαίτεροι κανονισμοί, κ. ἄ. εἶναι νεώτερα, ἀπορρέοντα ἐκ τῶν Γεν. Κανονισμῶν ἑκάστης Τεκτ.·. Δυν.·. καὶ μὴ ἀποτελοῦντα Landmark.

10. Ἡ διακυβέρνησις τῆς Στ.·. ὑφ' ἑνὸς Σεβ.·. καὶ 2 Ἐπ.·.. Συνέλευσις τεκτόνων, προεδρευομένη ὑφ' ἑνὸς προέδρου ἢ ἀντιπροέδρου, δὲν θὰ ἀνεγνωρίζετο ὡς Στ.·. Ἡ παρουσία τοῦ Σ.·. Δ.·. καὶ τῶν Ἐπ.·. εἶναι ἀπαραίτητος διὰ νὰ θεωρηθῇ κανονικῶς λειτουργοῦσα ἡ Στ.·.

11. Ἡ ὑποχρέωσις τῆς κανονικῆς στεγάσεως τῆς Στ.·., εὑρισκομένης ἐν ἐργασίᾳ. Ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ἀπορρέει ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Τεκτ.·.. Τὸ καθῆκον τῆς φρουρήσεως τῆς θύρας καὶ ἀπομακρύνσεως παντὸς κατασκόπου ἢ ὠτακουστοῦ εἶναι πολὺ ἀρχαῖον καὶ ἑπομένως ἀποτελεῖ Landmark.

12. Τὸ δικαίωμα παντὸς Τέκτονος νὰ ἀντιπροσωπεύηται εἰς ὅλας τὰς Γεν. Συνελεύσεις τοῦ Σώματος καὶ νὰ δίδῃ τὰς ὁδηγίας του εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους του. Ἄλλοτε αἱ Γενικαὶ αὗται Συνελεύσεις συνεκροτοῦντο ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἐπετρέπετο δ' εἰς ὅλους τοὺς ἀδ.·., μηδ' αὐτῶν τῶν μαθ.·. ἐξαιρουμένων, νὰ παρίστανται εἰς αὐτάς. Σήμερον μετέχουν αὐτῶν μόνον οἱ ἀντιπρόσωποι ἑκάστης Στ.·., ἐπιτρέπεται δ' εἰς τοὺς ἔχοντας τὸν βαθμ.·. τοῦ Διδ.·. νὰ παρίστανται ὡς ἀκροαταί.

13. Τὸ δικαίωμα παντὸς Τέκτ.·. νὰ ἐφεσιβάλῃ εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·. ἢ τὴν Γεν.·. Τεκτ.·. Συνέλευσιν (κατὰ τὸν Paton) τὴν ἐναντίον του ἀπόφασιν τῶν ἀδ.·. τῆς μητρικῆς του Στ.·.

14. Τὸ δικαίωμα παντὸς Τέκτ.·. νὰ ἐπισκέπτηται καὶ παρακολουθεῖ τὰς ἐργασίας οἱασδήποτε κανονικῆς Στ.·.. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνεγνωρίσθη πάντοτε ὡς ἀναφαίρετον διὰ πάντα Τέκτ.·., ταξιδεύοντα ἀνὰ τὸν κόσμον. Διότι ὅλαι αἱ ἀνὰ τὴν γῆν Στ.·. θεωροῦνται ὡς ἁπλαῖ διαιρέσεις ἢ τμήματα τῆς παγκοσμίου Τεκτονικῆς οἰκογενείας, τῶν ὁποίων πᾶς κανονικὸς Τέκτ.·. δικαιοῦται νὰ κρούσῃ τὴν θύραν.

15. Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς εἰσόδου εἰς τὴν Στ.·. παντὸς ἐπισκέπτου, ἀγνώστου εἰς τοὺς παρόντας ἀδ.·., ἄνευ προηγουμένης κεραμώσεως κατὰ τὸ τυπ.·.. Ἡ κεράμωσις εἶναι δυνατὸν νὰ παραλειφθῇ μόνον, ἐὰν ὁ ἐπισκέπτης εἶναι γνωστὸς εἰς ἕνα τῶν ἀδ.·., ὅστις καὶ ἐγγυᾶται περὶ τῆς Τεκτ.·. αὐτοῦ ἰδιότητος.

16. Οὐδεμία Στ.·. δύναται νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὰς ἐργασίας ἄλλης Στ.·., οὐδὲ νὰ ἀπονείμῃ βαθμ.·. εἰς ἀδ.·., ἀνήκοντας εἰς ἄλλας Στ.·.. Εἶναι καὶ τοῦτο Landmark, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἀδ.·. ἀλληλεγγύης.

17. Πᾶς Τέκτ.·. ὑπόκειται εἰς τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανονισμοὺς τῆς Τεκτ.·. Δυνάμ.·., ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τῆς ὁποίας κατοικεῖ καὶ ἂν ἀκόμη δὲν εἶναι μέλος μιᾶς ἐκ τῶν Στ.·.. Ἡ τυχὸν μὴ υἱοθέτησίς του δὲν ἀπαλλάσσει αὐτὸν τῆς εἰς τοὺς νόμους τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·. ὑποταγῆς.

18. Τὰ πρὸς μύησιν ἀπαιτούμενα προσόντα τοῦ ἐλευθέρου, ἐνηλίκου καὶ ἀρτιμελοῦς ἀνδρός. Ὁ ἀνάπηρος, ὁ ἐν δουλείᾳ γεννηθείς, ὡς καὶ πᾶσα γυνή, ἀποκλείονται τῆς εἰσδοχῆς εἰς τὸ τάγμα.

19. Ἡ πίστις εἰς τὴν ὕπαρξιν Θεοῦ ὡς Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.. Ἡ ἄρνησις εἰς τὴν ὕπαρξιν μιᾶς ἀνωτάτης ἐποπτευούσης Δυνάμεως ἀποτελεῖ κώλυμα πρὸς μύησιν. Τὰ χρονικὰ τοῦ Τάγματος δὲν ἀναφέρουν μέχρις στιγμῆς περίπτωσιν μυήσεως ἑνὸς ἀνεγνωρισμένου ἀθεΐστοῦ. Αὐτὴ αὕτη ἡ τελετὴ μυήσεως τοῦ α' βαθμ.·. ἀποκλείει τοιοῦτον ἐνδεχόμενον.

20. Ἡ πίστις εἰς μίαν μέλλουσαν ζωήν. Ὁλόκληρος ὁ συμβολισμὸς τοῦ θεσμοῦ διαπνέεται ἀπὸ τὴν πίστιν αὐτήν. Τὸ νὰ πιστεύῃ τις εἰς τὸν Τεκτονισμὸν καὶ νὰ μὴ πιστεύῃ εἰς ἀνάστασιν, θὰ ἀπετέλει ἀνόητον διανοητικὴν ἀνωμαλίαν.

21. Ἡ Βίβλος τοῦ Νόμου ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον κόσμημα πάσης Στ.·.. Ἡ Βίβλος αὕτη δὲν πρέπει ἀναγκαστικῶς νὰ εἶναι πάντοτε ἡ Π.·. καὶ Κ.·. Δ.·., ἀλλὰ δέον νὰ εἶναι τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐκ τῆς κρατούσης ἐν τῇ χώρᾳ θρησκείας θεωρεῖται περιέχον τὴν ἀποκαλυφθεῖσαν θέλησιν τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.. Οὕτω εἰς τὰς Χριστιανικὰς χώρας Βίβλος τοῦ Νόμου εἶναι ἡ Π.·. καὶ Κ.·. Δ.·.. Εἰς τὰς χώρας, ὅπου ἐπικρατεῖ ὁ Ἰουδαϊσμὸς ἡ Π.·. Δ.·. εἶναι ἀρκετή, εἰς δὲ τὰς μουσουλμανικὰς χώρας τὸ Κοράνιον. Ὁ Ἑλ.·. Τεκτ.·. δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τὰς ἰδιαιτέρας θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τῶν ὀπαδῶν του, ἐκτὸς εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν πίστιν εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Ἡ Βίβλος τοῦ Νόμου εἶναι ὁ Π.·. Χ.·. τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτ.·., ἄνευ δ' αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ἐργασθῇ.

22. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ Τέκτ.·. εἶναι ἴσοι μεταξύ των. Δι' αὐτοὺς δὲν ὑφίστανται αἱ κοινωνικαὶ διακρίσεις τοῦ βεβ.·. κόσμου. Ὁ βασιλεύς, ὁ εὐπατρίδης, ὁ ταπεινός, ὁ πλούσιος ἢ πένης ἐν τῇ Στ.·. εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἐπιπέδου, βαδίζοντες πρὸς ἓν κοινὸν τέρμα· ἡ ἀτομικὴ ἀξία θεωρεῖται σεβαστοτέρα παντὸς ὑλικοῦ πλούτου, ἡ δ' ἀρετὴ καὶ ἡ γνῶσις ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῶν Τεκτ.·. τιμῶν καὶ ἀμείβονται διὰ προτιμήσεως.

23. Ἡ ἐχεμύθεια ἀποτελεῖ ἐπίσης ἀπαραβίαστον παράδοσιν, κατωχυρωμένην αὐστηρῶς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Ὁ Ἑλ.·. Τεκτ.·. θὰ ἔπαυε νὰ εἶναι τοιοῦτος, ἐὰν ἀπεστερεῖτο τῆς μυστικότητός του. Ὡς κλειστὴ Ἑταιρεία ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἔζησεν ἀναλλοίωτος ἐπὶ αἰῶνας. Ὡς ἀνοικτὸν σωματεῖον δὲν θὰ ἔζη οὔτε ἔτη τινά.

24. Ἡ ἵδρυσις μιᾶς θεωρητικῆς ἑταιρείας, ἑδραζομένης ἐπὶ μιᾶς ὡρισμένης ἐπαγγελματικῆς τέχνης, καὶ ἡ συμβολικὴ χρῆσις καὶ ἑρμηνεία τῶν ὅρων καὶ ὀργάνων τῆς τέχνης αὐτῆς διὰ τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν, ἀποτελοῦν ἐπίσης Landmark τοῦ τάγματος. Ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος ἦτο ἡ συμβολικὴ κοιτὶς τοῦ θεσμοῦ, καὶ ἑπομένως ἡ μνεία τοῦ ἐπαγγελματικοῦ Τεκτονισμοῦ, ὅστις τὸν ἀνήγειρεν, τῶν ὑλικῶν καὶ ἐργαλείων τὰ ὁποῖα ἐχρησιμοποιήθησαν πρὸς τοῦτο καὶ τῶν τεχνιτῶν οἱ ὁποῖοι ᾠκοδόμησαν αὐτόν, ἀποτελοῦν τὰ κύρια μέρη τοῦ σώματος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τὰ ὁποῖα δὲν δύναταί τις νὰ παραλείψῃ, χωρὶς νὰ καταστρέψῃ τελείως τὸν χαρακτῆρα τοῦ Τάγματος.

25. Τελευταῖον ὅλων Landmark εἶναι τὸ αὐστηρῶς ἀναλλοίωτον καὶ ἀμετάβλητον τῶν ἀνωτέρω διατάξεων. Οὐδὲν ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἀφαιρεθῇ, οὐδὲν νὰ τροποποιηθῇ. Καθὼς παρελάβομεν αὐτὰ ἀπὸ τοὺς προκατόχους μας, οὕτω ὀφείλομεν νὰ παραδώσωμεν αὐτὰ εἰς τοὺς διαδόχους μας.

Σχετικῶς μὲ τὰ ἀνωτέρω 25 Landmarks ἄξια μνείας εἶναι τὰ ἀκόλουθα :

α') Ὅσον ἀφορᾷ τὸ 19ον Landmark, εἰς τὰ Συντάγματα τοῦ 1723 τοῦ Ἄντερσον ὁ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.

ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ ἱστορικὸν μέρος. Τὰ κατόπιν ὅμως ἐκδοθέντα ἀπαιτοῦσι πίστιν εἰς τὸν Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.. Ἡ ἐν ἔτει 1877 γενομένη ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας διαγραφὴ ἐκ τῶν Συνταγμάτων της τοῦ συμβόλου τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. καὶ ἀντικατάστασιν τῆς διατάξεως τῶν Συνταγμάτων της «*ὁ Ἐλεύθ.·. Τεκτ.·. ἔχει ὡς ἀρχὴν τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς*» διὰ τῆς φράσεως «*ὁ Ἐλεύθ.·. Τεκτ.·. ἔχει ὡς ἀρχὴν τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀλληλεγγύην*» προύκάλεσε τεραστίαν ἀπήχησιν καὶ οἱ Γάλλοι Τέκτονες, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ ἀνωτέρω Γαλλικὸν Δόγμα, τὸ μὴ δεχόμενον τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, δὲν θεωροῦνται ὑπὸ τῶν Ἀγγλοσαξωνικῶν Τεκτ.·. Δυν.·. ὡς Τέκτ.·. πραγματικοί, καθόσον παρέβησαν τὰ Landmarks.

β') Ὡς πρὸς τὸ 21ον Landmark ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὴν μύησιν Μουσουλμάνου πρέσβεως τὴν 14ην Ἀπριλίου 1836 ὑπὸ τῆς Στ.·. Friendship, ἀρ. 6 τοῦ Λονδίνου, ἡ Βίβλος ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Κορανίου. Κατὰ τὴν μύησιν 9 ἰθαγενῶν εἰς τὴν ἐν Βομβάῃ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν Σ.·. «ὁ Ἀνατέλλων Ἀστήρ» ἐξ ὧν 3 ἀνῆκον εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Ζωροάστρου, 2 εἰς τὴν τοῦ Κομφουκίου καὶ 4 ἦσαν Μωαμεθανοί, ἕκαστος τούτων ὤμοσεν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βιβλίου τῆς θρησκείας του. Εἰς τὴν ἐν Βάδῃ ἐπίσης Στ.·. Freiburg ἡ Βίβλος εἶχεν ἀντικατασταθῇ ὑπὸ βιβλίου τοῦ ὁποίου αἱ σελίδες εἶναι λευκαί. Ἡ Στ.·. αὕτη παραδέχεται ὅτι, ἀφοῦ οἱ Τέκτ.·. ὑποχρεοῦνται νὰ πιστεύωσιν εἰς τὸν Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·., ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀναπαριστοῦν τοῦτον, ὅπως τὸν ἐννοοῦν, τὰ δὲ φύλλα εἶναι λευκὰ καὶ δύνανται νὰ ἐγγράφωσιν ἐπ' αὐτῶν νοερῶς τὰς σχετικὰς δοξασίας των.

Παρὰ ταῦτα οἱ Lennhoff καὶ Posner θεωροῦν, ὅτι «οὐδὲν κοινὸν Τεκτον.·. Δίκαιον ὑπάρχει. Τὰ Landmarks εἶναι παράρτημα. Ἠθέλησαν δηλ. εἰς τὰ γραπτὰ καταστατικὰ καὶ Συντάγματα νὰ ἑνώσουν καὶ τὰς ἀγράφους ἐκ παραδόσεως διασῳζομένας ἀξίας καὶ συνηθείας τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐπετεύχθη. Καὶ τούτου ἕνεκα ἡ ἔννοια τῶν Landmarks ἐν Εὐρώπῃ ἔχει πλέον τὴν ἀξίαν τρόπου τινὸς τεκτονικῆς ἐργασίας. Μὲ τὴν λέξιν Landmarks ἐννοοῦν ὡρισμένους ὁρισμοὺς καὶ διατάξεις, αἱ ὁποῖαι διεμορφώθησαν ὑφ' ἑκάστης Μεγ.·. Στ.·. κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον αὐθαιρέτως. Ἐν τέλει εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῇ ὅτι Landmarks διὰ τὸν Ἐλευθεροτ.·. γενικῶς καὶ κυρίως δὲν ὑπάρχουν. Ὁ διάσημος Ἐλευθεροτ.·. ἱστορικὸς Hughan χαρακτηρίζει τὸ ὅλον ζήτημα τῶν Landmarks ὡς γυμνὴν φαντασιοπληξίαν. Μόνον ἐν Ἀμερικῇ ἡ Ἐλευθεροτ.·. Ὀρθοδοξία ἔχεται ἀδιασείστως καὶ στερρῶς τῆς ἀορίστου ἰδέας τῶν Landmarks. Παρὰ ταῦτα καὶ ἐκεῖ ἐπικρατεῖ ἐπίσης ἡ ἀνάγκη νὰ προσαρμόσουν τὰ παλαιὰ ὁροθέσια πρὸς τὴν σημερινὴν ἐποχήν. Οὕτω τὸ ἀδιάσειστον 18ον Landmark, ὅτι μόνον σωματικῶς ἀρτιμελεῖς ἄνδρες δύνανται νὰ γίνωνται Τέκτονες, ἡ διεγράφη φρονίμως ἢ διεμορφώθη ἐπὶ τὸ ἠπιώτερον. Κατὰ τὸ 1871 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης εὑρίσκει, ὅτι μεταξὺ τῶν Landmarks καὶ τῶν νόμων τῆς Μεγ.·. Στ.·. ὑφίστανται τόσον πολλαὶ σημαντικαὶ διαφοραί, ὥστε «the entire law had become a very unsafe guide» (=ὁλόκληρος ὁ νόμος κατέστη πολὺ ἀκροσφαλὴς ὁδηγός)».

Καὶ οἱ Lennhoff καὶ Posner ἐπιλέγουν: «Ἡ μοναδικὴ σημασία τῶν Landmarks ἔγκειται τὸ πολὺ εἰς τὸ ὅτι ὑποδεικνύουν μίαν ἐπιλογὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. δικαίου, ἡ ὁποία θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι κοινὴ εἰς ὅλας τὰς Μεγ.·. Στ.·.. Προσπάθειαι, γενόμεναι μέχρι τοῦδε πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν, ὡς π.χ. ὑπὸ τῆς A.M.I., οὐδὲν ἔσχον ἄχρι τοῦδε ἀποτέλεσμα. Ὑπάρχουν σήμερον κοινά τινα εἰς τὴν συμβολικὴν καὶ τὰ τυπικὰ τῶν Ἐλευθεροτ.·. Δογμάτων, ἀλλ' οὐδὲν κοινὸν Ἐλευθεροτ.·. Δίκαιον ὑφίσταται. Καὶ αἱ ἐν Ἀμερικῇ καθωρισμέναι θεμελιώδεις διατάξεις, τὰ Landmarks, εἶναι πιθανῶς ἐλάχιστα κατάλληλοι πρὸς ἵδρυσιν τοῦ διεθνοῦς αὐτοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. δικαίου».

Ὑπάρχουν οἱ φρονοῦντες ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Μάκεϋ καθωρισθέντα 25 Landmarks εἶναι ὀλίγα. Μεταξὺ αὐτῶν συγκαταλέγεται εἰς διαπρεπὴς Τέκτων, τότε Γεν. Γραμματεὺς τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Πολιτείας Κεντάκυ, ὅστις κατὰ τὸ 1889 συνέταξε καταλόγους ἐκ 54 Landmarks.

Ὑπάρχει ὅμως καὶ εἷς ἄλλος σύντομος καὶ βραχὺς κατάλογος υἱοθετηθεὶς τὴν 11 Δεκεμβρίου τοῦ 1918 ὡς τμῆμα τοῦ ἀναθεωρηθέντος Συντάγματος καὶ Γ. Κανονισμοῦ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πολιτείας Μασατσοῦσετς.

Τὸ κείμενον, τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπεν ἀσφαλῶς νὰ υἱοθετηθῇ ἀπὸ τὸν Παγκόσμιον Τεκτονισμὸν ἔχει ὡς ἑξῆς:

«*Ὁ κοινὸς νόμος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ περιέχεται εἰς τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα τῆς Τέχνης ὡς ταῦτα ἀνεπτύχθησαν καὶ ἡρμηνεύθησαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1721 καὶ ἐντεῦθεν. Αὐτὰ εἶναι τὰ θεμέλια τῆς Τεκτονικῆς νομοθεσίας. Τὰ* Landmarks *εἶναι αἱ ἀρχαῖαι καὶ παγκόσμιαι θεμελιώδεις ἀρχαί, τὰς ὁποίας οὐδεμία Τεκτονικὴ ἐξουσία δύναται νὰ ἀλλοιώσῃ ἢ ἀγνοήσῃ.*

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. Μασατσοῦσετς ἀναγνωρίζει τὰς ἀκολούθους διατάξεις: Μονοθεϊσμόν, τὸ μόνον δόγμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ: πίστιν εἰς τὴν ἀθανασίαν, τὸ ὕστατον δίδαγμα τῆς Τεκτ.·. φιλοσοφίας. Τὸν τόμον τοῦ Ἱεροῦ Νόμου ὡς ἀπαραίτητον τμῆμα τῆς ἐπιπλώσεως μιᾶς Στοᾶς: τὴν παράδοσιν τοῦ 3ο: τὴν ἐχεμύθειαν: τὸν Συμβολισμὸν τῆς Ἐπαγγελματικῆς Τέχνης: εἰς Τέκτων δέον νὰ εἶναι «ἐλεύθερος γεννηθείς, ἄρρην καὶ ἐνῆλιξ. Ὁ ἀνωτέρω κατάλογος δὲν κηρύσσεται ὅτι εἶναι ἀποκλειστικός».

Ἡ φράσις «ἐλεύθερος γεννηθείς», ἥτις ἦτο ἀπαραίτητος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δουλείας, μετετράπη εἰς ἁπλῶς «ἐλεύθερος» ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1847. Ἔκτοτε τὰ ἄρθρα 186 καὶ 187 τοῦ Συντάγματος τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἀναφέρουν ὅτι «πᾶς ὑποψήφιος δέον νὰ εἶναι ἐλεύθερος ἀνήρ, ἔχων συμπληρώσῃ τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ νὰ δηλώσῃ ὅτι ἀβιάστως ἐκ μέρους φίλων καὶ ἀνεπηρεάστως ἀπὸ φιλοκερδῆ ἢ ἄλλα ἀνάξια ἐλατήρια, ἐλευθέρως καὶ ἑκουσίως ζητεῖ νὰ μυηθῇ εἰς τὰ Τεκτονικὰ Μυστήρια».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 1 (τόμ. Α', σελ. 559), 3 (τόμ. Β', σελ. 3), 7 καὶ 35 (τόμ. Α', σελ. 33 - 37).

ἀρχαῖαι πρωσσικαὶ Μεγάλαι Στοαὶ (Altprussische Grosslogen). Συνοπτικὸς χαρακτηρισμὸς τῶν τριῶν Γερμανικῶν Μεγ.·. Στ.·., τῆς Μεγ.·. δηλ. Ἐθνικῆς Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας (Γερμανο-χριστιανικὸν τάγμα), τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Μητρικῆς Στ.·. τῶν «Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πρωσσίας «Φιλία» (πρώην Royal York zur Freundshaft). Διεκρίνοντο ἀπὸ τὰς ἄλλας γερμανικὰς Μεγ.·. Στ.·. κατὰ τὴν ἱστορικὴν των γένεσιν, ἀναφερομένην εἰς τὸ Βερολῖνον καὶ τὴν Πρωσσίαν, κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας των (ὑπὲρ τοὺς τρεῖς Ἰωαννιτικοὺς βαθμοὺς ὑπῆρχον καὶ ἀνώτεροι βαθμοὶ ἢ βαθμίδες γνώσεως) ὡς καὶ κατὰ τὸ ἰδιάζον τοῦ συστήματός των, τὸ ὁποῖον δὲν ἀνεγνώριζε τὰ «*Ἀρχαῖα Καθήκοντα*» (βλ. λ.) καὶ ἐθεμελιοῦτο ἐπὶ τοῦ χριστιανισμοῦ, οὕτως ὥστε ἐδέχοντο ὡς μέλη των μόνον χριστιανούς.

Μετὰ τὴν ἄνοδον τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἐξουσίαν αἱ Μεγ.·. αὗται Στ.·., ἀπορρίψασαι τὸν τίτλον «Ἐλευθεροτέκτων», μετεσχηματίσθησαν ἡ μὲν Μεγ.·. Στ.·. τῶν «Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» εἰς «Ἐθνικὸν Χριστιανικὸν τάγμα Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου», ἡ δὲ Μεγ.·. Στ.·. «Φιλία» εἰς «Γερμανοχριστιανικὸν Τάγμα ἡ Φιλία». Αὐτονόητον εἶναι ὅτι τὰ δύο ταῦτα Τάγματα οὐδεμίαν εἶχον σχέσιν μὲ τὸν πραγματικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

(Βλ. καὶ *χριστιανικὸν σύστημα, Γερμανία, Βερολῖνον*).

Ἀρχαῖοι, Ἐλεύθεροι καὶ Ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες. Τίτλοι, λαμβανόμενοι γενικῶς ὑπὸ τῶν Ἀγγλικῶν καὶ Ἀμερικανικῶν Μεγ.·. Στ.·. (βλ. *Τίτλοι Μεγ.·. Στ.·.*).

Ἀρχαῖοι Κανονισμοὶ (Old regulations). Βλ. *Γενικοὶ κανονισμοί.*

Ἀρχαῖοι Τέκτονες Ancient ἢ Antient ἢ καὶ Atholl Masons). Παρὰ τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1717 ἱδρυθεῖσαν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἀνεπτύχθη ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ καὶ εἰς τὰς ἀποικίας της κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα καὶ ἄλλος Ἐλευθεροτεκτονισμός, ὁ ὁποῖος διετείνετο ὅτι εἶχε πολὺ ἀρχαιοτέραν καταγωγὴν καὶ αὐτοεχαρακτηρίσθη ὡς ἀρχαῖος Τεκτονισμὸς (Ancients, Antients) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆ. Ἀγγλίας, τὴν ὁποίαν ἐχαρακτήριζεν ὡς Νέους (Modern) Τέκτονας. Οἱ Ἀρχαῖοι Τέκτονες εἶχον σχηματίσει καὶ ἰδίαν «Μ ε γ.·. Σ τ.·. τ ῆ ς Ἀ γ γ λ ί α ς σ υ μ φ ώ ν ω ς π ρ ὸ ς τ ο ὺ ς Ἀ ρ χ α ί ο υ ς Κ α ν ο ν ι σ μ ο ύ ς».

Τὰ αἴτια τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ «Ἀρχαίων» καὶ «Νέων», ἐξηγούμενα διαφοροτρόπως ὑπὸ τῶν διαφόρων συγγραφέων, ἀναγράφονται εἰς τὴν λέξιν *Ἀγγλία* (βλ. λ. σελ. 17—18).

Ὁ Ντέρμοττ εἰς τὸ *Ἀχιμὰν Ρεζόν* του (βλ. λ.) διαιρεῖ εἰς δύο τάξεις τοὺς Τέκτονας τῆς Ἀγγλίας, εἰς τούς,

«Ἀρχαίους ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐλεύθεροι καὶ Ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες συμφώνως πρὸς τοὺς παλαιοὺς κανονισμοὺς καὶ τοὺς Νέους ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐλευθεροτέκτονες τῆς Ἀγγλίας. Καίτοι δ' ἔχουν ὁμοιόμορφα ὀνόματα, ἐν τούτοις διαφέρουν σημαντικώτατα εἰς τὸ τυπικόν, τὰς τελετάς, τὰς γνώσεις, τὴν Τεκτονικὴν γλῶσσαν καὶ τὰς ἐγκαταστάσεις. Τόσον δὲ πολὺ διαφέρουν, ὥστε πάντοτε ὑπῆρξαν καὶ ἐξακολουθοῦν καὶ σήμερον νὰ εἶναι δύο διάφοροι ἑταιρεῖαι, ἐντελῶς ἀνεξάρτητοι ἀλλήλων». (7η ἔκδοσις σελ. 30).

Πράγματι οἱ «Ἀρχαῖοι» ἰσχυρίζοντο ὅτι αὐτοὶ μόνοι διετήρουν τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ὅτι αἱ ἄλλαι κανονικαὶ Στ.·. εἶχον ἀλλοιώσει τὰς *ἀρχαίας θεμελιώδεις διατάξεις* (Landmarks) (βλ. λ.) καὶ ἐπιφέρει καινοτομίας, ὅπως καὶ ὄντως εἶχον ἐπιφέρει τοιαύτας περὶ τὸ ἔτος 1730, ὅτε ἐνεφανίσθη τὸ ἔργον τοῦ *Πρίτσαρντ* «Ὁ Τεκτονισμὸς ἀνατεμνόμενος».

Ἐν ἔτει 1756 ὁ τότε Μέγ.·. Γραμματεὺς καὶ ἀκολούθως Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἀρχαίων *Λώρενς Ντέρμοττ* ἐδημοσίευσε «*Βιβλίον Συνταγμάτων*» πρὸς χρῆσιν τῶν Ἀρχαίων Τεκτόνων ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἀχιμὰν Ρεζόν*», τὸ ὁποῖον ἠρίθμησε πολλὰς ἐκδόσεις καὶ ἀπέβη ὁ κῶδιξ τῆς Τεκτονικῆς Νομοθεσίας διὰ τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ ἢ Ἀμερικῇ ὀπαδοὺς τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἀρχαίων, ἐνῷ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῶν Νέων ἢ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τῶν *Συνταγμάτων τοῦ Ἄντερσον* (βλ. λ.) Ἡ μεταξὺ τῶν δύο Μεγ.·. Στ.·. διάστασις ἔληξε τὸ ἔτος 1813 διὰ τῆς ἑνώσεως αὐτῶν (βλ. *Ἀγγλία*).

Σήμερον οὐδεμία πλέον ὑφίσταται διάκρισις μεταξὺ Ἀρχαίων καὶ Νέων.

Εἶναι δύσκολον ἴσως σήμερον νὰ καθορισθῇ ποῖαι ἦσαν αἱ ἀκριβεῖς διαφοραὶ εἰς τὰ τυπικὰ τῶν Ἀρχαίων καὶ Νέων, διότι λόγῳ τῆς ἐσωτερικῆς των φύσεως τὰ τυπικὰ αὐτὰ ἀνεκοινοῦντο μόνον προφορικῶς. Ἔκ τινων ὅμως πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας κατέλιπον αἱ πολυετεῖς καὶ ὀξεῖαι μεταξὺ τῶν δύο στρατοπέδων προστριβαὶ καὶ διενέξεις, εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαχθῶσιν ἐνδιαφέροντά τινα συμπεράσματα.

Ἐλέχθη ἤδη ὅτι ἡ κανονικὴ Μεγ.·. Στ.·., ἡ τῶν «Νέων», προέβη εἰς τροποποιήσεις τινὰς εἰς τὰ σημ.·. ἰδίως τῆς ἀναγνωρ σεως μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀποκαλύψεων τοῦ Πρίτσαρντ εἰς τὸ βιβλίον του «ὁ Τεκτονισμὸς ἀνατεμνόμενος». Αἱ τροποποιήσεις αὗται συνίσταντο εἰς ἁπλῆν μετάθεσιν λέξεών τινων, διὰ τῆς ὁποίας ἡ λέξις, ἥτις ἀρχικῶς ἦτο *ἡ πρώτη, ἔγινεν ἡ δευτέρα* καὶ *ἡ δευτέρα ἔγινε πρώτη*.

Ἐκ τούτου καὶ ὁ Δρ. Dalcho, ὁ σύγκεντρώσας τὸ πρωτότυπον «Ἀ χ ι μ ὰ ν Ρ ε ζ ό ν» τ ῆ ς Ν ο τ ί ο υ Κ α ρ ο λ ί ν α ς καὶ ὁ ὁποῖος ἐγνώριζεν ἀμφότερα τὰ συστήματα, γράφει ὅτι *«ἡ πραγματικὴ διαφορὰ ἀπὸ ἀπόψεως σημασίας δὲν ἦτο μεγαλυτέρα, ἀφ' ὅ,τι θὰ ἦτο μία φιλονικεία περὶ τοῦ ἂν φορῇ τις τὰ χειρόκτια, ἀρχίζων πρῶτον ἀπὸ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἢ ἀπὸ τὴν ἀριστεράν».*

Ἐκ τούτων ὅλων καταφαίνεται ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς θέσεως τῶν δύο στηλῶν καὶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ἐν τῷ τυπικῷ. Καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη ὡς γνωστὸν ὑφίσταται καὶ σήμερον ἔτι μεταξὺ τῶν διαφόρων Δογμ.·..

Ὁ Πρέστον ἰσχυρίζεται ὅτι αἱ τροποποιήσεις αὗται ἐγένοντο ὑπὸ τῆς κανονικῆς Μ.·. Στ.·. μὲ τὸν σκοπόν, ὅπως διακρίνωνται τὰ μέλη της ἀπὸ τοὺς ἀποσχισθέντας Ἀρχαίους. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἀληθές, διότι, ὅπως ὀρθῶς τονίζει ὁ Mackey, αἱ τροποποιήσεις αὗται ἦσαν ἡ αἰτία καὶ οὐχὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ σχίσματος, γενόμεναι μετὰ τὴν δημοσίευσιν ἀποκαλύψεών τινων, πρὸς προστασίαν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἀπὸ διαφόρων ἀπατεώνων.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς ἀνωτέρω ἀναφερομένης μεταθέσεως λέξεων, ὑφίστατο καὶ ἄλλη τις διαφορὰ μεταξὺ τῶν Ἀρχαίων καὶ τῶν Νέων.

Ὁ Dalcho, ὁ ὁποῖος, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἐγνώριζε καὶ τὰ δύο συστήματα, λέγει ὅτι οἱ Ἀρχαῖοι Τέκτονες κατεῖχον σημεῖα ἀναγνωρίσεως γνωστὰ μόνον εἰς αὐτούς.

«Οἱ Ἀρχαῖοι Τέκτονες τοῦ Γυόρκ, γράφει, κατεῖχον ἀναμφισβητήτως τὰ πρωτότυπα, παγκόσμια σημεῖα, ὅπως ταῦτα ἦσαν γνωστὰ καὶ ἐδίδοντο εἰς τὰς Στοάς, ἀπὸ τὰς ὁποίας εἶχον φύγῃ, καὶ αἱ ὁποῖαι κατήγοντο ἀπὸ τὴν Στ.·. Γυόρκ καὶ τὴν τῆς Ἀγγλίας.

Ἐκτὸς αὐτῶν ὅμως εἶχον καὶ ἰ δ ι α ί τ ε ρ α σ η μ ε ῖ α ἰ δ ι κ ά τ ω ν, ἄγνωστα εἰς τὸ σῶμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἶχον χωρισθῇ καὶ ἄγνωστα καὶ εἰς τὸν λοιπὸν Τεκτονικὸν κόσμον. Ἔχομεν ἑπομένως τὴν ἀπόδειξιν ὅτι εἶχον δύο σειρὰς σημείων: μίαν, τὴν ὁποίαν εἶχον φέρει μαζύ των ἐκ τῶν ἀρχικῶν στοῶν καὶ ἄλλην, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶχον ἐφεύρῃ (Dalcho, Ahiman Rezon), *ἔκδοσις 1822, σελ. 192).*

Καὶ ὁ Ντέρμοττ ἐπίσης βεβαιοῖ τὰ λεγόμενα τοῦ Dalcho, γράφων ὅτι *«ὁ Ἀρχαῖος Τεκτονισμὸς περιέχει πᾶν ὅ,τι ἔχει ἀξίαν μεταξὺ τῶν «Νέων», καθὼς καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποκαλυφθῶσιν ἄνευ προσθέτων τελετῶν».*

Λόγῳ τῆς ἐσωτερικῆς φύσεως τοῦ ζητήματος δὲν ὑπάρχουν γραπταὶ ἀποδείξεις περὶ τοῦ τί ἀκριβῶς ἦσαν «τὰ ἄλλα αὐτὰ πράγματα», τὰ ὁποῖα κατεῖχον μὲν οἱ Ἀρχαῖοι, ἠγνόουν δὲ οἱ Νέοι.

Ὁ Mackey ἐν τούτοις στηριζόμενος εἰς τὴν προφορικὴν παράδοσιν καὶ τινας ἄλλους ὑπαινιγμοὺς συγγραφέων, ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ταῦτα εὑρίσκοντο εἰς τὰς διαφόρους μορφὰς τοῦ 3ο ἢ τοῦ βαθ.·. τοῦ Διδ.·. καὶ τὴν ἐν αὐτῷ εἰσαγωγὴν τοῦ στοιχείου τῆς Β.·. Ἀψ.·.. Ὁ Δρ Ὄλιβερ εἰς τὸ ἔργον του «Ἱστορία τῆς Ἀγγλικῆς Β.·. Ἀ.·.» γράφει ὅτι «ἡ διαίρεσις τοῦ 3ο καὶ ἡ δημιουργία τῆς Ἀγγλικῆς Β.·. Ἀψ.·. φαίνονται νὰ εἶναι ἔργον τῶν Ἀρχαίων». Ἐπίσης καὶ ὁ Μέγ.·. Γραμμ.·. τῆς κανονικῆς Μ.·. Στ.·., ἤτοι τῆς τῶν Νέων, ἀπαντῶν εἰς αἴτησιν βοηθήματος Ἀρχαίου τινὸς Τέκτ.·. ἐξ Ἰρλανδίας, γράφει: «Ἡ Ἑταιρεία μας (ἡ τῶν Νέων δηλ) δὲν εἶναι οὔτε Β.·. Ἀψ.·. οὔτε Ἀρχαία καὶ ἑπομένως δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ μετάσχητε τοῦ ἐλέους ἡμῶν». Κατὰ τὸν Mackey ἑπομένως ἡ διαφορὰ ἔγκειται εἰς τὰ ἀκόλουθα: Οἱ Ἀρχαῖοι ἐκτὸς τοῦ ὅτι διετήρησαν τὴν κανονικὴν τάξιν τῶν λέξεων τοῦ α´ καὶ β´ βαθμ.·., τὴν ὁποίαν οἱ Νέοι εἶχον μεταθέσει (καὶ ἡ μετάθεσις αὕτη διετηρήθη εἰς τὰς Στ.·. τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰς τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης, ἔνθα συνεχίζεται ἡ τάξις τῶν Ἀρχαίων), συνεπλήρωσαν ἐπίσης καὶ τὸν κατὰ τὰ ἄλλα ἀτελῆ 3ο διὰ τῆς φυσικῆς του συνεχείας, τῆς Β.·. Ἀψ.·., τὴν ὁποίαν ἠγνόουν οἱ Νέοι.

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἀρχαίων ἀνεγνωρίσθη ὀλίγον μετὰ τὴν ἵδρυσίν της ὑπὸ τῶν Μεγ.·. Στ.·. Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας. Ἐκτὸς τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἱδρυθεισῶν ὑπ' αὐτῆς πολυαρίθμων Στοῶν, ἵδρυσε πολλὰς στρατιωτικὰς Στοὰς ὡς καὶ Στοὰς εἰς στρατόπεδα, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς Β. Ἀμερικὴν (Charleston, Μασατσούσετς, Νέαν Ὑόρκην, Πενσυλβανίαν, Βιργινίαν καὶ Νότ. Καρολίναν), εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην

("Αμστερνταμ, Tortola, Μασσαλίαν, Λιβόρνον) καὶ ἀλλαχοῦ (Ἰσμαϊκήν, Ἁγ. Ἑλένην, Μινόρκαν, Καλκούτταν, Μαδράς). Τὸ 1766 ἠρίθμει 145 Στοάς, τὸ 1774 192 καὶ τὸ 1813, ὁπότε ἡνώθη μετὰ τῶν «Νέων», 359.

Ὁ ἑξηκονταετὴς αὐτὸς χωρισμὸς τῶν Ἄγγλων Ἐλευθεροτεκτόνων, ὁ ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων ἀποκαλούμενος, οὐχὶ ὀρθῶς ὅμως, σχίσμα, ἐξέλιπε κατὰ τὸ ἔτος 1813 διὰ τῆς ἐπιτευχθείσης τοτε ἑνώσεως τῶν δύο ἀντιπάλων Μεγ.·. Στ.·.. Τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ ἐν Ἀμερικῇ τὸ 1817 διὰ τῆς συγχωνεύσεως τῶν ἐν τῇ Πολιτείᾳ τῆς Ν. Καρολίνας λειτουργουσῶν Μ.·. Στ.·. τῶν Ἀρχαίων καὶ τῶν Νέων. Λόγῳ τῆς σχέσεώς των μὲ τοὺς Δούκας τοῦ Ἄθολ οἱ «Ἀρχαῖοι» καλοῦνται καὶ *«Τέκτονες τοῦ Ἄθολ»*.

Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μ.·. Στ.·. τῶν Ἀρχαίων ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς μέχρι τῆς συγχωνεύσεως ἐχρημάτισαν κατὰ σειρὰν οἱ ἑξῆς:

1753 Ρόμπερτ Turner.
1754—55 Ἐδουάρδος Βώγκαν.
1756—59 Κόμις τοῦ Μπλέσιγκτων.
1760—65 Κόμις τοῦ Κέλλυ.
1766—70 Θωμᾶς Μάθιου.
1771—74 Ἰωάννης ὁ Τρίτος, Δοὺξ τοῦ Ἄθολ.
1775—82 Ἰωάννης ὁ Τέταρτος, Δοὺξ τοῦ Ἄθολ.
1782 Διηύθυνε προσωρινῶς ὁ βουλευτὴς Οὐΐλλιαμ Ντίκεϋ.
1785—91 Κόμις τοῦ Ἄντρεμ.
1791—1813 Ἰωάννης ὁ τέταρτος δοὺξ τοῦ Ἄθολ.
1813 Ὁ Δοὺξ τοῦ Κέντ, ἐπὶ τῆς Μεγ.·. Διδασκαλίας τοῦ ὁποίου ἐπετεύχθη ἡ ἕνωσις (βλ. *Ἀγγλία)*.

Ἀρχαῖον ἀγγλικὸν σύστημα. Σύστημα ἐθιμοτυπιῶν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν *«Ἀρχαίων»* τοῦ 1751. Ἡ φράσις δύναται νὰ ἀγάγῃ εἰς πλάνην, καθ' ὅσον τὸ ἀρχαῖον ἀγγλικὸν σύστημα ἐγεννήθη ἀργότερον τοῦ «Νέου ἀγγλικοῦ» συστήματος τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν «Νέων» τοῦ 1756. Ἐνῷ τὸ τελευταῖον τοῦτο σύστημα ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Prichard (1730) καὶ μετὰ ταῦτα, τὸ «Ἀρχαῖον ἀγγλικὸν σύστημα» ἐκτίθεται εἰς τὰ προδοτικὰ συγγράμματα «The three distinct knocks. or the door of the most ancient freemasonry» (1760), «Jachin and Boaz; or an authentic key to the door of freemasonry (both ancient and modern» (1762). «Hiram, or the grand master-key»... (1764). Αἱ μεταξὺ τοῦ Ἀρχαίου ἀγγλικοῦ συστήματος καὶ τοῦ συστήματος τῶν «Νέων» διάφοραὶ δὲν εἶναι—κατὰ τὸ πνεῦμα των—οὐσιώδεις· σχετίζονται πρός τινα θέματα, δηλ. πρὸς τὴν θέσιν τῶν Ἐποπτῶν, τὸν ἀριθμὸν τῶν «φώτων», τὴν σημασίαν τῶν τριῶν στηλῶν κ. ἄ. Τὸ ἀρχαῖον ἀγγλ. σύστημα εἶναι ἡ διδασκαλία περὶ τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν ἐργαλείων τῶν μαθητῶν, ἐνῷ τὸ τῶν «Νέων» ἡ διδασκαλία περὶ τῶν παραθύρων, τῶν σκευῶν καὶ τῶν κειμηλίων.

Ἀρχαῖον Αἰγυπτιακὸν τάγμα τῶν Sciots. (Ancient Egyptian Order of Sciots). Ἀμερικανικὴ ἑταιρικὴ ἕνωσις, τῆς ὁποίας μέλη γίνονται μόνον Τέκτονες. Τὰ μέλη τῆς ἑνώσεως συνέρχονται—ὅπως καὶ οἱ Ροταριανοί—εἰς γεύματα, γινόμενα ἑβδομαδιαίως, καὶ μετὰ τὰ ὁποῖα ἐπακολουθεῖ συζήτησις. Τὸ τάγμα ἱδρύθη τῷ 1905 ἐν Ἁγ. Φραγκίσκῳ. Ἡ ὀργάνωσις ὠνομάζετο κατ' ἀρχὰς «The Boester» (ἐπιτυχὴς περιγραφὴ τῶν ἐθίμων της εὑρίσκετο εἰς τὸ «Babbit» τοῦ Sinclair Lewes) καὶ εἶχεν ἐπὶ κεφαλῆς κάποιον Kadin al Malek. Τὸ 1910 ἤλλαξε τὸν τίτλον της καὶ προσέλαβε τὸν σημερινόν. Τὸ κεντρικὸν προεδρεῖον ὠνομάζετο «Ὑψίστη Πυραμίς», ὁ πρόεδρος, «Ὕψιστος Φαραώ». Εἰς ἑκάστην πόλιν ὑπάρχει μία «Πυραμίς».

Ἀρχαῖον καὶ Ἀποδεδεγμένον Δόγμα. (Ancient and accepted Rite). Συνειθισμένη ἐν τῇ Μεγ. Βρετανίᾳ ὀνομασία τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·..

Ἀρχαῖον καὶ Ἀποδεδεγμένον Σκωτικὸν Δόγμα. (Βλ. *Σκωτικὸν Δόγμα*).

Ἀρχαῖον καὶ πρωτογενὲς δόγμα (Ancient and primitive Rite). Δόγμα ἀποτελοῦν μορφήν τινα τοῦ *δόγματος τῆς Μέμφιδος* (βλ. λ.), τοῦ ὁποίου οἱ 55 βαθμοὶ περιωρίσθησαν εἰς 33. Τὸ Ἀρχαῖον καὶ πρωτογενὲς δόγμα ἱδρύθη τὸ 1872 ὑπὸ τοῦ John Yarker, διευθύνεται ὑπὸ Κυριάρχου Ἀδύτου (Sanctuarium) Πατριαρχῶν ἐκ Μεγάλων Ἐπιμελητῶν τοῦ XXXIII (=XCV) βαθμοῦ, ὑπὸ ἕνα γενικὸν Μέγ.·. Διδ.·. (XXXIII=XCVI βαθμός). Τὰ «Συντάγματα, Γενικοὶ Κανονισμοὶ καὶ Διατάξεις τοῦ 1775 προβλέπουν τὴν ἀκόλουθον συγκρότησιν τοῦ δόγματος πέραν τῶν τριῶν συμβολικῶν βαθμῶν:

Περιστύλιον Ροδοσταύρων IV—IX βαθμὸς (τοῦ τελευταίου βαθμοῦ ἀντιστοιχοῦντος εἰς τὸν XVIII τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος, Ἱππότης τοῦ ἱεροῦ τόξου, Ἱππότης τῆς μυστικῆς Ἀψῖδος, Ἱππότης τοῦ Ξίφους, Ἱππότης τῆς Ἱερουσαλήμ, Ἱππότης τῆς Ἀνατολῆς, Ἱππότης τοῦ Ροδοσταύρου.

Γερουσία ἑρμητικῶν φιλοσόφων, XII—XX βαθμὸς (XXXII βαθμὸς τῆς Μέμφιδος). Ἱππότης τοῦ Ἐρυθροῦ Ἀετοῦ, Ἱππότης τοῦ Ναοῦ, Ἱππότης τῆς Σκηνῆς, Ἱππότης τοῦ ὄφεως, Σοφὸς τῆς Ἀληθείας, Ἑρμητικὸς Φιλόσοφος, Ἱππότης Καδός, Ἱππότης τοῦ Βασιλικοῦ Μυστηρίου (Royal Mystery), Μέγας Ἐπιθεωρητής.

Μέγα Συμβούλιον, XXI—XXX βαθμὸς (XC βαθμός). Πατριάρχης Μέγας Ἐγκαταστάτης, Πατριάρχης Μέγας χειροτονητὴς (Consecrator), Πατριάρχης Μέγας Ῥήτωρ (Eulogist) Πατριάρχης τῆς Ἀληθείας, Πατριάρχης τῶν Ἐπιπεδοσφαίρων, Πατριάρχης τῶν ἁγίων Veda, Πατριάρχης τῆς Ἴσιδος, Πατριάρχης τῆς Μέμφιδος, Πατριάρχης τῆς μυστικῆς πόλεως, Διδάσκαλος τοῦ Μεγάλου Ἔργου.

Ἀξιωματικοὶ βαθμοί. (XXXI—XXXIII βαθμὸς) (XVC βαθμός). Μέγας Συνήγορος τοῦ Δόγματος, Πρίγκιψ τῆς Μέμφιδος, Πατριάρχης Μέγας Ἐπιμελητής.

Ὁ κανονικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς οὐδέποτε ἦλθεν εἰς σχέσεις μὲ τὰ ὀλίγα Ἄδυτα (Sanctuaria) τοῦ Ἀρχαίου καὶ Πρωτογ. δόγμ.·.

Ἀρχαῖον Σκωτικὸν Διευθυντήριον. (Altschottisces Direktorium). Ἡ ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Μητρικῆς Στ.·. τῶν Τριῶν Παγκοσμίων σφαιρῶν» ἀνωτέρα ἀρχὴ τῆς Γενικῆς Ἀρχαίας Σκωτικῆς Στοᾶς, τῆς ἐγκαθιδρυθείσης τὸ 1787 ἐν Γερμανίᾳ. Εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τοὺς Ὑψίστους Ἐσωτερικοὺς Ἀνωτέρους τοῦ Συνδέσμου, τοὺς ἀποτελοῦντας συγχρόνως τὸ διευθυντήριον τοῦ Συνδέσμου καὶ συνίστατο ἐξ ἐννέα Ἀδ.·. ἐκ τῶν ὁποίων οἱ ἑπτὰ ἐξελέγοντο ἐκ τῶν ἐν Βερολίνῳ ἐργαζομένων θυγατέρων Στ.·. οἱ δὲ δύο ἐκ τῶν ὑπολοίπων Στ.·. διὰ μίαν δωδεκαετίαν. (*Βλ. Γερμανία.*

«Ἀρχαιότης» Στοὰ ἀρ. 2. (Antiquity Lodge No 2). Ἡ καὶ σήμερον ἀκόμη ὑφισταμένη Στοά, μία ἐκ τῶν ἱδρυσασῶν τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, ἀρχικῶς ὀνομαζομένη «τῆς Χηνὸς καὶ τῆς σιδηρᾶς ἐσχάρας» (Goose and Gridiron) ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς ταβέρνας, ὅπου συνεδρίαζον τὰ μέλη της καὶ ὅπου ἀπεφασίσθη ἡ ἵδρυσις τῆς Μεγ.·. Στ.·.. Εἶναι Στ.·. «ἀπ' ἀμνημονεύτου ἐποχῆς» (from time immemorial), τουτέστι Στ.·. ἀρχαιοτέρα καὶ αὐτῆς τῆς Μεγ.·. Στ.·. καὶ ἡ ὁποία ὡς ἐκ τούτου οὐδὲν ἱδρυτικὸν δίπλωμα ἔχει ἐκδεδομένον ὑπὸ Μεγ.·. τινὸς Στ.·. Ἡ Στ.·. Ἀρχαιότης ἐθεωρεῖτο πάντοτε ὡς ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν τεσσάρων Στ.·. αἱ ὁποῖαι συνῆλθον τὸ 1717 καὶ ἀπεφάσισαν τὴν ἵδρυσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·.. Μέχρι τῆς ἑνώσεως τοῦ 1813 εἶχε τὸν ἀρ. 1, τὸν ὁποῖον ἔχασε, ὅταν, συνεπείᾳ τοῦ μεταξὺ τῶν «Ἀρχαίων» καὶ «Νέων» συμφώνου, ἐρρίφθη κλῆρος διὰ νὰ καθορισθῇ ἡ τάξις τῶν Στ.·. εἰς τὴν Ἡνωμένην Μεγ.·. Στ.·. (Βλ. καὶ *Ἀγγλία).*

Ἀρχαίων Μασόνων Στοὰ (Old Masonians Lodge No 2700). Στοὰ ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, συνισταμένη ἀποκλειστικῶς ἐκ πρώην τροφίμων τῶν σχολῶν τοῦ «Royal Masonic Institution for Boys». δηλ. ἐξ υἱῶν Ἐλευθεροκτόνων, οἱ ὁποῖοι ἀπήλαυσαν τῶν ἀγαθῶν τοῦ μεγάλου τούτου Ἐλευθεροτεκτ.·. *ἱδρύματος ἀγαθοεργίας* (βλ. λ.).

ἀρχαιότης τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἡ ἀρχαιότης τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ὡς μυστηριακῆς ἰδίως ὀργανώσεως, ἀπετέλεσεν ἀπὸ μακροῦ ἀντικείμενον ζωη-

ρῶν συζητήσεων μεταξὺ τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. συγγραφέων, τῶν ὁποίων αἱ γνῶμαι δὲν ὑπῆρξαν πάντοτε σύμφωνοι. Ὑπῆρξαν Τεκτον.·. συγγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι, στηριζόμενοι ἐπὶ μυθολογικῶν τινων παραδόσεων, ἀνήγαγον τὴν ἵδρυσιν τοῦ θεσμοῦ εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Πύργου τῆς Βαβέλ, ἄλλοι εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος καὶ ἄλλοι ἔφθασαν νὰ θεωροῦν αὐτὸν ὡς ἕλκοντα τὴν καταγωγὴν ἀπὸ τὰ Αἰγυπτιακὰ μυστήρια. Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἐξετάσωμεν εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν (βλ. *καταγωγὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ*) τὰ τῆς καταγωγῆς τοῦ θεσμοῦ, περιοριζόμεθα ἐνταῦθα εἰς ἐξέτασιν τῶν ὅσων κατὰ καιροὺς διετυπώθησαν περὶ τῆς ἀρχαιότητος αὐτοῦ.

Ὡς σωματεῖον θρησκευτικῶν οἰκοδόμων, ἀσχολουμένων εἰς τὴν ἀνέγερσιν ἑνὸς πνευματικοῦ οἰκοδομήματος, ὁ Ἐλεύθ.·. Τεκτον.·. ἀποτελεῖ ὑπὸ τὴν σημερινήν του μορφὴν τὸν διάδοχον τῶν ἐπαγγελματικῶν λειτουργικῶν ὀργανώσεων τοῦ Μεσαίωνος καὶ δὲν εἶναι ἑπομένως ἀρχαιότερος τῆς ἐποχῆς ταύτης.

Ἀλλ' ὁ Ἐλευθεροκτεκ.·. θεσμὸς ἔχει καὶ τὸν καθαρῶς μυστηριακόν του χαρακτῆρα. Εἶναι, ὅπως λέγει ὁ Mackey, «ἡ συμβολικὴ ἔκφρασις μιᾶς θρησκείας»—ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην σημασίαν τῆς λέξεως—εἶναι ἐπιστήμη, ἀσχολουμένη μὲ τὴν ἀναζήτησιν τῆς Θείας Ἀληθείας καὶ ἐφαρμόζουσα τὸν συμβολισμὸν ὡς μέθοδον διδασκαλίας. Εἰς τὸ φιλοσοφικόν του σύστημα εὑρίσκει τις τὴν διδασκαλίαν τῆς αἰωνίου ζωῆς, περικλειομένην εἰς παράδοσιν, ἡ ὁποία, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀληθοῦς ἢ φανταστικοῦ αὐτῆς, χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολον καὶ ἀλληγορία.

Ἡ ἀναζήτησις ὅμως τῆς Ἀληθείας καὶ ἡ χρησιμοποίησις συμβόλων διὰ τὴν διατύπωσιν αὐτῆς, ἀπετέλεσαν τὸ ἀντικείμενον καὶ τὴν μέθοδον ἀρχαιοτάτων μυστηριακῶν θεσμῶν, ἀκμασάντων μεταξὺ ὅλων σχεδὸν τῶν λαῶν.

Δὲν ἔχει ἑπομένως ἐντελῶς ἄδικον ὁ Δρ Ὄλιβερ, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἐν τῇ ἁπλότητι τῆς πατριαρχικῆς λατρείας τῆς μακρινῆς ἀρχαιότητος εὑρίσκεται τὸ ἀληθὲς ὑπόδειγμα, συμφώνως πρὸς τὸ ὁποῖον ἱδρύθη τὸ σύστημα τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ, ἐπιζητοῦντος, ὅπως οἱ ἄνθρωποι καθιστάμενοι καὶ πάλιν ἠθικοὶ καὶ ἁπλοῖ, ὅπως τότε, δυνηθῶσι νὰ εὑρεθῶσιν εἰς ἄμεσον ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ—Πνεύματος.

Διὰ τῆς μυστηριακῆς καὶ συμβολικῆς του μεθόδου ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς συνδέεται ἀναμφιβόλως μὲ ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, τὰς φιλοσοφικὰς τουτέστιν ὀργανώσεις, αἱ ὁποῖαι εἰς τὰς ἐν ἰσχύϊ τότε θρησκείας ἀπέδιδον ἐσωτερικὸν περιεχόμενον, καθαρῶς μονοθεϊστικόν, ἀντίθετον μὲ τὴν ἐξωτερικὴν πολυθεϊστικὴν των ἐμφάνισιν.

Διὰ τὴν διδασκαλίαν του ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς χρησιμοποιεῖ παράδοσιν, ἥτις ἀναμφιβόλως δὲν ἔχει διαμορφωθῇ κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1717 ἐπιτευχθεῖσαν ἑνιαίαν ὀργάνωσίν του, ἀλλ' εἶναι πολὺ ἀρχαιοτέρα.

Τὸ ὑπ' ἀριθ. 3326 *χειρόγραφον* Sloane (βλ. λ.). τὸ εὑρισκόμενον εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον, ἀναφέρει ὅτι ἡ ἰδία παράδοσις ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς Τέκτονας τοῦ 17ου αἰῶνος. Ὁ δὲ Mackey θεωρεῖ πολὺ πιθανὴν τὴν ὕπαρξιν παραδόσεως ἀλληγορίας καὶ μεταξὺ τῶν Ἐπαγγελματιῶν Τεκτόνων τοῦ Μεσαίωνος, καθ' ὅσον τοιαύτην εἶχον οἱ Compagnons de la Tour (βλ. *συντεχνίαι*) ἐν Γαλλίᾳ, ὁμοιάζουσαν κατὰ πολὺ μὲ τὴν Τεκτονικὴν καὶ συνδυασμένην μὲ τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος.

Τοιαῦται ἀλληγορίαι, διαφέρουσαι εἰς τὰς λεπτομερείας, συμφωνοῦσαι ὅμως πανταχοῦ κατὰ τὸν γενικὸν χαρακτῆρα, εὑρίσκονται εἰς ὅλας τὰς παλαιὰς θρησκείας, εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἡλίου, εἰς τὴν λατρείαν τῶν δένδρων ἢ ζῴων. Ἀναφέρονται ἐνίοτε εἰς τὸν θάνατον τοῦ χειμῶνος καὶ τὴν γέννησιν τοῦ ἔαρος, ἄλλοτε πάλιν εἰς τὴν δύσιν καὶ τὴν ἐπακολουθοῦσαν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, πάντοτε ὅμως ὑπονοοῦν μίαν ἀπώλειαν καὶ μίαν ἀνεύρεσιν, συμβολίζουν τουτέστι *τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν*. Ὅλαι εἶναι μῦθοι, περικλείοντες τὸ αὐτὸ πνεῦμα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Δράματα ἐπικηδείου μορφῆς, πανηγυρίζοντα τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν, ἀρχίζοντα μὲ θρήνους καὶ λήγοντα μὲ χαράν. Οὕτω εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια τοῦ Ὀσίριδος, ὡς καὶ εἰς τὴν Σαμοθράκην, εἰς τὴν Ἐλευσῖνα ἢ εἰς τὴν Βύβλον καὶ εἰς ὅλας τὰς χώρας, ὅπου ὑπῆρχον μυστηριακαὶ τελεταί, εὑρίσκομεν τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς διδασκαλίαν ἑνὸς *φανταστικοῦ θανάτου καὶ μιᾶς ἀποθεώσεως*.

Ὡς μυστηριακὴ ἑπομένως ὀργάνωσις, ὡς φιλοσοφικὸν σύστημα περιέχον ἐν ἑαυτῷ τὴν συμβολικὴν ἔκφρασιν μιᾶς κοσμοθεωρίας, ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι δυνατὸν νὰ συνδεθῇ μὲ ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, τὰ ὁποῖα μετὰ τῆς ἰδίας μυστικότητος παρεῖχον τὴν ἰδίαν συμβολικὴν ἔκφρασιν καὶ τὴν ἰδίαν θρησκευτικὴν ἰδέαν.

Δὲν πρέπει ὅμως ὡς ἐκ τούτου, ὅπως γράφει καὶ ὁ Mackey, νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν πεπλανημένην γνώμην, ὅτι τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια εἶναι αἱ κοιτίδες τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Εἶναι ἁπλῶς τὰ *ἀνάλογά* του. Ἀπ' αὐτῆς δὲ τῆς ἀπόψεως ἡ μελέτη τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων ἀποτελεῖ ἓν τῶν σοβαρωτέρων καθηκόντων ἑνὸς ἀληθοῦς Τέκτ.·. μύστου. Καὶ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ συνοψίσωμεν τελείως τὰ περὶ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ θεσμοῦ συμπεράσματα, λέγοντες ὅτι τὸ μὲν «*σῶμα*» του προῆλθεν ἐκ τῶν οἰκοδομικῶν ὀργανώσεων τοῦ Μεσαίωνος, τὸ δὲ «*πνεῦμα*» του εἶναι τόσον ἀρχαῖον, ὅσον καὶ ὁ σκεπτόμενος ἄνθρωπος. Βιβλ. 1, τόμ. Α', (σελ. 87) 3 τόμ. Α', (σελ. 37 καὶ 284).

ἀρχαιρεσίαι. *Ἐκλογὴ ἀξιωματικῶν.*

ἀρχεῖα. Ἡ συλλογὴ ὅλων τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς Στ.·. ἢ τῆς Μεγ.·. Στ.·, πρακτικῶν καὶ ἄλλων ἐγγράφων. Τὰ ἀρχεῖα φυλάσσονται καὶ εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἐκ τῶν *Ἀξιωματικῶν* (βλ.λ.) τῆς Στ.·. *ἀρχειοφύλακος—βιβλιοφύλακος*. Δυστυχῶς ὑπὸ πολλῶν Στ.·. δὲν δίδεται ἡ δέουσα προσοχὴ εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἀρχείων. Τούτου ἕνεκα ἡ «Ἕνωσις Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων» εἶχεν ἐκδώσει ἄλλοτε ὁδηγίας πρὸς τήρησιν τῶν ἀρχείων.

Ἡ εἰς τὸν 2ο ἀπαντωμένη ἐνίοτε παράδοσις, καθ ἣν αἱ στῆλαι τοῦ Ναοῦ ἦσαν ἔνδοθεν κεναὶ διὰ νὰ περιλάβουν τὰ ἀρχεῖα τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἀποτελεῖ—κατὰ τὸν Mackey—μῦθον, πλασθέντα πολὺ μεταγενεστέρως.

ἀρχειοφύλαξ—βιβλιοφύλαξ. Εἷς τῶν *ἀξιωματικῶν* (βλ.λ.) τῆς Στ.·., οὗτινος τὰ καθήκοντα εἶναι νὰ φυλάσσῃ καὶ ταξινομῇ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα, βιβλία, χειρόγραφα κ.τ.λ., ἀνήκοντα τῇ Στ.·., καὶ νὰ τηρῇ καταλόγους αὐτῶν. (Βλ. ἄρθρ. 64 τοῦ Γεν.·. Καν.·. τῆς Μεγ.. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος).

ἀρχειοφύλαξ. *μέγας*. 1). Εἷς τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ο, οὗτινος τὰ καθήκοντα συνίστανται εἰς τὸ νὰ φυλάττῃ πάντα τὰ ἔγγραφα καὶ βιβλία τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. καὶ νὰ τηρῇ βιβλίον, ἐν ᾧ ἐγγράφονται πάντα ταῦτα, ἐφ' ὅσον παραδίδονται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Καγκ.·. Γραμ.·., τὸν ὁποῖον καὶ ἀναπληροῖ ἀπόντα ἢ κωλυόμενον.

2). Τίτλος, τὸν ὁποῖον φέρει ὁ Γεν.·. Γραμ.·. τοῦ Μεγ.·. Συμβ.·. τῶν Δογμάτων τῆς Ἰρλανδίας.

Ἀρχενχόλτζ, *Ἰωάννης Γουλιέλμος φόν*. (J W. Archenholz). Γερμανὸς ἱστορικὸς ἐρευνητὴς καὶ πρῶσσος ἀξιωματικός. * 1743 † 1812. Ἔγραψε πεντάτομον βιβλίον (1785), εἰς τὸ ὁποῖον πραγματεύεται διεξοδικῶς τὴν περιπαικτικὴν λιτανείαν ἐναντίον τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, ἡ ὁποία ἐγένετο ἐν Λονδίνῳ τὸ 1737. Ἐπίσης ἀναφέρει τὰς προσπαθείας τῶν Ἄγγλων Ἐλευθεροτεκτ.·., ὅπως ἀποκτήσουν τὰ δικαιώματα σωματείου, κρατικῶς ἀνεγνωρισμένου. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ ἴδιος δὲν ὑπῆρξε Τέκτων. (Βλ. βιβλ. 7).

ἀρχέτυπον. Ὁ κύριος τύπος, τὸ σχέδιον, ἡ εἰκών, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων κατασκευάζεταί τι. Εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ συμβολισμοῦ καλεῖται οὕτω τὸ ἀντικείμενον, τὸ καθιερούμενον ὡς σύμβολον, ἐξ οὗ ἀπορρέει ἡ συμβολικὴ ἰδέα. Οὕτω λέγομεν ὅτι ὁ Ναὸς εἶναι τὸ ἀρχέτυπον τῆς Στ.·., διότι οὗτος εἶναι

τὸ σύμβολον, ἐξ οὗ ἀπέρρευσεν ὁλόκληρος ὁ περὶ Ναοῦ συμβολισμὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.

(Θεοσοφ:) Ἀόριστος μορφή. Ἡ γενικωτάτη καὶ μᾶλλον ἀφῃρημένη ἰδέα ὄντος ἢ πράγματός τινος. Ὁ ἄνθρωπος—ἀρχέτυπον εἶναι ὁ *Πουρούσα* ἢ *Ἀδὰμ—Καδμὸν* (βλ.λ.). Ἡ σφαῖρα ἀρχέτυπον, εἶναι ἡ πρώτη σφαῖρα (Σφαῖρα Α) μιᾶς πλανητικῆς ἁλύσεως.

ἀρχηγὸς (Chef, chief.) Τίτλος ἐν χρήσει συχνῇ εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς, ὡς π.χ. *Ἀρχηγὸς τῆς Σκηνῆς, Ἀρχηγὸς τῶν δώδεκα φυλῶν, Ἀρχηγὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.*

Ἀρχηγὸς τῆς Σκηνῆς. (Chef du Tabernacle, Chief of the Tabernacle, Oberster des Tabernakels). Ὁ 23° τοῦ, Α.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·.. Ὑπομιμνήσκει τὴν καθιέρωσιν τοῦ ἱερατείου ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀαρὼν καὶ τῶν υἱῶν του Ἐλεάζαρ καὶ Ἰθαμάρ. Οἱ κυριώτεροι ἀξιωματικοί του εἶναι ὁ *Ὕπατος Θύτης* καὶ δύο *Ἀρχιερεῖς*, οἵτινες ἐν Ἀμερικῇ καλοῦνται *Ἐξοχώτατος Ἀρχιερεὺς* καὶ *ἔξοχοι Ἱερεῖς*. Τὰ μέλη τῆς Στ.·. εἰς τὸν βαθμ.·. αὐτὸν καλοῦνται *Λευῖται*. Κατὰ τοὺς Lennhoff—Posner ἡ ἐκ παραδόσεως διδασκαλία τοῦ βαθμοῦ τούτου ἀνάγεται εἰς τὴν ἵδρυσιν Σκηνῆς, ὡς τόπου συγκεντρώσεως καὶ διαφυλάξεως ἐξόχων ἀληθειῶν.

Τὸ περίζ.·. εἶναι λευκόν, ὑπενδεδυμένον μὲ βαθὺ πορφυροῦν καὶ μὲ παρυφὰς ἐξ ἐρυθρᾶς, κυανῆς καὶ πορφυρᾶς ταινίας. Χρυσοῦν κηροπήγιον μὲ ἑπτὰ βραχίονας ἀπεικονίζεται εἰς τὸ μέσον τοῦ περιζ.·.. Τὸ κόσμ.·. τοῦ βαθμ.·. εἶναι θυμιατήριον, φερόμενον ἐπὶ ταινίας κιτρίνης, πορφυρᾶς, κυανῆς καὶ ἐρυθρᾶς ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου εἰς τὸ δεξιόν πλευρόν.

Ἀνάλογος βαθμὸς ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ Δόγμ.·. τοῦ Μισραΐμ. Ἑρμηνεία τοῦ συμβολισμοῦ τῆς Σκηνῆς, τὴν ὁποίαν ἔστησεν ὁ Μωϋσῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, περιέχεται εἰς τὸ βιβλίον Ζοχὰρ τῆς Καββαλά.

Κατὰ τὸν Α. Waite οἱ ἑπτὰ βραχίονες τοῦ κηροπηγίου συμβολίζουν τοὺς ἑπτὰ πλανήτας, τὸ θυμιατήριον ὑπενθυμίζει τὸ θυμίαμα τῶν καλῶν πράξεων, τὰ δὲ χρώματα συμβολίζουν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τῆς φύσεως, πῦρ, ἀέρα, ὕδωρ καὶ γῆν. Κατὰ νεωτέραν ἐξήγησιν εἶναι βαθμὸς ἀνθρωπιστικὸς καὶ μορφωτικὸς πρὸς μόρφωσιν τῶν Τεκτ.·. διὰ τὴν νέαν ἐργασίαν εἰς τὰ «στρατόπεδα» τῶν ἀκόμη ὑψηλοτέρων βαθμίδων, συγχρόνως δ᾽ ἀποστροφὴ ἀπὸ τὸν ὑλιστικὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι εἰς τὴν ἀφῃρημένην, φιλοσοφικὴν μόρφωσιν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : Βιβλ. 2 (τομ. Α', σελ. 103) καὶ 7.

Ἀρχηγὸς τοῦ Τεκτ.·. Τίτλος διδόμενος ἄλλοτε εἰς τοὺς Πρίγκ.·. Ἱερ.·. τοῦ Ἀ.·. Ἀ.·. Σ.·. Δ.·.. Σήμερον θεωρεῖται καταλληλότερος διὰ τοὺς Γενικοὺς Ἐπιθ.·. τοῦ 33°

Ἀρχηγὸς τῶν Δώδεκα Φυλῶν. Ὁ 11° τοῦ Περιστηλίου τῶν *Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως*. Καλεῖται ἐπίσης καὶ *Ἔξοχος Ἐκλεκτός.*

ἀρχιερεὺς (High priest). 1) Τὸ ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον ὁ Μωϋσῆς ἀπένειμε κατὰ θείαν ἐπιταγὴν εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἀαρὼν καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ, καὶ τὸ ὁποῖον διετήρησαν οὗτοι μέχρι τῆς Ἀσμοναίας δυναστείας, ὅτε περιῆλθεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἰούδα Μακκαβαίου. Ὁ ἀρχιερεὺς εὑρίσκετο ἐπὶ κεφαλῆς ὄχι μόνον τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, δικάζων τὸν λαόν. Τὸ ἀξίωμα ἐδίδετο διὰ χρίσματος. Ὁ Ἀρχιερεὺς ἔφερεν ἰδιαιτέραν στολήν, ἀποτελουμένην ἀπὸ ὀκτὼ τεμάχια, ἤτοι: τὰς *λινὰς ἀναξυρίδας, χιτῶνα* ἐκ λευκοῦ λινοῦ ποδήρη, *ζώνην* (πλατεῖαν ὑφαντὴν ἐκ τῶν τεσσάρων χρωμάτων τοῦ ἱεροῦ (λευκοῦ, πορφυροκυάνου, πορφυροερυθροῦ καὶ βυσσίνου, ἀποτελοῦσαν τὸ ἰδιαίτερον σημεῖον τῆς ἱερατικῆς ἐξουσίας), *κίδαριν, ὑποδύτην ποδήρη, ἐπωμίδα (ἐφόδ.), λογεῖον* καὶ *μίτραν.*

Ἐπειδὴ ἡ στολὴ αὕτη χρησιμοποιεῖται ἔντινι μέτρῳ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως περιστυλίου τινὸς τῆς Βασ.·. Ἀψ.·., ὁ Mackey δίδει τὴν ἀκόλουθον περιγραφήν της:

Ὁ Ἀρχιερεὺς περιεβάλλετο ἐν ἀρχῇ τὰς *λινὰς ἀναξυρίδας* ἐκ βύσσου κεκλωσμένης. Ἄνωθεν αὐτῶν ἔθετε τὸν ποδήρη ἐκ λευκοῦ λινοῦ *χιτῶνα* μὲ χειρίδας, αἱ ὁποῖαι ἔφθανον μέχρι τοῦ καρποῦ τῶν χειρῶν του. Ὑπεράνω τοῦ ποδήρους χιτῶνος ἐφέρετο ὁ *ὑποδύτης* ἐκ βαθυκυάνου βύσσου, ἄνευ χειρίδων καὶ ἀποτελούμενος ἀπὸ δύο τεμάχια (ἓν ἔμπροσθεν καὶ ἓν ὄπισθεν) μὲ μέγα ἄνοιγμα εἰς τὴν κορυφὴν διὰ νὰ διέρχηται δι᾽ αὐτοῦ ἡ κεφαλὴ καὶ μὲ δύο ἄλλα εἰς τὰ πλάγια διὰ νὰ διέρχωνται οἱ βραχίονες. Ἐπὶ τῶν κρασπέδων αὐτοῦ ὑπῆρχον μικροὶ χρυσοῖ κώδωνες καὶ ῥοΐσκοι (καρποὶ ῥοιᾶς). Ὑπεράνω ὅλων αὐτῶν τῶν ἐνδυμάτων ἐτοποθετεῖτο ἡ *ἐπωμὶς (ἐφόδ.)* (βλ.λ.) τετράχρωμος καὶ χρυσοκέντητος, συνισταμένη ἐκ δύο τεμαχίων, τὰ ὁποῖα συνεκρατοῦντο ἐπὶ τῶν ἀκρωμίων διὰ πορπῶν φερουσῶν ἀνὰ ἕνα σμάραγδον. Ἐφ᾽ ἑκάστου τῶν δύο τεμαχίων ἦσαν κεχαραγμένα ἀνὰ ἓξ τὰ ὀνόματα τῶν 12 φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ ἐπωμὶς περιεσφίγγετο διὰ λαμπρᾶς *ζώνης*· ἐπὶ τῆς ἐπωμίδος ἐφέρετο τὸ *λογεῖον*, ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑφάσματος. Κατὰ τὰς ἐπισήμους τελετὰς ὁ ἀρχιερεὺς ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ὑπεράνω τῆς λινῆς *κιδάρεως, μίτραν*, ἐκ βαθυκυάνου πορφύρας, εἶδος στέμματος, ἔμπροσθεν τοῦ ὁποίου ἐκρέματο μικρὰ χρυσῆ τετράγωνος πλάξ, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦσαν χαραγμέναι αἱ λέξεις ΑΓΙΑΣΜΑ ΚΥΡΙΟΥ εἰς Ἑβραϊκὰ ἢ Σαμαρειτικὰ γράμματα.

2). Τίτλος τοῦ προέδρου εἰς διαφόρους ἀμερικανικοὺς ἀνωτέρους βαθμούς, ὡς π.χ. Ἀρχιερεὺς τοῦ Περιστ.·. τῆς Βασ.·. Ἀψ.·.. Ἐκπροσωπεῖ τὸν Ἰησοῦν, υἱὸν τοῦ Ἰοσεδὲκ καὶ Ἀρχιερέα τῶν Ἰουδαίων, ὅταν ἐπέστρεψαν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας Βαβυλῶνος. Κάθηται εἰς τὴν Ἀν.·. καὶ φέρει τὴν στολὴν παλαιοῦ Ἀρχιερέως τῶν Ἰουδαίων μὲ χιτῶνα ἐκ κυανοῦ, πορφυροῦ, ἐρυθροῦ καὶ λευκοῦ λινοῦ καὶ λογεῖον καὶ μὲ μίτραν εἰς τὸ μέτωπον, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφὴ «*Ἁγίασμα Κυρίου*».

Τὸ κόσμημα τοῦ ἀξιώματο εἶναι μίτρα.

Ταῦτα κατὰ τὸν Mackey καὶ συμφώνως πρὸς τὰ Τεκτ.·. τυπ.·. ἔχουν συμβολικὴν σημασίαν. Ἡ μίτρα διδάσκει τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιώματος, τὸ λογεῖον τὴν εὐθύνην διὰ τὴν τήρησιν τῶν νόμων καὶ ἐπιταγῶν τοῦ θεσμοῦ καὶ ὁ χιτὼν τὰς διαφόρους ἀρετάς, τὰς ὁποίας συμβολίζουν τὰ τέσσαρα χρώματά του.

Εἰς τὴν ἀγγλικὴν Βασ.·. Ἀψ.·. ὁ Ἀρχιερεὺς εἶναι ὁ τρίτος «Principal».

Βλ. βιβλ. 1 (τόμ. Α', σελ. 452 καὶ 327) καὶ 7.

Ἀρχιερωσύνης Τάγμα. (Order of Priesthood). Βαθμὸς τιμητικός, ὁ ὁποῖος ὑφίσταται μόνον ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς διὰ τοὺς προέδρους (Ἀρχιερεῖς) τῶν Περιστ.·. τῆς Βασ.·. Ἀψ.·.. Τὸ κόσμημα τοῦ βαθμ.·. εἶναι περιστήθιος πλάξ, εἰκονίζουσα τριπλοῦν τρίγωνον.

Ἱστορικαὶ πληροφορίαι περὶ τῆς ἱδρύσεως τοῦ βαθμ.·. τούτου δὲν ὑπάρχουν. Θεωρεῖται ὅμως πιθανὸν ὅτι οὗτος συνεστήθη τὸ πρῶτον κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1799 τῇ προτάσει τοῦ Θωμᾶ Οὐὲμπ (Webb) μέλους ἐπιτροπῆς πρὸς ἀναθεώρησιν καὶ συμπλήρωσιν τῶν Συνταγμάτων. Ἀνάλογόν τι ἐν Ἀγγλίᾳ παριστᾷ τὸ Τάγμα τῆς Ἀρχιερωσύνης, τὸ ὁποῖον ἐργάζεται ὑπὸ τὸ «Μέγα Συμβούλιον τῶν συμμάχων μασονικῶν βαθμῶν» (βλ. *Ἀγγλικοὶ ἀνώτεροι βαθμοί).*

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Βιβλ. 1 (τόμ. Α', σελ. 452).

ἀρχιμάγος. Ὁ κύριος ἱεροφάντης τῶν Μυθραϊκῶν Μυστηρίων ἐν Περσίᾳ. Ἦτο ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὀρμούτζ ἢ Ὀρομάσδη, τοῦ καλοῦ, τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ὡραίου, ὁ ὁποῖος κατενίκησε τὸν Ἀχριμὰν τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ, τοῦ ταπεινοῦ καὶ τοῦ σκότους.

Ἀρχιμήδης. Ἕλλην μαθηματικὸς καὶ φυσικὸς (287—212 π.Χ.). Ἐφονεύθη κατὰ τὴν κατάκτησιν τῶν Συρακουσῶν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Ὁ Ἄντερσον ἀναφέρει αὐτὸν εἰς τὸ «Γενεαλογικὸν δένδρον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» ὡς μέλος τῆς παραδόσεως τῆς

γεωμετρίας ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Τὸ ὄνομά του φέρουν πολλαὶ Ἐλευθεροτεκτ.·. Στοαί.

Ἀρχιμήδης. 1) Συμβ.·. Στ.·. ἱδρυθεῖσα τὸ 1864 ἐν Πάτραις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλίας. Μία ἐκ τῶν ὀκτὼ Στοῶν, αἱ ὁποῖαι διὰ κοινοῦ ἐγγράφου ἐζήτησαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1864 τὴν ἄδειαν παρὰ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἰταλίας, ὅπως συστήσωσιν ἀνεξάρτητον Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τὴν ὁριστικὴν ἵδρυσιν τῆς ὁποίας (1868) ὑπήχθη ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ὑπ' αὔξ. ἀρ. 4. Σήμερον εὑρίσκεται ἐν ὕπνῳ.

2) Συμβ.·. Στ.·. ἐργαζομένη ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 83 εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν κατὰ τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμα. Ἱδρύθη τῇ 5 Δεκεμβρίου 1923 ὑπὸ τὸ κυριαρχοῦν πνεῦμα παρά τε τοῖς ἱδρυταῖς τῆς Στ.·. καὶ παρὰ τῇ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος τῆς τηρήσεως τῆς ἀρχῆς τῆς παγκοσμιότητος τοῦ τεκτονισμοῦ, χωρὶς νὰ θίγηται ὁπωσδήποτε τὸ δίκαιον τῆς ἐδαφικῆς κυριαρχίας.

Ἡ Στ.·. Ἀρχιμήδης, τακτικῶς καὶ ἀνελλιπῶς ἐργαζομένη ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της, κατώρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ περὶ τὰ 30 μέλη, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα ἦσαν Γάλλοι τὴν καταγωγήν, χρησιμεύουσα ὡς συνδετικὸς κρίκος μεταξὺ τῶν Τεκτον.·. Δυνάμεων Γαλλίας καὶ Ἑλλάδος.

Σεβ.·. τῆς Στ.·. διετέλεσαν οἱ ἀδ.·. Jean Béguin Billecocq (1928—1930), V. Louis Joubert (1930—1932) καὶ F. Vivier (1932—33).

Ἡ Στ.·. αὕτη περιῆλθεν εἰς ὕπνον κατὰ τὸ 1940 καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν δὲν ἀνασυνεστήθη.

ἀρχιτεκτονική. Ἡ τέχνη αὕτη ἀποτελεῖ μετὰ τῆς ζωγραφικῆς, τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς μουσικῆς τὴν λαμπρὰν τετράδα τῶν καλῶν τεχνῶν.

Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ μήτηρ τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς γλυπτικῆς, καθὸ προελθοῦσα ἐξ ὑλικῶν ἀναγκῶν, αἱ ὁποῖαι προηγήθησαν τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν, τὰς ὁποίας ἐξυπηρετοῦσιν ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ γλυπτική. Ὄντως ἡ τέχνη τοῦ κατασκευάζειν οἰκήματα ὡς καταφύγια ἀπὸ τοῦ καύσωνος ἢ τοῦ ψύχους, ἢ ἀπὸ τῶν ἐκ τῶν ἀγρίων ζῴων κινδύνων, χρονολογεῖται ἀσφαλῶς ἀφ' ἧς τὸ πρῶτον ὁ ἄνθρωπος εὑρέθη εἰς τὴν διάκρισιν τῆς δυνάμεως τῶν στοιχείων τῆς φύσεως. Πλὴν ὅμως τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν, τὰς ὁποίας πληροῦσι, τὰ ἔργα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐκφράζουσι καὶ μίαν σκέψιν. Τὴν σκέψιν ὅμως αὐτὴν δὲν ἐκδηλοῦσι καθαρῶς καὶ ἀκριβῶς, ἀλλὰ παράγουσι μόνον εἰς τὸν ἀτενίζοντα αὐτὰ μίαν κατάστασιν, ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς ὡρισμένην τάξιν ἰδεῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ Πλάτων ἐθεώρει τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ὡς ἐπιστήμην (φιλοσοφίαν) ἅμα καὶ τέχνην.

Διὰ τὸν Τεκτον.·. ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἔχει παμμεγίστην σημασίαν. Διότι, ὅπως ἡ γεωμετρία εἶναι ἡ ἐπιστήμη, ἐφ' ἧς ἔχει θεμελιωθῆ ὁ Τεκτονισμός, οὕτω καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ εἶναι ἡ τέχνη ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐδανείσθη τὴν γλῶσσαν τῆς συμβολικῆς του διδασκαλίας. Εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Τάγματος, ἕκαστος Τέκτων ἦτο ἢ ἐπόπτης ἀρχιτέκτων ἢ ἐπαγγελματίας μηχανικός. Ἐξ οὗ καὶ εἶναι ἀπαραίτητος μία ἔστω καὶ οὐχὶ τελεία γνῶσις τῶν ἀρχῶν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς διὰ πάντα Τέκτονα, ὅστις θέλει νὰ κατανοήσῃ τὴν παλαιὰν ἱστορίαν τοῦ θεσμοῦ ἢ νὰ ἐκτιμήσῃ τοὺς σημερινούς του ἀντικειμενικοὺς σκοπούς.

Ὁ Τεκτονισμὸς ἀναγνωρίζει πέντε ἀρχιτεκτονικοὺς ρυθμούς: τὸν *Δωρικόν*, τὸν *Ἰωνικόν*, τὸν *Κορινθιακόν*, τὸν *Τοσκανικὸν* ἢ *Ἐτρουσκικὸν* ἢ *Τυρρηνικὸν* καὶ τὸν *Σύνθετον* ἢ *Ρωμαϊκὸν* (βλ. λ.). Οἱ πρῶτοι τρεῖς εἶναι οἱ βασικοὶ ρυθμοί, ἐφευρεθέντες ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Οἱ ἄλλοι δύο εἶναι μεταγενέστεροι, γεννηθέντες ἐν Ἰταλίᾳ. Ἑρμηνεία ἑνὸς ἑκάστου τούτων δίδεται εἰς τὰς οἰκείας θέσεις.

Τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. περιλαμβάνει τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τοὺς τέσσαρας πρώτους ἀρχιτεκτονικοὺς ρυθμοὺς εἰς τὸν Β' Συμβ.·. Βαθ.·. Ἐξηγεῖ τὴν καταγωγὴν τῶν ρυθμῶν τούτων, ἀναφέρει τὰ ὀνόματα τῶν περιφημοτέρων ἀρχιτεκτόνων καὶ ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐξάγει τὸ ἠθικὸν συμπέρασμα, ὅτι ὁ Τέκτων ὀφείλει νὰ συνεισφέρῃ πᾶν ὅ,τι δύναται πρὸς καλλωπισμὸν τοῦ ἀνοικοδομουμένου ὑπὸ τῶν Τεκτ.·. συμβολικοῦ Ναοῦ.

Τὸ «*Βιβλίον τῶν Συνταγμάτων*» τοῦ Ἄντερσον, τὸ συνεχισθὲν κατόπιν ὑπὸ τοῦ Entick καὶ τοῦ Noorthouck, περιέχει ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» τὴν ἱστορίαν τῶν ἀπὸ τῶν ἀπωτάτων χρόνων προόδων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Εἰς τὰ παλαιότερα χειρόγραφα Συντάγματα, ἡ ἐπιστήμη τῆς γεωμετρίας καὶ ἡ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ταυτίζονται μὲ τὸν Τεκτονισμόν· ὥστε ὁ θέλων νὰ κατανοήσῃ ὀρθῶς τὴν πραγματικὴν ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. δέον νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του τὴν διάκρισιν μεταξὺ γεωμετρίας, ἀρχιτεκτονικῆς καὶ Τεκτονισμοῦ, ἥτις δὲν ὑφίσταται εἰς τὰς ἀρχαίας αὐτὰς διατάξεις.

Ὁ A. Waite ἐξετάζων τοὺς ὑπὸ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀναφερομένους εἰς ἓν τῶν τυπ.·. αὐτοῦ, πέντε ρυθμούς, τονίζει ὅτι πάντες οὗτοι εἶναι προχριστιανικοὶ καὶ διατυπώνει τὴν γνώμην, ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναφέρωνται ἐπίσης καὶ ὁ Βυζαντινὸς ἢ Λομβαρδικὸς ρυθμός, ὁ Σαξωνικὸς ἢ Νορμανικὸς καὶ ὁ κατόπιν ἀναπτυχθεὶς ἔνδοξος καὶ καθαρῶς πνευματικὸς Γοτθικὸς ρυθμός, ὁ ὁποῖος συνδέεται καὶ περισσότερον μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·.

Ἐντὸς τῆς Στ.·. ἡ στ.·. τῆς Ἀν.·. ἐκπροσωπεῖ τὸν Ἰωνικὸν ρυθμόν, ἀνήκει δ' εἰς τὸν Σεβ.·. καὶ θεωρεῖται σύμβολον τῆς Σοφίας· ἡ στ.·. τοῦ α' Επ.·. ἐκπροσωπεῖ τὸν ἀρχαιότατον Δωρικὸν ρυθμὸν καὶ συμβολίζει τὴν ἰσχύν, ἡ δὲ στ.·. τοῦ β' Επ.·. εἶναι Κορινθιακοῦ ρυθμοῦ καὶ συμβολίζει τὸ κάλλος. (Βλ. πλείονα εἰς βιβλ. 3 τόμ. Α', σελ. 41).

ἀρχιτεκτονικὸν τεμάχιον. (Morceau d'architecture). Οὕτω καλοῦν αἱ συνήθως εἰς τὴν Τεκτ.·. διάλεκτον αἱ ἐν ταῖς Στ.·. γινόμεναι Τεκτ.·. ὁμιλίαι. Εἰς τὰς γαλλικὰς Στ.·. τεμάχια ἀρχιτεκτονικὰ καλοῦνται καὶ τὰ πρακτικά των.

Ἀρχιτεκτονικός. (Λατιν. Architectonicus). Ὁ ἀνήκων εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικήν. Οἱ Λατῖνοι υἱοθέτησαν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς τὴν λέξιν ταύτην, ἐφ' ὃ καὶ ὁ Βιτρούβιος ἀποκαλεῖ τοὺς ἀρχιτεκτονικοὺς κανόνας «rationes architectonicae».

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας εἰς λατινικάς τινας ἐπιγραφὰς χρησιμοποιεῖ τὴν λέξιν ἀρχιτεκτονικὸς ἀντὶ τῆς λέξεως ἐλευθεροτεκτονικός.

Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ Royal Exchange εἰς τὸ Ἐδιμβοῦργον εὑρίσκεται ἡ λατινικὴ φράσις «fratres architectonici» (ἀρχιτεκτονικοὶ ἀδελφοὶ) ἀντὶ Ἐλευθεροτέκτονες.

Καὶ εἰς τὸ δίπλωμα τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἡ Στοὰ καλεῖται «societas architectonica» (ἀρχιτεκτονικὴ ἑταιρεία). Ἡ χρῆσις ὅμως τῆς λέξεως μὲ τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν δὲν ἐγενικεύθη.

ἀρχιτεκτονικὸς πίναξ. Ὀνομασία χαρακτηρίζουσα εἰς πολλὰς Μεγ.·. Στ.·. τὰ πρωτόκολλά των ὡς καὶ τὰ πρακτικά των.

Ἀρχιτέκτων. Τεκτον.·. βαθμ.·. ἀπαντώμενος εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Πρώτου ἢ Παλαιοῦ Μεγ.·. Δόγμ.·. (Early Grand Rite), ἀνεξακριβώτου, κατὰ τὸν A. Waite, προελεύσεως. Ἡ Στ.·. καλεῖται Στ.·. Θλίψεως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Οἰκοδ.·. Διδ.·., ὁ δὲ μυούμενος προσκαλεῖται νὰ φάγῃ ἐκ τῆς καρδίας τοῦ θύματος, συμβολιζομένης ὑπὸ μίγματος ἐκ *γάλακτος, ἀλεύρου, ἐλαίου καὶ οἴνου*. Εἰς τὸν νέον Ἀρχιτ.·. ἀνεκοινοῦτο κατόπιν ὅτι ἡ θέσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀνηγέρθη τὸ θυσιαστήριον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ βασιλέως Σολομῶντος ἐκαλεῖτο *Γκαμποὰν* (Gaboan), ὅτι ἡ πρώτη λέξις, τὴν ὁποίαν ἐπρόφερεν ὁ πρῶτος ἄνθρωπος μόλις ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς του ἐν τῷ Παραδείσῳ, ἦτο *Γκομὰρ* (Gomar) καὶ ὅτι οἱ δολοφόνοι τοῦ Οἰκοδ.·. Διδ.·. ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὴν κρύπτην των ὑπὸ ἑνὸς Τέκτ.·. καλουμένου *Στολκίν*.

— ***Ἀρχιτέκτων - Ἀρχιτρίκλινος.*** (Steward), Ἀξιωματικὸς Συμβ.·. Στ.·. εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι ἐμπεπιστευμέ-

να πρὸς φύλαξιν τὰ ἔπιπλα καὶ σκεύη τῆς Στ.·. Οὗτος προΐσταται τῆς διοργανώσεως τῶν συμποσίων καὶ φροντίζει ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Τελετάρχου περὶ τῆς διακοσμήσεως τῆς Στ.·. κατὰ τὰς ἑορτάς. Τὸ κόσμ.·. αὐτοῦ εἶναι «κανών».

—**Ἀρχιτέκτων Ἀφρικανὸς** (βλ. *Ἀφρικανοὶ Ἀρχιτέκτονες).*

—**Ἀρχιτέκτων Μέγας.** 1. — Ὁ 6ο τοῦ *Μαρτινιστικοῦ* δόγμ.·. 2.—Ὁ 4ο τοῦ Δόγμ.·. τῶν *Ἐκλεκτῶν Κοέν*. 3.—Ὁ 23ο τοῦ Δόγμ.·. τοῦ *Μισραΐμ*. 4.—Ὁ 24ο τῆς τρίτης σειρᾶς ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ *Μητροπολιτικοῦ Περιστυλίου τῆς Γαλλίας* (βλ. λ.).

—**Ἀρχιτέκτων διὰ τοῦ 3, 5 καὶ 7 Μέγας,** (Grand Architecte par 3, 5 et 7). Βαθμὸς τοῦ Ἑρμητικοῦ Τεκτον.·. περιλαμβανόμενος εἰς τὸ χειρόγραφον τῆς συλλογῆς τοῦ Γάλλου ἀδ.·. J. E. Peuvret (βλ. λ.).

—**Ἀρχιτέκτων Διδάσκαλος, Μέγας.** Ὁ 12ο τοῦ Ἀρ.·. Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·.. Εἶναι καθαρῶς ἐπιστημονικὸς βαθ.·., ὁμοιάζων ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως μὲ τὸν τοῦ Ἐτ.·.. Ἐν αὐτῷ ἀναπτύσσονται αἱ ἀρχαὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ ἡ σχέσις τῶν ἐλευθέρων Τεχνῶν μὲ τὸν Τεκτ.·.. Οἱ ἀξιωμ.·. αὐτοῦ εἶναι τρεῖς—εἷς Διδ.·. καὶ δύο Ἐπ.·. Ἡ Στ.·. κοσμεῖται μὲ λευκὰ καὶ ἐρυθρὰ παραπετ.·. καὶ μὲ τοὺς 5 ῥυθμοὺς τῆς ἀρχιτεκτ.·. ὡς καὶ μὲ πυξίδα μαθηματικῶν ὀργάνων. Τὸ περίζ.·. εἶναι λευκὸν ὑπενδεδυμένον μὲ κυανοῦν: τὸ κόσμημα εἶναι χρυσοῦν μετάλλιον φέρον τὰ ὀνόματα τῶν ρυθμῶν.

—**Ἀρχιτέκτων Μικρός.** 1.—Ὁ 23ο τῆς τρίτης σειρᾶς τῆς συλλογῆς τοῦ *Μητροπολιτικοῦ Περιστ. τῆς Γαλλίας.* 2.—Ὁ 22ο τοῦ Δόγμ.·. τοῦ Μισραΐμ.

Ἀρχιτέκτων Τέλειος. Ὁ 25ο, 26ο καὶ 27ο τοῦ δόγμ.·. τοῦ Μισραΐμ, ἔχουν τοὺς τίτλους Μαθ.·. τέλ.·. Ἀρχ.·., Ἐτ.·. τέλ.·. Ἀρχ.·., καὶ Διδ.·. τέλ.·. Ἀρχ.·..

—**Ἀρχιτέκτων. Τέλειος καὶ ὑπέρτατος μέγας.** (Parfait et sublime grand Architecte). Βαθμ.·. περιλαμβανόμενος εἰς τὴν συλλογὴν τῆς ἐν Καλαὶ τῆς Γαλλίας Στ.·. τοῦ *Ἁγ.·. Λουδοβίκου τῶν Ἡνωμένων Φίλων.*

—**Ἀρχιτέκτων τοῦ Σολομῶντος.** Ἑρμητικὸς βαθ.·., περιλαμβανόμενος εἰς τὴν χειρόγραφον συλλογὴν τοῦ *Πεβρὲ* (βλ. λ.) καὶ τοῦ ὁποίου ἁπλῆν μόνον μνείαν, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης πληροφορίας, ποιεῖται ὁ Τορρὺ εἰς τὸ Arta Salomorum.

—**Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος, Μέγας.** Ὀνομασία τῆς Ὑπερτάτης καὶ Δημιουργοῦ Ὑπάρξεως—Ἀρχῆς—Δυνάμεως (ἐν συντομίᾳ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.).

Ἡ λέξις ἀρχιτέκτων χρησιμοποιεῖται ὡς σύγκρισις εἰς τὸ Ταλμούδ.

Ὁ Πλάτων ἀποκαλεῖ τὸν θεὸν Δημιουργόν, διαμορφωτὴν τῶν κόσμων. Οἱ Γνωστικοὶ ὠνόμαζον Δημιουργὸν τὸν πλάστην τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, ὄντα διάφορον τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ, ἐταύτιζον δ' αὐτὸν μὲ τὸν θεὸν τῶν Ἰουδαίων.

Ἡ ἀγγλικὴ ἔκφρασις «Great Architect of the Universe» ἦτο γλωσσικὴ συνήθεια τῆς ἐποχῆς. Οὕτω εἰς τὴν τραγῳδίαν τοῦ Warlow «Ἐδουάρδος ΙΙ» ἀναγράφεται «Thanked be heaven's great architect». Ὑπὸ τοῦ Κομενίου ἐπανειλημμένως χαρακτηρίζεται ὁ θεὸς ὡς ἀρχιτέκτων. Πολὺ συχνὰ ἐπανευρίσκεται ἡ τοιαύτη παραβολὴ εἰς τὰς γραφὰς τῶν ἀνθρωπιστῶν τῆς Ἀναγεννήσεως. Οὕτω παρὰ τῷ Πέτρῳ Μάρκῳ εἰς τὸν ἐπιτάφιον λόγον του διὰ τὸν Πομπόνιον Laetus εὑρίσκεται ἡ ἔκφρασις «ὕψιστος ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος» καὶ εἰς τὸν Pico de Mirandola «ὁ ὕψιστος ἀρχιτέκτων τοῦ κόσμου». Εἰς τὸ Ἐλευθεροτεκτον.·. *χειρόγραφον Κοὺκ* (βλ. λ.) ἀποκαλεῖται «Founder and former of heaven and earth and all things (ἱδρυτὴς καὶ πλάστης οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ πάντων τῶν πραγμάτων). Εἰς τὰ ἀρχαιότατα βιβλία τυπικῶν ἡ ἔκφρασις Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. εἶναι ἄγνωστος. Ἐμφανίζεται τὸ πρῶτον εἰς τὸ χειρόγραφον Dumfries Kilwinning Ἀρ. 4. Ἐπίσης εὑρίσκεται εἰς γερμανικὰ συγγράμματα, ὡς π. χ. εἰς ἀρχιτεκτονικόν τι ἔργον τοῦ 1640 «ὁ παντοδύναμος Θεὸς καὶ Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος» (Wolfstieg) καὶ εἰς τὴν Architectonica sacra τοῦ A. E. Mirus 1709 (Sonnenkelb). Ὁ Ἄντερσον παρέλαβεν εἰς τὰ Συντάγματά του τὴν φράσιν·

«Ὁ Ἀδάμ, ὁ πρῶτος γονεὺς ἡμῶν, πλασθεὶς κατ' εἰκόνα Θεοῦ, τοῦ Μεγ.·. Ἀρχιτ.·. τοῦ Σύμπαντος» (1723)

εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν (1738) μετέβαλε αὐτήν·

«Ὁ παντοδύναμος Ἀρχιτέκτων καὶ Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Σύμπαντος».

Ἡ συμβολικὴ ἔκφρασις κατέστη κατόπιν μία τῶν ἀρχαίων θεμελιωδῶν διατάξεων, Landmarks.

Βιβλ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 422).

Ἃς, Ἰωνάθαν (Jonathan Ashe). Ἄγγλος κληρικὸς διδάκτωρ τῆς θεολογίας καὶ Τέκτων, ἐκδόσας τὸ 1814 «*Τεκτονικὸν Ἐγχειρίδιον*» ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ ὁποίου μέγα μέρος εἶναι ἐπαναλήψεις ἐκ τοῦ κατὰ 46 ἔτη προγενεστέρου ἔργου τοῦ Hutchinson. «*Τὸ πνεῦμα τοῦ Τεκτονισμοῦ*». Τὸ βιβλίον ἐν τούτοις καὶ ὁ συγγραφεὺς δὲν στεροῦνται ἀξίας διὰ τὴν ἐποχὴν των. Δευτέρα ἔκδοσις αὐτοῦ ἐγένετο ἐν ἔτει 1825. Κατὰ τὸ 1843 ὁ Δωρ Ὄλιβερ ἐξέδωκεν αὐτὸ ἐκ νέου μὲ ἀξιοσημείωτα σχόλια.

Ἀσέ, Λουδοβῖκος (Louis Francis Achet). Γάλλος νομομαθής, μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ *Σκωτικοῦ Φιλοσοφικοῦ δόγματος* (βλ. λ.).

Ἄσερ, Κάρλ (Dr Karl Wilhelm Asher). Τέκτων Γερμανὸς συγγραφεύς, ὁ πρῶτος μεταφράσας εἰς τὴν Γερμανικὴν τὸ χειρόγραφον *Χαλλιουὲλ* καὶ ἐκδόσας αὐτὸ ἐν Ἀμβούργῳ τὸ 1842 ὑπὸ τὸν τίτλον «Aelteste Urkunde der Freimaurerei in England». Τὸ βιβλίον περιέχει τὸ πρωτότυπον ἀγγλικὸν κείμενον καὶ τὴν γερμανικὴν μετάφρασιν.

Ἀσία. Τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος 1728 ὁ Γεώργιος Pomfret μετά τινων Ἀδ.·. ἐκ Βεγγάλης ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν ἐν Λονδίνῳ Μεγ.·. Στ.·. τὴν ἄδειαν πρὸς ἵδρυσιν στοᾶς. Τὸ 1730 ἐμφανίζεται αὕτη εἰς τοὺς ἐπισήμους καταλόγους ὡς Στοὰ «East India Arms in Bengal», συγχρόνως δ' ὁ πλοίαρχος Ralph Farr Winter ὠνομάσθη ἐπαρχιακὸς Μέγ.·. Διδ.·. τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν. Ἔκτοτε ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἔθεσε στερρὸν πόδα εἰς πολυάριθμα σημεῖα τῆς Ἀσίας, ἔχων ὅμως πάντοτε ἀκόμη στενοτάτην σύνδεσιν μὲ τὸν εὐρωπαϊκόν, ἐν Συρίᾳ καὶ Κίνᾳ μὲ τὸν ἀμερικανικὸν ἐν μέρει, καὶ εἰς τὰς γειτονικὰς πρὸς τὴν Αἴγυπτον περιοχὰς μὲ τὸν Τεκτονισμὸν τῆς χώρας ταύτης.

Σήμερον ὑφίσταται ἐν Ἀσίᾳ μία μόνον αὐτοτελὴς Μεγ.·. Στ.·., ἡ τῶν Φιλιππίνων. Κατὰ τὰ λοιπὰ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ Στοῶν, ἐξαρτωμένων κυρίως ἀπὸ τὰς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Μεγ. Βρεττανίας, Γαλλίας καὶ Ὀλλανδίας.

Ἐν συνόλῳ ὑπάρχουν ἐν Ἀσίᾳ περὶ τὰς 480 Στ.·. (Περὶ τῆς συνθέσεώς των βλ. τὰς καθέκαστα χώρας). Βιβλ. 7 καὶ 52.

Ἀσία. Εἰς τὸ γαλλικὸν Δόγμα υἱοθεσίας ἡ Ἀν.·. τῆς Στ.·. καλεῖται Ἀσία.

Ἀσίας, μεμυημένοι. ἱππόται καὶ Ἀδελφοὶ τῆς —, ἢ **Ἀσιᾶται Ἀδελφοὶ** (Asiatische Brüder). Σύστημα ἀνωτέρων βαθμῶν, τὸ ὁποῖον ἐξεπονήθη τὸ 1782 ὑπὸ τοῦ Χὰνς Ἑρρίκου βαρώνου φὸν Ecker καὶ Eckhoffen καὶ εὗρε μεγάλην ἐξάπλωσιν—τῇ μεσολαβήσει τοῦ κόμητος Sinnendorf—ἰδιαιτέρως εἰς τὰς αὐστριακὰς χώρας. Ἤδη τὸ 1781 ὁ Ecker ἐπεδίωξεν ὡς ἐντεταλμένος Διδ.·. τῆς Στ.·. «Τῶν ἑπτὰ Οὐρανῶν» ἐν Βιέννῃ τὴν ἵδρυσιν σεβαστοῦ, ἰσχυροῦ καὶ σοφοῦ «*τάγματος τῶν ἱπποτῶν καὶ ἀδελφῶν τοῦ φωτός*», ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθέντος, καὶ δῆθεν ἱδρυθέντος ὑπὸ τῶν «ἑπτὰ σοφῶν Πατέρων, Προϊσταμένων τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν ἐν Ἀσίᾳ», μὲ τὸν προορισμὸν «νὰ διαδώσῃ φῶς καὶ ἀλήθειαν, νὰ χαρίσῃ εὐδαιμονίαν καὶ γαλήνην καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ τὰς πραγματικὰς μυστικὰς εἰκόνας, τῶν τριῶν βαθμῶν τῶν Ἀδ.·. Ἐλευθεροτεκτόνων-Ἱπποτῶν».

Τὸ σύστημα εἶχε πέντε βαθμοὺς (*Νεοφώτιστος τοῦ 3, 5 καὶ 7 ἔτους, Λευῖται καὶ ἱερεῖς*). Μὲ κατάλληλον τρόπον ἐξήρετο εἰς τὸ τυπικὸν τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον τῆς Καββαλά, τὸ ἰουδαϊκόν, ἵνα δικαιολογῆται ἡ εἰσδοχὴ Ἰουδαίων ὡς «παναρχαίων ἀληθῶν ἀδελφῶν ἐξ

'Ασίας», οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἐγίνοντο δεκτοὶ εἰς τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμὸν καὶ εἰς τοὺς Ροδοσταύρους. 'Ο Ecker ἦτο ὁ καγκελλάριος τοῦ τάγματος, ἠναγκάσθη ὅμως ἕνεκα ἔχθρας μὲ τοὺς Ροδοσταύρους νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Βιέννην καὶ νὰ μεταβῇ εἰς Βερολῖνον, ὅπου ἐπεδίωξε τὴν διάδοσιν τοῦ συστήματός του, ἐπειγόμενος νὰ ἀπολογηθῇ κατὰ τῶν κατηγοριῶν τῶν Ροδοσταύρων.

Τὸ τάγμα ὅμως κατηργήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως. 'Ο Ecker τότε κατέφυγεν εἰς τὸ συνέδριον τοῦ Wilhelmsbad, προσεταιρίσθη ἐκεῖ τὸν χωροκόμιν Karl von Hessen καὶ διεσκεύασε τῇ ἐπιθυμίᾳ του τὸ σύστημα. Οὕτω ἐγεννήθησαν οἱ «*Ἱππόται καὶ Ἀδελφοὶ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ ἐξ Ἀσίας ἐν Εὐρώπῃ*» οἱ «*Ἀσιᾶται Ἀδελφοί*», «ἀδελφικὴ ἕνωσις εὐγενῶς σκεπτομένων, εὐσεβῶν, πεπαιδευμένων, ἐμπείρων, καὶ ἐχεμύθων ἀνδρῶν, μὴ λαμβανόντων ὑπ' ὄψιν τὴν διαφορὰν θρησκεύματος, γεννήσεως καὶ κοινωνικῆς τάξεως», ἀσχολουμένη «εἰς τὴν κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ Τάγματος ἔρευναν τῶν μυστικῶν ἐκ τῆς γνώσεως ὅλων τῶν φυσικῶν πραγμάτων πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος». 'Ιουδαῖοι [ἀδ.·. τῶν «*Στ.·. Μελχισεδὲκ*» (βλ. λ.)] ἐγίνοντο δεκτοί, οὐχὶ ὅμως καὶ οἱ βλασφημοῦντες τὸν θεόν, οἱ ἐμπαίζοντες τὰ θεῖα καὶ οἱ κακουργοῦντες κατὰ βασιλέων. 'Η ὀργάνωσις ἦτο ἀπομίμησις τῆς Ροδοσταυρικῆς. Τὸ τάγμα εἶχε πάλιν πέντε βαθμίδας: δύο δοκιμαστικὰς «*τοὺς ἐρευνητὰς*» καὶ «*τοὺς πάσχοντας*» καὶ τρεῖς κυρίας «*Ἱππόται καὶ Ἀδελφοί*», «*Σοφοὶ Διδάσκαλοι*» «*Βασιλικοὶ Ἱερεῖς ἢ ἀληθεῖς Ροδόσταυροι*» (ἢ καὶ «*Μελχισεδὲκ* Eins» ὀνομαζόμενοι). 'Ο Ecker εἰργάσθη πάλιν τὸ 1782 ἐν Βιέννῃ μὲ τὸ φανταστικὸν αὐτὸ δόγμα του.

Κατὰ τὴν βάσιν οἱ «'Ασιᾶται 'Αδελφοὶ» δὲν ἦσαν ἄλλο τι, εἰμὴ ἀπόσχισίς τις ἐκ τῶν Ροδοσταύρων, ἀπὸ τὴν ὁποίαν σχεδὸν τελείως εἶχεν ἐκβληθῇ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὡς καὶ τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον Κατὰ τὸν Waite ἡ δύναμις τοῦ Τάγματος εἰς τὸ προσελκύειν ὀπαδοὺς ἐνέκειτο «εἰς τὴν ἔλλειψιν πάσης ὑποδείξεως ὡς πρὸς τὸ ἀναγκαῖον πνευματικῆς καταλληλότητος, θρησκευτικῶν σκοπῶν ἢ γνώσεων, ἂν καὶ τὸ δόγμα ἦτο δόγμα ἑνὸς ἱερατείου». Τὸ περιεχόμενον τῶν διδασκαλιῶν ἀπετέλουν τὰ «πραγματικὰ μυστικὰ καὶ αἱ ἠθικοφυσικαὶ ἀποκαλύψεις τῶν ἱερογλύφων τοῦ Τάγματος τῶν 'Ιπποτῶν καὶ 'Αδελφῶν 'Ελευθεροτεκτόνων», τὸ ὁποῖον πραγματικῶς ἐδήλου μόνον «τὴν μετὰ τῆς συμβολικῆς τῶν ἀριθμῶν τοῦ Saint-Martin συνδεδεμένην καββαλιστικὴν διδασκαλίαν τῶν Ροδοσταύρων». Εἰς τὰς δύο ἀνωτάτας βαθμίδας τοῦ Τάγματος διενηργεῖτο πνευματικὸς ἐξορκισμός.

Κατὰ τῶν 'Ασιατῶν 'Αδελφῶν διεξήγαγον ἀγῶνα οἱ Born καὶ Dietrichstein, ἀποτέλεσμα δὲ τοῦ ἀγῶνος τούτου ἦτο ἡ ἐξαπόλυσις τῆς ἐλευθεροτεκτονικῆς διακηρύξεως τοῦ 'Ιωσὴφ ΙΙ, ἂν καὶ εἰς τοὺς καταλόγους τοῦ Τάγματος εὑρίσκοντο τὰ ὀνόματα πολλῶν εὐγενῶν τῆς 'Ιωσηφινικῆς ἐποχῆς. Τὸ ἐν *Ντέγη* ἀρχεῖον περιέχει πολυαρίθμους πράξεις σχετικὰς μὲ τοὺς «'Ασιάτας 'Αδελφούς».

Κατὰ τὸν Ραγκὸν οἱ «'Ασ. 'Αδελφοὶ» ἐζήτουν διὰ τοῦ τυπικοῦ των νὰ ἀποδείξουν τὴν ἀπόλυτον θρησκευτικὴν των ἀνοχήν. Σκοπὸς αὐτῶν, κατὰ τὸν Τορρύ, ἦτο ἡ μελέτη τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἡ ἀναζήτησις τῆς παγκοσμίου πανακείας διὰ τὴν παράτασιν τῆς ζωῆς. Οὐδόλως ὅμως περίεργον, λέγει ὁ Mackey, νὰ κρύπτεται ὑπὸ τοὺς σκοποὺς αὐτοὺς συμβολισμός τις περὶ ἀθανασίας, ὅπως συνέβαινε καὶ μὲ τοὺς 'Αλχημιστάς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: LUCHET: Essai sur les illuminés.—ARNOLD MARX: Die Gold und Rosenkreuzer. (Das Freimaurermuseum *τόμ.* V).

'Ασίας, *τέλειοι μύσται τῆς* —. Δόγμα μικρᾶς σημασίας, ἀποτελούμενον ἐξ ἑπτὰ βαθμῶν καὶ κατά τινας φήμας ἱδρυθὲν ἐν Λυών. 'Ο Ραγκὸν λαβὼν γνῶσιν ὀγκώδους τινὸς χειρογράφου, μεταφρασθέντος ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ καὶ ἀγορασθέντος ἐν Παρισίοις τῷ 1821 ὑπὸ τοῦ Bailleul, ἐπεξειργάσθη, περιορίσας αὐτὸ καὶ ἐν τέλει ἐτροποποίησεν αὐτὸ ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν Des Etangs. Τὸ δόγμα ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι δὲν ἐλειτούργησε ποσῶς.

ἄσκησις ἢ ἀσκητισμὸς *(Θρησκειολ.)*. Εἰς τὴν θρησκειολογικὴν ἐπιστήμην γίνεται χρῆσις τῶν λέξεων *ἄσκησις, ἀσκητισμός*, ἐν τῇ σημασίᾳ τῆς καταπνίξεως τῶν φυσικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἐν γένει τῆς ταλαιπωρήσεως, ὡς μέσου πρὸς ἐπίτευξιν ὑψηλοτέρων ἀγαθῶν θρησκευτικῆς ἢ ἠθικῆς φύσεως. Προϋπόθεσις τοῦ ἀσκητισμοῦ εἶναι ἢ ἡ δυαρχικὴ περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ὕλης ἀντίληψις ὡς πραγμάτων φύσει διεφθαρμένων καὶ ὡς ἔργων δημιουργοῦ ἀντιθέτου πρὸς τὸν δημιουργὸν τῆς ψυχῆς σὺν τῇ ἐκδοχῇ τοῦ σώματος ὡς δεσμωτηρίου τῆς ψυχῆς ἢ ἡ γνώμη ὅτι ἡ εἰς τὸν κόσμον καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ προσήλωσις ἐμποδίζει καὶ παρακωλύει τὴν τελείωσιν καὶ ἐν γένει τὴν βελτίωσιν τῆς ψυχῆς. Τὰ μέσα τῆς ἀσκήσεως εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα. Οἱ ἀνατολικοὶ ἰδίως λαοὶ ἐφαρμόζουν τὴν ἄσκησιν κατὰ βαθμούς, ἀπὸ τῆς λελογισμένης πειθαρχίας μέχρι τῶν διαφόρων καὶ συχνὰ τερατωδῶν σκληραγωγιῶν, προοριζομένων νὰ φονεύσουν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ σῶμα χάριν τοῦ θριάμβου τῆς ψυχῆς. Γνώρισμα ἀπαραίτητον τοῦ ἀσκητισμοῦ δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ φυγόκοσμος διάθεσις καὶ ἡ αὐτοταλαιπωρία.

(Τεκτον.) Συμφώνως πρὸς τὰς Τεκτ.·. θεμελιώδεις ἀρχὰς ὁ Τέκτων δὲν εἶναι οὔτε δύναται νὰ εἶναι ἀσκητής.

'Ο ἀσκητὴς πιστεύει, ὅτι ἐξυπηρετεῖ τὸν ἑαυτόν του, ἀπαρνούμενος ὅλα ὅσα ἡ ζωὴ δύναται νὰ κάμῃ φαιδρὰ καὶ εὐχάριστα. 'Ο ἀσκητής, ὡς ἐκ τούτου, εἶναι ἐγωϊστὴς φανατικὸς καὶ συνεπῶς εὑρίσκεται ἔξω καὶ μακρὰν τῆς Τεκτον.·. ἰδεολογίας. Οἱ Τέκτονες θεωροῦν τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν ὡς ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἁρμονικὴν διεξαγωγὴν τῆς ζωῆς, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἡ χαρὰ δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἢ νὰ γίνῃ τέρψις καὶ ἡ ἀπόλαυσις ἡδυπάθεια. Διὰ τοὺς Τέκτ.·. ἡ χαρὰ εἶναι «ὁ ὡραῖος θεϊκὸς σπινθήρ, ἡ ἐκ τῶν 'Ηλυσίων θυγάτηρ», καὶ ἡ ἀπόλαυσις δὲν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια ἐκεῖνα, πέραν τῶν ὁποίων γίνεται ἀκολασία. Καὶ ὁ Τέκτων μὴ ἀποφεύγων τὸν κόσμον, ἀλλὰ τουναντίον εἰς διαρκῆ ἐπαφὴν μὲ αὐτὸν εὑρισκόμενος, γνωρίζει νὰ οἰκειοποιῆται πλήρης εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης πᾶν ὅ,τι καλὸν ἡ μήτηρ γῆ προσφέρει καὶ πᾶν ὅ,τι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐπινοεῖ διὰ νὰ ἀνυψώσῃ τὸν βίον εἰς ὑψηλοτέραν βαθμίδα. 'Ο σκανδαλιζόμενος μὲ αὐτὰ δὲν ἔχει τάλαντον διὰ τὴν Βασ.·. Τέχ.·., διότι αὕτη ἐννοεῖ ὅπως ὁ τεχνίτης της κυριαρχῇ ὅλων τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου ἐν σοφῇ ἐμμέτρῳ χρήσει αὐτῶν. Βλ. βιβλ. *21* (σελ. 56).

"Ασλαρ (Ashlar). 'Αγγλικὴ λέξις, σημαίνουσα τὸν ἀκατέργαστον ἐντελῶς λίθον, ὅπως οὗτος ἐξάγεται ἀρχικῶς ἐκ τοῦ λατομείου. Εἰς τὰ 'Αγγλικὰ τυπ.·. χρησιμοποιεῖται διὰ νὰ σημάνῃ τὸν ἐν φυσικῇ ἐντελῶς καταστάσει ἄνθρωπον (rough ashlar), ὅστις μορφωνόμενος κατόπιν καὶ ἐξαγνίζων τὴν ζωήν του, καθίσταται τέλειος (Perfect ashlar) (βλ. *λίθος*). Εἰς τὰ παλαιότερα ἐν τούτοις 'Αγγλικὰ τυπικὰ τοῦ 18ου αἰῶνος ἡ λέξις perfect ashlar δὲν ἀπαντᾶται, χρησιμοποιουμένου ἀντ' αὐτῆς τοῦ broached thurnel, ἤτοι κύβου, ἐφ' οὗ ἐπικάθηται πυραμιδοειδὴς κῶνος.

ᾆσμα, *ᾀσμάτων συλλογαί, ᾀσμάτων βιβλία.* 1. Τὸ ἐλευθεροτεκτ.·. ᾆσμα, ὀφείλει τὴν καταγωγήν του εἰς τὴν ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς Στ.·. ἐργασίαν, ἡ ὁποία κατὰ τὰς πρώτας δεκαετηρίδας ἐγίνετο εἰς τὴν τράπεζαν τῶν διαφόρων ταβερνῶν. 'Εργασία καὶ ἀναψυχὴ ἐνηλλάσσοντο. Προπόσεις ὑπὲρ ὑγείας ἠγείροντο, ἔπινον καὶ ἐτραγούδων. 'Ως ἐξ τούτου ἡ ἀρχαιοτάτη μορφὴ τοῦ Τεκτον.·. ᾄσματος ἦσαν τὰ ἐπιτραπέζια ᾄσματα. 'Αργότερον πολύ, ὅταν ἡ τεκτονικὴ ἐργασία ἐξελαμβάνετο πλέον ὡς ἱερὰ τελετή, εἰσεχώρησαν καὶ ᾄσματα σοβαροῦ καὶ ἑορ-

ταστικοῦ περιεχομένου, ψαλμῳδίαι κ. ἄλ., βασιζόμενα κατὰ τὴν μορφήν των ὡς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ψαλμῳδίας. Γενικῶς εἶναι δυνατὸν νὰ παρατηρήσῃ τις ὅτι τὸ σοβαρώτατον ἐλευθεροτεκτονικὸν ᾆσμα ἀνεπτύχθη ἰδίᾳ εἰς ἐκείνας τὰς χώρας, εἰς τὰς ὁποίας κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς λειτουργίας ὁλόκληρον τὸ ἐκκλησίασμα ψάλλει ἐν χορῷ. Τοιαῦται χῶραι εἶναι αἱ πρεσβεύουσαι τὸν προτεσταντισμόν. Τοὐναντίον εἰς τόπους ὅπου ἐπικρατεῖ ὁ καθολικὸς πληθυσμός, δὲν ψάλλουν εἰς τὰς Στοὰς κατὰ τὴν ἐργασίαν. Ὁ Ἄντερσον ἐγνώριζε νὰ ἐκτιμᾷ τὴν ἀξίαν τῶν χορικῶν ψαλμῳδιῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἤδη παρενέβαλεν εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων του σειρὰν ἐπισήμων ᾀσμάτων διὰ Στ∴, ὡς π.χ. τὸ ὑπὸ τοῦ Birkhead στιχουργηθὲν Entered apprentice's song «Come let us prepare» κ.οὗ.κ. Πολὺ παλαιὸν εἶναι ἐπίσης τὸ καὶ σήμερον ᾀδόμενον «Hail Masonry divine». Ὁ Preston εἰς τὸ ἔργον του «Illustrations of Masonry» (1781) ἔχει συμπεριλάβει 28 ἐν συνόλῳ ἐλευθεροτεκτονικὰ ᾄσματα. Τὸ ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτ∴ σύγγραμμα τοῦ Ἀββᾶ Peran περιέχει ἤδη τὸ καὶ σήμερον ἀκόμη ᾀδόμενον γαλλικὸν ἐλευθεροτεκτ∴ ᾆσμα «Frères et compagnons de la Maçonnerie». Πόσον ἰσχυρὰ ᾐσθάνοντο τὴν ἀνάγκην μουσικῆς οἱ παλαιοὶ Ἐλευθεροτέκτονες, ἀποδεικνύει τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς τὸ Λονδῖνον μία Στ∴ ἔλαβε τὸ ὄνομα «Societas philomusica» καὶ ἐπεδόθη μετὰ ζήλου κατὰ τὰς ἐργασίας της εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς μουσικῆς. Ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ᾖδοντο μετὰ θέρμης ᾄσματα, τονίζοντα τὴν ἑνώνουσαν τοὺς λαοὺς ἰδέαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον∴, π.χ. «Nous ne faisons dans l'univers qu'une même famille» (=ἀποτελοῦμεν ἐν τῷ σύμπαντι μόνον μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν) κ.οὗ.κ. Ὁ αὐξανόμενος ἀριθμὸς τῶν ἐλευθεροτεκτονικῶν ψαλμῳδιῶν προυκάλεσε τὴν συλλογὴν αὐτῶν εἰς βιβλία ᾀσμάτων. Τοιαῦτα εἶναι τὰ κατὰ τὸ 1747 ἐμφανισθέντα «Chansons originaires des Francs-Maçons» (Χάγη) ὡς καὶ «Recueil de nouvelles chansons» (Χάγη 1752). Μία τῶν σπουδαιοτάτων γαλλικῶν συλλογῶν τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς ἦτο ἡ «Lyre Maçonique», ἐκδοθεῖσα τῷ 1763 ἐν Χάγῃ.

Ὅταν ἡ Ἐπαρχιακὴ Μεγ∴ Στ∴ τοῦ Ἀμβούργου ἔκαμε κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18ου αἰῶνος τὴν πρώτην της συλλογὴν ᾀσμάτων, ἠδυνήθη νὰ ἐκλέξῃ ἐξ 700 ὑπαρχόντων ᾀσμάτων τὰ καλλίτερα. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὅλαι σχεδὸν αἱ Μεγ∴ Στ∴ τῆς Γερμανίας καί τινες μεμονωμέναι Στ∴ εἶχον τὰ ἴδιά των βιβλία ᾀσμάτων. Ἓν ἐκ τῶν γνωστοτάτων ἐλευθεροτεκτον∴ ᾀσμάτων εἶναι τὸ ᾆσμα τοῦ συνδέσμου μετὰ μουσικῆς τοῦ Μότσαρτ «Brüder reicht die Hand zun Bunde» (=Ἀδελφοί, ἡ χεὶρ ἐκτείνεται πρὸς τὸν σύνδεσμον) κλπ. (βλ. καὶ *μουσική*).

2. *Ἱστορικὴ ἐξέλιξις.* Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ποιηταὶ ᾀσμάτων περιωρίζοντο κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν συγγραφὴν κειμένων καὶ προσαρμογὴν τούτων ἐπὶ γνωστῶν μελῳδιῶν. Οὕτω π.χ. ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ εἰς τὴν συλλογὴν ᾀσμάτων τοῦ Preston τὸ ᾆσμα «When earth foundation first was laid» ἐψάλλετο κατὰ τὴν μελῳδίαν «Rule Britannia» ἢ τὰ ᾄσματα «E'er god the Univers began» καὶ «Let Masons' fame resound» κατὰ τὴν μελῳδίαν «God save the King» (Ἀγγλικὸς ἐθνικὸς ὕμνος) κ.οὗ.κ. Ὀλίγα τινὰ ᾄσματα εἶχον τὴν ἰδίαν των μουσικήν, ὡς π.χ. τὸ γαλλικὸν «Frères et compagnons de la Maçonnerie». Ἐπίσης πολλὰ ἐτονίζοντο ἐπὶ λαϊκῶν μελῳδιῶν, ἢ ἐπάνω εἰς ἄριας κωμῳδιῶν, χορευτικῶν τεμαχίων κλπ. Συλλογαὶ τοιούτων ᾀσμάτων εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Lenz τὸ 1746 ἐκδοθεῖσα, ἡ συλλογὴ τοῦ Johann Adolf Scheibe (1749) καὶ τὸ ἐν ἔτει 1776 ἐμφανισθὲν «Τέλειον ᾀσματολόγιον δι' Ἐλευθεροτέκτονας μετὰ μελῳδιῶν» κ.ἄλ.

Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες τῆς Γερμανίας εἶναι ἐπίσης οἱ ἐπινοήσαντες τὴν ἐπῳδὸν (refrain), τουτέστι τὴν ἐν χορῷ ἐπανάληψιν τῶν τελικῶν στίχων.

Κλασσικὴν ἐλευθεροτεκτονικὴν μουσικὴν ἐδημιούργησεν ὁ Wolfgang Amadeus Μότσαρτ εἰς τὰς ἐλευθεροτεκτονικὰς καντάτας καὶ ᾄσματά του (Βλ. καὶ *μουσικοί*). Βιβλ. 7.

Ἄσμολ Ἠλίας (Elias Ashmole). Διάσημος Ἄγγλος σοφὸς τοῦ 17ου αἰῶνος. * 23 Μαΐου 1617 ἐν Λίτσφιλδ † 18 Μαΐου 1692 ἐν Λονδίνῳ. Πολυΐστωρ εἰς ὑπέρτατον βαθμόν, ἀξιωματικός, φυσικός, ἀστρολόγος, δικηγόρος, ἰατρός, ἀλχημιστής, βοτανικός, ἱστορικὸς ἐν Ὀξφόρδῃ, μέλος τῆς Βασ. Ἑταιρείας, συγγραφεὺς πολλῶν ἔργων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ «Ἱστορία τοῦ Τάγματος τῆς Περικνημῖδος», Ροδόσταυρος. Ἀσφαλῶς ὁ Ἄσμολ εἶναι ὁ ἀρχαιότατος πεφημισμένος «θεωρητικὸς» Ἐλευθεροτέκτων. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὴν 16ην Ὀκτωβρίου 1646, ὅπως ὁ ἴδιος βεβαιοῖ εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του διὰ τῶν ἑξῆς:

«1646. Ὀκτωβρ. 16 ὥρα 4,30 μ.μ. Ἐγενόμην Ἐλεύθερος Τέκτων εἰς τὸ Οὐώρριγκτον τοῦ Λαγκασάϊρ μετὰ τοῦ Συνταγματάρχου Ἑρρίκου Μαινουαίριγκ ἐκ Κάριντσαμ τοῦ Τσέσαϊρ. Τὰ ὀνόματα ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἦσαν τότε τῆς Στοᾶς: κ. Ρίτσαρντ Πένκετ, ἐπόπτης, κ. Τζαίμς Κόλλιρ, κ. Ρίτσαρντ Σάνκεϋ, Ἑρρῖκος Λίττλερ, Τζὼν Ἔλλαμ, Ρίτσαρντ Ἔλλαμ καὶ Χιοὺ Μπροῦερ».

Ὅτι εἶναι ἄξιον προσοχῆς ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἀποσπάσματος τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἄσμολ εἶναι ὅτι ἀμφότεροι οἱ μυηθέντες δὲν εἶναι ἐπαγγελματίαι λιθουργοὶ καὶ ὅτι ἑπομένως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀκόμη αἱ ἐπαγγελματικαὶ Στ∴ λιθουργῶν ἐδέχοντο εἰς τοὺς κόλπους των διανοουμένους ἢ ἄλλας ἐξεχούσας προσωπικότητας. Τούτου ἕνεκα τὸ ἀνωτέρω ἀπόσπασμα ὡς ἐπίσης καὶ ἕτερον ἀπόσπασμα, ἀναφέρον τὰ τῆς ἐπισκέψεώς του τῇ 10ῃ Μαρτίου 1682 εἰς τὴν Στοὰν «Ἀποδοχὴ» ἐν τῷ Τεκτονικῷ Μεγάρῳ τοῦ Λονδίνου (βλ. λ. *ἀποδεδεγμένοι Μασσόνοι*) εἶναι πολυτιμότατα διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Εἶναι ἐπίσης ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένον ὅτι ὁ Ἄσμολ ἦτο καὶ ἀποκρυφιστής, ὀπαδὸς τῆς Ἑρμητικῆς Σχολῆς, συνδεόμενος στενῶς μὲ διαφόρους ἀλχημιστὰς τῆς ἐποχῆς του. Τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ βιβλίου του «Theatrum Chemicum Britannicum», ἐκδοθέντος πέντε ἔτη μετὰ τὴν μύησίν του, καὶ ἀποτελοῦντος συλλογὴν μετρικῶν συνταγῶν, γεγραμμένων ἀγγλιστὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐπὶ τοῦ Ἑρμητικοῦ Μυστηρίου καὶ τῆς Φιλοσοφικῆς λίθου. Καίτοι τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου φαίνεται ἀσχολούμενον μὲ ὅ,τι τεχνικῶς καλεῖται φυσικὴ ἐργασία ἐπὶ μετάλλων καὶ φυσικὸν φάρμακον ἢ ἐλιξήριον καὶ οὐχὶ μὲ τὰ πνευματικὰ μυστήρια, τὰ ὁποῖα φαίνονται κρυπτόμενα ὑπὸ τὸν ἰδιάζοντα συμβολισμὸν τῆς Ἀλχημείας, ἐν τούτοις ὁ ἴδιος ὁ Ἄσμολ φροντίζει νὰ διατυπώνῃ τὴν προσωπικήν του ἀντίληψιν ὅτι ἡ μεταστοιχείωσις τῶν μετάλλων εἶναι μόνον κλάδος τις τῆς Ἑρμ∴ τέχνης. Γράφει ἐπὶ λέξει:

«Καθὼς τοῦτο δὲν εἶναι παρὰ ἓν μόνον μέρος, οὕτω εἶναι καὶ ἡ ἐλαχίστη μερὶς τῆς εὐτυχίας, ἥτις θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποκτηθῇ διὰ τῆς τοῦ Φιλοσόφου Οὐσίας, ἐὰν ἡ ὅλη ἀξία αὐτῆς ἦτο γνωστή. Ὁ χρυσός, τὸ ὁμολογῶ, εἶναι θαυμάσιον πρᾶγμα, ἓν ἀξιόλογον φῶς, τὸ ὁποῖον θαυμάζομεν καὶ πρὸς τὸ ὁποῖον ἀτενίζομεν ut pueri in Junonis avem· *ἀλλὰ καίτοι ἡ κατασκευὴ τοῦ χρυσοῦ εἶναι ὁ κύριος σκοπὸς τῶν Ἀλχημιστῶν, ἐν τούτοις τοῦτο σπανίως ἦτο καὶ σκοπὸς τῶν ἀρχαίων Φιλοσόφων, ἐλαχίστην δὲ πρὸς τοῦτο ἐποιοῦντο οἱ εἰδήμονες χρῆσιν τῆς Οὐσίας. Διότι ἐρασταὶ ὄντες τῆς σοφίας μᾶλλον ἢ τῶν ἐγκοσμίων ἀγαθῶν, ἐπεδίδοντο εἰς ὑψηλοτέρας καὶ θαυμασιωτέρας ἐργασίας· ἀσφαλῶς δ' ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι γνωστὴ ἡ ὅλη πορεία τῆς Φύσεως, δὲν χαίρει τόσον πολύ, διότι δύναται νὰ κατασκευάσῃ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἢ νὰ καθυποτάξῃ τοὺς διαβόλους, ὅσον διότι βλέπει τοὺς οὐρανοὺς ἀνοικτούς, τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀνερχομένους καὶ κατερχομένους καὶ τὸ ἴδιόν του ὄνομα λαμπρῶς γεγραμμένον εἰς τὴν Βίβλον τῆς Ζωῆς».*

Ὁ A. Waite θεωρεῖ τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ὡς ἐμφανίζον ἐν περιλήψει ὁλόκληρον τὸ Ἑρμητικὸν ἔργον, τοσούτῳ δὲ μᾶλλον σημαντικόν, καθ' ὅσον ἐμφανίζει μεγάλας ἀναλογίας μὲ τὰ βιβλία τοῦ Θωμᾶ Βώγκαν, συγχρόνου καὶ ὁμηλίκου τοῦ Ἄσμολ.

Οὕτω πιστοποιεῖται ὅτι ἡ Φιλοσοφικὴ λίθος τῶν Ἀλχημιστῶν δὲν ἦτο πραγματικὴ λίθος, οὔτε ἡ κόνις τῆς μεταστοιχειώσεως ἦτο πραγματικὴ κόνις, ἀλλ' ὅτι ἀμφότεραι ἦσαν συμβολικαὶ ἐκφράσεις ὑψηλοτέρων καὶ μᾶλλον πνευματικῶν σκοπῶν (βλ. *Ἑρμητικαὶ Σχολαὶ καὶ Τεκτονισμός*.)

Ὁ Ἄσμολ παίζει ἐπίσης σπουδαῖον ῥόλον εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἐρευνητῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν τὴν ἀρχικὴν καταγωγὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὸν Ροδοσταυρισμόν. Οἱ ἐρευνηταὶ οὗτοι ἔχουν ὑπ' ὄψιν τὸν «Οἶκον Σολομῶντος», τὸν ὁποῖον ὁ Ἄσμολ ἵδρυσε τὸ 1646 μετὰ τοῦ ἀστρολόγου Οὐΐλλ.·. Lillis, τοῦ ἰατροῦ Θωμᾶ Wharton, τοῦ μαθηματικοῦ Οὐΐλλιαμ Oughtred καὶ ἄλλων ὡς κέντρον τῆς κοινῆς των ἐργασίας, καὶ ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ εἶναι Ἄ δ υ τ ο ν (Sanctuarium) δι' ἔνθερμον ἔρευναν τῶν βαθυτάτων μυστηρίων τῆς Φύσεως καὶ τοῦ μυστικοῦ τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας. Εἰς αὐτὸν τὸν «Οἶκον Σολομῶντος» διαβλέπουν οἱ ὡς ἄνω ἐρευνηταὶ τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπετεύχθη ἡ ἀμοιβαία διείσδυσις Ροδοσταυρισμοῦ καὶ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Μάλιστα ἡ ἕνωσις αὕτη εἶχεν ἕδραν ἐπὶ ἐνοικίῳ εἰς τὴν Mason's Hall εἰς τὴν ὁδὸν Mason's Alley Basing.

Ὁ Ἄσμολ προὐτίθετο νὰ συγγράψῃ καὶ «Ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ», ἀλλ' ἀπέθανε πρὶν πραγματοποιήσῃ τὸν σκοπόν του. Τοῦτο ὑπῆρξε δυστύχημα, διότι δεδομένου τοῦ ἐρευνητικοῦ του χαρακτῆρος, θὰ εἴχομεν σήμερον πλήρη τὴν ἱστορίαν τοῦ πρὸ τοῦ 1700 Τεκτονισμοῦ. Ἰδοὺ τί περὶ τούτου ἔγραφεν ὁ ἐν Ὀξφόρδῃ Τέκτων Δρ. Νάϊπ πρὸς τὸν ἐκδότην τῆς βιογραφίας τοῦ Ἄσμολ ἐν Λονδίνῳ:

«Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παλαιὰν Ἑταιρείαν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, περὶ τῆς ὁποίας ἐπιθυμεῖτε νὰ γνωρίσητε πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρισθῇ μετὰ βεβαιότητος, σᾶς λέγω μόνον ὅτι ἐὰν ὁ ἄξιος ἀδελφός μας Ἠ. Ἄσμολ εἶχε πραγματοποιήσῃ τὸν σκοπόν του, ἡ Ἀδελφότης ἡμῶν θὰ ὤφειλε μεγίστας χάριτας εἰς αὐτόν, ὅπως τοῦ ὀφείλουν καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ εὐγενοῦς Τάγματος τῆς Περικνημῖδος. Δὲν πρέπει νὰ ἐκπλαγῆτε δι' ὅ,τι σᾶς λέγω, οὔτε νὰ τὸ θεωρήσητε καυχησιολογίαν. Οἱ ἡγέται τοῦ ἐν λόγῳ Τάγματος δὲν περιεφρόνησαν τὴν συντροφίαν μας, ὑπῆρξε δ' ἐποχή, καθ' ἣν καὶ Αὐτοκράτορες ἦσαν Ἐλεύθεροι Τέκτονες. Πᾶν ὅ,τι ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Ἠ. Ἄσμολ ἠδυνήθην νὰ συναθροίσω εἶναι, ὅτι δὲν εἶναι ἀληθὴς ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἡ Ἑταιρεία ἡμῶν ἱδρύθη τὸ πρῶτον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς βασιλείας Ἐρρίκου τοῦ Γ' διὰ μιᾶς βούλλας τοῦ Πάπα, ἐπιτρεπούσης εἰς Ἰταλούς τινας ἀρχιτέκτονας νὰ ταξειδεύσουν ἀνὰ τὴν Εὐρώπην διὰ νὰ ἀνεγείρουν ἐκκλησίας. Τοιαύτη βούλλα ὑπάρχει πράγματι, οἱ δ' ἐν λόγῳ ἀρχιτέκτονες ἦσαν Τέκτονες (Μασόνοι). Ἀλλ' ἡ βούλλα αὕτη, κατὰ τὸν Ἄσμολ, παρεῖχεν ἁπλῶς τὴν παπικὴν συγκατάθεσιν καὶ δὲν ἵδρυε τότε τὸ πρῶτον τὴν Ἀδελφότητα. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν χρόνον καὶ τὸν τρόπον τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς, θὰ σᾶς ἀναφέρω κάτι ἐκ τῆς ἰδίας πάλιν συλλογῆς. Τὸν Τεκτονισμὸν ἐγκαθίδρυσεν ἐδῶ ὁ Ἅγιος Ἀλβανός, πρωτομάρτυς τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἔκτοτε οὗτος ἤκμασε μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ βασιλέως Ἄ θ ε λ σ τ α ν, ὅστις χάριν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἐντουΐν παρεχώρησεν εἰς τοὺς Μασόνους καταστατικὸν χάρτην. Οὗτοι συχνὰ ἀπελάμβανον βασιλικῆς εὐνοίας. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἐπιδεξιότης τῶν Μασόνων, ἡ θαυμαστή των καλωσύνη καὶ ἀφοσίωσις πρὸς ἀλλήλους, ἀνεξαρτήτως κοινωνικῆς θέσεως, καὶ ἡ ἀπαραβίαστος πίστις των εἰς τὴν θρησκευτικὴν τήρησιν τοῦ μυστικοῦ των, ἐκθέτουν αὐτούς, εἰς ἐποχὰς ἀμαθείας καὶ ταραχῶν εἰς πλείστας περιπετείας, ἀναλόγως τῆς τύχης τῶν διαφόρων μερίδων καὶ τῆς μεταβολῆς τῶν κυβερνήσεων. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ θὰ σημειώσω ὅτι οἱ Τέκτονες ἦσαν πάντοτε εἰλικρινεῖς καὶ τίμιοι, πρᾶγμα ὅπερ τοὺς ἐξέθετεν εἰς μεγάλους κινδύνους, ὅταν ἡ βία περιεβάλλετο τὴν μορφὴν τῆς δικαιοσύνης καὶ οἱ διαπράττοντες προδοσίας, ἐτιμώρουν τοὺς τιμίους ἀνθρώπους ὡς προδότας. Οὕτω κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ἐρρίκου Δ' ἀπόφασις τῆς Βουλῆς κατήργησε τὴν Ἑταιρείαν τῶν Τεκτόνων καὶ ἀπηγόρευσε τὴν λειτουργίαν Στοῶν κτλ. Ἐν τούτοις ὁ νόμος αὐτὸς ἀνεκλήθη ἀργότερον».

Τὸ δυσκολώτερον ἐν τούτοις ζήτημα διὰ τὸν μελετητὴν εἶναι νὰ εὕρῃ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ ἀκόλουθα: Τί ὤθησεν ἄνδρας ὡς ὁ Ἄσμολ καὶ ἄλλοι νὰ γίνουν Τέκτονες κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ 17ου αἰῶνος; Μήπως ἡ ἐπιθυμία διασκεδάσεως; ὄχι βεβαίως. Διὰ νὰ ἔχουν συντροφίαν; Ἴσως. Ἀλλὰ τότε διατὶ τόσον μυστήριον; Εἶναι βέβαιον ὅτι ἄνδρες ὡς ὁ Δόκτωρ Πλότ, ὁ Τζῶν Ὤμπρεϋ, ὁ Ράντλ Χόλμ καὶ ὁ Ἠλίας Ἄσμολ προσειλκύοντο ἀπὸ κάτι περισσότερον ἐκείνων τὰ ὁποῖα περιέχονται ἐκτενῶς εἰς τὰ «Χειρόγραφα Συντάγματα» τοῦ Edward Conder εἰς τὸ Transactions (τόμος 16ος σελ. 15, 1903).·

Ἕτερον ζήτημα εἶναι ἡ ἐπίδρασις τὴν ὁποίαν ἤσκησαν τοιοῦτοι ἀδελφοὶ κατὰ τὴν μύησίν των καὶ μετ' αὐτὴν καὶ μέχρι ἴσως τοῦ 1717, ὅτε ἐγένετο ἡ ὀργάνωσις τῆς Μεγ.·. Στ.·..

Μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἄσμολ συνδέεται ἐπίσης καὶ ἡ παράδοσις, ὅτι ἐκαρατομήθη ἀντὶ τοῦ Καρόλου Ι (Στιούαρτ), τοῦ ὁποίου ἦτο ὀπαδός, ἐνῷ ὁ Κάρολος Ι ἐξηκολούθησε νὰ ζῇ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἄσμολ. (Βλ. βιβλ. 1, 3, 7).

Ἀσμόλειον Μουσεῖον (Ashmolean Museum). Μουσεῖον ἐν Ὀξφόρδῃ, ὀνομασθὲν οὕτω ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ *Ἄσμολ* (βλ. λ.). Περιέχει σημαντικώτατα ἐλευθεροτεκτονικὰ ἐκθέματα, τὴν περίφημον συλλογὴν τοῦ Lewis Evans, ὁ ὁποῖος ἐχρημάτισε Μέγ.·. Θησαυροφύλαξ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἐδώρησεν αὐτὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὀξφόρδης τὸ 1925. (Βλ. βιβλ. 7).

Ἀσουνθιὸν (Asuncion='Ανάληψις). Πρωτεύουσα τῆς Νοτιοαμερικανικῆς δημοκρατίας τῆς Παραγουάης. Ἕδρα τῆς Μεγ. Στ.·. «Gran Logia Simbolica del Paraguay», ἱδρυθείσης τὸ 1893. (Διεύθυνσις: Templo Masonico, Palma 417). Ἐπίσης ἕδρα τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·. τῆς Παραγουάης (διεύθυνσις: Casille de Correos 293)

Ἀσουρὰ (Asura). Κατὰ τοὺς θεοσοφιστάς, αἱ καθαρῶς ἀρνητικαὶ ἢ σατανικαὶ δυνάμεις. Ἀνήκουν εἰς τὴν πέμπτην δημιουργὸν ἱεραρχίαν, προερχόμεναι ἀπὸ κόσμον τινὰ καταστραφέντα. Εἶναι οἱ ἀποστάται ἄγγελοι μυθικῶν τινων κοσμολογιῶν. Ἀρχικῶς, εἰς τὴν ἰνδικὴν θεολογίαν τὰ Ἀσουρὰ ἦσαν πνευματικὰ ὄντα, λαμβάνοντα μέρος εἰς τὴν ἐξέλιξιν, διὰ νὰ δημιουργήσουν καὶ καταστρέψουν ἐν ταυτῷ.

ἀσπασμὸς (accolade ἐκ τοῦ λατιν. ad collum). Ἱπποτικὸν ἔθιμον, καθ' ὃ ὁ χειροτονούμενος νέος ἱππότης ἐδέχετο τὸ ἱπποτικὸν κτύπημα ἐπὶ τοῦ ὤμου μαζὶ μὲ τὸν ἐναγκαλισμὸν καὶ τὸν ἀσπασμὸν τοῦ ἀναδόχου του. Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἔπαιξεν ἐπίσης ῥόλον εἰς τὰς ἐθιμοτυπίας τοῦ «Ἑταιρισμοῦ» (Compagnonnage). Ἐξ αὐτοῦ ὁ ἀσπασμὸς ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὁ συμβολίζων τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀδελφικὴν φιλίαν, καὶ τὸν ὁποῖον ἀνταλλάσσουν μεταξύ των οἱ ἀδ.·. Τέκτ.·..

ἀσπίς. Τὸ ἀπαραίτητον ἀμυντικὸν ὅπλον παντὸς μεσαιωνικοῦ ἱππότου, τὸ ὁποῖον γενικῶς ἦτο εὐρὺ εἰς τὸ ἄνω μέρος, ἐνῷ κάτω κατέληγεν εἰς λεπτὴν ἄκραν. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι ἡ ἀσπὶς εἶχε καὶ συμβολικὴν σημασίαν· διὰ τοῦτο δέ, κατὰ τὸν Ὄλιβερ, ἐχρησιμοποιεῖτο ἀντὶ τοῦ περιζώματος εἰς τὰ Σκανδιναυϊκὰ μυστήρια. Εἰς τοὺς ἱπποτικοὺς τεκτ.·. βαθμ.·. ἡ ἀσπὶς ἔχει ἐπίσης ἀντικατασταθῆ διὰ τοῦ περιζώματος.

ἀσπὶς τοῦ Δαυΐδ. *Βλ. Σφραγὶς Σολομῶντος.*

Ἀσσασῖνοι. (Assassins, Assassinen). Μυστικὴ ἕνωσις, ἱδρυθεῖσα περὶ τὸ ἔτος 1090 ἐν Περσίᾳ ὑπὸ τοῦ Χασὰν Σαμπάχ. Οὗτος, δαῆς (=ἱεραπόστολος) ὢν τῆς ἐν Καΐρῳ μεγάλης ἐπιστημονικῆς σχολῆς «*Στοᾶς τῆς Σοφίας*» (βλ. λ.), κεντρικῆς ἑστίας τοῦ *Ἰσμαηλισμοῦ*, ἐκίνησε τὸν φθόνον ἀντιπάλων του καὶ ἐξωρίσθη. Φθάσας εἰς Περσίαν καὶ ὡς ἱεροκήρυξ ἀποκτήσας

πολυαρίθμους όπαδούς, έκυρίευσε τό 1090 τό περσικόν φρούριον Alamut (=φωλεά γυπῶν) καί ἵδρυσεν ἐκεῖ τὴν τρομοκρατικὴν κυριαρχίαν του. Ἡ ἰσχύς του ἦτο τόσον μεγάλη καὶ περίφημος, ὥστε βασιλεῖς τῆς Δυτ. Εὐρώπης ἔτρεμον πρὸ τοῦ «*Γηραιοῦ ἀνθρώπου*» ἢ τοῦ «*Ἡγεμόνος τῶν Ὀρέων*», ὡς ἀπεκαλεῖτο. Κατ' ἀρχὰς ὁ Χασὰν ἔθεσεν ὡς σκοπόν του τὴν μεγέθυνσιν τῆς ἰσχύος τοῦ χαλιφάτου τοῦ Καΐρου. Μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἐγκαθίδρυσε τὴν μυστικὴν ἕνωσιν κατ' ἀπομίμησιν τῆς «Στοᾶς τῆς Σοφίας», περιορίσας μόνον τοὺς 9 βαθμοὺς αὐτῆς εἰς 7 καὶ τεθεὶς ὡς ἀρχηγὸς αὐτῆς (Sidna). Κατὰ ταῦτα ἡ αἵρεσις τῶν Ἀσσασίνων ἀποτελεῖ κλάδον τῆς αἱρέσεως τῶν Ἰσμαηλιτῶν. Ἡ ὀνομασία «Ἀσσασῖνοι» προέρχεται κατά τινας ἐκ τοῦ «χασίς», μὲ ὀφέψημα τοῦ ὁποίου ἐποτίζοντο οἱ ὀπαδοὶ τῆς ἑνώσεως. Τὸ τοιοῦτον δὲν φαίνεται ἀκριβὲς καὶ ἄλλοι παράγουν αὐτὴν ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ «hass» (=θανατώνειν, ἐξολοθρεύειν). ὁ δὲ ἰουδαῖος συγγραφεὺς Βενιαμὶν (1173) ἐκ τοῦ «asasa» (=ρίπτειν χαμαί).

Αἱ περὶ τῶν Ἀσσασίνων γνῶμαι διΐστανται. Ὁ Heckethorn (βιβλ. *17*, σελ. 98—103) δίδει τὰ ἀκόλουθα περὶ τῆς ἑνώσεως αὐτῶν.

«Ὁ Χασὰν ἐκανόνισε τὸ περιεχόμενον τῶν ἑπτὰ βαθμῶν διὰ κατηχήσεως, συγγραφείσης ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν συνιστᾶτο εἰς τὸν ἱεραπόστολον νὰ παρατηρῇ προσεκτικῶς τὰς ἰδιότητας τοῦ ὑποψηφίου πρὸ τῆς εἰσδοχῆς του εἰς τὴν ἕνωσιν· εἰς τὸν δεύτερον ἐπεβάλλετο εἰς αὐτὸν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ὑποψηφίου, κολακεύων τὰς κλίσεις του καὶ τὰ πάθη του· εἰς τὸν τρίτον νὰ ἐνσταλάξῃ εἰς τὸν ὑποψήφιον ἀμφιβολίαν, ἐκθέτων αὐτῷ τοὺς παραλογισμοὺς τοῦ Κορανίου· εἰς τὸν τέταρτον νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοῦ ὑποψηφίου ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι θὰ ἐκθέσῃ τὰς ἀμφιβολίας του εἰς τὸν διδάσκαλον, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ἐπίσημον ὅρκον πίστεως καὶ ὑποταγῆς· εἰς τὸν πέμπτον βαθμὸν ὁ ἱεραπόστολος ὤφειλε νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὸν νεοφώτιστον, ὅτι οἱ πλέον διάσημοι ἄνδρες τοῦ κράτους καὶ τῆς θρησκείας ἀνῆκον εἰς τὴν ἕνωσιν· εἰς τὸν ἕκτον ὁ ἱεραπόστολος ὤφειλε νὰ ἐξετάσῃ τὸν νεοφώτιστον σχετικῶς μὲ ὅλον τὸ περιεχόμενον τῆς μέχρι τότε μορφώσεώς του καὶ νὰ στερεώσῃ εἰς αὐτὸν τὰς ἀποκτηθείσας γνώσεις. Τέλος εἰς τὸν ἕβδομον ἐγίνετο ἡ «ἀνάπτυξις τῆς ἀλληγορίας», τουτέστι ἡ ἀποκάλυψις τῶν καθ' αὐτὸ μυστικῶν τῆς ἑνώσεως.

Οἱ Ἀσσασῖνοι διῃροῦντο εἰς δύο κυρίας ὁμάδας: τοὺς «*αὐτοθυσιαζομένους*» καὶ τοὺς «*ὑποψηφίους*». Οἱ πρῶτοι περιεφρόνουν τὸν κάματον, τὰ βασανιστήρια καὶ τοὺς κινδύνους καὶ προσέφερον εὐχαρίστως τὴν ζωήν των, ἂν τοῦτο ἤρεσεν εἰς τὸν «Ἡγεμόνα τῶν ὀρέων», εἴτε πρὸς ὑπεράσπισίν του, εἴτε πρὸς διεξαγωγὴν τῶν δολοφονικῶν διαταγῶν του».

Κατὰ τὸν Heckethorn «ὁ Marco Polo διηγεῖται, ὅτι οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Χασάν, ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ τοῖς ἀνατεθῇ τολμηρόν τι ἐγχείρημα, ἀφοῦ πρῶτον ἐμεθύσκοντο, πίνοντες σκευασίαν τινὰ ἐκ τοῦ ναρκωτικοῦ χαασίς, μετεφέροντο ἀναίσθητοι εἰς μεγαλοπρεπὲς παλάτιον, ἐκτισμένον εἰς τὴν ἐν Περσίᾳ κοιλάδα Mulebat (τὴν σημερινὴν ἐπαρχίαν τοῦ Sigistan). Ἐκεῖ, ὅταν συνήρχοντο, ἀπελάμβανον τῶν φυσικῶν καλλονῶν τοῦ τοπίου καὶ τῶν περιποιήσεων ὡραίων γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι παρεῖχον εἰς αὐτοὺς πᾶσαν ἡδονὴν καὶ ἀπόλαυσιν καὶ διεβεβαίουν αὐτούς, ὅτι εὑρίσκοντο εἰς τὸν παράδεισον. Μετά τινα καιρὸν διαμονῆς ἐν τῷ παλατίῳ ἐμεθύσκοντο πάλιν καὶ ἀναίσθητοι μετεφέροντο πρὸ τοῦ «Ἡγεμόνος τῶν ὀρέων», παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐλάμβανον τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ ἐπέτρεπεν εἰς αὐτοὺς αἰωνίαν διαμονὴν εἰς τὸν Παράδεισον, ἂν ἔφερον εἰς πέρας τὸ ἀνατιθέμενον εἰς αὐτοὺς τολμηρὸν δολοφονικὸν ἐγχείρημα.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χασὰν διεδέχθη αὐτὸν ὁ Ρασὶντ-ἀντ-ντίν, συνεχίσας τὸ ἔργον τοῦ ἱδρυτοῦ.

Οἱ εὔποροι Ἱππόται Ναῖται, εὑρισκόμενοι εἰς τὴν γειτονείαν τῆς περιοχῆς τῶν Ἀσσασίνων, ἐπέτυχον —ἄγνωστον πότε—νὰ καταστήσουν τὴν μυστικὴν ἕνωσιν τούτων φόρου δισχιλίων δουκάτων ἐτησίως ὑποτελῆ εἰς αὐτούς».

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ρασίντ, ἡ αἵρεσις περιέπεσεν εἰς παρακμήν. Ἐλάχιστα λείψανα διετηροῦντο μέχρι τοῦ ΙΘ' αἰῶνος εἰς Κουχιστάν.

Οἱ Ἀσσασῖνοι ἀνεφάνησαν ἐκ νέου τῷ 1842 εἰς τὴν Συρίαν, ἔκτοτε δὲ σχηματίζουν αἱρετικόν τι τμῆμα εἰς τὴν χώραν ταύτην, ὑπολείμματα δ' αὐτῶν ὑπάρχουν, ὡς λέγεται, ἀκόμη, ἀκολουθοῦντα ἄλλην τινὰ αἵρεσιν, τῆς ὁποίας τὰ δόγματα εὑρίσκονται ἐν μεγάλῃ ἀναλογίᾳ πρὸς τὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν.

Ἡ αἵρεσις τῶν Ἀσσασίνων ἔδιδεν ἐν γένει εἰς τὰ παραγγέλματα τοῦ Κορανίου ἀλληγορικὴν ἔννοιαν.

Ἡ παλαιὰ γνώμη ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ὁμοσπονδίας δολοφόνων—ἐξ ἧς καὶ ἡ ὀνομασία αὐτῶν μεταφερθεῖσα ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων εἰς Εὐρώπην, ἐπολιτογραφήθη εἰς τὰς γλώσσας τῶν λαῶν της μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ δολοφόνου—πρέπει τώρα νὰ ἐγκαταλειφθῇ ὡς συνέπεια τῆς εὐπιστίας τῶν παλαιῶν αἰώνων καὶ ὀφείλομεν σήμερον νὰ θεωρῶμεν τοὺς Ἀσσασίνους ὡς μυστικὴν ἑταιρείαν φιλοσόφων, τὴν ὁποίαν ὅμως πολιτικαὶ σχέσεις μετεμόρφωσαν εἰς δυναστείαν.

Ὁ Godfrey Higgins ἐξυμνεῖ εἰς τὸ βιβλίον του «Ἀνακάλυψις» (Anacalypsis) τοὺς Ἀσσασίνους καὶ φθάνει μέχρι τοῦ σημείου νὰ συγχέῃ αὐτοὺς μὲ τοὺς Ναΐτας Ἱππότας, τοὺς ὁποίους θεωρεῖ ὡς προδρόμους τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἐξ ἄλλου ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἱστορίας τῶν Ἀσσασίνων» φὸν Χάμμερ—λόγῳ τῆς ζωηρᾶς ἀντιθέσεώς του κατὰ πάσης μυστικῆς ὀργανώσεως—γράφει μὲ σφοδρὰν ἐναντίον τῶν Ἀσσασίνων προκατάληψιν εἰς τὰ φιλοσοφικὰ του συμπεράσματα, καίτοι αἱ ἱστορικαί του πληροφορίαι εἶναι ἀρκετὰ σημαντικαί. Ὁ Χάμμερ γράφει ὅτι οἱ Ἀσσασῖνοι εἶχον προοδευτικὴν σειρὰν μυήσεων, κατὰ τὰς ὁποίας ἀνέπτυσσον ὁλόκληρον φιλοσοφικὸν καὶ πολιτικὸν σύστημα, οἱ δὲ πρῶτοι τρεῖς ἐκ τῶν ἑπτὰ βαθμῶν των ἦσαν οἱ τοῦ μαθητοῦ, τοῦ ἑταίρου καὶ τοῦ διδασκάλου. Ἐκυβερνῶντο ὑφ' ἑνὸς Μεγάλου Διδασκάλου καὶ εἰδικῆς θρησκευτικῆς νομοθεσίας, ἐχούσης κατὰ τὸν Φὸν Χάμμερ ποιάν τινα ὁμοιότητα μὲ τοὺς Ναΐτας καὶ τοὺς Τεκτονικοὺς Ἱππότας. Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ὁμολογεῖ ὅτι οἱ Ἀσσασῖνοι ἦσαν κάτοχοι πολλῶν μαθηματικῶν καὶ ἰατροδικαστικῶν μελετῶν, φαίνεται δ' ὅτι ὁ ἱδρυτής των Χασὰν εἶχε βαθυτάτην μόρφωσιν εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰς μαθηματικὰς καὶ μεταφυσικὰς ἐπιστήμας, μεγάλως δ' ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Περσίας, ὁ ὁποῖος κατὰ τὰ 42 ἔτη τῆς βασιλείας του εἶχεν ὑπερβεῖ τὸν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπὶ Πτολεμαίων.

Ὁ A. Waite φρονεῖ ὅτι οὐδεμία σχέσις ὑφίσταται μεταξὺ τῆς μωαμεθανικῆς αὐτῆς φιλοσοφικῆς αἱρέσεως καὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Οἱ Ἀσσασῖνοι συγγενεύουν κατά τι μὲ τοὺς Δρούζους ὅσον ἀφορᾷ τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἐσωτερικήν των διδασκαλίαν.

Ἐὰν ἐν τούτοις θεωρήσωμεν τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὡς ὅρον γενικωτέρας μορφῆς, σημαίνοντα φιλοσοφικὸν θεσμὸν διδάσκοντα τὴν ἀλήθειαν διὰ μυστηριακῆς μυήσεως καὶ μυστικῶν συμβόλων, τότε ἀσφαλῶς ὁ Higgins δὲν ἀπέχει τῆς ἀληθείας ἀποκαλῶν αὐτοὺς «τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας τῆς Ἀνατολῆς».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. 1 (τόμ. Α', σελ. 108), 3 (τόμ. Α', σελ. 46), 17, 33 (τόμ. Ε'). Ἐπίσης: TOS. VON HAMMER. Die Geschichte der Assassinen, Stuttgart 1818.—EDW. GIBBON; Decline and Fall of the Roman Empire.—SIR JOHN MALCOLM: History of Persia 1815.—GOD. HIGGINS: Anacalypsis, London 1836.

Ἄσσουμ, ***Ἰωάννης Γουλιέλμος φόν.*** (J. W. von Assum). Πρῶσσος ἀξιωματικὸς ἐπιτελής, ἀλχημιστὴς τοῦ δουκὸς φὸν Zweibrücken. Κατ' ἀρχὰς ὀπαδὸς τοῦ Zinnendorf, ἐγένετο μέλος τῆς Στ.·. «Τῶν τριῶν παγκοσμίων Σφαιρῶν» ἐν Βερολίνῳ. Ἵδρυσε ἀρχαίαν σκωτικὴν Στ.·. εἰς Neuwied καὶ ἐγένετο πολιτικὸς σύμβουλος τοῦ Τάγματος τῶν «Ἱπποτῶν τοῦ

ἀλήθοῦς φωτὸς» (τὸ ἱπποτικόν του ὄι-μα ἦτο Philadelphus ab Aquila viridi laureata). Ἐγένετο καὶ Σεβ.·. τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθείσης Στ.·. «Zur schottischen Beständigkeit» εἰς τὴν Grünstadt, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξησκεῖτο ἡ ἀλχημεία. Ἐντεῦθεν ὁ Ἄσσουμ τὸ 1785 ἐγένετο ἱδρυτὴς ἰδιαιτέρου συστήματος καλουμένου *«συστήματος τῆς Γκρυστάντ»*, τοῦ ὁποίου τελικὸς σκοπὸς ἦτο ἡ λίθος τῶν σοφῶν. Εἰσήγαγεν εἰς Δαρμστάτην τὸν λαχνόν, ὡς καὶ εἰς Neuwied, καὶ ἔφθασεν ἐκ τούτου εἰς τὴν σκέψιν νὰ ἱδρύσῃ λαχεῖον διὰ τὸ σύστημά του, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀνάγκην χρημάτων διὰ τὸ «μαγειρεῖον χρυσοῦ» του. Ὁ κατάχρεως πρίγκιψ Λουδοβῖκος τῆς Ἔσσης — Δαρμστάτης ὑπεστήριξεν ἐνθέρμως τὸ σχέδιον. Τὸ λαχεῖον ἔπρεπε νὰ προξενήσῃ εἰς τὸν βέβ.·. κόσμον τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι οἱ αἰφνιδίως διὰ τῆς ἀλχημιστικῆς μαγείας ἀποκτήσαντες χρήματα ἱππόται εἶχον κερδίσει αὐτὰ διὰ κλήρου. Ὁ Ἄσσουμ συνεκάλεσε καὶ γερμανικὸν ἐθνικὸν συνέδριον, τὸ ὁποῖον ἐξέλεξε τὸν πρίγκιπα Λουδοβῖκον Ἐθνικὸν Μέγαν Διδάσκαλον. Ἡ ὑπόθεσις ὅμως ἐναυάγησε μετ' οὐ πολύ, ὁ Ἄσσουμ ἀπέθανε τῷ 1782 καὶ ὁ μόνος ζημιωθεὶς εἰς χρῆμα ὑπῆρξεν ὁ Πρίγκιψ Λουδοβῖκος.

Ἀσταβάκρα. (Ἰνδικόν: Achtavacra). Εὐσεβὴς ἐρημίτης, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος εἰς τὴν *Μαχαμπχαράττα* (βλ. λ.).

Ἀστὰρ—βιδγιὰ (Ashtar—vidya). Τίτλος τοῦ ἀρχαιοτέρου βιβλίου μαγείας τῶν Ἰνδιῶν, τοῦ ὁποίου σῴζονται ἐλάχιστα μόνον ἀποσπάσματα, σημαντικῶς παραμορφωμένα.

ἀστερισμοί. Ὁμάδες ἀστέρων, τῶν ὁποίων ἡ θέσις ὑπενθυμίζει διάφορα χαρακτηριστικὰ σχήματα, παρατηρηθέντα ἀπ' αὐτῆς ἔτι τῆς βαθυτάτης ἀρχαιότητος, ἀφ' ἧς χρονολογεῖται καὶ ἡ ὀνομασία αὐτῶν δι' ὀνομάτων ἀνθρώπων, ζῴων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, ληφθέντων κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς μυθολογίας. *(Τεκτον.)*. Ἐπειδὴ κατὰ τὰ τυπικὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἡ Στ.·. χαρακτηρίζεται ὡς εἰκὼν τοῦ Σύμπαντος, κοσμοῦσιν αὐτὴν—καὶ ἰδίᾳ τὸν θόλον της—ἀστερισμοί τινες (ἐκτὸς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης). Οὗτοι εἶναι ὁ τοῦ Ὠρίωνος, αἱ Πλειάδες, αἱ Ὑάδες, ὁ Ἀλδεβαράν, ὁ Ρήγουλος, ἡ Μεγάλη Ἄρκτος, ὁ Ἀρκτοῦρος, ὁ Στάχυς, ὁ Ἀντάρης, ὁ Φομάλ—χάουτ καὶ οἱ πλανῆται Ζεύς, Ἀφροδίτη, Ἄρης καὶ Κρόνος. Πολὺ ἐν χρήσει εἶναι καὶ ἡ δι' ἑπτὰ ἀστέρων συμβολικὴ διακόσμησις. Ἐπίσης πολλάκις Στ.·. χρησιμοποιοῦν τὸν ἀριθμὸν τῶν 7 ἀστέρων ὡς ὀνομασίαν των.

ἀστήρ. Εἰς τὸ Γαλλ.·. καὶ τὸ Σκ.·. Δ.·. ἀνημμένα κηρία ἢ πυρσοὶ καλοῦνται *ἀστέρες*, ὁσάκις χρησιμοποιοῦνται εἴς τινας τελετάς, ἰδίως κατὰ τὴν ὑποδοχὴν διακεκριμένων ἐπισκεπτῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀστέρων, μὲ τοὺς ὁποίους γίνεται δεκτὸς ὁ ἐπισκέπτης, ποικίλλει ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ του, ὢν ὅμως πάντοτε περιττός, δηλ. 3, 5, 7, 9 ἢ 15.

Ἀστήρ (Étoile). Στοὰ ἱδρυθεῖσα τὸ 1843 ἐν Ζακύνθῳ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Γαλλίας. Τὴν 14ην Φεβρουαρίου 1862, ἐπὶ Ναπολέοντος Γ', ἀναφύονται ἐν αὐτῇ διαφοραὶ μεταξὺ Βασιλείας καὶ Ἐλευθεροτεκτόνων καὶ λόγῳ τῶν διαφορῶν τούτων περιπίπτει εἰς ὕπνον, συμπαρασύρουσα καὶ τὴν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας λειτουργοῦσαν ἐν Ζακύνθῳ Στ.·. *«Ἀστὴρ τῆς Ζακύνθου»* (βλ. λ. ὡς καὶ *«Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς»*).

ἀστὴρ ἀκτινοβόλος. Βλ. *ἀκτινοβόλος ἀστήρ.*

Ἀστὴρ ἀνατολικός. Βλ. *Τάγμα Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος.*

Ἀστὴρ εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ὀνομασία τοῦ *ἀκτινοβ.·. ἀστ.·.*, χρησιμοποιουμένη παρ' ἐκείνων, οἵτινες συσχετίζουν στενῶς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν μὲ τὸν Χριστιανισμὸν (βλ. *ἀκτινοβόλος ἀστήρ*).

Ἀστὴρ Ἱεροσολύμων. Βαθμὸς ἀναφερόμενος μεταξὺ ἄλλων εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Fustier (βλ. λ.) Οὗτος εἶχε συγκεντρώσει περὶ τοὺς 400 βαθμούς, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ παρέχῃ πληροφορίαν τινὰ περὶ τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν.

ἀστὴρ πεντάκτινος. Βλ. *πεντάκτινος ἀστήρ.*

Ἀστὴρ Συρίων ἱπποτῶν. (Étoile des chevaliers Syriens). Τάγμα περιλαμβανόμενον εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ *Πυρὸν* (βλ. λ.). Διαιρεῖται εἰς 3 βαθμ.·. μαθητευομένου, ἐπιστήμονος καὶ Μεγάλου Πατριάρχου.

Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς. Θεοσοφικὸν Τάγμα, ἱδρυθὲν ὑπὸ τῆς *Ἄννης Μπέζαντ* εἰς τὸ Μπεναρὲς τῶν Ἰνδιῶν τὴν 11ην Ἰανουαρίου 1911. Εἰς τὸ τάγμα τοῦτο συγκεντροῦνται ὅλοι ὅσοι πιστεύουν εἰς τὴν προσεχῆ ἔλευσιν ἐν τῷ κόσμῳ ἑνὸς μεγάλου πνευματικοῦ φωτὸς ὑπὸ τὴν μορφὴν μιᾶς μεγάλης θείας πνοῆς, ἑνὸς προφήτου, τοῦ Χριστοῦ, ἑνὸς νέου Ἀβατὰρ ἢ ἄλλου τινὸς θείου Διδασκάλου. Τὸ τάγμα ἀριθμεῖ ἤδη χιλιάδας ὀπαδοὺς εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, παράρτημα δ' αὐτοῦ λειτουργεῖ καὶ ἐν Ἀθήναις. Ἀρχηγὸς τοῦ Τάγματος ὑπῆρξεν ἐπί τι διάστημα ὁ Ἰνδὸς φιλόσοφος *Κρισναμοῦρτι*, τὸν ὁποῖον ἡ ἀποθανοῦσα Μπέζαντ εἶχεν ἀνακηρύξῃ καὶ ὡς τὸν νέον Μεσσίαν, παραιτηθεὶς ὅμως ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν τῆς ἀρχηγίας.

Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς (Star of the East No 880). Στοὰ λειτουργοῦσα ἐν Ζακύνθῳ ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ὑπ' ἀρ. 880. Ἡ αἰωνόβιος αὐτὴ Στοά, ἱδρύθη τὴν 14 Μαρτίου 1862 ὑπὸ ἀξιωματικῶν τῆς Ἀγγλικῆς φρουρᾶς. Ἀποτελεῖ τὴν συνέχειαν τῶν πρὸ αὐτῆς ἐργασθεισῶν ἐν Ζακύνθῳ Στ.·. «La Fenice Risorta» ἱδρυθείσης τῷ 1815 ὑπὸ τῆς ἐν Κερκύρᾳ ἑδρευούσης Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος»), *«Ἀστὴρ»* καὶ *«Ἀστὴρ τῆς Ζακύνθου»*. (Βλ.λ.).

Ἡ δρᾶσις τῆς ἱστορικῆς ταύτης Στ.·. καταλάμπεται ἐν συνεχείᾳ ἀπὸ ἔργα τεκτονικά. Ἀπὸ τοῦ 1930 συντηρεῖ σχολὴν ἀπόρων παίδων, ἔχει δ' ὑπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν της τὸ ἱστορικὸν ἐκκλησίδιον τοῦ *«Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Λατίνου»* (βλ.λ.), ὅπου ἐγίνοντο αἱ ὁρκωμοσίαι τῶν Φιλικῶν, διασῴσαρα αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἐρειπώσεως. Βλ. βιβλ. ***33*** (τόμ. Β', 1883, σελ. 234—235), ***35***, (τόμ. Α', σελ. 40 καὶ τόμ. Β', σελ. 21—23) καὶ ***36*** (τόμ. Α', σελ. 108—109).

Ἀστὴρ τῆς Βηθλεέμ. Τάγμα, τὰ μέλη τοῦ ὁποίου ἰσχυρίζονται, ὅτι τοῦτο ἱδρύθη ἤδη κατὰ τὸν πρῶτον μ.Χ. αἰῶνα, ὑφίστατο ὡς μοναχικὸν τάγμα Βηθλεεμιτῶν, στενῶς συνδεδεμένον μὲ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Γεννήσεως, τὴν ἱδρυθεῖσαν ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείρας Ἑλένης ἐν ἔτει 330, καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς ὁποίας εὑρίσκεται τὸ σπήλαιον τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Εἰσαχθὲν τῷ 1257 εἰς Ἀγγλίαν, κατέστη μετ' οὐ πολὺ τὸ τάγμα τοῦτο ἕνωσις ἀγαθοεργός, τὰ μέλη τῆς ὁποίας ὠνομάζοντο «Ἱππόται τοῦ Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς». Ἀπὸ τοῦ 1408 ἐγίνοντο δεκταὶ καὶ γυναῖκες. Τὸ 1681 ὁ ἐκ Λονδίνου Giles Cory μετέφερε τὸ τάγμα εἰς τὴν Ἀμερικήν, ὅπου μετὰ 13 ἐτῶν ζωὴν διελύθη ἀνασυσταθὲν κατόπιν τὸ 1869 ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὑπὸ τοῦ ἐκ Newcastle—on—Tyne A. Gross. Ἐν ἔτει 1884 ἀπεβλήθη ὁ τίτλος τοῦ ἱππότου καὶ ὁ σύνδεσμος καλεῖται νῦν «Τάγμα τοῦ ἀστέρος τῆς Βηθλεέμ». Βλ. βιβλ. ***17*** σελ, 507—508.

Ἀστὴρ τῆς Ζακύνθου. Στοὰ ἱδρυθεῖσα τὸ 1860 ἐν Ζακύνθῳ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ἡ Στ.·. αὕτη περιέπεσεν εἰς ὕπνον τὸ 1862 μετὰ τῆς ἄλλης ἐν Ζακύνθῳ λειτουργούσης Στ.·. *«Ἀστὴρ»* (βλ.λ.). Ἐπανεβίωσεν ὅμως καὶ πάλιν τὴν 14ην Μαρτίου 1862 ὑπὸ ἀξιωματικῶν τῆς Ἀγγλικῆς φρουρᾶς καὶ ὑπήχθη εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τὸν Ἑλληνικὸν τίτλον *«Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς»* (βλ.λ.).

Ἀστὴρ ὑποδούλων. Στοὰ ἱδρυθεῖσα ἐν Λαρίσῃ ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 20. Εὑρίσκεται ἐν ὕπνῳ.

Ἄστιγξ. ***Γεώργιος, Κόμις τοῦ Χάντιγκντον*** (Hastings, George, Earl of Huntingdon). Ἀναφέρεται εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Ἄντερσον ὡς Ἄγγλος Μεγ.·. Διδ.·. ἀπὸ τοῦ 1588—1603,

Ἄστιγξ ***Φράνσις Ρόουντον*** (Francis Raudon Hastings). Πρῶτος μαρκήσιος, πρώην *κόμις τοῦ Μόϊρα* (Earl of Moira) (βλ. *Μόϊρα)*.

Ἄστορ. Ὄνομα μεγάλης ἀμερικανικῆς οἰκογενείας. —***Ἰωάννης Ἰάκωβος***. Πάμπλουτος ἐπιχειρηματίας.

Ἵδρυσε τὴν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ φερώνυμον βιβλιοθήκην (ἀξίας 350.000 δολλαρίων) καί, διὰ κληροδοτήματος, ἄσυλον πρὸς περίθαλψιν τῶν πτωχῶν καὶ σχολὴν ἀπόρων παίδων εἰς Οὐώλντορφ.

Μυηθεὶς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. τῷ 1790 εἰς τὴν ἐν Ν. Ὑόρκῃ «Holland Lodge No 8» ἐγένετο τὸ 1798 Σεβ.·. αὐτῆς, κατὰ τὸ αὐτὸ δ' ἔτος ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ.·. Θησαυροφ.·., τὸ ὁποῖον διετήρησε μέχρι τοῦ 1801. † 1848.

Ἀστραία (Astraea). 1) Τίτλος τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ρωσσίας, τῆς ἱδρυθείσης τὴν 30ὴν Αὐγούστου 1815 ἐν Πετρουπόλει. Ἡ Μ.·. Στ.·. Ἀστραία διετηρήθη μέχρι τοῦ 1822, διαλυθεῖσα συνεπείᾳ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ οὐκαζίου τῆς 1 Αὐγούστου 1822, τοῦ ἀπαγορεύοντος τὴν λειτουργίαν Τεκτ.·. Στ.·. ἐν *Ρωσσίᾳ* (βλ.λ.).

—2) Τίτλος Ἐλευθεροτεκτον.·. Ἐγκολπίου, ἐκδοθέντος ἀπὸ τοῦ 1824 μέχρι τοῦ 1891.

ἀστρικόν. (astral). Κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς ὄνομα τοῦ ἕκτου κοσμικοῦ πεδίου τοῦ πλησιεστέρου πρὸς τὸ *φυσικὸν πεδίον:* μορφὴ ὕλης, ἀνωτέρας ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἀντιλαμβάνονται αἱ αἰσθήσεις μας. Ἡ ὀνομασία του προέρχεται ἐκ τῆς διαφανοῦς φύσεως τῆς ὕλης του ἢ καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι μεταδίδει εἰδικῶς τὰς ἀστρολογικὰς ἐπιρροάς. Ἐπὶ τοῦ πεδίου αὐτοῦ, κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς πάντοτε, ἐπιδροῦν ἐπὶ τῆς συνειδήσεως, ὁ πόθος *(Κάμα)*, τὰ πάθη καὶ τὰ αἰσθήματα. Ὁ ἄνθρωπος κατέχει ἕνα φορέα τῆς ἀστρικῆς ὕλης, τὸ *Καμαρούπα* (βλ.βλ.) (=σῶμα τοῦ πόθου), ὅπερ χρησιμεύει ὡς μεσάζων μεταξὺ τοῦ νοητικοῦ καὶ τοῦ φυσικοῦ του σώματος καὶ τὸ ὁποῖον κατέχει *κέντρα συνειδήσεως (σακρά)*, λειτουργοῦντα γενικῶς ἐν τῷ ὑποσυνειδήτῳ, ἀλλὰ δυνάμενα νὰ εἰσέλθουν καὶ ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἀνεπτυγμένης φυσιολογικῆς συνειδήσεως. Ἡ ἀστρικὴ ὕλη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν πόθων σχηματίζει δίνας ἢ ρεύματα, τῶν ὁποίων ἡ χρησιμοποίησις ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον μέσον τῆς μαγείας. Οἱ Καββαλισταὶ ὀνομάζουν *Ἀστρικὸν Φῶς* (*Ἀούρ*) τὴν κατωτάτην ἔκφρασιν *τῆς Παγκοσμίου ψυχῆς* (Anima Mundi), ἐκ τῆς ὁποίας ἐσχηματίσθη κατὰ διαστολὴν πᾶν τὸ ὑπάρχον. Βλ. βιβλ. *6*. Ἐπίσης Leadbeater *:* Τὸ ἀστρικὸν πεδίον).

ἀστρολογία. (Ἀποκρυφ.) Κλάδος τῆς ἀποκρυφιστικῆς ἐπιστήμης, συνδυάζων τὰς θέσεις καὶ κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ προσπαθῶν νὰ ἐξαγάγῃ συμπεράσματα περὶ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν ἐπὶ τῶν γηΐνων ὄντων καὶ πραγμάτων. Ἡ ἀστρολογία ἦτο γνωστὴ μεταξὺ τῶν ἀρχαίων Χαλδαίων, Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων, ἔλαβεν ὅμως σημαντικὴν ἀνάπτυξιν καὶ συστηματοποίησιν ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸν Μεσαίωνα διὰ τῶν Ἀράβων κατακτητῶν. Δύο θεμελιώδεις ἀρχαὶ διέπουν τὴν διὰ τῆς ἀστρολογίας γνῶσιν τοῦ μέλλοντος :

Τὸ Σύμπαν ἢ ὁ Κόσμος εἶναι ἓν τεράστιον ὂν τελείως ὠργανωμένον, τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ μέρη εὑρίσκονται εἰς στενοτάτην συνάφειαν καὶ ἀλληλοεξάρτησιν. Τὸ ὂν αὐτὸ εἶναι ὁ *Μακρόκοσμος* (βλ. λ.), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸν *Μικρόκοσμον* (βλ. λ.). Καὶ αἱ δύο ὑπόκεινται εἰς τοὺς ἰδίους νόμους καὶ λειτουργοῦν ἀπαραλλάκτως. Ἡ γνῶσις των συνεπῶς εἶναι εὔκολος διὰ μέσου τοῦ νόμου τῶν ἀναλογιῶν, τῆς «θείας Ἀναλογίας», ἥτις κυβερνᾷ τὰ πάντα.

Ἡ δευτέρα θεμελιώδης ἀρχὴ εἶναι ὅτι ὁ Δημιουργὸς τοῦ Σύμπαντος ἐν τῇ πληρότητι τῆς αἰωνίας ὑπάρξεώς του ἀγνοεῖ καθ' ὁλοκληρίαν τὰς διακρίσεις τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος (τὰς ὁποίας μόνον ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια θεωρεῖ ἀπαραιτήτους πρὸς κατανόησιν τοῦ χρόνου) καὶ περικλείει ἀμφότερα εἰς ἓν ἑνιαῖον καὶ ἀδιαίρετον παρόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐδημιούργησε καὶ τὸν Μακρόκοσμον καὶ τὸν Μικρόκοσμον. Ὅ,τι συνεπῶς θὰ συμβῇ, ὅ,τι ἡμεῖς καλοῦμεν μέλλον, εἶναι ἀπολύτως ὅμοιον κατὰ τὸν νόμον τῆς ἀναλογίας πρὸς ὅ,τι συνέβη ἐν τῷ παρελθόντι. Ἡ ἀστρολογία θεωρεῖ τὰ ἄστρα ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς «σημεῖα», ἐνδεικνύοντα τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου ὡς ἀσκοῦντα ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Μελετᾷ ἑπομένως καὶ τοὺς *πλανήτας* (βλ.λ.) καὶ τὰ σημεῖα τοῦ *Ζῳδιακοῦ κύκλου* (βλ. λ.) διὰ περιπλόκων μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν.

Καὶ σήμερον ἀκόμη ὑπάρχουν πολλοὶ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν ἀστρολογίαν, ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ, ὅπου πλεῖστα ὅσα ἐκδίδονται σχετικὰ συγγράμματα καὶ περιοδικὰ ὡς καὶ ἀστρολογικὰ δελτία, διασαφηνίζοντα τακτικῶς τὰς θέσεις τῶν πλανητῶν εἰς τὸν Ζῳδιακὸν κύκλον.

(Τεκτον.). Μεταξὺ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν τὴν Ἀστρολογίαν ὡς εἶδος πειραματικῆς ἐπιστήμης, ὑπῆρξαν πολλοὶ ἰσχυριζόμενοι ὅτι ὑφίστανται δεσμοί τινες, συνδέοντες τὴν ἀστρολογίαν μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ὡς πρῶτος δεσμὸς ἀναφέρεται ὁ ἱστορικός, καθ' ὅν: α' ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος κατεσκευάσθη ἐπὶ βαβυλωνιακοῦ σχεδίου καὶ ἦτο ἀντίγραφον τοῦ Σύμπαντος· β' ἡ Βαβυλὼν ἀπέρρευσεν ἐκ τῆς Χαλδαίας, ὅπου ἐλατρεύοντο οἱ ἀστέρες· γ' ἡ τεκτονικὴ παράδοσις ἀναφέρεται εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος καὶ ἑπομένως συνδέεται μὲ τὴν Βαβυλῶνα, τὴν Χαλδαίαν καὶ τὴν ἀστρολογίαν. Ὁ ἀδ.·. A. Waite χαρακτηρίζει ὡς παιδαριώδεις τοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτοὺς ὡς καὶ ἐκείνους, οἵτινες εὑρίσκουν σχέσεις μεταξὺ τῆς ἀστρολογίας καὶ τοῦ σημερινοῦ Τεκτονισμοῦ, διότι, ὡς λέγουν, ἑκάστη Στ.·. ἔχει ἑπτὰ ἀξιωματικούς, ἀναλογοῦντας πρὸς τοὺς 7 πλανήτας (ὡς π.χ. ὁ Σεβ.·. πρὸς τὸν Ἑρμῆν, ὁ Α' Ἐπ.·. πρὸς τὸν Ἥλιον, ὁ Β' Ἐπ.·. πρὸς τὴν Σελήνην, οἱ Δοκ.·. πρὸς τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὸν Ἄρην, ὁ Ἐσωτ.·. Στ.·. πρὸς τὸν Δία καὶ ὁ Ἐξωτ.·. πρὸς τὸν Κρόνον). Ἡ ἀπάντησις εἰς ὅλα αὐτά, λέγει ὁ A. Waite, εὑρίσκεται ἐν αὐτῷ τῷ Ἐλευθεροτεκτ.·. τυπικῷ, ἐν τῷ ὁποίῳ οἱ τρεῖς κύριοι ἀξ.·., χωρὶς νὰ ἀντιπροσωπεύουν τὸν Ἥλιον, σημειώνουν τρία στάδια τῆς ἡμερησίας πορείας του, τὴν ἀνατολήν, τὴν μεσημβρίαν καὶ τὴν δύσιν. «Δέον νὰ προστεθῇ εἰς ταῦτα, συνεχίζει, ὅτι οἱ ἰσχυρισμοὶ προέρχονται ἐξ ἀποκρυφιστικῆς πηγῆς».

Οἱ Lennhoff καὶ Posner (βιβλ. *7*), ἐπίσης γράφουν: «Μεταξὺ ἀστρολογίας καὶ Ἐλευθεροτεκ.·. οὐδεμία σχέσις ὑφίσταται κατὰ βάσιν, ἐν τούτοις ὅμως ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τῆς μυστικῆς κατευθύνσεως κατεσκευάσθη τοιαύτη σχέσις καὶ δὴ ἐπὶ τῇ βάσει δῆθεν ἱστορικῶν συσχετισμῶν, ἀναφερομένων εἰς τὸν ἐργατικὸν Τεκτονισμὸν καὶ τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος». «Σχέσεις τοιαῦται ἀναγράφονται καὶ εἰς πολλὰ συγγράμματα τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἡ ἀστρολογία, ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς ἀλχημείας καὶ τῆς Καββαλά, ἔπαιξε ρόλον καὶ εἰς τὸν μαγικὸν Ἐλευθεροτεκτον.·.. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι πολυάριθμα μαγικοαστρολογικὰ ὡροσκόπια, τὰ ὁποῖα εὑρέθησαν εἰς ἀρχεῖα Στοῶν τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἐπίσης καὶ τὰ μαγικὰ βιβλία τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Μουσεῖον τῆς Bayreuth καὶ οἱ μαγικοὶ πίνακες τῆς Brünn».

Ἀντίθετον ἐν τούτοις γνώμην διατυπώνουν οἱ πιστεύοντες εἰς τὴν ἀποκρυφιστικὴν μορφὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἀπηλλαγμένην ἐννοεῖται τῶν ὑπερβολῶν τοῦ 18ου αἰῶνος. Καὶ δὲν ἔχουν ἀσφαλῶς ἄδικον, ἐφ' ὅσον ὁ Ζῳδιακὸς κύκλος καὶ ὡρισμένοι ἀστερισμοὶ κοσμοῦν τοὺς Τεκτονικοὺς Ναούς.

Διαπρεπεῖς ἄνδρες καὶ ἄλλοτε καὶ τώρα ἠσχολήθησαν καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὰ δόγματα τῆς ἀστρολογίας ὡς ἐπιστήμης. Ἡ μελέτη τῆς ἀστρολογίας ἀποτελεῖ σημαντικὸν μέρος τῶν τελετῶν τοῦ Φιλοσόφου ἢ 4ου βαθμοῦ τοῦ Πρώτου Τάγματος τῆς Ἑταιρείας τῶν Ροδοσταύρων.

Ἡ Ἀστρολογία ἀποτελεῖ δίδυμον τῆς ἀστρονομίας ἐπιστήμην, διευκολύνουσαν εἰς τὴν κατανόησιν πολλῶν τῶν καταπληκτικῶν δυνάμεων τῆς φύσεως. Καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦτο γνωστὴ ὡς «θεία ἐπιστήμη» (βλ. λέξιν Μαγεία).

ἀστρονομία. Ἡ ἐπιστήμη, ἡ ὁποία ἀσχολεῖται μὲ τὴν μελέτην τοῦ σύμπαντος καὶ τῶν νόμων, οἱ ὁποῖοι κυβερνοῦν τὰ οὐράνια σώματα. Ἡ ἀρχή της χάνεται εἰς τὰ σκότη τῶν αἰώνων, καθ' ὅσον καὶ αὐτοὶ οἱ

πρῶτοι τῆς γῆς κάτοικοι, ἔκπληκτοι εἰς τὴν θέαν τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ, θὰ ἀνεζήτησαν εἰς τὰς κινήσεις τῶν ἄστρων τρόπον μετρήσεως τοῦ χρόνου καὶ προσανατολισμοῦ.

Τὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. συμβ.·. σύστημα συνδέεται στενῶς μὲ τὴν ἀστρονομίαν, ἐκ τῆς ὁποίας ἔχει δανεισθῆ τὰ σημαντικώτερα τῶν ἐμβλημάτων του. Ἡ Στ.·.—ἐν πρώτοις—συμβολίζει τὸν κόσμον· κοσμεῖται μὲ τὰς ἀπεικονίσεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, τῶν ὁποίων ἡ κανονικότης καὶ ἡ ἀκρίβεια παρέχουν μάθημα σοφίας καὶ φρονήσεως· αἱ δύο Στῆλ.·. αὐτῆς παραβάλλονται μὲ τὰς δύο στήλας, τὰς ὁποίας οἱ ἀρχαῖοι ἐτοποθέτουν ὡς στηρίγματα τῆς οὐρανίας ἁψῖδος· ὁ ἀκτιν.·. ἀστ.·., ὅστις παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἦτο σύμβολον τοῦ Ἀνούβιδος, εὑρίσκεται λάμπων εἰς τὴν Ἀν.·. ἐνῷ ἐπὶ τοῦ θόλου τοῦ Τεκτ.·. ἐργαστ.·. λάμπουν διάφοροι *ἀστερισμοὶ* (βλ. λ.). Κατὰ τὸν A. Mackey ἡ στενὴ σχέσις τοῦ Ἐλευθερ.·. Τάγματος μὲ τὴν Ἀστρονομίαν εἶναι ἔτι μᾶλλον ἔκδηλος εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τῆς ἀρχαιότητος, κατὰ τὴν ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν λόγῳ τῆς ἀπωλείας τῶν ἁγνῶν αὐτοῦ ἀρχῶν, ἡ συμβολικὴ διδασκαλία τῶν οὐρανίων σωμάτων παρεχώρησε τὴν θέσιν της εἰς τὴν νόθον λατρείαν τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων, τὴν ὁποίαν συναντᾷ τις καὶ εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια.

Ὁ A. Waite ἐξ ἄλλου, ἐπεξηγῶν τὰ ἐντὸς τῆς Στ.·. ἀστρονομικὰ σύμβολα γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὁ ἥλιος εἶναι τὸ ἔμβλημα τῆς προσκλήσεως εἰς ἐργασίαν. Ἐκπροσωπεῖ ἐπίσης τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἀπὸ τῆς παιδικῆς καὶ διὰ τῆς ἀνδρικῆς εἰς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν, ὡς καὶ τὴν ἔλευσιν τῆς καλλιτέρας αὔριον. Ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὁ οὐρανὸς εἶναι τὸ κάτοπτρον τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὅ,τι δὲ νομίζομεν ὅτι ἀναγινώσκομεν εἰς τὰ ἄστρα, ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ πραγματικότητι εἰς τὰς ἰδίας μας ψυχάς. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἔννοια τῆς φράσεως ὅτι ἡ Στ.·. εἶναι εἰκὼν τοῦ σύμπαντος, ἔχουσα μῆκο ἀπ' Ἀν.·. μέχρι Δ.·., πλάτος ἀπὸ Β.·. ἕως Ν.·. καὶ ὕψος ὅσον καὶ ὁ οὐρανός, ἐνῶ εἰς τὸν ἀντίθετον τοῦ ζενὶθ πόλον ἐκτείνεται τὸ ἀμέτρητον ναδίρ. Ἐν μιᾷ λέξει ἡ Στ.·. εἶναι εἷς μικρόκοσμος, ὅπως καὶ ὁ ἄνθρωπος. Ἐλέχθη ὀρθῶς ὅτι ἡ ἀστρονομία τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μεγαλυτέρα τῆς τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ. Ὁ ἀληθὴς οὐρανὸς εὑρίσκεται ἐντὸς ἡμῶν. Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου συμβολίζει ἐπίσης τὴν διείσδυσιν τοῦ θείου ἐν τῇ ψυχῇ, ἐνῷ ἡ σελήνη εἶναι τὸ ἐν ἡμῖν ψυχικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον δέχεται αὐτὴν τὴν ἄνωθεν προερχομένην ἀκτινοβολίαν. Ὑπὸ ἄλλην πάλιν μορφὴν συμβολισμοῦ, ἡ σελήνη εἶναι τὸ ἀντανακλώμενον φῶς τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ λογικοῦ, ἐνῷ ὁ ἥλιος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ὑψηλότερον πνεῦμα, τὸ ἐμπνευσμένον τμῆμα τῆς φύσεώς μας καὶ τὴν φαντασίαν ἐν τῇ δημιουργικῇ της καταστάσει». Βιβλ. *1* (τομ. Α', σελ. 110), *3* (τομ. Α', σελ. 56).

ἀστυνομικοὶ ἀδελφοί. (Polizeibrüder). Οὕτω πως ὠνομάζοντο ἐν Αὐστρίᾳ μυστικοὶ αὐστριακοὶ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ ὁποῖοι καθ' ὑψηλὴν ἐντολὴν κατώρθωνον νὰ προσληφθῶσιν ὡς μέλη Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·. εἰς Δρέσδην καὶ ἄλλας γερμανικὰς πόλεις, ἵνα ἀποκτήσουν τὸν κατάλογον τῶν μελῶν των καὶ ἐξακριβώσουν ἂν διὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. «ἐγίνετο μετάδοσις ἀναμορφωτικῶν καὶ διαφωτιστικῶν ἰδεῶν πέραν τῶν συνόρων». Εἷς τῶν τὰ μάλα δρασάντων ἀστυνομικῶν ἀδελφῶν ὑπῆρξεν ὁ ἐκ Πράγας ἀστυνομικὸς ἐπιτετραμμένος Π ρ ά ϊ σ λ ε ρ.

ἄσυλον. Τμῆμα τῆς αἰθούσης, εἰς τὴν ὁποίαν συνεδριάζει ἐργαστήριον Ἱπποτῶν Ναϊτῶν· κατὰ συνεκδοχὴν δὲ καὶ γενικῶς ὁ τόπος τῆς συνεδριάσεως ἑνὸς Διοικητηρίου (Commandery) Ναϊτῶν.

Ἄσυλον γερόντων τεκτόνων. Μεγαλοπρεπὲς μέγαρον εἰς τὸ Κρόϋντον τῆς ἐπαρχίας Surrey ἐν Ἀγγλίᾳ, στεγάζον τοὺς ἀναπήρους καὶ γέροντας Ἐλευθεροτέκτονας. Ἡ ἵδρυσίς του ὀφείλεται εἰς τὰς ἀόκνους ἐνεργείας τοῦ περιφήμου Ἄγγλου τέκτ.·. Δρος Ροβέρτου *Κρούσεφιξ* (βλ. λ.), ὁ ὁποῖος ὅμως καὶ δὲν ηὐτύχησε νὰ ἴδῃ αὐτὸ λειτουργοῦν, καθ' ὅσον μετέστη εἰς τὴν αἰωνίαν Ἀνατολὴν κατὰ τὸ ἔτος ἀκριβῶς (1850), καθ' ὃ ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος του.

ἀσφάλειαι ζωῆς. Ἀσφάλειαι ζωῆς, ἱδρυθεῖσαι ὑπὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·., γενικῶς δὲν ηὐδοκίμησαν. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὑπάρχουν πολυάριθμοι ἀπομιμήσεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., αἱ ὁποῖαι κατ' οὐσ αν εἶναι ἀσφάλειαι ζωῆς, περιβεβλημέναι μὲ τυπικότητάς τινας. Ἐκτὸς τούτων ὅμως ὑφίστανται ἐν Ἀμερικῇ πολλαὶ ἑταιρεῖαι ἀσφαλείας ζωῆς, αἱ ὁποῖαι ἀπευθύνονται κατὰ προτίμησιν πρὸς Ἐλευθεροτέκτ.·., ὡς ἡ τὸ 1869 ἱδρυθεῖσα ἐν Washington «Ἀκακία» (ἔχουσα σήμερον ἀσφαλείας 450 ἑκατομ. δολλαρίων).

ἄτακτος. Κατὰ τὴν τεκτ.·. φρασεολογίαν ὁ μὴ νόμιμος. Ὁμὰς τεκτόνων, σχηματίζουσα Στ.·. ἄνευ ἀδείας τῆς Μεγ.·. Ἀν.·., ἤ, καίτοι ἀρχικῶς νομίμως συγκροτηθεῖσα, συνεχίζουσα τὰς ἐργασίας της καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς ἀνάκλησιν τοῦ ἱδρυτικοῦ της διπλώματος, θεωρεῖται *«ἄτακτος»*, τὰ δὲ μέλη της καλοῦνται *«ἄτακτοι τέκτ.·.»*. Εἰς τακτικοὺς Τέκτ.·. ἀπαγορεύεται νὰ φοιτῶσιν εἰς ἀτάκτους Στ.·. καὶ νὰ συνδιαλέγωνται ἐπὶ τεκτ.·. θεμάτων μὲ ἀτάκτους Τέκτ.·. Εἰς τοὺς Ἀγγλικοὺς κανονισμοὺς ἀντὶ τοῦ «ἄτακτος» χρησιμοποιεῖται ὁ ὅρος clandestine (λαθραῖος). (Βλ. καὶ λ. *κανονικός*).

Ἄτγουντ *Ἐρρῖκος* (Atwood Henry). Ἀμερικανὸς Τέκτων, * 1801 ἐν Κοννέκτικοτ, † 1860 ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν πόλιν ἵδρυσε τὸ 1825 Στ.·. μὲ τὸν σκοπὸν νὰ εἰσαγάγῃ ἐν αὐτῇ τὸ σύστημα τοῦ *Ἰερεμίου Κρὸςς* (βλ. λ.), τοῦ ὁποίου ἦτο μαθητής. Τὸ σύστημα συνήντησε μεγάλην ἀντίδρασιν ἐκ μέρους ἐπιφανῶν Τεκτ.·. κεκηρυγμένων ὑπὲρ τοῦ παλαιοῦ τυπ.·. Ὁ Ἄτγουντ, ἀποκλεισθεὶς μετ' ἄλλου τινὸς Σεβ.·. ἐκ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης συνεπείᾳ ἐσωτερικῶν τινων διαφορῶν γνωμῶν (ἐπίσημος πομπὴ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου), κατώρθωσε διὰ τῆς ἀόκνου ἐνεργητικότητός του νὰ συγκεντρώσῃ πολλοὺς ὀπαδούς, καὶ ἵδρυσεν ἐν ἔτει 1837 τὴν σχισματικὴν *«Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου»*, τῆς ὁποίας διετέλεσε Μέγ.·. Διδ.·. ἀπὸ τοῦ 1840 μέχρι τοῦ 1859, ὅτε αὕτη ἡνώθη μετὰ τῆς κανονικῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης. Τὸ 1853 ὁ Ἄτγουντ ἀπεσχίσθη πάλιν (λόγῳ τῆς ἐκλογῆς ὡς Μεγ.·. Διδ.·. μέλους τινὸς μὴ ἀρεστοῦ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς ἄλλους τινὰς τέκτονας) καὶ ἵδρυσεν ἐκ νέου τὴν «Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου», ἐπιζήσασαν μέχρι τοῦ 1859. Ἐξέδωσε μικρὸν τεκτ.·. περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον *«Ὁ Φρουρὸς»* καὶ συνέγραψε τὸν *«Τεκτονικὸν Μηνύτορα»*, ἀρκετὰ ἐνδιαφέρον βιβλίον.

Ὁ Ἄτγουντ ὑπῆρξεν ἐπίσης ἡ κινητήριος δύναμις τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1851 ἱδρύσεως ἀκανονίστου τινὸς «Ὑπάτου Συμβουλίου» (Δόγμα τοῦ Cerneau) ἐν Ν. Ὑόρκῃ, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε καὶ Μέγ.·. Ταξιάρχης, καὶ τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη «Συμβούλιον τοῦ Ἄτγουντ».

Ἄτλαντες. Κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς οἱ ἄνθρωποι τῆς τετάρτης *φυλῆς—ρίζας*, οἱ κατοικήσαντες τὴν Ἀτλαντίδα.

Ἀτλαντίς. Νῆσος παμμεγέθης ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ, καταποντισθεῖσα εἰς παρῳχημένους χρόνους, περὶ τῆς ὁποίας πραγματεύεται ὁ Πλάτων εἰς τοὺς διαλόγους αὐτοῦ (Κριτίας, **Τίμαιος**). Ἡ νῆσος κατὰ τὴν παράδοσιν ταύτην, μεταδοθεῖσαν εἰς τὸν Σόλωνα ὑπὸ τῶν ἱερέων τῆς Σάϊδος τῆς Αἰγύπτου, κατῳκεῖτο ὑπὸ ἔθνους ἐκτάκτως πεπολιτισμένου καὶ ἰσχυροῦ, τὸ ὁποῖον εἶχε κατακτήσει μέγα μέρος τῆς Ἀφρικῆς μέχρι τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Εὐρώπης μέχρι Τυρρηνίας. Ὑπῆρχεν ἐννέα χιλιάδας ἔτη πρὸ τοῦ Πλάτωνος.

Ὁ Πλάτων διὰ τοῦ Κριτίου ἀναφέρει ὅτι, καθ' ἣν ἐποχὴν κατεποντίζετο ἡ Ἀτλαντίς, σεισμοὶ καὶ κατακλυσμοὶ καταστρεπτικοὶ συνέβησαν καὶ εἰς τὴν Ἀττικήν. Ἡ πραγματικότης τῆς παραδόσεως αὐτῆς

ἠμφισβητήθη, ἀλλ' αἱ ἀπὸ ὀλίγων ἐτῶν γενόμεναι μελέται· γεωλογικαί, φυτολογικαὶ καὶ ζωολογικαὶ τείνουν νὰ ἐνισχύσουν τὸ ἀκριβὲς αὐτῆς.

Κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς ἡ Ἀτλαντὶς ὑπῆρξεν ἡ κοιτὶς τῆς τετάρτης φυλῆς τῶν Ἀτλάντων, ἀκμάσασα πρὸ ἑνὸς ἑκατομμυρίου ἐτῶν καὶ καταστραφεῖσα ὑπὸ μεγάλου τινὸς κατακλυσμοῦ κατὰ τὴν μειόκαινον περίοδον. Αἱ μυθολογίαι ὅλων τῶν ἀρχαίων λαῶν διατηροῦν τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἐξαφανισθείσης ἠπείρου.

Κατὰ τὸ ἔτος 1948 ἐξεδόθη εἰς Παρισίους ἐν βιβλίον τοῦ ὁποίου συγγραφεὺς εἶναι ὁ Ἀνρὺ Μπελλαμὺ τεραστίας μορφώσεως ἐπιστήμων, εἰδικὸς με λετητὴς τῆς θεωρίας τῆς ἀρχαίας Ἀτλαντίδος καὶ τέλειος γνώστης τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν, ἑλληνικῆς, λατινικῆς, ἑβραϊκῆς καὶ ἀραμαϊκῆς. Συνδυάζων τὴν θεωρίαν τοῦ Αὐστριακοῦ μηχανικοῦ Χὰνς Χέρμπιγκερ καθ' ἣν ἡ σελήνη ἦτο ἄλλοτε μικρὸς πλανήτης ἐμπλακεὶς πρὸ 15 χιλιάδων ἐτῶν ἐντὸς τῆς τροχιᾶς τῆς γῆς, ἥτις καὶ τὸν ἐκράτησεν ἔκτοτε ὡς δορυφόρον της, ὁ Μπέλλαμυ παρουσιάζει εἰς τὸ βιβλίον του αὐτὸ ἀφήγησιν τῆς καταστροφῆς, ἥτις ἐπέπεσεν ἐπὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀτλαντίδος 11 χιλιάδας ἔτη π.Χ. καὶ ἐξηγεῖ πῶς τὰ ὑψωθέντα ὕδατα κατέκλυσαν τὴν παλαιὰν ἤπειρον τῶν Ἀτλάντων καὶ τὰς ἀποικίας των, αἱ ὁποῖαι ἔκειντο, λέγει, ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκεται σήμερον ἡ Μεσόγειος θάλασσα.

Τὴν θεωρίαν αὐτὴν τοῦ Μπέλλαμυ ἦλθον νὰ ἐπιβεβαιώσουν κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1948 ἀνευρεθέντα εἰς τὴν Γαλλικὴν Ριβιέραν ἐρείπια καταποντισθεισῶν ἀρχαίων πόλεων. Μεταξὺ ἄλλων εἷς δεινὸς κολυμβητὴς ὁ κ. Ἀντρὲ Σεβενί, ὀδοντίατρος, ἐκτελῶν τολμηρὰς καταδύσεις πλησίον τῆς νήσου Ἁγίας Μαργαρίτας παρὰ τὰς Κάννας εἰς ἀναζήτησιν κοραλλίων, ἀνεκάλυψεν εἰς βάθος 30 μέτρων κτίσματα ποὺ ἐφαίνοντο ὡς οἰκίαι κατὰ μῆκος μιᾶς ἀκαθορίστου ὁδοῦ. Πλησίον ὑπῆρχον διεσκορπισμένα καὶ μεγάλα ἀγγεῖα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα. Ἐκ τῶν ἀγγείων αὐτῶν ὁ κ. Σεβενὶ ἔφερεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἓν σχετικῶς μικρὸν τὸ ὁποῖον καὶ ἐξετασθὲν ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τμήματος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἐχαρακτηρίσθη ὡς πολὺ ἀρχαῖον.

Αἱ νῆσοι τῆς Ἁγίας Μαργαρίτας συνεδέοντο ἄλλοτε μὲ τὴν εὐρωπαϊκὴν ἤπειρον, τμῆμα ὅμως τοῦ ἐδάφους ἐβυθίσθη εἰς βάθος χιλίων περίπου μέτρων καὶ τὰς ἐχώρισεν ἀπὸ τὴν λοιπὴν ἤπειρον. Ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις εἶχεν ἐκδηλώση τὴν πρόθεσιν νὰ ἐνεργήση ἐρεύνας εἰς τὸ σημεῖον αὐτό.

ἀτμάν ἢ *ἀτμά*. Κατὰ τὴν Ἰνδικὴν φιλοσοφίαν τὸ ἀνώτατον τῶν ἑπτὰ στοιχείων τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὑπέρτατον Ἐγώ, ἡ οὐσία τοῦ Ἐγὼ ἐφ' ὅλων τῶν πεδίων.

ἀτομικισμὸς ἢ *ἀτομισμὸς* ἢ *ἀτομοκρατία* (Individualismus). Θεωρία, κατὰ τὴν ὁποίαν μόνον εἰς τὰ μεμονωμένα πρόσωπα ἢ ἄτομα ἀναγνωρίζεται αὐτοτελὴς καὶ ἀπολύτως πολύτιμος σημασία, ἐνῷ τὸ σύνολον (π.χ. τὸ Κράτος) θεωρεῖται ἁπλῶς ὡς καθαρῶς ἐξωτερικῶς ἐνεργὸν μεῖγμα ἀτόμων. Ὁ ἀκρότατος ἀτομικισμὸς ἀποκρούει καὶ αὐτὸ τὸ κράτος καὶ τὴν κοινότητα (π. χ. ἡ φιλοσοφία τοῦ Max Stirners) καὶ φέρει εἰς τὸν ἀναρχισμὸν καὶ τὸν μηδενισμόν. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην ἡ πρόοδος βασίζεται ἐπὶ τῆς τάσεως τοῦ ἀτόμου νὰ πράξῃ τὸ εἰς ἑαυτὸ συμφερώτερον καὶ ὡς σκοπὸς τῆς κοινωνικῆς δράσεως τίθεται ἡ εὐημερία τοῦ ἀτόμου.

Ἀπὸ μεταφυσικῆς ἀπόψεως ἀτομοκρατία εἶναι ἡ διδασκαλία, κατὰ τὴν ὁποίαν πᾶν τὸ ὂν ὑφίσταται ἀτομικῶς, ἤτοι μόνον τὰ ἐπὶ μέρους πράγματα ἔχουσι πραγματικὴν ὕπαρξιν. Ἀτομικισταὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἦσαν οἱ κατὰ τὸν Μεσαίωνα ὀπαδοὶ τῆς ὀνοματοκρατίας (nominalismus) καὶ ὁ Leibniz.

Ἡ ἀ τ ο μ ι κ ι σ τ ι κ ὴ ἠ θ ι κ ὴ ἀναγνωρίζει μόνον σχέσεις ἀτόμων πρὸς ἄτομα, θέτει τὸ ἄτομον ὡς ἀπόλυτον σκοπὸν καὶ ἀποκλείει οὕτω τὸ κοινὸν πνεῦμα ὡς ψυχικὸν θεμέλιον καὶ τὴν ὁλοκρατίαν (Universalismus) ὡς κατεύθυνσιν τάσεων, περιλαμβανουσῶν κοινότητας καὶ τὴν ἀνθρωπότητα. Αἱ ἠθικαὶ ἐνέργειαι ἀναφέρονται εἰς τὰ καθ' ἕκαστα πρόσωπα. Ἡ ἀτομοκρατία ὑποδιαιρεῖται εἰς *φιλαυτίαν* ἢ *ἐγωϊσμόν*, ἂν τὸ τέλος τῆς βουλήσεως εἶναι τὸ ἐγὼ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ εἰς *φιλαλληλίαν*, ἂν τοῦτο εἶναι ἕτερα πρόσωπα. Ὀπαδοὶ τῆς ἀτομοκρατίας ὑπῆρξαν πάλαι μὲν ὁ Σωκράτης, οἱ Κυνικοί, οἱ Κυρηναϊκοί, οἱ Στωϊκοὶ καὶ οἱ Ἐπικούρειοι, κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὁ Χώβς, ὁ Leibniz. ὁ Descartes καὶ ἄλλοι.

Ἀντίθετον τῆς ἀτομοκρατίας εἶναι ἡ *ὁλοκρατία*.

Ὁ ἱ σ τ ο ρ ι κ ὸ ς ἀ τ ο μ ι κ ι σ μ ὸ ς θεωρεῖ τὰς μεγάλας προσωπικότητας, τοὺς ἥρωας, ὡς δημιουργοὺς τῆς ἱστορίας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν *σοσιαλισμόν*, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ τὰς μάζας ὡς δημιουργούς της.

(Τεκτον.) Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀναγνωρίζει ἀ τ ο μ ι κ ι σ μ ὸ ν ὑ π ὸ ὅ ρ ο υ ς ὡς ψυχικοπνευματικὴν ἀνάγκην ἐξελίξεως μιᾶς προσωπικότητος, τῆς ὁποίας ἡ αὐτοτέλεια καὶ ἡ ἐλευθερία δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε νὰ ὑπεραναπτύσσωνται οὔτε νὰ καταπνίγωνται· τὸ Ἐλευθεροτεκτονικὸν ἰδεῶδες τῆς προσωπικότητος εἶναι οὕτω πως (σχετικῶς) ἀτομικιστικόν. Ὁ ἠθικοπνευματικὸς ὅμως σ κ ο π ὸ ς αὐτῆς τῆς διαμορφώσεως τῆς προσωπικότητος εἶναι ὁλοκρατικός, δηλ. στηρίζει τὸ καλὸν τοῦ συνόλου (τῆς ἀνθρωπότητος), τὸ ὁποῖον σύνολον ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ τὸ ἄτομον. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. συναρμολογεῖται ὁ (ὀρθῶς ἐννοούμενος) ἀτομικισμός, ὡς ὅρος τῆς ἐλευθερίας τῆς προσωπικότητος, μὲ τὴν ὁλοκρατίαν, ἡ ὁποία κορυφοῦται εἰς τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

ἀτομικότης (individuality). Κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς τὸ ἀθάνατον μέρος τοῦ ἀνθρώπου, τὸ μετενσαρκούμενον διαρκῶς: τὸ ἀντίθετον τῆς *προσωπικότητος* (βλ. λ.), ἥτις εἶναι ἡ μεταβατικὴ μορφὴ τοῦ Ἐγὼ εἰς πᾶσαν νέαν του ἐνσάρκωσιν καὶ ἡ ὁποία ἐξαφανίζεται κατὰ τὸν θάνατον. Ἡ ἀτομικότης καλεῖται ἐπίσης *Ἀνώτερον Ἐγώ*, ἡ δὲ προσωπικότης *Κατώτερον Ἐγώ*.

ἀτομικοποίησις (individualisation). Οἱ θεοσοφισταὶ πρεσβεύουν ὅτι εἶναι δυνατὴ κατόπιν διαδοχικῶν σταδίων ἀναπτύξεως, ἡ ἀτομικοποίησις οἱουδήποτε ζῴου. τὸ ὁποῖον οὕτω, προικιζόμενον μὲ ἀστρικὸν σῶμα, μετενσαρκοῦται πλέον ὡς χωριστὴ ὀντότης διὰ νὰ ἐνανθρωπισθῇ ἐν τέλει. Κατὰ τὴν ἰδίαν θεωρίαν ὑπάρχουν τρεῖς τρόποι ἀτομικοποιήσεως: ἡ θέλησις, αἱ συγκινήσεις καὶ ἡ νοημοσύνη. (Βιβλ. **6**, σελ. 66).

Ἄτοσσα. Θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Κύρου τῆς Περσίας, σύζυγος πρῶτον τοῦ Καμβύσου καὶ ἀκολούθως τοῦ Δαρείου ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐγέννησε τὸν Ξέρξην. Μνεία αὐτῆς γίνεται εἰς τὸν βαθμὸν Πρίγκηπος τῆς Ἱερουσαλήμ, τὸν 16ον τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σ.·. Δ.·.

ἀτραπὸς (*θεοσοφ.*). Ἡ ὁδός, ἡ ὁδηγοῦσα εἰς τὴν μύησιν. Ὑπάρχει μία πρώτη ἀτραπὸς προπαρασκευῆς, διὰ τὴν ὁποίαν ἀπαιτοῦνται ἀδιαφορία πρὸς τὰ ἐξωτερικὰ πράγματα, αὐτοκυριαρχία καὶ πόθος χειραφετήσεως. Ἀκολουθεῖ κατόπιν ἡ κυρία ἀτραπός, περιλαμβάνουσα τέσσαρα στάδια.

(Βιβλ. 6 σελ. 131). ***Ἐπίσης*** **A. BESANT.** ***Ἡ Ἀρχαία Σοφία).***

ἀτραποὶ *(Θεοσοφ.)*. Αἱ τρεῖς μεγάλαι γραμμαὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως, αἱ ἀναλογοῦσαι πρὸς τὰς τρεῖς ἰδιότητας τοῦ Λόγου (Ἄτμα - Βούδδα - Μανὰς) καὶ ὁδηγοῦσαι πρὸς τὴν Θείαν Ἕνωσιν (Βιβλ. **6** σελ. 131).

Ἀττικὸς Ἀστήρ. Συμβ.·. Στ.·. λειτουργοῦσα ἄλλοτε ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀριθ. 25. Μέχρι τοῦ Μαΐου τοῦ 1908 ὑπήγετο εἰς τὴν αὐτοκαλουμένην ἀκανόνιστον Μεγ.·. Ἀνατ.·. καὶ Ὕπ.·. Συμβ.·. τῆς Ἑλλάδος, προσχωρήσασα ἔκτοτε εἰς τὴν μόνην κανονικὴν καὶ νόμιμον

Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Στ.·. εὑρίσκεται ἐν ὕπνῳ ἀπὸ τοῦ 1912.

Σεβ.·. τῆς Στ.·. διετέλεσαν οἱ Ἀδ.·. Θ. Φλογαΐτης, Ναπ. Κανάρης (1908—1911) καὶ Ἀ. Φωκᾶς (1911—1912). Βλ. βιβλ. *33* (ἔτ. 1897, 1908—1911).

Ἄττις ἢ Ἄττης ἢ Ἄτυς. Φρυγικὸς καὶ λυδικὸς θεός, εὑρισ όμενος πρὸς τὴν Κυβέλην, τὴν μεγάλην μητέρα, εἰς οὕτω στενὴν σχέσιν, ὡς καὶ ὁ Ἄδωνις πρὸς τὴν Συριακὴν Ἀφροδίτην, ὁ Βάαλ πρὸς τὴν Ἀστάρτην, ὁ Ὄσιρις πρὸς τὴν Ἶσιν. Ἐλατρεύετο ἐν Φρυγίᾳ καὶ Λυδίᾳ, ἡ δὲ λατρεία του ἐμφανίζεται πάντοτε ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν λατρείαν τῆς μεγάλης μητρός, μετὰ τῆς ὁποίας πάντοτε ἐλατρεύετο ὡς υἱὸς καὶ ἐραστὴς αὐτῆς.

Κατά τινα τῶν ποικίλων ἐκδόσεων τοῦ μύθου ὁ Ἄττις, ἀπιστήσας πρὸς τὴν ἐρωμένην του Κυβέλην, εὐνουχίζει ἑαυτὸν καὶ ἀποθνήσκει. Μετά τινα ὅμως καιρὸν ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ὢν οὕτω εἷς ἐκ τῶν ἀποθνησκόντων καὶ ἀνισταμένων θεῶν. Ἡ περὶ τὸν μῦθον τοῦτον τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἄττιδος στρεφομένη λατρεία αὐτοῦ διεξήγετο ἐν πολυημέρῳ ἑορτῇ, συμπιπτούσῃ πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας.

Ἐκ τῆς Φρυγίας καὶ Λυδίας ἡ λατρεία τοῦ Ἄττιδος ἐξηπλώθη καὶ εἰς τὰς γειτονικὰς χώρας καὶ εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ρωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν. Μετ' ἐκτάκτου φανατισμοῦ διαδοθεῖσα ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν, Γαλλ αν, Βρεττανίαν, Γερμανίαν, Ἱσπανίαν, Ἀφρικὴν καὶ Ἀσίαν, διήρκεσε μέχρι τοῦ 400 μ. Χ.

Ὁ μῦθος Κυβέλης-Ἄττιδος κατά τινας φιλοσόφους ἐσυμβόλιζε τοὺς μεταξὺ τῆς μητρὸς γῆς καὶ τῶν καρπῶν αὐτῆς σχέσεις. Ὁ Ἄττις εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς ἀνθήσεως, ἡ ὁποία ὅμως ταχέως ἐκμηδενίζεται ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, προτοῦ αὐξηθῇ καὶ ἀποδώσῃ καρπούς· διὰ τοῦτο λυπεῖται μὲν ἡ γῆ, ἀλλ' ἀνὰ πᾶσαν ἄνοιξιν ἐπαναλαμβάνει τὴν ἄνθησιν ταύτην.

Καὶ κατὰ τὸν Ἰούλιον Φερμίκιον τὰ μυστήρια τοῦ Ἄττιδος ἀπετέλουν ἀλληγορίαν τῶν φυσικῶν φαινομένων.

Αἱ τελεταὶ τῶν μυστηρίων τοῦ Ἄττιδος ἐγίνοντο κατὰ τὰς ἰσημερίας. Ἤρχιζον μὲ πένθος, θρήνους καὶ κοπετούς, διὰ τὸν θάνατόν του καὶ κατέληγον μὲ ἑορτασμοὺς διὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τὴν ζωήν.

Βλ. βιβλ. *1* (τόμ. Α' σελ. 111).

Αὐγούστειος ρυθμὸς (Augustan Style). Ὁ Ἄντερσον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν «Συνταγμάτων του» ἐμφανίζει τὸν Αὐτοκράτορα Αὔγουστον ὡς Μέγ.·. Διδάσκαλον, ἰδιαιτέρως ὑποβοηθήσαντα τὸν ἀρχιτέκτονα Βιτρούβιον «τὸν μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης πατέρα ὅλων τῶν πραγματικῶν ἀρχιτεκτόνων». Ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς Αὐγούστειον ρυθμὸν ἐννοοῦν τὴν περίοδον ἐκείνην ἑνὸς κλασσικοῦ, κάπως ξηροῦ, οἰκοδομικοῦ ρυθμοῦ, ὁ ὁποῖος παρίσταται ἰδίᾳ εἰς τὴν τέχνην τοῦ Χριστοφ. Wren καὶ τοῦ Inigo Jones ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὑπὸ τοῦ Ἄντερσον ἐπανειλημμένως ἀναφέρεται ὁ Αὐγούστειος ρυθμός.

Αὔγουστος Γουλιέλμος, *πρίγκιψ τῆς Πρωσσίας.* Ἀδελφὸς τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου * 1722 † 1758 καὶ πατὴρ τοῦ Βασιλέως Φρειδερίκου Γουλιέλμου Β'. Ἦτο μέλος τῆς Τεκτ.·. Στ.·. τῶν «Τριῶν Σφαιρῶν» τοῦ Βερολίνου.

αὐθεντικότης τῶν Γραφῶν. Ἐν ἔτει 1856 ἡ Μ.·. Στ.·. τῆς πολιτείας Ὀχάϊο ἐν Ἀμερικῇ διεκήρυξεν ὅτι δέον νὰ ζητῆται ἀπὸ πάντα ὑποψήφιον Τέκτονα ἡ ἀναγνώρισις τῆς αὐθεντικότητος τῶν Γραφῶν, ἤτοι τῆς Π.·. καὶ Κ.·. Δ.·. Ἡ ἀξίωσις ὅμως αὕτη, καθὼς καὶ παραπλησία τοιαύτη, γενομένη τὸ 1857 ὑπὸ τῆς Μ.·. Στ.·. τοῦ Τέξας, ἀπεκρούσθη ἀπὸ ὅλας τὰς λοιπὰς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἀμερικῆς, καθ' ὅσον —ὡς γράφει ὁ Mackey— μία τοιαύτη ἀπαίτησις, καθιερουμένη, θὰ κατέστρεφε τὴν παγκοσμιότητα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, περιορίζουσα αὐτὸν μόνον μεταξὺ χριστιανῶν. Βλ. βιβλ. *1* (Τόμ. Α' σελ. 113).

Αὐθεντόπουλος *Μηνᾶς.* Ἕλλην φιλόλογος, † 23 Ἰανουαρίου 1932 ἐν Κων]πόλει. Τέκτων, 32ο, μέλος τῆς ἐν Κων]πόλει Στοᾶς «Ἁρμονία», εἰργάσθη ὡς πραγματικὸς Τέκτων, ἀληθὴς ἀλτρουϊστής, ὡς καθηγητὴς τῆς φιλολογίας καὶ φιλοσοφίας ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ καὶ τοῖς ἀνωτάτοις ἐκπαιδευτηρίοις τοῦ Πέραν ὑπὲρ τὰ 40 ἔτη. Ἐχρημάτισε πρόεδρος ἢ μέλος τῶν διαφόρων Συλλόγων, Σωματείων καὶ Ἀδελφοτήτων τῆς Κων]πόλεως καὶ ὑπεστήριξεν ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς πλεῖστα ἄπορα παιδιά. Πολύτιμος ὑπῆρξεν ἡ συμβολή του εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς Στ.·. «Ἁρμονία» καὶ τοῦ Ὑπερτ.·. Περιστ.·. «Βόσπορος».

Αὐλὴ τῆς τιμῆς (Court of Honour). Ἵδρυμα τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῆς Βορ. Ἀμερικῆς τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·., ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Pike καὶ προωρισμένον διὰ τὰ μέλη, τὰ ὁποῖα προσέφερον ἰδιαιτέρας ὑπηρεσίας εἰς τὸ Δόγμα. Τὸ ἵδρυμα συνίσταται ἀπὸ τοὺς φέροντας τὸν 33ο, τὰ ἐνεργά, ἐπίτιμα καὶ ὑπὸ σύνταξιν μέλη τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου, τοὺς Μεγαλοσταυρίτας (τουτέστι τοὺς φέροντας τὸν Μεγαλόσταυρον τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας) καὶ τοὺς *Ἱππότας Ταξιάρχας τῆς Αὐλῆς τῆς Τιμῆς* (βλ. λ.).

Aum. Ἱερὰ Ἰνδικὴ συλλαβὴ προφερομένη ὡς Ὦμ ἢ Ἄουμ καὶ σημαίνουσα τὸν ὑπέρτατον θεὸν τῶν θεῶν. Τὴν συλλαβὴν ταύτην οἱ Βραχμάνοι, λόγῳ τῆς φοβερᾶς της σημασίας, προφέρουν ταπεινῇ τῇ φωνῇ καὶ καλύπτοντες διὰ τῆς παλάμης τὸ στόμα. Τὸ τριγράμματον αὐτὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ εἶναι διὰ τοὺς Ἰνδοὺς τόσον ἱερὸν ὅσον καὶ τὸ τετραγράμματον διὰ τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία σανσκριτικὰ γράμματα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον Α σημαίνει τὸν Δημιουργὸν *(Βράχμα)*, τὸ δεύτερον U σημαίνει τὸν Σωτῆρα *(Βισνοῦ)*, τὸ δὲ τρίτον Μ τὸν καταστροφέα *(Σίβα)*.

Ὁ Benfey εἰς τὸ «Σανσκριτικὸν-Ἀγγλικὸν Λεξικόν» του καθορίζει τὴν λέξιν ὡς «μόριον ἀναμνήσεως». Καὶ τοῦτο ἐξηγεῖ τὴν Βραχμανικὴν θεωρίαν καθ' ἣν πᾶς Βραχμάνος ἀρχίζων ἢ περατώνων τὴν ἀνάγνωσιν ἑνὸς τεμαχίου τῶν Βεδῶν (Ἱερῶν Βιβλίων) ὀφείλει πάντοτε νὰ προφέρῃ κατ' ἰδίαν τὴν συλλαβὴν Ἄουμ, διότι ἐὰν μὲν δὲν προηγηθῇ τῆς ἀναγνώσεως ἡ συλλαβή, ἡ μάθησις θὰ ἀπωλεσθῇ, ἐὰν δὲ δὲν ἐπακολουθήσῃ, τίποτε δὲν πρόκειται νὰ διατηρήσῃ οὗτος εἰς τὴν μνήμην του.

Μία παλαιὰ παράγραφος τῆς «Παράνα» λέγει: «Ὅλαι αἱ τελεταὶ αἱ καθοριζόμεναι εἰς τὰς Βέδας, αἱ ἐπὶ τῆς πυρᾶς θυσίαι καὶ ὅλοι οἱ ἱεροὶ καθαρμοὶ θὰ παρέλθουν, ἡ λέξις ὅμως Ἄουμ οὐδέποτε θὰ παρέλθῃ, διότι εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ Κυρίου τῶν πάντων». Βιβλ. *1* (Τόμ. Α' σελ. 111).

αὔξησις μισθοδοσίας ἢ φωτός. Ἡ προαγωγὴ Τέκτονός τις εἰς βαθμὸν ἀνώτερον ἐκείνου, ὃν κέκτηται. Γενικῶς συνηθίζεται εἰς τὰς Στ.·. τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης, ὅπως ἡ προαγωγὴ Τέκτ.·. ἀπὸ τοῦ 1ο εἰς τὸν 2ο καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὸν 3ο γίνεται, ἀφοῦ οὗτος διανύσῃ ἀνὰ ἓν ἔτος εἰς ἕκαστον βαθμόν. Ἡ αὔξησις μισθοδοσίας προτείνεται ὑπό τινος Ἀξιωμ.·. τῆς Στ.·., ἁρμοδίου πρὸς τοῦτο (Παρασκευαστὴς Ἀδ.·. ἢ Ἐπόπτης). Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ὁ δεύτερος βαθμὸς ἀπονέμεται μετὰ 1 μῆνα καὶ ὁ 3ος μετὰ δύο μῆνας ἀπὸ τῆς εἰς τὸ Τάγμα εἰσδοχῆς. Εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Συμβολ.·. Τεκτ.·. ἀπαιτεῖται διάστημα 6 μηνῶν μεταξὺ τοῦ 1ο καὶ 2ο ὡς καὶ ἡ παρουσία εἰς 12 τοὐλάχιστον συνεδρίας τοῦ 1ο. Ἐπίσης καὶ διὰ τὴν προαγωγὴν ἀπὸ τοῦ 2ο εἰς 3ο ἀπαιτεῖται πάροδος ἑξαμήνου τοὐλάχιστον καὶ παρουσία εἰς 3 τοὐλάχιστον συνεδρίας τοῦ 2ο. Εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις δύνανται νὰ ἀπονεμηθῶσιν ὁμοῦ πλείονες τοῦ ἑνὸς

βαθμοὶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, ὡς π.χ. εἰς ἀδελφοὺς ταξιδεύοντας, ναυτικοὺς ἢ στρατιωτικούς, οἱ ὁποῖοι παραμένουν εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ἑδρεύει ἡ Στ.·., ἐπὶ βραχὺ διάστημα. Ἐπίσης ἡ τοιαύτη ταχυτέρα αὔξησις μισθοδοσίας γίνεται καὶ ὡς τιμητικὴ διάκρισις διά τινας ἰδιαζόντως ἐνθέρμους ζηλωτὰς Ἀδ.·. Ἡ ταχυτέρα ἀπονομὴ βαθμῶν ἐγίνετο κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα συχνότερον ἀπὸ σήμερον. Οὕτω ὁ *Φρειδερῖκος ὁ Μέγας* (βλ. λ.) ἐγένετο δεκτὸς εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ.

Εἰς πολλὰς Μεγ.·. Στ.·. διακρίνουν π ρ ο α γ ω γ ὴ ν εἰς τὸν 2ο καὶ ἀ ν ύ ψ ω σ ι ν εἰς τὸν βαθ.·. τοῦ Διδ.·.

Αὐστηρὰ τήρησις. (Strict Observance, Observance étroite, Strikte Observanz). Σύστημα ἀνωτέρων βαθμῶν, ἱδρυθὲν —ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα— κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, τὸ ὁποῖον λόγῳ ἰδιαιτέρας εὐνοϊκῆς ἀλληλουχίας περιστάσεων, ἔσχεν ἐπὶ τοῦ Γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐπίδρασιν, κατὰ πολὺ ὑπερβαίνουσαν τὴν ἀξίαν τοῦ πνευματικοῦ του περιεχομένου. Αἱ ρίζαι τοῦ συστήματος δέον νὰ ἀναζητηθῶσιν ἐν Γαλλίᾳ. Ἀνέκαθεν καὶ ἐπανειλημμένως διατυποῦται ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι οἱ διοργανωταί του ὑπῆρξαν σκῶτοι καὶ γάλλοι Ἰησουῖται, οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνον ἤθελον νὰ ἱδρύσουν χάριν τοῦ κόμματος τοῦ καθολικοῦ ὑποψηφίου τοῦ θρόνου Καρόλου Ἐδουάρδου Στιούαρτ ἐν Γαλλίᾳ ἕνα τεκτονικῶς ὠργανωμένον πυρῆνα ἐναντίον τοῦ προτεσταντικοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ἀγγλίας—Ἀννοβέρου, ἀλλὰ καὶ ἀπέβλεπον πρὸς τούτοις εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς καθολικῆς ἐπιρροῆς ἐν Γερμανίᾳ. Ὁ μόνος, ὁ ὁποῖος ἠδύνατο νὰ γνωρίζῃ ἀκριβέστερον περὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἶναι ὁ Κάρολος Gotthelf βαρῶνος von Hund auf Altengrotkau, ὁ ὁποῖος ὅμως σιωπᾷ εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του, τὸ εὑρισκόμενον εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Στ.·. «Minerva» ἐν Λειψίᾳ.

Ἡ ἰδεολογία τοῦ Ναϊτισμοῦ ἔρριψε ρίζας εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. περὶ τὸ 1737. Ὡς ἀπαρχὴν τῆς περιέργου αὐτῆς ἐξελίξεως θέτουν τὸν περίφημον «Discours» (=λόγον) τοῦ Ράμσαιϋ (1737). Τὸ περιεχόμενον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Ναϊτικοῦ μύθου ἀσχολεῖται ἐν συντομίᾳ μὲ τὸ ὅτι μετὰ τὰς ἐν Παρισίοις θανατικὰς διὰ τῆς πυρᾶς ἐκτελέσεις τοῦ ἔτους 1314, κατὰ τὰς ὁποίας ἐφονεύθη καὶ ὁ τελευταῖος Ναΐτης Μέγας Διδάσκαλος de Molay, οἱ ἐπιζήσαντες καὶ διαφυγόντες Ναῖται Ἱππόται ἔδρασαν περαιτέρω μυστικῶς ἐν Σκωτίᾳ.

Ὁ ἐπαρχιακὸς Μέγας Διδάσκαλος τῆς Ὠβέρνης Πέτρος Ντ' Ὠμόν, μὲ δύο Ταξιάρχας καὶ πέντε Ἱππότας κατέφυγον διὰ λόγους προφυλάξεως καὶ μετημφιεσμένοι εἰς ἐργάτας οἰκοδόμους ἐν Σκωτίᾳ. Εὑρόντε ἐκεῖ τὸν Μέγαν Ταξιάρχην Τζῶρτζ Χάρρις καὶ πολλοὺς Ἱππότας ἀπεφάσισαν νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν δρᾶσιν τοῦ Τάγματος.

Ὁ Ντ' Ὠμὸν διωρίσθη Μέγας Μάγιστρος ἐν Περιστυλίῳ συνελθόντι τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Διὰ νὰ ἀποφύγουν τὸν διωγμόν, οἱ Ἱππόται Ναῖται ἔγιναν Τέκτονες.

Τῷ 1361 ὁ Μέγας Μάγιστρος τοῦ Ναοῦ μετέφερε τὴν ἕδραν του εἰς τὸ Ἀμπερντὶν καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸ Τάγμα ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐξηπλώθη ταχέως εἰς Γαλλίαν, Γερμανίαν, Ἱσπανίαν, Πορτογαλλίαν καὶ ἀλλαχοῦ. Τὰ ἀνωτέρω γεγονότα ἀπετέλουν τὸ κύριον περιεχόμενον πολλῶν βαθμῶν τοῦ Τάγματος Αὐστηρᾶς Τηρήσεως. Οἱ ἄλλοι βαθμοὶ συνεδέοντο μὲ τὴν ἀλχημείαν, τὴν μαγείαν καὶ ἄλλας ἀποκρυφιστικὰς θεωρίας. Τὸ μέγα δόγμα ὅπερ ἐπρέσβευον οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Τάγματος ἦτο ὅτι «πᾶς ἀληθὴς ἐλευθεροτέκτων εἶναι Ἱππότης Ναΐτης».

Οὕτω φαίνεται ὅτι τὸ πρῶτον ἱδρύθη ἐν Σκωτίᾳ Ναϊτικὸν Περιστύλιον, τὸ Herodom Kilwinning. Ὁ de Molay κατέστη εἰς τὰ τυπικά των μυθικὴ παράδοσις—ὅπως ὁ Χιράμ—, περὶ τὴν ὁποίαν ᾠκοδομεῖτο τὸ σύστημα. Αἱ διδασκαλίαι τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως περιεῖχον δῆθεν ἐν αὐστηρῶς φυλαττόμενον μυστικὸν τῆς τέχνης, πρᾶγμα τοῦ ὁποίου ἔσπευσαν νὰ ἐπωφεληθῶσιν ὅλοι οἱ μὲ τὴν ἀλχημείαν ἀσχολούμενοι.

Ὁ φὸν Χοὺντ συνανεστράφη ἐν Παρισίοις μὲ τοιούτους κύκλους ἀνωτέρων βαθμῶν, ἀφωσιωμένων εἰς τὸν Ναϊτισμόν. Διεκήρυξεν ὅτι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ὑποψηφίου διὰ τὸν θρόνον Καρ. Ἐδουάρδου Στιούαρτ εἶχε μυηθῇ ὡς Ἱππότης Ναΐτης, παρουσίᾳ καὶ τῶν λόρδων Kilmarnock καὶ Clifford, ὑπὸ τινος Ἱππότου τοῦ ἐρυθροῦ πτεροῦ (a penna rubra) καὶ ὅτι συγχρόνως εἶχεν ὀνομασθῆ Κ ύ ρ ι ο ς Δ ι δ ά σ κ α λ ο ς τῆς ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτονισμῷ ἐπανιδρυθείσης Ναϊτικῆς VII ἐπαρχίας τοῦ Τάγματος. Τὸ δίπλωμά του ὡς Κυρίου Διδασκάλου φέρει ἐπὶ κεφαλῆς τὸ ὄνομα «Γεώργιος Γουλιέλμος Ἱππότης τοῦ Χρυσοῦ Ἡλίου, Μέγας Διδάσκαλος ὅλων τῶν Ναϊτῶν» καὶ προσαγορεύει τὸν Χοὺντ ὡς Ἐπαρχιακὸν Μέγαν Διδάσκαλον εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἔλβα καὶ τοῦ Ὀδέρου. Ἐν αὐτῷ ἐμφανίζεται ἐπίσης τὸ πρῶτον, τὸ ἱπποτικὸν ὄνομα τοῦ Χοὺντ «Κάρολος βαρῶνος ντὲ Χοὺντ, Ἱππότης τοῦ Ξίφους (Eques ab ense)». Ἐνταῦθα δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι διωργανωμένη ἐπαρχία τοῦ Τάγματος τότε ὑφίστατο μόνον ἐν Γερμανίᾳ. Οὐδεὶς λόγος ἐγίνετο περὶ γαλλικῆς ἐπαρχίας, τὴν ὁποίαν ὁ Χοὺντ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξυπηρετήσῃ. Ὁ Χοὺντ οὕτω μετέφερεν ἐκ Παρισίων τὴν ἰδέαν —ἴσως καὶ τὸ δίπλωμα τοῦ Κυρίου Διδασκάλου— τοῦ ὁποίου ἡ ἔκδοσις ἀποδίδεται δι' ὑπαινιγμοῦ εἰς τὸν Στιούαρτ. Τὸ 1775, εἰς τὸ συνέδριον τῆς Βρουνσβίκης, οἱ Ἱππόται ἐπίεσαν τὸν Χοὺντ, ὅπως ὀνομάσῃ τὸ πραγματικὸν ὄνομα τοῦ «Ἱππότου τοῦ ἐρυθροῦ πτεροῦ». Ὁ Χοὺντ ἀνελύθη εἰς δάκρυα καὶ διεβεβαίωσεν, ὅτι τοῦτο ἀντέβαινεν εἰς τὸν ὅρκον του καὶ εἰς τὴν συνείδησίν του, τούτου δ' ἕνεκα τὸ συνέδριον ἀπεφάσισεν, ὅπως οὐδέποτε πλέον πιεσθῇ ἡ ἀξιοσεβαστότης καὶ ἡ χάρις του μὲ παρομοίας ἐρωτήσεις».

Ὁ Χοὺντ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἱδρύει τὸ 1751 τὸ πρῶτόν του περιστύλιον. Ὡς πρόδρομόν του, παρὰ τοῦ ὁποίου παρέλαβε τὸ μητρῷον τοῦ Τάγματος, ἀναγράφει τὸν Ἀδ.·. C. G. φὸν Μάρσαλλ, Ἱππότην τοῦ Πίνακος Χαράξεως (Eques a tabula designatoria).

Θεμελιώδης ἰδέα τοῦ Τάγματος εἶναι ἡ Ναϊτική. Ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ὡς ἐξουσιοδοτημένους ἐπιγόνους τῶν παλαιῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν, οἱ ὁποῖοι ὤφειλον ἐπὶ τόσον καιρὸν νὰ καλύπτωνται ὄπισθεν τοῦ τεκτονικοῦ περιζώματος. Τὰ τυπικὰ τῶν τεσσάρων πρώτων βαθμῶν εἰσήχθησαν ἐκ Γαλλίας. Τὸν V καὶ VI βαθμὸν κατέγραψεν ὁ Χοὺντ ἀπὸ μνήμης. Ἡ ἀνάμνησις τῆς παγκοσμίου ἰσχύος τῶν παλαιῶν Ναϊτῶν καὶ τὰ πλούτη των ἐπέδρων ὑποδειγματικῶς. Ἤθελον καὶ ὑλικῶς νὰ στηριχθῶσι καλῶς. Τούτου ἕνεκα καὶ αἱ διάφοροι προτάσεις οἰκονομικῶν σχεδίων καὶ ἡ ἰδέα τῆς ἀποκτήσεως χρημάτων δι' ἀνιδρύσεως ἑνὸς τμήματος δι' ἐργασίας εἰς τὴν χημείαν, τὴν μηχανικὴν καὶ τὸ ἐμπόριον.

Τὸ ἐλευθεροτεκτονικῶς οἰκοδομηθὲν σύστημα τυπικῶν περιελάμβανε τοὺς τρεῖς Ἰωαννιτικοὺς βαθμούς, τὸν 4ο σκωτικόν, 5ο τοῦ νεοφύτου (ὡς ἐκ τούτου ἡ Στ.·. ὠνομάζετο οἶκος νεοφύτων). Ὁ 6ο ἔδιδεν εἰς τὸν κρινόμενον ὡς ἄξιον, τ ὴ ν μ ύ η σ ι ν τ ο ῦ Ἱ π π ό τ ο υ. Ὁ ὑποψήφιος ἐλάμβανε πρὸς τούτοις τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ Τάγματος καὶ ἐνεδύετο μὲ περικεφαλαίαν καὶ θώρακα. Ἀργότερον (1770) προσετέθη ὡς 7ο ὁ *Ἱππότης* P r o f e s s u s (Eques professus ἢ Ἱππότης τοῦ Μεγάλου ταξίματος).

Κατ' ἀπομίμησιν τοῦ παλαιοῦ Ναϊτικοῦ συστήματος ἡ γῆ διῃρεῖτο εἰς ἐπαρχίας. Τὰ περιστύλια τῶν Ἱπποτῶν ἐγίνοντο Νομαρχίαι, τιτλοφορούμενα μὲ τὰ πανάρχαια ὀνόματα (Βερολῖνον=Templin, Πράγα=Rodomskoi, Δρέσδη=Gommern, Ἀμβοῦργον =Jvenack, Βιέννη=St. Pölten, κ. οὕ. κ). Ἡ ἐνδυμασία τοῦ τάγματος συνίστατο ἐκ λευκοῦ χιτῶνος καὶ λευ-

κοῦ μανδύου μετὰ τοῦ ἐρυθροῦ Ναϊτικοῦ Σταυροῦ. Ἐπίσης ὑπῆρχε καὶ στολή, πορφυροῦς ἐπενδύτης μετὰ χρυσῶν ταινιῶν, ἀνοικτὸν κυανοῦν γιλέκο, ὁ σταυρὸς τῶν Ἱπποτῶν μὲ ἐρυθρὰν ταινίαν, ξίφος καὶ πτεροφόρος πῖλος. Οἱ ἀξιωματοῦχοι τοῦ Τάγματος ἦσαν ὑπὸ τὸν Ἀρχηγὸν Διδάσκαλον: Ἡγούμενοι, Ὑφηγούμενοι, Μεγάλοι Τιμαριοῦχοι, Νομάρχαι καὶ Ταξιάρχαι.

Ἡ Στοὰ ἔφερε τὸ ὄνομα Hauskommende, ὁ δὲ προϊστάμενος Διδάσκαλος τὸν τίτλον Hauskomtur. Ἡ δέσμευσις τῶν μελῶν ἐγίνετο διὰ τῆς καλουμένης «πράξεως ὑπακοῆς», εἰς τὴν ὁποίαν ἐδίδετο ἡ ὑπόσχεσις ἀπολύτου τυφλῆς ὑπακοῆς εἰς τὸ τυπικὸν τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεω.

Ἡ περαιτέρω ἱστορικὴ ἐξέλιξις περιγράφεται εἰς τὴν λέξιν *Χούντ* "Οσον ἀφορᾷ νῦν τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν μορφὴν τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῶσι τὰ ἀκόλουθα. Οἱ ἐφευρέται της δὲν ἐστεροῦντο ὀργανωτικῶν προτερημάτων. Σὺν τοῖς ἄλλοις ἡ κεντρικὴ διοίκησις ἀνεζήτει διὰ πρακτόρων προσηλύτους. Εἷς ἐκ τῶν Ἀποστόλων τούτων ἦτο ὁ Ἰωάν. Χριστιανὸς Schubart φὸν Kleefeld, ὁ ὁποῖος— κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Bode—ἀνέλαβε τὴν «ἐπικερδῆ ἀποστολήν, νὰ περιέλθῃ τὴν χώραν διὰ νὰ εὕρῃ ἀνθρώπους, δυναμένους νὰ συνεισφέρουν εἰς τὴν ἐπαρχίαν». Ὁ Schubart, περιοδεύσας τὰς γερμανικὰς χώρας, συνέλεξεν ἀρκετὰς εἰσφοράς. Διότι εἰς τὸ τάγμα εἶχον μεγάλα σχέδια καὶ ἰδίᾳ, ὡς ἐλέχθη ἤδη, «οἰκονομικόν τι σχέδιον», νὰ ἱδρύσουν δηλ. ταμεῖον συντάξεων, ὑπολογίζοντες δι' ἕκαστον ἱππότην καὶ τοὺς ἀπογόνους του κεφάλαιον 2.000.000 ταλλήρων καὶ ἐτήσιον εἰσόδημα 500 κρατικῶν ταλλήρων! Ὁ φὸν Χούντ, ἕτοιμος νὰ χαρίσῃ δύο κτήματά του, δὲν ἠνόει τὸ οἰκονομικὸν σχέδιον, φρονῶν ὅτι αὐτὸ ἀπετέλει μίαν πολὺ ὑλιστικὴν νόθευσιν τοῦ ἰδεαλιστικοῦ του σκοποῦ. Διὰ νὰ καταστήσουν εὐμενεῖς τοὺς πρίγκιπας, ἐσκέφθησαν ἐπίσης νὰ ἱδρύσουν στρατιωτικὴν Ἀκαδημίαν.

Παρὰ τὰ ἐσωτερικὰ ἐλαττώματα, ἡ ὀργάνωσις ἐστερεώθη ἐξωτερικῶς. Τοῦτο ἀποδεικνύει σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ ἄνευ κόπων ἀπορρόφησις ἄλλων ὀργανώσεων, συναγωνιζομένων τὴν Αὐστ. Τήρησι. Σοβαρώτερον γεγονὸς ἦτο ὁ μετὰ τοῦ Κλήρου συμβιβασμός. Ἡ ἐπιτευχθεῖσα ἀμοιβαία συμφωνία προσδίδει καὶ εἰς τὰ δύο μέρη, τὸν Χοὺντ καὶ τὸν Starck, πιστοποιητικὸν συνέσεως. Μόνον μὲ τὸν δεσποτικὸν Zinnendorf δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ συνεννοηθῇ ἡ Αὐστ. Τήρησις.

Μεγάλη ἐξωτερικὴ ἐπιτυχία ἦτο ἡ ἐκλογὴ τοῦ Δουκὸς Φερδινάνδου τῆς Βρουνσβίκης τὸ 1772 ὡς Magnus superior ordinis per Germaniam Iinferiorem (=Μεγάλου ἀνωτέρου τοῦ Τάγματος διὰ τὴν Κάτω Γερμανίαν).

"Οταν οὗτος ἐν πανηγυρικῇ τελετῇ προσῆλθεν τὸ 1775 εἰς τὸ συνέδριον τῆς Βρουνσβίκης, τὸ τάγμα περιελάμβανεν ἤδη 26 γερμανοὺς πρίγκιπας εἰς τὰς τάξεις του. Τὸ σύστημα ὅμως κατεστράφη τελικῶς παρὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἱπποτικὴν ἐπίδειξιν. Ὁ Punkel εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ» (I. 228) γράφει: «*Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ Αὐστηρὰ Τήρησις ἦτο ἐν τῇ λαμπρότητί της τῶν ἐτῶν 1763—1768 ἡ πλέον ἐπιτυχὴς ὀργάνωσις, ἡ ὁποία ἐφαίνετο κατάλληλος νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν πόθον τῆς τότε ἐποχῆς, μέχρις ὅτου ἦλθη τι τὸ καλλίτερον*». Τὸ τέλος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ἐπῆλθεν, ὅταν τὸ «Γενικὸν Συνέδριον τοῦ Τάγματος, τὸ συνελθὸν εἰς Wilhelmsbad παρὰ τὴν Hanau κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον 1782» παρεδέχθη νέον ἐλαστικὸν καταστατικὸν χάρτην, γενικῶς μὴ ἱκανοποιήσαντα. Ἡ πλειονότης τῶν Μεγ.·. Στ.·. καὶ Στ.·. ἀπεχώρησε τοῦ Τάγματος. Ἡ φεουδαλικὴ σκέψις τοῦ ἱπποτισμοῦ ἐξηντλήθη εἰς δύναμιν, ἐνῷ προεμηνύοντο αἱ ἰδέαι τῆς ἀστικῆς ἐπαναστάσεως. Οἱ τεθωρακισμένοι ἱππόται κατέστησαν ἁπλᾶ φάσματα τῆς πινακοθήκης τῶν προγόνων, παραμένοντες συνδεδεμένοι μὲ κενὰς παραστάσεις περὶ «μυστικῶν ἀνωτέρων» καὶ ἱπποτικῆς καταγωγῆς. Διὰ τὸν φιλόσοφον Ἀδ.·. Λέσιγγ τὸ σύστημα ἦτο πάντοτε «ὀνειροπόλημα», διὰ δὲ τὸν Ἀδ.·. Γκαῖτε «ἐρυθρόλευκος μασκαράτα».

Ἡ ἱπποσύνη τῆς Αὐστηρᾶς τηρήσεως ἐπιζῇ ὑπὸ διαφόρους ἀταβιστικὰς μορφὰς γερμανικῶν τινῶν συστημάτων ἀνωτέρων βαθμῶν. Ἡ τελευταία ἀποφυάς της εἶναι τὸ ἐλβετικὸν Ἡγουμενεῖον τοῦ «*Μεταρρυθμισμένου Δόγματος*» (Régime Rectifié) ἐν Γενεύῃ, τὸ ὁποῖον δικαιοῦται νὰ καυχᾶται ὅτι εἶναι ὁ τελευταῖος της βλαστός.

Ἡ Αὐστηρὰ Τήρησις ἀποτελεῖ ἓν κεφάλαιον τῆς ἱστορίας τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, λυπηρὸν κατὰ τοὺς Lennhoff καὶ Posner (βιβλ. 7). Πολλὰ σημεῖα, ἐννοεῖται, παραμένουν εἰσέτι σκοτεινά. Π. χ: τί ἤθελεν ὁ φὸν Χοὺντ μὲ τὴν ἱπποσύνην του; ἦτο ὄντω. Ἰησουϊτικὴ ἐπίδρασις; ἤθελον οἱ διπλωμάται τῆς Societas Jesu (="Εταιρείας τοῦ Ἰησοῦ) νὰ ἐμπλέξουν εἰς τοὺ; σκοποὺς των τοὺς νεαροὺς αὐτοὺς εὐκολοπίστους, διὰ νὰ ἀντικαταστήσουν εἰς τοὺ γερμανικοὺς κύκλου τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν μορφωμένων τὸν προτεσταντισμὸν διὰ τοῦ καθολικισμοῦ; Πάντα ταῦτα ὅμως τὰ προβλήματα παραμένουν ἄλυτα, καὶ τὸ πλῆθος τῶν διασωθεισῶν πράξεων, ἐπιστολῶν, πρωτοκόλλων, κλπ. ἀποκαλύπτει μόνον ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας, ματαιοδοξίας, ζηλοτυπίας. Καὶ οἱ Lennhoff καὶ Posner ἐπιλέγουν: «*ματαίως ζητεῖ τις ἔργον τι, σαφές τι σχέδιον, παραμένουσάν τινα ἀξίαν. Οἱ κατὰ βάθος μεγάλοι Ἐλευθεροτέκτονες τῆς ἐποχῆς ἀπεσύρθησαν. Ἡ Αὐστηρὰ Τήρησις οὐδὲν προήγαγε, καθυστέρησεν ὅμως τὴν ἐξέλιξιν ὅλων. Ἀπέθανεν ἐγκαίρως*».

Αὐστραλία. Ἑκάστη τῶν 6 πολιτειῶν τῆς Αὐστραλιακῆς Ὁμοσπονδίας, ὡς καὶ ἡ Τασμανία, ἔχει τὴν ἰδίαν της Μεγ.·. Στ.·., ὅλαι δ' αἱ Μεγ.·. αὐταὶ Στ.·. ἀριθμοῦν ὑπὲρ τὰ 170.000 μέλη. "Οπως εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἀνακαλυφθέντα ὑπὸ Ἄγγλων, οὕτω καὶ εἰς τὴν Αὐστραλίαν ὁ Τεκτον.·. μετεδόθη ὑπὸ (Ἰρλανδῶν) ἀξιωματικῶν, μελῶν τῶν Στρατιωτ.·. Στ.·., αἱ ὁποῖαι ἐσχηματίσθησαν ἐντὸς τῶν διαφόρων στρατιωτικῶν τμημάτων, τῶν συμβαλλόντων κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1786 ἀρχίσασαν ἀποίκισιν τῆς ἠπείρου ταύτης. Πρωτόκολλα τοιούτων Στοῶν χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ 1803. Τὸ 1806 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἰρλανδίας ἐχορήγησεν ἄδειαν ἱδρύσεως διὰ τὴν πρώτην αὐστραλιακὴν πολιτικὴν Στ.·. «Australian Southern Mother Lodge» ἐν Σίδνεϋ, ἀνακληθεῖσαν ὅμως τὸ 1815 καὶ ἀνανεωθεῖσαν πάλιν τὸ 1820. Ἡ Καλύβη αὕτη οἰκοδόμων παρουσιάζεται σήμερον εἰς τὸν κατάλογον τῶν Στ.·. τῆς Νέας Νοτίου Οὐαλλίας ὑπὸ τὸ ὄνομα «Antiquity» ὑπ' ἀρ. 1. Ἐφ' ὅσον δὲ προὐχώρει ἡ ἐξερεύνησις καὶ ἀποκάλυψις τῆς ἠπείρου, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ὁ σχηματισμὸς Στ.·., ἀνηκουσῶν εἰς τὰς τρεῖς Βρεττανικὰς Τεκτον.·. Δυνάμεις, ἐπετέλει μεγαλειτέρας προόδους Σήμερον ὑφίστανται:

1. Μεγ.·. Στ.·. τῆς *Νοτ. Αὐστραλίας*. Ἱδρύθη τὸ 1884, Διεύθυνσις: Freemasons Hall, A d e l a i d e.

2. Ἡνωμένη Μεγ.·. Στ.·. τῆς *Νέας Νοτίου Οὐαλλίας*. Ἱδρύθη τὸ 1888, Masonic Hall, Castlereagh Street, S i d n e y.

3. Ἡνωμένη Μεγ.·. Στ.·. τῆς *Βικτωρίας*. Ἱδρύθη τὸ 1889. Διεύθυνσις: Freemasons Hall, Collins Street, M e l b o u r n e.

4. Μεγάλη Στοὰ τῆς *Τασμανίας*. Ἱδρύθη τὸ 1890. Διεύθυνσις: 117 Macquarie Street, H o b a r t.

5. Μεγάλη Στοὰ τῆς *Δυτ. Αὐστραλίας*. Ἱδρύθη τὸ 1900. Διεύθυνσις: Freemasons Hall, P e r t h.

6. Ἡνωμένη Μεγ.·. Στ.·. τῆς *Νέας Ζηλανδίας*. Ἱδρύθη .920. Διεύθυνσις: Freemasons Hall, B r i s b a n e.

Ἡ ἐν Αὐστραλίᾳ Ἐλευθεροτεκτ.·. ζωὴ εἶναι πολὺ δραστηρία. Μεγάλοι Διδ.·. διετέλεσαν εἰς τὸ παρελθὸν καὶ διατελοῦν καὶ σήμερον πολλοὶ διοικηταὶ τῶν διαφόρων πολιτειῶν. Εἰς τοὺς καταλόγους τῶν

μελῶν ἀναγράφονται ἀνώτερα διοικητικὰ ἀξιώματα ὡς καὶ ἐπαγγελματιῶν παντὸς ἐπαγγέλματος. Αἱ Μεγ.·. Στ.·. ἔχουν ἰδιόκτητα ἐπιβλητικὰ μέγαρα, ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ εἰς τὰς μικροτέρας πόλεις ὑπάρχουν καὶ κρατικαὶ οἰκίαι Στοῶν.

Αὐστρία. Τὸ 1742 ἐπετεύχθη ἡ πρώτη ἵδρυσις Στ.·. ἐν Βιέννῃ. Οἱ κόμιτες Hoditz καὶ Grossa ἐγκατέστησαν τὴν Στ.·. «Aux trois canons»», ὡς θυγατέρα τῆς ἐν Breslau, ὑπὸ τοῦ μετὰ ταῦτα Πρίγκιπος—Ἐπισκόπου κόμητος Schaffgottsch προστατευομένης, Στ.·. «Zu den drei Totengerippen» (=τῶν τριῶν σκελετῶν). Πρῶτος Σεβ.·. αὐτῆς ἦτο ὁ Albrecht Josef Reichsgraf von Hoditz. Εἰς τὴν ἐφημερίδα «Journal für Freimaurer» (1784) ἀνεκοινοῦτο, ὅτι ἡ Στ.·. αὕτη εἶχεν ἐργασθεῖ κατὰ τύχην εἰς Hofburg. Μ' ὅλα ταῦτα τὴν 7 Μαρτίου 1743 διὰ διαταγῆς τῆς αὐτοκρατείρας Μαρίας Θηρεσίας, προκληθείσης ἐκ λόγων μὴ διασαφανισθέντων τελείως, γρεναδιέροι καὶ θωρακοφόροι εἰσέβαλον εἰς τὴν εἰς Margaretenhof (παρὰ τὴν Bauernmarkt) συνεδριάζουσαν Στ.·. καὶ συνέλαβον τοὺς παρόντας, οἱ ὁποῖοι, αὐστηρῶς ἀνακριθέντες παρουσίᾳ τοῦ καρδιναλίου Kollonits, ἀφέθησαν ἐλεύθεροι τὴν 19 Μαρτίου, ἡμέραν ὀνομαστικῆς ἑορτῆς τοῦ Διαδόχου τοῦ Θρόνου. Δευτέρα Στ.·. ἐνεφανίσθη τὸ 1754 ὑπὸ τὸ ὄνομα «Aux trois coeurs», ὡς ἀντιπροσωπευτικὴ Στ.·. τῆς Στ.·. «Φρειδερῖκος» τοῦ Ἀννοβέρου.

Δυσμενὴς ὅμως διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἄνεμος, πνεύσας μετ' ὀλίγον ἐν Αὐστρίᾳ, ἔθεσε τέρμα κατὰ τὸ 1755 εἰς τὰς ἐργασίας τῆς τελευταίας ταύτης Στοᾶς. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχαιοτέρα ἀδελφή της ἔκλεισε τὰς πύλας της κατὰ τὴν δεκαετηρίδα ταύτην. Κατὰ τὰ ἔτη 1766 καὶ 1767 ἐπηκολούθησαν ἐκ μέρους τῆς Αὐτοκρατείρας ἀπαγορεύσεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., ἀλλ' αὗται εἶχον μόνον ἀκαδημαϊκὴν σημασίαν. Ὑπὸ τῶν διαφόρων συστημάτων, ἱδρύθησαν Καλύβαι οἰκοδόμων. Ἐν Βιέννῃ μέχρι τοῦ 1795 ἐνεφανίσθησαν 14 τοιαῦται Ἐσχηματίσθησαν ἐπίσης *Κλεομόντιον* Ὑψηλὸν Περιστύλιον. καταβολάδες τῆς *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως* καὶ τῶν *Ἀσιατῶν Ἀδελφῶν*, καὶ μετ' οὐ πολὺ αἱ αὐτοκρατορικαὶ πολιτεῖαι ἐκαλύφθησαν ὑπὸ δικτύου Στοῶν.

Τὸ 1780, ὁ ἀνελθὼν εἰς τὸν θρόνον Ἰωσὴφ Β' ὑπῆρξε φιλελεύθερος καὶ τότε ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, καίτοι μὴ ἀναγνωριζόμενος ἐπισήμως, ἠδυνήθη νὰ ἐργασθῇ. πολλαὶ δὲ Στοαὶ ἱδρύθησαν ἐν Αὐστρίᾳ, Οὐγγαρίᾳ, Βοημίᾳ καὶ Τρανσυλβανίᾳ ὑπὸ τὴν δικαιοσίαν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γερμανίας ἑδρευούσης ἐν Βερολίνῳ. Ἀντιπρόσωποι τῶν Στοῶν αὐτῶν συνελθόντες ἐν Βιέννῃ τὸ 1784 ἵδρυσαν τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Αὐστρίας ἐκλέξαντες ὡς Μέγ.·. Διδ.·. τὸν Κόμιτα Ντήτριχστάϊν.

Τὸ 1785 ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἐκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν της καταστάσα αὐτοκέφαλος.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωσὴφ Β' ὁ Αὐστριακὸς Τεκτονισμὸς εὐημέρησεν. Κατὰ τὸ 1785 ὅμως διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἐχθρῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὁ Αὐτοκράτωρ ἐξέδωσε διαταγὰς αἵτινες δὲν ἐπέτρεπον τὴν ὕπαρξιν περισσοτέρων τῶν τριῶν Στοῶν ἐν ἑκάστῃ πόλει.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσήφ, τὸ 1790, ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν Λεοπόλδος Β' διέκειτο φιλικῶς πρὸς τὸν Τεκτονισμόν, ἀλλ' ὁ κατὰ τὸ 1792 διάδοχός του Φραγκίσκος Β' (ὁ ὡς Αὐτοκράτωρ τῇ Αὐστρίας Φραγκίσκος Α') διέλυσε τὰς Στοὰς ὑπείκων εἰς τὰς πιέσεις τῶν καθολικῶν. Ἡ διάλυσις διετάχθη τὸ 1801.

Νέαι ἐλπίδες, γεννηθεῖσαι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φραγκίσκου τοῦ ΙΙ, κατεπνίγησαν ἀπὸ τὸ ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. μῖσος τοῦ Μέττερνιχ. Σεβαστοί τινες ἄνδρες, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ καὶ κρατικοὶ ὑπάλληλοι, σχηματίσαντες Στοάν τινα ἐτιμωρήθησαν αὐστηρῶς.

Εἴκοσιν ἔτη μετὰ ταῦτα ἀνεφάνη ἐκ νέου ἡ δυνατότης νέας Τεκτον.·. ἐνεργείας. Εἰς τὴν Οὐγγαρίαν ὑπῆρχε πάλιν ἀπὸ τοῦ 1867 ζωὴ Τεκτον.·. Στ.·., κανονικῶς ἐργαζομένων. Πολλοὶ Βιεννέζοι εἶχον γίνει δεκτοὶ εἰς οὐγγρικὰς Στ.·.. Οὗτοι, ἐπέτυχον νὰ ἱδρύσωσι τὸ 1869 ἐν Βιέννῃ τὴν ὡς «οὐχὶ πολιτικὴν ἕνωσιν» δεκτὴν γενομένην, «Ἀδελφικὴν ἕνωσιν Humanitas» Ἐξ αὐτῆς ἐγεννήθη τὴν 9 Μαρτίου 1879—ἐπὶ τῇ βάσει ἐγκρίσεως τοῦ Οὔγγρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ—ἐπὶ οὐγγρικοῦ ἐδάφους εἰς Neudörff παρὰ τὰ Αὐστριακὰ σύνορα μὲ Ἀμβούργιον ἱδρυτικὸν δίπλωμα, ἡ Στ.·. «Humanitas». Τὴν 25 Φεβρουαρίου 1872 ἡ πρώτη αὐτὴ Βιενναία Στ.·. ὑπήχθη ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Οὐγγαρίας. Μετ' ὀλίγον ἱδρύθησαν καὶ ἄλλαι παραμεθόριοι Στ.·.. Μέχρι τῆς ἀνατροπῆς τοῦ 1918 ὅλαι αὗται αἱ Στ.·. εἶχον ἐξωτερικῶς τὴν αὐτὴν ὄψιν. Ἐνῷ ὁ βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας ἐπέτρεπε τὰς Στ.·., ἀπηγόρευεν αὐτὰς ὡς Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας. Οὐδὲν ὅμως ἀντετείνετο εἰς τὸ νὰ ὑπάρχουν αὗται καὶ ἐν Αὐστρίᾳ ὑπὸ ἄλλα ὀνόματα, ἠνείχοντο δηλ. «τὰς οὐχὶ πολιτικὰς ἑνώσεις», περὶ τῶν ὁποίων ἐγνώριζον ἀκριβῶς ὅτι ἦσαν ἐπὶ οὐγγρικοῦ ἐδάφους «παραμεθόριοι Στοαί».

Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσε 45 ἔτη. Οἱ αὐστριακοὶ οἱ ζητοῦντες νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν Ἐλευθεροτ.·., ἐμυοῦντο ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ κατόπιν ἠδύναντο ἀπολύτως νὰ ἐξασκῶσιν ὑποδειγματικὴν ἀγαθοεργὸν ἐνέργειαν ἐν Βιέννῃ, Πράγᾳ καὶ ἄλλαις πόλεσι. Μέγας ἀριθμὸς φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων ἦτο ἔργον ἀποκλειστικῶς ἢ κατὰ μέγιστον μέρος τῶν παραμεθορίων Στ.·.. Ἄσυλα παιδίων, θεριναὶ κατασκηνώσεις, ἱδρύματα ἀπασχολήσεως νέων, νοσοκομεῖον ἀναρρωνυόντων, ἱδρύματα προνοίας διὰ τυφλοὺς καὶ φθισικούς.

Τὴν 5ην Νοεμβρίου 1918 ἀπεφασίσθη ὁμοφώνως κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς, ἡ ἵδρυσις Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γερμανικῆς Αὐστρίας μὲ ἕδραν τὴν Βιέννην. Τὴν 14ην Νοεμβρίου ἐξεδόθη ἡ ἄδεια τῆς ἐν Βουδαπέστῃ Μεγ.·. Στ.·. καὶ τὴν 8ην Δεκεμβρίου ἐγένετο ἡ ἵδρυσις τῆς Μ ε γ.·. Σ τ.·. τ ῆ ς Β ι έ ν ν η ς.

Ἡ Μεγ.·. Στοὰ ἠρίθμει τὸ 1923 24 Στοάς, μὲ 1800 περίπου μέλη. Αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὰς κρατικὰς ἀρχὰς ἐξελίσσονται τελείως ἄνευ προστριβῶν ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐπισήμου οὕτως εἰπεῖν ἀνοχῆς. Ὁρμωμένη ἀπὸ τοῦ περιεχομένου τῶν «*Ἀρχαίων Καθηκόντων*», ἔθεσεν εἰς τὸ πρόγραμμά της τὴν προαγωγὴν τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς εἰρήνης. Ἀκολουθοῦσα τὴν εἰρηνιστικὴν αὐτὴν θεμελιώδη σκέψιν, ἀντεπροσωπεύθη εἰς τὰ συνέδρια τῆς εἰρήνης καὶ ὑπεστήριξε τὴν προπαγάνδισιν τῆς πανευρωπαϊκῆς ἰδέας.

Ἡ προσχώρησίς της ἐπίσης εἰς τὴν Α.Μ.Ι. ὡς καὶ ἡ ὑποστήριξις τῆς Γεν. Ἐλευθεροτεκτονικῆς ἑνώσεως εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὰς ἀπόψεις της αὐτάς. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. συμμερίζεται τὴν γνώμην τοῦ ἀποθανόντος μέλους της, τοῦ λαβόντος τὸ βραβεῖον Νόμπελ τῆς εἰρήνης Ἄλφρ. Ἕρμανν Fried, ὅτι πόλεμος σημαίνει ἀντίθεσιν εἰς τὴν θείαν κοσμικὴν τάξιν καὶ ἡ εἰρήνη εἶναι ὀργάνωσις τοῦ κόσμου, συμβιβασμὸς μεταξὺ ἐθνικισμοῦ καὶ ὑπερεθνικισμοῦ, προϋπόθεσις τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας.

Μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Χίτλερ προσάρτησιν τῆς Αὐστρίας εἰς τὸ Γερμανικὸν Ράϊχ, ἐξηφανίσθη καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἐν τούτοις, παλαιοὶ Ἐλευθεροτέκτονες ἐργάζονται διὰ τὴν ἐπαναλειτουργίαν τοῦ Τάγματος εἰς τὰς ζώνας τοὐλάχιστον τῆς χώρας τὰς κατεχομένας ὑπὸ τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων.

Αὐστριακὸς Καισαροβασιλικὸς οἶκος. 1. Φ ρ α γ κ ί σ κ ο ς Ι. Σ τ έ φ α ν ο ς, σύζυγος τῆς Μαρίας Θηρεσίας, * 1708, † 1765, ἀπὸ τοῦ 1745 Κάϊζερ τῆς Γερμανίας, ἐγένετο, πρῶτον αὐτὸς μέλος βασιλεύοντος οἴκου, δεκτὸς τὸ 1731 εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν Σύνδεσμον.

Ἐκ τῶν μετὰ τῆς Μαρίας Θηρεσίας γεννηθέντων τέκνων του, οὐδὲν ἐγένετο Ἐλευθεροτέκτων. Ἐν

τούτοις ἡ ἀγαπημένη θυγάτηρ τῆς Μαρίας Θηρεσίας Ἀρχιδούκισσα Μαρία Χριστίνα ἐνυμφεύθη τὸν Ἐλευθεροτέκτ.·. Δοῦκα Ἀλβ. Καζιμὶρ τοῦ Sachsen-Teschen. Ὁ *Ἀμπάφι* (βλ. λ.) ἀφηγεῖται (III, 290-293) ὅτι ἡ Ἀρχιδούκισσα κατὰ τὴν ἐν τῇ Στ.·. ἐργασίαν τοῦ συζύγου της εἰς τὸ Schönnbrunn ἀνελάμβανε τὴν ἐξωτερικὴν φρούρησιν, εἰδοποιοῦσα ἑκάστοτε τὴν Στ.·., ὁσάκις ἔβλεπε τὴν ἅμαξαν τῆς Μαρίας Θηρεσίας νὰ πλησιάζῃ εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ Schönnbrunn. Ἡ δευτέρα θυγάτηρ της Μαρία Καρολίνα, βασίλισσα ἀμφοτέρων τῶν Σικελιῶν, ἦτο μέχρι τῆς ἐκκρήξεως τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἔνθερμος ὑποστηρίκτρια τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. οὕτως ὥστε εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καθωρίσθη τὸ 1777 ἐπίσημος πρόποσις «Pour Caroline!».

2. Ἰωσὴφ II, ὁ υἱὸς τοῦ Φραγκίσκου τοῦ I, δὲν προσῆλθεν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. Σύνδεσμον, ἀλλ' ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας του ὁ αὐστριακὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἔφθασεν ἐπί τινα ἔτη εἰς τοιοῦτον σημεῖον ἀκμῆς, ὥστε νὰ γίνεται λόγος περὶ «Ἰωσηφινείου Ἐλευθεροτεκτ.·.».

3. Λεοπόλδος II. ἀδελφὸς τοῦ Ἰωσὴφ II, *1747, † 1792. Κατὰ τὴν βραχεῖαν μόνον αὐτοκρατορίαν του ἡ ἀσυνήθως ἀναπτυχθεῖσα ἀστυνομικὴ κατασκοπεία ἐστράφη καὶ κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Κατὰ τὴν Allgemeinen Ostetreichischen Freimaurerzeitung» (=Γενικὴν αὐστριακὴν ἐλευθεροτεκνονικὴν ἐφημερίδα) τοῦ 1875 ὁ Λεοπόλδος, ὁ ὁποῖος αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν δὲν προέβαινεν εἰς οὐδεμίαν κατὰ τῶν Στ.·. ἐνέργειαν, ἴσως νὰ εἶχε γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸ Τάγμα. Ἦτο, λόγῳ τῶν ἀλχημιστικῶν του τάσεων, Ροδόσταυρος καὶ ηὐνόει τὴν εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκ τοῦ θρόνου κατάβασίν του ἱδρυθεῖσαν Βιεννάίαν Ροδοσταυρικὴν Στ.·., «Zur Liebe und Wahrheit» (=τῆς Ἀγάπης καὶ Ἀληθείας).

4. Φραγκῖσκος ὁ II, υἱὸς τοῦ Λεοπόλδου καὶ διάδοχός του ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου, κατέφερε κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τῶν χωρῶν του τὸ θανάσιμον πλῆγμα (βλ. Αὐστρία).

5. Ἀρχιδοὺξ Ἰωάννης ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου (* 1782, † 1859). Οὗτος, τοῦ ὁποίου αἱ φιλελεύθεραι ἀντιλήψεις ἐξεδηλώθησαν καὶ διὰ τοῦ γάμου του μὲ τὴν θυγατέρα ἑνὸς ὑποδιευθυντοῦ ταχυδρομείου, ἦτο Ἐλευθεροτέκτων, ὡς ἐξάγεται ἐκ πολυαρίθμων ἀστυνομικῶν δηλώσεων καὶ ἐμπιστευτικῶν ἀνακοινώσεων πρὸς τὴν Βιενναίαν ἀστυνομίαν τῆς Αὐλῆς τῶν ἐτῶν 1818—1819.

6. Αὐτοκράτωρ Μαξιμιλιανὸς τοῦ Μεξικοῦ. Ἀδελφὸς τοῦ Καισαροβασιλέως Φραγκίσκου Ἰωσήφ, τουφεκισθεὶς εἰς Queretaro τὸ 1867. Χαρακτηρίζεται εἰς φανταστικήν τινα ἱστορίαν ὡς Ἐλευθεροτέκτων. Ὁ ἱστορικὸς ὅμως Gagern κατέδειξεν ὅτι ὁ ἀτυχὴς Αὐτοκράτωρ δὲν ἦτο Τέκτων.

7. Ἀρχιδοὺξ Ροδόλφος. Διάδοχος τῆς Αὐστρίας. Φέρεται ὡς Ἐλευθεροτέκτων. Ὁ κόμης Σφόρτζα τὸν χαρακτηρίζει ὡς «πιθανὸν» Ἐλευθεροτέκτ.·. Συνανεστρέφετο τὸν φυσιοδίφην Ἀλφρ. Brehm, ὁ ὁποῖος ἦτο Ἐλευθεροτέκτ.·.. Δὲν ὑπάρχουν ὅμως ἀποδείξεις ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὸ Τάγμα.

8. Φραγκῖσκος Φερδινάνδος, ὁ εἰς τὸ Σεράγεβον τὸ 1914 δολοφονηθεὶς Ἀρχιδοὺξ—Διάδοχος, ἦτο ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·..

9. Ὁ τελευταῖος Αὐτοκράτωρ Κάρολος I (1916—1918) παρεστάθη ἐπανειλημμένως εἰς τὸν ἀντιτεκτονικὸν τύπον ὡς θῦμα τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·.. Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος, οὐδαμοῦ στηρίζεται καὶ εἶναι καθαρὰ ἀναληθὴς ἐπινόησις. (Βλ. βιβλ. 7).

αὐτεξευγενισμός. Μία ἐκ τῶν ἀρετῶν, ἐμφαντικῶς ἀναφερομένη καὶ ὑποδεικνυομένη ὑπὸ τῶν τυπικῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Ἡ *αὐτοσυγκράτησις* (βλ. λ.), τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὸν αὐτεξευγενισμόν, εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἁπλῆ μόνον παρεμπόδισις. Ὁ αὐτεξευγενισμὸς ὅμω εἶναι ἡ θετικὴ μετατόπισις πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ καλοῦ, τοῦ ἰδεώδους τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, καὶ συνεπῶς κατὰ βάθος αὐτοδάμασις. Ἡ στήλη τοῦ κάλλους συμβολίζει τὸν αὐτεξευγενισμόν, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶναι «ἡ ὡραία ψυχή».

«Εἰς μίαν ὡραίαν ψυχὴν ἐναρμονίζονται τὸ λογικὸν καὶ ἡ ἡδυπάθεια, τὸ καθῆκον καὶ ἡ κλίσις».
(Σίλλερ, «Anmut und Würde»).

αὐτεπίγνωσις ἢ **αὐτογνωσία.** Ἡ γνῶσις ἡμῶν αὐτῶν, τῶν ψυχικῶν μας ἰδιοτήτων καθόλου καὶ ἰδίᾳ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἠθικῆς ἀξίας ἡμῶν. Τὸ ἀρχαῖον ρητὸν «Γνῶθι σαυτὸν» εὑρίσκετο χρυσοῖς γράμμασιν ἀναγεγραμμένον εἰς τὴν μετώπην τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τοὺς Δελφούς, τὴν αὐτὴν δὲ προσταγὴν βλέπει κατὰ πρῶτον καὶ ὁ ὑποψήφιος διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·., ἀναγεγραμμένην εἰς τὸν τοῖχον τοῦ Σκοτ.·. Θαλ.·. ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ Ναοῦ. Ἡ αὐτογνωσία ἀποτελεῖ τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς φιλοσοφίας τῶν Ἰνδῶν, τοῦ Κινέζου Λάο—Τσὲ καὶ τοῦ Σωκράτους. Κατὰ τὸν Σωκράτην ἡ αὐτεπίγνωσις εἶναι προϋπόθεσις τῆς ἠθικότητος, ὁ Λέσσιγγ ἀποκαλεῖ αὐτὴν «τὸ κέντρον πάσης ἀνθρωπίνης σοφίας», καὶ ὁ Κὰντ «ἀρχὴν πάσης ἀνθρωπίνης σοφίας». Εἰς διδακτικήν τινα ἐπιστολὴν τοῦ Γουλ. Meister εὑρίσκονται αἱ λέξεις: «πῶς δύναταί τις νὰ γνωρίσῃ τὸν ἑαυτόν του; Διὰ τοῦ συλλογισμοῦ οὐδέποτε, ἀσφαλῶς ὅμως διὰ τῆς δράσεως. Προσπάθει νὰ κάμνῃς τὸ καθῆκον σου καὶ τότε γνωρίζεις ταὐτοχρόνως τί εἶσαι».

Ἀποφθέγματα. 1· «Οὐ δύναμαί πω κατὰ τὸ Δελφικὸν γράμμα γνῶναι ἐμαυτόν. Σκοπῶ ἐμαυτόν, εἴτε τι θηρίον ὢν τυγχάνω τυφῶνος πολυπλοκώτερον καὶ μᾶλλον ἐπιτεθυμμένον, εἴτε ἡμερώτερόν τε καὶ ἁπλούστερον, θείας τινὸς καὶ ἀτύφου μοι μετέχον».
(Σωκράτης παρὰ Πλάτωνι)

2. «Εἰς τὴν αὐτεπίγνωσιν ἔγκεινται ὅλαι αἱ ἀρεταὶ δι' ἕνα ἕκαστον καὶ ὅλα τὰ φάρμακα διὰ τὴν ἀνθρωπότητα». (Hans Jacob)

3. «Ἡ ἐπισκόπησις τοῦ ἑαυτοῦ εἶναι σχολὴ τῆς σοφίας, ἡ ἀρχὴ τῆς αὐτοβελτιώσεως εἶναι ἡ αὐτεπίγνωσις». (Gracian)

4. «Θεωρῶ τὴν αὐτεπίγνωσιν ὡς δύσκολον καὶ σπανίαν, τὴν αὐτεξαπάτησιν ὡς πολὺ εὔκολον καὶ συνήθη». (W. v. Humboldt)

5 «Οὐδεὶς ἄνθρωπος τολμᾷ νὰ ἀπαντήσῃ μὲ τὸ «Ναί», ὅταν ἐρωτηθῇ, ἂν εἶναι ἄνευ ἐλαττωμάτων· εὐκόλως ὅμως διαμαρτύρεται, ὅταν τις κατονομάσῃ εἰς αὐτὸν ἓν ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων του».

«Θέλεις νὰ γνωρίσῃς τὸν ἑαυτόν σου; τότε βλέπε, πῶς οἱ ἄλλοι πράττουν τοῦτο· θέλεις νὰ ἐννοήσῃς τοὺς ἄλλους, παρατήρησε μέσα εἰς τὴν ἰδίαν σου καρδίαν!». (Schiller)

αὐτοκράτορες. Ὀνομασία τῶν φερομένων ὡς ἀνωτέρων ἡγητόρων τοῦ Τάγματος τῶν Ροδοσταύρων, ἀναγραφομένη εἰς σειρὰν συγγραμμάτων τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ 18ου αἰῶνος. Οὐδαμοῦ ὅμως δίδονται λεπτομερέστεραι πληροφορίαι περὶ αὐτῶν. Τοιοῦτοι ἦσαν ὁ Ἰωάν. Κάρολος v. Frisan (περὶ τὸ 1830), ὁ Ἀβραὰμ van Brünn ἐν Ἀμβούργῳ ὁ τελευταῖος πραγματικὸς Ροδόσταυρος. † μεταξὺ τοῦ 1745 καὶ 1750), ὁ Φρ. ιδερ. Stein ἐξ Οὐτρέχτης (περὶ τὸ 1725). ὁ Τωβίας Schulze ἐν Ἀμστερντὰμ (περὶ τὸ μέσον τοῦ αἰῶνος). Βλ. καὶ *Ροδόσταυροι*).

Αὐτοκράτορες Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. (Empereurs d'Orient et d'Occident [Souverain·Conseil des—]), Σύστημα ἀνωτέρων βαθμῶν, ἱδρυθὲν τὸ πρῶτον ἐν Παρισίοις τὸ 1758 (ἀρχικῶς καλούμενον καὶ «Περιστύλιον τῶν Κυριάρχων Πριγκίπων Μασόνων»). Κατὰ τὸν A. Waite οὐδὲν εἶναι γνωστὸν περὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ἱδρύσεώς του ἢ τῶν προσωπικοτήτων, αἱ ὁποῖαι συνέστησαν αὐτό, παραμένει δὲ πάντοτε ἀνεξακρίβωτος ἱστορικῶς καὶ ἡ γνώμη ὅτι προῆλθεν ἐκ τοῦ «*Περιστυλίου τοῦ Κλερμὸν*» (βλ. λ.).

Τὸ σύστημα ἐνεφανίσθη ἐξωτερικῶς—μὲ χωριστὰς

ἁρμοδιότητας—ὡς «Μεγάλη καὶ Κυρίαρχος Στοὰ Ἁγ. Ἰωάννης τῆς Ἱερουσαλὴμ» μὲ Στοὰς Τελειοπ.·. καὶ ὡς «Κυρίαρχον Συμβούλιον», μὲ κολλέγια καὶ περιστύλια, εἰργάζετο δ' εἰς 25 βαθμοὺς εἰς ἑπτὰ κλάσεις κατανεμημένους. Ἐκ τῶν βαθμῶν τούτων οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ 1ο μέχρι τοῦ 19ο ἦσαν ὅμοιοι μὲ τοὺς τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·, οἱ δ' ἀνώτεροι ἦσαν οἱ ἑξῆς: 20ο Μέγας Πατριάρχης Νοαχίτης, 21ο Κλεὶς τοῦ Τεκτ.·., 22ο Πρίγκιψ τοῦ Λιβάνου. 23ο Ἱππότης τοῦ Ἡλίου, 24ο Ἱππότης Καδὸς 25ο Πρίγκιψ τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ.

Τὸ σύστημα τοῦτο κατέστη ἀργότερον ἐν Ἀμερικῇ τὸ θεμέλιον διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. μὲ τοὺς 33 βαθμούς του. Εἰς τοὺς Αὐτοκράτορας τῆς Ἀνατ.·. καὶ Δύσ.·. ἀποδίδεται καὶ ἡ ἵδρυσις τοῦ «Grand Consistoire des Sublimes Princes du Royal Secret». (Μεγάλη Σύνοδος τῶν Ὑπερτάτων Πριγκίπων τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ) ἐν Βορδῷ. Ἐπὶ κεφαλῆς του εὑρίσκετο ἐπίσης ὁ Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ κυανοῦ γαλλικοῦ Τεκτον.·. Κόμης τοῦ Κλερμόν. Ὅ,τι πρὸ παντὸς προσδίδει εἰς τοὺς Αὐτοκράτορας Ἀνατ.·. καὶ Δύσ.·. σημασίαν—ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλα συστήματα ἀνωτέρων βαθμῶν—εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι οὗτοι συνήνωσαν εἰς μίαν ἱεραρχίαν τοὺς πλέον σημαντικοὺς ἐκ τῶν διαφόρων πολυαρίθμων Σκωτικῶν βαθμῶν, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἡ ἱεραρχία αὕτη κατεδείχθη ὡ ἔχουσα δύναμιν ζωῆς. Ἐν κοινῇ συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἐν Βορδῷ «Πριγκίπων τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ», ἐξέδωκε τὸ 1762 τὰ 35 ἄρθρα τῶν «Κανονισμῶν καὶ Συνταγμάτων τοῦ Τεκτονισμοῦ τῆς Τελοιοποιήσεως», μὲ τὰ ὁποῖα τότε ἐγένετο καταληπτὸν τὸ ὅλον σύστημα. (Τὰ ἄρθρα ταῦτα, τῶν ὁποίων τὰ πρωτότυπα δὲν ἦλθον πλέον εἰς φῶς, ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ Jube εἰς τὸ βιβλίον του «Recueil des Actes du Suprême Conseil de France»). Ἐκ τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατ.·. καὶ Δύσ.·. προῆλθεν ἡ περίφημος ἄδεια τοῦ 1761, ἡ ἐξουσιοδοτήσασα τὸν Στεφ. Μορὲν (Morin) νὰ ἱδρύσῃ Στ.·. Τελειοπ.·. εἰς τὸν Νέον Κόσμον. Εἰς τὴν ἄδειαν ταύτην ἀνάγεται καὶ ἡ κατὰ τὸ 1801 ἵδρυσις τοῦ πρώτου Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ Α.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. ἐν Τσάρλεστον.

Κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἱδρύσεώς του τὸ σύστημα τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατ.·. καὶ Δύσ.·. μετεφέρθη καὶ εἰς Βερολῖνον ὑπὸ τοῦ μαρκησίου ντὲ Μπερνὲζ (de Bernez) καὶ ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ τῆς «Μεγ.·. Στ.·. τῶν Τριῶν Σφαιρῶν». Ἕνεκα διαφωνιῶν, ἀναφυεισῶν εἰς τοὺς κόλπους του, δυσαρεστηθέντα τινὰ μέλη ἵδρυσαν τὸ 1760 νέον Συμβούλιον, ὀνομασθὲν οἱ «*Ἱππόται τῆς Ἀνατολῆς*» (βλ. λ.). Μεταξὺ τῶν δύο Συμβουλίων ἐπηκολούθησε σφοδρὸς ἀγὼν ἐπικρατήσεως, ὅστις ἠνάγκασε τὴν Στ.·. τῆς Γαλλίας νὰ ἐκδώσῃ τὸ 1766 πίνακα, ἀπαγορεύοντα εἰς τὰς Συμβ.·. Στ.·. της νὰ ἀναγνωρίζουν τὰ Συμβούλια τῶν ἀνωτ.·. βαθμ.·. Ἐν τέλει καὶ κατόπιν ἐντόνων προσπαθειῶν ἐπετεύχθη ἡ πλήρης ἀπορρόφησις τοῦ δόγματος τούτου ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας (1781) καὶ ἡ ὁριστικὴ διάλυσις αὐτοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 1 (τόμ. Α', σελ. 325), 3 (τόμ. Α', σελ. 254) καὶ 7.

Αὐτοκράτωρ τοῦ Λιβάνου. Βαθμὸς δημιουργηθεὶς —κατὰ τὸν Τορρὺ—(*Ἄκτα Λατομόρουμ Α, σελ. 311*) ὑπὸ τοῦ μαρκησίου ντὲ Μπερνονβὶλ (de Beurnonville), Ἐθν.·. Μεγ.·. Διδ.·. ἀπαρῶν τῶν Στ.·. τῶν Ἰνδιῶν, τὸ ἔτος 1778 εἰς τὴν νῆσον Μπουρμπόν. Εὑρίσκεται εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Le Rouge.

αὐτοκτονία. Τὰ πλεῖστα σχεδὸν τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων κατακρίνουν τὴν αὐτοκτονίαν ὡς τὸ μέγιστον τῶν ἐγκλημάτων κατὰ τῆς ζωῆς.

Καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐπίσης, κεκηρυγμένος κατὰ πάσης αἱματοχυσίας, ἀποκηρύσσει τὴν αὐτοκτονίαν, στερεῖ δὲ τὸν αὐτοκτόνον Τέκτ.·. παντὸς μνημοσύνου.

(*Θεοσοφ.*). Κατὰ τοὺς Θεοσοφιστὰς ἡ περίπτωσις τοῦ αὐτοκτονοῦντος, παρουσιάζει γενικῶς ἀναλογίας τινὰς μὲ τὴν τῶν ἐκ δυστυχήματος φονευθέντων. Ἀλλ' ἐνῷ τὰ θύματα προστατεύονται εἰς τὴν πένθιμον ἀστρικὴν περιοχὴν καὶ ὑπνώττουν εἰρηνικῶς ἐν μέσῳ ἀτμοσφαίρας πλήρους ἀγωνίας, ὁ αὐτοκτόνος διατελεῖ ἐν ἐγρηγόρσει, ἀντιλαμβανόμενος πᾶν ὅ,τι συμβαίνει περὶ αὐτὸν καὶ πάσχων, ὅπως ἔπασχεν ἐπὶ τῆς γῆς. Παραμένει δ' εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν θὰ ἐτερμάτιζε φυσιολογικῶς τὴν ἐπίγειον ζωήν του. Τότε μόνον ἄρχεται δι' αὐτὸν ἡ μεταθανάτιος ἐξέλιξις. Κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς ἐπίσης ὁ αὐτοκτόνος εἰς τὴν νέαν του ζωὴν θ' ἀποθάνῃ ἐκ βιαίου θανάτου εἰς τὴν ἡλικίαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν, ὅταν ηὐτοκτόνησε κατὰ τὴν προηγουμένην του ἐπὶ γῆς διάβασιν.

αὐτονομίας νομοσχέδιον (Homerule Bill). Νομοσχέδιον ὑποβληθὲν τὸ 1914 εἰς τὴν ἀγγλικὴν Βουλὴν καὶ γενόμενον ὑπ' αὐτῆς δεκτόν, μὴ τεθὲν ὅμως ἐν ἰσχύϊ κατὰ τὸν πόλεμον, τὸ ὁποῖον περιεῖχε τὴν διάταξιν. ὅτι αἱ συνελεύσεις καὶ οἱ ὅρκοι τῶν ἐλευθεροτεκτόνων, ἂν καὶ μυστικαὶ δὲν δύνανται νὰ θεωρῶνται ὡς παράνομοι. Εἰς τὸν ἐναντίον τῶν μυστικῶν ἑταιρειῶν νόμον, τὸν ψηφισθέντα κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18 αἰῶνος ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς Βουλῆς, προεφυλάχθησαν διὰ προσθέτων διατάξεων αἱ Στοαὶ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Σκωτίᾳ. Εἰς τὴν Ἰρλανδίαν ὅμως, οὐδέποτε εἶχεν ἐκφρασθῇ κατηγορηματικῶς τοιαύτη τις νομικὴ ἐλευθερία τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων. Εἰς λόγον του ἐκφωνηθέντα τὴν 12—XII—1912, ὁ μαρκήσιος Tullibardine ἐπέστησε τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ ὅτι ἄνευ σαφῶς ἐκπεφρασμένου διακανονισμοῦ διὰ νόμου, ὁ ἰρλανδικὸς ἐλευθεροτεκτονισμὸς θὰ ἠδύνατο νὰ κινδυνεύσῃ. Ὁ διὰ τὴν Ἰρλανδίαν ὑπουργὸς ὁ ὁποῖος ἦτο γνωστὸς ὡς Ἐλευθεροτέκτων, ἐτόνισεν ἐπίσης, ὅτι παρίσταται ἀνάγκη νὰ προστατευθῇ «μία τόσῳ ἔξοχος εὐεργετικὴ καὶ ἀδελφικὴ ἑταιρεία». (Βλ. βιβλ. 7).

αὐτοπεριορισμός. Ἡ θέλησίς τινος, ὅπως μὴ ἐπεκτείνηται ἐν τῇ καθόλου ζωῇ του πέραν ὡρισμένων ὁρίων.

Ὁ θέλων νὰ καταστῇ διδάσκαλος, τουτέστι τέλειος ἄνθρωπος, πρέπει νὰ περιορίζῃ τὸν ἑαυτόν του:

I. Εἰς τὴν πνευματικήν του ζωήν.

1. Κυριαρχῶν τῶν ὀρέξεων καὶ ὁρμῶν του.
2. Μὴ θέτων σκοποὺς ὑψηλότερον, ἀφ' ὅσον ἐπιτρέπουν αἱ δυνάμεις του:

II. Εἰς τὴν σωματικήν του ζωήν:

1. Μὴ ἀπαιτῶν ἀπὸ τὸ σῶμα του ἐργασίαν οὔτε περισσοτέραν, ἀλλ' οὔτε καὶ ὀλιγωτέραν ἐκείνης, τὴν ὁποίαν τοῦτο δύναται νὰ ἐκτελέσῃ.
2. Μὴ παρέχων εἰς τὸ σῶμα ἀπολαύσεις περισσοτέρας ἐκείνων, τὰς ὁποίας τοῦτο δύναται νὰ ὑποφέρῃ, ἀλλ' οὔτε καὶ ὀλιγωτέρας ἐκείνων, τὰς ὁποίας τοῦτο πρέπει νὰ ἔχῃ.

Τὰ ἐπακόλουθα τοῦ τοιούτου αὐτοπεριορισμοῦ εἶναι ὑγεία καὶ εὐεξία, τὸ ἀντίθετον προκαλεῖ ἀσθένειαν, μαρασμόν, πόνον καὶ ζωὴν μὴ εὐχάριστον.

III Εἰς τὴν κοινωνικήν του ζωήν:

1. Μὴ δαπανῶν πολυτελῶς καὶ μὴ ἐξοδεύων περισσότερα ἐκείνων, ὧν ἔχει χρείαν, διότι ἄλλως θὰ περιπέσῃ εἰς χρέη καὶ θὰ γίνῃ ὑποτελὴς εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.
2. Συναναστρεφόμενος τοὺς ὁμοίους του καὶ μὴ ἀναμιγνυόμενος μὲ κύκλους ἀνθρώπων ἐπηρμένων, οὔτε ὅμως καὶ ἀνθρώπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων κινδυνεύουν ἡ ἠθικότης καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη.

IV. Κατὰ τὰς ἐργασίας του.

1. Μὴ κατανέμων τὰς δυνάμεις του εἰς πολλὰ ἔργα καὶ πολλὰ ἀξιώματα, ἀλλ' ἀφοσιούμενος ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸ ἐπάγγελμά του ἢ εἰς τὸ ἀξίωμά του, διότι

α) μόνον οὕτω ἐπισκοπεῖ καλῶς καὶ γνωρίζει τὸ θέμα τῆς ἐργασίας του,

β) ἐμβαθύνει εἰς αὐτὸ περισσότερον, καὶ

γ) φέρει αὐτὸ εἰς πέρας.

2. Θέτων ὅμως καὶ εἰς τὴν ἐπαγγελματικήν του ἐργασίαν περιορισμούς
α) ἀπορρίπτων τὸ περιττόν,
β) ἐκφραζόμενος ἐν συντομίᾳ.
3. Μὴ ἐπιχειρῶν πολλά, διότι δὲν δύναται νὰ τὰ ἐκτελέσῃ ὅλα καλῶς, ἀλλὰ καὶ μὴ ἀναλαμβάνων ἐλάχιστα, διότι δὲν ἱκανοποιεῖ οὕτω πως τὸν ἑαυτόν του. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ἀρχίζοντες πᾶν τὸ δυνατόν, οὐδὲν ὅμως φέροντες εἰς πέρας· ὑπάρχουν ἐπίσης ἄνθρωποι νομίζοντες ὅτι πολλὰ δύνανται καὶ ἐν τούτοις οὐδὲν τὸ τακτικὸν οὐδαμοῦ πράττοντες. Οὗτοι εἶναι ἀξιολύπητοι, διότι ἢ βλάπτουν τοὺς ἑαυτούς των ἢ δὲν εἶναι ὠφέλιμοι εἰς τοὺς συνανθρώπους των.

Ὁ ἀδ.·. Γκαῖτε ἔδωσε ἀποφθεγματικῶς τὸν κάλλιτερον χαρακτηρισμὸν τονίσας ὅτι «εἰς τὸν αὐτοπεριοσμὸν ἀναδεικνύεται ὁ ἀληθὴς Διδάσκαλος».

A.·.U.·.T.·.O.·.S.·.A.·.G.·. Συντόμευσις τοῦ λατινικοῦ «Ad Universi Terrarum Orbis Summi Architecti Gloriam» (=Εἰς δόξαν τοῦ Μεγ.·. Ἀρχ.·. τοῦ Σύμπ.·.). Ἐπιγραφὴ εἰς ὅλα τὰ ἔγγραφα καὶ πράξεις τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·.

αὐτοσυγκράτησις. Ἡ δύναμις τοῦ διαμορφώνειν τὴν ἰδίαν ζωὴν διὰ τῆς λελογισμένης συνετῆς θελήσεως κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος, ἀνεξαρτήτως τῶν φυσικῶν ἐνστίκτων καὶ ὁρμῶν (Paulsen). Ἡ αὐτοσυγκράτησις εἶναι ἡ προϋπόθεσις τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ τὴν ἐλευθέραν ὑποταγὴν τῆς θελήσεως ὑπὸ τὸν ἠθικὸν νόμον καὶ εἶναι ἀξίωσις του Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἀπὸ ἐλευθεροτεκτον.·. ἀπόψεως πρόκειται πρὸ παντὸς περὶ συγκρατήσεως τῶν κοινωνικῶς βλαβερῶν ἐνστίκτων καὶ ὁρμῶν· τὸ τοιοῦτον βοηθεῖ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀνοχῆς. Ἡ αὐτοσυγκράτησις καθ' ἑαυτὴν εἶναι κατὰ βάθος ἀρνητικῆς φύσεως, δημιουργεῖ ἐμπόδια καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως εἶναι ἡ προϋπόθεσις τοῦ *αὐτεξευγενισμοῦ*, ὁ ὁποῖος θέλει τὸν Ἐλευθεροτέκτ.·., μεταπεπλασμένον θετικῶς κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν Ἐλευθεροτεκτ.· ἰδεωδῶν.

A.·.F.·.A.·.M.·. Συντόμευσις εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν τοῦ Ancient Free and Accepted Masons (=Ἀρχαῖοι ἐλεύθεροι καὶ Ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες).

ἀφανισμὸς (aphanism). Τὰ ἀρχαῖα μυστήρια εἶχον πάντοτε μῦθον τινὰ περὶ τοῦ θανάτου ἢ τῆς ἐξαφανίσεως ἥρωος ἢ Θεοῦ, τῆς ἀνευρέσεως τοῦ πτώματός του καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ. Ἡ ὑπὸ τῶν φονέων ἀπόκρυψις τοῦ σώματος ἐκαλεῖτο ἀ φ α ν ι σ μ ό ς. Παρόμοιον ἀφανισμὸν ἐγκλείει καὶ ἡ Τεκτ.·. παράδοσις, παρουσιάζουσα οὕτω πνευματικὴν ἀναλογίαν μεταξὺ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. φιλοσοφικοῦ συστήματος καὶ τῶν ἀρχαίων μυστηρίων.

Ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως, λέγει ὁ Mackey, (βιβλ. *1*, τόμ. Α', σελ. 88) ὁ Τεκτονικὸς ἀφανισμὸς ἀφορᾷ τὴν ἀπώλειαν ἢ ἀπόκρυψιν τοῦ *Λόγου* (βλ. *Μυστήρια* καὶ *Εὕρεσις*).

Ἀφγανιστάν. Βασίλειον τῆς Ἀσίας, ἐκτάσεως 731,999 τετρ. χλμ., ὁριζόμενον πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βουχάρας καὶ τῆς Ὑπερκασπίας (ρωσσικοῦ Τουρκεστάν), πρὸς Α. ὑπὸ τῶν Ἰνδιῶν, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Βελουτχιστὰν καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Περσίας. Κάτοικοι 7 - 12 ἑκατομ.

Ἀπὸ τοῦ 1880 μέχρι τοῦ 1881 ὑφίστατο εἰς τὴν πρωτεύουσαν Καμπούλ ἀγγλική τις Στοά.

Κατὰ τὸ 1907 ὁ Ἐμίρης τοῦ Ἀφγανιστὰν Χαμπιμπουλλὰχ Χὰν ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν ἐν Καλκούττᾳ Στ.·. «Concordia» τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ἡ πρόσληψις τοῦ ἡγεμόνος τούτου εἰς τὴν ἀγγλο - ἰνδικὴν Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·. παρεστάθη ὑπὸ φανατικῶν Ἀφγάνων Μωαμεθανῶν ὡς ἁμάρτημα κατὰ τῶν ἐντολῶν καὶ διδαγμάτων τοῦ Κορανίου. Ὁ πρίγκιψ κατηγορήθη ὅτι διὰ τῆς εἰσόδου του εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. σύνδεσμον ἀπηρνήθη τὴν θρησκείαν του, καὶ μερικοὶ Μουλλὰχ (κληρικοὶ) μάλιστα ἐζήτησαν νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου. Εἰς τὴν Jalalabad ἐγένοντο ἐξεγέρσεις καὶ συγκεντρώσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδέησε νὰ διαλυθῶσι διὰ τοῦ στρατοῦ.

Πρὸ εἰκοσαετίας ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας ἐγκαθίδρυσεν τὴν Στ.·. «Bolan» εἰς τὴν Quetta τοῦ Νοτίου Ἀφγανιστάν, ὅπου ἠργάζοντο ἐπίσης καὶ δύο ἀγγλικαὶ Στοαί. Νεώτεραι πληροφορίαι περὶ τῆς τύχης τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὴν χώραν αὐτὴν δὲν ὑπάρχουν.

ἀφή. Μία τῶν πέντε ἀνθρωπίνων αἰσθήσεων, ἥτις δι' εὐνοήτους λόγους ἐκτιμᾶται ὑπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων. (Βλ. *αἰσθήσεις*).

ἀφὴ τῶν κηρίων. (Βλ. *κηρία*).

ἀφιέρωσις. (Βλ. *καθιέρωσις*),

ἀφιέρωσις Ναοῦ Σολομ.·. (Βλ. *καθιέρωσις Ναοῦ Σολ.·.*).

A.·.F.·.L.·. Συντόμευσις τοῦ Allgemeine Freimaurer—Liga (=*Γενικὴ Ἐλευθεροτεκτονικὴ Ἕνωσις* (βλ. λ.).

ἀφοπλισμός. Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἠσχολήθη κατὰ τὸ συνέδριόν της τοῦ 1927 μὲ τὸ ζήτημα τῶν πολεμικῶν ἐξοπλισμῶν καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ *Διεθνὴς Τεκτονικὴ Ἕνωσις (A. M. I.)* θὰ καταβάλῃ πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν, ὅπως βελτιώσῃ τὰς διεθνεῖς σχέσεις τῶν διαφόρων Ἐλευθεροτεκτον.·., ἵνα «οὕτω καταστῇ δυνατὴ ἡ ἀποκατάστασις ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν λαῶν, παρὰ τὸν πανταχοῦ ἐπικρατοῦντα ὑπερεθνικισμόν· ἡ σταυροφορία αὕτη, τὴν ὁποίαν ἀξίζει νὰ ἀναλάβουν σήμερον (οἱ Ἐλευθεροτέκτ.·.), θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν ἀφοπλισμὸν καὶ τὴν εἰρήνην». Καθ' ὅμοιον τρόπον ἔδωσαν ἀντιφασιστικὰς ὁδηγίας εἰς τοὺς φίλους των διὰ τὴν τότε ἐπικειμένην διάσκεψιν τοῦ ἀφοπλισμοῦ ἡ ἐτησία συνέλευσις τῆς Ἑλβετικῆς Μεγ.·. Στ.·. «*Ἄλπινα*» καὶ τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὸν τὸ 1931 συνέδριον τῆς *Γενικῆς Ἐλευθεροτεκτον.·. Ἑνώσεως* (A.F.L.).

—*ἀφοπλισμοῦ, διεθνὴς συνδιάσκεψις*, ἐν Γ ε ν ε ύ ῃ 1932. Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βιέννης καὶ τῆς ὁμάδος διὰ τὴν περὶ εἰρήνης ἐργασίαν τῆς Γενικῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἑνώσεως (πρόεδρος Λ α φ ο ν τ α ί ν, ἀντιπρόεδρος τῆς Βελγικῆς Γερουσίας) ἐπεδόθη εἰς τὸν πρόεδρον τῆς συνδιασκέψεως Χέντερσον ἀπόφασις, ὑπογεγραμμένη ὑπὸ πολλῶν Μεγ.·. Στ.·. καὶ Ἀν.·. (ἐν αἷς καὶ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος), εἰς τὴν ὁποίαν ἀνεγράφοντο σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτ.·. θέλουν «πιστοὶ εἰς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. νὰ βοηθήσουν, ὅπως ἐπικρατήσῃ ἡ ἀδελφοσύνη εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων μεταξύ των, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ὁ πόλεμος, τὸν ὁποῖον καὶ αὐτὴ ἡ συνέλευσις τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν πανηγυρικῶς ἐστιγμάτισεν, εἶναι μία κτηνώδης, ἐγκληματικὴ καὶ ἐναντία εἰς τὸν πολιτισμὸν διευθέτησις σχέσεων, τῆς ὁποίας οὐδεμία ἀνάγκη ὑπάρχει πρὸς κανονισμὸν τῶν μεταξὺ τῶν λαῶν ἀναφυομένων διαφορῶν... ἀναμιμνησκόμενοι τοῦ τελευταίου σκληροῦ πολέμου πάντων κατὰ πάντων, ὁ ὁποῖος κατέστρεψεν ἑκατομμύρια ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων καὶ ἀνεκτιμήτους πνευματικὰ καὶ ὑλικὰς ἀξίας καὶ ἐξέθεσεν εἰς κίνδυνον ἐπὶ ἀμέτρητα ἔτη τὸν ὅλον πολιτισμόν...».

Δυστυχῶς ὅλαι αὐταὶ αἱ προσπάθειαι εἰς οὐδὲν ὠφέλησαν. Τὸ φασιστικὸν ὡς καὶ τὸ Ναζιστικὸν καθεστὼς κατέπνιξαν τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν καὶ ἐξαπελύθη ὁ τρομερὸς δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος.

Ἀφρικανικὴ Στοὰ ὑπ' ἀρ. *429*. Ἡ πρώτη Στ.·. Νέγρων ἐν Βοστώνῃ, διὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς ὁποίας παρεχώρησε τὴν συγκατάθεσίν της ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας τὸ 1784 εἰς τὸν Πρίγκιπα Hall (Νέγρον τοῦ Barbados) καὶ ἄλλους ἐγχρώμους ἀνθρώπους. Ἡ Στ.·., ἡ ὁποία εἶχε 14 ἱδρυτάς, εἰργάσθη ἐπὶ βραχὺ μόνον χρονικὸν διάστημα.

Ἀφρικανοὶ ἀρχιτέκτονες (African Builders, Architéctes de l'Afrique, Afrikanische Bauherren). Ἐλευθεροτεκτ.·. σύστημα ἱδρυθὲν περὶ τὰ ἔτη 1760 - 1765. Ἀπὸ ὅλα τὰ νέα συστήματα καὶ τοὺς συχρόνους βα-

θμοὺς τοῦ Τεκτ.·. οἱ ὁποῖοι ἀνεφάνησαν εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἤπειρον κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, οὐδὲν ἄλλο διετήρησε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπάρξεώς του τόσον ὑψηλὴν διανοητικὴν θέσιν ὅσον τὸ Τάγμα αὐτὸ τῶν Ἀφρικανῶν Ἀρχιτεκτόνων ἢ Οἰκοδόμων.

Τεκτονικὸν σύστημα φέρον τὸν τίτλον αὐτὸν ἱδρύθη ἀρχικῶς ἐν Γερμανίᾳ τὸ ἔτος 1756 δὲν φαίνεται ὅμως νὰ προσήλκυσε τὴν προσοχήν. Καὶ ταχέως ἐξηφανίσθη.

Τὸ Τάγμα ὅμως τὸ ὁποῖον ἱδρύθη κατόπιν (1760-1765) καίτοι προσέλαβε τὴν ἰδίαν ὀνομασίαν ὑπῆρξεν ἐντελῶς διάφορον. Τὸ σύστημα ἐδέχετο ὡς μέλη του κυρίως τοὺς ἐξέχοντας διανοουμένους καὶ κατέχοντας μεγάλας πνευματικὸς ἱκανότητας. Πνευματικὸς ἀρχηγός, ὑποτιθέμενος ἱδρυτὴς καὶ συγχρόνως τελευταῖος Μέγ.·. Διδ.·. ἦτο ὁ πολεμικὸς σύμβουλος Κάρολος Φρειδερῖκος *Καῖππεν* (Köppen), σφ δρὸς πολέμιος τῆς *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως*. Ἀπεκαλεῖτο ἡ «Καιππένιος, λεγομένη, ἀφρικανικὴ Στοά». Τὸ σύστημα ἐβασίζετο —κατὰ τοὺς A. Waite, Lennhoff καὶ Posner κ.ἄλλ.— ἐπὶ φανταστικοῦ τινος μύθου. Τὸ βιβλίον Συνταγμάτων, τὸ καλούμενον *Κράτα Ῥεπόα* (βλ. λ.), ὠνόμαζε τὸν βιβλικὸν Χ ἀ μ ὡς πρῶτον Μέγ.·. Διδ.·. τῶν Ἀφρικανῶν Ἀρχιτεκτόνων· οὗτος, μεταναστεύσας εἰς Αἴγυπτον, ἔλαβεν ἐκεῖ τὸ ὄνομα Μενὲς (=βασιλεὺς) καὶ ἐδημιούργησε τὴν «Κράτα Ρεπόα». Οἱ Ἰουδαῖοι Ἐσσαῖοι καὶ Θεραπευταὶ εἶχον στραφῆ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀφρικανῶν Ἀρχιτεκτόνων, μετὰ δὲ τὴν προσηλύτισίν των εἰς τὸν χριστιανισμόν, κατέστησαν οἱ καθ' αὐτὸ φορεῖς καὶ κάτοχοι τῆς «Κράτα Ρεπόα». Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πίου Χ Ἰταλοὶ Ἐλευθεροτέκτ.·. ἀνενέωσαν τὸ τάγμα καὶ ἔδωκαν εἰς αὐτὸ τὴν μορφὴν Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν. Ἐν τῇ πραγματικότητι τὸ τάγμα θὰ ἱδρύθη οὐχὶ πολὺ πρὸ τοῦ 1763 ἔτους, κατὰ τὸ ὁποῖον τὸ πρῶτον ἐπρόβαλεν ἐν Γερμανίᾳ.

Κατὰ τὸν Heckethorn «ὁ σύνδεσμος τῶν Ἀφρικανῶν Ἀρχιτεκτόνων ἦτο μῖγμα ἱστορικῶν ἐρευνῶν καὶ μελετῶν περὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας μετὰ τεκτον.·. καὶ ἱπποσύνης. Ὁ σύνδεσμος ἀνήγειρε γιγαντιαῖον οἰκοδόμημα μετὰ μεγάλης βιβλιοθήκης, συλλογῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ χημικοῦ ἐργαστηρίου. Μέχρι τῆς διαλύσεώς της (1786) ἡ Ἑταιρεία ἀπένειμεν ἐτησίως χρυσοῦν μετάλλιον καὶ 50 δουκᾶτα εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ ἀρίστου Τεκτονικοῦ συγγράμματος, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύετο κατόπιν ὑπ' αὐτῆς. Ἀνῆκεν εἰς τὰς ὀλίγας, ἐξαιρετικῶς συνετάς, Τεκτονικὰς Ἑταιρείας, διότι οἱ Ἀφρικανοὶ Ἀρχιτέκτονες δὲν ἐτήρουν μὲν τίποτε ἀπὸ τὰς ἐξωτερικότητας (δερμάτινον περίζωμα, κοσμήματα κλπ), προέβαινον ὅμως εἰς τὰς συνελεύσεις των εἰς διαλέξεις καὶ ἐπιστημονικὰς ἐργασίας, εἰς δὲ τὰ ἁπλᾶ καὶ ἀξιοσέβαστα γεύματά των διδακτικὰς προσφωνήσεις καὶ δὲν ἠξίουν πληρωμὴν ποσοῦ τινος κατὰ τὴν μύησιν νέων μελῶν, ἐβοήθουν δὲ πλουσιοπαρόχως πτωχοὺς Ἀδ.·..

Οἱ βαθμοὶ τοῦ Τάγμ.·. τῶν Ἀφρικανῶν Ἀρχιτεκτόνων, διηροῦντο εἰς δύο τάξεις ἢ ναοὺς καὶ ἦσαν ἐν ὅλῳ δεκατέσσαρες, ὡς ἀκολούθως:

Ναὸς Πρῶτος:

1. Μαθητὴς
2. Ἑταῖρος
3. Διδάσκαλος Τέκτων.

Ναὸς Δεύτερος:

4. Ἀρχιτέκτων ἢ μαθητὴς τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων
5. Μεμυημένος εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ μυστικὰ
6. Κοσμοπολίτης ἀδελφὸς
7. Χριστιανὸς φιλόσοφος
8. Διδάσκαλος τῶν Αἰγυπτιακῶν μυστικῶν
9. Ἀκόλουθος τοῦ Τάγματος
10. Στρατιώτης τοῦ Τάγματος
11. Ἱππότης τοῦ Τάγματος.

Οἱ τελευταῖοι τρεῖς βαθμοὶ (9, 10 καὶ 11) ἐκαλοῦντο ἀνώτεροι βαθμοὶ καὶ ἀπενέμοντο μὲ μεγάλην φειδὼ μόνον πρὸς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀπεδεικνύοντο ἄξιοι προαγωγῆς.

Αἱ συνελεύσεις ἐκαλοῦντο «Κεφάλαια». Ἡ κεντρικὴ ἐξουσία ἀπεκαλεῖτο «Μέγα Κεφάλαιον» μὲ ἐπὶ κεφαλῆς ἕνα Μέγ.·. Διδ.·.

Τὰ μέλη ὠνομάζοντο «Aediles» (=Ἀρχιτέκτονες) καὶ κατὰ τὰς συναθροίσεις των ὡμίλουν λατινιστί. Ὅλα των τὰ βιβλία ἦσαν δεδεμένα μὲ ἐρυθρὸν μαροκινὸν δέρμα καὶ ἔφερον χρυσᾶς γλυφάς. Οἱ τοῖχοι τῆς αἰθούσης τῆς μυήσεως εἶχον βιβλιοθήκας ἢ ἦσαν ἐστολισμένοι μὲ ὡραίας τοιχογραφίας. Ὁ εἰσάγων τινὰ πρὸς μύησιν ἔφερε κυανῆν περιβολὴν ἐξ ἀτλαζίου. Ὁ Διδάσκαλος ἐκάθητο παρὰ τράπεζαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας εὑρίσκετο μία γηΐνη σφαῖρα καὶ μαθηματικά τινα ἐργαλεῖα. Οἱ ὑποψήφιοι ἔπρεπε νὰ εἶναι πεπαιδευμένοι ἢ καλλιτέχναι καὶ νὰ φέρουν δείγματα τῆς ἀξίας των».

Ἡ αὐστηρότης περὶ τὴν ἐπιλογὴν τῶν ὑποψηφίων προσείλκυσε πολλοὺς ἐπιφανεῖς Γερμανοὺς καὶ Γάλλους διανοουμένους, οὕτω δ' ἐν σχετικῶς βραχεῖ διαστήματι εἶχον ἱδρυθῆ Στοαὶ ἐν Γερμανίᾳ (4 ὑπῆρχον τὸ 1773 ἐν Βερολίνῳ), ἐπίσης δὲ Καλύβαι οἰκοδόμων ἐν Ἑλβετίᾳ, Νοτίῳ Γαλλίᾳ, κ.ἄλ., Ἀφρικανὸς Ἀρχιτέκτων ὑπῆρξε καὶ ὁ διάσημος ἐπίσης Τέκτων *Φὸν Χύμμερ* (βλ. λ.).

Συγκρούσεις ὀπαδῶν τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ἔρριψαν τὸν Καῖππεν εἰς μελαγχολίαν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἔκαυσε μέρος τῶν ἔργων του. Κατὰ τὸν A. Waite τὸ σύστημα δὲν φαίνεται ἐπιζῆσαν πέραν τοῦ 1790, ἂν καὶ αἱ περὶ τούτου πληροφορίαι εἶναι ἀσαφεῖς καὶ συγχέονται.

Οἱ Ἀφρικανοὶ Ἀρχιτέκτονες δὲν ὑπῆρξαν ἡ μόνη Τεκτ.·. Ἑταιρεία ἥτις κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἐπεδίωξε νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἀπὸ τοὺς βεβήλους οἵτινες εἶχον διεισδύσῃ ἐν αὐτῷ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: *1 (τόμ. Α' σελ. 37), 3 (τόμ. Α', σελ. 9), 7, 17 (σελ. 433-434).* ***Ἐπίσης*** **A. WAITE: Secret Tradition in Freemasonry. London 1911.**

Ἀφρική. Ἡ πρώτη Στ.·. ἐπὶ τῆς ἀφρικανικῆς ἠπείρου ἱδρύθη τὸ 1736 ἐν Cape Coast Castle (Χρυσῆ Ἀκτή). Τὸ 1764 ἱδρύθη ὑπὸ τῶν *«Νέων»* εἰς τὴν James-Town (Νῆσος Ἁγ. Ἑλένη) Στοά, ἡ ὁποία ὅμως μετὰ ἓν ἔτος ἀνέκοψε τὰς ἐργασίας της. Ἡ ἀρχαιοτάτη, ὑφισταμένη ἀκόμη σήμερον, Στ.·. εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀδ.·. Ἀβραὰμ van der Weyden ἱδρυθεῖσα εἰς Καιηπτάουν τὸ 1772 Καλύβη οἰκοδόμων «The Good Hope» ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τῶν Κάτω Χωρῶν. Τὸ 1800 ἱδρύθη εἰς τὴν Καιηπτάουν μία στρατιωτικὴ Στ.·., ἡ ὁποία εἰργάσθη ἐπὶ 22 περίπου ἔτη. Τὸ 1811 οἱ *«Νέοι»* ἵδρυσαν τὴν Στ.·. «British ἀρ. 334», ἡ ὁποία ἐργάζεται ἀκόμη καὶ σήμερον. Ἡ κατανομὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐπὶ τῆς Ἀφρικῆς προσαρμόζεται σήμερον γενικῶς καὶ ἐν τῷ συνόλῳ πρὸς τὴν πολιτικὴν κατανομὴν αὐτῆς.

Α ὐ τ ο τ ε λ ε ῖ ς Μ ε γ. Σ τ ο α ί:
Αἴγυπτος (βλ. λ.) καὶ *Λιβερία* (Μεγ.·. Στ.·. μὲ 8 στοάς).

Κατὰ τὰ λοιπὰ εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἀντιπροσωπεύονται πολὺ οἱ Ἐλευθεροτεκτον.·. τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ὀλλανδίας, Ἱσπανίας, Πορτογαλίας καὶ Βελγίου, ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου εἰς τὴν πρώην Γερμανικὴν Νοτιοδυτικὴν Ἀφρικὴν καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ἐν Αἰγύπτῳ. Αἱ Καλύβαι οἰκοδόμων εἰς τὰς περιοχὰς τῶν Νέγρων εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ καθαραὶ Στ.·. Εὐρωπαίων ἢ Στ.·. Νέγρων, ὡς ἐν Λιβερίᾳ. Πολλαὶ Στ.·. βέβαια ἔχουν συγχρόνως ὡς μέλη λευκοὺς καὶ ἐγχρώμους. Πολὺ μεγάλη εἶναι ἡ ἀναλογία τῶν νέγρων εἰς τὰς μικτὰς Στ.·. εἰς τὰς γαλλικὰς ἀποικίας. Ἐκεῖ, ὅπου οἱ λευκοὶ εὑρίσκονται εἰς ἐπαφὴν μὲ ἐγχρώμους φυλάς, ἱσταμένας ὑψηλὰ ἀπὸ ἀπόψεως πολιτισμοῦ, ὡς π.χ. Ἄραβας, παρουσιάζουν αἱ Στ.·. ἐν μέρει μεγάλην ποικιλοχρωμίαν εἰς τὴν σύνθεσίν των. Συμφώνως

πρὸς ταῦτα εἰς τὰς Καλύβας οἰκοδόμων ἀντιπροσωπεύονται παρὰ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας ἐπίσης καὶ αἱ τῶν ἰθαγενῶν.

Ἐπὶ τῆς ἀφρικανικῆς ἠπείρου ἠργάζοντο κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ 1932 ἐν συνόλῳ περὶ τὰς 770 Στοάς. Λεπτομερείας εὑρίσκει ὁ ἀναγνώστης εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν τῶν ὀνομάτων τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ ἀποικιῶν τῆς Ἀφρικανικῆς ἠπείρου.

Ἀφροδίτη. 1) Μεγάλη θεὰ τοῦ Ὀλύμπου. Κατὰ τὸν μῦθον ἐξῆλθε ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῶν κυμάτων, ἅτινα ἐσχηματίσθησαν κατὰ τὸν διαμελισμὸν τοῦ Οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ Κρόνου (ἀφρογενής, ἀφρογένεια, ποντογενής, ποντογένεια, ἀναδυομένη). Εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Πλάτωνα φέρεται ὡς κόρη τοῦ Διὸς καὶ τῆς Διώνης, εἰς τὸν Ἡσίοδον ὡς σύζυγος τοῦ Ἄρεως. Ἐλατρεύετο εἰς ὅλον τὸν ἑλληνικὸν κόσμον, ἱερά της δὲ περίφημα εὑρίσκοντο εἰς τὴν Πάφον καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Κύπρου, Κῶ, Κνίδον, Ἁλικαρνασσόν, Ἔφεσον, Ἄβυδον, Κύθηρα, Ἀθήνας, κ.ἄλ. Ἡ θεὰ φέρεται περιπεσοῦσα εἰς περιπετειώδεις ἔρωτας, λ.χ. μὲ τὸν Φαέθοντα, Ἄδωνιν, Φάωνα, Ἀγχίσην κ. ἄλ.

2) Ὁ δεύτερος κατὰ σειρὰν ἀποστάσεως ἀπὸ τοῦ ἡλίου πλανήτης (μετὰ τὸν Ἑρμῆν). Κατ' ἀρχὰς ἐκαλεῖτο Ἕσπερος, ὡς ἀστὴρ τῆς ἑσπέρας (κοιν. Ἀποσπερίτης), Ἑωσφόρος, ὡς φέρων τὴν ἡμέραν (κοιν. Αὐγερινός), καὶ Φωσφόρος, ὡς φέρων τὸ φῶς.

Κοσμεῖ μετ' ἄλλων τὸν θόλον τοῦ Τεκτ.·. Ναοῦ, τὸν παριστῶντα τὸ στερέωμα.

Κατὰ τὸ φιλοσοφικὸν καὶ ἰατρικὸν σύστημα τοῦ *Παρακέλσου* (βλ. βιβλ. *19*, σελ. 68) εὑρίσκεται εἰς σχέσιν μὲ τοὺς νεφροὺς καὶ τὰ ὄργανα γεννήσεως.

ἀφύπνισις (Revival). Κατὰ τὰ χρονικὰ τοῦ *Ἄντερσον* αἱ Στοαὶ περιέπεσαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 17 αἰῶνος εἰς παρακμήν, κυρίως διότι (τὸ ὁποῖον βέβαια εἶναι ἐντελῶς ἀπίστευτον) ὁ Χριστόφορος Ρὲν (Wren) ὀλίγον ἐφρόντιζε δι' αὐτάς. Τούτου ἕνεκα τὰ διαβήματα τῶν διατηρουμένων ἀκόμη Στ.·., διὰ τῶν ὁποίων ἱδρύθη τὸ 1717 ἡ Μεγ.·. Στ.·., χαρακτηρίζονται ὡς ἀφύπνισις τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. (βλ. *Ἀγγλία*). Εἰς τὸ περιοδικὸν London Freemason» τοῦ 1871)72 ὁ Buchan ἀνέπτυξε τὴν θεωρίαν, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὑφίσταται κυρίως τὸ πρῶτον ἀπὸ τοῦ 1717, καὶ ὅλαι αἱ ἀνακοινώσεις περὶ προγενεστέρας ὑπάρξεώς του ἦσαν ἀνακάλυψις ἐκ τῶν ὑστέρων. Ἡ θεωρία αὕτη, ἀντιτιθεμένη τελείως εἰς τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις, πανταχόθεν ἀπορρίπτεται ὡς ἀπαράδεκτος. Βλ. βιβλ. **7**.

Ἀφύπνισις Στ.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. καλεῖται καὶ ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐργασιῶν τῆς Στ.·. ἢ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. ἢ τῆς Μεγ.·. Στ.·., αἱ ὁποῖαι εὑρίσκονται ἐν ὕπνῳ, ἔχουν δηλ. διακόψῃ τὰς ἐργασίας των. Εἰς τὸν Ἑλλην.·. Συμβ.·. Τεκτ.·. ἀφύπνισις Στ.·. γίνεται, ὅταν 7 Διδ.·. αὐτῆς ζητήσουν τοῦτο δι' αἰτήσεώς των παρὰ τῆς Μεγ.·. Σ.·. τῆς Ἑλλάδος.

Ἀχάδ. Ἓν τῶν ὀνομάτων τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν Ἑβραϊκήν. Ἡ λέξις Achad σημαίνει τὸν *Ἕνα* ἢ **τὴν** *Μονάδα*. Χρησιμοποιεῖται εἰς ἐλευθεροτεκτ.·. τυπ.·. ὡς ἓν τῶν ὀνομάτων τῆς Θεότητος. Οἱ Ἰσραηλῖται φέρουν πάντοτε εἰς ἐγκόλπιον φυλακτὸν τὴν φράσιν:

«Ἄκουε Ἰσραήλ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν (Ἀχὰδ) Κύριος εἷς ἐστι». (Δευτερ. στ. 4).

Ἀχαϊκὸς Ἀστήρ. Συμβολ.·. Στ.·. ἱδρυθεῖσα ἐν Πάτραις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 16. Σήμερον εὑρίσκεται ἐν ὕπνῳ.

Ἀχάλυα (Ινδ: Ahalya). Θυγάτηρ τοῦ Βράχμα καὶ σύζυγος τοῦ Γκοτάμα, τὴν ὁποίαν ἀπεπλάνησεν ὁ Θεὸς Ἴντρα, λαβὼν τὴν μορφὴν τοῦ συζύγου της.

Ἀχὰμ ἢ **Ἀχὰν** (Aham). Ἡ ἡμέρα τὸ Ἐγώ.

Ἀχαμπὰθ Ὀλάμ. Ἑβραϊκαὶ λέξεις, σημαίνουσαι «αἰωνία ἀγάπη». Ὄνομα προσευχῆς, χρησιμοποιουμένης ὑπὸ τῶν ἀνὰ τὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν διεσκορπισμένων Ἰουδαίων κατὰ τοὺς πρώτους Χριστιανικοὺς χρόνους. Ὁ Ντέρμοττ περιέλαβεν αὐτὴν εἰς τὸ «*Ἀχιμὰν Ρεζὸν*» (βλ. λ.) (ἔκδ. 1761, σελ. 45), ἀντεγράφη δ' ἐκεῖθεν καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα βιβλία ὑπὸ τὸν τίτλον «Προσευχὴ ἀπαγγελομένη εἰς τὴν Στ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·. ἐν Ἱεροσολύμοις».

Ἀχαμώθ. Εἰς τὸ γνωστικὸν σύστημα τοῦ Βαλεντίνου, ἡ ἐκ τοῦ τελευταίου τῶν «*αἰώνων*» (βλ.λ.), τῆς σοφίας, προελθοῦσα κατωτέρα σοφία, ἡ ὁποία ἀναμειχθεῖσα μετὰ τῆς ὕλης ἐγέννησε τὸν δημιουργόν, τὸν πλάσαντα τὸν κόσμον τοῦτον διὰ δὲ τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως μέλλει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ πλήρωμα τῶν αἰώνων.

Ἡ θήλεια μορφὴ τῆς ἐνεργοῦ δυνάμεως τῆς φύσεως. Ἀστρικὸν φῶς.

Ἀχαρὸν Σιλτόν. Ἑβραϊστὶ τὸ Νέον Βασίλειον λέξεις χρησιμοποιούμεναι εἴς τινας ἀνωτ.·. βαθ.·..

Α.Χ.Ε.ΠΑ. (A.H.E.P.A.). Συντετμημένος τίτλος (ἀκροστιχικὸν ὄνομα) τοῦ «Ἑλληνο ἀμερικανικοῦ ἐκ παιδευτικοῦ φιλοπροόδου συνδέσμου American Hellenic educational progressive association. Ἱδρύθη τῷ 1923 ἐν Ἀτλάντῃ τῆς Γεωργίας» μὲ σκοπὸν τὴν ἀνάπτυξιν στενωτέρων δεσμῶν μεταξὺ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἔθνους καὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ βιούντων Ἑλλήνων. Ἡ ὀργάνωσίς του εἶναι περίπου κατὰ τὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. σύστημα, καίτοι οὐδεμίαν μετ' αὐτοῦ ἔχει σχέσιν. Βλ. καὶ *34* (ἔτ. 1926).

Ἀχιά. Ὁ ἕτερος τῶν δύο γραμματέων τοῦ Σολομῶντος.

Ἐλιαρὲφ καὶ Ἀχιά, υἱοὶ Σαβά, γραμματεῖς (Γ' Βασιλ. δ', 3).

Κατὰ τὸ νεώτερον Ἀμερικανικὸν τυπ.·. τὰ δύο αὐτὰ πρόσωπα ἀντιπροσωπεύονται ὑπὸ τῶν δύο Ἐπ.·. εἰς τὸν 7ο τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Δ.·..

Ἀχιμὰν Ρεζὸν (Ahiman Rezon). 1) Τίτλος δοθεὶς ὑπὸ τοῦ συντάκτου τοῦ Λῶρες *Ντέρμοττ* (βλ. λ.) εἰς τὸ «Βιβλίον Συνταγμάτων», τὸ ἐκδοθὲν τὸ 1756 πρὸς χρῆσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν «*Ἀρχαίων*» (βλ. λ.) *Τεκτόνων* τῆς Ἀγγλίας.

Οἱ ἀποσχισθέντες τῆς κανονικῆς Μεγ.·. Στ.·. Ἄγγλοι Τέκτονες, οἱ αὐτοκληθέντες «*Ἀρχαῖοι*», ἐθεώρησαν καλὸν ὅτι ὤφειλον καὶ αὐτοὶ νὰ ἔχουν—ὅπως οἱ «*Νέοι*» εἶχον τὸ ὑπὸ τοῦ *Ἄντερσον* συνταχθὲν «Βιβλίον Συνταγμάτων»—ἴδιον κώδικα Συνταγμάτων καὶ διὰ τοῦτο ἀνέθεσαν εἰς τὸν τότε Μεγ.·. Γραμματέα Ντέρμοττ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ. Ὁ Ντέρμοττ, συμμορφωθεὶς πρὸς τὴν ἐντολήν, συνέταξε τὸν κώδικα τοῦτον, ἐκδοθέντα τὸ 1756 ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τοῦ Τζαίημς Μπέντφορντ ὑπὸ τὸν τίτλον:

AHIMAN REZON

or a **Help to** a Brother schowing the Excellency of Secrecy **and** the first cause or motive of the Institution of Masonry; the Principles of the Craft: and the Benefits arising from a strict Observance there of etc. etc. Also the old and New Regulations etc. To which is added the greatest collection of Mason's Songs etc. By Bro. Laurence Dermott. Secretary. 8vo. 209. London 1756.

ἤτοι:

ΑΧΙΜΑΝ ΡΕΖΟΝ

ἡ βοήθεια πρὸς ἀδελφόν, δεικνύουσα τὴν ἀρίστην χρησιμότητα τῆς ἐχεμυθείας καὶ τὴν πρώτην ἀφορμὴν ἢ αἰτίαν τοῦ θεσμοῦ τῆς Μασονίας: τὰς ἀρχὰς τῆς Τέχνης: καὶ τὰ τῆς αὐστηρᾶς τηρήσεως ὠφελήματα κ.τ.λ. κ.τ.λ. ὡς καὶ τοὺς παλαιοὺς καὶ Νέους Κανονισμοὺς κ.τ.λ.

Μετὰ προσθήκης τῆς μεγίστης συλλογῆς Ἀσμάτων τῶν Μασόνων κ.τ.λ.

Ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Λαυρεντίου Ντέρμοττ, Γραμματέως, 8ον 209 σελ. Ἐξεδόθη ἐν Λονδίνῳ τὸ 1756.

Ἡ δευτέρα ἔκδοσίς του φέρει τὸν τίτλον, μεταβεβλημένον ὡς ἑξῆς:

AHIMAN REZON

or a Help to all that are or would be Free and Ac-

cepted Masons; containing the Quintessence of all that has been published on the subject of Freemasonry, with many Additions, which renders this Work more useful than any other Book of Constitution now existant. By Lau. Dermott, Secretary, 8vo, 224 p. London 1764.

Τρίτη ἔκδοσις τοῦ 1778 χαρακτηρίζει τὸν Ντέρμοττ ὡς πρόσθετον Μέγ.·. Διδ.·.. Ἄλλαι ἐκδόσεις ἐνεφανίσθησαν κατὰ τὰ ἔτη 1778, 1787, 1800, 1801, 1807 καὶ 1813. Ἡ πρώτη ἔκδοσις εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὸν Κόμητα Γουλιέλμον φὸν Μπλέσσιγκτον, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν Ἰρλανδὸς Μεγ.·. Διδ.·. κατὰ τὰ ἔτη 1738 - 39 καὶ τὸ 1756 ἐγένετο Μεγ.·. Διδ.·. τῶν Ἀρχαίων. Μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν Ἀρχαίων καὶ τῶν Νέων τὸ «Ἀχιμὰν Ρεζὸν» περιέπεσεν εἰς ἀχρηστίαν καὶ ἔπαυσεν ἐκδιδόμενον. Ἐν ἔτει 1855 ὅμως ὁ Hyneman προέβη—ἐκ λόγων καθαρῶς ἱστορικῶν—εἰς ἀνατύπωσιν τῆς 2ας ἐκδόσεώς του μετὰ πολλῶν ἐπεξηγηματικῶν σημειώσεων.

Τὸ βιβλίον, αἱ πρῶται ἐκδόσεις τοῦ ὁποίου εἶναι πολύτιμοι καὶ σπάνιαι, ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἔτυχεν ἐν τῇ Ἐλευθεροτεκτ.·. βιβλιογραφίᾳ ἐσφαλμένης κριτικῆς καὶ παρεξηγήσεων. Λόγῳ τῶν ἰδίᾳ εἰ τὰς μεταγενεστέρας ἐκδόσεις του συσσωρευθεισῶν ἐπιθέσεων κατὰ τῶν «*Νέων*» ἐθεωρήθη ὡς εἶδος λιβέλλου κατὰ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ 1717. Οὐδεὶς ὅμως λόγος δύναται νὰ γίνῃ περὶ ταύτης ἐκδοχῆς. Τὸ Ἀχιμὰν Ρεζὸν παριστᾷ ὄντως τὸ Βιβλίον Συνταγμάτων τῶν Ἀρχαίων, ἐκδοθέν, ὡς προελέχθη, ὡς ἀντιστάθμισμα τοῦ Βιβλίου Συνταγμάτων τοῦ Ἄντερσον.

Ἡ ἑρμηνεία τῆς σημασίας τοῦ τίτλου «Ἀχιμὰν Ρεζὸν» συναντᾷ σημαντικὰς δυσχερείας, μὴ διασαφηνισθείσης εἰσέτι μέχρι σήμερον τελείως. Κατὰ τὸν Mackey, ὁ τίτλος οὗτος παράγεται ἀπὸ τὰς τρεῖς ἑβραϊκὰς λέξεις «*ἀχίμ*» (=ἀδελφός), «*μανάχ*» (=διορίζω ἢ ἐκλέγω) καὶ «*ρατζὸν*» (=θέλησις, εὐχαρίστησις), καὶ ἑπομένως ὁ συνδυασμὸς τῶν τριῶν αὐτῶν λέξεων εἰς τὸν τίτλον «Ἀχιμὰν Ρεζὸν» σημαίνει «*ἡ θέλησις τῶν ἐκλεκτῶν ἀδελφῶν*».

Κατὰ τὸν Δρα Dalcho ἐξ ἄλλου (*Ἀχιμὰν Ρεζὸν Νοτίου Καρολίνας. σελ. 159, 2α ἔκδοσις*) ὁ τίτλος παράγεται ἀπὸ τὰς ἑβραϊκὰς λέξεις «*ἀχὶ*» (=ἀδελφός, «*μανὰχ*» (=προετοιμάζω) καὶ «*ρεζὸν*» (=μυστικὸν) καὶ σημαίνει «*τὸ μυστικὸν τοῦ προητοιμασμένου ἀδελφοῦ*». Ἡ ἑρμηνεία αὕτη χαρακτηρίζεται ὑπὸ πολλῶν ὡς αὐθαίρετος, ἐφ' ὅσον τὸ «Ἀχιμὰν Ρεζὸν» δὲν περιέχει τὰ μυστικά, ἀλλὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·.. Ἄλλη ἑρμηνεία ἐπίσης ἀμφισβητήσιμος, εἶναι ἡ τοῦ W. S. Rockwell (*Ἀχιμὰν Ρεζὸν τῆς Γεωργίας, 1859, σελ. 3*)' ὅστις παράγει τὸν τίτλον ἀπὸ τὰς Ἑβραϊκὰς λέξεις «*ἀμοὺν*» (=οἰκοδόμος ἢ ἀρχιτέκτων) καὶ «*ρεζὸν*» (=πρίγκιψ ἢ βασιλικὸς) καί, κατὰ ταῦτα, μεταφράζει αὐτὸν «*Βασιλικὸς οἰκοδόμος*».

Φαίνεται ἐν τούτοις, ὅτι ὁ τόσας συζητήσεις προκαλέσας τίτλος δὲν εἶναι παλαιότερος τοῦ Ντέρμοττ, ὅστις ἀσφαλῶς εἶναι καὶ ὁ ἐφευρέτης αὐτοῦ. Εἰς τὸν συγγραφέα ἑπομένως τοῦ πρώτου «Ἀχιμὰν Ρεζὸν» δέον ν' ἀναζητήσωμεν καὶ τὴν ὀρθοτέραν ἐξήγησίν του.

Εἰς τὸν ἐν τῇ πρώτῃ ἐκδόσει πρόλογόν του ὁ Ντέρμοττ σαφῶς κατέστησεν εὐδιάκριτον τὸ ὅτι ἐκλαμβάνει τὴν λέξιν Ahiman ὡς ἴδιον ὄνομα. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἀφηγεῖται ἓν ὄνειρόν του, κατὰ τὸ ὁποῖον οἱ τέσσαρες ἄνδρες, Σαλλούμ, Ἀκκούμ, Ταλμὼν καὶ Ἀχιμάν, οἱ διορισθέντες ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος πυλωροὶ τοῦ Ναοῦ (*Χρον. Α', θ', 17*), ἐνεφανίσθησαν εἰς αὐτὸν ὡς παρεπίδημοι ἐξ Ἱεροσολύμων· ὁ Ντέρμοττ ἀναγγέλλει εἰς αὐτοὺς ὅτι προτίθεται νὰ συγγράψῃ ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Τότε ὁ Ἀχιμὰν λέγει εἰς αὐτὸν ὅτι δὲν ἔχει γραφῆ ἀκόμη μία τοιαύτη ἱστορία οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ γραφῇ, καὶ διαφωτίζει αὐτόν. Rezon σημαίνει εὔνοιαν, θέλησιν, εὐχαρίστησιν. Ὁ τίτλος θὰ ἐσήμαινεν οὕτω πως «ἡ εὔνοια ἢ συμβουλὴ τοῦ Ἀχιμάν» (κατὰ τοὺς Lennhoff—Posner, βιβλ. 7). Κατ' ἄλλους ὅμως ἐκ τοῦ ὀνείρου τοῦ Ντέρμοττ σαφῶς προκύπτει ὅτι ἡ πρώτη λέξις τοῦ τίτλου (Ἀχιμὰν) εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ καὶ ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ ἀναφερομένου θυρωροῦ, τὸ ὁποῖον ἡ ἐκδοθεῖσα τὸ 1560 «*Βίβλος τῆς Γενεύης*», ἡ παρέχουσα τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἐν τῇ Παλ. Διαθήκῃ ἀναφερομένων ὀνομάτων, ἐξηγεῖ, ὡς σημαῖνον «*παρασκευασμένος ἀδελφὸς*» ἢ «*ἀδελφὸς τῆς δεξιᾶς χειρός*». Ἡ αὐτὴ Βίβλος ἐξηγεῖ τὸ «ρεζὸν» ὡς σημαῖνον «*γραμματεύς*». Ἀχιμὰν Ρεζὸν ἑπομένως δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ ὡς «*Ἀδελφὸς Γραμματεύς*». Εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι ὁ Ντέρμοττ συνεβουλεύθη τὴν Βίβλον τῆς Γενεύης», καθ' ὅσον συχνὰ τὴν ἀναφέρει εἰς τὸν πρόλογόν του. Τὴν ἑρμηνείαν αὐτὴν παραδέχονται ὡς ὀρθοτέραν ἐπίσης ὁ M. Rosenbaum (εἰς A.Q.C., 1910, σελ. 162 κ. ἑφ.) καὶ ὁ A. Waite.

Τὸ 1783 ἡ Μ.·. Στ.·. τῆς Πενσυλβανίας ἐδημοσίευσε τὸ «Βιβλίον Συνταγμάτων» της ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀχιμὰν Ρεζὸν» τὸ ὁποῖον ἦτο πλήρης σχεδὸν ἀνατύπωσις τοῦ ἔργου τοῦ Ντέρμοττ καὶ ἀφιερώθη εἰς τὸν ἀδ.·. Γεώργιον Οὐάσιγκτον. Εἰς τὴν τρίτην ἔκδοσιν αὐτοῦ γενομένην τὸ 1919 ἀναγράφονται τὰ ἑξῆς ἐν σχέσει μὲ τὸν τίτλον: «Ἡ κυριολεκτικὴ μετάφρασις τοῦ Ἀχιμὰν Ρεζὸν» εἶναι: προπαρεσκευασμένος ἀδελφὸς ἀπὸ τὴν λέξιν «μανὰχ» σημαίνουσαν προπαρασκευάζειν καὶ «ρεζὸν»=μυστικόν. Ἄρα σημαίνει «τὰ μυστικὰ ἑνὸς παρασκευασμένου ἀδελφοῦ».

«Ὅλαι αὗται αἱ ἑρμηνεῖαι ἐδόθησαν ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι αἱ λέξεις εἶναι Ἑβραϊκῆς καταγωγῆς. Ἀλλ' αἱ λέξεις δὲν εἶναι Ἑβραϊκαί. Μεταγενέστεραι ἔρευναι ὁδηγοῦν εἰς τὴν γνώμην ὅτι προέρχονται ἀπὸ τὴν Ἱσπανικὴν καὶ ἑρμηνεύονται ὡς ἑξῆς: Ἀχὶ εἶναι τοπικὴ καὶ σημαίνει ἐδῶ, ἐκεῖ». Μὰν εἶναι μιὰ μορφὴ τοῦ «μόντα» ποὺ σημαίνει τὸ ὅλον ποσόν, τὴν πληρότητα. Τὸ δὲ razon ἢ rezon σημαίνει λογικήν, ἀρχήν, δίκαιον νόμον. Ἑπομένως ἐὰν θεωρήσωμεν τὸ Ἀχιμὰν Ρεζὸν Ἱσπανικῆς καταγωγῆς τότε ἡ μετάφρασίς του εἶναι «Ἐδῶ εἶναι ἡ πλήρης ἀφήγησις τοῦ νόμου».

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῆς ἐξηγήσεως τοῦ ὀνόματος, ἐνδιαφέρον εἶναι ὅτι τὸ περιεχόμενον τοῦ παλαιοῦ αὐτοῦ βιβλίου δὲν εἶναι ἄμοιρον ἐνδιαφέροντος διὰ τοὺς μελετητὰς τῆς ἱστορίας τοῦ Ἐλλ.·. Τεκτ.·.. Ἰδίως διότι ἐμφανίζει τὰς μεταξὺ «Ἀρχαίων» καὶ «Νέων» ὑπαρχούσας τότε διαφοράς.

Εἰς τὸν πρόλογόν του ὁ Ντέρμοττ εἰρωνεύεται τὴν ὑπὸ τοῦ Ἄνσερσον δημοσιευομένην εἰς τὸ «Βιβλίον Συνταγμάτων» του ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ ἐξηγεῖ τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους δὲν δημοσιεύει καὶ αὐτὸς παρομοίαν ἱστορίαν. Ἐπακολουθοῦν «Phylacteria» (φυλακτήρια), ὁδηγίαι δηλ. καὶ συμβουλαί τινες πρὸς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ γίνουν Ἐλ.·. Τέκτ.·.. Τὸ τμῆμα τοῦτο, μὴ περιλαμβανόμενον εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν, συμπληροῦται δι' ἑνὸς κεφαλαίου, εἰς τὸ ὁποῖον παρατίθεται ἀνάλυσις τῶν διαφορῶν, αἱ ὁποῖαι ὑφίστανται μεταξὺ τῶν *Ἀρχαίων*, πραγματικῶν, ὑπὸ τοῦ Ντέρμοττ ἀντιπροσωπευομένων, Τεκτόνων, καὶ τῶν *Νέων*. Κατὰ τὸν Ντέρμοττ ὁ Τεκτον.·. τῶν Ἀρχαίων εἶναι παγκόσμιος, ἐνῷ ὁ τῶν Νέων εἶναι ἐλλιπής, οὕτως ὥστε εἰς «Νέος» Τέκτων θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκθέσῃ καὶ νὰ μεταβιβάσῃ ὅλα τὰ μυστικά του εἰς ἕνα «Ἀρχαῖον», οὐχὶ ὅμως καὶ ἀντιστρόφως. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι οἱ «Νέοι» εἶναι νεώτεροι καὶ δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ καλῶνται «Ἐλεύθεροι καὶ Ἀποδεδεγμένοι, ὡς ἱδρύσαντες νέον τι Σύστημα ἄνευ πραγματικῆς γνώσεως τῶν μεγάλων μυστικῶν τοῦ Τάγματος. Εἰς μεταγενεστέρας ἐκδόσεις ὁ Ντέρμοττ προσήρτησεν εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο καὶ τὸ (ἀπόκρυφον) χειρόγραφον Leland ὡς καὶ τὰ ἐπιστολικὰ σχόλια τοῦ Locke. Ἐπακολουθοῦν ἐπίσης ἀπὸ τοῦ 1772 καὶ αἱ ἀποφάσεις ἐκεῖναι τῶν Μεγ.·. Στ.·. Ἰρλανδίας καὶ Σκωτίας, διὰ τῶν ὁποίων διεβεβαιοῦτο ἀμοιβαιότης καὶ ἐπικοινωνία μὲ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἀρχαίων. Ἀκολούθως δημοσιεύεται ἐγκώμιον τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἕπονται «*Τὰ Ἀρ-*

χαΐα Καθήκοντα τῶν Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων», εἰλημμένα ἀπὸ τὸ διὰ τὴν Ἰρλανδίαν βιβλίον Συνταγμάτων τοῦ Spratt. Ἐπειδὴ τὸ τμῆμα τοῦτο ὀλίγον μόνον διαφέρει ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Ἄντερσον τοῦ ἔτους 1728, ἐπικρατεῖ ἀρκετὴ συμφωνία μεταξὺ τῶν δύο Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὴν σχέσιν πρὸς τοὺς Νοαχίτας καὶ τὴν χριστιανικὴν προέλευσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. Ἀλλ' ἐνῷ μετὰ ταῦτα ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῶν Νέων ἀπέρριψε καὶ δὲν παρεδέχετο τὸ τμῆμα τοῦτο, οἱ Ἀρχαῖοι διετήρησαν αὐτό.

Περαιτέρω ἐπακολουθοῦν κατὰ σειρὰν τὰ ἑξῆς: Σύντομος νουθεσία πρὸς νεωστὶ εἰσαχθέντα Τέκτονα, ὁδηγίαι ἐγκαθιδρύσεως νέας Στ.·., προσευχαὶ διάφοροι, συλλογὴ «Γενικῶν κανονισμῶν», σύγκρισις τῶν διατάξεων τῶν κανονισμῶν ἀγαθοεργίας τῆς Λονδινείου καὶ τῆς Δουβλινείου Μεγ.·. Στ.·., τεκτονικὰ ᾄσματα.

Ὡς προελέχθη, τὸ Ἀχιμὰν Ρεζὸν ἐπὶ μακρὸν ἐχαρακτηρίσθη ὡς λίβελλος κατὰ τῶν «Νέων», ὅλως ἀδίκως ὅμως. Ὁ Ντέρμοττ παρεμβάλλει βεβαίως παρατηρήσεις τινας, οὐχὶ καὶ πολὺ φιλόφρονας, ἐναντίον τῶν «Νέων», ἀλλ' ἀσφαλῶς ἵσταται καὶ εἰς τὰς μεταγενεστέρας ἀκόμη ἐκδόσεις, ὅταν τὸ Ἀχιμὰν Ρεζὸν κατέστη ἀντικείμενον πολεμικῆς, πολὺ ὑψηλότερον ἢ οἱ συγγραφεῖς τῶν «Νέων», οἱ ὁποῖοι ἤθελον νὰ διαβλέπουν ὡς ἀπατεῶνας τοὺς «Ἀρχαίους». Ὁ Ντέρμοττ ἐξέφρασεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1764, ἐπανειλημμένως δ' εἰς τὰς μεταγενεστέρας ἐκδόσεις, τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως μεταξὺ τῶν Τεκτόνων διαφόρων ὀνομασιῶν ἐπέλθῃ ὁμοφωνία καὶ ἑνότης.

ΟΙ ΘΥΡΕΟΙ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΤΕΚΤΟΝΩΝ

Ὁ ἄνω θυρεὸς εἶναι ὁ τῶν Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων ὁ δὲ κάτωθεν αὐτοῦ εἶναι ὁ τῶν ἐπαγγελματιῶν οἰκοδόμων.

Ἐκ τοῦ «ΑΧΙΜΑΝ ΡΕΖΟΝ» (Δευτέρα ἔκδοσις τοῦ 1764)

Εἰς τὰς τελευταίας ἐκδόσεις τοῦ βιβλίου ἐμφανίζονται ἀπὸ τοῦ 1794 διατάξεις διὰ τὸν βαθμὸν τῆς *Βασιλικῆς Ἀψῖδος* (βλ.λ.). Ὁ Τεκτον.·. συνίσταται κατὰ τὸ «Ἀχιμὰν Ρεζὸν» ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Μαθητοῦ, τοῦ Ἑταίρου καὶ τοῦ ὑπερόχου βαθμοῦ τοῦ Δ.·.. Ὡς Σεβ.·. ὅμως μιᾶς Στ.·. πρέπει νὰ ἐκλέγηται μόνον Ἀδ.·., κατέχων τὸν IV° τῆς Ἱερᾶς Βασιλ.·. Ἀψ.·.. Ὁ βαθμὸς οὗτος χαρακτηρίζεται ὡς οὐσιώδης βαθμὸς τοῦ ἀρχαίου Τεκτονισμοῦ.

Σύγκρισις τοῦ «Ἀχιμὰν Ρεζὸν» μὲ τὸ «βιβλίον Συνταγμάτων» τοῦ Ἄντερσον καταλήγει ὑπὲρ τοῦ τελευταίου. Τὰ Συντάγματα τοῦ Ἄντερσον ἀσφαλῶς ἐκρατήθησαν ἁπλούστερα καὶ ἀντικειμενικώτερα ἐνῷ ὁ Ντέρμοττ δὲν κατώρθωσε νὰ ἀποφύγῃ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πρώτην ἔκδοσιν σαρκαστικούς τινας ὑπαινιγμοὺς κατὰ τῶν «Νέων». Ἱστορικῶς εἶναι καὶ ὁ Ντέρμοττ — ὅπως καὶ ὁ Ἄντερσον — ἀναξιόπιστος. Παρεμβάλλει ἐπίσης μικρὰς ἀβασίμους εἰδήσεις καὶ ἱστορίας εἰς τὸ βιβλίον του, ὡς π. χ. περὶ τῶν συγγραφέων τῶν ἐμφανισθέντων τότε προδοτικῶν συγγραμμάτων, γενικῶς ὅμως διεξάγει πολεμικὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν «Νέων» μετ' ἐπιφυλάξεώς τινος, τῆς ὁποίας ἐκεῖνοι ἐστεροῦντο. Ἀπ' αὐτῆς τῆς πλευρᾶς ἐκακολόγησαν αὐτὸν καὶ προσωπικῶς, διαμφισβητήσαντες μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν τιμίαν γέννησίν του. Ὁ γραμματεὺς τῶν «Νέων» ὀνομάζει αὐτὸν καὶ τὴν Μεγ.·. Στ.·. του τὸ 1784 impostors (=ἀπατεῶνας) καὶ ὁμιλεῖ περὶ ἐξαπατήσεων καὶ πλανῶν. Παρὰ ταῦτα ὁ Ντέρμοττ ἐπίστευεν εἰς τὴν τελικὴν ἕνωσιν τῶν δύο ἐχθρικῶν ἀδελφοτήτων, ἐπελθοῦσαν ὄντως μετὰ τὸν θάνατόν του. Αἱ στεναὶ σχέσεις, αἱ καλλιεργηθεῖσαι ἐκ μέρους τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἀρχαίων ἰδιαιτέρως μετὰ τῶν ἀγγλοσαξωνικῶν ἀποικιῶν, ἐπέφερον τὴν διάδοσιν τοῦ βιβλίου τούτου ὡς βιβλίου νόμων ἰδίᾳ ἐν Ἀμερικῇ.

Ἐλέχθη ἐπίσης ὅτι ὁ Ντέρμοττ εἰσήγαγε καινοτομίας τινὰς εἰς τοὺς παλαιοὺς τεκτονικοὺς νόμους. Ἡ κατηγορία αὕτη κατὰ τὸν Mackey, θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ βαρύνῃ τὸν Ἄντερσον, ὅστις τὰς εἰσήγαγε πράγματι εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ «Βιβλίου Συνταγμάτων» του (1738).

«Εἶναι περίεργον ὄντως, γράφει ὁ Mackey, πῶς

ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἐνέκρινε τὰς ἀλλοιώσεις, τὰς ὁποίας ὁ Ἄντερσον εἰσήγαγεν εἰς τὴν δευτέραν του ἔκδοσιν καὶ ἀκόμη περιεργότερον τὸ ὅτι μόλις τὸ 1756 ἐδημοσιεύθη μία τρίτη ἔκδοσις τῶν Συνταγμάτων, ἀπὸ τὴν ὁποίαν αἱ ἀλλοιώσεις αὐταὶ ἀφῃρέθησαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι κανονισμοὶ καὶ ἡ παλαιὰ γλῶσσα ἀπεκατεστάθησαν πλήρως. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῶν ἀνωτέρω, δύναται νὰ θεωρηθῇ βέβαιον, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἀρχαίων, ἡ ἔκδοσις τοῦ «Βιβλίου Συνταγμάτων» τοῦ 1738 ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ αὐθεντικὸς ύπος τοῦ Τεκτονικοῦ Νόμου καὶ διὰ τοῦτο υἱοθετήθη ὑπὸ τοῦ Ντέρμοττ ὡς βάσις τοῦ «Ἀχιμὰν Ρεζόν» του. Διὰ νὰ καταδειχθῇ δὲ πόσον διέφερεν ἡ δευτέρα ἔκδοσις τοῦ «Βιβλίου Συνταγμάτων» τοῦ Ἄντερσον (1738) ἀπὸ τὴν πρώτην τοῦ 1723, ἥτις σήμερον θεωρεῖται ἡ μόνη αὐθεντική, καὶ πόσον συνεφώνει μὲ τὸ «Ἀχιμὰν Ρεζόν» τοῦ Ντέρμοττ. παραθέτομεν τὴν ἀκόλουθον παράγραφον ἐκ τοῦ πρώτου τῶν Ἀρχαίων Καθηκόντων, ὡς αὕτη διατυποῦται καὶ εἰς τὰ τρία αὐτὰ βιβλία:

Εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ 1723 τοῦ Ἄντερσον ἡ παράγραφος ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ὁ Τέκτων εἶναι δεσμευμένος ὑπὸ τοῦ ἐπαγγέλματός του νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον, καὶ ἐὰν κατανοῇ ὀρθῶς τὴν τέχνην του, δὲν θὰ εἶναι οὔτε μωρὸς ἀθεϊστὴς οὔτε ἄθρησκος ἐλευθεριάζων. Ἀλλ' ἐὰν καὶ κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους οἱ Τέκτονες ἑκάστης χώρας ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν ἑκάστοτε θρησκείαν τῆς χώρας των ἢ τοῦ ἔθνους των σήμερον ἐν τούτοις θεωρεῖται καλὸν νὰ ὑποχρεοῦνται νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν θρησκείαν εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συμφωνοῦν καὶ νὰ ἀφήνουν εἰς ἕκαστον νὰ ἔχῃ τὴν ἰδίαν του γνώμην, δηλαδὴ πρέπει νὰ εἶναι καλοὶ καὶ ἀληθεῖς ἄνθρωποι, ἔντιμοι καὶ δίκαιοι κ. τ. λ. (βλ. Ἀρχαῖα Καθήκοντα).

Εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν Ἄντερσον. τοῦ 1838 ἡ ἐν λόγῳ παράγραφος ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ὁ Τέκτων εἶναι δεσμευμένος ὑπὸ τοῦ ἐπαγγέλματός του νὰ τηρῇ τὸν ἠθικὸν νόμον ὡς ἀληθὴς Νοαχίτης. Καὶ ἐὰν κατανοῇ ὀρθῶς τὴν Τέχνην, δὲν θὰ εἶναι ποτὲ μωρὸς ἀθεϊστὴς οὔτε ἄθρησκος ἐλευθεριάζων οὔτε θὰ ἐνεργῇ παρὰ συνείδησιν. Κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους οἱ Χριστιανοὶ Τέκτονες ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ συμμορφῶνται μὲ τὰ Χριστιανικὰ ἔθιμα ἑκάστης χώρας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐταξείδευον ἢ εἰργάζοντο. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Τεκτονισμὸς εὑρίσκεται εἰς ὅλας τὰς χώρας, καὶ διαφόρων ἀκόμη θρησκευμάτων, ὑποχρεοῦνται νῦν (οἱ Τέκτονες) νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν θρησκείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συμφωνοῦν κ.τ.λ.».

Εἰς δὲ τὸ «Ἀχιμὰν Ρεζὸν» τοῦ Ντέρμοττ, ἡ α' αὕτη παράγραφος δημοσιεύεται σχεδὸν αὐτολεξεὶ ἀπὸ τὴν 2αν ἔκδοσιν τοῦ Ἄντερσον. Ἐκ τούτου καταφαίνεται ὅτι ἡ εὐθύνη τῆς ἀλλοιώσεως τῶν Ἀρχαίων Καθηκόντων δὲν βαρύνει τὸν Ντέρμοττ.

Ἐκ τοῦ Ἀχιμὰν Ρεζὸν δὲν ἀποκομίζει τις σαφῆ παράστασιν περὶ τοῦ τὶ ἰδίᾳ ἐχώριζε τοὺς «Ἀρχαίους» ἀπὸ τοὺς «Νέους». Ἡ διαφορὰ ἐνέκειτο εἰς τὰ ἔθιμα τοῦ τυπικοῦ, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἐκτίθενται σαφῶς ἐν τῷ βιβλίῳ. Ὡς Βιβλίον Συνταγμάτων τὸ Ἀχιμὰν Ρεμὸν ἔχασε τὴν σημασίαν του, ἀφ' ὅτου ἡ Ἡνωμ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας παρεδέχθη ὡς Σύνταγμά της τὸ σύγγραμα τοῦ Ἄντερσον. Σήμερον τὸ Ἀχιμὰν Ρεζὸν εἶναι μᾶλλον ἓν ἐνδιαφέρον ἱστορικὸν τεκμήριον, παρέχον πολυτίμους διασαφήσεις ἐπὶ τῆς ἐξελικτικῆς ἱστορίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. Ὡς συγγραφεὺς ὁ ἀεικίνητος Ἰρλανδὸς ἦτο ἀσφαλῶς ἀνώτερος τοῦ ξηροῦ Σκώτου Ἄντερσον. Τμήματά τινα τοῦ βιβλίου του, προδίδοντα καυστικὸν πνεῦμα, ἀντικατοπτρίζουν τὸ ὅ,τι συνέβαινεν ἐντὸς τοῦ Ντέρμοττ, ὅταν ἔγραφε τοῦτο. Εἰς τὸν ἀγῶνα του κατὰ τῶν «Νέων» δὲν χρησιμοποιεῖ πάντοτε εὐμενῆ περιπαίγματα. Καταλογίζει εἰς βάρος των τὸ ὅτι ἐδέχθησαν ἕνα εὐνοῦχον, κ. ἄλ. Ἂν ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εὐχαρίστως προσηλυτίσθη ἀπὸ τὴν συγγραφὴν τοῦ Ἄντερσον, ἂν τὰ «Ἀρχαῖα Καθήκοντά» του κατέστησαν κοινὸν κτῆμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·., τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν μορφὴν τοῦ βιβλίου τοῦ Ἄντερσον, κρατηθεῖσαν μακρὰν τῆς ἐποχῆς του, ἐνῷ ὁ Ντέρμοττ, ὡς τέκνον τῆς ἐποχῆς του, δὲν ἐσκέπτετο, ὅταν ἔγραφε τὸ Ἀχιμὰν Ρεζόν, τὸν αἰώνιον Νόμον, ἀλλὰ τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπικρατοῦσαν ἀντίθεσιν.

2) Τίτλος τῶν «Βιβλίων Συνταγμάτων» πολλῶν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀμερικῆς, αἱ ὁποῖαι, ἀκολουθήσασαι τοὺς «Ἀρχαίους», μετεχειρίσθησαν διὰ τὰ Βιβλία των ταῦτα τὸν τίτλον «Αχιμὰν Ρεζὸν» τοῦ βιβλίου τοῦ Ντέρμοττ, ἀλλοιώσασαι τὸ περιεχόμενον.

Τὰ κυριώτερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἑξῆς:

α'. ***Ἀχιμὰν Ρεζὸν*** τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς *Πενσυλβανίας* ὑπὸ Οὐΐλλιαμ Σμίθ. Φιλαδέλφεια 1783 (νέα ἔκδοσις 1825).

β'. ***Ἀχιμὰν Ρεζὸν*** τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς *Νέας Σκωτίας*. Χάλιφαξ 1786.

γ'. ***«Νέον Ἀχιμὰν Ρεζὸν»*** τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς *Βιργινίας*. Ὑπὸ Τζῶν Reade. Ρίτσμοντ 1791 (δευτέρα ἔκδοσις ὑπὸ Χέντερσον 1818).

δ'. ***«Ἀχιμὰν Ρεζόν»*** τῆς Μεγ.. Στ.·. τῆς *Μαίριλαντ* ὑπὸ Γ. Κῆτιγκ. Βαλτιμόρη 1797.

ε'. ***Ἀχιμὰν Ρεζὸν*** τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς *Βορείου Καρολίνας* καὶ τοῦ Τέννεση. Νιούμπερν 1805.

στ'. ***Α.·. Ρ.·.*** τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς *Νοτ. Καρολίνας* ὑπὸ Φρ.·. Ντάλκο. Τσάρλεστον 1807. (Ἄλλαι τρεῖς ἐκδόσεις αὐτοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1822, 1825 καὶ 1871).

ζ'. ***Α.·. Ρ.·.*** τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς *Γεωργίας* ὑπὸ Ο. Ρόκουελ. Σαβάννα 1859.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 1 (τόμ. Α' σελ. 41), 3 καὶ 7.

Ἀχισάρ. Ὁ οἰκονόμος τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος (Βασιλ. Α' δ' 6). Εἰς Στ.·. *Ἐκλ.·. Διδ.·.* (βλ. λ.) τοῦ Ἀμερικ.·. Δόγμ.·. ὁ ἀδ.·. Ἀρχειοφύλαξ - Ἀρχιτρίκλινος ἐκπροσωπεῖ τὸν Ἀχισάρ.

Ἀχολιὰβ ἢ *Ἐλιάβ*. Ἐπιδέξιος τεχνίτης τῆς φυλῆς τοῦ Δάν, εἰς τὸν ὁποῖον μετὰ τοῦ Βεσελεὴλ ἀνετέθη ἡ κατασκευὴ τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης κλπ., (Ἔξοδος λα', 6). Ἀναφέρεται εἰς τὸν βαθμ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·. τοῦ Ἀγγλ.·. Δόγμ.·. ὡς καὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ.

Ἀχοὺμ (Ἰνδ.). Ἡ ζωή τὰ τρία πρῶτα στοιχεῖα τοῦ ἀνθρώπου (φυσικόν, αἰθέριον καὶ ἀστρικὸν σῶμα).

Ἀχαύρα - Μάζντα. Περσικὴ λέξις, σημαίνουσα ὁ Σοφὸς Κύριος. Ὁ Δημιουργὸς—Θεὸς τῆς θρησκείας τοῦ Ζωροάστρου (ὁ Ὁρμούτζ). Βλ. καὶ *κύλιξ*).

Ἀχριμάν. Ἡ προσωποποίησις τοῦ κακοῦ εἰς τὴν παλαιὰν θρησκείαν τῶν Περσῶν (βλ. Ὁρμούτζ).

Ἀχταριήλ. Καββαλιστικὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ εὑρισκόμενον εἰς τὸ πρῶτον τῶν δέκα *Σεφιρὼθ* (βλ. λ.) τὸ «Στέμμα». Ἐντεῦθεν σημαίνει Στέμμα ἢ Θεός.

ἀψῖδος. *ἀρχαιότης τῆς*. Μέχρι πρὸ ὀλίγων δεκαετηρίδων, τὰ ἀρχιτεκτονικὰ συγγράμματα ἐπέμενον, βεβαιοῦντα ὅτι ἡ ἀνακάλυψις τῆς *ἀψῖδος* καὶ τῆς *κλειδὸς* ἢ *κορωνίδος* (Keystone) (βλ. λ.) δὲν ἦτο παλαιοτέρα τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου. Αἱ νεώτεραι ὅμως ἀνασκαφαὶ ἀπεκάλυψαν ὅτι τὸ μυστικὸν τῆς κατασκευῆς ἀψίδων ἦτο γνωστὸν 500 τοὐλάχιστον ἔτη πρὸ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ἡ περὶ ἀψῖδος ἐπομένως παράδοσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ δὲν ἀποτελεῖ ἀναχρονισμόν, ὡς ἐπιστεύετο ὑπό τινων. (Βλ. καὶ *ἀψίς*).

ἀψὶς (Arch, voûte, Bogen). Φέρεται ὡς σύμβολον τοῦ οὐρανίου θόλου ὑπὸ μορφὴν ἀψῖδος, βασταζομένης ὑπὸ δύο στηλῶν. Ἰδιαιτέρα συμβολικὴ σημασία ἀποδίδεται εἰς τὴν κλεῖδα τόξου τῆς ἀψῖδος. Ἐπ' αὐτῶν τῶν διδακτικῶν εἰκόνων ἐξειλίχθη ἀπὸ τοῦ 1743 ἐν Ἰρλανδίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ ὁ *βαθμὸς τῆς Βασ.·. Ἀψ.·.*, ὁ ὁποῖος παρελήφθη κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1813 γενομένην ἕνωσιν τῶν δύο Μεγ.·. Στ.·. ὡς περαιτέρω συμπλήρωμα τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·.. Εἰς τὸ Σκωτικὸν Δόγ.·. ὁ 17ος ὀνομάζεται ἐνίοτε καὶ *«Ἀψὶς τοῦ Σολομῶντος»* (βλ. λ.). (Βλ. *ἀψὶς χαλυβδίνη*, *Ἀψὶς Ζεροβαβὲλ* κ.λ.π.).

Ἀψὶς Ζερουβαβέλ, ***Βασιλική*.** Οὕτω καλεῖται ἐνίοτε ὁ 7ος τοῦ Ἀμερικ.·. Δόγμ.·. πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ ὁμοίου βαθμ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σ.·. Δ.·., καλουμένου *«Βασιλ.·. Ἁψὶς Σολομῶντος»*.

Ἀψίς, *Ἱερὰ Βασιλική*. Βλ. *Ἱερὰ Βασιλικὴ Ἁψίς.*

Ἀψὶς οὐρανοῦ. Ὁ Ἰὼβ παραβάλλει τὸν οὐρανὸν πρὸς ἁψίδα, ὑποβασταζομένην ὑπὸ στηλῶν.

στῦλοι οὐρανοῦ ἐπετάσθησαν καὶ ἐξέστησαν
ἀπὸ τῆς ἐπιτιμήσεως αὐτοῦ. (*Ἰώβ, κστ'* 11)

Ὁ Δρ Cutbush, σχολιάζων τὸ ἐδάφιον τοῦτο, γράφει: «Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ ἁψὶς εἶναι ἀλληγορικὴ ὄχι μόνον τῆς ἁψῖδος τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀνωτέρου τεκτ.·. βαθμοῦ, τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἱερὰ Βασιλικὴ Ἁψίς». Οἱ στύλοι, οἱ ὑποβαστάζοντες τὴν ἁψῖδα, συμβολίζουν τὴν Σοφίαν καὶ τὴν Ἰσχύν, τοῦ μὲν πρώτου ὑπονοοῦντος τὴν Σοφίαν τοῦ Ὑπερτάτου Ἀρχιτέκτονος, τοῦ δὲ δευτέρου τὴν σταθερότητα τοῦ Σύμπαντος.

Ἀψὶς Σολομῶντος. Βλ. *Βασιλικὴ ἁψὶς Σολομῶντος.*

Ἀψὶς τοῦ Ἐνώχ. Ὁ 13ος τοῦ Ἀ.·. καὶ Α.·. Σκ.·. Δόγμ.·., ὅστις συνήθως καλεῖται *«τῆς Βασιλ.·. Ἁψῖδος»* (βλ. λ.).

ἁψίς, *χαλυβδίνη*. (Voûte d'acier, Stahldach, Arch of Steel). Τιμὴ συνήθης εἰς ὅλα τὰ συστήματα, τὰ ὁποῖα ἐργάζονται μὲ *ξίφη* (βλ. λ.). Σχηματίζεται ὑπὸ διπλοῦ στίχου Ἀδ.·., ὑψούντων καὶ διασταυρούντων τὰ ξίφη των ὑπὸ μορφὴν στέγης. Σχηματίζεται κατὰ τὴν ὑποδοχὴν ἀνωτέρων ἀξιωματούχων τοῦ Τάγματος καὶ ἀντιπροσωπειῶν Στ.·. εἰς ὡρισμένας τελετάς, κατὰ τὴν εἴσοδον νέου ἐγκαθισταμένου Σεβ.·. Στ.·. τινος, ὡς καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον εἰς Ναὸν νεονύμφου Ἀδ.·. μετὰ τῆς συζύγου του κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς τεκτον.·. συζυγικῆς ἀναγνωρίσεως αὐτῶν.

Ἀνατολή

B

Β. Τὸ δεύτερον γράμμα τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τῶν πλείστων ἀλφαβήτων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν. Προῆλθεν ἐκ τοῦ φοινικικοῦ γράμματος beth (=οἶκος) πιθανῶς ἀπὸ τὸ σχῆμα του, ποὺ παριστᾷ σκηνὴν ἢ κάταφύγιον καὶ τελικῶς ἀπὸ τὸ ἑβραϊκὸν «μπέτ» ποὺ ἔχει ἀριθμητικὴν ἀξίαν «δύο».

('Αποκρυφολ.).Τὸ δεύτερον γράμμα τοῦ ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου (Beth) ἐκφράζει ἱερογλυφικῶς τὸ στόμα τοῦ ἀνθρώπου ὡς ὄργανον τοῦ λόγου, τὸ ἄντρον (=στόμα τοῦ Λέοντος, ἐν ᾧ εὕρηται ὁ Λόγος), πάντα οἶκον ἢ ναόν, τὸν κόσμον καὶ τὰς ἐν αὐτῷ οἰκούσας ἐγκοσμίους καὶ ἀοράτους δυνάμεις, τὴν παρθενίαν, τὴν τὰ πάντα περ κλείουσαν φύσιν, τὴν ἀπόκρυφον γνῶσιν καὶ πᾶν προϊὸν αὐτῆς ὡς καὶ τὴν ζωοδότριαν πνοήν, τὴν συνείδησιν τοῦ ἀπολύτου ὄντος.

Οἱ Καββαλισταὶ ἐθεώρησαν τὸ beth ὡς τὸ σύμβολον τὸ ἐκπροσωποῦν τὸ δεύτερον ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τὸ bachour (=ἐκλεκτὸς νέος) ὡς καὶ τὸ ἱερόγλυφον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐσημείουν τὸ σύμβολον hochmach (=σοφία, σαφήνεια, θεωρητικὸς λόγος). 'Επίσης διὰ τοῦ beth παρέστησαν τὴν δευτέραν κατηγορίαν ophanim (=μορφαὶ ἢ τροχοὶ) τῶν ἀγγέλων.

'Ηνωμένον μὲ τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου τὸ «α» σχηματίζει τὴν λέξιν «ἀμπ» ποὺ σημαίνει πατὴρ ἢ Κύριος ὅπως ἐφαρμόζεται εἰς τὸν Χιρὰμ τὸν 'Αρχιτέκτονα. 'Αποτελεῖ ἐπίσης καὶ τὴν ρίζαν τῆς λέξεως «Β ά α λ» (βλ.λ.).

(Τεκτον.). Τὸ γράμμα beth συναντᾶται ὡς βραχυγραφία τῆς Βεγουγαλ - χὸλ εἰς τὰς τελετὰς τοῦ 9ο τοῦ δόγματος τῆς *Μέμφιδος* καὶ τῆς λέξεως Βαδβανάϊν, ἡ ὁποία σημαίνει διδάσκαλος τῶν ἀρχιτεκτόνων. Εἶναι συνάμα τὸ πρῶτον ἱερόγλυφον εἰς τὸν 17ο τοῦ Σκ.·. Δ.·..

Κατὰ τὸν O. Wirth (βιβλ. *9*, σελ. 130—131) τὸ «Beth» θεωρεῖται ὡς οὐσιαστικῶς θῆλυ, διότι τὸ ὄνομά του σημαίνει οἶκον ἢ κατοικίαν, ἐξ οὗ προῆλθεν ἡ ἰδέα τοῦ receptacle, τοῦ σπηλαίου, τῆς μήτρας κλπ. Τούτου ἕνεκα καὶ ἡ στ.·. Β.·. εἶναι θήλεια-παθητική.

Β.·. Τὸ ἀρχικὸν γράμμα τῆς 'Ιερ.·. Λέξ.·. τοῦ Μαθ.·., ἀναγραφόμενον ἐπὶ μιᾶς τῶν δύο στ.·. τοῦ Ναοῦ.

Βάαλ. 'Υπάτη θεότης τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Χαναναίων ἐν γένει, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα εὑρίσκεται ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ καὶ εἰς τὰς φοινικικὰς καὶ σφηνοειδεῖς ἐπιγραφὰς ὡς καὶ παρ' Ἕλλησι καὶ Λατίνοις συγγραφεῦσιν ὑπὸ τὸν βαβυλωνιακὸν *(Μπὲλ)* τύπον *Βήλ, Βῆλος,* Belus.

'Η λέξις Βάαλ ἐδήλου τὸν κύριον, τὸν ἰδιοκτήτην, τὸν κάτοχον ὄντος ἢ τόπου τινὸς κλπ., κατόπιν δὲ καὶ τῆς χώρας καὶ τοῦ κόσμου, μάλιστα δὲ τοῦ οὐρανοῦ. 'Ο Βάαλ ἐθεωρεῖτο ὡς θεὸς τῆς γονιμότητος ἅμα καὶ τῆς θυέλλης καὶ τοῦ οὐρανοῦ. 'Η ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ ἐπικρατοῦσα ἐκδοχὴ περὶ αὐτοῦ εἶναι ὡς θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ. Βραδύτερον ἐθεωρεῖτο ὡς θεὸς τοῦ ἡλίου, ὡς γονιμοποιοῦσα ἀρχὴ ἐν τῷ ἡλίῳ, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὡς καταστρεπτικὴ ἀρχή, ὅπερ ἐξηγεῖται, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς τοιαύτης διττῆς ἰδιότητος τοῦ ἡλίου. Συνελατρεύετο μετὰ τῆς συζύγου του Βααλὰθ ἢ 'Αστάρτης, χαρακτηριστικὰ δὲ γνωρίσματα τῆς λατρείας του ἦσαν ἡ σκληρότης, (ἀνθρωποθυσίαι, μάλιστα παιδίων) καὶ ἡ ἀκολασία.

Οἱ Σαβαϊσταὶ ὑπενόουν τὸν Βάαλ ὡς τὸν ἥλιον εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν Β α α λ ὶ μ ὑπενόουν ὁμοῦ τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας. Ὅταν οἱ 'Ισραηλῖται κατὰ περιόδους κατέφευγον εἰ τὴν εἰδωλολατρείαν, ὁ εὐνοούμενος θεός των ἦτο ὁ Βάαλ.

'Εκ τούτου μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων Εβραίων διαφαίνεται καταφανὴς ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ Βάαλ καὶ 'Ιεχωβά.

Εἰς τὴν Τύρον ὁ Βάαλ ἦτο ὁ ἥλιος καὶ ἡ σύζυγός του 'Ασταρὼθ ('Αστάρτη) ἡ Σελήνη.

. 'Ο Β ά α λ π ε ό ρ, ἡ θεότης πριαπισμοῦ ταυτίζεται μὲ τὸν φαλλὸν ἄλλων παλαιῶν θρησκειῶν.

Κατὰ τὸ O. Wirth (βιβλ. *10*, σελ. 99 - 100) ὁ Βάαλ ἀνήκει εἰς τὴν φοινικικὴν Τριάδα. 'Αντιπροσωπεύει τὸ παγκόσμιον γεννῆτορ πῦρ, τὸ γονιμοποιοῦν τὴν 'Αστάρτην, (προσωποποίησιν τῶν στοιχείων, τῶν δυναμένων νὰ γονιμοποιηθῶσι, τῆς γῆς δηλ. καὶ τοῦ ὕδατος) ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀέρος ('Αδώνιδος).

Βαβέλ, ***Πύργος τῆς*** . 'Ο πύργος, τὸν ὁποῖον —κατὰ τὴν Γένεσιν (κεφ. ια')—αἱ σημιτικαὶ φυλαί, αἱ προελθοῦσαι ἐκ δυσμῶν καὶ ἐγκατασταθεῖσαι ἐν τῷ πεδίῳ Σεναάρ, ἀπεφάσισαν νὰ ὑψώσουν, διὰ νὰ φθάσουν τὸν οὐρανόν. 'Ο Θεός, ἵνα τιμωρήσῃ τὴν ἔπαρσιν αὐτῶν, προὐκάλεσε σύγχυσιν τῶν γλωσσῶν αὐτῶν, ὥστε νὰ μὴ ἐννοοῦν ἀλλήλους καὶ διέσπειρεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ πρόσωπον ὅλης τῆς γῆς. 'Ο πύργος ὠνομάσθη τῆς Βαβέλ, ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ μπαλὰλ τὸ ὁποῖον σημαίνει συγχύζω, ἀλλ' ἡ λέξις εἶναι ἐπίσης σημιτικὸς τύπος τοῦ ἐξελληνισμένου Βαβυλών, παραγόμεμενος ἐκ τοῦ Βάβ-ἰλὶ=(Πύλη Θεοῦ).

(Τεκτον.). Τὸ ὄνομα Πύργος Βαβὲλ δίδεται εἰς τὸν βαθμὸν τῆς υἱοθεσίας τοῦ γαλλ.·. δόγματο , σκοποῦντα τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ.

Τοῦ Πύργου τῆς Βαβέλ, αὐτονόητον εἶναι, ὅτι γίνεται ἐπίσης μνεία εἰς τὰς συντεχνιακὰς παραδόσεις τῶν οἰκοδόμων. 'Αναφαίρεται εἰς τὰ ἀρχαῖα τεκτονικὰ χειρόγραφα, ὡς π.χ. εἰς τὸ *χειρόγραφον Κοὺκ* (βλ. λ.).

Οἱ Νοαχῖται Τέκτονες χρονολογοῦν τὴν ἵδρυσιν τοῦ τάγματος αὐτῶν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ Πύργου τῆς Βαβέλ. Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ *«Πατριάρχου Νοαχίτου»* διατηροῦνται ἀρκεταὶ παραδόσεις περὶ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν Ὄλιβερ εἰς τὴν Βαβὲλ ἐγεννήθη ἡ πρώτη νόθος 'Ελευθεροτεκτονικὴ ὀργάνωσις. 'Εκεῖ τὸ πρῶτον οἱ ἄνθρωποι ἐγκατέλειψαν τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ καὶ διὰ τῆς διασπορᾶς των ἀπώλεσαν πᾶσαν γνῶσιν περὶ τῆς ὑπάρξεώς του ὡς καὶ περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἀληθείας, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ὁ Τεκτονισμός. Συνεπείᾳ τούτου δὲ τὰ τυπ.·. ἀναφέρουν τὸν ὑψηλὸν πύργον τῆς Βαβὲλ ὡς τὸν τόπον, ἔνθα *«ἐσυγχύσθη ἡ γλῶσσα καὶ ὁ Τεκτονισμὸς ἀπωλέσθη»*.

Τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἀναφέρει τὸ πρῶτον ὁ Ἄντερσον εἰς τὰ «Συντάγματά» του, ἀναπτύσσει δ' αὐτὴν ἀκολούθως εὐρύτερον ὁ Δρ Ὄλιβερ εἰς ὅλα αὐτοῦ τὰ ἔργα, ἰδίως δ' εἰς τὰ «Λαντμάρκς» του.

Ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως, ἡ θεωρία αὕτη οὐδε μίαν ἔχει ἀξίαν, καθ' ὅσον στερεῖται παντὸς στοιχείου αὐθεντικότητος. Ἀπὸ συμβολικῆς ὅμως ἀπόψεως, εἶναι ἐξαιρετικῶς ὑποβλητική.

«Διότι», γράφει ὁ Mackey, «ἐὰν ὁ πύργος τῆς Βαβὲλ ἐκπροσωπῇ τὸν βέβηλον κόσμον τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ σκότους, τὸ δ' *ἀλώνιον* (βλ. λ.) τοῦ Ὀρνὰν τοῦ Σεβουσαίου εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ὡς τόπος τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ὅστις εἶναι τὸ πρωτότυπον τοῦ πνευματικοῦ Ναοῦ, τὸν ὁποῖον ἀνεγείρουν οἱ Τέκτονες, τότε δυνάμεθα εὐκόλως νὰ ἐννοήσωμεν, πῶς ὁ Τεκτονισμὸς καὶ ἡ ἀληθὴς χρῆσις τῆς γλώσσης ἐχάθησαν εἰς τὴν Βαβὲλ καὶ ἀνευρέθησαν εἰς τὸ *ἀλώνιον*, καὶ πῶς ἡ πρόοδος τοῦ ὑποψηφίου κατὰ τὴν μύησίν του δύναται καταλλήλως νὰ παραβληθῇ μὲ τὴν πρόοδον τῆς ἀληθείας ἐκ τῆς συγχύσεως καὶ ἀμαθείας τῶν οἰκοδόμων τῆς Βαβὲλ πρὸς τὴν τελειοποιησιν καὶ τὸν φωτισμὸν τῶν οἰκοδόμων τοῦ Ναοῦ, τουτέστι τῶν Τεκτόνων.

Οὕτω ἐπίσης, αἱ κατὰ παλαιά τινα τυπικὰ ἐρωτήσεις καὶ αἱ ἀπαντήσεις τοῦ νεοφύτου, ὅστις ἐρωτώμενος:

«πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ μεταβαίνει;»

ἀπαντᾷ:

«ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ πύργου τῆς Βαβέλ, ἔνθα ἡ γλῶσσα ἐσυγχύσθη καὶ ὁ Τεκτονισμὸς ἀπωλέσθη, εἰς τὸ ἀλώνιον τοῦ Ὀρνὰν τοῦ Σεβουσαίου, ἔνθα ὁ λόγος ἀποκατεστάθη καὶ ὁ Τεκτονισμὸς ἀνευρέθη»

καθίστανται κατάληπταὶ ἀπὸ τῆς συμβολικῆς αὐτῆς ἀπόψεως». Βιβλ *1* (τόμ. Α' σελ. 115).

Βαβυλών.—Παναρχαία πόλις τῆς Κάτω Μεσοποταμίας, τὰ ἐρείπια τῆς ὁποίας κεῖνται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Εὐφράτου.

Ἦτο μία τῶν μεγαλοπρεπεστέρων πόλεων τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Κατὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ὑπὸ τοῦ Ναμπουσαντνεζὰρ (Ναβουχοδονόσωρ) ἐν ἔτει 3394 ἀπὸ Κ∴ Κ∴, οἱ Ἰουδαῖοι τῶν φυλῶν τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμίν, οἵτινες κατῴκουν τὴν Ἱερουσαλήμ, μετεφέρθησαν αἰχμάλωτοι εἰς Βαβυλῶνα, ἔνθα καὶ παρέμειναν ἐπὶ 72 ἔτη, ἕως ὅτου ὁ Βασιλεὺς τῶν Περσῶν Κῦρος ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν πατρίδα των καὶ νὰ ἀνεγείρουν ἐκ νέου τὸν Ναόν των ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Ζερουβαβὲλ τοῦ Πρίγκιπος τῆς Αἰχμαλωσίας καὶ μὲ τὴν συνδρομὴν τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἀρχιερέως *(βλ. αἰχμαλωσίαι).*

Βαβυλὼν ἡ Μεγάλη ἔκειτο 760 χιλιόμετρα ἀνατολικῶς τῆς Ἱερουσαλήμ. Εὑρίσκετο εἰς τὸ μέσον μεγάλης καὶ εὐφόρου πεδιάδος ἑκατέρωθεν τοῦ Εὐφράτου ὅστις τὴν διέσχιζεν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Περιεβάλλετο ἀπὸ τείχη πάχους 26 μέτρων, ὕψους 105 μέτρων καὶ μήκους 96 χιλιομέτρων. Ἦσαν κατεσκευασμένα ἀπὸ μεγάλας πλίνθους συνηνωμένας μὲ πίσσαν. Ἔξω τῶν τειχῶν ὑπῆρχε τάφρος ἐστρωμένη μὲ τὸ ἴδιον ὑλικόν. Ὑπῆρχον εἴκοσι πέντε πύλαι ἐκ χαλκοῦ ὁδηγοῦσαι εἰς τὴν πόλιν.

Ἐξ ἑκάστης πύλης ἐξεκίνει εὐρεία ὁδὸς μήκους 24 χιλιομέτρων, ὅλαι δὲ ὁμοῦ ἐτέμνοντο ἐγκαρσίως σχηματίζουσαι 676 πλατείας, ἑκάστη τῶν ὁποίων εἶχε περιφέρειαν 3600 μέτρων.

Ἐπὶ τῶν τειχῶν ὑπῆρχον 250 πύργοι. Ἐντὸς τῆς ἀπεράντου αὐτῆς πόλεως ὑπῆρχον ἀνάκτορα καὶ ναοὶ καὶ ἄλλα μεγαλοπρεπῆ κτίρια.

Μετὰ πολιορκίαν δύο ἐτῶν ὁ Κῦρος τῆς Περσίας τὴν ἐκυρίευσεν ἐν ἔτει 538 π.Χ.

—***Βαβυλῶνος, ἐρυθρὸς σταυρὸς τῆς***, (Red Crosss of Babylon). Βλ *Βαβυλώνιος διάβασις.*

Βαβυλώνιος διάβασις ἢ ***Ἐρυθρὸς Σταυρὸς τῆς Βαβυλῶνος.*** (Babylonish Pass ἢ Red Cross of Babylon). Βαθμὸς ἐργαζόμενος ἐν Σκωτίᾳ ὑπὸ τὸ περιστύλιον τῆς *Βασιλικῆς Ἀψῖδος* (βλ. λ.). Εἶναι σχεδὸν ὅμοιος μὲ τὸν Ἑταῖρον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, τὸν ὁποῖον ἀπονέμουν τὰ Συμβούλια τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν ἐν Ἀμερικῇ.

Βαγαβὰτ - Γιτά. (Bhagavad Gitá)=Ἆσμα τοῦ Κυρίου. Εἰς τὴν σανσκριτικὴν *Γιτά* εἶναι τὸ ᾆσμα καὶ *Βαγαβὰτ* ὁ Μακάριος, ὁ Κύριος. Ποίημα ἰνδικόν, φιλοσοφικὸν καὶ μυστικιστικόν, μέρος τοῦ μεγάλου ἔπους «*Μαχαβχαράτα*» (βλ. λ.), γραφέντος τὸ ἔτος 3000 π Χ. Τὸ Βαγαβὰτ Γιτὰ ἐκθέτει τὸ δόγμα τῶν Μεμυημένων καὶ ἐκπροσωπεῖ τὸν ἐσωτερισμὸν τῆς βραχμανικῆς θρησκείας.

Ἡ ἐσωτεριστικὴ διδασκαλία γίνεται ἀπὸ τὸν Κύριον, τὸν *Κρισνᾶ*, ὑπὸ μορφὴν ἐξηγήσεων εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐρωτήσεων καὶ τῶν ἀμφιβολιῶν τοῦ ὀπαδοῦ του *Ἀρζουνά*, ἑνὸς ἐκ τῶν βασιλέων, τῶν μετεχόντων εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν Βχαράτας. Ὁ Κρισνᾶ ὑπομιμνήσκει εἰς τὸν μαθητήν του τὰς ὑψηλὰς ἀληθείας περὶ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς συστάσεώς της, περὶ τῆς συστάσεως τῆς Φύσεως καὶ τῶν σχέσεων αὐτῆς μετὰ τῆς πηγῆς τοῦ Παντός, τοῦ Παγκοσμίου Ἐγώ, τοῦ Βραχμὰν - Νιργκουνά. Μὲ ἀφετηρίαν τὴν ἐν τῇ Φύσει ἐνυπάρχουσαν διάκρισιν μεταξὺ τοῦ *Ἐγὼ* (Συνείδησις—Δύναμις) καὶ τοῦ *Μὴ—Ἐγὼ* (ὕλη) ὁ Κρισνᾶ προσπαθεῖ νὰ ὁδηγήσῃ τὸν μαθητήν του εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ Ἐγώ, βοηθῶν αὐτὸν νὰ ὑψωθῇ δι' ὅλων αὐτοῦ τῶν ἐνεργητικοτήτων ὑπεράνω τοῦ Μὴ—Ἐγώ. Τὰ διάφορα κεφάλαια τοῦ ποιήματος, καλούμενα *Γιογκά*, ὑποδεικνύουν πῶς διὰ μέσου τῶν ποικίλων ἐνεργητικοτήτων (τῶν σκέψεων, τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν πράξεων), ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἄνοδόν του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ Γιογκά, δηλαδὴ εἰς τὴν τελικὴν ἕνωσιν τοῦ ἀτομικοῦ του Ἐγώ, τοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ Ἐγὼ μὲ τὸ Παγκόσμιον Ἐγώ, τὴν ψυχὴν τοῦ Σύμπαντος, τὸν Βράχμαν.

Ἡ ἐκ τοῦ ἔργου τούτου ἠθικὴ ἀλτρουϊσμοῦ καὶ αὐταπαρνήσεως εἶναι προσιτὴ μόνον εἰς ἀνθρώπους λίαν ἐξειλιγμένους καὶ ἐπαρκῶς προκεχωρημένους εἰς πνευματικότητα. Ὡς βιβλίον σκέψεως ἡ Β. Γ. ἀποτελεῖ ἀνάγνωσμα χρήσιμον δι' ὅλους, διότι ἀφίνει νὰ διαφαίνεται ἡ ὕπαρξις ἑνὸς ἰδεώδους ἠθικῆς τελειοποιήσεως καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως, ἐχούσης σαφῶς καθωρισμένην τὴν θέσιν της ἐν τῷ πλαισίῳ γενικῆς ἐξελίξεως τῆς ἀνθρωπότητος, ἐφ' ὅσον ἰδίως τὸ ἀνθρώπινον βασίλειο θεωρεῖται ἐν αὐτῇ ὡς ἁπλοῦς σταθμὸς ἐν τῇ ἀναποφεύκτῳ πορείᾳ τῶν ψυχῶν πρὸς τὴν ὑπεράνθρωπον ὕπαρξιν.

Τῆς Βαγαβὰτ—Γιτὰ ὑπάρχουν τέσσαρες μεταφράσεις εἰς τὴν Γαλλικήν, ἐξ ὧν ἡ τελευταία τῆς κ. Ἄννας Καμένσκυ (Les Editions Adyar, Paris 1925).

Εἰς τὴν Ἑλληνικήν, κλασσικὴν μετάφρασιν τῆς Β. Γ. ἔχομεν τοῦ Ἕλληνος σοφοῦ βραχμάνου Δημητρίου Γαλανοῦ (1760—1833).

Τελευταίως (1948) ὁ ἀδ∴ Τιμ. Βρατσάνος μὲ βάσιν τὴν μετάφρασιν τοῦ Γαλανοῦ ἐξέδωσεν εἰς ἐλευθέρους στίχους τὴν Β. Γ. (Ἔκδοσις Ι. Δ. Κολλάρου καὶ Σια). Τῆς νέας αὐτῆς ἐμμέτρου μεταφράσεως προτάσσεται πρόλογος τῆς Ἄννης Μπέζαντ.

Βάγκνερ *Ριχάρδος* (Wagner Rich.). Μέγας Γερμανὸς συνθέτης, ποιητής, μουσικοφιλόσοφος. *1813,†1883. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν Bayreuth διαμονῆς του φαίνεται ὅτι ἐνεφορεῖτο ὑπὸ τῆς ἰδέας νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ Ἐλευθεροτεκτ∴ Τάγμα. Ὁ πενθερός του Φράντς *Λίστ* (βλ. λ.) ἦτο Ἐλευθεροτέκτων. Τὰ ἔργα τοῦ Βάγκνερ, ἰδίᾳ οἱ «Ἀρχιτραγουδισταὶ» καὶ «Πάρσιφαλ» ἐπανειλημμένως κατέστησαν ἀντικείμενα ἐλευθεροτεκτ∴ ἐξηγήσεως, ἰδίᾳ ἡ ἀδελφικὴ συνεστίασις εἰς τὸν «Πάρσιφαλ».

Βάδη *ἢ Μπάντεν* (Baden). Γερμανικὴ ἐλευθέρα πολιτεία, πρώην Μέγα Δουκᾶτον. Ἡ ἀρχαιοτάτη Στ∴ («Karl zur Einigkeit» ἐν Μαννχάϊμ) ἱδρύθη ἐν αὐτῇ τὸ 1778 ὑπὸ τῆς Μεγ∴ Στ∴ τῆς Πρωσσίας, ὀνομαζομένης Royal York zur Freundschaft. Ἡ πόλις Μαν-

νχάϊμ ἀνῆκε τότε εἰς τὴν Βαυαρίαν. Ἡ Στ.·. αὕτη ἐκλείσθη διὰ διακηρύξεως τοῦ Ἐκλέκτορος τὸ 1785 ἐπανέλαβε δὲ τὰς ἐργασίας τὸ 1806 μετὰ τὴν ὑπαγωγὴν τῆς πόλεως εἰς τὸ νεοϊδρυθὲν Μέγα Δουκᾶτον (1803). Τὸ 1807 τὸ Περιστύλιον τῆς Στ.·. ἀνεκηρύχθη εἰς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Βάδης, μὲ Μέγ.·. Διδ.·. τὸν Κάρολον Αὔγουστον, Πρίγκιπα τοῦ Isenburg. Μέχρι τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχὴν (1933) ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. τῆς Βάδης ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ τῶν δύο ὑφισταμένων γερμανικῶν Μεγ.·. Στ.·. εἶχε παρουσιάση ἀξιόλογον ἐξέλιξιν.

Βάδης, ***Οἶκος πρώην δεσποτῶν τῆς-***. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀνῆκον :

1. Ὁ Κάρολος Φρειδερῖκος, Μέγ... Δοὺξ ἀπὸ τοῦ 1806.

2. Ὁ Λουδοβῖκος Γουλιέλμος Αὔγουστος, Πρίγκιψ τῆς Βάδης, Θεῖος τοῦ προηγουμένου. Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. Royal York 1859—1864). Ἔσωσε τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τῆς Βάδης (1859—1860) ἐναντίον τῶν κληρικῶν ἐπιθέσεων, αἱ ὁποῖαι ἠπείλησαν τὴν ὕπαρξίν του.

3. Ὁ Πρίγκηψ Μὰξ τῆς Βάδης, ὁ τελευταῖος (1918) καγκελλάριος τῆς Γερμ. Αὐτοκρατορίας, οὐδέποτε ὑπῆρξε τέκτων, ἂν καὶ ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. χαρακτηρίζεται ὡς τοιοῦτος.

Βαθμίδες. Τοῦ ὅρου τούτου γίνεται χρῆσις ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὡς ἀκολούθως :

1. Ὡς ταυτοσήμου τῆς λέξεως *βαθμὸς* βλ.λ.).

2. Τρεῖς βαθμίδες ἐπὶ τοῦ Τάπ.·. μετριοπάθεια, δικαιοσύνη, θέλησις τοῦ καλοῦ.

3. Ἑπτὰ βαθμίδες. Χρησιμοποιεῖται ὡς διδακτικὴ συμβολ.·. εἰκὼν εἰς πολλὰ τυπικὰ τῶν συμβολ.·. βαθμῶν ὡς καὶ εἰς συστήματα ἀνωτέρων βαθμῶν (π.χ. τοῦ 30ο τοῦ Ἀ.·. Α.·. Σ.·. Δ.·.). καὶ ὑπὸ μορφὴν κλίμακος. Ἡ ἐξήγησις τοῦ ὅρου «ἑπτὰ βαθμίδες» ἀναφέρεται εἰς τὸν ἱερὸν ἀριθμὸν *ἑπτὰ* καὶ σχετίζεται μὲ πολλὰς ἄλλας ἐννοίας, ὡς π.χ. τὰς ἑπτὰ βαθμίδας τοῦ Τάγματος, τὰ ἑπτὰ τμήματα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τὰς ἑπτὰ κυρίας ἀρετὰς τοῦ Ἐλευθεροτέκτ.·., τὰς ἑπτὰ ἐλευθέρας τέχνας καὶ ἐπιστήμας. Εἰς τὸ Σουηδικὸν σύστημα σημαίνει τὰ 7 κύρια σφάλματα καὶ ἐλαττώματα τοῦ ἀνθρώπου.

Βαθμίδες γνώσεως. Οὕτω ὠνόμασεν ὁ *Φέσσλερ* (βλ. λ.) τοὺς ὑπ' αὐτοῦ μεταρρυθμισθέντας ἀνωτέρους βαθμούς, μυήσεις, «καθαρῶς ἠθικὰ μυστήρια. δραματικὰς πράξεις, αἱ ὁποῖαι δὲν πρέπει νὰ θεωροῦνται ὡς τεκτονισμός, ἀλλὰ περισσότερον νὰ χρησιμεύωσιν ὡς μέσον ἐπιδράσεως ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ αἰσθήματος, διαθερμάνσεως ἐνίοτε τούτου καὶ ἐμπνεύσεως πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἀδελφότητος». Τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔπρεπε νὰ ἐκπληρώσουν ἱστορικαὶ διδασκαλίαι καὶ καθοδηγήσεις περιεχόμεναι ἐντὸς διαφόρων τελετουργικῶν, πράξεων λατρείας, εἰς τὰς ὁποίας νὰ μεταβιβάζηται ἡ γνῶσις περὶ τῶν πραγματικῶν σκοπῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., τῆς ἱστορίας του καὶ τῶν θεμελίων του (βλ. καὶ *στενοὶ σύνδεσμοι*). Ὁ Φέσσλερ προσέθεσε, πέραν τῶν τριῶν Ἰωαννιτικῶν βαθμῶν καὶ τὰς ἀκολούθους βαθμίδας γνώσεως : Σκῶτος τέλειος ἀρχιτέκτων· ἱππότης τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου (Δικαστήριον)· «τελετὴ ἢ ἑορτασμὸς» (ἀγάπη)· μετάβασις, (μύησις τοῦ θανάτου καὶ ἑορτασμὸς τῆς ἀθανασίας)· «Πατρὶς» καὶ τελικῶς «τελειοποίησις» (τελείωσις) ἐν συνδυασμῷ μὲ ἱστορίαν τινὰ τῆς τεκτον.·. γνώσεως ὡς τελευταίας διαφωτίσεως.

Βαθμῖδες γνώσεως *τῶν «Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν»*. Ἡ ἐν Βερολίνῳ Μεγ.·. Ἐθνικὴ Μητρικὴ Στ.·. «τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» εἶχε καθιερώσει πέραν τῶν τριῶν Ἰωαννιτικῶν βαθμῶν καὶ 4 ἀνωτέρους βαθμούς, χαρακτηριζομένους ὡς *«βαθμίδας γνώσεως»*. Οἱ 4 οὗτοι βαθμοὶ ἦσαν : 4ο *Σκῶτος διδάσκαλος* (Σκωτικὴ βαθμίς)· 5ο *ἐκλεκτὸς Ἀδελφός*· 6ο *Μεμυημένος τοῦ ἐσωτερικοῦ ναοῦ*· 7ο *Ἔμπιστος τῆς τελειοποιήσεως*.

Βαθμοί. Ἡ κατανομὴ τοῦ διδακτικοῦ περιεχομένου τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς βαθμίδας ἢ βαθμοὺς ἔγκειται εἰς τὸ ἰδιότροπον αὐτοῦ ὡς συνδέσμου ἀνδρῶν. Ὅλαι αἱ *ἑνώσεις* ἢ *σύνδεσμοι ἀνδρῶν* (βλ.λ.), οἱ ὁποῖοι ἀσχολοῦνται μὲ ἓν μυστήριον, δηλ. μὲ ἓν διδακτικὸν οἰκοδόμημα, πλῆρες ἐσωτερικῆς σημασίας, ἀνακοινοῦσι τὰς διδασκαλίας του βαθμηδόν, εἰς βαθμοὺς ἢ βαθμίδας, συνδεομένας ἀναμεταξύ των. Οὕτω καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·., θέλων νὰ κατασκευάση μύστας. ἀνθρώπους δηλ., ἐν τῇ ὑψίσ η ἐννοίᾳ τῆς λέξεως ταύτης, μετατρέπων τοὺς εἰς αὐτὸν προσερχομένους εἰ σκεπτομένους καὶ σοφοὺς ἀπὸ ἀμαθεῖς, δὲν δύναται νὰ συμπληρώση τὴν μεταμόρφωσιν ταύτην ἀμέσως, ἀλλὰ διὰ συνεχοῦς ἐργασίας, συντελουμένης εἰς φάσεις. Κατὰ τὸν Mackey οἱ βαθμοὶ ἀποτελοῦν τὰς βαθμίδας, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ὑποψήφιος ἀνέρχεται ἀπὸ κατωτέρου εἰς ἀνώτερον ἐπίπεδον γνώσεως.

Ἡ κατανομὴ εἰς τρεῖς βαθμοὺς τοῦ Μαθ.·., τοῦ Ἑτ.·. καὶ τοῦ Διδ.·., εἶναι σήμερον κοινὴ εἰς σύμπαντα τὸν Τεκτον.·.. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ βαθμοὶ χαρακτηρίζονται ὡς *συμβολικοὶ βαθμοὶ* (βλ.λ.).

Κατὰ τὴν κρατοῦσαν σήμερον γενικῶς γνώμην ἡ εἰς βαθμοὺς διαίρεσις εἶναι ἔργον τῶν μεταρρυθμιστῶν τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος, διότι πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης φαίνεται ὅτι δὲν ὑπῆρχε παρὰ εἷς μόνον βαθμὸς καὶ ὅτι ἡ διαίρεσις εἰς Διδ.·., Ἑτ.·. καὶ Μαθ.·. ἦτο ἁπλῆ διαίρεσις τάξεων καὶ ὅτι μία μόνη μύησις ὑπῆρχε δι' ὅλους. Κατὰ τὸ 1717 τὸ σύνολον τῆς Ἀδελφότητος ἀπετελεῖτο μόνον ἀπὸ Μαθ.·., οἵτινες ἀνεγνωρίζοντο ὑπὸ τῶν 39 διατάξεων ὡς νομοθέται τοῦ Τάγματος, οὐδεμιᾶς ἐπιτρεπομένης τροποποιήσεως εἰς τὰς διατάξεις ταύτας, ἐὰν πρότερο δὲν ὑπεβάλλετο αὕτη *«καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν νεώτατον ἐκ τῶν μαθ.·.»*.

Εἰς τὰ *«Ἀρχαῖα Καθήκοντα»* (βλ.λ.), τὰ συγκεντρωθέντα ὑπὸ τοῦ Ἄντερσον καὶ ἐγκριθέντα τὸ 1722, εἰσάγεται ὁ βαθμὸς τοῦ Ἑτ.·. ὡς ἀναγκαία ἰδιότης διὰ τὸν Μ.·. καὶ Διδ.·., καίτοι δὲν τοῦ δίδεται ἡ ὀνομασία βαθμοῦ :

> *«Οὐδεὶς ἀδελφὸς δύναται νὰ γίνῃ... οὔτε Μ... Διδ..., ἐὰν δὲν ὑπῆρξε πρὸ τῆς ἐκλογῆς του ἑταῖρος (Κεφ. IV).*

Ἐπίσης εἰς τὸν «τρόπον τῆς ἱδρύσεως μιᾶς Νέας Στ.·.» τῆς αὐτῆς χρονολογίας, ὁ Διδ.·. καὶ οἱ Ἐπ.·. λαμβάνονται «ἐκ τῶν Ἑταίρων» (κεφ. V), πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ ὁ Ντέρμοττ γράφων ὅτι «ἐκαλοῦντο Ἑτ.·., διότι οἱ Τέκτονες τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς οὐδέποτε ἔδιδον εἰς οἱονδήποτε τὸν τίτλον τοῦ Διδ.·. Τέκτ.·., πρὶν ἢ καταλάβῃ οὗτος τὸν θρόνον».

Εἰς τὴν 13ην διάταξιν τοῦ 1720 ἀναγνωρίζονται οἱ βαθμοὶ Ἑτ.·. καὶ Διδ.·. διὰ τῶν ἑξῆς :

> *«Μαθηταὶ δέον νὰ γίνωνται δεκτοὶ ὡς Διδ.·. καὶ Ἑτ.·. μόνον εἰς τὰς Μεγ.·. Στ.·.».*

Μεταξὺ τῆς χρονικῆς αὐτῆς περιόδου καὶ τοῦ 1738, τὸ σύστημα τῶν βαθμῶν ἐτελειοποιήθη. Ὁ Ἄντερσον, ὅστις κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐδημοσίευσε τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ Βιβλίου τῶν Συνταγμάτων, μετέβαλε τὴν φρασεολογίαν τῶν *Ἀρχαίων Καθηκόντων»*, γράφων τὰ ἑξῆς :

> *«Εἷς δόκιμος φθάνων εἰς ἡλικίαν καὶ ἐμπειρίαν δύναται νὰ καταστῇ μαθητὴς ἢ Ἐλεύθερος Τέκτων τοῦ κατωτάτου βαθμοῦ καὶ ἐπὶ τῇ βελτιώσει του Ἑταῖρος ἢ Διδάσκαλος».*

Τὸ ὅτι ἡ φράσις αὕτη δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων τοῦ Ἄντερσον, ἀποδεικνύει ὅτι κατὰ τὸ 1722 οἱ βαθμοὶ τοῦ Ἑτ.·. καὶ τοῦ Μαθ.·. δὲν ἀνεγνωρίζοντο.

Κατὰ τὸν Guld ὅμως καὶ τὸν Speth τὰ Συντάγματα τοῦ 1722 ἀναγνωρίζουν δύο βαθμοὺς τὸν τοῦ Μαθ.·. καὶ τοῦ Ἑτ.·. ἢ Διδ.·. ἐνῷ τὰ τοῦ 1738 τρεῖς, Μαθ.·., Ἑτ.·. καὶ Διδ.·..

Τὸ παλαιότερον ὅλων τυπικόν, τὸ περιλαμβανόμενον εἰς τὸ «Μέγα Μυστήριον» (1725), οὐδενὸς βαθμοῦ ποιεῖται μνείαν, ἀλλὰ δίδει τὴν μίαν καὶ μόνην μύησιν, ἡ ὁποία ἦτο τότε ἐν χρήσει. Εἰς τὴν ἀγγλικὴν πρᾶξιν τῆς ἑνώσεως τῶν δύο Μεγ.·. Στ.·. τὸ 1813 ἐπισήμως καθορίζεται «ὅτι ὁ καθαρὸς ἀρχαῖος Τεκτονισμὸς συνίσταται ἐκ τριῶν καὶ ὄχι περισσοτέρων βαθμῶν».

Ἡ διαίρεσις συνεπῶς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. συστήματος εἰς τρεῖς βαθμοὺς ἐγένετο προφανῶς μεταξὺ τοῦ 1717 καὶ 1730, ἀλλὰ κατὰ τόσον βραδὺν καὶ ἀπαρατήρητον τρόπον, ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ καθορίσωμεν τὴν ἀκριβῆ ἡμερομηνίαν τῆς εἰσαγωγῆς ἑκάστου βαθμοῦ. Καὶ μόνον μετὰ πολλὰς συμπληρώσεις καὶ πολλοὺς νέους κανονισμοὺς ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·. κατέλαβε τὴν σημαίνουσαν θέσιν, ἣν κατέχει σήμερον.

Πολλὰ συστήματα δὲν περιορίζονται εἰς τοὺς τρεῖς βαθμούς, ἀλλὰ προσθέτουν καὶ διαφόρους πολλοὺς ἄλλους *ἀνωτέρους βαθμοὺς* (βλ. λ.). Τὸ περιεχόμενον ἐν τούτοις τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς διδασκαλίας περιέχεται εἰς τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμοὺς ἀναπτύσσεται δὲ εὐρύτερον καὶ ἀναλύεται μυστηριακῶς εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς.

Οἱ τρεῖς συμβολ.·. βαθμοὶ ἔχουν πολυσήμαντον συμβολισμόν. Καὶ δή:

α) συμβολίζουν τὴν βαθμιαίαν ἐξέλιξιν καὶ τὸν ἐξευγενισμὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ πρῶτος βαθμὸς ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν φυσικὴν ἐκείνην βαθμίδα, ἐκ τῆς ὁποίας ἄρχεται ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἀτόμου ὅσον καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶναι ἡ βαθμὶς τοῦ πρωτογενοῦς ἀνθρώπου μὲ τὰς ἐγωϊστικάς του ἀτομικιστικὰς ὁρμάς.

Ὁ δεύτερος βαθμὸς εἶναι ἡ βαθμὶς τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ὑπερνικήσαντος τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ τὰς ὠμὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἁπλῆς φυσικῆς ζωῆς καὶ γνωρίζοντος τί θέλει ὡς μέλος τῆς κοινωνίας.

Ὁ τρίτος τέλος βαθμὸς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν τέλειον ἄνθρωπον, τὸν κατέχοντα ἀνώτερον ἀνθρωπισμὸν καὶ στενῶς πρὸς τὸ Θεῖον συνδεδεμένον.

β') συμβολίζουν ἀντιστοίχως τὴν Φύσιν, τὴν Κοινωνίαν, τὸ Θεῖον, ἢ

γ') τὴν ὕλην, καρδίαν—ψυχήν, Πνεῦμα.

δ') ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν γέννησιν, τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, ἢ

ε') πρὸς τὴν νεότητα, τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν καὶ τὸ γῆρας.

Ἀλλ' ἔχουν καὶ ἄλλην βαθυτέραν ἔννοιαν τὴν ὁποίαν ὁ Wirth καθορίζει ὡς ἑξῆς: Οἱ τρεῖς πρῶτοι συμβολικοὶ βαθμοὶ μᾶς δίδουν τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ τρία ἐρωτήματα τὰ ὁποῖα ἡ φιλοσοφοῦσα διάνοια ἀντιμετωπίζει. Τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ εἶναι:

Πόθεν ἐρχόμεθα;

Τί εἴμεθα;

Ποῦ πηγαίνομεν;

Εἰς τὰ τρία αὐτὰ ἐρωτήματα αἱ ἀπαντήσεις δίδονται διαδοχικῶς εἰς τοὺς βαθμοὺς τοῦ μαθ.·. τοῦ ἑτ.·. καὶ τοῦ Διδ.·. Ἀρκεῖ κανεὶς νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν διδασκαλίαν των.

βαθμοί, *ἀνδρόγυνοι*. Οἱ βαθμοί, οἱ ἀπονεμόμενοι εἰς ἄνδρας καὶ γυναῖκας. (Βλ. ***ἀνδρόγυνοι βαθμοί***).

βαθμοί, *ἀνέκφραστοι*. Βλ. *ἀνέκφραστοι βαθμοί.*

βαθμοί, *ἀνώτεροι*, ἢ *ὑψηλοὶ* ἢ καὶ *πρόσθετοι*. (Hauts Degrés, High ἢ Additional Degrees, Hochgrade). Οἱ πέραν τοῦ 3ου τοῦ Διδ.·. προστεθέντες εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτ.·. κλίμακα βαθμοί. Ἡ πρώτη προσθήκη ἐγένετο περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος, ὅτε ἐδημιουργήθησαν τρεῖς νέοι βαθμοί, τοῦ *Σκώτου*, τοῦ *Νεοφύτου* καὶ τοῦ *Ἱππότου Ναΐτου* (βλ. λ.). Τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐφευρέσεως πολλῶν ἄλλων βαθμῶν, ὅλων ὑπεράνω τοῦ Διδ.·. εἰς τοὺς ὁποίους ἐδόθη γενικῶς τὸ ὄνομα *«ἀνώτεροι βαθμοί»*. Ὁ ἀριθμός των εἶναι μέγας. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν συναντῶνται ἤδη μόνον εἰς τοὺς καταλόγους Τεκτόνων συλλογέων ἢ εἶναι γνωστοὶ μόνον διὰ τοῦ ὀνόματός των, ἐνῷ πάλιν ἄλλοι ὑφίστανται ἀκόμη καὶ ἀποτελοῦν τὸ σῶμα τῶν διαφόρων δογμάτων. Ἡ λέξις «ἀνώτεροι» δὲν πρέπει κατὰ τὸν Mackey, νὰ ἐφαρμόζεται εἰς τοὺς βαθμοὺς τῆς Β.·. Ἀψ.·. τοῦ Ἀγγλικοῦ καὶ Ἀμερικανικοῦ συστήματος, καθ' ὅσον οὗτοι συνδέονται στενῶς μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Δ.·.. Ἀνώτεροι βαθμοὶ δέον νὰ θεωρῶνται ὅλαι αἱ προσθῆκαι, τὰς ὁποίας οἱ ἐν τῇ ἠπειρωτικῇ Εὐρώπῃ μεταρρυθμισταὶ ἐπέφερον εἰς τὴν Ἀρχαίαν Τεκτ.·. Τέχνην, πιστεύοντες ὅτι οἱ ἀρχαῖοι βαθμοὶ δὲν παρεῖχον ἐπαρκὲς πεδίον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Τεκτονικῆς σκέψεως.

Τὴν ἄποψιν αὐτὴν ἐκθέτει σαφῶς Ἄγγλος τις ἀδ.·. εἰς τὸ Λονδίνιον περιοδικὸν «Freemason's Magazine» (1858 σελ. 1167) γράφων τὰ ἑξῆς:

«Ἀναγκαία συνέπεια μιᾶς ροπῆς ἀποκλεισμοῦ, ὑπαρχούσης ἐν τῷ Τεκτονισμῷ, ὑπῆρξεν ὁ περιορισμὸς τῆς πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ἀναπτύξεως τοῦ νοῦ τῶν μελῶν του, ἡ εἰς ξηρὰν τυπικότητα κατάπτωσις τῶν τυπικῶν του, καὶ τὸ εἰς χεῖρας τῶν κατωτέρων μελῶν τοῦ Τάγματος κατάντημα τῆς ἐξουσίας διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῶν μυήσεων ἀνδρῶν διανοήσεως καὶ διὰ τῆς ἀδρανείας ἢ τοῦ συστηματικοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν ἐντὸς τοῦ Τάγματος εὑρισκομένων τοιούτων. Ἡ κατάργησις τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν ἤτοι τοῦ ἀνωτέρου Τεκτονισμοῦ δυνατὸν νὰ εἶναι εὐχάριστος εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐνθουσιάζονται κατέχοντες τὰ διοικητικὰ ἀξιώματα τοῦ Τάγματος ἄνευ πραγματικῶν προσόντων διὰ τὴν ἄσκησιν αὐτῶν, εἶναι ὅμως καταστρεπτικὴ διὰ τὴν ἀληθῆ πρόοδον τοῦ Τάγματος. Ὅταν ὁ Τεκτονισμὸς ἔχει τόσον πολὺ καταπέσῃ, ἡ ἀναστήλωσις τῶν ἀνωτέρων του βαθμῶν εἰς πλήρη δρᾶσιν αὐτῶν εἶναι τὸ ἀποκλειστικὸν μέτρον διὰ τὴν ἀποκατάστασιν αὐτοῦ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς».

Αἱ γνῶμαι αὗται καίτοι διατυπωθεῖσαι πρὸ 100 περίπου ἐτῶν ἰσχύουν καὶ διὰ τὴν σημερινὴν θέσιν τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς πολλὰς χώρας ὅπου παρατηρεῖται μεγάλη λειψανδρία δι' οὓς λόγους ὀρθῶς ἀναφέρει ὁ Ἄγγλος ἀδ.·..

Οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ ἀποτελοῦσι μίαν ἐκ τῶν πολὺ συζητηθεισῶν διατάξεων τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Αἱ γνῶμαι περὶ τῆς χρησιμότητος αὐτῶν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν καὶ τοὺς Τέκτ.·., ὡς καὶ περὶ τοῦ ἀναγκαίου τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, διΐστανται καὶ σήμερον ἔτι. Τὸ τοιοῦτον γίνεται τελείως ἀντιληπτὸν καὶ ἐκ τῆς ἐν τῷ Διεθνεῖ Τεκτον.·. Λεξικῷ τῶν Lennhoff καὶ Posner (βιβλ. 7) καὶ εἰς τὸ ἄρθρον Hochgrade (=ἀνώτεροι βαθμοί) εὑρισκομένης παρατηρήσεως, ἐν ᾗ ἀναγράφονται ἐπὶ λέξει: «Οἱ ἐκδόται τοῦ βιβλίου τούτου δὲν συμφωνοῦν εἰς τὰς περὶ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν κρίσεις» (αἱ ὁποῖαι δηλ., ἀναγράφονται εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο). «Ἀντίθετος ἄποψις δημοσιεύεται εἰς τὸ ἄρθρον Σκωτικὸν Δόγμα».

Καὶ εἰς μὲν τὸ ἄρθρον «ἀνώτεροι βαθμοὶ» τοῦ ἐν λόγῳ Λεξικοῦ ἀναγινώσκει τις τὰ ἀκόλουθα:

«Πανταχοῦ ὁμολογεῖται ὅτι τὸ διδακτικὸν περιεχόμενον τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. περιέχεται τελείως εἰς τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμούς. Οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ ἱδρύθησαν, διότι ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ γίνεται μία περαιτέρω προαγωγὴ τῶν ἰδιαιτέρως ἐπιδιδομένων εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·., καθὼς καὶ φιλοσοφική τις ἐμβάθυνσις εἴς τινα εἰδικὰ διδάγματα τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. Ὁ Quartier—la—Tente *ἔλεγεν ὅτι «οἱ συμβολικοὶ βαθμοὶ εἶναι ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις, οἱ δ' ἀνώτεροι, ἡ ἀνωτέρα σχολὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.». Ὁ τοιοῦτος ὅμως χαρακτηρισμὸς ἀπεκρούσθη ἐντόνως ὑπ' ἄλλων Ἐλευθεροτεκτ.·. κύκλων. Οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ ζητοῦν νὰ κάμουν μίαν ἐπιλογὴν ἐκ τῶν πολλῶν μελῶν τῆς ἐν ταῖς Συμβ.·. Στοαῖς Τεκτον.·. ζωῆς. Ἡ πρόθεσις, ἐν τούτοις, αὕτη, ἀσφαλῶς καλὴ καὶ ὠφέλιμος τῷ Ἐλευθεροτεκτ.·., συχνὰ δὲν ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν ὑφισταμένων συστημάτων ἀνωτέρων βαθμῶν. Οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ εἶναι πολλάκις ἱδρύματα, περιλαμβάνοντα μᾶζας Ἀδ.·., ὅπως καὶ αἱ Στ.·., τὰς ὁποίας θέλουν νὰ ὑπερβάλλουν διὰ τῆς ἐπιλογῆς. Ὁ σκοπὸς ὅμως αὐτὸς τῆς ἐπιλογῆς ἐπιτυγχάνεται ἐξ ἴσου καλῶς, ἂν μὴ καὶ κάλλιτερον, διὰ τῶν σ τ ε ν ῶ ν σ υ ν δ έ σ μ ω ν (βλ. λ.), τῶν ἐχόντων ἐπιστημονικοὺς σκοπούς, δι' ἑταιρειῶν ἀποτελουμένων ἐκ λίαν πεπαιδευ-*

μένων 'Αδ.˙., δι' ἰδιαιτέρων Στ.˙. (ὡς π. χ. ἡ Στ.˙. τῶν «Τεσσάρων Ἐστεμμένων», ἡ «Μασονικὴ Ἀκαδημία» (βλ. λ.) καὶ ἄλ.).

Οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ τοῦ 'Αρχ.˙. καὶ 'Απ.˙. Σκ.˙. Δόγμ.˙. ἀφιεροῦνται εἰς τὴν ἐξειδίκευσιν τεκτονικῶν τινων κυρίων ἀρετῶν. Δὲν εἶναι ὅμως εἰς θέσιν νὰ προσθέσωσι τι νέον εἰς τὸ διδακτικὸν περιεχόμενον τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.˙., τοὐναντίον δὲ περιπλέκουν τὰς ἁπλᾶς γραμμὰς διὰ πολυαρίθμων νέων μορφῶν τυπικῶν, σημείων ἀναγνωρίσεως καὶ συμβολικῶν λεπτομερειῶν, οὕτως ὥστε - συνεπείᾳ καὶ τῆς ὀργιαζούσης ἐνίοτε φαντασίας Τεκτ.˙. τινῶν (Pike)—τὸ διδακτικὸν περιεχόμενον τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.˙. καλύπτεται μᾶλλον διὰ πέπλου, ἀντὶ νὰ διαφωτίζηται. 'Ο διεξερχόμενος τὴν ὅλην σειρὰν τῶν πολυαρίθμων συστημάτων ἀνωτέρων βαθμῶν, ἓν καὶ μόνον εὑρίσκει σύστημα, ἔχον μίαν ἀδιάκοπον, συνεχῆ καὶ λογικῶς ἐπεξειργασμένην χαρακτηριστικὴν γραμμήν· εἶναι τὸ τυπικὸν τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον ὅμως αὐτοχαρακτηρίζεται ὡς χριστιανικὸν ἱπποτικὸν ταγμα καὶ τούτου ἕνεκα ἀντιτίθεται πρὸς τὸν 'Ελευθεροτεκτ.˙..

Οἱ σήμερον ὑφιστάμενοι ἀνώτεροι βαθμοὶ εἶναι κατὰ μέγιστον μέρος λείψανα τῶν ἱπποτικῶν παραπλανημάτων τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.˙. κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα. 'Εχαρακτήρισαν ἐπίσης αὐτοὺς ὡς διαπαιδαγωγικὸν στοιχεῖον τοῦ 'Ελευθεροτεκτον.˙., καθόσον ἡ ἀναμονὴ ὑπὸ τῶν Τεκτ.˙. τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν διατηρεῖ ζωηρὰν τὴν συμμετοχήν των καὶ εἰς τοὺς κατωτέρους βαθμούς. Τὸ μέσον ὅμως τοῦτο πρέπει νὰ κριθῇ μετὰ πολλοῦ σκεπτικισμοῦ. Κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ εἶναι ἀναχρονισμός. Τὸ νόημα τοῦ σημερινοῦ 'Ελευθεροτεκτ.˙. βαδίζει πρὸς ὁμοιομορφοποίησιν. 'Αντικατάστασις τοῦ διδακτικοῦ οἰκοδομήματος δι' ἑνὸς πολυορόφου (εἴς τινα συστήματα καταντῶντος πραγματικοῦ οὐρανοξύστου μὲ 90 βαθμούς!) συμβολικοῦ οἰκοδομήματος, τὸ ὁποῖον ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἐμφανίζεται σήμερον πλέον τόσοι ἰσχυρόν, παρακωλύει τὰς σημερινάς, λίαν ἀναγκαίας, τάσεις καὶ προσπαθείας. Δὲν δύναται ἐπίσης νὰ διαμφισβητηθῇ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι διὰ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν πολλαπλασιάζεται τὸ καὶ ἐν τῷ 'Ελευθεροτεκτ.˙. οὐδέποτε ἐκριζούμενον τελείως «ἀνθρώπινον—πολὺ ἀνθρώπινον», καθόσον δι' αὐτῶν ἀνοίγονται θύραι καὶ παράθυρα εἰς προσωπικὰς ματαιοδοξίας καὶ εἰς τὴν προσήλωσιν εἰς ἐξωτερικότητας.

Διὰ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν ἐπέρχεται ἐπίσης καὶ λυπηρά τις παρεξήγησις τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.˙. εἰς τὸν περιβάλλοντα αὐτὸν κόσμον. "Αν δὲν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν προσαρτήματά τινα μυστικά, καββαλιστικὰ καὶ γνωστικά, ἀπομένει ὡς πυρὴν ὅλων σχεδὸν τῶν συστημάτων ἀνωτέρων βαθμῶν ἡ περὶ Ναϊτῶν παράδοσις, συνδεομένη μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ τελευταίου Ναΐτου—Μεγ.˙. Διδ.˙. De Molay καὶ μὲ τὸν διὰ τῆς πυρᾶς θάνατόν του, τὸν ὁποῖον προὐκάλεσεν ὁ θρησκευτικὸς καὶ αὐτοκρατικὸς φανατισμὸς καὶ ἡ μισαλλοδοξία. 'Η παράδοσις εἰσήχθη, ἵνα ἐπ' αὐτῆς βασισθῇ μία ἠθική, ἓν δίδαγμα, τὸ ὁποῖον κυρίως περιλαμβάνει τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ φανατισμοῦ καὶ τῆς μισαλλοδοξίας καὶ τὴν ἐπιταγήν, ὅπως οἱ Τέκτ.˙. καταστῶσι πνευματικοὶ ἀγωνισταὶ ὑπὲρ τῆς ἀνοχῆς καὶ ἀνεξιθρησκείας, διαμορφώνοντες τὴν ζωήν των κατὰ τὰς θεμελιώδεις αὐτὰς ἀρχάς. Τὸ τοιοῦτον ὅμως δίδαγμα περιλαμβάνεται τελείως, βεβαίως ἄνευ τόσον πολλῶν διατυπώσεων καὶ τυπικοτήτων, εἰς τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμού . 'Η κατὰ τὸ τυπικὸν ὅμως τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν διεξαγωγὴ τῶν διδαγμάτων συνεπιφέρει—διὰ τῆς παρενθέσεως ἱπποτικῶν παραστάσεων—συμβολικὰς χειρονομίας καὶ μίαν διακοσμητικὴν διαμόρφωσιν τῶν διαφόρων πράξεων τοῦ τυπικοῦ, ἡ ὁποία, ἄκακος τελείως αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, δύναται ἐν τούτοις νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς παρεξηγήσεις. Τὸ τοιοῦτον ἐγένετο αἰσθητὸν εἰς εὐρεῖς κύκλους 'Ελευθεροτεκτ.˙., καὶ κατηγοροῦν ἕνεκα τούτου τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς, ὅτι δι' αὐτῶν κατέστη δυσχερὴς ἡ θέσις τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.˙. ἐν τῷ κόσμῳ, οὐχὶ βεβαίως, διότι οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον νομίζει ὁ βέβ.˙. κόσμος, ἀλλὰ διότι προκαλοῦν τὴν φαινομενικὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἶναι μία ὀργάνωσις μυστική, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ λοιπὸς 'Ελευθεροτεκτ.˙. εἶναι ὑποτεταγμένος, διοικούμενος ὑπ' αὐτῆς.

'Ο Gould, γνωστὸς διακεκριμένος γνώστης τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.˙., ἀπορρίπτει ἐκτὸς τούτου τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς, «ὡς ἀντιτιθεμένους πρὸς τὰς δημοκρατικὰς θεμελιώδεις γραμμὰς τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.˙., καθόσον διὰ τῆς ἱεραρχικῆς των κατασκευῆς καταρρίπτουν τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν τῆς τελείας ἰσονομίας καὶ δημιουργοῦν τάξεις μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.˙. συνδέσμου, ὁ ὁποῖος βασίζεται ἐπὶ τῆς πλήρους ἰσότητος τῶν ὀπαδῶν του».

'Εννοεῖται ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν προσωπικὰς γνώμας, μὴ γινομένας δεκτὰς ὑπὸ τῶν Τεκτόνων ἐκείνων οἵτινες πιστεύουν εἰς τὴν μυστηριακὴν μορφὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ προμνησθέντες δύο Γερμανοὶ Τέκτονες εἰς τὸ ἴδιον λεξικόν των καὶ εἰς τὴν λέξιν «Σκωτικὸν Δόγμα γράφουν τὰ ἑξῆς:

«Οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ ἀποτελοῦσι συνέχειαν τῶν 3 'Ιωαννιτικῶν ἢ συμβολικῶν βαθμῶν, καθόσον ἐν αὐτοῖς γίνεται εὐρυτέρα ἐπεξεργασία τῶν διδαγμάτων τοῦ Τεκτον.˙.. Στρέφονται πρὸς ἐκείνους τοὺς ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν καὶ αἰσθάνονται τὴν ἐσωτέραν ἀνάγκην περισσοτέρου μορφωτικοῦ φωτός. Οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ δὲν ὑπόσχονται οὔτε καὶ ἀποκαλύπτουν «νέας» ἢ «τελευταίας» ἐλευθεροτεκτονικὰς θεμελιώδεις ἀληθείας· ὅ τι ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει, περιέχεται εἰς τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμούς. 'Αλλ' οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ παρὰ ταῦτα ἔχουν σημασίαν, ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ ὑποτιμηθῇ. 'Ο ἐπηρμένος, καὶ πολλάκις εἰς ἐξωτερικότητας ἐξαντλούμενος, «ἀριστοκρατικὸς» χαρακτήρ, ὁ ὁποῖος ἦτο ἴδιον τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, τελείως ἐξηλείφθη κατὰ τὴν ροὴν τοῦ χρόνου εἰς τὸ 'Α.˙. καὶ 'Απ.˙. Σκωτ.˙. Δόγμα. 'Η ἐμβρίθεια, τὴν ὁποίαν τὸ δόγμα ἀπέκτησε ἀπὸ πάσης ἀπόψεως κατὰ τὴν ροὴν τοῦ χρόνου π.χ. διὰ τοῦ Pike ἐν 'Αμερικῇ καὶ ἰδίᾳ τοῦ Βέλγου Goblet d' Alviella, ἤλλαξαν οὐσιωδῶς τὴν εἰκόνα. Οἱ βαθμοί, οἱ ὁποῖοι ἐθεωρήθησαν περιττοὶ καὶ κενοί, ἑρμηνεύονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μόνον καθαρῶς ἱστορικῶς. 'Υπὸ τῆς πλειονότητος τῶν 'Υπ.˙. Συμβ.˙. δὲν ἐφαρμόζονται πλέον μὲ ὁλόκληρον τὸ τυπικόν των, ἀλλ' ἀπονέμονται μόνον ἀκόμη λόγῳ τῆς οὐχὶ ἀναξίας λόγου παραδόσεως, τὴν ὁποίαν περικλείουν.

Τὰ ἐργαστήρια τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν εἶναι καὶ σήμερον σημαντικαὶ βαθμίδες τῆς 'Ελευθεροτεκτ.˙. διαπαιδαγωγήσεως, τὰ τυπικά των δὲ καὶ ἡ συμβολική των εἶναι πλούσια εἰς κάλλος καὶ βαθύτητα σκέψεων. Αἱ διδασκαλίαι περὶ τοῦ καθήκοντος πρὸς ἐργασίαν, περὶ τοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς διατηρήσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων· περὶ τῆς ἐμπράκτου ἐξασκήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀγάπης, περὶ τῆς συμφιλιώσεως τῶν λαῶν, περὶ τῆς φροντίδος πρὸς διατήρησιν τῆς εἰρήνης ἐπὶ τῆς γῆς, περὶ τῆς τάσεως πρὸς τὴν ἀλήθειαν, κ.λ.π. εἶναι θεμελιώδεις ἀρχαί, αἵτινες ἐμβριθέστερον διδάσκονται ἀπὸ βαθμοῦ εἰς βαθμόν. 'Ο Goblet d' Alviella συνήνωσε τὰς διδασκαλίας τῶν πλέον σημαντικῶν βαθμῶν, διωργάνωσε καὶ ἐγεφύρωσε αὐτάς, οὕτως ὥστε νὰ δύναται νὰ γίνηται λόγος περὶ συστήματος, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ μὴ προκαλοῦν πλέον, βαθμοὶ κάπως αὐθαιρέτως παρατασσόμενοι, τὴν ἐντύπωσιν ἐλλείψεως συνοχῆς. 'Ο Βέλγος 'Υπ.˙. Ταξιάρχης συνεσχέτισε τοὺς βαθμοὺς πρὸς τὰς κυριωτάτας θρησκείας, μυστικὰς λατρείας, φιλοσοφικὰ καὶ ἀποκρυφιστικὰ συστήματα, ἐξήγαγεν ἐκ τῶν διαφόρων θεμελιωδῶν διδασκαλιῶν των τὴν ὠφέλιμον διὰ τὸν 'Ελευθεροτεκτον.˙. ἐφαρμογήν των καὶ οὕτω πως συνήθροισε καὶ διέταξε τὰς γνώσεις ἐκείνας, αἵτινες ὅλαι μαζὺ ἐπιφέρουν τελικῶς τὴν «τελείαν μύησιν».

'Επὶ πλέον ἐν τούτοις τῆς ἀνωτέρω ἀναλύσεως ἐκ μέρους τῶν δύο Γερμανῶν, εἶναι πλέον σαφῶς ἀποδεδειγμένον ὅτι εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς ὁ παραγόμενος Τέκτων βοηθεῖται νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν μυστηριακὴν μορφὴν τῆς Β.˙. Τ.˙. ἥτις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατανοηθῇ οὔτε νὰ ἀναλυθῇ εἰς τοὺς συμβ.˙. βαθμούς.

βαθμοὶ ἀποκαλυπτικοί. Βλ *ἀποκαλυπτικοὶ βαθμοί.*

βαθμοὶ διοικητικοί. 'Ονομασία τῶν τριῶν ἀνωτάτων βαθμῶν 31ο—33ο τοῦ 'Αρχ.˙. καὶ 'Απ.˙. Σκωτ.

Δόγμ.·. οὖσα ἐν χρήσει εἰς πολλὰς Τεκτον.·. Δυνάμεις. Ἡ ἔκφρασις δὲν συμπίπτει γενικῶς μὲ τὴν πραγματικότητα, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι πολλὰ Ὕπατα Συμβ.·. —ἰδίᾳ ἐν τῇ Βορ. Ἀμερικῇ—ἀποδίδουν μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ τυπικοῦ ἰδίᾳ τοῦ 32ο, καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ δόγματος δὲν λαμβάνουν μέρος ὅλοι οἱ Ἀδ.·., οἱ κατέχοντες τοὺς βαθμοὺς 31ο—33ο, ἀλλ' ἁπλῶς ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ κύκλου τῶν 33ο, οἱ ὁποῖοι εἶναι μέλη τῶν διοικούντων Ὑπ.·. Συμβ.·.. ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῶν ὁποίων εἶναι περιωρισμένος.

Βαθμοὶ ἱπποσύνης. Οἱ ἐκ τῶν παλαιῶν θρησκευτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ταγμάτων ἱπποτισμοῦ τοῦ Μεσαίωνος (*Ἱππόται τῆς Μάλτας, Ἱππόται Ναΐται* κ.λ.π.) εἰσαχθέντες ἐν τῷ Τεκτονισμῷ καὶ ἀπονεμόμενοι ἐν αὐτῷ βαθμοί. Ἔχουν—κατὰ τὸν Mackey—χριστιανικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐπιδιώκουν νὰ συνεχίσουν ὑπὸ συμβολικὴν μορφὴν τὴν ἰδέαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶχε στηριχθῇ τὸ ἀρχικὸν Τάγμα. Ὁ *Ἑταῖρος τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ*, καίτοι ἀπονεμόμενος ἐν Ἀμερικῇ ὑπὸ Συμβουλίου Ἱπποτῶν Ναΐτῶν, δὲν εἶναι ἐν τούτοις βαθμὸς ἱπποσύνης.

Βαθμοί, *σύμμαχοι μασονικοί*. (Allied Masonic Degrees). Ἐν *Ἀγγλίᾳ* (βλ. λ.) ὑφίσταται ἓν μέγα Συμβούλιον τῶν συμμάχων μασονικῶν βαθμῶν (ὑφ' ἕνα Μέγ.·. Διδ.·.), τὸ ὁποῖον θέτει ὑπὸ τὴν προστασίαν του ἐκεῖνα τὰ Τάγματα καὶ Σωματεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν ἰδίαν προϊσταμένην ἀρχήν. (Τοὺς εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο ἀνήκοντας βαθμοὺς βλ. εἰς τὴν λέξιν *Ἀγγλικοὶ ἀνώτεροι ἢ πρόσθετοι βαθμοί*).

Βαθμοὶ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Βλ. *Στοὰ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου*.

Βαθμοὶ φιλοσοφικοί. Βλ. *φιλοσοφικοὶ βαθμοὶ* καὶ *βαθμοὶ ἀνώτεροι*.

Βαθμός, *ὁ τελευταῖος*.- Ὁ Φρειδερῖκος Holtschmidt, Σεβ.·. τῆς ἐν Βρουνσβίκῃ Στ.·. «Carl zur gekrönten Säule» ἐπρότεινε τὴν εἰσαγωγὴν ἑνὸς τελευταίου βαθμοῦ, ὁ ὁποῖος, μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰ διάφορα ὑφιστάμενα συστήματα, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιστεγάζῃ ὅλα αὐτά. Ἀνέμενεν ἐκ τοῦ βαθμοῦ τούτου νὰ ἐπέλθῃ ἑνοποίησις τῶν ὑφισταμένων γερμανικῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. συστημάτων καὶ ἰδιαιτέρα τις ἐπιλογή. Ἡ τὸ πρῶτον τὸ 1886 ῥιφθεῖσα καὶ τὸ 1890 ἐπαναληφθεῖσα πρότασις οὐδεμίαν εὗρεν ἀπήχησιν.

Βαθμῶν ἀνωτέρων, *συστήματα*.- Πολυάριθμα ἦσαν τὰ συστήματα ἀνωτέρων βαθμῶν, τὰ ἱδρυθέντα κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα καὶ τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα ὑπέστησαν μετασχηματισμοὺς ἢ συνεπτύχθησαν εἰς νέα Δόγματα. Τὸ τοιοῦτον καταφαίνεται ἐκ τῶν ἀκολούθων χαρακτηριστικῶν ὀνομασιῶν: *Ἀκαδημίαι, Σύμμαχοι Μασονικοὶ βαθμοί, Ἀμερικανικὸν δόγμα (Δόγμα τοῦ Γιόρκ), Κλερμόντιον περιστύλιον, Σκῶτος, Ἐκλεκτοί, Ἀγγλικοὶ ἀνώτεροι βαθμοί, βαθμίδες γνώσεως τῶν «Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν», Ἑρμητικὸς Τεκτονισμός, Πεφωτισμένοι τῆς Ἀβινιόν, Αὐτοκράτορες Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, Κληρικὸν Σύστημα, Ἱππότης* (Knight), *Ἱππόται Ναΐται* (Knights Templar), *Κρυπτικὸς Τεκτονισμός, Τεκτονισμὸς τῶν* Mark, *Μαρτὲν (Λουδοβῖκος Κλαύδιος, μαρκήσιος τοῦ Σαὶν-Μαρτέν), Μαρτινισταί, Δόγμα τῆς Μέμφιδος, Δόγμα τοῦ Μισραΐμ, Δόγμα τῆς Μέμφιδος καὶ τοῦ Μισραΐμ, Ἀποκρυφιστικὸς ἐλευθεροτεκτονισμός, Πασκουάλλυ, Πρίγκιπες τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ, Μετερρυθμισμένον Δόγμα, Ροδόσταυροι, Βασιλικὴ Ἀψίς, Σκωτικοὶ Βαθμοί, Σκωτικὸς Τεκτονισμός, Σκωτικὸν Δόγμα, Αὐστηρὰ Τήρησις, Ἐλευθεροτεκτονικὸν Τάγμα Ἱπποτῶν* (βλ. λέξεις).

Βάθρον (Pedestal). Τὸ κατώτερον μέρος ἢ ἡ βάσις μιᾶς στήλης. Ἐν Τεκτονικῇ Στοᾷ ὑποτίθεται ὅτι ὑπάρχουν τρεῖς στῆλαι, ἡ τῆς Σοφίας εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἡ τῆς Ἰσχύος εἰς τὴν Δύσιν καὶ ἡ τοῦ Κάλλους εἰς τὸν Νότον.

Συνήθως αἱ στῆλαι αὗται δὲν τοποθετοῦνται ἐντὸς τῆς Στ.·., τίθενται δὲ μόνον εἰς τὰς οἰκείας θέσεις τὰ βάθρα των, ἐπὶ ἑκάστου τῶν ὁποίων κάθηται καὶ εἷς τῶν τριῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῆς Στ.·. Ἐκ τούτου καὶ συχνάκις εἰς ξένας ἰδίως, καὶ δὴ Ἀγγλικάς, Στ.·., κούεται ἡ φράσις: «*Προχωρεῖν πρὸς τὸ βάθρον ἢ ἵστασθαι πρὸ τοῦ βάθρου*», ὅπερ σημαίνει προχωρεῖν πρὸς τὸν θρόνον τοῦ Σεβ.·..

Ὁ Mackey τονίζει ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦ τοποθετεῖν τραπέζας ἢ γραφεῖα πρὸ τῶν τριῶν κυρίων ἀξ.·. τῆς Στ.·. εἶναι ἀντικανονικόν. Πρέπει νὰ τοποθετῶνται ἀπομιμήσεις τῶν βάθρων τῶν στηλῶν καὶ νὰ βάφωνται οὕτως ὥστε νὰ παριστῶσι μάρμαρον ἢ λίθον. Βιβλ. Ι. τόμ. Β', σελ. 758.

Βάϊλερ, *Γεώργιος Αὔγουστος, βαρῶνος φόν*. [G.A. Er. von Weiler] *1726. Ὡς αὐστριακὸς ἀξιωματικὸς κατὰ τὸν ἑπταετῆ πόλεμον, ἵδρυσε τὸ 1768 μετὰ τοῦ κόμητος A. E. φὸν Brühl καὶ ἄλλων τὴν Στ.·. «Ἁγ. Ἰωάννης τῶν ταξειδιωτῶν» ἐν Δρέσδῃ καὶ διωρίσθη ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἐπαρχιακὸς Μέγας Διδάσκαλος τῶν ἀγγλικῶν Στ.·. τοῦ ἐκλεκτοράτου τῆς Σαξωνίας. Διωρίσθη κατόπιν ὑπὸ τοῦ «*Κυρίου Διδασκάλου*» τῇ *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως* (βλ. λ.) φὸν Χοῦντ ὡς Visitator specialis διὰ τὴν νομαρχίαν τοῦ Γκόμμερν (Δρέσδης) καὶ εἰργάσθη μετὰ ζήλου διὰ τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν, τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ὁποίας ἔθεσεν ὡς θέμα τῆς ζωῆς του. Ἵδρυσε τὸ 1773 τὰς ἐπαρχίας V, II καὶ III τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως, αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν ἀνεγνωρίσθησαν κατὰ τὸ ἐν Βρουνσβίκῃ συνέδριον τοῦ 1775. Βραδύτερον ἐμφανίζεται δρῶν ἐν Τουρίνῳ τῆς Ἰταλίας † 1775.

Βάϊλλνερ, *Ἰωάν. Χριστὼφ φόν* (J. Chr. von Wöllner). Πρῶσσος ὑπουργὸς καὶ Διευθυντὴς τῶν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων ὑπηρεσιῶν. *1732, † 1800. Κατ' ἀρχὰς ἦτο κληρικός, κατόπιν δ' ἐγένετο γεωπόνος ἕνεκα λόγων ὑγείας. Ἔλαβεν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου Γουλιέλμου τοῦ ΙΙ τὸν τίτλον τοῦ εὐγενοῦς.

Τὸ 1786 ὁ βασιλεὺς Γουλιέλμος Γ' τῆς Πρωσσίας τὸν διώρισε Σύμβουλον ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν.

Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ὁ Βαϊλλνερ ἐμυήθη τὸ 1766 ἀνεδείχθη δὲ ταχέως γενόμενος καὶ ἐπαρχιακὸς Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Δόγματος τῆς «Αὐστηρᾶς Τηρήσεως». Διεκρίθη ταυτοχρόνως καὶ ὡς εἷς τῶν ἡγετῶν τοῦ Τάγματος τῶν Ροδοσταυριτῶν ἐν Γερμανίᾳ.

Τὸ 1788 γενόμενος ὑπουργὸς Δικαιοσύνης ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων.

Οὐδεὶς ἄλλος Γερμανὸς Ἐλευθεροτέκτων εἰργάσθη μετὰ μεγαλυτέρου ζήλου ὑπὲρ τοῦ Τάγματος καὶ τῆς ἐνεργοῦ ὑπερασπίσεως τοῦ Δόγματος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως, ἕνεκα δὲ τούτου εἶχε πολλοὺς ἐχθροὺς ὡς καὶ φίλους. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γουλιέλμου Γ' ἀπεσύρθη εἰς τὸ κτῆμα του εἰς Γκρόσριτζ ὅπου καὶ ἀπέθανε τὴν 11 Σεπτεμβρίου 1800.

Βάϊμαρ ἢ *Βαϊμάρη* (Weimar). Πρωτεύουσα τοῦ Μεγ.·. Δουκάτου τῆς Σαξωνίας—Βαϊμάρ, αἱ Γερμανικαὶ Ἀθῆναι, τὸ κέντρον τῆς πνευματικῆς ζωῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ γερμανικοῦ κλασσικισμοῦ. Τὰ πρῶτα ἴχνη Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀναφαίνονται κατὰ τὸ 1742. Ὁ τότε Δοὺξ Ἐρνέστος Αὔγουστος, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο μέλος τοῦ συνδέσμου, ὡμίλησε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο περὶ «τῆς μεγάλως ἐκτιμωμένης αὐτῆς Ἑταιρείας μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς προτίθεται νὰ ἐκτελέσῃ κάτι τὸ ἰδιαίτερον». Τὸ 1767 μνημονεύεται ἡ Στ.·. «L'Amitié». Τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1762, ἡμέραν τῶν γενεθλίων τῆς Δουκίσσης Ἄννας Ἀμαλίας, τῆς εὐνοούσης πολὺ τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·., ἱδρύθη ἡ Στ.·. «Ἀμαλία», εἰς τὴν ὁποίαν προσῆλθον τότε καὶ μετὰ ταῦτα ὡς μέλη πολλαὶ προσωπικότητες τῆς ἐποχῆς μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ *Γκαῖτε* [βλ. λ.] ὁ Δοὺξ Κάρολος Αὔγουστος, ὁ L. C. Reinhold καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφίας, ὁ Oken (φυσιοδίφης), ὁ Hummel (μουσικοσυνθέτης) κ.ἄλ..

Τὸ ἀρχεῖον τῆς Στ.·. περιέχει πολλὰ ἀναμνηστικὰ ἀντικείμενα τοῦ Γκαῖτε, μεταξὺ τῶν ὁποίων τελευταῖος καὶ τὸ περίζωμά του. Περίφημοι εἶναι ἐπίσης οἱ διασῳζόμενοι λόγοι, εἰς τοῦ Γκαῖτε (ἐκφωνηθεὶς

ἐν τῇ Στ.·. κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Wieland) καὶ εἰς τοῦ Φρειδ. φὸν Μύλλερ (ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Γκαῖτε) Τὸ μέγαρον τῆς Στ.·., λόγῳ ἀκριβῶς τῶν ἀναμνηστικῶν τοῦ Γκαῖτε, ἐπισκέπτονται πολλοὶ Ἐλευθεροτέκτον.·. καὶ βέβηλοι.

Μὲ τὴν πόλιν Βαϊμάρ συνδέεται καὶ ὁ ὑπὸ τῆς Κας Ματθίλδης Λουντεντόρφφ γενόμενος δεκτὸς μῦθος περὶ τῆς δολοφονίας τοῦ Σίλλερ ὑπὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ τῆς συνενοχῆς τοῦ Γκαῖτε εἰς τὸ ἔγκλημα τοῦτο. Ἡ ἱστορία αὕτη, μύθευμα κατωτέρας ποιότητος, δὲν ἐγένετο παραδεκτὴ οὔτε καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν λαϊκῶν κύκλων.

Βάϊμπερτ [Vibert Lionel]. Διακεκριμένος σύγχρονος ἄγγλος Ἐλευθεροτέκτων ἐρευνητής, ἱστοριοδίφης. Ἐχρημάτισε Σεβ.·. καὶ μόνιμος Γραμματεὺς τῆς ἐν Λονδίνῳ «Στοᾶς τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων». Ἐπίσης διετέλεσε Μέγ.·. Ἀξιωμ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ἔγραψε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ σύγγραμμα «Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς πρὸ τῆς ὑπάρξεως Μεγ.·. Στοῶν» |Λονδῖνον|.

Βάϊσσε *Ἰωάννης* [John A. Weisse]. Τέκτων Ἀμερικανὸς συγγραφεὺς γερμανικῆς καταγωγῆς, ἐκδώσας τῷ 1880 ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ σύγγραμμα μὲ τὸν τίτλον «*ὁ Ὀβελίσκος καὶ ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμός*», ἐν τῷ ὁποίῳ βεβαιοῖ ὅτι τὰ ἱερατεῖα τοῦ *Βάαλ* εἰς τὴν Ἀσσυρίαν, τοῦ *Ὀσίριδος* εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοῦ *Ἰεχωβὰ* ἐν Παλαιστίνῃ, τοῦ *Διὸς* ἐν Ἑλλάδι καὶ Ρώμῃ, τοῦ *Ἀχούρα—Μάζντα* ἐν Περσίᾳ, τοῦ *Βράμα* ἐν Ἰνδίαις καὶ τοῦ *Τευτάτη* ἐν Βρεττανίᾳ ἀπετέλουν μυστικὰς ἑταιρείας, ὅτι συνεδέοντο τόσον στενῶς μεταξύ των, ὥστε νὰ ὑφίσταται διαρκὴς συνεννόησις ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ μέχρι τοῦ Τιβέρεως καὶ ἀπὸ τοῦ Νείλου μέχρι τοῦ Ταμέσεως, καὶ ὅτι συνεπῶς ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἐν τῷ κόσμῳ, καταδιωχθεὶς ἔκτοτε ἀγρίως ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ τοῦ κλήρου γενικῶς.

Ὁ A. Waite ἀμφισβητεῖ τὴν σοβαρότητα τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ Βάϊσσε ἐλλείψει καὶ τῆς ἐλαχίστης περὶ τούτων ἱστορικῆς ἐνδείξεως. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, λέγει, καὶ ἐὰν ἔτι ὑφίσταντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μυστικὰ σωματεῖα, πάντως ταῦτα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὀνομασθῶσι Τεκτονικά. [Βιβλ. 3. τόμ. Β', σελ. 137].

Βαϊσσχάουπτ, *Ἀδάμ*. (Adam Weisshaupt) Γερμανὸς σοφὸς τέκτων, ἱδρυτὴς τοῦ περιφήμου Τάγματος τῶν *Πεφωτισμένων* (βλ.λ.) * Φεβρουάριον 1742 εἰς Ἰγκολνστάντ † τὸ 1811 εἰς Γκότα. Ἀνετράφη ὑπὸ Ἰησουϊτῶν καλογήρων, τῶν ὁποίων ὅμως ἀργότερον κατέστη ἀμείλικτος πολέμιος. Κατὰ τὸ 1775 διωρίσθη καθηγητὴς τοῦ Φυσικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἰγκολντστάντ, ἔνθα καὶ εὗρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀναπτύξῃ τὰς κοσμοπολιτικὰς καὶ ἀντικληρικὰς δοξασίας του Παρακινηθεὶς ὑπὸ τινων ἀφηγήσεων περὶ Ἐλευθεροτεκτ.·., τὰς ὁποίας ἔκαμεν εἰς αὐτὸν διαμαρτυρόμενός τις ἐξ Ἀννοβέρου, ἐσκέφθη νὰ ἱδρύσῃ μίαν κοινότητα, ἡ ὁποία θὰ τῷ ἐπέτρεπε νὰ ἀποβῇ μέγας εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ πεδίου. Ὠνειρεύετο μίαν μ υ σ τ ι κ ὴ ν σ χ ο λ ὴ ν σ ο φ ί α ς, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἄριστοι νεαροὶ σπουδασταὶ νὰ δύνανται νὰ διδάσκωνται ἀκωλύτως περὶ τῶν ἐκ παραδόσεως πνευματικῶν δεσμῶν ὡς καὶ περὶ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα οἱ ἱερεῖς εἶχον ἀπαγορεύσει νὰ διδάσκωνται ἀπὸ διδασκαλικῶν ἑδρῶν. Οὕτω ἐγεννήθη τὸ 1776 τὸ Τάγμα τῶν Πεφωτισμένων (Illuminati) ὡς ἀπεκάλει τοὺς ὀπαδούς του ὁ Βαϊσσχάουπτ. Εἰς τὸ Τάγμα τοῦτο ὁ Βαϊσχάουπτ ἦτο ἀρχηγὸς καὶ ἔφερε τὸ ὄνομα Σ π ά ρ τ α κ ο ς.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Βαϊσσχάουπτ—ἐκτὸς μερικῶν κανονισμῶν καὶ τινων νεφελωδῶν παραστάσεων—οὔτε μυστικόν τι περιεχόμενον εἶχεν, οὔτε καὶ πραγματικήν τινα ἐθιμοτυπίαν σύμφωνα μὲ τυπικόν τι καὶ οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν μὲ τὸν Τεκτονισμόν Ἵδρυσε μεγαλοπρεπῆ ἐπιστημονικὴν βιβλιοθήκην μετὰ μουσείου, φυσικῆς ἱστορίας καὶ ἱστορικῆς συλλογῆς. Ὁ ἀγὼν κατὰ τῶν «ἐχθρῶν τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος» ἔπρεπε νὰ θριαμβεύσῃ δι' ἀκτινοβολίας γνώσεως. Πιεσθεὶς βραδύτερον πανταχόθεν, ὅπως δώσῃ πραγματικὸν περιεχόμενον εἰς τὰς τρεῖς κλάσεις τοῦ Τάγματος, τοὺς Νεοφωτίστους, τοὺς Minerval, καὶ τοὺς Πεφωτισμένους Minerval, τὰς ἀποτελούσας ἀκόμη καὶ κατὰ τὸ 1779 τὸ ὅλον οἰκοδόμημα, εἰργάσθη μετὰ ζήλου διὰ νὰ κατασκευάσῃ τυπικὸν καὶ ἠθέλησε—ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ φιλοσοφικοῦ συστήματος τοῦ Ζωροάστρου—νὰ ἱδρύσῃ ἓν Τάγμα τοῦ Πυρός, αἱ γιγαντιαῖαι φλόγες τοῦ ὁποίου θὰ ἐφώτιζον τὰ γύρω κυριαρχοῦντα σκότη.

Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον παρέμεινεν μόνον ὡς ὄραμα, καὶ ὁ Βαϊσσχάουπτ μετὰ τοῦ πρώτου συνεργάτου του Φραγκίσκου Ζ. Zwackh ἐσκέφθησαν τότε νὰ οἰκοδομήσουν τὸ Τάγμα τῶν Πεφωτισμένων ἐπὶ Ἐλευθεροτεκτονικῆς—πνευματικῆς βάσεως. Ἐπιτυχόντες ἄδειαν ἀπὸ τὴν ἐν Βερολίνῳ Ἐλευθεροτεκτ.·. Μεγ.·. Στ.·. «Royal York», ἵδρυσαν τὴν ἐν Μονάχῳ Στ.·. «Θεόδωρος τῆς Καλῆς Συμβουλῆς», τὴν ὁποίαν ἀνεκήρυξαν κατόπιν ὡς ἀνεξάρτητον καὶ τὴν ὑπεισήγαγον εἰς τὸ καθ' αὐτὸ Τάγμα. Ἀλλὰ μόνον, ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τοὺς Πεφωτισμένους ὁ βαρῶνος Κνίγγε (Knigge), κατωρθώθη νὰ γίνῃ νέον σχέδιον τοῦ Τάγματος καὶ περαιτέρω τμήματα αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα προσέδωκαν μὲν εἰς τὸ σύστημα ἐμβρίθειαν, ἀλλ' ἔφερον καὶ ἐν αὐτοῖς τὸν κίνδυνον πολιτικῆς ἑρμηνείας. Παρὰ τὴν ἐπελθοῦσαν—κατόπιν τῶν ἀναμορφώσεων τούτων—μεγάλην αὔξησιν, παρὰ τὰ λάμποντα ὀνόματα τῶν μελῶν τοῦ Τάγματος, ὁ Βαϊσσχάουπτ δὲν διετήρησε τὴν ὁμόνοιαν μετὰ τοῦ Knigge, ὁ ὁποῖος τὸν κατηγόρησε, ὅτι φέρεται ὡς δεσπότης καὶ ὅτι δὲν θέλει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς ἀγαπημένας του σκέψεις μεταχειριζόμενος τὰ αὐτὰ μέσα—βεβαίως πρὸς τὸ καλὸν τοῦ Τάγματος—τὰ ὁποῖα καὶ οἱ Ἰησουῖται μετεχειρίζοντο δι' ἄλλους σκοπούς. Διαφοραὶ γνωμῶν ἐπέφερον ἐν τέλει τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Knigge (βλ. καὶ Δρ. Joseph Popp εἰς τὸ «Freimaurer museum», τόμ. VI).

Οἱ Ἰησουῖται, τῶν ὁποίων ὁ Βαϊσσχάουπτ εἶχεν ἐπανειλημμένως ἀποκαλύψει τὴν ὑποκρισίαν καὶ τὸ ψεῦδος, εἰργάζοντο ἀόκνως διὰ τὴν ἐξόντωσίν του, ἐπέτυχον δ' ἐν τέλει τὸ 1784 τὴν ἔκδοσιν Βασιλικοῦ Διατάγματος, ἀπαγορεύοντος τὴν ὕπαρξιν μυστικῶν Ἑταιρειῶν. Ὁ Βαϊσχάουπτ ἀπελύθη τῆς καθηγεσίας καὶ ἐξωρίσθη εἰς Regensburg, ὅπου ὑπέστη πολλά. Κατηγορήθη ὡς παιδοκτόνος, παρακινήσας δῆθεν τὴν γυναικαδέλφην του, ἡ ὁποία ἀργότερον ἐγένετο σύζυγός του, εἰς ἔκτρωσιν. Τὸ τοιοῦτον προὐκάλεσε μέγαν θόρυβον καθ' ἅπασαν τὴν Γερμανίαν καὶ ὁ Σίλλερ εἰς μίαν ἐπιστολήν του τοῦ 1787 γράφει «ὅτι αἱ περὶ ἠθικῆς διακηρύξεις τῶν κυρίων αὐτῶν εἶναι κάπως ὕποπτοι». Κατηγορήθη ἐπίσης ὑπὸ τοῦ ἐκλέκτορος Καρόλου Θεοδώρου τῆς Βαυαρίας ὡς «αἱμομίκτης, παιδοκτόνος, λαεγέρτης καὶ ἀρχηγὸς συνωμοσίας ἐξόχως ἐπικινδύνου διὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν πολιτείαν». Τέλος ὁ Βαϊσσχάουπτ κατέφυγεν εἰς Γκότα, ἔνθα ἐγένετο μετ' εὐνοίας δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Δουκὸς Ἐρνέστου, ὁ ὁποῖος ἐντόνως καὶ κατηγορηματικῶς ἀπέκρουσε τὰς ἀποδιδομένας εἰς τὸν Βαϊσσχάουπτ κατηγορίας.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξορίας του συνέγραψε διάφορα φιλοσοφικὰ καὶ ἄλλα ἔργα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰ διὰ τὸ σύστημά του: «Μία εἰκὼν τῶν Πεφωτισμένων» (1786), «Πλήρης ἱστορία τῶν καταδιώξεων τῶν Πεφωτισμένων ἐν Βαυαρίᾳ» (1786), «Ἀπολογία τῶν Πεφωτισμένων» (1787) κ. ἄλ.

Ἐὰν ὁ Βαϊσσχάουπτ ἔσχε πολλοὺς θαυμαστὰς καὶ ὀπαδούς, ἔσχεν ὅμως, ὡς ἐξετέθη, καὶ ἀμειλίκτους ἐχθρούς, οἵτινες ἐσυκοφάντησαν αὐτὸν ποικιλοτρόπως. Ἀντιμετώπισεν ἐν τούτοις τοὺς πάντας μὲ φιλοσοφικὴν καρτερίαν.

Ἐπισήμως διεκήρυξεν ὅτι «οὐδέποτε ἐσκέφθη δι' ἀνατροπάς, ὅτι τὸ σχέδιόν του ἦτο ἐμβριθὲς καὶ ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἤθελεν ἢ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πᾶσα κυβέρ-

νησις, καλὴ καὶ φρόνιμος, πρέπει νὰ θέλη, ὅτι εἰς τὴν ἠθικὴν προσέδιδε νέον ἐνδιαφέρον καὶ γενικῶς ἐνήργει διὰ τὴν καλλιτέρευσίν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν διὰ διαπαιδαγωγήσεως καὶ ἰδίας τελειοποιήσεως τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅτι ἐπ αὐτῆς τῆς βάσεως ἔπρεπε νὰ προλάβη ὅλας τὰς καταχρήσεις...».

Ὁ «*Φωτισμός*» (Illuminisme), ὡς ἐκλήθη τὸ σύστημά του, ἔχει πλεῖστα βεβαίως ἐλαττώματα καὶ σφάλματα καὶ οὐδεὶς λυπεῖται διὰ τὴν διάλυσίν του, ὅπως λέγει καὶ ὁ Mackey. Ἡ πρόθεσις ὅμως τοῦ ἱδρυτοῦ του ἦτο ἀναμφισβητήτως ἀγαθή, ὁ δὲ Βαϊσχάουπτ ὑπῆρξεν ἁπλῶς ἀτυχὴς εἰς τὴν προσπάθειάν του.

Καὶ πᾶς τις δύναται νὰ κρίνη περὶ τοῦ πῶς ἐφαντάζετο τὸ σύστημά του ὁ Βαϊσσχάουπτ ἐκ τῆς κατωτέρω περιγραφῆς του περὶ τῶν προσόντων ἑνὸς ὑποψηφίου:

«Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν κλείει τὰ ὦτα του εἰς τοὺς θρήνους τῶν ἀθλίων, οὔτε τὴν καρδίαν του εἰς τὸν οἶκτον: Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶναι φίλος καὶ ἀδελφὸ; τῶν δυστυχούντων: Ἐκεῖνος, ὅστις ἔχει καρδίαν πρόθυμον εἰς ἀγάπην καὶ φιλίαν: Ἐκεῖνος ὅστις ἀντέχει εἰς τὴν κακοδαιμονίαν, ὅστις δὲν κουράζεται διὰ νὰ ἐπιτύχη τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε: Τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ εἶναι ἱκανὴ νὰ συλλάβη μεγάλα σχέδια καὶ νὰ φανῇ ὑπερτέρα ταπεινῶν ἐλατηρίων: Ἐκεῖνος, ὅστις προκειμένου περὶ ἀληθείας καὶ ἀρετῆς, περιφρονῶν τὰς ἀποδοκιμασίας τοῦ πλήθους, εἶναι ἀρκούντως θαρραλέος, ὥστε ν' ἀκολουθήσῃ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς καρδίας του—αὐτὸς εἶναι ὁ κατάλληλος ὑποψήφιος».

Αὐτὸς ὁ βαρῶνος Κνίγγε εἶπε περὶ τοῦ Βαϊσσχάουπτ ὅτι ἦτο ἀνὴρ μεγαλοφυὴς καὶ βαθείας σκέψεως. Ἡ ψυχή του ἐπόθει νὰ κάμη κἄτι τὸ μέγα καὶ ὠφέλιμον διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ δὲ ἀρχική του ἐπιτυχία ὡς μεταρρυθμιστοῦ ὀφείλεται εἰς τὴν εἰλικρινῆ του ἐπιθυμίαν νὰ πράξῃ τὸ καλόν. Καὶ ὅπως λέγει ὁ Mackey, ἡ θέσις του ἐν τῇ ἱστορίᾳ δέον νὰ εἶναι μεταξὺ τῶν ἀποτυχόντων μεταρρυθμιστῶν καὶ οὐχὶ μεταξὺ τῶν διεφθαρμένων τυχοδιωκτῶν, ὅπως ἠθέλησάν τινες νὰ τὸν παραστήσουν.

Ὁ Βαϊσσχάουπτ θεωρεῖται ὡς ἐργασθεὶς σημαντικῶς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως Βλ. βιβλ. *1* (τόμ. Β'. σελ. 1099), *6*, *7*.

Βαῖχτερ, ***Κάρολος, Ἐμπερχάρντ, βαρῶνος φόν*** C. Eb. Freiherr von Wächter). * 1747, † 1825. Ἐκ τῶν δραστηριωτέρων διπλωματῶν τῆς ἐποχῆς. Ἐξέχον μέλος τοῦ Τάγματος τῆς «*Αὐστηρᾶς Τηρήσεως*» (βλ. λ.). Ὡς Ἐλευθεροτέκτων ἵδρυσε κατ' ἀρχὰς τὴν ἐν Στουττγάρδη Σκωτ.·. Στ.·. «Κάρολος τῶν τριῶν Κέδρων» Ἐγένετο κατόπιν καγκελλάριος τῆς ὀγδόης ἐπαρχίας τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ὑπὸ τὸ ὄνομα Eques a Ceraso καὶ ἐκ τῶν πρώτων μέλος τοῦ «πραγματικοῦ Ναϊτικοῦ Τάγματος» τοῦ *Γκούγκομος* (βλ. λ.), συντελέσας κατόπιν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τούτου ὡς ἀπατεῶνος. Ἐπιφορτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Δουκὸς Φερδινάνδου τῆς Βρουνσβίκης νὰ ἱδρύσῃ περιστύλιον τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας, ἀνέλαβε τὴν ἀποστολήν, ὅπως ἐξελέγξῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀφηγήσεων τοῦ Γκούγκομος, καὶ νὰ ἀναζητήσῃ τοὺς «*ἀνωτέρους ἀγνώστους*» (βλ. λ.) τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως, ἀφοῦ καὶ ὁ ὑποψήφιος διὰ τὸν θρόνον Κάρολος Ἐδ. *Στιούαρτ* ἔζη τότε ἐν Φλωρεντίᾳ. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν του, τὰ ὁποῖα δι' ἐπιστολῆς του ἐκ Ρώμης ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Δοῦκα, ἦσαν ὅτι οὐδὲν ἴχνος «ἀνωτέρων ἀγνώστων» ἀνεκάλυψε ὡς καὶ οὐδὲν ἴχνος μυστικῆς τινος Ναϊτικῆς γνώσεως. Πρὸς ταῦτα προσετέθη καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ δῆθεν μυστικὸς «Μέγας Διδ.·. τοῦ Τάγματος» Κάρολος Ἐδουάρδος Στιούαρτ διεκήρυξεν, ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξεν Ἐλευθεροτέκτων καὶ ὅτι οὐδὲν ἐγνώριζε περὶ Μεγάλης Διδασκαλίας καὶ τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν. Συνεπείᾳ τούτων ὁ Βαῖχτερ ἐπρότεινε ἀναμόρφωσιν τοῦ Τάγματος ἐκ θεμελίων καὶ προσεφέρθη νὰ δώσῃ εἰς τὴν νέαν ἑταιρείαν ὅ,τι τῆς ἔλειπε, τὴν γνῶσιν δηλ. μιᾶς πραγματικῶς πολυτίμου μυστικῆς διδασκαλίας. Ἤθελε δηλ. νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπόκτησιν πραγματικῶν ὑπερφυσικῶν γνώσεων ἐκ τῶν «Σοφῶν τῆς Ἀνατολῆς», ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων θὰ ἠδύνατο ὁ Τεκτονισμὸς νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐπίτευξιν εὐγενεστέρου σκοποῦ ἢ τὴν ἐκ νέου ἵδρυσιν τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν. Κατὰ τὸν Schröder ἡ διδασκαλία αὕτη δὲν ἦτο ἄλλο τι εἰμὴ αἱ σωτήριοι χριστιανικαὶ διδασκαλίαι. Ὁ Βαῖχτερ ὅμως οὐδὲν ἐνήργησε κατόπιν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην, ἀποσυρθεὶς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὀλίγον μετὰ τὴν ἐξ Ἰταλίας ἐπάνοδόν του. Ὁ Βαῖχτερ ὑπῆρξε ἴσως εἰς τῶν τελευταίων πρωταγωνιστῶν τοῦ μεγάλου δράματος τῆς «Αὐστηρᾶς Τηρήσεως».

Βακτηρία. Βλ. *ῥάβδος ὁδοιπορίας.*

Βακχικὰ μυστήρια. Βλ. *Διονύσια μυστήρια.*

Βάκχος. Ὄνομα τοῦ θεοῦ Διονύσου, ἄλλως *Βάκχεως* καὶ *Ἴακχος* (Βλ. *Διόνυσος*).

Βάκων ***Ρογῆρος,*** (Roger Bacon). Ἄγγλος Φραγκισκανὸς μοναχὸς ἐν Ὀξφόρδῃ. * 1214 εἰς Ἰλτσεστερ, † 1294 ἐν Παρισίοις. Διαπρεπὴς ἐπιστήμων τῆς ἐποχῆς του. Ὡς «Δόκτωρ θαυμαστὸς» (mirabilis) λόγῳ τῶν πολλῶν φυσικῶν του γνώσεων καὶ τῆς ἐπιδόσεώς του εἰς τὴν μελέτην τῶν μυστικῶν τῆς φύσεως, κατηγορηθεὶς ὡς μάγος, κατεδιώχθη πολλάκις ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν καὶ ἐφυλακίσθη. Ἀντίπαλος τοῦ σχολαστικισμοῦ ἵδρυσε τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐμπειρίας (πειράματος) βασιζομένην γνῶσιν τῆς φύσεως. Ἦτο Ροδόσταυρος. Εἰς τὸ χειρόγραφον Στάνλεϋ, χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1677, ἀναγράφεται προφητεία τις τοῦ Ρ. Βάκωνος, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει αὐτὸν ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸ Ἐλευθεροτ.·. Τάγμα:

«Ἐλευθεροτέκτονες, ἀκούσατε τὴν συμβουλὴν τοῦ Ἀδ. Βάκωνος: Παρεισδύσαντές τινες κρυφίως σᾶς προδίδουν, φέρουν εἰς φῶς τὸν Διαβήτην καὶ τὸν Γνώμονά σας, δὲν μένουν πλέον μυστικὰ τὰ Jakin *καὶ* Boaz».

Βάκων ***Φραγκῖσκος, βαρῶνος τοῦ Βέρουλαμ*** (Bacon Francis, von Verulam). Ὑποκόμης τοῦ St. Alban, * 1561, † 1626 Γνωστὸς συνήθως ὡς λόρδος Βάκων, Ἄγγλος φυσιοδίφης, φιλόσοφος, πολιτικὸς καὶ συγγραφεὺς τῆς Ἐλισαβετείου ἐποχῆς. Κατὰ τὰ πρόθυρα τῆς ἐποχῆς τῆς ἀναμορφώσεως διεκήρυξεν ὅτι τὸ ὕψιστον θέμα τῆς ἐπιστήμης εἶναι ἡ κατακυρίευσις τῆς φύσεως καὶ ἡ σκόπιμος διαμόρφωσις τοῦ πολιτισμοῦ διὰ τῆς γνώσεως τῆς φύσεως, ἐπολέμησε προλήψεις καὶ εἴδωλα καὶ ἐχαρακτήρισε τὴν ἐπὶ τοῦ πειράματος καὶ τῆς ἐπαγωγῆς βασιζομένην πεῖραν ὡς κυρίαν πηγὴν τῆς γνώσεως. Χάρις εἰς τὴν ἰδιάζουσαν προσωπικότητά του ὁ Βάκων κατέστη ἀντικείμενον περιέργων ὑποθέσεων Οὕτω ἐσχετίσθη μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. χάρις εἰς τὸ οὐτοπιστικὸν ἀλληγορικὸν βιβλίον του «*Νέα Ἀτλαντίς*», τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν *Νικολάϊ* ἐξήσκησε μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Εἰς τὸ μυθιστόρημά του αὐτὸ ὁ λόρδος Βάκων ἀφηγεῖται τὸ ταξείδιον ἑνὸς πλοίου εἰς μίαν ἄγνωστον νῆσον καλουμένην Μπενσαλέμ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐβασίλευε πάλαι ποτὲ κάποιος Βασιλεὺς Σολομών. Ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς εἶχεν ἓν μέγα καθίδρυμα, καλούμενον «*Οἶκος τοῦ Σολομῶντος*» ἢ «*Κολλέγιον τῶν ἐργατῶν τῶν ἓξ ἡμερῶν*» (δηλαδὴ τῶν ἡμερῶν τῆς δημιουργίας). Ἐντὸς αὐτοῦ διεξήγοντο εὐρύταται μελέται ἐπὶ φυσικῶν ἐρευνῶν, ὑπῆρχον βαθέα σπήλαια καὶ πύργοι διὰ τὴν ἐπιτυχῆ παρατήρησιν τῶν φαινομένων τῆς φύσεως, ὡς ἐπίσης καὶ μεγάλαι οἰκοδομαί, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐγίνοντο ἀπομιμήσεις τοῦ ἀνέμου, τῆς βροχῆς, τοῦ κεραυνοῦ κλπ. καὶ μεγάλοι βοτανικοὶ κῆποι καὶ ἀπέραντοι ἀγροί, ὅπου συνεκεντροῦντο ὅλα τὰ εἴδη τῶν ζῴων διὰ τὴν μελέτην τῶν ἐνστίκτων καὶ τῶν συνηθειῶν των. Καὶ ὑπῆρχον τέλος σοφοὶ ἄνθρωποι ἀσχολούμενοι μὲ ὅλα αὐτά, καὶ συσκεπτόμενοι διὰ πᾶν ὅ,τι ἔπρεπε νὰ δημοσιευθῇ ἢ νὰ κρατηθῇ μυστικόν.

Τὸ μυθιστόρημα αὐτὸ κατέστη ἅμα τῇ ἐκδόσει του δημοφιλές, ὅλων δ' ἡ προσοχὴ ἐστράφη πρὸς τὴν ἀλληγορίαν τοῦ Οἴκου τοῦ Σολομῶντος.

Πολλοὶ ἐρευνηταὶ ἠθέλησαν νὰ ζητήσουν ἐν αὐτῷ τὴν καταγωγὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Καὶ πρῶτον ὁ Νικολάϊ ἰσχυρίσθη τῷ 1782 ὅτι ὁ Βάκων παρέλαβε παρὰ τῶν Ροδοσταύ ων Andreae καὶ Fludd τὴν σκέψιν μιᾶς «γενικῆς ἀναμορφώσεως» τοῦ κόσμου, καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐβάσισε τὰς ἰδέας του.

Τὸ βιβλίον συνέτεινεν ἐπίσης εἰς τὴν διάδοσιν τῆς θεωρίας τοῦ Βάκωνος περὶ πειραματικῆς γνώσεως, ὡδήγησε δὲ βραδύτερον εἰς τὴν σύστασιν τῆς *Βασιλικῆς Ἑταιρείας* (Royal Society), τῆς ὁποίας οἱ σκοποί, καθὼς γράφει ὁ Νικολάϊ, ἦσαν παρεμφερεῖς μὲ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων. Ἱδρυθείσης, λέγει, κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ μὲν ἓν σωματεῖον εἶχεν ἐσωτερικήν, τὸ δ' ἄλλο ἐξωτερικὴν διδασκαλίαν.

Τὸ ἀμεσώτερον ὅμως ἀποτέλεσμα τοῦ ἔργου τοῦ Βάκωνος ὑπῆρξεν ἡ ἵδρυσις τῆς «*Ἑταιρείας τῶν Ἀστρολόγων*», τῆς ὁποίας διακεκριμένα μέλη ἦσαν ὁ *Ἠλίας Ἄσμολ* (βλ. λ.) καὶ ὁ ἀστρολόγος Οὐΐλλιαμ Lilly.

Περὶ τῆς ἑταιρείας αὐτῆς, εἰς τὸ ἔργον του «*Καταγωγὴ καὶ ἱστορία τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ καὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ*» ὁ Νικολάϊ γράφει τὰ ἑξῆς:

«Σκοπός της ἦτο ἡ ἵδρυσις ἑνὸς πραγματικοῦ «Οἴκου τοῦ Σολομῶντος τῆς Νέας Ἀτλαντίδος» ὅπου νὰ γίνωνται μελέται τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ νὰ κρατῶνται μυστικαὶ ἐντὸς τῆς ἑταιρείας. Οἱ φιλόσοφοι οὗτοι παρουσίαζον τὰς ἰδέας των μὲ μίαν αὐστηρῶς ἀλληγορικὴν μέθοδον. Ὑπῆρχον ἐν πρώτοις αἱ ἀρχαῖαι στῆλαι τοῦ Ἑρμοῦ, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Ἰάμβλιχος ἰσχυρίσθη ὅτι εἶχε διαλύσῃ ὅλας τὰς ἀμφιβολίας τοῦ Πορφυρίου. Ἀνήρχεσθε κατόπιν δι' ἀρκετῶν βαθμίδων εἰς ἓν μωσαϊκὸν δάπεδον, χωρισμένον εἰς τέσσαρα τμήματα, συμβολίζοντα τὰς τέσσαρας κυρίας ἐπιστήμας· μετ' αὐτὸ ἤρχοντο οἱ τύποι τοῦ ἔργου τῶν ἓξ ἡμερῶν, οἵτινες ἐξεπροσώπουν τὸν σκοπὸν τῆς ἑταιρείας, καὶ οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὅμοιοι μὲ τοὺς χαραγμένους ἐφ' ἑνὸς λίθου, τὸν ὁποῖον ἔχω εἰς τὴν κατοχήν μου. Ἡ ἔννοια ὅλων αὐτῶν ἦτο ἡ ἑξῆ: Ὁ θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον καὶ διατηρεῖ αὐτὸν δι' ὡρισμένων πανσόφων ἀρχῶν· ὁ ζητῶν νὰ γνωρίσῃ τὰς ἀρχὰς αὐτὰς — ἤτοι τὸ ἐσωτερικὸν τῆς φύσεως — πλησιάζει πρὸς τὸν θεὸν καὶ ὅστις πλησιάζει οὕτω τὸν θεόν, λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὴν δύναμιν τοῦ κυβερνᾶν τὴν φύσιν».

Ἡ ἑταιρεία αὕτη συνεδρίαζεν εἰς τὸ Τεκτονικὸν Μέγαρον (Mason's Hall) εἰς τὴν ὁδὸν Basinghall, διότι πλεῖστα τῶν μελῶν της ἦσαν καὶ μέλη τῆς ἑταιρείας τῶν Τεκτόνων, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆλθον κατόπιν ὅλοι, λαβόντες τὸ ὄνομα «Ἐλεύθεροι καὶ Ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες».

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Νικολάϊ ἀνάγει τὴν καταγωγὴν τοῦ θεσμοῦ εἰς τὴν Νέαν Ἀτλαντίδα καὶ τὸν Οἶκον τοῦ Σολομῶντος τοῦ λόρδου Βάκωνος.

Πρόκειται βεβαίως περὶ ἁπλῆς θεωρίας, ἡ ὁποία ὅμως, ὅπως λέγει ὁ Mackey, ρίπτει ἀρκετὸν φῶς ἐπὶ τῆς ὅλης προεργασίας, ἥτις κατέληξεν ἐν ἔτει 1717 εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Τὸ μόνον ἀσφαλὲς ἐξαγόμενον εἶναι ὅτι οἱ ἐξέχοντες ἀστρολόγοι τῆς Ἀγγλίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (1650 – 1700) ἦσαν συνδεδεμένοι μετὰ τῶν Τεκτόνων, πλεῖστα δὲ μέλη τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρείας ἦσαν καὶ μέλη Τεκτ.·. Στ.·.

Ὁ Βάκων ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ 19ου αἰῶνος ἐθεωρήθη ὑπό τινων ὡς ὁ συγγραφεὺς τῶν δρ μάτων τοῦ Σαίξπηρ. Αἱ προσπάθειαι αὗται, ὅπως διὰ καβ βαλιστικῶν μεθόδων καταδειχθῇ ὅτι συγγραφεὺς τῶν Σαιξπηρείων ἔργων ἦτο ὁ Βάκων, κατεβλήθησαν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλφρέδου Dodd διὰ νὰ ἀποδειχθοῦν αἱ δῆθεν Ἐλευθεροτεκτ.·. σχέσεις τοῦ Βάκωνος (βλ. τὸ ἔργον του «The Personal Poems of Francis Bacon [our Shake—Spear] the son of Queen Elisabeth», Daily Post Printers, Liverpool, 1931). Ὁ Dodd ἐξάγει ἀπὸ τὰ σονέττα τοῦ Σαίξπηρ ὅτι ὁ Βάκων ἦτο ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., ὅτι ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Μέγ.·. Διδ.·. τούτου καὶ ὅτι ἐπεξειργάσθη τὰ πρῶτα τυπικά. Κατὰ τὸν Dodd ὁ Βάκων φαίνεται ὅτι κατὰ τὰ εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην ταξείδιά του ἐπλησίασε τοὺς Ροδοσταύρους καὶ μετέφερε τὰς ἐθιμοτυπίας τούτων εἰς Ἀγγλίαν. Εἰς τὸν «πρόλογον—σονέττο» εὑρίσκονται κατὰ τὸν Dodd αἱ λέξεις: «This is printed as my last secret book to the Craft. Lord St. Alban Worshipfull G.·. M.·. (=αὐτὸ ἐξετυπώθη ὡς τελευταῖον μυστικὸν βιβλίον μου πρὸς τὴν Συντεχνίαν. Λόρδος Ἅγ. Ἀλβανός, Σεβάσμιος Μέγ.·. Διδ.·.).

Ἡ ὀρθὴ προφορὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Βάκωνος εἰς τὴν Ἀγγλικὴν εἶναι Μ π α ἱ η κ ο ν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπὸ μακροῦ οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς τὸν ἀναγράφουν Βάκωνα ἐπροτίμησα νὰ διατηρήσω αὐτὴν τὴν ὀνομασίαν.

Βιβλ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 116) καὶ 7.

Βαλασσόπουλος *Φώτιος.* Ἕλλην δικηγόρος. Ὡς Ἐλευθεροτέκτων ἀπετέλεσε μέλος (Μέγ.·. Βιβλοφόρος) τοῦ ὑπὸ τοῦ † Δημ. Ροδοκανάκη, Ἰσοβίου Μεγ.·. Διδ.·. τῆς ἐν Ἑλλάδι Μεγ.·. Ἀνατ.·., διορισθέντος Συμβουλίου αὐτῆς διὰ τὰ ἔτη 1902—1905.

Baldrick. Ταινία φερομένη ἀπὸ τοῦ ὤμου διὰ τοῦ στήθους πρὸς τὴν ὀσφὴν καὶ ἀποτελοῦσα μέρος τῆς στολῆς τῶν Ἱπποτῶν Ναΐτῶν.

Εἰς τὸν κανονισμὸν τοῦ Μεγάλου Σκηνώματος τῶν Ἱπποτῶν Ναΐτῶν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τὸν ἐγκριθέντα τὸ 1862 ἡ ταινία καθορίζεται ὡς ἑξῆς:

«Πλάτους 5 ἰντσῶν, λευκὴ μὲ μαῦρον πλαίσιον μιᾶς ἴντσας ἑκατέρωθεν καθ' ὅλον τὸ μῆκος καὶ μὲ μικρὸν σειρήτιον κυανοῦν πλάτους $1/4$ τῆς ἴντσας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἄκρον τοῦ μαύρου πλαισίου. Εἰς τὸ ἔμπροσθεν κέντρον τῆς ταινίας μετάλλινος ἐννεάκτινος ἀστήρ, εἰς ἀνάμνησιν τῶν 9 ἱδρυτῶν τοῦ Τάγματος τῶν Ναΐτῶν περικλείων τὸν Σταυρὸν τοῦ Πάθους καὶ κυκλικῶς τὴν λατινικὴν ἐπιγραφήν, In hoc signo vinces (ἐν τούτῳ νίκα). Ἡ διάμετρος τοῦ ἀστέρος εἶναι $3\ 3/4$ ἰντσῶν. Ἡ ταινία φέρεται ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου πρὸς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν μὲ τὰ ἄκρα ἐκτεινόμενα εἰς μῆκος 6 ἰντσῶν ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς διασταυρώσεώς των».

Βαλεντινιανοί. Οἱ ὀπαδοὶ τῆς αἱρέσεως τοῦ Γνωστικοῦ Βαλεντίνου.

Βαλεντῖνος. Αἱρετικὸς τῶν μέσων τοῦ Β' αἰῶνος, ἐκ τῶν Γνωστικῶν τῆς Ἀλεξανδρείας. Τὸ γνωστικὸν σύστημα τῆς διδασκαλίας τοῦ Βαλεντίνου, ὡς τὸ ἐκθέτει ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Leyden Εἰρηναῖος ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθείσῃ ἀνασκευῇ τοῦ συστήματος, συνίστατο εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς θεολογίας καὶ τῆς κοσμογονίας διὰ τῆς ἐξελίξεως τῆς ὑπερτάτης ἀρχῆς, τῆς αὐθυπάρκτου καὶ ἀγεννήτου οὐσίας, εἰς «*πλήρωμα*» κατ' ἀρχὰς μὲν ὀκτὼ *αἰώνων* (ὀγδοάς), κατόπιν ἑτέρων δέκα (δεκάς) καὶ τέλος ἄλλων δώδεκα (δωδεκάς), ἤτοι ἐν ὅλῳ τριάκοντα αἰώνων κατὰ ζεύγη ἀρρένων καὶ θηλέων. Διὰ τούτων ἀπεδίδοντο ἐπὶ τὸ μυστικώτερον, κατὰ τὰ ὀρφικά, αἱ ἁπλαῖ καὶ εὐληπτοι ἔννοιαι τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας, συνδεόμεναι αὐθαιρέτως πρὸς ἀλλήλας. Ἐκ τοῦ ἀγεννήτου ἀϊδίου Πατρὸς ἢ Βυθοῦ καὶ τῆς συντρόφου του Ἐννοίας ἢ Σιγῆς προῆλθον ὁ Νοῦς καὶ ἡ Ἀλήθεια, ἐκ τούτων ὁ Λόγος καὶ ἡ Ζωὴ καὶ ἐκ τούτων ὁ Ἄνθρωπος καὶ ἡ Ἐκκλησία. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ προτελευταίου ζεύγους προῆλθον 5, ἐκ δὲ τοῦ τελευταίου 6 ἄλλα ζεύγη. Ἡ Σοφία, τὸ θῆλυ τοῦ τελευταίου τῶν 30 ζευγῶν, ἐπιθυμοῦσα νὰ γνωρίσῃ τὸν Πατέρα, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀκατάληπτος εἰς πάντας πλὴν τοῦ Νοῦ, συλλαμβάνει μόνη καὶ γεννᾷ τὴν Ἐνθύμησιν (Ἀχαμώθ), ἄμορφον καὶ ἀτελῆ αἰῶνα. Τοῦτον ὁ Πατὴρ ἀποδιώκει ἔξω τοῦ «πληρώματος», παρεμβαλὼν ἐν τῷ μεταξὺ τὸν Ὅρον καὶ συμπληρώσας τὸ πλήρωμα διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, τέλος δὲ κοινῶς ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων αἰώνων τοῦ πληρώματος ἐγεννήθη ὁ αἰὼν Ἰησοῦς ἢ Σωτήρ. Δι' ἐξελίξεως νῦν τῆς πέραν τοῦ Ὅρου ἀποκλεισθείσης Ἀχαμώθ, παρήχθη ὁ πεπερασμένος πνευμα-

τικὸς καὶ ὑλικὸς κόσμος καὶ τὸ «κένωμα», ἀντίθετον τοῦ πληρώματος. Ὁ Δημιουργὸς συμπληροῖ τὸ ἔργον τῆς περαιτέρω ἐξελίξεως ἐν τῷ κενώματι διὰ τῆς παραγωγῆς τῶν ἀγγέλων ἢ οὐρανῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ἀγνοίᾳ δὲ τῆς ὑπάρξεως τοῦ πληρώματος νομίζει ἑαυτὸν κύριον τοῦ παντός. Οἱ ἄνθρωποι διακρίνονται εἰς «πνευματικοὺς» μετέχοντας τῆς ὑπερτέρας οὐσίας τῆς Ἀχαμώθ, εἰς «ψυχικοὺς» καὶ εἰς «ὑλικούς». Ἐκ τούτων οἱ μὲν πνευματικοὶ δὲν ἔχουν ἀνάγκην σωτηρίας, οἱ δὲ ὑλικοὶ δὲν σῴζονται. Πρὸς σωτηρίαν ὅμως τῶν «ψυχικῶν» κατῆλθεν ἐκ τοῦ πληρώματος ὁ Σωτὴρ ἢ Ἰησοῦς, ἑνωθεὶς μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν τῷ βαπτίσματι καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸ πλήρωμα πρὸ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου.

Ἐπὶ τοῦ συστήματος τοῦ Βαλεντίνου ἐστηρίχθησαν κατόπιν οἱ *Ὀφεῖται* (βλ. λ.) καὶ οἱ *Καϊνῖται* (βλ. λ.).

Τὸ σύστημα τοῦ Βαλεντίνου, μυστηριώδους καὶ ἀκαταλήπτου χαρακτῆρος, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπικρατήσῃ μεταξὺ τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας, καί, ταχέως ἐκφυλισθέν, ἐξέλιπε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Γ΄ αἰῶνος.

Βλ. βιβλ. *7* (σελ. 78—81), *31* καὶ *32* (τόμ. Β΄).

Βαλκίς. Ὄνομα διδόμενον ὑπὸ τῶν Ἀράβων συγγραφέων εἰς τὴν βασίλισσαν τοῦ Σαβᾶ, ἡ ὁποία ἐπεσκέφθη τὸν βασιλέα Σολομῶντα καὶ μετ' αὐτοῦ ἔσχεν υἱὸν (γενάρχην τῶν ἡγεμόνων τῆς Ἀβησσυνίας), καὶ περὶ τῆς ὁποίας ἔχουν γραφῆ διάφοροι μῦθοι (βλ. *Σαβᾶ, βασίλισσα*).

Βαλκύραι ἢ Βαλκυρίαι (Walkiries.) Θεαὶ ἢ ἡμίθεοι τῆς Σκανδιναυϊκῆς μυθολογίας. νύμφαι τοῦ πολέμου, αἱ ὁποῖαι τελοῦσαι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὀδίν, εἶναι ἐντεταλμέναι νὰ καθοδηγῶσι τοὺς πολεμιστὰς εἰς τὰς μάχας καὶ νὰ ἐξασφαλίζωσιν εἰς αὐτοὺς τὴν νίκην ἢ νὰ ὁρίζωσι ποῖος τούτων θὰ φονευθῇ. Ὁδηγοῦσι τοὺς νεκροὺς πολεμιστὰς εἰς τὴν Βαλχάλλαν.

Βάλντ *Γουλιέλμος* (W. Wald). Γερμανὸς καθηγητής, Μέγας Ἀρχειοφ.·. τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας, † 1922. Μετέσχεν ἐνεργῶς εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐλευθεροτεκτονικὴν ἔρευναν. Τὸ κύριον ἔργον του, ἐκδοθὲν ὑπ' αὐτοῦ, εἶναι ἡ «Ἱστορία τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στοᾶς».

Βαλχάλλα. Τὸ ἐνδιαίτημα τῶν Θεῶν τῆς Σκανδιναυϊκῆς μυθολογίας.

Βὰν ντὲ Βάλλ (Van de Walle, Victor, Marie, Jean, François). Βέλγος πολιτικός. * 1849, † 1927. Ἐλευθεροτέκτων συγγραφεύς, μέλος τῆς ἐν Βρυξέλλαις Στ.·. «Vrais amis de l'Union et du Progrès», ἔγραψε τὸ ἱστορικὸν ρωμάντσο «Πρὸς τὴν Ἀθανασίαν», μεταφρασθὲν εἰς πολλὰς γλώσσας, καὶ τοῦ ὁποίου ἥρως εἶναι εἷς Ἐλευθεροτέκτων.

Βάννερ *ὁ πρεσβύτερος*. (Wanner der Ältere, Heinrich). Γερμανὸς διδάσκαλος ἐν Ἀννοβέρῳ, * 1838, † 1922. Γόνιμος Ἐλευθεροτέκτων συγγραφεύς, πολύτιμον ἔργον τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ «Ἱστορία τῆς Ἑνώσεως τῶν Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων 1861—1911».

Βάπτισμα τεκτονικόν. 1. Τελετὴ συμβολική, περιλαμβανομένη εἰς τὸ τυπικὸν ἀνωτέρων τινῶν βαθμῶν καὶ ἡ ὁποία συνήθως καλεῖται *καθαρμὸς* (βλ. λ.) ἢ ἐξαγνισμός. Κατὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ ὅρου, συνειθιζομένου κυρίως ἐν Ἀμερικῇ, ἀντέτεινόν τινες, (μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Mackey), ἐκφράζοντες φόβους, μήπως τοῦτο δώσῃ λαβὴν εἰς νέας κατὰ τοῦ Τάγματος συκοφαντίας περὶ δῆθεν διασυρμοῦ τοῦ χριστιανικοῦ μυστηρίου τοῦ βαπτίσματος. Ἐν τῇ πραγματικότητι ἐν τούτοις ἡ Τεκτονικὴ τελετὴ οὐδεμίαν ἔχει μὲ τὸ βάπτισμα σχέσιν. Πρόκειται περὶ ἁπλοῦ δι' ὕδατος ἐξαγνισμοῦ, κοινοῦ καὶ συνήθους εἰς ὅλας τὰς ἀρχαίας μυήσεις.

2. Κατὰ τὸν A. Waite ἐν Γαλλίᾳ ὑφίστατο περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος ἔθιμον Τεκτονικοῦ Βαπτίσματος, τελουμένου ἐπὶ παιδίων τέκνων τεκτόνων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, εἰς τὰ ὁποῖα παρείχετο ἐκ μέρους τῆς ἀναδόχου Στ.·. πᾶσα προστασία καὶ ἐνίσχυσις.

Περὶ τοῦ ἐθίμου τούτου ὁμιλεῖ ὁ *Κλαβὲλ* (βλ. λ.). Τοῦτο σήμερον ἔχει ἀντικατασταθῆ ὑπὸ τῆς τελετῆς υἱοθεσίας *Λυκιδέως* (βλ. λ.), ἀφορώσης μόνον τὰ ἄρρενα τέκνα Τεκτόνων, καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν οὐδὲν βάπτισμα γίνεται.

Βάρ ἢ **Βάρι** (Αἰγυπτ. Bar). Ἡ λέμβος τῆς Ἴσιδος.

Βάρβογλης Νικ. Ἕλλην ἀνώτερος ἀξιωματικός, * 1854. Γόνος τῆς ἐκ Σερρῶν καταγομένης Πελοποννησιακῆς οἰκογενείας Βάρβογλου ἢ Μπάρμπογλου, ἡ ὁποία διεκρίθη κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ 1684 μέχρι τοῦ 1821 ποικίλους ἐθνικοὺς ἀγῶνας. Ἀξιωματικὸς τοῦ Πυροβολικοῦ, προερχόμενος ἐκ τοῦ Στρατιωτικοῦ Σχολείου τῶν Εὐελπίδων, ἠσχολήθη εἰδικῶς περὶ τὰ πυροτεχνουργικὰ καὶ διετέλεσε διευθυντὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου, καθηγητὴς τῆς στρατιωτικῆς τεχνολογίας καὶ πυροτεχνουργίας ἐν τῇ Σχολῇ Εὐελπίδων, ὡς καὶ τμηματάρχης πυροβολικοῦ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Στρατιωτικῶν.

Ἰδὼν τὸ Τεκτ.·. φῶς ἐν τῇ Στ.·. «Ἀθηνᾶ», υἱοθετήθη ἀκολούθως εἰς τὴν Στ.·. «Σκεντέρμπεης», τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτῶν καὶ Σεβ.·.. Ἐνστερνισθεὶς μετ' εἰλικρινείας καὶ ἀφοσιώσεως τὰς τεκτονικὰς ἰδέας, ἀνῆλθε πολὺ ἐνωρὶς ὅλας τὰς Τεκτον.·. βαθμίδας. Μετέσχεν ἐνεργῶς τὸ 1906 τῆς κινήσεως πρὸς ἀνασυγκρότησιν τοῦ Τάγματος ὑπὸ δύο κεχωρισμένας ἀρχάς, τὴν Συμβολικὴν καὶ τὴν Φιλοσοφικήν, κληθεὶς δὲ τὸ 1907 ἐπὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ.·. Διδ.·., ὑπέγραψε μετὰ τοῦ τότε Μεγ.·. Γραμ.·. Ἀδ.·. Ἀρ.·. Σχορτσανίτη καὶ τῶν ἄλλων Ἀξιωμ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τὴν Συνθήκην, διὰ τῆς ὁποίας ἐρρυθμίσθη καὶ ἐπεκράτησε παρ' ἡμῖν ὁριστικῶς ἡ κατὰ τὸ Σκωτικὸν Δόγμα τάξις ἐν τῇ διοικήσει τοῦ Τάγματος. Μετὰ τὴν ρύθμισιν τῆς λειτουργίας τοῦ Συμβ.·. Τεκτ.·., τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ο, ἀνασυνταχθὲν συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τῆς μνησθείσης Συνθήκης, ἀνεκήρυξε τῇ 20 Ἰουλίου 1908 τὸν Νικ. Βάρβογλην Ἀνθύπ.·. Μέγ.·. Ταξ.·.. Μακροχρόνιος ὅμως ἀποδημία, λόγῳ ὑπηρεσίας ἐθνικῆς εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἀπεμάκρυνε τοῦτον ἀμφοτέρων τῶν ἀξιωμάτων. Ἐπανελθὼν ἠσθένησεν ὡς συνταγματάρχης ἐν ἐνεργείᾳ καὶ μετὰ μακρὰν ὀδυνηρὰν ἀσθένειαν. καθ' ἣν προήχθη εἰς ὑποστράτηγον ἀπέθανεν τῇ 16 Μαρτίου 1925. (Βλ. βιβλ. *34*, ἔτ. 1925 καὶ *45* σελ. 102—103).

Βαρελοποιῶν, *Τάγμα*· (Fassbinder orden). Φοιτητικὸν τάγμα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἰένης, τὸ ὁποῖον ὑφίστατο κατὰ τὰ ἔτη 1761—1768 καὶ ἐμιμεῖτο ἐλευθεροτεκτονικὰ ἔθιμα, ὡς π.χ. τὰ σημεῖα ἀναγνωρίσεως. Τὸ διακριτικὸν σύμβολον ἦτο ὄρθιον βαρέλιον μὲ τρία ποτήρια.

Βαρσοβία. Πρωτεύουσα τῆς Πολωνίας. Τὰ ἐν αὐτῇ γενόμενα κυριώτερα Ἐλευθεροτεκτον.·. γεγονότα εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

1738 ὁ κόμις Αὔγουστος Φρειδερῖκος Ρουτόβσκι ἱδρύει Στ.·. Στ.·., αἱ ὁποῖαι ἓν ἔτος ἀργότερον σταματοῦν τὰς ἐργασίας των τῇ διαταγῇ τοῦ βασιλέως Αὐγούστου.

1769 ἡ Στ.·. «Le vertueux Sarmate» μετατρέπεται εἰς Μεγ.·. Στ.·., ἡ ὁποία ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ὡς Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πολωνίας.

1784 Ἵδρυσις τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πολωνίας.

1810 Ἵδρυσις τῆς Ἐπαρ.·. Μητρ.·. Στ.·. «Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς». Προκήρυξις τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Δουκάτου τῆς Βαρσοβίας.

1821 Ἀπαγόρευσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

1920 Ἕδρα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πολωνίας, ἡ ὁποία τὸ 1924 ὠνομάσθη Ἐθνικὴ Μεγ.·. Στ.·.

Ἡ Βαρσοβία ἦτο καὶ ἕδρα τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Α.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. τῆς Πολωνίας.

Βλ. καὶ *Πολωνία*.

Βαρύτης. (Gravitation). Κατά τινας Τέκτ.·. συγγραφεῖς μία τῶν ἐννοιῶν, τὰς ὁποίας ἀντιπροσω-

πεύει τὸ γράμμα G.·., εἶναι καὶ ἡ βαρύτης. Κατὰ τὸν O. Wirth (βιβλ. 9, σελ. 54—55) ἡ βαρύτης. κυβερνῶσα ὡς παγκόσμιος ἕλξις τὸν φυσικὸν κόσμον, καθίσταται εἰς τὸ πεδίον τῆς ἠθικῆς ἡ εἰκὼν ἐκείνης τῆς συνεκτικῆς δυνάμεως, ἡ ὁποία συνέχει τὰ ζῶντα ὑλικὰ τοῦ Τεκτον.·. οἰκοδομήματος. Ἂν ἡ μύησις περιωρίζετο εἰς τὸ νὰ καλλιεργῇ τὴν διάνοιαν, θὰ ἐφώτιζεν ἐν τέλει ἄτομα μεμονωμένα, ἀλλὰ θὰ ἦτο ἀνίκανος νὰ κάμῃ αὐτὰ νὰ δράσωσι συλλογικῶς. Καὶ τὸ ἔργον θὰ ἔμενεν ἄνευ πρακτικῆς ὠφελείας, διότι μεμονωμένως ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ πράξῃ μέγα τι· καθίσταται ἰσχυρὸς μόνον διὰ τῆς μετ' ἄλλων συνοχῆς καὶ συνεργασίας. Ὁ Τέκτων λοιπὸν ὀφείλει νὰ ἀναπτύξῃ τὰς ἰδιότητας καὶ τὰς λειτουργίας του ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι θὰ καταστήσουν αὐτὸν ἱκανὸν νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν κυρίαρχον νόμον ὁ ὁποῖος προσεγγίζει καὶ συνέχει τὰς ψυχὰς καὶ κυβερνᾷ αὐτὰς κατὰ τὸ τρόπον μυστηριώδους τινὸς βαρύτητος, τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα ἔχουν ἀναποφεύκτως τὸν ἀντίκτυπόν των εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος.

Βασανιστήρια. Βασανιστήρια, ἐκτελεσθέντα ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ἐπὶ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶναι γνωστὰ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Ἱσπανίαν καὶ Πορτογαλλίαν (βλ. καὶ *Κούστος*). Ἄξιον παρατηρήσεων εἶναι ὅτι εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν κράτος τὰ ἀρθέντα δι' ἄλλους βασανιστήρια, ἐπετράπη κατ' ἐξαίρεσιν νὰ γίνωνται ἐπὶ Ἐλευθεροτεκτ.·. (Πρβλ. «Freimaurerei Oesterreich—Ungarns», 1897 σελ. 237). Εἰς τὴν ἄρσιν τῶν βασανιστηρίων εἰς τὸ βασίλειον τῆς Μαρίας Θηρεσίας συνετέλεσεν ἀποτελεσματικῶς ὁ Ἐλευθεροτ.·. βαρῶνος φὸν Sonnenfels.

Βασιλεία. (λατιν. Basilia, γερμαν. Basel, γαλλ. Bâle). Πόλις τῆς Ἑλβετίας, κειμένη εἰς τὰ ΒΔ αὐτῆς, ἐκτισμένη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ Ρήνου. Ἕδρα Καντονίου. Τὰ κυριώτερα ἐν αὐτῇ Ἐλευθεροτ.·. γεγονότα εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

1744 πρώτη Στ.·. Ἐλλείπουν περισσότεραι πληροφορίαι.

1768 Στ.·. «A libertate» ὑπὸ τὴν «*Αὐστηρὰν Τήρησιν*».

1778 ὁ Μπουρκχάρντ ἱδρύει τὴν Στ.·. τῆς «Τελείας Φιλίας».

1779 Ἕνωσις τῶν δύο Στ.·.—Ἑλβετικὸν Συνέδριον. Ἡ Ζυρίχη καὶ ἡ Βασιλεία ἱδρύουν τὸ ἡγουμενεῖον τῆς V Ἐπαρχίας τοῦ Μετερρυθμισμένου Σκωτ.·. Δόγμ.·.

1808 ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἱδρύει τὴν Στ.·. «Φιλία καὶ Σταθερότης».

1811 ἡ Στ.·. αὕτη, ἀποσπωμένη ἀπὸ τῆς Γαλλίας ἐργάζεται εἰς γερμανικὴν γλῶσσαν καὶ προσκολλᾶται εἰς τὸ Μετερρυθμ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·.

1828 Διάλυσις τῆς Νομαρχίας τῆς Βασιλείας.

1844 ἡ Στ.·. προσκολλᾶται εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. «Ἀλπίνα».

1908 Δευτέρα διεθνὴς Ἐλευθεροτεκτ.·. διακήρυξις.

1925 Ἑβδόμη διεθνὴς Ἐλευθεροτεκτ.·. διακήρυξις.

1927 Συνέδριον τῆς Γενικῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἑνώσεως.

Βασίλειος Γ', ***Πατριάρχης***. Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἐκλεγεὶς τὸ 1925. * 1846. Ἐξέχων θεολόγος λόγῳ τῆς εὐδοκίμου διδασκαλίας του καὶ τῶν ἐμβριθεστάτων δημοσιευμάτων του. Ὑπέροχος ποιμενάρχης «μετὰ σπανίας συνέσεως κυβερνήσας»—κατὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν Χρυσόστομον (βλ. βιβλ. ***31***, τόμ. ***6***)—«τὴν πρωτόθρονον Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν».

Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. ἐν Κων/πόλει καὶ ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἀφωσιωμένων μυστῶν τῆς Βασ.·. Τέχνης.

Ἐγκαταλιπὼν τὸν θρόνον καὶ τὴν Κων/πολιν ὡς «ἀνταλλάξιμος», ἦλθεν εἰς Ἀθήνας ὅπου καὶ ἀπέθανε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1929. (Βλ. καὶ βιβλ. ***34***, σελ. 486—487).

Βασιλεύς. Ὁ δεύτερος Ἀξ.·. τοῦ Περιστ.·. τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. ἐν Ἀμερικῇ. Ἐκπροσωπεῖ τὸν Ζερουβαβὲλ πρίγκιπα ἢ διοικητὴν τῆς Ἰουδαίας.

Μετὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ δευτέρου Ναοῦ, τὴν διοίκησιν τῶν Ἑβραίων ἀνέλαβον οἱ ἀρχιερεῖς, ὡς τοποτηρηταὶ τῶν Βασιλέων τῆς Περσίας, τῶν ὁποίων καὶ ἦσαν φόρου ὑποτελεῖς. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἐν Περιστ.·. Β.·. Ἀψ.·. ὁ προεδρεύων Ἀξ.·. εἶναι ἀρχιερεύς, ὑφιστάμενος δ' αὐτοῦ ὁ βασιλεύς. Εἰς τὰ Περιστ.·. ἐν τούτοις Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας βασιλεὺς καλεῖται ὁ πρόεδρος. Τὸ κόσμημα τοῦ βασιλέως εἶναι στάθμη μετὰ στέμματος ἐντὸς τριγώνου.

Βασιλεὺς τοῦ θυσιαστηρίου. Παλαιὸς βοηθητικὸς βαθμός, ἀπονεμόμενος ἄλλοτε ἐπὶ παρουσίᾳ πέντε πρώην Σεβ.·. Σήμερον ἐν ἀχρηστίᾳ.

Βασιλεὺς τοῦ Κόσμου. Βαθμὸς τοῦ συστήματος τοῦ *Φιλοσ.·. Δόγματος* (βλ. λ.)

Βασιλικά (Regalia) Βλ. *Ρεγκάλια*.

Βασιλικὴ Ἀψίς, Βλ. ***Ἱερὰ Βασιλικὴ Ἀψίς***.

Βασιλικὴ Ἀψὶς τοῦ Ἐνώχ. Τὸ σύστημα τῆς Β.·. Ἀψ.·., τὸ στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ μύθου τοῦ ***Ἐνὼχ*** [βλ. λ.].

Βασιλικὴ Ἀψὶς τοῦ Σολομῶντος. Μία ἐκ τῶν ὀνομασιῶν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἱππ.·. τῆς 9ης Ἀψῖδος, ἢ 13ον τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σ.·. Δ.·.

Βασιλικὴ Ἑταιρεία. [Royal Society]. Ἀγγλικὴ ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία, τὸ πρῶτον ἐν Ἀγγλίᾳ κέντρον ὑψηλῆς πνευματικῆς κοινῆς ἐργασίας. Ἀρχικῶς ὁ Βάκων τὸ πρῶτον ἐξήνεγκε τὴν σκέψιν ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ νομιμότη· εἰς ὅλην τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν. Ἡ πρότασίς του ἐχρησίμευσεν ὅμως καὶ εἰς τὸ νὰ καταστρωθῇ τὸ σχέδιον τῆς ἱδρύσεως μιᾶς κοινότητος σοφῶν, οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀποκλειστικῶς ἀφιερωμένοι εἰς τὴν ἔρευναν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Τὸ 1645 ὁ Γερμανὸς Θεόδωρος Χάακ [Haak] μεταβὰς εἰς Ἀγγλίαν ἔγινεν ἀφορμὴ ὅπως οἱ διάσημοι φυσιοδίφαι τελοῦν ἑβδομαδιαίας συναντήσεις, συζητοῦντες κατ' αὐτὰς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐρεύνης τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ περὶ νέων πειραμάτων. Ἦτο κατ' ἀρχὰς μία ἰδιωτικὴ μυστικὴ ἑταιρεία, ἓν «ἀόρατον Κολλέγιον» [invisible College], εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκε καὶ ὁ Hartlib.

Τῷ 1662 ὁ Κάρολος II ἵδρυσε τὴν Βασιλικὴν Ἑταιρείαν μὲ τὸν σκοπόν, νὰ πλουτίσῃ τὴν ἐπιστήμην μὲ ἄμεσα πειράματα καὶ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν φ υ σ ι κ ὴ ν γ ν ῶ σ ι ν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὑ π ε ρ φ υ σ ι κ ὴ ν (ἢ μεταφυσικήν). Ἡ Βασ. Ἑταιρεία κατέστη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἑστία τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Ἀγγλίας. Εἰς αὐτὴν συνηθροίσθησαν τὰ πνευματικὰ ἀνώτερα στρώματα τῶν διανοητικῶς ἀναμορφωμένων ἀνθρώπων, τῶν ἀηδιασμένων ἀπὸ τοὺς θρησκευτικοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς διαμάχας καὶ ἰδίως ἀπὸ τὰς θρησκευτικὰς βιαιοπραγίας τοῦ Πουριτανισμοῦ.

Κατὰ τὸν Ντὲ Καντὸλλ (De Candoll) τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας ἐταξινομοῦντο εἰς:

1: περιφήμους συγγραφεῖς (ὡς ὁ Βολταῖρος, ὁ Μοντεσκιέ).

2. πεπαιδευμένους, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ ξένοι Euler, Haller, Buffon κ. ἄλ.

3: πολυαρίθμους, ἀγνώστους σήμερον, ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι οὐδεμίαν ἄλλην διάκρισιν εἶχον ἢ ὅτι ἦσαν φίλοι τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἑταιρειῶν.

Μεταξὺ τῶν οὐχὶ ὀλίγων σοφῶν τῆς Βασ. Ἑταιρείας, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἱστορίαν συγκατελέγετο καὶ ὁ Desaguliers (βλ. λ.). Πολὺ σπουδαιοτέρα ὅμως διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἦτο ἡ τρίτη ὑπὸ τοῦ Καντὸλλ μνημονευομένη κατηγορία, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκε μεταξὺ ἄλλων καὶ ὁ Δοὺξ τοῦ Montagu ὁ πρῶτος εὐγενὴς Μέγ.·. Δ.·. Ἀσφαλῶς πολλὰ τῶν πνευματικῶν στοιχείων τῆς Βασ. Ἑταιρείας προσελήφθησαν εἰς τὴν νεαρὰν ἀγγλικὴν Μεγ.·. Στ.·.

Ὑπό τινων ὅμως συγγραφέων ὑπερεκτιμᾶται ἀσφαλῶς—κατὰ τοὺς Lennhoff καὶ Posner—ἡ ἐπίδρασις τῆς Βασ. Ἑταιρείας ἐπὶ τῆς ἐξελ'ξεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Οὕτω π. χ. τελευταίως ὁ Ἀδόλφος Ἀβραὰμ (Ad. Abraham) εἰς τὸ ἔργον του «Das Wesen des Freimaurerei» Beilage zum «Hamburger Logenblatt», 1931) ἐκφράζει τὸ δυνατόν, ὅτι ἔκτοτε μέλη τῆς Βασ. Ἑταιρείας ὁ Wilkins, ὁ Σὲρ Χριστόφορος Wren (ὁ ἀνοικοδομήσας τὸν καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Ἁγ. Παύλου ἐν Λονδίνῳ), ὁ μαθηματικὸς John Wallis καὶ ἄλλοι «ἐσχεδίασαν τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν σύνδεσμον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἔστρεψαν αὐτὸν εἰς τὴν πνευματικὴν τροχιὰν τοῦ προορισμοῦ του κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου εἰς τὴν οἰκοδομικὴν Στοὰν τοῦ Wren ἐν Cheap Side». Κατὰ τοὺς Lennhoff καὶ Posner ὅμως «ἀσφαλῶς εἰς τὸ Βιβλίον Συνταγμάτων τοῦ Ἄντερσον ἀνελήφθη ἡ προσπάθεια νὰ στερεωθῇ ἡ ἰδέα τῆς ἀνοχῆς καὶ ἀνεξιθρησκείας, ἐννοεῖται μὲ περιορισμόν τινα. Ἀσφαλὲς εἶναι ἐπίσης ὅτι εἰς τὰ μέλη τῆς Βασ. Ἑταιρείας, οἷα ἦσαν ὁ Δοὺξ τοῦ Montagu, ὁ Desaguliers, ὁ Δωρ Μαρτὲν Folkes, ἡ θρησκεία, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συμφωνοῦν, ἦτο πλέον συμπαθὴς ἢ ἡ κρατικὴ ἐκκλησία ἡ ὁποία διὰ τῶν φιλονεικιῶν τῶν ἱερέων της καὶ τοῦ πουριτανισμοῦ εἶχε καταστῇ ἀνυπόφορος. Ἀλλ' οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ γίνῃ περὶ σ υ ν δ έ σ μ ο υ ἀ ν θ ρ ω π ό τ η τ ο ς (ἀνθρωπιστικοῦ) οὔτε εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας οὔτε εἰς τὴν Βασ. Ἑταιρείαν. Ἡ ἰδέα τοῦ συνδέσμου τῆς ἀνθρωπότητος ἐγεννήθη κατὰ πρῶτον διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. πολὺ ἀργότερον. Τὰ νήματα, τὰ ὁποῖα ἐκτείνονται ἀπὸ τὴν Βασ. Ἑταιρείαν μέχρι τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. εἶναι κατὰ κύριον λόγον προσωπικά, πιθανῶς ἴσως πνευματικὰ εἰς θρησκευτικὰ ζητήματα. Ἄλλου εἴδους σχέσεις καὶ συνεξαρτήσεις εἶναι δυνατὸν νὰ κατασκευάζωνται. ἀλλὰ πολὺ δύσκολον νὰ ἀποδεικνύωνται». Βλ. καὶ βλ. 7.

Βασιλικὴ Κιβωτὸς ἢ Ναῦται τῆς Βασιλικῆς Κιβωτοῦ (Royal Ark, Royal Ark Mariners). Πρόσθετος ἢ παράπλευρος ἀνώτερος βαθμός, ἀπονεμόμενος ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς Τέκτονας Διδ.·. τοῦ Μάρκ ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῶν Μάρκ, συμπαριστάμενου καὶ ἑνὸς Συμβουλίου τῆς Βασιλικῆς Κιβωτοῦ.

Τὸ ὕπατον σῶμα τοῦ συστήματος καλεῖται «*Μεγάλη Κιβωτός*», αἱ δ' ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του Στ.·. καλοῦνται «*πλοῖα*». Ἡ ὁρολογία ὅλη εἶναι ναυτική, ἡ δὲ παράδοσις ἀναφέρεται εἰς τὸν κατακλυσμὸν καὶ τὴν κιβωτὸν τοῦ Νῶε. Ὁ βαθμὸς οὗτος φαίνεται ἐφευρεθεὶς ἐν Ἀγγλίᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος καθ' ὅσον τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1798 εἰς τὸ Λονδίνιον περιοδικὸν «Monthly Magazine» ἀναφέρεται τοῦτο ὡς «*εἷς ἐκ τῶν νέων βαθμῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ*» καὶ περιγράφεται ὡς ἑξῆς:

«*Ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι ὀπαδοὶ τοῦ Νῶε καὶ καλοῦνται Νωαχῖται ἢ υἱοὶ τοῦ Νῶε. Διὰ τοῦτο ὁ Πρόεδρός των, ὅστις ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι ὁ Θωμᾶς Λάρκινς Λόρδος Ράνκλιφ, φέρει τὸν τίτλον «Μέγας Νῶε». Οἱ ἀδ.·. αὐτοὶ ναῦται φέρουν κατὰ τὰς ἐν Στ.·. ἐργασίας των πλατεῖαν ταινίαν, παριστῶσαν οὐράνιον τόξον καὶ περίζωμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἰκονίζονται κιβωτός, περιστερὰ κτλ.*»

Βλ. καὶ *Ἀγγλικοὶ ἀνώτεροι βαθμοί.*

Βασιλικὴ Ναυτικὴ Στοὰ Φοῖνιξ (Royal Navy Lodge Phoenix). Στοά, ἡ ὁποία ἐσχηματίσθη τὸ 1797 ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς φυλακίδος «Φοῖνιξ», τῆς σταθμευούσης εἰς τὸν λιμένα τῆς Λισσαβῶνος, καὶ τῆς ὁποίας τὸ πλήρωμα συνίστατο κατὰ μέγα μέρος ἐξ Ἐλευθεροτεκτ.·.. Ἐγένετο ἡ μήτηρ Στ.·. τῆς Λισσαβωνίου Καλύβης οἰκοδόμων «Regeneraciao», ἡ ὁποία πάλιν ἐκ μέρους της ἔδωκε τὸ Τεκτ.·. φῶς εἰς πέντε πορτογαλλικὰς Στ.·. Ἡ Πορτογαλλικὴ κυβέρνησις ἀπήτησεν—ἀνεπιτυχῶς ὅμως—ἀπὸ τὸν Ἄγγλον πρεσβευτὴν τὴν ἀνάκλησιν τῆς «φρεγάττας» τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων».

Βασιλικὴ Στοά. Τὰ τυπ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·. εἰς τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα ἀναφέρουν ὅτι ἡ Β.·. Στ.·. συνεκροτήθη εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπιστροφὴν τῶν αἰχμαλώτων κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Κύρου. Προήδρευεν ὁ Ζεροβαβέλ, ὁ πρίγκιψ τῶν Ἰουδαίων, Ἀγγαῖος ὁ προφήτης καὶ Ἰησοῦς ὁ Ἀρχιερεύς.

Βασιλικὴ τέχνη. (λατιν. ars regia ἀγγλ. Royal Art γαλ. Art Royal γερμαν. Königliche Kunst). Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ὀνομάζουν τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. Β α σ ι λ ι κ ὴ ν Τ έ χ ν η ν. Εἰς τὸν Ἄντερσον τὸ 1723 αἱ δύο αὐταὶ χαρακτηριστικαὶ λέξεις εἶναι λίαν οἰκεῖαι, καθόσον οὗτος εἰς πολλὰς θέσεις τῆς ἱστορικῆς εἰσαγωγῆς του ὁμιλεῖ περὶ τῆς «Βασιλ.·. Τέχνης». Λέγει: «εἰς τὸν Τίγρητα καὶ τὸν Εὐφράτην ὑπῆρχον τόσοι πολλοὶ πεπαιδευμένοι καὶ Μαθηματικοί, οἱ ὁποῖοι ἦσαν γνωστοὶ ὑπὸ τὰ ὀνόματα Χ α λ δ α ῖ ο ι καὶ Μ ά γ ο ι, καὶ διετήρουν τὴν καλὴν ἐπιστήμην (good science) Γεωμετρίαν, ὅσον καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ μεγάλοι ἄνδρες ἐνεθάρρυνον τὴν Βασ.·. Τέχνην». Περαιτέρω ἀφηγεῖται ὅτι ἡ Βασ.·. Τέχνη μετεφέρθη εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ τοῦ Μισραΐμ, τοῦ δευτέρου υἱοῦ τοῦ Χάμ. Κατόπιν ἀναφέρει, ὅτι οἱ εἰδωλολάτραι θὰ κατέβαλον βεβαίως πάντα κόπον πρὸς καλλιέργειαν τῆς Βασ.·. Τέχνης, ἀλλὰ δὲν θὰ προώδευσαν, μέχρις ὅτου ὁ Θεὸς ἔδωκε τὴν ἐντολὴν εἰς τὸν ἐκλεκτόν του λαόν, νὰ οἰκοδομήσῃ τὸν Οἶκον του. Ἡ λέξις Βασ.·. Τέχνη ἐμφανίζεται κατόπιν πάλιν εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. διὰ βασιλέων κυριάρχων καὶ πριγκίπων, οἱ ὁποῖοι διέδωσαν τὴν Βασ.·. Τέχνην μέχρι τῶν Ἰνδιῶν. Εἰς τὸ κείμενον ἐπαναλαμβάνονται αἱ δύο λέξεις, ἕως ὅτου τελικῶς ἡ ἱστορία τῶν Συνταγμάτων τοῦ Ἄντερσον κλείει μὲ ἕνα ὕμνον πρὸς τὴν Βασ.·. Τέχνην: The Royal Art duly cultivated and the cement of the Brotherhood preserved so that the whole Body resembles a well built Arch».

Μετὰ τὸν Ἄντερσον ὁ τίτλος ἔγινε κοινὸς διεθνῶς, ἀλλ' ὅπως λέγει ὁ Mackey, ὀλίγοι εἶναι ἴσως οἱ διερωτηθέντες διατί ὁ Τεκτονισμὸς θεωρεῖται τέχνη καὶ διατί ὀνομάζεται Βασιλικὴ Τέχνη.

Μία ἐπιπολαία ἀπάντησις, φαινομένη ὅμως ἐκ πρώτης ὄψεως ἱκανοποιητική, εἶναι ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς καλεῖται Βασιλικὴ Τέχνη, διότι πολλοὶ Μονάρχαι ἔγιναν ὀπαδοὶ καὶ προστάται του. Συγγραφεῖς τινες μάλιστα τονίζουν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἐκλήθη τὸ πρῶτον Βασιλικὴ Τέχνη τὸ 1693, ὅταν ἐμυήθη εἰς αὐτὸν ὁ Γουλιέλμος III τῆς Ἀγγλίας. Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος εἶναι ἀβάσιμος. Εἰς τὸ Ἐλευθεροτεκτονικὸν του λεξικὸν (Freimaurer Lexicon) ὁ Γκαῖντικε (Gädicke) ἀναφέρει ὅτι μερικοὶ ἀποδίδουν τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Ἄγγλοι Τέκτονες ἐτάχθησαν ἄλλοτε μὲ τοὺς ἐξορίστους *Στιούαρτ* καὶ εἰργάσθησαν διὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀποκατάστασιν τοῦ Καρόλου τοῦ Β'. Ὁ ἴδιος ὅμως νομίζει ὅτι ὁ τίτλος ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Τέκτονες εἶχον ὡς σκοπὸν τὴν ἀνέγερσιν κυβερνητικῶν κτιρίων καὶ ἰδίως ἀνακτόρων, βασιλικῶν κατοικιῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶχον πολλὰς ἐνδείξεις εὐνοίας καὶ προνόμια ἐκ μέρους τῶν Μοναρχῶν καὶ Βασιλέων, ἀπολαύοντες μὲ τὴν τέχνην των τῆς ἰδιαιτέρας βασιλικῆς προστασίας.

Αἱ τοιαῦται ὅμως ἑρμηνεῖαι δυνατὸν νὰ ἱκανοποιοῦν τοὺς βεβ.·. περιέργους, ἀδυνατοῦντας νὰ εὕρουν καλυτέρους λόγους, δὲν ἀνταποκρίνονται ὅμως πρὸς τοὺς ἐνδομύχους πόθους τῶν μεμυημένων, οἵτινες ἀναζητοῦν φιλοσοφικὴν ἐξήγησιν, σύμφωνον πρὸς τὸν ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν χαρακτῆρα τοῦ Τάγματος.

Ὁ Mackey ἐξετάζων διατί ὁ Τεκτονισμὸς εἶναι Τέχνη καὶ διατί ἐπὶ πλέον χαρακτηρίζεται ὡς Βασ. Τέχνη, γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Τέχνη διακρίνεται ἀπὸ χειρωνακτικόν τι ἐπάγγελμα ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι αὕτη παρέχει τὰ ἀξιώματα καὶ τὰς ἀρχάς, αἵτινες κυβερνῶσι καὶ κα-

τευθύνουν τὸ ἐπάγγελμα. Οὕτω ὁ λιθοδόμος ὁδηγεῖται εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ κτιρίου ἀπὸ τὰ ἀξιώματα τὰ ὁποῖα δίδει εἰς αὐτὸν ὁ ἀρχιτέκτων. Ἑπομένως ἡ μὲν λιθοδομικὴ εἶναι χειρωνακτικὸν ἐπάγγελμα, ἀπαιτοῦν μόνον ἱκανότητα ἢ εἰδικότητα χειρῶν, ἐνῷ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ εἶναι Τέχνη, ἀσχολουμένη εἰς τὸν καθορισμὸν ἐπιστημονικῶν ἀξιωμάτων, ἅτινα θὰ ἐφαρμόσῃ ἡ χειρωνακτικὴ ἐργασία τοῦ λιθοδόμου. Τοῦ λιθοδόμου ἡ ἐργασία γίνεται διὰ τῶν χειρῶν, τοῦ καλλιτέχνου ὅμως γίνεται μὲ τὸν νοῦν. Ἂς ἐφαρμόσωμεν νῦν τὴν διάκρισιν αὐτὴν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Πρὸ 2880 ἐτῶν πολλαὶ χιλιάδες ἀνθρώπων ἠσχολοῦντο εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἔκοπτον τὴν ξυλείαν ἀπὸ τὰ δάση τοῦ Λιβάνου καὶ ἐλάξευον τοὺς λίθους εἰς τὰ λατομεῖα τῆς Ἰουδαίας. Συνήνωσαν ὅλα αὐτὰ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐπιδεξίου ἀρχιτέκτονος Χιράμ καὶ οὕτω ἐσχημάτισαν θαυμάσιον οἰκοδόμημα ἄξιον νὰ φέρῃ τὸν τίτλον «ἐ κ λ ε κ τ ὸ ς ο ἶ κ ο ς τ ο ῦ Κ υ ρ ί ο υ», τὸν ὁποῖον τοῦ ἔδωσαν οἱ Ραββῖνοι.

Τοῦτο ἐγένετο ἐπανειλημμένως ἔκτοτε εἰς ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου. Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι κατειργάζοντο τὴν ὕλην μὲ τὴν σφύραν καὶ τὸ μιστρίον εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι κατόπιν ἔπραξαν τὸ ἴδιον εἰς τοὺς καθεδρικοὺς ναοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, δὲν ἦσαν καλλιτέχναι. Ἦσαν ἁπλῶς ἐργάται, οἱ ὁποῖοι, ἐργαζόμενοι, καθωδηγοῦντο ὑπ' ἄλλων ἱκανῶν εἰς τὴν τέχνην, ἡ ὁποία τέχνη ὅμως ἀπέβλεπεν εἰς τὸ σύνολον καὶ δὲν εἶχε τίποτε νὰ κάμῃ μὲ τὰς ἐργατικὰς λεπτομερείας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ Ἐπαγγελματικὸς Τεκτονισμὸς δὲν εἶναι τέχνη. Μετὰ τοὺς ἐπαγγελματίας ὅμως οἰκοδόμους ἦλθον ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι, συμβολίζοντες τὸ ἔργον, μετέτρεψαν τοὺς ἐργατικοὺς σκοποὺς εἰς θεωρητικὸν σύστημα καὶ οὕτω τὸ χειρωνακτικὸν ἐπάγγελμα ἀνύψωσαν εἰς τέχνην.

Ἡ ἀνέγερσις ἑνὸς ναοῦ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἑνὸς θρησκευτικοῦ αἰσθήματος. Εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὡς θεσμοῦ ἐσωτερικοῦ, ἐκυριάρχησεν ἡ θρησκευτικὴ ἰδέα, ἡ ἀνάπτυξις τῆς ὁποίας ἀπετέλεσε καὶ τὸν κύριον σκοπὸν τῶν πρώτων ὀργανωτῶν του. Δανεισθέντες τὸ ὄνομα τοῦ θεσμοῦ των ἀπὸ τοὺς ἐπαγγελματίας λιθοδόμους, ἐδανείσθησαν φυσικὰ καὶ τὴν τεχνικήν των γλῶσσαν καὶ τὰ ἐργαλεῖα των, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ χειρωνακτικὴν ἐργασίαν. Τὰ μετέτρεψαν εἰς σύμβολα καὶ οὕτω ἐγκαθίδρυσαν μίαν τέχνην, τῆς ὁποίας σκοπὸς ἦτο ἡ ἀνάπτυξις θρησκευτικῆς σκέψεως καὶ ἡ διὰ συστήματος ἀλληγοριῶν διδασκαλία τῆς θρησκευτικῆς ἀληθείας. Ὁ δὲ συμβολισμὸς αὐτός, ὁ ἰδιάζων εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν,—ὅπως αἱ ἀρχαὶ τῶν γραμμῶν καὶ τῶν ἐπιφανειῶν ἰδιάζουν εἰς τὴν γεωμετρίαν—ἀποτελοῦν τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν Τέχνην. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ καθορίσουν τὸν Ἐλ.·. Τεκτ.·. ὡς τέχνην, θὰ ἔλεγον ὅτι εἶναι τέχνη, διδάσκουσα τὴν ἀνέγερσιν πνευματικοῦ Ναοῦ, καθ' ὃν τρόπον ὁ Ἅγ. Πέτρος λέγει εἰς τοὺς χριστιανοὺς ὀπαδούς του: *«Σεῖς ὡς ζῶντες λίθοι οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικός»*.

Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς καλεῖται Τέχνη. Ἀλλὰ διατί καλεῖται ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν Βασιλικὴ Τέχνη; Τοῦτο ἐν πρώτοις δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τοὺς ἐπιγείους μονάρχας, διότι ὁ Τεκτονισμὸς οὐδὲν ὠφελεῖται ἐκ μιᾶς τοιαύτης ἐπαφῆς μὲ τὰς πολιτικὰς κορυφὰς τῶν Κρατῶν. Οἱ Βασιλεῖς, οἱ διαβαίνοντες τὴν ἱεράν του πύλην, δὲν εἶναι πλέον βασιλεῖς, ἀλλ' ἀδελφοί. Ἐντὸς τῆς Στ.·. ὅλοι εἶναι ἴσοι, οὐδεμία δὲ δύναται νὰ ὑπάρξῃ διάκρισις ἢ προτίμησις ἐκτὸς ἐκείνης ἥτις ἀπορρέει ἀπὸ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν νοημοσύνην. Καίτοι μέγας τις βασιλεὺς εἶπε κάποτε ὅτι οἱ Ἐλεύθεροι Τέκτονες ἦσαν οἱ καλλίτεροι καὶ πιστότεροι ὑπήκοοι, ἐντὸς τῆς Στ.·. ἐν τούτοις οὐδεμία ὑφίσταται ὑποτέλεια πλὴν τῆς ὑποταγῆς εἰς τὸν Νόμον τῆς Ἀγάπης, τὸν Νόμον, ὅστις, λόγῳ τῆς ὑπεροχῆς του ἐπὶ παντὸς ἄλλου νόμου, ἐκλήθη «Βασιλικὸς Νόμος», ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, ὑπερέχων πάσης ἄλλης τέχνης, ἐκλήθη «Βασιλικὴ Τέχνη».

Εἰς τὴν Καθολικήν του ἐπιστολὴν [β', 8] ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος λέγει τὰ ἑξῆς:

«Ἐὰν μὲν ἐκτελῆτε τὸν Νόμον τὸν Βασιλικὸν κατὰ τὴν Γραφὴν «ἀγαπήσῃς τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» καλῶς ποιεῖτε».

Σχολιάζων τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου ὁ Δρ Ἀδὰμ Κλάρκ γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὁ ὅρος Βασιλικὸς χρησιμοποιεῖται διὰ πᾶν ὅ,τι εἶναι γενικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ χρήσιμον εἰς ὅλους, ὅπως εἶναι ἡ ἀγάπη. Ἡ ἐντολὴ «ἀγαπήσῃς τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» εἶναι νόμος βασιλικός. Ὄχι μόνον διότι ἐδόθη ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλὰ διότι εἶναι χρήσιμος, κατάλληλος καὶ ἀναγκαῖος. Δίδομεν τὸ ἐπίθετον βασιλικὸς εἰς πᾶν ὅ,τι εἶναι ἐξαίρετον, εὐγενές, μέγα ἢ χρήσιμον».

Πόσον τὰ ἀνωτέρω προσαρμόζονται θαυμασίως εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὡς Τέχνην Βασιλικήν; Ἐκ τοῦ ἔργου τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος οἱ Ἐλεύθεροι Τέκτονες ἀνέπτυξαν μίαν θαυμασίαν ἐπιστήμην συμβολισμοῦ, διδάσκουσαν τὴν ὀρθὴν μέθοδον κατασκευῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἑνὸς ἁγίου οἴκου πρὸς κατοικίαν τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ, τελειοποιήσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐξαγνίσεως τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἑνώσεως εἰς ἕνα κοινὸν δεσμὸν ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

«Εἶναι παράδοξον», προσθέτει ὁ Mackey, πῶς ὁ συμβολισμὸς αὐτὸς τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἱερὸν ναὸν ἐδημιούργησε μίαν νέαν λέξιν ἢ μίαν λέξιν μὲ νέαν σημασίαν εἰς ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐκ τοῦ *«οἶκος»* καὶ *«δομεῖν»* συνέθεσαν τὴν λέξιν *οἰκοδομεῖν*. Οἱ Ρωμαῖοι ἐκ τοῦ o e d e s (οἶκος) καὶ f a c e r e (κάμνειν) τὴν λέξιν o e d i f i c a r e, σημαίνουσαν ἐπίσης οἰκοδομεῖν. Ἀλλ' ὅταν οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ συγγραφεῖς ἤρχισαν συμβολίζοντες τὸν ἄνθρωπον ὡς ναὸν διὰ τὴν κατοικίαν τοῦ Κυρίου, καίτοι ἐπρόκειτο περὶ ἀλληγορίας, ἐχρησιμοποίησαν τὴν λέξιν «οἰκοδομεῖν» οἱ δὲ μεταφρασταὶ τὴν λατινικὴν λέξιν oedificare ὑπὸ νέαν ὅμως σημασίαν, σημαίνουσαν *«οἰκοδομεῖν ἠθικῶς»*, μορφώνειν, διδάσκειν. Ὅλαι δ' αἱ εὐρωπαϊκαὶ γλῶσσαι ἐδημιούργησαν ἐκεῖθεν λέξιν, ἔχουσαν τὴν αὐτὴν ἐπίσης ἀλληγορικὴν σημασίαν (γαλλ. édifier, ἰταλ. edificare, ἀγγλ. edify, γερμ. erbauen, ἰσπαν. edificar), ἐνῷ κυριολεκτικῶς καὶ ἐτυμολογικῶς ὅλαι αὗται αἱ λέξεις σημαίνουν κτίζειν.

Ἀλλ' ὁ πνευματικὸς αὐτὸς ναὸς θὰ ἀνεγερθῇ μόνον διὰ τῆς ἀγάπης. Ἡ ἀδελφικὴ δ' ἀγάπη διαπνέει ὅλον τὸ σύστημα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, δεσμεύουσα ἄνθρωπον μὲ ἄνθρωπον καὶ τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸ θεῖον.

Διὰ τοῦτο ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς καλεῖται *«Βασιλικὴ Τέχνη»*, διότι εἶναι ἡ τέχνη τοῦ ζῆν, διδάσκουσα εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν σοβαρὰν αὐτεπίγνωσιν, τὴν αὐστηρὰν αὐταναστροφήν, καὶ τὴν ἁρμονικὴν διεξαγωγὴν τῆς ζωῆς του ἀνθρωπιστικῶς. Εἶναι τέχνη διδάσκουσα τὸν ἄνθρωπον πῶς νὰ τελειοποιήσῃ τὸν ναὸν τῆς ἀρετῆς, ἀκολουθῶν τὸν βασιλικὸν νόμον τῆς παγκοσμίου ἀγάπη, πῶς νὰ κατασκευάσῃ «τὴν ἰδίαν ψυχήν του ὡς καὶ τὴν ἀνθρωπότητα οἶκον κατοικίας τοῦ Αἰωνίου».

Εἰς μίαν παλαιὰν κατήχησιν τοῦ ἔτους 1800 τῆς περιφήμου ἐν Πράγᾳ Στ.·. Wahrheit und Einigkeit εὑρίσκονται αἱ ἀκόλουθοι ἐρωταποκρίσεις:

Ἐρ. *Τί οἰκοδομοῦν οἱ Ἐλεύθεροι Τέκτονες;*

Ἀπ. *Ἀόρατον Ναόν, τοῦ ὁποίου σύμβολον εἶναι ὁ Ναὸς τοῦ Βασιλ.·. Σολομῶντος.*

'Ερ. *Πῶς ὀνομάζεται ἡ διδασκαλία τοῦ τρόπου τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μυστικοῦ αὐτοῦ οἰκοδομήματος;*

'Απ. *Βασιλικὴ Τέχνη, διότι διδάσκει τὸν ἄνθρωπον πῶς νὰ κυβερνᾷ τὸν ἑαυτόν του».*

Εἰς τὰ ἀνωτέρω δέον νὰ προσθέσωμεν τὴν θαυμασίαν περικοπὴν τοῦ Γερμανοῦ Τέκτονος Λουδοβίκου Μπεχστάϊν εἰς τὸ περιοδικὸν «*'Αστραία*».

«Κάθε βασιλεύς, γράφει, θὰ εἶναι 'Ελεύθερος Τέκτων καὶ ἂν ἀκόμη δὲν φορῇ τὸ περίζωμα τοῦ Τέκτονος, ἐὰν εἶναι εὐσεβής, εἰλικρινής, καλὸς καὶ ἀγαθός· ἐὰν εἶναι νομοταγής, ἄφοβος, πιστός, πλήρης ἀγάπης διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος· ἐὰν κυβερνᾷ τὸν ἑαυτόν του καὶ ἐὰν τὸ βασίλειόν του ἑδράζεται ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης. Καὶ πᾶς 'Ελεύθερος Τέκτων *εἶναι βασιλεύς*, ἀνεξαρτήτως οἱασδήποτε θέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν ἐτοποθέτησεν ὁ θεός, ἴσος πρὸς ἕνα βασιλέα καὶ μὲ αἰσθήματα ἀντάξια ἑνὸς βασιλέως, διότι ἰδικόν του βασίλειον εἶναι ἡ ΑΓΑΠΗ, ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς συνανθρώπους του, ἀγάπη τὰ πάντα ὑπομένουσα, ἀγάπη, ἡ ὁποία πιστεύει εἰς ὅλα, ἐλπίζει εἰς ὅλα καὶ ἀνέχεται ὅλα».

Βασιλικῆς 'Αψῖδος, *ἀμφίεσις*. Εἰς τὰ 'Αμερικανικὰ Περιστ.·. Βασ.·. 'Αψ.·. μεγίστη καταβάλλεται προσοχὴ εἰς τὸ ζήτημα τῶν ἀμφιέσεων. 'Ο *'Αρχιερεὺς* (βλ. λ.) φέρει πλήρη τὴν ὑπὸ τῆς Π.·. Δ.·. περιγραφομένην στολὴν τοῦ 'Αρχιερέως τῶν 'Ιουδαίων, ὁ Βασιλεὺς φέρει ἐρυθρὸν χιτῶνα καὶ ἔχει στέμμα καὶ σκῆπτρον, ὁ Γραμματεὺς πορφυροῦν χιτῶνα καὶ τουρβάνιον. 'Ο 'Αρχηγὸς τῶν Φρουρῶν λευκὸν χιτῶνα καὶ σκοῦφον καὶ εἶναι ὡπλισμένος μὲ ξίφος. Οἱ τρεῖς Μεγ.·. Διδ.·. τῶν Πέπλων φέρουν ὁ μὲν τοῦ τρίτου πέπλον χιτῶνα καὶ σκοῦφον ἐρυθρόν, ὁ τοῦ δευτέρου πέπλον πορφυροῦν καὶ ὁ τοῦ πρώτου κυανοῦν. "Ολαι αὐταὶ αἱ στολαὶ ἔχουν ἱστορικὴν ἢ συμβολικὴν σημασίαν.

Τὸ διάσημα τοῦ βαθμοῦ εἶναι ἐρυθρᾶ μεταξίνη ταινία, ἐφ' ἧς διὰ κυανῶν γραμμάτων εὑρίσκονται αἱ λέξεις «*'Αγίασμα Κυρίου*».

Βασιλικῆς 'Αψῖδος, *'Αρχαῖος* τῆς—. Βλ. *'Ιππότης τῆς ἐνάτης ἀψῖδος*.

Βασιλικῆς 'Αψῖδος, *ἔμβλημα* τῆς—. Τριπλοῦν T, ἤτοι τρία T ἡνωμένα εἰς τὰς βάσεις των. Οἱ "Αγγλοι Τέκτονες ὀνομάζουν αὐτὸ «'Εμβλημάτων "Εμβλημα», τὸ δὲ 'Αγγλικὸν τυπικὸν καθορίζει αὐτὸ ὡς ἑξῆς:

«Τὸ τριπλοῦν T σχηματίζει δύο ὀρθὰς γωνίας εἰς ἑκάστην τῶν ἐξωτερικῶν γραμμῶν καὶ ἑτέραν εἰς τὸ κέντρον διὰ τῆς ἑνώσεως αὐτῶν· διότι αἱ τρεῖς γωνίαι ἑκάστου τριγώνου εἶναι ἴσαι πρὸς δύο ὀρθὰς γωνίας. Τοῦτο τριπλασιαζόμενον ἀποτελεῖ τὸ κόσμημα τῶν ἑταίρων τῆς Β.·. 'Αψ.·., τὸ ὁποῖον σχηματίζει δεδομένον ἀριθμὸν γωνιῶν, δυνάμενον νὰ ἐξαχθῇ κατὰ πέντε διαφόρους συνδυασμούς».

Βασιλικῆς 'Αψῖδος, *ἱππότης* τῆς—. Βλ. *'Ιερὰ Βασιλικὴ 'Αψίς*.

Βασιλικῆς 'Αψῖδος, *κόσμημα* τῆς—. Σταυρὸς ἐκ τριπλοῦ T ἐντὸς τριγώνου περιβαλλομένου ὑπὸ κύκλου. Τὸ κόσμημα εἶναι χρυσοῦν καὶ ἀναρτᾶται ἀπὸ ταινίας ἐρυθρᾶς ἢ ἄλλου χρώματος, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ. Πρόκειται περὶ καθαροῦ συμβόλου, καθ' ὅσον τὸ T εἶναι τὸ σημεῖον, τὸ ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ 'Ιεζεκιὴλ (θ' 4), καὶ διὰ τοῦ ὁποίου διεκρίθησαν οἱ μέλλοντες νὰ σωθῶσι ἐκ τῆς ἐξολοθρεύσεως ἀπὸ τοὺς κακούς. Οὕτω καὶ οἱ ὀπαδοὶ τῆς Β.·. 'Αψ.·. διακρίνονται ἀπὸ τοὺς βεβ.·.. Τὸ *τρίγωνον* ἐξ ἄλλου ἢ *Δέλτα* εἶναι σύμβολον τοῦ ἱεροῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ, γνωστοῦ μόνον εἰς τοὺς ἐκλεκτούς. 'Ο δὲ *κύκλος* εἶναι τὸ σύμβολον τῆς αἰωνίας τιμῆς.

Βασιλικῆς 'Αψῖδος, *λέξις*-. Βλ. *τετραγράμματον*.

Βασιλικῆς 'Αψῖδος, *λοχαγός*-. 'Ο ἕκτος 'Αξ.·. τοῦ Περιστ.·. τῆς Β.·. 'Αψ.·. κατὰ τὸ 'Αμερικανικὸν σύστημα, ἀντιπροσωπεύει τὸν «Σὰρ Χαταμπαχὶμ» ἢ λοχαγὸν τῶν Σωματοφυλάκων τοῦ Βασιλέως. Κάθηται εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ τετάρτου πέπλου, κρατεῖ δὲ λάβαρον λευκόν, ἐφ' οὗ εἰκονίζεται λέων, ἔμβλημα τῆς φυλῆς τοῦ 'Ιούδα.

Βασιλικῆς 'Αψῖδος, *Μέγα Γεν. Περιστύλιον τῆς*-. (The General Grand Chapter of Royal Arch Masonry for the U. S. of America). 'Η ἀνωτάτη ἀρχὴ τοῦ Δόγματος τῆς Β.·. 'Αψ.·. ἐν 'Αμερικῇ. Τὸ ἀρχαιότατον ἐν 'Αμερικῇ Περιστύλιον ἦτο τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1 τῆς Πολιτείας τῆς Νέας 'Υόρκης, ἱδρυθέν, ὡς λέγεται, περὶ τὸ 1763, καθ' ὅσον συνεπείᾳ πυρκαϊᾶς τὰ μέχρι τοῦ 1804 βιβλία τῶν πρακτικῶν του ἔχουν ἀπολεσθῇ.

Πρώτη συνέλευσις ἀντιπροσώπων πρὸς ἵδρυσιν Γενικοῦ Μεγάλου Περιστυλίου συνεκροτήθη ἐν Βοστώνῃ τὴν 24 'Οκτωβρίου 1747. Μετά τινας ἄλλας συνελεύσεις, συγκροτηθείσας εἰς Χάρτφορντ καὶ Νέαν 'Υόρκην, κατηρτίσθη τέλος τελικῶς τὸ 1808 τὸ «*Μέγα Γεν.·. Περιστ.·. τοῦ Τεκτονισμοῦ τῆς Β.·. 'Αψ.·. διὰ τὰς 'Η.Π. τῆς 'Αμερικῆς*».

Βασιλικῆς 'Αψῖδος, *Μέγας*-. 'Ο 31ος τοῦ *Δόγ.·. τοῦ Μισραΐμ*. Παρεμφερὴς πρὸς τὸν 13ον τοῦ 'Α.·. Σ.·. Δ.·..

Βασιλικῆς 'Αψ.·. *περίζωμα*. Τὸ ἐν Σικάγῳ συνελθὸν τὸ 1859 συνέδριον τοῦ Γεν.·. Μ.·. Περιστ.·. καθώρισε περίζωμα, ἀποτελούμενον ἐκ δέρματος ἀμνοῦ (αὐστηρῶς ἀπαγορευομένης τῆς μετάξης ἢ ἄλλου ὑφάσματος) μὲ ἐρυθρὰς παρυφὰς καὶ μὲ τὸ κόσμημα ἐπὶ τοῦ τριγωνικοῦ καλύμματος.

Βασιλικῆς 'Αψ.·., *Π.·. Χ.·.*. 'Ο ἀρχαιότερος Π.·. Χ.·. τῆς Β.·. 'Αψ.·. ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Δρος "Ολιβερ, ὡς εὑρισκόμενος εἰς τὴν κατοχὴν Περιστ.·. τινὸς τῆς πόλεως Τσέστερ. Εἰκὼν αὐτοῦ δημοσιεύεται εἰς τὸ βιβλίον τοῦ «*Περὶ καταγωγῆς τῆς 'Αγγλικῆς Β.·. 'Αψ.·.*».

Εἰς τὸ κέντρον ἧς κορυφῆς του εἰκονίζετο ἀψίς, φέρουσα ἑλληνιστὶ τὴν φράσιν : «*'Εν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος*» καὶ κάτωθεν αὐτῆς τὴν λέξιν «*'Ιεχωβὰ*» μὲ καββαλιστικοὺς χαρακτῆρας. Εἰς τὸ δεξιὸν μέρος φέρει τόξον καὶ κλεῖδα (κορωνίδα) μὲ σχοινίον, πῖπτον ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἥλιον ῥίπτοντα πλαγίως τὰς ἀκτῖνας του. Εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος θυμιατήριον κάτωθεν οὐρανίου τόξου. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ Π.·. Χ.·. ὑπάρχουν δύο συμπεπλεγμένα τρίγωνα, ἔχοντα ἐν τῷ μέσῳ ἥλιον καὶ περιβαλλόμενα ὑπὸ κύκλου. 'Εκατέρωθεν τοῦ κύκλου τὸ ἑπτάφωτον κηροπήγιον καὶ ἡ τράπεζα τοῦ Δ.·.. Κάτωθεν ὅλων αὐτῶν καὶ ἐντὸς τριῶν σπειρωμάτων αἱ λέξεις: «*Σολομὼν Βασιλεὺς τοῦ 'Ισραήλ: Χιρὰμ Βασιλεὺς τῆς Τύρου: Χιρὰμ ὁ υἱὸς τῆς Χήρας*» μὲ ἑβραϊκοὺς καὶ λατινικοὺς χαρακτῆρας.

'Ο Δρ "Ολιβερ χαρακτηρίζει τὰ ἐμβλήματα ταῦτα ὡς ἀπόδειξιν ὅτι ἡ Β.·. 'Αψ.·. ἐλήφθη ἀρχικῶς ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·., ἀφοῦ ταῦτα ἀνήκουν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον.

Βασιλικῆς 'Αψ.·. *Τεκτονισμός*-. Τὸ τμῆμα τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ, τὸ ἀσχολούμενον μὲ τὴν ἔρευναν τῶν μυστηρίων, τῶν συνδεομένων μὲ τὴν Β.·. 'Αψ.·., ἀδιαφόρως βαθμοῦ ἢ δόγματος. Οὕτω τὰ μυστήρια τοῦ 'Ιππότου τῆς 9ης 'Αψῖδος ἀποτελοῦν τὸν Τεκτονισμὸν τῆς Βασιλ.·. 'Αψῖδος, τοῦ 'Α.·. καὶ 'Α.·. Σ.·. Δ.·., ὅπως καὶ τὰ τῆς Βασιλ.·. 'Α.·. τοῦ Ζερουβαβὲλ ἀποτελοῦν τὸν Τεκτονισμὸν τῆς Β.·. 'Αψ.·. τοῦ 'Αμερικανικοῦ Δόγματος.

Βασιλικῆς 'Αψ.·. *χρώματα*-. Τὸ ἰδιαίτερον χρῶμα τοῦ βαθμοῦ τῆς Β.·. 'Αψ.·. εἶναι τὸ ἐρυθρόν, συμβολικὸν τοῦ ζήλου, ὅστις χαρακτηρίζει τὸν βαθμόν. Τὰ διὰ τὴν διακόσμησιν τοῦ Περιστυλίου χρησιμοποιούμενα συμβολικῶς χρώματα εἶναι τὸ κυανοῦν, τὸ ἐρυθρόν, τὸ πορφυροῦν καὶ τὸ λευκόν, ἔχοντα συμβολικὴν σημασίαν.

Βασιλικοὶ καὶ 'Εκλεκτοὶ Διδ.·. Βλ. *Συμβούλιον Βασιλικῶν καὶ 'Εκλεκτῶν Διδ.·. ὡς καὶ κρυπτικὸς Τεκτονισμός*.

Βασιλικὸν Μασονικὸν ἵδρυμα ἀγαθοεργίας (Royal Masonic Benevolent Institution). Βλ. *ἀγαθοεργίας τεκτονικὰ ἱδρύματα*.

Βασιλικὸν Μασονικὸν ἵδρυμα κορασίων (Royal Masonic Institution for Girls). Βλ. *ἀγαθοεργίας τεκτονικὰ ἱδρύματα*.

Βασιλικὸν Μασονικὸν ἵδρυμα παίδων (Royal Masonic Institution for Boys). Βλ. *ἀγαθοεργίας τεκτονικὰ ἱδρύματα.*

Βασιλικὸν Μυστικόν. Βλ. *ὑπέρτατος Πρίγκιψ τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ.*

Βασιλικὸν Τάγμα Σκωτίας (Royal Order of Scotland). Σύστημα ἀνωτέρων βαθμῶν εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας, εἰς τὸ ὁποῖον δύνανται νὰ εἰσέλθουν οἱ ἐλευθεροτέκτονες, οἱ κατέχοντες τὸν βαθμὸν τῆς Βασ.·. Ἁψ.·. Περιλαμβάνει δύο μόνον βαθμούς, τὸ *«Βασιλ.·. Τάγμα τοῦ Ἡρωδὸμ»* (βλ. λ.) καὶ τὸ *Βασιλ.·. Τάγμα τοῦ «Ροδοσταύρου»* (βλ. λ.), ἢ ὅπως συντετμημένως γράφονται ἀγγλιστὶ H. R. D. M. καὶ R. S. Y. C S. (Heredom, Rosy Cross). Ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐκχριστιανισθεῖσα μορφὴ τοῦ 3ο, τὸ δὲ τυπικόν του εἶναι συντεταγμένον εἰς ἀπηρχαιωμένους ἀγγλοσαξωνικοὺς στίχους. Ὁ δεύτερος εἶναι βαθμὸς πολιτικῆς ἱπποσύνης, ἱδρυθεὶς ὡς λέγεται ὑπὸ τοῦ Ροβέρτου Μπρούς (Bruce) μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μπάννοκ-μπόρν. Εἶναι καθαρῶς χριστιανικός, ἀλλ' ἐντελῶς διάφορος τοῦ βάθμοῦ τοῦ Ροδοστ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·. Καὶ εἰς τοὺς δύο βαθμούς, ἢ τὰ δύο τμήματα τοῦ Τάγματος, τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἀπονέμεται εἰς τὸν ἑκάστοτε βασιλέα τῆς Ἀγγλίας. Καὶ ἐπειδὴ οὗτος δὲν ἐξασκεῖ τὸ ἀξίωμά του, εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Περιστυλίου ἡ ἕδρα του μένει κενή. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἱπποτῶν ἀδ.·. εἶναι περιωρισμένος. Ἄλλοτε οὗτοι ἦσαν ἐν ὅλῳ 63 καὶ ἔδει νὰ εἶναι Σκῶτοι· νῦν ὅμως ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἔχει αὐξηθῇ κατὰ πολύ, γίνονται δὲ δεκτοὶ διαπρεπεῖς Τέκτονες ὅλων τῶν χωρῶν. Περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Τάγματος τούτου ὑπάρχουν μυθικαὶ καὶ ἱστορικαὶ συγχρόνως ἐκδόσεις. Ὁ Τορρὺ (*Ἄκτα Λατομόρουμ, I, 6*) γράφει περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς:

«Τὴν 24 Ἰουνίου 1314 ὁ Ροβέρτος Μπρούς βασιλεὺς τῆς Σκωτίας, ἵδρυσε τὸ Τάγμα τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου, μὲ τὸ ὁποῖον ἡνώθη ἀργότερον καὶ τὸ τοῦ Ἡρωδὸμ χάριν τῶν Σκώτων Τεκτόνων, οἵτινες μετεῖχον τοῦ στρατοῦ, δι' οὗ κατενίκησε τοὺς Ἄγγλους. Ἐσχημάτισεν οὕτω τὴν Βασιλικὴν Μ.·. Στ.·. τοῦ Τάγματος τοῦ Ἡρωδὸμ εἰς Κιλλουΐνιγκ, ἐπιφυλάσσων δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς διαδόχους του τὸν τίτλον τοῦ Μ.·. Διδ.·..

Ὁ Ὄλιβερ ἐξ ἄλλου εἰς τὰ *«Ἱστορικὰ Λάντμαρκς»* καθορίζει σαφέστερον τὴν ἱστορίαν αὐτήν.

«Τὸ Βασιλ. Τάγμα τοῦ Η.Ρ.Δ.Μ., γράφει, εἶχε πρότερον ἡν κυρίαν ἕδραν του εἰς τὸ Κιλλουΐνιγκ καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανό ητα τόσον αὐ ὁ ὅσον καὶ ὁ Τεκτονισμὸς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἐκυβερνῶντο ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς Μ.·. Στ.·. Διὰ νὰ ὑπάρχῃ δὲ σαφὴς διάκρισις μεταξὺ τῶν δύο, ὁ Βασιλ. Τάγμα τοῦ Ἡρωδὸμ περιωρίσθη εἰς δύο μόνον βαθμούς».

Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπισήμως ἐν Σκωτίᾳ ἐκτυπωθεῖσα ἱστορία τοῦ Βασιλ. Τάγματος ἀναφέρει ὅτι ὁ Μπρούς ἵδρυσε τὸ Τάγμα πρὸς τιμὴν τῶν Ἱπποτῶν Ναΐτῶν, οἵτινες, καταφυγόντες ἐν Σκωτίᾳ μετὰ τὴν διάλυσίν των, ὑπηρέτησαν ὑπ' αὐ όν. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι διάφοροι ἀφηγήσεις κα ά τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μυθικαί.

Τὸ Τάγμα ἔχει μίαν Μεγ.·. Στ.·. ἐν Ἐδιμβούργῳ καὶ σειρὰν Ἐπαρχιακῶν Μεγ.·. Στ.·. ἐν Γλασκώβῃ, ἐν Ρουὲν τῆς Γαλλίας, ἐν Σαρδηνίᾳ τῆς Ἰταλίας, ἐν Ἱσπανίᾳ, ἐν Ὁλλανδίᾳ, ἐν Καλκούττᾳ καὶ Βομβάῃ τῶν Ἰνδιῶν, ἐν Κίνᾳ καὶ ἐν Βρουνοβίκῃ. Ἐπαρχιακὴ Μ.·. Στ.·. ἱδρύθη ἐπίσης καὶ ἐν Λονδίνῳ τὸ 1872, ἀλλ' ἐν αὐτῇ γίνονται δεκτοὶ μόνον ὅσοι κατέχουν ἤδη τὸν 18ο τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·..

Βασιλικὸς Διδάσκαλος [Royal Master]. Ὁ 8ο τοῦ *Ἀμερικανικοῦ Δόγματος* ἢ *Δογ.·. τοῦ Γιόρκ* καὶ ὁ πρῶτος τῶν βαθμῶν [τῶν ἐργαζομένων εἰς Συμβούλια τῶν Βασιλικῶν καὶ Ἐκλεκτῶν Διδασκάλων] τοῦ *κρυπτικοῦ τεκτονισμοῦ* [βλ. λ.]. Ἀξιωματικοὶ αὐτοῦ εἶναι εἰς Τρ.·. Ἐνδ.·. Μ.·. Διδ.·., ἐκπροσωπῶν τὸν Βασιλέα Σολομῶντα, ὁ Ἐνδ.·. Χιρὰμ τῆς Τύρου καὶ ὁ Κύριος Διευθυντὴς τῶν ἔργων, ἐκπροσωπῶν τὸν Χιρὰμ Ἀβίφ. Συμβολικὰ χρώματα τοῦ βαθμοῦ εἶναι τὸ μέλαν καὶ τὸ ἐρυθρόν.

Τὰ μνημονευόμενα εἰς αὐτὸν γεγονότα, ἀπὸ μυθολογικῆς ἀπόψεως, συνέβησαν κατὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ πρώτου Ναοῦ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βραχείας ἐκείνης μετὰ τὸν θάνατον τοῦ οἰκοδόμου περιόδου, ἥτις περιλαμβάνεται μεταξὺ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ πτώματός του καὶ τοῦ «Τεκτονικοῦ» του ἐνταφιασμοῦ. Ὁ Mackey διαβλέπει ἐν αὐτῷ πιστὴν ἐπανάληψιν τοῦ *«ἀφανισμοῦ»* (βλ. λ.) καὶ τῆς *«εὑρέσεως»* (βλ. λ.) τῶν ἀρχαίων μυστηρίων. Κατὰ τοὺς Lennhoff καὶ Posner τὸ κύριον περιεχόμενον τοῦ βαθμοῦ ἀποτελεῖ ἡ ἀναζήτησις τοῦ ἀπολεσθέντος λόγου. Συμφώνως πρὸς τοῦτο ὁ βαθμὸς συμβολίζει τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας. Περιέχει πολλὰς ὁμιλίας, πλήρεις ἐντυπώσεων, περὶ ζωῆς καὶ θανάτου καὶ περὶ τῆς ἰσότητος πρὸ τοῦ θανάτου

Βλ. πλείονα εἰς βιβλ: *1* (τόμ. Β', σελ. 650) *3* (τόμ. Β', σελ. 380) καὶ *7*.

Βασιλικὸς πέλεκυς. Βλ. *Ἱππότης Βασ.·. πελέκεως.*

Βασσὰλ *Πέτρος Γεράρδος* (P. G. Vassal). Ἰατρὸς τῶν Παρισίων. * 1769, † 1835. Τῷ 1819 ἐγένετο Μέγ.·. Γραμ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. καὶ τὸ 1827 Πρόεδρος τοῦ Μεγ.·. Κολλεγίου τῶν Δογμάτων. Ἔγραψε δύο σημαντικὰ βιβλία: «Cours complet de la Maçonnerie κλπ.» καὶ «Essai historique sur l'institution du Rite Ecossais».

Βαστίλλη (ἡ). (La Bastille). Παρισινὸν ἀντιτεκτονικὸν ἑβδομαδιαῖον περιοδικόν, προελθὸν τὸ 1902 ἐκ τοῦ φύλλου *«Κάτω οἱ Τύραννοι»* ἱδρυθὲν δὲ καὶ διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Copin Albancelli καὶ τοῦ Λουδοβ. Dasté. Ἔπαυσεν ἐκδιδόμενον κατὰ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου 1910, διὰ νὰ ἐμφανισθῇ καὶ πάλιν τὸ 1912 ἐπὶ χρονικόν τι διάστημα. (Βλ. *καὶ ἀντιτεκτονικὰ σωματεῖα*).

Βαταβία (Batavia). Πρωτεύουσα τῶν Ὁλλανδικῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, ἀρχαῖον ἐλευθεροτεκτονικὸν κέντρον, ὅπου ἤδη τὸ 1769 ἱδρύθη ἡ Στ.·. «De Ster in hat Oosten», ἡ ὁποία ἐργάζεται καὶ σήμερον. Με τὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ἱδρύθησαν δύο ἄλλαι Στ.·. Ἡ Ἕδρα τῆς Ἐπαρχιακῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆ. Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ὁλλανδίας εἶναι ἡ Salatiga.

Βάτος καιομένη. Ἡ βάτος, ἡ ὁποία κατὰ τὴν Παλ. Διαθήκην (Ἔξοδος, κεφ. γ') ἐφλέγετο ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ δὲν κατεκαίετο, ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ Θεοῦ Χωρήβ, καὶ ἐκ τοῦ μέσου τῆς ὁποίας ὁ Κύριος ἔδωσεν ἐντολὴν καὶ ὁδηγίας εἰς τὸν Μωϋσῆν πῶς νὰ ἐξαγάγῃ τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραὴλ ἐκ τῆς Αἰγύπτου.

Σχετικὸν μὲ τὴν κίνησιν τοῦ Μωϋσέως, ὅστις *«ἔκρυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, διότι ἐφοβεῖτο νὰ ἐμβλέψῃ εἰς τὸν Θεόν»*

εἶναι καὶ τὸ σημ.·. τάξ.·. ἀνωτέρου βαθμοῦ.

Τὰ Ὑπ.·. Συμβούλια τῆς Ἀμερικῆς χρονολογοῦν τὰ διατάγματά των «παρὰ τὴν καιομένην βάτον» (near the burning bush) διὰ νὰ δείξουν ὅτι αὐτὰ εἶναι εἰς τὸ Δόγμα των ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ τῆς νομοθεσίας καὶ τῆς τεκτονικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Βαυαρία (Bayern). Ἓν τῶν Κρατῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν ὁμόσπονδον Δυτικὴν γερμανικὴν δημοκρατίαν.

Ἡ ἀρχαιοτάτη ἱστορία τοῦ βαυαρικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. δὲν εἶναι τελείως διασαφηνισμένη. Μία Στοά, χαρακτηριζομένη κατ' ἀρχὰς ὡς ἀκανόνιστος, ἡ ὁποία συνήρχετο εἰς τὸ πανδοχεῖον «Ἥλιος» τοῦ πανδοχέως Pögner (ἡ ὑπὸ τοῦ ἡγέτου τῶν Πεφωτισμένων *Βαϊσχάουπτ* μνημονευομένη ὡς «Παιγκνέρειος Στοά») ἀσφαλῶς εὑρίσκεται ἐπὶ κεφαλῆς τῆς τεκτονικῆς κινήσεως. Τὸ 1777 ἡ Στ.·. αὕτη ἔλαβεν ἄδειαν καὶ δίπλωμα παρὰ τῆς ἐν Regensburg Μητρικῆς Στ.·. «Die Wachsende zu den drei Schlüsseln». Μέγ.·. Διδ.·. ἦτο τότε ὁ κόμης Törring. Ἡ Στ.·. ὠνομάσθη κατόπιν «Μαξιμιλιανικὴ ὁμόνοια τοῦ χρυσοῦ ἡλίου». Ἤδη τὸ 1775 Ἀδ.·. τινές, ἐξελθόντες ἐξ αὐτῆς τῆς Κα-

λύβης οἰκοδόμων ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ μετὰ ταῦτα ὑπουργοῦ τῶν Θρησκευμάτων κόμητος Morawitzky, ἵδρυσαν ἰδίαν Στ.·. «Πρόνοια» καὶ ὑπήγαγον αὐτὴν ὑπὸ τὴν «*Αὐστηρὰν Τήρησιν*». Μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλοι Ἀδ.·. ὁμοίως ἐκ τῆς Παιγκνερείου Στ.·. ἀποσπασθέντες, ἵδρυσαν τὴν Στ.·. «Τῆς καλῆς συμβουλῆς» ἐκ τῆς ὁποίας κατόπιν ἀδείας τῆς ἐν Βερολίνῳ Στ.·. «Royal York» ἱδρύθη ἡ Στ.·. «Θεόδωρος τῇ Καλῆς Συμβουλῆς», ἡ ὁποία ἵδρυσε μετὰ ταῦτα Στ.·. εἰς ἄλλας πόλεις. Εἰς τὴν Στ.·. αὐτὴν εἶχον τὸ κέντρον των οἱ *Πεφωτισμένοι* (βλ. λ.). Οἱ κανονισμοὶ τοῦ τάγματος τούτου προέβλεπον («Νέον σχέδιον τοῦ Τάγματος» τῆς 10 Δεκεμβρίου 1872 ὑπὸ *Κνῖγγε*) ὅτι ὁ πεφωτισμένος, ἀφοῦ γίνῃ—μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς προκαταρκτικῆς σχολῆς («Φυτωρίου») — Minerval καὶ Κατώτερος Πεφωτισμένος εἰς τὴν πρώτην τάξιν, ἔπρεπε νὰ λάβῃ εἰς τὴν δευτέραν τάξιν τοὺς βαθμοὺς τοῦ συμβολικοῦ Τεκτ.·., διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ προαχθῇ περαιτέρω.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν φαίνεται ὅτι ἐλειτούργει ἐν Βαυαρίᾳ καὶ Γαλλική τις Στ.·.. Εἰς σχέσιν τινὰ μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. εὑρίσκετο καὶ ὁ κύκλος τῶν Ῥοδοσταύρων. Τὰ διατάγματα ὅμως τοῦ Ἐκλέκτορος κατὰ τῶν μυστικῶν Ἑταιρειῶν ἔθιξαν ἐπίσης πολὺ καὶ τοὺς Ἐλευθεροτέκτ.·.. Ματαίως προσεπάθησαν τότε τὰ μέλη τῆς Στ.·. «Θεόδωρος τῆς Καλῆς Συμβουλῆς» νὰ ὑποβάλουν εἰς τὸν ἐκλέκτορα πρὸς ὑπεράσπισίν των ὑπόμνημα, συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως Babo, διὰ τοῦ ὁποίου ἐζήτουν δικαιοσύνην καὶ προστασίαν ἐναντίον τῆς μανίας τῶν Πασκιλαντείων γραφῶν, ὑπονοοῦντες μὲ τοῦτο τὸν κυκλοφορήσαντα τότε λίβελλον «Περὶ Ἐλευθεροτεκτόνων, πρώτη προειδοποίησις», διὰ τοῦ ὁποίου κατηγορεῖτο ἡ Στ.·. ἐπὶ παραβάσει τῆς διαταγῆς τοῦ ἄρχοντος καὶ ἐπὶ «ἀτιμοτάτῳ ἐγκλήματι». Καὶ ἡ Στ.·. ἠναγκάσθη τότε νὰ διαλυθῇ καὶ νὰ πωλήσῃ τὸ οἴκημά της. Ἡ ἀπαγόρευσις τῶν μυστικῶν ἑταιρειῶν ἐπεκυρώθη μετὰ ταῦτα καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκλέκτορος Μαξιμιλιανοῦ Ἰωσὴφ (τοῦ μετὰ ταῦτα πρώτου βασιλέως Μαξιμιλιανοῦ τῆς Βαυαρίας), ὅστις τὸ 1777 εἰσῆλθεν εἰς τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν. Τὸ 1801 ἐξεδόθη ἐπὶ ὑπουργείας τοῦ κόμητος Montgelas, Πεφωτισμένου καὶ μέλους τῆς Στ.·. «Θεόδωρος τῆς Καλῆς Συμβουλῆς» καὶ νέον διάταγμα, παραμεῖναν ὅμως πρακτικῶς ἄνευ ἀποτελέσματος, διότι τότε οὐδεμία πλέον Στ.·. ὑπῆρχεν ἐν Βαυαρίᾳ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ναπολεοντείων πολέμων εἰς τὴν ἐδαφικῶς μεγαλυνθεῖσαν Βαυαρίαν ὑπῆρχον εἰς τὰς νεοκτηθείσας χώρας (Ansbach, Nürnberg, Fürth) Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·.. Ἡ ἐν Ulm ἱδρυθεῖσα Στ.·. «Ἀστραία τῶν τριῶν πτελεῶν» ἀνεκίνησε τὸ ζήτημα, ἂν αἱ Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·. ὑπήγοντο εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ διατάγματος τοῦ 1801 ὡς μυστικαὶ Ἑταιρεῖαι. Ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν τούτων ἦτο ἡ ἔκδοσις δύο διαταγμάτων τῆς 28ης Ἀπριλίου καὶ 8ης Μαΐου τοῦ 1807, διὰ τῶν ὁποίων ἐπετράπη ἡ λειτουργία Στ.·. ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῶν κρατικῶν ἀρχῶν. Ἄλλα διατάγματα τοῦ 1808 ἐπέτρεψαν ἐπίσης τὴν ἐργασίαν τῶν Στ.·., ἀλλ' ἀπῄτησαν τὴν ἄμεσον ἔξοδον καὶ ἀποχώρησιν ἐξ αὐτῶν ὅλων τῶν κρατικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐπέβαλον τὴν αὐστηρὰν ἀπαγόρευσιν τῆς μὴ ἐπανόδου εἰς τὰς Στ.·., τῶν συνταξιούχων.

Ἡ τοιαύτη κατάστασις ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ 1850, ὁπότε ἐπῆλθε μεταβολή.

Ἀλλ' ὅπως εἰς ὅλας τὰς αὐστηρῶς καθολικὰς χώρας, οὕτω καὶ ἐν Βαυαρίᾳ ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶχε νὰ ἀγωνισθῇ περαιτέρω ἐναντίον τῶν προλήψεων τῶν κατοίκων καὶ τῆς αὐξηθείσης δυσπιστίας τῶν ἀρχῶν. Ἐπανειλημμένως εἰς τὴν Βαυαρικὴν βουλὴν ἐγένοντο μετὰ ταῦτα ἐμπαθεῖς συζητήσεις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·..

Μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον σφοδρὰ πάλιν ἐπίθεσις διεξήχθη ἐν Βαυαρίᾳ κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὑπὸ τοῦ Χιτλερικοῦ κόμματος καὶ τοῦ ἐν Μονάχῳ κατοικοῦντος στρατηγοῦ Λουντεντόρφφ. Ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. ὅμως ἠμύνθη καλῶς, ἂν καὶ ὑπέστη ἐμμέσως—λόγῳ τῆς λαϊκῆς ἐχθρότητος—πολλὰς ἀπωλείας μεγάλων κύκλων διανοουμένων, ἐχθρικῶς διατεθέντων κατ' αὐτοῦ.

Μέχρι τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχὴν (Μάρτιος 1933) εἰργάζοντο ἐν Βαυαρίᾳ 9 Στ.·. ἐν Μονάχῳ, 2 ἐν Regensburg, 5 ἐν Νυρεμβέργῃ, 1 εἰς Fürth, 2 εἰς Erlangen, 1 εἰς Bamberg, 1 εἰς Schweinfurt, 1 εἰς Ulm, 1 εἰς Hof, 1 εἰς τὴν Bayreuth καὶ 1 εἰς Ansbach. (Βλ. βιβλ. 7 ὡς καὶ *Γερμανία*).

Σήμερον ἤρχισε καὶ πάλιν ἀναζωογονούμενος ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἰς ὅλην τὴν Δυτ. Γερμανίαν.

Βαφιόπουλος Δημ. Δι' άκτωρ τῆς κτηνιατρικῆς, ἀπόστρατος συνταγματάρχης, γενικὸς ἀρχικτηνίατρος. * ἐν Τριπόλει τὸ 1868. Διακούσας τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, μετέβη εἰς Ἰταλίαν, ὅπου ἐσπούδασε ἀπὸ τοῦ 1886 ἀνακηρυχθεὶς τῷ 1890 διδάκτωρ τῆς κτηνιατρικῆς. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατετάχθη ἐν τῷ στρατῷ ὡς στρατιωτικὸς κτηνίατρος, ὑπηρετήσας ὡς τοιοῦτος ἐπὶ τριάκοντα δύο ἔτη.

Ἰδὼν τὸ τεκτον.·. φῶς τῷ 1893 ἐν τῇ Στ.·. «Ἀθηνᾶ», υἱοθετ.·. βραδύτερον ἐν τῇ Στ.·. «Ἐλευθερία». Ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Στ.·. «Ἡσίοδος» πρῶτον καὶ τῆς «Ἑλλάδος» ἀκολούθως ἐγένετο Σεβ.·. τῆς τελευταίας ταύτης τὸ 1917, ἐργασθεὶς ἐν αὐτῇ εὐδοκίμως. Ὑπῆρξεν ἐπίσης ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Στ.·. «Φοῖνιξ». Ἐγένετο μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1920 μέχρι τοῦ 1926. Μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβουλίου τοῦ 33ο τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1917, διετέλεσε Μέγ.·. Θησαυρ.·. αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1925 μέχρι τοῦ 1926 καὶ Ἀνθ.·. Μέγ.·. Ταξ.·. ἀπὸ τοῦ 1927 μέχρι τοῦ 1934 ὅτε κατέλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦ Ὑπ.·. Μεγ.·. Ταξ.·. τοῦ 33ο τῆς Ἑλλάδος. Ἀπεδήμησεν εἰς τὴν Αἰων.·. Ἀν.·. τὸ 1936.

Βεβαίωσις. Ζωηρὰς συζητήσεις προεκάλεσεν ἄλλοτε, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ἰδίως, τὸ ζήτημα κατὰ πόσον ἄνθρωποι, κωλυόμενοι θρησκευτικῶς νὰ δώσουν ὅρκον, ὡς λ.χ. οἱ Κουάκεροι, δύνανται νὰ γίνουν δεκτοὶ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἄνευ ὁρκωμοσίας καὶ δι' ἁπλῆς βεβαιώσεως. Ὁ Mackey φρονεῖ ὅτι ἐφ' ὅσον αἱ ἐν τῷ Τεκτονισμῷ ὑποχρεώσεις εἶναι συμβολικαί, οἱ δὲ τύποι, ὑφ' οὓς παρέχονται αὗται, ἀποτελοῦν αὐτὴν ταύτην τὴν οὐσίαν τοῦ συμβολισμοῦ, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ καθιερωμένος τρόπος εἶναι ὁ μόνος δυνάμενος νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ ὅτι ἑπομένως πᾶσα ἄλλου εἴδους βεβαίωσις εἶναι ἀπαράδεκτος.

Ἀντιθέτως ὁ Chase (Masonic Digest, σελ. 448) νομίζει ὅτι ἡ «διὰ βεβαιώσεως ἀπονομὴ βαθμῶν δὲν παραβιάζει τὸ πνεῦμα τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ οὔτε θίγει τὰς ἀρχαίας θεμελιώδεις διατάξεις». Ἡ μεγίστη ὅμως πλειονότης τῶν ἐν Ἀμερικῇ Στ.·. δὲν παραδέχονται τὴν ἑρμηνείαν ταύτην καὶ μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ πολλοὶ Κουάκεροι ἔχουν μυηθῆ δι' ἁπλῆς παροχῆς βεβαιώσεως καὶ χωρὶς νὰ ὑποβληθοῦν εἰς ὁρκωμοσίαν, ὡς ὁρίζει τὸ τυπ.·..

Βέβηλος (λατ. profanus, γαλλ. καὶ ἀγγλ. profane, γερμ. profan). Καλεῖται ἐν τῷ Τεκτον.·. ὁ μὴ μεμυημένος καὶ συνεπῶς ὁ μὴ ὢν Τέκτων.

Ἡ λέξις παρελήφθη ἐκ τῶν ἀρχαίων μυστηριακῶν τελετῶν, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἠδύνατο νὰ παραστῇ ὁ

«*βέβηλος τελετῆς καὶ ἡλίου*» (*Ἀνθ. 9,298*)

ὁ ἀμύητος δηλ. (Σχολ. Σοφ. Οἰδ. ἐπὶ Κολ. 10), ὁ ἐστερημένος τοῦ φωτὸς ἐκείνου, τὸ ὁποῖον προσιδιάζει μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους. Ὀρφικὸν ἀπόσπασμα, σῳζόμενον εἰς τὸν Τίμαιον τοῦ Πλάτωνος, συγκεντροῖ τὰς φράσεις, διὰ τῶν ὁποίων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀπεμακρύνοντο τῶν μυστηριακῶν οἱ βέβηλοι:

«*Φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί· θύρας δ' ἐπίθεσθε βεβήλοις*». «*Ἔξω περιπατεῖτε*», γράφει ἀλλαχοῦ, «*ὅσοι ἐνεργούμενοι, ὅσοι ἀμύητοι· ἑκάς, ἑκὰς ἔστε βέβηλοι*».

Αἱ φράσεις αὗται ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸ χρι-

στιανικὸν «Exite catechumeni in pace» ἢ «ὅσοι οἱ κατηχούμενοι προέλθετε, μή τις τῶν κατηχουμένων ὡς οἱ πιστοί».

Ἡ λατινικὴ λέξις profanus, παραγομένη ἐκ τοῦ pro (=πρὸ) καὶ fanum (=ναός), σημαίνει τὸν πρὸ τοῦ ναοῦ ἱστάμενον, τὸν ἀμύητον.

Τῆς λέξεως βέβηλος γίνεται εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. χρῆσις καὶ ὡς ἐπιθέτου, π. χ βέβηλος κόσμος, βέβηλος κοινωνία, βέβηλος τύπος κτλ., πάντοτε μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μὴ μεμυημένου καὶ οὐδεποτε μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀθρήσκου, τοῦ ἀνιέρου, τοῦ ἀσεβοῦς, τὴν ὁποίαν κοινῶς ἔχει.

Βλ. βιβλ. *34* (τόμ. ΣΤ' 1928, σελ. 439—441 καὶ τόμ. Ζ', 1929, σελ. 122) ὡς καὶ τὴν λέξιν *παρεισδύων*.

Βέδαι (αἱ) (Vedas). Ἡ λέξις σχετίζεται μὲ τὴν ἑλληνικὴν ρίζαν F οιδ (οἶδα), σημαίνει δὲ κατ' ἀκολουθίαν τὴν γ ν ῶ σ ι ν, ἔπειτα τὴν ἐ ξ ἀ π ο κ α λ ύ ψ ε ω ς γ ν ῶ σ ι ν καὶ τέλος τὴν θ ε ο λ ο γ ί α ν ἐν τῇ κυρίᾳ καὶ στενοτέρᾳ σημασίᾳ τῆς λέξεως. Παρ' Ἰνδοῖς ὁ ὅρος Βέδας κατήντησε νὰ σημαίνῃ καὶ τὰ β ι β λ ί α τ ῆ ς γ ν ώ σ ε ω ς, τὰ βιβλία ἐν τοῖς ὁποίοις εἶναι καταγεγραμμένη ἡ ἐξ ἀποκαλύψεως ἱερὰ γνῶσις. Αἱ Βέδαι εἶναι ἡ ἁγία Γραφὴ τῶν Ἰνδῶν.

Αἱ Βέδαι περιλαμβάνουν βιβλία, προερχόμενα ἐκ διαφόρων χρόνων, καὶ περιλαμβάνοντα πολλὰς ἑκατονταετηρίδας. Ἐντὸς αὐτῶν διακρίνονται κατὰ τὸν Καθηγ. ἀδ.·. Ν. Λούβαριν (βιβλ. *31* τόμ. 6ος)—δύο ἐξελικτικὰ στάδια, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἀρχαιότερον περιλαμβάνει τὰς *κυρίως Βέδας*, τουτέστι τὰ τρία κανονικὰ βιβλία τὰ φέροντα τὸ γενικὸν ὄνομα *Μπράγια Βιντγιά* (=τριπλῆ ἐπιστήμη), δηλ. τὸ τῆς *Ρίγκ—Βέδα*, τὸ τῆς *Σάμα—Βέδα* καὶ τὸ τῆς *Γιαδσοὺρ—Βέδα* ὡς καὶ τὸ μὴ κανονικὸν τῆς *Ἀθάρβα—Βέδα*, τὸ δὲ νεώτερον ἀποτελοῦσιν αἱ *Βραχμάναι*, συντεταγμέναι ἐν πεζῷ, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ πρώτου σταδίου, τὰ ὁποῖα εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἔμμετρα. Τῶν Βραχμανῶν τούτων συμπληρώματα εἶναι τὸ μὲν αἱ *Ἀρανυγιάκας* (δασικαὶ μελέται, σκέψεις καὶ θεωρίαι ἐν τοῖς δάσεσι), τὸ δὲ αἱ *Οὐπανισάδαι* (—διδασκαλίαι) ἢ *Βεδάντα*, (βλ. λ.). Τρίτον τι στρῶμα ἀποτελοῦσιν αἱ *Σούτραι*, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουσι μὲν εἰς τὸν κύκλον τῶν Βεδῶν εἶναι ὅμως μεταγενέστεραι.

Αἱ κυρίως Βέδαι, ἀποτελοῦσαι τὴν συλλογὴν τῶν ᾠδῶν, καλοῦνται *Μαντράς*. Σπουδαιοτέρα πασῶν εἶναι ἡ *Ρίγκ—Βέδα*, τουτέστιν ἡ γνῶσις τῶν στίχων *(ρὶτς)* τῶν ὕμνων, τῶν θυσιαστηρίων ᾠδῶν. Περιλαμβάνει 1028 ὕμνους καὶ διαιρεῖται εἰς 10 βιβλία. Αἱ ᾠδαὶ τῆς Ρίγκ—Βέδας, αἰσθητῶς μονότονοι, δὲν ἔχουν ὅλαι τὴν αὐτὴν ἀξίαν οὔτε κατ' εἶδος οὔτε καθ' ὕλην. Ὑπάρχουν ᾠδαί, τὰς ὁποίας διακρίνει βαθεῖα καὶ γνησιωτάτη εὐσέβεια, μυστικοπάθεια, ἀνθρώπινα ἀκραιφνῆ συναισθήματα, ὑψηλὴ καὶ εὐγενὴς ποίησις. Εἰς τινας τῶν ᾠδῶν τούτων ἀπαντῶνται βαθεῖαι σκέψεις, προερχόμεναι ἐκ τῆς ἐντόνου προσπαθείας πρὸς λύσιν τοῦ αἰνίγματος τῆς ὑπάρξεως.

»Τότε οὔτε τὸ μὴ ὂν οὔτε τὸ ὂν ὑπῆρχε,
Δὲν ὑπῆρχεν ἀὴρ οὔτε οὐρανὸς ἐκεῖ ἐπάνω».
«Οὔτε θάνατος ὑπῆρχε τότε οὔτε ἀθανασία
Δὲν ὑπῆρχε τῆς ἡμέρας ἡ ὄψις, δὲν ὑπῆρχε τῆς νυκτὸς
Χωρὶς ἀπὸ κανένα ἄνεμον νὰ κινῆται ἀναπνέει τὸ "Εν
Ἀπὸ τὴν ἰδικήν του δύναμιν μόνον. Τίποτε ἄλλο δὲν ὑπῆρχεν [ἀπὸ Αὐτό».
«Πόθεν λοιπὸν ἡ δημιουργία αὐτή; Ἐπλάσθη ἄρά γε ἀπὸ κανένα ὁ κόσμος ἢ ζῇ ἀδημιούργητος;
Αὐτὸ τὸ γνωρίζει μόνον Ἐ κ ε ῖ ν ο ς, ποὺ ἐποπτεύει τὰ πάντα ἀπὸ ἐκεῖ ἀπάνω. Ἡ μήπως οὔτε Α ὐ τ ὸ ς δύναται νὰ γνωρίζῃ;

Ὁ Bunsen εἰς τὸ ἔργον του ὁ «Θεὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ» ἀποκαλεῖ τὴν τάσιν αὐτὴν «πόθον διὰ τὴν ἄνευ ὀνόματος θεότητα, ἡ ὁποία οὐδαμοῦ ἐκδηλοῦται εἰς τὸ Ἰνδικὸν Πάνθεον τῶν Βεδῶν, φωνὴν τῆς ἀνθρωπότητος, ψηλαφούσης διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Θεοῦ».

Η Σάμα—Βέδα καὶ ἡ *Γιαδσοὺρ—Βέδα* κατηρτίσθησαν ἀποκλειστικῶς διὰ τὰς θυσίας· καὶ ἡ μὲν πρώτη εἶναι συλλογὴ τῶν μελῳδιῶν, αἱ ὁποῖαι δέον νὰ ψάλλωνται κατὰ τὰς θυσίας, ἡ δὲ δευτέρα παραδίδει τὴν γνῶσιν τῶν τύπων, οἱ ὁποῖοι ἀνάγκη νὰ τηρῶνται κατὰ τὰς θυσίας. Ἡ *Ἀθάρβα—Βέδα* περιέχει τὴν γνῶσιν τῶν συνταγῶν τῆς μαγείας καὶ φαίνεται ὅτι ἦτο ἐν χρήσει ἰδιωτικῇ.

Αἱ *Βραχμάναι* εἶναι, κυρίως εἰπεῖν, ἐξήγησις τοῦ τυπικοῦ ἐν πεζῷ λόγῳ, λειτουργικὰ ὑπομνήματα εἰς τὰς Βέδας συντεταγμένα ὑπὸ τῶν Βραχμάνων, τῶν διαδόχων τῶν Βεδικῶν ἱερέων. Αἱ *Ἀρανυγιάκαι* καὶ ἰδίᾳ αἱ *Οὐπανισάδαι* ἀποτελοῦσι συλλογὴν θεοσοφικῶν θεωριῶν, αἱ ὁποῖαι στηρίζονται ἐπὶ τῶν Βεδῶν καὶ χρησιμεύουν ὡς πηγὴ πάσης πνευματικῆς κινήσεως ἐν Ἰνδίαις. Κατ' αὐτὰς σκοπὸς τῆς ζωῆς εἶναι ἡ γνῶσις ἡ ὁποία ἀνυψοῖ τὸν ἄνθρωπον μέχρι τοῦ θείου Πνεύματος. Ἐν αὐταῖς ἀπαντῶνται ἤδη πάντα τὰ φιλοσοφήματα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὴν οὐσίαν τοῦ βουδισμοῦ (ὡς λ. χ. τὴν μετεμψύχωσιν). Αἱ Οὐπανισάδαι καλοῦνται καὶ *Βεδάντα* (βλ. λ.).

Τέλος *αἱ Σούτραι* (=νῆμα, ἐγχειρίδιον) εἶναι ἔκθεσις τοῦ περὶ τὰς θυσίας τυπικοῦ καὶ συλλογὴ ὑποδείξεων, ἀναφερομένων εἰς τὸν θρησκευτικόν, τὸν ἀστικὸν καὶ τὸν οἰκογενειακὸν βίον καὶ καταλλήλων πρὸς τούτοις διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν καθόλου ἀγωγὴν τῶν νέων.

Ἡ θρησκεία τῶν Βεδῶν εἶνε φαινομενικῶς λατρεία τῶν ὁρατῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, ὅπως τοῦ Ἡλίου, τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ πυρὸς καὶ γενικῶς τῶν αἰωνίων δυνάμεων τοῦ φωτός. Ὑπερτάτη Θεότης εἶνε ὁ Οὐρανός, καλούμενος Βαρούνα ἐξ οὗ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ λέξις οὐρανός. Ἄλλη θεότης εἶνε ὁ ἥλιος καλούμενος ἄλλοτε Σαβιτὰρ (πρόγονος) ἄλλοτε Μίτρα (ὁ ἀγαπῶν) ἐξ οὗ ὁ Μίθρας τῶν Περσῶν. Παρ' αὐταῖς εὑρίσκεται καὶ ὁ Ἄγνι (πῦρ) ἐξ οὗ τὸ λατινικὸν i g n i s.

Εἰς τὴν φαινομενικὴν ὅμως αὐτὴν φυσιολατρείαν αἱ Βέδαι συχνὰ προδίδουν ἓν ἐσωτερικὸν βαθύτερον πνεῦμα ἀναζητοῦν τὸ ἄπειρον καὶ τὸ αἰώνιον καὶ μίαν ἀγωνιώδη ἔρευναν διὰ τὸ Θεῖον Ὄνομα.

Εἰς τὴν προαναφερθεῖσαν Ρίγκ—Βέδα εἰς τῶν ὕμνων (βιβλίον 10 ὕμνος 121) καταλήγει εἰς ἑκάστην στροφήν του μὲ τὸν στίχον: Ποῖος ὁ Θεὸς εἰς τὸν ὁποῖον θὰ προσφέρωμεν τὴν θυσίαν μας;

Αὐτὴ εἶνε ἄλλως τε ἡ ἐρώτησις τὴν ὁποίαν ὅλαι αἱ θρησκεῖαι διατυπώνουν. Καὶ ἔργον ὅλων τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀναζητούντων τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ Φῶς εἶναι ἡ ἔρευνα τοῦ Πατρὸς τῶν Πάντων.

Τὴν πεποίθησιν περὶ τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως γνώσεως τῶν Βεδῶν καὶ περὶ τοῦ θείου κύρους, τοῦ θεοπνεύστου καὶ τοῦ ἀλαθήτου αὐτῶν, οἱ Ἰνδοὶ ἐκφράζουσι διὰ πλουσίας μυθολογίας. Ἤδη εἰς τὰς Βέδας οἱ *Ρισσί* ὑμνοῦνται ὡς ὁμοτράπεζοι τῶν θεῶν. Βραδύτερον πιστεύεται ὅτι αἱ τρεῖς κανονικαὶ Βέδαι ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς θυσίας τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος μετέχει θείας οὐσίας καὶ δυνάμεως, τοῦ *Πραγιαπάτι*, ὅστις μόνος κατ' ἀρχὰς ὑπάρχων, γεννᾷ ἐξ αὐτοῦ τοὺς τρεῖς κόσμους, γῆν, ἀέρα καὶ οὐρανόν. Ἐκ τούτων παράγει πάλιν τὸν *Ἄγνι* (=πῦρ), τὸν *Βαγιὸν* (Vuyn=ἄνεμον) καὶ τὸν Surya (=ἥλιον). Τέλος ἐκ τούτων δημιουργεῖ τὰς Βέδας. Οὕτω αἱ Βέδαι μετατίθενται εἰς τὴν ζωὴν τοῦ σύμπαντος, τοῦ ὁποίου τοὺς κόσμους περικλείουσιν ἐν ἑαυταῖς εἰς τοὺς αἰῶνας.

(Τέκτων). Αἱ Βέδαι δὲν ἐξήσκησαν ἄμεσόν τινα ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἀλλά—κατὰ τὸν Mackey—ὡς ἀποτελοῦσαι τὴν παλαιὰν Ἀρείαν πίστιν, εἰσεχώρησαν εἰς τὸ κατόπιν διαμορφωθὲν θρησκευτικὸν σύστημα τῆς φυλῆς, διὰ μέσου δὲ τῆς Ζέντ—Ἀβέστα τοῦ Ζωροάστρη, τῶν μυστηρίων τοῦ Μίθρα, τῶν δογμάτων τῶν Νεοπλατωνικῶν καὶ τῆς σχολῆς τοῦ Πυθαγόρα, ἀναμιχθεῖσαι μὲ τὰ Σημιτικὰ δόγματα τῆς Βίβλου καὶ τοῦ

Ταλμούδ, άνεφύησαν έν τῷ μυστικισμῷ τῶν γνωστικῶν καὶ τῶν μυστικῶν έταιρειῶν τοῦ Μεσαίωνος καὶ ένεφάνησαν μέρος τοῦ πνεύματός των εἰς τὴν θρησκευτικὴν φιλοσοφίαν καὶ τὸν συμβολισμὸν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Διὰ τὸν Τέκτ.·. σπουδαστὴν έπομένως, γράφει ὁ Mackey, ἡ μελέτη τῶν Βεδικῶν ὕμνων εἶναι ἐνδιαφέρουσα καὶ οὐχὶ ἐντελῶς ἄκαρπος εἰς ἀποτελέσματα. Πολύτιμοι πρὸς τοῦτο πηγαὶ εἶναι ὁ Bunsen, ὁ Cox καὶ ἰδίως ὁ Max Muller. Βιβ. *1* (τόμ. Β', σελ. 1076) *6* καὶ *31* (τόμ. 6ος).

Βεδάντα (Vedanta=τὸ τέλος τῆς Βέδας, τῆς ἐπιστήμης). Ἓν τῶν βιβλίων τῶν Βεδῶν. Ἡ Βεδάντα ἀνυψοῦται εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς Τελικῆς Αἰτίας, περικλείει δὲ τρεῖς σχολάς, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη, ἡ *Ἀδβάϊτα*, εἶναι μονιστική, διδάσκουσα ὅτι τὸ *Ἀτομικὸν Ἐγὼ* καὶ *Θεῖον ἐγὼ* (Ζιβάτμα καὶ Παραμάτμα) εἶναι ἕν, ἡ δευτέρα, ἡ *Βισίστ—Ἀδβάϊτα*, δέχεται τὴν ἑνότητα τῆς οὐσίας, ἀλλ' ἐπιμένει εἰς τὸν χωρισμὸν μεταξὺ τοῦ Ἐγὼ καὶ τοῦ Παγκοσμίου Ἐγὼ (τοῦ Θεοῦ Βραχμάν), ἡ δὲ τρίτη, ἡ *Ἀβάϊτα*, διακηρύττει τὴν δυάδα, τὸν δυϊσμόν, τὸ Ζιβάτμα καὶ τὸ Παραμάτμα εἶναι χωριστὰ καὶ ἔχουν διάφορον οὐσίαν: Τὸ Ζιβὰ εἶναι τὸ Ἐγώ, τὸ Παραμάτμα εἶνάι ὁ Βισνοῦ, ὁ ὕπατος θεός.

Ὁ ὀπαδὸς τῆς Βεδάντα πρέπει νὰ εἶναι Ἐγὼ λίαν ἐξειλιγμένον, ἡ δὲ πρόοδός του γίνεται εἰς τρεῖς σταθμούς. Τὸ τέλος τῆς ἑνώσεως εὑρίσκεται εἰς τὸ *Γιογκά*, τουτέστιν εἰς τὴν ἕνωσιν τοῦ Ἀτομικοῦ Ἐγὼ μὲ τὸ Παγκόσμιον Ἐγώ. Τὸ Ἀτομικὸν Ἐγὼ ἀπελευθερώνεται τῶν μετενσαρκώσεων καὶ φθάνει τὴν λύτρωσιν, ὅταν γνωρίσῃ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἑνότητά του μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ μετὰ παντὸς ὅ,τι ζῇ συμφώνως πρὸς τὰς λέξεις τῶν Ἀδβαϊτινῶν: «*Τὰτ Τβάμ Ἀζί*». «Εἶσαι Τοῦτο».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : 6 σελ. 153. Ὡσαύτως M. Schultz : «Philosophie hindoue», Paris.

Βελγικὸν Κογκό. Βελγικὴ ἀποικία ἐν τῇ Κεντρῴᾳ Ἀφρικῇ, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐργάζεται μία Στ.·. ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Βελγίου. Ἡ Στ.·. αὕτη ἱδρύθη τὸ 1905 ἐν Stanleyville καὶ τὸ 1924 μετέφερε τὴν ἕδραν της εἰς Kinshasa.

Βέλγιον. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐν Βελγίῳ ἄρχεται, ἀφ' ἧς ἐποχῆς αἱ βελγικαὶ ἐπαρχίαι εὑρίσκοντο ὑπὸ τὴν αὐστριακὴν κατοχήν, ὀνομαζόμεναι Αὐστριακαὶ Κάτω Χῶραι.

Τὸ μητρῷον τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Βελγίου, τὸ ὁποῖον κατηρτίσθη ἐκ νέου τὸ 1898, χαρακτηρίζει ὡς πρώτην κατ' ἀρχαιότητα βελγικὴν Στ.·. τὴν ἐν Μὸνς Στ.·. «Parfaite Union». Αὕτη φαίνεται ὅτι ἱδρύθη τὸ 1721 μὲ ἱδρυτικὴν ἄδειαν τοῦ Ἄγγλου Μεγ.·. Διδ.·. Δουκὸς τοῦ Montagu ὑπὸ τοῦ Δουκὸς τοῦ Wharton ὡς «ἀγγλικὴ μητρικὴ Στ.·. εἰς τὰς αὐστριακὰς Κάτω Χώρας». Ἂν ἡ σιαύτη παράδοσις εἶναι ἱστορικῶς ἀληθὴς ἤ—ὅπερ πιθανώτερον—πρόκειται περὶ μυθολογίας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ σήμερον. Καὶ ὁ εἰδικώτερον μὲ τὸν Βελγικὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. ἀσχοληθεὶς Παῦλος Duchaine εἰς τὸ βιβλίον του «La Franc-Maçonnerie Belge au XVIIIe Siècle» (1911) δὲν κατώρθωσε νὰ καθορίσῃ αὐθεντικόν τι. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι εἰς τοὺς ἐτησίους καταλόγους τῆς Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῶν αὐστριακῶν Κάτω Χωρῶν ἀπὸ τοῦ 1776 καὶ ἐντεῦθεν ἡ Στ.·. «Parfaite Union» ἀναγράφεται διαρκῶς ὡς ἱδρυθεῖσα τὸ 1721 ὑπὸ τοῦ δουκὸς τοῦ Wharton, ἐν τούτοις ὅμως κατὰ τὸν Duchaine καὶ ἡ τοιαύτη ἀναγραφὴ δὲν στηρίζεται ἐπ' αὐθεντικῆς ἱστορικῆς βάσεως. Ἀσφαλὲς καὶ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ «Parfaite Union» οὔτε εἰς τοὺς καταλόγους τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας παρουσιάζεται, οὔτε καὶ μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἄντερσον εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ Βιβλίου τῶν Συνταγμάτων του τοῦ 1738. Ἐπίσης ὁ Duchaine δὲν κατώρθωσε νὰ εὕρῃ περισσότερα ἀσφαλῆ δεδομένα καὶ περὶ μιᾶς ὁμωνύμου Στ.·. ἐν Gent τοῦ ἔτους 1730, ἡ ὁποία μνημονεύεται εἰς ἱστορικὴν ἐπιτομὴν τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Βελγίου (1880).

Παρὰ ταῦτα εἶναι γεγονός, ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Καρόλου VI, πρὸ τοῦ 1740 δηλ., ὑπάρχουν σημεῖα Ἐλευθεροτεκτον.·. ζωῆς, καὶ ὅτι κατ' αὐτὸ τὸ χρονικὸν διάστημα ἄνδρες τῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων τοῦ Βελγίου ὡς καὶ Προτεστάνται καὶ Καθολικοὶ συνηντῶντο εἰς τὴν ἐργασίαν ἐν Τεκτ.·. Στ.·.

Κατὰ τὸ ἔτος 1744 ὁ Κάρολος τῆς Λωρραίνης, ἀδελφὸς τοῦ Φραγκίσκου Ι., διωρίσθη διοικητὴς τῶν αὐστριακῶν Κάτω Χωρῶν. Ἦτο Ἐλευθεροτέκτων καὶ συνετέλεσε σημαντικῶς εἰς ἐξάπλωσιν τοῦ ἐλευθεροτεκτ.·. Συνδέσμου, ἱδρύσας τὸ 1762 τὴν Στ.·. «Ἅγ. Κάρολος» ἐν Βρυξέλλαις καὶ τὴν Στ.: «L'Unanimité» εἰς Τουρναί. Εἰς τὴν ἐν Βρυξέλλαις αὐλήν του ἦσαν πολλοὶ Ἐλευθεροτέκτ.·. Ἡ κατάστασις αὕτη δὲν μετεβλήθη καὶ ὅταν ἡ αὐτοκράτειρα Μαρία Θηρεσία ἔλαβε κατὰ τὰ ἔτη 1764 καὶ 1766 μέτρα τινὰ ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. Μέχρι τοῦ 1779 ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τὰς αὐστριακὰς Κάτω Χώρας παρέμενεν ἄθικτος. Ἐν τούτοις ἡ αὐτοκράτειρα ὠργάνωσε σύστημά τι ἐπιτηρήσεως, ἵνα παρακολουθῇ πάντοτε τὴν δρᾶσιν τῶν Στ.·. Ἡ ἀλληλογραφία τῶν γνωστῶν Τεκτόνων καὶ τῶν Στ.·. ἀνεγινώσκετο κρυφίως. Μὲ τὴν ἐν Βρυξέλλαις κατασκοπείαν ἦτο ἐμπεπιστευμένος ὁ Σύμβουλος Weiss, ἔχων παρὰ τὸ πλευρόν του ἔνθερμον συνεργάτην τὸν γενικὸν διευθυντὴν τῶν ταχυδρομείων. Διὰ τὴν παρακολούθησιν ὑπῆρχον ἰδιαίτερα κεφάλαια, τὰ «Gastos Secretos», ἐκ τῶν ὁποίων ἐπληρώνοντο οἱ ἐν Βιέννῃ κατάσκοποι τῇ μεσολαβήσει τῆς χήρας τοῦ τραπεζίτου Dominique, ὑποκόμιτος τοῦ Nettine. Αἱ ἐξοφλήσεις της τῶν λογαριασμῶν διασῴζονται ἀκόμη καὶ σήμερον εἰς τὰ βελγικὰ ἀρχεῖα. Πολλαὶ δεκάδες χιλιάδων φιορινίων ἐξωδεύθησαν διὰ τὴν κατασκοπείαν.

Μ' ὅλα ταῦτα αἱ Στοαί, ἀκόμη καὶ αἱ ἐν Βιέννῃ ἐργαζόμεναι καὶ ἰδιαιτέρως θεωρούμεναι ὡς ὕποπτοι ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ περιβάλλοντος, ἦσαν τόποι συνελεύσεως ἐντελῶς νομιμοφρόνων ὑπηκόων καὶ μάλιστα κατὰ πλειοψηφίαν καλῶν καθολικῶν· αἱ Στ.·. οὐδέποτε παρέλειπον νὰ τελοῦν λειτουργίας κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου (τὸν Ἰούλιον καὶ Σεπτέμβριον) εἰς τὰς ὁποίας παρίσταντο σύσσωμοι οἱ Ἀδ.·., ἐνῷ ὁ ἱερουργῶν κληρικὸς ἔφερε πολὺ συχνὰ τὴν Ἐλευθεροτεκτον.·. κυανῆν ταινίαν ὑπὲρ τὴν ἐκκλησιαστικήν ἀμφιεσίν του. Εἰς τὴν Λιέγην ὁ πρίγκιψ ἐπίσκοπος Ὄμις Wellbruck καὶ οἱ πλεῖστοι Κανονικοὶ τῆς ἐπισκοπῆς του ἀνῆκον εἰς τὴν Στ.·. «Parfaite Intelligence». Ὁ Duchaine ἀναφέρει σειρὰν ὁλόκληρον ἐξεχόντων ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωματούχων ἐκ διαφόρων μερῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν Τέκτονες.

Ἐπίσης σημαντικὸς ἀριθμὸς προσώπων ἐκ τῆς ὑψηλῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῶν εὐγενῶν συμμετεῖχε Στ.·. Ἐλευθεροτέκτ.·. ἦσαν ἐπίσης καὶ πολλοὶ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, δικασταί, καλλιτέχναι, φιλόλογοι, μουσικοί. Ἡ δρᾶσις τῶν Στ.·. δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τυπικὰς ἐργασίας, ἀλλὰ πολλαχοῦ συνετελεῖτο ὑποδειγματικὴ πνευματικὴ ἐργασία.

Κατὰ τὸ ἔτος 1770 ὁ μαρκήσιος De Gages Μέγ.·. Διδ.·. τῆς «Parfaite Harmonie», ἡ ὁποία ἱδρύθη ἐν Mons τὸ 1763, καὶ μέχρι τότε ἦτο Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας, ἔλαβε παρὰ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας Δουκὸς τοῦ Beaufort ἄδειαν διὰ τὴν ἵδρυσιν μιᾶς ἀγγλικῆς Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῶν αὐστριακῶν Κάτω Χωρῶν καὶ συγχρόνως τὸν διορισμόν του ὡς Ἐπαρχιακοῦ Μεγ.·. Διδ.·. Ἡ οὕτω ἱδρυθεῖσα Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Στ.·., κατώρθωσε μετ' οὐ πολὺ νὰ ἑνώσῃ ὅλας τὰς Βελγικὰς Στ.·. τὰς ἀνηκούσας εἰς διάφορα δόγματα. Ἡ Μητρ.·. Στ.·. ἔλαβε τὸ ὄνομα «Vraie et parfaite Harmonie».

Ἡ διακήρυξις τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ ΙΙ τῆς 11 Δεκεμβρίου 1785 σχετικῶς μὲ τὸν ἐκ νέου κανονισμὸν τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. σχέσεων ἐντὸς τοῦ βασιλείου του μετέβαλεν ἄρδην τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων καὶ εἰς τὰς αὐστριακὰς Κάτω Χώρας. Ὁ πληρεξούσιος πρε-

σβευτὴς ἐν Βρυξέλλαις, κόμης Barbiano Belgiojoso, διέταξεν, ὅπως τὴν 9 Ἰανουαρίου 1786 ἐκδοθῇ πρὸς ὅλας τὰς ἁρμοδίας ἀρχὰς διάταγμα σχετικὸν μὲ τὴν διακήρυξιν τοῦ Ἰωσὴφ II. Αἱ Στ∴ ὑπέκυψαν ἄνευ διαμαρτυρίας καὶ ἀπέστειλαν τοὺς καταλόγους τῶν μελῶν των. Ἀλλ' ὁ μαρκήσιος de Cages προσεπάθησεν, ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῶν ἐν Βρυξέλλαις αὐστριακῶν ἀρχῶν, νὰ ἐπιτύχῃ παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετριασμὸν τῶν ἀπαιτήσεων. Ἐν τῷ μεταξὺ συνετελέσθη καὶ ἡ ὑπαγωγὴ τῆς Ἐπαρχ∴ Στ∴ ὑπὸ τὴν Βιενναίαν Μεγ∴ Ἐθν∴ Στ∴ κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1786. Νέον αὐτοκρατορικὸν διάγγελμα τῆς 15 Μαΐου 1786 κατέρριψε τὰς ἐλπίδας τοῦ Ἐπαρχ∴ Μεγ∴ Διδ∴. Ἡ Ἐλευθεροτεκτ∴ ἐργασία περιωρίσθη εἰς τρεῖς (ἀπὸ πέντε) Στ∴ ἐν Βρυξέλλαις, ὅλαι δ' αἱ ἄλλαι Καλύβαι οἰκοδόμων ἔκλεισαν. Κατὰ τὸ συνέδριον, τὸ συγκληθὲν τὴν 26 Ἰουνίου, ὅπως συζητήσῃ, ἂν ὑπὸ τοιούτους ὅρους δὲν θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ τεθῶσιν αἱ Στ∴ ἐν ὕπνῳ, ἐπεκράτησαν αἱ ἀντιλήψεις τῆς πλειοψηφίας, καλουμένης «Γερμανικὸν κόμμα». Ἱδρύθη μία Κ ε ν τ ρ ι κ ὴ ἐ π ι τ ρ ο π ὴ τῶν Στ∴, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας ἐτέθη ὁ μαρκήσιος τοῦ Chasteler καὶ κατόπιν ὁ βαρῶνος Seckendorf. Αἱ τρεῖς Στ∴ τῶν Βρυξελλῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξηκολούθουν νὰ ἐργάζωνται ἦσαν «L'Heureuse Rencontre», «L' Union» καὶ «Les Vrais Amis de l'Union». Φυσικῷ τῷ λόγῳ ὅμως τὸ πνεῦμα δὲν ἦτο πλέον τὸ παλαιόν. Ὁ Duchaine γράφει ἐπιτυχῶς: «ὁ Ἰωσὴφ II ἐθυσίασεν ἄνευ ὠφελείας καὶ ἄνευ ἀνάγκης τὸν βελγικὸν Ἐλευθεροτεκτ∴, τουτέστι τὰ πνευματικόν, διανοούμενον τμῆμα τοῦ ἔθνους. Μὲ τοῦτο ἐφονεύθη κἄτι ἀπὸ τὴν καρδίαν καὶ τὴν ψυχὴν τῆς πατρίδος».

Κατὰ τὰς ταραχώδεις ἡμέρας αἱ ὁποῖαι ἐπηκολούθησαν κατόπιν ἀπὸ τοῦ 1789, ἐπέπλευσε μία μόνον Στ∴ «Les Vrais Amis de l'Union», καὶ αὐτὴ μὲ διακοπὴν ἀπὸ τοῦ 1794—1796. Ἡ διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789 ἐπιτευχθεῖσα βραχεῖα ἀνεξαρτησία ἐχάθη πάλιν τὸ 1790, ἀποκατασταθείσης ἐκ νέου τῆς αὐστριακῆς κατοχῆς. Τὸ 1792 μετὰ τὴν μάχην τοῦ Jemappes, κατέλαβον τὴν χώραν οἱ Γάλλοι, οἱ ὁποῖοι ἀποχωρήσαντες πάλιν, κατέλαβον ἐκ νέου τὸ Βέλγιον τὸ 1794 ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα. Κατὰ τὴν Γαλλικὴν κατοχὴν πολυάριθμοι Γάλλοι Τέκτ∴ ἦλθον εἰς τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Μεγ∴ Ἀνατ∴ τῆς Γαλλίας ἐξέτεινε τὰς ἐνεργείας της καὶ εἰς τὴν χώραν ταύτην. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ἡ ἀφύπνισις τῆς τεκτον∴ ἐνεργείας εἰς πολλοὺς τόπους.

Μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ Ναπολέοντος (1814), ὅταν τὸ Βέλγιον διὰ τῆς πρώτης εἰρήνης τῶν Παρισίων ἡνώθη μετὰ τῆς Ὁλλανδίας εἰς βασίλειον τῶν Κάτω Χωρῶν, ὑπῆρχον ἐν συνόλῳ 24 Σ∴. Τὸ 1815 ὁ βασιλεὺς Γουλιέλμος I εἰσῆλθεν εἰς Βρυξέλλας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ ὅλους τοὺς Ἐλευθεροτέκτ∴ τῆς χώρας του συνηνωμένους εἰς μίαν Μεγ∴ Στ∴, τῆς ὁποίας τὴν προστασίαν ἐσκέπτετο νὰ ἀναλάβῃ. Τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν ἐπετεύχθη. Ἐν ἀντιθέσει ὁ βαρῶνος Ἰωάννης Πασκὰλ Konyer, μέλος τοῦ Ὑπ∴ Συμβ∴ τῆς Γαλλίας, ἵδρυσε τὸ 1817 ἐν Βρυξέλλαις Ὑπ∴ Συμβ∴ τῶν Κάτω Χωρῶν τοῦ Ἀρχ∴ καὶ Ἀπ∴ Σκωτ∴ Δογ∴. Τότε ἔλαβον γνῶσιν οἱ βέλγοι Ἐλευθεροτέκτ∴ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ βασιλέως διὰ τοῦ πρίγκηπος Φρειδερίκου τῶν Κάτω Χωρῶν Ἐθν∴ Μεγ∴ Διδ∴ τῆς Μεγ∴ Στ∴ τῶν βορείων ἐπαρχιῶν (Ὁλλανδίας). Ἡ πρότασις τοῦ Μεγ∴ Διδ∴ ἦτο νὰ ἱδρυθῇ μία κοινὴ ἀνωτάτη ἀρχὴ (Μεγάλη Ἀνατολὴ) μὲ δύο διοικητὰς Μεγ∴ Στ∴ ἀνεξαρτήτους κατὰ τὰ λοιπά. Τὴν 11 Ἀπριλίου 1818 ἡ «Μεγ∴ Διοικητικὴ Στ∴ τῶν νοτίων Ἐπαρχιῶν» καὶ ἡ Στ∴ «L'Espérance» συνῆλθον ἐν πανηγυρικῇ συνεργασίᾳ εἰς τὸ τεκτον∴ ἵδρυμα τῆς τελευταίας. Τὸ 1830 ἡ ἐπανάστασις κατέστησε τὸ Βέλγιον ἀνεξάρτητον καὶ ὁ Λεοπόλδος τοῦ Sachsen—Koburg ἀνεκηρύχθη ὡς Λεοπόλδος I βασιλεὺς τῶν Βέλγων.

Τὴν 23 Φεβρουαρίου 1833 ἱδρύθη ἡ Μεγάλη Ἀνατολὴ τοῦ Βελγίου, ἀφοῦ προηγουμένως τὸ Σύνταγμα καὶ ὁ Γεν∴ Καν∴ αὐτῆς ἐψηφίσθησαν τὴν 19ην ἰδίου. Κατ' ἀρχὰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐθν∴ Μεγ∴ Διδ∴ ἔμεινε κενὸν καὶ τὰς ἐργασίας τῆς νέας ὀργανώσεως διηύθυνεν ὁ μὴ ἀποδεχθεὶς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ∴ Διδ∴ δικηγόρος Defrenne, πρῶτος Μέγ∴ Ἐπ∴ τῆς παλαιᾶς Μεγ∴ Διοικ∴ Στ∴. Ὁ βασιλεύς, Ἐλευθεροτέκτων καὶ αὐτός, τυγχάνων δὲ πρῶτος Ἐπ∴ τῆς Ἀγγλικῆς Στ∴ «Lodge of Friendship», ἀνέλαβε τὴν προστασίαν αὐτῆς. Πρῶτος ἰσόβιος Μεγ∴ Διδ∴ ἐγένετο ὁ Βαρῶνος de Stassart, Πρόεδρος τῆς Γερουσίας, Κυβερνήτης τοῦ Brabant, Διευθυντὴς τῆς Βελγικῆς Ἀκαδημίας. Ὁ πραγματικὸς ὅμως ἡγέτης ἦτο ὁ ἀντιπρόσωπός του, μέγας φιλελεύθερος, Πέτρο Θεόδωρος Verhaegen. Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ἤρχισαν σφοδροὶ ἀγῶνες ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτ∴ ἐκ μέρους τῶν κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι ἔκτοτε οὐδέποτε κατέπαυσαν. Τὸ 1837 ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Mecheln ἐξέδωκεν ἀνάθεμα ἐναντίον ὅλων τῶν βέλγων Ἐλευθεροτεκτ∴, ἂν καὶ εἰς τὰς τάξεις τούτων ἦταν τότε πλεῖστοι πιστοὶ Καθολικοί. Τὸ 1839 ὠξύνθη ἡ ἄνευ μέτρου καταδίωξις. Τὰ ὀνόματα τῶν Ἀδ∴ ἐσύρθησαν εἰς τὴν δημοσιότητα, καὶ ὅσοι ἦσαν γνωστοὶ ὡς Ἐλευθεροτέκτ∴ ἐκινδύνευον εἰς πολλὰ μέρη νὰ ὑποστῶσι σοβαρὰς ἐπαγγελματικὰς ζημίας, καὶ νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς ἀναθεματισμὸν τοῦ χειρίστου εἴδους. Ὁ πρόεδρος τῆς Γερουσίας, ὁ Κυβερνήτης τῶν Βρυξελλῶν καὶ πολλοὶ ἄλλοι κρατικοὶ λειτουργοὶ ἔχασαν τὰ ἀξιώματά των. Ἐπὶ χρονικόν τι διάστημα οἱ Ἐλευθεροτέκτ∴ παρέμειναν ἀνίσχυροι, ὑφιστάμενοι τὰς ἐπιθέσεις, κατόπιν ὅμως ἤρχισε νὰ ἐνδυναμώνεται ἡ ἀντίστασις. Ἀκούραστα καὶ ἀφόβως ἠμύνθησαν εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν οἱ Ἐλευθεροτέκτ∴ βουλευταὶ καὶ γερουσιασταὶ ἐναντίον τῶν καταδιώξεων, αἱ ὁποῖαι ἠπείλουν τὴν ἰδιωτικὴν ζωὴν τῶν Ἀδ∴. Μὲ φλογερὸν ζῆλον ὑπερημύνθησαν τῶν ἀπειλουμένων ἰδεωδῶν καὶ ὑπερήσπισαν ἐπανειλημμένως τὴν τεκτον∴ ἄποψιν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς οἱ φιλελεύθεροι ἡγέται Verhaegen καὶ Van Schoor (ἀμφότεροι ὑπῆρξαν Ἐθν∴ Μεγ∴ Διδ∴), ὁ Tuisseaux κ. ἄλ.

Ὑπὲρ τῆς ἐλευθέρας σκέψεως πολλοὶ ἀγῶνες καὶ πολλὴ ἐργασία ἐγένετο, κυρίως ἀπὸ τοῦ 1848. Εἰς τὴν δημοσιότητα ἡ ἐργασία ὑπὲρ τῆς ἐλευθέρας σκέψεως εὗρεν ὡς φυτώριον τὸ ἐν Βρυξέλλαις ὑπὸ τῶν Verhaegeu καὶ Von Schoor ἱδρυθὲν Ἐ λ ε ύ θ ε ρ ο ν Π α ν ε π ι σ τ ή μ ι ο ν. Κατὰ τὸν ἑορτασμὸν δὲ τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς ἀνωτάτης ταύτης σχολῆς τῆς ᾠκοδομημένης ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, 300 σπουδασταὶ προσέφερον ἀργυρᾶν σφύραν εἰς τὸν τότε Μεγ∴ Διδ∴ τῆς Μεγ∴ Ἀν∴ Κόμιτα Goblet d' Alviella καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου.

Τὸ φιλελεύθερον πνεῦμα εὗρε τὴν ἀπήχησίν του φυσικὰ καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῶν Στ∴.

Ὁ Verhaegen, ὡς Μέγ∴ Διδ∴ τὸ 1854, ὑπερεμάχησε τῆς ἀντιλήψεως, ὅτι αἱ βελγικαὶ Στ∴ εἶχον τὸ καθῆκον νὰ λάβουν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ πολιτικὰ γεγονότα ὑπὸ φιλελεύθερον πνεῦμα· διέγραψε ἐκ τῶν κανονισμῶν τὸ ἄρθρον, τὸ ἀπαγορεῦον τὴν ἐν ταῖς Καλύβαις οἰκοδόμων συζήτησιν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ζητημάτων.

Ἡ ὑπὸ τῆς ἄλλης πλευρᾶς προβληθεῖσα ἀντίστασις κατὰ τῆς ἀλλοιώσεως τῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τῶν κανονισμῶν, ἐπέφερεν ἐπὶ μακρὸν τρομερὰν σύγχυσιν. Μετὰ πολλὰ ἔτη ὑπερίσχυσαν οἱ κεκηρυγμένοι κατὰ πάσης ἀναμίξεως εἰς τὴν πολιτικήν.

Ἐπανακατεστάθη οὕτω ἡ παλαιὰ κατάστασις, χωρὶς βεβαίως νὰ ἀποκλείωνται αἱ ἀμερόληπτοι ὁμιλίαι καὶ διαλέξεις περὶ θρησκευτικῶν, φιλοσοφικῶν, κοινωνιολογικῶν ἢ πολιτικῶν ζητημάτων. Ἑκάστη διδασκαλία συνεζητεῖτο καὶ ἐκρίνετο ἐντὸς τῆς Στ∴ ἀπηγορεύετο ὅμως κατ' ἀρχὴν πᾶσα λῆψις ἀποφάσεως ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων καὶ δημιουργία—κατ' ἀναγκαίαν συνέπειαν—πλειοψηφίας καὶ μειοψηφίας. Ἡ Μεγ∴ Ἀνατ∴ καθ' ἑαυτὴν ἀπεῖχε πάσης πολιτικῆς δράσεως, ἀφίνουσα εἰς τὴν ἐλευθέραν θέλησιν τῶν μελῶν της τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς

τὴν πολιτικὴν ἐν τῇ βεβ.·. ζωῇ των. Ὡς Τεκτονικὸν καθῆκον θεωρεῖται, νὰ ἀγωνίζηται ὁ Τέκτων παντοῦ καὶ πάντοτε ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως καὶ νὰ συντρέχῃ δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων, ἵνα ἐπιτευχθῇ σχετικῶς τι, ὅπου ἀκόμη δὲν ὑφίσταται τοιοῦτον.

Ἕκαστος Ἀδ.·. καθορίζει μόνος του τὸν τρόπον τῆς ἐξασκήσεως τοῦ καθήκοντός του τούτου, τῆς Στ.·. οὐδεμίαν ὡρισμένην ὁδὸν ὑποδεικνυούσης σχετικῶς.

Ὁ βελγικὸς ὅμως Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ ἄνευ ἐνεργοῦ ἀναμίξεως εἰς τὴν πολιτικήν, διεξήγαγε καρποφόρον ἐξωτερικὴν ἐργασίαν, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς τὸ Βέλγιον ἐπὶ χρονικὸν διάστημα 75 ἐτῶν ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὑπῆρξεν ὁ φορεὺς τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ λαοῦ. Εἰς τὰς τάξεις τῶν φιλελευθέρων Ἐλευθεροτεκτόνων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐκτὸς τῶν προμνημονευθέντων διεκρίθησαν ὡς Μεγ.·. Διδ.·. ἡ πληρεξ.·. Μεγ.·. Διδ.·. οἱ De Facqz, (ἄλλοτε βουλευτής, Σύμβουλος τοῦ Ἀρείου Πάγου), ὁ μέγας ὑπουργὸς τῆς Παιδείας De Hummbeeck κ. ἄλ.. προσῆλθον—μετὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ βελγικοῦ Συντάγματος τὸ 1893, εἰσαγαγοῦσαν τὸ γενικὸν ἐκλογικὸν δικαίωμα—καὶ διακεκριμένοι κοινωνιολόγοι, οἱ ὁποῖοι πρότερον ἐτήρουν ἐπιφύλαξιν. Ἀπὸ ἀπόψεως ἀντιλήψεως περὶ τοῦ κόσμου ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Βελγίου ἠκολούθησεν ἐσφαλμένας ὁδοὺς παρομοίας πρὸς τὰς τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας, ἰδίᾳ σχετικῶς μὲ τὸ σύμβολον τοῦ Μ.·.Α.·. Τ.·.Σ.·. καὶ τὴν Βίβλον, τὰ ὁποῖα ἐπίσης κατηργήθησαν, θεωρούμενα ὡς περιορίζοντα τὴν καθαρὰν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως. Ἡ ἐπιγραφὴ «Ε.·. Δ.·. Τ.·. Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. καὶ ὑπὸ τὴν εἰδικὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Λεοπόλδου, Βασιλέως τῶν Βέλγων», τὴν ὁποίαν ἔφερον ὅλα τὰ ἔγγραφα μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·., ἀπηλείφθη ἄνευ τυπικῆς ἀποφάσεως κατὰ τὴν περίοδον 1854—1856. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν κανονισμῶν τὸ 1871 ἀπεφασίσθη καὶ ἐπισήμως ἡ ἀπάλειψις τῆς ἐπιγραφῆς. Ἐσχάτως—προεξαρχούσης τῆς ἐν Λιέγῃ Στ.·., ἡ ὁποία προηγήθη μὲ τὸ παράδειγμά της—διεξάγεται προπαγανδιστικὴ κίνησις ὑπὲρ τῆς ἐπανεισαγωγῆς τοῦ συμβόλου τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. συμφώνως μὲ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ παγκοσμίου Ἐλευθεροτεκτ.·..

Ἰδιαιτέρως μεγάλη σημασία ἀπεδόθη ὑπὸ τοῦ βελγικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τὴν ἐμβάθυνσιν τῶν τυπικῶν καὶ εἰς τὴν συμβολικήν. Δύο ἡγέται διεκρίθησαν ἰδίως καὶ συνέβαλον πολὺ εἰς τὴν ἐμβάθυνσιν τοῦ ἠθικοῦ, μυστικοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ περιεχομένου τῆς διδασκαλίας τῶν βαθμῶν, ὁ Πέτρος Tempels καὶ ὁ—ἰδίᾳ διὰ τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς τοῦ Α.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·.—κόμις Goblet d'Alviella.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, κατὰ τὰς ὁποίας πολλαὶ βελγικαὶ Στ.·. ἦσαν κέντρα πολιτικοῦ φιλελευθερισμοῦ, ἄλλαι Στοαί, κρατούμεναι αὐστηρῶς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν ἀρχαίων θεμελιωδῶν διατάξεων (Landmarks) καὶ μὴ ἐπιτρέπουσαι τὴν ἐντὸς τῶν ναῶν των συζήτησιν ἐπὶ πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ζητημάτων, ὑπήχθησαν ὑπὸ τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Βελγίου. Καὶ ἐπανῆλθον μέν τινες μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, τὸ 1880 ὅμως ἐχρειάσθη νὰ συναφθῇ συνθήκη μεταξὺ Μεγ.·. Ἀνατ.·. καὶ Ὑπ.·. Συμβ.·., ἰσχύουσα καὶ σήμερον, δυνάμει τῆς ὁποίας ὅλαι αἱ ἐν Βελγίῳ κυαναῖ Στ.·. ὑπάγονται ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·., ἐξαιρέσει ὀλίγων Στ.·., εἰς τὰς ὁποίας παρεχωρήθη τὸ δικαίωμα, νὰ ἐξακολουθοῦν ἐργαζόμεναι ὑπὸ τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·..

Ἡ πνευματικὴ ζωηρότης τῶν βέλγων Ἐλευθεροτεκτ.·. καταφαίνεται ἐπίσης καὶ εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Βελγίου διαθέτει τὸ μοναδικὸν σημαντικὸν βραβεῖον Ἐλευθεροτεκτ.·. φιλολογίας, τὸ ὁποῖον ἀπονέμει ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·., δηλ. τὸ βραβεῖον Peeters Baertsoen, χορηγούμενον ἀνὰ δεκαετίαν εἰς τὰ σημαντικώτερα ἔργα τῆς Ἐλευθεροτεκτον.·. φιλολογίας. Ἐκ τοῦ Βελγίου προῆλθεν ἡ πρακίνησις πρὸς σύγκλησιν τῶν διεθνῶν συνεδρίων, τὰ ὁποῖα προάγουν τὴν σκέψιν τῆς εἰρήνης (1894 ἐν Ἀμβέρσῃ, 1904, 1910 καὶ 1930 ἐν Βρυξέλλαις). Ὁ πόλεμος ἤλλαξε φυσικὰ πολλά. Καὶ ἐχρειάσθη βεβαίως νὰ παρέλθῃ ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα, ὅπως πολλαί, ἐπακόλουθοι τοῦ πολέμου, ἐκδηλώσεις ὑπερνικηθῶσι καὶ τὰ αἰσθήματα ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν κανονικήν των τροχιάν. Οἱ βέλγοι Ἐλευθεροτέκτ.·. ἔδειξαν ἐντιμοτάτην εἰρηνιστικὴν θέλησιν.

Οἱ βέλγοι Μεγ.·. Διδ.·. Magnette καὶ Engel συνειργάσθησαν ἰδιαιτέρως ἐντατικὰ εἰς τὴν εἰρηνιστικὴν προσπάθειαν, ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς *A.M.I.* (βλ. λ.)

Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τοῦ Βελγίου ἑώρτασε κατὰ τὴν 5—7 Μαΐου 1933 τὴν ἑκατονταετηρίδα αὐτῆς.

Σήμερον ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Βελγίου ἔχει ὑπὸ τὴν αἰγ.·. της 30 Στ.·, μὲ 5000 περίπου μέλη. Διεύθυνσίς της: Rian. Nedgrot, 6 rue de Persil, Βρυξέλλαι.

Βλ. βιβλ. *7,36* (τόμ. Β', σελ. 105 — 106 καὶ σελ. 174—175).

Βελγίου, *βασιλικὸς οἶκος*. Λεοπόλδος ὁ Ι, ἐκ τοῦ οἴκου Σάξεν—Κομπούργκ. * 1790,† 1865, ἀπὸ τοῦ 1831 πρῶτος βασιλεὺς τοῦ Βελγίου. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτον.·. ἐν Βέρνῃ τὸ 1813 εἰς τὴν Στ.·. «Τῆς Ἐλπίδος». Κατὰ τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονήν του ἐγένετο μέλος καὶ κατόπιν Α' Ἐπ.·. τῆς «Lodge of Friendship». Ὡς Βασιλεὺς τοῦ Βελγίου ἀνέλαβε τὴν προστασίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. τῆς χώρας του, δεικνύων μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ἐργασίας του, μὴ παρακολουθῶν ὅμως αὐτάς.

Βέλενος ἢ Βήλενος. (Belenus). Θεὸς τῶν ἀρχαίων Γαλατῶν, ταυτιζόμενος μὲ τὸν Βάαλ τῆς Π. Διαθήκης, τὸν Μίθραν καὶ τὸν Ἀπόλλωνα. Θεὸς τοῦ Ἡλίου. Εἰς τὰ πέριξ τῆς Λωζάννης ἐν Ἑλβετίᾳ ὑπάρχει δάσος, καλούμενον καὶ σήμερον Sauvebelin ἢ δάσος τοῦ Βηλένου, εἰς πλεῖστα δὲ μέρη τῆς Ἀγγλίας, ὅπου ἐπίσης ἐπεκράτει ἄλλοτε ἡ θρησκεία τῶν Δρυΐδῶν εὑρίσκονται ἴχνη τοῦ ὀνόματος τούτου. Τὸ ἔθιμον τῶν πυρῶν κατὰ τὴν νύκτα τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ἥτις συμπίπτει μὲ τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον, εἶναι λείψανον παλαιᾶς Δρυΐδικῆς τελετῆς πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ τούτου. Κατὰ χαρακτηριστικὴν σύμπτωσιν ἡ ἀριθμητικὴ ἀξία τῶν γραμμάτων τῆς λέξεως «Βήλενος» ἀνέρχεται εἰς 365, ὅσον καὶ τῶν ὀνομάτων *Ἀβραξὰς καὶ Μίθρας*, ὅλων ἀντιπροσωπευτικῶν τοῦ ἡλίου.

Βελιγράδιον (Beograd). Πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Γιουγκοσλαβίας. Ἐν Βελιγραδίῳ ὑφίσταντο μέχρι τοῦ 1914 τρεῖς Στ.·., αἱ «Sloga, Bad i Posojanstvo» (ἱδρυθ. τὸ 1883) «Pobratim» (1890) καὶ «Schumadia» (1910), αἱ ὁποῖαι συνηνώθησαν τὸ 1912 εἰς μίαν ἕνωσιν ὑφ' ἓν Ὕπ.·, Συμβ.·.. Τὸ 1919 ἱδρύθη ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γιουγκοσλαυΐας, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εἰργάζοντο 7 Στ.·. Διεύθυνσις Studenicka 46α. Τὸ Βελιγράδιον ἦτο καὶ ἕδρα τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Α.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·. Ἀπὸ τοῦ τέλους ὅμως τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου τὸ ἐγκαθιδρυθὲν ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ ἀπολυταρχικὸν καθεστὼς ἀπηγόρευσε τὴν ὕπαρξιν Ἐλευθεροτεκτ.·. Στοῶν.

Βελιγραδίου *διακήρυξις τοῦ 1926*. Τὴν 12 Σεπτεμβρίου 1926 συνῆλθεν ἐν τῷ Τεκτ.·. Μεγάρῳ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γιουγκοσλαβίας παντεκτονικὸν συνέδριον τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς *A.M.I.* (βλ. λ.) καὶ τῇ προσκλήσει τῆς Μεγ.·. ταύτης Στ.·., κατὰ τὸ ὁποῖον παρέστησαν 29 Τεκτον.·. Δυνάμεις Εὐρωπαϊκαὶ (μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ τότε Μεγ.·. Διδ.·. ἀειμνήστου Ἀδ.·. Φιλώτα Παπαγεωργίου) καὶ 2 τῆς Ἀμερικῆς (ἀντιπροσωπεύουσαι δύναμιν 80.000 περίπου Τεκτόνων). Κατὰ τὸ συνέδριον, τὸ ἀποκληθὲν ὑπό τινος τῶν ῥητόρων «Τεκτονικὸν Λοκάρνο», καὶ τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐκπεφρασμένον τεκτονικὸν χαρακτῆρα, ἐψηφίσθη τὸ ἀκόλουθον ψήφισμα:

«Αἱ πρωτοβουλίᾳ τῆς Α.Μ.Ι. συνελθοῦσαι ἐν Βελιγραδίῳ 15 Τεκτονικαὶ Ἐθνικαὶ Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις εὐχαριστοῦσι ἀδελφικώτατα τὴν Μ∴ Στ∴, «Γιουγκοσλαβίαν» διὰ τὴν ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν ἥτις ἐπεδαψιλεύθη αὐταῖς καὶ συγχαίρουσιν αὐτήν, διότι ἐπέτυχε νὰ δημιουργήσῃ ἀτμοσφαῖραν ἐγκαρδιότητος γονίμου μεταξὺ ἀδελφῶν, οἵτινες τοὐντεῦθεν δὲν ἀποβλέπουσιν ἢ εἰς τὴν προπαρασκευὴν τοῦ μέλλοντος.

Τὸ Συνέδριον, πιστὸν εἰς τὰς κοινωνικὰς καὶ ἠθικὰς ἀρχάς, ἐφ' ὧν ἑδράζεται ἡ Ἑλλ∴ Τεκτονική, εὔχεται ἔτι ἅπαξ, ὅπως αἱ ἰδέαι ἐλευθερίας καὶ δημοκρατίας, μόναι ἱκαναὶ ν' ἀσφαλίσωσι τὴν δικαιοσύνην καὶ τὸν μεταξὺ τῶν πολιτῶν σεβασμόν, καταστῶσι κανὼν τῶν διεθνῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν λαῶν, χειραφετημένων τοῦ λοιποῦ καὶ ὁλοψύχως μεριμνώντων διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῆς ἐπανόδου τῶν καταστροφῶν, αἵτινες εἶναι ὄνειδος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Τὸ Συνέδριον πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν τούτων τῶν ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος συμπάσης ποθουμένων, εὔχεται ὅπως ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς περιπαθῶς διαπεποτισμένος ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς εἰρήνης προκαλέσῃ καὶ ἐνισχύσῃ πᾶσαν ἀπόπειραν ἱκανὴν νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν διὰ διαιτησίας διακανονισμὸν τῶν διενέξεων. Συνοδεύει δὲ διὰ πάσης εὐχῆς τὰς πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην προσπαθείας τῆς Κ. τῶν Ἐθνῶν καὶ τὰς τεινούσας πρὸς ῥύθμισιν τῶν ἐξοπλισμῶν ἐπὶ τῷ καταντήματι τῆς τελειωτικῆς αὐτῶν καταργήσεως.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ κίνδυνοι τῶν διενέξεων φαίνονται ἀναπτυσσόμενοι εἰδικώτερον ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐδάφους, δέον ἡ λύσις αὐτῶν νὰ ἐπιδιώκηται εἰρηνικῶς. Μελέτη καὶ πρόνοια εἶναι ἐν μέρει καὶ διάλυσις αὐτῶν. Τὸ Συνέδριον θεωρεῖ ὅτι, πρωτοβουλίᾳ ἑκάστης Ἐθνικῆς Ἐλευθεροτ∴ Δυνάμεως καὶ ἐν πλήρει συμφωνίᾳ πρὸς τὴν Α.Μ.Ι., δέον νὰ ἱδρυθῶσιν ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ ἐπιτροπαί, αἵτινες ν' ἀναζητῶσι τὰ μέσα τῆς εἰρηνικῆς ἐπιλύσεως τῶν οἰκονομικῶν διενέξεων, καὶ τῇ μεσολαβήσει τῆς Α.Μ.Ι. λύσεις, ἐπιτυγχανόμεναι κοινῇ συναινέσει, νὰ διαδίδωνται εἰς ὅλην τὴν Ἐλευθεροτεκτονικήν.

Τὸ Συνέδριον τερματίζον τὰς ἐργασίας του, χαίρει ὅτι δι' αὐτῶν συνετέλεσεν εἰς τὸ ἔργον τῆς διεθνοῦς προσεγγίσεως καὶ εὔχεται ὅπως παρόμοιοι εὐκαιρίαι παρουσιάζωνται ὅσον τὸ δυνατὸν συχνότερον».

Ἄλλα ζητήματα δὲν ἐθίγησαν κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ διὰ πρώτην φορὰν μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ὁ Γάλλος ἡγέτης τοῦ Ἐλευθεροτεκτ∴, Πρόεδρος τῆς Μεγ∴ Ἀνατ∴ τῆς Γαλλίας, Ἀδ∴ Groussier ἀντήλλαξεν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν μετὰ τοῦ Γερμανοῦ Ἐλευθεροτέκτ∴ Δρος Müsselman, παρισταμένου ὡς ἰδιώτου ἄνευ ἐντολῆς Τεκτον∴ τινος Δυνάμεως. Τὸ γεγονὸς τοῦτο συνεζητήθη κατόπιν πολὺ καὶ εἰς τὸν βέβηλον τύπον.

Βελλῆς, *Σπυρίδων*. Ἕλλην νομικός, * ἐν Χαλκίδι 1871. Ὑπηρετήσας ὡς ἔφεδρος ἀξιωματικὸς εἰς τοὺς πολέμους 1897 καὶ 1912—13 ἐξελέγη Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν. Ὡς δικηγόρος ἐξελέγη ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν μέλος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Δικηγορ. Συλλόγου, ἐξέδωκε δὲ μετ' ἄλλων συναδέλφων του τὸ νομικὸν περιοδικὸν «Δικαιοσύνη».

(*Τεκτον∴*). Μυηθεὶς εἰς τὴν Στ∴ «Σκεντέρμπεης» τὸ 1909, ἐξελέγη Ῥητ∴ αὐτῆς ὡς καὶ Σεβ∴ κατὰ τὰ ἔτη 1915—1919. Συνειργάσθη ὡς ἱδρυτὴς τοῦ Τεκτον∴ Οἰκοδομικοῦ καὶ Ἀποταμιευτικοῦ Συνεταιρισμοῦ, τοῦ ὁποίου ἐχρημάτισε καὶ Πρόεδρος, συντελέσας τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του. Ἵδρυσε μετ' ἄλλων Ἀδ∴ τὴν Στ∴ *Θέμις* (βλ. λ.), τῆς ὁποίας διετέλει Σεβ∴ ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της. Ἐχρημάτισε μέλος τῆς Μεγ∴ Ἀν∴ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1917 μέχρι τοῦ 1923 καὶ ἀπὸ τοῦ 1925 μέχρι τοῦ 1931.

Βελλιανίτης, *Θεόδωρος* Ἕλλην λογογράφος, ποιητής, ἱστορικός, δημοσιογράφος καὶ πολιτικός * ἐν Πειραιεῖ τὸ 1863. Τὸ 1924 διωρίσθη ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Τέκτων, μυηθεὶς εἰς τὸν Στ∴ «Πυθαγόρας» τῇ 13 Ἰανουαρίου 1895. Ἀπέθανε τὸ 1933.

Βελλὼφ *Βερνάρδος* (Wellhoff Bern.). Ὑπάλληλος τῆς γαλλικῆς διοικήσεως τῶν φόρων * 1855, ἐμυήθη τὸ 1885 εἰς τὴν Στ∴ «La fidélité» ἐν Λίλλῃ. Ἐγένετο Μεγ∴ Διδ∴ τῆς Μεγ∴ Στ∴ τῆς Γαλλίας κατὰ τὰ ἔτη 1919—1922. Ἡ Μεγ∴ Στ∴ τῆς Γαλλίας ὀφείλει εἰς αὐτὸν τὴν ἀναδιοργάνωσίν της. Ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς Α.Μ.Ι. καὶ τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς Ἑνώσεως διὰ τὸν σύνδεσμον τῶν λαῶν. Ὁ Βελλὼφ ἦτο ὁ πρῶτος Γάλλος Ελευθεροτ∴, ὁ ὁποῖος ἐπεσκέφθη μετὰ τὸν α' πόλεμον γερμανικὴν Στ∴ (τὴν «Munificentia» ἐν Κάρλσπαντ τὸ 1924) Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τεκτον∴ ἑορτῆς ἐν Βιέννῃ (26 Ὀκτωβρίου 1925) ἐκίνησε ζωηρὰν προσοχὴν μὲ μίαν προσφώνησίν του, εἰς τὴν ὁποίαν εἶπε: «Ἐπὶ τέσσαρα ἔτη κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον εὑρέθην μετὰ τῶν Γερμανῶν ἐν Λίλλῃ καὶ πολλάκις ἐρρίφθην εἰς τὰς φυλακὰς ὑπ' αὐτῶν. Ἀλλ' οὐδὲν ἴχνος μίσους ἔχει ἀπομείνῃ εἰς τὴν καρδίαν μου. Καὶ σήμερον λέγω: ἡμεῖς οἱ Γάλλοι δὲν πρέπει νὰ ὑπνωτιζώμεθα ἀπὸ τὰς συνθήκας τῶν Βερσαλλιῶν καὶ τοῦ Σαὶν Ζερμαίν. Αἱ ἐπὶ τῶν συνθηκῶν τούτων ὑπογραφαὶ ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν περιστάσεων, καὶ θέλομεν ὅλοι νὰ ἐλπίζωμεν καὶ νὰ ἐργασθῶμεν, ὅπως αἱ συνθῆκαι αὗται ὑποστῶσι τὰς ἀναγκαίας μεταβολὰς πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος». (Βλ. βιβλ. 7).

Βελού. (Welu). Βλ. *Μελανησιακαὶ Ἑταιρεῖαι.*

Βελτιοδοξία (ἡ) (Meliorismus). Τεχνικὸς ὅρος σημαίνων ἐν τῇ γενικωτάτῃ ἐκδοχῇ αὐτοῦ τὴν βελτίωσιν, τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, ἠθικήν, διανοητικήν, οἰκονομικήν. Ἐν τῇ εἰδικωτέρᾳ του ἐννοίᾳ εἶναι: α') ἡ θεωρία ὅτι αἱ διέπουσαι τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν συνθῆκαι δύνανται νὰ βελτιωθῶσιν οὐσιωδῶς διὰ τῶν προσπαθειῶν τοῦ ἀτόμου, (Τζαίϊμς Σύλλυ κ. ἄλλ.) β'.) ἡ θεωρία ὅτι ὁ κόσμος δὲν εἶναι μὲν ἀπηλλαγμένος κακῶν, οὐδ' ὁ καλύτερος ἐξ ὅσων θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξωσιν (ὅπως ἰσχυρίζονται ὁ Leibnitz καὶ ἄλλοι) βαίνει ὅμως σταθερῶς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ προϊούσης ἐξελίξεως καὶ βελτιώσεως (Σπένσερ κ. ἄλλ.), ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν ἐν τῷ κόσμῳ τὰ σπέρματα τοῦ καλοῦ καὶ ἐφ' ὅσον αἱ ἐνέργειαι τῶν ἀνθρώπων κατευθύνονται συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τῆς λογικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτον∴ λαμβάνει κατὰ βάσιν τὴν ἄποψιν τῆς βελτιοδοξίας (βλ. σχετικῶς καὶ *αἰσιοδοξία*).

Βέμπερ. (Weber). 1. ***Ἀνδρέας***. Καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν Χάλλῃ καὶ Κιέλῳ, διακεκριμένος λόγιος καὶ πεπαιδευμένος, * 1718, † 1781. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτον∴ εἰς τὴν ἐν Χάλλῃ Στ∴ «Τῶν τριῶν χρυσῶν κλειδῶν». Οἱ ἐν τῇ Στ∴ ταύτῃ λόγοι του ἐξεδόθησαν τὸ 1748.

2. ***Κάρολος, Ἰούλιος, Δημόκριτος***. Χιουμοριστὴς συγγραφεύς, * 1767 καὶ † 183'. Εἰς τὸ ἔργον του «Δημόκριτος ἢ ἐγκαταλελειμμένα ἔγγραφα γελῶντος φιλοσόφου» ἐπανειλημμένως ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον∴ Οὕτω εἰς τὸ κεφ. II. 237 γράφει:

«Εἰς πολλοὺς ἡ μοναδικὴ ἀπόλαυσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτ∴—εἶμαι βεβαίως καὶ ἐγὼ εἷς ἐξ αὐτῶν—ἔγκειται εἰς τὰς χειρονομίας»: ἐπίσης εἰς τὸ III. 217 γράφει τὰ ἑξῆς: «Καὶ αἱ πολλαὶ μυστικαὶ Ἑταιρεῖαι; Ὅλαι ἦσαν ἀπὸ τῆς Ἐλευσῖνος μέχρι σήμερον μεῖγμα παιγνιδίων, τυχοδιωκτισμοῦ, φαντασιοπληξίας καὶ ῥαδιουργίας, καὶ ὅπου ὑπάρχουν μυστικά, ἐπιβάλλεται κατὰ κανόνα νὰ φυλάσσηταί τις ἐναντίον τῆς κακοηθείας».

Βενάκ. Σημαντικὴ λέξις τοῦ Συμβ∴ Τεκτ∴ ἄχρηστος εἰς πολλὰ τῶν νεωτέρων συστημάτων, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἐτυμολογία δὲν εἶναι ἀσφαλῶς σαφῶς καὶ ἀναντιρρήτως καθωρισμένη (Βλ. *Μὰκ Βενάκ*).

Βενακάρ. Ὄνομα σπηλαίου, ἐν τῷ ὁποίῳ κατέφυγον δολοφόνοι τινὲς διὰ νὰ κρυβῶσι.

Βενέδικτος ΙΔ'. Πάπας Ῥώμης, * ἐν Βολωνίᾳ 1675, † ἐν Ῥώμῃ 1758. Τὸ οἰκογενειακόν του ὄνομα ἦτο Πρόσπερος Λιμπερτίνι. Διαδεχθεὶς τὸ 1740 τὸν Πάπαν Κλήμεντα ΙΒ', διεκρίθη διὰ τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν ἀ-

γάπην του πρὸς τὰς Τέχνας καὶ Ἐπιστήμας. Ὑπῆρξεν ὅμως ἀμείλικτος διώκτης τῶν μυστικῶν ἑταιρειῶν καὶ ἐξέδωσε τὴν 15 Μαΐου 1751 τὴν περίφημον βούλλαν του «Providas», διὰ τῆς ὁποίας, ἀνανεώνων ἀπόφασιν τοῦ προκατόχου του, ἐπέβαλεν ἀφορισμὸν εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας. Περίεργον εἶναι ὅτι εἰς σύγγραμμά τι, ἐκδοθὲν τὸ 1752 ἐν Nimwegen καὶ φέρον τὸν τίτλον «ἐπιστολαὶ Ἐλευθεροτέκτονος τῆς Στοᾶς Ἁγ. Λουδοβῖκος τῆς Nimègue», ἀναφέρεται ὅτι ὁ Πάπας Βενέδικτος XIV ὑπῆρξεν Ἐλευθεροτέκτων.

Βενεδικτίνων χειροτονία. Χειροτονία μοναχοῦ εἰς τοὺς Βενεδικτίνους παρουσιάζει συμβολικάς τινας πράξεις, τῶν ὁποίων ὁ πυρὴν ἔχει παραληφθῇ ἀπὸ τὸν Ἰωαννιτικὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος. Αἱ περὶ ὧν πρόκειται πράξεις δὲν εἶναι ἐντελῶς αἱ αὐταί, ἀλλ' ἡ ἔννοια, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκτελοῦνται, εἶναι ὁμοία.

Βενεζουέλα. Δημοκρατία τῆς Νοτ. Ἀμερικῆς. Κατὰ νεώτατα δεδομένα φαίνεται ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰσῆλθεν εἰς τὴν χώραν ταύτην κατὰ τὰ ἔτη 1806—1808. Εἰς τὴν «Gaceta Masonica» τῆς 22 Μαρτίου 1930 γίνεται λόγος περὶ μιᾶς Στ.·. «Logia de San Juan de la Union» (1809). Τὸ 1814 φαίνεται ὅτι αἱ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Vermont καὶ τῆς Maryland ἵδρυσαν ἐν Βενεζουέλᾳ Στ.·.. Ἀσφαλέστερα ὅμως δεδομένα ὑπάρχουν περὶ τῆς Στ.·. «Colon», ἱδρυθείσης ἐν Caracas τὸ 1818 ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰσπανίας καὶ ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ πρώτη Καλύβη οἰκοδόμων εἰς τὴν περιοχὴν τῆς σημερινῆς Βενεζουέλας. Τότε ἡ χώρα αὕτη ἦτο τμῆμα τῆς Κολομβίας. Τὸ 1821 ἐγένετο ἐκ τῆς Στ.·. ἓν περιστύλιον Ροδοστ.·. Κατὰ τὰ ἀμέσως ἐπακολουθήσαντα ἔτη αἱ Μεγ.·. Στ.·. Ἀγγλίας καὶ Σκωτίας ἔδωκαν ἄδειας ἱδρύσεως διὰ μίαν Στ.·. ἑκάστη. Τὸ 1824 ἐπὶ τῇ βάσει πολυαρίθμων εἰσδοχῶν, τὰς ὁποίας ἐνήργησεν ὁ Ἰωσὴφ Cerneau, ὁ ἱδρυτὴς τοῦ ὁμωνύμου *συστήματος* ἢ *δόγματος* τοῦ C e r n e a u, ἱδρύθη μία Μεγ.·. Στ.·., ἡ ὁποία ἔφερε τὸ ὄνομα «Μεγάλη Στοὰ τῆς Δημοκρατίας Κολομβίας». Ἡ Μεγ.·. αὐτὴ Στ.·. ὅμως ἠναγκάσθη νὰ κλείσῃ παροδικῶς τὰς πύλας της λόγῳ τῶν πολεμικῶν ταραχῶν, αἱ ὁποῖαι προέκυψαν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα. Κατόπιν ὁ ἐλευθερωτὴς Bolivar ἀπηγόρευσεν ὅλας τὰς ἑταιρείας τὰς θεωρουμένας ὡς μυστικάς. Τὸ 1838 ἀναδιωργανώθη ἡ σημερινὴ «Μεγάλη Στοὰ τῆς Βενεζουέλας». Τὸ 1840 ἱδρύθη πρὸς τούτοις ἓν Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ ὁποίου πρῶτος πρόεδρος ὑπῆρξεν ὁ José Antonio Paéz, Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας. Τὸ Ὕπ.·. αὐτὸ Συμβ.·. παρουσιάσθη τὸ 1865 ὡς κανονικὸν Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·.. Ἀπὸ τὸ 1847 ἤρχισεν ἐργαζομένη πρὸς τούτοις καὶ μία ἐθνικὴ Μεγ.·. Ἀνατολή, ἥτις ἐξηκολούθησεν ἐργαζομένη μέχρι τοῦ 1916 ὅτε ἑκουσίως διελύθη. Ἐσχηματίσθη κατόπιν ἓν Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ Σκωτ.·. Δόγμ.·. καὶ μία Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βενεζουέλας εἰς Καρακὰς μὲ 30 Στοὰς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της. Διεύθυνσίς της: Templo Masonico, Jesuitas a Maturin Caracas, Venezuela.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1920 ἱδρύθη ἀναδιοργανωθεῖσα τὸ 1921 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀνατολῆς ἥτις ἔχει ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν της τὰς νοτίως τοῦ Ὀρινόκο Στοάς.

Βενιαμίν. 1. Ἐν χρήσει εἰς διαφόρους βαθμούς, ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν δεύτερον Ναόν, διότι μόνον αἱ φυλαὶ Ἰούδα καὶ Βενιαμίν, ἐπιστρέψασαι ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, ἐπρόκειτο νὰ τὸν οἰκοδομήσουν. Ἐφ' ᾧ καὶ εἰς τὸν Τεκτ.·. τοῦ δευτέρου Ναοῦ ὁ Ἰούδας καὶ ὁ Βενιαμὶν ἀντικατέστησαν τὰς στήλας J.·. καὶ B.·., εὐκόλως ἄλλως τε λόγῳ τῆς ὁμοιότητος τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων.

2. Βενιαμὶν καλεῖται εἰς τὰς Στ.·. καὶ ὁ τελευταῖος μυηθεὶς Μαθ.·., κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν νεώτατον καὶ τελευταῖον υἱὸν τοῦ Ἰακώβ.

Βὲν—Ἰάχ. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἰάχ. Ἐν χρήσει εἰς ἀνώτ.·. βαθμ.·..

Βὲν—Ντεκάρ ἢ ***Βενδεκάρ*** ἢ ***Βενδεκὲρ*** (Ben—Dekar). Σημαντικὴ λέξις εἰς ἀνωτ.·. βαθμ.·.. Εἷς τῶν ἀρχόντων ἢ οἰκονόμων τοῦ Σολομῶντος, εἰς τὸ λατομεῖον τοῦ ὁποίου ἀνεκαλύφθησάν τινες τῶν προδοτῶν, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν 3ο. Ἀναφέρεται εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀρχόντων τοῦ Σολομῶντος (Α' Βασιλ., δ', 9). Ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις Μπὲν—νταΐῦ—κὲρ σημαίνει «ὁ υἱὸς ἐκείνου, ὁ ὁποῖος χωρίζει ἢ διαπερᾷ».

Εἴς τινα παλαιὰ τυπικὰ συναντᾶται ὁ παρεφθαρμένος τύπος Βενδακὰ (Bendaca) ἢ Βεντακά.

Βέντας (Vedas). Βλ. *Βέδαι.*

Βεντεκίντ, *Γεώργιος Χριστιανὸς Γκοττλίμπ, βαρῶνος φόν*—. (G. Chr. G. H. von Wedekind). Γερμανός, καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Mainz, * 1761, † 1831. Σπουδαῖος Τέκτων ἱστορικὸς συγγραφεύς. Εἰς τὸ σύγγραμμά του «Der pythagoräische Orden, die Obskurantenvereine in der Christenheit und die Freimaurerei in gegenseitigen Verhältnissen» ἔγραψεν εἰς τὸ κεφάλαιον «περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἐκλεκτικισμοῦ» περὶ τοῦ τυπικοῦ τοῦ ἐκλεκτικοῦ συνδέσμου, τὸ ὁποῖον ἐπεξειργάσθη ὁ Ihle τὸ 1811, ὅτι τὸ τυπικὸν τοῦτο ὑποδεικνύει εἰς τὸν «πρῶτον βαθμὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὸν καθορισμὸν τοῦ ἐσωτέρου εἶναι εἰς τὸν ἐξωτερικὸν ἄνθρωπον—αὐτεξευγενισμός—εἰς τὸν 2ο ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὸν καθορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἀνθρωπότητι—ἐξευγενισμὸς ἄλλων—καὶ εἰς τὸν 3ο, ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὸν καθορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ σύμπαν».

Βὲν—Χορίμ. «Ὁ υἱὸς τοῦ ἐλευθέρου γεννηθέντος». Ἐν χρήσει εἰς ἀνώτ.·. βαθμ.·.. Ἡ ὀρθὴ προφορὰ εἶναι *Βὲν—Χουρίμ.* Ἡ λέξις ὁμοιάζει ἠχητικῶς εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν μὲ τὸ «υἱὸς τοῦ Χιράμ».

Βερχᾶγγεν. *Πέτρος Θεόδωρος.* (P. Th. Verhaegen). Πρόμαχος τοῦ βελγικοῦ φιλελευθερισμοῦ, * 1796, † 1862, δικηγόρος, διακεκριμένος ἀνὴρ τοῦ Κοινοβουλίου, ἐπὶ ἔτη διατελέσας πρόεδρος τῆς Βουλῆς, ὁ κύριος ἱδρυτὴς τοῦ ἐν Βρυξέλλαις Ἐλευθέρου Πανεπιστημίου («Université libre»), εἰς τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε καθηγητὴς τοῦ δικαίου.

Ζηλωτὴς Ἐλευθεροτέκτων προήσπισεν ἐπανειλημμένως τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. Σύνδεσμον ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ἐναντίον τῶν ἐπιθέσεων τῶν κληρικῶν. (Βλ. καὶ *Βέλγιον).*

Βερακρούθ (Veracruz). Μία τῶν ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν τοῦ Μεξικοῦ, κειμένη ἐπὶ τῆς Ἀτλαντικῆς παρακτίου περιοχῆς.

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. «Unida Mexicana», μετὰ τὴν συνένωσιν μετ' αὐτῆς καὶ τῆς ἐν Jalopa ἑδρευούσης ὁμωνύμου Μεγ.·. Στ.·. ἠρίθμει τὸ 1930 45 Στ.·.. Πρὸς ἐπίτευξιν τῆς συνενώσεως συνήργησεν ἰδιαιτέρως ὁ στρατιωτικὸς Διοικητὴς τῆς Βερακρούθ Ἐλευθεροτ.·. στρατηγ.·. Barriguete. Διεύθυνσις: Apartado postal 56 Veracruz. (Βλ. καὶ *Μεξικόν).*

Βερὶτ ἢ **Μπερίτ.** (Berith). Ἑβραϊστὶ σημαίνει διαθήκη ἢ συνθήκη. Ἐν χρήσει εἰς διαφόρους ἀνωτ.·. βαθμ.·..

Βέριτας (Veritas). 1) Γερμανοαμερικανικὴ Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἑταιρεία, ἱδρυθεῖσα τὸ 1883 ὑπὸ Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτ.·., μελῶν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης, ἡ ὁποία ἠθέλησε νὰ ἀσχοληθῇ μὲ ἱστορικὰς καὶ φιλοσοφικὰς ἐρεύνας καὶ νὰ δημοσιεύῃ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν εἰς περιοδικόν, τιτλοφορούμενον «Masonia».

2) Συμβ.·. Στ.·. λειτουργοῦσα ἄλλοτε ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

Βερλάουφφ, *Ἔριχ Χριστιανὸς* (E. Chr. Werlauff). Διάσημος Δανὸς γλωσσολόγος καὶ ἱστορικός, * 1781, † 1871. Ἀνώτερος βιβλιοθηκάριος καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κοπεγχάγης. Τέκτων, μυηθεὶς τῷ 1807 εἰς τὴν ἐν Κοπεγχάγῃ Στ.·. «Φρειδερῖκος τῆς Ἐστεμμένης Ἐλπίδος», ἔγραψε σπουδαίαν μελέτην περὶ «Ἱπποσύνης καὶ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».

Βέρμοντ (Vermont). Ὁμόσπονδος πολιτεία τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς. Ἡ κατὰ τὸ ἔ-

τος 1794 ἱδρυθεῖσα Μεγ.·. Στ.·. ἠρίθμει τὸ 1930 103 Στ. μὲ 19.672 μέλη. Μεταξὺ τῶν ἱδρυτῶν τῆς πρώτης Στ.·. τοῦ 1781, (καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Βέρμοντ ἀπετέλει ἀκόμη τμῆμα τῆς ἀποικίας τοῦ Κόλπου τῆς Μασσατσούσετς) εὑρίσκετο καὶ ὁ ἀμερικανὸς ἐθνικὸς ἥρως Παῦλος Revere. Ἡ Στ.·. αὕτη εἶχε τὴν ἕδραν της ἐν Springfield, εἰργάζετο ὅμως μέχρι τοῦ 1788-89 εἰς τὸ Τσάρλεστον, New Hampshire. Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν *Μόργκαν* (βλ. λ.) ἠναγκάσθη νὰ σταματήσῃ τὰς ἐργασίας της μέχρι τοῦ 1849 ἐπειδὴ ὁ ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀγὼν προσέλαβεν ἐν Τσάρλεστον ὀξυτάτην μορφήν.

Τὸ 1870 ἱδρύθη Στ.·. Τελ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. τὸ 1873 Περιστ.·. Ροδ.·. Στ.·. καὶ τὸ 1874 Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ο.

Βερμοῦδαι *νῆσοι* (Bermudas). Βρεττανικὴ ὁμὰς νήσων ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὠκεανῷ. Πολεμικὸς ναύσταθμος. Ἐν αὐταῖς ἐργάζονται τέσσαρες Στ.·. ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν Αἰγ.·., δύο ὑπὸ τὴν Σκωτικὴν καὶ τρεῖς ὑπὸ τὴν Ἰρλανδικήν.

Βερνάρδος *Ἅγιος*. Γάλλος μοναχός, ἱδρυτὴς τοῦ ὁμωνύμου τάγματος, * 1091, † 1153. Ἐπέδειξε ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν Ἱπποτῶν Ναΐτῶν, τοὺς ὁποίους καὶ ὑπεστήριξε μὲ φανατισμὸν καθ' ὅλην του τὴν ζωήν. Τὰ συγγράμματά του περιέχουν πλείστας ἐπιστολάς, συνιστώσας τοὺς Ναΐτας εἰς τὴν εὔνοιαν καὶ προστασίαν τῶν ἰσχυρῶν. Κατὰ τὸ ἔτος 1128 ἐξέδωκε τὸν «*Ἐξορκισμὸν πρὸς τοὺς Στρατιώτας τοῦ Ναοῦ*», ἐν τῷ ὁποίῳ παρέχει πολυτίμους συμβουλὰς εἰς τὸ τάγμα, τοῦ ὁποίου καὶ συνέταξεν ὁ ἴδιος τὸν κανονισμόν. Εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Βερνάρδου οἱ Ναΐται ὤφειλον τὴν κατόπιν ἀνάδειξίν των εἰς πλοῦτον καὶ ἰσχύν.

Βερνάρδος, *Δαυΐδ*. (βλ. Μπερνάρ).

Βέρνερ, *Φρειδερῖκος Λουδοβῖκος Ζαχαρίας* (F. L. Z. Werner). Συγγραφεύς, * 1768, † 1823, ποιητὴς τῆς ρωμαντικῆς σχολῆς. Ἐγένετο ἐλευθεροτέκτων ἐν Βαρσοβίᾳ, καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1807 καὶ 1809 συνανεστρέφετο εἰς τὴν ἐν Βαϊμὰρ Στ.·. «Ἀμαλία» μετὰ τῶν Γκαῖτε, Wieland καὶ Rheinhold καὶ συνέγραψεν ἐλευθεροτεκτ.·. ποίημα εἰς τὸν Wieland. Ἔγραψε πολλὰ δράματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν δίπρακτον τραγῳδίαν «Οἱ υἱοὶ τῆς κοιλάδος», ἐπηρεασμένην ἐλευθεροτεκτονικῶς καὶ εἰς τὴν ὁποίαν διέγραψε τὴν δύσιν τοῦ τάγματος τῶν Ναΐτῶν. Τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν τοῦ 1810 μετέστη ἐν Ρώμῃ εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ 1814 ἐχειροτονήθη ἱερεὺς εἰς Aschaffenburg.

Βερντάντι (Werdandi) **καὶ Ἐλευθεροτεκτονισμός.** Τίτλος συγγράμματος, ἐκδοθέντος τὸ 1926 ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου τοῦ Unger καὶ συγγραφέντος ὑπὸ τοῦ A. Abendroth. Βερντάντι εἶναι τὸ ὄνομα τῆς Μοίρας, ἡ ὁποία συμβολίζει τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Ἡ διέπουσα τὴν Βερντάντι ἰδέα εἶναι ἐξελικτική, κορυφουμένη εἰς τὴν πάλην πρὸς ἄνοδον μέχρι τοῦ ἐπιστρέφοντος Θεανθρώπου. Μέσῳ τῆς ἐξελίξεως ταύτης ἡ Βασ.·. Τέχνη εἶναι εὐγενέστατος ἀνθρωπισμός. (Βλ. βιβλ. 7).

Βερντὲν (Verdun). Ὀχυρὰ πόλις τῆς Γαλλίας. Κατὰ τοὺς Ναπολεοντείους πολέμους ἀπετέλει στρατόπεδον τῶν ἄγγλων αἰχμαλώτων πολέμου ἐν Γαλλίᾳ, οἱ ὁποῖοι καὶ διετήρουν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Στοάν. Τὸ 1929 ἐγένετο ἐν Βερντὲν μία γερμανο-γαλλικὴ ἐλευθεροτεκτ.·. διακήρυξις εἰρήνης, εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβο μέρος Ἀδ.·. τῶν γαλλικῶν Τεκτον.·. Δυνάμεων ὡς καὶ Ἀδ.·. τοῦ γερμανικοῦ συνδέσμου Ἐλευθεροτεκτόνων «Ὁ ἀνατέλλων ἥλιος».

Βερολῖνον. Πρωτεύουσα τῆς Πρωσσίας καὶ ὅλου τοῦ Γερμανικοῦ Ράϊχ. Ἕδρα μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1933 τῶν τριῶν Ἀρχαίων Πρωσσικῶν Μεγ.·. Στ.·. καὶ πολλῶν Στ.·. τῶν ἄλλων γερμανικῶν συστημάτων, καὶ ἓν τῶν μεγίστων ἐλευθεροτεκτον.·. κέντρων ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑφίσταντο: Ἡ Μεγ.·. Ἐθν.·. Μητρικὴ Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν», ἡ Μεγ.·. Ἐθνικὴ Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας, καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πρωσσίας «Ἡ Φιλία» (πρώην «Royal York de l' amitié»). Ἡ κατὰ Μεγ.·. Στ.·. κατανομὴ τῶν εἰς τὸ Μέγα Βερολῖνον ἐργαζομένων Στ.·. ἦτο τὸ 1931: 21 Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν», 15 τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·., 11 τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πρωσσίας, 7 τοῦ Ἀμβούργου, 2 τῆς Φραγκφούρτης, 2 τῆς Μπαϋρόϋτ καὶ ἀνὰ 1 τῆς Σαξωνίας καὶ τῆς Γερμανικῆς Ἀδελφικῆς Ἀλύσεως.

Ἱστορικὴ ἐξέλιξις:

1737 Στοὰ ὑπὸ τὸν Φρειδερῖκον τὸν Μέγαν ἄνευ ὀνόματος, ἐκ τῆς ὁποίας προῆλθεν
1740 ἡ Στ.·. «Τῶν Τριῶν Σφαιρῶν».
1744 Ἡ Στ.·. αὐτὴ λαμβάνει τὸ ὄνομα «Μεγάλη Βασιλικὴ Μητρικὴ Στοὰ τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» (ἀπὸ τοῦ 1772 «Μεγάλη Ἐθνικὴ Μητρικὴ Στ.·. τῶν Πρωσσικῶν Κρατῶν»).
1755 Ἵδρυσις τῆς Στ.·. «La petite Concorde» ἡ ὁποία ἀργότερον ὀνομάζεται «Zur Eintracht» (Ὁμόνοια).
1758 Γάλλοι αἰχμάλωτοι πολέμου ἱδρύουν τὴν Στ.·. «La Fidélité».
1760 Γάλλοι Ἐλευθεροτέκτ.·. ἱδρύουν τὴν Στ.·. «Aux trois Colombes», ἡ ὁποία τὸ
1761 λαμβάνει τὸ ὄνομα «L'Amitié» καὶ ἀπὸ τοῦ
1765 «Royal York de l'Amitié».
1760 Ἵδρυσις Κλερμοντίου Περιστυλίου.
1761 Σκωτ.·. Στ.·. «L'Harmonie», ἡ ὁποία μὲ τὴν Σκωτ.·. Στ.·. «L'Union» τῷ
1767 ἑνοῦται ὑπὸ τὸ ὄνομα «Φρειδερῖκος τοῦ Χρυσοῦ Λέοντος» καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν *Αὐστηρὰν Τήρησιν* (εἰς τὴν ὁποίαν τὸ Βερολῖνον ἀποκαλεῖται Templin). Ἵδρυσις τοῦ συστήματος τῶν *Ἀφρικανῶν Ἀρχιτεκτόνων* (μέχρι τοῦ 1779) βλ. λ.
1770 Ὁ Zinnendorf ἱδρύει τὸ σύστημα τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στοᾶς.
1779 Ἡ Μεγ.·. Ἐθνικὴ Μητρικὴ Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν». ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν.
1798 Ἡ Στ.·. «Royal York» ἀνακηρύσσεται ὡς Μεγ.·. Στ.·. Τὴν 20 Ὀκτωβρίου διακήρυξις τοῦ Φρειδερίκου Γουλιέλμου τοῦ III, σχετικὴ πρὸς τὴν κατάπνιξιν τῶν μυστικῶν ἑνώσεων ἐν Πρωσσίᾳ. Αἱ τρεῖς Βερολίνιοι Μεγ.·. Στ.·. ἐξαιροῦνται κατηγορηματικῶς τῆς ἀπαγορεύσεως ὡς πάτριαι στ.·.
1810 Αἱ τρεῖς Ἀρχαῖαι Πρωσσικαὶ Μεγ.·. Στ.·. ἱδρύουν ἕνωσιν Μεγ.·. Διδασκ.·., ἀνανεουμένην τὸ 1819.
1840 Εἴσοδος τοῦ Πρίγκιπος Γουλιέλμου τῆς Πρωσσίας, μετὰ ταῦτα Κάϊζερ Γουλιέλμου I εἰς τὸ μέγαρον τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·.
1853 Εἴσοδος τοῦ πρίγκιπος Φρειδερίκου Γουλιέλμου, μετὰ ταῦτα Κάϊζερ Φρειδερίκου III.
1861 Εἰς τὸ Πότσδαμ ἱδρύεται ἡ ἕνωσις Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.
1868 Συνεδρίασις τῶν Γερμανῶν Μεγ.·. Διδ.·. ἐν Βερολίνῳ, πρόδρομος τοῦ Γερμανικοῦ Συνδέσμου Μεγ.·. Στοῶν.
1872 Ἵδρυσις τοῦ Γερμανικοῦ Συνδέσμου Μεγ.·. Στ.·.
1892 Ὁ ἐκ τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἀποχωρήσας Μέγ.·. Διδ.·. Settegast ἱδρύει τὴν Μεγ.·. Στ.·. «Kaiser Friedrich zur Bundestreue», ἥτις διαλύεται τὸ 1900 καὶ καθίσταται Ἐπαρχιακὴ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου ἐν Βερολίνῳ.
1893 καὶ μετὰ ταῦτα. Αἱ ἀνθρωπιστικαὶ Γερμανικαὶ Μεγ.·. Στ.·. ἱδρύουν ἐν Βερολίνῳ Στ.·. τῶν συστημάτων των.
1923 Διάλυσις τῆς Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου.
1930 Εἰσαγωγὴ τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·. διὰ τῆς ἱδρύσεως Ὑπ.·. Συμβ.·. Ἵδρυσις τῆς Συμβολικῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γερμανίας. Ἡ Μεγάλη Ἐθνικὴ Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων Γερμανίας ἀνακηρύσσεται ὡς Γερμανο—χριστιανικὸν Τάγμα.

1933 (Μάρτιος). Κατόπιν συνεννοήσεων τοῦ Διευθυντηρίου τοῦ Συνδέσμου τῶν Μεγ.·. Στ.·, μετ' ἀντιπροσώπων τῆς Κυβερνήσεως Χίτλερ ἡ Μεγ.·. Ἐθν.·. Μητρ.·. Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» ἀπέρριψε τὸν χαρακτηριστικὸν τίτλον «Ἐλευθεροτέκτων» καὶ μετεσχηματίσθη εἰς «Ἐθνικὸν Χριστιανικὸν Τάγμα Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου»· Ἐπίσης ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πρωσσίας «Ἡ Φιλία» ἀπηρνήθη τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ μετεβλήθη εἰς «Γερμανοχριστιανικὸν Τάγμα τῆς Φιλίας». Ἡ Συμβολικὴ Μεγ.·. Στοά, ἀρνουμένη νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Χιτλερισμοῦ, θέτει ἑαυτὴν ἐν ὕπνῳ. Ὁ Μεγ.·. Διδ.·. αὐτῆς Ἀδ.·. Müffelmann, ὁ Μέγ.·. Γραμμ.·. Ἀδ.·. Raul Koner καὶ ὁ Ἀδ.·. Bönsch φυλακίζονται. Ἐλευθεροτεκτονισμος δὲν ἐλειτούργει πλέον ἐν Βερολίνῳ. Μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ Ναζισμοῦ εἰς τὴν Δυτ. Γερμανίαν ὅπου δὲν εἰσεχώρησεν ὁ Ἐρυθρὸς Φασισμός, ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἤρχισε καὶ πάλιν ἀνακτῶν τὴν παλαιάν του αἴγλην.

Βέρους κόμμοντους (Verus commodus). Ψευδώνυμον συγγραφέως τινός, μὴ καταστάντος γνωστοῦ. ὁ ὁποῖος μὲ ἕνα λίβελλον, ἐπιγραφόμενον «Two letters to a Friend, the first, concerning the Society of Free Masons, the second giving an account of the Most Ancient Order of Gormogons» (Λονδῖνον 1825) παρενέβη εἰς τὴν φιλονεικίαν τῶν δύο τούτων σωματείων. Ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ περιέχει τὰς οὐσιωδεστάτας ἐκθέσεις περὶ τῶν Γκορμογκόνων. Ἡ πρώτη ἐπιστολὴ εἶναι συνεχὴς κακολογία κατὰ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, περὶ τῶν ὁποίων λένει μεταξὺ ἄλλων: «Δὲν θὰ θεωρήσετε, Κύριέ μου, ἕνα ἄνθρωπον ὥριμον διὰ φρενοκομεῖον, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται χρυσοχόος, ἂν καὶ κατασκευάζῃ ὑποδήματα, καὶ δὲν θὰ γελάσητε ἂ ἄνθρωπός τις αὐτοκαλῆται πρὸ ὑμῶν λιθουργός. ἐνῷ εἶναι καπνοδοχοκαθαριστής; Τοῦτο ὅμως συμβαίνει μὲ τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας. Εἶναι κελλάρηδες, δικολάβοι, ράπται καὶ ὑφανταί... ἄνθρωποι αὐτοκαλούμενοι Τέκτονες. οἱ ὁποῖοι περὶ Τεκτονικῆς τόσον ὀλίγα ἐννοοῦν. ὅσα εἷς χοῖρος περὶ κελαϊδίσματος ἢ εἷς ἵππος περὶ ἀλγέβρας». Μὲ ἰδιαιτέραν κακίαν γίνεται μνεία ἑνὸς δόκτορος R.S.S. καὶ L.L.D., ὑπὸ τὰ ὁποῖα δυνατὸν νὰ ἐννοῆται ὁ Δωρ Desaguliers, ὁ ὁποῖος κατηγορεῖται ὅτι ἐφεῦρε νέαν τυχοδιωκτικὴν λέξιν, ἡ ὁποία φονεύει κάθε ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ὁ Δωρ συναντᾷ. Ὁ λίβελλος ἐνεφανίσθη ὡς ἀρχὴ τοῦ προδοτικοῦ συγγράμματος «The Grand Mystery of the Freemason's discovered».

Βεσελιήλ. Εἷς τῶν κατασκευαστῶν τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης. (Βλ. *Ἀχολιάβ*).

Βέστζι *Ἰωσὴφ* (I. Vészi). Διευθυντὴς Ὑπουργείου, Οὖγγρος δημοσιογράφος. Ἀρχισυντάκτης τοῦ «Πεσταίου Λόϋδ», * 1858. Ἦτο δρῶν μέλος τοῦ Οὐγγρικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ μέχρι τῆς διαλύσεως τῆς Συμβολ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Οὐγγαρίας. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὑπερησπίσθη εἰς τὴν ἐφημερίδα του πάντοτε ζωηρῶς καὶ ἀφόβως τὴν Βασ.·. Τέχνην.·.

Βέτσλαρ (Wetzlar). Ἀπὸ τοῦ 1752 ὑφίστατο εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν τῆς Γερμανίας μία Καλύβη οἰκοδόμων. Ἀπὸ τοῦ 1777 ἡ πόλις Βέτσλαρ ἐγένετο ἕδρα Νομαρχίας τῆς VIII ἐπαρχίας τοῦ Τάγματος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως», ἡ ὁποία ἵδρυσε κατόπιν καὶ ἄλλας Στ.·. εἰς τὰ Δυτικὰ τῆς Γερμανίας. Εἰς τὰς ἐνεργητικὰς ἐπεμβάσεις τῆς Νομαρχίας τῆς Βετσλὰρ ὀφείλεται ἡ ἐπιτυχὴς κατάπαυσις τῆς *καταδιώξεως τῶν Τεκτόνων τοῦ Ἄαχεν* (βλ. λ.).

Βήματα. Τὸ ἔθιμον τοῦ προχωρεῖν κατ' ἰδιάζοντα τρόπον πρὸς ἕνα ἱερὸν τόπον ἢ ὑψηλὸν πρόσωπον ὑπῆρχεν ἀπὸ παλαιοτάτων χρόνων μεταξὺ τῶν ἐθίμων ὅλων τῶν χωρῶν καὶ ἰδίως ἐν Ἀνατολῇ, ὅπου καὶ κινήσεις τοῦ σώματος ἐπιβάλλονται κατὰ τὸν χαιρετισμὸν ἑνὸς βασιλέως ἢ τὴν τέλεσιν προσευχῆς. Ὁ Ἀπουλήϊος ἀναφέρει ὅτι εἰς τὰ μυστήρια Ὀσίριδος ὑπῆρχεν ἰδιαίτερός τις βηματισμός, χαρακτηριζόμενος ὡς σημεῖον ἀναγνωρίσεως. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτ.·. ἔχουν καθιερωθῆ ἐπίσης ἰδιαίτεροι βηματισμοί, διάφοροι εἰς τοὺς διαφόρους βαθμούς. Τὰ βήματα ταῦτα παρελήφθησαν ἀπὸ τὰς παλαιὰς ἐθιμοτυπίας τῶν λιθουργῶν. Ἐκ τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὁποῖον ἐτοποθέτει τοὺς πόδας του ὁ ζητῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Καλύβην οἰκοδόμων. ἀνεγνωρίζετο, ἂν εἶναι κανονικὸς λιθουργός. Εἰς τοὺς Ἰωαννιτικοὺς βαθμοὺς διδάσκονται τρεῖς, διαφορετικοὶ δι' ἕκαστον βαθμόν, βηματισμοί, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀποτελοῦν πλέον ἁπλοῦν σημεῖον ἀναγνωρίσεως ἀλλ' ἔχουν καὶ συμβολικὴν σημασίαν, ἀνευρίσκονται δὲ καὶ εἰς παλαιότερα τυπ.·. μέχρι τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, λεπτομερῶς περιγραφόμενοι. Ἐν τῷ Τεκτ.·. τὰ βήματα συμβολίζουν τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸν βωμόν, ὁπόθεν τὸ Τεκτ.·. φῶς πρόκειται νὰ ἀναλάμψῃ.

Εἰς παλαιοτέρους χρόνους, γράφει ὁ Mackey, καὶ εἴς τινας τῶν ἀνωτ.·. βαθμ.·., ἐνώπιον τοῦ βωμοῦ ἐτοποθετεῖτο φέρετρον, κατὰ τὴν ὑπεράνω δ' αὐτοῦ διάβασιν πρὸς προσέγγισιν εἰς τὸν βωμόν, αἱ διάφοροι θέσεις τῶν ποδῶν ἐλαμβάνοντο ὡς ὁ κατάλληλος τρόπος βηματισμοῦ. Οὕτω ἐξεδηλοῦτο καὶ σεβασμὸς πρὸς τὴν μνήμην ἑνὸς ἀξίου τεχνίτου». Οἱ Γάλλοι ὀνομάζουν αὐτὰ «*μυστηριώδη βήματα*» (Les pas mystérieux). Ὁ Lenning γράφει ὅτι «ἕκαστος βαθμὸς ἔχει διάφορον ἀριθμὸν βημάτων, γινομένων κατὰ διάφορον τρόπον καὶ ἐχόντων ἀλληγορικὴν σημασίαν» ὁ δὲ Γκαῖτιγκ

«*τὰ τρία μεγάλα βήματα συμβολικῶς ὁδηγοῦν ἀπὸ τῆς ζωῆς αὐτῆς εἰς τὴν πηγὴν πάσης γνώσεως*».

Κατὰ τὸν Ἀδ.·. Κυριαζόπουλον (βιβλ. **37**, σελ. 168) τὰ βήματα τοῦ Μαθ.·., «ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ ὀρθὴν γωνίαν, διδάσκουν ὅτι ὁ Ἐλεύθ.·. Τέκτων πρέπει νὰ βαδίζῃ καὶ νὰ ἐνεργῇ πάντοτε συμφώνως πρὸς τὸ δίκαιον καὶ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ. Ἡ τεκτονικὴ διδασκαλία δὲν ἀποκτᾶται μόνη· ὀφείλομεν νὰ βαδίζωμεν πρὸς προϋπάντησίν της, ὀφείλομεν νὰ κοπιάσωμεν, νὰ ἀναζητήσωμεν ταύτην. Διὰ τοῦτο βαδίζομεν πρὸς τὸν τάπ.·., τὸν διδακτικὸν πίνακα τοῦ Ἐλευθ.·. Τέκτ.·.. Διὰ μιᾶς δὲν φθάνομεν εἰς τὸ τέρμα, ὀφείλομεν νὰ βαδίζωμεν πάντοτε πρὸς τὰ ἔμπρός. Τὰ τρία βήμ.·. τοῦ Μαθ.·. συμβολίζουν διὰ τοῦτο τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν καρτερίαν, μεθ'ὧν ὀφείλομεν νὰ πορευώμεθα ἐν τῇ εὐθείᾳ ὁδῷ, συγχρόνως δὲ τὸ πνεῦμα ἡμῶν πρέπει νὰ εἶναι ἐστραμμένον πρὸς Ἀνατολάς, ὁπόθεν πηγάζει ἡ αἰωνία Σοφία. Ἐκεῖ εἶναι τὸ τέρμα τῆς περιοδείας ἡμῶν». Ὁ τρόπος ἐκτελέσεως τῶν τριῶν βημάτων ὑπὸ τοῦ Μαθ.·. συμβολίζει ὅτι οὗτος «ἀναζητεῖ πρῶτον διὰ τῆς πρώτης κινήσεως τοῦ ἑνὸς ποδὸς τὴν ἕνωσιν, ἡ ὁποία πρόκειται νὰ τὸν ὁδηγήσῃ πρὸς τὸ θεῖον, καὶ δεύτερον διὰ τῆς κινήσεως τοῦ ἄλλου ποδὸς ὅτι εἰς τὴν ἀναζήτησιν ταύτην πρέπει νὰ συμμετέχῃ καὶ ἡ καρδία. Οὕτω ὁ Μαθ.·. δὲν χάνει οὔτε τὴν κατεύθυνσιν οὔτε τὸ θάρρος. Ἡ ὁδὸς ἡμῶν δὲν πρέπει νὰ εἶναι τυφλή· εἴμεθα μεμυημένοι, ὀφείλομεν νὰ βλέπωμεν πρὸ ἡμῶν καὶ περὶ ἡμᾶς καὶ νὰ βαδίζωμεν μὲ σταθερὸν βῆμα εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας».

Ὁ ἀριθμὸς τῶν βημ.·. τοῦ 2°, συμβολίζει τὴν ἐπιτευχθεῖσαν πρόοδον ἐν τῇ ἀναζητήσει τῆς ἀληθείας.

Εἰς ἕκαστον τέλος Διδ.·. Τέκτονα καθίσταται ἀντιληπτόν, ὅτι τὰ βήματα γίνονται ἀπὸ τοῦ τόπου τοῦ σκότους εἰς τὸν τόπον τοῦ φωτὸς καὶ ὑπεράνω ἀντικειμένου, συμβολικῶς ὑποδηλοῦντος ὅτι μόνον διὰ μέσου τοῦ θανάτου διέρχεταί τις ἀπὸ τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ σκότους τῆς παρούσης ζωῆς εἰς τὸ φῶς καὶ τὴν γνῶσιν τῆς αἰωνιότητος.

Βῆτα ἢ Beth. Βλ. *Β*.

Βιβάντε *Καῖσαρ* (Cesare Vivante). Ἰταλὸς καθηγητὴς Πανεπιστημίου. * 1885 Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1902—1903 ἐξεφώνησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ῥώμης πρὸ τῶν κορυφῶν τοῦ Κράτους

καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ πρὸ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς νεολαίας πανηγυρικὸν λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐξῆρε τὴν σημασίαν τῆς Β.·. Τέχνης διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς νέας κοινωνικῆς ἠθικῆς. Τὸ γεγονὸς ὅτι δύο παριστάμενοι ὑπουργοί, οἱ ὁποῖοι ἦσαν Ἐλευθεροτέκτονες—εἷς ἐκ τῶν δύο ἦτο ὁ Zanardelli—ἐπιδεικτικῶς συνεχάρησαν τὸν ῥήτορα, προεκάλεσε σφοδρὰς ἐπιθέσεις ἐν τῷ κληρικῷ τύπῳ.

Βίβατ, Βίβατ, Βίβατ! (Vivat!) Λατινικὴ λέξις σημαίνουσα «Ζήτω»! Ἐπιφών.·. τιμητικὸν τοῦ Γαλλικοῦ Δόγμ.·. Ὁ Bazot (Ἐγχειρίδιον, σελ. 165) ἑρμηνεύει αὐτὸ ὡς τὴν «κραυγὴν χαρᾶς τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. τοῦ Γαλλικοῦ Δόγμ.·.».

Αἱ ἀνώτ.·. τιμαὶ ἐν γαλλικῇ Στ.·. ἀπονέμονται καὶ χαιρετῶνται διὰ τρ.·. βιβάτ!

Βιβλία διδακτικὰ τῶν χριστιανῶν ἀδελφῶν τῶν σχολείων. Βιβλία ἀντιτεκτονικὰ ἐκδιδόμενα ἐν Γαλλίᾳ, ἰδίᾳ μέχρις ὅτου ἐτέθη ἐν ἰσχύϊ ὁ νόμος τοῦ 1902, ὁ ὁποῖος ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς ὀπαδοὺς πνευματικῶν ἑταιρειῶν, μὴ νομίμως ἐγκεκριμένων, νὰ διευθύνουν σχολικὰ ἱδρύματα. Τὰ βιβλία ταῦτα περιεῖχον ἀναγνώσματα σφοδρῶς καταφερόμενα κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., ὡς τὸ ἀκόλουθον:

«Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες καὶ οἱ Ἰουδαῖοι εἶναι ἐχθροὶ τῆς κοινωνίας λόγῳ τῆ πλεονεξίας των καὶ τῆς ὑπερηφανείας των. Διὰ τὸ χρῆμα προδίδουν τὴν πατρίδα των ἢ τὴν πατρίδα τῶν ἄλλων, διότι αὐτοὶ οὐδεμίαν πατρίδα ἔχουν. Ὀφείλομεν νὰ ἀποστρεφώμεθα τὰ τέρατα ταῦτα καὶ νὰ ὑπερασπίζωμεν τὴν θρησκείαν ἡμῶν ἐναντίον αὐτῶν!»

Βιβλία τεκτονικῆς διδασκαλίας, Βλ. *κατήχησις*.

Βιβλικοὶ βαθμοί. Ἀνώτεροί τινες βαθμοὶ τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·., ἔχοντες ὡς συμβολικὸν περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας των ἱστορίαν τινὰ ἐκ τῆς Παλ.·. Δ αθήκης (ὡς π. χ. ὁ 13ος, 14ος καὶ ἄλλ.). Ὀνομάζονται καὶ θεϊστικο-ἰουδαϊκοὶ βαθμοί.

Βιβλιογραφία ἀμυντική. Μικρὸς πολύτιμος κατάλογος β.βλίων ἀντιτεκτονικῶν ὡς καὶ τοιούτων ἀμυντικῶν καὶ ὑπερασπιστικῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς γερμανικὴν γλῶσσαν εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ S. C. Schwabe (*Λειψία* 1931) ἐκδοθεὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «Für und Wieder der Freimaurerei».

Βιβλιογραφία ἀντιτεκτονική. Βλ. *ἀντιτεκτονικὰ βιβλία καὶ βιβλιογραφία ἀμυντική*.

Βιβλιογραφία τεκτονική. Ὡς πρῶτος γνωστὸς κατάλογος ἐλευθεροτεκτονικῶν συγγραμμάτων ἀναφέρεται ὁ ὑπὸ τοῦ Bote ἐκδοθεὶς ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἡμερολόγιον ἢ ἐγκόλπιον δι' ἀδελφοὺς Ἐλευθεροτέκτονας*» (1776—1779), περιέχων τοὺς τίτλους 347 τεκτονικῶν ἔργων. Συνέχειαν τούτου ἀποτελεῖ τὸ «Νέον ἐγχειρίδιον δι' Ἐλευθεροτέκτονας» (Rostock 1801), περιέχον ὀκόμη 196 ἀριθμούς. Ὁ μουσικοσυνθέτης καὶ μουσικὸς συγγραφεὺς J. F. Reichard ἐξέδωκε τὸ 1776 ὡς παράρτημα τοῦ βιβλίου του «*Συλλογὴ διὰ τοὺς ἐν Γερμανίᾳ Ἐλευθέρους καὶ Ἀποδεδεγμένους Τέκτονας*» κατάλογον «*Ἐλευθεροτεκτονικῶν ᾀσμάτων*», περιέχοντα 77 ἀριθμούς. Τὸ 1777 ἐνεφανίσθη ὁ πρῶτος κατάλογος τῶν παρὰ τῇ «*Μητρικῇ Στοᾷ τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν ἐκδοθέντων ἐλευθεροτεκτονικῶν συγγραμμάτων*», συνεχισθεὶς τὸ 1782. Ὁ C. F. L. Rabe εἶναι ὁ συγγραφεὺς τοῦ πρώτου αὐτοτελοῦς ἔργου «*Μέθοδος πρὸς συλλογὴν γερμανικῆς ἐλευθεροτεκτονικῆς βιβλιοθήκης*» (Stendal 1783). Ὁ Mossdorf ἐσχεδίασε τὴν ἔκδοσιν βιβλιογραφίας, μὴ γενομένην ὅμως. Τὸ 1815 ἐξέδωκεν ὁ *Τορρὺ* (βλ. λ.) τὸ ἔργον του «*Ἄκτα Λατομόρουμ*» (βλ. λ.), εἰς τὸν πρῶτον τόμον τοῦ ὁποίου ὑπάρχει «Βιβλιογραφία τῶν σημαντικωτέρων ἔργων, ἐγκυκλοπαιδικῶν δοκιμίων ἢ συγγραμμάτων, δημοσιευθέντων ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ ἀπὸ τοῦ 1723 μέχρι τοῦ 1814». Ἡ βιβλιογραφία αὕτη δὲν εἶναι πλήρης, ἐν τούτοις εἶναι χρήσιμος, ἰδίως λόγῳ τῶν ἐν αὐτῇ ἀναφερομένων γαλλικῶν ἔργων. Τὸ 1830 ὁ Stiller ἐν Rostock περιέλαβε 1052 ἐλευθεροτεκτονικὰ συγγράμματα εἰς τὸ ἔργον του «Γερμανικὴ βιβλιογραφία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ». Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἔργου τούτου τοῦ Στίλλερ ἐπεξειργάσθη κατόπιν ὁ Κλὸςς τὴν πρώτην μεγάλην «Βιβλιογραφίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συνδεομένων μυστικῶν Ἑταιρειῶν», ἐκδοθεῖσαν ἐν Φραγκφούρτῃ τὸ 1814 καὶ περιέχουσαν 5393 τίτλους, ἀποτελοῦσαν δ' ἐπὶ 70 σχεδὸν ἔτη τὸ πρότυπον ἔργον τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς βιβλιογραφίας. Πολυάριθμοι κατάλογοι βιβλιοθηκῶν ἐπλήθυναν τὰς γνώσεις ἐπὶ τοῦ μεγάλου βιβλιογραφικοῦ θησαυροῦ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Τὸ 1876 ὁ Barthelmes ἐξέδωκε «Βιβλιογραφίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐν Ἀμερικῇ». Καὶ ὁ Findel ἠσχολήθη βιβλιογραφικῶς. Ὁ Reinhold Τάουτε ἐξέδωκε τὸ 1886 ἐν Λειψίᾳ συμπληρωματικὸν τόμον τοῦ ἔργου τοῦ Κλὸςς ὑπὸ τὸν τίτλον «Maurerische Butheckunde» Τοὺς εἰς τὰ ἔργα τῶν Κλὸςς καὶ Τάουτε ἀνωνύμους συγγραφεῖς προσεπάθησε νὰ καθορίσῃ τὸ δημοσίευμα «Ἀλφαβητικὸς κατάλογος τῶν εἰς τὴν Βιβλιογραφίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τοῦ Κλὸςς ἀναγραφομένων ἀνωνύμων συγγραφέων».

Ἡ καταπληκτικὴ αὔξησις τῆς Ἐλευθεροτ.·. βιβλιογραφίας καὶ ἡ ἔλλειψις σχετικῶν καταλόγων ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τὴν «*Ἕνωσιν Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων*» νὰ ἐκδώσῃ βιβλιογραφίαν κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τὸ δοθὲν ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου Βολστίγκ, διευθυντοῦ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Πρωσσικῆς Βουλῆς. Κατόπιν ἀποφάσεως ληφθείσης εἰς τὴν ἐν Μπαϋρὸϋτ ἐτησίαν συνέλευσιν (1904) τῆς Ἑνώσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐξησφαλίσθη τὸ οἰκονομικὸν μέρος, ἐξεδόθη τὸ μέγα ἔργον «Bibliographie der freimaurerischen Literatur» ἢ *βιβλιογραφία τοῦ Βολφστίγκ* καλουμένη (ὁ 1ος τομ. τὸ 1911, ὁ 2ος τόμος τὸ 1912 καὶ ὁ τόμος καταλόγων τὸ 1913). Ἀμφότεροι οἱ τόμοι ἀναγράφουν τοὺς τίτλους 43 317 ἐλευθεροτεκτονικῶν δημοσιευμάτων, ἕτεροι δὲ 400 ἀριθμοὶ περιλαμβάνονται εἰς τὸ παράρτημα. Δι' αὐτοῦ τοῦ μεγάλου ἔργου ἐγένετο μεγάλη ἐπιστημονικὴ συμβολή. Οἱ ἀγγελθέντες πρὸς ἔκδοσιν συμπληρωματικοὶ τόμοι, καθυστερήσαντες λόγῳ οἰκονομικῶν δυσχερειῶν καὶ ἕνεκα τοῦ ἐπισυμβάντος πρώτου παγκοσμίου πολέμου καὶ τῶν μεταπολεμικῶν συνθηκῶν, ἐπανήρχισαν ἐκδιδόμενοι τὸ 1926 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βολστίγκ. Ὁ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκδοθεὶς τόμος (ἔργα-ία τοῦ Δρος Βερνάρδου Beyer διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου τῆς Μεγ.·. Σ.·. τῆς Μπαϋρόϋτ) περιλαμβάνει 11.003 τίτλους. Τὰ ὀλίγα χρηματικὰ μέσα ἠνάγκασαν τὴν ἕνωσιν Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων νὰ ἀφήσῃ προσωρινῶς κατὰ μέρος τὴν περαιτέρω ἔκδοσιν συμπληρωματικῶν τόμων. Ἐν τούτοις τὸ ὑλικὸν συνελέγη ὑπὸ τοῦ καθηγ. Χὰνς Κβὶντ ἐν Falkenstein (τῆς Vogtland) καὶ μέχρι τοῦ 1930 εἶχον συλλεγῆ 36.000 τίτλοι.

Ἡ βιβλιογραφία αὕτη ἀποτελεῖ πρότυπον μνημειῶδες ἔργον τοῦ Γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.

Μία γαλλικὴ βιβλιογραφία τῶν Festh, Denais καὶ Lay (1ος τόμ., Παρίσιοι 1912) δὲν ἤχθη εἰς πέρας. Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἐξεδόθη ἐν Γαλλίᾳ μία «βιβλιογραφία τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν» ὑπὸ τοῦ M. Dessubré, ἡ ὁποία ὅμως χειρίζεται ἓν μόνον τμῆμα τῆς ὅλης βιβλιογραφίας.

Μία ἀγγλικὴ βιβλιογραφία «Tentative List of English References to and Works on Freemasonry published before 1751» ἐξέδωκεν ὁ Edmund Hunt Dring κατὰ τὴν πανηγυρικὴν ἐγκατάστασίν του ὡς Σεβ.·. τῆς ἐν Λονδίνῳ Στ.·. «Τῶν Τεσσάρων ἐστεμμένων» τὸ 1912 (A. Q. C. XXV). Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ἀξιοσημείωτον διὰ τὴν τελειότητα ὅλων τῶν ἱστορικῶν ἐνδείξεων ὅσον ἀφορᾷ τὸ θέμα τῆς ἱδρύσεως Μεγ.·. Στ.·., καὶ ἰδίᾳ πολύτιμον, λόγῳ τοῦ ὅτι δίδει βραχεῖαν περίληψιν τοῦ περιεχομένου ἑκάστου βιβλίου. Περὶ τῆς βιβλιογραφίας εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν εὑρίσκει τις εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἐνώχ. T. Carson ἐκδοθὲν (μόνον ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τῆς λέξεως Picart) τὸ 1874 ἔργον «Masonic Bibliography» ὡς ἐπίσης καὶ εἰς πολλοὺς καταλόγους βιβλιοθηκῶν, τοὺς ὁποίους συνέλε-

ξεν ὁ Silas H. Shepherd εἰς τὸ ἀμερικανικὸν ἐλευθεροτεκτονικὸν σύγγραμα «The Builder» 1922 ὑπὸ τὸν τίτλον «Masonic Bibliography». Διὰ τοὺς βιβλιοθηκαρίους ἔχει σημασίαν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Wil. L. Boyden (Washington) Classification of the Literature of Freemasonry and Related Societies».

Ἡ μόλις πλέον δυναμένη νὰ ἐπισκοπηθῇ βιβλιογραφία τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., ἡ ὁποία πληθύνεται ἀκόμη περισσότερον καθ' ἕκαστον ἔτος διὰ τῶν ἐκδιδομένων πολλῶν περιοδικῶν καὶ βιβλίων, διαιρεῖται κατὰ τὸν Βολφστὶγκ εἰς τὰ ἀκόλουθα κύρια τμήματα:

α) ὁ ρ γ α ν ω τ ι κ ὸ ν μ έ ρ ο ς: Εἰς τοῦτο ἀνήκουν ὅλαι αἱ ἐργασίαι, αἱ ἀφορῶσαι τὴν σύνθεσιν καὶ ὀργάνωσιν τοῦ Ἐλευθερότ.·. κατὰ Στ.·. καὶ Μεγ.·. Στ.·.. τὰ θεμέλια τοῦ γενικοῦ ὡς καὶ τοῦ κατὰ τόπους ἰδιαιτέρου τεκτονικοῦ δικαίου (ὡς τοῦτο περιέχεται εἰς τὰ παλαιὰ Συντάγματα. τὰς ἀρχαίας θεμελιώδεις διατάξεις ἢ Λαντμάρκς, τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα, κ. οὕ. κ.), τὰ κρατικῶς νόμιμα θεμέλια τῶν Στ.·. κ.λ π. ὡς ἑνώσεων ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, τὰ τεκτονικὰ ἔθιμα, τὰ ἔχοντα ἰσχὺν δικαίου, κ. ἄλ.

β) δ ο γ μ α τ ι κ ὸ ν μ έ ρ ο ς: Ἐνταῦθα κατατάσσονται αἱ ἔρευναι περὶ τῶν πνευματικῶν θεμελίων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., περὶ τῆς σχέσεώς του πρὸς φιλοσοφικὰ καὶ θρησκευτικὰ συστήματα, τῆς θέσεώς του ἔναντι ζητημάτων πίστεως, πολιτισμοῦ, φυλετικῶν καὶ ἐθνικῶν, περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς, ὡς καὶ αἱ ἔρευναι περὶ τῶν κυρίων ἀρετῶν τοῦ Ἐλευθεροτέκτ.·., τελικῶς δ' ἡ ἐσχατολογία, ἡ ἐλευθεροτεκτονικὴ διδασκαλία περὶ τῶν τελευταίων πραγμάτων.

γ) τ ὸ ἠ θ ι κ ὸ ν μ έ ρ ο ς ἀσχολεῖται μὲ τὴν διδασκαλίαν τῶν καθηκόντων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., μὲ τὴν θέσιν του ἔναντι τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, μὲ τὴν διαβίωσιν τοῦ Ἐλευθεροτέκτ.·.. Ἐρευνᾷ ἐπίσης τὰ ζητήματα τῆς σχέσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. πρὸς τὸ Κράτος, τὴν πατρίδα, τὸν λαόν, τὴν ἐθνότητα, τὰ καθ' ἕκαστον λαϊκὰ στρώματα. τὰ κόμματα, τὰ ζητήματα τῆς πάλης τῶν τάξεων, τὰ ζητήματα τῆς ἀνατροφῆς καὶ διαπαιδαγωγήσεως καὶ ζητεῖ νὰ ἐπιδράσῃ διαπαιδαγωγικῶς ἐπὶ τῆς ἀδελφότητος διὰ τῆς διαμορφώσεως τεκτονικῶν ὑποδειγμάτων.

δ) σ υ μ β ο λ ι κ ὸ ν—τ υ π ι κ ὸ ν μ έ ρ ο ς: Ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς γενέσεως καὶ τὴν χρῆσιν τῶν διδακτικῶν εἰκόνων (συμβόλων) καὶ Ἐλευθεροτεκτ. ἐθίμων, τὴν περίληψιν των εἰς τυπικά, τὴν ἐξήγησιν τῶν συμβόλων ἐν συνδυασμῷ μὲ ὑποδείξεις ὠφελίμου ἠθικῆς ἐφαρμογῆς.

ε) τ ὸ π ρ α κ τ ι κ ὸ ν μ έ ρ ο ς ἐρευνᾷ τὴν ἀπόδοσιν ἢ καρποφορίαν τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·, ἐργασίας, τόσον ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐσωτέραν ζωὴν τῆς Στ.·., ὅσον καὶ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν κοινωνίαν, εἰς τὴν ὁποίαν κατευθύνει ἡ Στ.·. τὴν δραστηριότητά της.

στ) σ υ γ γ ε ν ε ῖ ς ἑ ν ώ σ ε ι ς: Εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο γίνονται συγκρίσεις μὲ παρομοίας ἑνώσεις, ἑνώσεις ἀνδρῶν, μυστηριακοὺς συνδέσμους κ. ἄλ., καὶ ἐκ τῆς κατανοήσεως τῆς ἰδιαζούσης φύσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτ. συνάγονται συμπεράσματα ἐπὶ τῆς ἐκπολιτιστικῆς θέσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ τῆς λαοψυχολογικῆς κατατάξεώς του.

ζ) Τ ὸ ἱ σ τ ο ρ ι κ ὸ ν μ έ ρ ο ς περιλαμβάνει τὴν ἱστορικὴν ἔρευναν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τὰς διαφόρους μορφὰς ἐμφανίσεώς του καὶ τὰς τύχας του εἰς τὰς διαφόρους χώρας.

η) εἰς ἓ ν γ ε ν ι κ ὸ ν μ έ ρ ο ς δύνανται νὰ συμπεριληφθῶσι τὰ πολυάριθμα ἔργα περὶ τῆς βιβλιογραφίας τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, τῶν ἐγχειριδίων καὶ συλλογῶν (ὡς π. χ. χρηστομαθειῶν, ἐγκυκλοπαιδειῶν, περιοδικῶν κ. ἄλ.).

Ἀναλόγως τῶν συγγραφέων καὶ τῶν προθέσεών των ἡ βιβλιογραφία δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς:

1. Ἔργα Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ό ν ω ν περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ παραπλησίων θεμάτων.
2. Ἔργα ἀ ν τ ι π ά λ ω ν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.
3. Ἔργα εἰς τὰ ὁποῖα ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. παρουσιάζεται ὡς δ ε υ τ ε ρ ε ῦ ο ν θ έ μ α, ὡς εἰς πολλὰ μυθιστορήματα, θεατρικὰ ἔργα, καὶ τῶν ὁποίων ἡ τάσις διαγράφεται ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·..

Γενικῶς πρέπει νὰ διακριθῶσι τὰ συγγράμματα, τὰ ὁποῖα ἐγράφησαν ἀπὸ Ἐλευθεροτέκτ.·. μόνον δι' Ἐλευθεροτέκτ.·. καὶ τὰ ὁποῖα ἐνεφανίσθησαν—τοὐλάχιστον κατὰ τοὺς προγενεστέρους καιροὺς—ὡς κεχωρισμένα ἔντυπα «χειρόγραφα δι' Ἀδελφούς», ἀπὸ τὰ συγγράμματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐγράφησαν διὰ περιωρισμένον κύκλον ἀναγνωστῶν. Μικρὸν τμῆμα μόνον τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. βιβλιογραφίας δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπίσημος καὶ ἀξιωματικὴ ἐξωτερίκευσις γνωμῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἑνώσεων. Τὸ μέγιστον μέρος ἀποδίδει προσωπικὰς γνώμας ἀτόμων Ἐλευθεροτεκτόνων.

Εἰς τὸν κατάλογον, ὁ ὁποῖος ἐπισυνάπτεται εἰς τὸ παρὸν ἔργον ἀναγράφεται σειρὰ ἔργων διαφόρων γλωσσῶν. Δι' ὅσα ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι ἐπίσημα δημοσιεύματα Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἰσχύει περὶ τῆς γενικῆς ἀξίας των ὁ ἀνωτέρω περιορισμός.

Βιβλιοθῆκαι. Αἱ βιβλιοθῆκαι Ἐλευθεροτεκτ.·. βιβλιογραφίας εἶναι ὄντως πολυάριθμοι, καθόσον Μεγ.·. Στ.·. καὶ Στ.·., ἀλλὰ καὶ ἰδιῶται συλλογεῖς Τεκτ.·. βιβλίων ἔχουν καταρτίσει τοιαύτας, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς μάλιστα εἶναι μεγάλαι καὶ σημαντικαί. Μέγας ἀριθμὸς ἐλευθεροτεκτονικῶν βιβλιοθηκῶν ἀναφέρεται εἰς τὴν βιβλιογραφίαν τοῦ Βολφστὶγκ (βλ. *βιβλιογραφία τεκτονική)*. Μεγάλαι βιβλιοθῆκαι ὑπάρχουν πρὸ παντὸς ἐν Ἀμερικῇ. Εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν ὀνομασταὶ εἶναι ἡ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Iowa εἰς τὴν Cedar Rapids (35.000 τόμοι), ἡ ὁποία ἐπίσης διατηρεῖ καὶ *κινητὰς βιβλιοθήκας* (βλ. λ.) καὶ τῆς Μασσατσοῦσετς ἐν Βοστώνῃ (30.000, ἡ τῆς Ohio ἐν Cincinnati (25.000). Ἡ μεγίστη Ἐλευθεροτεκτ.·. βιβλιοθήκη τοῦ κόσμου εἶναι ἡ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Α.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·., ἡ ὁποία ὅμως περιέχει καὶ συγγράμματα μὴ τεκτονικά. Ἡ ὀγκωδεστέρα Ἐλευθεροτεκτ.·. συλλογὴ βιβλίων καὶ χειρογράφων ἐν Εὐρώπῃ εἶναι ἡ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῶν Κάτω Χωρῶν ἐν Χάγῃ, τῆς ὁποίας θεμελιῶδες τμῆμα ἀποτελεῖ ἡ *Κλοσσιανὴ βιβλιοθήκη* (βλ. λ.).

Βιβλιοθῆκαι κινηταί. Κινητὰς βιβλιοθήκας διατηρεῖ μεταξὺ ἄλλων ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Iowa (Ἡνωμ. Πολιτεῖαι Ἀμερικῆς) διὰ τὰς Στ.·. της, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐργάζονται εἰς τὴν κεντρικὴν ἕδραν της ἐν τῇ πόλει Cedar Rapids. Χρησιμεύουν εἰς τὸ νὰ ὑποβοηθοῦν τὸ μορφωτικὸν ἔργον τῶν Στ.·. διὰ μεταβιβάσεως ἐκλεκτῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀναγνωσμάτων. Πρὸς προπαγανδισμὸν τῆς ἰδέας χρησιμεύει τὸ ἐπίσημον σύγγραμμα τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Travelling Libraries». Ἡ ταξινόμησις καὶ ἔκδοσις τῶν βιβλίων γίνεται διὰ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Μεγ.·. Στ.·.

Βιβλιοθηκαρίων συνδιασκέψεις. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς γίνονται κατ' ἔτος ἀπὸ τοῦ 1927 καὶ ἐντεῦθεν συνδιασκέψεις Ἐλευθεροτεκτ.·. βιβλιοθηκαρίων καὶ παιδαγωγῶν («Informal Conferences of Masonic Librarians and Educators»), κατὰ τὰς ὁποίας οἱ διευθυνταὶ τῶν βιβλιοθηκῶν τῶν Μεγ.·. Στ.·., ἱστορικοὶ κ. ἄλ., συζητοῦν—ἐκτὸς τῶν ζητημάτων ἐπαγγελματικῆς φύσεως—καὶ τὰ προβλήματα τῆς διαρκοῦς καθοδηγήσεως τῆς ἀδελφότητος εἰς τὰς διδασκαλίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν καθοδήγησιν δίδεται ἐν Ἀμερικῇ ὁλοὲν αὔξουσα προσοχή, καὶ ἀνταλλάσσουν τὰ ἐκ τῆς πείρας των συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα οἱ Ἀδ.·. οὗτοι ἀποκομίζουν ἐκ τῆς ἐργασίας των εἰς τὰς διαφόρους Τεκτον.·. Δυνάμεις.

Βιβλιοθήκη Κλοσσιανή (Bibliotheca Klossiana). Θεμελιῶδες τμῆμα τῆς μεγίστης Ἐλευθεροτεκτ.·. συλλογῆς βιβλίων καὶ χειρογράφων ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου, τῆς βιβλιοθήκης τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῶν Κάτω Χωρῶν ἐν Χάγῃ. Τὴν συλλογὴν ταύτην κατεῖχεν ὁ διάσημος γερμανὸς Ἐλευθερότ.·. ἐρευνητὴς *Κλὸςς*. Μετὰ τὸν θάνατόν του οἱ κληρονόμοι του ἐπώλησαν

αὐτὴν εἰς τὸν ὁλλανδὸν Μέγ.·. Διδ.·. Πρίγκιπα Φρειδερῖκον τῶν Κάτω Χωρῶν ἀντὶ τιμήματος 60.000 χρυσῶν μάρκων καὶ πλέον, οὗτος δ' ἐδώρησεν αὐτὴν τὸ 1866 εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·.. Τὸ 1880 ἐξεδόθη κατάλογος τῶν χειρογράφων της καὶ τὸ 1900 κατάλογος τῶν βιβλίων.

Βιβλίον παρουσίας. Βιβλίον τηρούμενον ὑφ' ἑκάστης Στ.·., καὶ εἰς τὸ ὁποῖον πάντες οἱ Ἀδ.·., οἱ παρευρισκόμενοι εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῆς ὑπογράφουν, βεβαιοῦντες οὕτω διὰ τῆς ὑπογραφῆς των τὴν παρουσίαν των. Οἱ ἐπισκέπται ἐπίσης ὑπογράφουσιν ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ, ἀλλ' εἰς ἰδιαιτέραν στήλην.

Εἰς τὰς παλαιὰς Στ.·. ὁ Ἀδ.·. Γραμματεὺς τῆς Στ.·. κατεχώριζε τὰ ὀνόματα τῶν παρόντων εἰς τὰ πρακτικά. Αἱ Σ.·. τοῦ Ἀμβούργου, τῆς Δρέσδης, τῆς Βιέννης κ.ἄλ. ἔγραφον τὰ ὀνόματα τῶν παρόντων ἐν τριγωνικῷ σχεδιάσματι, τὸ ὁποῖον ἐσυμβόλιζε τρόπον τινὰ τὴν ἐργαζομένην Στ.·..

Βιβλίον τῶν καθηκόντων μας (Book of our charges). Χειρόγραφον τῶν *«Καθηκόντων»* (βλ. λ.) τῶν ἀγγλικῶν ἀδελφοτήτων λιθουργῶν, προσηρτημένον εἰς τὸ *χειρόγραφον Κοὺκ* (βλ. λ.). Τὰ καθήκοντα ταῦτα εἶναι τὰ ἀρχαιότατα γνωστά.

Ὁ Sonnenkalb ὑποθέτει ὅτι πρόκειται περὶ ἀντιγράφου τῶν κανονισμῶν, τὸ ὁποῖον ἀπεστάλη πιθανῶς εἰς τὴν Κυβέρνησιν, κατόπιν ἐγκυκλίου ἐρωτήματος, ἀπευθυνθέντος ὑπὸ τῆς Βουλῆς εἰς τὰς συντεχνίας τοῦ 1388. Τὸ «Βιβλίον τῶν καθηκόντων μας», εἶναι ἀρχαιότερον τοῦ «βιβλίου καθηκόντων», τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τὸ χειρόγραφον Halliwell; διότι παρουσιάζει περισσότερα ἄρθρα καὶ σημεῖα (15 ἀντὶ 9). Τὸ ἔργον τοῦτο ἀνεγινώσκετο κατὰ τὴν εἴσοδον νέου Μαθ.·. μετὰ τὴν ὁρκωμοσίαν τούτου.

Βιβλίον τῶν νόμων. Βλ. *Κῶδιξ.*

Βιβλιοφιλία. Ὁ ἀμερικανὸς Ἐλευθεροτ.·. συγγραφεὺς Hugo J. Tatsch ἵδρυσε μετ' ἄλλων Ἐλευθεροτεκτ.·. βιβλιοφίλων διεθνῆ Ἑταιρείαν «Masonic Bibliophiles», τῆς ὁποίας εἶναι γραμματεύς. Διεύθυνσις: 35 West, 32nd street. New York City.

Βιβλιοφύλαξ. Βλ. *Ἀρχειοφύλαξ—Βιβλιοφύλαξ.*

Βίβλος (γαλλ. Bible, κατὰ ἄγγλο—ἐλευθεροτεκτ.·. γλωσσικὸν ἔθιμον καὶ Volume of the Sacred Law καὶ σπανιώτερον Holy Bible). Ἡ Ἱερὰ Βίβλος εἶναι ἓν ἐκ τῶν τριῶν *Μεγάλων Φώτων* τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. (βίβλος, γνώμων, διαβήτης). Εἶναι τοποθετημένη μετ' αὐτῶν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, εἴτε κλειστή, εἴτε—ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς ἀγγλικὰς καὶ ἀμερικανικὰς Στ.·.—ἀνοικτὴ (εἰς τὸν 1ο εἰς τοὺς Ψαλμοὺς 133, ἐδ. 1, εἰς τὸν 2ο εἰς τὸν Ἀμὼς Κεφ. 7, ἐδ. 7—8, εἰς τὸν 3ο εἰς τὰς Παροιμ. Κεφ. 12, ἐδ. 1—7, εἰς πολλὰς Στ.·. Εὐαγγέλ. Ἰωάννου, Κεφ. I, καὶ ἐν Ἑλλάδι εἰς τὸν 1ο εἰς τὸ Βασιλέων Β').

Ἡ Βίβλος εἶναι παλαιὸν συστατικὸν τμῆμα τῆς διασκευῆς τοῦ Ναοῦ. Μνημονεύεται εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν ἀντικειμένων τῆς ἐν Λονδίνῳ Στ.·. *«Ἀποδοχῆς»* τὸ 1663. Εἰς τὰ ἀρχαῖα χειρόγραφα τῶν Στ.·. τοῦ 16ου αἰῶνος ἡ ὑποχρέωσις τοῦ νεομυήτου κλείει ἐκφραστικῶς διὰ τῆς φράσεως «so helpe me god and holydome and by this book». Ἐπίσης εἰς τὸ πρῶτον ἔντυπον Σύνταγμα τοῦ Roberts (1722) ἀναγράφεται: «Οὕτως εἴη μοι βοηθὸς ὁ Θεὸς καὶ τὸ ἀληθὲς καὶ ἱερὸν περιεχόμενον τοῦ βιβλίου τούτου».

Εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ πρῶτοι Ἐπαγγελματίαι Τέκτονες δὲν εἶχον «Βίβλον ἐπὶ τοῦ Βωμοῦ»

Καὶ τοῦτο πρῶτον διότι κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἐλάχιστα μόνον ἀντίτυπα καὶ ἐκεῖνα χειρόγραφα ὑπῆρχον τόσον τῆς παλαιᾶς ὅσον καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ δεύτερον διότι ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἠγνόουν τὴν λατινικὴν γλῶσσαν εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο μεταφρασμένη εἰς τὴν Δύσιν ἡ Βίβλος. Ἡ λέξις «Γραφαί» ἄλλως τε δὲν ἐσήμαινε τότε μόνον τὴν Π. καὶ Κ. Διαθήκην ἀλλὰ καὶ τὰς χιλιάδας τῶν διαφόρων μύθων τοὺς ὁποίους διάφοροι θρησκόληπτοι εἶχον πλάσει.

Ὁ μῦθος λόγου χάριν τοῦ θανάτου τῆς Παρθένου Μαρίας τὴν ὁποίαν ἄγνωστος συγγραφεὺς ἔγραψε καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν οἱ Ἀπόστολοι, ζῶντες ἢ νεκροὶ ἦλθον διὰ τοῦ ἀέρος ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἀπὸ μακρινὰ μέρη, ὅπως αἱ Ἰνδίαι, διὰ νὰ βοηθήσουν νὰ μεταφερθῇ τὸ σῶμα της εἰς τὸν Παράδεισον, ἀπετέλει ἐπίσης μέρος τῶν «Γραφῶν».

Ἐφέτος μάλιστα (1952) τὸ Βατικανὸν στηριχθὲν ἐπὶ τοῦ λαϊκοῦ αὐτοῦ μύθου ἀνεκήρυξεν εἰς δόγμα τὴν Ἀνάληψιν τῆς Παρθένου.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 14ου αἰῶνος ἡ μεγίστη πλειονότης ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἦσαν ἀναλφάβητοι. Μεταξὺ δὲ τῶν γνωριζόντων κάπως ἀνάγνωσιν, βιβλία θρησκευτικὰ ἦσαν ἰδίως τὰ *«πολυχρονικά»* τὰ ὁποῖα περιεῖχον μύθους, ὕμνους πρὸς τὴν Τριάδα, περιγραφὰς μαχῶν ὡς καὶ ἰατρικὰς συνταγὰς καὶ γιατροσόφια. Ἀπὸ ἓν τοιοῦτον ἔργον φαίνεται ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῆς πρωταρχικῆς μορφῆς τῶν «Ἀ ρ χ α ί ω ν Κ α ν ό ν ω ν» ἠρύσθη τὰς θρησκευτικὰς περὶ τοῦ Τάγματος ἱστορίας περὶ Ἀδάμ, Νῶε, Τουμπαλκάϊν, Βαβυλῶνος, Σολομῶντος κ.τ.λ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι μέχρι τοῦ 1350 τὰ Βιβλικὰ στοιχεῖα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ δὲν προήρχοντο ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν Βίβλον.

Καὶ μόνον ὅταν ἤρχισεν ἡ ἀθρόα ἐκτύπωσις, ἤρχισε πλέον νὰ γίνεται κοινὸν κτῆμα ὅλων, καὶ φυσικὰ καὶ τῶν Τεκτόνων, ἡ Βίβλος.

Πληροφορίας περὶ τῆς ἐπισήμου χρήσεως τῆς Βίβλου ἐπὶ τοῦ Βωμοῦ ἔχομεν μόνον κατὰ τὸ 1717 καὶ ἐντεῦθεν μέχρι τοῦ 1750 ἀπὸ βιβλία πρακτικῶν τῶν Στοῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Πρὸ τούτου, ὑπῆρχεν εἰς ἑκάστην Στ.·. ἓν ἀντίγραφον τῶν Ἀρχαίων Κανόνων μὲ τρία περὶ αὐτὸ κηροπήγια. Ὁ ὑποψήφιος ἔδιδε τὸν ὅρκον ἐπὶ τοῦ ἀντιγράφου αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἀπετέλει καὶ τὴν «Βίβλον τοῦ Νόμου». Βαθμηδὸν ὅμως ἡ Βίβλος ἀντικατέστησε τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα καὶ καθιερώθη ἔκτοτε ὄχι ὅμως ὡς θρησκευτικὸν βιβλίον, ἀλλ' ὡς ἐπικυρωτικὸν τοῦ διδομένου ὅρκου.·..

Εἰς τὰς σημερινὰς Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·. ἡ Βίβλος οὐδεμίαν δογματικὴν σημασίαν ἔχει, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς συμβολικήν, καὶ ἕκαστος Ἐλευθεροτέκτων εἶναι τελείως ἐλεύθερος νὰ διαβλέπῃ εἰς αὐτὴν τὸ ἱερόν, θρησκευτικὸν βιβλίον ἢ ἓν ἠθικὸν ἔγγραφον, τὴν ἠθικὴν δηλ. διδασκαλίαν, τὴν βασισθεῖσαν ἐπὶ τῆς μακροχρονίου ἐξελίξεως. Τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς τὴν Βίβλον ὑπάρχουν πολυάριθμοι ἀφηγήσεις, παραδόσεις καὶ μῦθοι, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀνταποκρίνονται πλέον πρὸς τὴν σημερινὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν, δὲν δύναται κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ὑποβιβάσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀπ' αἰώνων πολλῶν ὑφισταμένου βιβλίου τούτου. Ὁ παγκόσμιος Ἐλευθεροτεκτ.·.—ἐκτὸς μιᾶς μοναδικῆς ἐξαιρέσεως—συνεφώνησεν ἐπὶ τοῦ θεμελίου τῆς Βίβλου, ἐκ τῆς ὁποίας ἔχουν παραληφθῇ πολλὰ τμήματα τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. συμβολικῆς. Εἰς τὰς σημερινὰς Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·. παρακάθηνται ὁμοῦ μετὰ τῶν πολλῶν θρησκευτικῶς βαθέως πιστευόντων, πολλοὶ ὀρθολογισταὶ καὶ ὀπαδοὶ τῆς ἐλευθέρας πίστεως. Εἰς ὀπαδοὺς καὶ τῶν δύο τελευταίων κατηγοριῶν ἔχει πολλὰ νὰ δώσῃ ἡ Βίβλος μὲ τὴν συμβολικὴν της σημασίαν.

Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ 1877 ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας κατήργησε—σὺν τῇ διαγραφῇ τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. ἐκ τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν τυπικῶν—καὶ τὴν Βίβλον. Τὸ τοιοῦτον ἐπέφερε ρῆξιν τῆς Τεκτον.·. αὐτῆς Δυν.·.: μετὰ τοῦ ἀγγλοσαξωνικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., ἡ ὁποία διαρκεῖ ἀκόμη καὶ σήμερον. Εἰς τὰς Στ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Μπαϋρόυτ εἰσήχθη τὸ καλούμενον Φραϊμπούργκειον τυπικόν, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν θέσιν τῆς Βίβλου ἔθεσε τὴν *Λευκὴν Βίβλον* (βλ. λ.) ἓν βιβλίον δηλ. μὲ λευκὰ φύλλα, φέρον εἰς τὴν πρώτην σελίδα τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

Ἐπίσης Στ.·. τινες Ἑλβετικαὶ δὲν χρησιμοποιοῦν τὴν Βίβλον. Εἰς τὸν «Σύνδεσμον Ἐλευθεροτεκτόνων τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἡλίου», ἱδρυθέντα ἐπὶ μονιστικῆς βάσεως, διετήρησαν μὲν τὴν συμβολικὴν χρῆσιν

τοῦ βιβλίου, ἔθεσαν ὅμως ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἕν ἐπιστημονικὸν ἔργον. Εἰς τὴν ἐν Ἀννοβέρῳ Στ.·. «Humanitati» ἔκειτο ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἕν βιβλίον, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν πρώτην του σελίδα ἔφερε τὴν ἀφιέρωσιν «Τῷ Ἀνεξερευνήτῳ», καὶ περιεῖχε πολλὰ ἀποφθέγματα σοφίας ἐξ ὅλων τῶν θρησκειῶν. Κατὰ τοὺς τελευταίους ὅμως χρόνους αἱ Μεγ.·. Στ.·. «Ἥλιος» (Μπαϋρόϋτ) καὶ «Ἀλπίνα» (Ἑλβετία) εἶχον ἀποφασίσει νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸ ὁμοιόμορφον τῆς Βίβλου ἀπορρίπτουσαι ὅλας τὰς ὀλιγώτερον ἐπιτυχεῖς παραλλαγάς.

Τὸ 1931 ἡ Ἑλβετικὴ Μεγ.·. Στ.·. «Ἀλπίνα» ἀπεφάσισεν—ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐτησίας συνελεύσεώς της—νὰ θέσῃ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τὴν ἀνοικτὴν Βίβλον, συνεστήθη δὲ τὸ αὐτὸ νὰ πράξουν καὶ αἱ Στ.·. τῆς Ὁμοσπονδίας. Τοὐναντίον ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Βελγίου δὲν διακοσμεῖ τὰς ἐργασίας της μὲ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ὅπως καὶ ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας.

Εἰς τὰ ὀκτὼ θεμελιώδη ἀξιώματα, τὰ ὁποῖα ἐθεσπίσθησαν ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας τὸ 1928 ὡς ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν *ἀναγνώρισιν* (βλ. λ.), εὑρίσκεται καὶ ἡ ὑποχρέωσις. ὅπως ὁ ὅρκος δίδεται ἐπὶ τῆς Βίβλου, κειμένης ἀνοικτῆς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ.

Εἰς τὰς ἀμερικανικὰς Στ.·. ἐγχειρίζεται εἰς ἕκαστον νεομύητον ὑπὸ τῆς Στ.·. ἕν ἀντίτυπον τῆς Βίβλου. Εἴς τινας Στ.·. ἀποδίδεται εἰς τὴν Βίβλον λατρεία, ἡ ὁποία βεβαίως εἶναι τόσον ἀπομεμακρυσμένη ἀπὸ τὰ θεμέλια τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., ὅσον καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις τῆς Βίβλου ἢ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῆς ὑπὸ τῆς Λευκῆς Βίβλου καὶ τῶν ἄλλων βιβλίων. Ἡ Βίβλο εἰς τὰς Στ.·. δέον νὰ εἶναι κάτι τὸ δεσμεῦον ὅλους, οὐχὶ ὅμως δογματικῶς. Τὸ τοιοῦτον δυστυχῶς δὲν ἐγένετο ἀκόμη ἀντιληπτὸν ὑπὸ τῶν δύο ἄκρων πτερύγων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., τῆς εὐσεβοῦς καὶ τῆς ὀρθολογιστικῆς.

Εἰς Στ.·., συνισταμένας ἀποκλειστικῶς ἐκ Μωαμεθανῶν, κεῖται ἐπὶ τοῦ βωμοῦ καὶ τὸ Κοράνιον, ὅπως καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας αἱ Ἰνδικαὶ Ἱεραὶ Γραφαὶ παρὰ τὴν Βίβλον.

Τὸ αὐτὸ πιστεύω θὰ ἔπρεπε νὰ γίνεται καὶ εἰς τὰς ὑπὸ Χριστιανῶν ἀποτελουμένας Στ.·. οὕτως ὥστε ν' ἀποκλείεται πᾶσα παρεξήγησις ὡς πρὸς τὴν πραγματικὴν ἔννοιαν τοῦ Βιβλίου τοῦ Νόμου ὅπερ κεῖται ἐπὶ τοῦ βωμοῦ.

Τὸ σύμβολον τῆς Βίβλου συμπληροῦται εἰς πολλὰς Στ.·. καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ παραθέσεως μετὰ τῆς Βίβλου καὶ τοῦ θεμελιώδους Νόμου τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. «*τῶν Ἀρχαίων Καθηκόντων*» ὡς καὶ τοῦ Συντάγματος τῆς Μεγ.·. Στ.·.

Ὡς *Μέγα Φῶς* εἰσήχθη ἡ Βίβλος εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τοῦ 1760. Τὴν εἰσήγησιν ἔκαμεν ὁ Οὐΐλλιαμ Preston. Εἰς τὸ ἔργον του «Illustrations» εὑρίσκεται τὸ 1781 μία προσφώνησις καὶ διδαχὴ διὰ τὸν νεοφώτιστον, λέγουσα: «ὡς τίμιος ἄνθρωπος καὶ Τέκτων εἶσθε δεσμευμένος νὰ τηρῇ'ε ἀκριβῶς τὸν ἠθικὸν νόμον». Πρὸς ταῦτα ὁ Preston προσθέτει τὴν παρατήρησιν: «τὴν Βίβλον, ἢ εἰς τὰς χώρας, ὅπου αὕτη δὲν εἶναι γνωστή, ἕν ἄλλο βιβλίον, τὸν ὁποῖον ἐννοεῖται ὡς περιέχον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ».

Τὸ 1855 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ohio (Ἡνωμέν. Πολιτ. Ἀμερικῆς) διεκήρυξεν, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὰ μέλη του ἀπαραιτήτως πίστιν εἰς τὴν Βίβλον. Τὸ 1866 εἰς τὴν Minnesota προυχώρησαν σχετικῶς τόσον πολύ, ὥστε εἰς τοὺς ζητοῦντας νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ τάγμα, ἀδιαφόρως θρησκεύματος, ἀπηγορεύετο ἡ εἰσδοχή, ἂν δὲν ἐπίστευον εἰς τὴν Βίβλον. Ἐκ τῶν ἄκρων ὅμως αὐτῶν ἀντιλήψεων ἐπανῆλθον πάλιν εἰς τὴν μοναδικὴν δυνατὴν βάσιν καὶ ἀφετηρίαν, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀμερικανὸς Oliver Day Street διετύπωσεν ὡς ἀκολούθως: «Ἡ Βίβλος εἶναι σύμβολον. Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. δὲν ἀπαιτεῖ ἀναγκαστικῶς πίστιν εἰς αὐτήν».

Κατὰ τὸν Ἀδ.·. Κ. Κυριαζόπουλον (βλ. βιβλ. 37. σελ. 128—129) ἡ Βίβλος «εἶναι σύμβολον κανονίζον τὴν πίστιν...» «Ἡ Βίβλος, ἡ ἁγία γραφὴ τῆς ἱστορίας καὶ ἀνατροφῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὑποδηλοῖ τοὺς νόμους τοὺς ψυχικοὺς καὶ βιονομικοὺς καὶ ἑλκύει τὸν νοῦν ἐκ τοῦ κοινοῦ πρὸς τὸν ἀληθῆ προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Βίβλος δὲν εἶναι τὸ δόγμα, ἀλλὰ τὸ σύμβολον, τὸ ὁποῖον ἀνυψώνει τὸν Ἐλεύθερον Τέκτονα εἰς τοὺς ἀνωτέρους ψυχικοὺς ὁρίζοντας, ἐκ τῶν γηΐνων πραγμάτων πρὸς τὸν νοητὸν κόσμον, ἐκ τοῦ παροδικοῦ πρὸς τὴν αἰωνιότητα, καὶ τονώνει τὰς προσπαθείας του πρὸς τὴν ἀλήθειαν, πρὸς τὴν πίστιν εἰς μίαν τελείαν καὶ ἁγίαν τάξιν ἐν τῷ νοητῷ κόσμῳ».

Τὸ αὐτὸ ὅμως δύναται νὰ λεχθῇ καὶ δι' ὅλα τὰ ἄλλα ἱερὰ βιβλία τῆς ἀνθρωπότητος, εἴτε *Βέδαι* καλοῦνται ταῦτα, εἴτε *Καινὴ Διαθήκη* εἴτε *Κοράνιον*.

Εἰς τοὺς «Μεγάλους Μύστας» του ὁ Ἐδουάρδος Schuré καὶ εἰς τὸ περὶ Μωϋσῆ κεφάλαιον γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἀποκάλυψις εἶναι τόσον παλαιὰ ὅσον καὶ ἡ ἐνσυνείδητος ἀνθρωπότης. Ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ ρίψει κανεὶς ἕν βλέμμα εἰς τὰ κείμενα τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς Περσίας, τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Αἰγύπτου διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι αἱ Ἰδέαι—Μητέρες τῆς ἐσωτερικῆς διδασκαλίας ἀποτελοῦν τὴν μυστικὴν ἀλλὰ πλήρη ζωῆς οὐσίαν των. Εἰς αὐτοὺς εὑρίσκεται ἡ ἀόρατος ψυχή, ἡ γενεσιουργὸς ἀρχὴ τῶν μεγάλων θρησκειῶν. Ὅλοι οἱ μεγάλοι μύσται ἀντελήφθησαν τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς κεντρικῆς ἀληθείας».

Καὶ συνεχίζει περαιτέρω:

«...Τὰ σύμβολα τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης περιέχουν ὅλην τὴν ἐσωτερικὴν παράδοσιν τοῦ παρελθόντος, καίτοι ὑπὸ μορφὴν συνήθως ἠλλοιωμένην· πρὸ πάντων εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἀπὸ τοὺς πολυαρίθμους συντάκτας καὶ μεταφραστὰς οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων ἠγνόουν τὸ ἀρχικὸν νόημα».

Ἔχει ἄλλως τε ἐξακριβωθεῖ πλέον ὅτι ἡ Πεντάτευχος (Γένεσις κ.τ.λ.) εἶναι καθαρῶς συμβολικὴ εἰς τὸ περιεχόμενόν της καὶ ἀποτελεῖ τὴν συνισταμένην τῶν θρησκευτικῶν κινημάτων τὰ ὁποῖα προηγήθησαν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον, καλύπτοντα μέσα εἰς τὰ ἄδυτα τῶν μυστηρίων τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου Θεοῦ. Διὰ νὰ γίνῃ νοητὴ ἐπομένως ἡ Παλαιὰ Διαθήκη πρέπει νὰ ἑρμηνευθῇ συμβολικῶς διότι λαμβανομένη κατὰ γράμμα οὐδεμίαν παρουσιάζει ἔννοιαν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: *1.* (*Τόμ. Α' σελὶς 133 καὶ Τόμ. Γ' σελ. 1396*) *7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 29 καὶ 37.*

Βίβλος Λευκὴ (Weisses Buch). Πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς διασκευῆς τῆς Στ.·. ἀπὸ πάσης δογματικῆς παρερμηνείας καὶ πρὸς κατεργασίαν ἐν τῇ Στ.·. τῆς καθαρᾶς καὶ τοὺς πάντας ἑνούσης ἰδέας τοῦ ἀνθρωπισμοῦ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν «*Ἀρχαίων Καθηκόντων*» (Κεφ. 1), ὁ Ficke—Freiburg εἰσηγήθη εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. «Ἥλιος» τῆς Μπαϋρόϋτ, ὅπως τοποθετήσῃ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἀντὶ τῆς Βίβλου ἕν βιβλίον μὲ λευκὰ φύλλα καὶ μὲ τὴν χρυσῆν ἐπιγραφὴν εἰς τὴν πρώτην σελίδα «Θεός». Ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ τὸ 1872 ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Ἥλιος», ἡ ὁποία καὶ καθώρισεν εἰς τὰς Στ.·. της, ὅπως ἐργάζωνται κατὰ τὸ τυπικὸν τοῦ Ficke, τὸ καλούμενον «Φραϊμπουργκειοντυπικόν». Τὸ ἔθιμον τοῦτο διετηρήθη μέχρι τοῦ ἔτους 1930, κατὰ τὸ ὁποῖον αἱ μνημονευθεῖσαι Στ.·. ἐπανῆλθον εἰς τὴν χρῆσιν τῆς Βίβλου. Ἀφορμὴν πρὸς τοῦτο ἔδωκε ἡ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας ἀποφασισθεῖσα διακοπὴ σχέσεων.

Κατόπιν τούτου ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Μπάϋρουτ ἀπεφάσισεν, ὅπως εἰς τὸ μέλλον ἡ Λευκὴ Βίβλος τοποθετεῖται ἐπὶ τοῦ βωμοῦ μόνον παρὰ τὴν Βίβλον. Ἐπίσης καὶ ἡ ἑλβετικὴ Μεγ.·. Στ.·. «Ἀλπίνα» ἠναγκάσθη τὸ 1930 νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὸ πρόβλημα τῆς Λευκῆς Βίβλου, ἐξ αἰτίας ἐρωτήματος τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης. Κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν συζητήσεων μεταξὺ τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. τῶν Ἐλευθε-

ροτεκτ.·. τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Μπαϋρόϋτ ὁ εὐαγγελικὸς ἐφημέριος Ὄθων Κάϊζερ ἐν Φράϊμπουργκ διηρμήνευσε τὴν Λευκὴν Βίβλον ὡς ἀκολούθως:

«Ἡ Λευκὴ Βίβλος εἶναι τὸ πλέον ἐκπεφρασμένον σύμβολον τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Τὸ νὰ ἀνακινῇ τις τὸ ζήτημα, ἂν οἱ ἱδρυταὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ σημερινοῦ χριστιανικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἔθεσαν καὶ θέτουν τὴν Βίβλον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὡς δογματικὴν αὐθεντίαν, καὶ ἂν ὑποχρεώνουν τὸν βέβηλον νὰ ἐπιθέτῃ τὴν χεῖρα του ἐπὶ τῆς Βίβλου, ὀμνύων οὕτω πως ἐπὶ τῶν γραμμάτων αὐτῆς, σημαίνει ὅτι δίδει ἀρνητικὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ζήτημα. Τοιαῦται ἀντιλήψεις ἀντίκεινται πρὸς τὸ ἀρχικὸν ἰδιάζον πνεῦμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἡ Βασ.·. Τέχνη θέλει νὰ κοταστήσῃ ἡμᾶς ἐλευθέρους ἀπὸ παντὸς θρησκευτικοῦ, πολιτικοῦ, ἠθικοῦ καὶ αἰσθητικοῦ δόγματος καὶ νὰ ἀποστείλῃ ἡμᾶς εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς Ἀληθείας, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ὡς ἰδίαν πίστιν καὶ πεποίθησιν. Ἡ Βίβλος κεῖται ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. οὐχὶ ὡς δογματικὴ αὐθεντία, ἀλλ' ὡς σύμβολον τῆς ὑψίστης ἀληθείας καὶ τῆς αἰωνίας φανερώσεως τοῦ Θεοῦ. Ἡ Λευκὴ Βίβλος ἐτοποθετήθη εἰς τὴν θέσιν τῆς Βίβλου, οὐχὶ ὡς ἀντίθεσις, ὡς ἀπάρνησις τῆς Βίβλου, οὐδὲ ὡς σύμβολον ἀρνήσεως, ἀλλὰ τοὐναντίον ὡς σύμβολον τῆς θέσεως. Ἡ Λευκὴ Βίβλος περικλείει τὴν Βίβλον. Ἡ Βίβλος ὡς σύμβολον τῆς ἀληθείας εἶναι κάτι πολὺ στενὸν χρονικῶς καὶ προσωπικῶς. Οὐδεμίαν ὅμως χρονικὴν μικρὰν ἔννοιαν τῆς αἰωνίας θείας ἀληθείας δεχόμεθα, καὶ ζητοῦμεν τοὺς κόκκους τῆς καρποφόρου ἀληθείας οὐχὶ μόνον ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ ἑνὸς ἐκλεκτοῦ λαοῦ καὶ μιᾶς μόνον τῶν θετικῶν θρησκειῶν. Εἴμεθα πολὺ πέραν τῶν ὁρίων τοῦ στενοῦ ὁρίζοντος, ὁ ὁποῖος βλέπει τὴν ἀρετὴν τῶν ἀρχαίων ὡς ἐκθαμβοῦν φορτικὸν βάρος, διότι οἱ φορεῖς τῆς ἀρετῆς αὐτῆς ἦσαν εἰδωλολάτραι. Ὅσον ὅμως ὀλίγον ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς δύναται νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς ὁ μοναδικὸς μεσίτης ἠθικῆς πίστεως πρὸς τὸν θεόν, τόσον μωρὰ φαίνεται καὶ ἡ προσπάθεια νὰ μὴ ἀναγνωρίζωνται οἱ προφῆται καὶ ὁ Ἰησοῦς ὡς Σημῖται, διότι ὑπῆρξαν κήρυκες ἀληθειῶν, αἱ ὁποῖαι κατεκυρίευσαν τὸν κόσμον. Δὲν ὑπάρχει μόνον ἄρειος σοφία, οὔτε καὶ μόνον χριστιανικὴ ἀλήθεια. Ἰησοῦς καὶ Βούδας, Λάο-Τσὲ καὶ Πλάτων καὶ Μωάμεθ εἶναι ὁδηγοὶ ἡγέται πρὸς ἕνα σκοπόν. Ἡ Λευκὴ Βίβλος εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἀκαταπονήτου καὶ ἀνεξαντλήτου φανερώσεως τῆς ἀληθείας (βλ. βιβλ. 7).

Βίβλος τοῦ Νόμου. Ὀνομασία τῆς *Βίβλου* (βλ. λ.). Ἡ Β.·. τοῦ Ν.·. ἀποτελεῖ σημαντικὸν σύμβολον καὶ εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Β.·. Ἁψ.·. σχετικῶς μὲ τὴν Ἰουδαϊκὴν παράδοσιν, ὅτι ἡ Βίβλος τοῦ Νόμου ἀπωλέσθη κατὰ τὴν αἰχμαλωσίαν, καὶ ἀνευρέθη μεταξὺ τῶν θησαυρῶν, τῶν ἀνακαλυφθέντων κατὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ δευτέρου Ναοῦ.

Τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχον καὶ οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ πατέρες, πιστεύοντες ὅτι αἱ Γραφαὶ κατεστράφησαν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν Βαβυλῶνος, ἀποκατεστάθησαν δὲ πάλιν ὑπὸ τοῦ προφήτου Ἔσδρα κατὰ θείαν ἀποκάλυψιν.

«Κατὰ τὸν Τεκτ.·. συμβολισμόν», γράφει ὁ Mackey, «ἡ Βίβλος τοῦ Νόμου εἶναι ἡ θέλησις τοῦ θεοῦ, ἡ ὁποία, ἀπολεσθεῖσα δι' ἡμᾶς ἐν τῷ σκότει ἡμῶν, δέον νὰ ἀνευρεθῇ διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἡμᾶς ὡς πρόδρομος εἰς τὴν κατανόησιν τῆς Ἀληθείας. Αἰχμάλωτοι τῆς πλάνης ἀπωλέσαμεν τὴν ἀλήθειαν· ὅταν ἀνακτήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν μας, ἡ πρώτη ἀμοιβὴ ἡμῶν θὰ εἶναι ἡ ἀνακάλυψίς της».

Βίβλος τῶν Νεκρῶν (Book of the Dead). Παλαιὸς Αἰγυπτιακὸς πάπυρος, περιέχων τὴν ἀρχαίαν Αἰγυπτιακὴν φιλοσοφίαν περὶ θανάτου καὶ ἀναστάσεως. Τοῦ παπύρου τούτου ὑπῆρχον πολλὰ ἀντίτυπα, ἰδίως ἀποσπάσματα ἀντιγραφόμενα καὶ τοποθετούμενα εἰς τὰ φέρετρα τῶν νεκρῶν, διὰ νὰ χρησιμεύσουν εἰς αὐτοὺς κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναστάσεως. Ὁ ἀρχαιότερος ἐξ ὅλων τῶν σῳζομένων παπύρων τῆς «Βίβλου τῶν Νεκρῶν» χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς 18ης Δυναστείας (1591 π.Χ.). Ὁ πληρέστερος ὅμως καὶ τελειότερος ὅλων εἶναι ὁ φυλασσόμενος εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Τουρίνου εἰς τέσσαρα τεμάχια συνολικοῦ μήκους 300 ἀγγλικῶν ποδῶν, τὰ ὁποῖα καλύπτουν μέγα μέρος τῶν τοίχων τῶν αἰθουσῶν τοῦ Μουσείου.

Τὸ περιεχόμενον ἐδημοσιεύθη ἐν φωτοτυπίᾳ εἰς ὀγκώδη τόμον ὑπὸ τοῦ Δρος Λέψιους (Lepsius) μὲ μετάφρασιν τοῦ κειμένου ὑπὸ τοῦ Δρος Μπὲρτς (Berch).

Ἀπὸ τὴν «Βίβλον τῶν Νεκρῶν» διδασκόμεθα ἀρκετὰ περὶ τῆς φιλοσοφίας τῶν Ἀρχαίων Αἰγυπτίων καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς τελέσεως τῶν μυστηρίων των. Εἰς ἓν ἐκ τῶν τμημάτων αὐτῆς, τὸν μῦθον τῆς «Κρίσεως τοῦ Ἀμέντι», ἀποκαλύπτονται αἱ ἀλήθειαι καὶ γνῶμαι περὶ τοῦ ἀοράτου κόσμου. Ὁ «Ἀμέντι» ἦτο ὁ τόπος τῆς κρίσεως τῶν Νεκρῶν, ὁ αἰγυπτιακὸς Ἅδης καὶ ἔκειτο εἰς τὴν Δύσιν, ὅπου ὑπετίθετο ὅτι ἐτάφη ὁ Ὄσιρις. Ὑπάρχουν ἐν αὐτῷ 42 ἐκτιμηταὶ (δικασταὶ) τῶν διαπραττομένων ἁμαρτημάτων, οὗτοι καταρτίζουν δικαστήριον καὶ ἐνώπιόν των παρελαύνουν κατὰ σειρὰν οἱ κρινόμενοι.

Ἡ πολύτιμος αὕτη Αἰγυπτιακὴ Βίβλος, τῆς ὁποίας ὁ πραγματικὸς ἐπὶ τοῦ κειμένου τίτλος εἶναι: «*Ἡ ἐκδήλωσις πρὸς τὸ Φῶς ἢ Βίβλος ἀποκαλύπτουσα Φῶς εἰς τὴν Ψυχὴν*» ἀποτελεῖται ἀπὸ 165 ἐν ὅλῳ κεφάλαια, εἶναι δὲ τὸ μοναδικὸν λείψανον τῶν δογμάτων καὶ τῆς γλώσσης τῶν Μυστηρίων τοῦ Ὀσίριδος, εἶδος τι τυπικοῦ τοῦ ὑποχθονίου κόσμου. Φαίνεται δ' ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐπίστευον ὅτι διὰ τῆς μαθήσεως τοῦ θαυμασίου αὐτοῦ βιβλίου, καὶ ἰδίως τῶν κυριωτέρων κεφαλαίων, ἐπετυγχάνετο μετὰ θάνατον ἡ ἄμεσος οὐρανία εὐδαιμονία.

Ἐπὶ σαρκοφάγου τῆς 11ης Δυναστείας (κατὰ τὸν Δρα Λέψιους 2420 π.Χ.) ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφή:

«*Ὁ γνωρίζων τὴν βίβλον αὐτὴν εἶναι τις, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως τοῦ ὑποχθονίου κόσμου, ἐγείρεται καὶ εἰσέρχεται ἐν αὐτῷ· ἀλλ' ἐὰν δὲν γνωρίζῃ τὸ κεφάλαιον τοῦτο, δὲν εἰσέρχεται τόσον ταχέως ὅσον ἐγείρεται*».

Ἐξ ἄλλου ἐν κατακλεῖδι τοῦ πρώτου κεφαλαίου ὑπάρχουν τὰ ἑξῆς:

«*Ἐὰν ἄνθρωπός τις γνωρίζῃ καλῶς τὴν βίβλον ταύτην, θέλει ἐκδηλωθῇ κατὰ τὴν ἡμέραν, εἰς ὅ,τι δήποτε σχῆμα ποθήσῃ, καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὸν οἶκον του δὲν θέλει ἐκδιωχθῇ*».

Οἱ Αἰγύπτιοι ἐπίστευον ὅτι τὰ ἀποσπάσματα τοῦ βιβλίου τούτου ἐγράφησαν διὰ δακτύλου τοῦ Θεοῦ Θὼθ 3000 ἔτη π.Χ. Τὴν γνώμην δὲ ταύτην ἐνίσχυε τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς Βίβλου τῶν Νεκρῶν:

«*Λέγει ὁ Θὼθ πρὸς τὸν Ὄσιριν, Βασιλέα τῆς Αἰωνιότητος: Εἶμαι ὁ Μέγας Θεὸς εἰς τὴν θείαν λέμβον: μάχομαι ὑπὲρ σοῦ. Εἶμαι εἷς τῶν θείων ἀρχηγῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι ὁ Ἀληθὴς Ζῶν λόγος τοῦ Ὀσίριδος. Εἶμαι ὁ Θώθ, ὁ ποιῶν πραγματικὸν τὸν λόγον τοῦ Ὥρου κατὰ τῶν ἐχθρῶν του. Ὁ λόγος τοῦ Ὀσίριδος κατὰ τῶν ἐχθρῶν του, γενόμενος ἀλήθεια ἐν τῷ Θώθ. Εἶμαι μετὰ τοῦ Ὥρου τὴν ἡμέραν τοῦ πανηγυρισμοῦ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ὀσίριδος, τοῦ καλοῦ Ὄντος, τοῦ ὁποίου ὁ Λόγος εἶναι Ἀλήθεια. Προσφέρω θυσίας εἰς τὸν Ρᾶ (Ἥλιον). Εἶμαι ἁπλοῦς ἱερεὺς εἰς τὸν Κάτω Κόσμον, χρίων εἰς τὴν Ἄβυδον, ἀνυψῶν εἰς ὑψηλοτέρους βαθμοὺς μυήσεως. Εἶμαι προφήτης εἰς τὴν Ἄβυδον. Βλέπω τὰ μυστήρια τῆς θύρας τοῦ κάτω κόσμου. Εἶμαι Μέγας Διδάσκαλος τῶν τεχνιτῶν, οἱ ὁποῖοι ὑψώνουν ὡς στήριγμα τὴν Ἱερὰν Ἀψῖδα.*»

Ὑπάρχει δεσμὸς συνδέων τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν μὲ τὴν εὐγενεστέραν τῶν θρησκειῶν καὶ μυστηρίων τῆς ἀρχαιότητος, ὡς ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ ἀνωτέρω ἀπόσπασμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1 (τόμ. Α', σελ. 146), 48.

Βιβλοφόρος (Biblebearer). Ὁ φέρων τὴν Βίβλον. Κατὰ τὰς Τεκτ.·. παρελάσεις ὁ πρεσβύτερος ἐκ τῶν

παρόντων Διδ.·. Τεκτ.·. προηγεῖται τοῦ Σεβ.·., φέρων ἐπὶ προσκεφαλαίου ἀνοικτὴν τὴν Βίβλον. τὸν Γν.·. καὶ τὸν Διαβ.·..

Μέγας—. Ἀξιωματικὸς τῆς Μ.·. Σ.·. τῆς Σκωτίας.

Βιέννη. Πρωτεύουσα τῆς Αὐστρίας. Ἕδρα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βιέννης ὡς καὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·..

Τὰ κυριώτερα ἐλευθεροτεκτ.·. γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐγένοντο ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εἶναι τὰ ἑξῆς:

1742 Πρώτη ἵδρυσις Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἐργαστηρίου καὶ δὴ τῆς Στ.·. «Τῶν Τριῶν Καντονίων». Εἰς τὰ μέλη της συγκατελέγετο καὶ ὁ Φραγκῖσκος Στέφανος τῆς Λωρραίνης, ὁ σύζυγος τῆς Μαρίας Θηρεσίας. Μετὰ τὴν 7 Μαρτίου 1743, μετὰ τὴν αἰφνιδίαν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Στ.. ἑνὸς τάγματος στρατιωτῶν (τῇ διαταγῇ τῆς Αὐτοκρατείρας), αὕτη εἰργάζετο τελείως κρυφίως καὶ ὑφίστατο εἰσέτι τὸ 1754.

1754—1775. Ἵδρυσις Στοῶν. Τὸ 1769 ἱδρύθη ἡ Στ.·. «Ἐλπίς», μετονομασθεῖσα τὸ 1775 εἰς «Ἐστεμμένη Ἐλπίς» (μέλος τῆς ὁποίας ἦτο ὁ Μόζαρτ).

1776 Ἐπαρχιακὴ Στ.·. τῆς Αὐστρίας (ὑπὸ τὴν ἐν Βερολίνῳ Μεγ.·. Ἐθν.·. Στοάν).

1777—1783 Ἵδρυσις Στοῶν.

1784 Μεταρρύθμισις τῆς Στ.·. «Τῶν ἑπτὰ Οὐρανῶν» (Ἀσιᾶται Ἀδελφοί).
Μεγάλη Ἐθνικὴ Στ.·. τῆς Αὐστρίας.

1785 Ἐλευθεροτεκτονικὴ διακήρυξις τοῦ Ἰωσὴφ II. Ἀπὸ τοῦ

1794 Πόλεμος τοῦ Φραγκίσκου II κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.

1809—1918 Διάφορα γεγονότα (βλ. *Αὐστρία*).

1918 Ἵδρυσις τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βιέννης. Ἐν Βιέννῃ εἰργάζοντο καὶ αἱ Στ.·. «Σιδηρᾶ Ἄγκυρα» καὶ «Σιδηροῦν Ἄροτρον» ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας ὡς καὶ ἡ ἐκ μελῶν τῶν Στ.·. τούτων ἀποτελουμένη Στ.·. τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου «Corona ferrea» (= Σιδηροῦν Στέμμα).

Βιεννὲ (Jean Pons Guillaume Viennet). Γάλλος ἀξιωματικὸς εἰς τὸ Γαλλικὸν Ἐπιτελεῖον καὶ κατόπιν συγγραφεὺς καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας *1777,†1868.

Τὸ 1860 ἐγένετο Ὕπ.·. Ταξ.·. τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·., τοῦ ὁποίου ἦτο μέλος ἀπὸ τοῦ 1826, διαδεχθεὶς τὸν δοῦκα Ἠλ. Decazes. Τὸ 1862 ὁ ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος τοῦ III ὀνομασθεὶς Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. στρατηγὸς Magnan ἐζήτησε παρὰ τοῦ Βιεννὲ νὰ θελήσῃ νὰ ἑνωθῶσι τὰ δύο Δόγματα, προσκολλουμένου τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·.. Ὁ Βιεννέ, ἀποκρούσας τὴν πρότασιν, ὑπερημύνθη τῆς ἀνεξαρτησίας «τοῦ ἀρχαίου Τεκτον.·. τοῦ 1723» ἔναντι τοῦ «τοῦ 1772» καὶ ἠρνήθη ἐνεργητικῶς νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ ἐλέῳ τοῦ Αὐτοκράτορος Μεγ.·. Διδ.·.. Ἡ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν σχετικῶν ἐγγράφων ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Magnan ὡς «Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ συνολικοῦ γαλλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» διαταγὴ τῆς διαλύσεως τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. καὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἐργασίας τῶν ἐργαστηρίων του, οὐδαμῶς ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ Βιεννέ Καὶ ἐν τέλει ἐνίκησεν ὁ Βιεννέ, τοῦ Magnan παραιτηθέντος τῆς ἐφαρμογῆς μέτρων κατ' αὐτοῦ.

Ἰδιαιτέρως ἀξιοσημείωτος εἶναι εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν ταύτην ἡ διεξοδικὴ ἔκθεσις τοῦ Βιεννὲ (ἀναγραφεῖσα ὁλόκληρος εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Alb. Lantoine «La Franc—Maçonnerie Ecossaise en France» Παρίσιοι 1930), ἡ ὁποία συντεταγμένη εἰς ὡραιοτάτας Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰκόνας, ἀντικατοπτρίζει τὴν πνευματικότητα τοῦ Ὑπ.·. Ταξ.·.. «Ὅλη ἡ ἰσχὺς τοῦ κόσμου, γράφει ὁ Βιεννέ, δὲν ζυγίζει τόσον ὅσον μία ὥρα ποιητικῆς ἐμπνεύσεως».

Βικάριος Σολομῶντος, Σοφώτατος. Οὕτω ὀνομάζεται εἰς τὸ Σουηδικὸν σύστημα ὁ ἐν ἐνεργείᾳ Ἀνώτερος (τῆς ἐπαρχίας τοῦ Τάγματος) ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ κυρίου, πνευματικῶς μνημονευομένου, ὑψίστου Διδ.·. τοῦ Τάγματος (Ἰησοῦ).

Ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ Sanhedrin συμφώνως πρὸς ὡρισμένας ὁδηγίας καὶ φέρει τὸ ἀξίωμα ἰσοβίως. Ἡ ἡγεσία τοῦ συνόλου εὑρίσκεται εἰς χεῖρας του κατὰ τὸ θεμελιῶδες Σύνταγμα. Ὀνομάζει τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Τάγματος καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς τῶν 11 ὑψίστων ἀξιωμάτων αὐτοῦ· 9 λαϊκούς, ἀποτελοῦντας τὸ Sanhedrin, καὶ δύο κληρικοὺς (βλ. *Ἱεράρχης*), ἐπὶ πλέον τοὺς 12 Μεγ.·. Ἀξιωμ.·. τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. μετὰ τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων ἀξιωματούχων ὡς καὶ ὅλους τοὺς ἀξιωματούχους καὶ ὑπαλλήλους τῶν Ἐπαρχιακῶν Στ.·. καὶ τῶν Στ.·. Τελεταρχῶν. Ὀνομάζει περαιτέρω τοὺς Ἱππότας Ταξιάρχας μὲ τὸν ἐρυθρὸν σταυρὸν καὶ προτείνει εἰς τὰς Στ.·. τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου καὶ τὰς Ἰωαννιτικάς, ὁσάκις παρίσταται ἀνάγκη ἐκλογῆς Σεβ.·., τρεῖς Ἀδ.·., ἐκ τῶν ὁποίων ἐκλέγεται εἷς ὑπὸ τῶν μελῶν. Ὁ Βικάριος Σολομῶντος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκαθιδρύῃ ὡς καὶ νὰ διαλύῃ Στ.·..

Ὁ ἀντικαταστάτης του καλεῖται ὁ Procurator τοῦ Σολομῶντος, εἶναι δὲ συγχρόνως Ἡγέτης τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·..

Εἰς τὴν Σουηδίαν Βικάριος τοῦ Σολομῶντος εἶναι ἀπὸ πολλῶν γενεῶν ὁ ἑκάστοτε βασιλεύς.

Βικτώρια (Manuel Felix Fernandez, Victoria, ὀνομαζόμενος Guadalupe). Πρῶτος πρόεδρος τῆς ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τοῦ Μεξικοῦ. * 1791, † 1845. Ἦτο Ἐλευθεροτέκτων.

Βικτωρία. Πολιτεία τῆς Αὐστραλιακῆς Ὁμοσπονδίας. Ἡ πρώτη Στ.·. ἐν Βικτωρίᾳ «Australia Felix» ἱδρύθη ἐν Μελβούρνῃ τὸ 1841 ἀδείᾳ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ἡ Στ.·. αὕτη φέρει σήμερον τὸν ἀρ. 1 εἰς τὸν κατάλογον τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βικτωρίας.

Τὸ 1889 ἠδυνήθη νὰ ἱδρυθῇ ἡ ἀνεξάρτητος «Ἡνωμένη Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βικτωρίας». Ἔχει τὴν ἕδραν της ἐν Μελβούρνῃ (διεύθυνσις: Freemasons' Hall, 25 Collins Street), κατὰ δὲ τὸ 1950 ὑπήγοντο ὑπ' αὐτὴν 450 Καλύβαι οἰκοδόμων. Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1852 ἱδρυθεῖσα ἐν Μελβούρνῃ Στ.·. «Combermere» ἀνήκει καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας.

Βικτωρίας *Ἵδρυμα*. Ἵδρυμα ἀγαθοεργίας τοῦ Γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. Ἀνιδρύθη τὸ 1883 ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἀργυρῶν γάμων τοῦ Διαδόχου Φρειδερίκου Γουλιέλμου τῆς Πρωσσίας (μετὰ ταῦτα Φρειδερίκου III), τότε ἀντιπροσώπου Προστάτου τῶν ἀρχαίων Πρωσσικῶν Μεγ.·. Στ.·., καὶ τῆς Μεγάλης Πριγκιπίσσης Βικτωρίας καὶ κατόπιν ἐράνου, ἀποδώσαντος ὑπὲρ τὰς 100.000 μάρκων Οἱ κανονισμοὶ προβλέπουν παροχὴν βοηθείας εἰς χήρας καὶ ὀρφανὰ Ἐλευθεροτεκτόνων.

Βιλὰγκ (Világ=Κόσμος). Ἡμερησία ἐφημερὶς τῆς Βουδαπέστης, ἱδρυθεῖσα τὸ 1910 ὑπὸ Οὔγγρων Ἐλευθεροτεκτ.·., καὶ ἰδίως ὑπὸ μελῶν τῆς ἐν Βουδαπέστῃ Στ.·. «Eötvös», ὑπὸ ἀρχισυντάκτην τὸν Σεβ.·. Δρα Λουδοβ. Bàlint. Πρόγραμμα καὶ σκοπὸς τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἦτο νὰ ἐξετάζωνται τὰ παγκόσμια γεγονότα ὑπὸ τὸ πρίσμα τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἀντιλήψεων καὶ νὰ προεκβάλλωνται αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τὴν δημοσίαν βέβηλον ζωήν. Ἡ ἐφημερὶς διευθυνομένη ἐπιτυχέστατα, ἔπεσε θῦμα, μετὰ τὸν πόλεμον, τῶν νέων ἐν Οὐγγαρίᾳ κατευθύνσεων.

Βίλαντ, *Χριστόφορος Μαρτῖνος* (Chr. M. Wieland). Γερμανὸς ποιητής, *1733, † 1813 ἐν Βαϊμάρ. Καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας εἰς τὴν Erfurt, παιδαγωγὸς τῶν πριγκίπων, ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ «Der Deutsche Mercur». Φίλος τῶν Γκαῖτε καὶ Χέρντερ. Ἀνατραφεὶς μὲ πνεῦμα αὐστηρᾶς εὐσεβείας, ὑπέστη—ἰδίᾳ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἄγγλων ἢ γάλλων φιλοσόφων τῆς Ἀναμορφώσεως—ἀπὸ τοῦ 1758 περίπου μεταστροφὴν εἰς «κοσμικόν». Ἐξέδωκε πολλὰ μυθιστορήματα καὶ ποιήματα.

'Ο Βίλαντ ὑπῆρξεν 'Ελευθεροτέκτων. Κατ' ἀρχὰς δὲν εἶχε προδιάθεσιν διὰ τὴν Βασ.·. Τέχνην. Τὸ 1786 μάλιστα εἰς μίαν προσθήκην, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν εἰς ἔπαινον τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·., δημοσιευθέντα εἰς τὸ περιοδικόν του «Deutsche Mercur» ὑπ' ἀνωνύμου τινός, ἐξωτερίκευσε τὰς διαθέσεις του, γράψας ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ ἐπαίνου ἀναφερόμενα ἦσαν ὑπερβολικά. 'Αργότερον ὅμως εἶδε τὸν 'Ελευθεροτεκτ.·. μὲ ἐντελῶς διάφορον φῶς. Εἰς μίαν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἀπέστειλεν εἰς τὸν Σεβ.·. τῆς ἐν Βαϊμὰρ Στ.·. «'Αμαλία» Bertuch, ἐζήτει εἰσδοχὴν εἰς τὴν Στ.·., ἂν καὶ εἶχεν ἡλικίαν 76 ἐτῶν. Εἰς τὴν αἴτησίν του, εἰς τὴν ὁποίαν καθίστα γνωστὴν τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ γίνῃ δεκτὸς «εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ ἀξιοσέβαστον 'Ελευθεροτεκτ.·. ἀδελφοσύνην», ἔλεγε μεταξὺ ἄλλων:

«'Επειδὴ ὅλα τὰ ἐν μέρει πολὺ σπουδαῖα, ἐλατήρια, τὰ ὁποῖα ἐπὶ 50 καὶ πλέον ἔτη μὲ ἐφόβιζον καὶ δὲν μὲ ἄφιναν νὰ κάμω τὸ βῆμα, τὸ ὁποῖον καμνω σήμερον, ἐξέλιπον πλέον τελείως· ἐπειδὴ ἔχω πάντα λόγον νὰ πιστεύω ὅτι αὐτὴ ἡ 'Εταιρεία τῶν 'Ελευθεροτεκτόνων, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιθυμῶ νὰ εἰσέλθω, εἶναι ἵδρυμα ὄχι μόνον ἐντελῶς ἀθῶον καὶ ἀβλαβές, ἀλλὰ τιμῶν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἐργαζόμενον δι' ἕνα σκοπὸν ὑψηλόν, ἀλλ' ἐφικτὸν ἂν καὶ ἄνευ τέλους, διὰ τοῦτο θὰ εὕρητε πολὺ φυσικὴν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν μου, ὅπως καὶ ἐξωτερικῶς καὶ τυπικῶς ἑνωθῶ μὲ τὴν ἀδελφότητα αὐτήν, τῆς ὁποίας ὁ οὐσιώδης σκοπὸς (κατὰ τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ἔχω περὶ αὐτῆς) εἶναι ἀκριβῶς ὁ ἴδιος μὲ τὸν σκοπὸν καὶ τὸ πνεῦμα πάσης μου ἐνεργείας κατὰ τὴν μακρὰν ζωήν μου, καὶ τῆς ὁποίας ἀδελφότητος θὰ ἠδυνάμην νὰ θεωρηθῶ τρόπον τινὰ ἀόρατον μέλος· καὶ ἂν καὶ ἡ προκεχωρημένη μου ἡλικία ὀλίγας ἐλπίδας μοῦ ἀφίνει, ὅτι θὰ δυνηθῶ νὰ εὐεργετήσω τὴν ἀδελφότητα, τοὐλάχιστον ἂς συμμετάσχω τῆς εὐτυχίας (τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν ὡς τὸ ὕψιστον κέρδος τῶν 'Ελευσινίων των Μυστηρίων) νὰ τελειώσω χαρούμενα τὴν ζωήν μου εἰς τοὺς κόλπους της».

'Η αἴτησις ἐγένετο δεκτὴ καὶ ὁ Βίλαντ ἐγένετο δεκτὸς τὸ 1809 εἰς μίαν ἰδιαιτέρως «ἤρεμον Στοάν». Τρεῖς λόγοι του: «περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ», «πῶς διάκειται τὸ ἰδεῶδες τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ πρὸς τὴν σημερινὴν κατάστασίν του», «περὶ τῆς ἐπιζήσεως εἰς τὴν ἐνθύμησιν τῶν μεταγενεστέρων», ἦσαν αἱ συμβολαὶ τοῦ Βίλαντ εἰς τὴν ἐν τῇ Στ.·. ἐργασίαν. 'Ασθένεια, ὑπὸ τῆς ὁποίας προσεβλήθη, δὲν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν νὰ ἐκφωνήσῃ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ ἴδιος. 'Ανεγνώσθησαν καὶ προεκάλεσαν σταθερὰν ἐπίδρασιν. 'Εκ τῶν λόγων τούτων δύο περικοπαὶ εἶναι ἄξιαι μνείας:

«'Ο 'Ελευθεροτέκτων ὡς τοιοῦτος εἶναι εἷς πολίτης τοῦ σύμπαντος, ἢ ἀκριβέστερον, διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν σοφῶν μας, εἷς θεοπολίτης, ἓν μέλος τῆς τὰ πάντα περιβαλλούσης πόλεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἥλιος καὶ κόσμος εἶναι μόνον μεμονωμέναι κατοικίαι καὶ αἱ πολυάριθμοι κλάσεις καὶ γένη ὅλων τῶν μὲ λογικὸν καὶ ἐλευθερίαν πεπροικισμένων ὑπάρξεων εἶναι ἄλλαι τόσαι πολλαὶ μεμονωμέναι οἰκογένειαι, συνηνωμέναι εἰς ἓν καθαρῶς ἁρμονικὸν σύνολον δι' ἑνὸς αἰωνίως ἀμεταβλήτου θεμελιώδους νόμου. Μόνον ἐπ' αὐτῆς τῆς ὑπερόχου ἀναλογίας τῆς ἀνθρωπότητος, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ὑποτεταγμέναι ὅλαι αἱ ἄλλαι καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἡ σύγχρονος ζωή μας εἶναι ἀλυσοδεμένη μὲ μίαν ὑψηλοτέραν μέλλουσαν ζωήν, στηρίζονται αἱ τρεῖς θεμελιώδεις βάσεις τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ, 'Ελευθερία, Ἰσότης καὶ ἀδελφοσύνη, ὡς τρεῖς ἀληθεῖς θεμελιώδεις στύλοι τῆς 'Εταιρείας μας, ἡ ὁποία ἀκριβῶς διὰ τοῦτο εἶναι ἡ εὐγενεστάτη καὶ πλέον ἀξιοσέβαστος, τὴν ὁποίαν θὰ ἠδύνατό τις νὰ σκεφθῇ· καὶ ὁ μὴ ὢν εἰς θέσιν νὰ ἐννοήσῃ τοῦτο, δὲν δύναται νὰ καυχᾶται ὅτι εὗρε τὴν κλεῖδα τοῦ μυστικοῦ μας!»

Καὶ ἡ δευτέρα:

«"Ας ἀρκούμεθα εἰς τὴν ἁπλῆν, ἐπὶ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων βασιζομένην, βεβαιότητα, ὅτι ἡ ὑφισταμένη ἀδελφικὴ ἕνωσις ἡμῶν, ὅπως αὕτη εἶναι, φέρει ἐν ἑαυτῇ ζῶν σπέρμα, τὸ ὁποῖον προσεκτικῶς καὶ πιστῶς περιθαλπόμενον καὶ καλλιεργούμενον ὑφ' ἡμῶν, ὑπὸ τὰς εὐνοϊκὰς ἐπιδράσεις τοῦ χρόνου καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς τὸ Σύμπαν διευθυνούσης χειρός, θὰ ἀναπτυχθῇ εἰς λαμπρὸν δένδρον, μὲ τὴν ὡραιότητα τοῦ ὁποίου θὰ εὐχαριστοῦνται αἱ μέλλουσαι γενεαὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀναπαυόμεναι εἰς τὴν σκιάν του καί, δροσιζόμεναι μὲ τοὺς καρποὺς του. "Ας ἀναμένωμεν ἥσυχοι, ὅτι ὁ σπόρος, τὸν ὁποῖον σπείρομεν, θὰ βλαστήσῃ, ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον φυτεύομεν θὰ ἀναπτυχθῇ, ὅτι ἡ οἰκοδομή, τὴν ὁποίαν ἱδρύομεν, θὰ γίνῃ ὑπὸ τὰς στιβαρὰς καὶ ἐπιμελεῖς χεῖρας τῶν ἀπογόνων μας διαρκὴς Ναός, εἰς τὸν ὁποῖον τὸ θεῖον ἄγαλμα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἐκτεθειμένον εἰς προσκύνημα ὅλων τῶν ἀνθρώπων, θὰ διαποτίσῃ ὅλων τὰς καρδίας μὲ ζωντανὸν αἴσθημα, ὅτι ὅλοι αὐτοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἐντυπώνεται ἡ ἁγία σφραγὶς τῆς ἀνθρωπότητος, εἶναι τέκνα ἑνὸς πατρὸς καὶ πολῖται μιᾶς πόλεως τοῦ Θεοῦ. Καὶ οὕτω κρατοῦμεν στερεὰ ἐν ὁμοιότητι πνεύματος καὶ ἐν ἐγκαρδίῳ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ τὴν ὅλους ἡμᾶς περιπλέκουσαν ἄλυσιν, ἕκαστος εἰς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ὑπέδειξεν εἰς αὐτὸν ἡ σοφία τοῦ ἀτέρμονος Πατρὸς τῶν Πάντων, μὲ συνηνωμένας δυνάμεις πρὸς τὸν τελικὸν σκοπόν, ὅστις συνίσταται εἰς τὸ νὰ γίνῃ ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, μία ἄλυσις ἀδελφῶν, μοιράζουσα ἀλήθειαν καὶ δικαιοσύνην».

Κατὰ τὴν μύησιν τοῦ Βίλαντ συνέπραξε καὶ ὁ Γκαῖτε, ὁ ὁποῖος, ὅταν ὁ Βίλαντ ἀπέθανεν, ἐξεφώνησε τὸν περίφημον ἐπιμνημόσυνον λόγον του: «Εἰς ἀδελφικὴν ἀνάμνησιν τοῦ Βίλαντ».

Βίλελμς - μπάντ, *συνέδριον τῆς*. Β λ. *συνέδριον τῆς Βίλελμς - μπάντ*.

Βιλλάρ, *'Αββᾶς Μονφωκὸν ντέ*. (Abbé Montfaucon de Villars). * 1633 εἰς Λανκεντόκ, † 1675, φονευθεὶς ὑπὸ συγγενοῦς του ἐπὶ τῆς μεταξὺ Λυὼν καὶ Παρισίων ὁδοῦ. Γάλλος κληρικός (γνωστὸς ὡς συγγραφεὺς τοῦ «*Κόμιτος ντὲ Γκαμπαλὶ ἢ συνδιαλέξεων ἐπὶ τῶν Μυστικῶν 'Εταιρειῶν*» (τόμ. 2, Παρίσιοι 1670). Σκοπὸς τοῦ συγγραφέως ἦτο ν' ἀποκαλύψῃ ὑπὸ μορφὴν μυθιστορήματος μερικὰ ἐκ τῶν Καββαλιστικῶν μυστηρίων τῶν Ροδοσταυριτῶν. Τὸ ἔργον του ἀριθμεῖ πολλὰς ἐκδόσεις καὶ μετεφράσθη εἰς πλείστας ἄλλας γλώσσας.

Βιλλερμό, *'Ιωάννης—Βαπτιστής* (Jean—Baptiste Willermoz, ἀρχικῶς Vuillermoz). Βιομήχανος μετάξης καὶ μεγαλέμπορος ἐν Λυών. * 1730, † 1824. "Επαιξε σπουδαῖον ρόλον ἐν τῷ 'Ελευθεροτεκτ.·. κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ 18ου αἰῶνος. 'Ο Βιλλερμὸ ἐνσωμάτωνεν ἰδιότροπον μεῖγμα πρακτικοῦ νοῦ καὶ μυστικοῦ ἰδεαλισμοῦ, τὸ ὁποῖον ἐξεδηλοῦτο καὶ εἰς τὴν 'Ελευθεροτεκτ.·. δρᾶσιν του. Συνειργάσθη ὡς ἱδρυτὴς Στ.·. καὶ ἐγένετο τὸ 1760 Μέγ.·. Διδ.·. μιᾶς «Μεγ.·. Στ.·. τῶν κανονικῶν διδασκάλων», ἱδρυθείσης ὑπὸ τῶν ἐν Λυὼν τριῶν Στ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας καὶ ὑπὸ τὴν αἰγ.·. ταύτης. 'Απεσύρθη ὅμως κατόπιν καὶ ἐζήτησε νὰ προσκολληθῇ εἰς ἀποκρυφιστικόν τινα κλάδον τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·.. 'Εγένετο μέλος—ἄγνωστον πότε ἀκριβῶς—τοῦ ναϊτικοῦ «Περιστυλίου τῶν 'Ιπποτῶν τοῦ Μέλανος 'Αετοῦ», τοῦ ἱδρυθέντος τὸ 1765 ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἰατροῦ Πέτρου 'Ιακώβου Βιλλερμό, καὶ εὑρισκομένου εἰς σχέσεις μετὰ τοῦ Περιστυλίου τοῦ Κλερμόν. 'Απὸ τοῦ 1766 κατέστη ὁ κεκηρυγμένος ἡγέτης τοῦ κλάδου τῆς Λυὼν τῶν «*'Εκλεκτῶν Κοὲν*» (βλ. λ.) (Elus Coëns) τοῦ Μαρτινὲζ ντὲ Πασκουάλλυ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνῆκε καὶ ὁ Κλαύδιος ντὲ Σαὶν - Μαρτέν, ὁ «ἄγνωστος φιλόσοφος». 'Ο Βιλλερμὸ ἐγένετο γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν «'Εκλεκτῶν Κοὲν» καὶ ἡ κινητήριος δύναμίς των μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Πασκουάλλυ διὰ τὴν Γκουαντελούπ. Μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ τρίτου τινὸς ἵδρυσε «Μυστικὸν Συμβούλιον», τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν χεῖρα του εἰς ὅλα τὰ τεκτονικὰ κέντρα τῆς Λυών. Καὶ ὁ μέγας κλη-

ρικὸς Ἰωσὴφ ντὲ Maistre ἀνῆκεν εἰς τοὺς ἐμπίστους ἐλευθεροτέκτ.·. φίλους τοῦ Βιλλερμό. Τὸ 1775 ἱδρύθη ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του ἕν «Σκωτικὸν Διευθυντήριον» τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως. Τὸ 1778 ἐπέβαλεν εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὀργανωθὲν συνέδριον τῆς Λυὼν (ἐθνικὸν συνέδριον τῶν Γαλατῶν) τῶν γαλλικῶν τμημάτων τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως τὰς «μαρτινικὰς ἰδέας καὶ ἔλαβε κύριον μέρος εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ «Μετερρυθμισμένου Σκωτικοῦ Συστήματος» τῶν «Εὐεργετῶν Ἱπποτῶν τῆς Ἱερᾶς Πόλεως» («Chevaliers bienfaisants de la Cité Sainte»). Καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. δὲν ἔπρεπε πλέον νὰ εἶναι ἡ ἐπανίδρυσις τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν Ἱπποτῶν, ἀλλ' ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπίδοσις εἰς τὸν μυστικισμόν. Τέσσαρα ἔτη ἀργότερον ὁ Βιλλερμὸ ἐθριάμβευσεν εἰς τὸ συνέδριον τῆς Βίλελμς—μπάντ, τὸ ὁποῖον ἔδωσε τὸ θανατηφόρον κτύπημα εἰς τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν καὶ παρεδέχθη τὸ σύστημα τῆς Λυών. Κατὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν ὁ Βιλλερμὸ μόλις ἐξέφυγε τῆς λαιμητόμου. Αἱ ἐντόνως ἀποκρυφιστικαὶ τάσεις τοῦ Βιλλερμὸ εὗρον τὴν ἐκδήλωσίν των εἰς τὸ σύγγραμμά του «Les Sommeils», τὸ ὁποῖον εἶναι λεπτομερῆ πρωτόκολλα τῶν πνευματιστικῶν συνεδριάσεων, αἱ ὁποῖαι ἐγίνοντο πιθανῶς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν κύκλον του (Πρβλ. καὶ Emile Dermenhem, Εἰσαγωγὴ εἰς «Les Sommeils de Jean-Baptiste Willermoz», Παρίσιοι 1926).

Βιλντενστάϊνερ Ἱππότης ἐπὶ Κυανῆς Γῆς (Wildensteiner Ritter auf blauer Erde). Ἱπποτικὸν τάγμα, ἱδρυθὲν περὶ τὸ 1790 εἰς τὴν ἔπαυλιν Seebenstein εἰς τὴν Pittental τῆς Κάτω Αὐστρίας ὑπὸ τοῦ Ἐλευθεροτέκτ.·. Ἀντωνίου Δαυΐδ Steiger, ἐξ Odenburg καταγομένου. Σκοπὸς τοῦ Τάγματος ἦτο ἡ καλλιέργεια τοῦ ἱπποτικοῦ πνεύματος, τῆς φιλίας καὶ τῆς κοινωνικότητος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ Steiger διεσκεύασεν ἱπποτικῶς τὴν ἔπαυλιν καὶ ἵδρυσε φαιδρὸν ἱπποτικὸν παίγνιον μὲ δύο βαθμούς, τοῦ ὑπασπιστοῦ καὶ τοῦ ἱππότου, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ἱππόται ἔφερον ἐνδυμασίας τοῦ μεσαίωνος. Τὸ 1813 εὑρίσκετο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ τάγματος ὡς Μέγ.·. Διδ.·. ὁ ἀδελφὸς τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ μετὰ ταῦτα αὐτοκρατορικὸς Ἐπίτροπος ἀρχιδοὺξ Ἰωάννης, ἐπίτιμοι δ' ἱππόται ἦσαν μεταξὺ ἄλλων ὁ δοὺξ Κάρολος Αὔγουστος τῆς Βαϊμάρ, ὁ πρίγκιψ Γουλιέλμος, (μετὰ ταῦτα βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας), ὁ Λεοπόλδος τοῦ Sachsen—Koburg—Gotha (μετὰ ταῦτα βασιλεὺς τοῦ Βελγίου), κ.ἄλ.

Τὸ κυανοῦν χρῶμα τῆς ἐνδυμασίας, ἡ σφύρα τοῦ Προέδρου καὶ τὰ συμπόσια κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἐπέσυρον τὴν προσοχὴν τοῦ πάντοτε φιλυπόπτου αὐτοκράτορος Φραγκίσκου II ἐπὶ τῆς ἀβλαβοῦς αὐτῆς ἑταιρείας, ἡ ὁποία ἐν τέλει ἀπηγορεύθη τῇ ἀμέσῳ ἐντολῇ τοῦ Αὐτοκράτορος.

Εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἐν Pressburg Στ.·. «Verschwiegenheit» εὑρέθησαν πρακτικὰ τοῦ Ἱπποτικοῦ τούτου τάγματος ὡς καὶ συλλογὴ σφραγίδων. Πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τὸ Τάγμα τοῦτο οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει ἐκτὸς τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ Steiger ἦτο τέκτων καὶ παρέλαβεν Ἐλευθεροτεκτ.·. τινα ἔθιμα.

Βίννιπεγκ (Winnipeg). Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Manitoba τοῦ Καναδᾶ. Ἕδρα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Μανιτόμπα. (Διεύθυνσις: Masonic Temple, Winnipeg).

Βίντμαν *Χριστιανὸς Ἀδόλφος Φρειδερῖκος*. (Chr. Ad. Fr. Widmann) Δωρ, συγγραφεύς. *1818, † 1878. Τὸ 1844 ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τὴν Στ.·. «Zur Beständigkeit». Ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἡγετῶν τῆς Μεγ.·. Στ.. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας, μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Τάγματος, διαπρεπὴς ἐρευνητὴς τοῦ συμβολισμοῦ, ἱδρυτὴς τοῦ περιοδικοῦ «Zirkelkorrespondenz» καὶ ἐκπρόσωπος τῆς ἰδέας τῆς ἑνότητος. Ἔγραψε πολλὰς πραγματείας, αἱ ὁποῖαι ἐνεβάθυναν εἰς τὴν πνευματικὴν διασάφισιν τοῦ συστήματος τῆς Μεγ.·. του Στοᾶς.

Βίντον, *Δαυΐδ* (Vinton David). Ἀμερικανὸς Τέκτων, * ἐν Νοτίῳ Καρολίνᾳ, † τὸ 1833 εἰς Σαϊκερτάουν. Διεκρίθη εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν τεκτ.·. τυπ.·., ἐξέδωσε τὸ 1816 ὀγκώδη τόμον. περιέχοντα πολυάριθμα ᾄσματα ὑπὸ τὸν τίτλον «*ὁ Τέκτων ραψῳδός*», ἐκ τῶν ὁποίων πλεῖστα ὅσα εἶναι ἐν χρήσει σήμερον εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς Στ.·..

Βιργινίας —, ἡ Βίρτζιν—νῆσοι (Virgin—Islands). Ὁμὰς νήσων, ἀνήκουσα εἰς τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας· ἀγγλικὴ ἀποικία. Ἐπὶ μιᾶς τῶν νήσων τῆς ὁμάδος, τῆς νήσου St. Thomas, (τῆς ἀνηκούσης πρότερον εἰς τὴν Δανίαν, καὶ σήμερον κτήσεως τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς) ἐργάζεται μία Στ.·. ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας.

Βίρτ, *Ὀσβαλντ* (Osw. Wirth). Γάλλος, * 1860, Ὑπουργικὸς βιβλιοθηκάριος. Ἐλευθεροτέκτων συγγραφεύς, ἐκπρόσωπος τῆς αὐστηρᾶς ἐσωτερικῆς κατευθύνσεως. Μέλος τῆς Στ.·. «Travail et Vrais Amis fidèles» (τῆς Μεγ.·. Στ.. τῆς Γαλλίας) ὡς καὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. Ἐκδότης τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. περιοδικοῦ «Le Symbolisme», τῶν περισπουδάστων διδακτικῶν ἔργων του (βλ. βιβλ. *8, 9, 10)* ὡς καὶ τῶν «Le Symbolisme occulte de la Franc—Maçonnerie», «Le Tarot des Imagiers du Moyen Age», «L'idéal initiatique» κ.ἄλ. Βλ. καὶ *ἀποκρυφιστικὴ συμβολική)*.

Birkhead, *Ματθαῖος* (Matthew B.). Ἀοιδὸς καὶ ἠθοποιὸς εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ θέατρον Drury Lane. Σεβ.·. τῆς ὑπ' ἀρ. 5 Στ.·., ὅταν ὁ Ἄντερσον ἔγραψε τὸ βιβλίον τῶν Συνταγμάτων. Συνέθεσε καὶ ἐμελοποίησε τὸ πανάρχαιον ᾆσμα τοῦ ἀγγλικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., τὸ «ᾆσμα τοῦ μαθητοῦ» (Entered Apprentice's Song), τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Weekly Journal (τῆς 1 Δεκεμβρίου 1722) καὶ παρελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἄντερσον εἰς τὰ Συντάγματά του τοῦ 1723. Τὸ ᾆσμα τοῦτο καὶ σήμερον ἀκόμη ᾄδεται κατὰ τὰ Τεκτ.·. συμπόσια ἐν Ἀγγλίᾳ μὲ τὰς γνωστὰς πρώτας στροφάς του:

«*Ἐλᾶτε, ἂς ἑτοιμασθῶμεν ἡμεῖς ἀδελφοί,*
οἱ ὁποῖοι συνηθροίσθημεν κατὰ φαιδρὰν συγκυρίαν,
ἂς πίωμεν, ἂς γελάσωμεν, ἂς τραγουδήσωμεν...».

Βιργινία ἡ Βερτζίνια (Virginia). Ὁμόσπονδος πολιτεία τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς. Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1778 ἱδρυθεῖσα Μεγ.. Στ.·. ἀριθμεῖ 360 Στοὰς μὲ 58.000 μέλη, διατηρεῖ δὲ σήμερον ἕνα Τεκτονικὸν Οἶκον διὰ παιδία, διὰ τὰ μεγαλείτερα τῶν ὁποίων ὑπάρχουν ἀποθεματικὰ κεφάλαια διὰ σπουδὰς των εἰς ἀνωτέρας Σχολάς, ὡς καὶ περίπτερον φυματιώντων, ἐν τῷ ὁποίῳ περιθάλπονται ἐτησίως 110-120 πάσχοντες. Διεύθυνσις: Masonic Temple, Richmond (Virginia. U.S.A.).

Βισκόνσιν ἡ Οὐϊσκόνσιν (Wisconsin). Ὁμόσπονδος πολιτεία τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς. Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1853 ἱδρυθεῖσα Μεγ.·. Στ.·. ἀριθμεῖ πλέον τῶν 300 Στ.·. μὲ 61000 μέλη. Διεύθυνσις: Masonic Temple. Milwaukee.

Βισνοῦ (Vishnou). Τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς Τριμοῦρτι, ἤτοι τῆς Ἰνδικῆς Θείας Τριάδος (Βραχμάν, Βισνοῦ, Σίβα). Εἶναι ὁ ζωϊκὸς στρόβιλος, ὁ κατακλύζων τὰ πάντα, ἀλλ' ὁ ἀλλάσσων διαρκῶς φορέα. Ἀναφέρεται ἤδη εἰς τοὺς ὕμνους τῆς Ῥίγκ-Βέδα ὡς προσωποποίησις τοῦ ἡλίου καὶ συντηρητὴς τοῦ κόσμου. Σὺν τῷ χρόνῳ ἀνεγνωρίσθη ὡς ὁ ὕψιστος τοῦ Ἰνδικοῦ Πανθέου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπέρρευσε τὸ σύμπαν μετὰ τῶν θεῶν, διὰ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐπανέλθη διὰ διαδοχικῶν μεταμορφώσεων καὶ καταστροφῶν. Σύζυγός του εἶναι ἡ *Λὰκ σμί*, θεὰ τῆς γονιμότητος καὶ τῆς χαρᾶς, γεννηθεῖσα ἀπὸ τὸν ἀφρὸν τῆς θαλάσσης. Ὁ Βισνοῦ εἶναι ὁ φιλανθρωπότερος τῶν θεῶν τοῦ Ἰνδικοῦ πανθέου, πάντοτε δ' ἐβοήθησε τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ὁ Βισνοῦ κατέρχεται εἰς τὴν γῆν, ἐν μορφῇ ἀνθρώπου, θαυμασίου ζῴου ἢ ἄλλου ὑπερφυσικοῦ ὄντος, ὁσάκις ἠθική τις ἢ φυσικὴ ἀταξία ταράσσει τὸν κόσμον. Ἔσχεν ἐννέα μέχρι τοῦδε ἐνσαρκώσεις ἢ καταβάσεις *(Ἀβατάρα)* (βλ. λ.) ὡς ἰχθύς, ὡς χελώνη, ὡς πρῶτος Ραμᾶ (Πα-

σουράμα), ὡς δεύτερος Ραμᾶ (Βαμὰ - Χάνδρα ἢ Ραμᾶ - Σαντρᾶ, ὁ ἥρως τῆς *Ραμαγιάνα)*, ὡς Μπαλαραμᾶ καὶ ὡς *Κρισνά*. Ἤδη ἀναμένεται ἡ δεκάτη καὶ τελευταία ἐνσάρκωσίς του, ὁ Καλκὶ ἢ *Καλκὶ Ἀβατάρα* (βλ. λ. *Πουράνα, Βραχμανισμός*.

Βίρτ, Οὐίλλιαμ (W. Wirt). Ἀμερικανὸς δικηγόρος καὶ συγγραφεύς. * 1772, † 1843. Ὑπὸ τὸν πρόεδρον Μονρόε καὶ τὸν Τζῶν Κουΐνσκυ *Ἄδαμς* (βλ. λ.) ἐξετέθη ὡς ὑποψήφιος διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Προέδρου τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τοῦ *ἀντιμασονικοῦ κόμματος* (βλ. λ.) μὲ τὸ πρόγραμμα «Ἀντελευθεροτεκτονισμός». Ὅταν ἡ ὀξύτης ἐκ τῆς ὑποθέσεως *Μόργκαν* ἔφθασεν εἰς τὸ κατακόρυφον, ἐνόμισαν οἱ Ἀντιτέκτονες ὅτι, ἐκμεταλλευόμενοι τὴν ἔξαψιν τοῦ λαοῦ, θὰ ἐξέλεγον ἕνα τῶν ὀπαδῶν των ὡς Πρόεδρον τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Κατὰ τὸ ἐν Βαλτιμόρῃ συνελθὸν τὸ 1881 συνέδριόν των ἔχρισαν ὡς ὑποψήφιόν των τὸν Βίρτ, ἂν καὶ οὗτος ἕως τότε ἐθεωρεῖτο ὡς ἀντίπαλος τῆς τοιαύτης κινήσεως. Τὸ τοιοῦτον καταφαίνεται καὶ ἐξ ἑνὸς ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον ἔγραψεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Συνεδρίου, εἰς τὸ ὁποῖον διεκήρυσσεν, ὅτι κατὰ τὴν νεαράν του ἡλικίαν ὑπῆρξε μέλος Στ.·., ἀπεσύρθη ὅμως αὐτῆς πρὶν τύχῃ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·., ἀλλ' οὐχί, ὡς κατηγορηματικῶς ἀνέφερεν, διότι εὗρε τι, τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο ἱκανὸν νὰ φέρῃ—ἔστω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον—τὰ μέλη τοῦ συνδέσμου εἰς ἀντίθεσιν καὶ σύγκρουσιν μὲ τὰ καθήκοντά των ἔναντι τῆς πολιτείας καὶ τῶν νόμων. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ἐξάγεται περαιτέρω ὅτι αὐτὸς ἐθεώρει τὴν λέξιν αὐτὴν τοῦ συρμοῦ «Antimasonry» ὡς φάρσαν καὶ ἐλυπεῖτο, διότι ἔβλεπέ τινας τῶν φίλων του νὰ συμμετέχουν εἰς μίαν «τόσον ἀγρίαν καὶ ἀδικαιολόγητον καταδίωξιν ἑνὸς ἀβλαβοῦς θεσμοῦ».

Ἀλλ' ἡ σκέψις, ὅτι ἠδύνατο νὰ γίνῃ πρόεδρος, ἐδελέασε κατόπιν τὸν Βίρτ καὶ ἐδέχθη τὴν ὑποψηφιότητα, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ τὸ ἐθνικο - δημοκρατικὸν κόμμα θὰ ὑπεστήριζεν αὐτόν. Τοῦτο ὅμως ἔχρισεν ὡς ὑποψήφιόν του τὸν Η. Clay. Ὁ Βίρτ τότε μετενόησεν ἀμέσως διὰ τὸ διάβημά του, ἔγραψεν εἰς τοὺς ἡγέτας τοῦ κόμματός του, ὅτι μίαν μόνον τώρα ἔχει ἐπιθυμίαν, νὰ εὕρῃ δηλ. «ἔντιμον διέξοδον ἐκ τοῦ λαβυρίνθου τῆς ὑποψηφιότητός του ταύτης». Τὸ κόμμα ὅμως δὲν ἄφησε αὐτὸν νὰ ἀποσυρθῇ καί, ἐκλογῶν γενομένων, ἐξελέγη πρόεδρος ὁ δημοκράτης καὶ Ἐλευθεροτέκτων Andrew Jackson, τοῦ Βίρτ λαβόντος μόνον τὴν ψῆφον τῆς πολιτείας Βέρμοντ.

Βίτ, ὁ ὀνομαζόμενος φὸν Ντέριγκ, *Φερδινάνδος Ἰωάννης* (F. J. Wit, gen. von Dörring). Πολιτικὸς τυχοδιώκτης, κατάσκοπος ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. * 1800 ἐν Altona, † 1863. Μέλος σωματείου σπουδαστῶν καὶ φίλος τοῦ Καρόλου Follen (Follenius), τοῦ ἡγέτου τοῦ φιλελευθέρου φύλλου ὁ «Ἀνεξάρτητος». Καταδιωχθεὶς ἕνεκα τούτου, μετενάστευσεν, ἔζησεν ἐν Λονδίνῳ καὶ κατόπιν ἐν Παρισίοις, ὅπου καὶ πιθανῶς ἐγένετο δεκτὸς εἰς Στ.·. τινα καὶ μετὰ ταῦτα ἐσχετίσθη μὲ τὸν ἐκ Νεαπόλεως ἀρχικατάσκοπον Chirichone—Clerkon, ὁ ὁποῖος—ἐντολῇ τῶν αὐστριακῶν δυναστῶν—κατεσκόπευε τοὺς ἐν Νεαπόλει καὶ Μιλάνῳ Καρβονάρους καὶ Ἐλευθεροτέκτ.·. (πρβλ. Lennhoff «Politische Geheimbünde). Ἐγένετο δι' αὐτοῦ τὸ 1821 δῆθεν «Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς τῆς Καρβοναρείας διὰ τὴν Ἐλβετίαν καὶ τὴν Γερμανίαν, συνελήφθη μετ' οὐ πολὺ παρὰ τὴν Γενεύην ὡς πολιτικὸς κατάδικος καὶ ἐσύρθη εἰς διαφόρους φυλακάς, ὅπου, ὡς ἰσχυρίζετο, ἐγνώριζε νὰ ἐπιτυγχάνῃ διευκολύνσεις καὶ ἀνακουφίσεις μέσῳ Ἐλευθεροτεκτόνων. Τῇ μεσολαβήσει τοῦ αὐστριακοῦ στρατάρχου κόμιτος Bubna, στρατιωτικοῦ διοικητοῦ ἐν Μιλάνῳ, μετεφέρθη εἰς τὰς φυλακὰς τῆς πόλεως ταύτης. Λέγεται ὅτι ὁ Bubna προέβη εἰς τὴν εὐνοϊκὴν αὐτὴν χειρονομίαν ὡς Ἐλευθεροτέκτων. Ὁ Βὶτ ἐνεφανίσθη ἀργότερον ἐν Γενεύῃ, ὅπου, ἐφυγαδεύθη τῇ βοηθείᾳ τῶν «Sublimi Maestri Perfetti» κλάδου τοῦ μυστικοῦ συνδέσμου τῶν Adelfen» (ὁ ὁποῖος εἶχε καὶ βαθμοὺς εἰλημμένους ἐκ τρῦ Σκωτ.·. Δόγματος). Ὅλαι αἱ ἐνδείξεις ὅμως συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ἐκδοχῆς, ὅτι οἱ λόγοι τῆς μεταφορᾶς του εἰς Μιλᾶνον καὶ ἡ φυγή του εἰς τὴν Ἐλβετίαν, ἀπέβλεπον μόνον εἰς τὸ νὰ δυνηθῇ ὁ Βὶτ νὰ προσφέρῃ ὑπηρεσίας κατασκόπου. Οἱ «Maestri Perfetti», εἰς τοὺς ὁποίους δῆθεν ὁ Βὶτ πολλὰ ἐχρεώστει, ἐμφανίζονται εἰς τὸ ἔργον του «Κομμάτια ἀπὸ τὴν ζωήν μου» (2 τόμοι), τὸ ὁποῖον εἶναι πλῆρες καταγγελιῶν, ὡς συνωμόται δολοφονιῶν ἐναντίον πριγκίπων καὶ ἱερέων. Ἐπειδὴ ὁ Βὶτ ὑπελόγιζε πάντοτε κατὰ τὰς περιπλανήσεις του εἰς τὴν Ἐλευθεροτ.·. παροχὴν βοηθείας, εἰς τὰ βιβλία του ἐξεχώριζε τὸν καθαρὸν συμβολικὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀπὸ τὰ συστήματα τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν.

Βιτάλης *Ἰωάννης Βασιλᾶς*. Ἕλλην διδάκτωρ τῶν Φυσικομαθηματικῶν, Καθηγητὴς τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων. Ὡς Ἐλευθεροτέκτων ἀπετέλεσε μέλος [Μέγ.·. Πρόσθ.·. Ρήτωρ] τοῦ ὑπὸ τοῦ Δημ. Ροδοκανάκη, Ἰσοβίου Μεγ.·. Διδ.·. τῆς ἐν Ἑλλάδι Μεγ.·. Ἀνατ.·. διὰ τὰ ἔτη 1902—1905.

Βίτρα. Θεότης τοῦ σκότους εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἀνθολογίαν, ἀντίπαλος τοῦ Ἴντρα, θεοῦ τοῦ φωτός. Ἀντιπροσωπεύει ἐπίσης τὴν ἀμάθειαν, τὴν δεισιδαιμονίαν, τὸν φανατισμὸν καὶ τὴν μισαλλοδοξίαν.

Βιτριόλιον (Vitriolum). Ἀλχημιστικὴ συνταγή, λέξις τῶν Ἑρμητιστῶν, ἀκροστοιχὶς εἰς τὴν λατινικὴν τῆς φράσεως

«Visita Interiora Terrae, Rectificando Invenies Occultum Lapidem Veram Medicinam» δηλ. «ἐπισκέφθητι τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, καὶ καθαριζόμενος θὰ ἀνακαλύψῃς τὴν ἀπόκρυφον λίθον, πραγματικὸν φάρμακον.

Διὰ τῆς συνταγῆς ταύτης ἐξεφράζετο τὸ μέγα μυστικὸν τῶν ἀλχημιστῶν. Ἀπαντᾷ συχνότατα ὡς ἐπιγραφὴ ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ἐργαστηρίων τῶν ἑρμητικῶν φισολόφων καὶ τῶν Τεκτον.·. διασκεπτηρίων.

Κατὰ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἀποκρυφιστικῆς συμβολικῆς ἡ συνταγὴ αὕτη ἀνταποκρίνεται ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτονισμῷ εἰς τὸν συμβολισμὸν τῆς τοποθετήσεως τοῦ ὑποψηφίου βεβ.·. εἰς τὸν Σκοτ.·. θάλ.·. καὶ τοῦ διακόσμου τοῦ θαλ.·. τούτου.

Διὰ τῆς λέξεως Vitriolum ὑπεδεικνύετο εἰς τὸν νεοφώτιστον, ὅτι, ἵνα καταστῇ ἀληθὴς μύστης, ὀφείλει, ἀπομονούμενος νὰ ἀφαιρεθῇ, καὶ ἀποβάλλων τελείως τὰς βεβήλους δεισιδαιμονίας καὶ προλήψεις, νὰ κατέλθῃ καὶ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, τουτέστιν εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἐρχόμενος εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν ἐντὸς αὐτοῦ κριτὴν τῶν πράξεών του, τὸν καὶ μόνον ἱκανὸν νὰ τὸν καταστήσῃ σοφὸν πραγματικὸν ἄνθρωπον. (Βλ. βιβλ. 8. 11, 14).

Βιτρούβιος (Vitruvius). * ἐν Βερώνῃ, ζήσας κατὰ τὸν Α' π.Χ. αἰῶνα. Ἀρχιτέκτων ὑπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Αὔγουστον ἐν Ρώμῃ. Ἐπιζῇ εἰς τὸ ἀθάνατον κύριον ἔργον του «De Architectura». Ὁ Ἄντερσον παραλαμβάνει αὐτὸν εἰς τὴν ἱστορικὴν κατάταξίν του, καθιστῶν αὐτὸν ἡγέτην ἀρχιτέκτονα ὑπὸ τὸν «Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Στ.·. τῆς Ρώμης» Αὔγουστον.

Βίχτλ, *Φρειδερῖκος* (Fr. Wichtl). Δωρ, αὐστριακὸς γερμανοεθνικιστὴς πολιτικός, μέλος τῆς πρώτης προσωρινῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς Γερμανοαυστριακῆς δημοκρατίας. * 1872 † 1921. Ἐνεφανίσθη μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον μὲ ἄνευ κρίσεως αἰσθηματολογικὰ λιβελλογραφήματα κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., μεταξὺ τῶν ὁποίων διεδόθη πολὺ τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Weltfreimaurerei—Weltrevolution—Weltrepublik» (11η ἔκδοσις, Μόναχον 1928). Ὁ Δωρ Κάρολος Vogl ἰσχυρίζεται εἰς τὸ ἔργον του Aufzeichnungen und Erkenntnisse eines Pfarres» Βερολῖνον 1930), ὅτι τὸ ὑλικὸν καὶ αἱ κατευθυντήριοι γραμμαὶ ἐδόθησαν ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν τοῦ Βερολίνου. Ἄλλα φυλλάδιά του ἦσαν «Dr Karl Kramar, ὁ αὐτουργὸς πρωταίτιος τοῦ παγκοσμίου πολέμου» (Μόναχον 1918), «Ἐλευθεροτεκτονικαὶ δολοφονίαι» (Βιέννη 1920). κ.

ἄλ. Χάρις εἰς τὴν ἐπιτυχῆ διαφήμισίν των. τὰ δημοσιεύματα τοῦ Βίχτλ ἐπέδρασαν εἴς τινα στρώματα ἀνθρώπων τόσον πειστικά, ὅσον καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ταξὶλ κατὰ τὴν ἐποχήν των. Ἀνενδοιάστως τὸ ἔργον «Weltfreimaurerei...» ἔδωσε μὲ ἐρεθίζοντα τρόπον τὸν τόνον διὰ τὴν πολεμικὴν συναυλίαν, τὴν ὁποίαν παρέλαβον κατόπιν ὁ Λουντεντόρφφ καὶ ἄλλοι. Ὁ Βίχτλ ἠσχολήθη νὰ καταδείξῃ, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ∴ εἶναι στενότατα συνδεδεμένος μὲ πᾶσαν ἐπαναστατικὴν πρᾶξιν, μὲ πᾶσαν πολιτικὴν δολοφονίαν (Σεραγιέβου!!). καὶ ἐξέφερε τὸ ἐξ ἴσου ψευδὲς κατηγορητήριον, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ∴ ἐξυπηρετεῖ τοὺς κυριαρχικοὺς πόθους τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Ὡς τελικὸν σκοπὸν τῆς Ἐλευθεροτεκτ∴ ἐργασίας ὁ Βίχτλ βλέπει τὴν ἵδρυσιν μιᾶς παγκοσμίου δημοκρατίας. Παρ' ὅλον τὸ παράλογον τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων, παρ' ὅλον ὅτι φανερῶς προσκρούουν οὗτοι εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ἐξακολουθοῦν ἐν τούτοις καὶ σήμερον ἀκόμη νὰ ἐπαναλαμβάνωνται ἐπιπολαίως καὶ ἀνεξετάστως ἀπὸ πολλοὺς πιστούς. (Βλ. καὶ *παγκόσμιος πόλεμος*).

Βλησίδης, *Θρασύβουλος*. Ἕλλην φυσιοδίφης βιολόγος, τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς Γεν. Βιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, * 1886. Καθηγητὴς ἐπίσης ἐν τῇ Παιδαγωγικῇ Ἀκαδημίᾳ. Δωρ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν, συνεπλήρωσε τὰς σπουδάς του ἐν Βιέννῃ, ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ διπλωματοῦχος τῆς Ἀνωτάτης ἐδαφοπονικῆς Σχολῆς τῆς Βιέννης. Ἐδημοσίευσε πολλὰς ἐπιστημονικὰς μελέτας καὶ ἐξέδωκε πολλὰ συγγράμματα. Τυγχάνει καὶ καθηγητὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Τέκτων. μυηθεὶς εἰς τὴν Στ∴ «Προμηθεὺς» τῇ 14 Μαΐου 1922, διεκρίθη διὰ τὸν τεκτ∴ ζῆλον του καὶ τὴν εἰς τὰς Τεκτ∴ ἀρχὰς ἀφοσίωσίν του. Ἐγένετο ἐπανειλημμένως Ἀξιωμ∴ τῆς Στ∴ «Προμηθεὺς» ὡς καὶ Πρόεδρος Ἀνωτ∴ Φιλοσ∴ Ἐργαστηρίων. Ἀπὸ τοῦ 1952 τυγχάνει μέλος τῆς Μ∴ Στ∴ τῆς Ἑλλάδος προαχθεὶς καὶ εἰς τὸν 33ον.

V.N.I.O. Ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τῶν Armigeri (=ὁπλοφόρων ὑπασπιστῶν), καὶ τῶν Socii (=συμμάχων) τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ Τάγμα τῶν Ναϊτῶν. Βραχυγραφία τοῦ Vi nulla invertitur ordo.

Βοὰς ἢ **Βοάζ.** (Boas ἢ Boaz). Ὄνομα τῆς ἑτέρας (τῆς ἀριστερᾶς ἢ βορείας) τῶν στηλῶν, αἱ ὁποῖαι εὑρίσκοντο εἰς τὸν πυλῶνα τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Σχηματίζεται ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ γράμματος μπὲτ =ἐν καὶ τῆς λέξεως οάζ=ἰσχὺς καὶ σημαίνει «ἐν αὐτῷ (τῷ θεῷ) ἡ ἰσχύς» ἢ ἀγγλιστὶ «in strength»=«ἐν ἰσχύϊ». Συμβολικῶς ἡ στήλη Β∴ παριστᾷ τὴν ἄρνησιν, τὴν παθητικότητα, καὶ ἀντιστοιχεῖ ἀστρολογικῶς μὲν πρὸς τὸν Ταῦρον, ἀλχημιστικῶς δὲ πρὸς τὸν ὑδράργυρον. Ἡ στήλη αὐτὴ εἶναι συνήθως λευκή. Πλήρης περιγραφὴ αὐτῆς εὑρίσκεται εἰς τὴν Παλ∴ Διαθ∴ (Α' Βασιλ., ζ', 13 καὶ Χρονικῶν Β', γ', 15). Βλ. *Βίβλου ἀποσπάσματα* καὶ *στῆλαι*).

Βοημία. Χώρα τῆς Εὐρώπης, ἄλλοτε ἐπαρχία τῆς Αὐστροουγγρικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ σήμερον τμῆμα τῆς Κομμουνιστικῆς Τσεχοσλοβακίας.

Κατά τινα παράδοσιν, διαμφισβητουμένην ἐν τούτοις, φαίνεται ὅτι ὁ Franz Anton κόμης φὸν Σπὸρκ (Sporck) ἵδρυσε τὴν 24ην Ἰουνίου 1726 εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς χώρας τὴν Πράγαν, τὴν Στ∴ «Τῶν Τριῶν Ἀστέρων». Ἂν τοῦτο εἶναι ἀληθές, τότε ἡ Ἐλευθεροτεκτ∴ Στ∴ τῆς Πράγας θὰ ἦτο μία ἐκ τῶν πρώτων Στ∴, αἱ ὁποῖαι ἱδρύθησαν ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου. Εἰς τὰ πρακτικὰ ἐν τούτοις τῆς Ἀγγλικῆς Μεγ∴ Στ∴ οὐδεμία ἔνδειξις ὑπάρχει περὶ τῆς ἱδρύσεως ταύτης, ἂν καί, κατὰ τὴν παράδοσιν, παρευρέθη κατὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Στ∴ ἐν Πράγᾳ προσωπικῶς καὶ αὐτὸς ὁ πρῶτος Μεγ∴ Δ∴ τῆς Μεγ∴ Στ∴ τῆς Ἀγγλίας Sayer.

Ἡ ἱστορία τοῦ βοημικοῦ Ἐλευθεροτεκτον∴ ἐκτυλίσσεται κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα κυρίως ἐν Πράγᾳ. Πιθανῶς ὁ Ἐλευθεροτεκτ∴ μετεφέρθη ὑπὸ τὴν κανονικὴν μορφὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐστριακοῦ «περὶ διαδοχῆς πολέμου» διὰ Σαξώνων καὶ Γάλλων Ἐλευθεροτεκτόνων. Ἐπειδή, ὡς προελέχθη, τὰ ἀρχεῖα, πρὸς τὸ παρόν, οὐδὲν τελείως θετικὸν καὶ ἐξηκριβωμένον παρέχουν, δύναται νὰ τεθῇ ὡς πρώτη ἐποχὴ ἐμφανίσεως ἐν Βοημίᾳ Ἐλευθεροτεκτ∴ Στ∴ εἰς τὸν ἔξω βέβηλον κόσμον ἡ περὶ τὸ ἔτος 1741 ἐποχή, ὁπότε πληροφορούμεθα περὶ χωρισμοῦ τινος μιᾶς Στ∴ εἰς κόμματα, βαυαρικόν, αὐστριακὸν καὶ οὐδέτερον. Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ∴ ἐν Βοημίᾳ περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος, ἐπιβεβαιοῦται τελευταίως ὑπό τινος ἐγγράφου εὑρεθέντος εἰς τὰ ἀρχεῖα ὑπὸ τοῦ ἐκ Πράγας Δρος Ἰωσὴφ Volt.

Ἐκτὸς τῆς Πράγας ὑφίστατο ἐν Βοημίᾳ καὶ ἄλλη Στ∴ «Ἡ Εἰλικρίνεια», ἱδρυθεῖσα τὸ 1741 εἰς Leitmeriz καὶ μεταναστεύσασα κατόπιν εἰς Pilsen καὶ Klattan. Κατὰ τὴν διαταχθεῖσαν ἐν ἔτει 1792 ἀπαγόρευσιν τῶν Ἐλευθεροτεκτ∴ Στ∴ ἐκλείσθησαν ὅλαι αἱ Στ∴.

Τὸ 1811 ὁ Ἰωσὴφ κόμις Ἀουερσμπέργκ, ἀνώτερος δικαστής, προσεπάθησε νὰ ἐπανιδρύσῃ τὴν ἐν Πράγᾳ Στ∴ «Vereinigte Freunde zur Wahrheit und Einigkeit». Διαδοθέντος ὅμως τοῦ πράγματος, ὁ Ἀουερσμπέργκ μετετέθη ἐκ Πράγας πρὸς τιμωρίαν του. Ἡ Στ∴ ὅμως φαίνεται παρὰ ταῦτα ὑφισταμένη μέχρι τοῦ 1818, ὁπότε ἀπηγορεύθη ἡ λειτουργία της. Ἀπὸ τοῦ 1869, διὰ νέου νόμου ἐπετράπη ἡ ἵδρυσις ἑνώσεων μὴ πολιτικῶν. Τὴν 24 Ἰουνίου 1870 ἐζητήθη ἀπὸ τὴν ἐν Πράγᾳ διοίκησιν ὑπὸ ὁμάδος Ἐλευθεροτεκτόνων, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων ἦτο ὁ Chr. Fr. Aug. Jahn, ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐργασιῶν τῆς Στ∴ «Zur Wahrheit und Einigkeit». Ἡ αἴτησις ἐγένετο δεκτή, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἡ Στ∴ θὰ ἐδέχετο νὰ ἐλέγχηται καὶ νὰ παρακολουθῆται ὑπὸ ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων. Τὸ τοιοῦτον δὲν ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκτ∴ καὶ οὕτω ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Ἐλευθεροτεκτ∴ ἐν Βοημίᾳ ἠμποδίσθη καὶ πάλιν. Ὁ κύκλος τῶν ἐν Πράγᾳ Ἀδ∴ ἵδρυσε κατόπιν τῷ 1880 τὴν μὴ πολιτικὴν ἕνωσιν «Ἁρμονία». Ὁ Ἐλευθεροτεκτ∴ κατόπιν τούτου ἐγκατεστάθη ἐν Βοημίᾳ ὑπὸ μορφὴν τοιούτων, μὴ πολιτικῶν, ἑνώσεων καὶ εἰς ἄλλας πόλεις αὐτῆς. Τὸ 1909 οἱ ἐν Πράγᾳ Ἀδ∴ ἵδρυσαν—τῇ ὑποστηρίξει τῆς Συμβ∴ Στ∴ τῆς Οὐγγαρίας—μίαν παραμεθόριον Στ∴ ἐν Pressburg.

Ἡ Στ∴ εἰργάζετο διοικητικῶς ἐν Πράγᾳ, ἐνῷ εἰς Pressburg ἐγίνοντο αἱ κατὰ τὸ τυπικὸν Ἐλευθεροτεκτ∴ ἐργασίαι. Ἡ Στ∴ αὐτὴ «Χιρὰμ τῶν Τριῶν Ἀστέρων» εἶχεν ὡς μέλη πολλοὺς Τσεχοσλοβάκους Ἀδ∴, οἱ ὁποῖοι ἀποχωρήσαντες αὐτῆς ὀλίγον πρὸ τῆς 28 Ὀκτωβρίου 1918, ἵδρυσαν τὴν *Τσεχοσλοβακικὴν Ἐθν∴ Μεγ∴ Στ∴*.

Οὕτω τὸ 1931 ὑφίστατο ἐν Βοημίᾳ: ἡ Μεγ∴ Στ∴ «Λέσσιγκ τῶν Τριῶν Δακτυλίων» (ἱδρ. τὸ 1920) καὶ ἡ Narodni Velika Loze Cekoslovenska. Ἐννοεῖται ὅτι μὲ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ ἐρυθροῦ φασισμοῦ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς κατεδιώχθη καὶ εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν.

Βοημοὶ ἀδελφοί. Αἱρετικοὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, προελθόντες ἐκ τῆς περὶ τὸν μεγάλον θρησκευτικὸν μεταρρυθμιστὴν *Ἰωάννην Χοὺς* (1369—1415) μεταρρυθμιστικῆς κινήσεως τοῦ ΙΕ' αἰῶνος μεταξὺ τῶν Σλάβων τῆς Αὐστρίας Τσέχων (καλουμένων κατὰ τὸν μεσαίωνα Βοημῶν καὶ Μοραβῶν). Τὴν ἀρχηγίαν τῆς μεταρρυθμίσεως ἀνέλαβον ὁ Ἰω. Ροκιζάνα καὶ ὁ Πέτρος Chelcicky, προσδώσαντες εἰς τὴν κίνησιν καὶ ἐθνικὸν χαρακτῆρα διὰ τῶν στρατιωτικῶν κατορθωμάτων τοῦ Ἰω. Ζίζκα (1424). Παρὰ τὴν μερικὴν ἱκανοποίησιν τῶν αἰτημάτων των ὑπὸ τῆς ἐν Βασιλείᾳ συνόδου (1431), οἱ ἀδιάλλακτοι ἐξ αὐτῶν, *Θαβωρῖται* κατ' ἀρχὰς καλούμενοι, κατόπιν δὲ **Β ο η μ ο ὶ Ἀ δ ε λ φ ο ί**, ἀπεσπάσθησαν ἐντελῶς ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας (1467). Τὰ ἰδιάζοντα τῆς διδασκαλίας αὐτῶν κεῖνται περισσότερον ἐπὶ ἠθικοῦ ἐπιπέδου παρὰ ἐπὶ

δογματικοῦ. Ὁ θεμελιώδης νόμος των εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή, καὶ δὴ ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους ὁμιλία τοῦ Ἰησοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τούτου ἠρνοῦντο τὴν πρόσληψίν των ὡς ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους, τὴν ὁρκωμοσίαν καὶ τὴν πολεμικὴν ὑπηρεσίαν. Ἀρνηθέντες νὰ ὑπηρετήσουν ὡς στρατιῶται κατὰ τὸν Σμαλκάλδειον πόλεμον, ἐξεδιώχθησαν ἐκ τῆς Βοημίας, καταστραφεισῶν καὶ τῶν ἐκκλησιῶν των. Εὑρόντες καταφύγιον εἰς Πρωσσίαν καὶ Πολωνίαν, ὑπέστησαν πολλὰς διώξεις κατὰ τὸν τριακονταετῆ πόλεμον. Ὁ Ἰωάννης Ἀμὸς Κομένσκυ ἢ *Κομένιος* ἦτο ὁ τελευταῖος των ἐπίσκοπος, διαλυθείσης μετὰ τὸν θάνατόν του τῆς ἀδελφικῆς κοινότητος. Μετὰ ταῦτα ὁ κόμις Zinzendorff ἀνενέωσε πάλιν τὴν κοινοβιακὴν ζωήν των. Τὰ λείψανά των ζῶσιν εἰς τὰς ἀδελφικὰς κοινότητας Herrenhuter.

(Τεκτον.). Σχέσεις πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. προκύπτουν διὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἐπισκόπου των Κομενίου. Τοὐναντίον αἱ ὑπὸ τοῦ *Ἀμπάφι* (βλ. λ.) ἐπιχειρηθεῖσαι προσπάθειαι, ὅπως χαρακτηρισθῶσιν οἱ Βοημοὶ Ἀδελφοὶ ὡς πρόδρομοι τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐν Βοημίᾳ, ἀπορρίπτονται ὡς αὐθαίρετοι. (Βλ. βιβλ. *13*, τόμ. 7ος).

Βοημός, *Ἰάκωβος* (Jacob Boehmen). Βλ. *Μπαῖμεν Ἰάκωβος.*

Βολιβία. Δημοκρατία τῆς Νοτ. Ἀμερικῆς. Μέχρι τοῦ 1930 εἰργάζοντο ἐν αὐτῇ Στ.·. ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Χιλῆς ἐν La Paz, Cochabamba, Oruro, Potosi Sucre. Τὴν 12ην Ἀπριλίου 1930 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Χιλῆς ἐξέδωκεν ἱδρυτικὴν ἄδειαν δι' αὐτοτελῆ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βολιβίας, ἥτις ἔχει ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της 10 Στ.·.

Βολταῖρος, *Φραγκῖσκος Μαρία Ἀρουέ.* Fr. Mar. Arouet de Voltaire). * εἰς Σατεναὶ τὸ 1694, † 30 Μαΐου 1778 ἐν Παρισίοις. Συγγραφεύς, ποιητὴς διανοούμενος τῆς γαλλικῆς Ἀναμορφώσεως, σταθερᾶς καὶ μονίμου ἐπιδράσεως, ὑπέρμαχος ἀγωνιστὴς τῆς θρησκευτικῆς καὶ πολιτικῆς ἀνοχῆς, ὡς καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, πνεῦμα μεγάλην ἐπίδρασιν σχὸν κατὰ τὴν προεπαναστατικὴν ἐποχήν, κατὰ τὸν Γκαῖτε: «Ὁ ὕψιστος μεταξὺ τῶν Γάλλων νοητός, συμφωνότατος πρὸς τὸ ἔθνος, συγγραφεύς», Τὰ φιλολογικὰ ἔργα του ἀνέρχονται εἰς 90 περίπου τόμους. Τὸ 1743 ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐπὶ ειδικῇ ἀποστολῇ παρὰ τῷ αὐτοκράτορι Φρειδερίκῳ τῷ Μεγάλῳ, ὁ ὁποῖος ἐξετίμα αὐτὸν τὰ μέγιστα καὶ τὸν ἔπεισε νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν αὐλήν του ἐν Βερολίνῳ. Μετὰ πενταετίαν ἐν τούτοις φιλονεικήσας μὲ τὸν αὐτοκράτορα, ἀπῆλθεν εἰς Φερναὶ τῆς Ἐλβετίας. Τὸ φιλολογικόν του τάλαντον ἦτο πολυποίκιλον, ἡ δὲ ὁρμητικότης καὶ ἡ μαχητικότης του ἀφθαστοι. Διαρκούσης τῆς ἐξορίας του εἰς Ἀγγλίαν, ἐπεδόθη εἰς θεϊστικὰς θεωρίας, μὲ τὰς ὁποίας ἠσχολήθη καθ' ὅλον τὸν ὑπόλοιπον βίον του, κατηγορηθεὶς ἐπὶ ἀθεϊσμῷ.

Εἰς ἡλικίαν 83 ἐτῶν ὁ Βολταῖρος ἠθέλησε νὰ ἐπανίδῃ τὴν Γαλλίαν πρὸ τοῦ θανάτου του καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους ἀρχομένου τοῦ 1778, γενόμενος ἐνθουσιωδῶς δεκτὸς ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Ἡ ἐν Παρισίοις Στ.·. «*Ἐννέα Ἀδελφαί*» (βλ. λ.), τῆς ὁποίας Σεβ.·. ἦτο τότε ὁ μέγας ἀστρονόμος καὶ φιλόσοφος ἀκαδημαϊκὸς *Λαλάντ* (βλ. λ.), νομίζουσα ὅτι ὁ Βολταῖρος ἦτο ἤδη Τέκτων, ἐπεσκέφθη αὐτὸν ἐν σώματι διὰ νὰ χαιρετήσῃ αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ του. Ὁ Βολταῖρος ἀπαντῶν εἰς τὰ συγχαρητήριά των, ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ἦτο Τέκτων, ἀλλ' ὅτι ἀπὸ μακροῦ ἐπεθύμει ὄντως νὰ γίνῃ τοιοῦτος.

Ἡ μύησίς του ἐγένετο πράγματι τὴν 7ην Ἀπριλίου τοῦ 1778 ἐν πολυπληθεῖ καὶ ἐκλεκτῇ συνεδριάσει, παρόντων 250 Τεκτ.·. Ἀδ.·. Ἀνάδοχός του ἦτο ὁ ἱστορικὸς Ἀββᾶς Cordier de St. Firmin, ὁ δὲ κόμις Stroganoff, κουροπαλάτης τῆς αὐτοκρατείρας Αἰκατερίνης τῆς Ρωσίας, προητοίμασεν αὐτόν. Κατὰ τὴν τελετὴν τῆς μυήσεως παρίσταντο τέσσαρα μέλη τῆς Μ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας, μεταξὺ δ' ἄλλων ἐπιφανῶν καὶ ὁ Βενιαμὶν Φραγκλῖνος, πρεσβευτὴς τότε τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐν Παρισίοις, ὁ ὁποῖος καὶ ὡδήγησε τὸν Βολταῖρον εἰς τὸν Ναόν. Ὁ Σεβ.·. Λαλάντ, ἀφοῦ ὁ Βολταῖρος ἀπήντησεν εἰς σειρὰν φιλοσοφικοηθικῶν ἐρωτημάτων ὑποβληθέντων αὐτῷ, ἐμύησεν αὐτὸν καὶ μετὰ τὴν μύησίν του προσέφερεν εἰς αὐτὸν τὸ περίζωμα, ὅπερ εἶχε φέρῃ ἄλλοτε ὁ μέγας Τέκτων Ἐλβέτιος (Helvetius). Ὁ Βολταῖρος, συγκεκινημένος, τὸ ἔφερεν εἰς τὰ χείλη του, πρὶν ἢ τὸ περιζωσθῇ. Ἐπηκολούθησαν λόγοι καὶ προσφωνήσεις, ἐναλλασσόμενοι μὲ θαυμασίαν φωνητικὴν καὶ ὀργανικὴν μουσικήν, διότι αἱ στῆλαι τῆς ἁρμονίας εἶχον κοσμηθῇ μὲ πολλοὺς ἐκ τῶν κυριωτέρων καλλιτεχνῶν τῆς Ὀπερας τῶν Παρισίων. Εἰς τὴν πρὸς τὸν Βολταῖρον προσφώνησίν του ὁ Λαλάντ ἐξύμνησε τὸν σύνδεσμον, «ὁ ὁποῖος οὐδεμίαν θρησκείαν καὶ οὐδεμίαν ἐθνικότητα ἀποκλείει» καὶ τὴν ἀγαθοεργίαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπην τοῦ νεοφωτίστου, ὅστις παρὰ τῇ Α λῇ εἶχε δυσφημισθῇ ὡς «μάστιξ τοῦ αἰῶνος». Ἀκολούθως ὁ παριστάμενος ἀδ.·. Μοννέ, ζωγράφος τοῦ βασιλέως, ἐζωγράφισε τὴν προσωπογραφίαν ἐκείνου, ὅστις ἀπεκλήθη ὁ «βασιλεὺς Βολταῖρος» καὶ τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν ἔξοδόν του ἐκ τῆς Στ.·. ἐχειροκρότησαν ἐνθουσιωδῶς τὰ συγκεντρωμένα ἔξωθεν αὐτῆς πλήθη.

Ἀλλ' ὁ Βολταῖρος ἦτο ἤδη γέρων. Πεντήκοντα καὶ τρεῖς ἀπὸ τῆς μυήσεώς του ἡμέρας, ἤτοι τὴν 30 Μαΐου τοῦ 1778, ὁ μέγας φιλόσοφος μετέστη εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολήν. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ ἄδειαι κηδείας καὶ ταφῆς ἐξεδίδοντο ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν. Ὁ ἐφημέριος τῆς ἐνορίας τοῦ Ἁγίου Σουλπικίου, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Βολταῖρος εἶχεν ὀρνηθῇ νὰ ἐξομολογηθῇ, ἠρνήθη νὰ χορηγήσῃ ἄδειαν κηδείας. Κατόπιν τούτου ὁ νεκρὸς τοῦ μεγάλου φιλοσόφου μετεφέρθη κρυφίως εἰς Τελλιὲρ τῆς Καμπανίας, ὅπου καὶ ἐτάφη ὑπὸ τοῦ ἀββᾶ Μινιό, ὅστις ἦτο ἀνεψιός του. Δι' ἐνεργειῶν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀπηγορεύθη ὑπὸ τῆς Βασ. Κυβερνήσεως ἡ ἀναγραφὴ βιογραφιῶν τοῦ Βολταίρου εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ ἡ ἐκφώνησις λόγων ἐπὶ τῷ θανάτῳ του εἰς τὴν Γαλλ. Ἀκαδημίαν, τῆς ὁποίας εἶχε κατασταθῇ μέλος. Ἀλλ' ὁ Τεκτον.·. ἀπεφάσισε νὰ τελέσῃ ἐπισήμως τὰ ἔναντι τοῦ Βολταίρου ὕστατα καθήκοντα κατὰ τὰ Τεκτ.·. Τυπ.·. Εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μεζιὲρ Τεκτ.·. Ναὸν ἐτελέσθη τὴν 28 Νοεμβρίου μεγαλοπρεπὴς ἐπιμνημόσυνος τελετή, προεδρεύοντος τοῦ Ἱερωνύμου Λαλάντ, μὲ Β' Ἐπ.·. τὸν Ἀδ.·. Βεν. Φραγκλῖνον. Κατὰ τὴν ἐπισημοτέραν τῆς τελετῆς στιγμὴν ἐγένοντο τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ πίνακος τοῦ ζωγράφου ἀδ.·. Γκουζέ, παριστῶντος τὴν ἀποθέωσιν τοῦ Βολταίρου ὡς καὶ τῆς μαρμαρίνης προτομῆς του, φιλοτεχνηθείσης ὑπὸ τοῦ Οὐντόν. Τὸν ἐπιμνημόσυνον λόγον, ὅστις σῴζεται μέχρι σήμερον εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Στ.·. «Αἱ ἐννέα Ἀδελφαί», ἐξεφώνησεν ὁ ἀδ.·. Ντιμερί.

Δύο ἡμέρας πρὸ τῆς τελετῆς ταύτης, τὴν 26 Νοεμβρίου 1778, μία ἄλλη ἐπιμνημόσυνος συγκέντρωσις εἰς μνήμην τοῦ Βολταίρου, ἐτελέσθη εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν καὶ Γραμμάτων τοῦ Βερολίνου, ὅπου τὸν ἐπιμνημόσυνον ἐξεφώνησεν ὁ μέγας ἐπίσης Τέκτων Αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος ὁ Β' τῆς Πρωσσίας.

Εἰς τὰ ἔργα τοῦ Βολταίρου δύο μόνον βραχεῖαι περικοπαὶ εὑρίσκονται, σχετικαὶ πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, αἱ ὁποῖαι βεβαίως εἶχον γραφῇ πολὺ πρὸ τῆς εἰσόδου του εἰς τὴν Στ.·. Εἰς τὸ «Φιλοσοφικὸν Λεξικόν του» καὶ εἰς τὴν λέξιν «μύησις» γράφει:

«Δὲν εἶναι ἡ ἀνάγκη αὐτὴ τῶν ἑνώσεων, ἡ ὁποία ἐσχημάτισε τόσας μυστικὰς συνελεύσεις τεχνιτῶν, τῶν ὁποίων δὲν σῴζεται σχεδὸν ἢ ἡ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων». Καὶ περαιτέρω: «Ὡρκίζοντο νὰ σιωπῶσι καὶ πᾶς ὅρκος ὑπῆρξε πάντοτε σύνδεσμος ἱερός. Καὶ σήμερον ἀκόμη, οἱ πτωχοί μας Ἐλευθεροτέκτονες ὁρκίζονται νὰ μὴ ὁμιλῶσι ποσῶς περὶ τῶν μυστηρίων των. Δὲν παραβαίνουν—σχεδὸν ποτὲ—τὸν ὅρκον των».

Βὸλφ *Ἰωσήφ*. Βλ. *Φὸλφ Ἰωσήφ*.

Βόλφ, Φρειδερῖκος Αὔγουστος. (Fr. Aug. Wolf). Γερμανὸς φιλόλογος, * 1759 † 1824, Καθηγητὴς ἐν Χάλλη, μέλος τῆς Βερολινίου Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Τέκτων, εἰργάσθη ἐν Γοττίγγῃ (εἰς τὴν Στ.·. «ὁ Χρυσοῦς Διαβήτης») καὶ ἐν Χάλλῃ (εἰς τὴν Στ.·. «Τῶν Τριῶν Ξιφῶν») ἐνεργῶς ὑπὲρ τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἰδεωδῶν».

Βολφγκάγκ. *Λεοπόλδος* (L. Wolfgang) Ἔμπορος ἐν Φραγκφούρτῃ (a. M.), * 1862. Ἐγένετο δεκτὸς τὸ 1898 εἰς τὴν Στ.·. «Φραγκφούρτιος Ἀετὸς» καὶ εἰργάσθη μετὰ ζήλου Ἐλευθεροτεκτονικο-δημοσιογραφικῶς. Ἐδημοσίευσεν εἰς γερμανικὰ Ἐλευθεροτεκτ.·. φύλλα πολυαρίθμους σημαντικὰς συμβολὰς εἰς τὴν γνῶσιν τῆς οὐσίας τοῦ ρωμανικοῦ, ἰδίᾳ τοῦ ἰταλικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·..

Βόλφραμ *Γεράρδος*. (G. Wolfram). Ἀντιτέκτων συγγραφεὺς ἐν Dessau, προὐκάλεσε τὸ 1929 ἐν Stade ἐπαγγελματικὸν μποϋκοτάζ κατὰ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Βόλφστιγκ, Αὔγουστος (Aug. Wolfstieg). Καθηγητὴς Δωρ, Κυβερνητικὸς μυστικοσύμβουλος, διευθυντὴς τῆς ἐν Βερολίνῳ Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς * 1859 † 1922.

Ἐλευθεροτέκτων συγγραφεύς, παρὰ τὰς ἐπαγγελματικὰς ἀπασχολήσεις του, εἰργάσθη πολὺ καὶ διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·.. Τὸ 1899 ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν ἐν Βερολίνῳ Στ.·. «Pythagoras zum flammenden Stern», τῆς ὁποίας ἐγένετο καὶ Σεβ.·. (1901-1904). Τὸ περιεχόμενον τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. ζωῆς του ἀπετέλεσεν ἡ ἐργασία διὰ τὴν σύνταξιν τῆς *Ἐλευθεροτεκτονικῆς Βιβλιογραφίας*. (βλ. λ.). Τὸ μεγαλειῶδες αὐτὸ τρίτομον ἔργον ἐνεφανίσθη κατὰ τὰ ἔτη 1911-1913. Ὑπῆρξεν ἐπίσης καὶ γονιμώτατος συγγραφεύς. Τὰ συγγράμματά του «Χριστιανισμός, Ἀνθρωπισμὸς καὶ Ἐλευθεροτεκτονισμός», «Εἰς τὸν ἀκατέργαστον λίθον», «Ἡ Ἐλευθεροτεκτονικὴ σκέψις» κ.ἄλ., μαρτυροῦσι περὶ τῆς τελείας ἀπορροφήσεώς του ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς Βασ.·. Τέχνης. Τὸ 1920 ἐξεδόθησαν οἱ τρεῖς τόμοι τοῦ ἔργου «Καταγωγὴ καὶ ἐξέλιξις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ», τυχόντες τῆς ἀμερολήπτου ἀναγνωρίσεως ὅλων τῶν εἰδημόνων κριτῶν. Κατόπιν ἤρχισε γράφων συμπληρωματικὸν τόμον, ὁ ὁποῖος ἐπεξετάθη εἰς δίτομον ἔργον, ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀλφόνσου Dirksen. Τὸ ἔργον ἐνεφανίσθη ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ φιλοσοφία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ», τόμ. I «Ἐλευθεροτεκτονικὴ ἐργασία καὶ συμβολική», τόμ. II «Αἱ πνευματικαί, ἠθικαὶ καὶ αἰσθητικαὶ ἀξίαι ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτονισμῷ καὶ ἡ σημασία των διὰ τὸ παρόν». Ἀμφότεραι αἱ ἐκδόσεις ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον «Werden und Wesen der Freimaurerei» ἀποτελοῦσιν ἔργον, τὸ ὁποῖον θὰ παραμένῃ μνημειῶδες. Ὡς ἄνθρωπος ὁ Βόλφστιγκ ἦτο μία ὕπαρξις κλεισμένη ἐν ἑαυτῇ, ἐξωτερικῶς τραχεῖα, ἐν τούτοις ὅμως ἁγνοκτόκαρδος καὶ εὐγενική.

Βολφστίγκ. *Ἑταιρεία*. (Γερμανικὴ Ἑταιρεία πρὸς προαγωγὴν τῆς Ἐλευθεροτεκτονικο—ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης). Ἱδρυθεῖσα κατὰ τὸ 1913, ἠναγκάσθη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὑποτιμήσεως τοῦ μάρκου νὰ ἀναστείλῃ προσκαίρως τὰς ἐργασίας της. Ἀφυπνίσθη ἐκ νέου τὸ 1926 ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐν Bad Homburg συνελεύσεως τῆς Ἑνώσεως «Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων» καὶ ἔκλεισε τελικῶς μὲ τὴν ἄνοδον τοῦ Χίτλερ.

Βόλφφ. (Wolff). 1. *Χριστιανὸς βαρῶνος φὸν*. Γερμανὸς φιλόσοφος καὶ μαθηματικός, * 1679, † 1754, ὁ σπουδαιότατος ἐκπρόσωπος τῆς λαϊκο—ἀναμορφωτικῆς φιλοσοφίας ἐν Γερμανίᾳ ὀρθολογιστής, συγγραφεὺς τοῦ ἑπτατόμου ἔργου «Συνεταὶ σκέψεις...». Δὲν ἦτο Ἐλευθεροτέκτων, ἀλλ' ὁ ὀρθολογισμός του μερικῶς ἡ ἐπιστήμη του περὶ τῆς εὐδαιμονίας καὶ ἡ τάσις του πρὸς μόρφωσιν τῶν ἀνθρώπων, εἰσεχώρησαν εἰς τὰς Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·. τῆς ἐποχῆς του. Ἡ πρότασις περὶ τῆς προσπαθείας «ὅπως διαφωτισθῇ ὁ νοῦς καὶ θερμανθῇ ἡ καρδία διὰ τὴν ἀρετὴν» περιελήφθη εἰς πολλὰ τυπικά. Τὸ ἰδεῶδες τοῦ σοφοῦ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἀτάραχος καὶ θέλων τὸ καλόν, χαρούμενος καὶ ὑψηλόφρων διέρχεται τὴν ζωήν του, τοῦ ὁποίου ἡ καρδία ἔχει ἐπίγνωσιν τοῦ ἑαυτοῦ της, καὶ κτυπᾷ θερμὰ διὰ τοὺς συνανθρώπους του καὶ ὁ ὁποῖος κατὰ τὰς τελευταίας του ὥρας εἶναι ἀκλόνητος», ἰσχύει ἀκόμη καὶ σήμερον ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτονισμῷ.

2. *Ἰούλιος*. Γερμανὸς ποιητὴς καὶ συγγραφεύς, * 1834, † 1910. Τέκτων, μέλος τῆς ἐν Quedlinburg Στ.·. «τῆς Χρυσῆς Ζυγοῦ».

3. *Γουσταῦος*. Αὐστριακός, ἡγέτης τοῦ «Λαϊκοῦ, πιστοῦ εἰς τὸν Αὐτοκράτορα κόμματος» ἐπροπαγάνδιζεν ἀπὸ τοῦ 1929 τὴν ἐν Βιέννῃ συγκρότησιν ἀντιτεκτονικοῦ συνεδρίου «ὡς συνέχειαν τοῦ ἀντιτεκτονικοῦ συνεδρίου τοῦ Τρεντίνου τοῦ 1896», τὸ ὁποῖον θὰ ὑπεστήριζε τὴν ἄποψιν, ὅτι ἡ σωτηρία τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ Μπολσεβικικοῦ κύματος δὲν εἶναι δυνατὴ διὰ τῶν ἀπατηλῶν ἐμβλημάτων τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Ἰσότητος καὶ τῆς Ἀδελφοσύνης, ἀλλὰ μόνον διὰ τοῦ ἱεροῦ τριπλοῦ ἀστερισμοῦ τῆς αὐθεντίας, τῆς τάξεως καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἡ σύγκλησις τοῦ συνεδρίου ἀνεβάλλετο πάντοτε, ὡς λόγους δὲ τῆς μὴ συγκλήσεώς του τελικῶς ὁ Βόλφφ ἀνέφερεν εἰς τὸ φύλλον τῆς 4ης Μαρτίου 1931 τοῦ περιοδικοῦ «Neugkeits—Weltblatt» (Βιέννη) τοὺς ἑξῆς: «τὴν πεπλανημένην ἀντίληψιν πολλῶν κύκλων, ὅτι Ἰουδαϊσμὸς καὶ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ταυτόσημοι ἔννοιαι», τὴν δυσκολίαν νὰ εὕρουν ἐν Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ μέσην τινὰ γραμμήν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ «ριζικῶς ἐκδηλουμένου ἐθνικισμοῦ», περαιτέρω «τὴν ἀδράνειαν, ἀδιαφορίαν καὶ δειλίαν πολλῶν κύκλων» καὶ τὴν μικρὰν ἐπιτυχίαν τῶν προσπαθειῶν νὰ «συμπεριληφθῶσιν εἰς τὸν διεθνῆ ἀντιτεκτονικὸν δακτύλιον καὶ οἱ Τσεχοσλοβακικοὶ καὶ Γιουγκοσλαβικοὶ κύκλοι».

Βομβάη. Ἐπαρχία τῶν Βρεττανικῶν Ἰνδιῶν. Ἡ πρώτη Στ.·. ἱδρύθη τὸ 1758, τὸ δὲ 1763 ἐγκατεστάθη ἐπαρχιακὸς Μέγ.·. Διδ.·.. Σήμερον ἐργάζονται ὑπὸ τὴν Περιφερειακὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βομβάης τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἐν συνόλῳ 49 Στοαί. Διεύθυνσις: F. M. Hall, Revelin street, Fort, Bombay. Ὑπὸ τὸν «Μέγ.·. Διδ.·. σύμπαντος τοῦ ἐν Ἰνδίαις Σκωτικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας, ἐργάζονται ἐν συνόλῳ 77 Στ.·., μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλαὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας τῶν Βρεττανικῶν Ἰνδιῶν, ὡς καὶ ἐν Ἀφγανιστάν, Περσίᾳ, Βιρμανίᾳ καὶ ἐπὶ τῆς νήσου Κεϋλάνης. Ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἰρλανδίας ἐργάζονται ἐν Βομβάῃ δύο Στ.·..

Βοναπάρτης. 1 *Ἱερώνυμος*. Ἀδελφὸς τοῦ Ναπολέοντος Α'. * Νοέμβριον 1784 † Ἰούνιον 1860. Βασιλεὺς τῆς Βεστφαλίας ἀπὸ τοῦ 1807 μέχρι τοῦ 1813 καὶ ἀκολούθως γνωστὸς ὡς Δοὺξ τοῦ Μονφόρ. Ἐχρημάτισε Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Βεστφαλίας. Μετὰ τὸ 1847 ἔγινε στρατάρχης τῆς Γαλλίας καὶ πρόεδρος τῆς Γερουσίας (βλ. καὶ «Histoire de la Franc Maçonnerie» τοῦ Albert Lantoine 1925 Paris).

2. *Ἰωσήφ*. Πρεσβύτερος ἀδελφὸς τοῦ Ναπολέοντος Α'. * 1768 † 1844. Ἀπεστάλη τὸ 1806 εἰς Νεάπολιν ὡς Βασιλεὺς καὶ τὸ 1808 ἐγένετο Βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας. Ἦτο Τέκτων. Τὸ 1804 ὁ Ναπολέων τὸν ἀνεβίβασεν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

3. *Λουδοβῖκος*. Ἀδελφὸς τοῦ Ναπολέοντος Α'. * 1778 † 1846. Βασιλεὺς τῆς Ὀλλανδίας τὸ 1806. Πρόσθ.·. Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας τὸ 1804.

4. *Λουκιανός*. Ἀδελφὸς ἐπίσης τοῦ Ναπολέοντος Α'. * 1775 † ἐν Ρώμῃ 1840. Ὑπῆρξε μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

Βόνκα (Vonka, R. T.). Ὑπουργικὸς Διευθυντὴς ἐν Πράγᾳ, * 1876, ἔνθερμος ἐρευνητὴς τοῦ Κομένιους. Ὡς Ἐλευροτέκτων ἠσχολήθη εἰς τὴν ἔρευναν τῶν σχέσεων, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν μεταξὺ τῶν σκέψεων

τοῦ Κομένιους καὶ τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. θεμελιωδῶν νόμων, ἰδιαιτέρως τῶν *«Ἀρχαίων Καθηκόντων»*. Εἰς τὸ ἔργον του «Staré Provinnosti svobodnych zednârûv» (1931) ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐνδιαφερούσης προσπαθείας νὰ παραβάλλη μὲ τὸ κείμενον τῶν «Ἀρχαίων Καθηκόντων» παραλλήλους ἰδέας ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Κομένιους.

Ὁ Βόνκα ἔγραψεν ἐπίσης ἕνα ἀξιοσημείωτον ἐπίλογον εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Hartl γενομένην μετάφρασιν τῶν ποιημάτων τῆς Στοᾶς τοῦ Γκαῖτε εἰς τσεχοσλοβακικὴν γλῶσσαν. Ὁ ἐπίλογος οὗτος καταδεικνύει ἐπίσης τὴν εἰδικότητα τοῦ Vonka εἰς τὸν κόσμον τῶν σκέψεων τοῦ Γκαῖτε.

Βοντοὺ (Wodu). Θρησκεία τῶν μαύρων τῆς νήσου Ἀΐτης. Οἱ ἔγχρωμοι αὐτοὶ ἄνθρωποι εἶναι ὑποχρεωμένοι, λόγῳ διώξεων, νὰ ἀσκῶσι τὰ τῆς λατρείας των ἐν κρυπτῷ ὅπως καὶ οἱ πρῶτοι χριστιανοί.

Βοντοὺ εἶναι λέξις περιεκτική, σημαίνουσα τὸ ἄθροισμα ὅλων τῶν ἀγαθῶν καὶ πονηρῶν πνευμάτων, τὰ ὁποῖα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν ἀνώτατον θεὸν Mawu.

Τὸ τελετουργικὸν τυπικὸν καὶ ὁ συμβολισμὸς τῶν Βοντοὺ εἶναι μυστηριακός, πλουσιώτατος εἰς ἀλληγορίας. Περιγραφὴν τῆς εἰς τὴν θρησκείαν τῶν Βοντοὺ μυήσεως δίδει ὁ Ἀμερικανὸς συγγραφεὺς W. B. Seabroock εἰς τὸ βιβλίον του «Ἡ μυστηριώδης Ἀΐτή», ὁ ὁποῖος μάλιστα ὑπῆρξε καὶ ὁ πρῶτος καὶ μόνος λευκός, ὁ ὁποῖος ἐμυήθη εἰς τὰ μυστήρια τῆς περιέργου ταύτης θρησκείας. (Πρβλ. καὶ Κ. Κυριαζοπούλου: «Ἡ μύησις εἰς τὰ μυστήρια τῶν Wodu» εἰς βιβλ. 36, τόμ. Α΄, σελ. 327—331).

Βορειοανατολικὴ γωνία.—Εἰς τὸ ἱερὸν βιβλίον τῶν Βραχμάνων *«Οἱ θεσμοὶ τοῦ Μινοῦ»* ὑπάρχει ἡ φράσις: *«Ἐὰν τις πάσχῃ ἐξ ἀνιάτου νοσήματος, ἂς προχωρήσῃ εἰς εὐθεῖαν ἀτραπὸν πρὸς τὸ ἀήττητον βορειοανατολικὸν σημεῖον, τρεφόμενος μὲ ὕδωρ καὶ ἀέρα, ἕως ὅτου τὸ θνητόν του σκήνωμα μεταβληθῇ εἰς κόνιν καὶ ἡ ψυχή του ἑνωθῇ μὲ τὸ ὑπέρτατον»*.

Εἰς τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς βορειοανατολικὸν σημεῖον ἄρχονται καὶ εἰς τὸν Τεκτ.·., κατὰ τὸν Mackey, αἱ πρῶται ἐκεῖναι ὁδηγίαι, αἱ ὁποῖαι ἐπιτρέπουν εἰς τὸν ἀληθῆ Τεκτ.·. νὰ ἀρχίσῃ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ πνευματικοῦ ἐκείνου ναοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου μετὰ τὴν φθορὰν τοῦ θνητοῦ του σκηνώματος «ἡ ψυχή του ἑνοῦται μὲ τὸ ὑπέρτατον».

Κατὰ τὴν σημαντικὴν τελετήν, τὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν βορειοανατολικὴν γωνίαν τῆς Στ.·., ὁ ὑποψήφιος καθίσταται, καθ' ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα, *τέλειος καὶ εὐθὺς ἄνθρωπος καὶ Τέκτων*, ἐκπρόσωπος ἑνὸς πνευματικοῦ *ἀκρογωνιαίου λίθου* (βλ. λ.), ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ ἀνεγείρῃ τὸ μελλοντικὸν ἠθικὸν καὶ Τεκτονικόν του οἰκοδόμημα.

Ἡ συμβολικὴ αὐτὴ παρομοίωσις τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου ἑνὸς ὑλικοῦ οἰκοδομήματος πρὸς τὸν Τέκ.·., ὅταν οὗτος κατὰ τὴν ἀρχικήν του μύησιν ἐπιλαμβάνεται τοῦ ἠθικοῦ καὶ πνευματικοῦ ἔργου τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ του ἀνεγέρσεως ἑνὸς πνευματικοῦ ναοῦ, κατανοεῖται εὐκόλως, ἐὰν ἀναλογισθῇ τις τὰς ἰδιότητας, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἔχῃ εἰς θεμέλιος λίθος.

Ἡ ἀκριβῶς τετραγωνισμένη ἐπιφάνειά του, σύμβολον τῆς ἠθικῆς, τὸ κυβικόν του σχῆμα σύμβολον σταθερότητος χαρακτῆρος καὶ ἡ ἰδιαιτέρα ἐντελῶς ποιότης καὶ κατεργασία αὐτοῦ, σύμβολα ἀρετῆς καὶ ἀγνότητος, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ τελετὴ τῆς Β. Α. γωνίας τῆς Στ.·. εἶχε τὸν ἀναμφισβήτητον σκοπὸν νὰ ἀπεικονίσῃ εἰς τὴν καθιερωμένην γλῶσσαν τοῦ συμβολισμοῦ, τὴν ἀνάγκην τῆς ἀκεραιότητος καὶ σταθερότητος τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἀγνότητος τῇ ζωῆς, τὰς ὁποίας, εἰς αὐτὸν τὸν τόπον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν χρόνον ακριβῶς, ὁ ὑποψήφιος ἀναλαμβάνει ἐπισήμως νὰ τηρήσῃ.

Βόρειος ἀστὴρ ἢ *Ἀστὴρ τοῦ Βορρᾶ ἢ Πολικός*. Ὁ ἀστὴρ αὐτὸς συχνὰ χρησιμοποιεῖται ὡς Τεκτ.·. σύμβολον, ὅπως καὶ ὁ ἑωθινὸς ἀστήρ, ὁ τῆς ἡμέρας καὶ οἱ ἑπτὰ ἀστέρες. Οὕτω ὁ ἑωθινὸς ἀστὴρ (ὁ κοινῶς Αὐγερινός) εἶναι ὁ πρόδρομος τοῦ Μεγάλου Φωτός, τὸ ὁποῖον πλησιάζει ν' ἀναλάμψῃ ἐπὶ τῆς Στ.·., ἢ ὅπως εἰς τὸν 12ο τοῦ Σκ.·. Δ.·., τὸν τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. Ἀρχιτ.·., ὁ μυούμενος γίνεται δεκτὸς κατὰ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ ἀστὴρ τῆς ἡμέρας ἐμφανίζεται εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ὁ Ἀστὴρ τοῦ Βορρᾶ ἀτενίζει πρὸς τὰ ἑπτὰ ἄστρα, τὰ ὁποῖα σχηματίζουν κύκλον περὶ αὐτόν. Δι' αὐτοῦ συμβολίζεται ἡ ἀλήθεια. Ὁ Πολικὸς Ἀστὴρ εἶναι ὁ ὁδηγῶν τὸν Τέκτ.·. ἐν τῇ τρικυμιώδει θαλάσσῃ τοῦ χρόνου. Οἱ ἑπτὰ ἀστέρες εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ δικαίου καὶ τῆς δικαιοσύνης πρὸς τὸ Τάγμα καὶ τὴν πατρίδα.

Βόρειος Καρολίνα (North Carolina). Ὁμόσπονδος Πολιτεία τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς. Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον ἤδη Στ.·. πρὸ τοῦ 1735. Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1777 ἱδρυθεῖσα Μεγ.·. Στ.·. ἠρίθμει τὸ 1932 397 Στ.·. μὲ 38705 μέλη. Οἱ Ἐλευθεροτέκτ.·. τῆς Βορ. Καρολίνας ἔχουν ἱδρύσῃ καὶ διατηροῦν ἐν Oxford ὀρφανοτροφεῖον (Oxford Orphanage). Πλέον τῶν 4000 πολιτῶν τῆς Πολιτείας ἀνετράφησαν ἐν αὐτῷ καὶ 4 0 παιδία (μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλὰ καὶ βεβήλων) διαπαιδαγωγοῦνται ἐν αὐτῷ. Ἐπίσης ἀπὸ κοινοῦ μὲ τὸν «Eastern Star» συντηροῦσιν ἓν Γηροκομεῖον καὶ οἶκον χηρῶν. Ἐπίσης 100 νέοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἀπολαύουν σημαντικῶν εἰσφορῶν διὰ τὰς σπουδάς των. Διεύθυνσις: Masonic Temple, Raleigh. Τὸ 1881 ἐγκαθιδρύθη καὶ Μέγα Διοικητήριον τοῦ Τάγμ.·. τῶν Ναΐτῶν. Ἀπὸ τοῦ 1901 λειτουργοῦν καὶ Στ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·. ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας.

Βόρειος Ντακότα (North Dakota). Ὁμόσπονδος Πολιτεία τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς.

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βορ. Ντακότα, ἡ προελθοῦσα τὸ 1889 ἐκ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Διαμερίσματος τῆς Ντακότας μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῶν δύο Πολιτειῶν (Βορείου καὶ Νοτίου Ντακότα) ἠρίθμει τὸ 1932, 129 Στ.·. μὲ 15000 περίπου μέλη. Διεύθυνσις: Masonic Temple, Fargo.

Βορρᾶ, *στήλη τοῦ*. Ἡ στήλη Β.·. [βλ. *στῆλαι*]. Ἐπίσης ἡ πρὸς τὸν Βορρᾶν ἀντιστοιχοῦσα πλευρὰ τῆς Στ.·., εἰς τὴν ὁποίαν κάθηνται οἱ Μαθ.·. Ἐποπτεύεται ὑπὸ τοῦ Β'.·. Ἐπ.·. τῆς Στ.·.

Βορρᾶς. Τὸ σημεῖον τοῦτο τοῦ ὁρίζοντος καλεῖται εἰς τὸν Τεκτον.·. *τόπος τοῦ σκότους*. Ὁ ἥλιος ἐν τῇ πορείᾳ του διὰ τῆς ἐκλειπτικῆς οὐδέποτε ἐξικνεῖται πέραν τῆς 23ο 28΄ βορείως τοῦ ἰσημερινοῦ. Ἐὰν τοῖχος τις ἀνηγείρετο εἰς οἱονδήποτε μέρος τῆς γῆς βορειότερον τοῦ βορείου τούτου γεωγρ. πλάτους, θὰ ἐδέχετο τὴν μεσημβρίαν τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῆς νοτίου πλευρᾶς του μόνον, ἐνῷ ἡ βορεία θὰ ἔμενεν ἐντελῶς εἰς τὴν σκιάν.

Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ βορρᾶ ὡς συμβόλου σκότους εὑρίσκεται εἰς τὰ παλαιότερα τυπικὰ τοῦ 18ου αἰῶνος. Εἶναι λείψανον τῆς ἀρχαίας ἡλιολατρείας, τῆς ὁποίας ἀνευρίσκομεν πολλὰ ἴχνη καὶ εἰς τὸν *Γνωστικισμὸν* [βλ. λ.] καὶ τὴν *Ἑρμητικὴν Φιλοσοφίαν* [βλ.λ.].

Ἡ Ἀνατολὴ ἦτο ὁ τόπος τῆς καθημερινῆς γεννήσεως τοῦ Ἡλίου καὶ συνεπείᾳ τούτου ἐτιμᾶτο μεγάλως. Ὁ Βορρᾶς ἦτο ὁ τόπος τοῦ ἐτησίου θανάτου του, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐπλησίαζε μόνον διὰ νὰ χάσῃ τὴν ζωογόνον θερμότητά του καὶ νὰ ἐνδύσῃ τὴν γῆν μὲ τὸ σκότος μακρῶν νυκτῶν καὶ τὴν ἐρημίαν τοῦ χειμῶνος.

Ὁ Τεκτονικὸς συμβολισμὸς τῆς ἀπὸ βορρᾶ, ἢ μᾶλλον τῆς ἀπὸ τῆς βορειοδυτικῆς γωνίας, εἰσόδου ὑποψηφίου τινὸς πρὸς μύησιν καὶ προόδου αὐτοῦ πρὸς τὴν θέσιν, τὴν κατεχομένην ὑπὸ τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου εἰς τὰ βορειανατολικά, ὑπενθυμίζει τὸ τρίστιχον τοῦ Ὁμήρου:

«Δύο μαρμάρινοι θῦραι ἀνοίγουν εἰς τὰς δύο πλευράς;
Ἱερὰ ἡ θύρα τοῦ Νότου, ἀπὸ τῆς ὁποίας κατεβαίνουν οἱ θεοί. Ἀπὸ τὴν βορεινὴν ὅμως ἄκραν εἰσέρχονται οἱ θνητοί».

Εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Διονύσου ἡ πύλη τῆς εἰσόδου τοῦ ὑποψηφίου εὑρίσκετο πρὸς βορρᾶν· ὅταν ὅμως ἐκαθαρίζετο ἀπὸ τὰ πάθη του ἐκαλεῖτο *νεογεννηθεὶς* ἢ *ἀθάνατος*, τοῦ ἐπετρέπετο δὲ τοῦ λοιποῦ ἡ διάβασις ἀπὸ τὴν ἱερὰν πύλην τοῦ νότου.

Κατὰ τὸν Μεσαίωνα κάτωθεν καὶ δεξιὰ τῶν δικαστῶν ἵστατο ὁ μηνυτὴς ἀντικρύζων τὸν βορρᾶν· ἀριστερὰ ἵστατο ὁ κατηγορούμενος, ἀπὸ βορρᾶ ἀτενίζων πρὸς νότον. Ὁ Ἀδ.·. Γεώργιος *Φὸρτ* [Fort] εἰς τὸ ἔργον του «*Ἀρχαιότητες τοῦ Τεκτονισμοῦ*» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Εἰς τὸ κέντρον τοῦ δικαστηρίου ἠγείρετο βωμός, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἀνοικτὴ Βίβλος. Ὁ νότος, εὑρισκόμενος δεξιὰ τῶν δικαστῶν, ἐθεωρεῖτο μέρος σεβαστὸν καὶ ἄξιον δι' ἕνα κατήγορον· ὁ βορρᾶς ὅμως ἦτο ὁ τόπος τῆς τρομερᾶς καὶ διαβολικῆς κατηφείας. Καὶ ὅταν ἐπίσης ἐδίδετο ὅρκος ὁ κατηγορούμενος ἔστρεφε πρὸς βορρᾶν. Ὁ δήμιος, ἐφαρμόζων τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν, ἔστρεφε τὸ πρόσωπον τοῦ καταδίκου πρὸς βορρᾶν... Καὶ ἐν ἁρμονίᾳ μὲ τὰς παραδόσεις αὐτὰς οὐδεμία Τεκτ.·. Στ.·. φωτίζει τὸν σκοτεινὸν βορρᾶν μὲ συμβολικὸν φῶς, τοῦ ὁποίου ἡ λαμπρότης θὰ ἦτο ἀνίκανος νὰ διαλύσῃ τὸ βαθὺ σκότος τοῦ σημείου αὐτοῦ τοῦ ὁρίζοντος, μὲ τὸ ὁποῖον ἔχει συνταυτισθῇ πᾶν ὅ,τι εἶναι φοβερὸν καὶ καταστρεπτικόν».

Καὶ παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἐπίσης ὁ βορρᾶς ἐθεωρεῖτο τόπος κατηραμένος. Ἡ παράδοσις ἐπιβάλλει ὅπως οἱ νεκροὶ θάπτωνται μὲ τοὺς πόδας πρὸς ἀνατολάς διὰ νὰ συναντήσουν τὸν Κύριον ἐξ Ἀνατολῶν ἐρχόμενον. Διὰ τοῦτο εἰς τὴν Οὐαλλίαν ὁ ἀνατολικὸς ἄνεμος καλεῖται «ὁ ἄνεμος τῶν ποδῶν τῶν νεκρῶν».

Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἀγγλίας κακοῦργοι ἢ ἄλλου εἴδους κακοὶ ἄνθρωποι ἐθάπτοντο συχνὰ εἰς τὸ βόρειον τμῆμα τῶν νεκροταφείων». Ἐνταῦθα δέον νὰ σημειωθῇ ἡ σχέσις ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν ἐθίμων τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων καὶ τῶν τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.

Βόσπορος. Περιστ.·. ὑπ' ἀρ. 8, λειτουργοῦν ἄλλοτε ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τοὺς βαθμοὺς 4ο—18ο ὑπὸ τὴν αἰγ.·, τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ο τῆς Ἑλλάδος. Ἱδρύθη κατὰ τὸ ἔτος 1923 ταῖς ἐνεργείαις τοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Ἀδ.·. Δημ. Ξανθοῦ. Ἡ ἵδρυσίς του προεκάλεσε κατ' ἀρχὰς διαμαρτυρίας τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ο τῆς Τουρκίας, ἔχοντος τὴν γνώμην, ὅτι τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ ἔχῃ καὶ φιλοσοφ.·. ἐργαστήριον ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μετὰ συζητήσεις ὁ τότε Ὕπ.·. Ταξ.·. τῆς Τουρκίας Mehmet Aly Bey ἀπεδέχθη τὴν ὕπαρξιν τοῦ Περιστ.·., θεωρήσας αὐτὸ ὡς οἰκογενειακὸν φιλοσοφικὸν ἐργαστήριον τῆς Ἑλληνικῆς Στ.·. «*Ἁρμονίας*», συστήσας ἀθόρυβον ἐργασίαν αὐτοῦ.

Τὰ μέλη τοῦ Περιστ.·. τούτου ἀνήρχοντο εἰς 42 [τὸ 1933] ὅτε καὶ διελύθη.

Βοστώνη ἢ Μπόστον [Boston]. Πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπόνδου πολιτείας Massachusetts τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς. Διαδραματίζει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἐλευθεροτεκν.·. σημαντικὸν ρόλον. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἱδρύθη τὸ 1733 ἡ πρώτη κανονικὴ Ἀμερικανικὴ Στ.·. ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Λονδίνου [«The First Lodge of Boston»]. Ἰδιαιτέραν φήμην ἀπέκτησε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου ἡ Στ.·. «St. Andrew's Lodge», εἰς τὸν τόπον τῶν συνεδριῶν τῆς ὁποίας εἰς τὴν «Ταβέρναν τοῦ Πρασίνου Δράκοντος» εὑρίσκετο τὸ στρατηγεῖον σειρᾶς ὀργανώσεων, αἱ ὁποῖαι ἐπροπαγάνδισαν καὶ προπαρεσκεύασαν τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα, ὡς π.χ. ἡ ὀργάνωσις «Υἱοὶ τῆς Ἐλευθερίας», κ.ἄλ. [βλ. *Βοστώνης τεῖο—εσπερίς*].

Σήμερον ἡ Βοστώνη εἶναι ἕδρα τῆς Μ.·. Στ.·. Massachusetts (Masonic Temple, 51 Boylston Street) καὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Βορείου Δικαιοδοσίας τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς (Διεύθ. Room 1117, Statler Building, Park Square].

Βοστώνης τεῖο-εσπερίς [Boston Tea Party]. Ὅταν ὁ ἀμερικανὸς Ἐλευθεροτέκτων Σαμουὴλ Ἄδαμς εἶπεν εἰς τὴν κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1772 συνελθοῦσαν «Boston Town Meeting», σχετικῶς μὲ τὴν ὁλοὲν ὀξυτέραν καθισταμένην σύγκρουσιν μετὰ τῆς Ἀγγλίας, τὰς λέξεις: «ἡ συνέλευσις αὕτη οὐδὲν δύναται πλέον νὰ πράξῃ πρὸς διάσωσιν τῆς πατρίδος», ἡ φράσις αὕτη ἐπενήργησεν ὡς σύνθημα ἐπιθέσεως κατὰ τῶν ἐν τῷ λιμένι τῆς Βοστώνης ὁρμούντων πλοίων τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἀνατ. Ἰνδιῶν. Πεντήκοντα πολῖται, ἐνδεδυμένοι ὡς Ἰνδοί, ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν 342 κιβώτια τεΐου εἰς ἔνδειξιν διαμαρτυρίας κατὰ τῶν ἀνυποφόρων ἀγγλικῶν φόρων. Ἡ πρᾶξις αὕτη, ὀνομασθεῖσα «Ocean Tea Party», προῆλθεν ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Στ.·. «St. Andrew's Lodge», οἱ ὁποῖοι ἦσαν συγχρόνως καὶ μέλη τοῦ συνδέσμου «Υἱοὶ τῆς ἐλευθερίας».

Τὸ πρακτικὸν τῆς 30 Νοεμβρίου 1772 τῆς Στ.·., συνεδριαζούσης εἰς τὴν «Ταβέρναν τοῦ Πρασίνου Δράκοντος», σημειώνει 7 μόνον παρόντας Ἀδ.·. καὶ ὡς δικαιολογίαν τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ παρόντων φέρει τὴν ἀπασχόλησιν τῶν λοιπῶν μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ τεΐου. Τὴν 16 Δεκεμβρίου, ἑσπέραν τῆς τεῖο εσπερίδος, ὁ γραμματεὺς ἔγραψεν εἰς τὸ πρακτικόν, ὅτι ἡ Στ.·., ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τοὺς ἀπόντας Ἀδ.·., ἀναβάλλει τὰς ἐργασίας της διὰ τὴν ἑπομένην ἑσπέραν, κάτωθεν δὲ τῆς σημειώσεως ταύτης ἀναγράφει ἓν μέγα T, καταλαμβάνον ὁλόκληρον τὴν σελίδα.

Βότσης *Νικόλαος*. Ὑποναύαρχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολεμ. Ναυτικοῦ, * 1877, † 1931. Κυβερνήτης τορπιλλικοῦ τῷ 1912 ἐτορπίλλισε τὸ τουρκικὸν πολεμικὸν «Φετχὶ Μπουλὲν» ἐν τῷ λιμένι Θεσσαλονίκης. Ὕπατος Ἁρμοστὴς τὸ 1921—1922 ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. τῇ 2 Μαρτίου 1900, ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν δὲ τῆς αἴγλης καὶ τῆς ἰσχύος τοῦ Τέκτον.·. φωτὸς ἐχαλυβδώθησαν αἱ φυσικαὶ αὐτοῦ ἀρεταί: Ὑπῆρξεν ὑπόδειγμα ζηλωτοῦ Τέκτονος, δι' ὃ καὶ ἐτιμήθη γενόμενος ἐπίτιμος Σεβ.·. τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Στ.·. «Φίλιππος», πρόεδρος τοῦ Περιστ.·. «Σείριος» ὡς καὶ 33ο. Πάρεδρον μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ο τῆς Ἑλλάδος.

Βουδαπέστη. Πρωτεύουσα τῆς Οὐγγαρίας, ἔχει Ἐλευθεροτεκτ.·. ἱστορίαν, δυναμένην νὰ παρακολουθηθῇ ἀπὸ τοῦ 1768 μέχρι τοῦ 1920, ὁπότε διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως διελύθη ἡ Συμβολικὴ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Οὐγγαρίας. Ἀπὸ τοῦ ἑβδομηκοστοῦ ἔτους τοῦ 19ου αἰῶνος μέχρι τῆς διαλύσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·., ἡ ζωὴ τῶν Στ.·. ἦτο ἀσυνήθως ζωηρά. Ἐν Βουδαπέστῃ ἐξεδόθη ἐπίσης ἡ καθημερινὴ ἐφημερὶς «Vilag» [Κόσμος], ἡ ὁποία ἐκρατεῖτο ἐν ἐπιγνώσει ἐντὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. πνεύματος. Ἔκτοτε δὲν ἐπετράπησαν ἐργασίαι Στοῶν. Τὸ μέγαρον τῆς Συμβ.·. Μεγ.·. Στ.·. ἀφῃρέθη ἀπὸ τὸν Οὐγγρ.·. Ἐλευθεροτεκτ.·.. [Βλ. *Οὐγγαρία*].

Βούδας ἢ Βούδδας (Buddha) ἢ ***Σακὰ—Μούνι*** ἢ ***Σιντάρτα Γκοτάμα***. Ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ῥίζης budh (ὁμοίας ῥίζης πρὸς τὸ Fοἶδα=γνωρίζω), σημαινούσης ἐπίστασθαι, γνωρίζειν· ὁ πεφωτισμένος, ὁ ἀφυπνισθείς. Τὸ ἐπίθετον τοῦτο ἀπεδόθη ὡς κυριώτερον ἐπώνυμον εἰς τὸν ἱδρυτὴν τῆς Βουδικῆς θρησκείας Γκοτάμα.

Ὁ Βούδδας ἐγεννήθη περὶ τὸ 560 π. Χ. ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Νεπάλης καὶ πλησίον τῆς Ἰνδικῆς πόλεως *Καπιλαβάσιου*, ἐκ πατρὸς εὐγενοῦς, καλουμένου Σουντοντάνα, ἡγεμόνος ἐν τῇ φυλῇ τῶν *Σακύας*. Εἰς ἡλικίαν 29 ἐτῶν ἐγκαταλείπει κρυφίως τὸν πατρικὸν οἶκον, τὴν σύζυγον καὶ τὸ τέκνον του καὶ γενικῶς τὸν κόσμον καὶ τὰς ἀπολαύσεις του καὶ προσκολλᾶται εἰς γνωστὸν διὰ τὸν ἀσκητικὸν του βίον γέροντα, ἵνα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν αὐτοῦ καταστῇ ἄξιος τῆς ἐν τῇ ἀπαρνήσει τοῦ κόσμου συνισταμένης μακαριότητος. Μὴ ἱκανοποιηθεὶς ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀσκητοῦ τούτου, ἐπορεύθη καὶ πρὸς πολλοὺς ἄλλους, ἕως ὅτου ἀπελπισθεὶς καὶ πεισθεὶς ὅτι παρ' οὐδενὸς εἶναι δυνατὸν νὰ μάθῃ τὴν ἀπολυτροῦσαν ἀλή-

θειαν, ἀπεσύρθη μόνος εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐβυθίσθη εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ σκέψεις.

Μετὰ πολλοὺς ἐσωτερικοὺς ἀγῶνας ἀπεφάσισε νὰ κηρύξῃ εἰς τὸν κόσμον τὴν νέαν γνῶσιν. Ἐπὶ μακρὰ ἔτη κηρύττει εἰς τὰς βορειοανατολικὰς Ἰνδίας τὴν νέαν ἀλήθειαν, στρατολογεῖ μαθητὰς καὶ ὀπαδούς. Ὁ ἀριθμὸς τούτων αὐξάνεται σὺν τῷ χρόνῳ, βαθμηδὸν δ' οὕτω πως ἀπετελέσθη μοναχικὴ κοινότης, συνισταμένη ἐκ διδασκάλων καὶ μαθητῶν (βλ. *Βουδισμός*), οἱ ὁποῖοι ἔφερον ἴδιον ἔνδυμα καὶ ἐτέλουν ὑπὸ ἰδιαιτέρους κανονισμοὺς καὶ διατάξεις. Κατὰ τοὺς τρεῖς μῆνας τῆς βροχῆς (Ἰούλιος—Σεπτέμβριος) ὅλοι οἱ μαθηταὶ συνεκεντροῦντο καὶ συνέζων, ἔπειτα δὲ πάλιν διεσκορπίζοντο.

Ἐπὶ 45 ἔτη ὁ Βούδδας διέτρεχε τὰς Ἰνδίας, εὐαγγελιζόμενος τὴν λύτρωσιν τοῦ κόσμου. Τὰ κατὰ τὸν θάνατόν του περιέχουν πολὺ τὸ μυθικόν. Εἰς τὸ 80ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἀπέθανε (πιθανώτατα κατὰ τὸ 480 π.Χ.) δώσας τὰς τελευταίας ὁδηγίας εἰς τοὺς μαθητάς του.

Αἱ ἱστορικαὶ πληροφορίαι περὶ τοῦ βίου τοῦ Βούδδα εἶναι πενιχραί, ἐνῷ ἐν ἀντιθέσει μέγα εἶναι τὸ πλῆθος τῶν θρύλων καὶ μύθων, μὲ τοὺς ὁποίους διεκοσμήθη ὁ Γκοτάμα Βούδδα. Διὰ τῶν θρύλων καὶ τῶν μύθων τούτων ἠμαυρώθη ἡ πραγματικὴ φυσιογνωμία του, αἱ δ' ἀντιφάσεις τῶν περὶ αὐτοῦ ἱστορουμένων κ.τ.λ., συνετέλεσαν, ὥστε νὰ πιστευθῇ ὑπὸ πολλῶν, ὅτι ὁ Βούδδας οὐδέποτε ἔζησε πραγματικῶς, ὅτι εἶναί ἀνύπαρκτον πρόσωπον καὶ ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν χορείαν τῶν μυθικῶν θεῶν, ἀνθρωποποιηθεὶς διὰ τῆς φαντασίας τῶν ἀνθρώπων. Καὶ οὕτω κατὰ τὸν ἀδ.·. Ν. Λούβαριν «ἡ ἐκθαμβωτικὴ φωτοστεφάνη τοῦ θρύλου θὰ ἀποκρύπτῃ ἐσαεὶ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἐν τούτοις ἐγένετο ὁ ἱδρυτὴς θρησκείας, μεγίστην ἀσκησάσης καὶ ἀσκούσης ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου τῆς ἀνθρωπότητος».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :—DUTOIT: Das Leben des Buddha (1906) — NEUMANN: Die Reden G. Buddha.— OLDENBERG: Reden des Bouddha.—BECKY: Der Hingang des Vollendeten (1925).—DAVIDS: α') Budist Birth Stories (1880) *καὶ Β')* Buddism.—REINER: Der Buddismus.

Βλ. ἐπίσης 31 (τόμ. 7ος) καὶ 32 (τόμ. Γ').

Βουδισμός. Ἡ ὑπὸ τοῦ Γκοτάμα *Βούδα* κατὰ τὸν ϛ' π.Χ. αἰῶνα κηρυχθεῖσα διδασκαλία περὶ ἀπολυτρώσεως καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθεῖσα καὶ ἐκ μοναχῶν καὶ λαϊκῶν συνισταμένη θρησκευτικὴ Κοινότης.

Ὁ Βουδισμὸς ἔχει βαθείας τὰς ῥίζας του εἰς τὸν *Βραχμανισμὸν* (βλ. λ.), προϋποθέτει τὴν βραχμανικὴν καὶ τὴν Βεδικὴν (βλ. *Βέδαι)* θρησκείαν, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῶν ὁποίων ἀνεπτύχθη, καθὼς καὶ τὰς ἰδέας τῶν Οὐπανισαδῶν καὶ τὴν φιλοσοφίαν τῆς αἱρέσεως Σαμκύα.

Πρὸς τὸν βραχμανισμόν, τὸν ὁποῖον ἀπορρίπτει, ἔχει κοινὰ τὴν εἰς τὴν μετενσάρκωσιν καὶ τὸ Κάρμα πίστιν ὡς καὶ τὴν ῥοπὴν πρὸς τὴν περιφρόνησιν τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἄρνησιν αὐτοῦ.

Αἱ πηγαὶ τῆς θεωρητικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας τῆς Βουδιστικῆς θρησκείας καλοῦνται *Τριπιτάκα* (=3 κάλαθοι), ἐπειδὴ τὰ τρία βιβλία διεφυλάσσοντο εἰς τρεῖς καλάθους. Ὁ πρῶτος κάλαθος περιέχει πάντα τὰ εἰς τὴν ἠθικὴν ἀναφερόμενα καὶ λέγεται *Βινάγια*, ὁ δεύτερος περιλαμβάνει τὰς *Σούτρας* ἢ τοὺς λόγους τοῦ Βούδα καὶ ὁ τρίτος τέλος τὰ εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ μεταφυσικὴν ἀφορῶντα ἔργα καὶ λέγεται *Ἀμπεντχαρμά*.

Τὸν πυρῆνα τῆς διδασκαλίας τοῦ Βούδα εὑρίσκομεν εἰς τὰς *«τέσσαρας εὐγενεῖς ἀληθείας»*. Αἱ ἀλήθειαι αὗται ἀναφέρονται α') εἰς τὴν ὀδύνην, εἰς τὸ πάθος, τὴν δυστυχίαν, τὴν θλῖψιν· «ἡ γέννησις εἶναι ὀδύνη· τὸ γῆρας, ἡ ἀσθένεια, ὁ θάνατος εἶναι ὀδύνη· ἡ ἕνωσις μὲ ὅ,τι δὲν ἀγαπῶμεν, ὁ χωρισμὸς ἀπὸ ὅ,τι ἀγαπῶμεν εἶναι ὀδύνη· ἡ μὴ ἐκπλήρωσις τῆς ἐπιθυμίας εἶναι ὀδύνη. Ὀδύνη εἶναι καὶ πάντα ὅσα πηγάζουν ἐκ τῆς προσκολλήσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς αἰσθήσεις· β') εἰς τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ πάθους, τουτέστι τὴν ἐπιθυμίαν πρὸς τὴν ζωήν, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ εἰς τὴν μετενσάρκωσιν· γ') εἰς τὴν ἄρσιν τοῦ πάθους, διενεργουμένην διὰ τῆς νεκρώσεως τῆς ἐπιθυμίας· καὶ δ') εἰς τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιτυγχάνεται ἡ νέκρωσις τῶν αἰσθήσεων.

Ἡ διδασκαλία περὶ τοῦ πάθους περιλαμβάνει δύο σπουδαίας φιλοσοφικὰς ἰδέας· πρῶτον τὸ δόγμα ὅτι οὐδὲν σταθερὸν ὑπάρχει, οὐδὲν πραγματικὸν Ε ἶ ν α ι, ἀλλὰ μόνον Γ ί γ ν ε σ θ α ι, διαρκὴς δηλ. μόνον γένεσις καὶ φθορά, διηνεκὴς ῥοή, ἡ ὁποία εἶναι ἡ αἰτία τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ὀδύνης τῶν ὄντων: δεύτερον δὲ ἡ ἰδέα, ὅτι ψυχὴ ἐν τῇ ἐννοίᾳ ἀτομικοῦ καὶ αὐτοτελοῦς ὄντος οὐδαμῶς ὑφίσταται, οὔτε ψυχὴ ἀθάνατος, ἀναλλοίωτος ἀντίθετος πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς ὕλης. Τὸ λεγόμενον Ἐ γ ὼ εἶναι ἀδιάκοπος σειρὰ σωματικῶν καὶ πνευματικῶν καταστάσεων (διαιρουμένων εἰς πέντε Κ ά ν δ α ς ἢ ὁμάδας στοιχείων τῆς ὑπάρξεως), αἱ ὁποῖαι εἶναι ἡ μορφὴ ἢ τὸ σωματικὸν στοιχεῖον, τὸ αἴσθημα, ἡ παράστασις, αἱ βουλητικαὶ δυνάμεις καὶ ἐπενέργειαι δυνάμεων ὑφισταμένων ἀπὸ προηγουμένας γεννήσεις, καὶ τέλος συνείδησις.

Κατὰ τὸν Βουδισμὸν δὲν ὑπάρχει μετεμψύχωσις, ἀλλὰ διαρκὴς ἀναγέννησις διὰ τῆς ἀνανεώσεως τῶν πέντε αὐτῶν ὁμάδων καταστάσεων.

Ἡ δευτέρα ἀλήθεια διδάσκει ὅτι ἡ ἐπιθυμία, ὁ πόθος πρὸς τὰ αἰσθητά, πρὸς τὸ Γ ί γ ν ε σ θ α ι καὶ πρὸς τὴν ἄρσιν τοῦ παροδικοῦ καὶ ἐφημέρου Γ ί γ ν ε σ θ α ι, ἡ ὁποία γεννᾶται διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων ἡμῶν, εἶναι ἡ αἰτία τῆς δυστυχίας καὶ τοῦ πάθους τῶν ὄντων. Ἡ ἐπιθυμία αὐτὴ εἶναι ἀποτέλεσμα ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς ἀγνοίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν εἰς προηγούμενον βίον πράξεων, ἐκ τῆς ἐπιθυμίας δ' αὐτῆς ἐξηγεῖται καὶ ἡ νέα γέννησις ἑκάστου. Ὁ ἐπαναγεννώμενος ὅμως ἄνθρωπος ὑποφέρει, καθόσον ἡ νέα ἐμφάνισις ἐπὶ τῆς γῆς καθορίζεται ἀπὸ τὸ Κ ά ρ μ α, δηλ. ἀπὸ τὰς πράξεις, τῶν ὁποίων ἐγένετο ἔνοχος εἰς τὸν ἑκάστοτε προηγούμενον βίον του.

Πρὸς ἄρσιν τῆς δυστυχίας συνεπῶς, διδάσκει ἡ τρίτη ἀλήθεια, δέον νὰ ἀρθῇ ἡ ἐπιθυμία. Αἰτία πάντων τῶν κακῶν εἶναι ἡ αἰτιώδης σύνδεσις ἐπιθυμίας, ἔργων καὶ πράξεων καὶ ἐπαναγεννήσεως. Πῶς θὰ ἀρθῇ ἡ ἐπιθυμία; Ἂν τερματισθῇ ἡ ἀνακύκλωσις τῆς ὑπάρξεως, ἂν δὲν ἐπαναγεννηθῇ αὕτη, ἂν ἀπολυτρωθῇ, καὶ ἐπέλθῃ οὕτω τὸ Ν ι ρ β ά ν α, ἡ κατάστασις δηλ. ὑψίστης μακαριότητος, ἡ ὁποία δὲν ἀρχίζει μετὰ θάνατον (ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει ἀτομικὴ ψυχή), ἀλλ' ἀφ' ἧς στιγμῆς νεκρωθῇ ἡ ἐπιθυμία, ἀπὸ τῆς ὥρας, καθ' ἣν ὁ μοναχὸς καταστῇ ἅγιος. Ἡ σωτηρία ἔγκειται ὄχι εἰς τὴν ἕνωσιν τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ θεοῦ (τοῦ Ἀτμὰν μετὰ τοῦ Βραχμὰν τοῦ Βραχμανισμοῦ), ἀλλ' εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῆς ἐπιθυμίας. Τί εἶναι τὸ Νιρβάνα δὲν ὁρίζεται σαφῶς. Ὁ βόρειος Βουδισμὸς (Θιβὲτ) θεωρεῖ αὐτὸ ὡς παράδεισον πλήρη εὐδαιμονίας, ἐνῷ ὁ νότιος (Κεϋλάνη) πλήρη ἐκμηδένισιν.

Ἡ πρὸς τὴν ἄρσιν τοῦ κακοῦ, τῆς δυστυχίας καὶ τοῦ πάθους ὁδὸς εἶναι ὀκταπλῆ, περιλαμβάνουσα τὰ ἑξῆς στάδια: ὀρθὸν βλέμμα πρὸς διάκρισιν τοῦ ἀληθοῦς ἀπὸ τοῦ ψευδοῦς· ὀρθὴν ἀντίληψιν τῆς ἀληθείας· ὀρθὸν λόγον· ὀρθὴν πρᾶξιν· ὀρθὸν τρόπον τοῦ ζῆν· ὀρθὸν βυθισμὸν τῆς συνειδήσεως εἰς τὰς αἰωνίας ἀληθείας.

Οὕτω διάγων ὁ ἄνθρωπος, καταντᾷ εἰς τὴν ἀληθῆ γνῶσιν, ἡ ὁποία τὸν πείθει ὅτι χαρά, ἡδονή, ἐπιθυμία εἶναι οὐσιαστικῶς ψευδαίσθησις μόνον καὶ αὐταπάτη. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ κατορθώσας νὰ μὴ ἔχῃ ἐπιθυμίας, εὗρε τὴν ἀπολύτρωσιν διότι ὁ κόσμος παύει νὰ ὑπάρχῃ πραγματικῶς δι' αὐτόν, καὶ τὸ κακὸν καὶ ἡ θλῖψις οὐδεμίαν δύναμιν ἔχουν πλέον ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ τετάρτη ἀλήθεια περιέχει καὶ ὅλην τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τοῦ Βουδισμοῦ. Ἡ ἠθικὴ διαγωγὴ εἶναι

τὸ μέσον δι' οὗ φθάνει ὁ πιστὸς εἰς τὴν ἀπολύτρωσιν. Αἱ διὰ τοὺς λαϊκοὺς ἰσχύουσαι ἐντολαὶ εἶναι: Μὴ φονεύσῃς ἔμψυχον ὄν· μὴ οἰκειοποιηθῇς ξένην ἰδιοκτησίαν· μὴ ἐπιθυμήσῃς τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου· μὴ ψεύδεσαι· μὴ πίνεις μεθυστικὰ ποτά. Διὰ τοὺς μοναχοὺς ἐπιβάλλονται ἄλλαι 5 ἐντολαί. Ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ διδασκάλου ἡ βουδιστικὴ ἠθικὴ ἀπαιτεῖ πρὸς τούτοις καὶ καθήκοντα πρὸς ἑαυτούς, ἀναγκάζουσα αὐτοὺς εἰς συγκέντρωσιν καὶ ἐπιστροφὴν εἰς τὴν ἰδίαν ἑκάστου ψυχήν. Μέσον κατάλληλον πρὸς τοῦτο εἶναι τὸ Ν ο ϋ ά, ὁ εἰς τὴν σκέψιν βυθισμός. Μόνον οὕτω ὁ μοναχὸς φθάνει εἰς τὴν σοφίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ προϋπόθεσις τῆς εἰσόδου εἰς τὸ Νιρβάνα.

Ἓξ εἶναι αἱ μέγισται βουδικαὶ ἀρεταί: ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ ἁγιότης, ἡ ὑπομονή, ἡ δραστηριότης, ἡ καλωσύνη, ἡ ἀγάπη τοῦ πλησίον. Τὸ ὑπέρτατον ὅμως, κατὰ τὸν Βουδισμόν, χρέος τοῦ ἀνθρώπου ἀναφέρεται ὄχι εἰς τὰς σχέσεις του μὲ τὰ ἄλλα ὄντα, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τελειοποίησιν, εἰς τὴν ἀκατάπαυστον καὶ ἄγρυπνον προσπάθειαν ἑκάστου νὰ ὑποτάσσῃ τὰ πάθη του.

Ὁ ἐφαρμόζων τοὺς αὐστηροτάτους κανόνας τῆς βουδικῆς ἠθικῆς δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τοὺς τρεῖς ὑψίστους βαθμοὺς τῆς ἁγιότητος: 1) Ἀτομικὸς Βούδδας (Pratyeka bouddha)· 2) Μποντισάτβα· 3) Τέλειος παγκόσμιος καθολικὸς Βούδδας Dyanebouddha. Ὁ πρῶτος εὑρίσκει τὴν λύτρωσιν, ἀλλά, μὴ θέλων νὰ ὑποβληθῇ εἰς κόπους, τὴν κρατεῖ δι' ἑαυτὸν καὶ εἰσέρχεται μόνος εἰς τὸ Νιρβάνα. Ὁ δεύτερος εἶναι ὁ μέλλων Βούδδας· τοιοῦτος ἦτο ὁ Βούδδας μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 7 ἐτῶν. Ὁ τρίτος εὑρίσκει τὴν λύτρωσιν καὶ κηρύσσει αὐτὴν εἰς τὸν κόσμον. Καθολικὸς Βούδδας ἐμφανίζεται κατὰ τὰς μεγάλας περιόδους τῆς γῆς.

Ὁ ἠθικὸς κῶδιξ τοῦ Βουδισμοῦ εἶναι τέλειος. Ἡ Θεολογία του ὅμως δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀντιρρήσεων. Ὁ Μὰξ Müller παραδέχεται ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν Βουδιστικὸν κανόνα οὐδ' ἡ ἐλαχίστη μνεία περὶ ὑπάρξεως ἑνὸς προσωπικοῦ θεοῦ ἢ δημιουργοῦ καὶ συμπεραίνει ἐκ τούτου ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Βουδισμοῦ εἶναι καθαρῶς ἀθεϊστική. Ὁ Upham ἐν τούτοις (Ἱστορία καὶ Δόγμα τοῦ Βουδισμοῦ σελ. 2) φρονεῖ ὅτι «καὶ ἐὰν ἀκόμη χρειάζωνται ἀποδείξεις περὶ τούτου, ὁ Βουδισμὸς ἀναγνωρίζει τὴν λειτουργίαν τῆς Πίστεως καλουμένης Damata διὰ τῆς ὁποίας εἰς τὸ σύστημα περιλαμβάνονται πολλὰ στοιχεῖα συντηρήσεως ἢ κυβερνήσεως τοῦ σύμπαντος».

Ὁ ἰατρὸς Encausse ἐξ ἄλλου ὁ γνωστὸς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Docteur Papus ἀποκρυφιστής, ἀναλύει ὡς ἀκολούθως τὸν Βουδισμόν:

«Οἱ Βουδισταὶ διακρίνουν τοὺς Σοφοὺς τοὺς προερχομένους ἀπὸ Ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἔφθασαν εἰς τὴν τάξιν τοῦ Βούδα διὰ τῶν ἰδίων των δυνάμεων καὶ τὰ Ὄντα τῶν ὁποίων ἡ φύσις καὶ ἡ καταγωγὴ εἶναι καθαρῶς ἄυλοι: Τὰ τελευταῖα αὐτὰ εἶναι οἱ οὐράνιοι Βοῦδαι: Οἱ πρῶτοι ποὺ καλοῦνται «Ἀνθρώπινοι Βοῦδαι» ἢ Μανοῦσι—Βούδαι εἶναι ἑπτά. Ὁ τελευταῖος ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁ Cakyimuni. Πρὸ αὐτοῦ ἄλλοι ἐξ εἶχον ἔλθη νὰ κηρύξουν τὸ δόγμα.

Οἱ δεύτεροι καλοῦνται οἱ «ἄνευ συγγενῶν Βοῦδαι». Ὑπεράνω ὅλων εὑρίσκεται ὁ Ἀντιβούδα, ὁ πρωταρχικὸς Βούδας, ὑπάρχων ἀφ' ἑαυτοῦ *ἄπειρος καὶ παντογνώστης*, ὁ ὁποῖος διὰ πέντε ἐνεργειῶν τῆς δυνάμεώς του δημιουργεῖ τοὺς πέντε «οὐρανίους Βούδας». Ἕκαστος ἐξ αὐτῶν πάλιν μὲ τὴν πεῖραν του δέχεται γεννώμενος τὴν διπλῆν ἐνέργειαν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς θεωρίας, πηγὴν τῆς ὑπάρξεως καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς ἀκριβῶς δημιουργεῖ ἕνα θεῖον «*Μποντισατβᾶ*». Οὕτω Βοῦδαι καὶ Μποντισατβᾶ οὐράνιοι, εἶναι οἱ καρποὶ τῆς θεωρίας τοῦ ἰδεατοῦ Ἀντιμπουντᾶ.

Οἱ Μποντισατβᾶ θεωροῦνται οἱ πραγματικοὶ δημιουργοὶ τοῦ κόσμου καὶ ἐπειδὴ τὰ δημιουργήματά των εἶναι φθαρτά, ἑκάστην καταστροφὴν τοῦ κόσμου διαδέχεται ἡ δημιουργία ἑνὸς νέου, ἔργου ἑνὸς τῶν ἑπτὰ Μποντισατβᾶ. Οἱ Βουδισταὶ δέχονται ὅτι παρῆλθον ἤδη τρεῖς περίοδοι δημιουργίας καὶ ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς τὴν τετάρτην τῆς ὁποίας δημιουργὸς εἶναι ὁ Μποντισατβᾶ Παντμαπάνι, τὸν ὁποῖον οἱ κάτοικοι Θιβὲτ καὶ Νεπὰλ θεωροῦν ὡς τὸν ἀνώτατον καὶ μοναδικὸν Θεόν των. Εἰς τὸ Θιβὲτ φέρει τὸ ὄνομα Ἀβαλοκιτεσβάρα».

Δὲν πρόκειται ἑπομένως περὶ ἀθεϊστικοῦ δόγματος ὡς ἰσχυρίζονται μερικοὶ ἀλλὰ περὶ μιᾶς τῶν μεγάλων θρησκειῶν, ἥτις ἀναγνωρίζει ἕνα ἄπειρον καὶ παντογνώστην Θεὸν ἀφ' ἑαυτοῦ ὑπάρχοντα.

Ὁ Βουδισμὸς ἔλαβε δύο μεγάλας κατευθύνσεις: τὴν «*Χιναγιάνα*» ἐξετάζουσαν μόνον τὸ γράμμα τοῦ βουδικοῦ νόμου (νότιος βουδισμός, κέντρον ἡ Κεϋλάνη), καὶ τὴν «*Μαχαγιάννα*», ἐξετάζουσαν τὸ πνεῦμα καὶ προσπαθοῦσαν νὰ ἀνεύρῃ συμβολικὴν σημασίαν καὶ εἰς τὰ πλέον ἀσήμαντα (βόρειος Βουδισμός, κέντρον τὸ Θιβέτ).

Εἰς τὸ βιβλίον του «Les traditions et les doctrines Esotériques» ὁ H. M. de Champigny γράφει (σελ. 256 κ.ἑ.) τὰ ἑξῆς:

«Ὅταν ὁμιλῇ τις περὶ Βουδισμοῦ ὡς περὶ Ἰνδουϊστικῆς μεταρρυθμίσεως δὲν πρέπει νὰ φαντάζεται ἓν εἶδος προτεσταντισμοῦ ἐμβολιασθέντος εἰς τὸν Βουδισμόν, ἀλλὰ τοὐναντίον μίαν μεταρρύθμισιν προελθοῦσαν ἀπὸ τὸ καθαρὸν Βεδικὸν δόγμα, Ἰνδικῆς καταγωγῆς.

Ἡ δρᾶσις τοῦ Βουδισμοῦ—ὅστις ὑπῆρξεν ἡ πρώτη θρησκεία παγκοσμίου ἐπεκτάσεως—ὑπῆρξε ποικίλη καὶ διὰ τοῦτο θὰ ἦτο ὀρθότερον νὰ ὁμιλῇ τις περὶ Β ο υ δ ι σ μ ῶ ν καὶ οὐχὶ Βουδισμοῦ. Ἀλλ' οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ μορφὴ τοῦ ὑπὸ μελέτην Βουδισμοῦ, μεταξὺ τῶν τεσσάρων μεγάλων σχολῶν, τῶν εἴκοσι τριῶν Ἰνδικῶν του αἱρέσεων, τῶν δώδεκα κινεζικῶν τοιούτων καὶ τῶν δέκα τριῶν Ἰαπωνικῶν, τὸ βάθος παραμένει τὸ ἴδιον: αἱ μεγάλαι βασικαὶ γραμμαὶ εἶναι πανταχοῦ ταυτόσημοι. Ἀκόμη καὶ μεταξὺ τοῦ Βουδισμοῦ τοῦ Βορρᾶ καὶ τοῦ Βουδισμοῦ τοῦ Νότου, τῶν φαινομενικῶς τόσων διαφόρων μεταξύ των, ὑφίσταται μία ἀναμφισβήτητος ἑνότης. Τὰ Ἱερὰ Βιβλία εἶναι τὰ ἴδια καὶ τὸν κανόνα ἀποτελεῖ ἡ Τ ρ ι π ι τ ά κ α ἢ Τρεῖς Κάλαθοι ποὺ ἀποτελοῦν τὴν Πειθαρχίαν, τὸ Δόγμα καὶ τὴν Μεταφυσικήν.

Ὁ Βούδας—ὅπως ἄλλως τε ὅλοι οἱ ἱδρυταὶ θρησκειῶν—καὶ ἑπομένως καὶ ὁ Βουδισμὸς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξετασθοῦν ὑπὸ τρεῖς μορφάς: Τ ὴ ν ἱ σ τ ο ρ ι κ ή ν, τ ὴ ν μ υ θ ι κ ὴ ν κ α ὶ τ ὴ ν Μ υ σ τ ι κ ή ν.

Ἡ πρώτη μορφὴ βασιζομένη ἐπὶ τῆς δημοσίας ζωῆς καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Βούδα, ἐγέννησε τὸν λεγόμενον ὀρθόδοξον ἢ πρωτογενῆ βουδισμόν. Εἶναι ὁ Βουδισμὸς τῆς Χιναγιάνα, φιλοσοφικὴ ἰδίως ἔκφρασις τοῦ Βουδισμοῦ.

Ἡ δευτέρα μορφὴ βασιζομένη ἐπὶ τῶν μύθων οἵτινες περιέβαλον τὴν ζωὴν καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Βούδα, ἐδημιούργησε τὸν λαϊκὸν καὶ τελετουργικὸν βουδισμὸν ἀποτελοῦντα προσαρμογὴν εἰς τὰς μορφωτικὰς ἀνάγκας τῶν διαφόρων ἐθνῶν. Αὐτὴ εἶναι ἡ κυρίως Βουδιστικὴ θρησκεία.

Ἡ τρίτη μορφὴ βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἀνωτέρας διδασκαλίας τοῦ Βούδα πρὸς μερικοὺς ἐκλεκτοὺς μαθητὰς ἰδίως τοὺς μεταναστεύσαντας εἰς Θιβὲτ καὶ οἵτινες ἦσαν Ἰνδοὶ καὶ Ἄριοι καὶ οὐχὶ Μογγόλοι, ἐγέννησε τὸν «μ ε τ α φ υ σ ι κ ὸ ν Β ο υ δ ι σ μ ό ν» τὸ Δόγμα τῶν μεγάλων διδασκάλων τῆς Μαχαγιάνα, τῶν μυστῶν λαμὰ τοῦ Θιβέτ. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἐσωτερικὸς Βουδισμός.

Ὁ Βουδισμὸς εἶναι μιὰ φιλοσοφία παγκοσμία, ἀφοῦ ὅλαι αἱ θρησκεῖαι δύνανται νὰ τοποθετηθοῦν ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ πρωτογενοῦς Βουδισμοῦ.

Ὁ Βουδισμὸς εἰσεχώρησε καὶ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον, εἰς δὲ τὴν Παλαιστίνην οἱ μυστηριώδεις Ἐσσαῖοι φαίνεται ὅτι ἦσαν Βουδισταί. Ὁ Χριστιανισμὸς διατηρεῖ πολυάριθμα ἴχνη τῆς πρωτογενοῦς αὐτῆς διδασκαλίας παρὰ τοὺς διαδοχικοὺς πέπλους μὲ τοὺς ὁποίους ἐκαλύφθη ἀπὸ τῶν πρώτων Ἰουδαϊζόντων Πατέρων μέχρι τῶν μεσαιωνικῶν σχολαστικῶν».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: **EUG. BURNAY**: *α)* Introduction à l'histoire du Bouddhisme indien 1845; *β')* Le Lotus de la bonne loi (1852).—**RHYS DAVIDS**: Buddism

(1877), Buddism (1903)—KERN : Manual of indian (1896). —DE LA VALLEE DOUSSIN : Bouddisme (1909).— OLDENBERG : Buddha (1923).—R. PISCHEL : Leben und Lehre des Buddha (1917).—*Βλ. ἐπίσης 1 (Τόμ. Α' σελ. 157) 31 (τόμ. 7ος) 32 (τόμ. Γ') καὶ 72 σελ. 144.*

Βούκιγχαμ, *Γεώργιος Δοὺξ τοῦ.*—[George, Duke of Buckingham]. Εἷς τῶν μυθικῶν Μεγ.·. Διδ.·. τοὺς ὁποίους παραθέτει εἰς τὸν ἱστορικόν του πρόλογον ὁ Ἄντερσον, βεβαιῶν ὅτι προΐστατο τῶν Τεκτ.·. Στ.·. κατὰ τὸ 1574. Οὐδαμόθεν ἀλλαχοῦ ἐξακριβοῦται τοῦτο.

Βουκουρέστιον. Πρωτεύουσα τῆς Ρουμανίας, ἕδρα ἄλλοτε τῆς Ἐθνικῆς Μεγ.·. Στ.·., τῆς Ρουμανίας ἐχούσης 23 Στ.·., ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ρουμανίας μὲ 12 Στ.·. ἐν Βουκουρεστίῳ. Ἐν συναφείᾳ μὲ τὴν Ἐθνικὴν Μεγ.·. Στ.·. εὑρίσκετο τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τῆς Ρουμανίας τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·.. Εἰς τὴν ἐν Strada Campineanu οἰκίαν ἐγένετο κατὰ τὴν νύκτα τῆς 14—15 Νοεμβρίου 1930 ἀπόπειρα ἀνατινάξεως διὰ βομβῶν, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας ἦσαν ἐλαφρά.

Ἡ ἀπόπειρα ἐγένετο ἀπὸ τὸν κύκλον τοῦ «Buletinul Antijudeo Masonic». Ἀπὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου καὶ ἐντεῦθεν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν ὑφίσταται ἐν τῇ χώρᾳ ἐπισήμως τουλάχιστον.

Βουλγαρία. Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τὴν χώραν ταύτην κατώρθωσε νὰ ἐγκατασταθῇ κατόπιν πολλῶν ἀποπειρῶν, τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1820—1823. Κατὰ τὸ βιβλίον τοῦ Τέκτ.·. Βουλγάρου συγγραφέως Τσιλιγκίρεφ «ἡ πόλις τοῦ Κισνοβίου, ὅταν ἔζη ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος Σεργίεβιτς Πούσκιν, κατὰ τὰ ἔτη 1820—1823», τοῦ ὁποίου ἓν καὶ μόνον ἀντίτυπον, διασωθέν, εὑρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ Ρώσσου συγγραφέως Α. Π. Φεδόρωφ, ἱδρυτὴς τῆς Στ.·. τοῦ Κισνοβίου ὑπῆρξεν ὁ ἐξ Ἀλσατίας ἰατρὸς Schaller (ἢ Τσάλερ), ὁ ὁποῖος τὸ 1812 ἠχμαλωτίσθη ἐν Μποροδίνῳ ὑπὸ τῶν Ρώσσων. Κατὰ τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Λιμπράντι ὁ Schaller ὑπῆρξε Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Στοᾶς. Εἰς τὸ ἐν Κισνοβίῳ Τεκτ.·. ἐργαστήριον ὑπῆρχον πολλοὶ ξένοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Ἕλλην Θωμᾶς Πανικόπουλος, ὁ Βούλγαρος ἀρχιμανδρίτης Ἐφραΐμ, (ὁ ὁποῖος ἐγκαταλείψας τὴν πόλιν ἕνεκα πολιτικῶν λόγων, ἵδρυσεν Στοὰν εἰς τὸ Ρουστσούκιον, βραχείας ὅμως ζωῆς) κ. ἄλ.

Ἡ πληροφορία τοῦ παλαιοῦ Βουλγάρου συγγραφέως καὶ δημοσιογράφου Δ. Μίτσεφ ὅτι πρώτη ἐν Βουλγαρίᾳ Στ.·. ἱδρύθη ἐν Βιδινίῳ ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ αὐτοῦ Πασβάνογλου δὲν ἐξακριβοῦται δι' ἐγγράφων ἢ ἄλλων πληρεστέρων πληροφοριῶν.

Τῇ 28 Μαρτίου 1879 ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Πορτογαλίας ἐξέδωκεν ἱδρυτικὴν ἄδειαν διὰ Στ.·. ἱδρυθεῖσαν εἰς Ρουστσούκιον καὶ ὀνομαζομένην «Ἀστὴρ τῶν Βαλκανίων» ὑπ' ἀρ. 134 τῆς δικαιοδοσίας τῆς Πορτογαλίας. Εἰς τὴν Στ.·. ταύτην, ἥτις ἤρξατο ἐργαζομένη τῇ 9 Μαρτίου 1880, ἀνῆκε καὶ ὁ πρῶτος ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας Ἀλέξανδρος Βάτεμπεργκ. Τὴν 21 Μαρτίου 1882 ὁ «Ἀστὴρ τῶν Βαλκανίων» ἐτέθη ἐν ὕπνῳ διὰ πολιτικοὺς λόγους, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος ἱδρύθη ἐν Ἀνατ.·. Σόφιας καὶ ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Λουζιτανίας καὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμ.·. τῆς Πορτογαλλίας ἡ Στ.·. «Ἀδελφότης» (ὑπ' ἀρ. 162). Μέλη αὐτῆς ἐγένοντο ἀξιωματοῦχοι τῆς Αὐλῆς, ἀνώτατοι ὑπάλληλοι. ὁ Μιχ. Σαράτσωφ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, οἱ Ὑπουργοὶ Μιχ. Τένεφ καὶ Ν. Μπένεφ, ὁ καθηγητὴς τῆς γεωλογίας Κ. Α. Ζλατάρσκι, κ. ἄλ. Ἐπίσης ὁ ἐπιφανὴς Τέκτων Δωρ Κ. Στοΐλωφ, ἄλλοτε Πρωθυπουργός, διετήρει στενὰς σχέσεις μετὰ τῆς ἄνω Βουλγαρικῆς Στοᾶς μέχρι τοῦ θανάτου του.

Μετὰ τὴν Τουρκικὴν ἐπανάστασιν οἱ Βούλγαροι ἵδρυσαν τὸ 1908 Στ.·. ἐν Μακεδονίᾳ (Θεσσαλονίκη, Μοναστηρίῳ κ. ἄλ.), ἀλλ' αἱ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ διαμάχαι καὶ οἱ πόλεμοι τῶν 1912-13 ἠμπόδισαν τὰς Στ.·. ταύτας νὰ ἀναπτύξωσι σημαντικὴν δρᾶσιν καὶ νὰ ζήσωσιν ἐπ' ἀρκετόν.

Τὴν 15|28 Ἀπριλίου 1914 ἐπισήμως ἐγκατεστάθη ἐν Σόφιᾳ ἡ Στ.·. «Ζάρια» ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καὶ ὑπ' ἀρ. 463. Τὸ πρόγραμμα τῆς Στ.·. ταύτης προέβλεπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν ἐξάπλωσιν τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἰδεῶν εἰς τὸν βέβ.·. κόσμον, ἵνα ἐπιτευχθῇ ἐκπολιτιστικὴ ἀνύψωσις αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο ἱδρύθη καὶ τὸ Ἰνστιτοῦτον Ἐκπαιδεύσεως «Ζάρια», τοῦ ὁποίου τὸ καταστατικὸν ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας τῇ 19 Αὐγούστου 1915.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου ἡ Στ.·. ἐζήτησεν—τῇ μεσολαβήσει τῆς Ἑλβετικῆς Μεγ.·. Στ.·. «Ἀλπίνα»—ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας τὴν ἄδειαν τῆς ἱδρύσεως ἀνεξαρτήτου Μεγάλης Στοᾶς τῆς Βουλγαρίας. Ἱδρυθείσης ἐν τῷ μεταξὺ καὶ δευτέρας Στ.·. «Σβετλίνα» (=Φῶς), ἐπετεύχθη τὴν 9 Ἰουνίου 1917 ἡ χορήγησις τῆς ἐξουσιοδοτήσεως ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας, καὶ τὴν 27 Νοεμβρίου 1917 ἱδρύθη ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βουλγαρίας.

Ἡ Μεγ.·. αὕτη Στοὰ ἔφθασε νὰ ἔχῃ 12 Στ.·. μὲ 500 καὶ πλέον μέλη. Διετέλει εἰς φιλικὰς σχέσεις μὲ τὰς περισσοτέρας τῶν ἀνὰ τὴν Ὑφήλιον ἀνεγνωρισμένων καὶ νομίμων Τεκτ.·. Δυνάμεων, καθὼς καὶ μετὰ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἀνῆκε πρὸς τούτοις καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῆς *A.M.I.* καὶ εἶχεν ἴδιον μέγαρον ἐν Σόφιᾳ. Ἡ ἐπιβολὴ καὶ εἰς τὴν χώραν αὐτὴν τοῦ Χιτλερικοῦ ἀρχικῶς καὶ τοῦ Κομμουνιστικοῦ ἀκολούθως ζυγοῦ κατέπνιξε πᾶσαν Τεκτονικὴν ἐκδήλωσιν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : 7 καὶ 36 (τόμ. Β' σελ. 197 - 204).

Βοῦλλαι, *παπικαί.* Βοῦλλα bulla ἀρχικῶς ἐσήμαινε μικρὰν πυξίδα, περιλαμβάνουσαν τὴν κρεμαστὴν σφραγῖδα ἐπισήμου τινὸς (π.χ. αὐτοκρατορικοῦ) ἐγγράφου, ὕστερον δ' αὐτὴν ταύτην τὴν σφραγῖδα καὶ τέλος αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐπίσημον ἔγγραφον. Συνήθως ὅμως ὀνομάζεται οὕτως ὡρισμένον εἶδος ἐπισημοτάτων *παπικῶν ἐγγράφων*, περιεχόντων παπικὰς ἀποφάσεις ἐπὶ σπουδαιοτάτων ἐκκλησιαστικῶν ἢ ἐκκλησιαστικοπολιτικῶν ζητημάτων. Αἱ συλλογαί, αἱ περιέχουσαι τὰ ἔγγραφα ταῦτα καλοῦνται Bullaria.

Βοῦλλαι παπικαὶ ἐξεδόθησαν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ ἄλλων μυστικῶν ἑταιρειῶν, ὑποβάλλουσαι αὐτὰς εἰς βαρυτάτας ποινὰς καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἀφορισμόν. Κατὰ τὰς βούλλας ταύτας πᾶς Ἐλευθεροτέκτων θεωρεῖται ipso facto ἀφωρισμένος, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ παραμένων μέλος τῆς Ἑταιρείας, καὶ συνεπῶς στερεῖται παντὸς πνευματικοῦ προνομίου, ἐφ' ὅσον ζῇ, ὡς καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταφῆς μετὰ θάνατον.

Αἱ σπουδαιότεραι τῶν ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐκδοθεισῶν βουλλῶν εἶναι αἱ ἑξῆς :

1. Ἡ ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος ΙΒ' ἐκδοθεῖσα Βοῦλλα τὴν 28 Ἀπριλίου 1738, φέρουσα τὸν τίτλον «In eminenti». Ἐν αὐτῇ ἀπαγορεύεται ἡ ἀνάμειξις τῶν καθολικῶν μὲ αὐτὴν τὴν «θρησκευτικὴν αἵρεσιν» καὶ διὰ πρώτην φορὰν χαρακτηρίζεται ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὡς ἐπικίνδυνος διὰ τὸ κράτος. Ἄμεσος συνέπεια τῆς βούλλας ταύτης ὑπῆρξεν ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τὰς Κάτω Χώρας, καὶ ἡ ἀπειλὴ τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐν Σουηδίᾳ, εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Κράτος καὶ εἰς τὴν Μάλταν, διὰ τοὺς συμμετέχοντας εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·..

2. Ἡ δευτέρα βοῦλλα ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Βενεδίκτου ΙΔ' (1740-1758) τῇ 17 Μαΐου 1751 καὶ φέρει τὸν τίτλον «Providas». Ἐπικυροῖ τὴν προηγουμένην βοῦλλαν τοῦ Κλήμεντος ΙΒ' καὶ στηρίζει τὴν καταδίκην τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐπὶ θρησκευτικῶν αἰτίων, διαβλέπουσα εἰς αὐτὸν εἶδος αἱρέσεως. Ἐξ αἰτίας τῆς βούλλας ταύτης ἤρχισεν ἐν Ἰσπανίᾳ καταδίωξις τῶν

Ἐλευθεροτεκτόνων, κατὰ τὴν ὁποίαν πολλοὶ κατεδικάσθησαν εἰς φυλάκισιν, εἰς κάτεργα ἢ καὶ εἰς θάνατον.

3. Ὁ Πάπας Πῖος Ζ' μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν κράτος (1814) ἐξέδωκε τὴν βούλλαν «Solicitudo omnium» διὰ τῆς ὁποίας ἀποκατέστησεν εἰς τὰ δικαιώματά του τὸ κατὰ τὸ ἔτος 1775 διαλυθὲν τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν (7 Αὐγούστου 1814) καὶ ἀμέσως μετὰ ταῦτα δι' ἰδιαιτέρας βούλλας (13 Αὐγούστου 1814) κατεδίκασε τὸν σύνδεσμον τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ τοὺς Καρβονάρους. Ἐν τῇ βούλλᾳ ταύτῃ ἰδιαιτέρως αὐστηρὰ τονίζεται τὸ ἐπικίνδυνον τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. διὰ τὸ κράτος καὶ διατυποῦνται ἀπειλαὶ ἐπιβολῆς βαρυτάτων ποινῶν εἰς τοὺς συμμετέχοντας εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἰδίου πάπα ἐκδοθεῖσα βούλλα «Ecclesiam a Jesu Christo» τὸ 1821 ἀνεφέρετο μὲν τυπικῶς εἰς τοὺς Καρβονάρους, ἀπέβλεπεν ὅμως ἐξ ἴσου καὶ εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας.

4. Τὴν 13ην Μαρτίου 1823 ὁ πάπας Λέων ΙΒ' ἐξέδωκε τὴν βούλλαν «Quo graviora mala», κατόπιν τῆς ὁποίας ἑπτὰ Ἐλευθεροτέκτ.·. ἀπηγχονίσθησαν ἐν Ἱσπανίᾳ. Ἐπίσης κατεδίκασαν τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. σύνδεσμον οἱ πάπαι Πῖος Η' (1829, 21 Μαΐου «Traditi humilitati») καὶ Γρηγόριος ὁ ΣΤ' (15 Αὐγούστου 1832: «Mirari vos»).

5. Ὁ Πῖος Θ', ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνυψώθη εἰς δόγμα τὸ ἀλάθητον τοῦ Πάπα, ἀπησχολήθη ἀπὸ τοῦ 1846 μέχρι τοῦ 1875 ὀκτάκις εἰς ἐγκυκλίους μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·.. Ὠνόμαζεν αὐτὸν «Συναγωγὴν τοῦ Σατανᾶ». Πρὸς τὸν Πάπαν τοῦτον ἀπήντησε διὰ πολυκρότου ἀνοικτῆς ἐπιστολῆς ὁ περίφημος ἐξ Ἀϊδελβέργης νομοδιδάσκαλος Bluntschli.

6. Ὁ Λέων ΙΓ' ἐστιγμάτισε τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ὡς ἔργον τοῦ διαβόλου εἰς τὴν ἐγκύκλιόν του «Humanum Genus» (=*Ἀνθρώπων γένος*). Δι' αὐτῆς ὁ πάπας οὗτος ἐξώρκιζε τοὺς καθολικοὺς Ἐπισκόπους νὰ ἐξοντώσωσι τὴν «ἀκάθαρτον αὐτὴν ἐπιδημίαν». (20 Ἀπριλίου 1884). Ἡ βούλλα αὕτη συνεκέντρωσε πᾶν, ὅ,τι αἱ προηγούμεναι περιεῖχον καὶ διετύπωσε μὲ μεγίστην σαφήνειαν τὰς διαθέσεις τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ διὰ τῶν ἀκολούθων φράσεων:

«Ἐπομένως, πᾶν ὅ,τι μέχρι τοῦδε οἱ προκάτοχοι ἡμῶν Πάπαι ἀπεφάσισαν πρὸς ἀντίκρουσιν τῶν σχεδίων καὶ προσπαθειῶν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων· πᾶν ὅ,τι μέχρι τοῦδε διέταξαν διὰ νὰ ἀποτρέψουν ἢ ἀνακαλέσουν ἄτομα ἀπὸ παρομοίων ἑταιρειῶν, ἐπικυροῦμεν ἐν συνόλῳ καὶ κεχωρισμένως καὶ πιστοποιοῦμεν διὰ τῆς Ἀποστολικῆς Ἡμῶν αὐθεντίας».

Ἡ Βούλλα αὕτη, πλήρης ἀνακριβειῶν καὶ συκοφαντικῶν ψευδῶν, ἀρχίζει ὡς ἑξῆς:

«Τὸ ἀνθρώπινον γένος, μετὰ τὴν ἀθλιεστάτην ἀπομάκρυνσίν του διὰ τῆς θελήσεως τοῦ Διαβόλου ἀπὸ τὸν Δημιουργόν του Θεόν, τὸν δωρητὴν τῶν οὐρανίων δώρων, διηρέθη εἰς δύο διαφόρους καὶ ἀντιπάλους μερίδας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία μάχεται διαρκῶς ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς, ἡ δὲ δευτέρα διὰ τὰ ἀντίθετα αὐτῶν. Ἡ μία εἶναι τὸ βασίλειον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ γῆς... ἡ ἄλλη τὸ βασίλειον τοῦ Σατανᾶ».

Ἀφοῦ δ' ἀναφέρει καὶ διαφόρους ἄλλας ἀνοησίας, προσθέτει καὶ τὴν ἑξῆς, ἀποδεικνύουσαν πασιφανῶς τὸ... ἀλάθητον τῆς Παπωσύνης:

«Τῇ ἀληθείᾳ, ἡ αἵρεσις αὕτη (ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς) παρέχει ἄμεσον ἐλευθερίαν εἰς τοὺς μύστας της, ἐπιτρέπουσα εἰς αὐτοὺς νὰ ὑπερασπίζουν ἀμφοτέρας τὰς θέσεις: καὶ ὅτι ὑπάρχει Θεὸς καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει».

Ὁ πάπας Λέων ΙΓ' ἐπανέλαβε τὰς ἐπιθέσεις του κατόπιν καὶ εἰς μίαν ἐπιστολὴν τὸ 1892 καὶ εἰς τὴν Ἐγκύκλιον τοῦ 1894 «Praeclara gratulationis» ὡς καὶ κατὰ τὸ ἀντιτεκτονικὸν συνέδριον τοῦ 1896.

Βλ. καὶ *Καθολικισμός, Καθολικὴ Ἐκκλησία, Πάπαι, Ἀντιτεκτονικὸν Συνέδριον Τριέντου.*

Βουρβώνων, Γαλλικὸς Βασιλικὸς Οἶκος. Ὁ Λουδοβῖκος XVI. ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τὸ 1775 συγχρόνως μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, κομίτων τοῦ Artois (κατόπιν Καρόλου X) καὶ τῆς Προβηγκίας (τοῦ μετὰ ταῦτα Λουδοβίκου ΙΗ') ἐν Βερσαλλίαις («Orient de la Cour»=«Ἀνατολὴ τῆς Αὐλῆς»). Ὁ Λουδοβῖκος de Bourbon, κόμις τοῦ Clermont, καταγόμενος ἐκ κλάδου τοῦ Βασιλικοῦ οἴκου, ἦτο Μεγ.·.Διδ.·. τοῦ Γαλλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀπὸ τοῦ 1743 μέχρι τοῦ 1771. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. ἀνῆκεν ἐπίσης ὁ Δοὺξ τοῦ Berry Κάρολος Φερδινάνδος τῶν Βουρβώνων.

Ὁ Lantoine ἐσχάτως ἀμφισβητεῖ τὴν ὀρθότητα τῆς ὑπὸ τοῦ Amiable ἀναφερομένης εἰσδοχῆς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀδελφῶν του.

—*Ἱσπανικὸς βασιλικὸς οἶκος.* 1. Κάρολος III (Δὸν Κάρλος, υἱὸς τοῦ Φιλίππου τοῦ V. * 1716, † 1788), Δοὺξ τῆς Parma, κατόπιν βασιλεὺς ἀμφοτέρων τῶν Σικελιῶν· ἀπὸ τοῦ 1759 βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας. Χαρακτηρίζεται ὡς Ἐλευθεροτέκτων, ὑπεστήριξεν ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸν πρότερον αἱματηρῶς καταπνιγέντα Ἐλευθεροτεκτον.·.. Ὁ πρῶτος Μεγ.·. Διδ.·. τῆς πρώτης Grand Logia Espanola, κόμις Arranda, ἦτο ὁ μέγα κῦρος ἔχων ὑπουργός του.

2. Ἰνφάντης Δὸν Φραγκῖσκος de Paula de Bourbon. Δοὺξ τοῦ Cadiz, † 1865, υἱὸς τοῦ Καρόλου Δ' τῆς Ἱσπανίας, ἐχρημάτισε τὸ 1829 Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ ἱσπανικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. (βλ. *Ἱσπανία*).

3. Φραγκῖσκος τῆς Assissi (Μαρία - Φερδινάνδος), υἱὸς τοῦ Ἰνφάντου Φραγκίσκου de Paula, * 1822 † 1902, φέρεται ὡς Ἐλευθεροτέκτων (βλ. βιβλ. 52).

4. Ἐρρῖκος Μαρία Φερδινάνδος, Ἰνφάντης τῆς Ἱσπανίας, * 1823, † 1870, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου. Δημοκρατικῶν ἰδεῶν ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ, στερηθεὶς τῶν ἀξιωμάτων καὶ ἐπανῆλθε μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ἰσαβέλλας. Ἐφονεύθη ἐν μονομαχίᾳ ὑπὸ τοῦ Δουκὸς τοῦ Montpensier. Ἦτο μέλος τῆς Παρισινῆς Στ.·. «Henry IV».

Vô Yin Râ. Ψευδώνυμον τοῦ γερμανοῦ μυστικοῦ συγγραφέως Ἰωσὴφ Schneiderfranken (βλ. *Ἀδελφότης πληρεξούσιος τῶν ἀρχαίων δογμάτων).*

Βραβεῖον τοῦ Ἀρθούρου Mille Βραβεῖον, ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀρθ. Mille, ἄλλοτε Προέδρου τοῦ Συμβουλίου τοῦ Τάγματος τῆς Γαλλίας, ἀπονεμόμενον ἐτησίως εἰς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασίαν σχετικὴν μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.

— **τοῦ** Peeters-Baertsoen. Ἱδρύθη τὸ 1879 ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Βελγίου καὶ ἀπονέμεται κατὰ πᾶσαν δεκαετίαν εἰς ἐκεῖνα τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα θεωροῦνται ὡς «πολλοῦ ἄξια ἀπὸ ἀπόψεως Ἐλευθεροτεκτον.·. θεμελιωδῶν κανόνων». Τοῦ βραβείου ἔτυχον μεταξὺ ἄλλων οἱ Caspari, Findel, Begemann, Gould, κόμις Goblet d' Alviella, Tempels, Duchaine καὶ τὸ 1930 οἱ Lennhoff καὶ Bedarride.

—**τοῦ** Portique. Βραβεῖον τῆς ἐν Παρισίοις Στ.·. «Le Portique», ὑφιστάμενον ἀπὸ τοῦ 1929 καὶ ἀπονεμόμενον ἐτησίως εἰς ἔργα ἐλευθεροτεκτ.·. φιλολογίας.

Βραζιλία. Δημοκρατία τῆς Νοτ. Ἀμερικῆς. Εἰς τὴν χώραν ταύτην ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰσῆλθε πρὸ τοῦ 1800 δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ συγκρατηθῇ λόγῳ τῶν καταδιώξεων ἐκ μέρους τῶν κληρικῶν. Αἱ καταδιώξεις ὅμως αὗται ὀφείλονται καὶ εἰς τὸ ὅτι οἱ πρῶτοι φορεῖς τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἰδέας εἰς τὴν Πορτογαλικὴν ἀποικίαν προήρχοντο ἀπὸ τὸν κύκλον τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας κινήματος («Conjuracao Mineira»), εἰς τὸν ὁποῖον ἀνῆκον ὁ José A, Maciel, Domingos Vidal Barbosa καὶ ὁ ἀποκεφαλισθεὶς τὸ 1791 Alferes da Silva Xavier μνημεῖον τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται σήμερον εἰς Ρίον Ἰανέϊρον πρὸ τῆς Βουλῆς.

Κατὰ τὴν ἑκατονταετηρίδα τοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου ἡ Κυβέρνησις ἔκοψεν ἀναμνηστικὸν νόμισμα ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ ὁποίου εἰκονίζεται τρίγω-

νον, τὸ διακριτικὸν σῆμα τῆς «Conjurac o Mineira». Ἐξ αὐτοῦ συνάγουν τὸν ἐλευθεροτεκτον.·. χαρακτῆρα τῆς ὀργανώσεως. Τὸ 1801 ἤρχισεν ἐν Ρίῳ Ἰανεῖρῳ ἐργασίας ἡ Στ.·. «Reuniao», τὸ 1802 ἐν Bahia ἡ Στ.·. «Virtude e Razao» (ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας), καὶ τὸ 1803 ἐν Ρίῳ ἡ Στ.·. «Constancia e Filantropia». Αἱ τρεῖς αὗται Καλύβαι οἰκοδόμων ἵδρυσαν τὸ 1804 μίαν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Βραζιλίας. Δύο ἔτη ὅμως ἀργότερον κατέπαυσαν αἱ ἐργασίαι καὶ τὰ ἀρχεῖα ἐκάησαν, καθόσον ἡ τρομοκρατία τοῦ κόμιτος Arcos ἠπείλει τὴν ζωὴν τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἀπὸ τοῦ 1809 ὅμως καὶ ἐντεῦθεν ἤρχισαν νὰ ἱδρύωνται Στοαί, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διετηροῦντο ἐπὶ βραχὺ χρονικὸν διάστημα. Ἐν αὐταῖς ὑπῆρχον καὶ καθολικοὶ κληρικοί, ὡς π.χ. ὁ Πατὴρ Roma, τυφεκισθεὶς τῇ διαταγῇ τοῦ Arcos. Γενικῶς συνηθροίζοντο εἰς τὰς Στ.·. κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὅλα ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ὠνειρεύοντο τὴν ἐλευθερίαν τῆς χώρας.

Τὸ 1819 ἀφυπνίσθη ἐν Ρίῳ ἡ Στ.·. «Commercio e Artes in Rio», ἡ ὁποία, διαιρεθεῖσα εἰς 8 Στ.·. τὸ 1822 ἐξειλίχθη εἰς Μεγ.·. Ἀνατ.·. Ὁ José Bonifacio ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος της Μέγ.·. Διδ.·.. Τοῦτον διεδέχθη τὴν 4 Ὀκτωβρίου ὁ Don Pedro d' Alcantara, υἱὸς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου VI τῆς Πορτογαλίας. Ἀπεφασίσθη ὅπως τὴν 12 Ὀκτωβρίου ἀνακηρυχθῇ καθ' ἅπασαν τὴν Βραζιλίαν ὁ Don Pedro ὡς Αὐτοκράτωρ Pedro I., τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐγένετο. Εὐθὺς ὅμως μετὰ ταῦτα τὰ πρωτόκολλα τῶν Στ.·. σημειώνουν διαταγὴν τοῦ Αὐτοκράτορος πρὸς τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. καὶ τὰς Καλύβας Οἰκοδόμων, ὅπως ἀναστείλουν τὰς ἐργασίας των, ἀναμένουσαι τὰς περαιτέρω διαταγάς του ὡς Μεγ.·. Διδ.·.. Ἡ ἀνεξήγητος αὐτὴ στάσις καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Pedro I. παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ἀρχεῖα, ἔκαμε τὸ 1823 τοὺς Σεβ.·. νὰ μὴ ὑπακούσουν εἰς πρόσκλησιν τοῦ Αὐτοκράτορος, καλέσαντος αὐτοὺς εἰς συνέντευξιν. Προσπάθεια τοῦ Pedro, ὅπως συνεχισθῶσιν αἱ ἐργασίαι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ὑπαλλήλων τῆς Κυβερνήσεως, ἀνηκόντων εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·., ἀπέτυχεν ἐπίσης. Ὀλίγαι μόνον συνελεύσεις ἐγένοντο. Οὕτω ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. περιέπεσεν εἰς ὕπνον μέχρι τοῦ 1831. Ἐν ἀντιθέσει ἐσχηματίσθησαν νέαι ἀνεξάρτητοι Στοαὶ ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας.

Ἡ παλαιὰ Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας της μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Αὐτοκράτορος τὸ 1831. Τὸ 1832 ὁ διπλωμάτης Φραγκῖσκος G. de Acaiba Montezuma de Jequitinhonha ἵδρυσε μὲ βελγικὴν ἄδειαν Ὕπ. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·.. Εἰς τὴν πρᾶξιν ταύτην αἱ ὑφιστάμεναι δύο Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἀπήντησαν διὰ τῆς ἱδρύσεως ἰδικῶν των Ὑπ.·. Συμβ.·..

Ἡ περαιτέρω ἱστορία τῶν Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐν Βραζιλίᾳ χαρακτηρίζεται ἀπὸ πολλὰς φιλονεικίας μεταξὺ τῶν διαφόρων Τεκτον.·. Σωμάτων. Τελικῶς ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. Brasileiro προσεκολλήθη εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. do Brasil. Τὸ 1863 ὅμως 1500 Ἀδ.·. ἵδρυσαν νέαν Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἐμφανιζομένου πάλιν ἑνὸς χωρισμοῦ κατὰ πολιτικὰ κόμματα (συντηρητικοὶ καὶ δημοκράται). Ὁ πόλεμος τῶν κληρικῶν κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. διεξήγετο μὲ τοιαύτην σφοδρότητα ὥστε ὁ ἐπίσκοπος Vital τοῦ Pernambuko κατεδικάσθη εἰς τετραετῆ φυλάκισιν, ἐπειδὴ ἠπείλησεν ὅτι θὰ ἀφορίσῃ ἐκκλησιαστικῶς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. Ὡς συνέπεια τοῦ γεγονότος τούτου ἐπηκολούθησαν παρεκτροπαὶ τοῦ ὄχλου ἐναντίον τῶν Ἐλευθεροτεκτ.. Οἱ κληρικοὶ ἠρνοῦντο νὰ τελέσουν τὰ χριστιανικὰ μυστήρια εἰς Ἐλευθεροτέκτ.·. Οἱ Ἐλευθεροτέκτ.·. τότε ἀπεδέχθησαν τὴν πρόκλησιν καὶ παρ' ὅλας τὰς ἐσωτερικὰς διενέξεις, ἐπεδόθησαν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, τὸν ὁποῖον διεξήγαγον ἐμφαντικῶς καὶ ὑπὲρ τῆς γενικῆς διαπαιδαγωγήσεως τοῦ λαοῦ καὶ πρὸ παντὸς διὰ τὴν ἀποτίναξιν τῆς δουλείας, προσενεγκόντες μεγάλας ἐκπολιτιστικὰς ἐκδουλεύσεις.

Τὸ 1883, κατόπιν ἐπανειλημμένων ἀποτυχουσῶν διαπραγματεύσεων, ἠνώθησαν τέλος αἱ Ἐλευθεροτεκτ.·. Δυνάμεις εἰς ἓν σῶμα «τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. καὶ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Βραζιλίας».

Ἡ στενοτάτη αὐτὴ ὀργανωτικὴ κοινότης Μεγ.·. Ἀνατ.·. καὶ Ὑπ.·. Συμβ.·. διήρκεσε μέχρι τοῦ 1927, τῶν ἐργασιῶν τελουμένων κατὰ διαφορώτατα συστήματα. Τὸ 1927 ἐπῆλθε νέον σχίσμα. Ὁ Δωρ Mario Behring, ἀπὸ τοῦ 1922 Μεγ.·. Διδ.·.—Ὑπ.·. Ταξιάρχης, εἰργάζετο ἀπὸ τοῦ 1925, ἵνα διαχωρισθοῦν τὰ δύο Σώματα καὶ παρητήθη ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Μεγ.·. Διδ.·., ἵνα δρᾷ ὡς Ὑπ.·. Ταξ.·. μόνον.

Τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὸν τὸ 1929 συνέδριον τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·. διεκήρυξε μετὰ ταῦτα τὸ ὑπὸ τοῦ Behring διευθυνόμενον Ὑπ.·. Συμβ.·. ὡς καὶ πρότερον ὡς τὴν μόνην νόμιμον Μεγ.·. Δύναμιν τῆς ἐν Λωζάννῃ ὁμοσπονδίας διὰ τὴν Βραζιλίαν.

Αἱ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ Behring ἱστάμεναι Συμβ.·. Στ.·. τοῦ Σκωτ.·. Δόγμ.·. διέλυσαν ἐπίσης τὸν σύνδεσμόν των μὲ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. καὶ ἵδρυσαν εἰς τὰς διαφόρους ὁμοσπόνδους πολιτείας τῆς Βραζιλίας ἰδίας Μεγ.·. Στ.·., στηριζομένας *ἐπὶ τῶν Ἀρχαίων θεμελιωδῶν διατάξεων* (Landmarks) καὶ ἐργαζομένας ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς κυανοῦς βαθμούς.

Ἡ Μ ε γ.·. Ἀ ν α τ ο λ ὴ (Rua do Lavradio) ἠρίθμει τὸ 1940 260 Στ.·. μὲ 100.000 μέλη. Εἶναι μέλος τῆς *Α. Μ. Ι.* καὶ συνδέεται μὲ τὴν Gran Oriente do Rio Grande do Sul.

Βραΐλας ***Γεώργιος.*** (Braila G.) Κερκυραῖος Τέκτων μέλος (Μέγ.·. Γραμ.·.) τῆς ἐν Κερκύρᾳ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἔτος 1843.

Βρανδεμβοῦργον—Ἀνσμπὰχ (Brandenburg—Ansbach). Παράπλευρος γραμμὴ τοῦ οἴκου τῶν Χοεντζόλλερν. Ὁ τελευταῖος βλαστός, Χ ρ ι σ τ ι α ν ὸ ς Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Κ ά ρ ο λ ο ς Ἀ λ έ ξ α ν δ ρ ο ς * 1736 † 1806, ὀροκόμις (Markgraf) ἀπὸ τοῦ 1757, ἐγένετο Ἐλευθεροτ.·. ἀπὸ τοῦ 1754 καὶ τὸ 1758 ἵδρυσε τὴν ἐν Ἀνσμπὰχ Στ.·. «τῶν Τριῶν Ἀστέρων» καὶ ἐγένετο μέλος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως.

Βρανδεμβοῦργον—Μπαϋρόϋτ (Brandenburg—Bayreuth). Παράπλευρος γραμμὴ τοῦ οἴκου τῶν Χοεντζόλλερν.

1. Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς, * 1711, ὀρκόμις ἀπὸ τοῦ 1735 ἐγένετο Τέκτων ὑπὸ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου εἰς Rheinsberg τὸ 1740. Ἵδρυσε τὸ 1741 Στ.·. εἰς τὰ ἐν Μπαϋρόϋτ ἀνάκτορά του, τὴν ὁποίαν διηύθυνε μέχρι τοῦ θανάτου του.

2. Ὁ θεῖος αὐτοῦ Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Χ ρ ι σ τ ι α ν ό ς, * 1708, † 1769, ἦτο διάδοχός του ὡς ὀροκόμις καὶ προστάτης τῆς Στ.·. τοῦ Μπαϋρόϋτ.

Βρανδεμβοῦργον—Σβὲντ (Brandenburg Schwedt). Παράπλευρος κλάδος τοῦ οἴκου Χοεντζόλλερν.

Ἐκ τοῦ γένους τούτου ἀνῆκον εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·.

Ὁ Ἐ ρ ρ ῖ κ ο ς Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς, θεῖος τοῦ Μεγάλου Ἐκλέκτορος, * 1709, † 1788, ἀπὸ τοῦ 1740 μέλος τῆς ἐν Βερολίνῳ Στ.·. «τῶν Τριῶν Σφαιρῶν». ὁ Κ ά ρ ο λ ο ς Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Ἀλμπρέχτ, ὀροκόμης, θεῖος τοῦ προηγουμένου, * 1705 † 1762, εἰσήχθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου τὸ 1740 καὶ ὑπῆρξε Μέγ.·. Διδ.·. τῆς ἐν Βερολίνῳ Σκωτικῆς Στ.·. «Ἁρμονία».

Βρατιάνου, Ι. Ρουμάνος πολιτικὸς καὶ δημοσιογράφος, * 1822, † 1891, ἐπανειλημμένως γενόμενος ὑπουργὸς καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1881 - 1888 πρωθυπουργός. Ἐγένετο Τέκτων ἐν Παρισίοις καὶ ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν ἱδρυτῶν καὶ Σεβ.·. τῆς κατὰ τὸ 1859 ἱδρυθείσης ἐν Βουκουρεστίῳ Στ.·. «Steaua Dunarei».

2. ***Δημήτριος Κ.*** Ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, ρουμάνος πολιτικὸς καὶ δημοσιογράφος, * 1818, † 1892, ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, δὶς πρωθυπουργός. Ἐγένετο Τέκτων ἐν Παρισίοις καὶ συνήργησε τὸ 1859 εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Τεκτον.·. ἐν Ρουμανίᾳ ὡς ἱδρυτικὸν μέλος τῆς Στ.·. «Steaua Dunarei».

βράχμα ἢ **βραχμὰν** (τὸ) (Brâhma) ('Ινδ. Φιλοσοφ.). Σημαίνει ἀρχικῶς τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ ἱερεῖς νὰ ἐξευμενίζωσι τοὺς θεοὺς διὰ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἀπευθυνομένων ὕμνων των, βραδύτερον δὲ τὴν οὐσίαν τοῦ κόσμου, τὸ ἀπόλυτον (ἴδε καὶ *βραχμανισμός*).

Βράχμα ἢ **Βράχμ.** (Brâhma, Brahm). Ἡ προσωποποίησις τοῦ *βράχμα* ὡς ἀφῃρημένης ἰδέας. Ὕψιστος θεὸς τοῦ Ἰνδικοῦ Πανθέου, τὸ πρῶτον πρόσωπον τῆς Τριμούρτι, τῆς Τριάδος τῶν Ἰνδῶν, τῆς ὁποίας τὰ ἄλλα δύο πρόσωπα εἶναι ὁ *Βισνοὺ* καὶ ὁ *Σίβα*. Ὁ Βράχμα εἶναι δημιουργὸς δύναμις, ἡ παγκόσμιος συνείδησις. Ἡ ἡλικία τοῦ Βράχμα ἢ ὁ αἰὼν τῶν θείων ἐτῶν ἀριθμεῖ 311,040 ἑκατομμύρια ἐτῶν, ἡ δ' ἡμέρα τοῦ Βράχμα ἀριθμεῖ 4320 ἑκατομ. ἐτῶν.

Βραχμᾶναι. Δογματικαὶ πραγματεῖαι τῶν Ἰνδῶν, σχετικαὶ πρὸς τὴν τέλεσιν τῶν θυσιῶν. Εἶναι βιβλία, εἶδος σχολίων ἐξηγούντων τὸ τυπικὸν καί τινας ἄλλας διατάξεις τῶν *Βεδῶν* (βλ. λ.). Τὸ σπουδαιότερον τῶν ἔργων τούτων καὶ τὸ ὀγκωδέστερον ταυτοχρόνως εἶναι ἡ «*Καταπαθαβραχμάνα*» (ἡ Βραχμάνα τῶν 100 δρόμων).

Βραχμᾶνες. (σανσκρ. Brâhmanà ἢ Brâhmino). Ἰνδοὶ ἱερεῖς τῆς θρησκείας τοῦ *Βράχμα*. Ἡ τάξις τῶν Ἰνδῶν κληρικῶν, ἡ πρώτη ἀνωτέρα ἐκ τῶν τεσσάρων κάστεων (τάξεων), εἰς τὰς ὁποίας διαιρεῖται κοινωνικῶς ὁ λαὸς τῶν Ἰνδῶν καὶ ἡ μόνη δικαιουμένη νὰ τελῇ τὰ τῆς λατρείας. Ἐκ τῆς κάστεως ταύτης προέρχονται ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων οἱ ἱερεῖς, οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ φιλόσοφοι.

Βραχμανισμός. Ἡ ὀρθόδοξος θρησκεία τῶν Ἰνδῶν. Κατὰ τὸν ἀδ.·. Ν. Λούβαρην (βλ. βιβλ. 31, τόμ. 7 σελ. 761-762) ὁ βραχμανισμὸς εἶναι βαθμὶς τῆς ἐξελίξεως ἐν τῇ Ἰνδικῇ θρησκείᾳ, ἡ διαδεχθεῖσα τὴν βεδικήν. Ὁ βραχμανισμὸς διαφέρει ἀπὸ τῆς βεδικῆς θρησκείας καὶ τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ, καθ' ὅσον, ἐνῷ ἡ βεδικὴ θρησκεία διδάσκει ὅτι τὴν ἀπολύτρωσιν ἐπιτυγχάνομεν διὰ τῶν ἔργων, ὁ δ' Ἰνδουϊσμὸς ἐξαρτᾷ αὐτὴν ἐκ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀφοσιώσεως, ὁ βραχμανισμὸς τοὐναντίον δέχεται ὅτι τὸ μέσον πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἀπολυτρώσεως εἶναι ἡ γνῶσις. Τέλος ἐν τῇ θρησκείᾳ ταύτῃ, οἱ *Βραχμᾶνες*, οἱ ἱερεῖς, ἀποβαίνουν ἡ προνομιοῦχος καὶ κατὰ κληρονομίαν τάξις τῶν θεολόγων καὶ τῶν σοφῶν.

Τὸ μυστικὸν πάνθεον τῶν Βεδῶν παραμένει καὶ ἐν τῷ Βραχμανισμῷ ἀμετάβλητον. Οἱ θεοὶ ὅμως ὅλοι ἔχουσιν ὑποβιβασθῆ καὶ ὑπεράνω αὐτῶν ἵσταται ὁ *Πραδσαπάτι* (=ὁ κύριος τῶν ὄντων). Εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου, ὁ γεννήτωρ τῶν θεῶν καὶ τῶν δαιμόνων, ὁ αἴτιος τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Κυρίως εἰπεῖν ὁ Πραδσαπάτι ἀποτελεῖ τὴν πρώτην βαθμῖδα πρὸς τὴν μονοθεϊστικὴν θεωρίαν, ἡ ὁποία διακρίνει τὴν βραχμανικὴν περίοδον. Ἡ μονοθεϊστικὴ καὶ πανθεΐζουσα αὐτὴ κίνησις κορυφοῦται καὶ συντελεῖται εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῶν *Οὐπανισάδων*, (βλ. *Βέδαι*). Βαθμηδὸν δηλ. οἱ θεολόγοι τοῦ Βραχμανισμοῦ ἀντικαθιστοῦν τὸν Πραδσαπάτι διὰ θεότητος τελειοτέρας, τοῦ *Βραχμὰν* (βλ. λ.). Ἡ θεότης αὕτη κατὰ τὴν βραχμανικὴν περίοδον ὑψοῦται εἰς ὅλως αὐθυπόστατον δύναμιν καὶ σημαίνει ἐν μὲν τῇ μεταφυσικῇ τὸ '*Απόλυτον*, ἐν δὲ τῇ κοσμογονίᾳ τὴν πρώτην ἀρχήν. Κυρίως ὅμως εἶναι ἀσύλληπτος καὶ ἀπροσδιόριστος ἔννοια, κατὰ τὸ ἥμισυ οὐσία καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ δύναμις, ἀκτινοβολοῦσα καὶ ἀκτινοβοληθεῖσα δημιουργικὴ δύναμις, κάτι τὸ ὅλως πνευματικόν, ἐν τῷ ὁποίῳ πᾶσαι αἱ ἀντιθέσεις αἴρονται, πυρήν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου προέρχεται ὁ κόσμος καὶ συγχρόνως ὁ ἐκ τοῦ πυρῆνος ἀναπτυχθεὶς κόσμος.

Ἐπίσης ἀναφαίνεται κατὰ τὴν βραχμανικὴν περίοδον καὶ ἡ θεωρία περὶ *μετεμψυχώσεως*, ἡ ὁποία εὑρίσκεται τόσον εἰς τὰς Οὐπανισάδας, ὅσον καὶ εἰς τὰ ἔργα, τὰ περιέχοντα τὴν λεγομένην φιλοσοφίαν τῶν *Σαμκύας*. Ἡ ψυχὴ δηλ. ἐνσαρκοῦται ἐκ νέου μετὰ θάνατον, περιβαλλομένη ἐπανειλημμένως καὶ ἀλληλοδιαδόχως διαφόρους μορφὰς ὑπάρξεως καὶ γενομένη φυτόν, ζῷον, ἄνθρωπος, δαίμων, θεός. Ἡ μορφὴ αὕτη τῆς νέας ὑπάρξεως ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *Καρμὰν* ἢ *Κάρμα* (ἐκ τῶν πράξεων δηλ. μετὰ τῶν οἰωνίων συνεπειῶν αὐτῶν). Ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς, ἔστω καὶ ἂν τὸ Κάρμα, συνεπείᾳ καλῶν πράξεων βοηθῇ εἰς καλλιτέραν καὶ εὐτυχεστέραν νέαν διαβίωσιν, δὲν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀπολύτρωσις, διότι ἐπανερχόμεθα πάλιν εἰς νέαν μορφὴν ὑπάρξεως, ἡ ὁποία θὰ περικλείῃ πόνον καὶ δυστυχίαν. Πρὸς ἐπίτευξιν τελείας ἀπολυτρώσεως ὁ Βραχμανισμὸς παραδέχεται ὡς μόνον μέσον τὴν *Γνῶσιν*. Ἡ γνῶσις αὕτη συνίσταται εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος ὅτι τὸ '*Ατμὰν* (=ψυχή, κοσμικὴ ψυχή, τὸ 'Εγώ) εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μὲ τὸ *Βραχμὰν* καὶ ὅτι τὸ Ἀτμὰν—Βραχμὰν εἶναι πραγματικόν, σταθερὸν ἀμετάβλητον, ἐνῷ ὁ κόσμος εἶναι φαινόμενον, πλάνη καὶ ψευδαίσθησις. Προσπάθεια λοιπὸν τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ θέλοντος νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπολύτρωσιν, εἶναι ὅπως καταστήσῃ τὸ Ἀτμάν του (τὴν ψυχήν, τὸ ἀνθρώπινον ἐγώ του) τὸ αὐτὸ μὲ τὸ Βραχμὰν (τὴν μεγάλην κοσμικὴν ψυχήν). Ὅταν θὰ δυνηθῇ νὰ εἴπῃ τὸ «Σὺ εἶσαι ἐγὼ καὶ ἐγὼ εἶμαι σύ» τότε πλέον ἀπαλλάσσεται τῆς ἀναγεννήσεως καὶ καθίσταται ἓν μετὰ τοῦ Βραχμάν. Τὰ μέσα τὰ βοηθοῦντα τὸν ἄνθρωπον νὰ ὑψωθῇ μέχρι τῆς ἀπολυτρούσης γνώσεως εἶναι ἀφ' ἑνὸς ἡ ἄσκησις καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ *Γιογκά*, ὁ πλήρης καὶ ἀπόλυτος βυθισμὸς εἰς τὴν μεταφυσικὴν θεωρίαν, τὴν ἐνόρασιν. Αἱ Οὐπανισάδαι λέγουν σχετικῶς :

«*Ἀδύνατος εἶναι ἡ σύλληψις τοῦ Ἀτμὰν μὲ διδασκαλίας. Δὲν ὠφελεῖ οὔτε τὸ λογικὸν οὔτε ἡ πολυμάθεια. Ὅποιον ἐκλέγει, αὐτὸς εἶναι ἱκανὸς νὰ τὸ νοήσῃ, τὸ σῶμα ἑνὸς τοιούτου κάμνει κατοικητήριον*».

Διὰ τῶν λόγων τούτων ἐκφράζεται ὅτι ἡ θρησκευτικὴ ἐμπειρία δὲν δημιουργεῖται διὰ γνώσεων, ἀλλ' εἶναι τι ἐντελῶς ἀτομικόν, εἶδος θείας χάριτος δῶρον ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ἀτομικότητος ἑκάστου.

«Ἡ ἀρχαιοτάτη αὐτὴ θρησκεία, γράφει ἐξ ἄλλου ὁ Mackey, τὴν ὁποίαν πιστεύει τὸ ἓν ἕβδομον τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ πηγὴ αὕτη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔρρευσε τὸ πλεῖστον τοῦ ποταμοῦ τῆς συγχρόνου θρησκευτικῆς σκέψεως, πλουσία εἰς μυστικὰς τελετὰς καὶ τυπικὰς διατάξεις, λατρεύουσα ὡς Κύριον τῶν πάντων, «τὴν πηγὴν τοῦ χρυσοῦ φωτός», ἔχουσα τὸ ἀνέκφραστον ὄνομά του, τὰς συμβολικὰς τελετουργίας καὶ τὰς ἐπιβλητικὰς μεθόδους μυήσεως, εἶναι ἀξία σοβαρᾶς μελέτης ἐκ μέρους τῶν Τεκτόνων, οἵτινες θ' ἀνεύρουν ἐν αὐτῇ πλεῖστα, δυνάμενα νὰ καθοδηγήσουν εἰς τὰς ἐρεύνας των περὶ τῶν δογμάτων τοῦ Τάγματος ἡμῶν».

Παραμένει ἐν τούτοις ἀκριβὲς ὅτι ἡ μεγάλη αὐτὴ καὶ βαθεῖα εἰς φιλοσοφίαν θρησκεία εἰς τὴν ἐκλαϊκευμένην μορφήν της ἠλλοιώθη σημαντικῶς λόγῳ τῆς ἐν αὐτῇ ἀναμίξεως λαϊκῶν μύθων καὶ χονδροειδῶν τοπικῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν.

Οἱ μορφωμένοι Βραχμᾶνοι ἔχουν μίαν κεκρυμμένην καὶ ἐσωτερικὴν πίστιν, ἀναγνωρίζοντες καὶ λατρεύοντες ἕ ν α θεὸν χωρὶς μορφήν, σχῆμα ἢ ἰδιότητα, αἰώνιον, ἀμετάβλητον καὶ κατέχοντα, πληροῦντα πάντα χῶρον, περιορίζοντες ὅμως τὸ κρυπτὸν αὐτὸ δόγμα των εἰς τὰς ἐσωτερικὰς σχολάς των, διδάσκουν εἰς τὸν πολὺν λαὸν μίαν φανερὰν ἢ ἐξωτερικὴν λατρείαν κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ ἀσύλληπτοι ἰδιότητες τοῦ ὑπερτάτου καὶ πνευματικοῦ Θεοῦ περιβάλλονται αἰσθητὰς καὶ ἀκόμη καὶ ἀνθρωπίνας μορφάς. Εἰς τοὺς Βεδικοὺς ὕμνους ὅλαι αἱ δυνάμεις τῆς φύσεως προσωποποιοῦνται καὶ καθίστανται ἀντικείμενα λατρείας, ὁδηγοῦσαι οὕτω εἰς ἕνα φαινομενικὸν πολυθεϊσμόν. Ὅπως ἀκριβῶς συνέβαινε καὶ μὲ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν θρησκείαν τῆς ὁποίας ἡ μὲν ἐσωτερικὴ διδασκαλία εἶνε καθαρῶς μονοθεϊστικὴ (Ζεὺς πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε) ἡ ἐξωτερικὴ ὅμως εἶχε θεοποιήσῃ τὰς φυσικὰς δυνάμεις.

Ὁμιλῶν περὶ τῶν Βραχμάνων ὁ ἀδ.·. A. F. Woodford λέγει : «Ἐλέχθη, ἐγκύρως προφανῶς, ὅτι ἔχουν

ἕν εἶδος Τεκτονικῆς μυήσεως καὶ ἀναγνωρίσεως μεταξύ των (Kenning's Cyclopaedia of Freemasonry).

Ὁ H. M. de Champigny ἐξ ἄλλου εἰς τὸ βαρυσήμαντον ἔργον του «Les traditions et les doctrines ésotériques» γράφει: «Ἡ θεογονία καὶ ἡ κοσμογονία τῶν Ἰνδιῶν εἶναι ἀπολύτως σύμφωνος μὲ τὰς θεογονίας καὶ κοσμογονίας ὅλης τῆς ἀρχαιότητος, ὅπερ ἀποδεικνύει μίαν κοινὴν καὶ μοναδικὴν ἀρχικὴν παράδοσιν. Ἀπὸ τὸν Βράχμα θείαν οὐσίαν, ἐκκινεῖ ἡ Τριὰς Ἑνότης: Βράχμα—Βισνοῦ—Σίβα.

Βράχμα, θεία Οὐσία γεννᾶται ἀπὸ τὸ «χρυσοῦν ᾠόν», τὸ ἐπιπλέον τοῦ χάους. Ἅμα τῇ γενέσει του ὁ Βράχμα δημιουργεῖ τοὺς θεούς, τὴν γῆν, τὸν ἥλιον, τὸν οὐρανόν, τοὺς ἀστέρας κ.τ.λ. Κατόπιν γεννᾷ ὁ ἴδιος τὴν θυγατέρα του Σαρασβάτι καὶ ἐκ τῆς μετ' αὐτῆς ἑνώσεώς του γεννᾶται τὸ ἀνθρώπινον γένος. Φαίνεται ὅτι μετὰ τὴν δημιουργίαν αὐτήν, τὸ πρῶτον πρόσωπον τῆς Τριάδος ἀναπαύεται. Ἐγκαταλείπων εἰς τοὺς θεοὺς τὴν διεύθυνσιν τοῦ κόσμου, ὁ Βράχμα ἀποσύρεται τελείως, καίτοι δὲ ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομά του, δὲν ἔχει ἰδιαιτέραν λατρείαν ὅπως ἔχουν ὁ Βισνοῦ καὶ ὁ Σίβα».

Βρὲν (βλέπε *Ρέν*).

Βρεττανικὴ Κολομβία. Καναδικὴ ἐπαρχία. Ἡ ἐν αὐτῇ ἱδρυθεῖσα τὸ 1871 Μεγ.·. Στ.·. ἠρίθμει τὸ 1932 115 Στοὰς μὲ 15500 μέλη. Διεύθυνσις: P. O. Box 910, New Westminster.

Βρέχει! Εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκ.·. γλῶσσαν σημαίνει τὴν παρουσίαν βεβήλων ἔν τινι τόπῳ ἢ ἐν τῷ κύκλῳ Τεκτόνων. Φαίνεται ὅτι καθιερώθη ἡ λέξις αὕτη ὑπὸ τὴν σημασίαν ταύτην ἐκ τῆς συνηθείας τῶν παλαιῶν συντεχνιῶν νὰ θέτουν κάτωθεν ὑδρορρόης, ἐκ τῆς ὁποίας ἔρρεον ὕδατα, τοὺς συλλαμβανομένους, κρύφα εἰσδύσαντας, μεταξύ των βεβήλους κατασκόπους ἢ ὠτακουστάς. Οἱ οὕτω πως τιμωρούμενοι ἐκρατοῦντο κάτω ἀπὸ τὸ ὕδωρ, μέχρις ὅτου «the water runs in at their shoulders and out at their heels» (τὸ νερὸ εἰσχωρήσῃ διὰ τῶν ὤμων των καὶ ἐξέλθῃ διὰ τῶν πτερνῶν των).

Τὸ τοιοῦτον ἐγίνετο καὶ εἰς τὰς γαλλικὰς Στ.·. τοῦ 18ου αἰῶνος «on les met sous une gouttière une pompe ou une fontaine» (=θέτουν τοὺς κατασκόπους κάτω ἀπὸ ὑδρορρόην, ἢ ἀντλίαν ἢ βρύσην). (Βλ. καὶ *παρείσακτος*).

Βριὰχ ἢ **Μπριὰχ** (ἑβρ. Briah). Ὁ δεύτερος ἐκ τῶν τεσσάρων κόσμων τῆς Καββαλὰ (ψυχικὸς κόσμος).

Βρόβακ, ***Μαξιμιλιανὸς*** (Vrhovac Maksimilijan). Ἐπίσκοπος ἐν Ἄγκραμ, * 1752, † 1827. Μέλος τῆς Στ.·. «Prudentia». Ἦτο κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος ἐξέχουσα προσωπικότης. Ἡ μεγάλη ἐνεργητικότης του κατέστη αἰσθητὴ τόσον ἀπὸ ἐκπολιτιστικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως. Ἡ πόλις Ἄγκραμ χρεωστεῖ εἰς αὐτὸν τὸ μέγα νοσοκομεῖον τῶν Εὐσπλάγχνων Ἀδελφῶν (1804), τὴν ἵδρυσιν τοῦ Ὀρφανοτροφείου διὰ πτωχοὺς μαθητὰς (1827) καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὀνόματός του ὀνομασθὲν πάρκον Μαξιμίρ. Διακεκριμένος ὀπαδὸς τῆς *Ἀναμορφώσεως*. Ὡς ἄνθρωπος φιλελευθέρων ἰδεῶν κατηγορήθη ἐν Βιέννῃ ὅτι συναναστρέφεται μὲ συνωμότας, σκηνοθετοῦντας ἀνατροπὴν τοῦ καθεστῶτος κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, καὶ ἐχρειάσθη ἀρκετὸν καιρὸν διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς κατηγορίας.

Πρὸς τιμήν του ὠνομάσθη μία, ἐν ἔτει 1912 ἱδρυθεῖσα, καὶ ἄλλοτε ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γιουγκοσλαβίας ἐργαζομένη, Στ.·. «Μαξιμιλιανὸς Βρόβακ».

Βρουνσβίκης, ***πριγκιπικὸς οἶκος τῆς***—. 1. Κ ά ρ ο λ ο ς Ι., ἀπὸ τοῦ 1735 δοὺξ τῆς Βρουνσβίκης - Λυνεμπούργκ. Δὲν ἦτο Ἐλευθεροτέκτων, εἶχεν ὅμως ὡς προστάτης τῆς ἐν Βρουνσβίκῃ Στ.·. ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·..

2. Φ ε ρ δ ι ν ά ν δ ο ς. Δοὺξ τῆς Βρουνσβίκης—Λυνεμπούργκ, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, * 1721, † 1792. Ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν Στ.·. τοῦ συγγενοῦς του Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου τὸ 1740 καὶ τὸ 1770 ἐγένετο ἄγγλος Ἐπαρχιακὸς Μέγ.·. Διδ.·. διὰ τὸ δουκᾶτον τῆς Βρουνσβίκης. Τὸ 1771 εἰσῆλθεν εἰς τὸ σύστημα τῆς *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως* καὶ τὸ 1772 εἰς τὸ συνέδριον τοῦ Kohlo ἐγένετο Μέγ.·. Διδ.·. ὅλων τῶν σκωτικῶν Στ.·., Magnus Superior Ordinis per Germaniam inf. Ἀνεγνώρισε κατόπιν τὴν κατάρρευσιν τοῦ Ναΐτικοῦ συστήματος τοῦ φὸν Χοὺντ καὶ συνεκάλεσε διὰ τὸ 1782 τὸ *συνέδριον τοῦ Βιλελμσμπάντ*, ὅπου τὸ σύστημα τοῦτο ἐδέχθη τὸ ἀποτελειωτικὸν κτύπημα. Ἀργότερον (1783) προσῆλθεν εἰς τὸ Τάγμα τῶν Πεφωτισμένων καὶ τὸ 1786 ἀνέλαβε τὸ ἀξίωμα Γενικοῦ Ἀνωτέρου Διδασκάλου τῶν *Ἀσιατῶν Ἀδελφῶν*. Εἶναι ὁ τυπικὸς Grandseigneur τῆς ἐποχῆς του, εὐεργέτης, δραστήριος, ἀλλὰ καὶ εὔκολος εἰς τὸ νὰ προσέρχηται εἰς κάθε νεωτερισμόν, ἀφορῶντα τὰ διάφορα τάγματα. Ὅπως ὁ *Βολφστὶγκ* γράφει (βλ. βιβλ. *51*, τόμ. 3), ὁ Φερδινάνδος εἰσεχώρει ἄκριτα ἐντελῶς λόγῳ πτωχείας σκέψεως καὶ ἀδυναμίας πνεύματος εἰς κάθε Ἐλευθεροτεκτον.·. σύστημα. Μυστικισμός, μαγεία, δεισιδαιμονίαι, ἦσαν δι' αὐτὸν στηρίγματα εἰς τὴν προσπάθειάν του τῆς δημιουργίας συμφιλιώσεως μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. (Πρβλ. καὶ F. L. Schroeder «Matei ialen», 1792, τόμ. 4 σ. 107).

3. Ἀ λ μ π ρ έ χ τ, Πρίγκιψ τῆς Βρουνσβίκης, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, ἦτο ἀπὸ τοῦ 1744 μέλος τῆς ἐν Βρουνσβίκῃ Στ.·. «Ἰωνάθαν».

4. Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Α ὔ γ ο υ σ τ ο ς, Δοὺξ τῆς Βρουνσβίκης, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Καρόλου Ι. * 1740, † 1805. Ἐγένετο ἐν Βερολίνῳ δεκτὸς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰργάσθη δραστηρίως ἐν τῇ Αὐστηρᾷ Τηρήσει, ἦτο κατὰ τὰ ἔτη 1772—1799 Ἐθνικὸς Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Στοᾶς τῶν «Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν». Ὑπῆρξεν ἀλχημιστὴς καὶ Ροδόσταυρος, ἐξορκιστὴς πνευμάτων καὶ θαυματοποιὸς ἰατρός. Εὑρίσκετο, ὅπως καὶ ὁ θεῖος του, εἰς σχέσεις καὶ μὲ τὸν *κόμητα τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ*.

Οἱ ἀδελφοί του Γουλιέλμος Ἀδόλφος καὶ Μαξιμιλιανὸς Ἰούλιος Λεοπόλδος ἦσαν ἐπίσης Ἐλευθεροτέκτ.·. καὶ μέλη τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως.

Βρυζάκης, ***Ἀθανάσιος Εὐθ.*** Ἐγεννήθη τῷ 1859. Διετέλεσε διευθυντὴς καὶ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ «Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων», Πρόεδρος τῆς Πανελληνίου Σκοπευτικῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς «Γυναικείας ἐκπαιδευτικῆς Ἑνώσεως», ἐξασφαλίσας τὴν συντήρησιν τοῦ Διδασκαλείου τῶν Νηπιαγωγῶν ὡς καὶ τοῦ παρ' αὐτῷ Οἰκοτροφείου. Ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἱδρυτῶν τοῦ «Ἑλληνικοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συνδέσμου» † 1929.

Ἐμυήθη ὡς Τέκτων εἰς τὴν Στ.·. «*Ἀθηνᾶ*» τῆς ὁποίας διετέλεσεν ἐπανειλημμένως ἀξιωματικός. Τέκτων ἀληθής, ἐργάτης ἀκαταπόνητος τῆς Τεκτ.·. Ἰδέας, ἀνῆλθεν ὅλας τὰς βαθμίδας τοῦ Τάγματος μέχρι καὶ τοῦ 33ο. Ἐξελέγη μέλος [Μεγ.·. Τελετ.·. καὶ Μεγ.·. Γραμ.·.] τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ ἔτη 1893—1902, ὡς καὶ ἐνεργὸν μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ο τῆς Ἑλλάδος.

Βρυξέλλαι. Πρωτεύουσα τοῦ Βελγίου. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ φαίνεται ὅτι ἤδη ἀπὸ τοῦ 1740 εἰργάσθη Στοά τις. Τὸ 1743 ἱδρύθη ἡ «Equité», τὸ 1754 ἡ «Union parfaite» καὶ τὸ 1762 ὁ πρίγκιψ Κάρολος τῆς Λωρραίνης, ἀδελφὸς τοῦ Αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ι, ἵδρυσε τὴν Στ.·. «St. Charles» (βλ. καὶ *Βέλγιον*). Σήμερον αἱ Βρυξέλλαι εἶναι ἕδρα τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Βελγίου (Rue de Persil ἀριθ. 8) ὡς καὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·. (Rue de Laeken 79). Εἰς τὰς Βρυξέλλας ἐγένοντο κατὰ τὰ ἔτη 1904 καὶ 1907 συνέδρια τῶν Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Σκωτ.·. Δογ.·., τὸ 1910 διεθνὲς Ἐλευθεροτεκτ.·. συνέδριον καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1924 καὶ 1930 τὰ συνέδρια τῆς Α.Μ.Ι.

Τὸ ἐν Βρυξέλλαις «Ἐλεύθερον Πανεπιστήμιον» προῆλθεν ἀπὸ τὴν πρωτοβουλίαν βέλγων ἡγετῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. (Verhaegen, Van Schoor).

Βύβλος. Ἀρχαία παράλιος πόλις τῆς Φοινίκης, διάσημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ μυστικὴν λατρείαν τοῦ Ἀδώνιδος (βλ. *Ἀδώνια Μυστήρια*). Ἔκειτο πρὸς τὰ Β. Α. τῆς Βηρυττοῦ καὶ τοῦ ποτ. Ἀδώνιδος, τοῦ ὁποίου τὰ ὕδατα, εἰς ὡρισμένην ἐποχὴν τοῦ ἔτους καθιστάμενα ἐρυθρά, λόγῳ τῆς ἀργιλλώδους ἰλύος, τὴν ὁποίαν παρασύρουν ἐνεφανίζοντο ἀπὸ τοὺς ἱεροφάντας τῶν μυστηρίων ὡς βαφέντα ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ φονευθέντος Θεοῦ. Ἡ Βύβλος εἶναι ἡ Γεβάλ τῶν Ἑβραίων καὶ συνεπῶς ἡ πατρὶς τῶν Γιβλίων λατόμων, οἱ ὁποῖοι εἰργάσθησαν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος. Σήμερον καλεῖται Τζεβεὶλ. Οἱ ὑποστηρίζοντες δὲ τὴν γνώμην ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶναι διάδοχος τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων εὑρίσκουν εἰς τοῦτο ἓν ἐπὶ πλέον σημεῖον ἐπαφῆς, ἀρκετὰ βεβαίως ἀόριστον.

Βυζάντιον. Συμβ.·. Στ.·. ἐργαζομένη ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 60. Συνεπήχθη κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1922 ὑπὸ Ἀδελ.·. Τεκτ.·., μελῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Σ.·. Στ.·. «*Ἁρμονίας*», τριάκοντα μόλις ἡμέρας μετὰ τὸν ἐκπατρισμόν των ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐγκαθιδρύθη τῇ 16 Νοεμβρίου ἰδ. ἔτ.. Ἔκτοτε ἡ Στ.·. αὕτη εἰργάσθη ὑποδειγματικῶς τεκτονικῶς, ἀπασχοληθεῖσα μὲ τὴν μόρφωσιν ἀληθῶν Τεκτ.·. ἐργατῶν, μὲ τὴν ἐξέτασιν πολλῶν κοινωνικῶν ζητημάτων καὶ περὶ πολλὰ ἔργα ἀγαθοεργίας. Κατὰ τὰ ἔτη 1936-40 συνετήρει τὸ συσσίτιον ἀπόρων μαθητῶν τοῦ 19ου Δημ. Σχολείου Ἀθηνῶν, τὸ 1948 συμμετέσχεν εἰς τὴν συντήρησιν τῆς παιδουπόλεως ἡ «Θεομήτωρ» καὶ τὸ 1950 υἱοθέτησε μετὰ τῶν λοιπῶν Στ.·. τὸ συμμοριόπληκτον χωρίον Κρυονέριον Δυτικῆς Μακεδονίας.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ μητρῴῳ τῆς Στ.·. ἀναγραφομένων 124 μελῶν, τὰ 50 προέρχονται ἐκ τῆς Στ.·. «Ἁρμονία». Μέλη τῆς Στ.·. ὑπῆρξαν ἢ διατελοῦσι πλεῖστοι διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες, ἀξιωματικοὶ καὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἔμποροι, ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι κλπ.·..

Οἱ κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν χρηματίσαντες Σεβ.·. ἔχουν ὡς ἑξῆς:

1934—35 Γεώργιος Σώτροπας ἰατρὸς
1935—36 Δημήτρ. Παν. Τσῆρος » λαρυγγολόγος
1936—38 Μιχαὴλ Γεωρ. Ζερβὸς μαιευτὴρ-γυναικολόγος
1538—46 Νικόλ. Ἀλεξ. Δασκαλόπουλος ὀφθαλμίατρος
1946—48 Βασίλειος Κ. Φρυδᾶς Λογιστὴς
1948—49 Γεώργιος Μιχ. Καραβίτης Στρατηγὸς ἐ.ά., πολιτικὸς-Μηχανικὸς
1949—51 Γεώργιος Κωνστ. Γεωργανᾶς Δικηγόρος.

Βυθός. Παρὰ τοῖς Γνωστικοῖς, τὸ Αἰώνιον, τὸ Ἄγνωστον, τὸ Χάος, ἡ ὑπερτάτη ἀντίθεσις τοῦ Ἐγὼ καὶ τοῦ Μὴ—Ἐγώ. Μορφὴ τοῦ δευτέρου Λόγου [βλ.: *Γνωστικισμός*].

Βυρτζμπούργκιοι στῆλαι [Würzburger Säulen]. Εἰς τὸν καθεδρικὸν Ναὸν τῆς Γερμανικῆς πόλεως Βυρτζμπούργη εὑρίσκονται δύο ἰδιότυποι ῥωμανικαὶ στῆλαι, χαρακτηριζόμεναι ὡς ἀπομιμήσεις τῶν Στηλῶν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος καὶ φέρουσαι τὰ ὀνόματα J a c h i n καὶ B o a s. Εἶναι γνωσταὶ ἤδη περὶ τὸ 1230, πιθανῶς ὅμως προέρχονται ἀπὸ προγενέστερόν τινα Ναόν. Πληροφορία τις ἀνάγει αὐτὰς εἰς τὸ ἔτος 1160. Παρόμοιαι στῆλαι εὑρίσκονται εἰς τὸν ναὸν τοῦ Τρεντίνου, ὡς καὶ εἰς ἀναλόγιόν τι τοῦ μοναστηρίου τοῦ Osseg ἐν Βοημίᾳ. Ἀμφότεραι αἱ στῆλαι ἔχουν ὕψος 2,45 μ., ἡ ἔχουσα τὸ ὄνομα Boas φέρει ὡς διακόσμησιν ταινίαν, τετράκις περιελισσομένην καὶ εἰς δύο σημεῖα φέρουσαν κόμβους, ἐνῷ ἡ Jachin ἔχει ταινίαν ὀκτάκις περιελισσομένην μὲ ἕνα κόμβον εἰς τὸ μέσον. Ὁ ἐχῖνος τοῦ κιονοκράνου περικλείεται ἀπὸ δύο σειρὰς ῥωδίων, περιβαλλομένας ἀπὸ ἱστόν, καλλιτεχνικῶς διάτρητον. (Βλ. βιβλ. 7).

Βυρττεμβέργης, *οἶκος δεσποτῶν τῆς*. — 1. Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς I, Γουλιέλμος Κάρολος, *1754, † 1816, Δούξ, Ἐκλέκτωρ, ἀπὸ τοῦ 1806 πρῶτος βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης. Εἰς ποίαν Στ.·. ἐμυήθη δὲν εἶναι γνωστόν. Τὸ 1776 ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν ἐν Βερολίνῳ Μεγ.·. Ἐθν.·. Μητρ.·. Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν». Ἵδρυσε τὸ 1777 τὴν Στ.·. «Μαρία τοῦ Χρυσοῦ Ξίφους» εἰς Köslin καὶ τὸ 1778 ὑπῆρξε Σεβ.·. τῆς Στ.·. «Fridericia zum Totenkopf» εἰς τὴν Lüblen. Μέλος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως εἰς τὴν Νομαρχίαν τῆς Herzemburg (Στουτγάρδη).

2. Λ ο υ δ ο β ῖ κ ο ς Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Ἀ λ έ ξ α ν δ ρ ο ς, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, *1756, † 1817. Ἐγένετο δεκτὸς τὸ 1776 εἰς τὴν Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν».

3. Ε ὐ γ έ ν ι ο ς Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Ἑ ρ ρ ῖ κ ο ς. Δούξ. *1758, † 1822. Ἐγένετο Τέκτων εἰς μίαν στρατιωτικὴν Στ.·. εἰς Troppan. Ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς ἐν Brandenburg Στ.·. «Φρειδερῖκος τῆς Ἀρετῆς».

4. Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Α ὔ γ ο υ σ τ ο ς Φ ε ρ δ ι ν ά ν δ ο ς. Δούξ, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου. *1763, † 1834. Μέλος τῆς ἐν Βιέννῃ Στ.·. «Τῶν Τριῶν Ἀετῶν».

5. Ἀ λ έ ξ α ν δ ρ ο ς Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Κ ά ρ ο λ ο ς. Δούξ, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου. *1771, † 1833. Ἐγένετο Τέκτων τὸ 1808 εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Στ.·. «Φοῖνιξ», καὶ τὸ 1810 ἦτο μέλος τῆς ἐν Πετρουπόλει Στ.·. «Les amis réunis».

6. Ἑ ρ ρ ῖ κ ο ς Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Κ ά ρ ο λ ο ς. Δούξ, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, *1772, † 1838. Μέλος τῆς ἐν Ulm Στ.·. «Astraea zu den drei Ulmen», ματαίως προσεπάθησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διακήρυξιν διαλύσεως τῶν Στ.·., τὴν ἐκδοθεῖσαν τὸ 1810.

7. Π α ῦ λ ο ς Κ ά ρ ο λ ο ς Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς. Δούξ, υἱὸς τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου I. *1785, † 1852. Ἐγένετο δεκτὸς τὸ 1805 εἰς τὴν ἐν Hildburghausen Στ.·. «Karl zum Rautenkranz» ἀργότερον δ' ἐγένετο ἀξιωματοῦχος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.' Δόγ.·. τῆς Γαλλίας ἐν Παρισίους.

8. Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Π α ῦ λ ο ς Γ ο υ λ ι έ λ μ ο ς. Δούξ, *1797, † 1860, υἱὸς τοῦ Δουκὸς Εὐγενίου. Μέλος τῆς ἐν Trier Στ.·. «Ἕνωσις τῶν Φίλων τῶν Ἀνθρώπων» καὶ ἀπὸ τοῦ 1845 τῆς ἐν Στουτγάρτῃ Στ.·. «Zu den drei Cedern».

9. Γ ο υ λ ι έ λ μ ο ς Φ ε ρ δ ι ν ά ν δ ο ς Μ α ξ ι μ ι λ ι α ν ό ς. Υἱὸς τοῦ προηγουμένου, *1828, † 1888, μέλος ἀπὸ τοῦ 1861 τῆς ἐν Στουτγάρτῃ Στ.·. «Zu den drei Cedern».

Βχάρατα. Εἰς τὴν Ἰνδικὴν θεολογίαν ὁ ἀδελφὸς τοῦ *Ραμᾶ* (βλ. λ.). Υἱὸς τοῦ Ντουσμάντα, βασιλεὺς τῆς σεληνιακῆς φυλῆς.

Βχαραταβάρσα, (σανσκρ. γῆ τοῦ Βχαράτα) Ἀρχαῖον ὄνομα τῶν Ἰνδιῶν.

Βχαράτι. Ἰνδικὴ θεὰ τῆς εὐγλωττίας.

Βώγκαν *Ἄρτεμις* (Diana Vaughan). Ἡ ἀνύπαρκτος ἡρωῒς τῶν ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ συκοφαντιῶν τοῦ γνωστοῦ ἀπατεῶνος καὶ τυχοδιώκτου *Λεὸ Ταξὶλ* (βλ. λ.), ὅστις ἀπεπειράθη δι' αὐτῶν ν' ἀποσπάσῃ χρήματα ἀπὸ τὴν εὔπιστον Παπικὴν Ἐκκλησίαν, ἐκμεταλλευόμενος τὸ μῖσος αὐτῆς κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας, ὅπερ διεκήρυσσεν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός.

Ἀφοῦ κατ' ἀρχὰς ἐξέδωσε διάφορα σκανδαλώδη μυθεύματα περὶ δῆθεν ὀργίων, τελουμένων ἐντὸς τῶν Στ.·. τοῦ Ἀνδρογύνου κυρίως Τεκτονισμοῦ, ὁ Ταξὶλ διὰ νὰ προσδώσῃ μεγαλυτέραν πειστικότητα εἰς τὰ γραφόμενά του ἐδημιούργησε τὴν σατανικὴν ὄντως ἱστορίαν τῆς Ἀρτέμιδος Βώγκαν, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

Ἀπὸ τὴν Νέαν Ὑόρκην, ὅπου δῆθεν ἦτο ἡ ἕδρα τοῦ Ἑωσφορικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, κατὰ τὸν Ταξὶλ, ἔφθασε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1894 εἰς Παρισίους ἡ Μεγάλη Διδασκάλισσα τοῦ Παλλαδίου, πλουσιωτάτη καὶ ὡραιοτάτη Ἀμερικανὶς Ἄρτεμις Βώγκαν, ἡ ὁποία ἤρχετο νὰ ἱδρύσῃ καὶ ἐν Γαλλίᾳ Ἐλευθεροτεκτονικὸν Μικτὸν Τάγμα ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἐλεύθερον καὶ ἀναγεννηθὲν Παλλάδιον*».

Τὴν περιώνυμον αὐτὴν Ἀμερικανίδα οὐδεὶς εἶχεν ἴδῃ. Ἡ ἄφιξίς της ἀνηγγέλθη μόνον ἀπὸ τὸ περιοδικὸν τοῦ Λεὸ Ταξίλ. Ἀμέσως δὲ μὲ τὴν ἀναγγελίαν ἐκυκλοφόρησε καὶ ὁ πρῶτος ἀριθμὸς ἑνὸς μηνιαίου

περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖον ἔφερε τὸ ὄνομα τῆς Βώγκαν ὡς διευθυντρίας, καὶ εἶχε ὡς σκοπὸν τὴν ὑπὲρ τοῦ Παλλαδίου προπαγάνδαν. Ἀφοῦ ἐκυκλοφόρησαν τρεῖς ἀριθμοὶ τοῦ νέου περιοδικοῦ καὶ ἡ δημοσία γνώμη ἐπείσθη περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἀρτέμιδος Βώγκαν, ἥτις ἐξηκολούθει ἐννοεῖται νὰ εἶναι ἀθέατος, τὸ συνεχίζον τὴν σφοδρὰν πολεμικήν του κατὰ τοῦ Μασονισμοῦ περιοδικὸν τοῦ Λεὸ Ταξὶλ «Μηνιαία Ἐπιθεώρησις» (La Revue Mensuelle) ἀνήγγειλεν ἀπροόπτως καὶ πομπωδῶς, ὅτι ἡ Ἄρτεμις Βώγκαν, ἡ Μεγάλη Διδασκάλισσα τοῦ Σατανικοῦ τάγματος, μετανοήσασα, ἀπηρνήθη τὸν Ἑωσφόρον, ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἁγίας Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἑτοιμάζεται νὰ προβῇ εἰς σοβαρὰς ἀποκαλύψεις διὰ τὴν διαβολικὴν δρᾶσιν τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἑωσφόρου.

Ἡ εἴδησις ἐπροκάλεσε φρενίτιδα χαρᾶς εἰς τοὺς κύκλους τοῦ Βατικανοῦ καὶ τοῦ καθολικοῦ κλήρου. Ὁ Πάπας ἔπεμψε τὰς εὐλογίας του πρὸς τὸν Ταξίλ. Ἐπίσκοποι καὶ Καρδινάλιοι συνέχαιρον αὐτὸν διὰ τὴν νέαν αὐτὴν ὑπηρεσίαν του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, αἱ δὲ κληρικόφρονες ἐφημερίδες ἐδημοσίευον πύρινα ἄρθρα.

Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπεδίωκε καὶ ὁ κερδοσκόπος τυχοδιώκτης, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἐδημιούργησεν ὅλον αὐτὸν τὸν τεράστιον θόρυβον, ἤρχισε ἐκδίδων εἰς φυλλάδια τὰ *«Ἀπομνημονεύματα μιᾶς τέως Παλλαδιανῆς»* (Mémoires d'une Ex-Palladiste), γραφόμενα δῆθεν ἀπὸ τὴν μετανοήσασαν ὡραίαν Ἀρτέμιδα. Τὰ φυλλάδια αὐτά, περιέχοντα διαφόρους γαργαλιστικὰς καὶ ὀργιώδεις ἱστορίας, ἐγένοντο ἀνάρπαστα. Ἡ Ἄρτεμις Βώγκαν ἐννοεῖται ἐξηκολούθει νὰ εἶνε ἀόρατος καὶ μυστηριώδης. Καὶ αὐτὸ ἤρχισε νὰ κινῇ τὴν δυσπιστίαν τοῦ κόσμου, ἕως ὅτου αἱ ἀποκαλύψεις δύο τέως συνεργατῶν τοῦ Ταξὶλ ἔφερον εἰς φῶς τὴν ἀλήθειαν.

Κατ' ἀρχὰς κάποιος Δρ Χάνς, γράφων ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Δρ Μπατάϊγ, ἀκολούθως δ' ἄλλος τις Ντομένικο Μαρτζιόττα, ἀμφότεροι συνεργάται τοῦ Ταξίλ, διαφωνήσαντες πρὸς αὐτόν, διεκήρυξαν ὅτι ἡ Ἄρτεμις Βώγκαν ἦτο ἀνύπαρκτον πρόσωπον καὶ ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἱστορία τῆς δῆθεν μετανοίας της ἦτο ἀποκύημα τῆς φαντασίας τοῦ τυχοδιώκτου μυθιστοριογράφου.

Ὁ Μαρτζιόττα ἰδίως ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν ἐφημερίδα *«Ἐλευθέρα Γαλλία»* τῆς Λυὼν συνταρακτικὴν ἀφήγησιν τῆς σκευωρίας τοῦ Ταξὶλ κατὰ τῆς εὐπιστίας τοῦ καθολικοῦ κλήρου καὶ τοῦ κοινοῦ γενικῶς.

Ὁ Ταξὶλ ἐζήτησε φυσικὰ νὰ ἀμυνθῇ, ἰσχυριζόμενος ὅτι οἱ τέως συνεργάται του εἶχον ἐξαγορασθῇ ἀπὸ τοὺς Μασόνους. Τοῦ ἐζητήθη ὅμως τότε νὰ ἀποσείσῃ τὰς ἐναντίον του κατηγορίας, παρουσιάζων ἐπὶ τέλους τὴν μυστηριώδη Ἀρτέμιδα ἢ τοὐλάχιστον τὸν τόπον, ὅπου διαμένει, καὶ τὸν ἱερέα, ὅστις τὴν ἐξωμολόγησε. Ἀλλ' ὁ Ταξὶλ ἐδικαιολογήθη, λέγων ὅτι ἡ Βώγκαν εἶχε καταφύγῃ εἰς μοναστήριον, καὶ ὅτι ἡ ἀποκάλυψις τοῦ τόπου ἢ τοῦ ἱερέως θὰ ἔθετεν ἐν κινδύνῳ τὴν ζωήν της.

Ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας, συνῆλθε τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1896 τὸ *Ἀντιτεκτονικὸν Συνέδριον τοῦ Τρεντίνου* (βλ. λ.), τὸ ὁποῖον φυσικὰ ἐθεώρησε καθῆκον του ν' ἀσχοληθῇ μὲ τὴν μυστηριώδη ὑπόθεσιν Βώγκαν. Ὁ Ταξίλ, παραστὰς εἰς αὐτό, ἐπέδειξε καὶ μίαν δῆθεν φωτογραφίαν τῆς Βώγκαν, ἐκτραπεὶς εἰς ὕβρεις κατὰ τῶν Τεκτόνων. Σοβαροὶ τινες ἐν τούτοις κληρικοὶ καὶ ἰδίᾳ οἱ Γερμανοὶ τοιοῦτοι ἐπέμειναν, ζητοῦντες σοβαρὰς ἀποδείξεις, συνέστη δ' ἐν τέλει ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος, ἡ ὁποία ὅμως μετὰ ματαίας ἐρεύνας ἐξέδωσεν ἀπόφασιν, λέγουσαν ὅτι χρειάζονται κρείσσονες ἀποδείξεις διὰ τὴν ὕπαρξιν τῆς Ἀρτέμιδος Βώγκαν, τὴν προσηλύτισιν αὐτῆς ὡς καὶ τὴν αὐθεντικότητα τῶν ἀπομνημονευμάτων της.

Εἰς τὴν ὅλην ὑπόθεσιν ἐδόθη ἐπὶ τέλους μία λύσις διὰ τῆς ὁμολογίας αὐτοῦ τούτου τοῦ Ταξίλ, ὅστις δώσας μίαν διάλεξιν ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρείας τῶν Παρισίων ἔνθα, ὡς ἔλεγε, θὰ παρουσιάζετο καὶ ἡ Μὶς Βώγκαν, ὡμολόγησε κυνικώτατα ὅτι ἡ ὅλη ἱστορία ἦτο μῦθος, σκοπὸν ἔχων νὰ ἐμπαίξῃ τὴν Παπικὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ δήλωσίς του αὕτη ἐξηρέθισε τοὺς ἀκροατάς, οἵτινες ἐζήτησαν νὰ τὸν κακοποιήσουν, ἠναγκάσθη δὲ νὰ τραπῇ εἰς φυγήν, προστατευόμενος ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας.

Ἐν τούτοις καὶ παρὰ τὴν ὁμολογίαν ταύτην ἐπὶ μακρὸν ἀκολούθως καρδινάλιοι καὶ ἐπίσκοποι ἐξηκολούθησαν, πιστεύοντες εἰς τὴν Βώγκαν καὶ τὰ δῆθεν ἔργα τοῦ Σατανᾶ τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν Στ∴.

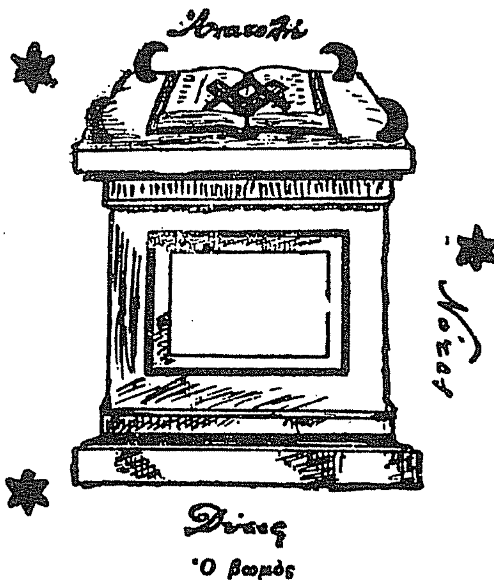
Βωμός, (γαλλ. autel, ἀγγλ. altar, γερμ. Altar). Τράπεζα συμβολικοῦ σχήματος, χρησιμοποιουμένη εἰς ὅλας τὰς τελετουργίας. Εἶναι τὸ σημαντικώτερον τῶν ἐπίπλων τῆς Τεκτ∴ Στ∴, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἔχει τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἀποδίδουν εἰς αὐτὸ θρησκευτικά τινα δόγματα, ἀλλ' εὐρυτάτην τοιαύτην καὶ καθαρῶς συμβολικήν.

Εἰς τὴν ἀρχαιότητα οἱ βωμοὶ κατεσκευάζοντο ἀπὸ χῶμα ἢ ἀπὸ λίθον κυβικοῦ συνήθως σχήματος, προϋπῆρξαν δὲ τῶν ναῶν. Οὕτω ὁ Νῶε, κατὰ τὴν Π∴ Δ∴, μόλις ἐξελθὼν τῆς Κιβωτοῦ, ἀνήγειρε βωμὸν τῷ Κυρίῳ, ὁ δ' Ἡρόδοτος γράφει ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι πρῶτοι ἐφεῦρον τοὺς βωμούς.

Οἱ βωμοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἦσαν δύο, βωμοὶ θυμιαμάτων καὶ βωμοὶ θυσιῶν. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἀνηγείροντο εἰς τὸ ὕπαιθρον καὶ ἔμπροσθεν τῶν Ναῶν, διότι ἐντὸς τοῦ Ναοῦ ἐπετρέποντο μόνον οἱ βωμοὶ θυμιαμάτων.

Ὁ Τεκτ∴ βωμός, ὅστις εἰς τὸν Τεκτ∴ εἶναι συμβολικός, πρέπει νὰ θεωρηθῇ, ὡς συνδυάζων τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν χρῆσιν ἀμφοτέρων τῶν τύπων αὐτῶν.

Εἶναι βωμὸς θυσίας, διότι ὁ ὑποψήφιος καλεῖται νὰ ρίψῃ ἐπ' αὐτοῦ τὰ πάθη καὶ τὰς ὀρέξεις ὡς θυσίαν πρὸς τὸ θεῖον, ἐνῷ ταυτοχρόνως ἐκεῖθεν ἀνέρχονται αἱ σκέψεις τῆς ἁγνῆς καρδίας του ὡς κατάλληλον θυμίαμα πρὸς τὸν Μ∴ Α∴ Τ∴ Σ∴. Διὰ ταῦτα ὁ βωμὸς εἶναι τὸ ἱερώτερον τῆς Στ∴ μέρος.

Ὁ βωμός

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς ὁ βωμὸς ἐθεωρεῖτο ἰδιαζόντως ἱερὸς καὶ ἀπαραβίαστος. Ἐχρησίμευεν ὡς καταφύγιον διωκομένων, οἵτινες ἐτίθεντο οὕτω ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς θεότητος, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκεν ὁ βωμός, ἡ δ' ἐξ αὐτοῦ ἀπόσπασις ἢ ὁ φόνος τῶν ἱκετῶν καὶ ἐὰν ἔτι ἐπρόκειτο περὶ δούλων ἢ ἐγκληματιῶν, ἐθεωρεῖτο ἱεροσυλία καὶ μέγιστον κατὰ τῶν θεῶν ἁμάρτημα. Πᾶσα ἐπίσημος πρᾶξις μεταξὺ ἀνθρώπων ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ γάμοι ἐτελοῦντο πρὸ τοῦ βωμοῦ, ὅρκος δὲ διδόμενος ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ἦτο κατ' ἐξοχὴν δεσμευτικός.

Ὁ βωμὸς δὲν ὑπῆρχε κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς Ἐλευθεροτεκτ∴ Στ∴. Τὸ σύγγραμμα τοῦ S. Prichard «Masonry dissected» (Λονδῖνον 1730) οὐδεμίαν μνείαν ποιεῖται περὶ βωμοῦ. Ἐτέθη τὸ πρῶτον ἐν χρήσει περὶ τὸ τέλος τοῦ 18ου αἰῶνος.

Ὁ ἀδ.·. Mackey γράφει ὅτι τὸ κατάλληλον σχῆμα δι' ἕνα Τεκτ.·. βωμὸν εἶνε ὁ κύβος, ἔχων ὕψος ἑνὸς περίπου μέτρου μὲ τέσσαρα κέρατα, ἀνὰ ἓν εἰς ἑκάστην γωνίαν του, καὶ φέρων ἐπάνω του ἀνοικτὴν τὴν Β.·. τ.·. Ν.·. καὶ ἐπ' αὐτῆς τὸν Γνώμονα καὶ τὸν Διαβήτην. Εἰς τὰς τρεῖς πλευράς του καὶ εἰς σχῆμα τριγώνου τοποθετοῦνται τὰ τρία *ἐλάσσονα φῶτα* (βλ. λ.), ἓν εἰς τὴν ἀνατολήν, ἓν εἰς τὴν δύσιν καὶ ἕτερον εἰς τὸν νότον, ἐνῷ ὁ βορρᾶς δὲν φωτίζεται, διότι εἰς τὸν Τεκτ.·. θεωρεῖται ὁ τόπος τοῦ σκότους (βλ. σχῆμα). Τὸ τοιοῦτον ὅμως σχῆμα τοῦ βωμοῦ ἀπαντᾶται εἰς τὰς ἀγγλικὰς καὶ ἀμερικαν. Στ.·. Εἰς τὰς γερμανικὰς Στ.·. ὁ βωμὸς εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἕδρα τοῦ Σεβ.·. Εἰς τὸν Τεκτ.·. τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον ὡς τράπεζα ἁπλῆ. Κατόπιν δὲ λαμβάνει τὸ σχῆμα ἀρχαίου βωμοῦ ἢ καὶ τριγώνου.

Τὸ σχῆμα αὐτὸ ἑπομένως δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸν οὔτε καθιερωμένον ἐφ' ὅσον μάλιστα βωμὸν δὲν εἶχον ἀρχῆθεν αἱ Τεκτ.·. Στ.·. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς πολλὰ Τεκτ.·. Δόγμ.·. οἱ βωμοὶ ποικίλλουν καὶ εἰς σχῆμα καὶ εἰς θέσιν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ τέσσαρα κέρατα τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν ἀδ.·. Mackey (βιβλ. 1 Τόμ. Α' σελ. 55 καὶ 464) πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ βωμός, ταῦτα ὑπῆρχον εἰς τὸν Ἰουδαϊκὸν Ναὸν καὶ ἦσαν κατεσκευασμένα ἀπὸ ξύλον «σιτίμ» ἑνὸς εἴδους ἀκακίας, χρώματος κιτρινωποῦ. Ὅταν δὲ εἷς ἐγκληματίας ἐδράττετο ἑνὸς τῶν κεράτων αὐτῶν, εὕρισκεν ἄσυλον καὶ ἀσφάλειαν.

Ἡ θέσις τοῦ βωμοῦ ἐντὸς τῆς Στ.·. διαφέρει ἀναλόγως τοῦ δόγματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει αὕτη. Οὕτω εἰς τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·. ὡς καὶ εἰς τὸ Γαλλ.·. τοιοῦτον ὁ βωμὸς εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἀν.·. καὶ ἔμπροσθεν τῆς ἕδρας τοῦ Σεβ.·., τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ παράρτημα, ὅταν δ' ὁ ὑποψήφιος δίδει τὸν ὅρκον, γονυπετεῖ πρὸ τοῦ βωμοῦ. Εἰς τὸ Δ.·. τοῦ Γιόρκ ὁ βωμὸς εἶναι τοποθετημένος ὀλίγον ἀνατολικῶς τοῦ κέντρου τοῦ δαπέδου τῆς Στ.·., ἐνῷ εἰς ἄλλα τινὰ Δόγμ.·. εὑρίσκεται ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον τοῦ δαπέδου.

Ἐν τῷ Τεκτον.·. ὑπάρχουν: α') ὁ βωμὸς τοῦ ὅρκου, παρατιθέμενος εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰ δόγματα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δίδονται αἱ ἐπίσημοι διαβεβαιώσεις τῶν Τεκτ.·., καὶ πρὸ τοῦ ὁποίου καλοῦνται ἀδελφοί, εἰς τοὺς ὁποίους πρόκειται νὰ ἀπονεμηθῇ ἰδιαιτέρα τις τιμή. β') Βωμὸς τοῦ πυρός, χρησιμοποιούμενος εἰς τὸν 1ο τοῦ Συστήματος τῆς υἱοθεσίας. γ') Ὁ βωμὸς θυσιῶν, ἀναφαινόμενος εἰς τὰς τελετουργίας τοῦ 5ο τοῦ νεωτέρου Γαλλικοῦ συστήματος κ.λ.π.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: FISCHER: Ritual und Symbol. Leipzig 1878.— SCHROEDER: Abhandlung über alte und neue Maurerei. *Βλ. ἐπίσης 34 (ἔτ. Η', 1930 σελ. 58-59, καὶ ἔτ. Ζ', 1929, σελ. 174).*

Βωμοῦ, *τρία φῶτα τοῦ* —. Εἰς τὸ σουηδικὸν χριστιανικὸν σύστημα, ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τρία φῶτα, τὰ ὁποῖα συμβολικῶς καίουν αἰωνίως, συμβολίζουν τὸ αἰώνιον θεϊκὸν φῶς, τὸ ὁποῖον φέρεται πρὸς Δυσμάς, ἵνα φωτίζῃ ἐκεῖ, ἔνθα εὑρίσκεται ἡ ἕδρα τῆς ἀνθρωπότητος.

Γ.

Γ. — Τὸ τρίτον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου, τὸ ἕβδομον τῶν λατινικῶν γλωσσῶν (G), τὸ πέμπτον τῶν Ἀραβικῶν, τὸ τέταρτον τῶν Ρωσικῶν καὶ τὸ εἰκοστὸν τῆς Αἰθιοπικῆς. Εἰς τὴν ἑβραϊκὴν λέγεται «Γκάμμαλ» ἢ Γκίμελ καὶ εἰς τὴν ἀραμαϊκὴν «γκάμλα» ἤτοι κάμηλος. Συνδέεται εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν μὲ τὸ τρίτον ἱερὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ ***Γκαντόλ***=Μέγας. Ὑπὸ τὴν λατινικήν του μορφὴν G λαμβάνεται ἐνίοτε εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὡς ἀρχικὸν τῆς λέξεως God (=Θεὸς) ἐνέχει ὅμως καὶ ἄλλην συμβολικὴν σημασίαν ὡς ἐκτίθεται κατωτέρω.

Γ ἢ G. Ὑπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἢ τὴν λατινικήν του μορφὴν τὸ γράμμα τοῦτο εὑρίσκεται κατέχον περίβλεπτον θέσιν εἰς πᾶσαν Τεκτ.·. Στ.·. Πρόκειται περὶ συμβόλου μὲ πολλὰς καὶ ποικίλας σημασίας, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ "Αγγλος Τεκτ.·. ποιητὴς Burns ἔγραψεν:

«....ἡ ἱερογλυφικὴ αὐτὴ λαμπηδών,
τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἄλλος πλὴν τῶν ἀδ.·. βλέπει».

Δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸς ὁ χρόνος, καθ' ὃν τὸ σύμβολον τοῦτο εἰσήχθη εἰς τὸν θεωρητικὸν Τεκτ.·., διότι ὁ ἐπαγγελματικὸς τοιοῦτος, ὅστις ἐκληροδότησεν εἰς τὸν πρῶτον πολλὰ συμβολικὰ σημεῖα, δὲν φαίνεται νὰ ἐχρησιμοποίει αὐτό, ἀφοῦ δὲν εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀρχιτεκτονικῶν κοσμημάτων, ἅτινα εὑρίσκονται εἰς μεσαιωνικοὺς γοτθικοὺς ναούς.

Κατὰ τὸν Plantagenet (βιβλ. 12, σελ. 151—156) ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ γράμματος Γ ἢ G μετὰ τοῦ ἀκτινοβ.·. ἀστ.·. εἶναι «ἑρμητικῆς» ἐμπνεύσεως. Ὁ Βίρθ ἀναφέρει ὅτι τὸ 1737 ἐγένετο δεκτὸν τὸ ἔμβλημα τοῦτο ὑπὸ τῶν γαλλικῶν Στ.·. σφοδρῶς ἐπηρεασμένων τότε ἀπὸ τὴν ἑρμητικὴν φιλοσοφίαν.

Ὁ Δρ "Ολιβερ παραδέχεται ὅτι τὸ G περιελαμβάνετο εἰς τὰ ἀρχαῖα τυπικά. Ἀλλ' ἡ βεβαίωσις αὕτη εἶναι ἀμφιβόλου ἀκριβείας.

Τὸ μόνον ἀσφαλὲς εἶναι ὅτι τὸ σύμβολον τοῦτο ἦτο καλῶς γνωστὸν κατὰ τὸ 1766 ἢ ὀλίγον τι πρότερον. Τὸ βιβλίον *«Ὁ Σολομὼν ἐν ὅλῃ τῇ δόξῃ του»*, ἡ πρώτη ἔκδοσις τοῦ ὁποίου ἐγένετο κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἀναφέρει καὶ τὸ σύμβολον καὶ τὴν ἑρμηνείαν του.

Κατὰ τὸν Mackey τὸ γράμμα τοῦτο δὲν περικλείει ἐσωτερικήν τινα σημασίαν ὡς ἄλλα Τεκτ.·. σύμβολα. Οἱ Τέκτ.·. συγγραφεῖς μάλιστα, λέγει, οὐδέποτε ἀνέκαθεν ἐδίστασαν νὰ γράφουν ἀπροκαλύπτως τὴν σημασίαν του.

Τὸ γεγονὸς εἶναι, προσθέτει ὁ Mackey, ὅτι ἡ μυστικὴ ὁδηγία ἐν σχέσει μὲ τὸ σύμβολον τοῦτο ἀναφέρεται ὄχι εἰς τὴν γνῶσιν αὐτοῦ τούτου τοῦ συμβόλου, ἀλλ' εἰς τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον καὶ εἰς τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὁποῖον ἡ γνῶσις αὕτη ἀπεκτήθη.

Ὁ Hutchinson εἰς τὸ ἔργον του ***«Τὸ πνεῦμα τοῦ Τεκτ.·.»*** (1776) γράφει τὰ ἑξῆς:

«Μοὶ ἐπιβάλλεται ἤδη νὰ σᾶς ἀναπτύξω τὴν μεγάλην σημασίαν τοῦ γράμματος G.·., μὲ τὸ ὁποῖον κοσμοῦνται αἱ Στ.·. καὶ τὰ μετάλλια τῶν Τεκτ.·.. Ἐὰν ἠθέλομεν συσχετίσῃ τὴν σημασίαν του μόνον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, θὰ ἐστεροῦμεν αὐτὸ μέρους τῆς Τεκτ... ἀξίας του, καίτοι ἀνέφερον ἤδη ὅτι τὰ ἐν ταῖς Στ.·. χρησιμοποιούμενα σύμβολα ἐκφράζουν τὸ θεῖον «Εἶμαι», τὸ μέγα τοῦ Τέκτ.·. ἀντικείμενον. Τὸ γράμμα τοῦτο σημαίνει τὴν Γεωμετρίαν, ἡ ὁποία διὰ τοὺς τεχνίτας εἶναι ἡ ἐπιστήμη, δι' ἧς λαμβάνουν μορφὴν καὶ ὑπολογίζονται αἱ ἐργασίαι των, καὶ ἡ ὁποία διὰ τοὺς Τέκτ.·. περιέχει τὸν καθορισμὸν καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς τάξεως τοῦ κάλλους καὶ τῆς θαυμαστῆς σοφίας τοῦ θεοῦ ἐν τῇ Δημιουργίᾳ».

Ἐξ ἄλλου ὁ Δρ Ντάλκο εἰς μίαν ὁμιλίαν του κατὰ τὸ 1801 εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Τὸ γράμμα G, ὅπερ κοσμεῖ τὴν Στ.·., δὲν ἐκφράζει μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·., ἀλλὰ σημαίνει ταὐτοχρόνως καὶ τὴν ἐπιστήμην τῆς Γεωμετρίας». Καὶ ὁ Prichard ἐπίσης γράφει: «τί σημαίνει τὸ γράμμα G; Τὴν Γεωμετρίαν ἢ τὴν πέμπτην ἐπιστήμην».

Κατὰ τὸν "Ο. Βίρθ [βιβλ. 9, σελ. 48 49 καὶ 95] τὴν σημασίαν τοῦ G δέον νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς τὰς λέξεις Gloire (=Δόξα), Grandeur (=Μεγαλεῖον) καὶ Géométrie [=Γεωμετρία]: δόξα διὰ τὸν θεόν, μεγαλεῖον διὰ τὸν διδάσκαλον τῆς Στ.·., καὶ γεωμετρία διὰ τοὺς Ἀδ.·.. «Δὲν σημαίνει ἄλλο τι;» ἠρώτα ἀκολούθως ὁ Σεβ.·. — «Κάτι μεγαλείτερον ἀπὸ σᾶς, Σεβ.·.!» ἀπεκρίνετο ὁ ὑποψήφιος.— «Ἔ, τί δύναται νὰ εἶναι μεγαλείτερον ἐμοῦ, τοῦ Διδ.·. μιᾶς νομίμου καὶ τελείας Στ.·.;»— «Αὐτὸς ὁ θεός, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἐκφράζει τὸ γράμμα τοῦτο διὰ τῆς ἀγγλικῆς λέξεως God». Βλ. Γένεσις.

Κατὰ τοὺς Lennhoff-Posner [βιβλ. 7]. αἱ σημασίαι τοῦ G εἶναι *Θεός*, [God ἀγγλ., Gad συριακ., Gud σουηδικὸν προελθὸν ἐκ τοῦ περσικοῦ Goda ἢ καὶ Khoda], *γνῶσις, γεωμετρία, γένεσις* [Generation] τῶν Ροδοσταύρων, δόξα, μεγαλεῖον. βαρύτης [gravitation]. Εἰς τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν ἐξηγεῖτο ὡς τὸ ἀρχικὸν τοῦ ὀνόματος Gottfried von Bouillon. Ἐπίσης κατὰ τὸν Βίρθ σημαίνει πνεῦμα [génie]. Ὁ Mackey ἐκφράζει καὶ τὴν θλῖψιν του διότι τὸ λατινικὸν G ἐγένετο δεκτὸν ὡς Τεκτ.·. Σύμβολον. Ἡ χρῆσις του λέγει, ὡς ἀρχικοῦ λέξεως, περιορίζεται ἀναγκαστικῶς εἰς τὰς λατινικὰς μόνον γλώσσας, ἐνῶ ὡς σύμβολον ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὰ διακριτικὰ τῆς παγκοσμιότητος καὶ τῆς ἀρχαιότητος.

Τὸ Ἑλληνικὸν Γ τὸ ἐσέβοντο οἱ Πυθαγόρειοι, διότι ἦτο τὸ ἀρχικὸν τῆς λέξεως «Γεωμετρία».

Τὸ G ἑπομένως εἶνε πολὺ νεώτερον σύμβολον. Καὶ εἶνε εἰς τὴν πραγματικότητα παραφθορὰ τοῦ παλαιοῦ Καββαλιστικοῦ συμβόλου, τοῦ γράμματος «γιόδ» διὰ τοῦ ὁποίου ἐξεφράζετο τὸ ἱερώτατον τῶν ὀνομάτων τοῦ θεοῦ τὸ ἱερὸν ***«τετραγράμματον Γιαχβέ»***. Καὶ ὡς τοιοῦτον ὅμως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃ τὴν σημασίαν τοῦ θεοῦ παρὰ μόνον εἰς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν Γερμανικὴν διότι εἰς τὰς ἄλλας γλώσσας (Γαλλικήν, Ἰσπανικήν, Ἰταλικὴν κ.τ.λ.) δὲν ἀποτελεῖ ἀρχικὸν τῆς λέξεως θεός.

"Ολα αὐτὰ ἑπομένως δὲν μᾶς δίδουν τὴν ἐξήγησιν τοῦ λόγου διὰ τὸν ὁποῖον τὸ γράμμα αὐτὸ κατέλαβε τόσον περίβλεπτον θέσιν εἰς πᾶσαν Τεκτ.·. Στ.·. καὶ θὰ ἔπρεπεν ἴσως νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς ἀλ-

λην λέξιν τὴν ἀπόκρυφον σημασίαν τοῦ γράμματος τούτου εἴτε Γ τὸ γράφομεν εἴτε G.

Εἰς πολλὰς Τεκτ.·. Δυνάμεις ἐμφανίζεται τὸ G οὐ μόνον εἰς τὸν Ἀκτινοβ.·. Ἀστ.·., ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν σκελῶν τοῦ συμπλέγματος διαβήτου καὶ γνώμονος, ὅπως συνειθίζεται καὶ παρ' ἡμῖν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: — *15, 13, 31 (Ἴσ 1929, σελ. 200) ἐπίσης*: BEDARRIDE ARM: La lettre G (Le Symbolisme, *Παρίσιοι 1929*).

Γαβαών. (Gabaon). Συμβολικὴ λέξις εἰς ἀνωτ.·. βαθμ.·.. Εἰς τὰ «Λάντμαρκς» ὁ Dr Ὄλιβερ γράφει ὅτι «εἰς τὸν Φιλοσοφικὸν Τεκτ.·. ὁ οὐρανὸς ἢ μᾶλλον ὁ *Τρίτος οὐρανὸς* καλεῖται Ὄρος Γαβαών, τὸ ὁποῖον εἶναι προσιτὸν δι' ἑπτὰ βαθμίδων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν ἑλικοειδῆ κλίμακα. Αἱ βαθμίδες αὗται εἶναι αἱ καταλήγουσαι εἰς τὴν Β.·. Ἀψ.·.». Ἑβραϊστὶ ἡ λέξις σημαίνει ὑψηλὸν τόπον, ἀναφέρεται δ' εἰς τὴν Παλ. Διαθήκην:

καὶ ἐπορεύθη Σαλωμὼν καὶ πᾶσα
ἡ ἐκκλησία εἰς τὴν ὑψηλὴν
τὴν ἐν Γαβαὼν οὗ ἐκεῖ
ἦν ἡ σκηνὴ μαρτυρίου τοῦ θεοῦ...
(Β' Χρον. α' 3)

Κατὰ τὸν Plantagenet (βιβλ. 13, σελ. 84-85 ὁ Διδ.·. Τέκτων φέρει—κατὰ τὰς ἀρχαιοτάτας παραδόσεις—τὸ ὄνομα Γαβαών. Καὶ τοῦτο διότι, ὅπως εἰς τὸ Γαβαὼν ὁ Σολομὼν ἐζήτησε παρὰ τοῦ θεοῦ μόνον τὴν σοφίαν καὶ τὴν γνῶσιν καὶ ἔλαβεν αὐτὰς ὡς δῶρον, οὕτω καὶ ὁ Διδ.·. δέχεται ὡς δῶρον κατὰ τὴν εἰς τὸν 3ο μύησίν του τὴν σοφίαν καὶ τὴν γνῶσιν. Ἡ λέξις Γαβαὼν ὑπάρχει καὶ εἰς ἄλλα συστήματα.

Γαβαὼν — Νοτέλ. Λέξις ἐν χρήσει ἐπίσης εἰς τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·., σημαίνουσα «τέλειος φίλος».

Γαβὸρ ἢ Γαμπόρ. Ἑβραϊστὶ ἰσχυρός. Συμβολικὴ λέξις εἰς ἀνώτ.·. Τεκτ.·. βαθμ.·..

Γαζῆς, *Νικόλαος*. Ἕλλην πολιτικὸς μηχανικός. Ὡς Ἐλευθεροτέκτων ἀπετέλεσε μέλος (Β' Πρόσθ.·. Μέγ.·. Διδ.·.) τοῦ ὑπὸ τοῦ Δημ. Ροδοκανάκη, Ἰσοβίου Μεγ.·. Διδ.·. τῆς ἐν Ἑλλάδι Μεγ.·. Ἀνατ.·. διορισθέντος Συμβουλίου τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. διὰ τὰ ἔτη 1902-1905.

Γαβριήλ. Ἑβραϊστὶ (=Ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ). Εἷς τῶν Ἀρχαγγέλων, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἀναφέρεται εἴς τινας ἀνωτέρους Τεκτ.·. βαθμ.·..

Ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἐξήγησεν εἰς τὸν Δανιὴλ τὸ ὅραμα τοῦ κριοῦ καὶ τοῦ τράγου καὶ τοῦ ἐπροφήτευσε τὰ περὶ ἑβδομήκοντα ἑβδομάδων (Δανιὴλ Η' καὶ Θ'). Αὐτὸς ἀνήγγειλε τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Μεσσίου (Δανιὴλ Θ' 21-7). Εἰς δὲ τὴν Καινὴν Διαθήκην προεῖπεν εἰς τὸν Ζαχαρίαν τὴν γέννησιν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ (Λουκᾶ 1, 19) καὶ εἰς τὴν Παρθένον Μαρίαν τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ (Λουκᾶ 1, 26).

Οἱ Ραββῖνοι πιστεύουν ὅτι ὁ Γαβριὴλ φροντίζει διὰ τὰς ψυχὰς τῶν νεκρῶν καὶ ἔχει διδάξη εἰς τὸν Ἰωσὴφ τὰς 70 γλώσσας ποὺ ὡμιλοῦντο εἰς τὸν πύργον τῆς Βαβέλ. Τὸ «Ταλμοὺδ» τὸν ἀναφέρει ὡς πρίγκιπα τοῦ πυρός, ὡς τὸ πνεῦμα ποὺ κυριαρχεῖ τῶν κεραυνῶν καὶ βροντῶν.

Οἱ Μωαμεθανοὶ τὸν ἀποκαλοῦν πνεῦμα τῆς Ἀληθείας καὶ πιστεύουν ὅτι αὐτὸς ὑπηγόρευσε τὸ Κοράνιον εἰς τὸν Μωάμεθ.

Γαῖα.—Ἀρχαία ἑλληνικὴ θεότης, λατρευομένη ἐν ἐν Δωδώνῃ μετὰ τοῦ Διὸς ὡς «καρποφόρος» καὶ ὡς «μήτηρ». Εἰς τὴν Ἐλευσῖνα πρὸ πάσης θυσίας κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν Μυστηρίων ἐγίνετο μία προθυσία εἰς τὴν Γαῖαν, τὸν Ἐναγώνιον Ἑρμῆν καὶ τὰς Χάριτας.

Κατὰ τὴν κοσμογονίαν τοῦ Ἡσιόδου πρὸ παντὸς ὑπῆρξε τὸ χάος, κατόπιν ἐγεννήθη ἡ Γαῖα, αἰώνιον καὶ ἀκλόνητον στήριγμα ὅλων τῶν πραγμάτων καὶ τέλος ὁ Ἔρως. Ἡ Γαῖα, ἐγέννησεν ἀφ' ἑαυτῆς τὸν Πόντον, τὰ ὄρη καὶ τὸν Οὐρανόν, νυμφευθεῖσα δὲ τὸν τελευταῖον τοῦτον γεννᾷ τοὺς Τιτᾶνας, τοὺς Γίγαντας, τοὺς Κύκλωπας καὶ τοὺς Ἑκατόγχειρας.

Γάλακτος σταγών. (Goutte de lait). Βλ. *Σταγὼν γάλακτος.*

Γαλάνης *Ἐμμανουήλ*. Ἕλλην φιλόλογος, *2 Μαΐου 1838 ἐν Κύμῃ Εὐβοίας, †15 Μαρτ. 1926. Ἐσπούδασεν ἐν Ἀθήναις καὶ Γερμανίᾳ φιλολογίαν. Διετέλεσε καθηγητὴς καὶ Γυμνασιάρχης εἰς διάφορα γυμνάσια, διαπαιδαγωγήσας τὴν ἑλληνικὴν νεολαίαν ἐπὶ 31 ἔτη.

Καθηγητὴς ὢν τοῦ ἐν Κερκύρᾳ γυμνασίου, ἐμυήθη τὸ 1867 εἰς τὸν Τεκτον.·. ἐν τῇ Στ.·. «Φοῖνιξ» Κερκύρας. Τὴν 9 Αὐγούστου 1878 προήχθη εἰς Διδ.·., ἐγγραφεὶς ὑπ' ἀρ.·. 10 ἐν τῷ μητρῴῳ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἔκτοτε, ἐγκρύπτων ἐν τῇ καρδίᾳ του ἄσβεστον τὸ πῦρ τῆς προόδου, δρᾷ ἐνεργῶς ἐν τῷ Τεκτονισμῷ. Διὰ τῆς καρποφόρου διδασκαλίας του, τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένων συγγραμμάτων καὶ τῆς μετὰ τῶν Ἀδ.·. του Τεκτόνων συνεργασίας του συντελεῖ τὰ μέγιστα ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸ νὰ ἐκριζώσῃ ἀπὸ τὸν ἀμαθῆ ὄχλον τὰς ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας, τὰς ὁποίας διαρκῶς ὑπεδαύλιζον φανατικοὶ καὶ θρησκομανεῖς δημαγωγοί, ἀφ' ἑτέρου δ' εἰς τὸ νὰ ὀργανώσῃ τὸν Ἑλληνικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, τὸν ὁποῖον ὑπέσκαπτον ἐσωτερικαὶ διαστάσεις καὶ διχόνοιαι. Ὁ Ἐμμ. Γαλάνης καθίσταται ὁ κύριος μοχλὸς τῆς ὅλης κινήσεως Ἀδ.·. τινων, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ἦσαν τὸ νὰ ἐκτυπωθῶσι τυπικὸν καὶ κανονισμοί, νὰ ἀνιδρυθῶσιν ἐργαστήρια συμβολικὰ καὶ φιλοσοφικά, νὰ δημιουργηθῶσι σχέσεις μετὰ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ξένων Τεκτον.·. Δυνάμεων καὶ νὰ συστηματοποιηθῶσι τακτικαὶ ἐργασίαι τῶν Τεκτον.·. ἐργαστηρίων.

Καὶ κατὰ πρῶτον ὁ Ἐμμ. Γαλάνης τὸ 1878 συντελεῖ εἰς τὴν ἑδραίωσιν τοῦ τε Ὑπάτου Συμβουλίου καὶ τῆς Μεγ.·. Ἀνατολῆς. Ἱδρύει τὸ 1881 μετ' ἄλλων Ἀδ.·. τὴν Στ.·. «Πυθαγόρας», πρώτην λειτουργήσασαν συμφώνως πρὸς τὰ τυπικὰ καὶ τοὺς κανονισμούς. Κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1882 ἱδρύει τὸ περιοδικὸν «Πυθαγόρας» (βλ. βιβλ. 33) καὶ κατὰ τὸν Δεκέμβριον ἰδίου ἔτους ἐκλέγεται Μεγ.·. Γεν.·. Γραμ.·. τῆς Ἐξ.·. Ἀλληλογραφίας τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου. τὸ 1884 ἰδ ύει τὸ Ὕπ.·. Περιστ.·. «Σοφία», τῇ δὲ 19 Ἰουνίου ἰδ. ἔτ. ἐκλέγεται Πρόσθ.·. Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. καὶ Μέγας Ἀρχιγραμ.·. τῆς Ι.·. Α.·., παραμείνας τοιοῦτος μέχρι τῆς 26 Ἰανουαρίου 1903, ὅτε ἀποβιώσαντος τοῦ Δ. Ροδοκανάκη, ἐκλέγεται Ὕπ.·. Μέγ.·. Ταξ.·.. Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1908 ἀνακηρύσσεται ἐπίτιμος Μέγ.·. Διδ.·.. Ὡς Ὕπ.·. Ταξ.·. παρέμεινε μέχρι τῆς 22 Δεκεμβρίου 1913, ὅτε, λόγῳ γήρατος, ἀπεχώρησε, λαβὼν τὸν τίτλον τοῦ Ἐπιτ.·. Ὕπ.·. Ταξ.·.. Δικαίως ὅθεν ὁ Ἐμμ. Γαλάνης, ἀληθὴς καὶ πραγματικὸς Τέκτων, ἐχαρακτηρίσθη καὶ θεωρεῖται ὡς εἷς τῶν μεγάλων στυλοβατῶν τοῦ ἐν Ἑλλάδι Ἐλευθεροτεκτον.·..

Γαλανός, *Μιχαήλ*. Ἕλλην θεολόγος, ἐκδώσας τὸ 1909 ἐν Ἀθήναις *«τὸ Μυστικὸν τῆς Μασονίας καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ»*. Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο ὅλως ἀβασανίστως καὶ μὲ προκατάληψιν ἐναντίον τοῦ Τεκτον.·. προσπαθεῖ ὁ συγγραφεὺς νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ Ἑλλην.·. Ἐλευθεροτεκτ.·. ὄργανον τῆς Ἀγγλίας (!!) ἐργάζεται, ὅπως μὴ ἐκπληρωθῶσι τὰ ἰδεώδη τοῦ Ἑλλην. λαοῦ (!!). (Βλ. *«Ἀθηνᾶ» Στοά*, καὶ *Ἑλλάς)*.

Γαλάνος, *Σπυρίδων*. Ἕλλην χημικός *1896. Ἐσπούδασεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, εἶτα δ' ἐν Μονάχῳ καὶ Βερολίνῳ, ἔνθα ἔλαβε δίπλωμα καὶ ἄδειαν πρὸς ἐξάσκησιν ἐπαγγέλματος χημικοῦ τῶν τροφίμων. Διετέλεσε βοηθὸς καὶ ἐπιμελητὴς τοῦ ἐργαστηρίου τῆς Ὀργανικῆς Χημείας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, κατόπιν δὲ διωρίσθη ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς Χημείας τῶν τροφίμων τοῦ αὐτοῦ Πανεπιστημίου. Ἔγραψε πολλὰς ἐπιστημονικὰς μελέτας.

Ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλεύθ.·. Τεκτον.·. τῇ 28 Νοεμβρίου 1919 ἐν τῇ Στ.·. *«Σκεντέρμπεης»*. Ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς

Στ.·. «*Ὀρφεύς*». διετέλεσεν Ἀξιωμ.·. καὶ Σεβ.·. αὐτῆς. Τὸ 1932 ἐγένετο πρόεδρος τοῦ φιλοσοφ.·. ἐργαστ.·. «Ἀλήθεια» καὶ λόγῳ τῆς ἐν τῷ Τεκτ.·. ἐργασίας του ἐτιμήθη, ἐκλεγεὶς καὶ διατελέσας ἀπὸ τοῦ 1931-34 μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος. Τὴν 12 Φεβρουαρίου τοῦ 1948 προήχθη εἰς τὸν 33ο καὶ τελευταῖον βαθμόν.

γαλῆ. Κατὰ τοὺς Ragon καὶ Os. Wirth (βλ βιβλ. *19*, σελ. 178-179) «τὸ ζῷον τοῦτο ἀπηύλαυε μεγάλου σεβασμοῦ, διότι ἦτο ἀφιερωμένον εἰς τὴν Ἶσιδα. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐβαλσαμοῦτο καὶ μετεφέρετο μὲ πένθος μέγα εἰς τὴν πόλιν Bubaste, ὅπου ἡ Ἶσις ἐλατρεύετο.

Ἡ γαλῆ συμμετεῖχε τῶν αὐτῶν τιμῶν, τῶν ὁποίων ἀπέλαυον καὶ πολλὰ ἄλλα ζῷα εἰς ἕνα λαόν, ὁ ὁποῖος εἶχε μελετήση τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καὶ τῶν σχέσεων, τὰς ὁποίας ἔχουν ἢ φαίνονται ἔχοντα μεταξύ των. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ κόρη τῶν ὀφθαλμῶν τῆς γαλῆς φαίνεται ἀκολουθοῦσα τὰς φάσεις τῆς σελήνης ἀπὸ τῆς φθινούσης μέχρι τῆς αὐξούσης· οἱ ὀφθαλμοί της λάμπουν κατὰ τὴν νύκτα ὡς οἱ ἀστέρες. Αἱ ἀναλογίαι αὐταὶ ἔδωσαν, ἀναμφιβόλως, εὐκαιρίαν εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς παραδόσεως ὅτι ἡ *σελήνη* ἢ *Ἄρτεμις* ἐκρύβη ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς *γαλῆς*, ὅταν ἐσώθη ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τῶν ἄλλων θεῶν διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὰς καταδιώξεις τοῦ Τυφῶνος. Fele soror Phoebi (Ὀβιδ. Μεταμορφ., 1, 5).

Ἐξ ἄλλου εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ γαλῆ ἦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ σύμβολον τῆς ἐλευθερίας». (Βλ. καὶ *αἴλουρος*).

Γαληνοτάτη Μεγάλη Ἀνατολὴ καὶ Ὕπατον Ἑλληνικὸν Συμβούλιον τοῦ 33ου βαθμοῦ. Τίτλος Τεκτ.·. Δυνάμεως, ἱδρυθείσης κατὰ τὸ 1895 ὑπὸ πολλῶν Ἑλλήνων Τεκτόνων μὲ πρωτεργάτην τὸν Ἀδ.·. Νικ. Δαμασκηνόν. Τὸ σωματεῖον τοῦτο εἶχεν ἀποδεχθῆ τὰ ἐν Λωζάννῃ τῆς Ἑλβετίας θεσπισθέντα τὸ 1875 δόγματα, συντάγματα καὶ κανονισμούς. Διελύθη κατὰ τὸ ἔτος 1907 μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς μεταξὺ τοῦ σωματείου τούτου καὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·. συνθήκης τῆς 5 Φεβρουαρίου 1907. Ἔκτοτε λειτουργοῦσιν αἱ ἐν Ἑλλάδι καὶ σήμερον ὑφιστάμεναι μόναι κανονικαὶ καὶ ἀνεγνωρισμέναι δύο Τεκτον.·. Ἀρχαί, τὸ Ὕπ.·. δηλαδὴ Συμβ.·. τοῦ 33ο διὰ τὸν φιλοσοφ.·. Τεκτον.·., καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸν συμβολ.·. Τεκτονισμόν. (Βλ. καὶ *Ἑλλάς*).

Γαληνοτάτη Μ. Ἀνατολὴ τῆς Ἑλλάδος. Τίτλος μέχρι τοῦ 1950 τῆς ἐν Ἑλλάδι ὑφισταμένης κανονικῆς καὶ ἀνεγνωρισμένης Τεκτ.·. Δυνάμεως, τῆς ἐχούσης ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της τὸν συμβολ.·. Ἐλευθεροτεκτονισμὸν (Διεύθυνσις: Τεκτονικὸν Ἵδρυμα, Ἀχαρνῶν 19). Σήμερον ἔχει μετονομασθῆ εἰς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος.

Γαληνοτάτη Ἀνατολὴ τῆς Ἑλλάδος κατ' Ἀνατολὴν Κερκύρας 1811. Τίτλος τῆς ἐν ἔτει 1811 συσταθείσης ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τοῦ Ἀδ.·. Διονυσίου Ρώμα Τεκτονικῆς Ἀρχῆς μὲ Μέγ.·. Διδ.·. τὸν Δοῦκα τοῦ Σάσσεξ. Ἡ ζωὴ τῆς Ἀνατολῆς ταύτης δὲν ἦτο μεγάλης διαρκείας, διότι πολλὰ τῶν μελῶν αὐτῆς, μηδ' αὐτοῦ τοῦ Ρώμα ἐξαιρουμένου, ἤθελον νὰ χρησιμοποιήσωσιν αὐτὴν δι' ἐθνικοὺς σκοπούς. Τούτου ἕνεκα περιέπεσεν εἰς ὕπνον. Κατὰ τὸ ἔτος 1814 ἀφυπνίσθη πάλιν ὑπὸ τὸν δοῦκα τοῦ Σάσσεξ ὡς «*Γαληνοτάτη Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Ἑλλάδος κατ' Ἀνατολὴν Κερκύρας 1814*», διαλυθεῖσα τὸ 1843. (Βλ. καὶ *Ἑλλάς*).

Γαλιλαῖος Γαλιλέϊ (Galileo Galilei). *1564, † 1642. Διάσημος φυσικὸς καὶ ἀστρονόμος. Ἐνστερνισθεὶς τὰς ἰδέας τοῦ Κοπερνίκου καὶ ὑποστηρίζων τὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς κινήσεως τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον, κατεδιώχθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, ἐφυλακίσθη καὶ ἐξηναγκάσθη γονυπετής, μὲ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου, νὰ ἀπαρνηθῇ τὴν διδασκαλίαν ταύτην ὡς πεπλανημένην καὶ αἱρετικήν. Εἶναι μῦθος ὅμως, πλασθεὶς βραδύτερον, τὸ λεγόμενον ὅτι τότε ἐξεστόμισε· τὸ περίφημον «*καὶ ὅμως κινεῖται*». Ὡς θῦμα δογματικοῦ φανατισμοῦ τιμᾶται ὑπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκ.·., πολλῶν Τεκτον.·. Στ.·. λαμβανουσῶν τὸ ὄνομά του ὡς διακριτικόν των ὄνομα.

Γαλλία. Ἡ πρώτη χώρα, ὅπου ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἔθεσε στερεὸν πόδα ἐπὶ εὐρυτέρας βάσεως μετὰ τὸ 1717, ἦτο ἡ Γαλλία. Περὶ τῶν πρώτων ἱδρύσεων Στ.·. ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ διαφωνοῦσι τὰ δεδομένα τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἱστορικῶν.

Ὁ ἀδ.·. Lalande, ὁ μέγας ἀστρονόμος, εἰς τὸ περὶ «Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» ἄρθρον του εἰς τὴν «Encyclopédie Méthodique» ἀναφέρει ὅτι ἡ πρώτη ἐν Γαλλίᾳ Στοὰ ἱδρύθη τὸ 1725 ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Λόρδου Derwentwater, τοῦ Ἱππότου Maskeleyne, ἑνὸς κυρίου Heguetty καὶ μερικῶν ἄλλων Ἄγγλων. Αὕτη συνεδρίαζεν εἰς τὸν οἶκον ἑνὸς Ἄγγλου ἑστιάτορος ὀνόματι Hure εἰς τὴν ὁδὸν de la Boucherie. Ὁ ἀδ.·. Lalande θεωρεῖται ὑπὸ τῶν κατόπιν ἀσχοληθέντων μὲ τὸ ζήτημα ὡς ὁ αὐθεντικώτερος ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ ἄγγλος λιθοξόος Goustaud ἵδρυσε τὴν Στ.·. «Sainte Marguerite». Τὸ 1732 ἐμφανίζεται ἡ «Στ.·. de Bussy» ὡς πρώτη ὑπὸ ἀγγλικὸν σύνταγμα εἰς τὸ Μητρῷον τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, καὶ δὴ χαρακτηριζομένη ὡς «No. 90 King's Head at Paris». Εἰς αὐτὴν ἀνῆκεν ὡς πρῶτος γάλλος τῆς ὑψηλῆς ἀριστοκρατίας ὁ Δοὺξ ντ' Ὠμόν, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἔλαβε κατόπιν ἡ Στοά. Τὸ 1733 κατεγράφη εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ Μητρῷον ἡ Στ.·. «No. 127 Valencienne in French Flanders» («La Parfaite Union à Valenciennes»). Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ὁ Δοὺξ τοῦ Richmond καὶ ὁ Desaguliers (ὁ τελευταῖος μὲ ἰδιαιτέραν ἀποστολὴν) ἐγκατέστησαν μίαν Καλύβην Οἰκοδόμων εἰς τὴν ὁδὸν de Bussy, εἰς πολὺ εὐγενῆ κύκλον, ὁ ὁποῖος συνηθροίζετο εἰς τὴν ἔπαυλιν d'Aubigny παρὰ τῇ Δουκίσσῃ τοῦ Portsmouth. Ὁ κύκλος οὗτος ἀπετελεῖτο κυρίως ἀπὸ λόρδους, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ πρέσβυς Waltegrave, ὁ υἱὸς τοῦ ὁποίου Λόρδος Chewton εἶδε τὸ Τεκτ.·. φῶς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ. Μεταξὺ τῶν Γάλλων, οἱ ὁποῖοι συμμετέσχον εἰς τὴν ἵδρυσιν Στοῶν, διεκρίνετο, κατ' ἀναγγελίαν τοῦ Λονδινίου φύλλου «St. James Evening Post» τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1735, «ὁ λίαν ἔντιμος πρόεδρος» Μοντεσκιέ, ὁ ὁποῖος πιθανῶς συνώδευσε τὸν νεόφυτον κόμιτα Saint-Florentin «Γραμματέα τοῦ κράτους τῆς λίαν χριστιανικῆς Μεγαλειότητός Του», τὸν ἀργότερον καταστάντα περίφημον ὑπουργόν.

Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ὁ Ἀλμπὲρ Lantoine ἀνέλαβε νὰ συμπληρώσῃ τὸ σποραδικὸν ὑλικόν. Ἡ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἰδέα μετεφέρθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅταν ἐβασίλευεν ὁ Λουδοβῖκος XV.

Αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν εὐδοκίμησιν ἑνὸς ἀνθρωπιστικοῦ συνδέσμου ἐφαίνοντο δυσμενεῖς. Ὁ πλέον ἀπεριόριστος ἀπολυταρχισμὸς καὶ ἡ πλέον ἀκόλαστος ἀνηθικότης ἐκυριάρχουν πάντοτε ἐξ ἴσου. Ἡ ἐκκλησία ἦτο μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς διακηρύξεως τῆς Νάντης ἰσχυροτέρα ἢ ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε· ἡ ἐκμυζηθεῖσα χώρα, συντετριμμένη ὑπὸ τὸ τρομακτικὸν φορτίον τῶν χρεῶν, εἶχε περιπέσει εἰς ἀθλιότητα, καὶ τὸ πνευματικὸν ἐνδιαφέρον τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἦτο ἐκπληκτικῶς ἐλάχιστον. Δὲν ὑπῆρχεν ἐλευθερία συναθροίσεων. Ἤκουον μὲ ἀπίστευτον κατάπληξιν περὶ τῶν ἐλευθεριῶν, τὰς ὁποίας οἱ Ἄγγλοι ἀπέκτησαν δι' ἀγώνων. Κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς Καλύβας Οἰκοδόμων συνήρχετο ἡ ἀριστοκρατία καί τινες ἀστοὶ καὶ καλλιτέχναι. Μετ' οὐ πολὺ ἡνώθησαν εἰς τὴν πρώτην Μεγ.·. Στοάν, τῆς ὁποίας ὁ Λόρδος *Ἀρνοΐεστερ* (βλ. λ) χαρακτηρίζεται ὡς πρῶτος Μέγ.·. Διδ.·.. Περὶ τῆς προσωπικότητος ὅμως τοῦ ἀνδρὸς τούτου οὐδέποτε κατέστη γνωστὸν θετικόν τι. Βασιλικὸν διάταγμα ἀπηγόρευσε τὴν εἴσοδον εἰς τὴν Αὐλὴν εἰς τοὺς εὐγενεῖς, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀπετόλμων νὰ γίνωσιν Ἐλευθεροτέκτονες. Ὁ βασιλεὺς διε-

κήρυξε, τῇ ὑποκινήσει βεβαίως τοῦ πρωθυπουργοῦ του Καρδιναλίου Fleury, ὅτι ὁ Γάλλος, ὁ ὁποῖος θὰ ἀπετόλμα νὰ δεχθῇ τὴν Μεγ.·. Διδασκαλίαν, θὰ ἐφυλακίζετο ἀμέσως. Τὴν 14 Σεπτεμβρίου 1737 ὁ ἀντιστράτηγος René Hérault τῆς Ἀστυνομίας ἐξέδωκε μίαν «ἀπαγόρευσιν πρὸς ὅλους», ἀπαγορεύουσαν νὰ συναθροίζωνται, νὰ ἱδρύωσιν ἑνώσεις «Francs-Maçons», ἢ νὰ ἐπιτρέπωσι συνεδριάσεις Ἐλευθεροτεκτόνων. Ὁ οἰνοπώλ ις Chapelot, ὁδὸς de la Rapée, εἰς τὴν ταβέρναν τοῦ ὁποίου συνήρχετο μία Στοά, κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον 1000 λιρῶν καὶ εἰς κλείσιμον τῆς ταβέρνας του ἐπὶ ἑξάμηνον, ὑπεχρεώθη δὲ νὰ περιτειχίσῃ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τὴν εἴσοδον τῆς ταβέρνας του. Κατὰ τὸ 1738 ὁ Hérault ἐτύπωσε καὶ ἐδημοσίευσε μετάφρασιν τοῦ προδοτικοῦ συγγράμματος τοῦ Prichard «Masonry dissected», ἀντίτυπον τοῦ ὁποίου ἀφῄρεσε δολίως ἀπὸ Τέκτονά τινα ἡ χορεύτρια Carton. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Μασσαλίας εἰς τὸ κολλέγιον τῶν Ἰησουϊτῶν ἐν Caën, ἄφησε νὰ δοθῇ ὡς ἐνδιάμεσος σκηνὴ κωμικοῦ μπαλέττου, χορὸς περιπαίζων τὰ ἐλευθεροτεκτον.·. ἔθιμα.

Οἱ ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Γαλλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀπετέλουν τὰς Στοάς, δὲν εἶχον ὅλοι κατανοήσῃ τὴν σημασίαν τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἰδέας. Περὶ τούτου μαρτυρεῖ ὁ σημαντικὸς λόγος, ὁ ἐκφωνηθεὶς τὸ 1737 ὑπὸ τοῦ Σκώτου εὐγενοῦς, φίλου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Fénelon καὶ παιδαγωγοῦ τοῦ Καρόλου Ἐδουάρδου *Στιούαρτ*, Ἀνδρέα Μιχαὴλ Ῥάμσαιϋ, Ῥήτ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·.. Οὗτος ἤθελε νὰ ἀπελευθερώσῃ τὰς Στ.·. ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἤθελον νὰ χρησιμοποιοῦν αὐτὰς διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ὑποθέσεών των. Ὁ λόγος του περιέχει προτάσεις ἀναμορφωτικὰς ὑπὸ ἀληθῆ τεκτονικὴν ἔννοιαν. Ἐχαρακτήριζεν ὅτι ἀναγκαῖαι ἰδιότητες, διὰ νὰ εἰσέλθῃ τις εἰς τὸ τάγμα, εἶναι «φρόνιμος ἀνθρωπίνη ἀγάπη» καὶ «καθαραὶ συνήθειαι» καὶ διεκήρυττεν ὅτι ἐπρόκειτο «...νὰ ὑποστηριχθῇ ἓν ἵδρυμα, μοναδικὸς σκοπὸς τοῦ ὁποίου ἦτο ἡ ἕνωσις τῶν πνευμάτων καὶ καρδιῶν πρὸς βελτίωσίν των, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ διαμόρφωσις ἑνὸς ἐντελῶς πνευματικοῦ ἔθνους, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ δημιουργηθῇ νέος λαὸς —χωρὶς νὰ παραμεληθῶσι τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦσι τὰ διάφορα κράτη ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους των,—ὁ ὁποῖος συνιστάμενος ἐκ διαφόρων ἐθνῶν, θὰ συνδέῃ αὐτὰ μέχρις ὡρισμένου σημείου διὰ τοῦ συνδέσμου τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης». Ὁ Ῥάμσαιϋ εἰς τὸν λόγον του ἔκαμεν ἓν ἱστορικὸν λάθος, ἀναγαγὼν τὴν γένεσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τοὺς ἱππότας τοῦ Ἰωάννου, ἐξ οὗ καὶ παρήγαγε τὸ ὄνομα: «Ἰωαννιτικὴ Στοά». Τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ ἐπιρριφθῶσι κατόπιν κατὰ τοῦ Ῥάμσαιϋ αἱ ἀδικαιολόγητοι κατηγορίαι ὅτι εἰς αὐτὸν δέον νὰ ἀποδοθῶσιν αἱ εὐθὺς κατόπιν ἐπελθοῦσαι ἐλευθεροτεκτονικαὶ παραπλανήσεις, αἱ δημιουργήσασαι ἐκ τῆς ἁπλῆς ἀδελφότητος ἓν χάος ἱπποτικῶν ταγμάτων, ὅτι ὁ Ῥάμσαιϋ ἤθελε νὰ καταστήσῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὑποτελῆ εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν, ὅτι διεκαίετο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ συγχωνεύσῃ εἰς τὸ ἐλευθεροτεκτ.·. τυπικὸν ἔθιμα τῆς καθολικῆς λατρείας διὰ λόγους θρησκευτικοὺς καὶ πολιτικοὺς καὶ ὅτι ἤθελε νὰ δημιουργήσῃ ἕνα «Ἰακωβιτικὸν τεκτονισμὸν» ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἀγγλικὸν «αἱρετικόν», ἵνα συστήσῃ φάλαγγα ἀνδρῶν, ἡ ὁποία θὰ ἐβοήθει τὸν Κάρολον Ἐδουάρδον Στιούαρτ, ὅπως ἀνακτήσῃ τὸν ἀπολεσθέντα θρόνον τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ὀρθότης τῶν ἱστορημάτων τούτων οὐδέποτε κατωρθώθη νὰ ἀποδειχθῇ καὶ ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα δικαίως παραδέχεται σήμερον ὅτι ὁ Ῥάμσαιϋ δὲν ἤθελε νὰ πλάσῃ νέον τι εἰς τὸν κόσμον, ἀλλὰ τοὐναντίον ἤθελε νὰ νουθετήσῃ πρὸς ἁπλοποίησιν· πολλάκις ὅμως παρέβλεψαν τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὸν λόγον τοῦ Ῥάμσαιϋ περιείχοντο ἄλλαι, πολὺ οὐσιωδέστεραι, περικοπαί.

«Ὁ κόσμος εἶναι μιὰ μεγάλη δημοκρατία, εἰς τὴν ὁποίαν ἕκαστον ἔθνος εἶναι μία οἰκογένεια καὶ ἕκαστος κάτοικος ἓν τέκνον της. Θέλομεν νὰ ἑνώσωμεν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἔχοντας διαφωτισμένον πνεῦμα καὶ χρηστὰ ἤθη... διὰ τῶν ἐξόχων θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς ἀρετῆς, τῆς ἐπιστήμης, τῆς θρησκείας, εἰς τὰς ὁποίας τὸ συμφέρον τῆς ἀδελφότητος καθίσταται συμφέρον ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους... Ἔχομεν μεταξύ μας τρία εἴδη Ἀδ.·. νεομυήτους ἢ μαθητάς, ἑταίρους ἢ καθοδηγητάς, Διδασκάλους ἢ τελείους. Εἰς τοὺς πρώτους φανεροῦνται αἱ ἠθικαὶ ἀρχαί, εἰς τοὺς δευτέρους αἱ ἀρεταὶ τῶν ἐθνικῶν εἰδωλολατρῶν καὶ εἰς τοὺς τρίτους αἱ χριστιανικαὶ ἀρεταί, κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε τὸ ἵδρυμα ἡμῶν περικλείει ἐν ἑαυτῷ ὅλην τὴν φιλοσοφίαν τῶν αἰσθημάτων καὶ ὅλην τὴν θεολογίαν τῆς καρδίας... Τὸ τάγμα ἀπαιτεῖ ἀπὸ ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν ζωηρὰν ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν οὐδεμία Ἀκαδημία δύναται νὰ κάμῃ ...Οἱ Μεγ.·. Διδ.·. ἄλλων χωρῶν συνενώνουν ὅλους τοὺς εἰς τὸν σύνδεσμον ἀνήκοντας σοφοὺς καὶ καλλιτέχνας, διὰ νὰ συλλέξουν ὑλικὸν πρὸς καταρτισμὸν ἑνὸς παγκοσμίου ἐγχειριδίου βιβλίου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ περιλάβῃ ὅλας τὰς ἐλευθέρας τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ἐξαιρουμένης τῆς θεολογίας καὶ τῆς πολιτικῆς. Ἤρχισαν ἤδη ἐν Ἀγγλίᾳ ἓν τοιοῦτον ἔργον. Διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν καταλλήλων Ἀδ.·. ἡμῶν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν κάτι τὸ ἄριστον... Οὕτω θὰ συνενώσουν τελικῶς τὴν σοφίαν ὅλων τῶν ἐθνῶν εἰς ἓν ἑνιαῖον ἔργον, μίαν παγκόσμιον βιβλιοθήκην παντὸς ὅ,τι ὑπάρχει εἰς καλόν, μέγα, φωτίζον καὶ ὠφέλιμον...

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ λόγου τούτου δὲν ἤργησε νὰ ἐκδηλωθῇ. Ἐζητήθησαν Ἐλευθεροτέκτονες διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς Ἰδέας, ἡ ὁποία ἐρρίπτετο διὰ τοῦ λόγου τούτου, νὰ δημιουργηθῇ δηλ. μία ἐγκυκλοπαίδεια, ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ εἶναι κατάλληλος νὰ γεμίσῃ τὸν κόσμον μὲ νέον πνεῦμα. Ἤδη τὸ 1741, πεντήκοντα ἔτη πρὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ἐξεφράσθη εἰς τὸν λόγον τοῦτον ἡ—καθαρῶς πνευματικῶς νοουμένη—Ἰδέα μιᾶς παγκοσμίου δημοκρατίας καὶ ὁ συμβιβασμὸς τῆς κοσμοπολιτικῆς σκέψεως μετὰ τοῦ πατριωτικοῦ αἰσθήματος. Ὁ σφοδρὸς ἀντίπαλος τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Larudan, συγγραφεὺς τοῦ ἔργου «Franc-Maçons écrasés» (ἐσφαλμένως ἀποδιδομένου εἰς τὸν ἀββᾶν Peran), ἐσχολίασε τὸν λόγον, τονίζων, ὅτι οὗτος ἐχαρακτήριζεν ὡς ἀρχὰς παρὰ τὴν ἀδελφοσύνην καὶ τὴν «ἰσότητα καὶ ἐλευθερίαν». Οὕτω διὰ πρώτην φορὰν διετυπώθη, καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀντιπάλου τῆς Βασιλ.·. Τέχνης, τὸ ἔμβλημα τὸ ὁποῖον μετ' οὐ πολὺ ἔμελλε νὰ καταστῇ ἔμβλημα τοῦ Γαλλ. Ἐλευθεροτεκτον.·. «Ἐλευθερία, Ἰσότης, Ἀδελφοσύνη».

Ὅταν ὁ δοὺξ τοῦ *Ἀντὲν* (Βλ. λ.) Louis de Pardaillan de Gondrin, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀναλάβει τὸ 1738 τὴν διεύθυνσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·., ἀπέθανε τὸ 1743, ὑπῆρχον ἐν Γαλλίᾳ περισσότεραι τῶν 200 Στοαί. Ὁ διάδοχός του Μέγ.·. Διδ.·, Λουδοβῖκος ντὲ Μπουρμπόν, κόμις τοῦ Κλερμόν, ὀλίγον ἐφρόντιζε λόγῳ καὶ τῶν ἀπασχολήσεών του διὰ τὰς Στ.·., καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐγκατέλειψεν ὅλα εἰς τὸν ἀντιπρόσωπόν του, τὸν οἰκονομολόγον Baure, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὅμως ἔλειπε τὸ κῦρος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ταῖς Στ.·. ἀστῶν. Ἡ χρῆσις ξιφῶν, εἰσαχθεῖσα εἰς τὸ τυπικόν, ἔπρεπε νὰ συμβολίζῃ τὴν ἰσότητα, ὅπως ἀντελαμβάνοντο αὐτὴν οἱ ἀσθενεῖς αὐτοὶ ὀπαδοὶ ἑνὸς μεγάλου ἔργου. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐχρησίμευε καὶ ἡ ἄσκησις, ὅπως οἱ προσλαμβανόμενοι χαρακτηρίζωνται ὡς «Gentilshommes» ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀγγλικοῦ «gentlemen». Ἀλλὰ μέγα μέρος τῶν εὐγενῶν Ἐλευθεροτεκτόνων δὲν ἦτο προδιατεθειμένον διὰ μίαν τοιαύτην ἰσότητα. Ἡ παράλογος ἀξίωσις, νὰ θέλουν αὐτοὶ νὰ ὑπολογίζωνται περισσότερον καὶ ἐν τῇ Στ.·., ὅπως καὶ ἐν τῷ βεβ.·. κόσμῳ, ἤρχισε νὰ ἐπικρατῇ. Εἰς πολλοὺς ἔπαιξε βεβαίως ρόλον καὶ ἡ τάσις, ὅπως ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ στοιχεῖά τινα, τὰ ὁποῖα ἦλθον εἰς τὰς Στ.·. κατ' ἀκανόνιστον τρόπον, ἢ τὰ ὁποῖα, ἀναγνώσαντα ἓν ἐκ τῶν ὡς μανιτάρια προβαλλόντων τότε προδοτικῶν συγγραμμάτων, ἔλεγον ὅτι ἦσαν Τέκτονες ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκ τῶν συγγραμμάτων τούτων γενομένων γνωστῶν εἰς αὐτοὺς Τεκτ.·. γνώσεων. Οὕτω ἐγεννήθη ἡ περίο-

δος ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκ τῶν «Gentilshommes» προέκυψαν ὅλοι οἱ δυνατοὶ «Ἱππόται («Chevaliers»), διὰ τῆς προσθήκης εἰς τοὺς 3 ἀρχικοὺς βαθμοὺς ἀνωτέρων τοιούτων, διὰ τῆς δημιουργίας πολυποικίλου πληθύος νέων Ἐλευθεροτεκτ.·. συστημάτων, τὰ ὁποῖα καθίστων τὰ ἱπποτικὰ τάγματα τοῦ Μεσαίωνος ὡς προγόνους τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων καὶ διὰ τῆς ἐντόνου ἀλλοιώσεως καὶ μεταβολῆς τῆς ἁπλῆς συμβολικῆς τῶν οἰκοδόμων. Πρῶτος ἀνώτερος βαθμὸς ἐγένετο ὁ *«Σκῶτος Διδάσκαλος»* («Maître Ecossais») μνημονευόμενος ἤδη ἀπὸ τοῦ 1742. Πολυάριθμοι ἄλλοι βαθμοὶ ἐπηκολούθησαν, οἱ ὁποῖοι εἰργάζοντο, ὑπὸ τὸ περιληπτικὸν ὄνομα *«Σκωτικὸς Τεκτονισμός»*, χωρὶς νὰ ἔχουν τι τὸ κοινὸν μὲ τὴν Σκωτίαν: βαθμοί, εἰς τοὺς ὁποίους ὁτὲ μὲν ἀνεμιγνύετο περαιτέρω ἡ περὶ Χ.·. Α.·. παράδοσις ὅτε δὲ ἐνεφανίζετο ἀντὶ τοῦ δολοφονηθέντος ἀρχιτέκτονος ὁ θανατωθεὶς τελευταῖος Ναΐτης Μέγ.·. Διδ.·. Ἰάκωβος de Molay καὶ ὁ Κάρολος Ι (Στιούαρτ): συστήματα ἐπίσης, συσχετιζόμενα μὲ τοὺς τελευταίους κληρονόμους καὶ τοὺς ὀπαδούς των, τοὺς Στιουαρτικούς, Ἰακωβίτας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον δῆθεν καὶ οἱ *«Ἀνώτεροι ἄγνωστοι»*. Πρὸς τούτοις προσετέθησαν καὶ δόγματα, τὰ ὁποῖα ἦσαν ᾠκοδομημένα ἐπὶ τῶν εἰς εὐρέα στρώματα κυριαρχουσῶν μυστικῶν τάσεων, ἐπὶ τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ, καὶ τὰ ὁποῖα καθίστων τὰς Στ.·. ἄδυτα ἀποκρυφιστικῶν τάσεων, καὶ ἐτόνιζον ὅτι κατέχουν μυστικὰς γνώσεις περὶ τῶν τελευταίων πραγμάτων, ἀποκαλύψεις, τὴν ἀλήθειαν», καὶ τὰ ὁποῖα ἐξήσκουν ἑρμητικὴν ἐπιστήμην. (Βλ. *ἀποκρυφιστικὸς Τεκτονισμός*). Τοιαῦτα ἦσαν — κατὰ τὸν Ragon — διὰ νὰ μνημονεύσωμεν τινὰ μόνον ἐκ τούτων: οἱ «Ἐκλεκτοὶ («Elus») τῆς Λυών, αἱ «Στοαὶ τελειοποιήσεως» τοῦ Μπορντώ, τὸ «Περιστύλιον τοῦ Ἀρράς», τὸ ὁποῖον, κατὰ παράδοσίν τινα ἐπὶ μακρὸν διατηρηθεῖσαν, ἔπρεπε νὰ ἔχει ἱδρυθῆ ὑπὸ τοῦ Καρόλου Ἐδουάρδου Στιούαρτ, οἱ «Πιστοὶ Σκῶτοι τῆς Vieille Bru» ἐν Τουλούζῃ, ἡ «Σκωτικὴ Μητρικὴ Στοά» ἐν Μασσαλίᾳ, ἡ «Μητρικὴ Στοὰ τῆς μεγάλης γαλλικῆς σφαίρας» καὶ τὸ «Περιστύλιον τοῦ Κλερμόν», ἀμφότερα ἐν Παρισίοις, οἱ «Ὕπατοι Ταξιάρχαι τοῦ Ναοῦ» ἐν Καρκασσόν, οἱ «Αὐτοκράτορες Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως», οἱ «Νοαχῖται», τὸ Κοινωνικὸν Συμβόλαιον», (Contrat Social»), τὸ «Σκωτικὸν φιλοσοφικὸν Δόγμα», οἱ «Φιλαλήθεις», οἱ «Ἐκλεκτοὶ τοῦ Κοέν», οἱ «Μαρτινισταί», κ. οὕ. κ. Πολυάριθμα συστήματα εἶχον ὡς συνεπείας θλιβεροὺς διχασμούς. Θὰ ἠδίκει ὅμως τις τὸν Γαλλικὸν Ἐλευθεροτεκτεκτ.·. τοῦ 18 αἰῶνος, ἂν ἤθελε νὰ ἐκτιμήσῃ αὐτὸν μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν φαινομένων τούτων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν προκυψάντων σχισμάτων. Πρέπει πολὺ περισσότερον νὰ ἀναγνωρίσῃ τις, ὅτι ἂν καὶ πάντοτε ἵσταντο ἀντιμέτωποι ἀλλήλων δύο ἀπόψεις, μὴ συνταυτιζόμεναι λόγῳ ἐξωτερικῶν αἰτίων, ἐν τούτοις ἐγένετο σὺν τῷ χρόνῳ καρποφόρος ἐργασία. Τὸ 1756 ἡ »Μεγάλη Ἀγγλικὴ Στοὰ τῆς Γαλλίας», συνέταξε νέον Σύνταγμα καὶ ἐγένετο «Μεγάλη Στοὰ τῆς Γαλλίας». Κατὰ τὸ 1767 ἀνεστάλη προσκαίρως πᾶσα δρᾶσις τῆς Μεγ.·. Στ.·.—οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ τῶν Στ.·.—τῇ διαταγῇ τοῦ βασιλέως. Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. Δοὺξ Κλερμὸν ἀπέθανε τὸ 1771.

Μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν ἡγέται τοῦ Ἐλεύθεροτεκτ.·.. ἤρχισεν ἀναπτυσσομένη τάσις πρὸς πρόοδον. Ὁ διάδοχος τοῦ κόμιτος Κλερμὸν Δοὺξ Λουδοβῖκος Φίλιππος de Chartres, ἀργότερον τῆς Ὀρλεάνης, δὲν ἐνδιεφέρθη περισσότερον τοῦ προκατόχου του. Ἀλλ' ὁ ἀντιπρόσωπός του Δοὺξ τοῦ Montmorency-Luxembourg, ὁρισθεὶς ὡς γενικὸς διοικητὴς τοῦ Τάγματος, ἐπεζήτησε νὰ ἑνώσῃ τὰς διϊσταμένας μερίδας. Ὡς ἀποτέλεσμα τῶν προσπαθειῶν τούτων ἀνηγγέλθη πανηγυρικῶς ἡ ἵδρυσις τῆς «Μεγάλης Ἐθνικῆς Στοᾶς» (Μεγ.·. Ἀνατολῆς). Δὲν κατωρθώθη ὅμως νὰ γεφυρωθῇ τελείως τὸ χάσμα, διότι πολλοὶ Τέκτ.·. δὲν ἤθελον νὰ συμπράξουν καὶ διετήρουν εἰσέτι τὴν «Μεγ.·. Στοάν». Ἡ Μεγ.·. Ἀνατολὴ ἐπεκράτησε τελικῶς. Τὸ 1774 ἐπρομηθεύθη τὸ οἴκημα τῶν δοκίμων μοναχῶν τῶν ἐκδιωχθέντων Ἰησουϊτῶν εἰς τὸ προάστιον τοῦ Ἁγ. Γερμανοῦ, κατόπιν δὲ προσεκολλήθη εἰς αὐτὴν σειρὰ σκωτικῶν συστημάτων.

Ἐπειδὴ αἱ μέχρι τοῦδε ἔριδες προήρχοντο κατὰ μέγα μέρος ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ ἅπαξ ἐκλεγεὶς Σεβ.·. ἦτο διαρκὴς καὶ μόνιμος, εἰσήχθησαν δημοκρατικαὶ καθαρῶς θεμελιώδεις διατάξεις. Ἐθεσπίσθη διὰ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἓν Σύνταγμα ἀξιόλογον, αἱ ἀρχαὶ τοῦ ὁποίου ἐπανευρίσκονται κατόπιν ἀργότερον—ἐν γενικωτέρῳ πλαισίῳ—εἰς τὸ θετικὸν ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἤδη εἰς ἐγκύκλιόν τινα τῆς Μεγ.·. Ἀνατολῆς τοῦ 1775 ἐκφράζεται σκέψις, ἡ ὁποία 16 ἔτη ἀργότερον εὑρίσκεται εἰς τὴν «προκήρυξιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου» εἰς τὴν πρότασιν: «Ὁ νόμος εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς θελήσεως τῆς καθολικότητος!» Καὶ μὲ ὑπερηφάνειαν ὡμίλουν περὶ τῶν «πολιτῶν τῆς Δημοκρατίας τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων».

Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἰσότης ἐτονίζοντο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὡς κύριοι στύλοι τῆς γαλλικῆς ἐλευθεροτεκτον.·. ἐργασίας, ὡς «πολύτιμος προίξ» τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, ὡς «θεμέλιον τοῦ Τάγματος». Τὸ τοιοῦτον ἐπρόδιδε καὶ ἡ εἰς τὰς Στ.·. εἰσροὴ τῶν μεγάλων πνευμάτων. Οἱ Ἐγκυκλοπαιδισταὶ καὶ ἄλλοι μεγάλοι ἄνδρες εὑρίσκονται εἰς τὰς Στ.·.. Μετὰ τὸν Μοντεσκιὲ καὶ τὸν Ἑλβέτιον, προσῆλθον ὁ διάσημος ἀστρονόμος Λαλάντ, ὁ περίφημος μαθηματικὸς Κοντορσὲ καὶ ὁ μουσικὸς καὶ φυσιοδίφης Lacépède, ὁ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν πρόεδρος τῆς Γερουσίας καὶ Μέγας καγκελλάριος τοῦ Τάγματος τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

Οἱ ἀνωτέρω ἄνδρες ἀνῆκον εἰς τὴν ἐν ἔτει 1769 ἱδρυθεῖσαν Στ.·. «Αἱ ἐννέα Ἀδελφαί», ἡ ὁποία μετ' οὐ πολὺ κατέστη τὸ κέντρον τῶν διανοουμένων. Ὁ Λαλάντ ἦτο ὁ πρῶτος Σεβ.·. τῆς Στ.·.. Εἰς τὸ ὑποδειγματικὸν τοῦτο ἐργαστήριον συναντᾷ τις τὸν Βενιαμὶν Φραγκλῖνον, τὸ κόμιτα La Rochefoucauld, τὸν κόμιτα Milly τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, τὸν διάσημον δικηγόρον Ἠλίαν ντὲ Μπωμόν, τὸν Dupaty, τὸν διάσημον ῥήτορα καὶ ὑπερασπιστὴν τοῦ Λουδοβίκου ΙΣΤ' Desèze, τὸν Δρα Γκυϊλλοτέν, τὸν μαρκήσιον Λαφαγιέτ, τὸν ναυτικὸν ἥρωα τοῦ ἀμερικανικοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος Παῦλον Jones, τὸν Βολταῖρον. Ἐκεῖ ἐπίσης συνειργάζοντο ἁρμονικῶς ὁ Παστορέ, ὁ «Γάλλος Πλούταρχος» Τουρπέν, ὁ ἐγκυκλοπαιδιστὴς ντ' Ἀλαμπέρ, οἱ ζωγράφοι Κλαύδιος Ἰωσὴφ Βερνὲ καὶ Greuze, ὁ μέγας γλύπτης Houdon, οἱ ποιηταὶ Ἀνδρέας Σενιὲ καὶ Ρουσέ, ὁ ἀββᾶς Sieyès, ὁ δικηγόρος τῆς τρίτης καταστάσεως καὶ «διανοούμενος τῆς Ἐπαναστάσεως» Κάμιλλος Desmoulins, ὁ δημοσιογράφος Μπρισό, ὁ περίφημος χημικὸς Fourcroy, κ. ἄλ. Παρ' αὐτὸ τὸ «Ἐργαστήριον τῶν Φιλοσόφων» εἰργάζετο ἡ Στ.·. «Τῶν Μεγάλων Κυρίων», ἡ φέρουσα τὸν τίτλον «Στοὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Coq-Héron». Ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας γαλλικὰς Στ.·. εἰργάζοντο συστηματικῶς σημαίνοντα τῆς τότε ἐποχῆς πρόσωπα: ὁ Μιραμπώ, ὁ Beauharnais, ὁ Μπωμαρσέ, ὁ Ἰωσὴφ de Maistre, ὁ μαρκήσιος ντὲ Φενελόν, οἱ δοῦκες τοῦ Choiseul, Chamfort, Masséna, Beurnonville, ὁ Ταλλεϋράνδος. Ἄλλαι Στ.·. ὅμοιαι πρὸς τὴν Στ.·. «Τῶν ἐννέα Ἀδελφῶν» ἦσαν αἱ Στ.·. «Les Amis réunis», «Ἡ Στ.·. τῶν 22», οἱ «Ἀγαθοποιοὶ Ἱππόται» κ. ἄλ. Αἱ μεγάλαι σκέψεις τῆς ἐποχῆς ἦσαν οἰκεῖαι εἰς τοὺς Ἀδ.·. τούτους. Ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. κατέστη τοιουτοτρόπως κύριον ὄργανον ὅλων τῶν πνευματικῶν ῥευμάτων τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ διεσκόρπιζε ταῦτα μεταξὺ τῶν κορυφῶν τῆς ἀστικῆς τάξεως ὅλης τῆς χώρας, εἰς μέρος τῆς ἀριστοκρατίας, ἀλλ' ἐπίσης καὶ μεταξὺ τῶν πολλῶν κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι, παρὰ τὸν παπικὸν ἀφορισμόν, δὲν ἔβλεπον εἰς τὰς Ἐλευθεροτεκτ.·. τάσεις καὶ ἰδέας τί τὸ ἀντιτιθέμενον εἰς τὸ χριστιανικὸν δόγμα. Εἰς πολλοὺς τῶν κληρικῶν τούτων ἡ ἐλευθεροτεκτ.·. διδασκαλία

τῆς ἰσότητος καὶ ἐλευθερίας ἐφαίνετο πολὺ συγγενὴς πρὸς τὸν πραγματικὸν Χριστιανισμόν.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡ ἐλευθεροτεκτ.·. δρᾶσις ἐξεδηλοῦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ εἰς τὴν βέβ.·. δημοσίαν ζωήν. Ἐλευθεροτέκτ.·. κύρους ἐζήτουν νὰ σταματήσουν τὰς σφοδρὰς παρεκτροπὰς τῆς δικαιοσύνης. Ὁ δικηγόρος Ἠλίας ντὲ Μπωμὸν δὶς ἐνεφανίσθη πρὸ τῶν δικαστῶν ὅταν ὁ Βολταῖρος ἐτόνισε τὴν ἐπίκλησιν, ὅπως ἀπονέμηται δικαιοσύνη. Ὁ ἴδιος ἐπίσης, ὑπερασπισθεὶς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἐκ Τουλούζης διαμαρτυρομένου Ἰωάννου Calas, ψευδῶς κατηγορηθέντος ὅτι ἐδολοφόνησε τὸν υἱόν του διὰ νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν καθολικισμὸν καὶ θανατωθέντος, κατώρθωσε νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν τιμὴν τοῦ ἀδίκως φονευθέντος καὶ νὰ ἀποδώσῃ τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς κληρονόμους του. Μείζονα φήμην ἀπέκτησεν ὁ Ἀδ.·. Dupaty, ὁ ὁποῖος διεκινδύνευσε τὰ πάντα, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἀναμόρφωσιν τοῦ τότε ἰσχύοντος ἀπανθρώπου ποινικοῦ δικαίου. Ἀκόμη τότε τὸ κύριον ὅπλον καὶ μέσον τῆς ἀνακρίσεως ἦσαν τὰ βασανιστήρια καὶ ἡ μικροτέρα κλοπὴ ἐκ μέρους ὑπαλλήλου συνεπήγετο εἰς αὐτὸν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου.

Ὅταν τὸ 1785 τρεῖς χωρικοὶ ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ Σωμὸν κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον—ὡς δῆθεν κλέψαντες—ἐπενέβη ὁ Dupaty, ὑποστηριζόμενος καὶ ἀπὸ ἄλλον Ἐλευθεροτέκτ.·. τὸν Legrand de Lalen. Εἰς μίαν ἀναφορὰν των πρὸς τὸν βασιλέα, ἀποτελουμένην ἐκ 250 σελίδων, παρέστησαν ἀμφότεροι τὸ τερατῶδες τῆς ὑποθέσεως καὶ ἐζήτησαν νὰ γίνῃ νόμος, καθιστῶν ἀδύνατον πᾶσαν τοιαύτην παρεκτροπὴν εἰς τὸ μέλλον. Ὁ Dupaty, ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῆς Στ.·. του, ἐδημοσίευσε τὴν ἀναφοράν, τῶν ἀντιτύπων πωληθέντων ὑπὲρ τῶν τριῶν ἀτυχῶν θυμάτων. Ἐπηκολούθησε δίκη, ὁ Legrand de Lalen διεγράφη ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν δικηγόρων, ὡς παραβὰς τὰ καθήκοντά του καὶ τὸ ὑπόμνημα παρεδόθη εἰς τὰς φλόγας ὑπὸ τοῦ δημίου. Ἐπενέβη ἡ Στ.·. «Τῶν Ἐννέα Ἀδελφῶν» ὑπὲρ τῶν μελῶν της, διανείμασα μάλιστα δημοσίᾳ καὶ τὰς εἰκόνας των. Οἱ Dupaty καὶ Legrand ἐδημοσίευσαν καὶ ἄλλα σχετικὰ ὑπομνήματα. Καὶ τελικῶς ἐνίκησαν. Ἡ τριπλῆ εἰς θάνατον καταδίκη ἠκυρώθη καὶ ὁ Dupaty, ἂν καὶ δὲν ἦτο δικηγόρος, ὑπερασπισθεὶς τοὺς τρεῖς ἀθῴους κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς δίκης των, ἐπέτυχε τὴν ἀθῴωσίν των διὰ θαυμασίας ὑπερασπιστικῆς ἀγορεύσεως, πλήρους καθαρωτάτου ἐλευθεροτεκτονικοῦ πνεύματος, πραγματικοῦ καυστικοῦ κατηγορητηρίου κατὰ τοῦ ἰσχύοντος ποινικοῦ δικαίου. Εἰς ἄλλας τέσσαρας δίκας μετὰ ταῦτα ὁ Dupaty καὶ οἱ συναγωνισταί του Ἐλευθεροτέκτ.·. ἐπέτυχον τὸν θρίαμβον τῆς δικαιοσύνης. Καὶ τὴν 1ην Μαΐου 1788 βασιλικὸν διάταγμα προοιώνισε τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Ὁ Dupaty ἀπέθανε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ ὁ Pastoret συνέχισε τὸ ἔργον του.

Εἰς προγενεστέραν ἐποχήν, κατὰ τὸ ἔτος 1773—ἐβασίλευεν ὁ Λουδοβῖκος XV—ἠκούσθη μέγας τις λόγος τοῦ μετὰ ταῦτα Προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου Henrion de Pensey περὶ τοῦ ῥόλου τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τὴν ζωὴν τῶν λαῶν: *«Ὁ ἀληθὴς Ἐλευθεροτέκτων εἶναι φρουρὸς τῆς ἠθικῆς. Μόνον ὁ ἔχων ἠθικὴν εἶναι ἄξιος νὰ βασιλεύῃ τῶν ὁμοίων του... Τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ οἱ νόμοι εἶναι στῆλαι, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ καλὴ διαβίωσις τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ κατοχὴ τῆς ἠθικῆς δύναται νὰ καταστήσῃ περιττοὺς τοὺς νόμους, ὅπου ὅμως κυριαρχεῖ ἀνηθικότης, καὶ αἱ σοφώταται διατάξεις εἶναι ἄνευ ἀξίας».* Οἱ λόγοι οὗτοι ἐλέχθησαν κατὰ τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἡ ἀνηθικότης ἐβασίλευεν εἰς τὴν Αὐλὴν καὶ εἰς πολλοὺς ὑψηλοὺς κύκλους.

Τὰ ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα ἐδυσχέραινον ἀκόμη πάντοτε τὴν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασίαν, ὁ κυκεὼν δηλαδὴ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν, ἡ μεγάλη ἀταξία τῶν πολλῶν «συστημάτων», τὰ ὁποῖα ἰσχυρίζοντο ὅτι ἔχουν σχέσεις μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπισκιάσουν καὶ νὰ συσκοτίσουν τὸ πραγματικὸν πνεῦμα τῆς συμβολικῆς Βασιλ.·. Τέχνης. Ἐξ ἴσου ὀλίγας βλάβας προὐξένησε καὶ ἡ παιδιὰ τῶν «Στοῶν Υἱοθεσίας», αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἑνώσεις, διευθυνόμεναι ὑπὸ Ἀξιωματ.·. κανονικῶν Καλυβῶν οἰκοδόμων, ἔχουσαι ἴδια τυπικά, ἐμπνεόμεναι περισσότερον ἀπὸ τὴν κοσμικὴν κίνησιν ἢ ἀπὸ φιλοσοφικὴν διάθεσιν, καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἔδιδον τὸν τόνον αἱ μεγάλαι κυρίαι τῆς Αὐλῆς, ὡς ἡ Πριγκίπισσα τῆς Chartres καὶ ἡ Δούκισσα τοῦ Λαμπάλ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχον 629 Στοαὶ ἐν Γαλλίᾳ ἐκ τῶν ὁποίων 65 ἐν Παρισίοις. Καὶ δὲν ἵσταντο βεβαίως ὅλαι εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος. ἀλλὰ πολλαὶ ἐξ αὐτῶν ἡμιλλῶντο μεταξύ των εἰς τὸ νὰ διακηρύττουν καὶ ὑπερασπίζουν τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀληθείας, τῆς ἰσότητος τῶν δικαιωμάτων, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀδελφοσύνης ὑπὸ ὑψηλοτέραν ἔννοιαν. τοῦ ἐξοβελισμοῦ τῶν ἀδίκων προνομίων καὶ τῆς χειραφετήσεως τῆς ἀνθρωπότητος. Τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι ἡ τότε προετοιμαζομένη γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐξεπήγασεν ἀπὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. τινα συνωμοσίαν. Ὅλαι αἱ γενόμεναι ἔρευναι ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἂν εἰς τὰς Στ.·. ἐχαλκεύθη συνωμοσία τις, διὰ τῆς ὁποίας κατόπιν ἐξαπελύθησαν ἡ ἔξαψις καὶ ἡ παραφορὰ τοῦ λαοῦ, ἀπέβησαν ἐντελῶς ἀρνητικαί. Ἡ ἐργασία, τὴν ὁποίαν διεξήγαγον οἱ Γάλλοι Ἐλευθεροτεκτ.·., ἦτο πνευματικῆς φύσεως. Ἐσκέπτοντο βεβαίως πρὸς τούτοις καὶ νὰ βοηθῶσι διὰ τὴν ἐπικράτησιν νέων καλλιτέρων θεμελιωδῶν ἀρχῶν. Ἀλλ' οὐδεὶς λόγος ὑπῆρχεν εἰς τὰς Στ.·. νὰ θέλουν νὰ ἐξοβελίσουν τὸ καθεστώς. Οἱ Ἀδ.·. Τέκτονες κατὰ τὸ πλεῖστον δὲν ἦσαν ἐντελῶς δημοκρατικοί. Τὸ 1782 ἡ Στ.·. «La Candeur» ἀπηύθυνεν ἐγκύκλιον πρὸς ὅλας τὰς Ἀδ.·. τῆς Στ.·., εἰς τὴν ὁποίαν προσεκάλει αὐτάς, ὅπως διὰ κοινῶν ἐξόδων ἐξοπλισθῇ μία φρεγάτα καὶ δοθῇ ὡς δῶρον εἰς τὸν βασιλέα, ἵνα οὗτος δυνηθῇ νὰ θέσῃ αὐτὴν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Ἀμερικανῶν ἀγωνιστῶν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας των. Δὲν ὑπάρχει ὅμως μωρότερον πρᾶγμα ἀπὸ τὸ νὰ πιστεύῃ τις ὅτι οἱ Τέκτ.·. ἐτόλμησάν ποτε νὰ διανοηθῶσι θανάτωσιν τοῦ βασιλέως. Ὁ τόσον σπουδαῖος καθολικὸς Ἰωσὴφ de Maistre διεκήρυξε τὸ 1793 εἰς ἓν ὑπόμνημά του «Mémoire à Vignet des Etoles», ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. ὡς τοιοῦτος εἶναι τελείως ἀθῷος τῶν αἱματηρῶν γεγονότων. Ἡ ἐπαναστατικὴ προπαγάνδα ἐξήσκησεν ἀντιθέτως καταστρεπτικὴν ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ τοιοῦτον εἶναι θετικῶς καθωρισμένον, ἐπιβεβαιούμενον καὶ ὑπὸ τοῦ μὴ Τέκτονος διασήμου Mounier, προέδρου τῆς Συντακτικῆς τῆς 6 Ὀκτωβρίου 1789. (Βλ. Γαλ. Ἐπανάστασις καὶ Τεκτονισμός).

Ἡ σύνθεσις αὐτὴ τῶν Στ.·. ἀπέκλειε τελείως τὴν διαμόρφωσιν ἑνιαίας θελήσεως. Πλησίον ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τότε μέλη τῆς Συντακτικῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, εὑρίσκοντο ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Καλυβῶν οἰκοδόμων καὶ διανοούμενοι, ἀριστοκράται, ἐξέχουσαι προσωπικότητες τῆς δημοσίας ζωῆς, οἱ ὁποῖοι ὅμως οὐδαμῶς διενοοῦντο τὴν ἀνατροπὴν τοῦ θρόνου καὶ οἱ ὁποῖοι ἐν μέρει μετενάστευσαν, ἐν μέρει δὲ κατόπιν κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἐπαναστάσεως ἔπεσαν ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. Καὶ αὐτὸς ὁ Λουδοβῖκος ΙϚ' λέγεται ὅτι ἐγένετο Τέκτων, ὡς καὶ οἱ ἀδελφοί του κόμιτες τῆς Προβάνς καὶ τοῦ Ἀρτουά. Τὴν 1ην Αὐγούστου 1775 ἵδρυσαν—ὡς λέγεται—πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον «εἰς τὴν Ἀνατολὴν τῆς Αὐλῆς» τὴν Στ.·. «La Militaire des Trois Frères-Unis». (Τὸ γεγονὸς τοῦτο, μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου Amiable, καθωρίσθη ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ Lantoine ὡς ἀνακριβές). Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. οὐδὲν ἐπεχείρησε πρὸς ὀργάνωσιν τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἔθεσε βεβαίως εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ θέμα τοῦ ἑνιαίου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, διεμόρφωσεν εἰς τύπους, ὡς ὑπεδείχθη ὑπὸ τοῦ Φραγκλίνου καὶ τοῦ Λαφαγιέτ, τὰ δικαιώματα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πολιτῶν. Εἰς τοὺς κόλπους του ἐμεγάλωσαν αἱ «ἰδέαι τοῦ 1789», ἰδέαι, τὰς ὁποίας

ὅμως εἶχεν ἤδη ἐκφράσει καὶ ὁ Κάντ. ὁ ὁποῖος οὔτε Τέκτων ἦτο, οὔτε ἐπαναστάτης. Ἀλλ' ὅ,τι ἐπηκολούθησε κατὰ τὸ 1791, ἦτο ἄκρως ἀντίθετον πρὸς ὅλα τὰ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἰδεώδη, ἦτο φρικώδης διαστρέβλωσις τῶν προθέσεων, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐνεφοροῦντο κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως οἱ ἄνδρες τῶν Γ. Συνελεύσεων. Εἰς αὐτὰς παρεκάθητο καὶ ἐψήφιζε μέγας ἀριθμὸς Ἐλευθεροτεκτόνων. Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήττη, ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὰς Στ.·. ἀνῆκον διανοούμενοι, ἀναμορφωταί, λαϊκώτατοι καὶ σεβαστοὶ πολῖται. Εἰς τὰ καταστατικά των γίνεται βεβαίως λόγος περὶ ἀνοικοδομητικῶν ἀναμορφώσεων, οὐχὶ ὅμως καὶ περὶ βιαίων πράξεων. Ἂν ὅλα τὰ φρικώδη γεγονότα εἶχον ψηφισθῇ καὶ ἀποφασισθῇ ὑπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ποῖος θὰ διέτασσε, κατόπιν. ὅπως ἀναβοῦν εἰς τὸ ἰκρίωμα τῆς λαιμητόμου τόσαι ἑκατοντάδες Ἐλευθεροτεκτόνων; Ὁ Μεγ.·. Διδ.·, Φίλιππος τῆς Ὀρλεάνης, ὁ «Φίλιππος—Ἰσότης», ὁ ὁποῖος παρῃτήθη τοῦ τάγματος καὶ εἰς τὴν «Journal de Paris» ἐδημοσίευσε διακήρυξιν κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἐξεφράσθη καθαρὰ σχετικῶς τὸ 1792, εἰπὼν ὅτι ἡ «ἐλευθεροτεκτ.·. ἔννοια τῆς ἐλευθερίας ἦτο ἐλάχιστα πραγματικότης».

Ἂν ἡ Μεγ.·. Ἀνατολὴ ἦτο πράγματι τοιαύτη, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ Ἀββᾶς Barruel, δὲν θὰ ἐκλείοντο αἱ πύλαι της τὸ 1792.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως, ὅστις ἤνοιξεν ἐκ νέου τὰς πύλας τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. μετὰ τὸν κατακλυσμόν, ὁ Roëttiers de Monteleau, ἤρχετο κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὰς φυλακάς.

Ὅταν ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Roëttiers ἐπανήρχισε τὴν δρᾶσίν της. μόνον 18 Στ.·. κατ' ἀρχὰς ἠκολούθησαν αὐτήν. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅμως προσῆλθον πάλιν οἱ παλαιοὶ Ἐλευθεροτέκτονες ὁ François de Neufchateau, ὁ Πρόεδρος τῆς Γερουσίας, ὁ Fontanes ὁ πρόεδρος τοῦ Νομοθετικοῦ σώματος, ὁ Lacépède, μέγας καγκελλάριος τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς, καὶ ὁ Λαλάντ καὶ ὁ Παστορὲ ἐπανῆλθον εἰς τὰς «Στήλας» των. Εἰσῆλθον ἐπίσης εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. καὶ οἱ περὶ τὸν Ναπολέοντα ἄνδρες. Περὶ τοῦ Ναπολέοντος δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένον καὶ καθωρισμένον δι' ἐγγράφων, ἂν ἦτο καὶ ὁ ἴδιος Ἐλευθεροτέκτων, καθαρὰ ὅμως φαίνεται ὅτι προσεπάθει νὰ ἔχῃ ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν καὶ ἐπίδρασίν του τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·.. Οἱ ἀδελφοί του Ἰωσήφ. Λουκιανός, Λουδοβῖκος καὶ Ἱερώνυμος, ὁ υἱὸς τῆς συζύγου του Μπωαρναί, ὁ ἀρχικαγκελλάριός του Cambacérès, τοῦ ὁποίου τὸ «προσχέδιον ἀστικοῦ κώδικος», ἀπετέλεσε τὴν βάσιν τοῦ Ναπολεοντείου κώδικος, 22 γάλλοι στρατηγοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων—παρὰ τοὺς Massena καὶ Beurnonville—οἱ Kellermann, Bernadotte, Νέυ, Macdonald, ἦσαν Ἐλευθεροτέκτ.·. καὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ Αὐτοκράτορος ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἀνώτεροι ἀξιωματοῦχοι τοῦ Τάγματος. Τὸ ἐνδιαφέρον ὅμως τοῦτο τῆς Αὐλῆς δὲν ἔβλεπον εὐχαρίστως ὅλοι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες. Δὲν ἐνεθουσιάζετο πᾶς τις, μὲ τὸ νὰ εἶναι μέλος ἑνὸς «ναπολεοντείου», «αὐτοκρατορικοῦ» Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Τὸ Ἀρχαῖον καὶ Ἀποδεδεγμένον Σκωτικὸν Δόγμα.

Κατ' ἀρχὰς ὅμως ἀπησχόλησεν ὅλους νέον τι ἵδρυμα, συσταθὲν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ αἰῶνος. Τὸ 1804 ἐπανῆλθεν ἐκ τοῦ Ἁγ. Δομίγκου εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ ἴλαρχος de Grasse-Tilly, μὲ ἄδειαν τοῦ ἐν ἔτει 1801 ἱδρυθέντος Ὑπάτου Συμβουλίου τοῦ Τσάρλεστον (Ἡν. Πολιτ. Ἀμερικῆς), τὸ ὁποῖον ἐξουσιοδότει αὐτὸν νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸν Παλαιὸν κόσμον τὸ «Ἀρχ.·. καὶ Ἀποδ.·. Σκωτ.·. Δόγμα», σύστημα δηλαδὴ ἀνωτέρων βαθμῶν μὲ 33 τοιούτους. Οὕτω πως παρὰ τὴν Μεγ.·. Ἀνατολὴν ἐγένετο πάλιν δευτέρα ὀργάνωσις, τὸ Ὕπατον δηλ. Συμβούλιον, μὲ μίαν εἰς αὐτὸ ὑπαγομένην «Μεγάλην Γενικὴν Σκωτικὴν Στοάν», εἰς τὴν ὁποίαν συνεχωνεύθη καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ 18 αἰῶνος.

Μετὰ τὴν στέψιν τοῦ Αὐτοκράτορος προσπάθειαι κατεβλήθησαν παρὰ τῇ Αὐλῇ πρὸς ἀποκατάστασιν ἑνότητος. Τὸ 1804 εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ στρατηγοῦ Kellermann συνετάχθη ἓν σύμφωνον, τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως ἦτο, ὅτι μόνον ἅπαξ κατωρθώθη νὰ συμπλησιάσουν καὶ συνεργασθῶσι τὰ δύο δόγματα. Ὅταν δηλ. Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἐγένετο ὁ Ἰωσὴφ Ναπολέων, ὁ ἀντιπρόσωπός του Cambacérès ἦτο συγχρόνως καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Σκωτικοῦ «Ὑπάτου Συμβουλίου». Ταυτοχρόνως ὅμως καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ ἀστυνομία εἶχε μεγάλην ἀγωνίαν διὰ τοὺς «Βολταιριανούς», τοὺς συχνάζοντας εἰς τὰς Στ.·. καὶ διετήρει εὐρὺ σύστημα κατασκόπων, οἱ ὁποῖοι ὤφειλον νὰ ἐξιχνιάζουν πόσον μακρὰν ἐξικνεῖτο ἡ τάσις πρὸς «ἰσότητα, ἐλευθερίαν, ἀδελφοσύνην, φιλοσοφίαν καὶ δημοκρατίαν».

Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Ναπολέοντος, ὁ γαλλικὸς Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐδοκίμασε πολλὰς ἐναλλασσομένας τύχας. Νέον τι σύστημα προσεπάθησε νὰ ἐπεκταθῇ, τὸ *δόγμα τοῦ Μισραΐμ*, ἀποκύημα φαντασίας προπαγανδιζόμενον ὑπὸ τῶν τριῶν Ἀδ.·. Bedarride. Τὸ «Ὕπατον Συμβούλιον» καὶ ἡ «Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἐγένοντο ἀπὸ τῆς Ἐπανορθώσεως ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὁ στόχος σφοδρᾶς ἐκστρατείας τοῦ κλήρου. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἠνάγκασε φυσικὰ τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας νὰ ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῆς ἐπιθέσεως ταύτης. Τὸ ἐλατήριον αὐτῆς δὲν ἦτο ἡ θρησκευτικὴ ἔχθρότης· τὸ τοιοῦτον ἐξάγεται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·., τῇ προτάσει τοῦ μέλους της Blanchet, εἰσήγαγε τὸ 1849 εἰς τὸ Σύνταγμά της διάταξιν, διὰ τῆς ὁποίας καθωρίζετο ὡς προϋπόθεσις διὰ τὴν εἰσδοχὴν βεβήλου ἡ πίστις του εἰς προσωπικὸν θεὸν καὶ ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς. Ἡ δογματικὴ αὕτη δέσμευσις εἶχεν, ἐννοεῖται, ἀντίδρασιν καὶ δι' αὐτὴν ἐγένοντο κατόπιν σφοδροὶ ἀγῶνες ἐπὶ 20 ἔτη. Εὐθὺς ὅμως μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς διατάξεως ταύτης ἤρχισαν ἐπιθέσεις, τείνουσαι εἰς τὴν ἐξόντωσιν τῆς Μεγ.·. Ἀνατολῆς. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1849 ἡγέται τινὲς τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. μετέβησαν εἰς τὴν Βουλὴν διὰ νὰ ἐπιδώσουν εἰς τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν μίαν διαμαρτυρίαν. Ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως, τὰ ὁποῖα ἀνῆκον εἰς τὰς Στ.·., ἐπισήμως ἐν Ἐλευθεροτεκτον.·. ἀμφιέσει καὶ προσηγόρευσεν αὐτοὺς ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης Crémieux. Ὅταν, μετὰ ταῦτα τὴν 2 Δεκεμβρίου 1851, ἐπέτυχε τὸ πραξικόπημα τοῦ Ναπολέοντος III, ἐνόμισαν οἱ πρὸς τὸν Τεκτον.·. ἀντιδρῶντες κύκλοι, ὅτι ἐσήμανε τότε ἡ τελευταία ὥρα τοῦ γαλλικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Ἀλλ' ὁ Ναπολέων, ὁ ὁποῖος προσεδόκα ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. διὰ τοὺς σκοπούς του, ἐπέβαλεν εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. ὡς Μέγ.· Διδ.·. τὸν πρίγκιπα Μυρά, υἱὸν τοῦ ἄλλοτε βασιλέως τῆς Νεαπόλεως. Τὰ δημοκρατικὰ στοιχεῖα ἐξηγέρθησαν κατὰ τῆς ἐπιβολῆς ταύτης, καὶ ὅταν τὸ 1861 ἔπρεπε νὰ γίνῃ νέα ἐκλογή, ἐξετέθη μετ' ἐπιτυχίας ὡς ἀντίπαλος ὑποψήφιος ὁ πρίγκιψ Λουδοβῖκος Ναπολέων. Ὁ Αὐτοκράτωρ, ἀποφασισμένος νὰ διευθύνῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. κατὰ τὴν θέλησίν του, ἀπηγόρευσε κατόπιν εἰς τοὺς πρίγκιπας τὴν περαιτέρω συμμετοχὴν εἰς τὸ τάγμα, καὶ διὰ διατάγματος τῆς 11 Ἰανουαρίου 1862 ὠνόμασε ἐναντίον παντὸς δικαίου, τὸν στρατάρχην Magnan Μέγ.·. Διδάσκαλον.

Στηριζόμενος ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς διαταγῆς, ὁ στρατηγὸς Magnan ἀπήτησεν, ὡς Μέγας Διδάσκαλος, καὶ ἀπὸ τὴν δευτέραν Τεκτον.·. ἀρχὴν τὸ Ὑπ.·. Συμβούλιον, νὰ ὑπαχθῇ ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Διδασκαλεῖαν του καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ ἀποτελέσῃ μὲ τὴν Μεγ.·. Ἀνατολὴν ὁμοῦ μίαν μοναδικὴν Ἐθνικὴν Μεγ.·. Στοάν.

Ὁ ποιητὴς Βιεννέ, διευθυντὴς τῆς Ἀκαδημίας, ὁ ὁποῖος τότε εὑρίσκετο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Σκωτικοῦ Δόγμ.·., διεξήγαγε σφοδρὰν ἀντίστασιν κατὰ τῆς τοιαύτης ἀπαιτήσεως καὶ διεκήρυξεν ὅτι οὐδεμίαν ἐπίδρασιν δύναται νὰ ἔχῃ ὁ Αὐτοκράτωρ εἰς τὰς

ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. «Ὅ,τι ἀπὸ ἐμὲ ζητεῖτε, εἶναι αὐτοκτονία», ἔγραψεν εἰς τὸν Magnan.... «Βεβαίως εἶναι δυνατὸν ἐγὼ προσωπικῶς νὰ θυσιασθῶ, τὸ Σκωτικὸν ὅμως Δόγμα ἀσφαλῶς θὰ ἐπιζήσῃ ἐμοῦ». Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἦτο ἡ διάλυσις τοῦ Ὑπ.·. Συμβουλίου. Ὁ Βιεννὲ ἀπήντησεν ὅτι δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὴν διαταχθεῖσαν διάλυσιν. Καὶ μὲ τὴν θαρραλέαν στάσιν του διετήρησε τὸ Ὑπ.·. Συμβούλιον. Ἡ ἐργασία καὶ τῶν δύο Τεκτ.·. Δυνάμεων ἐξηκολούθησε καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς συγχωνεύσεως ἐδημιουργήθησαν τελικῶς ἐγκάρδιοι σχέσεις. Καὶ δι' αὐτὴν τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἡ ὑπὸ τοῦ Magnan διεύθυνσις τῶν ἐργασιῶν της δὲν ἀπέβη ἐπὶ κακῷ. Ὁ Magnan δὲν ἔκαμε κατάχρησιν τῶν δικαιωμάτων του ὡς Μεγ.·. Διδασκάλου· τοὐναντίον ἐψήφισε μεταβολὴν τοῦ Συντάγματος, περιορίζουσαν τὰ δικαιώματα ταῦτα. Τὸν Magnan διεδέχθη ὁ στρατηγὸς Μελλινέ, καὶ ἐπανῆλθε πάλιν μία ἐποχή, ὑπενθυμίζουσα τὴν τοῦ τελευταίου αἰῶνος, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ Στ.·. ὑπῆρξαν «Γεν. Συνελεύσεις τῶν φιλοσόφων». Μὲ ζῆλον ἐπεδόθησαν εἰς τὴν μελέτην φιλοσοφικῶν, ἠθικῶν, οἰκονομικῶν καὶ κοινωνιολογικῶν προβλημάτων. Οἱ ἄριστοι ἐλευθεροσκεπτόμενοι ἄνδρες τῆς χώρας εἰσέρρευσαν εἰς τὰς Στοάς· μεταξὺ ἄλλων ὁ Γαμβέττα, ὁ Ἀραγκώ, ὁ Ἐρρῖκος Brisson, ὁ Ἰούλιος Φερρύ, ὁ Φλοκέ, ὁ Ἰούλιος Σιμόν, ὁ Antonin Dubost. Ὁ δημοκρατικὸς ὀργασμὸς ἐξεδηλώθη τὸ 1871 διὰ τῆς καταργήσεως τῆς Μεγάλης Διδασκαλείας μεθ' ὅλων τῶν προνομίων της. Εἰς τὴν θέσιν της διωρίσθη ἓν Συμβούλιον τοῦ Τάγματος, τὸ ὁποῖον ἐξέλεγε τὸν πρόεδρόν του καθ' ἕκαστον ἔτος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἐκρίθη ἐπίσης καὶ ἡ τύχη τῆς θρησκευτικοδογματικῆς δεσμεύσεως, ἡ ὁποία ἐγένετο δεκτὴ τὸ 1848 εἰς τὸ Σύνταγμα. Τὸ 1875 ὁ ἐπίσκοπος Dupanloup παρῃτήθη ἀπὸ μέλος τῆς Ἀκαδημίας, εἰς ἔνδειξιν διαμαρτυρίας διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ μεγάλου θετικιστοῦ Littré, τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ ὁμωνύμου «Λεξικοῦ». Μετὰ ταῦτα ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·., ἂν καὶ ἦγε τὸ 74ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Κατὰ τὴν μύησίν του, ἐρωτηθεὶς ἂν πιστεύῃ εἰς τὴν ὕπαρξιν θεοῦ ἀπήντησε: *«Σοφός τις τῆς ἀρχαιότητος, εἰς τὸν ὁποῖον βασιλεύς τις ἔθεσε τὸ ἴδιον ἐρώτημα, ἐσκέπτετο ἐπὶ ἡμέρας κατόπιν, καὶ οὐδέποτε ἠσθάνθη τὸν ἑαυτόν του εἰς θέσιν νὰ δώσῃ ἀπάντησιν. Σᾶς παρακαλῶ καὶ σεῖς νὰ μὴν ἀπαιτήσητε ἀπὸ ἐμὲ νὰ σᾶς δώσω καταφατικὴν ἢ ἀρνητικὴν ἀπάντησιν. Οὐδεμία ἐπιστήμη ἀρνεῖται μίαν «πρώτην αἰτίαν», διότι οὐδαμοῦ συναντᾷ τι, τὸ ὁποῖον νὰ μαρτυρῇ ἐναντίον τῆς τοιαύτης παραδοχῆς, οὔτε ὅμως καί τι τὸ ἀποδεικνύον αὐτήν. Πᾶσα γνῶσις εἶναι σχετική, πάντοτε προσκρούει τις εἰς ὑπάρξεις καὶ ἀρχικοὺς νόμους, τῶν ὁποίων δὲν γνωρίζομεν τὴν βαθυτάτην αἰτίαν. Ὅστις ἐκφράζεται κατηγορηματικῶς, εἴτε ὅτι εἶναι ἀρνητὴς τῆς ὑπάρξεως τοῦ θεοῦ εἴτε ὅτι πιστεύει εἰς θεόν, ἀποδεικνύει μόνον, ὅτι οὐδὲν ἔχει ἐννοήσει ἐπὶ τοῦ προβλήματος τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς παρόδου τῶν πραγμάτων».*

Ὁ ἐξοβελισμὸς τοῦ συμβόλου τοῦ Μ.·.Α.·.Τ.·.Σ.·. ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατολῆς.

Δύο ἔτη ἀργότερον εἰς τὸ συνέδριον τοῦ 1877, ἡ Μεγ.·. Ἀνατολὴ διέγραψε τὸν τύπον «Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος». Ὁ διαμαρτυρόμενος κληρικὸς Desmons ὑπεστήριξε τὴν πρότασιν τῆς διαγραφῆς, στηριχθεὶς ἐπὶ τῆς ἀνάγκης ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως πρέπει νὰ ἐκφράζεται ὅσον τὸ δυνατὸν καθαρώτερον. Ὁ νέος τύπος ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ὁ ἐλευθεροτεκτον.·. ἔχει μεταξὺ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν του τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν συνειδήσεως καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀλληλεγγύην. Οὐδένα ἀποκλείει λόγῳ τῆς πίστεώς του».

Ἡ διαγραφὴ τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. εἶχε βεβαίως μεγάλας συνεπείας. Ἡ Μ.·.Στ.·. τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀκολούθως αἱ πλεῖσται ἀγγλοσαξωνικαὶ Στ.·. διέκοψαν τὰς σχέσεις των μὲ τὴν Μεγ.. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας, ἐτόνισαν ὅμως ὅτι τοῦτο πράττουν, οὐχὶ διότι ἀναγνωρίζουν τὴν Μ.·. Ἀνατ.·. ὡς πιστεύουσαν τὸν ἀθεϊσμόν, ἀλλ' ὡς ἐξοβελίσασαν μίαν τῶν ἀρχαίων θεμελιωδῶν διατάξεων (Landmarks) τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·..

Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς Στοῶν τινων τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. ἐγένοντο προτάσεις, ὅπως καὶ αἱ Στ. αὗται ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμα τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. Τὸ Ὑπ.·. Συμ.·. ὅμως ἀντέστη σφοδρῶς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατὰ τῆς ὀρθολογιστικῆς αὐτῆς ἐκδοχῆς. Αἱ Στοαὶ «La Justice No 133», «La Liberté maçonnique» καὶ «Les Amis Inséparables» διέγραψαν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1869 τὸν τύπον ἐκ τῶν προσκλήσεών των. Τὸ 1873 ὅμως τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. ἀντεπεξῆλθεν ἐνεργῶς κατὰ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας, διακηρύξαν ὡς ὑποχρεωτικὸν δι' ὅλας τὰς Στ.·. τὸν τίτλον A.·. L.·. G.·. D.·. G.·. A.·. D.·. L.·. U.·. (Εἰς Δ.·. Τ.·. Μ.·. Α.·. Τ.·., Σ.·.) Οἱ ἀντίθετοι ὅμως δὲν ἡσύχασαν. Ἄνδρες, ὡς οἱ Γουσταῦος Mesureur, Brisson, Floquet, διεμαρτυρήθησαν, ἀλλὰ τὸ Ὑπ.·. Συμβ.. δὲν ὑπεχώρησε. Δύο Στ.·. ἐτέθησαν εἰς ὕπνον, μὴ ὑπακούσασαι. Τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. μετέσχεν ὡς εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς ὁμοσπονδίας τῆς Λωζάννης καὶ ἐξωτερίκευσεν οὕτω πως τὴν θέλησίν του, ὅπως μὴ ἀποστῇ τῶν ἐκ παραδόσεως ἀντιλήψεων.

Κατὰ τὰ ἑπόμενα ἔτη τὸ ζήτημα τοῦτο ἐτέθη εἰς ἥσσονα μοῖραν ἐνδιαφέροντος, καθόσον ἤρχισεν ὁ ἀγὼν κατὰ τῆς ἡγεμονίας τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν. Οἱ σ' τοὶ περίπου Ἀδ.·., οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐξεγερθῇ κατὰ τῆς διατηρήσεως τοῦ συμβόλου, ἤρχισαν τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς αὐτονόμου διοικήσεως τῶν Στ.·. τοῦ Κυανοῦ Τεκτονισμοῦ. Τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·, προσεπάθησε νὰ διατηρήσῃ τὸ κῦρος του ἐπὶ τῶν συμβολικῶν Στ.·.. Τὸ τοιοῦτον ἐπέφερε τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν «Ἀνταρτῶν», καὶ τὴν ἵδρυσιν τὸ 1880 ὑπὸ 12 ἀποχωρισασῶν Στοῶν μιᾶς μεγάλης Σκωτικῆς Συμβολικῆς Στοᾶς» διοικούσης μόνον τοὺς 3 συμβ.·. βαθμούς, ὑπὸ τὸ σύνθημα «Le maçon libre dans la loge libre». Εἰς αὐτὴν ἀνῆκε, καὶ ἡ Στ.·. «Les libres Penseurs» τοῦ Le Pekos, ἡ ὁποία ἐμύησε τὸ 1882—ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σχισματικῆς Μεγ.·. Στ.·. τὴν γυναῖκα Marie Deraismes, δώσασα οὕτω τὴν πρώτην ἀφορμὴν εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ «Μικτοῦ Τεκτονισμοῦ» (Βλ. *Ἀνθρώπινον δίκαιον»*). Τέλος τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·., λαμβάνον ὑπ' ὄψιν τὴν ἔντονον ἐνεργητικότητα τῆς «Συμβολικῆς Μεγ.·. Στοᾶς», ἡ ὁποία ἐν τῷ μεταξὺ ηὔξησε τὸν ἀριθμὸν τῶν Στοῶν της εἰς 36, ὑπεχώρησε καὶ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1895 μετεβίβασε μέγα μέρος τῶν δικαιωμάτων του ἐπὶ τῶν συμβολικῶν Στοῶν εἰς μίαν νεοϊδρυθεῖσαν Μεγ.·. Στ.·. τῆς ὁποίας ὁ τίτλος ἦτο:

Μεγάλη Στοὰ τῆς Γαλλίας.

Τὸ 1896 ἡ μεγάλη Σκωτικὴ Συμβολικὴ Στ.·. ἀπεφάσισε νὰ συνενωθῇ μὲ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας καὶ οὕτω πως τὴν πλήρη αὐτονομίαν τῆς διοικήσεως ἐπὶ συμβολ.·. Στοῶν ἀπέκτησε πλέον ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας. Τὴν 26 Ἰουλίου 1904 διάταγμα τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. ἀνήγγειλε τὸν πλήρη χωρισμὸν τῶν δικαιοδοσιῶν τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·.. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. παρεχώρησε καὶ τὸ μέχρι τοῦδε ὑπ' αὐτοῦ διατηρούμενον δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως ἀδειῶν ἱδρύσεως νέων Στ.·.. Ἔκτοτε εἰς τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. ὑπάγονται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὰ ἐργαστήρια τῶν 4ο-33ο, ἐνῷ ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἔχει τὴν μοναδικὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν Στ.·., τῶν ἐργαζομένων εἰς τοὺς βαθμοὺς 1ο-3ο. Ἐνῷ δὲ παρὰ τῇ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ καὶ τὸ διοικοῦν αὐτοὺς *Μέγα Κολλέγιον τῶν Δογμάτων*,—ἐκτὸς τινων ἰδιαιτέρων δικαιωμάτων—ἀποτελεῖ ἓν τμῆμα τοῦ Τάγματος, τοὐναντίον εἰς τὸ Σκωτικὸν Δόγμα ὁ δυασμὸς ὑφίσταται πλήρης. (Κατὰ τὰ λοιπὰ οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. καὶ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. εἶναι οἱ αὐτοί). Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἡ Μεγ.·. Στ.·. διετήρησε τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ.·. Διδασκάλου. Τὸ Συμβούλιον τοῦ Τάγματος τῆς πρώτης ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Ὁμόσπονδον Συμβούλιον (Conseil Fédéral) τῆς δευτέρας.

Ὁ σημερινὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός.

Ὁ Γαλλικὸς Ἐλευθεροτεκτον.·. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐξειλίχθη ὁμοιομόρφως. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο συστημάτων ἔρις κατέπαυσε κατ' οὐσίαν. Οἱ 32.000 Τέκτονες τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας (ἕδρα: 16. Rue Cadet, Paris) συνεργάζονται ἁρμονικῶς ἐν πνεύματι φιλελευθέρῳ μὲ τοὺς 15.000 τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας (8 Rue Puteaux, Paris). Ἔντιμος φιλία ἑνώνει τὴν Μεγ.·. Στ.·. καὶ τὸ Ὑπ.·. Συμβούλιον εἰς κοινὸν Δόγμα. Ἡ Μεγάλη Στοά, ἀκολουθοῦσα τὸ παράδειγμα τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. διετήρησε τὸ Σύμβολον τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·., ἐνῷ ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. —καὶ μετὰ πάροδον 60 ἐτῶν—ἐμμένει εἰς τὴν ἀντίληψίν της, ὅτι τὸ τοιοῦτον σημαίνει δόγμα εἰς τὸ ὁποῖον δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ὑποκύψῃ. Εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ 1877, τὸ ὁποῖον εἶχε τόσον σοβαρὰς συνεπείας, ὁ Πάστωρ Desm·ns εἶπεν εἰς τοὺς Ἀδ.·. του:

«Ἂς ἀφήσωμεν εἰς τοὺς θεολόγους, τὴν συζήτησιν περὶ τῶν δογμάτων. Ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. πρέπει νὰ μείνῃ ὅ,τι εἶναι. Οὐδέποτε πρέπει νὰ κατέλθῃ εἰς τὸ ζέον πεδίον τῶν θεολογικῶν συζητήσεων· ὀφείλει νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι μία ἐκκλησία, μία σύνοδος». Τὰ αὐτὰ ἐπανέλαβε κατὰ τὸ συνέδριον τοῦ 1927 ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Τάγματος, πρώην Ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς, Ἀρθοῦρος *Γκρουσσιέ*. Καὶ ὅταν κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο ὁ Ὀλλανδὸς Ἐλευθεροτέκτων Gonsalves παρετήρησεν εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀνατολήν, ὅτι ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν θρησκευτική, διότι ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. σύνδεσμος ἔχει τὰς ρίζας του εἰς τὴν πίστιν περὶ ὑπάρξεως πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ συστήματος κόσμων, τὸ ὁποῖον προάγει τὴν ἀνθρωπότητα, ὁ Γκρουσσιὲ ἀπήντησε:

«Εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν διαπνεόμεθα ἀπὸ τὸ ἐκπεφρασμένον θρησκευτικὸν πνεῦμα τῶν ἀγγλοσαξωνικῶν Στοῶν. Ἀλλ' ἐὰν ἡμεῖς ἐξειλίχθημεν τοιουτοτρόπως μὲ τὴν πάροδον τῶν χρόνων, πῶς συνέβη καὶ ἡμεῖς μὲν ἐπαγγελλόμεθα καὶ πρεσβεύομεν τὴν ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως, ἐνῷ ἄλλαι Τεκτ.·. Δυνάμεις ἀπεμακρύνθησαν κάπως ἀπὸ τὰς θεμελιώδεις ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι ὀνομάζονται ἀνοχή, ἠθικότης καὶ ἀδελφοσύνη καὶ ἔχουν στερεῶς παγιωθῇ εἰς τὰ Συντάγματά μας, καὶ ἐπλησίασαν εἴς τινα τῶν διαφόρων ὁμολογιῶν πίστεως; Εἰς οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν ἐπιρρίπτομεν διὰ τοῦτο μομφήν.

Τρέφομεν μεγάλην ἐκτίμησιν εἰς τὴν πίστιν των..., ἀπαιτοῦμεν μόνον, ὅπως καὶ οἱ ἀντίθετα φρονοῦντες ἐνθυμοῦνται ὅτι ἡ ἀνοχὴ εἶναι μία ἐκ τῶν κυρίων ἀρετῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Δύνανται οὗτοι νὰ διατηρῶσι τὰ δόγματά των, ἂν ἡ πίστις των ἐπιβάλλει τοῦτο εἰς αὐτούς: δύνανται ὅμως νὰ ἐπιτρέψωσι καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ διαμφισβητῶμεν ἂν τὰ δόγματα εἶναι ἀπολύτως ἀναμφισβήτητα... Βεβαίως ἔχομεν εἰς τὰς τάξεις μας κατὰ τὸν 20όν τοῦτον αἰῶνα καὶ ὑλιστάς. Ἀλλ' ἤδη κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα διακεκριμένοι ὀπαδοὶ τῆς κατευθύνσεως ταύτης ἦσαν μέλη τῶν Στοῶν μας. Εἶναι λοιπὸν παράξενον ὅτι ἀκριβῶς αὐτοὶ ἐζήτησαν καταφύγιον εἰς τὸν ναὸν τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως, καταδιωκόμενοι ἄνευ οἴκτου ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τῶν διαφόρων πίστεων; Ἀλλ' εἰς τὰς Στ.·. μας εὑρίσκονται καὶ καθαρῶς πνευματισταί, διότι ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. οὐδεμίαν γνώμην σχετικὴν διακηρύττει, καὶ συνεπῶς οὔτε τὸν ἀθεϊσμόν, οὔτε τὸν ὑλισμόν, οὔτε τὸν θεϊσμόν. Ἀποφεύγει νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὰ μέλη της, ὅπως ἀναγνωρίσουν ὡρισμένας θεμελιώδεις ἀρχὰς ἢ νὰ ἀπαρνηθῶσιν ἄλλας, ἀπαιτεῖ μόνον ἀπὸ τοὺς Ἀδ.·. της νὰ εἶναι σκεπτόμενοι ἄνδρες».

Ἀκόμη καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦ «πολιτικοῦ γαλλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» ὅταν κατηγορήθη ἡ Μεγ.·. Ἀνατολή: *«Σεῖς ἀσκεῖτε πολιτικήν! Ἀκριβῶς ὅπως καὶ ἡ Ρώμη ἐπιζητεῖτε καὶ σεῖς πολιτικὴν κυριαρχίαν»*, ὁ Ἀδ.·. Γκρουσσιὲ ἀπήντησε: *«Ἠθικὴν κυριαρχίαν; Μάλιστα! Πολιτικὴν κυριαρχίαν; Ὄχι! Τὸ Τάγμα μας δὲν ἀποβλέπει εἰς κυριαρχίαν, ὅπως καὶ δὲν θὰ ὑπέκυπτεν εἰς τοιαύτην. Ὑπεραμύνεται ἰδεῶν καὶ ἀποκρούει κατηγορηματικῶς νὰ ἱκανοποιήσῃ ἐπιθυμίας, πτωχὰς εἰς τιμήν. Ἂν διὰ τῆς λέξεως «πολιτική» ἐννοεῖται ἀνάμιξις εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς ἄλλων λαῶν ἢ συμμετοχὴ εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν κομμάτων, τότε οὐδὲν τὸ κοινὸν μὲ τὴν πολιτικὴν ἔχουν οὔτε ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. οὔτε ἡ Μεγ.·. Στ.·.. Αὐστηρῶς καὶ κατηγορηματικῶς ἀπαγορεύεται εἰς τὰς Στ.·. νὰ ἀναμιγνύωνται εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς ἀγῶνας. Ἀλλὰ καὶ αἱ δύο Δυνάμεις εἶναι σύμφωνοι, ὅτι θέμα τῶν Στ.·. εἶναι νὰ συζητῶνται ἀπὸ κοινοῦ ὅλα τὰ ζητήματα, τὰ σχετιζόμενα μὲ τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀσχολοῦνται, ὅπως συζητῶσιν ὅλας τὰς προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν κατεύθυνσιν τὴν γενικὴν καλλιτέρευσιν καὶ τὴν ἀλληλοπροσέγγισιν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ σύμφωνα μὲ τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν λαμβάνουν οἱ Γάλλοι Ἐλευθεροτέκτονες εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ἔθνους, ἐμφανίζονται πάντοτε καὶ ἔξω μὲ τὰς ἀπόψεις των. Ὅ,τι ἀποφασίζεται ἐξέρχεται τῶν Στοῶν εἰς τὴν βέβ.·. κοινωνίαν, δι' ἀποφάσεων, ἀνακοινουμένων διὰ τοῦ τύπου, διὰ δημοσιευμάτων, καθιστώντων γνωστὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν συζητήσεων, καὶ ἱδρυμάτων καταλλήλων. Καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα συναθροίζονται εἰς τὰς μεγάλας αἰθούσας συνελεύσεων τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. χιλιάδες ἀνδρῶν, συχνὰ δὲ καὶ γυναικῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐκτίθενται αἱ ὡς ἄνω ἐνέργειαι τοῦ Τεκτονισμοῦ. Αἱ δημόσιαι αὐταὶ συνελεύσεις καλοῦνται «Λευκαὶ Συνεδριάσεις»* (Tenues Blanches). *Πολὺ συχνὰ λαμβάνουν εἰς αὐτὰς τὸν λόγον καὶ ἡγέται τοῦ λαοῦ, μὴ ἀνήκοντες εἰς τὸν σύνδεσμον. Οὐδέποτε ὅμως συζητοῦνται εἰς τὰς συνελεύσεις αὐτὰς ἢ εἰς τοὺς στενοτέρους κύκλους τῶν Στ.·. ὑποθέσεις κομμάτων. Ὁσάκις ὁ γαλλικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐμφανίζεται δρῶν ἔξω, πρόκειται πάντοτε διὰ ζητήματα ὑψηλότερα. Ὅταν π.χ. ἐπρόκειτο ἡ Γαλλία ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰς μηχανορραφίας τοῦ* Boulanger, *ὡς καὶ ὅταν τὸ ἄδικον τῆς ὑποθέσεως Δρέϋφους συνεκλόνιζε σφοδρῶς τὰς ψυχάς, οἱ Ἐλευθεροτέκτ.·. ἦσαν εἰς τὰς σκοπιάς των. Ἐπίσης καὶ ὅταν ἐπρόκειτο διὰ τὸ ζήτημα χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καὶ Κράτους. Πάντοτε δηλαδὴ διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἰδέας τῆς ἐθνικῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ φιλελευθερισμοῦ».*

Ἀντικληρισμός. Συχνὰ διηρευνήθη ἐπισταμένως τὸ θέμα, ἂν ἡ ἰδέα τῆς ἀνοχῆς ἢ ἀνεξιθρησκείας συμβιβάζεται μὲ τὰς ἐκπεφρασμένας ἀντικληρικὰς τάσεις τοῦ Γαλλικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. Ἡ ἀπάντησις εἶναι εὔκολος δι' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὸν ἀδυσώπητον ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ἡ ἐκκλησία διεξάγει ἐναντίον τοῦ γαλλικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀπὸ 100 καὶ πλέον ἐτῶν. Αἱ ἀντιτεκτονικαὶ Παπικαὶ ἐγκύκλιοι τοῦ 19ου αἰῶνος ἔδωσαν ἀφορμὴν νὰ συσταθῶσιν ἐν Γαλλίᾳ *ἀντιτεκτονικὰ (βλ. λ.) σωματεῖα*, εὑρέως ἐξηπλωμένα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἕνα μόνον σκοπόν; τὸν ἀνηλεῆ ἀγῶνα κατὰ τῆς «ἀποτροπαίου αἱρέσεως». Τὸ ἀνάθεμα τοῦτο προεκάλεσε τὴν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐπιβεβλημένην ἀντίστασιν καὶ ἤγαγεν εἰς τὴν ἰδιάζουσαν στάσιν, ἣν τηροῦν σήμερον αἱ Γαλλικαὶ Τεκτον.·. Δυνάμεις κατὰ τοῦ στρατευομένου καθολικισμοῦ. Ἀναγκάζονται νὰ διεξάγουν ἀμυντικὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ὅμως ἀπὸ πολλοῦ τηροῦν ἐντὸς ποιᾶς τινος παθητικότητος.

Ἄλλα προβλήματα, ἐνεφανίσθησαν ἐπίσης ἐνδιαφέροντα: καταπολέμησις ἐπιδημικῶν νόσων, ἀναμόρφωσις τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ πρὸ πάντων τὸ ζήτημα τῆς εἰρήνης. Ἐννοεῖται ὅτι αἱ γαλλικαὶ Τεκτ.·. Στ.·. δὲν ἐργάζονται ὅλαι ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα· πολλαὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι δεξαμεναὶ ἐντονωτάτης διανοητικότητος, πολλαὶ ὁμοιάζουν μᾶλλον πρὸς ἀνθρωπιστικὰς λέσχας, εἰς ἄλλας τὸ τυπικὸν εἶναι τὸ ζῶν πλαίσιον τῶν ἐργασιῶν των, κ. ο. κ. Ἐφ' ἑνὸς ὅμως σημείου κυριαρχεῖ εἰς ὅλας τὰς Στ.·. ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ὁμοιογνωμοσύνη καὶ ὁμοφωνία. Οἱ Γάλλοι Ἐλευθεροτέκτ.·. αἰσθάνονται ἑαυτοὺς ὑποχρεωμένους νὰ βαδίζουν ἐπὶ κεφαλῆς ὅλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι διαπνέονται ἀπὸ τὴν ἔφεσιν νὰ συμφιλιώσουν τὴν Γαλλίαν μετὰ τῆς Γερμανίας, νὰ κάμουν νὰ παύσῃ ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς ψυχώσεως τοῦ μίσους καὶ νὰ γεμίσουν τὸν κόσμον μὲ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀλληλεγγύης. «Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶναι ἢ δὲν εἶναι παγκόσμιος!» εἶναι ἡ διδασκαλία, ἡ ὁποία γίνεται εἰς ἕκαστον νεομυούμενον Ἐλευθεροτέκτονα. Ἀπὸ σειρᾶς ἐτῶν μελετῶνται βασικῶς αἱ δυνατότητες αἱ ὁποῖαι θὰ ἠδύναντο νὰ ὁδηγήσουν εἰς τὸν ἐξοβελισμὸν τῶν φρικαλεοτήτων τοῦ πολέμου καὶ εἰς τὴν ἐγκατάστασιν ἀτμοσφαίρας εἰρήνης.

Ἡ «γαλλογερμανικὴ προσέγγισις» εἶναι ἓν ἐκ τῶν ὑποχρεωτικῶν θεμάτων, τὸ ὁποῖον διαρκῶς εἰς τὰ καθ' ἕκαστον φθινόπωρον συγκροτούμενα συνέδρια τῆς Μ.·. Ἀν.·. καὶ τῆς Μ.·. Στ.·. δίδεται πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς τὰς Στ.·. Ἤδη πολὺ πρὸ τοῦ Thoiry καὶ τοῦ Λοκάρνο, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἐν Γαλλίᾳ ἡ πολιτικὴ τῆς ἰσχύος ἐκυριάρχει, ἐξεφράσθη ἡ ἰδέα, ὅτι μόνον μία γαλλικὴ πολιτική, ἡ τῆς συμφιλιώσεως, ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἱδρύθη τὸ Κομιτᾶτον «*Ἀδελφοσύνη Συμφιλίωσις*» καὶ διεκηρύχθη ὅτι αἱ συνθῆκαι τῆς εἰρήνης ἐκπροσωποῦσι τὸ Ἄδικον καὶ ἡ κατοχὴ τῆς χώρας τοῦ Ρήνου ἔπρεπε τὸ συντομώτερον νὰ λάβῃ τέλος. Μέλος τι τῆς Μεγ.·. Στ.·. ὠνόμασε τὴν συνθήκην τῶν Βερσαλλιῶν κατὰ τὸ συνέδριον τοῦ 1924 «μέσον ἐκκολάψεως τοῦ μίσους, καταισχῦνον τοὺς συγγραφεῖς, οἵτινες θέλουν νὰ ὑποδουλώσουν ἕνα λαὸν ἐν πλήρει 20ῷ αἰῶνι». Καὶ ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὁ Μέγας Ταξιάρχης τοῦ «Μ γ.·. Κολλεγίου τῶν Δογμάτων» τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. Κάμιλλος Savoire ἐξεφράσθη τὸ 19?6 ἐν Βελιγραδίῳ, εἰπών: «αἱ συνθῆκαι εἰρήνης σημαίνουν τὸν προσωρινὸν θρίαμβον τοῦ ἀπεριορίστου ἐγωϊσμοῦ. Ἀντὶ νὰ ἀπομακρύνουν τὰς δυνατότητας συγκρούσεων εἰς τὸ μέλλον ἢ τοὐλάχιστον νὰ τὰς περιστείλουν, τοὐναντίον διαιωνίζουν αὐτάς». Καὶ διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ συνεδρίου τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἐγένετο δεκτὸν εὐρύτατον πρόγραμμα δι' ἠθικόν, στρατιωτικόν, οἰκονομικὸν ἀφοπλισμὸν καὶ διὰ τὴν διαπαιδαγώγησιν καὶ ἀνατροφὴν τοῦ λαοῦ ἐν εἰρηνικῷ πνεύματι· ἐπίσης διεκηρύχθη ὅτι ὕψιστον καθῆκον τῆς Γαλλίας εἶναι νὰ καταπολεμήσῃ τὸ διὰ τοῦ πολέμου ἐναποθηκευθὲν αἴσθημα μίσους καὶ νὰ «διακηρύξῃ εἰς τὸν κόσμον τὴν εἰρήνην».

«Δὲν πρέπει νὰ ἀπειλῶμεν, ἀλλὰ νὰ σαμφιλιώνωμεν· δὲν πρέπει νὰ κτυπῶμεν τὴν συνεσφιγμένην πυγμὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἀλλὰ νὰ τείνωμεν ἀνοικτὴν τὴν χεῖρα... Ἡ συνεννόησις μὲ τὴν Γερμανίαν θὰ ἀποκλείσῃ κάθε συμμαχίαν μὲ ἄλλα κράτη. Οἱ τελωνειακοὶ φραγμοί, ἡ κυρία αἰτία τῶν πολέμων μὲ ὅλας των τὰς ἀθλιότητας, δέον νὰ ἀρθῶσιν ἐμπράκτως. Πρέπει νὰ ὑποστηριχθῇ πᾶν, τὸ ὁποῖον θὰ δύναται νὰ προαγάγῃ τὴν ἀμοιβαίαν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν συνεννόησιν τῶν δύο λαῶν, τῶν ὁποίων οἱ πολιτισμοὶ συμπληροῦσιν ἀλλήλους. Ὁ σωβινισμὸς καὶ αἱ μέθοδοι τῶν προκλήσεων πρέπει νὰ καταπολεμηθῶσιν ἐνεργητικώτατα. Ἡ νεολαία πρέπει νὰ διαπαιδαγωγηθῇ μὲ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀλληλεγγύης. Ἀπὸ τὴν ἐκπαίδευσιν πρέπει νὰ ἐξαφανισθῇ πᾶν τὸ τρέφον τὴν ἰδέαν τοῦ μίσους... Ἕκαστος Γάλλος πρέπει νὰ γνωρίσῃ τί χρεωστεῖ ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς εἰς τὴν Γερμανίαν τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ τοῦ Ρωμαντισμοῦ, εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Βαϊμὰρ καὶ τῶν μεγάλων γερμανῶν διανοουμένων. Εἰς τὰ σχολεῖα πρέπει νὰ διδάσκηται ἡ γερμανικὴ γλῶσσα, διότι ὁ γνωρίζων αὐτὴν δύναται νὰ ἐννοήσῃ τελείως τὴν ψυχὴν τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ. Ἡ ἀνταλλαγὴ σπουδαστῶν καὶ μαθητῶν πρέπει νὰ γίνῃ εὐρέως. Μόνον οὕτω θὰ συμβάλλουν εἰς τὸ νὰ ἐπαναφέρουν τοὺς γονεῖς των, οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται νὰ ἀφίσουν ἀκόμη τὸ μῖσος, εἰς τὰ καθήκοντα τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων».

Τοιαύτη ἦτο ἡ ἀπόφασις τῆς Μεγ.·. Στ.·. καὶ παρομοία ἡ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. Ὠργανώθησαν συνελεύσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἐμελετήθησαν τὰ πραγματικὰ αἴτια τοῦ καὶ σήμερον ἀκόμη ὑφισταμένου ἀνταγωνισμοῦ καὶ ἐγένετο σχετικὴ διαφωτιστικὴ ἐργασία. Ἡ δημοσία γνώμη ἐπηρεάσθη νομιμώτατα δι' εἰρηνιστικῶν ἀνακοινώσεων. Τὸ 1923, ὅταν ἡ ἀντιγερμανικὴ μεταπολεμικὴ πολεμικὴ τοῦ ἐθνικοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Πουανκαρὲ ἔφθασεν εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς ἐντάσεώς της, ρήτωρ τις ἔψεξε ταύτην κατὰ τὸ γεῦμα τοῦ Τάγματος τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. δι' αὐστηροτάτων ἐκφράσεων:

«Τί νὰ εἴπωμεν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν αὐτήν, ἡ ὁποία διὰ τῆς ἀνευθύνου στάσεώς της δὲν ἀφίνει τὸν κόσμον τὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἡσυχίαν. Δὲν εἶναι παραφροσύνη, ἐν μέσῳ εἰρήνης νὰ διεισδύσωμεν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ γείτονός μας λαοῦ. Μία τοιαύτη πρᾶξις... εἶναι ἔγκλημα! Ὁ Μιλλερὰν καὶ ὁ Πουανκαρὲ καὶ ὁ συνασπισμὸς παρακωλύουν τὴν μετὰ τῆς Γερμανίας συνεννόησιν, τὴν ὁποίαν τόσον ἐπιθυμοῦμεν. Ἐξάπτουν τὸν λαὸν καὶ ἐξαπατῶσιν αὐτόν».

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἡ Μεγ.·. Στ.·. διεμαρτυρήθη παρὰ τῇ Κυβερνήσει, διότι αὕτη ἠνείχετο νὰ ᾄδωνται εἰς τὰ καμπαρὲ καὶ τὰς συναυλίας τῶν καφενείων ᾄσματα παρορμητικὰ κατὰ τῆς Γερμανίας καὶ τῶν Γερμανίδων. Καὶ ἡ Στ.·. τοῦ Βερντὲν ἐζήτησε συμφιλίωσιν μὲ τὰς λέξεις: «ἀπὸ τὸ θανασίμως πληγωμένον, βεβηλωθὲν ἔδαφος τοῦ Βερντέν, τῆς ποτισθείσης εἰς τὸ αἷμα καὶ καταστραφείσης πόλεως, πρέπει νὰ προέλθῃ ἡ πρώτη ἐπίκλησις πρὸς ἠθικὸν ἀφοπλισμόν...». Ἔκτοτε οὐδὲν συνέδριον παρῆλθε, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ μὴν ἀνανεωθῇ ἡ ὁμολογία πίστεως εἰς τὴν εἰρήνην, ἡ διακαὴς ἐπιθυμία πρὸς προσέγγισιν. Καὶ ὁ Maurice Monier, Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·., τὸ 1927 εἶπεν: «Τὸ μοναδικὸν θέμα σύμπαντος τοῦ συγχρόνου Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶναι ἡ ἐργασία διὰ τὴν εἰρήνην!».

Τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ὁ γαλλικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. θὰ ἐπεθύμει φυσικὰ νὰ ἐκτελῇ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν γερμανικῶν Μεγ.·. Στοῶν. Διάφοροι προσπάθειαι κατεβλήθησαν πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν διὰ τοῦ πολέμου τελείως διακοπεισῶν σχέσεων. Δυστυχῶς ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἅπαξ μόνον—τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1927—ἐγένετο, γαλλικῇ παρακινήσει, μία συνάντησις καὶ συζήτησις πληροφοριακὴ μεταξὺ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Ἐκλεκτικοῦ Συνδέσμου, Διευθυντοῦ Τραπέζης Λουδοβίκου Ries τοῦ τότε Προέδρου τοῦ Συμβουλίου τοῦ Τάγματος τῆς Μ.·. Ἀνατ.·. Γερουσιαστοῦ Brenier τοῦ πληρεξουσίου Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. Doignon καὶ ἄλλων τινῶν ἀξιωματούχων. Ὁ Μεγ.·. Διδ.·. Ries ἔθεσεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ πολλὰ ζητήματα, σχετικὰ μὲ τὸν πόλεμον καὶ τὴν κατοχὴν τῆς χώρας τοῦ Ρήνου. Ἀμφότεραι ὅμως αἱ γαλλικαὶ Τεκτ.·. Δυνάμεις ἀπήντησαν ὅτι—πρὸς λύπην των—δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀναμιχθῶσιν ἀμέσως εἰς τὸν πολιτικὸν διακανονισμὸν τῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων διεθνοῦς χαρακτῆρος, τῶν ὑφισταμένων μεταξὺ τῶν κυβερνήσεων Γαλλίας καὶ Γερμανίας (Βλ. καὶ *Φραγκφούρτης συνάντησις*).

Ἡ κίνησις αὕτη θὰ ἐπέφερεν ἴσως σὺν τῷ χρόνῳ ἀποτέλεσμα ἐὰν δὲν ἐπήρχετο ἡ κατάληψις τῆς ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ Χίτλερ, ὁ διωγμὸς τῶν Γερμανικῶν Στ.·. καὶ ὁ ἐπακολουθήσας δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος.

Ἀλλ' ὅ,τι δὲν ἐπετεύχθη, τότε πρόκειται νὰ γίνῃ τώρα χάρις εἰς τὰς ἐπιδεικνυομένας εἰλικρινεῖς ἑκατέρωθεν διαθέσεις διὰ μίαν στενοτέραν προσέγγισιν Γαλλίας καὶ Γερμανίας. Ἡ συμμετοχὴ τῆς Γερμανίας εἰς τὸ Ἀτλαντικὸν Σύμφωνον θ' ἀναζωπυρώσῃ τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν εἰς τὰς συμφιλιωτικάς των προσπαθείας.

Ἀπὸ τοῦ 1913 ὑπάρχει ἐν Γαλλίᾳ καὶ τρίτη Τεκτον.·. Δύναμις, ἡ ἐξ Ἄγγλων κατὰ πλειονότητα ἀποτελουμένη Grande Loge Nationale Indépendante et Régulière pour la France» (διεύθυνσις: 42 Boulevard Rochechouart. Paris). Προῆλθεν ἐκ δύο Στοῶν τῆς Μεγ.·. Ἀνατολῆς, τῆς μέχρι τοῦ 1732 ἀναγομένης Στ.·. «Anglaise» ἐν Μπορντὼ καὶ τῆς Παρισινῆς Στ.·. «Centre des Amis», ἡ ὁποία εἰργάζετο κατὰ τὸ μεταρρυθμισμένον Σκωτ.·. Δόγμα. Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. παρέλαβε τὴν Στ.·. αὐτὴν τὸ 1911. Διαφοραὶ γνωμῶν ὅσον ἀφορᾷ τὸν τύπον τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. ὡς καὶ ἐπὶ ἄλλων συνταγματικῶν ζητημάτων, ἐπέφερον τὸ 1913 τὴν ἀπόσπασιν τῆς Στ.·. αὐτῆς ὡς καὶ τῆς Στ.·. «Anglaise» ἀπὸ τῆς Μεγ.·. Α.·. Ἡ Στ.·. Centre des Amis ἀνεκήρυξεν ἑαυτὴν εἰς Μεγ.·. Στ.·. καὶ ἀνεγνωρίσθη ὡς τοιαύτη ἀπὸ τὴν Γενεύην. Κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπηκολούθησε καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς «Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στοᾶς» ὑπὸ τῆς Ἡνωμένης Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Πρῶτος Μεγ.·. Δ.·. αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ Δὼρ Ἐδουάρδος ντὲ Ριμπωκούρ. Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1914 ἱδρύθη ἡ τρίτη Στ.·. «St. George» ὑπὸ Ἄγγλων βιούντων ἐν Παρισίοις. ἐπηκολούθησε δὲ μετὰ ταῦτα ἡ ἵδρυσις καὶ ἄλλων Στ.·. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1931 ἡ Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. ἠρίθμει 29 Στ.·., ἐργαζομένας ἐν μέρει

κατά τό άγγλικόν καί έν μέρει κατά τό μεταρρυθμισμένον σύστημα, δύο Στ.·. διδασκαλίας, μίαν Σκωτικήν Στοάν, δύο περιστύλια τής Βασ.·. Ἀψίδος ὑπό ἕν Μέγα Περιστύλιον. (Βλ. βιβλ. 1 [Τόμ. Α. σελ. 369] 7).

Γαλλικά συστήματα. Συμφώνως πρός τήν άρχήν καί τήν καταγωγήν των γαλλικά συστήματα είναι μεταξύ άλλων, κυριώτερα τά έξής:

α) *Τό Σουηδικόν σύστημα* (μετά τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται εἰς σχέσιν τό Τσιννεντόρφειον σύστημα τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στοᾶς τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας).

β) Τά διάφορα *Σκωτικά* συστήματα ἀνωτέρων βαθμῶν (Ἀρχ.·. καί Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·., Μετερρυθμισμένον Δόγμα, Γαλλικόν Δόγμα καί τά πολυάριθμα Σκ.·. συστήματα τοῦ 18 αἰῶνος, τό *Δόγμα Μισραΐμ*, τό *Δόγμα τῆς Μέμφιδος*, κ. ο. κ.).

Γαλλικαί Στοαί ἐν Ἀγγλίᾳ 1. Ὑπό τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας: Κατά τάς πρώτας δεκαετηρίδας τῆς ἀγγλικῆς Μεγ.·. Στ.·. ἱδρύθησαν ἐν Λονδίνῳ Στοαί, αἱ ὁποῖαι συνίσταντο κατά προτίμησιν ἐκ Γάλλων. Ἡ «Lodge at Salomon's Temple» εἰς τήν Hemmings Row, εἰς τήν ὁποίαν ἀνῆκον μεταξύ ἄλλων καί οἱ Desaguliers καί Ἄντερσον, ἦτο μία τοιαύτη Στ.·. Γάλλων ὡς καί ἡ «Union French Lodge», ἱδρυθεῖσα τό 1732, ἡ Στ.·. «Lodge of St George de l' Observance» No. 148, ἡ Στ.·. «Old French Lodge No. 190, ἱδρυθεῖσα τό 1742, ἡ Σ.·. «Immortalité de l'Ordre», ἱδρυθεῖσα τό 1766, εἰς τήν ὁποίαν ἀνῆκε καί ὁ περίφημος ἱππότης d' Eon, κ. ἀλ.

Ἐν συνόλῳ 12 περίπου τοιαῦται Στ.·. Γάλλων εὑρίσκοντο ὑπό τήν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας (τῶν Νέων). Ἡ διευθύνουσα προσωπικότης ἦτο ὁ χαλκογράφος Peter Lambert de Lintot. Αἱ γαλλικαί αὗται Στ.·. εἰσήγαγον ἐν Ἀγγλίᾳ τούς γαλλικούς ἀνωτέρους βαθμούς καί ἀνέπτυξαν σύστημα ἐξ ἑπτά βαθμῶν. Ἰδιαιτέρως ἡ Στ.·. «St George de l'Observance» ἔλαβε μέρος εἰς τόν νεωτερισμόν τοῦτον. Οἱ ἐν ἐνεργείᾳ βαθμοί ἀντιστοιχοῦν κυρίως εἰς τούς τότε ἐν Γαλλίᾳ ἱδρυθέντας βαθμούς Σκωτικούς καί Κλερμοντείους. Εἰς τάς Στ.·. αὐτάς ἐγένετο δεκτός σημαντικός ἀριθμός μελῶν ἐκ τῶν Νέων. Ἐπίσης εὑρίσκοντο εἰς σχέσεις μέ τήν νεοϊδρυθεῖσαν Μεγ.·. Στ.·. «Νοτίως τοῦ Τρεντίνου». Λείψανα αὐτῆς τῆς κινήσεως, ἀνωτέρων βαθμῶν διετηρήθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ (βλ. *Ἀγγλικοί ἀνώτεροι βαθμοί*). Κατά τά λοιπά ὅμως ἡ πλειονότης τῶν Στ.·. ἀπεμακρύνθη τελείως ἀπό τάς ξένας αὐτάς ὀργανώσεις καί διά τῆς ἑνωτικῆς πράξεως τοῦ 1813 εἰσήχθη γενικῶς τό καθαρόν σύστημα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Αἱ γαλλικαί αὗται Στ.·. ἀνωτέρων βαθμῶν ἔχουν ἰδιαιτέραν ἱστορικήν σημασίαν, διότι σαφῶς καθιστῶσιν ἐμφανῆ τήν μετανάστευσιν τῶν γαλλικῶν ἀλλοιώσεων τῶν τυπικῶν εἰς τήν μητρικήν χώραν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.

Σήμερον ὑπάρχουν μεταξύ τῶν ἑπτά «*Ἀγγλοξένων Στοῶν*» τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, τῶν Στ.·. δηλαδή, εἰς τάς ὁποίας δύνανται οἱ ἐν Λονδίνῳ μονίμως ἐγκατεστημένοι ξένοι (ἰδίως Ἄγγλοι ξενικῆς καταγωγῆς) νά ἐργάζωνται εἰς τήν μητρικήν των γλῶσσαν, αἱ Στ.·. «La France» ἀρ. 2060 καί «L'Entente cordiale» ἀρ. 2796, αἱ ὁποῖαι ἐργάζονται εἰς τήν γαλλικήν γλῶσσαν.

2. Κατόπιν τῆς ῥήξεως, ἡ ὁποία ὑφίσταται μεταξύ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας ἡ τελευταία αὕτη Τεκτ.·. Δύναμις ἵδρυσεν ἐν Λονδίνῳ τάς Στ.·. «Hiram» (1899) «Concordia» (1909) καί «Humanitas» (1922). Αἱ Στ.·. αὗται ἀποτελοῦνται ἐκ Γάλλων, μονίμως ἐγκατεστημένων ἐν Λονδίνῳ, οὐδεμίαν δέ σχέσιν καί ἐπικοινωνίαν ἔχουν μέ τάς ἀγγλικάς Στ.·.

(Βλ. καί Ἀγγλία, Γαλλία).

Γαλλικαί Στοαί ἐν Γερμανίᾳ. Κατά τήν διάρκειαν τοῦ ἑπταετοῦς πολέμου γάλλοι ἀξιωματικοί αἰχμάλωτοι πολέμου, ἵδρυσαν ἐν Βερολίνῳ ἕν *Κλερμόντειον περιστύλιον*. Ζωηραί σχέσεις πρός τόν Γαλλικόν Τεκτ.·. καταδεικνύονται ὡς ὑπάρξασαι κατά τά μέσα τοῦ 18 αἰῶνος εἰς πολλάς πόλεις τῆς Γερμανίας, ὡς ἐπίσης καί ἀριθμός τις Στ.·. εἰργάζετο ἐπί μακρόν εἰς γαλλικήν γλῶσσαν.

Κατά τούς Ναπολεοντείους πολέμους ἱδρύθησαν ἐν Γερμανίᾳ πολλαί γαλλικαί Στ.·. Προεβλέφθη ἐπίσης νά ἱδρυθῇ καί «Μεγ. Στ.·. Ἀνσεατική Ἐπαρχιακή» εἰς τό *Ἀμβοῦργον*. Εἰς τό βασίλειον τῆς Βεστφαλίας ἱδρύθη ἐπίσης Μεγ.·. Ἀνατ.·., ὑπό γαλλικήν ἐπίδρασιν ἐργαζομένη. Ὑπό τήν προστασίαν τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας ἱδρύθη τό 1807 εἰς τήν Φραγκφούρτην (Frankfurt a. M.) ἡ Στ.·. «Zur aufgehenden Morgenröte» (=Ἡ ἀνατέλλουσα Ἠώς), συνισταμένη ἐξ Ἰουδαίων.

Μετά τόν α' παγκόσμιον πόλεμον ἱδρύθησαν ὑπό Γάλλων στρατιωτικῶν Στοαί εἰς τήν ὑπό κατοχήν περιοχήν, ὡς εἰς Ludwigshafen, Wiesbaden, κ. ἀλ., αἱ ὁποῖαι μετά τήν ἐκκένωσιν τῆς χώρας τοῦ Ῥήνου μετεφέρθησαν εἰς Γαλλίαν.

Γαλλική Γουϊνέα. Ἀποικία εἰς τήν δυτικήν ἀκτήν τῆς Ἀφρικῆς. Εἰς τήν πρωτεύουσαν της Conakry ἐργάζεται μία Στοά ὑπό τήν Μεγ.·. Στοάν τῆς Γαλλίας ἀπό τοῦ 1916 ὑπό τό ὄνομα ὁ «Ἀστήρ τῆς Γουϊνέας».

Γαλλική Ἐπανάστασις καί Τεκτονισμός. Τό γεγονός ὅτι πολλοί ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἦσαν Ἐλεύθεροι Τέκτονες, συνέτεινεν ὥστε γενική νά ἐπικρατήσῃ ἡ γνώμη ὅτι ὁ Ἐλευθ.·. Τεκτον.·. ἀπειργάσθη τήν Ἐπανάστασιν αὐτήν, ὅτι αὐτός τήν ὠργάνωσεν, ἐνέπνευσε καί τήν καθωδήγησεν. Εἰς ἐπίμετρον οἱ ἐχθροί τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐπωφελήθησαν τοῦ γεγονότος τούτου, διά νά κατηγορήσουν αὐτόν ὡς δράστην τῶν τρομοκρατικῶν ἀκροτήτων, αἵτινες εἶχον ὡς ἔμβλημά των τήν λαιμητόμον. Τήν ἰδέαν αὐτήν ἐνίσχυσαν καί Τέκτονες ἀκόμη συγγραφεῖς, ὡς ὁ Γάλλος *Λουδοβῖκος Μπλάν* (Louis Blanc), ὁ ὁποῖος δράσας κατά τήν δευτέραν Γαλλικήν Ἐπανάστασιν τοῦ 1848, ἠθέλησε, διά προσωπικούς μᾶλλον λόγους, νά ἐξάρῃ τήν ἐπίδρασιν, τήν ὁποίαν ἡ Ἐλευθεροτεκτον.·. ὀργάνωσις ἤσκησεν ἐπί τῆς πρώτης Ἐπαναστάσεως τοῦ 1789 καί διά τοῦτο ἐξέδωσε τήν «Ἱστορίαν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως», ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀποδίδει καθ' ὁλοκληρίαν τήν κοσμοϊστορικήν αὐτήν κοινωνικήν ἀνατροπήν εἰς τόν Τεκτονισμόν.

Διά νά κρίνῃ τις ἐν τούτοις ἀνεπηρεάστως, δέν πρέπει νά βασισθῇ ἐπί τῶν βεβαιώσεων τοῦ Μπλάν, καίτοι ἡ τεκτονική ἰδιότης τούτου καθιστᾷ αὐτάς ἀληθοφανεῖς.

Εἶναι ἐκτός πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ἡ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἰδεολογία ἐπέδρασε σημαντικῶς εἰς τήν διάδοσιν τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως καί τῶν προοδευτικῶν ἰδεῶν, αἵτινες καί ἐπροκάλεσαν ἀκολούθως τήν λαϊκήν ἐξέγερσιν. Εἶναι ἐπίσης βέβαιον ὅτι ὁ Γαλλικός Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐδάνεισεν εἰς τήν Ἐπανάστασιν τήν τριλογίαν του «Ἐλευθερία - Ἰσότης - Ἀδελφοσύνη». Ἀλλ' εἶναι ἐξ ἴσου βέβαιον ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὡς σῶμα οὔτε ἡγήθη τῆς Ἐπαναστάσεως, οὔτε ἐνεργόν μέρος ἔλαβεν εἰς αὐτήν, ὅπως ὀρθῶς γράφει ὁ A. Waite, ἀναιρῶν τάς πλείστας τῶν ἀνακριβειῶν τοῦ Blanc. Ὁ Γάλλος οὗτος συγγραφεύς ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·., ἐπεκταθείς τήν ἐποχήν ἐκείνην εἰς ὅλην τήν Γαλλίαν, ἐκήρυττε τήν κατάργησιν τῶν τάξεων, τήν ἐξαφάνισιν φυλετικοῦ μίσους καί τήν ἐξάλειψιν τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ διά τῆς ἀνεξιθρησκείας, καί ὅτι προπαρασκευάζων ἐντός τῶν ἐργαστηρίων του τό ἀνατρεπτικόν κίνημα, εἶχεν ἀρχίσει νά δέχηται πολλούς ὡς μέλη του. Ἐπί πλέον ὁ Μπλάν βεβαιοῖ ὅτι εἰς τούς πέραν τοῦ 3ο ἀνωτ.·. βαθμ.·. καί ἰδίως τοῦ Ἱππ.·. Κδς.·. καί τοῦ Ἱππ.·. τοῦ Ἡλίου ἐγίνοντο δεκτοί οἱ συνωμόται, ἐνῷ οἱ ἀφωσιωμένοι εἰς τό ἀπολυταρχικόν καθεστώς ἐκρατοῦντο ἐπίτηδες εἰς τούς κατωτέρους συμβ.·. βαθμ.·. Μεταξύ δέ τῶν μεμυημένων ἐπαναστατῶν ἀναφέρει τόν Δαντόν, τόν Καμίλ Ντεμουλέν, τόν Κοντορσέ, τόν Γκαρά, τόν Μπρισσώ, τόν

Σαμφόρ, τὸν Ραμπὼ Σαὶντ-Ἐτιέν, μέλη ἅπαντας τῆς Στ.·. τῶν «Ἐννέα Ἀδελφῶν» ἢ «Ἐννέα Μουσῶν», εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς γνωστόν, ἐμυήθη καὶ ὁ *Βολταῖρος* (βλ. λ.).

Ὁ Waite, ἀνασκευάζων τὸ μυθιστόρημα αὐτό—ὡς τὸ ἀποκαλεῖ—τοῦ Μπλάν, τονίζει ὅτι οἱ ἀνώτ.·. ἀκριβῶς Τεκτ.·. βαθμ.·. οὐδεμίαν εἶχον σχέσιν μὲ τὴν Ἐπανάστασιν καὶ γενικῶς μὲ τὴν πολιτικὴν κίνησιν, ἐφ' ὅσον μάλιστα τὸ ἐν αὐτοῖς ἱπποτικὸν στοιχεῖον χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ πνεῦμα τῆς ἐπαναστάσεως δὲν εἶχεν ἀκόμη συνειδητοποιηθῆ. Τὰ πρακτικὰ ἰδίως τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως, τὴν ὁποίαν εἰδικῶς μνημονεύει ὁ Μπλάν, ἀποδεικνύουν σαφῶς, κατὰ τὸν Waite, ὅτι οὐδεμίαν τὸ Τάγμα τοῦτο εἶχε σχέσιν μὲ τὴν Ἐποχὴν τῆς Τρομοκρατίας ἐν Γαλλίᾳ, ὅπως δὲν εἶχε καὶ μὲ τὰς Ἰακωβιτικὰς στάσεις ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὅσον ἀφορᾷ ἄλλα δόγματα, αὐτὰ ἠσχολοῦντο μὲ ἀποκρύφους ἐπιστήμας.

Ὁ ἰσχυρισμὸς ἐπίσης τοῦ Μπλὰν ὅτι οἱ Ἀδ.·. τοῦ Κυανοῦ Τεκτ.·. δὲν ὑπωπτεύοντο κἂν τὴν ὕπαρξιν τῶν Ἀνωτ.·. βαθμ.·, ἀντίκειται πρὸς αὐτὴν τὴν ἱστορίαν τοῦ Τάγματος, ἀφοῦ ὡς γνωστὸν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὑπῆρχον Μονάρχαι καὶ βασιλικοὶ πρίγκηπες.

Ὡς γεγονὸς ἑπομένως ἀναμφισβήτητον δέον νὰ ληφθῇ μόνον ὅτι ἡ Τεκτονικὴ ἰδεολογία περὶ τῆς ἐλευθερίας, ἰσότητος καὶ ἀδελφοσύνης ἐπέδρασε σημαντικῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν λαῶν ἀπὸ καθεστὼς πεπαλαιωμένον καὶ ἄδικον χωρὶς ὅμως νὰ δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὡς ὀργάνωσις εὑρέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἢ ὁπωσδήποτε ἐχειραγώγησεν αὐτήν.

Ὁ Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας εἰς τὴν Σορβώνην τῶν Παρισίων Φίλιππος Sagnac ὁμιλῶν σχετικῶς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου εἶπε:

«... Ἀντιθέτως, ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ Γαλλικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἤθελε νὰ καταστρέψῃ, ἦτο ἡ ἀναρχία, τῆς ὁποίας τόσα παραδείγματα παρέσχεν ἡ μοναρχικὴ κυβέρνησις. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπεθύμει νὰ ἐπιτύχῃ ἦτο μία τάξις, βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητος τῶν δικαιωμάτων.... Ὁ μῦθος περὶ συνωμοσίας τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἱστορίαν. Εὑρίσκεται μάλιστα ἐντελῶς εἰς ἀντίφασιν μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».

Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ *Μπαρρυὲλ* (βλ. λ.) διατυπωθεῖσα γνώμη, ὅτι ὑφίστατο μία μυστικὴ ἐπιτροπή, καθοδηγουμένη ἀπὸ τοὺς «*Ἀνωτέρους ἀγνώστους*» τῶν Ἀνωτ.·. Βαθ.·., ἡ ὁποία ἔδιδεν ἐπαναστατικὰς ὑποδείξεις διὰ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας, εἶναι ἁπλῶς φαντασιοπληξία τοῦ ἀββᾶ τούτου, μηδαμῶς στηριζομένη. Ἀπὸ τοῦ 1792 οὐδεμία διεξήγετο ἐργασία τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·..

Βλ. βιβλ. 3 (τόμ. Α', σελ. 69), 7,34 (1930 σελ. 296) ὡς καὶ τὰς λέξεις *Γαλλία* καὶ *Πεφωτισμένοι*.

Γαλλικὴ Ἰσημερινὴ Ἀφρική, πρώην *Γαλλικὸν Κογκό*. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν Brazzaville ἐργάζεται μία Στ.·. ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας.

Γαλλικὸν δόγμα ἢ Νέον Δόγμα. (Rite Français ou Moderne). Τὸ Γαλλικὸν ἢ Νέον Δόγμα εἶναι ἓν ἐκ τῶν κυριωτέρων Ἐλευθεροτεκτονικῶν Δογμάτων.

Ἀποτελεῖται ἐξ ἑπτὰ βαθμῶν, ἐξ ὧν τρεῖς συμβ.·. ὅμοιοι μὲ τοὺς τρεῖς πρώτους τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σ.·. Δ.·., καὶ τέσσαρες ἀνώτεροι οἱ ἑξῆς: 4ο Ἐκλεκτός, 5ο Σκῶτος Διδ.·., 6ο Ἱππότης τῆς Ἀνατολῆς, 7ο Ἱππότης Ροδόσταυρος. Τὸ δόγμα τοῦτο λειτουργεῖ ἐν Γαλλίᾳ, Βραζιλίᾳ, Λουϊζιάνᾳ κ. ἀλ.. Ἱδρύθη τὸ 1786 ὑπὸ τὴν Μ.·. Α.·. τῆς Γαλλίας, ἡ ὁποία, μὴ θέλουσα νὰ καταργήσῃ ὁλοκληρωτικῶς τοὺς ἀνωτ.·. βαθ.·., οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐν χρήσει εἰς τὰ διάφορα δόγματα, ἀλλ' ἐπιθυμοῦσα νὰ περιορίσῃ καὶ ἁπλοποιήσῃ αὐτούς, ἐξήγαγε τοὺς ὡς ἄνω βαθμοὺς ἀπὸ τὸ Δόγμα Τελειοποιήσεως καὶ μετερρύθμισεν αὐτοὺς ἐλαφρῶς. Πολλοὶ ἐκ τῶν συγγραφέων, οἱ ὁποῖοι ἠσχολήθησαν μὲ τὸ Δόγμα τοῦτο, ἀπέδωσαν εἰς τὸν συμβολισμόν του ἐντελῶς ἀστρονομικὴν σημασίαν. Ἐκ τῶν συγγραφέων αὐτῶν ὁ ἐπιστημονικώτερος εἶναι ἀναμφιβόλως ὁ *Ραγκὸν* (βλ. λ.), ὁ συγγραφεὺς μεταξὺ ἄλλων τοῦ «Cours Philosophique». Οὗτος εἰς τὸν «*Γενικὸν Κεραμιστὴν*» του (Tuileur Général, σελ. 51) ἀναφέρει ὅτι οἱ τέσσαρες βαθμ.·. τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος, οἱ ἐπεξειργασμένοι διὰ νὰ περικλείσουν ἐν αὐτοῖς τοὺς 30 βαθμοὺς τοῦ Σκ.·. Δ.·. ἔχουν βάσιν τὰς 4 φυσικὰς δοκιμασίας, εἰς τὰς ὁποίας ὑποβάλλεται ὁ μυούμενος εἰς τὸν α' συμβ.·. βαθμ.·. Περαιτέρω, κατὰ τὸν Ραγκόν, ὁ συμβολισμὸς ἐκπροσωπεῖ τὸν ἥλιον εἰς τὴν ἐτησίαν πορείαν του διὰ μέσου τῶν τεσσάρων ἐποχῶν. Οὕτω ὁ 4ο ἐκπροσωπεῖ τὸ στοιχεῖον τῆς Γῆς καὶ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔαρος, ὁ 5ο τὸν ἀέρα καὶ τὸ θέρος, ὁ 6ο τὸ ὕδωρ καὶ τὸ φθινόπωρον καὶ ὁ 7ο τὸ πῦρ, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι ἀφιερωμένος καὶ εἰς τὸν χειμῶνα, καίτοι τοῦτο θὰ ἦτο τὸ φυσικὸν συμπέρασμα. Ὁ πρωταρχικὸς Ροδόσταυρος, κατὰ τὸν Mackey, ἦτο καθαρῶς χριστιανικὸς βαθμός, ὁ ὁποῖος κριθεὶς ἀκατάλληλος, ἀντικατεστάθη τὸ 1860 ὑπὸ τοῦ Φιλοσοφικοῦ Ροδοσταύρου, ἀποτελοῦντος σήμερον τὴν κορυφὴν τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος.

Τὸ Γαλλικὸν Δόγμα ἀνήκει καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὰ Δόγματα, τὰ ὁποῖα σημειώνει εἰς τοὺς κανονισμούς του τὸ Μέγα Κολλέγιον τῶν Δογμάτων τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·., εἰς τὴν πρᾶξιν ὅμως ἐπεκράτησε, καὶ εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας, τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμα.

Γάλλων αἰχμαλώτων Στ.·. Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1740 καὶ 1815, οἱ συνεχεῖς τότε πόλεμοι μεταξὺ Βρεττανίας καὶ Γαλλίας προεκάλεσαν τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ συγκέντρωσιν πολλῶν Γάλλων αἰχμαλώτων πολέμου οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τοῦ 1759 ἵδρυσαν Τεκτ.·. Στ.·. ἐργαζομένας ἄνευ ἱδρυτικοῦ διπλώματος. Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἦτο πολὺ διαδεδομένος τότε εἰς τὰς τάξεις τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ, καὶ ἐνῷ πολλοὶ αἰχμάλωτοι Γάλλοι ἀξιωματικοὶ ἐπεσκέπτοντο τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ τοπικὰς Στ.·., οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἀνῆκον εἰς τὰς Στ.·. Γάλλων αἰχμαλώτων τὰς ὁποίας οἱ ἴδιοι εἶχον ἱδρύσει. Αἱ ἐν λόγῳ Στ.·. ἀνήρχοντο εἰς 26 ἐν ὅλῳ κατὰ τὸν ἀδ.·. Τζὼν Thorp.

Γαμβέττας *Λέων* (Léon Gambetta). Γάλλος πολιτικός, * 1838, †1882. Καταστὰς διάσημος ὡς δικανικὸς ῥήτωρ εἰς πολιτικὰς καὶ ἄλλας ὑποθέσεις, ἔδρασε κατόπιν κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοκρατορίαν εἰς τὰς τάξεις τῶν ρεπουμπλικάνων ἀριστερῶν. Ἠναντιώθη κατὰ τοῦ πολέμου τοῦ 1870, ἂν καὶ ὑπερεψήφισε τῶν σχετικῶν πιστώσεων. Μέλος τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἐθνικῆς ἀμύνης, ἐξελθὼν δι' ἀεροστάτου ἐκ τῶν πολιορκουμένων Παρισίων, ἐκήρυξεν ἀπεριόριστον δικτατορίαν καὶ ἠθέλησε νὰ ἀναζωογονήσῃ τὴν γαλλικὴν ἀντίστασιν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν Παρισίων ἠθέλησε νὰ διεξαγάγῃ τὸν πόλεμον μέχρις ἐσχάτων. Μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κομμούνας, εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν καὶ ἵδρυσε τὴν ἐφημερίδα «La République Française». Ἀρχηγὸς τοῦ ρεπουμπλικανικοῦ κόμματος, ἐγένετο τὸ 1879 πρόεδρος τῆς Βουλῆς καὶ τὸ 1881 πρωθυπουργός. Ὅταν ἀπέθανεν, ἡ κηδεία του ἐγένετο δημοσίᾳ δαπάνῃ.

Ἡ Ἑλλὰς ἔχει περὶ πολλοῦ τὴν μνήμην τοῦ Γαμβέττα. Ἀνέκαθεν οὗτος διεκρίθη διὰ τὰς φιλελληνικάς του τάσεις καὶ πάντοτε εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς ἰδέας τῆς ἐνισχύσεως τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἀνατολικὴν λεκάνην τῆς Μεσογείου. Πρόεδρος ὢν τῆς Βουλῆς καὶ ὑποστηρίζων τὸ ὑπουργεῖον Βαδδιγκτῶνος, ἐνέπνευσεν εἰς αὐτὸ φιλελληνικὴν πολιτικήν, ζητήσας καὶ ἐπιτυχὼν ἐν τῇ Διασκέψει τοῦ Βερολίνου τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ 14ου πρωτοκόλλου τοῦ Βερολινίου συνεδρίου καὶ τὴν παραχώρησιν τῆς Θεσσαλίας καὶ λωρίδος τῆς Ἠπείρου εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Γαμβέττας ἦτο ἐκ τῶν ἐνεργῶν μελῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. Τὸ 1869 εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐν Μασσαλίᾳ Στ.·. «La Réforme», κατόπιν δὲ τὸ 1875 ἐγένε-

το μέλος τῆς ἐν Παρισίοις Στ.·. «Clémente Amitié», μετὰ τοῦ Emile Littré καὶ τοῦ Jules Ferry.

Γαμμάδιον. Ὄνομα διδόμενον ἐνίοτε εἰς τὸ *«τετράγαμμα»* ἢ σταυρὸν *«σβάστικα»* (βλ. λ.).

γάμος. Βλ. *συζυγικὴ ἀναγνώρισις.*

Γανέσα ἢ Γκανέσα (Ganeça). Ἰνδὸς θεὸς μὲ κεφαλὴν ἐλέφαντος, υἱὸς τοῦ Σίβα καὶ τῆς Παρβάτι, προστάτης τοῦ γάμου, τῆς τύχης καὶ τῆς φρονήσεως. Αὐτὸς ἐνέπνευσε τὴν Μαχαμπχάρατα καὶ ἐφεῦρε τὰς ἐπιστήμας. Παριστάνεται φέρων τιάραν καὶ μὲ τέσσαρας χεῖρας, κρατούσας ρόπαλον, πέλεκυν, λάσσο καὶ σφαῖραν ἢ ἄνθο, λωτοῦ.

Γαριβάλδι *Γκιουζέππε* (Gius. Garibaldi). Ἰταλὸς πολιτικὸς καὶ ἐπαναστάτης· *1807, †1882. Εἷς τῶν σημαντικωτέρων πρωταγωνιστῶν τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἰταλίας. Μέλος τῆς ἰταλικῆς βουλῆς ὡς βουλευτὴς Ρώμης.

Ὡς Ἐλευθεροτέκτων, ὁ Γαριβάλδι ἔδρασε μετὰ ζήλου. Ἐγένετο δεκτὸς τὸ 1844 εἰς τὴν γαλλ. Στ.·. «Les Amis de la Patrie» εἰς τὸ Montevideo. Ἐκ τῶν συναγωνιστῶν του εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα πλεῖσται ἦσαν μέλη τοῦ Ἐλευθεροτεκ.·. (ὁ Ματζίνι, ὁ Κρίσπι, ὁ Λαφαρίνα, ὁ Φωσέ, ὁ Μπουσκαλιόνι, ὁ Μπίξιο, ὁ Καβούρ, κ. ἄλ.). Μετὰ τὴν κατάληψιν τοῦ Παλέρμου ἐγένετο ἰσόβιος Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ ἐκ τῆς συνενώσεως πολλῶν συστημάτων προελθόντος Τεκτονισμοῦ. Ἑσπέραν τινὰ ἔφερεν εἰς τὴν Στ.·. ὁλόκληρον τὸ γενικὸν ἐπιτελεῖον του, διὰ νὰ εἰσαγάγῃ ὅλους τοὺς ἀξιωματικούς του εἰς τὸν Σύνδεσμον περὶ τοῦ ὁποίου ἔλεγεν: «Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς θὰ φέρῃ πρὸς τὰ πρόσω τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ διαρκὴς χρῆσις τῶν ἱερῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν του θὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀδελφικὴν ἕνωσιν ὅλων τῶν ἐθνῶν». Καὶ εἰς ἔγγραφόν του, τῆς 18 Μαΐου 1857 ἔγραφε: «Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες εἶναι ἐκλεκτὸν τμῆμα τοῦ ἰταλικοῦ λαοῦ. Ὑψοῦνται ὑπεράνω τῶν παθῶν τοῦ βεβήλου κοινοῦ καὶ οὕτω πως θὰ θεμελιώσουν τὴν ἠθικὴν ἑνότητα τοῦ ἔθνους, ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν ἀποστολήν, τὴν ὁποίαν ἔθεσεν εἰς χεῖρας των τὸ μέγα Τεκτ.·. Ἵδρυμα». Καὶ εἰς μίαν ἄλλην ἐπιστολήν του: «Ὅτι ὁ Ἐλευροτεκτονισμὸς σημαίνει τὴν ἐνσάρκωσιν παντὸς ὅ,τι ὑπάρχει εἰς χρηστοήθειαν, εὐγένειαν, πόθον πρὸς ἀνύψωσιν τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν εἶναι θέμα, ἄξιον τῶν μεγίστων, τὴν ἀνθρωπότητα ἐξυπηρετουσῶν, ἑταιρειῶν;». Ὀλίγον χρόνον μετὰ ταῦτα ἀπεχωρίσθη καὶ ἵδρυσεν ἐν Παλέρμῳ ἓν νέον Ὑπ.·. Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον τὸ 1867 συνηνώθη πάλιν μετὰ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·.. Ὁ Γαριβάλδι ἐγένετο ἐπίτιμος Μέγ.·. Διδ.·.. Τὸ ἄγαλμά του (ὅπου παριστάνεται ἔφιππος) ἐπὶ τοῦ λόφου Janiculus ὑψοῦται ὑπὲρ τὴν αἰωνίαν πόλιν. Εἰς τὸ μνημεῖον τοῦτο οἱ Ἰταλοὶ Ἐλευθεροτέκτονες κατέθεσαν εἰς μνήμην τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. στέφανον ἐξ ὀρειχάλκου. Εἰς τοὺς φασίστας τοῦ ρωμαϊκοῦ τμήματος τῆς πόλεως Trastevere ἐπεφυλάσσετο, νὰ ἀπομακρύνουν ἀνοήτως τὸν στέφανον τοῦτον ἀπὸ τοῦ μνημείου καὶ νὰ ἀντικαταστήσουν αὐτὸν διὰ μιᾶς ἐπιγραφῆς, ἡ ὁποία λέγει: *«Εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν Ἐρυθροχιτώνων—οἱ Μελανοχίτωνες. Ὑπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἀνιδρύθη, ὑπὸ τῶν φασιστῶν διωρθώθη».*

Ἡ ἱστορικὴ ὅμως ἀλήθεια δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀλλοιωθῇ ἀπὸ τοὺς διαφόρους συμφεροντολόγους. Καὶ ἡ ἱστορία αὐτὴ βεβαιοῖ ὅτι ὁ ἀπελευθερωτὴς τῆς Ἰταλίας δὲν εἶχε καμμίαν ἀπολύτως σχέσιν μὲ τὸ δικτατορικὸν φασιστικὸν καθεστὼς τὸ ὁποῖον ἠθέλησε νὰ διεκδικήσῃ τὴν δόξαν του.

Τὸ ἀκόλουθον ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον ἀφηγεῖται ὁ ἀδ: Courtenay Guild ἀδελφὸς τοῦ ἄλλοτε ἐν Ρωσίᾳ πρεσβευτοῦ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, εἶνε ἐνδεικτικὸν τῆς Τεκτ.·. ἀλληλεγγύης τὴν ὁποίαν ᾐσθάνετο ὁ Γαριβάλδης.

Ἰδοὺ τί ἀφηγεῖται ὁ Guild:

«Τὸ 1867 ὁ πατήρ μου Curtis Guild Τρ.·. Ἰσχ.·. Διδ.·. τῆς ἐν Βοστώνῃ Στ.·. Τελ.·. «Λαφαγέτ» καὶ 32ο ἐταξίδευε μετὰ τῆς μητρός μου ἀνὰ τὴν Εὐρώπην καὶ εἶχε φθάσῃ εἰς Φλωρεντίαν μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ συνεχίσῃ τὸ ταξίδιόν του εἰς Ρώμην. Ἦτο θέρος καὶ ἐκυκλοφόρει ἡ φήμη ὅτι εἰς τὴν Ρώμην ἐνέσκυψε χολέρα. Δὲν ἦτο ὅμως δυνατὸν νὰ πληροφορηθῇ κανεὶς τὴν ἀλήθειαν διότι ὁ Στρατηγὸς Γκιουζέπε Γαριβάλδι μὲ τοὺς ἐρυθροχίτωνάς του ἡτοιμάζετο νὰ βαδίσῃ κατὰ τῆς Ρώμης καὶ εἶχεν ἐγκαταστήσῃ τὸ Στρατηγεῖον του εἰς Φλωρεντίαν. Ὁ πατήρ μου ἐγνώριζε ὅτι ὁ Γαριβάλδι εἶναι Τέκτων. Καὶ ἀπεφάσισεν νὰ τὸν συμβουλευθῇ. Πολλοὶ συνταξιδιῶται τοῦ πατρός μου τὸν εἰρωνεύθησαν διότι ἐσκέφθη νὰ κάμῃ κοινωνικὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸν ἀρχηγὸν ἑνὸς ἐπαναστατικοῦ στρατοῦ καὶ ἦσαν βέβαιοι ὅτι δὲν θὰ τὸν ἐδέχοντο. Ὁ πατήρ μου ὅμως μετέβη εἰς τὸ Στρατηγεῖον καὶ παρουσιάσθη εἰς τὸν ὑπασπιστὴν μὲ τὸν ὁποῖον ἔστειλε τὸ ἐπισκεπτήριόν του εἰς τὸν Στρατηγόν. Εἰς τὸ ἐπισκεπτήριον ὑπῆρχον αἱ λέξεις: «C u r t i s G u i l d — Β ο σ τ ώ ν η Ἀ μ ε ρ ι κ ῆ ς 32ο». Εἰς τὸν προθάλαμον ὑπῆρχον 20 περίπου ἄτομα ἀναμένοντα ἀκρόασιν. Πρὸς κατάπληξιν ὅμως ὅλων ὁ ὑπασπιστὴς ἐπιστρέψας ἐδήλωσεν ὅτι ὁ Στρατηγὸς θὰ δεχθῇ ἀμέσως τὸν κ. Γκίλντ: Ὁ Γαριβάλδης ὡμίλει ἄριστα Ἀγγλικά.

—Εἰς τί δύναμαι νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος κύριε Γκίλντ; ἦσαν αἱ πρῶται του λέξεις.

Καὶ ὅταν ὁ πατήρ μου τοῦ ἐξήγησε περὶ τίνος ἐπρόκειτο τοῦ εἶπε:

—Μὴ πηγαίνετε εἰς τὴν Ρώμην. Ἡ τοπικὴ κυβέρνησις προσπαθεῖ ν' ἀποκρύψῃ τὰ γεγονότα καὶ δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὰς ἐφημερίδας νὰ γράψουν. Ὑπάρχουν ὅμως ἑκατὸν νέα κρούσματα καθημερινῶς εἰς τὴν πόλιν. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἄλλος λόγος ποὺ δὲν πρέπει νὰ ὑπάγετε ἐκεῖ. Ὑπὸ ὑποχρέωσιν Τεκτ.·. ἐχεμυθείας σᾶς λέγω ὅτι θὰ πεισθῆτε ὅτι θὰ σᾶς εἶναι εὐκολώτερον νὰ εἰσέλθετε εἰς τὴν Ρώμην παρὰ νὰ ἐξέλθετε ἐξ αὐτῆς κατόπιν».

Ὁ πατήρ μου ηὐχαρίστησε τὸν Στρατηγὸν καὶ ἐπανελθὼν ἐδήλωσεν ἁπλῶς εἰς τοὺς φίλους καὶ τὴν σύζυγόν του ὅτι ἀπεφάσισε νὰ μὴ μεταβῇ εἰς Ρώμην. Τὴν ἑπομένην ἑβδομάδα ὁ στρατὸς τοῦ Γαριβάλδι ἐπολιόρκει τὴν Ρώμην καὶ οἱ ἐν αὐτῇ Ἀμερικανοὶ περιηγηταὶ εὑρέθησαν ἀποκεκλεισμένοι ἐπὶ πολὺν χρόνον. Μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Γαριβάλδι ὁ πατήρ μου δὲν ἐδεσμεύετο πλέον ἀπὸ τὸ Τεκτ.·. μυστικὸν καὶ πολλάκις εἰς συνεδριάσεις Στοῶν ἐν Ἀμερικῇ ἀνέφερε τὰ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου».

G. D. (Golden Dawn, Hermetic Order of the—). Βλ. *χρυσῆς αὐγῆς ἑρμητικὸν τάγμα τῆς—.*

Γεμάρα (βλ. Ταλμούδ).

Γεμάτρια (Gematria). Εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν σημαίνει «ὑπολογίζειν διὰ γραμμάτων ἢ ἀριθμῶν». Πρόκειται περὶ καββαλιστικῆς μεθόδου ἑρμηνείας τῶν Γραφῶν διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς μιᾶς λέξεως δι' ἄλλης τῆς ὁποίας τὰ γράμματα προστιθέμενα ἔχουν τὴν ἰδίαν ἀριθμητικὴν ἀξίαν (βλ. Ἀριθμοί).

Γεμοὺλ Μπινὰχ Τεμπουνάχ. Ἑβραϊκὴ φράσις σημαίνουσα «Φρόνησις ἐν τῇ περιπετείᾳ». Ὀνομασία τῆς ἑβδόμης βαθμίδος τῆς μυστικῆς κλίμακος Κδς τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτικοῦ Δόγματος.

Γενατᾶς Σ. (Genatas S.). Κερκυραῖος Τέκτων, μέλος τῆς ἐν Ἀνατ.·. Κερκύρας ὑφισταμένης τὸ 1843 Μεγ.·. Ἀνατ.·..

γένεσις (Generation, Genèse). Πρώτη ἀρχὴ τοῦ γίγνεσθαι, παραγωγὸς αἰτία, ἔναρξις τοῦ ὑπάρχειν, δημιουργία, γένεσις.

Ὁ Τέκτων ὑποχρεοῦται, ὅπως κατὰ τὴν τεκτονικήν του μόρφωσιν ἀσχοληθῇ μὲ τὴν μελέτην καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ φαινομένου τῆς γενέσεως. Κατὰ τὸν Ος. Wirth (βιβλ. 9, σελ. 51-53) ἂν ὁ Τεκτον.·. ἔθετεν εἰς ἔργον ἀδρανῆ ὑλικά, θὰ ἦτο δυνατὸν αἱ θεωρητικαὶ γνώσεις τοῦ Τεκτ.·. νὰ περιορίζωνται εἰς τὴν γεωμε-

τρίαν. 'Αλλ' ὁ ναὸς κατασκευάζεται τῇ βοηθείᾳ ζώντων λίθων καὶ ἡ ἀνοικοδόμησίς του ἐκτελεῖται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς φυσιολογίας. Αὐτὴ διδάσκει ἡμᾶς πῶς τὰ ζῶντα ὄντα ἀναπτύσσονται ἐξ ἑνὸς σπέρματος ἢ ἐμβρύου. 'Ο μύστης ὀφείλει λοιπὸν νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰ μυστήρια τῆς γ ε ν έ σ ε ω ς, ἂν θέλῃ νὰ συμμετάσχῃ ἐπωφελῶς εἰς τὴν παγκόσμιον οἰκοδομήν...». 'Ο Γέκτων ἐτ.·. καλεῖται νὰ συνεργασθῇ εἰς τὸ Μέγα "Εργον. 'Οφείλει, διὰ νὰ βοηθῇ ἐπωφελῶς εἰς τὴν ἀνίδρυσιν τῆς ἀνθρωπίνης προόδου, νὰ γνωρίζῃ νὰ ἐπεμβαίνῃ μετὰ συνέσεως εἰς τὴν γένεσιν τῶν πραγμάτων. Τὸ μέλλον προπαρασκευάζεται ἀπὸ διορατικοὺς ἐργάτας, οἱ ὁποῖοι.... γνωρίζουν νὰ ἐπηρεάζουν τοὺς μέλλοντας ἀνακαινιστικοὺς ὀργανισμοὺς εἰς τὴν γέννησίν των. Πρέπει νὰ ἀνέρχηταί τις μέχρις αὐτῶν τῶν πηγῶν τῆς γενέσεως. διὰ νὰ ἀπεργάζεται τὰς ἐπιζητουμένας μεταβολὰς τοῦ νεομυήτου...».

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὑπῆρχε λατρεία τῆς γενέσεως. Ἡ λατρεία αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πλέον παγκόσμιος θρησκευτικὴ ἐκδήλωσις τῆς πρωτογόνου ἀνθρωπότητος, διότι τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς καὶ τῆς μεταβιβάσεώς της ἐσκανδάλιζε τοὺς ἀνθρώπους, ἀφ' ἧς στιγμῆς κατέστησαν ἱκανοὶ νὰ σκέπτωνται. Ἡ προδημιουργὸς δύναμις ἐφάνη εἰς αὐτοὺς ἔκτοτε ὡς θεία.

'Εξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ἡ σπουδαιότης τῆς μεγάλης σημασίας τῆς γ ε ν έ σ ε ω ς, τὸ ἀρχικὸν γράμμα τῆς ὁποίας Γ ἢ G (βλ. λ) εὑρίσκεται ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ 'Ακτ.·. 'Αστ.·..

Γενεύη. (Genève, Genf). Πρωτεύουσα τῆς Γαλλικῆς 'Ελβετίας, ἕδρα ἄλλοτε τῆς Κοινωνίας τῶν 'Εθνῶν. 'Υπῆρξεν ἡ κοιτὶς τοῦ 'Ελβετικοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ.

Τὰ ἐν Γενεύῃ συντελεσθέντα ἔχουν ὡς ἑξῆς:

1736. «Société des Maçons libres» ἢ «Franc-Maçons du Parfait Contentement».
1737. Γεώργιος Χάμιλτων, ἄγγλος ἐπαρχιακὸς Μέγ.·. Διδ.·..
1744/45. Μέτρα τοῦ 'Ομ. Συμβουλίου κατὰ τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·..
1768. "Ιδρυσις καὶ τῆς σήμερον ἀκόμη ἐργαζομένης Στ.·. «"Ενωσις τῶν Καρδιῶν» («Union des Coeurs»).
1769. "Ιδρυσις τῆς Μεγ.·. 'Εθνικῆς Στ.·. τῆς Γενεύης.
1785. Μεγ.·. 'Ανατ.·. τῆς Γενεύης.
1801. Μεγ.·. 'Επαρχιακὴ Στ.·. τῆς Γενεύης ὑπὸ τὴν Μεγ.·. 'Ανατ.·. τῆς Γαλλίας.
1817. "Ιδρυσις Νομαρχίας τοῦ Μετερρυθμισμένου Δόγματος. 'Από τοῦ
1885 ἕδρα τοῦ Μεγ.·. 'Ηγουμενείου τοῦ Μετερρυθμ.·. Δόγμ.·..
1902. Διεθνὲς 'Ελευθεροτεκτ.·. Συνέδριον.
1921. "Ιδρυσις τῆς Α. Μ. Ι. "Εκτοτε ἕδρα τῆς Μεγ.·. Καγκελλαρίας τῆς 'Ενώσεως ταύτης.
1923 καὶ 1925. "Εκτακτα συνέδρια τῆς Α. Μ. Ι.
1930. Συνέδριον τῆς Γενικῆς 'Ελευθερoτ.·. 'Ενώσεως.

'Εν Γενεύῃ ἐργάζονται ὑπὸ τὴν 'Ελβετικὴν Μεγ.·. Στ.·. «'Αλπίνα» 7 Στ.·.. μία δ' ἄλλη Στ.·. ἐργάζεται ὑπὸ τὴν Μεγ.·. 'Ανατ.·. τῆς Γαλλίας. (Οἰκήματα τῶν Στ.·. Rue Bovy—Lusberg 5 καὶ Rue Massot 3 τῆς «Union des Coeurs») Διεύθυνσις τῆς Μεγ.·. Καγκελλαρίας τῆς Α. Μ. Ι. John Mossaz, 61 bis, Rue de Lyon.

Γενικὴ 'Ελευθεροτεκτονικὴ "Ενωσις. (Allgemeine Freimaurerliga ἢ A. F. L.). "Ενωσις 'Ελευθεροτεκτόνων μελῶν κανονικῶν Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. 'Ανατ.·. ὅλων τῶν χωρῶν, οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ καλλιεργοῦν ἐνεργῶς τὴν ὑπερεθνικήν, ἑνωτικὴν τῶν λαῶν, εἰρηνιστικὴν ἰδέαν τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ. 'Αρχικῶς ἦτο ἕνωσις 'Ελευθεροτεκτόνων, ὁμιλούντων τὴν διεθνῆ γλῶσσαν 'Εσπεράντο. Οὗτοι κατὰ τὸ πρῶτον διεθνὲς συνέδριον τῶν ἐσπεραντιστῶν (Boulogne 1905) ἵδρυσαν τὴν ἕνωσιν «Esperanto Framasona», πρόεδρος τῆς ὁποίας ἦτο ὁ "Αγγλος συνταγματάρχης Pollen. 'Επ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐν Βέρνῃ συνελθόντος τὸ 1913 ἐσπεραντιστικοῦ συνεδρίου ὁ σκοπὸς τῆς 'Ενώσεως διηυρύνθη τῇ προτάσει τοῦ 'Ελβετοῦ Δρος Fritz Uhlmann. 'Ο κύριος σκοπὸς δὲν ἔπρεπε πλέον νὰ εἶναι ἡ ἐξάπλωσις τῆς γλώσσης 'Εσπεράντο. ἀλλ' ἡ ἕνωσις 'Ελευθεροτεκτόνων ὅλων τῶν Δογμάτων καὶ τῶν ἀνὰ τὸν Κόσμον Τεκτ.·. Δυνάμεων. Ἡ διευρυνθεῖσα ὀργάνωσις ἔλαβε τὸ ὄνομα «Universala Framasona Liga» (=Παγκόσμιος 'Ελευθεροτεκτονικὴ ἕνωσις) καὶ προσελάμβανεν ὡς μέλη καὶ ἄλλους 'Ελευθεροτέκτ.·., μὴ ἐσπεραντιστάς. Πρόεδρος ἐγένετο ὁ τότε Πορτογάλος Μέγ.·. Διδ.·. Magelhaes L i m a, γραμματεὺς δ' ὁ Δρ Fritz Uhlmann. 'Ο ἐπελθὼν α' παγκόσμιος πόλεμος διέκοψε τὴν ἐργασίαν. Μετὰ τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης ἐγένετο κατὰ τὸ διεθνὲς ἐσπεραντιστικὸν συνέδριον τῆς Χάγης τὸ 1928 ἡ πρώτη μεταπολεμικὴ συνέλευσις τῆς 'Ενώσεως. Τὸ 1925 ἐξελέγη ἐν Νυρεμβέργῃ νέον προεδρεῖον, προέδρου μὲν γενομένου τοῦ Δρος F. Uhlmann, γραμματέως δὲ τοῦ Καρόλου Barthel.

Τὸ 1926 ὁ Εὐγέν. Lennhoff—τῇ συνεργασίᾳ καὶ τοῦ Καθ. Δρος Βίκτωρος Hammerschlag (ἐκ Βιέννης) —ὑπεκίνησε νέαν διασκευὴν τῆς 'Ενώσεως ἐπὶ πολὺ εὐρυτέρας βάσεως. 'Εθνικαὶ ὁμάδες ἱδρύθησαν, ἤρχισεν ἐκδιδόμενον φύλλον εἰδησεογραφίας, καὶ διεθνῆ ἐτήσια συνέδρια συνεκροτοῦντο, ὡς ἐπιγραμματικὸν ρητὸν τῶν ὁποίων δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ ἐκ Δρέσδης Καθηγ. Kraft διατυπωθεῖσα ἐν Βασιλείᾳ τὸ 1925 πρότασις:

«*'Από τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ πολυαριθμοτέρων πάντοτε 'Αδ.·. εἰς διαρκῶς αὐξανόμενον πλῆθος 'Αδ.·. πρέπει νὰ ἐκτείνωνται οἱ προσωπικοὶ δεσμοὶ τῶν καθαρῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς καθαρᾶς προσπαθείας πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ· πρέπει ἡ ἐποχὴ τοῦ ἀποπνίγοντος μίσους καὶ τῆς κτηνώδους βίας νὰ ἐξαλειφθῇ καὶ νὰ ἀντικατασταθῇ ἀπὸ μίαν ἐποχὴν ἀλληλεγγύης, ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης*».

Σ υ ν έ δ ρ ι α τ ῆ ς 'Ε ν ώ σ ε ω ς ἐγένοντο ἐν Βασιλείᾳ (1925), Βιέννῃ (1928), 'Αμστερντὰμ (1929), Γενεύῃ (1930), Παρισίοις (1931), Βερολίνῳ (1932). Συμφώνως πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν συνεδρίων ἐξεδόθησαν ἐν τετραγλώσσον φύλλον «διὰ τοὺς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ταξειδεύοντας 'Αδ.·.», ὡς καὶ μονογραφίαι τοῦ γαλλικοῦ καὶ ἀμερικανικοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·.. 'Από τοῦ συνεδρίου τῆς Βιέννης μέγα μέρος τῆς ἐργασίας τῶν συνεδρίων διεξήγετο καθ' ὁμάδας ἐπαγγελμάτων: συγγραφεῖς καὶ δημοσιογράφοι (ἀμυντικὸς ἀγών), ἰατροί, νομικοί, ἐσπεραντισταί, ὀργάνωσις νεολαίας, πρακτικὴ ἐργασία διὰ τὴν εἰρήνην, βιβλιολογία καὶ 'Ελευθεροτεκτονικὴ Μουσειολογία, ἐπιστημονικὴ ἐργασία, δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ διοικητικὰ ὄργανα τῆς 'Ενώσεως ἦσαν μέχρι τέλους τοῦ 1930: 'Επιτροπὴ (μὲ ἕδραν τὴν Βασιλείαν) καὶ Κεντρικὴ διεύθυνσις (Βιέννη) ὡς ἐκτελεστικά, τὸ προεδρεῖον καὶ ἡ Γενικὴ Συνέλευσις.

Γενικὴ 'Ηώς (Allgemeine Aurora). Τάγμα. ἱδρυθὲν τὸ 1873 ἐν Παρισίοις, ἀσχολούμενον πρωτίστως μὲ τὸν Μεσμερισμόν. Εἰς τὸ τάγμα τοῦτο διεδραμάτισε μέγαν ρόλον ὁ Καλλιόστρο (βλ. λέξιν).

Γενικὴ Μεγ.·. Στ.·. 'Ηνωμ. Πολιτειῶν. 'Ως γνωστὸν εἰς τὰς 'Ηνωμένας Πολιτείας ἑκάστη Πολιτεία τῆς 'Ομοσπονδίας ἔχει καὶ ἰδίαν Μεγ.·. Στ.·.. 'Από τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου τῆς 'Ανεξαρτησίας αἱ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπαγόμεναι ὑπὸ τὰς Μεγ.·. Στ.·. 'Αγγλίας καὶ Σκωτίας Στοαὶ τῆς Βορείου 'Αμερικῆς αἵτινες ἐκαλοῦντο 'Επαρχιακαὶ Μεγ.·. Στ.·. ἤρχισαν ἀνακηρύττουσαι ἐπίσης τὴν ἀνεξαρτησίαν των.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν πολλοὶ 'Αμερικανοὶ Τέκτονες ἐσκέφθησαν νὰ συνενώσουν τὰς διαφόρους Μεγ.·. Στ.·. τῶν Πολιτειῶν ὑπὸ μίαν ἀνωτέραν ἀρχήν, μίαν δηλαδὴ Γενικὴν Μεγ.·. Στοὰν ἢ ἕνα Μέγαν Διδ.·. τῶν 'Ηνωμ. Πολιτειῶν. 'Επεκράτει μάλιστα σκέψις τὸ ἀνώτατον αὐτὸ ἀξίωμα νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἀδ.·. Στρατηγὸν Γεώργιον Οὐάσιγκτων.

Αἱ προσπάθειαι αὗται ὅμως προσέκρουσαν εὐθὺς ἀμέσως εἰς ἀντίδρασιν.. Πολλαὶ τῶν Μεγ.·. Στ.·. τῶν διαφόρων Πολιτειῶν δὲν ἤθελον νὰ εὑρεθοῦν καὶ πάλιν ὑποτεταγμέναι ὑπὸ οἱανδήποτε μορφήν. Ἄλλαι διετύπωσαν τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἱδρυθησομένη Γενικὴ Μεγ.·. Στ.·. ἔπρεπε νὰ ἔχῃ σκιώδη μᾶλλον δικαιώματα καὶ νὰ μὴ ἀναμιγνύεται εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῶν Μεγ.·. Στ.·..

Αἱ προσπάθειαι αὗται ἀρχίσασαι τὸ 1779 παρετάθησαν μέχρι τοῦ 1822 χωρὶς κανὲν θετικὸν ἀποτέλεσμα.

Τὸ 1842 τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πολιτείας Ἀλαμπάμα συνεκροτήθη συνέδριον ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ὅπως ἀποφασίσῃ «περὶ ὁμοιομόρφου τρόπου ἐργασίας τῶν Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἡνωμ.·. Πολ.·. καὶ περὶ συντάξεως κανονισμῶν πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ θεσμοῦ». Ἐπηκολούθησε καὶ ἄλλη σύσκεψις ἀντιπροσώπων (Μεγ.·. Ρητ.·. τῶν Μεγ.·. Στ.·.) τὸν Μάϊον τοῦ 1843 χωρὶς καὶ πάλιν νὰ ἐπιτευχθῇ συνεννόησις.

Μία τελευταία ἀπόπειρα ἐγένετο εἰς Σικάγον τὸ 1893 διὰ Συνελεύσεως ἥτις ὅμως ἐφρόντισε μόνον διὰ τὴν ἑνοποίησιν τῆς δογματικῆς φρασεολογίας ὅλων τῶν τυπικῶν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν αἱ Μεγ.·. Στ.·. ἐπέδειξαν συντηρητισμὸν καὶ ἐπιφυλάξεις προκαλέσασαι τὴν ἀποτυχίαν τοῦ σκοποῦ.

Ἔκτοτε πᾶσα προσπάθεια ἐγκατελήφθη καὶ αἱ κατὰ Πολιτείας Μεγ.·. Στ.·. εἶναι αὐτοκέφαλοι. (Βλ. βιβλ. *1* Τόμος Α' σελ. 389—399).

Γενικοὶ κανονισμοί. (General Regulations). Κανονισμοί, συντεθέντες ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. Γεωργίου Payne (1720) καὶ τὸ 1721 γενόμενοι δεκτοὶ ὑπὸ τῆς Λονδινείου Μεγ.·. Στ.·.. Εἶναι γενικοὶ ἐλευθεροτεκτονικοὶ ὁρισμοί, τοὺς ὁποίους συνέγραψεν ὁ Payne κατὰ παλαιὰ ὑποδείγματα, πρὸς χρῆσιν τῆς νεαρᾶς τότε Μεγ.·. Στ.·.. ὡς εἶδος ἐσωτερικοῦ νόμου, γενικῶς ἰσχύοντος πρὸς διαμόρφωσιν τῆς ἀπαραιτήτου ὁμοιομορφίας. Οἱ κανονισμοὶ οὗτοι μετεφέρθησαν μετά τινων ἀλλοιώσεων εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ Ἐλευθεροτεκτ.·. Συντάγματα, καὶ εἰς τὰ τῶν ἡμερῶν μας, καὶ παρέχουν εἰκόνα τῆς διατάξεως καὶ τῶν νομικῶν θεμελίων τῆς πρώτης Μεγ.·. Στ.·.. Τὰ 39 ἄρθρα τῶν γενικῶν αὐτῶν διατάξεων ἔχουν ἀκόμη καὶ σήμερον τοιαύτην σημασίαν, ὥστε μία βραχεῖα ἀναγραφὴ τοῦ περιεχομένου των δικαιολογεῖται πλήρως.

1. Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. δύναται νὰ ἐπισκεφθῇ ὅλας τὰς Στ.·. καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὴν προεδρείαν των.

2. Ὁ Σεβ.·. ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλῇ τὴν Στ.·. εἰς πᾶσαν ὥραν κατ' ἰδίαν βούλησιν. Τὸν ἀπουσιάζοντα, κωλυόμενον ἢ ἀποθανόντα Σεβ.·. ἀναπληροῖ εἷς τῶν πρώην Σεβ.·. ἢ ὁ Α' Ἐπ.·..

3. Ἑκάστη Στ.·. πρέπει νὰ κρατῇ ἓν βιβλίον τοῦ εἰδικοῦ της κανονισμοῦ, ἕνα κατάλογον μελῶν ὡς καὶ κατάλογον ὅλων τῶν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Στ.·. μετὰ τῶν ἡμερῶν, κατὰ τὰς ὁποίας αὗται συνεδριάζουν.

4. Δὲν δύνανται νὰ μυηθῶσι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν πλέον τῶν 5 νέων μελῶν ἄνευ ἀδείας τοῦ Μεγ.·. Διδ.·.. Ἡ ἡλικία τοῦ ζητοῦντος εἰσδοχὴν δὲν δύναται νὰ ὁρισθῇ κατωτέρα τῶν 25 ἐτῶν, ἐκτὸς ἂν δώσῃ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ ὅρου τούτου ὁ Μέγ.·. Διδ.·.

5. Μεταξὺ τῆς ἀναγγελίας εἰς τὴν Στ.·. τῆς αἰτήσεως τοῦ ζητοῦντος εἰσδοχὴν καὶ τῆς ἡμέρας τῆς μυήσεώς του πρέπει νὰ παρέλθῃ μήν, διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ προσκομιδὴ πληροφοριῶν.

6. Ἡ εἰσδοχὴ νέου μέλους προϋποθέτει τὴν ὁμόφωνον συγκατάθεσιν τῆς Στοᾶς.

7. Ὁ νεομύητος ὀφείλει νὰ ἐνδύσῃ τὴν Στ.·. (βλ. *ἐνδύειν τὴν Στοὰν) καὶ νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον τῶν βοηθημάτων.*

Περαιτέρω πρέπει νὰ δεχθῇ δι' ὅρκου τοὺς γενικοὺς κανονισμοὺς καὶ τοὺς εἰδικοὺς τῆς Στ.·. νόμους.

8. Ὁμαδικὴ ἀποχώρησις μελῶν ἐκ Στ.·. τινὸς πρὸς ἵδρυσιν νέας Στ.·. ὑπόκειται εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ Μεγ.·. Διδ.·.. Δὲν δύναται νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς Στ.·. ὁμάς τις Ἀδ.·. ἄνευ ἀδείας τοῦ Μεγ.·. Διδ.·.. Ἀπαγορεύεται εἰς τὰς Στ.·. ἡ μετὰ τοιαύτης ἀκανονίστου Στ.·. σχέσις καὶ ἐπικοινωνία.

9. Ἀδ.·., παραβιάζων τὴν ἁρμονίαν τῆς Στ.·., νουθετεῖται δὶς ὑπὸ τοῦ Σεβ.·.. Ἂν δὲν δείξῃ τὴν ἀπαιτουμένην ὑπακοήν, τότε δικνεργοῦνται κατ' αὐτοῦ τὰ ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ τῆς Στ.·., ἢ τῶν διατάξεων τῆς Μεγ.·. Ανατ.·. προβλεπόμενα.

10. Ἡ Στ.·. λαμβάνει ἀποφάσεις κατὰ πλειοψηφίαν καὶ δύναται νὰ δώσῃ σχετικὰς ἐντολὰς εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῆς παρὰ ταῖς τετραμήνοις συνελεύσεσι τῆς Μεγ.·. Στ.·.. Οἱ ἀντιπρόσωποι οὗτοι ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκτελέσουν τὰς ἐντολὰς ταύτας.

11. Ἡ ὁμοιομορφία τῶν ἐθιμοτυπικῶν καθορίζεται, πρέπει δὲ νὰ προάγηται διὰ συχνῶν ἀμοιβαίων ἐπισκέψεων τῶν Στοῶν.

12. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. συνίσταται ἐκ τῶν Σεβ.·. καὶ τῶν Ἐπ.·. ὅλων τῶν Στ.·., τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ τῶν Μεγ.·. Ἐπ.·. καὶ πληρεξουσίου Μεγ.·. Διδ.·.. Συνέρχεται κατὰ 4μηνον κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ταξιαρχῶν, τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Κατὰ τὰς συνελεύσεις ταύτας οὐδεὶς ἄλλος Ἀδ.·. ἐπιτρέπεται νὰ παρίσταται πλὴν τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων.

13. Κατὰ τὰς τετραμηνιαίας συνελεύσεις ἐξετάζονται ὅλαι αἱ κοιναὶ ὑποθέσεις. Μόνον εἰς τὰς συνελεύσεις ταύτας ἐπιτρέπεται νὰ γίνωνται Διδάσκαλοι. Κατὰ ταύτας ἐξετάζονται ὅλα τὰ παράπονα. Ἕκαστος Ἀδ.·. ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐφέσεως εἰς τὴν τετράμηνον συνέλευσιν. Ὁ γραμματεὺς κρατεῖ κατάλογον τῶν Στ.·.. Γενικοὶ φιλανθρωπικοὶ σκοποὶ κανονίζονται ὑπὸ τῶν συνελεύσεων. οἱ δι' αὐτοὺς δ' ἔρανοι διενεργοῦνται εἰς τὰς Στ.·.. Ἡ διοίκησις ἔχει ἕνα θησαυροφύλακα τῆς Μεγ.·. Στ.·. Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἐποπτεύει τὸν γραμματέα καὶ τὸν θησαυροφύλακα. Ὁρίζεται ἐπίσης καὶ εἷς στεγαστὴς τῆς Μεγ.·. Στ.·., μὴ ἀποτελῶν ὅμως μέλος τῆς Μεγ.·. Στ.·..

14. Ἂν ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἢ ὁ ἀναπληρωτής του ἀπουσιάζῃ τότε προσωρινῶς γίνεται Μέγ.·. Διδ.·. ὁ ἀρχαιότερος εἰς Τεκτονικὸν βίον Σεβ.·., προϋποτιθεμένου ὅτι δὲν εὑρίσκεταί τις τῶν πρώην Μεγ.·. Διδ.·..

15. Ἀπουσιαζόντων τῶν Μεγ.·. Ἐπ.·., ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ὁρίζει τοὺς προσωρινοὺς ἀναπληρωτάς των ἐκ τῶν ἐποπτῶν τῶν Στοῶν.

16. Τὴν μεταξὺ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. μεσολάβησιν παριστᾷ ὁ πληρεξούσιος Μεγ.·. Διδ.·., εἰς τὸν ὁποῖον ἀναφέρονται οἱ Μεγ.·. Ἐπόπται.

17. Μέγ.·. Διδ.·., Πληρεξούσιος Μεγ.·. Διδ.·. καὶ Μεγ.·. Ἐπ.·. δὲν δύνανται νὰ εἶναι συγχρόνως καὶ Διδάσκαλοι Στοῶν (Σεβάσμιοι δηλαδή).

18. Ἀσθενοῦντος τοῦ Πληρεξουσίου Μεγ.·. Διδ.·., ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ὁρίζει προσωρινὸν ἀναπληρωτήν του. Ἂν ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἔλθῃ εἰς διένεξιν μὲ τὸν Πληρεξούσιον Μέγ.·. Διδ.·. ἢ τοὺς Μεγ.·. Ἐπ.·. δὲν δύναται νὰ παύσῃ τούτους, ἀλλ' ὀφείλει νὰ φέρῃ τὸ ζήτημα εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·.. Ἂν δὲν καταστῇ δυνατὴ συμφιλίωσις, τότε ἡ Μεγ.·. Στ.·. παύει τὸν πληρεξούσιον Μέγ.·. Διδ.·. ἢ τοὺς Μεγ.·. Ἐπόπτας καὶ ἐκλέγει νέους.

19. Κατάχρησις τῆς ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. πρέπει νὰ παρεμποδίζηται μὲ ἰδίας διατάξεις, αἱ δ' ἐμφανιζόμεναι περιπτώσεις τακτοποιοῦνται ἀναλόγως. Μέχρι τοῦδε οὐδεμία ἀφορμὴ προέκυψε.

20. Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ὀφείλει νὰ ἐπισκεφθῇ μετὰ τοῦ Πληρεξουσίου Μεγ.·. Διδ.·. καὶ τῶν ἐποπτῶν ὅλας τὰς Στ.·. τῆς πόλεως ἅπαξ τοὐλάχιστον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους τῆς ὑπηρεσίας των.

21. Ἂν ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἀποθάνῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Μεγ.·. Διδασκαλείας του, ὁ Πληρεξούσιος Μέγ.·. Διδ.·. ὀφείλει νὰ προσκαλέσῃ τοὺς πρώην Μεγ.·. Διδ.·. εἰς ἀνάληψιν τοῦ ἀξιώματος. Ἂν τοῦτο δὲν ἐπιτευχθῇ, τότε συγκαλεῖ οὗτος τὴν Μεγ.·. Στ.·. εἰς νέαν ἐκλογήν.

22. Ἡ ἐτησία συνέλευσις τῆς Μεγ.·. Στ.·. γίνεται καθ' ἕκαστον ἔτος κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἢ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐκλέγεται καὶ ὁ νέος Μέγ.·. Διδ.·..

23. Ἡ προπαρασκευὴ τῆς ἐτησίας ἑορτῆς εἶναι θέμα τῶν Μεγ.·. Ἐπ.·., μετὰ τῶν ὁποίων συνεργάζονται καὶ οἱ τελετάρχαι,

24 καὶ 25. Διατάξεις σχετικαὶ μὲ τὴν ἑορτήν, τὸν ὑπολογισμὸν τῶν προσκλητηρίων κλπ.

26. Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ὀνομάζει δύο ἢ περισσοτέρους φύλακας τῶν θυρῶν κατὰ τὴν ἑορτήν.

27. Οἱ Μεγ.·. Ἐπ.·. ἢ οἱ Τελεταρχαι ὁρίζουν τοὺς βοηθοὺς Ἀδ.·..

28. Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. καὶ ὅλοι οἱ Μεγ.·. Ἀξιωμ.·. πρέπει νὰ παρευρίσκωνται ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἑορτῆς διὰ νὰ δέχωνται παράπονα καὶ ἐξομαλύνουν τυχὸν φιλονεικίας πρὸ τοῦ φαγητοῦ καὶ ἐν γένει νὰ φροντίζουν ὅπως μὴ συμβῇ διαφωνία τις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑορτῆς.

29. Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπηρεσίας των ταύτης ὁ Μέγ.·. Διδ.·. καὶ οἱ Μεγ.·. Ἀξιωμ.·. ἐγκαταλείπουσι τὴν αἴθουσαν, διὰ νὰ διευκολύνουν τὴν συζήτησιν εἰς τοὺς ἄλλους Ἀδ.·. περὶ τῶν νέων ἐκλογῶν. Ἂν ἐπανεκλεγῇ ὁ αὐτὸς Μέγ.·. Διδ.·., τότε προσκαλεῖται οὗτος νὰ προσέλθῃ καὶ διατηρήσῃ τὸ ἀξίωμα. Τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως καθίσταται γνωστὸν μετὰ τὸ γεῦμα.

30. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ φαγητοῦ ἀναστέλλονται αἱ ἐργασίαι τῆς Μεγ.·. Στ.·..

31. Μετὰ τὸ φαγητὸν ἀνοίγονται αἱ ἐργασίαι τῆς Μεγ.·. Στ.·. παρουσίᾳ ὅλων τῶν Ἀδ.·. καὶ αὐτῶν τῶν ὑποψηφίων.

32. Ἂν ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἀποδεχθῇ τὴν ἐπανεκλογήν, τότε πρέπει ὁ πρὸς τοῦτο ὁρισθεὶς Ἀδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. νὰ ἀπευθύνῃ ἅπαξ ἔτι πρὸς αὐτὸν τὴν παράκλησιν, ὅπως παραμείνῃ εἰς τὸ ἀξίωμα· καὶ ἂν ὁ Μέγ.·. Διδ.·. συγκατατεθῇ, τότε ἀνακηρύσσεται ὑπὸ τοῦ Ἀδ.·. τούτου ὡς Μέγ.·. Διδ.·., πάντων τῶν ἄλλων Ἀδ.·. ἐγειρομένων καὶ συγχαιρόντων αὐτόν.

33. Ἂν ὁ μέχρι τοῦδε Μέγ.·. Διδ.·. δὲν ἀποδεχθῇ τὴν ἐπανεκλογὴν ἢ οἱ Ἀδ.·. δὲν θέλουν τὴν παράτασιν τοῦ χρόνου τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἀξιώματός του, τότε ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ὀφείλει νὰ σημειώσῃ τὸ ὄνομα τοῦ διαδόχου του, ὅστις ἂν ἐκλεγῇ ὁμοφώνως ἐγκαθίσταται διὰ τῆς Μεγ.·. Στ.·. καὶ χαιρετᾶται.

34. Ἂν δὲν ἐπιτευχθῇ ὁμοφωνία, τότε ἕκαστος ἔχων δικαίωμα ψήφου γράφει τὸν ὑποψήφιόν του ἐπὶ ψηφοδελτίου. Ἀκολούθως ὁ ἀποχωρῶν Μέγ.·. Διδ.·. ἀνασύρει ἐκ τῆς ψηφοδόχου ἓν δελτίον; καὶ ὁ ἐπ' αὐτοῦ ἀναγεγραμμένος ὑποψήφιος γίνεται Μέγ.·. Διδάσκαλος (!!!)

35. Ὁ νέος Μέγ.·. Διδ.·. ὀνομάζει τὸν πληρεξούσιον Μέγ.·. Διδ.·. καὶ τοὺς δύο Μεγ.·. Ἐπ.·., τοὺς ὁποίους ὀφείλει νὰ ἐπικυρώσῃ ἡ Μεγ.·. Στ.·..

36. Ἂν ὁ ἐκλεγεὶς Μέγ.·. Διδ.·. ἀπουσιάζῃ, δὲν δύναται νὰ ἀναγορευθῇ Καὶ ἂν ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἐγγυᾶται διὰ τὴν προσεχῆ ἀνάληψιν τοῦ ἀξιώματος τότε ὁ παλαιὸς Μέγ.·. Διδ.·. ἐξακολουθεῖ νὰ ἀσκῇ τὸ ἀξίωμα καὶ ὀνομάζει τὸν πληρεξούσιον Μέγ.·. Διδ.·. καὶ τοὺς ἐπόπτας διὰ τὸν διάδοχόν του.

37. Μετὰ ταῦτα περατοῦνται καὶ αἱ ὑπόλοιποι ὑποθέσεις τῆς Μεγ.·. Στ.·..

38. Κατόπιν ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἢ ὁ Πληρεξούσιός του ἀπευθύνουν προσλαλιὰν πρὸς τὴν Συνέλευσιν, μεθ' ὃ κλείονται αἱ ἐργασίαι «κατὰ τρόπον, εἰς οὐδεμίαν γλῶσσαν δυνάμενον νὰ γραφῇ», καὶ οἱ Ἀδ.·. ἀπέρχονται ἢ παραμένουν ἀκόμη κατὰ τὴν ἀρέσκειάν των.

39. Ἑκάστη ἐτησία συνέλευσις ἔχει νομοθετικὰ δικαιώματα. Αἱ Ἀρχαῖαι θεμελιώδεις διατάξεις (Λαντμάρκς) πρέπει νὰ τηρῶνται ἀκριβῶς. Ἐπίσης ὅλαι αἱ μεταβολαὶ τοῦ Συντάγματος νὰ ὑποβάλλωνται καὶ νὰ γίνωνται δεκταὶ εἰς τὴν προηγουμένην τετράμηνον συνέλευσιν. Εἰς ἕκαστον συμμετέχοντα εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκόμη καὶ τὸν νεώτατον μαθητήν, πρέπει νὰ ἐγχειρισθῇ ἀντίγραφον τῶν προτεινομένων μεταβολῶν. Αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν.

Τὰ 39 αὐτὰ ἄρθρα ἐγένοντο δεκτὰ ὑπὸ 150 Ἀδ.·. κατὰ τὴν ἐτησίαν συνέλευσιν τῆς 24 Ἰουνίου 1721. Αἱ θεμελιώδεις γραμμαὶ τῶν διατάξεων τούτων διαφαίνονται εἰς ἴχνη εἰς τὰ πλεῖστα νέα Συντάγματα Μεγ.·. Στ.·., ἂν καί τινες, ὡς ὁ λίαν περίεργος τρόπος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μεγ.·. Διδ.·., οὐδέποτε ἐτηρήθησαν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Πολλαὶ ὅμως, ὡς τὰ δικαιώματα τοῦ Μεγ.·. Διδ.·., ἡ ὑποχρέωσίς του νὰ ἐπισκέπτηται τὰς Στ.·., κ. οὗ. κ. διετηρήθησαν καὶ συνεπληρώθησαν.

Ὡς παράρτημα τῶν Γεν. Κανονισμῶν ὁ Ἄντερσον δίδει ἐν ὑστερογράφῳ καὶ τὰς διατάξεις διὰ τὴν ἐγκατάστασιν νέας Στ.·., αἱ ὁποῖαι ἰσχύουν ἀκόμη σήμερον κατὰ πολὺ ὅμως ἠλλοιωμέναι.

Γενικὸς Ἐπιθεωρητής, Ὕπατος Μέγας. - *Βλ. Ὕπατος Μέγας Γενικὸς Ἐπιθεωρητής.*

Γενικὸς Μέγας Διδάσκαλος (96°) (Ἀγγλ. Grand Master General). Τίτλος τοῦ ἀρχηγοῦ ἑνὸς Ὑπάτου Ἀδύτου τοῦ Δόγματος τῆς *Μέμφιδος* (βλ. λ.).

Γενναῖος (ἢ γενναιόφρων) Ἐλευθεροτέκτων (Generous Freemason). Τίτλος τοῦ πρώτου Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Μελοδράματος μὲ συντάκτην τοῦ λιμπρέττου τὸν ἀδ.·. Οὐΐλλιαμ Ροῦφος Τσέτγουντ. Τὸ ἔργον ἐξετελέσθη εἰς σειρὰν παραστάσεων τὸ θέρος τοῦ 1730 ἀπὸ ἠθοποιοὺς τῶν θεάτρων Drury Lane καὶ Covent Garden. Ἐξεδόθη ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ J. Roberts μὲ τὴν ἀκόλουθον ἀφιέρωσιν:

«Πρὸς τὸν Ἐνδοξ.·. Μέγ.·. Διδ.·., τὸν Πρόσθ.·. Μ.·. Διδ.·., τοὺς Μεγ.·. Ἐπόπτ.·. καὶ τοὺς λοιποὺς ἀδ.·. ἀδ.·. τῆς Ἀρχαίας καὶ ἐντίμου ἑταιρίας τῶν Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδ.·. Τεκτόνων, τὸ Μελόδραμα τοῦτο ταπεινῶς ἀφιεροῦται ὑπὸ τοῦ εὐπειθοῦς καὶ ἀφοσιωμένου θεράποντος ὑμῶν, τοῦ Συγγραφέως, Ἐλευθεροτέκτονος».

Τὸ θέμα τῆς ὑποθέσεως εἶναι ἁπλοῦν. Μία Ἀγγλὶς ἡ Μαρία εἶναι μυστικὰ μνηστευμένη μὲ τὸν Ἄγγλον εὐπατρίδην Σεμπάστιαν. Ἐπειδὴ οἱ γονεῖς της ἠθέλησαν νὰ τὴν ὑπανδρεύσουν μὲ ἄλλον, ἡ Μαρία ἀπά εται ἑκουσίως ἀπὸ τὸν Σεμπάστιαν μὲ τὸν ὁποῖον καὶ ἀναχωρεῖ δι' Ἱσπανίαν ὅπου ὁ μνηστήρ της ἔχει πλούσιον θεῖον. Κατὰ τὸ ταξίδιον ὅμως τὸ πλοῖον των καταδιώκεται ἀπὸ τὸν ἀνδρεῖον Μαυριτανὸν πειρατὴν Μιρζὰ ναύαρχον τοῦ Βασιλέως τῆς Τύνιδος Ἀμουράντ.

Ὁ Σεμπάστιαν μάχεται ὡς λέων ἀλλ' ἐν τέλει ὑποκύπτουν. ἀπάγονται ὡς δοῦλοι καὶ ὁ ἀνδρεῖος Σεμπάστιαν καὶ ἡ μνηστή του Μαρία καταδικάζονται εἰς θάνατον... Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ὁ Βασιλεὺς Ἀμουράντ ἐρωτεύεται τὴν Μαρίαν, ἐνῷ ἐξ ἄλλου ἡ σύζυγός του βασίλισσα Ζελμάνα αἰσθάνεται σφοδρὸν ἔρωτα διὰ τὸν Σεμπάστιαν. Συνεπείᾳ τούτου ἡ θανάτωσις τῶν δύο αἰχμαλώτων ἀναβάλλεται καὶ τοῦτο δίδει καιρὸν εἰς τὸν Σεμπάστιαν νὰ δώσῃ εἰς τὸν Μιρζὰ τὸ μέγα σημεῖον τῆς ἀπελπισίας (βλ.λ.). Ὁ Μιρζὰ ἀναγνωρίζει ἀμέσως τὸν Σεμπάστιαν ὡς Τέκτονα καὶ τοῦ λέγει: «Ἐλθὲ εἰς τὰς ἀγκάλας μου ὦ ἀνέλπιστος χαρὰ καὶ εὑρὲ ἐν ἐμοὶ ἕνα ἀδελφὸν καὶ ἕνα φίλον».

Ὁ Μιρζὰ συνοδεύει τὸ ζεῦγος τῶν ἐρωτευμένων ἐπὶ ἑνὸς πλοίου ἀποπλέοντος διὰ τὴν Ἀγγλίαν.

Καὶ ἀπαντῶν εἰς τὰς ἐκδηλώσεις εὐγνωμοσύνης τοῦ ζεύγους ὁ Μαυριτανὸς Τέκτων λέγει:

«Πᾶν ὅ,τι ἔπραξα τὸ ἔπραξα ἐν ὀνόματι τῆς Ἀρετῆς. Εἶσαι Ἀδελφός μου βάσει αὐστηροτάτων νόμων. Μία ἀόρατος ἄλυσις σὲ συνδέει μὲ τὴν καρδιάν μου. Εἶναι δεσμοὶ ποὺ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποσπασθοῦν ἀπὸ τὴν ἀρετήν».

Τὴν μουσικὴν τοῦ ἔργου συνέθεσαν τρεῖς Ἄγγλοι μουσικοί, ὁ συνθέτης Henry Carey, ὁ βιολιστὴς Richard Charke καὶ ὁ διάσημος καθηγητὴς τῆς ἅρπας John Sheeles.

Δύο ἀντίτυπα τοῦ πρώτου αὐτοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Μελοδράματος, τὸ ὁποῖον προηγήθη κατὰ 61 ἔτη τοῦ «Μαγικοῦ Αὐλοῦ» τοῦ ἀδ.·. Μότσαρτ, εὑρίσκονται σήμερον εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον.

Βλ. Βιβλ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 399).

Geomatic Mason (ἀγγλ.). Ἔκφρασις εἰς τὴν Σκωτικὴν Ἐλευθεροτεκτ.·. βιβλιογραφίαν τοῦ 18ου αἰῶνος, σημαίνουσα τὸν συμβολικὸν Τέκτονα, τὸν οὐχὶ ἐπαγγελματίαν Μασόνον, τὸν τζέντλεμαν Μασόνον. Ἡ ἀντίθετος ἔκφρασις ἦτο Domatic Mason (=ὁ ἐργάτης τέκτων).

Ἡ προέλευσις ἐν τούτοις καὶ ἡ παραγωγὴ τῶν δύο αὐτῶν ὅρων παραμένουν ἄγνωστοι.

Γερμανία. Ὁ Ἐλ.·. Τεκτ.·. εἰσῆλθεν ἐνωρὶς εἰς τὴν Γερμανίαν. Εἰς τοὺς καταλόγους τῶν Ἀγγλικῶν Στ.. ἀναφαίνονται πολὺ ἐνωρὶς ὀνόματα μελῶν ἐκ Γερμανίας, τὰ ὁποῖα ἐπέτυχον κατὰ τὰ ταξίδιά των δι' ὑποθέσεις των νὰ γίνωσι δεκτὰ εἰς τὰς ἀγγλικὰς Στ.·.. Τὸ 1733 ὁ Μέγ.·. Διδ.·. Κάρολος of Stathmore ἔδωκεν εἰς ἕνδεκα Γερμανοὺς τζέντλεμεν τὴν ἄδειαν νὰ ἱδρύσωσι Στ.·. ἐν Ἀμβούργῳ. Ἡ προσπάθεια ὅμως αὕτη ἀπέτυχε. Ὡς πραγματικὸς ἱδρυτὴς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ. ἐν Γερμανίᾳ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ, κατὰ τὰ ἄλλα ἄγνωστος, Ἀδ.·. Κάρολος Sarry, ὁ ὁποῖος τὸ 1737 ἔζη ἐν Ἀμβούργῳ καὶ ἐκεῖ ὡς «Πληρεξούσιος Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Βασιλείου τῆς Πρωσσίας καὶ τοῦ Ἐκλεκτοράτου τοῦ Βρανδεμβούργου» κατώρθωσε νὰ προσηλυτίσῃ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. σειρὰν νέων ἀνδρῶν, συναντωμένων εἰς τὴν «Ταβέρναν τῆς Ἀγγλίας» τοῦ Jens Arlien εἰς τὴν ὁδὸν Bäcker.

Τὸ ἀρχαιότατον ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει τὴν ἵδρυσιν Στ.·. τινος ἐπὶ γερμανικοῦ ἐδάφους εἶναι ἡ «Fondation, Règles, Charges, Lois et Minutes de la très vénérable Société des acceptés Maçons libres de la Ville de Hambourg, érigée l'an MDCCXXXVII, le sixième Décembre» Τὸ εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν συντεταγμένον ἱδρυτικὸν τοῦτο ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ μεταξὺ ἄλλων καὶ τοὺς εἰδικοὺς κανονισμοὺς τῆς Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου, εἶναι τὸ ἀρχαιότατον ἐλευθεροτεκτονικὸν ἔγγραφον ἐπὶ γερμανικοῦ ἐδάφους. Ἡ Στ.·. αὕτη εἰργάζετο εἰς τοὺς βαθμοὺς τοῦ Μαθ.·. καὶ τοῦ Διδ.·., ὡς τυπικὸν δ' ἐχρησίμευε τὸ προδοτικὸν σύγγραμμα τοῦ Prichard. Δι' ἀντιπροσωπευτικῆς Στ..., ἀποτελουμένης ἐκ μελῶν τῆς Στ.·. ταύτης, ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. κατὰ τὴν νύκτα τῆς 14 πρὸς τὴν 15 Αὐγούστου 1738 ὁ Διάδοχος τῆς Πρωσσίας, μετὰ ταῦτα βασιλεὺς Φρειδερῖκος ὁ Μέγας, ἐν Βρουνσβίκῃ, ὅπου ὁ φὸν Oberg ἐμύησε τὸν Πρίγκιπα καὶ μετ' αὐτὸν τὸν κόμιτα φὸν Wartensleben.

Ἡ Ἀμβούργιος Στοὰ ἀπετελεῖτο βεβαίως ἐκ κανονικῶν Τεκτόνων, δὲν εἶχεν ὅμως ἄδειαν ἱδρύσεως ἀπὸ μέρους Μεγ.·.. τινὸς Στ.·. Ὁ δεύτερος Σεβ.·. τῆς Στ.·. ταύτης Luttman, κατώρθωσε τὴν 23 Ὀκτωβρίου 1740 νὰ ἐγγράψῃ τὴν Στ.·. εἰς τὸν κατάλογον τῶν Στ.·. τῆς Λονδινίου Μεγ.·. Στ.·., ὅπου ἐμφανίζεται ὑπ' ἀρ. 108, καὶ κατὰ τὴν νεωτέραν ἀρίθμησιν τοῦ 1755 ὑπ' ἀρ. 119. μὲ τὸ ὄνομα «Bunch of Grapes, Becker Street. Hamburg». Συγχρόνως ὁ Luttman ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἄγγλου Μεγ.·. Διδ.·. Τζὼν Keith, Δουκὸς τοῦ Kintore, τὸν διορισμόν του ὡς Ἐπαρχιακοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Ἀμβούργου καὶ τῆς Κάτω Σαξωνίας, μὲ τὴν πληρεξουσιότητα νὰ μυῇ Μασόνους καὶ νὰ ἱδρύῃ Στ.·.. Οὕτω πως ἐδημιουργήθη ἐν Γερμανίᾳ νόμιμον τεκτονικὸν καθεστώς. Ἡ Ἀμβούργιος Στοὰ ὀνομάζεται διὰ πρώτην φορὰν τὸ 1743 μὲ τὸ διακριτικὸν ὄνομα «Absalom», τὸ ὁποῖον ἦτο ἀναγκαῖον, διότι παρέστη ἡ ἀνάγκη τῆς ἱδρύσεως καὶ δευτέρας Στ.·. ἐν Ἀμβούργῳ.

Ἡ εἴσοδος εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τοῦ Διαδόχου τῆς Πρωσσίας ἐπιφέρει εὐρεῖαν ἐξάπλωσιν αὐτοῦ ἐν Γερμανίᾳ. Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Rheinsberg ὁ φὸν Oberg διευθύνει ἐπί τινα καιρὸν τὴν ἰδίαν Στ.·. τοῦ Φρειδερίκου. Τὸ 1739 ὁ Πρίγκιψ ἀνέλαβεν ὁ ἴδιος τὴν πρώτην Σφῦραν τῆς Στ.·. του καὶ ἐτέλεσεν ἐπίσης καὶ ὡς βασιλεὺς ἀκόμη μετὰ τὴν ἄνοδόν του εἰς τὸν θρόνον (1740) ἐργασίας Στ.·. εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Charlottenburg. Ἡ Βερολίνιος Στ.·. οὐδὲν διακριτικὸν ὄνομα εἶχε, ἐπανειλημμένως ὅμως χαρακτηρίζεται ὡς «Πρώτη Στοὰ» ἢ «Στ.·. τοῦ βασιλέως Μεγ.·. Διδ.·. μας» («Loge Première», «Loge du Roi notre Grand—Maître»). Διὰ τοῦ γραμματέως τοῦ βασιλέως, μυστικοσυμβούλου Jordan, ἱδρύθη τὸ 1740 καὶ ἄλλη ἐξ ἀστῶν Στ.·.. λαβοῦσα τὸ ὄνομα «Εἰς τὰς τρεῖς Παγκοσμίους Σφαίρας» (Aux Trois Globes»).

Ἡ Στ.·. τοῦ βασιλέως ὑφίστατο μέχρι τοῦ 1740. Ὅταν δὲ τὰ στρατιωτικὰ καθήκοντα τοῦ βασιλέως ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ ἀναχωρήσῃ, τὰ μέλη τῆς Στ.·. μετέβησαν εἰς τὴν Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμιων Σφαιρῶν». Ἐνῶ δ' ἡ ὡς ἄνω ἐξελικτικὴ γραμμὴ καταδεικνύει ὡς ἀγγλικὴν τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐν Γερμανίᾳ, μία ἄλλη ἀνάγει αὐτὴν εἰς γαλλικὰς ἐπιδράσεις. Ἰδιαιτέρως ἄξιος μνείας ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης εἶναι ὁ Σάξων πολωνὸς στρατηγὸς Rutowski φυσικὸς υἱὸς τοῦ Αὐγούστου τοῦ Ἰσχυροῦ, ὁ ὁποῖος, μυηθεὶς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. πιθανῶς ἐν Ἰταλίᾳ, ἔδρα ὡς ἱδρυτὴς Στοῶν ἐν Σαξωνίᾳ καὶ τῇ γειτονικῇ Βοημίᾳ ἀπὸ τοῦ 1738.

Ἀπὸ τοῦ 1737 μέχρι τοῦ 1754 εἶχον ἱδρυθῇ 40 ἐν ὅλῳ Στ.·. εἰς 20 πόλεις τῆς τότε Γερμανίας. Λόγῳ δὲ τῆς τοιαύτης ταχείας ἐξαπλώσεως ἱδρύθησαν μετ' οὐ πολὺ καὶ ἀνώτεραι βαθμίδες ὀργανώσεως καὶ διοικήσεως, Ἐπαρχιακαὶ Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μητρικαὶ Στοαί. Οὕτω ἱδρύθη ἡ *Ἐπαρχιακὴ Μεγάλη Στοὰ τοῦ Ἀμβούργου καὶ τῆς Κάτω Σαξωνίας* ἐγκατασταθεῖσα ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας τὸ 1740, ἡ «*Ἕνωσις τῆς Φραγκφούρτης*», ἡ ὁποία, ἔχουσα ἱδρυτικὴν ἄδειαν ἐξ Ἀγγλίας καὶ ἱδρυθεῖσα τὸ 1741, ἔλαβεν ὅλην τὴν ἁρμοδιότητα καὶ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μητρικῆς Στοᾶς καὶ ἡ Πρωσσικὴ Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν», ἡ ὁποία ἀπὸ τοῦ 1744 ὠνομάσθη *Μεγάλη Βασιλικὴ Μητρικὴ Στοὰ «τῶν τριῶν λευκῶν Ἀετῶν»* καὶ ἵδρυσε Στοάς. Μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης αἱ ἐξελικτικαὶ γραμμαὶ τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. εἶναι ἀρκούντως καθαραὶ καὶ εὐκρινεῖς. Ἡ ἐξέλιξις ὅμως τοῦ *Σκωτικοῦ* καὶ πρὸ παντὸς τοῦ *Ναϊτικοῦ Τεκτονισμοῦ* καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἐπακολουθήματα ἀνέτρεψαν κατόπιν ἐντελῶς τὴν συστηματικὴν λειτουργίαν τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Τὸ χάος ἤρχισε μὲ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ὀνομαζομένων Σκωτικῶν Στοῶν, αἱ ὁποῖαι ἱδρύθησαν τὸ 1742 μὲν ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ 7 μελῶν τῆς Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» τὸ δὲ 1744 ἐν Ἀμβούργῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα «De l'Union» διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ κόμιτος Schmettan. Αἱ σκωτικαὶ αὗται στοαὶ κατήγοντο ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, μετεφυτεύθησαν δ' εἰς τὴν Γερμανίαν ὑπὸ μεταναστῶν ἢ αἰχμαλώτων πολέμου ἢ καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐμπόρων. Ἐν Γερμανίᾳ εὗρον προθυμότατα ἀπομίμησιν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀναφαίνονται αὗται ἐν Βερολίνῳ, Ἀμβούργῳ, Λειψίᾳ, Φραγκφούρτῃ (παρὰ τὸν Μ.) Ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἐξειλίχθησαν ἐπίσης πολυάριθμα, κατὰ τὸ Ἐλευθεροτεκτ. σύστημα διαμεμορφωμένα, τάγματα, (*Ἀβελῖται*, Εὐδαιμονία, Προσκυνηταί, κ. οὕ. κ.) προσλαμβάνοντα καὶ γυναῖκας. Ταῦτα, ἂν καὶ μετ' οὐ πολὺ διελύθησαν πάλιν, ἐπέφερον ἐν τούτοις πολλὴν σύγχυσιν. Ἓν ἐκ τῶν κυριωτέρων ταγμάτων ἦτο τὸ Τάγμα υἱοθεσίας τῶν *Μανδρασκύλων* (Mopsorden) (βλ. λ.) ὄπισθεν τοῦ ὁποίου ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπετίθετο ὅτι ἐκρύπτετο ἓν καθολικὸν ἵδρυμα κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. Γάλλος τις αἰχμάλωτος πολέμου, ὁ Μαρκήσιος Filley de Lernen, εἰσήγαγε τὸ 1760—τῇ ὑποστηρίξει τοῦ βαρώνου φὸν Πρίντζεν—εἰς Βερολῖνον τὸ σύστημα τοῦ *Κλερμοντίου Περιστυλίου* (βλ. λ.), τὸ ὀνομαζόμενον καὶ σύστημα τοῦ Κλερμὸν—Ρόζα. Ὁ πολεμικὸς σύμβουλος Κάρολος Φρειδερῖκος φὸν *Καΐππεν* (βλ. λ.). ἵδρυσε δύο ἔτη ἀργότερον τὸ χωριστὸν τάγμα τῶν *Ἀφρικανῶν ἀρχιτεκτόνων* (βλ. λ.), κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ χρονικὸν διάστημα ἐνεφανίσθησαν ἐπίσης καὶ οἱ *Χρυσόσταυροι* καὶ οἱ *Ροδόσταυροι* (βλ. λ.), στηριζόμενοι καθ' ὁλοκληρίαν ἐπὶ ἐλευθεροτεκτονικῶν κύκλων.

Τὸ κορύφωμα ὅμως τῆς συγχύσεως ἐπέφερε τὸ ἐπί τι χρονικὸν διάστημα καταστὰν παντοδύναμον Ναϊτικὸν Τάγμα τοῦ βαρώνου φὸν *Χοὺντ* (βλ. λ.), ἡ «Αὐστηρὰ Τήρησις», ἡ ὁποία μετέθεσε τὴν καθ' αὐτὸ ἰδέαν τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ. ἐπ' ὠφελείᾳ ἑνὸς ἱπποτικοῦ Τάγματος Ἡ περίοδος αὕτη τῆς Γερμανικῆς Ἐλευθεροτεκτον. ἱστορίας δὲν ἐξετιμήθη εἰσέτι ἐπαρκῶς ἀπὸ ἀπόψεως γενικῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ. Παρὰ τοὺς ἐντίμους ὀνειροπόλους, οἱ ὁποῖοι ποθοῦν τὸ καλὸν καὶ ἀφιερώνουν εἰς τὸ ὑποτιθέμενον ἰδεῶδες τὰς ἀρίστας δυνάμεις των, ἐμφανίζονται ὡς ἀπα-

τεῶνες. Τὴν κατάστασιν κατ' οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ μεταβάλῃ καὶ ἡ προστασία τοῦ δουκὸς Φερδινάνδου τῆς *Βρουνσβίκης* (βλ.λ.), ὁ ὁποῖος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χούντ κατέστη ὁ καθ' αὐτὸ ἡγέτης τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἡ γενικὴ σύγχυσις εἶχε τόσον πολὺ ἀναπτυχθῆ, ὥστε τελικῶς ἐπεχειρήθη μετὰ τόσα καὶ τόσα συνέδρια νὰ τεθῇ ποιά τις τάξις τὸ 1782 εἰς τὸ συνέδριον τῆς *Βίλλελμσμπὰντ* (βλ. λ.). Τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν ἐπετεύχθη, καὶ ἡ μὲν Ναϊτικὴ παράδοσις ἐτάφη τελικῶς κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο, ἡ δ' Αὐστηρὰ Τήρησις ἀνῆκεν ἔκτοτε πρακτικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν πλέον. Ὁ ἀναγινώσκων πρακτικὰ Στοῶν τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, πολλάκις καὶ συχνάκις δέον νὰ ἐνθυμῆται, ὅτι τὸ θεμέλιον ὅλων αὐτῶν τῶν διαφορωτάτων συστημάτων ἦτο καθ' αὐτὸ ὁ Ἐλευθεροτεκτ..

Ἐν μέσῳ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἀταξίας ἐφάνη ἐπίσης τότε ὁ ἐξ Ingolstadt Καθηγητὴς Ἄτταμ *Βαϊσχάουπτ* (βλ. λ.), μὲ τὸ σύστημά του τῶν Πεφωτισμένων. Εἰς τὴν Ἀντιϊησουϊτικὴν αὐτήν, τὴν μιμουμένην ἐν τούτοις τὰς μεθόδους τῶν Ἰησουϊτῶν, «Σχολὴν τῆς Σοφίας», ἡ ὁποία ἔθεσε σκοποὺς τινας ἀγώνων λίαν νεφελώδεις ὅμως προσέτρεξαν περιέργως πολλοί: οἱ Bode, Knigge, Nicolai, ὁ ἐκ Βαϊμὰρ Δοὺξ Κάρολος Αὔγουστος, ὁ Χέρντερ, ὁ Γκαῖτε, καὶ ἄλ., εἶναι δὲ τελείως ἀκατάληπτον, πῶς τὸ δογματικὸν αὐτὸ σύστημα, τὸ ὁποῖον ἤθελε νὰ διαφωτίσῃ μὲ ἀκατάλληλα μέσα, ἠδυνήθη νὰ καταστῇ ὕποπτον, ὅτι ἦτο ὁ φορεὺς ὅλων τῶν σχεδίων κρατικῶν ἀνατροπῶν. Καὶ τὸ τοιοῦτον ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ ἀκατάληπτον, ἔστω καὶ ἂν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ ἐκ λόγων προσωπικῶν καὶ λόγων συναγωνισμοῦ ἐξαπολυθεῖσαι ἐναντίον τοῦ συστήματος τούτου σκευωρίαι. Τὸ πλέον ἐνδιαφέρον εἶναι πρὸς τούτοις βεβαίως, καὶ τὸ ὅτι οἱ Πεφωτισμένοι αὐτοί, δρῶντες ἰδίως ἐν Βαυαρίᾳ, κατεκρημνίσθησαν κυρίως ὑπὸ τῶν ἑτεροθαλῶν ἀδελφῶν των, τῶν ἐν Πρωσσίᾳ Χρυσοσταύρων καὶ Ροδοσταύρων, οἱ ὁποῖοι ἐκεῖ διὰ τῶν *Βαίλλνερ* καὶ Bischoffwerder (βλ. λ.), εἶχον ἀποκτήσῃ ὀλεθρίαν ἐπίδρασιν.

Ὅταν τὸ συνέδριον τοῦ Βιλλελμσμπάντ ἔθαψε τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν, ἐπεκράτησαν μονιμώτεραι συνθῆκαι. Μετὰ τὸ συνέδριον τοῦ Βιλλελμσμπάντ ἀνοίγει νέα ἐποχὴ τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Βεβαίως ἡ ἐν Γερμανίᾳ ὕπαρξις πολλῶν μικρῶν κρατῶν καὶ ἡ μέχρι καὶ σήμερον ἀκόμη μὴ ὑπερνικηθεῖσα ἰδιοτέλεια τῶν γερμανικῶν φυλῶν ἔσχεν ἐπίδρασιν καὶ ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτ.·.. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν γερμανικῶν Μεγ.·. Στοῶν. Ἡ ἐκ τῆς Στ. τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου προελθοῦσα Βερολίνιος Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» ἐγένετο τὸ 1744 Μεγ.·. Βασιλικὴ Μητρικὴ Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν», καὶ τὸ 1772 «*Μεγάλη Ἐθνικὴ Μητρικὴ Στοὰ τῶν Πρωσσικῶν Κρατῶν*» ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Διδασκαλείαν τοῦ Δουκὸς Γουλιέλμου τῆς Βρουνσβίκης.

Τὸ 1770 ὁ Ἰωάννης Γουλιέλμος *Κέλλνερ φὸν Τσιννεντόρφ* (βλ. λ.), ἵδρυσε τὴν Μεγάλην Ἐθνικὴν Στοὰν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας, ἡ ὁποία εἰργάζετο ἔκτοτε μέχρι τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχὴν (Μάρτιος 1933) κατὰ τὸ Σουηδικὸν σύστημα, τροποποιημένον κάπως.

Ἡ τρίτη Βερολίνιος Τεκτον.·. Δύναμις ἡ «Μεγάλη Στοὰ τῆς Πρωσσίας» τὸ 1761 ὠνομάσθη «de l' Amitié aux trois Colombes» καὶ τὸ 1765, ὅταν ἐμύησεν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τὸν ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας τὸν Δοῦκα τοῦ Γιόρκ καὶ ἐπέτυχε τὴν προστασίαν του, ἀπεκλήθη «Ἡ Βασιλικὴ Στοὰ τοῦ Γιόρκ τῆς Φιλίας». Καὶ αἱ τρεῖς αὐταὶ Μεγ.·. Στοαὶ κατεῖχον προστατευτικὰς βασιλικὰς ἐπιστολάς, ἡ δὲ θέσις των ἰσχυροποιήθη ἐν τῇ βεβ.·. κοινωνίᾳ, ὅταν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου Γουλιέλμου ΙΙΙ, τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου, ἐξεδόθη τὸ 1798 διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγορεύετο ἐν Πρωσσίᾳ ἡ συμμετοχὴ εἰς ὅλας τὰς μυστικὰς ἑνώσεις καὶ ἑταιρείας, ἐξῃρέθησαν ὅμως τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης κατηγορηματικῶς αἱ τρεῖς Μεγ.·. Στ.·. καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν Στ.·.

Ἔξω τῆς Πρωσσίας ἕδρα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἀναμορφώσεως ὁ *Ἐκλεκτικὸς Σύνδεσμος* ἐν Φραγκφούρτῃ (ὡς ἀγγλικὴ Ἐπαρχιακὴ Μεγ.·. Στοά), ἐπίσης δὲ καὶ ἡ ἀγγλικὴ *Ἐπαρχιακὴ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου καὶ τῆς Κάτω Σαξωνίας*.

Κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν τοῦ αἰῶνος εἰσῆλθεν εἰς τὰς γερμανικὰς Στ.·.—προερχόμενον ἐξ Ἀμβούργου—τὸ «*σύστημα τοῦ Σραΐντερ*» (βλ. λ.). Τὸ ὑπὸ τοῦ Σραΐντερ ἐπιδιωκόμενον μὲ τὴν ἀναμόρφωσίν του ἦτο: αὐστηρότερον αἴσθημα ἠθικῆς καὶ ὑποταγῆς, κατάργησις τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν καὶ τῆς κυριαρχίας των ἐπὶ τῶν Ἰωαννιτικῶν βαθμῶν. Ὑπερημύνθη ἀποφασιστικῶς τῆς ἰδέας, ὅτι ὁ βαθμὸς τοῦ Διδασκάλου εἶναι ἡ τελειοποίησις τῆς τεκτον.·. μορφώσεως.

Πᾶν ὅ,τι ἐπὶ πλέον εἶχε προστεθῆ κατὰ τὰς παρελθούσας ἐποχὰς ἀπερρίφθη ὑπὸ τοῦ Σραΐντερ. Πρὶν ἢ ὅμως ἐμφανισθῇ οὗτος μὲ τὸ δημιούργημά του εἰς τὴν δημοσιότητα, ἐνεπιστεύθη τὰς οὐσιώδεις γραμμὰς τοῦ ἐκκαθαριστικοῦ ἔργου του εἰς τὸν Γκαῖτε καὶ τὸν Χέντερ ὡς καὶ εἰς τὸν φίλον του Hutefand διακεκριμένον ἰατρόν. «Ἐπειδὴ ἡ ἀλήθεια εἶναι ἁπλῆ, πρέπει οὕτω πως καὶ τὸ σύμβολον νὰ εἶναι ἁπλοῦν» ἦτο ἡ χαρακτηριστικὴ ἀρχὴ τοῦ ἀναμορφωτοῦ. Μέγας ἀριθμὸς Στ.·. εἰργάζοντο μέχρι τοῦ Μαρτίου 1933 κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Σραΐντερ.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐξετέλεσεν ἐν Ἀμβούργῳ ὁ Σραΐντερ, προήγαγεν ἐπίσης μέχρι βαθμοῦ τινος ὁ Φέσσλερ ἐν Βερολίνῳ. Ἐβάδισεν ὅμως εἰς τὸ ἔργον ὀλιγώτερον ῥιζοσπαστικῶς ἢ ὁ Σραΐντερ, ἴσως διότι ὡς Νοτιογερμανὸς ἀφῆκε τὴν φαντασίαν του νὰ τρέχῃ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔδωκεν εἰς τὰ σύμβολα λογικὴν ἔννοιαν καὶ εἰς τὴν ἐθιμοτυπίαν ἕνα σκοπὸν ὡς καὶ θεμέλιον πλῆρες ὑψηλῆς ἠθικῆς.

Ἐνταῦθα θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ μνεία καὶ ἄλλων αναμορφωτῶν, οἱ ὁποῖοι ἐζήτησαν ν' ἀνανεώσουν τὸ πνεῦμα καὶ τὸ τυπικὸν τοῦ Ἐλευθεροτεκ.·. μετὰ περισσοτέρας ἢ ὀλιγωτέρας ἐπιτυχίας. Καὶ εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τούτων τάσσεται ὁ φιλόσοφος *Κράουζε* (βλ. λ.), ὁ ὁποῖος ἐστήριξε μὲν τὴν διδασκαλίαν του ἐπὶ ἐγγράφων, θεωρουμένων ὑπ' αὐτοῦ πεπλανημένως ὡς πραγματικῶν, ἐσχεδίασεν ὅμως ὁλόλαμπρον εἰκόνα τῆς Ἐλευθεροτεκτον.·. Ἀδελφότητος ὡς συνδέσμου περιλαμβάνοντος ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα. Παρὰ τὸν Κράουζε ἵστατο ὁ φίλος του Φρειδερίκος Mossdorf ἐν Δρέσδῃ, ὁ ὁποῖος ἀργότερον ὡς ἐκδότης τῆς πρώτης «Ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» τοῦ Lenning ἐδημιούργησε τὸ θεμέλιον εἰς τὸ «Γενικὸν Ἐγχειρίδιον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ σημαντικώτατον βιβλίον τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, δυστυχῶς ἐξηντλημένον σήμερον.

Πολὺ οὐσιῶδες ὑπῆρξεν ἐπίσης καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐχώρησε τώρα πρὸς ἐπίτευξιν τῆς αὐτοτελείας του. Τὴν ἀρχὴν ἔκαμεν ὁ *Ἐκλεκτικὸς Σύνδεσμος*, ὁ ὁποῖος ἔθεσε τὸ θεμέλιον πρὸς ἰδίαν αὐτοτέλειαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τῶν Μεγ.·. Στ.·. μὲ τὸ ἔγγραφον, τὸ συνταχθὲν τὴν 18|21 Μαρτίου 1783. Τὸ 1783 ἀνεκηρύχθη ἐπίσης αὐτοτελὴς ἡ Μητρικὴ Στοὰ «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν». Τὴν 4 Φεβρουαρίου 1811 ἀπεσπάσθη ἐπίσης καὶ ἡ ἐπαρχιακὴ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου καὶ τῆς Κάτω Σαξωνίας ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴν Μεγ.·. Στοὰν καὶ ἐγένετο «*Μεγάλη Στοὰ τοῦ Ἀμβούργου*». Αὐτὴν ἠκολούθησαν ἡ Μεγ.·. Ἐθνικὴ Στοὰ τῆς Σαξωνίας (28 Σεπτεμβρίου 1811) καὶ ἡ Μεγ.·. Στοὰ «Ἥλιος» ἐν Μπαϋρόϋτ. Μεγάλαι τινὲς Στοαί, συσταθεῖσαι βραδύτερον, ἐσβησαν συνεπείᾳ πολιτικῶν καὶ κρατικῶν νέων διαταγμάτων, ὡς ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀννοβέρου, ὅταν τὸ Ἀννόβερον προσηρτήθη τὸ 1866 εἰς τὴν Πρωσσίαν. Ἀντὶ τούτου ἱδρύθησαν τὸ 1864 ἡ Μεγ.·. Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·. «Zur Eintracht» ἐν Δαρμστάττῃ, τὸ 1924 ἡ Μεγ.·. Στ.·. «*Γερμανικὴ Ἀδελφικὴ Ἅλυσις*» (βλ. λ.) ἐκ

τῆς συνενώσεως τῶν πέντε ἀνεξαρτήτων Στ.·., ἔχουσα ἕδραν ἐν Λειψίᾳ καὶ τὸ 1931 ἡ «*Συμβολικὴ Μεγ.·. Στοὰ τῆς Γερμανίας*».

Κατὰ τὴν πρώτην ἐποχὴν τοῦ συστηματικοῦ καθαρμοῦ ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὑπέστη σημαντικὰς προωθήσεις ἐκ δύο πλευρῶν. Καὶ ἡ μὲν μία προώθησις χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς *Ἀναμορφώσεως* (βλ. λ.) καὶ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ γερμανικοῦ κλασσικισμοῦ, ἐνῷ ἡ δευτέρα προήρχετο ἀπὸ τὰς δυνάμεις ἀναβλαστήσεως τοῦ ἐθνικοῦ ἰδεαλισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἔλαβε ἐξωτερίκευσιν ζωηρὰν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀπελευθερωτικῶν πολέμων. Ὁ γερμανικὸς κλασσικισμὸς ἐφιλοδώρησε πλουσιώτατα τὸν γερμανικὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. Ἀρκεῖ διὰ νὰ καταδειχθῇ τοῦτο ἡ ἀναγραφὴ ὀνομάτων τινῶν Ἀδ.·. Τεκτόνων, οἷα τὰ τῶν *Λέσσινγκ, Χέρντερ, Βιλάντ*, Ἰωάννου Ἐρρίκου *Φός*, Ματθ. *Κλόντιους*, Γκοττφρὶντ Αὐγ. *Μπύργκερ*, Ἰωάν. Βολφγκάγκ *Γκαῖτε*, Γιόχαν Γκοττφρὶντ *Φίχτε*. Ἐπίσης ἐκ τῶν ἡρώων καὶ τῶν ἀοιδῶν τοῦ γερμανικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ Ναπολέοντος τὰ ὀνόματα τῶν Ἀδ.·. Τεκτόνων φὸν *Στάϊν, Μπλύχερ, Σαρνχόρστ, Γκναϊζενάου, Ζαρτενμπέργκ, Σενκεντόρφφ, Λύκνερ* καὶ ἄλ.

Ἡ σύνθεσις τοῦ ἐθνικισμοῦ καὶ τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ, ὅπως ὁ Φίχτε ἐξέφρασεν αὐτὴν διὰ τῶν λέξεων

«*ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδος εἶναι τὸ ἔργον τοῦ ἐλευθεροτέκτ.·., ἡ ἰδέα τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ ἡ σκέψις του*».

ἐξήρθη ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου ἀδ.·. Κ. Χρ. Φρ. Κράουζε εἰς τὰ ἔργα του, τὰ ὁποῖα ἀπέβλεπον εἰς τὴν ἵδρυσιν μιᾶς ἑταιρείας λαῶν, ἑνὸς συνδέσμου τῆς ἀνθρωπότητος.

Κατὰ τὰς περιόδους ἐπίσης τῶν μεγάλων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν κινήσεων τοῦ 19ου αἰῶνος, ὡς περὶ τὸ ἔτος 1848, ἐξωτερικεύθησαν ἐπίσης καὶ ἐξεδηλώθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν Στοῶν αἱ σκέψεις καὶ αἱ τάσεις πρὸς ἕνα ἰδεατὸν σύνδεσμον τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶχε τὴν εὐτυχίαν—ἢ καὶ τὴν ἀτυχίαν— νὰ διανύσῃ ἐπὶ χρονικὸν διάστημα μεῖζον τοῦ αἰῶνος, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν βασιλευόντων Οἴκων, μίαν οἱονεὶ ἀδιατάρακτον ἐξέλιξιν. Τὸ τοιοῦτον ἰδιαιτέρως ἴσχυσε διὰ τὴν Πρωσσίαν, ὅπου οἱ Χοχεντζόλλερν ἐξήσκουν τὴν προστασίαν των ἐπὶ τοῦ πατρῴου Ἐλευθεροτεκτ.·.. Ὁ Γουλιέλμος Ι, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Μπίσμαρκ ἐπέρριψε τὴν ἐλαφρὰν μομφήν, ὅτι ἦτο κρεμασμένος μὲ θρησκευτικὴν σχεδὸν πίστιν εἰς τοὺς ἐλευθεροτέκτονας ἀδελφούς του, καὶ ὁ υἱός του Φρειδερῖκος ΙΙΙ, ὁ ὁποῖος ἦτο, μὲ τὸν φιλελευθερισμόν του ὡς διάδοχος, ἡ ἐλπὶς ὅλων τῶν προοδευτικῶν στοιχείων, ἦσαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τελείως δρῶντες ἐλευθεροτέκτονες. Εἰς τὰ ἡμερολόγια τοῦ Φρειδερίκου γίνεται λόγος περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. μετά τινος ἐγκαρδιότητος, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μίαν ἐπὶ πλέον ἀπόδειξιν τοῦ πόσον σοβαρὸν ἐθεώρει τὸ νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. Σύνδεσμον. Μεγάλαι ὅμως πνευματικαὶ συνολικαὶ κινήσεις δὲν ἐξεπορεύθησαν κατ' οὐσίαν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. τοῦ 19ου αἰῶνος. Εἰς ἔργα ἔχει οὗτος ἀναγράψῃ τὰς ἀναμορφωτικὰς τάσεις τῆς *Ἑνώσεως Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων* (1861) καὶ τὴν ἵδρυσιν—μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1871 καὶ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν ἑνότητα τῆς αὐτοκρατορίας—τοῦ *Γερμανικοῦ Συνδέσμου Μεγ.·. Στοῶν*. Κατὰ τὰ λοιπὰ ὅμως ὁ αἰὼν οὗτος τοῦ γερμανικοῦ ἐλευθεροτεκτον.·. ἦτο εἰς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὀξὺς πνευματικὸς ἀγὼν τῶν συστημάτων ἐναντίον ἀλλήλων. Ἰδιαιτέρως ἐπὶ ἔτη ἀπερρόφησε τὰς γερμανικὰς Στ.·. τὸ σχίσμα εἰς *ἀνθρωπιστικὸν* καὶ *χριστιανικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν*, τὸ ὁποῖον παρέλυε ὅλας τὰς προθέσεις πρὸς κοινὴν ἐμφάνισιν καὶ δρᾶσιν. Καὶ ἀξίζει ἐν συνεχείᾳ ἰδιαιτέρως νὰ ὑποδειχθῇ τὸ ἀσφαλῶς παράδοξον φαινόμενον, τὸ ὁποῖον παρουσίασεν ὁ Γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτον.·., ὅπως οὐδεμία ἄλλη ὁμὰς τῶν διαφόρων Ἐλευθεροτεκτονισμῶν τῆς γῆς, ὅτι δηλ. οὐδέποτε κατώρθωσε νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ἀνακίνησιν καὶ τὴν συζήτησιν ἑνὸς ζητήματος δευτέρας τάξεως, τοῦ *ἰουδαϊκοῦ* ἢ *ἑβραϊκοῦ ζητήματος* (βλ. λ.). Αἱ συζητήσεις τῶν δύο γερμανικῶν ὁμάδων Ἐλευθεροτεκτόνων περιεστράφησαν πάντοτε μόνον περὶ δύο προβλήματα: 1: *Ἀνώτεροι βαθμοὶ* ἢ μόνον *Ἰωαννιτικοὶ βαθμοί*, καὶ 2: *τὸ ἰουδαϊκὸν ζήτημα*, τὸ ὁποῖον εἰς τὸν γερμανικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἐθεωρήθη ὡς τόσον σημαντικόν, ὥστε ἐκ τῆς φιλονεικίας αὐτῆς ἐγένοντο καὶ δύο νέαι Μεγ.·. Στοαὶ ἡ «Eintracht» («Ὁμόνοια») καὶ ἡ Σεττεγκάστειος Μεγ.·. Στ.·. «Kaiser Friedrich zur Bundestreue» (=«Αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος τῆς πίστεως εἰς τὸν Σύνδεσμον»). Δέον ὅμως νὰ παρατηρηθῇ πρὸς τούτοις, ὅτι ἐπρόκειτο τοὐλάχιστον κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα περὶ θεμελιώδους ζητήματος, συζητουμένου ἐντὸς αὐτοῦ τούτου τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·., χωρὶς νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν αἱ διαθέσεις καὶ αἱ κρίσεις τοῦ ἔξω κόσμου.

Τὰ ὅσα κοινὰ ἔργα ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτον.·. τοῦ 19ου αἰῶνος ἐπετέλεσεν, ἀναφέρονται εἰς διευθετήσεις Μεγ.·. Στ.·. ἢ εἰς τὴν ἀνέγερσιν ἱδρυμάτων ἀγαθοεργίας (π. χ. ***Βικτωρίας ἵδρυμα***, κ. ἄλ.). Ἡ πνευματικὴ ζωὴ κατέστη γονιμωτέρα διὰ τῆς δράσεως τῆς «*Ἑνώσεως Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων*», ἡ ὁποία κατ' ἀρχάς, πολεμηθεῖσα ἐντόνως ὑπὸ τῶν Μεγ.·. Στοῶν, ἐξειλίχθη εἰς στεγαστὴν τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἀφ' ὅτου οἱ *Φίντελ, Σαουμπέργκ, Ζάϋντελ, Νεττελμπλάντ*, κ. ἄλ. ἔθεσαν τὴν βάσιν τῆς νέας Ἐλευθεροτεκτονικῆς συγγραφικῆς εἰς γερμανικὴν γλῶσσαν, ἡ βιβλιογραφία αὕτη ἐξήρθη εἰς ἀξιόλογον ὕψος. Ἐξαιρέσει τῆς πλουσίας βιβλιογραφίας εἰς περιοδικά, ἔγραψαν συγγράμματα παρόμοια μὲ τὰ πρότυπα ἀγγλικὰ ἔργα, οἱ *Μπέγκεμμαν, Κέλλερ, Βολφστῖγκ, Ζόννενκαλμπ*, οἱ δύο ἀδελφοὶ Αὔγουστος καὶ Ἐρνέστος *Χορνέφφερ, Χίμπερ, Βάννερ, Κνάϊσνερ, Βάγκερ*, οἱ φιλόσοφοι συγγραφεῖς *Κόσπαρι, Χάϊνιχεν, Βάγκλερ*, οἱ τὰ τυπικὰ ἐπεξεργασθέντες *Φίσσερ, Μπαρμπάχ, Μπλοῦντσλι, Ζέλτερ* καὶ ἄλ. Ἐντελῶς νέον ρυθμὸν ἐδημιούργησεν ὁ Ντῆτριχ *Μπίσωφ*, ὁ πρόεδρος τῆς Ἑνώσεως Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, ὁ ὁποῖος παρέστησεν εἰς πολλὰ ἔργα τὴν κοινωνικὴν σημασίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. καὶ προσεπάθησε νὰ μεταβάλῃ αὐτὴν εἰς ἔργα. Τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ ἰδιάζον τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., ἔλαβεν ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ «*Κομένιος*» τοῦ Λουδ. Κέλλερ ἰδιαιτέραν τινὰ μορφὴν ἐκφάνσεως, ἐξελθοῦσαν πολὺ πλέον τῶν πλαισίων τῶν Τεκτον.·. Στοῶν. Καὶ οὕτω περὶ τὴν καμπὴν τοῦ αἰῶνος μέχρι τῆς ἐκρήξεως τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἔλαβε τοιαύτην πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, ὥστε ἤδη νὰ φαίνεται ὅτι ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἀποβῇ ἐνεργὸς παράγων τοῦ γερμανικοῦ πολιτισμοῦ.

Κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶδεν αἴφνης τὸν ἑαυτόν του ἐντελῶς μόνον. Μὲ ἓν μόνον κτύπημα ἔπαυσαν αἱ σχέσεις μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τῶν ἄλλων χωρῶν. Ὁ Βελγικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐπέρριψε κατὰ τῶν γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. κατηγορίας, αἱ ὁποῖαι ὅμως ἀπεδείχθησαν μετὰ τὸν πόλεμον ὑπὸ ψύχραιμον κριτικὴν ὡς ψευδεῖς καὶ ἄδικοι. Ἀλλ' ἡ ἐχθρικὴ διάθεσις εἶχε γεννηθῇ. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ συνετὸς καὶ ψύχραιμος Ἑλβετὸς Καγκελλάριος τοῦ διεθνοῦς Ἐλευθεροτεκτ.·. γραφείου ὑποθέσεων *Καρτιὲ—Λὰ—Τάντ* (βλ. λ.) παρουσιάσθη μετὰ κατηγοριῶν κατὰ τῶν γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτ.·., αἱ ὁποῖαι ὅμως ἐνεφοροῦντο ὑπὸ παραφόρου ἐξάψεως ἐθνικισμοῦ. Καὶ ὅταν μετὰ τὸ 1921 οἱ Ἐλευθεροτέκτονες νικητῶν τινων Κρατῶν ἀνεκίνησαν τὸ ζήτημα τῆς ἐπαναποκαταστάσεως τῶν σχέσεων, ἡ ψύχωσις τοῦ πολέμου προέβαλε εἰς μέρος, μικρὸν βεβαίως, τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῶν νικητριῶν χωρῶν τόσον καθαρά, ὥστε νὰ καθίσταται τότε ἀδύνατος ἡ ἐκ νέου εἴσοδος τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. εἰς τὴν διεθνῆ Τεκτον.·. ἅλυσιν, ἔστω καὶ ἂν ὑπῆρχε πρὸς τοῦτο

διάθεσις καὶ τάσις ἀπὸ τῆς γερμανικῆς πλευρᾶς. Αἱ πολεμικαὶ αὐταὶ ψυχώσεις τινῶν ἐκ τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. τῶν νικητριῶν χωρῶν ἀντικατεστάθησαν ἐννοεῖται ταχέως πάλιν ὑπὸ τῶν καθαρῶν Ἐλευθεροτεκτον.·. ἰδεῶν καὶ σκέψεων. Πρέπει νὰ ἀνομολογηθῇ ὅτι ἰδιαιτέρως ἀπὸ τῆς γαλλικῆς πλευρᾶς ἐξεδηλώθη, μετὰ τὸ 1920, θέλησις πρὸς συμφιλίωσιν, λίαν τιμητικὴ δι' αὐτὴν καὶ εὐρύτατα δημοσίᾳ τονισθεῖσα. Ἀλλὰ διὰ τῆς ἀσυνειδήτου λαϊκῆς ἐχθρότητος κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐξηναγκάσθη ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. νὰ ἀμυνθῇ πλέον ἑαυτοῦ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι του. Εὐρέα λαϊκὰ στρώματα κατηγόρησαν αὐτὸν ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πατρίδος. Σύνδεσμοι ἀξιωματικῶν, ἑνώσεις φοιτητῶν, ἑταιρεῖαι εὐγενῶν, ἐκκλησιαστικοὶ κύκλοι ἐζήτησαν ψυχικὴν ἀνακούφισιν εἰς τὴν ἀναζήτησιν κατηγοριῶν κατὰ τῶν γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. ὡς ἐνόχων τῆς καταστροφῆς. Πολυάριθμοι δημοσιεύσεις καὶ συγγράμματα ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. (*Βίχτλ, Ρο-ζεμπέργκ, Κάϊζερ. Σβάρτς—Μποστοῦνιτς, Λουντεντόρφφ*) διέδωσαν καὶ ἐξήπλωσαν τὸ μῖσος κατὰ τῶν «ὑ π ε ρ κ ρ α τ ι κ ῶ ν δ υ ν ά μ ε ω ν», εἰς τὰς ὁποίας συγκαταλέγονται καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ὑπό τινων μάλιστα πολεμίων (Λουντεντόρφφ) καὶ οἱ Ἰησουῖται. Διὰ λόγων καὶ ἐγγράφων ἐξεχύθη ὁρμητικὴ πλήμμυρα κακοβουλιῶν, ὑπονοιῶν καὶ ἐνοχοποιήσεων κατὰ τῶν γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτ.·.. Καὶ ἐπανήρχισε πάλιν ἡ ἐν Γερμανίᾳ ἀντισημιτικὴ κίνησις, ἡ ὁποία κατὰ περιόδους μόνον κατέπαυε. Οἱ Ἐλευθεροτέκτ.·. εὑρέθησαν αἰφνιδίως πρὸ ἑνὸς κόσμου μίσους, ὡς «δοῦλοι τῶν Ἰουδαίων, ὡς τεχνητοὶ Ἰουδαῖοι, ὡς βοηθοὶ τοῦ Πανιούδα, ὡς ὄργανα τῶν Σοφῶν τῆς Σιών». Καὶ τὸ μῖσος τοῦτο δὲν ὑπεθάλπετο μόνον ὑπὸ μεμονωμένων προσώπων, ἀλλὰ κατέστη καὶ τὸ σύνθημα προγράμματος μεγάλων πολιτικῶν κομμάτων (π. χ. τῶν Ἐθνικοσοσιαλιστῶν).

Ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτον.·. ἀντέδρασε κατ' αὐτῶν τῶν ἐπιθέσεων, προὐκάλεσεν εἰς τοὺς Ἐλευθεροτεκτονισμοὺς ἄλλων χωρῶν ἔκπληξιν καὶ σκληρὰς κρίσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποδεικνύουν, ὅτι τὸ ψυχολογικὸν θεμέλιον τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. δὲν ἐγένετο ὀρθῶς ἀντιληπτόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ρωμανικὸν Ἐλευθεροτεκτον.·., ὁ ὁποῖος παριστᾷ ἵδρυμα προοδευτικόν, προσανατολισμένον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐκπολιτιστικῆς πολιτικῆς, ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. διήγαγε ἰδίαν ζωὴν ὅλως διαφορετικοῦ εἴδους. Συνίστατο κατὰ προτίμησιν ἀπὸ ἀστοὺς καὶ ὑπαλλήλους. Οἱ μικροαστοί, οἱ κρατικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ διδάσκαλοι, οἱ προτεστάνται κληρικοί, οἱ τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἐπαγγελμάτων, μεμονωμένως δὲ καὶ ἀξιωματικοί, ἐπλήρουν τὰς Στοάς. Ἄνδρες δηλ., οἱ ὁποῖοι ἔξω τῆς Στ.·. ἐπρέσβευον ἐντελῶς ὡρισμένας πολιτικὰς ἀρχάς. Ἔξω τῆς Στ.·. ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον συντηρητικῆς πολιτικῆς, ἐθνικόφρονες φιλελεύθεροι ἢ γερμανοεθνικισταί, ἡ πρὸς τὰ ἀριστερὰ δ' ἐξέλιξις ἐξικνεῖτο γενικῶς τοὐλάχιστον μέχρι τῶν δημοκρατῶν. Αὐτονόητον εἶναι ὅτι ἦσαν μοναρχικοί, ἦσαν φιλοπάτριδες ἐξ ἐσωτερικῆς ὁρμῆς, ἦσαν ἀφωσιωμένοι εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Μπίσμαρκ ἑνοποιηθὲν Ράϊχ, ἦσαν ὑπέρμαχοι τῆς διὰ τοῦ ἰσχυροῦ στρατοῦ καὶ στόλου ἐξησφαλισμένης ἐξωτερικῆς αὐθεντίας τοῦ κράτους των.

«Οὐδεμία μομφὴ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιρριφθῇ κατὰ τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ὁ ὁποῖος συνίστατο κατὰ πλειονότητα ἐκ συντηρητικῶν στοιχείων, ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ μετατοπισθῇ ταχέως», γράφουν οἱ Lenhoff καὶ Posner (βλ. βιβλ. 7). Εἶναι ὁλοφάνερον ὅτι μέγα τμῆμα τῶν μικροαστῶν αὐτῶν μετὰ τῶν ὑπαλλήλων τῆς παλαιᾶς σχολῆς ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὰς ἐπιφυλάξεις του ἔναντι τῆς νέας μορφῆς τοῦ Κράτους. Τὰ μέλη ταῦτα ἀρκούντως ὁμοιομόρφως σκεπτόμενα, δὲν ἠδύναντο νὰ ἀναγνωρίσουν σαφῶς τὴν θεμελιώδη πολιτικὴν γραμμήν, τὴν ὁποίαν ὤφειλον νὰ τηροῦν εἰς τὰ ζητήματα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμφανίζεται ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐρχόμενος εἰς ἐπαφὴν μὲ τὴν ἐξωτερικὴν ζωήν. Τοῦτο κατεφάνη ἰδιαιτέρως εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Στρέζεμαν. Οἱ Ἐλευθεροτεκτον.·. τῶν ἄλλων χωρῶν, ἰδιαιτέρως ὁ γαλλικός, ἀνέμενον ὅτι ἡ προσωπικὴ δρᾶσις τοῦ ἀνδρὸς τούτου θὰ εὕρισκεν ἀπήχησιν ἀκριβῶς εἰς τὰς γερμανικὰς Μεγ.·. Στοὰς καὶ ὅτι θὰ ἐγίνετο τοὐλάχιστον ὑπ' αὐτῶν μία χειρονομία, ἡ ὁποία θὰ διηυκόλυνε μίαν προσέγγισιν. Συνέβη ὅμως τὸ ἐναντίον, οὐχὶ ἀπροσδόκητον βεβαίως διὰ τὸν γνώστην τῆς καταστάσεως. Ἐνῷ ὁ Στρέζεμαν ἐξεφώνει εἰς τὴν Γενεύην καὶ τὸ Λοκάρνο λόγους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν πλήρεις Ἐλευθεροτεκτον.·. πνεύματος, ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐτήρησε σιγήν, πολλὰ σημαίνουσαν. Τί τὸ ὄφελος ἂν οἱ γάλλοι Ἐλευθεροτέκτονες ὡμίλουν καὶ ἐξέδιδον διακηρύξεις κατὰ τῶν συνθηκῶν τῆς εἰρήνης, κατὰ τῆς κατοχῆς τοῦ Ρούρ; Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἐπὶ τῆς ὁποίας οὗτοι οὐδεμίαν ἐπίδρασιν εἶχον, συνέχισε τὴν πολιτικήν της τῆς ἰσχύος. Ἡ προϊοῦσα ἀνάγκη μετέτρεπε τὸ πολιτικὸν πνεῦμα ἐν Γερμανίᾳ ἐπὶ τὸ ριζοσπαστικώτερον.

Ἀπὸ τὸν ριζοσπαστισμὸν αὐτῶν τῶν διαθέσεων ἀνεπτύχθη εἰς τὸν γερμανικὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. ὁ τύπος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θέλει νὰ θραύσῃ τοὺς συνδέσμους του μὲ τὰς κληρονομικὰς παραδόσεις καὶ νὰ δώσῃ νέαν μορφὴν εἰς τὸν γερμανικὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἡ ὁποία δύναται νὰ ὀνομασθῇ *χριστιανο—ἐθνικο—γερμανική*. Ἐπειδὴ δ' ἡ λαϊκὴ δημοσία γνώμη δὲν ἤθελε νὰ πιστεύσῃ τὸν ἐθνικισμὸν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, ἐπεδίωξαν νὰ ἀποδείξουν τοῦτον πάσῃ θυσίᾳ. Ἐκ τούτου προῆλθον αἱ πολυάριθμοι ἐθνικαὶ προκηρύξεις τῶν γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων κατὰ τῶν ψευδολογημάτων τῶν πολεμικῶν εὐθυνῶν κατὰ τῶν συνθηκῶν τῶν Βερσαλλιῶν, κ. οὕ. κ., ἐκ τούτου ἡ ἔντονος ἀπόκρουσις ὅλων τῶν διεθνῶν ἑνώσεων, ἡ κατάκρισις τοῦ φιλειρηνισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκλαμβάνεται ὡς ἀσθενικὸς ψυχικὸς ἐκφυλισμός, βλάπτων τοὺς λαούς, ἐκ τούτου αἱ αὐστηραὶ ἀπαγορεύσεις ὅλων τῶν διεθνῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἑνώσεων ὡς π. χ. τῆς Γενικῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἑνώσεως. Τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν ἔμεινεν ἄνευ ἀπαντήσεως. Διότι εἰς τὸν γερμανικὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ζῶσι πολλοὶ ἔντιμοι, πλήρεις ἀξίας ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι δὲν ἠθέλησαν νὰ συμπράξουν εἰς αὐτὴν τὴν μεταστροφὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν διέβλεπον τελείαν ρῆξιν πρὸς τὸ παρελθόν. Σειρὰ ὁλόκληρος γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ὑποστηρίζει τὴν ἄποψιν, ὅτι τὸ ἐθνικιστικὸν αἴσθημα καὶ ὁ διεθνισμὸς δὲν εἶναι ἀντίθετα, ἀλλ' ἁπλῶς βαθμίδες. Ἡ ἀντίληψις ὅμως αὕτη παρέμεινεν εἰς τὴν μειονότητα μόνον. Οἱ ἀντιπροσωπεύοντες αὐτὴν ἔπρεπε νὰ προσαρμοσθῶσι πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τῆς πλειοψηφίας ἢ νὰ ἀποχωρισθῶσιν ἀπὸ τῶν Μεγ.·. Στοῶν των (ὡς ἔπραξαν οἱ Ρακχόρστ, Κβίντ, Λέων Μύφφελμαν, Ἔντρες, Λίτμαν). Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1930 ἵδρυσις τῆς *Συμβολικῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Γερμανίας* παριστᾷ προσπάθειαν, ὅπως ἀντιπροσωπευθῇ καὶ ἡ κατεύθυνσις ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτον.·. θέλει νὰ εἶναι ἐξ ἴσου ἐθνικιστὴς καὶ κοσμοπολίτικὸς καὶ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν λαόν του οὐχὶ διὰ τῆς ἀπομονώσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς συστηματικῆς προσεγγίσεως. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ρευμάτων διεξήχθη ἀγών, ὁ ὁποῖος κατ' οὐσίαν δὲν ἦτο ἄλλο τι εἰμὴ ὁ ἀντικατοπτρισμὸς εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν ζωὴν τῶν ἀγώνων τῶν μεγάλων πολιτικῶν μερίδων, αἱ ὁποῖαι ἐχώριζον τὴν Γερμανίαν. Ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. κατέστη πάντοτε ἡ ἔκφρασις τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν μέσου. Ἰδιαιτέρως ἐν Γερμανίᾳ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἦτο ἡ ἀντανάκλασις τῶν πνευματικῶν ρευμάτων τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ της. Τὸ τοιοῦτον ἐννοεῖται δὲν εἶναι ἀρκετὸν διὰ νὰ συγχωρήσῃ ὅλα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰ τελευταῖα 14 ἔτη διεπράχθησαν ἐν Γερμανίᾳ ἐκ μέρους τῶν ἰθυνόντων γερμανικῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν κύκλων. Ἐπῆλθον πολλαὶ βαρεῖαι καταρρεύσεις Τεκτον.·. ἀρχῶν, κατηρειπώθη

ὁ Γερμανικὸς Σύνδεσμος Μεγ.·. Στοῶν, καὶ πλεῖστοι γερμανοὶ Ἐλευθεροτέκτονες, ἀπεσύρθησαν τελείως ἀπὸ τὰς Στοάς. Πρέπει ὅμως, δικαίως κρίνων τις, νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἢ ἀκριβέστερον οἱ γερμανικοὶ Ἐλευθεροτεκτονισμοί, ὑπῆρξαν θῦμα τοῦ πολέμου καὶ τῶν συνεπειῶν του, ὅπως καὶ ἡ γερμανικὴ οἰκονομία. Ἡ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶχε περιέλθει—καὶ πρὸ τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχὴν—εἶναι ἄνευ συγκρίσεως ἐν τῇ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἱστορίᾳ. Κατὰ τὰς μεγάλας κοινωνικὰς ἀνατροπὰς (Γαλλίας, Ρωσσίας, Ἰταλίας) ὁ Ἐλευθεροτ.·. ἢ κατεστράφη, ἢ ἐπροτίμησε νὰ ἀναστείλῃ καὶ νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας του. Εἰς τὴν Γερμανίαν ὅμως διεβίωσε τὸ μέχρι τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχὴν χρονικὸν διάστημα, τὸ πλῆρες κρισιμωτάτων μεταβολῶν.

Οἱ ἐθνικοσοσιαλισταὶ τῆς Γερμανίας εὐθὺς ἀπὸ τῆς εἰς πολιτικὸν κόμμα συμπήξεώς των διεξήγαγον σφοδρὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. διὰ φυλλαδίων, ἄρθρων καὶ λόγων καὶ ἰδίᾳ διὰ τοῦ ἀρχισυντάκτου τῆς ἐφημερίδος των «Λαϊκὸς Παρατηρητὴς» Ἀλφρέδου Ροζεμπέργκ. Οὗτος διετύπωσε τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·., τὰ ὁποῖα, ἔλεγε, πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἀπόψεις τοῦ κόμματος.

«... Ὡς ἐκ τούτου οὐδεὶς τέκτων ἐπιτρέπεται νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸ κόμμα καὶ ἀντιστρόφως. Ἕκαστος ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ... Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, ὡς σύνολον, ἀνήκει εἰς τὰ παλαιὰ πνευματικὰ ῥάκη τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἡ γερμανικὴ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κίνησις τοῦ κόμματος ἐσήμανε τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ αἱ ὑπάρχουσαι ἀντιθέσεις δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐξομαλυνθοῦν καὶ νὰ συγκολληθοῦν, ἀλλὰ νὰ καταπολεμηθῇ ἀποφασιστικῶς ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός».

Ὁ ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ Ἀδ. Χίτλερ Ροδόλφος Hess εἰς ἐπιστολήν του τῆς 6 Δεκεμβρίου 1930 ἔγραφεν ἐπίσης, ὅτι «ἀπαγορεύεται εἰς τὰ μέλη τοῦ κόμματος νὰ εἶναι καὶ μέλη οἱασδήποτε μυστικῆς ἑνώσεως ὡς καὶ τῶν Τεκτονικῶν Στοῶν».

Καὶ ὅταν Ἐλευθεροτέκτων τις ἐκ Βρέμης ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν ἐφημερίδα «Bremser Nachrichten» τῆς 1 Φεβρουαρίου 1930 ἐπιστολήν, διὰ τῆς ὁποίας ἐπηρώτα τὸν Χίτλερ πῶς θὰ συμπεριφερθῇ ἔναντι τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐν περιπτώσει ἀναλήψεως τῆς ἀρχῆς, ἡ γραμματεία τοῦ Χίτλερ ἐδημοσίευσεν ἀπάντησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκτὸς ἄλλων, συμφωνούντων πρὸς τὰς προεκτεθείσας ἀπόψεις τοῦ Ροζεμπέργκ, τονίζεται ἡ ἀπαγόρευσις τῆς λειτουργίας τῶν γερμανικῶν στοῶν, «διότι δὲν δύναται νὰ διαμφισβητηθῇ ὅτι καὶ ἡ σύνθεσις τούτων φέρει τὴν σφραγῖδα μυστικῶν ἑταιρειῶν· μυστικαὶ ὅμως ἑταιρεῖαι, αἱ ὁποῖαι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν πολιτικήν, δὲν δύνανται νὰ εἶναι ἀνεκταὶ ἀπὸ μίαν πολιτείαν, θέλουσαν νὰ ἔχῃ ἐξησφαλισμένην τὴν ἀσφάλειάν της».

Τέλος εἰς τὰ ὑπὸ τὸν τίτλον «Καθοδηγητικαὶ καὶ μορφωτικαὶ ἐπιστολαὶ» δημοσιεύματα τοῦ ὀργανωτικοῦ τμήματος τοῦ κόμματος τῇ 15 Μαρτίου 1931 ἀναγράφονται:

«Ἡ ἐχθρότης τῶν χωρικῶν κατὰ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, ὡς δούλων τῶν Ἰουδαίων, πρέπει νὰ ἐξαφθῇ μέχρι λύσσης».

Ὅλα αὐτὰ ἠνάγκασαν τὴν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου νὰ ἀσχοληθῇ ἀπὸ ἐνωρὶς ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν ἐκ μέρους τοῦ Χίτλερ ἀναγνώρισιν. Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. ταύτης Στοᾶς Ριχάρδος Bröse ἔγραψε καὶ σχετικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Χίτλερ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπήντησεν ὁ γραμματεύς του Ροζεμπέργκ, λέγων μεταξὺ ἄλλων:

«Πιστεύομεν ὅτι ἡ ὅλη Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀντίληψις περὶ τοῦ κόσμου καὶ τὸ τυπικὸν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶναι πράγματα, ἐπιζήσαντα ἀπὸ παλαιοτέρων χρόνων· ἀλλ' ἡ σημερινὴ γενεὰ χρειάζεται μορφὰς ἑνώσεων διαφορετικὰς ἀπὸ ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι ἴσως ἐφαίνοντο καλαὶ διὰ τὸν 18ον αἰῶνα».

Οὕτω πως ἐξειλίσσοντο αἱ σχέσεις μεταξὺ τοῦ Γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ τῶν Ἐθνικοσοσιαλιστῶν πρὸ τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχήν. Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἐστηρίζοντο καὶ εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἐθεώρουν ὡς μέγαν προστάτην των τὸν στρατηγὸν Χιντεμπούργκ. Ὄντως ὁ Πρόεδρος τοῦ Ράϊχ εἰς διαβήματα, γενόμενα παρ' αὐτῷ ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἐτόνισεν ὅτι ἀφοῦ ὅλοι οἱ πρόγονοί του ἀπὸ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου ὑπῆρξαν ἐλευθεροτέκτονες, δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ ὀργάνωσις αὕτη συνίστατο ἀπὸ ἀτίμους ἀνθρώπους. Παρὰ ταῦτα κατόπιν ὁ Χιντεμπούργκ οὐδεμίαν κατώρθωσε νὰ ἐξασκήσῃ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς μετὰ ταῦτα ἐξελίξεως τῶν πραγμάτων.

Μετὰ τὴν ἄνοδον τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχήν, ἡ κυβέρνησίς του προῆλθεν εἰς συνεννοήσεις μετὰ τῶν Μεγ.·. Ἐθνικῶν Στοῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς διαρρυθμίσεως τῆς λειτουργίας των σύμφωνα μὲ τὰς ἀντιλήψεις της.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν συνεννοήσεων τούτων δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐκδηλωθῶσι. Καὶ τὸν Μάρτιον τοῦ 1933 ἀνηγγέλθη διὰ τῶν γερμανικῶν ἐφημερίδων ὅτι «ἡ Μεγάλη Ἐθνικὴ Μητρικὴ Στοὰ τῶν «Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» μετεσχηματίσθη εἰς «Ἐθνικὸν Χριστιανικὸν Τάγμα». Ἀπὸ 200 ἐτῶν διεφύλαξε τὴν ὡς θεμέλιον αὐτῆς θεωρουμένην χριστιανικὴν θεμελιώδη βάσιν καὶ ἀπηγόρευσε τὴν εἴσοδον Ἰουδαίων εἰς τὰς Στ.·. Τώρα πλέον ὅμως πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων ἡ «Μεγάλη Ἐθνικὴ Μητρικὴ Στοὰ» ἀπορρίπτει τὸν τίτλον «Ἐλεύθερος Τέκτων» καὶ ὀνομάζεται ἀπὸ σήμερον «Ἐθνικὸν Χριστιανικὸν Τάγμα Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου». Πιστὴ εἰς τὰς παλαιὰς της παραδόσεις καὶ τὸν στενὸν σύνδεσμόν της μὲ τὸν οἶκον τῶν Χοχεντζόλλερν—οἱ αὐτοκράτορες Γουλιέλμος Ι καὶ Φρειδερῖκος ἦσαν μέλη της—θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν καλλιέργειαν τοῦ πατριωτικοῦ καὶ ἱστορικοῦ αἰσθήματος. Τὸ ὄνομα «Ἐλεύθερος Τέκτων» ὡς καὶ τὰ ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προερχόμενα τμήματα τοῦ τυπικοῦ τῶν Στοῶν διετηρήθησαν λόγῳ παραδόσεως καὶ εὐγνώμονος ἀναμνήσεως πρὸς τὸν Φρειδερῖκον τὸν Μέγαν. Τὸν αὐτὸν μετασχηματισμὸν ἐδέχθη καὶ ἡ Μεγ.·. Ἐθνικὴ Στοὰ τῆς Πρωσσίας.

Ἡ Μεγ.·., ἀφ' ἑτέρου, Στ.·. τῆς Πρωσσίας «Ἡ Φιλία» ἀνεκοίνωσεν ἐπίσης διὰ τῶν ἐφημερίδων: «Ὅπως καὶ αἱ δύο ἄλλαι ἀρχαῖαι Πρωσσικαὶ Μεγάλαι Στοαί, οὕτω καὶ ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Πρωσσίας «Ἡ Φιλία» ἐγκαταλείπει τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν καὶ πάντα σύνδεσμον μὲ ἄλλας Ἐλευθεροτεκτ.·. Στοάς. Μετασχηματίζεται εἰς «Γερμανοχριστιανικὸν Τάγμα ἡ Φιλία». Μέλη αὐτοῦ δύνανται νὰ εἶναι μόνον ἄνδρες ἀρείας καταγωγῆς, ἀπαγορευομένης τῆς εἰσδοχῆς Ἰουδαίων καὶ Μαρξιστῶν. Ὅρκος σιγῆς δὲν ὑφίσταται πλέον».

Μετὰ τὰς τρεῖς ταύτας Στοὰς προσεχώρησαν εἰς τὸ νέον τοῦτο σύστημα καὶ ἡ Μεγάλη Ἐθνικὴ Στ.·. τῆς Σαξωνίας ὡς καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου, ἐγκαταλείψασαι τὸν τίτλον τοῦ «Ἐλευθεροτέκτονος».

Τὴν 15 Ἀπριλίου 1930 ἡ Γεν. Διεύθυνσις τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου ἀπηύθυνεν εἰς ὅλα τὰ μέλη της εἰδοποίησιν, διὰ τῆς ὁποίας ἔλυεν αὐτὰ ἀπὸ ὅλας των τὰς ὑποχρεώσεις. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἔπαυε νὰ ὑπάρχῃ ὡς τοιαύτη καὶ αἱ Στ.·. προσεκαλοῦντο νὰ διατηρήσουν τὰς μετ' αὐτῆς σχέσεις των μὲ ἄλλο ὄνομα καὶ μὲ ἄλλους σκοπούς. Εἰς ἄλλην του ἐγκύκλιον ὁ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. ταύτης Στοᾶς Ριχάρδος Bröse ἐπρότεινεν, ὅπως ἡ νέα ὀργάνωσις λάβῃ τὸ χαρακτηριστικὸν ὄνομα «Band der Brüder vom Deutschen Hause» (=Σύνδεσμος τῶν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ οἴκου Ἀδελφῶν), αἱ δὲ Στ.·. μεταβαλλόμεναι εἰς συνήθεις ἑνώσεις, ἔχουν ὡς θέμα τὴν καλλιέργειαν τῆς γερμανικῆς Τέχνης, τῆς Γερμανικῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ τῆς ἑταιρικότητος, τῆς διαπεποτισμένης ἀπὸ πραγματικὴν φιλίαν».

Κατὰ τὰς ἐπισήμους ἀφ' ἑτέρου ἀνακοινώσεις τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Ἡ Ὁμόνοια» τῆς Δαρμστάττης, ἡ Μεγ.·. αὐτὴ Στ.·. ἀπεφάσισε κατὰ τὴν γενικὴν συνέλευσιν αὐτῆς τῆς 1 Ἀπριλίου 1930, ὅπως αἱ ἀρχαὶ

της καὶ ἡ ἐργασία της ὁρμῶνται ἐκ τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν.

Καὶ εἰς ἐκτέλεσιν ὅλων τῶν ἀποφάσεων ἡ Μεγ.·. αὐτη Στ.·. ἀπέρριψε τὸν τίτλον καὶ ἔγινε «Γερμανο χριστιανικὸν Τάγμα τῶν Ναϊτῶν Ἱπποτῶν». Οὕτω αἱ πλεῖσται τῶν Μεγ.·. Στ.·., ἐγκαταλείψασαι τὸν τίτλον τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος, κατέστησαν πρὸς τὸ παρὸν τάγματα γερμανοχριστιανικὰ ἱπποτικά, ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν περὶ Ναϊτῶν παράδοσιν, διαιρούμενα εἰς «baillages», «νομαρχίας» καὶ ἄλλας κατατάξεις. τελείως ξένας πρὸς τὸν πραγματικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμό·. Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι καὶ παρὰ τὸν μετασχηματισμόν τοῦτον ἡ Γερμανικὴ Χιτλερικὴ Κυβέρνησις δυσπίστως ἐφέρετο πρὸς τὰ τάγματα ταῦτα, ὁ δὲ πρωθυπουργὸς τῆς Πρωσσίας Γκαῖριγκ ἐξέδωκε τὴν 16 Ἰανουαρίου 1934 ἐπίσημον διαταγὴν κοινοποιηθεῖσαν εἰς τὰς Τεκτ.·. Στ.·., διὰ τῆς ὁποίας ταῖς ὑπεδεικνύετο ὅτι ἡ ὕπαρξίς των δὲν εἶναι πλέον ἀναγκαία καὶ ἀναμένει τὰς ἀποφάσεις των περὶ αὐτοδιαλύσεώς των.

Αἱ ἄλλαι Μεγ.·. Στ.·., αἱ λεγόμεναι «ἀνθρωπιστικαὶ» τῆς Μπαϋρόϋτ, Φραγκφούρτης καὶ Λειψίας, ἀπέκλεισαν τοὺς Ἰουδαίους. νομίζουσαι ὅτι οὕτω θὰ συμφιλιωθοῦν μὲ τὰς ἀρχάς. Οἱ Μεγ.·. Διδάσκαλοι τινῶν ἐξ αὐτῶν παρητήθησαν.

Καὶ ἡ μόνη πιστή, παραμείνασα εἰς τὰς Ἐλευθεροτεκτονικὰς ἀρχὰς καὶ παραδόσεις, ὑπῆρξεν ἡ Συμβολικὴ Μεγάλη Στοὰ τῆς Γερμανίας. Ἡ Χιτλερικὴ Κυβέρνησις ἐζήτησε παρ' αὐτῆς νὰ τροποποιήσῃ τὰ συντάγματα καὶ τοὺς κανονισμούς της, νὰ ἀπαρνηθῇ τὰς διεθνικιστικὰς ἰδέας της καὶ νὰ παύσῃ τὰς ὑπὲρ τῆς προσεγγίσεως τῶν λαῶν ἐνεργείας τη·. Εἰς ἀπάντησιν τούτων ἡ Μεγ.·. αὐτη Στοά, συνελθοῦσα τὴν 26 Μαρτίου 1933 ἐν Ἀμβούργῳ ἀφοῦ πρῶτον ἐξαπέστειλε πρὸς ὅλας τὰς Τεκτονικὰς Δυνάμεις διαμαρτυρίαν ἐναντίον τῶν βιαιοτήτων τῆς Χιτλερικῆς κυβερνήσεως, ἔθεσεν ἑαυτὴν εἰς ὕπνον, τῆς ἀναγγελίας τῆς διαλύσεώς της δημοσιευθείσης εἰς τὴν «Ἐπίσημον Ἐφημερίδα» τῆς 28 Μαρτίου. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἀδ.·. Müffelmann Μέγ.·. Διδ.·., Raoul Koner Μέγ.·. Γραμ.·., καὶ Bönsch, συνελήφθησαν καὶ ἐφυλακίσθησαν, ὁ μὲν πρῶτος εἰς Spandau, ὁ δὲ δεύτερος εἰς Berlin—Moabit.

Οὕτω πως εἰς τὴν Γερμανίαν τὰ πράγματα ἐξηκολούθουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως. Τὸ οἰκόσημον καὶ ὁ τίτλος ἤλλαξαν, ἀλλ' ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς πραγματικὸς δὲν ὑφίστατο πλέον, σχὼν ἄδοξον τέλος.

«Ὑποκλινόμεθα» ἔγραφεν ἡ Σύνταξις τοῦ Bulletin τῆς Α. Μ. Ι. (Τόμ. IV,1933, Νο 45, σελ. 353). «πρὸ τῶν θυμάτων τοῦ ἰδεώδους, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς ἡμᾶς τόσον ἀγαπητόν, ἐλπίζοντες ὅτι δὲν ἐπιφυλάσσεται καὶ δι' αὐτὰ ἡ τραγικὴ τύχη τοῦ Ἀδ.·. Τορριτζιάνι».

Μετὰ τὸν δεύτερον ὅμως παγκόσμιον πόλεμον καὶ τὸ οἰκτρὸν τέλος τοῦ Χιτλερισμοῦ, οἱ Γερμανοὶ Ἐλευθεροτέκτονες ἤρχισαν καὶ πάλιν ἀνασυντασσόμενοι. Εἰς τὸ Ἀμβοῦργον, εἰς τὸ Μόναχον καὶ τὰς ἄλλας μεγάλας πόλεις τῆς Δυτικῆς Γερμανίας ἀνασυνεστήθησαν Στοαὶ καταβάλλονται δὲ ἐνέργειαι περὶ ἀναβιώσεως τῶν πρὸ τοῦ πολέμου Μεγ.·. Στ.·. καὶ ἀναγνωρίσεως αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν ἄλλων Τεκτ.·. Δυνάμεων.

Γερμανίας, *Συμβολικὴ Μεγάλη Στοὰ τῆς*. Symbolische Grossloge von Deutschland). Ἱδρύθη τὸν Ἰούλιον τοῦ 1930. Ὁμὰς Ἐλευθεροτεκτόνων, ἀνηκόντων εἰς τὰ διάφορα γερμανικὰ συστήματα καὶ μὴ συμφωνούντων μὲ τὴν ἀρνητικὴν στάσιν τῶν Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἔναντι τῶν διεθνῶν καὶ εἰρηνιστικῶν προβλημάτων τῆς Ἑνώσεως, κ. οὐ. κ., ἡνώθη μὲ 600, ἀποχωρήσαντας ἐκ τοῦ *Συνδέσμου Ἐλευθεροτεκτόνων «ὁ Ἀνατέλλων Ἥλιος»* (F.Z.A.S.) πρὸς ἵδρυσιν μιᾶς Μεγ.·., Στ.·.. Ἐπειδὴ αἱ διαπραγματεύσεις μὲ τὸν *Γερμανικὸν Σύνδεσμον Μεγάλων Στοῶν* ἔμειναν ἄνευ ἀποτελέσματος καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βιέννης ὤφειλε νὰ ἀρνηθῇ νὰ δώσῃ τὴν ἱδρυτικὴν ἄδειαν, τὸ ἀπὸ μικροῦ χρόνου ἐγκατασταθὲν ἐν Γερμανίᾳ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·. διὰ τὴν Γερμανίαν ἐγκαθίδρυσε τὴν 27 Ἰουλίου ὀκτὼ Στοάς, αἱ ὁποῖαι ἡνώθησαν μετὰ ταῦτα εἰς ἰδίαν Μεγ.·. Στ.·. ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περὶ κανονικότητος καὶ *ἀναγνωρίσεως* (βλ. λ.) δημοσιευθέντων ἀξιωμάτων τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ἡ νέα, δεκάτη Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γερμανίας, δὲν ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν ἐννέα ἄλλων γερμανικῶν Μεγ.·. Στ.·. Διεκρίνετο ἀπὸ τούτων προπαγανδίζουσα τὴν διεθνῆ Ἐλευθεροτεκτονικὴν ἐπικοινωνίαν, καὶ διὰ τῆς συνθήκης της μὲ τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. ἐπιτρέπουσα εἰς τὰ μέλη της νὰ προσέρχωνται εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς τοῦ Ὕπ.·. Συμβ.·. τῆς Γερμανίας. Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν της ἀφεώρα κυρίως τὸ πρόβλημα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ κοινωνικὰ ζητήματα. Ἐξέδιδε καὶ ἴδιον περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Alten Pflichten» (=Τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα»).

Μετὰ τὴν ἄνοδον τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχὴν (Μάρτιος 1933), μὴ θελήσασα νὰ ἔλθῃ εἰς οὐδένα συμβιβασμὸν μὲ τὰς ἀξιώσεις τῆς κυβερνήσεως, προὐτίμησε νὰ τεθῇ ἐν ὕπνῳ.

Γερμανικὰ Τυπικά. Τὰ κυριώτερα Τεκτ.·. συστήματα τὰ λειτουργοῦντα ἐν Γερμανίᾳ πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἦσαν τὰ ἑξῆς:

1. Παλαιὸν Ἀγγλικὸν σύστημα ὡς μετερρυθμίσθη τοῦτο ὑπὸ τοῦ Σραΐντερ ἐφαρμοζόμενον ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου, τῶν πλείστων Στ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σαξωνίας καὶ ὅλων τῶν Στ.·. τοῦ Ἀννοβέρου τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν Μεγ.·. Βασιλ.·. Στ.·. τοῦ Γιόρκ.

2. Μεταρρυθμισμένον Δόγμα τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ἢ Σκωτικὸν ἀκολουθούμενον ἀπὸ τὴν ἐν Βερολίνῳ Στ.·. τῶν «Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν».

3. Σουηδικόν, ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. τοῦ Βερολίνου.

4. Δόγμα τοῦ Φέσλερ ἐλαφρῶς διάφορον τοῦ Σραΐντερ. Τὸ τυπικὸν αὐτὸ χρησιμοποιῆται ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. «Ὁ Ἥλιος», τῆς Μπάϊρόϋτ καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ὑόρκης».

5. Σύγχρονον Ἀγγλικὸν Ἐκλεκτικὸν τυπικὸν ἀκολουθούμενον ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. Φραγκφούρτης καὶ Δαρμστάττης.

Τὸ πολυπλοκώτερον τῶν ἀνωτέρω συστημάτων εἶναι τὸ Σουηδικὸν ἀρ. 3. Τὸ ἁπλούστερον εἶναι τὸ τοῦ Σραΐντερ, Ἀρ. 1. Ὡς πρὸς τὸν Συμβ.·. Τεκτ.·. λεπτομέρειαι τοῦ α' καὶ τοῦ β' βαθμοῦ εἶχον ἐν Γερμανίᾳ μετατοπισθῆ, οὕτως ὥστε μαθ.·, προερχόμενος ἐξ Ἀμερικῆς, Ἀγγλίας, Ἑλλάδος κ. ἄ. χωρῶν ἐπισκεπτόμενος Γερμανικὴν Στ.·. δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιτύχῃ εἴσοδον εἰς Στ.·. 1°.

Βλ. καὶ βιβλ. **7, 8** καὶ **36** (τόμ. Β', σελ. 155).

Γερμανικαὶ Μεγάλαι Στοαί. Ἀνεγνωρισμέναι Γερμανικαὶ Μεγάλαι Στοαὶ ἦσαν μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1933 αἱ ἑξῆς:

1. Μεγ.·. Στ.·. «Ὁ Ἥλιος» ἐν Μπαϋρόϋτ, ἱδρυθεῖσα τὸ 1741 (Grossloge «Zur Sonne»).

2. Μεγ.·. Ἐθνικὴ Μητρικὴ Στοὰ «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» ἐν Βερολίνῳ, ἱδρυθεῖσα τὸ 1740. (Grosse National—Mutterloge «Zu den drei Weltkugeln»).

3. Μεγ.·. Ἐθνικὴ Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας (Grosse Landesloge der Freimaurer von Deutschland), Γερμανοχριστιανικὸν Τάγμα ἐν Βερολίνῳ (Deutsch—christlicher Orden in Berlin). Ἱδρύθη τὸ 1770.

4. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πρωσσίας «Ἡ Φιλία» (Grosse Loge von Preussen, Genannt Zur Freundschaft»). Ἱδρύθη τὸ 1798.

5. Μεγ.·. Στ.·. Ἐλευθεροτεκτόνων «Ὁμόνοια» ἐν Δαρμστάττῃ (Grosse Freimaurerloge «Zur Eintracht» in Darmstadt). Ἱδρύθη τὸ 1846.

6 Μεγ.·. Ἐθνικὴ Στ.·. τῆς Σαξωνίας ἐν Δρέσδῃ Grosse Landesloge von Sachsen in Dresden).

7. Μεγάλη Μητρικὴ Στοὰ τοῦ Ἐκλεκτικοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Συνδέσμου ἐν Φραγκφούρτῃ (Μάϊν) (Grosse Mutterloge des Eklektishen Freimaurerbunde. in Frankfurt a. M.). Ἱδρύθη τὸ 1783.

8. Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου (Grosse Loge von Hamburg). Ἱδρύθη τὸ 1740.

9. Μεγ.·. Στ.·. «Γερμανικὴ Ἀδελφικὴ Ἅλυσις» ἐν Λειψίᾳ (Grossloge «Deutsche Brüderkette» in Leipzig). Ἱδρύθη τὸ 1924.

10. Συμβολικὴ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γερμανίας (Symbolische Grossloge von Deutschland, Berlin). Ἱδρύθη τὸ 1930:

Καὶ αἱ 10 αὐταὶ Μεγ.·. Στ.·. ἠρίθμουν κατὰ τὸ 1930 77.000 περίπου μέλη.

Γερμανικαὶ Στοαὶ ἔξω τῆς Γερμανίας καὶ Ἑλβετίας. Τοιαῦται ὑπῆρχον μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1933:

I. Ἐ ν Ε ὐ ρ ώ π ῃ: 3 ἐν Δανίᾳ, 2 ἐν Ἀγγλίᾳ, 1 ἐν Γαλλίᾳ, 2 ἐν Λεττονίᾳ, 1 ἐν Λιθουανίᾳ, 16 ἐν Πολωνίᾳ, 5 ἐν Ρουμανίᾳ, 1 ἐν Ἱσπανίᾳ, 20 ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ, 1 ἐν Κωνσταντινουπόλει.

II. Ἐ ν Ἀ φ ρ ι κ ῇ: 2 ἐν Αἰγύπτῳ, 3 ἐν Νοτ. Ἀφρικῇ, 3 ἐν τῇ ΝΔ]κῇ Ἀφρικῇ.

III. Ἐ ν Ἀ μ ε ρ ι κ ῇ: 18 ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις, 2 ἐν Ἀργεντινῇ, 5 ἐν Βραζιλίᾳ, 4 ἐν Χιλῇ, 2 ἐν Μεξικῷ.

IV. Ἐ ν Ἀ σ ί ᾳ: 1 ἐν Παλαιστίνῃ (Ἱερουσαλήμ).

Γερμανικὴ Ἀδελφικὴ Ἅλυσις. (Deutsche Bruderkette). Βλ. *Ἀδελφικὴ Ἅλυσις.*

Γερμανικὴ ἕνωσις τῶν XXII (Deutsche Union der XXII). Μυστικὴ ἕνωσις, ἱδρυθεῖσα ἐν Χάλλῃ ὑπὸ τοῦ ἐλευθερόφρονος καὶ πρώην ἱεροκήρυκος Bahrdt, τοῦ «Θερσίτου τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀναμορφώσεως». Ἡ ἕνωσις ἱδρύθη «πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς συνεχίσεως τῆς ἀναμορφώσεως τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἐκθρονίσεως τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ τοῦ φανατισμοῦ διὰ μιᾶς ἠρέμου συναδελφώσεως ὅλων τῶν ἀγαπώντων τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ». Ἡ Γερμανικὴ ἕνωσις ὤφειλε νὰ διαγράψῃ πάλιν ἓν σχέδιον ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν Bahrdt ὑπῆρξεν ἱδρυτὴς μυστικῆς τινος ἑταιρείας (Τάγματος), ἡ ὁποία, «εἶχε τρεῖς βαθμοὺς καὶ ἔπρεπε νὰ διαφυλάττῃ τὴν συνετὴν θρησκείαν ἐν ἠρεμίᾳ καὶ νὰ προστατεύῃ αὐτὴν ἐναντίον τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῆς ἀπάτης τῶν ἱερέων».

Ἡ Ἕνωσις ἀρχικῶς περιελάμβανε δύο τάξεις ἀδελφωμένων, τοὺς κοινοὺς καὶ τοὺς ἀναγορεύοντας (designierende) Ἀδ.·., ἀργότερον ὅμως ἔτεινε νὰ μεταβληθῇ εἰς εἶδος τι Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ μὲ ἓξ βαθμούς: 1. Τὸν Ἔφηβον. 2. Τὸν Ἄνδρα. 3. Τὸν Γέροντα 4. τὸν Μεσοπολίτην. 5. Τὸν Ἐπισκοπικὸν καὶ 6. τὸν «Ἀνώτερον».

Οἱ πρῶτοι τρεῖς βαθμοὶ ἦσαν προπαρασκευαστικοὶ τῶν ἑπομένων. Ἡ Ἕνωσις διήρκεσε μόνον τέσσαρα ἔτη καὶ διελύθη κατόπιν τῆς φυλακίσεως τοῦ ἱδρυτοῦ της διὰ τὴν δημοσίευσιν πολιτικοῦ λιβέλλου.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ὀργάνωσις αὐτὴ οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἐκτὸς μόνον ὅτι ὁ Μπάρντ καὶ οἱ 21 ἄλλοι ὀπαδοί του ἦσαν Ἐλευθεροτέκτονες. Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Ἑνώσεως τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν της προσεχώρησαν εἰς τοὺς «*Πεφωτισμένους*» βλ. λ.

Γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτονικὸς Σύνδεσμος (Deutscher Freimaurerbund). Ὁ Bode προσεπάθησε τὸ 1760 νὰ ἐπιτύχῃ ἕνωσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐν Γερμανίᾳ διὰ τῆς ἐν Gotha Στ.·. «Ὁ Διαβήτης», ἡ ὁποία τότε δὲν ἀνῆκεν εἰς τὸν Ἐκλεκτικὸν Σύνδεσμον. Ἐξαπέστειλεν «ἐγκύκλιον ἐπιστολήν, περιέχουσαν προτάσεις πρὸς στερεωτέραν ἵδρυσιν ἑνὸς συνδέσμου, μεταξὺ ὅλων τῶν γερμανικῶν Στοῶν τῶν συμβολικῶν βαθμῶν ἐπὶ γενικῆς ἰσότητος καὶ ἐλευθερίας...». Εἰς τὴν ἐγκύκλιον αὐτὴν τοῦ Bode μόνον 17 Στ.·. διεκήρυξαν ὅτι θέλουν νὰ συμπράξουν. Συνεπείᾳ τούτου ἡ σκέψις αὕτη ἐναυάγησε εὐθὺς ἀμέσως. (Βλ. καὶ *Γερμανικὸς Σύνδεσμος Μεγ.·. Στ.·.*).

Γερμανικὸς Μασονικὸς Οἶκος ἐν T a p p a n (Νέας Ὑόρκης) (German Masonic Home). Γηροκομεῖον τῶν γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς πολιτείας Νέας Ὑόρκης. Ἀπεκτήθη τὸ 1888 καὶ συνεπληρώθη κατόπιν. Κατὰ τὸ 1908 ἐγένοντο νέαι προσθῆκαι. Ἑκάστη τῶν 2) γερμανικῶν Στ.·., αἱ ὁποῖαι εἶναι ἡνωμέναι εἰς τὴν ἐνάτην περιφέρειαν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης, κατεσκεύασεν ἀνὰ ἕνα θάλαμον, φέροντα τὸ ὄνομά της.

Γερμανικὸς Σύνδεσμος Μεγάλων Στοῶν (Deutscher Grosslogenbund). Ἡ ἰδέα τῆς συμπήξεως ἑνὸς Γερμανικοῦ Συνδέσμου Μεγ.·. Στοῶν ἐπραγματοποιήθη τὴν 19 Μαΐου 1872 ἐν Βερολίνῳ. Εἰς τὸ καταστατικόν του ἐτέθη ὡς σκοπὸς ἡ διατήρησις καὶ ἡ προαγωγὴ τῶν γερμανικῶν Στοῶν καὶ ἡ λῆψις κοινῆς τεκτονικῆς θέσεως ἔναντι τῶν ξένων Στοῶν. Περιελάμβανε κατ' ἀρχὰς τὰς 8 γερμανικὰς Μεγ.·. Στοάς, τῆς Μεγ.·. Στ.·. «*Ἀδελφικὴ Ἅλυσις*» ἀναγνωρισθείσης μέν, μὴ συμπεριληφθείσης ὅμως εἰς τὸν Σύνδεσμον.

Ὁ Σύνδεσμος εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐφαίνετο ἔχων σοβαρὰς ἐσωτερικὰς ἐλλείψεις. Καὶ κατὰ τὴν 50ὴν ἐπέτειον τῆς ἱδρύσεώς του (τὸ 1922) ἀπεχώρησαν ἐξ αὐτοῦ αἱ τρεῖς ἀρχαῖαι πρωσσικαὶ Μεγ.·. Στοαί. Κατόπιν ἀπεχώρησε καὶ ἡ Μεγ.·. Ἐθν.·. Στοὰ τῆς Σαξωνίας. Κατὰ Μάρτιον 1933 ἀπετελεῖτο μόνον ἐκ τῶν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου, Μπάϋρουτ, Φραγκούρτης καὶ Δαρμστάττης, διαλυθεὶς μετὰ τὴν ἄνοδον τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχήν.

Γερμανικὸς Σύνδεσμος Στοῶν (Deutscher Logenbund) Ἕνωσις τῶν ἀκανονίστων Στ.·. ἢ Στοῶν τοῦ *Χέμφλερ* (βλ. λ.), ἱδρυθεῖσα τὸ 1903, ἐκ τῆς Στ.·. «Bavaria» (ἐν Augsburg), τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Isarfels» (τοῦ Μονάχου), τῆς Μεγ.·. Στ.·. «τῆς Χρυσῆς Παγκοσμίου Σφαίρας» (ἐν Ἀμβούργῳ). Ὅλαι αὐταὶ αἱ Στ.·. δὲν εἶχον προσκολληθῇ εἰς τὸ ἐπίσης ἀκανόνιστον «*Μεταρρυθμισμένον Ἐλευθεροτεκτονικὸν Τάγμα*». Ἡ διοίκησις εὑρίσκετο εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἐν Μονάχῳ Μεγ.·. Στ.·. «Isarfels».

Ὁ Σύνδεσμος ἵδρυσε μίαν μόνην Στ.·, τὴν «Hans Sachs» ἐν Νυρεμβέργῃ, ἡ ὁποία ὅμως ἔπαυσε τὰς ἐργασίας της. Τὸ 1904 ἀπεσπάσθη ἡ Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου καὶ προσεκολλήθη ὑπὸ τὸ ὄνομα «Πιστὴ Ἀδελφικὴ Ἅλυσις» εἰς τὴν ἀκανόνιστον Μεγ.·. Ἐλευθεροτεκτον.·. Στ.·. τῆς Γερμανίας, τὸ δὲ 1905 ἡ Στ.·. τοῦ Augsburg προσεχώρησε εἰς τὸ ἀκανόνιστον «Ὕπατον Ἄδυτον τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος καὶ τοῦ Μισραΐμ». Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ ἡ ἐν Μονάχῳ Μεγ.·. Στ.·. προσεχώρησε εἰς τὴν ἀκανόνιστον Συμβολικὴν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος ἐν Γερμανίᾳ, τὴν πρότερον ὀνομαζομένην «Μεγάλη Ἐλευθεροτεκτονικὴ Στοὰ Γερμανίας».

Γερμανὸς — *ὁ Παλαιῶν Πατρῶν.* — Ἐκ τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς ἐθνικῆς ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας κινήσεως * ἐν Δημητσάνῃ τῇ 25 Μαρτίου 1771.

Τὸ κοσμικόν του ὄνομα ἦτο Γεώργιος Ἰωάννου Γκόζια. ἢ Κόζια μετωνομάσθη δὲ εἰς Γερμανὸν ὅταν σπουδάζων εἰς τὸ Ἄργος ἐξετιμήθη ὑπὸ τοῦ τότε Μητροπολίτου Ναυπλίου καὶ Ἄργους Ἰακώβου καὶ ἐχειροτονήθη εἰς διάκονον. Κατὰ τὸ 1797 μετέβη ὡς διάκονος παρὰ τῷ συμπατριώτῃ του Μητροπολίτῃ τότε Σμύρνης καὶ ἀκολούθως Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Ἐθνομάρτυρι Γρηγορίῳ τῷ Ε' τὸν ὁποῖον καὶ ἠκολούθησε κατόπιν ὡς ἀρχιδιάκονος εἰς Κωνσταντινούπολιν. Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1806 ἐξελέγη Μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν, ὅπου ἔφθασε τὸν Μάϊον.

Εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ἐμυήθη τὸ 1819 ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου Πελοπίδα καὶ τότε ἤρχισε τὴν καθαρῶς ἐθνικὴν δρᾶσιν του μὲ τὴν ὁποίαν συνεδέθη ἡ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ἁγίας Λαύρας ἀνύψωσις τῆς σημαίας τῆς Ἐπαναστάσεως τὸν Μάρτιον τοῦ 1821.

Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ἀπέθανε τὴν νύκτα τῆς 30 πρὸς τὴν 31 Μαΐου τοῦ 1826 ἐν Ναυπλίῳ.

Καίτοι δὲν ὑπάρχουν ἐξηκριβωμέναι περὶ τούτου πληροφορίαι, θεωρεῖται βέβαιον ὅτι ὁ Γερμανὸς εἶχε μυηθῇ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, λόγῳ ἰδίως τῆς μακρᾶς ὑπηρεσίας του παρὰ Γρηγορίῳ τῷ Ε' ὅστις ἦτο Τέκτων.

Ἐκ τοῦ ὀνόματός του ὠνομάσθη καὶ ἡ ἐν Πάτραις «*Γερμανὸς Παλαιῶν Πατρῶν*» *Στοά.* Λειτουργοῦσα

ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος, ἡ Στ.·. αὕτη ἐπετέλεσε σημαντικὸν Τεκτονικὸν ἔργον εἰς Πάτρας. Ἀναστείλασα ὅμως τὰς ἐργασίας της κατόπιν τῆς Ἰταλικῆς κατοχῆς, δὲν κατώρθωσεν ἀκόμη νὰ τὰς ἐπαναλάβῃ δεδομένου ὅτι πολλοὶ τῶν ἀδ.·. ἀνεχώρησαν ἔκτοτε ἐκ Πατρῶν.

γεῦμα ἀδελφικόν. Βλέπε *ἀγάπαι.*

γεῦσις. Μία τῶν πέντε αἰσθήσεων, δευτερευούσης ὅμως ἐν τῷ Τεκτ.·. σημασίας, καθ' ὅσον πρωτεύουσαι αἰσθήσεις θεωροῦνται ἡ ἀκοή, ἡ ὅρασις καὶ ἡ ἀφή. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ γεῦσις, ὅπως καὶ ἡ ὄσφρησις, δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ τυπ.·. ἐκτὸς ὡς συμπληροῦσαι τὸν ἱερὸν ἀριθμὸν πέντε.

Σχετικῶς ὁ Πρέστον γράφει: «Ἡ γεῦσις καὶ ἡ ὄσφρησις συνδέονται ἀρρήκτως, καὶ συνεπείᾳ τῆς ἐντελῶς παρὰ φύσιν ζωῆς, τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι διάγουν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, αἱ δύο αὐταὶ αἰσθήσεις καθίστανται βαθμηδὸν ἐντελῶς ἀκατάλληλοι διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ φυσικοῦ των προορισμοῦ».

Γεφυροποιοὶ ἀδελφοὶ (Fratres Pontifices). Χριστιανικὴ ἀδελφότης ἐν τῇ Νοτ. Γαλλίᾳ, ἡ ὁποία ἐξειλίχθη ἐκ γεφυροποιῶν καὶ ὁδοποιῶν καὶ εἶχεν ἐθιμοτυπίαν ὁμοίαν πρὸς τὴν τῶν λιθουργῶν. Ἀνίδρυον πολλὰ καταλύματα διὰ τοὺς προσκυνητὰς καὶ ἕδρων ἰδιαιτέρως εἰς ἔργα ἀγαθοεργίας. Τὸ σῆμα τοῦ τάγματος ἦτο ἡ ὀξύληκτος σφῦρα. Ὡς ἱδρυτὴς του χαρακτηρίζεται ὁ ἅγιος Benezet, ἡ δὲ πρωτεύουσά του ἦτο ἡ πόλις Ἀβινιόν.

Γεωγραφία ἀρχαία. Αἱ γεωγραφικαὶ γνώσεις τῶν ἀρχαίων μᾶς φαίνονται ἐντελῶς φαντασιώδεις καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν κανεὶς δὲν φροντίζει νὰ τὰς μελετήσῃ. Καὶ ἐν τούτοις ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἐξετάσωμεν προσεκτικῶς τὰς ἀφηγήσεις διαφόρων ἀρχαίων συγγραφέων, εὑρίσκομεν ὅτι ὑπάρχει ποιά τις πραγματικότης ἡ ὁποία ὅμως καλύπτεται ἀπὸ ἀλληγορίας καὶ μύθους. Ἂς μὴ λησμονῶμεν ἄλλως τε ὅτι ἡ γεωγραφία κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐδιδάσκετο εἰς τὰ ἄδυτα τῶν μυστηρίων καὶ ὑπὸ τὴν σφραγῖδα τῆς σιγῆς. Ἐὰν λοιπὸν θελήσωμεν νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς τὰς ἀρχαίας αὐτὰς ἀφηγήσεις, ὅπως τὴν Ἱστορίαν τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος, τὴν μετάβασιν τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὸν κῆπον τῶν Ἑσπερίδων, τὸν περίπλουν τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τὸ ταξίδιον τοῦ περιηγητοῦ τῶν Ἀλεξανδρινῶν χρόνων, Ἰαμβούλου, εἰς μίαν μυθικὴν νῆσον τῆς ὁποίας περιγραφὴν μᾶς διέσωσεν ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης εἰς τὸν δεύτερον τόμον τῆς «Ἱστορικῆς Βιβλιοθήκης» θὰ ἀνακαλύψωμεν διάφορα ἐνδιαφέροντα πράγματα. Οἱ προομηρικοὶ χρόνοι τῆς ἀνθρωπότητος δὲν ἦσαν τόσον καθυστερημένοι ὅπως γενικῶς πιστεύεται.

Εἰς τὸ ἔργον του «Κοσμογονικὴ Θεολογία» ὁ Δ. Ραμὲ (1853) γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἐξετάζοντες τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπιστήμης τῶν Ἑλλήνων διαπιστοῦμεν μίαν παρακμὴν καθὼς πλησιάζομεν πρὸς τὴν λεγομένην κλασσικὴν ἀρχαιότητα. Ὅλαι αἱ περὶ ἀστρονομίας, γεωγραφίας καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν γνώσεις τὰς ὁποίας ἡ Ἑλλὰς εἶχε λάβει ἀπὸ τὰς Ἰνδίας, τὴν Χαλδαίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς διετήρησεν εἰς τὰ ἄδυτα τῶν Μυστηρίων της ὅπου αὗται ἀνεπτύσσοντο ἀπὸ ἐμπνευσμένους ἱεροφάντας, ἀπωλέσθησαν βαθμηδὸν ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου καὶ ἐντεῦθεν».

Εἰς τὸ ἔργον του «Αἱ ἐσωτερικαὶ παραδόσεις» ὁ ὁ κ. H. de Campigny γράφει τὰ ἑξῆς:

«Οἱ νεώτεροι ἐπιστήμονες, ὑπνωτισθέντες ἀπὸ τὸν κλασσικὸν κατοπτρισμὸν δὲν κατώρθωσαν νὰ ἀποκαλύψουν ὅλον τὸν ἐπιστημονικόν, φιλοσοφικὸν καὶ θρησκευτικὸν θησαυρὸν τῆς ἀρχαϊκῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὴν πραγματικότητα ὁ αἰὼν τοῦ Περικλέους ὁ θεωρηθεὶς ὁ λαμπρότερος τῆς Ἑλλάδος, σημειώνει παρακμὴν ἐν συγκρίσει μὲ τοὺς πρὸ αὐτοῦ αἰῶνας. Παράδειγμα τούτου εἶναι τὰ σχόλια τῶν μεταγενεστέρων οἱ ὁποῖοι τοποθετοῦν τὸν περίπλουν τοῦ Ὀδυσσέως εἰς τὸ Αἰγαῖον, τὸ Ἰόνιον καὶ τὴν Μεσόγειον. Ἡ πραγματικότης ὅμως εἶναι διάφορος. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐντοπίσῃ κανεὶς ἐντεῦθεν τῶν Ἡρακλείων Στηλῶν ὅλους τοὺς σταθμοὺς τοῦ Ὀδυσσέως. Αἱ λεπτομέρειαι δὲ αἱ περιεχόμεναι εἰς τὴν Ὀδύσσειαν ἀποδεικνύουν ὅτι μερικοὶ τῶν σταθμῶν αὐτῶν εὑρίσκονται εἰς βορείους χώρας, δηλαδὴ εἰς τοὺς Βορειοάτλαντας.

Ἡ νῆσος τῶν Φαιάκων εἶναι νῆσος τῆς Ἀτλαντίδος, ἴσως ἡ Ποσειδωνίς. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ὠγυγίαν τὴν νῆσον τῆς Καλυψοῦς καὶ τὴν Αἰαίην κατοικίαν τῆς Κίρκης, πρέπει ἀμφοτέρας νὰ τὰς ἀναζητήσωμεν εἰς τὸ βόρειον τμῆμα τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἐφ' ὅσον ὁ Ὅμηρος ἀπαριθμεῖ διάφορα δένδρα τὰ ὁποῖα φύονται εἰς τὸν Βορρᾶν, καὶ ὁμιλεῖ περὶ βραχωδῶν ἀκτῶν, ἀμμωδῶν κλιτύων, πτηνῶν κ.τ.λ.».

Εἰς τὸ βιβλίον του «Le roman du Lys» (Βιβλ. III) ὁ Georges Sanoë ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ νύμφη Καλυψὼ καὶ ἡ μάγισσα Κίρκη δυνατὸν νὰ ἦσαν ἱέρειαι τῶν Δρυΐδων τῶν ὁποίων ἄλλως τε ἔφερον τὴν στολήν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν χώραν τῶν Χειμερίων οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ εὑρίσκετο εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς Εὐρώπης, εἰς τὰς Σκανδιναβικὰς χώρας, ἴσως εἰς τὴν Ἰσλανδίαν ἢ τὴν Γροιλανδίαν».

Οἱ Ἀρχαῖοι ἐγνώριζον ὅτι εἰς τὸν ὠκεανόν, πέραν τῶν Ἡρακλείων Στηλῶν ὑπῆρχε μία ἤπειρος.

Οἱ Ἀρχαῖοι ἀναφέρουν ἐνίοτε τὴν Ἀτλαντίδα μὲ τὸ ὄνομα Αἰθιοπία. Ὅπως γράφει ὁ Duvillé «ἡ Ὀδύσσεια τοῦ Ὁμήρου ὁμιλεῖ περὶ δύο Αἰθιοπιῶν, μίαν δυτικὴν καὶ μίαν ἀνατολικήν. Εἰς τὸν περίπλουν του, Σκύλαξ ὁ Καρυανδεὺς λέγει ὅτι οἱ Φοίνικες ὅταν ἤρχοντο εἰς τὴν νῆσον Κύρνον πέραν τῶν Ἡρακλείων συνηλλάσσοντο μὲ τοὺς Αἰθίοπας. Εἶναι ἑπομένως φανερὸν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς σημερινῆς Αἰθιοπίας».

Ὁ Ηρόδοτος καὶ ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἀποκαλοῦν τοὺς Ἄτλαντας ἐνίοτε Αἰθίοπας. Ὁ δὲ Πλίνιος εἰς τὴν «Φυσικὴν Ἱστορίαν» του γράφει ὅτι «ἡ Αἰθιοπία ἐκαλεῖτο ἄλλοτε Ἀτλαντίς». Καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ζεὺς διέπλευσε τὸν ὠκεανὸν διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τοὺς Αἰθίοπας».

Οἱ Ἀρχαῖοι ὠνόμαζον Λιβύην τὸ γνωστὸν εἰς αὐτοὺς τμῆμα τῆς Ἀφρικῆς καὶ ὄχι μόνον τὸ μέρος ποὺ φέρει σήμερον αὐτὸ τὸ ὄνομα. Περιελάμβανον ὁλόκληρον τὴν Βόρειον καὶ τὴν Δυτικὴν Ἀφρικὴν τὴν ὁποίαν ἐνίοτε ὠνόμαζον ἐσωτερικὴν Αἰθιοπίαν.

Τὰ ἀρχαῖα κείμενα ἀναφέρονται ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Δυτικὴν Αἰθιοπίαν, τὴν Ἀτλαντίδα καὶ τὴν ὑπερβόρειον χώραν. Πρόκειται περὶ τριῶν χωριστῶν χωρῶν. Ἡ Ἀτλαντὶς τῶν Ἀρχαίων ἦτο τὸ κεντρικὸν ἀτλαντικὸν τμῆμα μιᾶς μεγάλης ἠπείρου ἢ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπέμεινε βραδύτερον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ποσειδωνίς. Ἡ Δυτικὴ Αἰθιοπία ἦτο ἡ μικρὰ νῆσος ἥτις εἶχεν ἀπομείνῃ μετὰ τὸν συμβάντα κατακλυσμόν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπερβόρειον χώραν αὕτη περιελάμβανε τὸ βόρειον τμῆμα τῆς Ἀτλαντίδος.

Ἐὰν πιστεύσωμεν τὸν Ἀπολλόδωρον (Μυθολογία, βιβλίον Β') ὁ κῆπος τῶν Ἑσπερίδων εὑρίσκετο εἰς τὴν ὑπερβόρειον Ἀτλαντίδα.

Ἐκτὸς τοῦ Πλάτωνος, ὁ Ὅμηρος, ὁ Σαγχονιάθων, ὁ Αἰλιανός, ὁ Πρόκλος, ὁ Θεόφραστος, ὁ Θεόπομπος, ὁ Μάρκελλος, ὁ Ἀπολλόδωρος, ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης κ. ἄ. ἀναφέρουν τὴν Ἀτλαντίδα.

Εἰς τὸ ἔργον του «Ποικίλη Ἱστορία» (Βιβλίον Γ') ὁ Αἰλιανὸς γράφει ὅτι ὁ Θεόπομπος ἀναφέρει συνάντησιν τοῦ Μίδα καὶ τοῦ Σιληνοῦ εἰς τὴν ὁποίαν ὁ τελευταῖος βεβαιοῖ τὴν ὕπαρξιν μεγάλης ἠπείρου κειμένης εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ μεγαλειτέρας τῆς Ἀσίας, τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Λιβύης, ὁμοῦ λαμβανομένων. Οἱ κάτοικοι τῆς ἠπείρου αὐτῆς εἶχον ἀνεγείρει μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς πλήρεις χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Ὁ Πρόκλος εἰς τὰ σχόλιά του περὶ Πλάτωνος ἀναφέρει ἀπόσπασμα ἀρχαίου συγγραφέως ὁμιλοῦντος περὶ νήσων κειμένων πέραν τῶν Ἡρακλείων Στηλῶν καὶ τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι εἶχον ἀπὸ τοὺς προγόνους των τὴν παράδοσιν περὶ μιᾶς μεγάλης

νήσου καλουμένης 'Ατλαντίδος ἥτις ἐπὶ μακρὸν ἐκυριάρχει ὅλων τῶν νήσων τοῦ 'Ωκεανοῦ.

'Ο Μάρκελλος εἰς τὴν ἱστορίαν του περὶ Αἰθιόπων γράφει ὅτι «ὑπῆρχεν ἄλλοτε μία μεγάλη νῆσος καὶ ὅτι τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται ἀπὸ παλαιοὺς ἱστοριογράφους ἀναφέροντας ὅτι εἰς τὸν 'Ατλαντικὸν 'Ωκεανὸν ὑπῆρχον κάποτε ἑπτὰ νῆσοι ἀφιερωμέναι εἰς τὴν Περσεφόνην, ἐκτὸς δὲ αὐτῶν καὶ τρεῖς ἄλλαι ἀπέραντοι ἀφιερωμέναι εἰς τὸν Πλούτωνα, τὸν Δία καὶ τὸν Ποσειδῶνα».

'Ο Διόδωρος τέλος ὁ Σικελιώτης εἰς τὸ Ε' βιβλίον του τῆς «'Ιστορικῆς Βιβλιοθήκης» γράφει τὰ ἑξῆς :

«... Τώρα θὰ περιγράψω τὰς νήσους ποὺ εὑρίσκονται εἰς τὸν ὠκεανὸν πέραν τῶν 'Ηρακλείων Στηλῶν. Πρὸς τὸ μέρος τῆς Λιβύης κεῖται εἰς τὰ ἀνοικτὰ ἐντὸς τοῦ ὠκεανοῦ μεγάλη νῆσος. 'Απέχει πολλὰς ἡμέρας ἀπὸ τὴν Λιβύην καὶ κεῖται πρὸς δυσμάς... "Αλλοτε ἡ νῆσος ἦτο ἄγνωστος λόγῳ τῆς ἀποστάσεώς της ἀπὸ τὴν ἤπειρον καὶ ἰδοὺ πῶς ἀνεκαλύφθη. Οἱ Φοίνικες ἤσκουν ἐκτεταμένον θαλάσσιον ἐμπόριον καὶ ἐταξίδευον καὶ πέραν τῶν 'Ηρακλείων Στηλῶν. "Ιδρυσαν ἀρχικῶς ἐπὶ τῆς ἠπείρου καὶ πλησίον τῶν Στηλῶν ἐπὶ μιᾶς χερσονήσου πόλιν ἣν ὠνόμασαν Γάδειρα. Κατόπιν ἐνῶ ἐξηρεύνων τὰς ἀκτὰς τῆς Λιβύης παρεσύρθησαν ἀπὸ σφοδροὺς ἀνέμους μακρὰν εἰς τὸν ὠκεανὸν καὶ ἔφθασαν τέλος εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος νῆσον».

'Ο Διόδωρος ἀναφέρει ἐπίσης διὰ μακρῶν περὶ τῆς χώρας τῶν 'Αμαζόνων δυτικῶς τῆς Λιβύης καὶ τοῦ πολέμου των μὲ τοὺς "Ατλαντας.

"Ολα αὐτὰ τὰ ὁποῖα πρό τινων δεκαετηρίδων ἀκόμη ἐθεωροῦντο μυθεύματα, σήμερον ἀρχίζουν ν' ἀποδεικνύωνται ἀληθῆ μὲ τὰς γενομένας ἀποκαλύψεις ὑποβρυχίων λειψάνων ἀρχαιοτάτων πόλεων εἰς τὰ παράλια τῆς 'Ελιγολάνδης εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν καὶ εἰς τὰ νοτίως τῆς Κυανῆς ἀκτῆς παρὰ τὴν Κορσικὴν θαλάσσια βάθη.

'Η ἀρχικὴ 'Ατλαντὶς ἐξετείνετο πράγματι ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς σημερινῆς Εὐρώπης τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ 'Ατλαντικοῦ 'Ωκεανοῦ ὁλοκλήρου κατατμηθεῖσα κατόπιν ὑπὸ κατακλυσμοῦ.

Τοῦτο ἀναφέρει καὶ ὁ Διόδωρος ὅταν γράφῃ ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν, πέραν τῆς Κελτικῆς εἰς τὸν ὠκεανὸν ὑπῆρχε μία νῆσος κατοικουμένη ἀπὸ τοὺς ὑπερβορείους.

Μὲ τὸν τεμαχισμὸν τῆς ἀρχικῆς 'Ατλαντίδος προῆλθεν ἡ Βόρειος 'Ατλαντὶς παρὰ τὴν Βόρειον θάλασσαν, ἡ Δυτικὴ 'Ατλαντὶς ἡ Ποσειδωνὶς περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ὁ Πλάτων καὶ ἡ 'Ανατολικὴ ἢ Γῆ τοῦ Μοῦ μὲ τὴν ὁποίαν ἔχει ἀσχοληθῆ εἰς πολλὰ βιβλία του ὁ "Αγγλος Συνταγματάρχης James Churchward.

Σημεῖον ἑνώσεως τῶν τριῶν αὐτῶν τμημάτων δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ Κρήτη ἡ συγκεντρώσασα καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς τεμαχισθείσης ἠπείρου. 'Υπολείμματα τῶν 'Ατλάντων θεωροῦνται καὶ οἱ παλαιοὶ "Ινκας, Χουαστέκοι καὶ Μαγιάς, 'Ινδοὶ τῆς 'Αμερικῆς.

Θὰ ἔλθῃ ἀσφαλῶς ἡμέρα καθ' ἣν αἱ νεώτεραι ἀνακαλύψεις θ' ἀποδείξουν ὅτι ἡ ἀρχαία γεωγραφία δὲν ἦτο μῦθος.

'Η Γεωγραφία εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτέρων 'Ελευθερίων Τεχνῶν καὶ 'Επιστημῶν. Τὴν ἐμελέτησαν οἱ 'Αρχαῖοι Αἰγύπτιοι, οἱ Κρῆτες τῆς Μυκηναϊκῆς ἐποχῆς πολὺ πρὸ τοῦ 'Ομήρου. Πάμπολλοι ὑπῆρξαν καὶ οἱ 'Αρχαῖοι "Ελληνες ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς κατέλειπον καὶ χάρτας.

«Δυστυχῶς βραδύτερον, ὅπως γράφει ὁ H. L. Haywood (βλ. Βιβλ. 1 Τόμος Γ' σελὶς 1238), ἡ 'Εκκλησία ἐξήλειψε σχεδὸν τελείως τὴν Γεωγραφίαν ὁμοῦ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα εἰς τὰς Τέχνας, τὰς 'Επιστήμας καὶ τὰ Μαθηματικά, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν σχολῶν τῶν πανεπιστημίων. Καὶ ὅ,τι ἡ 'Εκκλησία δὲν ἐπρόλαβε νὰ καταστρέψῃ, τὸ ἐσάρωσαν οἱ ἐκ Γερμανίας εἰσβαλόντες βάρβαροι. Κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τοῦ Μεσαίωνος, οὐδεὶς Πάπας ἢ Βασιλεὺς ἐγνώριζε ποῦ εὑρίσκεται ἡ Αἴγυπτος ἢ πρὸς ποίαν διεύθυνσιν εὑρίσκεται ἡ Παλαιστίνη, ὑπῆρχαν δὲ ἀκόμη καὶ μερικοὶ ποὺ ἐπίστευαν ὅτι ὁ 'Αττίλας καὶ οἱ Οὗνοι προήρχοντο ἀπὸ ἄλλον πλανήτην καὶ ὄχι ἀπὸ ἄλλο μέρος τῆς γῆς. Βραδύτερον ἡ παλαιὰ γνῶσις ἐπανῆλθε βραδέως μέσῳ τοῦ Βυζαντίου, τῆς Σικελίας καὶ τῆς 'Ισπανίας, κομισθεῖσα ἀπὸ "Ελληνας, "Αραβας καὶ 'Εβραίους, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡ Γεωγραφία δὲν κατέστη κτῆμα τῶν πολλῶν.

Οἱ Τέκτονες τοῦ Μεσαίωνος ἦσαν ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι ἠδύναντο νὰ ταξιδεύουν νομίμως εἰς ἄλλας χώρας, χωρὶς νὰ χάνουν τὰς ἐπαγγελματικὰς των ἀσχολίας. Αἱ περὶ Εὐρώπης γνώσεις των ὑπῆρξαν εἰς τῶν λόγων διὰ τοὺς ὁποίους οἱ Τέκτονες ἀπέκτησαν γόητρον εἰς τὴν 'Αγγλίαν ὅπου καὶ αὐτοὶ οἱ λόρδοι εἶχον μὲν ἀκούσῃ περὶ 'Ελλήνων, 'Ιταλῶν καὶ Γάλλων, ἀλλ' ἠγνόουν ἐὰν τὰ ὀνόματα αὐτὰ σημαίνουν χώρας ἢ γλώσσας ἢ φυλάς».

'Ο συγγραφεὺς τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῶν «'Αρχαίων Καθηκόντων» (βλ. λ.) δίδει εἰς ὀλίγας παραγράφους μίαν σύντομον εἰκόνα τοῦ κόσμου, δὲν ὑπάρχουν ὅμως ἐπαρκεῖς ἐνδείξεις Τεκτονικοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν Γεωγραφίαν μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 17ου καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου, ὅταν αἱ δύο Σφαῖραι τῆς Γῆς καὶ τοῦ Οὐρανοῦ ἤρχισαν νὰ ἐμφανίζωνται εἰς τὰς Στοάς. Αἱ Σφαῖραι οὕτω περιελήφθησαν εἰς τὰ Τυπικὰ καὶ ἡ Γεωγραφία μετὰ τῆς 'Αστρονομίας ἔλαβον τὴν θέσιν των μεταξὺ τῶν μεγάλων συμβόλων τοῦ Τεκτ.'. ὡς παγκοσμίου ὀργανώσεως.

Καὶ ἔχει δίκαιον καὶ πάλιν ὁ ἀδ.'. H. E. Haywood γράφων ὅτι «κακῶς τὸ ἐν 'Ελβετίᾳ γραφεῖον τῶν «Διεθνῶν Τεκτονικῶν 'Υποθέσεων» διῄρεσε τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμὸν εἰς τρεῖς σφαίρας: 'Αγγλοσαξωνικόν, Γερμανικὸν καὶ Λατινικόν. Δὲν ὑπάρχει ἀγγλοσαξωνικὸς ἢ γερμανικὸς ἢ λατινικὸς Τεκτονισμὸς ὡσὰν μιὰ χώρα νὰ δικαιοῦται νὰ ἀλλοιώσῃ τὸν Τεκτονισμὸν πρὸς ἰδίαν χρῆσιν. 'Υπάρχει μόνον εἷς 'Ελευθεροτεκτονισμὸς εἰς μίαν ἢ ἄλλην χώραν καὶ πανταχοῦ ἀναλλοίωτος.»

Γεωμέτρης Διδάσκαλος. "Ορος ἐν χρήσει ἐν 'Αγγλίᾳ κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου. Οἱ πρῶτοι κανονισμοὶ τοῦ Μεγ.'. Περιστ.'. καθώριζον ὅτι ὁ ὑποψήφιος διὰ τὸν βαθμὸν τῆς Βασ.'. 'Αψ.'. ὤφειλε νὰ παρουσιάσῃ πιστοποιητικὸν ὅτι ἦτο «Γεωμέτρης Διδ.'. Τέκτ.'.». 'Η λέξις γεωμέτρης ἢ γεωμετρικὸς ἦτο συνώνυμος μὲ τὴν λέξιν «θεωρητικός». Σήμερον ὁ ὅρος εἶναι ἐν ἀχρηστίᾳ.

Νεώτεραι ἔρευναι ἀπέδειξαν ὅτι ὑπῆρχε πράγματι καὶ βαθμὸς καλούμενος οὕτω. 'Ο ἀδ.'. George Speth ἀναφέρει κατὰ τὸ 1899 ὅτι ὑφίστατο περὶ τὸ 1819 ἢ 1820 καὶ τυπικὸν τοῦ βαθμοῦ Γεωμέτρου Διδ.'.. 'Ο βαθμὸς οὗτος ἐδίδετο προφανῶς μετὰ τοὺς τρεῖς συμβ.'. δὲν συνδέεται ὅμως μὲ τὴν Βασ.'. 'Αψ.'.. Πρόκειται περὶ καθ' ὁλοκληρίαν χριστιανικοῦ βαθμοῦ, ὅστις δὲν εἶνε πλέον ἐν χρήσει.

γεωμετρικὰ σημεῖα. Οὕτω καλοῦνται εἰς τὸν Γαλλικὸν Τεκτ.'. τὰ τέσσαρα κύρια σημεῖα τῆς πυξίδος, διότι δέον νὰ συμφωνοῦν μὲ τὰς τέσσαρας πλευρὰς ἑνὸς κανονικοῦ ναοῦ ἢ Στ.'. Εἶναι τὰ σύμβολα τῆς τάξεως καὶ τῆς τελειότητος.

γεωμετρία. Εἰς τὰ νεώτερα τυπ.'. ἡ γεωμετρία θεωρεῖται ὡς βάσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ στηριχθῇ τὸ Τεκτ.'. οἰκοδόμημα, εἰς δὲ τὰ *'Αρχαῖα Συντάγματα* τῶν "Αγγλων 'Ελευθέρων Τεκτ.'. τοῦ Μεσαίωνος ἡ πρώτη μεταξὺ ὅλων τῶν ἐπιστημῶν θέσις δίδεται εἰς τὴν γεωμετρίαν, ἥτις καθίσταται συνώνυμος τῆς λέξεως Τεκτονισμός.

Οὕτω εἰς τὸ *χειρόγραφον* *'Ρέτζιους* (βλ. λ.), χρονολογούμενον ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 14ου αἰῶνος, τὰ Συντάγματα τοῦ Τεκτ.'. καλοῦνται «*Συντάγματα τῆς Τέχνης τῆς Γεωμετρίας κατὰ τὸν Εὐκλείδην*», τῶν λέξεων Γεωμετρία καὶ Τεκτονισμὸς χρησιμοποιουμένων ταυτοσήμως καὶ ἐναλλὰξ ἐν τῷ κειμένῳ. Εἰς τὸ Χαρλειανὸν χειρόγραφον ἀριθμ. 2054 (Harleian MS) ἀναφέρονται

τὰ ἑξῆς: «*Οὕτω ἡ Τέχνη γεωμετρία ἐκυβερνήθη ἐκεῖ, ὁ δ' ἄξιος αὐτὸς Διδάσκαλος (ὁ Εὐκλείδης) ὠνόμασεν αὐτὴν Γεωμετρίαν, ἐπὶ μακρὸν δὲ κατόπιν ὠνομάσθη εἰς τὴν χώραν αὐτὴν Μασονία*». Εἰς ἄλλο σημεῖον τοῦ ἰδίου χειρογράφου ὑπάρχει ἡ φράσις: «*Ἡ πέμπτη ἐπιστήμη καλεῖται γεωμετρία καὶ διδάσκει τὸν ἄνθρωπον νὰ μετρᾷ τὴν γῆν καὶ ἄλλα πράγματα, ἡ δ' ἐπιστήμη αὕτη καλεῖται Τεκτονισμός*».

Οἱ Αἰγύπτιοι ὑπῆρξαν ἀναμφιβόλως ἓν ἐκ τῶν πρώτων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα ἐκαλλιέργησαν τὴν γεωμετρίαν ὡς ἐπιστήμην. Ἐξ Αἰγύπτου μετεδόθη καὶ εἰς ἄλλας χώρας. Κατὰ τὸν Mackey δ' ἡ γεωμετρία καὶ ὁ ἐπαγγελματικὸς Τεκτονισμὸς συνειργάσθησαν ἀνέκαθεν, τοῦ τελευταίου τούτου ἐφαρμόζοντος εἰς τὴν πρᾶξιν τὰ σχέδια, τὰ ὁποῖα ἐχάρασσεν ἡ πρώτη. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον στενῶς συνδέεται μὲ τὴν γεωμετρίαν καὶ ὁ θεωρητικὸς Τεκτονισμός, ὅστις ἐξ αὐτῆς ἔχει ἐρανισθῇ τὰ κυριώτερά του σύμβολα. Δὲν πρέπει ἑπομένως νὰ θεωρῆται περίεργον διατὶ ὁ Εὐκλείδης, ὁ διασημότερος τῶν γεωμετρῶν, ἀναφέρεται εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα πρακτικὰ ὡς ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ διατὶ καὶ εἰδικὸς μῦθος ἐφευρέθη πρὸς τιμήν του.

Ἡ σημασία τῆς ἐλευθέρας αὐτῆς τέχνης εἶναι μεγάλη διὰ τὴν συμβολικὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον∴, τὴν σημαίνουσαν τὴν συστηματικὴν τάξιν, τὴν ἁρμονίαν δηλ. ἐν τῷ σύμπαντι, ἐν τῷ ναῷ καὶ εἰς τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις. Τὸ τοιοῦτον γίνεται ἀντιληπτόν, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ γράμμα Γ ἢ G, τὸ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ *Ἀκτινοβόλου Ἀστέρος* εὑρισκόμενον, ὑποδηλοῖ καὶ τὴν γεωμετρίαν, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τὸ ἀρχικὸν γράμμα.

Γεωμετρικὰ σύμβολα, ὡς ἡ παράστασις τοῦ Πυθαγορείου θεωρήματος, εὑρίσκονται εἰς τὰ συμβολικὰ διάσημα καὶ σχεδιάσματα ὡς καὶ εἰς τὸν ἐκ χαλκοῦ τίτλον τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῶν Συνταγμάτων τοῦ Ἄντερσον τοῦ 1723.

Κατὰ τὸν Ὄσ. Βὶρθ (βιβλ. 9, σελ. 4951) «δοθέντος ὅτι ἡ λάξευσις λίθων εἶναι πολύπλοκος, καθίσταται αὕτη ἀδύνατος εἰς τὸν ἐργάτην, ἂν οὗτος δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ λύσῃ προβλήματά τινα τῆς γεωμετρίας. Ἡ ἐπιστήμη αὕτη, ἡ πέμπτη κατὰ τὴν ἀρχαίαν ταξινόμησιν, ἀπ' ἀρχαίων χρόνων ἐτιμᾶτο πολὺ μεταξὺ τῶν Μασόνων, οἱ ὁποῖοι ἔβλεπον εἰς αὐτὴν τὴν λογικὴν θεωρίαν καὶ τρόπον τινὰ τὴν φιλοσοφίαν τῆς τέχνης των. Ἡ μελέτη των, ἐξ ἄλλου, δὲν περιωρίζετο εἰς τὴν μέτρησιν τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν ἐπιφανειῶν καὶ τῶν στερεῶν, διότι ἡ γεωμετρία, ἀφοῦ καθωδήγει αὐτοὺς εἰς τὴν πρακτικὴν των κατασκευὴν καὶ δομήν, ἔπρεπεν ἀκόμη νὰ τοὺς διαφωτίζῃ ἐπὶ τῶν μυστηρίων τῆς κατασκευῆς τοῦ κόσμου. Αἱ γεωμετρικαὶ μορφαὶ καθίσταντο κατὰ τοῦτο σύμβολα ἀποκαλυπτικὰ χάρις εἰς τὰς θεωρητικὰς σκέψεις, τὰς βασιζομένας ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν μορφῶν. Οὕτως εἶναι μία γεωμετρία καθαρῶς μυητική, τῆς ὁποίας τὰ θεωρήματα ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν πλέον δυσκόλων προβλημάτων τῆς μεταφυσικῆς καὶ τῆς ὀντολογίας. Ὁ Πυθαγόρας ἐξεῖχεν ὡς μύστης μιᾶς τοιαύτης γεωμετρίας... ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σχολῆς του ἐπιγραφή.

Μηδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω!

Αὐτὴ αὕτη ἡ ὑπέρσοφος γεωμετρία, ἡ ὁποία κάμνει τὰ ἀρχαῖα ἰδεογράμματα νὰ προβαίνουν εἰς ἀποκαλύψεις, παρέσχεν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὴν κλεῖδα τοῦ ὑπερτάτου ἐσωτερισμοῦ του.» Αὐτὴν πρέπει νὰ κατέχῃ κατὰ βάθος ὁ Τέκτων Ἐτ∴.

Ὡς ἐπιστήμη τῆς παγκοσμίου κατασκευῆς, ἡ τεκτονικὴ γεωμετρία εἶναι ἐπίσης ὅλως ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρουσα ἀπὸ ἀπόψεως ἠθικῆς. Διδάσκει τὸν τρόπον τῆς διαπλάσεως τῶν ἀτόμων διὰ τὸν προορισμόν των καὶ τῆς συνενώσεώς των κατόπιν ἁρμονικῶς διὰ τὴν ἀμοιβαίαν εὐτυχίαν των. Εἶναι ἡ κοινωνικὴ ἐπιστήμη ἐν τῇ ὑψίστῃ σημασίᾳ τῶν λέξεων τούτων, ἐκείνη ἡ ὁποία ἀξίζει νὰ καταλαμβάνῃ τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὰς σκέψεις τοῦ ἀληθοῦς Τέκτονος.

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν πεντήκοντα φλωρεντιανῶν χαλκογραφημάτων, τῶν λεγομένων «*κάρται τοῦ Baldini*», χαραγμένων ἂν μὴ ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ Mantegna, τοὐλάχιστον ὑπό τινος τῶν μαθητῶν του, ἡ φιλοσοφικὴ γεωμετρία ἀναπαρίσταται μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ νέας κόρης, ἡ ὁποία κατευχαριστημένη ὑπεράνω νεφελῶν, εἶναι ἀπορροφημένη εἰς θεωρητικὰς σκέψεις, ἐμπνεομένας ἐκ τοῦ κύκλου, τοῦ τριγώνου καὶ τοῦ τετραγώνου, θεμελιωδῶν σχημάτων τῆς ἀλχημιστικῆς ἰδεογραφίας».

Η ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ
(Χαλκογράφημα Baldini)

Ὁ αἰδ∴ H. L. Haywood γράφει σχετικῶς (βλ. βιβλ. 1 Τόμ. Γ' σελ. 1240): «Ἐὰν οἱ Πάπαι καὶ οἱ Βασιλεῖς κατὰ τὸν Μεσαίωνα δὲν εἶχον ἀπαγορεύσῃ εἰς τοὺς κοινοὺς ἀνθρώπους νὰ διδάσκωνται τὰς Τέχνας καὶ τὰς Ἐπιστήμας, ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς μόνος θὰ εἶχε φέρει τὴν Ἀναγέννησιν ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος καὶ οὕτω ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς θὰ εἶχεν ἀρχίσῃ τρεῖς αἰῶνας ἐνωρίτερον».

Γεωργαντᾶς, Ἀχιλλεύς. Ἕλλην ἰατρὸς * 1833 † 1887. Καθηγητὴς τῆς Ἰατροδικαστικῆς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου (1880—1887).

Ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ∴ τῇ 8 Φεβρουαρίου 1883 εἰς τὴν Στ∴ «*Πυθαγόρας*», τῆς ὁποίας διετέλεσεν ἀξιωματικός. Ἐχρημάτισεν ἐπίσης μέλος (Μέγ∴ Τελετ∴) τῆς ὑπὸ τὸν Ν. Δαμασκηνὸν Μεγ∴ Ἀνατ∴ τῆς Ἑλλάδος (884—1888).

Γεωργία (Georgia). Ὁμόσπονδος πολιτεία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς. Ἡ Στ∴ «Salomons Lodge Nr I» ἐν Savannah δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἀρχαιοτάτη Στοὰ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Ἱδρύθη τὸ 1734 ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Oglethorpe, ἓν ἔτος μετὰ τὴν πρώτην ἀγγλικὴν ἵδρυσιν Στ∴ ἐν Savannah. Ἡ σημερινὴ Μεγ∴ Στ∴ ἱδρυθεῖσα τὸ 1786, ἔχει 630 Στ∴ μὲ 75 000 περίπου μέλη. Ἀπὸ τοῦ 1880 διατηρεῖ οἶκον παίδων, εἰς τὸν ὁποῖον διαμένουν κατὰ μέσον ὅρον 200 παιδιά. Ἡ θρησκευτικὴ ἄποψις τονίζεται ἐντόνως. Διεύθυνσις: Mason e Temple, Macon, Geo.

Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, κατὰ διάστημά τι χρονικόν, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐν Γεωργίᾳ δὲν ἐχορηγοῦντο ἀστικὰ δικαιώματα εἰς τοὺς καθολικοὺς καὶ τοὺς Ἰουδαίους, μόνον οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἐξήσκουν ἀνεξιθρησκείαν καὶ ἐδέχοντο εἰς τὰς τάξεις των ὀπαδοὺς καὶ τῶν δύο θρησκειῶν. Ἡ Στ∴ «Esperance Lodge» ἐν Savannah συνίστατο ἀποκλειστικῶς ἐκ καθολικῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γάλλων μεταναστῶν. Ὁ πρῶτος καθολικὸς ἐν Savannah, αὐστριακὸς τὴν καταγωγήν, ἦτο καὶ λειτουργὸς ἱερεὺς τῆς Στοᾶς.

Γεώργιος Α'. Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων * ἐν Κοπεγχάγῃ 1845 δολοφονηθεὶς εἰς Θεσσαλονίκην τὸ 1913. Ἦτο Τέκτων, δὲν ὑπάρχουν ὅμως ἀκριβεῖς πληροφορίαι, οὔτε περὶ τοῦ χρόνου οὔτε περὶ τοῦ τόπου τῆς μυήσεώς του. Εἶναι ἐν τούτοις μᾶλλον βέβαιον ὅτι ἐμυήθη εἰς Ἀγγλίαν.

Γεώργιος Β', Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων. Πρωτότοκος υἱὸς τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ ἔγγονος τοῦ ἐθνομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Α'. Ἐξορισθεὶς ὡς Διάδοχος ἀκόμη τὴν 2 Ἰουνίου 1917 μετὰ τοῦ πατρός του καὶ τῆς λοιπῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας ἐπανῆλθε μετὰ τριετίαν κατόπιν τοῦ δημοψηφίσματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ τὴν 6 Δεκεμβρίου 1920 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρα-

τεῖαν ὡς εἶχε λάβῃ καὶ κατὰ τοὺς δύο νικηφόρους Βαλκανικοὺς πολέμους 1912-1913. Οἱ ταραχώδεις ὅμως ἐκεῖνοι καιροὶ καὶ αἱ ἐσωτερικαὶ ἀναστατώσεις αἱ προκληθεῖσαι ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν συμφερόντων τῶν Μεγ. Δυνάμεων καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ διχασμοῦ προεκάλεσαν καὶ πάλιν τὴν ἐκ τοῦ θρόνου παραίτησιν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τὴν ἀνάρρησιν Γεωργίου τοῦ Β'.

Ὡς Βασιλεὺς ὁ Γεώργιος Β' ἀντεμετώπισεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τεραστίας δυσχερείας καὶ τελικῶς ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς Ἐπαναστάσεως ἀπεμακρύνθη ἐξ Ἑλλάδος ὅπου τὸν Μάρτιον 1924 κατηργεῖτο ἡ Συνταγματικὴ Βασιλεία καὶ ἀνεκηρύσσετο ὑπὸ μονόπλεύρου Συντακτικῆς Συνελεύσεως ἡ ἀκέφαλος Δημοκρατία. Ἡ ἐξορία αὐτὴ τοῦ Βασιλέως καὶ αἱ ἐπακολουθήσασαι δοκιμασίαι διήρκεσαν δώδεκα ὁλόκληρα ἔτη κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ Γεώργιος διαμένων κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν Ἀγγλίᾳ ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τὸ ἔτος 1930 εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Στ.·. τοῦ Λονδίνου Wallwood ὑπ' ἀριθ. 5143 τελοῦσαν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς «Ἡνωμένης Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας». Τὸ 1933 ἐξελέγη καὶ Σεβ.·. τῆς Στοᾶς ταύτης.

Ἡ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν μύησις τοῦ Ἕλληνος Βασιλέως συνετέλεσεν ἀναμφιβόλως εἰς τὸ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν φιλοσοφικὴν διάθεσιν καὶ νὰ χαλυβδώσῃ τὰς ἐμφύτους ἀρετὰς Μονάρχου καταδείξαντος κατὰ τὰ κατόπιν ἔτη τῆς Βασιλείας του ἀπὸ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπανόδου του τὴν 25 Νοεμβρίου 1935 καταπληκτικὴν εὐθυκρισίαν καὶ αὐτοκυριαρχίαν δυνηθεῖσαν νὰ καταστείλῃ οἱανδήποτε ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν. Ὅταν ἐνώπιον τοῦ κομμουνιστικοῦ κινδύνου καὶ τοῦ ἐρίζοντος πολιτικοῦ κόσμου, ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ δικαιώματα εἰς τὸν ἐπίσης ἐλευθεροτέκτονα ἀδ.·. Ἰωάννην Μεταξᾶν, ὁ Γεώργιος ἦτο πεπεισμένος ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ μόνη ἀσφαλὴς διέξοδος ἐνώπιον ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν κινδύνων τοὺς ὁποίους ἀντιμετώπιζεν ἡ Ἑλλάς.

Τὰ ἐπακολουθήσαντα γεγονότα, ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, ἡ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὀργανωθεῖσα ἐπίθεσις τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ ἐδικαίωσαν πλήρως τὸν Γεώργιον Β' ὅστις μετὰ τὴν ξένην κατοχὴν καὶ τὴν κομμουνιστικὴν στάσιν ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα τὴν 28 Σεπτεμβρίου 1946, ἐπεδόθη ὁλοψύχως καὶ μὲ μοναδικὴν ἀντίληψιν τῆς πραγματικότητος εἰς τὴν ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν καὶ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς πατρίδος.

Τὴν 1ην Ἀπριλίου τοῦ 1947 ὁ Γεώργιος Β' ὑπέκυπτε δυστυχῶς εἰς συγκοπὴν τῆς καρδίας. Ἔπεσεν ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντος ὡς στρατιώτης εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης θῦμα τῆς καρδιακῆς νόσου τὴν ὁποίαν εἶχον ἀναμφιβόλως προκαλέσει πολυετεῖς δοκιμασίαι.

Χαρακτηριστικὸν τῆς ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας ἥτις ἐνέπνεε τὸν Γεώργιον Β' εἶναι χειρόγραφον σημείωμά του εὑρεθὲν εἰς τὸ γραφεῖον του μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖον παραθέτω κατωτέρω τὰ ἀκόλουθα ἀποσπάσματα ἀποτελοῦντα μοναδικὸν διὰ πάντα ἐλευθεροτέκτονα κανόνα συμπεριφορᾶς:

«Ὅταν εἶσαι λησμονημένος ἢ παρημελημένος ἢ σκοπίμως ἐκμηδενισμένος καὶ μειδιᾷς ἐσωτερικῶς, ὑπερήφανος διὰ τὴν ὕβριν—Αὐτὸ εἶναι ΝΙΚΗ.

Ὅταν ἡ καλωσύνη σου κακολογεῖται, ὅταν αἱ ἐπιθυμίαι σου πολεμοῦνται, ἡ καλαισθησία σου προσβάλλεται, ἡ συμβουλή σου περιφρονεῖται, αἱ γνῶμαι σου γελοιοποιοῦνται, σὺ δὲ δέχεσαι ὅλα αὐτὰ μὲ σιγὴν ὑπομονῆς καὶ ἀγάπης—Αὐτὸ εἶναι ΝΙΚΗ.

Ὅταν ἠμπορεῖς νὰ ἀντιμετωπίζῃς τὴν κενὴν ἀνοησίαν, τὸν παραλογισμόν, τὴν διανοητικὴν ἀναισθησίαν καὶ ὑπομένεις ὅλα αὐτὰ ὅπως τὰ ὑπέμενεν ὁ Ἰησοῦς—Αὐτὸ εἶναι ΝΙΚΗ.

Ὅταν ποτὲ δὲν ἀρέσκεσαι νὰ περιαυτολογῇς ἢ νὰ απαριθμῇς τὰ ἰδικά σου ἔργα ἢ νὰ ἐπιδιώκῃς ἐπιμόνως ἐπαίνους, ὅταν δύνασαι ἀληθῶς νὰ ἀρέσκεσαι νὰ εἶσαι ἄγνωστος—Αὐτὸ εἶναι ΝΙΚΗ.»

Ἡ Α. Μ. ὁ διαδεχθεὶς τὸν Γεώργιον Β' Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Παῦλος εὐηρεστήθη κατόπιν παρακλητικῆς αἰτήσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτὴν τὰ διάφορα Τεκτονικὰ ἐμβλήματα καὶ λοιπὰ σχετικὰ τοῦ ἀειμνήστου ἀδελφοῦ του, τὰ ὁποῖα καὶ φυλάσσονται ἤδη ἐντὸς ἰδιαιτέρας προθήκης εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Τεκτονικοῦ Μεγάρου.

Ταῦτα εἶναι κυρίως τὰ ἑξῆς:

Περιλαίμιον καὶ περίζωμα ἐπιτίμου Μεγ.·. β' Ἐπ.·. προσφερθέντα εἰς τὸν Γεώργιον ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Ἡνωμ. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας Δουκὸς τοῦ Κόννωτ. Περιλαίμιον καὶ περίζωμα τῆς Βασ.·. Ἀψ.·.. Περιλαίμιον καὶ περίζωμα Ἱππ.·. Ροδ.·. †.·.

Διάφορα μετάλλια, ἓν ἀντίτυπον Κανονισμοῦ τῆς Στ.·. Οὐὴλλγουντ καὶ ἓν ἀντίτυπον τοῦ Κανονισμοῦ Ἱππ.·. Ροδ.·. †.·.

Γεώργιος Δ'—Βασιλεὺς τῆς Μεγ.·. Βρεττανίας * 1762 † 1830. Ὁ τότε Μεγ.·. Διδ.·. Δοὺξ Κάμπερλαντ ἐμύησε τὸν Γεώργιον, πρίγκιπα τῆς Οὐαλλίας ἀκόμη τότε, τὴν 6 Φεβρουαρίου 1781 ἐν εἰδικῇ ἐκτάκτῳ συνεδριάσει τῆς Στ.·.. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1790 ἀποβιώσαντος τοῦ Δουκὸς τοῦ Κάμπερλαντ ἐξελέγη Μέγ.·. Διδ.·. ὁ Γεώργιος. Τὸ 1805 ὁ Γεώργιος ἐξελέγη καὶ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Σκωτίας. Κατόπιν τῆς ἀναρρήσεώς του εἰς τὸν Θρόνον τὸ 1811, Μέγ.·. Διδ.·. ἐξελέγη ὁ Δοὺξ τοῦ Σάσσεξ, τοῦ Βασιλέως λαβόντος τὸν τίτλον τοῦ Προστάτου τοῦ Τάγματος (βλ. καὶ Ἀγγλικὸς Βασιλικὸς Οἶκος).

Γεωργίου, ἀκολουθία τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ.— (Gefolgschaft der Georgen-Knappen). Σύνδεσμος υἱῶν Ἐλευθεροτεκτόνων διαφόρων συστημάτων, ἱδρυθεὶς τὸ 1926 ἐν Δρέσδῃ ὑπὸ τοῦ Λουδοβ. Zankenberg, διὰ τῆς Στ.·. «Χρυσοῦς Σταυρὸς» κατὰ τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων τοῦ Γκαῖτε, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς νεότητος καὶ νὰ ἐξυπηρετήσῃ γενικῶς τὴν ἐλευθεροτεκτονικὴν διαπαιδαγώγησιν καὶ ἀνατροφὴν τῶν νέων. Ὡς χαρακτηριστικὸν σημεῖον τοῦ συνδέσμου ἦτο ὁ Ἅγ. Γεώργιος. Αὐτὸν ἔχοντες ὡς ὑπόδειγμα οἱ νέοι ἔπρεπε νὰ ἀσκῶνται εἰς τὴν ὑπερνίκησιν τοῦ κακοῦ διὰ τοῦ θάρρους, τῆς καθαρότητος καὶ τῆς προθυμίας των εἰς θυσίας, καὶ νὰ παρακινῶνται εἰς ἠθικὴν διαμόρφωσιν τῶν ἑαυτῶν των.

γῆ. Εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῶν λαῶν πάντων τῶν αἰώνων ἡ γῆ ἀναφέρεται ὡς ἓν τῶν στοιχείων, τῶν βασικῶν δηλ. ὑλῶν, αἱ ὁποῖαι συνιστῶσι τὸ σύμπαν. Οἱ Σῖναι ὑπέλαβον κατ' ἀρχὰς ὡς στοιχεῖον τὸ ὕδωρ, κατόπιν τὸ πῦρ, τὸ ξύλον, τὸ μέταλλον καὶ τὴν γῆν. Κατὰ τὸν Ἰνδὸν φιλόσοφον Κανάντα ἡ γῆ εἶναι πρωταρχικὸν στοιχεῖον. Οἱ Πυθαγόρειοι παραδέχονται πέντε στοιχεῖα τὰ ὁποῖα καὶ καθορίζουσι γεωμετρικῶς, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ γῆ εἶναι τὸ δεύτερον, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς κύβον. Ὁ Παρμενίδης ὁμιλεῖ περὶ δύο «ἀρχῶν», τοῦ πυρὸς καὶ τῆς γῆς, ὁ δ' Ἐμπεδοκλῆς περὶ «τεσσάρων ριζῶν». Ἡ γῆ ἐκλαμβάνεται καὶ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ὡς στοιχεῖον. Κατ' Ἀριστοτέλην ἡ γῆ ὡς στοιχεῖον προέρχεται ἐξ ἀντιθέσεως (ἐναντιώσεως) τοῦ ψυχροῦ πρὸς τὸ ξηρόν. Οἱ Στωϊκοὶ παραδέχονται τὴν ὕπαρξιν τῶν τεσσάρων στοιχείων ὡς βασικῶν κοσμικῶν ὑλῶν, συνεπῶς καὶ τὴν τῆς γῆς. Ὁ ἀπολογητὴς Ἀριστείδης ὡς πρῶτον στοιχεῖον ἀναφέρει τὴν γῆν. Αὕτη ἐπίσης εἶναι στοιχεῖον καὶ κατὰ τὸν Διονύσιον τῆς Νύσσης, Βασίλειον τὸν Μέγαν καὶ ἄλ. Ἡ γῆ ἐθεωρεῖτο ἐπίσης ὑπὸ τῶν Ἑρμητικῶν φιλοσόφων ὡς ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων, ἐκπροσωποῦν τὴν συζυγίαν τοῦ ψύχους καὶ τοῦ ξηροῦ, τῆς ἀδρανείας καὶ τῆς σταθερότητος, καὶ ἀνάλογος πρὸς τὸ φθινόπωρον, τὸ γῆρας καὶ τὴν μελαγχολίαν.

Εἰς τὴν Ἐλευθέραν Τεκτονικὴν (βλ. βιβλ. 37, σελ. 132—134) «ὡς μικρογραφία τῆς γῆς θεωρεῖται ἡ Στοὰ ἐπὶ τῆς ὁποίας ρίπτουσι τὸ φῶς αὐτῶν ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, εὑρισκόμενοι ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Ἡ δὲ πατρὶς τοῦ Τέκτονος εἶναι ὁλόκληρος ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς, περιλαμβάνουσα ὡς μία οἰκογένεια πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἀδιαφοροῦσα περὶ τῆς

διαφορᾶς τῆς θρησκείας, φυλῆς, πατρίδος καὶ τάξεως. Ἡ γῆ εἶναι τὸ σύμβολον: α') τῆς ὡραιότητος, τὴν ὁποίαν μόνον ἐπ' αὐτῆς γνωρίζομεν· β') τοῦ παρελθόντος, καθόσον περὶ οὐδενὸς ἄλλου πράγματος ἔχομεν περισσοτέρας πληροφορίας· καὶ γ') τοῦ μαθητοῦ, ὁ ὁποῖος λαμβάνει ἄλλοθεν τὸ φῶς, χωρὶς νὰ δύναται εἰσέτι νὰ κατανοήσῃ τοῦτο».

Γῆς, *δοκιμασία* —. Ἡ ἐν τῷ Σκοτ.·. Θαλ.·. τοποθέτησις καὶ παραμονὴ τοῦ ὑποψηφίου πρὸς μύησιν μεθ' ὅλων τῶν κατὰ τὴν διαμονὴν ταύτην τελουμένων συμβολικῶν πράξεων (βλ. καὶ *σκοτεινὸς θάλαμος*).

Γιαβόπουλος *Κωνσταντῖνος*. Ἕλλην ἰατρός. Τέκτων, ἀπετέλεσε μέλος (Πρόσθ.·. Μεγ.·. Εἰσηγητὴς) τοῦ ὑπὸ τοῦ † Δημ. Ροδοκανάκη, διορισθέντος Συμβουλίου τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. διὰ τὰ ἔτη 1902--1905.

Γιαννακόπουλος Ἀναστάσιος. Τέκτων * 1875 εἰς Αὐδήμιον Ἀνατολ.. Θράκης. φαρμακοποιὸς μυηθεὶς τὴν 7ην Ἰανουαρίου 1913 εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν εἰς τὴν ἐν Σμύρνῃ λειτουργοῦσαν τότε Σ.·. Στ.·. «Ἰωνία». Ἐλθὼν μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν ἐγκατεστάθη εἰς Ἀθήνας, ὅπου καὶ συνεχίζει τὴν Τεκτονικήν του δρᾶσιν.

Γιαννηκώστας, *Νικόλαος*. Ἀξιωματικὸς τοῦ πεζικοῦ,* 1834, † 1910. Γόνος οἰκογενείας Ἀγωνιστῶν Ἠπειρωτῶν. Ἀπόφοιτος τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων, προήχθη μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ ὑποστρατήγου. Συμμετέσχε τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Ἠπείρου τῷ 1878, τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου τοῦ 1897, κατὰ τὸν ὁποῖον διεκρίθη εἰς τὸ Ρεβένι καὶ τὸ Βελεστῖνον ὡς διοικητὴς συντάγματος πεζικοῦ καὶ ἀπεστρατεύθη τὸ 1898. Τὸ 1899 ἐξελέγη βουλευτὴς Ἀττικῆς.

Ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλεύθερον Τεκτονισμὸν τὸ 1896. Ἀπετέλεσε μέλος (Α' Πρόσθ.·. Μέγ.·. Διδ.·.) τοῦ ὑπὸ τοῦ † Δ. Ροδοκανάκη διορισθέντος Συμβουλίου τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. διὰ τὰ ἔτη 1902—1905. Ἐπίσης τὸ 1902 ἐγένετο καὶ μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος. Ἀληθὴς τέκτων, προεμάχησεν ἐν παντὶ πεδίῳ δράσεως τῶν δύο θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. τῆς Ἐλευθερίας καὶ τῆς Ἰσότητος (Βλ. καὶ βιβλ. *45*, σελ. 131).

Γιαννόπουλος, *Ἀγησίλαος*. (Ἠπειρώτης). Ἕλλην λόγιος, ποιητὴς καὶ δημοσιογράφος. * 1857, † 1898. Ἐγκαταστὰς νεώτατος ἐν Βάρι τῆς Ἰταλίας, συνέστησεν ἐκεῖ βιομηχανικὴν ἐπιχείρησιν, δημοσιογραφῶν ταυτοχρόνως. Ἐλθὼν τὸ 1887 εἰς Ἀθήνας, ἀνέλαβε μετὰ τοῦ Ἀδ.·. † Ἀρ. Ρούκη τὴν ἔκδοσιν τῆς «Ἐφημερίδος», ἀποσυρθέντος τοῦ Δ. Κορομηλᾶ.

Μυηθεὶς εἰς τὸν Τεκτονισμόν, διετέλεσεν ἀξιωματικὸς καὶ Σεβ.·. τῆς Στ.·. «*Πυθαγόρας*». Διακριθεὶς ὡς τέκτων εἰς ὅλους τοὺς τεκτονικοὺς ἀγῶνας ἐτιμήθη, ἐκλεγεὶς καὶ μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος (Μεγ.·. Ρήτωρ) τὸ 1896. (Βλ. *45*, σελ. 14, 31, 71, 72).

Γιβλὶμ ἢ Γιβαλίμ. Λέξις χρησιμοποιουμένη εἰς ἀνώτ.·. τεκτ.·. βαθμὸν ὡς λέξις διαβάσεως, καὶ ἀποτελοῦσα παραφθορὰν τῆς ἑβραϊκῆς λέξεως *Γιβλὶμ* ἢ Γκιβλὶμ (βλ. *Γίβλιοι*).

Γίβλιοι. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως *Γκέμπελ* ἢ *Γκαμπὼν* τῆς Αἰγύπτου. τῆς *Βύβλου* (βλ.λ.) τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων. Οἱ Γίβλιοι ἢ Γιβλὶμ ἀναφέρονται εἰς τὴν Π.·.Δ.·. ὡς βοηθήσαντες τοὺς τέκτονας τοῦ Σολομῶντος καὶ τοῦ Χιρὰμ εἰς τὴν προετοιμασίαν τῆς ξυλείας καὶ τῶν λίθων διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ναοῦ, ἐκ τούτου δὲ συνάγεται ὅτι ἦσαν ἐπιδέξιοι τεχνῖται.

Εἰς τὴν ἀγγλικὴν μετάφρασιν τῆς Π.·. Δ.·. ὡς καὶ τὴν γαλλικὴν τοῦ Μαρτὲν ἡ λέξις Γίβλιοι ἔχει μεταφρασθῇ «*λιθοτόμοι*», τὸ πρωτότυπον ὅμως κείμενον ὡς καὶ ἡ γερμανικὴ τοῦ Λουθήρου μετάφρασις, συμφωνοῦσα μὲ τὴν τῶν Ο', ἀναφέρει τὴν λέξιν Γίβλιοι.

Εἰς τὴν Τεκτ.·. συμβολικὴν ἡ λέξις θεωρουμένη ὡς συνώνυμος τοῦ «*λιθουργός*», χρησιμοποιεῖται εἰς ἀνώτ.·. βαθμ.·..

Γιβραλτάρ. Τὸ 1728 ἱδρύθη ἐν Γιβραλτὰρ μία τῶν ἀρχαιοτάτων Στ.·. ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, ἡ Στ.·. «St. John of Jerusalem». Σήμερον δρᾷ ἐκεῖ περιφερειακὴ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, ἱδρυθεῖσα τὸ 1752 καὶ ἔχουσα 3 Στ.·. (Διεύθυνσις: Masonic Hall, Alamedor. Gibraltar). Ἐκτὸς αὐτῶν ἐργάζονται καὶ δύο σκωτικαί, μία ἰρλανδικὴ καὶ μία ἱσπανικὴ Στ.·.. Κατὰ τὰς ἐν Ἱσπανίᾳ καταδιώξεις τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων (Σεπτέμβριος τοῦ 1928) πολυάριθμοι Ἐλευθεροτέκτονες κατέφυγον εἰς Γιβραλτάρ.

Γιγάντες, *Διονύσιος*. Ἕλλην νομικός, ἐξασκῶν ἐν Ἀθήναις τὸ ἐπάγγελμα τοῦ συμβολαιογράφου, * ἐν Ζακύνθῳ 1873. Υἱὸς Τέκτ.·. ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. φοιτητὴς ἔτι τῆς νομικῆς τὴν 26 Ἰουλίου 1893 ἐν τῇ ἐν Ἀν. Ζακύνθου Στ.·. «Ἥλιος». Ἐγκατασταθεὶς ὁριστικῶς ἐν Ἀθήναις τὸ 1897, υἱοθετήθη εἰς τὴν Στ.·. «Ἀθηνᾶ» ὑπῆρξε δὲ ἀκολούθως εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς Σ.·. «Θέμις». Ἐργαζόμενος ἀόκνως διὰ τὸν Ἕλλην. Ἐλευθεροτεκτ.·.. ἵδρυσε Περιστ.·. καὶ Ἄρ.·. Πάγον ἐν Ζακύνθῳ, ἐχρημάτισε μέλος τῆς Μ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος (1907-1908) καὶ προαχθεὶς τὸ 1907 εἰς 33ον μετέσχε τοῦ ἐπανιδρυθέντος τὸ 1908 Ὑπ.·. Συμ.·. τοῦ 33ου.

Γιλγούλ, *δόγμα τοῦ*. Κατὰ τὴν «Βασιλικὴν Τεκτονικὴν Ἐγκυκλοπαίδειαν τοῦ ἀδ.·. Κένεθ Μάκενζι» ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας πλεῖστοι μορφωμένοι Ἑβραῖοι ἐπίστευον εἰς τὸ δόγμα τοῦ Γιλγούλ, κατὰ τὸ ὁποῖον τὰ σώματα τῶν Ἑβραίων, τῶν ταφέντων εἰς τὴν ξένην, διατηροῦν ἐν ἑαυτοῖς τμῆμα τῆς ψυχῆς των, τὸ ὁποῖον δὲν ἀναπαύεται εἰμὴ μόνον ἀφοῦ δυνάμει φαινομένου, καλουμένου «στροβιλισμὸς τῆς ψυχῆς», ἐπανέλθη εἰς τὸ ἱερὸν ἔδαφος τῆς Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας. Κατὰ τὸ ἐν λόγῳ δόγμα ὁ «στροβιλισμὸς τῆς ψυχῆς» ἐπετυγχάνετο κατὰ τρόπον παρεμφερῆ πρὸς τὴν μετεμψύχωσιν τῶν Ἰνδῶν. τοῦ ψυχικοῦ αὐτοῦ τμήματος μετατοπιζομένου διὰ μέσου τοῦ σώματος ἑνὸς πτηνοῦ ἢ ζῴου ἢ ἰχθύος».

Ὁ διάσημος Ραββῖνος Ἀκίμπα διεκήρυξεν ὅτι οὐδεὶς θὰ ἀνίστατο τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως πλὴν τῶν ταφέντων εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν ἢ τῶν οὕτω μετακομισθέντων. Πλειοτέρας λεπτομερείας ἐπὶ τῆς περιέργου αὐτῆς θεωρίας εὑρίσκει τις εἰς τὸ ἔργον «Kab bal Denudata» τοῦ *Ἐρρίκου* Khunrath 1677.

Γιοάννοβιτς, *Γεώργιος φόν*—. (G. v. Joannovic). Οὔγγρος πολιτικὸς καὶ διανοούμενος, * 1821, † 1909. Ἐχρημάτισε βουλευτής, κρατικὸς γραμματεὺς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, καὶ ἦτο μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Τὸ 1871 ἦτο ὁ πρῶτος Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Οὐγγαρίας, ἐνήργησε διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο δογμάτων καὶ διηύθυνεν ἀπὸ τοῦ 1897 μέχρι τοῦ θανάτου του τὴν Συμβολικὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Οὐγγαρίας.

Γιογκὰμ ἢ Γιογκὰ (σανσκριτ.=ἕνωσις).

1. Εἰς τὴν ἰνδικὴν θεολογίαν ἡ λέξις σημαίνει τὴν ἕνωσιν μετὰ τοῦ Παντός, τὴν ἕνωσιν τοῦ Ἀ ομικοῦ Ἐγὼ μὲ τὸ Παγκόσμιον Ἐγώ, διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῆς σκέψεως καὶ τῆς δράσεως. Γιογκὰ καλεῖται πᾶν μέσον ἱκανὸν νὰ βοηθήσῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ ὑψωθῇ μέχρι τῆς ἀπολυτρούσης γνώσεως, πᾶν μέσον ἱκανὸν ν' ἀπελευθερώσῃ τὸ ἀνθρώπινον Ἐγὼ ἀπὸ τὸν γήϊνον κόσμον διὰ νὰ τὸ ἑνώσῃ μὲ τὴν παγκόσμιον συνείδησιν Ἰσβάρα. Εἰς τὸν *Βραχμανισμὸν* (βλ. λ.) ὡς τοιοῦτον μέσον θεωρεῖται ὁ πλήρης καὶ ἀπόλυτος βυθισμὸς εἰς τὴν μεταφυσικὴν θεωρίαν, τὴν ἐνόρασιν.

2. Ἓν ἐκ τῶν ἓξ φιλοσοφικῶν συστημάτων τῶν Ἰνδῶν, ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Παταντζαλᾶ, καὶ ἀποτελοῦν τρόπον τινὰ τὴν θεϊστικὴν ἑρμηνείαν τοῦ συστήματος Σαμκύας.

Κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Γιογκὰ ἡ ὕλη εἶναι ἁπλῶς ἡ ἔκφρασις τοῦ πνεύματος ὅπερ εἶναι καὶ ἡ μόνη πραγματικότης. Τὸ Γιογκὰ εἶναι σχολὴ ἐνοράσεως τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῆς Ἑνώσεως. Οἱ τέσσαρες κλάδοι τοῦ Γιογκὰ εἶναι: ἡ

γνῶσις, ἡ ἀφοσίωσις, ἡ δρᾶσις καὶ ἡ σύνθεσις (ἢ Ραζᾶ—Γιογκά).

Γιὸδ ἢ Ἰὸδ. Τὸ Ἑβραϊκὸν γράμμα τὸ ὁποῖον ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ Ἑλληνικὸν ι. Εἶναι τὸ ἀρχικὸν τῆς Ἑβραϊκῆς λέξεως «Γιόδ, Χέ, Βάου, Χὲ» ἢ Γιαχβὲ (Ἰεχωβᾶ) ἥτις εἶναι καὶ τὸ ἱερὸν Τετραγράμματον (βλ. λ) τῶν Ταλμουδιστῶν.

Ὁ Basnage (βιβλ. 111 κεφ. 3) ἀσχολούμενος μὲ τὴν μυστηριακὴν σημασίαν τοῦ ὀνόματος Ἰεχωβᾶ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις γράφει τὸ ἑξῆς:

«Τὸ Γιὸδ στὰς λέξεις Ἰεχωβᾶ εἶναι κᾶτι τὸ ὁποῖον ἀπεκρύβη ἀπὸ ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἡ οὐσία καὶ ἡ ὕλη του δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κατανοηθοῦν. Ὁ ἄνθρωπος δύναται νομίμως νὰ περιφέρῃ τὰς σκέψεις του ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῶν οὐρανῶν εἰς τὸ ἄλλο, δὲν δύναται ὅμως νὰ πλησιάσῃ τὸ ἀπρόσιτον ἐκεῖνο φῶς, τὴν πρωταρχικὴν ὕπαρξιν τῶν περιεχομένων εἰς τὸ γράμμα γιόδ. Πράγματι οἱ διδάσκαλοι τὸ ἀποκαλοῦν «σκέψιν» ἢ «ἰδέαν» καὶ θεωροῦν ἀπεριόριστον τὴν ἀποτελεσματικήν του ἐνέργειαν. Τὸ γράμμα αὐτὸ ἀπορρέον ἀπὸ τὸ πρωταρχικὸν φῶς ἐδημιούργησε διαφόρους ἐκπορεύσεις. Ὡς ἐκ τούτου ἠναλώθη, προσέλαβεν ὅμως νέαν ρώμην διὰ τῆς ἐννοίας τοῦ γράμματος «Χὲ» ποὺ ἀποτελεῖ τὸ δεύτερον ψηφίον τοῦ Ἀνεκφράστου ὀνόματος».

Εἰς τὸν Συμβολικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τὸ γιὸδ ἀντικατεστάθη ἀπὸ τὸ ψηφίον G ἢ Γ. εἰς τοὺς ἀνωτέρους ὅμως βαθμοὺς διατηρεῖται, τοποθετημένον δὲ ἐντὸς τριγώνου, ἀποτελεῖ τὸ σύμβολον τῆς Θεότητος.

Γιολδάσης, *Κωνσταντῖνος*. Δημοσιογράφος, * 1872 † 1933 ἐν Ἀθήναις. Ἐσπούδασε νομικά. Εἰργάσθη ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς διαφόρους καθημερινὰς ἐφημερίδας ὡς συντάκτης, τὸ δὲ 1902 ἐξέδωκε τὴν ἐφημερίδα «Ἀστραπή». Τῷ 1910 ἐξελέγη πληρεξούσιος Ἀττικοβοιωτίας διὰ τὴν Ἀναθεωρητικὴν Βουλήν, τῷ δὲ 1915 βουλευτής. Μυηθεὶς εἰς τὸν Τεκτονισμόν, ἐξελέγη τὸ 1902 Σεβ.·. τῆς Στ.·. «Μακεδονία». Ἐπίσης ἀπετέλεσε μέλος (Μέγ.·. Γραμ.·.) τοῦ ὑπὸ τοῦ † Δημ. Ροδοκανάκη διορισθέντος Συμβουλίου τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰ ἔτη 1902—1905, ἐπανεκλεγεὶς ὡς μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τὸ 1907. Ἐπίσης ἀπὸ τοῦ 1902 ἐγένετο μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος.

Γιομπὲλ (Jobel). Ἑβραϊκὴ λέξις, παίζουσα ρόλον εἰς τὸ Α.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·.. Γιομπὲλ κυριολεκτικῶς σημαίνει τὴν σάλπιγγα, μὲ τὴν ὁποίαν ἀνηγγέλθη ἡ ἐπάνοδος τῆς ἡμέρας, ὅταν οἱ Ἰουδαῖοι εἰσῆλθον εἰς Χαναάν.

Γιονί. (σανσκριτ. μήτρα). Τὸ θῆλυ σύμβολον τῆς φαλλικῆς λατρείας εἰς τὴν Ἰνδικὴν θεολογίαν, παριστανόμενον δι' ᾠοειδοῦς σχήματος.

Γιόρκ (York). Πρωτεύουσα τῆς ἀγγλικῆς κομιτείας Γιορκσάϊρ, μὲ τὴν ὁποίαν συνδέεται εἰς τῶν συντεχνιακῶν μύθων τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Κατ' αὐτὸν ὁ νεώτατος υἱὸς Edwin τοῦ βασιλέως Athelstan (Ἀθελστὰν) συνεκάλεσε διὰ πρώτην φορὰν ἐν Γιόρκ συνέλευσιν Τεκτόνων καὶ προήδρευσε τῆς συνελεύσεως ταύτης, κατὰ τὴν ὁποίαν προετάθησαν καὶ ἐγένοντο δεκτοὶ γενικοί τινες θεσμοί. Ὡς ἔτος κατὰ τὸ ὁποῖον συνέβησαν τὰ ἀνωτέρω, ἀναφέρεται τὸ 926. Ὁ μῦθος οὗτος ἐπέρασε κατόπιν μὲ πολυαρίθμους διακοσμήσεις εἰς τὰς μετὰ ταῦτα ἐπεξεργασίας τῶν Συνταγμάτων (βλ. Γιόρκ παράδοσις). Ὡς ἐκ τούτου καὶ ὁ *Ἄντερσον* τὸ 1723 ἀναφέρει τὸν Ἔντβιν ὡς «Μέγ.·. Διδ.·.». Εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν (1738) ἐκ τοῦ Ἐντουὶν ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ 1723 γίνεται ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀθελστάν.

Ἐν Γιόρκ ἀπὸ πολὺ ἀρχαίας ἐποχῆς ὑφίσταντο δύο Καλύβαι οἰκοδόμων τεχνιτῶν τεκτόνων, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζονται εἰς τὰ Fabric Rolls York Minster τῶν ἐτῶν 1352, 1370 καὶ 1409 ὡς logium. Ἡ κατασκευὴ τοῦ Ναοῦ τοῦ Γιόρκ (1171—1426) διετήρει τὰς Καλύβας αὐτὰς τῶν οἰκοδόμων. Εἰς τὴν κατασκευὴν ταύτην συνειργάσθησαν καὶ πολλοὶ Γερμανοὶ λιθουργοί. Ἀνεξακρίβωτον παραμένει, πότε ἐξ αὐτῶν τῶν Καλυβῶν οἰκοδόμων προῆλθεν ἡ ἀδελφικὴ ἕνωσις τῆς Στοᾶς. Τεκμήρια ὑπάρξεως Στ.·., προκύπτοντα ἐκ πρακτικῶν καὶ ἐγγράφων, χρονολογοῦνται τὸ πρῶτον ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος. Εἰς ταῦτα συγκαταλέγονται εἰς κανὼν ξύλινος τοῦ ἔτους 1663, φέρων ἀναγεγραμμένα τρία ὀνόματα καὶ τὸ *χειρόγραφον Γιόρκ* τοῦ 1693, περιέχον 6 ὀνόματα. Διασώζεται ἐπίσης ἓν βιβλίον πρωτοκόλλου τοῦ 1705, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Σὲρ Τζώρτζ Tempest, βαρωνέτος, ἀναφέρεται ὡς «Πρόεδρος». Ἐκ τοῦ χειρογράφου Scarborough πληροφορούμεθα ὅτι εἰς Scarborough (Κομιτείας Γιόρκ) ὁ «Οὐΐλλιαμ Τόμψων, πρόεδρος» διετήρει κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα Στοάν, δεχθεὶς ἐν αὐτῇ 6 πρόσωπα. Ἐπίσης τὸ 1713, 18 κύριοι τῆς «πρώτης Ἑταιρείας», ἐγένοντο τέκτονες ἐν Bradford.

Ἡ ὀνοματολογία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ αὐτοῦ τοῦ Γιόρκ δὲν εἶναι σταθερά. Ἡ ἑταιρεία αὐτωνομάζετο «The Honorable Society and Fraternity of Freemasons», πολλάκις ὅμως ἀντὶ τοῦ Fraternity ἐγένετο χρῆσις τῆς λέξεως Company. Ὁ προϊστάμενος καλεῖται «πρόεδρος», αἱ Στοαὶ «Ἰδιωτικαὶ Στοαὶ» ἢ «Γενικαὶ Στοαὶ» ἢ «St. John's Lodge at Christmas». Ἡ παραδοχὴ εἰς τὴν Στ.·. ὁρίζεται διὰ τῶν λέξεων «Sworn and admitted» (ὡρκίσθη καὶ ἐγένετο δεκτός). Ὁ προϊστάμενος φέρει τὸν τίτλον «Worshipful» (= Σεβάσμιος).

Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἄνθησις τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. παρεκίνησε καὶ τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. τοῦ Γιόρκ εἰς νέαν ζωήν. Ἡ ἡλικία του ἐγένετο σεβαστὴ καὶ ὑπὸ τῆς Λονδινίου Μεγ.·. Στ.·., ἀφοῦ ὁ Ἄντερσον μνημονεύει ἐκφραστικῶς τὸ 1738 τὴν ἀρχαίαν Στ.·. τοῦ Γιόρκ, ἡ ὁποία εὑρίσκεται ὑπὸ τὸν ἴδιον Μέγαν Διδάσκαλον.

Γιόρκ, *δόγμα τοῦ*. Βλ. *Ἀμερικανικὸν δόγμα.*

Γιόρκ, *ἔγγραφον τοῦ*. Ὁ γερμανὸς φιλόσοφος Ἀδ.·. *Κράουζε* (βλ. λ.) εἰς τὸ ἔργον του «Τὰ τρία ἀρχαιότατα ἔγγραφα τῆς τέχνης» ἐχαρακτήρισεν ἓν τοιοῦτον ὡς σπουδαῖον ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει τὴν μεγάλην ἡλικίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ «Συντάγματος» ὁ Κράουζε ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο νὰ συναγάγῃ, ὅτι «*ἡ Μεγ.·. Στοὰ τοῦ Γιόρκ*» εἶχε διαμορφωθῇ ἐκ τῆς ἀρχαιοτάτης, ἀπὸ τοῦ 10 αἰῶνος συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως ἐργαζομένης, Τεκτονικῆς Στοᾶς, ἡ ὁποία ἐθεωρεῖτο καὶ ἐξετιμᾶτο μέχρι τοῦ 1717 ὡς ἡ ἀληθὴς ἕδρα καὶ τὸ ἀληθὲς κέντρον τοῦ ὅλου ἀγγλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ὁ Κράουζε ἔβλεπεν εἰς τὸ ἔγγραφον τὸ «ἀρχαιότατον, πραγματικὸν καὶ ἀρχέγονον Σύνταγμα», ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξεπήγασαν ὅλα τὰ νεώτερα καὶ ἐδανείσθησαν τὸ τεκτονικὸν των περιεχόμενον. Ὁ Κράουζε ἔλαβε τὸ σύνταγμα τοῦτο ἐκ τοῦ Γιόχαν Αὐγούστου Σνάϊντερ ἐν Altenburg, ὁ ὁποῖος εἶχε λάβει αὐτὸ μετ' ἐγγυήσεων περὶ τῆς γνησιότητός του ἐξ Ἀγγλίας καὶ εἶχε μεταφράσει αὐτὸ εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν ἐπὶ τῇ βάσει λατινικῆς τινος μεταγραφῆς. Τὸ κείμενον μετὰ τῶν παρατηρήσεων τοῦ Κράουζε ἔχει δημοσιευθῇ εἰς τὸ «Allgemeines Handbuch der Freimaurerei» (II ἔκδ., 3 τόμ. καὶ εἰς τὴν III ἔκδ.).

Τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου τούτου διημφισβήτησεν ὁ *Κλόςς*, καὶ τούτου ἕνεκα ὁ *Φίντελ*, ἐξηρεύνησεν ἐπιτοπίως τὸ ζήτημα μὲ ἰδιαιτέραν ἐμβρίθειαν τῇ ἐντολῇ τῆς *Ἑνώσεως Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων*. Οὗτος κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι χειρόγραφον τοῦ ἔτους 926 δὲν ὑπάρχει, ὅτι οὐδὲν χειρόγραφον ὑφίσταται ἐν Ἀγγλίᾳ δυνάμενον νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ Κράουζε, ὅτι τὰ εὑρισκόμενα ἀρχαῖα χειρόγραφα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν μεταξύ των στενὴν συγγένειαν, δὲν συμφωνοῦν μὲ τὸ ἔγγραφον τοῦ Γιόρκ καὶ ὅτι ὁ φερόμενος ὡς ἐγγυητὴς τῆς γνησιότητος καὶ μεταφραστὴς εἰς τὴν λατινικὴν S. Stonehouse ἦτο τελείως ἄγνωστος εἰς Γιόρκ, κ. οὕ. κ.

Γιόρκ, *Μεγάλη Στοὰ τοῦ*—. Βλ. *Ἀγγλία* καὶ *Γιόρκ.*

Γιόρκ, *παράδοσις τοῦ* (York Legend).

Ἡ πόλις τῆς Γιόρκ τῆς εἰς τὴν Βόρειον Ἀγγλίαν κομιτείας Γιόρκσαϊρ εἶνε διάσημος διότι συνδέεται μὲ μίαν τῶν συντεχνιακῶν παραδόσεων τοῦ Ἐλευ-

θεροτεκτονισμοῦ τῆς Ἀγγλίας. Οὐδὲν ἄλλο σημεῖον τῆς ἱστορίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐπέσυρε τόσον τὴν προσοχὴν τῶν νεωτέρων Ἐλευθεροτεκτόνων μελετητῶν ὅσον οἱ ἐν αὐτῇ ἰσχυρισμοὶ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα, περὶ τῆς ἐν αὐτῇ συγκλήσεως Συνεδρίου τῆς Τέχνης κατὰ τὸ ἔτος 926, περὶ τῆς ὀργανώσεως μιᾶς Γενικῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς ἀποδοχῆς ἑνὸς Συντάγματος.

Καθ' ὅλον τὸν 18ον αἰῶνα καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ 19ου, ἡ Ἀδελφότης τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἀπεδέχθη γενικῶς τὴν παράδοσιν αὐτὴν ὡς γνήσιον μέρος αὐθεντικῆς ἱστορίας, ἐνῶ ἀντιθέτως οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Τάγματος τὴν ἀπέρριψαν ὡς καθαρὸν μῦθον. Μερικοὶ ἐπίμονοι ἀναζητηταὶ τῆς ἀληθείας ἐξ ἄλλου εὑρέθησαν ἐν ἀπορίᾳ ἀγνοοῦντες ποῖον μέρος αὐτῆς ἦτο ἱστορικὸν καὶ ποῖον μυθικόν. Ἐσχάτως ἐν τούτοις, ἡ ἀνακάλυψις πολλῶν παλαιῶν χειρογράφων κατηύθυνε τὸ ἔργον μελετητῶν, ὡς ὁ Hughan, ὁ Woodford, ὁ Lyon κ.ἄ., πρὸς τὴν κριτικὴν ἐξέτασιν τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τὴν δὲ προσοχὴν των συνεκέντρωσε κυρίως ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς τοῦ Γιόρκ.

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τοῦ Γιόρκ ὑπάρχουν δύο στοιχεῖα, ἡ παράδοσις καὶ ἡ ἱστορία.

Τὴν παράδοσιν τὴν εὑρίσκομεν εἰς τὸ παλαιὸν χειρόγραφον Σύνταγμα. Ἡ παράδοσις αὐτὴ ἥτις συνδέει τὴν καταγωγὴν τοῦ Ἀγγλικοῦ Τεκτονισμοῦ μὲ τὸ Γιόρκ ἐν ἔτει 926 καλεῖται «Παράδοσις τοῦ Γιόρκ» ἐνίοτε δὲ καὶ «Παράδοσις τοῦ Ἄθελσταν» διότι ἡ Γενικὴ Συνέλευσις ἥτις λέγεται ὅτι συνεκροτήθη ἐκεῖ, συνέβη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς βασιλείας Ἄθελσταν. Καλεῖται ἀκόμη κάποτε καὶ «Παράδοσις τοῦ Ἐντουΐν» (βλ.λ.) διότι ὁ Πρίγκιψ αὐτὸς ὑποτίθεται ὅτι ἦτο ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Συντεχνίας καὶ συνεκάλεσε τὰ μέλη της διὰ νὰ καταρτίσουν Σύνταγμα.

Τὸ παλαιότερον ὑπάρχον σήμερον χειρόγραφον Σύνταγμα εἶναι τὸ παλαιὸν ποίημα τὸ γνωστὸν ὡς Χειρόγραφον Χάλιουελ ἢ Ρέγκιονς (Halliwell Regions) τὸ ὁποῖον χρονολογεῖται περὶ τὸ ἔτος 1390.

Εἰς τὸ χειρόγραφον αὐτὸ τὸ ὁποῖον εἶνε γραμμένον εἰς στίχους καὶ εἰς ἀρχαϊκὴν Ἀγγλικὴν ἀναφέρεται ὅτι *«ἡ Συντεχνία ἦλθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ καλοῦ βασιλέως Ἄθελσταν. Οὗτος ἔκτισε αἰθούσας καὶ ὡραίους ναοὺς διὰ νὰ διασκεδάζῃ καὶ νὰ λατρεύῃ τὸν Θεόν του μὲ ὅλην τὴν δύναμιν. Ὁ καλὸς αὐτὸς ἡγεμὼν ἠγάπησε πολὺ αὐτὴν τὴν συντεχνίαν καὶ ἐσκέφθη νὰ τὴν ἐνισχύσῃ. Ἔστειλε λοιπὸν καὶ προσεκάλεσεν ἀπὸ ὅλην τὴν χώραν ὅλους τοὺς οἰκοδόμους διὰ νὰ τοὺς συμβουλεύσῃ νὰ διορθώσουν τὰς ἐλλείψεις των καὶ ἐπέτρεψε τὴν συγκρότησιν συνελεύσεως ἀποτελουμένης ἀπὸ διαφόρους λόρδους τῆς τάξεώς του, δοῦκας, κόμιτας καὶ βαρώνους ὡς καὶ ἱππότας καὶ πολλοὺς ἄλλους. Ἐκεῖ ὅλοι συνῆλθον διὰ νὰ καταστρώσουν νόμους διὰ τὸ σῶμα τῶν οἰκοδόμων. Ἐκεῖ ἐπεδίωξαν μὲ τὴν σοφίαν των κατὰ ποῖον τρόπον θὰ ἐκυβερνᾶτο τὸ σῶμα καὶ οὕτω κατέστρωσαν δεκαπέντε ἄρθρα».*

Ἓν ἄλλο ἔγγραφον εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκομεν αὐτὴν τὴν παράδοσιν εἶναι τὸ καλούμενον Χειρόγραφον Κοὺκ (Cooke) ὑπὸ χρονολογίαν 1490. Αἱ εἰς αὐτὸ ὑπάρχουσαι λεπτομέρειαι εἶναι πληρέστεραι. Διότι ἀναφέρει ὅτι *«ὑπῆρχε τότε εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἕνας ἄξιος Βασιλεὺς καλούμενος Ἄθελσταν τοῦ ὁποίου ὁ νεώτερος υἱὸς ἠγάπα πολὺ τὴν ἐπιστήμην τῆς Γεωμετρίας καὶ ἐπεθύμει ὅπως οἱ χειροτέχναι καὶ οἱ οἰκοδόμοι ἔχουν γνώσεις τῆς ἐπιστήμης τῆς Γεωμετρίας. Οὗτος ἠγάπα καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τοὺς οἰκοδόμους ἦτο δὲ καλὸς θεωρητικός. Καὶ ἔγινε καὶ ὁ ἴδιος οἰκοδόμος. Καὶ τοὺς ἔδωσε καθήκοντα καὶ ὀνόματα ὅπως τώρα συνηθίζονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἄλλας χώρας. Καὶ διέταξε νὰ ἔχουν λογικὰς ἀμοιβάς. Καὶ ἐπέτυχεν ἀπὸ τὸν βασιλέα ἐλευθέραν ἄδειαν συγκλήσεως συνελεύσεως κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ συνταχθῇ τὸ Καταστατικόν...».*

Ἀναφέρει κατόπιν τὸ χειρόγραφον (σελ. 611-642) τὴν παράδοσιν περὶ πρώτης ἐμφανίσεως τῆς Βασιλ.·. Τεχ.·. καὶ συνεχίζει ὡς ἑξῆς :

«Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἡ Τέχνη αὐτὴ εἶχεν ἀρχίσῃ εἰς τὴν γῆν τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τοῦ προαναφερθέντος διδασκάλου Εὐκλείδου καὶ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον μετεδόθη ἀπὸ γῆς εἰς γῆν καὶ ἀπὸ βασιλείου εἰς βασίλειον. Καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Βασιλέως Ἄθελσταν, ὅστις ἦτο κάποτε Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, κατόπιν ὁδηγιῶν αὐτοῦ καὶ ἄλλων μεγάλων λόρδων, κατεστρώθη κανονισμὸς μεταξὺ τῶν οἰκοδόμων».

Ἑβδομήκοντα ἔτη βραδύτερον, τὸ 1560 εἰς τὸ χειρόγραφον Landsowne ἐπαναλαμβάνεται ἡ παράδοσις μὲ περισσοτέρας ἀκόμη λεπτομερείας, ἀναφέρεται δὲ καὶ διὰ πρώτην φορὰν τὸ ὄνομα τοῦ πρίγκιπος Ἐντουΐν.

Κατὰ τὸ 1723 ὁ Δόκτωρ Ἄντερσον ἐδημοσίευσε τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ Βιβλίου τῶν Συνταγμάτων καὶ κατὰ τὸ 1738 τὴν δευτέραν ἔκδοσιν εἰς τὰς ὁποίας ἀναφέρει τὴν παράδοσιν αὐτῶν. Εἰς τὴν δευτέραν μάλιστα ἔκδοσιν δίδει τὴν ἀκόλουθον ἐξήγησιν:

«Καίτοι τὰ ἀρχαῖα πρακτικὰ τῆς Ἀδελφότητος εἰς τὴν Ἀγγλίαν κατεστράφησαν ἢ ἀπωλέσθησαν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Δανῶν, οἱ ὁποῖοι ἔκαυσαν ὅλα τὰ Μοναστήρια εἰς τὰ ὁποῖα ἐφυλάσσοντο τὰ πρακτικὰ αὐτά, ἐν τούτοις ὁ Βασιλεὺς Ἄθελσταν ὅστις ἐνεθάρρυνε πολλοὺς Οἰκοδόμους ἐκ Γαλλίας καὶ ἀλλαχοῦ νὰ ἔλθουν, τοὺς διώρισεν ἐπόπτας εἰς τὰ μεγάλα ἔργα ποὺ οἰκοδομοῦσεν. Αὐτοὶ ἔφεραν μαζί των τοὺς Νόμους καὶ τοὺς Κανονισμοὺς τῶν ξένων Στοῶν καὶ πολλὰ παλαιὰ χειρόγραφα, μερικὰ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἄλλα εἰς τὴν Λατινικὴν καὶ ἄλλα εἰς τὴν Γαλλικήν, ἢ ἄλλας γλώσσας. Ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν συνέταξαν τὰ Συντάγματα τῶν Ἀγγλικῶν Στοῶν καὶ Νόμον ὅστις νὰ τὰς κυβερνᾷ πάντοτε».

Αὐτὴ εἶναι ἡ παράδοσις τοῦ Γιόρκ ὡς περιέχεται εἰς ὅλα τὰ παλαιὰ χειρόγραφα ἀπὸ τοῦ 14ου αἰῶνος μέχρι ἡμῶν. Καὶ μόνον ἐσχάτως διετυπώθησαν ὑπό τινων ἀμφιβολίαι ὡς πρὸς τὴν αὐθεντικότητά της.

Ἡ πρώτη ἀμφιβολία εἶναι κατὰ πόσον συνεκροτήθη τὸ ἔτος 925 εἰς Γιόρκ Συνέλευσις Ἐλευθεροτεκτόνων μὲ ἔγκρισιν τοῦ Βασιλέως Ἄθελσταν. Ὁ Βασιλεὺς ἦτο φιλελεύθερος ὅπως ὁ πάππος του ὁ μέγας Ἀλφρέδος. Ἐπροστάτευσε τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας. Οὐδόλως ἀπίθανον ἑπομένως νὰ ἐπροστάτευσε καὶ τοὺς Ἐπαγγελματίας Τέκτονας. Ἡ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας διατηρουμένη παράδοσις ἑπομένως πρέπει νὰ γίνῃ πιστευτὴ ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχουν ἔγκυροι ἀποδείξεις πρὸς διάψευσίν της.

Ἡ δευτέρα ἀμφιβολία εἶναι κατὰ πόσον ὁ Ἄθελσταν εἶχεν ἀδελφὸν ὀνομαζόμενον **Ἐντουΐν** (βλ.λ.) Ὑπάρχουν πολλοὶ νεώτεροι συγγραφεῖς ἀμφισβητοῦντες τοῦτο καὶ ἰσχυριζόμενοι ὅτι ὁ ἀναφερόμενος ὑπὸ τῆς παραδόσεως Ἐντουΐν εἶναι ὁ Βασιλεὺς τῆς Νορθάμπρια Ἐντουΐν, ὁ πρῶτος Χριστιανὸς Βασιλεύς. Αὐτὸς ὅμως ἐγεννήθη τὸ 586 και ἀπέθανε τὸ 633. Αὐτὸς εἰσήγαγε καὶ τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὸ βασίλειόν του. Πῶς ὅμως νὰ συμβιβάσωμεν τὴν παρατηρουμένην διαφορὰν χρονολογιῶν;

Τρίτη τέλος ἀμφιβολία εἶναι ὅτι δὲν ἔχομεν ἐπαρκεῖς ἀποδείξεις ὅτι τὰ καλούμενα σήμερον «Συντάγματα τοῦ Γιόρκ» ἢ «Γοτθικὰ Συντάγματα» εἶναι τὰ ἐγκριθέντα κατὰ τὸ 926. Εἶναι μᾶλλον πιθανὸν ὅτι τὸ πρωτότυπον καὶ ὅλα τὰ γνήσια ἀντίγραφά του ἀπωλέσθησαν καὶ ὅτι ὅλα τὰ νεώτερα Συντάγματα συνετάχθησαν λαβόντα αὐτὸ ὡς βάσιν. Εἶναι πράγματι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὅλα τὰ χειρόγραφα ἀπὸ τὸ **Χάλλιουελ** μέχρι τοῦ ***Πάπουορθ*** ἔχουν κοινὸν πρωτότυπον βάσει τοῦ ὁποίου συνετάχθησαν μέ τινας ἴσως παραλλαγάς. Πάντως οἱ ἀκολουθοῦντες τὸ δόγμα τοῦ Γιόρκ σέβονται τὴν παράδοσιν ὡς αὕτη διεσώθη.

Γιόρκ, χειρόγραφα τοῦ—. Παλαιὰ Συντάγματα Τεκτόνων, φέροντα τὴν διακριτικὴν αὐτὴν ὀνομασίαν, διότι ἐφυλάσσοντο εἰς τὰ Ἀρχεῖα τῆς μὴ ὑφισταμένης πλέον Μεγ.·. Στ.·. Πάσης Ἀγγλίας ἧς ἡ ἕδρα ἦτο εἰς τὴν πόλιν Γιόρκ. Ἀρχικῶς ὑπῆρχον ἓξ τοιαῦτα χειρόγραφα. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 ὅμως χειρόγραφον ἐλλείπει σήμερον, καίτοι ἀναφέρεται εἰς τὴν γενομένην τὸ 1779 ἀπογραφὴν τῶν Ἀρχείων τοῦ Γιόρκ.

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 2, 4 καὶ 5 χειρόγραφα εὑρίσκονται ἤδη ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῆς Στ.·. τῆς Γιόρκ, τὰ δὲ ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 6 εἰς τὰ 'Αρχεῖα τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς 'Αγγλίας ἐν Λονδίνῳ. Αἱ χρονολογίαι τῶν ἐν λόγῳ χειρογράφων, αἱ ὁποῖαι δὲν συμβαδίζουν μὲ τὸν αὔξοντα ἀριθμόν των εἶναι αἱ ἑξῆς: τὸ χειρόγραφον 1 ἔχει χρονολογίαν 1600, τὸ χειρ. 2 χρον. 1704, τὸ 3 1630 καὶ τὸ 4 1693. Τὰ χειρόγρ. 5 καὶ 6 δὲν φέρουν χρονολογίαν, θεωροῦνται ὅμως γενικῶς ὡς γραφέντα τὸ 1670 καὶ τὸ 1680.

"Ολα τὰ ἐν λόγῳ χειρόγραφα πλὴν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Hughan τὸ 1894 εἰς τὸ βιβλίον του «Ancient York Masonic Rolls». 'Υπὸ τοῦ Hughan ἀπεδόθη ποιά τις σημασία εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 4 χειρόγραφον, διότι ἐν αὐτῷ ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος φράσις:

«Εἷς τῶν πρεσβυτέρων λαμβάνει τὸ βιβλίον καὶ ἐ κ ε ῖ ν ο ς ἢ ἐ κ ε ί ν η, ἡ ὁποία πρόκειται νὰ γίνῃ τέκτων, ἐπιθέτει τὴν χεῖρα ἐπ' αὐτοῦ καὶ δίδει τὸν ὅρκον».

'Εκ τῆς φράσεως αὐτῆς ἐξήγετο τὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ γυναῖκες ἐγίνοντο δεκταὶ ὡς μέλη εἰς τὰς παλαιὰς Τεκτονικὰς ἀδελφότητας, καίτοι οὐδαμόθεν ἀλλαχοῦ ἐπιβεβαιοῦται τὸ τοιοῦτον.

Φαίνεται ὅμως μᾶλλον βέβαιον ὅτι πρόκειται περὶ λάθους μεταφραστικοῦ. 'Η φράσις αὕτη ἦτο μετάφρασις ἐξ ἄλλων «Συνταγμάτων», γεγραμμένων εἰς τὴν λατινικήν, ἔχει δὲ ἐπὶ λέξει λατινιστὶ ὡς ἑξῆς:

«Tunc unus ex senioribus teneat librum et i l l e v e l i l l i κτλ.»=(ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνοι).

'Ο γράψας τὸ χειρόγραφον 4 ἐξέλαβε προφανῶς ἐξ ἀγνοίας ἢ καὶ ἐξ ἀπροσεξίας τὸ illi (ἐκεῖνοι) ὡς illa (ἐκείνη) καὶ ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ κακὴ τοῦ ἀγγλικοῦ κειμένου διατύπωσις.

'Η ἐπακολουθοῦσα ἄλλως τε εὐθὺς ἀμέσως περιγραφὴ τῶν ἀναλαμβανομένων ὑποχρεώσεων εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ καθιστοῦν φυσικῶς ἀδύνατον διὰ μίαν γυναῖκα τὴν ἐπιτέλεσιν αὐτῶν.

Εἰς τὰ χειρόγραφα τοῦ Γιόρκ ὅλοι οἱ Τέκτονες εἶναι 'Εταῖροι (Fellows) καὶ οὕτω προσαγορεύονται μεταξύ των.

Γιουβελὰς—ὸν—οὐμ. Μυθικὰ μυστικὰ ὀνόματα τῶν τριῶν 'Ετ.·. δολοφόνων, οἱ ὁποῖοι παίζουν ἰδιαίτερον ρόλον εἰς τὸν μῦθον τοῦ Χ.·. 'Α.·.

Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐφευρέθησαν κατὰ τὸ φαινόμενον πρὸς τὸν σκοπὸν ἁπλῶς καὶ μόνον νὰ δοθοῦν ὀνόματα εἰς τοὺς τρεῖς δολοφόνους. 'Η ἀληθὴς σημασία τῶν ὀνομάτων ἀποκαλύπτεται μόνον εἰς τοὺς πραγματικοὺς μύστας. Τὰ ὀνόματα ταῦτα κατάγονται ἐκ τῆς ἑβραϊκῆς λέξεως *Γιομπέλ* (βλ. λ.).

Γιουγκοσλαβία. 'Η ἵδρυσις τῶν πρώτων 'Ελευθεροτεκτ.·. Στοῶν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ σημερινοῦ βασιλείου τῆς Γιουγκοσλαβίας ἐγένετο πρὸ τοῦ 1760 ἐν Κροατίᾳ, ὀφείλεται δ' εἰς αὐστριακοὺς ἀξιωματικοὺς Κροατικῆς ἐθνικότητος, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸν ἑπταετῆ πόλεμον ἐγένοντο ἐν Γερμανίᾳ —ὡς αἰχμάλωτοι πολέμου— μέλη Καλυβῶν Οἰκοδόμων. 'Ως ἀρχαιοτάτη Καλύβη Οἰκοδόμων θεωρεῖται ἡ «L' Amitié de Guerre» ἐν Glina (1759). Τὴν ἐξάπλωσιν τῆς 'Ελευθεροτεκτ.·. ἰδέας ἰδιαιτέρως ἐξυπηρέτησαν οἱ κόμιτες Draskovic, οἱ ὁποῖοι κατέλαβον ἀνωτέρας θέσεις εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν στρατιάν. 'Ο κόμης Kasimir Draskovic († 1765) ἦτο ἤδη τὸ 1742 μέλος τῆς πρώτης Στ.·. τῆς Βιέννης «Zu den drei Kanonen». 'Ο θεῖος τούτου, κόμης Janko Draskovic, ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων ἐργατῶν τῆς κροατικῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως, ὡς καὶ ὁ ἀδελφὸς τούτου Γεώργιος ἀνῆκον ἐπίσης εἰς τὸν 'Ελευθεροτεκ.·. Σύνδεσμον. 'Ο διαπρεπέστατος ὅμως, ὁ διανοίξας τὴν ὁδὸν εἰς τὸν 'Ελευθεροτεκτ.·., ὑπῆρξεν ὁ κόμης Ivan Draskovic. 'Αξιωματικὸς κατὰ τὸν ἑπταετῆ πόλεμον, ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἐν Ζάγκρεμπ ἔπαυλίν του καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπέκτησε μεγάλην φήμην, ὡς ἀφοσιωθεὶς εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἀνύψωσιν τῆς ἀνυποφόρως καταπιεζομένης τάξεως τῶν χωρικῶν καὶ ὡς εὐγενὴς ἔμπλεως ὑψίστου ἀνθρωπισμοῦ. 'Ο Ivan Draskovic δέον νὰ θεωρῆται ὡς ὁ καθ' αὐτὸ ἱδρυτὴς τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·. εἰς τὸν σλαβικὸν Νότον. Εἰς τὴν παρακίνησίν του καὶ συνεργασίαν του ὀφείλεται ἡ ἵδρυσις πλείστων Στ.·., πρὸ παντὸς ἡ τῆς ἐν Ζάγκρεμπ Στ.·. «Prudentia», εἰς τὴν ὁποίαν κατόπιν ἐγένοντο μέλη πολλοὶ κληρικοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ λίαν πεπαιδευμένος μετὰ ταῦτα ἐπίσκοπος τοῦ Ζάγκρεμπ. 'Ενθερμότατος συνεργάτης τοῦ Draskovic ἦτο ὁ κόμης Στέφανος Niczky, ὁ ὁποῖος ἵδρυσε τὸ 1773 τὴν Στ.·. «Vigilantia» (μετὰ ταῦτα «Zur Wachsamkeit» =«'Η 'Αγρυπνία») ἐν Ossiek (Esseg). Αἱ πρῶται Στ.·. ἐν Glina, Ζάγκρεμπ καὶ Warasdin εἶχον γαλλικὰ ὀνόματα καὶ εἰργάζοντο εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν. 'Εν Warasdin ἱδρύθη κατόπιν ἡ Στ.·. «Libertas», ἡ ὁποία εἰργάζετο λατινιστί. 'Απ' αὐτῆς ἀπεχωρίσθη τὸ 1775 ἡ Καλύβη Οἰκοδόμων «Zu den drei Drachen» (Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν), ἡ πρώτη εἰς γερματικὴν γλῶσσαν ἐργασθεῖσα Στ.·.. Εἰς τὴν ἐν Ossiek Στ.·. «Vigilantia» παρουσιάζονται τὸ πρῶτον ἡνωμένοι Σέρβοι καὶ Κροᾶται 'Αδ.·.. Οἱ μᾶλλον ἐξέχοντες Σέρβοι τῆν Νοτίου Οὐγγαρίας εἰργάζοντο τότε τεκτονικῶς μὲ δραστηριότητα, ὡς ὁ μετὰ ταῦτα μητροπολίτης τοῦ Karlowitz Στέφανος Στρατιμίροβιτς, ὁ ἐπίσκοπος 'Ιωσὴφ Γιοβάννοβιτς Σακαμπέντα καὶ ὁ τυπογράφος Στέφ. Νοβάκοβιτς. Καλύβαι Οἰκοδόμων ἱδρύθησαν καὶ εἰς ἄλλας κροατικὰς πόλεις.

"Ολοι σχεδὸν οἱ 'Αδ.·. κατέλαβον ὑψηλὰ ἀξιώματα. 'Ως 'Ελευθεροτέκτονες ἀπησχολοῦντο μετὰ ζήλου διὰ τὸ καλὸν τοῦ λαοῦ, εἰργάζοντο διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν δουλοπαροίκων, ἵδρυσαν σχολὰς καὶ βιβλιοθήκας καὶ προσεπάθησαν νὰ ἀνυψώσουν τὸ ἐπίπεδον τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὴν χώραν των.

"Οταν κατόπιν ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α' τὸ βασίλειον τῆς 'Ιλλυρίας συνήνωσεν ὑπὸ γαλλικὴν κυριαρχίαν τὴν Δαλματίαν, τμῆμα τῆς Κροατίας καὶ σχεδὸν ὅλην τὴν Σλοβενίαν, νέα 'Ελευθεροτεκτ.·. ζωὴ ἐδημιουργήθη τῇ ἐπιδράσει γάλλων ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαλλήλων.

Εἰς τὴν Σερβίαν εἰργάζετο κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18ου αἰῶνος μία Στ.·. ἐν Βελιγραδίῳ, περὶ τῆς ὁποίας ὅμως ὀλίγα κατέστησαν γνωστά. Εἰργάζετο πιθανῶς εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν καὶ εἰς τὰ μέλη της συγκατελέγοντο ὁ Τοῦρκος Βεζύρης (Γεν. Διοικητής) τοῦ τότε Πασσαλικίου τοῦ Βελιγραδίου, ὁ μέγας φιλάνθρωπος Χατζῆ Μουσταφᾶ Πασσᾶς, ὁ Μητροπολίτης Μεθόδιος, ὁ ἡγέτης κατὰ τὴν πρώτην ἐπανάστασιν τῶν Σέρβων Janko Kalirs, ὁ πρόεδρος τοῦ σωματείου τῶν ἐμπόρων Πέτρος "Ισκο, καὶ ὁ πρωτομάρτυς τῆς 'Ελληνικῆς Παλιγγενεσίας Ρήγας Φεραῖος. "Οταν τὸ 1801 ὁ Βεζύρης ἔπεσε θῦμα τῶν ὑπ' αὐτοῦ καταπολεμηθεισῶν ληστρικῶν συμμοριῶν, ὁ Πέτρος "Ισκο μετέβη εἰς Σεμλῖνον διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὴν δολοφονίαν καὶ νὰ δράσῃ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Σερβίας. "Ηρχισε τῇ βοηθείᾳ φίλων 'Ελευθεροτεκτόνων, πρὸ παντὸς τοῦ μητροπολίτου Στρατιμίροβιτς, μίαν διπλωματικὴν δρᾶσιν διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος τῶν χριστιανῶν εἰς τὸ Πασσαλίκιον τοῦ Βελιγραδίου. 'Επεζήτησεν ἐπίσης νὰ ὀργανώσῃ ἐκεῖ ἔνοπλον δρᾶσιν.

Αἱ προετοιμασίαι ὅμως διὰ τὸν ἀγῶνα ἀνεκαλύφθησαν τὸ 1803 ὑπὸ τῶν Τούρκων· ἐπηκολούθησε σφαγή, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔχασε τὴν ζωήν του καὶ ὁ 'Ελευθεροτ.·. Alexa Νενάντοβιτς, ἐπιφανὴς δημογέρων καὶ ἱερεύς. 'Η σφαγὴ ὅμως αὐτὴ ὑπῆρξε κατόπιν ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἐπιτυχοῦς ἀγῶνος κατὰ τῶν Τούρκων. Εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ὁ Πέτρος "Ισκο ἔπαιξε τελικῶς ὡς διπλωματικὸς πράκτωρ ἀποφασιστικῶς μέγαν ρόλον, διορισθεὶς κατόπιν ὑπὸ τοῦ Καραγεώργη πρῶτος δήμαρχος τοῦ ἐλευθέρου Βελιγραδίου. Παρ' αὐτῷ ἔδρασεν εἰς τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν Σερβίαν ὡς διαφωτιστὴς τοῦ λαοῦ καὶ πρῶτος ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ὁ 'Ελευθεροτέκτων Dositej Obradovic. Αἱ ὑπηρεσίαι, τὰς

ὁποίας προσέφερον οἱ Ἐλευθεροτέκτονες πρὸς ἵδρυσιν τοῦ νέου Σερβικοῦ κράτους κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ 19ου αἰῶνος, ἀνεγνωρίσθησαν τότε γενικῶς. Ἡ καταστροφὴ τῆς Σερβίας τὸ 1813, τὸ συνέδριον τῆς Βιέννης καὶ ἡ δρᾶσις τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας ἐπέφερον κατόπιν τὴν κατάπαυσιν τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασίας.

Περὶ τὸ 1848 ὑπῆρχεν ἐν Βελιγραδίῳ —ἡ Σερβία ἦτο τότε φόρου ὑποτελὲς πριγκιπᾶτον— ἡ Στ.·. «Ali Kotsch», τὸ μικρὸν οἴκημα τῆς ὁποίας ἐδωρήθη τὸ 1930 ὑπὸ τῆς κοινότητος τοῦ Βελιγραδίου εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτ.·. Εἰς τὰ μέλη τῆς Στ.·. ταύτης συγκατελέγοντο Τοῦρκοι καὶ Σέρβοι, μεταξὺ τῶν τελευταίων δ' ὁ ποιητὴς Sima Milutinovic. Τὸ 1857 ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλίας ἵδρυσεν ἐν Βελιγραδίῳ τὴν Στ.·. «Luce dei Balkani» (ἀργότερον Svietlost Balkana»).

Μετὰ τὸ συνέδριον τοῦ Βερολίνου, τὸ ὁποῖον ἔδωσεν εἰς τὴν Σερβίαν τὴν πλήρη της ἀνεξαρτησίαν, ἀνεπτύχθη καὶ ἐξειλίχθη πάλιν ζωηρὰ Ἐλευθεροτεκτ.·. ζωή. Τὸ 1881 ἱδρύθη ἐν Βελιγραδίῳ ἡ Στ.·. «Srbska Zadruga», τὸ δὲ 1883 ἡ Στ.·. «Slaga, Rad i postojansko», τὸ 1890 ἱδρύθη ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς «Συμβολικῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Οὐγγαρίας» ἡ Στ.·. «Popratim», τὸ δὲ 1892 μετελαμπαδεύθη τὸ Τεκτ.·. φῶς καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Σερβίας, ἱδρυθείσης ἐν Nis τῆς Στ.·. «Nemanya».

Τὸ 1899 κατὰ τὴν ἐν Nis συνελθοῦσαν Ἐθνοσυνέλευσιν ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Ἀνδρέας Γεώργεβιτς ὑπερημύνθη ἐνθέρμως τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐναντίον ἀντιτεκτονικῶν τινων ἐπιθέσεων. Τὸν Μάϊον τοῦ 1912 τρεῖς Στ.·. τοῦ Βελιγραδίου ἡνώθησαν πρὸς ἵδρυσιν τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Σερβίας, εἰς τὸ ὁποῖον ἔδωσε τὴν ἱδρυτικὴν ἄδειαν τὸ Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐγκατέστησε διὰ τοῦ τότε Ὑπ.·. Ταξ.·. αὐτοῦ Ἀδ.·. Ν. Κεφαλᾶ.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1918 αἱ κροατικαὶ Στ.·. ἀπεχωρίσθησαν ἀπὸ τὴν «Συμβολικὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Οὐγγαρίας» καὶ ἐσχημάτισαν τὴν 10 Ἰανουαρίου 1919 τὴν «Velica Matica Loza Lyubav Bliznijemu» (= Μεγάλην Μητρ.·. Στ.·. «Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη»). Ἡ Στ.·. «Ljubav Blizniiega», ἡ ὁποία ἀπετέλεσε τὸ πλαίσιον τῆς νέας Μεγ.·. Τεκτ.·. Δυνάμεως ἔπαυσε νὰ ὑφίσταται ὡς Στοά. Ἀντ' αὐτῆς ἱδρύθη νέα Καλύβη Οἰκοδόμων ἡ «Grot Ivan Draskovic». Μετ' οὐ πολὺ ἐπηκολούθησε ἡ συνένωσις ὅλου τοῦ γιουγκοσλαβικοῦ Τεκτονισμοῦ. Τὸ ἐν τῷ μεταξὺ ἐπαναρχίσαν ἐν Βελιγραδίῳ τὰς ἐργασίας του Ὑπ.·. Συμβούλιον ἵδρυσε τὴν 9 Ἰουνίου 1919 ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς ἐν Ζάγκρεμπ «Μεγ.·. Μητρικῆς Στοᾶς» τὴν *Μεγάλην Στοὰν τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων «Γιουγκοσλαβία»* μὲ ἕδραν τὸ Βελιγράδιον, καὶ πρῶτον Μέγ.·. Διδ.·. τὸν διοικητὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης Γεώργιον Weifert. Ἔκτοτε ἐσχηματίσθη ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς νέας Μεγ.·. Στ.·. σειρὰ νέων Στοῶν. Αἱ Καλύβαι Οἰκοδόμων τῶν διὰ τῆς συνθήκης τῆς εἰρήνης καταστάντων γιουγκοσλαβικῶν τμημάτων τοῦ Backa καὶ τοῦ Βανάτου (Subotica, Sombor, Novisad) ἀνέλαβον τὰς ἐργασίας των. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1931 ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἠρίθμει 24 Στοὰς καὶ δύο Kränzchen. Ἡ Τεκτ.·. αὐτὴ Δύν.·., ἐξέδιδε περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Jestar». Τὸ 1926 ἐγένετο ἐν Βελιγραδίῳ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς *Α. Μ. Ι.* τὸ διεθνὲς ἐλευθεροτεκτον.·. συνέδριον, τὸ ὁποῖον ἐξέδωκε τὴν εἰρηνιστικὴν *Διακήρυξιν τοῦ Βελιγραδίου* (βλ. λ.).

Εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν ἱδρύθησαν —Ἐλευθεροτεκτονικῇ πρωτοβουλίᾳ— ἀρκεταὶ ὀργανώσεις, αἱ ὁποῖαι ἠσχολοῦντο μὲ ἔργα ἀγαθοεργίας ἐν τῇ βεβ.·. κοινωνίᾳ. Οὕτω ἐν Βελιγραδίῳ ὑπῆρχεν ἄσυλον καὶ ἵδρυμα ἀνατροφῆς ὀρφανῶν παιδίων· ἵδρυμα ἀνατροφῆς παιδίων τῆς Νοτ. Σερβίας «Ἑταιρεία τοῦ Ἁγ. Σάββα»· ἵδρυμα ἀνατροφῆς κωφαλάλων παιδίων ««Kralj Decanski»· ταμεῖα πρὸς βοήθειαν ἀπομάχων πολέμου καὶ τέκνων τούτων «Ἅγ. Γεώργιος»· διανομὴ ἄρτου εἰς ἀνέργους «Nasusni Hleb»· ἕνωσις πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἐπαιτείας· ἀντιφυματικὴ ἕνωσις· ἐν Zemun δὲ ἐλειτούργουν ἄσυλον τυφλῶν καὶ ἵδρυμα ἀνατροφῆς παιδίων.

Ἡ δημοσία γνώμη εἰς τὰ τμήματα τῆς χώρας, ἔνθα ἦτο ἐπικρατεστέρα ἡ καθολικὴ θρησκεία, πρὸ πάντων ἐν Σλοβενίᾳ ὀλιγώτερον δ' ἐν Κροατίᾳ, διέκειτο φανερὰ ἐχθρικὴ πρὸς τὸν ἐλευθεροτεκτον.·. Εἰς τὰς ἄλλας περιοχὰς διέκειτο ἀδιαφόρως μὲ δόσιν τινὰ περιεργείας.

Τὰ πολιτικὰ κόμματα, πιστεύοντα ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶχεν ἐπίδρασιν εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῆς καταστάσεως τοῦ 1929, ἔδειξαν ἀντιπάθειαν πρὸς αὐτόν. Τάσεις τινὲς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐπιζητούντων νὰ παρασύρωσι τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. εἰς πολιτικοὺς ἀγῶνας, κατεπολεμήθησαν ἐπιτυχῶς ὑπὸ τῆς μεγίστης πλειονότητος τῶν Γιουγκοσλάβων ἀδελφῶν.

Μετὰ τὸν β' πάγκοσμιον πόλεμον καὶ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ δικτατορικοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος πᾶσα Ἐλευθεροτεκτονικὴ κίνησις ἔπαυσεν εἰς τὴν χώραν. Αἱ Στοαὶ ἐκλείσθησαν καὶ αἱ περιουσίαι των κατεσχέθησαν. Καὶ μετὰ τὴν ἀπόσπασιν ὅμως τῆς Γιουγκοσλαβίας ἀπὸ τὴν Κομινφόρμ καὶ τὴν τροχιὰν τῆς Ρωσίας, οὐδεμία ἐκδηλοῦται ἀκόμη ἐκ μέρους τῶν κυβερνητικῶν ἡγετῶν διάθεσις ἀνοχῆς. Δὲν ἔπαυσαν ὅμως ὑπάρχοντες εἰς τὴν χώραν Ἐλεύθεροι Τέκτονες συνεχίζοντες ἀθορύβως ἀλλὰ μεμονωμένως τὸ ἔργον τῆς φιλαλληλίας ἐν ἀναμονῇ καλλιτέρων ἡμερῶν.

Γιουκάταν (Yukatan). Ὁμόσπονδος πολιτεία τοῦ Μεξικοῦ εἰς τὴν ἀτλαντικὴν παράκτιον περιοχήν. Ἡ ἐν αὐτῇ Μεγ.·. Στ.·. «Oriental - Peninsula» ἔχει 12 Στ.·. Διεύθυνσις· Apartado postal 61, Mérida, Yukatan (Mexico).

Γιουνόντ, *Ἀλβέρτος* (Junod Alb.). Ὀλλανδὸς κληρικὸς καὶ δημοσιογράφος ἑλβετικῆς καταγωγῆς,* 1876 ἐν Delémont. Ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τὸ 1909 εἰς τὴν ἐν Χάγῃ Στ.·. «L' Union Royale», τῆς ὁποίας ἐγένετο ἐπανειλημμένως Σεβάσμ.·. Ἐχρημάτισε κατὰ τὰ ἔτη 1926 - 1929 Μέγας Ἀρχειοφ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῶν Κάτω Χωρῶν, μέλος τῆς ἐπιτροπῆς «Στρογγύλη Τράπεζα», διευθύνον μέλος τοῦ προεδρείου τῆς Ὀλλανδικῆς Ἐθνικῆς Ὁμάδος τῆς Γενικῆς Ἐλευθεροτεκτον.·. Ἑνώσεως καὶ συντάκτης τοῦ περιοδικοῦ «Maconniek Tijdschrift».

Γιοχόρε (Johore). Μαλαϊκὸν σουλτανᾶτον ὑπὸ βρεττανικὴν προστασίαν. Ἐν αὐτῷ ἐργάζεται μία Στ.·. «Johore Royal 3946» ἐν J. Bahru, ὑπαγομένη ὑπὸ τὴν Περιφερειακὴν Μεγ.·. Στοὰν τοῦ Ἀνατολ. Ἀρχιπελάγους τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ Σουλτᾶνος τοῦ Γιοχόρε εἶναι Μέγ.·. Ἀξιωματ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας μὲ τὸν βαθμὸν πρώην Μεγ.·. Ἐπ.·.

Γιώγκ 1) Brigham (Young Br.) Ἀρχηγὸς τῶν Μορμόνων, * 1805, † 1877. Ἡγέτης τῶν «Ἁγίων τῶν Τελευταίων Ἡμερῶν» κατὰ τὴν πορείαν των πρὸς τὴν Μεγάλην Ἁλμυρὰν Λίμνην, ὅπου ἵδρυσαν τὸ 1847 τὴν Νέαν Ἱερουσαλήμ. Ἐμυήθη μετ' ἄλλων Μορμόνων κατὰ τὸ 1840 εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν εἰς Nauvoo (Illinois). Ὅταν κατόπιν οἱ Μορμόνοι—μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς πολυγαμίας καὶ ἄλλων διδασκαλιῶν —ἐξεδιώχθησαν ἐκ τῆς Nauvoo καὶ ὁ «προφήτης» Σμὶθ ἐδολοφονήθη, ὁ Γιώγκ ἐγένετο κυρίαρχος καὶ τὸ 1850 διωρίσθη διοικητὴς τοῦ ὑπὸ τῆς αἱρέσεώς του ἱδρυθέντος διαμερίσματος Utah (ἀρχικῶς Deseret), ἀπολυθεὶς τὸ 1857 ὑπὸ τοῦ προέδρου Buchanan (Βλ. *Μορμόνοι*).

2) Owen D. Βορειοαμερικανὸς οἰκονομολόγος * 1874. Ὡς πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ἐμπειρογνωμόνων, τῆς ὁρισθείσης ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπανορθώσεων διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ τελειωτικοῦ σχεδίου πληρωμῆς ἀποζημιώσεων διὰ τὰς ἐπανορθώσεις, ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος, καταρτίσας καὶ ὑποβαλὼν τὸ 1929 εἰς Χάγην τὸ ἐξ αὐτοῦ ὀνομασθὲν σχέδιον Γιώγκ.

Εἶναι Ἐλευθεροτέκτων ἀνήκων ἀπὸ τοῦ 1920 εἰς

τὴν Στ.·. «Evergreen Lodge» ἀριθ. 363, ἐν Springfield Center τῆς Νέας Ὑόρκης.

Γκαγκάριν, *Γαβριὴλ—πρίγκιψ*. Ρῶσσος ὑπουργὸς τοῦ Ἐμπορίου, * 1707, αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ. Τὸ 1779 ἦτο Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. (τοῦ Σουηδικοῦ Συστήματος) τῆς Ρωσσίας, (Περιστύλιον «Φοῖνιξ») ἐν Πετρουπόλει. Ἀπὸ τοῦ 1871 εἰργάζετο Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐν Μόσχᾳ.

Γκάγκερν, *Κάρλος φὸν*—. * 1826, † 1885. Ὡς υἱὸς Πρώσσου ταγματάρχου, ἔλαβε μέρος ἐν Ἱσπανίᾳ εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν Καρλιστῶν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν. Μεταναστεύσας τὸ 1852 εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἐγένετο δημοσιογράφος. Τὸ 1853 μετέβη εἰς Μεξικὸν καὶ συμμετέσχε τῶν διαφόρων Μεξικανικῶν ἐπαναστάσεων. Συλληφθεὶς αἰχμάλωτος καὶ φυλακισθείς, ἐδραπέτευσεν ἐκ τῶν φυλακῶν, τῇ βοηθείᾳ μεξικανοῦ Ἐλευθεροτέκτ.·. ἀξιωματικοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἔκαμεν ἐκ τοῦ παραθύρου τὸ μέγα σημ.·. κινδύνου καὶ βοηθείας. Μετὰ ταῦτα ἐγένετο πρέσβυς τοῦ Μεξικοῦ ἐν Βιέννῃ καὶ Δρέσδῃ.

Ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τὸ 1857 εἰς τὴν Στ.·. «Σίλλερ» ἐν Brooklyn καὶ τὸ 1878 ἐγένετο μέλος τῆς ἐν Pressburg ὁμωνύμου βιενναίας Στοᾶς. Αἱ ἐλευθεροτεκτον.·. του συγγραφαὶ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Μιχ. Γεωργ. Κονράντ τὸ 1883 ὑπὸ τὸν τίτλον «Schwert und Kelle» (=«Ξίφος καὶ μυστρίον»).

Γκαίντικε, *Ἰωάννης, Χριστιανός* (J. Chr. Gaedicke). Βιβλιοπώλης ἐν Βερολίνῳ. Ἐμυήθη τὸ 1804 εἰς τὴν ἐν Νυρεμβέργῃ Στ.·. «Joseph zur Einigkeit». Ἐξέδωκε τὸ 1818 «Λεξικὸν Ἐλ.·. Τεκτ.·.» («Freimaurer-Lexikon» δευτέρα ἔκδ. 1831), τὸ ὁποῖον κατηγορηθέν, οὐχὶ ὀρθῶς ὑπὸ τοῦ Παλαιοσκωτικοῦ Διευθυντηρίου τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Μητρικῆς Στοᾶς τὴν 10 Μαρτίου 1818, ὅτι ἐπρόδιδε δῆθεν Ἐλευθεροτεκτονικὰ μυστικά, ἐπέφερε τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ συγγραφέως του ἀπὸ τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. Τὸ λεξικὸν τοῦτο μετεφράσθη καὶ ἀγγλιστί, δημοσιευθὲν εἰς τὸ «Fremason's Magazine».

Γκαῖτε, *Γιόχανν Βολφγκάνγκ φόν*.— (J. W. v. Goethe). * 28 Αὐγούστου 1749 ἐν Φραγκφούρτῃ (παρὰ τὸν Μάϊν). † 22 Μαρτίου 1832 ἐν Βεϊμάρῃ.

Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1780, ὁ Γκαῖτε, ἐπιστρέψας ἐκ τοῦ ἀνὰ τὴν Ἑλβετίαν ταξιδίου του, ἀπηύθυνεν εἰς τὸν τότε Σεβ.·. τῆς ἐν Βεϊμάρῃ Στ.·. «Ἀμαλία» τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν:

«Λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ ἐνοχλήσω τὴν Ἐξοχότητά σας μὲ παράκλησίν τινα. Ἤδη ἀπὸ μακροῦ ἔσχον ἀφορμήν τινα νὰ ἐπιθυμῶ, ὅπως δυνηθῶ νὰ ἀνήκω εἰς τὴν Ἑταιρείαν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων· ὁ πόθος οὗτος κατέστη πολὺ ζωηρότερος κατὰ τὸ ταξίδιόν μου. Μοῦ ἔλειπε μόνον ὁ τίτλος αὐτός, διὰ νὰ συνδεθῶ στενότερον μὲ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἔμαθον νὰ ἐκτιμῶ καὶ μόνον τὸ κοινωνικὸν αὐτὸ αἴσθημα μὲ παρακινεῖ νὰ ζητῶ τὴν εἰσδοχήν. Εἰς ποῖον ἠδυνάμην νὰ ἐμπιστευθῶ καλλίτερον τὴν αἴτησιν ταύτην ἢ εἰς τὴν Ἐξοχότητά σας; Ἀναμένω εὐμενεῖς νύξεις, καὶ ὑποσημειοῦμαι πλήρης σεβασμοῦ εὐπειθέστατος θεράπων τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Γκαῖτε».

Ὁ Σεβ.·. τῆς Στ.·., Κρατικὸς Ὑπουργός, βαρῶνος J. F. φὸν Φρίτς δὲν διέκειτο φιλικῶς πρὸς τὸν Γκαῖτε. Διεξεπεραίωσε ἐν τούτοις τὴν αἴτησιν τοῦ Γκαῖτε σύμφωνα μὲ τὸ καθῆκον του, εἶχεν ὅμως τὴν λεπτότητα νὰ ἀναθέσῃ τὴν πρώτην Σφ.·. εἰς τὸν Bode κατὰ τὴν ἐργασίαν τῆς μυήσεώς τοῦ Γκαῖτε, ἡ ὁποία ἐγένετο τὴν ἑσπέραν τῆς παραμονῆς τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, τὴν 23 Ἰουνίου 1780. Κατά τινα ἀνακοίνωσιν τοῦ Papst ὁ Γκαῖτε φέρεται ὡς ἀρνηθεὶς νὰ δεχθῇ τὴν κάλυψιν τῶν ὀφθαλμῶν του, ὑποσχεθεὶς ὅμως ὅτι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς μυήσεως θὰ ἐκράτει κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμούς του. Τὸ ζεῦγος τῶν γυναικείων χειροκτίων, τὸ ὁποῖον οὗτος ἔλαβε μετὰ τὴν μύησίν του διὰ νὰ τὸ προσφέρῃ «εἰς τὴν ἐγγύτατα πρὸς τὴν καρδίαν του εὑρισκομένην γυναῖκα» ἀπέστειλεν ὁ Γκαῖτε εἰς τὴν Κυρίαν φὸν Στάϊν. Τὴν 23 Ἰουνίου 1781 ὁ Γκαῖτε προήχθη εἰς Ἑτ.·. καὶ τὴν 2 Μαρτίου 1782 εἰς Διδ.·. Ἡ περὶ προαγωγῆς αἴτησίς του διεσώθη ἐπίσης καὶ ἀναγράφει:

«Ἐπιτρέπεται νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τὴν Ἐξοχότητά σας καὶ τὰς μικράς μου ἀτομικὰς ὑποθέσεις ἐπὶ τῇ νέᾳ προσδοκωμένῃ συνελεύσει Στοᾶς τινος; Ὑπακούων πολὺ εἰς ὅλους τούς, ἀγνώστους εἰς ἐμέ, κανόνας τοῦ τάγματος, ἐπιθυμῶ ἐν τούτοις ἐπίσης, ἂν τοῦτο δὲν ἀντιβαίνῃ εἰς τοὺς νόμους, νὰ κάμω βήματα περαιτέρω, διὰ νὰ πλησιάσω περισσότερον πρὸς τὸ οὐσιῶδες. Ἐπιθυμῶ τοῦτο τόσον χάριν αὐτῆς τῆς ἰδίας μου θελήσεως, ὅσον καὶ χάριν τῶν Ἀδελφῶν, οἱ ὁποῖοι πολλάκις ἔρχονται εἰς στενοχωρίαν, ὑποχρεούμενοι νὰ μὲ φιλοξενοῦν ὡς ξένον. Ἂν θὰ ἦτο δυνατόν, νὰ ἀνυψωθῶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδασκάλου, θὰ ἀνεγνώριζον τοῦτο λίαν εὐγνωμόνως. Οἱ κόποι, τοὺς ὁποίους κατέβαλον μέχρι τοῦδε διὰ τὴν ἀπόκτησιν ὠφελίμων γνώσεων τοῦ τάγματος, ἴσως δὲν μὲ κατέστησαν τελείως ἀνάξιον ἑνὸς τοιούτου βαθμοῦ. Ἐπαφίεμαι ἐν τούτοις κατὰ πάντα εἰς τὴν εὐμενῆ ἐξέτασιν τῆς Ἐξοχότητός σας καὶ ὑποσημειοῦμαι μετ' ἀναλλοιώτου ἄκρας ἐκτιμήσεως, τελείως εὐπειθέστατος εἰς τὴν Ἐξοχότητά σας.

Γκαῖτε».

Ὀλίγας ἑβδομάδας μετὰ τὴν προαγωγὴν ταύτην τοῦ Γκαῖτε, ἡ Στ.·. «Ἀμαλία» ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας της ἕνεκα τῶν διχονοιῶν, αἱ ὁποῖαι εἶχον τὴν αἰτίαν των εἰς τὰς γενικὰς Ἐλευθεροτεκτονικὰς σχέσεις τῆς τότε ἐποχῆς (ἡ ἔρις τῶν διαφόρων συστημάτων εἶχε φθάσει εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον). Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εὑρίσκετο μέχρι τοῦ 1807 περίπου ἐν ὕπνῳ εἰς τὴν Σαξωνίαν—Βεϊμάρην. Αἴτησίς τις ἐξ Ἰένης, ὅπως δοθῇ διοικητικὴ ἔγκρισις λειτουργίας Στ.·. τινός, διεβιβάσθη εἰς τὸν Γκαῖτε πρὸς ἐπεξεργασίαν. Εἰς τὴν σχετικήν ἔκθεσίν του τῆς 31 Δεκεμβρίου 1807, ὁ Γκαῖτε διετύπωσε ἀρνητικὴν ἀπάντησιν, ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας τελείως διαταραχθείσας Ἐλευθεροτεκτ.·. σχέσεις καὶ συνθήκας. Ἐπίσης δὲν ἐφάνησαν εἰς αὐτὸν ἐπαρκῶς ἐξησφαλισμέναι αἱ ἀναγκαῖαι προϋποθέσεις διὰ τὴν λειτουργίαν Στ.·. ἐν Ἰένῃ.

Παρὰ τὴν γνώμην του ταύτην εἰς τὸ ἄνω ζήτημα ὁ Γκαῖτε ἀνέλαβε —τῇ ἐντολῇ τοῦ Δουκὸς Καρόλου Αὐγούστου— ὁμοῦ μετὰ τοῦ Bertuch τὰς προεργασίας δι' ἀναβίωσιν τῆς Στ.·. «Ἀμαλία», τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐθεώρει ὡς σπουδαίαν. Εἰς τὴν κατοικίαν του ἐγένετο σειρὰ προκαταρκτικῶν συνομιλιῶν, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ Γκαῖτε ἐτάχθη κατηγορηματικῶς μὲ τὴν ἄποψιν νὰ δοθῇ ὡς θεμέλιον εἰς τὴν ἀφυπνιζομένην Στοὰν τὸ ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τοῦ Schröder δημιουργηθὲν σύστημα (βλ. *Γερμανία* καὶ *Σραῖντερ*), τὸ ὁποῖον ἐπανέφερε πάλιν τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. εἰς τὴν ἀρχικήν του μορφήν. Ὁ Γκαῖτε συνέβαλεν ἐπίσης εἰς τὸ νὰ παραχωρηθῇ στέγη διὰ τὰς ἐργασίας τῆς Στ.·. «Ἀμαλία», ἀφυπνισθείσης τὴν 27 Ἰουνίου 1807 ὑπὸ τὸν Bertuch, ἐντὸς τοῦ ἀνακτόρου Wittum. Ὁ Γκαῖτε ἠδυνήθη κατόπιν νὰ φοιτᾷ κανονικῶς εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Στ.·. του μόνον κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη μετὰ τὴν ἀφύπνισίν της, ἐν τούτοις ἐλάμβανε καὶ κατόπιν εἰς πᾶν σημαντικὸν γεγονὸς ὡς καὶ εἰς πᾶσαν μεγαλειτέραν ἑορτὴν τόσον ἐνεργὸν μέρος «ὥστε οἱ σπουδαιότεροι λόγοι, τὰ ᾄσματα καὶ αἱ διευθετήσεις ἔπρεπε νὰ τύχουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς προηγουμένης ἐξετάσεως καὶ ἐγκρίσεώς του». Εἰς ἐπιστολήν του τῆς 5 Ὀκτωβρίου 1812, ἀπευθυνθεῖσαν πρὸς τὸν διάδοχον τοῦ Bertuch, τὸν Μυστικοσύμβουλον Ρίντελ, ὁ Γκαῖτε παρεκάλεσεν, ὅπως τύχῃ τῆς ἀδείας «νὰ θεωρηθῇ καθ' ἕνα οἱονδήποτε εὐπρεπῆ, οὐχὶ ἀνάρμοστον πρὸς τὴν τεκτονικὴν μορφήν, τρόπον ὡς ἀπὼν καὶ νὰ ἀπαλλαγῇ προσωρινῶς τῆς πρὸς τὴν ἑταιρείαν ὑποχρεώσεώς του». Ἐδικαιολόγει δὲ τὴν αἴτησίν του ταύτην ὡς ἑξῆς: «Ἀκουσίως θὰ ἐπεθύμουν νὰ παραιτηθῶ τελείως τοῦ λίαν τιμητικοῦ καὶ ἐνδιαφέροντος συνδέσμου, δὲν θὰ ἐπεθύμουν ὅμως ἐν τούτοις, ἀφοῦ μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ φοιτῶ τακτικῶς

εις τάς Στοάς, νά δίδω κακόν παράδειγμα διά τῆς άπουσίας μου». Ἡ ἄδεια παρεχωρήθη εἰς τὸν Γκαῖτε.

Τὸ 1809 ὁ Γκαῖτε ἔλαβε μέρος κατὰ τὰς μυήσεις τοῦ Καγκελλαρίου φὸν Μύλλερ καί—ἕνα μῆνα ἀργότερον—τοῦ Βίλαντ. Μετὰ ζωηρότητος ἔλαβε μέρος εἰς τὸν φιλικὸν κύκλον κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐν τῇ Στ.·. λόγου τοῦ Βίλαντ περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ὅταν δ' ὁ Βίλαντ ἀπέθανεν, ὁ Γκαῖτε ἐξεφώνησεν ἐν τῇ Στ.·. τὸν περίφημον ἐπιμνημόσυνον λόγον του «εἰς ἀδελφικὴν μνήμην τοῦ Βίλαντ», εἰς τὸν ὁποῖον διέγραψε τὰ ἀκόλουθα περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

«Ἂν ὁ σύνδεσμος αὐτός, ὁ ἀπὸ παναρχαίων χρόνων ἱδρυθεὶς καὶ μετὰ πολλὰς ἐναλλαγὰς ἐποχῶν συχνὰ πάλιν ἀποκατασταθείς, ἐχρειάζετο ἓν πιστοποιητικόν, θὰ ἦτο ἕτοιμον ἓν τελειότατον τοιοῦτον εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς πλήρης ταλάντου ἀνήρ, φρόνιμος, προσεκτικός, ἔμπειρος, καλῶς σκεπτόμενος καὶ ἐγκρατής, ἐνόμιζεν ὅτι εὑρίσκε πλησίον μας τοὺς ὁμοίους του, ᾐσθάνετο ἑαυτὸν πλησίον μας εὑρισκόμενον εἰς ἑταιρείαν, τὴν ὁποίαν αὐτός, συνηθισμένος μὲ τὸ ἄριστον, τόσον εὐχαρίστως ἀνεγνώριζεν ὡς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνθρωπίνων καὶ κοινωνικῶν του ἐπιθυμιῶν».

Ἰσχυροτάτην ἐντύπωσιν προὐκάλεσεν εἰς τὸν Γκαῖτε ἡ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. ἀνύψωσις τοῦ εἰς τὴν Στ.·. «Ἀμαλία» εἰσελθόντος ρώσσου συνταγματάρχου Geismar, ὁ ὁποῖος εἶχε διασώσει τὴν Βεϊμάρην ἀπό τινος γαλλικῆς ἐπιθέσεως. Διότι μετὰ τὴν τελετὴν ταύτην ἦλθεν εἰς φῶς τὸ πλέον βαθυστόχαστον, τὸ ὁποῖον ἐλέχθη ποτὲ ἐν ποιητικῇ μορφῇ περὶ τοῦ Ἐλευθεροτ.·., τὸ περίφημον ποίημα τοῦ Γκαῖτε, τὸ «Σύμβολον» («Symbolum»). Εἰς τὸν ὕμνον τοῦτον ὁ Γκαῖτε παριστᾷ συγκινητικώτατα τὴν ὅλην οὐσίαν τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. Συμβολικῆς, τὸ ταξίδιον τοῦ Τέκτονος διὰ τῶν διαφόρων βαθμῶν, ὡς ἀπεικόνισιν τῆς ὑψηλοτέρας πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Γκαῖτε προυκάλεσε καὶ τὴν εἰσδοχὴν τοῦ υἱοῦ του Αὐγούστου (* 1789, † 1830), ὁ ὁποῖος εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τὸ 1815. Ἀναγραφαί τινες εἰς ἡμερολόγια τοῦ υἱοῦ του, εὑρισκόμεναι εἰς μέγαν ἀριθμόν, παρέχουν τὴν πληροφορίαν, ὅτι οὗτος ἔδιδε περιληπτικὴν ἔκθεσιν εἰς τὸν πατέρα του περὶ ἑκάστης συνελεύσεως τῆς Στοᾶς. Εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Στ.·. «Ἀμαλία» διαφυλάσσονται τὰ ποιήματα καὶ τὰ ἄσματα, τὰ ὁποῖα ὁ Γκαῖτε συνείθιζε νὰ στέλλῃ εἰς αὐτὴν εἰς ὅλας τὰς ἰδιαιτέρας περιστάσεις. Ὅταν τὸ 1825 ἑωρτάσθη ἡ 50ὴ ἐπέτειος τῆς ἀναβάσεως εἰς τὸν θρόνον τοῦ Καρόλου Αὐγούστου, ὁ Γκαῖτε παρουσίασε κατὰ τὴν τελετὴν τῆς Στ.·. τὰ περισσότερα ἄσματα.

Μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς ζωῆς του ἡ ἀφοσίωσις τοῦ Γκαῖτε εἰς τὴν Στ.·. ὑπῆρξεν ἔντονος. Ἀκόμη τὸ 1830 ἀπέστειλεν εἰς αὐτὴν τὴν ποιητικήν του εὐγνωμοσύνην διὰ τὰς συγχαρητηρίους εὐχάς της ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ ὑπ' αὐτῆς τῆς πεντηκονταετηρίδος του ἐν τῷ Τεκτονισμῷ.

Εἰς τὸν Γκαῖτε, ὑπογράψαντα μετ' ἄλλων δύο τὴν σχετικὴν δήλωσιν, ἀπενεμήθη ἐπίσης ὁ 4ος Σκωτικὸς βαθμὸς τὴν 10 Δεκεμβρίου 1782.

Καὶ εἰς τὴν *Ἐνδοτέραν Ἀνατολὴν* (βλ. λ.) τῆς Στ.·. ὁ Γκαῖτε ἐγένετο δεκτὸς τὸ 1782. Ἐπίσης τὴν 11 Φεβρουαρίου 1783 ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸ *Τάγμα τῶν Πεφωτισμένων* (βλ. λ.), προσηλυτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Bode, ὑπὸ τὸ ὄνομα «Abaris». Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται βεβαίως, διατί ὁ Γκαῖτε ἐπετηρεῖτο κατὰ τὴν ἐν Καρλσμπάντ διαμονήν του ὑπὸ πρακτόρων τοῦ Μέττερνιχ.

Ἐλευθεροτεκτονικὰ ἔργα τοῦ Γκαῖτε.

Τὰ ἔργα τοῦ Γκαῖτε, τὰ ἀποκλειστικῶς Ἐλευθεροτεκτ.·. περιεχομένου ἢ ἐμπνευσθέντα ἀπὸ Ἐλευθεροτεκτονικὰς ἀφορμάς, εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

Α) Λόγοι. Λόγος εἰς ἀδελφικὴν μνήμην τοῦ Βίλαντ, ἐκφωνηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου κατὰ τὴν ἐν τῇ Στ.·. «Ἀμαλία» ἐπιμνημόσυνον τελετὴν τῆς 18 Φεβρουαρίου 1830.

Εἰσαγωγὴ εἰς τοὺς ἐπιμνημοσύνους λόγους ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀποβιώσεως τοῦ Σεβ.·. Ρίντελ, τὸ 1821.

Β) Ποιήματα, συνηνωμένα εἰς τὰς περισσοτέρας συλλογὰς ἀσμάτων ὑπὸ τὸν τίτλον «Στοά»:

1. Ἆσμα τοῦ συνδέσμου: «Εἰς ὅλας τὰς καλὰς ὥρας», γραφὲν τὸ 1775.
2. Symbolum. «Τοῦ Τέκτονος, αἱ πράξεις», ἄγνωστον πότε γραφέν.
3. Εὐχαριστία τοῦ ἀοιδοῦ: «Περὶ τοῦ ἀοιδοῦ ἔχουν διηγηθῇ πολλά», 1815.
4. Ἐχεμύθεια: «Wenn die Liebste zum Erwidern», 1816.
5. Ἐπιμνημόσυνος τελετὴ ἐν Στ.·. «Παρὰ τὴν ἔρημον ἀκτὴν τῆς ζωῆς».
6. Ἀντιπρόποσις τῶν Ἀδελφῶν: «Τὴν εὐχαριστίαν μας ἂν καὶ ἀμυντικήν». Ἐξεφωνήθη τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1820, κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς «Ἀμαλίας», ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου φὸν Γκαῖτε.
7. Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Στ.·. τὴν 3 Σεπτεμβρίου 1825 (πεντηκονταετηρὶς τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Καρόλου Αὐγούστου):
   α) «Μίαν φορὰν μόνον εἰς τὴν ζωήν μας».
   β) Last fahren hin das Allzufüchtige».
   γ) «Nun auf und lasst verlauten».
8. Ἀπόφθεγμα: «Zum Beginnen, zum Vollenden» μὲ ἓν σχεδίασμα διὰ χειρός, φέρον χρονολογίαν Βεϊμάρη, Μάρτιος 1826.
9. «Πεντήκοντα ἔτη παρῆλθον», φέρον χρονολογίαν Johanni 1830· ποιητικὴ εὐχαριστία ἐπὶ τῇ εἰς αὐτὸν ἐπιδόσει τιμητικοῦ ἐγγράφου ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι του ὡς Τέκτονος.
10. Ἀπόκρυφον. Κατὰ τὸ ἔτος 1930 ὁ ἐν Πράγᾳ Ἰωάννης Urzidil ἐδημοσίευσεν ἓν ποίημα τοῦ Γκαῖτε, φέρον χρονολογίαν «Καρλσμπάντ, Νοέμβριος» (χωρὶς ἔτος) καὶ ἀρχίζον μὲ τὰς λέξεις «Wenn um Mitternacht in banger Stunde...» Ἡ γνησιότης τοῦ ποιήματος τούτου, τοῦ ὁποίου ἡ χρονολογία ἐκπλήσσει (ὁ Γκαῖτε οὐδέποτε ἦτο εἰς Καρλσμπάντ Νοέμβριον), ἀμφισβητεῖται.

Τεκτονικὰ ἀπαυγάσματα παρὰ τῷ Γκαῖτε εὑρίσκονται ἰδιαιτέρως εἰς τὴν «διδακτικὴν ἐπιστολὴν» (Lehrbrief) τοῦ ἔργου του Wilhelm Meister εἰς τὰ «ἔτη διδαχῆς», κατόπιν εἰς τὰ «Wanderjahren». Ἐνόμισάν τινες ἐπίσης ὅτι καὶ εἰς τὸ «Märchen» (=«Παραμυθάκι») ἀναγνωρίζουν Ἐλευθεροτεκτον.·. συμβολικήν. Ὁ *«Μαγικὸς αὐλός»* τῶν Σικανέντερ - Μότσαρτ ἐνέπνευσεν αὐτὸν εἰς συνέχειαν.

Πολλοὶ συγγραφεῖς ἀνευρίσκουν ἐλευθεροτεκτονικὰς ἐκδηλώσεις καὶ εἰς τὸν «Φάουστ».

Εἰς τὰ «Μυστικά» (=«Geheimnisse») του, τὰ ὁποῖα διεσώθησαν δυστυχῶς εἰς ἀποσπάσματα, ὑπάρχει βαθύτατον Ἐλευθεροτεκτονικὸν περιεχόμενον. Εἰς αὐτὰ ἐμφανίζεται ὁ Humanus ὡς ἀρχιερεὺς τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ ἑορτάζεται ἡ συμφιλίωσις τῶν ἀρχαίων καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Μόνον ὅμως ὁ κατέχων τελείως τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ κατανοεῖ τελείως τὸ περιεχόμενον τῶν «Μυστικῶν».

Εἰς τὴν «Gross Kophtha» ὁ Γκαῖτε συμβιβάζει τὸν ἑαυτόν του μὲ τὰς διαφόρους παραπλανήσεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τῆς ἐποχῆς του. Ἀνεξάντλητοι εἶναι αἱ πολυάριθμοι ποιητικαὶ περικοπαὶ καὶ τὰ ἀποφθέγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ Γκαῖτε, χωρὶς νὰ ζητῇ ἐνσυνειδήτως ἀμέσους σχέσεις πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, εὑρίσκει τὸν τρόπον νὰ συμφωνῇ μὲ τὰς θεμελιώδεις του σκέψεις.

Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἡ Βασ.·. Τέχνη, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐδέχθη μίαν ἀκτῖνα τοῦ ποιητικοῦ του ἡλίου, ὑπέστη καὶ μίαν αἰωνίαν γονιμοποίησιν ἀπὸ τὸν ἀνθρωπισμὸν τοῦ Γκαῖτε καὶ ἀπὸ τὴν εἰκόνα του, τὴν μὲ

ἕν μόνον βλέμμα καθιστῶσαν τὸν Θεὸν καὶ τὸν κόσμον καταληπτούς.

Ἀπὸ καιροῦ ἤδη ἔχει τεθῆ τὸ ἐρώτημα, ἂν ὁ Γκαῖτε ὑπῆρξε «καλὸς Ἐλευθεροτέκτων». Τὰ βιβλία παρουσίας τῆς Στ.·. «Ἀμαλία» δὲν συνηγοροῦν σχετικῶς. «Θὰ ἀφήσωμεν ἀναπάντητον τὸ ἐρώτημα τοῦτο» λέγουν οἱ Lennhoff—Posner (βιβλ. 7), «τὸ ὁποῖον ἐτέθη μικροπρεπῶς ἀπὸ μικρολόγους. Ὁ Γκαῖτε ἀσφαλῶς δὲν ἦτο καλὸς Ἐλευθεροτέκτων ὑπὸ τὴν συνήθη ἐν τῇ διαλέκτῳ τῶν Στοῶν σημασίαν τῶν λέξεων τούτων, δηλ. δὲν ἦτο τακτικὸς Ἀδ.·. εἰς τὴν Στ.·. του. Δὲν εἶχε τὸν πρὸς τοῦτο καιρόν. Ἀλλ' ἦτο ὁ μέγιστος Γερμανός, ὁ ὁποῖος ἔφερέ ποτε ἐν Στοᾷ τὸ τεκτονικὸν περίζωμα».

Ἐνθύμια τοῦ Γκαῖτε ἐλευθεροτεκτ.·. χαρακτῆρος εὑρίσκονται εἰς τὸ κρατικὸν ἀρχεῖον τῆς Βεϊμὰρ ὡς καὶ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Στ.·. «Ἀμαλία». Τὸ 1930 εὑρέθη ἐκεῖ καὶ ἡ τεκτονική του ἀμφίεσις.

Ὁ Θωμᾶς Καρλάϊλ μεταφράζων τὸ γνωστὸν ποίημα τοῦ Γκαῖτε «Ἡ Τεκτονικὴ Στ.·.» τὸ 1843 γράφει σχετικῶς.

«Εἶναι βαθὺ εἰς τὰ θεμέλιά του, βαθὺ καὶ ὑψηλόν, ἀληθὲς καὶ σαφές. Πιστεύω ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σαίξπηρ οὐδεὶς ἄλλος πλὴν αὐτοῦ (τοῦ Γκαῖτε) ὑπῆρξεν ἁγνότερος, εὐγενέστερος καὶ μεγαλύτερος διανοούμενος».

Ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ βιβλίον «Ζωὴ καὶ ἔργα τοῦ Γκαῖτε» τοῦ ἀδ.·. Cr. H. Keves ὁ ὁποῖος ἀφηγεῖται ὅτι αἱ τελευταῖαι λέξεις τοῦ θνήσκοντος ποιητοῦ ἦσαν «*Περισσότερον φῶς*».

«Ἐκεῖνος, γράφει τοῦ ὁποίου ὁ διακαὴς πόθος ἦτο τὸ περισσότερον φῶς, τὸ ἀπεχαιρέτησε καθὼς εἰσήρχετο εἰς τὴν σκιὰν τοῦ θανάτου».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :—WERNEKKE HUGO : Goethe und die Konigliche Kunst. *Λειψία*, Poeschel, Kippenberg 1905.—POSNER OSKAR : Goethe als Freimaurer. *Εἰς τὸ περιοδικὸν* Zirkel *(Βιέννη). τόμ.* 4. (1910—11).

Γκαῖτε, *Διαβήτης τοῦ* -. (Goethe Zirkel). *Στενὸς σύνδεσμος* φιλοσοφικῶς ἱστορικός, τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Ὁ Ἥλιος» τῆς Μπαϋρόϋτ. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς 100τηρίδος τοῦ θανάτου τοῦ Γκαῖτε, ὁ ἱστορικὸς στενὸς σύνδεσμος τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Μουσείου τῆς Μπαϋρόϋτ μετεσχηματίσθη εἰς Ἑταιρείαν, τῆς ὁποίας σκοπὸς ὤφειλε νὰ εἶναι ἡ παρακολούθησις τοῦ ὅλου κύκλου τῶν συμφερόντων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τῶν ἀφορώντων φιλοσοφικὰ καὶ ἱστορικὰ ζητήματα. Μέλη τῆς Ἑταιρείας ἠδύναντο νὰ εἶναι μόνον Διδάσκαλοι, οἱ ὁποῖοι ἀποδεδειγμένως εἶχον ἀσχοληθῆ εἰς πνευματικὴν ἐμβριθῆ μελέτην τῆς περὶ τοῦ κόσμου Ἐλευθεροτεκτον.·. ἀντιλήψεως καὶ εἰς ἔρευναν τῆς Ἐλευθεροτεκτον.·. ἱστορίας.·.

Γκάλαχαντ (Galahad). Ὄνομα ἑνὸς ἱππότου, τοῦ Σὲρ Γκάλαχαντ τῆς Στρογγύλης Τραπέζης, ὅστις ἀνεζήτησε τὴν Ἱερὰν Κύλικα ἢ Κύπελλον τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο τὸ κύπελλον τὸ χρησιμεῦσαν κατὰ τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον. Τοῦτο ἐφημίζετο ὅτι εἶναι θαυματουργὸν καὶ διὰ τοῦ το ἀνεζητεῖτο ἀπὸ τοὺς ἱππότας τοῦ Βασιλέως Ἀρθούρου μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Σὲρ Γκάλαχαντ. Παλαιοὶ Τέκτονες λέγουν ὅτι ὁ Γκάλαχαντ ἐχρημάτισε Σφραγιδοφύλαξ τοῦ Σκ.·. βαθμοῦ τῶν Ἱππ.·. τῆς 9ης Ἀψ.·.

Γκαμπία (Gambia). Βρεττανικὴ ἀποικία τοῦ Στέμματος ἐν τῇ Δυτ. Ἀφρικῇ. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν Bathurst ἐργάζεται μία Στοὰ ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας.

Γκάντ, ὑποκόμης ντέ-. (Vicomte de Gand). Δεύτερος Μ.·. Δ.·. τοῦ Σκωτ.·. Φιλοσ.·. Δόγμ.·. ἐν Παρισίοις ἀπὸ τοῦ 1788 μέχρι τοῦ 1807. Κατὰ τὸν A. Waite πρόκειται περὶ ἀποκρυφιστικοῦ προσώπου, ἰδίως διότι λέγεται ὅτι ἦτο «Ἰσπανὸς μεγιστὰν» παρὰ τὸ γαλλικὸν ὄνομα καὶ τὸν τίτλον του.

Γκάρθια Μορένο, *Γαβριήλ* (Garcia Moreno G.) Πολιτικὸς καὶ συγγραφεύς, Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας τοῦ Ἰσημερινοῦ * 1821, † 1875 (δολοφονηθείς). Ἐπολέμησε μὲ πάθος τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. Σύνδεσμον, εἰς τὸν ὁποῖον ματαίως ἐζήτησε τὴν εἰσδοχὴν του προτοῦ καταλάβῃ τὴν ἐξουσίαν. Διέταξε «νὰ δικάζωνται ὅλοι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες κατὰ τὸν στρατιωτικὸν νόμον». Ἡ δολοφονία του ἀπεδόθη ὑπὸ τῶν κληρικῶν ψευδῶς εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας. Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος, ὁ στερούμενος πάσης πραγματικῆς δικαιολογίας καὶ ἀποδείξεως, ἐπαναλαμβάνεται ἀκόμη καὶ σήμερον εἰς τὸν συκοφαντικὸν κατάλογον τῶν λεγομένων «*Ἐλευθεροτεκτονικῶν δολοφονιῶν*» (βλ. λ.).

Γκασσικούρ, *ὁ νεώτερος*. Φαρμακοποιὸς τῶν Παρισίων, ὅστις ἐν ἔτει 1796 ἐξέδωσε βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Τάφος τοῦ Ἰακώβου Μολαὶ ἢ μυστικὴ καὶ σύντομος ἱστορία τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων μυστῶν».

Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο ὁ συγγραφεὺς κατηγορεῖ ἐπὶ ἀθεϊσμῷ καὶ συνωμοσίᾳ τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας, ὑβρίζει δὲ χυδαίως τὸν Ἱππότην Ράμσαϋ. Ὁ Γκασσικοὺρ ἀνεγνώρισεν ἐν τούτοις ἀργότερον ὅτι ἔσφαλε, καὶ ζητήσας τὸ 1805 νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸ Τάγμα ἐμυήθη ἐν τῇ Στ.·. «Μέλισσα» τῶν Παρισίων, ὅπου καὶ ὡς Ρητ.·. καὶ ὡς Σεβ.·. ἀργότερον, ὑπερημύνθη τῆς ὀργανώσεως, τὴν ὁποίαν ἄλλοτε εἶχε συκοφαντήσῃ. Εἴς τινα μάλιστα δημοσίαν συγκέντρωσιν ἔπλεξε καὶ τὸ ἐγκώμιον τοῦ Ἱππότου Ράμσαϋ.

Γκελλέρι, Μόρις (M. Gelléri). Διευθυντὴς τῆς Οὐγγρικῆς βιομηχανικῆς ἑνώσεως, δημοσιογράφος * 1854, † 1915. Ἦτο Ἐλευθεροτέκτ.·., ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν διατελέσας συντάκτης τῶν φύλλων τῆς Συμβολικῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Οὐγγαρίας. Εἰς τὰ ἅπαντά του «25 ἔτη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Βασιλικῆς Τέχνης» περιέχονται πολλαὶ ἀξιοπαρατήρητοι πραγματεῖαι.

Γκεόργκι *Κάρολος Ἐρρῖκος* (K. H. Georgi) * 1834, † 1915. Βιβλιεκδότης εἰς τὴν πόλιν Ἄαχεν. Ἐλευθεροτέκτων ἐκ τῶν καλλιτέρων γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. τῆς ἐποχῆς του, συνέγραψε μεταξὺ ἄλλων «Ἱστορίαν τῆς ἐν Ἄαχεν Στ.·. «Zur Beständigkeit und Eintracht», τῆς ὁποίας ἦτο μέλος καὶ ἐπὶ μακρὸν Σεβ.·.

Γκέρκε, *Παῦλος* (P. Gehrke). Δωρ τῆς φιλοσοφίας, * 1866, † 1930. Διευθυντὴς τοῦ μουσείου τοῦ Συνδέσμου καὶ τῶν συλλογῶν τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Μητρικῆς Στ.·. «Τῶν τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» ἐν Βερολίνῳ. Ὑπῆρξεν Ἐλευθεροτέκτων ἱστορικὸς συγγραφεὺς πλούσιος εἰς γνώσεις. Τὸ 1929 ἐξέδωκε τὸ βιβλίον «Ἐλευθεροτεκτονικαὶ μελέται Λέσιγγ», τὸ ὁποῖον περιέχει πολλὰ νέα συμπεράσματα ἐρευνῶν.

Γκερσντόρφ, *Ε. Γ. φόν*—.(Gersdorf). Μέγας Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σαξωνίας ἀπὸ τοῦ 1838 μέχρι τοῦ θανάτου του.

Γκέρτς—Ρομπέρ, *Λουδοβῖκος* (L. Gertsch—Robert). Μέγας γραμματεὺς τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἱσπανίας, * 1888. Ἐλβετὸς τὴν καταγωγήν. Ἀπὸ τοῦ 1921 εἰργάζετο μὲ ζῆλον εἰς τὴν A. M. I. (ἀπὸ τοῦ 1924 ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Πόρτο-Ρίκο). Σεβ.·. τῆς ἐν Βαρκελώνῃ Στ.·. «Ἡ Σοφία» μέχρι τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ Τεκτ.·. ἐν Ἱσπανίᾳ.

Γκέχχαουζεν, *Ἐρνέστος Αὔγουστος Ἀντώνιος φόν*—. (E. A. A. v. Göchhausen). Μυστικοσύμβουλος, * 1740, † 1824. Ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τὸ 1763 εἰς τὴν ἐν Χάλλῃ Στ.·. «Φιλαδέλφεια». Ἠσχολήθη μὲ τὴν μελέτην τοῦ Ἰησουϊτισμοῦ καὶ τῶν μυστικῶν Ἑταιρειῶν, ἐκδώσας πολλὰ ἔργα. Παρὰ τὴν κατάρρευσιν τῆς «Αὐστηρᾶς Τηρήσεως» προσεκολλήθη εἰς τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ σύνδεσμος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων κατάγεται ἐκ τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν καὶ θὰ ὤφειλε νὰ διαφυλάξῃ τὸν ἀρχικὸν αὐτὸν χαρακτῆρα του.

Γκιζέκε, *Κάρολος Λ. Μ.* (K. L. M. Giesecke). Τὸ πραγματικόν του ὄνομα ἦτο ὡς φαίνεται Γιόχανν Γεώργιος Μέτζλερ (J. G. Metzler). * τὸ 1761 εἰς Augsburg ὡς υἱὸς ράπτου, ἐσπούδασε νομικὰ εἰς Göttingen καὶ ἐγένετο τὸ 1783 ἠθοποιός. Ὡς τοιοῦτος συνειργάσθη ἐν Βιέννῃ παρὰ τῷ Σικανέντερ εἰς τὸν «Μαγικὸν Αὐλὸν» καὶ δὴ ὡς πρῶτος ἱερεὺς εἰς τὸν

χορόν. † 1883 ἐν Δουβλίνῳ. Ἐγένετο τέκτων τὸ 1788 εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ Στ.·. «Zur neugekronten Hoffnung». Ἰσχυρίζετο ὅτι αὐτὸς ἔγραψε τὸ κείμενον τοῦ «Μαγικοῦ Αὐλοῦ καὶ ὅτι ὁ Σικανέντερ ἔγραψε μόνον τὸν ρόλον τοῦ Παπαγκένο, ἡ ὑπόθεσις ὅμως παρέμεινεν ἀνεξακρίβωτος.

Γκιλλιοτὲν ἢ Γκιγιοτέν, δόκτωρ Ἰωσὴφ Ἰγνάτιος (Guillotin. J. I.) Διάσημος Γάλλος ἰατρὸς καὶ Τέκτων * 1738 εἰς Σαὶν † 1814 ἐν Παρισίοις. Πολλοὶ πιστεύουν ὅτι ὑπῆρξεν ὁ ἐφευρέτης τῆς λαιμητόμου, ἥτις καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματός του λέγεται γαλλιστὶ «γκιγιοτίν», ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι ἀληθές. Οὔτε καὶ ἀπεκεφαλίσθη ἐπὶ τῆς λαιμητόμου ὁ ἴδιος, ὡς ἐλέχθη. Βουλευτὴς εἰς τὴν Γαλλικὴν Συνέλευσιν, ἐξεφώνησε τὴν 1 Δεκεμβρίου 1789 λόγον τονίσας ὅτι ἡ κεφαλικὴ ποινὴ πρέπει νὰ ἐκτελεῖται ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον καὶ ἄνευ πόνων, καὶ συνέστησε τὴν ἐφεύρεσιν ἑνὸς εἰδικοῦ μηχανήματος. Τὸ μηχάνημα αὐτὸ κατεσκεύασαν ὁ Ἀντουὰν Λουΐ γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας τῶν Χειρούργων καὶ ὁ μηχανικὸς Σμήτ.

Ὁ Δόκτωρ Γκιλλιοτὲν ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας, τῆς ὁποίας ἐχρημάτισε καὶ μέλος. Τὸ 1778 ἵδρυσε τὴν Ἑταιρίαν ἥτις κατέστι ἀργότερον ἡ Ἰατρικὴ Ἀκαδημία ἐν ἔτει δὲ 1784 ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἀμερικανοῦ Βενιαμὴν Φραγκλίνου καὶ τοῦ Γάλλου ἀστρονόμου Ἰωάννου Σιλβαὶν Bailly ἦτο μέλος τῆς Στ.·. τῶν «Ἐννέα Ἀδελφῶν» ἐκλεγεὶς μετὰ τῶν ὡς ἄνω ἀδ.·. μέλος τῆς Βασιλικῆς Ἐπιτροπῆς εἰς ἣν ἀνετέθη νὰ προβῇ εἰς ἔκθεσιν διὰ τοὺς περὶ Ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ ἰσχυρισμοὺς τοῦ Μέσμερ (βλ.λ.).

Γκλαίρ, *Πέτρος Μαυρίκιος.*—Διαπρεπὴς Τέκτ.·., * ἐν Ἑλβετίᾳ 1743, † 1819. Κατὰ τὸ 1764 μετέβη εἰς Πολωνίαν, ὅπου κατέστη ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Βασιλέως Στανισλάβου Πονιατόφσκι, ἀναθέσαντος αὐτῷ πλείστας ὅσας διπλωματικὰς ἀποστολάς. Κατὰ τὴν ἐν Πολωνίᾳ διαμονήν του ὑπεστήριξε θερμῶς τοὺς Ἐλευθεροτέκτ.·., ἱδρύσας καὶ ἴδιον δόγμα μὲ ἑπτὰ βαθμούς.

Ἐπανελθὼν τὸ 1788 εἰς Ἑλβετίαν, ἐξελέγη τὸ 1810 Μ.·. Διδ.·. διὰ μίαν τριετίαν καὶ τὸ 1813 ὡς ἰσόβιος τοιοῦτος τῆς Μ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλβετίας, ἥτις παρεδέχθη τὸ δόγμα του.

Γκλάϊτζ, *Κάρολος.* (K. Gleitz). Γερμανὸς συνθέτης, * 1862, † 1920. Συνέθεσε μίαν Ἐλευθεροτεκτ.·. συμφωνίαν, δοθεῖσαν τὸ πρῶτον τὸ 1912.

Γκόγκελ, *Γιόχανν Πέτρος* (J. P. Gogel). Ἔμπορος ἐν Φραγκφούρτῃ (παρὰ τὸν Μάϊν) * 1728, † 1782. Σεβ.·. τῆς Στ.·. «Zur Einigkeit». Τὸ 1766 ἐγένετο Ἐπαρχιακὸς Μέγ.·. Διδ.·. (τῆς Ἀγγλίας) διὰ τὸν κύκλον τοῦ Ἄνω καὶ Κάτω Ρήνου καὶ τῆς Φραγκονίας, διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἔνθερμος ὀπαδὸς τοῦ καθαροῦ Τεκτονισμοῦ.

Γκολντενμπέργκ, *Ἰούλιος* (J. Goldenberg). Δικηγόρος καὶ Ἐλευθεροτέκτων συγγραφεὺς ἐν Βιέννῃ, * 1840, † 1889. Διευθυντὴς τῆς πολυτίμου, ἀσυνήθως νεωτεριστικῆς διὰ τὴν ἐποχήν της, ἐφημερίδος «Allgemeine österreichische Freimaurerzeitung».

Γκολντόνι, *Κάρλο* (C. Goldoni). Περίφημος ἰταλὸς κωμῳδιογράφος, * 1707 ἐν Βενετίᾳ, † 1763. Μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων κωμῳδιῶν του εὑρίσκεται καὶ μία, ἀναφερομένη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν καὶ ἐπιγραφομένη «Donne curiose». (=«Περίεργοι γυναῖκες»). Τέσσαρες περίεργοι καὶ ζηλότυποι γυναῖκες ζητοῦν νὰ ἀνακαλύψουν τὸ μυστικὸν τῶν ἀνδρῶν των καὶ τῶν μνηστήρων των, οἱ ὁποῖοι συνέρχονται πολὺ μυστικὰ εἰς οἰκίαν τινὰ αὐστηρῶς κεκλεισμένην. Ἡ μὲ πολλὴν εὐθυμίαν πλεκομένη ὑπόθεσις λύεται τελικῶς πρὸς γενικὴν εὐχαρίστησιν.

Γκομπλὲ ντ' Ἀλβιελλά, *Εὐγένιος Εὐτύχιος κόμης.*= (E. F. Goblet d' Alviellá). Βέλγος συγγραφεύς, Καθηγητὴς Πανεπιστημίου, βουλευτής. ἀντιπρόεδρος τῆς Γερουσίας, ὑπουργός, * 1846, † 1927. Ἐξήσκησεν ἐκτάκτως ἔντονον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ βελγικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Τὸ 1878, διατελῶν βουλευτής, ἀπέκρουσεν ἐνεργῶς τὰς ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐπιθέσεις τῶν κληρικῶν. Ἐπίσης ὡς γερουσιαστὴς ὑπερημύνθη τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. Ἐλευθεροτέκτων ἀπὸ τοῦ 1870, ἠσχολήθη, ὡς Σεβ.·. τῆς ἐν Βρυξέλλαις Στ.·. «Amis Philanthropes», μὲ πάθος διὰ τὸν θεωρητικὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς ἱστορικο—ἐσωτερικὰς μελέτας. Ὡς Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Βελγίου (1884) ἐπολέμησε πᾶσαν σκέψιν περὶ πολιτικῆς δράσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. Ἰδιαιτέρως ἠδυνήθη κατόπιν νὰ δράσῃ διὰ τὴν ἀποκάθαρσιν τῶν Ἐλευθεροτεκτον.·. διδασκαλιῶν ὡς Ὕπ.·. Ταξ.·. τοῦ βελγικοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·. (ἀπὸ τοῦ 1900). Ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ταύτην ἐπεξειργάσθη —ἐργασθεὶς ἐπὶ 20 ἔτη— τὰ τυπικὰ τοῦ Σκωτικοῦ Δόγ.·. (22°—30°), καταστήσας ἐμβριθὲς τὸ ἠθικόν, μυστικὸν καὶ φιλοσοφικὸν περιεχόμενον τούτων. Ἕκαστον τῶν ὑπ' αὐτοῦ νεοεπεξειργασμένων βαθμῶν ἐβάσιζεν ἐπὶ μιᾶς τῶν μεγάλων θρησκειῶν ἢ σχολῶν σοφίας. Ἔλαβε δὶς τὸ Ἐλευθεροτεκτονικο—φιλολογικὸν *βραβεῖον* Peeters—Baertson καὶ τὸ 1909 ἐξελέγη ἐνεργὸν μέλος τῆς ἐν Λονδίνῳ Στ.·. «Τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων».

Τὰ κύρια ἔργα του εἶναι: «Migration des Symboles», «L' évolution religieuse contemporaine chez les Anglais», «Introduction à l' histoire générale des Religions». Τὸ βιβλίον του «Des Origines du Grade de Maître» ἀποτελεῖ λίαν πολύτιμον μελέτην ἐπὶ τῆς καταγωγῆς καὶ γενέσεως τοῦ 3°.

Γκόρμογκον, Ἑταιρεία τῶν.— (Gormogons Society, ἢ Anitent Noble Order of the Gormogons). Μυστική, ἀντίπαλος τοῦ Τεκτ.·., ἑταιρεία, ἐμφανισθεῖσα ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1724 καὶ δικαίως χαρακτηριζομένη ὑπὸ τοῦ A. Waite ὡς ἐντελῶς κωμικὸν καὶ παιδαριῶδες ἀντίρροπον τοῦ Ἐλευθεροτεκ.·. Ἡ πρώτη ἐμφάνισις τῶν Γκόρμογκον ἐγένετο τὸ 1724 διὰ μιᾶς δημοσιεύσεως εἰς τὴν Ἐφημερίδα «Daily Post» (Ἡμερήσιος Ταχυδρόμος), ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀνηγγέλλετο ὅτι «τὸ Ἀρχοῖον καὶ Εὐγενὲς Τάγμα τῶν Γκόρμογκον ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ πρώτου Αὐτοκράτορος τῆς Κίνας πολλὰς χιλιετηρίδας πρὸ τοῦ Ἀδὰμ, ὅτι ὁ οἰκουμενικὸς του Ἀρχηγὸς ἦτο ὁ μέγας φιλόσοφος Κομφούκιος, ὅτι ἐσχάτως εἰσήχθη ἐν Ἀγγλίᾳ ὑφ' ἑνὸς μανδαρίνου ὅστις πρόκειται νὰ ἱδρύσῃ περιστύλιον εἰς τὴν ὁδὸν Φλήτ, ἔνθα θὰ ἐδέχετο ὡς μέλη καὶ Τέκτονας, ὑπὸ τὸν ὅρον ν' ἀποκηρύξουν οὗτοι προηγουμένως τὴν ὀργάνωσίν των».

Τὸ αὐτὸ δημοσίευμα ἀνήγγελλε κατόπιν ὅτι μέλη τῆς Ἑταιρείας ἦσαν ἤδη ὁ Μέγας Μογγόλος καὶ ὁ Τσάρος τῆς Ρωσσίας, καὶ ὅτι ὁ Μανδαρῖνος θὰ ἀνεχώρει συντόμως, μεταβαίνων εἰς Ρώμην διὰ νὰ μυήσῃ τὴν Αὐτοῦ Ἁγιότητα τὸν Πάπαν καὶ ὁλόκληρον τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῶν Καρδιναλίων. Παρ' ὅλας τὰς χονδροειδεῖς ψευδολογίας τῆς δημοσιεύσεως ἀρκετοὶ παρεσύρθησαν καὶ ἔσπευσαν νὰ ἐγγραφοῦν, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ ὁ Δοὺξ τοῦ Οὐώρτον, ὁ πνευματώδης, ἀλλ' ἀχαλίνωτος Συντηρητικὸς (Tory), ὅστις εἶχε χρηματίσῃ προηγουμένως καὶ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας (1722—1728).

Ἡ ἀστεία αὐτὴ ὀργάνωσις, παρ' ὅλον τὸν λυσσώδη πόλεμον, τὸν ὁποῖον ἐκίνησε κατὰ τοῦ Ἐλευθερ.·., δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπικρατήσῃ. Ἔσβησε ταχέως ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν ἐμφάνισίν της, λείψανα ὅμως αὐτῆς διετηρήθησαν φαίνεται καὶ μέχρι τοῦ 1797, ὅτε ἐξηφανίσθη ὁλοσχερῶς.

Ὁ A. Waite φρονεῖ ὅτι καὶ οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ Γερμανοῦ ἱστορικοῦ Κλὸςς (Kloss) ὅτι ὅθεν ἐπρόκειτο περὶ Ἰησουϊτικοῦ τεχνάσματος διὰ τὴν καταπολέμησιν τοῦ Τεκτ.·., δὲν εἶναι ἀκριβεῖς, ἀλλ' ὅτι ὁ A. F. Calvert εὑρίσκεται ἐγγύτερον πρὸς τὴν ἀλήθειαν, χαρακτηρίζων εἰς τὸ ἔργον του περὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας τοὺς Γκόρμογκον ὡς ἀσήμαντον ἐπεισόδιον.

Κατὰ τοὺς Lennhoff καὶ Posner (βλ. βιβλ. 7) «ὅπιοθεν τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἑταιρείας ἢ τοῦ Τάγματος τῶν Γκόρμογκον, ἡ ὁποία λεπτομερῶς περιγράφεται εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου «Grand Mystery of the Freemasons Discovered» (Ὀκτώβριος 1724) ὑπὸ

τινος, φέροντος τὸ ψευδώνυμον «Verus Commodus»), παρατηρήθησαν ἐπιδράσεις τῶν Στιούαρτ, αἱ ὁποῖαι κατηυθύνοντο κατὰ τοῦ βασιλεύοντος οἴκου τῆς Ἀγγλίας, τῶν «Σφετεριστῶν», ὡς ἀπεκαλοῦντο... Τὸ Τάγμα εἶχε, ὅπως εἶναι βέβαιον, πολιτικὰς τάσεις, αἱ ὁποῖαι προήρχοντο ἀπὸ τοὺς Στιούαρτ, ἢ τοὺς Ἰακωβίτας καὶ εἰς τὰς ὁποίας φαίνεται ὅτι συμμετέσχον καὶ Ἰησουῖται. Ὁ σύνδεσμος τοῦ Οὐῶρτον («Μανδαρῖνος Hang Chi» ὠνόμαζεν οὗτος ἑαυτὸν εἰς ἐπιστολήν τινα περὶ τῶν Γκόρμογκον, ἀπευθυνομένην εἰς τὸν ἐκδότην τοῦ φύλλου «Plain Dealer») μὲ τὸ Τάγμα δεικνύει σαφῶς, ποῦ ἔτεινε τοῦτο. Μὲ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Οὐῶρτον ἐξ Ἀγγλίας ἔχασε καὶ τὸ τάγμα τὴν προσωπικήν του ὑποστήριξιν καὶ περιῆλθεν εἰς ὕπνον περὶ τὸ 1731».

Ὁ Dr. Höfig (ἐκ Parchim) ἐνόμισεν ὅτι ἀνεῦρε τὴν σημασίαν τοῦ ὀνόματος, παράγων αὐτὸ ἐκ τοῦ λατινικοῦ Germanus καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ γίγνομαι, δηλ. Γκόρμογκον=«Γερμανογεννημένοι». Πρὸς τὴν παράδοξον αὐτὴν καὶ τελείως στερουμένην συνοχῆς ἑρμηνείαν συμφωνεῖ καὶ ὁ Φερδινάνδος Kunkel (Ἱστορία τῶν Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων I, 359). Ἐκ τῆς συγκρίσεως ὅμως τοῦ κειμένου τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Verus Commodus πρὸς τὴν ἑρμηνείαν ταύτην, σαφῶς προκύπτει ὅτι οὐδεμίαν φιλολογικὴν οὔτε ἱστορικὴν βάσιν καὶ ἔννοιαν δύναται νὰ ἔχῃ ἡ ἑρμηνεία αὕτη.

Σχετικῶς μὲ τοὺς Γκόρμογκον δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ὑπάρχει καὶ μία χαλκογραφία τοῦ Hogarth «The Mystery of Masonry, brought to light by the Gormogons».

Βλ. βιβλ. *1* (τόμ. Α', σελ. 414, 3 (τόμ. Β' σελ. 419 καὶ *7*.

Γκορσλέμπεν, ***Ροδόλφος Ἰωάννης***.(R. I. Gorsleben). Συγγραφεὺς ἔργου φέροντος τὸν τίτλον «Hochzeit der Menschheit» (=Γάμος τῆς Ἀνθρωπότητος) καὶ ἐκδοθέντος τὸ 1930 ἐν Λειψίᾳ, εἰς τὸ ὁποῖον προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ —ὅπως ἤδη πρὸ αὐτοῦ καὶ ὁ Guido φὸν Λίστ— ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. κατάγεται ἐκ τῶν ἀρείων μυστικῶν διδασκαλιῶν. Ἐξ αὐτοῦ συνάγει τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἄρειος αὐτὴ κληρονομία δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπορριφθῇ, ἁπλῶς καὶ μόνον ἐξ ἀγνοίας καὶ ἀφροσύνης διότι ἐπανευρέθη κεκολυμμένη μὲ σκωρίαν καὶ καταλερωμένη, ἀλλ' οἱ Ἄρειοι θὰ ἔπρεπε νὰ παραδέχθῶσιν αὐτήν. Τὰς ἀποδείξεις τῶν ἰσχυρισμῶν του φέρει ὁ Γκορσλέμπεν ἐκ τῆς ἀρχαίας γερμανικῆς γλώσσης. Οὕτω κατ' αὐτὸν τοῦ Χριστοῦ ὁ πατὴρ ἦτο ξυλουργός, ὁ ὁποῖος ἔκαμε τὸν Grist ἢ Krist (=Gerüst=ἴκρίωμα)· Χιρὰμ εἶναι Irmin ἢ Ἕρμαν (Herman)· Σολομὼν (γερμ. Salomo) κατάγεται ἐκ τοῦ Salmann (=ὁ ἀρχιτέκτων τῶν κόσμων), Widukind εἶναι τὸ τέκνον τῆς χήρας κ. οὕ. κ.

Γκουαγιακὶλ (Guayaquil), Λιμὴν τῆς Νοτιοαμερικανικῆς Δημοκρατίας τοῦ Ἐκουαντὸρ ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ. Ἕδρα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἰσημερινοῦ (διεύθυνσις: P. O Box 932, Guayaquil. Ecuador), ἐχούσης 8 Στ.·., ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 7 ἐν Γκουαγιακίλ.

Γκούγκομος, ***Γκοττλὶμπ Φράντζ, βαρῶνος φόν***.— G. F. Freiherr v. Gugomos). * 1742 ἢ 1743, † 1816. Βαυαρὸς οἰκότροφος τῶν Ἰησουϊτῶν, θαλαμηπόλος νεανίας παρὰ τῷ δρόκόμιτι Αὐγούστῳ Γεωργίῳ τοῦ Μπάντεν—Μπάντεν, ἀρχιαπατεὼν μεγάλου ρυθμοῦ ἐν τῇ Ἐλευθεροτεκτονικῇ περιοχῇ. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν ***Αὐστηρὰν Τήρησιν*** (Theophilus a Cygno triumphante) καὶ κατώρθωσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη νὰ γίνεται πιστευτὸς εἰς τὰς φαντασιοπληξίας του ἰδιαιτέρως ὑπὸ προσώπων πριγκιπικοῦ αἵματος.

Τὸ 1775 ἔλαβε μέρος εἰς τὸ ἐν Βρουνσβίκῃ συνελθὸν συνέδριον τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Πρίγκιπος Λουδοβίκου τοῦ Κάσσελ καὶ κατόπιν συνώδευσε τοῦτον καὶ τὸν νεώτερον ἀδελφόν του Γεώργιον εἰς τὸ ταξίδιόν του εἰς τὸν Νότον πρὸς Ἐλευθεροτεκ.·. μελέτας, ἵνα βοηθήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν «πραγματικῶν μυστικῶν» τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως καὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·..

Μετ' οὐ πολὺ ἀνεκοίνωσεν εἰς τοὺς πρίγκιπας καταπληκτικὰς ἀποκαλύψεις. Ἐξήγησεν ἐπὶ τῇ βάσει συνομιλιῶν, τὰς ὁποίας εἶχε μετά τινος μοναχοῦ ἐν Ρώμῃ, ὅτι ὅ,τι μέχρι τοῦδε συνέβαινεν εἰς τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν, ἦτο «μηδαμινόν, ἐσφαλμένη ἰδέα, ἐπαντανάκλασις, ψευδὴς διδασκαλία». Ἡ «Χρυσῆ Βίβλος τῆς Σοφίας» οὐδὲν ἐκ τῶν ἐν Γερμανίᾳ γνωστῶν ὀνομάτων παρουσίαζε. Ὑπῆρχον μόνον ἐξ πραγματικὰ μέλη τῆς Ἐνδοτάτης Ἀνατολῆς τοῦ ἀρχαίου ἀληθοῦς Ναϊτικοῦ Τάγματος καὶ αὐτὸς (ὁ Γκούγκομος), εἷς ἐξ αὐτῶν, «ἐμυήθη διὰ τὴν Γερμανίαν, Γαλλίαν, Ὀλλανδίαν καὶ τὰς βορείους χώρας». Ἐπιστρέψας εἰς Φραγκφούρτην, ἐξαπέστειλε πρόσκλησιν διὰ νέον συνέδριον τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ἐν Βιζμπάδεν. Εἰς μίαν δ' ἐγκύκλιόν του καθίστα γνωστόν: ὅτι κατὰ τὸ συνέδριον τῆς Βρουνσβίκης εἶχε καθορίσῃ, ὅτι οὐδεὶς τῶν παρισταμένων ἠδυνήθη νὰ ἀνταποδώσῃ τὰ σημεῖα, τὴν λέξιν καὶ τὴν χειραψίαν τῶν πραγματικῶν Ναϊτῶν· ὅτι αὐτὸς ὅμως ἐ γνώριζε τότε, ὅτι τὸ πραγματικὸν Τάγμα τῶν Ναϊτῶν ὑφίστατο ἀκόμη, ἂν καὶ εἶχε πολὺ ὀλίγα μόνον μέλη. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς τῆς βεβαιότητος ἀπεσύρθη εἰς ἀπομεμακρυσμένας χώρας, ὅπου εἷς «εὐλογημένος Πατὴρ» —δυνάμει τῆς εἰς αὐτὸν μεταβιβασθείσης ὑπὸ τῆς ἐν Κύπρῳ «Ἁγίας Ἕδρας» ἐξουσίας— ἐμύησεν αὐτὸν ὡς κληρικὸν τοῦ πραγματικοῦ Ναϊτικοῦ Τάγματος μετὰ τρεῖς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς δοκιμασίας, ἵνα σώσῃ τὸν λαόν του καὶ δυνηθῇ νὰ παράσχῃ εἰς αὐτὸν τὴν τελειότητα ἐκείνην, τὴν ὁποίαν τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ συμμερίζεται μὲ τὸ ὁμοίωμά του. Ὁ Γκούγκομος ἐν τῷ μεταξὺ προσέλαβε διαφόρους εἰς τὸ «πραγματικὸν Ναϊτικὸν Τάγμα» του. Διάφορα μέλη τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως, πρὸ παντὸς ὁ φὸν Χούντ καὶ ὁ Μπόντε ἀντελήφθησαν ἐξ ἀρχῆς τὴν ἀπάτην καὶ ἠρνήθησαν. Ἄλλοι ὅμως ἐπείσθησαν, ὡς ὁ καγκελλάριος τοῦ Τάγματος τῆς 8ης ἐπαρχίας αὐλικὸς σύμβουλος Κὰρλ Βαϊχτερ ἐκ Στουττγάρτης.

Εἰς τὸ συνέδριον προσῆλθον τελικῶς 22 προσωπικότητες, μεταξὺ τῶν ὁποίων δοῦκες καὶ πρίγκιπές τινες. Ὁ Γκούγκομος ἐπέδειξε πομπῶδες Λατινικὸν δίπλωμα (ἄδειαν), ἐσχεδιασμένον ὑπὸ τοῦ Wilhelmus Albanus G e o r g i u s, «Πατρὸς τῆς παναγίας Ἕδρας τῆς Ἱερουσαλήμ, Μεγάλου διδασκάλου τῶν πολεμιστῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος». Ἐκτὸς τῆς ἀπάτης ταύτης ὁ Γκούγκομος παρέθεσε καὶ περίληψιν τῆς ἱστορίας τοῦ Ναϊτικοῦ Τάγματος καὶ ἕνα κατάλογον τῶν δῆθεν Μεγάλων Διδασκάλων καὶ τῶν μυστικῶν συνεχιστῶν τοῦ Τάγματος, καὶ διεκήρυξεν ὅτι καὶ ὁ Ἰγνάτιος Loyola εἶναι Ναΐτης. Ὁ Γάλλος Ναΐτης Aumont εἶχεν ἐφεύρει τὸ τεκτονικὸν σύστημα διὰ νὰ καλύψῃ τὸ Ναϊτικὸν τάγμα καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὴν Σκωτίαν, δὲν ἐγνώριζεν ὅμως οὔτε ὁ ἴδιος τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῶν εἰς αὐτὸν παραδοθέντων σημείων καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ γνῶσις τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων παρέμεινεν ἡμιτελὴς καὶ τὸ τάγμα ἐξετράπη εἰς ἀποπλανήσεις.

Τὸ συνέδριον ἀπῄτησεν ἀπὸ τὸν Γκούγκομος, ὅπως ἀνακοινώσῃ ἀνυπερθέτως τὰς μυστικὰς γνώσεις τοῦ Ναϊτικοῦ τάγματος, τὰς ὁποίας ἰσχυρίζετο ὅτι κατέχει. Ὁ Γκούγκομος ἀπήντησεν: ὅτι λυπεῖται πολύ, διότι δέχεται ἀγνωμοσύνην ἔναντι τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, τὴν ὁποίαν τὸ ὑψηλότατον τάγμα δι' αὐτοῦ δεικνύει· ὅτι ἡ ζήτησις πρακτικῶν ἀποδείξεων ἐπὶ τῶν γνώσεών του ἦτο ἔκφρασις δυσπιστίας καὶ ὅτι τὰ μυστικὰ τοῦ Τάγματος προωρίζοντο μόνον διὰ τὸν ἐσώτατον κύκλον τῶν μελῶν του. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ δυσπιστία ηὐξάνετο, παρέτεινε τὰς συνεδριάσεις, ὑποσχεθεὶς τελικῶς ὅτι θὰ χειροτονήσῃ ὡς ἱππότας ὅλους τοὺς παρισταμένους καὶ ὅτι θὰ τοὺς παράσχῃ τὴν παναγιωσύνην. Προτοῦ ὅμως ἀποκαλυφθῇ ἡ μυστικὴ ἐπιστήμη, θὰ ἔπρεπε νὰ ἱδρυθῇ ἐν Adytum Sacrum (=ἱερὸν ἄδυτον), διότι μόνον ἐν τῷ «κύκλῳ τῆς καθηγιασμένης καὶ καθιερωμένης θέσεως» θὰ ἔπρεπε νὰ γίνουν «ὁ καταναγκασμὸς τῆς φύσεως καὶ αἱ κλήσεις τῶν πνευμάτων». Κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Ἀδύτου «θὰ πέσῃ τὸ φυσικὸν πῦρ ἐκ τοῦ οὐ-

ρανοῦ καὶ θὰ καταφάγῃ τὰς ἀθῴας καθαρὰς θυσίας μας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ». Ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ ἠδύναντο νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ἱεροῦ τούτου, μέχρις ὅτου αὐτὸς ἐπιστρέψῃ μὲ τὰ ἱερὰ σκεύη, τὸν βωμὸν καὶ τὰ λοιπὰ ἀντικείμενα τῆς ἁγιωτάτης Σκηνῆς ἐκ τῆς Κύπρου. Ὄντως τὸ συνέδριον ἀπεφάσισε νὰ ἀνεγείρῃ τὸ ἱερὸν εἰς ἓν κτῆμα ἐν Μεκλεμποῦργκ-Στρέλιτς, ἐφ' ᾧ καὶ ὁ Γκούγκομος ἐξετέλεσε, πολυτελῶς καὶ θαυμασίως ἐνδεδυμένος, τὴν πανηγυρικὴν εἰσδοχὴν εἰς τὸ «σύστημά» του τὴν 31 Αὐγούστου εἰς μίαν αἴθουσαν, φωτιζομένην ἀπὸ 80 φῶτα. Οἱ πρίγκιπες τῆς Ἔσσης ἐδιακόνουν ὡς βοηθοί. Τὴν 5 Σεπτεμβρίου ἔληξε τὸ συνέδριον. Τινὲς ἦσαν ὑπερικανοποιημένοι, ἄλλοι ὅμως, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ δήμαρχος τοῦ Heilbronn φὸν Ρωσσκάμπφ καὶ ὁ Βοϊχτερ ἦσαν πεπεισμένοι ἀσφαλῶς ὅτι τὸ «πραγματικὸν Ναϊτικὸν Τάγμα» ἦτο ψεῦδος καὶ ἀπάτη καὶ ὅτι ὁ Γκούγκομος ἦτο θρασὺς ἀπατεών. Ὅταν ὅμως ὁ Ρωσσκάμπφ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς ἀδελφούς του τοῦ τάγματος μίαν κριτικήν, ἐκμηδενίζουσαν τὰ ὑπὸ τοῦ Γκούγκομος ἰσχυριζόμενα, παρέμειναν οὗτοι ἀδρανεῖς κατ' ἀρχάς, ἂν καὶ ὁ Γκούγκομος ἀνεχώρησεν ἐκ Φραγκφούρτης, ἀφίνων ὀπίσω του σημαντικὰ χρέη, καὶ ἐξηφανίσθη. Κατόπιν ἤρχισαν νὰ ἐξακριβώνουν ἐν Δαρμστάττῃ τὴν ἀπάτην τοῦ Γκούγκομος, ὅταν ἠρεύνησαν ἓν μεταλλικὸν κάτοπτρον αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο ὡς «μαγικὸν κάτοπτρον» καὶ ὡς δεικνῦον «θεῖον τινὰ χρησμόν». Τέλος ὁ Ρωσσκάμπφ, ἐξετάσας τὸν ὑπηρέτην τοῦ Γκούγκομος Hartprecht, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε δώσει πολλὰς ψευδεῖς ὑποσχέσεις καὶ τέλος τὸν ἐγκατέλειψεν «εἰς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ», ἐξηκρίβωσε δι' ἐγγράφου μαρτυρίας τούτου, ὅτι τὰ «πραγματικὰ» διπλώματα, οἱ σταυροὶ τοῦ Τάγματος, τὸ ἐπιχρυσωμένον κυτίον διὰ τὴν μεγάλην σφραγῖδα αὐτοῦ καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ χρειώδη τοῦ τάγματος δὲν προήρχοντο ἐκ Κύπρου, ἀλλ' ἐκ χειροτεχνῶν τῆς Rastatt καὶ μάλιστα ὅτι δὲν εἶχον πληρωθῆ.

Ὁ Γκούγκομος κατετάγη κατόπιν εἰς τὸν στρατόν, τὸ δὲ 1786 αἰφνιδίως διεκήρυξε πανηγυρικῶς, ὅτι πᾶν ὅ,τι ἔμαθε προέρχεται ἀπὸ πεπλανημένας διδασκαλίας «ἐκ τῆς σχολῆς τῶν αἰωνίων ἐχθρῶν τῶν ἀνθρώπων» καὶ ὅτι ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῶν Ἰησουιτῶν ὡς ὄργανον διὰ νὰ βλάψῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Ἡ ἐξόχως ἐνδιαφέρουσα ἀπὸ ἀπόψεως ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ βιογραφία τοῦ Γκούγκομος, περιγραφομένη εἰς τὸ ἔργον τοῦ Δρος Γουσταύου Lang «Aus dem Ordens leben des 18 Jahrhunderts» (Heilbronn 1929), δεικνύει τὸ χαμηλὸν ἐπίπεδον μορφώσεως, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο τμῆμα τι τῆς ἀνωτέρας καὶ ἀνωτάτης κοινωνικῆς τάξεως τοῦ 18ου αἰῶνος (βλ. βιβλ. 7 καὶ 1 τόμ. Α' σελ. 428).

Γκουέ, *Αὔγουστος Σίγκφριντ φόν*.— A. S. v. Goué). Πάρεδρος τοῦ ἐν Βρουνσβίκῃ δικαστηρίου, κατόπιν γραμματεὺς πρεσβείας ἐν Wetzlar, * 1742, † 1789. Φίλος τοῦ *Γκαῖτε* εἰς τὸν τότε ἱδρυθέντα ὑπ' αὐτοῦ «Πίνακα Ἱπποτῶν», κατόπιν ἀξιωματικὸς καὶ γραμματεύς, εἷς ἐκ τῶν μανιωδεστάτων φιλολόγων ὑπερασπιστῶν τῆς παραδόσεως τῶν Ναϊτῶν, συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου «Ἐπὶ τοῦ Συνόλου τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» (1782) καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ «Notuma nicht Exjesuit über das Ganze der Freimaurerei» (1788). Ἔγραψεν ἐπίσης καὶ ἄλλα τεκτονικὰ βιβλία. Συνέστησεν εἰς τὸν ἐν Κάσσελ φὸν Κάνιτζ τὸν *Γκούγκομος* (βλ. λ.), ὁ ὁποῖος κατόπιν τούτου ἐγένετο δεκτὸς τὸ 1773 εἰς τὴν ἐκεῖ Στ.·.. Τὸ 1789 κατὰ τὴν *Καταδίωξιν τῶν Τεκτόνων τοῦ Ἄαχεν* (βλ. λ.) ἐνήργησεν ὑπὲρ τῶν Τεκτ.·. παρὰ τῷ Δουκὶ Φερδινάνδῳ τῆς *Βρουνσβίκης* Εἶναι ὁ πραγματικὸς συγγραφεὺς τῆς ἐγκυκλίου, ἡ ὁποία δημοσιευθεῖσα τὴν 22 Μαΐου 1779 εἰς τὴν ἐφημερίδα «Courrier du Bas-Rhin» τῆς Clèves, ἀπηυθύνετο πρὸς τοὺς δύο μοναχοὺς τοῦ Ἄαχεν *Γκραϊνεμὰν* (βλ. λ.) καὶ Σούφφ, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1779 εἶχον προβῆ εἰς ἐρεθιστικὰ ἀντιτεκτονικὰ κηρύγματα. Ἡ ἐγκύκλιος αὐτὴ ἀποδίδεται ὑπό τινων —οὐχὶ ὀρθῶς— εἰς τὸν Φρειδερῖκον τὸν Μέγαν.

Γκοῦντ, *Ροβέρτος Φρέκε* (Robert Freke-Gould), Ἄγγλος Τεκτ.·. ἱστορικός, * 1836, † 1915. Καταταγεὶς εἰς τὸν Ἀγγλικὸν στρατὸν εἰς ἡλικίαν 18 ἐτῶν, προήχθη ἐντὸς ἑνὸς ἔτους εἰς ὑπολοχαγὸν καὶ ὑπηρέτησε, διακριθείς, ἐν Κίνᾳ ἀπὸ τοῦ 1860 μέχρι τοῦ 1862. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀγγλίαν, ἐσπούδασε τὰ νομικὰ καὶ ἐγένετο δικηγόρος τὸ 1868.

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐμυήθη εἰς τὴν «*Βασιλικὴν Ναυτικὴν Στ.·.* (Royal Navy Lodge) *Ἀρ. 429*» τοῦ Ραμσγκαίητ. Ἐχρημάτισε Σεβ.·. πολλῶν Στ.·.., τὸ δὲ 1880 ἐξελέγη Β' Μέγ.·. Δοκ.·. τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Τὸ 1886 ἵδρυσε μετ' ἄλλων 8 Τεκτ.·. τὴν Στ.·. «Τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων», τῆς ὁποίας διετέλεσε καὶ Σεβ.·.. Τακτικὸς συνεργάτης Τεκτ.·. περιοδικῶν ἀπὸ τοῦ 1858, ἐδημοσίευσεν ἐν ἔτει 1879 τὰς «*Τέσσαρας Παλαιὰς Στοὰς*» καὶ ἐν ἔτει 1899 βιβλίον περὶ τῶν «*Στρατιωτικῶν Στοῶν*».

Τὸ σημαντικώτερον ἐν τούτοις ἔργον του εἶναι ἡ ἑξάτομος «*Ἱστορία τοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ*» (1882—1887) καὶ ἡ κατὰ τὸ 1903 «*Σύντομος Ἱστορία τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·.*» (Concise History of Freemasonry», τελευτ. ἔκδ. 1924, ἐπεξειργασμένη ὑπὸ τοῦ Fr. Crowe) ἀποτελοῦσα περίληψιν καὶ συμπλήρωσιν τῆς πρώτης. Ὁ Γκοῦντ ἐδημοσίευσεν ἐπίσης εἰς τὰ «Transactions» τῆς Στ.·. «τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων» πολυαρίθμους Τεκτον.·. συμβολάς. Ἐτιμήθη καὶ διὰ τοῦ *Βραβείου* Peeters-Baertsoen Ἡ Ἱστορία τοῦ Γκοῦντ, εἶναι ἓν ἐκ τῶν ὑποδειγματικῶν ἔργων τῆς συγγραφῆς Ἐλευθεροτεκτον.·. Ἱστορίας. Ὁ Γκοῦντ καὶ ὁ κύκλος του ἵδρυσαν τὸ πρῶτον τὴν ἐπιστημονικὴν ἱστοριογραφίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν (1945) ἐξεδόθη καὶ πάλιν ἡ «Ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» τοῦ Γκοῦντ, ἀναθεωρημένη ὅμως ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Dudley Weight ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ἀδ.·. Meloin Johnson καὶ Allen. Εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτὴν ἔχουν προστεθῆ ὅλα ὅσα ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς ἐκδόσεως μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἔχουν συντελεσθῆ εἰς τὸν παγκόσμιον Τεκτονισμὸν καὶ ὅλα ὅσα προφανῶς ἠγνόει εἰς τὴν ἐποχήν του ὁ Γκοῦντ τόσον περὶ τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων, τῶν Ρωμαϊκῶν Κολλεγίων καὶ τῶν Ἐσσαίων ὅσον καὶ περὶ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἔφερον ἔκτοτε εἰς φῶς αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἀνασκαφαὶ μὲ τὴν ἀνακάλυψιν ἐπιγραφῶν καὶ χιλιάδων χειρογράφων.

Γκούργκας Ἰωάννης (John Gourgas). Ἔμπορος τῆς Νέας Ὑόρκης, * ἐν Γαλλίᾳ 1777, † 1865 ἐν Ν. Ὑόρκῃ. Ἐμυήθη εἰς τὸ Σκωτ.·. Δόγ.·. τὸ 1806. Τὸ ὄνομά του συνδέεται στενῶς μὲ τὴν πρόοδον τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. ἐν τῇ Βορείῳ Δικαιοδοσίᾳ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ 1832 ἐξελέγη Ὑπ.·. Μέγ.·. Ταξ.·. τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·.. Διεκρίθη διὰ τὴν ἁγνότητα τοῦ βίου καὶ τὴν πνευματικήν του ἱκανότητα. Ἦτο κάτοχος πλουσιωτάτης βιβλιοθήκης, περιλαμβανούσης πάμπολλα καὶ πολύτιμα χειρόγραφα.

Γκουρμπὰν—Ζαγκὰν—Μπουρκάν. Οἱ τρεῖς λευκοὶ θεοὶ τοῦ Θιβέτ, ἡ θιβετικὴ Τριάς.

Γκοχάουζεν *Ἐρνέστος, Αὔγουστος φόν*.— (E. A. von Gochhausen). Γερμανὸς μυστικοσύμβουλος, * 1740, † 1824. Γενόμενος Τέκτ.·. τὸ 1763, ἠσχολήθη μὲ τὴν μελέτην τοῦ Ἰησουϊτισμοῦ καὶ τῶν μυστικῶν Ἑταιρειῶν, ἐκδώσας πλεῖστα σχετικὰ ἔργα. Παρὰ τὴν κατάρρευσιν τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἄποψιν, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτ.·. Σύνδεσμος κατάγεται ἐκ τοῦ Ναϊτικοῦ Τάγματος, καὶ ὀφείλει νὰ διατηρήσῃ τὸν ἀρχικόν του χαρακτῆρα

Γκράαλ. *Βλ. κύλιξ.*

Γκραβελό. (Gravelot). Ὄνομα τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν τριῶν συνωμοτῶν τοῦ 3°, κατὰ τὸν Ἀδωνιραμικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν (βλ. λ.). Οἱ δύο ἄλλοι καλοῦνται Ρόμβελ καὶ Ἀβιράμ. Ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως τυγχάνει ἄγνωστος.

Γκρά·ϊ·νεμαν Λουδοβῖκος. (Greineman Ludwig). Δομινικανὸς καλόγηρος, κηρύσσων κάποτε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς *Ἄαχεν* (Αἲξ-λὰ-Σαπέλ) τὸ 1779, προσε-

πάθησε ν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ σταυρώσαντες τὸν Ἰησοῦν ἦσαν Ἐλεύθεροι Τέκτονες, ὅτι ὁ Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἦσαν Ἐπ.·. μιᾶς Τεκτ.·. Στ.·. καὶ ὅτι ὁ Ἰούδας, πρὶν ἢ παραδώσῃ τὸν Κύριόν του, εἶχε μυηθῇ εἰς τὴν Συναγωγήν. Μὲ τοιούτου εἴδους κηρύγματα ὁ Γκράϊνεμαν τόσον ἐξηρέθισε τὸν λαόν, ὥστε αἱ ἀρχαὶ ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐκδώσουν διάταγμα, ἀπαγορεῦον τὰς συνελεύσεις τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων. Εἷς ἄλλος Καπουκῖνος καλόγηρος ὁ *Πέτερ Σούφ* (Peter Schuff) συνηνώθη μετ' ὀλίγον μετὰ τοῦ Γκράϊνεμαν εἰς τὸ ἔργον τῆς διώξεως τῶν Τεκτόνων, πρὸ τοῦ ὀγκωθέντος δ' ἐχθρικοῦ ρεύματος τὰ γειτονικὰ ἐλεύθερα αὐτοκρατορικὰ Κράτη ἠναγκάσθησαν νὰ ἀπειλήσουν ὅτι, ἐὰν οἱ καλόγηροι δὲν ἔπαυον ἀμέσως νὰ ἐξερεθίζουν τὰ πλήθη κατὰ τῶν Τεκτ.·., θὰ τοὺς ἀπηγόρευον τὸ δικαίωμα νὰ συλλέγουν ἐράνους ἐντὸς τοῦ ἐδάφους των. Μόνον διὰ τῆς ἀπειλῆς ταύτης κατέστη δυνατὸν νὰ παύσῃ ἡ λυσσαλέα ἐχθρότης τῶν δύο καλογήρων. (Βλ. καὶ *Ἄαχεν, Καταδιώξεις τῶν Τεκτόνων τοῦ—.)*

Γκράλ, *Τάγμα τοῦ Ἱεροῦ*. (Orden von Heiligen Gral). Βλ. *Ἀδελφότης πληρεξούσιος τῶν ἀρχαίων δογμάτων.*

Γκραντιντιὲ Φ. Α. (Ph. A. Grandidier). Γάλλος κληρικός, κανονικὸς τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Στρασβούργου καὶ ἀκολούθως ἀρχειοφύλαξ τοῦ Καρδιναλίου ντὲ Ροάν (Rohan). Καίτοι μὴ ὢν Τέκτων, εἶναι ὁ πρῶτος διατυπώσας τὴν θεωρίαν ὅτι ὁ θεωρητικὸς Τεκτονισμὸς προῆλθεν ἐκ τῆς Ἐπαγγελματικῆς Τεκτονικῆς Ἀδελφότητος. Τὴν γνώμην του αὐτὴν διατυπώνει εἰς τὸ ἔργον του «*Ἱστορικὰ καὶ τοπογραφικὰ δοκίμια ἐπὶ τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Στρασβούργου*», ἐκδοθὲν τὸ 1782. Ὡς γνώστης τῶν ἀρχαίων διατάξεων τῶν Κολυβῶν Οἰκοδόμων καὶ τῶν Ἐλευθεροτεκτον.·. τυπικῶν ἔκομεν ὑποθετικὰς παραβολὰς καὶ συγκρίσεις, ἐπιβεβαιωθείσας ἀργότερον. Ἡ ἔκπληξις, τὴν ὁποίαν προὐκάλεσαν αἱ ἔρευναί του ἦτο μεγάλη.

Γκράσς Τιλλὺ, *Ἀλέξανδρος, Φραγκῖσκος Αὔγουστος κόμης τοῦ*. (Alexandre François Auguste Conte de Grasse Tilly). Γάλλος ἀξιωματικός, * ἐν Βερσαλλίαις περὶ τὸ 1766, † ἐν Παρισίοις τὸ 1828 (;) Υἱὸς τοῦ Γάλλου Ναυάρχου Κόμητος ντὲ Γκράς Τιλλὺ διοικητοῦ τοῦ Γαλλικοῦ στόλου, ὅστις εἶχε σταλῇ πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀμερικανῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἀγῶνα. Μυηθεὶς πιθανῶς εἰς τὴν Σκωτικὴν Μητρικὴν Στ.·. τοῦ «*Κοινωνικοῦ Συμβολαίου*» (Loge du Contrat Social), μετέβη τὸ 1796 εἰς τὴν πόλιν Τσάρλεστον τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου ἵδρυσε τὴν γαλλικὴν Στ.·. «La Candeur», γενόμενος Σεβ.·. αὐτῆς. Τὸ 1798 ἵδρυσε μετ' ἄλλων τὴν Καλύβην Οἰκοδόμων «La Réunion Française». Τὸ 1801 συνήργησεν εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ πρώτου ἀμερικανικοῦ «Συμβουλίου τῶν Πριγκίπων τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ» καὶ εἰς τὴν ἐγκαθίδρυσιν ἐν Τσάρλεστον τοῦ πρώτου *Ὑπάτου Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·.*. Τὸ 1802 ἐγένετο καὶ μέλος αὐτοῦ, διορισθεὶς ταυτοχρόνως καὶ ἰσόβιος Ὕπατος Ταξιάρχης διὰ τὰς νήσους τῶν Γαλλικῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν. Καὶ ἐκεῖ εἰργάσθη ὡς ἱδρυτὴς Στοῶν, ἐγκαταστήσας τὸ 1803 εἰς τὸ Port—au—Prince τὸ Ὕ.·. Συμβ.·. τῶν νήσων τῶν Δυτ. Ἰνδιῶν, τὸ σήμερον καλούμενον «Supreme Council for the Windward and Leeward West-Indian islands». Ἡ δρᾶσις του ἐτελείωσεν, ἅμα ὡς αἱματηρῶς ἀπέτυχεν ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἐπηκολούθησε σφαγὴ τῶν ξένων. Τούτων ἕνεκα ἐπανελθὼν τὸ 1804 εἰς Παρισίους εἰργάσθη δραστηρίως διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·., τὴν δὲ 22 Δεκεμβρίου 1804 ἵδρυσεν ἐν Παρισίοις τὸ πρῶτον εὐρωπαϊκὸν Ὕπ.·. Συμβ.·., τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·., τῆς Γαλλίας, τοῦ ὁποίου καὶ ἐγένετο Ὕπ.·. Ταξ.·.. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1805 ἵδρυσε τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Ἰταλίας εἰς τὸ Μιλᾶνον, τὸν δὲ Ἰούλιον τοῦ 1809 τὸ τῆς Ἰσπανίας εἰς τὴν Μαδρίτην. Ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ ὁ Κόμης Ντὲ Γκράσς συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Ἄγγλων καὶ ἐκρατήθη ἐν Ἀγγλίᾳ μέχρι τοῦ 1815 ὅτε καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Παρισίους. Ἀνέλαβεν ἀμέσως τὰ καθήκοντά του ὡς Ὕ.·. Ταξ.·.. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὁ Σκ.·. Τεκτ.·. ἐν Γαλλίᾳ ἐσπαράσσετο ἀπὸ ἐσωτερικὰς διαφωνίας τὰς ὁποίας ματαίως ὁ Ντὲ Γκράσς προσεπάθει νὰ ἐξομαλύνῃ. Ἐν τέλει τὸ 1818 παρῃτήθη τῆς θέσεώς του ὡς Ὑπ. Ταξ.·. τὸν διεδέχθη δὲ ὁ Κόμης Ντεκάζ. Παρέμεινεν ὅμως πιστὸς εἰς τὸν Τεκτονισμὸν μέχρι τῆς μεταστάσεώς του εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολὴν μετὰ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἔτη καθ' ὅσον δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη ἡ ἡμερομηνία τοῦ θανάτου του.

Γκρέϋ, *Ἐδουάρδος, Ὑποκόμης τοῦ* Fallodon (Ed. Grey). Διάσημος Ἄγγλος πολιτικός, * 1862, χρηματίσας Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν. Ὀπαδὸς τῆς ἰδέας τοῦ συνδέσμου τῶν λαῶν, συγγραφεὺς τοῦ γνωστοῦ ἔργου ἐπὶ τῆς προϊστορίας τοῦ πολέμου «Twentyfive Years of Service».. Ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. εἰς τὴν ἐν Ὀξφόρδῃ «Apollo University Lodge» ἀρ. 357.

Γκρήν, *Ναθ*. (Nathaniel Greene). Ἀξιωματικὸς τῆς ἐπαναστατικῆς στρατιᾶς τῆς Οὐάσιγκτων, * 1742 † 1786. Μέλος μιᾶς Στ.·. τῆς Ρόντ Ἄϊλαντ ἔφερε πάντοτε καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐκστρατείας τὰ τεκτονικὰ του διάσημα πέριξ τοῦ τραχήλου του.

Ὁ ἀδ.·. Roth εἰς τὸ βιβλίον του «ὁ Τεκτ.·. κατὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ καθεστῶτος μας» γράφει τὰ ἑξῆς: «Ὁ Μέγ.·. Στεγ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς νήσου Ρόντ δηλοῖ ὅτι εἰς τὴν Στ.·. ὑπάρχει τεκτονικὸν μετάλλιον τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἔφερεν ὁ Στρατηγὸς Γκρήν.» Εἰς τὴν Οὐάσιγκτων ἐγείρεται ἔφιππος ἀνδριὰς τοῦ μεγάλου αὐτοῦ στρατηγοῦ.

Γκρήν, *Μαυρίκιος* (Maurice Greene). Ἄγγλος συνθέτης καὶ μουσικός, * 1696, † 1755. Τέκτων, μέλος Στ.·. τινος, συνεδριαζούσης τὸ 1725 εἰς τὴν «Ταβέρναν Ship» ἔγραψε πολλὰ ἐλευθεροτεκτονικὰ μουσικὰ τεμάχια.

Γκρήνληφ, *Λώρενς Νίκολς*. (Greenleaf Lawrence Nichols) Ἀμερικανὸς λόγιος * 1838 ἐν Βοστώνῃ † 1922. Εἰς τὸν Τεκτ.·. ἐμυήθη ἐν Βοστώνῃ τὸν Μάρτιον 1863. Βραδύτερον ἐγκατασταθεὶς εἰς Ντένβερ υἱοθετήθη ὑπὸ τῆς ἐκεῖ Στ.·. Ἀρ. 5 ὅπου καὶ παρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του.

Κατὰ τὸ 1893 ἠγόρασε τὸ Τεκτ.·. περιοδικὸν «*Γνώμων καὶ Διαβήτης*» τὸ ὁποῖον καὶ ἐξέδιδε τακτικῶς μέχρι τοῦ 1917 ὅτε διὰ λόγους ὑγείας ἀπεσύρθη ἐξ αὐτοῦ. Ἐχρημάτισε ἀξιωματοῦχος εἰς διάφορα ἐργαστήρια ἕως ὅτου ὁ ἀδ.·. Α. Μάκεϋ τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸ Α.·. Α.·. Σκ.·. Δόγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἐγκατέστησεν εἰς Ντένβερ

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1880 ἔλαβε τὸν 33ο ἐνῷ συγχρόνως ἦτο καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑπ.·. Ταξ.·. Albert Pike εἰς τὴν Πολιτείαν Κολοράντο. Ἡ διάκρισίς του μεταξὺ τῶν Τεκτ.·. δὲν ὀφείλεται εἰς τὰ ἀξιώματα τὰ ὁποῖα κατὰ καιροὺς κατεῖχεν, ἀλλ' εἰς τὰ συγγράμματα καὶ τὰ ποιήματά του. Ἓν ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ ποιήματά του εἶναι καὶ τὸ γραφὲν τὸ 1912 ὑπὸ τὸν τίτλον «Hands across the Sea» (Τὰ χέρια πάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα) εἰς τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι προφητικῶς προέβλεπε τὸν ἐπερχόμενον πόλεμον. Ἄλλο ἐπίσης ὡραῖον Τεκτ.·. ποίημά του εἶναι τὸ «Live on, O Masonry» τὸ ὁποῖον ἀναγινώσκεται συχνὰ εἰς τὰς Ἀμερ. Στοάς.

Γρήνληφ. *Σάϊμον* (Greenleaf Simon). Ἀμερικανὸς νομομαθὴς * 1783 Νιούμπορυπορτ τῆς Μασαχουσέτης † 1853 εἰς Κοίμπριτζ τῆς Μασαχουσέτης.·. Ἐμυήθη τὸ 1804 εἰς τὴν Στ.·. Κάμπερλαντ. Καθηγητὴς τῆς νομικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Χάρβαρτ ἐδημοσίευσε πολλὰ συγγράμματα. Τὸ 1820 ἐξέδωσε τὸ ἔργον «*Σύντομος Ἔρευνα ἐπὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ*» εἰς τὸ ὁποῖον ἐξετάζει τὰς ἱστορικὰς ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ Τάγματος, τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια, τοὺς Πυθαγορείους, τὰ Δρυϊδικὰ Μυστήρια καὶ ὅλα τὰ Ἀρχαῖα κ. τ. λ.

Κατὰ τὰ ἔτη 1822 καὶ 1823 ἐχρημάτισε Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Μασαχουσέτης.

Γκρόλλος *Ἀλέξ*. (Al. Grollo). Κερκυραῖος Τέκτων, μέλος (Α' Μέγ.·. Λοκιμ.·.) τῆς ἐν Ἀνατ.·. Κερκύρας ὑφισταμένης τὸ 1843 Μεγ.·. Ἀνατ.·..

Γκροντέκ, *Κάρολος Ἐρρῖκος φὸν*—.(K.H. von Grod-

deck). Νομικός * 1821, † 1886. Γερμανὸς Τέκτων, ζηλωτὴς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., μέλος τῆς Ἑνώσεως Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, συνέγραψε τῇ ἐντολῇ αὐτῆς τὸ ἔργον «Προσπάθεια ἀναπαραστάσεως τοῦ θετικοῦ ἐσωτερικοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Δικαίου», τὸ ὁποῖον ἀπετελειώθη ἀργότερον ὑπὸ τοῦ Otto Henne Am Rhyn.

Γκρόττο. Βλ. Μυστικὸν Τάγμα Προφητῶν.

Γκρουβέλ, *Π. Α.* (P. A. Grouvelle), Γάλλος Τέκτ.·., μέλος τῆς Στ.·. τῶν «Ἐννέα Ἀδελφῶν», καὶ συγγραφεὺς τῶν Ἱστορικῶν Ἀπομνημονευμάτων τῶν Ναΐτῶν» (1805 Παρίσι).

Γκροῦμπερ *Ἔρμανν, Πάτερ Σ. Ι.* (H. Pater Hermann J. Gruber). * 1851, † 1930. Τυρολέζος τὴν καταγωγὴν καλόγηρος, ὑπῆρξεν ἀντίπαλος τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Αἱ βαθεῖαι μελέται του ἐπὶ τοῦ θετικισμοῦ ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸ νὰ γίνῃ ἀντίπαλος τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·., ἀφιερώσας ὅλον τὸ ἔργον τῆς ζωῆς του εἰς τὴν καταπολέμησιν τούτου. Ἐπὶ τῇ βάσει ἀδιακόπων μελετῶν, ἐξαιρετικῶς ὀγκώδους βιβλιοθήκης καὶ διαρκῶν πληροφοριῶν ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν, ἔγραψεν ἐν μέρει ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Χιλντεμπράντ Γκέρμπερ, ἐκτὸς πολυαρίθμων ἄρθρων εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικά, καὶ περὶ τὰ ἑβδομήκοντα ἀντιτεκτονικὰ συγγράμματα, τὸ πλεῖστον πολὺ ὀγκώδη. Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι: «Ὁ δηλητηριώδης πυρὴν ἢ αἱ πραγματικαὶ τάσεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ κ. οὕ. κ.», «Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Παλλαδισμοῦ τοῦ Λεὸ Ταξίλ», «Ἀπάτη ὡς τέλος ἀπάτης τινός», «Ματζίνι, Ἐλευθεροτεκτονισμός, παγκόσμιος ἐπανάστασις», «Ἐλευθεροτεκτονισμός, παγκόσμιος πόλεμος, παγκόσμιος εἰρήνη».

Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ἐξεδόθη ἐπίσης ἔργον, ἀναγράφον «τρεῖς φορὰς 333 ἀποφθέγματα τοῦ Γκροῦμπερ κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ». Οὕτω ὁ Γκροῦμπερ κατέστη ἡ αὐθεντικὴ πηγὴ τῆς ὅλης συγχρόνου πολεμικῆς βιβλιογραφίας κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ συνδέσμου. Ἐπίσης καὶ προσωπικῶς ἐχρησιμοποιήθη συνεχῶς ὑπὸ τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Τάγματός του ὡς σύμβουλος εἰς τὰ τεκτονικὰ ζητήματα. Πολυάριθμοι πολέμιοι τῆς Βασιλ.·. Τέχνης ἔλαβον παρὰ τοῦ Γκροῦμπερ προσωπικὰς καθοδηγήσεις ἢ καὶ ἐπρομηθεύθησαν ἐκ τῶν πολεμικῶν συγγραμμάτων του ὅλην τὴν ἀντιτεκτονικήν των ἐξάρτησιν. Ἰδιαίτερον ρόλον ἔπαιξεν ὁ Γκροῦμπερ ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀπάτης τοῦ Ταξίλ. (Βλ. *Βώγκαν Ἄρτεμις*). Κατ' ἀρχὰς ἠπατήθη καὶ αὐτὸς καὶ μετέφρασε μάλιστα καὶ εἰς τὴν γερμανικὴν τὸ βιβλίον τοῦ Ταξὶλ «Οἱ ἀδελφοὶ τῶν τριῶν στιγμῶν», κατόπιν ὅμως ὅταν ὁ Ἐλευθεροτέκτων Φίντελ ἀπεκάλυψε τὴν ἀπάτην, ὁ Γκροῦμπερ ἦτο ὁ πρῶτος, ὁ ὁποῖος μὲ τὸν Δρα Καρντάνους ἐνεφανίσθη εἰς τὴν ἐφημερίδα «Kölnische Volkszeitung» ἐκ τῆς καθολικῆς πλευρᾶς ἐνεργὸς ἐνάντιος τῆς ἀπάτης, ζητήσας νὰ καλύψῃ τὴν ἐντροπήν. Ὁ Ταξὶλ ἐπετέθη ἕνεκα τούτου βιαιότατα κατ' αὐτοῦ εἰς τὸ συνέδριον τοῦ Τρεντίνου. Παρὰ τὰς ἀντιτεκτονικάς του συγγραφάς, ὁρμωμένας ἀπὸ ἀναληθοῦς βάσεως, ὁ Γκροῦμπερ διεκρίνετο διὰ τὴν πολυμάθειαν καὶ ἐμβρίθειάν του, ἡ ὁποία ἐνίοτε καταφανῶς διέφερεν ἀπὸ τὴν λοιπὴν λιβελλογραφίαν.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Γκροῦμπερ ἀκολουθηθεῖσα γραμμὴ ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ἐπικρατήσῃ ὁλοὲν περισσότερον ἡ ἐπιστημονικὴ ἀντικειμενικότης. Σειρὰ ἄρθρων εἰς τὸ αὐστριακὸν καθολικὸν ἑβδομαδιαῖον περιοδικὸν «Das neue Reich», τιτλοφορουμένων «Ὁ ἀγὼν κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὑπὸ τὸ φῶς τῶν νεωτάτων ἀποκαλύψεων τοῦ Πίου ΧΙ» (Ἰούνιος 1926), παρουσιάζεν ἀπὸ ὡρισμένης ἀπόψεως ἀξιοσημείωτον ἐντιμότητα, καθόσον ὁ Γκροῦμπερ διὰ πρώτην φορὰν ἔθετε τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἀντικείμενον φιλοσοφικῆς ἀναλύσεως. Ὡς μέρη τῆς οὐσίας τοῦ νεωτέρου θεωρητικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ Γκροῦμπερ:

1) Ὁ πρακτικῶς κοινὸς εἰς πάντα φιλελευθερισμὸν (ὅθεν θρησκευτικὸς ἢ οὐδέτερος ἀπὸ ἀπόψεως ὁμολογίας πίστεως, πραγματικῶς ὅμως ἀνθυπερφυσικός), πρακτικῶς μὴ δογματικὸς καὶ ἀντιδογματικὸς χαρακτὴρ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

2) Ἡ φυσιοκρατικὴ ἀνθρωπιστικὴ θεμελιώδης ἀρχή του.

3) Ἡ θεϊστικὴ θεμελιώδης ἰδέα.

Διὰ πρώτην φορὰν δὲν κατηγορεῖται ἀπὸ τὴν πλευρὰν αὐτὴν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐπὶ ἀθεΐᾳ. Ὁ καθορισμὸς οὗτος ἐλευθεροτεκτονικῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν προὐκάλεσεν ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος Δρος Κουρτίου *Ράϊχλ* (Βιέννη) καὶ σειρὰν ἄρθρων εἰς τὴν «Βιενναίαν Ἐλευθεροτεκτονικὴν Ἐφημερίδα», τὰ ὁποῖα ἔθεσαν ἀντιμετώπους τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῶν δύο παρατάξεων. Τὸ παμμέγιστον ὑλικὸν τοῦ Γκροῦμπερ, τὸ ὁποῖον ἦτο πολὺ δύσκολον νὰ ἀντικρουσθῇ καὶ κατανικηθῇ ἐγγράφως, ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ γίνῃ μία ἐντελῶς ἀνεπίσημος προσωπικὴ συνάντησις εἰς τὸ Ἄαχεν κατὰ τὰ μέσα Ἰουνίου 1928 τοῦ Γκροῦμπερ μετὰ τῶν Δρος Κουρτίου Ράϊχλ, Εὐγενίου Lennhoff ἐκ Βιέννης καὶ Ossian Λάγκ ἐκ Νέας Ὑόρκης. Ἡ συνδιάσκεψις ἐτόνισε κυρίως —σύμφωνα μὲ αὐτὰς τὰς ἰδίας λέξεις τοῦ Γκροῦμπερ— τὴν ἐπιβαλλομένην «ἀπόρριψιν παντὸς μεροληπτικοῦ, συκοφαντικοῦ καὶ προσωπικῶς προσβλητικοῦ ἢ καὶ ἀηδοῦς μέσου ἀπὸ τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας, οἱ ὁποῖοι κατ' ἀνάγκην γίνονται μεταξὺ ἀντιπάλων, αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ τῶν ὁποίων διΐστανται ἐκ διαμέτρου».

Ἡ ἄποψις αὕτη ἀποδεικνύουσα τὸν εὐσυνείδητον, ἔντιμον καὶ καλῆς πίστεως χαρακτῆρα τοῦ Γκροῦμπερ προεκάλεσεν ἐξέγερσιν μεταξὺ τῶν κύκλων ἰδίως τῶν Γαλλικῶν ἀντιτεκτονικῶν ὀργανώσεων αἵτινες τὸν κατηγόρησαν ὅτι ἐδωροδοκήθη ὑπὸ τῶν Τεκτόνων.

Ὁ μετασχὼν τῆς εἰς Ἄαχεν προσωπικῆς μετὰ τοῦ Γκροῦμπερ συναντήσεως, ἀδ.·. Λάγκ ὅστις ἦτο τότε Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Μεγ.·. Στ.·. Νέας Ὑόρκης ἀφηγήθη κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὸν ἀδ.·. H. S. Haywood ὅτι ὁ Γκροῦμπερ ἐξέφρασε τὴν λύπην του διότι κατηνάλωσε τὴν ζωήν του εἰς τὸν κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ πόλεμον, ἐνῷ τώρα ὁμολογεῖ ὅτι τὸν θαυμάζει. Ὁ Γκροῦμπερ ἐβεβαίωσεν ἐπίσης τὸν συνομιλητήν του ἀδ.·. Λάγκ ὅτι οἱ ἀνώτεροί του τὸν εἶχον ὠθήσει εἰς τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν δώσαντες εἰς αὐτὸν καὶ συλλογὴν ψευδολόγων καὶ συκοφαντικῶν βιβλίων. Καὶ τελικῶς ἐξέφρασε φόβους ὅτι τὸ εἰς τὴν «Καθολικὴν Ἐγκυκλοπαίδειαν» ἄρθρον του περὶ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τὸν ὑποβιβάζει εἰς τὴν συνείδησιν ἀμερολήπτων ἀναγνωστῶν.

Αἱ βασικαὶ ἐπικρίσεις τοῦ Γκροῦμπερ ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντικρουσθοῦν εὐκόλως:

1ον Κατηγορεῖ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἐπὶ φιλελευθερισμῷ.

Ἐπίσημος ὁρισμὸς τῆς λέξεως αὐτῆς δὲν εἶναι δυνατὸς ἐφ' ὅσον αὕτη ἔχει καταντήσει πολιτικὸν σύνθημα μὲ διαφόρους καὶ ἀλληλοσυγκρουομένας σημασίας. Ἀλλ' ἐὰν ὁ Πάτερ Γκροῦμπερ ἐννοεῖ ὡς φιλελευθερισμὸν τὴν δημοκρατίαν, τὰ δημόσια (καὶ ὄχι κληρικὰ) σχολεῖα, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, τὴν ἐλευθερίαν τῆς λατρείας, τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας ὑπὸ οἱανδήποτε μορφὴν ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας ἢ κυριαρχίας μιᾶς κλίκας ἢ τάξεως, τότε πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι τοιοῦτος φιλελευθερισμὸς ἐμπνέει πράγματι τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ἀλλὰ καὶ δὲν ἀποτελεῖ μοναδικὸν σκοπὸν του ἢ διδασκαλία αὐτοῦ ὡς δόγματος. Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀφορᾷ ἄλλην περιοχὴν ἀπρόσιτον διὰ τοὺς μὴ Τέκτονας.

2ον Κατηγορεῖ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὡς «φυσιοκρατικὸν» μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑλισμοῦ, Δαρβινισμοῦ κλπ. Ἀσφαλῶς ὁ Ἀββᾶς Γκροῦμπερ ἠγνόει ὅτι ἀπὸ πάντα τὸ πρῶτον μυούμενον εἰς τὸν Τεκτ.·. ζητεῖται πρωτίστως «πίστις πρὸς τὸν Θεόν».

3ον Τὸν κατηγορεῖ ἀκόμη διὰ τὰς ἀνθρωπιστικὰς ἀρχάς του. Ἐξ ὅλων τῶν κατὰ τοῦ Τεκτ.·. ἀγώνων τοῦ Ἀββᾶ Γκροῦμπερ συνάγεται ὅτι οἱ Τέκτονες ἀκολουθοῦν τὴν ἀνθρωπιστικὴν θεωρίαν, διότι μεταχειρίζονται πάντα ἄλλον ἄνθρωπον μὲ σεβασμόν, διάκρισιν καὶ ἀγάπην καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν εἶναι λευκὸς ἢ εἶναι καθολικὸς ἢ καὶ μὴ χριστιανός. Αὐτὸ πράγματι συμβαίνει.

4) Τέλος κατηγορεῖ τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμὸν ἐπὶ «θεϊσμῷ».

Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι ὁ 'Ελευθεροτεκτονισμὸς προηγήθη κατὰ πολλοὺς αἰῶνας τῆς ἐφευρέσεως τῶν δογμάτων τοῦ «*Θεϊσμοῦ*» (βλ.λ.). Εἰς τὰς *'Αρχαίας Θεμελιώδεις Διατάξεις* (βλ.λ.) ἢ τὰ Τυπικὰ οὐδεμία γίνεται μνεία περὶ «θεϊσμοῦ». Οἱ δὲ ἐμφανισθέντες πολὺ βραδύτερον «θεϊσταὶ» δὲν εἶναι Τέκτονες. 'Εὰν ἐν τῇ ἐξελίξει του ὁ Τεκτ.·. δέχεται εἰς τοὺς κόλπους του καὶ «θεϊστὰς» τοῦτο εἶναι σύμφωνον πρὸς τὰς βασικάς του ἀρχὰς ὅτι δέχεται ὀπαδοὺς παντὸς εἴδους θρησκείας καὶ μόνον τοὺς «ἀθέους» ἀποκρούει ὡς ὑλιστάς.

Ἡ στάσις τοῦ Γκροῦμπερ εὗρε ποικίλας σφοδρὰς ἀντιρρήσεις ἐκ μέρους ὡρισμένων καθολικῶν κύκλων. Ἰδίᾳ ἡ ὑπὸ τοῦ M. Jouin διευθυνομένη ἀντισημιτική—σωβινιστικὴ Παρισινὴ «Διεθνὴς 'Επιθεώρησις τῶν Μυστικῶν 'Εταιρειῶν» ἐπετέθη δριμύτατα κατὰ τοῦ Γκροῦμπερ, ὁ ὁποῖος ὅμως ἀπήντησεν εἰς τὰς ἐπιθέσεις ταύτας. Τοὐναντίον αἱ Ἰησουϊτικαὶ «Θρησκευτικαὶ Μελέται» (Παρίσιοι) καὶ ἄλλα ὄργανα ἐτάχθησαν σχεδὸν μὲ τὴν ἄποψιν τοῦ Γκροῦμπερ. Ἡ ὑπερεθνικιστικὴ «Διεθνὴς 'Επιθεώρησις τῶν Μυστικῶν 'Εταιρειῶν» παρέσχε καὶ προστατευτικὴν βοήθειαν εἰς τὸν Λουντεντόρφφ, ὁ ὁποῖος ἐχαρακτήρισε τὸ ἀντιτεκτονικὸν ἔργον τοῦ Γκροῦμπερ ὡς «τὸ κορύφωμα τῆς πλέον βλακώδους ἀπάτης...». Ὁ Λουντεντόρφφ προσεπάθησε φυσικὰ νὰ παραστήσῃ τὴν συνδιάσκεψιν τοῦ Ἄαχεν ὡς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ του περὶ «'Ελευθεροτεκτονικῆς—Ἰησουϊτικῆς συνεργασίας πρὸς κατάπνιξιν τῆς Γερμανίας».

Γκρουσσιέ, 'Αρθοῦρος (A. Groussier). Γάλλος πολιτικός. * 1863. Διετέλεσεν ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς. Συγγραφεὺς πολλῶν ἐπιστημονικῶν ἔργων ἐπὶ τῆς «ἐργατικῆς νομοθεσίας». 'Εμυήθη εἰς τὸν 'Ελευθεροτ.·. τὸ 1885 εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Στ.·. «L' Emancipation». 'Εχρημάτισεν ἐπανειλημμένως μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Τάγματος τῆς Μεγ.·. 'Ανατολῆς τῆς Γαλλίας καὶ Πρόεδρος αὐτοῦ.Πρόεδρος τῆς «Συμβουλευτικῆς 'Επιτροπῆς τῆς *Α. Μ. Ι.*» κατὰ τὰ ἔτη 1927—1930. Ὑπέρμαχος τῆς παγκοσμιότητος τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·. Συνδέσμου καὶ τῆς ἑνότητος τοῦ γαλλικοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ. 'Επισκεφθεὶς τὸ 1932 τὰς 'Αθήνας ἐγένετο δεκτὸς ἐν πανηγυρικῇ συνεδριάσει. (Βλ. καὶ *Γαλλία*).

Γκρουνσταίντιερ σύστημα. (Grunstädter Lehrart, Equites a cruce Trinitatis='Ιππόται τοῦ Σταυροῦ τῆς Τριάδος). Σύστημα ἐφευρεθὲν ὑπὸ τοῦ ἀλχημιστοῦ πρώσσου ἀξιωματικοῦ τοῦ 'Επιτελείου *φὸν 'Ασσοὺμ* (βλ. λ.), ἀποτελούμενον ἐξ ἑπτὰ βαθμῶν. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐδανείσθη πιθανῶς πολλὰ ἐκ τῶν «*'Ιπποτῶν τοῦ 'Αληθοῦς Φωτὸς*» ἢ καὶ τῶν «*'Ασιατῶν 'Αδελφῶν*», μὲ τοὺς ὁποίους ὁ φὸν 'Ασσοὺμ διετήρει σχέσεις διὰ τοῦ **Ecker von Eckhoffen**. Μυστικισμός, ἀλχημεία καὶ ἔξυπνος ὑπολογισμὸς ὑπῆρξαν ἐξ ἴσου οἱ ἀνάδοχοι τοῦ συστήματος τούτου, ὡς σαφῶς προκύπτει ἐκ τῆς συναναμείξεως καὶ συγχωνεύσεως αὐτοῦ τούτου τοῦ σχεδίου τῆς ἱδρύσεως τοῦ συστήματος μὲ ἓν λαχεῖον, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ προσπορίζῃ τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν κατάχρεων «'Εθνικὸν Μέγαν Διδάσκαλον» Πρίγκιπα Λουδοβῖκον τῆς Ἔσσης—Δαρμστάττης ἀπὸ τὰς αἰωνίας οἰκονομικὰς στενοχωρίας του. Ἡ ἵδρυσις τοῦ συστήματος ἐπετεύχθη τὸ 1875 εἰς Γκρυνστάντ (Grunstadt) τοῦ βαυαρικοῦ Rheinpfalz.

Οἱ βαθμοὶ περιελάμβανον τοὺς τρεῖς 'Ιωαννιτικοὺς καὶ μετ' αὐτοὺς τὸν 4[ο] (Νέος Σκῶτος), τὸν 5[ο] (Παλαιὸς Σκῶτος), 6[ο] ('Επαρχιακὸς ἀρχηγὸς τοῦ 'Ερυθροῦ Σταυροῦ) καὶ τὸν 7[ο] ('Ιππότης τῆς Καθαρότητος καὶ τοῦ Φωτός). Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἱδρυτοῦ (1787) ἔπαυσε πλέον νὰ γίνεται λόγος περὶ τοῦ συστήματος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον, ἀντὶ νὰ προσπορίσῃ χρήματα εἰς τὸν πάτρωνά του Πρίγκιπα Λουδοβῖκον, τοὐναντίον ἐστοίχισεν ἀρκετὰ εἰς αὐτόν.

Γκυαιτὰ *Στανίσλαος, μαρκήσιος*. (Stanislas Marquis Guaita). Γάλλος ποιητὴς καὶ ἀποκρυφιστής, * 1801 † 1897. Ἔγραψε μυστικιστικὰ ποιήματα (« Oiseau de Passage», «La Muse noier», «Rosa mystica». Μαθητὴς τοῦ 'Ελιφὰς *Λεβὶ* (βλ. λ.), ἀνακαινιστὴς τῆς ῥοδοσταυρικῆς κινήσεως, συγγραφεὺς τῶν ἔργων «Ὁ ὄφις τῆς γενέσεως», «Ἡ κλεὶς τῆς μαύρης μαγείας» κ. ἄλ., ἐγένετο περὶ τὸ 1884 ἱδρυτὴς τοῦ νεωτέρου τάγματος *Μαρτινιστῶν*.

Γκυερριὲ ντὲ Ντυμά, (Guerrier de Dumast). Γάλλος τέκτων συγγραφεύς, * ἐν Νανσὺ τὸ 1796. † πιθανῶς τὸ 1835. Ἐν ποίημά του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Μασονία» μὲ πολλὰς ἱστορικάς, ἐτυμολογικὰς καὶ κριτικὰς σημειώσεις, ἐκδοθὲν τὸ 1820, ἐβραβεύθη διὰ χρυσοῦ μεταλλίου ὑπὸ τῆς Στ.·. τῶν «'Αδελφῶν Καλλιτεχνῶν» (Loge des Frères Artistes), τῆς ὁποίας ἦτο Ρήτ.·.. Συνέγραψε καὶ ἄλλα Τεκτ.·. ἔργα δευτερευούσης σημασίας.

Γκυϊγεμαὶν ντὲ Σαὶν Βικτώρ, *Λουδοβῖκος*. (Louis Guillemain de Saint Victor). Γάλλος συγγραφεὺς περὶ τῶν τυπικῶν τοῦ 'Ελευθεροτεκτον.·., ἐμφανισθέντων τὸ 1782. Οὕτω τὸ 1782 ἐγένετο ἡ ἔκδοσις τῆς περιφήμου «*Πολυτίμου Συλλογῆς τοῦ 'Αδωνιραμικοῦ Τεκτονισμοῦ*» (Recueil précieux de la Maçonnerie Adonhiramique. 1785), διὰ τῆς ὁποίας εἰσήχθη εἰς τὴν 'Ελευθεροτεκτονικὴν ὁρολογίαν τὸ ὄνομα 'Αδωνιρὰμ ἀντὶ Χιράμ. Δύο ἔτη ἀργότερον ἐξέδωσε νέαν μελέτην περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ 'Αδωνιρ.·. Τεκτ.·. ὡς καὶ «*'Εγχειρίδιον τῶν 'Ελευθέρων Τεκτονίδων*». Εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον του δημοσιεύονται τὰ τυπικὰ τῶν 4 πρώτων βαθμῶν τοῦ 'Αδωνιραμικοῦ Τεκτ.·. μὲ πολυτίμους σημειώσεις.

Γκωτάμα (Gautama) *Βλ. **Βούδδας***.

γλῶσσα. Εἰς τὰ παλαιὰ τυπικὰ τοῦ 18ου αἰῶνος, ἡ γλῶσσα καλεῖται «ἡ κλεὶς τῶν μυστικῶν ἑνὸς Τέκτονος». Μία δὲ τῶν προπόσεων, αἱ ὁποῖαι ἐγίνοντο ἐν Στ.·., ἦτο ἡ ἑξῆς:

«*Ὑπὲρ τῆς θαυμασίας κλειδός, τῆς γλώσσης ἑνὸς Τέκτονος, ἡ ὁποία ὀφείλει πάντοτε νὰ ὁμιλῇ τόσον κατὰ τὴν ἀπουσίαν ἑνὸς ἀδ.·. ὅσον καὶ ὅταν εἶναι παρών: καὶ ὁσάκις δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο μὲ τιμὴν καὶ δικαιοσύνην, νὰ περιβάλληται τὴν ἀρετὴν ἑνὸς Τέκτονος, τὴν σιγήν*».

γλῶσσα ἐθνική. Οἱ 'Ελευθ.·. Τέκτονες κατεπολέμησαν τὸν παπισμὸν διὰ πολλοὺς λόγους, εἰς τῶν ὁποίων εἶναι ὅτι οὗτος ἐπεζήτει νὰ ἐπιβάλῃ τὴν λατινικήν του γλῶσσαν καὶ ἀπηγόρευε τὴν μετάφρασιν τῶν ἁγίων γραφῶν εἰς διαφόρους γλώσσας. Οἱ 'Ελευθεροτέκτονες προάγουν τὴν λαϊκὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν, πιστεύοντες ὅτι δι' αὐτῆς εἶναι δυνατὸν νὰ συντελεσθῇ ἡ γενίκευσις τῆς παιδείας καὶ ἡ δι' αὐτῆς ἀνάπτυξις καὶ ὁ ἐκπολιτισμὸς τῶν λαϊκῶν τάξεων ἑκάστης χώρας.

γλῶσσα παγκόσμιος. 'Απὸ μακροῦ χρόνου οἱ ἄνθρωποι ἐπεζήτησαν νὰ ἐφεύρουν διεθνῆ τινα παγκόσμιον γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν νὰ ἐννοοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ δι' αὐτῆς νὰ δύνανται νὰ μεταδίδουν πρὸς ἀλλήλους τὰς σκέψεις των. Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ὁ *Νταλγκάρνο* συνέγραψε τὸ ἔργον του «Ars Signorum», διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν δυνατότητα ἑνὸς παγκοσμίου ἀλφαβήτου καὶ μιᾶς φιλοσοφικῆς γλώσσης. Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον ὁ 'Επίσκοπος Οὔϊλκινς ἐξέδωκε τὸ «Δοκίμιον πρὸς μίαν φιλοσοφικὴν γλῶσσαν». Καὶ αὐτὸς ὁ μαθηματικὸς Λάϊμπνιτς ἐπεδίωξε τὴν ἐφεύρεσιν μιᾶς παγκοσμίου γλώσσης.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀκριβῶς ὅταν εὑρέθη τὸ τεκτ.·. *χειρόγραφον Λέλαντ* (βλ. λ.), ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναφέρεται ὅτι οἱ Τέκτονες κρύπτουν «μίαν παγκόσμιον γλῶσσαν» ὁ Λόκ, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ σχολιαστὴς αὐτοῦ, ἐσημείωσε τὰ ἑξῆς:

«*Μία παγκόσμιος γλῶσσα ὑπῆρξε πάντοτε ὁ πόθος τῶν σοφῶν πολλῶν ἐποχῶν. Φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ Τέκτ.·. ἰσχυρίζονται ὅτι κατέχουν κάτι παρόμοιον μεταξύ των. 'Εὰν τοῦτο εἶνε ἀληθές, φαντάζομαι ὅτι θὰ εἶνε κάτι ὅμοιον μὲ τὴν γλῶσσαν τῆς Παντομίμας τῶν 'Αρχαίων Ρωμαίων, οἱ ὁποῖοι λέγεται ὅτι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ἐκφράζωνται διὰ σημείων μόνον καὶ νὰ ἀπαγγέλλουν καθ' ὅμοιον τρόπον ὁλοκλήρους λόγους, καταληπτοὺς εἰς ἀνθρώπους οἱουδήποτε ἔθνους καὶ γλώσσης*».

Ὁ Mackey, σχολιάζων μὲ τὴν σειρὰν του τὰς φράσεις αὐτὰς τοῦ Λόκ, γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ὑπόνοια τοῦ Λόκ εἶνε σχεδὸν ἀληθής. Παγκόσμιος γλῶσσα, βασιζομένη ἐπὶ λέξεων, εἶνε ἐντελῶς

ἀδύνατος. Ὑπάρχουν ὅμως σημεῖα καὶ σύμβολα, τὰ ὁποῖα σιωπηρῶς ἀνεγνωρίσθησαν πάντοτε ὡς ἐξωτερικεύσεις ὡρισμένων ἰδεῶν, κατανοοῦνται δ' ὑπὸ πάντων. Τοιοῦτον σύστημα ὑφίσταται εἰς τὰς ἀπεράντους ἐκτάσεις τῆς Βορ. Ἀμερικῆς, τὰς κατεχομένας ἀπὸ Ἐρυθροδέρμους Ἰνδούς. Οἱ Ἰνδοὶ δύο διαφόρων φυλῶν μὲ διάφορον ἐντελῶς γλῶσσαν, συναντώμενοι εἰς τὴν πεδιάδα ἢ τὸ δάσος, δύνανται διὰ συμβατικῶν σημείων, κοινῶς παραδεδεγμένων, νὰ κρατήσουν μακρὰν καὶ καταληπτὴν συνδιάλεξιν. Ἐπὶ τοιαύτης ἀκριβῶς βάσεως στηρίζεται καὶ ἡ παγκόσμιος γλῶσσα τῶν Τεκτόνων. Δὲν εἶνε παγκόσμιος δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ δι' ὅλους τοὺς ὀπαδοὺς τῆς Β.·. Τ.·.. Εἷς δὲ Τέκτων, συναντῶν Τέκτονα ἄλλης ἐθνότητος καὶ γλώσσης, δύναται νὰ γίνῃ καταληπτὸς παρ' αὐτοῦ δι' ὅλους τοὺς πρακτικοὺς σκοποὺς τοῦ τάγματος, ἁπλῶς διότι τὸ σύστημα τῶν σημείων καὶ συμβόλων ἔχει τόσον ἁπλοποιηθῆ, ὥστε εἰς πᾶσαν γλῶσσαν νὰ ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν καὶ νὰ προξενοῦν τὴν ἰδίαν ἐντύπωσιν».

Γλωσσικαὶ Ἑταιρεῖαι (Sprachgeshellsschaften). Ἑταιρεῖαι ἱδρυθεῖσαι κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Γερμανίας ὑπὸ μορφὴν ταγμάτων. Ἡ πλέον γνωστὴ ἐξ αὐτῶν εἶνε ἡ ὀνομαζομένη *Καρποφόρος* (Fruchtbringende) ἢ *Ἑταιρεία τοῦ Φοίνικος* ἢ *Τάγμα τοῦ Φοίνικος* (Palmengesellschaft ἢ Palmenorden). Κατὰ τὸν Harsdörffer ἡ Ἑταιρεία αὕτη ἱδρύθη τῇ προτάσει τοῦ Gaspar von Teutlebens τὸ 1617 ἐν Βεϊμάρῃ, ὅπου συνῆλθον διὰ τὴν κηδείαν τῆς Δουκίσσης Δωροθέας Μαρίας πρίγκιπες καὶ πολλὰ ἄλλα, ὑψηλὰ τότε ἱστάμενα, πρόσωπα. Πρῶτες ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Λουδοβῖκος φὸν Anhalt, εἷς τῶν πλέον πεπαιδευμένων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του. Τὸ σύνταγμα τῆς Ἑταιρείας ἦτο μοναρχικόν. Ὁ ἑκάστοτε ἀρχηγὸς προσεκάλει νὰ γίνουν δεκτὰ εἰς τὸ τάγμα τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα αὐτὸ ἐθεώρει ἄξια Οἱ οὕτω προσκαλούμενοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἐμφανισθοῦν προσωπικῶς εἰς τὸν πριγκιπικὸν ἀρχηγὸν ἢ εἰς τὸν πληρεξούσιον ἀντιπρόσωπόν του. Ἐκεῖ ἀνεγινώσκοντο εἰς αὐτοὺς τὰ ἀκόλουθα τρία ἄρθρα :

«Πρῶτον· ὅλοι οἱ καρποφόροι ἑταῖροι, οἱασδήποτε τάξεως ἢ θρησκείας καὶ ἂν εἶνε, ὀφείλουν νὰ εἶνε χρηστοί, συνετοὶ καὶ σοφοί, ἐνάρετοι καὶ εὐγενεῖς, ὠφέλιμοι, εὐπροσήγοροι, μετριοπαθεῖς, νὰ πράττωσιν ἔργα ἄξια ἐπαίνου καὶ τίμια, κατὰ τὰς συνελεύσεις νὰ εἶνε εὐγενεῖς, εὔθυμοι καὶ νὰ ὁμιλῶσι καὶ συμπεριφέρωνται μὲ οἰκειότητα· ἀπαγορεύεται νὰ δυσαρεστῇ τις τὸν ἄλλον· ἕκαστος δὲ πρέπει νὰ ἀντιτάσσηται κατὰ πάσης ἀπρεποῦς ὁμιλίας καὶ παντὸς χονδροειδοῦς ἀστεϊσμοῦ· ὅλοι πρέπει νὰ εἶνε σταθερῶς καὶ στερεῶς ἡνωμένοι».

«Δεύτερον· οἱ Ἑταῖροι πρέπει νὰ ἀσχολοῦνται μὲ ὅλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα καθιστοῦν αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ διατηροῦν καὶ νὰ μεταχειρίζωνται εἰς τοὺς λόγους, τὰ γραφόμενά των καὶ τὰ ποιήματα τὴν ἐντιμωτάτην μητρικήν μας γλῶσσαν μὲ τὴν θεμελιώδη της οὐσίαν καὶ μὲ τὴν ὀρθὴν κατανόησιν, χωρὶς τὴν ἀνάμειξιν ξένων, ξενικῶν συμπληρωματικῶν λέξεων...».

«Τρίτον· ὅλοι οἱ Ἑταῖροι ὀφείλουν ἐπίσης νὰ εὐαρεστηθοῦν νὰ φέρουν—εἰς ἔνδειξιν ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν εἰς αὐτοὺς προσγενομένην τιμὴν—μίαν χρυσοποίκιλτον εἰκόνα ἐπὶ πρασίνης μεταξίνης ταινίας, φέρουσαν ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὸν φοίνικα καὶ τὴν λέξιν τῆς καρποφόρου Ἑταιρείας καὶ ἐπὶ τῆς ἄλλης αὐτὴν ταύτην τὴν εἰκόνα τοῦ Ἑταίρου μὲ τὸ ὄνομα καὶ τὴν λέξιν, διὰ νὰ ἀναγνωρίζωνται οὕτω πως μεταξύ των εὐκολώτερον κατὰ τὰς συνελεύσεις...».

Μετὰ ταῦτα ἐπηκολούθει ἡ μύησις εἰς ἓν ἑορταστικὸν γεῦμα μετὰ κωμικῆς σοβαρότητος. Ὁ πρὸς εἰσδοχὴν ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ τῆς καλουμένης περιστροφικῆς ἕδρας καὶ ἐκεῖ, ἀφοῦ τῷ ἀνεγινώσκοντο οἱ κανονισμοὶ τῆς Ἑταιρείας καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἑταίρου τοῦ Φοίνικος, ἐλάμβανε τὸ ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ ὄνομά του, τὴν εἰκόνα καὶ τὴν λέξιν. Μετὰ ταῦτα τὸ νέον μέλος ὤφειλε νὰ κενώσῃ τελείως εἰς ὑγείαν τῆς Ἑταιρείας ἓν ἀρκούντως μέγα κύπελλον ἐκ κρυστάλλου, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Olberger. Ἡ τελετουργία αὐτὴ ὠνομάζετο Hänselung (περιπαιγμός).

Ἐκτὸς τῆς Ἑταιρείας αὐτῆς τοῦ Φοίνικος ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι ὡς ἡ «Deutschgesinnte Gesellschaft» (= «Γερμανόφρων Ἑταιρεία»), τὸ τάγμα «Gekrönte Blumenorden an der Pegnitz» (=«Ἐστεμμένον τάγμα Ἀνθέων παρὰ τὴν Πέγκνιτς»), τὸ «Τάγμα τοῦ Κύκνου τοῦ Ell», ἡ «Ἑταιρεία τῆς Ἐλάτης», καὶ ἄλ. Ὁ Δωρ. Schmidt-Kowarzik χαρακτηρίζει τὰς ἑταιρείας αὐτὰς ὡς τὰς πρώτας γερμανικὰς ἐθνικὰς ἀκαδημίας. Ὁ Λαϊμπνίτζ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποδίδεται ἡ ἵδρυσις τῆς Βερολινίου Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, ἦτο οἰκεῖος εἰς τὰς γλωσσικὰς ἑταιρείας καὶ μάλιστα ἐνεφορεῖτο ὑπὸ τῆς ἰδέας νὰ ἱδρύσῃ μίαν Γερμανόφιλον Ἑταιρείαν.

Ἰδιαιτέρως ὁ Λουδοβ. Κέλλερ ἠσχολήθη νὰ καταδείξῃ, ὅτι αἱ γλωσσικαὶ αὗται Ἑταιρεῖαι ὑπῆρξαν οἱ πρόδρομοι τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.., τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον αἱ Ἑταιρεῖαι αὗται εἶχον ἴδιά τινα σύμβολα, συμφωνοῦντα ἐν μέρει μὲ τὰ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων. Τὰς πολυαρίθμους ἀποδείξεις, τὰς ὁποίας ὁ Κέλλερ προσάγει διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν ἄποψίν του δὲν παραδέχονται ἄλλοι ἱστορικοί. (Βλ. βιβλ. 7).

γλωσσῶν ἀπαγόρευσις. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς New Jersey διεκήρυξε κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ὅτι οἱ ἐργασίαι τῶν Στ.·. ἔπρεπε νὰ διεξάγωνται μόνον εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν καὶ ἀπηγόρευσεν ἰδιαιτέρως τὴν χρῆσιν τῆς γερμανικῆς γλώσσης. Ἡ Στ.·. «Σίλλερ» τῆς Τεκτον.·. αὐτῆς Δυνάμεως ὑπήκουσεν εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου, μετὰ τὸ τέλος ὅμως τούτου ἐπανέλαβε πάλιν τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν Ἐπηκολούθησε κατόπιν τούτου ἀποκλεισμὸς τῆς Στ.·, ἥτις ὑπέβαλε παράπονα, τὰ ὁποῖα ἀπερρίφθησαν. Ὁ δικάσας ὅμως κατόπιν τὴν ὑπόθεσιν James F. Mintorn διεκήρυξεν ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ ὀφείλουν νὰ ἀποδεικνύουν τὸν πατριωτισμόν των διὰ τῆς καρδίας τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς των, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως μιᾶς γλώσσης, τὴν ὁποίαν ὡμίλησαν καὶ ἔγραψαν οἱ «θετοὶ υἱοὶ τοῦ κόσμου» Γκαῖτε, Σίλλερ, Χαϊνελ, Κάντ, Μότσαρτ κ. ἄλ. Ἐπὶ 50 ἔτη ἡ Στ.·. Σίλλερ εἰργάσθη εἰς γερμανικὴν γλῶσσαν· τὸ νὰ ἀπαγορευθῇ σήμερον εἰς αὐτὴν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐργασίαν της γερμανιστί, θὰ ἀπετέλει ἔγκλημα οὐ μόνον κατὰ τοῦ πνεύματος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν νόμων».

Γνησίων, τάγμα τῶν.— (Echtenorden). Μία ἐκ τῶν πολλῶν ἀπομιμήσεων τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. Τάγματος κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα. Ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Πρώσσου ἀξιωματικοῦ φὸν Μπέσσελ, εἶχε τὴν ἕδραν του κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἑπταετοῦς πολέμου εἰς τὸ στρατηγεῖον τοῦ στρατηγοῦ φὸν Φουκέ. Κατὰ τὸ βιβλίον τοῦ Τάγματος ὁ σκοπός του ἦτο «ἡ καλλιέργεια εἰλικρινοῦς φιλίας» ὡς «βασικῆς στήλης τοῦ τάγματος». Κατὰ τὸν Φερδιν. Ροῦνκελ («Mecklenburgisches Logenblatt», 1928) τὸ τάγμα παρεῖχεν ἐντύπωσιν ἐντόνως ἐρωτικῶς χρωματισμένην. Ἱδρυθὲν τὸ 1753, διελύθη τὸ 1769.

Γνῶθι σαυτόν. Γνωμικόν, τὸ ὁποῖον μετὰ δύο ἄλλων, τοῦ «μηδὲν ἄγαν» καὶ τοῦ «ἐγγύα πάρα δ' ἄτα» εἶχε καταλάβει θέσιν ἐπιγράμματος ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Περὶ τῶν τριῶν αὐτῶν γνωμικῶν, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀναγραφῇ μὲ χρυσᾶ γράμματα, ἵνα ἐμποιοῦν ἀνεξίτηλον τὴν ἐντύπωσιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, οἱ ἀρχαῖοι ἐδιχογνώμουν, ἂν προῆλθον ἐκ τῶν ἐκεῖ ἱερέων ἢ ἔκ τινος τῶν ἑπτὰ σοφῶν.

Τὸ γνωμικὸν «γνῶθι σαυτόν» τὸ ὁποῖον ἀπηυθύνετο ὡς πρόσρησις καὶ ὡς χαιρετισμὸς τοῦ θεοῦ πρὸς τὸν εἰσερχόμενον εἰς τὸν ναόν του, ἐφείλκυσεν εἰς μέγαν βαθμὸν τὴν προσοχὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἔλαβε διαφόρους ἑρμηνείας καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν δημοσίευσιν πολλῶν συγγραμμάτων. Εἰς τὸ γνωμικὸν τοῦτο τινὲς μὲν ἔδιδον περιωρισμένην σημασίαν, ὑποστηρίζοντες ὅτι αὐτογνωσία ἢ αὐτεπίγνωσις ἦτο ἡ παρατήρησις τῶν ἰδίων σφαλμάτων· ἄλλοι ὅμως ἔδιδον εὐρυτέραν σημασίαν, ὑποστηρίζοντες, ὅτι γινώσκει ἑαυτὸν ὁ ἐξετάζων «τί τε τυγχάνει εἰδὼς καὶ τί μή» (Πλάτ. Χαρμ. 167 α'), ὁ ἔχων δηλ. σαφῆ γνῶσιν περὶ τῶν δυνάμεών του καὶ τοῦ προορισμοῦ του. Τὴν σημασίαν

αὐτὴν ἀπέδιδε πάντοτε εἰς αὐτὸ ὁ Σωκράτης, ὁ ὁποῖος οὐδὲν ἐθεώρει ἀναγκαιότερον ἢ τὸ ἐξετάζειν ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, λέγων «ὁ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς ἀνθρώπῳ».

(*Τεκτον*). Τὸ γνωμικὸν τοῦτο εὑρίσκεται ἀναγεγραμμένον καὶ εἰς τὰς πύλας πολλῶν Ἐλευθεροτεκτον.·. ναῶν. Ἐπίσης ὑπάρχει ἀναγεγραμμένον καὶ ἐν τῷ Σκοτ.·. Θαλ.·., σχετιζόμενον ἐκεῖ μὲ τὴν εἰς ἑαυτὸν συγκέντρωσιν καὶ «κατάβασιν εἰς τὰ βάθη τοῦ ἑαυτοῦ». Ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν σημασίαν του τίθεται ἐπίσης ὡς πρῶτον θέμα μελέτης καὶ ἐργασίας τοῦ Ἐτ.·. Τεκτ.·. (Βλ. *αὐτεπίγνωσις*).

Ἀλλ' ἐνέχει καὶ μυστηριακὴν σημασίαν τὸ βαθύστόχαστον αὐτὸ γνωμικόν. Εἶναι ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος ν' ἀναζητήσῃ *ἐκ τῶν ἔνδον* τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ τί εἶναι πράγματι, ποῖος ὁ προορισμός του ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πέραν αὐτῆς. Τὰ τρία ἐρωτήματα τὰ ἀπασχολοῦντα πάντα φιλοσοφοῦντα ἄνθρωπον, «πόθεν ἐρχόμεθα;» «Τί εἴμεθα;» «ποῦ πηγαίνομεν;» συνοψίζονται εἰς τὸ «Γνῶθι σαυτόν» καὶ εἶνε δυνατὸν ν' ἀποκαλυφθοῦν μόνον εἰς ἐκεῖνον ὅστις θὰ θελήσῃ νὰ ἐμβαθύνῃ διὰ τῆς ἰδίας σκέψεως καὶ τῆς περισυλλογῆς εἰς τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς. Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς πολύτιμος βοηθὸς ἀποβαίνει ἡ μυστηριακὴ καὶ ἀποκρυφιστικὴ συγχρόνως σημασία τῶν Τεκτ.·. συμβόλων, τὰ ὁποῖα ὅπως λέγει καὶ ὁ Ἰάμβλιχος (de mysteriis II, 11.) μὲ τὴν μὴ ἐξηγήσιμον δύναμίν των παρέχουν τὴν κατανόησιν τῶν θείων πραγμάτων.»

γνώμων.— γαλλ. Equerre, ἀγγλ. Square, γερμ. Winkelmass). Γεωμετρικὸν σχεδιαστικὸν ὄργανον, σχήματος ὀρθογωνίου τριγώνου, χρήσιμον διὰ χάραξιν ὀρθῶν γωνιῶν καὶ καθέτων γραμμῶν.

Ἐπειδὴ δ' ἡ «ὀρθὴ γωνία» εἶναι ἡ βάσις πάσης οἰκοδομικῆς (Δανιὴλ Ραμέ: «Ἱστορία τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς»), διὰ τοῦτο καὶ ὁ γνώμων ἀποτελεῖ ἓν τῶν σημαντικωτέρων συμβόλων τοῦ Ἐλευθ.·. Τέκτ.·., φερόμενος πάντοτε ὑπὸ τοῦ Σεβ.·. ἑκάστης Στ.·. ὡς διακριτικὸν σῆμα τοῦ ἀξιώματός του καὶ πρὸς διαρκῆ ὑπόμνησιν τῶν εἰς αὐτὸν ἀνατεθειμένων καθηκόντων. Ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὸν Ἐπαγγελματικὸν Τεκτονισμὸν εἰς παλαιοτάτην ἐποχήν. Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1830 γενομένην ἀνοικοδόμησιν μιᾶς παλαιᾶς γεφύρας παρὰ τὸ Λίμερικ τῆς Ἰρλανδίας, εὑρέθη κάτωθεν τοῦ θεμελίου αὐτῆς λίθου παλαιὸς ἐφθαρμένος ὀρειχάλκινος γνώμων, ἐπὶ τῶν δύο ἐπιφανειῶν τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἡ χρονολογία 1517 καὶ οἱ λέξεις «I WILL STRIVE TO LIVE—WITH LOVE & CARE—UPON THE LEVEL—BY THE SQUARE (=Θὰ προσπαθήσω νὰ ζήσω μὲ ἀγάπην καὶ προσοχὴν ἐπὶ τῆς στάθμης διὰ τοῦ γνώμονος). Τὴν σημασίαν αὐτῆς τῆς φράσεως κατανοοῦσι βεβαίως οἱ σημερινοὶ θεωρητικοὶ Ἐλευθεροτέκτ.·.. Ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ συμβολισμὸς τοῦ γνώμονος ἐλήφθη ἀπὸ τὰς Οἰκοδομικὰς Συντεχνίας τῶν παλαιῶν ἐποχῶν.

Εἰς τὴν παλαιὰν κατήχησιν τοῦ 1725 καὶ εἰς τὴν ἐρώτησιν «Πόσοι ἀποτελοῦν Στοάν;», ὑπάρχει ἡ ἀπάντησις: «Ὁ Θεὸς καὶ ὁ Γνώμων μὲ 5 ἢ 7 ἀληθεῖς ἢ τελείους Τέκτονας». Ὁ Θεὸς τουτέστι καὶ ὁ Γνώμων, ἤτοι ἡ θρησκεία καὶ ἡ ἠθικὴ δέον νὰ παρίστανται εἰς πᾶσαν κανονικὴν Στ.·. ὡς κυβερνῶσαι ἀρχαί.

Πρῶτα κοσμήματα τῆς Στ.·. ἐθεωροῦντο ἐπίσης ἡ Βίβλος, ὁ Γνώμων καὶ ὁ Διαβήτης, τιθέμενα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ. Εἰς ὅλα τὰ Δόγ.·. καὶ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας ὁ γνώμων διατηρεῖ καὶ σήμερον τὸν πρωταρχικὸν συμβολισμόν του ὡς ἐμβλήματος ἠθικῆς. Καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς, γράφει ὁ Mackey, «ὀφείλομεν νὰ διατηρῶμεν ἀναλλοίωτον τὸ ἀρχικόν του σχῆμα. Οἱ Γάλλοι Τέκτ.·. κακῶς σχεδιάζουν αὐτὸν μὲ τὸ ἓν σκέλος βραχύτερον, μετατρέποντες οὕτω αὐτὸν εἰς γνώμονα ξυλουργοῦ. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀφ' ἑτέρου, καίτοι διατηροῦντες τὴν ἰσότητα τῶν σκελῶν του, χαράττουν ἐπ' αὐτοῦ ἑκατοστόμετρα, μετατρέποντες αὐτὸν εἰς μέτρον μήκους καὶ πλάτους. Ὁ Τεκτ.·. γνώμων ὅμως εἶναι ὁ γνώμων τοῦ λιθοδόμου καὶ δέον νὰ ἔχῃ λείαν ἐπιφάνειαν, τὰ δὲ σκέλη του νὰ σχηματίζουν γωνίαν 90 μοιρῶν.»

Ἡ γενικὴ του σημασία ὡς συμβόλου ἠθικῆς ἐκδηλοῦται ἐν τῷ Ἐλ.·. Τεκτ.·. διαφοροτρόπως:

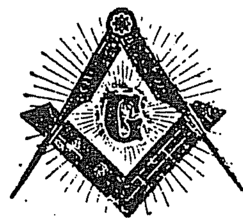
1. Εἰς τὸν νεόφυτον ἐμφανίζεται ὡς ἓν ἐκ τῶν τριῶν «μεγάλων φώτων» τῆς ἐλευθεροτεκτον.·. συμβολικῆς.
2. Εἰς τὸν Ἐτ.·. ὡς ἓν τῶν ἐργαλείων του.
3. Εἰς τὸν Διδ.·. ὡς τὸ ἐπίσημον ἔμβλημα τοῦ Σεβ.·. τῆς Στ.·., τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ φέρηται ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἡ ὀρθὴ γωνία νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς καρδίας του. Ὁ γνώμων ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Σεβ.·. δηλοῖ —ἐκτὸς ἄλλων— ὅτι ἡ Στ.·. εἶναι κανονικὴ καὶ τελεία, δηλ. ἱδρύθη νομίμως καὶ ἐργάζεται κανονικῶς.

«Ὁ γνώμων εἶναι τὸ σύμβολον τῆς εὐσυνειδησίας, ἡ ὁποία ρυθμίζει καὶ κατευθύνει τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις συμφώνως τῷ νόμῳ τῆς ὀρθογωνιότητος, δηλ. συμφώνως πρὸς τὸ δίκαιον, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὸν ἀνθρωπισμόν, οὕτως ὥστε αἱ πράξεις αὗται νὰ εἶναι πάντοτε ὁμαλαὶ καὶ νὰ διατηρῶνται πάντοτε ἐντὸς τῶν ὀρθῶν φραγμῶν τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων νόμων. Ὁ γνώμων ἐπιτίθεται πάντοτε ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, διὰ νὰ ἀναγνωρισθῶσιν αὗται ἂν εἶναι ἀπηλλαγμέναι ἰδίων ὠφελημάτων, καὶ ἂν προέρχωνται ἐξ ἐσωτερικῆς τάσεως ἄνευ ἐξωτερικῆς πιέσεως, ἐν πλήρει ἐπιγνώσει τοῦ δικαίου καὶ τοῦ εὐσυνειδήτου» (R. Fischer: Ἐπεξηγήσεις τῶν κατηχήσεων τοῦ Ἰωαννιτικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ).

Ὁ γνώμων ἔχει ἐπίσης τὴν θέσιν του μεταξὺ τῶν *«κινητῶν κοσμημάτων»* (βλ. λ.) διὰ τῶν ὁποίων δύνανται νὰ σχηματισθῶσιν ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·., ὁμοῦ μετὰ τῆς στάθμης καὶ τοῦ νήματος τῆς στάθμης, καὶ δίδει μετ' αὐτῶν σύστημα κατευθυντηρίων γραμμῶν τῆς Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐργασίας, καλοστοχάστως τεθειμένον.

Κατὰ τὸν Ὀ. Βίρθ (βλ. βιβλ. *8*, *10* καὶ ἰδίᾳ *9*) ὁ γνώμων «ἐπιτρέπει νὰ ἐξελέγχωμεν λεπτομερῶς τὴν ὁριστικὴν λάξευσιν τῶν λίθων, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἀναμεταξύ των ἀκριβῶς, μόνον ὅταν εἶναι τελείως ὀρθογώνιοι. Ὅταν τὰ ὑλικὰ εἶναι τοιουτοτρόπως κατεσκευασμένα καὶ ἐξηλεγμένα διὰ τοῦ γνώμονος εἰς ὅλας των τὰς πλευράς, ὁ τοῖχος κατασκευάζεται ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ τῇ βοηθείᾳ τῆς στάθμης καὶ τοῦ νήματος τῆς στάθμης»... «Συμβολικῶς ὁ γνώμων προσδιορίζει τὰς συνθήκας τῆς κοινωνικότητος. Ἔμβλημα τῆς σοφίας, διδάσκει ὅτι ἡ τελειότης συνίσταται διὰ τὸ ἄτομον εἰς τὴν εὐθύτητα καὶ τὴν δικαιοσύνην, μὲ τὰς ὁποίας συμπεριφέρεται καὶ διάγει ἐν τῇ κοινωνίᾳ... Ὁ γνώμων καθιστᾷ ἡμᾶς ἱκανοὺς νὰ διορθώνωμεν τὰ σφάλματα, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐμποδίζουν νὰ κρατῶμεν ἀκριβῶς τὴν πρέπουσαν θέσιν μας εἰς τὸ ἀνθρωπιστικὸν οἰκοδόμημα».

Κατὰ τὸν Ἀδ.·. Κυριαζόπουλον (βλ. βιβλ. **37**, σελ. 129—130) ὁ γνώμων «εἶναι τὸ σύμβολον τῆς συνειδήσεως, τοῦ μεσάζοντος τούτου μεταξὺ θεοῦ καὶ ἀνθρώπων... Τὸ γωνιάμετρον κρίνει τὰς πράξεις: ὀρθογώνιος ἐργασία ἀπαιτεῖται παρὰ τῶν Τεκτόνων. Τὰς πράξεις αὐτῶν πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν διὰ τοῦ γνώμονος τῆς λογικῆς καὶ τῆς συνειδήσεως. Ὅπως ὁ κτίστης καθορίζει ὀρθὴν γωνίαν τῶν τοίχων, οὕτω καὶ οἱ Τέκτ.·. παροτρύνονται νὰ ἐνεργῶσι νομίμως καὶ εὐσυνειδήτως, νὰ ἀναζητῶσι πάντοτε τὴν ὀρθὴν μέσην ὁδὸν μεταξὺ ἐλευθερίας καὶ τάξεως. Ἄνευ τοῦ ἀπαρέγκλιτου

ἀκριβοῦς καὶ δικαίου καθορισμοῦ τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων ἡμῶν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ συνεταιρισμός, ἡ δὲ νομιμοφροσύνη εἶναι ἡ ἀσφαλὴς βάσις τῆς κοινωνικῆς τάξεως. Ὁ γνώμων ἐμφανίζεται οὕτω ὡς συμβολισμὸς τῆς νομιμοφροσύνης καὶ τῆς ἠθικῆς, οἱ δὲ δύο βραχίονες αὐτοῦ εἶναι τὰ σύμβολα τοῦ δικαίου καὶ τοῦ καθήκοντος. Ὅ,τι εἶναι τὸ δικαίωμα τοῦ ἑνὸς

εἶναι τὸ καθῆκον τοῦ ἄλλου καὶ τἀνάπαλιν».

Ὁ γνώμων συχνὰ μετὰ τοῦ διαβήτου καὶ τοῦ ἀκτιλοβόλου ἀστέρος ἀποτελοῦν ἔμβλημα ὑψίστης συμβολικῆς σημασίας, ἀποτελοῦν ἀντικείμενον μελέτης τοῦ Τέκτ.·. Διδ.·. (βλ. βιβλ. *10*). Εἰς τὸ ἔμβλημα τοῦτο ὁ γνώμων τοποθετεῖται κάτω μὲ τοὺς βραχίονάς του ἀνοικτοὺς πρὸς τὰ ἄνω, ἐνῷ ὁ διαβήτης τίθεται ὄρθιος μὲ τὴν κεφαλήν του πρὸς τὰ ἄνω. Ὁ ἀκτιvoβ.·. ἀστὴρ ἀκτινοβολεῖ ἐν τῷ μέσῳ. (βλ. καὶ *γνώμων καὶ διαβήτης*).

Ὁ Κέλλερ (βλ. λ.) ἐπέστησεν ἤδη πειστικώτατα τὴν προσοχὴν τῶν Τεκτόνων ἐπὶ τῆς παναρχαίας σημασίας τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ ὀρθὴ γωνία εἰς τοὺς συνδέσμους λατρείας διαφόρων λαῶν. Ἡ συμβολικὴ της σημασία ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ γνώμονος ὡς ἐργαλείου κατασκευῆς τῆς ὀρθῆς γωνίας, ἀνάγεται μέχρι τῶν αἰγυπτιακῶν θεοτήτων. Ὁ Ὄσιρις ὡς θεὸς δικαστὴς τῶν νεκρῶν ἔφερε τοῦτον. Οἱ πυθαγόρειοι ἐτίμων τὸν γνώμονα ὡς μέτρον τοῦ χώρου, τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἀριθμῶν. Ὁ γνώμων εἶναι κοινὸν χαρακτηριστικὸν σῆμα ὅλων τῶν ἀνθρωπιστικῶν συνδέσμων καὶ ὡς τοιοῦτον παρουσιάζεται εἰς μονογράμματα καὶ εἰκονικὰς παραστάσεις (ὡς π. χ. εἰς τὸν πίνακα «Μελαγχολία» τοῦ Dürer).

Ἐξετάζοντες τὴν ἀποκρυφιστικὴν σημασίαν τοῦ γνώμονος παρατηροῦμεν ὅτι οὗτος ἐνέχει καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς ὕλης. Οὕτω ὁ γνώμων ἀντιπροσωπεύει ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς ὕλης καὶ ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του.

Ἀναφερόμενος ὅμως εἰς τὴν Ὕλην, ὁ Γνώμων εἶνε «παθητικὸς» ἐνῷ ὁ Διαβήτης συμβολίζων τὸ Πνεῦμα εἶνε «ἐνεργητικὸς» (βλ. Γνώμων καὶ Διαβήτης).

Ὁ Σεβ.·. τῆς Συμβ.·. Στ.·. φέρει ὡς κόσμημα τὸν Γνώμονα τοῦ ὁποίου ὅμως τὰ σκέλη δὲν εἶνε ἴσα καὶ ἀντιπροσωπεύουν τὰς δύο πλευρὰς τοῦ ἀνισοσκελοῦς τριγώνου τῶν πυθαγορείων. Ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Σεβ.·. τὸ μακρύτερον σκέλος τοῦ Γνώμονος πρέπει νὰ φέρεται εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν διὰ νὰ δηλοῖ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ στοιχείου (δεξιὸν πλευρὸν) ἔναντι τοῦ παθητικοῦ (ἀριστεροῦ).

Διὰ τοῦ ἐμβλήματος αὐτοῦ ἐμφαίνεται ὅτι ἀποστολὴ τοῦ Σεβ.·. εἶνε ἡ δημιουργία τελείων Τεκτ.·.

Ἂς σημειωθῇ ἐπίσης ὅτι ὁ Γνώμων μὲ τὸ ἓν σκέλος βραχύτερον εἶνε τὸ ἑλληνικὸν Γ τοῦ ὁποίου ἡ μυστηριακὴ σημασία ἀνεπτύχθη ἐπαρκῶς εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν.

Ἐδόθησαν ὑπὸ πολλῶν καὶ ἄλλαι ἑρμηνεῖαι τοῦ Γνώμονος αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν εἶναι ἀκριβεῖς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. 1 (τόμ. Β', σελ. 963), 6 (σελ. 51) 7, 11, 12, 13.

Γνώμων. Τεκτονικὸν περιοδικόν, ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς Μεγ. Ἀνατ. τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐπίσημον ὄργανον αὐτῆς κατὰ τὸ ἔτος 1931 καὶ μέχρι καὶ τοῦ Ἰανουαρίου 1932 (βλ. βιβλ. 35) ὅπὸ ε συνεχωνεύθη μετὰ τοῦ ἑτέρου τεκτονικοῦ περιοδικοῦ «Πυθαγόρας», (βλ. βιβλ. 34) εἰς ἓν νέον περιοδικόν, φέρον τὸν τίτλον «Πυθαγόρας-Γνώμων» (βλ. βιβλ. 36) καὶ τὸ ὁποῖον ἀπετέλει τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Ὑπ. Συμβ. τοῦ 33ο καὶ τῆς Μεγ. Ἀνατ. τῆς Ἑλλάδος. Μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον τὸ περιοδικὸν τοῦτο δὲν ἐξεδόθη πλέον ἀντικατασταθὲν ὑπὸ τοῦ «Δελτίου τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος».

γνώμων καὶ διαβήτης (ἀγγλιστὶ Square and Compass, γαλλ. Equerre et Compas, γερμαν. Winkelmass und Zirkel). Τὰ δύο ταῦτα γεωμετρικὰ ἐργαλεῖα χρησιμοποιοῦνται συμπεπλεγμένα εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων. «*διὰ νὰ μᾶς διδάσκουν*—ὅπως λέγει ἓν ἀρχαῖον τυπικόν—*νὰ τετραγωνίζωμεν τὰς πράξεις μας καὶ νὰ τὰς κρατῶμεν ἐντὸς τῶν νομίμων ὁρίων*». Ἔχουν δὲ τόσον στενῶς συνδεθῆ μὲ τὴν Β.·. Τ.·., ὥστε νὰ θεωρῶνται ὡς τὸ ἐπίσημον κόσμημα τοῦ Διδ.·. Τέκτ.·., ὅπως τὸ τριπλοῦν Τ εἶναι τὸ ἐπίσημον κόσμημα τοῦ Ἱππ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·., καὶ ὁ σταυρὸς τὸ κόσμημα τοῦ Ἱππ.·. Ναΐτου. Δύναταί τις νὰ εἴπῃ πράγματι ὅτι ὁ γνώμων καὶ ὁ διαβήτης ἀποτελοῦν τὸ ἔμβλημα τῆς Ἐλευθέρας Τέχνης, ἀνεγνωρισμένον παγκοσμίως καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βεβ.·. κόσμου. Ὁ Mackey μάλιστα ἀναφέρει ὅτι ὡς τοιοῦτον καθιερώθη ἐπισήμως ἐν Ἀμερικῇ δι' ὑπουργικῆς ἀποφάσεως:

Ἀμερικανός τις ἔμπορος ἀλεύρων εἶχεν ὑποβάλει κατὰ τὸ 1874 αἴτησιν εἰς τὸ ὑπουργεῖον, ζητῶν νὰ τοῦ χορηγηθῇ ἡ ἀποκλειστικότης τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ «γνώμονος καὶ τοῦ διαβήτου» ὡς ἰδίου ἐμπορικοῦ σήματος. Ὁ διευθυντὴς ὅμως τοῦ «γραφείου σημάτων» ἠρνήθη νὰ παράσχῃ τὴν ἄδειαν, καθ' ὅσον τὸ ζητούμενον σῆμα ἦτο «Τεκτονικὸν σύμβολον».

Ἡ σχετικὴ ἀπόφασις ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἐὰν τὸ ἔμβλημα τοῦτο, ἦτο τι διάφορον τοῦ ὅ,τι ἀκριβῶς εἶναι,—εἴτε ὀλιγώτερον γνωστὸν καὶ ὀλιγώτερον σημαντικόν, εἴτε πλήρως καὶ παγκοσμίως νοητὸν—τότε θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ αἴτησις. Δοθέντος ὅμως τοῦ ἰδιαιτέρου χαρακτῆρος του καὶ τῆς πρὸς τὸ κοινὸν σχέσεώς του, προκύπτει ἓν ἀνώμαλον ζήτημα. Δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὅτι τὸ «σῆμα» τοῦτο, τόσον κοινόν, φερόμενον καὶ χρησιμοποιούμενον ὑπὸ τῶν Τεκτόνων, ἔχει καθωρισμένην μυστηριακὴν σημασίαν, παγκοσμίως ἀνεγνωρισμένην ὡς ὑπάρχουσαν: δὲν σημαίνει ἐὰν τὸ ἐννοοῦν ἢ δὲν τὸ ἐννοοῦν ὅλοι. Λόγῳ ἑπομένως τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς Τεκτονικῆς Ὀργανώσεως, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀφαιρέσῃ τις ἀπὸ τὰ σύμβολά της ἢ τοὐλάχιστον ἀπὸ τὸ εἰδικὸν αὐτὸ σύμβολον,—τὸ πλέον γνωστὸν ἐξ ὅλων—τὴν συνήθη του σημασίαν, καὶ ὑπὸ οἱανδήποτε μορφὴν ἐπιδεικνυόμενον ὁπουδήποτε θὰ ἐθεωρεῖτο ἢ θὰ ἐξελαμβάνετο κακῶς ὡς ἔχον Τεκτονικὴν σημασίαν καὶ ἑπομένως, χρησιμοποιούμενον ὡς «ἐμπορικὸν σῆμα», θὰ ἐδημιούργει διαρκῶς ἀπάτην. Καὶ θὰ ἦτο λίαν ἐπιβλαβὴς ἡ καθιέρωσις διὰ νόμου ἑνὸς μονοπωλιακοῦ σήματος δυναμένου νὰ παρεξηγηθῇ καὶ νὰ ἐξαπατήσῃ τοὺς πάντας καὶ νὰ δημιουργῇ διαρκῶς ὑπονοίας μυστηρίου εἰς ἔργα ἐμπορίου».

Εἰς ἀγγλικὸν θρησκευτικὸν βιβλίον τοῦ Τζὼν Νταίβιζ, ἐκδοθὲν τὸ 1607 ὑπὸ τὸν τίτλον «Summa Totalis» ἢ τὸ Πᾶν ἐν Παντὶ καὶ τὸ «Ἴδιον αἰωνίως» εὑρίσκομεν ἀποδιδομένην εἰς τὸν γνώμονα καὶ τὸν διαβήτην σημασίαν καθαρῶς τεκτονικήν. Ὁ συγγραφεὺς προτιθέμενος νὰ περιγράψῃ μυστηριακῶς τὴν μορφὴν τῆς Θεότητος λέγει:

«Ἐν τούτοις τὴν μορφὴν αὐτὴν τῆς ἀμόρφου
Θεότητος τὴν ἐχάραξα διὰ τοῦ Γνώμονος καὶ
τοῦ Διαβήτου τῆς πίστεώς μας».

Εἰς τὸν Τεκτ.·. Συμβ.·. ὁ Γνώμων καὶ ὁ Διαβήτης ἀναφέρονται εἰς τὸ καθῆκον τοῦ Τέκτονος πρὸς τὸ Τάγμα καὶ τὸν ἑαυτόν του, ἐξ οὗ καὶ εἶναι κυρίως σύμβολον ἀδελφοσύνης.

Ὁ Berage εἰς τὸ περὶ τῶν ἀνωτ.·. βαθμ.·. ἔργον του (Les plus secrets Mystères des Hauts Grades) δίδει καὶ ἄλλην ἑρμηνείαν τοῦ συμβόλου τούτου.

«Ὁ Γνώμων καὶ ὁ Διαβήτης, γράφει, ἐκπροσωποῦν τὴν ἕνωσιν τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Οὐδεὶς τῶν ἀνωτ.·. βαθμῶν ἀναγνωρίζει τὴν ἑρμηνείαν αὐτήν, καίτοι ὁ περὶ τῶν δύο αὐτῶν ἐργαλείων συμβολισμός των διαφέρει κατά τι ἀπὸ τὸν διδόμενον εἰς τοὺς κατωτ.·. βαθμ.·., ἐνῷ ὁ διαβήτης ὡς ἐργαλεῖον ὑψηλοτέρου χαρακτῆρος καὶ χρήσεως, προσαρμόζεται εἰς τοὺς βαθμούς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀνωτέραν φιλοσοφικὴν βάσιν. Οὕτω, ὅταν ὁ μύστης μεταβαίνει ἀπὸ τῆς Κυανῆς Στ.·. εἰς τὴν Στ.·. Τελειοπ.·. λέγεται ὅτι διέρχεται ἀπὸ τοῦ γνώμονος εἰς τὸν διαβήτην», ἤτοι ἀνέρχεται προοδευτικῶς εἰς τὰς μελέτας του».

Ἀπὸ ἀποκρυφιστικῆς πλευρᾶς ὁ Γνώμων εἶνε ὄργανον σταθερὸν καὶ ὁ Διαβήτης ὄργανον κινητόν. Ἑπομένως ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν Γνώμονα, στοιχεῖον παθητικόν, ὁ Διαβήτης εἶνε στοιχεῖον ἐνεργητικόν.

Εἰς τὴν παρατιθεμένην εἰκόνα τοῦ Ἀλχημιστοῦ Basile Valentin διὰ τὸ Ἀζὼτ ἢ Ἀζὼθ (βλ. λ.) ὁ δεξιὸς βραχίων κρατεῖ τὸν Διαβήτην καὶ ὁ ἀριστερὸς τὸν Γνώμονα. Τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ Βαλεντίνου χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1659 ἤτοι εἶναι ἀρχαιότερον τοῦ 1717 τακτῆς ἡμερομηνίας τῆς ἱδρύσεως τοῦ Τεκτ.·.

Ὁ Διαβήτης μὲ τὸ ἄνοιγμά του φανερώνει τὰς δυ-

νατότητας τῆς Γνώσεως. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸν Τεκτ.·. τὸ ἄνοιγμά του καθορίζεται εἰς 45° διὰ νὰ συμβολίζῃ ἐπὶ τοῦ Γνώμονος ὅτι τὸ Πνεῦμα δὲν ἐκυριάρχησε πλήρως τῆς ὕλης. Ἀνοιγόμενος εἰς 90° θὰ καθίστατο τέλειος γνώμων συμβολίζων οὕτω τὴν πλήρη ἰσορροπίαν μεταξὺ τῶν δύο δυνάμεων.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Jules Boucher (La Symbolique Maçonnique) τὸ σύμπλεγμα Γνώμονος καὶ Διαβήτου πρέπει νὰ τοποθετῆται ἐπὶ τοῦ Βωμοῦ ὡς ἑξῆς: Εἰς τὸν 1° ὁ Γνώμων τοποθετεῖται ἐπὶ τοῦ Διαβήτου. Εἰς τὸν 2° τὰ σκέλη τοῦ Γνώμονος διασταυροῦνται μὲ τὸ σκέλη τοῦ Διαβήτου.

Εἰς τὸν 3° ὁ Διαβήτης τοποθετεῖται ἐπὶ τοῦ Γνώμονος· Τοῦτο σημαίνει ὅτι εἰς τὸν α' βαθμ.·. ἡ ὕλη κυριαρχεῖ τοῦ Πνεύματος, εἰς τὸν β' βαθμ. αἱ δύο αὗται δυνάμεις ἰσορροποῦν καὶ εἰς τὸν γ' βαθμ.·. τὸ πνεῦμα ὑπερισχύει τῆς ὕλης, ἡ κυριαρχία του ὅμως αὕτη εἶναι σχετικὴ μόνον.

Εἰς τὸ σύμπλεγμα Γνώμονος καὶ Διαβήτου δυνάμεθα ἀκόμη νὰ διακρίνωμεν καὶ τὸ Πεντάγραμμα τοῦ ὁποίου μεγάλη εἶναι ἡ μυστηριακὴ σημασία.

Τὸ σύμπλεγμα τοῦ Γνώμονος καὶ τοῦ Διαβήτου θεωρεῖται, ἐπίσης καὶ ὡς σύμβολον τοῦ *Μακροκόσμου* (βλ. καὶ *Διαβήτης)*.

γνώσεως βαθμίδες (Erkenntnis-Stufen) Βλ. *βαθμίδες γνώσεως)*.

—«*Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν*» (Erkenntnisstufen der «Drei Weltkugeln»). Βλ. *Βαθμίδες γνώσεως «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν*.

γνωσιολογία ἢ ***θεωρία τῆς γνώσεως.*** Ἡ ἐπιστήμη, ἡ ἐρευνῶσα τὰ τῆς οὐσίας καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς γνώσεως, τὴν ἀρχήν της, τὰς προϋποθέσεις της, τὸ ἀντικείμενόν της, τὰ ὅριά της, τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον εἶναι δυνατὴ ἡ γνῶσις, τοὺς ὅρους ὑπὸ τοὺς ὁποίους αὕτη ἔχει κῦρος, κ. οὕ. κ. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν γνωσιολογίαν ἡ λογικὴ ἀσχολεῖται κατὰ προτίμησιν μὲ τὰ τυπικὰ στοιχεῖα τῆς γνώσεως.

Ἡ γνωσιολογία ἀποτελεῖ τὴν βάσιν πάσης ἐπὶ μέρους ἐπιστήμης καὶ ἐξειλίχθη βαθμηδὸν εἰς θεμελιῶδες στοιχεῖον τῆς καθόλου φιλοσοφίας. Διότι πρὸ πάσης γνώσεως ἀπαιτεῖται νὰ γνωρίζῃ τις, πόθεν προέρχεται ἡ ἡμετέρα γνῶσις καὶ ποία ἡ ἀξία καὶ τὸ κῦρος αὐτῆς. Ὁ ἱδρυτὴς τῆς γνωσιολογίας, ὡς ἰδίας ἐπιστήμης, εἶναι ὁ John Locke. Ὁ Κὰντ ὅμως εἶνε ὁ διὰ τῆς κριτικῆς τοῦ καθαροῦ λόγου δώσας σπουδαίαν λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς γνώσεως.

Ἡ γνωσιολογία, ὡς βαθμηδὸν διεμορφώθη, ἀσχολεῖται ἐν πρώτοις περὶ τὸν καθορισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ περιεχομένου τῆς γνώσεως, τουτέστι περὶ τὸ πρόβλημα τοῦ δυνατοῦ τῆς γνώσεως. Μετὰ τοῦ προβλήματος τούτου συνδέεται ἀναποσπάστως ὁ καθορισμὸς τῶν ὁρίων μεταξὺ πίστεως καὶ γνώσεως ἢ μεταξὺ πιθανότητος καὶ βεβαιότητος, ὡς καὶ ἡ διάκρισις μεταξὺ τοῦ ὑπερβατικοῦ (τοῦ κειμένου πέραν πάσης ἐμπειρίας) καὶ τοῦ ἐνδοκοσμικοῦ (τοῦ ἐντὸς τῆς ἐμπειρίας περιεχομένου). Τέλος διὰ νὰ περιορισθῶμεν μόνον εἰς τὰ γενικώτερα προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὸ ὑποκείμενον τῆς ἐρεύνης τῆς γνωσιολογίας, αὕτη ἐξετάζει τὴν σχέσιν, ἡ ὁποία ὑφίσταται μεταξὺ τῆς ἐν τῇ συνειδήσει ἡμῶν δεδομένης πραγματικότητος καὶ τῆς ἔξω ἡμῶν καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὑπαρχούσης πραγματικότητος.

Ἐπισκοποῦντες τὰς διαφόρους θεωρίας περὶ γνώσεως, παρατηροῦμεν ὅτι ὡς πρὸς μὲν τὴν ἀρχὴν τῆς γνώσεως διεκρίθησαν ἔκπαλαι δύο ἀντίθετα γνωσιολογικὰ συστήματα, τὸ τῆς *ἐμπειριαρχίας* ἢ *ἐμπειριοκρατίας* (Empirismus) καὶ τὸ τοῦ *ὀρθολογισμοῦ* (Rationalismus). Τὰ δύο αὐτὰ συστήματα ἀπεπειράθη νὰ συνενώσῃ ὁ Κὰντ διὰ τῆς *κριτικῆς φιλοσοφίας* (Kritizismus).

Περὶ τὴν ἀξίαν τῆς γνώσεως ἀσχολοῦνται τὰ γνωσιολογικὰ συστήματα τοῦ *δογματισμοῦ*, τῆς *σκέψεως* καὶ τοῦ *πραγματισμοῦ*. Τέλος περὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς σκέψεως ἀσχολοῦνται ἡ *πραγματοκρατία* (Realismus), ἡ *ἰδεοκρατία* (Idealismus) καὶ ἡ *φαινομενοκρατία* ἢ *θετικισμὸς* (Positivismus) (βλ. *ὅλας τὰς λέξεις ταύτας*).

Περὶ τῆς σχέσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ πρὸς τὴν γνωσιολογίαν βλ. *φιλοσοφία*.

γνῶσις. Τὸ γιγνώσκειν, ἡ κατανόησις, ἡ γνωριμία τῶν πραγμάτων· || Τὸ κατέχειν ἢ γνωρίζειν τι ἐν τῇ διανοίᾳ, ἰδίως ἡ βαθυτέρα σοφία, ὁ στοχασμός, ἡ σύνεσις.

(*Φιλοσοφ.)* Καλεῖται γνῶσις—ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν δοξασίαν—ἡ ἐπὶ ὑποκειμενικῶν καὶ ἀντικειμενικῶν λόγων στηριζομένη πεποίθησις περὶ τῆς πραγματικότητος ἀντικειμένου ἢ γεγονότος τινός. Γνῶσιν ἀντικειμένου ἢ γεγονότος τινὸς ἔχομεν, ὅταν οὐδεμία ἀσάφεια ἢ ἀμφιβολία καταλείπεται ἐν τῇ συνειδήσει ἡμῶν περὶ αὐτοῦ, ὅταν ἡ παράστασις, τὴν ὁποίαν ἔχομεν περιλαμβάνει πάντα τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς ἰδιότητας αὐτοῦ. Οἱ λόγοι τῆς πεποιθήσεώς μας περὶ τῆς πραγματικότητος ἀντικειμένου ἢ γεγονότος τινὸς προέρχονται ἐκ τῆς ἐμπειρίας ἢ ἐκ μαρτυριῶν (*ἱστορικὴ γνῶσις)*, ἢ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀριθμῶν, τῶν μεγεθῶν καὶ τῶν σχημάτων (*μαθηματικὴ γνῶσις)* ἢ ἐκ τῶν συλλογισμῶν *(φιλοσοφικὴ γνῶσις)*. Ἡ γνῶσις, ὅπου δὲν πρόκειται περὶ αὐτοφανοῦς ἀληθείας, ἐκπηγαζούσης ἀπὸ τὸ ἐγὼ ἡμῶν (*ἄμεσος γνῶσις)*, ἀποκομίζεται διὰ νοητικῆς ἐπεξεργασίας τῆς πραγματικότητος, τουτέστι διὰ συλλογισμῶν (*ἔμμεσος γνῶσις)*. Τὸ δυνατὸν τῆς γνώσεως ἀρνοῦνται οἱ ὀπαδοὶ τῆς *σκέψεως* (βλ. λ). ἐνῷ οἱ ὀπαδοὶ τῆς *σχετικοκρατίας* ἀποδέχονται αὐτὴν ὡς σχετικήν. Οἱ σ ο φ ι σ τ α ὶ ἠρνοῦντο τὸ ἀπόλυτον τῆς γνώσεως, τονίζοντες τὴν σχετικότητα ταύτης.

Ὁ Π λ ά τ ω ν διακρίνει τὴν ἐπιστήμην (ἀντικειμενικὴν γνῶσιν τοῦ ὄντος) ἀπὸ τὴν δοξασίαν, τῆς ὁποίας μορφαὶ εἶναι ἡ πίστις καὶ ἡ εἰκασία. Ὡσαύτως καὶ ὁ Ἀ ρ ι σ τ ο τ έ λ η ς διέκρινε τὴν ἐπιστήμην, τουτέστι τὴν ἔχουσαν γενικὸν κῦρος, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν τῆς αἰσθήσεως, δηλ. τῆς κατ' αἴσθησιν ἀντιλήψεως. Κατὰ τοὺς σ τ ω ϊ κ ο ὺ ς καὶ τοὺς ἐ μ π ε ι ρ ι κ ο ὺ ς ἡ γνῶσις ἔχει ὡς μόνην πηγὴν τὴν ἐμπειρίαν, κατὰ δὲ τοὺς ὀ ρ θ ο λ ο γ ι σ τ ὰ ς τὸν λόγον.

Κατὰ τοὺς θιασώτας τῆς π ρ α γ μ α τ ο κ ρ α τ ί α ς ἡ γνῶσις εἶναι ἡ σύλληψις τῆς πραγματικότητος, ἐνῷ κατὰ τοὺς κ ρ ι τ ι κ ο ὺ ς αὕτη ἀναφέρεται μόνον εἰς τὰ φαινόμενα. Κατὰ τὸν Κ ά ν τ, τὸν θεμελιωτὴν τῆς κριτικῆς φιλοσοφίας, ἡ γνῶσις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ὑπαγωγῆς τῶν δεδομένων τῆς ἐμπειρίας ὑπὸ τοὺς ὑπάρχοντας τύπους τῆς νοήσεως. Διὰ τῆς αἰσθήσεως δίδονται εἰς ἡμᾶς τὰ ἀντικείμενα, διὰ τοῦ λόγου ὅμως νοοῦνται ταῦτα. Αἴσθησις καὶ ἔννοια ἀποτελοῦσι τὰ στοιχεῖα τῆς ἡμετέρας γνώσεως, οὕτως ὥστε οὔτε αἱ ἔννοιαι δύνανται νὰ παράσχωσι γνῶσιν ἄνευ τῆς κατ' αἴσθησιν ἀντιλήψεως, οὔτε καὶ ἡ αἴσθησις ὅμως ἄνευ ἐννοιῶν. Φιλοσοφικὴ γνῶσις εἶναι ἡ λογικὴ γνῶσις ἐξ ἐννοιῶν. (Βλ. καὶ βιβλ. ***20, 31***, τόμ. Η' καὶ ***32*** τόμ. Δ').

(Τεκτον). Ἡ γνῶσις ἀποτελεῖ ἀντικείμενον τῶν ἐρευνῶν καὶ τῶν σπουδῶν τοῦ Τέκτ.·. Ἐτ.·.. Τούτου ἕνεκα μία ἐκ τῶν σημασιῶν, τὰς ὁποίας ἔχει τὸ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Ἀκτινοβ.·. Ἀστ.·. γράμμα ***Γ*** ἢ G (βλ λ.) εἶναι καὶ ἡ γνῶσις.

Κατὰ τὸν Ὅσ. Βὶρθ (βλ. βιβλ. ***9***, σελ. 56—57) ἕκαστος Τέκτ.·. Ἐτ.·. πρέπει νὰ κατακτήσῃ τὴν γνῶσιν τὴν χαρακτηριστικὴν παντὸς πνεύματος γνωρίσαντος νὰ εἰσδύῃ εἰς τὰ μυστήρια τῆς μυήσεως Ταῦτα παρουσιάζουν τοῦτο τὸ ἰδιάζον, ὅτι δὲν εἶναι ἀνακοινώσιμα· πρέπει νὰ τὰ ἀνακαλύψῃ τις διὰ τοῦ ἑαυτοῦ του διὰ νὰ τὰ κατέχῃ. Εἶναι μυστικά, τὰ ὁποῖα ἐκφεύγουν πάσης ἀνακοινώσεως, διότι φέρονται ἐπὶ ἀληθειῶν φιλοσοφικῆς τάξεως τόσον ὑψηλῆς, ὥστε ὁ προφορικὸς λόγος εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ μεταφράσῃ. Ἡ φιλοσοφία ἐπίσης τῆς μυήσεως οὐδέποτε διεμορφώθη εἰς γλῶσ-

σαν ἀπευθυνομένην πρὸς τὴν ἀκοήν. Δὲν πρέπει νὰ τὴν ζητῇ τις εἰς κείμενόν τι γραπτόν, οὔτε εἰς βιβλία συντεταγμένα πρὸς χρῆσιν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὤφειλον νὰ ἴδουν τὸν 'Ακτινοβ.·. 'Αστ.·.. 'Η γνῶσις ἀποκτᾶται μόνον διὰ προσωπικῶν μελετῶν ἐπὶ τῶν πολλαπλῶν συμβόλων, τὰ ὁποῖα παρακινοῦν τὸ πνεῦμα εἰς τὸ νὰ διακρίνῃ καὶ μαντεύσῃ τὴν κεκρυμμένην ἔννοιάν των. 'Υπέροχα διδάγματα ἐξάγονται διὰ τὸν σκεπτόμενον, ὁ ὁποῖος κατέστη γνώστης τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·. συμβολισμοῦ. Γνωρίσωμεν νὰ ἁρπάσωμεν ἐξ αὐτοῦ τὴν βαθυτάτην σημασίαν καὶ ἡ διάνοιά μας θὰ φωτισθῇ ἀπὸ ἀκτινοβόλον τινὰ λαμπηδόνα τῆς πλήρους κατανοήσεως. Τότε, θὰ μᾶς ἐπιτρέπηται, κατέχοντες τὴν γνῶσιν, νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι γνωρίζωμεν τὸ γράμμα.

Γνωστικὴ 'Εκκλησία. Βλ. *Μαρτινιστῶν τάγμα τῶν νεωτέρων.*

Γνωστικὴ 'Εκκλησία τῆς Γαλλίας. Κατὰ τὸν Heckethorn (βιβλ. 17, σελ· 517—518) «ὑφίσταται ἀπὸ μικροῦ χρόνου ἐν Τουλούζῃ (Νότ. Γαλλία) βλαστός τις τῶν ἄλλοτε *γνωστικῶν* (βλ. *γνωστικισμός*), «ἡ Γνωστικὴ 'Εκκλησία τῆς Γαλλίας», ἡ ὁποία ἐκδίδει ἀπὸ τοῦ 1900 μικρὸν μηνιαῖον περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Le Réveil des Albigeois», συντασσόμενον ὑπὸ τοῦ «Σωφρονίου, ἐπισκόπου τοῦ Béziers», Εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 1 φύλλον ἀναγινώσκει τις μεταξὺ ἄλλων:

'Η Γνωστικὴ 'Εκκλησία περιλαμβάνει δύο εἰδῶν μέλη: 'Εταίρους καὶ Τελείους Χριστούς. Οἱ πρῶτοι εἶναι οἱ λαβόντες τὸ διὰ τοῦ ὕδατος βάπτισμα καὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἐμπιστευόμεθα τὴν ἐσωτερικὴν διδασκαλίαν τοῦ Λυτρωτοῦ, τουτέστι τὴν περιεχομένην εἰς τὰ συνοπτικὰ εὐαγγέλια, συνισταμένην εἰς τὴν πρὸς ἕνα θεὸν πίστιν καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ περαιτέρω εἰς τὴν εὐαγγελικὴν ἠθικὴν καὶ εἰς τὴν θέλησιν νὰ συντελῇ τις μὲ τὰς δυνάμεις του εἰς τὴν ἀνίδρυσιν δικαίας τινὸς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Εἰς τὴν Γνωστικὴν 'Εκκλησίαν δύνανται νὰ προσέλθουν ὡς μέλη ὅλοι οἱ πνευματισταί, τουτέστιν ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐν ὀνόματι τοῦ λογικοῦ ἀπορρίπτουν ὅλας τὰς συνειθισμένας διδασκαλίας πίστεως ἐξαιρέσει τῆς πίστεως εἰς θεὸν καὶ εἰς τὴν ἀθανασίαν. Κατὰ ταῦτα ἐπιτρέπεται νὰ προσέλθωσιν εἰς ἡμᾶς καὶ οἱ φιλελεύθεροι ἐκ τῶν Προτεσταντῶν... Τοὐναντίον θεωροῦμεν ὡς ἀποκλεισμένους ἐκ τῆς ἐκκλησίας μας: 1) τοὺς ὑλιστὰς 2) τοὺς 'Ισραηλίτας καὶ Μουσουλμάνους.. 3) τοὺς ὀρθοδόξους Ἑλληνο-Λατίνους, τὰ καταρρέοντα στηρίγματα ἀκαθάρτου τινὸς καὶ διεφθαρμένης γνώσεως. «Τελείους Χριστοὺς» ὀνομάζομεν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον τὸ βάπτισμα τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ πνεύματος· εἰς αὐτοὺς διδάσκομεν τὸ σύνολον τῶν διαφωτιζόντων καὶ καθοριζόντων μυστικῶν... 'Η γνωστικὴ θρησκεία στηρίζεται ἐπὶ τῆς γενικῆς παραδόσεως καὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐπιστημῶν τῆς παρατηρήσεως, καὶ τούτου ἕνεκα διακρίνεται οὐσιωδῶς ἀπὸ τὸν καθολικισμὸν καὶ τὸν προτεσταντισμόν, ὁ ὁποῖος στηρίζεται ἁπλῶς ἐπὶ τῆς Βίβλου. 'Η Γνωστικὴ 'Εκκλησία δὲν πολεμᾶ, ὅπως ἡ ρωμαϊκή, τὸν νέον πολιτισμόν. 'Επίσης δὲν γνωρίζει τὸ μυστήριον τοῦ γάμου καὶ ἐπιτρέπει τὸ διαζύγιον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν νόμων τῆς χώρας. 'Αναγνωρίζει τὴν ἑκάστοτε ὑπάρχουσαν μορφὴν διοικήσεως ἑκάστου λαοῦ.

«Πατριάρχης εἶναι «ὁ Συνέσιος», ὄπισθεν δὲ τοῦ ὀνόματος τούτου κρύπτεται ὁ Fabre des Essarts· ὀνομάζεται «γνωστικὸς πατριάρχης, Primat des Albigeois, ἐπίσκοπος τοῦ Montségur. Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Τάγματος τῆς Περιστερᾶς τοῦ 'Αγίου Πνεύματος» καὶ ἔχει γράψει βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «τὸ γνωστικὸν δένδρον». Δεύτερον σχετικὸν σύγγραμμα «Κατήχησις τῆς Γνωστικῆς 'Εκκλησίας» συνεγράφη ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος «Σωφρονίου»· ἐξ αὐτῶν φαίνεται ὅτι οἱ Νεο-γνωστικοὶ ἔχουν πέντε μυστήρια καὶ ἀπορρίπτουν τὰς ἰουδαϊκὰς γραφὰς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὰς Πράξεις τῶν 'Αποστόλων καὶ τὰς ἐπιστολὰς τῆς Νέας Διαθήκης».

γνωστικισμὸς ἢ *γνῶσις*. 'Η αἵρεσις τῶν *Γνωστικῶν*· Μεγάλη φιλοσοφικὴ καὶ θρησκευτικὴ κίνησις, ἡ ὁποία, ἐμφανισθεῖσα κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰσέδυσεν εἰς αὐτὸν ὡς χριστιανικὴ αἵρεσις, ἀκμάσασα δὲ κατὰ τὸν β' καὶ τὸν γ' αἰῶνα, διετηρήθη μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ στ' αἰῶνος, λείψανα αὐτῆς ὅμως σώζονται καὶ μέχρι σήμερον.

'Ο προχριστιανικὸς γνωστικισμὸς προῆλθεν ἐξ ἀναμίξεως ἰδεῶν θεολογικῶν, κοσμογονικῶν καὶ ἀνθρωπολογικῶν τῶν διαφόρων λαῶν, τοῦ διαδισμοῦ τῶν Περσῶν, τῆς ἀστρολογίας τῶν Χαλδαίων, τῆς νεοπλατωνικῆς φιλοσοφίας. Διὰ τῶν 'Εσσαίων καὶ τοῦ νεοπλατωνικοῦ Φίλωνος τοῦ 'Ιουδαίου συμπεριελήφθησαν καὶ ἐκ τοῦ 'Ιουδαϊσμοῦ ἰδέαι τινὲς καὶ θεωρίαι.

'Ως πρῶτοι φορεῖς τοῦ γνωστικισμοῦ ἐν τῷ Χριστιανισμῷ ὑπῆρξαν ἐκτὸς ἄλλων οἱ ἐκ Σαμαρείας Σίμων ὁ Μάγος καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Μένανδρος, ἰδίᾳ δ' ὁ ἐν Μικρασίᾳ ἐργασθεὶς Κήρινθος (περὶ τὸ 115 μ. Χ.), ἀναμίξαντες μετὰ τῶν λοιπῶν καὶ χριστιανικὰς ἰδέας. 'Επιφανεῖς ἡγέται τῆς γνωστικῆς αἱρέσεως, διαμορφώσαντες πλήρη καὶ ἐκτενῆ συστήματα εἶνε ὁ ἐξ 'Αλεξανδρείας Βασιλείδης καὶ ὁ Βαλεντῖνος. 'Ο πρῶτος τούτων συνεχώνευσε τὸν γνωστικισμὸν μὲ ἰνδικὰ καὶ αἰγυπτιακὰ στοιχεῖα ὡς π. χ. μὲ τοὺς 365 *αἰῶνας* (βλ. λ.) ἢ κύκλους δημιουργίας, τοὺς ὁποίους καὶ συμπεριέλαβεν ὑπὸ τὸ ὄνομα *'Αβράξας* (βλ. λ.). 'Η αἵρεσις τοῦ Βασιλείδου εἶχε πολλὰ κέντρα ἐν Αἰγύπτῳ, Συρίᾳ, Ρώμῃ, 'Ισπανίᾳ κ. ἀλ. Αἱ θεμελιώδεις ἀφ' ἑτέρου ἰδέαι τοῦ περιφήμου γνωστικοῦ Βαλεντίνου ἔφθανον μέχρι τοῦ σημείου, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θὰ μεταφερθῶσιν εἰς τὴν ἀρχέγονον αὐτῶν κατάστασιν τῆς τελειότητος, ὅτι—ὅπως καὶ ὁ Ζωροάστρης ἐδίδασκε—ἡ ὕλη, ἡ ἕδρα παντὸς κακοῦ θὰ καταπνιγῇ διὰ τοῦ πυρὸς καὶ ὅτι τὰ πνεύματα, τὰ καταστάντα πάλιν τέλεια, θὰ ἀνέλθωσιν εἰς τὸ «πλήρωμα» (βλ. κατωτέρω), διὰ νὰ ἀπολαύσωσιν ἐκεῖ ὅλην τὴν εὐδαιμονίαν μιᾶς τελείας ἑνώσεως μετὰ τῶν συντρόφων των. 'Επὶ τῶν Βαλεντινιανῶν ἐστηρίχθησαν· 1) οἱ *'Οφῖται*, οἱ ὁποῖοι ἐταύτιζον τὸν ὄφιν τοῦ Παραδείσου (ὁ πειρασμὸς τῆς Εὔας ὑπὸ τοῦ ὄφεως τούτου ἐφρόνουν ὅτι ἐχάρισεν εἰς τὸν κόσμον τὴν εὐλογίαν τῆς γνώσεως) καὶ τὸν σιδηροῦν ὄφιν τοῦ Μωϋσέως μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔβλεπον ἐπίσης εἰς τὸν ὄφιν τὸν Λυτρωτὴν τοῦ 'Ιουδαϊσμοῦ: 2) οἱ *Καϊνῖται*, οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζοντο ὅτι ὁ Κάϊν ἦτο ὁ πρῶτος Γνωστικός—ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν τυφλῶς πιστεύοντα Ἄβελ—καὶ τούτου ἕνεκα κατεδιώχθη ὑπὸ τοῦ «Δημιουργοῦ» (βλ. κατωτέρω) 'Ιεχωβά, μία σκέψις ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται κατὰ τὸν Heckethorn, (βιβλ. 17, σελ. 80) ἡ Ναϊτικὴ παράδοσις τῶν 'Ελευθεροτεκτόνων. Ἄλλαι ἄξιαι μνείας γνωστικαὶ αἱρέσεις εἶνε αἱ τῶν *'Αδαμιτῶν* τῶν *'Αντιτακτῶν* καὶ τῶν *Πεπουζιανῶν*.

Τὰ συστήματα τῶν γνωστικῶν ἦσαν ποικίλα, ἀναλόγως τῶν ἡγετῶν καὶ τῶν διαφόρων μερίδων. 'Ο γνωστικισμός, συντεθεὶς ἀπὸ τὰς πλέον ἑτερογενεῖς θεμελιώδεις γραμμὰς τοῦ πολυθεϊσμοῦ, τοῦ πανθεϊσμοῦ, τοῦ μονοθεϊσμοῦ, ἑλληνικῶν τινων συστημάτων καὶ δὴ νεοπλατωνικῶν, τοῦ ἰουδαϊσμοῦ, τοῦ μυστικισμοῦ, τῆς πίστεως εἰς δαίμονας τῆς Καββάλα, καὶ ἀπὸ ἀνατολικὰς ἰδέας, κατώρθωσε νὰ γίνῃ δεκτὸς ἀπὸ πολυάριθμον καὶ ἰσχυρὰν ἀριστοκρατίαν πνεύματος τοῦ πρώτου μ. Χ. αἰῶνος. Τὴν ταχεῖαν καὶ μεγάλην ἐξάπλωσίν του ὀφείλει ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἑλκτικὴν δύναμιν τῶν διδασκαλιῶν του καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν ἀποκλειστικότητά του.

Πηγαὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ γνωστικισμοῦ εἶνε, πρὸ παντός, τὰ βιβλία τῶν διαφόρων γνωστικῶν, τὰ ὁποῖα ἐκάλουν «ἀ π ό κ ρ υ φ α», διότι περιεῖχον διδασκαλίαν ἀποκεκρυμμένην ἀπὸ τῶν πολλῶν. Οὕτω οἱ γνωστικοὶ εἶχον ἴδια εὐαγγέλια (Εὔας, Μαρίας, 'Ιούδα, Θωμᾶ, κ.τ.λ.), ἀποκαλύψεις ('Αδάμ, 'Αβραάμ, Ζωροάστρου, κτλ.), πράξεις 'Αποστόλων (Πέτρου, 'Ιωάννου, Θωμᾶ, 'Ανδρέου, Ματθαίου) ὕμνους, ᾠδάς, ψαλμούς, ὁμιλίας, ἐπιστολάς, φιλοσοφικὰ καὶ θεολογικὰ συγγράμματα πρὸς στήριξιν τῆς γνώσεως, ἑρμηνείας τῆς 'Αγίας Γραφῆς καὶ τέλος μυστηριακὰ βιβλία (*«Πίστις Σοφία»*, τὸ βιβλίον Jeû καὶ ἄλλα).

Διδασκαλίαν οἱ γνωστικοὶ εἶχον τὴν αὐτήν, κατὰ

τάς θεμελιώδεις άρχάς, ἕκαστος ὅμως ἐξ αὐτῶν ἀνέπτυξεν αὐτὴν διαφόρως. Τὸ κύριον ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀπησχόλησεν αὐτοὺς ἦτο τὸ περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς τοῦ κακοῦ, Πόθεν προῆλθε τὸ κακόν; καὶ πόθεν ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πάλη μεταξὺ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ; Αἱ ὑπ' αὐτῶν διατυπωθεῖσαι θεωρίαι στηρίζονται κυρίως ἐπὶ τοῦ δυαδισμοῦ, τῆς αἰωνίας δηλονότι συνυπάρξεως τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ὕλης, ὡς δύο ἀντιθέτων καὶ πολεμίων δυνάμεων. Παρεδέχθησαν τὴν ὕπαρξιν ἀπείρου ἀοράτου ἀπολύτου ὄντος, ὡς πηγῆς πάσης τελειότητος «*βυθοῦ ἀγνώστου*», καὶ ἐζήτησαν νὰ ἐξηγήσουν τὴν μετάβασιν ἀπὸ τοῦ ἀπείρου εἰς τὸ πεπερασμένον διὰ τῆς αὐτοαποκαλύψεως καὶ αὐτοσυναισθήσεως τοῦ ἀπείρου Ὄντος. Ὁσάκις τοῦτο, ἀνίκανον νὰ παραμείνῃ ἀδρανές, συναισθάνεται ἑαυτὸ ὡς διανοούμενον, ἰσχυρόν, σοφὸν και ἅγιον, ἀποκαλύπτει ἑαυτό, γινόμενον «*ἓν καὶ πᾶν*». Αἱ ἐκ τῆς αὐτοσυναισθήσεως προερχόμεναι πράξεις τῆς ἀποκαλύψεώς του προσωποποιοῦνται, καθιστάμεναι κατώτερα θεῖα ὄντα, καὶ προβάλλονται ἐξ αὐτοῦ διὰ τῆς «ἀπορροίας» ἢ «ἀκτινοβολίας», γινόμενα μὲν ἀτελέστερα ὅσον περισσότερον ἀπομακρύνονται, παραμένοντα ὅμως ἡνωμένα μετ' αὐτοῦ, μᾶλλον ὡς ἰδιότητες αὐτοῦ. Καλοῦνται δ' *αἰῶνες* (βλ. λ.), διότι παραμένουσιν αἰωνίως ἐν αὐτῷ. Εἰς τὸ σύστημα τοῦ Βαλεντίνου οἱ αἰῶνες προβαλλόμενοι παρίστανται ὡς ἄρρενες καὶ θήλεις κατὰ 15 συζυγίας (νοῦς —ἀλήθεια, λόγος—ζωή, ἄνθρωπος—Ἐκκλησία, κ.λ.π.), ἐνῶ εἰς ἄλλα συστήματα (Βασιλείδου κλπ.) οἱ αἰῶνες, ἀποτελοῦντες τὸ *πλήρωμα*, ἀριθμοῦνται εἰς 365.

Ἡ ὕλη, ὡς ἀρχὴ ἀντίθετος πρὸς τὸ πνεῦμα, παρίσταται ὑπὸ τινων μὲν γνωστικῶν ὡς «*κένωμα*» ἢ «*μὴ ὄν*», κατ' ἄλλους δ' ὡς κακὴ καθ' ἑαυτὴν ἀρχὴ καὶ δύναμις (βασίλειον τοῦ σκότους). Ἡ τριὰς τῶν γνωστικῶν συνίσταται ἐκ τῆς ὕλης, τοῦ Δημιουργοῦ καὶ τοῦ Λυτρωτοῦ.

Ὁ King (Gnostics σελ. 7) γράφει ὅτι οὗτοι ἔλαβον τὴν διὰ τὸ σύστημά των ὕλην ἀπὸ δύο θρησκείας, τὴν Ζένt-Ἀβέστα μὲ τὰς εἰς τὴν Καβάλα τροποποιήσεις της ἢ τὸν μεταρρυθμισμένον Βραχμανισμόν.

Ἡ μία ἐκ τῶν δύο μεγάλων κυρίων ὁμάδων, εἰς τὰς ὁποίας διαιροῦνται οἱ Γνωστικοί, θεωρεῖ τὸν «Δημιουργὸν» ὡς τὸν τελευταῖον καὶ ἀτελέστατον Αἰῶνα, μεῖγμα φωτὸς καὶ σκότους, ἰσχύος καὶ ἀδυναμίας. Ὁ κατώτατος αὐτὸς αἰὼν (ἡ *Ἀχαμὼθ—Σοφία* κατὰ τοὺς Ὀφίτας) συνανεμίχθη μετὰ τῆς ὕλης εἴτε ἀφ' ἑαυτοῦ (κατά τινας) ἢ ἁρπαγεὶς (κατ' ἄλλους) ὑπὸ τῆς ὕλης, καὶ ἐνεψύχωσεν αὐτήν.

Ἐκ τῆς ἀναμίξεως ταύτης παρήχθη ὁ κόσμος καὶ ὁ ἄνθρωπος. Οὕτω ὁ «Δημιουργὸς» ἐδημιούργησε τὸν κόσμον διὰ νὰ δεσμεύσῃ ἐν αὐτῷ τὰς ψυχάς, καθόσον εἶναι τὸ Ἀρχικὸν Κακόν, τὸ ἀντιτιθέμενον πρὸς τὸ Ἀρχικὸν Καλόν. Ἐδέσμευσεν οὕτω τὰς ψυχὰς (τὰ φωτεινὰ στοιχεῖα) μὲ τὰ ὑλικὰ στοιχεῖα. Πρὸς ἀπολύτρωσιν τῶν φωτεινῶν στοιχείων ἀπὸ τῆς ὕλης ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ *βυθοῦ*, εἷς τῶν αἰώνων, ὁ Σωτὴρ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος κατά τινας μὲν γνωστικοὺς προσέλαβεν ἀνθρώπινον σῶμα ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, κατ' ἄλλους δὲ τὸ σῶμά του ἦτο φαινομενικόν. Ὁ Σωτὴρ ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν γνῶσιν πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ὕλης. Ἀλλ' ὁ «Δημιουργός», θέλων νὰ παρεμποδίσῃ τὴν σωτηρίαν, προεκάλεσε τὰ παθήματα καὶ τὴν σταύρωσιν, τὰ ὁποῖα ὁ Σωτὴρ ὑπέστη κατά τινας μὲν τῶν γνωστικῶν πραγματικῶς, κατ' ἄλλους δὲ φαινομενικῶς («κατὰ δόκησιν»). Οὕτω πως— κατὰ τὴν ὁμάδα ταύτην τῶν γνωστικῶν—ἡ ἀνθρωπότης ἔχει τὸν προορισμὸν νὰ ἀνυψωθῇ πάλιν ἀπὸ τὴν ὑλικὴν εἰς τὴν αἰθέριον ζωήν, νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς φύσεως καὶ νὰ κυριαρχήσῃ αὐτῆς, διὰ νὰ διάγῃ ἐκ νέου ζωὴν πλήρη ἀθανάτου ὡραιότητος.

Κατὰ τὰς ἀπόψεις τῆς ἄλλης κυρίας ὁμάδος τῶν γνωστικῶν, ὁ «Δημιουργὸς» εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπος καὶ τὸ ὄργανον τοῦ ὑψίστου θεοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ θεία θέλησις ἔταξεν εἰδικῶς ὑπεράνω τῶν Ἰουδαίων ὡς «Ἰεχωβᾶ...» Κατ' αὐτοὺς οἱ ἄνθρωποι διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις: Τοὺς *ὑλικοὺς* ἢ καθ' αὐτὸ κατοίκους τῆς γῆς, οἱ ὁποῖοι εἶναι συνυφασμένοι μὲ τὴν ὕλην (ἐθνικοί)· τοὺς αἰθερίους *πνευματικούς*, εἰς τοὺς ὁποίους τὰ φωτεινὰ στοιχεῖα τοῦ «πληρώματος» ὑπερτεροῦσι τῆς ὕλης (γνωστικοί)· καὶ τοὺς *ψυχικούς*, εἰς τοὺς ὁποίους τὰ φωτεινὰ στοιχεῖα καὶ ἡ ὕλη ἐπικρατοῦσιν ἐν ἴσῳ βαθμῷ. Διὰ τῆς γνώσεως ἀπολυτροῦνται καὶ ἀνίπτανται πρὸς τὸ θεῖον φῶς μόνον οἱ πνευματικοὶ (γνωστικοί), οἱ ψυχικοὶ ἔχουσιν ἐλπίδα τινὰ σωτηρίας (δύνανται νὰ ἀνυψωθῶσι μέχρι τοῦ «Δημιουργοῦ» μόνον), ἐνῷ οἱ ὑλικοὶ οὐδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας ἔχουσι. Τὰ φωτεινὰ στοιχεῖα ἐν τέλει θὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ «πλήρωμα», ἡ ὕλη θὰ βυθισθῇ εἰς τὸ σκότος, οὕτω δὲ θὰ ἐπέλθῃ ἡ «ἀποκατάστασις τῶν πάντων».

Θεμελιῶδες δόγμα δι' ὅλας γενικῶς τὰς σχολὰς τῶν Γνωστικῶν ἦτο τὸ ἑξῆς: Ἡ ὁρατὴ δημιουργία δὲν εἶναι ἔργον τῆς ὑπερτάτης Θεότητος, ἀλλὰ τοῦ «Δημιουργοῦ» ὅστις εἶναι ἁπλῆ ἀπόρροια ἢ ἀκτινοβολία. Ἡ ὑπερτάτη Θεότης, ὁ Ἄγνωστος Πατὴρ ἐδημιούργησε τὸν πνευματικὸν κόσμον, τοὺς Αἰῶνας.

Ἡ ἠθικὴ τῶν γνωστικῶν ἦτο διάφορος εἰς τὰς διαφόρους σχολὰς αὐτῶν. Γενικῶς ὅλοι ἀπέβλεπον πρὸς τὸ σῶμα ὡς πρὸς τὴν πηγὴν τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ πρὸς καταπολέμησιν αὐτοῦ ἄλλοι μὲν εἰσηγοῦντο τὴν ἐγκράτειαν, ἄλλοι τὴν ἀκρασίαν, ἄλλοι ἀπηγόρευον τὸν γάμον, τὰς ἡδονὰς καὶ ὡρισμένας τροφὰς καὶ ἄλλοι ἐδίδασκον ὅτι «δεῖ τοὺς πνευματικοὺς χωρεῖν διὰ πάσης πράξεως καὶ παραχρῆσθαι τῇ σαρκί». Οἱ γνωστικοὶ διωργάνωσαν τὴν θρησκευτικὴν αὐτῶν ζωὴν καὶ τὴν λατρείαν των κατὰ τὰ ὑποδείγματα τῶν μυσταγωγικῶν συνδέσμων. Κατὰ τὸν Heckethorn (βλ. βιβλ. *17*) ὁ μυστικὸς σύνδεσμος τῶν γνωστικῶν εἶχε καὶ τὰ ἰδιαίτερά του σημεῖα. Οἱ γνωστικοὶ ἀνεγνωρίζοντο, φέροντες κατὰ τὴν χειραψίαν τὸν κεκαμμένον μέγαν δάκτυλον ἐλαφρὰ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς χειρός.

Οἱ γνωστικοί, ἀποδοκιμασθέντες ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς αἱρετικοί, ἐξηφανίσθησαν βαθμηδόν. Κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἐθεωρήθησαν οἱ Ναΐται ὡς φύλακες τῶν παραδόσεων τοῦ γνωστικισμοῦ. Ὅπως ὁ νεοπλατωνισμός, οὕτω καὶ ὁ γνωστικισμὸς ἐπηρέασαν ἐντόνως τὴν νεοχριστιανικὴν μορφὴν τῆς *Καββάλα* (βλ. λ.).

Αἱ περίεργοι τελεταί, αἱ τελούμεναι κατὰ τὰς μυήσεις εἰς πολλὰς μυστικὰς Ἑταιρείας τῆς Αὐτοκρατορίας, λέγεται ἐπίσης ὅτι ἐστηρίζοντο ἐπὶ γνωστικῶν τυπικῶν.

Πᾶν ὅ,τι ἐν τούτοις ἦτο μέχρι τοῦδε γνωστὸν περὶ τῶν Γνωστικῶν προήρχετο μόνον ἐκ τῶν ἐχθρῶν τῆς μυστικιστικῆς αὐτῆς φιλοσοφίας καὶ δὴ τῶν Χριστιανῶν Πατέρων, καθ' ὅσον δὲν διεσώθησαν τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς αἱρέσεως ταύτης, τῆς σκληρῶς καταδιωχθείσης καὶ ἐξοντωθείσης. Ἀλλόδοξοι συγγραφεῖς, ἐχθροὶ τοῦ Γνωστικισμοῦ, καὶ ἰδίως ὁ Ἅγιος Αὐγουστῖνος, ὅστις ὀπαδὸς ὢν τοῦ Μανιχαίου ἐπὶ ἔτη μετεστράφη κατόπιν καὶ κατεπολέμησεν αὐτόν, ἀνέφερον πρὸς στηλίτευσιν ἢ εἰρωνείαν εἰς τὰ συγγράμματά των διάφορα πράγματα περὶ τῶν δοξασιῶν τῶν γνωστικῶν, ἐπὶ τῶν περικοπῶν δ' αὐτῶν ἐβασίσθησαν αἱ ἱστορικαὶ γνώσεις περὶ τῶν ἀφορώντων τὴν θρησκείαν αὐτήν.

Πρὸ εἰκοσαετίας ὅμως οἱ Γερμανοὶ παλαιογράφοι καθηγηταὶ Σμὶτ καὶ Πολότσκυ ὑπέβαλον εἰς τὴν Πρωσσικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν τὰ πρῶτα ἀποκαλυφθέντα κείμενα μερικῶν παλαιῶν παπύρων, ἀνευρεθέντων τὸ φθινόπωρον τοῦ 1930 εἰς τὸ Μεδίνετ—Μάδι τῆς Αἰγύπτου εἰς ἀθλίαν κατάστασιν καὶ εἰς χεῖρας διαφόρων ἰθαγενῶν.

Τὰ φύλλα τῶν παπύρων αὐτῶν εἶναι ἐν ὅλῳ 1500 καὶ περιέχουν εἰς Κοπτικὴν διάλεκτον τὴν ἀνάλυσιν ἀφ' ἑνὸς τῶν θεωριῶν τοῦ Μανιχαίου, ἤτοι τὸν κοσμικὸν ἀγῶνα μεταξὺ Φωτὸς καὶ Σκότους καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν περὶ δικαίου διδασκαλίαν τῆς αἱρέσεως ταύτης. Οἱ δύο σοφοὶ κατώρθωσαν νὰ ἀναγνώσουν 300 μόνον φύλλα ἐκ τῶν παπύρων αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι πιστεύεται ὅτι ἐγράφησαν περὶ τὸν 3ον ἢ 4ον μ. Χ. αἰῶνα, καὶ θεωροῦνται πολυτιμότατοι, καθ' ὅσον περιέχουν ἐντελῶς ἀγνώστους, ὅσον καὶ αὐθεντικὰς πληροφορίας περὶ τοῦ Γνωστικισμοῦ. (βλ. καὶ *Μανιχαῖος*).

Μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἦλθον εἰς ἐπαφὴν κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα γνωστικὰ συστήματα. Ἡ ἑρμηνεία ὅμως τῆς Βασιλ.·. Τέχνης ὡς καθαροῦ χριστιανικοῦ γνωστικισμοῦ ἦτο καὶ εἶναι παραγνώρισις τῶν ἱστορικῶν θεμελίων. Ὁ γνωστικισμὸς ἀνεσύρθη ἵνα ἐπιβεβαιωθῇ ἡ δῆθεν καταγωγὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκ.·. ἐκ τῶν Ναϊτῶν Ἱπποτῶν.

Γνωστικο—ἐσωτερικὴν λατρείαν περιέχει τὸ σύστημα τῶν *Μαρτινιστῶν* (βλ. λ.). Καὶ παρὰ τῷ *Φέσσλερ* (βλ. λ.) ἡ ὑψίστη βαθμὶς (τελείωσις ἢ τελειοποίησις) ἔπρεπε νὰ δίδῃ τὰς τελευταίας ἀποκαλύψεις διὰ μιᾶς τελείας ἱστορίας τοῦ καλουμένου τεκτονικοῦ γνωστικισμοῦ.

Εἰς τὴν γνωστικὴν κίνησιν, τὴν νεωστὶ γενομένην πολλαχοῦ σήμερον, παρατηρεῖται, ὡς περιεχόμενον οὕτως εἰπεῖν, μία ἀποστροφὴ ἀπὸ τὰς πραγματικότητας τῆς πολυπαθοῦς ὑπάρξεως, μία ἀπαλλαγὴ εἰς τὸ πνεῦμα καλλιτέρου τινὸς κόσμου.

Παραμένει ὅμως ἀναντίρρητος ἡ ἐπίδρασις τοῦ Γνωστικισμοῦ ἐπὶ τῶν παραδόσεων καὶ τῶν συμβόλων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Οἱ ἀρχιτέκτονες καὶ οἱ λιθουργοὶ τοῦ Μεσαίωνος ἐδανείσθησαν ἀπὸ τοὺς Γνωστικοὺς πολλὰς διακοσμητικὰς ἀρχὰς διὰ τῶν ὁποίων διεκόσμησαν μὲ γνωστικὰ καθαρῶς σύμβολα τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτίρια τὰ ὁποῖα ἀνήγειρον. Ὁ Γνωστικισμὸς ἐπηρέασεν ἐπίσης καὶ ἄλλα σύγγενῆ πρὸς τὰ Τεκτ.·. συστήματα καὶ ἰδιαιτέρως τὸν Reuchlin καὶ τὸν Ἰάκωβον Μπαῖμε καὶ μὲ αὐτὸν τοὺς Ροδοσταύρους.

Γνωστικὰ σύμβολα εὑρίσκομεν πολλὰ εἰς τὴν Ἑρμητικὴν Φιλοσοφίαν, εἰς τὸ δόγμα τῶν Ροδοσταύρων καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὅπως τὸ ἐντὸς κύκλου τρίγωνον, τὸ γράμμα Γ, τὴν Πεντάλφαν τοῦ Σολομῶντος καὶ ἄλλα τῶν ὁποίων ὁ συμβολισμὸς θὰ ἦτο ἀκατανόητος ἐὰν δὲν συνεδέετο μὲ τὸν Γνωστικισμόν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : G. KRUKER : Gnôsis, Gnosticismus.—W. BOUSSET : Hauptprobleme dcs Gnosis. Göttingen 1907.—W. SCHULTZ : Documente der Gnosis, Iena 1910.—E. DEFAYE : Gnostiques et Gnosticisme. Paris 1915. E. H. SCHMIDT : Die Gnosis (1907).—REITZENSTEIN : Die hellenistischen Mysterienreligionen (1920) *καὶ Βιβλ. I Τόμ. Α' σελ. 409.*

Γνωστικοί. Βλ. *γνωστικισμός.*

Γολγοθᾶς. Βραχώδης λόφος ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς.

Ὁ Γολγοθᾶς ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν παράδοσιν, πολλοὶ δὲ μῦθοι συνδέονται μὲ αὐτόν. Εἷς ἐκ τῶν ἐν λόγῳ μύθων εἶναι καὶ ὁ ἀναφέρων ὅτι ὁ Γολγοθᾶς ὑπῆρξεν ὁ τάφος τοῦ Ἀδάμ, ἵνα οὕτω τὸ ἴδιον μέρος, ἔνθα ἐτάφη ὁ προκαλέσας τὴν καταστροφὴν τῆς ἀνθρωπότητος, χρησιμεύσῃ καὶ ὡς τάφος τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου. Κατὰ τὴν ἰδίαν παράδοσιν τὸ κρανίον τοῦ Ἀδὰμ εὑρέθη κάτωθεν τῆς θέσεως, ὅπου ἐστήθη ὁ Σταυρός. Ἑβραϊστὶ ἡ λέξις «Γολγοθᾶς» σημαίνει «Κρανίου τόπος».

Ἄλλος μῦθος ἀναφέρει ὅτι εἰς τὰ βάθη τοῦ Γολγοθᾶ ὁ Ἐνὼχ ἔκτισε *τὸν θόλον μὲ τὰς ἐννέα ἀψῖδας*, ὅπου ἐτοποθέτησε τὸν κῦβον μὲ τὸ *Ἀνέκφραστον Ὄνομα.*

Τρίτος μῦθος περιγράφει τὴν ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος ἀνεύρεσιν τοῦ λίθου τοῦ Ἐνὼχ κατὰ τὰς γενομένας ἀνασκαφὰς πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ».

Ὁ Mackey γράφει σχετικῶς : «Ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἐφονεύθη καὶ ἐτάφη ὁ Ἰησοῦς. Ἐκεῖ δ' ἀνέστη τὴν τρίτην ἡμέραν, παρέχων διὰ τῆς πράξεως ταύτης τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Καὶ ἡ θέσις αὐτὴ ἀκριβῶς ἐξελέγη καὶ ὑπὸ τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς παραδόσεως διὰ νὰ διδάξῃ τὴν ἰδίαν ὑπερτάτην ἀλήθειαν, ἡ συμβολικὴ ἀνάπτυξις τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ προφανῶς καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ βαθμ.·. τοῦ Διδ.·.

γόνυ, γονυκλισία. Τὸ γονυπετεῖν ἐθεωρήθη πάντοτε καὶ πανταχοῦ ὡς πρᾶξις σεβασμοῦ καὶ ταπεινώσεως, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ Ρωμαῖος φυσιοδίφης Πλίνιος παρατηρεῖ ὅτι «βαθμός τὶς θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ ἀποδίδεται εἰς τὰ γόνατα τῶν ἀνθρώπων». Ὁ Σολομὼν ἐγονυπέτησεν, ὅταν προσηυχήθη κατὰ τὴν καθιέρωσιν τοῦ Ναοῦ, καὶ ὁ Ἰησοῦς γονυκλινὴς προσηυχήθη ἐν Γεθσημανῇ. «Καὶ οἱ Τέκτονες, γράφει ὁ Mackey, γονυπετοῦν εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις τῶν τελετῶν των εἰς ἔνδειξιν ὑπερτάτου σεβασμοῦ».

Τὸ γονάτισμα κατὰ μίαν ἰδιαιτέρως πανηγυρικὴν στιγμὴν τῆς μυήσεως εἶναι σύνηθες εἴς τινας Μεγ.·. Στοάς, οὐχὶ ὅμως καὶ εἰς ὅλας.

Κατὰ τὴν παράδοσιν εἰς ὅλας τὰς Καλύβας οἰκοδόμων-λιθουργῶν ἀπεγυμνοῦτο τὸ ἀριστερὸν γόνυ κατὰ τὴν μύησιν. Εἰς τὴν Κατήχησιν περιλαμβάνονται σχετικῶς τὰ ἑξῆς :

—*«Διατί ἐγυμνώθη τὸ ἀριστερόν σου γόνυ ;*

—*Διότι τὸ ἀριστερόν μου γόνυ εἶναι ἡ ἀσθενεστάτη θέσις τοῦ σώματός μου καὶ διότι ὁ Μαθητὴς εἶναι ἡ ἀσθενεστάτη θέσις τοῦ ὅλου Τεκτονισμοῦ».*

Τὸ τυπικὸν τῆς μυήσεως, τὸ γενόμενον δεκτὸν τὸ 1813 ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, προβλέπει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν γύμνωσιν τοῦ ἀριστεροῦ μὲν γόνατος κατὰ τὴν εἰς τὸν 1ο μύησιν, τοῦ δεξιοῦ δὲ κατὰ τὴν εἰς 2ο.

Ὁ ἐκ Βιέννης ἀρχαιολόγος Ἀντών. Meilly εἰκάζει ὅτι οἱ λιθουργοὶ ἐχρησιμοποίουν μὲ ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν τὰ μυστικά των εἰς τὴν διακόσμησιν δι' εἰκόνων τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀνεγειρομένων ναῶν. Οὕτω πως ἐξηγεῖ ἐπίσης ὅτι τὸ γυμνὸν γόνυ τῆς εἰκόνος τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸ τύμπανον τῆς γιγαντιαίας πύλης τῆς ἐν Βιέννῃ ἐκκλησίας τοῦ Ἁγ. Στεφάνου ἐσήμαινε μυστικήν τινα ἔννοιαν, νοητὴν μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους. Πρὸς τὴν γνώμην αὐτὴν συντάσσεται καὶ ὁ Otto Boehm («Von geheimnisvollen Massen, Zahlen und Zeichen» Λειψία 1929).

Σήμερον εἴς τινας Τεκτ.·. Δυν.·. τηρεῖται τὸ ἔθιμον τῆς γυμνώσεως τοῦ δεξιοῦ γόνατος τοῦ μυουμένου πρὸς ἔνδειξιν τῶν αἰσθημάτων τῆς ταπεινοφροσύνης, ἡ ὁποία δέον νὰ ἐπικρατῇ κατὰ τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας.

Γοτθικὰ Συντάγματα. Τίτλος δ δόμενος ἐνίοτε εἰς τὰ Συντάγματα, τὰ ὁποῖα ὑποτίθεται ὅτι ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὸ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς πόλεως *Γιόρκ* (βλ. λ.) κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα. Ὁ τίτλος σχετίζεται μὲ τὴν Γοτθικὴν Ἀρχιτεκτονικήν, ἡ ὁποία εἶχεν εἰσαχθῆ τότε εἰς Ἀγγλίαν ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος τῶν Τεκτόνων. Γενικῶς τὰ ἐν λόγῳ Συντάγματα εἶναι γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα *«Συντάγματα τοῦ Γιόρκ»* (βλ. λ.).

γοτθικὸς ρυθμός. Ἀρχιτεκτονικὸς ρυθμός, ἀναπτυχθεὶς καὶ κυριαρχήσας ἐν Εὐρώπῃ ἀπὸ τοῦ 10ου μέχρι τοῦ 16ου αἰῶνος καὶ οὐδεμίαν ἀπολύτως ἔχων σχέσιν μὲ τοὺς Γότθους. Εἰδικώτερον ἡ μὲ τὸν ὅρον αὐτὸν ὀνομασία τοῦ ρυθμοῦ τούτου ὀφείλεται εἰς τὸν Ραφαήλ, ὁ ὁποῖος, θέλων, τρόπον τινά, νὰ στιγματίσῃ τὴν τέχνην τῶν βορείων λαῶν, οἱ ὁποῖοι κατέκλυσαν τὴν Ἰταλίαν, τὴν ἐχαρακτήρισε διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν βαρβαροτέρων φύλων, τὰ ὁποῖα πρὸ αἰώνων εἶχον λεηλατήσει τὴν Εὐρώπην. Οὐδὲν μέχρι στιγμῆς εἶναι γνωστὸν περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ γοτθικοῦ ρυθμοῦ ἢ τοῦ λαοῦ, ὅστις τὸν ἐδημιούργησε. Γενικῶς μόνον συμπεραίνεται ὅτι ἔχει Ἀραβικὴν ἢ Σαρακηνὴν προέλευσιν, εἰσήχθη δ' ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ ἀνθρώπων, ἐπιστρεφόντων ἀπὸ τὰς Σταυροφορίας, καὶ οἱ ὁποῖοι τὸν ἐμιμήθησαν καὶ τὸν συνεπλήρωσαν κατὰ τὴν οἰκοδόμησιν ναῶν. Ὁ διάσημος Ἄγγλος ἀρχιτέκτων *Σὲρ Χριστόφορος Ρέν* (βλ. λ.) φρονεῖ ὅτι ὁ ρυθμὸς οὗτος ἔπρεπε νὰ ὀνομάζεται Σαρακηνὸς καὶ ὄχι Γοτθικός.

Δημιουργικὴ ἀρχή, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ὁ ρυθμὸς οὗτος, δὲν εἶναι ἡ τεθλασμένη καμπύλη τῶν τόξων, ἀλλ' ἡ ὀξυγώνιος κατασκευὴ τοῦ θόλου. Διὰ τῶν ἀψιδωτῶν τόξων, συγκεντρουμένων εἰς ὡρισμένα σημεῖα τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος, καταλλήλως ἐνδυναμούμενα, προκαλεῖται ἡ ὑποβάστασις τοῦ μεγαλειτέρου βάρους τοῦ κτιρίου ὑπὸ τῶν σημείων τούτων καὶ καθίστανται οὕτω περιττοὶ οἱ παχεῖς τοῖχοι τοῦ ρωμανικοῦ ρυθμοῦ. Περαιτέρω διὰ τῆς διανομῆς τοῦ

βάρους εἰς ὡρισμένα σημεῖα, προσδίδονται εἰς τὸ ὅλον οἰκοδόμημα ἐλαφρότης καὶ κομψότης. Οἱ τοῖχοι, μὴ προοριζόμενοι διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς στέγης, πληροῦνται παραθυρωμάτων, διὰ τῶν ὁποίων εἰσέρχεται ἄφθονον φῶς. Σπουδαιότερα ἐκ τῶν μνημείων τέχνης τοῦ Γοτθικοῦ ρυθμοῦ εἶναι οἱ καθεδρικοὶ Ναοὶ τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων, (κτιζομένης ἀπὸ τοῦ 1163 μέχρι τοῦ 1360), τοῦ Ρουὰν (1212-1280)), τοῦ Λὰν (Laon), τῆς Ντιζὸν (1251-1334), τῆς Ρέϊμς (1211 1250), τῆς Ἀμβέρσης, τῆς Ἀμιένης (1220-1280), τῆς Οὐτζάλας καὶ τοῦ Τολέδου, τὰ δημαρχεῖα τῆς Λουβαίν, τῶν Βρυξελλῶν, τῆς Γάνδης, κ. ἄ.

(*Ἐλευθεροτεκτ.*). Ἐξ ὅλων τῶν ἀρχιτεκτονικῶν ρυθμῶν, ὁ γοτθικὸς συνδέεται στενότερον μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Κατὰ τὸν Mackey καὶ ἄλ. οἱ Ἰταλοί, οἱ Γερμανοί, οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Φλαμανδοὶ ἀρχιτέκτονες, συνδεθέντες μὲ Ἕλληνας τοιούτους, ἐσχημάτισαν ἀδελφότητα Τεκτόνων, οἱ ὁποῖοι ταξιδεύοντες ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ᾠκοδόμουν κτίρια γοτθικοῦ ρυθμοῦ, τὸν ὁποῖον εἶχον διδαχθῆ ἐν Ἀνατολῇ, καὶ τοῦ ὁποίου τὰς βασικὰς ἀρχὰς ἐβελτίωσαν καὶ συνεπλήρωσαν διὰ τῆς προσθήκης ἰδίων λεπτομερειῶν καὶ ἐμπνεύσεων. Ὁ ρυθμὸς οὗτος, ὅστις ἀντὶ τῶν μέχρι τότε στρογγύλων θόλων καὶ τῶν ὁριζοντίων γραμμῶν ἐχρησιμοποίει ὀξυγωνίους ἀψῖδας καὶ παραλληλόγραμμα, εὑρίσκετο καθ' ὁλοκληρίαν εἰς χεῖρας τῶν ἀρχιτεκτόνων αὐτῶν, τῶν γνωστῶν ἀπὸ τοῦ 10ου μέχρι τοῦ 16ου αἰῶνος ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἐλευθεροτέκτονες» καὶ οἱ ὁποῖοι ἐκράτουν μυστικὸν τὸ οἰκοδομικόν των σύστημα, μονοπωλήσαντες οὕτω τὴν κατασκευὴν ἐκκλησιαστικῶν ἢ ἰδιωτικῶν κτιρίων. Ὅταν τέλος αἱ *Συντεχνίαι* (βλ. λ.) ἢ Ἀδελφότητες τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, αἱ κατέχουσαι τὰ μυστικὰ τοῦ γοτθικοῦ ρυθμοῦ, διελύθησαν, ὁ ρυθμὸς οὗτος ἀπωλέσθη ἐπίσης, τὸν διεδέχθη δέ, ὅπως λέγει ὁ Paley, κάτι «χειρότερον ἀπὸ τὴν ὀρειχαλκίνην ἐποχὴν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς» (βλ. *Ταξιδεύοντες τέκτονες*).

Δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ γίνεται σύγχυσις μεταξὺ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων αὐτῶν (Free Masons) καὶ τῶν λιθοδόμων ἢ κτιστῶν γενικῶς.

Κατὰ τὸν Μεσαίωνα οἱ ἄνθρωποι εἶχον κατοικίας, καλύβας, ἀποθήκας, καταστήματα, ἐργοστάσια, γεφύρας κ.τ.λ. διαφόρων εἰδῶν εἰς ἕκαστον δὲ χωρίον ὑπῆρχον καὶ λιθοδόμοι, ξυλουργοί, τοιχοποιοί, ἱκανοὶ νὰ τὰ κτίζουν. Ἀλλ' οἱ τοπικοὶ αὐτοὶ οἰκοδόμοι δὲν ἦσαν ἀρχιτέκτονες. Διὰ νὰ κτισθῇ δὲ μία ἐκκλησία, ἕνα Δημαρχεῖον, ἕνας πύργος, ἐχρειάζετο νὰ κληθοῦν ἔξωθεν ἐξησκημένοι εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν οἰκοδόμοι. Αὐτοὶ ἀκριβῶς ἐκαλοῦντο Ἐλευθεροτέκτονες: καὶ αὐτοὶ εἶχον Συντεχνίας ἢ Ἀδελφότητας χωριστὰς ἀπὸ τὰς μικρὰς συντεχνίας τῶν τοπικῶν οἰκοδόμων. Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 12ου αἰῶνος μέχρι τῆς ἐποχῆς Ἐρρίκου τοῦ Ζ' ὁ μόνος γνωστὸς εἰς τοὺς τότε ἀρχιτέκτονας ρυθμὸς ἦτο ὁ Γοτθικός. Ὅλα βεβαίως τὰ γοτθικὰ κτίρια δὲν ἦσαν ὅμοια μεταξύ των, αἱ βασικαὶ ὅμως ἀρχαὶ τοῦ ρυθμοῦ ἐτηροῦντο ἀναλλοίωτοι. Καὶ αἱ ἀδελφότητες τῶν ἐλευθεροτεκτόνων διετήρουν αὐστηρῶς μυστικὰς τὰς βασικὰς αὐτὰς ἀρχὰς ἑνὸς ρυθμοῦ ὁ ὁποῖος ἦτο ἐξαιρετικῶς εὐλύγιστος, πλούσιος εἰς ἐπινοήσεις καὶ δύσκολος εἰς τὸν μὴ κατέχοντα τὰ μυστικά του. Καὶ ἐχρειάζοντο τόσαι πολλαὶ γνώσεις ὥστε οἱ Γοτθικοὶ οἰκοδόμοι νὰ ἀποτελοῦν χωριστὴν τάξιν ὡς ἄνδρες ἐξαιρετικῶν γνώσεων, χαρακτῆρος, ἀνεξαρτησίας καὶ μορφώσεως. Οἱ τοπικοὶ κτίσται, ξυλουργοὶ καὶ ἄλλοι ἐργάται ἦσαν ἀμόρφωτοι· δὲν ἦτο δυνατὸν ἐπομένως ἀπὸ αὐτοὺς νὰ ἀπορρεύσῃ ὁ Θεωρητικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς μὲ τὴν φιλοσοφίαν του, τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας του.

Ὁ Θεωρητικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐδημιουργήθη ἐν μέσῳ τῶν Γοτθικῶν ἀρχιτεκτόνων καὶ αὐτοὺς ἐννοοῦμεν ὅταν ὁμιλοῦμεν περὶ «Ἐπαγγελματικῶν Τεκτόνων». Ἐντὸς τῶν κλειστῶν αὐτῶν Ἀδελφοτήτων εὗρον καταφύγιον οἱ διάφοροι ἐλεύθεροι φιλόσοφοι τοὺς ὁποίους κατεδίωκε τότε ὁ Καθολικισμός.

Γουαδελούπη. (Guadeloupe). Διπλῆ νῆσος τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἡ μεγίστη τῶν Γαλλικῶν Ἀντιλλῶν. Εἰς τὰς πόλεις Basse-Terre καὶ Pointe-à-Pitre ἐργάζονται τρεῖς μὲν Στ.·. ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας, μία δὲ Καλύβη οἰκοδόμων ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας.

Γουατεμάλα. Ἀνεξάρτητος δημοκρατία τῆς Κεντρῴας Ἀμερικῆς. Ἡ ὑπὸ τῶν κληρικῶν προβαλλομένη ἀντίστασις καθίστα ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀδύνατον τὴν ἐν τῇ Κεντρ. Ἀμερικῇ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασίαν. Τὸ κατὰ τὸ 1871 ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Συμβ.·. τῆς Neu Granada (σήμερον δημοκρατίας Κολομβίας) Ὑπ.·. Συμβ.·. διὰ τὴν Κεντρῴαν Ἀμερικὴν εἶχε κατ' ἀρχὰς τὴν ἕδραν του ἐν Κοσταρίκᾳ μετεφέρθη δὲ τὸ 1887 εἰς Γουατεμάλαν. Τὸ Ὑπ.·. τοῦτο Συμβ.·., χωρὶς νὰ ἐπιζητῇ δικαιοδοσίαν τινὰ ἐπὶ συμβολ.·. Στ.·., ἐπεδόθη εἰς τὴν ἵδρυσιν Στ.·. εἰς τὰς πέντε δημοκρατίας τῆς Κεντρ. Ἀμερικῆς. Αἱ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἱδρυθεῖσαι ἐν Γουατεμάλᾳ Στ.·. ἵδρυσαν τὸ 1904 μίαν Μεγ.·. Στ.·., περιλαμβάνουσαν ὀκτὼ Συμβολ.·. Στ.... Τὸ 1908 ἀπηγορεύθη ἡ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐργασία ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Τὸ 1919 ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας παρέσχε τὴν ἐξουσιοδότησιν, ὅπως ἐπαναρχίσῃ ἡ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασία καὶ τότε ἡ Μεγ.·. Στ.·. ὠργανώθη ἐκ νέου. Τὸ 1932 ἠρίθμει 16 Στ.·. μὲ 750 περίπου μέλη. Διεύθυνσις: Apartado 312, Guatemala.

Γουλιέλμος, ***ἡγούμενος τοῦ*** Hirschau (1080). Θεωρεῖται πολλάκις ὡς ὁ καθ' αὐτὸ ἱδρυτὴς τῶν Μεσαιωνικῶν γερμανικῶν Καλυβῶν οἰκοδόμων, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἐπὶ μακρὸν συνηνωμέναι μὲ τὰ μοναχικὰ τάγματα, μέχρις ὅτου ἐπετεύχθη τὸ 1241 κατὰ τὴν δομὴν τοῦ Ναοῦ τοῦ Μαγδεμβούργου ἡ συνένωσις ὅλων τῶν αὐτοτελῶν Ἑνώσεων λιθουργῶν.

Γουλιέλμος Ι. Γερμανὸς αὐτοκράτωρ, βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας * 1797 † 1883. Ἐπίτιμον μέλος τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας καὶ προστάτης τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ. Ὁ υἱός του διάδοχος τότε καὶ κατόπιν Αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος Γ' ἦτο πρόσθετος Προστάτης.

Γουλιέλμος ΙΙ. Γερμανὸς αὐτοκράτωρ καὶ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἀπὸ τοῦ 1888 μέχρι τοῦ 1918. * 1858, ἐν ἀντιθέσει δὲ πρὸς τὸν πατέρα του καὶ τὸν πάππον του δὲν ἦτο Ἐλευθεροτέκτων. Εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του, τὰ ἐμφανισθέντα τὸ 1922) («Ereignisse und Gestalten aus den Jahren 1878—1918»), ἔγραψεν ὅτι «αἱ γερμανικαὶ Μεγ.·. Στοαὶ ὑπῆρξαν τελείως πισταὶ καὶ νομοταγεῖς, ἐξαιρέσει δύο, εἰς τὰς ὁποίας ἐπεκράτει ἡ οὐχὶ γερμανικὴ οἰκονομία καὶ αἱ ὁποῖαι εὑρίσκοντο μυστικὰ εἰς σύνδεσμον μὲ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῶν Παρισίων». Ἡ Μεγ.·. Μητρικὴ Στ.·. τοῦ Ἐκλεκτικοῦ Συνδέσμου ἐν Φραγκφούρτῃ (παρὰ τὸν Μάϊν) διεμαρτυρήθη δημοσίᾳ κατ' αὐτῆς τῆς τελείως ψευδοῦς «οὐδὲ σκιὰν ἀποδείξεως ἐχούσης καὶ ἐναντίον γερμανῶν ἀνδρῶν ἐπιρριφθείσης μομφῆς, ὅτι συμμετέσχον εἰς τὴν διά τινος δῆθεν «Διεθνοῦς Μεγ.·. Ἀνατολῆς—Στοᾶς» ἐξασκουμένην πολυετῆ πολιτικὴν τῆς προπαρασκευῆς τοῦ παγκοσμίου πολέμου, τοῦ ἐνεργηθέντος κατὰ τῶν μοναρχικῶν Κεντρικῶν Δυνάμεων».

Γουλιέλμος ὁ Δ'. Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας. * 1765, † 1837. Ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. πρὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀνόδου του εἰς τὴν ἐν Plymouth Στ.·. ὑπ' ἀριθ. 85. (Βλ. *Ἀγγλία, Βασιλικὸς οἶκος τῆς*).

Γουναράκης ***Νικόλαος.*** Καθηγητὴς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, * 185? ἐν Μεσολογγίῳ. Ἐχρημάτισεν ἐπίσης γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, βουλευτὴς Ἀττικῆς καὶ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐσωτερικῶν.

Ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Στ.·. «*Πυθαγόρας*» τῇ 22 Ὀκτωβρίου 1882, τῆς ὁποίας, διετέλεσε κατόπιν ἀξιωματικὸς καὶ Σεβάσμιος. Ἐργασθεὶς μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῶν Τεκτον.·. Ἰδεωδῶν, προήχθη τάχιστα μέχρι τοῦ 33°, ἐκλεγεὶς καὶ μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος. Οἱ λόγοι

του καὶ αἱ ὁμιλίαι του ἀποτελοῦσιν ἀληθεῖς ὑποθήκας τεκτονικῆς νομιμότητος καὶ εὐκρισίας † 1927. (Βλ. Βιβλ. 45, σελ. 70).

Γουντφόρντ, *Ἀδόλφος Φρειδερῖκος Ἀλέξανδρος* (Rev. A. F. A. Woodford). * 1821. † 1887. Ἀξιωματικὸς κατ' ἀρχάς, κληρικὸς κατόπιν, ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τὴν Στ.·. «Φιλία» (Γιβραλτάρ). Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν γονιμωτάτων ἄγγλων Ἐλευθεροτεκτον.·. συγγραφέων καὶ ἐκ τῶν διαπρεπεστάτων ῥητόρων τῆς Μεγ.·. Στ.. τῆς Ἀγγλίας, τῆς ὁποίας ἐγένετο τὸ 1865 καὶ Μέγ.·. Ἱερεύς. Εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενον (1873—1885) περιοδικὸν «The Freemason» ὡς καὶ εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθὲν τὸ 1873 φύλλον «Masonic Magazine» (ἐκδοθὲν ἐπὶ 9 ἔτη), καὶ εἰς τὰ «Transact'ons» τῆς Στ.·. «Τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων», τὰ ἱδρυθέντα τῇ ἐνεργῷ συνεργασίᾳ του, ἐδημοσίευσε πολλὰ πολύτιμα συμπεράσματα τῶν ἱστορικῶν του σπουδῶν. Τὸ 1878 ἐξέδωκε τὸ κύριον ἔργον του «Kenning's Masonic Cyclopaedia». Ἄλλα πολύτιμα συγγράμματά του εἶναι: «The connection of York with the History of Freemasonry in England», «Sloane M. S. Nr. 3329», «Defence of Masonry».

Γουσταῦος Γ'. Βασιλεὺς τῆς Σουηδίας, * 1746, † 1792, δολοφονηθεὶς κατόπιν συνωμοσίας, χαλκευθείσης ἐναντίον του ὑπὸ τῶν εὐγενῶν τῆς Σουηδίας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐπανακτήσει τὰ παλαιά του δικαιώματα καὶ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν τοῦ εἶχον ἀφαιρέσει. Ὁ θάνατός του, συμπέσας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ἐπερρίφθη ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας.

Τὸ τοιοῦτον ὑπεστήριξεν ἰδιαιτέρως ὁ Καρδινάλιος Mathieu, ἀρχιεπίσκοπος τῆς Besançon, ὁ ὁποῖος δίδει μάλιστα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν συμμετασχόντων εἰς τὴν ἐπινοηθεῖσαν καὶ δῆθεν γενομένην «συνέλευσιν συνωμοτῶν Ἐλευθεροτεκτόνων» ἐν Φραγκφούρτῃ τὸ 1788 ἐπὶ τῇ βάσει πληροφοριῶν ἀτόμου τινός, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν παρευρίσκετο εἰς τὴν συνέλευσιν. Παρόμοιόν τι διέδωσε καὶ ὁ γνωστὸς ἱεροκήρυξ P. Abel, στηριζόμενος ἐπὶ προφορικῆς ἀνακοινώσεως εἰς αὐτὸν τοῦ πατρός του, μεταθέσαντος τὸν τόπον τῆς συνωμοσίας εἰς Wetzlar. Ὁ Γουσταῦος ὁ Γ' ὅμως ἦτο καὶ αὐτὸς Ἐλευθεροτέκτων (βλ. *Σουηδίας, βασιλικὸς οἶκος τῆς*—), καὶ αἱ διοικητικαί του τάσεις ὑπεστήριζον τὴν τρίτην κατάστασιν. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχουν τὰ ἱστορικὰ δεδομένα διὰ νὰ στηριχθῇ ἡ γνώμη τῶν ἀντιτεκτόνων, δὲν εἶναι νοητὸν ἀπὸ ἱστορικο - κριτικῆς ἀπόψεως ποῖον συμφέρον θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχουν γερμανοὶ Ἐλευθεροτέκτ.·. ἐν Φραγκφούρτῃ ἢ Wetzlar εἰς τὴν δολοφονίαν τοῦ Γουσταύου Γ'.

Γουσταῦος Δ' *βασιλεὺς τῆς Σουηδίας*. * 1778 † 1837. Ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 1792 μέχρι τοῦ 1809. Ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκ.·. ἐν Στοκχόλμῃ τὴν 10 Μαρτίου 1793. Δέκα ἔτη ἀργότερον, τὴν 9 Μαρτίου 1804 ἐξέδωκε Διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκαλοῦντο ὅλαι αἱ μυστικαὶ Ἑταιρεῖαι τῆς χώρας νὰ καταστήσουν γνωστὰ εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἕδρας των, τοὺς σκοπούς των, τὰ καθήκοντα τῶν μελῶν των καὶ τὸ κείμενον τοῦ ὅρκου. τὸν ὁποῖον ἐπέβαλον εἰς τοὺς ὀπαδούς των, ὑπεβάλλοντο δ' εἰς τὸν ἄμεσον ἔλεγχον τοῦ Κράτους. Εἰς τὸ τέλος τοῦ Διατάγματος τούτου ὑπῆρχεν ἡ ἀκόλουθος φράσις. *«Τῶν ὑποχρεώσεων αὐτῶν ἀπαλλάσσονται γενικῶς οἱ Ἐλευθεροτέκτονες, οἵτινες διατελοῦν ὑπὸ τὴν ἄμεσον Ἡμῶν προστασίαν»*.

Γουσταῦος Ε' τῆς Σουηδίας. * 1858, βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 1907, Διδάσκαλος τοῦ Τάγματος τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στ.·. τῆς Σουηδίας, ἀνῆκεν ἀπὸ τοῦ 1877 εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. σύνδεσμον. Διεδέχθη τὸν πατέρα του βασιλέα Ὀσκὰρ Β' ὡς Διδάσκαλος τοῦ Τάγματος τῆς ΙΧ Ἐπαρχίας (Σουηδικὸν σύστημα) καὶ ὡς *«Βικάριος Σολομῶντος»* (βλ. λ.), ἀνώτατος τουτέστιν ἀρχηγὸς τοῦ σουηδικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ † 1952.

Γούφ, *Ριχάρδος* (Richard Woof). Ἄγγλος Τέκτων συγγραφεύς, θεωρούμενος ὡς αὐθεντία ἐπὶ τῶν Ἱπποτικῶν βαθμῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τῶν Ναϊτικῶν. Ἐχρημάτισε Ἐπαρ.·. Μέγ.·. Ἐπ.·. τοῦ Οὐώρτσεστερσάϊρ.

Τὸ 1865 ἐδημοσίευσε «Μελέτην περὶ Ἱπποτῶν Ναϊτῶν» περιέχουσαν σημειώσεις καὶ ἐπὶ τῆς Τεκτονικῆς ἀναβιώσεως τοῦ Τάγματος.

Γραμματεύς. Ἀξ.·. Συμβ.·. Στ.·. ἐντεταλμένος τὴν τήρησιν τῶν πρακτικῶν καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀλληλογραφίας. Κόσμημα τοῦ βαθμοῦ του εἶναι δύο γραφίδες χιαστὶ συνδεδεμέναι διὰ ταινίας. Ὁ ἀδ.·. Peck τονίζει ὅτι ἡ εὐημερία Στ.·. τινος ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τοῦ ζήλου καὶ τῆς δεξιότητος τοῦ ἀδ.·. Γραμμ.·. Εἶναι ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ Σεβ.·. καὶ διὰ τοῦτο δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀντικαθίσταται συχνὰ οὐδὲ νὰ καταλαμβάνεται τὸ ἀξίωμα ὑπὸ νεωτέρων ἀδ.·. Ὁ Γραμμ.·. ὀφείλει νὰ τηρῇ ὁλόκληρον τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Στ.·. ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ Σεβ.·. καὶ νὰ κρατῇ πιστῶς τὰ πρακτικὰ καὶ τὸ μητρῷον τῆς Στ.·.

Γραμματεὺς ἐξ ἀπορρήτων (ἀγγλ. intimate Secretary γαλλ. Secrétaire intime, γερμ. Geheimer Sekretär). Ὁ 6ος τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγμ.·. Τὸ συμβολικόν του χρῶμα εἶνε τὸ μέλαν μὲ σταγόνας δακρύων, τὸ δὲ περιλαίμιον ὡς καὶ αἱ παρυφαὶ τοῦ περιζώματος ἔχουν χρῶμα ἐρυθρόν. Οἱ ἀξ.·. τοῦ βαθμ.·. εἶνε τρεῖς, ὁ *Σολομῶν* Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ, ὁ *Χιράμ* Βασιλεὺς τῆς Τύρου καὶ εἷς λοχαγὸς τῶν Φρ.·. Ἡ παράδοσις τοῦ βαθ.·. τούτου ἀναφέρεται εἰς τὰς ἐν Γαλιλαίᾳ πόλεις, τὰς προσφερθείσας ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Τύρου.

Εἰς τὴν παράδοσιν ταύτην φανεροῦται μὲν ἡ ὀφειλομένη ἀμοιβὴ πρὸς τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν πίστιν εἰς τὰς ἀρχάς, διδάσκεται ὅμως ἐν ταὐτῷ ὅτι ἡ ἀφοσίωσις αὕτη δέον νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὰ ὅρια τοῦ καθήκοντος, διότι τότε δύναται νὰ ἀποβῇ ἐπιζήμιος.

Κατὰ τοὺς Lennheff Posner (βιβλ. 7) ὁ βαθμὸς οὗτος πραγματεύεται τὸ Τεκτον.·. μυστικόν. Διδάσκει ὅτι τὰ ὅπλα τοῦ λόγου καὶ τῆς γραφίδος ἐδόθησαν εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τὸν ὑπὲρ τοῦ δικαίου ἀγῶνα.

γραμματική Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. θεωρεῖ τὴν γραμματικὴν ὡς μίαν τῶν ἑπτὰ ἐλευθερίων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἡ ὁποία ὁμοῦ μὲ τὴν λογικὴν καὶ τὴν ῥητορικὴν ἀποτελοῦν τὴν τριάδα, τὴν ἀφιερωμένην εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γλώσσης.

«Ὁ θεός, γράφει ὁ Sanctis, ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον κοινωνὸν τοῦ λογικοῦ: καὶ καθὼς τὸν ἠθέλησεν ὄν κοινωνικόν, τοῦ ἔδωσε τὸ δῶρον τῆς γλώσσης, πρὸς τελειοποίησιν τῆς ὁποίας τρία ὑπάρχουν μέσα. Τὸ πρῶτον εἶνε ἡ γ ρ α μ μ α τ ι κ ή, ἡ ὁποία ἀπορρίπτει ἀπὸ τὴν γλῶσσαν πάντα σολοικισμὸν καὶ πάντα βαρβαρισμόν· τὸ δεύτερον εἶνε ἡ λ ο γ ι κ ή, ἥτις ἀσχολεῖται μὲ τὴν φιλαλήθειαν τῆς γλώσσης· καὶ τὸ τρίτον εἶνε ἡ ῥ η τ ο ρ ι κ ή, ἥτις ἐπιδιώκει τὴν διακόσμησιν τῆς γλώσσης.

γραμματόσημα. Εἰς τὸ λιβελλογράφημα τοῦ Σβάρτζ — Μποστοῦνιτς. «Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός» (ἔκδ. Dunker ἐν Βεϊμάρῃ) ἐκτίθεται ὁ ψευδὴς ἰσχυρισμός, ὅτι πολυάριθμα γραμματόσημα τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν φέρουν Ἐλευθεροτεκτ.·. σήματα, ἐκ τοῦ ὁποίου συνάγεται πάλιν ὅτι ὑφίσταται παγκοσμιός τις συνωμοσία, ἡ ὁποία διὰ τὴν προπαγάνδα της χρησιμοποιεῖ καὶ γραμματόσημα. Οὕτω ὅλα τὰ γραμματόσημα, ἐπὶ τῶν ὁποίων παρουσιάζονται ἡ τὸ εὐρέως διαδεδομένον σύμβολον τοῦ πεντακτίνου ἀστέρος, ἢ συμπεπλεγμέναι χεῖρες καὶ ἐργαλεῖα τινά, χαρακτηρίζονται ἀκρίτως ὡς Ἐλευθεροτεκτ.·. γραμματόσημα. Μεταξὺ τούτων κατὰ περίεργον τρόπον κατατάσσονται καὶ γραμματόσημα τῆς φασιστικῆς Ἰταλίας. (Διεξοδικὴ ταξινόμησις τῶν δῆθεν Ἐλευθεροτεκτον.·. σημάτων γραμματοσήμων ἀπὸ φιλοτελικῆς πλευρᾶς εὑρίσκεται—μετ' ἀπαντήσεως—εἰς τι ἐπαγγελματικὸν «Donaupost» (Bratislava 1930—31).

Ὑπάρχουν ἐν τούτοις καὶ γραμματόσημα μὲ Ἐλευθεροτεκτ.·. σήματα καὶ δὴ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐποχῆς τῶν γραμματοσήμων ἐν Ἀμερικῇ. Τὸ γραμμα

τόσημον ἐπετίθετο τότε δι' ἰδιαιτέρας σφραγῖδος ἐπὶ ταχυδρομικοῦ ἀντικειμένου. Διευθυνταί τινες ταχυδρομείων, Ἐλευθεροτέκτονες ὄντες, ἐχρησιμοποίουν εἰς τὰς σφραγῖδας ταύτας Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐμβλήματα, ὡς π. χ. ὁ ταχυδρομικὸς διευθυντὴς τοῦ Bangor ἐν Wisconsin, ὁ τοῦ Island Port ἐν Vermont κ. ἄ. (Βλ. εἰκόνας εἰς τὸ περιοδικὸν «Masonic Outlook» Ὀκτώβριος 1927).

—**Ἀμερικανικά.** Εἰς τὰς ἐκδόσεις γραμματοσήμων τῶν ἐτῶν 1847—1930, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀπεικονίζονται οἱ μεγάλοι ἄνδρες τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, εὑρίσκονται αἱ εἰκόνες τῶν ἑξῆς Ἐλευθεροτεκτόνων: Washington, Φραγκλίνου, Jackson, Clay, Hamilton, Perry, Garfield, Farragut, Marshall, Ροῦζβελτ, Mckinley, Μονρό, Χάρτιγκ, Xathan Hale, Τάφτ, Sullivan, Steuben καὶ Pulaski.

Γραφαί. Τὸ σύνολον τῶν Ἱερῶν βιβλίων τῶν περιεχόντων τὴν ἱστορίαν τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ θρησκευτικῇ καὶ ἐθνικῇ ἐξελίξει του ἀπὸ «κτίσεως κόσμου» (Γένεσις) μέχρι τῆς ἐπανόδου ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας. Ἐν συνεχείᾳ εἰς τὰς Γραφὰς προσετέθησαν ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν καὶ τὰ Εὐαγγέλια ὡς καὶ αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Περὶ τῆς χρήσεως τῶν Γραφῶν ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτ.·. βλ. λέξιν *βίβλος*.

Ἐν ἔτει 1854 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ὀχάϊο ἐν Ἀμερικῇ ἐψήφισεν ἀπόφασιν, καθ' ἣν «ὁ Τεκτονισμός, ὡς τὸν ἐδεχθημεν παρὰ τῶν πατέρων μας, διδάσκει τὴν θείαν αὐθεντικότητα τῶν Ἁγίων Γραφῶν». «Καίτοι ὅμως», γράφει ὁ Mackey, «εἰς τὸν Χριστιανικὸν κόσμον ἐλάχιστοι Τεκτ.·. ἀρνοῦνται τὴν θείαν αὐθεντικότητα τῶν Γραφῶν τῆς Παλ. καὶ Καινῆς Διαθήκης, ἐν τούτοις ἡ ἀξίωσις μιᾶς τοιαύτης πίστεως ὡς ἀπαραιτήτου στοιχείου διὰ τὴν μύησιν εἰς τὸν Τεκτ.·. ***εἶνε ἀντίθετος πρὸς τοὺς σαφεῖς κανονισμοὺς τοῦ Τάγματος, οἵτινες ἀπαιτοῦν μόνον πίστιν εἰς Θεὸν καὶ συναφῶς πίστιν εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς ὡς μόνας θρησκευτικὰς δοκιμασίας***».

Γραφεῖον ἀνταλλαγῆς καταλόγων Στοῶν. (Geschäftsstelle zum Austausch von Logenlisten). Τὸ γραφεῖον τοῦτο, ὀνομαζόμενον πρότερον τεκτονικὸν γραφεῖον ἀλληλογραφίας, ἱδρύθη εἰς τὴν Στ.·. «Balduin zur Linde» ἐν Λειψίᾳ τῇ παρακινήσει τοῦ Λέχερ. Συνέλεγε τοὺς καταλόγους μελῶν τῶν διαφόρων στοῶν καὶ ἔδιδεν αὐτοὺς κατὰ σειρὰν εἰς τοὺς μετόχους τοῦ γραφείου. Ἑκάστη Στ.·. ἡ ὁποία ἐγίνετο μέλος ἐλάμβανε ἀντὶ μικρᾶς ἐτησίας συνδρομῆς (15 μάρκων) τοὺς ἐντύπους καταλόγους τῶν Στοῶν, αἱ ὁποῖαι ἦταν μέλη τοῦ γραφείου. Ἡ ἐπιχείρησις ἤρχισε τὸ 1831 μὲ 42 κατ' ἀρχὰς Στοὰς—μετόχους καὶ ἐλειτούργει μέχρι τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχήν.

Γραφεῖον, διεθνές, ἀντιμασονικόν. (Bureau Antimaçonnique International ἢ B.A.I.). Ἵδρυμα, δημιουργηθὲν ἐν Παρισίοις τὸ 1911 ὑπὸ τῆς «Ἀντιμασονικῆς γαλλικῆς Ἑνώσεως» τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Ἀββᾶ Flavier Brenier μὲ τὸν σκοπὸν νὰ προαγάγῃ τὴν ἵδρυσιν καὶ ἄλλων ἐθνικῶν ἀντιτεκτονικῶν ἑνώσεων. Ἐσκοπεῖτο ἐπίσης ἡ προσάρτησις εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἀντιτεκτονικοῦ τινος τηλεγραφικοῦ πρακτορείου. Κατὰ τὸ ἐν ἔτει 1911 συγκροτηθὲν ἀντιτεκτονικὸν συνέδριον τῆς Ἑνώσεως, τὸ ὁποῖον ἀπεφάσισε τὴν ἵδρυσιν, ἐψήφισαν ὑπὲρ αὐτῆς οἱ ἀντιπρόσωποι γερμανικῶν, ἀγγλικῶν, βελγικῶν καὶ ρουμανικῶν ἑνώσεων κληρικῶν. Τὴν 8ην Δεκεμβρίου ἰδ. ἔτ. ἐνεφανίσθη ἡ πρώτη ἐγκύκλιος τοῦ B.A.I., ἀποσταλεῖσα εἰς κυβερνήσεις, ἀρχὰς καὶ ἐφημερίδας καὶ ἀποπειραθεῖσα νὰ καταδείξῃ ὅτι ὑφίστατο ἐλευθεροτεκτονικὴ τις συνωμοσία κατὰ τῆς ἱσπανικῆς μοναρχίας. Ἐγκύκλιοι, ἐκδοθεῖσαι τὸ 1912, κατήγγειλαν ὅτι ὑπὸ τῆς πορτογαλικῆς «κυβερνήσεως Ἐλευθεροτεκτόνων» ἐκακοποιήθησαν πολιτικοὶ φυλακισμένοι. Μετὰ βραχὺν βίον τὸ γραφεῖον διελύθη.

Γραφεῖον Προνοίας καὶ Βοηθείας. Γραφεῖον ἱδρυθὲν ἐν Ἀθήναις τὸ 1929 παρὰ τῇ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς ἐν Ἀθήναις Στ.·. «*Ὑψηλάντης*». Ἡ κανονικὴ λειτουργία του ἤρχισε τὴν 1ην Νοεμβρίου 1929. Σκοπός του ἦτο ἡ ἄσκησις ἐν γένει τῆς Τεκτον.·. ἀλληλεγγύης καὶ ἀγαθοεργίας καὶ ἰδίᾳ ἡ ἐξεύρεσις ἐργασίας εἰς στερουμένους τοιαύτης Τέκτονας ἢ καὶ ἀμυήτους ὡς καὶ ἡ παροχὴ ὑλικῆς βοηθείας εἰς πάσχοντας καὶ ἔχοντας ἀνάγκην Τέκτονας ἢ συγγενεῖς αὐτῶν ἢ καὶ ἀμυήτους.

Γραφεῖον Τεκτονικῆς ἐνημερώσεως (Bureau de documentantion maçonnique). Θέσις, προσηρτημένη εἰς τὴν Μεγ.·. Γραμματεῖαν τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τοῦ Βελγίου, ἡ ὁποία πληροφορεῖται πάντοτε καὶ συνεχῶς περὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ σπουδαίων τεκτονικῶν γεγονότων, ἵνα δύναται οὕτω πως νὰ κρατῇ ἐνήμερον τὸν βελγικὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐφ' ὅλων τῶν κλάδων τῆς Ἐλευθεροτεκτον.·. δράσεως.

Γραφεῖον, τεκτονικόν, πληροφοριῶν (Bureau maçonnique d'informations). Ἵδρυμα εὐημερίας τῆς ἑλβετικῆς Μεγ.·. Στ.·. *Ἀλπῖνα* διὰ τὴν ἐξεύρεσιν θέσεων, ἀνταλλαγὴν νέων κτλ., διευθυνόμενον ὑπὸ τῆς Καγκελλαρίας τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἐν Βέρνῃ.

Γραφή. Βλ. *κρυπτογραφία*.

Γραφικὴ τέχνη, ἐλευθεροτεκτονική. Ἀνέκαθεν οἱ Τέκτ.·. ἐπεζήτησαν τὴν καλλιτεχνικὴν διασκευὴν τῶν διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν Στ.·. γραφικῶν βοηθημάτων, π χ. προσκλήσεων εἰς τὰς συνεδρίας τῶν Στοῶν, καταλόγων μελῶν τῶν Στ.·. καὶ τῶν Μεγ.·. Στ.·. καὶ οὕ. κ. Ὡραῖα παραδείγματα τοιαύτης ἐν χρήσει γραφικῆς τέχνης εἶνε π.χ. αἱ τιτλοεικόνες καὶ αἱ Vignettes τῶν διαφόρων ἐκδόσεων τῶν βιβλίων Συνταγμάτων τοῦ *Ἄντερσον* (1723, τιτλόφυλλον ὑπὸ τοῦ Cole) ἢ αἱ ἐνίοτε ἐκπληκτικῶς ἐπιβλητικαὶ προσκλήσεις Στ.·. (Summons), ἰδίᾳ δ' αἱ τῆς Στοᾶς «Key and Garter» τοῦ ἔτους 1730. Ἐπίσης καὶ εἰς τὴν σύνταξιν τῶν καταλόγων τῶν Στ.·. κατεβάλλετο ἰδιαιτέρα καλλιτεχνικὴ φροντὶς (π.χ. Engraved List of Lodges ὑπὸ τοῦ Pine ἐν ἔτει 1735). Ὅταν τὰ τεκτονικὰ διαβατήρια ἢ πιστοποιητικὰ ἔγιναν τοῦ συρμοῦ, ἑκάστη Στ.·. ἐφιλοδόξει νὰ παρουσιάσῃ τοιαῦτα ὅσον τὸ δυνατὸν καλλιτεχνικώτερα. Τὸ τοιοῦτον καταδεικνύεται ἐκ τῶν ὡραίων καὶ εἰκονοβριθῶν τεκτονικῶν διαβατηρίων τῶν αὐστριακῶν Στ.·., ὡς π.χ. τοῦ διοβατηρίου τοῦ *Μότσαρτ*, τοῦ φυλασσομένου εἰς τὸ ἐν Salzburg Μουσεῖον Μότσαρτ.

Ἡ γραφικὴ αὐτὴ Ἐλευθεροτεκτονικὴ τέχνη κατέστη πάλιν κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα ἀρκετὰ συμβολικὴ καὶ ἀκατανόητος. Τούτου ἕνεκα ἰδιαιτέρως ἐχαιρετίσθη ἡ κατὰ τὸ 1930 ἔκδοσις ὑπὸ τοῦ Kekulé von Stradsnitz ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Hans Veinberg — τῇ ἐντολῇ τοῦ ἱστορικοῦ *στενοῦ συνδέσμου* τοῦ ἐν Μπαϋρόϊτ ·. λευθεροτεκτον.·. Μουσείου—πολυτίμου συλλογῆς ἐλευθεροτεκτονικῶν ἔργων γραφικῆς τέχνης («200 ἐτῶν ἐλευθεροτεκτονικὴ γραφικὴ τέχνη»). Ἡ συλλογὴ αὐτὴ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐν Βιέννῃ ἐκδοτικοῦ οἴκου «Amalthea», περιέχει πολλὰ ὡραῖα δείγματα τοῦ 18ου αἰῶνος ὡς καὶ τῶν 19ου καὶ 20οῦ. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀγνώστων χαρακτῶν εὑρίσκονται καὶ ὡραῖα ὑποδείγματα τῶν Orlik, Hildenbrand, Hans Venberg, Ἐρ. Kley, Bayer κ. ἄ. Πολύτιμα εἶνε τὰ ὀλίγα ἐλευθεροτεκτονικὰ ἔργα τοῦ Ἀδ. φὸν Μέντζελ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ζωῆς Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου, κ. ἄλ. Ἀναλόγως μὲ τὰς ροπὰς τῆς ἐποχῆς ἡ γραφικὴ τέχνη εὑρίσκει καὶ σήμερον χρησιμοποίησιν εἰς τὰ ἐξώφυλλα καὶ καλύμματα Ἐλευθεροτεκτ.·. βιβλίων. Ἐν Ἀμερικῇ μάλιστα καὶ Τσεχοσλοβακίᾳ ἄλλοτε, ἐξεδόθησαν συλλογαὶ τοιούτων Ἐλευθεροτεκτ.·. ἔργων γραφικῆς τέχνης, καταδεικνυόντων πόσον δύναται νὰ τροφοδοτήσῃ τὴν καλλιτεχνίαν ἡ Ἐλευθεροτεκτ.·. συμβολική.

Γρηγοριανῶν, *Τάγμα τῶν*—. (Order of Gregorians). Τάγμα Ἐλευθεροτεκτονικόν, ἱδρυθὲν κατ' ἀρχὰς πρὸς ἀντίδρασιν κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., μετὰ τοῦ ὁποίου ἐπὶ διάστημά τι εὑρίσκετο εἰς ἐχθρικὰς σχέσεις. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος διηυθύνετο ὑπὸ τοῦ Πρίγκιπος Οὐΐλλιαμ τοῦ Gloucester ὡς «Μεγάλου», τὰ ἴχνη τοῦ ὁποίου παρακολουθοῦνται ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1728 μέχρι τοῦ 1806. Ὁ W. H. Rylards

κατέγινε μὲ τὴν ἔρευναν τῶν ἰχνῶν αὐτῶν καὶ καθώρισε ἀξιοσημειώτους ἀναλογίας πρὸς τὰ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἔθιμα. Οἱ σκοποὶ τοῦ «Γρηγοριανισμοῦ» ἦσαν ἠθικῆς φύσεως· ὁ θέλων νὰ γίνῃ μέλος, «ἀδελφός», ἔπρεπε νὰ εἶναι ἔντιμος ἀνὴρ μὲ ὑγιᾶ ἠθικὴν καὶ ἀπολύτως νομοταγής. Τὸ τάγμα εἶχεν ἓν Μέγα Περιστύλιον ἐν Λονδίνῳ καὶ πολλὰ Περιστύλια. Ὁ χειρόγραφος εἰδικὸς νόμος ἑνὸς τοιούτου Περιστυλίου, ἐργαζομένου τὸ 1795 εἰς Wakefield, εὑρίσκεται εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Στ.·. «Τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων» (πρβλ. Rylands εἰς A. Q. C. Τόμ. 21, 2. σελ. 91). Ὁ Δωρ Μονκχάουζ, εἷς τῶν ἐνθέρμων ζηλωτῶν τεκτόνων τῆς ἐποχῆς του, ὁμιλεῖ μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ περὶ τῶν Γρηγοριανῶν, τοὺς ὁποίους ἀποκαλεῖ συμμάχους τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.

Γρηγόριος XVI., *Πάπας* (Bartolomeo Cappellari), * 1765 † 1846. Σφοδρὸς ἀντίπαλος τῆς ἐλευθέρας ἐρεύνης, ἐξέδωκε τὸ 1852 τὴν βοῦλλαν «Mirari vos», εἰς τὴν ὁποίαν ὡμίλει περὶ τῆς συνωμοσίας «τῶν μυστικῶν ἑταιρειῶν», εἰς τὰς ὁποίας συνέρρευσε ὡς εἰς ὑπόνομον πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει εἰς τὰς ἀποτροπαίας αἱρέσεις ἀνίερον, ἄτιμον καὶ βλάσφημον. (Βλ. *Βοῦλλαι παπικαὶ* καὶ *Πάπαι),*

γυμνόπους βλ. *ἀνυπόδητος.*

γυμνοσοφισταί. Οὕτως ὠνομάζοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων Ἰνδοί τινες φιλόσοφοι, οἱ ὁποῖοι ἔζων ὡς ἐρημῖται εἰς τὰ δάση, ἔφερον ἐλάχιστα ἐνδύματα ἢ ἔμενον γυμνοί, ὑπεβάλλοντο εἰς αὐστηρὰν ἀσκητικὴν δίαιταν, τρεφόμενοι ἐκ χόρτων καὶ καρπῶν, καὶ παρεδίδοντο εἰς μυστικιστικοὺς ὁραματισμοὺς καὶ ἐνατενίσεις Διεκρίνοντο ὑπὸ τοῦ Μεγασθένους, ὡς γράφει ὁ Στράβων, εἰς Βραχμάνας καὶ Σαρμάνας· ἐκ τούτων οἱ μὲν πρῶτοι ἐτήρουν αὐστηρῶς τὴν διάκρισιν τῶν τάξεων (ἢ κάστεων), ἀποστέργοντες τοὺς ἐξ ἑτέρων τάξεων ὀπαδούς, ἐνῷ οἱ δεύτεροι ἐδέχοντο εἰς τοὺς κόλπους των ἀδιακρίτως πάντα ἄνθρωπον, οὗτινος θὰ ἐξετίμων τὸν χαρακτῆρα. Οἱ γυμνοσοφισταὶ ἀπεῖχον τοῦ γάμου, ἔπινον μόνον ὕδωρ καὶ περιεφρόνουν τοὺς πλουσίους, ἀποφεύγοντες πᾶσαν σαρκικὴν ἀπόλαυσιν. Τινὲς καλοῦσι γυμνοσοφιστὰς μόνον τοὺς Βραχμάνας ἀσκητὰς κατὰ τὰ τελευταῖα στάδια τοῦ βίου των, ἤτοι κατὰ τὸ στάδιον Βαναπράστα καὶ Σανγιάστ. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος συνεδέθη κατὰ τὴν εἰς τὰς Ἰνδίας εἰσβολήν του μὲ ἕνα διάσημον Ἰνδὸν γυμνοσοφιστήν, τὸν *Σφίνην*, τὸν ὁποῖον οἱ Μακεδόνες στρατιῶται ἀπεκάλουν *Κάλανον*, καὶ ὁ ὁποῖος ἠκολούθησε τὸν Ἀλέξανδρον κατὰ τὴν ὑποχώρησίν του καὶ ἀπέθανεν ἑκουσίως ἐπὶ τῆς πυρᾶς εἰς Σοῦσα, προειπὼν καὶ τὸν μετὰ ἕνα μῆνα θάνατον τοῦ Μακεδόνος στρατηλάτου, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἀριανός

Τὸ ὄνομα γυμνοσοφισταὶ ἐδόθη εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ τὸν Μ. Ἀλέξανδρον συνεξεστράτευσαν εἰς τὰς Ἰνδίας. Φαίνεται ὅμως ὅτι καὶ ὁ Πυθαγόρας ἐγνώριζε τὴν φιλοσοφίαν τῶν γυμνοσοφιστῶν.

Κατὰ τὸν Heckethorn. (βλ. βιβλ. 17 σελ. 29—32) «οἱ γυμνοσοφισταί, οἱ μάγοι τοῦ βραχμανισμοῦ,... ἦσαν αὐστηρότατοι φύλακες τῆς γνώσεως τῆς Φύσεως. Ἐξηπλώθησαν καὶ ὑπὲρ τὴν Ἀφρικήν. Εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ἔζων ὡς ἐρημῖται καὶ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου ἀνενέωσαν πολλὰς φάσεις τῆς Ἀσιατικῆς θεοσοφίας: πολυάριθμα ἴχνη ἐξ αὐτῆς εὑρίσκομεν εἰς τὰς διδασκαλίας τῶν δερβισῶν. Ὡς περιπλανώμενοι ἱερεῖς πρέπει νὰ εἶχον μυστικήν τινα διδασκαλίαν, τῆς ὁποίας καρποὶ καὶ ἐξωτερικὴ διακήρυξις δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ἡ ἁπλότης τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς των καὶ ἡ καθαρότης τῶν ἠθῶν των.

Οἱ γυμνοσοφισταὶ ἐπίστευον εἰς ἕνα μόνον Θεόν, εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς», καὶ τέλος κατὰ τὸν Heckethorn εἶχον καὶ μυστήρια, τὰ ὁποῖα διεξήγοντο εἰς ὑπόγεια σπήλαια (Βλ. *Ἰνδικὰ μυστήρια*).

γυναικεῖος τεκτονισμός. Βλ. διάφορα ἄρθρα, ὡς π. χ. *Τάγμα τῆς Πίστεως, Τάγμα τῶν Ἱπποτῶν τῆς Ἀγκύρας, τάγμα τῶν Ἱπποτῶν τῶν Νυμφῶν τοῦ Ρόδου, Τάγμα Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος, κ. ἄλ.*

Γυναῖκες Σκωτίδες τῆς Γαλλίας (Dames Ecossaises de France, de l' hospice de Paris, colline de Mont —Thabor). Ἀνδρόγυνον Δόγμα, ἱδρυθὲν τὸ 1810 διὰ τῆς Στ.·. «Le Mont Thabor». Ἐν «Ὕπατον μητροπολιτικὸν περιστύλιον» εἰργάζετο κατὰ σκωτικοφιλοσοφικόν τι σύστημα ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ de Mangourit. Οὗτος ἔφερε τὸν τίτλον «Γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος τῶν Σκωτίδων Γυναικῶν τῆς Γαλλίας». Ὑπάτη Μεγ.·. Διδάσκαλος ἦτο ἡ Ζοζεφὶν ντὲ Richepanse. Οἱ βαθμοὶ διῃροῦντο εἰς:

Μικρὰ μυστήρια: 1. Μαθήτρια 2. Ἑταῖρος, 3. Διδάσκαλος. 4. Νεοφώτιστος τεκτονίς, 5 Ἑταῖρος διακεκριμένη.

Μεγάλα μυστήρια: 6. Ἀδωναΐτις Διδάσκαλος, 7. Ἠθικὴ Διδάσκαλος.

Αἱ διδασκαλίαι τῶν βαθμῶν ἐδίδασκον τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀγαθοεργίας πρὸς γυναῖκας καὶ κοράσια. Τὸ Περιστύλιον διελύθη τὸ 1828 ἐξ αἰτίας τοῦ θανάτου τοῦ ἱδρυτοῦ του.

γυναῖκες τεκτονίδες. Καίτοι ἀνέκαθεν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ εἰσδοχὴ γυναικῶν (βλ. *γυνή*) ἐν τούτοις ἀναφέρονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Τάγμ.·. ἐξαιρετικαὶ περιπτώσεις, καθ' ἃς ἀναγκαστικῶς σχεδὸν ἐμυήθησαν εἰς τὸν α' καὶ β' βαθμ.·. γυναῖκες, αἱ ἑξῆς:

1. *Λαίδη Ἀλντουόρθ* (The Honor. Mrs Aldworth). Θυγάτηρ τοῦ λόρδου Ντόνεραιλ τῆς κομητείας Κόρκ τῆς Ἰρλανδίας, ἡ λαίδη Ἐλισάβετ Σαντ-Λέγκερ ἐγεννήθη τὸ 1695, ὑπανδρεύθη δὲ τὸ 1713 τὸν Ριχάρδον Ἀλντουόρθ.

Ὁ πατὴρ καὶ οἱ ἀδελφοί της τέκτονες ὄντες, συνείθιζον νὰ διατηροῦν Στ.·. ἐντὸς τοῦ πύργου των, εἰς ἣν προσήρχοντο καὶ οἱ τῶν πέριξ ἀδ.·. Ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς οἰκογενείας ἐξάγεται ὅτι ἡ νεαρὰ τότε Ἐλισσάβετ, περίεργος οὖσα, κατώρθωσε νὰ ἀνοίξῃ ὀπήν τινα εἰς τὸν τοῖχον δωματίου, συνεχομένου μὲ τὴν αἴθουσαν, ἔνθα συνήρχετο ἡ Στ.·. καὶ ἐκεῖθεν νὰ παρακολουθήσῃ ἀθέατος τὰς ἐργασίας τοῦ α' καὶ τοῦ β' βαθμοῦ, εἰς τοὺς ὁποίους συνέπεσε νὰ ἐργασθῇ ἡ Στ.·. τὴν ἡμέραν ἐκείνην. (Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἡ Ἐλισάβετ, εὑρισκομένη ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, ἀπεκοιμήθη μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Εἰς τὴν βιβλιοθήκην συνεδρίασε κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ Στ.·. τοῦ πατρός της. Ἐξυπνήσασα ἐκ τῶν φωνῶν τῶν ἀνθρώπων, ἐννόησεν ὅτι κάτι ἔκτακτον συνέβαινε καί, παραμερίσασα τὸ παραπέτασμα, παρηκολούθησε τὰς ἐργασίας). Περὶ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν, ἀντιληφθεῖσα ὅτι οἱ συνελθόντες ἡτοιμάζοντο νὰ ἐξέλθουν, ἐζήτησε νὰ φύγῃ ἀθορύβως ἀπὸ τὴν κρύπτην της διὰ νὰ μὴ συλληφθῇ, ἐν τῇ σπουδῇ της ὅμως καὶ λόγῳ τοῦ σκότους ἀνέτρεψε κάθισμα καὶ ἐπροξένησε θόρυβον, συνεπείᾳ τοῦ ὁποίου ὁ Στεγ.·., ἐξελθὼν εἰς τὸν διάδρομον μὲ κηρίον καὶ ξίφος εἰς τὰς χεῖρας, τὴν ἀνεκάλυψε καὶ ἀσφαλῶς θὰ τὴν ἐφόνευε, διότι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μία τοιαύτη πρᾶξις ἐθεωρεῖτο ἔγκλημα, ἐὰν δὲν ἐπενέβαινον ἐγκαίρως ὁ πατὴρ καὶ οἱ ἀδελφοί της. Ἡ νεαρὰ περίεργος εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ λιποθυμήσῃ ἀπὸ τὸν φόβον της. Συνελθοῦσα ὡμολόγησε τὴν πρᾶξίν της καὶ τότε ἐνεκλείσθη ἐκ νέου εἰς τὸν σκοτεινὸν θάλαμον, ἐνῷ ἡ Στ.·. συνήρχετο ἐπειγόντως διὰ νὰ σκεφθῇ περὶ τοῦ πρακτέου. Μετὰ δίωρον ταραχώδη συζήτησιν, καθ' ἣν τινὲς τῶν τεκτ.·. ἀπήτουν τὴν θανάτωσίν της, ἀπεφασίσθη, ὅπως τῇ προταθῇ ἡ μύησίς της, εἰς τοὺς δύο βαθμούς, τοὺς ὁποίους ἐν τῷ κρυπτῷ εἶχε παρακολουθήσῃ, ἵνα οὕτω δεσμευθῇ διὰ τοῦ ὅρκου τῆς ἐχεμυθείας. Ἡ Δὶς Σαίντ-Λέγκερ ἐδέχθη καὶ οὕτω ἐμυήθη εἰς τὸν βαθμ.·. τοῦ μαθ.·. καὶ τοῦ ἑτ.·., ἐξηκολούθησε δὲ κατόπιν καὶ μετὰ τὸν γάμον της (1713) ὡς Λαίδη Ἀλντουορθ πλέον νὰ παρακολουθῇ τὰς ἐργασίας τοῦ Τάγμ.·., καθ' ὅσον ἐν τῇ οἰκογενείᾳ της διατηρεῖται ἡ προσωπογραφία της μὲ τὰ τεκτ.·. διάσημα, φυ-

λάσσονται δ' ἐπίσης τὸ περίζωμα καὶ τὰ τεκτ.·. της κοσμήματα (βλ. εἰκ.).

Τὸ ὄνομά της περιλαμβάνεται ἄλλως τε καὶ μεταξὺ τῶν Τεκτόνων συνδρομητῶν τῆς «Enqu ry» τοῦ Dassigny τοῦ 1744 ἐρχόμενον δεύτερον εἰς τὸν κατάλογον εὐθὺς μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Ἰρλανδίας. Ἐλέχθη μάλιστα ὅτι ἐχρημάτισε καὶ Σεβ.·. τῆς Στ.·. της.

Περὶ τῶν συνθηκῶν, καθ' ἃς ἐγένετο ἡ μύησίς της, διάφοροι ἐκυκλοφόρησαν ἐκδόσεις ἐκ τῶν ὁποίων ὅμως ἡ πλησιεστέρα πρὸς τὴν ἀλήθειαν εἶναι ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα, ἥτις καὶ ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον εἰς Κόρκ τῆς Ἰρλανδίας τὸ 1811 τῇ συγκαταθέσει τῆς οἰκογενείας Ντόνεραιλ.

2. *Κυρία Μπῆτον* (Mrs Beaton) Ἡ «Γενικὴ Ἱστορία τῆς Κομητείας τοῦ Νόρφοκ» (1829 τόμ. 2. σ. 1304) ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: «Ἡ κυρία Μπῆτον, κάτοικος τοῦ Νόρφοκ τῆς Ἀγγλίας, ἦτο γενικῶς γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα ἡ «Μασόνα» ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι, κατορθώσασα ἑσπέραν τινὰ νὰ κρυβῇ ἐντὸς τοῦ φατνώματος μιᾶς Στ.·., παρηκολούθησεν ἐκεῖθεν καὶ ἔμαθε τὸ μυστικόν, μέχρι τοῦ ὁποίου χιλιάδες γυναικῶν ματαίως ἠγωνίσθησαν νὰ φθάσουν. Ἡ ἐν λόγῳ κυρία ἦτο ἀπὸ πάσης ἀπόψεως παραδόξου χαρακτῆρος, ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι ὅτι εἰς οὐδένα ποτὲ ἀπεκάλυψέ τι περὶ Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἡ κυρία Μπῆτον ἀπέθανεν εἰς τὴν πόλιν Σαίντ-Τζὼν τοῦ Νόρουϊτς τὸν Ἰούλιον τοῦ 1802 εἰς ἡλικίαν 85 ἐτῶν».

Ἡ λαίδη Ἀλντουόρθ

Πέραν τῆς ὡς ἄνω πληροφορίας οὐδὲν ἄλλο εἶναι γνωστὸν διὰ τὴν Μπῆτον.

3. *Κυρία ντὲ Σαιντράϊγ* (Madame de Xaintrailles) Γαλλίς, μυηθεῖσα εἰς τὸν α' συμβ.·. βαθμ.·. περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος, ὡς ἀναφέρει ὁ Κλαβὲλ (Histoire Pittoresque de la Fr. Macon. σελ. 34).

Ἡ ἐν Παρισίοις Στ.·. τῶν «Freres Artistes» μὲ Σεβ.·. τὸν Κιουβελιὲ ντὲ Τρὶ συνεδρίαζεν ἡμέραν τινά, ὅτε ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν νεαροῦ τινος ἰλάρχου ἐν στολῇ, ὅστις κληθεὶς νὰ παρουσιάσῃ τὰ τεκτ.·. του ἔγγραφα παρουσίασεν ἁπλῶς ἔγγραφον τοῦ Γαλλικοῦ Διευθυντηρίου, πιστοποιοῦν ὅτι ὁ φέρων ἦτο ἡ σύζυγος τοῦ Στρατηγοῦ ντὲ Σαιντράϊγ, ἥτις ὡς πολλαὶ ἄλλαι γυναῖκες τῆς Ἐπαναστάσεως εἶχε καταταχθῇ εἰς τὸν στρατὸν καὶ ἐμάχετο διὰ τὴν πατρίδα της. Εἰς στιγμὴν ἐνθουσιασμοῦ ἡ Στ.·. ἐν ὁλομελείᾳ ἀπεφάσισε τότε νὰ δεχθῇ τὴν ἀμαζόνα καὶ νὰ τὴν μυήσῃ κανονικῶς εἰς τὸν α' βαθμ.·. Ὅταν ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀνεκοινώθη εἰς τὸν ἴλαρχον, αὕτη ἀπήντησεν: «Ὑπῆρξα ἀνὴρ διὰ τὴν πατρίδα μου, θὰ εἶμαι ἀνὴρ διὰ τοὺς ἀδελφούς μου». Μυηθεῖσα ἀκολούθως παρηκολούθει τακτικὰ τὰς ἐργασίας τοῦ α' βαθμ.·.

Τόσον ὁ Mackey ὅσον καὶ ὁ Waite ψέγουν τὴν ἐν λόγῳ Παρισινὴν Στ.·., διότι ἄνευ οὐδενὸς ἀποχρῶντος λόγου παρεβίασε τὰ Μεγ.·. Συντάγματα καὶ τοὺς Κανονισμοὺς καὶ ἐμύησε γυναῖκα εἰς τὰ τεκτ.·. μυστήρια. Ὁ Waite μάλιστα θεωρεῖ ἀπίστευτον τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν χαρακτηρίζει μᾶλλον ὡς θέμα μυθιστορήματος ἀρκετὰ ἐνδιαφέρον.

γυνή. Ὁ νόμος, ὅστις ἀποκλείει ρητῶς τὴν εἰσδοχὴν γυναικῶν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·., δὲν περιλαμβάνεται σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς εἰς τὰ *Ἀρχαῖα Συντάγματα*, διαφαίνεται ὅμως συχνὰ μεταξὺ τῶν διαφόρων διατάξεων, ὅπως λόγου χάριν εἰς τὸ *χειρόγραφον Λανσντάουν* (Lansdowne MS), εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ὅτι «ὁ μαθητὴς δέον νὰ εἶναι ἀρτιμελής, ὅπως πρέπει νὰ εἶναι πᾶς ἀ ν ὴ ρ καὶ νὰ μὴ εἶναι δ ο ῦ λ ο ς». Ὅλοι ἐπίσης οἱ παλαιοὶ κανονισμοὶ καὶ αἱ *ἀρχαῖαι θεμελιώδεις διατάξεις* (βλ. λ.) ἀναφέρονται μόνον εἰς ἄνδρας, πολλαὶ δ' ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐντελῶς ἀνεφάρμοστοι ἐπὶ γυναικῶν.

Ὁ ἀποκλεισμὸς τῶν γυναικῶν ἐκ τοῦ Τάγματος ἀναφέρεται ρητῶς τὸ πρῶτον εἰς τὰ «*Ἀρχαῖα Καθήκοντα*» (βλ. λ.), τὰ συγκεντρωθέντα ὑπὸ τοῦ *Ἄντερσον* καὶ περιληφθέντα εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ «Βιβλίου Συνταγμάτων» τοῦ 1723, εἰς τὴν 51 σελίδα τοῦ ὁποίου καὶ εἰς τὸ Κεφ. III ὑπάρχει ἡ φράσις: «*Οἱ γινόμενοι δεκτοὶ ὡς μέλη Στοᾶς τινος πρέπει νὰ εἶναι καλοί, εἰλικρινεῖς, ἐλεύθεροι τὴν καταγωγὴν ἄνδρες... ὄχι δ ο ῦ λ ο ι οὔτε γ υ ν α ῖ κ ε ς ἢ ἀνήθικοι ἢ ἄσεμνοι ἄνθρωποι*». Τούτου ἕνεκα εἰς τὰς ἀρχαίας Στ.·. ἐγυμνοῦτο τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ στήθους τοῦ ὑποψηφίου, διὰ νὰ δειχθῇ ὅτι οὗτος ἀνῆκεν εἰς τὸ ἄρρεν φῦλον. Ὁ Ἄντερσον ἀφηγεῖται ὅτι ἡ παρθενικὴ βασίλισσα Ἐλισάβετ διέκειτο δυσμενῶς πρὸς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας, διότι δὲν ἠδύνατο καὶ αὐτὴ ὡς γυνὴ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. Τάγμα. Τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ βεβαίως μῦθον, ὡς καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Sacher—Masoch δραματοποιηθεῖσα ἱστορία περὶ τῆς Μαρίας Θηρεσίας, κατὰ τὴν ὁποίαν αὕτη, ἐκ γυναικείας ζηλοτυπίας ὠθουμένη, ἐπεσκέφθη μετημφιεσμένη τὴν Στ.·. τοῦ συζύγου της Φραγκίσκου. Μετὰ μεγάλης ἐπιμονῆς διατηρεῖται ἡ ἀφήγησις περὶ τῆς Λαίδης Ἀλντουόρθ (βλ. *Γυναῖκες τεκτονίδες*), ὡς ἐπίσης ἀναφέρεται ὅτι καὶ ἡ «Melrose Lodge» Ἀρ. 1 ἠναγκάσθη νὰ μυήσῃ τὴν Ἰσαβέλλαν Scoon. Κατ' ἄλλην τινὰ παράδοσιν κατὰ τὴν χειμερινὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τῆς ἐν Newcastle Στ.·. «τοῦ Συντάγματος Πεζικοῦ ἀρ. 22» (1769) ἡ πανδοχεὺς διέρρηξε μὲ σκαλιστήριον τὴν θύραν τῆς Στ.·. καὶ οἱ Ἀδ.·. ἠναγκάσθησαν ἐπίσης νὰ τὴν ὁρκίσουν. Εἰς τὰς πλείστας ἐκ τῶν ἀφηγήσεων τούτων πρόκειται βεβαίως περὶ μύθων παναρχαίας καταγωγῆς, πλανωμένων ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐμφανίζονται ἤδη καὶ εἰς τὰς ἱστορίας τῶν συνδέσμων ἀνδρῶν πρωτογό-

νων φύλων ἀνθρώπων. Μεταγενεστέρως οἱ Ἀδ.·. τῶν Στ.·. ἐνήργουν εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἀλλέως. Οὕτω μία πανδοχεὺς Molly, ἡ ὁποία διεισέδυσεν εἰς τὴν Στ.·. «Canterbury Lodge», ἐξεβλήθη ἁπλῶς ἀπὸ τὴν Στ.·. χωρὶς νὰ μυηθῇ. Καὶ κατὰ τὴν πανηγυρικὴν ἐγκατάστασιν τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλίας, μετὰ ταῦτα βασιλέως Ἐδουάρδου VII, ὡς Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, δύο περίεργοι ὑπηρέτριαι ἐξεδιώχθησαν διὰ τῆς ἀστυνομίας ἀπὸ τὴν στέγην τοῦ Alberthall ἐν Λονδίνῳ. Γυνή τις, εἰσελθοῦσα διὰ βίας τὸ 1903 εἰς τὴν Στοὰν «Cette», κατεδικάσθη εἰς 13 ἐτῶν δεσμὰ λόγῳ βαρείας διαταράξεως τῆς οἰκιακῆς ἡσυχίας καὶ γαλήνης. Κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν πόλεμον τοῦ χωρισμοῦ φαίνεται ἐπίσης ὅτι συχνὰ ἀξιωματικοὶ καθίστων γνωστὰ εἰς τὰς γυναῖκας των τὰ Ἐλευθεροτεκτ.·. μυστικὰ καὶ σημεῖα ἀναγνωρίσεως, διὰ νὰ δύνανται αὗται νὰ ἐπικαλῶνται τὴν βοήθειαν καὶ ἀρωγὴν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς ἀντιπάλου στρατιᾶς, ὡς π.χ. ὁ ταγματάρχης Κάρολος Lille ἐν Gainsville τῆς Georgia. Περὶ τοῦ ἑρμαφροδίτου ἱππότου ν τ' Ἐὸν βλέπε λέξιν *Ἐόν, ντ'*—. Τεκτονὶς ὑπῆρξε καὶ ἡ Κυρία ντὲ Σαιντραΐγ (βλ. *Γυναῖκες τεκτονίδες*). Ἄλλη ἰδιαιτέρα περίπτωσις εἶνε ἡ τῆς κομήσσης Ἑλένης Hadik Barkoczy, συζύγου τοῦ κόμητος Bela Hadik, γενικοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ ἀρχιδουκὸς Max. μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορος τοῦ Μεξικοῦ. Ἦτο ἡ τελευταία τοῦ γενεαλογικοῦ της δένδρου καὶ ὡς ἐκ τούτου αἱ οὐγγρικαὶ ἀρχαὶ εἶχον ἀπονείμει εἰς αὐτὴν ἀνδρικὰ κληρονομικὰ δικαιώματα. Ἐπὶ τῇ βάσει τούτων ἐμυήθη τῷ 1875 καθ' ὅλους τοὺς Ἐλευθεροτεκτον.·. κανόνας εἰς τὴν ἐν Ungvar Στ.·. Egyenlöség», ἂν καὶ ἡ οὐγγρικὴ Μεγ.·. Ἀνατ.·. κατηγορηματικῶς εἶχεν ἀρνηθῇ τὴν συγκατάθεσίν της. Τούτου ἕνεκα ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἐζήτησε λόγον ἀπὸ τὸν Σεβ.·. καὶ διέγραψεν ἐκ τῶν καταλόγων ὅλους τοὺς ὑπευθύνους. Τὸ 1882 ἐγένετο ἐν Γαλλίᾳ ἡ μύησις τῆς Maria Deraismes εἰς τὴν Στ.·. «Les libres Penseurs» ὑπὸ τοῦ Le Peq. Ἡ «Μεγ.·. Συμβολικὴ Στοὰ» ἀνήρεσεν ἀμέσως τὴν ἄδειαν λειτουργίας τῆς Στ.·. ταύτης, ἀποτέλεσμα ὅμως τῆς τοιαύτης μυήσεως ἦτο ἡ γένεσις τοῦ «Μικτοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. τοῦ «*Ἀνθρωπίνου Δικαίου*» («Droit Humain») καὶ τοῦ Co Masonry (βλ. λ.).

Τὰ παλαιότερα πρακτικὰ Στοῶν ἀποδεικνύουν ὅτι ἔκτοτε ἐπεκράτει τὸ καὶ σήμερον ὑφιστάμενον ἔθιμον ὅπως αἱ Στοαὶ συγκροτοῦν ἑορτὰς ἢ ἄλλας διασκεδάσεις εἰς τὰς ὁποίας μετεῖχον καὶ αἱ σύζυγοι, θυγατέρες ἢ φίλαι τῶν μελῶν τῆς Στοᾶς. Τὰ αὐτὰ πρακτικὰ ἀναφέρουν ὅτι εἰς τὴν σύζυγον ἑνὸς νεομυήτου ἀπεστέλλετο ὡς δῶρον ἓν ζεῦγος χειροκτίων. Ὁ Β·λταῖρος κατὰ τὴν μύησίν του ἔλαβε ζεῦγος χειροκτίων διὰ νὰ τὸ προσφέρῃ εἰς τὴν «φίλην του κυρίαν»)

Αἱ ἐν Λονδίνῳ Συντεχνίαι εἶχον καὶ ἓν ἰδιαίτερον δωμάτιον καλούμενον «Δωμάτιον τῶν Παρθένων» τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς τόπος συγκεντρώσεως, διαμονῆς, γευμάτων καὶ καλλωπιστήριον ἀποκλειστικῶς διὰ γυναῖκας.

Κατὰ τὸ 1921 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας εἰσηγήθη εἰς τὸ ἐν Γενεύῃ συνελθὸν συνέδριον τῆς *Α. Μ. Ι*, ὅπως ἐπιτραπῇ εἴς τινας Τεκτ.·. Δυνάμεις, μέλη τῆς Α.Μ.Ι., ἡ εἰσδοχὴ γυναικῶν. Τὸ συνέδριον ὅμως ἀπέρριψε τὴν πρότασιν, τριῶν μόνον Τεκτον.·. Δυνάμεων (τῶν Μεγ.·. Στ.·. Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πορτογαλίας) ὑπερψηφισασῶν αὐτῆς. Εἰς τὰ θεμελιώδη ἀξιώματα τῆς *ἀναγνωρίσεως* (βλ. λ.), τὰ ὁποῖα ἐξέδωκεν ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας τὸ 1929, ἡ εἰσδοχὴ γυναικῶν ἀποτελεῖ κύριον καὶ βασικὸν κώλυμα, ἐμποδίζον τὴν ἀναγνώρισιν Στ.·. ἢ Τεκτον.·. τινος Δυνάμεως.

Σύνδεσμοι μὲ Ἐλευθεροτεκτ.·. χαρακτῆρα, δεχόμενοι γυναῖκας, ὑπάρχουν πάντοτε τοὐλάχιστον ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἱδρύθησαν κατ' ἀρχὰς τὸ Τάγμα τῶν Ἱπποτῶν καὶ Νυμφῶν τοῦ Ρόδου, ἡ Ἑταιρεία τῶν Συντρόφων τῆς Πηνελόπης, τὸ Τάγμα τῆς Εὐδαιμονίας, τὸ Τάγμα τῶν Ξυλοκόπων ἢ Ὑλοτόμων, τὸ Τάγμα τῶν Ἱπποτῶν τῆς *Ἀγκύρας* (βλ. λ.), κ. οὗ. κ. Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἑταιρείας, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μυστικάς, ἠδύναντο νὰ συμμετέχουν ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Οἱ τόποι τῶν συνελεύσεων ἐκαλοῦντο ἄλση, δασύλλια ἡδονῆς, ναοὶ ἀγάπης, τὰ δὲ θήλεα μέλη ἐτιτλοφοροῦντο «ἐξαδέλφαι» ἢ «φίλαι». Εἰς τὴν Γερμανίαν τοιαύτης μορφῆς ἦτο τὸ «*Τάγμα τῶν Μανδροσκύλων*» («Mops-orden»).

Εἰς τὴν Γαλλίαν πάλιν διεμορφώθη κατόπιν, ἐν συνδυασμῷ μετὰ Στοῶν, ὁ «*Τεκτονισμὸς υἱοθεσίας*» (βλ. λ.) Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὑφίστανται πολυάριθμοι ἑνώσεις οἰκογενειῶν καὶ γυναικῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, ὡς ὁ «*Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς*», *τὸ* «*Τάγμα τοῦ οὐρανίου τόξου*», *αἱ* «*Θυγατέρες τοῦ Ἰώβ*», *κ. ἄλ.*

Αἱ Στ.·., αἱ εἰσδεχόμεναι γυναῖκας, «παραγνωρίζουν τελείως»—κατὰ τοὺς Lennh ff καὶ Posner (βιβλ. 7)—«τοὺς πραγματικοὺς σκοποὺς τοῦ Ἐλευθεροτεκ.·. ὡς μυστηριακοῦ συνδέσμου ἀνδρῶν.

Δὲν πρόκειται περὶ ἀποκλεισμοῦ τῶν γυναικῶν ἀπὸ τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἀνθρωπιστικῆς των δράσεως. Πρὸς τοῦτο αἱ γυναῖκες ἔχουν πολλὰς εὐκαιρίας εἰς πολυαρίθμους ἑνώσεις. Εἶναι ὅμως παράλογον, νὰ ὑποχρεώνῃ τις γυναῖκας εἰς μίαν συμβολικήν, τῆς ὁποίας συστατικά τινα τοῦ ἔργου της εἶναι ἐντελῶς ξένα πρὸς τὸ θῆλυ φῦλον (θήλεις λιθουργοὶ καὶ τέκτονες;) καὶ νὰ τὰς δεσμεύῃ εἰς ἑνώσεις, τῶν ὁποίων ἡ οὐσία διὰ τῆς εἰσδοχῆς γυναικῶν θὰ μεταβληθῇ. Ἂν ὁ Ἄντερσον ἀπέκλεισε κατηγορηματικῶς τὰς γυναῖκας, ἠκολούθησεν ἐν πάσῃ περιπτώσει εἰς τοῦτο τοὺς θεμελιώδεις κανόνας τῶν ἀρχαίων λιθουργῶν, οἱ ὁποῖοι αὐστηρῶς ἀπέκλειαν ἀπὸ τὴν συντεχνίαν ὅλα τὰ θήλεα πρόσωπα. Μόνον ἐν μοναδικὸν θῆλυ πρόσωπον, ἔτυχε—κατὰ τὴν παράδοσιν—τῆς τιμῆς νὰ συμμετάσχῃ τῆς συντεχνίας ἡ βασίλισσα τοῦ Σαβᾶ. Ἡ τοποθέτησις τῆς εἰκόνος της εἰς τὰς σειρὰς ἀγαλμάτων τῶν γερμανικῶν ναῶν ἀσφαλῶς δὲν εἶναι σύμπτωσις, καθόσον ἡ συντεχνία ἐτίμα αὐτὴν ὡς μίαν μορφήν, ἀνήκουσαν εἰς τὸν κύκλον τῆς παραδόσεως τῆς κατασκευῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος».

«Ὁ θεωρητικὸς Τεκτονισμός, γράφει ὁ Mackey, εἶναι μία ἁπλῆ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ Τεκτ.·. εἰς σκοποὺς ἠθικοὺς καὶ ἐπιστημονικούς. Ἐπειδὴ δὲν δεχόμεθα καινοτομίας, οὔτε τροποποιήσεις τῶν ἐθίμων μας, ὁ θεωρητικὸς Τεκτ.·. κρατεῖ καὶ κυβερνᾶται ἀπὸ ὅλους τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανονισμούς, οἵτινες ἐρρύθμιζον καὶ ἐκανόνιζον τὸν ἐπαγγελματικὸν πρόγονόν του. Ἡ γυνὴ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συμμετάσχῃ εἰς τὰ τυπικὰ καὶ τὰς τελετάς μας, ὄχι διότι θεωροῦμεν αὐτὴν ἀναξίαν ἢ ἄπιστον ἢ ἀνίκανον νὰ κρατήσῃ ἓν μυστικόν, ἀλλὰ διότι κατὰ τὴν εἴσοδόν μας εἰς τὸ Τάγμα εὕρομεν διατάξεις τινάς, ὁριζούσας ὅτι μόνον ἄνδρες ἱκανοὶ νὰ ὑποστοῦν τοὺς κόπους τῆς ἐργασίας καὶ νὰ ἐκτελέσουν τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ λιθοδόμου, γίνονται δεκτοί. Τὰς διατάξεις αὐτὰς ὑπεσχέθημεν ἐνόρκως οὐδέποτε νὰ παραβιάσωμεν καὶ οὔτε θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τροποποιηθοῦν ἄνευ πλήρους ἀναστατώσεως τοῦ ὅλου συστήματος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».

Παράπονα κατὰ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν γυναικῶν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῆς Στοᾶς ἠκούσθησαν ἀνέκαθεν. Περὶ τούτου παρέχουν ἰδέαν τινὰ αἱ ἐφημερίδες τοῦ 18 αἰῶνος. Κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1733 ἡ «Vossiche Zeitung» (πρβλ. Eberhard Buchner: «Das Neueste von Gestern», Μόναχον) ἐδημοσίευσεν ἀνακοίνωσιν προερχομένην ἐκ Μεγάλης Βρεττανίας:

«Τὸ μυστικὸν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ γνωστοποιεῖται εἰς τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν μύησίν των· τὰ μέλη ὅμως ταῦτα ὀφείλουν νὰ δεσμευθοῦν δι' ὅρκου αὐστηροῦ ὅτι εἰς οὐδένα θὰ ἀποκαλύψουν αὐτό. Καὶ τὸ τοιοῦτον τηρεῖται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ὅταν εὐγενής τις πριγκήπισσα, ἡ ὁποία εὐχαρίστως ἤθελε νὰ μάθῃ τὸ μυ-

στικόν αὐτό, ἔπεισεν εὐγενῆ τινα, ὅπως γίνῃ Ἐλευθεροτέκτων καὶ κατόπιν ἀπήτησε παρ' αὐτοῦ νὰ τῆς ἀποκαλύψῃ τὸ μυστικόν, οὗτος ἠρνήθη νὰ πράξῃ τοῦτο». Τὸ 1737 παρισινός τις ἀνταποκριτὴς τοῦ αὐτοῦ φύλλου ἐνόμιζεν ὅτι ἐν Γαλλίᾳ ἀσφαλῶς μετ' οὐ πολὺ θὰ ἐγνωρίζετο τὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. μυστικόν στὰ γύναια ζηλοτυποῦν», ἔγραφε «διότι τὸ ἄρρεν φῦλον ἀποκλείει αὐτὰ ἀπὸ τὰ μυστικὰ τῆς ἀδελφότητός του». Εἰς τὴν Βέρνην αἱ γυναῖκες ἠθέλησαν μάλιστα νὰ ἐξεγείρουν τὴν κυβέρνησιν κατὰ τοῦ Τάγματος. «Αἱ σύζυγοι τῶν Ἐλ.·. Τεκτ.·. γράφει ἔγγραφόν τι τῆς τότε ἐποχῆς, «παρὰ τὰς θωπείας των καὶ τὰς πανουργίας καὶ μηχανορραφίας των δὲν δύνανται—πρὸς μεγίστην των δυσαρέσκειαν—νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἐξιχνίασιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ μυστικοῦ».

Παράπονα ἠγέρθησαν ἐπίσης καὶ ἐν Γερμανίᾳ. Τὸ 1782 ὁ *Βίλαντ* (βλ. λ.) ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ περιοδικόν του «Deuts her Merkur» μίαν διασαφήνισιν ἐπὶ τοῦ θέματος «ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἔχουν τὴν καρδίαν των ἀνοικ ἡν εἰ, τὰς γυναῖκας, τὴν Στ.·. ὅμως κλειστήν». Καὶ ὁ Γκαῖτε συνεισέφερε τὸν ὀβολόν του εἰς τὴν συζήτησιν αὐτήν. Ὅταν ὁ υἱός του Αὔγουστος εἰς ἑορτήν τινα τῆς Στ.·. «Ἀμαλία», εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν προσκεκλημέναι καὶ αἱ *ἀδελφαὶ* (βλ. λ.), ἠθέλησε νὰ ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας των, ὁ Γκαῖτε ἔ λεισε τὸ ζήτημα δι' ἀστείου τινὸς τετραστίχου.

Ἀπάντησιν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, τῆς εἰσδοχῆς δηλ. γυναικῶν εἰς τὸν Ἑλ.·. Τεκτ.·. προσεπάθησε νὰ δώσῃ ὁ *Χέρντερ* εἰς τὰς Ἐλευθεροτεκτον.·. ὁμιλίας του, εἰς τὰς ὁποίας, ἀπαντῶν εἰς παρατηρήσεις τῆς συζύγου του, λέγει: «Εἴσθε πολὺ ἐνεργητικαί, πολὺ φιλεύσπλαχνοι, ἀλλ' ἐν μιᾷ στιγμῇ ἀποκάμνετε ἐργαζόμεναι. Θὰ ἠθέλατε νὰ βοηθήσητε διὰ μιᾶς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα καὶ θὰ κατεστρέφατε τὸ πᾶν. Τούτου ἕνεκα δὲν ἀνήκετε εἰς ἐκεῖνο, τὸ ἠρέμως καὶ ψυχραίμως· συμβουλεῦον, τὸ ἀταράχως δρῶν τετράγωνον».

Δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. θέτει ἐν ὑποδεεστέρᾳ μοίρᾳ τοῦ ἀνδρὸς τὴν γυναῖκα, διότι δὲν τὴν δέχεται εἰς τοὺς κόλπους του. Τοὐναντίον διδάσκει καὶ ἔναντι αὐτῆς τὰς αὐτάς, οἵας καὶ ἔναντι παντὸς ἀνδρὸς καὶ γενικῶς ἀνθρωπίνου πλάσματος, ὑποχρεώσεις. Ἐν τῶν ἱερωτέρων τυπικῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. συστήματος ἐπιβάλλει σεβασμὸν πρὸς τὴν χήραν καὶ οἶκτον καὶ ἔλεος πρὸς τὰ τέκνα τῆς Χήρας. Ἡ σύζυγος, ἡ μήτηρ, ἡ ἀδελφὴ καὶ ἡ θυγάτ ρ παντὸς Τέκτ.·. ἔχουν ἰδιαίτερα δικαιώματα ἐπὶ τῆς συμπαθείας καὶ τ ς ἀγάπης ὅλων τῶν Ἀδ.·.. Ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες δὲν εἶναι μισογύναι ἀποδεικνύεται ἀπὸ πολλὰ Ἐλευθεροκτεκτ.·. ἔθιμα, ὡς π. χ. ἀπὸ τὸ ἔθιμον τῆς δωρήσεως εἰς τὸν νεομύητον ἑνὸς ζεύγους χειροκτίων διὰ νὰ τὸ προσφέρῃ οὗτος εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ὁποίαν ἐκτιμᾷ περισσότερον· ἐπίσης ἀπὸ τὰς ὑποχρεωτικὰς κατὰ τὰ τεκτον.·. συμπόσια προπόσεις ὑπὲρ τῶν *ἀδελφῶν* γυναικῶν, ἀπὸ τὰς ἑορτὰς τῶν ἀδελφῶν, τὰς ἑνώσεις τοιούτων γυναικῶν εἰς πολλὰς Στ.·., καὶ ἀπὸ τὰ διάφορα ἱδρύματα, ὅπου οἱ Ἐλευθεροτέκτονες συνεργάζονται μετὰ γυναικῶν. Ἐπίσης καὶ ἡ ἀγαθοεργὸς δρᾶσις πολλῶν Στ.·. διεξάγεται κατὰ μέρος ὑπὸ γυναικῶν. Οὐδεμία ὅμως ἀφορμὴ ὑπάρχει, ὅπως ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δεχθῇ εἰς τὰς Στ.·. ὡς κανονικὰ μέλη του γυναῖκας, ἐφ' ὅσον ἦτο, εἶναι καὶ θὰ παραμείνῃ κατὰ τὴν οὐσίαν του σύνδεσμος ἀνδρῶν.

Θὰ ἦτο ὅμως δυνατὸν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως συμβαίνει καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν νὰ ὀργανώσῃ «Παρατεκτονικὰς ἑνώσεις γυναικῶν» αἱ ὁποῖαι θὰ ἠσχολοῦντο μὲ κοινωνικὸν καὶ ἀνθρωπιστικὸν ἔργον, χωρὶς νὰ μετέχουν φυσικὰ τῶν Τεκτ.·. Μυστηρίων. Εἰς τὰς ἑνώσεις ὅμως αὐτὰς θὰ ἐλάμβανον μέρος μόνον μητέρες σύζυγοι ἢ θυγατέρες Τεκτόνων. Παράδειγμα ἀποτελεσματικῆς τοιούτου εἴδους γυναικείας δράσεως ἔχομεν ἐσχάτως τὴν Παιδούπολιν εἰς Παλαιὸν Φάληρον τῆς ὁποίας τὴν συντήρησιν καὶ λειτουργίαν εἶχεν ἀναλάβει ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅπου ἐπεστάτουν καὶ εἰργάζοντο ὑποδειγματικῶς Ἑλληνίδες συγγενεῖς Τεκτόνων. Ἐφ' ὅσον ἀπὸ μακροῦ ἤδη καὶ ἡ Ἑλληνὶς κατέλαβε θέσιν ἐκτὸς τοῦ οἴκου της εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ζωήν, μία τοιαύτη ὀργάνωσις θὰ τὴν διηυκόλυνε εἰς τὰ νέα της καθήκοντα.

Γύφτοι (Gypsies). Φυλὴ ἢ μᾶλλον διάφορα φῦλα, ἐξ Ἰνδιῶν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προερχόμενα, διαπεραιωθέντα διὰ τῆς Αἰγύπτου εἰς Εὐρώπην καὶ κατεσπαρμένα εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον, ὅπου ζοῦν ἐν ἡμινομαδικῇ καταστάσει. Καλοῦνται ἐπίσης Ἀθίγγανοι ἢ Ἀτσίγγανοι, Βοημοί, Κατσίβελοι κλπ. Ὁ γνωστὸς Γάλλος συγγραφεὺς τοῦ 18ου αἰῶνος Κορνήλιος Βὰν Πῶν (Van Paun) εἰς τὸ ἔργον του «Φιλοσοφικαὶ ἔρευναι ἐπὶ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Κινέζων» (Παρίσιοι 1774) διατυπώνει τὴν θεωρίαν ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς προέρχεται ἀπὸ τοὺς Γύφτους.

«Πᾶς ἄνθρωπος, γράφει, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο ἔνοχος ἐγκλήματός τινος, ἠδύνατο νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὰ μικρὰ μυστήρια. Οἱ τυχοδιῶκται ἐκεῖνοι, οἱ καλούμενοι Αἰγύπτιοι ἱερεῖς ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ, ἐξήτουν σημαντικὰ ποσὰ διὰ μύησιν· οἱ δὲ διάδοχοί των οἱ Γύφτοι μετήρχοντο παρομοίας μεθόδους πρὸς χρηματισμόν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἰσήχθη εἰς τὴν Εὐρώπην».

Ἀλλ' ὁ Ντὲ Πῶν διακρίνεται, ὅπως γράφει καὶ ὁ Mackey, διὰ τὰς παραδοξολόγους γνώμας του. Ὁ κ. Ἰάκωβος Σίμψων (J. Simpson) ἐξ ἄλλου, ὅστις συνέγραψεν ἐκτενῆ «Ἱστορίαν τῶν Γύφτων (1896) εἰς σελίδα 387 γράφει ὅτι «εὑρίσκει σημαντικὴν ὁμοιότητα μεταξὺ τοῦ Γ υ φ τ ι σ μ ο ῦ ὑπὸ τὴν ἀνώδυνον μορφήν του καὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ μὲν πρῶτος εἶναι μιὰ γενική, ὁ δὲ δεύτερος μιὰ εἰδικὴ Ἑταιρεία.

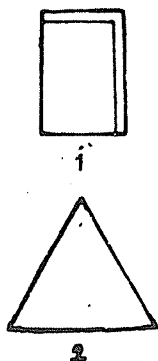
Τοῦτο σημαίνει ὅτι οἱ Γύφτοι ἔχουν τὴν γλῶσσαν ἢ τινας λέξεις καὶ σημεῖα εἰδικὰ δι' ὅλην τὴν φυλὴν καὶ τὰς ὁποίας ἕκαστον ἄτομον ἢ τάξις χρησιμοποιοῦν διὰ διαφόρους σκοπούς. Ἡ φυλὴ δὲν ἔχει χωριστὰς σχέσεις μὲ οἱονδήποτε ἐκ τῶν μελῶν της. Πολλοὶ γύφτοι εἶναι Ἐλευθεροτέκτονες. Πρόκειται ἄλλως τε περὶ λαοῦ ἐνδεδειγμένου νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸν Τεκτ.·.. Διότι ἔχουν ἴδια μυστικὰ καὶ φυσικὰ ἐνδιαφέρονται ζωηρῶς νὰ διεισδύουν εἰς τὰ μυστικὰ τῶν ἄλλων».

Δέον νὰ σημειωθῇ ἐν τούτοις ὅτι ὁ Σίμψων γράφει διὰ τοὺς γύφτους τοὺς ζῶντας ἐν Σκωτίᾳ ὅπου εἶναι σημαντικῶς προωδευμένοι εἰς πολιτισμὸν καὶ κοινωνικὴν θέσιν.

γωνία *βορειοανατολικὴ* (Βλ. *βορειοανατολικὴ γωνία).*

Δ. Τὸ τέταρτον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, προελθὸν ἐκ τοῦ σημιτικοῦ Ντάλεθ, δηλοῦντος θύραν (σκηνῆς ἢ καλύβης, διότι τοιαύτας εἶχον τὰς κατοικίας τῶν οἱ νομάδες ἐκεῖνοι. ὡς δεικνύει καὶ τὸ σχῆμα τοῦ Δ) Ἐκ τῶν παρατιθεμένων σχημάτων τὸ πρῶτον φανερώνει τὴν σχέσιν του μὲ τὸ Ἑβραϊκὸν Ντάλεθ, τὸ δεύτερον τὸ Ἑλληνικὸν Δέλτα, ὁμοιάζον πρὸς ἄνοιγμα σκηνῆς. Ἡ ἀριθμητική του ἀξία εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Ἑβραϊκὴν εἶναι 4. Συνδέεται εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν μὲ τὸ τέταρτον ἱερὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ «*Νταγκούλ*» = ἐπιφανής. (Βλ. λέξιν Δέλτα)

δαδοῦχος. Ὁ δεύτερος κατὰ τὴν τάξιν ἱερεὺς τῆς ἐν Ἐλευσῖνι ἱερατικῆς ἱεραρχία τῆς Ἐλευσινίας Δήμητρος.

Κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Κηρύκων ἢ μᾶλλον ἐκ γένους συγγενοῦς τούτῳ, διότι μετὰ τὴν ἐρήμωσιν τοῦ γένους τῶν Κηρύκων δὲν περιῆλθε πιθανῶς τὸ ἀξίωμα τοῦ δαδούχου εἰς τὸ γένος τῶν Λυκομιδῶν ὡς τὸ τοῦ Κήρυκος. Ὁ δαδοῦχος ἦτο ἰσόβιος, ὄχι ὅμως καὶ ἱερώνυμος (ἂν καὶ ὁ Λουκιανὸς βεβαιοῖ τὸ ἐναντίον). διότι εἰς ἐπιγραφὰς ἀναγράφεται συνήθως μὲ τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ ὄνομά του. Ἐκαλεῖτο δαδοῦχος ἐκ τοῦ ἱεροῦ συμβόλου (τῶν δάδων). τὸ ὁποῖον ἐκράτει κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων, (εἰς ἀνάμνησιν, ὡς λέγεται. τῆς δαδός, τὴν ὁποίαν ἥναψεν ἡ Δημήτηρ ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς Αἴτνης), ὅτε ἐφόρει πορφυροῦχον ἐσθῆτα καὶ περιεβάλλετο ἐν τῇ κεφαλῇ ὑπὸ στεφάνου ἐκ κλάδων μυρτέας. Κατὰ τὴν ἐμφάνισίν του ἔξω τῆς τελέσεως τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων του ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διάδημα. Περὶ τῶν θρησκευτικῶν του καθηκόντων βλ. *Ἐλευσίνια μυστήρια*.

δαίμων. Μέση λέξις παρ' ἀρχαίοις, σημαίνουσα δαίμονα ἀγαθὸν καὶ δαίμονα κακὸν ἢ πονηρόν· θεότητα· τὸν διευθύνοντα τὰ τοῦ κόσμου καὶ τρέποντα τὰ πράγματα κατὰ τὰς ἰδικάς του βουλάς· || ἡ ἐν ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ δύναμις παρὰ τὴν ψυχήν, ἡ προστατεύουσα καὶ καθοδηγοῦσα αὐτόν· ἐνιαχοῦ ἡ δύναμις αὕτη λέγεται σήμερον *ὁδηγός*· || εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν γλῶσσαν ὁ πονηρὸς δαίμων, ἄλλως διάβολος (βλ. λ.).

Κατὰ τὸν ἀδ. Ν. Λούβαριν ἡ ἔννοια τῆς λέξεως δαίμων παρ' ἀρχαίοις ποικίλλει κατὰ τὰς ἐποχάς. Ὁ Πλάτων (Κρατύλος) ταυτίζει τὴν λέξιν πρὸς τὸν δαήμονα (=γνώστην). Παρ' Ὁμήρῳ ἡ λέξις δαίμων σημαίνει κυρίως τὴν ἀόριστον θείαν δύναμιν, ἡ ὁποία ἀσκεῖ ἀγαθὴν ἢ κακὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν λέξιν Θεός, ἡ ὁποία εἶναι προσωποποίησις τῆς δυνάμεως ταύτης, νοουμένης κατ' εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου. Παρ' Ἡσιόδῳ οἱ δαίμονες εἶναι θεότητες ἐνδιάμεσοι μεταξὺ θεῶν καὶ ἀνθρώπων, τελοῦσαι ἔργα, τὰ ὁποῖα παρ' Ὁμήρῳ ἀνήκουν μόνον εἰς θεούς. Οἱ δαίμονες οὗτοι εἶναι ἢ τέκνα θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἢ θνητοί, θεοποιηθέντες μετὰ θάνατον. Ὁμοίως οἱ τοῦ «ἀργυροῦ γένους» ἀποθανόντες ἐγένοντο ὑποχθόνια ὑπερφυσικὰ ὄντα. Οἱ δαίμονες οὗτοι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προσωποποιήσεις κοσμικῶν δυνάμεων ἢ ἀφῃρημένων ἠθικῶν ἐννοιῶν ὡς ἡ Θέμις, ὁ Θάνατο , ἡ Ἔρις, ἡ Νέμεσις κ.λ.π.

Οἱ δαίμονες ἐν τῇ ἀρχαίᾳ θρησκείᾳ εἶναι διαφόρων κατηγοριῶν. Σπουδαιότεροι ἦσαν οἱ «*πρόπολοι*», οἱ τελοῦντες ἔργα βοηθοῦ ἢ ὑπηρέτου τῶν θεῶν (Παιάν, Αἰγαίων, Θεμις, Μοῖραι, Χάριτες, Μοῦσαι, Εἰλείθυια, κ.τ.λ.). Τὸ πρότυπον τῶν προπόλων δαιμόνων ἦτο ὁ θεὸς Ἑρμῆς, ὁ δὲ Διόνυσος, ἡ Δημήτηρ, ὁ Ἅδης ἔχουσι πλῆθος ἐξ αὐτῶν. Ὡς Μοῖρα ἢ Τύχη ἐπροσωποποιήθη ὁ δαίμων, δύναμις ἐπιδρῶσα ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πεπρωμένων. Βαθμηδὸν ἐγεννήθη ἡ πίστις ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος γεννᾶται μὲ προσωπικὸν δαίμονα (*γενέθλιος δαίμων*) ἀγαθὸν ἢ φαῦλον.

Οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι μετεχειρίσθησαν τὴν λέξιν δαίμων πρὸς δήλωσιν τῆς ψυχῆς τοῦ σύμπαντος, ὁπόθεν ἀπορρέουν αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων (Θαλῆς, Ἡράκλειτος, Δημόκριτος, Ἐμπεδοκλῆς). Οἱ δαίμονες τῶν φιλοσόφων εἶναι μεταφυσικαὶ ὀντότητες διαφέρουσαι τῶν τοῦ Ἡσιόδου, καθ' ὅτι στεροῦνται προσωπικῆς ὑπάρξεως. Πολλοὶ ἐπίσης τῶν φιλοσόφων ἐδέχθησαν κατὰ τὴν λαϊκὴν δοξασίαν, ὅτι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ κατοικοῦν δαίμονες ἀγαθοὶ ἢ κακοί, τὸ δὲ δαιμόνιον τοῦ Σωκράτους εἶναι ἡ ὀνομαστοτέρα περίπτωσις.

Ἀπὸ τὰ ὀλίγα σωζόμενα τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου βλέπομεν ὅτι καὶ αὐτὸς διδάσκει τὴν περὶ δαιμόνων δοξασίαν. Εἰς τὸν ΙΣΤ' λόγον του πρὸς Ἄμμωνα Βασιλέα εὑρίσκομεν τὸν ἀκόλουθον ὁρισμόν;

«*Καὶ οὐρανόν, ἡ νοητὴ οὐσία διοικεῖ, οὐρανὸς δὲ θεούς. Δαίμονες δὲ θεοῖς ὑποτεταγμένοι, ἀνθρώπους διοικοῦσιν. Αὕτη ἡ τῶν θεῶν καὶ δαιμόνων στρατιά*».

Ὁ Ἑρμῆς κατὰ τὰ γραφόμενα Ἰωάννου τοῦ Λυδοῦ καὶ τοῦ Κυρίλλου, ἐδέχετο τὴν ὕπαρξιν καὶ κακῶν δαιμόνων «ἀνοσίων δαιμόνων οὓς δεῖ φυλάττεσθαί τε καὶ φεύγειν προτροπάδην».

Πρὸς τὸν γενέθλιον δαίμονα τῶν Ἑλλήνων προσομοιάζει ὁ genius τῆς Ρωμαϊκῆς μυθολογίας, ἡ προσωποποίησις δηλ. τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ζωϊκῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ πνεύματος ἑκάστου ἀνθρώπου. Ὁ genius (ἀγαθὸς ἢ κακός) ὑπαγορεύει τὰς σκέψεις καὶ τὰς πράξεις τῶν ἀτόμων. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου ὁ genius αὐτοῦ ἐπέζη καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς συνεχέετο οὐχὶ σπανίως πρὸς τοὺς Λάρητας καὶ τοὺς Μάνες (ψυχὰς τῶν νεκρῶν).

Γενικῶς ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι λαοί, Αἰγύπτιοι, Ἰνδοί, Χαλδαῖοι καὶ ἄλλοι ἐπίστευον εἰς δαίμονας, πνεύματα καὶ ἀγγέλους, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι πάντοτε ἀγαθὰ ὄντα, ἀλλὰ καὶ ἠθικῶς διάφορα καὶ ἀντίθετα

Εἰς τοὺς Πέρσας ὑπάρχουν οἱ ἀγαθοὶ δαίμονες ('Αμενᾶς, Σπέντας) διὰ τῶν ὁποίων ὁ 'Ωριμάσδης κυβερνᾷ τὸν κόσμον καὶ οἱ πονηροὶ δαίμονες ὑπὸ τὸν 'Αρειμὰν θεὸν τοῦ σκότους εὑρισκόμενοι εἰς διαρκῆ πάλην.

Καὶ οἱ 'Αρχαῖοι Ἕλληνες διέκρινον τὸν *'Αγαθοδαίμονα* δρῶντα εὐεργετικῶς ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν *Κακοδαίμονα* βλάπτοντα αὐτούς. Ἡ σημασία τοῦ 'Αγαθοδαίμονος ἦτο τοιαύτη ὥστε καὶ ὡρκίζοντο εἰς αὐτόν: «Μηδέποτε πίοιμ' ἄκρατον, μισθὸν 'Αγαθοῦ Δαίμονος ('Αριστοφάνους Σφ. 525).

'Ιδιαιτέρως μὲ τοὺς δαίμονας ἠσχολήθησαν οἱ στωϊκοὶ ἀπὸ τοῦ Χρυσίππου μέχρι τοῦ Ποσειδωνίου, οἱ ἐκλεκτικοὶ καὶ οἱ νέοι πυθαγόρειοι. Κατὰ τὸν Πλατωνικὸν Πλούταρχον τὸν Χαιρωνέα οἱ δαίμονες εἶναι δεσμός. συνδέων θεὸν καὶ ἄνθρωπον, ἐπεμβαίνοντες εἰς τὴν πορείαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, χρησιμεύοντες ὡς ὄργανον τῆς θείας Προνοίας, καὶ ἐφορεύοντες τὰ μαντεῖα, τὰ μυστήρια καὶ τὴν θείαν λατρείαν. Οἱ δαίμονες θεωροῦνται ὡς κηδεμόνες τῶν καθ' ἕκαστον ἀνθρώπων, πόλεων καὶ ὁλοκλήρων λαῶν, ὡς τὸ τοιοῦτον ρητῶς βεβαιοῦται ὑπὸ τοῦ νέου πλατωνικοῦ Πορφυρίου καὶ εἰς τὰ συγγράμματα. τὰ γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ποιμάνδρης», τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι μέρος τῆς περὶ 'Ερμῆν τὸν Τρισμέγιστον γραμματείας. Χωρία τινὰ τῶν ἔργων τούτων σαφῶς ὑποδηλοῦσι τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀστρολογίας, τῆς ὁποίας ἡ διάδοσις συνεπιφέρει καὶ τὴν διάδοσιν τῆς πίστεως εἰς τοὺς ἀστέρας ὡς εἰς ἔμψυχα. τῆς ὁποίας ἀρχαὶ εὑρίσκονται ἤδη εἰς τὴν 'Ελληνικὴν φιλοσοφίαν καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Πλάτωνι. Μετὰ τῆς πίστεως ταύτης συνδέεται καὶ ἡ πεποίθησις ὅτι ἡ τύχη τοῦ ἀνθρώπου ὁρίζεται ὑπὸ τῶν συνόδων τῶν ἀστέρων, ἰδία ὑπὸ τῆς σχέσεως τῶν πλανητῶν πρὸς τὸν ζῳδιακὸν κύκλον, στηρίζεται δ' ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῆς καθολικῆς συμπαθείας μεταξὺ τῶν μερῶν τοῦ κόσμου πρὸς ἄλληλα ἕνεκα τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν συγγενείας.

'Ο Χριστιανισμὸς παρέλαβεν ἐπίσης τὰς περὶ δαιμόνων δοξασίας καὶ τὰς ἐχώρισεν εἰς καλοὺς ('Αγγέλους) καὶ εἰς κακοὺς (διαβόλους).

Καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης παράδοσιν περὶ τῆς πτώσεως ἀγγέλων ἐπαναστατησάντων κατὰ τοῦ Δημιουργοῦ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τὴν συσχετήσωμεν μὲ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Γιγάντων ἢ Τιτάνων τῆς 'Ελληνικῆς μυθολογίας. Φύλακας ἀγγέλους ἀναφέρει ἐπίσης ἡ 'Ελληνικὴ μυθολογία, ὅπως ἀναγινώσκομεν εἰς τὸν 'Ησίοδον, τὸν Αἰσχύλον, τὸν Πίνδαρον, τὸν Πλάτωνα κ.ἄ. 'Ο 'Ησίοδος τοὺς ἀποκαλεῖ ἐσθλούς, ἐπιχθονίους, φύλακας θνητῶν ἀνθρώπων.

Ἅπαντι, δαίμων, ἀνδρὶ συμπαρίσταται εὐθὺς γεννωμένῳ, μυσταγωγὸς τοῦ βίου ἀγαθός, λέγει ὁ Μένανδρος.

'Εξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι οἱ περὶ ὑπάρξεως πνευματικῶν τινων ὄντων ἀποτελούντων ἐνδιάμεσον μεταξὺ τοῦ Δημιουργοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, δοξασίαι εἶναι ἀπολύτως αἱ αὐταὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῆς ἱστορίας μέχρι τῶν ἡμερῶν μας καὶ δι' ὅλας γενικῶς τὰς θρησκείας.

δάκρυα (ἀγγλ. tears, γαλλ. larmes, γερμ. Tränen). 'Εραλδικὴ παράστασις ὑδατίνων σταγόνων, πολὺ συνειθιζομένη ἐπὶ τῶν πενθίμων παραπετασμάτων ναῶν κατὰ κηδείας ἢ θυρῶν οἰκιῶν διακοσμουμένων πενθίμως. Τὰ σύμβολα αὐτὰ τῆς θλίψεως περιῆλθον καὶ εἰς τὸν 'Ελευθεροτεκτον.·. καὶ χρησιμοποιοῦνται εἰς πολλὰ συστήματα, ἰδιαιτέρως τοῦ 18ου αἰῶνος, εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. Συνήθως ἀναπαρίστανται τὰ «λευκὰ» δάκρυα Παρουσιάζονται ἀπὸ τοῦ 1745 εἰς τάπητας Στ.·. Διδ.·. ὡς καὶ εἰς περιζώματα καὶ εἶναι σημεῖα θλίψεως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Χ.·. Α.·. ἢ τοῦ ντὲ Μολαί.

δακτύλιος. Σύμβολον τῆς αἰωνιότητος, ἰδία ὑπὸ μορφὴν ὄφεως οὐροβόρου καὶ ἐκεῖθεν καὶ σύμβολον τῆς ἀθανασίας. 'Απὸ παναρχαίων χρόνων χρησιμοποιεῖται ὄχι μόνον ὡς κόσμημα, ἀλλὰ καὶ ὡς σημεῖον δυνάμεως (βίας), συχνὰ καὶ μαγικῆς. Γνωστὸς εἶναι ὁ ἀπὸ τοῦ ΙΓ' κυρίως αἰῶνος χρησιμοποιούμενος «δακτύλιος τοῦ ἁλιέως» ὑπὸ τῶν Παπῶν, ὁ ὁποῖος, κατεσκευασμένος ἐκ χρυσοῦ καὶ φέρων τὴν εἰκόνα τοῦ ἁλιεύοντος Πέτρου μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Πάπα, τοποθετεῖται εἰς τὸν δάκτυλον αὐτοῦ ἅμα τῇ ἐκλογῇ του. Εἰς τὴν Ρώμην ἕκαστος ἐλεύθερος ἔφερεν ἕνα σιδηροῦν δακτύλιον. 'Ως σημεῖον μαγικῆς δυνάμεως εἶναι ἰδιαιτέρως γνωστὸς ὁ «δακτύλιος τοῦ Σολομῶντος», ὁ ὁποῖος ἐξορκίζει τὰ πνεύματα. Καὶ εἰς τὸ Κοράνιον ἀκόμη μνημονεύεται ὁ μαγικὸς δακτύλιος τοῦ Σολομῶντος. 'Επίσης γνωστὸς εἶναι ὁ δακτύλιος τοῦ Γύγη, ὁ ὁποῖος καθιστᾷ τινα ἀόρατον ἢ παρέχει ξένην δύναμιν.

Δακτύλιοι χρησιμοποιοῦνται ἐπίσης ὡς σημεῖον ἑνώσεως καὶ συνδέσεως· ἐκεῖθεν προέρχονται οἱ δακτύλιοι ἀρραβώνων ἢ γάμων, συχνὰ κατασκευαζόμενοι κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐκ σχοινίου ἢ ἀγενοῦς τινος μετάλλου. 'Ως μαγικὰ σύμβολα κατ' ἀσθενειῶν. ὡς οἱ «δακτύλιοι τοῦ αἵματος» φέροντες λίθον αἱματίτην ἢ καρνεόλιον καὶ χρησιμοποιούμενοι ὡς αἱμοστατικὸν εἰς αἱμορραγίας γυναικῶν· οἱ ἐναντίον τῶν σπασμῶν δακτύλιοι, τοὺς ὁποίους ἀφιέρωνον εἰς τὴν θεὰν Salus καὶ τούτου ἕνεκα εἶναι γνωστοὶ ὡς «δακτύλιοι Salus» δακτύλιοι φυλακτά, ὡς ὁ τοῦ 'Εδουάρδου τοῦ ἐξομολογητοῦ, ὁ ὁποῖος ἐφυλάσσετο ἐπὶ μακρὸν εἰς τὸ ἡγουμενεῖον τοῦ Westminster καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο ἐναντίον σπασμῶν καὶ τῆς ἐπιληψίας. Δακτύλιοι μὲ μαγικὰ σημεῖα, τὸ καββαλιστικὸν ὄνομα τοῦ θεοῦ, ἦσαν συνήθεις εἰς τοὺς καββαλιστὰς τοῦ μεσαίωνος Reuchlin, Agrippa von Nettesheim.

Εἰς τοὺς ἐλευθεροτεκτον.·. δακτυλίους ἀνωτέρων βαθμῶν ἐπανευρίσκονται αἱ μαγικαὶ αὐταὶ σημασίαι ἐν ἐξησθενημένῃ μορφῇ.

Οἱ δακτύλιοι αὐτοὶ ἐνέχουν καὶ τὸν διπλοῦν συμβολισμὸν τῆς ἰσχύος καὶ τῆς στοργῆς. 'Ο δακτύλιος ὡς σύμβολον ἰσχύος καὶ μεγαλείου ἐφέρετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπὸ βασιλέων καὶ ἀνωτέρων δημοσίων λειτουργῶν. Οὕτω ὁ Φαραὼ ἐπέδωσεν εἰς τὸν 'Ιωσὴφ δακτύλιον εἰς ἔνδειξιν τοῦ ὑψηλοῦ του λειτουργήματος καὶ διὰ τοῦτο ὁ λαὸς ἔκλινε πρὸ αὐτοῦ τὸ γόνυ. Μὲ τοιαύτην σημασίαν φέρεται καὶ ὑπὸ τῶν γεν.·. 'Επιθ.·. τοῦ 'Α.·. καὶ 'Απ.·. Σκ.·. Δ.·. δεικνύων ὅτι οὗτοι εἶναι οἱ ἀνώτατοι. Δακτύλιον φέρουν καὶ οἱ κατέχοντες τὸν 14ο εἰς ἔνδειξιν τῆς Συνθήκης Στοργῆς καὶ πίστεως τῆς ὁποίας μετέχουν.

Μέχρι τοῦ 1923 εἰς τὸν 'Ελευθερ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν 'Ηνωμ. Πολιτειῶν 'Αμερικῆς οἱ δακτύλιοι τοῦ 33ο καὶ 14ο ἐφέροντο εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα. Κατὰ τὴν συνέλευσιν ὅμως τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ 1923 ἐγένετο δεκτὴ νέα διάταξις καθ' ἣν ὁ δακτύλιος τοῦ 14ο δέον νὰ φέρεται εἰς τὸν τρίτον δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς καὶ ὁ 33ο εἰς τὸν μικρὸν δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς ἐπίσης χειρός. Τοῦτο ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Βορείου Δικαιοδοσίας.

—δακτύλιος ἐλευθεροτεκτονικὸς 'Εδουάρδου VII. Δακτύλιος. φερόμενος διαρκῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ ὁποῖος ἐτέθη εἰς τὸν τάφον του κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του. Ἡ περίφημος προσωπογραφία τοῦ Luke Filnes εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Buckingham, τοῦ ὁποίου ἀναπαράστασις κρέμαται εἰς ὅλας τὰς ἀγγλικὰς πρεσβείας, δεικνύει τὸ κόσμημα τοῦτο.

—δακτύλιος τοῦ Βετζλάρ. Βλ. *δακτύλιοι ἐλευθεροτεκτονικοί.*

—δακτύλιος τοῦ Μπιλεφέλντ. Βλ. *δακτύλιοι ἐλευθεροτεκτονικοί.*

—δακτύλιοι ἐλευθεροτεκτονικοί. 'Ελεύθεραι, πνευματικαὶ συναναστροφαὶ ἐργασίας τῶν ἀρχαίων πρωσσικῶν Στ.·. (κυρίως τῆς Μεγ.·. 'Εθνικῆς Μητρικῆς Στ.·. «τῶν τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν»), ἱδρυθεῖσαι μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ἐν Γερμανίᾳ καὶ αἱ ὁποῖαι ἤθελον κατὰ τὰς διδακτικὰς συνε-

δριάσεις των νὰ ἐξυπηρετήσουν τὴν ἔρευναν τοῦ κόσμου τῶν ἐλευθεροτεκτον.·. σκέψεων καὶ τὴν ἐξαγωγὴν πρακτικῶν συμπερασμάτων. Ὁ *«δακτύλιος τοῦ Βεϊζλὰρ»* καὶ ὁ *«δακτύλιος τοῦ Μπιλεφέλντ»* ἦσαν οἱ φορεῖς τῆς κινήσεως αὐτῆς. *«Ὁ δακτύλιος τοῦ Βεϊζλὰρ»* ἱδρύθη τὴν 4 Ἰουλίου 1925 ὑπ' ἀριθμοῦ τινος Ἰωαννιτικῶν Στ.·. τῆς Δυτικῆς καὶ Μέσης Γερμανίας, ἀνηκουσῶν εἰς τὴν Μεγ.·. Ἐθν.·. Μητρικὴν Στ.·. «Τῶν τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν». Ὁ σκοπός του ἦτο ἡ ἀμοιβαία πνευματικὴ παρακίνησις καὶ ἡ ἐμβάθυνσις εἰς τὴν Βασ.·. τέχνην ὑπὸ τὴν γερμανικὴν καὶ χριστιανικὴν ἔννοιαν. Ἦτο ἐντόνως ἀντισημιτικός, ἔλαβε θέσιν ἐχθρικὴν ἐναντίον τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ἐλευθεροτεκτον.·. καὶ προὐκάλεσε τὸ 1931 τὸ ῥῆγμα τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Τῶν τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» μὲ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βιέννης. Ὁ *«δακτύλιος τοῦ Μπιλεφέλντ»* ἱδρύθη τὸ 1925 καὶ διηυθύνετο ὑπὸ τῆς ἐν Μπιλεφέλντ Στ.·. «Freiherr vom Stein». Καὶ αὐτὸς ὁ δακτύλιος ἐξήταζε τὴν Βασ.·. Τέχνην ἀπὸ γερμανικῆς καὶ χριστιανικῆς ἀπόψεως. Βραδύτερον τοιαῦται συναναστροφαὶ ἐργασίας ἐγένοντο καὶ εἰς ἄλλας Στ.·. τῆς Γερμανίας (ὡς π. χ. εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σαξωνίας).

—***δακτύλιοι τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν.*** Εἰς τὰ διάφορα συστήματα ἀνωτέρων βαθμῶν φέρονται ὑπὸ τῶν ἐχόντων τοὺς διαφόρους βαθμοὺς διαφορετικοί, ἰδιαίτερος δι' ἕκαστον βαθμόν, δακτύλιοι. Διὰ τοὺς κατέχοντας τὸν 33° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σ.·. Δόγ.·. οἱ κανονισμοὶ τῶν Ὑπάτων Συμβουλίων ὁρίζουν δακτύλιον, συνιστάμενον ἐκ τριῶν ταινιῶν καὶ φέροντα τρίγωνον μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ 33. Οἱ δακτύλιοι τῶν κατωτέρων βαθμῶν φέρουν ἀνάλογα σύμβολα. Εἰς τὸ Σουηδικὸν σύστημα ὁ δακτύλιος τοῦ ἀξιώματος τοῦ *«Βικαρίου τοῦ Σολομῶντος»* (βλ. λ.) κοσμεῖται μὲ πράσινον τετράγωνον λίθον, εἰς τὸν ὁποῖον «εἶναι χαραγμένη μὲ γράμματα ἀποκρύφου γλώσσης ἡ λέξις, τὴν ὁποίαν διαφυλάττουν οἱ πατέρες τοῦ τάγματος». Εἰς τὸν 8° οἱ νεομύητοι ἱππόται λαμβάνουν παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐργαστηρίου χρυσοῦν δακτύλιον, ἰδιαζούσης μορφῆς, δεικνύοντα τὸν σταυρὸν τοῦ τάγματος μὲ τὰ γράμματα I. D. S.

Μὲ τοὺς δακτυλίους, οἱ ὁποῖοι εἶναι συνήθεις ὡς διάσημα εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς (ἐλευθέρως πωλουμένους εἰς πολυάριθμα εἰδικὰ καταστήματα) συνδέονται λαϊκαί τινες δεισιδαιμονίαι. Οὕτω νομίζεται ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν δακτυλίων πρέπει νὰ εἶναι περιωρισμένος καὶ οἱ κάτοχοι τούτων πρέπει νὰ γίνωνται δεκτοὶ ἐπὶ τῇ ἐπιδείξει τῶν δακτυλίων πανταχοῦ καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τοὺς Ἐλευθεροτέκτ.·. ἄνευ περιορισμοῦ τινος. Ἐκτὸς τούτου νομίζεται ὅτι οἱ δακτύλιοι οὗτοι πρέπει νὰ περιέχουν μέσα των θανατηφόρον δηλητήριον, γνωστὸν μόνον εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτ.·. Οἱ Lennhoff καὶ Posner ἀφηγοῦνται (βιβλ. 7) τὸ ἀκόλουθον σχετικὸν ἐπεισόδιον. Εἷς πολεμιστὴς (μὴ ὢν Ἐλευθεροτέκτων) ἔλαβεν ὡς δῶρον—λόγῳ εὐγνωμοσύνης διὰ πρᾶξίν τού τινα εἰς τὸ μέτωπον—ἕνα δακτύλιον τοῦ 32°. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ σύζυγός του δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ, ἐφ' ὅσον ὁ δακτύλιος παρέμενεν εἰς τὴν οἰκίαν των, ὁ πολεμιστὴς παρεκάλεσε τοὺς Lennhoff καὶ Posner νὰ πάρουν τὸν δακτύλιον. Ἡσύχασε δὲ τότε μόνον, ὅταν τῷ ἔδειξαν τὸν κατάλογον ἑνὸς χρυσοχοείου, ὅπου ἀπεικονίζετο ὁ ἴδιος ἀκριβῶς δακτύλιος μετὰ τῆς τιμῆς του, καὶ ὅταν Ἐλευθεροτέκτων τις ἐδήλωσεν εἰς αὐτὸν ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ σπάσῃ ἔμπρός του τὸν δακτύλιον καὶ νὰ καταπίῃ τὸ θανατηφόρον δηλητήριον, τὸ ὁποῖον ἐνόμιζεν ὅτι περιείχετο εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ δακτυλίου.

—***δακτυλίου τελετὴ*** (Ring Service). Τελετή, γινομένη κατὰ τὴν ταφὴν ἀμερικανοῦ Τέκτονος 33° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·. Ἀναφέρεται εἰς τὸν δακτύλιον, τὸν ὁποῖον οἱ 33° συνειθίζουν νὰ φέρουν, καὶ ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν ἐπιγραφὴν «Deus meumque Jus».

Δάκτυλοι Ἰδαῖοι. Δευτερεύουσαι Ἑλληνικαὶ θεότητες, γίγαντες συνοδοὶ τῆς Ἰδαίας μητρὸς Κυβέλης ἢ Ῥέας, ἀσχολούμενοι μὲ τὴν μεταλλουργίαν καὶ μαγείαν. Ἐθεωροῦντο κατοικοῦντες τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ ἐν Φρυγίᾳ ὄρους Ἴδη ὅπου ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τῆς Κυβέλης τὴν χρῆσιν τοῦ πυρὸς καὶ τὴν κατεργασίαν τῶν μετάλλων. Εἰς αὐτοὺς ἀπεδίδετο καὶ ἡ ἐφεύρεσις τῆς μουσικῆς, τῆς λύρας, τοῦ δακτυλικοῦ ρυθμοῦ καὶ τῶν μαγικῶν τύπων τῆς Ἐφέσου. Ὁ ἀριθμός των ποικίλλει. Κατὰ τὸν Παυσανίαν ἦσαν πέντε (ὅσοι καὶ οἱ δάκτυλοι τῆς χειρός), ἐξ οὗ ὁ Mackey συνάγει ὅτι ἐξ αὐτῶν ἕλκει τὴν καταγωγὴν καὶ ἡ διὰ τῶν πέντε δακτύλων τῆς χειρός, ἐπιτιθεμένων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, εὐλογία. Κατ' ἄλλους ὅμως ἦσαν 52 ἢ 10 ἢ 100.

Ἐκ τῆς Φρυγίας οἱ Δάκτυλοι κατέστησαν δαίμονες τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μυθολογίας, διδάξαντες τὴν μουσικὴν εἰς τὸν ἐν Σαμοθράκῃ Ὀρφέα. Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἐκ τῆς Σαμοθράκης ἦλθον εἰς Κρήτην, γενόμενοι οὕτω οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι τοῦ ὄρους Ἴδης τῆς Κρήτης.

Δαλματία. Χώρα ἀνήκουσα πρὸ τοῦ τελευταίου παγκοσμίου πολέμου εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ μετὰ τοῦτον εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Α', ὅτε ἦτο τμῆμα τοῦ βασιλείου τῆς Ἰλλυρίας, ἦτο ἕδρα πολλῶν Γαλλικῶν Στ.·., ὡς ἐν Ζάρᾳ καὶ Ragusa. Ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. «Γιουγκοσλαβία» ἐλειτούργουν ἄλλοτε Στ.·. εἰς Dubrovnik (Ragusa), Κάτταρον καὶ Σπαλᾶτον.

Δαλματική (Dalmatika). Ἄμφιον, φερόμενον κυρίως ὑπὸ τῶν διακόνων τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ προσομοιάζον πρὸς τὸ στιχάριον τῶν διακόνων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀρχικῶς ἦτο χιτών, ἰδίως τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων. Διακρίνεται καὶ ἐπὶ εἰκόνων καὶ ψηφιδωτῶν εἰς τὰς κατακόμβας τῆς πρωτοχριστιανικῆς περιόδου.

Τὸ ἔνδυμα τοῦτο χρησιμοποιοῦν καί τινες βαθμοὶ διαφόρων Τεκτ.·. δογμάτων.

Δαμασκηνὸς *Νικόλαος.* Νομομαθὴς καὶ καθηγητὴς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, * ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1834, † ἐν Ἀθήναις τῷ 1910. Διακούσας ἀπὸ τοῦ 1842 καὶ τὰς ἐγκυκλίους καὶ τὰς ἐπιστημονικάς του σπουδὰς ἐν Παρισίοις, ἀνηγορεύθη τῷ 1854 διδάκτωρ τῆς Νομικῆς. Ἀπὸ τοῦ 1856 μέχρι τοῦ 1865 ἐξήσκησε τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα ἐν Παρισίοις, ἐδημοσίευσε δ' εἰς νομικὰ περιοδικὰ διαφόρους ἐπιστημονικὰς μελέτας. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1865 διωρίσθη ἔκτακτος καθηγητὴς τοῦ Γαλλικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποχωρήσαντος Μ. Ρενιέρη, μετὰ ἕνα δὲ μῆνα προήχθη εἰς τακτικὸν καθηγητήν. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1884, κατόπιν ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῆς Νομικῆς Σχολῆς, μετετέθη εἰς τὴν ἕδραν τοῦ Ἐμπορικοῦ Δικαίου. Ἐδίδαξεν ἐπὶ 40 συναπτὰ ἔτη, ἐξελέγη πεντάκις κοσμήτωρ τῆς Νομικῆς Σχολῆς καὶ τὸ 1881—1882 πρύτανις.

(*Τεκτον*). Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτον.·. ἐν Παρισίοις, ὅταν δ' ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, υἱοθετήθη ὑπὸ τῆς Στ.·. «Πανελλήνιον» λειτουργούσης ἀπὸ τοῦ 1863 ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλίας. Ὡς τακτικὸν μέλος τῆς Στ.·. ταύτης συνετέλεσεν εἰς τὴν ἵδρυσιν ἐν Ἀθήναις Τεκτονικοῦ Διευθυντηρίου ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. ταύτης Ἀν.·. Τὸ Διευθυντήριον τοῦτο, ἀποτελέσαν τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν τοῦ ἐν Ἑλλάδι Τεκτονισμοῦ, ἀπηρτίσθη ἐκ τῶν Ἀδ.·. Σπήλιου Ἀντωνοπούλου καὶ Δ. Μαυροκορδάτου ὑπουργῶν καὶ τοῦ Ν. Δαμασκηνοῦ. Βραδύτερον, ὅταν δι' ἐνεργειῶν τοῦ Διευθυντηρίου τούτου ἐδόθη ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλίας ἡ ἄδεια νὰ ἱδρυθῇ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἀνεξάρτητος Μεγ.·. Ἀν.·., ὁ Ν. Δαμασκηνὸς ἐξελέγη κατ' ἀρχὰς μέλος τῆς προσωρινῆς Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ μετὰ ταῦτα Πρόσθετος Μεγ.·. Διδ.·, τῆς ἐκλεγείσης τακτικῆς τοιαύτης. Ὡς τοιοῦτος, ἀσκῶν προσωρινῶς καθήκοντα Μεγ.·. Διδ.·, μὴ ἐκλεγέντος τοιούτου, εἰργάσθη μετ' ἄλλων Ἀδ.·., ὅπως πεισθῇ ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ διαμένων τότε πρίγκιψ

Δημήτριος Ροδοκανάκης καὶ μυηθῇ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἐπὶ σκοπῷ, ὅπως ἐκλεγῇ κατόπιν Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος. Πράγματι ὁ πρίγκιψ Ροδοκανάκης, μυηθεὶς τὸ 1869 εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ γενόμενος 33°, κατῆλθεν εἰς Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1872 κατηρτίσθη ὁριστικῶς ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνὸς παρέμεινεν ὡς Α' Πρόσθ.·. Μέγ.·. Διδ.·. Ἐπίσης καὶ εἰς τὸ συγχρόνως καταρτισθὲν τότε πρῶτον Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος —ὑπὸ τὸν πρίγκιπα Δ. Ροδοκανάκην ὡς Ὕπ.·. Ταξ.·.— ὁ Ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνὸς συμμετέσχεν ὡς Ἀνθύπ.·. Ταξ.·. Βραδύτερον (1884) ὁ Ἀδ.·. Δαμασκηνὸς ἀνέλαβε, τοῦ Ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκη ἐγκατασταθέντος ἐν Σύρῳ τὴν θέσιν τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἣν κατεῖχε μέχρι τοῦ 1895. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Μεγ.·. Διδασκαλίας του ἐπετέλεσεν εὐόρκως τὰ διαπιστευθέντα αὐτῷ καθήκοντα, ὡς μαρτυροῦσι πλὴν ἄλλων ἡ ἐπαινετή του μέριμνα πρὸς κατοχύρωσιν τῶν δικαίων τοῦ γένους καὶ ἡ συνεργασία του μετ' ἄλλων τεκτόνων τῶν ὁποίων αἱ γνῶμαι καὶ ἡ παρουσία ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἀνατολῇ ἐπεζητοῦντο ὑπὸ τοῦ Ν. Δαμασκηνοῦ, μετριόφρονος ἐργάτου καὶ σκαπανέως τῶν Τεκτον.·. Ἰδεωδῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1895 ὁ Ν. Δαμασκηνὸς μετὰ τοῦ Ἀδ.·. Στεφάνου κατὰ πρῶτον καὶ μετὰ τοῦ ἀδ.·. Ἀ. Καλύβα κατόπιν, κατιδόντες ὅτι ἡ πορεία τοῦ ἐν Ἑλλάδι Τεκτον.· δὲν συνεβιβάζετο πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν νεωτέρων χρόνων, συνέλαβον τὴν ἰδέαν τῆς συγχωνεύσεως τῶν δύο σωμάτων (Ὑπ.·. Συμβ.·. καὶ Μεγ.·. Ἀνατ.·.), δεχόμενοι ὡς βάσιν τὸ κατὰ τὸ διεθνὲς Τεκτον.·. συνέδριον τῆς Λωζάννης (1875) ψηφισθὲν καὶ ὑπό τινων Τεκτον.·. Δυνάμεων γενόμενον δεκτὸν «*Σύνταγμα τῆς Λωζάννης*», (βλ. λ. . Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Συντάγματος τούτου ὁ Ν. Δαμασκηνὸς ἵδρυσεν ἴδιον Ὕπατον Συμβούλιον. ἀπονέμον καὶ τοὺς τρεῖς πρώτους τεκτονικοὺς βαθμούς, ὀνομάσας αὐτὸ «Γαληνοτάτη Μεγάλη Ἀνατολὴ καὶ Ὕπατον Ἑλληνικὸν Συμβούλιον τοῦ 33° βαθμοῦ» καὶ λαβὼν ἐν αὐτῷ τὸ ἀξίωμα τοῦ «Μεγ.·. Διδ.·. Ὑπ.·. Ταξιάρχου». Τῆς τοιαύτης πράξεώς του χαρακτηρισθείσης ὡς ἀντιτεκτονικῆς καὶ ὡς γενομένης παρὰ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοὺς διέποντας τὰς ἐν Ἑλλάδι ἀνεγνωρισμένας ὡς κανονικὰς Τεκτονικὰς Δυνάμεις, ὁ Ν. Δαμασκηνὸς μετὰ τῶν ἀκολουθησάντων αὐτὸν Τεκτόνων Ἀδ.·. διεγράφη τοῦ Τεκτον.·. Τάγματος διὰ Διατάγματος τῆς ὑπὸ τὸν Ἰσόβιον Μέγ.·. Διδ.·. Δ. Ροδοκανάκην Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος.

Παρὰ τὴν διαγραφὴν τοῦ Ν. Δαμασκηνοῦ καὶ ἄλλων μελῶν ἐκ τῶν μητρῴων τόσον τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος ὅσον καὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33°, τὸ ὑπὸ τὸν Ν. Δαμασκηνὸν Τεκτονικὸν κέντρον ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν του, ἱδρῦσαν Συμβ.·. Στοάς, Περιστύλια καὶ Ἔργασ ήρια 30° καὶ 32° εἰς Ἀθήνας καί τινας ἐπαρχιακὰς πόλεις. Κατὰ τὰ ἔτη μάλιστα 1898—1902, κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ ὑπὸ τὸν πρίγκιπα Δ Ροδοκανάκην Τεκτ.·. ἀρχὴ ἐλάχιστα, σχεδὸν μηδαμινά, σημεῖα δράσεως παρεῖχεν, ἡ ὑπὸ τὸν Ν. Δαμασκηνὸν Τεκτ.·. Ἀρχὴ ἦτο ἡ μόνη δρῶσα καὶ ἡ μόνη ἐργαζομένη. Ἡ λειτουργία τῆς Τεκτον.·. ταύτης Ἀρχῆς, ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ 1907, ὁπότε ἐπῆλθε πλήρης συνδιαλλαγὴ μεταξὺ τῶν δύο Ἑλληνικῶν Τεκτον.·. Δυνάμεων.

Εἰς τὸν Ν. Δαμασκηνὸν ὁ ἑλληνικὸς Τεκτονισμὸς πολλὰ ὀφείλει, ὡς ἕνα ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς πρώτης Τεκτον.·. ἀρχῆς, τοῦ Διευθυντηρίου καὶ τῆς πρώτης Μεγ.·. Ἀνατ.·, καθὼς ἐπίσης καὶ ὡς ἕνα ἀκαταπόνητον καὶ ἀκούραστον πρωτομάχον καὶ πρωτεργάτην τοῦ Τάγματος. (Βλ. βιβλ. *33*, *36*, τόμ. Α': Δ. Καλογεροπούλου : Ἱστορία τῆς ἀνὰ τὰς Ἑλληνικὰς χώρας Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς καὶ *45*).

Δαμασκός. Μεγάλη, παλαιὰ καὶ ὀνομαστὴ πόλις τῆς Συρίας, πρωτεύουσα σήμερον τοῦ αὐτονόμου Κράτους τῆς Συρίας. Κατὰ τὴν Τεκτ.·. παράδοσιν ἐχρησίμευσεν ὡς σταθμὸς εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Κύρου ἀποσταλέντας ἐκ Βαβυλῶνος αἰχμαλώτους Ἰσραηλίτας Τέκτ.·. διὰ τὴν ἐκ νέου ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ. Ἡ πρώτη ἀπόπειρα εἰσαγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐν Δαμασκῷ ἐγένετο τὸ 1868, ὅτε 15 Ἐλευθεροτέκτονες ὑπέγραψαν αἴτησιν σχετικὴν πρὸς τὴν Μ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ἀλλ' ἡ αἴτησις ἐκείνη ἀπερρίφθη, καθόσον οἱ ὑπογράψαντες ἀνῆκον εἰς ἄλλας Μ.·. Στ.·. ἄλλων Τεκτ.·. Δυνάμεων. Σήμερον ἐν Δαμασκῷ ἐργάζονται μερικαὶ Στ.·., ἐξ ὧν τινὲς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πολιτείας Νέας Ὑόρκης τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν.

Δαμουλιᾶνος *Ἰωάννης*. Ἕλλην δικηγόρος. γόνος Ζακυνθίας οἰκογενείας Φιλικῶν.

Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτον. τῷ 1889 εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Στ.·. «*Πυθαγόρας*», τῆς ὁποίας διετέλεσε καὶ Σεβ.·. κατὰ τὸ ἔτος 1894—1895. Διακριθεὶς διὰ τὴν εἰς τὰ Τεκτ.·. ἰδεώδη ἀφοσίωσίν του καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ἐργασίαν του προήχθη μέχρι τοῦ 33°. Ἀπετέλεσε καὶ μέλος (Μέγ.·. Ρητ.·.) τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος (1893—95).

Δάνδολος, *Ἀντώνιος*. Κερκυραῖος πολιτικὸς καὶ πατριώτης, 1788†1863. Κατήγετο ἐξ ἀρίστης οἰκογενείας. Ἐσπούδασε τὰ Νομικὰ εἰς Βενετίαν. Ἐπιστρέψας εἰς Κέρκυραν κατὰ τὴν τελευταίαν κατοχὴν τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Γάλλων, κατετάχθη εἰς τὸν γαλλικὸν στρατὸν καὶ ὑπηρέτησεν ὡς ὑπολοχαγὸς εἰς Ἰταλίαν. Ἐδημοσίευσεν ἐν Παρισίοις φυλλάδιον ὑπὲρ τῆς αὐνομίας τῶν Ἰονίων νήσων. κατόπιν δὲ πολλὰ ἄρθρα, προτρέπων δι' αὐτῶν εἰς ἐξέγερσιν σύμπαν τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Τῷ 1833 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἰονίου Βουλῆς. Κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ἔγραψεν ἄρθρα σχετικὰ μὲ τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα, εἰς ἰδιαίτερον δ' ὑπόμνημα προέτεινε τὸν διαμελισμὸν τῆς Τουρκίας καὶ τὴν κήρυξιν τῆς Κων)λεως ὡς αὐτονόμου πόλεως ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῶν χριστιανῶν βασιλέων. Ἐκλεγεὶς ἐκ νέου βουλευτὴς τὸ 1857, ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν μᾶλλον συντελεσάντων ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως πολιτικῶν. Τῷ 1848 ἐδημοσίευσε καὶ ἐκτεταμένην διατριβὴν κατὰ τῆς κυριαρχίας τοῦ Πάπα.

(*Τεκτον*) Τέκτων, ἄγνωστον ποῦ καὶ εἰς ποίαν Στ.·. μυηθεὶς ἔζησε τῷ 1818, μετ' ἄλλων Ἀδ.·. τῆς ἐν Κερκύρᾳ εἰς ὕπνον τότε εὑρισκομένης Στ.·. «Εἰρήνη» (=«La Paix» , πρώην Στ.·. τοῦ Saint Napoléon) ἀπὸ τὴν ἐν Κερκύρᾳ ὑφισταμένην τότε Μεγ.·. Ἀνατ.·, τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἄδειαν συστάσεως Στ.·. τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, ἡ ὁποία καὶ κατωρθώθη νὰ ἱδρυθῇ μόνον τὴν 23 Ἰουνίου 1843 ὑπὸ τὸ διακριτικὸν ὄνομα «Φοῖνιξ» ἐργαζομένη μέχρι σήμερον. Οἱ λόγοι, οἱ ὠθήσαντες τὸν Δάνδολον εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς Στ.·. «Φοῖνιξ», δὲν εἶναι σαφῶς γνωστοί. Ἱστορικὴ παράδοσις διασώζεται ὅτι ὠθήθη πρὸς τοῦτο ἐκ τῆς ἐπιθυμίας του, ὅπως προαγάγῃ παρὰ τοῖς Ἑπτανησίοις τὴν ἰδέαν τῆς Ἑνώσεώς των μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος. Τῆς ἱστορικῆς ταύτης παραδόσεως τὸ βάσιμον δὲν ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν διασωζομένων ἀρχείων τῆς Στ.·. «Φοῖνιξ». Ἀναμφισβητήτως ὅμως συνάγεται ἐκ πλείστων στοιχείων τὸ συμπέρασμα, ὅτι λόγοι ἐθνικῆς σκοπιμότητος ὑπηγόρευσαν εἰς τὸν Δάνδολον, τὴν ἵδρυσιν τῆς Στ.·. «Φοῖνιξ», ὑπαχθεῖσαν τότε ὑπὸ τὴν Αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καὶ ἀπὸ τοῦ 1931 ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος (βλ. καὶ βιβλ. *35* τόμ. Α' σελ. *36* 309—311, καὶ τόμ. Α', σελ.).

Δανία. Μέχρι τοῦ 1927 ἐθεωρεῖτο ὡς καθωρισμένον, ὅτι ἡ Στ.·. «St. Martin», ἡ ἱδρυθεῖσα τὸ 1743 ὑπὸ τοῦ Ρώσσου διπλωμάτου βαρώνου Münich ἐν Κοπεγχάγῃ, γνωστὴ μέχρι σήμερον ὡς ἀρχαιοτάτη δανικὴ Καλύβη Οἰκοδόμων, ἦτο ἡ πρώτη ἀναπτύξασα ἐν Δανίᾳ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασίαν. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὅμως τῶν ἐγκαινίων τοῦ νέου Μεγάρου τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στοᾶς εἰς Blegdamswey εἰς Κοπεγχάγην τὸ 1927 ἐδημοσιεύθησαν ἀνακοινώσεις τινές, κατὰ τὰς ὁποίας φαίνεται ὅτι καὶ πρὸ τοῦ 1743 ὑπῆρχεν ἐν Δανίᾳ Τεκτον.·. ἐργασία, διότι ἤδη κατὰ τὰ ἔτη 1741)42 ἱδρύθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βασιλέως Χριστιανοῦ VI καὶ τῇ συνεργασίᾳ τῆς βασιλίσσης

Σοφίας Μαγδαληνῆς καὶ 30 ἄλλων προσώπων (πριγκίπων καὶ εὐγενῶν τῆς ὑψηλῆς ἀριστοκρατίας) ἡ «Antimassonianische Société» (=«Ἀντιμασονικὴ Ἑταιρεία»), εἰς τὰ καταστατικὰ τῆς ὁποίας μεταξὺ ἄλλων ἀντιτεκτονικῶν σκέψεων ἐγένετο λόγος καὶ περὶ τοῦ μυστικοῦ τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν γυναικῶν ἐκ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. Ἐκ τῆς Ἑταιρείας ταύτης ἀπεκλείοντο Ἐλευθεροτέκτονες καὶ πρόσωπα «ὁμιλοῦντα μετὰ περιφρονήσεως περὶ Θεοῦ καὶ θρησκείας». Ἡ «Ἀντιμασονικὴ Ἑταιρεία συνηνώθη τὸ 1750 μὲ τὴν «Ἑταιρείαν τῶν καλῶν ἀνθρώπων». Παρὰ ταῦτα ὅμως δὲν ἀνευρέθησαν ἀκόμη θετικὰ στοιχεῖα καὶ δεδομένα περὶ τῶν Δανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, ἐναντίον τῶν ὁποίων ἐστρέφοντο αἱ προσπάθειαι τῆς «Ἀντιμασονικῆς Ἑταιρείας».

Ἡ Στ.·. «St. Martin» συνήνωνεν εἰς τοὺς κόλπους της πολλὰ ὑψηλὰ πρόσωπα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸν Ρῶσσον πρεσβευτὴν βαρῶνον φὸν Κόρη. Τὸ 1744 ὅμως ἐπῆλθεν εἰς τὴν Στ.·. ταύτην σχίσμα, καὶ οἱ ἀποχωρήσαντες ἐξ αὐτῆς Τέκτονες ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ μετὰ ταῦτα ἐκκλησιαστικοῦ συμβούλου Γεωργίου Nielsen ἔλαβον—τῇ μεσολαβήσει τῆς ἐν Ἀμβούργῳ Ἐπαρχιακῆς Μεγ.·. Στοᾶς—ἄδειαν παρὰ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας καὶ ἵδρυσαν τὸ 1745 τὴν Στ.·. «Ζωροβάβελ». Ὁ ναύαρχος κόμης Χριστιανὸς Κονράδος Dansekjold Laurvig (* 1723, † 1783) ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἄγγλου Μεγ.·. Διδ.·. λόρδου Μπάϋρον ἓν σύνταγμα διὰ τὴν Στ.·. «St. Martin», κατὰ τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη συγχρόνως καὶ ἐπαρχιακὸς Μέγ.·. Διδ.·. διὰ τὴν Δανίαν καὶ Νορβηγίαν. Ὁ Laurvig ἵδρυσε μετὰ ταῦτα πολλὰς Στ.·., μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν πρώτην Νορβηγικὴν Καλύβην Οἰκοδόμων τοῦ St. Olan «Zum weissen Leoparden». Ἡ Βερολίνιος Μητρικὴ Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» ἐγκαθίδρυσε κατόπιν ἐν Κοπεγχάγῃ τρίτην Στ.·. «Zu den drei brennenden Herzen» (=«Τῶν τριῶν φλεγομένων καρδιῶν») ὡς καὶ μίαν σκωτικὴν Στ.·. «Οἱ τέσσαρες ἀκτινοβόλοι ἀστέρες». Μέχρι τοῦ 1765 τὰ ἐν Δανίᾳ ἐργαζόμενα Τεκτον.·. ἐργαστήρια ἀνῆλθον εἰς 10. Κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος εἰσήχθη εἰς Δανίαν καὶ ἡ «*Αὐστηρὰ Τήρησις*» (βλ. λ.) διὰ τοῦ Schubart. Αἱ Στ.·. διελύθησαν καὶ ἱδρύθη μία Μητρικὴ Στ.. «Zum Nordestern» καὶ δύο θυγατέρες Στ.·. «Ζωροβάβελ» καὶ «Φοῖνιξ». Ἐκ τούτων αἱ δύο πρῶται ἡνώθησαν τὸ 1767 εἰς μίαν καὶ μόνην Στ.·. Zorobabel til Nodstjernen», ἀπορροφήσασαν κατόπιν καὶ τὸν «Φοίνικα». Ἡ Κοπεγχάγη ἐγένετο νομαρχία τῆς «Αὐστηρᾶς Τηρήσεως» μὲ τὸ ὄνομα Binin. Ἡ γλῶσσα, εἰς τὴν ὁποίαν εἰργάζοντο αἱ Στ.·. ἦτο ἡ γερμανική, καὶ μόλις τὸ 1778 ἐγκατεστάθη Στ.·. ἐργαζομένη εἰς δανικὴν γλῶσσαν. Τὸ 1780 ἡ βασιλικὴ κυβέρνησις ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν δανικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἀπὸ τοὺς ξένους ἀρχηγούς του, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ Ἀμβούργου ἐξηπλώθη διάδοσίς τις ὅτι ὁ ὑπὸ τὸν δοῦκα τῆς Βρουνσβίκης ὑφιστάμενος τότε Δανικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν Σουηδίαν λόγῳ τῆς στρατιωτικῆς δεινότητος καὶ ἐπιρροῆς τοῦ δουκὸς Καρόλου τοῦ Södermaland. Κατὰ τὰ ἑπόμενα ἔτη ὁ βασιλεὺς ἐνέκρινε τὴν ὑπαγωγὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ὑπὸ Μέγ.·. Διδ.·. ἀρεστὸν εἰς αὐτόν. Τὸν Φερδινάνδον τῆς Βρουνσβίκης διεδέχθη ὁ χωροκόμης Κάρολος τῆς Ἔσσης. Πρὸ τούτου ὅμως προηγήθη ἡ ἐπίσημος ἀναγνώρισις τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. διὰ βασιλικοῦ διατάγματος. Ὁ χωροκόμης Κάρολος, δανὸς στρατάρχης, εἰσήγαγε τὸ 1782 τὸ «*Μεταρρυθμισμένον Σκωτικὸν Δόγμα*». Ἤδη κατὰ τὸ ἑβδομηκοστὸν ἔτος τοῦ αἰῶνος τούτου ὁ Κάρολος ζωηρῶς ἐνήργει διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. Τὸ 1775 ὁ Λουδοβ. Φρειδ. *Σραῖντερ* ἔλαβε τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. εἰς μίαν Στ.·. ὑπαγομένην ὑπὸ τὸν Κάρολον. Μετὰ τὸν θάνατόν του ὁ Διάδοχος τοῦ θρόνου, μετὰ ταῦτα βασιλεὺς Χριστιανὸς Η', ἐγένετο διὰ βασιλικῆς διαταγῆς Γενικὸς Μέγας Διδάσκαλος (1836).

Τοῦτον διεδέχθη ὁ υἱός του βασιλεὺς Φρειδερῖκος Ε'. Ὑπ' αὐτὸν ἤκμασε σημαντικῶς ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. Ἡ ἐν Helsingör ἱδρυθεῖσα Στ.·. «Κόσμος» ἐζήτησε καὶ ἀπέκτησε τὴν ἄδειαν νὰ ἐργάζηται κατὰ τὸ Σουηδικὸν σύστημα. Μετὰ ταῦτα τὸ 1852 ὁ βασιλικὸς Γενικὸς Μέγ.·. Διδ.·. ἐμυήθη ὑπὸ τοῦ Σουηδοῦ Διαδόχου, μετὰ ταῦτα βασιλέως Καρόλου ΙΕ', εἰς τὰ ἀνάκτορα Fredericksborg εἰς τὸ Σουηδικὸν σύστημα καὶ τὸ 1855 παρεδέχθη ὡς γενικῶς ἰσχῦον σύστημα διὰ τὴν Μεγ.·. του Στοὰν τὸ σύστημα τοῦτο. Τὸ 1858 ἐγκαθιδρύθη ἡ Danskce Store Landsloge (=Μεγ.·. Ἐθνικὴ Στοὰ) ἐν Κοπεγχάγῃ ὡς ὀγδόη ἐπαρχία τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος. Ἐπειδὴ δ' ὁ βασιλεὺς Χριστιανὸς Θ' δὲν ἦτο Ἐλευθεροτέκτων, τὸ 1862 ἐγένετο Μέγ.·. Διδ.·. ὁ μυστικοσύμβουλος Brästrup. Τοῦτον διεδέχθη τὸ 1870 ὁ μυστικοσύμβουλος Trap, καὶ τὸ 1872 ἐμφανίζεται ὁ διάδοχος Φρειδερῖκος μετὰ ταῦτα βασιλεὺς Φρειδερῖκος Η', ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. Κατὰ τὸ 1832 ὁ καθηγ. τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κοπεγχάγης Δωρ. Φρ. Nielsen ἐπετέθη σφοδρῶς κατὰ τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον κατήγγειλεν ὡς ψευδὲς χριστιανικὸν σύστημα.

Ἡ Μεγ.·. Ἐθνικὴ Στοὰ σημειοῖ μέχρι τῶν σημερινῶν ἡμερῶν ἐπιτυχῆ πρόοδον. Τὸ 1818 ἔθεσε πόδα καὶ εἰς τὴν Ἰσλανδίαν, ἱδρύσασα ἐν Reykiavik τὴν Στ.·. «Edda». Ἐργαζόμενος κατὰ τὸ Σουηδικὸν σύστημα, ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐν Δανίᾳ εἶναι χριστιανικὸν Τάγμα, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται ὁ βασιλεὺς ὡς προστάτης. Ἡ Μεγ.·. Ἐθν.·. Στοὰ περιλαμβάνει ἓν ἐπαρχιακὸν Περιστύλιον εἰς Odense, 4 Στ.·. τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου 17 Ἰωαννιτικὰς Στ.·. καὶ 28 Στ.·. Διδασκαλίας μὲ 8000 περίπου μέλη. Ἀπὸ τοῦ 1927 κατέχει εἰς Blegdamsveyen ἐν Κοπεγχάγῃ ἓν τῶν λαμπροτάτων Τεκτ.·. μεγάρων τοῦ κόσμου. Τὸ μέγαρον τοῦτο περιλαμβάνει 340 αἰθούσας, δωμάτια, κλπ., ἐστοίχισε δὲ 4½ ἑκατομμύρια δανικῶν κορωνῶν.

2. Ὁ χαρακτὴρ τῆς δανικῆς Μεγ.·. Στ.·. ὡς χριστιανικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. προὐκάλεσε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 20οῦ αἰῶνος τὴν ἵδρυσιν ἀνθρωπιστικῶν Στ.·. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου ἵδρυσεν ἐν Κοπεγχάγῃ τὴν Στ.·. «Christian til Palmetroeet», ἐργαζομένην εἰς δανικὴν γλῶσσαν, ὡς καὶ τὴν Στ.·. «De Gamle Pligter» (1900 καὶ 1921) ὡς καὶ ἐν Hilleroed τὸ 1921 τὴν Στ.·. τῆς Δανίας διέκοψε μετὰ τοῦτο τὰς σχέσεις της μὲ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου καὶ δὲν ἀνεγνώρισε τὰς ἐν Δανίᾳ Στοάς της. Μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ἐγένοντο ἐν Δανίᾳ πολλαὶ ἀκανόνιστοι ἱδρύσεις Στοῶν.

***Δανίας, Βασιλικὸς οἶκος τῆς*—1.** Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Ε', * 1723, † 1766, βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 1746, ἦτο κατ' ἀνακοινώσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐλευθεροτέκτων, ἐκράτει ὅμως τὴν ἰδιότητά του ταύτην μυστικήν, λόγῳ τοῦ ὅτι ὁ πατήρ του Χριστιανὸς ΣΤ' ἦτο ἀντίπαλος τοῦ Τεκτον.·. καὶ προστάτης καὶ μέλος τῆς «*Ἀντιμασονικῆς Ἑταιρείας*» (βλ. Δανία). Ἐγένετο Τέκτων κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μεταξὺ 1744 καὶ 1746 εἰς τὴν Στ.·. «St. Martin».

2. Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς ΣΤ', * 1768, † 1839, βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 1804, ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτον.·. ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ του χωροκόμητος Καρόλου τῆς Ἔσσης—Κάσσελ.

3. Χ ρ ι σ τ ι α ν ὸ ς Η', Φρειδερῖκος, * 1786, † 1848, βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 1839. Εμυήθη τὸ 1817 εἰς τὰ Ἀνάκτορα Odense εἰς τὴν Στ.·. «Μαρία τῶν τριῶν καρδιῶν», καὶ ἐγένετο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ χωροκόμητος Καρόλου τῆς Ἔσσης Γενικὸς Μέγας Διδάσκαλος τῆς Δανίας. Καὶ μετὰ τὴν ἀναβασίν του εἰς τὸν θρόνον ἐλάμβανεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασίας.

4. Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Ζ', Κάρολος Χριστιανός, * 1808, † 1863, βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 1848. Κατά τι ταξίδιόν του εἰς Γενεύην ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτον.·., καὶ υἱοθετήθη κατόπιν (1839) ἐν Δανίᾳ ὑπὸ τοῦ πατρός του βασιλέως Χριστιανοῦ Η' εἰς τὴν Στ.·. «Μαρία

τῶν τριῶν καρδιῶν». Ὡς βασιλεὺς ἦτο Γενικὸς Μέγας Διδάσκαλος, εἰσαγαγὼν τὸ 1855 τὸ Σουηδικὸν σύστημα ἀντὶ τοῦ ἕως τότε ἀσκουμένου «Μετερρυθμισμένου Σκωτικοῦ Δόγματο » (βλ. *Δανία*). Τὸ 1858 ἐγκατεστάθη ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του ἡ Μεγ.·. Ἐθνικὴ Στ.·. τῆς Δανίας ὡς ὀγδόη ἐπαρχία καὶ ὁ βασιλεὺς ἐγένετο Βικάριος Σολομῶντος τῆς ὀγδόης ἐπαρχίας.

5. Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς Η', * 1843, † 1912, βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 1906. Ἐμυήθη τὸ 1870 εἰς τὴν ἐν Κοπεγχάγῃ ΣΤ.·. «Ζωροβάβελ καὶ Φρειδερῖκος τῆς ἐστεμμένης Ἐλπίδος». Τὸ 1872 ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Δανικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·., πολὺ συντελέσας εἰς τὴν πρόοδον καὶ ἀκμήν του. Καὶ οἱ τρεῖς υἱοί του ἐγένοντο ἐπίσης μέλη τοῦ Τάγματος.

6. Χ ρ ι σ τ ι α ν ὸ ς Χ., * 1870, ἀπὸ τοῦ 1912 βασιλεύς, ἐμυήθη τὸ 1889 εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. καὶ ἦτο Βικάριος Σολομῶντος. Ἀμφότεροι οἱ ἀδελφοί του:

7. Χριστιανὸς Φρειδερῖκος Κ ά ρ ο λ ο ς, G. W. A., * 1882, ἀπὸ τοῦ 1905 βασιλεὺς Χάκων Ζ' τῆς Νορβηγίας, καὶ

8. H a r a l d, Χριστιανὸς Φρειδερῖκος, πρίγκιψ τῆς Δανίας. * 1876, ἐμυήθησαν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὸ 1889. Ὁ πρίγκιψ Harald ἦτο Καγκελλάριος τοῦ Τάγματος καὶ Πληρεξούσιος Μέγ.·. Διδ.·. (διοικητὴς νομάρχης τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος) τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στοᾶς).

Δανίας Μεγ. Ἀνατολή. (Danske Stor Orient). Τεκτονικὴ Δύναμις, ὑφισταμένη ἐν Δανίᾳ ἀπὸ τοῦ 1919—1929 ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνθρωπιστικῶν βάσεων, μὴ ἀνεγνωρισμένη ὅμως. Τὸ 1925 ἔλαβεν ἀπὸ τὴν τότε ἀκόμη ὑφισταμένην, ἀκανόνιστον ἐπίσης «Grande Oriente Italiano degli Antichi ed Acettat'e Liberi Muratori» τοῦ Δρος Ἐδουάρδου *Φερρίνι* (βλ. λ.) δίπλωμα ὡς κλάδος ἐν Δανίᾳ τῆς Μεγάλης αὐτῆς Ἰταλικῆς Ἀνατολῆς. Ἀπὸ τοῦ 1929 ὀνομάζεται «Storlogen af Danmark at gamle, frie ag Antague Murere» (Μεγάλη Στοὰ τῶν Ἀρχαίων, Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων τῆς Δανίας), περιλαμβάνει δὲ 16 Στ.·. καὶ ἐργάζεται κατὰ τὸ ἀγγλικὸν σύστημα.

Δανιήλ. Ἑβραῖος προφήτης σύγχρονος τοῦ Ἐζεκιὴλ κατὰ τὸ 600 π.χ. Ὡδηγήθη αἰχμάλωτος εἰς Βαβυλῶνα. Ἐκεῖ ἐδιδάχθη τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἀπόκρυφον σοφίαν τῶν Χαλδαίων. Μεγάλη ἦτο ἡ ἱκανότης του εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν ὀνείρων καὶ ὁραμάτων ὡς καὶ ἡ σοφία του ἐν γένει. Ἐξηγήσας ὄνειρά τινα τοῦ Ναβουχοδονόσορος, πραγματοποιηθέντα, ἐξησφάλισε μέγα ἀξίωμα ἐν τῷ κράτει. Ἐπί τε τοῦ Δαρείου καὶ τοῦ Κύρου ἡ δύναμις καὶ τὸ κῦρος τοῦ Δανιὴλ ὑπῆρξε μεγίστη. Ὑπὸ τὸν Κῦρον ὑπῆρξε Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Παλατίου καὶ Ὀνειροκρίτης, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸν 15° τοῦ Σκ.·. Δ.·. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, ὁ Δανιὴλ δὲν ἠκολούθησε τοὺς Ἑβραίους. Πολλαὶ ἐκδόσεις ὑπάρχουν περὶ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου τοῦ θανάτου του, πιθανώτερον ὅμως θεωρεῖται ὅτι ἀπέθανεν εἰς Σοῦσα τῆς Περσίας εἰς ἡλικίαν 90 ἐτῶν. Καὶ σήμερον ἀκόμη σῴζεται εἰς τὰ Σοῦσα μνημεῖον, ὅπερ λέγεται ὅτι εἶναι ὁ τάφος του.

Δάντζιγκ (Danzig). Ἐλευθέρα πόλις μετὰ μικρᾶς ἐνδοχώρας, ἀποσπασθεῖσα τοῦ Γερμανικοῦ κράτους μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον.

Ἐφ' ὅσον τὸ Δάντζιγκ ἀνῆκεν εἰς τὴν Δυτ. Πρωσσίαν, αἱ Στ.·. του εὑρίσκοντο εἰς στενοτάτην συνεξάρτησιν μὲ τὰς τύχας τοῦ πρωσσικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Ἡ ἀρχαιοτάτη Καλύβη Οἰκοδόμων, ἡ Στ.·. «Εὐγενία τοῦ Ἐστεμμένου Λέοντος» τῶν («Τριῶν παγκοσμίων Σφαιρῶν») ἱδρύθη ἐν Δάντζιγκ ὡς κανονικὴ συνέχεια τῆς ἱδρυθείσης τὸ 1751 Στ.·. Auxtrois Niveaux.

Μετὰ τὴν ἀπόσπασιν τοῦ Δάντζιγκ ἀπὸ τῆς Γερμανίας αἱ Στ.·. (γενόμεναι ἤδη 8 κατὰ τὸ 1925) ἔμειναν καὶ εἰργάζοντο ὑπὸ τὰς Γερμανικὰς Μεγ.·. Στ.·. μέχρι τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχὴν (βλ *Γερμανία*). Σήμερον ὁ Τεκτονισμὸς δὲν ὑφίσταται εἰς τὸ Δάντζιγκ.

Δαντών, *Γεώργιος, Ἰάκωβος*. Ὀνομαστὸς Γάλλος ρήτωρ καὶ πολιτικὸς (1759—1794) εἷς τῶν μεγάλων πρωταγωνιστῶν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἦτο Ἐλευθεροτέκτων, μέλος γαλλικῆς τινος Στοᾶς.

δάπεδον μωσαϊκόν. (Βλ. *Μωσαϊκὸν δάπεδον*).

Δαρακιήλ. Σημαντικὴ λέξις τοῦ 32° τοῦ Σκωτ.·. Δόγμ.·.

Δαρεῖος ὁ γ'. Ὁ διάδοχος τοῦ Κύρου ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Περσίας, τῆς Βαβυλῶνος καὶ τῆς Μηδίας. Οὗτος ἠκολούθησεν ἔναντι τῶν Ἑβραίων τὴν εὐμενῆ πολιτικὴν τοῦ προκατόχου του. Κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας του, οἱ προφῆται Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας ἔπεισαν τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἀναλάβουν τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ καταστραφέντος Ναου, ἥτις καὶ ἐπερατώθη μετὰ 4 ἔτη.

Τὸ ὄνομα τοῦ Δαρείου συναντᾶται εἰς τοὺς Πρίγκιπας τῆς Ἱερουσαλήμ, 16° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·., καὶ εἰς τοὺς Ἐτ.·. τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τοῦ Ἀμερ.·. Δόγμ.·.

Δάρμα (Dharma). Σανσκριτικὴ λέξις, σημαίνουσα ταυτοχρόνως πίστιν, καθῆκον καὶ ἀξίωμα, ἐτυμολογικῶς δὲ τὴν βάσιν ἢ τὸ στήριγμα. Εἰς τὴν Ἰνδικὴν θεολογίαν σημαίνει τὸ καθῆκον καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ.

Δάρμα σάκρα (Darma chakra). Εἰς τὴν Ἰνδικὴν θεολογίαν ὁ κύκλος τῶν διαδοχικῶν βίων, θεωρούμενος ὡς ἔμβλημα τοῦ βουδδισμοῦ.

Δαρμστάττη. Πόλις τῆς Γερμανίας πρωτεύουσα τῆς ἐλευθέρας πολιτείας τῆς Ἔσσης. Κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἐπεκράτει ζωηροτάτη Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασία εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ χωροκόμητος. Τὸ παράδειγμα τοῦ Λουδοβικοῦ τοῦ VIII ἠκολούθησαν οἱ υἱοὶ καὶ ὁ θεῖος του. Ἀπὸ τοῦ 1846, ἱδρυθεισῶν καὶ ἄλλων Στ.·. ἐν τῷ μεταξύ, ἡ Δαρμστάττη ἐγένετο ἕδρα τῆς *Μεγάλης Στοᾶς Ἐλευθεροτεκτόνων «Ὁμόνοια» ἐν Δαρμστάττῃ*. Ἡ Μεγ.·. αὕτη Στοὰ προῆλθεν ἐκ τοῦ Ἐκλεκτικοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ συνδέσμου. Ἀφορμὴν δ' εἰς τὴν ἵδρυσίν της ἔδωκαν αἱ ἔριδες καὶ φιλονεικίαι περὶ τοῦ χριστιανικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.

Κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1930 μετετράπη εἰς «Γερμανοχριστιανικὸν Τάγμα τῶν Ναϊτῶν ἱπποτῶν» καὶ τελικῶς ἐκλείσθη.

Δασικῶν. *ἀρχαῖον τάγμα τῶν*—(Anc'ent Order of Foresters), Μυστικὸς σύνδεσμος, ἱδρυθεὶς ἐν Ἀγγλίᾳ, τοῦ ὁποίου ἡ ὕπαρξις παρακολουθεῖται ἀπὸ τοῦ 1813 Εὑρίσκεται εἰς σχέσιν μὲ τοὺς Odd Fellows. Τὸ τάγμα ἀριθμεῖ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὲρ τὸ ἓν ἑκατομμύριον μελῶν. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν διαιρεῖται εἰς πολυαρίθμους κλάδους. Εἶναι κυρίως ἕνωσις ἀμοιβαίας ἀλληλοϋποστηρίξεως, βασιζομένη ἐπὶ βάσεων ἀδελφοσύνης, καταβάλλουσα νοσήλια εἰς ἀπόρους, ἔξοδα κηδείας, κλπ.

Δασκαλάκης. *Νικήτας*. Ἕλλην φαρμακοποιός, * 1880 Πρόεδρος τοῦ Πανελληνίου φαρμακευτικοῦ Συλλόγου καὶ μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

Ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τὸ 1905 εἰς τὴν Στ.·. «*Ρήγας Φεραῖος*» εἰς τὴν ὁποίαν ὑπηρέτησε καὶ ὡς ἀξιωματικός. Τὸ 1913 ἐγένετο μέλος τῆς Στ.·. «*Σκενδέρμπεης*», τῆς ὁποίας ἐπίσης διετέλεσεν Ἀξιωμ.·.. Τὸ 1920 ἐγένετο μέλος τῆς Στ.·. «*Ἡσίοδος*», εἰς τὴν ὁποίαν ἐξελέγη ἀξιωμ.·. καὶ Σεβ.·. ἐπὶ μίαν τριετίαν συνεχῶς καὶ ἐκ νέου μετὰ ταῦτα ἐπὶ ἓν ἔτος. Ἐπίσης διετέλεσε ἀξιωματ.·. ἀνωτέρου φιλοσοφ. ἐργαστ.·. Ἔνθερμος θιασώτης καὶ ζηλωτὴς τῶν Τεκτον.·. ἰδεωδῶν καὶ ἀρχῶν, ἐτιμήθη ἐκλεγεὶς καὶ μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·, τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν τριετίαν 1922-1925. † 1934.

Δβίπα (Dvipa). Εἰς τὴν σανσκριτικὴν σημαίνει περιοχήν, ζώνην, ἤπειρον. Κατὰ τὴν ἰνδικὴν θεολογίαν ἡ γῆ διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ Δβίπα, αἱ ὁποῖαι ἐξωτερικῶς συνυπάρχουν ἀπὸ μακροῦ, ἐσωτερικῶς ὅμως ἀντιπροσωπεύουν τὰς ἑπτὰ διαδοχικὰς ἠπείρους.

τὰς ἰδιαιτέρας διὰ μίαν ἑκάστην τῶν ἑπτὰ μεγάλων ἀνθρωπίνων φυλῶν. Εἰς τὰς *Πουράνας* (βλ. λ.) αἱ ἑπτὰ δβίπα εἶναι αἱ ἑξῆς: *Γαμπού, Πλάκσα, Σαλμάλι, Κιούσα, Κρώνκα, Σάκα καὶ Πουσκάρα.*

Δέβαι (Deva ἢ Daiva, σανσκρ. ὁ λαμπρός). Καλοῦνται οὕτω εἰς τὴν ἰνδικὴν θεολογίαν αἱ ὀντότητες, αἱ κατοικοῦσαι πεδίον ἀνώτερον τοῦ φυσικοῦ. Ὑπάρχουν 33 ὁμάδες, ἀριθμοῦσαι 330 ἑκατομμύρια ἀτόμων. Αἱ δέβαι εἶναι ἀνάλογόν τι πρὸς τοὺς ἀγγέλους τῆς χριστιανικῆς παραδόσεως.

Δεβακὰν (Devakan, σανσκρ.=ἡ χώρα τῶν Θεῶν). Ὁ οὐρανὸς τῶν θεοσοφιστῶν, ἀλλ' οὐρανὸς προσωρινὸς διὰ τὸ νοητικὸν σῶμα μεθ' ἕκαστον κύκλον φυσικῆς ἢ ἀστρικῆς ζωῆς. Τὸ Δεβακὰν φέρει μίαν ἀνέκφραστον μακαριότητα, ἡ ὁποία διαρκεῖ ἕως ὅτου ἐξαντληθοῦν αἱ πνευματικαὶ ἐνεργητικότητες, αἱ ἀποθηκευμέναι εἰς τὸ νοητικὸν σῶμα. Ὅλαι αἱ π.οσπάθειαι τοῦ παρελθόντος, πνευματικαὶ ἢ διανοητικαί, μετατρέπονται εἰς δύναμιν καὶ ἱκανότητα. (Βλ. βιβλ. 6, σελ. 40).

Δεβίρ. Ὀνομασία τῆ. *Ἀνατολῆς* (βλ. λ.) τῆς Στοᾶς εἰς 3ο. Εἶναι κατὰ τὸν Plantagenet (βιβλ. 13, σελ. 97) σύμβολον τῆς ἐλπίδος. Τὸ Δεβὶρ οὐδέποτε παραμένει σκοτεινόν, οὐδὲ κατὰ τὸ πρῶτον μέρος τῆς εἰς 3ο μυήσεως. Εἶναι ἡ αἰωνίως φωτισμένη Ἀνατολή, ἡ χώρα τοῦ αἰωνίου φωτός, ἡ διαμονὴ τῶν φωτισμένων ψυχῶν τὸ μέρος ἀπὸ τὸ ὁποῖον

φωνάζουν ἀπὸ τὸ ὑπερπέραν
αἱ φωναὶ τῶν πνευμάτων
αἱ φωναὶ τῶν διδασκάλων·
«μὴν παραλείπετε νὰ ἀσκῆτε
τὰς δυνάμεις τοῦ ἀγαθοῦ»
(Γκαῖτε «Σύμβολον»).

δεισιδαιμονία. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν κυρίως, ὁ φόβος πρὸς τοὺς δαίμονας (τοὺς θεούς). Ἐντεῦθεν ἄλογος καὶ μωρὰ πίστις εἰς ὑπερφυσικάς, μυστηριώδεις καὶ ἐπιβλαβεῖς δυνάμεις, ἐνεργούσας διὰ τῶν φυσικῶν φαινομένων.

Αἱ δεισιδαιμονίαι, ἐντελῶς παράλογοι καὶ ἀντίθετοι πρὸς τὰς κρατούσας θρησκευτικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς ἰδέας καὶ ἀντιλήψεις, εἶναι λαογραφικὰ ὑπολείμματα ἢ ἐπιβιώσεις εἴτε παμπαλαίων καὶ ἐντελῶς πρωτογόνων μαγικῶν κατὰ τὸ πλεῖστον, δοξασιῶν καὶ ἐθίμων, εἴτε λείψανα παλαιοτέρων θρησκευτικῶν ἢ ἀστρολογικῶν δοξασιῶν ἢ καὶ λατρευτικῶν ἐθίμων. Ἡ πίστις εἰς φαντάσματα, ἡ πίστις εἰς μαγικὰς δυνάμεις, καὶ ἄλλα ἀνήκουν εἰς τὰς δεισιδαιμονίας. Κατὰ τὸν Lehmann («Aberglaube und Zauberei») «δεισιδαιμονία εἶναι ἡ γενικὴ δοξασία, ἡ ὁποία ἢ οὐδὲν δικαίωμα ἔχει εἰς ὡρισμένην τινὰ θρησκείαν ἢ εὑρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὴν περὶ φύσεως ἐπιστημονικὴν ἀντίληψιν ὡρισμένης τινὸς ἐποχῆς». Ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου καταφαίνεται σαφῶς ἡ σχετικότης τῆς ἐννοίας «δεισιδαιμονία». Ὡς ἐκ τούτου καὶ τὰ ὅρια τῆς δεισιδαιμονίας εἶναι ἐκτάκτως μεταβλητὰ καὶ κυμαινόμενα. Τὸ ἂν μία δοξασία πρέπει νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς δεισιδαιμονία, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἄποψιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ δοξασία αὕτη ἐξετάζεται.

Δεισιδαίμων εἶναι π. χ. ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος πιστεύει ὅτι δύναται νὰ παρακινήσῃ τὸν θεὸν εἰς ἐκτέλεσιν οἱωνδήποτε πράξεων δι' ἁπλῶν λατρευτικῶν τινων ἐνεργειῶν. Αἱ δεισιδαιμονίαι εἶναι καὶ σήμερον ὑπερβολικὰ διαδεδομέναι, συχνὰ ὡς ἀντίδρασις κατὰ τῆς ἀλογίστου αἰτιολογικῆς ἀντιλήψεως τῶν ἐπιστημῶν. Πηγὴ τῆς δεισιδαιμονίας εἶναι παραπεπλανημένη φαντασία.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα εἶδε νὰ ἀκμάζῃ ἡ δεισιδαιμονία εἰς τὰ διάφορα συστήματά του καταπολεμεῖ αὐτὴν ἐντόνως. Ἡ δεισιδαιμονία δέον νὰ θεωρῆται ὡς ἐλλειπὴς γνῶσις, δυναμένη νὰ ὁδηγήσῃ εἰς ἐσφαλμένα πορίσματα καὶ εἰς ἐσφαλμένας ἐνεργείας ἠθικῆς ἢ κοινωνικῆς φύσεως. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ὁ Ἐλευθεροτέκτων εἶναι ἄσπονδος ἐχθρὸς τῆς δεισιδαιμονίας διότι τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τῆς ἐργασίας του δέον νὰ ἀναζητῇ διαρκῶς εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς ὑψίστην τελειοποίησιν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καὶ γνώσεως.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι καὶ αὐτὸς ἀντικείμενον πολυαρίθμων δεισιδαιμόνων παραστάσεων. Συνεσχέτισάν τινες αὐτὸν μὲ λατρείαν τοῦ διαβόλου, θησαυρολογίαν, μαγείαν καὶ νεκρομαντείαν. Οἱ μῦθοι περὶ τῶν μαγικῶν δυνάμεων τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, περὶ τῆς ἱκανότητος αὐτῶν νὰ μὴ παθαίνουν τι συνεπείᾳ συμφωνίας των μὲ τὸν διάβολον, περὶ τῶν θησαυρῶν τῶν, περὶ τῶν δολοφονικῶν πράξεών των ἀποτελοῦν ὁλόκληρον λεγεῶνα, ἐπανειλημμένως συγκεντρουμένην καὶ ἐξ ἴσου ἀνεξάντλητον, ὅπως καὶ αἱ μυθολογίαι περὶ ἰδιαιτέρων τινῶν ἀποτροπαίων ἐνεργειῶν κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, κ. οὗ. κ. Ἡ ἀποκλειστικότης τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ὑπεβοήθησε τὴν διαμόρφωσιν μυθολογιῶν τοιούτου εἴδους. Εἰς τοὺς κύκλους χωρικῶν τινων οἱ Ἐλευθεροτέκτονες θεωροῦνται ὡς ὄντα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀποδίδονται ὅλαι αἱ φρικαλεότητες. Διὰ τῶν μεγάλων ψευδολογιῶν τοῦ *Ταξὶλ* (βλ. λ.) αἱ περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. δεισιδαίμονες λαϊκαὶ παραστάσεις ἐρρίζωσαν ἀρκετὰ καὶ τοῦτο διότι ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀτυχῶς αἱ χονδροειδεῖς αὐταὶ ψευδολογίαι εὗρον ὑποστήριξιν ἀπὸ ἀνωτέρους ἐκκλησιαστικοὺς κύκλους (βλ. καὶ *λαϊκὴ πίστις*).

δέκα, δεκάς. Ὁ ἀριθμὸς 10 εἶναι ὁ πρῶτος σύνθετος εἰς ὅλους τοὺς λαούς || δέκα ἁπλαῖ μονάδες, θεωρούμεναι ὡς ἓν σύνολον, ὡς ἓν νέον εἶδος μονάδος. Οἱ Πυθαγόρειοι ἐθεώρουν τὴν δεκάδα ὡς προερχομένην ἐκ τῆς τετράδος, ὅπως καὶ ἡ τετρὰς ἐκ τῆς μονάδος. Ἐπίσης ἐθεώρουν τὴν δύναμιν τῆς δεκάδος μεγάλην καὶ πλήρη αὐτὴν δὲ παντοδύναμον, ἀρχὴν καὶ ἡγεμόνα τοῦ θείου οὐρανίου καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου· ἄνευ δ' αὐτῆς τὰ πάντα εἶναι ἄδηλα καὶ ἀφανῆ. Ὁ Πρόκλος διέστησε τοὺς πυθαγορείους στίχους, ἔνθα δίδονται κ l οἱ διάφοροι χαρακτῆρες τῆς δεκάδος. Προέρχεται δὲ ἡ δεκὰς ἐκ τῆς τετράδος διὰ προσθέσεων τῶν τεσσάρων πρώτων ἀριθμῶν: 10=1†2†3†4.

Εἰς τὴν *ἀριθμοσοφίαν* (βλ.λ.) ὁ ἀριθμὸς δέκα εἶναι ἡ μονάς, ἐξεταζομένη ἀφ' ὑψηλοτέρας τινὸς βαθμίδος, ἡ μονὰς κατὰ μίαν τάξιν ὑψηλότερον.

Κατὰ τὸν Δρα Allendy (βιβλ. 22) ὁ ἀριθμὸς δέκα ἐκπροσωπεῖ τὴν συνθετικὴν *μονάδα* (βλ. λ.) ὑπὸ τὴν στατικὴν ὅμως μορφὴν αὐτῆς καὶ οὐχὶ τὴν μοναδικὴν (ἐκπροσωπουμένην ὑπὸ τῆς μονάδος 1), διότι ὁ δέκα εἶναι ἀριθμὸς *ἄρτιος*. Εἶναι ὁ ἀριθμὸς τοῦ Θεοῦ, νοουμένου ὅμως οὐχὶ ὡς δημιουργοῦ πηγῆς, ἀλλ' ὡς τινος σκοποῦ τελικοῦ καὶ τέλους, πρὸς τὸ ὁποῖον τὰ πάντα βαδίζουν.

Ἐὰν ἡ Δεκὰς ἐκφράζει τὴν στατικὴν μορφὴν τῶν σχετικῶν μονάδων καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ μικροκόσμου, ἐκφράζει ὅμως ἐπίσης καὶ τὸν μακρόκοσμον εἰς τὴν ἐσωτερικήν του ὀργάνωσιν. Εἶναι πράγματι ὁ ἀριθμὸς τῆς ὁλοκληρωτικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐν ἐνεργείᾳ εἰς τὸ σύμπαν ἀρχῶν, ἐὰν τὸ σύμπαν θεωρηθῇ ὡς ἀποτελούμενον μόνον ἀπὸ τρία πεδία: πρόκειται τότε περὶ προσθέσεως τῆς θείας Τριάδος εἰς τὴν τετραπλῆν φυσικήν των ἐν τῇ Φύσει ἐκδήλωσιν. Τὸ δέκα ἀναλυόμενον ἐξ ἄλλου εἰς 3+7 ἀντιπροσωπεύει τὴν Τριάδα ἀναπαυομένην μετὰ τὴν δημιουργίαν καὶ ἀποτελεῖ τὸν ἀριθμὸν τοῦ Σύμπαντος ἀναπαυομένου.

Ἡ ἀντιστοιχία τοῦ ἀριθμοῦ 10 πρὸς τὸ δέκατον γράμμα τοῦ ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου *Ἰὸδ* συμπληροῖ τὰς ἀλληγορικὰς αὐτοῦ ἐννοίας. Εἰς τὴν Καββάλα ἡ δεκὰς ἐξετάζεται ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν δέκα *Σεφιρῶθ* (βλ. λ.), ἤτοι τῶν θείων ἐκδηλώσεων καὶ ἀπορροιῶν. Κατ' ἀναλογίαν ἀντιστοιχοῦν τὰ δέκα ὀνόματα τοῦ θεοῦ, τὰ ἀναφερόμενα ἐν τῇ Παλ. Διαθήκῃ, αἱ δέκα ταξιαρχίαι τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων, ὡς καὶ αἱ δέκα τάξεις τῶν κακοποιῶν ἢ ἀντιθέτων πνευμάτων. Οἱ Καββαλισταὶ θεωροῦν τὸν ἀριθμὸν δέκα ὡ. «μίαν

τριάδα, ἀναπτυχθεῖσαν εἰς μίαν ἑπτάδα», δηλ. ὡς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἰσχύος, Ὕλης, Κινήσεως ἐν τῇ ἁρμονίᾳ κόσμου τινός. Καὶ εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, εἰκονιζόμενον ἐσωτερικῶς διὰ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου, λαμβάνει, ὡς ἐν τῷ κέντρῳ τούτου, τὴν ἀξίαν τῆς «δημιουργοῦ ἀρχῆς».

Οἱ Ραββῖνοι ἀριθμοῦντες ὡς 1 τὴν φράσιν «Ἐν ἀρχῇ ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν» ὑποδεικνύουν ὅτι ἕπονται 9 ἄλλαι ἐκφράσεις εἰς τὸ α' κεφάλαιον τῆς Γενέσεως ἀρχόμεναι μὲ τὰς λέξεις : «Καὶ εἶπεν ὁ Θεός». Οὕτω συμπληροῦνται δέκα ἐκφράσεις διὰ τῶν ὁποίων ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος. Ἐμεσολάβησαν ἀκόμη δέκα γενεαὶ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ Νῶε διὰ νὰ φανερώσουν ὅτι ὁ Θεὸς ἐπὶ μακρὸν ὑπέφερε πρὶν φέρει τὸν κατακλυσμόν. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον προσθέτει τὸ «Ταλμοὺδ ∴» ὑπῆρξαν 10 γενεαὶ ἀπὸ τοῦ Νῶε μέχρι τοῦ Ἀβραάμ. Ὁ Ἀβραὰμ ὑπέστη δέκα δοκιμασίας. Δέκα θαύματα ἐγένοντο διὰ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ δέκα πληγαὶ ἔπληξαν τοὺς Αἰγυπτίους.

Διὰ τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας (βιβλ. *13* σελ. 130 καὶ 134) ὁ ἀριθμὸς δέκα σημειοῖ τὸν τελευταῖον ὅρον ἑνὸς κύκλου συμπεπληρωμένου καὶ τὸν πρῶτον ἑνὸς κύκλου, ὁ ὁποῖος ἀρχίζει. Εἶναι τὸ ὅριον μεταξὺ ἑνὸς τέλους καὶ μιᾶς νέας ἀρχῆς. Ἡ διαρκὴς «δημιουργὸς ἀρχή». Εἶναι ἐπίσης—κατὰ τοὺς Ragon καὶ Wirth (βιβλ. *19*, σελ. 60)—σημεῖον ἑνώσεως καὶ καλῆς πίστεως, ἀφοῦ ἐκφράζεται διὰ τῆς ἑνώσεως τῶν δύο χειρῶν ἀλληλοχαιρετιζομένων τεκτόνων τῶν ὁποίων οἱ ἑνούμενοι δάκτυλοι εἶναι 10.

δεκατρεῖς, δεκατρία. Ὁ ἀριθμὸς 13 θεωρεῖται παρ' ἡμῖν καὶ εἰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς χώρας ὡς δυσοίωνος. Πόθεν προῆλθεν ἡ πρόληψις αὕτη δὲν εἶναι γνωστόν, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν θεωρεῖται, ὅτι ἐκ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν 12 ἀποστόλων δέκατος τρίτος ἦτο ὁ προδότης Ἰούδας, τοῦ ὁποίου ἡ ἀριθμητικὴ θέσις προσέλαβεν ἔκτοτε δυσοίωνον μορφήν. Κατά τινα ἄλλην ἐκδοχήν, ἡ πρόληψις ἔχει τὴν ἀρχήν της ἐκ τῶν αἰγυπτιακῶν παιγνιοχάρτων τοῦ Ταρὼ (βλ. λ.), τὰ ὁποῖα εἶναι 78, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 22 πρῶτα φέρουν ἰδιαίτερα ὀνόματα, τὸ δὲ 13ον ὀνομάζεται «Θάνατος».

Εἰς Παρισίους κατὰ τὴν πρώτην Αὐτοκρατορίαν ὑπῆρχε μιὰ «Ἑταιρεία τῶν 13» ἀσχολουμένη μὲ τὸν ἀποκρυφισμόν.

Μία ἄλλη τοιαύτη Ἑταιρεία εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ἐπεδίωκε νὰ ἐκριζώσῃ τὴν ἐπικρατοῦσαν δεισιδαίμονα πρόληψιν διὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτόν.

Δεληγεώργης, *Ἐπαμεινώνδας*. Ἕλλην πολιτικὸς ἀνὴρ (1829—1879). Δικηγόρος, βουλευτὴς Μεσολογγίου. Ἐκ τῶν σπουδαίων παραγόντων τῆς βιαίας ἀνατροπῆς τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862 καὶ τῆς ἐξώσεως καὶ ἐκπτώσεως τῆς Α' Ἑλληνικῆς Δυναστείας. Ἐχρημάτισε κατόπιν Ὑπουργὸς καὶ τετράκις Πρωθυπουργὸς (1865, 1870, 1872 καὶ 1875). Μετῆλθε πάντοτε πολιτικὴν προσεγγίσεως πρὸς τὴν Τουρκίαν.

Μυηθεὶς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον∴, εἰργάσθη μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν Τεκτον∴ ἰδεωδῶν. Ἀπετέλεσε μέλος τῆς ὑπὸ τὸν *Ν. Δαμασκηνὸν* (β. λ.) Τεκτον∴ Δυνάμεως «Γαληνοτάτης Μεγ∴ Ἀνατ∴ τῆς Ἑλλάδος—Ὑπάτου Συμβουλίου τοῦ 33ου». Λόγῳ τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ Τεκτον∴ δράσεως, ἡ ἐν Σμύρνῃ Στ∴ «Νίκη» ἀνεκήρυξεν αὐτὸν Ἐπίτ∴ Σεβάσμιόν της∴ (Βλ. βιβλ. *45*, σελ. 34—38).

δέλτα. 1. Τὸ τέταρτον γράμμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου (βλ. *Δ.*).

2. *(Θεοσοφ.)*. Τὸ κεφαλαῖον Δ, ὡς τρίγωνον εἶναι παρὰ τοῖς θεοσόφοις ἡ συμβολικὴ παράστασις τῆς *Τριαδικῆς Μονάδος*, τὴν ὁποίαν συναντῶμεν εἰς τὰς πλείστας τῶν θρησκειῶν *(Τριμούρτι, Τριάς*, Trinitas, κ.τ.λ.), καὶ παριστᾷ τὴν τριπλῆν ἀόρατον δύναμιν, τὴν ὁποίαν συνιστῶσιν ἡ βούλησις, ἡ νόησις καὶ ἡ ἀγάπη, ἢ τὸν θετικὸν καὶ ἀρνητικὸν πόλον καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἑνότητος αὐτῶν.

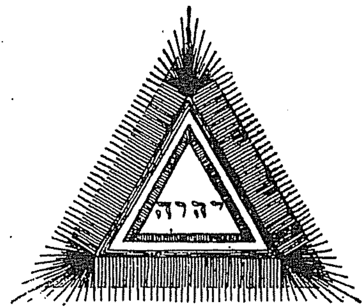
3. Τὸ δέλτα ἀπαντᾷ καὶ εἰς τὴν Ἰνδικὴν θεολογίαν, ὅπου ἐκπροσωπεῖ τὸ Θεῖον Στοιχεῖον, τὴν θείαν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας καὶ τῆς ἐξελίξεως.

4 Τὸ δέλτα εἰκονίζεται ἐνίοτε καὶ διὰ τριῶν στιγμῶν (∴), σημειουσῶν τὰ σημεῖα τῶν τομῶν τῶν πλευρῶν τοῦ τριγώνου καὶ εἶναι σύμβολον τοῦ τετραγραμμάτου ΙΕΒΕ. Ὡς τοιοῦτον συναντᾶται εἰς τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν Περσῶν, εἰς τὴν χριστιανικὴν εἰκονογραφίαν καὶ εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτ∴ γραφήν.

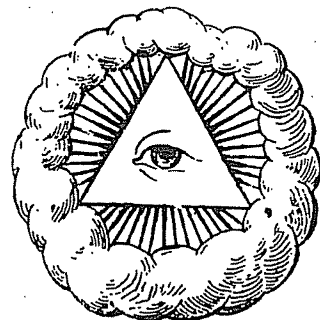
5. Τὸ κόσμημα ἑνὸς Ἀρχηγείου Ἱπποτῶν Ναϊτῶν, τριγωνικοῦ ἐπίσης σχήματος ὁμοιάζοντος πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν γράμμα Δ.

δέλτα φωτεινόν. Τρίγωνον ἰσοσκελές, φωτιζόμενον ἐσωτερικῶς διὰ κιτρίνου χρώματος καὶ περιβαλλόμενον ὑπ' ἀκτίνων, ἐν τῷ ὁποίῳ ζωγραφεῖται ἢ ὁ ἀκοίμητος καὶ παντεπόπτης ὀφθαλμὸς ἢ ὡρισμένα Ἑβραϊκὰ γράμματα. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ὁ παντεπόπτης ὀφθαλμὸς συμβολίζει, πλὴν τῆς ἠθικῆς ἐννοίας, αὐτὴν ταύτην τὴν δημιουργικὴν οὐσίαν, ὡς ἐκ τῆς ἱερογλυφικῆς ὁμοιότητος τοῦ ὀφθαλμοῦ πρὸς τὸ ἀλχημιστικὸν σύμβολον τοῦ ἡλίου (ἕνα κύκλον δηλ. μὲ μίαν στιγμὴν ἐν τῷ κέντρῳ του). Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἀναγράφεται εἴτε τὸ τετραγράμματον ὄνομα τῆς θεότητος ΙΕΒΕ, ὁπότε συμβολίζονται οἱ νόμοι, δυνάμει τῶν ὁποίων δημιουργεῖται ὁ κόσμος, εἴτε τρία Ἰὸδ, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸν αἰώνιον χρόνον (παρελθόν, παρὸν καὶ μέλλον), τὸ διάστημα (πλάτος, μῆκος, ὕψος), καὶ πρὸς τὴν ὕλην.

Κατὰ τὸν Ὀσβ. Βὶρθ (βιβλ. *8*, σελ. 170) ἓν ἐκ τῶν πλέον θαυμαστῶν κυρίων συμβόλων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ∴, ὑπενθυμίζον τὴν τριάδα, εἶναι τὸ μετὰ κύκλου νεφῶν φωτεινὸν δέλτα. «Εἰς τὸ ἔμβλημα τοῦτο διακρίνονται τρία μέρη : 1ον) Ἓν *τρίγωνον*, φέρον εἰς τὸ κέντρον του τὸν ὀφθαλμὸν τῆς Διανοίας ἢ τῆς ἐχούσης συνείδησιν ἀρχῆς. 2ον) *Ἀκτῖνες*, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν τὴν ἐνέργειαν, τὴν σταθερὰν ἐκτόνωσιν τοῦ ὄντος, δυνάμει τῆς ὁποίας τὸ μαθηματικὸν καὶ

ἄνευ διαστάσεων σημεῖον, τὸ ὁποῖον εἶναι παντοῦ, πληροῖ τὸ ἄπειρον ἀπεριορίστως. 3ον) *Κύκλος νεφῶν*, εἰκονίζων τὴν ἐπιστροφὴν εἰς ἑαυτὰς τῶν ἐκτονουμένων ἀκτινοβολιῶν, τὴν συμπύκνωσίν των ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς συναντήσεως αὐτῶν μὲ ἄλλας ἀκτινοβολίας, ἀφοῦ βεβαίως ἀπειρία ἑστιῶν προκαλεῖ ἀπειρίαν ἀκτινοβολιῶν (βλ. σχ.).

Τὸ ὅλον εἶναι σχῆμα τι τοῦ ΟΝΤΟΣ ἐν τῇ ἀπείρῳ πληθύϊ τῶν ἐκδηλώσεών του, διότι εἶναι συγχρόνως τριπλοῦν ἢ ἕν. Ἵνα πεισθῇ τις περὶ τούτου ἀρκεῖ νὰ ἐξετάσῃ μίαν οἱανδήποτε πρᾶξιν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι νοητή, εἰμὴ ὡς ἐνέργεια, ἐξασκουμένη ἐπὶ πράγματός τινος, διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἀποτέλεσμά τι. Εἰς πᾶν ὅ,τι γίνεται, καὶ συνεπῶς καὶ εἰς πᾶν ὅ,τι ὑφίσταται, παρεμβαίνουν οὕτω πως τρεῖς ὅροι· 1) ὁ δρῶν *παράγων* 2) *τὸ ὑφιστάμενον* τὴν ἐνέργειαν καὶ 3) τὸ παραγόμενον *«ἀποτέλεσμα»*. (Βλ. βιβλ. ***9, 11, 12, 13, 14*** καὶ ***15***).

Δελτίον, *ἀντιμασονικόν*—Ρουμανικὸν ἀντιτεκτονικὸν ὄργανον, τὸ ὁποῖον ἱδρύθη τὸ 1930 ἐν Βουκου-

ρεστίῳ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Δρος V. Trifu. Δι' ἐρεθιστικῶν ἄρθρων ὑπεδαυλίζοντο πολλάκις βίαιαι ἐκδηλώσεις κατὰ τοῦ 'Ελευθεροτεκτον.·., ὡς π. χ. ἡ διὰ βομβῶν ἀπόπειρα κατὰ τοῦ μεγάρου τῆς Ἐθνικῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ρουμανίας κατὰ τὴν νύκτα τῆς 14 πρὸς τὴν 15 Νοεμβρίου 1930.

δελτίων, ὑπόθεσις τῶν.—(Affaire des fiches). Ὁ Ἰωάννης Bidegain, ἀπὸ τοῦ 1894 ἀναπληρωματικὸς γραμματεὺς τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας ἐν Παρισίοις, ὑπῆρξε τὸ 1904 ὁ ὑποκινητὴς τῆς *«ὑποθέσεως τῶν δελτίων»*. Ὅταν τότε ἐν Γαλλίᾳ, διεδίδετο ὅτι οἱ ἀντιδραστικοὶ ἐν τῷ στρατῷ κύκλοι ἐσχεδίαζον πραξικόπημα μὲ τὸν σκοπὸν τῆς ἐγκαταστάσεως δικτατορίας, ὁ τότε ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν André ἠθέλησε νὰ κατατοπισθῇ περὶ τῆς νομιμοφροσύνης τῶν ἀξιωματικῶν ἐκείνων, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ ἐνεπιστεύετο ἀνωτέρας διοικήσεις. Ταγματάρχης τις τοῦ ἐπιτελείου του, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ προμηθευθῇ μίαν συλλογὴν «δελτίων πληροφοριῶν» περὶ τῶν ὑποψηφίων διὰ τὰς θέσεις αὐτάς, μέσῳ τῆς γραμματείας τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας. Ὁ γενικὸς γραμματεὺς αὐτῆς Vadecart ἐξετέλεσε περιέργως τὴν ἐπιθυμίαν καὶ ἀργότερον ἐκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Τάγματος, ὑποτικῶς συμπεριφερθέντος, παρ' ὅλον ὅτι δὲν ἠρωτήθη τοῦτο προηγουμένως καὶ ἐπρόκειτο ἀναμφιβόλως περὶ ἐνεργοῦ ἐπεμβάσεως εἰς πολιτικὰ γεγονότα, ἀπαγορευομένης ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τῆς Μεγ.·. Ἀνατολῆς. Ὁ Bidegain, γνωρίζων τὸ μυστικόν, ἐπώλησε τοῦτο ὑπὸ μορφὴν ὑφαρπαγέντων στοιχείων καὶ ἀντιγράφων ἀντὶ 20000 φράγκων δι' ἑνὸς τῶν ἡγετῶν τῆς ἀντιτεκτονικῆς κινήσεως, τοῦ ἀββᾶ de Bessonies, εἰς τὴν κληρικὴν «Ἕνωσιν τῆς Πατρίδος». Βιαιόταται ἐπιθέσεις ἐπηκολούθησαν. Εἰς τὴν Βουλὴν ὑπεβλήθη τὴν 28 Ὀκτωβρίου 1904 ἐπερώτησις πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἐπηκολούθησε δὲ κατόπιν ψηφοφορία, διὰ τῆς ὁποίας ἤρθη ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ Σώματος πρὸς τὸν Ὑπουργὸν Ἀντρέ. Ὁ Bidegain ἐδημοσίευσεν ἀκολούθως δύο βιβλία κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. «Ἡ Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Γαλλίας» (1915) καὶ «Μία συνωμοσία ὑπὸ τὴν 3ην Δημοκρατίαν» («Une conspiration sous la 3e République» 1910). Ἐν τέλει ηὐτοκτόνησε τὸ 1926 μετὰ τῆς συζύγου του.

Δελφοί. Συμβολ.·. Στ.·. ἐργαζομένη ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατολῆς τῆς Ἑλλάδος. Συνεπήχθη κατὰ τὸ ἔτος 1929 ὑπὸ Τεκτόνων, μελῶν τῆς κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τεθείσης ἐν ὕπνῳ Στ.·. *«Ἑλλάς»*. Μετὰ τὴν ἐγκατάστασίν της ἀπησχολήθη μὲ τὴν μόρφωσιν Τεκτ.·. ἐργατῶν, κατορθώσασα νὰ καταστήσῃ μέλη της πλείστους ἐπιστήμονας, δημοσίους καὶ ἰδιωτικοὺς ὑπαλλήλους, κ. ἄλ.

Σεβ.·. τῆς Στ.·. διετέλεσαν οἱ Ἀδ.·. Ἰωάν. Καρέκλης (1929), Νικ. Γενήσαρλης (1929—30), Γεώργ. Γιανναρόπουλος (1930—32 καὶ 1933—35) Ἰωάν. Λυκιαρδόπουλος (1932—33 καὶ 1935—37) Βαλέντιος Βαλεντῆς (1937—39) Γεώργιος Κάγερ (1939—41) Βαλέντιος Βαλεντῆς (1947—48) Δημ. Ντουφεξῆς (1948—50) Χαρ. Διαπούλης (1950—52) καὶ Σπ. Νικολόπουλος 1952—53).

Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ πλευρά. Τόσον οἱ Ἑβραῖοι ὅσον καὶ οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἐθεώρουν τὴν δεξιὰν πλευρὰν ἀνωτέραν τῆς ἀριστερᾶς. Οὕτω τὸ δεξιὸν μέρος ἐθεώρουν καλὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν κακόν. Εἰς τὰς Γραφὰς συναντῶμεν συχνὰ τὴν διάκρισιν αὐτὴν μεταξὺ δεξιοῦ καὶ ἀριστεροῦ. Ὁ Ἰακὼβ λ. χ. ὠνόμασε τὸν νεώτερον καὶ ἀγαπητότερον τῶν υἱῶν του Βὲν—ἰαμὶν (=παιδὶ τῆς δεξιᾶς του χειρός).

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. συμβολισμόν, ὁ α' βαθμὸς ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς. Τοῦτο σημαίνει ὅτι καθὼς τὸ ἀριστερὸν πλευρὸν εἶναι τὸ ἀσθενέστερον μέρος τοῦ σώματος, οὕτω καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ μαθ.·. εἶναι τὸ ἀσθενέστερον μέρος τοῦ Τέκτ.·. Τὸ δόγμα ὅτι τὸ ἀριστερὸν εἶναι τὸ ἀσθενέστερον μέρος τοῦ σώματος, εἶναι ἀρχαιότατον. Ὁ Πλάτων φρονεῖ ὅτι τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ δεξιὸν χρησιμοποιεῖται περισσότερον, ὁ Ἀριστοτέλης ὅμως ἰσχυρίζεται ὅτι τὰ ὄργανα τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς εἶναι ἐκ φύσεως ἰσχυρότερα τῶν τῆς ἀριστερᾶς.

δεξιὰ χείρ. Εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ ὅλους σχεδὸν τοὺς λαοὺς ἡ δεξιὰ χεὶρ ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς σύμβολον τῆς ἀρετῆς, τῆς εἰλικρινείας καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης. Μεταξὺ τῶν ἀρχαίων ἡ δεξιὰ χεὶρ καὶ ἡ τήρησις μιᾶς ὑποχρεώσεως ἦσαν συνώνυμα. Οἱ Ρωμαῖοι λέγοντες «fallere dextram» (=προδίδειν τὴν δεξιὰν χεῖρα), ἐσήμαινον *«παραβιάζειν τὴν πίστιν»*. Ἡ δ' ἔκφρασις «jungere dextras» (=ἑνώνειν τὰς δεξιὰς χεῖρας) ἐσήμαινε *«δίδειν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν»*.

Παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἡ λέξις **ἰαμὶν** (δεξιὰ χείρ) παράγεται ἐκ τῆς λέξεως **ἀμὰν** (πιστός).

Οἱ Ἑβραῖοι ἔδιδον τὴν δεξιὰν χεῖρα ὡς σημεῖον φιλίας καὶ πίστεως. Οὕτω ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει :

«... καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν» (*Πρὸς Γαλάτας, β', 9*).

Ἡ αὐτὴ ἔκφρασις συναντᾶται καὶ εἰς τοὺς Μακκαβαίους.

Εἰς ὅλους τοὺς ἀρχαίους λαοὺς ἡ ὕψωσις τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐγίνετο πρὸς ὁρκωμοσίαν.

Μεταξὺ τῶν Ἐθνικῶν λαῶν τῆς ἀρχαιότητος ὁ ὅρκος ἐδίδετο δι' ἐπιθέσεως τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπὶ τῶν κεράτων τοῦ βωμοῦ ἢ ἐπὶ τῆς χειρὸς τοῦ ἐπιβάλλοντος τὸν ὅρκον. Ἀπὸ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ὁ ὅρκος δίδεται δι' ἐπιθέσεως τῆς χειρὸς ἐπὶ τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Εἰς ἄλλους μὴ Χριστιανικοὺς λαοὺς ἡ ὁρκωμοσία γίνεται ἐπίσης δι' ἐπιθέσεως τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ των βιβλίου ἢ ἄλλου τινὸς ἱεροῦ ἀντικειμένου.

Ἡ διαρκὴς ἑπομένως χρῆσις τῆς δεξιᾶς χειρὸς εἰς ἐπισήμους διαβεβαιώσεις ἢ συμφωνίας ἦτο ἡ αἰτία ἢ ἡ συνέπεια τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ χεὶρ αὕτη ἐθεωρεῖτο ἔμβλημα πίστεως καὶ εἰλικρινείας.

Ὁ Stephens εἰς τὸ βιβλίον του «Travels in Yucatan» (τόμ. Β', σελ. 474) περιγράφει ὡς ἑξῆς τὴν συμβολικὴν χρῆσιν τῆς δεξιᾶς χειρὸς παρὰ τοῖς Ἐρυθροδέρμοις Ἰνδοῖς :

«Κατὰ τὴν πολυετῆ παραμονήν μου εἰς τὴν μεθόριον καὶ τὰ ταξίδιά μου μεταξὺ τῶν διαφόρων φυλῶν, ἠδυνήθην πλειστάκις νὰ διαπιστώσω τὴν χρῆσιν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὡς συμβόλου. Συχνότατα δὲ ἐπιτίθεται αὕτη ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ σώματος μετὰ τὴν προπαρασκευήν του καὶ τὴν διακόσμησίν του διὰ τοὺς ἱεροὺς χορούς, πρᾶγμα σημαντικώτατον βεβαίως, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ προπαρασκευαὶ αὗται διεξάγονται εἰς τὸ ἄδυτον τῆς μυστικῆς Στοᾶς. Τότε ἡ χεὶρ ἐμβαπτίζεται ἐντὸς λευκῆς ἢ χρωματιστῆς ἀργίλου καὶ κατόπιν πιέζεται ἐπὶ τοῦ στήθους, τοῦ ὤμου ἢ ἄλλου τινὸς μέρους τοῦ σώματος. Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς χειρὸς δὲν περιορίζεται μόνον μεταξὺ μιᾶς φυλῆς ἢ λαοῦ. Τὴν διεπίστωσα καὶ μεταξὺ τῶν Νταkότα ὡς καὶ τῶν Οὐϊννεμπάγκος καὶ ἄλλων δυτικῶν φυλῶν ὡς καὶ μεταξὺ τῶν Ἐρυθροδέρμων ἀνατολικῶς τοῦ Μισσισσίππι».

Ἡ παγκόσμιος αὕτη καὶ παναρχαία χρῆσις τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὡς συμβόλου εἰλικρινείας καὶ πίστεως, γράφει ὁ Mackey, δικαιολογεῖ ἀκριβῶς καὶ τὴν σημαντικὴν θέσιν τὴν ὁποίαν ἡ δεξιὰ χεὶρ κατέχει καὶ μεταξὺ τῶν συμβόλων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.. (Βιβλ. *1* Τόμ. Α' σελ. 856).

δερβίσης (λέξ. περσ. *ντερβίς*, σημαίνουσα κυρίως ζητιάνος, ἐπαίτης, ἄνθρωπος πτωχός). Μουσουλμᾶνος μοναχὸς πλανόδιος καὶ ἐπαιτῶν, ἀνήκων εἰς ἓν τῶν πολλῶν *δερβισικῶν ταγμάτων*.

δερβισῶν τάγματα. Αἱ ἐν τῷ Ἰσλαμισμῷ βαθμιαίως ἀναπτυχθεῖσαι μοναχικαὶ ἀδελφότητες, ἐνίοτε ἀλη-

θεῖς ὀργανώσεις, ἀποκτήσασαι καὶ πολιτικὴν ἰσχὺν καὶ ἐπιρροήν.

Αἱ δερβισικαὶ ἀδελφότητες (ἀραβ. *ταρικά*, τουρκ. *ταρικάτ)* ἐνέχουσί τι μυστικὸν καὶ ἐπαναστατικὸν κατὰ τῶν διατάξεων τοῦ Κορανίου. Ἐπρόκοψαν καὶ διεδόθησαν ἐν Ἀραβίᾳ, Ἰσπανίᾳ καὶ κατόπιν ἐν Τουρκίᾳ. Τὰ μέχρι τοῦ 1925 εἰς τὰ διαφόρους χώρας ὑπάρχοντα δερβισικὰ τάγματα ὑπελογίζοντο εἰς 32. Ἕκαστον τάγμα ἔχει ἰδίους κανόνας καὶ ἰδίας τελετάς, εἰς τὰς ὁποίας οἱ δερβίσαι ἐπιδίδονται, συνερχόμενοι εἰς τὸ μοναστήριον (*τεκκέ*).

Σκοπὸς τοῦ προσερχομένου εἰς ἓν δερβισικὸν τάγμα θεωρεῖται ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς του τῇ βοηθείᾳ τοῦ πνευματικοῦ ὁδηγοῦ, ἤτοι τοῦ ἡγουμένου τῆς ἀδελφότητος. Οὗτος ὀφείλει νὰ διατελῇ εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν θεόν, πρὸς τοῦτο δ' ἔχει εἰδικοὺς τινας τύπους, λέξεις καὶ φράσεις, τὰς ὁποίας ἀπαγγέλλει, εὑρισκόμενος εἰς ἰδιάζουσαν κατάστασιν, σώματος καὶ ψυχῆς. Μετὰ παρέλευσιν χρόνου δοκιμασίας ὁ μαθητὴς γίνεται προσωρινῶς δεκτὸς διὰ τελετῆς, καλουμένης *ἐλ-ἄχντ*, ἐνῷ ἡ ὁριστικὴ μύησις (*ταλκία*) γίνεται βραδύτερον. Μετὰ τὴν μύησιν ὁ νεοφώτιστος λαμβάνει τὸ ὄνομα *ἰχουὰν* ἢ *χουὰν* (ἀδελφὸς) ἐν τῇ Β. Ἀφρικῇ, *φακὶρ* εἰς τὰς Ἰνδίας, *μουρὶτ* ἐν Συρίᾳ, *δερβὶς* ἐν Τουρκίᾳ καὶ *ταμπᾶ* ἢ *σαχὰπ* ἐν Αἰγύπτῳ. Εἰς τὰ περισσότερα τῶν δερβισικῶν ταγμάτων ὑπάρχουσι καὶ βαθμοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ προαγωγὴ γίνεται διὰ διαφόρων σταθμῶν (*μακαμάτ)* ἢ διαβάσεων (*ἀκαμπάτ)*.

Τὰ μυστικὰ καὶ οἱ ἀπόκρυφοι τύποι ἑκάστου δερβισικοῦ τάγματος μεταδίδονται ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν διάδοχόν του, ἴσως καὶ εἰς ὀλίγους τινὰς μεμυημένους, ἐξ οὗ καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπόρρητα πολλῶν δερβισικῶν ὀργανώσεων παρομοιάζονται ὑπό τινων πρὸς τὰ τῶν καββαλιστῶν, τῶν θεοσοφιστῶν κ. ἄλ. Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου ὡς καὶ ἐκ τῆς ὑπάρξεως μυήσεως, βαθμῶν κ.λ.π. ἐξηνέχθη ὑπό τινων ἡ γνώμη—ἰδίᾳ ἐν Ἀνατολῇ—ὅτι οἱ δερβίσαι εὑρίσκονται εἰς μυστικὸν σύνδεσμον μετὰ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων. Ἡ γνώμη αὕτη αὐτονόητον εἶναι, ὅτι εἶναι ἀνόητος.

Ἅπαντα τὰ δερβισικὰ τάγματα κατηργήθησαν ἐν Τουρκίᾳ ἀπὸ τοῦ 1925 ὑπὸ τοῦ Μουσταφᾶ Κεμάλ. (Βλ. βιβλ. 17, σελ. 110, 31, τόμ. 9 καὶ 32 τόμ. Δ').

δέρμα ἀμνοῦ. Βλ: *περίζωμα*.

Δευκαλίων. Ὁ ἥρως τοῦ Ἑλληνικοῦ κατακλυσμοῦ, ἀνάλογος πρὸς τὸν Μανοῦ τῆς Ἰνδικῆς θεολογίας καὶ τὸν Νῶε τῆς Ἑβραϊκῆς.

Deus meumque jus (=Ὁ Θεὸς καὶ τὸ δίκαιόν μου). Τὸ ῥητὸν τοῦ 33° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·., ὅπερ προτάσσεται λατινιστὶ πάντοτε εἰς τὸ κόσμημα ὡς καὶ τὸν θυρεὸν τῶν Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ βαθμοῦ τούτου. Πρόκειται περὶ τῆς λατινικῆς μεταφράσεως τοῦ ῥητοῦ, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται, γαλλιστὶ χαραγμένον, ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θυρεοῦ τῆς Ἀγγλίας «Dieu et mon droit» καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἱστορία ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ριχάρδος ὁ Λεοντόκαρδος ἐπολιόρκει τὸ 1198 τὴν πόλιν Ζιζὸρ ἐν Νορμανδίᾳ, τὴν ὁποίαν παρὰ πᾶν δίκαιον, καίτοι ἀνήκουσαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, εἶχε καταλάβῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φίλιππος—Αὔγουστος. Ὁ Ριχάρδος ἔδωσεν ὡς σύνθημα τῆς ἐπιθέσεως τὴν φράσιν: «Ὁ Θεὸς καὶ τὸ δίκαιόν μου». Ἀνακτήσας δὲ τὴν πόλιν καθιέρωσε τὴν φράσιν ὡς ῥητὸν τοῦ θυρεοῦ του.

δήλωσις ὑποψηφίου. Ὁ Mackey (βιβλ. 1 τόμ. Α', σελ 265) τονίζει ὅτι πᾶς ὑποψήφιος, ἐπιθυμῶν νὰ γίνῃ Ἐλεύθερος Τέκτ.·., ὑποχρεοῦται νὰ δηλώσῃ ἐνώπιον ἑνὸς ἐντεταλμένου Τέκτ.·. καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς τιμῆς του ὅτι:

«Ἐλεύθερος ἀπὸ πάσης ὠθήσεως φίλων καὶ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ συμφεροντολογικὰ ἐλατήρια, ἐλευθέρως καὶ ἀβιάστως ζητεῖ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ Τεκτ.·. μυστήρια. Ὅτι ἐπιθυμεῖ τοῦτο ἐκ πόθου μαθήσεως καὶ διότι ἐσχημάτισεν εὐνοϊκὴν γνώμην περὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ. Καὶ ὅτι θὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰ παλαιὰ ἤθη καὶ τὰ καθιερωμένα ἔθιμα τῆς Ἀδελφότητος».

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ δήλωσις αὕτη εἶναι ἔντυπος, ὑπογράφει δ' αὐτὴν ὁ ὑποψήφιος. Ἀνάλογοι περίπου εἶναι καὶ αἱ εἰς ἄλλας Τεκτ.·. Δυνάμεις χρησιμοποιούμεναι αἰτήσεις. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὅμως ἡ δήλωσις γίνεται προφορικῶς ἐνώπιον συνήθως τοῦ Α' Δοκ.·.

δήλωσις Σεβ.·. Ἡ ἐπίσημος διαβεβαίωσις, εἰς τὴν ὁποίαν προβαίνει ἐνώπιον τῶν μελῶν τῆς Σ.·. ὁ ἐκλεγεὶς Σεβ.·. αὐτῆς.

Ὁ Mackey γράφει ὅτι ἡ δήλωσις αὕτη περιλαμβάνει τὰ ἀκόλουθα 15 ἄρθρα.

1. Ὑπόσχομαι νὰ εἶμαι καλὸς ἄνθρωπος καὶ εἰλικρινὴς καὶ νὰ τηρῶ αὐστηρῶς τὸν ἠθικὸν νόμον.
2. Ὑπόσχομαι νὰ εἶμαι φιλειρηνικὸς πολίτης καὶ νὰ συμμορφοῦμαι πρὸς τοὺς νόμους τῆς χώρας, εἰς τὴν ὁποίαν διαμένω.
3. Ὑπόσχομαι νὰ μὴν ἀναμιχθῶ εἰς συνωμοσίας κατὰ τῆς Κυβερνήσεως τῆς χώρας, ἔνθα κατοικῶ, ἀλλὰ νὰ ὑποτάσσωμαι εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ νόμου καὶ τὰς νομίμους ἀρχάς.
4. Ὑπόσχομαι νὰ σέβωμαι τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, νὰ ἐργάζωμαι εὐσυνειδήτως, νὰ ζῶ ἀξιοπρεπῶς καὶ νὰ φέρωμαι ἐντίμως πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.
5. Ὑπόσχομαι νὰ σέβωμαι τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ προστάτας τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Τάγματος καὶ τοὺς νομίμους διαδόχους των, καὶ νὰ ὑποβάλλω εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν Ἀδ.·. μου, συνερχομένων κανονικῶς ἐν Στ.·. πᾶν ζήτημα συμφώνως πρὸς τοὺς Γεν.·. Καν.·. τοῦ Τάγματος.
6. Ὑπόσχομαι, ἐφ' ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ, ν' ἀποφεύγω ἔριδας καὶ προστριβὰς μεταξὺ Ἀδ.·., νὰ προφυλάσσω δ' αὐτοὺς ἀπὸ καταχρήσεις καὶ ὑπερβολάς.
7. Ὑπόσχομαι νὰ εἶμαι προσεκτικὸς εἰς τὴν συμπεριφοράν μου, εὐγενὴς πρὸς τοὺς Ἀδ.·. μου καὶ πιστὸς πρὸς τὴν Στ.·.,
8. Ὑπόσχομαι νὰ σέβωμαι τοὺς γνησίους καὶ ἀληθεῖς Ἀδ.·. καὶ νὰ ἀπομακρύνω τῶν Ἀρχαίων Διατάξεων καὶ Συνταγμάτων τοῦ Τεκτ.·. τοὺς ἀπατεῶνας καὶ ἀγύρτας.
9. Ὑπόσχομαι ὅπως δι' ὅλης τῆς ἱκανότητός μου προάγω τὸ γενικὸν καλὸν τῆς κοινωνίας, καλλιεργῶ τὰς κοινωνικὰς ἀρετὰς καὶ διαδίδω τὴν γνῶσιν τῆς μυστηριακῆς τέχνης συμφώνως πρὸς τοὺς κανονισμοὺς ἡμῶν.
10. Ὑπόσχομαι νὰ σέβωμαι τὸν κατὰ καιροὺς Μ.·. Διδ.·. καὶ τοὺς νομίμως ἐγκατεστημένους Ἀξ.·. του, νὰ συμμορφοῦμαι πρὸς πᾶν διάταγμα καὶ ἀπόφασιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἢ τῆς Γεν.·. Συνελεύσεως τῶν Τεκτ.·., τὸ ὁποῖον δὲν θὰ εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς θεμελιώδεις διατάξεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.
11. Ἀποδέχομαι ὅτι οὐδεμία δύναμις ἀνθρώπου ἢ ὁμάδος ἀνθρώπων δύναται νὰ εἰσαγάγῃ καινοτομίας εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Τεκτ.·.
12. Ὑπόσχομαι νὰ παρίσταμαι τακτικῶς εἰς τὰ συμβούλια καὶ τὰς ἐπιτροπὰς τῆς Μεγ.·. Στ.·. καὶ νὰ ἐκτελῶ ὅλα τὰ ἀνατιθέμενά μοι καθήκοντα.
13. Ἀποδέχομαι ὅτι οὐδεμία νέα Στ.·. εἶναι δυνατὸν νὰ ἱδρυθῇ ἄνευ ἀδείας τῆς Μεγ.·. Στ.·. καὶ ὅτι οὐδεμία ἀναγνώρισις δέον νὰ παρέχεται εἰς ἄτακτον Στ.·. ἢ ἄτομον, λαθραίως μυηθὲν ἐν αὐτῇ, καθ' ὅσον τοῦτο ἀντίκειται πρὸς τὰς Ἀρχαίας Διατάξεις τοῦ Τάγματος.
14. Ἀποδέχομαι ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ γίνῃ Τέκτων οὐδὲ νὰ γίνῃ δεκτὸς ἐν τακτικῇ καὶ κανονικῇ Στ.·., ἐὰν προηγουμένως δὲν ὑποβάλῃ αἴτησιν καὶ δὲν ληφθοῦν πληροφορίαι περὶ τοῦ χαρακτῆρος του.
15. Ὑπόσχομαι ὅτι οὐδεὶς ἐπισκέπτης θέλει γίνῃ δεκτὸς ἐν τῇ Στ.·. ἄνευ κεραμώσεως καὶ ἐξακριβώσεως ὅτι ἐμυήθη ἐν κανονικῇ Στ.·.

Αἱ ἐπίσημοι αὗται δηλώσεις μὲ ἐλαφρὰς τινας παραλλαγὰς χρησιμοποιοῦνται εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Τεκτονικὰς Δυνάμεις.

Δημαράς Νικόλαος. Καθηγητής τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καὶ δικηγόρος * ἐν Ναυπλίῳ τῷ 1856 καὶ † ἐν Ἀθήναις τῷ 1936. Ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, συνεπλήρωσεν ἐπὶ τριετίαν τὰς σπουδάς του εἰς τὰ Πανεπιστήμια Μονάχου, Λειψίας καὶ Γοττίγκης. Ἐχρημάτισε καὶ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰς τὴν Στ.·. «*Πυθαγόρας*», τὴν 6 Νοεμβρίου 1881.

Δημάρχου. *Στοὰ τοῦ—Λονδίνου.* (βλ. *Λονδῖνον).*

Δημήτηρ. Μία ἐκ τῶν μεγάλων θεαινῶν τοῦ Ὀλύμπου. Τὸ ὄνομα *Δημήτηρ* (Δωρ. *Δωμάτηρ*) παράγεται κατὰ παλαιὰν ἐτυμολογίαν ἐκ τοῦ *Δῆ*=(*γῆ*) καὶ μήτηρ Ἄλλη παραγωγὴ τοῦ ὀνόματος εἶναι ἐκ τοῦ κρητικοῦ *δηαὶ*(=κριθαὶ) καὶ *μήτηρ*(=ἡ μήτηρ τῶν καρπῶν τῆς γῆς). Ὁ οἰολικὸς τύπος *Δωμάτηρ* ὑπεστηρίχθη ὅτι ὑποδηλοῖ τὴν μητέρα τοῦ δώματος, τοῦ οἴκου.

Ἡ Δημήτηρ ἐλατρεύθη καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἡ δὲ λατρεία της, διαφοροτρόπως ἀναπτυχθεῖσα, συνεδέθη μὲ τὴν τέλεσιν εἰς πολλὰ μέρη (Ἐλευσῖνα, Μεσσηνίαν, Φενεόν), ἰδιαιτέρων *μυστηρίων*, ἀποκρύφων δηλ. τελετῶν, εἰς τὰς ὁποίας συμμετεῖχον ὡρισμένοι μεμυημένοι (μύσται). Ἂν καὶ ἄλλως ἤρχισε, διεδόθη καὶ ἐξειλίχθη ἡ λατρεία τῆς Δήμητρος κατὰ τόπους, ἐν τούτοις ἐπεκράτησε σὺν τῷ χρόνῳ ὁ περὶ τῆς θεᾶς ἐλευσινιακὸς κυρίως μῦθος, ὁ διασωθεὶς εἰς τὸν ὁμηρικὸν ὕμνον «εἰς Δήμητρα», ποιηθέντα κατὰ τὸν Ζ' π. Χ. αἰῶνα. (Βλ. *Ἐλευσίνια μυστήρια*).

Η ΔΗΜΗΤΗΡ

Κάθηται ἐπὶ τῆς οὐρανίου σφαίρας, κρατοῦσα στάχυν εἰς τὴν δεξιὰν καὶ κέρας ἀμαλθείας εἰς τὴν ἀριστεράν.

(Ἐκ τῆς συλλογῆς Maffei)

Κατὰ τὸ οὐσιαστικὸν περιεχόμενόν της ἡ Δημήτηρ παρουσιάζεται κατὰ πρῶτον ὡς ἐφορεύουσα τὴν καλλιέργειαν. Εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὁπόθεν καὶ προέρχεται ἡ λατρεία τῆς θεᾶς, αὐτὸ εἶναι τὸ κύριον καὶ τὸ μόνον χαρακτηριστικόν της (*δαματρίζειν*=συνάζειν τοὺς δημητριακοὺς καρπούς), ὅλοι δ' οἱ καρποὶ καὶ τὰ ὄσπρια ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς αὐτήν, ἐκτὸς τῶν κυάμων, ἀπὸ τῶν ὁποίων οἱ ὀρφικοὶ καὶ οἱ πυθαγόρειοι ἐκήρυσσον ἀποχήν. Εἰς τὰς περὶ αὐτὴν θεότητας, ἀνήκει ἐκτὸς τοῦ Τριπτολέμου καὶ ὁ Ἀνδρεύς, οὐχ ἧττον ὅμως καὶ ἡ σχέσις της μὲ τὸν Διόνυσον καὶ τὸν Ποσειδῶνα ἐξηγεῖται ἀπὸ τὴν ἀναφερθεῖσαν ἰδιότητά της. Ὡς θεὰ τῆς γῆς εἶναι εἰρηνοποιός. Ἐπειδὴ δ' ἡ καλλιέργεια εἶναι ἡ μήτηρ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μόνιμον ἐγκατάστασιν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ὀργάνωσιν εἰς κοινότητα, ἡ Δημήτηρ ἐθεωρήθη καὶ ὡς θεὰ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς πολιτείας (θεσμοφόρος). Εἰς τὴν Κρήτην ἐλατρεύθη καὶ ὡς θεὰ τοῦ τοκετοῦ καὶ ἐκεῖθεν, φαίνεται, ἀρχίζει νὰ πηγάζῃ ἡ ἰδιότης τῆς ὡς χθονίας θεότητος, ἡ ὁποία πάντως εἶναι μεταγενεστέρα. Ὡσαύτως τιμωμένη ὡς *Ἐλευσινία* ἢ *Ἐπιλυσαμένη*, ὡς προστάτις τοῦ καρποῦ τῆς κοιλίας, ἀπεκλήθη ἐξακολουθητικῶς καὶ *Κουροτρόφος*, καθ' ὃ ἀνατρέφουσα τοὺς παῖδας.

Συμφώνως μὲ τὸν Ἐλευσινιακὸν μῦθον ἡ Δημήτηρ σχετίζεται στενότατα πρὸς τὴν θυγατέρα της *Περσεφόνην* ἢ ἁπλῶς *Κόρην*. Ἐν τούτοις ἀρχικῶς ἡ Κόρη ἦτο ἀνεξάρτητος χθονία θεότης, τιμωμένη ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἅδου, ὅστις εἰς τὴν Ἐλευσῖνα ὠνομάσθη τὸ πρῶτον Πλούτων. Ὁ μῦθος τῶν γάμων τῆς Κόρης μετὰ τοῦ θεοῦ Ἅδου εἶναι ἄγνωστος εἰς τοὺς παλαιοτάτους Θεσσαλοὺς καὶ Βοιωτούς. Σχετίζεται ἐπίσης μὲ τὸν ἵππειον Ποσειδῶνα (ἐν Ἀρκαδίᾳ), μὲ τὰς Νύμφας καὶ συνελατρεύθη μὲ τὴν Ἥραν, τὴν Ἀθηνᾶν καὶ τὴν Ἄρτεμιδα.

Ἡ λατρεία τῆς Δήμητρος ἀπέκτησε τὸν μυστηριακὸν χαρακτῆρα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὴν Κρήτην, ὁπόθεν πάλιν διεδόθη εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἐκεῖθεν ἀνεπτύχθη εἰς τὴν γνωστὴν ὑπόστασίν της ἐν Ἐλευσῖνι κατὰ τὴν κλασσικὴν ἐποχήν.

Ἀσφαλὲς εἶναι ἐπίσης ὅτι τὰ διάφορα ρεύματα τῆς λατρείας τῆς Δήμητρος συνεχωνεύθησαν ἐν Ἐλευσῖνι, ὅπου ἡ λατρεία της ἔλαβε τὴν ἁγιωτάτην καὶ ἁγνοτάτην μορφήν της. Ἐν Ἐλευσῖνι ἀνεπτύχθη τελικῶς καὶ τὸ τυπικὸν τῶν ἑορτῶν της, τῶν περιφήμων μυστηρίων (βλ. *Ἐλευσίνια μυστήρια*). Κατόπιν δὲ διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν Ἀθηνῶν, ἡ λατρεία της διεδόθη εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον.

Ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία ἥτις περικλείεται ἀλληγορικῶς εἰς τὸν Ἐλευσινιακὸν μῦθον Δήμητρος καὶ Περσεφόνης εἶνε ἀρκετὰ σαφὴς διὰ τοὺς μεμυημένους. Δημήτηρ εἶνε ἡ ὁρατὴ φύσις, ὁ ὑλικὸς κόσμος, ἡ Γῆ. Περσεφόνη εἶνε ἡ ψυχή. Ἡ κάθοδός της εἰς τὸν Ἅδην συμβολίζει τὸν θάνατον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ ψυχὴ ἀποχωρίζεται τοῦ ὑλικοῦ σώματος. Ἀλλ' ἐπανέρχεται μετὰ ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα ἐπὶ τῆς γῆς, δυνάμει τοῦ νόμου τῆς μετενσαρκώσεως, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ νοηθῇ καὶ ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς. Διότι ὅπως λέγει καὶ ὁ Ἐδουάρδος Schuré (Οἱ Μεγάλοι μῦσται—Πυθαγόρας) «ὁ νόμος αὐτὸς ἀποτελεῖ τὸν κύριον κόμβον εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ψυχῆς καὶ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ τὴν παρακολουθήσωμεν ἕως εἰς τὰ βάθη τῆς φύσεως καὶ τοῦ θείου. Ὁ νόμος αὐτὸς μᾶς φανερώνει τὸν ρυθμὸν καὶ τὸ μέτρον, τὸν λόγον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς».

«Δημήτηρ» ἀδελφικὸς ἀγροτικὸς σύνδεσμος (Cérès), Ligue fraternelle agricole). Ἕνωσις ἱδρυθεῖσα τῷ 1926 ἐν Παρισίοις ὑπὸ Ἀδ.·. Τεκτ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας καὶ ἀσχολουμένη μὲ τὴν μελέτην τῆς γεωργίας, τῆς καλλιεργείας καὶ τοῦ συνδικαλισμοῦ. Τὰ μέλη τῆς Ἑνώσεως ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καὶ Ἀδελφοὶ ἀγροτικῶν περιφερειῶν.

Δημιουργία καὶ Τεκτονισμός. Ὁ *Πρέστον* (βλ. λ.) εἰς τὸ βιβλίον του «Illustrations of Masonry» γράφει τὰ ἑξῆς: «Ἀπὸ κτίσεως κόσμου δυνάμεθα νὰ χρονολογήσωμεν τὴν ἵδρυσιν τοῦ Τεκτ.·. Τὸ Τάγμα ἡμῶν ὑπῆρξεν ἀφ' ὅτου ἤρχισεν ἡ συμμετρία καὶ ἡ ἁρμονία ἥπλωσε τὴν χάριν της».

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λαμβάνεται ἐν τῇ κυριολεξίᾳ του ὁ ἀνωτέρω ἰσχυρισμὸς τοῦ Πρέστον. Θὰ ἦτο ἐντελῶς ἀνόητον νὰ πιστεύῃ της ὅτι ὁ Τεκτ.·. εἶναι σύγχρονος τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου. Ἀλλ' ὁ Πρέστον, ὅπως καὶ ὁ Ἄντερσον, διὰ τῆς λέξεως Τεκτονισμὸς

δὲν ἐννοοῦν ὡργανωμένον τινὰ θεσμόν, ὅμοιον μὲ τὸν σημερινὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

«Ἁπλῶς θέλουν νὰ τονίσουν», γράφει ὁ Mackey, «ὅτι αἱ μεγάλαι ἠθικαὶ ἀρχαί, ἐφ' ὧν ἐθεμελιώθη ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ ὑπὸ τῶν ὁποίων καθοδηγεῖται, ἀπετέλεσαν πάντοτε μέρος τῆς θείας Διοικήσεως.

Ἡ συμβολικὴ ἰδέα τὴν ὁποίαν περικλείουν εἶναι ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἀλήθεια καὶ ὅτι ἡ ἀλήθεια συνυπάρχει ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου».

Δημιουργός. (Démiurge). Ὁ Θεός. Εὑρίσκεται ὑπὸ διπλῆν ἐκδοχὴν παρὰ τοῖς Γνωστικοῖς (βλ. *Γνωστικισμός*).

Ὁ Πλάτων ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ὅρου δημιουργὸς ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ «ἀρχιτέκτων», ἐφ' ὅσον διδάσκει ὅτι ὁ Θεὸς κατεσκεύασε τὸν κόσμον, ἀποβλέπων εἰς τὰς ἰδέας ὡς εἰς ὑποδείγματα.

Δηνάρια τῆς χήρας. Ἀνταλλακτικὰ νομίσματα, συνειθιζόμενα πρότερον εἰς τὰς βελγικὰς Στ.·. καὶ χρησιμοποιούμενα κατὰ τοὺς ἐράνους πρὸς συλλογὴν βοηθημάτων. Ἕκαστος Ἀδ.·. ἠγόραζεν ἓν τοιοῦτον νόμισμα πρὸ τῆς ἐργασίας ἀντὶ οἵου αὐτὸς ἤθελε ποσοῦ. Οὕτω πως κατόπιν κατὰ τὴν συλλογὴν τῶν βοηθημάτων ὅλοι οἱ Ἀδ.·. ἔδιδον συμβολικῶς τὸ αὐτὸ ποσόν.

Διαβατικοὶ ἀδελφοί. (Transient brethren). Εἰς τὰ Ἀρχαῖα Συντάγματα τῶν Λιθουργῶν καλοῦνται οὕτω οἱ ταξιδιῶται Τέκτονες, οἱ μὴ διαμένοντες μονίμως εἰς ἕνα τόπον, ἀλλὰ περιοδεύοντες διαρκῶς. Πρὸς αὐτούς, ἀφοῦ ἐξηκριβοῦτο καὶ διεπιστοῦτο ἡ τεκτονικὴ των ἰδιότης, παρείχετο ἀδ.·. φιλοξενία καὶ ἐργασία. Ἐὰν δὲ δὲν ὑπῆρχεν ἐργασία δι' αὐτούς, τοῖς ἐδίδοντο χρήματα διὰ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν πλησιεστέραν Στ.·..

Καίτοι σήμερον οἱ θεωρητικοὶ Τέκτ.·. δὲν ἐπισκέπτονται πλέον Στ.·. δι' ἐξεύρευσιν ἐργασίας ἢ ἐξοικονόμησιν χρημάτων, τὸ ἔθιμον τῆς φιλοξενίας διατηρεῖται ὡς ἀνωτέρω, γράφει ὁ Mackey.

Οἱ ἐπισκέπται προσκαλοῦνται νὰ μετάσχουν τῶν ἐργασιῶν τῆς Στ.·. καὶ νὰ λάβουν τὸ μερίδιόν των ἀπὸ τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθειαν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν συμβολικὴν μισθοδοσίαν ἑνὸς Ἐλευθεροτέκτ.·. (βλ. *Ταξιδιῶται Τέκτονες*).

Διαβήτης. (γαλλ. compas, ἀγγλ. compasses γερμ. Zirke). Ἀρχιτεκτονικὸν ἐργαλεῖον πρὸς χάραξιν κύκλων καὶ μέτρησιν διαστάσεων. Ὁ διαβήτης ὡς τεκτονικὸν ἔμβλημα ἐπιδέχεται πλείστας ὅσας ἐξηγήσεις, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐσωτερικάς. Ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι χαράσσει περιφερείας μὲ κέντρον (ἕνα κύκλον δηλ. μετὰ μιᾶς στιγμῆς εἰς τὸ κέντρον του=σύμβολον τοῦ Ἡλίου) ἐθεωρήθη ὡς κατ' ἐξοχὴν ἡλιακὸν ἔμβλημα, εἰκονίζον τὴν ἄπειρον περιφέρειαν τοῦ Σύμπαντος (κύκλοι) καὶ τὸ σημεῖον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐκκινεῖ πᾶσα ἐκδήλωσις ἢ ἐξέλιξις (στιγμή). Κατ' ἐπέκτασιν διὰ τοῦ διαβήτου παριστῶνται τὸ ἀπόλυτον καὶ τὸ σχετικόν.

Μετὰ τῆς *Βίβλου* καὶ τοῦ *Γνώμονος* (βλ. λ.) ἀποτελεῖ τὰ «τρία μεγάλα φῶτα» τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. συμβολικῆς. Καθὼς ἡ Βίβλος δίδει τὸ φῶς διὰ τὰ πρὸς τὸν Θεὸν καθήκοντα καὶ ὁ γνώμων ἀπεικονίζει τὸ καθῆκον πρὸς τὸν πλησίον καὶ τοὺς Ἀδ.·., οὕτω καὶ ὁ διαβήτης διδάσκει τὸ καθῆκον πρὸς τοὺς ἑαυτούς μας, τὸ μέγα καθῆκον τῆς κυριαρχίας ἐπὶ τῶν παθῶν καὶ τῆς ἐντὸς τῶν λογικῶν ὁρίων διατηρήσεως τῶν ἐπιθυμιῶν μας.

Ὁ διαβήτης σύμβολον τῆς τὰ πάντα περιλαμβανούσης ἀγάπης, κανονίζει τὴν αἰσθηματικὴν ζωήν, τὴν ψυχικὴν θέσιν τοῦ Τέκτ.·. πρὸς τὴν Ἀδελφότητα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα. Κατὰ τὴν μύησιν τοῦ Τέκτ.·. ὁ διαβήτης παίζει μέγαν ρόλον. Διδάσκει ὅτι ἐνῷ τὸ ἓν τῶν σκελῶν του εἶναι μονίμως τοποθετημένον εἰς τὴν καρδίαν ἑκάστου Ἀδ.·., τὸ ἄλλο συνδέει αὐτὸν μὲ ὅλους τοὺς Ἀδ.·. Τέκτ.·..

Χρησιμοποιούμενος ἐπίσης κατὰ τὴν μύησιν τοῦ Β' βαθ.·., ὑπενθυμίζει ὅτι κατὰ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς πραγματοποιήσεως ἀνωτέρου τινὸς ἰδανικοῦ δὲν πρέπει νὰ χάνωμεν ἀπὸ τὴν σκέψιν μας τὴν πραγματικότητα, ἐντὸς τῆς ὁποίας ζῶμεν, διότι ἓν ἰδανικὸν ἀφηρημένον δὲν πραγματοποιεῖται εἰμὴ μόνον ἐφ' ὅσον προσαρμόζεται πρὸς τὰς συγκεκριμένας ἀνάγκας. Τὰ σκέλη τοῦ διαβήτου, ἀνοιγόμενα κατὰ βούλησιν, ἐπιτρέπουν νὰ μετρῶμεν καὶ νὰ ρυθμίζωμεν τὴν σχέσιν τοῦ ἀπολύτου, τοῦ ἀνωτέρου ἰδανικοῦ καὶ τῆς πραγματικότητος, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν σχέσιν μεταξὺ τοῦ ἐγὼ καὶ τοῦ μὴ-ἐγώ, τὴν σχέσιν μεταξὺ τῆς προσωπικότητος ἡμῶν καὶ τῆς περιφερείας, μέχρι τῆς ὁποίας ἐκτείνεται πᾶς ἐπιδιωκόμενος σκοπός. Οὕτω ὁ διαβήτης εἶναι τὸ ὄργανον τοῦ σκεπτομένου μὲ λογικήν, τοῦ ἐνεργοῦντος μὲ διάκρισιν καὶ τοῦ γνωρίζοντος νὰ ὁμιλῇ μόνον ἐν ἐπιγνώσει τοῦ τί λέγει.

Κατὰ τὸν Ἀδ.·. Κ. Κυριαζόπουλον (βιβλ. 37, σελ. 130—131) «ὁ διαβήτης εἶναι τὸ σύμβολον ἑνὸς κύκλου ἀνθρώπων καὶ δὴ τῶν ἀδελφῶν, ὁ δ' ὑπ' αὐτοῦ διαγραφόμενος κύκλος δὲν ἔχει ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ συμβολίζει τὴν αἰωνιότητα..... Τὰ δύο σκέλη τοῦ διαβήτου καθορίζουσι τὴν ἰσορροπίαν μεταξὺ δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων, τὰ ὁποῖα ἔχουσι περιωρισμένα τὰ ὅρια». Ὁ διαβήτης παροτρύνει πρὸς τὴν ἐξίσωσιν καὶ ἐπαναφορὰν τῆς ἰσορροπίας μεταξὺ τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τοῦ ἀλτρουϊσμοῦ, «συμβολίζων συγχρόνως τὴν ἰδεώδη εἰκόνα τῆς κοινωνίας, τῆς οἰκογενείας, τῆς πολιτείας, ὡς μέλη τῶν ὁποίων ὑποχρεούμεθα νὰ προσαρμόζωμεν ἑαυτοὺς πρὸς τὸ σύνολον, ὡς ἀδελφοὶ νὰ ἐργαζώμεθα ὄχι μόνον δι' ἑαυτοὺς ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, μνήμονες τοῦ ὑπερόχου ἡμῶν προορισμοῦ». Ὁ διαβήτης ὑπενθυμίζει τὰς σχέσεις ἑκάστου πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα.

Ὁ διαβήτης εἰς σύμπλεγμα μετὰ τοῦ γνώμονος (βλ. *γνώμων καὶ διαβήτης*) τοποθετεῖται ὄρθιος μὲ τὴν κεφαλήν του πρὸς τὰ ἄνω. Εἰς τὸ σύμπλεγμα τοῦτο ὁ διαβήτης εἰκονίζει—κατὰ τὸν Βὶρθ (βιβλ. 9, σελ. 142-143)—τὴν ἐκ τοῦ λόγου προερχομένην ἀκτινοβολίαν πρὸς ἐκτίμησιν τῶν γεγονότων, πρὸς μέτρησιν τῆς σχέσεως μεταξὺ τοῦ ἐγὼ καὶ τοῦ μὴ—ἐγώ, μεταξὺ ὑποκειμενικοῦ καὶ ἀντικειμένου, κ.τ.λ. Τὸ σύμπλεγμα τοῦτο εἶναι καὶ σύμβολον τοῦ *Μακροκόσμου*. (Βλ. βιβλ. 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15.

— Ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ γνώμονος εἶναι συνήθης τίτλος ἀγγλοσαξωνικῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐφημερίδων: Square and Compasses.

Διαβήτης, ὁ—. (Der Zirkel). Ἐφημερὶς τοῦ αὐστριακοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀπὸ τοῦ 1871 μέχρι τῆς ἱδρύσεως τῆς Βιενναίας «Ἐφημερίδος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων» τῷ 1919. Ἱδρύθη εἰς Odenburg ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου Ἰουλ. Schneeberger καὶ τῷ 1873 ἐγένετο ὄργανον τῆς Στ.·. «Humanitas». Ἰδιαιτέραν δρᾶσιν ἐδείκνυεν ἡ ἐφημερὶς αὕτη διὰ τὴν ἰδέαν τῆς εἰρήνης.

Διαβήτης τῶν σοφῶν (Compass der Weisen). Ἓν ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων βιβλίων διὰ τὴν γνῶσιν τῶν Ροδοσταύρων κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Ketmia Vere (Βερολῖνον καὶ Λειψία 1779). Ὑπὸ τοῦ *Ἀμπάφι* (βλ. λ.) ἐθεωρήθη ἐπὶ μακρὸν ὡς ἡ «Βίβλος τοῦ Τάγματος». Ὁ καθ' αὑτὸ «Διαβήτης τῶν σοφῶν» εἶναι τριμερὴς ἀλχημιστικο-καββαλιστικὴ διατριβή, εἰς τὸν πρόλογον τῆς ὁποίας (ἐξ 94 σελίδων ἀποτελούμενον) δίδεται σοφῶς καὶ πιστῶς ἡ «ἱστορία τοῦ ἐξόχου τούτου Τάγματος».

Διαβήτου ἀλληλογραφία (Zirkel - Korrespondenz). 1. Χαρακτηριστικὴ ὀνομασία δι' Ἐλευθεροτεκτονικὴν τινα ἀνταλλαγὴν ἐπιστολῶν, ὑποκινηθεῖσαν τῷ 1793 ὑπὸ τῆς ἐν Νυρεμβέργῃ Στ.·. «Τῶν τριῶν βελῶν» καὶ εἰς τὴν ὁποίαν συμμετέσχον πολυάριθμοι Στ.·. μὲ ἐκθέσεις, ὑπομνήματα, κ. ἄλ. Ἔπαυσε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος. Ὁ Σραΐντερ ἐπεχείρησε νὰ ἀναβιώσῃ αὐτὴν εἰς τὸν «*Στενὸν Σύνδεσμόν*» του. Ἡ ὑπ' αὐτοῦ ὑποκινηθεῖσα καὶ διεξαγομένη «Ἀ λ λ η λ ο γ ρ α φ ί α δ ι α β ή τ ο υ» ἦτο ἡ πρώτη χειρόγραφος ἐφημερὶς τοῦ Γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·., καθόσον τὰ συλλεγόμενα ὑπομνήματα ἐδίδοντο πρὸς συζήτησιν εἰς τοὺς καθέκαστα συνδρομητὰς «Στενοὺς Συνδέσμους». Δυστυχῶς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐχάθησαν πολλὰ δέματα ὑπομνημάτων. Ὡς ἐκ τούτου τὸ

1838 ἡ «Ἀλληλογραφία Διαβήτου» ἐξεδόθη λιθόγραφος εἰς ἓν τεῦχος ἐτησίως. Ἡ ἔκδοσις ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ 1867. Τῷ 1896 ἐκ νέου ἀνεβίωσε καὶ ἐνεφανίσθη ὑπὸ τὸν τίτλον «Hamburgische Zirkel-Korrespondenz» (=Ἀμβούργιος ἀλληλογραφία διαβήτου»), ἐκδιδομένη εἰς 5 τεύχη ἐτησίως, περιέχοντα ἐλευθεροτεκτ.·. μελέτας ἐκ τοῦ κύκλου τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου. Ἐξεδόθη μέχρι τοῦ 1903, ὅτε ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ «Hamburger Logenblatt» (=Ἀμβούργιον φύλλον τῶν Στοῶν).

2. Ἐ φ η μ ε ρ ὶ ς τ ο ῦ Τ ά γ μ α τ ο ς τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας, ἐκδιδομένη ἀπὸ τοῦ 1872 ὑπὸ τὸν τίτλον «Zirkelkorrespondenz unter den St. Johannis Logenmeistern» ὑπὸ τοῦ Δρος A. Widman εἰς 4 τεύχη ἐτησίως. Ἀπὸ τοῦ 1897 ἐξεδίδετο δὶς τοῦ μηνὸς εἰς βαθμ.·. Μαθ.·. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἐξυπηρέτει μόνον τὸ σύστημα τῆς Μεγ.·. Στ.·., διακρίνεται ὅμως ὅλως ἰδιαιτέρως διὰ τὸ πλῆθος τῶν πολυτίμων, αὐστηρῶς ἐπιστημονικῶν, μελετῶν καὶ τὴν ἐμβρίθειαν τῆς ἐπεξεργασίας τῶν συμβόλων.

διάβολος. Δαίμων, πονηρὸν πνεῦμα, κακὸς ἄγγελος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀνταρσίας, τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ, ὁ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὸν χριστιανικὸν κόσμον εἶναι ἡ ἐνσάρκωσις τῶν κακῶν, δύναμις ἀρνητικὴ ἀντιτιθεμένη εἰς τὴν δημιουργίαν, πνεῦμα καταστροφῆς, ἀπειλοῦν ἀενάως τὴν ἠθικὴν ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκπεσὼν τῆς χορείας τῶν ἀγγέλων, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκε, λόγῳ ἀνταρσίας κατὰ τοῦ Δημιουργοῦ, κατεδικάσθη, ὅπως παραμένῃ ἐσαεὶ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον.

Ὁ ἄνθρωπος βλέπων ἑαυτὸν ὑποκύπτοντα εἰς δυσάρεστα συμβάντα ὡς καὶ ἀπολαύοντα πολλῶν ἀγαθῶν, μετέφερε τὴν αἰτίαν αὐτῶν εἰς ὑπερφυσικὰ ὄντα, τὰ ὁποῖα διηρέθησαν εἰς ἀγαθοὺς θεοὺς (ὡς αἰτίας τῶν ἀγαθῶν) καὶ εἰς κακοὺς ἢ διαβόλους (ὡς αἰτίας τῶν κακῶν). Τὸν δυϊσμὸν αὐτὸν καὶ γενικώτερον τὴν ἀντίθεσιν τοῦ καλοῦ πρὸς τὸ κακόν, συναντῶμεν καθαρώτατα εἰς τὴν θρησκείαν τῆς Ζέντ—Ἀβέστα παρὰ τοῖς παλαιοῖς Πέρσαις (Ὡρομάσδης—Ἀριμάν). Τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ παρουσιάζεται ἐπίσης καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας μυθολογίας (Τυφὼν τῶν Αἰγυπτίων, Φένρις τῶν Σκανδιναυῶν, ὄφις Σισσιὰχ τῶν Ἰνδῶν, κλπ.).

Κατὰ τὰς παραστάσεις καὶ δοξασίας ὅλων τῶν θρησκολήπτων, οἱ Ἐλευθεροτέκτονες—ὅπως καὶ οἱ αἱρετικοὶ καὶ οἱ μάγοι—ἀπολαύουν τῆς ἰδιαιτέρας φιλίας τοῦ διαβόλου. Ἡ κατηγορία, ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες λατρεύουν τὸν διάβολον, ἤρχισεν ἐξαπλουμένη ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος. Εἰς τὸ περιοδικὸν «Wonderful Magazine» (Δεκέμβριος 1764) ἀναγράφεται «A new History of Free Masonry from the first Grand Master the Devil—F. Compton Price». Εἰς αὐτὴν τὴν ἱστορίαν παρατίθενται τὰ κάτωθι ὡς ὅρκος τῶν Ἐλ.·. Τεκτ.·.: «Ἐλευθέρᾳ βουλήσει καὶ παρόντος τοῦ Old Nick (ἀγγλικὸν ὄνομα τοῦ διαβόλου)... Εἴη μοι ὁ Σατανᾶς βοηθὸς καὶ ἄς μὲ κρατᾷ στερεὰ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις μου» (A. Q. C, 1897, σελ. 194). Κατὰ τὰς ἀνοησίας τοῦ Λεὸ *Ταξίλ* (βλ. λ.) οἱ Τέκτονες ἔχουν καὶ τὸν ειδικόν των διάβολον, ὀνομαζόμενον Μ π ι τ ρ ό ν. Ἐπίσης καὶ διὰ τοὺς Ναΐτας Ἱππότας κατηγορεῖται ὅτι ἔχουν ἰδιαίτερόν τινα διάβολον, τὸν Μ π α φ ο μ έ τ. Τὰ περὶ διαβόλου μυθεύματα, τὰ σχετιζόμενα μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ἀπὸ ἀπόψεως περιεχομένου παρίστανται ἢ ὡς συνθῆκαι γραμμέναι μὲ αἷμα καὶ παρέχουσαι εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτ.·. ἰδιαιτέρας διαβολικὰς ἱκανότητας ἢ ὡς ἰδιαίτεραι μορφαὶ λατρείας τοῦ διαβόλου ἢ λειτουργιῶν εἰς τὸν διάβολον. Ἐκτὸς τούτων οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἐπανειλημμένως ἐχαρακτηρίσθησαν καὶ εἰς παπικὰς διακηρύξεις ὡς αἱρετικοὶ τοῦ Σατανᾶ. Αἱ ψευδολογίαι τῶν Ταξίλ, Bataille, Margiotta κ. ἄλ. ἔφθασαν νὰ πιστευθῶσι καὶ ὑπὸ ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν κύκλων τόσον πολύ, ὥστε ἐν Ρώμῃ παρουσίασαν καὶ μίαν τρίχα, ἀποσπασθεῖσαν, ὡς διετείνοντο, ἀπὸ τὴν οὐρὰν τοῦ διαβόλου τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Τὸ ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα ὅλων αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν ὑπῆρξεν ὅτι εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἀπεδόθη ἡ λατρεία τοῦ διαβόλου. Ὁ εὔπιστος φανατισμὸς ἐνίσχυσε τὴν γνώμην αὐτήν. Ὁ πατὴρ Γιόζεφ Muller τῆς Βιέννης εἰς τὸ ἔργον «Τὰ μυστικὰ τῆς Κολάσεως» ἀσχολεῖται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἦτο ἡ ὠργανωμένη λατρεία τοῦ Σατανᾶ. Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Γρενόβλης Φαβὰ ἐδήλωσεν ἐπισήμως ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἡ λατρεία τοῦ Σατανᾶ. Ὁ Ἰησουΐτης Ἀρχιεπίσκοπος Meurin εἰς τὸ ἔργον του «Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός: Συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ» ἐτόνιζεν ὅτι ἡ πόλις Τσάρλεστον ἦτο ἡ προσωρινὴ Ρώμη τῆς Σατανικῆς Συναγωγῆς, καὶ ὅτι ἐκεῖ ὁ Σατανᾶς ἐνεφανίζετο εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους του καὶ τοὺς ἔδιδε διαταγάς.

Αἱ χονδροειδεῖς αὗται ψευδολογίαι ἔπαυσαν τώρα πλέον νὰ γίνωνται πιστευταί. Κατάλογον ὅλων τῶν ἐκδόσεων τοῦ εἴδους αὐτοῦ περιέχει τὸ ἄρθρον «Διαβολισμὸς καὶ Τεκτονισμὸς τοῦ ἀδ.·. Charles H. Merz εἰς τὸ περιοδικὸν «Masonic Bibliophile (τόμος Β' σελ. 335).

Ὁ ἀδ.·. Merz ὑπεραμύνεται τοῦ θεσμοῦ ἀναφέρων τὰς θεμελιώδεις ἀρχάς του καὶ τὴν ἐφαρμογήν των. (βλ. λέξιν Δαίμων).

διαβόλου πάπας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ψευδολογιῶν τοῦ Ταξὶλ ὁ ἀμερικανὸς Ἐλευθεροτέκτων καὶ Ὕπ.. Ταξ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγ.·. Ἀλβέρτος Πάϊκ ὠνομάσθη εἰς ἀντιτεκτονικὰ δημοσιεύματα «Πάπας τοῦ διαβόλου». Εἰς δὲ τὸ ἔργον τοῦ Bataille «Le Diable au XIX siècle» μία φανταστικὴ εἰκὼν παριστᾷ αὐτὸν ὡς τοιοῦτον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πάϊκ ὁ κύκλος τοῦ Ταξὶλ ἐχαρακτήρισεν ὡς «Πάπαν τοῦ διαβόλου» τὸν ἰταλὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. Adriano Lemmi.

διαγραφή. Ποινὴ ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τῶν Γεν.·. Καν.·. ὅλων τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. συστημάτων πρὸς πάντα Τέκτ.·., εἴτε ὑποπεσόντα εἰς πλημμέλημα, συνεπιφέρον τὸν ἐκ τῆς Στ.·. ἢ τοῦ Τάγματος ἀποκλεισμόν, εἴτε μὴ φοιτῶντα πλέον εἰς τὴν Στ.·. καὶ μὴ ἐκπληροῦντα τὰ πρὸς τὴν Στ.·. του ὑποχρεώσεις του.

Ὁ οὕτω πως διαγραφεὶς θεωρεῖται ἀκανόνιστος, δὲν γίνεται δὲ δεκτός, ἐὰν δὲν καταβάλῃ πάσας τὰς μέχρι τῆς ἐκ νέου ἐγγραφῆς του ἀναλογούσας εἰσφοράς.

Πᾶσα διαγραφὴ δέον νὰ ἀνακοινοῦται προηγουμένως εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. ἢ τὴν Μεγ.·. Στ.·.

Μερικαὶ στατιστικαὶ τῶν ἀμερικανικῶν Στ.·. παρουσίασαν πρό τινων ἐτῶν μέγαν ἀριθμὸν διαγραφῶν λόγῳ καθυστερήσεως τῶν πρὸς τὰς Στ.·. ὀφειλομένων χρηματικῶν συνδρομῶν. Αἱ καθυστερήσεις αὗται ὠφείλοντο κυρίως εἰς τὴν ἐπισυμβᾶσαν τότε οἰκονομικὴν κρίσιν. Ἐπίσης ἐν μέρει ὠφείλοντο καὶ εἰς τὴν οὐχὶ καλὴν ἐπιλογὴν τῶν προσλαμβανομένων, προερχομένην ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Στ.·. ἐν Ἀμερικῇ. Οὕτως ἐξηγεῖται τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Kansas διέγραψε κατὰ τὸ 1929 πλέον τῶν 3000 μελῶν, μὴ καταβαλόντων τὰς συνδρομάς των.

Ἡ διαγραφή, συνεπείᾳ πλημμελήματος, εἶναι ἡ πλέον βαρεῖα τιμωρία, ἡ ὁποία δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς Τέκτονα. Διακρίνουν συνήθως: δ ι α γ ρ α φ ὴ ν ἐ κ τ ῆ ς Στ.·., ἡ ὁποία συνεπάγεται μὲν ὡς τιμωρίαν τὴν διακοπὴν τοῦ συνδέσμου τοῦ τιμωρηθέντος μὲ τὴν Στοάν του, ἀφίνει ὅμως ἀνέπαφον καὶ ἄθικτον τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. χαρακτῆρα τοῦ τιμωρηθέντος. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ τελευταία αὕτη διαγραφὴ—λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν ὑφίσταται μία παγκόσμιος ὀργάνωσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. μὲ ἑνιαίαν διοίκησιν καὶ ἑνιαίαν ἐκτελεστικὴν ἀρχὴν—ἔχει πλήρη καὶ πραγματικὴν ἰσχὺν μόνον διὰ τὴν Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·., εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει ὁ τιμωρηθείς, ἐνῷ κατὰ τὰ λοιπὰ ἔχει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον θεωρητικὴν ἀξίαν, ἐκφράζουσα τὴν τελείαν ἀναξιότητα τοῦ τιμωρηθέντος ὅπως θεωρῆται καὶ λογίζηται ὡς ἐλευθεροτέκτων.

Διαγωγή. Ἡ εἰς ἕνα πραγματικὸν Τέκτ.·. ἐπιβαλλομένη διαγωγὴ εἶναι πολὺ εὐρυτέρας σημασίας ἀπὸ ἐκείνην ἡ ὁποία περικλείεται συνήθως εἰς τὴν ἔννοιαν ταύτην. Διαγωγὴ δὲν σημαίνει μόνον τὴν τήρησιν τῶν γνωστῶν κανόνων ἠθικῆς.

Ὁ Α. Waite γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς:

«Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἀναγνώρισις τῆς ὑπάρξεως ἑνὸς Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. καὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἀποτελοῦν βασικὴν προϋπόθεσιν εἰσδοχῆς, πιστοποιεῖ ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς μαθήσεως δὲν περιορίζεται ἐντὸς τοῦ μέτρου οἱουδήποτε ἀξιώματος διαγωγῆς, ἀφοῦ αἱ ἠθικαὶ ἀρχαὶ δὲν ἀποτελοῦν τὴν ὁλότητα τῶν ἐν ἐνεργείᾳ δυνάμεων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου, καίτοι εἶναι ἡ πύλη ἡ ὁδηγοῦσα πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς τελειώσεως. Τὸ θεμελιῶδες δόγμα τοῦ ὀρθοδόξου Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶναι ὅτι «ὑπάρχει Θεὸς καὶ ὅτι οὗτος ἀμείβει τοὺς ζητοῦντας αὐτόν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς τοιαύτης ἀμοιβῆς, οἱ διάφοροι βαθμ.·. τοῦ Τάγμ.·. ἐξηγοῦν εὐγλώττως ὅτι αὕτη συνίσταται εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ ἕνωσιν. Ἡ τεκτονικὴ ἑπομένως διαγωγὴ δέον ν' ἀποτελῇ τὴν πρὸς τοῦτο προπαρασκευήν».

Καὶ ὁ ἀδ.·. Mackey ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀνάξιοι Τέκτονες» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Εἶναι γεγονὸς τὸ ὁποῖον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν, ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὸ Τάγμα ἡμῶν ἄνθρωποι τῶν ὁποίων ὁ νοῦς καὶ ὁ χαρακτὴρ δὲν τιμοῦν τὸν θεσμόν, τῶν ὁποίων τὰ ὦτα δὲν ἀκούουν τὰ ὡραῖα διδάγματα τῆς ἠθικῆς, τῶν ὁποίων αἱ καρδίαι δὲν συγκινοῦνται ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης, τῶν ὁποίων αἱ χεῖρες δὲν ἀνοίγουν εἰς ἔργα φιλανθρωπίας. Ἀλλ' οἱ ἄνδρες αὐτοὶ καίτοι ἐντὸς τοῦ Ναοῦ δὲν ἀνήκουν εἰς αὐτόν: εὑρίσκονται μεταξύ μας ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐξ ἡμῶν. Ἐζητήσαμεν νὰ τοὺς διδάξωμεν ἀλλὰ δὲν τὸ ἠθέλησαν. Βλέποντες δὲν ἀντελήφθησαν καὶ ἀκούοντες δὲν κατενόησαν τὴν συμβολικὴν γλῶσσαν τῶν μαθημάτων σοφίας. Τὸ σφάλμα δὲν εἶναι ἰδικόν μας, διότι τοὺς ἐδώσαμεν ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν ἐδέχθησαν.. Καὶ θὰ ἦτο ἄδικον καὶ σκληρὸν νὰ κατακριθῇ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ δώσῃ δύναμιν καὶ τελειότητα εἰς ὅλους τοὺς εὑρεθέντας ἐντὸς τῆς τροχιᾶς του. Ἡ ἄρνησις ἑνὸς Πέτρου, ἡ δυσπιστία ἑνὸς Θωμᾶ καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ προδοσία ἑνὸς Ἰούδα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελέσουν κατηγορίαν διὰ «τὸ σύνολον τῶν Ἀποστόλων».

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ εἰς τὰς «Θεμελιώδεις Διατάξεις» λέγει: «Εἶναι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὑπεύθυνος διὰ τὰς κακὰς πράξεις ἑνὸς ἀδελφοῦ; Διόλου. Εἶχε τὴν εὐκαιρίαν τῆς Τεκτονικῆς ἀγωγῆς καὶ δὲν ἐπωφελήθη αὐτῆς. Ἔτυχε τῶν Τεκτονικῶν προνομίων ἀλλὰ δὲν κατεῖχε τὴν Τεκτονικὴν ἀρετήν».

Καὶ ὁ ἀδ.·. Mackey συνεχίζει; Ἔχομεν καθῆκον ἕνα τοιοῦτον ἄνθρωπον νὰ τὸν διορθώσωμεν ἢ νὰ τὸν διαγράψωμεν. Ἀλλ' οὐδεὶς πρέπει νὰ μᾶς καταδικάσῃ ἐὰν δὲν ἐπιτύχωμεν νὰ τὸν βελτιώσωμεν. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς παρέχει ἀρχὰς καὶ ὑποχρεώσεις αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ καθιστοῦν τὰ μέλη του σοφώτερα, καλλίτερα καὶ εὐτυχέστερα, δὲν ἰσχυρίζεται ὅμως ὅτι ἔχει καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναγεννήσεως. Δὲν εἶναι ἑπομένως δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὑπεύθυνος τῶν πράξεων ἀναξίων μελῶν του».

Ἀπὸ ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους ἑταιρείας, ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἀναμφιβόλως ὁ καταλληλότερος διὰ νὰ μορφώσῃ τὸν καλὸν ἄνθρωπον. Ἀλλ' ὅσον δήποτε καλοὶ καὶ ἂν εἶναι οἱ νόμοι του δὲν δύνανται νὰ μεταβάλουν πλήρως τὰς φυσικὰς διαθέσεις ἑνὸς ἀτόμου. Τὸ φωτίζει ἀλλ' ἐν αὐτῷ τὰ πάθη εἶναι κάποτε ἰσχυρότερα. Ἀνίκανος νὰ τὰ συγκρατήσῃ καὶ νὰ τὰ ὑποτάξῃ ὁ ἀνάξιος Τέκτων παραμένει θῦμα των. Ὁ τοιοῦτος δυνατὸν νὰ λέγεται, ἀλλὰ δὲν εἶναι Τέκτων. *(Βιβλιογρ. 1, τόμος Β σελ. 1070 καὶ 3, τόμ. Α σελ. 133).*

Διαγωνίσματα. Διαγωνίσματα, ἐξυπηρετοῦντα τὴν ἐξύψωσιν τῆς Ἐλευθεροτεκτον.·. πνευματικῆς ζωῆς, τὴν ἀπόκτησιν διαφωτιστικῶν καὶ μορφωτικῶν συγγραμμάτων, καὶ τὴν ἐμβρίθειαν τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασίας ἐτελοῦντο ἰδίᾳ ἐν Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Βελγίῳ ὡς καὶ ἐν Ὁλλανδίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ. Ἐν Γ α λ λ ί ᾳ ἡ μετὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἀναπτυχθεῖσα ἀντιτεκτονικὴ δημοσιογραφικὴ ἐκστρατεία κατέστησεν ὥριμον τὴν ἀνάγκην τῆς διαμορφώσεως ἐντατικωτέρας ἀμύνης. Τῷ 1801 τὸ σύγγραμμα τοῦ Mounier, «De l' influence attribuée aux philosophes, aux Francs—Maçons et aux Illuminés sur la Révolution» ἔτυχε τοῦ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἀθλοθετηθέντος βραβείου. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Ὁλλανδικὸς Ἐλευθεροτεκτον.·. προεκήρυξε βραβεῖον σημαντικὸν διὰ τὴν συγγραφὴν ἀπαντήσεως εἰς τὰ βιβλία τῶν Barruel καὶ Cadet—Gassicourt. Ἐν Γ ε ρ μ α ν ί ᾳ, ὅπου ἤδη τῷ 1802 ἡ ἐν Φραγκφούρτῃ Στ.·. «Zur Einigkeit» ἵδρυσε βραβεῖον διὰ μίαν μελέτην περὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἡ Ἕνωσις τῶν Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων προσεπάθησε κατόπιν διὰ προκηρύξεως βραβείων νὰ καταστήσῃ γόνιμον τὴν μορφωτικὴν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασίαν καὶ τὴν ἔμπρακτον ἐνέργειαν νὰ παρουσιάσῃ νέας δυνατότητας Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐκπολιτιστικῆς δράσεως, νὰ παράσχῃ τὰς βάσεις διὰ μελέτην τῶν κοινωνιολογικῶν προβλημάτων, νὰ δράσῃ διαπαιδαγωγικῶς ἐπὶ τοῦ λαοῦ καὶ νὰ πλουτίσῃ καὶ τὴν Ἐλευθεροτεκτ.·. βιβλιογραφίαν. Ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Βελγίου διαθέτει τὸ ἀνὰ δεκαετίαν χορηγούμενον *βραβεῖον τοῦ* Peeters—Baertsoen). Ἐκτὸς τούτου ἡ αὐτὴ Τεκτ.·. Δύναμις προκηρύσσει ἐτησίως πολλοὺς «Τεκτονικοὺς διαγωνισμοὺς» διὰ τοὺς ἰδίους της Ἀδ.· ἐπὶ θεμάτων ἱστορικῶν, γενικῶν τεκτονικῶν καὶ ζητημάτων τυπικοῦ.

Ὁ πρώην πρόεδρος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας Mille ἵδρυσε μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ἓν ἱστορικὸν «βραβεῖον Mille». Ἐπίσης δύο Στ.·. τῶν Παρισίων διαθέτουν βραβεῖα διὰ φιλολογικὰς ἢ καὶ καλλιτεχνικὰς ἐργασίας· αἱ Στ.·. αὗται εἶναι ἡ Στ.·. «Rose des Septante». (Μεγ.·. Ἀνατ.·.) μὲ τὸ «βραβεῖον τοῦ ρόδου» («Prix de la Rose») καὶ ἡ Στ.·. «Le Portique» (Μεγ.·. Στ.·.) μὲ τὸ «βραβεῖον τοῦ Portique».

Διαθήκη. Κατὰ τὴν εἰς Α' Βαθ.·. μύησιν ζητεῖται ἀπὸ τὸν ὑποψήφιον, εὑρισκόμενον εἰς τὸν Σκ.·. Θάλ.·., νὰ συντάξῃ τὴν «ἠθικὴν καὶ φιλοσοφικὴν διαθήκην» του. Συνήθως δέον ὁ ὑποψήφιος νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τρία ἐρωτήματα:

Ποῖα τὰ καθήκοντα πρὸς τὸν Θεόν;
» » » » » *πλησίον;*
» » » » » *σεαυτόν;*

Διὰ τῶν ἀπαντήσεων δίδεται ἀφορμὴ νὰ γνωσθῶσιν αἱ περὶ τοῦ κόσμου γενικῶς πεποιθήσεις τοῦ ὑποψηφίου, ἰδίᾳ δὲ νὰ ἐξακριβωθῇ ὁ βαθμὸς τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς προόδου του καὶ πρὸ παντὸς νὰ διαπιστωθῇ, ἐὰν οὗτος ἀποδέχεται ἢ εἶναι διατεθειμένος νὰ δεχθῇ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ, τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἐπιβεβλημένης πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης.

Διὰ τῆς δοκιμασίας αὐτῆς ὁ δόκιμος καταβάλλει βεβαίως προσπάθειαν σπουδαίαν, θέλων νὰ δώσῃ ἀπάντησιν εἰς τὰ τρία ἐρωτήματα. Καὶ ἡ προσπάθεια αὐτὴ νὰ ἀναζητήσῃ διὰ τῆς σκέψεως καὶ ἄνευ τῆς ἐπιδράσεως τῶν αἰσθήσεων, μόνος ἀπομεμονωμένος ἐν τῷ Σκοτ.·. Θαλ.·., τὰς ἀπαντήσεις, ὑποβάλλει αὐτὸν εἰς τὴν πρώτην ἠθικὴν κατεργασίαν καὶ τὸν ὑποβοηθεῖ νὰ μάθῃ πῶς δέον νὰ ἀναζητῇ τὴν ἀλήθειαν. Σχετικῶς ἄξια μνείας εἶναι τὰ τοῦ Σωκράτους:

«Ὅστις ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον ἤθελεν ἐρευνᾷ μὲ μόνην τὴν διάνοιαν ἕκαστον τῶν πραγμάτων, μὴ χρησιμοποιῶν μήτε τὴν ὅρασιν ὡς βοηθὸν ἐν τῇ σκέψει του, μήτε ἄλλην τινὰ αἴσθησιν ἀναμιγνύων μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτὴν μόνην τὴν καθαρὰν διάνοιαν μεταχειριζόμενος, ἐπιζητεῖ τὴν σύλληψιν αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν τῆς ἐσωτερικῆς ἐννοίας τῶν πραγμάτων, ἀφοῦ ἀπαλλαγῇ ὅσῳ τὸ δυνατὸν περισσότερον καὶ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ὤτων καὶ γενικῶς ὅλου τοῦ σώματος, ὡς διαταράττοντος καὶ μὴ ἀφίνοντος τὴν ψυχὴν νὰ ἀποκτήσῃ ἀλήθειαν καὶ φρόνησιν, ὅταν λαμβάνεται ὡς κοινόν» (εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ψυχῆς) (Πλάτωνος, Φαίδων 65 Ε, 66 Α).

'Επίσης παρομοίαν ὑποθήκην ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς μύστας καὶ ὁ 'Ορφεύς:

«Διαλογίσθητι τὰ κατὰ σεαυτὸν διὰ νὰ ἀνυψωθῇς εἰς τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων, εἰς τὴν μεγάλην τριάδα, ἡ ὁποία σπινθηροβολεῖ εἰς τὸν ἄμωμον αἰθέρα. 'Ανάλωθι τὸ σῶμα σου διὰ τοῦ πυρὸς τῆς σκέψεως, ἀποσπάσθητι τῆς ὕλης, ὅπως ἡ φλὸξ ἐκ τοῦ ξύλου, τὸ ὁποῖον καταβιβρώσκει. Τότε τὸ πνεῦμα σου θὰ ὁρμήσῃ εἰς τὸν καθαρὸν αἰθέρα τῶν αἰωνίων αἰτίων, ὅπως ὁ ἀετὸς ὁρμᾷ πρὸς τὸν θρόνον τοῦ Διός».

Εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς ἀνεπτύχθη εἰς τὴν λαϊκὴν πίστιν μερικῶν λαῶν ἡ ἰδέα, ὅτι ὁ νεόφυτος ἐξαναγκάζεται, προτοῦ νὰ γίνῃ δεκτός, νὰ κάμῃ τὴν διαθήκην του ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ Τεκτ.·. Τάγματος!!

Εἴς τινα συστήματα ὁ δόκιμος ὑποβάλλεται εἰς σειρὰν ἐρωτήσεων πρὶν μυηθῇ (βλ. *ἐρωτηματολόγιον*) (Βλ. β.βλ. **8, 11, 14** καὶ **40**, σελ. 38—40).

διαίσθησις (γαλλ. intuition, γερμ. Anschaung). Σαφὴς καὶ ἄμεσος γνῶσις ἀληθείας τινός, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ συλλάβῃ τὸ πνεῦμα, χωρὶς νὰ παρίσταται ἀνάγκη διαστοχασμοῦ· προαίσθημα, πηγάζον ἐκ τῆς ἐμπειρίας.

'Εν τῇ φιλοσοφίᾳ ἡ διαίσθησις καλεῖται καὶ *ἐνόρασις* (ἐκ τοῦ ἐν—ὁρῶ=in—tueri). 'Επίσης καὶ ἐποπτεία, διόρασις, ἐναίσθησις. Λεπτομερέστερον διαίσθησις σημαίνει τὴν ἱκανότητα τοῦ πνεύματος πρὸς ἄμεσον γνῶσιν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν γνῶσιν, τὴν ἐπιτυγχανομένην διὰ διαδοχικῶν πράξεων· γνῶσιν ἐκ τῶν ἔσω· γνῶσιν ἐπιτυγχανομένην δι' εἴδους τινὸς πνευματικῆς συμπαθείας μεταξὺ τοῦ γινώσκοντος ὑποκειμένου καὶ τοῦ γινωσκομένου ἀντικειμένου.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ ὅρου παραλλάσσει κατὰ τὴν ἀπόχρωσιν εἰς τοὺς διαφόρους φιλοσόφους. Οὕτω διαίσθησις εἶναι: α) Γνῶσις οἱασδήποτε προφανοῦς ἀληθείας, χρησιμευούσης ὡς ἀρχῆς καὶ θεμελίου εἰς τὸν διανοητικὸν στοχασμὸν (Ντεκάρτ, Λάϊμπνιτς κλπ.). β') Εὐθεῖα καὶ ἄμεσος ὄψις ὑπερβατικοῦ ἢ ἐξ αἰσθήσεων ἀντικειμένου τινὸς τῆς σκέψεως, συλλαμβανομένου ἐν τῇ ἀτομικῇ του πραγματικότητι (Κάντ, Φίχτε, Σέλιγγ). γ') Γνῶσις διδομένη διὰ μιᾶς ὁλόκληρος καὶ ἄνευ ἐννοιῶν (Σοπενάουερ). δ') Γνῶσις sui generis, ἐπιτυγχανομένη δι' ἐλλάμψεως τοῦ ἐνστίκτου (Μπέρξον). ε') Ασφάλεια καὶ ταχύτης κρίσεως δι' ἐνστικτώδους τινὸς μαντικῆς (Ρ. Πουανκαρέ), στ') Γνῶσις, εἰς τὴν ὁποίαν φθάνει τις διὰ μυστικῆς ἐκστάσεως.

Οἱ διάφοροι λαοί, νῦν δ' οἱ ἄγριοι καὶ οἱ 'Ινδοθιβετανοί, ἐκαλλιέργησαν ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων τὴν διαίσθησιν, ἀναπτύσσοντες τὴν ἰδιοφυΐαν εἰδικῶν ἀτόμων, ὑποπιπτόντων εἰς μείωσιν αἰσθήσεων ἕνεκα ὑστερικῆς καταστάσεως δι' ἰσχυρῶν ἠθικῶν κλονισμῶν, νηστειῶν, ἁγνείας, κλπ.

Κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς ἡ δ αἴσθησις ἀποτελεῖ τὴν ἐσωτερικὴν ἔννοιον τῆς ἐξ ἀποστάσεως ὁράσεως καὶ τῆς προβλέψεως ἐν τῷ χρόνῳ.

διάκονος (ἀγγλ. Deacon). D i a k o n ἐκαλεῖτο ἀρχικῶς εἰς τὰς Τεκτον.·. Στ.·. τοῦ 'Εδιμβούργου καὶ ἄλλας Σκωτικὰς τοιαύτας ὁ προϊστάμενος Διδάσκαλος. Deacon, Warden, καὶ ἀργότερον Master εἶναι ὡς ἐκ τούτου ταυτόσημα. 'Αργότερον ἤλλαξεν ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ἐννοίας των.

Σήμερον εἰς ἑκάστην Στ.·. ὑπάρχουν δύο διάκονοι, ὁ πρῶτος ἢ πρεσβύτερος (Senior) καὶ ὁ δεύτερος ἢ νεώτερος (Junior). Τὰ καθήκοντά των εἶναι ἀνάλογα περίπου πρὸς τὰ τῶν δοκιμαστῶν τῶν ἄλλων Δογ.·.. 'Εποπτεύουν πράγματι ἐπὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς Στ.·., βοηθοῦν τὸν ἀδ.·. Τελετ.·. εἰς τὰς μυήσεις, κεραμώνουν τοὺς 'Επισκέπτας καὶ ἐκτελοῦν ὅλας τὰς παραγγελίας, τὰς ὁποίας δίδει ὁ Σεβ.·. κατὰ τὴν ἐργασίαν. Κοσμήματα ἢ διάσημα αὐτῶν εἶναι ἢ ὁ ἥλιος τοῦ πρεσβυτέρου) καὶ ἡ σελήνη (τοῦ νεωτέρου), ἤ, ὡς ἐν 'Αγγλίᾳ, μία περιστερά, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ὑπὸ τοῦ Νῶε ἐκπεμφθείσης μετὰ τὸν κατακλυσμὸν περιστερᾶς. 'Επίσης κρατοῦν ράβδον, φέρουσαν εἰς τὸ ἄνω ἄκρον κῶνον πίτυος εἰς ἀπομίμησιν τοῦ κηρυκείου, τὸ ὁποῖον ἐκράτει ὁ 'Ερμῆς. 'Ο πρεσβύτερος διάκονος ἔχει τὴν ἕδραν του παρὰ τὸν Σεβ.·., ἐνῷ ὁ νεώτερος παρὰ τὸν Α'. 'Επ.·..

Οἱ διάκονοι δὲν περιλαμβάνονται μεταξὺ τῶν ἀξ.·. ἄλλων Δογμ.·., φαίνεται δὲ ὅτι προέρχονται ἀπὸ ἔθιμον τῆς πρώτης χριστιανικῆς ἐκκλησίας, εἰς τὴν ὁποίαν οὗτοι ἐξετέλουν χρέη φυλάκων θυρωρῶν, καλουμένων *πυλωρῶν* (βλ: *δοκιμαστής*) καὶ εἰσήχθησαν τὸ πρῶτον εἰς 'Αγγλίαν ὑπὸ τοῦ Laurence Dermott, ὅπου παρελήφθησαν ἀπὸ τοὺς *'Αρχαίους Τέκτονας* (βλ. λ.) καὶ κατόπιν καὶ ὑπὸ τῆς 'Ηνωμ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς 'Αγγλίας.

διακοπὴ ἐργασίας. Εἰς τὰ περιστύλια τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν ἡ ἐργασία δὲν «τελειώνεται», ἀλλ' ἁπλῶς «διακόπτεται». 'Επίσης εἴς τινας ἀγγλικὰς Στ.·. διατηρεῖται ἡ παράδοσις, ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι αἰωνία, καὶ ὅτι—παρὰ τὸ κλείσιμον τῶν ἐργασιῶν κατὰ τὸ τυπικὸν—ἡ Στ.·. συνεδριάζει καὶ ἐργάζεται πάντοτε.

Διάκος, *Διονύσιος Γ.*— "Ελλην Τέκτων* 1889 εἰς Πύργον 'Ηλείας. 'Απόφοιτος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, τυχὼν Πτυχίον τῆς Νομικῆς. Τὸ ἔτος 1914 εἰσῆλθεν εἰς τὴν Δημοσίαν ὑπηρεσίαν ὅπου ἐξακολουθεῖ ὑπηρετῶν ὡς Οἰκονομικὸς 'Επιθεωρητὴς μὲ βαθμὸν Διευθυντοῦ α' τάξεως. Τῷ ἔχει ἀπονεμηθῇ ὁ Χρυσοῦς Σταυρὸς τοῦ Τάγματος Γεωργίου Α'. 'Εμυήθη τὸ ἔτος 1917 εἰς τὴν Σ.·. Στ.·. Μιαούλης τοῦ Πειραιῶς. Τὸ 1935 προήχθη εἰς τὸν 33°.

Διετέλεσεν Σεβ.·. τῆς Σ.·. Στ.·. Μιαούλης ἐπὶ πενταετίαν, Τρ.·. 'Ισχ.·. Διδ.·. τῆς Στ.·. Τελ.·. «'Εχεμυθία», Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ 'Αρ.·. Πάγου «Ναὸς Σολομῶντος» ἐν Πειραιεῖ. 'Απὸ τοῦ 1929—1934 Μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς τότε Μεγ.·. 'Αν.·. (ἤδη Μεγ.·. Στ.·. τῆς 'Ελλάδος). 'Απὸ τοῦ 1935 καὶ ἐντεῦθεν τακτικὸν μέλος τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς 'Ελλάδος. Κατέχει νῦν τὸ ἀξίωμα τοῦ 'Ανθυπ.·. Μεγ.·. Ταξ.·.

διακόσμησις ἢ διασκευὴ τῆς Στοᾶς (γαλ. la décoration, ἀγγλ. the furniture, γερμαν. die Einrichtung). 'Η Στ.·. ἔχει τὴν μορφὴν ὀρθογωνίου ἐπιμήκους. 'Η ἔκτασις αὐτῆς θεωρεῖται ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς μέχρι τοῦ κέντρου. "Ισταται, κατὰ τὸν Prichard, ἐπὶ ἐξηγιασμένου βάθρου «ὅπου οὐδέποτε ἀλέκτωρ ἐλάλησε, γυνὴ ἐφλυάρησε, λέων ἐβρυχήθη, ὅπου κυριαρχεῖ εἰρήνη, ὁμόνοια καὶ γαλήνη». 'Η διασκευὴ τῆς Στ.·. εἶναι ἡ αὐτὴ εἰς ὅλας τὰς Στ.·. μὲ ὀλίγας τινὰς διαφοράς. Τὸ ὀρθογώνιον εἶναι προσανατολισμένον κατὰ τὰ 4 σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος. Εἰς τὴν 'Ανατ.·. κάθηται ὁ Σεβ.·., ὁ διευθύνων τὰς ἐργασίας, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν δύο 'Επ.·., οἱ ὁποῖοι κάθηνται ἢ εἰς τὴν Δύσιν ἀμφότεροι, ἢ ὁ εἷς εἰς τὴν Δύσιν καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὸν Νότον. Πρὸ τοῦ Σεβ.·. κεῖνται τὰ «τρία μεγάλα φῶτα»: βίβλος, διαβήτης καὶ γνώμων. Εἰς τὸν διάκοσμον τῆς Στ.·. ἀνήκουν καὶ αἱ τρεῖς στῆλαι τῆς Σοφίας, 'Ισχύος καὶ Κάλλους, ἐπὶ τῶν ὁποίων καίουν τὰ τρία μικρὰ φῶτα. Δύο στῆλαι φέρουσαι τὰ ὀνόματα τῶν δύο στύλων τοῦ προνάου τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος εἶναι τοποθετημέναι ἑκατέρωθεν τῆς εἰσόδου. Εἰς τὰς πλείστας Στ.·. εὑρίσκεται πρὸς τούτοις καὶ μία παράστασις δι' εἰκόνων τῶν κυρίων 'Ελευθεροτεκτ.·. συμβόλων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπεικονισμένα ἢ ἐπὶ τοῦ *τάπητος* (βλ. λ.) ἢ ἐπὶ τοῦ *πίνακος χαράξεως* (βλ. λ.) (Μερικὴ ἐξαίρεσις: Γαλλία). Τὰ κύρια ταῦτα ἐργαλεῖα ὑπόκεινται εἰς συμβολικὴν ἐξήγησιν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ εἰς ὅλα τὰ συστήματα.

Τὸ ἀγγλικὸν τυπικὸν διακρίνει ὡς μέρη τοῦ διακόσμου:

1. *Τὸν Διάκοσμον* (Ornaments): Τὸ *μωσαϊκὸν δάπεδον*, τὸν *ἀκτινοβόλον ἀστέρα* καὶ τὸν *ὀδοντωτὸν κόρυμβον* (Βλ. λ.)

2. *Τὰ ἔπιπλα* (Furniture): *Βίβλον, διαβήτην, γνώμονα* (Βλ. λ.).

3. *Τὰ κοσμήματα* (Jewels). Τρία κινητά, *γνώμονα, στάθμην καὶ νῆμα τῆς στάθμης* (βλ. λ.) καὶ τρία ἀκίνητα, τὸν *πίνακα χαράξεως, τὸν ἀκατέργαστον λίθον καὶ τὸν κυβικὸν λίθον*. (βλ. λ.). 'Εκτὸς τούτων εἰς τὰς ἀγγλικὰς Στ.·. ὑπάρχουν καὶ ὁ κύκλος μὲ τὰς δύο ἐφαπτομένας, ἡ κλῖμαξ τοῦ 'Ιακώβ, κ. ἄλ.

διαλεκτική. 1. Ἡ τέχνη τῆς δι' ἐρωτήσεων καὶ ἀπαντήσεων συζητήσεως πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας.

Ὁ Σωκράτης ἐπίστευεν ὅτι ἡ διαλογικὴ συνδιάλεξις διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν διαφόρων ἐννοιῶν ὡδήγει εἰς τὴν ἀντικειμενικὴν πραγματικότητα. Τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον ἐχρησιμοποίησε πρῶτος ὁ φιλόσοφος Ζήνων. Οἱ σοφισταὶ ἐξεμεταλλεύθησαν ἐπίσης τὴν διαλεκτικὴν διὰ νὰ ἐξαγάγουν μὲ τὰς λεπτολόγους συζητήσεις συμπεράσματα ἐντελῶς ἀντίθετα πρὸς τὰ δεδομένα τῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς ἠθικῆς.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἐξ ἄλλου φρονεῖ ὅτι ἡ διαλεκτικὴ δὲν ὁδηγεῖ εἰς ἀποδεικτικὴν βεβαιότητα, ἀλλ' εἰς πιθανολογικὴν τοιαύτην.

Ἐκ τῶν νεωτέρων φιλοσόφων ὁ Κὰντ χαρακτηρίζει τὴν διαλεκτικὴν ὡς λογικὴν τῆς ἀπάτης καὶ ὡς τέχνην σοφιστικὴν κακῶς χρησιμοποιοῦσαν τοὺς κανόνας τῆς λογικῆς.

Ὁ Ἕγελ ὅμως ἀντίθετον ἔχων γνώμην ἐδίδαξεν ὅτι ἡ διαλεκτικὴ εἶναι ἡ ἐπιστημονικὴ χρησιμοποίησις τῶν νομοτελειῶν τὰς ὁποίας περικλείει ἡ σκέψις ἡ ὁποία ἀπὸ τὸ στάδιον τῆς «θέσεως» μεταπηδᾶ εἰς τὸ στάδιον τῆς «ἀντιθέσεως» διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν σύνθεσιν. Τὴν μέθοδον αὐτὴν παρέλαβον κατόπιν ὁ Κὰρλ Μὰρξ καὶ ὁ Ἔγκελς χρησιμεύσαντες ὡς ὑποδείγματα εἰς τοὺς κομμουνιστὰς θεωρήσαντας τὴν τριαδικὴν αὐτὴν πορείαν τῆς διαλεκτικῆς ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ὑλικῆς ὑποστάσεως. Οὕτω κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν κομμουνιστῶν ἡ ὕλη ἀποτελεῖ λογικὴν ὀντότητα.

Ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Δ. Γεωργούλης (βλ. Ἐγκυκλ. Λεξικὸν «Ἡλίου» εἰς λέξιν διαλεκτικὴ) γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς:

«Οἱ μαρξικοὶ συμβαίνει νὰ θεωροῦν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ κοινωνικοῦ καὶ κοσμικοῦ φαινομένου ὡς συμβεβηκὸς λογικόν. Ἀντιλαμβάνονται ὡς μυθολογικὰς ὑποστάσεις τὰς ἀντιφάσεις π. χ. τῆς παραγωγῆς ἢ τὰς ἀντιφάσεις τῆς κοινωνίας. Οἱ μαρξικοὶ θεωροῦν ὡς τελευταῖον στάδιον τῆς ἐξελίξεως τὴν ἄνευ κοινωνικῶν τάξεων κοινωνίαν. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς «χιλιαστὰς—μεσσιανιστὰς» περὶ τοῦ τέρματος τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τὸ ὁποῖον θὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τῆς ἄνευ τάξεως κοινωνίας. Δὲν δύνανται ὅμως νὰ εἴπουν τί θὰ γίνῃ ὅταν θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἄνευ τάξεως κοινωνία. Ἂν ἐξακολουθήσῃ νὰ ἰσχύῃ ἡ διαλεκτικὴ κίνησις πρέπει εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἀταξικῆς κοινωνίας νὰ γεννηθῇ ἀντίφασις τείνουσα νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ἀντιφατικῶς ἀντίθετον δηλαδὴ κοινωνίαν μετὰ τάξεων».

Μεταξὺ τῶν νεοκαντιανῶν φιλοσόφων ὁ Κὰν συνδέει τὴν διαλεκτικὴν μὲ τὸν κριτικισμόν. Σκοπὸς τῆς διαλεκτικῆς εἶναι ἡ σύνθεσις ἥτις ἄγει εἰς συγκεκριμένην ἔννοιαν εἰς τὴν ὁποίαν συγχωνεύονται ὄχι ἀντιφάσεις ἀλλὰ περιεχόμενα τῆς γνώσεως.

Κατὰ τὸν Λίμπερτ, εἰς τὸν κόσμον ὑπάρχουν διαρκῶς ἀντιθέσεις καὶ διὰ τῆς διαλεκτικῆς ἀγόμεθα ὄχι εἰς τὴν ἀναίρεσιν των ἀλλ' εἰς τὴν θέσιν ἑνὸς τρίτου διαφόρου τῶν δύο ἄλλων. Ὁ διαλεκτικὸς αὐτὸς κριτικισμὸς ἀπασχολεῖ σήμερον τὴν φιλοσοφικὴν σκέψιν.

Εἴς τινα τῶν παλαιῶν χειρογράφων Συνταγμάτων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀναφέρεται ἡ διαλεκτικὴ ἀντὶ τῆς λογικῆς μεταξὺ τῶν ἑπτὰ ἐλευθέρων τεχνῶν.

2. *Θεολογία.* Μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον διαμαρτυρόμενοι Γερμανοὶ θεολόγοι ἐξέδωσαν ἐν Μονάχῳ περιοδικὸν ἐν τῷ ὁποίῳ δεχόμενοι τὴν θεωρίαν τοῦ Δανοῦ Κιρκεγκάαρτ δέχονται ὕπαρξιν δυϊσμοῦ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. Ἀληθινὴ ὕπαρξις, τὸ «ὄντως ὂν» εἶναι ὁ Θεὸς ἐνῶ ἡ ἀνθρωπίνη ὕπαρξις εἶναι τὸ «μὴ ὄν» ἢ μηδαμηνότης ἡ ὁποία μόνον διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ λυτρώνεται. Ἡ διαλεκτικὴ θεολογία ἀποκρούει τὴν προσπάθειαν τοῦ Κὰντ περὶ παραγωγῆς τοῦ θρησκευτικοῦ γεγονότος ἀπὸ τὸ ἠθικόν. Εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ διαλεκτικὴ θεολογία ἐξαίρει ὑπεράνω παντὸς ἄλλου τὴν δύναμιν τῆς τυφλῆς πίστεως.

Διαλεκτικὸς ὑλισμός. Ἡ κοσμοθεωρητικὴ ἄποψις τοῦ Μαρξισμοῦ. Ὁ Ἔγκελς πρῶτος διέκρινε τὸν ἱστορικὸν ὑλισμὸν ἀπὸ τὸν διαλεκτικόν. Οἱ κομμουνισταὶ ἐξεμεταλλεύθησαν τὴν θεωρίαν αὐτὴν διὰ νὰ τὴν ἐφαρμόσουν εἰς τὴν καταπολέμησιν τοῦ κρατοῦντος οἰκονομικοῦ συστήματος ἐμφανίζοντες ὡς ἀναπόφευκτον τὴν καταστροφήν του λόγῳ τῶν ἐν αὐτῷ ἐγκλειομένων ἀντιφάσεων. Ἀλλ' ὁ διαλεκτικὸς ὑλισμὸς ἐστερεῖτο ἰδίας μεθοδολογίας καὶ τοῦτο προσεπάθησαν νὰ συστηματοποιήσουν ὁ Λένιν, ὁ Μπουχάριν, ὁ Ντεμπόριν, ὁ Στάλιν κ. ἄ. Ὁ Στάλιν εἰς τὴν πραγματείαν του «Διαλεκτικὸς ὑλισμὸς καὶ ἱστορικὸς ὑλισμὸς» πειρᾶται νὰ διασαφηνίσῃ τὰ πράγματα συγχωνεύων ἐν αὐτῇ διαφόρους ἄλλας βιολογικὰς θεωρίας τοῦ Ντάρβιν, τοῦ Νίτσε καὶ τοῦ Ντὲ Βρίς, οὕτως ὥστε τὸ ὅλον οἰκοδόμημα νὰ στερεῖται ἑνιαίας βάσεως. Ὁ καθηγητὴς Κ. Δ. Γεωργούλης ἀναλύων τὸν «διαλεκτικὸν ὑλισμὸν» γράφει:

«Ὁ διαλεκτικὸς ὑλισμὸς παραμένει ἀνεξέλικτος ὅπως τὸν διετύπωσεν ὁ Λένιν. Ἀντιληφθεὶς ὅτι μετὰ τὰς προόδους τῆς φυσικῆς δὲν ἠδύνατο νὰ κρατηθῇ ὁ μηχανιστικὸς ὑλισμός, ὁ Λένιν ὥρισεν ὡς ὕλην ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἀνεξαρτήτως τῆς συνειδήσεως. Ἀλλὰ προκύπτει ἡ ἀπορία πῶς ἡ συνείδησις ἥτις εἶναι ἁπλοῦς ἀντικατοπτρισμὸς δύναται νὰ φθάσῃ εἰς διαπιστώσεις σχετικῶς μὲ τὴν ὕπαρξιν ἀνυπάρκτου οὐσίας. Ὁ διαλεκτικὸς ὑλισμὸς εἶναι περισσότερον ὄργανον πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς προπαγάνδας παρὰ φιλοσοφικὴ θεωρία. Ἐπειδὴ δὲ καθαγιάζεται ὡς δόγμα, δὲν εἶναι εὔκολος ἡ ἀναπροσαρμογή του πρὸς τὰ νέα συμπεράσματα τῆς ἐρεύνης. Καὶ ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ στασιμότης εἰς ἣν ἔχει περιπέσῃ τὸ δόγμα τοῦτο». (Βλ. λεξικὸν «Ἥλιος» σελ. 1013).

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀποκρούει τελείως τὸν «διαλεκτικὸν ὑλισμὸν» ὡς ἀντίθετον ἐντελῶς πρὸς τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως Δημιουργοῦ καὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς.

διάλυσις Στοᾶς. Διάλυσις Τεκτον.·. Στ.·. δύναται νὰ ἐπέλθῃ:

1 Ἑκουσίως τῇ ἀποφάσει τῶν μελῶν ἢ συνεπείᾳ ἐλλείψεως μελῶν.

2. Ὡς ποινή, ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τῆς προϊσταμένης Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. (βλ. *Ὕπνος).*

3. Διὰ κρατικῆς ἐπεμβάσεως, ὡς π. χ. συνέβη μεταπολεμικῶς εἰς Ἰταλίαν, Οὐγγαρίαν, Γερμανίαν, καὶ τὰ ὁλοκληρωτικὰ ἀντιδημοκρατικὰ κράτη γενικῶς.

διάσημα. 1. Διάσημα ἀξιωματικῶν. Τὰ ἐμβλήματα, τὰ φερόμενα ὑπὸ τῶν *ἀξιωματικῶν* (βλ. λ.) τῶν Στ.·. ὡς διακριτικὰ τοῦ ἀξιώματός των. Τοιαῦτα ἐχρησιμοποιήθησαν ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς ἱδρύσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Ὡς λέγεται μάλιστα ὑπῆρχον τοιαῦτα ἐν χρήσει καὶ τὸ 1717. Ὁ Desaguliers ἐκανόνισε τὸ σύστημα τούτων. Τὰ συνηθέστατα διάσημα ἀξιωματικῶν—ἰδίᾳ διὰ τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·.—εἶναι τὰ ἑξῆς:

Τοῦ Σεβ.·.	Γνώμων
Τοῦ Α' Ἐπ.·.	Στάθμη
Τοῦ Β' Ἐπ.·.	Νῆμα τῆς στάθμης
Τοῦ Ρήτ.·.	Βιβλίον ἀνοικτὸν
Τοῦ Γραμ.·.	Δύο γραφίδες χιαστὶ
Τοῦ Ταμ.·.	Δύο κλεῖδες χιαστὶ
Τοῦ Ἐλεον.·.	Κέρας Ἀμαλθείας
Τοῦ Α' Δοκ.·. / Τοῦ Β' Δοκ.·.	Κανὼν 24 ὑποδιαιρέσεων
Τοῦ Τελετ.·.	Διαβήτης ἀνοίγματος 90° ἐπὶ τόξου.
Τοῦ Ἀρχιτέκτ.·.—Ἀρχιτρ.·.	Δύο ράβδοι χιαστὶ
Τοῦ Στεγ.·.	Ξίφος
Τοῦ Ἀρχειοφ.·.—Βιβλιοφ.·.	Δύο γραφίδες χιαστὶ

Τὰ διάσημα τῶν ἀξ.·. δέον νὰ εὑρίσκωνται ἐντὸς ἰσοσκελοῦς τριγώνου καὶ εἶναι ἐπάργυρα, ἀναρτῶνται δὲ ἐκ κυανῆς ταινίας πλάτους 11 ἑκατοστομ.

Διὰ τοὺς πρώην Σεβ.·. ὡς διάσημον χρησιμοποιεῖται ἡ γνώμων μετὰ τῆς παραστάσεως τοῦ Πυθαγορείου θεωρήματος (Ἀγγλία) ἢ διαβήτης ἐπὶ τόξου περικλείοντος ἕνα ἥλιον.

2. Διάσημα ἀνωτέρων βαθμῶν καὶ

Εργαστ.·. Λεπτομέρειαι ἀναγράφονται εἰς τὰς οἰκείας λέξεις. (Βλ. καὶ *κοσμήματα* καὶ *περιβολὴ τεκτονική*).

3. Διάσημα Στοῶν. Ὡς χαρακτηριστικὸν διάσημον τοῦ ὅτι Τέκτων τις ἀνήκει εἰς μίαν ὡρισμένην Στοάν, δίδεται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν μύησίν του ἓν διάσημον τῆς Στοᾶς (κειμήλιον ἢ κόσμημα). Ἡ χρῆσις ἐν τούτοις τοιούτων διασήμων δὲν εἶναι γενικῶς διαδεδομένη. Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν οἱ Στ.·. διακρίνονται διὰ τοῦ διαφόρου χρώματος τῶν παρυφῶν τοῦ περιζώματος. Ἡ Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας εἶχε προέλθει εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς καταργήσεως τῶν διασήμων τούτων.

4. Διάσημα τιμητικὰ ἀπονέμονται εἰς τακτικὰ ἢ ἐπίτιμα μέλη εἴτε διὰ προσωπικὰς παρασχεθείσας ὑπηρεσίας εἴτε κατὰ τὸν ἑορτασμὸν Ἰωβιλαίων (διάσημον ἐπιτίμων Σεβ.·. καὶ οὕ. κ.). Ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἀπονέμονται τοιαῦτα διάσημα εἰς τοὺς Ἀδ.·. ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι συνεισφέρουν ἐνεργῶς εἰς ἀγαθοεργίας· οὕτω, π. χ., Ἐλευθεροτέκτονες, συνεισφέροντες διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ νέου ἐν Λονδίνῳ Νοσοκομείου τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τοὐλάχιστον 10 λίρας καὶ 10 σελλίνια (10 γουϊνέας) λαμβάνουν ἰδιαίτερον διάσημον «Permanent Commemorative Jewel».

5. Διὰ τὴν προσωπικὴν χρῆσιν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ὑπάρχουν πολλοὶ ποικιλίαι Ἐλευθεροτεκτον.·. διασήμων, τὰ ὁποῖα φέρονται ὡς μπρελὸκ ὡρολογίων, καρφίδες λαιμοδετῶν, καὶ οὕ. κ. Ἐπειδὴ ὅμως τοιαῦτα διάσημα πωλοῦνται ἐλευθέρως εἰς τὸ ἐμπόριον, ἡ ἀπόκτησις ἑνὸς τοιούτου διασήμου δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ὁ φέρων αὐτὸ εἶναι καὶ πραγματικὸς Ἐλευθεροτέκτων.

διασκεπτήριον. Βλ. *θάλαμος σκοτεινός*.

διασπορά. Ἡ διασπορὰ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἡ ἐπελθοῦσα εἰς τὸν πύργον τῆς Βαβὲλ καὶ εἰς τὴν κοιλάδα Σεναάρ, περὶ τῆς ὁποίας γίνεται λόγος εἰς τὴν «Γένεσιν» τῆς Π.·. Δ.·., ἐδημιούργησε τὴν ἀκόλουθον Τεκτ.·. παράδοσιν, τὴν ὁποίαν συχνὰ συναντᾷ τις εἰς παλαιὰ Τεκτ.·. συγγράμματα. Ὁ Νῶε ἦτο κάτοχος τῆς γνώσεως τῶν μεγάλων ἀληθειῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀθανασίας, μετέδωσε δ' αὐτὴν εἰς τοὺς ἀμέσους ἀπογόνους του, τοὺς Νωαχίτας, διὰ τῶν ὁποίων ἐξηκολούθησεν ἐπί τινα χρόνον μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἡ ἐξάσκησις τῆς ἀληθοῦς λατρείας. Ὅταν ὅμως τὸ ἀνθρώπινον γένος διεσκορπίσθη, μέρος αὐτοῦ ἀπώλεσε τὰς θείας Ἀληθείας, οἱ ὁποῖοι τοῦ εἶχον μεταδοθῆ ἀπὸ τὸν κοινὸν πρόγονον, καὶ περιέπεσεν ἐκ τούτου εἰς μεγάλα θεολογικὰ σφάλματα, διαφθεῖραν τὴν ἁγνότητα τῆς λατρείας καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν τῆς θρησκευτικῆς πίστεως, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀρχικῶς λάβη. Αἱ ἁγναὶ ἀλήθειαι διετηρήθησαν ἀκέραιαι ὑπὸ ἐλαχίστων μόνον τῆς πατριαρχικῆς γενεᾶς, ἐνῶ ἄλλοι τινὲς πάλιν, διετήρησαν ἀμυδρὰν τινα καὶ ἀσαφῆ ἀντίληψιν τοῦ ἀληθοῦς φωτός. Ἡ πρώτη τάξις περιωρίσθη μεταξὺ τῶν ἀμέσων ἀπογόνων τοῦ Νῶε, ἡ δὲ δευτέρα μεταξὺ τῶν ἱερέων καὶ τῶν φιλοσόφων, ἀργότερον δ' ἴσως καὶ μεταξὺ τῶν ποιητῶν τῶν εἰδωλολατρικῶν ἐθνῶν καὶ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους οὗτοι ἐμύουν εἰς τὰ μυστήρια τῶν ἀληθειῶν αὐτῶν.

Τὸ σύστημα τῆς διδασκαλίας τῆς πρώτης τάξεως ἐκλήθη ὑπὸ Τεκτ.·. συγγραφέων «Ἁγνὸς καὶ πρωτογενὴς Ἐλ.·. Τεκτ.·.» τῆς ἀρχαιότητος, τὸ δὲ σύστημα τῆς δευτέρας τάξεως «Νόθος Ἐλ.·. Τεκτ.·.» τῆς ἰδίας περιόδου. Οἱ δύο οὗτοι ὅροι ἐχρησιμοποιήθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Δρος Ὄλιβερ καὶ ἀφοροῦν ὁ μὲν πρῶτος (ἡ λέξις ἁγνὸς) τὰ δόγματα, τὰ διδαχθέντα ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τοῦ Νῶε εἰς τὸν Ἰουδαϊκὸν κλάδον, ὁ δὲ δεύτερος (ἡ λέξις νόθος) τὰ δόγματα, τὰ διδαχθέντα ὑπὸ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ εἰς τὸν εἰδωλολατρικὸν κλάδον.

(Βιβλ. Ι, τομ. Α', σελ. 288).

Διάταγμα τοῦ 1798. Διάταγμα τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου Γουλιέλμου ΙΙ τῆς Πρωσσίας, τὸ ὁποῖον ἀπηγόρευεν—ἐπὶ ἀπειλῇ ἐπιβολῆς ποινῆς—τὴν συμμετοχὴν εἰς μυστικὰς ἑταιρείας, διὰ τῆς 3ης παραγράφου του ὅμως ρητῶς ἐξῄρει τὰς τρεῖς ἀρχαίας Πρωσσικὰς Μεγ.·. Στοάς, παραχωροῦν εἰς αὐτὰς προνομιακήν τινα θέσιν Διὰ τοῦ διατάγματος αἱ τρεῖς Μεγ.·. Στ.·. ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀναφέρουν εἰς τὰς ἀνωτάτας ἀστυνομικὰς ἀρχὰς τοῦ τόπου, ὅπου ἤδρευον, κάθε ἀπόπειραν τείνουσαν νὰ παροβιάσῃ τὰ καθήκοντα τῶν μελῶν των ὡς ὑπηκόων τοῦ κράτους καὶ πρὸς τούτοις ἐτησίως νὰ ἀποστέλλουν εἰς τὰς ἀρχὰς ταὐτὸς κατάλογον τῶν θυγατέρων Στοῶν καὶ τῶν μελῶν των. Τὸ διάταγμα καθώριζε συγχρόνως τὴν ἡλικίαν τῶν γινομένων δεκτῶν εἰς τὰς Μεγ.·. ταύτας Στοάς, ἡ ὁποία δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι μικροτέρα τοῦ 25ου ἔτους συμπεπληρωμένου. Ἡ τελευταία διάταξις ἐτηρεῖτο τόσον αὐστηρῶς, ὥστε εἰς δύο διερχομένους Ἄγγλους, ἔχοντας ἡλικίαν κάτω τῶν 25 ἐτῶν, μόνον διὰ κυβερνητικῶν διαταγμάτων ἐπετράπη ἡ εἰσδοχή, ἐνῷ κατὰ τὸ 1819 ἀπηγορεύθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἡ υἱοθεσία Τέκτονος μὴ εἰκοσιπενταετοῦς ἀκόμη, μυηθέντος εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Διὰ τοῦ Συντάγματος τοῦ βασιλείου τῆς Πρωσσίας 1850 ἤρθη ἡ ἰσχὺς τοῦ διατάγματος. Ἐν τούτοις παρέμεινε καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὰς ἀρχαίας πρωσσικὰς Μεγ.·. Στ.·. τὸ μονοπώλιον, τὸ ὁποῖον ἠνάγκασε καὶ μετὰ τὸ 1866 τὰς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀνοβέρου καὶ τῆς Ἔσσης νὰ διαλυθῶσιν. Κατὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Σεττεγκάστ ἀνεκινήθη τὸ ζήτημα (1892—1893) ἂν τὸ διάταγμα ἰσχύῃ καθορισθέντος ἐν τέλει δι' ἀποφάσεως τοῦ βασιλικοῦ ἀνωτέρου διοικητικοῦ δικαστηρίου, ὅτι τὸ διάταγμα δὲν ἔχει ἰσχύν. Μετὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο κατέστη τὸ πρῶτον δυνατὴ ἡ ἵδρυσις Στ.·. ἐν Πρωσσίᾳ καὶ ὑπὸ τῶν ὑπολοίπων γερμανικῶν Μεγ.·. Στοῶν.

διάταξις ἐργασιῶν, *ἡμερησία* (order of business). Εἰς ἕκαστον Τεκτ.·. Ἐργαστ.·. εἰδικὸς κανονισμὸς δέον νὰ διαγράφῃ διάταξιν ἐργασιῶν, ἐκ τῆς αὐστηρᾶς τηρήσεως τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται κυρίως ἡ ἀπαραίτητος διὰ τὸ ἔργοστ.·. ἁρμονία.

Ὅπου ὅμως τυχὸν δὲν ὑφίσταται εἰδικὸς κανονισμὸς οὐδ' ἔχει καταρτισθῆ ἡμερησία διάταξις, ἡ ρύθμισις τῶν ἐργασιῶν ἐναφίεται εἰς τὴν ἱκανότητα τοῦ προεδρεύοντος, ὅστις ὅμως δέον νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του γενικούς τινας κανόνας, στηριζομένους ἐπὶ τῶν κοινοβουλευτικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ὑπαγορεύσεων τῆς κοινῆς λογικῆς.

Ὁ Mackey παραθέτει ὡς ὑπόδειγμα τὴν ἀκόλουθον κατάταξιν:

1. Ἄνοιγμα τῆς Στ.·.
2. Ἀνάγνωσις καὶ ἐπικύρωσις πρακτικῶν.
3. Πληροφορίαι ἐπὶ αἰτήσεων.
4. Ψηφοφορία ἐπὶ ὑποψηφίων.
5. Ἐκθέσεις ἐπιτροπῶν ἢ ἀντιπροσώπων.
6. Ἐξέτασις προτάσεων, ὑποβληθεισῶν εἰς προηγουμένην συνεδρίαν.
7. Νέα ἐργασία.
8. Μύησις.
9. Ἀνάγνωσις τῶν πρακτικῶν πρὸς διόρθωσιν.
10. Κλείσιμον ἐργασιῶν.

διδακτικαὶ στοαί. (Unterrichtslogen, Lodges of instruction). Βλ. *στοαὶ διδακτικαί*.

διδασκαλία 1. (γαλλ. maitrise, γερμ. Meisterschaft). Χαρακτηρισμὸς τοῦ βαθμοῦ τοῦ διδασκάλου καὶ ὅλων τῶν μετ' αὐτοῦ συνεξαρτωμένων σημείων ἀναγνωρίσεως, ἐθιμοτυπιῶν, κ.λ.π.

Κατὰ τὸν Plantagenet (βιβλ. 13, σελ. 27.—31) ἡ διδασκαλία ἀφοσιοῦται εἰς πνευματικὴν ἐργασίαν, ἡ ὁποία λίαν σαφῶς καθορίζεται ὑπὸ τοῦ τυπικοῦ τοῦ βαθμοῦ, διδόντος εἰς τοὺς Διδ.·. τὴν ἀποστολὴν νὰ «διαδώσουν τὸ φῶς καὶ νὰ περισυλλέξουν τὰ ἐσκορπισμένα...» «Ἡ διδασκαλία δὲν εἶναι δῶρον ἀπονεμόμενον, εἶναι κατάκτησις, εἶναι ἡ νίκη τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του».

2.—*τεκτονική*. Ἡ τεκτονικὴ διδασκαλία βασίζεται πρὸ παντὸς ἐπὶ τῆς γνώσεως τῆς γενέσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ τῆς κατατάξεώς του μεταξὺ παρομοίων φαινομένων καὶ ἐκδηλώσεων τῆς κοινωνικῆς

ζωῆς. Τούτου ἕνεκα ὡς θεμέλιον τῆς τεκτονικῆς διδασκαλίας δέον νὰ τίθεται ἡ ἱστορικὴ γνῶσις. Ἄνευ τῆς πλήρους γνώσεως τῆς ἱστορίας τῆς ἐξελίξεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐν συσχετίσει μὲ προγενεστέρας μυστηριακὰς ὀργανώσεις, οὗτος παραμένει ἀκατάληπτος. Αἱ ἀποπλανήσεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς μορφὰς καὶ ὁμάδας ξένας πρὸς τὴν οὐσίαν του, ὡς εἰς πολιτικολογούσας παρεκκλίσεις, γίνονται καταληπταὶ καὶ διορθοῦνται μόνον διὰ τῆς γνώσεως τῆς ἱστορίας. Τὸ δεύτερον οὐσιῶδες τμῆμα τῆς τεκτονικῆς διδασκαλίας ἀποτελεῖ ἡ ἔρευνα τῶν ἠθικῶν καὶ φιλοσοφικῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., ἡ σχέσις του πρὸς τὰς θρησκείας καὶ πρὸς τὰς ὠργανωμένας κοινότητας πίστεως. Ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ δευτέρου τούτου τμήματος ἐκπηγάζει τὸ τρίτον μέρος τῆς τεκτονικῆς διδασκαλίας, αἱ πρακτικαὶ ὠφέλιμοι ἐφαρμογαὶ εἰ' ἕ α ἕκαστον τῶν Τεκτ.·. Ἀδ.·. καὶ διὰ τὴν ὁλότητα τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν προκύπτουσαι ἐπιδράσεις ἐφ' ἑνὸς ἑκάστου Ἀδ.·., τῆς οἰκογενείας του, τῆς ἐπαγγελματικῆς του ὁμάδος, τοῦ λαοῦ, τῆς ἀνθρωπότητος. Μέσα τῆς τεκτονικῆς διδασκαλίας εἶναι ἡ συμβολικὴ καὶ ἡ ἑρμηνεία αὐτῆς. Τὸ ἐλευθεροτεκτονικὸν *σύμβολον* (βλ. λ.) εἶναι μία διδακτικὴ εἰκὼν ἐνέχουσα μυστηριακήν, φιλοσοφικὴν καὶ ἀξιολογικὴν ἔννοιαν, ἡ ὁποία παρέχει εἰς τὸν Ἐλευθερωτ.·. ἀφορμὰς ἐρεύνης, μελέτης καὶ σκέψεως κατὰ τρόπον ἀφίνοντα ἐντύπωσιν διαρκεστέραν. Ἡ διὰ τοιούτων διδακτικῶν εἰκόνων καὶ συμβόλων ἀναπαράστασις τῶν ἠθικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ἰδεῶν εἶναι ἓν τῶν κυρίων χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. διδασκαλίας. Διὰ τὴν παροχὴν τῆς τεκτονικῆς διδασκαλίας χρησιμεύουν αἱ κατὰ τὰ τυπικὰ ἐργασίαι, εἰς τὰς ὁποίας ὁμιλοῦν τὰ σύμβολα, ἰδιαιτέρως αἱ στοαὶ διδασκαλίας (ἢ φροντιστήρια), αἱ προβλεπόμεναι δι' ὅλους τοὺς βαθμοὺς ὡς καὶ ἡ ἐπεξεργασία προβλημάτων γενικῆς σημασίας, ἀναφερομένων εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Ἡ συζήτησις θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν ζητημάτων ἀποκλείεται κατ' ἀρχήν. Ἰδιαιτέρως αὐστηρῶς τηρεῖται ἡ ἀρχὴ αὕτη εἰς τὸν ἀγγλοσαξωνικὸν Ἐλευθεροτεκτ.·.. Τοὐναντίον ἄλλα συστήματα Μεγ.·. Στ.·. ἐπιτρέπουν τοιαύτας συζητήσεις, οἱ ὁποῖοι πάντως ὅμως δὲν ἀσχολοῦνται μὲ ζητήματα τῆς καθημερινῆς κομματικῆς πολιτικῆς ἑκάστης χώρας, ἀλλὰ μὲ κοινωνικὰ ζητήματα ἀπὸ γενικῆς ὑψηλοτέρας σκοπιᾶς ἐξεταζόμενα καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν λαμβάνονται ἀποφάσεις δεσμεύουσαι τὰ μέλη. Ὁ σκοπὸς τῶν συζητήσεων τούτων δὲν ἔγκειται εἰς τὸν προπαγανδισμὸν μονοπλεύρων ἀπόψεων καὶ κατευθύνσεων, ἀλλ' εἰς τὴν ἐξαγωγὴν ἑνὸς κοινοῦ συμπεράσματος ἐξ ἀντικρουομένων γνωμῶν. (βλ. καὶ βιβλ. *37*, σελ. 112—121).

διδασκαλίας, πέντε σημεῖα τῆς—ἐν τῇ Αὐστηρᾷ τηρήσει. 1. Δυσπιστία, διότι αὐτὴ εἶναι ἡ μήτηρ τῆς ἀσφαλείας. 2. Ἀγρυπνία ἢ προσοχὴ διὰ τὴν διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ τάγματος. 3. Ἐπίδοσις εἰς τὴν τέχνην. 4. Ἐπιμονὴ καὶ εὐστάθεια νὰ ὑποφέρῃ τις τὰ δυστυχήματα. 5. Εὐτολμία εἰς τὴν ἀνάληψιν ἐπιχειρήσεώς τινος. Καὶ τὰ πέντε ταῦτα σημεῖα πρέπει νὰ συνοδεύωνται πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἀπὸ τὴν σύνεσιν.

Ὁ Bode κατὰ τὸ συνέδριον τῆς Βίλελμς—μπάντ συνήγαγε μεταξὺ ἄλλων ἐκ τοῦ ὅτι τὰ πέντε αὐτὰ σημεῖα δεικνύουν ὡρισμένην τινὰ συμφωνίαν μὲ τὰς θεμελιώδεις βασικὰς ἀρχὰς τῶν Ἰησουϊτῶν, ὅτι ὁ Ἰησουϊτισμὸς ὑπεισῆλθεν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·., ἵνα καταστήσῃ τοῦτον ὑποτελῆ εἰς τοὺς σκοπούς του.

Διδάσκαλος. Εἰς ὅλα τὰ Τεκτονικὰ Δόγματα ἀνεξαρτήτως τοῦ τρόπου τῆς ὀργανώσεώς των εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς ὁ Διδάσκαλος ἀποτελεῖ τὸν 3ο. Ὁ βαθμὸς αὐτὸς εἶναι πανταχοῦ οὐσιαστικῶς ὁ ἴδιος διότι ἡ παράδοσις ἐφ' ἧς στηρίζεται ἀποτελεῖ τὸ κύριον περιεχόμενόν του, ὑπῆρξε δὲ ἀνέκαθεν ἀμετάβλητος.

Ὁ βαθμὸς τοῦ Διδασκάλου ἐκαλεῖτο ἀρχικῶς ἡ κορυφὴ τοῦ Ἀρχαίου Τεκτονισμοῦ. Ὑπὸ τὴν σημερινήν του ὅμως ὀργάνωσιν ὁ βαθμὸς οὗτος εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητα ἀτελής, καὶ χρειάζεται συμπλήρωσιν δι' ἀνωτέρων βαθμῶν. Ἐκ τούτου ὁ συμβολισμός του περιορίζεται ἀναγκαστικῶς εἰς τὸν πρῶτον Ναὸν καὶ τὴν ἐπὶ γῆς διέλευσιν τοῦ ἀνθρώπου, καίτοι παρέχει τὴν διαβεβαίωσιν μιᾶς μελλοντικῆς ζωῆς.

Καθὼς τὸ ὅλον σύστημα τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς Τέχνης σκοπὸν ἔχει νὰ ἐμφανίσῃ τὴν συμβολικὴν ἰδέαν τοῦ ἀνθρώπου ὡς ὁδοιπόρου διὰ τῆς ζωῆς, ἕκαστος βαθμὸς ἀνολογεῖ καὶ εἰς ἓν τμῆμα τῆς ὁδοιπορίας ταύτης. Ἐὰν ἑπομένως ὁ πρῶτος βαθμὸς ἀντιπροσωπεύει τὴν νεότητα, τὸν χρόνον τῆς μαθήσεως, ὁ δὲ δεύτερος τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν ἢ τὸν χρόνον τῆς ἐργασίας, ὁ τρίτος βαθμὸς συμβολίζει τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν μὲ τὰς δοκιμασίας της, τὰς βασάνους καὶ τὸ τελικόν της ἐν τῷ θανάτῳ τέρμα.

Ὁ χρόνος τοῦ κοπιάζειν ἔχει τώρα παρέλθῃ, ἡ εὐκαιρία πρὸς μάθησιν παρῆλθε καὶ ὁ πνευματικὸς ναὸς τὸν ὁποῖον ἠγωνίσθημεν ὅλοι ἡμεῖς νὰ ἐγείρωμεν εἰς τὰς καρδίας μας ἔχει ἤδη σχεδὸν συμπληρωθῇ, ὁ δὲ κουρασμένος ἐργάτης ἀναμένει μόνον τὴν διαταγὴν τοῦ Μεγάλου Διδασκάλου τοῦ Σύμπαντος ἥτις θὰ τὸν καλέσῃ ἀπὸ τὸν μόχθον τῆς γῆς εἰς τὰς αἰωνίους ἀπολαύσεις τοῦ οὐρανοῦ.

Κατὰ τοὺς πρώτους καὶ ἀρχαιοτάτους χρόνους τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας δύο μόνον βαθμοὶ εἶναι γνωστοί.

Σήμερον εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς Στ.·. τὸ κύριον βάρος τῆς ἐργασίας ἔγκειται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον καὶ πολλαχοῦ ἑκάστη ἐργασία Τεκτονικὴ ἀνοίγεται κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·.. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς χώρας ἡ ἀνύψωσις ἢ προαγωγὴ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. ἀποτελεῖ τὴν πλέον βαθεῖαν καὶ τὴν σημαντικωτέραν μυστικὴν πρᾶξιν τῆς Τεκτονικῆς συμβολικῆς.

Ὁ βαθμὸς οὗτος εἶναι ὁ ἐπιβλητικώτερος ὅλων τῶν Τεκτ.·. βαθμῶν, συνεπείᾳ δὲ τούτου καὶ διεκρίθη ὑπὸ τοῦ Τάγματος ὡς ὕπατος βαθμός.

Ὡς Μαθ.·. Τέκτ.·. ὁ νεόφυτος ἐδιδάχθη τὰς στοιχειώδεις ἐκεῖνα, ὁδηγίας, αἱ ὁποῖαι θὰ τῷ ἦσαν ἀναγκαῖαι διὰ τὴν περαιτέρω πρόοδόν του, ὡς Ἑτ.·. ὡδηγήθη νὰ συνεχίσῃ τὰς ἐρεύνας του ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τῆς Β.·. Τ.·. καὶ νὰ ἐργασθῇ ἐπιμελῶς εἰς τὰ παρ' αὐτῆς διαγραφόμενα καθήκοντα. Ὡς Διδ.·. Τέκτ.·. ὅμως διδάσκεται τὴν τελευταίαν, τὴν σημαντικωτέραν καὶ τὴν ἀναγκαιοτέραν τῶν ἀληθειῶν, καθ' ἥν, ἐπιτελέσας πιστῶς τὸ καθῆκον του, πρόκειται τέλος νὰ ἀποθάνῃ καὶ νὰ λάβῃ τὴν ἀμοιβὴν τῆς πίστεώς του.

Ἡ διδασκαλία τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἦτο ὁ ἀποκλειστικὸς σκοπὸς ὅλων τῶν ἀρχαίων δογμάτων καὶ μυστηρίων, λάμπων ὡς μοναδικὴ δὰς καὶ παρηγορῶν τὸν φιλόσοφον εἰς τὴν κοπιώδη ὁδοιπορίαν τῆς ζωῆς. Αὐτὸς εἶναι καὶ τώρα ὁ μέγας σκοπὸς τοῦ 3ο τοῦ Τεκτ.·..

Ὁ Διδ.·. Τέκτ.·. ἐκπροσωπεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὅταν ἡ νεότης, ἡ ἀνδρικὴ ἡλικία, ἡ γεροντικὴ καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ ζωή του παρῆλθον ὡς σκιαί, καὶ ὁ ὁποῖος ἀνέστη ἐκ τοῦ τάφου τῆς ἀνομίας καὶ εὑρέθη εἰς μίαν ἄλλην καὶ καλλιτέραν ὕπαρξιν.

«Τὸ δὲ συμπέρασμα, ὅπως γράφει ὁ Δρ. *Κρούσεφιξ* (βλ. λ.), εἰς τὸ ὁποῖον καταλήγομεν, εἶναι ὅτι ἡ νεότης καταλλήλως καθοδηγουμένη, φέρει ἡμᾶς εἰς ἔντιμον καὶ ἐνάρετον ὡριμότητα καὶ ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ρυθμιζομένη ἀπὸ τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην, θέλει ἀνταμειφθῇ εἰς τὸ τέλος της μὲ αἰωνίαν μακαριότητα».

Κατὰ τὸν Ἀδ.·. Κυριαζόπουλον (βλ. βιβλ. *37* σελ. 27—28) «ὁ βαθμὸς τοῦ διδασκάλου ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν πρεσβυτέραν ἡλικίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἴδιον τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἐνασχόλησις μὲ τὰ ψυχικὰ φαινόμενα. Ὁ διδάσκαλος εἶναι ὁ τέλειος ἄνθρωπος, ὁ ἀποκτήσας τὸν ἀνώτερον ἀνθρωπισμόν. Εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ διδασκάλου ὁ ἄνθρωπος εἶναι στενῶς συνδεδεμένος πρὸς τὸ Θεῖον. Ἡ πρὸς τὸν Μέγ.·. τοῦ Σύμπ.·. Ἀρχιτ.·. ἀγάπη πρέπει νὰ ἐμψυχώνῃ καὶ νὰ πληροῖ

τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματά του, ἀντιλαμβανομένου ὅτι τὸ θεῖον, ἀθάνατον τμῆμα τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, δὲν προώρισται μόνον διὰ τὴν βραχεῖαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ διαμονήν, ἀλλὰ διὰ τὴν αἰωνιότητα».

Κατὰ τοὺς Lennhoff καὶ Posner (βιβλ. 7) ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·. καλεῖ ἀφ' ἑνὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. νὰ λάβῃ θέσιν ἔναντι τοῦ προβλήματος τοῦ θανάτου, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἐλευθεροτεκτονικὴν ἔννοιαν δὲν σημαίνει ἀφανισμόν, καὶ τὸν κάμνει ἀφ' ἑτέρου νὰ δοκιμάσῃ τὰς σχέσεις ζωῆς, θανάτου καὶ ἀναστάσεως κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως τοῦ Γκαῖτε «Ἀ π ό θ α ν ε καὶ γ ί ν ο υ»! Τὰ πλεῖστα συστήματα ὑπογραμμίζουν πρὸς τούτοις τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, ἄλλα δ' ἀναπαριστῶσι τὸ «βυθιζόμενον, πρὸς τὰ ἄνω τεῖνον καὶ τέλος διὰ τῆς δυνάμεως τῆς λέξεως τοῦ Διδασκάλου ἀνυψούμενον ἀνθρώπινον γένος». Εἰς ὅλα ὅμως τὰ δόγματα ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·. περιέχει τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀνυψώσεως καὶ ἐξάρσεως τοῦ καλοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς ἰσχύος τῶν πέντε *ἀρετῶν τοῦ διδασκάλου*, αἱ ὁποῖαι εἶναι : σοφία τῆς καρδίας, ἀλήθεια εἰς τὰς λέξεις, προσοχὴ εἰς τὰς πράξεις, ἀφοβία εἰς ἀναπόφευκτα κακά, ἀκούραστος ζῆλος εἰς τὸ πράττειν τὸ ἀγαθόν.

Ἡ τελετουργία τῆς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον μυήσεως καὶ αἱ κατ' αὐτὴν δοκιμασίαι ἐκτυλίσσονται περὶ ἓν βιβλικὸν πρόσωπον, εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ ὁποίου οἱ Τέκτονες διαβλέπουν ζῶσαν τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἐργαζομένης καὶ παλαιούσης ἀδιαλείπτως, ἀποθνησκούσης μὲν ἐνίοτε, ἀλλ' ἀνεγειρομένης καὶ πάλιν μὲ μείζονα ζωὴν καὶ σφρῖγος διὰ νὰ ἐπαναρχίσῃ τὸν εὐγενῆ της ἀγῶνα πρὸς τελικὴν ἐπικράτησιν τῆς ΑΛΗΘΕΙΑΣ ἐν τῷ κόσμῳ. Γενικῶς ὁ βαθμὸς οὗτος ἀποσκοπεῖ νὰ διαπλάσῃ τὸν τέλειον τέκτονα, ἐξ ὁλοκλήρου πεφωτισμένον, ὁ ὁποῖος, ἀναδημιουργηθεὶς διὰ τῶν ἰδίων του ψυχικῶν δυνάμεων, ἀποτελεῖ εἶδος ἀκτινοβόλου ἑστίας, προωρισμένης νὰ φωτίζῃ τὸν πέριξ κόσμον καὶ νὰ διεξάγῃ ἀόκνως τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα διὰ τὴν περιστολὴν τῶν ἀντικοινωνικῶν παθῶν, τοῦ κακοῦ ἐν γένει καὶ τῶν προλήψεων, καὶ διὰ τὴν τελικὴν ἐπικράτησιν τοῦ φωτὸς ἐπὶ τοῦ σκότους, καὶ τῆς ἀληθείας ἐπὶ τοῦ ψεύδους.

Κατὰ τὸν Schenkel (εἰς τὸ ἔργον του «ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἱστορίας τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐκκλησίας») ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·. «παρουσιάζει καθαρώτατα τὴν μορφὴν μυστηρίων ἀλλὰ καὶ τὴν μεταφορικήν του σημασίαν καὶ ἐφαρμογὴν ἀπὸ ἀπόψεως περιεχομένου του εἰς τὸ καθαρῶς ἀνθρώπινον. Εἰς τὰ μυστήρια ἀναπαρίσταται, ἐν μέρει δ' ἀκριβῶς καὶ εἰς τὸν 3ον, ὁ θάνατος τοῦ Θεοῦ. Οὗτος θρηνεῖται, τὸ νεκρὸν σῶμα του ἀναζητεῖται, εὑρίσκεται καὶ ἀνίσταται πάλιν... Ὅ,τι ὅμως εἰς τὰ μυστήρια συμβαίνει μὲ τὸν Θεόν, συμβαίνει εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. μὲ τὸν πιστὸν εἰς τὸ καθῆκον του ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς πίστεως μέχρι θανάτου ἀπολαύει τοῦ βραβείου τῆς ζωῆς. Τὸ τυπικὸν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·. παρουσιάζει εἰς τοὺς θρήνους, τὴν ἀναζήτησιν, τὰς περιοδείας, τὴν ἀνεύρεσιν, κλπ., ἀναλογίας μὲ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα μᾶς εἶναι γνωστὰ ἐκ τῶν μυστηρίων. Ἡ μεταφορὰ ἐκ τοῦ μυστηριακοῦ εἰς τὸ καθαρῶς ἠθικο-ἀνθρωπιστικὸν ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι, ἀντὶ τῆς ἀποκαλύψεως μυστικῶν, ἐκτίθεται ἡ αὐτεπίγνωσις καὶ ἀντὶ τῆς μυστικῆς διαβεβαιώσεως τῆς ἀθανασίας δίδεται ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος μέχρι θανάτου ὡς προϋπόθεσις διὰ νὰ κερδίσῃ τις τὸ βραβεῖον τῆς ζωῆς, ἡ δ' ἀπολύτρωσις ζητεῖται εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ πεπρωμένου καὶ εἰς τὴν δι' ἔργων ἀπόδειξιν τῆς ἐλευθέρας θελήσεως».

Εἰς τὸ τυπικόν, τὸ ὁποῖον ὁ Posner συνέταξε διὰ τὴν Μεγ.·. Στ.·. «Λέσσιγγ τῶν τριῶν δακτυλίων», ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·. θεωρεῖται ὡς μετάβασις, ἡ ὁποία μεταφέρει ἐκ τοῦ κόσμου τοῦ ὑλικοῦ εἰς τὸν ἄϋλον καὶ πνευματικόν. Ἐκ τούτου προέρχεται καὶ ἡ ἀντίθεσις τῶν συμβόλων, τὰ ὁποῖα ἐνῷ εἰς τὸν 1ο καὶ 2ο εἶναι ἐργαλεῖα τοῦ ἀμέσως ἐνεργοῦντος, εἰς τὸν 3ο ἀναφέρονται εἰς τὴν ὁδηγὸν πνευματικὴν ἐργασίαν. Διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ μύθου τοῦ Χ.·. Α.·., ὁ ὁποῖος εἶναι τελετουργία ἀναστάσεως, τὸ σύστημα ἀποτελειοῦται πνευματικῶς.

Ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·.—κατὰ τοὺς Lennhoff-Posner —«ἀποτελεῖ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, διότι περιέχει τὴν ἐσχατολογίαν ἢ τὴν διδασκαλίαν περὶ τῶν τελευταίων πραγμάτων. Ἡ συνολικὴ διδασκαλία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ περιέχεται εἰς τοὺς τρεῖς βαθμοὺς καὶ ἀποπερατοῦται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·.».

Τοῦτο δὲν εἶναι ὀρθόν. Ἡ συνολικὴ διδασκαλία συμπληροῦται μόνον διὰ τῶν περαιτέρω βαθμῶν διὰ τῶν ὁποίων ὁ μύστης θὰ δυνηθῇ νὰ κατανοήσῃ πλήρως τὰ Τεκτ.·. Μυστήρια. Διότι περὶ Μυστηρίων πρόκειται.

Ἀπὸ ἀπόψεως τεκτονικῆς ἱεραρχίας, μόνον ὁ κατέχων τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. κέκτηται τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλεγῇ Σεβ.·. ἢ Ἀξιωμ.·. τῆς Στοᾶς του καὶ νὰ ἐκπροσωπήσῃ Στοὰν εἰς τὰς συνεδρίας τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, ἡ ὁποία συνέρχεται εἰς τὴν ἕδραν τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·., ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ὁποίας τελεῖ ἡ Στοά του.

Οἱ τέκτονες ἱστορικοὶ ἠσχολήθησαν ἐπὶ μακρὸν διὰ νὰ εὕρουν καὶ καθορίσουν τὸν ἀκριβῆ χρόνον τῆς ἱδρύσεως τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·., δοθέντος ὅτι κατὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, ὡς προελέχθη, ἐγνώριζον δύο μόνον βαθμούς, τὸν τοῦ Μαθ.·. καὶ τὸν τοῦ Ἑτ.·., καὶ ὅτι, ὡς φαίνεται ἐπὶ πλέον συμφώνως μὲ τὴν παράδοσιν τῶν ἐπαγγελματιῶν Τεκτόνων, ὁ βαθμὸς τοῦ Ἑτ.·. συνεπέφερε μόνος τὴν «μύησιν».

Ἡ θεωρία, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἱδρύσεως τοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἡ Ἀδελφότης τῶν ἐργατῶν διῃρεῖτο εἰς τρεῖς ἢ περισσοτέρους βαθμούς, εἶναι βεβαίως ἁπλοῦς συμβολικὸς μῦθος, ἱστορικῶς ἐντελῶς ἀστήρικτος.

Ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·. παρουσιάζεται κανονικῶς καὶ νομίμως εἰς τὸ Τεκτονικὸν σύστημα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας μόνον κατὰ τὸ 1738, ὁπότε βλέπομεν διὰ πρώτην φορὰν —εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων τοῦ Ἄντερσον (Γενικοὶ Κανονισμοί, διάτ. XIII)— τὴν Μεγ.·. Στ.·. νὰ ὁμιλῇ σαφῶς περὶ τριῶν συμβολικῶν βαθμῶν, ὅπως οὗτοι εἶναι σήμερον γνωστοί. Καὶ ναὶ μὲν εἰς τὸ βιβλίον τῶν Συνταγμάτων τοῦ 1723 ἀναγράφονται :

«—Ἐνταῦθα (ἐν τῇ Μεγ.·. Στ.·.) οἱ Μαθ. δύνανται νὰ γίνουν διδάσκαλοι καὶ «Ἑταῖροι», ἀλλ' οἱ ὅροι οὗτοι δὲν ἐπάγονται ὡς συμπέρασμα τὴν ὕπαρξιν εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, τριῶν διαφορετικῶν βαθμῶν. Αἱ λέξεις Διδάσκαλοι καὶ Ἑταῖροι εἶναι ἀναμφισβητήτως συνώνυμοι καὶ ὑποδηλοῦν, ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα τὸν δεύτερον συμβολικὸν βαθμόν, τὸν μόνον ἀπονέμοντα τὴν ὁλότητα τῶν δικαιωμάτων καὶ τὴν μύησιν. Πολυάριθμοι ἀποδείξεις ἐπιβεβαιοῦν τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς πολλὰς περιστάσεις, μὴ ἐπιτρεπούσας σύγχυσιν, γίνεται καθαρώτερον χρῆσις τῆς ἐκφράσεως «Διδάσκαλος ἢ Ἑταῖρος».

Ἐπίσης ὅμως οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι καὶ εἰς τοὺς ἐπαγγελματίας τέκτονας ὁ τίτλος τοῦ Διδασκάλου ἐφηρμόζετο ἀκριβῶς εἰς τὸν Ἑταῖρον, ὅστις εἶχεν ὑπὸ τὰς διαταγάς του ἐργάτας», δηλ. εἰς τὸν «ἀπασχολοῦντα τοὺς ἐργάτας». Ὅταν δ' οἱ Ἑταῖροι συνηνοῦντο ἐν Στοᾷ, ἡ τιμὴ τῆς προεδρίας ἀνετίθετο εἰς τὸν ἐξ αὐτῶν πρύτανιν. Ἀργότερον εἰς τὰς Στοὰς τῶν «Ἀποδεδεγμένων» Μασόνων, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὰ ἐργαστήρια τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, ἐπεκράτησε τὸ ἔθιμον τοῦ νὰ ὀνομάζουν ἕνα πρόεδρον μὲ τὸν τίτλον τοῦ Διδασκάλου, χωρὶς ὅμως μὲ τοῦτο νὰ ἐπέλθῃ μεταβολή τις εἰς ὅ,τι ἀφεώρα τὸν ἀριθμὸν τῶν βαθμῶν.

Διὰ τὴν ἔρευναν ὅμως τῆς ἱστορίας τοῦ τρίτου βαθμοῦ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῶσι καὶ τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν ἄλλων ἐπαγγελματικῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν ὀργανώσεων καὶ Στοῶν, αἱ ὁποῖαι ὑφίσταντο πολὺ πρὸ τοῦ 1717 τόσον ἐν Ἰρλανδίᾳ, ὅσον καὶ ἐν Σκωτίᾳ, Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ ἢ ἀλλαχοῦ καὶ θὰ ἠδύναντο νομίμως

νὰ ἰσχυρίζωνται ὅτι ἔχουν κανονικότητα τοὐλάχιστον, ἴσην πρὸς τὴν τῶν ἐν Λονδίνῳ ἐργαστηρίων.

Ὅλα τὰ ἀρχαῖα χειρόγραφα ὁμιλοῦν περὶ Διδ.·. καὶ Ἑτ.·. οἱ βαθμοί. ὅμως οὗτοι πιθανὸν νὰ ἦσαν ἁπλοῖ τίτλοι τάξεως. Τὸ χειρόγραφον Σλὸν (Sloan M. S.) ὑπ' ἀριθ. 3329 ἀναφέρει πράγματι περὶ σημείων ἀναγνωρίσεως Διδ.·. καὶ Ἑτ.·. καὶ περὶ μιᾶς Στ.·., ἀποτελουμένης ἀπὸ Διδ.·., Ἑτ.·. καὶ Μαθ.·.. Ἀλλά, καὶ ἐὰν ἀκόμη παραδεχθῶμεν εἰς τὸ ἐν λόγῳ χειρόγραφον τὴν χρονολογίαν, τὴν ὁποίαν τοῦ δίδει ὁ Φίντελ, (τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος), πάλιν δὲν δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν ὅτι οἱ ἀναφερόμενοι Διδ.·., Ἑτ.·. καὶ Μαθ.·. εἶχον χωριστοὺς καὶ διακεκριμμένους ἀπ' ἀλλήλων βαθμούς. Διότι γίνεται ἐν αὐτῷ μνεία περὶ μιᾶς μόνον Στ.·., ἥτις ἀπετελεῖτο ἐκ τριῶν διαφόρων τάξεων, ἀναφέρει δὲ τὸ χειρόγραφον ἕνα μόνον ὅρκον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καθιστᾷ πιθανὸν ὅτι μία μόνον κοινὴ μορφὴ μυήσεως ὑπῆρχε.

Ἐκ τῶν καταστατικῶν ἐν τούτοις τῶν Γερμανῶν Λιθουργῶν, τῶν καταρτισθέντων ἐν Ratisbonne τῷ 1459 (βλ. σχετ. Heldemann : Trois des plus anciens documents historiques des Francs Maçons allemands) προκύπτει ὅτι το σωματεῖον τοῦτο ἐγνώριζεν ἤδη τρεῖς βαθμούς : τὸν ἐξειδικευμένον ἐργάτην ἢ Διδάσκαλον, τὸν βοηθὸν ἢ Ἑταῖρον καὶ τὸν Μαθητήν. Ἡ διαφορά, ἡ ὁποία ὑπῆρχε μεταξὺ Διδασκάλου καὶ Ἑταίρου προκύπτει ἐξ ὅλου τοῦ ἐγγράφου, ἐν τῷ ὁποίῳ π. χ. ἀναγράφονται : «Οὐδεὶς ἐργάτης ἢ Διδάσκαλος ὀφείλει νὰ δέχηται χρήματα ἀπὸ Ἑταῖρον διὰ νὰ τῷ μάθῃ τι, ἀφορῶν τὴν τέχνην». Καὶ περαιτέρω : «Καὶ ἄν τις εὑρίσκετο ἐν τῇ δυστυχίᾳ... ὀφείλουν νὰ τὸν βοηθήσουν, ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι, Διδάσκαλος ἢ Ἑταῖρος» καὶ ἐν τέλει : «... αὐτὰ εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν ἐργατῶν καὶ Διδασκάλων, οἱ ὁποῖοι συνέταξαν τὸν κανονισμὸν τοῦτον καὶ ὡρκίσθησαν πίστιν εἰς αὐτόν...» καὶ «αὐτὰ εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν Ἑταίρων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν εἰς Ratisbonne καὶ ἐβοήθησαν τοὺς Διδασκάλους...».

Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀδ.·. Goblet d' Alviella βεβαιοῖ ὅτι τὰ καταστατικὰ τῶν Λιθουργῶν τοῦ Montpellier, χρονολογούμενα ἀπὸ τοῦ 1544, ἐγκαθιστῶσιν ἐπίσης τὸν τρόπον τοῦ ἐργάζεσθαι τῶν τριῶν βαθμῶν, τοῦ Μαθητοῦ κατὰ πρῶτον μετὰ τριετῆ δοκιμασίαν καὶ ὑπηρεσίαν τριῶν νέων ἐτῶν ὡς Ἑταίρου, προτοῦ γίνῃ δεκτὸς ὡς Διδάσκαλος. Κατὰ τὸν Ἀδ.·. d' Alviella τὰ αὐτὰ συνέβαινον μὲ τοὺς λιθουργοὺς καὶ οἰκοδόμους τεχνίτας ἐν Anvers, Gand, Bruges καὶ Bruxelles, ἂν καὶ βεβαίως ἡ διάκρισις μεταξὺ Ἑταίρων καὶ Διδασκάλων δὲν ἔχει ἐπιβεβαιωθῆ ὡς ὑφισταμένη πανταχοῦ.

Ὁ Ἀδ.·. R. J. Meekren ἐπίσης σημειοῖ, ὅτι καὶ τὸ χειρόγραφον «Trinity College Manuscript», τὸ ὁποῖον χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1675 ἢ 1680 (πάντως εἶναι τοὐλάχιστον σύγχρονον τοῦ ἔτους 1717), καὶ εἶναι ἰρλανδικῆς καταγωγῆς, ἀναφερόμενον εἰς τοὺς Τέκτονας Λιθουργοὺς τῆς Ἰρλανδίας, ὁμιλεῖ καθαρῶς περὶ τριῶν σημείων, τοῦ «Master sign», τοῦ «Fellow Craftsman's sign» καὶ τοῦ «Enterprentic's sign», γεγονός, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξάγεται ἄνευ ἀμφιβολίας, ὅτι ὑπῆρχον τρεῖς βαθμοὶ διάφοροι, ἕκαστος τῶν ὁποίων εἶχε «τὸ μυστικόν του».

«Ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους», λέγει ὁ Plantagenet (βιβλ. 13, σελ. 14—26) «καθίσταται δύσκολον νὰ διαβλέπῃ τις εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας δὲν ἀπεδέχθη ἀπὸ τοῦ 1717 τὴν διαίρεσιν εἰς τρεῖς βαθμούς, τὴν ἀπόδειξιν ὅτι αὕτη εἶναι μεταγενεστέρα τῆς ἱδρύσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·... Οὐδεμία ἀμφιβολία μένει ὄντως, ὅτι ἡ εἰσδοχὴ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἑταίρου, ἦτο ἀρχικῶς ἡ μόνη ἐν χρήσει μυστικὴ τελελουργία εἰς τὰς Ἀδελφότητας. Ἀργότερον φαίνεται ὅτι διῃρέθη καὶ ὅτι ἔδωσε γένεσιν εἰς τὸ σύστημα τῶν δύο βαθμῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἴχνη εὑρίσκονται ἐν Σκωτίᾳ πολὺ πρὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ τοὺς ὁποίους ἀπεδέχθη ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, δύο ἱερὰς λέξεις καὶ δύο σημεῖα ἀναγνωρίσεως, τὰ πρῶτα διὰ τοὺς Μαθητὰς καὶ τὰ δεύτερα διὰ τοὺς Ἑταίρους. Ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν γραπτῶν δεδομένων τῆς ἐποχῆς συνάγεται ἐπίσης, ὅτι ἡ μύησις τοῦ Ἑταίρου συνεπληροῦτο ἀκόμη μεταγενεστέρως ὑπὸ μιᾶς «τελετουργίας ἀφηγηματικῆς τοῦ μυστικοῦ» εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν δεκτοὶ μόνον οἱ Διδάσκαλοι, δηλ. οἱ «ἀπασχολοῦντες ἐργάτας». Τί κατ' αὐτὴν τὴν τελετουργίαν συνέβαινεν οὐδεὶς γνωρίζει. Τὸ γεγονός, αὐτὸ καθ' ἑαυτό, δὲν ἀμφισβητεῖται καὶ παραδέχονται ὅτι συνεχίσθη καὶ εἰς τὸν θεωρητικὸν Τεκτονισμόν, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ Σεβάσμιοι ἐξηκολούθησαν νὰ ἔχουν τὰς ἰδιαιτέρας τῶν συνεδριάσεις καὶ τὴν ἰδιαιτέραν λέξιν ἀναγνωρίσεως. Ἐξ αὐτῆς τῆς συνηθείας θὰ ἐγεννήθησαν—μετὰ τὴν ὁριστικὴν παραδοχὴν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδασκάλου ὑπὸ τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτον.·.—τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα ἡ νεωτέρα παράδοσις ἀπονέμει εἰς τοὺς πρώην Σεβασμίους («Past Masters»), καὶ τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναγνωρίζονται καὶ εἶναι καὶ σήμερον σεβαστά.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα ὁ Ἀδ.·. Meekren νομίζει ὅτι ἐκ τῶν νεωτέρων ὑπομονητικῶν ἐρευνῶν του προκύπτει τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τὸ 1728 Στοαί τινες εἰργάζοντο μὲ μίαν μόνον μύησιν, ἄλλαι μὲ διπλῆν μύησιν, ἐνῶ τινες εἰ(χ)ον δεχθῇ τὴν τριπλῆν, ἂν μὴ τετραπλῆν, καθόσον μία εἰδικὴ τελετουργία ἐπεφυλάσσετο διὰ τοὺς «Past Masters» ἡ ὁποία κατόπιν φαίνεται καταστᾶσα τὸ θέμα περιστυλιακοῦ τινος βαθμοῦ...

Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀδ.·. Lionel Vibert, ἀρχαῖος Σεβ.·. τῆς Στ.·. «Quatuor Coronati» τοῦ Λονδίνου εἰς τὸ ἔργον του «Story of the Craft» φθάνει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι κατὰ τὸ 1723 τὰ πράγματα ἔπρεπε νὰ παρουσιάζοντο ὡς ἀκολούθως :

1) Καταστατικὸν τῶν Μαθητῶν, προσλαμβανομένων διὰ τῆς ἁπλῆς τυπικῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸν κατάλογον καὶ ὁρκιζομένων ὑπακοὴν εἰς τὸν Διδάσκαλον των καὶ εἰς τοὺς κανονισμοὺς τῆς τέχνης, ὅπως εἰς ὅλα τὰ ἄλλα σωματεῖα.

2) Μετὰ τὸ πέρας τῆς δοκιμασίας τοῦ Μαθητοῦ, προαγωγὴ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἑταίρου μετὰ σχετικῆς μυήσεως.

3) τέλος, μία «τελετουργία μετὰ μυστικοῦ» προοριζομένη διὰ τοὺς Διδασκάλους, ἀρχικῶς περιοριζομένη εἰς τοὺς «ἀπασχολοῦντας ἐργάτας», καὶ ἔχουσα σχέσιν μὲ τὸν μῦθον τοῦ Χ.·. Α.·..

Ἡ ἀκρίβεια τῆς τελευταίας αὐτῆς λεπτομερείας πολὺ δυστυχῶς ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ ἀποδειχθῇ. Ὁ τρόπος ὅμως, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Ἄντερσον ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Χ.·. Α.·. εἰς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Βιβλίου τῶν Συνταγμάτων, μᾶς παρακινεῖ νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ὁ μῦθος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τοῦ ἦτο ἄγνωστος.

Οὕτω πως, ἐπιλέγει ὁ Plantagenet, «αἱ ἀρχαὶ καὶ ἡ ἱστορία τοῦ μύθου τοῦ Χ.·. Α.·. παραμένουν δι' ἡμᾶς ἄλυτον πρόβλημα».

Σχετικῶς ἄξιαι μνείας εἶναι καὶ αἱ ἀκόλουθοι γνῶμαι :

α') Κατὰ τὸν Ὄσ. Βὶρθ (βλ. βιβλ. 10, σελ. 54—57) φαίνεται ὅτι «περὶ τὸ 1725, καὶ καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, μετὰ τὸ 1723, ἄγνωστός τις συνέθεσε τὴν δραματικὴν ἀφήγησιν τῆς δολοφονίας τοῦ Χ.·.». Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἀφήγησις αὕτη δὲν συμβαδίζει μετὰ τῆς βιβλικῆς ἀφηγήσεως. Κατὰ τὸν 18 αἰῶνα διὰ τὰς ἀνάγκας ἑνὸς συμβολισμοῦ μυήσεως ὑψηλοῦ περιεχομένου ἡ βιβλικὴ προσωπικότης κατέστη ἀρχιτέκτων καὶ ἀντίπαλος εἰς τὴν σοφίαν τοῦ βασιλέως Σολομῶντος».

β') Κατὰ τὸν Ντέρμοττ ἐξ ἄλλου ὁ βαθμὸς τοῦ Διδασκάλου, ὡς ὑφίσταται σήμερον, εἶναι ἔργον τοῦ Desaguliers καὶ ἑπτὰ ἄλλων, οἱ ὁποῖοι, ὄντες Ἑτ.·., ἐφεῦρον τὸν βαθμ.·. τοῦ Διδ.·. διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ ἱδρύσουν Μεγ.·. Στ.·.. Ἀλλ' ὅτι εἷς ἄλλος, ἀληθὴς βαθμὸς Διδ.·., ὑφίστατο πολὺ πρότερον καὶ ἦτο γνωστὸς εἰς τοὺς *Ἀρχαίους* (βλ. λ.).

γ') Ὁ Mackey φρονεῖ ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποφανθῇ τις μετὰ βεβαιότητος περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἱδρύσεως τοῦ βαθμοῦ τούτου. Ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὴν *παράδοσιν*, αὕτη εἶναι ἴσως, κατὰ τὴν γνώμην του, παλαιοτέρα. «Δυνατόν, λέγει, ν' ἀπετέλει μέρος τῆς γενικῆς μυήσεως· δὲν ὑπάρχει ὅμως καμμία ἀμφιβολία ὅτι, ὅπως ἡ παραπλησία παράδοσις τῶν Compagnons

de La Tour ἐν Γαλλίᾳ, ὑφίστατο καὶ αὐτὴ μεταξὺ τῶν Ἐπαγγελματικῶν Συντεχνιῶν τοῦ Μεσαίωνος ὡς ἐσωτερικὴ ἀφήγησις. Ὅλαι οἱ ἱστορίαι τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων ἀποδεικνύουν ὅτι εἷς τοιοῦτος μῦθος ἀνῆκει εἰς τὸ πνεῦμα τῆς μυήσεως. Ἄνευ αὐτοῦ οὐδεμία μύησις θὰ ἦτο ἀξία διατηρήσεως».

δ') Ἐν ἀντιθέσει τέλος πρὸς τοὺς ἀνωτέρω ὁ A. Waite φρονεῖ (βιβλ. 3, τόμ. Α', σελ. 280, κ. ἑφ.) ὅτι ὁλόκληρος ὁ Συμβολικὸς Τεκτ.·., ὡς ἔχει σήμερον, ἀνήκει εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν περίοδον, ὅτι ὑπῆρξε δημιούργημα ἀτόμων, τὰ ὁποῖα δὲν ἦσαν μὲν ἐπαγγελματίαι Τέκτονες, ἦσαν ὅμως μέλη Στοῶν καί, γνωρίζοντα τὸ σύστημα τῆς μυήσεως τῶν λιθουργῶν, μετέφερον αὐτὸ εἰς τὴν συμβολικὴν μορφὴν τοῦ α' καὶ τοῦ β' βαθμοῦ τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτ.·.. Τὰ ἄτομα ταῦτα ἦσαν οἱ μὴ ἐπαγγελματίαι, ἀλλ' *ἀποδεδεγμένοι* Τέκτ.·. (βλ. λ.) ὡς ὁ Ἄσμολ, ὁ Συνταγματάρχης Μαίνουαίριγκ, ὁ Σὲρ Μάραιη καὶ ἄλ.. Οὗτοι ἔδωσαν ἡμῖν τὸν Συμβολικὸν Τεκτ.·., ἓν Νέον Μυστήριον ὑπὸ τὴν μορφὴν ὅμως καὶ κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ Τεκτ.·. Οἱ ἴδιοι οὗτοι ἄνδρες ἐδημιούργησαν καὶ ἔγραψαν καὶ τὸν γ' βαθμόν, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων, ἐπιφανειακῶς σχετιζόμενον μὲ τὸν μῦθον ἑνὸς πρωτοτύπου ἀρχιτεκτονικοῦ ἥρωος, ὅπως καὶ τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια ἐσχετίζοντο μὲ τοὺς μύθους θεῶν καὶ θεαινῶν.

«Οὕτω συνεχίζει ὁ A. Waite, ὁ Βάκχος διεμελίσθη ὑπὸ τῶν Βακχίδων καὶ ὅλη ἡ Φύσις ἐπένθησεν ὁμοῦ μὲ τοὺς λάτρας του, ἀλλ' ὁ Ἴακχος ἀνέστη καὶ πάλιν καὶ ἡ Φύσις ἐπανηγύρισε μετ' αὐτῶν. Ἡ Περσεφόνη μετεφέρθη εἰς τὰς σκοτεινὰς περιοχὰς τοῦ ὑποκόσμου, ἀλλ' ὁ Ὄλυμπος ἐπενέβη καὶ τὴν ἐπανέφερεν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰάκχου πιθανὸν ἀορίστως μόνον νὰ ἀπεκάλυπτεν εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας τὰ μυστήριά του τὴν *ἐν τῷ θανάτῳ ἐξακολούθησιν τῆς ζωῆς*· ἡ κάθοδος εἰς τὸν Ἅδην καὶ ἡ ἐκ νέου ἄνοδος τῆς Περσεφόνης πιθανὸν ἐπίσης νὰ μὴν ἐνεφάνιζε σοφῶς εἰς τὴν πλειονότητα τῶν μυουμένων τὴν εἰκόνα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Διὰ τὸν Πλάτωνα ὅμως καὶ τοὺς ἐμβαθύνοντας εἰς τὴν φιλοσοφίαν, τοιαύτη ἦτο ἡ ἔννοια τῶν μυστηρίων. Οὕτω ἐπίσης ἡ πλειονότης τῶν Διδ.·. Τεκτ.·. ἀποκομίζει ἐκ τῆς διδασκαλίας μάθημα ἀνάλογον πρὸς τὴν ἱκανότητα τῆς μαθήσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει. Οἱ ἀκολουθοῦντες ὅμως τὰ βήματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν Πλατωνικῶν διαδόχων, οἱ πίνοντες ἀπὸ τὰς βαθείας πηγὰς τῆς σοφίας, κατανοοῦν πλήρως τὸ μυστήριον τῶν Συμβολ.·. βαθμ.·.. Ὁ ἀκολουθῶν τὸ φῶς των πραγματοποιεῖ ἐν τῷ ἰδίῳ του ἑαυτῷ καὶ μὲ τὰ ἴδιά του μέσα τὴν Γέννησιν, τὴν Ζωήν, τὸν Θάνατον καὶ τὴν Ἀνάστασιν».

Ἐν σχέσει μὲ τὸν 3ο ὁ ἀδ.·. H. S. Haywood (βλ. Βιβλ. 1 Τόμ. Γ' σελ. 5210) γράφει τὰ ἑξῆς:

«Πόσον παλαιὸς εἶναι ὁ τρίτος βαθμός; Ποῦ καὶ παρὰ τίνος ἐδημιουργήθη; Ἡ ἀπάντησις εἰς τὰς ἐρωτήσεις αὐτὰς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἔννοιαν ἥτις ἀποδίδεται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδασκάλου.

Ἐὰν ἐννοοῦμεν τὸν βαθμὸν ὅπως ἀπονέμεται οὗτος εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς Στοάς, τότε ἡ ἀπάντησις εἶναι ὅτι ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε δεδομένων, ὁ βαθμὸς οὗτος ἀνεπτύχθη καὶ προσετέθη εἰς τοὺς δύο ἄλλους κατὰ τὴν μεταξὺ 1725 καὶ 1750 περίοδον.

Ἐὰν ἐννοοῦμεν διὰ τοῦ 3ου βαθμοῦ σειρὰν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὀργανωμένων δογμάτων καὶ συμβόλων ἀνεγερθέντων πέριξ τῆς ἱστορίας τῆς Ἀναστάσεως, τότε λίαν πιθανῶς ὁ βαθμὸς οὗτος ἦτο ἐν χρήσει εἰς Στοὰς πρὸ τοῦ 1725.

Ἐὰν τέλος διὰ τοῦ τρίτου βαθμοῦ ἐννοοῦμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ Χ.·. Α.·., αἱ ἐσωτερικαὶ ἐνδείξεις φανερώνουν ὅτι εἶναι πολὺ ἀρχαιότερος τοῦ 18ου αἰῶνος. Εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν δρᾶσιν εἶναι περισσότερον Μεσαιωνικὸς παρὰ νεώτερος. Εἶναι ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ τις, ὅτι Σεβάσμιοι, εἰς ἐποχὴν ἰδίως καθ' ἣν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἦτο τόσον προσεκτικὸς καὶ συντηρητικὸς ὥστε δὲν ἐπέτρεπε νὰ ὑπάρχουν γραπτὰ Τεκτονικὰ βιβλία, θὰ ἐνέκρινε τὴν ὑπὸ συγχρόνων ἐξεύρεσιν ἑνὸς νέου βαθμοῦ.

Εἰς τὰ πρῶτα βιβλία τῶν ὁποίων ἐνέκρινε τὴν ἔκδοσιν ἡ Μεγ.·. Στ.·. (βιβλία Calcott, Preston κ.λ.) ὁ 3ο λαμβάνεται ὡς σύνηθες γεγονὸς καὶ συζητεῖται ὡς ἂν οἱ συγγραφεῖς νὰ τὸν θεωροῦν τὸν ἀρχαιότατον. Κατὰ τοὺς Μέσους Χρόνους ὑπῆρχον ἀντὶ βιβλίων διάφοροι παραστάσεις ὑπὸ μορφὴν δραμάτων μία δὲ Μεσαιωνικὴ Στοὰ ἦτο περισσότερον μιᾶς συγχρόνου ἐνδεδειγμένη νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὸ δόγμα τῆς Ἀναστάσεως διὰ μιᾶς σχετικῆς παραστάσεως.

Ἀλλ' ὁ τρίτος βαθμὸς περιέχει τόσην πολλὴν θρησκευτικότητα, ὥστε ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς δύο ἄλλους βαθμοὺς ἀνήκει *εἰς τὴν ψυχήν*. Καὶ διὰ τοῦτο μερικοὶ σχολιασταὶ πιστεύουν ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος δὲν ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ προέρχεται ἀπὸ τοὺς ἐπαγγελματίας Τέκτονας ἀλλ' ἀπὸ κάποιαν ἄλλην πηγὴν μυστηριακήν, πιθανῶς θρησκευτικοῦ μυστικισμοῦ. Εἰς τοῦτο διαφωνεῖ ὁ ἀδ.·. H. Haywood γράφων τὰ ἑξῆς: «Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες, σήμερον ὅπως καὶ πρὸ ὀκτὼ αἰώνων δὲν πιστεύουν ὅτι ἡ θρησκεία εἶναι μονοπώλιον μιᾶς οἱασδήποτε Ἐκκλησίας ἢ οἱασδήποτε ὠργανωμένης ἐν τῷ κόσμῳ Θρησκείας. Πιστεύουν ὅτι ἡ Θρησκεία ἀνήκει εἰς τὸν ἄνθρωπον ὡς ἄνθρωπον καὶ ἑπομένως εἰς ἕνα ἕκαστον ἄνθρωπον ἡ θρησκεία εἶναι κτῆμα του ὅπως κτῆμα του εἶναι καὶ ἡ τροφή του καὶ ἡ ἀναπνοή του, καὶ εἶναι ἐλεύθερος συνεπῶς νὰ τὴν χρησιμοποιῇ ὅταν καὶ ὅπως τὴν χρειάζεται χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ πρὸς τοῦτο τὴν ἄδειαν ἱερέων ἢ ἀστυνομίας. Ἐὰν ἕνας ἄνθρωπος ἐπιθυμεῖ νὰ λατρεύσῃ εἶναι ἐλεύθερος νὰ τὸ πράξῃ ἐκεῖ ποὺ εὑρίσκεται. Ἐὰν οἱ ἐργάται ἐπιθυμοῦν νὰ προσευχηθοῦν οὐδεὶς ὑπάρχει δυνάμενος νὰ τοὺς τὸ ἀπαγορεύσῃ. Ἔχουν πᾶν δικαίωμα νὰ μετατρέψουν τὴν Στοάν των εἰς βωμὸν ὅπως ἔχουν καὶ τὸ δικαίωμα νὰ κάθηνται εἰς αὐτήν, ἢ νὰ ἵστανται ἢ νὰ ὁμιλοῦν. Διότι ἐν τῇ ἐργασίᾳ ὑπάρχει κάτι ὅμοιον μὲ τὴν προσευχήν. Ἐπὶ τῆς προμετωπίδος τοῦ κόσμου ὑπάρχει τὸ αἰώνιον σύνθημα: «*Θὰ ἐργάζεσαι ἄλλως θὰ ἀποθάνῃς ἀσφαλῶς*». Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ λέγωμεν ὅτι ὁ κόσμος εἶναι Στοὰ καὶ ὁ Θεὸς ὁ Μέγας Ἀρχιτέκτων. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες τῶν Μέσων Αἰώνων δὲν εἶχον τὴν Βίβλον. Ἐλάχιστοι ἐγνώριζον ἀνάγνωσιν καὶ δὲν ὑπῆρχε τυπογραφικὴ τέχνη. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐγνώριζον ἀνάγνωσιν ἡ Ἐκκλησία δὲν θὰ τοὺς ἐπέτρεπε νὰ ἀναγινώσκουν τὴν Βίβλον. Διότι ἡ Ἐκκλησία ἦτο ἡ θρησκεία. Ἱστορίαι θαυμάτων καὶ δραματισμῶν, ἱστορίαι ἁγίων καὶ παραδόξων καταστροφῶν καὶ ἄλλων παραδόσεων ἀπετέλουν τὰ κείμενα μὲ τὰ ὁποῖα ἐτροφοδοτοῦντο τότε οἱ πιστοὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ πρωτοτύπου κειμένου τῶν «Παλαιῶν Καθηκόντων» μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἴδιος ὅτι ἀπὸ ἓν τοιοῦτον «Πολυχρονικὸν» (παλαιὸν χειρόγραφον) ἐπῆρε τὴν ἱστορίαν τοῦ Νῶε καὶ τοῦ Εὐκλείδου καὶ ἄλλους μύθους τοὺς ὁποίους παρενέβαλεν εἰς τὸ πρῶτον τμῆμα τοῦ χειρογράφου του.

Δὲν πιστεύω ὅτι θὰ καταστῇ ποτὲ δυνατὸν νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ Τρίτος βαθμὸς ἐφευρέθη ἀπὸ ὀλίγους Τέκτονας ἐν Λονδίνῳ τὸ 1725. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς τῶν μονίμων Στοῶν ὑπῆρξε πάντοτε ἐνσωματομένος εἰς τὸ σύνολον τοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς Τέχνης τῶν Οἰκοδόμων καὶ ὑπέστη τὰς μεταβολὰς ποὺ ὑπέστη καὶ ἡ Τέχνη. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὑπέστη μεταβολὰς διὰ νὰ δύναται νὰ διαιωνισθῇ μέσα εἰς ἕνα κόσμον εἰς τὸν ὁποῖον μεταβολαὶ συμβαίνουν εἴτε τὸ θέλουν εἴτε δὲν τὸ θέλουν οἱ ἄνθρωποι. Πιστεύω ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὅπως εἶναι ἀκόμη σήμερον, εἶναι πολὺ ἀρχαιότερος ἀπὸ ὅσον πιστεύουν ἀκόμη μερικοὶ μελετηταί, τοῦτο δὲ εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθὲς διὰ τὸν τρίτον ἰδίως βαθμόν» (Βιβλ. 1 τόμ. Γ' σελ. 1212—1213).

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μυστηριακὴν ἔννοιαν τοῦ Τρίτου βαθμοῦ ὁ Jules Boucher εἰς τὸ ἔργον του «La Symbolique Maçonnique» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὁ συμβολισμὸς εἶναι μιὰ πραγματικὴ ἐπιστήμη ἥτις ἔχει τοὺς κανόνας της. Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὸ σύμβολον εἶναι μόνιμον καὶ κρυπτὸν εἰς ὅλα του τὰ σημεῖα. Καὶ πρέπει μὲ ὑπομονὴν νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς τὴν σημασίαν του. Μόνον διὰ τῆς μελέτης τῶν συμβόλων δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν ἐσωτερισμόν. Ὁ Διδάσκαλος Τέκτων κατέχει, πρέπει νὰ κατέχῃ κατὰ θεωρίαν, τὰ μυστικὰ τῆς Β.·. Τ.·.. Ὁ εἰς τὸν βαθμὸν αὐτὸν ἀναπτυσσόμενος μῦθος καθιστᾷ τὸν σημερινὸν Τεκτονισμὸν ὄχι μόνον μίαν ἐπιβίωσιν τῶν Μυστηρίων τῆς Ἀρχαιότητος ἀλλὰ καθαρὰν συνέχειαν αὐτῶν.

Ἐὰν ἀναγνώσωμεν τὰ γραφόμενα ὑπὸ τοῦ Ἀπουληΐου εἰς τὰς «Μεταμορφώσεις» του περὶ τῶν Μυστηρίων τῆς Ἴσιδος (βλ. λέξιν «Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια») καὶ συγκρίνωμεν αὐτὰ μὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ 3ου θὰ ἀντιληφθῶμεν ὅτι ὁ Goblet d'Alviella δὲν εἶχεν ἄδικον γράφων εἰς τὴν «Καταγωγὴν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδασκάλου» ὅτι «ὄχι μόνον εἰς τὰ θρησκευτικὰ μυστήρια τῆς ἀρχαιότητος ἀλλὰ καὶ πέραν αὐτῶν, μεταξὺ τῶν πρωτογόνων καλουμένων λαῶν, ἡ αὐτὴ συμβολικὴ ὑφίστατο ἀποκαλύπτουσα τὸ ὅραμα τῆς θεότητος καὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἀκόμη σωματικῆς μετ' αὐτῆς Ἑνώσεως. Ἡ διδασκαλία παίζει περιωρισμένον ρόλον εἰς τὰ Μυστήρια: διὰ τῆς συμβολικῆς ἰδίως, διὰ τῆς ἀναπαραστάσεως καὶ τῶν μυστικῶν ἐνεργειῶν προσπαθοῦν νὰ ἐπιδράσουν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ὄχι οἱ λόγοι ἀλλ' ἡ ὅρασις δέον νὰ τὸν ὠθήσῃ νὰ εἰσέλθῃ ἐν ἑαυτῷ καὶ νὰ καταστῇ ἱκανὸς νὰ συλλάβῃ τὴν ἀλήθειαν. Ὄπισθεν τοῦ συμβόλου εὑρίσκεται μία πραγματικότης ἀνωτέρα τὴν ὁποίαν ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ εἰμὴ ἐμμέσως διὰ μέσου τοῦ συμβόλου».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. 1 (τόμ. Β' σελ. 651 καὶ τόμ. Γ' σελ. 1210) 3 (τόμ. Α σελ. 156 καὶ 280) 6, 7, 10, 13, 37. Ἐπίσης Goblet d' Alviella «Des origines du grade de Maître dans la Francmaçonnerie *καὶ* Jules Boucher «La Symbolique maçonnique».

διδάσκαλος. Χαρακτηριστικὸς τίτλος ἀνωτέρων βαθμῶν, ὡς ἐκλεκτὸς Διδ.·., Σκῶτος Διδ.·. κ. οὗ. κ. (βλ. λ.)

Διδάσκαλος, *Ἄγγλος* (Maître Anglais) Ὁ 8ος τοῦ *Δόγμ.·. τοῦ Μισραΐμ* (βλ. λ.).

Διδάσκαλος Αἰγύπτιος (Maître Egyptien). Βαθμός, ἀπαντώμενος εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μητρὸς Στ.·. τοῦ Φιλοσοφικοῦ Σκωτικοῦ Δόγμ.·.

Διδάσκαλος, Ἀρχαῖος Σκῶτος—, ἢ καὶ **Σκῶτος**.—Alt—schottischer Meister ἢ καὶ Schottenmeister). Ὁ 4ος πρώτη *βαθμὶς γνώσεως* (βλ. λ.)] τοῦ συστήματος τῆς τέως Μεγάλης Ἐθνικῆς Μητρικῆς Στοᾶς «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν». Εἰς τὰς τρεῖς στήλας τοῦ Ἰωαννιτικοῦ Τεκτονισμοῦ προσετίθετο εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον καὶ τετάρτη στήλη, ἡ στ.·. τῆς θ ρ η σ κ ε ί α ς (ἀγάπης πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους) εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ὑποψήφιος ἐλάμβανε τὴν μύησιν διὰ τοῦ ἀνωτέρου Διδασκάλου (Obermeister). Προηγουμένως ἐδίδοντο εἰς αὐτὸν ἔντονοι παραινέσεις ὅπως καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἀπόκτησιν ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἐλευθερίας καὶ κατόπιν ἐδιδάσκοντο εἰς αὐτὸν ἐντὸς τοῦ Σ κ ω τ ι κ ο ῦ Ν α ο ῦ (τοῦ ὁποίου ἡ πρασίνη διακόσμησις ἀναπαρίστα συμβολικῶς τὸ ἄπειρον σύμπαν, τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ φύσει) τὰ καθήκοντά του ὡς Ἀρχαίου Σκώτου Διδ.·., δηλ. τίμα τὸν Θεόν, ἔσο ἔμπλεως ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τοῦ Θεοῦ, ἀφιέρωσον ὡς ἐρευνητὴς τοῦ Θείου ὅλας τὰς δυνάμεις εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Αἰωνίου καὶ Ἁγίου, ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ φύσις εἶναι εἰς τὸν Ἀρχ.·. Σκῶτον Διδ.·. ἡ φανέρωσις καὶ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Θεοῦ.

Οἱ Ἀρχ.·. Σκῶτοι ἦσαν συνηνωμένοι εἰς μίαν Γ ε ν ι κ ὴ ν Ἀ ρ χ α ι ο σ κ ω τ ι κ ὴ ν Σ τ ο ὰ ν (μὲ ἕδραν ἐν Βερολίνῳ). Εἰς πολλοὺς τόπους, ὅπου ὑπῆρχον θυγατέρες Στοαὶ τῆς Μητρικῆς Μεγ.·. Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» ὑπῆρχον καὶ Ἀρχαιοσκωτικὰ ἐργαστήρια, ὀνομαζόμενα Σ κ ω τ ι κ α ὶ Σ τ ο α ί.

Διδάσκαλος Ἐκλεκτός. 1. (Elect Master γαλ. Maître Elu ἢ καὶ *ἱππότης τοῦ ἐκλεκτοῦ ἀετοῦ* Chevalier de l' aigle élu). Ἀνώτερος βαθμὸς τοῦ *Κλερμοντίου συστήματος* (βλ. λ.). ἐμφανιζόμενος καὶ εἰς τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. ὡς 9ος ἢ *Διδάσκαλος ἐκλεκτὸς τῶν 9»* (βλ.λ.).

2.—(Select Master). Ὁ δεύτερος τῶν κρυπτικῶν βαθμῶν (εἰς τὰ Συμβούλια τῶν Βασιλικῶν καὶ Ἐκλεκτῶν Διδασκάλων), ἀποτελῶν ἐπίσης τὸν 9ον εἰς τὴν κλίμακα τοῦ *ἀμερικανικοῦ δόγματος* ἢ *δόγ.·. τοῦ Γιόρκ* (βλ. λ.). Τὰ χρώματα τοῦ βαθμοῦ εἶναι τὸ μέλαν καὶ τὸ ἐρυθρόν. Τὸ περιεχόμενον τοῦ βαθμοῦ ἀφορᾷ τὴν ἀνεύρεσιν μυστικοῦ τινος εἰς ὑπόγειόν τινα κρύπτην (ἀψῖδα τοῦ Ναοῦ).

Διδάσκαλος Ἐκλεκτὸς τῶν 9. (γαλλ. Maître Elu des neuf, ἀγγλ. Fleet of the Nine ἢ καὶ Master Elect of the nine, γερμ. Auserwählter Meister der Neuen). Ὁ 9ος τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·. Εἰς τὰ παλαιὰ τυπικὰ ὁ βαθμ.·. περιελάμβανε δύο Ἀξ.·., ἐκπροσωποῦντας τὸν Σολομῶντα καὶ τὸν Στόλκιν. Εἰς τὰ ἀναθεωρηθέντα ὅμως τυπικὰ οἱ κυριώτεροι Ἀξ.·. εἶναι εἰς Διδ.·. καὶ δύο Ἐπιθεωρηταί. Τὸν 9ον ἀπονέμουσιν αἱ Στ.·. Τελειοποιήσεως ἢ τὰ Περιστ.·.. Ἡ παράδοσις ἀφορᾷ τὴν τιμωρίαν προδοτῶν τινων διαπραξάντων ἀποτρόπαιον ἔγκλημα. Συμβολικὰ χρώματα εἶναι τὸ ἐρυθρόν, τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον συμβολίζει τὸ διαπραχθὲν ἔγκλημα, τὸ δεύτερον τὴν ἀγνότητα καὶ τὸ τρίτον τὸ πένθος.

(*Ἱστορ.*). Ὁ βαθμὸς τοῦ «Διδασκάλου ἐκλεκτοῦ τῶν 9» ἐλήφθη ἐκ τοῦ συστήματος τῶν ***«Πεφωτισμένων»*** (βλ. λ.) τοῦ ***Βαϊσχάουπτ*** (βλ. λ.). Ἀναπαριστῶν τὴν συμβολικὴν ἐκδίκησιν τοῦ θανάτου τοῦ Χ.·. διὰ τοῦ φόνου ἑνὸς τῶν φονέων, φονευομένου ὑφ' ἑνὸς ἐκ τῶν Ἐννέα Ἐκλεκτῶν Διδ.·. ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς δυσφημοῦντας τὸν Τεκτον.·. νὰ διαστρέψωσι τὴν συμβολικὴν σημασίαν τοῦ φόνου καὶ νὰ ὑποστηρίξωσιν ὅτι εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον ἀπαιτεῖται παρὰ τοῦ μυουμένου νὰ ὁρκισθῇ ὅτι θὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἀποφάσεις τῶν μυστικῶν Τεκτονικῶν Δικαστηρίων, ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ ἴδιος θ' ἀποδεχθῇ τὴν ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἐπιβληθησομένην τιμωρίαν, ἐν ᾗ περιπτώσει παραβῇ τοὺς ὅρκους του, καὶ ὅτι εἰς τὸ τυπικὸν τοῦ βαθμοῦ τούτου ἀπαντᾷ ἡ λέξις ἐκδίκησις, κ.λ.π.

Αὐτονόητον εἶναι ὅτι ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν διαστρέβλωσιν τῆν συμβολικῆς διδασκαλίας. Ὁ φονευόμενος δολοφόνος συμβολίζει τὴν φιλοδοξίαν, φονευομένην ὑπὸ τῆς ἀληθείας, ἡ δ' ἀποκεφάλισις αὐτοῦ συμβολίζει τὸν θάνατον τῆς φιλοδοξίας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἀρχὴ παντὸς κακοῦ ἐν ταῖς κοινωνίαις. Ὁ 9ος διδάσκει πρὸς τούτοις μετὰ τοῦ 10ου καὶ 11ου τὸν ἐξιλασμὸν ὡς πραγματοποίησιν καὶ ἐκπλήρωσιν τοῦ νόμου καὶ τονίζει τὴν συμβολικὴν ἔννοιαν τῆς ἐπικρατούσης καὶ ἰθυνούσης δικαιοσύνης. Γενικώτερα δ' ἠθικὰ συμπεράσματα ἐκ τῆς συμβολικῆς διδασκαλίας τοῦ 9ου καὶ ὡς καθήκοντα ἐπιβαλλόμενα εἰς τοὺς μυουμένους συνάγονται ἡ μόρφωσις ἀτομικοῦ χαρακτῆρος, ἡ προστασία τῶν καταδυναστευομένων καὶ ἡ βελτίωσις τῆς κοινωνίας διὰ τοῦ διαρκοῦς ἀγῶνος ἐναντίον τῶν κατατρυχόντων αὐτὴν ἀνθρωπίνων κακιῶν καὶ παθῶν.

Διδάσκαλος ἐπὶ τοῦ θρόνου (Meister vom Stuhl). Τίτλος χρησιμοποιούμενος ἐν Γερμανίᾳ διὰ τὸν Σεβ.·. τῆς Στ.·..

Διδάσκαλος Ἰρλανδός. (Maître Irlandais). Ὁ 7ος τοῦ *Δόγμ.·. τοῦ Μισραΐμ* (βλ. λ.). Πρῶτος ὁ Ράμσαϊυ ἔδωσε τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς τὸν βαθμόν, τὸν ὁποῖον ἀργότερον μετωνόμασεν εἰς *Σκῶτον Διδ.·.*.

Διδάσκαλος Καββαλιστικός. (Maître Cabbalistique). Βαθμὸς εὑρισκόμενος ἐν τῇ συλλογῇ τῆς Μητρὸς Στ.·. τοῦ Φιλοσοφικοῦ Σκωτ.·. Δόγμ.·..

Διδάσκαλος Κοέν. (Maître Cohen). Βαθμός, συναντώμενος εἰς τὴν συλλογὴν τῆς Στ.·. τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου εἰς τὸ Καλαί.

Διδάσκαλος Κυανοῦς. (Maitre bleu). Ὄνομα, διδόμενον πολλάκις ἐν τῷ Σκ.·. Δόγμ.·. εἰς Διδ.·. Τέκτ.·. τοῦ 3° πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ Διδ.·. ἀνωτέρων βαθμῶν. Τὸ ὄνομα λαμβάνεται ἐκ τοῦ χρώματος τῆς ταινίας τοῦ περιζώματος.

Διδάσκαλος, Μυστικός—(γαλλ. Maitre secret, ἀγγλ. Secret Master, γερμ. Geheimer Meister). Ὁ 4° τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·. διδάσκει τὸ ἐνεργεῖν ἐν σιωπῇ, τὴν προθυμίαν εἰς θυσίας. Ὁ βαθμὸς οὗτος ἀποτελεῖ ὕμνον πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος καὶ τὴν διαρκῆ ἐργασίαν καὶ δραστηριότητα πρὸς ἄσκησιν ἀρετῆς, σοφίας καὶ δικαιοσύνης, ἀρωγῆς πασχόντων, παρηγορίας πενθούντων, διαφωτίσεως τῶν περιπιπτόντων εἰς πλάνην καὶ ἐνθαρρύνσεως τῶν ἀπηλπισμένων, εἰς τοὺς ὁποίους δέον νὰ ὑποδεικνύηται ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι ὁ κάλλιστος σύντροφος, ὁ μέγιστος παρήγορος καὶ ὁ δαψιλὴς χορηγὸς εὐημερίας, ἀμείλικτος διώκτης, τῶν κακῶν λογισμῶν. Σύμβολον τοῦ βαθμοῦ εἶναι κ λ ε ί ς, ἀποκαλύπτουσα τὴν ἀλήθειαν.

Διδάσκαλος Οἰκοδόμος. Χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ὑπό τινων Τεκτ.·. ὡς ἐπίθετον τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. Ὁ Urquhart (Pillars of Hercules, Β' σελ. 67) θεωρεῖ τοῦτο ὡς ληφθὲν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, οἱ ὁποῖοι, λέγει, συνείθιζον νὰ ἀποκαλοῦν «ἀ λ κ α μ π ί λ. (=Διδάσκαλον Οἰκοδόμον) τὸν Θεόν.

Διδάσκαλος Πυθαγόρειος (Maitre Pythagoricien). Κατὰ τὸν *Ρογοὺ* (βλ.λ.) ὁ 3° καὶ τελευταῖος τοῦ κατὰ τὸ πυθαγόρειον σύστημα ἱδρυθέντος Τεκτ.·.

Διδάσκαλος Σκῶτος. Βλ. *Σκωτικὸς τεκτονισμός, Σκωτικοὶ βαθμοί.*

Διδάσκαλος, *Τέλειος*.— (γαλλ. Maitre parfait, ἀγγλ. Perfect Master, γερμ. Vollkommener Meister). Ὁ 5° τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·.. Διδάσκει τὴν γνῶσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Χ.·. Α.·. κληροδοτηθέντων ὑποδειγμάτων καθαρότητος καὶ τελειότητος καὶ ἀπαιτεῖ φιλαλήθειαν καὶ ἀγῶνα κατὰ τοῦ ψεύδους. Ἐπιπροσθέτως διδάσκεται ὅτι ἡ ἀλήθεια διαιωνίζεται, ὅταν ὅλοι ἐπιτελῶσι τὰ παραγγέλματα αὐτῆς καὶ μεταδίδωσι τὰς εὐγενεῖς πράξεις πρὸς τοὺς ἄλλους· διότι ὅπως ὁ κόσμος εἶναι αἰώνιος, οὕτω καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ἄτρωτος, ἄφθαρτος καὶ αἰωνία. Σύμβολον τοῦ βαθμοῦ εἶναι ὁ κ ύ κ λ ο ς ὡς ἔμβλημα τοῦ σύμπαντος.

Διδάσκαλος τῆς Ἱερᾶς Ἀψῖδος. (Meister des heiligen Gewölbes). Γερμανιστὶ ὁ 14° τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. (Βλ. *Μέγας Ἐκλεκτός. Τέλειος καὶ Ὑπέρτατος Τέκτων*).

Διδάσκαλος τοῦ Ἱππικοῦ. Τίτλος Ἀξ.·. τοῦ ἐργαστηρίου τῶν ἑταίρων τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, τοῦ ὁποίου τὰ καθήκοντα εἶναι παρεμφερῆ πρὸς τὰ τοῦ Δοκ.·. τῆς Συμβ.·. Στ.·.

Διδάσκαλος τοῦ Ναοῦ. Ὁ ἀρχικὸς ἐπίσημος τίτλος τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῶν Ναϊτῶν. Μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ Τάγματος ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ ἴδιος τίτλος ἐδόθη, ἀναρμοδίως κατὰ τὸν Mackey, εἰς τὸν φύλακα τοῦ Temple Church ἐν Λονδίνῳ, ὅστις διατηρεῖ αὐτὸν καὶ μέχρι σήμερον.

Διδάσκαλος τοῦ Νοσοκομείου ἢ τοῦ Ὀσπιταλίου. (Magister Hospitalis) Ἐπίσημος ἀρχικὸς τίτλος τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Τάγματος τῶν *Ἱπποτῶν τῆς Μάλτας.* (βλ. λ). Ὁλόκληρος ὁ τίτλος ἦτο: Sacri Domus Hospitalis Sancti Joannis Hierosolymitani Magister=Διδάσκαλος τοῦ «Ἱεροῦ Οἴκου τοῦ ὀσπιταλίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ.

Βραδύτερον ὁ τίτλος μετετράπη εἰς «Magnus Magister» (Μέγας Διδάσκαλος ἢ Μάγιστρος) χωρὶς ὅμως νὰ ἀχρηστευθῇ ὁ παλαιός.

Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ζακόστα ἀποθανόντος τὸ 1467, εὑρίσκεται ἡ ἐπιγραφὴ «Magnus Magister». Εἴκοσι τρία ὅμως ἔτη ἀργότερον ὁ Ντ' Ὠμπυσὸν (D' Aubusson) ὑπογράφει ὡς «Magister Hospitalis Hyerosolymitani».

Διδάσκαλος τοῦ παλατίου. Ἀξ.·. τοῦ Περιστ.·. τῶν Ἑτ.·. τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἔχων εἰδικὰ πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦτον καθήκοντα.

Διδάσκαλος τοῦ πεζικοῦ. Ἀξ.·. τοῦ Περιστ.·. Ἑτ.·. τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ μὲ καθήκοντα ταμίου.

Διδάσκαλος τοῦ Φέγγους τοῦ Φωτός. (Meister vom Scheine des Lichts). Ὠνομάζοντο οὕτω ὑπὸ τῶν Χρυσοσταύρων καὶ Ῥοδοσταύρων οἱ Ἐλευθεροτέκτ.·., οἱ ὁποῖοι διανύσαντες τὴν ἐκπαίδευσίν των ὡς ἐν «φυτωρίῳ» εἰς τοὺς τρεῖς Ἰωαννιτικοὺς βαθμοὺς καὶ «διψῶντες διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς βαθυτάτης, κεκρυμμένης ἀκόμη, ἀληθείας», ἐπεδίωκον τὴν εἰσδοχήν των εἰς τὸ Τάγμα τῶν Ῥοδοσταύρων.

Διδάσκαλος τῶν Ἔργων (λατ. Magister Operis). Οὕτως ἐκαλεῖτο κατὰ τὸν Μεσαίωνα ὁ ἀρχιεργάτης τῆς οἰκοδομῆς ἑνὸς καθεδρικοῦ ναοῦ ἢ ἄλλου τινὸς σημαντικοῦ κτιρίου. Κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα ὁ ἀρχιτέκτων τοῦ ναοῦ τοῦ Στρασβούργου Jost Dotzinger ἐκαλεῖτο Δ ι δ ά σ κ α λ ο ς τ ῶ ν Ἔ ρ γ ω ν. Εἰς αὐτοὺς ἐνεπιστεύοντο τὴν κατασκευὴν καὶ δημοσίων ἔργων. Τοιοῦτος τιτλοῦχος ὑπῆρχε καὶ εἰς τὰ μοναστήρια, καλούμενος καὶ operarius ἢ Magister operarum. Τοὺς Διδ.·., αὐτοὺς ὁ Ἄντερσον ἀπεκάλεσε Μεγ.·. Διδ.·. ὁ δὲ τίτλος παρέμεινεν ἔκτοτε μὲ τὴν γνωστὴν σημασίαν του καὶ εἰς τὸν Συμβ.·. Τεκτ.·.

Διδάσκαλος τῶν Σοφῶν. Ὁ 4° τῶν *Μεμυημένων Ἱπποτῶν καὶ Ἀδελφῶν τῆς Ἀσίας.* (Βλ. *Ἀσίας, μεμυημένοι Ἱππόται καὶ Ἀδελφοὶ τῆς—*)

Διδάσκαλος τῶν Στοῶν. (Maitre des Loges) Ὁ 61° τοῦ *Δόγμ.·. τοῦ Μισραΐμ* (βλ. λ.).

Διδάσκαλος Χειραμιτικός. Χαρακτηριστικὸς τίτλος τῶν μελῶν τῆς *ἐνδοτέρας Ἀνατολῆς* (βλ. λ.) τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πρωσσίας «Ἡ Φιλία».

Δίδυμοι. Ἀστερισμὸς τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, ἀποτελῶν τὸ τρίτον κατὰ σειρὰν ἐκ τῶν δώδεκα ζῳδίων τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου. Κεῖται μεταξὺ τῶν ἀστερισμῶν τοῦ Ταύρου καὶ τοῦ Καρκίνου.

Διεθνὲς Γραφεῖον Τεκτ.·. πληροφοριῶν (International Bureau of Masonic information). Διεθνὲς γραφεῖον, ἱδρυθὲν τῷ 1907 ἐν Σικάγῳ καὶ ἀσχολούμενον μὲ τὴν περισυλλογὴν τῶν στατιστικῶν καὶ τῶν συνταγμάτων ὅλων τῶν Μεγάλων Στοῶν, εἰδήσεων περὶ τῶν ἀκανονίστων ἢ ἀτάκτων Στ.·., ὀνομάτων Τεκτόνων διαγραφομένων τοῦ Τάγματος καὶ ὅλων τῶν ἀνακοινώσεων «πρὸς τὸ καλὸν τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς Ἀδελφότητος». Ἕδρα τοῦ Γραφείου ἦτο ἡ πόλις New Orleans.

Διεθνὲς γραφεῖον τεκτονικῶν σχέσεων (Bureau international de relations maçonniques). Γραφεῖον, ἱδρυθὲν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐν Γενεύῃ συνελθόντος τῷ 1902 Ἐλευθεροτεκτ.·. Συνεδρίου. Ἤνοιξε τὰς πύλας του τῇ 1 Ἰανουαρίου 1902. Διευθυντὴς του ἦτο ὁ Σύμβουλος τοῦ Κράτους Ἑλβετὸς Ἐδ. Quartier-La-Tente. Ὁ κύκλος τῶν θεμάτων του περιελάμβανε μεταξὺ ἄλλων, βιβλιογραφίαν, καταλογοποίησιν τῶν μελετῶν ἐπὶ τῆς ἐλευθεροτεκτ.·. ἱστορίας, συλλογὴν ἐκθέσεων περὶ ὀργανώσεως, ἐργασίας, συστημάτων, τύπου (ἐφημερίδων, περιοδικῶν, κλπ.) τοῦ παγκοσμίου Τεκτονισμοῦ, ἔκδοσιν σχετικῶν καταλόγων καὶ ἀνακοινώσεων. Πέραν τούτων τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον τεκτονικῶν σχέσεων ὤφειλε νὰ εἶναι ὁ μεσάζων μεταξὺ τῶν διαφόρων Τεκτονικῶν Δυνάμεων καὶ νὰ προάγῃ γενικῶς τὰς ὑπερεθνικὰς Ἐλευθεροτεκτον.·. σχέσεις καὶ τὴν εἰρηνιστικὴν ἐργασίαν. Ὁ Καρτιὲ—Λά—Τὰντ ἐκοπίασε πολὺ πρὸς ἐκπλήρωσιν ὅλων αὐτῶν τῶν θεμάτων, δὲν κατώρθωσεν ὅμως νὰ ἔχῃ τὴν συνεργασίαν ὅλων τῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων, ἀλλὰ μόνον ἀριθμοῦ τινος ἐξ αὐτῶν, ἀρκετὰ σημαντικοῦ. Τὸ εἰς πολλὰς γλώσσας ἐκδιδόμενον «Δελτίον» (Bulletin) καὶ τὸ «Ἡμερολόγιον» (Annuaire) τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου διέδωσαν πολλὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις καὶ πληροφορίας εἰς τὸν Τεκτον.·. μεγάλου ἀριθμοῦ χωρῶν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον εἰργάσθη πολὺ πρὸ παντὸς διὰ τοὺς αἰχμαλώτους πολέμου Ἐλευθεροτέκτονας ἢ τὰς οἰκογενείας μελῶν τοῦ Ἐλευθε-

ροτεκτ.·. Συνδέσμου ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἀναζήτησιν ἀγνοουμένων. Τῷ 1917 ἐξέδωκεν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς διακοσιετηρίδος τῆς ἱδρύσεως τῆς πρώτης Μεγ.·. Στ.·. ἀξιοσημείωτον σύγγραμμα πανηγυρικόν. Τῷ 1920 ὁ Καρτιὲ—Λὰ—Τάντ ἠθέλησε νὰ κλε σῃ τὸ γραφεῖον λόγῳ τῶν δυσκολιῶν, αἱ ὁποῖαι συνεπείᾳ τῶν γεγονότων εἶχον καταστῇ ἰδιαιτέρως μεγάλαι, ἰδίως εἰς ὅτι ἀφεώρα τὴν διεθνῆ τεκτονικὴν συνεργασίαν. 28 ὅμως Μεγ.·. Τεκτ.·. Δυνάμεις καὶ πολυάριθμοι Στ.·. ἀπεφάνθησαν ἀποφασιστικῶς ὑπὲρ τῆς διατηρήσεώς του. Ὅταν κατόπιν τῷ 1921 ἱδρύθη ἐν Γενεύῃ ἡ *Α.Μ.Ι.* καὶ ὁ Καρτιὲ—Λὰ—Τάντ ἐξελέγη Μέγας Καγκελλάριος αὐτῆς τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον τεκτονικῶν σχέσεων συνεχωνεύθη εἰς τὴν Α. Μ. Ι.

Διεθνὲς σύμφωνον (Infernational Compact). Συνθήκη ἀμοιβαίας ἀναγνωρίσεως μὲ ἰσότητα Ἐλευθεροτεκτονικῶν βάσεων, συναφθεῖσα τῷ 1814 ὑπὸ τῶν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, Ἰρλανδίας καὶ Σκωτίας, καὶ ὑπογραφεῖσα ὑπὸ τῶν Μεγ.·. Διδ.·. Δουκὸς τοῦ Σάσσεξ διὰ τὴν Ἀγγλικήν, Δουκὸς τοῦ Leinster διὰ τὴν Ἰρλανδικὴν καὶ Λόρδου Kinnaird διὰ τὴν Σκωτικὴν Μεγ.·. Στοάν. Αἱ τρεῖς Μεγ.·. Στ.·. διεκήρυττον ἐν τῷ Διεθνεῖ Συμφώνῳ ὅτι ἀναγνωρίζουν μόνον τοὺς τρεῖς Ἰωαννιτικοὺς βαθμούς, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς Βασ.·. Ἁψῖδος, ὅτι ἐγγυῶνται περαιτέρω ἀμοιβαίως τὸ δίκαιον τῆς ἐδαφικότητος καὶ καθορίζουν τοὺς ὅρους διὰ τὴν τυχὸν ἀμοιβαίαν συνεργασίαν τῶν ἱδρυμάτων ἀγαθοεργίας.

Τὸ σύμφωνον τοῦτο ἰσχύει καὶ σήμερον, ἐξασφαλίζον τὴν ἑνότητα τοῦ εἰς τρεῖς Μεγ.·. Στ.·. κατανεμημένου Βρεττανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Διεθνὴς ἕνωσις Στοῶν. (Internationale Logen-Union). Ἕνωσις ἀκανονίστων Στοῶν, ἱδρυθεῖσα τῷ 1903 ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ τοῦ βιβλιεκδότου Ο. Χέμφλερ καὶ διαλυθεῖσα τῷ 1906.

Διεθνὴς κύκλος Ἐλευθεροτεκτόνων ἐν Γενεύῃ. (Cercle Maçonnique International). Ἱδρύθη ἐν Γενεύῃ ὡς κέντρον συναντήσεως Ἐλευθεροτεκτόνων, ἀνηκόντων εἰς τὰ ἐν Γενεύῃ ὑφιστάμενα τότε διεθνῆ ἱδρύματα (Κοινωνίαν Ἐθνῶν, Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας, Ἐρυθρὸν Σταυρόν, ἕνωσιν ἀνταποκριτῶν παρὰ τῇ Κοινωνίᾳ τῶν Ἐθνῶν, κ. ἄλ.).

Διεθνὴς ὀργάνωσις. Βλ: *Ὀργάνωσις Διεθνής.*

Διεθνὴς Τεκτονικὴ Ἕνωσις. (Association Maçonnique internationale ἢ Α. Μ. Ι. Βλ. *Ἕνωσις, διεθνὴς τεκτονική.*

Διεθνὴς τεκτονικὴ Ἕνωσις διὰ τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν. (Fédérarion Internationale Maçonnique pour la Société des Nations). Ὀργάνωσις, ἱδρυθεῖσα ἐν Παρισίοις μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ταῖς ἐνεργείαις τοῦ Magalhaes Lima πρὸς καλλιέργειαν τῆς ἰδέας τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καὶ περιορισθεῖσα κατ' ἀρχὰς ἐν Γαλλίᾳ.

Τὰ κυριώτερα μέλη ἦσαν: ὁ γάλλος βουλευτὴς Accambrens, ὁ τότε Πρόεδρος τῆς συνελεύσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καὶ πρώην Πρωθυπουργὸς τῆς Πορτογαλλίας Ἀλφόνσος Ντὰ Κόστα, ὁ Ἐπίτιμος Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας Βερνάρδος Wellhoff καὶ ὁ ἐκ Παρισίων Δικηγόρος Ροβέρτος Kieté.

διεθνισμός. (Internationalismus). Ἡ τάσις τῆς διεθνοῦς συνεννοήσεως καὶ ἐπικρατήσεως τοῦ διεθνοῦς χαρακτῆρος, εἴτε ἐπὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ πεδίου, εἴτε ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν πολιτικοκοινωνικῶν ζητημάτων καὶ θεσμῶν.

—*διεθνισμός, ἐθνικισμὸς καὶ τεκτονισμός.* Ὁ Ἐλευθεροτεκτονικὸς σύνδεσμος εἶναι διεθνὴς κατὰ τὰς βασικὰς του ἀρχὰς («*Ἀρχαῖα Καθήκοντα*»), τὴν συμβολικήν του, τὸν καταρτισμόν του καὶ τὴν ἰδέαν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Εἶναι διεθνὴς ὡς σκέψις, ὄχι ὅμως καὶ ἑνιαῖος εἰς τὴν μορφήν του. Διεθνὴς εἶναι καθόσον ζητεῖ νὰ διαπαιδαγωγήσῃ, νὰ ἐνθουσιάσῃ καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ εἰς τὰ αὐτὰ ἀνθρωπιστικὰ καθήκοντα ἀνθρώπους διαφόρων φυλῶν, ἐθνικοτήτων ὡς καὶ διαφόρων θρησκευμάτων. Δὲν εἶναι ὅμως ἑνιαῖος, καθόσον αἱ διάφοροι κατὰ ἔθνη καὶ κράτη Τεκτονικαὶ Δυνάμεις παρουσιάζουν ἐνίοτε τόσον ἐντόνους διαφορὰς μεταξύ των, ὥστε νὰ παραγκωνίζηται ὁ ἀκατάστρεπτος διεθνὴς χαρακτὴρ τοῦ Τεκτονισμοῦ. Δὲν εἶναι διεθνὴς ἀπὸ τῆς ἀπόψεως, ὅτι οὐδεμία παγκόσμιος ὀργάνωσις ὑφίσταται, ἀλλ' ἁπλῶς ὑπάρχουν πολυάριθμοι Τεκτονικαὶ Δυνάμεις (Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἢ Μεγ.·. Στοαί), τελείως ἀνεξάρτητοι καθ' ἑαυτάς, μερικῶς μόνον εὑρισκόμεναι εἰς σχέσεις φιλίας μεταξύ των. Οὐδεμία Κεντρικὴ διεύθυνσις ὑπάρχει, ἡ ὁποία νὰ ἐκδίδῃ διαταγάς, οὔτε γνωστοὶ ἢ μυστικοὶ «Ἀνώτεροι τοῦ συνολικοῦ Τεκτονισμοῦ» (βλ. καὶ ὀργάνωσις διεθνής). Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι μία αἰωνία ποθητὴ ἰδέα τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ τὰ λοιπὰ ὅμως εἶναι τέκνον τῆς ἐποχῆς του.

Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ γερμανικοῦ κλασσικισμοῦ ἡ διεθνὴς σκέψις, ἡ ἰδέα τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., τόσον εἶχε προαχθῇ, ὥστε ὁ *Βίλαντ* (βλ. λ.) παρεκινήθη εἰς τὸ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἰδέαν, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτέκτων ὡς τοιοῦτος δὲν εἶναι πολίτης τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ Κράτους, ἀλλ' εἷς παγκόσμιος ἄνθρωπος, θ ε ο π ο λ ί τ η ς. Ὁ Φίχτε ἀντεπεξῆλθε κατὰ τῆς ἰδέας ταύτης μὲ τὴν γνωστήν του ῥῆσιν: «ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδος εἶναι τὸ ἔργον, ἡ ἰδέα τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ εἶναι ἡ σκέψις» τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος. Διεθνισμὸς δὲν εἶναι κατὰ τὴν Ἐλευθεροτεκτον.·. ἔννοιαν ἡ ἀπώλεια τοῦ ἰδίου ἑνὸς ἑκάστου ἐθνισμοῦ, ἀλλ' ἀκριβῶς καὶ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἔντονον ἔξαρσιν τοῦ ἰδίου ἑνὸς ἑκάστου ἐθνικοῦ χαρακτῆρος, ἡ ἀνοικοδόμησις πέραν τοῦ ἰδίου ἐθνισμοῦ μιᾶς ἀνθρωπιστικῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ ἐθνικοὶ στῦλοι τῶν καθ' ἕκαστα Ἐλευθεροτεκτονισμῶν πρέπει νὰ βαστάζωσι τὸν θόλον τοῦ ναοῦ τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Λέσσιγγ τῶν τριῶν δακτυλίων», συνδυάζων τὴν φράσιν τοῦ Felix Dahu «τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ λαός του», ἔγραφεν: «Ἐργασία εἰς τὸν ἴδιον ἑνὸς ἑκάστου λαόν, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐθνικιστική, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ καταστῇ διεθνής. Εἰς τὸν ἴδιόν του λαὸν εἷς ἕκαστος Ἐλευθεροτέκτων ἔχει νὰ ἀποδείξῃ ἂν ἐννοῇ ὀρθῶς τὴν ἀνοικοδομικὴν ἐργασίαν εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀνθρωπότητος». Ἕνεκα ὅλων αὐτῶν τῶν λόγων ὑφίστανται διαφοραὶ καὶ μεταξὺ τῶν Ἐλευθεροτεκτονισμῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι νοηταὶ μόνον ἐκ τοῦ ἐθνισμοῦ (ἀγγλασαξωνικός, γερμανικός, ῥωμανικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός).

Κρίσεις εἰς τὴν ζωὴν τῶν λαῶν ὁδηγοῦν εἰς ἐντονωτέραν ἔξαρσιν τοῦ ἐθνισμοῦ. Οὕτω π. χ. ὁ βελγικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς πολλὰ ἔτη μετὰ τὸν πόλεμον προέταξεν ἐντόνως, ἰδίᾳ ἀπέναντι τῆς Γερμανίας, τὸν ἐθνικόν του χαρακτῆρα.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐδοκίμασε κατὰ τοὺς παγκοσμίους πολέμους δοκιμασίας, ὅπως καὶ ἄλλα διεθνῆ, πολὺ ἰσχυρότερα ἱδρύματα, ὡς μεταξὺ ἄλλων ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, αἱ σοσιαλιστικαὶ δημοκρατίαι, αἱ ἐπιστῆμαι. Δὲν ἀπεγοητεύθη ὅμως, διότι οὔτε τὰ μέσα διέθετε νὰ παρεμποδίσῃ τὴν ἔκρηξιν μεταξὺ τῶν λαῶν μίσους, οὔτε τὴν ἰσχὺν νὰ ὑπερνικήσῃ τὴν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐχθρότητα διὰ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Πανταχοῦ εἰς τὰς διαφόρους στρατιὰς οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἐξεπλήρωσαν τελείως τὰ καθήκοντά των ὡς στρατιῶται τοῦ κράτους των, εἰς πολλὰς ὅμως περιστάσεις ἐξεπλήρωσαν τὰ ἀδελφικά των καθήκοντα ἔναντι Ἐλευθεροτεκτόνων ἀντιπάλων κρατῶν, ὡς π. χ. εἰς νοσοκομεῖα, στρατόπεδα αἰχμαλώτων κλπ. Οὐδαμοῦ ὅμως παρετηρήθη παραμέλησις ὑπὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. τῶν πρὸς τὸ κράτος των καθηκόντων ἐν συνεννοήσει μετ' Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀντιπάλων χωρῶν. Κατὰ τὴν ἀναζήτησιν τῶν ἐνόχων τῆς ἐκρήξεως τῶν παγκοσμίων πολέμων κατηγορήθη καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός—ὅπως ὅλα τὰ διεθνῆ σωματεῖα—, εὐνόητον ὅμως καὶ πασίδηλον εἶναι ὅτι ἡ κατηγορία αὕτη εἶναι αὐτόχρημα ἀστήρικτος καὶ κωμική.

Σχετικὸν ἐπεισόδιον ἐνδεικτικὸν τῆς ἀλληλεγγύης αὐτῆς μεταξὺ τῶν Τεκτόνων συνέβη καὶ κατὰ τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρατείαν ὡς τὸ ἀφηγήθη εἰς τὸν γράφοντα ὁ ἀείμνηστος ἀδ.·. Στρατηγὸς Κίμων Διγενής.

Κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐν Μικρασίᾳ, τμῆμα αὐτοῦ ἐκυκλώθη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Εἰς τὸ τμῆμα αὐτὸ εὑρίσκετο καὶ ὁ Στρατηγὸς Κ. Διγενὴς ὅστις κινδυνεύων νὰ φονευθῇ ὑπὸ ἐξάλλων ἐχθρῶν στρατιωτῶν, ἔσχε τὴν ἔμπνευσιν νὰ κάμῃ τὸ «σημεῖον κινδύνου» τῶν Τεκτόνων. Πάραυτα δύο Τοῦρκοι ἀξιωματικοί, Ἐλευθερατέκτονες ἔσπευσαν πλησίον του, ἀπεμάκρυναν τοὺς ἐξάλλους στρατιώτας καὶ ἀπροστάτευσαν τὸν αἰχμαλωτισθέντα Ἕλληνα ἀδελφόν τών, τὸν ὁποῖον καὶ περιεποιήθησαν καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς αἰχμαλωσίας του.

διεσπαρμένοι ἀδελφοί, *ἀδελφοὶ ἐν διασπορᾷ*. Ἔκφρασις χαρακτηριστικὴ δι' ἐκείνου τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας, οἱ ὁποῖοι ζῶσιν εἰς χώρας, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἀπηγορευμένος. Ἐκ τούτου καὶ ὁ τίτλος βιβλίου τινὸς τοῦ Haniel «Aus der Diaspora». Ἰδιαιτέρως συνειθίζετο ἡ ἔκφρασις διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν ἐν Αὐστρίᾳ προπολεμικῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν συνθηκῶν. Ἐπίσης «διεσπαρμένοι ἀδελφοί» ὀνομάζονται καὶ οἱ μὴ κατοικοῦντες εἰς τὸν τόπον ἢ τὴν ἕδραν Στ.·. τινός.

Διευθυντήριον (Directorium). Ὀνομασία διοικούσης Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία σχηματίζεται εἰς πολλὰς Στ.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. Εἰς τὴν Ἀγγλ.·. Μεγ.·. Στ.·. φέρει τὴν ὀνομασίαν Board of General Purposes.

—*Διευθυντήριον τοῦ συνδέσμου*. (Bundes Direktorium) ἐκαλεῖτο εἰς τὴν Μεγ.·. Ἐθνικὴν Μητρικὴν Στ.·. τῶν «Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν» ἡ ἀνωτάτη ἐκτελεστικὴ ἀρχή, ἡ ὁποία ἀπηρτίζετο ἐξ ἀριθμοῦ τινος ἐκλεγομένων προσώπων.

δικαιοδοσία (γαλλ. Obédience, ἀγγλ. Obedience, γερμ. Obödienz ἢ καὶ Obedienz). Ἡ διὰ τῆς ὑπαγωγῆς μιᾶς Στ.·. ὑπό τινα Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. ἀναλαμβανομένη ὑπὸ τῆς πρώτης νόμιμος ὑποχρέωσις νὰ τηρῇ τὰ Συντάγματα καὶ τοὺς κανονισμοὺς τῆς δευτέρας.

Μεταφορικῶς χαρακτηρίζεται ὡς «δικαιοδοσία» καὶ αὐτὴ ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἢ ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. περιλαμβάνουσα τὰς ὑπ' αὐτὴν ἐργαζομένας Στ.·. Ὡς ἐκ τούτου «Ἐλευθεροτεκτονικὴ δικαιοδοσία» καταντᾷ νὰ εἶναι ταυτόσημον τῇ Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἢ Τεκτον.·. Δυνάμει (Puissance maçonnique).

δικαιοδοσία Μεγ.·. Στ.·. Ἡ δικαιοδοσία μιᾶς Μεγ.·. Στ.·. ἐργαζομένης ἐντὸς τῶν ἐδαφικῶν της ὁρίων ἢ καὶ εἰς χώρας μὴ κατεχομένας ἤδη ὑπὸ ἄλλης Μεγ.·. Στ.·. Τὰ ἐδαφικὰ ὅρια μιᾶς Μεγ.·. Στ.·. καθορίζονται γενικῶς ὑπὸ τῶν πολιτικῶν συνόρων τῆς χώρας, ἐν τῇ ὁποίᾳ αὕτη ἑδρεύει. Οὕτω τὰ ἐδαφικὰ ὅρια τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος περικλείονται ἐντὸς τῶν συνόρων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἡ δὲ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος δὲν δύναται, ἄνευ παραβάσεως τῶν Τεκτ.·. ἐθίμων, νὰ χορηγήσῃ ἱδρυτικὸν δίπλωμα διὰ Στ.·., ἑδρεύουσαν εἰς ἄλλο Κράτος, ἔνθα ὑφίσταται ἤδη ἄλλη Μεγ.·. Ἀν.·. ἢ Στ.·.. Δύναται ὅμως νὰ διοικῇ Στ.·. ἐν χώρᾳ, ὅπου δὲν ὑφίσταται ἀνεγνωρισμένη Τεκτ.·. Δύναμις. Οὕτω αἱ Στ.·. τῆς Γαλλίας ἐξηρτῶντο ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας μέχρι τῆς ἱδρύσεως τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας, αἱ δὲ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας εἶχον ἱδρύσῃ διαφόρους Στ.·. ἐν Ἀμερικῇ μέχρι τοῦ τέλους τῆς Ἐπαναστάσεως ὅτε αἱ διάφοροι Ἀμερικανικαὶ Πολιτεῖαι ἤρχισαν ὀργανοῦσαι ἰδίας Μεγ.·. Στ.·. Εἰς τινας ἐν τούτοις χώρας, ἔνθα ὑπῆρχον ἀνέκαθεν καὶ πρὸ τῆς ἱδρύσεως Τεκτ.·. Δυνάμεως εἰς τὰς χώρας ταύτας, ξέναι Στ.·. ὑπαγόμεναι εἰς ἄλλην δικαιοδοσίαν, αἱ Στ.·. αὗται διατηροῦσιν ἀκόμη τὴν ἀνεξαρτησίαν των ταύτην, τοῦ ζητήματος ρυθμιζομένου βαθμηδὸν καὶ φιλικῶς διὰ συνεννοήσεως μεταξὺ τῶν δύο ἐνδιαφερομένων Τεκτ.·. Δυνάμεων. Γενικὸς ὅμως κανών, τὸν ὁποῖον αὐστηρῶς τηροῦν ὁ Ἀμερικανικὸς ἰδίως καὶ ὁ Ἀγγλικὸν Τεκτ.·. εἶναι ὅπως, πρὸς ἀποφυγὴν συγκρούσεως ἀντιθέτων πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Τεκτ.·. ἀδελφοσύνης, ὁσάκις μία Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. ἱδρύεται ἔν τινι χώρᾳ, ὅλαι αἱ ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς ὑπάρχουσαι Στ.·. παραδίδωσιν εἰς αὐτὴν τοὺς ἱδρυτικούς των τίτλους, τοὺς ὁποίους κατέχουν ἀπὸ ξένας Τεκτ.·. Δυνάμεις καὶ λαμβάνουσι νέους τοιούτους. Ὁ κανὼν ὅμως οὗτος δὲν τηρεῖται καὶ τόσον αὐστηρῶς ἀπὸ τὰ Κράτη τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίως δὲν ἐτηρεῖτο ἀπὸ τὴν Γερμανίαν, ὅπου, ὅπως καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ὑφίσταντο πολλαὶ ταυτοχρόνως Μεγ.·. Στ.·, ἀσκοῦσαι παράλληλον ἐξουσίαν καὶ προκαλοῦσαι δυσάρεστον χασμωδίαν εἰς τὸ Τεκτ.·. ἔργον.

Κατὰ τὸ Διεθνὲς τεκτονικὸν συνέδριον τῆς Α. Μ. Ι. τὸ συνελθὸν ἐν Παρισίοις τὸ 1927, αἱ Τεκτονικαὶ Δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι μέλη τῆς Α. Μ. Ι., ἐψήφισαν καὶ ὑπέγραψαν συμφωνίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ μεταξὺ ἄλλων καθορίζεται καὶ τὸ ζήτημα τῆς δικαιοδοσίας ἢ ἐδαφικότητος (Territorialité). Κατὰ τὸ 5 ἄρθρον τῆς συμφωνίας ταύτης.

Καταστάσεις, ὑφιστάμεναι προγενεστέρως τῆς Συνόδου τοῦ 1927, παραμένουσι σεβασταί. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ Α. Μ. Ι. συνιστᾷ εἰς τὰς ἐνδιαφερομένας Τεκτονικὰς Δυνάμεις νὰ καταβάλωσι πᾶσαν προσπάθειαν, ἵνα φθάσωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον εἰς τὴν ἐθνικὴν ἑνότητα.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, πᾶσα ἐθνικὴ Τεκτονικὴ Δύναμις θὰ δέχηται εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τὰς ξένας Στοάς, ὅσαι, εὑρισκόμεναι ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐδαφικῆς αὐτῆς δικαιοδοσίας, θὰ ἐξέφραζον τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ὑπαχθῶσιν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς. Ἀντιστρόφως, οὐδεμία Τεκτονικὴ Δύναμις θὰ δικαιοῦται νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν ὑπαγωγὴν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Τεκτονικῆς Δυνάμεως τῆς χώρας, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἰργάζοντο, τῶν Στ.·. αἱ ὁποῖαι ἐξηρτῶντο παρ' αὐτῆς».

Δυνάμει τοῦ ἄρθρου τούτου π. χ. ἡ ἐν Κερκύρᾳ λειτουργοῦσα ἀπὸ τοῦ 1843 ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας Στ.·. «Φοῖνιξ», περιῆλθεν ἀπὸ τοῦ 1931 εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος.

δικαιοδοσία Στοᾶς. Ἡ δικαιοδοσία μιᾶς Στ.·. εἶναι γεωγραφικὴ ἢ προσωπική. Καὶ γεωγραφικὴ μὲν εἶναι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται, ἐκτείνεται δὲ ἐφ' ὅλων τῶν ἐν αὐτῇ Τεκτ.·., εἴτε οὗτοι εἶναι μέλη της, εἴτε δὲν εἶναι. Ἡ δικαιοδοσία αὕτη ἐκτείνεται μέχρι σημείου, ἴσου ἀπέχοντος ἀπὸ τὴν πλησιεστέραν ἄλλην Στ.·. Οὕτω ἐὰν δύο Στ.·. εὑρίσκονται εἰς ἀπόστασιν 10 χιλιομέτρων μεταξύ των, ἡ δικαιοδοσία ἑκάστης ἐξ αὐτῶν θὰ ἐκτείνεται ἐντὸς περιοχῆς, ἐχούσης ἀκτῖνα 5 χιλιομέτρων πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἄλλης Στ.·.. Δέον ἐννοεῖται ἀμφότεραι αἱ Στ.·. αὗται νὰ κεῖνται ἐντὸς τοῦ ἰδίου Κράτους καὶ νὰ ὑπάγωνται ὑπὸ τὴν ἰδίαν προϊσταμένην ἀρχήν, διότι εἶναι καθωρισμένον πλέον ὅτι οὐδεμία Στ.·. δύναται νὰ ἐκτείνῃ τὴν γεωγραφικήν της δικαιοδοσίαν πέραν τῶν γεωγραφικῶν ὁρίων τῆς ἰδίας της Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·.

Ἡ δὲ προσωπικὴ δικαιοδοσία μιᾶς Στ.·. εἶναι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ ἐπὶ τῶν ἰδίων της μελῶν, ὅπου δήποτε, καὶ ἂν εὑρίσκωνται ταῦτα. Ὅσον δήποτε μακρὰν τῆς Στ.·. του καὶ ἂν εὑρίσκεται εἷς Τέκτων, ὑπόκειται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι μέλος αὐτῆς.

δικαιοδοσία Ὑπ.·. Συμβ.·. Ἡ δικαιοδοσία τῶν Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. ἐκτείνεται ἐπίσης ἐντὸς τῶν ἐδαφικῶν ὁρίων τοῦ Κράτους, ἐν τῷ ὁποίῳ ἑδρεύει ἕκαστον ἐξ αὐτῶν. Μόνον αἱ Ἡνωμ. Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς κατόπιν συμφωνίας, ἐπελθούσης τὸ 1813, ἔχουν δύο Ὑπ.·. Συμβ.·. 33ου, τὸ τῆς Βορείου καὶ τὸ τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας (North and South Jurisdiction), ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ἐκτείνει τὴν ἐξουσίαν του ἐπὶ τῶν Πολιτειῶν

Μαίην, Νιού Χάμψαϊρ, Βέρμοντ, Μασσατσιούσετς, Ρόντ Άϊλαντ, Κοννέκτικατ, Νέας Ύόρκης, Νέας Ύερσέης, Ντελαουαίρ, Πενσυλβανίας, Όχαϊο, Ίλλινόϊς, καί Ίνδιάνα, τό δέ δεύτερον έφ' δλων τών λοιπών Πολιτειών καί έδαφών.

Δίκαιον άνθρώπινον (Droit humain). Βλ. *Άνθρώπινον Δίκαιον.*

δίκαιον, γενικόν τεκτονικόν. Άν ύπάρχει άνάγκη άποδείξεώς τινος, δτι ό παγκόσμιος Έλευθεροτεκτονισμός στερεΐται ένιαίας όργανώσεως, άρκεΐ πρός τοΰτο τό γεγονός τής έλλείψεως άφ' ένός θετικοΰ τινος τεκτονικοΰ δικαίου καί τής καταβολής άφ' έτέρου πολυαρίθμων, άνεπιτυχών προσπαθειών πρός καθορισμόν τών θεμελιωδών γραμμών ένός τοιούτου δικαίου.

Έν τοιοΰτον δίκαιον θά ήτο είς νόμος ύποχρεώνων δλας τάς Τεκτον.·. Δυνάμεις, ψηφιζόμενος κοινή άποφάσει δλων αύτών. Τοιούτου είδους προσπάθειαι, αί όποΐαι άνελήφθησαν π. χ. άπό τήν *Α. Μ. Ι.* (βλ. λ.), δέν προυχώρησαν πέραν τών περιωρισμένων πρώτων άρχών.

Κατάστασίς τις δικαίου ύφίσταται μόνον διά τής συμφωνίας τών πλείστων Μεγ.·. Στ.·. είς ώρισμένα ζητήματα. Ή έπακολουθοΰσα άπαρίθμησις δέν δύναναι θεωρηθή ώς πλήρης καί τελεία.

Ούτω π. χ. άναγνωρίζονται ώς ίσχύοντα τά άκόλουθα:

1. Μ ε γ ά λ α ι Σ τ ο α ί ή Μ ε γ.·. Ά ν α τ ο λ α ί. Αύται δύνανται νά ίδρυθώσι διά διπλώματος καί ίδρυτικής άδείας άλλης Μεγ.. Στ.·. ή Μεγ.·. Άνατ.·. ή διά τής συνενώσεως πολλών νομίμως ίδρυμένων Στοών. Ή Μεγ.·. Στ.·. ή Μεγ.·. Άν.·. πρέπει νά είναι α ύ τ ό ν ο μ ο ς (άγγλ. self governing), δηλ. πρέπει νά έχη τήν πλήρη άνεξαρτησίαν της είς δλα τά ζητήματα τοΰ τυπικοΰ, καί ώς έκ τούτου, δέν έπιτρέπεται νά έξαρτάται άπό Ύπατόν τι Συμβ.·..

Δ ί κ α ι ο ν έ δ α φ ι κ ό τ η τ ο ς: βλ. *δικαιοδοσία Μεγ.·. Στ.·..*

Ή Μεγ.·. Στ.·. ή ή Μεγ.·. Άνατ.·. έχει έκτός τών διοικητικών δικαιωμάτων της καί τά σ υ μ β ο λ ι κ ά τοιαΰτα, ώς π. χ. τήν έγκαθίδρυσιν νέας Στ.·., τήν έπί τών Στ.·. έποπτείαν, τό κλείσιμον Στ.·., κ. άλ.

2. Σ τ ο α ί. Αύται πρέπει νά ύπάγωνται ύπό τινα Μεγ.·. Στ.·. ή Μεγ.·. Άνατ.·. καί νά είναι ίδρυμέναι δυνάμει ίδρυτικοΰ διπλώματος τής Τεκτον.·. ταύτης Δυνάμεως. Ή Στ.·. είναι αύτόνομος είς τήν διοίκησιν τής ίδίας της περιουσίας, είς τήν έκλογήν τοΰ Σεβ.·. καί τών Άξιωμ.·. αύτής, ή όποία δμως πρέπει νά έγκρίνηται ύπό τής προϊσταμένης άρχής. Ή Στοά ύπακούει είς τάς άποφάσεις τής Μεγ.·. Γενικής Συνελεύσεως, είς τήν όποίαν συμμετέχει δι' άντιπροσώπων της, έκλεγομένων ύπ' αύτής. Ή Στ.·. είναι ύποχρεωμένη νά τηρή τάς έθιμοτυπίας σύμφωνα μέ τάς άποφάσεις τής προϊσταμένης της άρχής.

3. Ο ί κ α θ' έ κ α σ τ α τ έ κ τ ο ν ε ς έχουν τό δικαίωμα τοΰ έκλέγειν καί έκλέγεσθαι σύμφωνα μέ τούς κανονισμούς τής Προϊσταμένης Τεκτον.·. άρχής. Έχουν έπίσης τό δικαίωμα (έπανειλημμένως παραβιασθέν) νά έπισκέπτωνται δλας τάς Στ.·. ώς καί τό δικαίωμα τοΰ ύποβάλλειν παράπονα είς τήν προϊσταμένην άρχήν δι' άποφάσεις τών Στ.·. των.

Ή έλλειψις γενικοΰ τεκτονικοΰ δικαίου καθίσταται πλέον αίσθητή κατά τήν έπιβολήν τής μεγίστης τεκτονικής ποινής, τής άποβολής δηλ. ή *διαγραφής* (βλ. λ.) έκ τοΰ Τάγματος.

Ή ποινή αύτη δέν είναι πρακτικώς έφαρμόσιμος. Είναι δυνατή μόνον έκεΐ, δπου ύφίστανται συμφωνίαι μεταξύ Τεκτον.·. Δυνάμεων, ώς καί δίκαιον έδαφικότητος. Τά όλίγα, μνημονευθέντα άνωτέρω, σημεΐα, τά όποΐα ένίοτε καί παραβιάζονται, είναι τά μόνα δυνάμενα νά χαρακτηρισθώσι σήμερον ώς κοινόν τεκτονικόν δίκαιον, προερχόμενον έκ μιάς κοινής συγκαταθέσεως consensus omnium Καί αύτά δμως τά σημεΐα δέν είναι κωδικοποιημένα, άλλά κατέστησαν γενικώς ύποχρεωτικά κατόπιν όμοιομόρφου χρήσεώς των.

Όπου ύφίστανται κοιναί βάσεις δικαίου περισσοτέρων Τεκτον.·. Δυνάμεων, προήλθον αύται κατόπιν συνεννοήσεων καί έχουν περιωρισμένην έκτασιν, ώς π. χ. οί Κανονισμοί τοΰ *Γερμανικοΰ Συνδέσμου Μεγ.·. Στ.·.*, ή οί τής *Διεθνοΰς Τεκτονικής Ένώσεως (Α. Μ. Ι.)*, κ. άλ.

Έπανειλημμένως έγένοντο δοκιμαί νά δοθή ένιαία μορφή τεκτονικοΰ δικαίου. Σχετικώς ήσχολήθησαν οί Φέσσλερ, Φίντελ, Μπόμπρικ, Σαουμπέργκ άνευ δμως σταθεράς έπιτυχίας.

Τακτοποιημέναι είναι αί σχέσεις τών Ύπ.·. Συμβ.·. τοΰ Άρχ.·. καί Άπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·.. Διά τής όμοιομορφίας τοΰ Τυπικοΰ καί τών θεμελιωδών άρχών μιάς Magna Charta, Μεγάλου Καταστατικοΰ Χάρτου, έπετεύχθη τούλάχιστον άκριβής καθορισμός τών όρίων τής δικαιοδοσίας των. Δέν ύπάρχει δμως καί διά τά Ύπ.·. Συμβ.·. δίκαιον ύπό μορφήν ένός κώδικος κοινοΰ, άνεγνωρισμένου ύφ' δλων τών Ύπ.·. Συμβ.·..

Λόγω τών σοβαρών διαφορών, αί όποΐαι ύφίστανται μεταξύ τών διαφόρων Τεκτονισμών, δέν δύναται νά έλπίζη τις δτι προσεχώς θά είναι ή θέσπισις γενικοΰ τεκτονικοΰ δικαίου, τοΰ όποίου έν τούτοις ή έλλειψις είναι αίσθητή ύφ' δλων τών Τεκτ.·. Δυνάμεων.

δικαιοσύνη. Ή ίδιότης, τό γνώρισμα τοΰ δικαίου, τό νά είναι τις δίκαιος, εύθύτης, άμεροληψία. || Ένάσκησις, άπονομή τοΰ δικαίου.

Ό Έλευθεροτεκτονισμός θεωρεΐ τήν δικαιοσύνην ώς μίαν τών τεσσάρων κυρίων άρετών ή άσκησις τών όποίων διδάσκεται είς τόν α' βαθμόν. Ό Τέκτων δστις ένθυμεΐται πόσον έντόνως έκλήθη νά τηρή δικαίαν στάσιν είς δλας τάς πράξεις του καί δλας τάς σχέσεις του πρός τό άνθρώπινον γένος όφείλει πάντοτε νά συμπεριφέρεται μέ δικαιοσύνην πρός τόν έαυτόν του, τούς άδελφούς του καί τόν κόσμον γενικώς. Αύτός είναι ό άκρογωνιαΐος λίθος έπί τοΰ όποίου καί μόνον δύναται νά έλπίζη δτι θά άνεγείρη οίκοδόμημα άντάξιον έαυτοΰ καί τής Άδελφότητος.

Είς τήν είκονολογίαν τών νεωτέρων χρόνων ή Δικαιοσύνη παρίσταται συνήθως ώς γυνή έχουσα τούς όφθαλμούς δεδεμένους κρατοΰσα είς τήν μίαν χεΐρα ξίφος καί είς τήν άλλην πλάστιγγα.

Είς τόν Τεκτονισμόν δμως τό πραγματικόν σύμβολον τής Δικαιοσύνης, δπως είκονίζεται είς τόν α' βαθμόν είναι οί πόδες στερρώς στηριζόμενοι έπί τοΰ έδάφους καί τό σώμα εύθυτενές.

Ή δικαιοσύνη, άποτελοΰσα τήν στοιχειώδη καί άπαραίτητον πρώτην βαθμίδα τής άγάπης, έκδηλοΰται τό μέν ώς σεβασμός τών δικαιωμάτων τών άλλων (ζωής, ύγείας, τιμής, έλευθερίας, περιουσίας καί πεποιθήσεων), τό δέ ώς πρόθυμος ύπεράσπισις, κατά δύναμιν, τοΰ άδικουμένου. Ή δικαιοσύνη άντίκειται πρός τήν φυσικήν τοΰ άνθρώπου άγάπην πρός έαυτόν, ή όποία τόν φέρει είς τόν έγωϊσμόν καί τήν άπληστίαν. Ή δικαιοσύνη είναι άρετή, δταν άναφέρηται καί είναι άπόρροια τής βουλήσεως τοΰ πράττοντος καί δέν είναι άπλή συμμόρφωσις—διά τόν φόβον τής τιμωρίας—πρός τούς νόμους. Ό έκ φόβου άσκών τήν δικαιοσύνην δέν είναι δίκαιος, άλλ' άπλώς νομοταγής.

Ό Πλάτων θεωρεΐ τήν δικαιοσύνην διδακτήν ώς καί πάσας τάς άλλας άρετάς, ό Άριστοτέλης διακρίνει τήν δικαιοσύνην είς «διανεμητικήν», άναφερομένην είς τήν διανομήν τών άγαθών καί «διορθωτικήν», άναφερομένην είς τάς πρός άλλήλους ίδιωτικάς σχέσεις τών άνθρώπων. Έπίσης ό Άριστοτέλης διακρίνει τό «φυσικόν» δίκαιον (άγραφον καί γενικώς καί πάντοτε ίσχΰον) καί τό «νομικόν» («θετόν» τής σήμερον), τό όποΐον είναι γραπτόν καί ίσχύει μόνον διά τινα κράτη καί δι' ώρισμένον χρόνον, μεταβαλλόμενον κατά τάς διαφόρους έποχάς.

Άποφθέγματα. **1**: Δίκαιος είναι «ό ών, άλλ' ού

δοκῶν δίκαιος», τελείως δ' ἄδικος «ὁ δοκῶν, ἀλλ' οὐκ ὤν δίκαιος».

(Πλάτων)

2. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει περισσοτέραν ροπὴν ἢ ἱκανότητα εἰς τὸ νὰ εἶναι δίκαιος.

(E. Hebbel)

3. Εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἱστορίας τοῦ κόσμου ἀναγνωρίζει τις, ὅτι θεία τις δικαιοσύνη διευθύνει.

(v. Treitschke)

4. Τῆς δικαιοσύνης καρπὸς εἶναι ἡ εἰρήνη.

5. Ἡ δικαιοσύνη ἐξασφαλίζει τὴν ἀγάπην τῶν ὑφισταμένων πολὺ περισσότερον ἢ τὸ καλὸν καὶ ἡ ἐπιείκεια.

(Niemeyer)

6. Ἡ δικαιοσύνη εἶναι μᾶλλον ἡ ἄρρην ἀρετή, ἐνῶ ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπη εἶναι μᾶλλον ἡ θήλεια· ὡς ἐκ τούτου ἡ σκέψις, ὅπως γυναῖκες ἐξασκοῦν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικαστοῦ προκαλεῖ γέλωτας.

(Schopenhauer)

δικαίωμα. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δικαιοῦταί τις, ἀξίωσις στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ἀγράφου ἢ τοῦ θετοῦ Δικαίου.

Τὸ δικαίωμα ἔχει σύστοιχον ἔννοιαν τὸ καθῆκον ἢ τὴν ὑποχρέωσιν, ἀποτελεῖ δ' ἐξουσίαν πρός τι, ἐκπηγάζουσαν ἐκ τοῦ καθήκοντος. Ὀφείλω π. χ. νὰ σέβωμαι τὴν ζωὴν τοῦ ἄλλου, νὰ βοηθῶ τὸν πάσχοντα, κ.λ.· ὁ ἄλλος αὐτὸς ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ παρ' ἐμοῦ τὸν σεβασμὸν τῆς ζωῆς του, τὴν βοήθειαν ἂν πάσχῃ, κ. οὕ. κ. Τὸ δικαίωμα, ὅταν εἶναι ἀντίστοιχον καθήκοντος δικαίου ἢ στηριζομένου ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, ἐκβιάζεται, ὅπως καὶ τὸ δίκαιον. Ὅταν ὅμως εἶναι ἀντίστοιχον καθήκοντος ἀγάπης, δὲν ἐκβιάζεται, καίτοι ἠθικῶς ἐπιβάλλεται.

Κοινωνία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ τοῦ ἀμοιβαίου αὐτοπεριορισμοῦ τῆς ἐξωτερικῆς ἐλευθερίας καὶ ἄνευ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς ἀλλήλους τῶν ἀποτελούντων τὴν κοινωνίαν μελῶν.

Ὁ Τεκτον.·., ἀφοῦ διδάξῃ εἰς τὸν 1° τὴν ἔννοιαν τοῦ καθήκοντος, εἰς τὸν 3° κατόπιν διδάσκει τὴν ἔννοιαν τοῦ δικαιώματος. Τὰ ὅρια τῶν δικαιωμάτων ἑνὸς ἑκάστου κεῖνται εἰς τὸν σεβασμὸν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἄλλου.

—*δικαιώματα τῶν μελῶν τῶν Στοῶν*. Βλ. ***καθήκοντα καὶ δικαιώματα***.

δίκη τεκτονική. Ἡ ἐκδίκασις τῶν τεκτονικῶν πλημμελημάτων, τῶν διαπραττομένων ὑπό τινος Τέκτονος καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν διὰ ταῦτα ποινῶν διεξάγεται κατὰ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Κανονισμοὺς ἑκάστης Τεκτονικῆς Δυνάμεως.

Συνήθως διὰ πειθαρχικὰς παραβάσεις ἢ πταίσματα —εἰδικῶς καθοριζόμενα εἰς τοὺς κανονισμοὺς— τὰς πειθαρχικὰς ποινὰς ἐπιβάλλει ὁ Σεβ.·. τῆς Στ.·. Τὰ τεκτονικὰ πλημμελήματα ἑκάστου Τέκτ.·. δικάζει ἡ Στ.·. καθ' ὡρισμένην διαδικασίαν, διαγραφομένην εἰς τοὺς κανονισμούς. Κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς Στ.·. δύναται νὰ γίνῃ ἔφεσις εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·., ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὑπάγεται ἡ δικάσασα Στ.·.. Τὴν ἔφεσιν ἐκδικάζει ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἢ ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. καθ' ὡρισμένην ἐπίσης διαδικασίαν, ἀναγραφομένην ἐν τοῖς κανονισμοῖς.

Ἰδιαιτέρα τις διαδικασία ἀκολουθεῖται ὅταν ἡ καταγγελία στρέφεται κατὰ Σεβ.·. ἢ κατὰ μέλους Μεγ.·. Ἀξιωμ.·. Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·..

Ἡ ἐκδίκασις καταγγελιῶν κατ' ἀνωτέρων βαθμούχων τοῦ Τάγματος γίνεται ἐπίσης σύμφωνα μὲ τοὺς κανονισμοὺς τῶν Ὑ.·. Συμβ.·. τοῦ 33°.

Εἰς τὰ «*Ἀρχαῖα Καθήκοντα*» τοῦ *Ἄντερσον*, ἀναγράφεται ὅτι ἕκαστος Ἀδ.·. ἔχει τὸ δικαίωμα, ὅταν θίγωσιν ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀσφάλειά του («Honour and Safety») νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὴν Στ.·. του καὶ ἂν καὶ ἐκεῖ νομίσῃ ὅτι δὲν ἱκανοποιήθη, νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν κατὰ τριμηνίαν συνερχομένην Γεν. Συνέλευσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·..

διοίκησις Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. Βλ. *Μεγάλη Στοὰ ἢ Μεγάλη Ἀνατολή*.

διοικητικοὶ βαθμοί. Βλ. *Βαθμοὶ διοικητικοί*.

Διονύσια. Ἑορταί, τελούμεναι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα πρὸς τιμὴν τοῦ *Διονύσου* εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, ὅπου εἶχεν εἰσαχθῆ ἡ λατρεία αὐτοῦ.

Αἱ ἑορταὶ αὗται ἐτελοῦντο, πανταχοῦ μετὰ πολλῆς μεγαλοπρεπείας καὶ διήρκουν πολλὰς ἡμέρας. Μεγαλοπρεπέσταται ἦσαν αἱ ἐν Ἀθήναις καὶ τοῖς πέριξ αὐτῶν δήμοις τελούμεναι ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Διονύσια τρεῖς κυρίως ἑορταί, δύο μὲν ἐν τῇ πόλει ὑπὸ τὸ ὄνομα «*Διονύσια κατ' ἄστυ*», μία δ' εἰς τοὺς πέριξ δήμους ὑπὸ τὸ ὄνομα «*Διονύσια κατ' ἀγρούς*». Ἐκ τῶν ἑορτῶν καὶ τοῦ κατ' αὐτὰς ψαλλομένου διθυράμβου ἐγεννήθη σὺν τῷ χρόνῳ τὸ δρᾶμα. Τῶν δύο κατ' *ἄστυ* διονυσιακῶν ἑορτῶν ἡ μὲν ὠνομάζετο *Ἀνθεστήρια* ἢ *Ληναῖα* (ὁ Boeckh καί τινες ἄλλοι διακρίνουν τὰ Ἀνθεστήρια ἀπὸ τὰ Ληναῖα ὡς ἰδιαιτέραν ἑκάστην ἑορτήν), ἡ δὲ *Μεγάλα Διονύσια*. Τὰ *κατ' ἀγροὺς Διονύσια*, ἀφ' ὅτου ἤρχισαν μεταγενεστέρως τελούμενα ἐν Ἀθήναις τὰ Μεγάλα Διονύσια, ὠνομάσθησαν κατ' ἀντίθεσιν αὐτῶν *Μικρὰ Διονύσια*.

Τὰ Μικρὰ Διονύσια ἐτελοῦντο πιθανώτατα εἰς πάντας τοὺς δήμους κατὰ τὸν μῆνα Ποσειδεῶνα (τέλη Δεκεμβρίου—ἀρχὰς Ἰανουαρίου). Προσεφέροντο εὐχαριστίαι εἰς τὸν θεὸν διὰ τὸν νέον οἶνον, ὠργανοῦτο θορυβωδεστάτη καὶ ποικιλωτάτη πομπή, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ἐπηκολούθουν χοροὶ καὶ διάφοροι παιδιαί. Ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Διονύσου, ἔνθα κατέληγεν ἡ πομπή, οἱ πανηγυρίζοντες παρελάμβανον τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ καὶ περιέφερον αὐτὸ ὀρχούμενοι καὶ ᾄδοντες ἀνὰ τὰς ἀμπέλους, διότι ἐπίστευον ὅτι τὸ τοιοῦτον συνήργει εἰς τὴν γονιμοποίησιν τῆς γῆς. Κατόπιν ἐπανήρχοντο εἰς τὸν ναόν, ὅπου ἐναπέθετον τὸ ἄγαλμα, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπεδίδοντο εἰς τὴν οἰνοποσίαν, τὸν ἄσεμνον χορὸν τοῦ κόρδακος, ἔψαλλον φαλλικὰ ᾄσματα καὶ τὸν διθύραμβον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Διόνυσος ἐνεκωμιάζετο ὡς πηγὴ πάσης χαρᾶς καὶ εὐθυμίας.

Ἐκ τῶν κατ' ἄστυ Διονυσίων, τὰ Ἀνθεστήρια, ἡ κατὰ Θουκυδίδην ἀρχαιοτέρα τῶν διονυσιακῶν ἑορτῶν, ἐτελοῦντο κατὰ τὸν μῆνα Ἀνθεστηριῶνα (τέλος Φεβρουαρίου—ἀρχὰς Μαρτίου). Ἡ ἑορτὴ τῶν Ἀνθεστηρίων διήρκει τρεῖς ἡμέρας, ἤτοι τὴν ἑνδεκάτην, δωδεκάτην καὶ δεκάτην τρίτην τοῦ μηνός.

Κατ' αὐτὰς ἐγίνοντο εὐωχίαι, ἀγῶνες οἰνοποσίας, πομπὴ τοῦ ξοάνου τοῦ Διονύσου (καθ' ἣν ἐγίνετο —ἄγνωστον πῶς— καὶ ὁ συμβολικὸς γάμος τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως μετὰ τοῦ Διονύσου) καὶ θυσίαι εἰς τὸν χθόνιον Ἑρμῆν.

Τὰ Μεγάλα Διονύσια ἦσαν, μετὰ τὰ Παναθήναια, ἡ λαμπροτάτη τῶν ἀττικῶν ἑορτῶν, διεξαγομένη κατὰ τὴν ἄνοιξιν, τὸν μῆνα Ἐλαφηβολιῶνα (28 Μαρτίου—2 Ἀπριλίου περίπου). Κατ' αὐτὰ ἐγίνοντο θυσίαι καὶ πομπὴ τοῦ Διονύσου μεγαλοπρεπής καθ' ἣν τὸ ξόανον αὐτοῦ ἢ κατ' ἄλλους τὸ ἄγαλμα του μετεφέρετο ἀπὸ τοῦ ναοῦ εἰς ἕτερον παρὰ τὴν Ἀκαδήμειαν ναόν. Κατὰ τὴν πομπὴν ταύτην ἐλάμβανον μέρος καὶ αἱ θυγατέρες τῶν καλῶν οἰκογενειῶν, «*ἁγναὶ γάμων*», φέρουσαι τοὺς ἐκ χρυσοῦ ἱεροὺς καλάθους, οἱ ὁποῖοι περιεῖχον τοὺς πρώτους καρπούς, τοὺς ἱεροὺς πλακοῦντας, τὸ ἅλας, τὸν κισσὸν καὶ ἄλλα τινὰ μυστηριώδη σύμβολα, τὰ ὁποῖα μνημονεύει ὁ Ἀριστοφάνης ἐν τῇ «*Εἰρήνῃ*» του. Μετὰ τὰς κανηφόρους ἤρχετο ὡς σύμβολον τῆς γενετησίου ὁρμῆς, ἡ πομπὴ τοῦ φαλλοῦ, ἀπαρτιζομένη ἐκ φαλλοφόρων, ψαλλόντων τὰ φαλλικὰ ᾄσματα, καὶ τῶν ἰθυφάλλων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν μετημφιεσμένοι εἰς γυναῖκας, καὶ ἔφερον προσωπίδας μεθυόντων καὶ «ξύλον ἐπίμηκες, ἔχον ἐν τῷ ἄκρῳ σκύτινον αἰδοῖον».

Τῆς φαλλικῆς πομπῆς εἵπετο θορυβωδεστάτη ἡ συνοδεία τῶν πρὸς θυσίαν βοῶν καὶ ταύρων, περὶ αὐτὴν δ' ἦσαν αἱ χορεύουσαι Βάκχαι. Οὕτω πως

συγκεκροτημένη ἡ πομπὴ ἐκραύγαζεν, ὠρχεῖτο, ἐπήδα, ὠρύετο καὶ ἔφθανεν εἰς τὸν πρὸ τῆς Ἀκαδημείας ναόν, ὅπου ἐγίνοντο θυσίαι. Μετὰ ταῦτα ἐπανήρχετο τὴν ἑσπέραν θορυβωδεστέρα ἀκόμη ἐν τῇ πόλει, ἐν τῇ ὁποίᾳ σταματῶσα πρὸ τῶν διαφόρων ναῶν καὶ βωμῶν, ἐχόρευε καὶ ἔψαλλεν ὕμνους πρὸς τιμὴν τῶν διαφόρων θεῶν. Σημαντικὸν εἶναι ὅτι ἐφ' ὅσον διήρκει ἡ ἑορτή, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι Διονυσιακαὶ τοιαῦται, ἀπελύοντο προσωρινῶς οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς, ὑπισχνούμενοι ὅτι δὲν θὰ ἀποδράσωσι καὶ ἀπηγορεύετο ῥητῶς διὰ νόμου πᾶσα συναλλαγή, πᾶσα χρέους ἀναζήτησις καὶ πᾶσα ἐκτέλεσις ἀποφάσεως.

Σχετικῶς μὲ τὰς Διονυσιακὰς ἑορτὰς ὁ Παυσανίας ἀναφέρει ὅτι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐτηρεῖτο μυστικὴ ἡ φύσις τῶν θυσιῶν. Ὁ Πλούταρχος ὅμως βεβαιοῖ, ὅτι αἱ θυσίαι συνίσταντο κατ' ἀρχὰς ἀπὸ καρποὺς τῆς γῆς καὶ ἰδίως τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς συκῆς, ἄλλοι δὲ συγγραφεῖς ἀναφέρουν καὶ περὶ τῶν ἄλλων, μνημονευθεισῶν ἀνωτέρω, θυσιῶν βοῶν.

Σημαντικαὶ ἐπίσης ἦσαν αἱ ἑορταὶ τῶν Διονυσίων ἐν Κορίνθῳ, ἐν Σικυῶνι, Νάξῳ, Σμύρνῃ, Κερκύρᾳ, ἀνὰ τὰς πόλεις τῆς Εὐβοίας καὶ ἀλλαχοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Πρὸς τὰ Διονύσια τῶν Ἑλλήνων ἀντεστοίχουν παρὰ Ῥωμαίοις τὰ Liberalia, τελούμενα πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ Liber (Λυαῖος καὶ Ἐλευθερεὺς) ἀρχαίου θεοῦ τῶν Ῥωμαίων, ἀποτελοῦντος τὴν θεοποίησιν τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως τῆς φύσεως. Μετὰ τοῦ θεοῦ τούτου ἐλατρεύετο καὶ ἡ θεὰ Liberia. Βραδύτερον, ὅταν οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον ἐκ τῶν Ἑλλήνων τὴν λατρείαν τῆς Δήμητρος, τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Κόρης, ἐταυτίσθησαν παρ' αὐτοῖς ὁ Liber μὲ τὸν Διόνυσον καὶ ἡ Liberia μὲ τὴν Κόρην. Ἀρχομένου ὅμως τοῦ Β' π. Χ. αἰῶνος εἰσήχθησαν εἰς Ῥώμην, ἐκ τῆς Κάτω Ἰταλίας τὰ *Βακχεῖα* (Bachanalia), μυστική, ἐν καιρῷ νυκτὸς τελουμένη ὑπὸ γυναικῶν ἀκόλαστος ἑορτή, ἡ ὁποία κατόπιν ἀπηγορεύθη ὑπὸ τῆς Συγκλήτου.

Κατά τινας συγγραφεῖς—Τέκτονας ἰδίᾳ—ἐξαιρέσει τῶν λοιπῶν ἑορτῶν, αἱ ὁποῖαι ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου, ὡς χορῶν, παραστάσεων τραγῳδιῶν καὶ κωμῳδιῶν, διθυράμβων κ. ἄ., τὰ Διονύσια εἶχον καὶ ἐσωτερικὴν μυστηριακὴν τελετουργίαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας, αἱ μέχρις ἡμῶν διασωθεῖσαι πληροφορίαι εἶναι ἐλλειπεῖς καὶ διάφοροι παρ' ἑκάστῳ συγγραφεῖ. Κατὰ τοὺς συγγραφεῖς τούτους αἱ τελετουργίαι αὗται ἀπετέλουν τὰ *Διονύσια μυστήρια*. Ταῦτα διῃροῦντο εἰς *Μικρὰ* καὶ *Μεγάλα* Μυστήρια, ὅπως καὶ τὰ *Ἐλευσίνια* (βλ. λ.), τὰ δεύτερα δὲ φαίνεται ὅτι εἶναι καὶ τὰ ἀρχαιότερα, τελούμενα κατὰ τριετίαν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς τελετὰς τῆς μυήσεως εἰς τὰ Μυστήρια ταῦτα ὁ ἀδ∴ A. Waite εἰδικῶς ἀσχοληθεὶς καὶ ἐρευνήσας, βεβαιοῖ ὅτι δὲν εὗρε διαφοράν τινα μεταξὺ τῶν Μικρῶν καὶ τῶν Μεγάλων Διονυσίων. Φαίνεται ὅτι ἐν ἀρχῇ ἡ σύζυγος τοῦ ἱεροφάντου προητοίμαζε τὰς ἱερείας, αἱ ὁποῖαι, διαβεβαιοῦσαι περὶ τῆς ἁγνότητος καὶ τῆς παρθενίας των, ὡρκίζοντο νὰ μείνουν πισταὶ εἰς τὸν θεόν. Διὰ τὴν μύησιν, λέγει ὁ Waite, προηγεῖτο ἐπίσημος καθαγιασμὸς διὰ τοῦ ἀέρος καὶ ἀκολούθως ὁ ὑποψήφιος εἰσήγετο εἰς τὸν Ναόν. Τὸ μυστηριακὸν δρᾶμα εἶναι ὁ φόνος τοῦ Βάκχου ὑπὸ τῶν Τιτάνων (βλ. *Διόνυσος*) καὶ ἡ ἐπάνοδός του εἰς τὴν ζωήν. Ὅπως εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια οὕτω καὶ εἰς τὰ Διονύσια ἡ ἀποκάλυψις ἐγίνετο ὑπὸ μορφὴν δραματικῆς παραστάσεως.

Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τῶν πληροφοριῶν, συμπληρουμένων ὑπὸ ἀποκρυφιστικῶν παραδόσεων, ὁ A. Mackey δίδει τὴν ἀκόλουθον περιγραφὴν τῆς μυστηριακῆς τελετουργίας κατὰ τὰ Διονύσια.

Ἡ ἔναρξις τῶν Μυστηρίων ἐσημειοῦτο διὰ τῆς καθιερώσεως ἑνὸς ᾠοῦ, συμβολιζόντος τὸ παγκόσμιον ᾠόν, ἐξ οὗ ὑπετίθετο ὅτι τὰ πάντα ἐγεννήθησαν. Ὁ ὑποψήφιος, ὑφιστάμενος ἐν ἀρχῇ τὸν διὰ τοῦ ὕδατος καθαρμὸν καὶ στεφανούμενος διὰ κλάδου μυρσίνης, εἰσήγετο εἰς τὸν πρόναον καὶ ἐνεδύετο ἱερὰν ἀμφίεσιν. Παρεδίδετο ἀκολούθως εἰς ὁδηγόν, ὅστις, ἀφοῦ ἀνέκραζε τὸ «*Ἑκὰς ἑκὰς ἐστὲ βέβηλοι !*», ἐξώρκιζε τὸν δόκιμον νὰ καταβάλῃ ὅλον τὸ θάρρος καὶ τὴν δύναμίν του, ὅπως ἀντιμετωπίσῃ τὰς δοκιμασίας, τὰς ὁποίας ἐπρόκειτο νὰ ὑποστῇ. Ὡδηγεῖτο κατόπιν διὰ μέσου σκοτεινῶν σπηλαίων «εἰς μίαν σκληρὰν καὶ τρομερὰν πορείαν ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς καὶ τοῦ σκότους», ὅπως λέγει ὁ Στοβαῖος. Κατὰ τὴν πορείαν αὐτὴν ἤκουε βρυχηθμοὺς θηρίων καὶ ἄλλους τρομακτικοὺς κρότους· τεχνητοὶ κεραυνοὶ διηυλάκουν τὰ ὑπόγεια δωμάτια καὶ διαβατικαὶ ἀναλαμπαὶ ἀστραπῶν ἄφηνον νὰ διαφαίνωνται τερατώδεις ὀπτασίαι.

Εἰς τὸ σκότος αὐτὸ ὁ δόκιμος ἔμενεν ἐπὶ τριήμερον, μεθ' ὃ ἤρχιζε νὰ ὑποβάλλεται εἰς τὸν *ἀφανισμὸν* ἢ τὸν μυστηριακὸν θάνατον τοῦ Διονύσου.

Ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ κλίνης ἐντὸς μονήρους κελλίου, ὅπου ἔπρεπε νὰ αὐτοσυγκεντρωθῇ. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἐταράσσετο ἀπὸ τὴν αἰφνιδίαν πτῶσιν ὑδάτων, συμβολίζουσαν τὸν κατακλυσμόν. Ἤκουεν ἀκολούθως τοὺς θρήνους διὰ τὸν διαμελισμὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔβλεπε τοὺς φρενήρεις χοροὺς τῶν Κορυβάντων. Αἴφνης εἰς ἓν σημεῖον τοῦ Ἱεροφάντου ἡ σκηνὴ μετετρέπετο εἰς χαρμόσυνον. Τὸ πτῶμα τοῦ Θεοῦ εἶχεν ἀνευρεθῇ καὶ ὁ δόκιμος ἐπανεύρισκε τὴν ἐλευθερίαν του ἐν μέσῳ τῶν κραυγῶν «*Εὑρήκαμεν ! Συγχαίρομεν !*».

Ὁ νεομύητος κατήρχετο ἀκολούθως εἰς ἄλλα δώματα ὑπόγεια, ὅπου τῷ ἀπεκαλύπτοντο τὰ βασανιστήρια τῶν κακῶν καὶ αἱ ἀμοιβαὶ τῶν ἐναρέτων. Τότε τῷ ἀνεπτύσσετο καὶ ἡ μυστικὴ σημασία τῶν τελετῶν καὶ τῷ ἐχορηγοῦντο τὰ σημεῖα τῆς ἀναγνωρίσεως. Εἰσήγετο ἀκολούθως εἰς τὸν ἱερὸν χῶρον, ἔνθα τῷ ἀπενέμετο ὁ τίτλος τοῦ *Ἐπόπτου* καὶ ὅπου τῷ ἐδίδοντο αἱ τελικαὶ ἐξηγήσεις περὶ τῆς ὑπάρξεως ἑνὸς μόνον Θεοῦ καὶ περὶ τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς μὲ ἀμοιβὰς καὶ τιμωρίας. Αἱ τελεταὶ τῆς μυήσεως ἔληγον μὲ τὸ ἐπιφώνημα «*Κὸνξ ὄνπαξ*» (βλ. λ.).

Ὁ Sainte—Croix (Myst. du Pag. σελ. 90) ἐκφράζει τὴν γνώμην, ὅτι ὁ φόνος τοῦ Διονύσου ὑπὸ τῶν Τιτάνων ἦτο ἀλληγορία τῶν φυσικῶν μεταβολῶν τοῦ κόσμου· ἀλλ' αὗται, κατὰ τὸν Mackey, ἐσυμβόλιζον τὰς μεταβολὰς τῆς ζωῆς, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως.

Ἐν σχέσει μὲ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν τοῦ ὑποψηφίου εἰς τὸ Διονυσιακὸν δρᾶμα ὁ A. Waite δὲν συμφωνεῖ μὲ τὸν Mackey. Φρονεῖ ἀντιθέτως ὅτι πρόκειται περὶ καθαροῦ μύθου, καθ' ὅσον μία τοιαύτη συμμετοχὴ θὰ προϋπέθετε τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς μόνον ὑποψηφίου, ὑποδυομένου τὸν ῥόλον τοῦ Διονύσου πρὸς μύησιν.

Ἐπίσης ὁ Waite θεωρεῖ ἐσφαλμένην τὴν ἐκδοχὴν ὅτι τὰ Διονύσια ἠκολούθουν ὡς πρότυπον τὴν τελετὴν τῶν Ἐλευσινίων, καθ' ὅσον, λέγει, ἡ ἁρπαγὴ τῆς Περσεφόνης καὶ ὁ διαμελισμὸς τοῦ Βάκχου, ἢ ἡ ἀπόδοσις τῆς Κόρης εἰς τὴν Δήμητραν καὶ ἡ ἐπάνοδος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ζωήν, οὐδεμίαν ἔχουν μεταξύ των ὁμοιότητα. Πιστεύει τοὐναντίον ὅτι τὸ πρότυπον τῶν Διονυσίων δέον νὰ τὸ ἀναζητήσωμεν εἰς τὸν μῦθον τοῦ *Ὀσίριδος* (βλ. λ. *ὡς καὶ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια*) ὡς καὶ εἰς τὰ *Μυστήρια τοῦ Ἀδώνιδος* (βλ. *Ἀδώνια*).

«Ὁ ἀρχικὸς ὅμως μυστηριακὸς συμβολισμὸς τῶν Μυστηρίων τούτων ἐξηφανίσθη βαθμηδόν, παρέμεινε δὲ μόνον ἡ ἐξωτερικὴ ὀργιαστικὴ μορφή των, ἥτις ὡδήγει συχνὰ τοὺς ἑορταστὰς εἰς ἀκολασίας. Ὁ Εὐριπίδης βεβαιοῖ ὅτι τὰ Διονύσια Μυστήρια ἀντετίθεντο πρὸς τὴν ἀσέβειαν. Ἀλλ' ἡ μετάπτωσις των εἰς ἀκόλαστα ὄργια ἐξακριβοῦται ἀργότερον ὑπὸ πολλῶν ἄλλων συγγραφέων. Ὁ Πλάτων ἀναφέρει ὅτι εἶδεν ὁλόκληρον τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν εἰς κατάστασιν μέθης κατά τινα Διονυσιακὴν ἑορτήν, καθ-

ἣν ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἀπέβαλον ὅλα αὐτῶν τὰ ἱμάτια. Ἡ Ρωμαϊκὴ Γερουσία ἀπηγόρευσεν ἐπίσης τὴν τέλεσιν τῶν Διονυσίων διὰ λόγους εὐπρεπείας.

Τὸ χαρακτηριστικὸν σύμβολον τῶν Διονυσίων, γράφει ὁ A. Waite, ἦτο ὁ *φαλλὸς* (βλ. λ.), συμβολίζων τὴν γονιμότητα τῆς Φύσεως. Κατὰ τὴν τελουμένην διὰ τοῦ ἀέρος κάθαρσιν τῶν ὑποψηφίων, οὗτοι ἀνεπήδων διὰ νὰ συλλάβουν ἕνα φαλλὸν κατεσκευασμένον μὲ ἄνθη. Ἀνεξαρτήτως τῆς μυστηριακῆς των σημασίας, αἱ ἐξωτερικαὶ των ἐκδηλώσεις καὶ τελεταὶ τῶν ἑορτῶν αὐτῶν ἦσαν μεθυστικὰ καὶ σεξουαλικὰ ὄργια. Ὑπεράνω ὅλων ἐκυριάρχει ὁ φαλλὸς μὲ τὸν διφορούμενον συμβολισμόν του, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Βάκχου, ἢ τῆς καταπτώσεως καὶ τῆς διεγέρσεως τοῦ γεννητικοῦ μορίου».

Αἱ τελευταῖαι ἐν τούτοις περὶ τῶν Διονυσίων Μυστηρίων μελέται πείθουν ὄντως ὅτι εἰς ταῦτα ἦτο προσηρτημένη μυστική τις ἀρετή, ὡς γράφει ὁ ἀδ.·. Κωνστ. Κουρτίδης (*Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ Μυστήρια*—Ἀθῆναι 1934), τὴν ὁποίαν ἀπελάμβανον μόνον οἱ μεμυημένοι, διότι ὁ Διόνυσος δὲν συνεκοινώνει πρὸς πάντας. Ὁ Διονυσιακὸς μυστικισμός, ὡς πάντες οἱ μυστικισμοί, ἐδίδασκε τὴν μεγίστην περιφρόνησιν πρὸς τὸ ἀνθρώπινον λογικόν.

Μόνοι γὰρ εὖ φρονοῦμεν οἱ δ' ἄλλοι κακῶς

καθὼς λέγει ὁ Εὐρυπίδης εἰς τὰς «Βάκχας» διὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Βάκχου κατεχόμενον καὶ ἐμπνεόμενον μάντιν Τειρεσίαν. «Ὁ μεμυημένος ἐγκαταλείπει εἰς τὸ ἄγνωστον ἀντικείμενον τῆς λατρείας του τὴν διεύθυνσιν τῆς ζωῆς καὶ ὅλης τῆς ψυχῆς του. Εἰς ἀμοιβὴν τῆς τυφλῆς ταύτης ὑποταγῆς ὁ Διόνυσος πληροῖ μὲ τὴν θεότητά του τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν, ἡ δὲ θεία αὐτοῦ κατοχὴ εἶναι δι' αὐτοὺς ἡ πηγὴ ἀπείρων ἡδονῶν καὶ μεθυστικῶν ἀπολαύσεων. Ἡ καρδία των ἐκαθαρίσθη, νομίζουν ὅτι ἔγιναν καλλίτεροι, ὅτι ἔφθασαν εἰς τὴν μακαριότητα καὶ ἐντέλειαν, τὴν ὁποίαν ἀκαταπαύστως εἶχον κατὰ νοῦν, ἀμέσως δὲ ἡ ψυχή των ὁρμᾷ μακρὰν τῶν θλίψεων τοῦ βεβήλου (ἀμυήτου) βίου πρὸς τὸν νέον βίον, τὸν ἁγνὸν καὶ ἅγιον βίον, ὃν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ὁ θεός».

Ὁ μῦθος τοῦ Διονύσου, σχιζομένου ὑπὸ τῶν Τιτάνων καὶ ἀνισταμένου εἰς τὸν κόλπον τῆς οὐρανίας Δήμητρος, περιεῖχε πράγματι τὸ μεγαλύτερον τῶν κοσμογονικῶν μυστηρίων.

Λείψανα τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου σώζονται εἰς τὴν Θράκην καὶ δὴ εἰς τὰ χωρία τῆς Ἀγαθουπόλεως ὡς καὶ τὴν Μακεδονίαν. Οὕτω κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου τελοῦνται ἓν εἶδος ὀργίων, καλουμένων *Ἀναστενάρια*, τὰ ὁποῖα διακρίνει οἰστρομανία καὶ διάφοροι ἱεροτελεστίαι. Κατὰ τὴν παραμονὴν κομίζουν ταῦρον ἀνευνούχιστον πρὸς θυσίαν. Οἱ ἄνδρες κρατοῦν θυμιατήρια, οἱ δ' *Ἀναστενάρηδες* κρατοῦν χρυσωμένας εἰκόνας καὶ χορεύουν βαδίζοντας ἐπὶ πυρᾶς.

Οἱ Ἀναστενάρηδες περιέρχονται κατόπιν τὰς οἰκίας θυμιάζοντες.

Τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου ὁ Ἀρχιαναστενάρης σταυρώνει τὸν ταῦρον μὲ τὴν εἰκόνα καὶ θυσιάζει αὐτὸν μὲ προσοχήν, ὥστε τὸ αἷμα νὰ ρεύσῃ εἰς τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ. Τὰ κρέατα μοιράζονται εἰς τὰς οἰκίας κατὰ τεμάχια ὠμὰ (καθὼς εἰς τὰ Διονύσια ὑπῆρχεν ἡ *ὠμοφαγία* καὶ ὁ Διόνυσος ἐκαλεῖτο *ὠμηστής*). Τὴν ἐπιοῦσαν ἐπαναλαμβάνεται ὁ ἱερὸς χορός, αἱ δ' ἑορταὶ διαρκοῦν ὀκτὼ συνεχεῖς ἡμέρας. Οἱ Ἀναστενάρηδες ἀποτελοῦν ἰδιαίτερον τάγμα μὲ πρόεδρον τὸν Ἀρχιαναστενάρην.

Παλαιοὶ Τέκτ.·. συγγραφεῖς ἐδημιούργησαν παράδοσιν, συνδέουσαν ἀμέσως τὸν θεωρητικὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. μὲ τὰ Διονύσια Μυστήρια, τὴν ὁποίαν ἐστήριξαν ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἔλαβον μέρος *Διονυσιακοὶ Τεχνῖται*, ἀποσταλέντες εἰς τὸν Σολομῶντα ἀπὸ τὸν Βασιλέα τῆς Τύρου Χιράμ. Πρόκειται περὶ μύθου ἀβασίμου ἱστορικῶς ὅσον ἀφορᾷ τὴν τακτὴν ἡμερομηνίαν τῆς ἱδρύσεως τοῦ σημερινοῦ Τεκτονισμοῦ. Εἶναι βέβαιον ὅμως ὅτι εἰς τὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ Μυστήρια ὑπάρχει καὶ ὁ ἐσωτερικὸς μυστικισμὸς τὸν ὁποῖον περικλείουν τὰ Διονύσια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.—1 (τόμ. Α', σελ. 283) 3 (τόμ. Α' σελ. 88). 31 (τόμ. Θ) καὶ 32 (τόμ. Δ'): Ἐπίσης—BARON DE SAINTE-CROIX : Recherches sur les Mystères du Paganisme, Sect. VII.—WARBURTON : The Divine Legation.—OLIVER : History of Initiation.—*ΚΩΝΣΤ. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ: Τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ μυστήρια, Ἀθῆναι 1934. —Α. ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΑΔΟΥ (Καθηγητοῦ). Τὰ Ἀναστενάρια, Κωνσταντινούπολις 1973.*

Διονυσιακοὶ τεχνῖται *ἢ ἀρχιτέκτονες*. Ἀδελφότης τεχνιτῶν οἰκοδόμων, προελθοῦσα, κατὰ τὰς βεβαιώσεις Τεκτόνων τινῶν συγγραφέων (Mackey, Waite, κ. ἄλ.) ἐκ τῶν ἱερέων τοῦ Διονύσου, οἵτινες, ἀφοσιωθέντες εἰς οἰκοδομικὰ ἔργα, ἵδρυσαν 1000 περίπου ἔτη π. Χ. ἑταιρείαν, ἐξασφαλίσασαν βαθμηδὸν τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς ἀνεγέρσεως ναῶν ἢ δημοσίων κτιρίων.

Τὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος ταύτης συνεδέοντο μεταξύ των διὰ τῶν μυστικῶν δεσμῶν τῶν Διονυσίων Μυστηρίων, εἰς τὰ ὁποῖα εἶχον μυηθῆ, τὰ δ' ἔθιμά των παρουσίαζον αἰσθητὴν ὁμοιότητα μὲ Ἐλευθεροτεκτ.·. τινα ἔθιμα. Οὕτω ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς φιλανθρωπίας «οἱ πλουσιώτεροι ἐξ αὐτῶν ὑπεχρεοῦντο νὰ προσφέρουν χρήματα διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν πτωχοτέρων». Πρὸς καταμερισμὸν τῆς ἐργασίας των καὶ καλλιτέραν διοίκησιν, διηροῦντο εἰς κοινότητας, καλούμενας «συνοικίας», ἑκάστη τῶν ὁποίων ἐκυβερνᾶτο ἀπὸ ἕνα Διδάσκαλον καὶ Ἐπόπτας. Ἅπαξ τοῦ ἔτους συνήρχοντο εἰς γενικὴν συνέλευσιν, καθ' ἣν ἐτελοῦντο μεγαλοπρεπεῖς ἑορταί. Ἐχρησιμοποίουν κατὰ τὰς τελετὰς των διάφορα ἐργαλεῖα ἐξ ἐκείνων, ἅτινα χρησιμοποιοῦν σήμερον καὶ οἱ Ἐλευθεροτέκτ.·., εἶχον δὲ μυστικήν τινα κρυπτογραφικὴν γλῶσσαν, διὰ τῆς ὁποίας εἰς ἀδελφὸς ἀνεγνώριζεν ἕνα ἄλλον εἰς τὸ φῶς ἢ εἰς τὸ σκότος, καὶ ἡ ὁποία συνέδεε τὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος, τὰ διεσκορπισμένα εἰς τὰς Ἰνδίας, τὴν Περσίαν καὶ τὴν Συρίαν. Εἶναι ἐξηκριβωμένη σχεδὸν ἡ ὕπαρξις τῶν Διονυσιακῶν Τεχνιτῶν ἐν Τύρῳ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Περὶ τὸ ἔτος 300 π. Χ. οἱ Βασιλεῖς τῆς Περγάμου ἐγκατέστησαν εἰς Τέων τὴν ἕδραν τῶν Διονυσιακῶν Τεχνιτῶν, οἵτινες ἐπὶ αἰῶνας ἐξηκολούθησαν αὐτόθι τὸ ἀρχιτεκτονικὸν των ἔργον καὶ τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων των. Παρὰ δὲ τὸ Διάταγμα τοῦ Αὐτοκράτορος Θεοδοσίου, τὸ καταργοῦν ὅλας τὰς μυστικὰς ἑνώσεις, λέγεται ὅτι οἱ Διονυσιακοὶ Ἀρχιτέκτονες διετήρησαν τὴν ἀδελφότητα των μέχρι τῶν Σταυροφοριῶν, ὁπότε καὶ διέβησαν, κατά τινας συγγραφεῖς, ἐξ Ἀσίας εἰς Εὐρώπην, ἔνθα καὶ ἀπέβησαν γνωστοὶ ἀργότερον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Περιοδεύοντες* ἢ *Ταξιδιῶται Ἐλευθεροτέκτονες* (βλ. λ.).

Παλαιοί τινες Τέκτ.·. συγγραφεῖς ἐξέφρασαν τὴν γνώμην ὅτι οἱ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Τύρου ἀποσταλέντες εἰς τὸν Βασιλέα Σολομῶντα τεχνῖται διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Ναοῦ, ἀνῆκον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὴν Ἀδελφότητα αὐτὴν καὶ αὐτοὶ προφανῶς ἀνεκοίνωσαν εἰς τοὺς Ἰουδαίους συντρόφους των τὰ μυστικὰ τῆς ὀργανώσεώς των ὡς καὶ τὴν Διονυσιακὴν παράδοσιν, ἥτις ἀργότερον μετετράπη εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτ.·. τοιαύτην περὶ τοῦ Διδασκάλου Οἰκοδόμου. Πρόκειται βεβαίως περὶ ἀστηρίκτου ἱστορικῆς εἰκασίας, τὴν ὁποίαν ἔχουν υἱοθετήσῃ ὁ Lawrie, ὁ Oliver καὶ ἄλλοι σημαίνοντες παλαιοὶ Τέκτ.·. συνδέσαντες δι' αὐτῆς τὸν νεώτερον Ἐλευθεροτεκτ.·. μὲ τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια. Διότι καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν Διονυσιακῶν Ἀρχιτεκτόνων εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος δὲν εἶναι ἀρκετή, ὅπως πείσῃ περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τῆς σήμερον, ἀμέσως ἀπὸ τῶν ἐπαγγελματιῶν οἰκοδόμων τοῦ Ναοῦ τούτου.

Οὔτε πάλιν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδοθῇ σχέσις μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς μυστηριακῆς ὀργανώσεως τῶν Ἐσσαίων, ἥτις ἦτο σωματεῖον καθαρῶς φιλοσοφικὸν καὶ δὲν εἶχε σχέσιν μὲ τὴν ἀρχιτεκτονικήν.

Πάντως πρόκειται περὶ ἀρχαίας ὀργανώσεως Τεχνιτῶν, ἥτις εἶχε καὶ μυσταγωγικὸν χαρακτῆρα καὶ ἡ ὁποία ἐπλούτισε μὲ κτίρια Ἰωνικοῦ ἰδίως ρυθμοῦ πλεῖστα κέντρα τῆς Μικρασιατικῆς ἰδίως Ἑλλάδος, ἐξηκολούθησε δ' ὑφισταμένη καὶ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.—1 (τόμ. Α', σελὶς 283), 3 (τόμ. Α', σελ. 185).

Διόνυσος (ὁ καὶ *Βάκχος*). Ὁ θεὸς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μυθολογίας, ὁ ἐκπροσωπῶν τὴν δημιουργὸν δύναμιν, ἡ ὁποία γονιμοποιεῖ τὴν φύσιν, μερικώτερον δὲ καὶ κατ' ἐξοχὴν θεὸς τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἀμπέλων.

Ὁ θεὸς οὗτος, κατ' ἀρχὰς φρυγικοθρακικὸς θεὸς τῆς γονιμότητος, λατρευόμενος μετ' ὀργιαστικῶν τελετῶν, εἰσήχθη παλαιότατα εἰς τὴν Ἑλλάδα, συντελέσαντος πολὺ εἰς τὴν εἰσαγωγήν του τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν. Κατόπιν ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς χώραις ἦτο γενικωτάτη, ἀπὸ δὲ τοῦ ΣΤ' π. Χ. αἰῶνος δὲν ὑπῆρξε πόλις, μὴ λατρεύουσα αὐτὸν καὶ ἁπανταχοῦ, ὅπου ὑφίσταντο θέατρα, ὑφίσταντο καὶ ἑορταὶ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ, *Διονύσια* (βλ. λ.) καλούμεναι.

Ἄπειροι εἶναι οἱ περὶ τοῦ θεοῦ μῦθοι, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπικρατεστέρος εἶναι ὁ ἀκόλουθος. Ὁ Διόνυσος ἐγεννήθη εἰς Θήβας ἐκ τοῦ Διός, τοῦ θεοῦ τῆς γονιμοποιοῦ φύσεως, καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατρὸς τοῦ Κάδμου, προσωποποιήσεως κατά τινας τοῦ σφριγῶντος κατὰ τὸ ἔαρ ἐδάφους τῆς γῆς. Ἀλλ' ἡ Σεμέλη, πεισθεῖσα ὑπὸ τῆς ζηλοτυπούσης αὐτὴν Ἥρας, ἐζήτησε παρὰ τοῦ Διὸς νὰ ἐμφανισθῇ ποτε εἰς αὐτὴν ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ. Ὁ Ζεύς, μὴ δυνηθεὶς νὰ μεταπείσῃ τὴν Σεμέλην περὶ τοῦ ἄκρως ἐπικινδύνου τῆς αἰτήσεώς της, ἐνεφανίσθη πρὸ αὐτῆς, φέρων τὸν κεραυνὸν ἐν μέσῳ τῶν ἀστραπῶν, τῶν ὁποίων ὅμως αἱ φλόγες κατέκαυσαν αὐτήν. Ἀποθνήσκουσα ἡ Σεμέλη ἔτεκεν ἄωρον ἔτι τὸ βρέφος, τὸν Διόνυσον· τοῦτον παρέλαβεν ὁ Ζεὺς καὶ ἐνέκλεισεν εἰς τὸν μηρόν του, ἕως ὅτου συνεπληρώθη ὁ χρόνος τῆς κυήσεώς του, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ μηροῦ τοῦ πατρός του (ἐξ οὗ καὶ διμήτωρ, ἢ καὶ διθύραμβος=ἐκ δύο θυρῶν ἐξελθών, ἢ μηρορραφὴς καὶ μηροτραφής). Ὁ Ζεὺς παρέδωκε κατόπιν τὸ παιδίον διὰ τοῦ Ἑρμοῦ εἰς τὰς νύμφας τῆς Νύσης, αἱ ὁποῖαι ἀνέτρεφον αὐτὸν ἐν σπηλαίῳ. Ὁ θόλος τούτου ἐκαλύπτετο ὑπὸ τῶν κλάδων τῆς παρθένου ἀμπέλου, ἡ ὁποία ηὔξανε συγχρόνως μετὰ τοῦ θεοῦ. Ἡλικιωθεὶς ὁ Διόνυσος γεύεται τοῦ ἀγρίου αὐτῆς καρποῦ καὶ μεθύσκεται ὑπὸ τοῦ χυμοῦ αὐτοῦ αὐτὸς ὡς καὶ αἱ τροφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ δαίμονες τῶν δασῶν. Συγκεκινημένοι ὅλοι καὶ παράφοροι ἀπὸ τὴν νέαν ἡδονήν, ἐξορμῶσι ἐκ τοῦ σπηλαίου καὶ μὲ τὸν Διόνυσον ἐπὶ κεφαλῆς ἐκτελοῦσι περιπετειώδη πορείαν. Προβαίνων ἀκατάσχετος ὁ Διόνυσος ὑπέταξε μετ' ὀλίγον τὸν κόσμον ὑπὸ τὸ κράτος αὐτοῦ, τοὺς μὲν φίλους εὐφραίνων καὶ παρηγορῶν (δι' ὃ καὶ *Λυαῖος* ἐκαλεῖτο, ὡς λύων τὰς μερίμνας) εἰς δὲ τοὺς ἐχθροὺς ἐμβάλλων ἀγρίαν μανίαν καὶ ἐπιβάλλων σκληροτάτας ποινάς.

Αἱ περιπέτειαι, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὴν γέννησιν τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον, εἶναι μυθικαὶ ἐκφράσεις τῶν φυσικῶν φαινομένων, τὰ ὁποῖα συντελοῦν πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπέλου καὶ ὡρίμανσιν τοῦ καρποῦ αὐτῆς. Ἡ θέρμη τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀποξηραίνει καὶ καίει τὸ ἔδαφος, ὁ δὲ καρπὸς διατηρεῖται κεκρυμμένος ὑπὸ τὰ φύλλα τοῦ δενδρυλλίου τοῦ φέροντος αὐτόν. Τὸ δ' ἔργον τῆς γῆς συμπληροῖ ὁ οὐρανός, προφυλάττων τὸν καρπὸν διὰ τῶν νεφῶν καὶ παρέχων αὐτῷ ὑγρασίαν (τὰς Νύμφας), ἡ ὁποία τρέφει τὴν γεννωμένην σταφυλὴν μέχρι τῆς ὡριμάνσεώς της. Ἡ περιπετειώδης τέλος πορεία τοῦ Διονύσου συμβολίζει τὴν πορείαν τῆς διαδόσεως τῆς καλλιεργείας τῆς ἀμπέλου.

Ἀπὸ τῆς Βοιωτίας, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ κοιτὶς τοῦ πρώτου περὶ τοῦ Διονύσου ἑλληνικοῦ μύθου, διεδόθη ἡ λατρεία του εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἐλευθερὰς (πόλιν κειμένην παρὰ τὰ ὅρια τῆς Βοιωτίας ἐξ οὗ καὶ ἀπεκαλεῖτο *Διόνυσος ὁ Ἐλευθερεὺς καὶ Ἐλευθέριος*) καὶ τὴν Ἰκαρίαν. Πανταχοῦ ὅμως, ὅπου ἐκαλλιεργεῖτο καὶ ηὐδοκίμει ἡ ἄμπελος, διέπλασαν καὶ ποικίλα περὶ τοῦ θεοῦ μυθεύματα, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπεμφαίνονται διάφορα μετεωρολογικὰ φαινόμενα τῆς ἐποχῆς, προηγούμενα τοῦ τρυγητοῦ ἢ συνοδεύοντα αὐτήν.

Οὕτω διεπλάσθη εἰς Νάξον ἡ θαυμασιωτέρα τῶν περὶ Διονύσου παραδόσεων, ἡ τῆς ἁρπαγῆς του ὑπὸ Τυρρηνῶν πειρατῶν, καθ' ὧν ὁ ἀκαταμάχητος θεὸς τοῦ οἴνου ἤρατο περιφανῆ νίκην. Ἡ παράδοσις αὕτη διεσώθη εἰς ἕνα ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν ὕμνων, περιέγραψε δ' αὐτὴν ὁ Ὀβίδιος εἰς τὰς «Μεταμορφώσεις» του (βιβλ. ΙΙΙ) καὶ ὁ Νόννος εἰς τὰ Διονυσιακά του (XLV 105-168), ἀπηθανάτισε δ' εἰς τὸ διάζωμα τοῦ χορηγικοῦ μνημείου τοῦ Λυσικράτους ὑπέροχος καλλιτέχνης τῶν μέσων τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος. Ἐκ τῆς ἰδέας τοῦ ἀκαταμαχήτου τοῦ Διονύσου ἐπήγασαν πολλαὶ παραδόσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὁ θεὸς σχετίζεται μετὰ τοῦ Ἡρακλέους, καθιστάμενος ἰσάξιος αὐτοῦ εἰς δύναμιν καὶ τόλμην. Οὕτω λαμβάνει μέρος καὶ εἰς τὴν κατὰ τῶν Γιγάντων πάλην τῶν Θεῶν, γενόμενος αἴτιος τῆς νίκης των.

Ἀπὸ τοῦ ΣΤ' π. Χ. αἰῶνος ἐπέδρασαν πολὺ ἐπὶ τῶν ἠθῶν καὶ τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου ἀσιατικαὶ θεότητες ἰδίᾳ τῶν χωρῶν Λυδίας καὶ Φρυγίας. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς λατρείας καὶ τῶν μύθων τῶν χωρῶν τούτων ὁ πλήρης σφρίγους καὶ ῥώμης θεὸς τῆς ἀμπέλου ὑφίσταται πολλὰς μεταβολάς. Ἀλλάσσει ὁ ἴδιος ἀσχολίας καὶ μορφὴν καὶ ἀλλάσσει καὶ ὁ τρόπος τῆς λατρείας του. Ἀπὸ θεοῦ τῶν εὐθύμων ἀμπελουργῶν τῆς Ἀττικῆς μεταβάλλεται εἰς θεὸν τῶν γυναικῶν. Ἡ λατρεία του γίνεται ὀργιαστική. Παράφοροι γυναῖκες μὲ ἐξημμένην τὴν φαντασίαν καὶ διεγηγερμένα τὰ νεῦρα των ἐκτελοῦν νυκτερινὰς πορείας καὶ ὑπηρετοῦν τὸν θεὸν μὲ λατρείας, εἰς τὰς ὁποίας μετὰ τὴν μέθην τῶν αἰσθήσεων θὰ παρείχετο εἰς αὐτὰς ὁ καθαρμὸς τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ζωῆς ἡ ἐξάγνισις. Οἱ πανηγυρίζοντες, ἡγουμένου τοῦ φαλλοῦ ὡς συμβόλου τῆς γονιμότητος, παρεφέροντο, κραυγάζοντες, σπαράττοντες ζῷα καὶ κατατρώγοντες τὰς αἱμοσταγεῖς σάρκας των.

Ἐκ τῆς λατρείας ταύτης προήρχετο ὁ διονυσιακὸς μυστικισμός, ὁ ὁποῖος ἐκήρυττε τὴν περιφρόνησιν πρὸς τὸ λογικόν, τὴν ὑπακοὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας του καὶ τὸ παραλήρημα τοῦ ἐγκεφάλου του. Εἰς τὰς μυστικὰς αὐτὰς τελετὰς ἠδύναντο νὰ προσέρχωνται μόνον οἱ μεμυημένοι, οἱ ἀνεπιφυλάκτως ἀφοσιωμένοι τῷ θεῷ. Εἰς ἀντάλλαγμα καὶ ἀμοιβὴν τῆς ὑποταγῆς αὐτῆς τῶν πιστῶν του, ὁ Διόνυσος ἡνοῦτο μετὰ τῆς ψυχῆς αὐτῶν καὶ διὰ τῆς ἑνώσεως ταύτης, τῆς ἐκστάσεως, ἐπίστευον οὗτοι, ὅτι ἐγίνοντο καλλίτεροι καὶ ὅτι ἡ ψυχή των, ἀποκαθαιρομένη, ἔφθανεν εἰς τὴν μακαριότητα καὶ τελειότητα. Ἀλλὰ διὰ τοῦ εἰρημένου τρόπου τῆς λατρείας του ὁ Διόνυσος ὑπέστη καὶ ἄλλην ἀλλοίωσιν τῆς προτέρας φύσεώς του· ἀπὸ θεοῦ τῆς εὐθυμίας ἔγινεν ὁ πάσχων θεός, εἰς τὸν ὁποῖον ἦσαν ἀφιερωμένοι οἱ τρεῖς μῆνες τῆς χειμερινῆς ἐποχῆς ἐν Δελφοῖς, κατὰ τοὺς ὁποίους ὁ θεὸς ἐξηφανίζετο, κατερχόμενος εἰς τὰ ὑπὸ τὴν γῆν σκότη καὶ εἰς τὸν κόσμον τοῦ θανάτου, ὁπόθεν ἐπανήρχετο εἰς τὴν ζωὴν κατὰ τὸ ἔαρ.

Ζαγραῖος Διόνυσος. Ἡ ἰδέα τῆς ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν ἐπανόδου τοῦ Διονύσου εἶναι ἡ βάσις τοῦ μύθου τοῦ Ζαγραίου Διονύσου. Ὁ μῦθος ἐπλάσθη μὲν διὰ τῆς συγχωνεύσεως ἐγχωρίων στοιχείων τῶν περὶ Διονύσου μύθων μετὰ στοιχείων ληφθέντων ἐκ Φρυγίας καὶ Κρήτης, ἀνεπτύχθη ὅμως ὑπὸ τῶν Ὀρ-

φικῶν. Κατὰ τὸν νεώτερον αὐτὸν μῦθον ὁ Διόνυσος, υἱὸς πλέον τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δηοῦς (χθονίας θεότητος), ἐτεμαχίσθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του Τιτάνων καὶ τὰ τεμάχιά του ἐβράσθησαν ἐντὸς λέβητος. Τῆς προσοχῆς ὅμως τῶν Τιτάνων ἐξέφυγε τεμάχιόν τι, περιλαμβάνον τὴν καρδίαν τοῦ θεοῦ. Ταύτην, πάλλουσαν ἔτι, ἔφερεν ἡ Ἀθηνᾶ εἰς τὸν Δία, ὁ ὁποῖος ἐξ αὐτῆς ἀνεδημιούργησε τὸν θεόν. Ἐκ τῶν ἄλλων λειψάνων του ἐπλάσθησαν οἱ καλοὶ ἄνθρωποι, ἐκ δὲ τῆς τέφρας τῶν κεραυνωθέντων ὑπὸ τοῦ Διὸς Τιτάνων οἱ κακοί.

Κατά τινας ἑρμηνευτὰς τοῦ μύθου τούτου ἡ καρδία τοῦ Διονύσου, ἡ διασωθεῖσα κατὰ τὸν διαμελισμὸν καὶ βρασμὸν τοῦ σώματός του ὑπὸ τῶν Τιτάνων, εἶναι ὁ πυρὴν τοῦ καρποῦ τοῦ φυτοῦ, ὁ ὁποῖος, διαφυλασσόμενος εἰς τὴν γῆν, ἐπανάγει εἰς τὴν ζωὴν τὸ φυτόν. Γενικῶς, ὡς προελέχθη, αἱ περιπέτειαι καὶ τὰ παθήματα τοῦ Διονύσου εἶναι αἱ περιπέτειαι καὶ τὰ παθήματα τοῦ κλήματος τῆς ἀμπέλου.

Κατὰ τὸν κ. Γ. Δ. Καψάλην (βιβλ. *31*, τόμ. Θ΄) «ἐκ πασῶν τῶν ἑρμηνειῶν τῶν ἐπὶ μέρους μύθων τοῦ Διονύσου προκύπτει, ὅτι ὁ θεὸς οὗτος ἦτο ἡ προσωποποίησις τοῦ ἡλίου ἐν ἀρχῇ καὶ ἔπειτα τῆς φύσεως, ἡ ὁποία ἀναγεννᾶται διὰ τῶν ζωογόνων ἡλιακῶν ἀκτίνων. Αἱ δὲ περιπέτειαι τοῦ βίου του εἶναι αἱ ἐτήσιαι καιρικαὶ μεταβολαὶ (ἐποχαὶ τοῦ ἔτους) καὶ αἱ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους μεταμορφώσεις τῆς βλαστήσεως καὶ εἰδικώτερον τοῦ κλήματος τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς σταφυλῆς.

...Ὁ Διόνυσος ἔλαβε θέσιν εἰς τὴν μυστηριώδη λατρείαν τῶν μεγάλων νόμων τοῦ κόσμου, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ὡς καὶ εἰς τὰ μυστήρια τῶν Ὀρφικῶν, ἅτινα ὡς πάντα τὰ μυστήρια συνεδέοντο μὲ τὴν λατρείαν τῶν θεοτήτων τῆς γῆς, αἵτινες κατέχουσι τὸ μυστικὸν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ταυτισθεὶς πρὸς τὸν Ζαγραῖον, ὁ ὁποῖος ἦτο ἡ προσωποποίησις τοῦ φαινομένου τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὴν ζωήν. Οὕτω διὰ τῆς ἐξελίξεως, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὁ ἀρχικὸς πυρὴν τῶν μύθων τοῦ Διονύσου, ὁ θεὸς οὗτος ἔγινεν ἡ γόνιμος καὶ ἄφθενος παραγωγικότης τῆς γῆς, ἡ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν κυκλοφοροῦσα ζωή, ἡ ὁποία εἶναι αἰωνία, διότι τὸ φαινόμενον τοῦ ἐξαφανισμοῦ καὶ τὸ φαινόμενον τοῦ θανάτου ἐν αὐτῇ εἶναι μόνον εἰς μετασχηματισμὸς τῶν πλασμάτων τῆς φύσεως, ἡ δὲ λατρεία του, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγίνετο καὶ ὠμοφαγία σαρκῶν ταύρου, διότι οἱ ἑορτάζοντες ἐπίστευον ὅτι ἔτρωγαν σάρκας καὶ ἔπινον αἷμα αὐτοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ἐλάμβανον ἔτι θείαν δύναμιν, ἔγινεν μυστικισμός, ὅστις ἦτο μία ἔκστασις, μυστηριώδης ἐπικοινωνία μὲ τὸν Διόνυσον, ἐπικοινωνία, ἡ ὁποία ἦτο καθαρμὸς τῆς ψυχῆς καὶ ἐξαγνισμὸς τῆς ζωῆς καὶ παρεῖχε χρηστὰς ἐλπίδας διὰ τὴν μέλλουσαν ζωήν».

Κατὰ τοὺς Ἰνδολόγους ὁ ἀρχικὸς μῦθος τοῦ Διονύσου εἶναι κοινὴ κληρονομία τῶν Ἀρίων λαῶν. Ὡς ὁ Διόνυσος ἐκυοφορήθη εἰς τὸν μηρὸν τοῦ Διός, οὕτω καὶ ὁ Σόμα εἰς τὰς Βέδας εἰσήχθη εἰς τὸν μηρὸν τοῦ θεοῦ Ἴνδρα.

Μεταξὺ τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης καὶ τοῦ Διονύσου ὑπῆρχε τοσοῦτον στενὸς σύνδεσμος, ὥστε ἡ λατρεία τῶν θεοτήτων τούτων μετεδόθη ἀπὸ κοινοῦ διὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς Κάτω Ἰταλίας εἰς τοὺς Ρωμαίους. Εἰς τὰ μυστήρια τῆς Δήμητρος παρίστατο ὡς παῖς, ἀδελφὸς ἢ μνηστὴρ τῆς Κόρης, ἐκαλεῖτο δ' *Ἴακχος* (ἐξ οὗ ἐτυμολογεῖται μετὰ πιθανότητος καὶ τὸ ὄνομα *Βάκχος*).

Κατὰ τὸν κ. Κουρτίδην, ὅπως ὅλοι οἱ Ἀρχαῖοι ἑλληνικοὶ μῦθοι, οὕτω καὶ ὁ τοῦ Διονύσου, συμβολίζει τὴν ἐξέλιξιν, ἥτις συντελεῖται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν. Περικλείει μίαν ἀλήθειαν, τὴν γέννησιν τοῦ θείου καὶ τὸ πεπρωμένον του εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν. Μόλις τὸ θεῖον καὶ τὸ Διονυσιακὸν στοιχεῖον σκιρτήσῃ εἰς αὐτήν, αἰσθάνεται αὕτη μίαν σφοδρὰν νοσταλγίαν διὰ τὴν ἀληθινὴν μορφήν της. Ἡ κοινὴ συνείδησις, τὴν ὁποίαν συμβολίζει ἐδῶ ἡ Ἥρα, καθίσταται ζηλότυπος διὰ τὸν τοκετὸν τοῦ θεοῦ ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης συνειδήσεως. Ὁ θεός, νήπιον ἔτι, τίθεται εἰς τὸν μηρόν. Τοιουτοτρόπως τὸ θεῖον εἶναι παρὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον μὲ τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν γνῶσιν τεμαχισμένην. Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀνωτάτη σοφία, ὁ Ζεύς, εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρὰ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε νὰ εἶναι ἱκανὴ πρὸς δρᾶσιν, τότε αὕτη θὰ ἐπαγρυπνήσῃ ἐπὶ τοῦ εὐθραύστου παιδίου, τὸ ὁποῖον θὰ γεννηθῇ ἐκ νέου ὡς ὁ δεύτερος υἱὸς τοῦ θεοῦ. Τοιουτοτρόπως ἐκ τῆς γνώσεως, ἡ ὁποία εἶναι τὸ θεῖον τεμαχισμένον εἰς τὸν ἄνθρωπον, γεννᾶται ἡ σοφία, ἥτις εἶναι ὁ Λόγος, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ μιᾶς θνητῆς μητρός, δηλαδὴ τοῦ φθαρτοῦ μέρους τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἡ ὁποία ἀνυψώνεται ἀσυνειδήτως πρὸς τὸ θεῖον (Διόνυσος Ἐλευθερεύς).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.— 1 (Τόμ. Α΄ σελ. 284) *31* (*τόμ. Θ΄*), *32* (*τόμ. Λ΄*) — *ΚΩΝΣ. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ— Τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ Μυστήρια : Ἀθῆναι 1934.*

διόρασις (chairvoyance). Ἡ ἄνευ μεσολαβήσεως τῶν ὀφθαλμῶν ὅρασις, ἡ ἀντίληψις εἰκόνων ἄνευ τῆς βοηθείας τῶν ὀφθαλμῶν. Ἰδιότης, τὴν ὁποίαν κατέχουν ἄτομά τινα ἐξαιρετικοῦ ὀργανισμοῦ (μέντιουμ) νὰ δύνανται ἐν «μειώσει αἰσθήσεων», νὰ ἀντιλαμβάνωνται ἀντικείμενα, ἀπὸ τῶν ὁποίων χωρίζονται διὰ στερεῶν σωμάτων ἢ νὰ βλέπουν μακρόθεν ἢ περὶ αὐτὰ σκηνὰς ἀπομεμακρυσμένας καὶ μὴ ὁρατὰς διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ. Μορφαὶ ἐπίσης διοράσεως θεωροῦνται ἡ *ραβδοσκοπία*, ἡ *ξενογλωσσία*, ἡ *ψυχομετρία*, κλ. Κατὰ τοὺς ἀποκρυφιστὰς τὰ διὰ τῆς ἰδιότητος αὐτῆς πεπροικισμένα ἄτομα δύνανται νὰ ἀντιληφθῶσι τοὺς κραδασμοὺς τοῦ ἀστρικοῦ φωτὸς ἢ τὰ φωτεινὰ κύματα τῶν διαφόρων καταστάσεων τῆς ὕλης, αἱ ὁποῖαι συγκροτοῦσιν ἡλιακόν τι σύστημα. Ἡ διόρασις διαιρεῖται εἰς ἁ π λ ῆ ν, χ ρ ο ν ι κ ὴ ν καὶ τ ο π ι κ ή ν. Ἁπλῆ εἶναι, ὅταν καθιστᾷ ἐφικτὴν τὴν ἀντίληψιν αἰθερικῶν ἢ ἀστρικῶν ὀντοτήτων· χρονική, ὅταν ἐπιτρέπῃ τὴν διάγνωσιν τοῦ παρελθόντος ἢ τὴν πρόγνωσιν τοῦ μέλλοντος· τοπικὴ τέλος, ὅταν δι' αὐτῆς ἐπιτυγχάνηται ἡ ἀντίληψις τοπικῶς μεμακρυσμένων εἰκόνων ἢ σκηνῶν.

διπλῆ συμμετοχὴ εἰς Στ.·. *Βλ. συμμετοχὴ εἰς δύο Στοάς.*

διπλοῦν σῶμα. Κατὰ τοὺς ψυχιστὰς ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύο σώματα ἓν *αἰθερικὸν* καλούμενον καὶ ἓν ἀστρικόν, τὰ ὁποῖα συντελοῦν εἰς τὸν σχηματισμὸν ἑνὸς δευτέρου ὁμοιώματος τοῦ φυσικοῦ σώματος. Τὸ διπλοῦν τοῦτο σῶμα ἐξωτερικευόμενον, ἀποτελεῖ ὅ,τι κοινῶς καλοῦμεν φάντασμα. Οἱ κατέχοντες τὴν ἰδιότητα τῆς διοράσεως διακρίνουν τὸ διπλοῦν αὐτὸ σῶμα ὑπὸ μορφὴν φωτεινοῦ ὁμοιώματος.

δίπλωμα. 1. ***Δίπλωμα μέλους.*** Ἔγγραφον, πιστοποιητικὸν τοῦ βαθμοῦ, τὸν ὁποῖον κατέχει Τέκτ.·. τις, παρεχόμενον ὑπὸ τῶν προϊσταμένων ἀρχῶν τῆς Μεγ.·. δηλ. Ἀν.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·. ὡς καὶ τῶν Ὑπ.·. Συμβ.·. ἀντιστοίχως εἰς τὰ μέλη τῶν Συμβ.·. Στ.·. ἢ τῶν φιλοσοφ.·. Ἐργαστ.·. Τὰ Τεκτ.·. διπλώματα εἶναι συντεταγμένα εἰς δύο γλώσσας τὴν λατινικὴν καὶ τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τῆς ἐκδιδούσης ταῦτα Τεκτ.·. Δυνάμεως. Ἡ λέξις «δίπλωμα» χρησιμοποιεῖται διεθνῶς. Ἐνίοτε ἐν τούτοις τὰ ἔγγραφα ταῦτα λέγονται καὶ «πιστοποιητικά». Εἶναι χρήσιμα εἰς ἕκαστον Τέκτ.·., ἐπιθυμοῦντα νὰ ἐπισκεφθῇ Στ.·. ἢ ἐργαστήρια ἀνωτέρων βαθμῶν, καθόσον ἐπέχουν καὶ θέσιν τεκτονικοῦ διαβατηρίου. Διπλώματα μελῶν Τεκτόνων, καλλιτεχνικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπεξειργασμένα, παρουσιάζονται τὸ πρῶτον περὶ τὸ ἔτος 1750, καὶ δὴ ἐν Γαλλίᾳ. Ἰδιαιτέρως γνωστὸν εἶναι τὸ δίπλωμα τοῦ Ἀδ.·. μουσουργοῦ *Μότσαρτ* (βλ. λ.), ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς ἐν Βιέννῃ Στ.·. «Zur neugekrönten Hoffnung».(=Τῆς Νεοεστεμμένης Ἐλπίδος) καὶ διαφυλασσόμενον ἐν Σαλτσβούργῳ.

Δ ι π λ ώ μ α τ α τ ι μ ῆ ς χορηγοῦνται ἐπίσης ὑπὸ τῶν Στ.·. εἰς ἐπίτιμα μέλη ἢ ἐπιτίμους Σεβ.·. ἀνακηρυσσόμενα ὡς τοιαῦτα ὑπὸ τῶν Στοῶν.

Δίπλωμα ἱδρυτικὸν **Στ.·.** (Charter, Warrant, Patent, Constitution, γερμ. Stiftungsbrief). Ἔγγραφον, δι' οὗ Στοά τις ἐξουσιοδοτεῖται ὑπὸ τῆς προϊσταμένης της ἀρχῆς (Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·.) καὶ ἀποκτᾷ τὸ δικαίωμα νὰ ἐργάζηται τεκτονικῶς κανονικῶς καὶ νομίμως. Ἄνευ τοιούτου ἱδρυτικοῦ διπλώματος ἡ Στ.·. δὲν δύναται νὰ ἀναγνωρίζηται ὡς κανονικὴ καὶ νόμιμος, τοῦ ἱδρυτικοῦ μόνον διπλώματος προσδίδοντος τὴν κανονικότητα εἰς τὴν Στ.·.. Κατὰ τὰς ἀντιλήψεις τῶν Ἀμερικανικῶν Τεκτον.·. Δυνάμεων, ἕκαστος Τέκτ.·. ἐπισκεπτόμενος ξένην Στ.·., ἔχει τὸ καθῆκον νὰ ἀποδεικνύῃ—ἂν τοῦ ζητηθῇ τὸ τοιοῦτον—ὅτι ἀνήκει εἰς Στ.·. κανονικήν, ἐργαζομένην δυνάμει κανονικοῦ ἱδρυτικοῦ διπλώματος, ὅπως ἐπίσης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ να πεισθῇ, ὅτι ἡ Στ.·., τὴν ὁποίαν θέλει νὰ ἐπισκεφθῇ λειτουργεῖ δυνάμει κανονικοῦ ἱδρυτικοῦ διπλώματος. Τούτου ἕνεκα καὶ πολλαὶ Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·.—ἰδίᾳ αἱ Ἀγγλοσαξωνικαὶ—ἐντέλλονται εἰς τὰς ὑπ' αὐτὰς Στ.·., ὅπως εἰς ἑκάστην ἐργασίαν ἔχωσι τὸ ἱδρυτικόν των δίπλωμα εἰς θέσιν τοιαύτην, ὥστε πᾶς τις νὰ δύναται νὰ τὸ ἴδῃ.

Ἐν περιπτώσει διαλύσεως μιᾶς Στ.·. τὸ ἱδρυτικὸν δίπλωμα αὐτῆς λαμβάνει ἡ ἐκδοῦσα αὐτὸ προϊσταμένη Τεκτονικὴ ἀρχή.

Σχετικῶς οἱ κανονισμοὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἀναγράφουν τὰ ἑξῆς (§ 125 καὶ ἑφ.):

«Οὐδεμία Στοά, ἐξαιρέσει ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ἐργάζονται μὲ ἰδιαιτέραν ἄδειαν εἰς τὰς ἀποικίας ἢ ξένας χώρας, ἐπιτρέπεται νὰ συνέλθῃ πρὸς τεκτονικὴν ἐργασίαν ἄνευ ἱδρυτικοῦ διπλώματος τοῦ Μεγ.·. Διδασκάλου... Εἰ. ἑκάστην συνεδρίασιν τῆς Στοᾶς, ὁ Σεβ.·. ὀφείλει νὰ ἔχῃ αὐτὸ ἕτοιμον πρὸς παρουσίασιν. Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἰσχύει διὰ τὰς Στ.·. «Antiquity Nr 2» *καὶ* «Royal Sommerset House and Inverness Nr 4», *αἱ ὁποῖαι ἐργάζονται ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων* (times immemorial). *Ἂν δίπλωμά τι χαθῇ ἢ κατασχεθῇ, ἡ Στ.·. ὀφείλει νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας της, μέχρις ὅτου λάβῃ νέον δίπλωμα, ἢ ἐπιστραφῇ αὐτῇ τὸ κατασχεθὲν δίπλωμα».*

διωγμοί. Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·., ὅπως ἄλλως τε πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ ἀληθές, ὑπέστη κατὰ καιροὺς διωγμοὺς καὶ συκοφαντικὰς ἐπιθέσεις. Ὅπως δὲ ἡ Ἐκκλησία, οὕτω καὶ αὐτὸς ἔχει τοὺς μάρτυράς του, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν βασάνων των ἐστερέωσαν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἁγνότητά του.

Ἐξαιρέσει τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου αἱ κατὰ τοῦ θεσμοῦ ἐπιθέσεις μόλις δύνανται νὰ κληθοῦν διωγμοί—ὄχι διότι ἔλειπεν ἡ διάθεσις, ἀλλὰ διότι δὲν ὑπῆρχεν ἡ πρὸς τοῦτο δύναμις—εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου οἱ κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. διωγμοὶ προῆλθον ἀπὸ τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν.

«Καίτοι τὰ μεγαλύτερα ἀρχιτεκτονικὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος, γράφει κάποιος εἰς τὸ Freemasons Quarterly Magazine (1851, σελ. 141), εἶναι ἔργα Τεκτονικῶν Συντεχνιῶν, ἡ δ' Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ὀφείλει τοὺς μεγαλοπρεπεῖς της καθεδρικοὺς ναούς, καὶ τὰ θαυμάσιά της ἀνάκτορα εἰς τὴν ἱκανότητα τῶν σοφῶν διδασκάλων οἰκοδόμων τῶν παλαιῶν χρόνων, ἐν τούτοις ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας εὑρέθη εἰς ὀξὺν ἀνταγωνισμὸν πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. θεσμοῦ».

Παρατρέχοντες τοὺς ἀγῶνας τῶν Ἐλ.·. Τεκτ.·. κατὰ τὸν 15ον, τὸν 16ον καὶ 17ον αἰῶνα, ἀρκούμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τοὺς διωγμούς, οὓς ὑπέστη ἀπὸ τοῦ 1717 καὶ ἐντεῦθεν ὁ θεωρητικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·..

Ὁ πρῶτος κατ' αὐτοῦ συστηματικὸς διωγμὸς συνέβη ἐν Ὀλλανδίᾳ τὸ ἔτος 1735. Τὴν 16 Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους τούτου ὄχλος ἀμαθῶν φανατικῶν, οὓς εἶχον ἐξερεθίσῃ κληρικοί τινες εἰσήλασεν ἐντὸς οἰκήματός τινος τοῦ Ἄμστερνταμ, ὅπου συνήρχετο τακτικῶς μία Στ.·. καὶ κατέστρεψε τὰ ἔπιπλα καὶ κοσμήματα αὐτῆς. Ὁ Διοικητὴς τοῦ τόπου, πτοηθεὶς ἐκ τῆς λαϊκῆς ἐξεγέρσεως, ἀπηγόρευσε τὰς περαιτέρω ἐργασίας τῶν Στοῶν. Μία ὅμως ἐξ αὐτῶν ἀδιαφοροῦσα διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν, ἐξηκολούθησεν ἐργαζομένη ἐντὸς ἰδιωτικῆς τινος οἰκίας ἕως ὅτου τὰ μέλη αὐτῆς, συλληφθέντα, εἰσήχθησαν εἰς δίκην. Ὁ Σεβ.·. καὶ οἱ Ἐπ.·. αὐτῆς ὑπερήσπισαν ἑαυτοὺς μὲ μεγάλην ἱκανότητα, ἐδήλωσαν δὲ ταυτοχρόνως, ὅτι ἀδυνατοῦντες ν' ἀποδείξουν τὴν ἀθῳότητα τῆς Στ.·. των δι' ἀποκαλύψεως τῶν μυστικῶν των διδασκαλιῶν, ἦσαν πρόθυμοι νὰ δεχθοῦν καὶ μυήσουν οἱονδήποτε πρόσωπον ἔμπιστον τῶν δικαστῶν, τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο κατόπιν νὰ διαφωτίσῃ αὐτοὺς περὶ τῶν πραγματικῶν σκοπῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. θεσμοῦ. Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῶν Δικαστῶν, ἐξελέγη δὲ παρ' αὐτῶν ὁ γραμματεὺς τοῦ Δήμου πρὸς μύησιν. Πράγματι οὗτος ἐμυήθη αὐθημερόν, ἡ δὲ περὶ τῆς εἰσδοχῆς του ἔκθεσις τόσον εὐηρέστησε τοὺς προϊσταμένους του ὥστε ὅλοι οἱ δικασταὶ καὶ οἱ ἐξέχοντες πολῖται τῆς πόλεως ἔσπευσαν νὰ γίνουν Ἐλευθεροτέκτ.·., διακριθέντες κατόπιν διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀφοσίωσίν των.

Ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸ 1737 ἡ Ἀστυνομία ἀπηγόρευσε τὰς συνεδριάσεις τῶν Στ.·.. καθ' ὅσον εἶχε διαδοθῇ ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτ.·. διέκειντο ἐχθρικῶς κατὰ τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ δυσμένεια ὅμως αὕτη δὲν ἐξηκολούθησεν ἐπὶ μακρόν, ἡ δὲ τελευταία ἀντιτεκτονικὴ ἐπέμβασις τῆς Γαλλ. Κυβερνήσεως ἐγένετο τὸν Ἰούνιον τοῦ 1745, ὅτε τὰ μέλη Στ.·. συνεδριαζούσης εἰς τὸ Hôtel de Soissons, διεσκορπίσθησαν, τὰ ἔπιπλα καὶ σκεύη κατεσχέθησαν καὶ ὁ γαιοκτήμων, εἰς ὃν ἀνῆκεν ἡ περιοχή, ἐτιμωρήθη μὲ πρόστιμον τριῶν χιλιάδων λιβρῶν.

Ἐν Γερμανίᾳ οἱ διωγμοὶ εἶχον ἄλλην ἀφορμήν. Γυναῖκες τινες, τῶν ὁποίων ἡ περιέργεια εἶχεν ἐξεγερθῇ κατώρθωσαν νὰ ἐρεθίσουν τὴν Αὐτοκράτειραν Μαρίαν—Θηρεσίαν, ἥτις ἐξέδωσε διαταγὴν συλλήψεως ὅλων τῶν Τεκ.·. τῆς Βιέννης ἐντὸς τῶν Στ.·. αὐτῶν. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐν τούτοις προελήφθη χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰωσὴφ τοῦ Α', ὅστις ὢν ὁ ἴδιος Τέκτ.·. ἐπροστάτευσε τοὺς ἀδ.·. του.

Οἱ σοβαρώτεροι ὅμως καὶ διαρκέστεροι διωγμοὶ τῶν Τεκτ.·. ἐγένοντο εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἄλλας καθολικὰς χώρας. Τὴν 28ην Ἀπριλίου τοῦ 1738 ὁ Πάπας Κλήμης ὁ ΙΒ' ἐξέδωσε τὴν περίφημον ἀντιτεκτονικὴν βούλλαν του (βλ. *βοῦλλαι*). διὰ τῆς ὁποίας διατάσσει ὅλους τοὺς ἐπισκόπους καὶ προϊσταμένους τοῦ κλήρου νὰ τιμωροῦν τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας μὲ τὰς ποινάς, τῶν ὁποίων εἶναι οὗτοι ἄξιοι, «ὡς ἄνθρωποι ὕποπτοι αἱρέσεως, καὶ νὰ χρησιμοποιοῦν ἐν ἀνάγκῃ ἐναντίον των καὶ ἐγκόσμια ὅπλα».

Ἡ τελευταία αὕτη φράσις ἑρμηνεύεται πλήρως ὑπὸ τοῦ Καρδιναλίου Φιρράο εἰς τὸ Διάταγμα ὅπερ οὗτος ἐξέδωσε τὸ ἑπόμενον ἔτος καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ τονίζει κατηγορηματικῶς ὅτι πᾶν ἄτομον τολμῶν νὰ συνέρχεται ἐν Στ.·. τῆς Ἑταιρείας ταύτης ἢ νὰ παρίσταται εἰς τὰς συνεδριάσεις της *«θὰ τιμωρῆται μὲ θάνατον τὰ δὲ ἀγαθά του θὰ δημεύωνται ἄνευ ἐλπίδος συγγνώμης».*

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ παπικὴ αὕτη βοῦλλα οὐδὲν ἔσχεν ἀποτέλεσμα, ἡ δὲ Βουλὴ τῶν Παρισίων ἠρνήθη νὰ τὴν υἱοθετήσῃ. Εἰς ἄλλας ὅμως καθολικὰς χώρας τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν τραγικά..

Εἰς τὴν Τοσκάνην οἱ διωγμοὶ ὑπῆρξαν διαρκεῖς. Ἄνθρωπός τις καλούμενος Κρουντέλι, συνελήφθη ἐν Φλωρεντίᾳ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, ὑπεβλήθη εἰς βασανιστήρια καὶ ἐν τέλει κατεδικάσθη εἰς μακρὰν εἱρκτὴν ἐπὶ τῇ προφάσει, ὅτι παρέσχεν ἄσυλον εἰς μίαν Τεκτ.·. Στ.·.. Ἡ Μ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας πληροφορηθεῖσα τοῦτο, ἐπέτυχε τὴν ἀπελευθέρωσίν του καὶ τοῦ ἀπέστειλε χρηματικὸν βοήθημα. Μετ' ὀλίγον εἰς τὸν Δανικὸν θρόνον ἀνῆλθεν ὁ Φραγκῖσκος τῆς Λωραίνης, ὅστις εἶχε μυηθῇ ἐν Χάγῃ τὸ 1731, πρώτη δὲ πρᾶξις αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ ἀπελευθέρωσις ὅλων τῶν Τεκτόνων, οἱ ὁποῖοι εἶχον συλληφθῇ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Αὐτὸς προσωπικῶς μάλιστα

ἐγκατέστησε πλείστας Στ.·. ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς δικαιοδοσίας του.

Εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἰταλίας οἱ διωγμοὶ ὑπῆρξαν λυσσώδεις. Παρ' ὅλα ταῦτα ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. προώδευσε, δεκατρία δ' ἔτη μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς βούλλας αὐτῆς, τὸ 1751 δηλαδή, Στ.·. πολλαὶ ἐλειτούργουν εἰς τὴν Τοσκάνην, εἰς τὴν Νεάπολιν καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ρώμην, τὴν ἕδραν τῶν Παπῶν.

Ὁ κλῆρος ὅμως δὲν ἔπαυσε συνεχίζων τὸ ἔργον του, τὸ δὲ 1751 ὁ πάπας Βενέδικτος ΙΔ' ἐξέδωσε νέαν βοῦλλαν, ἐνισχύουσαν τὴν τοῦ προκατόχου του. Τοῦτο προὐκάλεσε νέους διωγμούς.

Εἰς τὴν Ἱσπανίαν, εἷς Γάλλος ὀνόματι *Τουρνὸν* (Tournon), κατηγορηθεὶς ὅτι ἦτο Τέκτων, ἐφυλακίσθη εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως καὶ τέλος ἐξωρίσθη. Ἐν Πορτογαλίᾳ ὁ *Ἰωάννης Κοῦστος* (βλ. λ.), Ἐλβετὸς τὴν καταγωγήν, ὑπεβλήθη εἰς βασανιστήρια τόσον τρομακτικὰ ὥστε ἐπὶ τρίμηνον ἠδυνάτη νὰ κινήσῃ τοὺς πόδας του. Καταδικασθεὶς μετὰ δύο ἄλλων συντρόφων του εἰς τὰ κάτεργα, ἀπηλευθερώθη ἐν τέλει τῇ μεσολαβήσει τοῦ Ἄγγλου πρεσβευτοῦ.

Τὸ 1745 τὸ ἐν Βέρνῃ τῆς Ἑλβετίας Ὁμοσπονδιακὸν Συμβούλιον ἐξέδωσε Διάταγμα, ἀπαγορεῦον τὰς συνελεύσεις τῶν Τεκτ.·..

Τὸ 1757 ἐν Σκωτίᾳ ἡ Σύνοδος τοῦ Στέρλιγκ ἐκύρωσεν ἀπόφασιν, δι' ἧς ἀπεστέρει τῆς ἐκκλησιαστικῆς προστασίας καὶ βοηθείας πάντα Ἐλευθεροτέκτ.·..

Τέλος διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ φανατισμὸς εἶναι πανταχοῦ ὁ ἴδιος, ἐν ἔτει 1748 τὸ Διβάνιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως διέταξε τὴν κατεδάφισιν μιᾶς Τεκτ.·. Στ.·., τὴν κατάσχεσιν τῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν καὶ τὴν σύλληψιν τῶν μελῶν της. Διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ἄγγλου πρεσβευτοῦ οἱ συλληφθέντες ἀφέθησαν ἐλεύθεροι, ἀπηγορεύθη ὅμως ἡ λειτουργία τοῦ θεσμοῦ ἐντὸς τῆς Τουρκίας.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν οἱ κατὰ τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. διωγμοὶ προσέλαβον πολιτικὴν μορφὴν (βλ. *Ἀντιτεκτονικὰ βιβλία καὶ ἀντιμασονικὸν κόμμα*).

Διωγμοὶ ὀφειλόμενοι εἰς ἔξαψιν τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ ἐγένοντο καὶ ἐν Ἑλλάδι ἐναντίον τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων εἰς παλαιοτέρας ἐποχάς. (βλ. *Ἑλλάς*).

Σήμερον διωγμοὶ πλέον δὲν συμβαίνουν ὑφ' ἣν μορφὴν ἐγίνοντο ἄλλοτε. Καθεστῶτα ὅμως ἀπολυταρχικὰ εἰς τινας χώρας ἔκλεισαν διὰ τῆς βίας τὰς Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·. ἢ ἐξηνάγκασαν τὸ Τάγμα νὰ ἀλλάξῃ κατευθύνσεις καὶ ν' ἀπαρνηθῇ τὴν αἰωνόβιον ἱστορίαν του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον φυσικὰ ἰσοδυναμεῖ πρὸς κατάργησιν. (βλ. *Γερμανία, Ἰταλία, Ρωσσία καὶ ὅλας τὰς χώρας*).

Αἱ πιέσεις ἐν τούτοις αὗται δὲν προορίζονται νὰ κατισχύσουν τῆς Παγκοσμίου ὀργανώσεως. (Βλ. ἐπίσης *φασισμός, μπολσεβικισμός, ἐθνικοσοσιαλισμὸς καὶ τὴν λ. ἐχθροὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.*).

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ὡς καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ, ὁ Τεκτονισμὸς διῆλθε κρισίμους ἡμέρας εἰς πολλὰ μέρη.

Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1935 καθολικοί τινες βουλευταὶ ὑπέβαλον πρότασιν ἀπαγορεύσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἀλλ' ἡ πρότασίς των ἀπερρίφθη διὰ ψήφων 370 ἔναντι 91. Ὅταν οἱ Ναζὶ ἐγκατέστησαν κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν περίπου τὴν πέμπτην φάλαγγά των ἐν Γαλλίᾳ μὲ τὸν Ὄττο Ἄμπετς κατήρτισαν σχέδια ὑπονομεύσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀναθέσαντες τὸ ἔργον αὐτὸ εἰς τὸν Μπερνὰρ Φαΰ. Ἡ προσπάθεια αὕτη εὗρε συνηνωμένους τοὺς Καθολικούς, τοὺς βασιλόφρονας Γάλλους καὶ τοὺς Ναζὶ ἢ φασιστὰς εἰς ἓν κοινὸν μέτωπον ἐναντίον μιᾶς Ἀδελφότητος ἥτις δὲν εἶχε στρατὸν οὔτε κυβερνητικὴν δύναμιν ἢ ἐξουσίαν οὔτε ἑκατομμύρια φράγκων. Ὁ ἀντιτεκτονικὸς αὐτὸς συνασπισμὸς ἐχρησιμοποιήθη ὑποχθονίως δι' ἐπίθεσιν ἐναντίον τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ οὕτω ἐξηγεῖται διατί κατὰ τὴν πτῶσιν τῆς Γαλλίας εἰς τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον, ὁ πρωθυπουργὸς Ρενὼ φεύγων ἐκ Παρισίων εἰς τὴν τελευταίαν του ραδιοφωνικὴν ὁμιλίαν πρὸς τὸν λαὸν ἐπέρριψεν εἰς τὸν Πρόεδρον Ροῦζβελτ (Τέκτονα) τὴν εὐθύνην διὰ τὴν ἧτταν τῆς Γαλλίας. Οἱ Γερμανοὶ καταλαβόντες τοὺς Παρισίους κατέσχον Τεκτονικὰς περιουσίας, διήρπασαν τὰ χρήματα τῶν Στοῶν, ἐπυρπόλησαν Τεκτονικὰ κτίρια, μετέφεραν εἰς Βερολῖνον τὴν μεγάλην Τεκτονικὴν Βιβλιοθήκην, ἐτυφέκισαν ἑκατοντάδας Τέκτονας, ἐφυλάκισαν χιλιάδας ἐξ αὐτῶν καὶ ἀπέστειλαν ἄλλας χιλιάδας εἰς στρατόπεδα καταναγκαστικῆς ἐργασίας εἰς τὸ Ράϊχ. Καὶ ὁ Πεταὶν μόλις ἀνέλαβε τὴν κυβέρνησιν τῆς μὴ κατεχομένης Γαλλίας ἀνεκοίνωσεν εἰς μίαν ἀπὸ ραδιοφώνου ὁμιλίαν του ὅτι οὐδεὶς Τέκτων ἀξιωματοῦχος ἠδύνατο νὰ κατέχῃ θέσιν πολιτικὴν ἢ στρατιωτικήν. Ἔπαυσε περὶ τοὺς 40 στρατηγοὺς διότι ἦσαν Τέκτονες καὶ ἀφῄρεσε τὰ παράσημα τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς ἀπὸ πολλοὺς Τέκτονας πολίτας ἢ στρατιωτικούς. Διέταξε συγχρόνως νὰ πωληθοῦν εἰς δημοπρασίαν αἱ Τεκτονικαὶ ἰδιοκτησίαι.

Εἰς την Ἰταλίαν ἐπίσης ὁ φασισμὸς ὑπῆρξεν ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ὅταν τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1923 τὸ Μέγα Φασιστικὸν Συμβούλιον ἀπεφάσισεν ὅτι «ἐφ' ὅσον οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἀκολουθοῦν πρόγραμμα καὶ ἐφαρμόζουν μεθόδους ἀντιθέτους πρὸς ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ἐμπνέουν τὸν Φασισμὸν καὶ ἑπομένως οἱ φασίσται οἱ ὄντες Τέκτονες καλοῦνται νὰ ἐκλέξουν μεταξὺ τοῦ φασιστικοῦ κόμματος καὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» ὁ τότε Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μ.·. Ἀν.·. τῆς Ἰταλίας ἀδ.·. Torrigiani διεκήρυξεν ὅτι «ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ καταστῇ πολιτικὸν κόμμα καὶ ὅτι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐθνικῆς σκέψεως πρέπει νὰ ἵσταται ὑπεράνω κομμάτων».

Μεταξὺ ἐκείνων οἵτινες ἐπροτίμησαν τὸν Τεκτονισμὸν ἀντὶ τοῦ Φασισμοῦ ἦτο καὶ ὁ Στρατηγὸς Λουΐτζι Καπέλλο. Μεταξὺ ἐκείνων οἵτινες ἐλιποτάκτησαν ἀπὸ τὸν Τεκτονισμὸν ἦσαν καὶ οἱ Ρόσσι, Μπάλμπο καὶ Ἀσέμπο.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1923 οἱ φασίσται ἤρχισαν νὰ πυρπολοῦν καὶ νὰ καταστρέφουν τὰς Στοὰς καὶ τὰ ἔπιπλά των καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Μιλάνον.

Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1925 ἡ φασιστικὴ Βουλὴ ἔθεσεν ἐκτὸς νόμου τὸν Τεκτονισμόν. Κατὰ τὴν ψήφισιν τοῦ σχετικοῦ νόμου ὁ Μουσολίνι ἐκραύγαζεν: «Ὁ νόμος αὐτὸς θὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἀναχρονιστικὸς καὶ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὑφίσταται εἰς τὸν αἰῶνα μας».

Καὶ ὅμως ὁ φασισμὸς ἔχει τώρα πλέον ἐξαφανισθῆ ἐνῷ ὁ Τεκτονισμὸς ἀπέκτησε νέας δυνάμεις.

Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1926 ὁ Στρατηγὸς Καπέλλο συνελήφθη μὲ τὴν ψευδῆ κατηγορίαν ὅτι συνωμοτεῖ διὰ νὰ δολοφονήσῃ τὸν Μουσολίνι. Ἡ κατηγορία αὐτὴ ἐναντίον ἑνὸς ἐθνικοῦ ἥρωος ὅστις εἶχε δώσῃ 50 ἔτη τῆς ζωῆς του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἰταλικοῦ στρατοῦ ἐπροξένησε κατάπληξιν εἰς ὁλόκληρον τὸ Ἰταλικὸν ἔθνος διότι ὅλοι ἐγνώριζον ὅτι εἶναι ἀθῷος.

Ὁ στρατηγὸς ἐδικάσθη τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1927 καὶ κατεδικάσθη εἰς 30 ἐτῶν φυλάκισιν ἐξ ὧν τὰ 6 ὑπὸ ἀπομόνωσιν.

Ἀμέσως σχεδὸν ἡ μυστικὴ ἀστυνομία συνελάμβανε καὶ τὸν Μέγ.·. Διδ.·. Τορριτζιάνι, τὸν ἐδίκαζεν εἰς μυστικὸν δικαστήριον καὶ τὸν ἐξώριζεν εἰς μίαν τῶν νήσων Λιπάρι διὰ νὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ ἀσιτίαν. Ἐξετοπίσθησαν ἐπίσης εἰς τὴν ἰδίαν νῆσον καὶ μερικαὶ ἑκατοντάδες Τεκτόνων. Εἰς τὸν τόπον αὐτὸν τῆς ἐξορίας του ὁ Τορριτζιάνι ἐν ἀρχῇ ἐτυφλώθη καὶ βραδύτερον ἀπεβίωσεν. Πόσοι ἄλλοι Τέκτονες ἀπεβίωσαν ἐκεῖ ἀπὸ πεῖναν ἢ κακουχίας, ποτὲ ἴσως δὲν πρόκειται νὰ γνωσθῇ. Ὅταν κατόπιν ὁ Μουσολίνι ἔκαμε τὴν ἀρχὴν τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου μὲ τὴν βιαίαν κατάληψιν τῆς Αἰθιοπίας, ὁ Ἰταλικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶχε παύσῃ νὰ ὑπάρχῃ.

Εἰς τὴν Γερμανίαν εὐθὺς μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ὁ Στρατηγὸς Λούντεντορφ καὶ ἡ σύζυγός του ἤρχισαν τὴν Ναζιστικὴν σταυροφορίαν ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Εἰς τὸ βιβλίον του «Ὁ Ἀγών μου» ὁ Χίτλερ ἔγραφεν ὅτι ἡ εἰρήνευσις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἐθνῶν, ἤτοι ὁ πολιτισμός των ὅστις θὰ κατέστρεφε τὴν γερμανικότητα τῆς Γερμανίας εἶχεν εἰσαχθῆ εἰς τοὺς κύκλους τῶν διανοουμένων ἀπὸ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν καὶ ἐξ αὐτῶν μετεδόθη εἰς τὰς μεγάλας μάζας καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἀστικὴν τάξιν διὰ τῶν μεγάλων ἐφημερίδων αἵτινες εἶναι ὅλαι Ἑβραϊκαί. Ὁ Χίτλερ ἦτο καταπληκτικῶς ἀμόρφωτος, εἷς τῶν πλέον ἀμορφώτων μιᾶς σειρᾶς «δεσποτῶν» καὶ ἐμίσει δικαίως τοὺς διανοουμένους. Ἐδανείσθη τὴν λέξιν «ἀστικὴ τάξις» (μπουρζουαζία) ἀπὸ τὸν Κάρλ Μάρξ καὶ συχνὰ τὴν ἐχρησιμοποίει χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν σημασίαν της.

Ὁ Δόκτωρ Ἄλφρεντ Ρόζεμπεργκ ὁ «φιλόσοφος» τοῦ Ναζιστικοῦ κόμματος ψυχοπαθὴς καθ' ὅλην του τὴν ζωήν, μὲ ἴσην ἄγνοιαν ἐπίσης παρεδέχθη εἰς τὸ βιβλίον του «Τεκτονικὴ Παγκόσμιος Πολιτικὴ» τὸν μῦθον τῶν «Πρωτοκόλων τῆς Σιών».

Τὸ 1933 ὁ Χέρμαν Γκαίριγκ διεκήρυττεν ὅτι εἰς τὴν Ἐθνικοσοσιαλιστικὴν Γερμανίαν δὲν ὑπάρχει θέσις διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ β' πολέμου τὸ 1939 ὑπῆρχον ἐν Γερμανίᾳ 700 περίπου Τεκτ.·. Στ.·. μὲ 100 χιλιάδας μέλη. Εἰς μίαν παρέλασιν «φαιοχιτώνων» ἐν Βερολίνῳ οἱ ἔξαλλοι ὀπαδοὶ τοῦ Χίτλερ περιέφερον ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως μερικοὺς Τέκτονας δίκην ζῴων ἐντὸς κλωβῶν. Καὶ ποτὲ δὲν θὰ γνωσθῇ πόσοι Τέκτονες ἐφονεύθησαν, ἐβασανίσθησαν, ἐδολοφονήθησαν ἢ ἀπεστάλησαν εἰς στρατόπεδα συγκεντρώσεως ἐν Γερμανίᾳ.

Τὰ αὐτὰ διέπραξαν καὶ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν κατοχὴν οἱ Ἰταλοὶ καὶ οἱ Γερμανοί. (βλ. λ. Ἑλλάς).

Εἰς τὴν Ἱσπανίαν ἐπίσης τὰ μαρτύρια τῶν Τεκτόνων ὑπῆρξαν τρομερώτερα ἀκόμη. Οἱ Φαλαγγίται εἶχον ἐπὶ κεφαλῆς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν, τοὺς ἀνωτέρους ἀξιωματικοὺς τοῦ στρατοῦ, τοὺς τοπικοὺς ἀντιπροσώπους τῶν διεθνῶν χρηματιστηριακῶν κύκλων. Ἐξωπλίζοντο δὲ ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν· ὑπὸ τὸν νόμον τῶν φαλαγγιτῶν, πᾶς ὅστις ἦτο μέλος Στοᾶς κατεδικάζετο εἰς φυλάκισιν δέκα ἐτῶν. Κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τῆς Ἱσπανίας χιλιάδες Τεκτόνων ἀπηγχονίσθησαν.

Εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν πρὸ τοῦ 1938 ὑπῆρχον 2 Μεγ.·. Στ.·. μὲ 60 Στ.·. καὶ 2600 μέλη. Ὁ Μάζαρυκ καὶ ὁ Μπένες ἦσαν καὶ οἱ δύο Τέκτονες. Ὁ Χίτλερ πρῶτον καὶ οἱ Ρῶσσοι κομμουνισταὶ κατόπιν κατεδίωξαν τοὺς Τέκτονας, ἐφυλάκισαν πολλοὺς καὶ ἐτυφέκισαν ἀρκετούς.

Τὰ αὐτὰ ὑπέστησαν κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἀπὸ τοὺς προσωρινοὺς ἢ μονίμους ἔκτοτε κατακτητάς των, ἡ Ὀλλανδία, ἡ Νορβηγία, τὸ Βέλγιον, ἡ Αὐστρία, ἡ Πολωνία, ἡ Δανία, ἡ Οὐγγαρία, ἡ Ρουμανία.

Εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἕνωσιν ὁ διωγμὸς ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου ἔντονος. Καὶ ἂν δὲν ὑπάρχουν συγκεκριμέναι πληροφορίαι διὰ τὰ ἐναντίον Τεκτόνων ἐγκλήματα, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν αὐστηρὰν συσκότισιν τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλουν οἱ κομμουνισταὶ εἰς πᾶν ὅ,τι συμβαίνει ὑπὸ τὸν τυραννικὸν ζυγόν των. Ἐλευθερία σκέψεως ὅπως τὴν πρεσβεύει καὶ τὴν ἀσκεῖ ὁ Τεκτονισμὸς δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀνεκτὴ ὑπὸ καθεστὼς βίας καὶ δουλείας.

Κατὰ τὰ πέντε ἔτη κατὰ τὰ ὁποῖα διήρκεσεν ὁ β' παγκόσμιος πόλεμος πλέον τῶν 200 χιλιάδων ἄνδρες ἐμαρτύρησαν διότι ἦσαν Τέκτονες. Αἱ περιουσίαι των κατεσχέθησαν, αἱ οἰκογένειαί των διελύθησαν.

Ἡ Τεκτονικὴ Ἀδελφότης ἔχει μακρὰν μνήμην, ὅσην τοὐλάχιστον καὶ ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία. Οὐδέποτε ὅμως ἄλλοτε ἐνθυμοῦνται παρόμοιον μαρτύριον ὅσον κατὰ τὰ ἔτη αὐτὰ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Καὶ θὰ τὸ ἐνθυμοῦνται καὶ εἰς τὸ μέλλον. Καὶ ἐὰν ἀκόμη παρέλθουν χίλια ἔτη ἀπὸ σήμερον, ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν θὰ ἔχῃ λησμονήσῃ τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἱσπανίαν, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Γαλλίαν, τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὰς λοιπὰς χώρας ὅπου οἱ ἀδελφοί του ὑπέστησαν τοιαῦτα μαρτύρια.

Βιβλ. 1 (τόμ. Β' σελ. 766 καὶ τόμ. Γ' σελ. 1401) ὡς καὶ τὰς λέξεις *Γερμανία, Ἑλλάς, Ἰταλία, Ρωσσία καὶ ὅλας τὰς χώρας.*

δόγμα. 1. Στερρὰ δοξασία· ὅ,τι πιστεύει τις ὡς ἀληθὲς ἢ ὀρθόν. || θεμελιώδης ἀρχὴ φιλοσοφικοῦ ἢ θρησκευτικοῦ συστήματος ἡ ὁποία κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν ὀπαδῶν της εἶναι ἀνεπίδεκτος ἀμφισβητήσεως καὶ δὲν χρήζει ἀποδείξεως. Δόγματα ὑπάρχουν τόσον εἰς τὰς περιοχὰς τῆς θρησκείας, ὅσον καὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς οἰκονομίας. Ἱδρύματα, βασιζόμενα ἐπὶ δογματικῶν θεμελίων, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς εὑρισκομένη ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ τοὺς ὀπαδούς των ἀναγκαστικὴν πίστιν εἰς τὰ δόγματά των.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς οὐδὲν δόγμα γνωρίζει, δέχεται ὅμως ὡς μέλη του ὀπαδοὺς τῶν πλέον διαφόρων θρησκευτικῶν πολιτικῶν καὶ ἐθνικῶν δογμάτων, ἐφ' ὅσον οὗτοι δέχονται τὴν ἀνοχὴν ὡς καθῆκον των. Ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. εἶναι ἀδογματικὸς καὶ οὐχὶ ἀντιδογματικός, ὅπως πολλάκις ὑπεστηρίχθη. Ὁ ἀδογματισμὸς τοῦ Ἐλευθεροτέκτ.·. εἶναι ἡ κυρία αἰτία τῶν πολέμων, τοὺς ὁποίους διεξάγει ἐναντίον του ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία.

2—. (γαλ rite, γερμ. System, dehrart, Rite. ἀγγλ. Rite). Ὁ ἰδιαίτερος τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον αἱ Τεκτ.·. Δυνάμεις (Μεγ.·. Ἀν.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·.) καὶ αἱ ὑπὸ τὴν αἰγ.·. των Στοαὶ παρέχουν εἰς τὰ μέλη των τὸ περιεχόμενον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ διὰ τῶν μυήσεων, τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν ἐν γένει τεκτονικῶν ἐθιμοτυπιῶν.

Κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Γεν. Συνελεύσεως ἡ Μεγ.·. Στ.. τῆς Ἑλλάδος ἀντικατέστησε τὴν λέξιν «δόγμα» διὰ τῆς λέξεως «τύπος» διὰ νὰ ἀποφεύγῃ παρεξηγήσεις δυναμένας νὰ προκύψουν μετὰ τὴν ἐκ μέρους ἐνίων κύκλων γενομένην ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐπίθεσιν. Ἔχω ἐν τούτοις τὴν γνώμην ὅτι ἡ λέξις «τύπος» δὲν εἶναι ἡ ἁρμόζουσα καὶ ὅτι ἐφ' ὅσον ἐνομίσθη ὅτι πρέπει ν' ἀντικατασταθῇ ἡ λέξις «δόγμα» θὰ ἔπρεπε νὰ προτιμηθῇ ἡ λέξις «σύστημα» τὴν ὁποίαν ὀρθῶς καθιέρωσε τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ο τῆς Ἑλλάδος. Πάντως οὔτε ἡ μία οὔτε ἡ ἄλλη ἀποδίδουν τὴν σημασίαν τῆς γενικῶς παραδεδεγμένης Ἀγγλικῆς λέξεως «rite».

Ἐπειδὴ πολλαὶ Μεγ.·. Στοαὶ ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. ἀναπτύσσουσιν ἑκάστη ἴδιον δόγμα, τὸ ὁποῖον διακρίνεται ἐκ τῶν ἰδιαιτέραν ἐθιμοτυπιῶν, τυπικῶν, κλπ., πολλάκις ἡ λέξις δόγμα καταντᾷ νὰ ταυτίζηται μὲ τὴν ἔννοιαν μιᾶς ἰδιαιτέρας Τεκτον.·. Δυνάμεως (Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·.). Ὡς ἐκ τούτου συχνὰ ἀναγινώσκει ἢ ἀκούει τις· ἡ Στ.·. Χ ἐργάζεται κατὰ τὸ δόγμα τῆς Ψ Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·.. Σχετικῶς ὅμως, δέον νὰ καθορισθῇ, ὅτι ἐφ' ὅσον λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ σύνθεσις τῶν τριῶν βαθμῶν τοῦ συμβολικοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. (Μαθ.·., Ἑτ.·., Διδ.·.), ἡ βάσις, τὸ θεμέλιον καὶ ὁ σκοπὸς τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασίας παραμένουν τὰ αὐτὰ εἰς ὅλα τὰ δόγματα. Αἱ διαφοραὶ καὶ αἱ ἀποκλίσεις εἰς τὴν μορφὴν ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸν ἰδιαίτερον χαρακτῆρα τῶν διαφόρων δογμάτων.

Ἡ διαμόρφωσις δογμάτων ἤρχισεν ἐνωρὶς μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς πρώτης Μεγ.·. Στ.·. ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ δὴ κατ' ἀρχὰς ἐν Γαλλίᾳ. Τὸ πρωταρχικὸν σύστημα τοῦ θεωρητ.·. Τεκτον.·. συνίστατο ἐκ τριῶν μόνον συμβ.·. βαθμ.·. καὶ ἐκαλεῖτο Ἀρχαῖος Τεκτ.·. (Ancient Craft Masonry). Μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην τὰ τυπικὰ τῶν ἐργασιῶν τῶν τριῶν πρώτων βαθμ.·. πολλαχοῦ διεμορφώθησαν ἐπὶ τὸ πλουσιώτερον. Πολλὰ μέρη αὐτῶν, τὰ ὁποῖα ἐφαί-

νοντο ψυχρά, διεμορφώθησαν μὲ περισσοτέραν φαντασίαν καὶ ἐντυπωτικώτερον, καὶ πολλὰ νέα προσετέθησαν. Πρὸς ταῦτα προσετέθησαν, μετ' οὐ πολὺ καὶ περαιτέρω βαθμοί. Ὅλα τὰ κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα διαμορφωθέντα ρεύματα εἰσέρρευσαν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ἀναμορφωταὶ ἵδρυσαν βαθμούς, ἐπιζητοῦντες δι' αὐτῶν νὰ συμπληρώσουν τὴν τεκτονικὴν διαπαιδαγώγησιν. Ἐκ τυπικῶν παλαιῶν χριστιανικῶν κοινοτήτων, ὡς καὶ ἐκ διαφόρων ἱπποτικῶν ταγμάτων παρελήφθησαν τμήματα παραδόσεων, αἱ ὁποῖαι ἐγεννήθησαν καὶ διεμορφώθησαν κατὰ τὴν ἔρευναν τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἐνσωματώθησαν εἰς τὰς ἐθιμοτυπίας καὶ τὰ τυπικά, καὶ παρὰ τὴν συμβολὴν τῆς ἀ ν ο ι κ ο δ ο μ η τ ι κ ῆ ς τεκτον.·. ἐργασίας παρουσιάσθη εἰς τὸν ἐν Γαλλίᾳ ἱδρυθέντα *Σκωτικὸν Τεκτονισμὸν* (βλ. λ.) καὶ ὁ ἱπποτικὸς ἀγών. Στοιχεῖα παντὸς εἴδους καββαλιστικά, ἑρμητικά, ἀλχημιστικά, ἀποκρυφιστικὰ προσετέθησαν. Ἀπὸ τῆς μιᾶς πλευρᾶς ἐπεκράτησαν χριστιανικο-μυστικιστικαὶ καὶ καθολικιστικαὶ τάσεις, ἐνῷ ἀπὸ τῆς ἄλλης ὀρθολογιστικαὶ τοιαῦται· εἰ. τὰ διάφορα τυπικὰ παρουσιάσθησαν συσχετισμοὶ πρὸς τοὺς ἀρχαίους μυστηριακοὺς συνδέσμους ὡς καὶ πρὸς τοὺς Ροδοσταύρους. Ἐπὶ τῇ βάσει διαφορωτάτων ἀπόψεων, βαθμοὶ συνηρμολογήθησαν εἰς δόγματα (συστήματα), τὰ ὁποῖα ἤθελον νὰ παράσχουν εἰς τὰ μέλη τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας. Ὡς ἐκ τούτου πολλαχοῦ ἐπεκράτησε μία χαώδης κατάστασις ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν ἐποχὴν τῶν ἐλευθεροτεκτονικῶν παραπλανήσεων. Κατὰ τὸ τελευταῖον ὅμως τρίτον τοῦ 18ου αἰῶνος ἤρχισεν ἀναπτυσσομένη ἡ ἐνεργὸς τάσις πρὸς ἀποκάθαρσιν. πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὰς καθαρὰς διδασκαλίας, συνέπεια δὲ τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν ὑπῆρξεν ἡ ἐκ νέου ἐξαφάνισις τῶν πλείστων ἐκ τῶν νέων συστημάτων. Περισσοτέραν ζωὴν καὶ διάρκειαν εἶχεν ἡ μέχρι τοῦ 1782 πολὺ ἰσχυρὰ καταστάσα ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἄλλαις χώραις *«Αὐστηρὰ Τήρησις»* (βλ. λ.), ἡ ὁποία ψευδῶς διετείνετο ὅτι ἦτο ἡ νόμιμος συνέχισις τοῦ ἀρχαίου τάγματος τῶν Ναΐτων Ἱπποτῶν. Ἐπίσης ἐξεκαθαρίσθησαν καὶ ἀπεβλήθησαν πολλαὶ ἀποκρυφιστικαὶ ἑρμηνεῖαι, αἱ ὁποῖαι εἶχον δοθῇ εἰς σύμβολα τῶν τριῶν πρώτων συμβολ.·. ἢ Ἰωαννιτικῶν βαθμῶν. Τὸ ἀρχαῖον ἀγγλικὸν τυπικὸν τῶν 3 βαθμῶν ἀποκατεστάθη πάλιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ἐν τούτοις δὲν κατωρθώθη νὰ ἀποφευχθῶσι καὶ παρεκκλίσεις ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀγγλίαν, ἐξαιρέσει τῶν διαφορῶν αἱ ὁποῖαι ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν ἐθιμοτυπιῶν τῶν *«Ἀρχαίων»* καὶ τῶν *«Νέων»* δὲν ὑπῆρχεν ἓν τυπικὸν ἑνιαῖον ἀφ' ἑτέρου δ' ἐδημιουργήθησαν καὶ ἐκεῖ διαφοραὶ πνευματικῆς φύσεως.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς ὀλίγοι σχετικῶς διετηρήθησαν ἐξ αὐτῶν. Ἡ Αὐστηρὰ Τήρησις εἰργάζετο ἐπί τι χρονικὸν διάστημα εἰς τὸ Μετερρυθμισμένον Δόγμα, τὸ ὁποῖον ἦτο περιβεβλημένον μὲ τὴν Ναΐτικὴν παράδοσιν, κατὰ τὰ λοιπὰ δὲ οὐσιωδῶς ἀπλοποιημένον. Ἐκ τῶν πολλῶν δογμάτων (συστημάτων) τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ κατεδείχθη σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου ὡς βιώσιμον μόνον τὸ *Ἀρχαῖον καὶ Ἀποδεδεγμένον Σκωτικὸν Δόγμα*, ἱδρυθὲν κατὰ τὸ 1801, τοῦ ὁποίου οἱ 33 βαθμοὶ εἶχον ὡς βάσιν τὰς 25 βαθμίδας, αἱ ὁποῖαι ἀποχωρισθεῖσαι πρὸ αἰῶνος καὶ πλέον ὡς *«Δόγμα τελειοποιήσεως»*, συνηνώθησαν κατόπιν εἰς σύστημα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον συναφὲς καὶ συνεχές. Εἰς τὰς Σκανδιναυϊκὰς χώρας καὶ (μὲ τροποποιημένην μορφὴν) εἰς τὸν κλάδον τῆς Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας ἐπέζησε τὸ *Σουηδικὸν σύστημα*, οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ τοῦ ὁποίου κατήγοντο ἐπίσης ἐκ τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτον.·. τῆς Γαλλίας καὶ συμφωνοῦσιν εἰς πολλὰ σημεῖα μὲ τοὺς βαθμοὺς τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σ.·. Δόγμ.·.. Εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας παρέμειναν ἐν χρήσει εἰς διαφόρους ταξινομήσεις συστηματοποιηθέντες οἱ ἀνώτεροι βαθμοί, οἱ διαμορφωθέντες ἐν αὐταῖς κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα (Βασ.·. Ἀψ.·., βαθμοὶ τῶν Mark, ἱπποτικοί τινες βαθμοί). Τρία τοιαῦτα συστήματα. τὰ ὁποῖα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ δὲν εὑρίσκονται ἐν σχέσει καὶ συνεξαρτήσει μετ' ἀλλήλων (οὔτε καὶ ἀπὸ ὀργανωτικῆς ἀπόψεως), ἀποτελοῦν τὸ ἐν Ἀμερικῇ γνωστὸν *«Ἀμερικανικὸν δόγμα»* (βλ. λ.) ἢ *«Δόγμα τοῦ Γιόρκ»*.

Προσπάθειαι, γενόμεναι κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα πρὸς ἵδρυσιν δογμάτων μὲ 90 καὶ πλέον βαθμοὺς (*Δόγμα τοῦ Μισραΐμ, Δόγμα τῆς Μέμφιδος*, κλπ.), ἐναυάγησαν καὶ ἀπέθανον λόγῳ ἐλλείψεως πνευματικοῦ αἵματος.

Ὡς γενικαὶ βάσεις ταξινομήσεως καὶ κατανομῆς τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν δογμάτων (συστημάτων) δύνανται σήμερον νὰ ληφθῶσιν :

I. Ἡ ἱ σ τ ο ρ ι κ ὴ κ α τ α γ ω γ ὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. συνδέσμου. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς διακρίνονται.

α') Ὁ Ἰωαννιτικὸς (συμβολικὸς) Τεκτονισμὸς μὲ τοὺς τρεῖς βαθμοὺς του (Μαθ.·., Ἑτ.·. Διδ.·.), ὁ βασιζόμενος ἐπὶ τῆς ἱστορικῶς ἀποδεικνυομένης π α ρ α δ ό σ ε ω ς τ ῶ ν λ ι θ ο υ ρ γ ῶ ν ἢ ο ἰ κ ο δ ό μ ω ν.

β') τὰ συστήματα τυπικῶν, τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴν Ναΐτικὴν π α ρ ά δ ο σ ι ν, καὶ τὰ ὁποῖα εἰς μὲν τοὺς κατωτέρους βαθμοὺς διατηροῦν ὅπως καὶ ὁ Ἰωαννιτικὸς τεκτονισμός, τὴν σχετικὴν μὲ τὸν Χ.·. Α.·. συμβολικὴν καὶ ἐθιμοτυπίαν, εἰς τοὺς ἀνωτέρους ὅμως βαθμοὺς χρησιμοποιοῦν ἐπίσης τὴν παράδοσιν τοῦ τελευταίου Μεγ.·. Διδ.·. τῶν Ναΐτων De Molay.

II. Ἡ ἔκτασις ἢ ἡ π α γ κ ο σ μ ι ό τ η ς τοῦ δόγματος πρὸς τὰ ἔξω καὶ πρὸς τὰ ἔσω. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς διακρίνονται :

α') Ὁ χ ρ ι σ τ ι α ν ι κ ὸ ς Ἐλευθερότ.·. ὁ ὁποῖος θέτει ὡς βάσιν τῶν διδασκαλιῶν του τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου, καὶ ὡς ἐκ τούτου δέχεται ὡς μέλη του μόνον χριστιανούς. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνήκουν αἱ σκανδιναυϊκαὶ Μεγ.·. Στ.·. ὡς καὶ αἱ ἀρχαῖαι πρωσσικαί.

β') Τὸ π α γ κ ό σ μ ι ο ν δ ό γ μ α, γνωστὸν ἐν Γερμανίᾳ μὲ τὸ ὄνομα ἀ ν θ ρ ω π ι σ τ ι κ ὸ ν δόγμα, τὸ ὁποῖον ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ ὅλον τὸν ἐπὶ τῆς γῆς Τεκτονισμὸν ἐξαιρέσει τοῦ σκανδιναυϊκοῦ καὶ τοῦ τῶν ἀρχαίων πρωσσικῶν Στοῶν.

III. Ἡ ὑ π ο δ ι α ί ρ ε σ ι ς τοῦ δόγματος εἰς β α θ μ ο ύ ς. Ἐπὶ τῇ βάσει τούτου διακρίνονται.

α') Ὁ Ἰ ω α ν ν ι τ ι κ ὸ ς Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ὸ ς (ἢ κυανοῦς ἢ συμβολικὸς Τεκτ.·.), ὁ ὁποῖος παρέχει ὅλην τὴν διδασκαλίαν του εἰς τρεῖς βαθμούς.

β') Ὁ Φ ι λ ο σ ο φ ι κ ὸ ς Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ὸ ς (ἢ καὶ ἐρυθρὸς Τεκτονισμός) ὁ ὁποῖος ὑποδιαιρεῖται εἰς πολυαρίθμους βαθμούς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν βαθμῶν εἶναι διάφορος εἰς τὰ διάφορα δόγματα (7. 9. 10. 11, 25, 33 μέχρις 90 καὶ πλέον).

IV. Ὁ ἐ θ ν ι κ ὸ ς χ α ρ α κ τ ὴ ρ δίδει ἐπίσης εἰς τὰς τεκτονικὰς διδασκαλίας ἰδιαίτερον τόνον, ἰδίᾳ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς σ κ ο π ο ὺ ς τῆς τεκτονικῆς διαπαιδαγωγήσεως τοὺς ἐπιδιωκομένους διὰ τῶν διδασκαλιῶν τούτων. Ἐπὶ τῇ βάσει τούτου διακρίνονται τρεῖς κύριαι ὁμάδες, ὁ ἀγγλοσαξωνικός, ὁ γερμανικὸς καὶ ὁ ρωμανικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν σαφεῖς διαφοράς.

Λόγῳ τοῦ ποικιλοχρώμου τῆς τεκτονικῆς συστηματικῆς αἱ διαφοραὶ αὗται δὲν εἶναι πάντοτε σαφῶς ἐκπεφρασμέναι, ἀλλὰ συχνὰ συγχέονται καὶ ἀναμιγνύονται πρὸς ἀλλήλας. Ὡς ἐκ τούτου ὑπάρχουν δόγματα, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εὐκόλως εἰς μίαν τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν, τόσῳ μᾶλλον καθόσον εἰς πολλὰ δόγματα διατηροῦνται ἀκόμη καὶ σήμερον λείψανα λησμονημένων πλέον δογμάτων (μὲ κρυπτικὰ χαρακτηριστικὰ ἀλχημιστικῶν, ροδοσταυρικῶν καὶ καββαλιστικῶν διδασκαλιῶν).

Ἡ ἑπομένη ἐπισκόπησις δὲν δύναται, ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω λόγων, νὰ θεωρηθῇ ὡς τελεία.

1. Κ α θ α ρ ὰ π α ρ ά δ ο σ ι ς ἐ κ τ ῶ ν κ α λ υ β ῶ ν ο ἰ κ ο δ ό μ ω ν εὑρίσκεται εἰς τὰ συμβολικὰ ἀγγλοσαξωνικὰ δόγματα (συστήματα) καὶ εἰς

πολλὰ ἄλλα (γερμανικά, κλπ.) προελθόντα ἐξ αὐτῶν. Τὰ δόγματα ταῦτα ἐργάζονται εἰς τοὺς τρεῖς Ἰωαννιτικοὺς (συμβολικοὺς) βαθμοὺς καὶ τελειώνουν τὴν διδασκαλίαν των μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·., ὁ ὁποῖος εἰς τὴν Ἀγγλίαν μόνον συμπληροῦται μὲ τὸν βαθμὸν τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. (Ἀγγλικὸν δόγμα). Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1813 ἐπελθοῦσαν ἐν Ἀγγλίᾳ συγχώνευσιν τῶν δύο ἀγγλικῶν Μεγ.·. Στ.·. «τῶν Ἀρχαίων» καὶ «τῶν Νέων» διεμορφώθη καὶ καθωρίσθη ἓν κοινὸν ἑνιαῖον σύστημα ἐθιμοτυπιῶν, καθ' ὃ «ὁ καθαρὸς ἀρχαῖος Τεκτονισμὸς συνίσταται ἐκ τριῶν καὶ οὐχὶ περισσοτέρων βαθμῶν, δηλ. τοῦ Μαθ.·., τοῦ Ἑτ.·. καὶ τοῦ Διδ.·., τοῦ τελευταίου τούτου περιλαμβάνοντος καὶ τὸ ὕψιστον Τάγμα τῆς Ἱερᾶς Βασ.·. Ἀψ.·.». Ἡ Βασ.·. Ἀψ.·., εἶναι κυρίως εἷς τέταρτος βαθμός, θεωρεῖται ὅμως κατὰ τὸν ἀνωτέρω ὁρισμὸν μόνον ὡς ἰδιαιτέρα βαθμὶς τοῦ τρίτου βαθμοῦ, ὅπως καὶ εἰς τὰς ἐν Ὀλλανδίᾳ *ὑποδιαιρέσεις τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδασκάλου* (βλ. λ.). Ὁ βαθμὸς οὗτος τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. ἐργάζεται πάντοτε εἰς ἴδια Περιστύλια, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάγονται ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·., ἀλλ' ὑφ' ἓν Μέγα Περιστύλιον. Ἐπειδὴ δ' ὁ βρεττανικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐνωρὶς ἐξηπλώθη εἰς ὅλας τὰς ἀποικίας τῆς Ἀγγλίας, τὰ ἀμερικανικὰ δόγματα διεμορφώθησαν γενικῶς ὅμοια πρὸς τὰ ἀγγλικά. Ἡ συμβολικὴ διακόσμησις καὶ τὰ συμβολικὰ ἐργαλεῖα σχετίζονται στενότατα μὲ τὴν παράδοσιν ἐκ τῶν καλυβῶν οἰκοδόμων.

Ὡς ἐκ τούτου εἰς ὅλας τὰς Στ.·. τοῦ καθαροῦ ἀγγλικοῦ δόγματος καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ προελθουσῶν μορφῶν τὸ ξίφος δὲν ὑφίσταται ὡς σύμβολον (μόνον ὁ Στεγ.·. ἔχει ὡς διακριτικὸν σημεῖον τοῦ ἀξιώματός του ἓν ξίφος).

2. Ἡ ἱπποτικὴ παράδοσις (παράδοσις ναϊτική) ἐπηρέασεν ὅλα ἐκεῖνα τὰ συστήματα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται μὲ τὸ ὀλίγον δικαιολογούμενον ἱστορικῶς ὄνομα «Σκωτικὸς Τεκτονισμός». Χώρα τῆς καταγωγῆς τοῦ Τεκτ.·. τούτου εἶναι ἡ Γαλλία, τούτου δ' ἕνεκα πρέπει ὅλα τὰ δόγματα, τὰ ὁποῖα περιέχουν σκωτικὰ συστατικά, νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς ρωμανικαὶ μορφαί. Ἡ ἐξέλιξις τῶν καθ' ἕκαστα συστημάτων ἐπηρεάσθη δυσμενῶς κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἀπὸ τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν ἐημιουργηθέντων τότε διαφόρων πεπλανημένων συστημάτων. Τούτου ἕνεκα συστήματα, τὰ ὁποῖα σήμερον καλλιεργοῦν τὴν καθαρὰν παράδοσιν τῶν Καλυβῶν Οἰκοδόμων, διετήρησαν χωρὶς καμμίαν λογικὴν ἀνάγκην ἀπηχήσεις τινὰς ρωμανικῶν συστημάτων. Χαρακτηριστικὴ εἶναι διὰ τὰ συστήματα ταῦτα ἡ χρῆσις τῶν ξιφῶν, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ἀκόμη εἰς πολλὰς Μεγ.·. Στ.·.

Καθαρὸν Ἱπποτικὸν Τεκτονικὸν Τάγμα ἦτο ἡ Μεγ.·. Ἐθνικὴ Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας (ὁμοία πρὸς τὰς τρεῖς Σκανδιναυϊκὰς ἀδελφάς της τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος), ἡ ὁποία ὠνομάζετο καὶ Γερμανο—Χριστιανικὸν Τάγμα. Βαθμοὺς καθαρῶς ἱπποτικοὺς φέρουν ἐπίσης διάφορα συστήματα ἀνωτέρων βαθμῶν, ὅπως π.χ. τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·., τὸ Μετερρυθμισμένον Δόγμα, οἱ Ἱππόται Ναῖται. Ἐπίσης ἡ Σκωτικὴ παράδοσις ἔπαιζε ρόλον τινὰ καὶ εἰς τὰς *βαθμίδας γνώσεως* τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Μητρικῆς Στοᾶς τῶν «Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν». Ὅπου δ' ὁ Ἰωαννιτικὸς Τεκτονισμὸς ἀποτελεῖ μίαν οἱονεὶ προπαρασκευὴν διὰ τὸ Σκωτικὸν Δόγμα, ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ οἱ τρεῖς πρῶτοι βαθμοὶ μερικῶς βασίζονται ἐπὶ τῆς ἱπποτικῆς παραδόσεως.

Πολυάριθμα δόγματα, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ τὸν κυκεῶνα τῶν Ναϊτικῶν βαθμῶν καὶ προσεπάθησαν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν ἀγγλικὴν ἀρχικὴν καθαρὰν μορφήν, διεμορφώθησαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ ἐξηπλώθησαν ἰδιαιτέρως ἐν Γερμανίᾳ καὶ εἰς τὰς πρὸς αὐτὴν γειτονικὰς χώρας. Τὸ καθαρώτατον ἐκ τῶν συστημάτων τούτων εἶναι τὸ ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Λουδοβ. *Σραῖντερ* (βλ. λ.)—τῇ βοηθείᾳ καὶ τοῦ Herden—καὶ ὀνομαζόμενον σύστημα τοῦ Σραῖντερ ἢ Ἀμβούργιον. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο εἰργάζοντο ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου, πολλαὶ Σαξωνικαὶ Στ.·. ἡ Μεγ.·. Στ.·. «Γερμανικὴ Ἀδελφικὴ Ἄλυσις», πολλαὶ γερμανικαὶ Στ.·. τῆς Ἑλβετίας, κ. ἄλ. Τυπικόν, διαμεμορφωμένον τελείως ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ συστήματος, ἦτο τὸ τοῦ ἐν Φραγκφούρτῃ *Ἐκλεκτικοῦ συνδέσμου* (βλ. λ.), τὸ ὁποῖον ὑπενθυμίζει τὴν ἐποχὴν τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν μόνον κατά τινας ἐξωτερικὰς παρεκκλίσεις. Μεταξὺ Ἀμβούργου καὶ Φραγκφούρτης ἵστατο τὸ τυπικὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Ἥλιος» ἐν Μπαϋρόϋτ, δημιουργηθὲν ὑπὸ τοῦ *Μπλοῦντσλι* (βλ. λ.) τῇ συνεργασίᾳ καὶ τοῦ *Φίντελ* (βλ. λ.). Πρὸς αὐτὸ προσαρμόζεται καὶ τὸ τυπικὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Λέσιγγ τῶν τριῶν δακτυλίων» (τὸ I μέρος παρελήφθη οὐσιωδῶς ἠλλοιωμένον, ἐνῷ τὰ μέρη II καὶ III διεμορφώθησαν αὐτοτελῆ ὑπὸ τοῦ Posner). Ἀπόκλισιν ἀπὸ τὸ τυπικὸν τοῦ Μπλοῦντσλι ἀπετέλει τὸ τῆς Στ.·. «Zur edlen Aussicht» ἐν Freiburg τῆς Βαυαρίας, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζετο ἀντὶ τῆς Βίβλου τὴν Λευκὴν Βίβλον.

Ἰδιαιτέραν θέσιν εἰς τὴν ἵδρυσιν συστημάτων κατέχει τὸ ἔργον τοῦ *Φέσσλερ* (βλ. λ.), τὸ ὁποῖον ἀνεμόρφωσε τὸ τυπικὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πρωσσίας «Ἡ Φιλία» κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἀγγλικὸν τυπικόν. Πρὸς τούτοις ἐξηφανίσθησαν οἱ προηγουμένως καλλιεργούμενοι ἀνώτεροι γαλλικοὶ βαθμοί, ἀντικατασταθέντες ὑπὸ τῶν βαθμίδων γνώσεως.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εὑρίσκεται εἰς πνευματικὸν σύνδεσμον μὲ τὸν Σκωτικὸν Τεκτονισμόν. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας ἐργάζεται κατὰ τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·., ἐνῷ αἱ Στοαὶ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας κατὰ μεγίστην πλειονότητα ἐργάζονται κατὰ τὸ Γαλλικὸν δόγμα (ἢ Νεώτερον δόγμα), τὸ ὁποῖον περιέχει ἐπίσης πολυάριθμα Σκωτικὰ στοιχεῖα. Ὡς σύστημα ἀνωτέρων βαθμῶν δὲν ἐργάζεται τὸ γαλλικὸν δόγμα. Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἀπεμάκρυνεν ἐκ τῶν Συνταγμάτων της τὸ σύμβολον τοῦ Μεγ.·. Ἀρχ.·. τοῦ Σ.·. ὡς καὶ τὴν Βίβλον. Ἴδιον σύστημα «Δόγμα Γαλλικὸν» δὲν ἐργάζεται πλέον. Ἡ Ἐθνικὴ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας ἐργάζεται κατὰ τὸ ἀγγλικὸν σύστημα.

Ὁ Ραγκὸν εἰς τὸν *«Γενικὸν Κεραμιστήν»* του ἀναφέρει 108 ἐν ὅλῳ Δόγματα, Τάγματα ἢ Ἀκαδημίας ὡς τὰ ἀποκαλεῖ. Πλεῖστα ὅμως ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι Τεκτ.·., ἀλλ' ἔχουν πολιτικόν, κοινωνικὸν ἢ καὶ φιλολογικὸν χαρακτῆρα.

Ὁ Mackey ἀναφέρει 37 ἐν ὅλῳ Δόγματα καθαρῶς Τεκτονικά, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ εἶναι σχεδὸν ὅμοια μεταξύ των. Ταῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς:

1. Δόγμα τοῦ Γιόρκ ἢ τῆς Ὑόρκης.
2. Ἀρχαῖον καὶ Ἀποδεδεγμένον Σκωτικὸν Δόγμα.
3. Γαλλικὸν ἢ Νεώτερον Δ.·..
4. Ἀμερικανικὸν Δ.·..
5. Φιλοσοφικὸν Σκωτικὸν Δ.·..
6. Πρωτογενὲς Σκωτ.·. Δ.·..
7. Μετερρυθμισμένον Δ.·..
8. Μετερρυθμισμένον Ἑλβετικὸν Δ.·.
9. Δόγμα τοῦ Φέσλερ.
10. Δόγμα τοῦ Σραῖντερ.
11. Δόγμα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν Τριῶν Σφαιρῶν.
12. Δόγμα τῶν Ἐκλεκτῶν τῆς Ἀληθείας.
13. Δόγμα τοῦ Vielle Bru ἢ τῶν Πιστῶν Σκώτων Τεκτ.·..
14. Δόγμα τοῦ Περιστ..., τοῦ Κλερμόν.
15. Δόγμα τοῦ Περνέττυ.
16. Δόγμα τοῦ Ἀκτινοβόλου Ἀστέρος.
17. Δόγμα τοῦ Σαστανιὲ (Chastanier).
18. Δόγμα τῶν φιλαλήθων.
19. Πρωτογενὲς Δόγμα τῶν Φιλαδελφέων.
20. Μαρτινιστικὸν Δ.·..
21. Δόγμα τοῦ Ἀδελφοῦ Ἐνώχ.
22. Δόγμα τοῦ Μισραῖμ.
23. Δόγμα τῆς Μέμφιδος.
24. Δόγμα τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως.

25. Δόγμα τῆς Χαλαρᾶς Τηρήσεως.
26. Δόγμα τῶν 'Αφρικανῶν 'Αρχιτεκτόνων.
27. Δόγμα τῶν 'Ασιατῶν 'Αδελφῶν (τῆς 'Ασίας).
28 Δόγμα Τελειοποιήσεως.
29. Δόγμα τῶν 'Εκλεκτῶν Κοέν.
30. Δόγμα τῶν Αὐτοκρατόρων 'Ανατολῆς καὶ Δύσεως.
31. Πρωτογενὲς Δόγμα τῆς Ναρβόννης.
32. Δόγμα τοῦ Τάγματος τοῦ Ναοῦ.
33. Σουηδικὸν Δόγμα.
34. Δόγμα τοῦ Σβεντεμπόργκ.
35. Δόγμα τοῦ Ζίννεντορφ.
36. Αἰγυπτιακὸν Δόγμα τοῦ Καλλιόστρο.
37. Δόγμα τῶν 'Αγαθοεργῶν 'Ιπποτῶν τῆς 'Αγίας Πόλεως.

'Εκ τῶν ὡς ἄνω Δογμάτων, ἅτινα ἀναφέρει ὁ Mackey ἀρκετὰ δὲν ὑφίστανται. πλέον. Λεπτομέρειαι περὶ ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν ἀναγράφονται εἰς τὰς οἰκείας λέξεις.

"Ολα ἐν τούτοις τὰ διάφορα αὐτὰ Δόγματα στηρίζονται ἐπὶ τῆς αὐτῆς θεμελιώδους βάσεως. 'Αρχίζουν ἀπὸ τοὺς τρεῖς Συμβ.·. βαθμ.·. οἵτινες ἀποτελοῦν τὴν ἀποκλειστικὴν βάσιν ὅλων τῶν ἄλλων. Οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ δὲν ἀποτελοῦν πράγματι παρὰ μίαν ἐπέκτασιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν Τεκτ.·. ἰδεῶν τῶν περιεχομένων εἰς τοὺς τρεῖς πρώτους. «'Ο Μαθ.·. ὁ 'Ετ.·. καὶ ὁ Διδ.·., γράφει ὁ Mackey, ἦσαν πάντοτε αἱ πύλαι, διὰ μέσου τῶν ὁποίων πᾶς μυούμενος ὑπεχρεοῦτο νὰ διέλθῃ πρὶν ἢ δυνηθῇ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ἐσώτερον ναόν, ὅστις εἶχεν οἰκοδομηθῇ ὑπὸ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Δόγματος. Αὐτοὶ ἦσαν τὸ κείμενον, οἱ δὲ ἀνώτεροι βαθμοὶ τὰ σχόλια».

'Εκ τούτων ἀπέρρευσε καὶ ὁ νόμος καθ' ὃν εἷς Διδ.·. Τέκτ.·. δύναται νὰ ἐπισκεφθῇ Στ.·. Διδ.·. οἱουδήποτε ἄλλου Δόγματος ἀνεξαρτήτως τοῦ συστήματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ Στ.·. αὕτη ἐργάζεται. Καὶ μόνον πέραν τοῦ βαθμοῦ τούτου ἰσχύει ἡ ἀποκλειστικότης ἑνὸς ἑκάστου τῶν διαφόρων Δογμάτων.

—*Δόγμα ὡς μεσάζων.* Κατὰ τὴν πίστιν τῶν μυστηριακῶν συνδέσμων τὰ σύμβολα εἶναι οἱ μεσάζοντες μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ. Τοῦτο, θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ, συμβαίνει καὶ εἰς τὸν Τεκτονισμόν. 'Ως κακὴ συνέπεια τῆς τοιαύτης ἐκδοχῆς (ἂν τις παραδεχθῇ αὐτὴν ὡς μόνην οὐσιώδη) προέκυψε καὶ προκύπτει ἀκόμη καὶ σήμερον ἡ οὐχὶ σπανία ἀντίληψις, ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἐθιμοτυπιῶν ἀρκεῖ διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἐσωτερίκευσις· διὰ μιᾶς τοιαύτης ὅμως ἐκδοχῆς ὁ ἄνθρωπος περιπίπτει εἰς μίαν ἠθικὴν παθητικότητα, ἡ ὁποία εἶναι ἐχθρὰ πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς Τεκτ.·. ἐργασίας. Καὶ ἐδῶ προκύπτει πάλιν ἡ παλαιὰ θρησκευτικὴ ἀμφισβήτησις: τί εἶναι τὸ οὐσιῶδες! ἡ πίστις ἢ ἡ πρᾶξις; Διὰ τὸν 'Ελευθεροτέκτ.·., ὁ ὁποῖος, πιστὸς εἰς τὴν ἰδέαν περὶ τῆς σημασίας τῆς ζωῆς, κρατεῖται μακρὰν ἀπὸ τὰς στενὰς δογματικὰς ἀπόψεις, ἡ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι μόνον ἡ ἑξῆς: σύμβολα καὶ δόγμα εἶναι ἀπαραίτητα εἰς τὴν ἠθικοπνευματικὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι δι' αὐτὸν ἀντιπρόσωποι ὑψηλοτέρων καὶ ὑψίστων ὑποστάσεων καὶ βοηθοῦν αὐτὸν διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὰς σχέσεις του μεταξὺ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τοῦ Παντός. 'Εν τούτοις ἡ ἐσωτέρα αὕτη ἐργασία πρέπει νὰ εἶναι συνδυασμένη καὶ συνυφασμένη μὲ τὴν ἠθικὴν ἔμπρακτον ἐργασίαν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ Ναοῦ τῆς ἀνθρωπότητος. 'Η πίστις μόνη δὲν ἀρκεῖ, ἂν δὲν τὴν συνοδεύῃ καὶ ἡ πρᾶξις. 'Η πρᾶξις πάλιν ὡς τοιαύτη, ἄνευ πίστεως, δὲν ἐπαρκεῖ νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἱκανὸν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Σύνδεσμον ἢ νὰ παραμείνῃ εἰς αὐτόν.

Δόγμα. ***'Αρχαῖον καὶ 'Αποδεδεγμένον Σκωτικόν.***— (Ancient and Accepted Scottish Rite, Rite Ecossais Ancien et Accepté, Alter und Angenommener Schottischer Ritus). Τὸ 'Αρχ.·. καὶ 'Απ.·. Σκωτ.·. Δόγμα τοῦ 33 καὶ τελευταίου βαθμοῦ εἶναι σύστημα ἀνωτέρων βαθμῶν διεθνῶς ἐξηπλωμένον, τὸ ὁποῖον ἐργάζεται εἰς 33 βαθμούς. 'Ως παρουσιάζεται μὲ τὴν σημερινήν του σύνθεσιν ἔχει τὴν καταγωγήν του ἐξ 'Αμερικῆς, ὅπου τῷ 1801 ἱδρύθη εἰς Charleston (τῆς Νοτ. Καρολίνας) ὑπὸ τῶν John Mitchell Ταγματάρχου, Φρειδ. Dalcho, ἑνὸς πρώσσου ἰατροῦ 'Ισαὰκ ντὰ Κόστα καὶ ἄλλων, τὸ πρῶτον "Υπατον Συμβούλιον τοῦ 33 καὶ τελευταίου βαθμοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ κατάγονται σήμερον ὅλα τὰ κανονικὰ "Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ κόσμου. Τὰ θεμέλια τοῦ ὅλου συστήματος ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύνθεσίν του καὶ τὴν ὀργάνωσίν του ἀποτελοῦν τὰ «Μ ε γ ά λ α Σ υ ν τ ά γ μ α τ α» τοῦ 1786 ἡ καταγωγὴ τῶν ὁποίων διαμφισβητεῖται.

'Η ἐπὶ μακρὸν θεωρουμένη ὡς συνήθης καὶ σήμερον ἀκόμη πολλάκις ἐμφανιζομένη καταγωγὴ τῶν ἐκ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀκριβὴς (Βλ. καὶ Begemann: Der Alterund Angenommener Schottische Ritus und Friedrich der Grosse, Berlin (1913).

Οἱ τρεῖς σ υ μ β ο λ ι κ ο ὶ β α θ μ ο ὶ τοῦ Δόγμ.·. τούτου διακρίνονται ἀπὸ τοὺς τοῦ 'Αγγλικοῦ δόγματος μόνον κατὰ τινὰς λεπτομερείας τῶν τυπικῶν.

Δὲν διοικοῦνται σήμερον, πλέον ὑπὸ τῶν 'Υπ.·. Συμβ.·., ἀλλ' ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ὑπὸ τῶν Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. 'Ανατ.·., οὕτως ὥστε τὰ "Υπ.·. Συμβ.·. κατὰ κανόνα διευθύνουν μόνον τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς IV—XXXIII. Κατὰ τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὸν συνέδριον τῶν 'Υπ.·. Συμβ.·. τῷ 1929 ἐλήφθη ἡ ὁριστικὴ ἀπόφασις, ὅπως οἱ συμβολικοὶ (κυανοῖ) βαθμοὶ ἐργάζονται μόνον ὑπὸ τὰς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. 'Ανατ.·.. 'Αντίθεσις μεταξὺ τοῦ «κυανοῦ» καὶ τοῦ «ἐρυθροῦ» Τεκτονισμοῦ οὐδεμία ἀπολύτως ὑφίσταται.

'Ο 'Ελληνικὸς 'Ελευθεροτεκτονισμὸς ἀκολουθεῖ τὸ Δόγμα τοῦτο.

Οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ ἀποτελοῦσι συνέχειαν τῶν τριῶν 'Ιωαννιτικῶν βαθμῶν. Περὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς σκοπιμότητος αὐτῶν βλ. εἰς λ. *βαθμοὶ ἀνώτεροι.*

Τὰ ἐργαστήρια τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ Δ.·. τούτου, διαιροῦνται εἰς *Στ.·. Τελειοποιήσεως, Περιστύλια, 'Αρείους Πάγους* καὶ *Κονσιστόρια.* 'Η κατανομὴ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν εἰς τὰ ἐργαστήρια ταῦτα δὲν εἶναι τελείως ἑνιαία. 'Επὶ παραδείγματι εἰς τὴν Βόρ. 'Αμερικὴν ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος κατανομή.

	Δικαιοδοσία	
	Βόρ.	Νότ.
Στ.·. Τελειοποιήσεως	4°—14°	4°—14°
Περιστύλιον	15° καὶ 16°	15°—18°
"Αρειος Πάγος / Συμβούλ. τῶν Καδ.·.	17° καὶ 18°	19° 30°
Κονσιστόριον	19°—32°	31° καὶ 32°

Τὰ λοιπὰ "Υπ.·. Συμβ.·. ἀκολουθοῦσι γενικῶς τὴν κατανομὴν τοῦ "Υπ.·. Συμβ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν 'Ηνωμ. Πολιτειῶν. Πολλαχοῦ ὁ 31° ἔχει ἴδια ἐργαστήρια (συμβούλια). Εἰς τοὺς βαθμούς, οἱ ὁποῖοι σήμερον μόνον καθαρὸν ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον ἔχουν, ἀνήκουν κατὰ πρῶτον οἱ καλούμενοι «Βαθμοὶ ἐκδικήσεως», περὶ τῶν ὁποίων τόσα ἐγράφησαν εἰς πολυαρίθμους ἀντιτεκτονικοὺς λιβέλλους. Εἰς αὐτοὺς γίνεται λόγος—συμφώνως πρὸς τὰς τάσεις τοῦ 18ου αἰῶνος—περὶ τοῦ πάντοτε συμβολικῶς ὑπονοουμένου ἐξιλασμοῦ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Χ.·. Α.·. καὶ τοῦ Ναΐτου Μεγ.·. Διδ.·. de Molay. Μόνον ἀκόμη εἰς τὸν 30°—'Ιππότης Καδὼς—γίνεται σοβαρῶς λόγος περὶ ἀντεκδικήσεως, ἀλλ' ὑπὸ τελείως συμβολικὴν ἔννοιαν.

Κατὰ τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ θανάτου τοῦ θύματος τελευταίου Ναΐτου Μεγ.·. Διδ.·. δεικνύεται ἡ ἀδιάκοπος ὑποχρέωσις τοῦ Τέκτ.·., ὅπως ἀγωνίζηται πάντοτε—καὶ μέχρις αὐτοθυσίας—μὲ πνευματικὰ ὅπλα διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πνεύματος.

Κατὰ τὸν Coblet d' Alviella ἡ «μοναδικὴ ἐκδίκησις τὴν ὁποίαν ὁ 'Ελευθεροτέκτων δύναται νὰ ἀσκήσῃ ἐν ὀνόματι τῶν κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς

καταδιωχθέντων, εἶναι ἡ ἐργασία του, ὅπως ἐπιτευχθῇ ἐν τῇ ἀνθρωπότητι, μία τοιαύτη ἠθική κατάστασις, ἡ ὁποία νὰ καθιστᾷ ἀδύνατον τὸ νὰ διαπραχθῶσι νέαι δολοφονίαι κατὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως». Γίνεται λόγος μόνον περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἡ δὲ σκέψις τῆς πραγματικῆς ἀντεκδικήσεως ἀποκρούεται καὶ καταδικάζεται τελείως ὡς ἀντιτεκτονική.

Ἡ καταγωγὴ τοῦ δόγματος εὑρίσκεται εἰς ἓν ἐκ τῶν πολυαρίθμων γαλλικῶν συστημάτων τοῦ *Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ* (βλ.λ.) τοῦ 18ου αἰῶνος, εἰς τὸ «*Συμβούλιον τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως*, Μεγάλην καὶ Κυρίαρχον Στοὰν Ἅγ. Ἰωάννης τῆς Ἱερουσαλὴμ» τὸ ὁποῖον ἀπερροφήθη περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας. Τὸ 1861 ἡ Μεγ.·, αὐτὴ Στ.·. ἔδωσεν εἰς τὸν ἔμπορον Στέφ. Μορὲν ἄδειαν καὶ δίπλωμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐξουσιοδοτεῖτο οὗτος, εἰς Ἀμερικὴν μεταβαίνων, νὰ ἱδρύσῃ μίαν Στ.·. Τελειοποιήσεως τοῦ Δόγματος εἰς τὸν Νέον Κόσμον, τουτέστι νὰ ἀνακοινώσῃ—κατὰ τὴν τότε ἔκφρασιν—τοὺς 25 βαθμοὺς τοῦ «τελείου καὶ ἐξόχου Τεκτονισμοῦ», οἱ ὁποῖοι ὑφίσταντο ἀπὸ τοῦ 1758 καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπὸ τοῦ ἐν Bordeaux παραρτήματος τῶν «Αὐτοκρατόρων τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως» δηλ. τῶν «*Πριγκίπων τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ*». Οἱ βαθμοὶ αὐτοὶ ἦσαν: 1. Μαθητής· 2. Ἑταῖρος· 3. Διδάσκαλος· 4. Μυστικὸς Διδάσκαλος· 5. Τέλειος Διδάσκαλος· 6. Ἔμπιστος Γραμματεύς· 7. Ἐπόπτης τῶν οἰκοδομῶν· 8. Πρεβότος καὶ Δικαστής. 9. Ἐκλεκτὸς διδάσκαλος τῶν ἐννέα· 10. Ἐκλεκτὸς Διδάσκαλος τῶν 15· 11. Ἐκλεκτὸς Μέγας Πεφωτισμένος ἢ ἀρχηγὸς τῶν 22 φυλῶν· 12 Μέγας Διδάσκαλος Ἀρχιτέκτων· 13. Βασιλικὴ Ἁψίς. 14. Μέγας—Ἐκλεκτός· 15. Ἱππότης τοῦ Ξίφους. Πρίγκιψ τῆς Ἱερουσαλήμ. 17. Ἱππότης τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως· 18. Ἱππότης Ροδόσταυρος· 19. Μέγας Ποντίφηξ· Ἰσόβιος Διδάσκαλος· 20. Μέγας Πατριάρχης· Μέγας Διδάσκαλος τῆς Κλειδὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ· 22. Πρίγκιψ τοῦ Λιβάνου ἢ Ἱππότης τοῦ Βασιλικοῦ Πελέκεως 23. Πρίγκιψ Ἐντριβὴς ἢ Εἰδήμων (Adept.) Ἀρχηγὸς τοῦ Μεγάλου Κονσιστορίου· 24. Πεφωτισμένος Ἱππότης, Ταξιάρχης τοῦ Λευκοῦ καὶ Μέλανος Ἀετοῦ· 25. Πρίγκηψ τοῦ Τεκτονισμοῦ, Ταξιάρχης τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ.

Ὁ Μορὲν ἐξεπλήρωσε τὴν ἀποστολήν του πρῶτον εἰς τὴν Ἰαμαϊκήν, ὅπου ὁ A. Franken ὡρίσθη ὡς πληρεξούσιος Μέγας Ἐπιθεωρητὴς καὶ ἱδρύθη συγχρόνως ἓν Κονσιστόριον, κατόπιν δ' εἰς τὸν Ἅγ. Δομίγγον μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας. Καὶ ἦσαν μὲν γνωστοὶ ἤδη ἐν Ἀμερικῇ Σκωτικοὶ βαθμοὶ καὶ ἀπὸ τοῦ 1749 εἰργάζοντο εἰς Ἅγ. Δομίγγον, Μαρτινίκην καὶ Λουϊζιάναν Σκωτικαὶ Στ.·., ἀλλ' ἡ ἐργασία τοῦ Μορὲν προυκάλεσε τὸ πρῶτον γενικωτέραν ἐπέκτασιν.

Περὶ τὴν καμπὴν τοῦ αἰῶνος ἐνεφανίσθη εἰς τὴν Ἀμερικὴν Σύνταγμά τι, χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1786, τὸ ὁποῖον ηὔξησε τοὺς βαθμοὺς ἀπὸ 25 εἰς 33 καὶ ὥριζεν ὡς ἀνωτάτην διοίκησιν Ὕπατον Συμβούλιον, συγκροτούμενον ἐξ ἐννέα Μεγ.·. Ἐπιθεωρητῶν, κατεχόντων τὸν 33ο. Τὸ Σύνταγμα τοῦτο, ἰσχυρίζοντο οἱ ἐμφανίσαντες αὐτό, ὤφειλε τὴν σύνταξίν του καὶ διαρρύθμισίν του εἰς τὸν Φρειδερῖκον τὸν Μέγαν, ὁ ὁποῖος ὥρισεν, ὅτι οἱ μέχρι τοῦδε ὑπὸ διαφόρων Σκωτικῶν Δογμάτων ἀπονεμόμενοι βαθμοὶ ἔπρεπε νὰ συναρμολογηθῶσιν εἰς ἓν νέον «Ἀρχαῖον καὶ Ἀποδεδεγμένον Δόγμα», μὲ 33 βαθ.·.. Ἐπειδὴ τότε ὁ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας ἐθεωρεῖτο ὑπὸ διαφόρων τεκτονικῶν σωματείων τοῦ Ἀρχαίου καὶ Νέου Κόσμου ὡς εἶδος Ἀρχηγοῦ τοῦ Τεκτονισμοῦ, δὲν ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ἀλήθεια τοῦ ὡς ἄνω ἰσχυρισμοῦ. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προαναφερθέντος Συντάγματος ἱδρύθη κατόπιν τῷ 1801 εἰς Charleston (τῆς Νοτ. Καρολίνας) τὸ πρῶτον Ὕπατον Συμβούλιον τὸ «Mother Supreme Council» τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον μετέφερε κατόπιν τῷ 1860 τὴν ἕδραν του εἰς Οὐάσιγκτων. Μετὰ ταῦτα διεξήχθη σφοδρὰ συζήτησις περὶ τοῦ ποῖος ἦτο ὁ συγγραφεὺς τῶν «Μεγάλων Συνταγμάτων τοῦ 1786», ἄνευ ὅμως θετικοῦ ἀποτελέσματος. Σήμερον πλέον θεωρεῖται ὡς ἐντελῶς ἀδιάφορον. ἂν τὰ Συντάγματα ταῦτα προῆλθον ἐκ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου, καὶ ὡς σπουδαῖον χαρακτηρίζεται τὸ ὅτι ταῦτα ἀπεδείχθησαν ἐξαιρετικῶς κατάλληλα νὰ στηρίξουν ἓν σύστημα, διαδεδομένον ἔκτοτε εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ὁ καθορισμὸς τῶν βαθμῶν εἰς 33 εἶναι ἀμερικανικῆς προελεύσεως. Σήμερον οἱ βαθμοὶ οὗτοι ὀνομάζονται:

Πρώτη τάξις

1ος βαθμὸς Μαθητὴς
2ος » Ἑταῖρος
3ος » Διδάσκαλος

Δευτέρα Τάξις

4ος βαθμὸς Μυστικὸς Διδάσκαλος
5ος » Τέλειος Διδάσκαλος
6ος » Γραμματεὺς ἐξ Ἀπορρήτων
7ος » Ἔφορος καὶ Δικαστὴς
8ος » Ἐπόπτης τῶν Οἰκοδομῶν
9ος » Διδάσκαλος Ἐκλεκτὸς τῶν 9.
10ος » Ἔξοχος Ἐκλεκτὸς τῶν 15.
11ος » Ὑπέρτατος Ἐκλεκτὸς τῶν 2.
12ος » Μέγας Διδάσκαλος Ἀρχιτέκτων
13ος » Ἱππότης τῆς Βασιλικῆς Ἁψῖδος
14ος » Μέγας Ἐκλεκτὸς Τέλειος καὶ Ὑπέρτατος Τέκτων.

Τρίτη Τάξις

15ος βαθμὸς Ἱππότης Ἀνατολῆς ἢ τοῦ Ξίφους
16ος » Πρίγκιψ τῆς Ἱερουσαλὴμ

Τετάρτη τάξις

17ος βαθμὸς Ἱππότης Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως
18ος » Πρίγκιψ Ροδόσταυρος, Ἱππότης τοῦ Ἀετοῦ καὶ Πελεκᾶνος.

Πέμπτη Τάξις

19ος βαθμὸς Μέγας Ποντίφηξ
20ος » Μέγας Διδάσκαλος τῶν Συμβολικῶν Στοῶν
21ος » Νωαχίτης ἢ Πρῶσσος Ἱππότης
22ος » Ἱππότης Βασιλικοῦ Πελέκεως ἢ Πρίγκιψ τοῦ Λιβάνου
23ος » Ἀρχηγὸς τῆς Σκηνῆς
24ος » Πρίγκιψ τῆς Σκηνῆς
25ος » Ἱππότης τοῦ Χαλκοῦ Ὄφεως
26ος » Πρίγκιψ τῆς Χάριτος
27ος » Ἱππότης Ταξιάρχης τοῦ Ναοῦ
28ος » Ἱππότης τοῦ Ἡλίου
29ος » Σκῶτος Ἱππότης τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου
30ος » Ἱππότης Καδὼς. Ἱππότης τοῦ Λευκοῦ καὶ Μέλανος Ἀετοῦ.

Ἕκτη τάξις

31ος βαθμὸς Μέγας Ἐπιθεωρητὴς Ταξιάρχης Δικαστὴς
32ος » Ὑπέρτατος Πρίγκιψ τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ

Ἑβδόμη Τάξις

33ος » Ὕπατος Μέγας Γενικὸς Ἐπιθεωρητής.

Μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς συστάσεώς του, τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ Charleston ἐξουσιοδότησε τὸν Γάλλον ἀξιωματικὸν τοῦ ἱππικοῦ κόμητα de Grasse-Tilly υἱὸν τοῦ ναυάρχου Tilly τοῦ τόσον δοκιμασθέντος κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν πόλεμον τῆς Ἀνεξαρτησίας, ὅπως ἐγκαταστήσῃ καὶ εἰς Ἅγ. Δομίγγον τὴν νέαν Σκωτικὴν Ἱεραρχίαν. Ὁ Grasse-Tilly, ὁ ὁποῖος ἤδη προηγουμένως εἶχεν ἀναγκασθῇ νὰ καταφύγῃ εἰς Νότ. Καρολίναν—συνεπείᾳ ἐξεγέρσεώς τινος τῶν Νέγρων,—προήχθη καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν. Φθάσας εἰς Παρισίους τῷ 1804, ἐγκατέστησε ἐκεῖ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἰδίου ἔτους τὸ πρῶτον Ὕπατον Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης μετὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ ὁποίου ἐπηκολούθησε καὶ ἡ ἵδρυσις τῆς Σκωτικῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Δόγματος τούτου. Πρῶτος Ὕπ.·. Ταξ.·. ὑπῆρξεν ὁ ἴδιος Grasse Tilly, τῷ δὲ 1806 ἐγένετο ὁ ἀρχικαγκελλάριος τῆς αὐτοκρατορίας Cambacérès (βλ. *Γαλλία*).

Μετὰ ταῦτα ἱδρύθησαν τὰ ἀκόλουθα Ὕπ.·. Συμβ.·.: 1801 Ἡνωμ. Πολιτεῖαι, Νότ. Δικαιοδοσία, 1804 Γαλλία, 1811 Ἱσπανία, 1813 Ἡνωμ. Πολιτεῖαι Βόρ. Δικαιοδοσία, 1817 Βέλγιον 1824 Ἰρλανδία, 1829 Βραζιλία, 1830 Περού, 1833 Κολομβία, 1842 Πορτογαλία, 1842 Ἀγγλία, 1846 Σκωτία, 1856 Οὐραγουάη, 1857 Ἀργεντινή, 1859 Κοῦβα, 1860 Μεξικόν, 1861 Ἅγ. Δομίγγος, 1865 Βενεζουέλα, 1870 Παραγουάη, 1871 Γουατεμάλα, 1872 Ἑλλάς, 1873 Ἑλβετία, 1874 Καναδᾶς 1875 Ἰταλία, 1899 Χιλή, 1907 Αἴγυπτος, 1909 Τουρκία, 1910 Ἰσημερινός, 1912 Σερβία (νῦν Γιουγκοσλαβία), 1913 Ὀλλανδία, 1922 Ρουμανία, 1923 Τσεχοσλοβακία, 1923 Πολωνία, 1925 Αὐστρία, 1930 Γερμανία.

Τὸ 1834 συνῆλθον εἰς Παρισίους τὰ τότε ὑπάρχοντα Ὕπ.·. Συμβ.·. πρὸς συνομολόγησιν μιᾶς συνθήκης στηριζομένης ἐπὶ τῶν Συνταγμάτων τοῦ 1786. Θεμελιώδη ὅμως σημασίαν ἀπέκτησαν αἱ συνεννοήσεις αὗται τὸ πρῶτον κατὰ τὸ Συνέδριον, τὸ ὁποῖον συνῆλθε τὴν 26 Σεπτεμβρίου 1875 ἐν Λωζάννῃ καὶ ἵδρυσε τὴν γνωστὴν «ὁμοσπονδίαν τῆς Λωζάννης». Ἐννέα Ὕπ.·. Συμβ.·. εἶχον ἀποστείλει ἀντιπροσώπους (Ἀγγλίας, Ὀλλανδίας, Κούβας, Γαλλίας, Οὐγγαρίας, Ἰταλίας, Περού, Πορτογαλίας καὶ Ἑλβετίας), οἱ ὁποῖοι ἐπεξειργάσθησαν καὶ συνέταξαν λεπτομερεῖς θεμελιώδεις ἀρχάς. Δύο ἔτη ἀργότερον συνῆλθον πέντε ἄλλα Ὕπ.·. Συμβ.·. εἰς Ἐδιμβοῦργον (Ἡνωμ, Πολιτεῖαι—Νοτ. Δικαιοδοσία, Ἰρλανδία, Σκωτία, Κεντρῴα Ἀμερικὴ καὶ Ἑλλάς) διὰ νὰ κανονίσουν τὴν θέσιν των ἔναντι τῶν ἀποφάσεων τοῦ 1875. Νέαι τινὲς διατυπώσεις, τὰς ὁποίας τὰ Συμβ.·. ταῦτα προέτεινον, δηλ. σχετικῶς μὲ τὸν Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·., ἐγένοντο δεκταὶ ὑπὸ τῶν πρώτων, μετ' ἀνταλλαγὴν γνωμῶν πρὸς τὸ καλὸν καὶ χάριν τῆς ἑνότητος τοῦ Δόγματος.

Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1875 ἱδρυθεῖσα «Ὁμοσπονδία τῆς Λωζάννης» εἶναι μία ἕνωσις χωρὶς διευθύνουσαν ἀνωτέραν Διοίκησιν, χωρὶς κοινὸν Διοικητικὸν σῶμα, χωρὶς κεντρικὸν ὄργανον. Ἐν τούτοις ὅμως ἀποτελεῖ ἕνα πραγματικῶς διεθνῆ δεσμὸν διὰ τοῦ ἁπλοῦ γεγονότος, ὅτι τὰ Ὕπ.·. Συμβ.·. τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν αὐτήν, ἀποδέχονται τὰς ἐν Λωζάννῃ τεθείσας θεμελιώδεις ἀρχάς, μὴ ἐπιτευχθέντος εἰσέτι νὰ γίνωσιν αὗται δεκταὶ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Τεκτον.·. Σωματείων. Οὕτω πως τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. καθίσταται πραγματικῶς παγκόσμιον Δόγμα.

Ἐκ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ 1875, αἱ ὁποῖαι ῥητῶς βασίζονται ἐπὶ τῶν Συνταγμάτων τοῦ 1786, αἱ ἀκόλουθοι εἶναι σημαντικώταται:

1. Ὁ καθορισμὸς ὅτι εἰς μίαν χώραν ἓν μόνον Ὕπ.·. Συμβ.·. δύναται νὰ ὑπάρχῃ ὡς κανονικόν. Τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἡ ὁποία ἀποκλείει ἐκ τῶν προτέρων ὅλας τὰς ἀντιζηλίας καὶ φιλονεικίας, ἐξαίρεσις μοναδικὴ ὑφίσταται διὰ τὰ δύο ἐν Ἡνωμ. Πολιτείαις ὑφιστάμενα Ὕπ.·. Συμβ.·..

2. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι μία ἀδελφικὴ κοινότης ἐν μέσῳ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας· διδάσκει τὴν ἀναγνώρισιν μιᾶς δημιουργικῆς ἀρχῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·..

3. Ὅλοι οἱ ἀληθεῖς Ἐλευθεροτέκτονες, εἰς οἱανδήποτε πατρίδα καὶ ἂν ἀνήκωσι, παριστῶσι μίαν οἰκογένειαν ἀδελφῶν, διεσπαρμένων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ ἀποτελοῦσι τὸν σύνδεσμον τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

4. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς οὐδένα περιορισμὸν θέτει εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ δὲ εἰς πάντα τὴν ἐλευθερίαν αὐτήν, ἀπαιτεῖ τὴν ἀπόλυτον ἀνοχήν.

5. Ἕνεκα τοῦ ἀνωτέρω λόγου ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἀνοικτὸς εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, εἰς ὅλας τὰς φυλὰς καὶ εἰς οἱανδήποτε πίστιν. Ἀπαγορεύει εἰς τὰς συνεδριάσεις τῶν μελῶν του πᾶσαν πολιτικὴν ἢ θρησκευτικὴν συζήτησιν. Δέχεται πάντα, ὅστις εἶναι ἐλεύθερος καὶ χρηστοήθης οἱασδήποτε πολιτικὰς ἢ θρησκευτικὰς πεποιθήσεις ἔχει οὗτος.

6. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἔχει ὡς θέμα τὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς ἀμαθείας ὑπὸ πᾶσαν μορφὴν καὶ ἐμφάνισίν της. Αἱ θεμελιώδεις ἀρχαί του διδάσκουν: ὑπακοὴν εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος, ἔντιμον ζωήν, ἐξάσκησιν δικαιοσύνης, ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον, ἀδιάκοπον συνεργασίαν εἰς ἔργα γινόμενα πρὸς εὐτυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ προάγοντα τὴν παντοτινὴν καὶ εἰρηνικὴν χειραφέτησίν της

7. Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων κατανέμεται εἰς διάφορα, ἀλληλοαναγνωριζόμενα Δόγματα. Ταῦτα ἔχουν τὰς αὐτὰς ῥίζας καὶ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Εἰς οἱονδήποτε Δόγμα καὶ ἂν ἀνήκῃ Ἐλευθεροτέκτων τις, εἶναι πάντοτε ἀδελφὸς ὅλων τῶν ἐπὶ γῆς Ἐλευθεροτεκτόνων.

Καθ' ὡρισμένα χρονικὰ διαστήματα, τὰ ὁποῖα πρὸ τινος καθωρίσθησαν ἀνὰ 5 ἔτη, γίνονται διεθνῆ συνέδρια τῶν Ὑπάτων Συμβ.·., κατὰ τὰ ὁποῖα λαμβάνονται ἀποφάσεις μεταξὺ ἄλλων καὶ περὶ τῆς εἰσδοχῆς καὶ ἀναγνωρίσεως τῶν ἐν τῷ μεταξὺ νεοϊδρυθέντων Ὕπ.·. Συμβ.·.. Τὸ τελευταῖον πρὸ τοῦ α' πολέμου συνέδριον, συνῆλθε τὸ 1912 ἐν Οὐάσιγκτων. Μετὰ ταῦτα συνέδρια συνῆλθον εἰς Λωζάννην τὸ 1922 καὶ εἰς Παρισίους τὸ 1929 Κατὰ τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὸν συνέδριον τοῦ 1929, εἰς τὸ ὁποῖον 27 Ὕπ.·. Συμβ.·. ἀπέστειλαν ἀντιπροσωπείας, ἐγένετο παμψηφεὶ δεκτή, προτάσει τοῦ Ὕπ.·. Ταξ.·. τῆς Βορ. Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν Léon Abbott, ἡ κάτωθι ἀπόφασις περὶ εἰρήνης:

«Ὁ κόσμος πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ πραγματικὴν φιλίαν καὶ πραγματικὴν ἐμπιστοσύνην εἰς ἀγάπην περιλαμβάνουσαν τοὺς πάντας. Ἡ εἰρήνη πρέπει νὰ ἐκπηγάζῃ ἀπὸ μίαν καθαρὰν πηγήν, ἡ ὁποία νὰ μὴ θολώνεται ἀπὸ τὸ μῖσος, τὸν ἐγωϊσμόν, τὰς δεισιδαιμονίας καὶ τὴν δυσπιστίαν. Παρακολουθοῦμεν μὲ θερμὸν ἐνδιαφέρον τοὺς μόχθους, τοὺς ὁποίους καταβάλλουν ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων λαῶν διὰ νὰ ἐπιτύχουν φιλικὰς συνεννοήσεις ὑπαγορευομένας ἀπὸ τὴν καλὴν θέλησιν. Ὅπως ἑκάστη Τεκτ.·. ὀργάνωσις εἶναι φυτώριον τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα, οὕτω πως ἔχομεν καὶ ἡμεῖς τοὺς ἀγγελιαφόρους τῆς εἰρήνης, οἱ ὁποῖοι εἶναι σκαπανεῖς ἑνὸς πολιτισμοῦ διαρκῶς προοδεύοντος... Οἱ ἀντιπρόσωποι ὑπόσχονται ἐπισήμως, ὅτι θὰ προσπαθοῦν διαρκῶς νὰ καθιστῶσιν ἰσχυρὰν κάθε νόμιμον ἐπίδρασιν ὅπως προάγεται ἡ γενικὴ εἰρήνη, ὅπως ἐνισχύεται ἡ καλὴ θέλησις καὶ ὅπως ἡ ἔνδοξος κυριαρχία τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης ἐγκατασταθῇ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων ὅλης τῆς γῆς».

Αἱ θεμελιώδεις διατάξεις, ὅτι ἡ δικαιοδοσία τῶν Ὕπ.·. Συμβ.·. πρέπει νὰ ἐκτείνεται μόνον ἐπὶ τῶν βαθμῶν 4ος—33ος καὶ ὅτι οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ τοῦ Δόγμ.·. ἀπονέμονται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς ἐκείνους τοὺς Τέκτ.·., οἱ ὁποῖοι ἔλαβον τοὺς τρεῖς πρώτους βαθμοὺς εἰς κανονικὴν Στ.·. καὶ εἶναι ἐνεργὰ μέλη μιᾶς τοιαύτης Στ.·., ὡς ἐπίσης καὶ ὅτι ὁ ἀποκλεισμὸς καὶ διαγραφὴ ἑνὸς Τέκτ.·. ἐκ τῆς Συμβ.·. Στ.·. αὐτομάτως συνεπιφέρει τὴν ἀπώλειαν τῆς ἰδιότητος τοῦ μέλους ἀνωτέρων ἐργαστηρίων, ἐστερεώθησαν καλλίτερον εἰς τινας χώρας δι' ἰδιαιτέρων συνθηκῶν, τὰς ὁποίας συνῆψαν τὰ Ὕπ.·. Συμβ.·. τῶν χωρῶν τούτων μὲ τὰς ἐν αὐταῖς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. (βλ. καὶ *τοὺς καθέκαστα βαθμούς*).

Δόγμα, Γαλλικόν.- (Rite Français). Βλ. *Γαλλικὸν δόγμα.*

Δόγμα, Ἑρμητικόν.- (Rite Hermétique). Βλ. *Πεφωτισμένοι* καὶ *Ἀβινιών.*

Δόγμα μεικτόν. (rite mixte) Βλ. *Ἀνθρώπινον Δίκαιον* καὶ *γυνή.*

Δόγμα, Μεταρρυθμισμένον. (Rite rectifié, Régime Ecossais et rectifié, Rectifizierter Ritus). Ἀπὸ ὅλας τὰς μεταβολάς, τὰς ὁποίας ὑπέστη τὸ σύστημα τῆς *«Αὐστηρᾶς Τηρήσεως»* (βλ. λ.) τὴν μεγίστην σημασίαν ἔχει ἡ μεταρρύθμισις, ἡ γενομένη κατὰ τὸ ἐθνικὸν συνέδριον τῶν Ναϊτῶν ἐν Λυὼν (Convent des Gaules) κατὰ Νοέμβριον - Δεκέμβριον 1778. Ἡ μεταρρύθμισις αὕτη εἶναι μία θεμελιώδης ἀποστροφὴ ἀπὸ τὸ σύστημα τὸ καθιερωθὲν ὑπὸ τοῦ βαρώνου φὸν *Χούντ.* (βλ. λ.) Εἰς τὴν θέσιν τοῦ συστήματος τούτου ἐγκατεστάθη τὸ Τάγμα τῶν *«Εὐεργετῶν ἱπποτῶν τῆς Ἱερᾶς πόλεως»* (Chevaliers

bienfaisants de la Cité Sainte»), τὸ ὁποῖον ἀπέρριψε τὴν μὴ δυναμένην νὰ στηριχθῇ καταγωγὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ναϊτῶν, ἐχαρακτήρισεν ὡς σκοπούς του τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀγαθοεργίας καὶ τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ καθαρότητι, ἐδημιούργησε δὲ πάλιν 6 βαθμούς, τοὺς ἑξῆς: Μαθητής, Ἑταῖρος, Διδάσκαλος, Σκῶτος τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου (ἐπίσης χαρακτηριζόμενον ὡς συμβ.·. βαθ.·.), καὶ δύο βαθμοὺς τοῦ ἐσωτέρου τάγματος (Νεοφώτιστος ὑπασπιστὴς καὶ εὐεργέτης Ἱππότης τῆς Ἱερᾶς Πόλεως). Ἐπειδὴ δ' εἰς τὴν γαλλικὴν κυβέρνησιν ὁ τίτλος «Ναΐτης Ἱππότης» δὲν ἦτο ἀρεστὸς ἕνεκα ἱστορικῶν λόγων ἡ μεταρρύθμισις ἀπέρριψε τοῦτον. Ὁ ἰσχυρὸς τονισμὸς τῆς ἀγαθοεργίας ἔτυχε ἰδιαιτέρας ἐκτιμήσεως ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ τρομερὰ ἀθλιότης ἡ ὁποία τότε ἐπίεζε τὴν Γαλλίαν καὶ δὲν ἀνεκουφίζετο ἀπὸ ἐπίσημόν τι ἵδρυμα ἀγαθοεργίας. Τὸ σχέδιον τοῦ Τάγματος, τὸ καταρτισθὲν ἐν Λυὼν, ἐγένετο δεκτὸν μὲ τινὰς μικρὰς τροποποιήσεις καὶ ἀπὸ τὸ συνέδριον τοῦ Βιλλελμσμπάντ τοῦ 1782. Τὸ θανατηφόρον κτύπημα τὸ ὁποῖον ἡ Αὐστηρὰ Τήρησις ἐδέχθη κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο, παρεκώλυσεν ἐπίσης ἐξ ἀρχῆς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Μετερρυθμισμένου Δόγματος. Τὸ δόγμα τοῦτο περιωρίσθη εἰς τὴν Γαλλίαν, Βόρ. Ἰταλίαν καὶ Ἑλβετίαν, ὅπου τὸ 1779 ἱδρύθη τὸ μετερρυθμισμένον «Μ έ γ α ἀ ν ε ξ ά ρ τ η τ ο ν Ἡ γ ο υ μ ε ν ε ῖ ο ν τ ῆ ς Ἑ λ β ε τ ί α ς» (Grand Prieuré indépendant d' Helvétie—Directoire Ecossais rectifié) ὑπὸ τὸν Diethelm Lavater. Γενικὸς Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Μετερρυθμισμένου Δόγματος ὑπῆρξε μέχρι τοῦ θανάτου του (1797) ὁ Δοὺξ Φερδινάνδος τῆς Βρουνσβίκης τὸν ὁποῖον διεδέχθησαν ὁ πρίγκιψ καὶ χωροκόμης Κάρολος τῆς Ἔσσης (εἰσαγαγὼν τὸ Δόγμα μετά τινων ἀλλοιώσεων καὶ εἰς τὴν Δανίαν, ὅπου ἀντικατεστάθη τὸ 1855 ὑπὸ τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος) καὶ ὁ χωροκόμης Χριστιανὸς τῆς Ἔσσης. Μετὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν τὸ Δόγμα ἔλαβε ποιάν τινα ἀνάπτυξιν ἐν Γαλλίᾳ ὡς «Directoire de Neustrie». Τὸ 1808 ὁ Cambacérès ἐγένετο Ἐθνικὸς Μέγ.·. Διδάσκαλος. Μετὰ τὴν κατάρρευσιν τῆς Αὐτοκρατορίας ἤκμασε τὸ Δόγμα εἰς διαφόρους χώρας. Μὲ τὴν ἀρχικήν του ὅμως μορφὴν διετηρήθη μόνον ἐπ' ἀρκετὸν τὸ ἐν Ζυρίχῃ Ἑλβετικὸν Μέγα Ἡγουμενεῖον.

Πολλαὶ συμβολικαὶ Στ.·. ὑπήγοντο ὑπὸ τὸ Ἡγουμενεῖον τοῦτο μέχρι τῆς ἱδρύσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Ἀλπίνα», ὁπότε ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν νέαν ταύτην Τεκτ.·. Δύναμιν καὶ ἐδέχθησαν τὰ νέα τυπικά. Μόνον ἡ ἐν Γενεύῃ ἱδρυθεῖσα Στ.·. «Ἕνωσις τῶν Καρδιῶν» («Union des Cœurs») διετήρησε καὶ ὑπὸ τὴν νέαν Τεκτ.·. Δύναμιν τὸ Μετερρυθμισμένον Δόγμα (μέχρι τῆς σήμερον) ἐργαζομένη ὡς καὶ πρότερον εἰς μίαν συμβολικὴν Στ.·. τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ «Σκώτου Διδασκάλου τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου». Ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν Συμβ.·. Στ.·. ἐξησθένησεν, ὡς ἦτο ἑπόμενον, τὸ Ἡγουμενεῖον. Ἐκ τῶν δύο Νομαρχιῶν τῆς Γενεύης καὶ τῆς Ζυρίχης, ἡ τελευταία περιέπεσεν εἰς ὕπνον, οὕτως ὥστε κατὰ τὸ 1885 ἡ Γενεύη ἦτο τὸ μοναδικόν, ὑφιστάμενον ἀκόμη, λείψανον καὶ ἕδρα τοῦ Μεγάλου Ἡγουμενείου. Τὸ 1896 συνήφθη συνθήκη φιλίας μὲ τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·. τῆς Ἑλβετίας (Λωζάννη), ἡ ὁποία, ἀνανεωθεῖσα τὸ 1910, ἠκυρώθη τὸ 1930.

Γάλλοι Τέκτ.·., γενόμενοι ἐν Ἑλβετίᾳ δεκτοὶ εἰς τὸ Δόγμα, ἀφύπνισαν τὸ 1910 τὴν παλαιὰν Παρισινὴν Στ.·. «Le Centre des Amis» (μέχρι τοῦ 1797 «Γουλιέλμος Τέλλος»). Αὕτη μετά τινας ἀρχικοὺς δισταγμοὺς ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας μετὰ ἓν ἔτος ὅμως ἀνεκήρυξεν ἑαυτὴν ἀνεξάρτητον καὶ ἐγένετο μία ἐκ τῶν δύο μητρικῶν Στ.·. τῆς «Ἀνεξαρτήτου καὶ Κανονικῆς Ἐθνικῆς Μεγ.·. Στ.·, διὰ τὴν Γαλλίαν» (βλ. *Γαλλία*), εἰς τὴν ὁποίαν μόνον καλλιεργεῖται τὸ Μετερρυθμισμένον Δόγμα εἴς τινας Καλύβας Οἰκοδόμων.

Τὸ 1911 τὸ Μέγα Ἡγουμενεῖον ἦλθεν εἰς φιλικὰς σχέσεις μὲ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·., καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀποκατεστάθησαν ἐπίσημοι σχέσεις μὲ τοὺς Βρεττανοὺς Ναΐτας Ἱππότας.

Τὸ 1913 εἰσήχθη τὸ Δόγμα καὶ εἰς τὸ Βέλγιον, ὅπου ὁ Δωρ Γουσταῦος Smets—Mondez ἀνέλαβε τὴν διοίκησίν του. Τὸ Μέγα Ἡγουμενεῖον τῆς Γενεύης διατηρεῖ ἀκόμη φιλικὰς σχέσεις μὲ τὰς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Βορρᾶ. Μέχρι τοῦ 1916 ὑφίσταντο τοιαῦται καὶ μὲ τὴν Μεγ.·. Ἐθνικὴν Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας. Οἱ Ἱππόται φέρουν Λατινικὰ ἱπποτικὰ ὀνόματα καὶ τὸ ρητὸν τοῦ Τάγματος εἶναι «Perit ut vivat».

Οἱ βαθμοὶ τοῦ Μετερ.·. Δόγμ.·. εἶναι πολὺ ἐκτεταμένοι, ἐπειδὴ περιέλαβον ἐν μέρει τὸ περιεχόμενον πολλῶν ἀρχικῶν βαθμῶν. Ὁ 4ος (Σκῶτος τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου) ἀντιστοιχεῖ περίπου πρὸς τὸν 18ο τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. ὁ τοῦ Νεοφωτίστου Ὑπασπιστοῦ πρὸς τὸν 30ο τοῦ Δόγμ.·. τούτου καὶ ὁ τῶν Εὐεργετῶν Ἱπποτῶν τῆς Ἱερᾶς Πόλεως πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Σκωτ.·. Δόγματος.

δόγμα μυστικὸν ἢ μυστικὴ διδασκαλία (Doctrine Secréte). Ἡ ὅλη βάσις τῆς θεοσοφικῆς διδασκαλίας, στηριζομένη ἐπὶ ἀρχαϊκῶν κειμένων τῶν Ἐπῶν τοῦ Τζυάν, διαιρουμένων εἰς δύο μέρη: τὰ 7 πρῶτα ἔπη μετὰ τῶν σχολίων των περιέχουν τὴν Κοσμογονίαν, τὰ δ' ὑπόλοιπα 12 (ἐπίσης μετὰ σχολίων) τὴν Ἀνθρωπολογίαν. Οἱ θεοσοφισταὶ πιστεύουν ὅτι τὰ ἱερὰ αὐτὰ κείμενα τοῦ Τζυὰν εἶναι ἀρχαιότατα προερχόμενα πιθανῶς ἀπὸ τὰς μυσταγωγικὰς σχολὰς τῆς Ἀτλαντίδος, καὶ περιέχοντα πλήρη εἰκόνα τῆς ἐξελίξεως τοῦ Κόσμου. Ἡ μυστικὴ διδασκαλία ἀσχολεῖται ἐπίσης καὶ μὲ τὸν συμβολισμὸν ὡς καὶ μὲ ὅλα τὰ ἀποκρυφιστικὰ ζητήματα. (βιβλ. 6 σελ. 45).

Δόγμα, Νέον—.(Rite moderne). Συνήθης χαρακτηρισμὸς *τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος* (βλ. λ.).

Δόγμα, *περσικὸν φιλοσοφικόν*—. (Rite Persan Philosophique). Δόγμα εἰσαχθὲν κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ἐν Γαλλίᾳ μὲ 7 βαθμούς: 1. Μαθητὴς ἀκροατής, 2. Ἑταῖρος μεμυημένος, ὑπασπιστὴς τῆς Ἀγαθοεργίας, 3. Διδάσκαλος, Ἱππότης τοῦ Ἡλίου (κατὰ τὸν 28ο τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·.), 4. Ἀρχιτέκτων ὅλων τῶν δογμάτων 5.Ἱππότης τῆς Φιλοσοφίας τῆς καρδίας. 6. Διδάσκαλος καλὸς πάστωρ, 7. Μέγας ἐκλεκτὸς Σεβάσμιος. *ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ*: 1 (Τόμ. Β' 768) καὶ 7

δόγμα, *πρωτογενές*—. (Rite primitif). Τὸ Δόγμα τοῦτο, καλούμενον ἐπίσης «Φ ι λ ά δ ε λ φ ο ι τ ῆ ς Ν α ρ μ π ὸ ν» («Philadelphes de Narbonne»), εἶναι γαλλικὸν σύστημα ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ 18ου αἰῶνος, τὸ ὁποῖον ἠκολούθει ἑρμητικὴν κατεύθυνσιν. Ἱδρύθη τὸ 1780 ἐν Narbonne ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν Στ.·. «Les Philadelphes», ἡ ὁποία προσῆψεν εἰς τὸ ὄνομά της τὸν χαρακτηρισμὸν «Πρώτη Ἡνωμένη Στοὰ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἢ Πρωτογενὲς Δόγμα εἰς τὴν χώραν τῆς Γαλλίας» («Première Loge de Saint—Jean réunie ou Rite primitif au pays de France»). Τὸ Δόγμα, εὑρισκόμενον εἰς σχέσιν μὲ τοὺς Παρισινοὺς Φ ι λ α λ ή θ ε ι ς καὶ ἐργαζόμενον εἰς 3 κλάσεις, ἀπερροφήθη κατόπιν ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας.

Τὸ ὄνομα «Philadelphe» ἐμφανίζεται τὸ πρῶτον τὸ 1547 εἰς ἓν λιβελλογράφημα τοῦ François Hotoman «Le Réveil—Matin des Français et de leurs voisins, composé par Eugène P h i l a d e l p h e, cosmopolite». *ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ*: 1 Τόμ. Β' σ. 892) καὶ 7

Δόγμα, *Σκωτικὸν φιλοσοφικόν*—. (Rite Ecossais philosophique). Γαλλικὸν σύστημα ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ 18ου αἰῶνος, τὸ ὁποῖον διηυθύνετο ὑφ' ἑνὸς ἀνωτάτου Δικαστηρίου καὶ εἶχεν ἑπτὰ Δικαστήρια εἰς τὰς πόλεις Douai, Ἀμβέρσαν, Puy Laurens, Τουλούζην, Angers, Δουγκέρκην, καὶ Βρυξέλλας. Ὁ ἐκ Παρισίων ἰατρὸς Boileau (ὁ ὀνομασθεὶς «Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Ἑρμητικοῦ Τεκτονισμοῦ») ἐπεξειργάσθη τὰ τοῦ Δόγματος τούτου, τὸ ὁποῖον εἰσήχθη εἰς τὴν γνωστὴν Στ.·. «Contrat-Social» ἐν Παρισίοις. Ὑπὲρ τοὺς συμβολ.·. βαθμοὺς ὑπῆρχον 12 ἀνώτεροι: Ἱππότης τοῦ Μέλανος Ἀετοῦ ἢ Ροδόσταυρος τοῦ Χερεντὸμ ντὲ λὰ Τοὺρ (τρεῖς βαθμίδες)· Ἱππότης τοῦ Φοίνικος· Ἱππότης τοῦ Ἡλίου· Ἱππότης τῆς Ἴριδος· Ἀληθὴς Τέκτων, Ἱππότης τῶν

'Αργοναυτῶν· 'Ιππότης τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος· Τέλειος μεμυημένος Μέγ∴ 'Επιθεωρητής· Μέγας Σκῶτος, 'Επιθεωρητὴς Διδάσκαλος τοῦ φωτεινοῦ Δακτυλίου. Τὸ 1776 ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Boileau ἐν Παρισίοις τὸ 'Ανώτατον Δικαστήριον (Tribunal Chef d' Ordre). 'Εθνικὸς Μέγας 'Ανώτερος ἐγένετο μετὰ τὸν Boileau ὁ βαρῶνος ντὲ Bromer. 'Η Στ∴ «Contrat Social» ὠνομάσθη «Μήτηρ Στ∴ τοῦ Σκωτικοῦ Φιλοσοφικοῦ Δόγματος».

Οἱ τρεῖς συμβ∴ βαθ∴ ἀποτελοῦν τὴν ἀπαραίτητον βάσιν καὶ τοῦ συστήματος τούτου, δὲν ἀποτελοῦν ὅμως καὶ μέρος τοῦ Δόγματος.

Τὸ ἐν λόγῳ Δόγμα παρητήθη εἰδικῶς τοῦ δικαιώματος τοῦ ἱδρύειν Συμβ∴ Στ∴ δέχεται ὅμως ὅπως υἱοθετεῖ κανονικὰς ἐν ἐνεργείᾳ Στ∴ καὶ τὰς εἰσάγει εἰς τοὺς ἀνωτέρους του βαθμ∴

'Ο Τορρὺ ἀνάγει τὴν καταγωγὴν τοῦ Σκωτ. Φιλ∴ Δ∴ εἰς τοὺς Ροδοσταύρους τοῦ 14ου αἰῶνος, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ δικαιολογῇ ἐπαρκῶς τὸν ἰσχυρισμόν του αὐτόν.

Τὸ μόνον ἱστορικῶς βεβαιωμένον εἶναι ὅτι τοῦτο ἱδρύθη ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Boileau μαθητοῦ τοῦ διασήμου 'Ερμητικοῦ φιλοσόφου Περνέττυ (βλ. λ.).

Δύναταί τις νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ Δ∴ ἐὰν προσέξῃ τὸν τίτλον τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ του: Διδάσκαλος τοῦ *Φωτεινοῦ Δακτυλίου*. 'Ο φωτεινὸς δακτύλιος εἶναι βαθμὸς Πυθαγόρειος. Τὸ 1780 ἱδρύθη ἐν Γαλλίᾳ 'Ακαδημία τῶν 'Υπερτάτων Διδασκάλων τοῦ Φωτεινοῦ Δακτυλίου ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐδιδάσκετο ὅτι ὁ 'Ελευθεροτεκτ∴ συνεστήθη ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου, τὰ δὲ μέλη αὐτῆς ἠσχολοῦντο μὲ τὴν ἑρμηνείαν τῶν θεωριῶν τοῦ "Ελληνος σοφοῦ τῆς Σάμου.

Τὸ Δόγμα ἤκμασε κυρίως κατὰ τὸ 1810—1812 ὅτε καὶ εἶχεν εἰς τὴν κατοχήν του πλούσιον ἀρχεῖον παλαιῶν καταστατικῶν, χειρογράφων τυπικῶν καὶ ἄλλων ἐνδιαφερόντων Τεκτ∴ ἔργων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: *(Τόμ. Β' σελ. 773)* καὶ 7.

Δόγμα τελειοποιήσεως (Rite de Perfection). Τὸ μὲ 25 βαθμοὺς Σκωτικὸν Δόγμα (*Αὐτοκράτορες 'Ανατολῆς καὶ Δύσεως*), τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις τοῦ 'Αρχαίου καὶ 'Αποδ∴ Σκ∴ Δόγμ∴ (*Βλ. Δόγμα 'Αρχαῖον καὶ 'Αποδεδεγμένον Σκωτικόν*—.)

Δόγμα τῶν Γάλλων Νωαχιτῶν *Βλ. Τάγμα τῶν Γάλλων Νωαχιτῶν*.

Δογμάτων ἐπίδρασις.— Πᾶς πνευματικὸς ἄνθρωπος ἔχων φιλοσοφικὴν ροπὴν αἰσθάνεται πάντοτε ἕλξιν πρὸς ἓν οἱονδήποτε δόγμα τὸ καὶ συμφωνότερον πρὸς τὰς ἀρχὰς ἢ τὰς τάσεις του. 'Η ἕλξις αὐτή, ὅπως γράφει ὁ Waite, δύναται νὰ τὸν φέρῃ, εἴτε πρὸς τὰς περισσοτέχνους τελετουργίας μιᾶς ἐκ τῶν μεγάλων Χριστιανικῶν 'Εκκλησιῶν, εἴτε πρὸς μίαν τῶν Μυστικῶν 'Εταιρειῶν, αἱ ὁποῖαι διὰ παραδόξων τελετῶν καὶ ἀρχαιοτάτου συμβολισμοῦ μεταδίδουν ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα καὶ εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας τὰς συγκλονιστικὰς παραδόσεις τῆς μυήσεως. Καὶ συμβαίνει μὲν ἐνίοτε τὰ Δόγματα νὰ ἔχουν χάσῃ τὴν βαθυτέραν των σημασίαν. 'Αλλὰ καὶ πάλιν ἀσκοῦν τοιαύτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ σκεπτομένου καὶ τοῦ φιλοσοφοῦντος ἀνθρώπου, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνεύρῃ εἰς αὐτὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν λανθανουσῶν ἐν αὐτῷ ροπῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ἡ σκοτεινὴ καὶ ἀκαθόριστος ἔκφρασις μιᾶς ψυχικῆς ὑποστάσεως ἐδρευούσης ἐν ἡμῖν.

Προκειμένου δὲ περὶ τῶν Μυστικῶν ἢ Μυστηριακῶν δογμάτων εἶναι σχεδὸν βέβαιον ὅτι ἡ πρασεκτικὴ μελέτη τῶν συμβόλων των ἀφυπνίζει βαθμηδὸν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἐννοίας καὶ συλλήψεις θεωρουμένας ἀνεφίκτους διὰ τὸν κοινὸν νοῦν καὶ ἀποτελούσας, κατὰ τὴν χαρακτηριστικὴν ἔκφρασιν τοῦ Waite «ἀφορμὴν ἐμπνεύσεως διὰ τὸν ποιητήν, πηγὴν προφητείας διὰ τὸν δραματιστὴν καὶ κολυμβήθραν ἀναλογικῶν συσχετίσεων διὰ τὸν μυσταγωγὸν ὅστις δι' αὐτῶν σφυρηλατεῖ τοὺς ἰσχυροὺς κρίκους τοὺς συνδέοντας ὅλους ὁμοῦ τοὺς κόσμους.»

Τὰ Μυστηριακὰ ἐπομένως δόγματα ἀσκοῦν εὐεργετικὴν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπίδρασιν ἥτις ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τὸν καθιστᾷ τελειότερον.

δοκιμασία. 1. (Probation, Erprobung ἢ Probezeit). 'Ο χρόνος —εἰς τὴν διάλεκτον ἰδίᾳ τῶν ἀμερικανικῶν Στ∴—, ὁ ὁποῖος ἀπαιτεῖται νὰ παρέλθῃ μεταξὺ τῆς ἀπονομῆς τῶν καθ' ἕκαστα βαθμῶν. Εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς Στ∴ ὁ χρόνος οὗτος ἔχει πολὺ ἐπιβραχυνθῇ καὶ ἀνέρχεται εἰς τέσσαρας περίπου ἑβδομάδας μεταξὺ τῶν τριῶν 'Ιωαννιτικῶν ἢ συμβ∴ βαθμῶν. Εἰς τὴν Γερμανίαν ὁ χρόνος, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Τέκτων ἔπρεπε νὰ παραμένῃ εἰς ἕνα βαθμὸν εἶχε συνήθως καθορισθῇ εἰς ἓν ἔτος.

'Εν 'Ελλάδι τὰ χρονικὰ διαστήματα πρὸς ἀπονομὴν τῶν διαφόρων βαθμῶν ἔχουν ὁρισθῇ ὡς ἑξῆς:

'Από	τοῦ	1°	μέχρι	τοῦ	2°	μῆνες	6
»	»	2°	»	»	3°	»	6
»	»	3°	»	»	4°	»	12
»	»	4°	»	»	9°	»	6
»	»	9°	»	»	14°	»	6
»	»	14°	»	»	18°	»	6
»	»	18°	»	»	22°	»	6
»	»	22°	»	»	26°	»	6
»	»	26°	»	»	28°	»	6
»	»	28°	»	»	29°	»	6
»	»	29°	»	»	30°	»	6
»	»	30°	»	»	31°	»	12
»	»	31°	»	»	32°	»	12

Αἱ προθεσμίαι αὗται δύνανται νὰ συντομευθῶσιν δι' ἀποφάσεων τῆς Μεγ∴ Στ∴ (διὰ τοὺς 1°—3° ἢ τοῦ 'Υπ∴ Συμβ∴ (διὰ τοὺς 4°—32°), εἴτε δι' ἐκτάκτους πρὸς τὸ Τάγμα ἢ τὴν ἀνθρωπότητα ὑπηρεσίας, εἴτε προκειμένου περὶ ἱδρύσεως Νέων Στ∴ ἢ 'Εργαστηρίων εἰς πόλεις, ἔνθα δὲν ὑπάρχουν τοιαῦται.

Τὰ διαστήματα αὐτὰ ἀποτελοῦν τὸ κατώτατον χρονικὸν ὅριον διὰ τὴν προαγωγὴν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς βαθμοῦ εἰς τὸν ἄλλον. 'Αλλὰ δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι καὶ ὑποχρεωτικά. Τουναντίον οἱ προσηλωμένοι εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Τεκτ∴ πιστεύουν ὅτι ὄχι τὰ χρονικὰ ὅρια, ἀλλ' ἡ ἐπίδοσις τοῦ πρὸς προαγωγὴν ὑποψηφίου θὰ ἔπρεπε νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν διὰ τὴν προαγωγήν. Θὰ ἐπρολαμβάνετο οὕτω τὸ παρατηρούμενον ἐνίοτε ὅτι Τέκτονές τινες ἀνωτέρους κατέχοντες βαθμοὺς δὲν ἔχουν ἐμβαθύνῃ οὔτε εἰς τὴν φιλοσοφίαν οὔτε εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Β∴ Τ∴ Καὶ θὰ ἔπρεπε ἴσως νὰ προηγεῖται μία ἐξέτασις τῶν Τεκτ∴ γνώσεων τοῦ ζητοῦντος προαγωγὴν πρὶν ἢ οὗτος γίνει δεκτὸς εἰς ἀνώτερον βαθμό∴

2. (Proben, épreuves). Δοκιμασίαι σωματικαὶ τῆς γενναιότητος, τῆς σταθερότητος καὶ τῆς καρτερίας καὶ ἐπιμονῆς εἶναι γνωσταὶ καὶ κοιναὶ εἰς τοὺς πλείστους *συνδέσμους ἀνδρῶν* (βλ. λ.), ὡς π. χ. εἰς τὰς τελετουργίας τῶν Μπορά, εἰς ἑορτὰς τῆς ὡρίμου ἡλικίας, ἱπποτικὸς δοκιμασίας, κ. ἄλ. Δοκιμασίαι σωματικαὶ ἦσαν ἀρχικῶς ξέναι εἰς τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμόν, καὶ αἱ ἀγγλικαὶ τεκτονικαὶ ἐθιμοτυπίαι δὲν γνωρίζουν τοιαύτας. Εἰσαχθεῖσαι κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα εἰς Γαλλίαν, διετηρήθησαν μέχρι σήμερον μὲ τὴν συμβολικήν των σημασίαν. (Πρβλ. «Μαγικὸς αὐλός»: Περιοδεῖαι διὰ τοῦ «πυρός, τοῦ ὕδατος τοῦ ἀέρος καὶ τῆς γῆς», γενόμεναι καὶ ὡς τελετουργίαι καθαρμοί). Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐρρίπτετο κατ' ἀρχὰς (περὶ τὸ 1740) κολοφώνιον εἰς φλόγα τινά, πρὸς ἐκφοβισμὸν τοῦ ὑποψηφίου. 'Επίσης εἰς τὰς δοκιμασίας ἀνάγεται καὶ ἡ διακόσμησις τοῦ Σκοτ∴ Θαλ∴ ἢ ἐν τῷ Σκοτ∴ Θαλ∴ ἐπίσκεψις τοῦ 'Αδ∴ Δοκ∴ εἰς τοὺς ὑπὸ μύησιν βεβήλους, κ. ἄλ.

Σκηναὶ ἰδιαιτέρως ἐμποιοῦσαι τρόμον ὑπῆρχον εἰς τὸ σύστημα τοῦ Καλλιόστρο, ἐκ τοῦ ὁποίου πολλαὶ εἰκόνες διετηρήθησαν καὶ σήμερον ἀκόμη ὡς τελετουργίαι κατὰ τὴν εἰσδοχὴν τῶν σημερινῶν 'Ελευθεροτεκτόνων.

δοκιμαστής (γαλ. Expert, γερμ. Experte ἢ Vorleitender). 'Αξιωματικὸς τῆς Συμβ∴ Στ∴, τοῦ ὁποίου τὰ καθήκοντα εἶναι: α') νὰ ἐλέγχῃ καὶ νὰ ἐξακριβώνῃ τὴν 'Τεκτον∴ ἰδιότητα παντὸς Τέκτ∴ ζητοῦντος νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Στ∴ ὡς καὶ νὰ ἐξετάζῃ τοὺς τεκτονι-

κοὺς τίτλους αὐτοῦ: β') νὰ προπαρασκευάζῃ κατὰ τρόπον, ἐμποιοῦντα ἐντύπωσιν, τὸν ὑποψήφιον πρὸς μύησιν, νὰ ὁδηγῇ αὐτὸν εἰς τὸν Ναὸν καὶ νὰ συνοδεύῃ αὐτὸν εἰς τὰς περιοδείας τῆς μυήσεώς του, κατόπιν δὲ νὰ τοῦ παρέχῃ τὰς πρώτας ὁδηγίας. Εἰς πολλὰς Στ.·. ὁ δοκιμαστὴς παραμένει ὡς Μέντωρ τοῦ νεοφωτίστου μέχρις ὅτου οὗτος φθάσῃ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·.

Συνήθως εἰς τὰς Στ.·. ἐκλέγονται δύο δοκιμασταί, ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος. Ὁ πρῶτος ἀναπληροῖ τοὺς Ἐπ.·. ἀπουσιάζοντας. Διακριτικὸν σημεῖον τοῦ ἀξιώματος τοῦ Δοκ.·. εἶναι τὸ ξίφος.

Αἱ Στ.·. ὅλων τῶν βαθμῶν τοῦ Ἀρ.·. καὶ Α.·. Σκ.·. Δ.·., ἔχουν Δοκ.. Εἰς τὸ Δόγμα τῆς Γιόρκ τοὺς Δοκ.·. ἀντικαθιστοῦν συνήθως οἱ διάκονοι (βλ.λ.).

Δολγουρούκι, *Πρίγκιψ.*— Διαπρεπὴς Ρῶσσος στρατιωτικὸς τῆς Αὐτοκρατείρας Αἰκατερίνης τῆς Β' ὅστις ἦτο μέλος σημαντικὸν τῆς Στ.·. τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως.

δολοφονίαι. Εἰς τὰ ἀνήθικα ὅπλα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐχθροί τινες τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. διεξάγουν τὸν ἐναντίον του ἀγῶνα, ἀνήκει καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰῶνος ὑπὸ πολυαρίθμων ἀσυνειδήτων ἀντιπάλων πάντοτε ἐκ νέου παρουσιαζόμενος ἰσχυρισμός, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. δολοφονεῖ τοὺς ἐχθρούς του. Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος ἐνεφανίσθη—ἐν συνδυασμῷ μὲ τοὺς Πεφωτισμένους κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Ὁ Ἀββᾶς Barruel ἰδίᾳ ἐξεικόνισε εἰς τὸ ἔργον του «Mémoires pour servir à l' histoire», πῶς οἱ «Μεμυημένοι τῶν τελευταίων μυστικῶν», οἱ ἀποτελοῦντες τὴν «μυστικὴν Ἐπιτροπὴν» τῶν Γάλλων Ἐλευθεροτεκτόνων, εἶχον θεσπίσῃ διὰ τοὺς προδότας τὴν ποινὴν τῆς δι' ἐγχειριδίου δολοφονίας ἢ τὴν τοῦ «aqua tufana» καὶ πῶς ἐγίνοντο μέσα εἰς τὰ «πολιτικὰ ἄδυτα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τὰ πλήρη τρομεροῦ μυστικισμοῦ» δοκιμαὶ τοῦ θάρρους τῶν ὑποψηφίων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐξελέγοντο διὰ νὰ «γίνουν ἀδελφοκτόνοι». Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὁ διαβόητος κατήγορος τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Καθηγητὴς Λεοπόλδος Alois Ἕφφμανν ἐν Βιέννῃ ἔγραψεν, ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἐδολοφόνησαν τὸν αὐτοκράτορα Λεοπόλδον. Ἔκτοτε αὐτὴ ἡ συκοφαντία ἐπαναγράφεται εἰς πλεῖστα συγγράμματα. Τὸ 1920 ὁ *Φρειδερῖκος Βίχτλ* (βλ.λ.) ἔγραψεν ἐν βιβλίον, πολὺ κυκλοφορήσαν, «Ἐλευθεροτεκτονικαὶ δολοφονίαι», εἰς τὸ ὁποῖον, ἀποδίδει εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν Σύνδεσμον δωδεκάδας τινὰς πολιτικῶν δολοφονιῶν τῶν δύο τελευταίων αἰώνων, ἐπικαλούμενος τὴν δῆθεν ἐξομολόγησιν τοῦ συμμετασχόντος εἰς τὴν δολοφονίαν τοῦ Σεραγέβου Γκαμπρίνοβιτς (ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ὑπῆρξε τέκτων), φερομένου ὡς εἰπόντος: «Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἐπιτρέπεται ἡ δολοφονία »

Ἐκτὸς τούτου εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας ἀπεδόθησαν ὅλως ἀκρίτως ὅλαι αἱ πολιτικαὶ δολοφονίαι, ἔστω καὶ ἂν εἶχε καταδειχθῆ ὅτι εἶχον ὀργανωθῆ καὶ ἐκτελεσθῆ ἀπὸ ὀργανισμοὺς ἢ πρόσωπα, μηδεμίαν σχέσιν ἔχοντα μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Οὕτω τῷ 1833 διεπράχθη ἐν Μασσαλίᾳ δολοφονία τεσσάρων Ἰταλῶν μεταναστῶν. Οἱ δολοφόνοι ἦσαν ἀσφαλῶς Καρβονάροι, ὅπως καὶ οἱ δολοφόνοι τοῦ Γάλλου πρεσβευτοῦ Rossi, ὅστις ἔπεσε θῦμα δολοφονίας τῷ 1848 ἐν Ρώμῃ. Κατηγορήθησαν ἐπίσης οἱ Ἐλευθερυτέκτονες ὅτι ἐδολοφόνησαν τὸν βασιλέα Γουσταῦον τὸν III (βλ. λ.) τῆς Σουηδίας, ὁ ὁποῖος ἐδολοφονήθη ἀπὸ τὸν Anckarstrom εἴς τινα χορὸν μετημφιεσμένων (βλ. Σουηδία). Διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς εἰδήσεως αὐτῆς ἠσχολήθη ἰδιαιτέρως ὁ Ἰησουΐτης πατὴρ Abel ἐν Βιέννῃ, ὁ ὁποῖος κατηγόρησε διὰ τὴν δολοφονίαν Ἐλευθεροτέκτονας καὶ Πεφωτισμένους.

Τὴν περὶ «Ἐλευθεροτεκτονικῶν δολοφονιῶν» φιλολογίαν ἐπλήθυναν ἰδιαιτέρως οἱ Βίχτλ, Λουντεντόρφ καὶ Σβάρτζ—Μποστοῦνιτς. Ὡς «Ἐλευθεροτεκτονικαὶ δολοφονίαι» ἐν Γαλλίᾳ χαρακτηρίζονται : ἡ ἀπόπειρα κατὰ τοῦ Προέδρου Sadi Carnot, ὁ αἰφνίδιος θάνατος τοῦ Προέδρου Φέλιξ Faure, οἱ θάνατοι τοῦ βουλευτοῦ Chaul, τοῦ νομάρχου Laurenceau, τοῦ ὑπαλλήλου φυλακῶν Rocher, τοῦ λοχαγοῦ Valerio καὶ ἡ αὐτοκτονία τοῦ στρατιωτικοῦ André· ἐπίσης ἡ δολοφονία τοῦ Παύλου τοῦ I τῆς Ρωσσίας ἀποδίδεται εἰς τοὺς «Ἐλευθεροτέκτονας» πρίγκιπα Jaschwill, τὸν Argamakow καὶ κόμητα Zubow. Ἰδιαιτέρως δαψιλὴς ὑπῆρξεν ἡ φαντασία τοῦ Λουντεντὸρφ καὶ τῆς συζύγου του, οἱ ὁποῖοι καὶ τὸν Σίλλερ θεωροῦν ὡς θῦμα Ἐλευθεροτεκτονικῆς δολοφονίας προσθέτοντες ὅτι ὁ Γκαῖτε, ὁ ὁποῖος ἦτο Ἐλευθεροτέκτων καὶ Πεφωτισμένος, διετέλει ἐν γνώσει τῶν δολοφονικῶν σχεδίων. Ὁ Ταξίλ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἰδιαιτέρως δημιουργικὸς ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης, μνημονεύει περαιτέρω ὡς «Ἐλευθεροτεκτονικὰς δολοφονίας» τὰς ἀποπείρας κατὰ τοῦ στρατάρχου Prim (1870) ἐν Μαδρίτῃ, Garcia Moreno, Προέδρου τοῦ Ἰσημερινοῦ (1875), Λέοντος Γαμβέττα (1882), στρατηγοῦ Quesnel (1815), τὴν δολοφονίαν τῆς πριγκιπίσσης Lamballe (1792) κ. ἄλ.

Ἡ ἔννοια καὶ ὁ σκοπὸς τῶν κατηγοριῶν αὐτῶν δὲν εἶναι μόνον, ὅπως φανερωθῇ τὸ ἐπικίνδυνον τῶν πρωτουργῶν τῶν δολοφονιῶν, ἀλλὰ πολὺ συχνὰ καὶ ἡ ἔξαρσις πρὸ τοῦ ἀναγνώστου τῆς προσωπικῆς περιωπῆς τῶν συγγραφέων. Ὁ Λέων Ταξίλ γράφει ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὸ βιβλίον του «Les mystères de la Franc-Maçonnerie» (σελ. 12) : "*Ἂν ἐγὼ μίαν ὡραίαν ἡμέραν ἀποθάνω δι' ἑνὸς κτυπήματος ἐγχειριδίου ἢ διά τινος σφαίρας πιστολίου τότε εἶναι γνωστὴ ἡ θύρα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν προῆλθον οἱ δολοφόνοι μου*». Οἱ Σβάρτζ Μποστοῦνιτς καὶ ὁ Λούντεντορφ ἐδημοσίευσαν τὰς ἀποκρύφους «εἰς θάνατον καταδίκας των», αἱ ὁποῖαι δῆθεν εἶχον ἀποφασισθῆ ἀπὸ Ἐλευθεροτέκτονας. Ἐπίσης ὁ Βίχτλ, ὁ διδάσκαλός των, ἐρωτοτρόπει μὲ τὴν σκέψιν αὐτήν, ἐξῆρε διαρκῶς τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον διέτρεχε, περισυλλέγων τὰς πληροφορίας του. Σήμερον γνωρίζομεν καλῶς, ὅτι αἱ πληροφορίαι αὐταὶ τοῦ ἀπεστέλλοντο ἀπὸ ἐπίσημόν τινα θέσιν ἐν Βερολίνῳ, ἀφοῦ ὁ Γουσταῦος Meyrink εἶχεν ἀρνηθῆ νὰ τὰς ἐπεξεργάζεται. Ὁ Βίχτλ ἔφθασε καὶ μέχρι τοῦ νὰ σκηνοθετήσῃ μίαν ἀπόπειραν ἐναντίον του. Κάποιος ἐπυροβόλησεν, ὅταν αὐτὸς περιεπάτει εἰς τὸν κῆπόν του. Ποῖος ὅμως ἐπυροβόλησε, πόθεν ἐρρίφθη ἡ βολή, ὡς ἐπίσης ἂν ἦτο πυροβολισμὸς ἢ διάρρηξις ἐλαστικοῦ αὐτοκινήτου, κανεὶς δὲν γνωρίζει! Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ θόρυβος ἔγινε! Καὶ αὐτὸ πρὸ παντὸς ἐνδιέφερε τὸν Βίχτλ καὶ αὐτὸ ἐνδιαφέρει κυρίως ὅλους τοὺς τοιούτους συκοφάντας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ!

δομὴ ἡ *οἰκοδόμησις.* Ἡ συμβολικὴ ἐργασία τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος, ἡ ἀποσκοποῦσα τὴν ἀνοικοδόμησιν ἑνὸς ναοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, ναοῦ τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων μεταξύ των. Ἕνεκα τούτου εἰς τὴν ἐθιμοτυπίαν τῶν Στ.·. οἱ Ἐλευθεροτέκτ.·. καλοῦνται καὶ οἰκοδόμοι.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. θεωρεῖ ὡς ἐπάγγελμά του, νὰ λειάνῃ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν ὡς ἕνα ἀκατέργαστον λίθον, νὰ φέρῃ αὐτὴν εἰς μίαν μορφὴν ἀντίστοιχον πρὸς τὸν προορισμόν της διὰ νὰ εἰσαχθῇ ὡς λίθος εἰς τὸν ἀνοικοδομούμενον ναὸν τῆς ἀνθρωπότητο (Βολφστίγκ).

«Οἰκοδομικὴ δρᾶσις εἶναι τὸ ἠθικὸν σύμβολον τῆς μορφώσεως καὶ τῆς ὑψίστης πνευματικῆς ἰσχύος» (Βάγκλερ).

δόξης *σύμβολον*—. (Symbol of Glory). Εἰς τὰ Ἀμερικανικὰ τυπικὰ ἀποκαλεῖται οὕτω πως ὁ ἀκτινοβόλος ἀστὴρ (βλ. λ.).

δουκᾶτα, *τεκτονικά.* Τεκτ.·. δουκᾶτα εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴν Νυρεμβέργην τοῦ 1743 καὶ τὴν Βρουνσβίκην τοῦ 1769. Φέρουν ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τὸν Ἀρποκράτην καὶ ἐπὶ τῆς ὀπισθίας χεῖρα κρατοῦσαν ἐκ τῶν νεφῶν στάθμην ὑπεράνω ἀκατεργάστων λίθων. Ἄλλα δουκᾶτα εἶναι γνωστὰ ἐκ τῆς Βρουνσ-

βίκης τοῦ 1772 τὰ ὁποῖα ἦσαν βραβεῖα τοῦ διδακτικοῦ Ἰνστιτούτου, φέροντα ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως τὸν Ἁρποκράτην καὶ ἐπὶ τῆς ὀπισθίας σμίκρυνσιν τῆς σφραγῖδος τῆς Στ.·. Ὁ Morita Löhne χαρακτηρίζει ἐπίσης ὡς δουκᾶτον, ἓν σῆμα, μέλους τῆς Στ.·. «Ἐλευθέρα Ἔρευνα καὶ Ἀνεξιθρησκεία», τὸ ὁποῖον δὲν φέρει χρονολογίαν καὶ ἔχει σχῆμα μεταλλίου.

Δουλεία. Εἰς τὴν ὑποκίνησιν Ἐλευθεροτεκτόνων ὀφείλεται ὁ σχηματισμὸς τάγματός τινος, τὸ ὁποῖον ἔθεσεν ὡς σκοπόν του τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν λευκῶν δούλων εἰς τὰς ἀφρικανικὰς πολιτείας ληστῶν (ἐλευθερωταὶ ἱππόται). Κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν ἀνθενωτικὸν πόλεμον (1851-1865) ἡ θέσις τοῦ Βορειοαμερικανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἔναντι τοῦ ζητήματος τῆς δουλείας ἐδιχάσθη. Εἰς ἔγγραφον σταλὲν τὸν Μάϊον τοῦ 1851 ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Tennes see πρὸς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης, διὰ τοῦ ὁποίου ἐζητεῖτο, ὅπως ἡ Μέγ.·. Στ.·. τῆς Ν. Ὑόρκης συμπράξῃ διὰ τὴν παρεμπόδισιν τοῦ πολέμου, ἡ Μεγ.·. αὕτη Στ.·. ἀπήντησεν, ὅτι δὲν τῆς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀσχολῆται μὲ πολιτικὰς ὑποθέσεις. Κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ Ἀβραὰμ Λίνκολν τὸ 1865 συμμετέσχον πλέον τῶν 5.000 Βορειοαμερικανοὶ Ἐλευθεροτέκτονες, φέροντες πλήρη τὴν τεκτονικήν των ἀμφίεσιν, ἂν καὶ ὁ Λίνκολν δὲν ἦτο Τέκτων. Τὸ 1865 ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Μ.·. Ἀν.·. τῆς Βραζιλίας ἐπὶ ἀπειλῇ διακοπῆς σχέσεων, ὅπως αὕτη ἀσχοληθῇ καὶ ἐνεργήσῃ μὲ ὅλας της τὰς δυνάμεις διὰ τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας. Καὶ ὄντως ἡ ἐν Βραζιλίᾳ ἐπιτευχθεῖσα κατάργησις ὀφείλεται εἰς τὰς Ἐλευθεροτεκτονικὰς ἐπιδράσεις. Πολυάριθμοι Στ.·. ἐξηγόρασαν καὶ ἀπηλευθέρωσαν σκλάβους μὲ ἴδιά των μέσα καὶ τὸ 1872 ἀπελευθερώθησαν ἐπισήμως ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. (Rua do Lavradio) 12 τέκνα σκλάβων. Ὁ Ἀδ.·. Mamede Amaro Lopea ἐχάρισε τὴν ἐλευθερίαν εἰς 60 σκλάβους. Ἡ Στ.·. «Segredo» ἠλευθέρωσε δι' ἰδίων μέσων ἀπὸ τοῦ 1865 ἑξήκοντα πέντε δούλους.

Τῷ 1877 ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Βραζιλίας διεκήρυξεν ὅτι δύνανται νὰ γίνουν δεκτοὶ ὡς μέλη της καὶ ἄνθρωποι γεννηθέντες δοῦλοι. Εἰς τὰ ἀρχαῖα Συντάγματα τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, ὡς παρὰ τῷ Ἄντερσον, ἀναγράφεται ὅτι διὰ νὰ γίνῃ τις Τέκτων δέον νὰ εἶναι «Freeborn» (γεννημένος ἐλεύθερος). Ἀφ' ὅτου τὸ Ἀγγλικὸν κοινοβούλιον τὸ 1847 κατήργησεν εἰς τὰς Δυτ. Ἰνδίας τὴν δουλείαν, τὸ free-born μετετράπη εἰς τὸ free-man (ἐλεύθερος ἄνθρωπος).

Δοὺξ τῆς Σάρτρης.—Ὁ κατόπιν Δοὺξ τῆς Ὀρλεάνης ὁ γνωστὸς εἰς τὴν ἱστορίαν μὲ τὸ ὄνομα Φίλιππος—Ἰσότης. (Philippe - Egalité). Διαδεχθεὶς τὸν Κόμητα τοῦ Κλερμὸν ὡς Μ.·. Διδ.·. τῆς Γαλλίας ἐν ἔτει 1771 παρημέλησε μεγάλως τὰ καθήκοντά του καὶ ἀπέδειξε κλασσικὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ Τάγματος ἐν τέλει δὲ καὶ ἀπεκήρυξε τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐν ἔτει 1793 ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Παρισίων». Οἱ Γάλλοι ἐπαναστᾶται ἐν τούτοις ἐξεδήλωσαν τὴν πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην των διὰ τὰς περὶ ἰσότητος ἀρχάς του, ἀποκεφαλίζοντες αὐτὸν κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος (1793).

δοὺς σαριτρὰ (σανσκρ. Dush—charitra=κακός). Τὰ δέκα ἁμαρτήματα τῶν βουδδιστῶν: τρία τοῦ σώματος (φόνος, ψεῦδος, μοιχεία), τέσσαρα τοῦ λόγου (ψεῦδος, συκοφαντία, ἄδικοι κατηγορίαι, φλυαρία) καὶ τρία τοῦ πνεύματος (φθόνος, κακία, δυσπιστία).

δραματικὴ Τεκτ.·. φιλολογία. Δὲν εἶναι ὀλίγα τὰ δραματικὰ ἔργα τὰ περιέχοντα τεκτονικὰ θέματα. Ὁ Κλὸς εἰς τὴν Βιβλιογραφίαν του (σελ. 300) ἀναφέρει τοὺς τίτλους 41 θεατρικῶν ἔργων μὲ Τεκτονικὰ θέματα. Εἰς παλαιοτέρους ἰδίως χρόνους πολλοὶ συγγραφεῖς ἠσχολήθησαν μὲ αὐτά. Ὁ *Τορρὺ* ἀναφέρει (Fond. G. O. σελ. 360) ὅτι τὸ ἀρχαιότερον γνωστὸν Τεκτ.·. δρᾶμα εἶναι τὸ «Les Frimaçons» παρασταθὲν ἐν Παρισίοις τὸ 1739. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐξεδόθη βραδύτερον καὶ εἰς τὸ Λονδῖνον, τὴν Βρουνσβίκην καὶ τὸ Στρασβοῦργον. Ἄλλο ἔργον γερμανικόν, τὸ «Das Geheimniss der Freimaurer» (τὸ μυστικὸν τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος) ἐκυκλοφόρησε τὸ 1741 εἰς τὴν Φραγκφούρτην καὶ τὴν Λειψίαν. Τὰ περισσότερα Τεκτ.·. δράματα εἶναι Γαλλικὰ καὶ Γερμανικά. Εἰς τὴν Δανίαν ἐπίσης ἐγράφη ἓν τὸ 1745 καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἓν ἄλλο τὸ 1785. Ἡ Ἀγγλικὴ θεατρικὴ παραγωγὴ περιλαμβάνει μόνον μίαν παντομίμαν τὴν «*Ἀρλεκῖνος Ἐλευθεροτέκτων*» (βλ. λ.) καὶ ἓν ὀρατόριον «*Ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος*».

Τὸ συγγενὲς πρὸς τὸν Τεκτ.·. Τάγμα τῶν Ναϊτῶν ἐνέπνευσεν ἐπίσης πολλοὺς συγγραφεῖς. Οὕτω ὁ Kalchberg (1788) ἔγραψε πεντάπρακτον δραματικὸν ποίημα ὑπὸ τὸν τίτλον «Die Tempelherren». Εἰς Παρισίους ἀνεβιβάσθησαν ἀπὸ σκηνῆς *Ὁ «Σαὶντ-Ἀμὰν Μέγας Διδάσκαλος τῶν Ναϊτῶν»* τρίπρακτον μελόδραμα (1806) ὁ *Ἰάκωβος Μολαὶ* μελόδραμα ἐπίσης (1807) καὶ «*Ὁ θάνατος τοῦ Ἰακώβου Μολαὶ*» τραγῳδία (1812). Ἐκ τῶν θεατρικῶν ἔργων μὲ τεκτονικὸν περιεχόμενον τινὰ μὲν ἐγράφησαν διὰ νὰ ἐξάρουν τὴν Ἐλευθεροτεκτ.·. Ὀργάνωσιν καὶ τοὺς σκοπούς της, ἄλλα δέ, τὰ πλεῖστα ἐννοεῖται, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν της διὰ νὰ τὴν γελοιοποιήσουν.

δρέπανον.—(ἀγγλ: scythe). Εἰς τὴν κλασσικὴν μυθολογίαν, τὸ δρέπανον κρατεῖ ὁ Κρόνος, διότι ἐλέγετο ὅτι ὁ θεὸς οὗτος ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν χρῆσιν τοῦ γεωργικοῦ τούτου ἐργαλείου. Ἀλλ' ὁ Κρόνος ἦτο ταὐτοχρόνως καὶ Θεὸς τοῦ Χρόνου, εἰς δὲ τὴν σύγχρονον εἰκονογραφίαν ὁ Χρόνος παριστάνεται ὑπὸ μορφὴν γέροντος μὲ λευκὴν κόμην καὶ γενειάδα, δύο μεγάλας πτέρυγας ἐπὶ τῶν νώτων, μίαν κλεψύδραν εἰς τὴν μίαν χεῖρα καὶ δρέπανον εἰς τὴν ἄλλην. Τὸ τελευταῖον τοῦτο συμβολίζει τὴν καταστρεπτικὴν ἰδιότητα τοῦ Χρόνου. Ὁ Τεκτ.·. υἱοθέτησε τὸν συμβολισμὸν αὐτόν, εἰς δὲ τὸν 3° τὸ δρέπανον περιγράφεται ὡς τὸ ἔμβλημα τοῦ χρόνου ὅστις κόπτει τὸ νῆμα τῆς Ζωῆς καὶ προκαλεῖ πανωλεθρίαν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Δρέσδης συνέδριον. Γενικὸν Συνέδριον ὅλων τῶν ἐν Σαξωνίᾳ Στ.·. συνεκροτήθη τὸ 1811 ἐν Δρέσδῃ εἰς τὸ ὁποῖον παρέστησαν ἀντιπρόσωποι δώδεκα Στ.·. Κατ' αὐτὸ ἀπεφασίσθη ὅπως ἀναγνωρίζεται τοῦ λοιποῦ μόνον ὁ Τεκτ.·. τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, ἱδρύθῆ δὲ καὶ *Ἐθνικὴ Μεγ.·.* Στ.·..

Ἡ ἐν λόγῳ Μ.·. Στ.·. τῆς Σαξωνίας ἐγκαθιδρύθη τὴν 28 Σεπτεμβρίου 1811 ὑπήχθησαν δὲ ὑπ' αὐτὴν ὅλαι αἱ ἐν Σαξωνίᾳ Στ.·. ἐκτὸς μιᾶς ἐργαζομένης ἐν Λειψίᾳ. Ἀλλὰ καίτοι αἱ Σαξωνικαὶ Στ.·. ἀνεγνώριζον μόνον τοὺς τρεῖς συμβ.·. (Ἰωαννιτικοὺς) βαθμ.·. ἐν τούτοις οὐδεὶς ὑπῆρχε περιορισμὸς εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Δόγματος, ἕνεκα δὲ τούτου Στ.·. τινες εἰργάζοντο εἰς τὸ Δόγμα τοῦ *Φέσλερ* (βλ. λ.) ἄλλαι δὲ εἰς τὸ Δόγμα τοῦ Βερολίνου.

Δροῦσοι. Λαὸς τῆς Συρίας ἀποτελῶν ἰδίαν θρησκευτικὴν μυστικὴν αἵρεσιν καὶ κατοικῶν ἐπὶ τοῦ Λιβάνου καὶ τοῦ Ἀντιλιβάνου. Οἱ Δροῦσοι ἐγκατεστάθησαν αὐτόθι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 10ου αἰῶνος ἀποτελοῦν δὲ μίγμα Κούρδων, Ἀράβων καὶ πιθανῶς (κατὰ τὸν Mackey) καὶ Σταυροφόρων. Διαφέρουν τῶν Σημιτῶν καὶ παρουσιάζουν πλείστας ὁμοιότητας πρὸς τοὺς Ἀρίους. Ἀνερχόμενοι εἰς 150 χιλιάδας περίπου ὁμιλοῦν τὴν ἀραβικὴν καὶ διετήρησαν πάντοτε τὴν ἀνεξαρτησίαν των ὑπὸ τὴν ψιλὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Τουρκίας ἐναντίον τῆς ὁποίας πλειστάκις ἐπανεστάτησαν. Τῷ 1919 περιληφθέντες εἰς τὸ Κράτος τῆς Συρίας ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν ἐντολὴν τῆς Γαλλίας. Ἐπαναστατήσαντες τῷ 1925 κατὰ τῶν Γάλλων ἀντέστησαν ἐπὶ μακρόν, βομβαρδισθείσης δὶς καὶ τῆς Δαμασκοῦ, ἀλλ' ἐν τέλει ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψουν τὸ 1926. Σήμερον ἀποτελοῦν τμήματα τῆς Συρίας καὶ τοῦ Λιβάνου ἐξακολουθοῦν ὅμως ἐπιμένοντες νὰ διατηρήσουν τὴν ἐλευθερίαν των.

Ἡ θρησκεία τῶν Δρούσων εἶναι μίγμα Ἰουδαϊσμοῦ, Χριστιανισμοῦ καὶ Μωαμεθανισμοῦ, τοῦ τελευταίου τούτου ὄντος ἐπικρατεστέρου μὲ μεγάλας ὅμως τρο-

ποποιήσεις. Έχουν ειδικὴν τάξιν ἱερατείου εἰς τὸ ὁποῖον γίνονται δεκτὰ κατόπιν μυήσεως ἄτομα ἐξέχοντα ἰδίως μεταξὺ τῶν ἐμιρῶν καὶ τῶν σεῖκ (φυλάρχων). Τὸ ἱερατεῖον τοῦτο ἀποτελεῖ μυστικὴν ὀργάνωσιν διαιρουμένην εἰς διαφόρους βαθμούς, φυλάττει τὰ ἱερὰ βιβλία καὶ συγκροτεῖ μυστικὰς θρησκευτικὰς συνελεύσεις. Τὰ ἱερὰ των βιβλία εἶναι γραμμένα εἰς παλαιὰν Ἀραβικήν. Οἱ Δροῦσοι διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις συμφώνως πρὸς θρησκευτικήν τινα διαβάθμισιν. Ἔχουν μεταξύ τῶν ἰδιαίτερα συνθήματα πρὸς ἀναγνώρισιν ἄνευ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ὁποίων οὐδεμία εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ θρησκευτικὴ ἀνακοίνωσις ἢ συζήτησις.

Ὁ Δρ. Κλάρκ (Clarke) εἰς τὰ *Ταξίδιά του* γράφει ὅτι μία τάξις τῶν Δρούσων φέρουσα τὸ ὄνομα *Ὀκκάλ* (=πνευματισταί) διακρίνεται ἀπὸ τὰς ἄλλας τάξεις ὅπως διακρίνονται οἱ μεμυημένοι ἀπὸ τοὺς βεβήλους. Οἱ Ὀκκὰλ θεωροῦν ἑαυτοὺς ἀνωτέρους τῶν ἄλλων ὁμοφύλων των.

Εἰς τὸ βιβλίον του *«Δέκα ἔτη διαμονῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους Λιβάνου»* ὁ Συνταγματάρχης Τσώρτσιλ (1862) γράφει ὅτι μεταξὺ τοῦ παραδόξου τούτου λαοῦ ὑφίσταται τάξις ἔχουσα ἔθιμα παρεμφερῆ πρὸς τὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Πρὸ τῆς εἰσδοχῆς του ἐν αὐτῇ, ὁ ὑποψήφιος δέον νὰ ὑποστῇ δωδεκάμηνον δοκιμασίαν. Ἄτομα ἀμφοτέρων τῶν φύλων γίνονται δεκτά. Κατὰ τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς μυήσεώς του ἔτος ὁ δόκιμος περιβάλλεται διακριτικὸν λευκὸν τουρβάνιον, ἀκολούθως δὲ καὶ βαθμηδὸν μετέχει τῶν τελουμένων μυστηρίων. Τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς εἰσδοχὴν προσόντα εἶναι ἁπλότης περιβολῆς, αὐτοθυσία, ἐγκράτεια καὶ ἀνεπίληπτος ἠθικὴ διαγωγή.

Τὰ γεγονότα αὐτὰ ἐδημιούργησαν τὴν γνώμην ὅτι οἱ Δροῦσοι ἀποτελοῦν διακλάδωσιν τῶν παλαιῶν Ἐλευθεροτεκτόνων καὶ ὅτι ὁ μετ' αὐτῶν δεσμὸς προέρχεται ἀπὸ τοὺς Σταυροφόρους, οἵτινες, κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε θεωρίαν, ἀπέκτησαν τὰς Τεκτονικὰς γνώσεις κατὰ τὴν διαμονήν των ἐν Παλαιστίνῃ.

Συγγραφεῖς τινες ἰσχυρίζονται ὅτι καὶ ὁ Τεκτ.·. βαθμὸς *«Πρίγκιψ τοῦ Λιβάνου»* (22ο τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σκωτ.·. Δόγματος) σχετίζεται μὲ τοὺς προγόνους τῶν μυστικοπαθῶν αὐτῶν ὀρεσιβίων τῆς Συρίας.

Ὁ Waite μελετήσας ὅλας τὰς περὶ Δρούσων πηγὰς ἀποφαίνεται ὅτι εἶναι ἀναμφισβήτητος ἡ μεταξὺ τοῦ λαοῦ τούτου ὕπαρξις μυστηρίων, ἀλλ' ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἀπόδειξις ὅτι ἡ Δρουσικὴ θρησκεία κρύπτει ὑπὸ τοὺς ἐσωτερικούς της πέπλους, ὡς βεβαιοῖ ὁ Λώρενς Ὄλιφαντ, «θεολογικὸν σύστημα πολὺ ὑψηλότερον ἐκείνου ὅπερ δύναται νὰ ἐννοήσῃ ὁ ἀμύητος ἐρευνητής». Δέον ἑπομένως ν' ἀποκλείσωμεν πᾶσαν σχέσιν τῶν Δρούσων μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. μέχρι ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου.

Πάντως ὅμως ὑφίσταται παρ' αὐτοῖς μυστηριακή τις παράδοσις τὴν ὁποίαν οὐδεὶς μὴ Δροῦσος ἠδυνήθη μέχρι τοῦδε νὰ διδαχθῇ ἢ ἀποκαλύψῃ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : 1 (τόμ. Α' σελ. 293) 3 (τόμ. Α' σελ. 50) 6 καὶ 54.

Δρυάδες. Νύμφαι τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας προστάτιδες τῶν δένδρων μεθ' ὧν ἦτο συνδεδεμένη ἡ ζωή των. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς *Ἀμαδρυάδας* δὲν κατῴκουν ἐντὸς τῶν δένδρων καὶ ἠδύναντο νὰ κινῶνται ἐλευθέρως. Ἡ σύζυγος τοῦ Ὀρφέως Εὐρυδίκη ἦτο Δρυάς. Ἐκ τούτου καθίσταται περισσότερον καταληπτὴ ἡ μεταφυσικὴ ἔννοια τοῦ Ὀρφικοῦ μύθου περὶ καθόδου αὐτοῦ εἰς τὸν Ἅδην (βλ. Ὀρφεύς, Ὀρφικὰ μυστήρια).

Δρυΐδαι. Οἱ θρησκευτικοὶ λειτουργοὶ τῶν ἀρχαίων Κελτῶν, ἐπὶ μακρὸν κυριαρχήσαντες ἐν Γαλατίᾳ καὶ ἰδίως εἰς τὴν Μ. Βρεττανίαν ὅπου ἡ εἰς τὰς Β. Δ. ἀκτὰς τῆς Οὐαλλίας νῆσος *Ἀγγλσίη* ἦτο ἡ κυρία ἕδρα τοῦ ἰσοβίου ἀνωτάτου ἀρχηγοῦ των, τοῦ Μεγάλου Δρυΐδου.

Ὁ Higgins φρονεῖ ὅτι Δρυΐδαι ὑπῆρχον καὶ ἐν Γερμανίᾳ, κατὰ τῆς γνώμης ὅμως ταύτης ὑφίσταται ἡ θετικὴ βεβαίωσις τοῦ *Καίσαρος*.

Πολλαὶ εἶναι αἱ ἐτυμολογίαι τῆς λέξεως. Οἱ Ρωμαῖοι πρῶτοι ἐλθόντες εἰς ἐπαφὴν μὲ αὐτοὺς καὶ βλέποντες ὅτι ἐτέλουν τὰ τῆς λατρείας των εἰς δάση δρυῶν, διότι ἐθεώρουν ἐξαιρετικῶς ἱερὸν τὸ δένδρον τοῦτο, ἐξήγησαν τὸ ὄνομά των ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ὀνομασίας τοῦ δένδρου ἐνῷ ἡ λέξις δρυΐδαι (Druds) ἀνήκει εἰς γλῶσσαν πολὺ ἀρχαιοτέραν τῆς Ἑλληνικῆς. Καὶ εἰς τὴν Σανσκριτικὴν ὅμως ἡ λέξις druma σημαίνει δρῦς ἐκ τοῦ dru=ξύλον. Κατὰ τὸν Mackey ἡ λέξις εἶναι Κελτική. Ἡ Γαλατικὴ λέξις Druiah σημαίνει ἅγιον ἢ σοφὸν ἄνθρωπον· μὲ τὴν κακήν της σημασίαν λαμβανομένη σημαίνει μάγον· δυνάμεθα λέγει ὁ Μάκεϋ νὰ ἀναγάγωμεν τὴν καταγωγήν της ἀπὸ τὴν Ἀριανὴν λέξιν druh=τὸ πνεῦμα τῆς νυκτὸς ἢ τοῦ σκότους, ἐξ ἧς καὶ ἡ ζενδικὴ λέξις dru=μάγος. Ὁ Δρυϊδισμὸς ἦτο μυστικὴ λατρεία, εἰς τοὺς ἀρχαίους δὲ χρόνους συνεχέοντο πάντοτε τὸ μυστήριον μὲ τὴν μαγείαν».

Ὁ Vallencey (Coll. Reb. Hib, 111), φρονεῖ ὅτι τὸ Ἰρλανδικὸν Drui=Δρυΐδης παράγεται ἐκ τοῦ περσικοῦ Duru=καλὸς καὶ ἅγιος ἄνθρωπος» ὁ δὲ Ousely (coll. Orient IV. 302) προσθέτει καὶ τὴν ἀραβικὴν λέξιν dari=σοφός. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μεταξὺ τῶν ἀρχαίων Κελτῶν οἱ Δρυΐδαι κατεῖχον τὴν αὐτὴν οἵαν καὶ οἱ *«Μάγοι»* παρὰ τοῖς Πέρσαις θέσιν.

Δρυϊδικὰ μυστήρια. (Druidic ἢ Druidical Mysteries). Αἱ μυστηριακαὶ τελετουργίαι τῶν Δρυΐδῶν ἀπησχόλησαν καὶ ἀπασχολοῦν ἀκόμη πολλοὺς Τέκτ.·. καὶ μὴ, συγγραφεῖς.

Μεταξὺ τῶν κλασσικῶν ἀρχαίων συγγραφέων ὑπάρχουν ὁ *Στράβων* καὶ ὁ *Ἀρτεμίδωρος* εὑρίσκοντες ἀναλογίαν τινὰ μεταξὺ τῶν Δρυϊδικῶν Μυστηρίων καὶ τῶν τῆς Σαμοθράκης, ὁ *Διονύσιος* σχετίζων αὐτὰ μὲ τὰ Διονυσιακά, *Διογένης ὁ Λαέρτιος* καὶ ὁ *Καῖσαρ*, οἵτινες ἀναφέρουν ὅτι ἡ Δρυϊδικὴ μέθοδος διδασκαλίας ἐγίνετο διὰ συμβόλων αἰνιγμάτων καὶ ἀλληγοριῶν, καὶ ὅτι ἡ διδασκαλία ἦτο προφορικὴ θεωρουμένης ὡς ἱεροσυλίας τῆς διὰ τῆς γραφῆς μεταδόσεως τῆς γνώσεως. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι ἐχρησιμοποίουν κρυπτογραφικήν τινα γλῶσσαν. Ὁ Καῖσαρ (Commentarii de Bello Gallico VI 14) λέγει ὅτι ἐχρησιμοποίουν Ἑλληνικὰ γράμματα μὲ κρυπτογραφικὴν σημασίαν, ὁ δὲ Higgins (The celtic Druids) γράφει ὅτι ἓν τῶν ἀλφαβήτων τῶν Ἰρλανδῶν ὄγκουμ, τὸ ὁποῖον ὁ Toland ὀνομάζει μυστικὴν γραφήν, ἦτο ἡ «πρωτότυπος» ἱερὰ καὶ μυστικὴ γραφὴ τῶν Δρυΐδῶν.

Ὁ Δρυϊδισμὸς διῃρεῖτο εἰς τρεῖς τάξεις ἢ βαθμούς, τοὺς *Βάρδους*, τοὺς *Προφήτας*, καὶ τοὺς *Δρυΐδας*. Εἰς ἑκάστην χώραν ὑπῆρχεν εἷς Ἀρχιδρυΐδης συγκεντρώνων πᾶσαν ἐξουσίαν. Ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του συνεκροτεῖτο ἐτησίως μία μεγάλη συνέλευσις ἥτις ἠσχολεῖτο μὲ δικαστικὴν καὶ νομοθετικὴν ἐργασίαν. Τετράκις τοῦ ἔτους κατὰ τὰς ἰσημερίας καὶ τὰ ἡλιοστάσια ἐγίνοντο μυστηριακαὶ τελετουργίαι ἀναλογοῦσαι πρὸς τὰς Ἐλευθεροτεκτ.·. τοιαύτας. Εἷς τῶν ἀξ.·. τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας φέρει τὸν τίτλον «Μέγας Βάρδος».

Οἱ τόποι τῶν τελετουργιῶν αὐτῶν, οἵτινες ἦσαν ταὐτοχρόνως καὶ τόποι μυήσεων, εἶχον διάφορα σχήματα : α' *κυκλικὸν* διότι ὁ κύκλος ἦτο τὸ ἔμβλημα τοῦ σύμπαντος, β') *ὠοειδὲς* εἰς συμβολισμὸν τοῦ κοσμικοῦ *ᾠοῦ* ἐξ οὗ κατὰ τοὺς Αἰγυπτίους προῆλθον οἱ πρῶτοι τοῦ ἀνθρώπου πρόγονοι γ') *ὀφιοειδὲς* διότι ὁ ὄφις ἦτο τὸ σύμβολον τοῦ Χού, τοῦ δρυϊδικοῦ Νῶε. δ') *πτεροειδὲς* ὅπως συμβολίζει τὴν κίνησιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος καὶ ε') *σταυροειδὲς* διότι ὁ σταυρὸς ἐθεωρεῖτο ἔμβλημα τῆς ἀναγεννήσεως. Οἱ τόποι οὗτοι ἐκαλύπτοντο μόνον ὑπὸ *σκιάδος* (οὐρανοῦ) διότι ἐθεωρεῖτο ἀνόητος ὁ ὑπὸ στέγην περιορισμὸς τοῦ Παντοδυνάμου, κατεσκευάζοντο δὲ ἀπὸ ἀκατεργάστους λίθους *μὴ μολυνθέντας ἀπὸ μετάλλινον ἐργαλεῖον*. Οὐδεὶς ἐδικαιοῦτο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς ἱεροὺς τόπους ἐὰν *δὲν ἔφερεν ἅλυσιν*.

Ἡ τελετὴ τῆς μυήσεως εἰς τὰ Μυστήρια ἀπῄτει

μακρὰν πνευματικὴν προπαρασκευὴν καὶ σωματικὸν καθαρμόν.

Ὁ ὑποψήφιος ἐνεδύετο μὲ τὰ τρία ἱερὰ χρώματα, *λευκὸν* (σύμβολον τοῦ Φωτὸς) *κυανοῦν* (σύμβολον τῆς Ἀληθείας) καὶ *πράσινον* (σύμβολον τῆς Ἐλπίδος). Μετὰ τὴν μύησιν τὸ τρίχρουν φόρεμα ἀντηλλάσσετο μὲ πράσινον τοιοῦτον. Εἰς τὸν δεύτερον βαθμὸν ὁ δόκιμος περιεβάλλετο κυανοῦν ἔνδυμα· ὅταν δὲ πλέον ὑπερενίκα τοὺς κινδύνους τοῦ Τρίτου βαθμοῦ καὶ ἔφθανεν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς τελειοποιήσεως, περιεβάλλετο ἐρυθρὰν τιάραν καὶ μανδύαν ἀσπίλου λευκότητος.

«Αἱ τελεταὶ τῆς μυήσεως, γράφει ὁ Mackey, ἦσαν πολυάριθμοι, αἱ σωματικαὶ δοκιμασίαι ὀδυνηραί, αἱ δὲ πνευματικαὶ τοιαῦται αὐτόχρημα τρομακτικαί. Ἤρχιζαν εἰς τὸν α' βαθμ.·. διὰ τῆς τοποθετήσεως τοῦ ὑποψηφίου ἐπὶ τοῦ παστοῦ – κλίνης ἢ φερέτρου —παρισταμένου οὕτω συμβολικῶς τοῦ θανάτου του καὶ ἐπερατοῦντο εἰς τὸν γ' βαθ.·. διὰ τῆς ἀναγεννήσεως αὐτοῦ ἢ τῆς ἀναστάσεώς του ἐκ τῆς κοιλίας τῆς γίγαντος *Κεριδβίνης* (Cerdwin) καὶ τῆς παραδόσεως τοῦ σώματος τοῦ *νεογεννηθέντος* εἰς τὰ κύματα ἐντὸς μικρᾶς λέμβου συμβολιζούσης τὴν Κιβωτόν. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο συνήθως, ὅτι ὁ δόκιμος κατώρθωνε νὰ φθάσῃ σῶος εἰς τὸν τόπον τῆς ἀποβιβάσεώς, ἐὰν ὅμως ὁ βραχίων του ἦτο ἀσθενὴς ἢ ἐλιποψύχει, ὁ θάνατός του ἦτο ἀναπόφευκτος. Ἐὰν ἠρνεῖτο νὰ ὑποστῇ τὴν δοκιμασίαν λόγῳ δειλίας, ἀπερρίπτετο περιφρονητικῶς καὶ καθ' ὅλον πλέον τὸν βίον του δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ μετάσχῃ τῶν ἱερῶν τελετῶν».

Ὁ Mackey προσθέτει ὅτι τὰ δόγματα τῶν Δρυΐδῶν ἦσαν ὅμοια μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πυθαγόρου. Ἐδίδασκον τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς ὑπερτάτου ὄντος· μέλλουσαν ἀνταμοιβὴν ἢ τιμωρίαν, ἀθανασίαν ψυχῆς καὶ μετεμψύχωσιν, ἀντικείμενον δὲ τῶν μυστηριακῶν τελετῶν ἦτο ἡ ἀνακοίνωσις τῶν ἐν λόγῳ δογμάτων διὰ συμβολικῆς γλώσσης ἤτοι διὰ μεθόδου ὁμοίας πρὸς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια καὶ τὸν νεώτερον Ἐλευθεροτεκτονισμόν».

Ὁ A. Waite ἐξ ἄλλου ἀσχολούμενος μὲ τὸ αὐτὸ θέμα γράφει τὰ ἑξῆς :

«Διὰ τὴν Μυστικὴν Διδασκαλίαν τῶν Δρυΐδῶν ὀφείλομεν νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν αὐτόχθονα Βρεττανικὴν φιλολογίαν ἐνθυμούμενοι ὅτι, κατὰ τὸν *Καίσαρα* (Bel. Gall. Vi). αἱ ἁγναὶ ἀρχαὶ τοῦ Δρυΐδισμοῦ δέον ν' ἀναζητηθῶσιν ἐνταῦθα μᾶλλον (ἐν Βρεττανίᾳ) ἢ ἐν Γαλατίᾳ καὶ ὅτι τὰς γνωρίζομεν σήμερον μόνον διὰ μέσου τῶν Οὐαλλῶν ποιητῶν τῆς χριστιανικῆς περιόδου· κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι ὁ Taliesin ζήσας κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα, ἀλλ' ἀνήκων εἰς τὴν παλαιὰν θρησκείαν καὶ ἰσχυριζόμενος ὅτι εἶχε μυηθῇ εἰς τὰ Δρυΐδικὰ μυστήρια... Ὁπωσδήποτε τὰ ποιήματα τοῦ Ταλιέζιν περικλείουν μέρος τῶν Δρυΐδικῶν μυστηρίων. Ὁ τόπος τῆς μυήσεως περιγράφεται ἐν αὐταῖς ὡς Ἅγιον Θυσιαστήριον μὴ ἔχον ἀνάγκην τειχῶν διότι περιβάλλεται ὑπὸ θαλάσσης. Μὲ ἄλλας λέξεις κεῖται ἐπὶ νήσου, οἱ δὲ ἐν αὐτῷ κατοικοῦντες καλοῦνται Ἅγιοι. Οἱ ἐν αὐτῷ γινόμενοι δεκτοί, δηλαδὴ οἱ μυούμενοι, πίνουν τὸ ὑδρόμελι καὶ τὸν οἶνον τὸν ὁποῖον τοῖς προσφέρει ὁ Κύριος τοῦ Θυσιαστηρίου. Ἡ γλῶσσα τοῦ Ταλιεζὶν εἶναι μυστηριώδης. Ὑποχρεοῦται νὰ τηρήσῃ θρησκευτικῶς τοὺς νόμους καὶ νὰ μὴ ἀποκαλύψῃ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὰς τελετουργίας. Τὸ Ἅγιον Θυσιαστήριον ὅμως περιέχει τὴν *Κύλικα τῆς Κεριδβιν* τῆς μυστηριώδους θεᾶς τῆς κυβερνώσης τοὺς Βάρδους καὶ πρώτης μεταξὺ τῶν γυναικῶν. Ἡ Κύλιξ αὕτη εἶναι πηγὴ ἐμπνεύσεως, ποιητικοῦ οἴστρου καὶ σοφίας. Ὁ πίνων ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ποτοῦ μυεῖται εἰς τὰ Μυστήρια τῆς Κεριδβίν. Τὸ ποτὸν τοῦτο περιγράφεται ἄλλοτε μὲν ὡς ὕδωρ καὶ ἄλλοτε ὡς οἶνος αἱ ὑδρόμελι. Ὅλαι αὐταὶ αἱ περιγραφαὶ εἶναι βεβαίως ἀλληγορικαὶ ὅπως ἀλληγορικὰ ἐπίσης εἶναι καὶ τὰ χαρίσματα τῆς Κύλικος». Ἐξ ὅλων αὐτῶν συνάγεται ὅτι καὶ τὰ Δρυΐδικὰ Μυστήρια περιεῖχον ἐσωτερικήν τινα διδασκαλίαν ἀποκαλυπτομένην εἰς τοὺς μυουμένους. Καὶ σήμερον ἀκόμη ὑφίσταται ὀργάνωσις συνεχίζουσα τὴν Δρυΐδικὴν παράδοσιν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ μὲ ἐτησίας τελετὰς καὶ συγκεντρώσεις εἰς τόπους ἔνθα σώζονται λείψανα τῆς Δρυΐδικῆς λατρείας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : 1 (Τόμ. Α' σελ. 124 καὶ 292) 3 (Τόμ. Α σελ. 198). Ἐπίσης : GODFREY HIGGINS., The Celtic *καὶ* anacalypsis. EDWARD DAVIES : The celtic Researches καὶ Mythologie and Rites of the British Druids.-D' ARBOIS de JUBAINVILLE : Les Dieux Celtiques DUDLEY WRIGHT ; Druidism London *1924*.

Δρυΐδῶν, *τάγμα τῶν* : Τὸ «*Ἡνωμένον ἀρχαῖον Τάγμα τῶν Δρυΐδῶν*» («United Ancient Order of Druids»), τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν καταγωγήν του ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ὅπως οἱ Odd Fellows διὰ τῆς Ἀμερικῆς ἦλθεν εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην, ἔνθα καὶ ἐξηπλώθη πολύ, ἐμφανίζει εἰς τὰ τυπικά του—καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν ἰδεολογίαν του—ὁμοιότητας μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ἡ παράδοσις τοῦ Τάγματος συνδέεται μὲ τὸν Κελτικὸν Δρυΐδισμὸν (ἱερατεῖον) τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας καὶ τὰς τελευταίας ἀποφυάδας τούτου, τὰς ἀνευρισκομένας εἰς τοὺς Βάρδους. Τὸ Τάγμα τῶν Δρυΐδῶν, ἱδρυθὲν τῷ 1871 ἐν Λονδίνῳ, παρουσιάζεται ἀσχολούμενον μὲ θέματα ἀγαθοεργίας καὶ ἐργάζεται σημαντικῶς εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν μελῶν του. Τὸ τυπικόν, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖται εἰς τὰ «*ἄλση*» (ἀρχικῶς «*στοάς*», χαρακτηρισμὸς ἐπανελθὼν ἔκτοτε μερικῶς πάλιν ἐν χρήσει). τὰ διευθυνόμενα ὑπὸ «*ἱερέων*», περιλαμβάνει τρεῖς βαθμούς. Ὁ «*βαθμὸς τῶν* Duaten» ἢ «*βαθμὸς τῆς γνώσεως*» ἀποτελεῖ τὴν εἰσαγωγήν. Ὁ «*βαθμὸς τοῦ Βάρδου*» ζητεῖ νὰ διαπαιδαγωγήσῃ τὸν μύστην εἰς τὸ νὰ κατανοῇ τὴν τέχνην, νὰ παρακινήσῃ αὐτὸν εἰς καλλιτεχνικὴν καὶ φιλολογικὴν ἐργασίαν καὶ νὰ διεγείρῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἀντίληψιν παντὸς ὡραίου. Ὁ «*βαθμὸς τοῦ Δρυΐδου*» ἢ «*βαθμὸς τῆς θελήσεως, τῆς ἀποφασιστικότητος καὶ τῆς δράσεως*» ἀναπτύσσει τὴν ἠθικὴν τοῦ τάγματος καὶ διδάσκει τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἠθικῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν εἰς τὴν πρακτικὴν ζωήν. Ὑπεράνω τῶν τριῶν βαθμῶν ὑπάρχει ἓν *ἀρχιερατικὸν περιστύλιον*» (ὀνομαζόμενον καὶ «*Περιστύλιον τῆς Βασιλικῆς Ἀψῖδος*») περιέχον ἕνα βαθμόν. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν «*ἀλσέων*» (ἀγγλ. groves) μιᾶς χώρας ὑπάρχει τὸ «*Μέγα Ἄλσος*» διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ «*Εὐγενοῦς Ἀρχιερέως*», τὸ ὁποῖον ὑποδιαιρεῖται εἰς περιφερειακὰ Μεγάλα Ἄλση.

Τῷ 1908 ὁ Γερμανὸς Frick ἐπιθεωρητὴς Σχολείων ἐν Ἀμβούργῳ ἐπέτυχε νὰ ἱδρύσῃ ἐν Μονάχῳ τὴν Διεθνῆ Παγκόσμιον Στοὰν τῶν Δρυΐδῶν μὲ τοὺς ἀκολούθους σκοπούς :

α') Νὰ φέρῃ εἰς στενοτέραν ἕνωσιν τοὺς Δρυΐδας ὅλου τοῦ κόσμου, ἀνεξαρτήτως θρησκείας, τάξεως, περιουσίας, γλώσσης καὶ ἐθνικότητος.

β') Νὰ λάβῃ μέτρα παροχῆς βοηθείας εἰς τὰ μέλη καὶ τοὺς συγγενεῖς των ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης των καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ σχετικὰ ἱδρύματα ἑκάστου ἐθνικοῦ κλάδου τοῦ Τάγματος.

γ') Νὰ προαγάγῃ τὴν διεθνῆ εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν.

Κατὰ τὴν δευτέραν ἐν Λονδίνῳ συνελθοῦσαν τῷ 1912 Διεθνῆ Παγκόσμιον Στοὰν προσετέθησαν εἰς τοὺς σκοποὺς καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἡ προαγωγὴ τοῦ ἐξευγενισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἡ προστασία τῆς διεθνοῦς εἰρήνης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : 7.

Δρυός. *Τάγμα τῆς - καὶ τοῦ Τάφου*. (Ordre du Chêne et du Tombeau). Ἀνδρόγυνον Τάγμα ἱδρυθὲν τῷ 1747 ὑπὸ τῆς Δουκίσσης Δωροθέας τοῦ Μεκλεμβούργου Στρέλιτς, μὲ ἀπομιμήσεις Ἐλευθεροτεκτονικῶν ἐθιμοτυπιῶν.

δρύφακτον: (γαλλ. ballustre, ἀγγλ. balluster). Κιγκλίδωμα ξύλινον, χρησιμοποιούμενον πρὸς διαχωρισμὸν χώρων ἢ καὶ διακοσμητικῶς. Εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτ. ὁρολογίαν τοῦ Σκ.·. Δογμ.·. καλεῖται οὕτω μεταφορικῶς πᾶσα ἐπίσημος ἐγκύκλιος ἢ ἔγγραφον, ἐκδιδόμενον ὑφ' ἑνὸς Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33°.

Δυάος, ὁ (Dyaos) Ὁ Θεὸς τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ φωτὸς παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς. Ὁ Δυάος ὅστις συχνὰ ἐπονομάζεται πιτάρ (=πατὴρ) ἀπησχόλησεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν θρησκευτικὴν σκέψιν τῶν Ἀρίων δεδομένου ὅτι ὁ *Ζεὺς* τῶν Ἑλλήνων ὁ Jupiter τῶν Ρωμαίων καὶ ὁ *Τὺρ* τῶν Γερμανῶν ἀνήκουν ἐτυμολογικῶς εἰς τὸν ἴδιον μυθολογικὸν κύκλον. Διαφέρουν ἐν τούτοις αἱ παρ' ἑκάστῳ τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν λαῶν παραστάσεις περὶ τοῦ Θεοῦ τούτου.

Ἡ λέξις δυάος ἰνδιστὶ σημαίνει τὸν οὐρανόν, τὴν ἡμέραν (ἐξ οὗ καὶ ἡ λατινικὴ dies) ἐκ τοῦ αὐτοῦ δὲ θέματος παράγεται καὶ ἡ λέξις *ντέβα* ὡς καὶ ἡ λατινικὴ deus (=θεός, φωτεινὸν ὄν). Εἰς τὴν Ρίγκ-*Βεδὰ* (βλ. λ.) ὁ Δυάος ἐπονομάζεται καὶ ἀσούρα, ἤτοι πνευματικὸν ὂν μετέχον θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ κόσμου, ὡς δημιουργικὴ ἢ καταστρεπτικὴ δύναμις.

Γενικῶς ἡ μορφὴ τοῦ Δυάου εἶναι ἀκαθόριστος, ἡ σημασία του ὅμως ἡ πανταχοῦ ἐπικρατοῦσα εἶναι ἡ τοῦ φυσικοῦ θεοῦ. Ὁ Δυάος τουτέστι δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ τὸ φῶς καὶ ἡ ἡμέρα.

Δυάς. Παρὰ τοῖς *Γνωστικοῖς* (βλ.λ.) αἱ διπλαῖ ἐκπορεύσεις τοῦ γνωστικοῦ συστήματος, αἱ ἀποτελοῦσαι ζεύγη (*θετικὸν ἀρνητικόν, ἄρρεν - θῆλυ*, κτλ).

Κατὰ τοὺς Πυθαγορείους ἡ δυὰς εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν ἀντιθέσεων καὶ ἀντιπροσωπεύει τὴν ὕλην ἢ τὴν παθητικὴν ἀρχήν.

Ἡ μεγάλη Μονὰς ἡ περιέχουσα τὸ ἄπειρον ἐκδηλοῦται ὡς δημιουργικὴ Δυάς. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐκδηλώσεώς της, ἡ Μονάς, ὁ Θεός, εἶναι διπλοῦς: ἀδιαίρετος οὐσία καὶ διαιρετὴ ὑπόστασις. Ἡ δυὰς παριστάνει τὴν ἕνωσιν τοῦ Αἰωνίου—Ἄρρενος καὶ τοῦ Αἰωνίου Θήλεως. Ἡ Μονὰς παριστᾷ τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ, ἡ Δυὰς τὴν γεννητικὴν καὶ ἀναπαραγωγικήν του ἰδιότητα. Δι' αὐτῆς γεννῶνται οἱ κόσμοι οἱ ὁποῖοι εἶναι ἡ ὁρατὴ ἀνάπτυξις τοῦ Θεοῦ—Μονάδος εἰς τὸν χῶρον καὶ τὸν χρόνον.

Ἡ δυὰς εἶναι ἐπίσης ἡ ἀτελὴς κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν καταπίπτει ὄν τι, ὅταν ἀποσπᾶται ἀπὸ τῆς μονάδος ἢ τοῦ Θεοῦ. Τὰ πνευματικὰ ὄντα, τὰ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ Θεοῦ, τυλίσσονται ἐν τῇ δυάδι καὶ δέχονται πλέον ἀπατηλὰς μόνον ἐντυπώσεις.

Κατὰ τὴν θεολογίαν τοῦ Βαλεντίνου ὁ *Βυθὸς* καὶ ἡ *Σιγὴ* συνιστῶσι τὴν πρωταρχικὴν δυάδα τῶν ὄντων. (Βλέπε λέξεις δυϊσμὸς καὶ δύο).

Δυϊσμὸς ἢ δυαρχία (dualisme, dualismus, dualism, dualismo). Ἐπιστημονικὸς καὶ φιλοσοφικὸς ὅρος, δηλῶν: α') Ὑπὸ γενικὴν ἔννοιαν πᾶσαν διδασκαλίαν, ἡ ὁποία εἰς ὡρισμένον τι τμῆμα τοῦ ἐπιστητοῦ ἢ εἴς τι θέμα, οἱονδήποτε καὶ ἂν εἶναι τοῦτο, παραδέχεται τὴν ὕπαρξιν, δύο ἀρχῶν, διαφόρων κατ' οὐσίαν καὶ μὴ δυναμένων νὰ ἀναχθῶσιν ἡ μὲν εἰς τὴν δέ. β') Ὑπὸ μερικὴν ἔννοιαν, πᾶσαν κοσμοθεωρίαν παραδεχομένην τὴν ὕπαρξιν δύο τελείως ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων πρωταρχικῶν ἀρχῶν.

Ὁ δυϊσμὸς ἐγεννήθη καὶ ἀνεπτύχθη πρῶτον εἰς τὴν Ἀνατολὴν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς θρησκείας. Εἶτα δ' ἐγένετο ἀποδεκτὸς ἐν ὀνόματι τοῦ λόγου καὶ μὲ χαρακτῆρα καθαρῶς μεταφυσικὸν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων, καὶ τέλος ἐνεφανίσθη ἐκ νέου ἐν τῇ νεωτέρᾳ καὶ τῇ συγχρόνῳ φιλοσοφίᾳ.

Εἰς τὰς ἀρχαίας μυθολογίας ἐπεκράτει ἡ θεωρία ὅτι ὁ κόσμος ἐκυβερνᾶτο πάντοτε ὑπὸ δύο ἀνταγωνιζομένων ἀλλήλας ἀρχῶν τῆς μιᾶς ἀγαθῆς καὶ τῆς ἄλλης κακῆς. Ἡ θεωρία αὐτὴ ἐπεκράτει εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Ζωροάστρου (ὁ Ἀχριμὰν καὶ ὁ Ὀρμούζ). Τὸ αὐτὸ εὑρίσκομεν καὶ εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν κοσμογονίαν μὲ τὸν Δημιουργὸν καὶ τὸν Ὄφιν.

Τοῦ συστήματος τούτου ἀξιοπαρατήρητος ἀνάπτυξις παρατηρεῖται, κατὰ τὸν Mackey, εἰς τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τοῦ Συμβολικοῦ Τεκτονισμοῦ ὅπου ἀνευρίσκεται ἡ ἀρχὴ τοῦ δυϊσμοῦ. Οὕτω εἰς τὸν α' βαθμὸν ἔχομεν τὸ *σκότος* ἐξαφανιζόμενον ἀπὸ τὸ *Φῶς*, εἰς τὸν β' τὴν *Ἄγνοιαν* καταβαλλομένην ὑπὸ τῆς *Γνώσεως* καὶ εἰς τὸν γ' τὸν *θάνατον* καταπατούμενον ἀπὸ τὴν *Αἰωνίαν Ζωήν*.

Ὁ φ ι λ ο σ ο φ ι κ ὸ ς δυϊσμὸς παραδέχεται δύο ἀρχὰς πρωταρχικάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι τόσον διάφοροι ἀλλήλων, ὥστε ἡ μία νὰ εἶναι ἡ ἄρνησις τῆς ἄλλης. Πρόκειται δηλ. ἐνταῦθα περὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ πνεύματος, περὶ τῆς πρωταρχικῆς ὕλης ἐστερημένης πάσης μορφῆς, πάσης ἰδιότητος, παντὸς θετικοῦ κατηγορήματος καὶ τοῦ πνεύματος ἢ μᾶλλον τοῦ ἀπείρου νοῦ, ὁ ὁποῖος περιέχει ἐν ἑαυτῷ ἐν τῇ πρωταρχικῇ τῶν καταστάσει πάσας τὰς μορφὰς καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ μοναδικὴ πηγὴ τῆς τάξεως τῆς δρώσης δυνάμεως καὶ τῆς ζωῆς. Δυϊσμὸς εἶναι ἡ θεωρία περὶ δυνάμεως καὶ ἐνεργείας τοῦ Ἀριστοτέλους, ἡ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ὕλης τοῦ Ντεκάρτ, ἡ τοῦ θεοῦ καὶ τῆς φύσεως τοῦ Βολταίρου καὶ τοῦ Ρουσσώ, κ.λ.π.

Παρέκτασις τοῦ μεταφυσικοῦ φιλοσοφικοῦ δυϊσμοῦ εἶναι ὁ ψ υ χ ο λ ο γ ι κ ό ς, ὁ ὁποῖος παραδέχεται τὴν ὕπαρξιν δύο ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων ἀρχῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἤτοι τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.

Γ ν ω σ τ ο θ ε ω ρ η τ ι κ ὸ ς δυϊσμὸς εἶναι ἡ παραδοχὴ τῆς δυάδος τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς σκέψεως, τοῦ εἶναι καὶ τῆς συνειδήσεως, τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν παρουσιάζεται ὡς κριτὴς εἰς τὴν μεταξὺ δυϊσμοῦ καὶ μονισμοῦ ἔριδα, ἀλλὰ πρόσκειται πρὸς τὰς δυϊστικὰς ἀντιλήψεις. Ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως ὁ Ἐλευθεροτεκτ. εἶναι δυϊστικός. Θέλει νὰ φέρῃ εἰς ἀνάπτυξιν—κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ἰδεωδῶν τοῦ ἀ θρωπισμοῦ—ὁμοίως ὅλας τὰς ἀνθρωπίνας ἱκανότητας, τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν, ὁρμώμενος ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν, ὅτι παρὰ πάντα ὑπολογισμὸν δὲν δύναταί τις νὰ ἀρνηθῇ τὸ διαφορετικὸν τῇ ἐξωτερικῆς ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν ἐμπειρίαν.

Ἀλλ' ὁ φαινομενικὸς αὐτὸς διαχωρισμὸς δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ ὡς ἀποτελῶν τὴν βάσιν τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς θεωρίας. Ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία ἥτις ἐκδηλοῦται διὰ τῶν συμβόλων του δὲν δέχεται τὸν δυϊσμὸν ὡς βάσιν τῆς συστάσεως τοῦ κόσμου. «*Ἓν τὸ πᾶν καὶ ἐν παντὶ τὸ Ἕν*», Ὁ δυϊσμὸς θεωρεῖται ὡς μία ἀναγκαία διαφοροποίησις τῆς Μονάδος. Οὕτω ἔχομεν τὸν διχασμὸν Ὕλης καὶ Πνεύματος. Ἄνευ τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτοῦ διχασμοῦ ἡ Μονάς, τὸ Ὄντως Ὄν, θὰ ἦτο ἀνίκανον νὰ δράσῃ. Μὲ τὸν διαφορισμὸν ἡ Μονὰς ἀτομικοποιεῖ τὰ διάφορα μέρη της διὰ μιᾶς ἀδιακόπου σειρᾶς πολλαπλασιασμῶν διὰ τῶν ὁποίων γονιμοποιοῦνται αἱ ἐπὶ μέρους μονάδες αἱ ἀποτελοῦσαι τοὺς κόσμους. Οὕτω ἡ μονὰς μετατρέπεται εἰς ἀριθμὸν καὶ ὁ Θεὸς εἰς κόσμον καὶ συνείδησιν. Διὰ μιᾶς διαδοχικῆς κλίμακος διχοτομήσεων τὸ Ἓν Ὂν χωρίζεται εἰς ἀπεριόριστα μέρη. Ἀναζητοῦντες τὴν Μονάδα συναντῶμεν ἀναγκαστικῶς τὸν Δυϊσμόν. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ὑπάρχουν δύο χωρισταὶ καὶ ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων δυνάμεις. Κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν ἡ κλεὶς παντὸς δυϊσμοῦ ἔγκειται εἰς τὴν ἀντίθεσιν. Εἶναι τὸ *Ἐγὼ* καὶ τὸ *Μὴ Ἐγώ*, τὸ *Ὂν* καὶ τὸ *Μὴ Ὄν*, τὸ *Ἄπειρον* καὶ τὸ *Πεπερασμένον*. Ὁ δεύτερος ὅρος μιᾶς συγκρίσεως εἶναι ἡ ἄρνησις τοῦ πρώτου. Ἡ δυαδικὴ διάκρισις εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀρχῆς τῆς Μονάδος λειτουργούσης εἰς τὸν κόσμον.

Ὁ αὐτὸς μηχανισμὸς λειτουργεῖ καὶ εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν. Πᾶσα ἀνάλυσις, πᾶσα σκέψις γίνεται διὰ διχοτομήσεως. Ὁ δυϊσμὸς εἶναι ἀπαραίτητος διὰ πᾶσαν κατανόησιν. Πᾶσα ἰδέα ἔχει τὴν ἄρνησίν της διὰ τῆς ὁποίας καὶ καθίσταται σαφής. Πᾶσα αἴσθησίς μας, πᾶσα ἰδέα ἡ κρίσις μας εἶναι ἁπλῶς ἡ σχέσις μεταξὺ δύο ὅρων, δηλαδὴ δυϊσμός. Εἰς τὸ ἔργον του «Traité des antinomies» ὁ Πελαντὰν γράφει ὅτι τὸ πνεῦμα δὲν ἀντιλαμβάνεται κάτι παρὰ μόνον διὰ τῆς ἀντιθέσεως ἢ τοῦ Δυϊσμοῦ. Ὁ δυϊσμὸς εἶναι ἡ στατικὴ βάσις ἀπὸ τὴν ὁποίαν δυ-

νάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν τὴν οὐσιαστικῶς δυναμικὴν Μονάδα (βλ. λέξιν δύο).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : 1 (Τόμ. Α. σελ. 294) 7, 44 καὶ 71.

δύναμις *Τεκτονική*.—Οὕτω χαρακτηρίζεται πᾶσα Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ὁποίας ἐργάζονται Στοαὶ ἢ Τεκτ. Ἐργαστήρια τοῦ Συμβ.·. Τεκ.·.. Μὲ τὸν ἴδιον τίτλον χαρακτηρίζονται πολλάκις καὶ τὰ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33°. (Βλ. καὶ *δικαιοδοσία*).

δύο. Κατὰ τοὺς Πυθαγορείους ὁ ἀριθμὸς δύο εἶναι σύμβολον τῆς ἀνισότητος, τῆς διαιρέσεως, τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῶν ἀλλαγῶν. Ὅπως ὁ ἀριθμὸς ἓν χαρακτηρίζει τὴν ἁρμονίαν, τὴν τάξιν καὶ τὴν καλὴν ἀρχὴν (εἷς καὶ μοναδικὸς θεός), οὕτω καὶ ὁ ἀριθμὸς δύο ἐξέφραζε τὴν ἀντίθετον ἰδέαν. Εἰς τὸν ἀριθμὸν 2 ἤρχιζεν ἡ ὀλεθρία ἐπιστήμη τοῦ *καλοῦ* καὶ τοῦ *κακοῦ*. Πᾶν τὸ διπλοῦν, ψευδές, ἀντιτιθέμενον εἰς τὴν μοναδικὴν πραγματικότητα παρίστατο διὰ τοῦ ἀριθμοῦ δύο. Ἐξέφραζεν ἐπίσης ὁ ἀριθμὸς οὗτος τὴν κατάστασιν τῆς ἀντιθέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται ἡ φύσις, ἔνθα τὰ πάντα εἶναι διπλᾶ: ἡ νὺξ καὶ ἡ ἡμέρα, τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος, ἡ θερμότης καὶ τὸ ψῦχος, τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρόν, ἡ ὑγεία καὶ ἡ ἀσθένεια, ἡ πλάνη καὶ ἡ ἀλήθεια, ἄρρεν καὶ θῆλυ, κλπ.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Ρωμαῖοι εἶχον ἀφιερώσει εἰς τὸν Πλούτωνα τὸν δεύτερον μῆνα τοῦ ἔτους καὶ ὅτι ἡ δευτέρα ἡμέρα τοῦ μηνὸς τούτου ἦτο καθιερωμένη εἰς τέλεσιν ἐξαγνισμῶν πρὸς τιμὴν τῶν ψυχῶν τῶν νεκρῶν. Οἱ καθολικοὶ ἔχουν τὴν αὐτὴν καθιέρωσιν. Ὁ πάπας Ἰωάννης ΧΙΧ, τῷ 1003, ἐγκατέστησε τὴν ἑορτὴν τῶν Νεκρῶν (τῶν εἰς τὸ ὑπερπέραν διελθόντων), διατάξας νὰ ἑορτάζεται αὕτη τὴν δευτέραν Νοεμβρίου, δευτέρου μηνὸς τοῦ φθινοπώρου.

Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν ὁ ἀριθμὸς δύο ἐνέχει τὴν ἔννοιαν τῶν ἀντιθέσεων. Εἰς τὰς Ἰνδίας ὁ δυαδικὸς τύπος προσλαμβάνει τὴν μορφὴν Πνεῦμα—ὕλη. Ἐκφράζεται ἐπίσης μὲ τὴν ἀντίθεσιν τῶν δύο θεοτήτων *Σίβα καὶ Βισνοῦ*.

Οἱ Βουδδισταὶ τοῦ Νεπὰλ τῆς αἱρέσεως Σβαμπχάβικα διακρίνουν δύο ἀνταγωνιζομένας ἀρχὰς ἐν δράσει εἰς τὴν φύσιν: Τὴν *Νιρβρίττι* ἀρχὴν τῆς ἀναπαύσεως τείνουσαν εἰς καταστροφὴν τῶν ἐμψύχων μορφῶν καὶ τὴν *Πραβρίττι* ἀρχὴν τῆς ἐνεργοῦ ὑπάρξεως τείνουσαν εἰς τὴν δημιουργίαν ὑλικῶν μορφῶν.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ὁ Ἐμπεδοκλῆς πρεσβεύει ὅτι ὁ κόσμος ἐγεννήθη ἀπὸ δύο ἀντιθέτους δυνάμεις: τὸν Ἔρωτα καὶ τὸν Πόλεμον (τὸ μῖσος). Ὁ Ἡράκλειτος διακρίνει εἰς τὴν βάσιν ὁλοκλήρου τοῦ κοσμικοῦ μηχανισμοῦ, τὴν πάλην ἀλλὰ μεταξὺ δύο ἀρχῶν αἵτινες ἀποτελοῦν *ἓν ὅλον*. «Ὁ Θεός, λέγει, εἶναι ἡμέρα καὶ νύξ, χειμὼν καὶ θέρος, πόλεμος καὶ εἰρήνη, εὐφορία καὶ λιμός».

Οἱ δύο ὄφεις τοῦ κηρυκείου τοῦ Ἑρμοῦ συμβολίζουν τοὺς δύο Πόλους τοῦ Κόσμου.

Παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ὁ ἀριθμὸς 2 ἐσήμαινε προϊὸν σχετικῆς διαρκείας, μεταβολήν, ἀλλαγήν, παρέκκλισιν. Εἰς τὰ ἱερὰ κείμενα τῶν Ἑβραίων ἔχομεν τὰς δύο στήλας τοῦ Ναοῦ, τὰ δύο Χερουβεὶμ τῆς Κιβωτοῦ, τοὺς δύο πίνακας τοῦ Νόμου.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην εὑρίσκομεν τὰς δύο τρυγόνας ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν διὰ τὴν θυσίαν (Λουκᾶ β' 24) τοὺς δύο ἀγγέλους τοῦ Μνημείου (Ἰωάν. κ' 12) τοὺς δύο ἀγγέλους τῆς Ἀναλήψεως (Πρ. Ἀποστ. α' 11) τοὺς δύο λῃστὰς τῆς Σταυρώσεως (Ματθ. κζ' 38) κ.τ.λ.

Ὁ Δόκτωρ Ρ. Ἀλλεντὺ εἰς τὸ βιβλίον του «Ὁ συμβολισμὸς τῶν ἀριθμῶν» γράφει ὅτι καὶ ὁ σταυρὸς δυνατὸν κατά τινα τρόπον νὰ θεωρηθῇ ὡς δυαδικὸν σύμβολον ἀποτελούμενον ἀπὸ μίαν ὁριζόντιον γραμμὴν ἐκπροσωποῦσαν τὸ παθητικὸν στοιχεῖον καὶ μίαν κάθετον ἐκπροσωποῦσαν τὸ ἐνεργητικὸν στοιχεῖον.

Ὁ Μακρόβιος διαβλέπει εἰς τὸν ἀριθμὸν δύο τὸ σύμβολον τῆς διαιρέσεως.

Οἱ Ἀλχημισταὶ παρίστανον τοὺς δύο κοσμικοὺς πόλους μὲ τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην. Εἰς τὴν ἀστρολογικὴν παράδοσιν ὁ Ἥλιος ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς θετικὸν καὶ ἄρρεν στοιχεῖον ἔναντι τῆς Σελήνης. Τὸ Μέγα Ἔργον τῶν Ἀλχημιστῶν εἶχεν ὡς σκοπὸν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Μονάδος εἰς τὴν Δυάδα.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Papus (G. Encausse) ὁ ἀριθμὸς δύο ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸν πρῶτον θῆλυν ἀριθμόν, συμπληρωματικὸν τοῦ «1» καὶ παριστῶντος τὴν ἀντανάκλασιν τοῦ «1» εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτόν του, τὴν προέκτασιν τοῦ δημιουργοῦ εἰς τὸ ἀστρικὸν πεδίον.

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν εὑρίσκομεν τὰς δύο στήλας, τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην μὲ τὸν ἴδιον ἐσωτερικὸν συμβολισμόν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τρεῖς στιγμὰς (.·.) αἱ δύο κάτω στιγμαὶ ἐκφράζουν τὴν αὐτὴν ἀποκρυφιστικὴν ἔννοιαν, *θέσιν* καὶ *ἀντίθεσιν* διὰ τῆς συνθέσεως τῶν ὁποίων φθάνομεν καὶ πάλιν εἰς τὴν Μονάδα. (ἄνω στιγμή).

Βιβλιογραφία: 1 (Τόμ. Α' 294) 7, 19, 71 καὶ 72.

Δύο Ἐλευθεροτέκτονες, *οἱ*—(Les deux Francs-Maçons ἢ le coup du hasard). Θεατρικὸν ἔργον, ἀσχολούμενον μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·., τοῦ Pelletier—Volmiranges. Παρεστάθη τῷ 1808 ἐν Παρισίοις.

Δύσεως, *Ἱππόται τῆς*—. Ὁ 47ος βαθμὸς τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ.

Ὁ 64ος βαθμὸς τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Κεφαλαίου τῆς Γαλλίας.

Δύσις. Ἡ πλευρὰ τοῦ Τεκτ.·. Ναοῦ (Στοᾶς) ἡ κειμένη ἀπέναντι τῆς *Ἀνατολῆς* (βλ. λ.). Εἰς τὴν Δύσιν εὑρίσκονται αἱ δύο στ.·. Β.·. καὶ J.·. καὶ εἰς πολλὰ συστήματα ἔχουν οἱ δύο Ἐπόπται τὰς ἕδρας των.

Καίτοι εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἡ Δύσις ὡς ἓν τῶν τεσσάρων κυρίων σημείων τοῦ ὁρίζοντος, κατέχει ἐξέχουσαν θέσιν ὡς ἕδρα κυρίως τοῦ Α' Ἐπ.·. καὶ τόπος τῆς στ.·. τῆς Ἰσχ.·. τῆς ὑποβασταζούσης τὴν Στ.·., ἐν τούτοις εἰς τὸν Τεκτ.·. συμβολισμὸν ἐκπροσωπεῖ τὸν τόπον τοῦ σκότους καὶ τὴν ἀμάθειαν, διότι εἰς αὐτὴν δύει ὁ ἥλιος.»

Ὑφίσταται παλαιά τις παράδοσις, καθ' ἣν εἰς τὴν ἀρχέγονον περίοδον πᾶσα ἡ ἀνθρωπίνη σοφία περιωρίζετο εἰς τὸ ἀνατολικὸν τμῆμα τοῦ κόσμου (ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία «ἐξ *Ἀνατολῶν τὸ φῶς*»), ὅσοι δὲ περιεπλανῶντο πρὸς δυσμάς, ὑπεχρεοῦντο νὰ ἐπιστρέψουν πρὸς ἀνατολὰς εἰς ἀναζήτησιν τῆς γνώσεως τῶν προγόνων των.

Ὁ *Κρόϋτσερ* (Creuzer) εἰς τὴν «*Συμβολικὴν*» του ὁμιλεῖ περὶ παλαιοῦ τινος καὶ ἐξαιρετικῶς μορφωμένου σώματος ἱερέων τῆς Ἀνατολῆς, ὑπὸ τῶν ὁποίων καὶ ὑπὸ τὸν πέπλον τῶν συμβόλων πᾶσα γνῶσις ἀνεκοινώθη εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ εἰς ἄλλα ἀφώτιστα ἔθνη τῆς Δύσεως.

Ἐπίσης εἰς τὴν «*Τεκτονικὴν παράδοσιν*», τὴν περιεχομένην εἰς τὰ «Ἀρχαῖα Συντάγματα», γίνεται μνεία τῆς μεταναστεύσεως τῶν Τεκτόνων ἐξ Αἰγύπτου πρὸς ἀνατολάς, πρὸς τὴν «γῆν τῆς ἐπαγγελίας».

Εἰς δὲ τὸν σύγχρονον συμβολισμὸν τοῦ θεωρητικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ Τέκτ.·., ἡ φράσις «*ὁδοιπορεῖ ἐκ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολὰς εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Φωτός*».

Κατὰ τὸν O. Wirth (βιβλ. 8), ἡ Δύσις εἶναι ἡ περιοχὴ τῶν γεγονότων, ἡ ἀντικειμενικὴ πραγματικότης, ὁ αἰσθητὸς κόσμος.

δυσμορφία. Τὰ Ἀρχαῖα Συντάγματα τονίζουν ὅτι ὁ ὑποψήφιος πρὸς εἰσδοχὴν ἐν τῷ Τάγματι δέον νὰ εἶναι «τέλειος νέος μὴ ἔχων ἀναπηρίαν ἢ δυσμορφίαν σωματικήν».

Ὁ Mackey φρονεῖ ὅτι ὁ Τεκτ.·. νόμος περὶ φυσικῶν προτερημάτων ἀπορρέει ἐκ τοῦ Μωσαϊκοῦ, ὅστις ἀπέκλειεν ἐκ τοῦ ἱερατείου πάντα δύσμορφον, τονίζει δ' ὅτι ὁ κανὼν οὗτος ἀποτελεῖ μίαν τῶν παλαιῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Τάγματος καὶ εἶναι ἐνδεικτικὸς τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ θεσμοῦ.

δυσφήμησις. Ἓν τῶν πρωτίστων καθηκόντων τοῦ Τέκτ.·. εἶναι ν' ἀποφεύγῃ πᾶσαν δυσφήμησιν τῶν

ἀδ.'. του, νὰ ὑπεραμύνεται δὲ αὐτῶν πάσῃ δυνάμει καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν εἶναι παρόντες. Περὶ τοῦ καθήκοντος τούτου γίνεται εὐρὺς λόγος εἰς τὸν 3ο. Ἐκ τούτου λαμβάνων ἀφορμὴν ὁ Ὄλιβερ γράφει. «Εἶναι καθῆκον παντὸς Τέκτονος νὰ ὑποστηρίζῃ τὸν χαρακτῆρα ἑνὸς ἀδ.'. του καὶ ἐν ἀπουσίᾳ του ὡς ἂν ἦτο παρών· νὰ μὴ τὸν ὑβρίζῃ ἀπόντα οὔτε νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς ἄλλους νὰ πράττουν τοῦτο, χωρὶς νὰ χρησιμοποιήσῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως τὸ προλάβῃ».

Ὁ δὲ Hutchinson ἀναφερόμενος εἰς τὴν αὐτὴν συμβολικὴν τελετὴν γράφει; «Ἡ μᾶλλον ἔμπρακτος ἀπόδειξις τῆς ἀδ.'. ἀγάπης, ἡ ὁποία δέον νὰ ὑφίσταται μεταξὺ Τεκτ.'., εἶναι νὰ ἐπαινοῦν ἀλλήλους εἰς τὸν βέβ.'. κόσμον· εἰδικώτερον ἀξιοῦται ἀπὸ ἕκαστον μέλος τῆς Ἀδελφότητος νὰ μὴ δυσφημῇ τὸν ἀδ.'. του. Ἡ συκοφαντία καὶ ἡ δυσφήμησις εἶναι ἀποτρόπαια ἐγκλήματα κατὰ τῆς κοινωνίας. Τίποτε δὲν εἶναι ποταπότερον ἀπὸ τοῦ νὰ ὑβρίζεται εἷς ἄνθρωπος ἀπών. Τοῦτο ὁμοιάζει μὲ τὴν ποταπότητα ἑνὸς δολοφόνου, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει κἂν τὴν ἀνδρείαν νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀντίπαλόν του τὰ μέσα τῆς ἀμύνης, ἀλλὰ καιροφυλακτῶν εἰς τὸ σκότος, πλήττει αὐτὸν ἐνῷ εἶναι ἄοπλος καὶ ἀνύποπτος περὶ τῆς παρουσίας ἑνὸς ἐχθροῦ (Spirit of Masonry σελ. 205)».

Δυτικὴ Αὐστραλία. Ὁμόσπονδος Πολιτεία τῆς *Αὐστραλίας* (βλ. λ.) Ἡ πρώτη Στ.'. εἰς τὴν περιοχὴν τῆς σημερινῆς Δυτ. Αὐστραλίας ἱδρύθη τὸ 1842 εἰς τὴν πρωτεύουσαν Perth, ἔφερε δὲ τότε τὸ ὄνομα «Iwan River Colony». Ὠνομάσθη οὕτω ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ τόπου ὅπου συνήρχοντο τὰ μέλη της, ἀργότερον δ' ὠνομάσθη «Δυτ. Αὐστραλία». Τῷ 1845 ἱδρύθη ἡ Στ.'. «Ἅγ. Ἰωάννης» φέρουσα σήμερον τὸν ἀριθ. 1 εἰς τὸν κατάλογον τῶν Στ.'. τῆς Μεγ.'. Στ.'. τῆς Δυτ. Αὐστραλίας, τῆς Τεκτ.'. αὐτῆς Δυνάμεως, ἡ ὁποία ἱδρύθη ὡς αὐτοτελὴς τοιαύτη τῷ 1900 καὶ εἶναι σήμερον—μὲ 136 Καλύβας Οἰκοδόμων (Στ.'.) καὶ 10000 περίπου μέλη—ἡ μικροτάτη τῶν αὐστραλιακῶν Μεγ.'. Στ.'. (Διεύθυνσις: Freemasons Hall, Hay Street, Perth.). Εἰς τὴν Δυτ. Αὐστραλίαν λειτουργοῦν καὶ δύο περιφερειακαὶ Μεγ.'. Στ.'. τῆς Μεγ.'. Στ.'. τῆς Σκωτίας, «ἡ Δυτ. Αὐστραλία» μὲ 12 Στ.'. καὶ ἡ «Western Australia—Goldfield District» μὲ 15 Στ.'. (βλ. Αὐστραλία).

Δυτικὴ Βιργινία (Virginia). Ὁμόσπονδος Πολιτεία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς. Ἡ Μεγ.'. Στ.'. ἱδρύθη τῷ 1862. Διατηρεῖ Τεκτονικὸν ἄσυλον διὰ γέροντας, χήρας καὶ νέα παιδιά. Διεύθυνσις: Masonic Temple. Charleston,

Δχυάνι—πιτάρα. (Σανσκρ. Dhyani—pitara=οἱ θεοὶ πατέρες). Κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θεολογίαν οἱ «υἱοὶ τοῦ Φωτὸς» οἱ ὁποῖοι ἐγέννησαν τοὺς «υἱοὺς τῆς γῆς» (πατριάρχας).

Δώδεκα. Εἰς τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν ἀπεδόθη ἀνέκαθεν ἱερὰ σημασία, δεδομένου ὅτι ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς μυστικοὺς ἀριθμοὺς 7+5 ἢ 3Χ4, ἤτοι περικλείει τὴν τριάδα πολλαπλασιαζομένην ἐπὶ τὴν τετράδα. Ἡ ἱερὰ σημασία, ἣν οἱ λαοὶ ἀπέδιδον εἰς τὸν ἀριθμὸν αὐτόν, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι δώδεκα εἶναι τὰ ζῳδιακὰ σημεῖα, δώδεκα οἱ μῆνες τοῦ ἔτους. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Αἴγυπτον ὁ Ναὸς τοῦ Ἄμμωνος ἐστηρίζετο ἐπὶ 12 κιόνων. Ἐπίσης δώδεκα ἦσαν αἱ φυλαὶ τοῦ Ἰσραήλ, δώδεκα οἱ πολύτιμοι λίθοι τοῦ λογείου, καὶ δώδεκα βόες ἐστήριζον τὴν «χυτὴν θάλασσαν» τοῦ Ναοῦ. Εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ἐπίσης δώδεκα εἶναι οἱ Ἀπόστολοι, δώδεκα οἱ πυλῶνες τῆς Νέας οὐρανίας Ἱερουσαλὴμ τῆς Ἀποκαλύψεως, δώδεκα καὶ τὰ θεμέλια. Ὁ ἀριθμὸς ἦτο ἱερὸς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ Ρωμαίοις, ὧν ἡ μυθολογία ἀνέφερε δώδεκα ἀνωτέρους καὶ δώδεκα κατωτέρους θεούς. Καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις ἐπίσης λαοῖς ἡ παράδοσις διατηρεῖται εἰς πλεῖστα ἤθη καὶ ἔθιμα.

Κατὰ τοὺς ἀριθμοσοφιστὰς ὁ ἀριθμὸς δώδεκα εἶναι ἡ τριὰς πραγματοποιουμένη ἐν τῷ Κόσμῳ: ἐκπροσωπεῖ τὸ σύνολον τῶν κατὰ μέρος μορφῶν τῆς φύσεως, τοὺς συνδυασμοὺς τῶν διαφόρων μεταξύ των ἐπιδράσεων καὶ τὰς σχέσεις τῶν πραγμάτων.

Οἱ ἀποκρυφισταὶ ἀνάγουν τὴν μυστικὴν ἀξίαν τῶν «δώδεκα» εἰς τὴν παράδοσιν τῆς Ἀτλαντίδος.

Ὁ Jos Acosta ἀναφέρει ὅτι εἰς Cuzeo ὑπάρχουν 12 στῆλαι σημειοῦσαι τὸ σημεῖον τοῦ ὁρίζοντος ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀνατέλλει ὁ ἥλιος κατὰ τοὺς 12 μῆνας τοῦ ἔτους.

Οἱ Ἰνδοὶ Κισούνας τοῦ Μεξικοῦ εἶχον ἐπίσης δώδεκα μῆνας.

Εἰς τὴν Ἀστρολογίαν ὁ ἀριθμὸς δώδεκα ἀντιπροσωπεύει τὴν λογικὴν ὁλότητα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων εἰς τὴν ἀτομικὴν καὶ κοινωνικὴν λειτουργίαν ἑκάστου ἀνθρώπου· εἶναι τὸ σύστημα τῶν *Οἴκων τοῦ ὡροσκοπίου* (βλ. λ.). Ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι ἀναλόγως τῆς θέσεως των ἐν σχέσει μὲ τὸν γήϊνον μεσημβρινόν, οἱ πλανῆται ἐπιδροῦν εἰδικῶς ἐπὶ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης κατηγορίας πραγμάτων καὶ οὕτω καθωρίσθησαν δώδεκα τμήματα τοῦ οὐρανοῦ κατανεμόμενα εἰς τέσσαρας περιοχάς. 1 ἀνατολικὴν ὑπεροριζοντίαν, 2 δυτικὴν ὑπεροριζοντίαν, 3 ἀνατολικὴν ὑποοριζοντίαν καὶ 4 δυτικὴν ὑποοριζοντίαν. Ἑκάστη τῶν περιοχῶν αὐτῶν περιλαμβάνει τρεῖς Οἴκους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1 (Τόμ. Β' 1061) 6 (σελ. 45) 71 (σελ. 342).

δωδεκαγράμματον ὄνομα. Ἐκτὸς τοῦ *Τετραγραμμάτου* (βλ. λ.) ἱεροῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ οἱ Ἑβραῖοι εἶχον καὶ ἓν διγράμματον τὸ *Γιάχ*=Jah (βλ. λ.). ἓν δωδεκαγράμματον καὶ ἓν ἕτερον ἐκ 42 γραμμάτων. Οὐδὲν ὅμως ἐξ αὐτῶν ἦτο τόσον ἱερὸν καὶ ἀνέκφραστον ὅσον τὸ Τετραγράμματον.

Περὶ τοῦ δωδεκαγραμμάτου ὁ Μαιμωνίδης γράφει ὅτι τοῦτο ἀρχικῶς ἐχρησιμοποιεῖτο ἀντὶ τοῦ Ἀδωναΐ ὡς πλέον ἐμφαντικὸν καὶ ἀντὶ τοῦ Τετραγραμμάτου, ὁσάκις ὁ ἀναγινώσκων τὴν Παλ.'. Διαθ.'. ἔφθανεν εἰς τὸ ἱερὸν αὐτὸ ὄνομα. Δὲν ἐκρατεῖτο ὅμως μυστικὸν καὶ δὲν ἀνεκοινοῦτο μόνον εἰς τοὺς ὀπαδούς των, ὅπως συνέβαινε μὲ τὸ Τετραγράμματον, ἀλλ' ἐκοινοποιεῖτο εἰς πάντα, ὅστις ἐπεθύμει νὰ τὸ διδαχθῇ. Μετὰ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ Συμεὼν τοῦ Δικαίου καὶ ὅτε ἔπαυσεν ἐντελῶς ἡ χρῆσις τοῦ Τετραγραμμάτου, τὸ Δωδεκαγράμματον ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ νὰ εὐλογῶσι τὸν λαόν. Καὶ τότε κατέστη ἱερὸν ὄνομα καὶ ἀνεκοινοῦτο μόνον εἰς τοὺς εὐσεβεστέρους ἐκ τῶν ἱερέων.

Δὲν εἶναι ἀσφαλῶς ἐξηκριβωμένον ποῖον ἦτο τὸ δωδεκαγράμματον αὐτὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, πάντες ὅμως συμφωνοῦν, ὅτι δὲν ἦτο ὄνομα, ἀλλὰ μᾶλλον φράσις, ἀποτελουμένη ἀπὸ 12 γράμματα.

Ὁ Ραββὶ Bechai λέγει ὅτι ἐσχηματίζετο ἀπὸ τριπλοῦν συνδυασμὸν καὶ ἀναγραμματισμὸν τῶν τεσσάρων γραμμάτων τοῦ Τετραγραμμάτου. Ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἐξηγήσεις ἐξ ἴσου ἀνεπαρκεῖς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐκ 42 γραμμάτων ἱερὸν ὄνομα ὁ Ραββὶ Bechai λέγει ὅτι τοῦτο ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν 42 πρώτων γραμμάτων τοῦ βιβλίου τῆς Γενέσεως. Ἄλλη καλλιτέρα σχετικῶς ἐξήγησις εἶναι ἡ τοῦ Franck, καθ' ἣν τοῦτο ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν 10 *Σεφιρὼθ* (βλ. λ.), τὰ ὁποῖα μετὰ τοῦ γράμματος (βάου=καὶ) ἀνέρχονται εἰς 42 ἀκριβῶς γράμματα. Ὑπῆρχε καὶ ἄλλο ἱερὸν ὄνομα ἐξ 72 γραμμάτων, περισσότερον ἀκόμη τῶν προηγουμένων ἀνεξήγητον.

Ὁ Μαιμωνίδης (More Nev., I.») γράφει ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα ἀπετελοῦντο ἀπὸ διαφόρους λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐξέφραζον ἰδέας, ἀποσκοπούσας νὰ φέρουν τὸν ἄνθρωπον πλησιέστερον πρὸς τὴν ἀληθῆ κατανόησιν τῆς θείας οὐσίας. Αἱ λέξεις αὐταί, ἀποτελούμεναι ἀπὸ πολυάριθμα γράμματα, ἐνεφανίσθησαν ὡς ἓν ὄνομα, διότι σημαίνουν ἓν μόνον πρόσωπον ὅπως καὶ ὅλα τὰ κύρια ὀνόματα τὰ ἄνευ ἐτυμολογίας. «Δέον ἑπομένως νὰ κατανοηθῇ, προσθέτει ὁ Μαιμωνίδης, ὅτι τὰ ὀνόματα αὐτὰ ἐδίδασκον τὰς ἰδέας, τὰς σημαινομένας ὑπὸ τῶν λέξεων καὶ οὐχὶ

τὴν ἁπλῆν προφορὰν τῶν ἄνευ σημασίας καὶ ἐννοίας γραμμάτων».

Δώδεκα πρότυπα ἢ κύρια σημεῖα (Twelve Original Points of Masonry). Αἱ παλαιαὶ Ἀγγλικαὶ παραδόσεις, αἱ καταργηθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἡνωμένης Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας τὸ 1813, ὅταν αὕτη ἀπεδέχθη τὸ σύστημα *Χέμμιν* (βλ.λ.), περιεῖχον τὴν ἀκόλουθον διάταξιν:

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ὑπάρχουν δώδεκα κύρια σημεῖα τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τοῦ συστήματος καὶ περιλαμβάνουν τὴν ὅλην τελετὴν τῆς μυήσεως. Ἄνευ τῆς ὑπάρξεως τῶν σημείων τούτων οὐδεὶς ποτὲ ἐγένετο ἢ δύναται νὰ γίνῃ νομίμως δεκτὸς εἰς τὸ Τάγμα. Πᾶν ἄτομον γενόμενον Ἐλευθεροτέκτων ὀφείλει νὰ διέλθῃ διὰ τῶν δώδεκα αὐτῶν σημείων καὶ τελετῶν οὐχὶ μόνον εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλους τοὺς κατόπιν.

Ἐκ τούτου καθίσταται δῆλον ὅτι οἱ παλαιότεροι Τέκτ.·. ἀπέδιδον μεγίστην σημασίαν εἰς τὰ «Δώδεκα αὐτὰ κύρια σημεῖα τοῦ Τέκτ.·.» διὰ τὴν τελετὴν τῆς μυήσεως, ἐκοπίαζον δὲ ἀρκετά, κατὰ τὸν Mackey, ὅπως δόσουν εἰς αὐτὰ συμβολικὴν σημασίαν.

Λόγῳ ἐν τούτοις τῆς καταργήσεως αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 1813 ἐν Ἀγγλίᾳ, εἰς οὐδεμίαν ἄλλην χώραν ἐχρησιμοποιήθησαν ποτέ, ἀποτελοῦν δὲ πλέον ἓν καθαρῶς ἱστορικὸν στοιχεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ *Ὄλβερ* εἰς τὸ 11ον κεφάλαιον τοῦ βιβλίου του «Historical Landmarks» παρέχει εὐρεῖαν ἀνάλυσιν, ἔχουσαν ἐν συνόψει ὡς ἑξῆς:

Ἡ τελετὴ τῆς μυήσεως, ὅταν μέρος τοῦ τυπικοῦ ἀπετέλουν τὰ «δώδεκα κύρια σημεῖα» διηρεῖτο εἰς δώδεκα μέρη ἀναλογοῦντα πρὸς τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον:

1.—Τὸ ἄνοιγμα τῆς Στ.·. συμβολίζεται ὑπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Ρουβήμ, διότι οὗτος ἦτο ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Ἰακώβ, ὅστις τὸν ἀπεκάλει «ἀρχὴν τῆς ἰσχύος του». Διὰ τοῦτο χρησιμοποιεῖται ὡς ἔμβλημα τῆς τελετῆς ταύτης, ἥτις εἶνε ἡ ἀρχὴ πάσης μυήσεως.

2.— Ἡ προετοιμασία τοῦ ὑποψηφίου συμβολίζεται ὑπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Συμεών, διότι αὐτὸς προητοίμασε τὰ ὅπλα διὰ τὴν Σφαγὴν τῶν Συχεμιτῶν. Τὸ δὲ μέρος τοῦτο τῆς τελετῆς, τὸ ἀναφερόμενον εἰς ὅπλα ἐπιθετικὰ ἐχρησιμοποιήθη ὡς ἔνδειξις τῆς ἀποστροφῆς ἡμῶν διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ σκληρότητα

3.—Ἡ ἀναφορὰ τοῦ Α΄.·. Ἐπ.·. ἀνάγεται εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Λευΐ, διότι κατὰ τὴν σφαγὴν τῶν Συχεμιτῶν ὑποτίθεται ὅτι ὁ Λευΐ ἔκαμε σημεῖον τι ἢ ἀνέφερεν εἰς τὸν ἀδελφόν του Συμεών, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχε συμφωνήσει νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ ἀνυπερασπίστου αὐτοῦ καὶ ἀτυχοῦς λαοῦ.

4.—Ἡ εἴσοδος τοῦ ὑποψηφίου ἐντὸς τῆς Στ.·. συμβολίζεται ὑπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, διότι ἡ φυλὴ αὕτη πρώτη διέβη τὸν Ἰορδάνην καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας ἐρχομένη ἐκ τοῦ σκότους καὶ τῆς δουλείας τῆς ἐρήμου πρὸς τὸ φῶς καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Χαναάν.

5.—Ἡ προσευχὴ συμβολίζεται ὑπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Ζαβουλών, διότι ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Ἰακὼβ ἐδόθησαν εἰς τὸν Ζαβουλὼν ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰσσάχαρ.

6.—Αἱ περιοδεῖαι ἀναφέρονται εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Ἰσσάχαρ, διότι αὕτη, λόγῳ τῆς ὀκνηρίας της, ἐχρειάζετο ὁδηγὸν διὰ νὰ προχωρῇ εἰς τὸ αὐτὸ μὲ τὰς ἄλλας φυλὰς ἐπίπεδον.

7.—Ἡ ἐνώπιον τοῦ βωμοῦ προσέλευσις σχετίζεται μὲ τὴν φυλὴν τοῦ Δὰν μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ διδάξῃ διὰ τῆς ἀντιθέσεως ὅτι δέον ὁ Ἐλευθεροτέκτων νὰ προχωρῇ πρὸς τὴν ἀλήθειαν μὲ ὅσην ταχύτητα καὶ ἡ φυλὴ αὕτη ἐπροχώρησε πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν, ἀνυψώσασα πρώτη τὸν χρυσοῦν ὄφιν πρὸς λατρείαν.

8.—Ὁ ὅρκος ἀναφέρεται εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Γάδ, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ φρικτοῦ ὅρκου τοῦ Ἰεφθάε, Κριτοῦ τοῦ Ἰσραήλ, ὅστις ἀνῆκεν εἰς τὴν φυλὴν ταύτην.

9.—Ἡ ἀνακοίνωσις τῶν μυστηρίων πρὸς τὸν ὑποψήφιον συμβολίζεται ὑπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Ἀσήρ, διότι, ὅπως ὁ Ἀσὴρ ἐκληρονόμησε τὴν βασιλικὴν εὐμάρειαν, οὕτω καὶ ὁ νεομύητος ἀπολαμβάνει τῶν καρπῶν τῆς Τεκ.·. Γνώσεως.

10.— Ἡ περιβολὴ τοῦ περιζώματος σχετίζεται μὲ τὴν φυλὴν τοῦ Νεφθαλί, τὴν ὁποίαν ὁ Μωϋσῆς περιέβαλε μὲ ἰδιαιτέραν ἐλευθερίαν ὅταν εἶπεν:

«Νεφθαλί πλησμονὴ δεκτῶν καὶ ἐμπλησθήτω εὐλογίας Κυρίου θάλασσαν καὶ λίβα κληρονομήσει»
(Δευτερονόμ. λγ΄ 23)

11.— Ἡ τελετὴ τῆς Β.Α. γωνίας τῆς Στ.·. σχετίζεται μὲ τὴν φυλὴν Ἰωσήφ, διότι ὅπως ἡ φυλὴ αὕτη ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὰς δύο φατρίας τοῦ Ἐφραΐμ καὶ τοῦ Μενασσῆ, κατήγετο δηλονότι ἀπὸ τοὺς ἐγγόνους μόνον τοῦ Ἰακὼβ καὶ ἦτο ἑπομένως μικροτέρας τῶν ἄλλων φυλῶν σημασίας, οὕτω καὶ ἡ θέσις αὕτη τοῦ Τεκτ.·. Ναοῦ εἶναι ἡ ὀλιγώτερον σημαντικὴ παραχωρουμένη εἰς τοὺς νεοφωτίστους.

12.— Τὸ κλείσιμον τῆς Στ.·. ἐσυμβολίζετο ὑπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Βενιαμίν, ὅστις ἦτο ὁ νεώτερος τῶν υἱῶν τοῦ Ἰακὼβ καὶ ἔκλεισε τὴν ἰσχὺν τοῦ πατρός του.

Αὐτὰ ἐν συνόψει εἶναι τὰ «δώδεκα κύρια σημεῖα» τοῦ Τεκτ.·. καὶ ἡ σημασία αὐτῶν. Ὡς ἐλέχθη ἤδη ταῦτα ἐφηρμόζοντο μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸ τοῦ 1813 καταργηθέντα κατὰ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο ἕως τότε Μεγ.·. Στ.·. καὶ ἀνήκοντα ἔκτοτε πλέον εἰς τὴν ἱστορίαν. Αἱ ἑρμηνεῖαι καὶ οἱ συμβολισμοί τινων ἐξ αὐτῶν στεροῦνται βεβαίως σοβαρότητος, ἄλλαι ὅμως πάλιν περιέχουν χρήσιμά τινα διὰ τοὺς μελετητὰς στοιχεῖα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1 (Τόμ. Β΄ σελ. 1062).

Δωδώνη. Συμβ.·. Στοά, ἱδρυθεῖσα τῷ 1920 ἐν Ἰωαννίνοις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 58.

Ἡ Στ.·. αὕτη ἀνελλιπῶς, τακτικώτατα καὶ ἄνευ διακοπῆς ἐργαζομένη ἐν Ἰωαννίνοις κατώρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ εἰς τοὺς κόλπους της διακεκριμένα ἄτομα τῆς κοινωνίας τῆς πόλεως ταύτης ὡς καὶ πολλοὺς δημοσίους καὶ ἰδιωτικοὺς ὑπαλλήλους καὶ ἀξιωματικούς. Διὰ τῆς δράσεώς της κατώρθωσε νὰ ἐξασκῇ ἀρκετὴν ἀγαθοεργὸν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κοινωνίας τῶν Ἰωαννίνων.

Ἡ Στ.·. Δωδώνη κλεισθεῖσα κατὰ τὸν πόλεμον δὲν κατώρθωσε δυστυχῶς νὰ ἀναδιοργανωθῇ ἀκόμη, διότι πολλὰ τῶν μελῶν της ἀνεχώρησαν ἐξ Ἰωαννίνων.

Δωρικὸς ρυθμός.—Ἀρχιτεκτονικὸς ρυθμὸς ἐπινοηθεὶς ὑπὸ τῶν Δωριέων καὶ διακρινόμενος διὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν, σταθερότητα καὶ τὴν σοβαρότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἁρμονικὴν ἁπλότητα τῆς κατασκευῆς του. Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ ρυθμοῦ τούτου εἶναι ἡ ἔλλειψις βάσεως τῶν κιόνων του, οἵτινες φέροντες συνήθως 20 ἀβαθεῖς αὔλακας μὲ ὀξείας ραβδώσεις, στηρίζονται ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου. Τὸ κιονόκρανον ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μερῶν, τοῦ *ὑποτραχηλίου*, τοῦ *ἐχίνου* καὶ τοῦ *ἄβακος*, ὑπὲρ τὸν ὁποῖον κεῖται *ἐπιστύλιον* καὶ ἐπ' αὐτοῦ αἱ *τρίγλυφοι*, ἐναλλασσόμεναι πρὸς ἀναγλύφους ἢ γραπτὰς *μετώπας*. Αἱ τρίγλυφοι καὶ αἱ μετῶπαι ἀποτελοῦν τὸν *θριγκὸν* τοῦ Ναοῦ, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ *γεῖσον* τοῦ ἀετώματος καὶ τὸ *ἀέτωμα*.

Ἡ στ.·. τῆς Ἰσχ.·., ἡ ὑποβαστάζουσα τὴν Στ.·. εἶναι δωρικοῦ ρυθμοῦ, εὑρίσκεται δὲ εἰς τὴν δύσιν, ἔνθα καὶ ἡ θέσις τοῦ Α΄. Ἐ.·.. Λόγῳ τῆς ἐπιβλητικῆς σταθερότητος καὶ ἁπλότητός του ὁ ρυθμὸς οὗτος συμβολίζει τὸ ἄρρεν στοιχεῖον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Ἰωνικὸν ὅστις συμβολίζει τὸ θῆλυ (βλ. καὶ *Ἀρχιτεκτονική*).

E.

E (ε). Τὸ πέμπτον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου τὸ ὁποῖον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο *ἒ ψιλὸν*, καὶ ἒï ὑπὸ δὲ τῶν Βυζαντινῶν *ἒ μονόν*. Εἶναι τὸ πέμπτον γράμμα καὶ εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ τὸ λατινικὸν ἀλφάβητον ὡς καὶ τὰ σύγχρονα Εὐρωπαϊκά. Προῆλθεν ἀπὸ τὸ φοινικικὸν he παραπλήσιον τ ῦ ὁποίου εἰς τὸ σχῆμα εἶναι καὶ τὸ ἀρχαῖον κρητικὸν τοῦ 11ου π. Χ. αἰῶνος.

Τὸ Ἑβραϊκὸν χὲ ἔχει σχῆμα ἀπολύτως ὅμοιον μὲ τὸ γράμμα Τσέτ ἢ Τσὲθ τὸ ὁποῖον ἔχει ἀριθμητικὴν ἀξίαν ὀκτώ. Εἰς τὰ Ἱερογλυφικὰ τῆς Αἰγύπτου τὸ σχῆμα τοῦ γράμματος εἶναι χεὶρ ἐκτείνουσα τὸν μέγαν δάκτυλον καὶ δύο ἄλλους καὶ σημαίνει *παράθυρον*.

Ἑβραϊστὶ σχηματίζει τὸ πέμπτον ὄνομα τοῦ Θεοῦ προφερόμενον *Χα-ντοὺρ* τὸ ὁποῖον σημαίνει *μεγαλειώδης ἢ παντοδύναμος δημιουργός*.

Πολλαὶ συζητήσεις ἔχουν προκληθῆ ἀπὸ τὸ γράμμα *Ε* τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε χαραγμένον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν καὶ αἱ ὁποῖαι ἀποδεικνύουν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀπέδιδον ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὸ γράμμα αὐτὸ (βλ. λέξιν *εἶ*).

Ἐβά (Eva). Ἐπιφώνημα ἐν χρήσει παρὰ τῷ Γαλλικῷ Δόγματι Υἱοθεσίας.

Ἑβδομάς. Τὸ σύστημα τῆς εἰς ὁμάδας ἐξ ἑπτὰ ἡμερῶν διαιρέσεως τοῦ χρόνου ἀπαντᾷ ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ τοῖς Βαβυλωνίοις, διεδόθη δὲ καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ Ρωμαίους. (βλ. λέξιν *ἑπτά*). Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔδιδον εἰς ἑκάστην ἡμέραν τὸ ὄνομα τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν κατεῖχεν εἰς τὴν ἑβδομάδα (=Δευτέρα, Τρίτη, Ἕκτη κ.τ.λ.), οἱ δὲ Ρωμαῖοι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, εἰς ὃν ἦτο ἀφιερωμένη. Οἱ θεοὶ οὗτοι κατὰ σειρὰν ἦσαν οἱ ἑξῆς: *Ἥλιος, Σελήνη, Ἄρης, Ἑρμῆς, Ζεύς, Ἀφροδίτη* καὶ *Κρόνος*. Οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων Εὐρωπαϊκῶν λαῶν, διατηροῦν τὰς Ρωμαϊκὰς αὐτὰς ὀνομασίας.

Οἱ ἀποκρυφισταὶ ὀνομάζουν ἑβδομάδα τὰς ἑπτὰ σφαίρας ὑπάρξεως, τὰς ἐκπροσωπούσας παρὰ τοῖς Γνωστικοῖς τὴν διαμονὴν τῶν νεκρῶν καὶ τῶν μὴ εἰσέτι γεννηθέντων. Ἐξισοῦται πρὸς τὸ ἀστρικὸν πεδίον.

Ἐβένινον Κιβώτιον (ebony box). Σύμβολον χρησιμοποιούμενον εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ περιείχοντο τὰ σχέδια τοῦ Ναοῦ.

Συμβολικῶς σημαίνει ὅτι ἐντὸς τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κατατεθειμένα τὰ μυστικὰ σχέδια καὶ τὰ αἴτια τῆς διαγωγῆς μας διὰ τῶν ὁποίων προτιθέμεθα νὰ ἀνοικοδομήσωμεν τὸν πνευματικὸν ναὸν τῆς ζωῆς μας.

Ἔβερ.—Ὁ τελευταῖος πατριάρχης τῆς Γραφῆς, εἷς τῶν προγόνων τοῦ Ἰησοῦ, γνωστὸς διὰ τὴν μακροβιότητά του. Ἔζησε κατὰ τὴν παράδοσιν 7 ὅλας γενεάς. Ἐξ αὐτοῦ πιθανώτατα προῆλθε καὶ τὸ ὄνομα Ἑβραῖοι, ὡς ἐκαλοῦντο παλαιότερον οἱ Ἰσραηλῖται.

Ἐβλίς. Ἀραβικὸν ὄνομα τοῦ πρίγκηπος τῶν ἀποστάτων ἀγγέλων, τοῦ κατακρημνισθέντος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, διότι ἠρνήθη νὰ ὑπακούση εἰς τὸν Ὕψιστον καὶ νὰ προσκυνήση τὸν Ἀδάμ, ἰσχυριζόμενος ὅτι αὐτὸς μὲν εἶναι κατασκευασμένος ἐξ αἰθερίου πυρός, ἐνῷ ὁ Ἀδὰμ ἐδημιουργήθη ἐξ ἰλύος. Ὁ Ἐβλὶς ἐξομοιοῦται πρὸς τὸν *Ἑωσφόρον* καὶ τὸν *Ἀζαζὴλ* τῶν Ἑβραίων.

Κατὰ τὴν ἀποκρυφιστικὴν παράδοσιν, ὅταν ἀκόμη οἱ πρωτόπλαστοι Ἀδὰμ καὶ Εὔα εὑρίσκοντο εἰς τὸν κῆπον τῆς Ἐδέμ, ὁ Ἐβλίς, ὁ ἄγγελος τοῦ φωτός, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἴδη τὸ κάλλος τῆς πρώτης γυναικὸς χωρὶς νὰ συλλάβη πρὸς αὐτὴν αἴσθημα ἔρωτος. Οὔτε καὶ ἡ Εὔα ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ εἰς τὸν ἔρωτα ἑνὸς ἀγγέλου. Ὁ Κάϊν ὑπῆρξε καρπὸς τοῦ ἔρωτος τούτου, οἱ δ' ἀπόγονοι αὐτοῦ εἶναι τέκνα τοῦ φωτὸς ἐνῷ οἱ ἐκ τοῦ Ἀδὰμ ἀπόγονοι εἶναι τέκνα τῆς ἰλύος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 1 (τόμ. Α' σελ. 307) 54.

Ἐβόρα, *Ἱππόται τῆς*—Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Πορτογαλλίας ἡ Ἐβόρα, εἶναι σήμερον ἁπλοῦν χωρίον. Οἱ Ρωμαῖοι ἐκυρίευσαν αὐτὴν κατὰ τὸ 80 π.Χ. Περιέχει περιφήμους ρωμαϊκὰς ἀρχαιότητας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Κουΐντου Σερτορίου κατασκευασθὲν ὑδραγωγεῖον, εἰς τὴν μίαν ἄκραν τοῦ ὁποίου ὑψοῦται θαυμάσιος ἀρχιτεκτονικὸς πύργος, ὑπερκείμενος τοῦ χωρίου καὶ τελείως διατηρούμενος. Ὅταν κατὰ τὸ 1166 ὁ Πορτογαλλικὸς στρατὸς ἐκυρίευσε τὴν Ἐβόρα ἀπὸ τοὺς Ἄραβας, ὁ Βασιλεὺς Ἀλφόνσος ὁ Α' μετωνόμασε τὸ Τάγμα τῆς Νέας Ἐθνοφρουρᾶς εἰς τάγμα Ἱπποτῶν τῆς Ἐβόρας. Βιβλ. 1 (Α' σελ. 342).

Ἑβραϊκὴ γλῶσσα. Εἰς τὰ τυπικὰ ὅλων τῶν Ἐλευθεροτεκτ.'. βαθμῶν, ἰδίως τῶν *συστημάτων ἀνωτέρων βαθμῶν*, εὑρίσκονται πολλαὶ ἑβραϊκαὶ λέξεις καὶ συνδυασμοὶ λέξεων. Αἱ ξενικαὶ αὐταὶ λέξεις ἔδωσαν ἐπανειλημμένως ἀφορμὴν ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐν Γερμανίᾳ—εἰς ἰσχυρισμοὺς ὅτι τὰ γλωσσικὰ αὐτὰ λείψανα ἀποδεικνύουν τὴν ἐξάρτησιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.'. ἀπὸ τὸν Π α ν ι ο υ δ α ϊ σ μ ό ν, ὁ ὁποῖος ζητεῖ νὰ ἀποκτήση τὴν ἐπὶ τοῦ κόσμου κυριαρχίαν. Ἰδίως ἡ φαντασία τοῦ Λουντεντόρφφ ὠργίασε πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν.

Ἡ καταγωγὴ ὅμως τῶν ἑβραϊκῶν λέξεων ἐξηγεῖται ἀλλέως: ἡ Τεκτον.'. παράδοσις περὶ ἀνοικοδομήσεως ναοῦ συνδέεται πρὸς περιεχόμενα τῆς *Βίβλου* (βλ. λ.) ὡς π. χ. πρὸς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ἐκ τούτου προέκυψαν σχέσεις πρὸς τὴν Βίβλον, αἱ ὁποῖαι ἔπαιξαν μέγαν ρόλον εἰς τὴν ἀρχαίαν συμβολικὴν τῶν λιθουργῶν, ὡς ἐμφαίνεται π.χ. ἐκ τῶν δύο Στηλῶν Jachin καὶ Boaz τοῦ ἐν Wurtzburg Ναοῦ. Ἑβραϊκαὶ λέξεις εὑρίσκονται ἤδη εἰς Ἐλευθεροτ.'. τυπικὰ κατὰ μίαν ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν οὐδεὶς λόγος ἦτο δυνατὸν νὰ γίνη περὶ ἐξαρτήσεως ἐκ τῶν Ἰουδαίων. Εἰσήχθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς ἐθιμοτυπίας ὑπὸ κληρικῶν. Ἰδιαιτέρως συχνὰ εὑρίσκονται, τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ Ἰεχωβά, σχέσεις πρὸς τὴν κιβωτὸν κ.λ.π.

Μὲ τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν, ἡ χρῆσις ἑβραϊκῶν λέξεων ἀνεπτύχθη ἀπείρως, διότι ἕκαστος βαθμὸς ἐδημιούργησε τὰ ἰδικά του σημεῖα ἀναγνωρίσεως, σύμβολα καὶ

λέξεις εἰσιτηρίους ἢ διαβατηρίους, προσλαβὼν καὶ ἑβραϊκὰς λέξεις. Ὁ συρράψας τὰ τυπικὰ ἀνωτέρων βαθμῶν Ἀλβέρτος Pike ἦτο ἐρασιτέχνης ἑβραϊστὴς καὶ ὑπερεφόρτωσε τὰ ὑπ' αὐτοῦ συνταχθέντα τυπικὰ ἀνωτέρων βαθμῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον μὲ ἑβραϊκὰς λέξεις, ὥστε ὁλόκληροι σελίδες τῶν λεξικῶν τοῦ Oliver καὶ Mackey ἀναφέρουσι λέξεις καὶ συνδυασμοὺς ἑβραϊκῶν λέξεων, τελείως ξένων εἰς τὸν Ιωαννιτικὸν Τεκτονισμόν. Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἐπολλαπλασίασε τὸν θησαυρὸν τῶν ἑβραϊκῶν λέξεων ἡ ἰδιαιτέρα συμπάθεια τοῦ Ἀμερικανοῦ Pike πρὸς τὴν Βίβλον.

Ἄλλη πηγὴ εἶναι αἱ διάφοροι ἑρμητικαί, μυστικαὶ καὶ ροδοσταυρικαὶ ἑνώσεις, αἱ ὁποῖαι συνεμίχθησαν μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τοῦ 17ου καὶ τοῦ 18ου αἰῶνος. Ὁ ἐμπλουτισμὸς ἐγένετο εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἀπὸ τὰς καββαλιστικὰς γραφάς. Αἱ ἑβραϊκαὶ λέξεις ὀφείλονται κατὰ ταῦτα οὐχὶ μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν ὅτι ἡ ἑβραϊκὴ γλῶσσα εἶναι ἡ ἱερὰ γλῶσσα τῆς Γραφῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τάσιν τὴν ὁποίαν ζωηρῶς ᾐσθάνοντο κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18ου αἰῶνος πρὸς τὸ μυστηριῶδες. Πολλαὶ ἐκ τῶν ἑβραϊκῶν αὐτῶν λέξεων ἔχουν διὰ τὸν νεώτερον Τεκτον.·. ἀξίαν μόνον ὡς παράδοσις, ἐπειδὴ ὅμως εὑρίσκονται εἰς γενικὴν χρῆσιν ἔχουν καταστῆ καὶ ὑποχρεωτικαί.

Εἰς τὰς Γερμανικὰς Στ.·. εἶχον προσπαθήσει, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἀντιπάλων ρευμάτων, νὰ ἀποκαθάρουν τὰ τυπικὰ ἀπὸ τὰς ἑβραϊκὰς λέξεις. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀποκάθαρσις προσκρούει πρὸ παντὸς εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἡ περὶ ἀνοικοδομήσεως Τεκτον.·. παράδοσις βασίζεται ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἡ τελεία ἀποκάθαρσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ μιᾶς χώρας ἀπὸ τὰς ἑβραϊκὰς λέξεις θὰ ἀπεστέρει τοῦτον τῆς συνεξαρτήσεώς του ἀπὸ τὸν ἄλλον παγκόσμιον Τεκτον.·. εἰς τὸν ὁποῖον αἱ λέξεις αὗται εἶναι ἐν χρήσει. Τοὐναντίον δέον νὰ ἐξαρθῇ ὡς καλὸν καὶ χρήσιμον τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ σύγχρονος Ἐλευθεροτεκτον.·. ζητεῖ νὰ περιορίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀκαταλήπτων, ἐσφαλμένως ἀποδιδομένων καὶ διεισδυσασῶν εἰς τὰ τυπικὰ ἑβραϊκῶν λέξεων.

Ἡ νεο-εβραϊκή, ὡς ζῶσα γλῶσσα, χρησιμοποιεῖται ὑπὸ πολλῶν Στ.·. τῆς Παλαιστίνης, τῆς Συρίας καὶ τῆς Ἀνατολῆς.

Ὁ ἀδ.·. H. S. Haywood πραγματευόμενος τὸ ζήτημα τοῦτο γράφει τὰ ἑξῆς: «Εἶναι πιθανὸν ὅτι καὶ κάποια λέξις τοῦ 3ο ἥτις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῇ ἢ νὰ γραφῇ εἶναι ἐπίσης Ἑβραϊκὴ ἀπὸ τὸ 5ον κεφάλαιον τῶν Α' Βασιλειῶν τῆς Παλ. Διαθήκης.

Τὸ ὅλον ζήτημα τῆς Ἑβραϊκῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τοῦ 17ου αἰῶνος καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου ἀποτελεῖ ἀκόμη παρθένον ἔδαφος μελέτης διὰ τοὺς Τέκτον.·. ἐρευνητάς.

Ὑπῆρχον καθηγηταὶ καὶ εἰδικοὶ τῆς ἑβραϊκῆς εἰς τὴν Ὀξφόρδην, τὸ Καίμπριτζ καὶ τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Δουβλίνου, πολλοὶ δὲ ἐπεδόθησαν εἰς τὴν μελέτην τῆς γλώσσης τῆς Παλ. Διαθήκης. Εἰς δύο ἐκθέσεις γενομένας τότε εἰς δύο πόλεις τῆς Ἀγγλίας ἐξετέθησαν ἀντίγραφα τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος τὰ ὁποῖα προεκάλεσαν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Βιβλίων τῶν Βασιλειῶν τῆς Π. Δ. Ἡ ἀλληγορία τοῦ Ναοῦ εἰς τὸν 2ο πιθανὸν νὰ ἔχῃ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν προστεθῇ εἰς τὸ τυπικόν. Εἶναι πιθανὸν ἐπίσης καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Χ.·. Α.·. νὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν αὐτὴν χρονικὴν περίοδον. Η Ι.·. Β.·. Ἀψ.·. ἐκπροσωπεῖ κατὰ πνεῦμα καὶ γράμμα τὴν Παλ. Διαθ.

Μέχρι τοῦδε οὐδεὶς ἱστορικὸς κατώρθωσε νὰ εὕρῃ σχέσιν τινὰ μεταξὺ τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τῶν Ἑβραίων. Τὰ ἑβραϊκὰ στοιχεῖα τὰ εὑρισκόμενα εἰς τοὺς 3 Συμβ. βαθμοὺς καὶ εἰς ἀνωτέρους τοιούτους προέρχονται ἐκ δευτέρας καὶ τρίτης χειρὸς ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴν Βίβλον, ἀπὸ τὰς παραδόσεις τῆς Παλ. Διαθήκης καὶ ἐπίσης ἀπὸ τὴν Καββαλὰ τὸ διὰ τὴν ὁποίαν ἐνδιαφέρον ἦτο ζωηρὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Μεταρρυθμίσεως. Ὁ Ρόϋχλιν, ἐκ τῶν προδρόμων τοῦ Λουθήρου, τὴν ἐγνώριζε καλῶς. Ὁ Λούθηρος καὶ ὁ Μελάγχθων ἐπίσης τὴν ἐμελέτων. Ὑπῆρχε μάλιστα καὶ μία Χριστιανικὴ Καββαλά. Ἂς μὴ λησμονῶμεν ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ Βρεττανικὴ καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ μόρφωσις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦσαν μῖγμα Ἑλληνισμοῦ καὶ Ἑβραϊσμοῦ».
(ΒΙΒΛΙΟΓΡ. 1 (Τόμος Γ' σελ. 1256) καὶ 7.

E. C.=E n g l i s h C o n s t i t u t i o n. Χαρακτηρισμὸς δι' ὅλας τὰς Στ.·. αἱ ὁποῖαι ἐργάζονται ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας.

Ἔγγραφα, ἀρχαιότατα τοῦ Ἐλευθεροτ.·. Τὰ ἀρχαιότατα ἔγγραφα εἶναι τὰ χ ε ι ρ ό γ ρ α φ α ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα λεπτομερῶς πραγματεύονται περὶ τῶν Σ υ ν τ α γ μ ά τ ω ν καὶ τῶν Κ α θ η κ ό ν τ ω ν.

Ἡ ἀρχαιοτάτη κ α τ α γ ρ α φ ὴ π ρ ω τ ο κ ό λ λ ο υ, ἡ ὁποία διεσώθη μέχρι τῶν ἡμερῶν μας εἶναι ἡ τῆς Στ.·. Aitchison's Haven Lodge τῆς 9 Ἰανουαρίου 1598.

Τὸ ἀρχαιότατον β ι β λ ί ο ν π ρ ω τ ο κ ό λ λ ο υ εἶναι τὸ τῆς καὶ σήμερον ὑφισταμένης Στ.·. «Mary's Chapel» ἐν Ἐδιμβούργῳ. Φθάνει μέχρι τοῦ 1599 καὶ εἶναι ἐξαιρέσει ὀλίγων τινῶν ἐλλειπόντων ἐτῶν—πλῆρες μέχρι σήμερον.

Τὰ περίφημα Schaw-Statutes χρονολογοῦνται ἀπὸ τῶν ἐτῶν 1598/99.

Αἱ μέχρι τοῦ ἔτους 1620 φθάνουσαι σ η μ ε ι ώ σεις τοῦ Masonic H a l l ἐν Λονδίνῳ, τὰς ὁποίας ἐπεξειργάσθη ὁ Edward Conder, ἀποδεικνύουν τὴν ἵδρυσιν μιᾶς «θεωρητικῆς» Στ.·. ἐντὸς τῆς Λονδίνου ἀδελφότητος Λιθουργῶν.

Εἰς τὸ βιβλίον πρωτοκόλλου τῆς Στ.·. τοῦ Ἐδιμβούργου τοῦ ἔτους 1641 ἀναγράφεται ἡ εἴσοδος μὴ τεχνιτῶν λιθουργῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ Σκωτικοῦ στρατοῦ Muray.

Τῷ 1652 τὸ Πρεσβυτέριον τοῦ Kelso ἀπεφάσισε νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν Reverend Ainslie, ὅπως γίνῃ Τέκτων.

Ἄλλαι μαρτυρίαι ἐκ τῶν ἐτῶν 1646 καὶ 1682 ὑπάρχουν εἰς τὰ ἡμερολόγια τοῦ Ἠλία *Ἀσμολ* (βλ. λ.). Ὁ Δωρ Plot γράφει τῷ 1686 εἰς τὸ σύγγραμμά του «Natural History of Staffordshire» περὶ τῶν ἐθίμων τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Ὁ John Aubrey μνημονεύει εἰς τὸ σύγγραμμά του «Natural History of Wiltshire» ὡς καὶ εἰς χειρόγραφόν τινα σημείωσιν τοῦ 17ου αἰῶνος τὸ ἰδιάζον τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων καὶ τὰ σημεῖα των ἀναγνωρίσεως.

Ἄλλος ἐπιμαρτυρῶν εἶναι ὁ Holm, συγγραφεὺς μιᾶς «Academie of Armory» ὁ ὁποῖος ὁμολογεῖ τῷ 1688 ὅτι εἶναι μέλος τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·.

Τέλος ἀξία μνείας εἶναι καὶ μία σάτυρα φοιτητική, ἀναφερομένη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·., γνωστὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «Tripos», ἡ ὁποία ἐδόθη καὶ ἐτυπώθη τῷ 1688 ἐν Δουβλίνῳ εἰς τὸ Trinity College. (Βιβλ. 7).

Ἐγγύη πάρα δ' ἄτη. Ἐπιγραφὴ εὑρισκομένη εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ὅπως ἀναφέρει ὁ Πλάτων (Χαρμ. 156α) καὶ ἐπὶ τῆς σημασίας τῆς ὁποίας οὐδὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον.

Ὡς μοῦ ἀνέφερεν ὁ φιλτ.·. ἀδ.·. Ἀριστ. Σταυρίτσης, ὁ Κρατῖνος ὁ πρεσβύτερος τὴν ἀναφέρει ἐπίσης μὲ τὴν δωρικὴν γραφὴν *«Ἐγγύα πάρα δ' ἄτα»* ὡς λαϊκὴν παροιμίαν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ «ἐγγυητὴς καὶ πληρωτής».

Ὁ αὐτὸς ἀδ.·. ἀνεζήτησεν ἐπίσης νὰ εὕρῃ συγγένειαν τοῦ *ἐγγύη ἢ ἐγγύα* (ἐκ τοῦ γύα=γῆ) μὲ τὸ *ἔγγαιος ἐγγαία* (ἐκ τοῦ γαία)ὅτε θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς σημαῖνον καὶ τὴν ἀκίνητον περιουσίαν. Καὶ πάλιν ἐν τούτοις δὲν θὰ εἶχε καμμίαν σημασίαν ἀναγραφομένη εἰς τὸν Ναὸν τῶν Δελφῶν οὔτε θὰ τὸ ἀνέφερεν βεβαίως καὶ ὁ Πλάτων ὅστις μύστης ὢν θὰ ἐγνώριζε καὶ τὴν σημασίαν του τὴν ὁποίαν ἀποφεύγει φυσικὰ ν' ἀποκαλύψῃ.

Δὲν θὰ ἦτο ἑπομένως καὶ πολὺ παρακεκινδυνευ-

μένον νὰ διατυπώση τις τὴν γνώμην ὅτι τὸ ρητὸν αὐτὸ ἐνεῖχε διὰ τοὺς μύστας τοὺς προσερχομένους εἰς τοὺς Δελφοὺς τὴν σημασίαν ὅτι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐγγυῶνται περὶ τοῦ ἑαυτοῦ των θὰ πληρώσουν δὲ οἱ ἴδιοι πάλιν ἐὰν δὲν τηρήσουν τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν.

Πάντως πρόκειται καὶ πάλιν περὶ προσπαθείας ἑρμηνείας τῆς συμβολικῆς αὐτῆς φράσεως ἐπὶ τῆς ὁποίας εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ ἐγκύψουν οἱ Τέκτονες οἱ ἀναζητοῦντες τοὺς μεταξὺ Ἀρχαίων Μυστηρίων καὶ Τεκτονισμοῦ δεσμούς.

ἐγκαθίδρυσις (γαλλ. Installation, ἀγγλ. Consecration, γερμ. Ei setaung ἢ Lichteinbringung). Ἡ τελετή, διὰ τῆς ὁποίας νομιμοποιεῖται ἡ λειτουργία μιᾶς νέας Στ.·. ἢ Τεκτον.·. Ἐργαστηρίου συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα τῶν Γεν.·. Κανον.·. ὡς καὶ πρὸς τὰ σχετικὰ τυπικὰ (βλ. βιβλ. 42). Λειτουργία Συμβ.·. Στ.·. ἢ Τεκτ.·. Ἐργαστηρίου ἐπιτρέπεται μόνον ὑπὸ τὸν τύπον τῆς προσωρινότητος καὶ μόνον πρὸς προπαρασκευὴν τῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων ἵνα ληφθῇ ἡ ἐγκριτικὴ ἄδεια τῆς προϊσταμένης Ἀρχῆς. Εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐργασίαν δύναται νὰ προβῇ ἡ προσωρινὴ Στοά, ἂν δὲν προηγηθῇ ἡ ἐγκαθίδρυσις αὐτῆς ὑπὸ τῆς προϊσταμένης Τεκτον.·. ἀρχῆς.

Τὰ τυπικὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως νέων Τεκτ.·. ἐργαστηρίων τονίζουν, ὅτι πᾶν τεκτον.·. ἐργαστήριον συνιστώμενον πρὸς δόξαν τοῦ Μ.·. Ἀ.·. Τ.·. Σ.·. καὶ διὰ τὴν εὐημερίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἅπαξ ἰδὸν τὸ φῶς, οὐδέποτε πρέπει πλέον νὰ ἐκλείψῃ «Ἐγκαθιδρύεται τοῦτο εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, διότι ἀέναος καὶ συνεχὴς πρέπει νὰ καταβληθῇ ἐργασία διὰ τὴν τελειοποίησιν τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς ὁποίας οὐδέποτε θὰ ὑπάρξῃ τέρμα».

Περὶ τῶν συμβαινόντων κατὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν Στ.·. τινος κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἱδρύσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας παρέχει πληροφορίας ὁ *Ἄντερσον* (βλ. λ.) εἰς τὸ γνωστὸν ὑστερόγραφον τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ Βιβλίου τῶν Συνταγμάτων του, τὸ ὁποῖον ἐγράφη τῷ 1721. Εἰς αὐτὸ ὑπάρχει ὑπόδειγμα «ἐγκαθιδρύσεως Νέας Στ.·.», γενογένης ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ. Δουκὸς Wharton. Παράδειγμα ἐπίσης τῆς τελετῆς παρέχει ἔγγραφόν τι τοῦ ἔτους 1725: ἑπτὰ Ἀδ.·. παρακαλοῦν τὸν Μέγ.·. Διδ.·. Λόρδον Paisley νὰ χορηγήσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἄδειαν νὰ ἐργάζωνται ὡς Στοὰ εἰς τὴν Ταβέρναν «τοῦ Κύκνου καὶ τοῦ πρασίνου ποτηρίου». Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. δίδει τὴν ἄδειαν καὶ ἀναθέτει εἰς τὸν Desaguliers, ὁ ὁποῖος ἐγκαθιδρύει τὴν νέαν Στ.·. τὴν 2 Φεβρουαρίου 1725. Ἡ ἐγκαθίδρυσις ἐγίνετο κατὰ τρόπον ἐπίσημον καὶ ἑορταστικὸν ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ τῶν Μεγ.·. Ἀξιωμ.·. ἢ δι' ἀντιπροσωπείας, κατ' αὐτὴν δ' ἔδιδον τὸν ὅρκον πίστεως εἰς τοὺς νόμους τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. ὁ Σεβ.·. καὶ οἱ Ἀξιωμ.·. τῆς Στοᾶς. Ἡ ἐγκαθίδρυσις ἀπετελειοῦτο καὶ ἀποτελειοῦτοι καὶ νῦν δι' ἐγγραφῆς τῆς νέας Στ.·. εἰς τὸν κατάλογον τῶν Στ.·. τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς.

Εἰς τὰς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης, τὸ τυπικὸν τῆς ἐγκαθιδρύσεως προκαλεῖ ἰδιαιτέρως μεγάλην ἐντύπωσιν, ἐνῷ εἰς τὰς Ἀγγλοσαξωνικὰς Μεγ.·. Στ.·. ἰδιαίτερον ρόλον παίζουν τὰ «Elements of Consecration», ὁ σῖτος δηλ., ὁ οἶνος καὶ τὸ ἔλαιον (σύμβολα τῆς εὐπορίας, τῆς ἀφθονίας καὶ τῆς εἰρήνης), μετὰ τῶν ὁποίων πολλαχοῦ προστίθεται καὶ τὸ «ἅλας τῆς σοφίας». (Βλ. βιβλ. 7 καὶ 39 ὡς καὶ λέξιν «ἐγκατάστασις).

ἐγκαίνια. Ἡ τελετὴ τῆς καθιερώσεως ἑνὸς νέου Τεκτον.·. ναοῦ, ἡ ὁποία διεξάγεται συμφώνως πρὸς εἰδικὸν τυπικόν.

Κατὰ τὰς διδασκαλίας τῆς μεγαλειώδους τελετουργίας τῶν ἐγκαινίων τονίζεται, ὅτι «τὰ μέλη τοῦ Τάγματος, τὰ ὁποῖα θὰ ἐργασθῶσιν ἐν τῷ ἐγκαινιαζομένῳ Ναῷ, ἔρχονται νὰ συμπληρώσωσι καὶ περατώσωσι τὴν προσπάθειαν τῶν ἐργασθέντων πρὸς κατασκευὴν καὶ διακόσμησιν τοῦ ναοῦ, παριστώντων συμβολικῶς τοὺς ἱδρυτὰς τοῦ Τάγματος. Ἔρχονται νὰ ἀνάψωσι τὸ ἱερὸν πῦρ... τὸ ἐπηρεάζον διὰ τῆς ἐν τῷ ναῷ τελουμένης ἐργασίας τοὺς μύστας τέκτονας, τὸ ἱκανὸν νὰ θερμάνῃ καὶ νὰ ἐξαγνίσῃ τὰς ψυχὰς τῶν τεκτόνων». (Βλ. βιβλιογρ. 37, 42 ὡς καὶ τὰς λέξεις *ἐγκαθίδρυσις* καὶ *καθιέρωσις*).

Ἐγκατάστασις (Installation). Ἡ τελετουργικὴ ἐργασία τῆς Στ.·. κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἐκλεγεὶς Σεβ.·. ὡς καὶ οἱ Ἀξιωμ.·. Στοᾶς τινος ἀναλαμβάνουν ἐπισήμως τὰ καθήκοντά των. Οὐδεὶς ἀξιωματοῦχος Στ.·. δύναται νὰ ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ἐὰν δὲν ἔχει ἐγκατασταθῇ. Ὁ Σεβ.·. καὶ οἱ Ἀξ.·. μιᾶς νεοσυστάτου Στ.·. ἐγκαθίστανται ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ. Ἄλλοτε ὁ μὲν Σεβ.·. ἐγκαθίστατο ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ, οἱ Ἐπ.·. ὑπὸ τῶν Μεγ.·. Ἐπ.·. καὶ ὁ Γραμμ.·. καὶ Ταμ.·. ὑπὸ τοῦ Μ.·. Γ.·. Γραμ.·. καὶ τοῦ Μεγ.·. Θησαυρ.·.. Τὸ ἔθιμον ὅμως τοῦτο δὲν τηρεῖται σήμερον, αἱ δ' ἐγκαταστάσεις τῶν ἀρχῶν ἑνὸς νέου Τεκτ.·. Ἐργαστηρίου τελοῦνται ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἢ ἀντιπροσώπων αὐτοῦ (βλ. καὶ *ἐγκαθίδρυσις*).

Ἡ ἐγκατάστασις τοῦ νέου Σεβ.·. μιᾶς λειτουργούσης ἤδη Στ.·. γίνεται ὑπὸ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ, ὁ δὲ οὕτω ἐγκατασταθεὶς νέος Σεβ.·. ἐγκαθιδρύει ἀκολούθως τοὺς ὑπ' αὐτὸν Ἀξ.·.. Ὁ Mackey τονίζει ὅτι οὐδεὶς Ἀξ.·., ἅπαξ ἐγκατασταθείς, δικαιοῦται νὰ παραιτηθῇ, ἀποτελεῖ δὲ νόμον Τεκτονικὸν τὸ ὅτι οἱ Ἀξ.·. ὀφείλουν νὰ διατηροῦν τὰ ἀξιώματά των μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν διαδόχων των.

Ἡ τελετὴ τῆς ἐγκαταστάσεως εἶναι ἀρχαῖον Τεκτ.·. ἔθιμον.

Εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς Στοὰς ἡ ἐγκατάστασις γίνεται κατ' ἰδιαίτερον τυπικὸν δι' ἑνὸς «Installing Master», συνήθως τοῦ προκατόχου Σεβ.·., παρουσίᾳ τοῦ Board of installed Masters» (βλ. *ἐγκατεστημένων Σεβ.·. ἐπιτροπή*).

Ἐγκατάστασις δι' ἀντικαταστάτου (Proxy Installation). Εἰς τοὺς «Γενικοὺς Κανονισμοὺς» τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας τοῦ 1721 προβλέπεται τί δέον νὰ γίνῃ, ἂν ὁ νεοεκλεγεὶς Μέγ.·. Διδ.·. ἀπουσιάζῃ κατὰ τὴν ἐτησίαν ἑορτήν, δηλ. τὴν ἡμέραν τῆς ἐγκαταστάσεώς του. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὡς καθορίζουν οἱ «Γεν. Κανονισμοί», ἐγκαθίσταται διὰ τὸν Μέγ.·. Διδ.·. ὁ πρόκατοχος Μέγ.·. Διδ.·. ὡς ἀντικαταστάτης του (Proxy), εἰς ὃν καὶ ἀποδίδονται ὅλαι αἱ προβλεπόμεναι τιμαί. Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐγκατελείφθη σήμερον εἰς τὰς πλείστας Μεγ.·. Στοάς.

Ἐγκατεστημένων Σεβασμίων, *ἐπιτροπή*—ἢ *σύνοδος*—. (Board of installed Masters). 1. Ἐπιτροπὴ ἐκ Προσεβασμίων, συνεργαζομένων εἰς τὴν *ἐγκατάστασιν* (βλ. λ.) νέου Σεβ.·.

2. Κατὰ τὸ 1827 ὁ Ἄγγλος Μέγ.·. Διδ.·. Δοὺξ τοῦ Σάσσεξ ἐγκαθίδρυσε Στοὰν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ διαμορφώσῃ αὐτὴ ἓν ἑνιαῖον τυπικὸν διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Σεβ.·.. Ἐγένοντο ἐν συνόλῳ τρεῖς ἐργασίαι εἰς τὸ Freemason's Hall, εἰς τὰς ὁποίας παρευρέθησαν πολλοὶ Διδ.·. Σεβ.·. καὶ Προσεβάσμιοι.

Ἐγκατεστημένων Σεβασμίων, *Στοαί*. (Installed Masters' Lodges). Ὄνομα σειρᾶς ἀγγλικῶν στοῶν ἐρευνῶν.

Ἔγκλιντον, χειρόγραφον. (Eglinton Manuscript). Παλαιὸν ἔγγραφον χρονολογίας 28 Δεκεμβρίου 1599. Ἀνεκαλύφθη πρὸ ἐτῶν εἰς ἓν κιβώτιον τοῦ Πύργου Ἔγκλιντον ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά του. Εἶναι Σκωτικὸν χειρόγραφον, πολύτιμον διὰ τὰς ἐν αὐτῷ λεπτομερείας τοῦ ἐν Σκωτίᾳ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τῶν παλαιῶν αἰώνων.

Εἰς αὐτό, τὸ Ἐδιμβοῦργον ὀνομάζεται «ἡ πρώτη ἡ κυρία Στοά» τὸ δὲ Κιλουΐνιγκ «ἡ δευτέρα Στοὰ τῆς Σκωτίας». Ἀκριβὲς ἀντίγραφον τοῦ χειρογράφου τούτου εὑρίσκεται εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῆς Στοᾶς τοῦ Ἐδιμβούργου» τοῦ ἀδ.·. D. Murray Lyon.

Ἐγκμπό, *Ἑταιρεία*—, ἢ *Ὀμπεάχ* (Egbo—Gesellschaft ἢ Obeah). Ἑταιρεία, ἡ ὁποία εἶναι τοῦ συρμοῦ μεταξὺ φυλῶν τινων τοῦ Κόγκο. Ὁ Ἐ γ κ μ π ὸ ἢ καὶ Ἐ κ π ὲ θεωρεῖται ὡς μυστηριῶδες πρόσωπον,

ζῶν εἰς τὰ πλήρη θάμνων ἕλη, ὁπόθεν οἱ μεμυημένοι παραλαμβάνουν αὐτὸν εἰς ἑκάστην μεγάλην ἑορτήν, διὰ νὰ τὸν ἐπαναφέρουν πάλιν ἐκεῖ μετὰ τὸ πέρας τῆς ἑορτῆς. Ταυτίζεται μὲ τὸ κακὸν πνεῦμα ἢ τὸν Σατανᾶν. Ἡ λατρεία του καλεῖται ὀ μ π ε α τ ι σ μ ό ς. Ὄμπ ἢ Ὄμπι εἶναι τὸ ἀρχαιοαἰγυπτιακὸν ὄνομα τοῦ Κακοῦ Πνεύματος καὶ πολλαὶ ἄγριαι φυλαὶ λατρεύουν τοῦτο. Εἰς τοὺς οἴκους προσευχῆς τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἐγκμπὸ ἵστανται ξύλινα ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα λατρεύονται καὶ προσκυνοῦνται πολύ, διότι οἱ μεμυημένοι νομίζουν ὅτι δύνανται νὰ προφητεύουν τῇ βοηθείᾳ αὐτῶν. Κατά τινας ἑορτὰς οἱ μεμυημένοι φέρουν μέλανας ξυλίνας προσωπίδας κερασφόρους, ἡ θ α τῶν ὁποίων ἀπαγορεύεται εἰς τὰς γυναῖκας ἐπὶ ποινῇ θανάτου. Ὁ ὕψιστος τῶν τριῶν βαθμῶν τοὺς ὁποίους ἔχει ἡ ἑταιρεία φαίνεται ὅτι ἐξασκεῖ μεγάλην ἐπιρροήν, ἀφοῦ διὰ τὴν ἀπόκτησίν του ἐπλήρωνεν ὁ ὑποψήφιος 20—30 χιλιάδας προπολεμικῶν γερμανικῶν μάρκων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : 17 σελ. 486

Ἐγκράτεια—. Μία ἐκ τῶν μεγάλων ἀρετῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἄσκησις περικλείεται εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ α΄ βαθμ.·. τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.

«Ὁ Τέκτ.·., γράφει ὁ Mackey, ὅστις ἐκτιμᾷ δεόντως τὰ μυστικά, τὰ ὁποῖα ἐπισήμως ὑπεσχέθη οὐδέποτε νὰ ἀποκαλύψῃ, δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ ποτέ, παρασυρόμενος ἀπὸ τὴν ἀκάθεκτον ὁρμὴν τῆς ἐπιθυμίας, νὰ καμφθῶσιν ἡ θέλησις καὶ τὸ λογικόν του ἀπὸ καταχρήσεις, οὕτως ὥστε νὰ κινδυνεύσῃ νὰ ἀποκαλύψῃ, ὅ,τι πρέπει νὰ μένῃ κεκρυμμένον, καὶ νὰ προκαλέσῃ οὕτω τὰ σκώμματα καὶ τὴν ἀποστροφὴν τῶν ἀδελφῶν του».

Τέκτ.·. τινες, καταδικάζοντες αὐστηρῶς πᾶσαν ἀκολασίαν, ἔφθασαν μέχρι τοῦ σημείου νὰ ταυτίσουν τὴν ἐγκράτειαν μὲ τὴν ὁλοκληρωτικὴν ἀποχήν, καὶ τὸν ἀσκητισμόν. Σχετικαὶ μάλιστα προτάσεις ἐγένοντο καὶ πρὸς Μεγ.·. τινὰς Στ.·., ὅπως ἡ χρῆσις οἱασδήποτε ἔστω καὶ ἀσημάντου ποσότητος οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν χαρακτηρισθῇ ὡς Τεκτονικὴ παράβασις. Ὁ Μάκεϋ, ἀντικρούων τὰς ὑπερβολὰς αὐτάς, τονίζει ὅτι «ὁ Τεκτ.·. δὲν τὰς ἐπιτρέπει. Ἀφίνει εἰς ἕνα ἕκαστον τὴν ἐντὸς τῶν λογικῶν ὁρίων ρύθμισιν τῶν ἐπιθυμιῶν του καὶ δὲν ζητεῖ ἀποχὴν ἀλλ' ἐγκράτειαν μόνον».

Ὁ Τέκτων δὲν δύναται νὰ ὁμοιάσῃ μὲ τὸν ἀσκητήν, διότι θεωρεῖ τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν ὡς ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἁρμονικὴν διεξαγωγὴν τῆς ζωῆς του. Πρέπει μόνον, ἡ χαρὰ νὰ μὴ εἶναι ἁπλῶς «ἐεφάντωμα» καὶ ἡ ἀπόλαυσις νὰ μὴ καταστῇ ἡδυπάθεια. Ἡ χαρὰ διὰ τὸν Τέκτ.·. εἶναι πάντοτε «ὁ ὡραῖος θεϊκὸς σπινθήρ, ἡ ἐκ τῶν Ἠλυσίων θυγάτηρ», καὶ ἡ ἀπόλαυσις δὲν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια, πέραν τῶν ὁποίων καθίσταται ἀκολασία. Ὁ Ἐλευθεροτέκτων γνωρίζει τὰ οἰκειοποιῆται πλήρης εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης πᾶν ὅ,τι λαμπρὸν ἡ μήτηρ γῆ προσφέρει καὶ πᾶν ὅ,τι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐπινοεῖ διὰ νὰ ἀνυψώσῃ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὕπαρξιν εἰς ἀνωτέραν βαθμίδα. Ὁ Τέκτων ὀφείλει μὲ ἐγκράτειαν νὰ κυριαρχῇ ὅλων τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : 1 τόμ. Β΄ σελ. 1017.

Ἐγκύκλιος πρὸς τὰ δύο ἡμισφαίρια. (Circular throughout the two hemispheres). Τὸ ἔγγραφον διὰ τοῦ ὁποίου τὸ πρῶτον Ὕπ.·. Συμβ.·. (Mother Supreme Council) τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. (Charleston, Ἡν. Πολ. Ἀμερικῆς) ἀνήγγειλε τὴν 4 Δεκεμβρίου 1802 τὴν ἵδρυσίν του (31 Μαΐου 1801). Εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦτο περιείχετο—διὰ πρώτην φορὰν παρουσιαζομένη—λεπτομερὴς παράστασις τῶν βάσεων τοῦ νέου Συστήματος. Ἡ πρώτη Μεγ.·. Στ.·. ἡ ὁποία ἦλθεν εἰς φιλικὰς σχέσεις μὲ τὸ νεοσύστατον τότε Ὕπ.·. Συμβ.·., ἦτο ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σουηδίας.

Ἐγκυκλοπαίδεια, *Μεγάλη*. Ὁ Γάλλος ἐρευνητὴς Ἰωσὴφ Le Gras καθορίζει εἰς τὸ θεμελιῶδες σύγγραμμά του «Encyclopédie» (Παρίσιοι, 1928), ὅτι ἡ ἀρχικὴ ἰδέα διὰ τὸ μέγα σύγγραμμα τῆς Μεγ.·. Ἐγκυκλοπαιδείας δὲν προῆλθεν ἀπὸ τὸν Diderot, ὁ ὁποῖος κατόπιν ἀπέβη ὁ κύριος ἀγωνιστὴς τῆς «Bataille de l'Encyclopédie», ἀλλ' ἀπὸ Ἐλευθεροτέκτονας ὑπὸ τῶν ὁποίων καὶ ἐπροπαγανδίσθη κατὰ πρῶτον. Δι' αὐτῶν ὑπονοεῖται ὁ *Ράμσαϋ* (βλ. λ). Ἐπίσης εἰς πολλὰ γαλλικὰ ἀντιτεκτονικὰ συγγράμματα ἡ Μεγ. Ἐγκυκλοπαίδεια χαρακτηρίζεται σαφῶς ὡς ἔργον Ἐλευθεροτεκτόνων. Ἐπὶ παραδείγματι ὁ Λουδ. Dasté εἰς τὸ ἔργον του «Mar e Antoinette et le Complot Maçonnique» (Παρίσιοι 1910) ὁμιλεῖ περὶ τῆς «Μ α σ ο ν ι κ ῆ ς Μεγάλης Ἐγκυκλοπαιδείας».

Ἐγκυκλοπαιδισταί. Οἱ ἐκδόται καὶ συνεργάται τῆς Μεγάλης Γαλλικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, ἡ ὁποία, τὸ 1751 ὑποκινηθεῖσα ὑπὸ τῶν Diderot καὶ d' Alembert, ἐνεφανίσθη μέχρι τοῦ 1772 κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς ἀγγλικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας. Ἐκ τῆς συνεργασίας εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον προέκυψεν εἰς τοὺς συνεργάτας μία κοινότης φρονημάτων διὰ τὰ ζητήματα τῆς θρησκείας, τῆς ἠθικῆς καὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν οὕτως ὥστε τὸ κοινὸν τοῦτο πνεῦμα δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς μία καλῶς χαρακτηριζομένη φιλοσοφικὴ κατεύθυνσις. Ἐγκυκλοπαιδισταὶ ἦσαν μεταξὺ ἄλλων καὶ οἱ Ἐλευθεροτέκτονες d' Alembert, Ἑλβέτιος, Χολμπάχ, Βολταῖρος. Μαλάντ, Κοντορσέ. Ἐκ τοῦ κύκλου τῶν Ἐγκυκλοπαιδιστῶν τούτων ἱδρύθη ἡ Στ.·. «Αἱ *ἐννέα Ἀδελφαὶ*» (βλ. λ) ἐν Παρισίοις, ἡ καταστᾶσα περίφημος λόγῳ ὑψηλῶν πνευματικῶν της ἐργασιῶν, ὀνομασθεῖσα καὶ «Στοὰ τῶν ἐγκυκλοπαιδιστῶν» ἢ «Στοὰ τῶν Φιλοσόφων».

Ἐγὼ (τὸ) Ὅρος, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ φιλόσοφοι δηλοῦσι τὴν ψυχήν, ἐφ' ὅσον αὕτη ἔχει συνείδησιν ἑαυτῆς, ἤτοι συνείδησιν τῶν διαφόρων καταστάσεων καὶ δράσεών της.

Ὁ Ν τ ε κ ά ρ τ εἰς τὸ ἀξίωμά του cogito ergo sum (νοῶ ἄρα ὑπάρχω) ἀντικαθιστᾷ τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ ἐγὼ χωρὶς νὰ συνταυτίζῃ ἀπολύτως τοῦτο πρὸς τὴν ψυχήν.

Παρὰ τῷ Κ ά ν τ τὸ *ἐγὼ* δὲν εἶναι ἡ ψυχὴ ἢ ἡ ἀτομικότης τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς ἡ συνείδησις, ἡ νόησις, ἐφ' ὅσον κατοπτρίζεται ἐν ἑαυτῇ ἤτοι αἱ ἐνέργειαι καὶ αἱ δράσεις της. Κατὰ τὸν φιλόσοφον τοῦτον ὑπάρχουσι δύο ἐγώ, τὸ *καθαρὸν ἐγὼ* καὶ τὸ *ἐμπειρικὸν ἐγὼ*. Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ συνείδησις, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ νόησις περὶ ἑαυτῆς καὶ τῶν ἐνεργειῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἰδικαί της, τὸ δὲ δεύτερον ἡ συνείδησις ἐφ' ὅσον διαγιγνώσκει φαινόμενα τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς ἐμπειρίας.

Κατὰ τὸν Φ ί χ τ ε ἡ νόησις καθορίζει τὴν συνείδησιν πάσης πραγματικότητος Κατ' αὐτὸν τὸ *νοῶ*, τὸ ὁποῖον συνοδεύει ἑκάστην παράστασιν, σημαίνει «*ἐγὼ εἶμαι τὸ νοοῦν*». Κατ' ἀκολουθίαν τὸ *ἐγὼ* εἶναι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ *ἀπόλυτον ὄν*. Ἡ δημιουργὸς δύναμις ἀντικαθίσταται οὕτως ὑπὸ τῆς νοήσεως, ἐκ τῆς ὁποίας πηγάζουσι τὰ πάντα, τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ὕλη, ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα, ἡ φύσις καὶ ὁ ἄνθρωπος ὡς παραστάσεις ἐξ ὑποκειμένου.

Κατὰ τοὺς Σ έ λ λ ι γ κ καὶ Ἕ γ κ ε λ τὸ *ἐγὼ* δὲν εἶναι οὔτε ἡ ψυχή, οὔτε ἡ συνείδησις, οὔτε ἡ νόησις τοῦ ἀνθρώπου. ἐξεταζομένη ἐν τῇ ὁλοκληρωτικῇ ἑνότητι αὐτῆς, ἀλλὰ μία τῶν μορφῶν ἢ ἐξωτερικεύσεων τοῦ ἀπολύτου, ἡ ὁποία ἀποκαλύπτει τὸ ἀπόλυτον εἰς ἑαυτό, ὅταν τοῦτο, διακεχυμένον τρόπον τινὰ ἐν τῇ φύσει, ἐπανέρχεται, ἢ περισυλλέγεται εἰς ἑαυτό.

Πολλάκις ἠγέρθη τὸ ζήτημα, ἂν *τὸ ἐγὼ* δέον νὰ ταυτίζηται ἀπολύτως πρὸς τὴν ψυχήν. Κατά τινας φιλοσόφους ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ ἄνευ τοῦ *ἐγώ*, ἤτοι τῆς συνειδήσεως. Κατ' ἄλλους ἡ συνταύτισις ψυχῆς καὶ ἐγὼ εἶναι πλάνη. Τὸ *ἐγὼ* ἐμφανίζει τὴν ψυχήν, ὅταν αὕτη εὑρίσκεται εἰς τὸ στάδιον ἐκεῖνο τῆς ἐξελίξεώς της, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει συνείδησιν ἑαυτῆς καὶ τῶν διαφόρων τρόπων τῆς ὑπάρξεώς της, ἀλλὰ δὲν δεικνύει πάσας τὰς

καταστάσεις καὶ πάσας τὰς μορφὰς ὑπὸ τὰς ὁποίας ὑφίσταται, διότι ὑπάρχουσι καταστάσεις τὰς ὁποίας τὸ *ἐγὼ* ἀγνοεῖ. Τοιαῦται εἶναι ἡ ζωή, ἡ ὁποία προηγεῖται τῆς γεννήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἡ πρώτη παιδικὴ ἡλικία του, ὁ βαθὺς ὕπνος, ὁ λήθαργος, ἡ παραφροσύνη κ.λ.π. κατὰ τὰς ὁποίας, ἀσυνειδήτους καταστάσεις, ὑπάρχει βεβαίως ἡ ψυχὴ καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν τὰ ὑποσυνείδητα αἰσθήματα τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, τὸ ἔνστικτον, τὰ ὁρμέμφυτα.

Ὅπως ἡ ψυχὴ ὠνομάσθη *ἐγώ*, οὕτω τὸ σῶμα, αἱ ὑλικαὶ οὐσίαι καὶ ἐν γένει ὁ ἐκτὸς κόσμος ὠνομάσθησαν *οὐκ ἐγώ*. Κατὰ ταῦτα πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει διῃρέθη εἰς δύο μέρη, ἤτοι εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν νόησιν ὡς κατηγόρημα ἢ εὑρίσκεται ἐν τῇ συνειδήσει καὶ εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς χαρακτηριστικὴν καὶ οὐσιώδη ἰδιότητα τὴν ἔκτασιν ἐν τῷ χώρῳ. Τινὲς θεωροῦσι τὸ *ἐγὼ* καὶ τὸ *οὐκ ἐγὼ* ὡς δύο διαφόρους ὄψεις, ἢ ἀκριβέστερον ὡς δύο κατηγορήματα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀγνώστου οὐσίας.

Κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς *ἐγὼ* εἶναι ἡ ἕνωσις τῶν τριῶν ἀνωτέρων καὶ μονίμων στοιχείων τοῦ ἀνθρώπου (*Ἄτμα, Βούδδι* καὶ *Μανὰς*) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν προσωπικότητα (τὰ τέσσαρα κατώτερα στοιχεῖα). Ἡ ἔννοια ὅμως αὕτη λαμβανομένη εἰς τὴν γενικὴν σημασίαν τοῦ κέντρου τῆς συνειδήσεως, διαιρεῖ τὸ Ἐγὼ εἰς ἀνώτερον Ἐγὼ ἢ ἀληθῆ ἀτομικότητα (Μανὰς ἀνώτερον) καὶ εἰς κατώτερον Ἐγὼ (*Μανὰς κατώτερον*), ἡνωμένον μὲ τὸ *Καμά*. Ἡ ἕνωσις τῶν τριῶν ἀνωτέρων στοιχείων ἀποτελεῖ τὴν διαρκῆ ἀτομικότητα ἢ τὴν ἀθάνατον ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου.

«Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ὤν». Μία ἐκ τῶν πολλῶν μεταφράσεων τῆς ἑβραϊκῆς φράσεως *Ἐχγὲχ ἀσὲρ ἐχγέχ*, ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. Ὅταν ὁ Θεὸς ἐνεφανίσθη εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐν τῇ φλεγομένῃ βάτῳ καὶ συνέστησεν εἰς αὐτὸν νὰ μεταβῇ πλησίον τοῦ Φαραὼ καὶ τῶν Ἑβραίων ἐν Αἰγύπτῳ, ὁ Μωϋσῆς ἐζήτησε παρὰ τοῦ Θεοῦ νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ τὸ ὄνομά του διὰ νὰ γίνῃ πιστευτὸς ὑπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Τότε ὁ Θεὸς τοῦ εἶπεν:

«Ἐγὼ εἰμὶ ὁ Ὤν· οὕτως ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ.
Ὁ Ὢν ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς...
(*Ἔξοδος Γ' 14*)

Εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον ὑπάρχει, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἡ φράσις *«Ἐχγὲχ ἀσὲρ ἐχγὲχ»* ἥτις γραμματικῶς μὲν σημαίνει *«θὰ εἶμαι ὅ,τι θὰ εἶμαι»*, ὅλοι ὅμως οἱ μεταφρασταὶ τοῦ Ἑβραϊκοῦ κειμένου ἀποδίδουν αὐτὴν εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ μὲ διάφορον ἕκαστος ἑρμηνείαν. Οὕτω ἡ λατινικὴ μετάφρασις τὴν ἐξηγεῖ *«Εἶμαι, ὅστις εἶμαι»* ἡ μετάφρασις τῶν Ο' τὴν ἐξηγεῖ *«Εἰμὶ ὁ Ὤν»* ἡ δὲ Ἀραβικὴ παράφρασις *«εἶμαι ὁ αἰώνιος, ὁ οὐδέποτε ἀποθνήσκων (ἢ παρερχόμενος)»*.

Ὁ Μαιμωνίδης φρονεῖ ὅτι, ὅταν ὁ Κύριος διέταξε τὸν Μωϋσῆν νὰ εἴπῃ εἰς τὸν λαὸν ὅτι ὁ «Ἐχγὲχ» τὸν ἔστειλεν, δὲν ἠννόει ὅτι ἔπρεπεν ἁπλῶς νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦτο, τὸ ὁποῖον οὐδὲν θὰ ἀπεκάλυπτεν εἰς τοὺς Ἑβραίους, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπε νὰ τοὺς διδάξῃ καὶ τὴν σημασίαν του. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους κυριαρχοῦσα θρησκεία ἦτο ὁ Σαβαϊσμός, ὅλοι δὲ οἱ ἄνθρωποι ὄντες εἰδωλολάτραι, ἠσχολοῦντο νὰ ἐνατενίζουν πρὸς τὸν οὐρανόν, τὸν ἥλιον καὶ τοὺς ἀστέρας, χωρὶς νὰ ἔχουν καμμίαν ἰδέαν περὶ τῆς ὑπάρξεως προσωπικοῦ τινος Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον. Διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ δὲ ὁ Θεὸς ἀπὸ μιᾶς τοιαύτη πλάνης τὸν λαὸν του εἶπεν εἰς τὸν Μωϋσῆν: Ὕπαγε καὶ εἰπὲ εἰς αὐτοὺς ὁ «Ε ἰ μ α ι ἐ κ ε ῖ ν ο ς π ο ὺ ε ἶ μ α ι μὲ ἔστειλε πρὸς ὑμᾶς». Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὄνομα *Ἐχγὲχ* σημαῖνον Ὢν καὶ παραγόμενον ἀπὸ τὸ ρῆμα *Ἐχὲχ* τὸ ρῆμα τῆς *ὑπάρξεως* ἐπαναλαμβάνεται οὕτως ὥστε τὸ δεύτερον νὰ χρησιμεύῃ ὡς κατηγορούμενον τοῦ πρώτου, εἰς τοῦτο ἀκριβῶς ἔγκειται τὸ μυστήριον. Εἶναι ὡς νὰ τοῦ ἔλεγε:

«Ἐξήγησε εἰς αὐτοὺς ὅτι εἶμαι ὅ,τι εἶμαι, ὅτι δηλαδὴ ἡ Ὕπαρξίς μου εὑρίσκεται ἐν ἐμοί, εἶναι ἀνεξάρτητος πάσης ἄλλης, καὶ διάφορος ὅλων τῶν ἄλλων ὑπάρξεων αἱ ὁποῖαι εἶναι τοιαῦται, διότι ἐγὼ διένειμα αὐταῖς τὴν ὕπαρξιν καὶ δὲν θὰ ὑπῆρχον οὔτε θὰ ἠδύναντο νῦν νὰ ὑπάρχουν ἄνευ αὐτῆς».

Οἱ Καββαλισταὶ λέγουν ὅτι τὸ «Ἐχγὲχ» εἶναι ἡ κορωνὶς τῶν Σεφιρῶθ καὶ ἦτο τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο κεκρυμμένον εἰς τὴν μυστικωτέραν θέσιν τῆς Σκηνῆς.

Οἱ Ταλμουδισταὶ εἶχον διαφόρους περιέργους συνδυασμοὺς μὲ τὴν λέξιν *Ἐχγέχ*, λέγοντες μεταξὺ ἄλλων ὅτι ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀνέκφραστον ὄνομα *Γιαχβέ* (Ἰεχωβᾶ) τὰ δὲ τέσσαρα γράμματα αὐτῆς ἔχουν ἰδιαιτέρας ἰδιότητας. Τὸ *Ἄλεφ* ἰσοδυναμεῖ ἀριθμητικῶς πρὸς τὸ 1, τὸ δὲ *γιὸδ* πρὸς τὸ 10 καὶ ἀθροίζονται εἰς 11. Τὸ ἴδιον ἄθροισμα ἔχει τις λαμβάνων τὸ δεύτερον καὶ τρίτον γράμμα τοῦ ἀνεκφράστου ὀνόματος *χὲ*=5 καὶ *βαῦ*=6.

Ἐπίσης τὸ Ἐχγὲχ ἀρχίζει μὲ τὸ Ἄλεφ ἢ 1, τὴν ἀρχὴν τῶν ἀριθμῶν, τὸ δὲ Ἰεχωβᾶ μὲ τὸ Ἰὸδ ἢ 10 τὸ τέλος τῶν ἀριθμῶν, ὑποσημαινομένου οὕτω ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος πάντων.

Ἡ φράσις «Ἐχγὲχ Ἀσὲρ Ἐχγὲχ» ἔχει μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν μελέτην τῆς παραδόσεως τοῦ συστήματος τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. Χρησιμοποιεῖται ἐπίσης ἐπανειλημμένως εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς. Ἐπίσης καὶ εἰς καββαλιστικὰς καὶ μαγικὰς ἐπιγραφάς, ὡς π. χ. εἰς τοὺς μαγικοὺς πίνακας τῶν Χρυσοσταύρων καὶ τῶν Ροδοσταύρων.

Ἐγωϊσμός. Ἡ προσπάθεια πρὸς εὐρυνσιν τοῦ ἐγώ, ἡ ἐξυπηρέτησις ἑαυτοῦ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ὑποχρέωσιν· ἄλλως *φιλαυτία*. Τὸ ἀντίθετον *φιλαλληλία, ἀλτρουϊσμός*.

Καλεῖται ἐγωϊσμός: α') Ἐν τῇ *μεταφυσικῇ* ἡ διδασκαλία, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ὕπαρξις τοῦ ἐκτὸς κόσμου εἶναι φανταστικὴ ἢ προβληματική.

Ἐν τῇ *ψυχολογίᾳ* ἡ ἀγάπη τοῦ ἀτόμου πρὸς ἑαυτό, ἡ φυσικὴ ροπὴ αὐτοῦ πρὸς ἄμυνάν του, αὐτοσυντήρησιν καὶ ἐξέλιξίν του.

γ') Ἐν τῇ *ἠθικῇ* ἀποκλειστικὴ ἢ ὑπέρμετρος ἀγάπη τοῦ ἀτόμου πρὸς ἑαυτό. Καθυπόταξις τοῦ συμφέροντος τῆς ὁμάδος εἰς τὸ τοῦ ἀτόμου καὶ ἀντίληψις πασῶν τῶν κοινωνικῶν σχέσεων ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ἀτομικοῦ ἰδιοτελοῦς συμφέροντος. Ἐγωϊσμὸς ἐξ ἄλλου καλεῖται ἡ θεωρία κατὰ τὴν ὁποίαν ἑρμηνευτικὴ ἀρχὴ τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν καὶ κατευθυντήριος ἀρχὴ τῆς διαγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ συμφέρον τοῦ ἀτόμου. Τὸν ἐγωϊσμὸν ἐδίδαξαν οἱ σ ο φ ι σ τ α ί, οἱ κ υ ν ι κ ο ί, οἱ κ υ ρ η ν α ϊ κ ο ὶ καὶ οἱ ἐ π ι κ ο ύ ρ ε ι ο ι, οἱ ὁποῖοι διαβλέπουν τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς εἰς τὴν ἀπόκτησιν ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλειτέρας εὐδαιμονίας. Κατὰ τὸν Α ὐ γ ο υ σ τ ῖ ν ο ν ἐγωϊσμὸς εἶναι ἡ βάσις καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς γηΐνης πολιτείας. Ὁ Κ ά ν τ χαρακτηρίζει ὡς ἐγωϊστὴν ἐκεῖνον, ὅστις «περιορίζει ὅλους τοὺς σκοποὺς εἰς τὸν ἑαυτόν του, ὁ ὁποῖος οὐδεμίαν ἄλλην ὠφέλειαν διαβλέπει, παρὰ ἐκείνην, ἡ ὁποία ὠφελεῖ τὸν ἑαυτόν του». Ὁ ἴδιος ἐπίσης χαρακτηρίζει τὸν ἐν τῇ αἰσθητικῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου ἐνυπάρχοντα πρωταρχικὸν ἐγωϊσμὸν ὡς ρίζαν ὁλοκλήρου τῆς κακοδαιμονίας τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ τὸν Σ ο π ε γ χ ά ο υ ε ρ ὁ ἐγωϊσμὸς εἶναι τὸ μόνον ἐλατήριον καὶ ὁ μόνος βασικὸς παράγων, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιδιώκεται καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὑπὸ τῶν ζῴων τὸ εὖ ζῆν. Ὁ Μ ά ξ Σ τ ί ρ ν ε ρ εἶναι ἐκ τῶν ὑπερμάχων τοῦ ἀπεριορίστου ἐγωϊσμοῦ ὡς φιλοσοφικῆς θεωρίας. Κατ' αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος εἶναι «ὕψιστος σκοπὸς αὐτὸς δι' ἑαυτόν». Ὁ Ν ί τ σ ε διδάσκει ἐγωισμὸν ἀποσκοποῦντα τὴν αἰσθητικὴν καὶ ἐν γένει πνευματικὴν ἐξιδανίκευσιν τοῦ ἀτόμου, καθόσον κατ' αὐτὸν ἐνέργειά τις καθαρῶς ἀλτρουϊστικὴ εἶναι ἀδιανόητος. Κατὰ τὸν Σ π έ ν σ ε ρ ἐγωϊσμὸς (χαρὰ ἐπὶ τῇ ἰδικῇ μας εὐτυχίᾳ) καὶ ἀλτρουϊσμὸς (χαρὰ ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ τῶν συνανθρώ-

πων μας) ἔχουσι κοινὴν τὴν προέλευσιν. Ὁ Ντύριγκ διδάσκει ὅτι ὁ ἐγωϊσμὸς δὲν εἶναι φυσικὸν συναίσθημα, ἀλλὰ προϊὸν ἐκφυλισμοῦ καὶ ἠθικῆς καταπτώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Τέλος κατὰ τοὺς Πάουλσεν, Βούντ, Οὐΐλλιαμς, Σίμμελ, Λίππς καὶ Χαίμπερλιν ἀπόλυτος ἐγωϊσμὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ, δεδομένου ὅτι τὸ συμπάθητικὸν συναίσθημα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου βασίζεται ἐν μέρει τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἠθικῆς εἶναι ἐξ ἴσου πρωταρχικὸν καὶ ἰσχυρὸν ὅσον καὶ τὸ ἐγωϊστικόν.

Ὁ «κεκαθαρμένος» ἐγωϊστὴς θεωρεῖ ὅτι εἰς τὸ «καλῶς ἐννοούμενον» συμφέρον του ὑπάρχουν καὶ τὰ συμφέροντα τῶν συνανθρώπων του· συναισθάνεται ἑαυτὸν ὡς μέλος τῆς κοινότητος.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἀποκρούει γενικῶς τὸν ἐγωϊσμόν. Ἡ ἠθική του δὲν εἶναι ἀπαρνητικὴ τῆς ζωῆς, οὐδ' ἀσκητική. Ἀπολαμβάνειν ὅμως τὴν ζωὴν σημαίνει καλλιεργεῖν τὸν ἐγωϊσμὸν μέχρις ὡρισμένου βαθμοῦ καὶ ὡρισμένων ὁρίων. Ἡ αὐταπάρνησις δὲν δύναται νὰ ἀποδιωχθῇ ἀπὸ τὸν κόσμον. Ἡ αὐτοθυσία εἶναι ἀναμφιβόλως παράγων πολιτισμοῦ, σπουδαιότερος ἴσως ἀπὸ τὸν γυμνὸν ἐγωϊσμόν, τὸν στηριζόμενον ἐπὶ τῆς τάσεως πρὸς αὐτοσυντήρησιν. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι βεβαίως εἰς τὰς μεθόδους του ἀτομικιστὴς (ὡς προσπαθῶν νὰ διαμορφώσῃ ἓν ἕκαστον ἄτομον), ἐν τούτοις σκοπὸς τῆς δράσεώς του εἶναι τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι κοινωνικῆς φύσεως. Κατὰ τὰς ἀντιλήψεις τοῦ Ἐλευροτεκτ.·. ἡ ἀνάπτυξις τῆς προσωπικότητος δὲν εἶναι ἐγωισμός, διότι ἀποτελεῖ μίαν ὑπερατομικὴν ἀξίαν. Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ζητεῖ—κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Shaftesbury ὁ ὁποῖος ἐξήσκησε μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς Ἐλευθεροκεκτον.·. διανοήσεως καὶ σκέψεως—«τὸν ἁρμονικὸν συνδυασμὸν τῶν ἐγωιστικῶν καὶ κοινωνικῶν τάσεων» τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ ἰδεῶδες του εἶναι—κατὰ τὸν Ροδ. Ἄϊσλερ—«νὰ συνδυάσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν μεγάλην προσωπικότητα, μὲ ὅσον τὸ δυνατὸν ἐντονωτέραν κοινωνικότητα».

Ἀποφθέγματα, 1. Ὁ ἀγαθὸς καὶ λογικὸς ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἐπιδιώκῃ πάσῃ δυνάμει τὴν διατήρησιν τῆς ὑπάρξεως ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ γίνεται ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἄλλων (Σπινόζα).

2. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ θέλων νὰ ἔχῃ ἐπιρροήν, ὀφείλει νὰ σκέπτεται ὀλίγον καὶ νὰ ζητῇ ὀλίγα διὰ τὸν ἑαυτόν του (Hilty).

3. Ὁ ἐγωϊστὴς νομίζει ὅτι εἶναι αὐτοκυρίαρχο. καὶ ἐλεύθερος, ἐν τούτοις εἶναι δοῦλος τῶν ὁρμῶν του, αἱ ὁποῖαι παρασύρουν αὐτόν. Ὅλαι αἱ ἀτομιστικαὶ ὁρμαί του ἐπιβάλλονται ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ κυριαρχοῦν ἐπὶ τῶν αἰσθημάτων του τυφλὰ καὶ ἄγρια, χωρὶς τάξιν. Οὕτω πως ὁ ἐγωιστὴς κατερειπώνει ἑαυτὸν καὶ τὸν κόσμον του (M. Carriere).

4. Τίποτε δὲν εἶναι περισσότερον κρύφιον καὶ σιγηλότερον ἀπὸ τὴν οὐδέποτε ἡσυχάζουσαν εἰς τὰ ἔνδον μας ἐνέργειαν τοῦ ἐγωϊσμοῦ. Καὶ κατὰ τοῦτο ἡ ἐνέργεια αὕτη παίζει τὸν ρόλον της καλλίτερον, διότι τὴν βλέπομεν πάντοτε προσωπιδοφόρον καὶ οὐδέποτε μὲ τὴν καθαράν της μορφήν. (Βίλαντ).

5. «...ἵνα καταστήσωμεν τοὺς ἑαυτούς μας βελτίους πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἄλλων». (Τεκτον.·. Τυπικά). (βλ. καὶ βιβλ. 7, 25, 31).

Ἐγωκεντρισμός. Ἡ τάσις τοῦ ἀνάγειν τὰ πάντα εἰς ἑαυτόν.

Ἐγωπάθεια. Ἡ μέχρι πάθους προβολὴ τοῦ ἐγώ. ἡ ἐγωμανία. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ πάθος τοῦτο ὡς καὶ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πάθη ὁ Ἐλευθεροτέκτων ἐὰν εἶναι πράγματι τοιοῦτος, πρέπει νὰ τὰ καθυποτάσσῃ.

Ἐδαφικὰ σχεδιάσματα, ***συμβολικά.*** Μεταξὺ τῶν ἐθίμων τῶν διαφόρων λαῶν παρουσιάζονται ἀπὸ τῶν πρώτων ἀρχῶν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὰ συμβολικὰ σχεδιάσματα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ταῦτα χρησιμεύουν διὰ νὰ περιχαράξουν χῶρον τινά, ἀφιερωμένον εἰς ὡρισμένους σκοπούς. Τοιοῦτοι χῶροι π. χ. ἐχρησιμοποιοῦντο ἢ ὡς τόπος διεξαγωγῆς τῶν δικῶν ἢ μονομαχιῶν, ὡς δικαστικοῦ ἀποδεικτικοῦ μέσου. Περαιτέρω διὰ τοιούτων σχεδιασμάτων περιχαράσσονται καὶ οἱ χῶροι ἐξασκήσεως τῆς λατρείας, ὡς π. χ. οἱ χῶροι τελέσεως μιᾶς ἰδιαιτέρας τελετουργίας τοῦ Ταμποὺ ἢ εἰς ὑψηλοτέρας βαθμίδας πολιτισμοῦ οἱ χῶροι διὰ μίαν τελετουργίαν τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, μίαν καθιέρωσιν, μύησιν, κ. οὕ. κ. Ἐδαφικὰ σχεδιάσματα μαγικοῦ εἴδους εἶναι αἱ συμβολικαὶ παραστάσεις, αἱ χρησιμοποιούμεναι κατὰ τὰς διαφόρους τελετὰς τῆς μυήσεως εἰς πρωτογόνους λαούς. Οὕτω π. χ. εἰς τὰς τελετὰς τῶν Μπόρα (ἐν Αὐστραλίᾳ) εἶναι ἐν χρήσει ἓν ὀφιοειδὲς σχεδίασμα, γινόμενον δι' ὤχρας καὶ ἀσβέστου, περὶ τὸ ὁποῖον γίνεται ἡ περιοδεία τῶν νεοφύτων. Ἐπίσης εἰς τοὺς Ἰνδιάνους Hopi ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τοῦ ὄφεως. Ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἤδη ποιά τις γνῶσις τῆς διαδρομῆς τῶν ἀστερισμῶν, συνδυάζεται ἡ μαγικὴ ἔννοια τῶν σχεδιασμάτων μὲ πρωτογόνους ἀστρονομικὰς ὠφελίμους χρησιμοποιήσεις, ὡς π. χ. μὲ ὑπολογισμὸν τῆς θέσεως τοῦ ἡλίου, κ. ἄλ. Οἱ περίφημοι κύκλοι τοῦ Stonehenge εἶναι μαγικο αστρονομικὰ σχεδιάσματα, χαραγμένα ἐπὶ λίθων. Ἐξορκισταὶ πνευμάτων, μάγοι, θησαυρολόγοι, χαράσσουν περὶ ἑαυτοὺς κύκλον μὲ ξίφος ἢ μὲ τὸ ἱερὸν σκῆπτρον ἢ μὲ ῥάβδον. Ὁ Μεφιστοφελῆς κρατεῖται ἀπὸ τὸν Φάουστ δι' ἑνὸς πενταγράμμου τοῦ ὁποίου τὴν ἐξουσίαν θραύει τὸ πρῶτον ὀδοὺς ποντικοῦ. Ὁ μαγικὸς κύκλος προσελκύει τὰ ἐξορκιζόμενα πνεύματα, κρατεῖ ὅμως συγχρόνως αὐτὰ μακρὰν ἀπὸ τὸν ἐξορκιστήν. Ὁ μαγικὸς κύκλος ἀποκλείει, ὁ ἐντὸς αὐτοῦ δὲ ἱστάμενος εἶναι προφυλαγμένος ἐκ τῶν ἔξω.

Ἄλλην σημασίαν ἔχουν ἐδαφικὰ σχεδιάσματα, τὰ ὁποῖα περικλείουν παράστασιν καὶ ἀπεικόνισιν τοῦ συμβολικοῦ περιεχομένου μιᾶς διδασκαλίας ἢ λατρείας. Οὕτω μεταξὺ πολλῶν ἐθίμων τῶν χειροτεχνῶν εἶναι καὶ τὸ νὰ τοποθετῆται τὸ κιβώτιον ἐντὸς κύκλου χαραγμένου διὰ κρητίδος. Τὸ συμβολικὸν σχεδίασμα ζωγραφίζεται ἐπὶ στρογγύλης τραπέζης.

Μεταξὺ τῶν ἀρχαίων Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐθίμων ἰδιαίτερον ρόλον παίζουν τὰ ἐδαφικὰ σχεδιάσματα. Δὲν χρησιμεύουν δὲ μόνον ὡς συμβολικὸς πίναξ, ἀλλὰ συγχρόνως εἶναι καὶ διδακτικὸν βοήθημα, μὲ τὸ ὁποῖον διδάσκεται καὶ τὸ ἰδιαίτερον βάδισμα τοῦ μυουμένου. Περὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ τάπητος τῶν νεωτέρων Στ.·. ἐκ τοῦ συμβολικοῦ πίνακος τῶν ἐδαφικῶν σχεδιασμάτων βλ. τὴν λέξιν *τάπης*.

Ἐδαφικότης. (Γαλλ, territorialité, ἀγγλ. territorial juridiction, γερ. Sprengelrecht. Territorialität). Τὸ ὑπὸ Τεκτονικῆς τινος Δυνάμεως (Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·.) ἀξιούμενον μονοπώλιον ἢ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα ἱδρύσεως καὶ διατηρήσεως Στοῶν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ κράτους, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἡ Δύναμις αὕτη ἐργάζεται. Ἡ ἐδαφικότης συνίσταται εἰς τὴν ἀξίωσιν ὅπως ἑκάστη Τεκτον.·. Δύναμις ἔχῃ αὐτὴ καὶ μόνη τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα νὰ ἱδρύῃ Στοὰς καὶ νὰ μυῇ Τέκτονας ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ κράτους, εἰς τὸ ὁποῖον ἐργάζεται. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐδαφικότητος τὰ ὅρια τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τῶν διαφόρων κατὰ Κράτη Τεκτον.·. Δυνάμεων ταυτίζονται μὲ τὰ ὅρια τοῦ κράτους, ἐν ᾧ ἑκάστη ἐργάζεται. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐδαφικότητος περιλαμβάνεται συγχρόνως καὶ ἡ ἀρχὴ ὅτι ἑκάστη Τεκτ.·. Δύναμις παραιτεῖται πάσης ἀπαιτήσεως, ὅπως ἱδρύῃ Στ.·. ἢ προσλαμβάνῃ μέλη της ἐν τῇ περιοχῇ ξένης ἐπικρατείας. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐδαφικότητος ἐξασφαλίζεται ἀπολύτως ἐκεῖ μόνον, ὅπου ὑπάρχουν καὶ τὰ μέσα τὰ ἱκανὰ νὰ κατοχυρώσουν αὐτήν. Ἐκτὸς ὅμως ὀλίγων ἐξαιρέσεων, ὅπου δηλ. ἡ ἐδαφικότης φαίνεται ἐξασφαλιζομένη διὰ κρατικῆς προστασίας, ἐλλείπουν συνήθως τὰ μέσα εἰς τὰς Τεκτ.·. Δυνάμεις, ὅπως μὴ ἐπιτρέψουν παραβίασιν τῆς ἐδαφικότητος. Καὶ μόνον δι' ἀμοιβαίων συνεννοήσεων καὶ συνθηκολογήσεων μεταξὺ τῶν Τεκτ.·.

Δυνάμεων δύναται νὰ ἐξασφαλίζηται τὸ ἀπαραβίαστον τῆς ἐδαφικότητος.

Ἀξιώσεις περὶ ἐδαφικότητος ἐτέθησαν τὸ πρῶτον ἀπὸ τὴν πρώτην ἀγγλικὴν Μεγ.·. Στ.·. Ὁ Ἰμπεριαλισμὸς αὐτὸς τῆς Ἀγγλ.·. Μεγ.·. Στ.·. δὲν εἶχε μεγάλην ἐπιτυχίαν κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, ὡς ἐξάγεται ἀρκετὰ σαφῶς ἐκ τῆς συγχρόνου ὑπάρξεως δύο (κατὰ καιροὺς καὶ τριῶν) Μεγ.·. Στοῶν ἐν Ἀγγλίᾳ. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ἀγγλία σήμερον ἔχει μίαν μοναδικήν, κρατικῶς ἐξησφαλισμένην, Ἐλευθεροτεκτ.·. Δύναμιν (Μεγ.·. Στ.·.), ὀφείλεται μόνον εἰς μίαν ἑκουσίαν συνεννόησιν, ἐπιτευχθεῖσαν μεταξὺ τῶν Μεγ.·. Στ.·., αἱ ὁποῖαι ἐπὶ δεκαετηρίδας εἶχον περιπλακῆ εἰς τὴν περὶ τῆς ἐδαφικότητος ἔριδα.

Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἐπίσης αἱ Μεγ.·. Στ.·. προστατεύονται διὰ νόμων. Αἱ Τεκτ.·. αὗται Δυνάμεις ἐπαγρυπνοῦν ζηλοτύπως ἐπὶ τῆς μονοπωλιακῆς αὐτῆς θέσεώς των καὶ ὑπεραμύνονται πρὸ τῶν ἀστικῶν δικαστηρίων τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. τίτλων, καταδιώκουσαι δικαστικῶς ἀτάκτους ὀργανώσεις καὶ εἰς τὰς πλείονας περιπτώσεις προκαλοῦσαι τὴν ἔκδοσιν ἀποφάσεων ἀναγκαζουσῶν αὐτὰ τὰ «clandestine bodies» (λαθραῖα σωματεῖα) νὰ ἀποβάλουν τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. τίτλον των.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἔχει πλέον καθορισθῆ ὅτι ἡ Τεκτονικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ δικαιοδοσία θὰ συνταυτίζωνται, ἤτοι τὰ σύνορα τὰ ὁποῖα καθορίζουν ἑκάστην Πολιτείαν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ἀποτελοῦν καὶ τὰ σύνορα τῆς ἐδαφικῆς δικαιοδοσίας τῆς ἐν αὐτῇ Μεγ.·. Στ.·. (ὡς γνωστὸν εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ἑκάστη Πολιτεία ἔχει ἰδίαν Μεγ.·. Στ.·.). Ἐὰν ἑπομένως ἤθελε συμβῆ ποτε μία Πολιτεία νὰ μεταβάλῃ τὰ πολιτικά της σύνορα καὶ νὰ ἐκχωρήσῃ μέρος τοῦ ἐδάφους της εἰς ἄλλην γειτονικὴν Πολιτείαν ὅλαι αἱ ἐπὶ τοῦ ἐκχωρουμένου ἐδάφους Στ.·. θὰ ὑπάγωνται αὐτομάτως ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πολιτείας εἰς τὴν ὁποίαν ἐγένετο ἡ ἐδαφικὴ παραχώρησις.

Εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ ἀρχὴ τῆς ἐδαφικότητος παρεβιάσθη, ἐν μέρει μάλιστα πολὺ βαρέως, διότι κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἐπῆλθε τελεία σύγχυσις εἰς διαμόρφωσιν Ἐλευθεροτεκτ.·. συστημάτων καὶ διότι διὰ τῆς δράσεως τοῦ Ναϊτικοῦ Τάγματος τῆς *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως* (βλ. λ.) ἐχαράχθησαν αὐθαίρετα ἐπαρχιακὰ Ἐλευθεροτεκτ.·. σύνορα, τὰ ὁποῖα περιελάμβανον περιοχὰς διαφόρων κρατῶν. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τούτοις τὰ ὅρια τῶν περιοχῶν τῶν καθέκαστα Κρατῶν μετεβάλλοντο καὶ ἠλλοιοῦντο κατὰ τὴν περίοδον τῶν συχνῶν πολέμων, ἀδιακόπως τὰ διάφορα Ἐλευθεροτεκτ.·. συστήματα εἰσέδυον τὸ ἓν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἄλλου. Ἰδιαιτέρως μεγάλη ἦτο ἡ σύγχυσις εἰς τὴν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν κατατεμαχισμένην εἰς μικρὰ κράτη. Ὅπου δ' ἀνεπτύχθη καὶ ἐπετεύχθη ἐδαφικότης τις, ὀφείλεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῶν κρατικῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι ἐχορήγουν ἄδειας καὶ ἐπροστάτευον μόνον τὰς εἰς αὐτὰς εὐχαρίστους Τεκτ.·. Δυνάμεις, μᾶλλον διὰ νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἐπ' αὐτῶν καλλίτερον καὶ εὐκολώτερον καὶ ὀλιγώτερον ἐκ συμπαθείας πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Γενικῶς σήμερον ἰσχύει, ὅτι ἡ ἐδαφικότης ἐπιτυγχάνεται πρακτικῶς ἐκεῖ μόνον, ὅπου ἡ Ἐθνικὴ Μεγ.·. Στ.·. Κράτους τινὸς ἀπολαύει τῆς προστασίας τοῦ Κράτους τούτου ἢ ἐκεῖ ὅπου, συνεπείᾳ συμφωνίας συναφθείσης μεταξὺ πολλῶν Μεγ.·. Στ.·., ἐξασφαλίζονται ἀμοιβαίως τὰ ὅριά των. Τούτου ἕνεκα ἡ Α.Μ.Ι. (βλ. λ.) ἐπεζήτησε νὰ κανονίσῃ ὁμοιομόρφως τὸ ζήτημα τῆς ἐδαφικότητος καὶ κατὰ τὸ συνέδριον τῶν Παρισίων τοῦ 1927 (27—29 Δεκεμβρίου) συνωμολογήθησαν τὰ ἀκόλουθα διὰ τῆς συναφθείσης συνθήκης.

Ἄρθρ. 1. Ἑκάστη ἐκ τῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων, τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν Α.Μ.Ι., παραιτεῖται τῆς ἀξιώσεως τοῦ νὰ ἱδρύῃ Στοὰς εἰς περιοχήν, εὑρισκομένην ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν ἄλλης Τεκτ.·. Δυνάμεως.

Ἄρθρ. 2. Παραιτεῖται ἐπίσης πάσης ἱδρύσεως Στ.·. εἰς διαμέρισμά τι, τὸ ὁποῖον ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν Δυνάμεως, μὴ ἀνηκούσης μὲν εἰς τὴν Α.Μ.Ι. ἀλλ' ἀνεγνωρισμένης ὡς κανονικῆς, ἐφόσον ἡ Στ.·. αὕτη δὲν συνίσταται ἀποκλειστικῶς ἐξ Ἀδ.·. ἐχόντων ὑπηκοότητα ἄλλην ἢ τὴν τῆς χώρας, ὅπου ἡ Στ.·. εὑρίσκεται καὶ εἰς τοὺς ὁποίους αἱ ἐθνικαὶ Στ.·. ἀρνοῦνται τὴν εἴσοδον.

Ἄρθρ. 3. Εἴς τινα χώραν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑφίσταται ἕνωσις, οὖσα κανονικὸν μέλος τῆς Α.Μ.Ι. δὲν δύναται νὰ ἱδρυθῇ ἄλλη Τεκτ.·. Δύναμις ἄνευ συγκαταθέσεως τῆς ἤδη ὑφισταμένης. Ἐὰν ἡ ἱδρυθεῖσα Τεκτ.·. Δύναμις δὲν ἔχῃ τὴν συγκατάθεσιν ταύτην, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ μέλος τῆς Α.Μ.Ι.

Ἄρθρ. 4. Ἀποικίαι καὶ προτεκτοράτα ἀνήκουν εἰς τὴν ἐδαφικότητα τῆς μητρικῆς των χώρας. Διὰ τὰς ὑπὸ ἐντολὴν εὑρισκομένας χώρας ἰσχύει ἓν μεταβατικὸν στάδιον παραμένον ὑπὸ ἐπιφύλαξιν.

Ἄρθρ. 5. Βλ. δικαιοδοσία Μεγ.·. Στ.·.

Ἐναντίον παραβιάσεων τῆς ἐδαφικότητος αἱ κατὰ κράτη Τεκτ.·. Δυνάμεις ἀμύνονται διὰ διαφόρων μέσων, μὴ ἀναγνωρίζουσαι π. χ. τὰς ἀντικανονικῶς ἱδρυομένας ἢ ὑφισταμένας Στ.·. ἀπαγορεύουσαι εἰς τὰς Στ.·. των νὰ δέχωνται ὡς ἐπισκέπτας εἰς τὰς ἐργασίας των τὰ μέλη τῶν ἀντικανονικῶν αὐτῶν Στ.·. ἢ καὶ διακόπτουσαι τὰς φιλικὰς σχέσεις των μὲ τὰς ξένας Τεκτ.·. Δυνάμεις, τὰς παραβιαζούσας τὴν ἐδαφικότητα. Ἡ ἐδαφικότης ἔχει ἀναμφισβήτητα προφανῆ πλεονεκτήματα. Ἐξ ἄλλου ὅμως ἀποτελεῖ καὶ κώλυμα διὰ τὴν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐξέλιξιν, ἰδιαιτέρως ἐκεῖ, ὅπου συστήματα ἰδιαιτέρου εἴδους ἐπικρατοῦν καὶ διὰ τῆς ἐδαφικότητος ἐμποδίζουν τὴν ἀνάπτυξιν ἄλλων συστημάτων. Τοῦτο π. χ. συμβαίνει εἰς τὰς Σκανδιναυϊκὰς χώρας, ὅπου λόγῳ τῶν ἐκεῖ ἐπικρατούντων χριστιανικῶν συστημάτων, παρακωλύεται ἡ ἀνάπτυξις ἄλλων συστημάτων καὶ οὕτω πως ὁ Σκανδιναυϊκὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἔχει ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τὸν ἄλλον Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Τὰ εἰς Δανίαν καὶ Νορβηγίαν ἀναπτυχθέντα ἀνθρωπιστικὰ Ἐλευθεροτεκτ.·. συστήματα δὲν ἀναγνωρίζονται ὑπὸ τῶν Ἐθνικῶν Μεγ.·. Στοῶν. Ἡ πολὺ ἐλαστικὴ ἔκφρασις τῶν περὶ ἐδαφικότητος νόμων τῆς Α.Μ.Ι. ἀναγνωρίζει ὅτι εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ἐπιτευχθῇ εἰς τὰς χώρας αὐτὰς σύμπτωσις ἀντιλήψεων καὶ ἐξομάλυνσις τῶν διαφορῶν. Ὁ ἑνιαῖος κανονισμὸς δυσχεραίνεται ἐπίσης πολὺ καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι αἱ γερμανικαὶ καὶ αἱ ἀγγλοσαξωνικαὶ Μεγ.·. Στ.·. δὲν ἦσαν μέλη τῆς Α.Μ.Ι., οὔτε δ' ἔγιναν τοιαῦτα μέχρι σήμερον οἱ ἀγγλοσαξωνικαὶ Μεγ.·. Στ.·.

Ὑπὸ καλλιτέραν διαρρύθμισιν εὑρίσκονται αἱ ὀργανώσεις ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·., αἱ ὁποῖαι ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιτύχουν ἑνότητα καὶ ὁμόνοιαν λόγῳ τῆς ἑνιαίας καὶ ὁμοιομόρφου κατασκευῆς τοῦ συστήματος. Εἰς τὸ Δόγμα τοῦτο ἰσχύει ὡς θεμελιώδης ἀρχὴ ὅτι εἰς ἑκάστην περιοχὴν κράτους ἓν μόνον Ὑπ.·. Συμβ.·. δύναται νὰ δημιουργηθῇ, ἐξαιρέσει τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ὅπου ἐξ ἱστορικῶν λόγων ὑφίστανται δύο δικαιοδοσίαι Ὑπ.·. Συμβ.·.

Περὶ δικαιωμάτων ἐδαφικότητος Στ.·. βλ. εἰς λέξιν *δικαιοδοσία Στοᾶς.* ὡς καὶ τὰς λέξεις *δικαιοδοσία Μεγ.·. Στ.·., δικαιοδοσία Ὑπ.·. Συμβ.·.* καὶ *Δόγμα, Ἀρχ.·. καὶ Ἀποδ.·. Σκωτικόν—.*)

Ἔδδα. (Edda). Πρόσωπον τῆς Σκανδιναυϊκῆς μυθολογίας, σύζυγος τοῦ Ἄε. Εἶναι λέξις ἰσλανδική, σημαίνουσα ἀρχικῶς τὴν προμήτορα. Ἔδδα εἶναι ὁ τίτλος δύο διαφόρων βιβλίων, ἐμπνευσθέντων ἀπὸ παλαιοὺς Γερμανικούς, Νορβηγικοὺς καὶ Σουηδικοὺς μύθους, ἐκ τῶν ὁποίων, οἱ πλεῖστοι χαρακτηρίζονται ὡς ἀποκρυφιστικοί.

Τὸ παλαιότερον τῶν δύο τούτων βιβλίων, καλούμενον «*Ἔδδα Σαίμουντ τοῦ Σοφοῦ*», εἶναι γραμμένον εἰς γλῶσσαν παλαιάν, ἐν χρήσει οὖσαν μέχρι τοῦ 8ου αἰῶνος εἰς τὴν Δανίαν, Σουηδίαν καὶ Νορβηγίαν. Εἷς Ἰσλανδὸς ἱερεύς, γεννηθεὶς τῷ 1056 ὁ *Σαίμουντ Σίγκφουσσον* (†1153), συνέλεξε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 12ου αἰῶνος, 39 ἐκ τῶν ἐν λόγῳ ποιημάτων

τά όποία φέρονται συντεθέντα κατά τό Θ' αἰῶνα μ. Χ. Τό σημαντικώτερον ἐκ τῶν ποιημάτων αὐτῶν εἶναι «*Ὁ χρησμὸς τῆς Προφήτιδος*» περιλαμβάνον τὴν κατὰ τοὺς Σκανδιναυούς, κοσμογονίαν ἀπὸ τῆς δημιουργίας μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ κόσμου. Ἡ συλλογὴ περιῆλθεν εἰς ἡμᾶς ἐν χειρογράφῳ, ἠκρωτηριασμένῳ ἐν πολλοῖς, τῷ Codex regius, εὑρισκομένῳ εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην τῆς Κοπεγχάγης. Καλῶς διατηρούμενον ἀντίτυπον τοῦ βιβλίου τούτου ἀνευρέθη ἐν Ἰσλανδίᾳ τὸ 1643.

Ἡ νεωτέρα «Ἔδδα» εἶναι συλλογή, τῶν περὶ θεῶν μύθων μὲ ἑρμηνείαν τοῦ μέτρου, προορίζεται δὲ ὡς βιβλίον διδακτικὸν διὰ τὴν διδασκαλίαν νεαρῶν σκάλδων ἢ ποιητῶν. Τὸ πρῶτον ἀντίτυπον τῆς συλλογῆς αὐτῆς ἀνεκαλύφθη πλῆρες τὸ 1628. Ὁ πρόλογός του εἶναι παράδοξον μεῖγμα Ἰουδαϊκῶν. Ἑλληνικῶν, Χριστιανικῶν, Ρωμαϊκῶν καὶ Ἰσλανδικῶν μύθων. Συγγραφεύς του θεωρεῖται ὁ Στόρρο Στούρλεζον, γεννηθεὶς τῷ 1178, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ βιβλίον καλεῖται «*Ἔδδα τοῦ Στόρρο*».

Οἱ μῦθοι τῆς ἀρχαίας Γερμανικῆς ἢ Σκανδιναυϊκῆς θεολογίας εἶναι ὡραιότατοι. περικλείοντες πλεῖστα ὅσα συμβολικὰ διδάγματα ἡ μελέτη τῶν ὁποίων, κατὰ τὸν Mackey, δὲν εἶναι ἄσχετος μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.· Πολλοὶ πιστεύουν ἄλλωστε ὅτι ἀποτελοῦν τὴν προέλευσιν πολλῶν Τεκτ.·. παραδόσεων καὶ συμβόλων. (Βλ. βιβλ. 1, τόμ. Α' σελ. 309).

Ἐδέμ. Οὕτως ἀποδίδεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ τῶν Ο' τὸ ἑβραϊκὸν (*Ἐντεν*=τρυφή), ὁ τόπος δηλ. εἰς τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν Παλ. Διαθ.·. ὁ Θεὸς ἐφύτευσε τὸν παράδεισον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐτοποθέτησε τοὺς πρωτοπλάστ υς (*Γεν.* β', 8, γ', 23, δ', 16).

Κατά τινα παλαιὰν Τεκτ.·. παράδοσιν ὁ Ἀδὰμ ἐπενόησε πρῶτος ἐν τῇ Ἐδὲμ τὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. σύστημα ἤτοι μίαν *Ἐπιστήμην Τελειότητος*, προγενεστέραν τῆς Ἐπιστήμης τοῦ Καλοῦ καὶ τοῦ Κακοῦ, τὴν ὁποίαν ἐγνώρισε κατόπιν διὰ τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ.

Ἡ παράδοσις εἶναι ἀστήρικτος ἀναμφιβόλως (βλ. καὶ *ἀρχαιότης τοῦ Τεκτ.·.* καὶ *καταγωγὴ τοῦ Τεκτ.·.*). Κάτωθεν ὅμως τῆς παραδόσεως ταύτης κρύπτεται κατὰ τὸν Waite ὁλόκληρος ἡ Ἑλληνικὴ θεοσοφία περὶ τῆς πρωταρχικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐντὸς ἑνὸς ἁγνοῦ κόσμου πνευμάτων, ὅταν τὸ πνεῦμα δὲν ἦτο χωρισμένον ἀπὸ τὴν θεότητα. Ὑπὸ τὴν παράδοσιν αὐτὴν κρύπτεται ἐπίσης καὶ ἡ πολὺ μεταγενεστέρα Ἑλληνικὴ ἀντίληψις ὅτι Μυστήρια, ὡς τὰ τῆς Ἐλευσῖνος, ἐνεφάνιζον ἀλληγορικῶς εἰς τοὺς ἐπόπτας των τὴν πιθανότητα καὶ ἀκόμη—ὑπὸ ὡρισμένας συνθήκας—καὶ τὴν βεβαιότητα τῆς ἐπανόδου τοῦ ἀνθρώπου εἰς μίαν τοιαύτην θείαν κατάστασιν. Οἱ ἀνάγοντες ἄλλως τε τὴν καταγωγὴν τοῦ Τεκτ.·. εἰς τὸν κῆπον τῆς Ἐδέμ, ἐταύτιζον αὐτὸν καὶ πρὸς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, ἢ ἰσχυρίζοντο ὅτι τὰ τελευταῖα ταῦτα δὲν ἦσαν ἢ ὠχρὰ ἀντανάκλασις τῆς Μεγάλης Βασιλικῆς Τέχνης, ἥτις ἦτο καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν.

Ὁ Α. Waite φρονεῖ ὅτι ἀπόρροια τῆς γνώμης αὐτῆς τῶν παλαιοτέρων Τεκτ.·. ὑπῆρξε καὶ ἡ ἵδρυσις τοῦ 3°.

Ἔδικτον. (λατιν. edictum, ἀγγλ. edict γαλλ. édit), Ὄνομα τῶν διαταγμάτων ἢ θεσπισμάτων τὰ ὁποῖα ἐξέδιδον οἱ ρωμαῖοι ἄρχοντες (ἐκ τοῦ edicere=ἐξαγορεύειν). Οὕτω καλοῦνται εἰς τὸ Ἀγγλικὸν δόγμα τὰ Διατάγματα τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἢ τῆς Μεγ.·. Στ.·., τὰ ὁποῖα εἶναι ὑποχρεωτικὰ δι' ὁλόκληρον τὸ Τάγμα (Βλ. καὶ *διατάγματα*).

Ἔδικτον ἢ διάταγμα τοῦ Κύρου. Τὸ διάταγμα, ὅπερ ἐξέδωσεν ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Κύρος τῷ 536 π. Χ. καὶ δι' οὗ ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς ὑπὸ αἰχμαλωσίαν Ἰουδαίους νὰ ἐπιστρέψουν ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀνοικοδομήσουν τὸν Οἶκον τοῦ Κυρίου. Μνεία τοῦ γεγονότος τούτου γίνεται εἰς τὸν βαθμὸν τῆς *Β.·. Ἁψ.·.* τοῦ δόγματος Γιόρκ, ὡς καὶ εἰς τὸν 15° ἢ *Ἱππ. Ἀνατ.* τοῦ Σκωτ.·. Διδ.·.

Ἐδιμβοῦργον. Πόλις τῆς Μεγ. Βρεττανίας, πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας καὶ τῆς ὁμωνύμου κομιτείας ἢ κομιτείας τῶν *Μιντλόθιαν*.

(*Τεκτ.*) Ἕδρα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας. (Διεύθυνσις: Freemason's Hall. 96 George Street) Ἡ ἀρχαία ἐργατικὴ Στ.·. εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς Μαρίας (Mary's Chapel) χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1598 (βλ. *Ἐδιμβούργου Στ.·.*) Ἐν Ἐδιμβούργῳ ἐργάζονται 29 ἐν ὅλῳ Στοαί.

Ἐδιμβούργου Στ.·.. Ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν ὑπὸ τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας Συμβ.·. Στ.·., φέρουσα τὸν Ἀριθμὸν 1, καὶ ἔτος ἱδρύσεως «*Πρὸ τοῦ 1598*». Τίποτε περισσότερον δὲν εἶναι γνωστὸν περὶ τῆς ἀκριβοῦς χρονολογίας τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς, εἰς τὰ ἀρχεῖα της ὅμως φυλάσσονται πρακτικά, ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ 1598. Ἡ Στ.·. αὕτη συνήρχετο ἄλλοτε ἐντὸς παρεκκλησίου, ἀφιερωμένου εἰς τὴν Παρθένον Μαρίαν, ἐξ οὗ φέρει καὶ τὸ ὄνομα «*Στ.·. Παρεκκλησίου τῆς Μαρίας* (Mary's Chapel). Τὴν ἱστορίαν τῆς Στ.·. ταύτης ἔγραψεν ὁ D. M. Lyon τῷ 1873 (βλ. Σκωτία).

Ἐδιμβούργου συνέδριον. Τοῦτο συνεκλήθη ἐν ἔτει 1736 ὑπὸ τοῦ Γουλιέλμου *Σαὶν Κλαίρ Ρόσλιν* (W. St Clair of Roslin), πάτρω ος τῶν Σκώτων Τεκτόνων διὰ τὴν ἐπὶ νέων βάσεων ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τοῦ ὁποίου ἦτο κληρονομικὸς Μέγας Πάτρων. Κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον μετέσχον τὰ μέλη 33 Στ.·., ὁ Σαὶν Κλαὶρ παρῃτήθη τοῦ ἀξιώματός του ὡς καὶ ὅλων τῶν προνομίων, τὰ ὁποῖα οἱ Ἐπαγγελματίαι Τέκτονες εἶχον παραχωρήσῃ εἰς τὴν οἰκογένειαν Σαὶν Κλαὶρ Ρόσλιν τὸν 17ον αἰῶνα, ἐγένετο δὲ ἡ ἵδρυσις τῆς νέας Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας, ἥτις ἐξέλεξε Μ.·. Διδ.·. αὐτῆς τὸν Σαὶν Κλαὶρ τὴν 30 Νοεμβρίου 1736 (βλ. *Σαὶν Κλαίρ*).

Ἐδιμβούργου=Κιλουΐνιγκ χειρόγραφον. Εἷς τῶν παλαιῶν χειρογράφων κανόνων, πιθανῶς γραφεὶς περὶ τὸ ἔτος 1665. Εὑρίσκεται εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς *Μητρικῆς Στ.·. Κιλουΐνιγκ Ἀρ. 0* τῆς Σκωτίας. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ἔργον τοῦ Hughan «Masonic Sketches and Reprints» καὶ εἰς τὴν «*Ἱστορίαν τῆς Στ.·. τοῦ Ἐδιμβούργου*» τοῦ D. M. Lyon.

Ἐδουάρδοι Βασιλεῖς. Οἱ τέσσαρες Βασιλεῖς τῆς Ἀγγλίας Ἐδουάρδος Α' (1237—1309), Β' (1284—1327), Γ' (1312—77) καὶ Δ' (1442—83), οἵτινες ἐμφανίζονται ὡς προστάται καὶ ὑποστηρικταὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἐδουάρδος Ζ'. Βασιλεὺς τῆς Μεγ. Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας, αὐτοκράτωρ τῶν Ἰνδιῶν. Υἱὸς τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας, (* 1840), τὴν ὁποίαν καὶ διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον τῷ 1901 † 1910.

Πρίγκιψ ἔτι τῆς Οὐαλλίας ὤν, ἐξελέγη Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Ἡνωμένη Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, γενόμενος δὲ Βασιλεὺς ἀνεκηρύχθη Προστάτης τοῦ Βρετανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἐγένετο Ἐλευθεροτέκτων τῷ 1868 ἐν Στοκχόλμῃ διὰ τοῦ βασιλέως Καρόλου τοῦ ΙΕ'. Διετέλεσε μέλος πολλῶν ἀγγλικῶν Στ.·., τῷ 1869 Πρόμεγας Διδ.·., καὶ τῷ 1874 ἐγένετο Μέγ.·. Διδ.·., ἐγκατασταθεὶς τῷ 1875 εἰς τὸ Royal Hall. Ἐμύησεν εἰ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. προσωπικῶς τοὺς δύο ἀδελφούς του, τὸν δοῦκα τοῦ Κόννωτ καὶ τὸν δοῦκα τοῦ Albany ὡς καὶ τὸν μεγαλείτερον υἱόν του. Ἡ ἐποχὴ τῆς Μεγ.·. Διδασκαλίας του χαρακτηρίζεται ἀπὸ σημαντικὴν πρόοδον καὶ ἀκμὴν τοῦ ἀγγλικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Στ.·. ἀνῆλθεν ἀπὸ 1200 εἰς 3030. Τῷ 1883 διηύθυνε τὴν ἐτησίαν ἑορτὴν τῆς 24 Ἰουνίου, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς λειτουργίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Ἱδρύματος κορασίων, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ ἑκούσιαι δωρεαὶ ἔφθασαν τὸ ποσὸν τῶν 51000 λιρῶν στερλινῶν. Τῷ 1893 συνελέγη ἐπίσης τὸ ποσὸν τῶν 141000 λιρῶν στ. κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ ἱδρύματος παίδων, τὴν ὁποίαν ἐπίσης ὠργάνωσε καὶ διηύθυνεν ὁ ἴδιος. Ὁ Ἐδουάρδος κατέθεσεν ἐπίσης ὡς Μέγ.·. Διδ.·. μετὰ τεκτονικῶν ἐπιδείξεων, τὸν θεμέλιον λίθον τῶν νέων Docks ἐν Βομβάῃ ὡς καὶ πολλῶν δημοσίων καταστη-

μάτων ἐν Ἀγγλίᾳ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Μεγ.·. Διδασκαλίας του ἐπῆλθεν ἡ ρῆξις τῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας. Παρητήθη τοῦ ἀξιώματός του, ὅταν ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον (τῷ 1901). Ὁ Ἐδ. Ζ' εἶχεν ἀνακηρυχθῆ καὶ ἐπίτιμος Ὑπ.·. Ταξ.·. τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος.

Ἐδουάρδος Η'. (νῦν Δοὺξ τοῦ Οὐΐντσωρ). Βασιλεὺς τῆς Μ. Βρεττανίας διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Βασιλέα Γεώργιον Ε' τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1936. Ἐγεννήθη εἰς τὸ προάστιον Ρίτσμοντ καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα Οὐάϊτ λότζ τὸ 1894. Ὡς Δοὺξ τῆς Οὐαλλίας ἐχρημάτισε Ἐπαρχ.·. Μ.·. Διδ.·. τῆς Ἡνωμ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1936 παρητήθη τοῦ θρόνου καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Ἀμερικανίδα Οὐάλλις Σίμψον λαβὼν τὸν τίτλον Δοὺξ τοῦ Οὐΐντσωρ.

Ἐδουάρδος ὁ Ἐξομολογητής. Βασιλεὺς τῶν Ἀγγλοσαξώνων (1004—65), ἀνακηρυχθεὶς ἅγιος. Κατά τινα παράδοσιν, ἣν ἀναφέρει ὁ Mackey, οὗτος ὑπῆρξε πάτρων τῶν Τεκτόνων ἐν Ἀγγλίᾳ τῷ 1041.

Ἐδουάρδος πρίγκιψ. Υἱὸς τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Γεωργίου τοῦ Γ' καὶ Δοὺξ τοῦ Κέντ. Ἐμυήθη τῷ 1790 ἐν Γενεύῃ εἰς τὴν Στ.·. τῆς «Ἑνώσεως τῶν Καρδιῶν». Ἦτο Μ.·. Διδ.·. τῶν «Ἀρχαίων», παρητήθη δ' ὑπὲρ τοῦ Δουκὸς τοῦ Σάσσεξ καὶ τῆς Ἑνώσεως τῶν Ἄγγλων Τεκτόνων τῷ 1813 (βλ. *Ἀγγλία*).

Ἐδουάρδου ΙΙΙ, *Χειρόγραφον*—. Τεκτονικὸν χειρόγραφον, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ *Ἄντερσον* εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων του (σελ. 71) καὶ ὑπὸ τοῦ *Πρέστον* ὡς «παλαιὸν ἡμερολόγιον τῆς ἐνδόξου βασιλείας τοῦ Βασιλέως Ἐδουάρδου τοῦ Γ'».

Τὸ πλῆρες κείμενον τοῦ χειρογράφου δὲν ἀναφέρεται, τὰ δημοσιευόμενα ὅμως ὑπ' ἀμφοτέρων ἀποσπάσματα εἶναι ἀπολύτως ὅμοια μὲ τὰ τοῦ *Χειρογράφου Κοὺκ* (Cooke M. S.) καὶ μόνον ἡ ἀρχαΐζουσα γλῶσσα τοῦ τελευταίου τούτου ἔχει συγχρονισθῆ ὑπὸ τοῦ Ἄντερσον, ὅστις εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ ἀλλοιώνῃ τὴν γλῶσσαν παλαιῶν ἐγγράφων.

Ὁ Mackey φρονεῖ ὅτι ἀμφότερα τὰ χειρόγραφα ταῦτα εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτό.

Ε.·. Δ.·. Τ.·. Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. Ἔκφρασις τιθεμένη ἐπὶ κεφαλῆς παντὸς ἐγγράφου τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σκ.·. Δ.·. καὶ ἀποτελοῦσα συντόμευσιν τῆς φράσεως. «Ε ἰ ς δ ό ξ α ν τ ο ῦ Μ ε γ ά λ ο υ Ἀ ρ χ ι τ έ κ τ ο ν ο ς τ ο ῦ Σ ύ μ π α ν τ ο ς».

Ἔθνη, ἐθνότητες. Ἐκτὸς τῶν ἀτόμων ὑπάρχουν ἐν τῇ ἀνθρωπότητι καὶ οἱ καθολικοὶ ὀργανισμοί, τὰ ἔθνη ἢ ἐθνότητες, τὰ μέλη τῶν ὁποίων συνδέονται στενότατα μεταξὺ τῶν δι' ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν καὶ διακρίνονται σαφέστατα ἀπὸ ἄλλους τοιούτους ὀργανισμούς. Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν ἐθνῶν εἶναι κυρίως ἡ ἐθνικὴ γλῶσσα ἑκάστου.

Ὁ παπισμός, ὡς γνωστόν, ἐπεζήτησε νὰ ἀνασυστήσῃ τὸ ἀρχαῖον ρωμαϊκὸν ἔθνος ὑπὸ νέαν μορφὴν καὶ προσεπάθησε νὰ καταπνίξῃ τοὺς φυσικοὺς τούτους ὀργανισμούς, ἐπιβάλλων εἰς αὐτοὺς οὐχὶ μόνον πάσας τὰς ἰδέας του, ἀλλὰ καὶ τὴν γλῶσσαν του. Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὅμως καὶ οἱ Ἐλεύθεροι Τέκτ.·. ἦσαν καὶ εἶναι πεπεισμένοι, ὅτι τὰ ἔθνη, αἱ ἐθνότητες, ὀφείλουσι νὰ τύχωσι τῆς αὐτῆς προστασίας, ὅπως ἕκαστος ἄνθρωπος, καὶ νὰ μὴ παρακωλύωνται καὶ στερῶνται τῆς ἐλευθερίας, τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ συμφώνως πρὸς τὴν ἰδιάζουσαν φύσιν των.

Ἐθνικὴ Μητρικὴ Στοὰ «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν». (National—Mutterloge «Zu den drei Weltkugeln».). Βλ. *Πρωσσία, Γερμανία, Βερολῖνον*.

Ἐθνικὴ Στοὰ τῆς Ἑλλάδος, *Μεγάλη*—. Βλ. *Ἑλλάς*.

Ἐθνικὸς Μέγας Διδάσκαλος. Τίτλος τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς πρὸ τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχὴν ὑφισταμένης Μεγ.·. Ἐθνικῆς Μητρικῆς Στ.·. «Τῶν Τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν», ὡς καὶ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Βελγίου.

Ἐθνικὴ Τεκτονικὴ Ἑταιρεία ἐρευνῶν. (National Masonic Research Society). Ἐπιστημονικὴ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἕνωσις, ἐργαζομένη ἐν Louis τῆς Μοντάνα (Ἡνωμ. Πολιτ. Ἀμερικῆς) 1627 Locust Street. Ἐκδίδει τὸ πλουσίως εἰκονογραφημένον περιοδικὸν «The Builder», εἰς τὸ ὁποῖον συνεργάζονται οἱ σοβαρώτεροι ἱστορικοὶ ἐρευνηταὶ τῆς Ἀμερικῆς. Μὲ τὸ περιοδικὸν συνδέεται καὶ ἡ λειτουργία ἐκδοτικοῦ ἱδρύματος μὲ πολλὰ δημοσιεύματα πολυτίμου περιεχομένου. Ἡ Ἑταιρεία ὀνομάζει μέλη αὐτῆς καὶ ξένους συγγραφεῖς, ἔχοντας ἀξίαν.

Ἐθνικοσοσιαλισταί. (Nationalsozialisten, N. S. A. P. D.=Ἐθνικοσοσιαλιστικὸν κόμμα τῆς Γερμανίας). Εὐθὺς ἀπὸ τῆς συστάσεώς του τὸ κόμμα τοῦτο ἐκηρύχθη σφοδρῶς πολέμιον πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ διεξήγαγε σφοδρὸν ἀντιτεκτονικὸν ἀγῶνα διὰ πολυαρίθμων συγγραμμάτων, ἄρθρων καὶ ὁμιλιῶν τοῦ Ἀδόλ. Χίτλερ, κυριώτατα δὲ τοῦ Ἀλφρ. Ροζεμπέργκ, ἀρχισυντάκτου τοῦ φύλλου «Λαϊκὸς Παρατηρητής», τοῦ ἐκδιδομένου ὑπὸ τοῦ Ἀδόλφου Χίτλερ. Ὁ Ροζεμπέργκ, εἷς ἐκ τῶν ἐξεχόντων «πνευματικῶν ἡγετῶν τοῦ κόμματος», ἀφιέρωσε διὰ τὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. ζήτημα σειρὰν τευχῶν, θέμα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ «Ἐλευθεροτεκτονικὴ παγκόσμιος πολιτικὴ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς κριτικῆς ἐρεύνης». Καὶ ναὶ μὲν ὁ Ροζεμπέργκ ἀποκαλεῖ τὰς ψευδολογίας τοῦ Ταξὶλ «παγκόσμιον σκάνδαλον» καὶ ἀπορρίπτει πολλὰς γνώμας τοῦ Λουντεντόρφφ ὡς «ἀκρίτους ὑπερβολάς», «πολιτικὰ παραστρατήματα», «σημεῖα ἀπωλείας πνευματικῆς ἰσορροπίας» καὶ «κωμικάς», ἐπίσης δὲ χαρακτηρίζει τὰς ἐκθέσεις τῆς Κυρίας Λουντεντόρφφ ὡς «ἄσχημα ρωμάντσα» καὶ «θρασείας προσβολάς», εἰς τὰς ὁποίας «κάθε σοβαρότης παύει», ἐν τούτοις πιστεύει ὁ ἴδιος ὅλας τὰς περὶ Ἐλευθεροτεκτόνων μυθολογίας. Ὁ Ροζεμπέργκ δέχεται τὰς ἀπόψεις περὶ «τεχνητῶν Ἰουδαίων», περὶ τῆς «παγκοσμίου ἄνευ ὑπάρξεως διαφόρων λαῶν ἀπόψεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ», περὶ «δολοφονίας τοῦ Σεραγέβου» καὶ περὶ τῆς «Ἐλευθεροτεκτονικῆς δικτατορίας ἐν Εὐρώπῃ». Ὁ Ροζεμπέργκ ἐκθέτει διαφόρους ἰσχυρισμούς, στερουμένους πάσης βάσεως.

Ὁ Ροζεμπέργκ ἐξήγαγεν αὐθαίρετα συμπεράσματα κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ Τεκτονισμὸς πρέπει νὰ συντριβῇ, διότι ἀνήκει ὡς σύνολον εἰς τὰ παλαιὰ πνευματικὰ ράκη, ὅπως καὶ ἄλλαι ἰδέαι τοῦ 18ου αἰῶνος.

Εἰς ἐπιστολήν του ἐκ τῆς ἐν Μονάχῳ καγκελλαρίας τοῦ Ἀδ. Χίτλερ, γραφεῖσαν 6 Δεκεμβρίου 1930, ὁ τότε ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ Χίτλερ Ροδόλφος Ἔςς ἐτόνιζε: «Ὡς γνωστὸν ὅλαι αἱ Ἐλευθεροτεκτονικαὶ Στοαὶ εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν ἀρχηγῶν, οἱ ὁποῖοι καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν δὲν εἶναι γνωστοί, οὔτε κατ' ὄψιν οὔτε κατ' ὄνομα. Δέχονται ὡς ἐκ τούτου ὑποδείξεις ἀπὸ μίαν ἀκατάληπτον καὶ ἀνεύθυνον ἀρχήν. Ἐπίσης εἶναι γεγονὸς ὅτι αἱ Ἐλευθεροτεκτονικαὶ Στοαὶ εὑρίσκονται εἰς στενὰς σχέσεις μὲ Ἐλευθεροτεκτονικὰς ὀργανώσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ.

(Βλ. λ. *Γερμανία*).

ΕΙ—Μυστηριῶδες σύμβολον τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο χαραγμένον ὑπεράνω τῆς εἰσόδου τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ὁποίου πολλαὶ ἐδόθησαν καὶ δίδονται ἀκόμη ἐξηγήσεις. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν εἶχον δυνηθῆ νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν πραγματικὴν σημασίαν τοῦ συμβόλου αὐτοῦ. Καὶ μόνον οἱ μεμυημένοι εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια τὴν κατενόουν.

Ὁ Πλούταρχος βραδύτερον, ἐπ' ἀρκετὸν διαμείνας εἰς Δελφοὺς καὶ διατελέσας καὶ εἰς τὴν πατρίδα του ἀρχιερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος ἔγραψε περὶ συζητήσεως τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς τοὺς Δελφοὺς διὰ τὴν σημασίαν τοῦ Ε (εἶ).

Κατὰ τὴν συζήτησιν αὐτὴν δίδονται αἱ ἀκόλουθοι πιθαναὶ ἐξηγήσεις.

1. Τὸ Ε αὐτὸ εἶχεν ἀφιερωθεῖ ὑπὸ τῶν Σοφῶν διὰ

νὰ ἀποδείξουν ὅτι ἦσαν πέντε καὶ ὄχι ἑπτὰ (τὸ Ε ἀριθμητικῶς ἐσήμαινε 5).

2. Τὸ Ε δεύτερον εἰς τὴν σειρὰν τῶν φωνηέντων συμβολίζει τὸν Ἥλιον ὅστις κατέχει τὴν δευτέραν θέσιν μεταξὺ τῶν πλανητῶν, ὁ δὲ Ἀπόλλων ταυτίζεται πρὸς τὸν Ἥλιον, οὕτως ὥστε τελικῶς τὸ Ε ὑπετέθη ὅτι συμβολίζει τὸν θεὸν τῶν Δελφῶν.

3. Τὸ *Εἰ* σημαίνει «ἐὰν» ἐρωτηματικὸν τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποίουν οἱ συμβουλευόμενοι τὸν Χρησμὸν ὁσάκις διετύπουν εἰς τὸ Μαντεῖον ἐρώτησίν τινα.

4. Τὸ *Εἰ* ἦτο ἐπίσης ὑποθετικόν, εἰς τὰς ἀπευθυνομένας πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ἐρωτήσεις.

5. Ὁ ἀριθμὸς 5 ἔχει εἰδικὴν σημασίαν τόσον εἰς τὰ μαθηματικὰ ὅσον καὶ εἰς τὴν φυσιολογίαν, τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν μουσικήν.

6. Τὸ ΕΙ τέλος σημαίνει καὶ *εἶσαι*, δεύτερον ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ εἰμί.

Κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν συζήτησιν αὐτὴν ἔδωσεν ὁ φιλόσοφος Ἀμμώνιος διδάσκαλος τοῦ Πλουτάρχου, τὸ *Εἰ* ἀπηυθύνετο ὑπὸ τοῦ ἐπισκεπτομένου τὸ ἱερὸν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐσήμαινεν «εἶσαι ! ὑπάρχεις».

Ἡ ἀποκρυφιστικὴ ἐπιστήμη ἐν τούτοις διάφορον δίδει ἑρμηνείαν, ἥτις φαίνεται καὶ ἡ ὀρθωτέρα.

Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ Δελφικοῦ ἄντρου δὲν ὑπῆρχε μόνον τὸ Ε. Ὑπεράνω αὐτοῦ ὑπῆρχε καὶ τὸ γνωστὸν ρητὸν «Γνῶθι σαυτόν». Τὸ ρητὸν αὐτὸ ἀπηυθύνετο πρὸς τὸν ἐπισκέπτην. Ἦτο ἡ ἐπιταγὴ τοῦ θεοῦ καλοῦντος τὸν ἐπισκέπτην νὰ γνωρίσῃ τὸν ἑαυτόν του (βλ. λέξιν Γνῶθι σαυτόν). Ἀλλὰ καὶ αἱ λοιπαὶ ἐπὶ τοῦ ἄντρου ἐπιγραφαὶ «Μηδὲν ἄγαν» καὶ «Ἐγγύα παρὰ δ' ἄτα» ἀπηυθύνοντο ἐπίσης πρὸς τοὺς προσερχομένους εἰς τὸν Ναόν. Εἶναι ἑπομένως λογικὸν νὰ φαντασθῇ τις ὅτι καὶ τὸ ΕΙ πρὸς τὸν ἐπισκέπτην καὶ γενικῶς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀπηυθύνετο καὶ ὄχι πρὸς θεόν. Ἔλεγε δηλαδὴ ἡ ἐπιταγὴ τοῦ θεοῦ: «Γνῶθι σαυτὸν —Εἶσαι».

Οἱ ἀποκρυφισταὶ ἑπομένως πιστεύουν ὀρθῶς ὅτι ἡ σημασία τῆς συμβολικῆς αὐτῆς φράσεως ἦτο ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ κατορθώνων *ἐκ τῶν ἔνδον* τοῦ ἑαυτοῦ του νὰ γνωρίσῃ ἑαυτὸν θὰ ἀντελαμβάνετο τελικῶς τί εἶναι. Εἶσαι τοῦ ἔλεγεν ὁ θεὸς ἀλλὰ γνῶθι σαυτὸν διὰ νὰ ἀντιληφθῇς καὶ σὺ ὁ ἴδιος τί εἶσαι.

Ἡ παλαιὰ γραφὴ τοῦ Ε ἐξ ἄλλου παρέχει λαβὴν καὶ εἰς ἄλλους συμβολισμοὺς ἀποκρύφους. Τὸ παλαιὸν ἔψιλον εἶχε σχῆμα ἡμισελήνου μὲ μίαν ἐπ' αὐτῆς κεραίαν. Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν τὰ δύο αὐτὰ γεωμετρικὰ σχήματα συμβολίζουν πολλά.

Τὸ ἡμικύκλιον εἶναι ἡ Γῆ, ἡ Μήτηρ Γῆ εἰς τὴν γόνιμον κοιλότητα τῆς ὁποίας ὁ Πατὴρ Ἥλιος, ἡ γονιμοποιὸς οὐρανία δυνάμις ρίπτει τὴν ἀκτῖνα του, παριστανομένης διὰ τῆς κεραίας ἵνα ἐξ αὐτῆς καὶ δι' αὐτῆς καρποφορήσῃ. Εἶναι ἀκόμη ἡ *ὕλη* (γῆ) καὶ τὸ *πνεῦμα* (φῶς) αἱ δύο οὐσίαι ἐκ τῶν ὁποίων ἐποιήθησαν τὰ πάντα, ἡ Μονὰς (βλ. λ.) καὶ ἡ Δυὰς (βλ. λ.) τῶν μυστῶν τῆς Ἐλευσῖνος, ἡ Σεμέλη καὶ ὁ Ζεὺς τῆς ἀρχαίας μυθολογίας ἐκ τῆς ἑνώσεως τῶν ὁποίων ἐγεννήθη ὁ Διόνυσος ὁ συμβολίζων τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν.

Οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὸν ἀποκρυφισμὸν διαβλέπουν ἑπομένως εἰς τὸ μυστηριῶδες αὐτὸ σύμβολον τοῦ Δελφικοῦ ἄντρου σημασίας αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπολύτως σύμφωνοι μὲ ὅσα ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία ἀναλλοίωτος διὰ τῶν αἰώνων ἠθέλησε νὰ διδάξῃ πρὸς τοὺς μύστας ὅλων γενικῶς τῶν Μυστηρίων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡ. 18, 19. 72 ὡς καὶ Jules Boucher «La Symbolique Maçonnique»).

εἴδωλον. Ὁμοίωμα προσώπου ἢ πράγματος, ἀντιπροσωπεῦον θεότητάς τινας καὶ ἀποτελοῦν ἀντικείμενον λατρείας. Γαλλ.·.· eidolon χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ὑπὸ τῶν πνευματιστῶν, προκειμένου περὶ φαντάσματος ἀστρικῆς μορφῆς.

Εἴδωλον—ἀνθρωπισμὸς (Götze Humanitat). Οὕτω ὠνόμαζεν ὁ Ἰησουΐτης πατὴρ Σ. Μ. Πάχτλερ κατὰ τὸ 70ὸν ἔτος τοῦ 19ου αἰῶνος τὸ ἰδεῶδες τοῦ—κατ' αὐτὸν—«ἀθεϊστικοῦ» Τεκτονισμοῦ. Ὁ Πάχτλερ ἔγραψε πολλὰ ἀντιτεκτονικὰ βιβλία, πολὺ ἀναγνωσθέντα καὶ σήμερον ἔτι μνημονευόμενα. Κύρια ἔργα του: «ὁ ἤρεμος πόλεμος κατὰ τοῦ θρόνου καὶ τῶν βωμῶν, ἢ τὸ ἀρνητικὸν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν» καὶ «Τὸ Εἴδωλον ἀνθρωπισμὸς ἢ τὸ θετικὸν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν».

εἴκοσιν ἕν. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος θεωρεῖται ὡς περιέχων μυστικιστικὴν δύναμιν, διότι εἶναι τὸ γινόμενον τοῦ 3 ἐπὶ 7, δύο τουτέστι ἐκ τῶν ἱερωτέρων περιττῶν ἀριθμῶν. Εἰς τὴν Καββαλὰ θεωρεῖται ἱερώτατος, διότι εἶναι τὸ ἄθροισμα τῶν γραμμάτων τοῦ ἱεροῦ ὀνόματος Ἐχγὲχ (βλ. *Εἰμὶ ὁ ὤν*).

Οἱ Ἀλχημισταὶ ἐπίσης τὸν εἶχον ἱερόν, διότι 21 ἡμέραι διυλίσεως ἀπῃτοῦντο διὰ τὴν μετατροπὴν τῶν ἀγενῶν μετάλλων εἰς ἄργυρον.

Κατὰ τὸν Δρα R. Allendy «Le Symbolisme des nombres» ὁ ἀρ. 21 εἶνε ὁ ἀντίστροφος τοῦ 12. Καὶ οἱ δύο ἀποτελοῦνται ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἀριθμοὺς ἀλλὰ κατ' ἀντίθετον τάξιν. Εἰς τὸν ἀριθμὸν 12 ἡ διαφοροποίησις ἐμφανίζεται ἐντὸς τῆς κοσμικῆς μονάδος διὰ νὰ τὴν ὀργανώσῃ εἰς τὰς ποικίλας μορφάς της ἐνῷ εἰς τὸν ἀριθμὸν 21 βλέπομεν τὴν ἀτομικότητα προκύπτουσαν ἀπὸ τὴν κοσμικὴν διαφοροποίησιν. Μὲ τὸν 12 ἡ δυὰς ὀργανώνει τὴν μονάδα. Μὲ τὸν 21 ἡ μονὰς ὀργανοῦται ἐντὸς τῆς Δυάδος.

εἴκοσιν ἕξ. Οἱ Καββαλισταὶ θεωροῦν τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν ὡς ἱερώτατον, διότι ἀποτελεῖ τὸ ἄθροισμα τῶν γραμμάτων τοῦ Τετραγραμμάτου. Γιὸντ Χὲ Βάου Χέ.

$$10 + 5 + 6 + 5 = 26$$

εἴκοσιν ἑπτά. Καίτοι ὁ ἀριθμὸς οὗτος συναντᾶται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἐκλ.·. Διδ.·. καί τινας ἄλλους ἀνωτέρους, ἐν τούτοις δὲν θεωρεῖται ἱερός. Ἡ σημασία του προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι εἶναι τὸ γινόμενον τοῦ κύβου τοῦ τρία ἐπὶ τρία: 3 Χ 3 Χ 3=27.

εἰκοσιτεσσάρων ἰντσῶν κανών. (Twenty-four inch Gauge). Βλ. *κανὼν εἰκοσιτεσσάρων ἰντσῶν*.

εἰρήνη. Συμβολικὴ Στ.·., λειτουργήσασα ἐν Κερκύρᾳ ἀπὸ τοῦ 1815—1818. Πρὸ τοῦ 1815 ὠνομάζετο «Στοὰ Saint Napoléon, μετωνομάσθη δ' εἰς Στ.·. «Εἰρήνη» (La Paix) μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ἐκ τῶν Ἰονίων νήσων. (Βλ. καὶ *Ἑλλάς*.)

εἰρήνη. Κατάστασις φιλίας καὶ ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης: φιλικὴ μεταξὺ τῶν κρατῶν σχέσις: ἡσυχία, ὁμόνοια, ἀγάπη.

Ἡ εἰρήνη ἀποτελεῖ φυσικὴν κατάστασιν εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ διατήρησις αὐτῆς ἐπεδιώκετο διὰ τῆς δημιουργίας ἐθίμων, ρυθμιζόντων τὰς ἀναφυομένας διαφορὰς καὶ διὰ τῆς συνάψεως συμφωνιῶν μεταξὺ γειτνιαζουσῶν φυλῶν. Οἱ Ἕλληνες πρῶτοι διὰ τῶν ἀμφικτυονιῶν ἐπεχείρησαν τὴν ἵδρυσιν μονιμωτέρων ὀργανισμῶν, ἐχόντων ἀποστολὴν τὴν λύσιν τῶν διενέξεων, τῶν ἐγειρομένων μεταξὺ τῶν διαφόρων πολιτειῶν. Πολὺ βραδύτερον, ἤτοι ἐπὶ Ἐρρίκου τοῦ Δ' (1553—1610) καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τούτου, ὁ Σουλλὺ κατήρτισε σχέδιον παγκοσμίου δημοκρατίας, διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἐξησφαλίζετο ἡ διαρκὴς εἰρήνη. Καὶ ἡ Συνέλευσις τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως διεκήρυξε τῷ 1890,

> *«ὅτι θεωρεῖ ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος ὡς σχηματίζον μίαν καὶ μόνην κοινωνίαν, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ εἰρήνη καὶ ἡ εὐτυχία ὅλων».*

Σοβαρωτέρα προσπάθεια πρὸς ἀποσόβησιν τῶν πολέμων ὑπῆρξεν ἡ καταβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τσάρου Νικολάου τοῦ Β' διὰ τῆς συγκλήσεως τῶν διασκέψεων τῆς Χάγης τῶν ἐτῶν 1899 καὶ 1907. Αἱ διασκέψεις ὅμως αὗται, ἀποτυχοῦσαι τοῦ κυρίου αὐτῶν σκοποῦ, περιωρίσθησαν εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν κανόνων τοῦ δικαίου τοῦ πολέμου, τὴν σύστασιν τοῦ διεθνοῦς διαιτητικοῦ δικαστηρίου καὶ τοῦ διεθνοῦς δικαστηρίου λειῶν.

Μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον τοῦ 1914—1918 ὠργανώθη διὰ τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν (1919) ἡ *Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν*, σκοπὸς τῆς ὁποίας ἦτο ἡ ἀπο-

κατάστασις ἐννόμου τάξεως μεταξὺ τῶν πολιτειῶν τοῦ δικαίου καὶ ἡ συνεργασία αὐτῶν πρὸς εἰρηνικὴν λύσιν τῶν διαφορῶν καὶ ἀποσόβησιν τῶν πολέμων.

Τὰ σχετικὰ ἀποτελέσματα τῆς δράσεως τῆς κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἰδίᾳ ὅμως ἡ ἀποτυχία αὐτῆς πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ μεταξὺ Κίνας καὶ Ἰαπωνίας πολέμου (1933—34), ἐδημιούργησαν πολλὰς ἀμφιβολίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποτελεσματικότητα τοῦ διεθνοῦς τούτου θεσμοῦ.

Ὡς συντελεσταὶ ἐπίσης διὰ τὴν παγίωσιν τῆς εἰρήνης δέον νὰ θεωρηθῶσι τὸ σύμφωνον τοῦ Λοκάρνο, τὸ σύμφωνον «Κέλλογκ», διὰ τοῦ ὁποίου ὁ πόλεμος ὡς μέσον ἐθνικῆς πολιτικῆς τίθεται ἐκτὸς νόμου, καὶ ἡ πρότασις τοῦ ἀειμνήστου ἀποστόλου τῆς εἰρήνης Ἀρ. Μπριάν, ὅστις τῷ 1929, ὡς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας διετύπωσε τὴν πρότασιν περὶ συγκλήσεως πανευρωπαϊκοῦ συνεδρίου ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς συγκροτήσεως εὐρωπαϊκῆς ὁμοσπονδίας.

Ἀλλ' οὔτε καὶ ὁ μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἱδρυθεὶς Ὀργανισμὸς τῶν Ἡνωμ. Ἐθνῶν ἐσημείωσε μεγαλυτέραν ἐπιτυχίαν λόγῳ κυρίως τῶν ἰμπεριαλιστικῶν τάσεων τὰς ὁποίας ἐξεδήλωσε ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωσις παρασύρουσα καὶ ὅμορά τινα κράτη ἐφ' ὧν ἐπέβαλε κομμουνιστικὸν ὁλοκληρωτικὸν καθεστώς.

Ἡ ἐναντίον τῆς Δημοκρατίας τῆς Νοτίου Κορέας ἐντελῶς ἀδικαιολότητος ἐπίθεσις τῶν κομμουνιστῶν Βορειοκορεατῶν, αἱ τοπικαὶ ἐπιθέσεις, τῶν κομμουνιστῶν πάντοτε, εἰς διάφορα ἄλλα σημεῖα τῆς γῆς, διὰ τὴν παρὰ τὴν θέλησιν τῶν λαῶν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας, ὡς τοῦτο συνέβη καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Δεκεμβρίου 1944, ἠνάγκασαν τοὺς ἐλευθέρους καὶ εἰρηνοφίλους λαοὺς νὰ συνασπισθοῦν εἰς ἀμυντικὰς ὀργανώσεις αἱ ὁποῖαι μέχρι στιγμῆς τουλάχιστον παρημπόδισαν τὴν εὐρυτέραν ἐκδήλωσιν τῶν κατακτητικῶν προθέσεων τῆς σπείρας τοῦ Κρεμλίνου.

Γενικῶς ἐν τούτοις, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὅσα ἐπετελέσθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πρὸς ἀποσόβησιν μιᾶς γενικωτέρας συρράξεως, εἶναι ὁπωσδήποτε ἱκανοποιητικὰ χωρὶς βεβαίως νὰ ἀποτρέπουν ὁριστικῶς τὸν κίνδυνον.

Ὁ πόλεμος ἄλλως τε εἶναι νόμος φυσικός. Ὁ ἄνθρωπος κατορθώνει βεβαίως νὰ καταργήσῃ τὰ προκαλοῦντα τοὺς ἑκάστοτε πολέμους αἴτια, ἀλλ' εἰς τὴν θέσιν των, μὲ τὴν ἐξέλιξιν, νέα ἐμφανίζονται τοιαῦτα. Θὰ ἔπρεπεν ἴσως νὰ εὑρεθῇ τρόπος ὥστε μυσταγωγημένοι ἄνθρωποι νὰ τεθοῦν ἐπὶ κεφαλῆς ὅλων γενικῶς τῶν λαῶν, διὰ νὰ ἐξευρεθῇ μέσον εἰρηνικῆς λύσεως τῶν ἀναφυομένων ἑκάστοτε μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ κρατῶν διαφορῶν.

Ἀλλὰ τοῦτο θὰ προϋπέθετε κοινωνίαν ἀγγέλων καὶ οὐχὶ ἀνθρώπων εἰς τοὺς ὁποίους συχνὰ τὰ πάθη κανονίζουν τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως.

(Τεκτ.)—Ἡ πρὸς τὰ ἔξω δρᾶσις ἑκάστου τέκτονος πρέπει νὰ εἶναι σήμερον διαρκὴς ἐργασία διὰ τὴν εἰρήνην. Ἡ ἐργασία αὕτη οὐδέποτε ὑπῆρξε τόσον ἀναγκαία, ὅσον σήμερον. Πολλοὶ προφέρουν τὴν λέξιν «εἰρήνη» ὡς ἀποστολὴν καὶ θέμα ὀργανώσεων τινῶν καὶ ἱδρυμάτων, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ σκέπτωνταί τι τὸ θετικὸν σχετικῶς. Χρησιμοποιοῦν αὐτὴν διότι ἀπηχεῖ ὡραῖα καὶ ἐξευγενίζει τοὺς σκοπούς. Ἀλλὰ πραγματικῶς εἰς πολὺ ὀλίγους ὑπάρχει ἡ ἐπίγνωσις περὶ τοῦ τί ἐστὶ εἰρήνη. Ἐπὶ μακρὰ ἔτη παγκοσμίων πολέμων ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἀλληλοεσπαράζοντο. Θὰ ἔπρεπε συνεπῶς νὰ πιστεύῃ τις, ὅτι κατόπιν τῆς τρομερᾶς αἱματοχυσίας καὶ ἀλληλοκαταστροφῆς, οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων θὰ διηνοίγοντο εὐρέως καὶ ὅτι αἱ ψυχαί των θὰ καθίσταντο ἔδαφος δεκτικὸν καλλιεργείας τῆς ἰδέας τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Παρὰ ταῦτα συμβαίνει τὸ ἀντίθετον! Ἔνστικτα πολέμου καὶ μίσους συνωθοῦνται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὴν θολὴν ἐπιφάνειαν.

Οἱ σκοποὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ πρέπει νὰ ἀποβλέπουν καὶ πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην. Τὸ τοιοῦτον δὲν ἀποτελεῖ πολιτικήν, εἶναι ἀνθρώπινον καθῆκον, τὸ ὁποῖον προκύπτει κατὰ φυσικὴν ἀναγκαίαν συνέπειαν ἐκ τοῦ ἐλευθεροτεκτονικοῦ ἰδεώδους τῆς ἀδελφώσεως τῆς ἀνθρωπότητος, τοῦ ὁποίου αἱ ἀπαιτήσεις εἶναι: θέλησις διὰ τὴν εἰρήνην, πνεῦμα εἰρήνης. «Ἡ ἰδέα τῆς εἰρήνης ἀνήκει καθ' ὁλοκληρίαν εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν οὐσίαν καὶ ὑπόστασιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» (*Πρβλ. Βάννερ τοῦ πρεσβυτέρου : ἡ ἱστορία τῆς Ἑνώσεως τῶν Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, Βερολῖνον 1911*). Ὅτι ἡ ἰδέα τῆς εἰρήνης εἶναι θέμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, νὰ κατασκευάσῃ δηλ. οὗτος μίαν γέφυραν ἐλευθεροτεκτονικῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν ὑπεράνω τῶν κρημνῶν καὶ βαράθρων τοῦ μίσους, νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν εἰρήνην, τὸ διεκήρυξε πανηγυρικῶς κατὰ τὸ μέσον τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου (εἰς τὸ περιοδικὸν «American Freemason» 1915) ὁ πνευματικὸς ἡγέτης τοῦ ἀγγλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ Σὲρ Ἀλφρέδος Robbins. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δύναται νὰ καταστῇ μία ἠθικὴ δύναμις κατὰ τοῦ ἀπεριορίστου ἐγωϊσμοῦ, τοῦ ὁδηγοῦντος πάλιν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς πόλεμον, ἓν δυναμικὸν κέντρον, τὸ ὁποῖον νὰ ἀκτινοβολῇ ἀληθῆ καὶ πραγματικὸν ἀνθρωπισμόν, οὗτινος σήμερον ἔχει—ὑπέρποτε ἢ ἄλλοτε—ἀνάγκην ἡ ἀνθρωπότης. Τὸ καθῆκον τὸ ὁποῖον ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ἔχει σήμερον ὁ Ἐλευθεροτεκτονικὸς σύνδεσμος, εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ Λέσιγγ, ὁ Φίχτε καὶ ἄλλοι προφῆται τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καθώρισαν ποτὲ εἰς αὐτόν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν δ' αὐτήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ κόσμος ἔχει περιπέσει εἰς ἀπαισιοδοξίαν, ὁ Ἐλευθεροτέκτων ὀφείλει νὰ εἶναι αἰσιόδοξος ἔστω καὶ ἂν διαρκῶς καὶ καθημερινῶς δοκιμάζει νέας πικρὰς ἀπογοητεύσεις εἰς τὸ ζήτημα τῆς εἰρήνης.

Ὁσάκις Ἐλευθεροτέκτονες συναντῶνται εἰς διεθνῆ συνέδρια τὸ πρόβλημα τῆς εἰρήνης καθίσταται τὸ κέντρον τῶν συζητήσεων. Ἰδιαιτέρως εἰς διάφορα συνέδρια μέχρι τοῦδε ἐτονίσθη ὅτι ἡ προσέγγισις Γάλλων καὶ Γερμανῶν εἶναι προϋπόθεσις διὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς Εὐρώπης. Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ὁ Γαλλικὸς ἰδίᾳ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς (Βλ. *Γαλλία*) ἐτόνισε καὶ προήγαγε τὴν ἰδέαν τῆς Γαλλογερμανικῆς προσεγγίσεως.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὑπερηφάνως δύναται νὰ καυχᾶται ὅτι ἐκ τῶν τάξεών του προῆλθον πολλοί, λαβόντες τὸ βραβεῖον τῆς εἰρήνης τοῦ Νόμπελ. Οἱ Dunant, Ducommun, Bourgeois, Fried, La Fontaine, Roosevelt, Στρέζεμαν, Κελλογκ, Τροῦμαν ἀνῆκον ἢ ἀνήκουν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν Σύνδεσμον. Τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι ἁπλῆ σύμπτωσις. Ὁ Ἐλευθερ.·. Σύνδεσμος ἀπέδωκεν ἐπίσης καὶ εἰς ἄλλας χώρας ἡγέτας τῆς εἰρηνιστικῆς κινήσεως. Ἐξ ἄλλου ἐντονώτερον διαρκῶς προσπαθεῖ νὰ ἰσχυροποιήσῃ καὶ καταστήσῃ δραστικωτέραν τὴν εἰρηνιστικὴν ἐργασίαν καὶ εἰς τὰς τάξεις του. Εἰς τὰ συνέδρια τῆς Α.Μ.Ι. καὶ τῆς Γενικῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς Ἑνώσεως (βλ. λ.) παρουσιάζεται ἀναγεγραμμένη καὶ εἰς τὰ τυπικὰ ἀκόμη ἡ ὑποχρέωσις εἰς ἐργασίαν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Κατὰ τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὸν τῷ 1929 συνέδριον τῶν Ὑπάτων Συμβουλίων τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. ἐγένετο δεκτὴ—προτάσει τοῦ Abbott, Ὑπ.·. Τοξ.·. τῆς Βορ. Δικαιοδοσίας τῆς Βορ. Ἀμερικῆς—ἡμερησία διάταξις, εἰς τὴν ὁποίαν διεκηρύσσοντο τὰ ἀκόλουθα:

Ὁ κόσμος πρέπει νὰ ἀπολαύσῃ ἀληθοῦς φιλίας καὶ ἀληθοῦς ἀλληλοεμπιστοσύνης καὶ μιᾶς ἀλληλοβοηθείας αὐταπαρνήτου, περιλαμβανούσης ὅλους... Ὅπως ἑκάστη τεκτονικὴ ὀργάνωσις εἶναι φυτώριον τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης καὶ τῆς πολιτικῆς πίστεως, οὕτω πως πρέπει νὰ εἴμεθα ἐπίσης κομισταὶ τῆς εἰρήνης, σκαπανεῖς ἑνὸς προοδεύοντος πολιτισμοῦ... Οἱ σύνεδροι ὀμνύουν πανηγυρικῶς, ὅτι θὰ προσπαθήσουν νὰ καταστήσουν ἰσχυρὰν κάθε νόμιμον ἐπιρροὴν καὶ νὰ κατευθύνουν ὅλας των τὰς προσπαθείας πρὸς προαγωγὴν τῆς εἰρήνης, πρὸς ἰσχυροποίησιν τῆς καλῆς θελήσεως καὶ πρὸς ἐγκαθίδρυσιν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων ὅλης τῆς γῆς τῆς ἐνδόξου κυριαρχίας τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης..».

Κατὰ τὸ ἐν Βελιγραδίῳ συνελθὸν ἐπίσης συνέδριον τῆς Α.Μ.Ι. τοῦ 1926 ἀπεφασίσθη ἡ *διακήρυξις τοῦ Βελιγραδίου* (βλ. λ.). Ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἐγένοντο καὶ συχνότερον διακηρύξεις περὶ εἰρήνης εἰς πολλὰς χώ-

ρας ὑπὸ τῶν ἐν αὐταῖς ἐργαζομένων Στοῶν. Τὸ ζήτημα τῆς εἰρήνης ἀποτελεῖ μόνιμον θέμα με\ετῶν εἰς πολλὰς Μεγ.·. Στ.·..

Τὴν 6 Μαΐου 1931 80 Στοαὶ τῶν Παρισίων καὶ τῶν περιχώρων των ἵδρυσαν μίαν «Ἀ δ ε λ φ ι κ ὴ ν Ἕ ν ω σ ι ν δ ρ ά σ ε ω ς κ α τ ὰ τ ο ῦ π ο λ έ μ ο υ» καὶ μεταξὺ ἄλλων ἀπεφάσισαν :

Ἡ Ἀδελφικὴ Ἕνωσις διακηρύσσει ὅτι ἡ ἰδιότης τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ τὴν ἰδιότητα μέλους οἱασδήποτε πολιτικῆς ὀργανώσεως, ἡ ὁποία φαίνεται ἱκανὴ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν προσέγγισιν τῶν λαῶν καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῆς εἰρήνης.

Ὁ πόλεμος εἶναι ἀνήθικος εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις.

Ὁ ἄριστος τρόπος ἐξυπηρετήσεως τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι ἡ καταπολέμησις τοῦ πολέμου μὲ ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δέον νὰ διαθέτῃ ὅλην του τὴν ἐπιρροὴν καὶ ὅλας του τὰς δυνάμεις ἐναντίον τοῦ πολέμου.

Ἰδιαιτέρας μνείας ἄξιαι εἶναι αἱ σχετικαὶ ἀντιλήψεις τοῦ Γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Οὕτω κατὰ τὴν ἐν Φραγκφούρτῃ (παρὰ τὸν Μάϊν) συνέλευσιν τῶν Γερμανικῶν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ 1914 αἱ τρεῖς ἀρχαῖαι πρωσσικαὶ Μεγ.·. Στοαὶ παρουσιασαν τὴν ἀκόλουθον πρότασιν :

«*Ἡ ἐνεργητικότης τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν σωματείων πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν μελῶν των κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Συνδέσμου καὶ εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἰδέας καὶ τοῦ πνεύματος τῆς εἰρήνης διὰ τῶν μελῶν των εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν εὐρύτερον κύκλον.*

Κάθε ἄλλο εἶδος ἐνεργητικότητος θὰ ὡδήγει εἰς πολιτικὰς τάσεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. Σύνδεσμος δέον νὰ κρατῆται μακράν. Ἄμεσος προαγωγὴ τῆς νεωτέρας εἰρηνιστικῆς κινήσεως δὲν εὑρίσκεται ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς ἐργασίας καὶ ἡ συνέλευσις τῶν Μεγ.·. Στ.·. ζητεῖ ἀπὸ τὰς Γερμανικὰς Μεγ.·. Στ.·. νὰ ἀπέχουν καὶ νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰς αὐτὰς εἴσοδον τῆς τοιαύτης κινήσεως. Εἰς ἐκείνους τοὺς Ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι εἶναι ὀπαδοὶ τῆς κινήσεως αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ ἀπαγορευθῇ βεβαίως τὸ νὰ ἐργάζωνται ὑπὲρ αὐτῆς, ἐν τούτοις θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀπαγορευθῇ εἰς αὐτούς, νὰ παρουσιάζωνται δημοσίᾳ δρῶντες ὑπὲρ τῆς κινήσεως ταύτης ὡς Ἐλευθεροτέκτονες».

Ἀξία μνείας εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ διακήρυξις τῆς Μεγ.·. Μητρικῆς Στ.·. τοῦ Ἐκλεκτικοῦ Συνδέσμου ἐν Φραγκφούρτῃ (παρὰ τὸν Μάϊν), ἡ ὁποία ἔλεγε :

«*Ἡ συμφιλιωτικὴ καὶ ἐξομαλυντικὴ δρᾶσις τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος ἐφ' ὅλων τῶν πεδίων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς συμπεριλαμβάνεται εἰς τὰ θέματα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ· συνεπῶς ὁ Τέκτων πρέπει νὰ ἐργάζηται, ὅπως ἕκαστος πεπολιτισμένος λαὸς ἐννοήσῃ καὶ σέβεται τὸ ἰδιάζον τῶν ἄλλων λαῶν καὶ ὅπως εἰρηνικῶς ἐξομαλύνωνται αἱ ἀναπόφευκτοι διαφοραὶ καὶ ἀντιθέσεις μεταξὺ τῶν λαῶν. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τούτων καλοῦνται τόσον αἱ Στοαὶ ὅσον καὶ οἱ Τέκτονες. Ἡ Μεγ.·. ὅμως Μητρικὴ Στοὰ τοῦ Ἐκλεκτικοῦ Συνδέσμου οὐδένα περιορισμὸν θέτει εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐργασίας ταύτης, τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον εἶναι πεπεισμένη, ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι διαπεποτισμένη ἀπὸ πνεῦμα πατριωτισμοῦ καὶ ὅτι ἡ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κίνησις δὲν ἐπιδιώκει πολιτικοὺς σκοπούς*». Παρομοίαν διακήρυξιν ἐξέδωκε τότε καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Δαρμστάττης.

Ἐννοεῖται ὅτι πάντα ταῦτα δὲν ἠμπόδισαν τὸ Χιτλερικὸν καθεστὼς ἀκολούθως νὰ ἐξαπολύσῃ τὸν β.' παγκόσμιον πόλεμον διὰ νὰ ὑποδουλώσῃ τοὺς λαοὺς ὡς ἐπιδιώκει καὶ σήμερον νὰ πράξῃ καὶ ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωσις μὲ μίαν δῆθεν εἰρηνιστικὴν ἀλλ' οὐσιαστικῶς ἰμπεριαλιστικὴν πολιτικήν.

Εἰρηνισμὸς (Pacifismus). Πολιτικὸν δόγμα κατὰ τὸ ὁποῖον ἀποσκοπεῖται ἡ ἀποσόβησις τῶν πολέμων καὶ ἡ ἐξασφάλισις καθολικῆς καὶ διαρκοῦς εἰρήνης. Ὁ ἐξ Ἰένης Καθ. Δωρ Ἐρρῖκος Σμὶτ εἰς τὸ «Φιλοσοφικὸν Λεξικό» του, χαρακτηρίζει τὸν εἰρηνισμὸν ὡς μίαν τόσον αὐτονόητον ἀξίωσιν τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ὥστε ἀντίθετος ἀντίληψις ἢ διαγωγὴ ἢ δρᾶσις νὰ εἶναι ἀσφαλὲς χαρακτηριστικὸν γνώρισμα ἠθικῆς κατωτερότητος».

Ἡ ἰδέα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ περὶ ἀδελφώσεως τῆς ἀνθρωπότητος, ἰδέα συμβολιζομένη διὰ τῆς παγκοσμίου τεκτονικῆς ἁλύσεως, εἶναι καθαρῶς εἰρηνιστική. Τούτου ἕνεκα Ἐλευθεροτέκτονες εὑρέθησαν καὶ εὑρίσκονται πάντοτε εἰς τὰς πρώτας γραμμὰς τῆς εἰρηνιστικῆς κινήσεως, ἐργαζόμενοι διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἰδέας τῆς εἰρήνης.

εἰρηνιστικὴ κίνησις. Ὡς ἀπαρχή, ἐγκαινιάζουσα τὴν ὑπὲρ τῆς παγιώσεως παγκοσμίου εἰρήνης προσπάθειαν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ φιλοσοφία τῶν Στωϊκῶν. Ἐπηκολούθησε κατόπιν ὁ Μεσαιων καὶ μόλις κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα ἐνεφάνη και πάλιν ἡ γνώμη τῆς ἀποσοβήσεως τοῦ πολέμου διὰ τῆς διαιτησίας, ἰδέα ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῶν Groth καὶ Leibnitz. Ἀλλ' ἡ ἰδέα τῆς διαρκοῦς εἰρήνης προσέλαβεν ὅλην τὴν ὑψηλήν της ἠθικὴν σημασιαν διὰ τῆς ἀνθρωπιστικῆς φιλοσοφίας τοῦ ΙΗ' αἰῶνος καὶ τῶν κορυφαιων ἐκπροσώπων της Ρουσσῶ καὶ Βολταιρου. Ὁ Κὰντ ἐξέδωκε κατόπιν τὸ «Φιλοσοφικὸν σχέδιον διαρκοῦς εἰρήνης», βασιζόμενον ἐπὶ ὁμοσπονδίας, ἀνεξαρτησίας ἑκάστου κράτους καὶ ἀλληλεγγύης μεταξὺ αὐτῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ ὅμως διατυποῦται καὶ ἡ ὁμολογία, ὅτι δὲν πρέπει τοῦτο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπιδεκτικὸν ἐφαρμογῆς καθ ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτοῦ. Ἡ ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως παγκοσμίου εἰρήνης προσπάθεια ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα μὲ κορυφαίους ἀποστόλους της τοὺς Βένθαμ, Μπρούγκαμ, Φουριέ, Σαὶν—Σιμόν, Λαμαρτῖνον, Οὐγκώ, Τολστόη, κ. ἄλ. ἔχουσα ὅμως καὶ τοὺς ἀντιδρῶντας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρξαν ὁ Δάρβιν, ὁ Μάλθος, ὁ Νῖτσε, κ. ἄλ. Κατὰ τὸ 1892 συνεκροτήθη ἐν Ρώμῃ παγκόσμιον συνέδριον τῆς εἰρήνης, τὸ ὁποῖον ἵδρυσε τὸ «Διεθνὲς Γραφεῖον τῆς Εἰρήνης» ἀποτελοῦν ἰδιωτικὴν ὀργάνωσιν. Εἰς τὰ συνέδρια ταῦτα συμμετεῖχον καὶ ἀντιπροσωπεῖαι τῶν κατὰ χώρας Ἐλευθεροτεκτονισμῶν, ἰδιαιτέρως δὲ τα κτικῶς ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμό.

Εἰσδοχὴ (γαλλ reception, ἀγγλ. admission καὶ initiation, γερμ. Aufnahme). ἡ λέξις αὕτη χρησιμοποιεῖται γενικῶς διὰ νὰ σημάνῃ τὴν πρᾶξιν τῆς μυήσεως ἑνὸς β.·β.·. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν ἄλλως τε χρησιμοποιεῖται ἡ ἀντίστοιχος ἀγγλική, admission. εἰς τὰ *Ἀρχαῖα Καθήκοντα»* (βλ. λ.) τὰ γενόμενα ἀποδεκτὰ τὸ 1722.

Ἐν τούτοις οἱ «Γεν. Κανονισμοὶ» τοῦ 1721 χρησιμοποιοῦν τὴν λέξιν «εἰσδοχή» ὑπὸ ἔννοιαν ἐντελῶς διάφορον τῆς «μυήσεως». Διὰ τῆς εἰσδοχῆς ἐννοεῖται ἡ ἐγγραφὴ ἑνὸς Τέκτ.·. ὡς τακτικοῦ μέλους μιᾶς Στ.·., οὐχὶ δὲ καὶ ἡ μύησις ἑνὸς βεβ.·., ὅστις γ ί ν ε τ α ι ἢ μ υ ε ῖ τ α ι τέκτων. Ὁ Μακεϋ, ἐπιμένων εἰς τὴν διάκρισιν ταύτην, τονίζει ὅτι διὰ τῆς λέξεως εἰσδοχὴ δέον νὰ νοῆται μόνον ἡ ἐγγραφὴ ἢ υἱοθεσία ἑνὸς ἤδη Τέκτ.·. ὡς τακτικοῦ μέλους μιᾶς Στ.·..

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν γίνονται δεκτοὶ μόνον ἄνδρες ἀνεπιλήπτου ἤθους καὶ χαρακτῆρος, ἔχοντες ἡλικίαν ὡρισμένην (καθοριζομένην ὑπὸ τῶν Συνταγμάτων ἑκάστης Τεκτον.·. Δυνάμεως), οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς ἐ λ ε ύ θ ε ρ ο ι καὶ χ ρ η σ τ ο ή θ ε ι ς, καὶ οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀρκοῦσαν ἀντίληψιν καὶ μόρφωσιν πρὸς κατανόησιν τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν.

Γενικῶς δὲν ἐξετάζονται διὰ τὴν εἰσδοχὴν τινος ζητήματα σχετικὰ μὲ τὴν θρησκείαν, τὴν φυλὴν καὶ τὰς περὶ τοῦ κόσμου ἀντιλήψεις τοῦ αἰτοῦντος Ἐξαίρεσιν τούτων κάμνουν τὰ χριστιανικὰ συστήματα ὡς καὶ ὁ ἀμερικανικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός, ὁ ὁποῖος δυστυχῶς δὲν δέχεται Νέγρους.

Ἡ γνώμη, ὅτι γίνονται δεκτοὶ μόνον εὔποροι ἄνδρες, εἶναι τελείως ἐσφαλμένη, ὅπως καὶ ἡ ἀντίληψις ὅτι ὁ πρὸς εἰσδοχὴν πρέπει νὰ ἔχῃ ὡρισμένην τινὰ δογματικὴν πεποίθησιν εἰς θρησκευτικὰ καὶ πολιτικὰ ζητήματα. Τὸ μόνον ἀπαραίτητον εἶνε νὰ πιστεύῃ εἰς μίαν δημιουργὸν δύναμιν καὶ εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ὁ σκοπὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Συνδέσμου ἔγκειται, κατὰ τὸν Ἄντερσον, εἰς τὸ νὰ συνενώσῃ ἄνδρας, τοὺς ὁποίους ἄλλως ἡ ζωὴ θὰ ἐκράτει μακρὰν ἀλλήλων.

Ὁ αἰτῶν εἰσδοχήν, ὑ π ο ψ ή φ ι ο ς ἄλλως καλούμενος, ὑποβάλλεται εἰς εὐσυνείδητον ἐξέτασιν, ἡ ὁποία γίνεται ἀπὸ Τέκτονας, ἀναλαμβάνοντας νὰ ἐρευνήσουν εὐσυνειδήτως καὶ νὰ πληροφορηθοῦν περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ αἰτοῦντος, τῶν κλίσεων αὐτοῦ κ.λ.π.

Μόνον διὰ τῆς τοιαύτης εἰσδοχῆς καὶ τῆς ἐπακολουθούσης μυήσεως καθίσταταί τις μέλος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἄμεσος εἰσδοχὴ δὲν γίνεται.

Ἡ εἰσδοχὴ γίνεται διὰ τῆς μυήσεως τοῦ αἰτοῦντος, τελουμένης ἐν πανηγυρικῇ ἐργασίᾳ τῆς Στοᾶς. Κατ' αὐτὴν ὁ ὑποψήφιος ὑποβάλλεται εἰς μίαν ἐθιμοτυπίαν, προκαλοῦσαν εἰς αὐτὸν ἐντύπωσιν, παραμένουσαν ἀν εξάλειπτον δι' ὅλου του τοῦ βίου. Εἰς τὸν ὑποψήφιον εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποσύρῃ τὴν αἴτησιν εἰσδοχῆς εἰς οἱονδήποτε στάδιον εἰσδοχῆς καὶ κατ' αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἐργασίαν τῆς μυήσεώς του. Μετὰ τὴν μύησιν ἀποκτᾷ ὁ αἰτῶν τὰς ἰδιότητας τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος, αἱ ὁποῖαι τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ παρακολουθῇ τὰς ἐργασίας τῆς Στοᾶς του ὡς καὶ τῶν ἄλλων Στοῶν. (Βλ. καὶ *αἴτησις εἰσδοχῆς*).

εἰσηγητής, *νομικός*—. (Judge Advocate). Νομικός, ὑπηρετῶν εἰς τὰς ἀμερικανικὰς Μεγ.·. Στ.·. παρὰ τῷ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ τοῦ ὁποίου καθήκοντα εἶναι νὰ γνωματεύῃ ἐπὶ τεκτονικῶν ἐσωτερικῶν δικαστικῶν ζητημάτων, ἀφορώντων τὴν Μεγ.·. Σ.·., ὡς καὶ νὰ παρέχῃ συμβουλὰς εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·, ἐπὶ ζητημάτων ἀστικοῦ δικαίου. Αἱ γνῶμαι τοῦ ε ἰ σ η γ η τ ο ῦ οὐδεμίαν συνεπάγονται νομικὴν ὑποχρέωσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. του, μὴ οὖσαι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὸν Μέγ.·. Διδ.·.

εἰσιτήριος λέξις. Βλ. *λέξις εἰσιτήριος*.

Ἑκὰρ Γαβριήλ, *Ἀντώνιος Ἰωσήφ*. (G. A. J. Hécart) Γάλλος Τέκτ.·. συγγραφεύς, * 1755 ἐν Βαλανσιέν, † 1838. Ἠσχολήθη μὲ τὴν συλλογὴν πληθύος τεκτον.·. βαθμῶν καὶ ἐφεῦρε πενταβάθμιον σύστημα, διαιρούμενον ὡς ἑξῆς: 1ος Ἱππότης τοῦ Πρωσσικοῦ Ἀετοῦ, 2ος Ἱππότης τοῦ Κομήτου, 3ος Σκῶτος ἀγνιστής, 4ος Νικηφόρος Ἱππότης, 5ος Σκῶτος Τριαδικὸς ἢ Μέγ.·. Δικ.·. Ἀρχηγὸς τοῦ Ναοῦ.

Τὸ σύστημα τοῦτο ἀπεκλήθη «*Σύστημα Ἑκάρ*», οὐδέποτε ὅμως ἐφηρμόσθη. παρ' οὐδενὸς γενόμενον δεκτόν. Ὁ Ἑκὰρ συνέγραψε πολλὰ διδακτικὰ τεκτ.·. δοκίμια, δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως νὰ ἐκδώσῃ, ὡς προετίθετο, καὶ τὴν περίεργον συλλογήν του βαθμῶν μετὰ πλήρους ἑρμηνείας ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν.

Ἑκάτη. Συμβολικὴ Στοά, ἱδρυθεῖσα τὴν 17 Ἀπριλίου 1928 ἐν Ξάνθῃ ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 79. Ὑπ' ὀλίγων Τεκτόνων συσταθεῖσα κατ' ἀρχάς, κατώρθωσεν ἐντὸς ὀλίγου ἀνελλιπῶς καὶ χωρὶς διακοπὴν ἐργαζομένη, νὰ συγκεντρώσῃ εἰς τοὺς τεκτονικοὺς κόλπους της περὶ τὰ 50 μέλη, διακεκριμένα ἄτομα τῆς κοινωνίας τῆς Ξάνθης ὡς καὶ πολλοὺς δημοσίους καὶ ἰδιωτικοὺς ὑπαλλήλους καὶ ἀξιωματικούς, ὑπηρετήσαντας ἢ ὑπηρετοῦντας ἐν Ξάνθῃ. Διὰ τῆς δράσεώς της καὶ πρὸ παντὸς διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῶν πράξεων τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων μελῶν της κατώρθωσεν ἡ Στ.·. «Ἑκάτη» νὰ ἐξασκῇ ἀρκετὴν ἀγαθοεργὸν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κοινωνίας τῆς Ξάνθης καὶ νὰ στερεώσῃ ἐν αὐτῇ τὴν καλὴν φήμην καὶ ἐκτίμησιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

ἑκατονταετηρίδος *κόσμημα*.—Αἱ Στ.·. οἵτινες συνεπλήρωσαν αἰῶνα ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς των, ἑορτάζουν συνήθως τὸ γεγονὸς διὰ μεγαλοπρεποῦς τελετῆς, καθ' ἣν εἰς τὰ ἐν ἐνεργείᾳ μέλη διανέμεται εἰδικὸν κόσμημα ἢ μετάλλιον. Τὸ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας καθορισθὲν «κ ό σ μ η μ α ἑ κ α τ ο ν τ α ε τ η ρ ί δ ο ς» ἀποτελεῖται ἀπὸ οὐροβόρον ὄφιν (ἔμβλημα αἰωνιότητος), φέροντα εἰς τὸ μέσον τὸ γράμμα C (Centenary), σχηματιζόμενον ἀπὸ συνεστραμμένον σχοινίον (σύμβολον ἑνότητος). Ἓξ κόμβοι ἑνώνουν τὸ ὅλον σύμπλεγμα πρὸς ἕνα ἐξωτερικὸν κύκλον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐσμαλτωμένου κυανοῦ, εὑρίσκονται μὲ χρυσᾶ γράμματα τὸ ὄνομα τῆς Στ.·. καὶ τὸ ἔτος τῆς ἱδρύσεώς της. Τὸ κόσμημα ἔχει κυανῆν ταινίαν, ἐπὶ τῆς διεμβολῆς τῆς ὁποίας ὑπάρχει ὁ ἀριθμὸς τῆς Στ.·.

Εὐρωπαϊκαί τινες Στ.·. χρησιμοποιοῦν καὶ εἰδικὰ ἀναμνηστικὰ μετάλλια.

ἐκδικήσεως, *βαθμοί*.—Οὕτω ὀνομάζονται ὑπό τινων ἐχθρῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὡρισμένοι τινὲς ἀνώτεροι βαθμοὶ (ὡς π. χ. ὁ 30ος τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγ.·.), εἰς τοὺς ὁποίους ὁμοῦ μὲ τὴν παράδοσιν τοῦ βαθμοῦ (π. χ. θανάτωσις τοῦ τελευταίου Ναΐτου Μεγ.·. Διδ.·. de Molay καὶ τῶν πιστῶν.) γίνεται λόγος καὶ περὶ ἐξιλασμοῦ.

Διὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τούτου οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ κατηγοροῦν αὐτόν, ὅτι διὰ τῶν τυπικῶν του κηρύσσει τὴν ὠμὴν ἐκδίκησιν καὶ τὴν ἐξόντωσιν θρόνων καὶ βωμῶν. Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅμως οὗτος δὲν εἶναι ἀληθής. Ἐκδίκησις καὶ μῖσος εἶναι ὄχι μόνον ξένα, ἀλλὰ καὶ ἀντίθετα πρὸς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν ἰδεολογίαν.

«Ἂν γίνεται λόγος περὶ ἐκδικήσεως», λέγει ὁ Goblet d' Alviella, «δὲν πρόκειται περὶ μωρᾶς καὶ ἀνοήτου ἐκδικήσεως τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἐναντίον τῶν κληρονόμων τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων καὶ τῶν ἱδρυμάτων, τὰ ὁποῖα ἔστειλαν εἰς τὴν πυρὰν τὸν de Molay καὶ τόσους ἄλλους μάρτυρος. Ἡ μόνη ἐκδίκησις, τὴν ὁποίαν ὁ Ἐλευθεροτέκτων δύναται νὰ διαπράξῃ ἐν ὀνόματι τῶν καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς καταδιωχθέντων καὶ θανατωθέντων, συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐργάζηται διαρκῶς, ὅπως ἀποκατασταθῇ ἠθική τις κατάστασις, καθιστῶσα ἀδύνατον πᾶσαν νέαν ἐπίθεσιν καὶ δολοφονίαν τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως». Εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ 30ου γίνεται λόγος περὶ καθαρῶς πνευματικοῦ ἀγῶνος, περὶ ὑπερασπίσεως τῶν δ ι κ α ι ω μ ά τ ω ν *τοῦ ἀνθρώπου* (βλ. λ.)

Ὁ δὲ Mackey (βιβλ. 1 Τόμ. Β' σελ. 1078) γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ λέξις *Νεκὰμ* χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῶν Τεκτόνων μὲ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν μὲ τὴν ὁποίαν χρησιμοποιεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ προφήτου Ἱερεμία (κεφ. 15) μὲ τὰς λέξεις «*Νικεμὰτ Ἰεχωβά*», (ἡ ἐκδίκησις τοῦ Κυρίου) ἤτοι ἡ τιμωρία τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἐπιβάλλει εἰς τοὺς πράττοντας τὸ κακόν. Ἡ λέξις χρησιμοποιεῖται συμβολικῶς διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὸ παγκοσμίως ἀνεγνωρισμένον δόγμα ὅτι τὸ ἔγκλημα ἔχει ὡς ἀναπόφευκτον συνέπειαν τὴν τιμωρίαν. Εἶναι τὸ δόγμα ὅλων τῶν ἀληθῶν θρησκειῶν· διότι ἐὰν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία συνεπήγοντο τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, τότε οὐδεμία θὰ ὑπῆρχε παρόρμησις πρὸς τὴν πρώτην καὶ οὐδεὶς περιορισμὸς διὰ τὴν δευτέραν».

ἐκθέσεις μυστικαί. Ἐκθέσεις μυστικαὶ περὶ τοῦ Γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀπευθυνθεῖσαι πρὸς τὸν κληρικόφρονα γερμανὸν ἀρχικαγκελλάριον (1917—19 8) κόμητα Χέρτλιγκ, ἐδημοσιεύθησαν τὸ 1920 ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ Διευθυντοῦ Φράντς φὸν Στοκχάμμερν εἰς τὰ «Süddeutschen Monatsheften». Ὁ κόμης Χέρτλιγκ παρηκολούθει μυστικὰ διὰ μεσάζοντός τινος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου τὰς διεθνεῖς σχέσεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ γερμανικοῦ, εἰς τὴν οὐδετέραν τότε Ἑλβετίαν. Ὁ μεσάζων οὗτος ἀνέφερε μεταξὺ ἄλλων εἰς τὸν κόμητα Χέρτλιγκ τὰ ἀκόλουθα: «*Περὶ τῆς στάσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τῆς Ἀντάντ ἔναντι τῶν προβλημάτων τοῦ πολέμου ὑφίστανται πολλάκις πεπλανημέναι ἀντιλήψεις. Πολλαὶ περιστάσεις μοῦ παρουσιάσθησαν τελευταίως καὶ ἐπανειλημμένως διὰ νὰ καταστῶ ἐνήμερος σχετικῶς. Ὡς συνολικὸν συμπέρασμά μου εἶναι τὰ ἀκόλουθα: Εἰς τὴν ἀγγλοαμερικανικὴν ὁμάδα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τὰς Στοὰς τῆς Γερμανίας, Ἀγγλίας, Γερμ. Αὐστρίας, Σουηδίας, Νορβηγίας, Δανίας, Ὀλλανδίας, Ἐλβετίας καὶ Β. Ἀμερικῆς, ἐνσαρκοῦνται ἀκόμη καὶ σήμερον σχεδόν, μηδαμῶς ἐξησθενημένα, τὰ ἰδεώδη ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα συνιστῶσι τὴν οὐσίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, δίδουν εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν καὶ τὰς κατευθύνσεις του καὶ παρέχουν εἰς αὐτὸν τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς ζωῆς τῶν λαῶν. Αἱ Στοαί, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς τοὺς Ἐλευθεροτεκτονισμοὺς τῆς ὁμάδος, ἀφοσιοῦνται κυριώτατα, ἂν μὴ καὶ ἀποκλειστικῶς, εἰς ἀνθρωπιστικὰς καὶ ἐκπολιτιστικὰς προσπαθείας, κρατοῦνται θεμελιωδῶς μακρὰν ἀπὸ πᾶσαν δημοσίαν ἢ*

ὁμαδικὴν ἐπέμβασιν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ προφυλάσσουν μὲ ἐπιμονὴν τὰς παραδόσεις περὶ ἐνεργείας καὶ δράσεως μακρὰν τῆς πολιτικῆς, αἱ ὁποῖαι παρεδόθησαν εἰς αὐτὰς ἀπὸ τοὺς πνευματικούς των προγόνους.

Ἀπέναντι τούτων εὑρίσκεται ἡ ὁμὰς τοῦ Λατινικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ... Ἡ χωριστικὴ γραμμή, ἡ χωρίζουσα αὐτὴν ἀπὸ τὰς Στοὰς τῆς ἀγγλοαμερικανικῆς ὁμάδος, εἶναι βασικὴ καὶ οὐσιώδης καὶ θὰ παραμένῃ ἐπὶ μακρὸν ἀγεφύρωτος, ἐφ' ὅσον αἱ Λατινικαὶ Στοαὶ δὲν ἐξελίσσονται πρὸς τὰ ἀρχαῖα Ἐλευθεροτεκτονικὰ ἰδεώδη. Διεθνεῖς σχέσεις ὑπὸ πολιτικὴν ἔννοιαν ὑφίστανται ἀλλὰ μόνον μεταξὺ τῶν Στοῶν τῆς Λατινικῆς ὁμάδος καὶ εὐκόλως εἶναι καταληπτόν, ὅτι ὁ σύνδεσμος, ὁ ἑνώνων τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τῆς λατινικῆς ὁμάδος μὲ τὸν τῆς ἀγγλοαμερικανικῆς, εἶναι χαλαρὸς καὶ ἐκ παραδόσεως μόνον. Δὲν δύναται νὰ γίνῃ σκέψις περὶ ἐγκαταστάσεως πολιτικῆς κοινότητος συμφερόντων μεταξὺ τῶν μελῶν τῶν δύο ὁμάδων. Αἱ θεμελιώδεις διαφοραί, τὰς ὁποίας παρουσιάζουν αἱ νοοτροπίαι, ὡς καὶ τὸ σύνολον τῶν ἠθικῶν καὶ ἐκπολιτιστικῶν ἐννοιῶν τῆς ἀγγλοαμερικανικῆς φυλῆς ἐπιδρῶσι καὶ ἰσχύουν κατὰ λογικὴν συνέπειαν καὶ ἐντὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».

ἐκθέσεις Στοῶν. Συμφώνως πρὸς τοὺς Γεν. Κονονισμοὺς ὅλων τῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων, ἑκάστη Στ.·. ὑποχρεοῦται νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸ τέλος ἑκάστου Τεκτ.·. ἔτους καὶ πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν νέων ἀξιωματικῶν, λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῆς ἐν γένει πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς καταστάσεως τῆς Στ.·., τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν της καὶ τῶν κατὰ τὸ λῆξαν Τεκτ.·. ἔτος γενομένων διαγραφῶν ἢ μυήσεων καὶ υἱοθεσιῶν (Βλ. Γεν.·. Καν.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος).

Ὁ Μακεϋ τονίζει ὅτι ἡ ἐκ μέρους Στ.·. τινος παράλειψις τῆς ὑποβολῆς τῆς ἐτησίας ἐκθέσεως συνεπάγεται ἀπώλειαν τοῦ δικαιώματος, ὅπερ κέκτηται ἡ Στ.·., ν' ἀντιπροσωπεύηται εἰς τὰς Γεν.·. Συνελ.·., καθ' ὅσον ἐκ τῶν ἐκθέσεων αὐτῶν ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. ἢ ἡ Μεγ.·. Στ.·. ρυθμίζουν τὰς ὀφειλὰς τῶν Στ.·. καὶ γνωρίζουν τὴν πνευματικὴν καὶ ὑλικὴν κατάστασιν αὐτῶν.

Ἔκκαρτ, ***Ἰωάννης, ὁ Διδάσκαλος Ἔκκαρτ.*** (Joh. Eckart, Meister E) Χριστιανὸς μυστικιστής,* 1260, † 1327. Κατ' αὐτὸν ἡ ἕνωσις τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ, τὸ μυστικὸν κοίταγμα τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ βάθη τῆς ἰδίας ψυχῆς. Κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν ἐποχὴν ἀνεζητήθησαν ὑπὸ τῶν Bischoff καὶ Wagler, ὡς διαμαρτυρία κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ τῆς τότε ἐποχῆς, ἐλευθεροτεκτονικαὶ σχέσεις πρὸς τοὺς κύκλους σκέψεως τοῦ Διδασκάλου Ἔκκαρτ.

Ἔκκερ καὶ Ἔκκχόφφεν (Ecker und Eckhoffen).

1. ***Χάνς Ἐρρῖκος βαρῶνος φόν—. * 1750, † 1790.***

2. Ὁ ἀδελφός του ***Χὰνς Κάρολος Βαρῶνος φόν—. * 1754.*** Ὁ πρεσβύτερος τῶν δύο ἀδελφῶν, γενόμενος τέκτων, ἀφοσιώθη εἰς τὸν Ροδοσταυρισμὸν καὶ ἵδρυσε τῷ 1781 ὡς σεβάσμιος τῆς Στ.·. «Τῶν Ἑπτὰ Οὐρανῶν» ἐν Β.έννῃ τὸ φανταστικὸν καββαλιστικὸν ἐνδοθρησκευτικὸν «Τάγμα τῶν Ἱπποτῶν καὶ ἀδελφῶν τοῦ Φωτός», τὸ ὁποῖον μετεφύτευσε καὶ εἰς Βερολῖνον. Ἐτελειοποίησε κατόπιν τὸ ἐκ 5 βαθμῶν συνιστάμενον Τάγμα τοῦτο, μετοτρέψας αὐτὸ εἰς τοὺς «*Ἀσιάτας Ἀδελφούς*» (βλ. λ.)

Τὸν νεώτερον ἀδελφόν του ἐτοποθέτησεν ὡς Ἀνώτερον Διδάσκαλον καὶ μέλος τοῦ Συνεδρίου τοῦ συστήματός τούτου. Ὁ Χὰνς Κάρολος Ἔκκερ εἶναι ἄξιος μνείας ἐπίσης διὰ τὸ ἐπαναστατικὸν διὰ τὴν ἐποχήν του σύγγραμμα «Γίνονται καὶ δύνανται νὰ γίνωνται οἱ Ἰσραηλῖται δεκτοὶ ὡς Ἐλευθεροτέκτονες». Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐξεδόθη τῷ 1788 ἐν Ἀμβούργῳ ἀφοῦ προηγουμένως ὁ Ἔκκερ ἐμύησεν Ἰουδαίους εἰς τὴν ἐκεῖ Στοάν του. Ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς «Ἀσιάτας Ἀδελφούς», εἰς τοὺς ὁποίους αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔφερε τὸ ὄνομα «Ἰσραήλ», ἐδέχετο Ἰουδαίους. Ἔγραψεν ἐπίσης καὶ τὸ θεατρικὸν ἔργον «Ὁ Ἐλευθεροτέκτων εἰς τὴν φυλακήν» (1778), μεταφρασθὲν καὶ εἰς τὴν Γαλλικήν. Ἐπίσης ἐξέδωσεν ἐν ἔτει 1788 τὰ «Αὐθεντικὰ Νέα» πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ Τάγματος. Ὑποτίθεται ἐπίσης ὅτι εἶναι ὁ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Magister Pianeo συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου «*Οἱ Ροδόσταυροι ἀποκαλυπτόμενοι*» (1781), καίτοι ὁ ἴδιος διέψευσε τοῦτο.

Ἔκκερτ. ***Ἐδουάρδος Αἰμίλιος*** (Ed. Emil Eckert). Δικηγόρος, συντάκτης ἀπὸ τοῦ 1849 ἐν Δρέσδῃ τῆς ἐφημερίδος «Freimüthigen Sachsenzeitung», ἀργότερον δὲ καὶ τῆς «Mulde Journal». Ἀπορριφθεὶς ὑπό τινος Στοᾶς, ἐσχημάτισε μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848 τὴν γνώμην ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἦσαν ἔνοχοι τῶν διαφόρων ἐπαναστάσεων καὶ ὅλων τῶν κακῶν τοῦ κόσμου. Ἠγωνίσθη καὶ ὑπερημύνθη τῆς ἰδέας του ταύτης εἰς τὰς ἐφημερίδας του καὶ ἀργότερον εἰς ἀναφορὰς του πρὸς τὸ Συμβούλιον τῆς Δρέσδης καὶ τὴν Σαξωνικὴν Βουλήν. Ἐξέδωκε καὶ τὸ ὀγκῶδες ἔργον «Τὸ τάγμα τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἐν τῇ καθαρᾷ του σημασίᾳ» (1852), τὸ ὁποῖον παρουσίασε καὶ ἐνώπιον τῶν Βουλῶν.

Ἐπηκολούθησε δικαστικὸς ἀγών, κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ μὲν βιβλίον του κατεσχέθη, ἡ δ' ἔκδοσις τῆς ἐφημερίδος του ἀπηγορεύθη. Ἡ δημοσία γερμανικὴ γνώμη ὁλόκληρος ἐστράφη ἐναντίον τοῦ Ἔκκερτ, ὁ μόνος δ' ὅστις ἐπροστάτευσεν αὐτόν, ὑπῆρξε τὸ Ρωμαϊκὸν Καθολικὸν Κόμμα, τὸ ὁποῖον εἶχε συμφέρον νὰ ἴδῃ ἐνισχυομένους τοὺς ἐναντίον τοῦ Τεκτ.·. ἀγῶνας τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὸ βιβλίον του ὁ Ἔκκερτ δημοσιεύει κατ' ἀρχὰς ἐν ἐκτάσει τὰ τυπικὰ καὶ τὰς κατηχήσεις τῶν βαθμῶν τοὺς ὁποίους ἀνεγνώριζε τότε ἡ Μ.·. Ἀν.·. τῆς Γερμανίας, προσπαθεῖ δ' ἐκ τῆς ἀναλύσεως αὐτῶν νὰ ἀνεύρῃ τοὺς κεκρυμμένους μυστικοὺς σκοποὺς τῆς ὀργανώσεως. Οὕτω ἰσχυρίζεται ὅτι τὰ τρία στοιχεῖα τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. διδασκαλίας: 1—ὅτι ἡ πρόληψις, ἡ τυραννία καὶ τὸ ψεῦδος δέον νὰ καταστραφοῦν, 2—ὅτι ὁπουδήποτε τοῦ προσώπου τῆς γῆς καὶ ἂν διασκορπισθῶσιν οἱ ἀδ.·., ἐξακολουθοῦν πάντοτε νὰ ἀποτελοῦν μίαν κοινότητα μὲ ἕνα κοινὸν σκοπὸν καὶ 3—ὅτι ὁ οἰκοδόμος Χ.·. Α.·. εἶναι τὸ ἔμβλημα τοῦ Χριστοῦ, δέον νὰ ἐξηγηθοῦν ὡς ἑξῆς: 1— Ἡ πρόληψις συμβολίζει τὴν Καθολικὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, ἡ τυραννία τὰ μοναρχικὰ πολιτεύματα καὶ τὸ ψεῦδος τὴν ἰδιοκτησίαν: 2—Ἡ ἑνότης τοῦ Τάγματος σημαίνει ὅτι ἡ πολιτικὴ ἐξουσία δέον νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν πνευματικὴν δύναμιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ 3—ὁ ὑπαινιγμὸς ὅτι ὁ Χ.·. Α.·. ἐκπροσωπεῖ τὸν Χριστὸν εἶναι ψευδής, καθ' ὅσον αἱ ἀλήθειαι, αἱ ἀναγνωριζόμεναι ὑπὸ τῶν Τεκτ.·., θὰ ἐπροκάλουν τρόμον εἰς τὸν Θεῖον Σωτῆρα.

Ἐννοεῖται ὅτι αἱ ἑρμηνεῖαι αὗται, τὰς ὁποίας δίδει ὁ Ἔκκερτ εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., εἶναι ἐντελῶς αὐθαίρετοι καὶ φανταστικαί, ὅπως φανταστικὸς εἶναι ἐπίσης καὶ ὁ μῦθος περὶ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Τάγματος, τὸν ὁποῖον υἱοθετεῖ καὶ καθ' ὃν ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. προῆλθεν ἀπὸ τὰ ὑπολείμματα τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν, καταφυγόντων ἐν Σκωτίᾳ καὶ ἐξελιχθέντων βαθμηδὸν εἰς ὀργάνωσιν ἐχθρὰν ἀδιάλλακτον τῆς ἐπισήμου θρησκείας, τῆς ἐξουσίας τῶν βασιλέων καὶ τῆς καθεστηκυίας κοινωνικῆς τάξεως. Τὸ βιβλίον τοῦ Ἔκκερτ μετεφράσθη τὸ 1854 ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ Gyr εἰς τὴν Γαλλικήν.

Ἂν καὶ αἱ ἀναφοραὶ καὶ τὰ δημοσιεύματα ταῦτα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐζητεῖτο ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, οὐδὲν κατώρθωσαν, ἐν τούτοις εἰς τὴν Σαξωνικὴν Βουλὴν προεκλήθησαν ἐξ αὐτῶν συζητήσεις τοιαῦται αἱ ὁποῖαι ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα, νὰ ἐξαναγκασθῇ τελικῶς ὁ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου Rabenhorst νὰ ἀπαγορεύσῃ τῷ 1852 εἰς τοὺς Σάξωνας ἀξιωματικοὺς νὰ γίνωνται μέλη Τεκτον.·. Στοῶν. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἦτο ἐν ἰσχύϊ, διαρκῶς ἀτονοῦσα μέχρι τοῦ 1869. Ἐπειδὴ ὁ Ἔκκερτ ἔχασε τὸ ἔδαφος ἐν Σαξωνίᾳ μετέβη εἰς Βερολῖνον, παρ' ὅλην του τὴν ἀντιπάθειαν πρὸς τὸν «Πρωσσικὸν Ἀετὸν» ὁ ὁποῖος «ἐξήγειρε τῷ 1848 τὴν ἐπανάστασιν ἐν Δρέσδῃ».

Ἀποπεμφθεὶς ὅμως καὶ ἐκ Βερολίνου, ἔζησεν εἰς Πράγαν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Βιέννην, ὅπου διηύθυνε τὰ «Ἱστορικο-πολιτικὰ φύλλα». Μὲ πολυάριθμα δημοκοπικὰ δημοσιεύματα ἐξηκολούθησε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἡ μέθοδος τῆς διεξαγωγῆς τοῦ ἀγῶνος του ὑπενθυμίζει ἐνίοτε τὴν τοῦ

Λουντεντόρφ, ὁ ὁποῖος ἄλλωστε ἐχρησιμοποίησε πολὺ τὰ βιβλία τοῦ Ἔκκερτ ὡς πηγὰς διὰ τὰς ἐπιθέσεις του κατὰ τοῦ γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Τελικῶς ὁ Ἔκκερτ προσεχώρησεν εἰς τὴν Καθολικὴν ἐκκλησίαν καὶ ηὐτοκτόνησε τῷ 1866. Ἡ ἄκριτος σφοδρότης τῶν ἐπιθέσεών του, τὰ παράπονα, τὰ ὁποῖα ἐξέθεσε, ἡ ἀχαλίνωτος ἀδίστακτος καὶ ὁμοιόμορφος πνευματικὴ τεχνικὴ τῶν δημοσιευμάτων του οὐδεμίαν ἀφίνουν ἀμφιβολίαν, ὅτι οὗτος μόλις εὑρίσκετο εἰς τὰ ὅρια τοῦ κανονικοῦ λογικοῦ καὶ ὅτι πιθανῶς ὑπερέβη ταῦτα. (Βλ. βιβλ. 7 καὶ *ἐκκλησία εἰδωλολατρική*).

Ἔκκλεφφ, *Κάρολος Φρειδερῖκος* (Karl Fr. Eckleff). Σουηδὸς ἀρχιγραμματεύς, καταγόμενος ἀπὸ τὸ Σλέβιγκ, * 1723 † 1784. Ἵδρυσε τῷ 1755 τὴν πρώτην Σουηδικὴν Στοὰν τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου (Σκωτικήν) καὶ τρία ἔτη ἀργότερον ἓν Περιστύλιον τοῦ Τάγματος μὲ τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς κατὰ τὸ ἔκτοτε ὀνομασθὲν καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθὲν «Σουηδικὸν σύστημα».

Ἤδη προηγουμένως εἶχεν ἱδρύσει τὸ «Τ ά γ μ α τῶν Γ ε ω ρ γ ῶ ν τ ῆ ς Σ κ έ ψ ε ω ς», φιλολογικὴν Ἑταιρείαν, ἡ ὁποία προήγαγε τὴν ποιητικὴν τέχνην καὶ τὴν εὐγλωττίαν καὶ ἠγωνίσθη διὰ τὴν καλλιέργειαν μιᾶς ποιητικῆς γλώσσης κατὰ τὸ γαλλικὸν ὑπόδειγμα. Ὁ ἴδιος ὁ Ἔκκλεφφ ἐστιχούργησε θρησκευτικάς τινας ᾠδάς. Τῷ 1750 ἵδρυσε κατὰ ξένον ὑπόδειγμα μίαν μεγαλυτέραν ἑταιρείαν, τοὺς «Ἀδελφοὺς τῶν Λαμπάδων» («Fackel brüder») (τρεῖς βαθμοί: Ὑπασπιστὴς τῆς Λαμπάδος, Ἱππότης τῆς Λαμπάδος, Λαμπαδανάπτης), οἱ ὁποῖοι ἐπίσης ἠσχολοῦντο μὲ τὰ Γράμματα.

Ὁ Ἔκκλεφφ ἐμυήθη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν πιθανῶς εἰς Γαλλικὴν Στοάν. Τῷ 1750 ἐμφανίζεται εἰς τὸ μητρῷον τῆς ἐν Στοκχόλμῃ Ἰωαννιτικῆς Στοᾶς «Ἅγ. Ἐνεβαρτ». Τὴν 30 Νοεμβρίου 1756 ἵδρυσε μὲ ἓξ ἄλλους Σκώτους Διδασκάλους τὴν πρώτην Στοὰν τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου «L'Innocente» καὶ τὴν 25 Δεκεμβρίου 1759 ὡς Διδάσκαλος τοῦ Τάγματος ἓν Περιστύλιον τοῦ Τάγματος τὸ «Πεφωτισμένον Περιστύλιον τῆς Στοκχόλμης». Δι' αὐτοῦ ὠργανώθη τὸ ἀνώτατον τμῆμα τοῦ Σουηδικοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ συστήματος. Ὁ Ἔκκλεφφ ἐτελειοποίησε τὴν σύνθεσιν τοῦ συστήματός του, τὸ ὁποῖον διατηρεῖται μέχρι σήμερον εἰς ὅλα του τὰ οὐσιώδη σημεῖα. Τῷ 1761 ἐγένετο ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἱδρύσεως τῆς «Σουηδικῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στοᾶς», Πληρεξούσιος Ἐθνικὸς Μέγ.·. Διδάσκαλος αὐτῆς. Τῷ 1773 εἰσῆλθεν εἰς τὸ Περιστύλιον ὁ Δοὺξ Κάρολος τοῦ Södermanland, ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεὺς Κάρολος XIII, κατὰ τὴν αὐτὴν δ' ἐποχὴν ἐγένοντο Τέκτ.·. καὶ οἱ ἀδελφοί του, ὁ βασιλεὺς δηλ. Γουσταῦος III καὶ ὁ δοὺξ Φρειδερῖκος Ἀδόλφος. Ὁ Ἔκκλεφφ παρῃτήθη τὸ ἑπόμενον ἔτος ἀπὸ τοῦ ἀξιώματός του τοῦ Διδ.·. τοῦ Τάγματος καὶ παρέδωσε τοῦτο εἰς τὸν δοῦκα Κάρολον, τοῦ ὁποίου οἱ μετὰ ταῦτα διάδοχοι εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὑπῆρξαν μέχρι σήμερον ὅλοι οἱ διάδοχοί του ἐπὶ τοῦ Σουηδικοῦ θρόνου. Ὁ Ἔκκλεφφ διετήρησε μόνον τὸ ἀξίωμα τοῦ Wortführenden Διδασκάλου εἰς τὴν ἐπίσης ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθεῖσαν ἐν Στοκχόλμῃ τῷ 1760 «Ἑβδόμην Στοὰν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου».

Ὁ Ἔκκλεφφ ἐγκαθίστα τὰς Στοάς του τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων βαθμῶν ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγράφων τινῶν, χρονολογουμένων ἀπὸ τοῦ 1750 καὶ τὰ ὁποῖα εἶχε λάβει ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Αὐτὰ τὰ «Ἐ κ κ λ έ φ φ ε ι α ἔ γ γ ρ α φ α» εἶναι συντεταγμένα γαλλιστὶ κρυπτογραφικῶς καὶ φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ ξένου Μεγ.·. Περιστυλίου «Μέγα Περιστύλιον τῆς Πεφωτισμένης Ἀδελφότητος, ὑπογράφονται δ' ὑπὸ τοῦ «Φρειδερίκου Aescher γραμματέως». Οὐδέποτε ὅμως ὁ Ἔκκλεφ ἐφανέρωσε ποῖον ἦτο αὐτὸ τὸ Μέγα Περιστύλιον.

Κατά τινας δηλώσεις τοῦ Δουκὸς Καρόλου ἦτο Περιστύλιόν τι ἐν Γενεύῃ, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβῃ τὰς γνώσεις του ἀπὸ ἄλλο Περιστύλιον ἐν *Ἀβινιὸν* (βλ. λ.) (ὅπου ὄντως ὑπῆρχε τὸ σύστημα ἀνωτέρων βαθμῶν τῶν *Πεφωτισμένων*). Ἐπίσης στενός τις φίλος τοῦ Ἔκκλεφφ, ὁ Ὑπουργικὸς διευθυντὴς Ἰωάννης Μέντλιγκ, ὁ ὁποῖος 15 ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἔκκλεφφ ἔλαβεν εἰς χεῖρας του πολλὰ ἀπὸ τὴν κληρονομίαν του, ἔγραψε τῷ 1822 «ὅτι τὰς πρώτας ἀνωτέρας γνώσεις εἶχεν ὁ Ἔκκλεφφ ἀπὸ τὴν V ἐκ Γενεύῃ ἐπαρχίαν· ἐπίσης ὅτι ὅλα τὰ ἔγγραφά του εἶχον ἀποσταλῆ τμηματικῶς καὶ ἀτάκτως, ὁ Ἔκκλεφφ δ' ἐτακτοποίησεν αὐτὰ τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ἀδ.·. Wesmann, ἀλλὰ τὰ κρυπτογραφημένα μυστικὰ τῷ ἀπεστάλησαν μὲ ἰδιαίτερον ταχυδρόμον εἰς Σουηδίαν.

Ἀπὸ τοῦ 1763 ὁ Ἔκκλεφφ συνεδέθη μὲ τὸν Zinnendorf ἐν Βερολίνῳ καὶ ἀποτέλεσμα τοῦ συνδέσμου τούτου ὑπῆρξεν ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ συστήματος εἰς Γερμανίαν (κατὰ τὴν μορφὴν τοῦ Zinnendorf).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : 7

ἐκκλησία. Μὲ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ λέξις ἐκκλησία, ἥτις ἄλλοτε ἐσήμαινε τὴν συνέλευσιν τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν, σημαίνει τὸ σύνολον τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων ὡς καὶ τὸν τόπον εἰς ὃν συνέρχονται οὗτοι, ἤτοι τὸν ναόν. Ἡ χριστιανικὴ ἐκκλησία κατὰ τὸ σύμβολον τῆς πίστεώς εἶναι *μιὰ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολική.* Αἱ ἐπακολουθήσασαι ὅμως αἱρέσεις, διαφωνίαι, ἀποσκιρτήσεις συνέτειναν εἰς τὴν δημιουργίαν ἰδιαιτέρων αὐτοτελῶν ἐκκλησιῶν αἵτινες ἐξωτερικῶς εἶναι χωρισμέναι καὶ οὐδεμίαν ἔχουν μεταξὺ των ἐπίσημον σχέσιν, ὡς ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ Δυτικὴ ἢ Ρωμαϊκὴ τοιαύτη, ἡ Ἀγγλικανική, ἡ Λουθηριανή, κ. ἄ. Ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία καὶ ἑνιαία, διότι μία καὶ ἑνιαία ὑπῆρξεν ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, ἥτις στηρίζει πάντας τοὺς καλουμένους χριστιανούς, ἐφ' ὅσον προσεγγίζουν τὸ ἰδεῶδες τοῦ Χριστοῦ, ἀδιαφόρως τῆς ἐκκλησίας εἰς ἣν ἀνήκουν.

ἐκκλησία εἰδωλολατρική: (Heiden Kirche). Ὁ εἰς ἀλλοκότους ἰδέας περιπλεχθεὶς δικηγόρος τῆς Δρέσδης Ἐδουάρδος Αἰμ. *Ἔκκερτ* (βλ. λ.), ὁ κατὰ τὸν αὐστριακὸν ὑπουργὸν τῆς Ἀστυνομίας φὸν Κέμπεν—«Ἰχνεύμων» τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπηρετῶν εἰς τὴν Βιενναίαν Κυβέρνησιν, εἶχε κάμει θέμα τῆς ζωῆς του τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἐξέφραζεν εἰς τὰ ὑβριστικὰ συγγράμματά του καὶ εἰς τὰς πρὸς τὴν Αὐλὴν τῆς Βιέννης καταγγελίας του τὴν πεποίθησίν του «ὅτι ὁ πραγματικός, μέγας μυστικὸς καὶ ἀνέκφραστος σκοπὸς τοῦ Τάγματος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων εἶναι ἡ ἐκ νέου ἀποκατάστασις τῆς ἀρχαίας εἰδωλολατρικῆς ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀνύψωσις αὐτῆς εἰς θεοκρατικοπολιτικὴν ἑνιαίαν παγκόσμιον δύναμιν μὲ κοινότητα ζωῆς τῶν πιστῶν της, σκοπὸς ὁ ὁποῖος περιέκλειεν ἐν ἑαυτῷ ὡς προϋπόθεσιν τῆς πραγματοποιήσεώς του τὴν συνολικὴν καταστροφὴν πάσης σημερινῆς τάξεως ἐν τῷ κόσμῳ». (βλ.βιβλ.7).

ἐκκλησία καὶ Ἐλευθεροτεκτονισμός. *Βλ. Καθολικισμός, Προτεσταντισμός, βοῦλλαι, Πάπαι, Ἱερὰ ἐξέτασις, κληρικοί, Ἐπίσκοποι, ἐχθροὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, Θρησκεία.*

Ἐκκλησίας, *Ἐλευθεροτέκτονες τῆς:* (Freemasons of the Church) Ἀρχιτεκτονικὸν Κολλέγιον, ἱδρυθὲν ἐν ἔτη 1842 ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἐλευθεροτέκτονες τῆς ἐκκλησίας διὰ τὴν ἀνάκτησιν, διατήρησιν καὶ προαγωγὴν τῶν ἀληθῶν ἀρχῶν τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς*». Οἱ ἱδρυταὶ αὐτοῦ διεκήρυξαν ὅτι σκοπὸς αὐτῶν ἦτο ἡ ἐκ νέου ἀνακάλυψις τῶν παλαιῶν ἀρχῶν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς· ἡ ἔγκρισις τῶν καλῶν ἀρχῶν τῆς οἰκοδομικῆς καὶ ἡ καταδίκη τῶν κακῶν· ἡ ἄσκησις ἐπιστημονικῆς κρίσεως ἐν τῇ ἐκλογῇ καὶ χρήσει τῶν καταλληλοτέρων ὑλικῶν: καὶ ἐνδεχομένως ἡ μεταρρύθμισις τῆς ὅλης πρακτικῆς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἡ ἀνόρθωσίς της ἐκ τῆς ταπεινῆς θέσεως, εἰς ἣν εὑρίσκεται..».

Καίτοι οἱ ἱδρυταὶ τοῦ ἐν λόγῳ Κολλεγίου ἦσαν Τέκτ.·. ὡς σωματεῖον ὅμως δὲν εἶχον καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ γενικὸν σῶμα τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ ἀπετέλουν ἐπαγγελματικήν—τρόπον τινὰ—ὀργάνωσιν, τείνουσαν νὰ βελτιώσῃ καὶ ἀνορθώσῃ τὴν ἀρχιτεκτονικήν, (*βλ. βιβλ. 1, τόμ. Α' σελ. 381*).

Ἐκλεκτή. (Electa) *Ὁ 5ος τοῦ Ἀμερικανικοῦ μεικτοῦ δόγματος υἱοθεσίας τοῦ «Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος».* Ὁ τίτλος ἐλήφθη ἀπὸ τὴν κυρίαν, τῆς ὁποίας δὲν εἶναι γνωστὸν

τὸ ὄνομα, καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ἀπευθύνει τὴν Β' ἐπιστολήν του καὶ ἡ ὁποία κατὰ τὴν παράδοσιν εὐχαρίστως ἀπηρνήθη τὸν οἶκον, τὸν σύζυγον, τὰ τέκνα καὶ τὴν καλήν της ζωήν, διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν πρὸς τὴν πίστην ἀφοσίωσίν της ὑποστᾶσα μαρτυρικὸν θάνατον.

ἐκλεκτικισμός. Φιλοσοφικὸν σύστημα μηδεμίαν ὡρισμένην θεωρίαν λαμβάνον ὡς βάσιν, ἀλλ' ἐκλέγον ἐκ τῶν ἄλλων φιλοσοφικῶν συστημάτων ἐκείνας τὰς θεωρίας, αἱ ὁποῖαι συμπληροῦσι καταλλήλως ἡ μία τὴν ἄλλην εἰς πλῆρες τι σύνολον καὶ κατὰ βάθος ἀπεκδεχόμενον ὅλα τὰ συστήματα ὡς μέρη ἑνὸς ἑνιαίου συνόλου.

Εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἐκλεκτικὴ φιλοσοφία ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων γενομένη ἐκλογὴ ἐκ τῶν ἑλληνικῶν διδαγμάτων, οἷα ἐμφανίζεται παρὰ τῷ Κικέρωνι, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ φιλοσοφία τῶν «Νεοπλατωνικῶν» καλουμένων, ἡ ἀποπειραθεῖσα νὰ συνάψῃ εἰς ἓν σύστημα τὰ φιλοσοφήματα τοῦ Πυθαγόρου, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τῆς ὁποίας κύριοι ἀντιπρόσωποι ὑπῆρξαν ὁ Πλωτῖνος καὶ ὁ Πρόκλος. Κατὰ τοὺς καθ' ὑμᾶς χρόνους ἐκλεκτικὸν σύστημα ἐδημιουργήθη ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ Β. Κουζὲν καὶ τῆς σχολῆς αὐτοῦ.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς συνενώνει εἰς τοὺς κόλπους του ὅλας τὰς πεποιθήσεις θρησκευτικῆς καὶ πολιτικῆς φύσεως καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν εἶναι ἐκλεκτικὸς ἢ συνθετικός (*βλ. καὶ Ἐκλεκτικὸς Τεκτονισμὸς καὶ Ἐκλεκτικὸς σύνδεσμος*).

ἐκλεκτικὸν δόγμα. *Τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον ἐφήρμοζεν ὁ Ἐκλεκτικὸς Σύνδεσμος.*

Ἐκλεκτικὸς Σύνδεσμος (Eklectischer Bund). Καρπὸς τῶν ἀναμορφωτικῶν τάσεων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν αἱ Ἐλευθεροτεκτ.·. παραπλανήσεις ἔφθασαν εἰς τὸ ζενὶθ των ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ ἰδέα τῆς ἑνώσεως τῶν Γερμανικῶν Στ.·. μὲ σκοπὸν τὴν ἀποκάθαρσιν τοῦ Τεκτ.·. συστήματος ἐκ τῶν διαφόρων ἐπιδράσεων τὰς ὁποίας εἶχεν ὑποστῇ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς πολυαρίθμων βαθμῶν, στηριζομένων ἐπὶ τῆς ἀλχημείας, τῆς θεοσοφίας καὶ ἄλλων ἀποκρυφιστικῶν ἐπιστημῶν, αἵτινες ἐκυριάρχουν τότε ἐν Εὐρώπῃ, ὀφείλεται εἰς τὸν βαρῶνον Φὸν Ντίφουρτ (Von Ditfurth), ἐξέχον μέλος τοῦ Δόγματος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως κατὰ τὸ 1779. Κύριος ὅμως ὑποκινητὴς ὑπῆρξεν ὁ Σεβ.·. τῆς ἐν Φραγκφούρτῃ Στ.·. «Zur Einigkeit», καὶ τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὸν καθαρμὸν ἐγένετο τὸ 1783 ὑπὸ τῶν Ἐπαρχιακῶν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Φραγκφούρτης ἐπὶ τοῦ Μάϊν καὶ τοῦ Βιτζλάρ. Αἱ δύο αὗται Τεκτ.·. Δυνάμεις ἀπηύθυναν πρὸς ὅλας τὰς Γερμαν. Στ.·. ἐγκύκλιον διὰ τῆς ὁποίας ἐκάλουν αὐτὰς νὰ συνάψουν συμμαχίαν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς «ἀποκαταστάσεως τῆς Βασιλικῆς Τέχνης τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ». Πλέον τῶν 53 Στ.·. διαφόρων χωρῶν ἐδήλωσαν ὅτι συμφωνοῦν εἰς τοῦτο.

Τὰ κυριώτερα σημεῖα, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἐστηρίζετο ὁ Σύνδεσμος αὐτὸς ἢ συμμαχία ἦσαν τὰ ἑξῆς:

1.—Αἱ ἡνωμέναι Στ.·. θὰ ἀνεγνώριζον μόνον τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμούς. 2.—Ἑκάστη Στ.·. θὰ ἐδικαιοῦτο νὰ ἐργάζεται κατ' ἰδίαν εἰς ὅσους δήποτε ἤθελεν ἐκλέξῃ ἀνωτέρους βαθμούς, ἡ ἀναγνώρισις ὅμως τῶν ἐν λόγῳ βαθμῶν δὲν θὰ ἦτο ὑποχρεωτικὴ διὰ τὰς ἄλλας Στ.·. 3.— Αἱ ἡνωμέναι Στ.·. θὰ ἦσαν ἴσαι μεταξύ των οὐδεμιᾶς ἐξ αὐτῶν ἐξαρτωμένης παρ' ἄλλης.

Οἱ ὅροι αὐτοὶ ἐγένοντο ἀποδεκτοὶ ὑπὸ πολλῶν Στ.·. καὶ οὕτω συνήφθη ὁ «*Ἐκλεκτικὸς Σύνδεσμος*» τῆς Γερμανίας, ἐκ τοῦ ὁποίου προῆλθεν ἡ «*Μητρικὴ Μεγάλη Στοὰ τοῦ Ἐκλεκτικοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Συνδέσμου*» ἐν Φραγκφούρτῃ ἐπὶ τοῦ Μαϊν, περιλαμβάνουσα 21 Στοὰς μὲ 3166 μέλη ἐν ὅλῳ. Τὸ ὑπὸ τῆς ἑνώσεως ταύτης ἐφαρμοζόμενον σύστημα ἐκαλεῖτο *Ἐκλεκτικὸν σύστημα*, τὸ δὲ δόγμα αὐτῆς *Ἐκλεκτικὸν Δόγμα*, περιλαμβάνον μόνον τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τοῦ Μαθ.·. τοῦ Ἑτ.·. καὶ τοῦ Διδ.·. Τέκτονος. «Εἰς τὸν πρῶτον βαθμόν», ἐλέγετο, «μυοῦμεν τὸν μαθητὴν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ ἑαυτοῦ του. Εἰς τὸν δεύτερον βαθμὸν εἰσάγομεν τὸν ἑταῖρον εἰς τὴν γνῶσιν τῆς φύσεως, εἰς δὲ τὸν τρίτον διδάσκομεν τὸν Διδάσκαλον νὰ ἀνυψώνῃ τὰς τάσεις του μέχρι τοῦ Δημιουργοῦ καὶ τοῦ πρωτουργοῦ ὅλων τῶν πραγμάτων, ἵνα δυνηθῇ οὕτω πως νὰ διεισδύσῃ εἰς τὴν κεκρυμμένην σοφίαν».

Ὑπὸ τοῦ Ἐκλεκτικοῦ Συνδέσμου διεξήγετο ἀγὼν κατὰ τῆς Ἱπποσύνης, τῶν δεισιδαιμονιῶν, τῆς ἀστρολογίας καὶ ἄλλων.

Ἐκλεκτός, (γαλλ. élu, ἀγγλ. elect, γερμ. Aiserwählte). Τίτλος ἀνωτέρων τινῶν βαθμῶν μερικῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. συστημάτων τῶν ὁποίων σκοπὸς εἶναι ἡ σύλληψις καὶ τιμωρία τῶν ἐνόχων τοῦ ἐγκλήματος τῆς Τεκτ.·. παραδόσεως.

Οἱ βαθμοὶ οὗτοι, «ἐκλεκτοί» ἢ «τῶν ἐκλεκτῶν» καλούμενοι, ἀπετέλουν συχνὰ ἰδιαίτερον σύστημα, εὑρίσκονται δ' ὑπὸ διάφορα ὀνόματα εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ δόγματα. Οὕτω εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν δόγμα ὡς καὶ τὸ τῆς Γιόρκ περικλείονται ἐντὸς τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·., εἰς τὸ Γαλλικὸν Δόγμα ἀποτελοῦν ἰδιαίτερον βαθμόν, εἰς δὲ τὸ Σκωτικὸν ἀποτελοῦν τρεῖς βαθμούς, τὸν 9ον, τὸν 10ον καὶ τὸν 11ον.

Ὁ Ραγκὸν ἀριθμεῖ μεταξὺ τῶν ἐκλεκτῶν καὶ τοὺς 5 προηγουμένους βαθμοὺς (4ο—8ο). Ὁ Μάκεϋ ὅμως θεωρεῖ αὐτοὺς ὡς ὑπαγομένους μᾶλλον εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·., οὗτινος ἀποτελοῦν συμπλήρωμα.

Ὁ συμβολισμὸς τῶν βαθμῶν αὐτῶν τῶν «ἐκλεκτῶν» παρηρμηνεύθη μεγάλως ὑπὸ ἀντιτεκτόνων συγγραφέων, οἵτινες ἀπέδωσαν οὕτω εἰς τὸν Τεκτονισμὸν πνεῦμα ἐκδικήσεως, ἀνύπαρκτον ἐν τῇ πραγματικότητι, καθόσον οἱ βαθμοὶ οὗτοι περικλείουν ἁπλῶς μίαν συμβολικὴν σημασίαν (Βλ. καὶ *ἐκδικήσεως βαθμοί*).

Ὁ Τορρὺ γράφει ὅτι ὅλοι οἱ «Ἐκλεκτικοὶ βαθμοὶ» ἀπορρέουν ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ *Καδὼς* (βλ. λ.), ὅστις προηγήθη αὐτῶν. Ὁ Μάκεϋ φρονεῖ τὸ ἀντίθετον. Καδὼς κατ' αὐτὸν δέον νὰ καλοῦνται μόνον οἱ ἀνώτεροι ἐκεῖνοι βαθμοί, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ σκοπὸς τῆς ἐκλογῆς μεταβάλλεται, συνδεόμενος μὲ τὸν Ναϊτισμόν. Τὸ σύστημα τῶν Ἐκλεκτῶν (Elus) προῆλθε, λέγει, αὐθορμήτως ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·. ἐφηρμόσθη δ' εἰς τὸν Ναϊτισμὸν μόνον ὅταν ὁ *Ντὲ Μολαὶ* (βλ λ.) ὑπεκατέστησε τὸν Χ.·. Α.·.

—Elu. Ὁ 4ος τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος.

Ἐκλεκτὸς Διδ.·. (Select Master). Ὁ 9ος τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος καὶ ὁ τελευταῖος ἐκ τῶν δύο βαθμῶν τῶν ἀπονεμομένων ὑπὸ τῶν «Συμβουλίων τῶν Βασιλικῶν καὶ Ἐκλεκτῶν Διδ.·.». Οἱ Ἀξ.·. αὐτοῦ εἶναι εἰς Τρ.·. Ἐνδ.·. Μ.·. Διδ.·., ὁ Ἐνδ.·. Χιρὰμ τῆς Τύρου, ὁ κύριος Ἐπιθ.·. τῶν Ἔργων, ὁ Ταμίας, ὁ Γραμ.·. καὶ ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Φρουρῶν». Οἱ πρῶτοι τρεῖς ἐκπροσωποῦν τοὺς τρεῖς Μ.·. Διδ.·. τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Τὰ συμβ.·. χρώματα εἶναι μέλαν ὡς ἔμβλημα μυστικότητος σιγῆς καὶ σκότους καὶ ἐρυθρὸν ὡς ἔμβλημα ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως. Ὁ ὑποψήφιος κατὰ τὴν μύησίν του λέγεται ὅτι «ἐκλέγεται ὡς Ἐκλεκτὸς Διδ.·.». Ἱστορικὸς σκοπὸς τοῦ βαθμοῦ εἶναι ἡ ἀνάμνησις τῆς παραδόσεως ἑνὸς σημαντικοῦ μυστικοῦ ἢ θησαυροῦ ὑπὸ τοῦ Χ.·. Α.·. μετὰ τὰς προκαταρκτικὰς προετοιμασίας. Ὁ τόπος τῆς συναντήσεως παριστᾷ μυστικὸν θόλον κάτωθεν τοῦ Ναοῦ.

Μεταξὺ τῶν δογματιστῶν συνεζητήθη ἐπανειλημμένως, ἐὰν ὁ βαθμὸς τοῦ Ἐκλεκτοῦ Διδ.·. θὰ ἔπρεπε νὰ προηγῆται ἢ νὰ ἕπεται τοῦ βαθμοῦ τοῦ Βασ.·. Διδ.·. (Βλ. λ). Γενικῶς ὅμως ἐγένετο ἀποδεκτόν, ὅπως ὁ βαθμ.·. τοῦ Βασ.·. Διδ.·. προηγῆται καὶ τοῦτο διότι καίτοι τὰ μὲ τὸν βαθμ.·. τοῦ Βασ.·. Διδ.·. σχετιζόμενα γεγονότα ἀναφέρονται εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν, κειμένην μεταξὺ τοῦ θανάτου τοῦ Διδ.·. Οἰκοδόμου καὶ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ Ναοῦ, ἐν τούτοις τὰ μυστικὰ τὰ ἀφορώμενα εἰς τὸν βαθμ.·. τοῦ Ἐκλ.·. Διδ.·. ἦλθον εἰς φῶς πολὺ μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν καὶ ἀναγνώρισιν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Βασιλικοῦ Διδ.·.

«Οἱ Ἐκλ.·. Διδ.·., γράφει ὁ Μάκεϋ (βιβλ. 1 τόμ. Β', σελ. 923), εἶχον ὑποδειχθῆ, εἶχον ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολήν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐξελέγησαν, καὶ εἶχον

κλείση τὰς ἐργασίας των, χωρὶς ποτὲ νὰ ἀναγνωρισθοῦν δημοσίως ὡς ἰδιαιτέρα τάξις εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος. Τὸ ἔργον μὲ τὸ ὁποῖον ἠσχολοῦντο ἦτο μυστικόν. Καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ὕπαρξίς των ἦτο ἄγνωστος εἰς τὸ μέγα σῶμα τῶν ἐργατῶν τοῦ πρώτου Ναοῦ. Ἀντιθέτως ὁ βαθμὸς τοῦ Βασ.·. Διδ.·. ἀπενέμετο δημοσίως, διότι οὐδεὶς ὑπῆρχε λόγος ἀποκρύψεως αὐτοῦ. Ἑπομένως ὑποτίθεται ὅτι ὁ βαθμ.·. τοῦ Ἐκλ.·. Διδ.·. καὶ τὰ σημαντικὰ γεγονότα, ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη ἡ ἵδρυσίς του, δὲν ἀπεκαλύφθησαν εἰς τὸ σῶμα πρὸ τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ Ναοῦ τοῦ Ζερςββάβελ. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ βαθμ.·. τοῦ Βασ.·. Διδ.·. δέον νὰ ἀπονέμεται πρῶτος».

Οἱ ἐν λόγῳ δύο βαθμοὶ ἀνῆκον παλαιότερον εἰς τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀποδ.·. Σκ.·. Δόγμα, ἀπενέμοντο δὲ τιμητικῶς μόνον ὑπὸ τῶν Ἐπιθεωρητῶν τοῦ Δόγματος. Βραδύτερον ὅμως ἐγκαθιδρύθησαν ὡς τακτικοὶ βαθμ.·. ὑπὸ ἀνεξαρτήτους διοικήσεις, καλουμένας Μεγ.·. Συμβούλια ἢ Κεφάλαια (Grand Councils), τὸ δὲ 1870 τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος παρῃτήθη δι' ἀποφάσεώς του ἐπισήμως παντὸς ἐπ' αὐτῶν ἐλέγχου.

Ἐκλεκτὸς διδάσκαλος τῶν 15 *ἢ ἔξοχός ἐκλεκτὸς τῶν* 15. (Elu des Quinze—, Elect of Fifteen). Ὁ 10ᵒ τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·.

Ἡ Στ.·. συνέρχεται ἐν Περιστυλίῳ, τὰ δὲ χρώματα τοῦ βαθμοῦ εἶναι μέλαν, ἐστιγμένον δι' ἐρυθρῶν ἢ λευκῶν δακρύων. Οἱ κυριώτεροι τοῦ ἐργαστηρίου Ἀξ.·. εἶναι ὁ Τρὶς Ἰσχυρὸς καὶ δύο Ἐπιθεωρηταί.

Ἡ ἱστορία τοῦ βαθμοῦ τούτου ἀναπτύσσει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐκδικήσεως καὶ τὴν τελικὴν τιμωρίαν τῶν τριῶν προδοτῶν, οἵτινες πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως ἀκριβῶς τοῦ Ναοῦ εἶχον διαπράξει βδελυρὸν ἔγκλημα.

Ὁ βαθμὸς οὗτος καὶ ὁ τοῦ *Ἐκλεκτοῦ διδασκάλου τῶν 9* ἐλήφθη ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ θεοφωτιστικοῦ συστήματος τοῦ Δρος *Βαϊσχάουπτ* (βλ. λ.).

Ἐκλεκτὸς Ἱππότης. (Βλ. *Ὑπέρτατος ἐκλεκτὸς τῶν 12).*

Ἐκλεκτὸς Ἰρλανδός. (Elu Irlandais) Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν τῶν ὁμωνύμων Περιστυλίων.

Ἐκλεκτὸς Κοὲν (Elu Coens, Auserwählte Coens). Βλ. *Ἐκλεκτῶν τοῦ Κοέν, δόγμα τῶν-.*

Ἐκλεκτὸς συμβολικός. (Symbolical Elect) Ὁ 5ᵒ τοῦ Μετερρυθμισμένου Δόγμ.·. τοῦ Βαρώνου φὸν Τσουντύ.

Ἐκλεκτὸς τῆς Νέας Ἱερουσαλήμ. Ἄλλοτε 8ᵒ καὶ τελευταῖος τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ Μεγ.·. Περιστ.·. τοῦ Βερολίνου.

Ἐκλεκτὸς τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου ἢ καὶ *Ἐμπεπιστευμένος τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου* (Auserwählter ἢ ertrauter des Heil. Andreas). Ὁ τελευταῖος περιστυλιακὸς βαθμὸς εἰς τὸ συνολικὸν Σουηδικὸν σύστημα (εἰς τὰς Σκανδιναυϊκὰς χώρας ὁ 10ᵒ καὶ εἰς τὸ σύστημα τοῦ Τσίννεντορφ τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στοᾶς τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας ὁ 9ᵒ). Ὁ βαθμὸς οὗτος διδάσκει τὸν ὑποψήφιον (μέλλοντα νὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὴν ὑψίστην βαθμίδα) ὅτι τὸ τελευταῖον καὶ ὕψιστον καθῆκον του εἶναι ἡ καὶ εἰς ὅλους τοὺς προηγουμένους βαθμοὺς ὑποδεικνυομένη προσπάθεια πρὸς ἕνωσιν μετὰ τοῦ θεοῦ ὡς κέντρου τῆς αἰωνίας ζωῆς. Κατόπιν ὁδηγεῖται εἰς τὰ ἐνδότατα, εἰς ἱερὸν τι διεσκευασμένον κατ' ἀπομίμησιν σκωτικοῦ παρεκκλησίου, ὅπου τελειοῦται ἡ ἕνωσις μὲ τὸν Ἀνώτατον Διδ.·. καὶ τοὺς Ἀδ.·. διὰ τῆς χρήσεως καὶ τῆς ἀπολαύσεως τῆς κύλικος μετὰ τὴν ὁποίαν ἐπιτυγχάνεται συμβολικῶς καὶ ἡ ἕνωσις μεθ' ὅλων τῶν ἀρχαιοτέρων Ἀδ.·. καὶ ἀδιάσπαστος σύνδεσμος μὲ τὸ Τάγμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ : 7.

Ἐκλεκτὸς τοῦ Λονδίνου. Ὁ 70ᵒ τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Περιστ.·. τῆς Γαλλίας.

Ἐκλεκτὸς τοῦ Περινιάν. (Elu de Pérignan). Ὁ 6ᵒ τοῦ Ἀδωνιραμικοῦ Δόγματος (βλ. *Περινιάν).* Ἀσχολεῖται μὲ τὴν τιμωρίαν ἐγκληματιῶν τινων τῆς Τεκτ.·. παραδόσεως. Συνδέεται στενῶς μὲ τὸν 9ᵒ καὶ 10ᵒ τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·..

Ἐκλεκτὸς τῶν 12 Φυλῶν. Ὁ 17ᵒ τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Περιστ.·. τῆς Γαλλίας.

Ἐκλεκτὸς τῶν 9 καὶ τῶν 15. (Auserwählte der Neun und der Fünfzehn). Τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον σημεῖον τοῦ 4ᵒ τοῦ παλαιοῦ δόγματος τῆς Βασ.·. Στ.·. τῆς Ὑόρκης τοῦ Βερολίνου.

Ἐκλεκτὸς Φιλόσοφος. Βαθμὸς εὑρισκόμενος εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Φιλοσοφικοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος καὶ εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Βιάνυ.

Ἐκλεκτῶν Κοέν, *δόγμα τῶν—.* (Rite des Elus Cohens ou prêtres). Ἀποκρυφιστικὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν δόγμα ἀνωτέρων βαθμῶν, ἱδρυθὲν ἐν Μπορντὼ τῆς Γαλλίας περὶ τὸ 1760 ὑπὸ τοῦ *Δὸν Μαρτινὲς ντὲ Πασκουάλλυ* (βλ. λ.) καὶ ἀποτελέσαν ἐπί τι διάστημα τὸ κέντρον σημαντικῶν ἀποκρυφιστικῶν μελετῶν. Κατὰ τὰς διασωθείσας πληροφορίας τὸ δόγμα διῃρεῖτο εἰς δύο τάξεις, ἐξ ὧν εἰς μὲν τὴν πρώτην παριστάνετο ἡ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐτυχίας πτῶσις τοῦ ἀνθρώπου, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἡ τελικὴ αὐτοῦ ἀποκατάστασις.

Τὸ ὅλον δόγμα ἀπετελεῖτο ἐξ ἐννέα βαθμῶν, 1ᵒ Μαθητής, 2ᵒ Ἑταῖρος, 3ᵒ Διδάσκαλος, 4ᵒ Μέγας Ἐκλεκτός, 5ᵒ Μαθητὴς Κοέν, 6ᵒ Ἑταῖρος Κοέν, 7ᵒ Διδ.·. Κοέν, 8ᵒ Μέγας Ἀρχιτέκτων, 9ᵒ Ἱππότης Ταξίαρχος.

Ὁ Πασκουάλλυ ἐμφανισθεὶς κατ' ἀρχὰς ἐν Τουλούζῃ ὡς Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς τῆς ἀγγλικῆς Στοᾶς Steward καὶ ἐκεῖ περιπεσὼν εἰς δυσπιστίαν, μετέβη κατόπιν εἰς Μπορντώ, ὅπου ἐπέτυχε, ἀφοῦ ἔκαμψε τὴν ἀντίστασιν τῶν ὀρθολογιστῶν, νὰ θέσῃ πόδα εἰς Στ.·. τινα καὶ νὰ τὴν μεταβάλῃ εἰς «Γαλλικὴν Σκωτικὴν Στοὰν Ἐκλεκτῶν». Τῷ 1770 ἵδρυσε καὶ ἄλλας Στ.·. εἰς διαφόρους πόλεις ὡς καὶ εἰς τοὺς Παρισίους, ὅπου ἐν τέλει ἐγκατέστησε τὴν κεντρικὴν ἕδραν του.

Μέγαν ρόλον εἰς τὸ σύστημα ἔπαιξαν ὁ ἐκ Λυὼν μυστικιστὴς Willermoz, ὁ ἐγκυκλοπαιδιστὴς βαρῶνος Holbach, ὁ ζωγράφος van Loo, κ. ἄλ.

Τῷ 1776 ὁ Willermoz ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Πασκουάλλυ «Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Μεγάλου Ναοῦ τῆς Γαλλίας». Καὶ ὁ μαρκήσιος Λουδοβ. Κλαύδιος ντὲ Σαὶν—Μαρτὲν ἦτο ἐπί τι χρονικὸν διάστημα πιστὸς ὀπαδὸς τοῦ Πασκουάλλυ, δρῶν ὡς γραμματεύς του. Ἐκ τοῦ συστήματος τούτου ὁρμηθεὶς ὁ Σαὶν—Μαρτὲν ἔφθασεν εἰς τὴν θεοσοφίαν καὶ ἀπεπειράθη νὰ ἀναμορφώσῃ τὸ σύστημα τῶν Ἐκλεκτῶν Κοὲν (βλ. Μαρτινισμός). Τῷ 1772 ὁ Πασκουάλλυ ἐταξίδευσεν αἰφνιδίως εἰς Ἅγ. Δομίγγον, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1774. Ὀλίγα ἔτη ἀργότερον ἡ ἐπιτυχία τοῦ «Μετερρυθμισμένου Σκωτικοῦ Δόγματος» προητοίμασε τὸ τέλος τῆς δράσεως τῶν Ἐκλεκτῶν Κοέν. Ὁ τρίτος κατὰ σειρὰν «Μέγας Κυρίαρχος» d e l a C a s a s παρέδωσε τὸ ἀρχεῖον τῷ 1781 εἰς τοὺς Φιλαλήθεις. (Πρβλ. καὶ Le Forestier : La Franc-) Maçonnerie occulte au 18e siècle, Ordre des Elus Cohens).

Περὶ τῆς μεγάλης σημασίας τοῦ δόγματος τούτου ἀποφαίνεται καὶ ὁ ἀδ.·. Α.·. Waite (βλ. βιβλ. 3, τόμ. Α', σελ. 335), ὅστις καίτοι δύσπιστος πρὸς πάντα τὰ κατὰ καιροὺς ἐμφανισθέντα δόγματα, γράφει κατόπιν εἰδικῶν μελετῶν τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ δόγματος *τῶν Ἐκλεκτῶν Κοὲν ἢ ἱερέων* (Κοὲν ἑβραϊστὶ σημαίνει ἱερεύς).

«Κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἐξέλιξις τοῦ Ἀνωτέρου Τεκτονισμοῦ περιέκλεισεν ἐντὸς τοῦ κύκλου της τοὺς κυριωτέρους κλάδους τῆς ἀποκρυφιστικῆς ἐπιστήμης. Δόγματα ἱδρύθησαν, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ συμβολισμὸς καὶ αἱ μέθοδοι τῆς Ἀλχημείας ἀπεικονίζοντο καὶ ἡρμηνεύοντο. Τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν ἐν τούτοις εἶχον συσταθῆ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ συγκεντρώσουν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄτομα, ἔχοντα κοινὸν συμφέρον καὶ νὰ θέσουν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Στ.·. ἢ τῶν Περιστ.·. των πᾶσαν ἀτομικὴν ἀνακάλυψιν ἢ ἐφεύρεσιν τῶν μελῶν των.

Ἦσαν ἑπομένως μᾶλλον σωματεῖα ἐρευνῶν καὶ οὐχὶ γνώσεως. Διὰ τοῦτο εἶχον καὶ βαθμοὺς εἰδικοὺς

διά τούς θέλοντας νά έγκύψουν εις τήν 'Αστρολογίαν ώς καί μεθόδους διά τήν ύπό τό πρόσχημα τοῦ Τεκτονισμοῦ, πρακτικήν μελέτην τών φαινομένων ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ, τῆς ύπνοβασίας καί τῆς διοράσεως. Τοιοῦτον ἦ ο καί μέ εύρυτέρους άκόμη σκοπούς τό Αίγυπτιακόν Δόγμα τοῦ Καλλιόστρο. Αί πλεῖσται όμως τών έφευρέσεων αύτών ἦσαν έντελῶς παιδαριώδεις καί καταντᾶ δύσκολον νά έννοήση τις πῶς ἦσαν άνεκταί κατά τήν έποχήν έκείνην καί μάλιστα εις τούς Παρισίους, τήν μᾶλλον πεφωτισμένην τότε πόλιν.

'Η έπίκρισις αύτή έν τούτοις δέν άφορᾶ όλας τάς περιπτώσεις. "Οπως τινές τών άνωτέρων Τεκτ.·. βαθμών λάμπουν ζωηρῶς εις τό συμβολικόν στερέωμα καί άνήκουν όχι εις μίαν έποχήν άλλ' εις όλους τούς αίῶνας, οὕτω καί μεταξύ τών παλαιών αύτών δογμάτων τών άνηκόντων εις τήν άποκρυφιστικήν έπιστήμην ύπάρχει ἕν, τό Δόγμα τῶν Κοέν ἢ Ιερέων, τό όποῖον εἶναι σημαντικόν. Τό Δόγμα τοῦτο εἶχεν έν Παρισίοις τό ἔτος 1767 ἔν "Υπατον Δικαστήριον, έπί κεφαλῆς τοῦ όποίου ύπῆρχεν ἡ μυστηριώδης έκείνη καί μαγνητική προσωπικότης, ό Δόν Μαρτινές ντέ Πασκουάλλυ.

Δέν εἶναι γνωστόν, βεβαιοῖ ό Waite, έάν ό Πασκουάλλυ ύπῆρξεν ό δημιουργός τών βαθμών τοῦ δόγματος καί τών τυπικών των, ό ἴδιος όμως πιστοποιεῖ τό άντίθετον διά τῆς άκολούθου δηλώσεως, τήν όποίαν ἔκαμε κάποτε:

«Ούδέποτε έζήτησα νά όδηγήσω τινά εις σφάλμα ἢ όπωσδήποτε νά έξαπατήσω έκείνους, οί όποῖοι ἦλθον καλῇ τῇ πίστει πρός έμέ διά νά συμμερισθοῦν τήν Γνῶσιν, ἡ όποία έδόθη εις έμέ ύπό τών προκατόχων μου». -

'Ελέχθη, συνεχίζει ό Waite, ὅτι οί έν λόγῳ «προκάτοχοι» ἦσαν 'Αδελφοί Ροδόσταυροι. Δέν ύπάρχει όμως βεβαίωσίς τις περί τούτου.

Τό έν λόγῳ δόγμα έχρησιμοποίει μέχρι σημείου τινός τόν Τεκτονικόν Συμβολισμόν, άλλά μέ μίαν ίδιαιτέραν άνάπτυξιν τῆς έσωτερικῆς του πνευματικῆς σημασίας. Διαφέρει κατά τοῦτο σημαντικῶς άπό τό 'Ελευθεροτεκτονικόν σύστημα, εις τό όποῖον ἡ έρμηνία δέν έκτείνεται πέραν τών ζητημάτων τῆς άπλῆς ήθικῆς. 'Ενῷ ό Μαθ.·. τοῦ Συμβ.·. Τεκτ.·. διδάσκεται νά ένεργῇ πάντοτε ώς ήθικός ἄνθρωπος καί ώς 'Αδελφός, ό Δόκιμος τών 'Εκλεκτών Κοέν έδιδάσκετο : α') τήν γνῶσιν τοῦ Μ.·. 'Αρχιτέκτονος β') τήν πνευματικήν έκπόρευσιν τοῦ άνθρώπου άπό ἕν θεῖον Κέντρον καί γ') τήν ἄμεσον σχέσιν τοῦ άνθρώπου μέ τόν Κύριόν του.

Τό Δόγμα τοῦ Πασκουάλλυ ἦτο δόγμα μαγικόν. "Οσον δήποτε καί ἄν έκαλύπτετο ύπό άλληγοριών καί συμβόλων, έκ τῆς μαρτυρίας τών πρακτικών του έξάγεται ὅτι ὄπισθεν αύτών ύπῆρχε κάτι τό σημαντικῶς άποκρυφιστικόν. 'Υπάρχουν έξηκριβωμέναι μαρτυρίαι, καθ' ἅς εις τούς έσωτέρους κύκλους, ἤτοι εις τούς 'Ανωτάτους βαθμούς τοῦ Τάγματος, τελετουργίαι τινές παρῆγον άπτά άποτελέσματα Δέν πρόκειται ένταῦθα περί έμφανίσεως μαγείας, καί παρουσιάσεως καλών ἢ κακών πνευμάτων, άνηκόντων εις τήν ὕποπτον ίεραρχίαν τῆς άποκρυφιστικῆς φιλολογίας, τήν όποίαν καλῶς γνωρίζομεν άπό τάς άφηγήσεις Γκριμουάρ καί τάς Κλεῖδας τοῦ Σολομῶντος.

'Αλλ' έπρόκειτο περί τῆς «άποκτήσεως —διά σωματικῆς, ψυχικῆς καί πνευματικῆς άγνότητος— τών δυνάμεων έκείνων, αί όποῖαι διευκολύνουν τόν ἄνθρωπον νά συνάπτη σχέσεις μέ άόρατα ὄντα, τά όποῖα αί έκκλησίαι καλοῦσιν άγγέλους καί νά έπιτυγχάνη ὄχι μόνον τοῦ δρῶντος τελετάρχου τήν προσωπικήν άποκατάστασιν τών μεταξύ άνθρωπίνου καί θείου δεσμών, άλλά καί ὅλων τών καλῆς θελήσεως όπαδών του».

Φαίνεται πράγματι ὅτι έντός τοῦ κύκλου τών συγκεντρώσεων έπροκαλεῖτο ἡ έμφάνισις ένός ὄντος, τό όποῖον περιγράφεται συγκεκαλυμμένως ώς ό "Αγνωστος Πράκτωρ ό έντεταλμένος μέ τό ἔργον τῆς «Μυήσεως» ἢ ό «"Αγνωστος Φιλόσοφος».

Αί ύπάρχουσαι καταθέσεις βεβαιοῦν ὅτι ἤρχετο μεταξύ τών άδελφών ώς Διδάσκαλος, έκεῖνο δέ τό όποῖον έδίδασκεν ἦτο ἡ ὄπισθεν τοῦ γράμματος τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας κεκρυμμένη σημασία καί σοφία.

'Η ένσάρκωσις αύτή ύπηγόρευε τήν διδασκαλίαν της ἥτις οὕτω γεγραμμένη, έχρησιμοποιήθη έπί τι διάστημα εις τό Κέντρον τοῦ Δόγματος, προφανῶς τήν έν Λυών Στοάν. 'Ελέχθη ὅτι μέρος τῆς διδασκαλίας αύτῆς περιελήφθη βραδύτερον εις τό πρῶτον σύγγραμμα τοῦ *Λουδοβίκου Κλαυδίου Σαίν-Μαρτέν* (βλ. λ.), τό φέρον τόν τίτλον *«περί σφαλμάτων καί άληθείας»*. 'Ο Waite φρονεῖ ὅτι τοῦτο εἶναι ένδεχόμενον ὅσον άφορᾶ τό ίδεολογικόν καί δογματικόν μέρος τῆς διδασκαλίας, ούχί ὅμως καί τό άκριβές κείμενον αύτῆς. Τό ἔργον τοῦ Σαίν-Μαρτέν, ὅστις ύπῆρξε μαθητής τοῦ Πασκουάλλυ, εἶναι έντελῶς προσωπικόν. Βραδύτερον οὗτος άνέφερε μετά βεβαιότητος ὅτι «κατά τάς συνεδριάσεις τοῦ τάγματος μεγάλη τις δύναμις έξεδηλοῦτο, ὅταν παρίστατο ό Πασκουάλλυ· ὅτι ἡ δύναμις αὕτη ἦτο τοῦ άναδημιουργοῦ Χριστοῦ καί ὅτι ύπῆρχον έκάστοτε άπταί άποδείξεις περί τῆς παρουσίας ὄχι μόνον τοῦ Θείου 'Ανθρώπου τῆς Ναζαρέτ, άλλά καί τοῦ Θείου Λόγου».

Τοῦτο, λέγει ό Waite, άποτελεῖ ύψίστην μαρτυρίαν ένός διακεκριμένου μάρτυρος άδιαφιλονεικήτου καλῆς πίστεως.

Τό Δόγμα τών 'Εκλεκτών Κοέν εἶχε τό άνώτατον Δικαστήριόν του έν Παρισίοις, τά δρῶντα κέντρα του εις τό Μπορντώ καί τήν Λυών καί Στοάς ἄλλας εις διαφόρους πόλεις. Τήν 5ην Μαΐου 1772 ό Μαρτινές ντέ Πασκουάλλυ έκλήθη εις τάς Δυτικάς 'Ινδίας *διά νά παραλάβη διαδοχήν*, άπέθανε δ' έκεῖ μετά διετίαν. Οὕτω ἔλειψεν ό μεσάζων, τό μέντιουμ τοῦ Δόγματος. Καίτοι δέ παρέμειναν τά τυπικά καί αί περίεργοι κατηχήσεις τών βαθμών, τά έντός τοῦ μυστικοῦ κύκλου φαινόμενα τών έμφανίσεων ἔπαυσαν. Τό κύριον σῶμα τών μελών τοῦ Τάγματος εις Λυών μετέστη εις τό Τάγμα τῆς *Αύστηρᾶς Τηρήσεως* (βλ. λ.), τοῦ έκ τών μαθητών τοῦ Πασκουάλλυ *Βιλλερμόζ* (βλ. λ.), καταστάντος Μεγ.·. 'Επαρχ.·. Διδ.·.

Τό Τάγμα έν τούτοις τών 'Εκλεκτών Κοέν δέν έξέλιπεν, άλλ' έξηκολούθησεν ύφιστάμενον, ἕως ὅτου κατεποντίσθη τελείως κατά τήν Γαλλικήν 'Επανάστασιν. Κατά τά σωζόμενα άρχεῖα ό Βιλλερμόζ εἶχεν άρχίση νά άναπτύσση τινάς έκ τών ίδιοτήτων τοῦ διδασκάλου του, έν τέλει δέ καί έπέτυχε τάς έκ νέου έμφανίσεις τοῦ «'Αγνώστου Φιλοσόφου» κατά τό 1785 καί τάς έκ νέου ύπαγορεύσεις τῆς διδασκαλίας του.

"Οπως δέ άφηγεῖται ό άείμνηστος Δόκτωρ Ζεράρ 'Ανκώς (Encausse), ό ύπό τό ψευδώνυμον Docteur Papus άποκρυφιστής, έπί τῇ βάσει χειρογράφων άρχείων περιελθόντων εις τήν κατοχήν τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ Μαρτινιστικοῦ Τάγματος οὗτινος ἦτο πρόεδρος, αί νέαι αὗται ἔγγραφοι ύπαγορεύσεις τοῦ 'Αγνώστου Φιλοσόφου κατεστράφησαν ύπ' αύτοῦ τοῦ ίδίου πνεύματος τάς άρχάς τοῦ 1790, μέ τήν δήλωσιν ὅτι «έπεθύμει νά τά έμποδίση νά πέσουν εις χεῖρας τών πρακτόρων τοῦ Ροβεσπιέρου».

'Εδῶ, προσθέτει ό Waite, λήγει ἡ ίστορία τών 'Εκλεκτών 'Ιερέων, τούς όποίους έξηφάνισεν ἡ 'Επανάστασις. Τά άνωτέρω ὅμως εἶναι άρκετά, ὅπως δικαιολογήσουν ἕν γενικόν συμπέρασμα, ὅτι τό Δόγμα τοῦτο ύπῆρξε κάτι ποὺ άνήκει εις έαυτό, τό όποῖον δέν εἶχε προδρόμους οὔτε διαδόχους εις τό μέγα καί εύρύ πεδίον τό όποῖον καλεῖται Τεκτονισμός.

"Οσον άφορᾶ τάς κατά τάς μαρτυρίας τών σωζομένων πρακτικών καί άρχείων έμφανίσεις καί ένσαρκώσεις πνεύματος καλουμένου «'Αγνώστου Φιλοσόφου» ό Waite φρονεῖ ὅτι αὗται όφείλονται εις ψυχικάς ίδιότητας, ὧν ἦτο κάτοχος ό Πασκουάλλυ ἢ οί όπαδοί του, καί ὅτι αί ίδιότητες αὗται ἦσαν ὅμοιαι πρός ὅσας παρουσιάζουν σήμερον τά μέντιουμ.

Κατά τούς Lennhoff-Posner (βιβλ. 7) ό Μαρτινές ντέ Πασκουάλλυ εἶχε γράψει ἕν «έγχειρίδιον τῆς άποκαταστάσεως τών ὄντων εις τάς πρώτας ίδιότητας, άρετάς καί θείας πνευματικάς των δυνάμεις», πραγματικόν λαβύρινθον σκοτεινών καί άκαταλήπτων έκφρά-

σεων, ἓν εἶδος περιλήψεως καὶ μυστικῆς ἑρμηνείας τῶν πρώτων βιβλίων τῆς Πεντατεύχου καὶ πρὸ παντὸς τῆς «Γενέσεως» καὶ τῆς «Ἐξόδου». Κεντρικὴ μορφὴ ἦτο ὁ Μωϋσῆς, ὡς ἐκτελεστὴς δ' αὐτοῦ ἐχαρακτηρίζετο ὁ Πασκουάλλυ, ὁ ὁποῖος καὶ ᾠκοδόμησε τὸ σύστημά του ἐπὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ ἀνωτέρω μνημονευομένου συγγράμματός του, τοῦ διαπνεομένου ὑπὸ θεοσοφίας, κοσμογονίας, ἀνθρωπολογίας, ἐσωτερικῆς γεωμετρίας, θεοσοφίας, συμβολικῆς ἑρμηνείας τῆς Βίβλου, κ. ἄλλ. Τὸ σύστημα τοῦ Πασκουάλλυ παρίστα σπάνιον μεῖγμα ὅλων τῶν ἰσχυρῶν ἐσωτερικῶν διδασκαλιῶν τῆς Ἀνατολῆς, αἱ ὁποῖαι διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς Καββαλὰ ἔφθασαν εἰς τὴν Δύσιν. Οἱ «Ἐκλεκτοὶ Κοέν» ἦσαν ἀποφυὰς —ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ—τῆς μακρᾶς ἁλύσεως τῶν μυστικῶν Ἑταιρειῶν, τὰ μέλη τῶν ὁποίων ἐπίστευον ὅτι διὰ μαγικῶν ἀσκήσεων, «δραστικῶν ἀρετῶν», δύνανται νὰ ἐπικοινωνήσωσι μὲ τὸ θεῖον, ἵνα οὕτω πως μετάσχωσι τῆς ἀθανασίας. Οἱ μεμυημένοι τοῦ Πασκουάλλυ ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ὡς κατ' εὐθεῖαν ἀπογόνους τῶν Ἐποπτῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἐπίστευον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀναμορφώσεως εἰς τὰς μυστικὰς διδασκαλίας τῶν Νεοπλατωνικῶν, Γνωστικῶν καὶ Καββαλιστῶν, καὶ ἐκαλλιέργουν τὴν «ἀπόκρυφον σοφίαν τῶν ἀρχαίων». Ἡ καθ' αὑτὸ ἐργασία ἤρχισε τὸ 1761. Οἱ ἀνώτεροι βαθμοί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σκωτικοί, εἶχον μυστικὰς διδασκαλίας».

Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἐὰν ὁλόκληρος ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐπεδίδετο εἰς τὴν ἀποκρυφιστικὴν ἑρμηνείαν τῶν διαφόρων συμβόλων καὶ ἀλληγοριῶν του, αἱ ὁποῖαι ἄλλως παραμένουν ἀκατανόητοι.

Ἐκλεκτῶν τῆς Ἀληθείας, *Δόγμα τῶν—*, (Rite des Elus de la Vérité). Ἱδρύθη τὸ ἔτος 1776 εἰς τὴν πόλιν Ρὲν τῆς Γαλλίας ὑπὸ τῆς αὐτόθι Στ.·. τῆς «Τελείας Ἑνώσεως», ἐγένετο δὲ δεκτὸν ὑπὸ ὀλίγων τινῶν Στ.·. τῶν ἐπαρχιῶν. Παρὰ τὸν φιλοσοφικόν του χαρακτῆρα τὸ δόγμα τοῦτο δὲν κατέστη δημοφιλές, ἐξέλιπε δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος. Συνίστατο ἐκ 12 βαθμῶν, διῃρημένων εἰς δύο τάξεις.

Α' Τάξις; *Ἱππόται Ειδήμονες*. 1ο Μαθητής, 2ο Ἑταῖρος, 3ο Διδάσκαλος, 4ο Τέλειος Διδάσκαλος.

Β' Τάξις: *Ἐκλεκτοὶ τῆς Ἀληθείας* 5ο Ἐκλεκτὸς τῶν 9, 6ο Ἐκλεκτὸς τῶν 15, 7ο Ἐκλεκτὸς Διδ.·., 8ο Ἀρχιτέκτων, 9ο Δεύτερος Ἀρχιτέκτων, 10ο Μέγας Ἀρχιτέκτων, 11ο Ἱππότης τῆς Ἀνατολῆς, 12ο Πρίγκιψ Ροδόσταυρος.

Ἐκλογή. Ἀξ.·. Κατ' ἐπικρατήσασαν ἀνέκαθεν συνήθειαν εἰς τὸν Ἀγγλικὸν Τεκτ.·. ἡ ἐκλογὴ τῶν Ἀξ.·. μιᾶς Στ.·. ἐνεργεῖται συνήθως κατὰ τὴν συνεδρίασιν τὴν προηγουμένην τῆς πανηγυρικῆς ἑστιάσεως τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, ἐνίοτε δὲ κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς. Ἐν περιπτώσει ματαιώσεως δι' οἱονδήποτε λόγον τῆς ἐκλογῆς κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, αὕτη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνεργηθῇ ἀργότερον εἰμὴ κατόπιν ειδικῆς ἀδείας τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς. Αἱ ἐν Ἑλλάδι Στ.·. τῆς Μ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος διενεργοῦσι τὰς ἐκλογὰς ἐντὸς τοῦ τελευταίου δεκαημέρου τοῦ Σεπτεμβρίου ἢ ἐὰν συμβῇ νὰ βραδύνῃ εἰς τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐργασιῶν της ἡ Στ.·. κατὰ τὴν πρώτην, μετὰ τὴν ἐκ τῶν θερινῶν διακοπῶν ἐπανάληψιν τῶν ἐργασιῶν της, συνεδρίασιν (βλ. *Ἀξιωματικοί)*.

Γενικῶς σχεδὸν ἔχει γίνῃ ἀποδεκτὸν ὅτι ἐὰν Ἀξ.·. τις ἀποθάνῃ ἢ ἀπομακρυνθῇ τῆς ἕδρας τῆς Στ.·. του διαρκούσης τῆς περιόδου τοῦ ἀξιώματός του, δὲν διενεργεῖται νέα ἐκλογὴ ἀλλ' ἀντικαθίσταται προσωρινῶς μέχρι τοῦ νέου Τεκτ.·. ἔτους. Ἐὰν ἐκλείψῃ ὁ Σεβ.·. ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ α' Ἐ.·., οὗτος δὲ ὑπὸ τοῦ β'.

Ἐκουαδὸρ ἢ Ἰσημερινὸς (Ecuador) Νοτιοαμερικανικὴ Δημοκρατία. Τῷ 1808 ὑπῆρχεν εἰς τὴν πόλιν Quito ἡ Στ.·. «Ley Natural» ὑπὸ τὴν Τεκτ.·. Προϊσταμένην Δύναμιν τῆς Νέας Granada. Σεβάσμιος αὐτῆς ἦτο ὁ πρωθυπουργὸς Rio Montufar μαρκήσιος τοῦ Selva Alegre. Τῷ 1821 μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας ἱδρύθη εἰς τὴν πόλιν Guayaquil ἡ Στ.·. «Estrella de Guayaquil, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκον οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ φιλελευθέρου κόμματος καὶ τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος. Ἡ Στ.·. αὕτη εἰργάσθη ἐπὶ δύο ἔτη. Ἀπὸ τοῦ 1824—1830 εἰργάζετο μία ἄλλη Στ.·., ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὑπ.·. Συμ.·. τῆς Νέας Granada. 13 ἔτη ἀργότερον ἡ ἰδία Τεκτον.·. Δύναμις ἵδρυσε τὴν Στ.·. «Centro Filanthropico», ἡ ὁποία ἵδρυσε σπουδαίαν ἐλευθέραν σχολὴν διὰ πτωχὰ παιδία, κέντρον διαδόσεως τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Τῷ 1857 ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τοῦ Περοῦ ἵδρυσεν εἰς τὴν Guayaquil μίαν Στ.·. καὶ ἓν Περιστύλιον. Ὁ μετὰ ταῦτα ἀντιδραστικὸς Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας Γοβριὴλ Γκαρθία Μορένο (* 1821, † 1875) ἐζήτησε νὰ γίνῃ Τέκτων, ἀλλ ἀπερρίφθη. Ὤμοσεν ἕνεκα τούτου ἐκδίκησιν τὴν ὁποίαν ἐπραγματοποίησεν, ὅταν—καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ ἐκκλησία—ἀνέλαβε τὴν ἐξουσίαν, διατάξας «ὅπως ὅλους τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας περιποιῶνται κατὰ τὸν στρατιωτικὸν νόμον». Ἡ δολοφονία του ἀπεδόθη ὑπὸ τῶν κληρικῶν ψευδῶς εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας. Ὅταν τῷ 1895 ἦλθον πάλιν εἰς τὴν ἀρχὴν οἱ φιλελεύθεροι κατέστη δυνατὸν νὰ ἐγκατασταθῇ τὴν 31—1—1897 ἡ Στ.·. «Luz de Guayas» ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Περοῦ, ἐργαζομένη μέχρι σήμερον. Αὕτη ἔδωκε τὸ φῶς εἰς δύο ἄλλας Στ.·. Ἀπὸ τοῦ 1901 μετεδόθη καὶ τὸ Σκωτ.·. Δόγμα διὰ τοῦ Ὑπ.·. Συμ.·. τοῦ Περοῦ.(Πρώτη Στ.·. ἡ «Sucre»). Ψυχὴ τῆς ἐλευθεροτεκτ.·. ἐργασίας ἦτο ὁ συνταγματάρχης Gaspar Alamira Plaza, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἐσχηματίσθη τῷ 1910 ἓν αὐτοτελὲς Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·. Τῷ 1921 ἐγένετο ἡ ἐγκατάστασις τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἐκουαδὸρ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Περοῦ. Πρῶτος Μεγ.·. Διδ.·. της ὑπῆρξεν ὁ Juan Molinari. Τῷ 1924 ἐξέδωκε καὶ ἐπίσημον ὄργανον ὑπὸ τὸν τίτλον «El Nivel». Τῷ 1932 ἠρίθμει 8 Στ.·. μὲ 701 μέλη. Ἡ Μεγ.·. αὕτη Στ.·. ἀνήκει εἰς τὴν Α. Μ. Ι. Διεύθυνσίς της P. O. B. 932 Guayaquil.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1 (Τομ. Α' σελ. 309) 7.

Ἐκπόρευσις. (Emanation).—Τὸ περὶ ἐκπορεύσεων δόγμα ἦτο θεωρία, κυριαρχοῦσα εἰς πλείστας τῶν Ἀνατολικῶν θρησκειῶν, ἰδίως εἰς τὴν Βραχμανικὴν καὶ τὴν τῶν Πάρσι, καὶ ἐκεῖθεν υἱοθετηθεῖσα ὑπὸ τῶν Καββαλιστῶν, τῶν Νεοπλατωνικῶν καὶ τῶν Γνωστικῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ ποικίλα ὄντα τοῦ κόσμου προέρχονται δι' ἀκτινοβολίας τοῦ ἑνὸς ὑπερτάτου Θεοῦ, ἄνευ διακοπῆς συνεχείας, μεταξὺ τούτου καὶ ἐκείνων.

Οὕτω εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἰνδικὴν θρησκείαν ἡ «παγκόσμιος ἢ κοσμικὴ ψυχή», ἡ anima mundi, ἡ μυστηριώδης πηγὴ πάσης ζωῆς, ἐταυτίζετο μὲ τὸν Βράχμα, τὸν ὑπέρτατον Θεόν. Τὸ δόγμα τῶν Γνωστικῶν ἦτο ὅτι ὅλα τὰ ὄντα ἐξεπορεύοντο ἐκ τῆς Θεότητος· ὅτι ὑπῆρχε εἷς προοδευτικὸς ἐκφυλισμὸς τῶν ὄντων οὕτων ἐκ τῆς ἀνωτάτης εἰς τὴν κατωτάτην ἐκπομπὴν καὶ μία τελικὴ ἀπολύτρωσις καὶ ἐπάνοδος ὅλων εἰς τὴν ἁγνότητα τοῦ Δημιουργοῦ. Ὁ Φίλων ἐδίδασκεν ὅτι τὸ ὑπέρτατον ὂν ἦτο τὸ Πρωταρχικὸν Φῶς ἢ τὸ Ἀρχέτυπον τοῦ Φωτός, τοῦ ὁποίου αἱ ἀκτῖνες ὡς ἀπὸ κοινῆς πηγῆς φωτίζουν ὅλας τὰς ψυχάς. Τὸ δόγμα τῆς ἐκπορεύσεως ἀντιτίθεται πρὸς τὸ τῆς δημιουργίας, τὸ πρεσβευόμενον ὑπὸ πλείστων θρησκειῶν. Ἀντιτίθεται δ' ἐπίσης καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐξελίξεως.

Ἡ περὶ ἐκπορεύσεως φιλοσοφία ἀποτελεῖ ἓν εἶδος πανθεϊσμοῦ (διαφόρου τοῦ σπινοζικοῦ), ὅπως οὗτος ἐπιστεύθη ἀπὸ τὸν βραχμανισμόν, τὸν καββαλισμὸν καὶ τὸν Γερμανὸν μυστικιστὴν *Ἔκκερ* (βλ. λ.).

Ἡ θεωρία τῆς ἐκπορεύσεως ἐνδιαφέρει τοὺς Τέκτ.·., καθ' ὅσον ἀνώτ.. τινες βαθμοὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ δόγματα τοῦ Φίλωνος, τῶν Γνωστικῶν καὶ τῶν Καββαλιστῶν.

Ἔκστασις. Ἔκστασις καλεῖται ἡ ἕνωσις τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ μέχρι συνταυτίσεως μετ' αὐτοῦ, ἡ ἐπιτυγχανομένη δι' ἀποχωρισμοῦ πάσης γνώσεως πηγαζούσης ἐκ τῶν αἰσθήσεων, ἔτι δὲ διὰ πλήρους ἐξαφανίσεως τῆς ἰδίας προσωπικότητος καὶ ἐκμηδενίσεως καὶ διαλύσεως τοῦ αὐτοσυναισθήματος ἐν τῇ ἀπείρῳ οὐσίᾳ τοῦ σύμπαντος.

Ἡ διὰ τῆς ἐκστάσεως ἐπιτυγχανομένη ἕνωσις τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ κατὰ τὴν φιλο-

σοφίαν τοῦ Πλωτίνου καὶ κατ' ἄλλα μυστικὰ συστήματα, παραδεχόμενα τὴν ἔκστασιν, τὸ ὑπέρτατον ἀγαθὸν καὶ τὴν ὑπερτάτην ἀρετήν. Ὁ πυρὴν τῆς περὶ ἐκστάσεως διδασκαλίας ἀπαντᾷ ἤδη ἐν τῷ βραχμανισμῷ, παρὰ Πλάτωνι καὶ Ἀριστοτέλει, διεμορφώθη ὅμως τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Φίλωνος καὶ τοῦ Πλωτίνου. Ἡ φιλοσοφία παραδέχεται τὴν ἔκστασιν, ἀλλὰ διαβλέπει εἰς αὐτὴν μόνον καθαρῶς φυσιολογικὰ φαινόμενα, ἰδίᾳ δὲ ἀσυνείδητα ἢ ὑποσυνείδητα τοιαῦτα διὸ καὶ δὲν ἐννοεῖ τὴν ἔκστασιν καὶ ἐν πολλοῖς τὴν παρερμηνεύει. Ἐν ἀντιθέσει, διὰ τοὺς μυστικιστὰς ἡ ἔκστασις εἶναι καθαρῶς ψυχικὸν φαινόμενον, κατάστασις πνευματική, ἐπερχομένη διὰ σωματικῶν ἐπιδράσεων, ἐθελουσία καὶ ἐνσυνείδητος, ἀποκτωμένη κατὰ βούλησιν διὰ τῆς χρήσεως ἀσκητικῶν μέσων.

Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἐκστάσεως ἀπαιτοῦνται κατὰ τοὺς μυστικιστὰς τέσσαρα στάδια:

α) Ἀπομάκρυνσις ἐκ τοῦ κόσμου, ἐπιτυγχανομένη δι' ἀπολύτου ἀκινησίας τοῦ σώματος καὶ ἀποκλεισμοῦ πάσης σωματικῆς ἐνεργείας. Ἀποκλειομένης πάσης ἐπαφῆς πρὸς τὸν ἐκτὸς κόσμον, καταστέλλονται συγχρόνως τὰ πάθη, ἀποσβέννυνται δὲ πᾶν ἐνδιαφέρον καὶ πᾶσα μέριμνα, τὴν ὁποίαν ὁ κόσμος προκαλεῖ ἢ ἀξιοῖ. Ἡ ψυχὴ ἀποκαθαίρεται κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον καὶ περισυλλέγεται καὶ συγκεντροῦται ἀπολύτως εἰς ἑαυτήν.

β) Ἐκτοπισμὸς τῶν παθῶν καὶ τῶν διαφόρων ὁρμῶν καὶ τελεία καταπολέμησις τούτων ὑπὸ τῆς ψυχῆς. Πρὸς τοῦτο ἐφαρμόζονται πάντα τὰ ἀσκητικὰ ἐκεῖνα μέσα, τὰ χρησιμοποιούμενα ὑπὸ τῶν μυστικιστῶν πάντων τῶν αἰώνων κα ἀποσκοποῦντα τὴν τελείαν ἀπονέκρωσιν τοῦ σώματος. Τὰ μέσα ταῦτα εὑρίσκομεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἀσκητῶν τῆς Ἰνδικῆς, τῶν Ἀλεξανδρινῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς μοναχοῖς τῆς Θηβαΐδος καὶ ἐν γένει εἰς τοὺς τροφίμους ὅλων τῶν μονῶν.

γ) Ἐξαφανισμὸς τῶν αἰσθήσεων, ἵνα μὴ μεταβιβάζωνται εἰς τὴν ψυχὴν αἰσθήματα, διότι ὁσονδήποτε ταῦτα καὶ ἂν εἶναι ἁγνὰ καὶ ἀκίνδυνα προκαλοῦν ταραχὴν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ ἀφαιροῦν ἀπ' αὐτῆς τὴν ἀπόλυτον ἠρεμίαν καὶ εἰρήνην. Διὰ τοῦ ἐξαφανισμοῦ τῶν αἰσθήσεων ἀπὸ τῆς ψυχῆς, τὸ πνεῦμα ἀποδίδεται εἰς ἑαυτὸ καὶ χωρίζεται τελείως ἀπὸ τοῦ σώματος.

δ) Ἐκμηδενισμὸς τῶν ἰδεῶν. Δι' αὐτοῦ ἡ ψυχὴ συσπειροῦται εἰς ἑαυτήν, δηλ. εἰς τὴν πραγματικὴν της ὀντότητα. Τὸ στάδιον τοῦτο εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν μυστικιστῶν τῆς Ἀλεξανδρείας καλουμένη ἅ π λ ω σ ι ς, ἤτοι περισυλλογὴ καὶ συγκέντρωσις τὴν ψυχῆς ἐν ἑαυτῇ. Εἰς τὸ στάδιον τοῦτο ἡ ψυχὴ εὑρίσκεται ἐγγὺς τῆς ἐκστάσεως, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχεν ἀκόμη αὐτὴν πλήρως. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται καὶ ἡ τελεία ἀπόσβεσις τῆς ἀτομικῆς συνειδήσεως. Ὅταν καὶ τοῦτο ἐπιτευχθῇ, οἱ μυστικισταὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ἐντρυφῶσι πλέον εἰς τοὺς κατωτέρους καὶ ὑπεροχωτέρους ὁραματισμοὺς καὶ ὅτι μεταμορφοῦνται τελείως, ἵνα ἑνωθῶσιν ἢ μᾶλλον ἵνα συνταυτισθῶσι μὲ τὴν θεότητα.

Οἱ μυστικισταὶ περιέγραψαν τὸν τρόπον καθ' ὃν πολλαχῶς ἐπιτυγχάνεται ἡ ἔκστασις. Κατὰ τινας μυστικιστὰς διὰ τῆς ἐκστάσεως ἐπιτυγχάνεται ἡ ἕνωσις μετὰ τοῦ Θεοῦ, κατ' ἄλλους (Πλωτῖνος, νεοπλατωνικοί τινες) κατὰ τὴν ἔκστασιν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου διαχέεται κατά τινα τρόπον εἰς τὴν θεότητα. Κατὰ τὸν φιλόσοφον τοῦτον ἡ ἔκστασις εἶναι κατάστασις ἐπιτυγχανομένη ἐνίοτε διὰ τῆς καθάρσεως ἢ τῆς ἀσκήσεως, κατάστασις ἀναπαύσεως εἰς τοὺς κόλπους τῆς θεότητος, ἡ ὁποία γίνεται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀμέσως ἀντιληπτή.

Κατὰ τοὺς ἀποκρυφιστὰς ἔκστασις εἶναι ἰδιάζουσα κατάστασις τῆς συνειδήσεως, συνοδευομένη ὑπὸ φυσικῆς ἀναισθησίας, ἀνταποκρινομένη δὲ πρὸς τὴν samadhi τῶν Ἰνδῶν. Εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ἡ συνείδησις μεταφέρεται εἰς κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐξαφανίζεται πᾶσα μορφή, ἡ δὲ μεταφορὰ αὕτη συνοδεύεται καὶ ὑπό τινος συναισθήματος σωματικῆς εὐδαιμονίας, ἐξαστραπτούσης εὐτυχίας. Λαοί τινες εἶναι ὀλιγώτερον κατάλληλοι πρὸς ἔκστασιν ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς δεσμεύσεως τοῦ πνεύματός των μὲ τὸ φυσικὸν των σῶμα. Οὕτως οἱ Ἰνδοὶ περιπίπτουν εὐκολώτερον εἰς θρησκευτικὴν ἔκστασιν.

Ὑπάρχουν καὶ τεχνηταὶ μέθοδοι δημιουργοῦσαι ἐκστατικὴν κατάστασιν διὰ ναρκωτικῶν, διεγερτικῶν φαρμάκων καὶ σεξουαλικῆς μαγείας. Ἡ φρενῖτις, ἡ συνοδεύουσα τὰς «θρησκευτικὰς ἀφυπνίσεις», ἀνήκει ἐπίσης εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, ὅπως ἡ τῶν περιστρεφομένων δερβισῶν. Ἡ κατάστασις αὐτὴ εἶναι ἀπόρροια ποικίλων αἰτίων προκαλούντων ὑπερένταση τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Ἀσχολούμενος μὲ τὴν ἔκστασιν ἀπὸ μυσταγωγικῆς ἀπόψεως ὁ Waite γράφει τὰ ἑξῆς: (Βιβλ. 3, τόμ. Α', 213).

«Ὑπάρχει ἓν μυστικόν, περὶ τοῦ ὁποίου μακρόθεν καὶ ἀορίστως ἔχει ἀκούσῃ ὁ φυσικὸς κόσμος, τὸ ὁποῖον αἱ ἐπίσημοι Ἐκκλησίαι παρέρριψαν εἰς μίαν σκοτεινὴν γωνίαν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Πνεύματος καὶ τὸ ὁποῖον ἐξετάζεται μὲν εἰς μυστικούς τινας συλλόγους, ἀλλὰ μόνον ὡς μεγάλη τις πνευματικὴ ἰδιότης. Τὸ μυστικὸν τοῦτο καλεῖται ἔκστασις. Εἶναι ἡ κατάστασις, εἰς ἣν λέγεται ὅτι εὑρίσκοντο ὁ Ἐνὼχ καὶ ὁ Ἠλίας, ὅταν τοὺς ἔλαβεν ὁ Θεὸς πλησίον του. Ἡ κατόπιν Ἑλληνικὴ φιλοσοφία φαίνεται ὅτι τὴν συνήντησεν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Μυστήρια ὡς ἐπιτυγχανομένην ὑπὸ τοῦ Ἐπόπτου ἐξ ἀμέσου πειραματισμοῦ».

Κατὰ τὸν Waite πάντοτε, ἡ ἔκστασις δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν Συμβ.·. Τεκτ.·. τοῦ ὁποίου, λέγει, ὡρισμένη τις ἐνέργεια ἐν τῷ 3ᵒ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπεμφήνῃ τὴν εἰς κατάστασιν ἐκστάσεως μετάβασιν τοῦ Ἕλληνος Ἐπόπτου τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων. Εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Μυστήρια ὑπῆρχεν ἀναμφισβητήτως συμβολισμός τις, συνδεόμενος μὲ τὴν ἔκστασιν, ὑπενοεῖτο ὅμως —ἰδίως ὑπὸ τῶν Νεοπλατωνικῶν— ὡς κάτι περισσότερον τοῦ συμβολισμοῦ, ὡς δοκιμασία, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἐπιστεύετο ὅτι ὑπεχρεοῦντο νὰ διέλθουν οἱ ὑποψήφιοι. Ὁ Πλωτῖνος τὴν ὀνομάζει «Συμπόσιον τῶν Θεῶν». ὁ δὲ φίλος καὶ βιογράφος του Πορφύριος, βεβαιοῖ ὅτι ὁ Πλωτῖνος τετράκις περιῆλθεν εἰς ἔκστασιν, ἐνῷ ὁ ἴδιος ἅπαξ μόνον τὸ ἐπέτυχε.

Δέον ἐν τούτοις νὰ ποιούμεθα διάκρισιν μεταξὺ τῆς καθαρῶς πνευματικῆς ἐκστάσεως, ἥτις οὐσιαστικῶς σημαίνει προσωρινὴν ἀναστολὴν ἐπικοινωνίας μὲ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον καὶ τῆς τεχνητῆς τοιαύτης τῆς ὁποίας ἂν ἐπιτυγχάνει τις διὰ διαφόρων μέσων ὑλικῶν.

Ἔκτασις Στοᾶς. Ἡ ἔκτασις Στοᾶς τινος Τεκτ.·. εἶναι: εἰς ὕψος μὲν ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τοῦ ἀνωτάτου οὐρανοῦ, εἰς βάθος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας μέχρι τοῦ κέντρου τῆς γῆς, εἰς μῆκος ἀπ' ἀνατολῶν μέχρι δυσμῶν καὶ εἰς πλάτος ἀπὸ βορρᾶ μέχρι νότου. Ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι συμβολική, σκοποῦσα νὰ διδάξῃ τὰ ἀπεριόριστα ὅρια τοῦ Τεκτ.·. καὶ τὴν ἀνεξάντλητον ἔκτασιν τῆς Τεκτ.·. Ἀγαθοεργίας.

Ἐκχριστιανισμὸς τοῦ Τέκτ.·.. Ἡ ἀπὸ χριστιανικῆς ἀπόψεως ἑρμηνεία τῶν συμβόλων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἠκολουθήθη ὑπὸ πολλῶν διακεκριμένων Ἀμερικανῶν ἰδίως καὶ Ἄγγλων Τεκτόνων, δὲν ἀνήκει ὅμως εἰς τὸ παλαιὸν σύστημα. Κατὰ τὸν Μάκεϋ ὁ Hutchinson καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ὄλιβερ περιέπεσαν εἰς σφάλμα, χαρακτηρίσαντες ὡς χριστιανικὸν δημιούργημα τὸν Τεκτ.·. βαθμὸν τοῦ Διδ.·., παρ' ὅλον ὅτι οὗτος περικλείει ἐν αὐτῷ τὰς μεγάλας διδασκαλίας τοῦ Χριστιανισμοῦ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ ἀναστάσεως τοῦ σώματος. Ἡ καταγωγὴ ὅμως τοῦ Τεκτον.·. ὡς καὶ ἡ ἱστορία του, εἶναι διάφοροι τῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αἱ ἀρχαὶ τοῦ Τεκτ.·. προηγήθησαν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὰ σύμβολα καὶ αἱ παραδόσεις του ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος καὶ μάλιστα ἐκ τῶν λαῶν, τῶν πρὸ τοῦ Ναοῦ τούτου ὑπαρξάντων.

«Ἐὰν ὁ Τεκτονισμός, λέγει ὁ Μάκεϋ, ἦτο ἁπλῶς εἷς Χριστιανικὸς θεσμός, τότε οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ Μουσουλμάνοι, οἱ Βραχμανισταὶ καὶ οἱ Βουδδισταὶ δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ συμμερίζωνται ἐνσυνειδήτως τὰ φῶτα του. Τουναντίον εἶναι ὑπερήφανος διὰ τὴν παγκοσμιότητά

του. Εἰς τὴν γλῶσσαν του δύνανται νὰ συνδιαλέγωνται οἱ πολῖται ὅλων τῶν Ἐθνῶν· πρὸ τοῦ βωμοῦ του δύνανται νὰ γονυπετήσουν οἱ ἄνθρωποι πάσης θρησκείας καὶ μὲ τὸ σύμβολον τῆς πίστεώς του δύνανται νὰ συμφωνήσουν οἱ ὀπαδοὶ πάσης πίστεως.

«Δὲν δυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, στοιχεῖον τι χριστιανικὸν εἰσεχώρησε σχεδὸν ἀοράτως ἐντὸς τοῦ Τεκτονικοῦ συστήματος, μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν τοὐλάχιστον Τεκτόνων. Πάσης ἐπικρατούσης θρησκείας ἡ τάσις εἶναι νὰ ἁπλώνῃ τὴν ἐπίδρασίν της ἐπὶ τῶν περὶ αὐτὴν θρησκευτικῶν, πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν πραγμάτων. Παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, τῷ βαθέως ἐμπεποτισμένῳ μὲ τὸ πνεῦμα τῆς θρησκείας του, ὑφίσταται ἀσυναίσθητός τις πόθος προσαρμογῆς ὅλων τῶν πράξεων τῆς καθημερινῆς ζωῆς του πρὸς τὴν ἐσωτέραν πίστιν τῆς ψυχῆς του. Ὁ Χριστιανὸς ἑπομένως Τέκτων, καίτοι ἀναγνωρίζων καὶ ἐκτιμῶν τὰ μεγάλα δόγματα, τὰ διδασκόμενα ὑπὸ τοῦ Τεκτονισμοῦ, καὶ εὐγνωμονῶν διότι ταῦτα διετηρήθησαν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Τάγματός του εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἦσαν ἄγνωστα εἰς τὰ πέριξ πλήθη τῶν Ἐθνῶν, προσθεὶ ἐν τούτοις νὰ προσδώσῃ εἰς αὐτὰ χαρακτῆρα Χριστιανικόν. Τὸ αἴσθημα τοῦτο εἶναι ἐνστικτῶδες, ἀνῆκον εἰς τὰς εὐγενεστάτας τῶν τάσεων τῆς ἀνθρωπίνης μας φύσεως· καὶ ὡς ἐκ τούτου, εὑρίσκομεν Χριστιανοὺς Τέκτ.·. συγγραφεῖς, ἐπεκτείνοντας αὐτὸ κατὰ τοιοῦτον ἔντονον τρόπον, ὥστε νὰ θίγουν τὸν κοσμοπολιτικὸν χαρακτῆρα τοῦ θεσμοῦ. Οὕτω τὸ Σουηδικὸν Δόγμα εἶναι οὐσιαστικῶς Χριστιανικόν, συνδέον στενῶς τὴν Χιραμικὴν παράδοσιν μὲ τὴν Ἱστορίαν τοῦ Χριστοῦ. Πολλοὶ δ' ἐκ τῶν μὴ ἐμβαθυνάντων εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἱστορίας τοῦ Τεκτ.·. παρασυρόμενοι ἀμφιβάλλουν ἐὰν εἰς τὰ Τεκτ.·. σύμβολα δέον ν' ἀποδίδῃ τις ἀρχαίαν ἢ νεωτέραν καὶ χριστιανικὴν καταγωγήν.

Βλ.: *Ἀρχαιότης τοῦ Τεκτονισμοῦ, Καταγωγὴ τοῦ Τεκτ.·.* ὡς καὶ Βιβλ. 1, τόμ. Α', σελ. 200.

Ἐλ. Ἓν ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν ὀνομάτων τοῦ Θεοῦ, ὁ *Ἰσχυρός*. Εἶναι ὁ ἑνικὸς τοῦ *Ἐλοΐμ* (βλ. λ.) καὶ προφανῶς ἦτο τὸ ἀρχικὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ παρὰ τοῖς σημιτικοῖς λαοῖς (ὁ *Ἀλλὰχ* τῶν Ἀράβων).

Ἡ λέξις αὕτη ἀποτελεῖ τὴν ρίζαν πολλῶν ἄλλων ἐκ τῶν ὀνομάτων τῆς θεότητος καὶ πολλῶν ἐπίσης Ἱερ.·. λ.·. ἀνωτέρων βαθμ.·.. Εἰς τὴν «Ἀρχαίαν Μυθολογίαν» του ὁ Bryant φρονεῖ ὅτι τοῦτο ἦτο τὸ ἀληθὲς ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον ὅμως ἀπεδόθη ὑπὸ τῶν Σαβιανῶν εἰς τὸν ἥλιον, ὁπόθεν οἱ Ἕλληνες καὶ παρήγαγον τὴν λέξιν «ἥλιος».

ἐλαία. Τὸ δένδρον τοῦτο θεωρεῖται γενικῶς ὡς σύμβολον εἰρήνης καὶ νίκης. Κατὰ τὴν ἀρχικὴν του ὅμως σημασίαν, ὅπως ἄλλως τε ὅλων τῶν ἱερῶν δένδρων τῆς ἀρχαιότητος, ἐθεωρεῖτο σύμβολον ἀναστάσεως καὶ ἀθανασίας.

Συνεπείᾳ τούτου εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια ἡ ἐλαία εἶχε θέσιν ἀνάλογον πρὸς τὴν θέσιν ἣν ἔχει σήμερον ἐν τῷ Τεκτ.·. ἡ *Ἀκακία*. (βλ. λ.).

Ἔλαι μπενὶ ἐλμανὰχ (λατινιστὶ Huc venite filii viduae) Π.·. Μ.·. Τ.·. Τ.·. Τ.·. Χ.·. σύνδεεται μὲ τὸν 3° τοῦ Ἀ.·. Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·..

Ἔλαι μπενὶ ἐμεθ (λατ.·. Huc venite filii veritatis). Χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε εἰς τὸν 26° τοῦ Ἀ.·. Ἀ.·. Σ.·. Δ.·..

ἔλαιον. Οἱ Ἑβραῖοι ἔχριον δι' ἐλαίου, μεμιγμένου μετὰ διαφόρων μύρων, τοὺς βασιλεῖς, τοὺς προφήτας καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς των. Ἐχρίοντο ἐπίσης καὶ οἱ ἴδιοι κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτάς. Εἰς τὸν Τεκτ.·. τὸ ἔλαιον εἶναι ἓν ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ καθαγιασμοῦ (*σῖτος, οἶνος καὶ ἔλαιον*) κατὰ τὰ ἐγκαίνια ἑνὸς νέου Τεκτ.·. Ναοῦ. Διὰ τοῦ ἐλαίου ὑπομιμνήσκεται διαρκῶς εἰς τοὺς Τέκτ.·. ὅτι ὀφείλουν νὰ ἐπαλείφουν μὲ τὸ ἔλαιον τῆς παρηγορίας των τὰς πληγὰς τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς τῶν Ἀδ.·. των». (Βλ.: *σῖτος, οἶνος καὶ ἔλαιον*).

ἐλατήρια, ὠθοῦντα τινὰ εἰς τὸ νὰ γίνῃ Τέκτων. Τὸ ἐρώτημα «ποῖα ἦσαν τὰ ἐλατήρια τὰ ὠθήσαντα ὑμᾶς νὰ ζητήσητε νὰ γίνητε δεκτὸς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν;» τίθεται πάντοτε εἰς ἕκαστον ὑποψήφιον, οὗτος δὲ ὀφείλει νὰ δώσῃ σαφῆ ἐπὶ τούτου ἀπάντησιν. Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες γενικῶς ἐπιθυμοῦν καὶ ἀπαιτοῦν, ὅπως ἕκαστος ὑποψήφιος ὠθῆται εἰς τὸ νὰ γίνῃ Τέκτων ἐξ οἰκείας καὶ ἐλευθέρας βουλήσεως. Στρατολογία ὀπαδῶν γενικῶς ἀπαγορεύεται εἰς τὸν Σύνδεσμον τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Διὰ τοῦτο εἰς τὸ Ἀγγλικὸν τυπικὸν ὑποβάλλεται ἡ ἑξῆς ἐρώτησις εἰς τὸν ὑπὸ μύησιν:

«διακηρύσσετε σοβαρῶς καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς τιμῆς σας ὅτι ἐλεύθερος πάσης ἐπιδράσεως φίλων, ἀπὸ τὴν ἰδίαν σας τάσιν ὁδηγούμενος καὶ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ οἱονδήποτε ἐπαγγελματικὸν ἢ ἄλλον τινὰ ἀνάξιον λόγον, ἐλευθέρως ζητεῖτε καὶ ἑκουσίως νὰ γίνητε Τέκτων;».

Δευτέρα ἐπίσης ἐρώτησις διατυποῦται ὡς ἑξῆς:

«ὁμολογεῖτε ὅτι θέλετε νὰ ἀποκτήσητε γνώσεις καὶ ὅτι ἔχετε τὴν ἐπιθυμίαν διὰ τῆς εἰσδοχῆς σας εἰς τὸν Τεκτονισμὸν νὰ θέσητε τὸν ἑαυτόν σας στενότερον εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συνανθρώπων σας;».

Εἰς πολλὰς Στ.·. τῆς Εὐρώπης ἕκαστος ὑποψήφιος ἐκθέτει γραπτῶς πρὸς τὴν Στ.·. τὰ ἐλατήρια τὰ ὠθήσαντα αὐτὸν εἰς τὸ νὰ ζητήσῃ νὰ γίνῃ Τέκτων. Μία ἐκ τῶν πλέον γνωστῶν τοιούτων ἐκθέσεων τῶν ἐλατηρίων εἶναι ἡ περὶ εἰσδοχῆς αἴτησις τοῦ *Γκαῖτε* (βλ. λ.).

Αἱ πλεῖσται Μεγ.·. Στοαὶ ἐκδίδουν διαφωτιστικὰς πληροφορίας διὰ τοὺς ὑποψηφίους, αἱ ὁποῖαι κατατοπίζουν αὐτοὺς περὶ τοῦ τί ἐπιτρέπεται νὰ περιμένῃ ἕκαστος γινόμενος Τέκτων. Ἰδιαιτέρως εἰς τὰς πληροφορίας ταύτας ἐκτίθεται ὅτι ὁ γινόμενος Τέκτων δὲν πρέπει νὰ ἀναμένῃ ὅτι εἰς τὸν Τεκτονισμὸν θὰ ἐπιτύχῃ τὴν προαγωγὴν τῶν πολιτικῶν του ἢ τῶν θρησκευτικῶν του ἰδιαιτέρων τάσεων ἢ τῶν προσωπικῶν του συμφερόντων.

Ἐπίσης εἰς τὸν ὑπὸ μύησιν ἀπὸ τῶν πρώτων στιγμῶν τῆς τελετῆς τῆς μυήσεώς του ὑποδεικνύεται:

«ἄπελθε ἂν τὸ συμφέρον εἶναι
ἡ πυξίς ἐν τῷ βίῳ σου»

Βλ. καὶ *ἐλευθέρα βούλησις.*

Ἑλβετία. Π ρ ώ τ η τ ε κ τ ο ν ι κ ὴ δ ρ ᾶ σ ι ς ἐ ν Γ ε ν ε ύ ῃ. Ἡ κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἀνομοιόμορφος ἀκόμη κατασκευὴ τῆς Ἑλβετίας εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ παρουσιάζῃ καὶ τὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. πεδίον ὡς μίαν ἀσυνάρτητον καὶ ἄστατον εἰκόνα. Ταυτοχρόνως σχεδὸν κατὰ τὸ πρῶτον πέμπτον τοῦ αἰῶνος τούτου ἐρριζοβόλησεν ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐν Γενεύῃ, Λωζάννῃ καὶ Ζυρίχῃ. Ἄγγλοι ἐμφανίζονται ὡς ἱδρυταὶ κατ' ἀρχὰς ἐν Γενεύῃ. Τὸν Ἰανουάριον ἢ Φεβρουάριον τοῦ 1736 ἱδρύθη ἡ «Société des Maçons libres» ἢ «Francs-Maçons du Parfait Contentement». Κατὰ Μάρτιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑπεβλήθη εἰς τὸ «Συμβούλιον τῶν 200» ἐπερώτησις ὑπό τινος μέλους περὶ τῆς ἱδρυθείσης Ἑταιρείας. Ἐπίσης δὲ διεμαρτυρήθη καὶ ὁ Καλβινιστικὸς κλῆρος. Μέλος τι τῆς Κυβερνήσεως ὠνόμασεν ἐπισήμως τὴν Στοὰν «Σχολὴν τοῦ ἀθεϊσμοῦ». Τὸ «Συμβούλιον τῶν 25» ἔλαβεν ἀπόφασιν ἐμποδίζουσαν τὴν περαιτέρω εἴσοδον κατοίκων τῆς Γενεύης εἰς τὴν Στοάν. Τῷ 1737 ἐγκατεστάθη ἀπὸ τὴν Μέγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας (Λονδῖνον) ὁ Σκῶτος εὐγενὴς Γεώργιος Χάμιλτον, πολίτης τῆς Γενεύης, ὡς ἐπαρχιακὸς Μεγ.·. Διδ.·. Τῷ 1744 τὸ Συμβούλιον ἠσχολήθη ἐκ νέου μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·., ὁ ὁποῖος ηὐξάνετο καὶ ἠρίθμει ἤδη τρεῖς Στοάς. Ἀπεφασίσθη νὰ ἀπαγορευθῇ εἰς ὅλους τοὺς πολίτας «νὰ παρίστανται εἰς Στ.·., οὔτε καὶ νὰ διατηρῶσι τοιαύτην». Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1745, ὅταν ἤδη εἰργάζοντο ἐξ Στ.·., τὸ Συμβούλιον τῆς Δημοκρατίας ἐπανέλαβε δριμύτερον τὴν ἀπαγόρευσιν, ἂν καὶ ἤδη εἶχε καταδειχθῇ ὅτι εἰς τὰς Καλύβας οἰκοδόμων τῆς Γενεύης οὐδέποτε ὡμίλησαν ἢ ἔπραξάν τι, στρεφόμενον κατὰ τῆς θρησκείας ἢ τῶν συμφερόντων τοῦ Κράτους. Ὡς ποινὴ διὰ τὴν παράβασιν τῆς ἀπαγορευτικῆς διαταγῆς ἐπεβάλλετο πρόστιμον 100 χρυσῶν δουκάτων καὶ φυλάκισις. Παρ' ὅλα ταῦτα ὁ Τεκτονισμὸς προώδευε. Τὴν 24 Ἀπριλίου 1769 ἐγένετο —τῇ ἐμπνεύσει τοῦ Ἀλεξ. Girara— ἡ «Μεγάλη Ἐθνικὴ Στοὰ τῆς Γενεύης», ἱδρυθεῖσα ὑπὸ 10 Στοῶν. Μετ' οὗ

πολὺ ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της καὶ ἄλλαι 10 Στοαί. Ἡ νέα Τεκτον.·. Δύναμις περιέλαβε τελικῶς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της ἐκτὸς τῶν Καλυβῶν οἰκοδόμων τῆς Γενεύης, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ κατὰ τὸ 1768 ἱδρυθεῖσα «Union des Coeurs» ("Ενωσις τῶν Καρδιῶν) ἐργάζεται ἀκόμη καὶ σήμερον, καὶ μίαν Καλύβην οἰκοδόμων τῆς Ζυρίχης, Στοάς τινας ἄλλων Ἑλβετικῶν πόλεων ὡς καὶ τὴν Καλύβην οἰκοδόμων «St. Jean du Levant» («Ἅγ. Ἰωάννης τῆς Ἀνατολῆς») εργαζομένην ἐν Κωνσταντινουπόλει, μετὰ τῆς ὁποίας ἡ Γενεύη διετήρει τότε ζωηρὰς ἐμπορικὰς σχέσεις. Ἡ προσάρτησις τῆς Γενεύης ὑπὸ τῆς Γαλλίας (1798) ἐπέφερεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ὑπαχθῶσιν αἱ Καλύβαι οἰκοδόμων τῆς Γενεύης—μετά τινα πρόσκαιρον ἀντίδρασιν τῆς Μεγ.·. Στ.·., δρώσης τότε ὡς «Μεγ.·. Ἀνατολῆς τῆς Γενεύης» —ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀνατολὴν τῆς Γαλλίας, ἡ ὁποία τῷ 1801 ἵδρυσε τὴν «Μεγάλην Επαρχιακὴν Στοὰν τῆς Γενεύης», ὑφισταμένην μέχρι τοῦ 18.5.

Διωγμὸς ἐν Βέρνῃ. Τῷ 1739 ἱδρύθη —πάλιν ὑπὸ Ἄγγλων—ἐν Λωζάννῃ μὲ ἱδρυτικὸν δίπλωμα τοῦ Ἄγγλου Μεγ.·. Διδ.·. ἡ Στ.·. «Parfaite Union des Etrangers». Τὴν ἵδρυσιν ταύτην ἐπηκολούθησεν ἡ ἵδρυσις πολλῶν ἄλλων ἐν Waadtland, αἱ ὁποῖαι ἐν τέλει συνηνώθησαν εἰς ἓν «Directoire Helvétique National Romand». Τὰ μέλη ὅμως τῆς Κυβερνήσεως τῆς Βέρνης ἔλαβον μετ' οὐ πολὺ ἐχθρικὴν στάσιν. Τῷ 1744 ὁ δήμαρχος Steiger διέταξε τὸν ἐν Λωζάννῃ ὑπάλληλον Ruhiner νὰ προβῇ εἰς σχετικὴν ἔρευναν. Ἡ ἔκθεσις τούτου ὡμίλει εὐνοϊκῶς περὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐν τούτοις ἀπηγορεύθησαν ὅλαι αἱ «μυστικαὶ Ἑταιρεῖαι» τὰ δὲ καταστάντα γνωστὰ μέλη τῶν Ἑταιρειῶν τούτων, διακεκριμένοι εὐπατρίδαι, ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποκηρύξωσι τὴν ἰδιότητά των ὡς μέλη τῶν Ἑταιρειῶν τούτων ἐνώπιον εἰδικῶς συσταθείσης ἐπιτροπῆς. Δύο ἑβδομάδας ἀργότερον, τὴν 8 Μαρτίου 1745, ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐκηρύχθη δημοσίᾳ τῇ ὑποδείξει τοῦ Μεγάλου Συμβουλίου καὶ ἀνηγγέλθη καὶ ἀπὸ τῶν ἀμβώνων τῶν ἐκκλησιῶν. Πᾶς διατηρῶν σύνδεσμον μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. θὰ ἐτιμωρεῖτο μὲ πρόστιμον 100 ταλλήρων καὶ ἀπώλειαν ὅλων τῶν τιμῶν καὶ ἀξιωμάτων. Τῷ 1746 ἐξεδόθη ἐν Φραγκφούρτῃ καὶ Λειψίᾳ συγχρόνως καὶ τὸ ἀπολογητικὸν τοῦ Τεκτ.·. σύγγραμμα «Le Franc-Maçon dans la République, ou réflexions apologiques sur les persécutions des Francs—Maçons» συγγραφεὺς τοῦ ὁποίου φέρεται ὁ ἐκεῖ γραμματεὺς τῆς πρεσβείας Ph. F. Steinheil—διὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἔξω τῆς Ἑλβετίας προεκλήθη ἀρκετὸς θόρυβος. Τῷ 1747 ἐξεδόθη ἐν σφοδρὸν ἀντιδημοσίευμα. Ἐπειδὴ δ' ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν περιέπιπτε τελείως εἰς ὕπνον, αἱ ἐναντίον του ἐχθρικαὶ πράξεις ἐπανελαμβάνοντο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν (μέχρι τοῦ 1764).

Τὸ Μετερρυθμισμένον Δόγμα. Μὴ πιεζομένη ὑπὸ τῶν Δημοσίων Ἀρχῶν, ἠδυνήθη ἡ Βασ.·. Τέχνη νὰ ἀναπτυχθῇ καλῶς ἐν Ζυρίχῃ, ὅπου ἤδη τῷ 1740 τὸ ἑβδομαδιαῖον περιοδικὸν «Discourse der Mahlern» τῶν ποιητῶν Bodmer καὶ Breitinger ὡμίλει μετὰ συμπαθείας περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.. Εἰς τὸ Ἑλβετικὸν Σύνταγμα Schedorff ἐν Maubeuge εἰς τὰς Αὐστριακὰς Κάτω Χώρας ἱδρύθη ἡ Στ.·. τοῦ Συντάγματος «La Concorde», μὴ ζήσασα ὅμως ἐπὶ μακρόν. Τῷ 1762 ἱδρύθη μία Στοὰ στρατοπέδου εἴς τι σύνταγμα τῆς Ζυρίχης ἐν Thionville μὲ τὸν τίτλον «Ἑλβετικὴ Ἐλευθερία». Τῷ 1771 ἀξιωματικοί τινες ἐπιστρέψαντες εἰς τὴν πατρίδα των ὡς καὶ ἄλλοι ἔξωθεν προσληφθέντες Ἐλευθεροτέκτονες (μεταξὺ τῶν ὁποίων καί τινες ἐκ Γενεύης ζῶντες ἐν Ζυρίχῃ) ἵδρυσαν τὴν Στ.·. «La Discrétion» ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γενεύης, ἐργαζομένην εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν. Τῇ ὑποκινήσει τοῦ Δρος τῆς ἰατρικῆς Diethelm Lavater, ἀδελφοῦ τοῦ περιφήμου ἐφημερίου, συγγραφέως καὶ φυσιογνωμιστοῦ Ἰωάν. Gaspard Lavater, καὶ τοῦ φίλου του I. Ch. Schubart, ὁ ὁποῖος τὸν εἰσήγαγε εἰς τὸ ἐνδότερον Τάγμα τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ὡς ἱππότην (Eques ad aesculapio), ἡ ἀνωτέρω Στοὰ μετεπήδησε τῷ 1772 εἰς τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν, εἰργάζετο πλέον εἰς τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν καὶ ὠνομάσθη «Modestia cum libertate». Ὁ Lavater ἔλαβε τὴν πρώτην τῆς Στ.·. Σφῦραν. Εἰς τὴν Στ.·. ἐγένοντο δεκταὶ ἐξέχουσαί τινες προσωπικότητες, ὡς μεταξὺ ἄλλων ὁ μουσικὸς Ph. Chr. Layser (ἐκ Φραγκφούρτης) φίλος τοῦ Γκαῖτε, ὁ διακεκριμένος τοποτηρητὴς Σολομὼν Landold, ὁ ὁρμητικὸς Φρειδ. Μαξιμιλιανὸς Klinger. Τῷ 1780 ἡ Στ.·. ὑπήχθη εἰς τὸ Μετερρυθμισμένον Σκωτικὸν Σύστημα, τὸ ἱδρυθὲν τῷ 1778 εἰς τὸ συνέδριον τῆς Λυών. Ὁ Diethelm Lavater ἐγένετο μετὰ τὸ Ἑλβετικὸν συνέδριον τῆς Βασιλείας (1779) ἡγούμενος τοῦ ἑλβετικοῦ Ἡγουμενείου τοῦ νέου Συστήματος τῶν «Ἀγαθοεργῶν Ἱπποτῶν τῆς ἱερᾶς πόλεως» («Chevaliers de la Cité Sainte»), τὸ ὁποῖον ὑπήγετο ὑπὸ τὴν 5ην ἐπαρχίαν τοῦ Burgund (Σκωτικὸν Διευθυντήριον) καὶ κατέλαβε τὴν θέσιν τῆς μέχρι τότε νομαρχίας τῆς Ζυρίχης, ἡ ὁποία περιελάμβανε καὶ τὴν Βασιλείαν.

Παρὰ τὸ ἐν Ζυρίχῃ Σκωτικὸν Διευθυντήριον ἱδρύθη ἐπίσης καὶ ἐν Λωζάννῃ—μετὰ τὴν ἕνωσιν τοῦ Lavater—ἓν «Directoire Ecossais romand».

Εἰς τὴν Βασιλείαν (Basel), ἡ ὁποία ἦτο στενῶς συνδεδεμένη μὲ τὴν Ζυρίχην, ὑπῆρχεν ἤδη τῷ 1744 Ἐλευθεροτεκτονικὴ ζωή, ἡ ἵδρυσις τῆς ὁποίας δὲν εἶναι γνωστή. Οἱ κύριοι δρῶντες ἦσαν ὁ σύμβουλος Ἀνδρέας Buxtorf καὶ ὁ δήμαρχος Πέτρος Burckhardt οἱ ὁποῖοι ἵδρυσαν τῷ 1768 ὑπὸ τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν, τὴν Στ.·. «A libertate». Ὁ Burckhardt ἵδρυσε τῷ 1778 καὶ δευτέραν Στοὰν «Τῆς τελείας φιλίας». Μετὰ ἓν ἔτος ὅμως αἱ δύο Στ.·. ἡνώθησαν.

Τότε ἐπίσης, τὴν Ἰουνίου 1743, ὁ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας παρεχώρησεν εἰς τὸν ἐκ Neuburg (Neuchâtel) Perret ἐπισκεφθέντα τὴν Στ.·. «Τῶν Τριῶν Σφαιρῶν» ἐν Βερολίνῳ, τὴν ἄδειαν νὰ ἱδρύσῃ Στ.·. εἰς τὴν τότε πρωσσικὴν πόλιν Neuburg. Ἡ Στ.·. ἱδρύθη ὑπὸ τὸν τίτλον «Τῶν τριῶν ἀκτινοβόλων ἀστέρων» δὲν εἶχεν ὅμως μακρὰν ζωήν.

Τῷ 1782 οἱ Lavater καὶ Kayser μετέβησαν εἰς τὸ συνέδριον τοῦ Wilhelmsbad τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως. Τὰ ἀρχεῖα τῆς Στ.·. «Modestia cum libertate» περιέχουν μίαν ἐπιστολὴν τοῦ Γκαῖτε, ἀπευθυνθεῖσαν εἰς τὸν Kayser καὶ ἀναφερομένην εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο καὶ τὰ ἀρνητικὰ ἀποτελέσματά του. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν ὁ Γκαῖτε ἀποκαλεῖ τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν «Λευκὴν καὶ ἐρυθρὰν μασκαράταν».

Ἡ πολιτικὴ καὶ θρησκευτικὴ ζύμωσις, ἡ προηγηθεῖσα τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ὡς καὶ οἱ δι' αὐτῆς προξενηθέντες σφοδροὶ ἐσωτερικοὶ κλονισμοὶ ἐπέφερον σχεδὸν τελείαν νέκρωσιν τῆς Ἑλβετικῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς ζωῆς, ἡ ὁποία ἀνέστειλε τὴν δρᾶσιν της. Ἀρχομένου τοῦ 19ου αἰῶνος ἰσχυροποιήθη ἐκ νέου ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, ἐν μέρει ὑπὸ στενὴν ἐξάρτησιν ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας λόγῳ τῆς Ναπολεοντείου κυριαρχίας. Αἱ παλαιαὶ Στοαὶ ἐπανήρχισαν τὰς ἐργασίας των, εἰς σειρὰν πόλεων ἱδρύθησαν νέαι διαφόρων συστημάτων, ὡς ἡ Στ.·. «Τῆς Ἐλπίδος» ἐν Βέρνῃ (1803), ἡ «Φιλία καὶ Σταθερότης» ἐν Basel (1808), ὁ «Γουλιέλμος Τέλλος» (μετὰ ταῦτα «Ἀδελφικὴ πίστις») ἐν Aarau τῷ 1811.

Τῷ 1809)10 ἐπανήρχισαν τὴν δρᾶσιν των καὶ αἱ ἀνώτεραι ἀρχαί. Τὸ «Ἑλβετικὸν Σκωτικὸν Μετερρυθμισμένον Διευθυντήριον» ἐλειτούργησε κατ' ἀρχὰς μὲ τὰς ἐν Ζυρίχῃ καὶ Βασιλείᾳ Στοὰς καὶ μὲ ἕδραν ἐναλλὰξ εἰς τὰς δύο ταύτας πόλεις (ἡγούμενος ἦτο ὁ Πέτρος Burckhart παραιτηθέντος τοῦ Lavater). Ἐπίσης ἐλειτούργησε καὶ τὸ «Directoire Helvétique Romand» ἐν Λωζάννῃ, τῇ πρωτευούσῃ τῆς ἐλευθέρας Waadt. Ἐπίσης τῷ 1813 ἱδρύθη ἐν Λωζάννῃ ἡ «Μεγ.·. Ἐθνικὴ Ἑλβετικὴ Ἀνατολὴ» μὲ 7 τεκτονικὰς Στοὰς ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Διδασκαλίαν τοῦ ἄλλοτε διπλωμάτου τῆς Πολωνίας, Μωρὶς Κλαὶρ.

Τῷ 1822 ἐγεννήθη μία Μεγάλη Ἐθνικὴ Στοά, διὰ συγχωνεύσεως τῆς Μεγ.·. ταύτης Ἀνατολῆς καὶ τῆς

ἐν Βέρνῃ Στ.·. «Τῆς Ἐλπίδος» ἡ ὁποία ἀρχικῶς ἀνῆκεν εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας, τῷ 1819 ὅμως κατέστη ἄδεια τοῦ Ἀγγλου Μεγ.·. Διδ.·. Δουκὸς Φρειδερίκου τοῦ Σάσσεξ—ἡ βάσις ἐπαρχιακῆς Μεγ.·. Στ.·. ὑπὸ ἐπαρχιακὸν Μέγ.·. Διδ.·. τὸν Πέτρον Λουδοβ. φὸν Tavel. Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στοᾶς ἐγένετο ὁ φὸν Tavel. Πολυετεῖς μόχθοι κατεβλήθησαν—ἰδίᾳ ἀπὸ μέρους τοῦ ἐν Βέρνῃ Τεκτονισμοῦ—ὅπως αὐτὴ ἡ «Μεγάλη Ἐθνικὴ Στοὰ κατὰ τὸ ἀγγλικὸν σύστημα ἐν Ἑλβετίᾳ» ἑνωθῇ μὲ τὸ Μετερρυθμισμένον Δόγμα, διὰ νὰ γίνῃ μία Ἑνιαία Ἑλβετικὴ Μεγ.·. Στοά. Ἐπηκολούθησεν ὅμως ἡ γενικὴ κρίσις τοῦ συστήματος τούτου καὶ οὕτω πως τῷ 1828 διελύθη ἡ ἐν Βασιλείᾳ Νομαρχία του καὶ ἀπέμειναν μόνον αἱ τῆς Γενεύης καὶ Ζυρίχης ὑπὸ τὸν παλαιὸν Σκῶτον Μέγ.·. Διδ.·. J. J. Fecher. Τῷ 1830 ἀπέθανεν ὁ Μεγ.·. Διδ.·. φὸν Tavel. Ἡ ἐν Βέρνῃ Στοὰ προσεπάθησε τότε ἐκ νέου νὰ συνενώσῃ ὅλας τὰς Ἑλβετικὰς Στοὰς εἰς μίαν Δύναμιν, βασιζομένην ἐπὶ τῆς ἰσότητος τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων τῶν Στ.·. καὶ τῆς παροχῆς εἰς αὐτὰς πλήρους ἐλευθερίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν τῇ Στ.·. πνευματικὴν ἐργασίαν. Τὸ Σκωτικὸν Διευθυντήριον ἠρνήθη, ἀφῆκεν ὅμως ἐλευθέρας τὰς Στοὰς του νὰ ἀναγνωρίσουν καὶ προσχωρήσουν—ἂν θέλουν—εἰς τὸ σύστημα τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στοᾶς. Τῷ 1836 κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς ἐπαναλήψεως τῆς ζωῆς τῆς ἐν Ζυρίχῃ Στοᾶς ἐτονίσθη ἐκ νέου ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Στοῶν τῶν Aurau, Basel, Βέρνης καὶ Βιντερτοὺρ ἡ ἀνάγκη τῆς συγχωνεύσεως. Εἰς μίαν συνδιάσκεψιν καθωρίσθησαν αἱ θεμελιώδεις γραμμαί, κατὰ τὰς ὁποίας θὰ ἐπετυγχάνετο στενοτέρα συνολικὴ συνεργασία τῶν Ἑλβετικῶν Στοῶν χωρὶς νὰ θιγοῦν πολὺ αἱ ἐσωτερικαὶ συνθῆκαι τῶν καθ' ἕκαστα Στοῶν. Ἀνὰ διετίαν ἐγένοντο διασκέψεις (ἐν Βέρνῃ τῷ 1838, ἐν Βασιλείᾳ τῷ 1840). Κατὰ τὴν διάσκεψιν τῆς Βασιλείας συνεκροτήθη μία ἐπιτροπὴ διὰ νὰ χαράξῃ τὰ μέσα καὶ τὴν μορφήν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ εἷς σύνδεσμος Στοῶν. Τῷ 1842 εἰς τὴν πόλιν Le Locle ἐγένετο δεκτὴ συνθήκη συγχωνεύσεως καὶ ἀνετέθη εἰς τὴν Στ.·. «Modestia» ἡ ἐπεξεργασία τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν. Τὸ παλαιὸν Σκωτικὸν Διευθυντήριον δ' ἐκήρυξεν ὅτι δὲν ἀνθίσταται πλέον εἰς τὴν ἵδρυσιν μιᾶς Ἑλβετικῆς Μεγ.·. Στοᾶς.

Τῷ 1844 κατὰ τὴν θερινὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἐν Ζυρίχῃ ἱδρύθη ἡ Ἑλβετικὴ Μεγ.·. Στ.·. «Ἀλπίνα» (βλ. λ.) ὑπὸ τὴν μορφὴν Ἑλβετικῆς «Ἑνώσεως Στοῶν» ἀφεθείσης ἐλευθερίας εἰς τὰς Στοὰς ὅσον ἀφορᾷ τὸ τυπικόν των. Οἱ ἀντιπρόσωποι 14 Στ.·. ὁμοφώνως ἐξέλεξαν Μέγ.·. Διδ.·. τὸν ἐκ Ζυρίχης ἱστορικὸν Ἰωάνν. Ἰάκωβον Hottinger. Μόνον ἡ Στ.·. τῆς Γενεύης «Ἕνωσις τῶν Καρδιῶν» ἀπέσχε, προσχωρήσασα ἐν τέλει τῷ 1851.

Ἡ νέα Μεγ.·. Στ.·. εὑρέθη ἀμέσως ἅμα τῇ ἱδρύσει της πρὸ σοβαρῶν δυσχερειῶν καὶ ἀγώνων. Ἦτο ἐποχὴ ζωηροτάτης πολιτικῆς κινήσεως καὶ ἐμπαθῶν κομματικῶν ἀγώνων. Ἄρθρα Ἰησουϊτῶν, κατάργησις μονῶν καὶ ἰδιαιτέρως τὰ στίφη τῶν ἐθελοντικῶν σωμάτων ἦσαν οἱ προάγγελοι τοῦ μετὰ ταῦτα κατὰ τὸ 1847 ἐκραγέντος ἐμφυλίου πολέμου. Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. Hottinger εὑρέθη ὡς ἐκ τούτου πρὸ μιᾶς ἀσυνήθως δυσκόλου θέσεως, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τελικῶς κατώρθωσε νὰ ἐξέλθῃ ἐπιτυχῶς. Αἱ ὑπ' αὐτοῦ—ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Bluntschli—συνταχθεῖσαι «Ἀρχαὶ τῆς Ἑλβετικῆς Ἑνώσεως Στοῶν» (γενόμεναι δεκταὶ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῷ 1848) ἀποτελοῦν ὡραῖον ὑπόδειγμα πραγματικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ὑπὸ τοὺς Μεγ.·. Διδ.·. Δρα E. Gelpke, καθηγητὴν τῆς Θεολογίας, J. J. Ruegg, διευθυντὴν Τραπέζης καὶ τὸν Καθηγητὴν Aime Humbert ἐξετελέσθη μία ἀναμορφωτικὴ ἐργασία πρὸς ἐντατικωτέραν συνεργασίαν τῶν Στοῶν, ἡ ὁποία κατέληξεν εἰς τὸ νὰ διαμορφωθῇ ἓν νέον τελειωτικὸν σύνταγμα τῷ 1879 ὑπὸ Μέγ.·. Διδ.·. τὸν Κάρολον φὸν Tscharner. Πρόσκαιρος ἔρις μὲ τὸ «Directoire Helvétique romand», τὸ ὁποῖον ἐγένετο κατόπιν Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος, ἔρις ἐκραγεῖσα τῷ 1870, ἐπέφερεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἵδρυσιν ἓξ Στοῶν ἀνεξαρτήτων καὶ μὴ ὑπαγομένων ὑπὸ τὴν «Ἀλπίνα». Τῷ 1877 ὅμως καὶ αἱ Στ.·. αὗται μετὰ τὸν τερματισμὸν τῆς ἔριδος ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στοάν. Κατὰ τὰ ἐπακολουθήσαντα ἔτη ἀπὸ διακεκριμένους Μεγ.·. Διδ.·. ἐγένετο—παρὰ τὴν ἐντονωτάτην καλλιέργειαν τῆς περὶ πατρίδος σκέψεως καὶ τὴν ἐντεταμένην πατριωτικὴν ἐνέργειαν—καὶ συστηματικὴ ἐργασία ὑπὲρ τῆς διεθνοῦς ἀποστολῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ τῆς ἰδέας τῆς εἰρήνης. Ἄνδρες σημαίνοντες συνειργάσθησαν εἰς τὰς Στοάς, εἰς τὰς ὁποίας ἡ «ἐργασία ἐπὶ τοῦ ἀκατεργάστου λίθου» συνεδυάζετο μὲ ἐντονωτάτην ἐργασίαν κοινωνικήν, καὶ ὡς διαπαιδαγωγοὶ μὲν τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νεολαίας ἐδημιούργησαν πολυάριθμα σημαντικὰ ὑποδειγματικὰ φιλανθρωπικὰ ἔργα, ὡς φορεῖς ὅμως τοῦ ἐν ταῖς Στοαῖς διδασκομένου ἰδεώδους περὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ζωῆς ἀνέλαβον τὴν ἀποστολὴν νὰ καταστῶσιν ἄνθρωποι τῆς παγκοσμίου συνειδήσεως. Μεταξὺ τῶν Μεγ.·. τούτων Διδ.·. ἄξια ἰδιαιτέρως μνείας εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν Ἐδ. Καρτιὲ—λὰ—Τὰντ (ἱδρυτοῦ τοῦ διεθνοῦς γραφείου ἐλευθεροτεκτονικῶν ὑποθέσεων καὶ μετὰ ταῦτα πρώτου καγκελλαρίου τῆς Α. Μ. Ι.) καὶ τοῦ Ἐρρίκου Dunant (τυχόντος τοῦ βραβείου εἰρήνης τοῦ Νόμπελ), ἀπὸ τὴν καρδίαν τοῦ ὁποίου ἐξεπήδησε ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τοῦ Solferino ἡ ἰδέα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Πάντοτε ἡ «Ἀλπίνα» κατέβαλε προσπαθείας πρὸς προαγωγὴν πρὸ παντὸς τῆς ἑνότητος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων καὶ πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν ὑφισταμένων ἀντιθέσεων. Ἡ σύγκλησις τοῦ Διεθνοῦς Ἐλευθεροτεκτονικοῦ συνεδρίου τοῦ 1902 πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἱδρύσεως γραφείου ἐλευθεροτεκτονικῶν σχέσεων, τὸ ὁποῖον ἱδρύθη κατόπιν εἰς Neuchâtel ὡς παγκόσμιον γραφεῖον ἐλευθεροτεκτονικῶν ὑποθέσεων, ἡ διοργάνωσις τοῦ ἐν Γενεύῃ συνεδρίου τοῦ 1921, τὸ ὁποῖον ἵδρυσε τὴν Α. Μ. Ι., εἶναι φωτεινοὶ δεῖκται τῆς πορείας καὶ τῆς ἐργασίας τῆς «Ἀλπίνα». Τὰ συνέδρια κατόπιν τῆς Α. Μ. Ι. τοῦ 1923 καὶ 1925, ὡς καὶ τὰ τῆς Γενικῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς Ἑνώσεως τῶν ἐτῶν 1925, 1927 καὶ 1930, ἀποτελοῦν ἐπίσης δείγματα τῆς πραγματικῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς ἐργασίας, ἡ ὁποία ἀνέδειξε πλέον τὴν Γενεύην ὡς ἕδραν τῆς Μεγάλης Καγκελλαρίας τῆς Α. Μ. Ι..

Τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ τοῦ ἐν Λωζάννῃ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Ἑλβετίας. Ἐπίσης ἐν Ἑλβετίᾳ ἐργάζεται ἀκόμη τὸ Μετερρυθμισμένον Σκωτικὸν Δόγμα μὲ τὸ μόνον ὑφιστάμενον εἰσέτι Μέγα Ἡγουμενεῖον τῆς Γενεύης.

Ἑλβέτιος, *Κλαύδιος Ἀδριανός*.—(Cl. Adr. Helvetius), φιλόσοφος ἐκ τῆς σχολῆς τῶν ἐγκυκλοπαιδιστῶν, * 1715, † 1771. Τὸ κύριον ἔργον του «Περὶ τοῦ πνεύματος» Παρίσιοι 1758 (ἐπηρεασμένον ἀπὸ τὸν Condillac), ἐκάη δημοσίᾳ καὶ ἐπισήμως, καταδικασθὲν ὑπὸ τοῦ Πάπα, τοῦ Κοινοβουλίου καὶ τῆς Σορβόννης, ὡς ἐπικίνδυνον διὰ τὸ κράτος καὶ τὴν θρησκείαν. Ὁ Ἑλβέτιος, προσωπικῶς δι' ὅλης του τῆς ζωῆς διεκρίθη ἐπ' ἀλτρουϊσμῷ. Ὁ Ἑλβέτιος ὑπῆρξεν εὐεργέτης καὶ Ἐλευθεροτέκτων οὐχὶ ἐκ τῶν συνήθων. Συνέλαβε μετὰ τοῦ Lalande τὸ σχέδιον τῆς ἱδρύσεως μιᾶς ἐπιστημονικῆς—καλλιτεχνικῆς Στοᾶς. Ὅπως τοιαύτη ἔγινε κατόπιν ἡ Στοὰ τῶν «Ἐννέα Ἀδελφῶν», δὲν ἐπέζησεν ὅμως νὰ ἴδῃ τὴν ἵδρυσιν αὐτῆς τῆς «Στοᾶς τῶν φιλοσόφων», ἡ ὁποία ἦτο ἡ πνευματικὴ του θυγάτηρ.

Αἱ δύο πρῶται ἑορταὶ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, τὰς ὁποίας ἑώρτασεν ἡ Στοὰ αὕτη κατὰ τὰ ἔτη 1776 καὶ 1777 διεξήχθησαν εἰς τὸ πάρκον τῆς ἐν Auteuil οἰκίας, ὅπου συνείθιζε νὰ συνέρχηται τὸ πνευματικὸν ἄνθος τῆς ἐποχῆς καὶ ἡ χήρα τοῦ Ἑλβετίου. Ὅταν ὁ Βολταῖρος (βλ. λ.) ἐγένετο δεκτὸς εἰς αὐτὴν τῷ ἔδωσαν ὡς δεῖγμα ἰδιαιτέρας ἐκτιμήσεως τὴν Τεκτο-

νικὴν ἀμφίεσιν τοῦ Ἑλβετίου, περὶ τοῦ ὁποίου εἶχε γράψει εἰς τὸ «φιλοσοφικὸν λεξικόν του: «Ἀγαπῶ τὸν συγγραφέα τοῦ Πνεύματος». Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶχε μεγαλειτέραν ἀξίαν ἢ ὅλοι ὁμοῦ οἱ ἐχθροί του, ἔλεγεν ὁ Βολταῖρος, ἂν καὶ δὲν συνεμερίζετο τὰς ἰδέας του.

Ἐλεημοσύνη. (Charitas, charity). Ὁ νεόφυτος Τέκτων Μαθ.·. ἀπὸ τῶν πρώτων στιγμῶν τῆς Τεκτονικῆς του ζωῆς—κατὰ τὴν μύησίν του—διδάσκεται ὅτι ἕν τῶν καθηκόντων τοῦ Τέκτονος εἶναι καὶ ἡ ἐξάσκησις ἐλεημοσύνης. Εἰς πολλὰ τυπικὰ ζητεῖται ἀπὸ τὸν νεόφυτον—τὸν στερηθέντα παντὸς μετάλλου—νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ καθῆκον τῆς ἐλεημοσύνης. Τὴν ἀγωνίαν τοῦ νεομυουμένου διακόπτει ἡ παρατήρησις Ἀξιωμ.·. τινος τῆς Στ.·. «Μὴ λησμονεῖτε ποτὲ τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ προσφέρητε τὴν βοήθειάν σας μὲ ὅλα σας τὰ μέσα εἰς τὴν δυστυχίαν».

Ἡ ὑπὸ τῶν Στ.·. παρεχομένη ἐλεημοσύνη, ἀρχικῶς μόνον εἰς τὰ μέλη τῆς Στ.·. καὶ τοὺς συγγενεῖς των προσφερομένη, σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου ἐπεξετάθη καὶ εἰς βεβήλους καὶ ἐξασκεῖται διὰ πολλῶν φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων *βλ. (ἀγαθοεργίας ἱδρύματα).*

Ὁ Λέσσιγκ («Ernst und Falk II») ἀναγνωρίζει βεβαίως τὴν μεγάλην ἀξίαν τῆς Τεκτονικῆς ἐλεημοσύνης καὶ φιλανθρωπίας, δὲν διαβλέπει ὅμως μόνον εἰς αὐτὴν τὰ «πραγματικὰ ἔργα» τοῦ Τέκτονος. Ἡ *ἀγαθοεργία* (βλ. λ.) εἶναι ἕν τμῆμα τῆς ἐλευθεροτεκτονικῆς ἐργασίας, οὐχὶ ὅμως καὶ ὁ μοναδικὸς σκοπός. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἵδρυσεν ἀπὸ τοῦ 1723 ἀποθεματικὸν κεφάλαιον διὰ τὰ μέλη της. Διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν ἔργων ἐλεημοσύνης ὑπὸ τῶν Στ.·., συλλέγεται εἰς τὸ τέλος ἑκάστη ἐργασίας τῆς Στ.·. ποσόν τι, τὸ ὁποῖον κρατεῖ εἰδικὸς Ἀξιωμ.·., *ἐλεονόμος*, (βλ. λ.), καλούμενος. Ἡ ἱστορία τῆς ἐλευθεροτεκτονικῆς ἐλεημοσύνης εἶναι τόσον παλαιά, ὅσον καὶ αὐτὸς ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός.

Ἐλεονομεῖον. Εἰδικὸν ταμεῖον, τὸ ὁποῖον διατηρεῖ ἑκάστη Στ.·. καὶ εἰς τὸ ὁποῖον κατατίθενται τὰ κατὰ τὸ τέλος ἑκάστης ἐργασίας τῆς Στ.·. συλλεγόμενα παρὰ τῶν μελῶν της διὰ τοῦ κορμοῦ τῆς ἀγαθοεργίας (βλ. *ἀγαθοεργίας κορμὸς τῆς*—) ποσά, τὰ ὁποῖα προορίζονται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον, πρὸς παροχὴν βοηθημάτων εἰς ἀπόρους ἢ δυστυχοῦντας Τέκτ.·. καὶ βεβήλους. Τὸ ἐλεονομεῖον καὶ τὰ σχετικὰ βιβλία τηρεῖ εἰδικὸς Ἀξιωμ.·. τῆς Στ.·. *ἐλεονόμος* καλούμενος.

Ἐλεονόμος (γαλλ. Aumônier ἢ hospitalier. ἀγγλ. almoner, γερμ. Gabenpfleger ἢ Almosenier). Εἷς ἐκ τῶν Ἀξιωμ.·. τῆς Στ.·. τὰ καθήκοντα τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ κυκλοφορία τοῦ Κορμοῦ τῆς Ἀγαθοεργίας (βλ. *ἀγαθοεργίας κορμὸς τῆς*—) κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς Στ.·. καὶ ἡ εἴσπραξις καὶ φύλαξις τῶν χρημάτων καὶ εἰδῶν τῶν προωρισμένων διὰ τὰ ὑπὸ τῆς Στ.·. χορηγούμενα βοηθήματα εἰς Τέκτ.·. ἢ βεβήλους. Ὁ Ἐλεονόμος τηρεῖ τὰ ἴδια βιβλία, ἡ δὲ διαχείρησις αὐτοῦ ἐλέγχεται καθ' ἕκαστον ἔτος κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν Καν.·. ὁριζόμενα (βλ. καὶ *ἐλεονομεῖον*).

Ἔλεος. Μία ἐκ τῶν κυριωτέρων ἀρετῶν τὴν ὁποίαν ὁ Τεκτ.·. προσπαθεῖ νὰ ἐμφυσήσῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὀπαδῶν του, ἵνα οὕτω καταστήσῃ ἐμπράγματον τὴν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων συναδέλφωσιν. Τὸ αἴσθημα τοῦ ἐλέους ἀπορρέει ἐκ τῆς μεγίστης τῶν ἀρετῶν, τῆς ἀγάπης, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ κυριώτατον χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀληθοῦς Τεκτ.·. (Βλ. *ἀγάπη καὶ ἐλεημοσύνη*).

Ἐλέους κόσμημα (Charity Jewel). Μετάλλιον, καθιερωθὲν τὸ πρῶτον τὸ 1829 ὑπὸ τοῦ τότε Μ.·.Διδ.·. τῆς Μεγ.·.Στ.·.τῆς Ἀγγλίας Δουκὸς τοῦ Σάσσεξ. Τὸ μετάλλιον ἀπονέμεται εἰς τοὺς Τέκτονας, οἱ ὁποῖοι ὑπηρέτησαν ὡς «Stewards» εἰς δύο Τεκτ.·. Ἱδρύματα ἀγαθοεργίας (βλ. λ.) τὰ προοριζόμενα δι' ἀπόρους υἱοὺς καὶ θυγατέρας Τεκτόνων καὶ προσέφερον δι' ἕκαστον τούτων προσφορὰν 10 τουλάχιστον γουϊνεῶν, καὶ δύο γουϊνεῶν ἀκόμη διὰ συμμετοχήν των εἰς τὰ γεύματα τῆς ἐτησίας ἑορτῆς ἢ 1 γουϊνέας ἐν περιπτώσει μὴ συμμετοχῆς εἰς τὰ γεύματα (Nondining Stewards). Τὸ κόσμημα εἶναι χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν. Ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς παρίσταται γυναικεία ἀπεικόνισις τοῦ ἐλέους, κρατοῦσα δεξιὰ μίαν κορασίδα καὶ ἀριστερὰ ἕνα παῖδα γονυπετῆ. Ὑπεράνω εὑρίσκεται ὀφθαλμὸς ἐντὸς ἀκτινοβόλου τριγώνου. Ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφὴ «Τιμητικὴ ἐπιβεβαίωσις Τεκτονικοῦ Ἐλέους καὶ Ἀγαθοεργίας, ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Α.Β.Υ. τοῦ Αὐγ. Φρειδ. Δουκὸς τοῦ Σάσσεξ Πανσεβ.·. Μ.·. Διδ.·.»

Ἐλευθέρᾳ βουλήσει. Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. θεσμὸς ἔχει ἰδιαίτερόν τι χαρακτηριστικόν, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ προκαλῇ τὴν ἐκτίμησιν παντὸς ἀμερολήπτου ἀνθρώπου. Εἰς ἄλλας ὀργανώσεις, ἀποδίδεται ἐξαιρετικὴ ἐκτίμησις εἰς τὸ μέλος, τὸ ὁποῖον θὰ κατώρθωνε νὰ προσελκύσῃ τὰ περισσότερα ἄτομα διὰ νὰ ἐγγραφῶσι μέλη. Τοῦτο εἶναι ἐντελῶς ἀσυμβίβαστον μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ὅστις οὐδένα προσπαθεῖ νὰ πείσῃ ὅπως γίνῃ Τέκτων. «Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὰ μυστικά μας δόγματα ὀφείλει πρῶτον νὰ προπαρασκευασθῇ ἐνδομύχως πρὸς τοῦτο πρέπει ὄχι μόνον νὰ εἶναι προικισμένος μὲ τὰ ἀναγκαῖα ἠθικὰ προσόντα, τὰ ὁποῖα θὰ τὸν καθίστων κατάλληλον νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὰς τάξεις μας, ἀλλ' ὀφείλει πρὸς τούτοις νὰ προσέλθῃ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ φίλους καὶ ἀβίαστος ἀπὸ ποταπὰ ἐλατήρια». Αὐτὰ ἀποτελοῦν μίαν τῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Τάγματος· τίποτε ἑπομένως δὲν εἶναι ὀδυνηρότερον εἰς ἕνα ἀληθῆ Τέκτ.·. ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπῃ νεωτέρους ἀδ.·., παραβιάζοντας τὴν διάταξιν ταύτην.

Ὁ Μάκεϋ μάλιστα' ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἐν Ἀμερικῇ διαφόρων μυστικῶν σωματείων οὐδεμίαν σχέσιν ἐχόντων μὲ τὸν Τεκτ.·. κακίζει τὸ γεγονὸς ὅτι ἐνίοτε μέλος ἑνὸς τῶν ἐν λόγῳ σωματείων, γενόμενον δεκτὸν εἰς τὸν Τεκτ.·. προσπαθεῖ κατόπιν νὰ φέρῃ εἰς αὐτὸν διὰ παντείων μέσων καὶ ὅλους τοὺς συναδέλφους του εἰς τὸ ἄλλο σωματεῖον, παραγνωρίζον οὕτω τὸν θεμελιώδη νόμον τοῦ Τεκτονισμοῦ, καθ' ὃν μόνον ἐλευθέρᾳ καὶ οἰκείᾳ βουλήσει καὶ ἀβιάστως δέον νὰ προσέρχεται ὁ ἐπιθυμῶν νὰ μυηθῇ.

Ὁ Τεκτ.·. δὲν ζητεῖ ὀπαδούς, ἀλλὰ τοὺς ἐκλέγει ὅταν αὐτοὶ τὸ ζητήσουν. Καὶ ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι συμβαίνει ἀλλαχοῦ, ὁ Τεκτ.·. φοβεῖται τὴν ταχεῖαν του ἐξάπλωσιν, διότι πιθανὸν οὕτω νὰ μὴ καταβάλληται ἡ δέουσα φροντὶς εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν χαρακτήρων οἵτινες θὰ ἦσαν κατάλληλοι νὰ γίνουν Τέκτονες. Δὲν πρέπει δὲ νὰ θυσιάζηται ἡ ποιότης εἰς τὴν ποσότητα ἐπ' οὐδενὶ ἀπολύτως λόγῳ. Ὁ Μάκεϋ ἐπίσης τονίζει ὅτι ὁ ὑποψήφιος, ὅστις δὲν ἐμφανίζεται «οἰκείᾳ βουλήσει καὶ ἐλευθέρως» πρὸ τῆς θύρας τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ κατόπιν προτροπῆς φίλων του, παραβιάζει τοὺς νόμους τοῦ Τάγματος καὶ 99 φορὰς ἐπὶ ταῖς 100 δὲν ἐμποτίζεται μὲ ἔντονον προσήλωσιν πρὸς τὸν θεσμόν, ἥτις εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν δημιουργίαν πραγματικοῦ Τεκτονικοῦ χαρακτῆρος.

Ἐλευθερία. Ἔλλειψις ἐξαρτήσεως, δεσμεύσεως καὶ ἐμποδίου.

Ἐν τῇ εὐρυτάτῃ της σημασίᾳ ἡ λέξις ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α σημαίνει τὸν αὐτοπροσδιορισμὸν τῆς λογικῆς θελήσεως, τὴν δύναμιν τοῦ πράττειν ἢ μὴ πράττειν τι ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας.

Ἡ ἐλευθερία δὲν δύναται ὅμως νὰ νοηθῇ ἀπολύτως, διότι ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος εἶναι φύσει μέλος μιᾶς κοινωνίας, ἀπόλυτος ἐλευθερία εἶναι ἀκατανόητος, διότι ἡ ἔνοια τοῦ δικαίου, τὸ ὁποῖον ρυθμίζει τὸν τρόπον τῆς συμβιώσεως τῆς κοινωνίας, ὡς ἐνέχουσα ἐξαναγκασμόν τινα, εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ σέβεται τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ νὰ ἐκπληρώνῃ ὡρισμένας ὑποχρεώσεις ἔναντι αὐτῶν καὶ τῆς κοινωνίας. Ἀπόλυτον ἐλευθερίαν συνεπῶς δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ὁ ἄνθρωπος οὗτος.

Ἡ ὕπαρξις καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀτόμων ἔν τινι κοινωνίᾳ, κρίνεται μὲ τὸν τρόπον καὶ τὸ μέτρον τῆς συμμετοχῆς τῶν ἀνθρώπων ὡς πολι-

τῶν εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὸν τρόπον καὶ τὸ μέτρον τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς σκέψεως καὶ τῆς κινήσεως τῶν ἀτόμων ὡς ἀτόμων ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ὁμιλοῦμεν περὶ *πολιτικῆς ἐλευθερίας*, εἰς τὴν δευτέραν περὶ *ἀτομικῆς ἐλευθερίας*.

Ἡ γένεσις τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας εἶναι προϊὸν ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς, ἦτο δὲ συμφυὴς μὲ τὴν διαμόρφωσιν τῶν πρώτων κοινωνιῶν καὶ ἠκολούθει τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν αὐτῶν. Εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς ἐποχάς, κατὰ τὰς ὁποίας ἐσημειώθησαν πρόοδοι τῆς κοινωνίας, ἐπρυτάνευε τὸ καθολικὸν αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας. Τὴν ἰδέαν τῆς ἐλευθερίας συναντῶμεν κυριαρχοῦσαν τοῦ πνεύματος τῶν ἀρχαίων λαῶν καὶ δὴ τῶν Ἑλλήνων, ὅπως καὶ τῶν νεωτέρων λαῶν.

Περὶ τῆς γενέσεως τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας δὲν ὑπάρχουν ἀσφαλῆ τεκμήρια. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἑκατονταετηρίδα ἠμφισβητήθη καὶ ἀμφισβητεῖται ζωηρῶς ἔτι καὶ σήμερον ἡ ὕπαρξις τοιαύτης παρ' ἀρχαίοις Ἕλλησιν. Ἡ γνώμη αὕτη ἀληθεύει προφανῶς προκειμένου περὶ τῆς ἀρχαίας Σπάρτης, ἴσως δὲ καὶ τῶν ἄλλων Δωρικῶν πόλεων, δὲν φαίνεται ὅμως πιθανὴ καὶ διὰ τὰς ἄλλας Ἰωνικὰς πόλεις, ἰδίως τὰς Ἀθήνας, ὅπου οἱ πολῖται ἀπελάμβανον ἀσφαλῶς μᾶλλον καὶ ἀτομικῆς ἐλευθερίας. Κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν πρώτη ἡ ἀγγλικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1688 διεκήρυξε κυρίως τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν διὰ τοῦ περιφήμου νόμου περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀτόμου (Bill of rights), εἶτα δ' αἱ κατὰ τῆς Ἀγγλίας ἐπαναστατήσασαι ἀποικίαι τῆς Β. Ἀμερικῆς διὰ τῆς διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου τῷ 1776. Κυρίως ὅμως ἡ μεγάλη Γαλλικὴ ἐπανάστασις διεκήρυξε τὰς ἀτομικὰς ἐλευθερίας, αἱ ὁποῖαι ἔκτοτε ἔμελλον νὰ κυρωθοῦν καὶ ὑπὸ τῶν Συνταγμάτων τῶν Πολιτειῶν ὡς αἱ μᾶλλον θεμελιώδεις διατάξεις αὐτῶν (βλ. καὶ *ἀνθρώπου δικαιώματα τοῦ* —). Εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν ὑπάγονται:

α') ἡ *προσωπικὴ ἐλευθερία* ἢ *φυσικὴ* ἢ *σωματική*.
β') ἡ *πνευματικὴ ἐλευθερία*, τὸ δικαίωμα δηλ. τῆς ἐλευθέρας ἐκδηλώσεως τῶν σκέψεων καὶ τῶν αἰσθημάτων.
γ') ἡ *οἰκονομικὴ ἐλευθερία* καὶ
δ') ἡ *ἐκλογικὴ ἐλευθερία*.

Κατὰ τὴν φιλοσοφικὴν ἔννοιαν ἐλευθερία εἶναι, ἀπὸ τῆς μεταφυσικῆς μὲν ἀπόψεως, ἀοριστολογισμὸς (indeterminismus) ἀπὸ ψυχολογικῆς δὲ ἡ ἱκανότης τῆς ἀτομικῆς ἐνεργοῦ καὶ ἀδιαταράκτου θελήσεως καὶ δράσεως, καὶ ἀπὸ ἠθικῆς τέλος ἀπόψεως ἡ ἱκανότης τοῦ νὰ κυριαρχῇ τις διὰ τοῦ λογικοῦ ἐπὶ τῶν ἐπιβλαβῶν ὁρμῶν καὶ τάσεών του.

(Τεκτον.). Κατὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐλευθερία εἶναι ἡ δύναμις τοῦ πράττειν ἢ τοῦ μὴ πράττειν τι συμφώνως πρὸς τὴν ἰδίαν θέλησιν. Εἶναι τὸ δικαίωμα, ὅπερ ἔχει ἕκαστος νὰ πράττῃ πᾶν τὸ μὴ ἀντικείμενον εἰς τὸν νόμον, τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἄλλου. Ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία ἑπομένως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἀπεριόριστος καὶ ἀπόλυτος, ἀλλὰ πλαισιοῦται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνόλου.

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως, ἡ αὐτονομία τοῦ ἠθικοῦ νόμου εἶναι βασικὴ καὶ θεμελιώδης σκέψις (πρβλ. βιβλ. 50). Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς πιστεύει εἰς τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἰδιαιτέρως δύναται νὰ μεταβάλῃ τὰς κοινωνικῶς ἐπιβλαβεῖς τάσεις του. «Ἡ ὀρθῶς ἐννοουμένη ἐλευθερία εἶναι τὸ οὐσιωδέστατον θέμα τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος». (Πρβλ. καὶ βιβλ. 51). Αἱ προσταγαί, αἱ ὁποῖαι παίζουν σπουδαῖον ρόλον εἰς τὸ τυπικὸν τῆς μυήσεως εἰς τὸν Α' συμβ.·. βαθ.·. προϋποθέτουν ἐπίσης ἐλευθερίαν βουλήσεως.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐπιθυμεῖ ἀπὸ τοὺς ὀπαδούς του νὰ εἶναι ἐλεύθεροι καὶ χρηστοήθεις, ἀπαιτεῖ δηλ. ἠθικὴν ἐλευθερίαν, ἡ ὁποία γνωρίζει νὰ κρατῆται μακρὰν ἀπὸ πάθη καὶ διαστρεβλωμένας γνώμας καὶ κρίσεις καὶ ἡ ὁποία ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐτεπίγνωσιν καὶ εἰς τὸν αὐτοκαθορισμὸν καὶ διευκολύνει αὐτὸν εἰς τὸ νὰ κανονίζῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐλευθέρως τὰς πράξεις του σύμφωνα πρὸς τὰς ἠθικὰς θεμελιώδεις ἀρχάς. Ἡ ἐλευθερία τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος βασίζεται ἐπὶ τῆς γνώσεως καὶ τῆς κατανοήσεως. Ἕνεκα τούτου ὁ Ἐλευθεροτέκτων ἀποκρούει πᾶσαν δογματικὴν πίεσιν καὶ εὑρίσκει τὴν ἔννοιαν τῆς ἐλευθερίας του περικλειομένην εἰς τὰς λέξεις «Ἐλευθερία πίστεως», καὶ «Ἐλευθερία συνειδήσεως», τὰς ὁποίας καὶ ἀπαιτεῖ ἀφ' ἑνὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους διὰ τὸν ἑαυτόν του, καὶ εἶναι ὑποχρεωμένος ἀφ' ἑτέρου νὰ ἀσκῇ ἔναντι τῶν συνανθρώπων του κατὰ τοὺς θεμελιώδεις κανόνας τῆς ἰδέας τῆς ἀνοχῆς. Ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος εἶναι μία ἐλευθερία, ἡ ὁποία χαλιναγωγεῖται διὰ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἠθικοῦ νόμου, διὰ τῆς αὐτεπιγνώσεως καὶ γνώσεως καὶ διὰ τῆς κατανοήσεως ἐκείνης τῶν ἄλλων, ἡ ὁποία θέλει πάντοτε τὸ καλόν των. Ὁ γνωρίζων τοὺς φραγμοὺς καὶ τὰ ὅρια τῆς ἐλευθερίας του, εἶναι ὁ πραγματικῶς ἐλεύθερος, ἐνῷ ὁ φανταζόμενος τὸν ἑαυτόν του ἐλεύθερον, εἶναι δοῦλος τῆς φαντασίας του (Grillparzer).

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐπίσης εἰς τὴν ἐσωτερικήν του ὀργάνωσιν δὲν θὰ ἦτο ἄξιος τοῦ ὀνόματός του, ἂν ἤθελε νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς ὀπαδούς του οἱονδήποτε ἐσωτερικὸν ἐξαναγκασμὸν ἢ περιορισμόν τινα τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας. Ἀλλὰ γνωρίζει, ὅτι ἡ πραγματικὴ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου ἄνευ ὡρισμένης τινὸς τάξεως δὲν εἶναι νοητή. Τούτου ἕνεκα ὑπάρχουν ὡρισμένοι κανόνες, τοὺς ὁποίους ἕκαστος Ἐλευθεροτέκτων πρέπει νὰ ἀκολουθῇ καὶ ἑκάστη Στοὰ εἶναι αὐτὴ ἡ ἰδία μία ἐσωτερικὴ ὀργάνωσις, στερεωμένη καὶ καθωρισμένη διὰ τῆς συνολικῆς ἀποφάσεως ὅλων τῶν μελῶν της. Κατηγορηματικῶς ὅμως τονίζεται ὅτι οἱ κανόνες αὐτοὶ οὐδὲν περιέχουν τὸ ἀντικείμενον εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον ἢ τοὺς νόμους τοῦ κράτους. Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Τεκτονισμοῦ οἱ ἰσχυρισθέντες ὅτι οὗτος ἀποτελεῖ κράτος ἐν κράτει καὶ ὅτι περιφρονεῖ τὸ κράτος καὶ τοὺς νόμους του εὑρίσκονται ἐν πλάνῃ ἢ ἐν κακῇ πίστει καὶ κακοβουλίᾳ.

Ὁ Gadicke εἰς τὸ «*Ἐλευθεροτεκτονικὸν Λεξικὸν*» του καὶ εἰς τὴν λέξιν ἐλευθερία γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς:

«Λέξις ἥτις ἀκούεται συχνὰ μεταξύ μας, ἀλλ' ἥτις περιορίζεται εἰς τὰ αὐτὰ ὅρια μὲ τὴν ἐλευθερίαν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Εἰς τὰς συγκεντρώσεις μας δὲν ἔχομεν ἐλευθερίαν νὰ πράττῃ ἕκαστος κατὰ βούλησιν. Ἀλλὰ εἴμεθα, ἢ θὰ ἔπρεπε νὰ εἴμεθα, ἐλεύθεροι παντὸς πάθους, ὑπεροψίας, προλήψεως καὶ ἄλλων τινῶν ἐλαττωμάτων της ἀνθρωπίνης φύσεως. Εἴμεθα ἀπηλλαγμένοι τῆς σφαλερᾶς ἀπάτης, ὅτι δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς νόμους».

(Βλ. ἐπίσης καὶ τὴν λ. *Ἐλεύθερος Τέκτων*).

Ἀποφθέγματα 1. Ὅποιος παίζει μὲ τὴν ζωήν, δὲν κατορθώνει τίποτε. Ὅποιος δὲν κυριαρχεῖ τοῦ ἑαυτοῦ του, μένει πάντοτε δέσμιος. *(Γκαῖτε)*

2. Ὅποιος θέλει νὰ εἶναι μεγάλος πρέπει νὰ αὐτοπεριορίζεται. Εἰς τὸν περιορισμὸν ἀναδεικνύεται τὸ πρῶτον ὁ διδάσκαλος, καὶ ὁ νόμος μόνον δύναται νὰ μᾶς δίδῃ ἐλευθερίαν. *(Γκαῖτε)*

3. Ἐλεύθεροι εἶναι ἐκεῖνοι μόνον οἱ ὁποῖοι εἶναι συγχρόνως ἀνδρεῖοι καὶ πρᾶοι. Ἀνδρεῖοι διὰ νὰ μὴ περιπίπτουν εἰς δεσμὰ καὶ νὰ τὰ βάζουν μὲ τὴν ζωήν, πρᾶοι δὲ διὰ νὰ ἐννοοῦν τοὺς ἄλλους καὶ νὰ μὴ λησμονοῦν νὰ ἐκτείνουν ὑπεράνω τῶν χωριζόντων τοὺς ἀνθρώπους τὰ ἀνθρωπίνως ἑνώνοντα. (Ziegler).

4. Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος νὰ μὴν ἀγαπᾷ τὴν ἐλευθερίαν. Ἀλλ' ὁ μὲν δίκαιος προάγει καὶ ζητεῖ αὐτὴν διὰ τοὺς ἄλλους, ἐνῷ ὁ ἄδικος μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν του. (Borne)

5. Πραγματικῶς ἐλεύθερος εἶναι ἐκεῖνος μόνον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἠθικῶς αὐτοδεσμευμένος. (v. Dollinger)

6. Ἡ ἐλευθερία εἶναι δυνατὴ ὑφ' ὅλας τὰς μορφὰς τῶν πολιτευμάτων, ἀδύνατος δὲ πανταχοῦ, ὅπου κυριαρχοῦν ἀπεριορίστως ἰδιοτροπίαι καὶ πάθη. (Johh. v. Müller)

7. Τὸ μέγα μυστικὸν τῆς ἀπολαύσεως τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἡ χρῆσις αὐτῆς ἄνευ βλάβης τοῦ πλησίον. (Τεκτ.·. Τυπ.·. Β' Βαθ.·.).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 21 (σελ. 33) 31 (τομ. 9) 34 τόμ. Θ') καὶ 36 (τόμ. Α', σελ. 180—183 καὶ τόμ. Β', σελ. 53—54).

Ἐλευθερία. 1. Συμβολικὴ Στ.·. ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀριθ. 26, μὴ ἐργαζομένη ὅμως σήμερον.

2.—Ἑλληνόφωνος Συμβ.·. Στ.·. ἐργαζομένη ἐν Ἀν. Καΐρου ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Αἰγύπτου.

«Ἐλευθερία διαβάσεως». Σημαντικὴ φράσις εἰς τοὺς ἀνωτέρους Τεκτ.·. βαθμούς, ἥτις σχετίζεται μὲ τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ὁποίαν κατέκτησαν ἐπὶ τῶν ἀντιπάλων των διὰ νὰ διαβῶσι τὸν Εὐφράτην οἱ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπιστρέφοντες Ἰουδαῖοι, περὶ ὧν ἀναφέρει ὁ 15ος τοῦ *Ἱππότου τῆς Ἀνατολῆς* (βλ. λ.) τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·.

Εἰς τὰ Γαλλικὰ τυπικὰ ἡ φράσις διατυποῦται διὰ τῶν ἀρχικῶν L.·. D.·. P.·, (Liberté de passer). ἥτις ὅμως ἑρμηνεύεται καὶ ὡς Liberté de penser (ἐλευθερία τοῦ σκέπτεσθαι), ἥτις ἀποτελεῖ τὸ προνόμιον παντὸς ἐλευθέρου ἀνθρώπου καὶ Ἐλευθεροτέκτονος.

Ἐλευθεριάζων. Ὁ πράττων ἀσυνέτως, ὁ ἀκολασταίνων, ὁ ἀσπαζόμενος ἤθη ἐλευθέρια.

Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῶν «*Ἀρχαίων Καθηκόντων*» (βλ. λ.) εὑρίσκεται ἡ περίφημος καὶ πολὺ συζητηθεῖσα φράσις «ὁ τέκτων... δὲν θὰ εἶναι οὔτε μωρὸς ἀθεϊστὴς οὔτε ἄθρησκος ἐλευθεριάζων» («stupid atheist and irreligious libertine»). Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης τὰ «Ἀρχαῖα Καθήκοντα» ἀποκλείουν ἀπὸ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τοὺς τοιούτους ἄνδρας, καθόσον θεωροῦν ἀδύνατον τὸ νὰ εἶναι ἀθεϊστὴς ἢ ἄθρησκος ἐλευθεριάζων, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κατανοεῖ ὀρθῶς τὴν Βασιλ.·. Τέχνην. Ἡ σημασία τῆς λέξεως «ἐλευθεριάζων» δίδεται ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων διαφορετρόπως. Σήμερον σημαίνει τὸν μὴ συμφωνοῦντα μὲ τὰς ἐπικρατούσας γνώμας πίστεως. Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἄντερσον σύγχρονος χρῆσις τῶν δύο λέξεων «ἀθεϊστὴς καὶ ἐλευθεριάζων» («atheist and libertine») εἶναι κατὰ τοὺς Lennhoff καὶ Posner ἕν τινι μέτρῳ ταὐτολογία, δηλ. atheist καὶ libertine ἔχουν τὴν αὐτὴν ἔννοιαν.

«Ἐλευθερία, Ἰσότης, Ἀδελφοσύνη»—Τὸ ἔμβλημα τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1787—1791. Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ Ἀντιτεκτονικὸν κίνημα ἐστηρίχθη κυρίως ἐπὶ τῆς κατηγορίας ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἦτο συνωμοτικὸν πολιτικὸν ἐπαναστατικὸν κίνημα καὶ ὅτι αὐτὸς εἶχε σχεδιάσει καὶ διευθύνει τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν. Οἱ τὰ τοιαῦτα ἰσχυριζόμενοι ἐπιδεικνύουν τερατώδη ἀμάθειαν. Τοῦτο μεταξὺ ἄλλων ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὸν ἰσχυρισμόν των ὅτι τὸ ἔμβλημα τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως «Ἐλευθερία, Ἰσότης, Ἀδελφοσύνη» ἦτο ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἔμβλημα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὅστις καὶ τὸ ἐφήρμοσε καὶ εἰς τὴν Γαλ. Ἐπανάστασιν.

Ὁ ἀδ.·. H. L. Haywood (βιβλ. 1 τόμ. Γ' σελ. 1292) ἀπαντῶν εἰς τοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτοὺς γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἐπίσημος ἱστορία ἀποδεικνύει σαφῶς ὅτι οὔτε κατὰ τὸ 1791 οὔτε πρὸ αὐτοῦ οὔτε καὶ ἔκτοτε ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ ἐπαναστατικοῦ αὐτοῦ ἐμβλήματος. Οὔτε καὶ ἐφαντάσθη κἂν νὰ τὸ πράξῃ. Οὔτε καὶ εἰς τὸ μέλλον δύναται νὰ τὸ πράξῃ, χωρὶς νὰ καταστραφῇ ὁ ἴδιος.

Ἑκάστη τῶν τριῶν αὐτῶν λέξεων τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἔχει ἐπαναστατικὴν σημασίαν. Εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἡ λέξις «Ἰσότης» ἦτο δογματική, ἐσήμαινεν ἰσοπέδωσιν, ὑποβίβασιν ἑκάστου ἀνθρώπου καὶ ὅλων μαζὺ εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον καὶ ἡ λογικὴ αὐτὴ ἐσήμαινεν ἓν εἶδος κομμουνισμοῦ ἢ «κομμούνας». Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς οὐδέποτε ἐδίδαξεν ἢ ἤσκησεν ἰσοπέδωσιν ἢ κομμουνισμόν. Εἰς ἑκάστην Στοὰν τὰ μέλη της δὲν εἶναι ἐλεύθερα πλήρως νὰ λέγουν ἢ νὰ πράττουν κατὰ τὸ δοκοῦν, ἀλλ' ἕκαστον ἐξ αὐτῶν εὑρίσκεται εἰς μίαν ὡρισμένην θέσιν καὶ τὰ πάντα διεξάγονται συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῆς «*τάξεως*».

Ἡ ἐπαναστατικὴ «Ἐλευθερία» ἦτο ἐπίσης δογματικὴ καὶ κατέστη «ἐλευθεριασμός». Τοιοῦτον τι δὲν διδάσκεται οὔτε ἐφαρμόζεται εἰς τὰς Στοάς. Οὔτε καὶ ἡ λέξις «ἐλευθερία» χρησιμοποιεῖται. Χρησιμοποιεῖται ἡ λέξις «*ἐλεύθερος*» διὰ τῆς λέξεως δὲ αὐτῆς ἐννοοῦμεν τὴν μὴ ὕπαρξιν δουλείας. Θέλομεν οἱ ἄνθρωποι νὰ μὴ εἶναι εἵλωτες οὔτε δοῦλοι ἀλλὰ νὰ εἶνε ἐλεύθεροι πολῖται μὲ εὐθύνας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν «ἀδελφοσύνην» δὲν ὑπάρχει καὶ μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τῆς Τεκτονικῆς καὶ τῆς Ἐπαναστατικῆς σημασίας της. Ἡ ὑπάρχουσα ὅμως, εἶναι ἀρκετὰ ἐνδεικτική. Μὲ τὴν «ἀδελφοσύνην» ἡ Ἐπανάστασις ἐπεδίωκε νὰ καταργήσῃ διακρίσεις καὶ διαφορὰς οὕτως ὥστε οἱ ἄνθρωποι νὰ δύνανται νὰ ἐπικοινωνοῦν ἐλευθέρως μεταξύ των, ἐνῷ ὁ Τεκτονισμὸς ἐπρέσβευεν ἀνέκαθεν καὶ πρεσβεύει ὅτι διακρίσεις καὶ διαφοραὶ ὑφίστανται, ἀλλ' ὅτι αὗται δὲν πρέπει νὰ παρεμβάλλωνται εἰς τὰς σχέσεις φιλίας, ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ καλῆς γειτονίας.

«Τὰ ἀνωτέρω δὲν σημαίνουν ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀντετάχθη ποτὲ κατὰ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ὅπως δὲν ἀντετάχθη καὶ κατὰ τῆς Ἀμερικανικῆς, τῆς Ρωσικῆς, τῆς Μεξικανικῆς ἢ τῆς Κινεζικῆς. Καὶ πολλοὶ Τέκτονες ὡς πολῖται ἐπίστευσαν καὶ ἠγωνίσθησαν δι' αὐτάς. Σημαίνουν ὅμως ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὡς Ὀργάνωσις δὲν ἀναμιγνύεται εἰς οἱανδήποτε πολιτικὴν ἢ οἰκονομικὴν ἐπανάστασιν, ῥιζοσπαστικὴν ἢ ἀντιδραστικὴν (διότι μία Ἐπανάστασις δυνατὸν νὰ εἶναι καὶ ἀντιδραστική, ὡς ἦτο ἡ τῶν Ναζὶ ἐν Γερμανίᾳ). Καὶ δὲν δανείζεται δόγματα ἔξωθεν, ἀλλ' ἔχει ἰδικά του, τὰ ὁποῖα ἀσκεῖ ἐντὸς αὐτοῦ καὶ συμφώνως πρὸς τοὺς ἰδικούς του ὁρισμούς. Τὰ ἐπιβάλλει εἰς τὰ μέλη της ἀλλὰ δὲν τὰ ἐπιβάλλει καὶ ἐπὶ τῶν μὴ μελῶν του, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἐπὶ οἱασδήποτε κυβερνήσεως ἢ χώρας.

Ἀποτελεῖ ματαιοπονίαν νὰ ἀποπειρᾶται τις νὰ ταὐτίσῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν μὲ οἱανδήποτε λατρείαν, σταυροφορίαν, θρησκείαν, μεταρρύθμισιν ἢ ἐπανάστασιν. Εὑρίσκεται μὲ πεῖσμα προσκεκολλημένος εἰς τὰ ἴδιά του ὁρόσημα. Διατηρεῖ ζηλοτύπως τὴν ταυτότητά του. Κατὰ τοὺς διαρρεύσαντας αἰῶνας εὑρέθη ἐν μέσῳ πολλῶν ἐπαναστατικῶν μεταβολῶν, τινὲς τῶν ὁποίων μετέτρεψαν τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν μετέτρεψε τὰ «Ἀρχαῖα Καθήκοντά» του. Ἐπὶ γενεὰς ὁλοκλήρους εἰργάσθη ἐν μέσῳ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Καθολικισμοῦ, ἀλλ' εἰς τὰς διδασκαλίας του οὐδὲν διατηρεῖ ἴχνος ἐξ αὐτοῦ. Εὑρέθη ἐργαζόμενος ἐν μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ἀλλὰ δὲν ὑπέγραψε τὰ 39 ἄρθρα καὶ μεταξὺ διαφωνούντων ἀλλὰ δὲν μετετράπη εἰς αἵρεσιν καὶ εὑρίσκεται τώρα περικυκλωμένος ἀπὸ πολιτικαλισμόν, ἰμπεριαλισμὸν καὶ βιομηχανισμὸν ἐργαζόμενος πάντοτε ὅπως ἐργάζεται καὶ ὅταν εὑρίσκεται μεταξὺ Ἀράβων ποιμένων ἢ Κινεζικῶν συντεχνιῶν. Ὅσοι προσπαθοῦν νὰ τὸν συσχετίσουν μὲ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν ἢ μὲ ἄλλας τοιαύτας, ἢ μὲ κάποιαν δῆθεν Ἑβραϊκὴν συνωμοσίαν, φορῶνται ἁπλῶς ἀνιστόρητοι καὶ ἀνερμάτιστοι». (Βλ. καὶ λέξιν «Ἐλευθερίας πολιτικὰ κινήματα»).

Ἐλευθέριαι Τέχναι καὶ Ἐπιστῆμαι. Οἱ σχολαστικοὶ φιλόσοφοι τοῦ Μεσαίωνος ἀπεκάλουν οὕτω συνολικῶς τὰς ἑπτὰ κυρίας ἐπιστήμας τῆς ἐποχῆς των, *γραμματικήν, λογικήν, ῥητορικήν, ἀριθμητικήν, γεωμετρίαν, μουσικὴν καὶ ἀστρονομίαν* πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τὰς λοιπὰς μηχανικὰς τέχνας, τὰς ἀσκουμένας ὑπὸ χειροτεχνῶν.

Ἐλεύθερος ἄνθρωπος (liberalis homo) ἐκαλεῖτο κατὰ τὸν Μεσαίωνα ὁ ἄνθρωπος ὁ κύριος τοῦ ἑαυ-

τοῦ του, ἐλεύθερος, ἀνεξάρτητος καὶ συνήθως εὐπατρίδης.

Ὁ Mosheim ὁμιλῶν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν διανοουμένων κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα γράφει τὰ ἑξῆς:

«Αἱ ἑπτὰ ἐλευθέριαι, ὅπως ἐκαλοῦντο, τέχναι ἐδιδάσκοντο εἰς τὰ πλεῖστα τῶν σχολείων, τὰ ὁποῖα εἶχον ἱδρυθῆ κατὰ τὸν αἰῶνα αὐτὸν διὰ τὴν μόρφωσιν τῆς νεολαίας. Πρῶτον στάδιον τῆς διδασκαλίας ἦτο ἡ γραμματική, τὴν ὁποίαν ἠκολούθουν ἡ ρητορικὴ καὶ ἡ λογική. Ὅταν ὁ μαθητής, διδασκόμενος τὰ τρία αὐτὰ μαθήματα τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν τὸ λεγόμενον trivium (=*τρίστρατον*), ἐπεθύμει νὰ συμπληρώσῃ τὰς σπουδάς του, ὡδηγεῖτο διαδοχικῶς διὰ τοῦ quadrivium (=*σταυροδρομίου*) ἤτοι τῆς ἀριθμητικῆς, μουσικῆς, γεωμετρίας καὶ ἀστρονομίας εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς μορφώσεως».

Οἱ Ἐλεύθεροι Τέκτονες τοῦ Μεσαίωνος (οἱ ἐπαγγελματίαι οἰκοδόμοι δηλαδή), ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀνυψώσουν τὴν τέχνην ὑπεράνω ἑνὸς μηχανικοῦ ἐντελῶς ἐπιπέδου, ἐσπούδαζον εὐχαρίστως τὰς ἐλευθερίας αὐτὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Συντάγματα συναντῶμεν τὰς ἐλευθέρας τέχνας ὡς ἀποτελούσας σημαντικὸν μέρος τοῦ ὅλου σώματος τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Οὕτω εἰς τὸ *Χειρόγραφον* Lansdowne, τὸ φέρον χρονολογίαν 1560, ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος περὶ τῶν τεχνῶν αὐτῶν διάταξις.

«Φροντίζομεν νὰ σᾶς ὑποδείξωμεν τὸ καθῆκον, ὅπερ δέον ἕκαστος ἀληθὴς Τέκτων νὰ τηρῇ. Ὑπάρχουν ἑπτὰ Ἐλευθέριαι Ἐπιστῆμαι, ἐξ ὧν μία εἶνε τὸ εὐγενὲς Σῶμα τοῦ Τεκτονισμοῦ».

Ἐπακολουθεῖ εἰς τὸ χειρόγραφον ὁ καθορισμὸς τῶν ἐπιστημῶν αὐτῶν καθ' ἣν τάξιν ἀναφέρονται ἀνωτέρω καὶ εἶναι γνωσταὶ μέχρι σήμερον.

Εἰς ἓν ἐν τούτοις ἀρχαιότερον χειρόγραφον, τὸ Regius (βλ. λ.), τὸ ὁποῖον θεωρεῖται καὶ τὸ παλαιότερον ὅλων, ἡ γεωμετρία ἀναφέρεται τελευταία, ἐνῷ εἶναι πέμπτη κατὰ σειρὰν καὶ ἡ ἀριθμητικὴ ἕκτη, ἐνῷ εἶναι τετάρτη.

«Δὲν εἶναι ἑπομένως περίεργον, λέγει ὁ Μάκεϋ ὅτι κατὰ τὴν ἀναβίωσιν τοῦ Τεκτονισμοῦ τὸ 1717 αἱ ἑπτὰ αὐταὶ ἐλευθέριαι τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι ἀπετέλεσαν μέρος τοῦ συστήματος τῆς διδασκαλίας του. Κατ' ἀρχὰς βεβαίως ἐτοποθετήθησαν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Μαθ.·. ὅστις ἦτο ὁ σημαντικώτερος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην βαθμὸς καὶ ἀνεφέροντο εἰς τοὺς ἑπτὰ Τέκτονας οἵτινες ἀπήρτιζον μίαν Στ.·. Βραδύτερον κατὰ γενομένην μεθοδικωτέραν διαρρύθμισιν τῶν βαθμῶν μετεφέρθησαν εἰς τὸν βαθμ.·. τοῦ Ἑτ.·., διότι οὗτος ἦτο ὁ βαθμὸς ὁ συμβολίζων τὰς ἐπιστήμας, καὶ ἀνεφέροντο εἰς τὰς ἑπτὰ ἐκ τῶν βαθμίδων τῆς *ἑλικοειδοῦς κλίμακος*, τῆς ἀποτελούσης σύμβολον τῆς προόδου τῆς γνώσεως».

Ἐλευθερίας, *ἄγαλμα τῆς*.—Ἄγαλμα ἐστημένον εἰς τὸν λιμένα τῆς Νέας Ὑόρκης τῶν Ἡν. Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς. Τὰ θεμέλια τοῦ παγκοσμίου φήμης μνημείου τούτου ἐτέθησαν ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ν. Ὑόρκης.

ἐλευθερίας, *πολιτικὰ κινήματα ὑπὲρ*.—Εἰς τοὺς μεγάλους ἀπελευθερωτικοὺς ἀγῶνας ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὡς σύνδεσμος οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ λάβῃ οὐδ' ἐλάχιστον μέρος, ἐφ' ὅσον—ἀναλόγως τῆς συνθέσεώς του—συνενώνει ἐν ἑαυτῷ ὀπαδοὺς τῶν πλέον διαφόρων πολιτικῶν κομμάτων. Ὅπου ὅμως κατὰ τοὺς τελευταίους δύο αἰῶνας προητοιμάσθησαν πολιτικὰ κινήματα ὑπὲρ ἐλευθερίας, εἰς τὰς πρώτας γραμμὰς εὑρίσκομεν δρῶντας Ἐλευθεροτέκτονας ὡς ἄτομα. Κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν πόλεμον ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἐπὶ κεφαλῆς ἐμφανίζονται σχεδὸν μόνον Ἐλευθεροτέκτονες. Ὁ Washington καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν στρατηγῶν του, ὁ Βενιαμὶν Φραγκλῖνος καὶ τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι ἔθεσαν τὰ θεμέλια τῆς ἑνώσεως, ἀνῆκον εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν σύνδεσμον. Εἰς τὰ πνευματικὰ θεμέλια τῆς μεγάλης *Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως* (βλ. λ.) τοῦ 1789, (οὐχὶ καὶ εἰς τὴν μετέπειτα κατάστασιν τῆς τρομοκρατίας) πολλὰ συνεισέφερον οἱ Ἐλευθεροτέκτονες.

Ἡ διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ὑπέστη τὴν ἐπεξεργασίαν εἰς τὴν ἐν Aix Στοὰν (βλ. *ἀνθρώπου, δικαιώματα τοῦ—*.). Ἰρλανδοὶ Ἐλευθεροτέκτονες (π. χ. ὁ Grattan) ἐπολέμησαν κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος διὰ τὰ δικαιώματα τοῦ Ἰρλανδικοῦ λαοῦ.

Πολὺ σημαντικὴ ὑπῆρξεν ἡ συμμετοχὴ Τεκτόνων εἰς ἀγῶνας καὶ προσπαθείας ἀπελευθερωτικὰς εἰς τὰς ρωμανικὰς χώρας.

Οἱ πλέον διακεκριμένοι φιλελεύθεροι καὶ δημοκράται εἰς τὴν Ἱσπανίαν καὶ τὴν Πορτογαλλίαν ἀνῆκον εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπολέμησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Νοτιοαμερικανικῶν Δημοκρατιῶν, σημειοῦνται εἰς τὰ ἀρχεῖα Τεκτον.·. Στ.·. Εἰς τοὺς γερμανικοὺς ἀγῶνας ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐναντίον τοῦ Ναπολέοντος, Ἐλευθεροτέκτονες ὑπῆρξαν οἱ ὁδηγοί, ὡς οἱ Blücher Gneisenau, Scharnhorst, von Stein, Hardenberg, καὶ ἄλ. Αἱ εὐγενέσταται μορφαὶ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Dekabristen (ὁ Pestel καὶ οἱ φίλοι του) ἦσαν Ἐλευθεροτέκτονες ὡς καὶ οἱ φορεῖς τῶν προσπαθειῶν χειραφετήσεως τῆς Πολωνίας. Παρ' ὅλας τὰς προσπαθείας τῶν φασιστῶν, προσπαθούντων νὰ μὴ παραδέχωνται τὸ γεγονός, παραμένει ἀναμφισβήτητον, ὅτι τὸ Ἰταλικὸν Risorgimento, ἡ ἀνύψωσις τῆς Ἰταλίας εἰς κράτος ἐθνικόν, εἶχεν ὡς ἀρχηγοὺς πολυαρίθμους Ἐλευθεροτέκτονας. Ὁ Kossuth, ὁ Οὗγγρος ἐθνικὸς ἥρως, ἦτο Ἐλευθεροτέκτων, ὡς καὶ πολλοὶ τῶν ἐμπίστων του. Εἰς τοὺς καταλόγους τοῦ Καρβοναρισμοῦ ὑπάρχουν ἐπίσης Ἐλευθεροτέκτονες ὡς καὶ μεταξὺ τῶν Νεοτούρκων, τῶν Κινέζων δημοκρατῶν (Sunyatsen). Τέκτων ἦτο ὁ συμπολεμιστὴς τῶν Σέρβων Καραγεώργης. Τέκτονες ὑπῆρξαν τέλος ὁ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ἐπίσης ὁ πρωτομάρτυς τῆς Ἐλευθερίας Ρήγας Φεραῖος, ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης κ. ἄλ.

Τὰ γεγονότα ταῦτα τιμῶσι τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν καὶ δὲν τὰ ἀποκρύπτει. Ἐλευθεροτέκτονες εἰσῆλθον ὡς μορφαὶ ἄξιαι τιμῆς καὶ μιμήσεως εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐθνικῶν ἡρώων ὅλων σχεδὸν τῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι ἐδέησε νὰ πολεμήσωσιν ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας των. Τὸ νὰ γίνεται ὅμως λόγος συνεπείᾳ τῶν ἀνωτέρω, περὶ μιᾶς «παγκοσμίου ἐπαναστάσεως» ἀποτελεῖ διαστρέβλωσιν ἀπὸ σκοποῦ τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας. Διότι ἡ Ἐλευθεροτεκτονικὴ ἱστορία δύναται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι συχνὰ ἀδελφοὶ Ἐλευθεροτέκτονες διαφόρων ἐθνοτήτων ἐπολέμησαν ἐναντίον ἀλλήλων μὲ τὰ ὅπλα ἀνὰ χεῖρας ὡς πιστὰ τέκνα τῶν Ἐθνῶν των. Ἀκριβῶς δὲ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἐθνικοὶ ἥρωες ὅλων σχεδὸν τῶν λαῶν ὑπῆρξαν Ἐλευθεροτέκτονες ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τοῦ πόσον ἐντόνως εἶναι ζωντανὴ εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας ἡ πίστις εἰς τὸ ἔθνος των καὶ τὸν λαόν των.

Ἐλευθερόδοξοι ἢ **ἐλευθερόφρονες.** (ἀγγλ. Free thinkers, γαλλ. libres penseurs, γερμ. Freiedenker). Ἡ ἔννοια τοῦ ἐλευθέρως διανοεῖσθαι ἢ τῆς ἐλευθεροδοξίας ἀνάγεται εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀγγλικοῦ θεϊσμοῦ (Deismus). Ὁ Toland γράφει τῷ 1697 «We freethinkers». (Ἡμεῖς οἱ Ἐλευθερόδοξοι). Γενικῶς ὁ ὅρος εἰσήχθη διὰ τοῦ βιβλίου τοῦ Collins τῷ 1713. Τὰ δημοσιεύματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν ἐποχήν των προεκάλεσαν μέγαν σκανδαλισμόν, ὑπενόει ὁ Ἄντερσον εἰς τὸ πρῶτον του βιβλίον Συνταγμάτων ὅταν ἀπέκλειε τοὺς μωροὺς ἀθεϊστὰς καὶ τοὺς ἐλευθεριάζοντας (βλ. *Ἀρχαῖα καθήκοντα καὶ ἐλευθεριάζων*). Οἱ σημερινοὶ ἐλευθερόδοξοι προσπαθοῦν νὰ ἀπελευθερωθοῦν καὶ νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένοι πατροπαραδότων παραδόσεων, ἰδεῶν καὶ ἀντιλήψεων, ἰδίᾳ ἀπὸ θρησκευτικῆς ἀπόψεως.

Ἡ θέσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ πρὸς τοὺς

ἐλευθεροδόξους δὲν εἶναι τελείως ὁμοιόμορφος καὶ ἑνιαία. Οἱ ἀγγλοσάξωνες Ἐλευθεροτέκτονες καταπολεμοῦσι τοὺς ἐλευθεροδόξους, ὁ γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς—ἀποβλέπων εἰς τὰ πολλὰ μέλη του, τὰ ὁποῖα εἶχον θρησκευτικὴν κατεύθυνσιν—δὲν ἐδέχετο τοὺς τοιούτους ὡς μέλη του. Τοὐναντίον εἰς τὰς ῥωμανικὰς χώρας παρατηρεῖται πολλαχοῦ σαφὴς συνδυασμὸς τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ μὲ τοὺς ἐλευθερόφρονας. Ἀπὸ καθαρῶς συστηματικῆς ἀπόψεως ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἔναντι τῆς ἐλευθεροδοξίας ἐξ ἴσου ἀδιάφορος, ὅπως καὶ πρὸς τὰς διαφόρους ἄλλας θρησκευτικὰς κατευθύνσεις, διότι πρόκειται περὶ ζητημάτων, τῶν ὁποίων ἡ συζήτησις θεμελιωδῶς καὶ βασικῶς ἀποκλείεται εἰς τὰς Στοάς.

Ἐλεύθερος (Free). Ἡ λέξις ἐ λ ε ύ θ ε ρ ο ς (free), ὅπως εὑρίσκεται εἰς τὴν λέξιν Ἐλεύθερος Τέκτων (Freemason), εἶναι συχνὰ εἰς τὴν φρασεολογίαν τῶν ἀγγλικῶν συντεχνιῶν τὸ πρῶτον συνθετικὸν λέξεων ἐν συνδυασμῷ μετ' ἄλλων χαρακτηριστικῶν τίτλων ἢ ὀνομάτων τῶν συντεχνιῶν. Οὕτω π. χ. Free Carmen. Free Fishermen. Free Watermen, Free Butchers, Free Carpenters, Free Sewers, κ. ἄλλ.

Ὑπό τινων ἐξηγεῖται: ἐλεύθερος ἀπὸ τοὺς ἐπὶ τῶν συντεχνιῶν περιορισμοὺς τῆς πόλεως. Ἡ τοιαύτη ὅμως ἑρμηνεία δὲν φαίνεται νὰ εἶναι τελείως ὀρθή, διότι αἱ γνωσταὶ τότε συντεχνίαι ἦσαν ἐν μέρει καταγεγραμμένα σωματεῖα καὶ εὑρίσκοντο ὡς ἐκ τούτου ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως. Ὅτι ὑπὸ τὴν λέξιν «ἐλεύθερος» ὑπενοεῖτο μία ἀστικὴ ἐλευθερία ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὑπηκοότητα δεικνύει πολὺ καλὰ ἓν παράδειγμα ἐκ τοῦ ἔτους 1305. Δύο σφαγεῖς ζώων ἐκλήθησαν πρὸ τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως, διότι εἶχον πάρει ἐκτάσεις γῆς εἰς τὸ Stepney ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Λονδίνου καὶ διὰ τῆς πράξεώς των αὐτῆς εἶχον περιέλθει εἰς σχέσιν ὑπηκοότητος πρὸς τὸν ἐπίσκοπον. Τὸ συμβούλιον τῆς πόλεως ἀπεφάσισεν, ὅπως ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτῶν τὴν ἀστικὴν ἐλευθερίαν («Freedom of the city») (Speth, A Q C 1897, σελ. 15).

Δυσχερὴς καθίσταται ὁ καθορισμὸς τῆς ἐννοίας τῆς λέξεως «ἐλεύθερος» ἀκόμη καὶ ἐκ τῆς διαφορετρόπου χρησιμοποιήσεως αὐτῆς ὡς πρώτου συνθετικοῦ.

Ἰδιαιτέρα δυσκολία συναντᾶται εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς λέξεως Freemason (=Ἐλευθεροτέκτων), καὶ αἱ δοθεῖσαι ἐτυμολογίαι δὲν παρουσιάζουν ὁμοιομορφίαν. Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὁ Freemason κατειργάζετο τὸν Freestone (=Ἐλεύθερον Λίθον), ἐνῷ ὁ rough Mason ἔπρεπε νὰ ἀρκῆται μὲ τοὺς συνήθεις οἰκοδομικοὺς λίθους, θεωρεῖται ὡς ἀπορριπτέα. Ὁ Speth κ. ἄλ. πιστεύουν ὅτι δύνανται νὰ δώσουν τὴν ἀκόλουθον ἐξήγησιν: τὰ μεγάλα, ἰδίᾳ δ' ἐκκλησιαστικὰ κτίρια τοῦ μεσαίωνος ἀνηγέρθησαν ὑπὸ περιοδευόντων λιθουργῶν καὶ ἀρχιτεκτόνων τῇ βοηθείᾳ τῶν ἐπὶ τόπου ἐγκατεστημένων συντεχνιῶν Τεκτόνων οἰκοδόμων. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὁμάδων ὑφίσταντο ριζικαὶ διαφοραὶ καὶ ἀντιθέσεις. Οἱ ἐπὶ τόπου ἐγκατεστημένοι συντεχνιακοὶ τέκτονες ἔλεγον (κατὰ τὸν Speth): «Οὐδεὶς ἐργάτης πρέπει νὰ ἐργάζηται, μὴ ὑπάρξας μαθητὴς εἰς μίαν τῶν συντεχνιῶν μας». Εἰς αὐτοὺς ἀπήντων οἱ οἰκοδόμοι τῶν ἐκκλησιῶν: «Τὰ ἀρχαῖα μας καθήκοντα μᾶς ὑποχρεώνουν νὰ εὑρίσκωμεν ἐργασίαν διὰ κάθε μέλος τῆς ἀδελφότητός μας ἐφ' ὅσον δυνάμεθα. Τί μᾶς μέλει διὰ τοὺς νόμους σας καὶ τοὺς κανόνας σας; Εἴμεθα ἀδελφότης, κατὰ αἰῶνας ἀρχαιοτέρα ἀπὸ σᾶς. Εἶσθε συντεχνιακοὶ κτίσται, ἡμεῖς ὅμως εἴμεθα Ἐλεύθεροι Τέκτονες, ἐλεύθεροι ἀπὸ πάσης ἰδικῆς σας ἐποπτείας καὶ δὲν ὑποκείμεθα εἰς τοὺς νόμους σας καὶ τοὺς κανόνας σας». (A. Q. C: 1897, 12). Τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἐ λ ε ύ θ ε ρ ο ς (ἀγγλ. free γερμ. frei, γαλλ. franc) σημαίνει οὕτω πως τὸν ἐλεύθερον ἀπὸ κάτι, τὸν ἐλεύθερον ἀπὸ νόμον τινὰ ἰσχύοντα, ἀπὸ συντεχνιακοὺς περιορισμοὺς κ. ἄλ. Ἀναλογίαι εὑρίσκονται καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας, ὡς Free Chapel, Free House, Franc-Tireur, Franche-Conté, Freigrat, Freischutz, Freikorps, Freisasse, Freisratt. κ. ἄλ. Ἡ λέξις ἐλεύθερος ὡς πρῶτον συνθετικὸν τοῦ τίτλου «Ἐλεύθερος τέκτων» σημαίνει τὸν ἐλεύθερον ἀπὸ μίαν, κατὰ τὰ ἄλλα γενικήν, ὑποχρέωσιν.

Μὲ τὴν ἑρμηνείαν αὐτὴν τοῦ Speth ἡ καταγωγὴ καὶ ἡ ἑρμηνεία τῆς λέξεως «Ἐλεύθερος Τέκτων» εὗρε λογικὴν ἐξήγησιν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ ἡ ἐξήγησις αὕτη δὲν ἐγένετο γενικῶς παραδεκτή.

Ἐλεύθερος καὶ ἀποδεδεγμένος Τέκτων (Free and accepted Mason). Βλ. *ἀποδεδεγμένοι Μασόνοι*.

ἐλεύθερος καὶ χρηστοήθης ἀνήρ. (Free man of good report. homme libre de bonnes moeurs. freier Mann von gutem Rut). Τοιοῦτος δέον νὰ εἶναι ὁ ζητῶν νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Τὰ «*Ἀρχαῖα Καθήκοντα*» (βλ. λ.) ζητοῦν ἀκόμη νὰ εἶναι καὶ «*ἐλεύθεροι τὴν γέννησιν ἢ τὴν καταγωγήν*» (βλ. λ.). Ἔκτοτε ὅμως ἰσχύει ὅτι ὡς «ἐλεύθερος» νοεῖται ὁ ἀνεξαρτήτως καὶ αὐτοτελῶς ἐργαζόμενος, ὁ ἐλευθέρως σκεπτόμενος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔχει καὶ τὴν ἐσωτέραν πνευματικὴν ἐλευθερίαν, ἡ ὁποία δὲν ἀναγνωρίζει οὔτε δέχεται νὰ εἶναι τις δοῦλος παθῶν ἢ δογμάτων.

Ἐλεύθερος τκέτων ἢ καὶ **Ἐλευθεροτέκτων.** (Γαλλ. Franc maçon ἢ καὶ Maçon, ἀγγλ. Freemason ἢ καὶ Mason, Γερμ. Freimaurer ἢ καὶ Maurer). Ὁ μυηθεὶς εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς Ἀδελφότητος. Περὶ τῆς γενέσεως καὶ τῆς καταγωγῆς τῆς λέξεως Freemason αἱ γνῶμαι εἶναι διῃρημέναι. Εἰς τὰς παλαιὰς κατηχήσεις τοῦ 17ου αἰῶνος ὁ Ἐλεύθερος Τέκτων περιγράφεται ὡς «ἄνθρωπος ἐλεύθερος, γεννηθεὶς ἐξ ἐλευθέρας γυναικός, ἀδελφὸς μὲ βασιλέα, φίλος μὲ πρίγκιπα ἢ σύντροφος μὲ ἐπαίτην, ἐὰν οὗτος εἶναι Μασόνος».

Τὰ παλαιὰ Συντάγματα ἐχρησιμοποίουν διαρκῶς τὴν λέξιν «μασόνος» ἄνευ τοῦ ἐπιθέτου «ἐλεύθερος». Ἐν τούτοις εἰς παλαιά τινα μητρῷα τῆς Ἀγγλίας συναντᾶται καὶ ἡ σύνθετος λέξις, ὅπως εἰς τὸ ληξιαρχικὸν βιβλίον τῆς παροικίας τοῦ Ἄστμπερυ, ἔνθα ὑπάρχει ἡ ἑξῆς σημείωσις:

«*1685. Σμώλγουντ, Ἰωσήφ, υἱὸς τοῦ Ι. Χένσσον, ἐλευθεροτέκτονος, βαπτισθεὶς τὴν 3 ἡμέραν τοῦ Νοεμβρίου*».

«*1697. Ἰωσὴφ υἱὸς Ι. Χένσσον, ἐλευθεροτέκτων ἐτάφη 7 Ἀπριλίου*».

Ἡ μᾶλλον ὅμως ἐνδιαφέρουσα σημείωσις εὑρίσκεται εἰς τὸ βιβλίον «Treasurie of Similies» τοῦ 1609, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπάρχει ἡ φράσις «Καθὼς ὁ Ἐλεύθερος Τέκτων λαξεύει τὸν σκληρὸν λίθον... οὕτω καὶ ὁ Θεός, ὁ οὐράνιος Ἐλευθεροτέκτων κτίζει μίαν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν». Ὁ Σταϊνμπρέννερ ἐξ ἄλλου εἰς τὸ βιβλίον του «Καταγωγὴ καὶ πρώτη ἱστορία τοῦ Τεκτονισμοῦ» ἀναφέρει ὅτι ἡ λέξις συναντᾶται τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος 1350 εἰς ἓν καταστατικὸν τοῦ 25 ἔτους τοῦ Βασιλέως Ἐδουάρδου τοῦ Α΄ ὅπου «τὸ ἡμερομίσθιον ἑνὸς Διδασκάλου Ἐλευθεροτέκτονος (Master Free Mason) ὁρίζεται εἰς 4 πέννας» καὶ τῶν ἄλλων τεκτόνων εἰς τρεῖς πέννας. Τὸ καταστατικὸν τοῦτο εἶναι συντεταγμένον εἰς παλαιὰν γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ ἀναφέρει: «Mestre de franche peer» (εἰς νεωτέραν γαλλικὴν Maître de franche pierre). Καὶ ὁ Σταϊνμπρέννερ ἐπάγεται τὰ ἑξῆς:

«Ἐνταῦθα ἡ λέξις Ἐλεύθερος Τέκτων προφανῶς σημαίνει «τέκτων τοῦ ἐλευθέρου λίθου», δηλαδὴ ἐργάτης, ἐργαζόμενος ἐλεύθερον λίθον, πρὸς διάκρισιν τοῦ ἀκατεργάστου τέκτονος, τοῦ κτίζοντος τοίχους ἀπὸ ἀκατεργάστους λίθους».

Ἡ τελευταία αὐτὴ τάξις τῶν κατωτέρων μασόνων ἀπεκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Σκώτων Τεκτόνων cowans (σκωτικὴ λέξις σημαίνουσα κυρίως παρείσακτος). Εἰς τοὺς Ἐλευθέρους Τέκτονας ἀπηγορεύετο νὰ συνεργάζων-

ται μὲ «κάουανς», ἐκ τούτου δὲ προῆλθε καὶ ἡ σημερινὴ χρῆσις τῆς λέξεως αὐτῆς εἰς τὰ τυπικὰ τοῦ Τάγματος μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *παρείσακτος, κατάσκοπος* καὶ *ὠτακουστής* (βλ. λ.).

Δέκα ἔτη ἀργότερον τῷ 1360 ἐξεδόθη καὶ σῴζεται διάταγμα Ἐδουάρδου τοῦ Γ', ἐν τῷ ὁποίῳ ὁρίζεται ὅτι «ἕκαστος μασόνος θὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ ἔργον του εἴτε πρόκειται περὶ ἐλευθέρου ἢ ἀκατεργάστου λίθου». Τὸ γαλλικὸν κείμενον τοῦ διατάγματος ἀναφέρει «de franche peer ou de grosse peer».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι ἡ λέξις Ἐλεύθερος Τέκτων ἐχρησιμοποιεῖτο ἀρχικῶς πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τὸ «ἀκατέργαστος Τέκτων».

Ἡ γνώμη αὕτη, ὅτι δηλ. Freemason ἦσαν οἱ τελειότεροι εἰδικευμένοι οἰκοδόμοι, οἱ ὁποῖοι κατειργάζοντο τὸν διὰ διακοσμητικὰ τεμάχια χρησιμοποιούμενον σκληρότερον λίθον τὸν ἐλεύθερον λίθον (freestone) καλούμενον, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοὺς τεχνίτας τοῦ ἀκατεργάστου λίθου (roughstone mason), οἱ ὁποῖοι κατειργάζοντο τοὺς κοινοὺς λίθους τῶν τοίχων καὶ τοὺς κοινοὺς κτίστας (Bricklayer), ὑποστηρίζεται καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων συγγραφέων. Ὁ Begemann μάλιστα βλέπει εἰς τὴν λέξιν Freemason τὸν τελειότερον ἐξειδικευμένον, ὅστις ἦτο ἱκανὸς καὶ δι' ἀρχιτέκτων.

Παρὰ ταῦτα εἰς τὸ «Νέον Ἀγγλικὸν Λεξικόν» του καὶ εἰς τὴν λέξιν «Ἐλεύθερος Τέκτων» ὁ Δρ. Murray γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ πραγματικὴ ἀρχικὴ σημασία τοῦ προτασσομένου ἐπιθέτου ἐποικίλεσε πολλὰς συζητήσεις. Τρεῖς ἀπόψεις κυριαρχοῦσι: 1) Ἡ γνώμη ὅτι τὸ «Ἐλεύθερος Τέκτων» προέρχεται ἀπὸ τὸ «Ἐλευθέρου λίθου Τέκτων» θὰ ἦτο ἀναξία συζητήσεως, ἐὰν δὲν ὑπῆρχον ἀρχαῖα κείμενα, ἀναφέροντα τὴν φράσιν «mestre-mason de franche peer *ἢ* «sculptores lapidum liberorum» *(γλύπται ἐλευθέρων λίθων), ἥτις ἀπαντᾶται εἰς ἔγγραφον τοῦ 1217. Ἡ σύμπτωσις ἐν τούτοις αὕτη φαίνεται ἐντελῶς τυχαία: 2) Ἡ γενικῶς γενομένη δεκτὴ γνώμη ὅτι ἐλεύθεροι τέκτονες ἐλέγοντο ἐκεῖνοι οἵτινες ἦσαν «Ἐλεύθεροι» ἀπὸ τὴν συντεχνίαν τῶν Τεκτόνων. Τὴν δευτέραν ταύτην γνώμην ὑποστηρίζουν καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἄγγλοι συγγραφεῖς ὡς καὶ ὁ Γερμανὸς* Sonenkabb. *Κατὰ τῆς γνώμης ταύτης ὅμως ἀντιτάσσει ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα ὁ* G. W. Speth, *ὅστις φρονεῖ 3) ὅτι οἱ ταξιδιῶται Τέκτονες ἐκαλοῦντο «ἐλεύθεροι» διότι ἠξίουν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ ἐλέγχου τῶν τοπικῶν Συντεχνιῶν τῶν πόλεων εἰς τὰς ὁποίας προσωρινῶς ἐγκαθίσταντο. 4) Ἡ καλλιτέρα ἴσως ὑπόθεσις εἶναι ὅτι ὁ ὅρος ἀναφέρεται εἰς τὴν μεσαιωνικὴν συνήθειαν τοῦ χειραφετεῖν τοὺς καλοὺς τεχνίτας, ὅπως δύνανται οὗτοι νὰ ταξιδεύουν καὶ νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των ὅπου δήποτε μέγα τι κτίριον εὑρίσκετο ὑπὸ κατασκευήν».*

Ἀκολούθως ὁ Murray παρέχει τὰς ἀκολούθους ἑρμηνείας τῆς λέξεως «Ἐλεύθερος Τέκτων».

1—. Μέλος ὡρισμένης τάξεως ἐπιτηδείων λιθοξόων, ἀναφερομένων συχνὰ κατὰ τὸν 14ον καὶ τοὺς ἑπομένους αἰῶνας, εἰς ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὸ «μασόνοι τοῦ ἀκατεργάστου». Ἐταξίδευον ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἐργαζόμενοι ὅπου ἐκτίζοντο σημαντικὰ κτίρια, εἶχον δὲ σύστημα μυστικῶν σημείων καὶ συνθηματικῶν λέξεων, δι' ὧν ἀνεγνωρίζοντο μεταξύ των.

Ἀργότερον (16—18ος αἰὼν) ὁ ὅρος φαίνεται χρησιμοποιούμενος ἁπλῶς ὡς συμπληρωματικὸν συνώνυμον τοῦ «τέκτων», ὑπονοοῦν ὅτι ὁ οὕτω καλούμενος ἀνῆκεν εἰς ἀνώτερον βαθμόν.

2.—Μέλος τῆς Ἀδελφότητος τῆς καλουμένης «Ἐλεύθεροι καὶ Ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες...» Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος αἱ ἑταιρεῖαι τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων ἤρχισαν νὰ δέχωνται ἐπίτιμα μέλη, μὴ ἔχοντα σχέσιν μὲ τὰς οἰκοδομικὰς τέχνας, ἀλλὰ ἐξέχοντα εἰς ἀρχιτεκτονικὰς ἢ ἀρχαιολογικὰς γνώσεις. Οὗτοι ἐκαλοῦντο «ἀποδεδεγμένοι τέκτονες» καίτοι ἐνίοτε ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς «ἐλεύθεροι τέκτονες».

Τέλος ὁ Gould εἰς τὴν «Ἱστορίαν» του γράφει τὰ ἑξῆς:

«Δύο περίεργοι συμπτώσεις συνεδέθησαν μὲ τὸ ἔτος τοῦτο (1375). Ἡ πρώτη εἶναι ὅτι τὸ παλαιότερον ἐκ τῶν χειρογράφων συνταγμάτων (Χειρόγρ. Ρέγκιους) ἀναφέρεται εἰς τὰ ἔθιμα τῆς περιόδου ταύτης· ἡ δὲ δευτέρα, ὅτι εἰς τὴν αὐτὴν χρονολογίαν τοποθετεῖται καὶ ὁ σχηματισμὸς μιᾶς θαυμασίας ἑταιρείας, ἱδρυθείσης ὑπὸ τεκτόνων, ἀναλαβόντων τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ ἐργασθῶσιν ἄνευ προκαταβολῆς ἐπὶ τῶν ἡμερομισθίων, ὅταν προσεκλήθησαν ἐκ διαφόρων χωρῶν δι' ἐπιστολῶν τοῦ Ἐδουάρδου τοῦ Γ', ὅπως ἀνοικοδομήσουν καὶ μεγεθύνουν τὸ Φρούριον Οὐΐντσωρ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γουλιέλμου Wykeham. *Λέγεται ἐπίσης ὅτι οἱ τέκτονες οὗτοι καθώρισαν καὶ σημεῖα τινὰ καὶ λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων ἠδύναντο νὰ ἀναγνωρίζωνται μεταξύ των καὶ νὰ παρέχουν ἀμοιβαίαν ὑποστήριξιν· ἐπὶ πλέον συνεφώνησαν νὰ μὴ ἐργάζωνται ἂν δὲν εἶναι ἐλεύθεροι καὶ μὲ τοὺς ἰδικούς των ὅρους. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτεκαλοῦντο «Ἐλεύθεροι Τέκτονες».*

Τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως «Ἐλεύθερος Τέκτων» εὑρίσκετο ἐν χρήσει εἰς τὰς ἀγγλικὰς συντεχνίας, ὡς π. χ. Free Carmen, Free Fishermen, Free Dredgermen κ. ἄ. Μερικοὶ ἐν τούτοις ἐκ τῶν συντεχνιακῶν τούτων ὅρων εἶναι μεταγενέστεροι καὶ φαίνονται γεννηθέντες κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Freemason (βλ. καὶ τὴν λ. *ἐλεύθερος*).

Ἡ ὑπὸ τοῦ Λέσσιγκ εἰς τὸ ἔργον του Ernst und Falk δοθεῖσα ἐξήγησις, διὰ τῆς ὁποίας συνδέεται ἡ λέξις Freemason ἢ καὶ Mason μὲ τὴν ἀγγλοσαξωνικὴν λέξιν Masa (=λειτουργία), δὲν εἶναι ὀρθή.

Ὁ θεωρητικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς διετήρησε διὰ τὰ μέλη του τὸν τίτλον «Ἐλεύθερος Τέκτων» μὲ συμβολικὴν σημασίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγκρύπτεται ὁ πυρὴν τῆς οὐσίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. *Ἐλευθερία* (βλ. λ.) εἶναι ὁ πρῶτος σκοπὸς τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος. Ἀλλ' οὐχὶ ἡ ἐλευθερία ἐκείνη, ἡ ὁποία ταυτίζεται μὲ τὴν ἀσύδοσίαν καὶ τὸ ἀχαλίνωτον καὶ ἡ ὁποία τελικῶς θὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν ἀναρχισμόν, ἀλλ' ἡ ἐλευθερία ἐκείνη διὰ τὴν ὁποίαν ἰσχύουν οἱ στίχοι τοῦ ποιητοῦ:

«Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος, ἔστω καὶ ἂν ἐγεννήθη εἰς ἁλύσεις» καὶ «ὁ νόμος μόνος δύναται νὰ μᾶς δίδῃ τὴν ἐλευθερίαν».

Ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐκείνης, τῆς κακῶς ἐννοουμένης ἐλευθερίας ἐξησκήθησαν καὶ ἐξασκοῦνται κατὰ τὴν ροὴν τῶν αἰώνων καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας αἱ σκληρόταται καταπιέσεις. Καὶ τοῦτο διότι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν προλήψεων καὶ προκαταλήψεων. Καὶ τὸ πρῶτον καθῆκον τοῦ Ἐλευθέρου Τέκτονος εἶναι νὰ ἀπαλλαγῇ καὶ νὰ μὴν ἐπηρεάζηται ποτὲ ἀλλὰ νὰ παραμένῃ πάντοτε ἐ λ ε ύ θ ε ρ ο ς ἀπὸ προλήψεις, οἱαιδήποτε καὶ ἂν εἶναι αὗται. Τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος ἐπιδιωκομένης ἠθικῆς ἐλευθερίας. Διὰ νὰ φθάσῃ ὅμως εἰς τὴν ὑπερνίκησιν τῶν προλήψεων εἶναι δύσκολος ἡ ὁδός, διότι μέσα εἰς ὅλους μας εὑρίσκονται βάραθρα καὶ ἄβυσσοι, κεκαλυμμέναι μὲ τὴν φιλαυτίαν, τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ τὰ κατὰ συνθήκην ψεύδη. Καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. τούτου ἕνεκα ἀπευθύνει εἰς τοὺς ὀπαδούς του ἀπὸ τῶν πρώτων στιγμῶν τῆς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. μυήσεώς των τὸ ἀρχαῖον παράγγελμα τοῦ «Γνῶθι σαυτόν». Ὁ Ἐλευθεροτέκτων ὀφείλει μὲ ἄκαμπτον ἐπιμονὴν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν ἀλήθειαν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὰ ἴδιά του ἐλαττώματα, τὰς ἰδίας του ἀδυναμίας καὶ τὰς κρυφὰς ὁρμάς, ἐπιθυμίας καὶ προθέσεις του καὶ νὰ ἐκριζώσῃ καὶ ἀποδιώξῃ ὅλας ἐκείνας, αἵτινες θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ καταπνίξουν ἐντός του τὸ καθαρὸν καὶ εὐγενὲς αἴσθημα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Ἂν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Τέκτων ἀπαλλαγῇ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τῶν προλήψεων, τοῦ μίσους, τῆς ὀργῆς καὶ ὅλων τῶν ἄλλων παθῶν καὶ ἀκαταπαύστως ἐργάζεται, ὅπως εἶναι ἀπηλλαγμένος καὶ ἐλεύθερος τούτων, τότε φθάνει εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν οὐδεμία σκοτία δύναμις δύναται νὰ τοῦ ἀφαρπάσῃ καὶ τότε καθίσταται ἄξιος νὰ λέγεται «ἐλεύθερος».

Ἐκεῖνος ὅμως ὁ ὁποῖος καθημερινῶς ἀποκτᾷ τοιαύτην ἐλευθερίαν, αὐτὸς θὰ κατανοῇ ὀρθῶς καὶ τὴν σημασίαν τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ τοῦ τίτλου του, τῆς λέξεως δηλ. «Τέκτων». Τέκτων σημαίνει ἐργάτης. Ἤδη ὁ ἐργαζόμενος καθημερινῶς καὶ ἀκαταπαύστως

πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἰδίου του ἐγὼ καὶ πρὸς ἀπόκτησιν ἐλευθερίας, εἶναι ἄνθρωπος τῆς ἐργασίας. Ἀλλ' αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ κρατῆται μακρὰν τοῦ κόσμου ὡς εἷς ὀνειροπόλος ἢ ἀποσυρθεὶς ἐκ τοῦ ἀγῶνος θεατὴς ἐκ τῶν ἔξω· πρέπει νὰ κινήσῃ τὰς χεῖρας του μὲ ζωὴν καὶ δύναμιν καὶ νὰ συμμετάσχῃ ἐνεργῶς εἰς πᾶν ὅ,τι ἐξυπηρετεῖ τὸ καλὸν τοῦ πλησίον του, τοῦ λαοῦ του, τῆς πατρίδος του, τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος. Ὅσῳ περισσότερον οὗτος εἶναι «ἐλεύθερος» ὑπὸ τὴν ἀνωτέρῳ ἐκτεθεῖσαν ἔννοιαν, τόσῳ δραστικώτερον καὶ πλέον εὐχαρίστως θὰ δράσῃ ὡς ἐργάτης «Τέκτων» εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν ἔταξαν τὸ ἐπάγγελμά του, τὰ φυσικά του προτερήματα καὶ ἡ τύχη.

Ὁ τίτλος λοιπὸν «Ἐλεύθερος Τέκτων» ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὰ μέλη του αὐτάρκειαν, ἱκανοποίησιν τοῦ ἑαυτοῦ των, ἢ ἔπαρσιν, ἀλλὰ τοὐναντίον διαρκῆ ἔρευναν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἑαυτοῦ των καὶ ἔντονον συμμετοχὴν καὶ δρᾶσιν πλήρη ἀπὸ εὐγενεῖς ἀνθρωπιστικὰς ὁρμὰς εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Καὶ ὑπὸ τὴν συμβολικὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀρθῶς οἱ ὀργανώσαντες τὸν θεωρητικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν διετήρησαν ὡς τίτλον διακριτικὸν τῶν ὀπαδῶν του τὸν τίτλον «Ἐλεύθερος Τέκτων» διὰ τὸν ὁποῖον ὅλοι οἱ πραγματικοὶ ἐλευθεροτέκτονες σεμνύνονται, διότι τὸν φέρουν. Βιβλ. 1 (τόμ. Α σελ. 378) 7 καὶ 21 (σελ. 14-16).

—*ὁ—εἰς τὴν φυλακὴν* (Der Freimaurer im gefangnis). Τρίπρακτον θεατρικὸν ἔργον τοῦ Χὰνς Καρόλου βαρώνου φὸν Ἔκκερ φὸν Eckhoff. Ἐξεδόθη τῷ 1778 καὶ πραγματεύεται τὴν εὐστάθειαν καὶ ἐπιμονὴν ἑνὸς Ἐλευθεροτέκτονος, ὁ ὁποῖος συλληφθεὶς καὶ ριφθεὶς εἰς τὰς φυλακάς, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ προδίδει τὰς γνώσεις του τὰς τεκτονικάς. Ἐξεδόθη καὶ εἰς γαλλικὴν μετάφρασιν «Le Franc—Maçon prisonnier».

—*ἡ τὸ μυστικὸν τῆς Στοᾶς!* (The Freemason or the secr t of the lodge room!) Οἰκογενειακὸν δρᾶμα εἰς δύο πράξεις τοῦ συγγραφέως I. P. Hart, παρασταθὲν τῷ 1839 εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ θέατρον τῆς Βασιλίσσης (Queen s Theater).

—*ὡς ὄνομα πλοίου.* Πλοῖον τι μὲ τὸ ὄνομα «Free mason» διετήρει τὴν συγκοινωνίαν τῷ 1738 τοῦ Ἐδιμβούργου καὶ ἔφερεν ἓν διάσημον, τὸ ὁποῖον τοῦ εἶχε χαρίσῃ ἡ Στ.·. «Mary's chapel». Ἐπίσης καὶ ἓν ἄλλο πλοῖον μὲ τὸ ἴδιον ὄνομα ἐξετέλει τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ Brighton καὶ Dieppe.

Ἐλεύθερος τὴν γέννησιν ἢ τὴν καταγωγήν. (Free born). Εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Συντάγματα τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀπαιτεῖται νὰ γίνωνται δεκτοὶ ὡς τέκτονες μόνον οἱ γεννηθέντες ἐλεύθεροι. Οὕτω τὸ Χειρόγραφον Λανσντόουν (βλ. λ.) γράφει: «Δέον ὁ μαθ.·. νὰ εἶναι ἐκ γενετῆς ἐλεύθερος, ἤτοι νὰ ἔχῃ γεννηθῇ ἐλεύθερος». Τὸ αὐτὸ ἀναφέρουν καὶ τὰ χειρόγραφα τοῦ Ἐδιμβούργου, τοῦ Κιλουΐνιγκ, τῆς Ὑόρκης καὶ ὅλα τὰ μέχρι τοῦδε γνωστά, περιέλαβον δὲ συνεπῶς τοῦτο καὶ τὰ ἐν ἔτει 1721 συνταχθέντα νεώτερα Συντάγματα.

Μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας ὑπὸ τῆς Βρεττανικῆς Βουλῆς, ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας τὸν Σεπτέμβριον 1847 μετέτρεψε τὴν λέξιν «ἐλεύθερος γεννηθεὶς» εἰς «ἐλεύθερος ἄνθρωπος» (free man), ἐν Ἀμερικῇ ὅμως ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενος ὁ πρῶτος ὅρος.

Ἡ μὴ παραδοχὴ ἑνὸς δούλου ἐστηρίζετο ἄλλοτε ἐπὶ δικαιολογημένων αἰτίων. Διότι ἐφ' ὅσον ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐπιβάλλει ἐπισήμους ὑποχρεώσεις, οὐδεὶς δύναται νὰ τὰς ἀναλάβῃ, ἐὰν δὲν τυγχάνει ἀπόλυτος κύριος τῶν πράξεών του. Ὁ ἀποκλεισμὸς ἐξ ἄλλου καὶ τῶν ἀπελευθέρων ἐκπηγάζει κατὰ τὸν Μάκεϋ ἐκ τῆς κρατούσης τότε γνώμης, ὅτι ἄνθρωπος γεννηθεὶς ἐν δουλείᾳ, ἔχει διανοητικὴν ἀνεπάρκειαν καὶ πνευματικὴν κατάπτωσιν, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται νὰ ἐξαλείψῃ τελείως μία μεταγενεστέρα ἀπελευθέρωσις.

Ὁ Ὄλιβερ γράφει ὅτι «τὰ παιδιὰ δὲν δύνανται νὰ κληρονομήσουν ἐλεύθερον καὶ εὐγενὲς πνεῦμα ἐὰν δὲν ἔχουν γεννηθῇ ἀπὸ ἐλευθέραν γυναῖκα».

Ὁ αὐτὸς ἀποκλεισμὸς ἴσχυε καὶ διὰ τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια.

Δοῦλος δὲν ἐγίνετο δεκτὸς εἰς αὐτά. Διὰ τῆς λέξεως δὲ «δουλοπρέπεια», γράφει ὁ Μάκεϋ, οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐχαρακτήριζον πᾶσαν ἀναξιοπρεπῆ συμπεριφοράν.

Μὲ τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας, ὁ ὅρος ἔχει βεβαίως χάσῃ πλέον τὴν ἀρχικήν του σημασίαν. Διατηρεῖται ὅμως, ὑπονοῶν τὸν ἄνθρωπον, ὅστις δὲν εἶναι δοῦλος παθῶν ἢ ἀδυναμιῶν αἱ ὁποῖαι θὰ τὸν ἠμπόδιζον νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμόν του ὡς Τέκτων.

Βλ. καὶ τὰς λ. *ἐλεύθερος καὶ χρηστοήθης ἀνήρ. Ἐλεύθερος Τέκτων.*

Ἐλευθεροτεκτονικαὶ δολοφονίαι. *Βλ. δολοφονίαι.*

Ἐλευθεροτεκτονικὴ Βίβλος. Ὁ περίφημος «Τύπος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀξφόρδης» («Oxford University Press») ἐξέδωκεν εἰς ἰδίαν ἔκδοσιν τὴν Βίβλον πρὸς χρῆσιν τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν Στοῶν, τὴν γνωστὴν «Oxford Masonic Pedestal Bible». Εἰς πολλὰς ἀμερικανικὰς Στοὰς εἶναι ἔθιμον νὰ χαρίζουν εἰς τοὺς νεομυήτους μίαν τοιαύτην Βίβλον.

Ἐλευθεροτεκτονικὴ ἐξέτασις Ἑρρίκου τοῦ VI. Χειρόγραφον, φερόμενον ὡς ἀρχαῖον, πραγματικῶς παραποιημένον, μορφῆς ἐλευθεροτεκτονικῆς κατηχήσεως, γνωστὸν καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα *χειρόγραφον τοῦ* Locke ἢ καὶ *χειρόγραφον* Lelande (βλ. λ.)

Ὑπὸ τῶν Ἄντερσον καὶ Πρέστον φέρεται ὡς συγγραφεύς του ὁ ὡς Ἐλευθεροτέκτων θεωρούμενος Ἄγγλος βασιλεὺς Ἑρρίκο VI. (ὁ ὁποῖος ἐν τῇ πραγματικότητι κατεπίεζε τὰς οἰκοδομικὰς συντεχνίας). Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον τῷ 1753 εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «Gentleman's magazine» ὡς ἀντίγραφον τοῦ πρωτοτύπου ὑπὸ τὸν τίτλον: «Certayne questyons with answeres to the same, consernynge the mystery of maconrye wrytten by the Hande of Kynge Henrye the Sixthe of the Name and faithfullye copyed by me Joham Leylande Antiquarius by the Commaunde of His Highnesse (Henry VIII) ἤτοι:

«Ἐρωτήσεις τινὲς καὶ ἀποκρίσεις, ἀφορῶσαι τὸ μυστήριον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, γραφεῖσαι διὰ τῆς χειρὸς τοῦ βασιλέως Ἑρρίκου τοῦ Ἕκτου καὶ πιστῶς ἀντιγραφεῖσαι ὑπ' ἐμοῦ τοῦ Ἰωάννου Leylande ἀρχαιογράφου, κατὰ διαταγὴν τῆς ὑψηλότητός του (Ἑρρίκου τοῦ VIII)».

Κατ' ἄλλην γραπτὴν πληροφορίαν, ὁ φιλόσοφος Ἰωάννης Λόκε ἀπέστειλε ἀντίγραφον τοῦ ἐγγράφου τὴν 6ην Μαΐου 1696 εἰς ἀνταποκριτήν του, μὴ κατονομαζόμενον ἐν τῇ γραπτῇ ταύτῃ πληροφορίᾳ. Ἡ ἐπιστολή, διὰ τῆς ὁποίας ἀπεστέλλετο τὸ ἔγγραφον, ἀναγράφει ὅτι τὸ ἀντίγραφον τοῦ Leylande διασώζεται εἰς τὴν Βολένειον Βιβλιοθήκην τῆς Ὀξφόρδης, ὅπου ὅμως οὐδεὶς κατώρθωσε νὰ τὸ ἀνακαλύψῃ. Ὁ Γερμανὸς φιλόσοφος Κάρολος Φρειδερ. Χριστιανὸς Κράουζε ἐνόμισεν, ὅτι εὗρεν εἰς τὸ ἔγγραφον αὐτό, τὸ ἀρχαιότατον ἐρωτηματολόγιον περὶ τῆς καταγωγῆς, τοῦ περιεχομένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ τούτου ἕνεκα ἐσχολίασεν αὐτὸ εἰς τὸ ἔργον του, τὸ φέρον τὸν τίτλον «Τὰ Τρία ἀρχαιότατα ἔγγραφα τῆς Ἀδελφότητος τῶν Τεκτόνων» (Δρέσδη 1811). Ἐν τούτοις πρὸ αὐτοῦ ἤδη ὁ Λέσσιγκ τὸ εἶχε χαρακτηρίσῃ ὡς «κόνιν καὶ τίποτε ἄλλο εἰμὴ κόνιν».

Κατὰ τὸν Wirth ἐπίσης τὸ ἔγγραφον τοῦτο δὲν εἶναι πραγματικὸν καὶ ὁ «μῦθος εἶναι λίαν ἀφελὴς καὶ οὐδεὶς ἠπατήθη ποτὲ ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν» τοῦ ἐγγράφου. Πρβλ. καὶ βιβλ. 35, τόμ. Α', σελ. 118-121.

Ἐλευθεροτεκτονικὴ ἐφημερὶς I. (Freimaurer-Zeitung). Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω γερμανικὸν τίτλον ἐξεδόθησαν:

1. Freimaurer-Zeitung ('Ελευθεροτεκτονική ἐφημερίς: α') Ἑβδομαδιαῖον φύλλον διὰ φίλους τῆς σοφίας καὶ τῆς βιβλιογραφίας. Βερολῖνον 1783. 6 ἀριθμοὶ μόνον ἐξεδόθησαν. β') Ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Andeae καὶ Ditfurth 1786—1786, Neuwied, 79 ἀριθμοί. Πολὺ σπανία. γ') Ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τοῦ 1847 1909.

2. Allgemeine österreichische Freimaurer - Zeitung (Γενικὴ Αὐστριακὴ Ἐλευθεροτεκτονικὴ ἐφημερίς). Ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ 1874 - 1880.

3. Wiener Freimaurer—Zeitung (Βιεννέζικη Ἐλευθεροτεκτονικὴ Ἐφημερίς). Ἐξεδόθη ὡς συνέχεια τοῦ περιοδικοῦ «Διαβήτης» (=Zirkel) ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βιέννης· ἀπὸ τοῦ 1919 - 1923 συντάκτης της ὁ Ἐρρῖκος Glücksmann καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Εὐγένιος Lennhoff.

ἐλευθεροτεκτονικὴ καντάτα, μικρά. Ἡ τελευταία ἐργασία τοῦ *Μότσαρτ* (βλ. λ.) (15 Νοεμβρίου 1791).

ἐλευθεροτεκτονικὴ κώμη, (Freimaurerdorf, ὠνομάσθη κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ἡ δεινῶς δοκιμασθεῖσα κατὰ τοὺς ἐπὶ τῶν Καρπαθίων ἀγῶνας οὐγγρικὴ κώμη Mezolaborcz, διότι διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν αὐτῆς προσήνεγκε σημαντικὰ χρηματικὰ καὶ ὑλικὰ μέσα ἡ Συμβολικὴ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Οὐγγαρίας.

Ἐλευθεροτεκτονικὸν περιοδικόν. Freemason's Magazine or General and Complete Library. Περιοδικὸν ἐκδοθὲν ἐν Λονδίνῳ ἀπὸ τοῦ 1793 μέχρι τοῦ 1798. Ἐξεδόθησαν ἐν συνόλῳ 11 ἑξαμηνιαῖοι τόμοι. Ὁ τίτλος τοῦ περιοδικοῦ ἐτροποποιήθη πλειστάκις. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἐνεπνέετο καὶ ἐπηρεάζετο κυρίως ἀπὸ τὸν Οὐΐλλιαμ *Πρέστον* (βλ. λ.).

ἐλευθεροτεκτονικοὶ ρυθμοὶ ἐν τῇ μουσικῇ. Ὁ Ἕρμαν Abert τονίζει εἰς τὴν περὶ Μότσαρτ βιογραφίαν του (τόμ. II, σελ. 733) τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν συμβολικήν, ἡ ὁποία παρουσιάζεται εἰς τὸ μελόδραμα τοῦ Μότσαρτ «ὁ μαγικὸς αὐλός». Οὕτω τὰ τρία ἀκόρντα τῶν σαλπίγγων, τὰ ὁποῖα ἐπαναλαμβάνονται τρεῖς φορὰς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς εἰσαγωγῆς καὶ κατόπιν γίνονται τρεῖς φορὰς τρία καὶ ἐπαναλαμβάνονται εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν μεμυημένων, δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ ἡ ἀπεικόνισις τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν κρούσεων τοῦ βαθμοῦ τοῦ Μαθ.·. Ἐπίσης καὶ εἰς τὸν χρόνον παρουσιάζονται παρόμοιοι ρυθμοί. Τὸ θέμα τῶν κτυπημάτων εἰς τὸ τμῆμα allegro τῆς εἰσαγωγῆς συμβολίζει τὴν κατεργασίαν τοῦ ἀκατεργάστου λίθου.

Εἰς τὸν «Λαβύρινθον» ἐπίσης τοῦ Ἰωάννου Πέτρου Winter, τὸ κείμενον τοῦ ὁποίου ἔγραψεν ὁ Ἐλευθεροτέκτων Schikaneder, ὁ γράψας καὶ τὸ κείμενον τοῦ «Μαγικοῦ αὐλοῦ», παρουσιάζονται τὰ ἀκόρντα τῶν σαλπίγγων εἰς C-Dur εἰς τὴν εἰσαγωγήν. Εἰς τὸ μελόδραμα τοῦτο ἐπανειλημμένως ἐπίσης παρουσιάζονται ἐλευθεροτεκτονικοὶ ρυθμοὶ κτυπημάτων ὡς π.χ. εἰς τὸν «χορὸν τῶν μεμυημένων» καὶ ἀλ., εἰς δὲ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς δευτέρας πράξεως παρουσιάζεται ὁ ρυθμὸς τῶν κτυπημάτων τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·. μετὰ τὴν «Δοκιμασίαν ἐν τῷ Λαβυρίνθῳ» (Δοκιμασία Διδασκάλου;).

Ρυθμοὺς κρούσεων μεταχειρίζεται καὶ ὁ Ἰωάννης Gottlieb Naumann εἰς τὴν συλλογήν του «Τεσσαράκοντα Ἐλευθεροτεκτονικὰ ᾄσματα» (1782). Ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικοὶ εἶναι οἱ ρυθμοὶ οὗτοι εἰς τὸ μουσικὸν τεμάχιον «Εἴσοδος εἰς τὴν Στοάν». Τὸ χαρακτηριστικώτατον ἴσως παράδειγμα Ἐλευθεροτεκτονικῆς ρυθμικῆς εὑρίσκεται ἐν τούτοις εἰς τὸ γενικὸν βιβλίον ᾀσμάτων δι' ἐλευθεροτεκτον.·. Στ.·. τοῦ Ὄθωνος Urban ὑπὸ τὸν τίτλον «Καλῶς ἤλθατε, ἀδελφοί». Καὶ ἐδῶ ἀρχίζει ἀνάκρουσις τῶν ὀργάνων μὲ ρυθμοὺς κρούσεων τοῦ βαθμοῦ τοῦ Μαθ.·..

Εἰς τὰ ἄλλα του ἔργα ὁ Μότσαρτ δὲν μετεχειρίσθη Ἐλευθεροτεκτονικοὺς ρυθμούς. Ἴσως διακρίνεται Ἐλευθεροτεκτονική τις ρυθμικὴ εἰς τὴν καντάταν του, τὴν ἐπονομαζομένην Ziegenhagensche Kantate.

ἐλευθεροτεκτονικὸν καφφενεῖον ἐν Βιέννῃ. Ἱδρύθη ὑπὸ Τέκτονός τινος ὀνομαζομένου Βόλυ ἐν Βιέννῃ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Φραγκίσκου I. Ὡς λέσχη Ἐλευθεροτεκτόνων ὑπῆρξεν ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα τὸ καφφενεῖον τῶν ἀνωτέρων πνευματικῶν στρωμάτων. Ὅταν τῷ 1795 ἐγκατεστάθησαν αἱ Στοαί, ὁ τότε κάτοχος Jüngling ἀπεφάσισε νὰ μετατρέψῃ τὴν λέσχην εἰς κανονικὸν καφφενεῖον. Τοῦτο ὑφίστατο ἀκόμη μέχρι τοῦ ἔτους 1900 ὡς καφφενεῖον Stierböck.

ἐλευθεροτεκτονικὸν νεκροταφεῖον, ρωμαϊκόν. Δυνάμει συμφωνίας, συναφθείσης κατὰ τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος μεταξὺ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς τῆς Ρώμης, ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἀπέκτησε δι' ἀγορᾶς ἓν τμῆμα ἐδάφους τοῦ ρωμαϊκοῦ νεκροταφείου τοῦ Campo Verano. Εἰς τὸ νεκροταφεῖον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ χρησιμεύῃ ὡς τελευταία κατοικία ἀναπαύσεως τῶν Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Τάγματος, κατετέθη διὰ πρώτην φορὰν τῷ 1885 ἡ τέφρα τοῦ τότε πρὸ μικροῦ θανόντος Μεγ.·. Διδ.·. Γκιουζέππε Ματζόνι.

Ἐλευθεροτεκτονικὸς σύνδεσμος «Ἀμερική» (Freimaurerbund Amerika). Σύνδεσμος γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, ὁ ὁποῖος ἱδρύθη, ὅταν Ἀμερικανικαί τινες Μεγ.·. Στοαὶ ἀπηγόρευσαν τὴν χρῆσιν τῆς γερμανικῆς γλώσσης εἰς τὰς Στ.·. μετὰ τὴν εἴσοδον τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον. Ὁ κύριος σκοπὸς ἦτο ἡ διατήρησις τῆς γερμανικῆς γλώσσης καὶ τῆς γερμανικῆς ὑποστάσεως εἰς τὸν ἀμερικανικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Πρὸ παντὸς ἐτονίσθη εἰς μίαν εὐρέως κυκλοφορήσασαν ἀπόφασιν τοῦ συνδέσμου, τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ στρατηγοὶ Muhlenberg, Hezhhesmer καὶ ὁ Ἐλευθεροτέκτων βαρῶνος von Steuben διώκουν καὶ ὡδήγησαν εἰς τὴν νίκην κατὰ τὰς ἀποφασιστικὰς μάχας τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἀμερικῆς ἀγῶνος στρατεύματα, συνιστάμενα ἐκ γερμανικῶν στοιχείων, οὕτω πως δὲ ἡ γερμανικὴ γλῶσσα κατέστη ἀναπόσπαστον συστατικὸν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ὁ Σύνδεσμος ἐζήτησεν ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὰς μὴ τεκτονικὰς γερμανοαμερικανικὰς ὀργανώσεις, ὅπως ὑποστηρίζουν παρὰ τῷ λαῷ τὰ ἱστορικὰ καὶ νόμιμα δίκαια τῆς γερμανικῆς γλώσσης. Ὡς ρητὸν ὁ Σύνδεσμος ἐχρησιμοποίει τὴν φράσιν: «Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν γνωρίζει διαφορὰς φυλῆς, γλώσσης, θρησκείας καὶ πολιτικῶν πεποιθήσεων...»

Ἐλευθεροτεκτονικὸς σύνδεσμος «τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἡλίου». (Freimaurerbund zur aufgehenden Sonne ἢ F. z. a. S.) Ὁ Σύνδεσμος οὗτος ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ γενικοῦ πράκτορος Καρόλου Ἐρρίκου Loeberich, ὁ ὁποῖος ἦτο κατὰ τὰ ἔτη 1899-1905 μέλος τῆς μὴ ἀνεγνωρισμένης Στοᾶς «Zur Leuchte» ἐν Μονάχῳ καὶ ἐκεῖ ἐγνώρισε τὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ ἔθιμα καὶ τυπικά. Ἀρχικῶς ὁ Loeberich ἐσκέφθη τὸν σύνδεσμον ὡς μίαν ἕνωσιν ἐλευθέρως σκεπτομένων ἀνδρῶν, ἀκολούθως ὅμως ὠργάνωσεν αὐτὸν ὡς μίαν Ἐλευθεροτεκτονικὴν Στοάν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκαλλιεργεῖτο Ἐλευθεροτεκτονισμός, βασιζόμενος ἐπὶ βάσεων τελείως ἀθρήσκων καὶ ἐπὶ τῆς μονιστικῆς ἀντιλήψεως περὶ τοῦ κόσμου. Ὁ Σύνδεσμος, ἀρχίσας τῷ 1906 νὰ ἱδρύῃ Στοὰς ἀπὸ τὴν Νυρεμβέργην, τὰς ὁποίας ἐχαρακτήριζεν ὡς ἀναμορφωτικὰς Στ.·., καὶ προπαγανδίζων τὰς ἰδέας του διὰ τοῦ περιοδικοῦ «Sonnenstrahlen» καὶ μαχόμενος κατὰ τοῦ «ὀπισθοδρομικοῦ παλαιοῦ Τεκτονισμοῦ», κατώρθωσε τῷ 1910 νὰ ἀριθμῇ ὑπὲρ τὰ 1000 μέλη. Κατ' ἀρχὰς εἰργάζετο μὲ ἕνα βαθμόν, τῷ 1908 προσέθεσε διὰ παιδαγωγικοὺς καὶ ψυχολογικοὺς λόγους καὶ τὸν δεύτερον βαθμόν, βραδύτερον δὲ καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·.. Κατώρθωσε νὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὰ μέλη του πρόσωπα ὑψίστης ἐπιστημονικῆς ἀξίας, ὅπως π. χ. τὸν

Διευθυντὴν τοῦ ἐν Ἰένῃ Μουσείου τοῦ Χαῖκελ Καθηγ. Δρα L. Plate (ἐπίτιμον Μεγ.·. Δ.·.), τὸν διάσημον χημικὸν καὶ μονιστὴν Καθηγ. Δρα Γουλιέλμον Ostwald (ἐπί τινα χρόνον χρηματίσαντα καὶ πληρεξούσιον Μεγ.·. Διδ.·.) καὶ τῷ 1919 τὸν Δρα Ροδόλφον Penzig ἐκλεγέντα καὶ Μεγ.·. Διδ.·..

Παρ' ὅλην ὅμως τὴν ἐξωτερικήν του λάμψιν, ὁ Σύνδεσμος ὑπέφερεν ἐσωτερικῶς ἀπὸ τὰς ἀδυναμίας ἐκείνας, ἀπὸ τὰς ὁποίας πάσχει πᾶσα μὴ ἀνεγνωρισμένη Ἐλευθεροτεκτονικὴ ὀργάνωσις. Τὸ μικρόβιον τῆς ἀναγνωρίσεως, περὶ τῆς ὁποίας ἤρχισε νὰ γίνεται λόγος εἰς τὸν Σύνδεσμον προσέβαλε εὐρεῖς κύκλους του. Πολλὰ τμήματά του, ὡς ἡ Μεγ.·. Στ.·. Bohemia ἐν Βοημίᾳ καὶ Ἑλβετικαί τινες Στ.·. προσεχώρησαν εἰς τὸν κανονικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ὁ Σύνδεσμος μετ' οὐ πολὺ ἠναγκάσθη νὰ προβῇ καὶ εἰς ἀβαρίας τινὰς τῶν ἀρχῶν του, ἀποκηρύξας τὸ δόγμα τοῦ «Μονισμοῦ» κ. ἄλ. Μετὰ ταῦτα συνέβησαν γεγονότα τινά, τὰ ὁποῖα ἔθεσαν τὸν Σύνδεσμον εἰς τὸ κέντρον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἐνῷ δηλ. μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον αἱ κανονικαὶ γερμανικαὶ Στοαὶ δὲν ἐδέχοντο τὴν ἐπανάληψιν τῶν σχέσεών των μὲ τοὺς Ἐλευθεροτεκτονισμοὺς τῶν ξένων χωρῶν. ἢ παρέπεμπον τὴν ἐπανάληψιν ταύτην διαρκῶς εἰς τὸ μέλλον, ὁ Σύνδεσμος F. z. a. S. διεκήρυξε τὰς εἰρηνιστικάς του ἀρχὰς καὶ ἦλθεν εἰς συνεννοήσεις εἰρηνιστικὰς μετὰ Γάλλων Ἐλευθεροτεκτόνων, καλλιεργῶν τὴν ἰδέαν τῆς ἐκ νέου προσεγγίσεως τῆς Γερμανίας καὶ Γαλλίας.

Ἡ Μεγ.·. Ἀνατολὴ καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας ἀνεγνώρισαν τούτων ἕνεκα τῷ 1921 τὸν F. z. a. S. ὡς κανονικὸν «ἂν καὶ φαίνεται, ὅτι κατὰ τὴν ἵδρυσίν του δὲν ἐξεπληρώθησαν αἱ γενικῶς ἐν χρήσει ὑποχρεώσεις». Εἰς τὰ συνέδρια τῆς A. M. I. ἐπανειλημμένως συνεζητήθη νὰ γίνῃ δεκτὸς ὡς μέλος της ὁ Σύνδεσμος F. z. a. S. ὡς κανονικὴ Μεγ.·. Στ.·., τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν ἐπετεύχθη ἐν τέλει. Ἡ μὴ ἀναγνώρισίς του ἐπέφερε καὶ τὸν χωρισμὸν τῶν μελῶν τοῦ Συνδέσμου κατὰ τὴν συνέλευσιν τοῦ θέρους τοῦ 1930 ἐν Χάλλῃ. Περὶ τὰ 600 μέλη ἀποσπασθέντα ἐσχημάτισαν μὲ ἄλλους Ἐλευθεροτέκτονας, ἀποχωρήσαντας ἀπὸ κανονικὰς Στοάς, τὴν Συμβολικὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γερμανίας, ἐνῷ τὰ ὑπόλοιπα μέλη παρέμειναν εἰς τὸν Σύνδεσμον μέχρι τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχήν, ὁπότε καὶ ὁ Σύνδεσμος οὗτος ἠναγκάσθη νὰ διαλυθῇ.

Ὁ Σύνδεσμος ἐξέδιδε καὶ τὸ περιοδικὸν «Das neue Freimaurertum», τὸ ὁποῖον ἐστάθη εἰς ὕψος, εἰς τὸ ὁποῖον ὀλίγα κανονικὰ ἐλευθεροτεκτονικὰ περιοδικὰ ἔφθασαν.

Τὸ παράδειγμα τοῦ F. z. a S.—γράφουν οἱ Lennhoff καὶ Posner—εἶναι ὑποδειγματικὸν διὰ τὴν τύχην, ἡ ὁποία ἀναμένει ἑκάστην ἀκανόνιστον Ἐλευθεροτεκτονικὴν ὀργάνωσιν, ἡ ὁποία προώρισται νὰ σβήσῃ τελικῶς λόγῳ τοῦ σφάλματος τῆς ἀντικανονικῆς ἱδρύσεώς της. (Προβλ. καὶ Fr. Mart «Erkenne Dich selbst» 25 Jahre F. z. a. S. 1907—1927, Δρέσδη.) (Βιβλ. 7.).

Ἐλευθεροτεκτονισμός, ἢ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς ἢ Ἐλευθέρα τεκτονικὴ ἢ μασονισμός, ἢ μασονία (γαλλ. Franc-maçonnerie ἢ καὶ Maçonnerie, ἀγγλ. Freemasonry ἢ καὶ Masonry, γερμαν. Freimaurerei ἢ καὶ Maurerei). Παγκόσμιον σωματεῖον διακρινόμενον εἰς Ἐθνικὰς Κοινότητας, αἱ ὁποῖαι διὰ τῆς ταυτότητος τῶν ἀρχῶν, τοῦ τρόπου καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐνεργείας συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἀδιασπάστως καὶ ἀλληλεγγύως ἐφ' ἁπάσης τῆς οἰκουμένης. Ἐπίσης μὲ τὸν ἴδιον τίτλον χαρακτηρίζεται καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν διδασκαλιῶν καὶ ἐθίμων τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἔχει ὡς κύριον σκοπὸν τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας, τὴν μελέτην τῆς ἠθικῆς. καὶ τὴν ἐπικράτησιν αὐτῆς εἰς ὅλον τὸν κόσμον, τὴν ἁρμονικὴν διαρρύθμισιν τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν ἑκάστου ἀνθρώπου καὶ τοιουτοτρόπως ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν ἄσκησιν τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν ἀλληλεγγύην. Ὅλην αὐτὴν τὴν ἐργασίαν συμβολικῶς παριστᾷ ὡς ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρετῆς. Τὰ τῆς λειτουργίας ἐν γένει τοῦ παγκοσμίου τούτου Τάγματος ρυθμίζουν Συντάγματα καὶ Κανονισμοί, διάφοροι μὲν εἰς τὰς λεπτομερείας των κατὰ δόγμα καὶ Τεκτονικὴν Δύναμιν, ὅμοιοι ὅμως εἰς τὴν βάσιν καὶ τοὺς σκοπούς. Ἡ βάσις δ' αὕτη εἶναι ἐργασία συνεχὴς καὶ ἀδιάλειπτος ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς βελτιώσεως τῆς ἀνθρωπότητος, ἐξυπηρετουμένης διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἀνοχῆς, τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀξίαν καὶ τῆς ἀντιλήψεως ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδελφοὶ μὲ τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα. Πρεσβεύει δηλ. ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὅτι διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἀναγνωρίσεως τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων ἑκάστου, δύναται νὰ δημιουργηθῇ νέα κοινωνία, ἐξυπηρετοῦσα τὰ συμφέροντα πάντων, χωρὶς τὸ ἀτομικὸν νὰ ἀντιτίθηται εἰς τὸ γενικὸν συμφέρον. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν διατυπώνει οὐδ' ἐπικαλεῖται δόγμα τι. ἀναγνωρίζει ὅμως ὡς θεμελιώδεις ἀρχὰς τὴν *ἀθανασίαν* (βλ. λ.) τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς ὑπερτάτου ὄντος, τὸ ὁποῖον τιμᾷ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος τοῦ Σύμπαντος Παραδέχεται πλήρως τὴν *ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως* (βλ. λ.) καὶ τῆς σκέψεως καὶ διὰ τοῦτο ἐντέλλεται, ὅπως εἰς τὰς Στοὰς γίνωνται δεκτοὶ μόνον ἄνδρες *ἐλεύθεροι* (βλ. λ.) δεσμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐν πλήρει συνειδήσει καὶ αὐτοβούλως ἐπιζητοῦσι νὰ γίνωσι μέλη αὐτῶν. Ὁ Τεκτονισμὸς δὲν ἐπιζητεῖ διὰ τῆς ἐπιβολῆς σαφῶς καθωρισμένου προγράμματος νὰ ἱδρύσῃ παντοκρατορίαν. τὴν ὁποίαν νὰ ἐπιβάλῃ ὑποχρεωτικῶς εἰς τοὺς λαούς· τοὐναντίον ἐπιζητεῖ νὰ καταστήσῃ τὸν κόσμον ὅλον ἕνα ὀργανισμόν. ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἕκαστον ἔθνος. ἑκάστη φυλή, ἕκαστος ἄνθρωπος νὰ δύναται νὰ προάγῃ καὶ καλλιεργῇ ἐλευθέρως τὴν ἰδίαν του φύσιν καὶ ἀξίαν. Ὁ Τεκτονισμὸς ὡς ἐκ τούτου ἀντιτίθεται ἀπολύτως κατὰ πάσης βίας, τυραννίας καὶ δικτατορίας, διδάσκει δὲ ὅτι μόνα τὰ κράτη ἐκεῖνα. τὰ ὁποῖα στηρίζονται ἐπὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἀτόμων. τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀγάπης ἔχουσι βίον μακρὸν καὶ πρέπει νὰ εἶναι σεβαστὰ εἰς τοὺς Ἐλευθέρους Τέκτονας. Ὁ Τεκτονισμὸς εἶναι ἐχθρὸς τῶν ὑλιστικῶν καὶ κομμουνιστικῶν δοξασιῶν. Θεωρεῖ τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν πλήρη ἀγάπης οἰκογενειακὴν ζωὴν ὡς τὸ ἰδεῶδες, κατὰ τὸ πανομοιότυπον τοῦ ὁποίου θέλει νὰ τακτοποιήσῃ ὁλόκληρον τὴν κοινωνικὴν ζωήν, πιστεύει δ' ἐπίσης ὅτι ἡ κοινωνία εἶναι τὸ κατάλληλον ἔδαφος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ συνόλου καὶ διὰ τὴν πρόοδον ἑκάστου (βλ. καὶ τὰ οἰκεῖα σχετικὰ ἄρθρα ὡς π. χ. *ἐλευθερία, θρησκεία, ἐργασία, ἠθική, φυσισμός* κλπ.).

Ὀργάνωσις. Τὸ παγκόσμιον τεκτονικὸν τάγμα δὲν διοικεῖται ὑπὸ ἀνωτέρας τινὸς ἀρχῆς (βλ. καὶ *ἀνώτεροι ἄγνωστοι*) καθόσον τὰ διάφορα ἐθνικὰ τμήματα αὐτοῦ εἰς τὰ διάφορα κράτη ἔχουν κοινὰ μόνον τὸ δόγμα, τὰ *σημεῖα ἀναγνωρίσεως* (βλ. λ.), τὴν ἰδεολογίαν καὶ τοὺς γενικοὺς σκοπούς. Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὑπάρχουσι πολλὰ *δόγματα* (βλ. λ.) ἢ *συστήματα*. Σπουδαίαν σημασίαν εἰς τὰ τεκτονικὰ ἔθιμα ἔχουν τὰ *σύμβολα* (βλ. λ.) καὶ αἱ συμβολικαὶ εἰκόνες. Τὰ σημεῖα ἀναγνωρίσεως καὶ ἡ σημασία τῶν συμβόλων εἶναι τὰ μόνα μυστικὰ ἐν τῷ Τεκτονισμῷ, καὶ τὰ πρῶτα χρησιμεύουν μόνον ὅπως παρεμποδίζουν τὴν εἴσοδον εἰς τοὺς μὴ Τέκτονας. Ἄλλα *μυστικὰ* (βλ. λ.) δὲν κατέχει ὁ Τεκτονισμὸς οὔτε τελεταὶ ἢ πράξεις μυστικαὶ ἢ ὅρκοι φρικτοὶ ὑπάρχουν ἐν αὐτῷ. Τὸ ὅλον σύστημά του ὁ Τεκτονισμὸς ἔχει διαιρέσει εἰς διαφόρους *βαθμούς*, (βλ. λ.) οἱ ὁποῖοι παρέχονται ἀλληλοδιαδόχως καὶ μετὰ ὡρισμένα χρονικὰ διαστήματα. Αἱ διδασκαλίαι παρέχονται κατὰ σύστημα προοδευτικὸν εἰς τοὺς διαφόρους βαθμούς, περικλειόμεναι κατὰ τὸ πανάρχαιον μυσταγωγικὸν σύστημα, εἰς τὰ διάφορα σύμβολα, ἡ ἀπόκρυφος ἑρμηνεία τῶν

ὁποίων, ἀφίεται εἰς τὸν μύστην μελετητὴν ἀναλόγως τῆς πνευματικῆς του ἱκανότητος καὶ τῶν ἐσωτερικῶν του παρορμήσεων.

Ἡ ἑταιρεία τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων ὑφίσταται εἰς ἑκάστην χώραν ἀνεξάρτητος παντὸς δεσμοῦ. Ὁ Τεκτονισμὸς ἑκάστης χώρας διαιρεῖται εἰς *Στοὰς* (βλ. λ.), ὅλαι δ' αἱ Στοαὶ χώρας τινὸς ἑνούμεναι ἱδρύουσι Μεγάλην Τεκτονικὴν Δύναμιν, ἡ ὁποία ὀνομάζεται *Μεγάλη Ἀνατολὴ* (βλ. λ.) ἢ *Μεγάλη Στοὰ* (βλ. λ.).

Ἡ οὐσία καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ δίδεται κατὰ πολλοὺς καὶ ποικίλους ὁρισμούς, ἐκ τῶν ὁποίων παρατίθενται οἱ κυριώτεροι.

1. Εἰς τὰ *Συντάγματα* Μεγ.·. τινῶν Στοῶν:

α) Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀ γ γ λ ί α ς προτάσσει εἰς τὸ Σύνταγμά της τὰ *Ἀρχαῖα Καθήκοντα* (βλ. λ.). Περιγραφὴν τῆς ἐννοίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ δίδει εἰς τὴν *Κατήχησιν* (βλ. λ.). τοῦ βαθμοῦ τοῦ Μαθ.·. ὡς ἑξῆς. «Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἰδιάζον σύστημα ἠθικῆς, περιεχόμενον ἐντὸς ἀλληγοριῶν καὶ φωτιζόμενον διὰ συμβόλων. Ὁ Ἐλευθεροτ.·. διδάσκει τὴν ἄσκησιν τῆς ἀγαθοεργίας καὶ τῆς θελήσεως τοῦ καλοῦ, τὴν προστασίαν τοῦ ἠθικῶς καθαροῦ, τὴν ἐκτίμησιν τῶν δεσμῶν αἵματος καὶ τῆς φιλίας, τὴν παραδοχὴν τῶν θεμελιωδῶν κανόνων τῆς θρησκείας καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐντολῶν της, τὴν προστασίαν τῶν ἀσθενῶν, τὴν καθοδήγησιν τῶν τυφλῶν, τὴν ὑποστήριξιν τῶν ὀρφανῶν, τὴν ἀνόρθωσιν τῶν καταπεσόντων, τὴν ὑποστήριξιν τῆς Κυβερνήσεως, τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἠθικῆς καὶ τὴν π\ήθυνσιν τῶν γνώσεων, τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων, τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν του καὶ τὴν ἐλπίδα εὐδαιμονίας».

β') Ἡ Μεγ.·. Στοὰ τῆς Γ α λ λ ί α ς (1907). «Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι παγκοσμία ἕνωσις, βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἀλληλεγγύης. Εἰς ὅλας τὰς θέσεις πρέπει οἱ Ἐλευθεροτέκτονες νὰ ὑποστηρίζουν ἀλλήλους καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν περίπτωσιν τοῦ κινδύνου τῆς ζωῆς των. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὡς μέσον πρὸς τοῦτο τὴν διαρκῆ βελτίωσιν τῆς πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς θέσεως τῶν ἀνθρώπων. Ἔχει ὡς ἔμβλημα τὰς λέξεις «Ἐλευθερία, Ἰσότης, ἀδελφοσύνη». Εἶναι τὸ πρακτικὸν σχολεῖον, ὁ ναὸς τῆς ἐκμαθήσεως τῶν τριῶν τούτων θεμελιωδῶν ἀρχῶν ὅλων τῶν ἑνώσεων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι θέλουν τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν πρόοδον... Οἱ Τεκτονικοὶ ναοὶ εἶναι ἀνοικτοὶ εἰς πᾶσαν πρακτικὴν ἐργασίαν διὰ μίαν ἀνωτέραν ζωήν, διὰ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ προετοιμασθῇ βαθμηδὸν ὁ βέβηλος κόσμος».

γ) Ἡ Μεγ.·. Ἀνατολὴ τῶν Κ ά τ ω Χ ω ρ ῶ ν (1928). «Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι μία πνευματικὴ κατεύθυνσις, γεννηθεῖσα ἀπὸ ἐσωτερικὴν ἀνάγκην, ἡ ὁποία προσπαθεῖ νὰ ἀναπτύξῃ ὅλας τὰς πνευματικὰς καὶ ψυχικὰς ἰδιότητας, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ἀνυψώσουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὑψηλοτέραν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν βαθμίδα. Εὑρίσκει τὸν σκοπόν της εἰς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς τῆς τέχνης τοῦ ζῆν. Σκοπὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶναι κατ' ἀρχὰς ἡ τελειοποίησις τῶν ἀτόμων καὶ ἡ καθοδήγησις τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὴν ὁδὸν τῆς τελείας καὶ ἁρμονικῆς ἐξελίξεως. Διδάσκει ὅτι τὸ πρῶτον καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ ἀφιερωθῇ διὰ τὸ καλὸν τῆς κοινωνίας καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ θυσιασθῇ δι' αὐτό. Ζητεῖ μὲ τὰ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους κοινὰ αἰσθήματα νὰ ἑνώσῃ τὰ ἔθνη καὶ προσπαθεῖ νὰ καταπνίξῃ τὰς προλήψεις, τὴν πηγὴν τῆς μεταξὺ τῶν λαῶν ἐχθρότητος. Ἐπιζητεῖ νὰ κάμῃ νὰ κατισχύσουν αἱ θεμελιώδεις αὗται ἀρχαὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν καὶ παρέχει προστασίαν καὶ βοήθειαν παντοῦ, ὅπου γίνονται προσπάθειαι ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως, πρὸς προαγωγὴν τοῦ καλοῦ τῆς ἀνθρωπότητος».

δ) Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀ μ β ο ύ ρ γ ο υ : «Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀποσκοπεῖ... τὴν ἠθικὴν ἐξευγένισιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ γενικῶς τὴν προαγωγὴν τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας. Προϋποθέτων ὅτι τὰ μέλη του πιστεύουν εἰς Θεὸν ὡς τὸν Ἀνώτατον Ἀρχιτέκτονα τοῦ Σύμπαντος, εἰς ἀνωτέραν τινὰ ἠθικὴν τάξιν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, ζητεῖ ἀπ' αὐτὰ ἔμπρακτον ἐκδήλωσιν καὶ ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψίστου ἠθικοῦ νόμου: «Ἀγάπα τὸν θεὸν ὑπὲρ πάντα καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν».

ε) Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Μ π α ϋ ρ ό ϋ τ (1926): «Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἀποτελεῖ ἕνωσιν ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ μορφὴν ἀδελφικῆς κοινότητος ἐπιδιώκουν ἠθικὴν ἐξευγένισιν, ἀγάπην πρὸς τοὺς συνανθρώπους καὶ ἁρμονικὴν διαμόρφωσιν τῆς ἠθικῆς διαθέσεως καὶ τοῦ λογικοῦ».

στ) Ἡ Συμβ.·. Στοὰ τῆς Ο ὐ γ γ α ρ ί α ς: «Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων εἶναι σωματεῖον δημιουργηθὲν πρὸς διατήρησιν, καλλιέργειαν καὶ ἐξάπλωσιν τοῦ πραγματικοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τὰ μέλη τοῦ ὁποίου θεωροῦν καὶ ἀποκαλοῦν ἀλλήλους Ἀδελφούς».

ζ) Ἡ Μεγ.·. Σ τ ο ὰ τῆς Ἑ λ λ ά δ ο ς:

«Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς πιστεύει εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τὴν προσωνυμίαν «Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος» καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, σεβόμενος τὴν εἰς ἣν ἕκαστος Τέκτων ἀνήκει θρησκείαν, τηρεῖ δὲ ἀπόλυτον ἀνοχὴν πρὸς πᾶσαν θρησκευτικὴν δοξασίαν.

Ὡς φιλοσοφικός, προοδευτικὸς καὶ φιλανθρωπικὸς ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀποσκοπεῖ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν βελτίωσιν τῶν μελῶν του διὰ τῆς αὐτογνωσίας, τῆς ἐρεύνης τῆς Ἀληθείας, τῆς Ἀλληλεγγύης καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τῆς Τεκτ.·. ἠθικῆς. Ἐργάζεται δὲ ἀδιαλείπτως ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀνορθώσεως τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῆς εἰρηνικῆς καὶ βαθμιαίας ἀνυψώσεως τοῦ Ἀτόμου...»

2. *Διάφοροι ὁρισμοί.* Ὁ Δρ. Ὄλιβερ εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ» καθορίζει ὡς ἑξῆς τὴν παγκόσμιον Ἐλευθεροτεκτονικὴν ὀργάνωσιν: «Ὅλοι οἱ περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ πολυάριθμοι ὁρισμοὶ συνενοῦνται εἰς τὴν δήλωσιν, ὅτι εἶναι σύστημα ἠθικῆς, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὁποίου τὰ μέλη του δύνανται νὰ προαγάγουν τὰ πνευματικὰ των συμφέροντα καὶ νὰ ἀνέλθουν διὰ τῆς θεολογικῆς κλίμακος ἀπὸ τῆς ἐπιγείου εἰς τὴν οὐράνιον Στοάν. Θὰ ἦτο σφάλμα ἐν τούτοις νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι σύστημα θρησκείας. Εἶναι ἁπλῶς ὁ θεράπων τῆς θρησκείας».

Ὁ δὲ Ἀ. Μάκεϋ συνοψίζει ὡς ἑξῆς τὸν ὁρισμόν. «Εἶναι ἐπιστήμη, ἀσχολουμένη μὲ τὴν ἀναζήτησιν τῆς θείας Ἀληθείας καὶ ἐφαρμόζουσα τὸν συμβολισμὸν ὡς μέθοδον διδασκαλίας».

Εἰς τὸ Γ ε ν ι κ ὸ ν Λ ε ξ ι κ ὸ ν τ ο ῦ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ (βιβλ. 5, 3η ἔκδ.): «Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἡ ἐνέργεια στενῶς συνδεδεμένων ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι δρῶσι, χρησιμοποιοῦντες σύμβολα καὶ συμβολικὰς πράξεις ληφθείσας κατὰ μέγιστον μέρος ἐκ τῶν συντεχνιῶν τῶν οἰκοδόμων καὶ τῆς δομικῆς τέχνης, πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος, προσπαθοῦντες νὰ ἐξευγενίσουν τοὺς ἑαυτούς των καὶ τοὺς ἄλλους, ἵνα προκύψῃ οὕτω εἰς γενικὸς σύνδεσμος τῆς ἀνθρωπότητος...».

Εἰς τὸ περιοδικὸν «Freemason» τοῦ Λονδίνου δίδονται οἱ ἀκόλουθοι ἀ γ γ λ ι κ ο ὶ ὁ ρ ι σ μ ο ί:

Ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς εἶναι κῶδιξ ἠθικῆς, διδάσκων τοὺς ἀνθρώπους τὸν ὀρθὸν τρόπον τοῦ ζῆν. Ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς εἶναι φιλοσοφία τῆς Ζωῆς ἐρευνᾷ τὴν Ἀλήθειαν καὶ ἐπιδιώκει τὸ Ἰδεῶδες. Ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς εἶναι μέσον πνευματικόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἀποκτῶμεν τὰς ἀναγκαίας γνώσεις, δι' ὧν δυνάμεθα νὰ ἐξυπηρετοῦμεν τοὺς συνανθρώπους μας.

Ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς εἶναι ὀλιγώτερον μία ὀργάνωσις καὶ περισσότερον μία πνευματικὴ κατά-

στασις, στηριζομένη ἐπὶ τῶν ἀρχῶν, δι' ὧν φθάνομεν εἰς τὴν ὑψίστην τελειότητα.

Ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς εἶναι ἀδελφικὴ ὀργάνωσις, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν παγκοσμιότητα, διδάσκουσα τῇ βοηθείᾳ συμβόλων τὴν διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀποδεδεγμένην σοφίαν.

Σκοπεῖ τὴν συνένωσιν τῶν ἀνθρώπων πάσης κοινωνικῆς τάξεως, διὰ νὰ καταστῇ οὕτω δυνατὸν νὰ συναντηθῶσιν εἰς κοινὸν ἐπίπεδον καὶ ζήσωσιν ὁμοῦ, ἐπιβάλλοντες εἰς τὴν Ἀνθρωπότητα τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀδελφοσύνης, τῆς εἰλικρινείας, τῆς φιλαλληλίας, τῆς ἀγαθοεργίας, τῆς ἐντιμότητος, τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς παιδείας, ἵνα ὁ ἄνθρωπος προοδεύῃ ὑψούμενος εἰς ἀνωτέρας σφαίρας.

Ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς εἶναι σύστημα ἠθικῆς· δὲν εἶναι σύστημα θρησκευτικόν. Δὲν εἶναι εἰμὴ θεράπων τῆς θρησκείας, καίτοι λαμπρύνει πλουσίως καὶ ἀποτελεσματικῶς μίαν τῶν σπουδαιοτέρων ἀρχῶν αὐτῆς: τὴν ἄσκησιν τοῦ ἀγαθοῦ.

Εἶναι ἡ ἐπιστήμη ἐφηρμοσμένη εἰς τὴν ἔρευναν τῆς θείας Ἀληθείας καὶ χρησιμοποιεῖ τὸν συμβολισμὸν ὡς μέθοδον ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς προσπαθεῖ νὰ διαδώσῃ τὴν ἠθικὴν διὰ τῶν τελετουργιῶν τῶν συμβόλων καὶ τῶν διὰ ζώσης διδασκαλιῶν, διδάσκων τὸ ζῆν συμφώνως πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν πρὸς τὸν Θεόν, τὴν πατρίδα, τὸν πλησίον καὶ ἑαυτὸν καθηκόντων.

Ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς εἶναι οἰκοδόμημα, οὗτινος τὴν βάσιν καὶ τὴν κορυφὴν ἀποτελοῦσιν ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀγάπη.

Ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς εἶναι τὸ εὐτυχές, τὸ γαληνιαῖον, τὸ περίβλεπτον καὶ πνευματικὸν ἄσυλον τῶν ἀνθρώπων τῆς καλῆς θελήσεως, τῆς εὐθυκρισίας καὶ τῆς ἠθικῆς, ἰσορροπημένων ἐν μέσῳ ἑνὸς κόσμου κλυδωνιζομένου καὶ ἐμπλέου ἀκορέστων ὀρέξεων καὶ φιλοδοξιῶν, ἀνθρώπων ποθούντων νὰ πραγματοποιήσωσι στενὸν ἀδελφικὸν σύνδεσμον.

Ὅσα ὅμως ἀνωτέρω ἐκτίθενται ἀποτελοῦν τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν τοῦ Θεσμοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐσωτερικήν του φιλοσοφίαν ἰδοὺ μερικὰ σχετικὰ ἀποσπάσματα:

Ὁ ἀδ.·. Goblet d'Alviella ἀσχολούμενος μὲ τὴν καταγωγὴν τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ γράφει:

«Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἔχει διττὴν τὴν καταγωγήν: Πρῶτον μὲν ἐκ τῶν σωματείων τῶν λιθοτόμων τοῦ Μεσαίωνος, ἅτινα καὶ ταῦτα ἀνάγονται γενεαλογικῶς εἰς τὰ Ἀρχιτεκτονικὰ Σωματεῖα τῶν Ρωμαίων, δεύτερον δὲ ἔκ τινων φιλοσοφικῶν ἢ Μυστικῶν Σωματείων ἅτινα παρ' ὅλους τοὺς διωγμοὺς τῆς Ἐκκλησίας διετήρησαν κατὰ τοὺς μέσους χρόνους καὶ κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν τὰς παραδόσεις δοξασιῶν τινων τῆς Ἀνατολῆς.

Ὁ ἀδ.·. Jules Boucher συνοψίζων τὰς διαφόρους γνώμας γράφει:

«Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι Σύνδεσμος διατηρῶν ζώσας ὡρισμένας πατροπαραδότους μορφὰς μυστικῶν διδασκαλιῶν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κυριαρχεῖ ἐν αὐτῷ, εἶναι ἡ Ἀ ρ χ ὴ τ ῆ ς Ἀ ν ο χ ῆ ς.·. ἀνοχῆς ἔναντι τῶν θρησκευτικῶν ἢ πολιτικῶν δογμάτων, διότι εὑρίσκεται ὑπεράνω καὶ ἔξω τῶν μεταξύ των ἀντιζηλιῶν.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀνοίγει τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν Μ ύ η σ ι ν δηλαδὴ πρὸς τὴν Γ ν ῶ σ ι ν, τὰ δὲ σύμβολά του δίδουν εἰς τὸν Τέκτονα τὴν δυνατότητα νὰ τὰς φθάσῃ.

Πρόκειται δηλαδὴ περὶ συστήματος ὁδηγοῦντος διὰ τῶν συμβόλων του εἰς τὸν *ἐσωτερισμόν*. Τὰ τεκτονικὰ σύμβολα θὰ παρέμενον ἀνεξήγητα καὶ ἀδικαιολόγητα πλήρως χωρὶς τὴν ἐσωτερικήν των σημασίαν.

Ἡ βαθεῖα μελέτη τῶν συμβόλων τῶν τεκτονικῶν ὁδηγεῖ πολὺ μακράν. Τὰ πάντα εἶναι σύμβολα ἐδῶ κάτω καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ λέξεις εἶναι σύμβολα ἰδεῶν.»

Ἐξ ἄλλου, ὁ ἀδ.·. Henri Thiriet εἰς τὸ ἔργον του «Esquisse d'une doctrine positive de la Franc—Maçonnerie (1927—σελ. 64) γράφει τὰ ἑξῆς.

«Δὲν δύναμαι νὰ ἐξηγήσω ἄλλως, παρὰ μόνον ὡς ἀναπηρίαν πνεύματος, τὴν ἄρνησιν τῆς ἀξίας καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ συμβολισμοῦ εἰς τὸ Τάγμα ἡμῶν. Ὅσοι τυχὸν ἐπιμένουν εἰς αὐτὴν τὴν στάσιν, ἀρνοῦνται τὸν φιλοσοφικὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ τὸν ἀποκεφαλίζουν ἀπὸ τὴν θεμελιώδη του ἀρετήν».

3. Γ ν ω μ ι κ ὰ διαφόρων Τεκτόνων:

Λ έ σ σ ι γ κ. «Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν εἶναι αὐθαίρετόν τι, ἢ περιττόν τι, ἀλλά τι ἀναγκαῖον, τὸ ὁποῖον βασίζεται εἰς τὴν οὐσίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ἀστικῆς κοινωνίας».

Μ π ό ν τ ε. «Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἑταιρεία ἀνδρῶν ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν θέσεων, οἱ ὁποῖοι ἐθελουσίως ὑποχρεοῦνται νὰ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους καὶ νὰ προάγωσι τὸ ἀμοιβαῖον καλόν, νὰ προσπαθοῦν πρὸς τοῦτο μὲ κοινὰς δυνάμεις, ὥστε τὸ καλόν, νὰ γίνεται εἰς τὸν κόσμον πάντοτε περισσότερον καὶ τὸ κακὸν πάντοτε ὀλιγώτερον».

Σ ρ α ῖ ν τ ε ρ. (Schröder): *«Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὀφείλει νὰ καταστῇ ὁ δεσμὸς τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς ἀμοιβαίας θελήσεως τοῦ καλοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἄλλως θὰ ἔζων εἰς αἰωνίαν ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν ἕνεκα τῶν θρησκευτικῶν ἀντιλήψεων, τῶν κοινωνικῶν προλήψεων ἢ τῶν ἐθνικῶν σχέσεων».*

Φ ί χ τ ε: «Ὁ Τέκτων, ὁ ὁποῖος ὡς ἄνθρωπος ἐγεννήθη καὶ ἐτέρασε ἀπὸ τὴν μόρφωσιν τῆς θέσεώς του ἀπὸ τὴν πολιτείαν καὶ τὰς λοιπὰς κοινωνικὰς σχέσεις, ὀφείλει ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τούτου νὰ διαμορφωθῇ πάλιν τελείως καὶ ὁλοκληρωτικῶς εἰς ἄνθρωπον».

Ὁ Γκαῖτε εἰς λόγον του ἐκφωνηθέντα τῷ 1821 ἐν Στοᾷ: «Ὁ σύνδεσμός μας ἔχει πολλὰ τὰ ἰδικά του, ἐκ τῶν ὁποίων πρὸς τὸ παρὸν θὰ ἐξαρθῇ τοῦτο· ὅτι εὐθὺς ὡς συνερχόμεθα εἰς ἐργασίαν γεννᾶται ἀμέσως ἡ ἰσότης... Ἕκαστος περιορίζει τον ἑαυτόν του εἰς τὴν ἀξιοσέβαστον συντροφίαν, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τοὺς γενικοὺς σκοποὺς καὶ παραιτούμενος παντὸς ἰδιαιτέρου».

Φ ρ ε ι δ ε ρ ῖ κ ο ς ὁ Μ έ γ α ς: Εἰς διάταγμά τι τῆς 7 Φεβρουαρίου 1779 λέγει: « ὅτι αὐτὸς πάντοτε μὲ εὐχαρίστησιν συμμετέχει εἰς τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν προκοπὴν τῆς ἑταιρείας, ἡ ὁποία θέτει τὴν δόξαν της εἰς τὴν ἀκούραστον καὶ ἀκατάπαυστον ἐξάπλωσιν ὅλων ἐκείνων τῶν ἀρετῶν, αἱ ὁποῖαι διαμορφώνουν τὸν τίμιον ἄνδρα καὶ τὸν ἀληθινὸν φίλον τῆς πατρίδος».

Β λ ύ χ ε ρ (Blücher). *Εἰς τὴν Στ.·. τοῦ* Bautzen *τὴν 18 Σεπτεμβρίου 1813: «Ἀπὸ τῆς νεότητός μου ἐπέρασα ἀσχολούμενος μὲ τὰ ὅπλα διὰ τὴν πατρίδα μου καὶ ἐν τῇ ἀσχολίᾳ αὐτῇ ἐλευκάνθησαν αἱ τρίχες μου. Εἶδον τὸν θάνατον ὑπὸ τὴν τρομακτικωτέραν του μορφὴν καὶ τὸν βλέπω ἀκόμη καθημερινῶς. Εἶδον καλύβας νὰ καπνίζουν καὶ τοὺς κατοίκους των νὰ τὰς ἐγκαταλείπουν κατάγυμνοι καὶ δὲν ἠδυνάμην νὰ τοὺς βοηθήσω... Ἀλλ' εὐχαρίστως ἀπαλλάσσεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἀγρίαν αὐτὴν στενοχωρίαν καὶ εὐλογῶν δοξάζω τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν δύναμαι νὰ μετατεθῶ πνευματικῶς μὲ τοὺς καλοὺς πιστοὺς Ἀδελφοὺς εἰς ἐκείνας τὰς ὑψηλοτέρας χώρας, ὅπου ἀκτινοβολεῖ καθαρώτερον καὶ λαμπρότερον φῶς. Ὡς ἐκ τούτου ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς μοῦ εἶναι ἱερός, εἰς τὸν ὁποῖον πιστὰ μέχρι θανάτου θὰ προσκολληθῶ καὶ ἕκαστος ἀδελφὸς θὰ εἶναι πάντοτε εἰς τὴν καρδίαν μου ἀγαπητὸς καὶ πολύτιμος. Ὁ θεὸς ἂς μὲ συγχωρήσῃ!»*

Ὁ Κ ά ϊ ζ ε ρ Γ ο υ λ ι έ λ μ ο ς Α΄. «Ἔχω πλήρη συναίσθησιν, ὑπερασπιζόμενος μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις μου τὸ Τάγμα ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν του καὶ τῶν ἀντιπάλων του, διότι εἶμαι πεπεισμένος περὶ τῆς σοβαρότητος καὶ τῆς ἁγνότητος τῶν σκοπῶν του».

Ὁ βασιλεὺς Ὀ σ κ ὰ ρ Β΄ τῆς Σουηδίας 1865: «Ὁ Ἐλ.·. Τεκτ.·. εἶναι καὶ θέλει νὰ εἶναι ἐλεύθερος κατὰ τὴν ὑψίστην καὶ εὐγενεστάτην σημασίαν τῆς λέξεως ταύτης. Κατανοεῖ καὶ ἀναγνωρίζει ὅτι ἀκριβῶς τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τοῦ ἑαυτοῦ του παρέχει εἰς ἕκαστον ἀδελφὸν τὴν δύναμιν, ἡ ὁποία ἐπιχρυσώνει τὴν ἑνωτικὴν ταινίαν, ἡ ὁποία διαπλέκει εἰς ἅλυσιν τὰς ἐλευθέρας ψυχὰς καὶ τὰς καθιστᾷ ἱκανὰς πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τοῦ Μεγ.·. Ἀρχιτ.·. τοῦ Σύμπ.·. ἐπὶ τῆς γῆς».

'Ο Χορνέφφερ Αὔγουστο' (εἰς τὸ περιοδικὸν «Der Bund der Freimaurer», 1913): *«Ποῦ ἔγκειται ἡ κυρία ἀπόδειξις τῆς ἀξίας τῶν 'Ελευθεροτεκτονικῶν μορφῶν συνδέσμου. Προφανῶς εἰς τοὺς πρακτικοὺς καρπούς, τοὺς ὁποίους αὐταὶ ὡριμάζουν. Βλέπω ἰδιαιτέρως δύο διὰ τῶν συνδέσμων τούτων παράγεται μεταξὺ ἀνθρώπων διαφόρου πίστεως καὶ καταγωγῆς ἓν αἴσθημα ἑνότητος, οὕτως ὥστε μετὰ χαρᾶς προσεφέρθησαν καὶ προσφέρονται ἀκόμη καὶ σήμερον καθημερινῶς μεγάλαι θυσίαι. Καὶ δεύτερον' ὁ σύνδεσμος ὄχι μόνον καλλιεργεῖ τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν προθυμίαν εἰς θυσίας, ἀλλὰ καὶ ἀποκαθαίρει, ἐξωραΐζει, ἐξυψώνει πολλὰ τῶν μελῶν του καθ' ὅλα των τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς σκέψεις. Εἰς τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμὸν χρεωστοῦμεν πολὺ περισσοτέρους ἀνθρώπους πλήρεις χαρακτῆρος καὶ πολύτιμα μέλη τῆς κοινωνίας, ἀφ' ὅσους ὁ κόσμος ὑποπτεύεται».*

'Ο Ὄθων Heinichen (*βιβλ. 44*): *«'Ο 'Ελευθεροτεκτονισμὸς εἶναι τὸ πλέον παγκόσμιον ἵδρυμα προαγωγῆς τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον δὲν δεσμεύει τὴν συνείδησιν οὔτε διὰ τῶν ἀρχῶν τῆς πίστεως οὔτε διὰ τῶν ἀρχῶν τῆς ἀπιστίας».*

Περὶ τῆς ἀρχαιότητος, τῆς καταγωγῆς καὶ πλεῖονα περὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν γένει βλ. εἰς τὰς λέξεις: *ἀρχαιότης τοῦ Τεκτονισμοῦ, καταγωγὴ τοῦ Τεκτ.·., θεωρητικὸς Τεκτ.·., 'Επαγγελματικὸς Τεκτον.·.*

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 1. 3, 5, 17, 21, 24, 25, 37, 38, 39, 41, 48, 49, 50 καὶ 51.

«'Ελευθεροτεκτονισμὸς ἀποκαλυπτόμενος» (La Franc-Maçonnerie démasquée). Γαλλικὴ ἀντιτεκτονικὴ ἐφημερίς, ἐκδιδομένη κατὰ 15)θήμερον, ἱδρυθεῖσα τῷ 1884 ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἐπισκόπου τῆς Grenoble Fava. 'Ως «La Franc-Maçonnerie» διηυθύνετο ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα (μέχρι τοῦ 1913) ὑπὸ τοῦ 'Αββᾶ de Bessonies (ψευδών. Γαβριὴλ Soulacroix). Συμμετέσχε σημαντικῶς εἰς τὰς ψευδολογίας τοῦ Ταξίλ, κατέστη δὲ βραδύτερον ὄργανον τῆς «Association antimaçonnique de France». (Βλ. *ἀντιτεκτονικὰ σωματεῖα*). Ἔπαυσεν ἐκδιδομένη κατὰ Νοέμβριον 1924.

'Ελευθεροτεκτονισμοῦ ὁρισμός Ἡ 'Ελευθεροτεκτονικὴ Στοὰ ἀντιπροσωπεύει σῶμα ἐργατῶν εἰς τὸ ὁποῖον ἕκαστον μέλος ἔχει μίαν θέσιν ἀνάλογον πρὸς τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐκτελεῖ 'Ο πρόεδρός της εἶναι *Διδάσκαλος'Εργάτης* εὐθυνόμενος διὰ τὴν ἐκ μέρους τῶν μελῶν ἁρμονικὴν καὶ εἰρηνικὴν ἐργασίαν. Οἱ βοηθοί του ἀξιωματικοὶ φέρουν τὴν εὐθύνην ὅπως ἕκαστον μέλος εὑρίσκεται εἰς τὴν θέσιν ἐργασίας ἡ ὁποία τοῦ ἔχει ἀνατεθῇ. Πᾶς ὁ ζητῶν νὰ γίνῃ δεκτὸς πρέπει νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐργασθῇ. Καὶ ὅταν γίνῃ δεκτός, καθίσταται «μαθητὴς» δηλαδὴ πρόκειται νὰ διδαχθῇ διὰ νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς ἐργάτης. Διὰ τοῦτο καὶ τοῦ χορηγοῦνται ἐργαλεῖα μὲ τὰ ὁποῖα θὰ δυνηθῇ νὰ προοδεύσῃ καὶ ἐργατικὸν περίζωμα διὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶναι ὑπερήφανος. Οἱ Τέκτονες ἔχουν παραδόσεις ἀφορώσας ἀνθρώπους ἐργασθέντας εἰς οἰκοδομάς, ἕνα Ναὸν καὶ ἕνα Διδάσκαλον 'Εργατῶν ἐποπτεύοντα εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ. Οἱ κανονισμοί των ὁμιλοῦν περὶ ὡρῶν ἐργασίας, μισθοδοσίας, πειθαρχίας, ὑπακοῆς πρὸς τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ ἐπόπτας των.

Οἱ 'Ελευθεροτέκτονες τοῦ Μεσαίωνος οἱ σχηματίσαντες τὰς πρώτας Στοὰς ἔζων ἐν μέσῳ κοινωνίας ἥτις ἀντετίθετο εἰς τὰς διδασκαλίας τῶν Τεκτ.·.Στοῶν. Θεμελιῶδες δόγμα τῆς 'Εκκλησίας ἦτο ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι κατάρα δοθεῖσα εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ 'Αδὰμ ὡς διαρκὴς ποινὴ διὰ τὴν ἀνυπακοήν του. Οἱ μόνοι πραγματικῶς ἅγιοι ἄνθρωποι ἐθεωροῦντο οἱ ἄγαμοι ἱερεῖς οἱ ὁποῖοι δὲν εἰργάζοντο, οἱ καλόγηροι καὶ αἱ καλογραῖαι οἱ ὁποῖοι ἀγρυπνοῦσαν ἐν ὀκνηρίᾳ ἢ περιφερόμενοι ἀνὰ τὸν κόσμον ἐπαιτοῦσαν τροφὴν καὶ κατάλυμα. 'Ο Βασιλεὺς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν εὐγενεῖς καὶ ἀριστοκράται ἐθεώρουν τὴν ἐργασίαν κάτι κατώτερον ἑαυτῶν. Καὶ μετ' αὐτοὺς ἤρχοντο οἱ πλούσιοι ἔμποροι. 'Απὸ τὸ ἐπίπεδον αὐτὸ καὶ κάτω ὅλοι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἀνῆκον εἰς κατωτέρας τάξεις διότι εἰργάζοντο. Αὐτοὶ ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι ἐπληρώνοντο ἐλάχιστα, δὲν εἶχον καμμίαν ψῆφον εἰς τὴν 'Εκκλησίαν ἢ τὸ Κράτος' δὲν ἠδύναντο νὰ καταλάβουν ἀξίωμα εἰς τὸν στρατὸν ἢ τὴν Κυβέρνησιν, δὲν ἐμορφώνοντο, ἠγνόουν ἀκόμη γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν, δὲν εἶχον δικαίωμα νὰ νυμφευθοῦν ὑπεράνω τῆς τάξεώς των, δὲν ἐδικαιοῦντο νὰ ἔχουν ἰδιοκτησίαν καὶ ὑπεχρεοῦντο διὰ τῆς βίας νὰ ἐργάζωνται εἰς δημόσια ἔργα ἢ νὰ μάχωνται ὡς στρατιῶται. 'Ετιμωροῦντο κατὰ τρόπον σκληρόν, συχνὰ διὰ θανάτου, καὶ αἱ ἀδικίαι αὐταὶ καὶ αἱ φρικαλεότητες ἐξηκολούθουν ἐπὶ αἰῶνας

'Εν μέσῳ μιᾶς τοιαύτης βαρβάρου καταστάσεως, οἱ 'Ελευθεροτέκτονες τοῦ Μεσαίωνος ὑπῆρξαν οἱ μόνοι τιμήσαντες τὴν ἐργασίαν. Αὐτοὶ μόνον διέκριναν τὴν ἀξίαν της. Δὲν κατέγραψαν τὴν ἀξίαν αὐτὴν εἰς βιβλία οὔτε τὴν διετύπωσαν εἰς δόγμα πίστεως. Εἶναι ἐν τούτοις δυνατὸν νὰ τὸ καθορίσωμεν ἡμεῖς σήμερον ὡς ἑξῆς:

1. 'Εργασία σημαίνει παράγειν, καλλιεργεῖν ἢ κατασκευάζειν κάτι ἄνευ τοῦ ὁποίου οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠμποροῦν νὰ ζήσουν. Διὰ νὰ ἔχῃ αὐτὸ τὸ κάτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ χρησιμοποιῇ τὸν ἑαυτόν του ὡς μέσον παραγωγῆς. 'Εφ' ὅσον τοῦτο εἶναι ἀληθές, ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι οὔτε ζῶον οὔτε μηχανή· τὸ νὰ ἀποσπᾷ δέ τις ἀπὸ αὐτὸν διὰ τῆς βίας ἢ τῆς ἀπάτης, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, τὸ προϊὸν τῆς ἐργασίας του, ἀποτελεῖ κατάφορον ἀδικίαν.

2. 'Η ἀνάγκη τὴν ὁποίαν ἔχουν οἱ ἄνθρωποι δι' ἄπειρα προϊόντα, εἴδη ἢ εὐκολίας ζωῆς δὲν εἶναι πρόσκαιρος ἀλλὰ διαρκεῖ ἐπ' ἄπειρον. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ ἐργασία δὲν εἶναι οὔτε κατάρα οὔτε ἐνόχλησις, ἀλλὰ γεγονὸς ἀπορρέον ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σύμπαντος καὶ ἑπομένως αἰώνιον.

3. 'Εφ' ὅσον τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἡ ἐργασία εἶναι μία τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ὀνομάζεται οὗτος Ὕπατος Μέγας 'Αρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος

4. 'Ο ἄνθρωπος εἶναι ἐκ φύσεως ἐργάτης. Μόνον ἐν τῇ ἐργασίᾳ ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκει ἑαυτὸν καὶ τὸν προορισμόν του· Οἱ ὀκνηροὶ καὶ οἱ πιράσιτοι εἶναι κατώτεροι τοῦ ἀνθρώπου. Ὅταν εἷς ἄνθρωπος παύῃ νὰ ἐργάζεται, ὑφίσταται βαθμιαίως μίαν ἐσωτερικὴν ἀλλοίωσιν πρῶτον τοῦ χαρακτῆρος του κατόπιν τοῦ νοῦ καὶ τέλος τοῦ σώματός του.

5. Διὰ νὰ δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐργασθῇ πρέπει νὰ ἔχῃ γνώσεις καὶ τοῦτο ἀπαιτεῖ μόρφωσιν. Πρέπει νὰ εἶναι ἐλεύθερος νὰ σκέπτεται, νὰ ὁμιλῇ, νὰ ἀκολουθῇ, νὰ ἐπιδίδεται ἢ νὰ ἐγκαταλείπῃ οἱονδήποτε εἶδος ἐργασίας δι' ἓν ἄλλο καὶ νὰ ἐργάζεται ἐν συναδελφώσει ὅπως τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμόν. Χάσματα τάξεων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν μεταξὺ ἐργαζομένων. Δὲν ὑπάρχει ἠλιθιώτερον καθεστὼς ἢ θρησκεία ἀπὸ ἐκείνην ἥτις ἀρνεῖται εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἐλευθερίαν ἐργασίας ἢ ἐπεμβαίνει εἰς τὰς ἐλευθερίας τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ ἡ ἐργασία.

Τὰ ζητήματα τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν θρησκείαν εὑρίσκονται ἐνσωματωμένα εἰς τὰς μεγάλας ὀργανωμένας θρησκείας ὅπως ὁ Χριστιανισμός, ὁ 'Ιουδαϊσμός, ὁ Βουδισμός, ὁ Μωαμεθανισμός. Εἶναι ἐν τούτοις καταπληκτικὸν τὸ γεγονὸς ὅτι μέχρι τοῦδε καμμία ἀπολύτως θεολογία δὲν ἐνεσωμάτωσε εἰς τὴν πίστιν της δόγμα περὶ ἐργασίας.

Αἱ μεγάλαι φιλοσοφίαι καὶ πρώτη ἐξ ὅλων ἡ ἀρχαία 'Ελληνικὴ περικλείουν τὰς καλλιτέρας σκέψεις περὶ τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν κόσμον αὐτόν. Ἡ φιλοσοφία τοῦ Πλάτωνος ἀσχολεῖται μὲ τὰς ἰδέας. 'Ο 'Αριστοτέλης ἦτο ὁ φιλόσοφος τῆς λογικῆς. Οἱ Στωϊκοὶ εἶχον τὴν θεωρίαν ὅτι ὑπάρχουν νόμοι τῆς φύσεως καὶ αὐτοὶ εἶναι καὶ νόμοι τοῦ ἀνθρώπου. 'Ο Ντεκάρτ ἐτόνιζεν ὅτι τὸ πᾶν εἶναι δυϊσμός, ὕλης καὶ πνεύματος. 'Ο Σπινόζα διεκήρυττεν ὅτι δὲν ὑπάρχει δυϊσμὸς ἀλλὰ μόνον μία Πραγματικότης ἡ ὁποία ὅμως ἐκδηλοῦται κατὰ δύο τρόπους, ὕλην καὶ πνεῦμα.

'Ο Κάντ ἀσχολήθη μὲ τὴν φύσιν τῆς γνώσεως. 'Ο Χαῖκελ ἦτο ὑλιστής. 'Ο Μπέργκσον ἐξήτασε καὶ

ἐκαλλιέργησε τὴν μεταβολὴν ἢ τὴν κίνησιν. Δὲν ὑπάρχει ἰδέα ἢ ἀλήθεια ἡ ὁποία νὰ μὴ ἐξητάσθη ἢ ἀνεπτύχθη ἢ νὰ διετυπώθη εἰς σύστημα ἀπὸ ἕνα φιλόσοφον. Καὶ ὅμως εἶναι καὶ πάλιν ἐπίσης ἐκπληκτικὸν τὸ γεγονὸς ὅτι οὐδὲν ἀπολύτως ἐκ τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων ἀφιερώθη ποτὲ εἰς τὸ *θέμα τῆς ἐργασίας*.

Ὁ Οὐΐλλιαμ Τζαίημς καὶ ὁ Τζὼν Ντιούϊ (Dewey) τὸ ἐπλησίασαν, ἀλλ' ἁπλῶς τὸ ἐχρησιμοποίησαν ὡς νὰ ἦτο μέσον πρὸς ἕνα σκοπόν.

Ὅταν οἱ πρῶτοι Ἐλευθεροτέκτονες ἀνεκάλυψαν δι' ἑαυτοὺς τὴν ἀλήθειαν διὰ τὴν ἐργασίαν, καίτοι δὲν τὴν διετύπωσαν εἰς βιβλία καὶ τὴν διεφύλαξαν μόνον μεταξύ των, ἔπραξαν κάτι πολὺ ἀνώτερον τῶν Γοτθικῶν καθεδρικῶν Ναῶν. Ὑπῆρξαν οἱ μεγάλοι καθοδηγηταὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Καὶ δὲν εἶναι ἐκπληκτικὸν ὅτι κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους τοῦ φεουδαλισμοῦ, ἐφύλαττον μεταξύ των καὶ ἐντὸς τῶν *ἐστεγασμένων* ναῶν των τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν μακρὰν τῶν βεβήλων διὰ νὰ μὴ ἐκτίθενται εἰς τὴν λύσσαν τοῦ κλήρου ἢ τὰς βαρβάρους κτηνωδίας τῶν αὐθεντῶν.

Ψυχὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὡς καὶ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ σκοπός του εἶναι αἱ ἀλήθειαι τὰς ὁποίας ἀνεκάλυψε. Δὲν ἔχει σημασίαν τὸ γεγονὸς ὅτι αἱ ἀλήθειαι αὐταὶ δὲν ἔχουν κωδικοποιηθῆ ἢ ἐκτυπωθῆ ἀλλ' εὑρίσκονται ὡς σύμβολα εἰς ἐργασίαν ἐντὸς τῶν Στοῶν. Τὸ γεγονὸς εἶναι ὅτι ὑπάρχουν καὶ ὅταν ἕνας ἄνθρωπος γίνεται Τέκτων, ἐντυπώνονται εἰς τὸν νοῦν του. Αὐτὸ εἶναι τὸ βαθύτερον νόημα τῆς Β.·. Τ.·. τὸ ὁποῖον τὴν τοποθετεῖ ὑπεράνω πάσης θρησκείας καὶ πάσης φιλοσοφίας. (*ΒΙΒΛΙΟΓΡ. Ι. Τόμος Γ' σελ. 1234*).

ἐλευθερόφρων (libre penseur). Βλ. *ἐλευθερόδοξοι*.

Ἐλευθέρων γυναικῶν, *τάγμα*—. (Freidamenorden). Ἀνδρόγυνον Τάγμα ἐν Βιέννῃ, περὶ τοῦ ὁποίου ἀναφέρει ἓν σπάνιον βιβλίον, φέρον τὸν τίτλον «Τέσσαρα τεμάχια ἐκ τοῦ ἀρχείου ἑνὸς Ἐλευθεροτέκτονος, σχετικὰ μὲ τὸ Ἐλευθεροτεκτονικὸν Τάγμα καὶ τὸ Τάγμα τῶν Ἐλευθέρων γυναικῶν», ὑπὸ Ἰωσὴφ Freiburger (Βιέννη 1872). Μεγάλη Διδ.·. φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε μία κόμησσα H.h nh lz., τῆς ὁποίας τὰ θέλγητρα φαίνεται ὅτι ἐπὶ ἓν ὁλόκληρον ἔτος προσεκύνει ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωσήφ. Αὐτὴ ἔφερεν εἰς τὸ Τάγμα τὸν τίτλον «Ἡ αἰωνία Παρθένος». Τὸ Τάγμα τὸ ὁποῖον κατὰ μέγα μέρος συνίστατο ἀπὸ χαριτωμένας κυρίας τοῦ Βιενναίου κόσμου, διελύθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου περὶ τὸ 1795, ἐξορίσαντος ἐκ Βιέννης μάλιστα καί τινα τῶν διαπρεπεστέρων μελῶν του. (Βιβλ. 7.).

Ἐλευθέρων Τεκτόνων, *χώλλ*—. (Freemasons' Hall). Ὀνομασία τῶν τεκτονικῶν μεγάρων τῶν Στ.·. ἢ καὶ τῶν Μεγ.·. Στ.·. ἐν τῇ Μεγ. Βρεττανίᾳ κ. ἀλ. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας γίνεται γενικῶς χρῆσις τῆς ἐκφράσεως M a s o n i c T e m p l e.

Ἐλευσίνια μυστήρια. Τὰ σημαντικώτατα καὶ τὰ μᾶλλον λαμπρὰ καὶ σεβαστὰ ἐξ ὅλων τῶν μυστηρίων τῶν ἀρχαίων λαῶν.

Κατ' ἀρχὰς οἰκογενειακὴ λατρεία τῆς χθονίας θεότητος Δήμητρος κατέστη κατόπιν ἑορτὴ θέρους τῶν κατοίκων τοῦ Θριασίου πεδίου καὶ σὺν τῷ χρόνῳ μετέπεσεν εἰς ἠθικὴν ἑορτήν, περιβληθεῖσαν ἐν τέλει τὸν πέπλον τοῦ μυστηρίου.

Τὴν κυριωτέραν πηγὴν περὶ τῆς καταγωγῆς, τῆς ἱδρύσεως, τῆς πρώτης σημασίας καὶ τῆς φύσεως τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων ἀποτελεῖ παλαιότατον γραπτὸν μνημεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ λατρεία τῆς Ἐλευσινίας Δήμητρος καὶ τὸ ὁποῖον καλεῖται *ὁμηρικὸς ὕμνος εἰς Δήμητραν*. Ὁ ὕμνος οὗτος —ἂν καὶ δὲν εἶναι παλαιότερος τοῦ Ζ' π.Χ. αἰῶνος— ἐμφανίζει ἐν τούτοις τὴν Ἐλευσινίαν Δήμητραν ὑπὸ τὴν παλαιὰν αὐτῆς μορφήν, ὡς Θεὰν ἀγροτικὴν καὶ χθονίαν, καὶ διηγεῖται τὰ πάθη καὶ τὰς πράξεις αὐτῆς συμφώνως μὲ τὴν τοπικὴν τῆς Ἐλευσῖνος παράδοσιν.

Κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν ὕμνον ἡ Δημήτηρ, θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Κυβέλης, ἔσχεν ὡς καρπὸν τῆς ἑνώσεώς της μὲ τὸν Δία, τὴν Περσεφόνην. Ἡ Περσεφόνη ἐθεωρεῖτο ὡραία ἀκόμη καὶ μεταξὺ τοῦ γυναικείου κόσμου τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου. Ἡ μήτηρ της διὰ νὰ τὴν προστατεύσῃ καλλίτερον μετέφερεν αὐτὴν εἰς τὸ πεδίον τῆς Νύσης, ὅπου ὅμως ἡμέραν τινά, ὅταν αὐτὴ καὶ αἱ φίλαι της νύμφαι συνέλεγον ῥόδα καὶ ἴα καὶ ἄλλα ἄνθη τῶν κήπων, ἡ γῆ ἤνοιξε καὶ ὁ Πλούτων (Ἅδης), τῇ συγκαταθέσει τοῦ Διὸς τὴν ἥρπασε καὶ τὴν μετέφερε κλαίουσαν εἰς τὰ σκοτεινὰ δώματα. Τὰς φωνὰς τῆς ἁρπαζομένης θυγατρός της ἀκούσασα ἡ Δημήτηρ, ὥρμησεν εἰς ἀναζήτησίν της μετὰ τῆς Ἑκάτης καὶ περιπλανωμένη μὲ μίαν δᾷδα εἰς τὰς χεῖρας ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας καὶ ἐννέα νύκτας, ἔμαθε τέλος παρὰ τοῦ Ἡλίου τὸν ἅρπαγα τῆς κόρης της καὶ τὸν συνένοχόν του Δία. Ἐξοργισθεῖσα κατὰ τοῦ Διός, ἐγκατέλειψε τὸν Ὄλυμπον καὶ τοὺς θεοὺς καὶ περιέρχεται πλέον τῆδε κἀκεῖσε ἐπὶ τῆς γῆς, μετημφιεσμένη εἰς γραῖαν γυναῖκα ἀναζητοῦσα τὴν χαθεῖσαν κόρην της. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔφθασε νηστικὴ εἰς Ἐλευσῖνα, ὅπου ἐκάθησεν ὑπὸ τὴν σκιὰν ἐλαίας παρά τι φρέαρ. Ἐκεῖ τὴν εὗρον αἱ 4 θυγατέρες τοῦ βασιλέως τῆς Ἐλευσῖνος Κελεοῦ, καὶ κατόπιν συνομιλίας μετ' αὐτῶν προσλαμβάνεται ὡς τροφὸς τοῦ Δημοφῶντος, υἱοῦ τοῦ Κελεοῦ ὑπὸ τῆς συζύγου του Μετανείρας. Τὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα περαιτέρω ἐνδιαφέρουν ἐκ τοῦ ὕμνου αὐτοῦ εἶναι:

α') Ὅτι ἡ Θεὰ εἰς τὴν ἐγκατάλειψίν της ἐδέχθη τὴν ὑπὸ τοῦ Κελεοῦ προσφερθεῖσαν φιλοξενίαν. Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κελεοῦ φιλοξενουμένη, εἶχε τὴν περιποίησιν τῆς Ἰάμβης, ὑπηρετρίας, ἡ ὁποία, λυπηθεῖσα αὐτὴν διὰ τὴν μεγάλην της λύπην, κατώρθωσε μὲ πολλὰ ἀστεῖα νὰ τὴν κάμῃ νὰ γελάσῃ. Ἡ Δημήτηρ πρὸς τούτοις, ἀρνηθεῖσα νὰ πίῃ ποτήριον πλῆρες οἴνου, προσφερθὲν εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῆς Μετανείρας, παρεκάλεσε νὰ τῆς δοθῇ κ υ κ ε ὼ ν (ποτὸν ἀποτελούμενον ἐξ ὕδατος, ἀλφίτων καὶ μίνθης). Διὰ τοῦ ποτοῦ τούτου ἔπαυσεν ἡ θεὰ τὴν μακροχρόνιον ἀποχήν της ἀπὸ τροφῆς καὶ ποτοῦ καὶ συνέχισε τὴν ἀνατροφὴν τοῦ Δημοφῶντος.

β') Ἐξοργισθεῖσα ὅμως, διότι ἡ Μετάνειρα δὲν τὴν ἄφησε νὰ καταστήσῃ τὸν Δημοφῶντα ἀθάνατον, δίδουσα εἰς αὐτὸν ὡς τροφὴν ἀμβροσίαν καὶ θέτουσα αὐτὸν ἐντὸς τοῦ πυρὸς κατὰ τὴν νύκτα, ἀπέβαλεν ἐν τέλει τὴν μεταμφίεσίν της καὶ ἐνεφανίσθη ὑφ' ὅλας τὰς ἰδιότητάς της ὡς Θεά. Ἔδωσε διαταγὰς διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἑνὸς μεγάλου ναοῦ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν καὶ ἄνωθεν τοῦ φρέατος Καλλιχόρου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπεσύρθη, ἀποφεύγουσα πᾶσαν σχέσιν μὲ τὸν κόσμον καὶ θρηνοῦσα διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς θυγατρός της. Ἀλλ' ἡ Θεὰ Δημήτηρ, ἡ ὁποία ἦτο καὶ Θεὰ τοῦ σίτου (γεωργίας), διὰ τῆς τοιαύτης διαμονῆς της ἐν Ἐλευσῖνι ἔκαμεν —ἐξωργισμένη κατὰ Θεῶν καὶ ἀνθρώπων— ὥστε ἡ γῆ νὰ μείνῃ ἀκαλλιέργητος καὶ ἄγονος. Τούτου ἕνεκα ὁ Ζεύς, προβλέπων, ὅπως λέγει ὁ ὕμνος, ὅτι τὸ ἀνθρώπινον γένος θὰ κατεστρέφετο παντελῶς ἐκ πείνης καὶ ὅτι οἱ Θεοὶ θὰ ἐστεροῦντο τῶν τιμῶν καὶ τοῦ σεβασμοῦ τὸν ὁποῖον ἀπέδιδον εἰς αὐτοὺς οἱ θνητοί, ἐπενέβη καὶ ὑπεσχέθη νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν Περσεφόνην εἰς τὴν μητέρα της. Πρὸς τοῦτο δὲ καὶ ἀπέστειλε διὰ τοῦ Ἑρμοῦ τὰς σχετικὰς διαταγὰς εἰς τὸν Πλούτωνα. Ὁ Πλούτων ἐδέχθη νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἄνοδον τῆς Περσεφόνης εἰς Ἐλευσῖνα, πρὶν ὅμως αὐτὴ φύγῃ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν νὰ φάγῃ καρπὸν ῥοιᾶς, ἵνα οὕτω ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐπάνοδόν της πρὸς αὐτόν. Ἡ Περσεφόνη ἐπαναφέρεται εἰς τὴν μητέρα της, ἡ χαρὰ ὅμως αὐτῆς δὲν διαρκεῖ ἐπὶ πολύ, διότι μανθάνει ἀπὸ τὴν κόρην της ὅτι εἶχε φάγει —πρὶν φύγει ἐκ τοῦ Ἅδου— καρπὸν ῥοιᾶς καὶ ἐννοεῖ ὅτι ἦτο ἀδύνατον πλέον νὰ ἔχῃ τὴν κόρην της διαρκῶς πλησίον της. Τῇ μεσιτείᾳ τῆς Ῥέας ἐπέρχεται συμβιβασμὸς μεταξὺ τῶν

Θεῶν, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ Περσεφόνη ὤφειλε νὰ μένῃ πλησίον τοῦ συζύγου της κατὰ τὸ ἓν τρίτον τοῦ ἔτους, κατὰ δὲ τὰ ἄλλα δύο τρίτα πλησίον τῆς μητρός της καὶ τῶν Ὀλυμπίων θεῶν. Ἡ Δημήτηρ κατόπιν τούτου ἐπιστρέφει εἰς τὸν Ὄλυμπον, ἀφοῦ ἔδειξεν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῶν Ἐλευσινίων Τριπτόλεμον, Διοκλέα, Εὔμολπον καὶ Κελεὸν τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπεθύμει νὰ γίνεται ἡ λατρεία της καὶ τὰ «σεμνὰ ὄργια», τὰ ὁποῖα δὲν ἐπετρέπετο κατ' οὐδένα τρόπον νὰ φανερώνωνται εἰς τοὺς ἀμυήτους, τουτέστι τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια.

Προέλευσις καὶ ἐξέλιξις τῶν μυστηρίων. Ἔχων τις ὑπ' ὄψιν πάντοτε τὸν μῦθον τοῦ Ὁμηρικοῦ ὕμνου, τὰ γενικὰ περὶ τῶν ἀρχαίων μυστηρίων καὶ ἰδιαιτέρως τὰ συμβαίνοντα εἰς παρομοίας εἰς Ἐλευσῖνι μυστικὰς τελετὰς καὶ ἑορτάς, δύναται νὰ ἐννοήσῃ ὁπωσδήποτε τί ἦσαν τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια καὶ τίνα σημασίαν εἶχον τὰ ἐν αὐτοῖς δεικνυόμενα, λεγόμενα καὶ πραττόμενα.

Ἐκ τοῦ ὁμηρικοῦ ὕμνου μανθάνει τις ὅτι κατ' ἀρχὰς τέσσαρα πρόσωπα μετεῖχον τῶν «σεμνῶν ὀργίων» τῆς Δήμητρος, οἱ τέσσαρες δηλ. βασιλεῖς τῶν Ἐλευσινίων Τριπτόλεμος, Διοκλῆς, Εὔμολπος καὶ Κελεός.

Κατὰ τὸν κ. Γ. Καρβελᾶν (βιβλ. 31, τομ. Θ'. σελ. 937—940) κατὰ τὴν παλαιοτάτην ἐποχὴν μόνον οἱ ἀπόγονοι τῶν τεσσάρων αὐτῶν ἀνδρῶν ἐδικαιοῦντο νὰ μετέχωσι τῆς λατρείας τῆς Δήμητρος (χθονίας θεότητος προσωποποιήσεως τῆς Γῆς, ὡς καὶ τὸ ὄνομά της Δημήτηρ=Γῆ μήτηρ. δηλοῖ). «Ἀλλ' ἡ θεότης αὕτη, ἐνῷ ὡς «ζείδωρος ἄρουρα» ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ θεότης τῆς παραγωγῆς τῶν καρπῶν καὶ συνεπῶς ὡς τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον πάσης ζωῆς, ἐθεωρεῖτο συγχρόνως καὶ ὡς ἡ θεότης ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψουν τὰ ὑπ' αὐτῆς γεννηθέντα καὶ ταφέντα, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀποδοθῶσι καὶ οἱ ἄνθρωποι μετὰ θάνατον διὰ τῆς ταφῆς. Ἄνευ τῆς ταφῆς ὁ ἀποθανὼν ἐνομίζετο ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ἡσυχίαν... Τῆς θεότητος λοιπὸν ταύτης ἡ λατρεία εἶναι εὐνόητον ὅτι ἀνέκαθεν προσείλκυε τὰς ψυχὰς τῶν εὐσεβῶν, οἱ ὁποῖοι ἐφρόνουν, ὅτι ἠδύναντο, τιμῶντες τὴν μητέρα γῆν, νὰ ἀπολαύωσι μὲν τῶν ἐξ αὐτῆς παραγομένων καρπῶν ἐν τῷ παρόντι βίῳ, νὰ ἐξασφαλίσωσι δὲ καὶ καλυτέραν τύχην μετὰ θάνατον, τὴν ὁποίαν μόνη ἡ θεότης ἐκείνη ἠδύνατο νὰ παράσχῃ, ἡ ὁποία ἐγέννα πάντα τὰ ἔμψυχα, ὡς φιλόστοργος δὲ μήτηρ ἐδέχετο πάλιν εἰς τοὺς κόλπους της αὐτά. Ἡ ἐξασφάλισις λοιπὸν τῆς μετὰ θάνατον εὐδαιμονίας ἦτο ὁ κυριώτερος σκοπὸς τῶν ὑφισταμένων τὴν ἐν Ἐλευσῖνι μύησιν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ οἰκογενειακὴ ἑορτὴ τῆς Δήμητρος ἐν Ἐλευσῖνι, ἀπὸ ἀγροτικῆς καταστᾶσα ἠθικὴ ἑορτή, κατήντησεν ἐπὶ τέλους νὰ περιβληθῇ καὶ τὸν πέπλον τοῦ μυστηρίου». Κατέστη ἑορτὴ «σκοποῦσα τὸν ἐξαγνισμὸν τῶν μετεχόντων αὐτῆς καὶ ἐξασφάλισιν τῶν ψυχῶν αὐτῶν μετὰ θάνατον». Βραδύτερον ἐπετράπη νὰ μετάσχωσι τῆς οἰκογενειακῆς ἐκείνης λατρείας τῆς Δήμητρος καὶ ἄνδρες μὴ ἀνήκοντες εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν ὁποίων τὰ μέλη δικαιωματικῶς μετεῖχον αὐτῆς. Αὐτοὶ ὅμως εἰσήγοντο ὑπό τινος τῶν ἤδη δικαιουμένων, καλουμένου μυσταγωγοῦ. Βραδύτερον ὅταν τὸ παλαιὸν Ἐλευσινιακὸν Κράτος συνηνώθη μετὰ τοῦ Ἀττικοῦ, ἔλαβον τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς καὶ οἱ λοιποὶ ὑπήκοοι τοῦ κράτους ἐκείνου, εἰσαγόμενοι πάντοτε ὑπὸ μυσταγωγοῦ, ὡς καὶ οἱ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων διὰ λόγους κυρίως πολιτικοὺς καὶ τέλος πάντες οἱ Ἕλληνες, διότι τοῦτο ἀπῄτει τὸ πολιτικὸν συμφέρον τῶν Ἀθηνῶν. Διὰ διαρρυθμίσεως δὲ τοῦ τρόπου ἑορτασμοῦ καὶ τῆς παλαιᾶς ἐθιμοτυπίας τῶν Ἐλευσινίων ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον, οἱ Ἀθηναῖοι κατέστησαν αὐτὰ ἐπίσημον ἀθηναϊκὴν ἑορτήν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐχρησιμοποίησαν πρὸς ἠθικὴν ἀνύψωσιν τῶν Ἀθηναίων καὶ πολιτικὴν ἐπιβολήν των ἐπὶ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας. Ἐν τέλει πάντες οἱ Ἕλληνες ἐδικαιοῦντο νὰ ὑφίστανται τὴν μύησιν τῶν Ἐλευσινίων, ἐφ' ὅσον ἦσαν «χεῖρας καθαροί», μόνον δὲ οἱ βάρβαροι ἀπεκλείοντο ταύτης. Βραδύτερον ὅμως ἐπετράπη ἐν μέρει καὶ εἰς ξένους ἡ συμμετοχὴ εἰς αὐτά, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲ ἔλαβον καὶ οἱ Ρωμαῖοι, (ἴσως ὡς γνωρίζοντες καὶ τὴν Ἑλληνικὴν) τὸ δικαίωμα τῆς μυήσεως, πολλῶν ἐπιφανῶν Ῥωμαίων μυηθέντων εἰς αὐτά. Τὸ πλῆθος, οὕτω πως, τῶν συρρεόντων εἰς Ἐλευσῖνα κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους ἦτο καταπληκτικόν. Οἱ εὐσεβεῖς γράφει ὁ κ. Γ. Καρβελᾶς, «οἱ ὁποῖοι δὲν ἐθεώρουν ἀρκετὴν δι' ἑαυτοὺς τὴν συνήθη λατρείαν τῶν θεῶν καὶ οἱ ὁποῖοι δὲν ἔμενον εὐχαριστημένοι ἐκ τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν οἱασδήποτε σχολῆς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ ἰδίως τὴν μετὰ θάνατον τύχην τῆς ψυχῆς, ἐπεθύμουν ὅμως νὰ ἐξασφαλίσουν εἰς ἑαυτοὺς ψυχικὴν ἠρεμίαν ἐν τῷ παρόντι βίῳ καὶ εὐδαιμονίαν μετὰ θάνατον, ἐνόμιζον ὅτι ἠδύναντο νὰ ἐπιτύχωσι πάντα ταῦτα διὰ τῆς μυήσεώς των εἰς τὰ Ἐλευσίνια καὶ ἄλλα παρόμοια μυστήρια... Ἡ μύησις δηλ. ἐθεωρεῖτο ὡς μέσον, δυνάμενον νὰ ἐξαγνίσῃ καὶ νὰ ἐξαγιάσῃ τὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ ἑνώσῃ τρόπον τινὰ αὐτὸν μετὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὁποίου προσεκτᾶτο οὗτος τὰς δυνάμεις καὶ ἰδιότητας... Βαθμηδὸν ἡ παλαιὰ χροιὰ τῶν Ἐλευσινίων, ὡς τοπικῆς λατρείας τῆς Δήμητρος ἐξέλιπεν ἐντελῶς καὶ τὸ ἐν Ἐλευσῖνι ἱερὸν τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης περιεβλήθη τὴν αἴγλην τοῦ ἐξαιρετικῶς ἁγνοῦ, τοῦ διὰ τοῦτο μοναδικοῦ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἑπομένως παγκοσμίου ἱδρύματος...»

Τὸ ἐν Ἐλευσῖνι ἱερατεῖον. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῶν Ἐλευσινίων πολυάριθμον προσωπικὸν ἠσχολεῖτο εἰς τὰ τῆς λατρείας τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης καὶ εἰς τὴν μύησιν τῶν προσκυνητῶν.

Τὰ ἀνώτατα τῶν ἱερατικῶν ἀξιωμάτων, κτῆμα τῶν ἀπογόνων τῶν παλαιῶν ἡρώων τῆς Ἐλευσῖνος, ἦσαν:

ὁ Ἱεροφάντης, ἀνήκων πάντοτε εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Εὐμολπιδῶν.

ὁ Δᾳδοῦχος, ἀνήκων εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Τριπτολέμου καὶ βραδύτερον εἰς τοὺς Λυκομίδας.

ὁ Ἱεροκήρυξ, λαμβανόμενος ἐκ τοῦ γένους τῶν Κηρύκων.

ὁ Ἐπιβώμιος ἱερεύς, ἐκ τοῦ ἰδίου γένους.

Εἰς τὸν Ἱεροφάντην ἀντεστοίχει ἡ ἱέρεια Ἱεροφάντις, εἰς τὸν Δᾳδοῦχον ὁμώνυμος πιθανὸν ἱέρεια, τοῦ Ἱεροκήρυκος δὲν ἀναφέρεται ἀντίστοιχος ἱέρεια, ἐνῷ τέλος πρὸς τὸν Ἐπιβώμιον ἀντεστοίχει ἡ καλουμένη ἱέρεια τῆς Δήμητρος ἡ Ἐπώνυμος ἱέρεια.

Πλὴν τῶν ἱερέων ὑπῆρχον καὶ οἱ κατώτεροι ὑπάλληλοι, λαμβανόμενοι ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰ αὐτὰ ἱερατικὰ γένη. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἑξῆς: ὁ Ἰακχοφόρος, ὁ Κουροτρόφος, ὁ Δαειρίτης, καὶ ἡ ἱέρεια Δαειρῖτις, χρησιμοποιούμενοι κυρίως εἰς τὴν πομπὴν τοῦ Ἰάκχου· ὁ Λικνοφόρος, φέρων τὸ κέρνον (=ἱερὸν λίκνον)· οἱ Ὑδρανοὶ (οἱ καθαίροντες τοὺς ὑποψηφίους μύστας)· οἱ Σπονδοφόροι, οἱ προκηρύσσοντες τὴν ἱερὰν ἐκεχειρίαν πρὸς συμμετοχὴν πάντων τῶν Ἑλλήνων ἄνευ ἐμποδίων λόγῳ πολέμου· οἱ Πυρφόροι, ὁ Ἱεραύλης (ἀρχηγὸς τῆς ἱερᾶς μουσικῆς) μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν Ὑμνῳδοὺς καὶ Ὑμνητρίας· οἱ νεωκόροι καὶ οἱ Φαιδρυνταί, οἱ διατηροῦντες τὸν ναὸν καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν καθαρά. Μεσάζουσαν τάξιν μεταξὺ τῶν ἱερατικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν ὑφισταμένων τὴν μύησιν ἀπετέλουν οἱ καλούμενοι Παναγεῖς. Τέλος ὡς περιβεβλημένοι ἀληθὲς ἱερατικὸν ἀξίωμα ἐθεωροῦντο καὶ οἱ «Παῖδες ἀφ' ἑστίας μεμυημένοι», οἱ ὁποῖοι ἐξελέγοντο κατ' ἔτος διὰ κλήρου ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν παλαιῶν εὐπατριδῶν καὶ ἀπήγγελλον τυπικάς τινας φράσεις καὶ εὐχὰς ἐξ ὀνόματος καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν παρευρισκομένων.

Ὡς ἱερατικοὶ ὑπάλληλοι πρέπει νὰ θεωρηθῶσι καὶ οἱ ἱ ε ρ ο π ο ι ο ί, οἱ ἐπίσημοι δηλ. ἀντιπρόσωποι τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων εἶχεν ὁ ἄ ρ χ ω ν β α σ ι λ ε ύ ς, ὁ ὁποῖος ἐβοηθεῖτο ὡς πρὸς τὸ οἰκονομικὸν μέρος τῆς ἑορτῆς καὶ τὴν φροντίδα περὶ τῶν θυμάτων ὑπὸ 4 «ἐ π ι μ ε λ η τ ῶ ν τ ῶ ν μ υ σ τ η ρ ί ω ν». Ὁ ἄρχων βασιλεὺς ἐπέβλεπε καὶ τὴν τάξιν κατὰ τὴν ἑορτήν, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ π α ρ έ δ ρ ο υ του καὶ τῶν ὑπὸ τὰς διαταγάς του κ η ρ ύ κ ω ν (ὡς ἀστυνομικῶν ὀργάνων). Μεγίστη ἰδίως κατεβάλλετο προσοχὴ διὰ νὰ μὴ συμβῇ ἀταξία τις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑορτῆς καὶ ἰδίᾳ ἵ α μὴ ἐμπαιχθῶσι τὰ μυστήρια.

Χρόνος καὶ τόπος τῆς μυήσεως. Τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια διῃροῦντο εἰς Μ ι κ ρ ὰ μ υ σ τ ή ρ ι α ἢ μ υ σ τ ή ρ ι α ἐν Ἄ γ ρ ᾳ καὶ εἰς Μ ε γ ά λ α.

Τὰ πρῶτα ἦσαν τρόπον τινὰ προπαρασκευὴ προβαθμὶς διὰ τὴν μύησιν εἰς τὰ Μεγάλα. Ἡ μύησις συνετελεῖτο εἰς τρεῖς περιόδους, ἤτοι τὸ πρῶτον ἐν Ἄγρᾳ (Ἀρδηττῷ παρὰ τὸν Ἰλισσὸν) κατὰ τὸν μῆνα Ἀνθεστηριῶνα (Φεβρουάριον – Μάρτιον), τὸ δεύτερον ἐν Ἐλευσῖνι μετὰ ἑπτὰ μῆνας (τὸν Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους) καὶ τὸ τρίτον πάλιν ἐν Ἐλευσῖνι μετὰ ἓν τοὐλάχιστον ἔτος ἀπὸ τῆς δευτέρας μυήσεως.

Διάρκεια καὶ τρόπος τελέσεως τῶν μυστηρίων. Ὁ τρόπος τῆς τελέσεως τῶν μυστηρίων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς των ἦτο ὁ ἑξῆς:

Οἱ θέλοντες νὰ μυηθοῦν ἔπρεπε νὰ ἀρχίσουν ἀπὸ τ ὰ ἐ ν Ἄ γ ρ ᾳ ἢ Μικρὰ μυστήρια.

Αἱ τελεταὶ μυήσεως εἰς τὰ Μικρὰ Μυστήρια ἦσαν κυρίως τελεταὶ καθαρμοῦ καὶ σκοπὸν εἶχον νὰ προπαρασκευάσουν τὸν νεόφυτον διὰ τὴν εἰσδοχήν του εἰς τὰ Μεγάλα Μυστήρια. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει ἀρχαῖον ποιητὴν ὁ ὁποῖος ὁμιλῶν περὶ τῶν Μικρῶν Μυστηρίων λέγει ὅτι ὁ ὕπνος εἶναι τὰ Μικρὰ Μυστήρια τοῦ Θανάτου.

Ὁ ὑποψήφιος εἰσήρχετο εἰς τὸν μικρὸν Ναὸν τὸν εὑρισκόμενον ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Ἰλισσοῦ καὶ ὑπεβάλλετο εἰς καθαρμοὺς συμβολίζοντας τὸν ἠθικὸν ἐξαγνισμόν. Ὁ Δᾳδοῦχος κατόπιν ἐτοποθέτει τοὺς πόδας τοῦ ὑποψηφίου ἐπὶ τῶν δερμάτων τῶν θυμάτων τὰ ὁποῖα εἶχον θυσιασθῆ εἰς τὸν Δία. Ὁ Ἡσύχιος λέγει ὅτι μόνον ὁ ἀριστερὸς πούς ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ τῶν δερμάτων. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν εὑρισκόμενος ὁ ὑποψήφιος ἠρωτᾶτο ἐὰν ἐγεύθη ἄρτον καὶ ἐὰν εἶναι ἁγνός.

Ἐὰν αἱ ἀπαντήσεις του ἦσαν ἱκανοποιητικαί, ὑφίστατο ἄλλας συμβολικὰς τελετάς, ἡ ἀπόκρυφος ἐξήγησις τῶν ὁποίων τοῦ ἐδίδετο ἀφοῦ προηγουμένως ὑπεβάλλετο εἰς τὸν ὅρκον τῆς ἐχεμυθείας. Ὁ μυούμενος εἰς τὰ Μικρὰ Μυστήρια ἐλάμβανε τὸν τίτλον τοῦ «μύστου» ὁ ὁποῖος ἐσήμαινεν ὅτι ἦτο ἀκόμη τυφλὸς ἔναντι τῶν μεγάλων ἀληθειῶν αἵτινες θὰ τοῦ ἀπεκαλύπτοντο βραδύτερον.

Τ ὰ Μ ε γ ά λ α Μ υ σ τ ή ρ ι α, τὰ καὶ καθ' αὐτὸ Ἐλευσίνια, ἤρχιζον τὴν 15ην Βοηδρομιῶνος καὶ διήρκουν ἐννέα ἡμέρας. Κατὰ τὸν Πλούταρχον διὰ νὰ μυηθῇ τις εἰς αὐτὰ ἔπρεπε νὰ παραμένῃ μύστης τῶν Μικρῶν ἐπὶ ἓν τοὐλάχιστον ἔτος· ὁ Τερτουλλιανὸς ὅμως τοὐναντίον ἰσχυρίζεται ὅτι μεταξὺ τῶν δύο μυήσεων ἐμεσολάβει πενταετὲς χρονικὸν διάστημα. Φαίνεται ὅμως ὅτι τοῦτο συνέβη μὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅτε μεγαλυτέρα κατεβάλλετο προσοχὴ εἰς τὴν ἐπιλογὴν τῶν μυουμένων πρὸς ἀποφυγὴν προδοσιῶν.

Ἀρκετὰς ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν Μεγάλων Μυστηρίων οἱ Σπονδοφόροι προεκήρυσσον τὴν ἱερὰν ἐκεχειρίαν, διαρκοῦσαν δύο μῆνας καὶ δέκα ἡμέρας.

Τὴν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἑορτῆς ἡμέραν (14ην Βοηδρομιῶνος) μετεφέροντο ἐξ Ἐλευσῖνος εἰς Ἀθήνας τὰ ἱερὰ (ἀγάλματα ἢ σύμβολα) τῆς Δήμητρος καὶ κατετίθεντο εἰς τὸ ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν παράρτημα τοῦ Ἐλευσινίου ἱεροῦ, τὸ καλούμενον *Ἐλευσίνιον*.

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἑορτῆς (15ην Βοηδρομιῶνος), ἡ ὁποία ἐκαλεῖτο ἀ γ υ ρ μ ὸ ς = συνάθροισις, ἐγένετο ἡ προκήρυξις τῆς ἑορτῆς (πρόρρησις), κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκαλοῦντο νὰ μετάσχωσι πάντες οἱ βουλόμενοι, ἀποκλειομένων μόνον ἐκείνων, ὅσοι ἦσαν «χεῖρας μὴ καθαροὶ» ἢ «φωνὴν ἀξύνετοι», τουτέστιν οἱ ἐγκληματίαι καὶ οἱ ξενόγλωσσοι.

Ἡ δευτέρα ἡμέρα (16η Βοηδρομιῶνος) ἐκαλεῖτο «Ἅ λ α δ ε, μ ύ σ τ α ι!» διότι κατ' αὐτὴν οἱ ὑποψήφιοι μύσται, καλούμενοι ὑπὸ τοῦ κήρυκος διὰ τοῦ ἀνωτέρω παραγγέλματος, μετέβαινον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκαθαρίζοντο. Ἐκεῖ ἔλουεν ἕκαστος καὶ τὸ χοιρίδιον, τὸ ὁποῖον ἐθυσιάζετο ὑφ' ἑκάστου κατὰ τὴν ἑπομένην ἡμέραν εἰς τὴν Δήμητρα καὶ Κόρην ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ. Ἡ τρίτη ἡμέρα (17η) ἦτο κατὰ τὸν Πλούταρχον ἡμέρα πένθους καὶ πενθίμων τυπικῶν τελετουργιῶν. Ὁ Πρόκλος λέγει ὅτι ἡ τελετουργία αὕτη ἐτελεῖτο εἰς μνήμην τῶν δακρύων τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Περσεφόνης. Ἐπὶ πλέον ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτο ἀφιερωμένη καὶ εἰς νηστείαν.

Κατὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν (18ην) ἐγίνοντο θυσίαι ἐν Ἀθήναις, ἰδίως εἰς τὸν Διόνυσον, εἰς τὸν ὁποῖον προσεφέροντο ἀπαρχαὶ τῶν ὀπωρῶν.

Κατὰ τὴν πέμπτην ἡμέραν (19ην) τὰ ἱερά, τὰ ὁποῖα εἶχον μετακομισθῆ εἰς Ἀθήνας πρὸ τῆ ἑορτῆς ὡς καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἰάκχου μετεφέροντο τῇ συνοδείᾳ τῶν μυστῶν εἰς Ἐλευσῖνα (ἔπεμπον ἢ ἐξῆγον τὸν Ἴακχον Ἐλευσῖνάδε).

Ἡ πομπὴ προυχώρει βραδέως. Κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ ὑπῆρχον βωμοὶ καὶ θυσιαστήρια, πρὸ τῶν ὁποίων ἀναμφισβητήτως οἱ μύσται ἐστάθμευον διὰ νὰ προσφέρουν θυσίας.

Ἀπὸ τὰς Ἀθήνας μέχρι τῆς Ἐλευσῖνος πλῆθος καταπληκτικὸν λαοῦ ἐξεχύνετο εἰς ὅλα τὰ σημεῖα διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰς θυσίας, τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς χορούς, τὰ ὁποῖα ἐτελοῦντο εἰς τοὺς βωμοὺς κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ. Ὅλος ὁ κόσμος ἐστεφανώνετο μὲ μύρτον καὶ κάθε εἶδος μουσικῶν ὀργάνων ἐλάμβανε μέρος. Ὅσοι δὲν ἤθελον νὰ ἀκολουθήσουν πεζῇ ἠκολούθουν ἐφ' ἁμαξῶν, ἂν καὶ ὁ ῥήτωρ Λυκοῦργος εἶχεν ἀπαγορεύσει αὐτὸ διὰ νόμου (καὶ πρώτη μάλιστα ἡ σύζυγός του, παραβιάσασα τὸν νόμον, ἐτιμωρήθη με πρόστιμον 6 χιλιάδων δραχμῶν. Δὲν εἶναι γνωστὸν κατὰ ποίαν ὥραν ἡ πομπὴ ἐξεκίνει ἀπὸ τὴν πόλιν. Πάντως φαίνεται κατὰ τὸ τέλος τῆς ἡμέρας. Ἡ νὺξ προυχώρει. Τὰ ἑκατέρωθεν τῆς στενωποῦ τοῦ Δαφνίου βουνὰ ἀντήχουν ἐκ τοῦ μυστικοῦ ᾄσματος «Ἴ α κ χ ε! ὦ Ἴ α κ χ ε!». Οἱ κάτοικοι τῆς Ἐλευσῖνος ἤρχοντο εἰς συνάντησιν τῆς πομπῆς μέχρι τῶν Ρειτῶν, τῶν δύο δηλ. ἁλμυρῶν λιμνῶν, αἱ ὁποῖαι εὑρίσκονται εἰς ἀπόστασιν 12 χιλιομέτρων ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν. Ὀλίγον περαιτέρω ἡ πομπὴ ἐσταμάτα ὀλίγον· οἱ Κροκωνίδαι, ἀπόγονοι τοῦ ἥρωος Κρόκωνος, βασιλεύσαντος ἐπὶ τοῦ Θριασίου πεδίου, προσεκόλλων εἰς τὸν δεξιὸν βραχίονα καὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα ἑκάστου μύστου ταινίαν βαμμένην μὲ κρόκον. Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι ἕκαστος ἐκ τῶν μυστῶν ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του στέφανον μυρτιᾶς ἐξ Ἀθηνῶν. Ἡ πομπὴ ἔφθανεν εἰς Ἐλευσῖνα μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Τὰ ἱερὰ μετὰ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Βάκχου κατετίθεντο ἀναμφιβόλως ἀμέσως εἰς τὸ ἱερόν.

Τὴν ἑπομένην ἕκτην ἡμέραν (20ὴν) οἱ μετασχόντες τῆς πομπῆς ἀνεπαύοντο καὶ παρεσκευάζοντο διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὰς ἑορτὰς τῶν δύο ἑπομένων ἡμερῶν.

Κατὰ τὰς δύο αὐτὰς ἡμέρας (21ην καὶ 22αν) ἐτελοῦντο τὰ κυρίως μυστήρια καὶ ἡ μύησις.

Ὁ κήρυξ ἐφώναζε τὸ

«ἑκάς, ἑκὰς ἐστὲ βέβηλοι»

καὶ οἱ βέβηλοι καὶ μὴ κεκαθαρμένοι ἀπεμακρύνοντο, καὶ εἰς τὸν ναὸν εἰσήρχοντο οἱ μεμυημένοι καὶ οἱ πρὸς μύησιν ὑποψήφιοι.

Ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς ἑορτῆς (23η) ἐκαλεῖτο πλημοχόαι καὶ ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὴν λατρείαν τῶν χθονίων δαιμόνων καὶ τῶν νεκρῶν. Κατ' αὐτὴν δύο πήλινα ἀγγεῖα (πλημοχόαι ἢ κοτυλίσκοι), πλήρη ὕδατος πιθανῶς, ἐτοποθετοῦντο ἓν πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἓν πρὸς δυσμὰς καὶ ἀνετρέποντο, τῆς ἀνατροπῆς ταύτης ἀποτελούσης τὸ σημεῖον ὅτι ἔληξεν ἤδη ἡ ἑορτή.

Κατὰ τὴν αὐτὴν —καὶ ἴσως καὶ τὴν ἑπομένην— ἡμέραν οἱ μύσται καὶ λοιποὶ προσκυνηταὶ ἐπέστρεφον ἐν σώματι διὰ τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ εἰς Ἀθήνας, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν δ' ἐγίνοντο δεκτοὶ παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Κηφισσοῦ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων δι' ἀστεϊσμῶν (τῶν λεγομένων γεφυρισμῶν), τοὺς ὁποίους καὶ ἀνταπέδιδον.

Ἡ *μύησις*. Ἀναμφιβόλως τὸ σπουδαιότατον μέρος τῆς ἑορτῆς τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων ἦτο ἡ ἱεροτελεστία, ἡ ὁποία ἐτελεῖτο ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης, ἐνώπιον μόνον ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι εἶχον εἰσαχθῆ διὰ νὰ μυηθῶσι. Εἰς τί συνίστατο ἡ μύησις καὶ τί ἀκριβῶς ἐγίνετο καὶ ἐδιδάσκετο ἐντὸς τοῦ ἀδύτου τῆς Ἐλευσῖνος δὲν εἶναι μετὰ βεβαιότητος γνωστόν. Καὶ τοῦτο διότι ἐκ τῶν μεμυημένων οὐδεὶς ἠθέλησε (ἐκ σεβασμοῦ) ἢ ἐτόλμησεν (ἕνεκα τοῦ φόβου τῆς αὐστηρᾶς τιμωρίας) νὰ φανερώσῃ τὰ ἀπόρρητα. Μέχρις ἡμῶν διεσώθησαν μικρὰ μόνον πράγματα ἐξ ἀκριτομυθιῶν πιθανῶς μεμυημένων τινῶν. Ὅσα ἐπίσης εἶναι γνωστὰ ἐκ τῆς δίκης καὶ καταδίκης τοῦ Ἀλκιβιάδου, καταδικασθέντος ὡς παρῳδήσαντος τὰ μυστήρια καὶ φανερώσαντος οὕτω τὰ ἀπόρρητα εἰς τοὺς ἀμυήτους, καὶ ὅσα παίζων λέγει ὁ Ἀριστοφάνης εἰς τοὺς «Βατράχους» του περὶ μυστηρίων καὶ μυστῶν καθὼς καὶ ἐκφράσεις τινὲς ἄλλων συγγραφέων καὶ ἰδίως ρητόρων καὶ φιλοσόφων, πρὸ πάντων δὲ Χριστιανῶν συγγραφέων τῶν πρώτων μετὰ Χριστὸν αἰώνων, ἀποτελοῦσι τὸ σύνολον τῶν πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας ἔχομεν περὶ τῶν ἀπορρήτων τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων.

Καὶ αἱ πληροφορίαι ὅμως αὗται δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀσφαλεῖς, διότι ἐκ τῶν Χριστιανῶν συγγραφέων πολλοὶ εἴτε ἑκουσίως εἴτε ἀκουσίως ἔφθασαν μέχρις ὑπερβολῶν ἐν τῇ καταφορᾷ των κατὰ παντὸς μὴ χριστιανικοῦ, χαρακτηρίσαντες τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια ὡς τι ἀνήθικον καὶ σατανικόν· ἐπίσης ὅπου ἐκφράζονται εὐμενῶς, τοῦτο πράττουν διὰ νὰ στηρίξουν ἐπ' αὐτῶν δοξασίας χριστιανικάς. Αἱ περισσότερον ἀξιόπιστοι εἶναι αἱ πληροφορίαι Χριστιανῶν συγγραφέων, αἱ ὁποῖαι συμφωνοῦσι μὲ τὰ γραφέντα ὑπὸ παλαιῶν προχριστιανικῶν τοιούτων.

Ἡ φράσις τοῦ Ἀριστοτέλους, καθ' ἣν οἱ μυούμενοι ὀφείλουν

«Οὐ μαθεῖν τι ἀλλὰ παθεῖν καὶ διατεθῆναι»

διδάσκει, ὅτι εἰς τοὺς μυουμένους δὲν ἐγίνετο δογματική τις διδασκαλία, οὐδ' ἐδίδετο κἂν ἑρμηνεία τῶν λεγομένων καὶ πραττομένων· ἕκαστος ἔμενεν ἐλεύθερος νὰ δώσῃ μόνος του ἑρμηνείαν ἀνάλογον πρὸς τὰς ἐντυπώσεις τὰς ὁποίας παρῆγον εἰς αὐτὸν ὅσα ἔβλεπεν, ἤκουε καὶ ἔπασχεν.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην δὲ δὲν ἀντελαμβάνοντο πάντες οἱ μύσται τὴν πραγματικὴν σημασίαν τῶν ἱερῶν συμβόλων, λόγων καὶ πράξεων τῆς μυήσεως. Ἕκαστος ἡρμήνευε τὰ ἀλληγορικὰ θεάματα καὶ τὰς ἀλληγορικὰς παραστάσεις συμφώνως πρὸς τὰς ἰδέας, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐνεφορεῖτο, οὕτω δὲ πάντες ἔμενον εὐχαριστημένοι ἐξ αὐτῶν. Ἡ τοιαύτη εὐχαρίστησις καὶ ἱκανοποίησις ἐπέφερεν εἰς αὐτοὺς ψυχικὴν ἠρεμίαν καὶ τοὺς ἐνεφάνιζεν ὡς εὐσεβεστέρους, δι' ὃ καὶ δικαίως ἐλέχθη ὅτι

«Τὰ μυστήρια δικαιοτέρους καὶ εὐσεβεστέρους καθίστησιν»

Τῇ βοηθείᾳ τῶν ἀνωτέρω καθορισθεισῶν πληροφοριῶν νεώτεροί τινες μελετηταὶ—ἰδίᾳ μὲ τὸν ἀποκρυφισμὸν κυρίως ἀσχολούμενοι—συνεπλήρωσαν καὶ ἔδωσαν διαφόρους ἀναπαραστάσεις τῆς μυστικῆς τελετῆς. Κατωτέρω δίδεται συνοπτικὴ τις περίληψις τῶν ἀναπαραστάσεων τούτων. Κατὰ τοὺς μελετητὰς τούτους αἱ μυήσεις ἐτελοῦντο εἰς τὸ *Τελεστήριον*, τὸν μυστικὸν σηκόν, τοῦ ὁποίου τὰ ἐρείπια σώζονται σήμερον, ἀνασκαφέντα πλήρως. Ἄνωθεν αὐτοῦ ὑπῆρχε δεύτερον πάτωμα, ὅπου τὸ *Ἀνάκτορον* ἢ *Μέγαρον*, ἔνθα ἐφυλάσσοντο τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ σύμβολα. Ὑπεράνω τοῦ Ἀνακτόρου ὑψοῦτο τὸ *ὀπαῖον*, τροῦλλος μετ' ἐπιπέδου στέγης, μακρόθεν φαινόμενος, καὶ διὰ τοῦ ἀνοίγματος τοῦ ὁποίου ἤστραπτε τὸ φῶς κατὰ τὰς μυστηριώδεις νύκτας.

Εἰς τὸ βάθος τοῦ Τελεστηρίου τὸ ἔδαφος ἦτο ἀνώμαλον, διότι ὁ ἐκεῖ βράχος, πρὸς τὸν ὁποῖον συνέχεται τοῦτο, ἦτο ἀλάξευτος, τὸ αὐτὸ δὲ παρατηρεῖται καὶ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευράν, ὅπου εὑρίσκετο προφανῶς καὶ τὸ ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀμασείας Ἀστερίου σκοτεινὸν *καταβάσιον*, εἰς τὸ ὁποῖον κατήρχετο ὁ μυούμενος, διὰ νὰ ὑποστῇ τὰς δοκιμασίας.

Ἰδοὺ ἤδη μία, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον προσεγγίζουσα πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἀναπαράστασις τῶν μυστικῶν τελετῶν.

Τὴν ἕκτην ἡμέραν, ὡς ἐλέχθη ἤδη, οἱ κατὰ τὰ Μικρὰ Ἐλευσίνια γενόμενοι μύσται εἰσήρχοντο ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ Ναοῦ, ἐνῷ ὁ Ἱεροκῆρυξ μὲ τὴν κραυγὴν *«Ἑκὰς Ἑκὰς ἐστὲ βέβηλοι!»* ἀπεμάκρυνε τοὺς περιέργους καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀμυήτων.

Εἰς τοὺς μύστας διενέμοντο τὰ σύμβολα τῆς μυήσεως ὁ *θύρσος* καὶ ἡ *κίστις*, εἶδος κανίστρου, περιβαλλομένου μὲ κλάδους κισσοῦ καὶ ἐπιμελῶς σφραγισμένου. Τὸ κάνιστρον αὐτὸ περιέκλειε μυστηριώδη ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων ἡ γνῶσις ἔπρεπε νὰ δώσῃ τὸ μυστικὸν τῆς ζωῆς, ἠνοίγετο δὲ μόνον κατὰ τὸ τέλος τῆς μυήσεως καὶ ἐνώπιον τοῦ ἱεροφάντου.

Οἱ μύσται παρέμενον ἐκεῖ μέχρι τῆς ἀφίξεως ἐξ Ἀθηνῶν τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἰάκχου, μετὰ τοῦ ὁποίου εἰσήρχοντο ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ σηκοῦ καὶ δὴ ἐντὸς τοῦ καταβασίου, ἔνθα βαθὺ σκότος ἐβασίλευεν.

Ὁ Ἱεροκῆρυξ ἔλεγε τότε πρὸς τοὺς μύστας:

«Ἰδοὺ σεῖς εὑρίσκεσθε εἰς τὸ ὑποχθόνιον κατώφλιον τῆς Περσεφόνης. Διὰ νὰ ἐννοήσετε τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ τὴν παροῦσαν κατάστασίν σας, πρέπει νὰ περάσετε τὸ κράτος τοῦ θανάτου. Αὐτὴ εἶναι ἡ δοκιμασία τῶν μεμυημένων. Πρέπει νὰ μάθετε νὰ ἀψηφῆτε τὰ σκότη διὰ νὰ χαρῆτε τὸ φῶς».

Οἱ μύσται ἐψηλάφουν κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ σκότος. Μετ' ὀλίγον ἠκούοντο θόρυβοι, στεναγμοὶ καὶ τρομεραὶ κραυγαί. Ἀστραπαὶ ηὐλάκωναν τὰ σκότη, φωτίζουσαι στιγμιαίως τρομακτικὰ ὁράματα, τέρατα, χιμαίρας, δράκοντας, ἢ ἄνθρωπον σχιζόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας σφιγγός.

Αἱ ἐμφανίσεις αὗται ἦσαν τόσον αἰφνίδιαι, ὥστε οἱ μύσται δὲν εἶχον τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν διὰ νὰ διακρίνουν τὸ τέχνασμα, τὸ ὁποῖον τοὺς παρῆγε.

Χεῖρες τοὺς συνελάμβανον καὶ τοὺς παρέσυρον εἰς τὸ σκότος. Καὶ μία φωνὴ ἐκραύγαζε: «Ἰδοὺ σὺ εἰς τὸ βάραθρον τῆς Ἑκάτης. Ἐδῶ τὰ πάθη, τὰ ὁποῖα σὺ ὁ ἴδιος ἐδημιούργησες, εἶναι ὄντα ζωντανά. Τὸ θηρίον, τὸ ὁποῖον ἔθρεψες, σὲ ἐκλέγει ὡς λεῖαν του. Φιλόδοξοι καὶ σκληροί, ἀσελγεῖς ὑποκριταὶ καὶ μοχθηροί, ὑπερασπισθῆτε ἐναντίον τοῦ τέκνου σας». Πέριξ τῶν ἐντρόμων μυστῶν ἠκούετο συριγμὸς ἀέρος ἀδιάκοπος.

Ἰδοὺ πῶς περιγράφει ὁ Πλούταρχος τὰς δοκιμασίας αὐτάς:

«Τότε πάσχει (ἡ ψυχὴ) πάθος οἷον οἱ τελευταῖς μεγάλαις κατοργιαζόμενοι. Δι' ὃ καὶ τὸ ρῆμα τῷ ρήματι καὶ τὸ ἔργον τῷ ἔργῳ, τοῦ τελευτᾶν καὶ τελεῖσθαι προσέηκε... Πλάναι τὸ

πρῶτον καὶ περιδρομαὶ κοπιώδεις καὶ διὰ τοῦ σκότους τινὲς ὕποπτοι πορεῖαι καὶ ἀτέλεστοι· εἶτα πρὸ τοῦ τέλους αὐτοῦ, τὰ δεινὰ πάντα, φρίκη καὶ τρόμος καὶ ἱδρὼς καὶ θάμβος. Ἐκ δὲ τούτου φῶς τε θαυμάσιον καὶ τόποι καθαροὶ καὶ φωναὶ καὶ χορεῖαι καὶ σεμνότητες ἀκουσμάτων ἱερῶν καὶ φαντασμάτων ἁγίων... ὁ παντελὴς ἤδη καὶ μεμυημένος ἐλεύθερος γεγονὼς καὶ αἱρετός, περιϊὼν ἐστεφανωμένος... σύνεστι ὁσίοις καὶ καθαροῖς ἀνδράσι...» κτλ.

Μετὰ τὰ τρομακτικὰ πράγματι ὁράματα, ἐσχηματίζετο μακρὰν φωτεινός τις κύκλος. Ἡ φωνὴ τοῦ ἀοράτου κήρυκος ἔλεγε: «Ἰδοὺ ἡ θύρα τῆς σωτηρίας, ἀλλὰ προσέξατε τὸ ὕδωρ τῆς Στυγός!»

Ὁ ἱεροκήρυξ ἠρώτα ἀκολούθως τὸν μύστην, ἐὰν ἐγεύθη ἄρτον. Καὶ ἐκεῖνος ἀπήντα:

«Ἐνήστευσα, ἔπιον τὸν κυκεῶνα· ἔλαβον ἐκ κίστης, ἐγγευσάμενος ἀπεθέμην εἰς κάλαθον καὶ ἐκ καλάθου εἰς κίστην. Καλά γε τὰ θεάματα καὶ θεῷ πρέποντα».

Κατὰ τὸν Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρέα ἡ ἀπάντησις αὐτὴ ἦτο εἶδος συνθήματος, ἀποδεικνύοντος ὅτι ὁ δόκιμος εἶχε μυηθῇ εἰς τὰ Μικρὰ Ἐλευσίνια καὶ ἦτο παρεσκευασμένος νὰ προαχθῇ εἰς *ἐπόπτην*. Ἐπεῖχε καὶ θέσιν ὅρκου.

Αἴφνης εἰς τὸ ἄκρον τοῦ διαδρόμου λάμπουν πυρσοὶ καὶ ὡς χαιρετισμὸς σάλπιγγος μιὰ φωνὴ κραυγάζει:

«Ἔλθετε μύσται! Ὁ Ἴακχος ἐπανῆλθε. Ἡ Δημήτηρ περιμένει τὴν κόρην της. Εὐτυχία!»

Βλέπουν τὴν Περσεφόνην καθημένην ἐπὶ τοῦ θρόνου της εἰς τὸν Ἅδην, ἡ ὁποία ἀνορθώνεται ὡς νὰ ἀφυπνίσθη αἰφνιδίως ἀπὸ βαθὺν ὕπνον καὶ φωνάζει:

«Τὸ Φῶς! Ἡ μήτηρ μου! Ὁ Ἴακχος!»

Θέλει νὰ μιλήσῃ, ἀλλ' ὁ Ἀϊδωνεὺς συγκρατεῖ αὐτὴν ἀπὸ τὸ φόρεμά της καὶ πίπτει πάλιν ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον της ὡς νεκρά. Τότε τὰ φῶτα σβήνουν καὶ μία φωνὴ λέγει:

—Ὁ θάνατος εἶναι ἀναγέννησις!.

Οἱ μύσται συνωθοῦνται τώρα πρὸς μίαν στοάν, εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ὁποίας ἀναμένει ὁ Πυρφόρος. Τοὺς ἀφαιροῦν τὸ δέρμα τοῦ νεβροῦ καὶ τοὺς ἐνδύουν τὸν καθαρὸν λινὸν χιτῶνα καὶ κατόπιν τοὺς ὁδηγοῦν ἐντὸς τοῦ Ναοῦ, φωτισμένου ἀπλέτως ὅπου τοὺς ἀναμένει ὁ Ἱεροφάντης, ὁ Μέγας τῆς Ἐλευσῖνος ἱερεύς.

Ὁ Πορφύριος περιγράφει τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὡς ἑξῆς:

Στεφανωμένοι μὲ μύρτα εἰσερχόμεθα μετὰ τῶν ἄλλων μυστῶν εἰς τὸν προθάλαμον τοῦ ναοῦ, ἀλλ' ὁ Ἱεροφάντης ἔρχεται νὰ μᾶς ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς. Κατ' ἀρχὰς πλυνόμεθα μὲ ὕδωρ... Ἀφοῦ ὡδηγήθημεν ἐνώπιον τοῦ Ἱεροφάντου, οὗτος μᾶς ἀναγινώσκει εἰς ἓν πέτρωμα (λίθινον βιβλίον) πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει ἐπὶ ποινῇ θανάτου νὰ ἀνακοινώσωμεν εἰς κανένα. Ἂς εἴπωμεν μόνον ὅσα συμβιβάζονται μὲ τὸν τόπον καὶ τὴν περίστασιν. Ἠθέλατε ἴσως γελάσει, ἐὰν τὰ ἠκούετε ἔξω τοῦ Ναοῦ· ἐδῶ ὅμως δὲν ἔχετε καμμίαν τοιαύτην διάθεσιν, ἀκούοντες τοὺς λόγους τοῦ πρεσβύτου καὶ παρατηροῦντες τὰ ἀποκαλυπτόμενα σύμβολα (πρόκειται περὶ τοῦ ἀνοίγματος τῆς κίστης). Καὶ ἀπέχετε πολὺ ἀπὸ τοῦ νὰ γελάσετε, ὅταν ἡ Δημήτηρ βεβαιώνει μὲ τὴν ἰδιαιτέραν της γλῶσσαν καὶ μὲ τὰ σημεῖα της, ὅλα ὅσα εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν ἀπὸ τὸν σεπτόν της ἱερέα. Τότε ἐν τέλει τὸ φῶς ἑνὸς γαληνίου θαύματος γεμίζει τὸν Ναόν. Βλέπομεν τὰ ἁγνὰ πεδία τῶν Ἠλυσίων· ἀκούομεν τοὺς χοροὺς τῶν μακάρων. Τότε ὁ ἱεροφάντης ὄχι μόνον δι' ἑνὸς ἐξωτερικοῦ φαινομένου καὶ διὰ φιλοσοφικῆς ἑρμηνείας, ἀλλ' ὄντως καὶ πραγματικῶς γίνεται ὁ δημιουργὸς καὶ ὁ ἀποκαλυπτὴς ὅλων τῶν πραγμάτων. Ὁ Ἥλιος δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ὁ Δᾳδοῦχός του, ἡ Σελήνη ὁ λειτουργός του παρὰ τὸν βωμὸν (ὁ ἐπιβώμιος) καὶ ὁ Ἑρμῆς ὁ μυστικός του κῆρυξ (ὁ Ἱεροκῆρυξ).

Ἀλλ' ἡ τελευταία λέξις ἐξεφωνήθη: Κὸγξ ὂμ Πάξ. Ἡ λειτουργία ἐτελείωσε καὶ εἴμεθα πλέον Ἐπόπται διὰ παντός».

Ἡ περιγραφὴ αὐτὴ τοῦ Πορφυρίου εἶναι ἀρκετὰ ἐκφραστική, ὥστε νὰ διαφωτίζῃ ἐπαρκῶς περὶ τοῦ τελευταίου μέρους τῆς μεγάλης Ἐλευσινίας μυήσεως.

Ἡ φράσις «Κὸγκ ὂμ Πάξ», μὲ τὴν ὁποίαν ἔληγεν ἡ τελετή, ἔχει προκαλέσῃ πολλὰς συζητήσεις, θεωρηθεῖσα καὶ ὡς σανσκριτικῆς καταγωγῆς. Πρόκειται ἐν τούτοις περὶ ἑλληνικῶν λέξεων, αἵτινες δύνανται νὰ ἑρμηνευθῶσι: *«Τέλος ὁ Θεός! ἀπέλθετε!»* (βλ. *Κὸγξ ὂ ὢν πάξ*),

Ἡ ὅλη μυστηριακὴ τελετὴ εἶναι δυνατὸν ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν μαρτυριῶν νὰ διακριθῇ εἰς τρία στάδια.

Πρῶτον ἦσαν *«τὰ δρώμενα»* τουτέστιν αἱ περιοδεῖαι εἰς τὸ καταβάσιον, αἱ δοκιμασίαι καὶ ἡ ἀναπαράστασις τοῦ δράματος τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Περσεφόνης. Δεύτερον στάδιον ἦσαν *«τὰ δεικνύμενα» καθ' ἃ ὁ Ἱεροφάντης ἐδείκνυε τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ τὰ σύμβολα.*

Τρίτον τέλος στάδιον ἦσαν *«τὰ λεγόμενα»* τὰ ἀπόρρητα τουτέστι, τὰ ὁποῖα ἀπεκαλύπτοντο εἰς τοὺς ἐπόπτας. Περὶ αὐτῶν, ἀποτελούντων τὴν ἀληθῆ μυστικὴν γνῶσιν, τὰ ὕπατα δηλ. φιλοσοφικὰ δόγματα, ἐλάχιστα ἐγράφησαν, διότι δι' αὐτὰ κυρίως ἐδίδετο ὁ ἐχεμυθείας καὶ σιγῆς φοβερὸς ὅρκος. Ἐξ ἀποσπασμάτων τοῦ Ὀρφέως καὶ ἐκφράσεών τινων τοῦ σοφιστοῦ Ἀριστείδου φαίνεται ὅτι ἐψάλλοντο ὕμνοι, ἀποκαλύπτοντες πλήρη τὴν Γνῶσιν.

«Ἐνόμιζον, γράφει ὁ Ἀριστείδης, ὅτι ἤγγιζα τὸν Θεόν, ὅτι ᾐσθανόμην τὴν προσέγγισίν του, εὑρισκόμην μεταξὺ ἐγρηγόρσεως καὶ ὕπνου, ὅτι τὸ πνεῦμα μου ἦτο ἐντελῶς ἐλαφρόν. Οὐδεὶς θνητὸς θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ περιγράψῃ καὶ τὸ κατανοήσῃ, ἂν δὲν εἶναι μύστης. Ἡ νέα αὕτη Ζωὴ δὲν ὑπόκειται εἰς τοὺς νόμους τῆς κατωτέρας Ζωῆς. Ἡ γέννησις καὶ ὁ θάνατος δὲν τὴν ἐπηρεάζουν πλέον. Δύναταί τις ἐπὶ μακρὸν νὰ ὁμιλῇ διὰ τὸν Αἰώνιον, ἀλλ' ὁ ὁμιλῶν περὶ Αὐτοῦ χωρὶς προηγουμένως νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν Ἅδην δὲν γνωρίζει τί λέγει».

Ὁ ἀδ.·. Κ. Κουρτίδης (βιβλ. 56) γράφει ὅτι ἡ μύησις εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια ἐγίνετο κατὰ διάφορα στάδια, ποικίλους βαθμούς, ἐπιτρέποντας τὴν βαθμιαίαν μύησιν καὶ τέλος τελείαν ἀποκάλυψιν τῶν ἱερῶν θεσμῶν. Πολλάκις ὅμως οἱ μεμυημένοι δὲν ἔφθανον εἰς τὸ τελευταῖον στάδιον τῆς τελείας μυήσεως, διότι αὕτη ἀπῄτει πρὸ παντὸς ὅρους ἠθικούς, τοὺς ὁποίους ὁ Ἱεροφάντης ἐξήταζε μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ ἐξαιρετικὴν αὐστηρότητα ὡς καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀρετήν. Τοιουτοτρόπως ὑπῆρχον κατώτεραι καὶ ἀνώτεραι διδασκαλίαι τῶν Ἱεροφαντῶν ἔχουσαι φιλοσοφικὸν χαρακτῆρα τῶν ὁποίων τὴν σημασίαν τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν ἑρμηνείαν μόνον αὐτοὶ ἐγνώριζον. Ἀπετέλουν δὲ ταῦτα εἶδος τι Συμβολικῆς ἡ ὁποία ἴσχυεν ὁλοκληρωτικῶς μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς παρακμῆς, τῆς ἐποχῆς τοῦ Πλουτάρχου.

Αἱ περὶ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων γνῶμαι ἀρχαίων καὶ μεταγενεστέρων συγγραφέων.

Ὁ ὁμηρικὸς ὕμνος εἰς Δήμητρα ἔλεγεν:

«Ὄλβιος ὃς τάδ' ὄπωπεν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων·
ὃς δ' ἀτελὴς ἱερῶν, ὅς τ' ἄμμορος, οὔποθ' ὁμοίην
αἶσαν ἔχει, φθίμενός περ, ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι.

Ὁ ποιητὴς Πίνδαρος λέγει περὶ αὐτῶν.·.

Ὄλβιος ὅστις ἰδὼν κεῖν'
εἶσιν ὑπὸ χθόνα·
οἶδε μὲν βίου τελευτὰν
οἶδε δὲ διόσδοτον ἀρχάν.

Σύμφωνα μὲ τὸν Εὐριπίδην «εὐτυχεῖς καὶ εὐδαίμονες εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν τὰ μυστήρια τῶν θεῶν, οἱ ὁποῖοι καθαγιάζουν τὴν ζωὴν αὐτῶν, «ἑορτάζοντες τὰ ὄργια εἰς τὰ ὄρη».

Διὰ τὸν Σοφοκλέα ν εἰς τὰ μυστήρια μόνον εἶναι ἡ ζωή. Ἀλλαχοῦ βασιλεύουν μόνον ἡ δυστυχία καὶ ἡ κακία.

Ὁ χορὸς τῶν μυστῶν εἰς τὸν Ἀριστοφάνη διακηρύσσει, ὅτι δι' αὐτοὺς μόνον, τοὺς μύστας δηλ., εἶναι ὁ ἥλιος καὶ δι' αὐτοὺς τὸ δῶρον τοῦ φωτός, διότι αὐτοὶ τηροῦν τοὺς κανόνας τῆς ἀρετῆς.

Ὁ Πλάτων βεβαιώνει ὅτι τὸ τέλος τῆς μυήσεως ἦτο ἡ ἀποκατάστασις τῆς ψυχῆς εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην «ἐκ τῆς ὁποίας κατέπεσε, εἰς τὴν ἐκ γενετῆς ἕδραν τῆς τελειοποιήσεώς της». Ἀναφέρει τὸν Σωκράτη, ὡς ἐκφράζοντα γνώμην, ὅτι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἵδρυσαν τὰ μυστήρια, ἦσαν ἐντριβεῖς περὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, διότι αὐτὰ ὑπόσχονται εἰς τὸν μυούμενον νὰ εὕρῃ θέσιν εἰς τὴν κατοικίαν τῶν θεῶν μετὰ θάνατον, ἐνῷ βόρβορος αἱ ρύπος θὰ περιεκύκλουν τὰς ἄλλας ψυχάς.

Ὁ Πλάτων ἐπίσης γράφει περὶ τῶν μυστηρίων «τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ τὰ θεωρήσῃ καὶ νὰ τὰ ἴπῃ ὡς πλέον εὐλογημένα ὅλων, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ γινόμενοι δεκτοὶ ἀναβαίνουν διὰ τῆς σκέψεως εἰς τὴν καταληπτὴν ὡραιότητα. Ἀναμιμνήσκεται τῆς συμβουλῆς, ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς ἓν Ὀρφικὸν τεμάχιον ἀκαθορίστου χρονολογίας:

«Προχώρει εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν καὶ κατάλαβε τὸν μόνον κυβερνήτην τοῦ κόσμου». Ἐν τέλει ὁ Πλάτων λέγει ὅτι τὸ τέλος τῶν μυστηρίων ἦτο νὰ φέρῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων εἰς ἐπικοινωνίαν καὶ ἕνωσιν μετὰ τῶν θεῶν».

Ὁ Ἰσοκράτης καθορίζει τὰ Μυστήρια ὡς «ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου πρὸ παντὸς ἔχει ἀνάγκην ἡ ἀνθρωπίνη φύσις».

Ὁ Κικέρων μεταξὺ τῶν Λατίνων συγγραφέων ὁμιλεῖ περὶ τῶν ἱερῶν καὶ σεβαστῶν διδασκαλιῶν τῆς Ἐλευσῖνος, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἡ ἀρχὴ μιᾶς ζωῆς ὀρθοῦ λόγου καὶ ἀρετῆς.

Κατὰ τὴν γνώμην του ἐπίσης «αἱ Ἀθῆναι πολλὰς ἐξαιρετικὰς καὶ ἐξ ἴσου θεία; ἐμπνεύσεις παρήγαγον» ἀλλ' οὐδὲν ἔδωκαν καλλίτερον ἀπὸ τὰ μυστήρια ἐκεῖνα, διὰ τῶν ὁποίων ἀποσπώμεθα» ἀπὸ μίαν βάρβαρον καὶ ἔξω τοῦ ὀρθοῦ λόγου εὑρισκομένην ζωὴν καὶ ἐξημερωνόμεθα. Βεβαιώνει περαιτέρω, ὅτι ἡ ἐλπὶς τὴν ὁποίαν ἐνέπνεον, ἦτο ἡ ἐλπὶς εὐδαίμονος ἀθανασίας.

Σύμφωνα μὲ τὸν Στράβωνα «ὁ μυστικὸς ἑορτασμὸς τῶν μυστηρίων διασώζει τὴν μεγαλοπρέπειαν τὴν ὀφειλομένην εἰς τὴν θεότητα».

Ὁ Ἀριστείδης ὁρίζει τὴν Ἐλευσῖνα ὡς «τὸν κοινὸν ναὸν τῆς γῆς».

Ὁ Πορφύριος ἐνδιατρίβει ἐπὶ τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν, τὰς ὁποίας ἐχάραξαν αἱ ἱεραὶ διδασκαλίαι.

Ὁ Ἐπιφάνιος ἀνάγει τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς βασιλείας τοῦ Ἰνάχου, ἤτοι 1800 καὶ πλέον ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ.

Ὁ George Stanley Faber πιστεύει ὅτι ταῦτα συνδέονται στενῶς μὲ τὴν «λατρείαν τῆς Κιβωτοῦ» (Arkito Worship). Ἀλλ' ἡ θεωρία τοῦ Faber ἦτο ὅτι τὰ Μυστήρια τῆς Κιβωτοῦ, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος ἀνάγει εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τῆς ἀρχαιότητος, ἐσυμβόλιζον μὲ τὴν διάσωσιν τοῦ Νῶε καὶ τὴν ἀναγέννησιν τῆς γῆς, τὰ δόγματα τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀθανασίας.

Ὁ Πλούταρχος (Ἶσις καὶ Ὄσιρις) γράφει ὅτι αἱ περιπλανήσεις τῆς Ἴσιδος ἀναζητούσης τὸν Ὄσιριν δὲν διέφερον ἀπὸ τὰς περιπλανήσεις τῆς Δήμητρος ἀναζητούσης τὴν Περσεφόνην. Καὶ τὴν γνώμην αὐτὴν υἱοθετοῦν ὁ Σαὶν Κρουὰ (Mystères du Paganisme) καὶ ὁ Κρόϋτσερ (Symbolik und Arkaologie) καὶ τονίζουν ὅτι δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἀνακάλυψις τοῦ πρώτου εἰς τὴν Βύβλον καὶ τῆς δευτέρας εἰς τὸν Ἅδην συμβολίζουν τὴν μετὰ θάνατον ἀποκατάστασιν τῆς ψυχῆς εἰς τὴν αἰωνίαν Ζωήν.

Πιστεύεται ὑπό τινων ὅτι ὁ Βιργίλιος εἰς τὸ 6ον βιβλίον τῆς Αἰνειάδος, περιγράφει τὴν κάθοδον τοῦ Αἰνείου εἰς τὸν Ἅδην μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ δώσῃ μίαν ἀναπαράστασιν τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων.

Ὁ Πρόκλος λέγει ὅτι οἱ μυούμενοι συνήντων κατ' ἀρχὰς «πολλαπλοῦς καὶ πολυμόρφους Θεούς». Μετὰ τὴν εἴσοδόν των ὅμως εἰς τὰ ἐνδότερα δὲν εὕρισκον κατωτέρας θεότητας· τοὐναντίον ἐδέχοντο θείαν ἐπιφώτισιν καὶ μετελάμβανον αὐτῆς ταύτης τῆς οὐσίας τῆς θεότητος. Ὁ αὐτὸς προχωρεῖ μέχρις ἀντιπαραβολῆς τῆς μεταδιδομένης φωτίσεως ἐν τοῖς Μυστηρίοις πρὸς τὴν λαμβανομένην μυστικιστικῶς διὰ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως. «Καὶ οὕτω» προχωρεῖ λέγων, «ἐὰν ἡ ψυχὴ κυττάξῃ πρὸς τὰ ἔξω, βλέπει σκηνὰς καὶ εἴδωλα πραγμάτων, ἐπανερχομένη ὅμως εἰς ἑαυτήν, διακρίνει καὶ ἀνακαλύπτει τὴν ἰδικήν της οὐσίαν. Ἐν ἀρχῇ φαίνεται ὅτι παρατηρεῖ ἑαυτὴν μόνον, ἀλλ' ἀφοῦ εἰσδύσῃ περισσότερον, ἀντιλαμβάνεται ἐκεῖνο ὅπερ καλεῖται νοῦς, ὅταν δὲ εἰσδύσῃ ἔτι ἐνδότερον εἰς τὸ ἄδυτον, τότε θεᾶται τῆς θείας Οὐσίας, εἶναι δὲ τοῦτο ἡ ἐξοχωτέρα τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, τουτέστιν ἡ ἀνύψωσις τῆς ψυχῆς εἰς ἀνωτέρους ὁρίζοντας μέχρι καὶ τοῦ θείου, ἵνα φθάσῃ καὶ ἑνωθῇ στενῶς μετ' ἐκείνου, ὅπερ εἶναι ἀνέκφραστον καὶ ὑπεράνω πάντων τῶν πραγμάτων. Ὅταν φθάσῃ τόσον ὑψηλὰ μέχρι τῆς Πρώτης Ἀρχῆς ἡ ψυχὴ τελειώνει τὸ ταξίδιόν της καὶ ἀναπαύεται».

Παρομοία περίπου εἶναι καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Σαλλουστίου.

Ὁ Θέων τέλος λέγει ὅτι τὸ πνευματικὸν διάδημα τῶν ἐποπτῶν ἦτο ἡ φιλία των μετὰ τοῦ Θείου.

Σημασία τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων.

Τὰ ἀνωτέρω σταχυολογήματα εἶναι ἀρκετὰ παραστατικὰ ὥστε νὰ δίδουν μίαν περιληπτικὴν ἀντίληψιν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν τὸ ἀρχαῖον κλασσικὸν πνεῦμα ἐθεώρει τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια. Τὰ Μυστήρια εἶχον κατάλαβει τὴν θέσιν των πολλοὺς αἰῶνας πρὶν ἢ ἡ φωνὴ τοῦ Πινδάρου ὑψωθῇ ὡς ὑμνήτρια αὐτῶν. Τόσον ἐξέχουσα ἦτο ἡ θέσις αὐτή, ὥστε ἡ μύησις ἐξισοῦτο σχεδὸν πρὸς ἔθιμον παγκόσμιον, ἡ παράλειψις τοῦ ὁποίου σχεδὸν ἀπετέλει μέγα στῖγμα. Ἡ περίπτωσις τοῦ Σωκράτους, ὅστις ἠρνήθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Ἱερὸν—πιθανὸν διότι ἦτο διδάσκαλος τῆς ἐλευθερίας καὶ ὡς τοιοῦτος δὲν εἶχε τὴν διάθεσιν νὰ ὑποβληθῇ εἰς τοὺς περιορισμοὺς τυπικῶν δεσμῶν—δύναται νὰ παραβληθῇ μὲ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἰς ἄλλας ἡμέρας τοῦ Χριστιανισμοῦ θὰ ἠρνεῖτο τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος. Ὁ Σωκράτης ὡς ἐκ τούτου ἐν μέρει ἐθεωρεῖτο ὡς ὕποπτος. Πρὸς τούτοις τὰ Μυστήρια ἐπροστατεύοντο ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος, πᾶσα δὲ νύξις περὶ τῶν τελουμένων ἐν τῷ Ἐσωτέρῳ τοῦ Ἱεροῦ, γινομένη δημοσίᾳ, ὄχι μόνον ἀπηγορεύετο, ἀλλὰ καὶ κατεδικάζετο ὑπὸ τῆς δημοσίας ἀντιλήψεως. Γνωρίζομεν ὡρισμένην περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ ἀκροατήριον ἠγέρθη ὁλόκληρον, ὡς εἷς ἄνθρωπος, ἕτοιμον νὰ σπαράξῃ τὸν μέγαν αὐτοῦ ποιητὴν Αἰσχύλον, διότι εἰς μίαν τῶν τραγῳδιῶν του—διδασκομένην διὰ πρώτην φορὰν—ὑπετέθη ὅτι ἔκαμνε κάποιον ὑπαινιγμὸν περὶ τῶν ἐπισήμων μυστικῶν καὶ τότε μόνον οὗτος ἐδικαιώθη, ὅταν ἀπέδειξε ὅτι δὲν εἶχε μυηθῆ εἰς τὰ Μυστήρια.

Πᾶν παίσμα, γινόμενον κατὰ τὴν ἑορτήν, ἀνεφέρετο ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος βασιλέως εἰς τὴν «ἱερὰν γερουσίαν», τουτέστιν εἰς δικαστήριον ἐπιτοπίων, μέλη τοῦ ὁποίου ἦσαν οἱ Εὐμολπίδαι καὶ οἱ Κήρυκες καὶ ἐτιμωρεῖτο ὑπὸ ταύτης. Ἂν διεπράττετο βαρὺ παράπτωμα, ὁ ἄρχων βασιλεὺς ὤφειλε νὰ ἀναφέρῃ τοῦτο τὴν πρώτην ἡμέραν μετὰ τὸ πέρας τῶν μυστηρίων εἰς τὴν Βουλὴν τῶν 500, εἰδικῶς συνεδριάζουσαν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἡ ὁποία ἐπελαμβάνετο τῆς τιμωρίας τῶν ἀσεβησάντων εἰς τὰ μυστήρια. Ἦσαν δ' αἱ ποιναὶ ἐπὶ ἀσεβείᾳ βαρύταται, μὴ ἀποκλειομένης οὐδὲ τῆς θανατικῆς ποινῆς καὶ τῆς δημεύσεως τῆς περιουσίας τῶν ἀσεβούντων. Τὰ παραδείγματα τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ Ἀνδοκίδου εἶναι ἀρκετὰ νὰ δείξουν, πόσον οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν αὐστηροὶ κατὰ τῶν ἀσεβούντων εἰς τὰ μυστήρια.

'Αλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀπροσεξίας ἀσεβοῦντας εἰς ταῦτα, ὡς λ. χ. εἰς τοὺς ἀμυήτους τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὸ ἄδυτον, πολλάκις ἐπεβλήθη ἡ θανατικὴ ποινή.

Γνῶμαι διαφόρων συγχρόνων συγγραφέων περὶ τοῦ φιλοσοφικοῦ περιεχομένου τῶν 'Ελευσινίων μυστηρίων.

'Ο R. Steiner (Le Myst. Chret. σελ. 164) γράφει: «Αἱ ἑορταί, αἱ ὁποῖαι ἐδίδοντο δὶς τοῦ ἔτους, παρίστανον τὸ μέγα δρᾶμα τοῦ Σύμπαντος, ὅπου διαδραματίζεται τὸ Πεπρωμένον τοῦ θείου εἰς τὸν κόσμον καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. 'Η συμβολικὴ ἀναπαράστασις τοῦ κοσμογονικοῦ καὶ ἀνθρωπίνου δράματος ἀπετέλει τὴν τελευταίαν πρᾶξιν τῆς μυήσεως. Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἔννοιαν τοῦ μύθου τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Περσεφόνης. 'Εκεῖνο τὸ ὁποῖον κατοικεῖ ἐναλλὰξ εἰς τὸν "Αδην καὶ τὴν γῆν, εἶναι ἡ ψυχή. 'Αλλ' αὐτή, παρασυρθεῖσα ἀπὸ τὸ Πεπρωμένον, ἀπεφάσισε νὰ συμμερισθῇ τὰς τύχας του. 'Εγεύθη τοὺς καρποὺς τοῦ "Αδου, ἐχόρτασεν ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ τὸ ἐφήμερον.

Διὰ τὴν αἰτίαν αὐτὴν δὲν δύναται νὰ κατοικῇ διαρκῶς εἰς τὰ ὕψη τοῦ θείου, ἀλλὰ ἐπανέρχεται ἀδιακόπως εἰς τὸ βασίλειον τῶν σκιῶν. 'Η Δημήτηρ εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἰσχύος, ὁπόθεν ἐξῆλθεν ἡ ψυχή. 'Η δύναμις αὐτὴ θέλει νὰ δώσῃ τὴν ἀθανασίαν εἰς τὸν ἄνθρωπον. 'Η Δημήτηρ καλύπτει τὸν προστατευόμενόν της εἰς τὸ πῦρ. 'Αλλ' ὁ ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ νὰ ὑποφέρῃ τὴν δύναμιν τοῦ φωτός, τοῦ πνεύματος. Οὕτω ἡ Δημήτηρ ἀναγκάζεται νὰ μὴ συνεχίσῃ τὴν προσπάθειάν της, καὶ ἱδρύει λατρείαν, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος θὰ συμμετάσχῃ τοῦ θείου, ἐφ' ὅσον εἶνε τοῦτο δυνατόν. 'Ο "Ιακχος ἐξ ἄλλου ἢ Διόνυσος εἶναι τὸ αἰώνιον θεῖον, τοῦ ὁποίου αἱ ἀκατάπαυστοι μεταμορφώσεις δημιουργοῦν τὸν κόσμον».

Κατὰ τὸν Ed. Schuré ὁ μῦθος οὗτος εἶναι ἡ συμβολικὴ παράστασις τῆς ἱστορίας τῆς ψυχῆς, τῆς καθόδου αὐτῆς εἰς τὴν ὕλην, τῶν παθημάτων της εἰς τὰ σκότη τῆς λήθης μετὰ τὴν ἀνάληψιν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν αἰωνίαν Ζωήν. Μὲ ἄλλους λόγους εἶναι τὸ δρᾶμα τοῦ σφάλματος καὶ τῆς ἀπολυτρώσεως ὑπὸ τὴν 'Ελληνικὴν μορφήν».

«Πᾶν ὅ,τι παρήγαγεν ἡ 'Ελευσὶς εἰς τοὺς μύστας της». γράφει ὁ ἴδιος (Sanct. d' Orient), «διὰ ἀλλεπαλλήλων συγκινήσεων καὶ μιᾶς τελείας πλημμύρας φωτός, ἦτο ἡ διακοπὴ τῆς πεζῆς ζωῆς καὶ τὸ συναίσθημα τῆς ἰδεώδους τοιαύτης. 'Η ἰδεώδης ζωὴ εἶνε ἡ ὀργανικὴ ἐπικοινωνία τῆς ψυχῆς μὲ τὸ ἄπειρον, μὲ τὴν ἀνθρωπότητα, μὲ τὸν θεόν. 'Η νέα αὕτη ἐπικοινωνία μὲ τὸ ἄπειρον ἦτο αὐτὴ αὕτη ἡ ἀποκάλυψις τῆς στενοτάτης σχέσεως τῶν ἀναριθμήτων ὄντων, τὰ ὁποῖα ὅλα προέρχονται ἀπὸ τὸ ἀρχέτυπον καὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ σύμπαντος, εἰκόνες πολυπληθεῖς, μορφαὶ ἐξελισσόμεναι, ἐκφυλιζόμεναι ἢ ἀποκαθιστάμεναι ὑπὸ τοῦ Αἰωνίου—"Αρρενος καὶ τοῦ Αἰωνίου—Θήλεος».

'Ο A. Waite, ἀσχολούμενος ἐπίσης μὲ τὸ ἐσωτερικὸν περιεχόμενον τῶν 'Ελευσινίων Μυστηρίων (βλ. 3, τόμ. Α', σελ. 247), γράφει τὰ ἑξῆς:

«'Ο σεβασμός, ὃν ἐπέδειξαν διὰ τὰ Μυστήρια οἱ μεγάλοι πνευματικοὶ φιλόσοφοι ἐπιβάλλει λογικῶς νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ μεγάλη αὐτὴ τελετουργία δὲν ἐστερεῖτο μεγάλης ἐννοίας, ἐντὸς τοῦ μέτρου ἐννοεῖται τόπου καὶ χρόνου. 'Ο Warburton εὑρίσκεται ἐγγύτερον τῆς ἀληθείας παρὰ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀντέκρουσαν τὰς γνώμας του, καὶ εἴτε τὸ Δόγμα τῆς Θείας 'Ενότητος εἰσῆλθεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἐκ τῶν Μυστηρίων, εἴτε ἡ φιλοσοφία ἡρμήνευσε τὰ Μυστήρια κατὰ τὸ ἴδιον αὐτῆς δόγμα, ἡ μέση ὁδός, τὴν ὁποίαν ὑπέδειξεν ὁ Λενορμάν, εἶναι ἴσως ἡ σοφωτέρα. «Εἰς τὴν ἀνωτέραν μύησιν» γράφει, «ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παρουσιάζετο πρὸς θαυμασμὸν εἰς τοὺς ἐπόπτας πρέπει νὰ ἀπετελεῖτο ἀπὸ μύθους πολυπλόκους καὶ ξένους πρὸς τὴν δημοσίαν θρησκείαν, μύθους εἰς τοὺς ὁποίους ἀπεδίδετο βαθεῖα σημασία, παρέχουσα περισσοτέραν ἐσωτερικὴν γνῶσιν ἐν τῇ κατανοήσει τῆς ἐσωτερικῆς φύσεως τῶν θεῶν.'Εξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς *ἐποπτεία*. καὶ ἰδίως τὸ σημαντικώτερον ἀκόμη *αὐτοψία*, τὸ ὁποῖον τόσον σαφῶς ἀποδεικνύει ὅτι οἱ ἐπόπται ἐφημίζοντο ὅτι βλέπουν τοὺς θεοὺς πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἐν τῇ πραγματικῇ των οὐσίᾳ».

'Ο W. von Uxcull εἰς τὸ τελευταῖον βιβλίον του «Die Eleusinischen Mysterien» τονίζει ὅτι βάσ[illegible] τῆς μυήσεως βεβήλου τινὸς εἰς τὰ μυστήρια ταῦτ ἦτο τὸ «Γνῶθι σαυτόν». Τὸ σῶμα καὶ ἡ ζωὴ ὑπόκε[illegible]ται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία γεννᾷ τὸν ἔρωτα καὶ τὸ μῖσος, τὸν πόθον καὶ τὸν φόβον, ἀναπτύσσουσα τὴν κρίσιν καὶ ἐντείνουσα τὴν μνήμην. Εἰς τὸ κέντρον τῆς ψυχῆς ἑδρεύει ὁ πνευματικὸς πυρὴν τῆς προσωπικότητος, τὸ θεῖον τμῆμα, τὸ ὁποῖον δίδει ἡμῖν τὴν πλήρη κατανόησιν τοῦ ἑαυτοῦ μας, τὸ «Γνῶθι σαυτόν».

'Ο καθηγητὴς τέλος τοῦ Πανεπιστημίου 'Α. 'Αρβανιτόπουλο γράφει τὰ ἑξῆς (βιβλ. 32, τόμ. 9ος εἰς λ. ***μυστήριον***).

«Οἱ μετέχοντες τῶν καθ' αὐτὸ μυστηρίων ἦσαν ὡρισμένοι καὶ παρεσκευασμένοι διὰ *μυήσεως—καθάρσεως—συστάσεως*, μετὰ τὰς ὁποίας μετεῖχον τῆς *τελετῆς—ἐποπτείας*. Τὰ δ' ἐκτελούμενα *ἀπόρρητα* ἐν τοῖς μυστηρίοις ἅτινα ἰδιαιτέρως ἐχαρακτηρίσθησαν κατόπιν ὡς *ὄργια* ὑπὸ τὴν κοινὴν ἔννοιαν, διεκρίνοντο εἰς *λεγόμενα—δεικνυόμενα—δρώμενα*.

'Επίσης τὸ ἐν 'Ελευσῖνι ἀνευρεθὲν τελεστήριον καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ ἀπέδειξαν ὅτι δὲν ὑπῆρχε τι ἐκεῖ τὸ τερατωδῶς ἀπόκρυφον, τὸ μυστηριῶδες καὶ ἀποτροπαίως ὀργιαστικὸν ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ. 'Απομένει πρὸς ἔρευναν ἡ διάγνωσις τῶν ἀπορρήτων· στοιχεῖα τινὰ πρὸς τοῦτο διαφωτίζουσι· τὰ εὑρεθέντα μικρὰ ἀντικείμενα, ἀγγεῖα ἰδίως μετὰ παραστάσεων, καὶ περισωθεῖσαι πληροφορίαι, στηριζόμεναι εἰς αὐτὰ καὶ ἐξελεγχόμεναι ὑπ' αὐτῶν· διὰ τούτων ἀποκαλύπτεται ὅτι ὄντως οἱ μύσται καὶ ἐπόπται, οἱ μετέχοντες ἅπαντες τοῦ κύκλου τῶν μυστηρίων, ἐδιδάσκοντο καὶ ἐμάνθανον πολλὰ περὶ τῆς παρούσης καὶ μελλούσης ζωῆς, περὶ ἀναστάσεως καὶ κρίσεως τῶν ἐν τῷ βίῳ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πράξεων. Ταῦτα δ' ἔβλεπον ἔτι μᾶλλον διά τινος ὑψηλοτέρας *ἐκστάσεως*, ἐκτυλισσόμενα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. "Ωστε τὰ μυστήρια ἐνεῖχον οὐ μόνον τελετὰς ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ ὑψηλοτάτας ἀληθείας καὶ διδασκαλείας βαθυτέρας καὶ μόνον ἠθικάς.

'Επίδρασις ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Μεγάλη ὑπῆρξε—κατὰ πολλοὺς συγγραφεῖς—ἡ ἐπίδρασις τῶν 'Ελευσινίων Μυστηρίων ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἡ ὁποία παρέλαβε πολλὰ παρ' αὐτῶν.

«Τὰ δάνεια δὲν περιωρίσθησαν εἰς τὴν γλῶσσαν, εἰς τὴν χρῆσιν λέξεων, εἰς μυστήρια ἢ 'Επόπτας», γράφει ὁ Decharme, «'Ολίγον κατ' ὀλίγον, μάλιστα δ' ἐπὶ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἡ *μυστικὴ* διδασκαλία εἰσήχθη εἰς τὴν 'Εκκλησίαν. "Εκτοτε εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων ἀπαντᾷ συχνότερον ὁ χαρακτηρισμὸς καὶ ἡ διαίρεσις τῶν Μυστηρίων, τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλονται εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, εἰς τὴν διδασκαλίαν, τοὺς προσηλυτισμούς, τὴν προοδευτικὴν μύησιν (κατήχησιν) καὶ τὴν ἱεραρχίαν, τὴν ὁποίαν αὕτη παρεδέχετο. Πλῆθος ἐθίμων καὶ τελετῶν διῆλθον τοιουτοτρόπως ἀπὸ τὴν μυστικὴν τῶν ἐθνικῶν εἰδωλολατρίαν εἰς τὸν χριστιανισμόν, ὡς λόγου χάριν ὁ καταμερισμὸς τῶν χριστιανῶν εἰς κοινότητας χριστιανικὰς ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐλάμβανον εἰς τὰ Μυστήρια, αἱ διακριτικαὶ θέσεις, αἱ ὁριζόμεναι εἰς τὰς διαφόρους τάξεις τῶν πιστῶν εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἡ τυπικὴ ἀπομάκρυνσις τῶν κατηχουμένων κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν Πιστῶν καὶ τὴν 'Αγίαν Μετάληψιν, ἡ ἐντολὴ τῆς σιωπῆς, ἡ προσοχὴ εἰς τὰς θύρας, κτλ.».

'Ο ἀδ.'. Κουρτίδr προσθέτει ὅτι «μεταξὺ ἄλλων δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν τὴν *ἀκρόασιν* τοῦ Εὐαγγε-

λίου καὶ τοῦ *κηρύγματος*, μετὰ τὸ ὁποῖον ἀνεχώρουν οἱ κατηχούμενοι. Μετεχειρίζοντο δ' οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ καὶ τὰ ἱερὰ *σύμβολα*. ἔχοντα ἀλληγορικὴν σημασίαν. Τοιαῦτα δὲ ἦσαν ὁ σταυρός, ὁ ἰχθύς, ἡ ναῦς, ἡ κιβωτός, ἡ λύρα, ἡ ἄγκυρα, ἡ ἑπτάφωτος λυχνία, τὸ κλῆμα, ἡ ἐλαία. ὁ ἀλέκτωρ κτλ. Εἰς τὴν χριστιανικὴν λειτουργίαν ὑπάρχουν ἐναλλὰξ τὰ *λεγόμενα* καὶ τὰ *δρώμενα*, τὰ ὁποῖα λέγει καὶ τελεῖ ὁ ἱερεύς. Τοιουτοτρόπως ἡ 'Εθνικὴ Συμβολικὴ μετετράπη ἐν πολλοῖς εἰς τὴν Χριστιανικὴν Συμβολικήν». (βιβλ. 55. σελ. 207—208).

Καὶ ὁ Steiner ἐπίσης γράφει:

«Ὁ Σταυρὸς τοῦ Γολγοθᾶ εἶναι ὁλόκληρος ἡ λατρεία τῶν ἀρχαίων Μυστηρίων συσσωματωμένη εἰς μίαν πρᾶξιν. Ὁ σταυρὸς οὗτος μᾶς φαίνεται ἐξ ἀρχῆς ὡσὰν ἕνα σύμβολον ἱερὸν εἰς τὴν ἀμνημόνευτον σειρὰν τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν. Μᾶς φαίνεται τέλος ὡς ἕν μοναδικὸν γεγονός, τὸ ὁποῖον λαμβάνει ἰσχὺν νόμου δι' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα, ὡς ἐξέχων τύπος τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τὸ μυστικὸν στοιχεῖον τοῦ χριστιανισμοῦ δύναται νὰ ἐννοηθῇ ὀρθῶς. Ὁ χριστιανισμὸς ὡς πρᾶξις *μυστικὴ* εἶναι εἶδος τι *ἐξελίξεως εἰς τὴν σοφίαν τῶν Μυστηρίων*.

Σχέσις μεταξὺ 'Ελευσινίων Μυστηρίων καὶ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ. Πολλοὶ τέκτονες συγγραφεῖς ἀνευρίσκουν σχέσεις καὶ δεσμοὺς τῶν 'Ελευσινίων μυστηρίων πρὸς τὰ Τεκτονικὰ μυστήρια.

Ὁ ἀδ.'. A. Mackey τονίζει ὅτι ἀνεξαρτήτως τοῦ πραγματικοῦ τρόπου τοῦ συμβολισμοῦ, εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ ἀληθὴς ἑρμηνεία τῶν 'Ελευσινίων Μυστηρίων ἦτο ἡ μετάβασις διὰ τοῦ θανάτου εἰς τὴν αἰωνίαν Ζωὴν καὶ ὅτι ἡ μὲν ἐπικίνδυνος σκηνὴ τῆς μυήσεως ἀνεφέρετο εἰς μίαν ἀπώλειαν, ὁ δὲ χαρμόσυνος πανηγυρισμὸς κατόπιν εἰς μίαν ἀνάστασιν. Θὰ ἦτο ἑπομένως ἀνόητον ἐντελῶς νὰ ἀρνηθῇ τις τὴν σύμπτωσιν ἥτις διαπιστοῦται μεταξὺ τοῦ 'Ελευσινίου δράματος καὶ τοῦ 3ο. Δὲν ἰσχυριζόμεθα βεβαίως ὅτι τὸ 'Ελευθεροτεκτονικὸν δρᾶμα εἶναι ὁ ἄμεσος διάδοχος τοῦ πρώτου, πρέπει ὅμως νὰ ὑπῆρξε μία κοινὴ πηγὴ ἰδέας διὰ τὴν καταγωγὴν ἀμφοτέρων.

Τὸ δίδαγμα, τὸ δόγμα, τὸ σύμβολον καὶ ἡ μέθοδος διδασκαλίας εἶναι ὅμοια: Τὰ 'Ελευσίνια Μυστήρια ἐθεωροῦντο τόσον σπουδαῖα, ὥστε ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους καὶ εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Πεντακοσίων εἶχεν ἀνατεθεῖ ἡ τήρησις τῶν διατάξεων αἱ ὁποῖαι ἐρρύθμιζον τὰ Μυστήρια αὐτά. Πᾶσα ἀπόπειρα ἀποκαλύψεως τῶν ἐσωτερικῶν τελετῶν μυήσεως ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου.

Ὁ Λίβιος (XXXI, 14) ἀναφέρει σχετικῶς τὰ ἑξῆς:

«Δύο νέοι 'Ακαρνᾶνες, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον μυηθεῖ, εἰσῆλθον τυχαίως εἰς τὸν Ναὸν τῆς Δήμητρος κατὰ τὰς τελετὰς τῶν Μυστηρίων. 'Ανεκαλύφθησαν ἀμέσως ἀπὸ τὰς ἀνοήτους ἐρωτήσεις των καὶ ὡδηγήθησαν πρὸ τῶν 'Ιερέων, καίτοι δὲ ἦτο φανερὸν ὅτι ἡ εἴσοδός των ἦτο ἐντελῶς τυχαία, ἐθανατώθησαν διὰ τὸ φρικαλέον ἔγκλημά των».

Εἶναι ὅμως δύσκολον προσθέτει ὁ Μάκεϋ καὶ ἴσως ἀδύνατον νὰ ἀνεύρῃ τις ὅλους τοὺς συνδετικοὺς κρίκους τῆς ἱστορικῆς ἁλύσεως. Βλέπομεν τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος μιᾶς διεπούσης ἰδέας, τὸ κέντρικὸν ὅμως αὐτῆς σημεῖον μᾶς διαφεύγει».

Κατὰ τὸν ἀδ.'. Γ. Σκαλιέρην καὶ αὐτοὶ οἱ βαθμοὶ μυήσεως τῶν 'Ελευσινίων Μυστηρίων ἀντιστοιχοῦν πρὸς τοὺς ἐν χρήσει σήμερον εἰς τὸν 'Ελευθεροτεκτ.'. βαθμούς, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ περιοδεῖαι καὶ δοκιμασίαι τῶν ὑποψηφίων. Σύμβολα ἦσαν ἐν χρήσει καὶ τότε, ἡ μυστικὴ λάρναξ, ἡ δᾴς, ὁ ὄφις, τὰ μυστικὰ γεύματα, τὰ ῥόδια, οἱ ἱεροὶ ἀριθμοί, 3-4-5-7. Κατὰ τὸν αὐτὸν 'Αδ.'. τὰ 'Ελευθεροτεκτ.'. Μυστήρια προσεγγίζουν περισσότερον πρὸς τὰ 'Ελευσίνια ἢ πρὸς τὰ 'Ινδικά, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν καθηγητὴν ἀδ.'. 'Ανδρ. Λεφέβρ ἀπέμειναν ἐν πρωτογόνῳ μορφῇ. Αἱ νεώταται δὲ τῆς Κνωσσοῦ ἀνασκαφαὶ οὐδεμίαν καταλείπουν ἀμφιβολίαν ὅτι καὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν μυστηρίων ἀρχαιότερα ἦσαν τὰ 'Ελληνικά».

Παρὰ ταῦτα ἡ φαινομένη ἐσωτερικὴ σχέσις καὶ συγγένεια δέον νὰ μὴ θεωρῆται ὡς ἐξελικτικὴ παράδοσις. Δὲν δύνανται δηλαδὴ τὰ 'Ελευθεροτεκτονικὰ μυστήρια νὰ θεωρῶνται ὡς συνέχεια τῶν 'Ελευσινίων καὶ ὅτι κατάγονται συνεπῶς ἐξ αὐτῶν. Ὁ 'Ελευθεροτεκτονικὸς κόσμος ἰδεῶν προσεγγίζει εἰς πολλὰ σημεῖα τὰ τυπικὰ καὶ τὰς τελετὰς τῶν ἀρχαίων μυστηρίων καὶ δὴ τῶν 'Ελευσινίων. 'Εν τούτοις δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ἐξελικτικὴν καταγωγὴν τῶν 'Ελευθεροτεκτονικῶν μυστηρίων ἀμέσως ἐκ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἢ τῶν 'Ελευσινίων μυστηρίων ἢ τῶν Πυθαγορείων.

Ὁ ἀδ.'. H. S. Haywood γράφει:

Εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ μαντεύσῃ τις τί εἶναι τὰ μυστήρια αὐτὰ διότι ἡ ἀποκάλυψίς των ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου. Γενικὴ ὅμως ἐπικρατεῖ πεποίθησις ὅτι ἡ κυρία μύησις ἦτο εἰς συμβολικὸς ἐνταφιασμὸς καὶ μία ἀνάστασις - δόγμα ἀσύνηθες εἰς τὸν 'Αρχαῖον Κόσμον τόσον εἰς τὴν Δύσιν ὅσον καὶ εἰς τὴν 'Ανατολήν. 'Εκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἐπηρέαζε περισσότερον τοὺς μυουμένους θὰ ἦτο ἀσφαλῶς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ἀναστὰς ἦτο *ἄνθρωπος* καὶ ὄχι Θεός. Ἡ ἀνάστασις ἑνὸς Θεοῦ δὲν θὰ εἶχε μεγάλην σημασίαν. 'Αλλ' ἡ ἀνάστασις ἑνὸς ἀνθρώπου ἐσήμαινεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι αἰωνίως «'Εκεῖνος ποὺ εἶναι» καὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι ζῷα ἢ φυτὰ ἀλλ' ἀνήκουν εἰς μίαν ἄλλην τάξιν πραγμάτων ἢ ὄντων. Τί τοῦτο ἐσήμαινε διὰ τοὺς Ἕλληνας εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκτιμήσωμεν. Τὰ ἀποτελέσματα ὅμως ταῦτα εὑρίσκονται εἰς πᾶσαν σελίδα τοῦ Πλάτωνος καὶ ἀποτελοῦν ἀκόμη τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς φιλοσοφίας τοῦ Πλωτίνου, ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ ἴδιος εἰς ἄλλος Πλάτων τῆς ἐποχῆς του.

'Ακμὴ καὶ τέλος τῶν 'Ελευσινίων Μυστηρίων. Τὰ 'Ελευσίνια Μυστήρια ἔφθασαν εἰς τὴν ἀκμήν των ἰδίως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πλάτωνος. Ἄνθρωποι μεγάλης διανοίας ἐθεώρησαν ὡς ἀπαραίτητον τὴν εἰς αὐτὰ μύησίν των καὶ πάντοτε ἐξεφράσθησαν εὐμενῶς περὶ αὐτῶν. 'Απὸ τοῦ Αἰσχύλου μέχρι τοῦ 'Αδριανοῦ καὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου μεταξὺ τῶν μυουμένων ἐν 'Ελλάδι κατελέγοντο ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι, πολιτικοὶ καὶ στρατηγοί, ἀνώτατοι ὑπάλληλοι τοῦ 'Ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ 'Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες. Μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεγάλου 'Αλεξάνδρου ἀρχίζει ὁπωσδήποτε ἡ ἐθνικὴ παρακμή των. Παρὰ ταῦτα τὸ ὑπέρτατον βάθος των διέσωσεν αὐτὰ ἀπὸ τὴν κατάπτωσιν καὶ διετήρησεν αὐτὰ καὶ τρεῖς ἀκόμη αἰῶνας μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Αὐτὴ ἡ ἐξάπλωσις τοῦ χριστιανισμοῦ δὲν κατέστη ἱκανὴ νὰ ῥίψῃ εἰς ἀφάνειαν τὰ 'Ελευσίνια μυστήρια, πολλῶν μυουμένων φροντιζόντων νὰ ἐξασφαλίσωσι δι' ἑαυτοὺς καὶ διὰ τῆς μυήσεως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὑπέσχετο ἡ χριστιανικὴ θρησκεία εἰς τοὺς ὀπαδοὺς της μετὰ θάνατον.

Οἱ Βισιγότθοι, ἐπιδραμόντες εἰς τὴν 'Ελλάδα τῷ 396 μ. Χ. κατέστρεψαν—καθ' ὃ χριστιανοὶ—τὸ ἱερὸν τῆς 'Ελευσῖνος καὶ ἐφόνευσαν τὸν τελευταῖον 'Ιεροφάντην τῶν Μυστηρίων. Καὶ τέλος μόνον τὸ διάταγμα τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγορεύετο ἡ τέλεσις εἰδωλολατρικῶν ἑορτῶν καὶ θυσιῶν, ἐπέφερε τὸ ἀπότομον τέλος τῶν περιφήμων 'Ελευσινίων μυστηρίων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΙ (τόμ. Α', σελ. 321 καὶ Τόμ. Γ' σελ. 425) 3 (τόμ. Α', σελ. 233), 17,29 (τόμ. Β', σελ. 201), 31 (τόμ. 9), 32 (τόμ. Θ'), 33 (ἔτ. 1907, σελ. 41). 34 (τόμ. Ε'), 55 (σελ. 137 καὶ ἐφ) 'Επίσης E. GERHARD : Griechische Mysterienbilder (1839 —RUBENSOHN : Die Mysterienheiligtümer in Eleusis und Samothrake (1892 —P. FOUCART : Les grands mystères d'Eleusis (1904)—DE JOUNG : Das antike Mysterienwese (1909) CLEMEN : Der Einfluss der Mysterien auf das ältere Christentum (1913). —E. ROHDE: Psyche (ι' ἐκδ. 1925)—LECRIVAIN :

Mysteria (εἰς τὸ «Diction=Daremberg—Saglio»).—O. KERN : Die griechischen Mysterien der klassischen Zeit (1927)R. REITZENST EIN : Die hellenistischen Mysterienreligionen (β' ἐκδ. (1927).—J. LEIPOLD : Die Religionen in der Umwelt des Christentums (1926). CH DIEHL : ('Αρχαιολογικαὶ ἐκδρομαὶ ἐν 'Ελλάδι ('Ελ. Μετάφρ.)—VICTOR MAGNIEN : Les Mystères d' Eleusis (1929).—ERSCH καὶ GRUBER : Περὶ 'Ελευσινίων μυστηρίων εἰς τὴν Algem. Encyclopaedie, τόμ. 33. Κ. ΚΟΥΡΟΥΝΙΩΤΗ. 'Οδηγὸς τῆς 'Ελευσῖνος.

'Ελευσίνια τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος (Eleusinien des neunzehnten Jahrhunderts) ἡ πορίσματα ἡνωμένων διανοουμένων περὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ ἱστορίας τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·. Τίτλος περιοδικοῦ, ἐκδοθέντος εἰς δύο τομίδια τῷ 1802 καὶ τῷ 1803 ὑπὸ τοῦ Joh. K. August F i s c h e r καὶ τοῦ Ignaz Aur. F e s s l e r διὰ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου von Fröhlich. Εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἐδημοσίευσεν ὁ Johann Gottlieb Fichte τὰς πρὸς τὸν Κονστὰν (Constan, βλ. λ.) ἐπιστολάς του, ἀποτελούσας φιλοσοφίαν τοῦ 'Ελευθεροτ.·. εἰς 16 ἐπιστολάς, ὡς συμπέρασμα διαλέξεων γενομένων τῷ 1800 ἐνώπιον 'Ελευθεροτεκτόνων τοῦ Βερολίνου.

'Ελευσίνιον. Σημαντικὸν ἱερὸν ἐν 'Αθήναις, τὸ ὁποῖον πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τὸ ἐν 'Ελευσῖνι τελεστήριον ὠνομάζετο «τὸ ἐν ἄστει» ἢ «τὸ ἱερὸν τοῖν Θεοῖν», ἐνῷ τὸ ἄλλο ἐλέγετο τὸ «'Ιερόν».

Κατὰ τὰς εὑρεθείσας ἐπιγραφὰς τὸ 'Ελευσίνιον ἔκειτο ὑ π ὸ τ ῇ π ό λ ε ι ἢ «ὑπὸ τῇ 'Ακροπόλει» μὲ περίβολον περικλείοντα διὰ τειχῶν τὸ «τέμενος» τοῦ ἱεροῦ. "Αγνωστον ἐν τούτοις παραμένει μέχρι τοῦδε ποῦ ἀκριβῶς ἔκειτο.

Τὰ κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ λατρείαν δὲν περιγράφει ἐπαρκῶς ὁ Παυσανίας, ἐμποδισθεὶς ὑπὸ ὀνείρου νὰ τὸ πράξῃ. Πάντως τὸ ἱερὸν τοῦτο εἶχε σχέσιν πρὸς τὰ ἐν 'Ελευσῖνι τελούμενα Μυστήρια (βλ. '*Ελευσίνια Μυστήρια*). 'Ενταῦθα ὁ ἄρχων βασιλεὺς προσέφερε θυσίαν καὶ εὐχὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως· εἰς αὐτὸ ἐκομίζοντο τὰ «ἱερὰ» ἀντικείμενα ἐξ 'Ελευσῖνος εἰς 'Αθήνας κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν 'Ελευσινίων καὶ μετεφέροντο πάλιν ἐν πομπῇ εἰς 'Ελευσῖνα, ἰδίως δ' ἐν αὐτῷ ἐξετελοῦντο πάντες οἱ διακανονισμοὶ οἱ σχετικοὶ πρὸς τὴν ἑορτὴν τῶν μυστηρίων.

'Ελευσῖνος ἱερεύς. (Priest of Eleusis). 'Ο 43ος τοῦ *Πρωταρχικοῦ Μεγάλου Σκωτ.·. Δόγμ.·.* (βλ. λ.).

'Ελευσίς. 1) Συμβολικὴ ἀγγλόφωνος Στοά, ἱδρυθεῖσα ἐν 'Αθήναις τῷ 1924 ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῇ Μεγ.·. 'Ανατ.·. τῆς 'Ελλάδος καὶ ὑπ' ἀριθ. 67. 'Η Στοὰ αὕτη συνεστήθη ὑπὸ Τεκτόνων "Αγγλων τὴν καταγωγὴν καὶ διαμενόντων ἐν 'Ελλάδι. Εἰργάζετο κατὰ τὰ 'Αγγλικὰ τυπικὰ εἰς τοὺς τρεῖς Συμβ.·. Βαθ.·. καὶ εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Εἶχεν ὡς μέλη της διακεκριμένα μέλη τῆς ἐν 'Αθήναις 'Αγγλικῆς παροικίας, παρουσίασε δὲ ἀξιοσημειώτον τεκτονικὴν ἐργασίαν. "Εκλεισε μὲ τὴν ξένην κατοχὴν καὶ δὲν ἀνεσυνεστήθη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν.

—2) Συμβολικὴ Στ.·., συσταθεῖσα ἐν 'Αθήναις ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. 'Ανατ.·. τῆς 'Ελλάδος ὑπ' ἀρ. 13, μὴ ἐργαζομένη ὅμως σήμερον.

'Ελέφαντα, σπήλαιον—(Elephanta cavern). Τὸ μέγα τοῦτο σπήλαιον, κείμενον ἐπὶ τῆς νήσου Γκαριποὺρ ('Ελέφαντος νῆσος), κειμένης 10 χμ. 'Αν. τοῦ λιμένος τῆς Βομβάης ἐν 'Ινδίαις, εἶναι ὁ ἀρχαιότερος ναὸς τοῦ κόσμου, ἦτο δ' ὁ κυριώτερος τόπος τῆς τελέσεως τῶν 'Ινδικῶν μυστηρίων. "Εχει ἐμβαδὸν 135 τετραγ. ποδῶν καὶ ὕψος 18 ποδῶν, ὑποβαστάζεται δ' ὑπὸ 4 ὀγκωδῶν στύλων. Πρὸ τῆς εἰσόδου ἵσταται ἄγαλμα τῆς 'Ινδικῆς Τριάδος *Βράχμα*, *Βισνοὺ* καὶ *Σίβα*, ἐνῷ οἱ τοῖχοι τοῦ καλύπτονται πανταχόθεν μὲ ἀγάλματα καὶ γλυπτὰς ἐπιγραφάς, εἰκονιζούσας σκηνὰς ἐκ τῶν περὶ Σίβα μύθων.

Τὸ ἄ δ υ τ ό ν του, κείμενον εἰς τὴν δυτικήν του ἄκραν καὶ προσιτὸν μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους, ἦτο ἀφιερωμένον εἰς τὴν φ α λ λ ι κ ὴ ν λατρείαν. 'Εκατέρωθεν τοῦ σπηλαίου ὑπῆρχον κελλία καὶ διάδρομοι διὰ τὰς μυήσεις, ὡς καὶ ὁπαῖον ἱερὸν διὰ τὴν μυστηριακὴν ἀναπαράστασιν τοῦ δόγματος τῆς ἀναγεννήσεως. Περιγραφὴν πλήρη τοῦ ἱεροῦ τούτου εὑρίσκει τις εἰς τὸ «Indian Antiquities» τοῦ Maurice.

'Ελιὰς 'Αρτίστα (Elias Artista). Κατά τινα 'Ερμητικὴν παράδοσιν οὕτω θὰ καλεῖται ὁ ἀναμενόμενος Διδάσκαλος, ὅστις πρόκειται, ἐρχόμενος ἐν καιρῷ εἰς τὸν κόσμον, νὰ ἀποκαλύψῃ δημοσίως τὸ Μέγα Μυστικόν, εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ὁποίου καταγίνονται οἱ 'Αλχημισταὶ καὶ οἱ 'Αποκρυφισταί. 'Ο Παράκελσος ἐθεώρει τὸν ἑαυτόν του πρόδρομον τοῦ ἐπιστήμονος αὐτοῦ προφήτου, ὁ δὲ 'Ελβέτιος ἐπίστευεν ὅτι ὁ 'Ε. Α. εἶχεν ἤδη ἔλθῃ ὑπὸ μορφὴν ἑνὸς ἀνωνύμου μαθητοῦ του, τῇ βοηθείᾳ τοῦ ὁποίου ἰσχυρίζετο ὅτι εἶχεν ἐπιτύχῃ τὴν μεταστοιχείωσιν.

Οἱ *Πεφωτισμένοι 'Αδελφοὶ τῆς 'Αβινιὸν* (βλ. λ.) ἐπίστευον ὅτι ἡ μυστηριώδης αὐτὴ προσωπικότης ἦτο φίλος καὶ θαυμαστὴς τοῦ *Σβέντεμποργκ* (βλ. λ.), εἰς ὃν ἀπεκάλυψεν ἀλχημιστικὰ μυστικά. Πρόκειται ἐννοεῖται περὶ ἀλληγορικῆς παραδόσεως, ἐχούσης μυστηριακὴν ἔννοιαν.

'Ελικοειδὴς κλῖμαξ—Εἰς τὸ Α' βιβλίον τῶν «Βασιλέων» (κεφ. ς', ἐδ. 8) τῆς Παλ. Διαθ.·. ἀναγράφονται τὰ ἑξῆς : *«Η θύρα τῶν μέσων δωμάτων ἦτο εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ οἴκου καὶ ἀνέβαινον εἰς τὰ οἰκήματα τοῦ μέσου δώματος διὰ κ λ ί μ α κ ο ς ἑ λ ι κ ο ε ι δ ο ῦ ς καὶ ἐκ τοῦ μέσου εἰς τὰ τριώροφα...».*

'Εκ τῆς φράσεως αὐτῆς οἱ Τέκτ.·. τοῦ 19ου αἰῶνος υἱοθέτησαν τὸ σύμβολον τῆς ἑλικοειδοῦς κλίμακος καὶ τὸ εἰσήγαγον εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ 'Ετ.·., ἔνθα καὶ διατηρεῖται μέχρι σήμερον.

Εἰς ἕνα τῶν ἀνωτ.·. βαθμ.·. τοῦ Σκωτ.·. Δόγ.·. ἡ ἑλικοειδὴς κλῖμαξ καλεῖται κ ο χ λ ε ὺ ς (cohleus), ὅπερ κατὰ τὸν Μάκεϋ εἶναι παραφθορὰ τοῦ κ ο χ λ ί ς=κοχλιοειδὴς κλῖμαξ.

'Η 'Εβραϊκὴ λέξις εἶνε *λουλίμ* ἐκ τῆς ρίζης *λούλ*, ἥτις σημαίνει ἑλίσσω ἢ τυλίγω.

'Ο Μάκεϋ τονίζει ὅτι ἡ ὅλη ἱστορία τῆς ἑλικοειδοῦς κλίμακος εἰς τὸν β' βαθμ.·. τοῦ Τεκτ.·. εἶναι μῦθος, οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ στηριζόμενος πλὴν τοῦ προαναφερθέντος ἀποσπάσματος τῶν Βασιλέων Α', ἡ δὲ μόνη ἀξία αὐτοῦ ἔγκειται εἰς τὸν ἐν αὐτῷ περιεχόμενον συμβολισμόν. (βλ. *Μέσον δῶμα* ὡς καὶ *'Ελικοειδοῦς κλίμακος μῦθος*).

'Ελικοειδοῦς κλίμακος, μῦθος—. 'Ο συμβολισμὸς τῆς ἑλικοειδοῦς κλίμακος εἰς τὸν Β' βαθμ.·. τοῦ Συμβ.·. Τεκτ.·. εἶναι δυνατὸν νὰ κατανοηθῇ εὐκόλως, ἐὰν μελετηθῇ προσεκτικῶς ἡ καταγωγή του καὶ τὸ περιεχόμενόν του ἄξιον ἰδιαιτέρας ἐντελῶς προσοχῆς. 'Ιδοὺ τί γράφει σχετικῶς ὁ Μάκεϋ (βιβλ. 1', τόμ. Β', σελ. 1107).

Κατὰ τὴν παράδοσιν αἱ βαθμίδες τῆς ἑλικοειδοῦς κλίμακος ἤρχιζον ἀπὸ τοῦ πυλῶνος τοῦ Ναοῦ, ἤτοι ἀπ' αὐτῆς τῆς εἰσόδου του. Εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ Τεκτ.·. συμβολισμοῦ ὁ Ναὸς ἐκπροσωπεῖ τὸν κόσμον τὸν ἐξαγνισμένον ὑπὸ τῆς Θείας Παρουσίας. 'Ο κόσμος τῶν βεβ.·. εἶναι ἔξω τοῦ Ναοῦ, ἐνῷ ὁ τῶν μεμυημένων εἶναι ἐντὸς τῶν ἱερῶν του τοίχων. 'Εξ οὗ καὶ αἱ φράσεις, «εἰσέρχομαι εἰς τὸν Ναόν», «διέρχομαι διὰ τοῦ πυλῶνος», «γεννῶμαι εἰς τὸ Τεκτ.·. φῶς» καὶ «γίνομαι Τέκτων» εἶναι σύνώνυμοι, ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σημαίνουσαι πρᾶγμα. 'Απὸ τοῦ σημείου αὐτοῦ ἄρχεται ὁ συμβολισμὸς τῆς ἑλικ.·. κλ.·..

'Ο μαθ.·. διαβὰς τὸν πυλῶνα τοῦ Ναοῦ, ἤρχισε τὴν Τεκτ. ζωήν. 'Αλλ' ὁ α' Τεκτ.·. βαθμὸς ἀποτελεῖ μίαν ἁπλῆν προπαρασκευὴν καὶ ἕνα καθαρμὸν διὰ κάτι ὑψηλότερον. Τὰ μαθήματα, τὰ ὁποῖα διδάσκεται ὁ μαθ.·., σκοπὸν ἔχουν ἁπλῶς νὰ καθαρίσουν τὴν καρδίαν του καὶ προπαρασκευάσουν αὐτὸν διὰ τὴν πνευματικὴν διαφώτισιν, ἡ ὁποία θὰ τῷ χορηγηθῇ εἰς τοὺς ἄλλους βαθ.·..

Ὡς Ἑτ.·. κατόπιν προχωρεῖ κατὰ ἓν ἀκόμη βῆμα, ἄρχεται δὲ νῦν ἡ πνευματικὴ του μόρφωσις. Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς εἰς τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον χωρίζει τὸν πυλῶνα ἀπὸ τὸ Ἁγιαστήριον, ὅπου ἡ παιδικὴ ἡλικία τελειώνει καὶ ἀρχίζει ἡ ἀνδρική, εὑρίσκει ἐνώπιόν του μίαν ἑλικοειδῆ κλίμακα, τὴν ὁποίαν καλεῖται νὰ ἀνέλθῃ καὶ ἥτις ὡς σύμβολον πειθαρχίας καὶ μορφώσεως τὸν διδάσκει ὅτι ἐδῶ ἀκριβῶς ἀρχίζει ἡ τεκτονικὴ του ἐργασία καὶ ἡ ἔρευνα, τέρμα τῆς ὁποίας θὰ εἶναι ἡ κατοχὴ τῆς Θείας Ἀληθείας. Ἡ Ἑλ.·. Κλ.·. ἀρχίζει μεταξὺ τῶν Στ.·. τῆς Ἰσχύος καὶ τοῦ Κάλλους, διδάσκουσα ὅτι εὐθὺς μετὰ τὴν πάροδον τῆς παιδικῆς ἡλικίας, τὴν ὁποίαν συμβολίζει ὁ βαθμ.·. τοῦ μαθ.·., ὁ δόκιμος ὀφείλει νὰ ἐπιληφθῇ ἀμέσως τῆς βελτιώσεως τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἡ μοῖρα του ὡς ὄντος ἀθανάτου, τοῦ ἐπιβάλλει νὰ ἀνέλθῃ βαθμίδα πρὸς βαθμίδα τὴν κλίμακα μέχρι τῆς κορυφῆς, ὅπου τὸν ἀναμένουν οἱ θησαυροὶ τῆς γνώσεως.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν βαθμίδων αὐτῶν εἰς ὅλα τὰ συστήματα εἶναι περιττός. Ὁ Βιτρούβιος ἀναφέρει ὅτι καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους Ναοὺς ἀνήρχετό τις διὰ περιττοῦ ἀριθμοῦ βαθμίδων, ἐξηγεῖ δὲ τοῦτο μὲ τὸ γεγονὸς ὅτι, ἀρχόμενος τῆς ἀνόδου διὰ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς εἰσήρχετο διὰ τοῦ δεξιοῦ πάλιν ἐντὸς τοῦ Ναοῦ, ὅπερ καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς καλὸς οἰωνός.

Ὁ Μάκεϋ ἐν τούτοις ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ Τέκτονες ἐδανείσθησαν τὸν συμβολισμὸν τῶν ἀριθμῶν ἀπὸ τὸν Πυθαγόραν, εἰς τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ ὁποίου οἱ περιττοὶ ἀριθμοὶ θεωροῦνται τελειότεροι τῶν ἀρτίων. Πράγματι δὲ ἐνῷ οἱ ἀριθμοὶ 3, 5, 7, 9, 15 καὶ 27 θεωροῦνται σημαντικὰ σύμβολα, σπανίως συναντᾷ τις σημασίαν τινὰ διὰ τοὺς ἀριθμοὺς 2, 4, 6, 8 ἢ 10. Ὁ περιττὸς συνεπῶς ἀριθμὸς τῶν βαθμίδων ἐσυμβόλιζε κατὰ τὸν Μάκεϋ τὴν ἰδέαν τῆς τελειότητος.

Ὡς πρὸς τὸν εἰδικὸν ἀριθμὸν τῶν βαθμίδων τῆς ἑλ.·. κλ.·. οὗτος ποικίλλει εἰς τὰς διαφόρους περιόδους. Π.·. Χ.·. τοῦ 18ου αἰῶνος παρουσιάζουν 5 βαθμίδας, ἐνῶ ἄλλοι ἐμφανίζουν 7.

Ἡ κατήχησις τοῦ Πρέστον, ἡ χρησιμοποιουμένη ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα, ἀνεβίβαζε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν εἰς 38, διαιροῦσα αὐτὰς εἰς σειρὰς ἐκ μιᾶς, τριῶν, πέντε, ἑπτά, ἐννέα καὶ ἕνδεκα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ὅλος ἀριθμὸς ἦτο ἄρτιος, ἡ κατήχησις Hemming, ἡ γενομένη δεκτὴ κατὰ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, ἀφήρεσε τὴν τελευταίαν σειρὰν τῶν ἕνδεκα, ὑποβιβάσασα τὸ ὅλον εἰς 27 βαθμίδας.

Σήμερον γενικῶς αἱ βαθμίδες ἀριθμοῦνται εἰς 15, διαιρούμεναι εἰς 3, 5 καὶ 7.

Ὁ Μάκεϋ ὡς ἑξῆς ἐξηγεῖ τὸν συμβολισμὸν τῆς ἑλ.·. κλ.·. καὶ τῶν βαθμίδων της.

Εἰς τὸν β' βαθμ.·. γράφει, ὁ Ἑτ.·. ἐκπροσωπεῖ τὸν ἄνδρα, ὅστις ἄρχεται τοῦ ταξειδίου τῆς ζωῆς μὲ τὸ καθῆκον τῆς βελτιώσεως τοῦ ἑαυτοῦ του, διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς ἀληθείας. Ἡ κατάκτησις ὅμως αὐτὴ προϋποθέτει ἄνοδον πρὸς ἀνωτέραν στάθμην ζωῆς, τοῦτο δὲ συμβολίζει ἡ ἑλικοειδὴς κλῖμαξ, τῆς ὁποίας τὴν κοπιώδη ἀνωφέρειαν ἑτοιμάζεται νὰ ἀνέλθῃ ὁ δόκιμος. Εἰς ἑκάστην διαίρεσίν της θὰ σταματήσῃ, διὰ νὰ διδαχθῇ τοὺς διαφόρους συμβολισμοὺς καὶ φθάσῃ τέλος ἢ προσεγγίσῃ τὴν Ἀλήθειαν, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ γέρας τῶν κόπων του.

Ἡ ἀφήγησις περὶ τῆς ὀργανώσεως τοῦ Τεκτονικοῦ Θεσμοῦ σκοπὸν ἔχει νὰ ὑπομνήσῃ τὴν ἐν κοινωνίᾳ ἕνωσιν τῶν ἀνθρώπων. Ὑποδεικνύονται οὕτω εἰς τὸν Τέκτονα εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ὁδοιπορίας του τὰ καλὰ τὰ προκύπτοντα ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ οἱ ἐκ τούτου ἀπορρέοντες καρποὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς γνώσεως. Ὅλα τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος μόλις εἰσῆλθεν ἀπὸ τὴν ἀγρίαν εἰς τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν ἤρχισε τὴν ὀργάνωσιν θρησκευτικῶν μυστηρίων καὶ τόν, ἐκ θείου ἐνστίκτου προφανῶς, χωρισμὸν τῶν πιστῶν ἀπὸ τοὺς βεβήλους. Ἐπηκολούθησεν ἡ ἐφεύρεσις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς διὰ τὴν ἀπόκτησιν καταλλήλων οἰκημάτων, μεθ' ὅλων τῶν συνδεομένων μὲ αὐτὴν μηχανικῶν τεχνῶν· καὶ τελευταία ἦλθε καὶ ἡ γεωμετρία ὡς ἀναγκαία ἐπιστήμη διὰ τῆς ὁποίας νὰ καθορίζουν καὶ μετροῦν τὰ κτήματά των οἱ καλλιεργηταί. Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν τὴν καλλιέργειαν τῆς Γνώσεως καὶ τὴν ἔρευναν τῆς Ἀληθείας πρὸς τὴν ὁποίαν ὁδηγεῖ ἡ Ἑλ.·. Κλ.·.

Ἀξίωμα τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶναι ὅτι ὁ Τέκτων θὰ εὑρίσκεται διαρκῶς εἰς ἀναζήτησιν τῆς Ἀληθείας, ἀλλ' οὐδέποτε θὰ τὴν ἀνακαλύψῃ. Ἡ θεία αὐτὴ Ἀλήθεια συμβολίζεται διὰ τοῦ Λόγου, τοῦ ὁποίου τὸ πραγματικὸν ὄνομα ἀγνοεῖται καὶ ἀντικαθίσταται ὑπὸ ἄλλου. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ γνῶσις τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκτηθῇ εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Καὶ μόνον ὅταν ἀνοιχθῶσιν αἱ πύλαι τοῦ Ἅδου, διὰ νὰ μᾶς εἰσαγάγωσιν εἰς τελειοτέραν ζωήν, θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν γνῶσιν αὐτήν.

Ὁ Πίνδαρος μᾶς δίδει ὡραίαν τούτου εἰκόνα, λέγων ὅτι «εἶναι εὐτυχὴς ὁ ὑπὸ τὴν γῆν κατερχόμενος, διότι αὐτὸς γνωρίζει τὸ τέλος καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ζωῆς».

Καὶ ὁ Μάκεϋ συνεχίζει:

«Τὸ μέσον δῶμα, εἶναι συμβολικὸν τῆς παρούσης ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ σύμβολον μόνον τοῦ Λόγου εἶναι δυνατὸν νὰ δοθῇ. Ὡς σύμβολον ἑπομένως δέον νὰ θεωρήσωμεν καὶ τὸν ὡραῖον μῦθον τῆς ἑλικ.·. κλίμακος, διότι ὡς ἱστορικὸν γεγονὸς φαίνεται ἀνόητον. Θὰ ἦτο πράγματι ἀνοησία νὰ πιστευθῇ ὅτι 80 χιλιάδες ἐργ.·. τῶν.·. ἐτ.·. ἐπληρώνοντο ἑβδομαδιαίως εἰς τὸν στενὸν χῶρον τῶν δωμάτων τοῦ Ναοῦ. Ἀλλ' ἡ διὰ τῆς ἑλικοειδοῦς κλίμακος ἄνοδος πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἐδίδετο ὁ μισθὸς τῆς ἐργασίας ἦτο ἀλληγορία, διδάσκουσα τὴν ἐκ τῆς ἀγνοίας ἄνοδον τοῦ πνεύματος διὰ τῶν μόχθων τῆς μελέτης καὶ τῶν δυσχερειῶν τῆς μορφώσεως, ἀπὸ βαθμίδος εἰς βαθμίδα μέχρι τοῦ μέσου δώματος τῆς πλήρους τουτέστι καταρτίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Ἐλὶ ντὲ Μπωμόν, *Ἰωάννης Βαπτιστὴς Ἰάκωβος*—. (J. B. J. Élie de Beaumont). * 1732, † 1786. Διάσημος Γάλλος συνήγορος, ὁ ὑποστηρίξας τὸν Βολταῖρον (βλ. λ.) εἰς τὸν ὑπὲρ τοῦ δικαίου ἀγῶνα, ἰδιαιτέρως δ' εἰς τὴν δίκην πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ καταδικασθέντος ἀθῴου προτεστάντου Jean Palas. Ἦτο μέλος τῆς Στ.·. «Τῶν Ἐννέα Ἀδελφῶν».

Ἕλιξις (Involution). Κατὰ τὴν ἀποκρυφιστικὴν θεωρίαν ἡ κάθοδος τοῦ πνεύματος εἰς τὴν ὕλην.

Ἐλιορέφ. Εἷς τῶν γραμματέων τοῦ Σολομῶντος εἰς τὸν 7ο τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. (βλ. *Ἀχιά).*

Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας. Ἡ παρθένος βασίλισσα. * 1553 † 1603. Μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ *Ἄντερσον* (βλ. λ.) ὡς ἐχθρὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·., διότι δὲν ἠδυνήθη —ὡς γυνή—νὰ καταστῇ μέλος τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Τάγματος. Ὑπὸ τοῦ ἰδίου συγγραφέως ἀναφέρεται ὅτι ἀπέστειλεν εἰς York ἓν ὡπλισμένον τμῆμα στρατοῦ νὰ διαλύσῃ τὴν ἐτησίαν συνέλευσιν τῆς Μεγ.·. Στοᾶς. Ὁ Σὲρ Θωμᾶς Sackville ὅμως ἔκαμε δεκτοὺς εἰς τὴν Στοάν του τοὺς διοικητὰς τοῦ στρατοῦ τούτου, οὕτως ὥστε οὗτοι, ἐπιστρέψαντες εἰς τὴν πατρίδα των, ὑπέβαλον εὐνοϊκὴν ἀναφορὰν ὑπὲρ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Δὲν εἶναι γνωστὸν πόθεν ἠρύσθη τὰς πληροφορίας αὐτὰς ὁ Ἄντερσον, αἱ ὁποῖαι ἀναγράφονται εἰς τὰ Συντάγματα τῷ 1738 εἰς σελ. 80

Ἐλισάβετ τῆς Πορτογαλίας. Τὸν Μάϊον τοῦ 1792 ἡ Βασίλισσα αὐτὴ διέταξε τὸν κυβερνήτην τῆς νήσου Μαδέρας νὰ συλλάβῃ ὅλους τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας καὶ τοὺς παραπέμψῃ εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς διαταγῆς ταύτης προεκάλεσε τὴν μετανάστευσιν πολλῶν οἰκογενειῶν, ἐξ ὧν δέκα κατέφυγον εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἔνθα ἔτυχον θερμῆς περιθάλψεως ὑπὸ τῶν αὐτόθι Τεκτόνων.

Ἐλιφὰς Λεβὶ (Eliphas Lévi). Βλ. ***Κονστὰν*** Ἀλφόνσος Λουδοβῖκος.

Ἑλλάς.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐκτείνεται πολὺ πέραν τῶν ὁρίων τοῦ σημερινοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, καθ' ὅσον ἡ Ἐλευθεροτεκτονικὴ κίνησις εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἐκδηλωθεῖσα πολὺ πρὸ τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος τοῦ 1821 ἐξηπλώθη εἰς ὁλόκληρον τὴν Βαλκανικὴν ὑπὸ Ἑλλήνων σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ὑποστηριχθεῖσα καὶ ἐν πολλοῖς ἐνισχύσασα τὰ διάφορα ἀπελευθερωτικὰ κινήματα τῶν ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ ὑποδούλων ἐθνοτήτων.

Ἀπολύτως ἐξηκριβωμέναι πληροφορίαι περὶ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὰ μέρη ταῦτα δὲν ὑπάρχουν. Τὸ μόνον βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ πρώτη ἐγκατάστασις Τεκτονικῆς Στοᾶς εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Χώρας ἐγένετο ἐν Κερκύρᾳ.

Καὶ περὶ τοῦ χρόνου ὅμως τῆς ἱδρύσεως τῆς Στοᾶς ταύτης ἥτις ἔφερε τὸ ὄνομα «Beneficenza» καὶ εἰργάζετο ἰταλιστὶ ἐξαρτωμένη ἀπὸ τὴν Στοὰν τῆς Βερώνης, αἱ πληροφορίαι εἶναι διάφοροι. Κατὰ τὸν ἀδ.·. Κ. Παλατιανὸν ἡ Στοὰ αὕτη ἱδρύθη τὸ ἔτος 1714, κατὰ τὸν ἀδ.·. Σ. Α. Μουρίκην τὸ 1806, καὶ κατ' ἄλλας θεωρουμένας ἀσφαλεστέρας πληροφορίας [βλ. «Πυθαγόρας» τόμος Δ (1926) σελ. 1366] τῷ 1740. Πάντως ἡ Στοὰ αὕτη φαίνεται ἐργασθεῖσα ἐπιτυχῶς. Πρῶτος Σεβ.·. αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ ἐν Κερκύρᾳ προβλεπτὴς τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας ἥτις τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατεῖχε τὰς Ἰονίους νήσους.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν (1744) ἱδρύεται Τεκτονικὴ Στοὰ καὶ εἰς τὸν Γαλατᾶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Καίσαρος Δαπόντε (Γεδεὼν Πατριαρχικοὶ Πίνακες σελ. 641) ὅστις καὶ ἀποκαλεῖ τοὺς Τέκτονας *Κουιάτας* καὶ ἀναφέρει καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τῆς Στοᾶς ταύτης. Δυστυχῶς δὲν περιεσώθη καὶ τὸ ὄνομα τῆς Στοᾶς ταύτης περὶ τῆς ὁποίας ὅμως ποιεῖται μνείαν καὶ ὁ ὑπ' ἀριθ. 254 κῶδιξ τῆς εἰς Ἅγιον Ὄρος Μονῆς Ξηροποτάμου ὅστις περιέχει καὶ περίληψιν τοῦ Τυπικοῦ τοῦ πρώτου βαθμοῦ τῶν Τεκτόνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Χάριν τῆς ἱστορίας παρατίθεται κατωτέρω ἀπόσπασμα τῆς περιλήψεως ταύτης ἥτις φέρει τὸν τίτλον:

«Τάξις γινομένη ἐπὶ ὑποδοχῇ τινὸς Ἐλευθέρου Κουιάτου.

«Ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ συναριθμηθῇ μὲ τὴν Ἑταιρείαν τῶν Κουιατῶν πρέπει νὰ συστηθῇ ἀπὸ ἕνα ἄλλον συνάδελφον ὡς ὑποκείμενον ἀρκετὸν καὶ ἄξιον καὶ τότε θέλει τοῦ δοθῇ ἄδεια νὰ παρουσιασθῇ ὁδηγούμενος ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν συνάδελφον, χωρὶς φῶς, μέσα εἰς ἕνα σπίτι (ὡσὰν εἰς τόπον τῆς Βηθλεὲμ) τῆς Ἑταιρείας καὶ φθάνοντας ἐκεῖ ἐρωτᾶται ἐὰν ἔχει πνεῦσιν, ἤγουν κλίσιν, διὰ νὰ συναριθμηθῇ, ἐρωτᾶται περὶ τῆς καταστάσεώς του, ὀνόματός του καὶ ἐπωνυμίας του ἔπειτα τοῦ ἀφαιρεῖται κάθε λογῆς μέταλλον, λίθος πολύτιμος καὶ τὰ ἑξῆς.

Γυμνώνεται τὸ δεξιὸν γόνυ καὶ εἰς τὸν ἀριστερὸν πόδα ἐπάνω εἰς τὸ παποῦτζι τοῦ μποδένουν μίαν γόβαν, ἤγουν κουτούραν φράγκικην περισφαλίζοντες του τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ ἕνα μανδήλιον. Εἰς τοιοῦτον τρόπον τὸν ἀφίνουν ὡς μίαν ὥραν σχεδὸν εἰς τὰς φαντασίας του. Περνῶντας οὗτος ὁ καιρός, ἐρωτᾶται τρεῖς φορὲς περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ βαπτίσματος· ἔσω καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι εἶναι οἱ συνάδελφοι μὲ σπαθὶ γυμνὸν εἰς τὰς χεῖρας, φυλάττοντές το ἀπὸ κάθε ἀκαθαρσίαν. Ὁ Πρωτομαΐστωρ περιεζωσμένος ζώνην γαλάζιαν εἰς σχῆμα τρίγωνον, προστάσσει νὰ ἐρωτηθῇ ἐὰν ἔχει πνεῦσιν καὶ τοῦτο ποιῶν ὁ ἀνάδοχος, ὁ ὑποψήφιος ἀποκρίνεται καὶ ἔτσι ὁ πρωτομαΐστωρ τοῦ τάζει τὴν εἴσοδον, καμνοντάς τον νὰ κάμῃ τρεῖς γύρους τριγύρω μιᾶς συγγραφῆς, ἐξαπλωμένης ἐπάνω εἰς τὸ ἔδαφος, παρουσιάζοντας ἐπάνω εἰς δύο κολόναις τὴν σκιαγραφίαν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος μὲ δύο γράμματα κεφαλιακὰ Ι. Π. Εἰς τὸ μέσον τοῦ θαλάμου εἶναι τρεῖς μεγάλαι λαμπάδες ἀναμμέναις... ὕστερα ἀπὸ τρία τέταρτα τῆς ὥρας τὸν ὑπάγουν εἰς τὸ μέσον τοῦ αὐτοῦ τόπου, ἔμπροσθεν τοῦ πρωτομαΐστορος ὁ ὁποῖος εὑρίσκεται ἔμπροσθεν μιᾶς καθέδρας μεγάλης ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καὶ ἐρωτηθεὶς περὶ τῆς πνεύσεώς του, ἀποκρίνεται καὶ πάλιν καὶ ἔτσι προστάζει νὰ τοῦ λυθοῦν οἱ ὀφθαλμοί του. Οἱ συνάδελφοί του πιάνοντας τὰ ἄρματα πλησιάζουν αὐτὸν ὕστερα ἀπὸ τρεῖς κινήσεις εἰς ἕνα θρόνον χωρὶς ἀκούμβισμα ὅπου εἶναι πλησίον εἰς τὴν μεγάλην καθέδραν...

Πρέπει ἔπειτα αὐτὸς μὲ τὸ γόνυ γυμνὸν νὰ γονατίσῃ ἐπάνω εἰς τὸ θρονὶ τὸ χωρὶς ἀκούμβισμα καὶ τὸ ἄλλο πόδι νὰ τὸ ἀφίνῃ κρεμάμενον εἰς τὸν ἀέρα ἐρωτῶντάς τον εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ πρωτομαΐστωρ ἂν τάσσῃ νὰ φυλάττῃ τὰ ἀπόκρυφα τῶν Κουιατῶν καὶ τῆς τάξεώς των, πλὴν ἔμπροσθεν τινὸς συναδέλφου καὶ παρόντος τοῦ πρωτομαγίστορος. Τοῦ γυμνώνεται τὸ στῆθος διὰ νὰ ἰδοῦν μὴν εἶναι γυναικείας φύσεως καὶ ἐγγίζωντάς τον εἰς τὸ ἀριστερὸ βυζὶ ἕνα πριέλι τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος κρατεῖ ἔχοντας τὸ δεξιόν του χέρι ἐπάνω εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, ὀμνύει...

Τελειώνοντας ἀσπάζεται τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ὁ πρωτομαΐστωρ προστάσσοντάς τον νὰ ὀμώσῃ, τοῦ δίδει τὴν ζώνην τοῦ λευκοῦ δέρματος τῶν Κουιατῶν καὶ δύο ζευγάρια χειρόκτια ἕνα διὰ λόγου του καὶ ἄλλο διὰ τὴν πλέον ἠγαπημένην του...

Κατὰ τὸ 1745 ὁ τότε Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Παΐσιος ὁ ἐκ Νικομηδείας εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου εἶχε περιέλθῃ ἀντίτυπον ἑνὸς Ἑλληνικοῦ Τυπικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Τέκτων μαθητευόμενος. Πρῶτος βαθμός*» ἐξέδωκεν ἔγγραφον ἀποκηρύσσον τοὺς Τέκτονας ὡς ἀθέους.

Ἡ διάδοσις ὅμως τοῦ Τεκτονισμοῦ δὲν περιωρίσθη εἰς τὰ δύο αὐτὰ μόνον μέρη τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Τέκτονες Ἕλληνες ἵδρυσαν τῷ 1780 τὸν *Συνεταιρισμὸν τῶν Ἀμπελακίων* (βλ. λ. Ἀμπελάκια).

Εἰς τὴν Ἑρμανστὰτ τῆς Αὐστρίας ἱδρύεται τὸ 1777 ἡ Ἑλληνικὴ λέσχη «Alexander zum gekroenten Anker» ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ μυηθέντος Ὁσποδάρου τῆς Βλαχίας Ἀλεξάνδρου Μουρούζη Μαυροκορδάτου, ὅστις καὶ ἱδρύει ἀργότερον (1784) Τεκτονικὴν Στοὰν καὶ εἰς τὴν Ὀδησσὸν μὲ σκοπὸν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ὑπὸ τοὺς Τούρκους ὑποδούλων ἐθνῶν.

Ἕλληνες ἐπίσης ἱδρύουν εἰς τὴν Βιέννην τὸ 1797 τὴν Στοὰν τῶν «*Καλῶν ἐξαδέλφων*». Ἱδρυταί της ὑπῆρξαν ὁ ἀδ.·. *Ἀντώνιος Κορωνῆς ἢ Ρήγας Φεραῖος ἢ Βελεστινλῆς* (βλ. λ.) καὶ ἑπτὰ ἄλλοι ἀδ.·. Τέκτονες.

Τεκτονικαὶ Στοαὶ ἱδρύθησαν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὑπὸ Ἑλλήνων πάντοτε καὶ εἰς Βελιγράδιον, Ἀθήνας, Βουκουρέστιον καὶ Βιδίνιον μὲ κύριον πρωτίστω σκοπὸν τὴν ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν ἀπελευθέρωσιν τῶν Χριστιανῶν.

Περὶ αὐτῶν ὅμως δὲν ὑπάρχουν πολλαὶ πληροφορίαι, φαίνεται δὲ ὅτι ἔσβησαν βαθμηδὸν μὲ τὴν ἀντίδρασιν τόσον τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ὅσον καὶ τῆς φίλης της τότε Αὐστρίας.

Εἰς τὴν Κέρκυραν ὅμως ἡ Τεκτονικὴ κίνησις ὄχι μόνον δὲν περιωρίσθη, παρὰ τοὺς ἐκ τῶν καιρῶν κλυδωνισμούς, ἀλλὰ καὶ ἀνεπτύχθη ἀποτελέσασα ἀναντιρρήτως τὸ φυτώριον ἀπὸ τὸ ὁποῖον μετεφυτεύθη βαθμηδὸν εἰς τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν Ἑλλάδα ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός.

Ἡ ἀρχικῶς ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω ἱδρυθεῖσα Ἰταλόφωνος Στοὰ Beneficenza (Ἀγαθοεργία) κοιμηθεῖσα ἐπί τινα χρόνον ἤρχισε καὶ πάλιν ἐργαζομένη τὸ 1805. Ταυτοχρόνως ὅμως ἱδρύεται ἐν Κερκύρᾳ τὸ ἑπόμενον ἔτος 1807 ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἡ γαλλόφωνος Στοὰ «Philogénie» τῆς ὁποίας σκοπὸς ἦτο ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐνδιαφέροντος καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Στοὰ αὕτη κατέστη ὁ στόχος τοῦ Παπικοῦ κλήρου ὅστις καὶ ἐκίνησε τὸν πόλεμον κατ' αὐτῆς. Οἱ ἐν Κερκύρᾳ ἀδ.·. ἐζήτησαν τότε τὴν προστασίαν τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως ἥτις εὐχαρίστως τὴν παρέσχεν ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως μεταλλάξῃ τὴν ὀνομασίαν της. Πράγματι ἡ Στοὰ ἀπὸ «La Philogénie» μετωνομάσθη τὸ 1809 εἰς «Saint—Napoléon» μὲ πρῶτον Σεβ.·. αὐτῆς τὸν Ferdinand Gallé.

Τὸ ἴδιον ἔτος ἀφυπνίσθη ἐκ νέου ἡ κοιμηθεῖσα

Στ.·. «Beneficenza» ἥτις τίθεται ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καὶ ἀπὸ τοῦ 1810 συνεργάζεται στενῶς μετὰ τῆς Στ.. τοῦ Ἁγίου Ναπολέοντος.

Τὸ 1810 ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἵδρυσε καὶ ἄλλην Στ.·. τὴν «Ἕνωσιν» εἰς τὴν Ἀν.·. Λευκάδος.

Ἓν ἔτος κατόπιν (1811) ὁ ἐκ Ζακύνθου ἀδ.·. Διονύσιος Ρώμας συνιστᾷ Ἑλληνικὴν Τεκτ.·. Ἀρχὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Γαληνοτάτη Ἀνατολὴ τῆς Ἑλλάδος κατ' Ἀνατολὴν Κερκύρας 1811*» καὶ ἐγκαθιστᾷ Μέγ.·. Διδ.·. αὐτῆς τὸν ἐν Λονδίνῳ Δοῦκα τοῦ Σάσσεξ ὅστις ἦτο Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Ἀγγλικῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν Νέων (βλ. Ἀγγλία) μετὰ διετίαν δὲ ἀνεκηρύχθη Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Ἡνωμένης Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ζωή της ἐν τούτοις δὲν ὑπῆρξε μακρᾶς διαρκείας διότι τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν της ἐζήτουν νὰ τὴν χρησιμοποιήσουν δι' ἐθνικοὺς σκοποὺς καὶ διὰ τοῦτο περιῆλθεν εἰς ὕπνον. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἱδρύεται εἰς τὴν θέσιν της ἡ «*Μεγάλη Ἐθνικὴ Στοὰ τῆς Ἑλλάδος*» ἥτις ἐξέλεξε Μέγ.·. Διδ.·. τὸν ἀδ.·. Διονύσιον Ρώμαν μὲ συμπαραστάτην του τὸν Δοῦκα τοῦ Σάσσεξ.·.

Ἡ Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. ἀφυπνίζει τὴν παλαιὰν Στ.·. «Φιλογένειαν» ἐν Κερκύρᾳ καὶ θέτει ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτῆς τὴν ἐν Λευκάδι Στ.·. «Ἕνωσιν». Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν Στ.·. ἐμυήθη διερχόμενος ἐκ Λευκάδος ὁ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν κατόπιν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας Ἐμμανουὴλ Ξάνθος κατόπιν παρορμήσεως ὑπὸ τοῦ ἀδ.·.. Καραγιάννη. Εἰς τὴν Λευκάδα ἱδρύεται συγχρόνως καὶ δευτέρα Στ.·. ἡ «*Φιλαλήθεια*».

Δημιουργοῦνται κατόπιν ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τῆς «Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος» ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἀλλαχοῦ ὁμογενῶν, διάφοροι μυστικαὶ Ἑταιρεῖαι μὲ βάσιν μὲν τὸν Τεκτονισμὸν μὲ σκοπὸν δὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Γένους

Εἰς Μόσχαν ἱδρύεται ἡ Ἑταιρεία «*Φοῖνιξ*» διὰ τὴν ὁποίαν ὁ μυηθεὶς ἐν αὐτῇ Π. Καλεβρᾶς γράφει (ἐφημερὶς «Μέλλον τῶν Ἀθηνῶν» τοῦ Γλύνη, 13 Ἰουνίου 1867) τὰ ἑξῆς:

«*Κατὰ τὴν μύησίν μου ἐμάνθανον ὅτι ἡ ἑταιρία αὕτη εἶναι κλάδος τεκτονικὸς καὶ ὅτι ὑπάρχει ἐν Ἀθήναις ἑτέρα παραφυάς του ἐργαζομένη ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἑ τ α ι ρ ε ί α ς τ ῶ ν Φ ι λ ο μ ο ύ σ ω ν*». *Τοῦ «Φοίνικος» ἀρχηγὸς εἶναι ὁ Ἰ. Καποδίστριας. Εἰς τοῦτον ὅλοι οἱ Μασόνοι καταθέτουν 12 φιορήνια ἐτησίως ἵνα διὰ τοῦ «Φοίνικος» χρησιμεύσουν πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν νέων*».

Εἰς Παρισίους ἱδρύεται ἡ Ἑταιρ. «*Ἀθηνῶν*» καὶ ἡ «*Φιλαθηναϊκὴ Ἀκαδημία*». Τέλος τίθενται αἱ βάσεις τῆς «*Φιλικῆς Ἑταιρείας*» ἥτις τόσον σημαντικὸν μέρος ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ εἰς τὴν Ἐθνικὴν ἐξέγερσιν τοῦ 1821.

Ὁλόκληρος ἡ ἐθνικὴ αὐτὴ κίνησις διὰ τῶν διαφόρων μυστικῶν Ἑταιρειῶν ὑπῆρξεν ἔργον καθαρῶς Τεκτονικόν. Ἱδρυταί των ἦσαν Ἕλληνες Τέκτονες, οἵτινες ἀφοῦ ἔθεσαν φυσικὰ τὰς βάσεις ἐπεξέτειναν κατόπιν τὸν κύκλον τῶν ἐργασιῶν των καὶ ἔξω τῶν Τεκτονικῶν Ἐργαστηρίων χάριν τοῦ ἐθνικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος.

Ἱδρύονται βραδύτερον ἡ «*Ἑταιρεία τῶν Φιλομούσων*» ἡ «*Ἑταιρεία τῶν φίλων τῶν Τεχνῶν*» εἰς Ἀθήνας καὶ Βιέννην μὲ πρόεδρον τὸν Ι. Καποδίστριαν.

Ὁ Παπαρρηγόπουλος εἰς τὴν ἱστορίαν του (Τόμος 5ος) ἀναφέρει ὅτι ὁ Καποδίστριας ἐν Βιέννῃ εἰργάσθη ὥστε πολλοὶ ἐξέχοντες ξένοι, καὶ ὑπουργοὶ καὶ ἡγεμόνες καὶ αὐτὸς ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας Ἀλέξανδρος ἐγένοντο μέλη τῆς ἑταιρείας σκοπὸν ἐχούσης τὴν διατήρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων, τὴν ἵδρυσιν μουσείου, βιβλιοθήκης καὶ σχολείων.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν (1813) εἰς τὴν Κέρκυραν ἑνοῦνται ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας αἱ Στ.·. Ἀγαθοεργία καὶ Φιλογένεια ὑπὸ τὸ ὄνομα «Bienfaisance et Philogénie» μὲ σεβ.·. τὸν ἐν Κερκύρᾳ αὐτοκρατορικὸν ἐπίτροπον Ματθαῖον Λεσσὲψ πατέρα τοῦ μηχανικοῦ Φερδινάνδου Λεσσέψ.

Τὸν Λεσσὲψ διεδέχθη τὸ ἑπόμενον ἔτος ὁ Διονύσιος Ρώμας ὁ ὁποῖος διακόπτει πᾶσαν σχέσιν τῆς Στ.·. καὶ τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ συσταθέντος Περιστυλίου μετὰ τῆς Σκωτικῆς Μεγ.·. Στ.·. καὶ τῆς Μεγ.·. Αν.·. τῆς Γαλλίας καὶ θέτει αὐτὰς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἀφυπνισθείσης «*Γαλην.·. Μεγ.·. Ἀνατολῆς τῆς Ἑλλάδος κατ' Ἀνατολὴν Κερκύρας 1814*» μετὰ τῆς ὁποίας συνεργάζεται τώρα καὶ ἡ «*Μεγ.·. Ἐθνικὴ Στοὰ τῆς Ἑλλάδος*».

Μὲ τὴν πτῶσιν τοῦ Ναπολέοντος οἱ Γάλλοι ἐγκαταλείπουν τὰ Ἑπτάνησα (1815) ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐγκαθιδρύονται οἱ Ἄγγλοι. Ἡ Στ.·. «Ἅγιος Ναπολέων» μετονομάζεται Στ.·. «Εἰρήνη» «La Paix».

Εἰς τὴν Κέρκυραν τώρα ἐργάζονται δύο Στοαὶ ἡ «Εἰρήνη» καὶ ἡ «Ἀγαθοεργία—φιλογένεια».

Ὁ ἀδ.·. Διον. Ρώμας ἐκλεγεὶς Σεβ.·. τῆς δευτέρας ταύτης τὸν Ἰούνιον τοῦ 1815 ἐκδίδει εἰς Ἰταλικὴν γλῶσσαν τὴν ἐπετηρίδα εἰς τὴν ὁποίαν ἀναγράφει τὰ ὀνόματα τῶν ἀποτελούντων τὸ Περιστύλιον καὶ τὴν Στοὰν ἀδελφῶν καὶ πίνακα τῶν ἐργασιῶν των.

Μετ' ὀλίγον ἱδρύεται καὶ ἄλλη Στ.·. ὁ «*Πυθαγόρας*» ὑπὸ Ἄγγλων ἀποσχισθέντων τῆς «Ἀγαθοεργίας—Φιλογενείας».

Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. Κερκύρας προβαίνει ἀκολούθως εἰς ἵδρυσιν Στοᾶς καὶ ἐν Ζακύνθῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἀναγεννηθεὶς Φοῖνιξ*». Ἡ Στοὰ αὕτη δράσασα καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς Ἐπαναστάσεως περιέπεσεν εἰς ὕπνον τὸ 1848· Εἰς τὴν Στοὰν αὐτὴν ἐμυήθη καὶ ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ὅστις καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν Τούρκων εἶχε καταφύγῃ εἰς Ἑπτάνησα καὶ εἶχε φθάσῃ μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ταγματάρχου εἰς τὸν ὑπὸ Ἀγγλικὴν προστασίαν Ἑλληνικὸν Στρατὸν τῶν Ἰονίων νήσων.

Μὲ τὴν Ἀγγλικὴν κατοχὴν τῶν Ἰονίων, Τέκτονές τινες μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἀντώνιον Δάνδολον μὴ θέλοντες νὰ συνεργάζωνται μὲ τοὺς Ἄγγλους ἵδρυσαν νέαν Στ.·. «*Φοῖνιξ*» ἥτις ὅμως ὡς μὴ ἀναγνωριζομένη εἰργάζετο ἀτάκτως μέχρι τοῦ 1843, ὅτε ἐτέθη ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Αν.·. τῆς Γαλλίας.

Ἡ προετοιμαζομένη τότε Ἐπανάστασις εὕρισκε καταφύγιον ἐντὸς τῶν Τεκτονικῶν Στοῶν ὅπου ὑπὸ τὸν νόμον τῆς σιγῆς ἦτο δυνατὸν νὰ προετοιμάζεται τὸ ἀπελευθερωτικὸν κίνημα χωρὶς κίνδυνον νὰ προδοθῇ. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὀγδοήκοντα περίπου Τέκτονες ἔμποροι ἀποφασίζουν νὰ ἱδρύσουν καὶ ἐν Σμύρνῃ Στοὰν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «*Ἐμπορικὴ Ἰωνικὴ Λέσχη*». Ἡ ἵδρυσίς της ἐγένετο τὴν 21 Δεκεμβρίου 1819 εἰς δὲ τὰ μέλη της διενεμήθησαν μικρὰ τετράγωνα χαρτόνια φέροντα εἰς τὰ τέσσαρα ἄκρα κρίκους συνδεομένους μετ' ἀλλήλων καὶ εἰς τὸ μέσον τὸ ὄνομα τοῦ κατόχου. Μόνον οἱ κάτοχοι τοιούτων δελτίων ἠδύναντο νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Στοάν. Ὑπεράνω τῆς θύρας τοῦ προδόμου ὅστις ὡδήγει εἰς τὴν Στοὰν ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφὴ «*Μηδεὶς ἀφιλάνθρωπος εἰσίτω*» κάτωθεν δὲ αὐτῆς ἡ φράσις «*Δικαιοσύνην καὶ εἰρήνην κατεφίλησαν*».

Ὑπεράνω τῆς θύρας τῆς αἰθούσης τῆς Στοᾶς ὑπῆρχε τὸ ρητὸν «*Ἁ δὲ χεὶρ τὰν χεῖρα νίζει*».

***

Τῷ 1823 ἱδρύεται ἐν Κερκύρᾳ Περιστύλιον ὑπὸ τὸν τίτλον: Sovr.·. Cap.·. Metr.·. di S.·. C.·. Or.·. di Grecia», τῷ δὲ 1832 ἐκδίδεται νέος ἱδρυτικὸς τίτλος τῆς ἀπὸ τοῦ 1815 ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἐργαζομένης ἐν Κερκύρᾳ Στ.·. «Πυθαγόρας», κοιμωμένης τότε. Ὁ ἱδρυτικὸς οὗτος τίτλος ἀνήρτηται πλαισιωμένος εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἐν Ἀθήναις Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος. Μετ' οὐ πολὺ ὅμως ὁ «Πυθαγόρας» περιπίπτει καὶ πάλιν εἰς ὕπνον, ἀφυπνισθεὶς ὁριστικῶς τῷ 1837.

Τὴν 23 Ἰουνίου 1843 διαλύονται αἱ ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τοὺς τίτλους «Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Ἑλλάδος» καὶ «Μεγ.·. Ἐθν.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος» Τεκτονικαὶ ἀρχαί.

Ἡ ὡς ἄτακτον τεκτονικὸν κέντρον λειτουργοῦσα Στ.·. «Φοῖνιξ» λαμβάνει δίπλωμα ἀναγνωρίσεως παρὰ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας *ὡς «Σεπτὴ Στοὰ Φοῖνιξ Κερκύρας* 5843». Ἱδρύεται δὲ συγχρόνως ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἰδίας Μεγ.·. Ἀνατ.·. καὶ ἡ ἐν Ζακύνθῳ Στ.·. «E t o i l e» (=*Ἀστὴρ*).

Τῷ 1860 ἱδρύεται ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἡ Στ.·. *«Ἀστὴρ τῆς Ζακύνθου»*.

Τὸ ἔτος 1851 διὰ πρώτην φορὰν τῇ προτάσει τοῦ ἀδελφοῦ Πανιπέρη, ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ὑποκατέστησε τὴν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης χρησιμοποιουμένην ἐν τῇ Στοᾷ τοῦ «Φοίνικος» Ἰταλικήν.

Τὴν 14ην Φεβρουαρίου 1852 ἐπὶ Ναπολέοντος Γ' εἰς τὴν ἐν Ζακύνθῳ λειτουργοῦσαν ἀπὸ τοῦ 1843 ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Γαλλίας Στοὰν «Etoile» ἀναφύονται διαφοραὶ μεταξὺ Βασιλείας καὶ Ἐλευθεροτεκτόνων. Λόγῳ τῶν διαφορῶν τούτων περιπίπτει αὕτη εἰς ὕπνον καὶ συμπαρασύρει καὶ τὴν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας Στοὰν *«Ἀστὴρ»* τῆς Ζακύνθου. Τὴν 14ην Μαρτίου 1852 οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Ἀγγλικῆς φρουρᾶς ἱδρύουσιν ἐν Ζακύνθῳ τὴν Στ.·. «S t a r o f t h e E a s t 830» καὶ τὴν ὑπάγουσι τῇ Μεγάλῃ Στοᾷ τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τὸν Ἑλληνικὸν τίτλον *«Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς 5862»*.

Τῷ 1863 ἐπὶ τῷ εὐφροσύνῳ γεγονότι τῆς ἀποδοχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ στέμματος παρὰ τοῦ Γεωργίου τοῦ Α' ἡ αὐτὴ Στοὰ τελεῖ Ἀγάπην.

Τὸ αὐτὸ ἔτος κατ' ἀπόφασιν τῆς αὐτῆς Στοᾶς ἐκτυποῦνται ἑλληνιστὶ τὰ Τυπικά της καὶ κυκλοφοροῦσιν ὑπὸ τὸν τίτλον: *«Στοὰ Φοῖνιξ Κερκύρας»*. «Συλλογὴ τῶν Τυπικῶν τῶν συμβολικῶν βαθμῶν, ἐξελληνισθεῖσα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, ἐκτυποῦται συνεπείᾳ ἀποφάσεως τῆς ἐν Κερκύρᾳ Συμβολικῆς Στοᾶς ὁ Φοῖνιξ, Κέρκυρα 1863»

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1863 ἱδρύεται ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλίας Στοὰ ὑπὸ τὸ διακριτικὸν ὄνομα *«Πανελλήνιον»*. Τὴν σύστασιν τῆς Στοᾶς ταύτης ἐπηκολούθησεν ἡ τῶν Στοῶν *«Ἀρχιμήδης»* ἐν Πάτραις, *«Ποσειδῶν»* ἐν Πειραεῖ, *«Παῖδες Λεωνίδου»* ἐν Σύρῳ, *«Πρόνοια»* ἐν Ἄργει, *«Σκουφᾶς»* ἐν Χαλκίδι, *«Ἀνεξαρτησία»* ἐν Λαμίᾳ. Αἱ ἑπτὰ αὗται Στοαὶ συνενωθεῖσαι ἐζήτησαν διὰ κοινοῦ ἐγγράφου περὶ τὰς ἀ χὰς τοῦ 1864 τὴν ἄδειαν παρὰ τῆς προϊσταμένης αὐτῶν ἀρχῆς, τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἰταλίας, ὅπως συστήσωσιν ἀνεξάρτητον Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Μεγάλη ὅμως Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλίας ἠρνήθη νὰ παράσχῃ τὴν ἄδειαν ταύτην, ἁπλῶς μόνον δ' ἐπέτρεψε τὴν ἵδρυσιν Διευθυντηρίου Τεκτονικοῦ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἰταλίας.

Τ ε κ τ ο ν ι κ ὸ ν Δ ι ε υ θ υ ν τ ή ρ ι ο ν τ ῆ ς Ἑ λ λ ά δ ο ς (1864—1867)

Οὕτως ἡ Ἀνωτάτη Διοίκησις τοῦ ἐν Ἑλλάδι Τεκτονισμοῦ ἀπηρτίσθη ἐκ τῶν ἀδ.·. ἀδ.·. Σπήλιου Ἀντωνοπούλου καὶ Δ. Μαυροκορδάτου ὑπουργῶν καὶ Ν. Δαμασκηνοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀναπληρωτὴς δὲ τοῦ τυχὸν ἐκ τῶν τριῶν κωλυομένου ὡρίσθη ὁ καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἰ. Παπαδάκης

Τὸ Διευθυντήριον, εὐθὺς ἅμα τῇ συστάσει του, ἤρχισε νὰ ἱδρύῃ νέας Στοάς, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν *«Ρήγαν Φεραῖον»* ἐν Λαμίᾳ, τὴν *«Ποσειδωνίαν»* ἐν Πειραιεῖ, τὴν *«Πρόοδον»* ἐν Ἄργει καὶ τὴν *«Κέρκυραν»* ἐν Κερκύρᾳ.

Τὸ 1864 συνεστήθησαν καὶ ἄλλαι δύο Στοαὶ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν *«Πρόμαχοι τῆς Πατρίδος»* καὶ *«Παῖδες Μαραθωνομάχων»*, αἱ ὁποῖαι λόγῳ τοῦ ὅτι εἰργάζοντο πατριωτικῶς μᾶλλον ἢ Τεκτονικῶς ἀπεκλήθησαν *«Κομιτᾶτα»*.

Τὸ αὐτὸ ἔτος μεγάλη κίνησις παρετηρήθη ἐν Κερκύρᾳ πρὸς σύμπηξιν αὐτονόμου κέντρου ὑπὸ τὸν τίτλον. *«Ἑλληνικὴ Μεγάλη Ἀνατολή»*.

Εἰς τὴν κίνησιν αὐτὴν ἐπρωτοστάτουν ἡ τότε συσταθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διευθυντηρίου ἐν Ἀθήναις Στοὰ *«Πρόοδος»* μετὰ τῆς *«Κερκύρας»*, συνέπραττον δὲ αἱ ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τοῦ Παλέρμου Στ.·. «F e a c i a» καὶ ἡ ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ῥώμης Στ.·. «P r o g r e s s o». Συγχρόνως τὸ Διευθυντήριον μετέφρασε καὶ ἔθεσεν ἐν ἰσχύι τὸ Σύνταγμα τὸ ψηφισθὲν παρὰ τῇ Γενικῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας τοῦ 1865.

Τῷ 1866 ἡ Στ.·. «Πανελλήνιον», ἡ ὁποία ἱδρύθη τῷ 1863, ἐπανιδρύεται ὑπὸ τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ τμήματος τῆς Μεγάλης Συνόδου τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Ἰταλίας.

Τὴν 16 Φεβρουαρίου 1866 τὸ ἐν Ἑλλάδι Τεκτονικὸν Διευθυντήριον ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλίας τὸν ἱστορικόν, διὰ τὰς συνεπείας του, γαλλιστὶ συντεταγμένον πίνακα, ἔχοντα ἐν μεταφράσει ὡς ἀκολούθως:

Ε.·. Δ.·. Τ.·. Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.

Τὸ ἐν Ἑλλάδι Τεκτονικὸν Διευθυντήριον τῇ Μεγάλῃ Ἀνατολῇ τῆς Ἰταλίας.

Ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου Α.·. Φ.·. 5866.

Ἐνδοξότατοι καὶ Σεβασμιώτατοι Ἀδελφοί,

Αἱ εἰδικαὶ περιστάσεις, ὑφ' ἃς διατελεῖ ἡ Ἑλλὰς ἐπηύξησαν τὴν φυσικὴν καὶ νόμιμον ἐπιθυμίαν, ἣν πάντες οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν συμμερίζονται, ὅπως ἴδωσι καθιδρυόμενον ἐν Ἑλλάδι, ὡς εἰς πάντα τὰ ἐλεύθερα καὶ κυρίαρχα κράτη, Κέντρον Τεκτονικὸν ἀνεξάρτητον. Ἡ ἐπιθυμία αὕτη ἐξεδηλώθη παρ' ἡμῖν τοσοῦτον ὁμοθύμως ἐπ' ἐσχάτων, ὥστε θὰ ἐνομίζομεν, ὅτι θὰ παρελείπομεν τὸ καθῆκον ἡμῶν ὡς ἀληθῶν καὶ εἰλικρινῶν Τεκτόνων, ἐὰν δὲν διεβιβάζομεν τὴν εὐχὴν ταύτην τῇ Μεγάλῃ Ἀνατολῇ παρακαλοῦντες αὐτὴν θερμότατα, ὅπως τὴν πραγματοποιήσῃ. Προαγόμεθα οὕτως, Ἐνδοξότατοι καὶ Σεβασμιώτατοι Ἀδελφοί, μεθ' ὅλου τοῦ σεβασμοῦ καὶ μετὰ πάσης ὀφειλομένης ὑμῖν εἰλικρινείας, ὅπως παρακαλέσωμεν ὑμᾶς, ἵνα λάβητε τὰ δέοντα μέτρα καὶ παράσχητε ἡμῖν πᾶσαν ὁδηγίαν καὶ τὰ ἀναγκαιοῦντα μέσα διὰ τὴν ἵδρυσιν καὶ ἀναγνώρισιν μιᾶς Μεγάλης Ἀνατολῆς Ἑλληνικῆς. Ἡ δημιουργία τοιαύτης εἶνε ἀπαραίτητος, τόσον διὰ τὴν εὐημερίαν τοῦ Τάγματος ἡμῶν, ὅσον καὶ διὰ τὰ ἠθικὰ συμφέροντα τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Πεποιθότες ὅτι θὰ κατανοήσητε πάντες τὴν ἀνάγκην ταύτην καὶ ὅτι θὰ ἀποδεχθῆτε τὴν εὐχὴν ἡμῶν ὡς ἄξια τέκνα τῆς Χ.·. σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ πιστεύσητε, ὅτι ἡ εὐγνωμοσύνη καὶ ἡ ἀδελφικὴ φιλία τῶν Ἑλλήνων Τεκτόνων θὰ ὦσιν εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς τῆς Μ.·. Ἀνατολῆς τῆς Ἰταλίας, ἥτις θὰ ἀπεφάσιζε νὰ θυσιάσῃ ἀνάξιά τινα μικροσυμφέροντα ὑπεροχῆς εἰς τὸν βωμὸν τοῦ βαθέος αἰσθήματος, τῶν μεγάλων ἀρχῶν τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Ἰσότητος καὶ τῆς Ἀδελφότητος, αἵτινες δέον νὰ ἐμπνέωσιν ὅσους ἐργάζονται Ε.·. Δ.·. Τ.·. Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.

Δεχθῆτε Ἐνδοξότατοι καὶ Σεβασμιώτατοι Ἀδελφοί, τὴν διαβεβαίωσιν τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ ἡμῶν καὶ τὸν τρ.·. ἀδ.·. ἀσπ.·. ἡμῶν.

Τὸ ἐν Ἑλλάδι Τεκτονικὸν Διευθυντήριον

Ν. Δαμασκηνὸς

Σ. Κ. Ἀντωνόπουλος

Ἰ. Κ. Παπαδάκης

Ἡ ἵ δ ρ υ σ ι ς τ ῆ ς Μ ε γ.·. Ἀ ν α τ.·. τ ῆ ς Ἑ λ λ ά δ ο ς (1 8 6 7).

Εἰς τὸν πίνακα τοῦτον ἡ Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Ἰταλίας δὲν ἀπήντησεν ἀμέσως καὶ τοῦτο διότι ἐπίστευεν, ὅτι δὲν ἦτο ἀκόμη καιρὸς νὰ συσταθῇ ἐν Ἑλλάδι ἀνεξάρτητον Τεκτονικὸν κέντρον. Ἐπηκολούθησε μακρὰ ἀλληλογραφία μεταξὺ τοῦ Διευθυντηρίου καὶ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλίας καὶ τότε ἡ Τεκτ.·. αὐτὴ Δύναμις μετεπείσθη, ὅτε κατενόησεν, ὅτι τὸ Διευθυντήριον ἀπήχει τὰς γνώμας καὶ τῶν ὀκτὼ ἐν Ἑλλάδι ὑφισταμένων Στοῶν, αἱ ὁποῖαι ἑκάστη κεχωρισμένως καὶ δι' ἰδίων πινάκων ἐζήτησαν τὴν ἀπαλλαγὴν των ἐκ τῆς Ἰταλικῆς ἐξαρτήσεως. Μὴ δυναμένη ἄλλως νὰ πράξῃ ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλίας ἐξέδωκεν, ἑλληνιστί, τὴν 7ην Ἀπριλίου 1867 τὸν ἀκόλουθον πίνακα χειραφετήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Ε.·. Δ.·. Τ.·. Μ.·, Α.·. Τ.·. Σ.·.

Παγκόσμιος Τεκτονία

Ἰταλικὴ Οἰκογένεια

Ἐπιστήμη, Ἐλευθερία, Ἐργασία, Ἀδελφότης, Ἀλληλεγγυότης

Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἰταλικῆς Τεκτονίας.

Ἰδὼν τὸν ἐξ Ἀθηνῶν Τεκτονικὸν πίνακα τοῦ Ἡμετέρου Τεκτ.·. Διευθυντηρίου ἐν Ἑλλάδι, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 16 Φεβρουαρίου 1866 (Μ.·. Χ.·.), δι᾽ οὗ ἐξαιτεῖται, ὅπως δύνηται νὰ ἐνεργῇ ὡς αὐτόνομον Κέντρον καὶ οὕτω ἀποκατασταθῇ Μ.·. Α.·. τῆς Ἑλλάδος ὡς καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐλευθέροις ἔθνεσι,

Ὁ Μ.·. Α.·. τοῦ τάγμ.·. ψηφίζει.

Α΄. Τὸ ἐν Ἀθήναις Ἡμέτερον Τεκτονικὸν Κέντρον κηρύσσεται αὐτόνομον.

Β΄. Αἱ ὀκτὼ ὑπαριθμούμεναι Στοαὶ ἀπολύονται τοῦ ἐξαρτήματος τῆς Μ.·. Αν.·. τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Τεκτονίας, ὅπως δυνηθῶσι νὰ ἀποκαταστήσωσι τὸ νέον Τεκτ.·. Κέντρον ἐν Ἑλλάδι.

Γ΄. Ἡ Μ.·. Α.·. τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Τεκτονίας ὑπόσχεται ν᾽ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀποκατασταθησομένην Ἑλληνικὴν Μ.·. Αν.·. καὶ νὰ παραδεχθῇ αὐτὴν ὡς κανονικὴν εἰς τὰς ἀνταποκρίσεις αὐτῆς.

Ἐκτελεστέον παρὰ τοῦ ἀναπληρωματικοῦ Μ.·. Δ.·. Ἀδ.·. Δ. Φραπόλλι.

Ἐν Φλωρεντίᾳ τῇ 7 Ἡμ.·., 2 Μη.·., Α.·. Φ.·. 1000—867.

Ὁ Μ.·. Δ.·. Φ. Δελούκα

Παρὰ τῷ Μ.·. Δ.·. Ὁ Α΄. Πρόσθ.·. Μ.·. Δ.·.
Δ. Φραπόλλι

Ὁ Μ.·. Ἀρχειοφ.·. Πίος Ἀδούκα

Δέσχαι ἀνεξάρτητοι δυνάμει τῆς ἄνωθεν διαταγῆς

«Πανελλήνιον» ἐν Ἀθήναις,
«Ποσειδώνεια» ἐν Πειραιεῖ,
«Σκουφᾶς» ἐν Χαλκίδι,
«Κέρκυρα» ἐν Κερκύρᾳ,
«Ἀρχιμήδης» ἐν Πάτραις,
«Υἱοὶ Λεωνίδου» ἐν Σύρῳ,
«Ῥήγας Φεραῖος» ἐν Λαμίᾳ,
«Πρόοδος» ἐν Ἄργει.

Εὐθὺς ὡς ἐλήφθη τὸ Διάταγμα τοῦτο, τὸ Διευθυντήριον συνέστησε τὴν προσωρινὴν Μεγ.·. Ἀνατολήν, ἥτις καὶ ἀνέλαβε νὰ προσκαλέσῃ τὰς ὑφισταμένας Στοάς, ὅπως ἐκλέξωσι τοὺς ἀντιπροσώπους των πρὸς συγκρότησιν Συντακτικῆς Συνελεύσεως.

Οὕτως ἐξελέγησαν οἱ Ἀδελφοὶ Ἀ. Γονατᾶς, Ν. Δαμασκηνός, Π. Πυλαρινός, Ἐ. Σταυρόπουλος, Μ. Δροσινός, Ἀ. Γλαράκης, Ἐ. Μόρδος, Λ. Ἀργυρόπουλος, Ἀ. Καλύβας, Σ. Δουκάκης, Σ. Ἀντωνόπουλος, Γ. Γλύνης, Ἀ. Κρίτης καὶ Ἀ. Βαρελίδης. Ἡ Συνέλευσις συνῆλθε τὴν 18ην Μαΐου εἰς τὸ τότε ἐν Ἀθήναις Τεκτονικὸν Μέγαρον, τὸ ἐντὸς τῆς οἰκίας τοῦ Π. Κλάδου παρὰ τὴν Πύλην τῆς Ἀγορᾶς, ὅπου κατῴκει ὁ Ἀδελφὸς Ἀνδρέας Καλύβας καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς προσωρινῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπελήφθη τοῦ ἔργου της, τοῦ συνισταμένου εἰς τὸ νὰ συντάξῃ καὶ ἐπικυρώσῃ τὸ Σύνταγμα, τοὺς Γενικοὺς Κανονισμοὺς καὶ τὸν Ὀργανισμὸν τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐπεραιώθη τὴν 2 Ἰουνίου 1867, ὅτε ἐψηφίσθησαν ἅπαντα τὰ παρασκευασθέντα ὑπὸ τῆς προσωρινῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς καὶ ἐξελέγησαν τὰ μέλη τῆς τακτικῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς.

Τὸ πρῶτον αὐτὸ Σύνταγμα τῆς Μ.·. Α.·. τῆς Ἑλλάδος ἤρχιζεν ὡς ἑξῆς:

Τίτλος Α΄

Περὶ τῶν Ἑλλ.·. Τεκτ.·. καὶ τῆς Ἑλ.·. Τεκτ.·.

Ἄρθρον 1. *Οἱ Ἕλληνες Τέκτ.·. εἶναι ἐργάται ἐλεύθεροι, χρηστῶν ἠθῶν, πρεσβεύοντες τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, τὸ ἀλληλέγγυον πάντων, τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον, τὸ τελειοποιήσιμον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ἀπαραβίαστον τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ προορισμός του.*

Ἄρθρον 2. *Ἀποτελοῦσι συνεταιρισμόν, ὅπως ἐργάζωνται ἀπὸ κοινοῦ πρὸς τὴν ταχεῖαν ἐπίτευξιν τοῦ προορισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, τουτέστι τοῦ ἠθικοῦ, πνευματικοῦ καὶ ὑλικοῦ ἀγαθοῦ.*

Ἐπιδιώκουσι τὸ ἠθικὸν ἀγαθὸν διὰ τῆς ἀναζητήσεως τῆς ἀληθείας, διὰ τῆς μελέτης καὶ ἐφαρμογῆς τῆς ἠθικῆς, μητρὸς τοῦ δικαίου, τοῦ ὁποίου πρώτη ἀρχὴ εἶναι ἡ ὑπὸ παντὸς πρὸς πάντα ὀφειλομένη βοήθεια καὶ διὰ τῆς ἐξασκήσεως πάντων τῶν καθηκόντων τῆς ἀδελφότητος.

Ἐπιδιώκουσι τὸ πνευματικὸν ἀγαθὸν διὰ τῆς διαδόσεως τῶν φώτων καὶ διὰ τῆς συνεχοῦς ἀλληλοδιδακτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπιδιώκουσι δὲ τὸ ὑλικὸν ἀγαθὸν διὰ τῆς μελέτης τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ συνεταιρισμοῦ.

Ἄρθρον 3. *Ἐκδηλοῦσι καὶ εἰκονίζουσι τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς συνεταιρισμοῦ αὐτῶν διὰ συμβόλων ληφθέντων ἐκ τῶν στοιχείων τῆς ἐργασίας καὶ διὰ τοῦ συνθήματος «Ἐλευθερία, Ἰσότης, Ἀδελφότης, Ἠθική, Ἀλήθεια.»*

Ἄρθρον 4. *Θεωροῦσι τὴν ἐργασίαν ὡς τὸν πρῶτον καὶ γονιμότατον νόμον τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀπαγορεύουσιν ἐπομένως μεταξὺ αὐτῶν τὴν ἀργίαν κτλ. κτλ.*

Τὰ μέλη τῆς Μεγ.·. Αν.·. συνελθόντα εἰς εἰδικὴν συνεδρίασιν διένειμον πρὸς ἄλληλα τὰ ἀξιώματα, ἀφήσαντα κενὴν τὴν θέσιν τοῦ Μεγάλου Διδασκάλου, τὸ ὕπατον ἀξίωμα τοῦ ὁποίου εἰς οὐδένα μεταξὺ αὐτῶν ἐνόμιζον εὔλογον νὰ ἀπονείμωσι. Τούτου τὰ χρέη ἀπεφασίσθη νὰ ἐκπληροῖ ὁ πρόσθετος Μέγας Διδάσκαλος Νικόλαος Δαμασκηνός, καθηγητὴς τοῦ Ἀστικοῦ καὶ Ἐμπορικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Συγκροτηθείσης οὕτω τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς Σῶμα, ἡ Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Ἰταλίας ὥρισε τὴν 3ην Ἰουνίου 1867 ὡς Ὅμηρον Φιλίας παρὰ τῇ θυγατρί της τὸν τότε Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀδελφὸν Φραγκῖσκον Πυλαρινόν.

Μετὰ τὴν σύστασιν ὅμως τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς καὶ τὸν θάνατον τῶν ἐν τῇ διοικήσει αὐτῆς ἀδ.·. Δ. Μαυροκορδάτου καὶ Ἰ. Παπαδάκη ἡ Στοὰ «Πανελλήνιον» ἀποσυνετέθη.

Τὴν τύχην της ἔσχον καὶ ἄλλαι Στοαὶ καὶ οὕτως ὁ ἐν Ἀθήναις Τεκτονισμὸς περιωρίζετο μόνον εἰς τὸ νὰ συνέρχωνται οἱ ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνός, Ἀνδρέας Καλύβας, Ἀθ. Δουρούτης, Ν. Κωστῆς, Χ. Νικολαΐδης, Μ. Ροδοκανάκης, Σπ. Ἀραβαντινὸς καὶ Ἐμμ. Γαλάνης ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ νὰ μυῶσι δίδοντες ἕνα ὅρκον, τὰ σημεῖα, τὰς λέξεις καὶ οὐδὲν πλέον. Καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ ὁ Ἕλλην. Τεκτονισμὸς εὑρέθη εἰς δυσχερῆ θέσιν λόγῳ τῆς ἀναφυείσης διχογνωμίας μεταξὺ τῶν ἐχόντων ἀξιώσεις, ὅπως ἀναδειχθῶσιν ἀρχηγοί.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ διαμάχη αὐτὴ ἦτο εἰς βάρος τῆς Τεκτ. Ἀδελφότητος καὶ οὐδεὶς ἤθελε νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν ἄλλον ἀνώτερον ἑαυτοῦ, ἀπεφασίσθη νὰ ἀποταθῶσιν εἰς πρόσωπον ὅλως ξένον πρὸς τὸν Τεκτονισμόν. Ὅλοι τότε συνεφώνησαν, ὅτι ὁ μόνος κατάλληλος νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ Μεγάλου Διδασκάλου, ἦτο ὁ πρίγκιψ Δημήτριος Ροδοκανάκης καταγόμενος ἐκ βασιλικῆς βυζαντινῆς οἰκογενείας καὶ χαίρων μεγάλης ὑπολήψεως ἐν Ἀγγλίᾳ. Διεξήχθησαν συνεπῶς μυστικαὶ συνεννοήσεις μεταξὺ τῶν κυριωτέρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Τεκτόνων καὶ τοῦ πρίγκιπος, σκοπὸν ἔχουσαι νὰ βολιδοσκοπήσωσιν αὐτόν, ἐὰν εἶνε διατεθειμένος νὰ μυηθῇ εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Κατ᾽ ἀρχὰς μὲν οὗτος ἠρνήθη, ἀπαντήσας ὅτι ἐν πρώτοις δὲν ἦτο Τέκτων. Βραδύτερον ὅμως μεταπεισθείς, ἐπροτάθη εἰς τὴν ἐν Ἐδιμβούργῳ τῆς Σκωτίας Τεκτονικὴν Στοὰν «Ἅγιος Ἀνδρέας» τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Σκωτίας. Γενόμενος ἐν τῇ

σεπτῇ ταύτῃ Στοᾷ παμψηφεὶ δεκτός, ἐκλήθη πρὸς μύησιν τὴν 18ην 'Οκτωβρίου 1869 καὶ παρουσίᾳ τοῦ Μεγάλου Διδασκάλου τῆς Σκωτίας κόμητος Dalhousie ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τὸ Τεκτονικὸν Φῶς, ἀναδειχθεὶς ἐν τῷ ἅμα Μαθητής, Ἑταῖρος καὶ Διδάσκαλος.

Τὴν ἐπιοῦσαν προήχθη εἰς τὸν 17ον βαθμὸν καὶ μετὰ ἐννέα ἡμέρας εἰς ἱππότην Ροδόσταυρον. Τέλος τὴν 28ην 'Απριλίου τοῦ 1870 εἰς ειδ κὴν συνεδρίασιν τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου τοῦ 33° τῆς Σ ωτίας, προ ήχθη εἰς τὸν 33° καὶ ὠνομάσθη μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Σκωτίας ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως, κατερχόμενος ἀμέσως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἱδρύσῃ καὶ ἐκεῖ "Ὕπατον Συμβούλιον 33ου βαθμοῦ.

Ὁ Γαλλογερμανικὸς πόλεμος τοῦ 1870 τὸν ἠνάγκασε ν' ἀναβάλῃ τὴν κάθοδόν του εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ μὴ θεωρηθῇ αὕτη ὡς σχετιζομένη πρὸς σκοποὺς πολιτικούς. Μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἀνακωχῆς ὅμως τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1871, ἀνεχώρησεν ἐξ 'Αγγλίας καὶ ἀφίκετο εἰς τὰς 'Αθήνας τὴν 20ὴν 'Οκτωβρίου.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα εὗρε τοὺς Τέκτονας ἐν ἀποσυνθέσει καὶ διχονοοῦντας. Ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κατέβαλε συντόνους προσπαθείας πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς ἀδελφικῆς ὁμονοίας καὶ τῆς Τεκτονικῆς εἰρήνης καὶ ἔπεισε τὰς Στοὰς νὰ ἀποστείλουν εἰς τὰς 'Αθήνας ἀντιπροσώπους των διὰ τὴν συγκρότησιν Γενικῆς Συνελεύσεως πρὸς ἐκλογὴν Μεγάλου Διδασκάλου.

Ἡ πρώτη Γενικὴ Συνέλευσις συνῆλθε κατὰ τὴν 9|21 'Ιουλίου 1872, καὶ προέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῆς Μ.·. 'Ανατολῆς.

'Εξελέγησαν οἱ ἀδ.·. Νικ. Δαμασκηνός, Δημ. Στ. Μαυροκορδάτος, 'Ιωάννης Παπαδάκης, Σπυρίδων Καραϊσκάκης, 'Αναστάσιος Δουρούτης, 'Ανδρέας Καλύβας, Μαξιμιλιανὸς Ρότσχιλδ, Νικόλαος Ράδος καὶ 'Ιωάννης Μίντλερ.

Τὴν ἑπομένην ἤτοι τὴν 10)22αν 'Ιουλίου 1872 οἱ ἐκλεγέντες συνελθόντες ἐξέλεξαν ὡς Μέγαν Διδάσκαλον τὸν ἀδ.·. Δημ. Ροδοκανάκην ἐνεργὸν μέλος τοῦ ἐν Σκωτίᾳ ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ο μέλος τακτικὸν τῆς ἐν 'Εδιμβούργῳ Στοᾶς «"Αγιος 'Ανδρέας» ὑπ' ἀριθμ. 48 καὶ ἐπίτιμον μέλος τῆς ἐν 'Αθήναις Στοᾶς «Πανελλήνιον».

Τὴν ἑπομένην 11)23 'Ιουλίου ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ τῶν λοιπῶν ἀξιωματικῶν τῆς Μεγ.·. 'Αν.·. τῆς Ἑλλάδος ἀνεδείχθησαν δὲ τοιοῦτοι οἱ ἑξῆς:

Αος Πρόσθετος Μ.·. Δ.·. ὁ 'Αδ.·. Νικόλαος Δαμασκηνός, τακτικὸν Μέλος τῆς ἐν 'Αθήναις Στοᾶς «Πανελλήνιον».

Βος Πρόσθετος Μ·. Διδ.·. ὁ 'Αδ.·. Δημήτριος Στ. Μαυροκορδάτος, Μέλος τῆς 'Ανωτέρω Στοᾶς.

Αος Μέγ: 'Επόπτης ὁ 'Αδ.·. 'Ιωάννης Παπαδάκης.

Βος Μέγ.·. 'Επ.·. ὁ 'Αδ.·. Σπυρίδων Καραϊσκάκης.

Μέγ.·. Ρήτ.·. ὁ 'Αδ.·. Νικόλαος Ράδος.

Μέγ.·. Γραμ.·. 'Αρχειοφ.·. καὶ Σφραγ.·. ὁ 'Αδ.·. Α. Καλύβας.

Μέγ.·. Ταμ·. καὶ 'Ελεον.·. 'Αδ.·. 'Αθανάσιος Δουρούτης.

Μέγ.·. Τελετ.·. καὶ Δοκιμ.·. ὁ 'Αδ.·. 'Ιωάννης Μίνδλερ.

Μέγ.·. 'Αρχιτρ.·. ὁ 'Αδ.·. Μαξιμιλιανὸς Ρότσχιλδ.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν ταύτην ὁ Μέγ.·. Διδ.·. προσεκάλεσε τοὺς δύο προσθέτους Μ.·. Διδ.·. καὶ τοὺς λοιποὺς παρόντας 'Αξιωματικούς, νὰ δώσωσι τὸν νενομισμένον ὅρκον, τὸν ὁποῖον δώσαντες οὗτοι ἐγκατέστησαν παρὰ τοῦ Μ.·. Δ.·. κατὰ τὰ νενομισμένα εἰς τὰ ἀξιώματα αὐτῶν· 'Ακολούθως τὸ Συμβ.·. κατὰ πρότασιν τοῦ Μ.·. Διδ.·. ἀπεφάσισε παμψηφεί, ὅπως ἀντίγραφον τοῦ Πρακτικοῦ καθὼς καὶ τῶν δύο προηγουμένων Πρακτικῶν μεταφρασθῇ Γαλλιστὶ καὶ ἀποσταλῇ εἰς τὰς διαφόρους Μ.·. Αν.·. καὶ ἄλλα Τεκτον.·. Κέντρα σύμφωνα πρὸς τὰ τεκτονικὰ ἔθιμα.

"Ιδρυσις Ὑπ.·. Συμβουλίου τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος (1873).

Τὴν ἐπιοῦσαν 12|24 'Ιουλίου 1872 ὁ Πρίγκιψ Ροδοκανάκης καθίδρυσε τὸ πρῶτον "Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ 33ου βαθμοῦ ἐν Ἑλλάδι, καθ' ὃν τρόπον ἐκτίθεται εἰς τὸ ἀκόλουθον ἱστορικὸν πρακτικόν.

Ε.·. Δ.·. Τ.·. Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.

Υ.·. Ε.·, Σ.·. Τ.·. 33°

Πρώτη Συνεδρίασις τῶν μελῶν τοῦ 'Υπάτ.·. 'Ελλην.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου Βαθμ.·. συγκροτηθεῖσα ἐν τῇ Κοιλ.·. 'Αθηνῶν κατὰ τὴν 12/24ην 'Ημ.·. τοῦ Ζ' Μ.·. τοῦ 5872 "Ετ.·. Α.·. Φ.·. (12/24ην 'Ιουλίου τοῦ 1872, Ε.·. Σ.·.).

'Η 'Α. 'Α. 'Υ. ὁ 'Αδ.·. Πρίγκιψ Δημήτριος Ροδοκανάκις 33° Γεν.·. 'Αρχιεπιθεωρητὴς τοῦ ἐν Σκωτίᾳ 'Υπ. Συμβ.·. τοῦ 33° καὶ 'Υπ.·. Ταξιάρχης τοῦ ἐν 'Ελλάδι 'Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου δυνάμει ἧς περιεβλήθη ἐξουσίας τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. Σκωτίας, ἐδέχθη, εἰσήγαγε, καὶ ἐγκατέστησε:

Τὸν 'Αδ.·. Νικόλαον Δαμασκηνὸν 33° 'Ανθύπατον Ταξιάρχην τοῦ ἐν 'Ελλάδι 'Υ.·. Συμβ.·. τοῦ 33 Β.·.

Β'. Κοινῇ ἐγκρίσει καὶ ἀποφάσει μετὰ τοῦ εἰρημένου ἀνθυπάτου Ταξιάρχου ἐδέχθη, εἰσήγαγε καὶ ἐγκατέστησε τὸν 'Αδ.·. Δημήτριον Στ. Μαυροκορδάτον, Μέγαν Θησαυροφύλακα τοῦ ἐν 'Ελλάδι 'Υπ.·. Συμβ·. 33 Β.·.

Γ'. Κοινῇ ἐγκρίσει καὶ ἀποφάσει μετὰ τῶν εἰρημένων ἑτέρων δύο Μελῶν τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. ἐδέχθη, εἰσήγαγε καὶ ἐγκατέστησε τὸν 'Αδ.·. 'Αθανάσιον Δουρούτην, Μέγαν Καγγελάριον τοῦ ἐν 'Ελλάδι 'Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33 Β.·.

Δ'. Κοινῇ ἐγκρίσει καὶ ἀποφάσει μετὰ τῶν ἀνωτέρω τριῶν Μελῶν τοῦ 'Υπ.·. Συμβ·. ἐδέχθη, εἰσήγαγε καὶ ἐγκατέστησε τὸν ἀδ.·. 'Ιωάννην Παπαδάκην, Μέγαν 'Αρχιγραμματέα τοῦ ἐν 'Ελλάδι 'Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33 Β.·.

Ε'. Κοινῇ ἐγκρίσει καὶ ἀποφάσει μετὰ τῶν ἀνωτέρω τεσσάρων Μελῶν τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. ἐδέχθη, εἰσήγαγε καὶ ἐγκατέστησε τὸν ἀδ.·. 'Ανδρέαν Καλύβαν, Μέγαν 'Ιερέα τοῦ ἐν 'Ελλάδι 'Υπ.·. Συμβ.·. 33 Β.·.

'Ως πρὸς δὲ τὰς ὑπολειπομένας θέσεις τῶν Μελῶν τοῦ 'Υπ.·. Συμ.·. ὁ ἀδ. Πρίγκιψ Ροδοκανάκις ἐπρότεινε νὰ μείνωσι κεναὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅπως βραδύτερον δεόντως πληρωθῶσιν.

Μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν ἑκάστου εἰς τὸ ἀπονεμηθὲν αὐτῷ ἀξίωμα, τὰ Μέλη τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·., δώσαντα τὸν νενομισμένον ὅρκον ἐνώπιον τοῦ 'Υπάτου Ταξιάρχου, ἐτιμήθησαν διὰ τοῦ Δακτυλίου τῆς Χειροτονίας.

Κατόπιν ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ 'Υπ.·. Ταξιάρχου 'Αδ.·. Πρίγκιπος Ροδοκανάκιδος καὶ τῇ ἐκ μέρους ὅλων τῶν Μελῶν τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. παραδοχῇ, ἀπεφασίσθη, ἵνα ὁ Μ. 'Αρχιγρ.·. ἀναγγείλῃ ἐπισήμως εἰς πάντα τὰ καθ' ἅπασαν τὴν Οἰκουμένην ὑφιστάμενα 'Υ.·. Συμβ.·. τοῦ 33 Β.·. τὴν ἐν 'Αθήναις σύστασιν 'Υπ.·. 'Ελλ.·. Συμβ. καὶ ζητήσῃ ἐν καιρῷ τὴν ἀμοιβαίαν ἀντιπροσώπευσιν κατὰ τὰ Τεκτονικὰ ἔθιμα καὶ ἐσωκλείσῃ ἐντὸς τῶν ἀποσταλησομένων ἐπιστολῶν ἀντίγραφον τοῦ παρόντος Πρακτικοῦ Γαλλιστὶ ἢ 'Αγγλιστί.

'Επὶ τῇ προτάσει δὲ τοῦ ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνοῦ, 'Ανθυπ.·. Ταξ.·., τῇ ὑποστηρίξει τοῦ 'Αδ.·. Δ. Στ. Μαυροκορδάτου, Μεγ.·. Θησαυροφ.·. καὶ τῇ ἐκ μέρους ὅλων τῶν Μελῶν τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. παραδοχῇ, ἀπεφασίσθη ἵνα ἀντίγραφον τοῦ παρόντος Πρακτικοῦ δοθῇ τῷ ἀδ.·. Πρίγκιπι Ροδοκανάκιδι, συνοδευόμενον μετὰ 'Αγγλικῆς ἢ Γαλλικῆς μεταφράσεως καὶ ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ Μεγ.·. 'Αρχιγραμ.·., ἵνα τῷ χρησιμεύσῃ ὅπου δεῖ.

'Ο 'Αδ.·. Πρίγκιψ Ροδοκανάκις ἐπρότεινεν ἀκολούθως, ἵνα ὁ βαθμὸς 'Επιτίμου Μέλους τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. δοθῇ εἰς διάφορα ἐπίσημα Μέλη τῆς Παγκοσμίου 'Αδελφότητος. 'Η πρότασις αὕτη ἐνεκρίθη παρ' ὅλων τῶν Μελῶν τοῦ 'Υπ.·. Συμβ·. τὸ ὁποῖον ἀπεφάσισε, πρὸς τούτοις, ἵνα τετράκις τοῦ ἔτους, δηλαδὴ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν μηνῶν Φεβρουαρίου, Μαΐου, 'Ιουλίου καὶ 'Οκτωβρίου, συνέρχωνται εἰς τακτικὴν Συνεδρίασιν, ἐκτάκτως δ' ὁσάκις ἀνάγκη πρὸς τοῦτο τυχὸν ἤθελε παρουσιασθῇ καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ 'Υπάτου Ταξιάρχου νὰ προεδρεύῃ τοῦ 'Υπ·. Συμβ.·. ὁ 'Ανθύπατος Ταξιάρχης ἀναπληρῶν τὸν ἀπουσιάζοντα 'Υπ.·. Ταξιάρχην.

Τελευταῖον τὰ Μέλη τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. ἀπεφάσισαν τὴν ἐκτύπωσιν καὶ διανομὴν τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Διοικήσεως, τῶν Παρασήμων καὶ τῶν Στολῶν εἰς τὰ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ

Ὑπ.·. Συμβ.·. ὑπαγόμενα Μέλη, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 4ᵒ μέχρι τοῦ 32ᵒ τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Παραδεδεγμ.·. Σκωτ.·. Δόγματος.

Ὁ Ὕπατος Ταξιάρχης

(Τ. Σ.) Ροδοκανάκις 33ᵒ

Ὁ Μέγας Ἀρχιγραμματεὺς

(Τ. Σ.) ***Ἰω. Γ. Παπαδάκης 33ᵒ***

Οὕτω τὰ μέλη τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου ἦσαν καὶ μέλη τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς.

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Συμβουλίου τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς καὶ ἡ καθίδρυσις Ὑπάτου Συμβουλίου ἐν Ἑλλάδι ἀνεκοινώθησαν ἀμέσως ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Ροδοκανάκη εἰς ὅλας τὰς Μεγάλας Στοὰς καὶ τὰ Ὕπατα Συμβούλια τῶν ξένων Τεκτονικῶν Δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι βαθμηδὸν ἀνεγνώρισαν τὸν Ἑλληνικὸν Τεκτονισμόν.

Ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ξένων Τεκτονικῶν Δυνάμεων—μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ τότε αὐτοκρατορικὸς πρίγκιψ τῆς Γερμανίας Φρειδερῖκος Γουλιέλμος, ὁ τότε πρίγκιψ Ὀλλανδίας Γουλιέλμος Φρειδερῖκος Κάρολος, ὁ τότε πρίγκιψ τῆς Δανίας Φρειδερῖκος, ὁ τότε πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας καὶ ὁ τότε βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας Ὀσκάρ—ἀπέστειλαν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν κολακευτικὰς συγχαρητηρίους εὐχάς. Πολλαὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων—μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ αἱ Ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες τῆς Αὐλῆς—ἐπεκρότησαν τὸ γεγονός.

Μετὰ τὴν ἵδρυσίν των τὰ δύο ἰσοδύναμα Τεκτονικὰ σώματα ἀπεφάσισαν, ὅπως χωρισθῶσιν αἱ ἐργασίαι ἑκάστου πρὸς ἀποτελεσματικωτέραν δρᾶσιν· καὶ ἡ μὲν Μεγ.·. Ἀνατολὴ ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν αἰγίδα της καὶ δικαιοδοσίαν της τὰς Συμβολικὰς Στ.·. (1ᵒ, 2ᵒ καὶ 3ᵒ), τὸ δὲ Ὕπ.·. Συμβ.·. τὰ εἰς τοὺς βαθμοὺς 4ᵒ—32ᵒ ἐργαζόμενα ἐργαστήρια. Πρὸς καθορισμὸν δὲ τῆς δικαιοδοσίας καὶ τῶν σχέσεων ἑκάστου τῶν δύο Τεκτον.·. σωμάτων ὑπεγράφη συνθήκη ἐκ 13 ἄρθρων.

Τὸ σχίσμα (1895—1907).

Οὕτω πως αἱ δύο Τεκτονικαὶ Δυνάμεις προήγοντο βαθμηδὸν ἐν τῇ γενικῇ ἀναγνωρίσει ἀπὸ μέρους πασῶν τῶν Τεκτονικῶν Δυνάμεων τῶν δύο ἡμισφαιρίων, ἐκρατύνετο δὲ ὁ Συμβολικὸς Τεκτονισμὸς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1884, (ὅτε ὁ ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκης ἐξελέγη ἰσόβιος Ἐπίτιμος Μέγας Διδ.·.) συνεχῶς ἐκλεγομένου Μεγάλου Διδασκάλου Ν. Δαμασκηνοῦ, μέχρις οὗ ἡ διχόνοια ἐνεφιλοχώρησεν μεταξὺ τῶν ἀδ.·.

Αἴτιον τῆς διαστάσεως ὑπῆρξεν ἡ γνώμη τοῦ Μεγ.·. Γραμμ.·. Ἀδ.·. Στ. Στεφάνου καὶ τῶν Ἀδ.·. Δαμασκηνοῦ καὶ Καλύβα περὶ ἐφαρμογῆς τῶν ἐν Λωζάννῃ τῷ 1875 θεσπισθέντων δογμάτων, συνταγμάτων καὶ κανονισμῶν ἑνιαίας διοικήσεως τοῦ Τάγματος, διὰ συγχωνεύσεως Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ Ὑπ. Συμβ. τοῦ 33ᵒ κατὰ τὸ σύστημα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

Πρὸς ἐπίτευξιν τῆς συγχωνεύσεως ταύτης συνέστη ἑξαμελὴς ἐπιτροπεία ἐκ τῶν Ἀδ.·. Ἀδ.·. Καλύβα, Ράδου καὶ Δουρούτη ἀπὸ μέρους τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. καὶ τῶν ἀδ.·. Στεφάνου, Παπαγεωργίου καὶ Φίλωνος ἀπὸ μέρους τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·.. οἱ ὁποῖοι ἔθηκαν καὶ τὰς βάσεις, συντάξαντες σχετικὸν πρωτόκολλον, τὸ ὁποῖον ὑπέγραψαν ὅλα τὰ μέλη, πλὴν τοῦ διαφωνοῦντος Ἐπιτίμου Μεγ.·. Διδ.·. καὶ Ὑπ.·. Ταξ.·. ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκη.

Παρὰ δὲ τὴν ἀντίδρασιν τούτου, τίθεται πρῶτον ζήτημα ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τῆς πρώτης συνεδρίας τῆς συγκληθείσης Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1895 «συζήτησις προτάσεως συγχωνεύσεως Ὑπάτ.·. Συμβ.·. καὶ Μεγ.·. Ἀν.·.». Τὴν πρότασιν ταύτην ὑπεστήριξεν ὁ Σεβ.·. ἀδ.·. Σωροκιάδης, «ἀναφέρων, κατὰ τὰ πρακτικά, τοὺς λόγους οἵτινες ἐν Ἑλλάδι θέλουσι συντείνει εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν πρὸς ἀποτελεσματικωτέραν ἐργασίαν τοῦ ἐν Ἑλλάδι Τεκτονισμοῦ» (Πρακτικὰ Γεν.·. Συν.·. τῆς 5 Μαρτ.·. 1895, σελ. 51). Τὴν πρότασιν ταύτην ἀντέκρουσαν οἱ Σεβ.·. Σεβ.·. ἀδ.·. ἀδ.·. Ἀγ. Γιαννόπουλος καὶ Μ. Ροδοκανάκης, διαμαρτυρηθεὶς μάλιστα ἐξ ὀνόματος τοῦ Ὑ.·. Ταξ.·., καὶ ἡ συζήτησις ἐπ' αὐτῆς ἀνεβλήθη ἐπ' ἀόριστον.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ἑπομένην συνεδρίαν τῆς Γενικῆς Συνελ.·. προέκυψαν διαφωνίαι ἐξ ἀφορμῆς διαφόρου ἑρμηνείας διατάξεων τῶν Κανονισμῶν, ὁ προεδρεύων Πρ.·. Μέγ.·. Διδάσκ.·. ἀδ.·. Ἀνδρ. Καλύβας ἔγνω νὰ φέρῃ, κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν συνεδρίαν τῆς 19 Μαρτίου 1895, πρότασιν περὶ διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς Γενικῆς Συνελ.·. καὶ συγχρόνως περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς πρὸς ἔλεγχον τῶν Γραφείων καὶ Ταμείων τῆς τε Μεγάλ.·. Ἀνατολῆς καὶ τῶν Στοῶν. Κατὰ τῆς προτάσεως ταύτης ἀντεπεξῆλθε δριμὺς ὁ Σεβ.·. ἀδ.·. Ἀγ. Γιαννόπουλος, προελθὼν καὶ εἰς ἀντεγκλήσεις πρὸς τὸν Γεν.·. Γραμμ.·. Ἀδ.·. Σ. Στεφάνου, ἐφ' ᾧ ὁ προεδρεύων ἔλυσε τὴν συνεδρίαν καὶ διὰ Διατάγματος ἔθετο εἰς τριακονθήμερον ἀργίαν ἀμφοτέρους τοὺς παρεκτραπέντας.

Ὁ Ἀδ.·. Ἀγ. Γιαννόπουλος, Σεβ.·. τῆς Στ.·. «Πυθαγόρας», βαρέως φέρων τὸ γεγονός, προσέφυγεν εἰς τὴν Σ.·. Στ.·. «Ἀθηνᾶ», ἰθυνομένην ὑπὸ τοῦ Ἀδ.·. Ἀθ. Βρυζάκη, ἔνθα προεκάλεσεν ἀντικανονικὴν ἐργασίαν καὶ πρωτόκολλον καταλύσεως τῆς Μεγάλ.·. Ἀν.·. Οὕτω συνεστήθη τὴν 3ην Μαΐου ἰδίου ἔτους ἡ «Μεγάλη Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Στοά», εἰς ἣν ὑπήχθησαν αἱ Στ. «Ἀθηνᾶ» καὶ «Πυθαγόρας» καὶ ἡ βραδύτερον ἱδρυθεῖσα Σ.·. Στοὰ «Ρήγας Φεραῖος». εἰς τὰς ὁποίας προσεχώρησαν ἔγκριτοι Τέκτονες τῆς ἐποχῆς, ἐν οἷς οἱ ἀδ.·. Ἀγ. Γιαννόπουλος, Ἀθαν. Βρυζάκης, Σ. Ἀραβαντινός, Τ. Μενέϊκος, Ἀνδρ. Καλύβας καὶ ἄλλοι.

Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. διέγραψε διὰ Διαταγμάτων τοὺς παρεκτραπέντας Ἀδελφοὺς καὶ ἔθεσεν ἐν ὕπνῳ τὰς Στοάς. Πτοηθεῖσα ὅμως ἐκ τῆς ἀθρόας ἀποσκιρτήσεως, συνῃσθάνετο ὅτι ἔχρῃζε τοῦ κύρους τοῦ Ὑπ.·. Ταξ.·. ὅπως τελεσφόρως ἀμυνθῇ κατὰ παντὸς ἀνόμου καὶ ἀτάκτου Κέντρου. Δι' ὃ καὶ προεκάλεσε διὰ τῆς Μεγάλης Γραμ.·. γράμμα τοῦ ἀδελ.·. Δ. Ροδοκανάκη, ὅστις, προδήλως ἐφησυχάσας μετὰ τὴν πληροφορίαν τῆς ἐπ' ἀόριστον ἀναβολῆς τῆς περὶ συγχωνεύσεως προτάσεως, δὲν ἀπέστερξε νὰ βεβαιώσῃ ὅτι «μόνη νόμιμος Μεγάλη Ἀν.·. ἔχουσα τὸ δικαίωμα νὰ ἄρχῃ πασῶν τῶν Στοῶν, τῶν ἀπονεμουσῶν τοὺς τρεῖς πρώτους βαθμούς, εἶναι ἐκείνη, ἧς ὁ ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνὸς εἶναι Μέγ.·. Διδ.·.»

Ἀλλ' οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν συγχώνευσιν τῶν Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ Ὑπ.·. Συμ.·., παρὰ τὰ μεσολαβήσαντα τόσον σοβαρὰ γεγονότα, οὐδόλως ἀπέβαλον τὴν τοιαύτην των γνώμην, κατώρθωσαν δὲ νὰ παρασύρουν μετ' αὐτῶν καὶ τὸν Μέγ.·. Διδ.·. Ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνόν. Ἀντιθέτως τὸ Ὕπ.·. Συμβούλιον ἀπέκρουσεν ἀπολύτως τὴν ἰδέαν τῆς συγχωνεύσεως, θεωροῦν ταύτην ὡς παραβίασιν τῶν θεσμίων. Αἱ ἑκατέρωθεν συζητήσεις καὶ ἀντιγνωμίαι ἐξηκολούθουν ἐπὶ μῆνας ἄνευ ἀποτελέσματος καὶ ἐντεῦθεν ὁ ἀδ.·. Μέγας Διδάσκαλος ἀποδυσπετήσας πρὸ τῶν παντοίων δυσχερειῶν κατὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀντιλήψεών του καὶ αἰσθανόμενος κλονισθεῖσαν τὴν ὑγείαν του, ἀπεφάσισε νὰ ἀπόσχῃ πάσης Τεκτονικῆς ἐργασίας ἀποστείλας τὴν 23 Ἰουλίου 1895 πρὸς ἀμφοτέρας τὰς Τεκτονικὰς Δυνάμεις πίνακα παραιτήσεως (Δελτίον Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος, ἀριθ. 2—1908, περιέχον αὐτούσιον τὸν πίνακα τῆς παραιτήσεως)

Ἡ παραίτησις τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. διηυκόλυνε τοὺς ὑπὲρ τῆς συγχωνεύσεως συμφωνοῦντας εἰς σύγκλησιν Γεν.·. Συν.·. τὴν 15 Σεπτεμβρίου 1895, εἰς ἣν ὁ πρωτεργάτης τῆς τοιαύτης κινήσεως Μέγ.·. Γραμ.·. Αδ.·. Σ. Στεφάνου, κατηγόρησε τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. ὡς ὑπόλογον ματαιώσεως πάσης προσδοκωμένης συνεννοήσεως (Πρακτικὰ Γενικῆς Συνελ.·. 15 Σεπτεμβρίου 1895, σελ. 68). Ἐν συνεχείᾳ δ' ὑποβάλλει πρότασιν καταγγελίας τῆς μεταξὺ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. καὶ Μεγάλ.·. Ἀν.·. ὑφισταμένης Συνθήκης καὶ σχέδιον νέου

Συντάγματος, οὗτινος καὶ διατάσσεται ἡ ἐκτύπωσις, ἀναβαλλομένης τῆς συζητήσεως διὰ τὴν 24ην Σεπτεμβρίου (Πρακτικὰ Γεν.·. Συν.·. 15ης Σεπτεμβρίου 1895, σελ. 68).

Ἡ συζήτησις πρὸς ἐπιψήφισιν τοῦ νέου Συντάγματος, ἀρξαμένη τὴν 24 Σεπτεμβρίου, ἐπέρα ώθη τὴν 26 Νοεμβρίου, ἡ δὲ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ ἀνηγγέλθη πρὸς τὴν Γενικὴν Συνέλ.·. τὴν 11 Φεβρουαρίου 1896 (Πρακτικὰ Γεν. Συνελ.·. 11 Φεβρουαρίου 1896, σελ. 106) ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. Ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνοῦ, πεισθέντος ἐν τῷ μεταξὺ ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν τῆς σχετικῆς κινήσεως.

Μεθ' ὃ συνῆλθον τὴν 23 Φεβρουαρίου 1895 ἐν τῷ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πινακωτῶν Τεκτ.·. Μεγάρῳ οἱ ἀδ.·. ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνός, Φ. Σερπιέρης, Δ. Κ. Παπαγεώργιος, John Mac Donall καὶ Ἀν. Στούπης, οἵτινες κατέχοντες τὸν 33° βαθμ.·. συνέστησαν "Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° συμπληρώσαντες τοῦτο δ α τῆς μυήσεως τῶν Ἀδ.·. Ἀδ.·. Ν. Φίλωνος, Κ. Κατακουζηνοῦ, Ν. Σωροκιάδου, Δ. Φωτοπούλου καὶ Ε. Τσίλερ εἰς τὸν 33 βαθμόν. Τὸ "Υπ.·. τοῦτο Συμβούλ.·. ἀπετέλεσε συγχρόνως καὶ τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. ὑπὸ τὸ ὄνομα «Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. "Υπ.·. Συμβ.·. 33° τῆς Ἑλλάδος».

Συγχρόνως ὅμως μετὰ τὴν τοιαύτην στάσιν τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τὸ ὑπὸ τὸν Ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκην "Υπ.·. Συμβ.·. προῆλθεν εἰς συνεννοήσεις πρὸς τὸ ἄτακτον Κέντρον, ὅπερ τὴν 30 Σεπτεμβρίου 1875 μετωνομάσθη ἀπὸ Μεγάλ.·. Ἐθν.·. τῶν Ἑλλήνων Στοὰ εἰς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος, ἵνα τακτοποιηθῇ καὶ ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου. Μετὰ τὴν διαμειφθεῖσαν ἐπίσημον ἀλληλογραφίαν, τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1895 ὁ "Υπ.·. Ταξ.·. Ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκης ἐγκατέστησεν ἐπισήμως τὴν ἀρτισύστατον ταύτην Μεγ.·. Ἀν.·. ὑπὸ Μέγ.·. Διδάσκ.·. τὸν Ἀδ.·. Τ. Φιλήμονα καὶ μέλη τοὺς Ἀδ.·. Ἀδ.·. Θ. Φλογαΐτην, Ν. Πύργον Γ. Ἀντωνόπουλον, Α. Γιαννόπουλον, Α. Βρυζάκην, Δ. Στεφάνου, Χ. Κανδρῆν καὶ Π. Ἱερόπουλον.

Οὕτως ὑπῆρχον τρεῖς Τεκτ.·. Δυνάμεις· ἡ ὑπὸ τὸν Ἀδ.·. Τ. Φιλήμονα Μεγ.·. Ἀν.·., τὸ ὑπὸ τὸν Ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκην "Υπ.·. Συμβ.·. συνδεόμεναι διὰ συνθήκης μεταξύ των, καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνὸν Κέντρον. Αἱ δύο πρῶται ἐθεώρουν τὸ Κέντρον τοῦ ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνοῦ ὡς ἄτακτον, ἀντιθέτως δὲ τοῦτο ἐθεώρει ὡς ἀτάκτους τὰς δύο ἄλλας Τεκτ.·. Δυνάμεις. Ἀλλ' ὡς γνωστόν, τακτικὴ ἢ ἄτακτος θεωρεῖται μία Τεκτ.·. Δύναμις ἐφ' ὅσον ἤθελεν, ἢ μή, ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῶν λοιπῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων. Δι' ὃ ἡ ὑπὸ τὸν ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνὸν Μεγ.·. Ἀν.·. ἔσπευσε τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1895 ν' ἀποστείλῃ πρὸς ἁπάσας τὰς Τεκτ.·. Δυνάμεις, μεθ' ὧν εὑρίσκετο εἰς σχέσεις, ἐγκύκλιον καταγγέλλουσαν τὴν ἵδρυσιν ἀτάκτου Κέντρου (τὴν Μεγ.·. Ἐθν.·. τῶν Ἑλλήνων Στοάν).

Μετὰ δὲ τὴν συγκρότησιν τῆς ὑπὸ τὸν Ἀδ.·. Τ. Φιλήμονα Μεγ.·. Ἀν.·., θέλουσα ἡ ὑπὸ τὸν Ἀδ.·. Δαμασκηνὸν τοιαύτη νὰ προλειάνῃ καὶ προπαρασκευάσῃ τὸ ἔδαφος, ὅπως μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν καὶ δημοσίευσιν τοῦ νέου Καταστατικοῦ, μεταμορφουμένη καὶ εἰς "Υ.·. Συμβ.·., ἀποταθῇ ὑπὸ την ἰδιότητα ταύτην, πρὸς ἅπαντα τὰ "Υπ.·. Συμ.·. καὶ ἐπιτύχῃ τὴν ἀναγνώρισιν τούτων, ἀπέστειλε τὴν ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1895 ἐγκύκλιον, δι' ἧς ἀνήγγειλε μετὰ βαθείας λύπης ὅτι «ἠναγκάσθη νὰ διαρρήξῃ τὰς ἀδ.·. σχέσεις, τὰς ὑφισταμένας μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης μετὰ τοῦ Ὑπ.·. Συμ.·. τοῦ 33° ἕνεκα διαγωγῆς ἥκιστα κανονικῆς», διότι παρέλειψε νὰ διαγράψῃ ἐκ τοῦ Περιστυλίου τοὺς ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τιμωρηθέντας εἰς παντελῆ στέρησιν τῶν τεκτονικῶν δικαιωμάτων των, οὓς καὶ ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ.

Ἐξ ἄλλου ὁ ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκης ἀπέστειλε τὴν ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1895 ἐγκύκλιον πρὸς τὰ νόμιμα "Υπ.·. Συμβούλια τῶν δύο ἡμισφαιρίων, ἀνακοινῶν τὰ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. προβεβουλευμένα καὶ τεκταινόμενα, ὅπως σχηματισθῇ εἰς διφυᾶ Ἀρχήν, ἀποκλείουσαν πάσης δικαιοδοσίας ἐν Ἑλλάδι τὸ νόμιμον "Υπ.·. Συμβ.·..

Εἰς τὴν ἐγκύκλιον ταύτην ἀπήντησαν ἅπαντα τὰ "Υπ.·. Συμβούλια τοῦ 33° ὅτι μόνον τὸ ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Ροδοκανάκη προεδρευόμενον θέλουσι ἀναγνωρίζῃ ὡς νόμιμον καὶ τακτικὸν καὶ οὐδὲν δίπλωμα ἑλληνικὸν θέλει ἀναγνωρίζεται ἐὰν δὲν προέρχεται τοῦτο ἐκ τοῦ νομίμου Ὑπ.·. Συμβ.·. ἢ τῆς μετ' αὐτοῦ συνδεομένης διὰ συνθήκης Μεγάλης Ἀνατολῆς (Τεκτον. Περιοδικὸν «Πυθαγόρας», ἔτος 6, σελ. 84 καὶ ἐπ., ὡς καὶ σχετικὰ ἀρχεῖα). Ἀντιθέτως, ἐνῷ ἅπασαι αἱ Τεκτον.·. Δυνάμεις ἀπήντησαν εἰς τὴν πρώτην ἐγκύκλιον τοῦ ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνοῦ ὅτι δὲν θὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν Μεγάλ.·. Ἐθν.·. τῶν Ἑλλήνων Στοάν, τὴν δευτέραν ἐγκύκλιον τοῦ ἰδίου, λαβοῦσαι ἐν τῷ μεταξὺ τὴν ἐγκύκλιον τοῦ ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκη, οὐδεμιᾶς ἠξίωσαν ἀπαντήσεως.

Ὡσαύτως οὐδόλως ἀπήντησαν εἰς τὴν ἐγκύκλιον τοῦ Ν. Δαμασκηνοῦ, ἀγγέλλουσαν τὸν σχηματισμὸν τῆς μικτῆς Τεκτ.·. Δυνάμεως ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ "Υπ.·. Συμ.·. Οὕτω τὸ ὑπὸ τὸν ἀδ.·. Δαμασκηνὸν κέντρον παρέμεινεν ἀναγνωριζόμενον κατ' ἀνοχὴν μᾶλλον ὡς Μεγ.·.Ἀν.·. ὑπὸ διαφόρων Τεκτον.·. Δυνάμεων, ἰδίᾳ δ' ὑπὸ αὐτοτελῶν Μεγ.·. Στοῶν, μὴ ἀναγνωριζουσῶν κατὰ δόγμα ἀνωτέρους τοῦ 3° βαθμούς· ὡς ἡνωμένη δὲ δύναμις ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ ὁμοειδῶν τινων μικτῶν Δυνάμεων, οἷα κυρίως ἡ ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Grand Orient—Suprême Conseil (Δελτίον Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος, 1903, τ. 2, σελ. 48).

Ἡ παράλληλος, οὕτως εἰπεῖν, λειτουργία τῶν δύο Τεκτ.·. Κέντρων, τοῦ μὲν ὑπὸ τοὺς ἀδ.·. ἀδ.·. Τ. Φιλήμονα καὶ Δ. Ροδοκανάκην, τοῦ δ' ὑπὸ τὸν ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνόν, δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ ὁμαλή. Ἡ κατάτμησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἀδελφῶν εἰς δύο, ἐπέφερε τὴν ἐξασθένησιν τοῦ ἐν Ἑλλάδι Τεκτονισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου ἑκατέρωθεν αἱ ἀντεγκλήσεις καὶ αἱ διὰ διαφόρους προσωπικοὺς λόγους γενόμεναι προσχωρήσεις ἀπὸ τοῦ ἑνὸς Κέντρου εἰς τὸ ἕτερον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δημιουργῶσιν εὐνοϊκὰς συνθήκας καλλιεργείας τῆς Τεκτονικῆς Ἰδέας. Ὡς ἐκ τούτου λίαν ἐνωρὶς ἤρχισε νὰ ζητῆται ἀμφοτέρωθεν ἡ ἕνωσις καὶ νὰ προκαλῶνται σχετικαὶ διαπραγματεύσεις.

Ἰδίως κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1897 ἡ ἰδέα τῆς ἑνώσεως συνεζητεῖτο εὐρέως ἐν ταῖς Στοαῖς τῆς ὑπὸ τὸν ἀδ.·. Τ. Φιλήμονα Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ ἐν τῷ Συμβουλίῳ αὐτῆς προκληθεῖσα μᾶλλον ἕνεκα τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς Τεκτ.·. ταύτης Δυνάμεως. Τούτων ἕνεκα προεκαλεῖτο δριμὺς ἔλεγχος ὑπὸ μερίδος Τεκτόνων χαρακτηριζόμενος ὡς στασιαστικὴ ἐξέγερσις, δι' ὃ τὴν 22 Φεβρουαρίου 1897 ἐτίθετο εἰς ὕπνον ἡ Σ.·. Στ.·. «Πυθαγόρας» ἐξ αἰτίας τῇ αὐστηρᾶς γλώσσης τῶν ἀδ.·. ἀδ.·. Ἀγ. Γιαννοπούλου, Ν. Γαζῆ καὶ Ν. Στράτου, εἶτα δ' ἐτιμωροῦντο διὰ διαγραφῆς καὶ ἄλλων Στοῶν διαπρεπῆ μέλη. Ἕνεκα τούτου καὶ ἄλλων ἔτι διοικητικῶν ἀνωμαλιῶν ἐνισχύετο πανταχόθεν ἡ ἰδέα τῆς ἑνώσεως, ὑπὲρ ἧς ὑπεβάλλοντο πρὸς τὴν Μεγ.·.Ἀν.·. εὐχαὶ τῶν Στοῶν «Πανελλήνιον» «Ἀθηνᾶ» καὶ «Ἀττικὸς Ἀστήρ». Τὸ Συμβούλιον τῆς Μ.·. Ἀν.·. κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 17 Μαρτίου 1897 ἐξέλεξεν ἐπιτροπὴν «ὅπως προβῇ εἰς διακανόνισιν τοῦ ζητήματος τῆς ἑνώσεως» παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις τῶν ἀδ.·. ἀδ.·. Δ. Στεφάνου καὶ Σ. Ἀντωνοπούλου, φρονούντων ὅτι «ἀφοῦ τὸ "Υπατον Συμβούλιον καὶ ὁ Μέγ.·. "Υπ.·. Ταξιάρχης δὲν συναινοῦν εἰς τὴν ἕνωσιν, δὲν θὰ εὐδοκιμήσῃ αὕτη».

Ἡ ὡς ἄνω ἐκλεγεῖσα ἐπιτροπὴ μετ' ἄλλων μελῶν τῆς Γεν.·. Συν.·. ἀπέστειλε τὴν 24 Ἰουνίου 1897, πρὸς τὸν ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνὸν πίνακα, δι' οὗ οἱ ὑπογράφοντες ὡς «ἀποτελοῦντες τὴν πλειοψηφίαν τῆς Συν.·. τῆς Μεγάλ.·. Ἀν.·. ὡς καὶ τοῦ Συμβουλίου αὐτῆς», δηλοῦσιν, ὅτι «συναινοῦσι καὶ ἀποδέχονται τὴν ἕνω-

σιν» μετὰ τοῦ ἀτάκτου Κέντρου, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς συμμετοχῆς ἐν τῇ Ὑπάτῃ Ἀρχῇ Μελῶν τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. διὰ τῆς μυήσεως αὐτῶν εἰς τὸν 33°.

Τὸν πίνακα ἀνέγνωσεν ὁ Ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνὸς εἰς τὸ Συμβούλιον κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 2 Ἰουλίου 1897 ὅπερ ἐνέκρινε τὴν ἕνωσιν. Ἐμυήθησαν τότε εἰς τὸν 33 βαθμὸν οἱ ἀδ.·. ἀδ.·. Θ. Φλογαΐτης, Α. Βρυζάκης, Ν. Χαλκοκονδύλης, Χ. Κανδρῆς, Σ. Πετρᾶς καὶ Σ. Ἀντωνόπουλος ἀποτελέσαντες μέλη τοῦ ἡνωμένου Κέντρου, εἰς ὃ παρέσυραν καὶ ὅλας τὰς Στ.·. τὰς ἐργαζομένας ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ὑπὸ τὸν ἀδ.·. Τ. Φιλήμονα Μεγ.·. Ἀν.·. Ἡ ἕνωσις αὕτη ἐχαρακτηρίσθη κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῶν ἀτάκτων ὡς ὁριστική, ἐπιλύουσα καὶ τὸ ζήτημα τῆς *νομιμότητος* τοῦ κέντρου των, ταχέως ὅμως αἱ ἐλπίδες των διεψεύσθησαν.

Τὸ ὑπὸ τὸν ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκην Ὕπ.·. Συμβούλ.·. μετὰ τοῦ ἀτάκτου Κέντρου ἀπεφάσισε τὴν ἵδρυσιν νέας Μεγ.·. Ἀν.·. λειτουργούσης κατὰ τὸ Α.·. Α.·. Σ.·. Δ.·. Οὕτω τὴν 2 Αὐγούστου 1898 ἐσχηματίσθη προσωρινὴ Μεγ.·. Ἀνατ.·. ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἐπιτίμου Ἰσοβίου Μεγ.·. Διδ.·. Ἀδ.·. Δ. Ροδοκονάκη, μέχρις οὗ τὴν 31 Μαΐου 1899 συνεκροτήθη ὁριστικὴ τοιαύτη ὑπὸ Μέγαν Διδάσκαλον τὸν ἀδ.·. Ἀνδρ. Καλύβαν καὶ μέλη τοὺς ἀδ.·. ἀδ.·. Μ. Μπότσαρην, Χ. Νικολαΐδην, Ν. Γιαννικώσταν, Χ. Διοσκουρίδην, Ι. Μαργαρίτην, Ἐπ. Κανάρην Γ. Σακόρραφον, Ἀλ. Ἰσαακίδην, Κ. Κροντηρόπουλον, Ν. Βάρβογλην, Ν. Κανάρην, Α. Κουλούρην. Ι. Κωτούλαν καὶ Μπόγδανον.

Ἡ Μεγάλη ὅμως αὕτη Ἀνατολὴ ἦτο ὄχι μόνον ἄνευ ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ ἄστεγος. Ἐνοικιάσθη τότε ἡ ἐν τῇ Στοᾷ Λιζιέρη οἰκία, ἥτις διεσκευάσθη ἵνα χρησιμοποιηθῇ ὡς Τεκτον.·. μέγαρον. Συγχρόνως ὑπὸ μὴ προσχωρησάντων εἰς τὸ ὑπὸ τὸν ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνὸν Κέντρον Ἀδελφῶν τῆς Σ.·. Σ.·. «Ἀθηνᾶ» ἱδρύθη ἑτέρα Στοὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς πυρὴν διὰ τὴν μετέπειτα ἵδρυσιν ἑτέρων Στοῶν ὡς αἱ Σ.·. Στ.·. Στ.·. «Θέσπις», «Ἐλευθερία», «Ζήνων» καὶ βραδύτερον, τῷ 1900, αἱ Σ.·. Σ.·. Στ.·. Στ.·. «Δωδώνη» καὶ «Σκενδέρμπεης», εἰς ἣν καὶ υἱοθετήθη ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἀδ.·. Ἀνδ. Καλύβας.

Ἐκ νέου, ὅθεν ἐλειτούργουν τρεῖς Τεκτ.·. Δυνάμεις. Ἡ λειτουργία ὅμως τούτων δὲν διήρκεσεν ἐπὶ μακρὸν ἀπολύτως ὁμαλή. Ὁ πόθος τῶν δύο κέντρων ἦτο νὰ παύσῃ ὑφισταμένη ἡ ἐνυπάρχουσα διάστασις εἰς δύο Τεκτ.·. Κέντρα καὶ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1900 τῆς Σ.·. Στ.·. «Σκενδέρμπεης» ὑπεβλήθη πρότασις ὑπὸ τοῦ ἀδελ.·. Ν. Παζαρλῆ περὶ ἑνώσεως τῶν δύο Τεκτ.·. Ἀρχῶν, ἣν ἐκθύμως υἱοθέτησαν ὁ παριστάμενος Μέγ.·. Διδ.·. καὶ ὁ Σεβ.·. καὶ μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. Ἀδ.·. Ν. Βάρβογλης (Πρακτικὰ τῆς Σ.·. Στ.·. «Σκενδέρμπεης» τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1900). Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς ἄλλας Στοὰς ἐγένετο τοιαύτη συζήτησις καὶ διετυπώθησαν καὶ ἄλλαι εὐχαί, ὁ Μέγ.·. Διδ.·. Ἀδ.·. Ἀνδρ. Καλύβας ἐπελήφθη τοῦ ζητήματος διὰ τῆς ὑποβολῆς εὐχῆς πρὸς τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·., ὅπερ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀνθ.·. Μεγ.·. Ταξ.·. Ἀδ.·. Αθ. Δουρούτη καὶ ἐπ' ἐλπίδι ἐπινεύσεως τοῦ Ὕπ.·. Μεγ.·. Ταξ.·. ἀπεδέχθη ταύτην κατ' ἀρχὴν καὶ κατέγραψε τοὺς ὅρους ὑφ' οὓς θὰ ἦτο ἐφικτὴ ἡ ἕνωσις. Πρὸς διακανονισμὸν δὲ τῶν ὅρων τούτων διωρίσθησαν κατὰ Νοέμβριον 1900 ἀντιπρόσωποι παρ' ἑκάστης τῶν τριῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων, αἵτινες ἔμελλον νὰ συγχωνευθῶσιν, οἱ Ἀδ.·. Ἀδ.·. Σ. Ἀραβαντινὸς καὶ Χ. Νικολαΐδης ἐκ μέρους τοῦ Ὕπ.·. Συμ.·. τοῦ 33° Χ. Διοσκουρίδης καὶ Ι. Μαργαρίτης ἐκ μέρους τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ Ἀν. Στούπης καὶ Ν. Σωροκιάδης ἐκ μέρους τοῦ ὑπὸ τὸν Ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνὸν Τεκτ.·. Κέντρου, οἱ ὁποῖοι μετὰ μακρὰς διαπραγματεύσεις συνέταξαν σχετικὸν πρακτικόν, καθ' ὃ ἅπασαι αἱ Τεκτ. Ἀρχαὶ συνεχωνεύοντο εἰς μίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ὕπ.·. Ἑλληνικὸν Συμβ.·. 33° Μεγ.·. Ἀν.·. ἡνωμένα» (Δελτίον Γαλ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος τ. 2, 1908, σελ. 59). Ἐπειδὴ ὁ Ὕπ.·. Ταξ.·. ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκης δὲν συνεφώνησε ἐπὶ τῆς, καθ' ὃν τρόπον ἀπεφασίσθη, ἑνώσεως, αἱ διαπραγματεύσεις διεκόπησαν ἐπί τινα καιρόν, καὶ θὰ ἐματαιοῦτο ἡ συγχώνευσις· ἀλλ' ἡ παντοιοτρόπως ἐκδηλουμένη ὑπὸ τῶν Ἀδελφῶν ἀμφοτέρων τῶν Τεκτ.·. Κέντρων ζωηρὰ ἐπιθυμία πρὸς ἄρσιν τῆς διαστάσεως, ἐπροκάλεσε τὴν ἐπανάληψιν τῶν διαπραγματεύσεων καὶ τὴν ἐκ τούτων ἐπελθοῦσαν ὁριστικὴν συμφωνίαν τῆς 24 Φεβρουαρίου 1901 ὑπογραφέντος τοῦ κάτωθι Πρακτικοῦ:

«*Σήμερον τὴν 24 Φεβρουαρίου 1901 ἡμέραν Σάββατον καὶ ὥραν 6. μ. μ. συνῆλθον ἀφ' ἑνὸς ἡ Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος—Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ ἀρχαῖον Ὕπ.·. τοῦ 33° καὶ ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. ἡ μετ' αὐτοῦ διὰ συνθήκης συνδεομένη, καὶ ἀπεφάνθησαν ἀπὸ κοινοῦ ὅπως σύμπας ὁ Τεκτ.·. ὁ ἀπὸ τῶν Σωμάτων τούτων ἑκατέρωθεν ἐξαρτώμενος ἀποτελέσῃ ἐφεξῆς ἓν καὶ μόνον τεκτ.·. Σῶμα ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Ἀρχήν, φέρουσαν τὸ ὄνομα Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33°*».

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὑπέγραψαν 6 μέλη τοῦ «ἀρχαίου» Ὕπ.·. Συμβ.·. καὶ ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ τοῦ ἀτάκτου Κέντρου. Ἕνωσις ὅμως πραγματικὴ δὲν ἔγινε, διότι ὁ ἀδ.·. Ροδοκανάκης καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ Ὕπ.·. Συμβ.·. μὴ ἀποδεχόμενοι τὰ πραχθέντα διετήρησαν τὸ τακτικὸν Ὕπ.·. Συμβ.·.

Τῇ 18 Φεβρουαρίου 1902 ὁ Δ. Ροδοκανάκης προέβη εἰς τὴν ἐκ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Ἐνεργοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καθαίρεσιν τοῦ ἀδ.·. Ἀνδρ. Καλύβα καὶ ἐγκαθίδρυσε νέαν Μεγ.·. Ἀν.·. ἐκ 32 μελῶν. Τὰ δύο ταῦτα σώματα ἀνεγνωρίζοντο ὡς τὰ μόνα τακτικὰ καὶ νόμιμα Τεκτονικὰ Σώματα παρὰ πασῶν τῶν Τεκτονικῶν Δυνάμεων τοῦ κόσμου ἂν καὶ ἄνευ στέγης καὶ Ἐργαστηρίων.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ ἡνωμένου καὶ ἀτάκτου Κέντρου, μετὰ τὴν οὕτως ἐπιτευχθεῖσαν συγχώνευσιν, συνεχίσθησαν μετὰ νέας ζωηρότητος ἐπ' ἀρκετὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ νόμιμον Κέντρον, ὅπερ ἐδείκνυε μαρασμόν, ἐπιταθέντα μετὰ τὸν κατὰ τὸ 1903 θάνατον τοῦ Ὕπ.·. Μεγ.·. Ταξ.·. ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκη, τὸν ὁποῖον διεδέχθη ὁ ἀδ.·. Ἐμμ. Γαλάνης. Παρὰ τὴν διεξαγομένην ὅμως Τεκτ.·. ἐργασίαν ἐν ταῖς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ἀδ. Ν. Δαμασκηνοῦ Στοαῖς, οἱ Ἀδελφοὶ δὲν ἦσαν ἀπολύτως ἱκανοποιημένοι. Ἀφ' ἑνὸς ἡ μὴ ἀναγνώρισις τῆς «Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος Ὕπ.·. Συμβ.·. 33°» ὑπὸ τῶν ξένων Τεκτ.·. Δυνάμεων, ἀπεθάρρυνε τοὺς Ἀδελφούς, θεωροῦντας ἑαυτοὺς ὡς μοχθοῦντας ὑπὲρ Κέντρου κρινομένου ὑφ' ὅλων ὡς ἀτάκτου καὶ μὴ ἔχοντος ἐλπίδας ν' ἀναγνωρισθῇ ποτέ. Ἀφ' ἑτέρου ἡ διοίκησις, ἔχουσα πολλαπλᾶ καθήκοντα ὑπὸ τὴν διπλῆν αὐτῆς ἰδιότητα νὰ ἐπιτελέσῃ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπαρκέσῃ πλήρως καὶ φυσικῶς καθυστέρει. Ὁ ἔλεγχος ἐπίσης τῶν οἰκονομικῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀσκηθῇ ἀποτελεσματικῶς, λόγῳ τῆς ἰδιαζούσης συνθέσεως τῆς Γεν.·. Συν.·.

Πάντα ταῦτα κατέληξαν ν' ἀποθαρρύνουν καὶ αὐτὴν τὴν διοίκησιν τοῦ Κέντρου, ὥστε ὁ ἀδ.·. Δαμασκηνός, αἰσθανόμενος συγχρόνως τὴν ὑγείαν του κλονιζομένην, παρῃτήθη τῆς Ὕπ.·. Ταξ.·. τὴν 24 Νοεμβρίου 1905, ὁπότε Ὕπ.·. Ταξ.·. Μέγ.·. Διδ.·. ἐξελέγη ὁ ἀδ.·. Δ. Στεφάνου. Τὸ γεγονὸς τοῦτο κατετάραξε τοὺς ὀλίγους ἐναπομείναντας πιστοὺς εἰς τὸ καθῆκον ἀδελφοὺς καὶ ἡ Σ.·. Στ.·. «Σκενδέρμπεης» κατηνάλωσεν ἀρκετὰς συνεδρίας τῷ 1905, ὅπως ἐξετάσῃ τὴν λόγῳ τῆς παραιτήσεως τοῦ ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνοῦ δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν. Καὶ ἀνηγγέλθη μὲν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2283 ἐγκυκλίου τῆς 12 Φεβρουαρίου 1906, ἡ νέα συγκρότησις Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ Ὕπ.·. Συμβ.·. ὑπὸ τὸν ἀδ.·. Δ. Στεφάνου, ἀλλὰ τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ πρώτη καὶ τελευταία ἐπίσημος πρᾶξις αὐτοῦ, ἀναγγελθεῖσα κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν αὐτοῦ τῆς 17 Φεβρουαρίου 1906, καθ' ἣν ἐνεκρίθη καὶ ἡ ἵδρυσις τῆς Σ.·. Στ.·. «Προμηθεύς».

Ἔκτοτε οὐδὲν ἔπραξεν ἡ διοίκησις πρὸς πρόληψιν τῆς προϊούσης ἀποσυνθέσεως. Ἡ μὴ σύγκλησις τῆς Γεν.·. Συν.·. τῷ 1906 προεκάλεσε τὴν διαμαρτυρίαν τῆς Σ.·. Σ.·. «Σκενδέρμπεης» (Πρακτικὰ Σ.·. Στ.·.

«Σκενδέρμπεης» τῆς 19 Μαΐου 1906). Τὴν 20 Μαΐου 1906 ὁ ἀδ.·. Ν. Δαμασκηνὸς προσπαθήσας νὰ συγκροτήσῃ συνεδρίαν τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. ἀπέτυχε μὴ ἐπιτευχθείσης ἀπαρτίας καθότι, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀνθυπ. Ταξ. ἀδ. Ν. Ράδου καὶ τὰς παραιτήσεις τῶν λοιπῶν, τρία μόνον ἐνεργὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου ἀπέμειναν, οἱ ἀδ.·. ἀδ.·. Δ. Στεφάνου, Ν. Βάρβογλης καὶ Ἀθ. Βρυζάκης. Αἱ ἐργασίαι οὕτω τῆς Ὑπάτης Ἀρχῆς προφανῶς ἠτόνησαν καὶ δὴ πλήρως ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1906, ὅτε, ληγούσης τῆς μισθώσεως τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀσκληπιοῦ Τεκτ.·. Μεγάρου, οὐδεὶς ἐφρόντισε διὰ τὴν ἀνανέωσίν της. Οἱ Σεβάσμιοι τῶν διαφόρων Στοῶν μόλις κατώρθωσαν νὰ διασώσωσι τὰ ἀρχεῖα των εἰς τὰς οἰκίας, διακοπεισῶν οὕτω καὶ τῶν ἐργασιῶν των.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν, οἱ συντηρητικώτεροι ὀπαδοὶ τοῦ τέως καθεστῶτος ἀπεδέξαντο τὴν πρὸς ἀνασυγκρότησιν πρωτοβουλίαν παρὰ τῆς κεκοιμημένης Ὑπ.·. Ἀρχῆς. ἀνατεθεῖσαν εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Ἱπποτῶν Καδώς, τοῦ ὁποίου ὁ πρόεδρος ἀδ.·. Ἀθ. Βρυζάκης ἐκάλεσεν εἰς σύσκεψιν κατὰ Σεπτέμβριον 1906 ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ σχολείου Μακρῆ τά τε μέλη αὐτοῦ καὶ τοὺς Σεβ.·. τῶν Στοῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀδ.·. Δ. Στεφάνου. Κατὰ τὰς γενομένας δύο συσκέψεις ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη περὶ ἐπανόδου εἰς τὸ ἀρχαῖον καθεστὼς τοῦ διαδικοῦ συστήματος, ἀνεβλήθη δ᾽ ἡ τελικὴ ἀπόφασις, ὅπως ληφθῇ εἰς τρίτην σύσκεψιν, ἡ ὁποία ὅμως λόγῳ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ ἀδ.·. Στεφάνου ἐματαιώθη.

Κατόπιν αὐτοῦ διάφοροι ἀδελφοὶ τῶν ἐν Ἀθήναις Στοῶν, ἐξ ἰδίας κινούμενοι πρωτοβουλίας, συνῆλθον εἰς ἐπανειλημμένας συσκέψεις καὶ συνέταξαν τὴν 7 Δεκεμβρίου 1906 πρωτόκολλον, θέτον τὰς βάσεις τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Τάγμ.·. καὶ καθορίζον τὸν τρόπον τῆς πρὸς τοῦτο ἐνεργείας. Ἐκ τῶν ὑπογραψάντων τὸ πρωτόκολλον τοῦτο, οἱ πλεῖστοι ἀνῆκον εἰς τὴν Σ.·. Στ.·. «Σκενδέρμπεης». Ἐπηκολούθησαν μερικαὶ διαπραγματεύσεις καὶ συνεννοήσεις, αἱ ὁποῖαι κατέληξαν εἰς τὸ νὰ ὑπογραφῇ τὴν 5ην Φεβρουαρίου 1907 συνθήκη συνδιαλλαγῆς μεταξὺ τοῦ Ὑπ.·. Ἑλλην.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.·. τοῦ ἱδρυθέντος τῷ 1872 ἀδείᾳ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Ἑλλάδος (βλ. βιβλ. 33, Ἔτ. 1907, σελ. 56—58). Τέλος δὲ συνετάγη ἐν συσκέψει τῶν Σεβασμίων τῶν Στοῶν τὴν 2αν Ἀπριλίου 1907 τὸ ἀκόλουθον πρακτικόν:

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

Συνελθόντες ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν σήμερον τῇ 2 Ἀπριλίου 1907 οἱ ὑπογεγραμμένοι Σεβ.·. τῶν ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν Στοῶν τῶν ὑπαγομένων ὑπὸ τὴν τέως ὑφεστῶσαν Μεγ.·. Ἀν.·. Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου ὑπὸ τὸν Ἀδ.·. Διονύσιον Στεφάνου, κατόπιν τῆς ἐντολῆς συνελεύσεως Ἀδ.·. πασῶν τῶν Στοῶν, ἀκροασάμενοι τῆς ἀφηγήσεως τοῦ Σεβ.·. Ἀδ.·. Νάγου τῆς Σ.·. Στ.·. «Προμηθεύς» περὶ τῆς συνεντεύξεως, ἣν ἔσχεν ἐντολῇ τῆς Στοᾶς του μετὰ τοῦ Ἀδ.·. Δ. Στεφάνου, δηλώσαντος ὅτι τὸ ὑπ᾽ αὐτὸν Ὕπ.·. Συμβ.·. δὲν ὑφίσταται καθόσον ἀπὸ πολλοῦ χρόνου καὶ ἕνεκα τοῦ θανάτου τριῶν καὶ ἕνεκα τῆς παραιτήσεως πλειόνων ἀδυνατεῖ νὰ συγκροτήσῃ ἀπαρτίαν οὐδ᾽ εὑρίσκει τὰ κατάλληλα πρὸς συμπλήρωσιν πρόσωπα καὶ οὕτως ἔπαυσε νὰ ἐργάζηται καὶ λειτουργῇ, συσκεφθέντες.

α') Ἀπεφασίσαμεν τὴν συγκρότησιν Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἐχούσης δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν τριῶν πρώτων συμβολ.·. βαθμῶν.

*β') **Προβαίνομεν** εἰς ἐκλογήν, καθ᾽ ἣν ἐκλέγομεν ὡς Μ.·. Δ.·. τὸν Ἀδ.·. Ν. Βάρβογλην, Πρόσθ.·. Μ.·. Διδ.·. τὸν Ἀδ.·. Κ. Ἀγγελόπουλον, Μ.·. Α' Ἐπ.·. τὸν Ἀδ.·. Μ. Κατσίμπαλην, Μ.·. Β' Ἐπ.·. τὸν Ἀδ.·. Ἀντ.·. Μπουρνιᾶν, Μ.·. Γραμμ.·. τὸν Ἀδ.·. Ἀρ. Σχορτσανίτην Μ.·. Θησαυρ.·. τὸν Ἀδ.·. Κ. Παπαγεωργίου, Μ.·. Δοκιμ.·. τὸν Ἀδ.·. Θ. Ζαχαρόπουλον, Μ.·. Σημαιοφ.·. τὸν Ἀδ.·. Φ Παναγιωτάκον, Μ.·. Ἀρχ.·. τῶν Φρουρ.·. τὸν Ἀδ.·. Δ. Γιγάντεν, Μ.·. Βιβλιοφ.·. τὸν Ἀδ.·. Ι. Χρυσανθόπουλον, Μ.·. Στεγαστὴν τὸν Ἀδ.·. Σ. Νάγον, Μ.·. Ἐλεον.·. τὸν ἀδ.·. Μ. Φωτιάδην, Μ.·. Ξιφ.·. τὸν ἀδ.·. Στ. Ἰωαννίδην.*

γ') Δίδομεν τὴν ἐντολὴν εἰς τὸν Ἀδ.·. Μ.·. Διδ.·. νὰ ὑπογράψῃ τὴν συνθήκην τῆς συμπράξεως μετὰ τοῦ ὑφισταμένου Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ ἱδρυθέντος τῷ 1872 τῇ ἐξουσιοδοτήσει τοῦ Ὑπ.·. Σ.·. τῆς Σκωτίας καὶ προεδρευομένου ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Ἐμμ. Γαλάνη, συγχρόνως δὲ νὰ προβῇ ὁ ἀδ.·. Μέγ.·. Διδ.·. μετὰ τοῦ Μ.·. Γραμμ.·. καὶ τῶν Σεβ.·. τῶν Στοῶν («Πατρὶς» καὶ «Μακεδονία») τῶν ὑπαγομένων ὑπὸ τὸ ἄνω Ὑπ.·. Σ.·. εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μ.·. Ρήτ.·. καὶ τοῦ Μεγ.·. Τελετ.·.

Ἀποφασίζομεν ἵνα ἡ διαδικασία τῆς οὕτω καταρτισθείσης Μ.·. Ἀν.·. ἰσχύῃ μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1907 καὶ ἀκολουθῇ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς κανονισμοὺς τοῦ ἔτους 1899.

Ἐγένετο καὶ ὑπεγράφη.

Θ. Ζαχαρόπουλος	*Σεβ.·.*	*Στ.·.*	*«Μαραθών»*
Μ. Σ. Κεφαλᾶς	»	»	*«Πανελλήνιον»*
Σ. Κ. Νάγος	»	»	*«Προμηθεύς»*
Α. Σχορτσανίτης	»	»	*«Ρήγας Φεραῖος»*
Κ. Ἀγγελόπουλος	»	»	*«Σκενδέρμπεης»*

Ἡ νέα Μεγ.·. Ἀν.·. ἅμα τῇ συγκροτήσει της ἀπηύθυνε τὴν ὑπ᾽ ἀριθ. 1 καὶ ἀπὸ 12 Ἀπριλίου 1907 ἐγκύκλιον, ἀγγέλλουσαν τὴν ἐπελθοῦσαν ἕνωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ πρὸς ἁπάσας τὰς Τεκτ.·. Δυνάμεις τῶν δύο ἡμισφαιρίων, ὑφ᾽ ὧν καὶ ἀνεπιφυλάκτως ἀνεγνωρίσθη. Διὰ τῆς πράξεως ταύτης τῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων ὁ ἐν Ἑλλάδι Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀποκατέστη εἰς τὴν ἁρμόζουσαν αὐτῷ θέσιν ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Τεκτονικῇ Οἰκογενείᾳ.

Σημερινὴ συγκρότησις:

Σήμερον ὁ ἐν Ἑλλάδι κανονικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀκολουθῶν τὸ Α.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·. συγκροτεῖται ἐκ δύο ἀνεξαρτήτων ἀλλήλων Τεκτονικῶν Ἀρχῶν.

Ἡ μία τούτων εἶναι τὸ «Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον διοικεῖ καὶ κανονίζει τὸν Φιλοσοφικὸν λεγόμενον Τεκτονισμὸν περιλαμβάνοντα τοὺς βαθμοὺς 4 — 33 καὶ καλλιεργούμενον διὰ τῶν διαφόρων ἐργαστηρίων ἀπὸ τῶν Στ.·. Τελειοπ.·. μέχρι καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ἥτις διοικεῖ καὶ κανονίζει τὸν Συμβολικὸν Τεκτονισμὸν περιλαμβάνοντα τοὺς τρεῖς πρώτους βαθμοὺς καὶ καλλιεργούμενον εἰς τὰς διαφόρους Συμβολικὰς Στοάς.

Ἡ ἐν λόγῳ ἀρχὴ ἔφερε μέχρι τοῦ 1936 τὸν τίτλον Γαληνοτάτη Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος, δυνάμει ὅμως τοῦ ὑπὸ τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1936 ψηφισθέντος νέου Συντάγματος μετωνομάσθη εἰς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. (Μεγάλην Στοάν) τῆς Ἑλλάδος. Βραδύτερον, καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καθωρίσθη ὡς ὁριστικὸς τίτλος της «Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἑλλάδος».

Εἰς τὸ νέον Σύνταγμά της περιελήφθησαν ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ἐν μεταφράσει οἱ «Ἀρχαῖοι Κανόνες», ὡς θεμελιώδεις βάσεις αὐτοῦ, ὅπως συμβαίνει μὲ τὸν ἁπανταχοῦ κανονικὸν Τεκτονισμόν.

Ἀμφότεραι αἱ Τεκτονικαὶ Ἀρχαὶ τῆς Ἑλλάδος ἑδρεύουσιν εἰς ἰδιόκτητον Μέγαρον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀχαρνῶν ἀρ. 19.

Καθ᾽ ὅλον τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν κομμουνιστικὴν συνωμοσίαν ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἔπαυσε λειτουργῶν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς τοὐλάχιστον, καίτοι οἱ ἀδ.·. διαφόρων Στοῶν συνήρχοντο κρυφίως εἰς συνεδριάσεις. Πολλοὶ Τέκτονες κατεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ἐφυλακίσθη δὲ ἐπί τι διάστημα καὶ ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἀείμνηστος Φιλώτας Παπαγεωργίου. Τὸ Τεκτ.·. Μέγαρον ἐλεηλατήθη καὶ κατελήφθη. Τὰ ἀρχεῖα του διεσκορπίσθησαν. Τέλος τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1947 μετὰ ἐπισκευὴν καὶ νέαν ἐπίπλωσιν τοῦ Μεγάρου, ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐλειτούργησε καὶ πάλιν. Ἐπηκολούθησεν εὐρυτάτη ἐκκαθάρισις τῶν ἀντιτεκτονικῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα εἶχον εἰσχωρήσῃ εἰς τὰς τάξεις του καὶ οὕτω ἤρχισαν καὶ πάλιν κρουόμεναι κανονικῶς αἱ σφῦραι αἱ σφυρηλατοῦσαι τοὺς

ἀρρήκτους δεσμούς οἵτινες συνδέουν τοὺς ἀνὰ τὴν ὑφήλιον Τέκτονας.

Οἱ μετὰ τὴν συνδιαλλαγὴν διατελέσαντες Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος μετονομασθείσης βραδύτερον εἰς Μεγάλην Στοὰν τῆς Ἑλλάδος εἶναι οἱ ἑξῆς:

Ν. Βάρβογλης (1907—1909), Κ. Ἀγγελόπουλος (1909—1925), Μιλτ. Πουρῆς (1925—1931), Δ. Παπούλιας 1931—32), Φιλώτας Παπαγεωργίου (1932—1947), Κ. Περράκης (1947—53).

Οἱ κατὰ καιροὺς διοικήσαντες τὸν Φιλοσοφικὸν Τεκτονισμὸν Ὕπατοι Ταξιάρχαι τοῦ 33ο τῆς Ἑλλάδος εἶναι οἱ ἑξῆς:

Δ. Ροδοκανάκης (1872—1902), Ἐμμ. Γαλάνης (1906—1913), Ι. Σ. Ε. Κεφαλᾶς (1913—1919), Π. Δ. Καλογερόπουλος (1919—1931), Α. Στούπης (1933—1936), Δημ. Βαφειόπουλος (1936—37), Πᾶνος Χατζηπᾶνος (1937—1950), Βασιλ. Κριμπᾶς (1951—1953)

Φιλοσοφικὰ Ἐργαστήρια τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος

Α' Στοαὶ Τελειοποιήσεως (4°—14°)

Αὔξ. Ἀριθ.	*Διακριτικὸν Ὄνομα*	*Ἀριθ. Μητρῴου*	*Ἕδρα*	*Παρατηρήσεις*
1	Ἅγιος Ἀνδρέας	7	Πάτραι	ἐν ὕπνῳ
2	Αἰσκός	21	Χανιὰ Κρήτης	ἐν ἐνεργείᾳ
3	Ἀλήθεια	1	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
4	Ἀριστοτέλης	3	Θεσσαλονίκη	ἐν ἐνεργείᾳ
5	Ἐλευθερία	2	Λεμησσὸς Κύπρου	ἐν ἐνεργείᾳ
6	Ἐχεμύθεια	4	Πειραιεὺς	ἐν ἐνεργείᾳ
7	Ἥλιος	15	Καβάλλα	ἐν ὕπνῳ
8	Ἰάσων	9	Βόλος	ἐν ἐνεργείᾳ
9	Καρτερία	20	Καλάμαι	ἐν ἐνεργείᾳ
10	Κλεόβουλος	19	Ρόδος	ἐν ἐνεργείᾳ
11	Μυσταγωγία	5	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
12	Πύρρος	12	Ἰωάννινα	ἐν ὕπνῳ
13	Σαλαμίς	16	Λευκωσία Κύπρου	ἐν ἐνεργείᾳ
14	Σαπφὼ	6	Μυτιλήνη	ἐν ἐνεργείᾳ
15	Στασινὸς	11	Λευκωσία	ἐν ἐνεργείᾳ
16	Συνείδησις	15	Τρίπολις	ἐν ὕπνῳ
17	Σωκράτης	8	Ἀλεξανδρούπολις	ἐν ἐνεργείᾳ
18	Φερεκύδης	18	Σῦρος	ἐν ὕπνῳ
19	Φοῖνιξ	1σ	Κέρκυρα	ἐν ἐνεργείᾳ
20	Φῶς	10	Καβάλλα	ἐν ὕπνῳ
21	Χριστόφορος Στορναρίτης	17	Ἀμμόχωστος Κύπρου	ἐν ἐνεργείᾳ

Β' Ὑπέρτατα Περιστύλια Ἱππ.·. Ροδ.·. †.·. (15°—18°)

Αὔξ. Ἀριθ.	*Διακριτικὸν Ὄνομα*	*Ἀριθ. Μητρῴου*	*Ἕδρα*	*Παρατηρήσεις*
1	Ἅγιος Ἀνδρέας	9	Πάτραι	ἐν ὕπνῳ
2	Ἀριστοτέλης	10	Μυτιλήνη	ἐν ἐνεργείᾳ
3	Δημητριὰς	11	Βόλος	ἐν ἐνεργείᾳ
4	Ἐπιμενίδης	13	Ρέθυμνον	ἐν ὕπνῳ
5	Ἑστία	18	Λάρναξ Κύπρου	ἐν ἐνεργείᾳ
6	Ἶσις	3	Κάϊρον	ἐν ἐνεργείᾳ
7	Μακεδονία	4	Θεσσαλονίκη	ἐν ἐνεργείᾳ
8	Μέγας Ἀλέξανδρος	7	Ἀλεξάνδρεια	ἐν ἐνεργείᾳ
9	Ὄρος Λίβανος	2	Ζάκυνθος	ἐν ἐνεργείᾳ
10	Πλάτων	6	Λεμησσὸς Κύπρου	ἐν ἐνεργείᾳ
11	Σείριος	5	Πειραιεὺς	ἐν ἐνεργείᾳ
12	Σοφία	1	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
13	Φοῖνιξ	12	Κέρκυρα	ἐν ἐνεργείᾳ
14	Φῶς	14	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ

Γ' Ἄρειοι Πάγοι Ἱππ.·. Κς.·. (19°—30°)

Αὔξ. Ἀριθ.	*Διακριτικὸν Ὄνομα*	*Ἀριθ. Μητρῴου*	*Ἕδρα*	*Παρατηρήσεις*
1	Ἄθως	6	Θεσσαλονίκη	ἐν ἐνεργείᾳ
2	Ἄμμων	5	Ἀλεξάνδρεια	ἐν ἐνεργείᾳ
3	Ἱερουσαλὴμ	1	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
4	Κύπρος	3	Λεμησσὸς	ἐν ἐνεργείᾳ
5	Λήδρα	7	Λευκωσία Κύπρου	ἐν ἐνεργείᾳ
6	Ναὸς Σολομῶντος	2	Πειραιεὺς	ἐν ὕπνῳ
7	Φοῖνιξ	4	Κέρκυρα	ἐν ἐνεργείᾳ

Συμβολικαί Στ.·. ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος.

Σημ. Εἰς τὸν κατωτέρω κατάλογον δημοσιεύονται μόνον τὰ ὀνόματα τῶν Συμβ.·. Στ.·. αἱ ὁποῖαι εὑρίσκονται ἐν ἐνεργείᾳ ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως (1946) καὶ ἐντεῦθεν.

Αὔξ. Ἀριθ.	Διακριτικὸν Ὄνομα	Ἀριθ. Μητρῴου	Ἕδρα	Παρατηρήσεις
1	Ἀδελφοποίησις	65	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
2	Ἀκρόπολις	84	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
3	Ἀναγέννησις	75	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
4	Ἀργοναῦται	21	Βόλος	ἐν ἐνεργείᾳ
5	Ἀριστομένης	85	Καλᾶμαι	ἐν ἐνεργείᾳ
6	Βενιαμὴν ὁ Λέσβιος	108	Μυτιλήνη	ἐν ἐνεργείᾳ
7	Βυζάντιον	60	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
8	Δελφοί	86	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
9	Δημητρ. Μαργαρίτης	103	Θεσσαλονίκη	ἐν ἐνεργείᾳ
10	Ἑκάτη	79	Ξάνθη	ἐν ἐνεργείᾳ
11	Ἐλπὶς	45	Δράμα	ἐν ἐνεργείᾳ
12	Ἑρμῆς	92	Σῦρος	ἐν ἐνεργείᾳ
13	Εὐαγόρας	77	Ἀμμόχωστος Κύπρου	ἐν ἐνεργείᾳ
14	Ζήνων	18	Λεμησσὸς Κύπρου	ἐν ἐνεργείᾳ
15	Ἥλιος	99	Ζάκυνθος	ἐν ἐνεργείᾳ
16	Ἡρόδοτος	110	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
17	Ἡσίοδος	49	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
18	Ἶσις	23	Κάϊρον	ἐν ἐνεργείᾳ
19	Ἰωνία	54	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
20	Κάβειρος	81	Κομοτινή	ἐν ἐνεργείᾳ
21	Κίμων	53	Λάρναξ Κύπρου	ἐν ἐνεργείᾳ
22	Κινύρας	64	Πάφος Κύπρου	ἐν ἐνεργείᾳ
23	Κλεόβουλος	101	Ῥόδος	ἐν ἐνεργείᾳ
24	Μέγας Ἀλέξανδρος	35	Ἀλεξάνδρεια	ἐν ἐνεργείᾳ
25	Μέγας Ἀλέξανδρος	62	Θεσσαλονίκη	ἐν ἐνεργείᾳ
26	Μέλης	76	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
27	Μιαούλης	42	Πειραιεύς	ἐν ἐνεργείᾳ
28	Ὅμηρος	61	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
29	Ὀρφεὺς	69	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
30	Παρθενὼν	112	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
31	Πίστις	71	Πειραιεύς	ἐν ἐνεργείᾳ
32	Πλάτων	63	Καβάλλα	ἐν ἐνεργείᾳ
33	Πλειὰς	78	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
34	Προμηθεὺς	37	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
35	Πυθαγόρας	8	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
36	Ραδάμανθυς	96	Χανιά Κρήτης	ἐν ἐνεργείᾳ
37	Σκεντέρμπεης	31	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
38	Σκουφᾶς	5)87	Χαλκίς	ἐν ἐνεργείᾳ
39	Σόλων	55	Λευκωσία Κύπρου	ἐν ἐνεργείᾳ
40	Σπυρίδων Νάγος	111	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
41	Ὑψηλάντης	41	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
42	Φίλιππος	38	Θεσσαλονίκη	ἐν ἐνεργείᾳ
43	Φοῖνιξ	1	Κέρκυρα	ἐν ἐνεργείᾳ
44	Φοῖνιξ	51	Ἀθῆναι	ἐν ἐνεργείᾳ
45	Φοῖνιξ	59	Θεσσαλονίκη	ἐν ἐνεργείᾳ
46	Φῶς	88	Θεσσαλονίκη	ἐν ἐνεργείᾳ

Ἀπὸ τοῦ 1863 ὅτε ἱδρύθη ἡ πρώτη ἐν Ἀθήναις Τεκτονικὴ Στοὰ τὸ «Πανελλήνιον» μέχρι τοῦ ἔτους 1953 ἔχουν συσταθῆ κατὰ καιροὺς συμφώνως πρὸς τὸ τηρούμενον μητρῷον, 112 ἐν ὅλῳ Στοαὶ τελοῦσαι ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος. Πλὴν τῶν ὡς ἄνω ἐν ἐνεργείᾳ εὑρισκομένων 46 Σ.·. Στ.·. αἱ λοιπαὶ περιῆλθον εἰς ὕπνον.

Ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν ἐν ἐνεργείᾳ σήμερον Στοῶν εἶναι ὁ Φοῖνιξ Κερκύρας. Οὗτος ἱδρύθη τὸ 1843. Κατόπιν μάλιστα συνδυασμοῦ μὲ τὴν πρὸ αὐτῆς ἀτάκτως ἐργασθεῖσαν ἐν Κερκύρᾳ (1818) ὁμώνυμον Στοὰν ὑπὸ τὸν Ἀντώνιον Δάνδολον, ἀνεγνωρίσθη εἰς τὴν Στοὰν Φοῖνιξ τὸ δικαίωμα νὰ ἀναγραφῇ πρώτη ὑπ' ἀριθμ. 1 εἰς τὸ Μητρῷον τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ ἱστορικὸν ἑκάστης Στοᾶς ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἢ μοὶ ὑπεβλήθη ἐγκαίρως τοιοῦτον, ἀναγράφεται εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν.

Ἀντιτεκτονικοὶ διωγμοὶ ἐν Ἑλλάδι.

Ὅπως εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας, οὕτω καὶ ἐν Ἑλλάδι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὑπέστη κατὰ καιροὺς διωγμούς τινας καὶ συκοφαντικὰς ἐπιθέσεις.

Οἱ διωγμοὶ οὗτοι ὀφείλονται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἔξαψιν τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ καὶ διενεργήθησαν εἴτε ὑπὸ τινων ἀντιπροσώπων τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ κλήρου εἴτε ὑπὸ τινων Ἑλλήνων θεολόγων, καὶ τῶν μὲν καὶ τῶν δὲ πάντως ἀγνοούντων ἢ παρεξηγούντων τελείως τὴν οὐσίαν, τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ ἔργα τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1856 ἦλθεν ἐκ Κων)πόλεως εἰς Ἀθήνας μὲ τὴν πρόθεσιν, ὅπως διδάξῃ τοὺς Ἕλληνας, «τὸ ἔργον τοῦ 1821, πῶς ἂν τάχιστα καὶ κάλλιστα εἰς πέρας ἔλθοι», ὁ γνωστὸς διὰ τὰς ἀντιτεκτονικάς του ἰδέας **Ἀπόστολος Μακράκης**. Οὗτος, πρὸ τῆς καθόδου του εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐν Παρισίοις διατρίβων, ἐγνώρισεν, ὡς διεκήρυξε, παρὰ τοῦ Μασσώνου Φιλοσόφου Henri Charle τὴν φύσιν τοῦ Γαλλικοῦ Πολιτικοῦ Τεκτονι-

σμοῦ. Μαθὼν δὲ παρὰ τοῦ ἀδ.·. Γλύνη τὴν ἐν Ἑλλάδι ὕπαρξιν Στοῶν τινων καλλιεργουσῶν τὴν Μεγάλην τοῦ Ἑλληνισμοῦ Ἰδέαν, ἐξεμάνη καὶ ἐκήρυξεν ἀμείλικτον πόλεμον ἐναντίον των. Εἰς ὅλας τὰς δημοσίας αὐτοῦ ἀγορεύσεις, εἰς ὅλα τὰ εἰς τὴν ἐφημερίδα αὐτοῦ «Ὁμόνοια» ἄρθρα, ἐδράττετο τῆς εὐκαιρίας, ἵνα δηλητηριάζῃ τὸ δημόσιον φρόνημα ἐναντίον τοῦ ἔργου τοῦ Τεκτονισμοῦ, τὸ ὁποῖον παρουσίαζεν ὡς ἔργον ἀντιχριστιανικόν. Λόγῳ τῆς πολεμικῆς του αὐτῆς τὸ Μασσωνικὸν ζήτημα εἶχε καταστῆ ζήτημα τῆς ἡμέρας. Περὶ αὐτὸ ἠσχολεῖτο ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς Τύπος, ὅστις καὶ ἐφανάτιζε διὰ τῶν δημοσιευμάτων του τὸν λαόν. Ἡ κατάστασις εἶχε καταστῆ ἀφόρητος, καθ' ὅσον ἔβλεπέ τις, τὸ μέν, τὴν μικρὰν περὶ τὸν Μακράκην μερίδα τοῦ Τύπου ἐκσφενδονίζουσαν λιβέλλους καθ' ἑκάστην ἐναντίον τῆς Ἀδελφότητος, τὸ δέ, τὰς ὑπὸ τῶν Τεκτόνων διευθυνομένας ἐφημερίδας, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνοντο «Ὁ Αἰὼν» τοῦ Φιλήμονος, «τὸ Μέλλον τῶν Ἀθηνῶν» τοῦ Γλύνη, τὸ «Ἐθνικὸν Μέλλον» τῆς Σύρου, «Ἡ Αὐγὴ» κ.λ.π. νὰ ἔχωσιν ἀναλάβει συστηματικῶς τὴν ὑποστήριξιν τῶν Τεκτονικῶν συμφερόντων.

Ὁ Μακράκης ἀπεφάσισε νὰ σκηνοθετήσῃ ταραχὰς κατὰ τοῦ Τεκτον.·. Τάγματος. Πρὸς τοῦτο ἐτοιχοκόλλησε δι' ὀργάνων του ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῶν Πατρῶν προκηρύξεις ἐξαγριωτικάς.

Τὴν δὲ πρωΐαν τῆς Κυριακῆς 5 Ἰουλίου 1867, πρόχειροι ρήτορες, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ ἱερεῖς Γεώργιος Παναγόπουλος, Γεώργιος Βορέας καὶ Παπακώστας, ὁ εὐαγγελιστὴς δικηγόρος Χοϊδᾶς, ὁ ἰατρὸς Ἀνατζίτας καὶ οἱ Γαΐτας, Παναγιωτόπουλος, Κερπινιώτης κλπ. ἀνέλαβον νὰ ἐξηγήσουν εἰς τὸν ἀμαθῆ ὄχλον τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον διατρέχει ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τοὺς «ἀντιχρίστους». Διὰ νὰ φανατίσωσι δὲ περισσότερον ἀκόμη τὸν Πατραϊκὸν ὄχλον, οἱ ζηλωταὶ οὗτοι τοῦ Χριστοῦ διένειμον ἐν τέλει τοῦ λόγου των καὶ μίαν προκήρυξιν, ἐπιγραφομένην «Νέα Ἀποκάλυψις τῶν Μασσώνων». Ἐρεθισθεὶς ἐκ πάντων τούτων ὁ ὄχλος, ἐξεμάνη κατ' ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους δὲν ἐγνώριζε, καθόσον οἱ Τέκτονες ἦσαν ἀφανεῖς τῷ κοινῷ. Καὶ ἐπειδὴ τοὺς ἠγνόει, τοὺς ἐφαντάσθη καὶ ἐπετέθη κατ' ἐκείνων, οὓς συνελάμβανεν, ὁδηγούμενος ἐκ τῆς πλαγιάσεως καὶ τῆς πτυχῆς, ἣν ἔφερον εἰς τὸ μέσον οἱ πῖλοι των. Δυστυχία εἰς τοὺς φοροῦντας τοιούτους πίλους καὶ διερχομένους τῆς ἀγορᾶς. Τὰ πρῶτα θύματα, εἷς Ζακύνθιος καὶ δύο Κεφαλλῆνες, ἐσυρίχθησαν καὶ μόνον χάρις εἰς τοὺς πόδας των ἀπηλλάγησαν τῆς μανίας τοῦ ὄχλου. Ὡσαύτως ὁ Ὀδυσσεὺς Κρητικὸς συριχθεὶς ἐμαστιγώθη. Πᾶς ὁ φέρων συνεπτυγμένον πῖλον ἐλοιδωρεῖτο, ἐμαστιγώνετο καὶ ἐγυμνώνετο, διότι ἐπιστεύετο ὅτι οἱ Μασσῶνοι ἔχουσιν ἐπὶ τῆς ράχεώς των ἐντετυπωμένην σφραγῖδα. Ἐπειδὴ δ' ἅπασαι αὗται αἱ βιαιοπραγίαι ἐγίνοντο πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς οὐδόλως ἀναμιγνυομένης Ἀστυνομίας, ὁ ὄχλος ἀπεθρασύνθη καὶ διὰ λίθων καὶ ξύλων προσέβαλε τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀντωνίου Καλλιβωκᾶ, ἡ ὁποία εἶχεν ὑποδειχθῆ ὡς κέντρον ἐν ᾧ ὑπῆρχον τὰ Μασσωνικὰ ἔγγραφα καὶ συνήρχοντο οἱ Τέκτονες. Ἡ θύρα τῆς οἰκίας διερράγη, αἱ ὕελοι τῶν παραθύρων ἐθραύσθησαν καὶ τέλος ἡ οἰκία παρεδόθη εἰς τὰς φλόγας, ὅπερ ἐξηνάγκασε τὸν ἐνοικοῦντα μετὰ τῆς γυναικός του καὶ τῶν θυγατέρων του νὰ ἐξέλθωσι εἰς τὸν ἐξώστην ζητοῦντες βοήθειαν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο οὐδόλως συνεκίνησε τὸ πλῆθος τὸ ὁποῖον εἰς ἀπάντησιν ἐκραύγαζε: «Θάνατος εἰς τοὺς Μασσώνους».

Βλέπουσα ἡ οἰκογένεια, ὅτι ἡ μανία τοῦ πλήθους δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναχαιτισθῇ ἐζήτησε τὴν σωτηρίαν της εἰς τὴν φυγήν. Πρὸς τοῦτο ἐπήδησεν ἐκ τοῦ ὀπισθίου παραθύρου, ἐπιβιβασθεῖσα δὲ ἀτμοπλοίου κατέφυγεν εἰς Ζάκυνθον. Ἡ οἰκία τοῦ Καλλιβωκᾶ μεθ' ὅλων τῶν ἐν αὐτῇ, ὡς καὶ δύο παρακείμεναι, ἐλεηλατήθησαν καὶ ἐπυρπολήθησαν. Τὴν αὐτὴν τύχην θὰ εἶχε καὶ ἡ οἰκία τοῦ ἐν Πάτραις Πρώσσου Ὑποπροξένου, ἀλλ' ἡ τοπικὴ ἀρχή, ἀποστείλασα στρατόν, κατώρθωσε, μετὰ μεγάλης δυσκολίας, νὰ διασκορπίσῃ τὸν μαινόμενον ὄχλον καὶ οὕτω προέλαβε μείζονα δυστυχήματα («Φοῖνιξ» Πατρῶν 9 Ἰουνίου 1867, «Μέλλον Ἀθηνῶν» 15 Ἰουνίου 1867 καὶ «Ἐθνικὸν Μέλλον» Ἑρμουπόλεως 16 Ἰουνίου 1867).

Ἡ Κυβέρνησις πληροφορηθεῖσα τὰ γενόμενα, μετέθεσεν εὐθὺς τὸν Εἰσαγγελέα, τῇ εἰσηγήσει δὲ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ Τέκτονος Κωνσταντίνου Λομβάρδου, ἔπαυσε τὸν Ἀστυνόμον καὶ αὐτὸν τὸν Νομάρχην θὰ ἔπαυεν, ἂν μὴ διεπίστωνεν, ὅτι οὗτος εἶχε λάβει μέτρα πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως («Μέλλον» Ἑρμουπόλεως 16 Ἰουνίου 1867). Ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ ταῦτα τὴν 12ην δηλαδὴ Ἰουνίου 1867, ὁ ἱεροκῆρυξ Πατρῶν Χριστόφορος Σταματιάδης, ἐπιθυμῶν νὰ φανατίσῃ περισσότερον τὸν ὄχλον, ἐξεφώνησεν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ δριμύτατον κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ φιλιππικόν. Ἀπέτυχεν ὅμως τοῦ σκοποῦ του, καθόσον δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ἐπαναληφθῶσιν αἱ σκηναὶ τῆς 5ης Ἰουνίου, λόγῳ τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα εἶχε λάβει ὁ Νομάρχης.

Καθ' ἣν ἐποχὴν συνέβαινον ταῦτα ἐν Πάτραις, ἐσημειώθη κίνησις ἐν Ἀμφίσσῃ πρὸς σύμπηξιν νέας Στοᾶς. Τῆς κινήσεως ταύτης προεξῆρχεν ὁ Τέκτων Δ. Κουντούρης, ὁ Γραμματεὺς τοῦ Ἐπαρχείου καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐν τέλει. Τοῦτο περιέπεσεν εἰς τὴν ἀκοὴν Μακρακιστῶν τινῶν, οἵτινες διέδωσαν ἐπιτηδείως, ὅτι οἱ ἐν τῇ πόλει Μασσῶνοι ἐμπαίζουσι τὰ τῆς θρησκείας καὶ θείας λατρείας καὶ καινὰ εἰσάγουσι δαιμόνια. Διὰ νὰ γίνωσι δὲ περισσότερον πιστευτοὶ ὑπὸ τοῦ θρησκοληπτου ὄχλου, ἐπενόησαν νὰ εἴπωσιν εἰς αὐτὸν διάφορα πλάσματα τῆς φαντασίας των ὡς λεχθέντα δῆθεν παρὰ Τεκτόνων.

Πᾶσαι αὗται αἱ διαδόσεις ἐξήγειρον τὴν ὀργὴν τοῦ λαοῦ, ὅστις κατὰ τὴν 30ὴν Ἰουνίου, ἑορτὴν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἐπετέθη κατὰ τοῦ Τέκτονος Δ. Κουντούρη καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ὑποδειχθέντων ὑπό τινος Μακρακίζοντος γνωστοῦ των. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κουντούρης ἔφερε πώγωνα, ὁ δ' ὄχλος ἠγνόει τίνες μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν Τέκτονες, ἐνόμισεν ὅτι διακριτικὸν τῶν Τεκτόνων γνώρισμα ἦτο ὁ πώγων, καὶ πάντα πωγωνοφοροῦντα συνελάμβανε καὶ τὸν ἔκειρε. Οὕτω δὲ οἱ πωγωνοφοροῦντες μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Κουντούρης ἠναγκάσθησαν ἢ διὰ νυκτὸς νὰ φύγωσιν ἢ νὰ κείρωσι τὸν πώγωνα. Ἐπειδὴ δέ, διὰ τοῦ τρόπου τούτου, δὲν ἀπεμακρύνθησαν τῆς Ἀμφίσσης οἱ Τέκτονες καὶ ἦτο ἐνδεχόμενον ὅπως ἐπαναληφθῶσιν αἱ σκηναί, ὁ συνετὸς ἱερεὺς Βλαχόπουλος, ἵνα προλάβῃ πᾶσαν ρῆξιν, ὡμίλησε τὴν πρώτην μετὰ τὰ συμβάντα Κυριακήν, τὴν 2αν δηλαδὴ Ἰουλίου, ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ ἐν τῇ ρύμῃ τοῦ λόγου του ἤλεγξε μὲν ὡς ἀντιχριστιανικὴν ἑταιρείαν τὴν Ἐλευθέρον Τεκτονικήν, ὑπέδειξεν ὅμως, ὅτι ἡ χειροδικία, καίτοι εἶχε θεσπισθῆ ὑπὸ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, εἶναι ρητῶς ἀπηγορευμένη ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελίου. («Δικαιοσύνη» ἀριθμὸς 89 τῆς 22ας Ἰουλίου 1867).

Αἱ ἐν Πάτραις καὶ Ἀμφίσσῃ σκηναὶ συνετάραξαν τὸν συκοφαντηθέντα Τεκτονισμόν. Αἱ τότε ἐν ἐνεργείᾳ Στοαί, οἱ λόγιοι καὶ δημοσιογράφοι καθῆκον αὐτῶν ἀπαραίτητον ἐθεώρησαν καὶ ἀμυνθῶσι δι' ὅλων τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα διέθετον καὶ νὰ ἀναιρέσωσι τὰς ἐκτοξευθείσας ὑπὸ τῶν Μακρακιστῶν συκοφαντίας. Ἦτο ἀνάγκη νὰ διαφωτισθῇ ὁ λαὸς καὶ νὰ γνωρίσῃ, ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὴν πολιτικήν. Πρὸς τοῦτο ὁ Ἀντώνιος Ν. Πεταλᾶς ἐξέδωκεν ἐν Πάτραις φυλλάδιον, ἐν ᾧ ἀναφέρει ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς οὐδόλως ἀντιστρατεύεται την θρησκείαν ἀλλ' εἶναι ὅλως διάφορος ἑταιρεία. Τὸ φυλλάδιον τοῦτο ἀνετυπώθη ἐκ τοῦ «Φοίνικος» τῶν Πατρῶν, φέρει δὲ τὸν τίτλον «Κατὰ πόσον ὁ Τεκτονισμὸς ἀντιστρατεύεται πρὸς τὴν θρησκείαν». Ὡσαύτως ὁ ἀδελφὸς Δημοσθένης Ν. Λυμπέριος εἰς τὸ «Ἐθνικὸν Μέλλον» τῆς Ἑρμουπόλεως τῆς 1ης Ἰουνίου 1867 ἤρχισε δημοσιεύων σειρὰν ἄρθρων συναφῶν πρὸς τὸν Τεκτονισμόν, τὰ ὁποῖα ἐξεδόθησαν βραδύτερον καὶ εἰς

ἴδιον φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ (Μασσωνία) ἤτοι ὀλίγα τινὰ εἰς ἀπάντησιν τῶν κατὰ τῆς Ἑταιρείας Ἐλευθέρων Τεκτόνων φωνασκούντων. Ἐν Ἑρμουπόλει 1867». Τέλος ὁ Τέκτων Θ. Ι. Κολοκοτρώνης, ὁ καὶ Φαλέζ ὀνομαζόμενος, ἐκδίδει ἐν Ἀθήναις τοὺς «Στοχασμοὺς Ἰδιοτρόπου» καὶ τὸ «Τεκτονικὸν Σφυρίον», ἐν τοῖς ὁποίοις γίνεται εὐρυτάτη μνεία τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τῶν συναφῶν πρὸς αὐτὸν μυστικῶν ἑταιρειῶν. Τὸ δεύτερον δὲ ἀφιεροῦται εἰς τὴν σεπτὴν ἐν Ἑρμουπόλει Στοὰν «Παῖδες Λεωνίδου», καὶ ἔχει μεγίστην σημασίαν, καθόσον πλὴν τοῦ μνημονευομένου ἐν αὐτῷ ἐπεισοδίου μεταξὺ γέρω Κολοκοτρώνη καὶ Ἀλῆ Φαρμάκη, μᾶς παρέχεται πλήρης εἰκὼν τοῦ πῶς, ὅταν ὁ κώδων ἐσήμαινε μεσημβρίαν καὶ ἡ σφῦρα ἤρχιζε νὰ κτυπᾷ, παρεσκευάζετο καὶ ἐξετελεῖτο ὑπὸ τῶν Τεκτονικῶν Ἐργαστηρίων ἡ ἐπιτυχοῦσα Ἐπανάστασις καὶ πῶς κατώρθωσε τῇ βοηθείᾳ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἡ Ἑλλὰς νὰ ἀναβαπτισθῇ εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ. Τὴν ἄμυναν αὐτὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ παρηκολούθη κατὰ πόδας ὁ Μακράκης καὶ διὰ τοῦ ὀργάνου αὐτοῦ «Ὁμόνοια» ἀπήντα εἰς τὰ δημοσιευόμενα σχολιάζων συγχρόνως αὐτά. Ἵνα δ' εὐρύνῃ τὸν κύκλον τῶν ἀναγνωστῶν του, ἐμιμήθη τοὺς Τέκτονας καὶ ἐξετύπου εἰς ἴδια φυλλάδια πᾶν ἄρθρον αὐτοῦ καὶ τῶν ὀπαδῶν του σχετικὸν πρὸς τὸν Τεκτονισμόν. Ἐκ τῶν μικροδιατριβῶν τούτων ἡ κυριωτέρα εἶναι: Μακράκη Ἀποστόλου: «Ἡ Μασσωνία γνωριζομένη διὰ τοῦ Μασσωνικοῦ διπλώματος πρὸς καταισχύνην καὶ ὄνειδος τῶν μασσωνισάντων καὶ τὰ πάτρια ἀρνησαμένων». Ἀθῆναι 1862.

Ἀντιτεκτονικὴ κίνησις ἐν Πάτραις. Κατὰ τὰ ἔτη 1898—1899 μικροῦ δεῖν πάλιν νὰ ἐπαναληφθῶσιν ἐν Πάτραις ἀντιτεκτονικοὶ διωγμοί. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐλειτούργει Σχολὴ Ἀπόρων Παίδων, τοῦ Διοικητ. Συμβουλίου τῆς ὁποίας προήδρευεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν καὶ Ἠλείας Ἱερόθεος. Οὗτος πληροφορηθείς, ὅτι «πρόσωπα μετέχοντα εἰς τὴν διοίκησιν καὶ τὰς ἐργασίας τῆς Σχολῆς ἀνήκουσι συγχρόνως εἰς τὴν Μασσωνικὴν Στοὰν τῶν Πατρῶν, ὅτι ταῦτα ἐν τῷ προσηλυτιστικῷ των ζήλῳ ἐμύησαν εἰς τὴν Μασσωνίαν καὶ ἐκ τῶν διδασκάλων τῆς Σχολῆς . . . διαγνώσας δ' ἐν τούτῳ Μασσωνικὸν κίνδυνον καὶ διὰ τὴν Σχολὴν τῶν ἀπόρων ἐν τῷ μέλλοντι καὶ διὰ τὸ λοιπὸν ποίμνιον . . .», ἐζήτησε παρὰ τοῦ Διοικητ. Συμβουλίου τῆς Σχολῆς τὴν ἀπὸ τῆς διοικήσεως καὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἀπομάκρυνσιν παντὸς Μασσώνου. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Συμβούλιον δὲν ἐξεπλήρωσε τὴν αἴτησίν του ὁ Ἀρχιεπίσκοπος παρῃτήθη ἀπὸ τῆς θέσεώς του ὡς Προέδρου τῆς Σχολῆς καὶ συγχρόνως ἐξετύπωσε καὶ διένειμεν εἰς τὸν λαὸν τῆς πόλεως τὴν ὑπ' ἀριθ. 540 (5 Δεκεμβρίου 1898) ἀντιτεκτονικήν ἐγκύκλιόν του, διὰ τῆς ὁποίας ἀφ' ἑνὸς ἐξηρέθιζε καὶ ἐφανάτιζε τὸν λαὸν κατὰ τῶν Μασσώνων, παρεκίνει δὲ ἀφ' ἑτέρου τὸ ποίμνιόν του, ὅπως ἡσυχάσῃ, ἀναγνωρίζων οὕτω τὸν κίνδυνον ταραχῶν.

Ὁ ἐν Πάτραις τότε Εἰσαγγελεὺς Ἐφετῶν ἐζήτησε τηλεγραφικῶς παρὰ τοῦ Ὑπουργείου ὅπως συνέλθῃ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ συστήσῃ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ νὰ παύσῃ τὰς μετὰ τῶν Μασσώνων διαμάχας, διότι ἐπηπειλεῖτο ἡ δημοσία ἀσφάλεια. Ἐπίσης ὁ τότε Νομάρχης Ἀχαΐοηλιδος Ναούμ, παρεπιδημῶν ἐν Ἀθήναις, παρουσιάσθη εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργὸν Μομφερρᾶτον, ὁ ὁποῖος, ἀναγνώσας τὴν ὑπὸ τοῦ Νομάρχου δοθεῖσαν αὐτῷ ἐγκύκλιον τοῦ ἀρχιεπισκόπου, εἶπεν ὅτι δὲν ἁρμόζει εἰς Ἱεράρχην νὰ δημοσιεύῃ τοιαῦτα πράγματα.

Ἀτυχῶς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐδικαιολόγησε τὸν Ἱεράρχην της, τὸ δὲ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, χαρακτηρίζον πλέον τὸ ἀναφυὲν ζήτημα ὡς ζήτημα δημοσίας τάξεως, διέταξε τηλεγραφικῶς τὸν Τέκτονα ἐν Πάτραις Καθηγητὴν τῶν Μαθηματικῶν καὶ ἐκ τῶν Διδασκάλων τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων Ἀδ.·. Σαρρῆν, ὅπως ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας διὰ λόγους ὑπηρεσιακούς. (Βλ. καὶ ἐφημερ. «Σκρὶπ» τῆς 12 Δεκεμβρίου 1898).

Τὸ ἀναφυὲν ζήτημα ἔλαβε μεγαλειτέρας διαστάσεις κατόπιν τῶν ἀλλεπαλλήλων μετὰ ταῦτα δημοσιευθέντων ἄρθρων ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν παρατάξεων.

Τὸ ζήτημα ἔφθασε καὶ μέχρι τῆς Βουλῆς, ὅπου, τὴν 19 Ἰουλίου 1899, ὁ Θ. Φλογαΐτης ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως, ζητήσας παρ' αὐτῆς, ὅπως προστατευθῶσι τὰ μέλη τῆς ἐν Πάτραις Τεκτονικῆς Στοᾶς ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐκήρυξεν ἐναντίον των ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν.

Τὴν 22 Αὐγούστου 1899 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐδημοσίευσε νέαν ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν (βλ. ἐφημερ. «Νεολόγος» Κωνσταντινουπόλεως τῆς 23—8—99), εἰς τὴν ὁποίαν ἀπήντησε πλέον ἐπισήμως ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλεύθερος Τεκτονισμός. Καὶ οὕτω πως ἔληξε καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Κατὰ τὸ 1900 ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ ὁ Μητροπολίτης Κύπρου—εἰσηγήσει ὀπαδῶν τινῶν τοῦ Μακράκη—διὰ νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἐκλογὴν μακρακιστοῦ τινος ἀρχιεπισκόπου, διεξήγαγον ἐπίθεσιν κατὰ τῶν ἐν Κύπρῳ Τεκτόνων καὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἔλαβε διαστάσεις, μὴ εὑροῦσα πρόσφορον ἔδαφος.

Τὴν αὐτὴν τύχην ὑπέστησαν καὶ διάφοροι ἄλλαι ἐπιθέσεις ἐπισκόπων ἐπαρχιῶν ἢ ἱεροκηρύκων κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὡς π.χ. ἐν Βόλῳ (Φεβρουάριος-Μάρτιος 1909), Τριπόλει (1932—33) Χαλκίδι, Σύρῳ, Ἰωαννίνοις κ. ἀλ. (βλ. καὶ βιβλ. 36, τόμ. Β', σελ. 157), τινὲς τῶν ὁποίων μάλιστα ἐξέδωκαν καὶ ἀντιτεκτονικὰ συγγράμματα (βλ. καὶ ***ἀντιτεκτονικὰ βιβλία***).

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὑπερβασιῶν καὶ τῶν ἀδίκων τούτων ἐπιθέσεων—ἰδίᾳ ἐν Σύρῳ καὶ Ἰωαννίνοις—ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος ἔγνω ὅτι δὲν ἦτο πρέπον νὰ παρίδῃ τὰς πολλαπλᾶς διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ τὸν Τεκτονισμὸν ἐπιζημίους συνεπείας, τὰς ὁποίας ἠδύναντο νὰ ἔχουν τοιαῦται παρεκτροπαὶ καὶ ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἐνεργειῶν της, τὰς ὁποίας κατέβαλε πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ, ἀνηνέχθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1933 ὡς Τεκτονικὸν ἵδρυμα ἤτοι Σωματεῖον ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τοῦ Κράτους, πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῆς Παιδείας καὶ τῶν Θρησκευμάτων ἐπικαλεσθεῖσα δι' ἐγγράφου της τὴν ἐπέμβασιν αὐτοῦ.

Ὁ τότε ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, ἅμα τῇ λήψει τοῦ ἐγγράφου, ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἀμέσως προϊστάμενον ἑνὸς τῶν παρεκτραπέντων ἱεροκηρύκων Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην τὴν κάτωθι διαταγήν:

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 26 Μαΐου 1933

Πρὸς

τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Σ...

Διαβιβάζοντες ὑμῖν συνημμένως ὧδε ἔγγραφον πρὸς ἡμᾶς τοῦ ἐνταῦθα Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος, παρακαλοῦμεν, ὅπως συστήσητε εἰς τὸν παρ' ὑμῖν ἱεροκήρυκα Α....... ὅπως μὴ θίγῃ ἐν ταῖς ὁμιλίαις αὐτοῦ Σωματεῖον, οὗ ὁ σκοπὸς εἶναι ἠθοπλαστικὸς καὶ ἀγαθοεργός, τὸ εὖ ποιεῖν καὶ τὸ εὖ πράττειν καὶ τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν σχέσιν ἢ ἀνάμιξιν ἔχει εἰς τὰ τῆς θρησκείας.

Ὁ Ὑπουργὸς
Θ. ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ

Καὶ ἐνῷ μέχρι τοῦ 1933 ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν παπισμόν, δὲν εἶχε θεωρήσει σκόπιμον νὰ τεθῇ ἐπισήμως καὶ ὡς Σῶμα ἀντιμέτωπος πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·., θέτουσα ζήτημα ἀσυμβάτου μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς θρησκείας, ἐκτὸς τῶν προμνημονευθεισῶν ἀνεπισήμων ἐπιθέσεων κατὰ τοῦ μασσωνισμοῦ κληρικῶν τινων καὶ ἱεροκηρύκων, παραδόξως κατὰ τὴν τελευταίαν Σύνοδον τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἱεραρχίας συνεζητήθη καὶ τὸ θέμα «κατὰ πόσον αἱ ἀρχαὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀντίκεινται εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ ποία δέον νὰ εἶνε ἡ στάσις τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τούτου».

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, θέλουσα νὰ ἔχῃ ἐν προκειμένῳ μίαν ὑπεύθυνον «ἐπιστημονικὴν» γνώμην, ἀπηυθύνθη σχετικῶς πρὸς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Αὕτη

εἰς ἐπανειλημμένας συνεδριάσεις, συζητήσασα τὸ ἀνωτέρω τεθὲν αὐτῇ πρὸς μελέτην θέμα, κατέληξεν εἰς τὰ ἑξῆς πορίσματα, ἅτινα δι' ὑπομνήματος, συνταχθέντος παρὰ ἓξ ἐκ τῶν ἑπτὰ Καθηγητῶν αὐτῆς, διεβίβασεν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον (βλ. καὶ βιβλ. 36, τόμ. Γ', σ. 55—59):

α') ὅτι ὁ Μασσωνισμὸς (Σκωτικὸν Μασσωνικὸν Σύστημα) δὲν εἶναι θρησκευτικὴ ὀργάνωσις, οὐδὲ σωματεῖον ἐπιδιῶκον θρησκευτικοὺς σκοπούς.

β') ὅτι ὁ Μασσωνισμὸς δὲν ἔχει ἀντιθρησκευτικὸν οὔτε ἀντιχριστιανικὸν χαρακτῆρα.

γ) ὅτι καὶ αἱ ἠθικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Μασσωνισμοῦ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀντιστρατευόμεναι πρὸς τὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ.

δ') ὅτι χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον τῆς Μασσωνικῆς ἠθικῆς εἶναι καὶ ὁ πόλεμος κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ.

ε') ὅτι καὶ ἡ ἐλευθερία ἐρεύνης, ἣν ζητεῖ ὁ Μασσωνισμός, ἔχει καὶ αὐτὴ τὰ ὅριά της ἐφ' ὅσον δὲν ἀνέχεται ἀθεΐαν καὶ ἐπιβάλλει τὴν τήρησιν τοῦ ἠθικοῦ νόμου.

στ') ὅτι ἐν Ἑλλάδι τοὐλάχιστον ὁ Μασσωνισμὸς οὐ μόνον δὲν ὑπέθαλψεν, ἀλλ' οὐδὲ καὶ ἠνέχθη ἐπαναστατικάς, ἀνατρεπτικάς, ἀντιθρησκευτικὰς καὶ ἀντικοινωνικὰς ἢ ἁπλῶς ὑπεραριστεριζούσας τάσεις, ἀλλ' ἀπεδείχθη ὡς σωματεῖον συντηρητικῶν τάσεων καὶ ἀρχῶν.

ζ')... ὅτι οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ἵνα ἡ ἐκκλησία ἀναλάβῃ ἀγῶνα κατὰ τοῦ Μασσωνισμοῦ, ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος ἀντενδείκνυται καὶ δὴ εἰς ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀγῶνες ὑψίστης σπουδαιότητος ἐναντίον δεδηλωμένων ἐχθρῶν τοῦ κοινωνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ καθεστῶτος δέον νὰ προκαλέσωσιν ἀμέριστον τὴν προσοχὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀτυχῶς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος παρεῖδε τελείως τὴν ἀντικειμενικὴν μελέτην τῶν ἓξ Καθηγητῶν καὶ ἠσπάσθη τὰς μεροληπτικὰς καὶ οὐσιαστικῶς ἀβασίμους γνώμας τοῦ μειοψηφήσαντος Καθηγητοῦ κ. Π. Μπρατσιώτη, σπεύσασα μάλιστα καὶ νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὰς καὶ μόνας εἰς τὸ ἡμιεπίσημον ὄργανον αὐτῆς «τὴν Ἐκκλησίαν».

Διὰ «Πράξεως» δ' αὐτῆς, ὑπογεγραμμένης ὑπὸ 67 Ἀρχιερέων, ἀπεφήνατο ἀφ' ἑνὸς ὅτι «ἡ Μασσωνία ἀποτελεῖ ἀναβίωσιν καὶ συνέχειαν τῆς ἀρχαίας εἰδωλολατρείας (!) ἐκ τῆς ὁποίας ἔχει τὴν καταγωγήν, ὅτι ἡ Μασσωνία ἔχει υἱοθετήσῃ τὴν φυσικὴν ἠθικὴν καὶ ὅτι εἶναι σύστημα φυσιολατρείας ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸν χριστιανισμὸν καὶ κεχωρισμένη καὶ ξένη τῆς χριστιανικῆς θρησκείας» καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀπηγόρευσε μὲν—ἐπὶ ποινῇ καθαιρέσεως—εἰς τοὺς κληρικούς, ὅπως ἀνήκωσιν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, συνίστα δὲ εἰς τοὺς λαϊκούς, ὅπως μὴ γίνωνται Μασσῶνοι.

Ἡ δημοσίευσις εἰς τὰ περιοδικὰ «Ἀνάπλασις» καὶ «Ἱερὸς Σύνδεσμος» τοῦ ὑπομνήματος τῆς πλειοψηφίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ὡς καὶ τῶν ἀντιθέτων γνωμῶν προεκάλεσε τὴν ἐπέκτασιν τῆς συζητήσεως διὰ δημοσιεύσεως ἄρθρων εἰς τὰ περιοδικὰ «Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι» (φύλ. 806 τῆς 28 Φεβρουαρίου 1934 ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Παναρ. Δουληγέρη), «Ἀνάπλασις» (τεύχη 12, 13, 14 ὑπὸ τῶν κ. κ. Μ. Γαλανοῦ καὶ Σ. Μπαλάνου) καὶ «Χριστοπολιτεία» τοῦ Καΐρου (φύλ. 29 Φεβρουαρίου 1934, ἐν τῷ ὁποίῳ προκαλοῦνται αἱ Τεκτονικαὶ Στοαί, ὅπως κατέλθωσιν εἰς δημοσιογραφικὸν ἀγῶνα, ἵνα ἀποδείξωσιν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν ἀντιτίθεται πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ ὅτι δὲν εἶναι σωματεῖον ἀντιχριστιανικόν).

Πρὸ τῆς τοιαύτης καταστάσεως αἱ ἰθύνουσαι τὸν Ἑλληνικὸν Τεκτον.·. Ἀρχαί, τὸ Ὕπ.·. δηλαδὴ Συμβ.·. τοῦ 33ο καὶ ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος, ἐδημοσίευσαν (βλ. βιβλ. 36, Τόμ. Γ', σελ. 151—164) ἐπίσημον ἀπάντησιν εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπάρχει καὶ ἡ ἐπίσημος δήλωσις, κατηγορηματικῶς διαβεβαιοῦσα ὅτι «***ὁ Τεκτονισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία καὶ ὅτι εὐλαβεῖται τὴν θρησκείαν***» καὶ χαρακτηρίζουσα ὡς «ἀδίκους ἐπικρίσεις κατὰ τοῦ Τάγματος» πᾶσαν ἀντίθετον ἀντίληψιν. Ἡ ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐντύπωσις ἦτο ἀρίστη καὶ τὴν τόσον ἀκαίρως ἐξαπολυθεῖσαν δίνην διεδέχθη ἡ γαλήνη, ἂν καὶ ἀναμφισβήτητον παραμένει ὅτι οἱ ποικίλοι ἐπικριταὶ τοῦ Τεκτον.·., ἄλλοι ἐξ ἀγνοίας, ἄλλοι ἐξ ἀμαθείας καὶ ἄλλοι ἐξ ὑστεροβουλίας θὰ ἐξακολουθοῦν κατὰ καιροὺς βάλλοντες κατ' αὐτοῦ, εἴτε ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, εἴτε ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς. Καὶ ὡς μόνη ἀπάντησις ἀποστομωτικὴ θὰ εἶναι ἑκάστοτε τὰ ἔργα, οἱ λόγοι καὶ τὰ ἤθη τῶν Τεκτόνων ἐν τῇ ἀμυήτῳ κοινωνίᾳ, οἱ ὁποῖοι οὕτω πως θὰ ἀποτελοῦν πάντοτε τὴν ζῶσαν ἀναπαράστασιν τῶν ἠθικῶν καὶ ἀνθρωπιστικῶν ἀρχῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Οἱ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῶν ἐθνικῶν δικαίων ἀγῶνες τοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Πολὺ πρὶν ἢ ἐπὶ τῆς νήσου Κερκύρας καὶ τῶν ἄλλων Ἰονίων νήσων ἀναπτυχθῇ—ὡς προανεφέρθη—ὁ Τεκτ.·., ἤδη πολλοὶ Ἕλληνες εἶχον μυηθῇ εἰς Τεκτονικὰς Στοάς, λειτουργούσας εἰς τὰς παραδουναβίους Ἡγεμονίας καὶ εἰς τὴν Ρωσσίαν.

Ἀπὸ τὰς περὶ ἐλευθερίας ἰδέας τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐμπνεόμενοι καὶ ποθοῦντες νὰ ἴδουν τὴν πατρίδα των καὶ τὸ γένος των ἐλεύθερον, πολλοὶ τῶν τοιούτων Ἑλλήνων Τεκτόνων εἰργάσθησαν εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῆς ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως.

Ὑπὸ τὰς Τεκτ.·. ἐμπνεύσεις δρᾷ ὁ Τέκτων Ρήγας ὁ Φεραῖος (βλ. λ.) συνιστῶν μυστικὰς Ἑταιρείας ἐν Βιέννῃ καὶ Σερβίᾳ καὶ ὀνειρευόμενος τὴν διὰ κοινοῦ ἀγῶνος ἀπελευθέρωσιν ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς, μηδ' αὐτῶν τῶν Τούρκων ἐξαιρουμένων, καὶ τὴν σύμπηξιν Ἰλλυρικῆς ὁμοσπόνδου Ἐλευθέρας Πολιτείας ὑπὸ τὴν λαμπηδόνα τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἐπίσης εἶχε μυηθῇ εἰς εἰς τὴν ἐν Πετρουπόλει Στ.·. «Ἡ Παλαιστίνη».

Ἡ τῷ 1807 ἱδρυθεῖσα ἐν Κερκύρᾳ Στ.·. «Philogénie» εἶχεν, ὅπως προανεφέρθη, ὡς πρόγραμμά της τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐνδιαφέροντος καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ.

Ἡ τῷ 1811 συσταθεῖσα ὑπὸ τοῦ Δ. Ρώμα «Γαληνοτάτη Ἀνατολὴ τῆς Ἑλλάδος κατ' Ἀνατολὴν Κερκύρας 1811» χρησιμοποιεῖται ὑπὸ πολλῶν τῶν μελῶν της, μηδ' αὐτοῦ τοῦ Ρώμα ἐξαιρουμένου, δι' ἐθνικοὺς σκοπούς.

Εἰς τὴν ἐν Λευκάδι Στοὰν «Ἕνωσις Λευκάδος» ἐμυήθη τῷ 1813 ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

Ἡ ἰδέα δὲ τῆς ἱδρύσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐπῆλθε (κατὰ τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ πρίγκιπος Νικολάου Ὑψηλάντου, σελ. 34) κατόπιν ἑνὸς γεγονότος, τὸ ὁποῖον συνέβη κατὰ τὴν λῆξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου τῆς Βιέννης, καθ' ὃ συνεκροτήθη ἡ ἐχθρὰ πάσης ἐλευθερίας «Ἱερὰ Συμμαχία» τῶν Μοναρχῶν μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Ναπολέοντος. Ὁ Κερκυραῖος Ἰωάννης Καποδίστριας, καγκελλάριος τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου καὶ μέλος τοῦ Συνεδρίου, μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ὑπέβαλεν εἰς τὸν Μέττερνιχ τὴν ταπεινὴν παράκλησιν, ὅπως τὸ συνέδριον εὐδοκήσῃ νὰ ἀσχοληθῇ καὶ ἐπὶ τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης τῶν δυστυχῶν Ἑλλήνων. Ὁ Μέττερνιχ ἀπήντησεν ἀποτόμως καὶ εἰς τόνον δικτατορικόν, ὅτι δὲν ἀνεγνώριζε τὴν ὕπαρξιν ἔθνους ἑλληνικοῦ. Καὶ ἔγραψε κατόπιν τούτου ὁ Νικ. Ὑψηλάντης:

«Ἡ τιμὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους προσεβλήθη βαρέως ἐκ τῆς ὕβρεως ταύτης. . . . . ὅταν δ' ἡ τιμὴ δὲν ἔχει σβεσθῇ εἰς ἔθνος καταδυναστευόμενον, ὤ! πόσον τὸ Ἔθνος τοῦτο πλησιάζει πρὸς τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας του! Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὰ βλέμματα τῶν Ἑλλήνων ἐξήγγελλον τὴν σταθερότητα μιᾶς μεγάλης ἀποφάσεως. Καὶ ἐνῷ ἐφαίνοντο περισυλλέγοντες τὸν λογισμόν των ἀκέραιον διὰ νὰ εὕρουν τὰ μέσα τῆς ἐκτελέσεως τῆς σκέψεως, ἡ ὁποία τοὺς ἀπερρόφει καθ' ὁλοκληρίαν, ἐνεστερνίσθησαν τὰ ἱερὰ μυστήρια μιᾶς Ἀδελφότη-

τος, ἣν ὁ οὐρανὸς ἐνέπνεεν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῶν».

Ἡ Ἀδελφότης αὐτή, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Νικ. Ὑψηλάντης, ἦτο ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἢ ἡ Ἑταιρεία τῶν Ἐλευθέρων Κτιστῶν, ὅπως ἐκαλεῖτο τότε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μυστῶν αὐτῆς.

Ἓν ἔτος μετὰ τοὺς βεβήλους λόγους τοῦ Μέττερνιχ ἐν Βιέννῃ, συνηντῶντο εἰς τὴν Ὀδησσὸν ὁ Ἐμ. Ξάνθος καὶ ὁ Τσακάλωφ μὲ τὸν Σκουφᾶν καὶ ἐσχεδιάζετο ὑπ' αὐτῶν ἡ ὀργάνωσις τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν. Κατὰ τὴν ὀργάνωσιν ταύτην ὁ Ξάνθος ἔλαβεν ὑπόδειγμα τοὺς Τεκτονικοὺς τύπους καὶ πρὸ παντὸς τὴν κατήχησιν, ἐνῷ ὁ Τσακάλωφ, μέλος τῆς Ἑλληνοναλλικῆς Ἑταιρείας, ὑπέδειξε τὰ μυστικὰ σύμβολα τῆς Ἑταιρείας ταύτης, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ Ξάνθος προσέθηκε καὶ τὰ Τεκτονικά. «Οἱ αὐτουργοί», γράφει εἰς τὸ Ἱστορικὸν Δοκίμιον περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας (σελ. 142) ὁ Ἰωάννης Φιλήμων, «ἐδανείσθησαν πολλοὺς κανόνας ἀπὸ τὴν Ἑταιρείαν τῶν Μασσώνων καὶ τοὺς ἐφήρμοσαν ἐπιτηδείως εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὰ πάθη τοῦ Ἔθνους».

Διὰ τὴν εἰσδοχὴν κατόπιν εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ἐθεωρεῖτο πολὺ συντελεστικὴ ἡ ἰδιότης τοῦ Ἐλευθέρου Τέκτονος. Εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του (σελ 67) ὁ Νικόλ. Ὑψηλάντης ἀναφέρει, ὅτι, ὅταν συνηντήθη εἰς τὸ Κίεβον μετὰ τοῦ Φαναριώτου εὐπατρίδου Γεωργίου Κατακουζηνοῦ, θέλων νὰ δοκιμάσῃ τὴν καρδίαν του πρὶν ἀποφασίσῃ νὰ τὸν μυήσῃ εἰς τὴν Φιλικήν, τοῦ ἐνέπνευσε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γίνῃ Ἐλ.·. Τέκτων. «Οὕτω» ἐξακολουθεῖ, «ἐσκεπτόμην, ὅτι καθ' ὅσον τὸ οὖς του θὰ ἐξοικειοῦτο πρὸς τὰς λέξεις τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀδελφότητος, ἡ ψυχή του θὰ κατεμάνθανεν ἀσφαλῶς νὰ τὰς ἐκτιμήσῃ. Οὕτως ὥστε, ἐάν τις, διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἔννοιαν τῶν λέξεων τούτων, ἔφθανε νὰ προσθέσει ὀργότερον τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος, τότε ὁ μήπω λαβὼν εὐκαιρίαν νὰ τὰς ἀκούσῃ προφερομένας ὁμοῦ, ἀντὶ ν' ἀνοίξῃ διάπλατα ἐξ ἐκπλήξεως τὰ μάτια του, θὰ τὰ ᾐσθάνετο μᾶλλον πλημμυριζόμενα ὑπὸ δακρύων».

Ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμός, εἰς τὸν ὁποῖον ἔγιναν δεκτοὶ ὁ Περραιβός, ὁ Ἀναγνωσταράς, πολλοὶ κορυφαῖοι τῶν ἐν Μόσχᾳ, Κιέβῳ, Ὀδησσῷ Ἑλλήνων ἐμπόρων, ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς καὶ τόσοι ἄγνωστοι Φιλικοί, ἐνίσχυσεν αὐτοὺς μὲ τὰ ἐξευγενιστικὰ διδάγματά του εἰς τὰς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἰδέας των.

Εὐλογημέναι αἱ Μασσωνικαὶ Στοαί, αἱ ὁποῖαι σᾶς ἐβάπτισαν εἰς τὴν κολυμβήθραν τῆς ἐλευθερίας, γράφει ὁ υἱὸς τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη Θεόδωρος— ὁ καὶ Φαλὲζ καλούμενος—εἰς τὸ ἐν ἔτει 1860 ἐκδοθὲν βιβλίον του «Ἱερεὺς τῶν Ἐλευσινίων» καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀφιερώσεώς του εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀειμνήστων Μασσώνων Νικολάου Σκουφᾶ καὶ Ἀθανασίου Τσακάλωφ.

Ἡ συνεργασία τῶν Τεκτόνων καὶ τῶν μελῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας προήγαγε κατὰ πολὺ τὴν εὐόδωσιν τοῦ προπαρασκευαζομένου ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος. Τῷ 1820 οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν Ζακύνθῳ σημαινόντων συμμετεῖχον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ συνόμα ἐφιλοξένουν τοὺς κυριωτέρους τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἡ μεγάλη αὕτη κίνησις ἐγένετο αἰσθητὴ καὶ τὸ μυστικὸν ἀπεκαλύφθη, καταδοθὲν ὑπό τινος Διόγου, Ζακυνθίου κρεοπώλου. Οὗτος ἐλθὼν εἰς ρῆξιν πρὸς τὸν μυήσαντα αὐτὸν εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην, μετέβη τῷ 1820 εἰς Πρέβεζαν καὶ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Ἀλῆν καὶ τοὺς ἐμπίστους του τὸ Μυστήριον, τὰ Σημεῖα, τοὺς Λόγους κλπ. (βλ. Φιλήμονος «Δοκίμιον Φιλικῆς Ἑταιρείας» σελ. 314). Ὁ Ἀλῆ πασᾶς ἀνεκοίνωσε πάντα ταῦτα εἰς τὴν Αὐλὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ εἰς τὸν Μέτλαντ. Ὁ δὲ τελευταῖος οὗτος πρὸ τῶν διαμαρτυριῶν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ τῆς Τουρκίας διέταξε πάραυτα τὸν ἐν Ζακύνθῳ ἔπαρχον Ρώσσην νὰ συλλάβῃ τοὺς κατὰ τῆς ἀκεραιότητος τῆς Τουρκίας συνωμοτοῦντας.

Ἀρχηγὸς ὅλης τῆς κινήσεως ἦτο ὁ Διονύσιος Ρώμας, ὅστις καὶ συνελήφθη ἀμέσως καὶ ἡ οἰκία του ἐπολιορκήθη. Ὁ Δ. Ρώμας ὅμως ἦτο καὶ Μέγας Διδάσκαλος τῆς ἐν Κερκύρᾳ Μεγάλης Ἐθνικῆς Στοᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε μυηθῇ ὁ Ρώσσης. Καὶ ὁ Μέγ.·. Διδάσκαλος τότε Ρώμας διεμήνυσεν εἰς τὸν μαθητήν του Ρώσσην, ὅτι ὄντως κατέχει ἔγγραφα, ἀλλ' αὐτὰ εἶναι Τεκτονικὰ καὶ ὑψίστης σημασίας καὶ ὅτι τὸν καθιστᾷ ὑπεύθυνον πρὸ τῆς Παγκοσμίου Τεκτονικῆς Ἀδελφότητος, ἐν ᾗ περιπτώσει τὰ ἀπόρρητα τοῦ Τεκτονισμοῦ περιέλθουν εἰς γνῶσιν ἀμυήτων. Πάραυτα ὁ Ἔπαρχος διέταξε νὰ λυθῇ ἡ πολιορκία καὶ νὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερος ὁ Ρώμας.

Ἡ ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις συνεργασία τῶν δύο Τεκτονικῶν Ἀρχῶν, τῆς ὑπὸ τὸν δοῦκα τοῦ Σάσσεξ δηλ «Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος κατ' Ἀνατολὴν Κερκύρας 1814» καὶ τῆς ὑπὸ τὸν Δ. Ρώμαν «Μεγάλης Ἐθνικῆς Στοᾶς» πολλὰ καλὰ ἀποτελέσματα ἔσχε σχετικῶς μὲ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος. Ἡ συνεργασία αὕτη συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ μὴ τιμωρηθῶσιν ὑπὸ τοῦ τότε ἐν Κερκύρᾳ ἁρμοστοῦ Ἄνταμ οἱ ἐκ τῶν Ἑπτανησίων συμπράξαντες ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος ἐν Ναυαρίνῳ καὶ ἐπιστρέψαντες εἰς τὰς πατρίδας των.

Εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον Κερκύρας σώζεται ἡ ἀνέκδοτος ἀλληλογραφία τοῦ Τέκτονος Ἀνδρέου Μουστοξύδου μὲ τοὺς Ναυάρχους καὶ τοὺς λοιποὺς Ἄγγλους πολιτικοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐξ ἧς ἀποδεικνύεται πόσον ὁ ἐν Κερκύρᾳ Τεκτονισμὸς ἐφρόντισεν, ὅπως μὴ τιμωρηθῇ ὁ Ἄγγλος Ναύαρχος διὰ τὴν ἐν Ναυαρίνῳ πρωτοβουλίαν του.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαναστάσεως οἱ ξένοι Τέκτονες, οἱ ὡς ἀξιωματικοὶ ὑπηρετοῦντες εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ἰμπραήμ, μετέδιδον ἐντολῇ τῶν Στοῶν των, εἰς τοὺς ἐπαναστάτας πολυτίμους πληροφορίας ἐν σχέσει πρὸς τὰς κινήσεις καὶ τὰς ἐνεργείας τοῦ Ἰμπραήμ.

Μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐπαναστάσεως αἱ Ἰόνιοι Νῆσοι δὲν προσηρτήθησαν εἰς τὸ ἀρτιοσύστατον τότε «βασίλειον τῆς Ἑλλάδος». Οἱ ἐν Κερκύρᾳ Τέκτονες ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ συνεχίσουν τοὺς ἀγῶνας των. Καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου Δανδόλου ἵδρυσις κατὰ τὸ 1840 τῆς ἐν Κερκύρᾳ Σ.·. Στ.·. «Φοῖνιξ» ὡς ἀτάκτου Τεκτονικοῦ κέντρου ἐγένετο ὑπ' αὐτοῦ μὲ τὴν ἰδέαν, ὅπως διὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καλλιεργήσῃ πνεῦμα ἀμέσου λαϊκῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῆς ξένης κυριαρχίας πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς πολιτικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν Ἰονίων νήσων. Πολλαὶ καὶ ποικίλαι εἶναι αἱ προσπάθειαι τῆς Σ.·. Στ.·. «Φοῖνιξ» διὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Ἑπτανήσου εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τῷ 1866 οἱ τρεῖς Στ.·. αἱ ὀνομαζόμεναι «Κομιτάτα» λόγῳ τοῦ ὅτι εἰργάζοντο μᾶλλον πατριωτικῶς ἢ τεκτονικῶς, «Ρήγας Φεραῖος», «Πρόμαχοι Πατρίδος» καὶ «Παῖδες Μαραθωνομάχων», διαλύονται καὶ συνιστῶσι τὴν «Φάλαγγα Μυστῶν» ἵνα αὕτη «προπαρασκευάσῃ καὶ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ὑπὸ τὴν δουλείαν Ἑλλήνων, συνεχίζουσα τὰ τρόπαια τοῦ 1821».

Κατὰ τὴν Κρητικὴν μετὰ ταῦτα ἐπανάστασιν τοῦ 1866 ὁ Ἑλληνικὸς Τεκτ.·. παρέσχε πᾶσαν δυνατὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ἀρωγήν, συνδραμὼν ἰδίᾳ τὸ ἔργον τοῦ Ἀμερικανοῦ φιλέλληνος Τέκτονος Σαμουὴλ Χάου. Τὰ μέλη τοῦ Διευθυντηρίου, οἱ Τέκτονες Δ. Μαυροκορδᾶτος, Ν. Δαμασκηνός, Ἰ. Παπαδάκης, Ι. Μ. Ροδοκανάκης μετέσχον τῶν Ἐπιτροπῶν. Αἱ διάφοραι Στοαί, ἐν αἷς καὶ τὸ «Πανελλήνιον» πολλὰ συνεισέφερον. Οἱ Τέκτονες τῆς Σμύρνης ἀπέστειλαν τῇ 18ῃ Μαρτίου 1867 εἰς τὸν Τέκτονα Χάου ἐφόδια. Τρεῖς δ' Ἕλληνες Τέκτονες ἰατροὶ ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἀνέλαβον δωρεὰν τὴν περίθαλψιν τῶν ἀσθενῶν.

Ἀπὸ τοῦ 1895 ἀρχίζει πάλιν νέα περίοδος δράσεως καθ' ἣν αἱ Σ.·. Στ.·. «Πυθαγόρας», «Ἀθηνᾶ», «Ἀττικὸς Ἀστήρ», βοηθούμεναι καὶ ὑπὸ τῶν Στ.·. «Μαραθών», «Πανελλήνιον» καὶ «Γερμανὸς Πατρῶν» ἐργάζονται μὲ ὅλας των τὰς δυνάμεις ὑπὲρ τῶν καταπατουμένων δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

'Ο «Πυθαγόρας» ἰδίᾳ καὶ ἡ «'Αθηνᾶ» ἀναμιγνύονται ἐνεργῶς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς Κρήτης ἀγῶνα τοῦ 1896. 'Η «'Αθηνᾶ» συνιστᾷ εἰδικὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὴν συλλογὴν ἐράνων καὶ ἀναμιγνύεται μεταξὺ τῶν πρωτοστατούντων εἰς τὴν κίνησιν τῆς Κρήτης, πολιτικῶν ἀνδρῶν, πολλοὺς τῶν ὁποίων ἐμύησεν εἰς τὸν Τεκτονισμόν.

'Αλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος εἰργάσθη ὁ 'Ελληνικὸς Τεκτονισμός. Πολλοὶ Μακεδόνες μυοῦνται εἰς τὰς ἐν 'Ελλάδι στοὰς καὶ ἐν Μακεδονίᾳ κατόπιν ζῶντες ἱδρύουσι στοὰς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.'. 'Αν.'. τῆς 'Ελλάδος ἐν Θεσσαλονίκη, Σέρραις καὶ ἀλ., αἱ ὁποῖαι ὑπῆρξαν ἐπὶ μακρὸν κέντρα ἐθνικὰ καὶ μέσα συνεννοήσεως μὲ τοὺς ἐξ 'Ελλάδος συνδέσμους καὶ ὑπὸ ψευδώνυμα μαχομένους ἀξιωματικοὺς καὶ πολίτας. 'Η ἐν 'Αθήναις στοὰ «'Υψηλάντης» ἀπέστελλεν ἐξ 'Αθηνῶν ὅπλα, ἀντάρτας κλπ.

'Αξιοσημείωτοι ὑπῆρξαν ἐπίσης αἱ ἐνέργειαι τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Τεκτόνων ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ ἐν 'Ελλάδι Τεκτονισμοῦ καὶ τῶν 'Ελληνικῶν πολιτικῶν τῆς τότε ἐποχῆς (1899-1908) διὰ τὴν ἰδέαν τῆς διαπλάσεως ἑνὸς Κρατους 'Ανατολικοῦ, ἑδραζομένου ἐπὶ τῆς ἰσοτελοῦς συνεργασίας τῶν ἐν τῇ τότε Τουρκίᾳ βιούντων γηγενῶν πληθυσμῶν καὶ ἐμπεδωμένου κατὰ τρόπον ἀπροσμάχητον δι' ὁμοσπόνδου συνεννοήσεως μετὰ τοῦ 'Ελληνικοῦ Κράτους. Εἰς τὴν κίνησιν ταύτην ἐνεργῶ; εἶχον ἀναμιχθῆ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Τέκτονες Κλεάνθης Σκαλιέρης, Στέφανος Σκουλούδης κ. ἄ. ὡς καὶ οἱ ἐν 'Ελλάδι τοιοῦτοι ἀδ.'. ἀδ.'. Βρυζάκης, Γεώργιος Θεοτόκης, καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες Στέφανος Δραγούμης, Δ. Ράλλης, Κυρ. Μαυρομιχάλης καὶ Γεώργιος Μπαλτατζῆς, ἐκ δὲ τῶν Σ.'. Στ.'. ἡ τότε ἐν πλήρει δράσει «'Αθηνᾶ», ὁ «Πυθαγόρας» καὶ ἡ κατὰ τὸ 1907 ἱδρυθεῖσα Στ.'. «'Υψηλάντης».

Σχετικὴ πρὸς τὴν κίνησιν ταύτην ὑπῆρξεν ἡ εἰς τὸν Τεκτον.'. μύησις τοῦ μετέπειτα Σουλτάνου Μουρὰτ Ε' καὶ ἡ μετὰ τὴν ἐκθρόνισίν του ἀπόπειρα φυγαδεύσεώς του εἰς 'Ελλάδα ὑπὸ τοῦ Τεκτ.'. Κλ. Σκαλιέρη καὶ ἓξ ἑτέρων Τεκτόνων (1877).

'Αρκούντως δὲ χαρακτηριστικοὶ εἶναι σχετικῶς οἱ ἀκόλουθοι λόγοι, τοὺς ὁποίους εἶπεν εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς Στ.'. «'Υψηλάντης» (κατ' 'Ιούλιον τοῦ 1908) ὁ Φαζλῆ βέης, ὁμογάλακτος ἀδελφὸς τοῦ πρίγκιπος Σαμπαχεδδὶν, διελθὼν τότε ἐξ 'Αθηνῶν τῇ ἐντολῇ τοῦ πρίγκιπος ἵνα μεταβῇ εἰς Σμύρνην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. 'Ιδοὺ τί ἔλεγε:

«'Ο πρῶτος τοῦ Μουρὰτ συνταγματικὸς χάρτης ἐξεπονήθη ὑπὸ τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἀλλὰ τῶν περὶ ἐλευθεριῶν διατάξεων αὐτοῦ ἀπαρεσκῶν εἰς τὸν 'Αβδοὺλ Χαμίτ, συνετάχθη ἕτερος, τὸ λεγόμενον «Σύνταγμα τοῦ 1876» τοῦ ὁποίου πλεῖσται διατάξεις εἶναι περιοριστικαὶ τῆς ἐλευθερίας· ἵνα ἐμπεδωθῇ ἐν Τουρκίᾳ ἡ πρέπουσα κατάστασις ἐπιβάλλονται τέσσαρα τινά: ἡ ἀποκέντρωσις, ἡ αὐτοδιοίκησις τῶν ἐπαρχιῶν ὑπὸ ἴδια συμβούλια, ἡ ἐκλογὴ ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῶν τριῶν τετάρτων τῆς Γερουσίας, ἡ συνεργασία τῆς 'Ελλάδος καὶ τῆς Τουρκίας. Πρὸς ταῦτα ἐπικαλούμεθα τὴν συνδρομὴν τοῦ 'Ελληνικοῦ Τεκτονισμοῦ, διότι, μὴ ἐπιτυγχανομένων τῶν τεσσάρων τούτων ρυθμίσεων, ἡ ἡσυχία ἐν τῷ τόπῳ ἔσται προβληματική».

Τὸ 1906 τὸ "Υπ.'. Συμβ.'. τοῦ 33ο καὶ ἡ Μεγ.'. 'Ανατ.'. τῆς 'Ελλάδος ἀπευθύνουσι ἐγκύκλιον ἔκκλησιν πρὸς ἁπάσας τὰς ἐλευθεροτεκτονικὰς Δυνάμεις, ἐφιστῶσαι τὴν προσοχὴν των ἐπὶ τῶν διενεργουμένων τότε Βουλγαρικῶν ἀγριοτήτων καὶ θηριωδιῶν ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ 'Ανατολικῇ 'Ρωμυλίᾳ.

Τῷ 1910 ἀναγκάζεται ὁ 'Ελληνικὸς Τεκτονισμὸς νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ Τουρκικοῦ τοιούτου διὰ τὰ σημειούμενα τότε δεινοπαθήματα ὁμογενῶν, ἰδίᾳ διωγμοὺς γυναικοπαίδων καὶ παύσεις 'Ελλήνων ὑπαλλήλων.

Καὶ μέχρι σήμερον δὲ ὁ 'Ελληνικὸς τεκτονισμὸς δὲν ἔπαυσε ζωηρότατα ἢ ἀμεσώτατα ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τῆς 'Ελλάδος ἢ τῶν ὑπὸ ξένην κυριαρχίαν βιούντων 'Ελλήνων, σπεύδων εἰς ἕκαστον ζήτημα, ὅπως ζητήσῃ τὴν ἀρωγὴν τῶν 'Αδελφῶν του Ξένων Τεκτονισμῶν ὑπὲρ τῆς προστασίας τῶν ἀδικουμένων καὶ τῆς ὑπερασπίσεως καταπατουμένων δικαίων.

Οὕτω τὸν Μάϊον τοῦ 1945 τὸ Τεκτονικὸν "Ιδρυμα ἀπηύθυνεν ἔκκλησιν πρὸς τοὺς ἀδ.'. Τέκτονας τῆς Μεγ. Βρεττανίας διαμαρτυρόμενον διότι ἡ Βόρειος "Ηπειρος παραχωρεῖται εἰς τὴν 'Αλβανίαν καὶ διότι μερὶς τῆς δημοσίας γνώμης τῶν Συμμάχων χωρῶν ἐτόλμησε νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν μικρὰν μερίδα τῶν κομμουνιστῶν ζητούντων νὰ ὑποδουλώσουν τὸν 'Ελληνικὸν λαόν. 'Ιδοὺ τὸ κυριώτερον καὶ ἀρκετὰ εὔγλωττον ἀπόσπασμα τῆς ἐν λόγῳ ἐκκλήσεως:

«Καθ' ὃν χρόνον ὁ 'Ελληνικὸς λαὸς ἐμάχετο τὴν ὑπερτάτην πάλην διὰ τὴν ἐλευθερίαν του, μιὰ μικρὰ μερὶς ἐπωφεληθεῖσα τῆς ἀτμοσφαίρας τοῦ χάους καὶ τῆς ἀπαθλιώσεως καὶ καλύπτουσα τοὺς πραγματικοὺς της σκοποὺς κάτωθεν συμβόλων ἐθνικῶν καὶ πατριωτικῶν συνθημάτων κατώρθωσε σὺν τῷ χρόνῳ νὰ μονοπωλήσῃ εἰς τὰ ὄρη τὴν ἀντίστασιν ἐναντίον τοῦ κατακτητοῦ ἐξαπατήσασα καὶ τοὺς Συμμάχους ὅπως τὴν ὁπλίσουν καὶ πλείστους ἀκραιφνεῖς πατριώτας ὅπως σπεύσουν ἐπὶ τῶν, ὡς ἐθνικῶν θεωρουμένων, ἐπάλξεών της.

'Η μερὶς αὕτη, γενομένη σὺν τῷ χρόνῳ καθ' ὁλοκληρίαν ὑποχειρία, φαινομενικῶς μὲν ἰδεολόγων πρεσβευόντων ὡρισμένον κοινωνικὸν σύστημα, πράγματι ὅμως, ὡς ἀπεδείχθη, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀκουσίων ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἑκουσίων ὑπηρετῶν ξένων συμφερόντων, ἐθεώρησε, μικρὸν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, εὔθετον τὸν καιρόν, ὅπως ἐπιβάλῃ ἐπὶ τοῦ ἀόπλου καὶ πανηγυρίζοντος εἰσέτι τὴν ἀπελευθέρωσίν του 'Ελληνικοῦ λαοῦ, βίᾳ καὶ διὰ τῆς τρομοκρατίας, τὸν εἰδεχθέστερον φασισμόν, ***καίπερ ἐναντίον τοῦ φασισμοῦ συστηματικῶς καὶ στεντορείως φωνασκοῦσα.***

Αἰσθανομένη ὅμως τὰς προσπαθείας της ἀποτυγχανούσας, ὡς ἐκ τῆς διακοπῆς παντὸς ψυχικοῦ δεσμοῦ πρὸς τὸν 'Ελληνικὸν λαόν, ἐπετέθη καὶ κατὰ τῶν ἐλαχίστων φρουρῶν τῆς τάξεως καὶ κατὰ τῶν φιλονόμων πολιτῶν καί, ὅπερ χειρότερον, ἐπετέθη ἀγνωμόνως ἐναντίον τῶν ἐγγυηθέντων τὴν ἀσφάλειαν τοῦ τόπου ἐλευθερωτῶν αὐτοῦ Βρεττανῶν.

'Ως Τέκτονες σεβόμεθα πᾶσαν ἰδεολογίαν καὶ δὲν συμμετέχομεν εἰς πολιτικοὺς ἀγῶνας.

'Ως Τέκτονες ὅμως ἐπίσης, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ καταδικάζωμεν τὴν βίαν ὡς καὶ τοὺς πρεσβεύοντας τὸ ὅτι ***ὁ «σκοπὸς ἁγιάζει τὰ μέσα»*** καὶ μάλιστα ὅταν ὁ σκοπὸς εἶναι καταχθόνιος καὶ τὰ μέσα ἐγκληματικά.

Κατὰ τὴν Δεκεμβριανὴν ἐπανάστασιν, τὴν βίαν ἐξεπροσώπει ἡ μειονότης αὕτη τῶν κακῶν 'Ελλήνων, οἵτινες προέβησαν εἰς λεηλασίας καὶ ἐγκλήματα ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τόσα, ὅσα δὲν ἀπετολμήθησαν ὑπὸ τῶν κατακτητῶν κατὰ τὸν μακρὸν χρόνον τῆς δουλείας.

Παρὰ τὰς ἐπισήμους δηλώσεις τοῦ αὐτόπτου μαρτυρος τῆς Δεκεμβριανῆς τρομοκρατίας καὶ 'Ηγέτου τοῦ Βρεττανικοῦ Κράτους, παρὰ τὴν ἐπίσημον ἔκθεσιν τοῦ ἐκπροσώπου τῶν Βρεττανικῶν 'Εργατικῶν 'Οργανώσεων, παρὰ τὰ βασανιστήρια τῶν ἀπαχθέντων ὡς ὁμήρων ἀθῴων πολιτῶν καὶ τὰς χιλιάδας τῶν ἀθῴων σφαγιασθέντων ὑπὸ τῶν ἀναρχικῶν, ἐπίμονος καὶ πάλιν καὶ μυριόστομος ἠκούσθη ἡ φωνὴ τῆς ἀδικίας, προθυμοποιουμένη νὰ καλύψῃ πᾶσαν ἄλλην ἀμερόληπτον καὶ φιλαλήθη, ἐπὶ τῶν αἱματηρῶν τούτων γεγονότων, φωνήν.

Καὶ ἀπετολμήθη οὕτω ὑπὸ μερίδος τοῦ συμμαχικοῦ τύπου ἡ νόμιμος δημοκρατικὴ κυβέρνησις καὶ ἡ ὁλότης σχεδὸν τοῦ ἀγωνιῶντος ἑλληνικοῦ λαοῦ νὰ χαρακτηρίζωνται ὡς ***«φασιστικὴ δεξιὰ ἔχουσα ὀρέξεις ἐπιβολῆς δικτατορίας»*** ἐνῷ ἡ ἔνοπλος μειονότης τῶν φασιστῶν τρομοκρατῶν τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς, ἡ ἐπιβουλευθεῖσα ἔργῳ τὰς δημοκρατικὰς τοῦ λαοῦ ἐλευθερίας καὶ πολλαχῶς ἐγκληματήσασα, παρεστάθη καὶ προυβλήθη ὡς ***«ἡ πιεζομένη δημοκρατικὴ ὁλότης τοῦ "Εθνους».***

Οἱ πάνοπλοι θῦται παρεστάθησαν ὡς θύματα, τὰ δὲ ἀθῷα θύματα, ὡς ἐπίφοβοι τρομοκράται, τὰ ὄργανα τῆς τάξεως ὡς Πραιτωριανοί, τὸ δὲ χείριστον πάντων οἱ Βρεττανοὶ στρατιῶται, οὓς σύμπας ὁ λαὸς κατησπάζετο καὶ ἔρραινε μὲ ἄνθη ὡς ἐλευθερωτάς, κατηγορήθησαν ὡς ἐπιβουλευό-

μενοι δῆθεν τὰς ἐλευθερίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Δὲν εἶναι ἴδιον ἡμῶν νὰ ἐξετάσωμεν τὰ βαθύτερα ἐλατήριά της, δὲν γνωρίζομεν ἂν ἐξεδηλώθη αὕτη ἐν γνώσει καὶ ἐσκεμμένως ἢ ἐξ ἀγνοίας καὶ ἀγαθοῦ συνειδότος, ἔχομεν ὅμως ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ εἴπωμεν πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἀδελφούς μας, ὡς ἐλεύθεροι καὶ χρηστοήθεις, μετὰ παρρησίας, ὅτι ἡ φωνὴ αὕτη ἐπεβουλεύθη τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ δίκαιον καὶ ὅτι ὑπῆρξεν ἄδικος καὶ μεροληπτικὴ ὥστε νὰ διαισθανώμεθα ὅτι ἐξυπηρετεῖ σκοποὺς ἀντιθέτους πρὸς ἐκείνους οἵτινες ἐμπνέουν τοὺς Λαοὺς ν' ἀγωνίζωνται ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας των.

Ἀλλὰ καὶ τὰς αὐθορμήτους ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ ἀφίξει τοῦ ἐπισήμου ἐκπροσώπου τοῦ Κράτους Μακαριωτάτου Ἀντιβασιλέως, τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ἑορτάζοντος Ἑλληνικοῦ λαοῦ τοῦ μόλις ἐλευθερωθέντος ἀπὸ τοὺς κατακτητὰς καὶ τοὺς ἀναρχικούς, ἡ ἰδία φωνὴ ἔσπευσε νὰ παρεξηγήσῃ, νὰ κατακρίνῃ καὶ μὲ περισσὴν αὐστηρότητα νὰ καυτηριάσῃ. Δὲν ἦτο κατὰ τὴν φωνὴν ταύτην ἐπιτετραμμένον εἰς τὴν βαρυαλγοῦσαν Σύμμαχον τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν μητέρα Ἑλλάδα, νὰ ζητήσῃ δικαιοσύνην καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν τιμωρίαν τῶν σφαγέων τῶν τέκνων της.

Συμφώνως πρὸς τὴν ἀντίληψιν ταύτην, ἡ Βουλγαρία ἡ πρόθυμος παραστάτης τῶν Γερμανῶν καὶ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον καὶ κατὰ τὸν προηγούμενον, ἐκ τοῦ γεγονότος καὶ μόνον τοῦ ὅτι ἕρπουσα εὗρε καταφύγιον ὑπὸ τὸ κράσπεδον τῆς χλαμύδος τοῦ ἰσχυροῦ συγγενοῦς της κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμήν, ἐθεωρήθη δίκαιον, ὄχι μόνον νὰ μείνῃ ἀτιμώρητος, ἀλλὰ καὶ ἀπερίσπαστος εἰς τοὺς νέους ἁμαρτωλοὺς προσανατολισμούς της, διὰ τῆς καταπνίξεως τῶν οἰμωγῶν τῶν θυμάτων της καὶ διὰ τῆς ἱεροσύλου φιμώσεως τῆς πενθούσης μητρός των.

Μολονότι ὡς Τέκτονες ἐδιδάχθημεν ν' ἀτενίζωμεν μὲ οἶκτον τὰς ἀνθρωπίνους πλάνας, δὲν δυνάμεθα ἐν προκειμένῳ νὰ ἐπικαλεσθῶμεν πρὸς κάλυψιν τῆς φωνῆς ταύτης τὸ «Sancta Simplicitas».

Ὡς Τέκτονες ὅμως ἐπίσης, ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ καταγγείλωμεν πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἀδελφούς μας τὴν φωνὴν ταύτην, ὡς ἀντικρυς, πρὸς τὸν Ἠθικὸν τοῦτον Νόμον, κειμένην.

Δὲν γνωρίζομεν ἐὰν μετὰ τὴν νίκην, θὰ ὑπάρξῃ περίπτωσις, καὶ ἴσως δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρξῃ, διανομῆς λαφύρων μεταξὺ τῶν νικητῶν.

Δὲν γνωρίζομεν ἐὰν θὰ κατασταλοῦν παρορμήσεις πρὸς ἐκμετάλλευσιν τῆς δικαίας τύχης, ἀλλὰ πάντως τῆς δεινῆς θέσεως τῶν ἡττημένων, καίπερ πολλαχῶς κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος ἐγκληματησάντων. Ἡ Ἑλλάς, ἥτις ἔπραξε τὸ καθῆκον της ἀνυστεροβούλως, καίπερ μεταξὺ τῶν νικητῶν εὑρισκομένη, δὲν ὑπολογίζει ἐπὶ λαφύρων καὶ ἀδίκων ἀμοιβῶν.

Τὸ vae victis δὲν εἶναι Ἑλληνικὸν καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἔχει θέσιν, ἀλλ' οὔτε εὑρίσκει καὶ ἀπήχησιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψυχήν.

Ἐν τούτοις ὅμως ***δὲν εἶναι διατεθειμένη ἡ Ἑλλὰς νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς γείτονάς της νὰ θέσουν κλῆρον ἐπὶ τῶν καθημαγμένων ἱματίων της, εἴτε οὗτοι εὑρίσκονται μεταξὺ τῶν ἡττημένων, εἴτε μεταξὺ τῶν νικητῶν.***

Δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ κατακτήσῃ ἐδάφη ξένα καὶ δὲν ἐφιλοδόξησε νὰ εὐτυχήσῃ καθυποτάσσουσα καὶ ἐνσωματοῦσα λαοὺς ξένους, ἀλλοφύλους, ἀλλοεθνεῖς, ἀλλογλώσσους καὶ ἀλλοθρήσκους, ἐνθαρρυνομένη τυχὸν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπετράπη εἰς τοὺς γείτονάς της, τῇ ἐπινεύσει τῶν Ἰσχυρῶν τῆς γῆς, μετὰ τὸν προηγούμενον πόλεμον. Θεωρεῖ ὅμως ἀναφαίρετον δικαίωμά της νὰ ζητήσῃ «***δικαιοσύνην***».

Νὰ ζητήσῃ νὰ περιλάβῃ εἰς τοὺς κόλπους της τὰ ἐπὶ αἰῶνα καὶ πλέον, τείνοντα εἰς μάτην πρὸς αὐτὴν τὰς χεῖρας, σκλαβωμένα τέκνα της.

Νὰ ζητήσῃ νὰ τῆς ἐπιστραφῇ ἐλάχιστον μέρος ἀπὸ τὴν πατρικήν της κληρονομίαν, διὰ νὰ περιφρουρήσῃ ἀσφαλῶς τὴν θύραν τοῦ τοσάκις, ὑπὸ τῶν κακῶν γειτόνων, παραβιασθέντος Οἴκου της.

Νὰ ζητήσῃ διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ζήσῃ, ἐλάχιστον μέρος ἐκ τῶν ἀναμφισβητήτων Ἑλληνικῶν ἐδαφῶν, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν εὑρίσκονται δυστυχῶς πλέον αἱ τόσαι ἀνθοῦσαι μέχρι πρό-τινων ἐτῶν, ἀκραιφνῶς ἑλληνικαὶ πόλεις, τὰ ὁποῖα ὅμως εἶναι κατεσπαρμένα μὲ τοὺς τάφους τόσων χιλιάδων ἐξοντωθέντων Τέκνων της.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ λεξιλόγιον γειτονικοῦ λαοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει ἡ λέξις «εὐχαριστῶ», τὸ ἑλληνικὸν τοιοῦτον εἶναι πλούσιον εἰς λέξεις περικλειούσας καὶ ἐκδηλούσας τὴν ἔννοιαν τῆς εὐγνωμοσύνης, διότι τὴν ἔννοιαν ταύτης καὶ τὴν ἀξίαν της κατανοεῖ πλήρως καὶ τὴν αἰσθάνεται βαθύτατα ἡ Ἑλληνικὴ ψυχή.

Εὐγνωμονοῦσα ὡς ἐκ τούτου εἰλικρινῶς ἡ Ἑλλὰς τοὺς Συμμάχους ἐκείνους, οἵτινες διὰ τῶν παροχῶν των ἔσωσαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δουλείας ἀπὸ τὸν θάνατον τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν καὶ τὸν βοηθοῦν πρὸς τοῦτο καὶ σήμερον, θεωρεῖ δίκαιον νὰ ζητήσῃ ἀπὸ αὐτούς:

Βοήθειαν ὅπως ἐπουλώσῃ τὰς πληγάς της
ὅπως ἀνοικοδομήσῃ τὰ ἐρείπιά της
ὅπως ἀξιοποιήσῃ τὴν πτωχὴν ἑλληνικὴν γῆν
ὅπως ἀνορθώσῃ τὰ οἰκονομικά της,
ὅπως ἀναδημιουργήσῃ τὴν εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα θυσιασθεῖσαν καὶ ἄλλοτε ἀνθοῦσαν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν της.

Οὕτω μόνον θὰ δυνηθῇ νὰ ζήσῃ διὰ τῆς τιμίας ἐργασίας της καὶ δὲν θὰ εἶναι καταδικασμένη νὰ φυτοζωῇ, προτείνουσα συνεχῶς πρὸς τὸν Κόσμον, ὅστις **θὰ δημιουργηθῇ** μετὰ τὸν πόλεμον, τὸν ἐξευτελιστικόν, **δι' ἐλεύθερον** λαόν, δίσκον τῆς Ἐπαιτείας.

Εἰς τὸν Κόσμον τοῦτον τοῦ μέλλοντος νομίζει ἡ Πατρίς μας, ὅτι ἡ καταγωγή της καὶ ἡ ἱστορία της καὶ ἡ πρόσφατος κυρίως συμβολή της εἰς τὴν δημιουργίαν αὐτοῦ, τῆς ἐπιβάλλουν νὰ θεωρῇ ἑαυτὴν ὡς ***ἴσην μεταξὺ ἴσων*** καὶ νὰ κρίνῃ ***ὡς ἀναξίαν*** δι' αὐτὴν τὴν θέσιν, ἥτις ἐπιφυλάσσεται συνήθως μεταξὺ τῶν συνδαιτυμόνων εἰς τοὺς πτωχοὺς τοῦ ἀμφιτρύωνος συγγενεῖς.

Ὅπως ὅμως πᾶς Ἕλλην ἀνατρέχων εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν τελευταίων 120 ἐτῶν, διαπιστοῖ μὲ ἱκανοποίησιν ὅτι ἡ μικρὰ Πατρίς του ἡ στερουμένη ἰσχυρῶν συγγενῶν, εὑρέθη πάντοτε παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, ὄχι τόσον ἕνεκα συμπτώσεως συμφερόντων, ὅσον κυρίως ἕνεκα τῆς ἐμφύτου καὶ ἐκ παραδόσεως πρὸς τὸν Βρετ. λαὸν ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως τοῦ Ἕλληνος, οὕτω ἔχει καὶ τὴν δικαίαν ἀπαίτησιν, ὅπως εἰς τὴν ἰδίαν ἱστορίαν ἀνατρέχῃ καὶ ὁ Βρεττανός, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι μοιραίως ὁ οὕτω μεταξὺ τῶν δύο λαῶν ὑφιστάμενος σύνδεσμος θὰ καθίσταται ὁσημέραι καὶ στενότερος».

Ἄτακτα Τεκτονικὰ κέντρα ἐν Ἑλλάδι. Σύμφωνα μὲ τὴν ὑφισταμένην κατάστασιν Εικαίου (βλ. *δίκαιον, γενικὸν Τεκτονικὸν*) ἐν τῷ παγκοσμίῳ Τεκτονισμῷ ὡς ἄτακτα τεκτονικὰ κέντρα δέον νὰ θεωρηθῶσιν ὅλαι αἱ Μεγάλαι Στοαὶ καὶ Μεγάλαι Ἀνατολαί, αἱ ὁποῖαι ἱδρύθησαν ἄνευ διπλώματος καὶ ἱδρυτικῆς ἀδείας ἄλλης Μεγάλης Στοᾶς ἢ Μεγάλης Ἀνατολῆς κανονικῶς λειτουργούσης. Ἐπίσης καὶ ὅλαι αἱ ἁπλαῖ Στοαί, αἱ ὁποῖαι δὲν ὑπήγοντο ὑπὸ τινα κανονικὴν Στοὰν ἢ Μεγάλην Ἀνατολὴν καὶ δὲν ἦσαν ἱδρυμέναι δυνάμει ἱδρυτικοῦ διπλώματος τῆς Τεκτονικῆς ταύτης Δυνάμεως δέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀτάκτως λειτουργήσαντα τεκτονικὰ κέντρα. Οὕτω πως αἱ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ σχίσματος ἱδρυθεῖσαι τεκτονικαὶ Ἀρχαὶ δέον νὰ θεωρῶνται ὡς ἄτακτα ἢ ἀντικανονικὰ Τεκτονικὰ Κέντρα.

Κατὰ τὰ ἔτη 1905 — 1908 ἐλειτούργησεν ἐπίσης ἐν Ἀθήναις ἕτερον ἄτακτον τεκτονικὸν κέντρον, τὸ ὁποῖον ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ δικηγόρου Παν. Πετράκη καὶ ὠνομάζετο «Μεγάλη Ἀνατολὴ—Ὕπατον Συμβούλιον τῆς Ἑλλάδος». Ὁ Π. Πετράκης, γενόμενος Τέκτων, ἐστερήθη κατόπιν συνεπείᾳ πλημμελημάτων του τινῶν, τῶν Τεκτονικῶν του δικαιωμάτων. Χολωθεὶς ἐπὶ τούτῳ προέβη εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ προμνημονευθέντος ἀτάκτου κέντρου, γενόμενος ὁ ἴδιος Μέγας Διδάσκαλος. Εἰς τὰς ὑπὸ τὸ κέντρον τοῦ Πετράκη ἐργαζομένας Στοὰς «Παρθενών» καὶ «Ἀττικὸς Ἀστήρ», ἐμυήθησαν ἐπίλεκτά τινα μέλη τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, μὴ γνωρίζοντα τὴν πραγματικὴν κατάστασιν. Μὴ ἀναγνωριζο-

μένη όμως ή τεκτονική αύτή άρχή έφυτοζώησεν έπί τρία περίπου έτη και έν τέλει διελύθη, καθαιρεθέντος τῇ 22 Μαΐου 1908 τοῦ Μεγάλου Διδασκάλου της Π. Πετράκη καὶ διαγραφέντος έκ τοῦ Τεκτονικοῦ Τάγματος. Αἱ δύο Στοαὶ «Παρθενών» καὶ «'Αττικός 'Αστήρ» προσεχώρησαν μετά ταῦτα εἰς τὴν μόνην νόμιμον καὶ κανονικὴν Γαληνοτάτην Μεγάλην 'Ανατολὴν τῆς 'Ελλάδος, ἡ ὁποία διὰ τῶν τότε ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Καιροὶ» καὶ «Σκρίπ» ἀνήγγειλε τὴν καθαίρεσιν τοῦ Π. Πετράκη καὶ τὴν διάλυσιν τοῦ ἀτάκτου κέντρου.

Μεμονωμέναι τινὲς ἐπίσης ἄτακτοι καὶ ἀντιτεκτονικαὶ λειτουργίαι Στοῶν ἐσημειώθησαν καὶ κατὰ τὸ ἔτη 1925—27. 'Από τῶν ἀρχῶν τοῦ 1925 οἱ Τέκτονες τῆς Στοᾶς «"Ομηρος» ἤρχισαν νὰ συνεδριάζουν εἰς ἴδιον ναὸν χωρὶς τὴν ἔγκρισιν τῆς Προϊσταμένης των 'Αρχῆς, τῆς Μεγάλης 'Ανατολῆς τῆς 'Ελλάδος. Διακόψασα δὲ μετὰ ταῦτα ἡ Στοὰ αὕτη πᾶσαν ἐπαφὴν πρὸς τὴν προϊσταμένην της ἀρχήν, ἔγνω νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ ἐν 'Αθήναις τὰς ἐργασίας τῆς ἐν Σμύρνῃ Στοᾶς «Μέλης» ὑπαγομένης ὑπὸ τὴν Μεγάλην 'Ανατολὴν τῆς Γαλλίας. 'Η ἐν 'Αθήναις ἀναβίωσις καὶ λειτουργία τῆς Στοᾶς «Μέλης», ὑπαγομένης ὑπὸ ξένην Τεκτονικὴν Δύναμιν, ἀποτελοῦσα παράβασιν τῶν περὶ *ἐδαφικότητος* (*βλ. λ.*), συμφωνιῶν τῶν ἰσχυουσῶν μεταξὺ πολλῶν Τεκτονικῶν Δυνάμεων, προυκάλεσε διαμαρτυρίαν τῆς Μεγ.·. 'Ανατολῆς τῆς 'Ελλάδος πρὸς τὴν Μεγάλην 'Ανατολὴν τῆς Γαλλίας καὶ ἠνάγκασε τὴν Μεγ.·. 'Ανατ.·. τῆς 'Ελλάδος νὰ διακηρύξῃ καὶ διὰ σχετικῶν ἀκόμη δημοσιεύσεων εἰς τὸν Τύπον — τὴν Στοὰν «Μέλης» ὡς ἀποτελοῦσαν Στοὰν ἄτακτον ἀντικανονικῶς καὶ ἐκνόμως λειτουργοῦσαν ἐν 'Αθήναις.

Εὐτυχῶς χάρις εἰς τὰς εὐστόχους ἐνεργείας τῆς τότε Μεγ.·. 'Ανατολῆς ὡς καὶ εἰς τὴν πρὸς τὰ κανονικὰ Τεκ.·.θέσμια ἀφοσίωσιν τῶν πλείστων μελῶν τῶν δύο προμνημονευθεισῶν Στοῶν, ἐγκαίρως αἱ δύο αὗται Στοαὶ ἀνεγνώρισαν ὅτι κατὰ πλάνην συνείργουν εἰς ἀντικανονικὰς καὶ ἐκνόμους Τεκτονικὰς πράξεις καὶ φιλοτίμως ἔσπευσον νὰ τακτοποιηθῶσιν, ἐπανελθοῦσαι ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. 'Ανατολῆς τῆς 'Ελλάδος. Σήμερον πλέον ὡς μόνα ἄτακτα κέντρα, λειτουργοῦντα ἐν 'Ελλάδι, θεωροῦνται αἱ Στοαί, αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὸ Μικτὸν Σύστημα «*'Ανθρώπινον Δίκαιον*» (βλ. λ.).

'Αγαθοεργὸς δρᾶσις

"Οπως εἰς ὅλας τὰς χώρας, οὕτω καὶ ἐν 'Ελλάδι οἱ "Ελληνες Τέκτονες διαδραματίζουν σπουδαῖον μέρος εἰς τὴν ἀγαθοεργὸν κίνησιν τῆς χώρας καὶ συμμετέχουν ἐνεργῶς εἰς τὰ συμβούλια τῶν διαφόρων φιλανθρωπικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν ἱδρυμάτων τῆς 'Ελλάδος.

'Υπὸ τῶν διαφόρων Στοῶν ἱδρύθησαν ἐπίσης ἐν 'Αθήναις ὡς καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς 'Ελλάδος ἱδρύματα ἀγαθοεργίας, σκοπὸν ἔχοντα τὴν παροχὴν ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς βοηθείας καὶ προστασίας εἰς πάντα ἔχοντα τοιαύτην ἀνάγκην Τέκτονα ἢ χήρας καὶ ὀρφανὰ Τεκτόνων ἢ καὶ μὴ Τέκτονας.

Τὰ σήμερον ἐν λειτουργίᾳ εὑρισκόμενα καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς 'Ελλάδος διατελοῦντα ἀγαθοεργὰ ἱδρύματα εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) 'Η ἐν Λευκωσίᾳ Κύπρου ***«Νυκτερινὴ Σχολὴ ἀπόρων παίδων»***, συντηρουμένη ὑπὸ τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ 'Ελληνικῆς Στοᾶς ***«Σόλων»***.

2) 'Η ἐν Λεμησσῷ Κύπρου ***«Νυκτερινὴ Σχολὴ πρακτικῶν σπουδῶν»***, ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ 'Ελληνικῆς Στοᾶς ***«Ζήνων»***

3) 'Η ἐν Δράμᾳ ἱδρυθεῖσα ***«Νυκτερινὴ Σχολὴ Παίδων»***, δαπάναις καὶ μερίμνῃ τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ 'Ελληνικῆς Στοᾶς ***«'Ελπίς»***.

4) 'Η ἐν Πάφῳ ***«Νυκτερινὴ Σχολὴ 'Απόρων Παίδων ὁ Κινύρας»*** ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ 'Ελληνικῆς Στοᾶς ***«Κινύρας»***.

5) Τὸ ἐν Μπάμπ—Σίδρα τῆς Αἰγύπτου ***«Παράρτημα τοῦ Λαϊκοῦ Συσσιτίου»***, ἱδρυθὲν ὑπὸ τῆς ἐν 'Αλεξανδρείᾳ 'Ελληνικῆς Στοᾶς ***«Μέγας 'Αλέξανδρος»***, παρέχον τροφὴν εἰς ἀπόρους ὁμογενεῖς. 'Η αὐτὴ Στοὰ συντηρεῖ καὶ τὸ σωματεῖον ***«Αἰσχύλος—'Αρίων»***, τὸ ὁποῖον διὰ τῶν τμημάτων αὐτοῦ, τοῦ ἀσύλου τῶν ἀπόρων ἑλληνοπαίδων, τῶν ἡμερησίων καὶ νυκτερ. σχολῶν καὶ τῶν ἐπαγγελματικῶν τοιούτων προσφέρει ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὴν 'Ελλην. παροικίαν τῆς 'Αλεξανδρείας.

6) Τὸ ***«'Ορφανοτροφεῖον κορασίων μετ' ἐπαγγελματικῆς σχολῆς»*** ἐν Θεσσαλονίκῃ, συντηρούμενον φροντίδι τοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Τεκτονικοῦ Σωματείου ὁ ***«Μέγας 'Αλέξανδρος»***. Περιθάλπει καὶ μορφώνει τακτικῶς περὶ τὰ 40 ὀρφανὰ κοράσια.

7) 'Η ἐν Κερκύρᾳ ***«Νυκτερινὴ Σχολὴ 'Απόρων»***, συντηρουμένη ὑπὸ τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Στοᾶς ***«Φοῖνιξ»*** *Κλάδος* 94 Β. 'Η αὐτὴ Στοὰ βοηθεῖ καὶ διοικεῖ καὶ τὴν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ***Καλλιτεχνικὴν Σχολήν***.

8) Αἱ ἐν 'Αθήναις ἐπίσης λειτουργοῦσαι τέσσαρες «Νυκτεριναὶ Σχολαὶ ἀπόρων παίδων» συντηρούμεναι ὑπὸ τῆς ἐν 'Αθήναις Σ.·. Στ.·. «Μέλης».

9) 'Η Σ.·. Στ.·. «'Ησίοδος» ἵδρυσε Μορφωτικὸν Τεκτ.·. Σύλλογον «ὁ 'Ησίοδος» ὑπὸ τὸν ὁποῖον λειτουργεῖ πλῆρες νυκτερινὸν δημοτικὸν Σχολεῖον στεγαζόμενον εἰς τὸ οἴκημα τοῦ Β΄. Γυμνασίου ἐπὶ τῶν ὁδῶν 'Αχαρνῶν καὶ Χέϋδεν.

10) Κατὰ τὸ διάστημα τῆς Κατοχῆς 'Αδ.·. τῆς Σ.·. Στ.·. Σκενδέρμπεης συνέπηξαν Σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Θεομήτωρ» τὸ ὁποῖον προσέφερε πολλὰς καὶ ποικίλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν κοινωνίαν. Μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρομεν τὴν συντήρησιν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς 'Ελλάδος, τῆς ἐν Παλ. Φαλήρῳ Παιδοπόλεως ἔνθα ἐστεγάσθησαν ἀνταρτόπληκα ἐκ τῶν διαφόρων περιοχῶν τῆς Βορ. 'Ελλάδος, τὰς ὁποίας εἶχε πλήξῃ ἡ αἱμοδιψὴς λύσσα τῶν μισθάρνων ὀργάνων τοῦ Κομμουνισμοῦ. Κυρίως δὲ διετήρησεν ἀπὸ δεκαετίας νυκτερινὴν σχολὴν πρῶτον εἰς τὴν ὁδὸν Σολωμοῦ ἀρ. 51 καὶ ἀπὸ διετίας εἰς τὴν διασταύρωσιν τῶν ὁδῶν 'Αλκαμένους καὶ Τορσοῦ Πρόκειται περὶ πλήρους Γυμνασίου ἔνθα φοιτῶσι περὶ τοὺς 500 μαθηταὶ καὶ διδάσκουσι περὶ τοὺς 20 καθηγηταί, κατὰ τὸ πλεῖστον Τέκτονες.

'Εκτὸς ὅμως τούτων, πολλὰ φιλανθρωπικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ ἱδρύματα εἰς πολλὰς πόλεις τῆς 'Ελλάδος βοηθοῦνται ὑλικῶς καὶ διοικοῦνται κυρίως ὑπὸ Τεκτόνων, τὰ μέγιστα συντελούντων διὰ τῆς τεκτονικῆς ἐργασίας των εἰς τὴν συντήρησιν τούτων καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ των.

'Η Μ.·. Στοὰ τῆς 'Ελλάδος υἱοθέτησε ἓν χωρίον τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας εἰς τὰς πληγείσας οἰκογενείας τοῦ ὁποίου διένειμε δι' ἀπεσταλμένων της ἱματισμόν, οἰκιακὰ σκεύη, καὶ ἄλλα χρήσιμα ἀντικείμενα καὶ χρηματικὰ ποσά.

Αἱ καθ' ἕκαστα ἐπίσης Στοαὶ διὰ τῶν εἰδικῶν Ταμείων 'Αγαθοεργίας, τὰ ὁποῖα διατηροῦν ὑποχρεωτικῶς, προσέρχονται ἀρωγοὶ εἰς πλείστους δυστυχοῦντας μὴ Τέκτονας. Οὕτω κατόπιν τῶν καταστροφῶν τὰς ὁποίας προεκάλεσαν τὸν Αὔγουστον τοῦ 1953 οἱ σεισμοὶ εἰς τὰς 'Ιονίους νήσους, τόσον αἱ Τεκτ.·. Στοαὶ ἰδιαιτέρως ἑκάστη ὅσον καὶ ἡ Μεγ.·. Στοὰ τῆς 'Ελλάδος ἔσπευσαν νὰ βοηθήσουν διὰ σημαντικῶν ποσῶν ἀλλὰ καὶ ἄλλων εἰδῶν τοὺς δεινῶς δοκιμασθέντας ἀδ.·. ἀδ.·. Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας.

'Η ὑπὲρ τῆς εἰρήνης συμβολή. 'Ο 'Ελλ.·. Τεκτ.·. ἐν τῇ διακαεῖ αὐτοῦ ἐπιθυμίᾳ, ὅπως θριαμβεύσουν καὶ ἐμπεδωθοῦν μονίμως εἰς τὸν κόσμον αἱ ἰδέαι τῆς εἰρήνης καὶ τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης, ἐνδελεχῶς παρηκολούθησε τὴν ἀνθρωπιστικὴν καὶ σύμφωνον πρὸς τὰς ὑψηλὰς τοῦ Τεκτ.·. ἀρχὰς προσπάθειαν πρὸς παγίωσιν τῆς εἰρήνης.

'Επίσης ὁ 'Ελληνικὸς 'Ελευθεροτεκτονισμὸς παρέσχε πᾶσαν ὑποστήριξιν καὶ συνδρομὴν εἰς πᾶσαν προσπάθειαν ἐπιδιώκουσαν τὴν πνευματικὴν καὶ οἰκονομικὴν προσέγγισιν τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῆς 'Ενώσεως αὐτῶν.

Τὰς τοιαύτας σκέψεις καὶ διακαεῖς ἐπιθυμίας τοῦ 'Ελληνικοῦ Τεκτονισμοῦ σαφῶς διεκήρυξε τὸ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. 'Ανατολῆς τῆς 'Ελλάδος ἐκδοθὲν τὸ 1930 διάγγελμα ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν 'Αθήναις τότε συνελθούσης Α΄ Βαλκανικῆς Διασκέψεως. Τὸ διάγγελμα

τοῦτο ὑπενθυμίζει ὅτι ὁ Ἕλλην Τέκτων Ρήγας Φεραῖος (βλ. λ.) ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος προπαγανδιστὴς τῆς σκέψεως μιᾶς ἐλευθέρας καὶ ἡνωμένης Βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας καὶ καλεῖ τοὺς «Ἐλευθεροτέκτονας τῆς Βαλκανικῆς εἰς ὁμόνοιαν, ἕνωσιν καὶ συνεργασίαν».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: (ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ κειμένῳ μνημονευομένων) : Βιβλ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 423) 31, 32, 37, 38, 39, 45. —ΡΕΝΤΣΟΥ Ο. «Ἱστορία τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων, ἤτοι τῶν μασσώνων» (Ζάκυνθος 1881).— ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΥ Σ: «Ἐγχειρίδιον Ἐλευθεροτεκτονικὸν» (Ἀλεξάνδρεια 1880).— ΓΑΛΑΝΗ ΕΜΜ: «Ὀλίγαι λέξεις περὶ ἐλευθέρας τεκτονικῆς χάριν τῶν πολλῶν» (Ἀθῆναι 1883).— ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΡΑΣ: «Τεκτονικὸν ἐγκόλπιον» (Ἀθῆναι 1902) — ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ Δ. Π : α) «Ἀντιβολὴ τοῦ θεσμοῦ τῶν πον τιφίκων πρὸς ἄλλους ἀρχαιοτέρους καὶ τὸν Τεκτονισμόν, (Ἀθῆναι 1921). β') Ὁ Τεκτονισμὸς ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸν Ulius Amos *(Ἀθῆναι 1925), γ') Ἡ ἱστορία, ἡ ὑπόστασις καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ (Ἀθῆναι 1925), δ') Ἡ ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ (Ἀθῆναι 1923) ε') Πῶς παρεσκευάσθη ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις Ὁ τεκτονισμὸς καὶ ἡ δρᾶσις τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ τῶν πρὸ αὐτῆς μυστικῶν Ἑταιρειῶν (Ἀθῆναι 1929). στ') Ἱστορία τῆς ἀνὰ τὰς Ἑλλην. χώρας Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς. Τεῦχ. Α' (1740—1872) (βλ. καὶ 36, τόμ Α'). Μεγάλα Συντάγματα τοῦ 1786 καὶ Γεν. Κανονισμὸς τοῦ Ὑπ.. Συμβ.·. τοῦ 33ο τῆς Ἑλλάδος.—ΜΑΡΙΟΥ ΠΟΛΛΑΤΟΥ: Διακόσια Χρόνια Ἑλλ. Τεκτονισμοῦ: 1952.*

Ἑλλάς. Συμβολικὴ Στοά, ἱδρυθεῖσα τῷ 1916 ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν αἰγ.δα τῆς Μεγ.·. Ἀνατολῆς τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀρ. 52.

Πρῶτος Σεβ.·. τῆς Στοᾶς ἐχρημάτισεν ὁ ἀείμνηστος Ὕπ.·. Ταξ.·. Δ. Β α φ ε ι ό π ο υ λ ο ς. Ἐργασθεῖσα ἐπί τι χρονικὸν διάστημα, περιέπεσεν εἰς ὕπνον. Ἀφυπνισθεῖσα τῷ 1924 καὶ ἐργασθεῖσα ὑπὸ τοὺς Σεβ.·. Ἀδ.·. Ἰ ω Π α π α φ λ έ σ σ α ν (1924—1927), Ἰ ω. Κ α ρ έ κ λ η ν (1921—1929), ἐτέθη εἰς ὕπνον τῷ 1929. Ἐκ μελῶν τῆς κοιμηθείσης Στοᾶς ἱδρύθη ἡ Σ.·. Στ.·. «*Δελφοί*» (βλ. λ.).

Ἑλληνόγλωσσον Ξενοδοχεῖον. Μυστικὴ Ἑταιρεία, ἱδρυθεῖσα τῷ 1814 εἰς Παρισίους ὑπὸ τοῦ ἀποσταλέντος ὑπὸ τοῦ Ἑπταιησιακοῦ Τεκτονισμοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια. Τὸ «Ἑλληνόγλωσσον Ξενοδοχεῖον» ἱδρύθη ἐν ὀνόματι καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγάλης Ἐθνικῆς Στοᾶς τῆς Κερκύρας ὑπὸ τοὺς Ἀδ.·. Σουαζέλ, Γκουφέ, Γεώργ. Ζαλίκην καὶ Στέφανον Χατζημόσχον. Εἶχε δύο βιβλία ἐγγραφῶν (βίβλους ζωῆς), τὸ μὲν ἓν διὰ τοὺς ἐν Παρισίοις διαμένοντας ἑταίρους του, τὸ δὲ ἕτερον διὰ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως ταύτης διερχομένους καὶ ἀλλαχοῦ ἔχοντας τὴν μόνιμον κατοικίαν των. Ὡς ἑταῖροι (φίλοι, ὡς ἐλέγοντο συμβολικῶς) προσελαμβάνοντο οἱ ὁρκιζόμενοι πρὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ὅτι θέλουσι καταβάλει πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑταιρείας, τὸν ὁποῖον εἰς οὐδένα ἀπολύτως θὰ ἀνεκοίνουν ἄνευ ρητῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας τῆς Ἐπιτροπῆς. Μετὰ τὴν ἐπίσημον αὐτὴν διαβεβαίωσιν ἐδίδετο εἰς τοὺς φίλους «τ ὸ χ ρ υ σ ό β ο υ λ λ ο ν», τὸ ὁποῖον ἦτο δακτύλιος φέρων εἰς τὸ κέντρον μὲν ἐγκεχαραγμένας δύο χεῖρας συνδεδεμένας, κύκλῳ δὲ αὐτῶν τὰ τέσσαρα ἀρχικὰ γράμματα Φ.Ε.Δ.Α.=Φιλίας Ἑλληνικῆς Δεσμὸς Ἄλυτος. Μέλος τοῦ δεσμοῦ τούτου ὑπῆρξεν ὁ Ἀθανάσιος Τσακάλωφ, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν εἰς Μόσχαν ἐπιστροφήν του, ἐμύησε τὸν Νικόλαον Σκουφᾶν, ἀμφότεροι δὲ μετοβάντες διὰ κοινὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις εἰς Ὀδησσὸν ἐγνωρίσθησαν καὶ συνεδέθησαν διὰ στενῆς φιλίας μετὰ τοῦ Τέκτονος Ἐμ. Ξάνθου ἱδρύσαντες τὴν «Φιλικὴν Ἑταιρείαν» (βλ. λ. καὶ τὴν λ. Ἑλλάς). (Πρβλ. καὶ Δ. Π. Κ α λ ο γ ε ρ ο π ο ύ λ ο υ: α) «Ἡ δρᾶσις τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ τῶν πρὸ αὐτῆς μυστικῶν Ἑταιρειῶν», Ἐν Ἀθήναις 1928. β') «Ἱστορία τῆς ἀνὰ τὰς Ἑλληνικὰς χώρας Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς. Τεῦχος Α'. 1740—1872.—Περιοδ. «Πυθαγόρας—Γνώμων» τόμ. Α').

Ἐλοχίμ. (ἀραμ. *Ἐλάχ. Ἐλαχά.* ἀραβ. *Ἀλλάχ*). Ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἑβραϊκῷ κειμένῳ τῆς Βίβλου, τὸ ὁποῖον οἱ μὲν Ο' μεταφράζουσι Θεός, ἡ δὲ Λατινικὴ μετάφρασις Deus. Ἡ λέξις ἔχει μορφὴν πληθυντικοῦ, ἀλλ' εὕρηται καὶ μὲ ἔννοιαν ἑνικοῦ. Περὶ τῆς ἐτυμολογίας τῆς λέξεως οἱ μὲν ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι πληθυντικὸς τῆς Ἑβραϊκῆς λέξεως *Ἔλ* ἢ *Ἐλαχά*, ἥτις σημαίνει *«εἶναι ἰσχυρόν» ἰσχύν, δύναμιν*, οἱ δὲ ὅτι παρήχθη ἐκ τῆς ρίζης *ἀλάχ* (=φοβεῖσθαι, τρέμειν, ἀναζητεῖν, καταφεύγειν). Συναντᾶται ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ Βίβλῳ δύο χιλιάδας φορὰς καὶ πλέον, κυρίως δὲ εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς «Γενέσεως» καὶ ἐφαρμόζεται κατά τινας εἰς τὸν Θεὸν ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς δημιουργικῆς οὕτου δυνάμεως σημαῖνον τὴν «*Θείαν παντοδυναμίαν, πηγὴν πάσης δυνάμεως, τὴν Δύναμιν τῶν Δυνάμεων*» ἥτις εὑρίσκετο ἐν ἐνεργείᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δημιουργίας. Ἡ κατόπιν τῆς ὀνομασίας αὐτῆς ἔκφρασις τῆς θεότητος γίνεται διὰ τῆς λέξεως *Ἰεχωβᾶ*, ἥτις ὑπονοεῖ τὴν *πρόνοιαν* τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ὁποία δὲν ἠδύνατο νὰ εὑρίσκεται ἐν ἐνεργείᾳ πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐλοχὶμ δημιουργίας τῶν κόσμων. Κατ' ἄλλους ἡ λέξις Ἰεχωβᾶ χρησιμοποιεῖται μόνον ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, ἐνῷ τὸ Ἐλοχὶμ λέγεται περὶ πάσης θεότητος, ἔτι δὲ καὶ περὶ ἀρχόντων.

Ἐλπίδος Στοαὶ ἢ Τάγμα ἢ *Ἱππόται καὶ Κυρίαι τῆς Ἐλπίδος.* (Espérance-logen). Ἀνδρόγυνον Τεκτ.·. Τάγμα μὲ κάπως σκοτεινὴν ἱστορίαν, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ' τῆς Γαλλίας περὶ τὸ 1750 τῇ αἰτήσει τοῦ Μαρκησίου Ντὲ Σατελέ. Λέγεται ὅτι στοὰ τοῦ Τάγματος τούτου μὲ πολυάριθμα μέλη εἶχεν ἐγκατασταθῇ καὶ εἰς τὸ Ἀμβοῦργον τῷ 1757, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Ἰέναν, Γοτίγγην κ. ἀλ. Ἄλλαι πληροφορίαι δὲν ὑπάρχουν περὶ τοῦ τάγματος τούτου, τὸ ὁποῖον ἐξηφανίσθη πρὸ τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰῶνος.

Ἐλπίδος χειρόγραφον. Χειρόγραφον ἀντίγραφον τῶν ἀρχαίων Συνταγμάτων εὑρισκόμενον εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Στ.·. Ἐλπίδος τοῦ Μπράτφορτ τῆς Ἀγγλίας. Ὁ ἐκ περγαμηνῆς κύλινδρος τοῦ χειρογράφου τούτου ἔχει μῆκος 6 ποδῶν (2 μ. περίπου) καὶ πλάτους 7 ἰντσῶν, εἶναι δ' ἐφθαρμένος εἰς τὸ κάτω ἄκρον του. Ἡ χρονολογία του ὑποτίθεται ὅτι εἶναι περὶ τὸ 1680. Ὁ Α. Φ. Γούντφορντ ἀντέγραψε τὸ χειρόγραφον κατόπιν εἰδικῆς ἀδείας τῆς κατόχου Στοᾶς, τὸ ἀντίγραφον δὲ τούτου κατόπιν ὁ Hughan ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ βιβλίον του *Ἀρχαῖα Καθήκοντα τῶν Βρεττανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.*

Ἐλπίς. Συμβολικὴ Στοὰ λειτουργοῦσα ἐν Δράμᾳ ὑπ' ἀρ. 45.

Ἱδρύθη τῷ 1909, ἔκτοτε δὲ λαμπρῶς σταδιοδρομήσασα, ἐξειλίχθη εἰς ἓν τῶν ἀρτίων Τεκτονικῶν συμβολικῶν ἐργαστηρίων. Εἶχεν ἱδρύσει τῷ 1924 «*Νυκτερινὴν Σχολὴν*» παίδων, ἡ λειτουργία τῆς ὁποίας εἶχε προκαλέσει τὸν θαυμασμὸν τῆς κοινωνίας τῆς Δράμας. Ἡ Στοὰ αὕτη κλείσασα μὲ τὴν ἐχθρικὴν κατοχὴν κατώρθωσε μόλις κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1953 νὰ τεθῇ καὶ πάλιν ἐν ἐνεργείᾳ.

Ἐλπίς. Προσδοκία εὐαρέστου τινὸς ἢ ἐπιθυμητοῦ γεγονότος ἢ ἀγαθοῦ. Κατάστασις τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία κάμνει τινὰ νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν μέλλουσαν πραγματοποίησιν ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ. Ἄνευ τοῦ συναισθήματος τῆς ἐλπίδος, ὁ μὲν βίος θὰ ἦτο ἐστερημένος πάσης χαρᾶς, ὁ δὲ θάνατος κάτι τὸ φρικαλέον.

Εἰς ὅλας τὰς θρησκείας κοινὴ εἶναι ἡ περὶ τῶν ἐσχάτων πραγμάτων ἐλπὶς (βλ. *ἐσχατολογία).*

Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον προσωποποιήσει καὶ θεοποιήσει τὴν ἐλπίδα εἰς τὸ πρόσωπον τῆς θεᾶς Ἐ λ π ί δ ο ς. Ὁ Ἡσίοδος (Ἔργα καὶ Ἡμ. 95 ἑ.) ἀναφέρει πρῶτος τοῦτο. Ἡ Θεὰ Ἐλπίς, εἰκονίζεται εἴς τινας δακτυλιολίθους ὑπὸ μορφὴν νύμφης ἑτοίμου νὰ βαδίσῃ καὶ κρατούσης εἰς τὰς χεῖρας της ἄνθος ἡμιανοιγμένον.

Εἰς τὴν Τεκτ.·. κλίμακα ἡ ἐλπὶς ἀποτελεῖ τὸν δεύτερον φιλοσοφικὸν κύκλον καὶ συμβολίζει κυρίως τὴν ἐλπίδα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Πρῶτος κύκλος εἶναι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν *πίστις*, διὰ τῆς ὁποίας καὶ φθά-

νομεν εἰς τὴν ἐλπίδα τῆς ἀθανασίας. Ὁ Μάκεϋ τονίζει ὅτι ἄνευ τῆς ἐλπίδος ἡ μὲν ἀρετὴ θὰ ἔχανε τὸ ἀπαραίτητον τονωτικόν της, τὸ δὲ κακὸν τὸν σωτήριον φόβον του.

Ἡ *ἐλπὶς* ἀποτελεῖ μετὰ τῆς *πίστεως* καὶ τῆς *ἀγάπης* τὰς τρεῖς φλόγας (στήλας) τοῦ βαθμοῦ τῶν Ροδοσταύρων εἰς πολλὰ συστήματα ἀνωτέρων βαθμῶν. Εἶναι ὁ πόθος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς πρὸς τὸ Ἄπειρον, εἶναι ἡ λαμπάς, ἡ ὁποία φωτίζει καὶ δεικνύει τὴν ὁδόν, ὅταν ὅλα γύρω καλύπτωνται ὑπὸ πυκνοῦ σκότους.

Ἡ ἐλπὶς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. παριστάνεται ὡς παρθένος, στηριζομένη ἐπὶ ἀγκύρας, καθόσον καὶ ἡ ἄγκυρα θεωρεῖται σύμβολον ἐλπίδος.

Ἐλσίνκι (Helsinki) Πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας τῆς *Φινλανδίας* (βλ. λ.). Ἡ Μεγ.·. Στοὰ τῆς Φινλανδίας, ἡ ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ὑόρκης, ἔχει τὴν ἕδραν της ἐν τῇ πόλει ταύτῃ (διεύθυνσις: Unionsgutan 13) ὡς καὶ τρεῖς Στοαί της. Ἐπίσης ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἔχει τὴν ἕδραν της καὶ ἡ Στ.·. St. Augustin ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἐθνικὴν Στοὰν τῆς Σουηδίας.

Ἔλσνερ ***Ἰωσὴφ*** (Elsner Josef). Πολωνὸς συνθέτης *1769, †1854, διδάσκαλος τοῦ Σοπέν. Συνέθεσε πολλὰ μελοδράματα, συμφωνίας κλπ. Μέλος τῆς Τεκτ.·. Στ.·. «Bouclier du Nord», συνέθεσε Ἐλευθεροτεκτ.·. ὕμνον, ἐκτελεσθέντα τῷ 1805 εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀνατολὴν τῆς Πολωνίας (Β βλ. 7).

Ἐλχανὰν Ἑβραϊκὴ λέξις, σημαίνουσα *«Ὁ Θεὸς φιλευσπλάγχνως ἔδωσε»*. Εἰς ἀνωτ.·. τινὰς βαθμ.·. συναντᾶται μὲ διαφόρους παραμορφώσεις ὡς Ἐλεχὸμ ἢ Ἐλχαϊὰμ καὶ ἀναλόγους ἑρμηνείας αἵτινες κατὰ τὸν Μάκεϋ (βιβλ. 1 τόμ. Α΄ σελ. 3 9) εἶναι ἐσφαλμέναι.

ἔμβλημα. Συμβολικὴ ἀναπαράστασις καὶ ἐξεικόνισις διά τινος γνωστῆς παραστάσεως ἢ εἰκόνος, ἀγνώστου ἢ περικεκαλυμμένης ἐννοίας φιλοσοφικοῦ ἢ ἀποκρυφιστικοῦ περιεχομένου. Ἡ συμβολικὴ αὐτὴ εἰκὼν συνοδεύεται πολλάκις καὶ ὑπὸ ρήσεώς τινος, ἀκροθιγῶς ἀναφερομένης εἰς τὴν συμβολικὴν σημασίαν τῆς ἀλληγορουμένης ἐννοίας. Οὕτω ὁ γνώμων ἐν τῷ Τεκτον.·. εἶναι ἔμβλημα τῆς ἠθικῆς, καὶ τὸ νῆμα τῆς στάθμης ἔμβλημα εὐθύτητος. Τὸ ἔμβλημα δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὸ *σύμβολον* (βλ. λ.). Διότι τὸ μὲν πρῶτον εἶναι παράστασις μιᾶς ἰδέας δι' ὁρατοῦ τινος πράγματος ἢ δι' ὁρατῆς τινος εἰκόνος, ἐνῷ τὸ δεύτερον εὐρύτερον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ του περικλείει πᾶσαν παράστασιν ἰδέας διὰ μιᾶς εἰκόνος, ἀδιαφόρως ἂν ἡ εἰκὼν αὕτη παρουσιάζεται ἀμέσως εἰς τὰς αἰσθήσεις ὡς ὁρατόν τι ἀντικείμενον ἢ περιγράφεται ἁπλῶς διὰ λέξεων. Οὕτω καὶ εἷς μῦθος ἢ μία παράδοσις δυνατὸν νὰ εἶναι σύμβολον. Ὁ Μάκεϋ τονίζει σχετικῶς ὅτι ὅλα μὲν τὰ ἐμβλήματα εἶναι σύμβολα, ἀλλ' ὅλα τὰ σύμβολα δὲν εἶναι ἐμβλήματα.

Τὰ διάφορα τμήματα τῆς Τεκτον.·. Ἱεροχίας ἔχουν ἐπίσης ἴδια ἐμβλήματα, ἐξ ὧν κυριώτερα εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

1. ***Ἀρχαῖος Τεκτονισμός***. Ἐκτὸς τοῦ θυρεοῦ τῶν θεωρητικῶν Τεκτόνων (βλ. *θυρεός*) τὸ συνηθέστερον ἔμβλημα εἶναι *γνώμων* καὶ *διαβήτης*.

2. ***Βασ.·. Ἁψίς***. Τριπλοῦν *Τ* ἐντὸς τριγώνου.

3. ***Ἱππ. Ναΐται***. Τὸ παλαιὸν τοῦ Τάγματος τούτου ἔμβλημα, εὑρισκόμενον εἰς τὰς σφραγῖδας καὶ τὰ λάβαρά του, ἦσαν δύο ἱππόται, ἱππεύοντες ἐφ' ἑνὸς μόνον ἵππου εἰς ἔνδειξιν τοῦ ὅρκου τῆς πενίας τῶν ἱδρυτῶν του. Τὸ σύγχρονον εἰς τοὺς ἀντιστοίχους Τεκτ.·. βαθμ.·. ἔμβλημα εἶναι ὁ σταυρὸς τῆς *Μάλτας* ἢ *σταυρὸς παττὲ* (βλ. λ.).

4. ***Σκωτικὸν Δόγμα***. Δικέφαλος ἀετὸς φέρων στέμμα καὶ κρατῶν ξίφος.

5. ***Βασ.·. καὶ Ἐκλεκ.·. Διδ.·.*** Μιστρίον κρεμάμενον ἐντὸς τριγώνου. Τὸ μὲν τρίγωνον συμβολίζει τὸ τετραγράμματον, τὸ δὲ μιστρίον τοὺς ἐργάτας τοῦ πρώτου Ναοῦ.

6. ***Ροδόσταυροι***. Σταυρὸς ἐπὶ τοῦ ὁποίου ρόδον. Εἰς τοὺς πόδας του ἀετὸς καὶ πελεκᾶνος.

7. ***Ἱπ.·. Ἡλίου***. Ὁ παλαιὸς αὐτὸς βαθμὸς τοῦ Φιλοσ.·. Τεκτονισμοῦ, ἔχει ὡς ἔμβλημά του ἀκτῖνας φωτός, ἐκτοξευομένας ἀπὸ τριγώνου, χαραγμένου ἐντὸς σκοτεινοῦ κύκλου. Τοῦτο δὲ κατὰ τὸν Ὄλιβερ σημαίνει ὅτι «ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐφωτίσθη ὑπὸ τῆς Θεότητος διὰ τοῦ λογικοῦ, κατέστη ἱκανὸς νὰ διεισδύσῃ εἰς τὰ σκότη, τὰ ὁποῖα ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ δεισιδαιμονία εἶχον ἁπλώσει γύρω, ὅπως ὠθήσουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν καταστροφήν των»

Ἕκαστον τῶν ὡς ἄνω ἐμβλημάτων συνοδεύεται καὶ ἀπὸ βραχεῖάν τινα *ρῆσιν* ἢ ἀξίωμα.

Κατὰ τοὺς ἐραλδικοὺς νόμους, ἡ παράστασις εἶναι τὸ σῶμα καὶ ἡ ρῆσις ἡ ψυχὴ τοῦ ἐμβλήματος.

Ἐμέθ. Λέξις ἑβραϊκή, σημαίνουσα κυρίως τὸν ἐξαγνισμόν, τὴν πίστιν καὶ κατόπιν τὴν ἀλήθειαν. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὰ μέλη τοῦ 11ο τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγ.. ἀποκαλοῦνται καὶ Princes of Emeth (=Πρίγκιπες τῆς Ἀληθείας).

Ἐμμανουήλ. Ἓν τῶν ὀνομάτων τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν Νέαν Διαθήκην, ἐξελληνισθὲν ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ Ἰμμανουὲλ καὶ σημαῖνον «Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός». Ἰ.·. Λ.·. ἀνωτέρων τινῶν βαθμῶν. Παίζει ρόλον ἴδιᾳ εἰς τὸν Ροδοσταυρικὸν 18ο τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος.

ἐμπειρία. Γνῶσις ἀποκτωμένη διὰ τῆς πείρας, διὰ τῆς τριβῆς, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἢ θεωρίαν.

Ἡ γνῶσις, δηλ. τὴν ὁποίαν ἀποκτῶμεν δι' ἀμέσου ἐξωτερικῆς ἢ ἐσωτερικῆς ἐποπτείας ἢ διὰ πειραματισμοῦ. Ἡ ἐμπειρία εἶναι ἀντίθετος πρὸς πᾶσαν γνῶσιν, ἡ ὁποία βασίζεται ἐπὶ τῆς παραδόσεως ἢ εἶναι προϊὸν τῆς ἰδεατῆς σκέψεως.

Οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι προκρίνουσιν εἰς πολλὰ τὴν ἰδεατὴν σκέψιν ἀντὶ τῆς ἐμπειρίας, οἱ δ' Ἐλεᾶται θεωροῦσι τὴν ἐμπειρίαν ὡς γνῶσιν ἀπατηλήν. Ἡ αὐτὴ ἀντίληψις ἀπαντᾷ παρ' Ἡρακλείτῳ, Δημοκρίτῳ καὶ Πλάτωνι, ἂν καὶ ὁ τελευταῖος δὲν ἀπορρίπτει αὐτὴν καθ' ὁλοκληρίαν. Παρ' Ἀριστοτέλει ἡ ἐμπειρία ἀποκτᾷ μείζονα σημασίαν. Αὕτη εἶναι κατ' αὐτὸν ἡ γνῶσις τῶν καθ' ἕκαστον (Μεταφ. Ι. 1, 981. α 15), ἀλλὰ διδάσκει ἡμᾶς μόνον τὸ ὅτι καὶ οὐχὶ τὸ διότι τῶν πραγμάτων. Οἱ σχολαστικοὶ παραμελοῦσι τὴν ἐμπειρίαν, ἐνῷ ὁ Ἀλβέρτος ὁ Μέγας τονίζει τὴν σημασίαν της διὰ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας.

Ἡ ἐμπειρία ἄρχεται λαμβανομένη ὑπὸ σοβαρὸν ἔποψιν τὸ πρῶτον παρὰ τῷ Roger Bacon. Κατ' αὐτὸν ὑπάρχει ἐξωτερικὴ ἐμπειρία καὶ ἐσωτερικὴ τοιαύτη, διὰ τῆς ὁποίας λαμβάνομεν γνῶσιν τοῦ ὑπερβατικοῦ κόσμου. Οἱ μυστικισταὶ θεωροῦν τὴν ἐμπειρίαν ὡς πηγὴν ὑπερβατικῶν γνώσεων.

Μεγάλην σημασίαν ἀποδίδουν εἰς τὴν ἐμπειρίαν οἱ φιλόσοφοι τῆς Ἀναγεννήσεως (Φρακαστόρο, Παράκελσος, Τελέζιος, Καμπανέλλα, Κέπλερ, Γαλιλαῖος, Λεονάρντο ντὰ Βίντσι).

Ἡ ὀρθολογικὴ φιλοσοφία τῶν νεωτέρων χρόνων δὲν ἀπορρίπτει μὲν τελείως τὴν ἐμπειρίαν, δέχεται ὅμως ἑτέραν πηγὴν γνώσεως, τὴν νόησιν (Ντεκαρτ, Σπινόζα).

Ἀπὸ τοῦ Φραγκίσκου Μπαῖκον ἄρχεται ἡ νεωτέρα *ἐμπειριοκρατία* (βλ. λ.).

ἐμπειριοκρατία ἢ ἐμπειρισμός (Empirismus) Ἡ παραγωγὴ καὶ ἑρμηνεία τῶν διαφόρων περιεχομένων τῆς συνειδήσεως (ὡς λ. χ. τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου) διὰ τῆς *ἐμπειρίας* (βλ. λ.), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν θεωρίαν, ἡ ὁποία δέχεται ἰδέας ἐμφύτους ὡς καὶ τοιαύτας ὑφισταμένας ἐκ γενετῆς.

Ἡ ροπὴ ἐκείνη, ἡ ὁποία παράγει πᾶσαν ἐπιστημονικὴν γνῶσιν μόνον ἐκ τῆς ἐμπειρίας. Κατὰ τὴν ροπὴν ταύτην τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εἶναι χάρτης λευκὸς ἄγραφος ἢ σκοτεινὸς θάλαμος, εἰς τὸν ὁποῖον εἰσπίπτει φῶς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου μόνον διὰ τῶν αἰσθήσεων. Κατὰ ταῦτα πᾶσα γνῶσις, ὡς καὶ πᾶσα ἀξία θεωρητικὴ ἢ πρακτική, ἔχει τὴν πηγήν της ἐν τῇ ἐμπειρίᾳ, παράγεται ἐξ αὐτῆς καὶ εἶναι ἀφαίρεσις ἢ γενίκευσις ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς. Ἐμπειριοκρατικὸς συνεπῶς

εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δέχεται ὅτι πᾶσα ἔννοια καὶ πᾶσα κρίσις ἔχει ὡς μόνην πηγὴν τὴν ἐμπειρίαν καὶ οὐδὲν ἔμφυτον ἐκ τῶν προτέρων ἀποδέχεται.

Ἡ ἐμπειριοκρατία γνωσιολογικῶς εὑρίσκεται εἰς πλήρη ἀντίθεσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς τὸν *ὀρθολογισμὸν* (βλ. λ.), ὁ ὁποῖος θεωρεῖ τὸν ἀνθρώπινον λόγον ὡς πηγὴν πάσης γνώσεως, καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς τὴν θεωρίαν ἐκείνην, ἡ ὁποία δέχεται περιεχόμενον ψυχῆς ἐνυπάρχον ἐν αὐτῇ πρὸ πάσης ἐμπειρίας. Ἐπίσης διατελεῖ εἰς μερικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν κριτικὴν φιλοσοφίαν τοῦ Κάντ (βλ. *κριτικισμός*).

Τὴν ἐμπειριοκρατίαν τῶν νεωτέρων χρόνων ἵδρυσαν ὁ Λόκκε καὶ ὁ Μπαῖκον. Ἡ ἐμπειριοκρατία, ἀντιταχθεῖσα πρὸς τὸν μυστικισμὸν τοῦ Μεσαίωνος, ἐπηρέασε κατὰ πολὺ τὴν σκέψιν τοῦ 17 καὶ 18ου αἰῶνος καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ὁ Γκαῖτε καὶ ὁ Χέντερ ἐξεπροσώπησαν τὴν ὀρθολογικὴν ἐμπειριοκρατίαν, καθ' ἣν οἱ ἐμπειρικοὶ γνώσεις πηγάζουσι μὲν ἀρχικῶς ἐκ τῆς ἐμπειρίας, τακτοποιοῦνται ὅμως, ταξινομοῦνται καὶ ἀποσαφηνίζονται διὰ τῆς νοήσεως.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐκτιμᾷ τὴν σπουδαίαν ἐπίδρασιν τῆς ἐμπειριοκρατίας εἰς τὸ πεδίον τῆς ἐπιστήμης, ἡ ὁποία ἀπεργάζεται τὴν ἐμπειρίαν, ἀπηλλαγμένην πάσης δογματικῆς προϋποθέσεως πρὸς διαφώτισιν τῶν γεγονότων. Εἶναι ὅμως ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ ὑπέρμαχος τῆς ἀντιλήψεως, ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἱκανότητες ἐξωεμπειρικαὶ πρὸς ἀπόκτησιν τῆς γνώσεως, προερχόμεναι ἀπὸ καθαρῶς ἐσωτερικὰ γεγονότα, τὴν πραγματικότητα τῶν ὁποίων ὡς ἐσωτερικὴν ἐμπειρίαν δὲν δύναταί τις νὰ ἀπαρνηθῇ. Αἰσθητική, ἐκ τῶν ἔξω προερχομένη ἐμπειρία, εἶναι — κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. — μία μόνον πλευρὰ τῆς συνολικῆς ἐμπειρίας, ἡ ὁποία πρέπει ἐπίσης νὰ ἀναφέρηται καὶ εἰς τὴν ψυχικὴν ἐμπειρίαν.

Ἔμπιστοι ἢ ἐμπεπιστευμένοι Ἀδελφοὶ (Vertraute Brüder). 1. Ὁ *Σραῖντερ* (βλ. λ.) ὠνόμασεν οὕτω ἕνα κύκλον ἐκ διδασκάλων Ἰωαννιτικῶν Στοῶν, ἱδρυθέντα ὑπ' αὐτοῦ τῷ 1802, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνεκοίνωσε γνώσεις περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·., τῆς οὐσίας τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν καὶ τῶν τυπικῶν. Ἐξ αὐτοῦ προῆλθεν ἡ «Ἱστορικὴ βαθμὶς γνώσεως» (βλ. *βαθμίδες γνώσεως*) καὶ ἀργότερον ὁ «*Στενὸς Σύνδεσμος*» βλ. λ.).

2. Τῷ 1804 ἡ Μεγάλη Στ.·. «Royal York» ἀντικατέστησε τὰς μυήσεις τοῦ Φέσσλερ διὰ μιᾶς μοναδικῆς «βαθμίδος γνώσεως», ἡ ὁποία ὠνομάζετο «Ἔμπιστοι ἢ ἐμπεπιστευμένοι Ἀδελφοὶ» καὶ ἠσχολεῖτο μὲ ἐρεύνας ἐπὶ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς οὐσίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἐξ αὐτῆς προέκυψεν ἡ «Ἐνδοτέρα Ἀνατολὴ» (βλ. *Ἀνατολὴ ἐνδοτέρα*).

Ἔμπιστος ἢ ἐμπεπιστευμένος τῆς Στ. τοῦ Ἰωάννου (Vertranter der Johannisloge) Ὁ 3ος περισσυλλεκτικὸς βαθμὸς τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος (εἰς τὸ ὅλον σύστημα: 9ος εἰς τὰς Σκανδιναυϊκὰς χώρας, 8ος εἰς τὸ Σύστημα Τσιννεντόρφ τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας). Ἐνῷ εἰς τοὺς προηγουμένους βαθμοὺς ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία τίθεται ὡς θεμέλιον τῆς διαβιώσεως ἑνὸς πνευματικοῦ ἱππότου, Ἱ π π ό τ ο υ τ ῆ ς Ἀ ν α τ ο λ ῆ ς, ὅστις ὀφείλει νὰ παραδεχθῇ τὰς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ, ἵνα ὡς Ἱ π π ό τ η ς τ ῆ ς Δ ύ σ ε ω ς ἀκολουθήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ὁδὸν τῶν παθῶν καὶ ὁμοῦ μὲ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ναϊτικοῦ Τάγματος ὑπενθυμίζεται εἰς αὐτὸν καὶ ὁ θάνατος τοῦ Διδασκάλου, ὁ Ἔ μ π ι σ τ ο ς τ ῆ ς Σ τ.·. τοῦ Ἰ ω ά ν ν ο υ ἀντιμετωπίζει τὸν θριαμβευτὴν ἀναστάντα Χριστόν, ὁ ὁποῖος τὸν κάμνει νὰ ἀτενίσῃ τὸ ὕψιστον Φῶς καὶ νὰ ρίψῃ βλέμμα εἰς τὸ μέλλον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ πιστοὶ ἐργάται ἀναμένουν τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως. Εἰς τὸν ὑποψήφιον τίθεται πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ πῶς τὸ Τάγμα ἐργάζεται διὰ τὸν τελικόν του σκοπὸν διὰ τριῶν ὁδῶν, τῆς ἠθικῆς, τῆς ἱστορικῆς καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς. Ἐμφαντικῶς ὑποδεικνύεται ὁ ὕψιστος αἰώνιος σκοπὸς τοῦ διὰ τοῦ Τάγματος φωτισθέντος ἀνθρώπου, ἡ ἕνωσις μετὰ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὑψίστου Ἀρχιτέκτονος (βλ. καὶ *Σουηδικὸν σύστημα*).

Ἔμπιστος ἢ ἐμπεπιστευμένος τῆς τελειότητος (Vertranter der Vollendung). Ὁ 3ος (τετάρτη καὶ ὑψίστη «βαθμὶς γνώσεως») τοῦ συστήματος τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Μητρικῆς Στ.·. «Τῶν τριῶν Παγκοσμίων Σφαιρῶν». Ὁ βαθμὸς οὗτος δεικνύει, ὅτι καὶ μὲν πραγματικὴ τελειότης ὑπάρχει τὸ πρῶτον πέραν τοῦ τάφου, ἀλλ' Ἔ μ π ι σ τ ο ς τ ῆ ς τ ε λ ε ι ό τ η τ ο ς ἐπιτρέπεται νὰ ὀνομάζηται ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ προσπάθεια πρὸς τελειοποίησιν κατέστη δευτέρα φύσις. Καὶ πάλιν ἐξελίσσονται πρὸ τῶν πνευματικῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ὑποψηφίου Ἐμπίστου τῆς τελειότητος ὅλοι αἱ διδασκαλίαι, τὰς ὁποίας ὁ Σύνδεσμος παραδέχεται. Ἐμφαντικῶς αἱ διδασκαλίαι αὐταὶ κηρύσσουν: ἡ ἡδυπάθεια καὶ ἡ σαρκικότης ἐπιφέρουν τὸν θάνατον εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ζῇ ἡδυπαθῶς. Ἀλλ' εἰς τὴν θανάτωσιν τῆς ἡδυπαθείας γεννᾶται ἡ ἀληθὴς ζωὴ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἠθικότητος. Ὁ Ἔμπιστος τῆς τελειότητος ὀφείλει νὰ εἶναι διάδοχος τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὴν ἀλήθειαν. Πίστις, ἀγάπη, καὶ ἀλήθεια εἶναι αἱ ὕψισται ἀρεταί, αἱ ὁποῖαι βασίζονται ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐδάφους τῆς χριστιανικῆς θρησκείας· μὲ αὐτὸ δὲν ἐννοεῖται δογματική τις πίστις, ἀλλὰ χριστιανισμὸς φρονημάτων, αἰσθημάτων καὶ ἔργων. Μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ μυουμένου ὅτι θὰ ἐργάζηται καὶ θὰ δρᾷ πάντοτε κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς καθαρᾶς διδασκαλίας τοῦ Διδασκάλου τῆς Ναζαρέτ, ἐπηκολούθει ἡ μύησις. Ὁ Ἔμπιστος τῆς τελειότητος ἐφόρει πάλιν τὸ περίζωμα τοῦ μαθητοῦ· ἡ γνῶσις τὸν ἐδίδασκεν, ὅτι πάντοτε μένει μαθητής· μαθητής, ἐννοεῖται, ὑπὸ ὑψηλοτέραν ἔννοιαν, μαθητὴς τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς καθαρωτάτης θρησκείας.

Ἔμπιστος ἢ ἐμπεπιστευμένος τοῦ Σολομῶντος. Βλ. *Ἱππότης τῆς Δύσεως.*

Ἐμπορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Ἡ ἀμοιβαία παροχὴ βοηθείας καὶ ἡ ἀλληλοβοήθεια, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλουν τὰ Τεκτονικὰ καθήκοντα εἰς πάντα Τέκτονα, παρακινεῖ ἐνίοτε Τεκτονάς τινας ἀναξίους, εἰς τὸ νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν Ἐλευθεροτ.·. ἰδιότητα καὶ σκέψιν πρὸς ἰδιοτελεῖς σκοπούς. Ἡ πρώτη γνωστὴ περίπτωσις ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τοῦ καπνοβιομηχανικοῦ οἴκου Carrington, Bett καὶ Stainer ἐν Λονδίνῳ, γενομένη περὶ τὸ 1725. Οὗτοι ἔθεσαν ἐπὶ τῶν κυτίων καπνοῦ τοῦ οἴκου των τὸ Ἐλευθεροτεκτονικὸν σῆμα. Ἐπίσης ὁ ἰδιοκτήτης ἑνὸς καταστήματος λουτρῶν ἐν Margate διεκόσμησεν αὐτὸ μὲ τὰ Τεκτονικὰ σήματα. Ἡ τοιαύτη ἐμπορικὴ ἐκμετάλλευσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. θεωρεῖται ἐν αὐτῷ ὡς πρᾶξις ἄτιμος καὶ ἀσεβής. Ὁ χρησιμοποιῶν τὴν Τεκτον.·. ἰδιότητά του δι' ἐμπορικοὺς σκοποὺς δέον νὰ τυγχάνῃ τῆς περιφρονήσεως τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων. Ἐπανειλημμένως Μεγ.·. Στοαὶ ἰδίᾳ τῆς Ἀμερικῆς, ἐξέδωκαν ἐντόνους διαταγὰς κατὰ τῆς ἐμπορικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν Τεκτ.·. σημάτων, κλπ. Ὅτι ὁ Ἐλευθεροτέκτον.·. δὲν ἐπιτρέπεται νὰ χρησιμοποιῆται δ.' ἰδιοτελεῖς ὑλικοὺς σκοπούς, διδάσκεται ἤδη εἰς τὸν ὑποψήφιον κατὰ κατηγορηματικὸν καὶ σαφῆ τρόπον ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Σκοτ.·. Θαλ.·.

Ἐμπορικὴ Ἰωνικὴ Λέσχη. Μυστικὴ Ἑταιρεία, συσταθεῖσα ἐν Σμύρνῃ ἐπὶ τῇ βάσει τεκτονικῶν θεσμῶν τὴν 21 Δεκεμβρίου 1819 ὑπὸ ὀγδοήκοντα περίπου Τεκτόνων ἐμπόρων. Εἰς τὴν Λέσχην αὐτὴν δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ πᾶς τις, εἰμὴ μόνον ὁ δι' εἰσιτηρίου ἐφωδιασμένος. Τὸ εἰσιτήριον τοῦτο ἦτο μικρὸν τετράγωνον πινάκιον, φέρον εἰς τὰ ἄκρα κρίκους ἀλληλουχουμένους καὶ εἰς τὸ μέσον τὸ ὄνομα τοῦ συνδρομητοῦ τῆς Λέσχης. Διὰ τοῦ τετραγώνου σχήματος τοῦ πινακίου ἐσυμβολίζετο ἡ Λέσχη, ἡ σχηματισθεῖσα ἐκ τῶν πλαισιούντων αὐτὴν—δίκην ὀδοντωτοῦ κορύμβου—μελῶν. Ἡ ἐκ τῆς Λέσχης αὐτῆς ὠφέλεια ὑπῆρξε μεγίστη, καθόσον, ὅτε τὴν 24 Δεκεμβρίου εἴς τινα ἐν Σμύρνῃ συνοικίαν ἐξερράγη πυρκαϊά, ἀποτεφρώσασα 15 καταστήματα καὶ 40 οἰκίας, οἱ ἐν Σμύρνῃ Τέκτονες καὶ τὰ μέλη τῆς Λέσχης κατέβαλον ἕκαστος πολλὰ χρήματα καὶ διένειμον εἰς τοὺς πυροπαθεῖς

τὰ συλλεγέντα ὁμοῦ μετὰ τῆς περιουσίας τῆς Λέσχης. (Βλ. λ. Ἑλλάς).

Ἕν. Τὸ ἕν, δηλονότι ἡ μονὰς λογίζεται ὡς ἀρχὴ τοῦ εἶναι ἢ τοῦ νοεῖν. Ὁ Πλωτῖνος τοποθετεῖ τὸ ἓν πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ θέτει αὐτὸ ὑπεράνω καὶ τοῦ ὄντος καὶ τῆς νοήσεως, διότι ὑπερβαίνει πᾶσαν καθωρισμένην ὕπαρξιν καὶ νόησιν καὶ εἶναι ἡ πρώτη ἀρχὴ αὐτῶν *(βλ. καὶ μονάς)*.

ἐνανθρώπησις. (humanisation) Ἡ εἰς τὸ ἀνθρώπινον βασίλειον εἴσοδος μιᾶς ψυχῆς ἀποσπασθείσης διὰ τῆς ἐξελίξεως ἀπὸ τὴν ὁμάδα—ψυχὴν εἰς ἣν ἀνήκει. Κατὰ τὴν θεοσοφικὴν περὶ ἐξελίξεως θεωρίαν εἶναι δυνατὸν ἓν ζῷον νὰ ἀνέλθῃ τὴν κλίμακα καὶ νὰ μετενσαρκωθῇ εἰς ἄνθρωπον ἐφ' ὅσον βαθμηδὸν θὰ ἔχῃ ἀποκτήσει ἀτομικότητα, θὰ ὑπερβῇ δηλαδὴ τὸ στάδιον καθ' ὃ τὸ τμῆμα τῆς ψυχῆς ὅπερ ενυπάρχει ἐν αὐτῷ ἐπανέρχεται εἰς την ὁμάδα—ψυχὴν ἐξ ἧς προῆλθεν ἀρχικῶς. Ἀλλὰ τὸ οὕτω πως ἀτομικοποιηθὲν ζῷον, ἐφοδιαζόμενον μὲ ἓν θυμικὸν (ἀστρικὸν) καὶ ἓν πνευματικὸν σῶμα, δυνατὸν νὰ μετενσαρκωθῇ δὶς καὶ τρὶς καὶ τετράκις ἀκόμη πρὶν ἢ ἀποσπασθῇ τῆς ὁμάδος εἰς ἣν ἀνήκει καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἀνθρώπινον βασίλειον.

Ἐνδεδυμένος (clothed, properly clothed). Κατὰ τὴν ἀγγλικὴν καὶ ἀμερικανικὴν ἐθιμοτυπίαν «Τέκτων τις εἶναι ὀρθῶς ἐνδεδυμένος, ἂν φέρῃ λευκὰ χειρόκτια, λευκὸν περίζωμα καὶ τὸ σῆμα τῆς Στοᾶς του». Οὕτω πως κατὰ τὰ ἀγγλικὰ τυπικὰ ὁ πῖλος δὲν ἀνήκει εἰς τὴν *ἀμφίεσιν* (βλ. λ. ὡς καὶ λ. *περιβολή*).

ἕνδεκα. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος θεωρεῖται ἐπίσης ἔχων μυστικιστικὴν σημασίαν, συναντᾶται δ' εἴς τινας Τεκτ.·. βαθμ.·. Παλαιότερον ἀπετέλει τὴν τελικὴν σειρὰν τῶν βαθμιδων τῆς *ἑλικοειδοῦς κλίμακος* (βλ. λ.) ἀπηλείφθη ὅμως βραδύτερον.

Κατὰ τοὺς ἀριθμοσόφους ὁ ἀριθμὸς «ἕνδεκα» παριστᾷ τὸ ἄτομον ἐν τῷ Κόσμῳ, τὴν ἰδίαν του πρωτοβουλίαν ἐν τῷ κοσμικῷ πεδίῳ καὶ τὰς παραγομένας διαφοράς. Εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῆς προσπαθείας, ἥτις εἶναι μὲν συχνότατα τυφλὴ καὶ ἐσφαλμένη, ἀλλ' ἐν τοσούτῳ εἶναι ἀναγκαία.

Κατὰ τὸν Ἐλιφὰς Λεβὶ (La clef des grands Mystères) ὁ ἕνδεκα εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῆς δυνάμεως : ὁ ἀριθμὸς τῆς πάλης καὶ τοῦ μαρτυρίου.

Ἔνδοξος Ἀδελφός (Illustre Frère). Τιτλος, μὲ τὸν ὁποῖον προσφωνοῦνται ὡρισμένοι Τέκτονες φέροντες ἀξιώματα, ὡς π. χ. τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἢ Μεγ.·. Στοᾶς, ἢ καὶ κάτοχοι ὡρισμένων βαθμῶν.

ἐνδύειν τὴν στοάν. (Clothing the Lodge). Εἰς τὰς ἀρχαίας συντεχνιακὰς ἑνώσεις συνηθίζετο, ὅπως ὁ μαθητὴς κατὰ την μύησιν του πληρώνῃ ἐκτὸς τῶν ἐξόδων τῆς μυήσεως καὶ τὸ ἀντίτιμον ἀριθμοῦ τινος δερμάτων διὰ περιζώματα καὶ χειροκτίων, ἀναλόγου πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν διδασκάλων. Οὕτω ὑπάρχει εἰς τὸ καταστατικὸν τῆς Σκωτικῆς Στ.·. Melrose Ἀρ. 1 (τοῦ ἔτους 1695): *Οὐδεὶς μαθητὴς ἢ ἑταῖρος δύναται νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὴν ἑταιρείαν μας, ἂν δὲν παρουσιάσῃ τὰ χειρόκτια διὰ τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ προσφέρῃ τοιαῦτα (χειρόκτια)*. Ὁ μαθητὴς ἢ ὁ νεομύητος ἐ ν έ δ υ ε ν οὕτω πως τ ὴ ν Σ τ ο ὰ ν. Εἰς τοὺς Γενικοὺς Κανονισμοὺς οἱ ὁποῖοι ἐγένοντο δεκτοὶ τῷ 1721 ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἀναφέρεται :

«Ἕκαστος νέος μαθητὴς κατὰ τὴν εἰσδοχήν του ὀφείλει νὰ ἐνδύῃ τὴν Στοάν.

Βραδύτερον τὸ ἔθιμον ἀντεστράφη. Ὁ μαθητὴς δὲν ἐνδύει πλέον τὴν Στοάν, ἀλλὰ λαμβάνει παρ' αὐτῆς τὴν τεκτονικήν του *ἀμφίεσιν* (βλ. λ.)

ἔνδυμα ἢ ἐνδυμασία. Βλ. *ἀμφίεσις καὶ περιβολή.*

ἐνδυμασία τοῦ διδασκάλου. Εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Prichard «Μασονία ἀνατεμνομένη (Masonry dissected») εὑρίσκεται τὸ ἀκόλουθον ἐρωτηματολόγιον :

—*Εἴδατε τὸν Διδάσκαλον ;*

—*Μάλιστα.*

—*Πῶς ἦτο ἐνδεδυμένος ;*

—*Μὲ κίτρινον χιτῶνα καὶ κυανῆν περισκελίδα».*

Ἡ ἐξήγησις εἶναι : ὁ διαβήτης ἔχει κιτρίνην κεφαλὴν καὶ χαλυβδοκυανᾶ σκέλη. Αἱ ἐρωτήσεις προέρχονται ἀπὸ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἡ δὲ συμβολικὴ τῶν σημασία (κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ ἥλιος) εἶναι νεωτέρας χρονολογίας.

Περὶ τῶν ἰδίων γίνεται λόγος καὶ δίδεται καὶ ἐξήγησις εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Krause «kun sturkunden».

ἐνέργεια. (*φυσική*). Ἡ ἱκανότης, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἓν σῶμα ἢ ἓν σύστημα σωμάτων πρὸς παραγωγὴν μηχανικοῦ ἔργου. Ἡ ἐνέργεια διακρίνεται εἰς κ ι ν η τ ι κ ὴ ν (ζῶσαν) καὶ δ υ ν η τ ι κ ὴ ν (λανθάνουσαν), ἐξωτερικεύεται δὲ ὑπὸ διαφόρους μορφὰς (μηχανική, χημική, ἠλεκτρική, μαγνητική, ἀκτινοβόλος, κλπ.).

(*Ἀποκρ.*) Ἡ ἐνέργεια ἢ τὸ Φ ο χ ὰ τ (Fohat) κατὰ τὴν ἀποκρυφιστικὴν ὁρολογίαν εἶναι ἡ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς. Εἶναι τὸ θετικὸν ἢ ἄρρεν στοιχεῖον τοῦ Κόσμου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν κοσμικὴν ὕλην, ἥτις εἶναι τὸ ἀρνητικὸν ἢ θῆλυ στοιχεῖον.

Τὸ Φοχὰτ εἶναι τὸ ἡνοποιημένον σύνολον τῶν κοσμικῶν δυνάμεων εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν αἰώνων, εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς μιᾶς καὶ μόνης ζωῆς, ἥτις ἐκδηλοῦται,εἶναι τὸ κοσμικὸν Σπέρμα, ὅπερ γονιμοποιεῖ τὴν παρθένον ὕλην καὶ παράγει τὸν μορφικὸν κόσμον. Τὸ Φοχάτ, ἓν ἐν τῇ οὐσίᾳ του, καθίσταται τριπλοῦν, ἑπταπλοῦν καὶ συμφώνως πρὸς τὸν ἐκταδικὸν νόμον ὑποδιαιρεῖται ἐπ' ἄπειρον παράγον τὰς πάσης τάξεως *Ἐνεργείας* καὶ *Δυνάμεις*. Ὅ,τι ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη ἀποκαλεῖ ἠλεκτρισμόν, εἶναι κατὰ τοὺς ἀποκρυφιστὰς μιὰ ἐκδήλωσις τοῦ Φοχάτ. Ἡ ζωὴ τῶν ἀτόμων καὶ ἡ ζωϊκὴ ζωὴ εἶναι διαφορικότητες τοῦ Φοχάτ, τὸ ὁποῖον γεννᾷ ὅλα τὰ εἴδη τῶν παλμικῶν δονήσεων, ἠχητικῶν, φωτεινῶν, ἐρτζιανῶν κτλ. Ὁ ἀποκρυφιστὴς Η. de Puy—Travers γράφει ὅτι τὸ Φοχὰτ δὲν εἶναι τὸ Πνεῦμα οὔτε ὁ Λόγος, ἀλλ' ἡ ἐκπομπὴ ἢ ἡ ἐκπόρευσις τοῦ Λόγου, τὸ στοιχεῖον+ἢ ἄρρεν, ὅπερ γονιμοποιεῖ τὸ στοιχεῖον—ἢ θῆλυ, εἶναι ὁ «δεσμὸς» μεταξὺ Πνεύματος καὶ ὕλης, ὁ σπινθὴρ ὁ παραγόμενος μεταξὺ τῶν δύο Πόλων + καὶ —, τὸ Σπέρμα ὁ παράγων ἄνευ τοῦ ὁποίου τίποτε δὲν ἐκδηλοῦται.

Β ι β λ ι ο γ ρ α φ ί α 6 σελ. 50.

ἐνεργειοκρατία. Μεταφυσικὴ θεωρία, ἡ ὁποία θεωρεῖ τὴν ἐνέργειαν ὡς τὴν ἀληθῶς ὑπάρχουσαν πραγματικότητα, ὡς τὴν οὐσίαν τῶν φυσικῶν καὶ πνευματικῶν φαινομένων, καὶ ἀρνεῖται τὴν αὐθυπαρξίαν τῆς ὕλης. Τὴν θεωρίαν ταύτην εἰσήγαγε κυρίως ὁ Ὄσβαλντ καὶ ἀκολουθεῖ αὐτὸν ἐν πολλοῖς ὁ Driesch. Ἡ δὲ ἐνέργεια δὲν εἶναι βεβαίως οὐσία κατὰ τὴν χονδροειδῆ ἔκδοχήν, ἀλλ' ἄϋλός τις ἰδιότης, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν καθαυτὸ πραγματικότητα καὶ παραμένει σταθερά, διατηροῦσα τὴν ἀξίαν της.Κατὰ τὴν ἐνεργειοκρατίαν, τὰ σώματα εἶναι σταθερὰ συμπλέγματα ἐνεργείας, κάθε δὲ φυσικὸν καὶ πνευματικὸν φαινόμενον ὡς καὶ κάθε κοινωνικὴ ἐκδήλωσις ἀνάγεται ἐν τέλει εἰς ἐνέργειαν. Ἐνέργεια εἶναι ἡ ἐργασία ἢ κάθε τι δυνάμενον νὰ μετατραπῇ εἰς ἐργασίαν, τὸ γίγνεσθαι; εἶναι τὸ πραγματικὸν **«εἶναι»** καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην ὑλικοῦ φορέως ὅ,τι δήποτε συμβαίνει εἶναι ἐκδήλωσις τῆς μετατοπίσεως ἐνεργείας Κατὰ τοὺς Ἔγελ καὶ Βοὺντ καὶ ἡ ψυχὴ εἶναι ἐνέργεια καὶ οὐχὶ οὐσία. Ὑπάρχει ἐνέργεια μορφῆς, θέσεως, ὄγκου, κινήσεως, χημική, νευρική, ψυχική, κλπ.

ἐνθουσιασμός. Ἔκτακτος ἔξαρσις τῆς ψυχῆς, ἐσωτερικὴ ἀνάτασις, ἐξωτερικευομένη διὰ πολυειδοῦς ἐνεργείας, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ βιαίων λόγων ἢ πράξεων. Κατὰ τὸν Κάντ, τάσις τῶν δυνάμεων δι' ἰδεῶν, αἱ ὁποῖαι δίδουν εἰς τὴν ψυχὴν μίαν τοιαύτην ὁρμήν, ἡ ὁποία εἶναι πολὺ ἰσχυροτέρα καὶ διαρκεστέρα ἐνεργείας ἀπὸ τὴν ὤθησιν, τὴν ὁποίαν δίδουν αἱ αἰσθητικαὶ παραστάσεις. Ὁ ἐνθουσιασμὸς ὡς ἔκρηξις λανθανούσης ζωτικότητος προκαλεῖ ἀφαντάστους πράξεις ἀφοσιώσεως, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν αἰωνίαν τιμὴν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀναπτύσσει τὸ πνεῦμα τῆς θυ-

σίας καὶ ὠθεῖ ἐπὶ τὰ πρόσω τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς προσπαθεῖ νὰ καλλιεργῇ εἰς τοὺς ὀπαδοὺς του τὸν ἐνθουσιασμόν. Ζητεῖ διὰ τῶν μέσων τῆς μεθοδικῆς του, ὅπως διατηρῇ ζωντανὴν πάντοτε τὴν προθυμίαν τῶν ὀπαδῶν του εἰς ἐνθουσιασμόν. Ὡς ἐκ τούτου ἡ φράσις εἰς τὸ τυπικὸν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐργασίας: «νὰ φωτίζῃ τὸ πνεῦμα καὶ νὰ θερμαίνῃ τὴν καρδίαν διὰ πᾶν ὡραῖον καὶ εὐγενές». Κύματα ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. προεκλήθησαν ἐν τῇ μέχρι τοῦδε σταδιοδρομίᾳ του ἰδιαιτέρως συχνὰ ὑπὸ ἐθνικῶν παλμῶν, κοινωνικῶν ἀναγκῶν (ἔργα τῆς πρὸς τοὺς πλησίον ἀγάπης), κλπ.

ἓν καὶ Πᾶν (*Ἀλχημ.*). Ἔκφρασις δηλοῦσα τὸ ἑνιαῖον τῆς οὐσίας καὶ τὸ δυνατὸν τῆς μετουσιώσεως τῶν σωμάτων εἰς ἄλληλα. Ἡ φράσις αὕτη ἀπαντᾷ εἰς μυστικὸν ὕμνον τοῦ Ἑρμοῦ:

«Ἀνοιγήτωσαν οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἄνεμοι σιγησάτωσαν, πᾶσαί μου αἱ δυνάμεις αἰνεσάτωσαν τὸ Πᾶν καὶ τὸ Ἕν».

Ὁ τύπος τοῦ Παντὸς καὶ Ἑνὸς ἀναφαίνεται καὶ εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Ἑλλήνων ἀλχημιστῶν καὶ ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς διδασκαλίας των. Ἡ ἔκφρασις αὕτη ἀποτελεῖ καὶ ἓν τῶν θεμελιωδῶν στοιχείων τῆς Τεκτον.·. Κοσμοθεωρίας: Τὰ πάντα εἰσὶν ἓν ἐν παντὶ καὶ τὸ ἓν τοῦτο εὑρίσκεται ὁλόκληρον ἐν πᾶσι τοῖς πράγμασι. Τοῦτο ὅπερ ὁλόκληρον ἐν παντὶ ὑπάρχει εἶναι ἡ ἀρχικὴ αἰτία· αἰώνιος, ἀμέτρητος οὐσία ἐκδηλοῦσα πνευματικὰς δυνάμεις. Ἐκ τοῦ παντὸς τούτου παρήχθη πᾶν ὃν καὶ ἐν τῷ παντὶ τούτῳ ἅπαντα τὰ ὄντα ἐπιστρέφουσι. Εἶναι ὁ ἔσχατος σκοπὸς καὶ λόγος ἁπάντων τῶν πραγμάτων.

Δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ νομισθῇ ὅτι ἡ Τεκτ.·. Κοσμοθεωρία εἶναι ὑλιστικὴ μονιστική, ὡς ἐπίστευσάν τινες. Δεχομένη ἀντιθέτως τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πνεύματος ἐπὶ τῆς ὕλης συμφωνεῖ ἀπολύτως μὲ τὰς περὶ Μονάδος καὶ Δυάδος θεωρίας τῶν Ἀρχαίων Φιλοσόφων καὶ μὲ τὸν Ἀποκρυφισμόν. (βλ. *ἐνέργεια καὶ ἐνεργειοκρατία*).

ἐννέα. Ὁ ἀριθμὸς ἐννέα, ὡς ἱερὸς ἀριθμός, ἦτο πανάρχαιον κεντρικὸν σημεῖον ἰδιαιτέρως εἰς τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν κατὰ τὰς ἐρεύνας τοῦ Andrian Werburg (βλ. τὸ ἔργον του «Prähistorisches und Ethnologisches» Βιέννη, 1915) Ὁ Ἡσίοδος ἀναγνωρίζει κατηγορηματικῶς εἰς τὰ «Ἔργα καὶ Ἡμέραι» τὸν φέροντα εὐτυχίαν χαρακτῆρα τοῦ 9 Κατὰ τὸν Warro τρεῖς φορὰς ἐννέα κεντήματα σφηκῶν ἐπενεργοῦν θανατηφόρως. Ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς Αἰγυπτιακοὺς Συνδέσμους τῆς ἡλιοπολιτανικῆς Σχολῆς, ὡς καὶ εἰς τὸν ἑρμοπολιτικὸν ὑπολογισμὸν τοῦ χρόνου χρησιμοποιεῖται ὁ ἀριθμὸς 9. Ἡ χρῆσις τοῦ ἀριθμοῦ 9 φαίνεται ὅτι ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἔσχε εὐρυτάτην διάδοσιν (ἐννέα Μοῦσαι, ἐννεακέφαλος ὄφις).

Οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ ἐθεώρουν τὸν «ἐννέα» ἐξ ἴσου ἱερὸν μὲ τοὺς ἀριθμοὺς ἕν, τρία, πέντε καὶ ἑπτὰ δηλαδὴ ὅλους τοὺς περιττοὺς ἀριθμοὺς τῆς δεκάδος, διότι περιέκλειε σημαντικὸν συμβολισμόν. Ἕκαστον ἐκ τῶν τριῶν στοιχείων ἅτινα ἀποτελοῦν τὰ σώματά μας εἶναι, ἔλεγον, τριαδικόν: Τὸ ὕδωρ περιέχει γῆν καὶ πῦρ· ἡ γῆ περιέχει πύρινα καὶ ὑδάτινα μέρη, τὸ δὲ πῦρ εἶναι συγκεκερασμένον ἀπὸ ὑδάτινα σφαιρίδια καὶ γήϊνα μόρια. Ἐπειδὴ οὐδὲν τῶν τριῶν στοιχείων εὑρίσκεται οὕτω πως ἐντελῶς κεχωρισμένον ἀπὸ τὰ ἄλλα, ὅλα τὰ ὑλικὰ ὄντα, τὰ ἀποτελούμενα ἐκ τῶν τριῶν αὐτῶν στοιχείων, ὧν ἕκαστον εἶναι τριπλοῦν, δύνανται νὰ σημειοῦνται διὰ τοῦ εἰκονικοῦ ἀριθμοῦ 3X3=9, ὅστις κατέστη οὕτω τὸ σύμβολον παντὸς σχηματισμοῦ σώματος.

Πᾶσα ὑλικὴ ἔκτασις, πᾶσα κυκλικὴ γραμμὴ εἶχε παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις ὡς ἀντιπροσωπευτικὸν σημεῖον της τὸν ἀριθμὸν ἐννέα. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἦτο τὸ σημεῖον πάσης περιφερείας, καὶ τοῦτο διότι ἡ περιφέρεια ἑκάστου κύκλου ἀπαρτίζεται ἀπὸ 360 μοίρας, ἤτοι 3+6+0=9.

Ὁ ἀριθμὸς ὅμως 9 ἔχει τὴν περίεργον ἰδιότητα, πολλαπλασιαζόμενος ἐπὶ τὸν ἑαυτόν του ἢ ἐπί τινα ἄλλον ἀριθμὸν νὰ δίδῃ ὡς γινόμενον ἀριθμόν, τοῦ ὁποίου τὰ ψηφία ἀθροιζόμενα δίνουν ἐν τέλει τὸ 9. Οὕτω π. χ.

9X 2= 18	ὅπου	1+8	=9
9X 3= 27	»	2+7	=9
9X 4= 36	»	3+6	=9
9X 5= 45	»	4+5	=9
9X 6= 54	»	5+4	=9
9X 7= 63	»	6+3	=9
9X 8= 72	»	7+2	=9
9X 9= 81	»	8+1	=9
9X 10= 90	»	9+0	=9
9X 38= 342	»	3+4+2	=9
9X133=1197	»	1+1+9+7=18=8+1=9	

Ἕνεκα τῆς ἰδιότητος ταύτης ὁ ἀριθμὸς 9— κατὰ τοὺς Πυθαγορείους— παρεῖχεν εἰς τὸ πνεῦμα χαρακτηριστικὸν ἔμβλημα τῆς ὕλης, ἡ ὁποία ἀκαταπαύστως συντίθεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, ἀφοῦ ὑποστῇ μυρίας ὅσας ἀποσυνθέσεις.

Ὁ ἀριθμὸς 9 πολλαπλασιαζόμενος ἐφ' ἕνα ἕκαστον τῶν ἄλλων ἀριθμῶν παράγει τὴν ἀκόλουθον ἀριθμητικὴν πρόοδον:

9X1, 9X2, 9X3, 9X4, 9X5, 9X6, 9X7, 9X8, 9X9, 9X10.
9, 18, 27, 36, 45, 54, 63, 72, 81, 90.

Ὡς καὶ προηγουμένως ἐλέχθη, ἕκαστος διψήφιος ἀριθμὸς τῆς ἀριθμητικῆς προόδου ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ψηφία, τὸ ἄθροισμα τῶν ὁποίων δίδει τὸν ἀριθμὸν 9. Ἐπίσης τὸ ἥμισυ τῶν ἀριθμῶν τῆς προόδου ταύτης, δηλ. 9, 18, 27, 36, 45 δίδει ἄθροισμα 135, ὅπου πάλιν 1+3+5=9. Καὶ παραδόξως τὸ ἕτερον ἥμισυ δηλ. 90, 81, 72, 63, 54, δίδει πάλιν ἄθροισμα 360, ὅπου πάλιν 3+6+0=9

Ἐπίσης τὸ ἄθροισμα ὁποιωνδήποτε ἐκ τῶν ἀριθμῶν τῆς προόδου εἶναι πάντοτε ἀριθμός, τοῦ ὁποίου τὰ ψηφία ἀθροιζόμενα διδουν πάντοτε τὸ 9. Οὕτω π.χ.

18+63+72=153	ὅπου	1+5+3=9
27+81+36=144	»	1+4+4=9
63+90+ 9+54=216	»	2+1+6=9
81+81+72+72=306		3+0+6=9

κ. οὐ. κ.

Μία ἄλλη περίεργος ἰδιότης τοῦ ἀριθμοῦ τούτου εἶναι ἡ ἰσορροπία ἣν πολλαπλασιαζόμενος παρουσιάζει μὲ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν γινομένων του. Οὕτω τὸ 45 καὶ τὸ 54 ἔχουν τὰ ἴδια ψηφία ἀνεστραμένα ὅπως καὶ οἱ 36 καὶ 63, οἱ 27 καὶ 72 οἱ 18 καὶ 81.

Ἕνεκα ὅλων αὐτῶν τῶν ἰδιοτήτων του οἱ ἀρχαῖοι ἔβλεπον τὸν ἀριθμὸν τοῦτον μετά τινος τρόμου καὶ τὸν ἐθεώρουν ὡς κακὸν οἰωνόν, ὡς σύμβολον τοῦ εὐμεταβλήτου, τοῦ ἀσταθοῦς καὶ τοῦ εὐθραύστου τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἀπέφευγον δ' ἕνεκα τούτου πάντα ἀριθμόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμφανίζεται ὁ 9 καὶ κυρίως τὸν 81 (=9X9) καὶ τοῦ ὁποίου τὰ δύο ψηφία 8 καὶ 1 προστιθέμενα δίδουν τὸ 9. Ἂν δὲ ὁ ἀριθμὸς 6 ἦτο τὸ σύμβολον τῆς γηΐνης σφαίρας ζωογονουμένης ὑπὸ τοῦ θείου πνεύματος, ἡ εἰκὼν τοῦ ἀριθμοῦ 9 ἦτο τὸ σύμβολον τῆς γῆς, διατελούσης ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Πνεύματος τοῦ κακοῦ.

Κατὰ τοὺς Καββαλιστὰς ὁ ἀριθμὸς 9 συμβολίζει τὸ γενετικὸν ἔργον (ternatio formatur, nonario dissolvitur).

Εἰς τὴν νεοπλατωνικὴν μυστικὴν τῶν ἀριθμῶν ἔχει ποικίλην σημασίαν.

Κατὰ τὴν ἀπόκρυφον ἀριθμολογίαν λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ἀριθμὸς 9 εἶναι τὸ τριπλοῦν τῆς τριάδος καὶ ὁ τελευταῖος τῆς σειρᾶς τῶν ἁπλῶν ἀριθμῶν, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν μονάδα, ἀναπαριστᾷ οὗτος τὸν πλήρη ὀργανισμὸν καὶ τὴν πλήρη ἐκδήλωσιν μιᾶς ἐνεργείας ἢ σειρᾶς ὄντων ἐν ἐξελίξει βαινόντων, ὡς καὶ τὴν ἀλληλεξάρτησιν, ἡ ὁποία συνδέει ἅπαντα τὰ τμήματα τοῦ κόσμου, διότι συμβολί-

ζει τὴν πρὸς τὴν Μονάδα ἐπιστροφήν. Ὁ ἀριθμὸς 9 εἶναι τὸ παγκόσμιον κοσμικὸν μέγα κέντρον, διὰ τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ἐπικοινωνοῦν μεταξύ των καὶ ἀνταλλάσσουν τὰς παλμικὰς δονήσεις των. Εἶναι τὸ μέγα Ἀκάσα ἢ **Κοῖλον** (βλ. λ. Λ.)

Εἰς τὴν ἀποκρυφολογίαν ὁ ἀριθμὸς 9 παριστάνεται δι' ἑνὸς κύκλου ἔχει δὲ ὡς σύμβολόν του τὸν **οὐροβόρον ὄφιν** (βλ. λ.) Συμβολίζει τουτέστι τὴν ὑλοποιημένην φύσιν, ὅπως ὁ 8 συμβολίζει τὸν ὑλοποιημένον ἄνθρωπον καὶ ὁ 7 τὴν θεότητα ἀντικατοπτριζομένην ἐν τῇ ὕλῃ. Ἐν συνόψει ὁ 9 εἶνε ἡ ὕλη ἐν κινήσει.

Εἰς τὴν ἀστρολογίαν ὁ ἀριθμ. 9 παριστάνει τοὺς ἐννέα μῆνας τῆς ἀνθρωπίνης καὶ τῆς ἡλιακῆς κυοφορίας διότι, ἀφοῦ συνελήφθη τὴν 25 Μαρτίου (ἐαρινὴν ἰσημερίαν) ὅταν ἀνιστάμενος ἀπὸ τὸν χειμερινὸν θάνατον εἰσέρχεται εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἔαρος, ὁ ἥλιος ἀναγεννᾶται ὅπως ὁ ἄνθρωπος, μετὰ ἐννέα μῆνας, ἤτοι τὸ μεσονύκτιον τῆς 25 Δεκεμβρίου.

Εἰς τοὺς Ροδοσταύρους ὁ ἀριθμὸς 9 ἦτο ἱερός, ὡς τὸ «τέλος ὅλων τῶν δημιουργηθέντων πραγμάτων». Εἰς τὴν **Αὐστηρὰν τήρησιν** (βλ. λ.) μία Στοὰ συνίστατο ἐξ 9 διδασκάλων.

Εἰς τὸν Τεκτον.·. ὁ ἀριθμὸς 9 ἔχει μεγάλην ἀξίαν τὴν ὁποίαν ὀφείλει κυρίως εἰς τὸ ὅτι εἶναι γινόμενον τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἱεροῦ ἀριθμοῦ 3, πολλαπλασιαζομένου ἐπὶ τὸν ἑαυτόν του. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὴν τεκτονικὴν γλῶσσαν ὁ ἀριθμὸς 9 δηλοῦται πάντοτε διὰ τῆς ἐκφράσεως τρία ἐπὶ τρία.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὁ ἀριθμὸς 27, ὁ ὁποῖος εἶναι γινόμενον τῶν 3Χ9, καὶ ὁ 81, γινόμενον τῶν 9Χ9, εἶναι ἱεροὶ ἀριθμοὶ εἰς τοὺς ἀνωτέρους τεκτονικοὺς βαθμούς.

Β ι β λ ι ο γ ρ α φ ί α 1 (Τόμ. Β' σ. 709) 6, 7, 19, 33.

Ἐννέα Ἀδελφαί. Αἱ. —(Les Neuf Soeurs). Στοὰ Γαλλική, ἱδρυθεῖσα ἐν Παρισίοις τῷ 1772. Ἐπωνομάζετο καὶ «Στοὰ τῶν Φιλοσόφων», κατὰ δὲ τὸν **Ἐλβέτιον** (βλ. λ.) ἀνῆκον εἰς αὐτὴν αἱ φωτεινότεραι διάνοιαι τῆς τότε Γαλλίας. Ὑπῆρξε φυτώριον διασήμων Γάλλων Ἀκαδημαϊκῶν, ἡ δ' ὀνομασία της ἀναφέρεται εἰς τὰς ἐννέα Μούσας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Ὁ **Λαλὰντ** (β. λ.), ὁ μέγας ἀστρονόμος καὶ φιλόσοφος καὶ μέλος τῶν πλέον σημαντικῶν Ἀκαδημιῶν τῆς Εὐρώπης, ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς καὶ ὁ πρῶτος Σεβάσμιος αὐτῆς. Μεταξὺ τῶν δέκα πρώτων ἱδρυτῶν ἦσαν καὶ δύο σοφοὶ κληρικοὶ ὁ ἀββᾶς Κορντιὲ καὶ ὁ ἀββᾶς Ρομπέν. Τὸν Λαλὰντ διεδέχθη ὁ Βενιαμὴν **Φραγκλῖνος** (βλ. λ.), τότε πρέσβυς τῶν 13 Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς ἐν Παρισίοις. Μέλη ὑπῆρξαν μεταξὺ ἄλλων ὁ Κοντορσέ, περίφημος μαθηματικός, ὁ Lacepède, μουσικὸς καὶ φυσιοδίφης καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν Πρόεδρος τῆς Γερουσίας καὶ Μέγας Καγκελλάριος τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς, ὁ περίφημος δικηγόρος Ἐλὶ ντὲ Μπωμόν, ὁ συμπαραστάτης τοῦ Βολταίρου εἰς τὸν ὑπὲρ τοῦ δικαίου ἀγῶνα Le Seze διάσημος ρήτωρ, ὁ Λαφαγιέτ, ὁ ἀποκρυφιστὴς καὶ διάσημος σοφὸς Ἀντώνιος Κοὺρ Ντὲ Ζεμπλὲν (βλ. λ.), ὁ Παστορέ, ἱδρυτὴς τοῦ Πανθέου καὶ τελευταῖος Καγκελλάριος τῆς Γαλλίας, ὁ ἐγκυκλοπαιδιστὴς Ντ' Ἀλαμπέρ, οἱ ζωγράφοι Vernet καὶ Creuze, ὁ γλύπτης Houdon, οἱ ποιηταὶ Ἀνδρέας Σενιὲ καὶ Ρουσέ, ὁ ἀββᾶς Sieyès καὶ ὁ Κάμιλλος Desmoulins. Τὴν 17 Φεβρουαρίου 1778 ἡ Στ.·. ἐμύησε τὸν **Βολταῖρον** (βλ. λ.), ἄγοντα τότε ἡλικίαν 84 ἐτῶν. Τὰ μέλη αὐτῆς ἀνήρχοντο τότε εἰς 150, ἐκ τῶν ὁποίων 13 ἀββάδες.

Ἡ εἰς τὴν Στ.·. τῶν «ἐννέα Ἀδελφῶν» εἰσδοχὴ ἐθεωρεῖτο ὑψίστη τιμή, καθ' ὅσον συμφώνως πρὸς τὸν κανονισμόν της διὰ νὰ γίνῃ τις δεκτὸς ἔπρεπε νὰ εἶναι προικισμένος μὲ ἰδιοφυΐαν σχετικὴν πρὸς τὴν τέχνην ἢ πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ νὰ ἔχῃ δώσῃ δημοσίᾳ ἐπαρκῆ ἀπόδειξιν ταύτης. Ὁ μυούμενος ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐκφωνήσῃ κατάλληλον λόγον ἢ νὰ ἐκτελέσῃ μουσικὸν τεμάχιον, ἐὰν ἦτο μουσικός, ἢ ἔργον τέχνης, ἐὰν ἦτο καλλιτέχνης. Πολλαὶ ἐργασίαι φιλολογικαὶ καὶ ἐπιστημονικαί, ὡς καὶ πολλὰ ἔργα τέχνης καὶ μουσικαὶ συνθέσεις, αἱ ὁποῖαι εἶδον τὸ φῶς ἐν τῇ Στ.·. ἐσημείωσαν κατόπιν πολυκρότους ἐπιτυχίας εἰς τὸν βέβ.·. κόσμον.

Τὰ μέλη τῆς Στ.·. τῶν «Ἐννέα Ἀδελφῶν» ἵδρυσαν τὸ 1780 τὴν περίφημον «*Ἀπολλώνιον Ἑταιρείαν*» τῆς ὁποίας τὴν προεδρείαν ἀνέλαβεν ὁ τότε γραμματεὺς τῆς Στ.·. Ἀντώνιος Κοὺρ Ντὲ Ζεμπλὲν (An. Court de Gebelin) μέλος πολλῶν πνευματικῶν ὀργανώσεων καὶ συγγραφεὺς τοῦ συγγράμματος «*Ὁ πρωτόγονος κόσμος ἀναλυόμενος καὶ παραβαλλόμενος πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμον*».

Ἡ Ἑταιρεία αὕτη εἶχε δύο σκοπούς: νὰ διαθέτῃ εἰς ἐπιστήμονας ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ ἐρασιτέχνας, ἐργαστήρια διὰ τὰ πειράματά των, καὶ νὰ διδάσκῃ τὴν χρῆσιν τῶν μηχανῶν διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἀναγκαιούντων εἰς τὴν Ζωήν. Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε μαθήματα φυσικῆς καὶ χημείας, ὡς εἰσαγωγὴν εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγάς, διδασκομένης τῆς φυσικῆς ἱστορίας τῶν χρησιμοποιουμένων ὑλικῶν· ἐδιδάσκετο ἐπίσης φυσικὴ πειραματικὴ καὶ μαθηματικά, ἡ ὑφαντουργία, ἡ χρωματουργία, ἡ ἀνατομία πρὸς χρῆσιν εἰς τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν ζωγραφικήν, ἡ φυσιολογία καὶ δύο γλῶσσαι ἡ Ἀγγλικὴ καὶ ἡ Ἰταλική, προστεθείσης ἀργότερον καὶ τῆς Ἱσπανικῆς. Ἡ Ἑταιρεία αὕτη ἔτυχεν εὐθὺς ἀμέσως τῆς ὑποστηρίξεως ὅλων τῶν πνευματικῶν ὀργανώσεων καὶ ἐξελίχθη βαθμηδὸν εἰς τὸ περίφημον «Μουσεῖον» καὶ ἀκολούθως τὸ «Λύκειον τῶν Παρισίων» ὅπερ ἐπὶ 60 συναπτὰ ἔτη ὑπῆρξεν ἡ κοιτὶς τῆς ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ ἀδ.·. Amiable εἰς τὸ βιβλίον του «Μία Τεκτ.·. Στοὰ πρὸ τοῦ 1789» μᾶς παρέχει ἐκφραστικὴν εἰκόνα τοῦ τρόπου λειτουργίας καὶ τῆς δράσεως τῆς Στ.·. τῶν «Ἐννέα Ἀδελφῶν».

«Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, γράφει ὁ ἀδ.·. Ἀμιάμπλ, ἦτο ἀναμφισβητήτως εἷς τῶν πρακτόρων τῶν μεγάλων μεταβολῶν αἵτινες ἐπῆλθον εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν καὶ τὴν Γαλλίαν, ὄχι διὰ μέσων διεθνοῦς συνωμοσίας, ὡς παιδαριωδῶς ἰσχυρίσθησαν μερικοί, ἀλλὰ διὰ τῆς καλλιεργείας ἰδεῶν αἵτινες κατέστησαν σοφωτέραν, ἰσχυροτέραν καὶ καθαροτέραν τὴν δημοσίαν γνώμην. Ἐξ ὅλων τῶν Τεκτ.·. Στοῶν, αἱ ὁποῖαι ἤσκησαν τὴν ἐπιρροὴν αὐτὴν εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ γνωστοτέρα, ἢ θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ εἴπω ἡ ὀλιγώτερον γνωστὴ σήμερον εἶναι ἐκείνη ἥτις ἐδέχθη τὸν Βολταῖρον ὀλίγας ἑβδομάδας πρὸ τοῦ θανάτου του».

Χαρακτηριστικὸν τῆς ἐπιρροῆς ἣν ἐξήσκει ἡ Στοὰ αὕτη εἶναι καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ κληρικοὶ ἀκόμη ἦσαν μέλη της, δύο δὲ ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξαν μεταξὺ τῶν ἱδρυτῶν της.

Εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν της, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἡ Στοὰ αὕτη ἦτο αὐστηροτάτη. Ὁ προτεινόμενος ἔπρεπε νὰ διακρίνεται ὡς διανοούμενος, ὡς καλλιτέχνης, ὡς ἐπιστήμων. Τοιοῦτος ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ὁ Τέκτων ὁ ὁποῖος προερχόμενος ἐξ ἄλλης Στ.·. ἐζήτει νὰ υἱοθετηθῇ εἰς αὐτήν. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ ἐξαιρέσεις. Διότι μετὰ τὴν ἀναγραφὴν τῶν προσόντων τὰ ὁποῖα ἀπῃτοῦντο διὰ τὸν ζητοῦντα εἰσδοχὴν ὑπῆρχεν ἡ ἀκόλουθος παράγραφος:

«Ἐπιτρέπεται νὰ ὑπάρξουν ἐξαιρέσεις εἰς τὰ ἀνωτέρω ὅταν ὁ ὑποψήφιος διακρίνεται λόγῳ τῆς τάξεώς του ἢ τῆς ἐντίμου θέσεως τὴν ὁποίαν κατέχει».

Ὑπῆρχεν ἀκόμα καὶ μία ἄλλη διάταξις, ἡ ὁποία εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ τηρῆται γενικῶς εἰς ὅλας τὰς Τεκτ.·. Στοάς, οὕτως ὥστε νὰ ἀποφεύγωνται διεισδύσεις ἀτόμων ἐντελῶς ἀκαταλλήλων καὶ ἀνεπιδέκτων διορθώσεως. Ἰδοῦ τί ἀνέφερεν ἡ ἐν λόγῳ διάταξις:

«Ὁ προτείνων ἕνα βέβηλον καὶ οἱ ἀναλαβόντες κατόπιν νὰ παράσχουν εἰς τὴν Στ.·. τὰς περὶ αὐτοῦ πληροφορίας εἶναι οἱ φέροντες τὰς εὐθύνας. Ἐὰν μετὰ τὴν μύησιν, γνωσθοῦν ἐν σχέσει μὲ τὸν νέον ἀδελφὸν πράγματα τὰ ὁποῖα ἀναγκάζουν τὴν Στ.·. νὰ λυπηθῇ διὰ τὴν εἰσδοχήν του καὶ νὰ τὸν ἀποβάλῃ τῶν κόλπων της, ὁ προτείνας αὐτὸν θὰ στερῆται ἐπὶ πέντε μῆνας τὴν εἴσοδον εἰς τὸν Ναόν, ἐπὶ τρίμηνον δὲ οἱ δόσαντες τὰς πληροφορίας».

Κατὰ τὴν ψηφοφορίαν τρία μαῦρα σφαιρίδια ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τὴν ἀπόρριψιν τοῦ ὑποψηφίου.

Μνημειώδης ὑπῆρξεν ἡ εἰς τὴν Στ.·. τῶν «9 Ἀδελφῶν» εἰσδοχὴ τοῦ Βολταίρου. Κατ' ἐξαιρετικὴν τιμὴν εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῆς μυήσεως ὁ Βολταῖρος ἐκλήθη νὰ καθήση εἰς τὴν Ἀνατολήν. Καὶ ὡς γράφει ὁ ἀδ.·. Λὰ Ντυμερί: «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιφανοῦς ἀδ.·. μας, ὅλοι οἱ Ἐλεύθεροι Τέκτονες πανηγυρίζουν. Ἀλλ' ἐὰν παρ' ἡμῶν λαμβάνει τὸ φῶς, ὁ κόσμος τὸ ἔχει ἤδη λάβη ἀπὸ αὐτόν».

Ὁ Βολταῖρος εἰσήχθη στηριζόμενος ἀπὸ τὸν Βενιαμὴν Φραγκλῖνον καὶ τὸν Κὺρ Ντὲ Ζιμπλέν. Κατ' ἐξαίρεσιν λόγῳ τῆς μεγάλης ἡλικίας του δὲν τοῦ εἶχον κλεισθῆ οἱ ὀφθαλμοὶ ἀλλὰ μόνον ἓν μέλαν παραπέτασμα τοῦ ἀπέκρυπτε τὴν Ἀνατολήν.

Ἀπὸ τὴν προσφώνησιν τὴν ὁποίαν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν νεομύητον ὁ Σεβ.·. Λαλάντ τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα εἶναι ἄξιον μνείας:

«Φίλτατε ἀδελφέ ἡ περισσότερον κολακευτικὴ διὰ τὴν Στοὰν αὐτὴν χρονικὴ περίοδος θὰ σημειοῦται τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς εἰσδοχῆς σας. Μᾶς κομίζει ἕνα Ἀπόλλωνα εἰς τὴν Στοὰν τῶν ἐννέα Μουσῶν... Ἕνας Βασιλεὺς (ὁ Φρειδερίκος ὁ Μέγας τῆς Πρωσσίας) τοῦ ὁποίου ἐπὶ μακρὸν ὑπήρξατε φίλος καὶ ὅστις εἶναι γνωστὸς ὡς ὁ ἔνδοξος προστάτης τοῦ Τάγματός μας, σᾶς ἐνέπνευσε τὸν πόθον νὰ εἰσέλθετε εἰς αὐτό. Εἰς τὴν πατρίδα σας ὅμως ἐπεφυλάξατε τὴν ἱκανοποίησιν νὰ σᾶς μυήση εἰς τὰ μυστήριά μας... Ποῖος πολίτης ἔχει ὑπηρετήση τόσον καλῶς ὅσον σεῖς τὸ ἔθνος, διαφωτίζων αὐτὸ περὶ τοῦ καθήκοντος καὶ τῶν ἀληθῶν συμφερόντων, καθιστῶν τὸν φανατισμὸν μισητὸν καὶ τὴν δεισιδαιμονίαν γελοίαν, καὶ ἐπαναφέρων τὴν ἱστορίαν εἰς τὸν πραγματικόν της σκοπὸν καὶ τοὺς νόμους εἰς τὴν ἀπαραίτητον ἀκεραιότητά των; Οὕτω φίλτ.·. ἀδ.·. ὑπήρξατε Τέκτων πρὸ τῆς ἡμέρας αὐτῆς καθ' ἣν τυπικῶς καθίστασθε τοιοῦτος καὶ ἐξετελεῖτε Τεκτονικὰ καθήκοντα πρὶν ἢ ἀναλάβητε παρ' ἡμῶν τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην».

Βιβλιογραφία 1 (*Τόμ. Β' σ. 709*) *3, 7. Βλ. ἐπίσης:* LOUIS HAUC Histoire de la révolution française.—H. MARTIN: Histoire de France.—L. AMIABLE: Une loge maçonnique d' avant 1789. La R.·. L.·. des Neuf Soeurs. Paris 1897.

ἔννοια. Ἡ διὰ τῆς διανοίας σύλληψις τοῦ περιεχομένου παντὸς πράγματος εἴτε συγκεκριμένου εἴτε ἀφηρημένου. Κατὰ τοὺς Γνωστικοὺς καὶ τοὺς σημερινοὺς ἀποκρυφιστάς, οἱ ὁποῖοι χρησιμοποιοῦν τὴν ἰδίαν λέξιν καὶ γαλλιστὶ (ennoia), εἶναι ἡ μορφὴ τῆς Θείας Σκέψεως. Ἡ Ἔννοια καὶ ὁ ὄφις συνηνωμένοι μὲν ἀποτελοῦν τὰς δύο μορφὰς τοῦ Λόγου, κεχωρισμένοι δ' ἐκπροσωποῦν, ἡ μὲν πρώτη τὸ δένδρον τῆς πνευματικῆς Ζωῆς, ὁ δὲ δεύτερος τὸ δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. (Βλ. Hel. Blavatsky, «Isis dévoilée» Τόμ. Β', ὡς καὶ βιβλ. 6, σελ. 51).

Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ἀμήν! (in the Name of God, Amen!) Συμβολικὴ ῥῆσις εἰς τὰς ἱδρυτικὰς πράξεις (Articles of Union) τῆς Ἡνωμένης Μεγάλης Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας 1813.

ἐνσάρκωσις. (incarnation). Ἡ δι' ὑλικοῦ σώματος ἐπένδυσις τοῦ πνεύματος, κατ' ἐπέκτασιν δὲ τούτου καλεῖται οὕτω ὑπὸ τῶν μεταφυσικῶν καὶ πᾶσα ἐνσωμάτωσις μονάδων εἰς ὅλα τὰ βασίλεια τῆς φύσεως. Κατὰ τὴν Θεοσοφίαν ἐνσάρκωσις εἶναι ἡ ἐντὸς τῆς ὕλης ἐκδήλωσις ἑνὸς ἀνώτερου ὄντος. Τὸ Σύμπαν εἶναι ἡ ἐνσάρκωσις, ἡ ἔκφανσις τοῦ ἀρχικοῦ ἐκδηλωθέντος παγκοσμίου Λόγου. Ἓν ἡλιακὸν σύστημα εἶναι ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Λόγου τοῦ ἡλιακοῦ τούτου συστήματος. Ἑπομένως κάθε τι, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἐντὸς τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων κόσμων, εἶναι πράγματι ἓν μέρος αὐτοῦ τούτου τοῦ Λόγου, τοῦ ἐκδηλωθέντος Θεοῦ.

Ἐν σιγῇ καὶ ἐλπίδι ἡ ἰσχύς μου! (In silentio et spe fortitudo mea!). Ῥητὸν τοῦ Βαθμοῦ τοῦ Διδασκάλου εἰς τὴν *Αὐστηρὰν Τήρησιν* (ἐπὶ πλοίου ἄνευ ἱστοῦ καὶ ἱστίων, ταξιδεύοντος ἐπὶ γαληνιαίας θαλάσσης).

Ἐν Σόφ. Κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν ***Καββαλὰ*** (βλ. λ.) τὸ Ἀπόλυτον, ὁ Θεῖος Λόγος, ὁ Ὑπέρτατος Δημιουργός, τὸ Ὄν, περὶ τοῦ ὁποίου τίποτε δὲν δύναταί τις νὰ εἴπη ἢ νὰ σκεφθῇ. Ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέουν τὰ 10 Σεφειρώθ. Λέγεται καὶ «Ὂρ Ἐν Σόφ», ὅπερ σημαίνει «ἄπειρον πνευματικὸν φῶς».

ἐν τάξει! Παράγγελμα τοῦ Σεβ.·. ἐν ἐργαζομένη Στοᾷ προσκαλοῦντος δι' αὐτοῦ τὰ μέλη τῆς Στ.·., ὅπως λάβουν τὴν ὑπὸ τοῦ τυπικοῦ προβλεπομένην ἰδιαιτέραν στάσιν.

Ἔντικ *Ἰωάννης* (John Entick). Ἄγγλος Τέκτων,* 1703, † 1773, ἐκδώσας τὸ τρίτον «Βιβλίον τῶν Συνταγμάτων» τῷ 1756. Σώζονται ἐπίσης ἐκδοθεῖσαι καί τινες Τεκτ.·. ὁμιλίαι του.

Ἐντουῒν, *μῦθοι τοῦ* Ἐντουῒν—(Edwin. Edwin' s Legend.). Εἰς τὰς παραδόσεις τῶν Συντεχνιῶν πολλῶν «Ἀρχαίων Καθηκόντων» κατονομάζεται ὁ «νεώτατος υἱὸς τοῦ βασιλέως Ἄθελσταν» (χειρόγραφον Κούκ), ἢ καὶ ὡς «νεώτατος υἱὸς Ἐντουῒν» (ὡς ἐπίσης εἰς ἄλλας καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἄθελσταν) ὡς ὁ πρῶτος ἱδρυτὴς προστάτης ἐν Ἀγγλίᾳ τῶν ἀδελφοτήτων λιθουργῶν. Ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ ἐγένετο τῷ 926 ἐν Γιόρκ Συνέλευσις τῶν Τεκτόνων, ἵνα αὕτη κανονίση τὰς συντεχνιακὰς ὑποθέσεις ἐπὶ τῇ βάσει Ἐλευθέρου Διατάγματος τοῦ Βασιλέως.

Τὸ χειρόγραφον Landsdowne ἀναφέρει ἐπὶ λέξει:

«Ἦτο τόσον εἰδήμων τῆς γεωμετρίας, ὥστε ᾐσθάνετο μεγάλην χαράν, ὁμιλῶν μὲ τοὺς Τέκτονας καὶ ἐκμανθάνων παρ' αὐτῶν τὴν τέχνην (the craft). *Ἕνεκα τῆς ἀγάπης του... ἐγίνετο Τέκτων εἰς τὸ Οὐΐντσωρ καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρός του ἐντολὴν ὅπως ἅπαξ κατ' ἔτος συγκαλῇ συνέλευσιν... καὶ συνεκρότησε μίαν τοιαύτην εἰς Ὑόρκ. καὶ ἔκαμε κατ' αὐτὴν Τέκτονας καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὰ καθήκοντα...».*

Παλαιά τινα χειρόγραφα ἀναφέρουν ὅτι οἱ ἐν λόγῳ Τέκ.·. ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν ἀρχαῖα χειρόγραφα τοῦ τάγματος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Λατινικὴν καί τινα ἄλλα εἰς τὴν γαλλικήν, ἐξ αὐτῶν δὲ κατεσκεύασαν τὸ ἔγγραφον τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Σύνταγμα τῆς Ὑόρκης ἢ τοῦ Γιόρκ». Ὁ πρίγκιψ Ἐντουῒν κατὰ τὴν παράδοσιν πάντοτε, ἀπέθανε δύο ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἄθελσταν. Ὁ ἀρχαῖος χρονογράφος Οὐΐλλιαμ Μάμσμπαρυ ἀναφέρει τὴν ἱστορίαν αὐτήν, ὁμολογεῖ ὅμως ὅτι ἡ μόνη του πηγὴ ἦσαν παλαιαί τινες «μπαλάνται». Κατὰ τὸν Ἄντερσον καὶ τὸν συγγραφέα τοῦ ἔργου «Multa paucis» ὁ Ἐντουῒν ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Ἄθελσταν. Οἱ νεώτεροι ὅμως Τέκτ.·. ἀρχαιοδίφαι βεβαιοῦν ὅτι καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ Ἐντουῒν εἶναι ἀνύπαρκτον πρόσωπον, καθ' ὅσον ὁ Ἄθελσταν οὔτε ἀδελφὸν οὔτε υἱὸν εἶχε μὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα.

Ὁ Γούντφορντ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ βιβλίον του «Ἀρχαῖα Καθήκοντα τοῦ Βρεττανικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.» φρονεῖ ὅτι «ἡ παράδοσις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἐντουῒν βασιλέα τῆς Νορθουμπρίας (εἰς τὴν «Historia Ecclesiastica» ἀναφέρεται ὡς Ἐντουῒν τῆς Νορθουμπρίας) ὅστις κατὰ τὸ 627 κατεσκεύασε ξυλίνην ἐκκλησίαν καὶ κατόπιν ἤρχισε τὴν ἀνοικοδόμησιν λιθίνου ναοῦ ἐν Ὑόρκῃ».

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ μῦθος τοῦ Ἐντουῒν ὡς «τοῦ πρώτου θεωρητικοῦ Τέκτονος» παρεκίνησε πολλοὺς ἀκρίτους νὰ ἱδρύσουν τὴν τελείως ἀναληθῆ καὶ ἀστήρικτον θεωρίαν «καθ' ἣν ἡ πρώτη Μεγ.·. Στοὰ τῆς Ἀγγλίας συνῆλθε τῷ 926 ἐν Γιόρκ». Ἡ «*παράδοσις τῆς Γιόρκ*» ἔπαιξεν ὡς ἐκ τούτου ἐπὶ μακρὸν μέγαν ρόλον εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν ἱστορικὴν ἔρευναν, παρήχθησαν δὲ καὶ μερικὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα κατόπιν ἀπεδείχθησαν ὡς σκόπιμοι παραποιήσεις (βλ. *Γιόρκ, Γιόρκ, ἔγγραφον τῆς, καὶ Γιόρκ παράδοσις*).

Ἐν τούτῳ νίκα! Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶδεν ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος εἰς τὸν οὐρανόν, πολεμῶν τῷ 312 τὸν Μαξέντιον, παρέλαβεν ὡς ρητόν του καὶ τὸ ἀμερικανικὸν Ναϊτικὸν Τάγμα εἰς τὴν λατινικὴν (In hoc signo vinces).

Ἔντρες. *Φραγκῖσκος Κάρολος.* (F. C. Entres). Γερ-

μανὸς συγγραφεὺς καὶ δημοσιογράφος, * 1878. Γενόμενος Τέκτων τῷ 1920 ἐν Μονάχῳ, ἐγένετο μέλος πολλῶν ξένων Στοῶν. Ἔγραψεν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Von einem Br. Meister» (=Ὑπό τινος Διδ.·. Ἀδ.·.) δύο Ἐλευθεροτεκ.·. ἔργα «τὸ μυστικὸν τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος» καὶ «ἡ συμβολικὴ τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος». Εἰς τὸ περιοδικὸν «Die Leuchte», τοῦ ὁποίου ἦτο συντάκτης μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ῥακχόρστ, ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῶν διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν λαῶν προσπαθειῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ (Βιβλ. 7).

Ἑνώσεις ἐπαγγελματικῶν ὁμάδων εἰς Στοάς. Εἰς τὰς Στοὰς τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης ἀποκρούεται ἡ ἵδρυσις Στοῶν, ἀποτελουμένων μόνον ἀπὸ μέλη ἔχοντα τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα, καὶ τοῦτο διότι φρονοῦν, ὅτι ἀκριβῶς ἡ ἐν Στ.·. συνεργασία ἀνθρώπων διαφόρων ἐπαγγελμάτων δύναται νὰ φέρῃ εἰς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τῶν Στοῶν. Τοὐναντίον εἰς τὸν Ἀγγλοσαξωνικὸν Τεκτονισμὸν ἀρέσκονται νὰ ἱδρύουν Στοὰς μὲ ἀνθρώπους τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος. Ὑπάρχουν ὡς ἐκ τούτου Στοαὶ ἰατρῶν, δικηγόρων, ἀστυνομικῶν, πυροσβεστῶν, δερματεμπόρων, χημικῶν. Τὸ τοιοῦτον εἶναι εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας κατὰ τοσοῦτον εὐκολώτερον, καθόσον ἕκαστος Τέκτων ἀνήκει συνήθως εἰς περισσοτέρας τῆς μιᾶς Στοὰς καὶ ὡς ἐκ τούτου δύναται νὰ ἐξέρχηται ἀπὸ τὴν ἐπαγγελματικήν του Στοὰν καὶ νὰ κατατάσσηται εἰς ἄλλην, ὁπόταν θέλει. Μία ἰδιότροπος Στοὰ αὐτοῦ τοῦ εἴδους εἶναι ἡ Στ.·. «Ῥάδιον» τοῦ Λονδίνου. Τὰ μέλη της εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χημικοί, ἀσχολούμενοι μὲ τὰ ἀκτινενεργὰ χημικὰ στοιχεῖα. Τούτου ἕνεκα ὁ Σεβ.·. τῆς Στ.·. ταύτης φέρει μίαν περιλαίμιον ἅλυσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγκλείονται μικρὰ ποσὰ ραδίου.

Ἐν Ἑλλάδι μία μόνον ἐπαγγελματικὴ Στοὰ ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις, ἡ Στ.·. «Θέμις», ἀποτελουμένη ἀπὸ δικηγόρους καὶ νομικοὺς ἥτις ὅμως διελύθη πρὸ τοῦ β'. παγκοσμίου πολέμου.

Ἑνώσεως *γερμανικαὶ προσπάθειαι.*—Ἀποτέλεσμα τῆς ἐκ διαφόρων μικρῶν κρατῶν συνθέσεως τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ λαβυρίνθου, τὸν ὁποῖον ἐγέννησαν τὰ διάφορα Τεκτονικὰ συστήματα, ἦτο—πρὸ τῆς ἀνόδου τοῦ Χίτλερ εἰς τὴν ἀρχὴν—τὸ φαινόμενον τοῦ καταμερισμοῦ τοῦ Γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἀποτελουμένου—πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Χίτλερ τελείας διαλύσεώς του—ἐξ 9 ἀνεγνωρισμένων Μεγ.·. Στοῶν καὶ δύο ἑτέρων μὴ ἀναγνωριζομένων ὑπὸ τῶν ἄλλων. Πρὸς συνένωσιν ὅλων αὐτῶν τῶν κατατεμαχισμένων Ἐλευθεροτεκτονικῶν δυνάμεων τῆς Γερμανίας εἰς ἓν ἑνιαῖον σῶμα, κατεβλήθησαν ὑπὸ διαφόρων Ἐλευθεροτεκτόνων πολλαὶ προσπάθειαι κατὰ διαφόρους ἐποχάς, αἱ ὁποῖαι ὅμως παρέμειναν ἄκαρποι. Καὶ τούτου ἕνεκα εὐκολωτέρα ἀπέβη διὰ τὸν Χίτλερ ἡ τελεία διάλυσις καὶ κατάπνιξις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ. (Βλ. καὶ λέξ. *Γερμανία*.

Ἕνωσις. Χαρακτὴρ ἢ κατάστασις δύο ἢ περισσοτέρων διαφόρων ὄντων ἀποτελούντων ὑπό τινα ἔποψιν ἑνιαῖον σύνολον.

Ὁ Τεκτονισμὸς εἶναι μία ἕνωσις ἀνθρώπων, περιλαμβάνουσα εἰς τοὺς κόλπους της ἄτομα, εὑρισκόμενα εἰς σταθερῶς προοδευτικὴν πνευματικὴν ἐξέλιξιν, τείνοντα δ' εἰς τὴν ἰδανικὴν ἀνθρωπίνην τελειοποίησιν μὲ τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τῆς βαθμιαίας θεραπείας ἀπὸ οἱασδήποτε ἠθικῆς νοσηρότητος τόσον ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἀποτελούντων τὴν ἕνωσιν μελῶν ὅσον καὶ τῆς ὅλης κοινωνίας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῆς ἐπ' αὐτῆς ἐπιδράσεως τῶν Τεκτόνων.

Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὰ ἀνωτέρω ὁ Τεκτονισμός, προσπαθεῖ μὲ τὰς διδασκαλίας του, ὅπως φέρῃ τὰ μέλη του εἰς κατάστασιν ἑνώσεως πραγματικῆς, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἀποτελῇ τὸν κύριον καὶ ζωτικὸν δεσμὸν τοῦ Ἐλευθεροτ.·. Τάγματος.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐν τῇ γενικῇ του μορφῇ καὶ πέραν τῶν Δογμάτων καὶ τῶν βαθμῶν του δὲν εἶναι ὠργανωμένον ἵδρυμα, χωριζόμενον εἰς Στοάς, Περιστύλια ἢ Κονκλάβια, ἀλλ' εἶναι μία καὶ μόνη Στοὰ Ἀδελφοσύνης, ἡ στέγη τῆς ὁποίας κεῖται πράγματι εἰς τὸν οὐρανόν, τὰ θεμέλιά της πέραν τοῦ τάφου καὶ οἱ τοῖχοι της ἐκτείνονται μέχρι τῶν ἄκρων τῶν τεσσάρων σημείων τοῦ ὁρίζοντος, ὅπως τονίζει χαρακτηριστικῶς ὁ A. Waite, ὅστις καὶ συνεχίζει ὡς ἑξῆς:

«Δὲν ὑπάρχουν ξένοι μεταξύ μας· μοιραζόμεθα κοινὴν γνῶσιν· ὁμιλοῦμεν κοινὴν γλῶσσαν· ὁ μεταξύ μας δεσμὸς εἶναι ἡ ἐλευθερία ἑνὸς πνευματικοῦ ἄστεος ἐν τῷ ὁποίῳ ὅλοι εἶναι συγγενεῖς. Τὸ σημαντικώτερον χαρακτηριστικὸν τοῦ Τεκτ.·. εἶναι ἡ μυστικὴ ζωή, διὰ τῆς ὁποίας συνενούμεθα ὅλοι ἀδιακρίτως φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ ἐθνότητος».

Ἕνωσις. 1) Στοά, ἱδρυθεῖσα τῷ 1810 ἐν Λευκάδι ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας. Ὁ τίτλος της ἦτο: «La Rév.·. L.·. Union à l'Orient de Ste Maure 1810» (Βλ. καὶ *Ἑλλάς*).

2) Συμβολικὴ Στ.·. ἱδρυθεῖσα τῷ 1901 ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀρ. 28. Σήμερον εὑρίσκεται ἐν ὕπνῳ. (Βλ. καὶ *Ἑλλάς*).

Ἕνωσις Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων. (Verein deutscher Freimaurer ἢ V. d. F.). Σύνδεσμος Ἐλευθεροτεκτ.·. Γερμανῶν, ὀργανωθεὶς ἐν Πότσδαμ τὴν 19ην Μαΐου 1861. Σκοπός του ἦτο ἡ καλλιέργεια τῆς Τεκτ.·. ἐπιστήμης, ἡ εὐημερία τοῦ Τάγ.·. καὶ ἡ στενοτέρα ἕνωσις τῶν μελῶν μὲ τοὺς δεσμοὺς ἀδ.·. ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως. Εἰς τὴν Ἕνωσιν ταύτην ἀνῆκον, μέχρι τῆς διαλύσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὑπὸ τοῦ Χίτλερ, περὶ τὰς 21 χιλιάδας Τεκτόνων Γερμανῶν.

Ἕνωσις, *Διεθνὴς Τεκτονική*—. (Association Maçonnique Internationale ἢ A. M. I.). Διεθνὴς Τεκτονικὴ ἕνωσις συμβολικῶν Μεγ.·. Στοῶν καὶ Μεγ.·. Ἀνατολῶν, ἑδρεύουσα ἐν Γενεύῃ, καὶ διαδεχθεῖσα τὸ πρὸ αὐτῆς ὑφιστάμενον ***«Διεθνὲς γραφεῖον Τεκτονικῶν σχέσεων» (βλ. λ.)***. Ἡ ἵδρυσις τῆς A. M. I. ἀπεφασίσθη κατὰ τὸ διεθνὲς Τεκτονικὸν συνέδριον τὸ συγκληθὲν ἐν Γενεύῃ ἀπὸ τῆς 19ης μέχρι τῆς 23ης Ὀκτωβρίου 1921. Ἤδη πρὸ τῆς συγκλήσεως τοῦ συνεδρίου τούτου εἶχον προηγηθῆ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου ἐνέργειαι τοῦ Ὀλλανδικοῦ Τεκτονισμοῦ, ὅπως οἱ Ἐλευθεροτεκτονισμοὶ τῶν χωρῶν, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀπομείνει οὐδέτεραι, προπαρασκευάσουν μίαν τοιαύτην συνένωσιν διεθνῆ, ἀκριβῶς μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου.

Κατὰ τὸ συνέδριον τοῦ 1921 τῆς Γενεύης συμμετέσχον ἀντιπρόσωποι τῶν ἑπομένων Μεγ.·. Στοῶν καὶ Μεγ.·. Ἀνατολῶν: Νέας Ὑόρκης, Βιέννης, Βελγίου, Βουλγαρίας, Ἰσπανίας (Μεγ.·. Στ.·.), Γαλλίας (Μεγ.·. Στ.·. καὶ Μεγ.·. Ἀνατ.·.), Ἰταλίας (Μεγ.·. Ἀνατ.·.), Κάτω Χωρῶν, Πορτογαλλίας, Τουρκίας, Ἑλβετίας. Ἐπίσης ἐγένετο δεκτὸς—κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Συνεδρίου—καὶ εἷς πληρεξούσιος τοῦ ***«Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Συνδέσμου τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἡλίου» (βλ. λ.)***. Πρόεδρος ἦτο ὁ Ἑλβετὸς Μέγ.·. Διδ.·. Καθηγ. J. Reverchon. Εἰς ἓξ συνεδριάσεις συνεζητήθησαν αἱ βάσεις τῆς μελλούσης νὰ ἱδρυθῇ ἑνώσεως καὶ διεγράφησαν αἱ ἀρχαὶ καὶ οἱ κανονισμοί της. Ἱδρυτικὰ μέλη ἐγένοντο αἱ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαι Τεκτον.·. Δυνάμεις, πλὴν τῶν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ Ὀλλανδίας, αἱ ὁποῖαι εἰσῆλθον ὁριστικῶς εἰς τὴν Ἕνωσιν κατόπιν ἐγκριτικῶν σχετικῶν ἀποφάσεων τῶν Γενικῶν Συνελεύσεών των. Αἱ γενόμεναι δεκταὶ γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς A. M. I. ἠγγυῶντο εἰς ἕκαστον τῶν μελῶν της τὴν κυριαρχίαν καὶ τὴν αὐτεξούσιον δικαιοδοσίαν του ἐπὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τῆς χώρας του, τὴν διατήρησιν τοῦ ἰδιάζοντος ἑνὶ ἑκάστῳ χαρακτῆρος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τὴν ἐλευθερίαν χρησιμοποιήσεως τυπικῶν καὶ δόγματος, ὑπεγράμμιζον δὲ τὴν ἰδέαν τῆς ἀδελ-

φοσύνης ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐχαρακτήριζον ὡς θέμα μὲν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας, τὴν καλλιέργειαν τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς ἀλληλεγγύης, ὡς πεδίον δ' ἐργασίας τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀνύψωσίν της.

Ὡς θεμελιώδεις ἀρχαὶ ἐτέθησαν ἡ ἀνοχή, ἡ ἐκτίμησις τῆς ἀξίας παντὸς ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως. Τέλος ὡς καθῆκον διεκηρύχθη ἡ φροντίς, ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συμπεριληφθοῦν εἰς τὸν ἀδελφικὸν σύνδεσμον, τὸν περὶ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν περιελισσόμενον. Ἡ σχετικὴ προκήρυξις τελειώνει μὲ τὰς λέξεις: «Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ τὴν ἐργασίαν ὡς ἓν τῶν θεμελιωδεστάτων καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου, τιμᾷ ἐξ ἴσου τὴν ὑλικὴν διὰ τῶν χειρῶν ὡς καὶ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν· ἀποτελεῖ ἕνωσιν τιμίων, ἐλευθέρων καὶ ἐξεχόντων ἀνδρῶν οἱ ὁποῖοι, ἡνωμένοι διὰ τῶν αἰσθημάτων τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Ἰσότητος καὶ τῆς Ἀδελφοσύνης, ἐργάζονται ἕκαστος καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀπὸ κοινοῦ διὰ τὴν κοινωνικὴν πρόοδον». Οἱ πρῶτοι κανονισμοὶ προβλέπουν ὡς ὄργανα τῆς Α. Μ. Ι., τὸ ἀνὰ τριετίαν γινόμενον διεθνὲς τεκτονικὸν συνέδριον πενταμελῆ συμβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν (Comité Consultatif) καὶ ἓν γραφεῖον γραμματείας (Μεγ.·. Γραμματεία, Grande Chancellerie) ἑδρεῦον ἐν Γενεύῃ. Τὴν πρώτην συμβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν ἀπετέλεσαν οἱ Μεγ.·. Διδ.·. Νέας Ὑόρκης, Ἑλβετίας, Γαλλίας (Μεγ.·. Ἀνατολή), Βελγίου καὶ Κάτω Χωρῶν, πρῶτος δὲ Καγκελλάριος ἐγένετο ὁ κρατικὸς Σύμβουλος Ἐδουάρδος ***Καρτιὲ—Λὰ—Τὰντ*** (βλ. λ.), ὁ ὁποῖος ἦτο μέχρι τότε διευθυντὴς τοῦ «Διεθνοῦς γραφείου Τεκτονικῶν σχέσεων». Ἡ διεύθυνσις τῶν ἐργασιῶν τῆς Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἀνετέθη διὰ τὴν πρώτην περίοδον εἰς τὸν Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Ἄλπινα». Τὸ μέχρι τότε λειτουργοῦν «Διεθνὲς γραφεῖον Τεκτονικῶν σχέσεων» κατέστη ὄργανον τῆς νέας Ἑνώσεως. Τῇ ὑποκινήσει τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βιέννης ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ ἐνέργειά τις ὑπὲρ τοῦ ἐν καταδιώξει εὑρισκομένου Οὐγγρικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τῇ προτάσει δὲ τοῦ Haeberlin (ἐκ Ζυρίχης) ἀπεφασίσθη, ὅπως γίνουν τὰ κατάλληλα διαβήματα διὰ τοὺς κρατουμένους ἀκόμη τότε ἐν Ρωσσίᾳ αἰχμαλώτους πολέμου. Αἴτησις τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας, ὅπως ἐπιτραπῇ καὶ εἰς κανονικὰς Τεκτονικὰς Δυνάμεις, δεχομένας ὡς μέλη των καὶ γυναῖκας, νὰ γίνουν μέλη τῆς Α. Μ. Ι., ἀπερρίφθη ὡς εὑρισκομένη εἰς πλήρη ἀντίθεσιν πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἡ ὑπὲρ τοῦ Οὐγγρικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐπέμβασις ἐγένετο ἐν Βουδαπέστῃ ὑπὸ τοῦ Ἐλβετοῦ Μεγ.·. Διδ.·. Reverchon καὶ τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης Ossian Lang κατὰ τὸ ἔτος 1922. Οἱ δύο ἐντεταλμένοι τῆς Α.Μ.Ι. ἐτέθησαν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν φὸν Rakovzky (υἱὸν ἑνὸς οὐγγρου πρώην Μεγ.·. Διδασκάλου) διὰ τοῦ Οὔγγρου ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν βαρώνου Bauffy. Ἐγένοντο ἐπίσης καὶ περαιτέρω διαπραγματεύσεις μὲ τὸν κ. von Kania καὶ τὸν Klebesberg, δὲν κατέστη ὅμως δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ θετικόν τι ἀποτέλεσμα.

Τῷ 1923 ἐγένετο πάλιν ἐν Γενεύῃ τὸ δεύτερον—ἔκτακτον—συνέδριον τῆς Α.Μ.Ι. Κατ' αὐτὸ διεξήχθησαν ζωηραὶ συζητήσεις περὶ τῆς κανονικότητος τοῦ «Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Συνδέσμου τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἡλίου», αἰτοῦντος νὰ γίνῃ μέλος τῆς Α.Μ.Ι. Τὸ θέμα ἀνεβλήθη διὰ τὸ προσεχὲς συνέδριον τῇ ἑκουσίᾳ ὑποχωρήσει καὶ τοῦ Συνδέσμου τούτου, διὰ νὰ δοθῇ εἰς αὐτὸν ὁ καιρὸς καὶ ἡ εὐκαιρία νὰ τακτοποιήσῃ ἐν τῷ μεταξὺ τὸ ζήτημα τῆς κανονικότητός του. Περαιτέρω ἀπεφασίσθη, ὅπως μὴ ζητοῦνται ἀπὸ Τεκτονικὰς Δυνάμεις, ὑποβαλλούσας αἴτησιν ὅπως γίνουν μέλη τῆς Α.Μ.Ι., διασαφήσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐζητήθησαν ἤδη καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα μέλη τῆς Α.Μ.Ι. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐλήφθη, καθόσον κατὰ τὸ 1921 διετυπώθη ἡ Βελγικὴ ἀξίωσις, ὅπως ἐν ᾗ περιπτώσει Γερμανικὴ Μεγ.·. Στ.·. ὑποβάλῃ ὑποψηφιότητα μέλους τῆς Α.Μ.Ι., ζητηθοῦν παρ' αὐτῆς διασαφήσεις τινές, σχετικαὶ πρός τινα συμβάντα τοῦ παγκοσμίου πολέμου. Ὡς νέα μέλη ἐγένοντο δεκταὶ αἱ Μεγ.·. Ἀν.·. ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος, Βενεζουέλας, Κολομβίας (Baranquilla καὶ Carthagena), Φιλιππίνων, Πόρτο Ρίκο καὶ Κουσκατλὰν (Σὰν Σαλβαντώρ). Διεβιβάσθη τέλος εἰς τὴν Οὐγγρ. Κυβ. ἀπόφασις τοῦ συνεδρίου σχετικὴ μὲ τὴν συνεχιζομένην παρακώλυσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐν Οὐγγαρίᾳ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους τοῦ 1924 ἡ Μεγ.·. Στοὰ τῆς Νέας Ὑόρκης, ἡ ὁποία κατέβαλλεν ἐτησίως ὡς εἰσφορὰν μέλους τῆς Α.Μ.Ι. 1.000 δολλάρια, παρῃτήθη ἀπὸ μέλος τῆς Α.Μ.Ι. μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι δὲν δύναται νὰ εἶναι μέλος διεθνοῦς Τεκτονικῆς Ἑνώσεως, ἐχούσης ὡς μέλη της Τεκτον.·. Δυνάμεις, μὴ δεχομένας καὶ μὴ τηρούσας τὰς *«Ἀρχαίας Θεμελιώδεις Διατάξεις»* (βλ. λ.). Τὸ ἐν Βρυξέλλαις συνελθὸν κατὰ φθινόπωρον τοῦ 1924 συνέδριον ἐδέχθη ὡς νέα μέλη τῇ Α.Μ.Ι. τὰς Μεγάλας Στ.·. τοῦ Ἐκουαδὸρ (Ἰσημερινοῦ), Γουατεμάλας, Περοῦ καὶ Ἀϊτῆς. Ὁ «Ἐλευθεροτεκτονικὸς Σύνδεσμος τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἡλίου» διεκήρυξεν, ὅτι δὲν θέλει νὰ ὑπαχθῇ πλέον εἰς περαιτέρω ἐξέτασιν τῆς κανονικότητός του καὶ ἐζήτησεν, ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῶν Γάλλων ἀντιπροσώπων, δικαιωματικῶς νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Α.Μ.Ι. Τὸ ζήτημα μετὰ συζήτησιν ἀνεβλήθη καὶ πάλιν. Τὸ συνέδριον ἐξέδωκε διαμαρτυρίαν κατὰ τῶν παραβιάσεων τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν καὶ ἰδίᾳ κατὰ τῶν ἐν Γεωργίᾳ γενομένων σφαγῶν. Ἀπόφασις τοῦ συνεδρίου ἐχαιρέτησε τὰς ἐπιτυχίας, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν ἡ συνέλευσις τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα ὅτι αἱ ἐν τῇ συνελεύσει ταύτῃ διατυπωθεῖσαι θεμελιώδεις ἀρχαὶ θὰ ἔπρεπε νὰ καταστῶσι κοινὸν κτῆμα ὅλων τῶν Ἐθνῶν, παρεκίνει δ' ἐν τέλει ὅλους τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας, ὅπως ὑποστηρίξουν τὰς προσπαθείας τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης. Ζωηρὰ ἀνταλλαγὴ σκέψεων ἐγένετο ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς Τεκτονικῆς κανονικότητος καὶ ἐδαφικότητος.

Τῷ 1925 ἐνένετο πάλιν ἐν Γενεύῃ ἔκτακτον συνέδριον τῆς Α.Μ.Ι.

Ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ ἀποθανόντος Μεγ.·. Καγκελλαρίου Καρτιὲ—Λὰ—Τὰντ ἐξελέγησαν ὡς μέγας μὲν Καγκελ.·. ὁ Reverchon καὶ ὡς διοικητικὸς γραμματεὺς ὁ ἐν τῷ μεταξὺ ἐκτελῶν χρέη προσωρινοῦ Καγκελ.·. Βέλγος Max Gottschalk. Συνεζητήθησαν κατόπιν τὰ ζητήματα τοῦ «Ἀνατέλλοντος Ἡλίου» καὶ τῆς κανονικότητος τῆς Μεγ.·. Ἐθνικῆς Στοᾶς τῆς Ρουμανίας. Ἐπειδὴ ὅμως—παρὰ τὰς ἐπιμόνους ἀντιρρήσεις καὶ προσπαθείας τῶν Ὀλλανδῶν ἀντιπροσώπων—ἀνεβλήθη καὶ πάλιν ἡ λῆψις ἀποφάσεων, οἱ Ὀλλανδοὶ ἀντιπρόσωποι ἀπεχώρησαν τοῦ Συνεδρίου. Τοῦτο ἠσχολήθη κατόπιν μὲ τὸν καθορισμὸν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς ***κανονικότητος*** (βλ. λ.) καὶ τῆς ***ἐδαφικότητος*** (βλ. λ.) καὶ ἤκουσε θεμελιώδη ἀνάπτυξιν τοῦ ἐκ Λιέγης Σεβ.·. J. Lempereur τοῦ θέματος περὶ τῶν «Ἀρχαίων θεμελιωδῶν διατάξεων».

Τῷ 1926 ἐγένετο τὸ ἐν Βελιγραδίῳ τεκτονικὸν Συνέδριον τῆς Α. Μ. Ι.—προσκλήσει τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γιουγκοσλαβίας — κατὰ τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη ἡ ὑπὸ 31 Μεγ.·. Τεκτ.·. Δυνάμεων ὑπογραφεῖσα Ἐλευθεροτεκτ.·. διακήρυξις ὑπὲρ τῆς εἰρήνης (***βλ. Βελιγραδίου διακήρυξις.***) Κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1927 ἀπέθανεν ὁ Μεγ.·. Καγκελ.·. Reverchon.

Τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὸν κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1927 συνέδριον ἐξέλεξεν ὡς Μέγ.·. Καγκελ.·. τὸν ἐκ Γενεύης Ἰω. Μοσσά. Κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο—αἰτήσει καὶ ὑποστηρίξει τοῦ ἐκ νέου ἐπανελθόντος εἰς τοὺς κόλπους τῆς Α. Μ. Ι. Ὀλλανδικοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.—ἐγένετο δεκτὴ διὰ ψήφων 16 κατὰ 2 (Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας καὶ Λουξεμβούργου) ἡ ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν ἀντιπροσώπων διατυπωθεῖσα ἀξίωσις, ὅπως ἡ Α. Μ. Ι. ἀναγνωρίσῃ τὸ Σύμβολον τῆς Ὑψί-

στης ἰδεώδους δυνάμεως καὶ ἀρχῆς, δηλ. τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. ὡς βάσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, χωρὶς—ἐννοεῖται—νὰ ὑποχρεωθοῦν, τὰ καθ' ἕκαστα μέλη της νὰ ἀναγράψουν τὸ Σύμβολον τοῦτο εἰς τοὺς ἰδίους των κανονισμούς. Περαιτέρω ἀπεφασίσθη ἡ κανονικὴ ἔκδοσις ἐτησίας ἐπετηρίδος (Annuaire). Ἐπίσης κατὰ τὸ συνέδριον ἐκανονίσθη τὸ ζήτημα τῆς *ἐδαφικότητος* (βλ. λ. ὡς καὶ τὴν λ. *δικαιοδοσία Μεγ.·. Στ.·.)*, ὑπογραφείσης καὶ σχετικῆς ἐκ 5 ἄρθρων ἀποτελουμένης, συμβάσεως. Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1927, δύο δηλαδὴ ἡμέρας μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ συνεδρίου, τὸ Διευθυντήριον τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῶν Κάτω Χωρῶν ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς Α. Μ. Ι., καθόσον ἡ σχετικὴ πρότασίς του περὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ Συμβόλου τοῦ Μεγ.·. Ἀρχ.·. τοῦ Σύμ.·. ἐψηφίσθη μὲν διὰ πλειοψηφίας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ παμψηφεί, κατὰ τρόπον δηλ. ἀποκλείοντα πᾶσαν σχετικὴν ἀμφιβολίαν.

Ἀπὸ τῆς 25ης μέχρι τῆς 30ῆς Σεπτεμβρίου 1930 συνῆλθε τὸ τακτικὸν συνέδριον τῆς Α. Μ. Ι. ἐν Βρυξέλλαις. Κατ' αὐτὸ ἐγένοντο δεκτὰ ὡς νέα μέλη ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Βραζιλίας, ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Κούβας, ἡ Μεγ.·. Στ.·. «Oriental Penninsular» τῆς Πολιτείας Merida τοῦ Μεξικοῦ, καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. «del Pacifico» τῆς Guaymas τῆς πολιτείας Sonora τοῦ Μεξικοῦ. Ἐκτὸς τῆς Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἱδρύθη καὶ ἡ ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπή, ἀποτελεσθεῖσα διὰ τὴν πρώτην διετίαν ἐκ τῶν Μεγ.·. Τεκτ.·. Δυνάμεων τοῦ Βελγίου, τῆς Βιέννης, τῆς Ἱσπανίας (Μεγ.·. Ἀνατ.·.), Γαλλίας (Μεγ.·. Στ.·.), Πόρτο-Ρίκο (Μεγ.·. Στ.·.), Ἑλβετίας καὶ Γιουγκοσλαβίας. Εἰς τὰς ἀντιπροσωπείας τῆς Βιέννης καὶ Γιουγκοσλαβίας προσηρτήθησαν ὡς πρόσθετα μέλη τῆς Διοικ. Ἐπιτροπῆς ἀντιστοίχως ἀνὰ εἷς ἀντιπρόσωπος τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Τσεχοσλοβακίας. Διαφοραὶ ἐδαφικότητος μεταξὺ τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἱσπανίας καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Πόρτο-Ρίκο ἐκανονίσθησαν διὰ διαιτησίας. Τελικῶς ἀπεφασίσθη ὅπως τὰ συνέδρια συνέρχωνται ἀνὰ διετίαν.

Τὸ συνέδριον τοῦ 1932 συνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὰς 5—10 Σεπτεμβρίου. Ὡς νέα μέλη ἐγένοντο δεκτά: ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Χονδούρας, ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βολιβίας καὶ ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἀργεντινῆς. Διὰ τὴν δευτέραν διετίαν ἡ Διοικ. Ἐπιτροπὴ κατηρτίσθη ἐκ τῶν Μεγ.·. Τεκτον.·. Δυνάμεων τῆς Τουρκίας, Γαλλίας, Βελγίου, Ἱσπανίας, Αὐστρίας, Γιουγκοσλαβίας, Ἑλλάδος, Κεντρικῆς Ἀμερικῆς καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς. Ὡς πρόσθετα δὲ μέλη προσηρτήθησαν αἱ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πολωνίας, Βουλγαρίας καὶ Τσεχοσλοβακίας. Κατὰ τὸ Συνέδριον τοῦτο ἐψηφίσθησαν α') κανονισμὸς περὶ τῶν μεταξὺ τῶν Τεκτον.·. Δυνάμεων διαιτησιῶν· β') κανονισμὸς καταχωρήσεως τῶν μεταξὺ Τεκτ.·. Δυνάμεων συναπτομένων συνθηκῶν· γ') διεθνὴς Τεκτονικὸς τηλεγραφικὸς κῶδιξ καὶ ἐξεφράσθησαν εὐχαὶ σχετικαὶ μὲ τὰ ζητήματα τῆς ἱδρύσεως «Σώματος Ὁμήρων Φιλίας» καὶ τῆς δράσεως τῆς Α. Μ. Ι. ὡς ἠθικῆς δυνάμεως. Ἐπίσης διὰ τροποποιήσεως τῶν σχετικῶν ἄρθρων τῶν κανονισμῶν τῆς Α. Μ. Ι. διηυκολύνθη ἡ ἀναγνώρισις αὐτῆς ὡς νομικοῦ προσώπου ἐν Ἑλβετίᾳ (Βλ. πλείονα εἰς βιβλ. 36, τόμ. Α', σελ. 165—177).

Τὸ ἔτος 1934 (7—9 Σεπτεμβρίου) συνῆλθε τὸ Συνέδριον τῆς Α. Μ. Ι. ἐν Λουξεμβούργῳ.

Κατ' αὐτὸ συνεζητήθη τὸ θέμα «ποῖα μέτρα πρέπει νὰ ληφθῶσι πρὸς ἀναζωογόνησιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ». Αἱ ληφθεῖσαι ἀποφάσεις ἀφεώρων μέτρα ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἀμύνης ὡς μέτρα διεθνοῦς ἀλληλεγγύης. Εὐχὴ ἐξεφράσθη ὅπως ὅλαι αἱ κανονικαὶ Τεκτον.·. Δυνάμεις ἑνωθῶσι κατὰ τῶν κοινῶν των ἀντιπάλων καὶ ὀργανώσωσι ἐντὸς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος, ἀδιακρίτως δόγματος ἢ κατευθύνσεων, ἓν διεθνὲς συνέδριον, ἔχον μοναδικὸν ἀντικείμενον τὴν «ἄμυναν τοῦ Τάγματος».

Ἐπίσης ἐψηφίσθη καὶ κανονισμός, ἀφορῶν τὴν μεταβίβασιν τῶν ἐξουσιῶν ἢ τῆς δικαιοδοσίας μιᾶς Τεκτον.·. Μεγ.·. Δυνάμεως, ἡ ὁποία διαλύεται ἢ ἐκδιώκεται ὑπὸ τῶν ἀρχῶν χώρας τινός. (Βλ. πλείονα σχετικῶς πρὸς τὰς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου τούτου εἰς βιβλ. 35, τόμ. Γ', σελ. 293—302). Ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Ἑλλάδος ἐξελέγη καὶ διὰ δευτέραν διετίαν ὡς τακτικὸν μέλος τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τῆς Α. Μ. Ι. μὲ πρόσθετον παρ' αὐτῇ μέλος τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βουλγαρίας.

Τέλος τῷ 1935 (28-31 Αὐγούστου) τὸ Συνέδριον συνῆλθεν ἐν Πράγᾳ. Εἰς αὐτὸ μετέσχον 18 Τεκτ.·. Δυνάμεις ἀντιπροσωπεύουσαι 17 ἔθνη τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, ἀπουσίασαν δὲ διὰ γνωστοὺς λόγους αἱ ἀντιπροσωπεῖαι τοῦ Ἱσπανικοῦ, τοῦ Τουρκικοῦ καὶ τοῦ Πορτογαλικοῦ Τεκτονισμοῦ. Κατ' αὐτὸ ἐπετεύχθη ἡ προσαρμογὴ τῶν κειμένων τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Α. Μ. Ι. πρὸς τοὺς διεθνεῖς Τεκτ.·. κανονισμοὺς καὶ ἀπεφασίσθη ἡ βαθμιαία ταξιθέτησις τοῦ ποικίλου αὐτοῦ ὑλικοῦ οὕτως ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ ν' ἀποτελεσθῇ εἰς πραγματικὸς Κῶδιξ Τεκτ.·. Δικαίου. Τὸ Συνέδριον ἐξήτασε κατόπιν διάφορα σοβαρώτατα θέματα καὶ ἐν τέλει ἐξέδωκε νέαν καὶ πάλιν ἔκκλησιν ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης.

Εἰς τὰς παραμονὰς τῆς ἐκρήξεως τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἡ Α.Μ.Ι. διελύθη, ἔκτοτε δὲ οὐδεμία ἀκόμη ἐγένετο ἐνέργεια διὰ τὴν ἀνασύστασιν αὐτῆς ἢ ἄλλης παραπλησίας ὀργανώσεως ἥτις ν' ἀποτελέσῃ τρόπον τινὰ τὸ ὄργανον μιᾶς παγκοσμίου εἰ δυνατὸν συνεννοήσεως τῶν κατὰ τόπους Τεκτονικῶν Δυνάμεων αἱ ὁποῖαι περιορίζονται νὰ διατηροῦν ἁπλῶς μεταξύ των φιλικὰς σχέσεις.

Ἕνωσις Λευκάδος. Συμβολικὴ Στοὰ ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐν Κερκύρᾳ τότε ἑδρευούσης *«Μεγάλης Ἐθνικῆς Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος»*.

Ἡ Στοὰ αὕτη εἶναι διὰ τοὺς Ἕλληνας ἱστορική, διότι εἰς αὐτὴν ἐμυήθη διερχόμενος διὰ Λευκάδος ὁ Ἐμμ. Ξάνθος, ὁ ἐκ τῶν τριῶν ἱδρυτῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, παρορμηθεὶς ὑπὸ τοῦ Τέκτονος Καραγιάννη. (Βλ. καὶ *Ἑλλάς).*

ἕνωσις μυστική. (Unio Mystica). Ἡ μυστικὴ ἕνωσις μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Παντός, ἡ εἰς πολλὰς θρησκείας συνήθης ὡς ἔθιμον θυσίας, συμβολικὴ ἐνσωμάτωσις τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἄγνωστος εἰς τὸν Ἰωαννιτικὸν Τεκτονισμόν. Τοὐναντίον εὑρίσκεται συμβολικῶς εἰς σύστημα ἀνωτέρων βαθμῶν. Τὴν συμβολικήν ἔκφρασίν της εὑρίσκει μεταξὺ ἄλλων εἰς τὰς *ἀγάπας* (βλ. λ.). Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει ἡ μυστικὴ ἕνωσις εἰς τὸ *Σουηδικὸν* καὶ τὸ *Τσιννενδόρφειον σύστημα* (Βιβλ. 7).

Ἕνωσις σπουδαστῶν τοῦ Vrizmetselaren. (Vereniging van Studeerende Kinderen van Vrizmetselaren ἢ V. S. K. V.). Ὁλλανδικὴ ἕνωσις, ἀπαρτιζομένη ἐκ φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν ἀνωτέρων σχολῶν, υἱῶν καὶ θυγατέρων Ἐλευθεροτεκτόνων.

Καθ' ἕκαστον ἔτος συγκροτοῦνται ὑπὸ τῆς Ἑνώσεως ταύτης διασκέψεις, κατὰ τὰς ὁποίας γίνονται ὁμιλίαι βαρυσήμαντοι, διεπόμεναι ἀπὸ τὴν ἰδέαν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ (Βιβλ. 7)

Ἕνωσις ***Τεκτονικὴ διεθνής, διὰ τὴν κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν.*** (Fédération internationale Maçonnique pour la Société des Nations). Ὀργάνωσις, ἱδρυθεῖσα τῇ παρακινήσει τοῦ Magalhaes *Λιμὰ* ἐν Παρισίοις μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον πρὸς καλλιέργειαν τῆς ἰδέας τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Κύρια μέλη τῆς Ἑνώσεως ὑπῆρξαν ὁ Γάλλος βουλευτὴς Accambray, ὁ Πορτογάλος πρωθυπουργὸς Ἀλφόνσος ντὰ Κόστα, ὁ ἐπίτιμος Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας Βερνάρδος Βέλχωφ, κ. ἄλ.

Ἕνωσις τῶν φίλων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. (Verein der Freunde der Freimaurerei). Ἕνωσις ἱδρυθεῖσα τὴν 19 Ἰουνίου 1918 ἐν Πετρουπόλει ὑπὸ 9 Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ ὁμάδος φίλων τῆς Ἐλευθεροτεκτ... ἰδέας καὶ σκέψεως.

Πρόεδρος ἦτο ὁ Καγγελάριος τοῦ Γενικοῦ Προξενείου τῆς Γερμανίας K. Germann. Ὡς μέλη ἐγίνοντο δεκτοὶ οἱ ἐλεύθεροι καὶ χρηστοήθεις, ὁμιλοῦντες τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν, ἄνδρες. Μὲ τὴν Ἕνωσιν ταύτην συνηνώθη καὶ ὁ ὑπὸ 9 Ἐλευθεροτεκτόνων ἱδρυθεὶς τὴν 24 Ἰουνίου «Σύνδεσμος τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἡλίου ἐν Newastrand» ὁ ὁποῖος ἐδέχετο ὡς μέλη του Τέκτονας μόνον. Ἀμφότερα τὰ σωματεῖα διελύθησαν ἅμα ὡς ἐπεκράτησε τὸ μπολσεβικικὸν καθεστώς.

Ἐνώχ. Ἑβραῖος πατριάρχης ἀπόγονος τοῦ Σήθ, υἱὸς τοῦ Ἰάρεδ, «ἕβδομος ἀπὸ Ἀδάμ», ἀρχηγὸς δηλ. τῆς ἑβδόμης ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἀνθρωπίνης γενεᾶς, πατὴρ τοῦ Μαθουσάλα.

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 622 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, διεκρίθη δὲ διὰ τὸν ἐνάρετον βίον του τόσον ὥστε «εὐηρέστησε δὲ Ἐνὼχ τῷ Θεῷ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Μαθουσάλα διακόσια ἔτη» καὶ «οὐχ εὑρίσκετο ὅτι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός. (Γένεσις Ε' 22-24).

Περὶ τοῦ Ἐνὼχ τούτου ὁ συγγραφεὺς τῆς Σοφίας Σειρὰχ λέγει ὅτι

«μετετέθη ὑπόδειγμα μετανοίας ταῖς γενεαῖς» (μδ' 16).

Πρὸς αὐτὸν τὸν ἰδιάζοντα τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς μετέθηκε τὸν Ἐνὼχ εἰς τοὺς οὐρανούς, συνδέονται πολυάριθμοι ἑρμηνεῖαι καὶ ἀφηγήσεις ἀπαντώμεναι εἰς τάς ἰουδαϊκὰς παραδόσεις.

Ἐξ αὐτοῦ τοῦ θησαυροῦ τῶν περὶ Ἐνὼχ παραδόσεων ἐδημιουργήθησαν διάφοροι ἀνώτεροι βαθμοί, εἰς τούς ὁποίους τονίζεται ὅτι ὁ Ἐνὼχ ἦτο ὁ μόνος ἄνθρωπος, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε τὸ ἀληθές του ὄνομα."Οταν ὁ Ἐνὼχ ἀπέθανε, ἐγκατέλειψε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἰς ὑπόγειον ἀψῖδα, ὅπου καὶ ἀνευρίσκεται μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀληθοῦς λέξεως τῶν Διδασκάλων (Βαθμὸς Β.·. Αψ.·. καὶ 13ᵘ τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δογμ.·., κ.οὔ.κ.).

Ἡ Τεκτονικὴ παράδοσις τῶν ἀνωτέρων Τεκτ.·. βαθμῶν συνδέει τὸν Ἐνὼχ στενῶς καὶ πολλαχῶς μὲ τὴν ἀρχικὴν ἱστορίαν καὶ καταγωγὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ὁ ἐρευνῶν τὴν περὶ Ἐνὼχ παράδοσιν ἀνευρίσκει ἐν αὐτῇ ἀρκετὰ σημεῖα, ἑρμηνεύοντα μέγα μέρος τοῦ μυστικισμοῦ, ὅστις τὸν συνέδεσε μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·.

Καὶ ἐν πρώτοις τὸ ὄνομά του εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν σημαίνει «μυῶ» καὶ «διδάσκω»,ὅπερ κατὰ τὸν Ὄλιβερ δηλοῖ ὅτι οὗτος πρῶτος ἔδωσεν ὁριστικὴν μορφὴν εἰς τὸ δόγμα τῆς μυήσεως, ἐφαρμόσας εἰς τὴν λατρείαν τῆς θεότητος τὴν μελέτην καὶ χρησιμοποίησιν τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης.

Τὰ ἔτη τῆς ἡλικίας τοῦ Ἐνὼχ περιέχουν ἐπίσης μυστηριακὴν σημασίαν, διότι ἀνέρχονται εἰς 365, εἶναι ἀκριβῶς, δηλαδή, ὅσαι καὶ αἱ ἡμέραι ἑνὸς ἔτους, ἤτοι ὁ χρόνος μιᾶς περιστροφῆς τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον. Εἰς ὅλα δὲ τὰ ἀρχαῖα μυστήρια ὁ ἀριθμὸς οὗτος κατέχει σημαντικὴν θέσιν.

Ἀνατολῖται παλαιοὶ συγγραφεῖς περιέχουν πλείστους ὅσους θρύλους περὶ τῶν γνώσεων τοῦ Ἐνὼχ, ὅστις λέγουν, εἶχε διδαχθῆ παρὰ τοῦ Θεοῦ ὅλα τὰ μυστικὰ τῆς σοφίας. Οἱ Βαβυλώνιοι ἐφρόνουν ὅτι ἐγνώριζε κατὰ βάθος τὴν φύσιν τῶν ἀστέρων καὶ διὰ τοῦτο ἀποδίδουν εἰς αὐτὸν τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀστρολογίας.

Τὸ Καββαλιστικὸν βιβλίον τοῦ Ραζιὴλ λέγει ὅτι ὁ Ἐνὼχ ἔλαβε τὰ θεῖα μυστήρια ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ διὰ μέσου τῆς εὐθείας γραμμῆς τῶν πατριαρχῶν.

Οἱ Ἕλληνες χριστιανοὶ ἐξωμοίουν αὐτὸν μὲ τὸν πρῶτον Αἰγύπτιον Ἑρμῆν. Λέγουν περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦτο ὁ πρῶτος διδάξας περὶ οὐρανίων σωμάτων, ὅτι προεῖπε τὸν κατακλυσμὸν καὶ ὅτι ἔκτισε τὰς Πυραμίδας, χαράξας ἐντὸς αὐτῶν εἰκόνας ἐργαλείων καὶ τὰ στοιχεῖα τῶν ἐπιστημῶν ἐκ φόβου μήπως λόγῳ τοῦ κατακλυσμοῦ οἱ ἄνθρωποι ἀπολέσουν τὰς γνώσεις αὐτάς.

Ὁ Ἕλλην συγγραφεὺς Εὐπόλεμος τὸν ἐξωμοιώνει μὲ τὸν Ἄτλαντα καὶ ἀποδίδει εἰς αὐτὸν τὴν ἐφεύρεσιν τῆς ἀστρονομίας.

Ὁ Waite ἐξ ἄλλου εἰς τὰς «Ἀνατολικὰς Ἀρχαιότητάς» του ἀναφέρει ἀπόσπασμα τοῦ Ἰουδαίου συγγραφέως Μπὰρ Ἑμπραίους (Bar Hebreus), βεβαιοῦντος ὅτι ὁ Ἐνὼχ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐφευρέτης τῶν βιβλίων καὶ τῆς γραφῆς: ὅτι ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους τὴν τέχνην νὰ οἰκοδομοῦν πόλεις: ὅτι ἀνεκάλυψε τὴν γνῶσιν τοῦ Ζωδιακοῦ καὶ τὴν πορείαν τῶν πλανητῶν: καὶ ὅτι ἐνεχάραξε τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ διὰ τῆς νηστείας, τῆς προσευχῆς, τῆς ἐλεημοσύνης, τῶν ἀναθηματικῶν θυσιῶν καὶ τῆς δεκάτης: αὐτὸς ἐπίσης,—κατὰ τὸν ἴδιον συγγραφέα—ἐνεκαινίασε τελετὰς πρὸς θυσίας εἰς τὸν ἥλιον καθ' ἑκάστην περίοδον, καθ' ἣν ὁ ἥλιος εἰσέρχεται εἰς ἓν τῶν σημείων τοῦ Ζωδιακοῦ.

Ὁ Ἐνὼχ διῆλθε τὰ ἔτη τῆς εἰρηνικῆς, εὐσεβοῦς καὶ χρησίμου ζωῆς του, μελετῶν τὰς ἐπιστήμας, διδάσκων αὐτὰς εἰς τὰ τέκνα του καὶ τοὺς συγχρόνους του καὶ ἐγκαθιδρύων τὰ δόγματα τῆς μυήσεως, ἕως ὅτου τὰ ἐγκλήματα τῆς ἀνθρωπότητος ἐπληθύνθησαν τόσον ὥστε κατὰ τὴν χαρακτηριστικὴν φράσιν τῶν Ἱερῶν Γραφῶν «...πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας» (Γένεσις ΣΤ' 5).

Τότε ἀκριβῶς, κατά τινα Τεκτονικὴν παράδοσιν, ὁ Ἐνὼχ ἀηδιασμένος ἀπὸ τὴν κακίαν, ἡ ὁποία τὸν περιεστοίχιζε, καὶ ἔντρομος ἐπὶ τῇ σκέψει τῶν ἀναποφεύκτων συνεπειῶν της, ἔφυγεν εἰς τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν μυστικότητα τοῦ ὄρους Μορία, ὅπου καὶ ἀφωσιώθη εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἔκστασιν.

Εἰς τὸ μέρος αὐτο—τὸ καταγιασθὲν καὶ κατόπιν διὰ τῶν θυσιῶν τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Δαυῒδ καὶ τοῦ Σολομῶντος—ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν του ἡ *Σεκινάχ* (βλ. λ.) ἡ Θεία Παρουσία καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὰς ὁδηγίας ἐκείνας, δι' ὧν θὰ διεσώζετο ἡ σοφία τῶν προκατακλυσμιαίων ἀνθρώπων καὶ θὰ μετεδίδετο εἰς τοὺς ἀπογόνους των, ἀφοῦ ὁ κόσμος, ἐξαιρέσει μιᾶς μόνον οἰκογενείας, θὰ κατεστρέφετο διὰ τοῦ κατακλυσμοῦ. Εἰς τὸν Ἐνὼχ ἀπεκαλύφθη οὕτω καὶ ὁ μέλλων κατακλυσμός.

Ἡ Τεκτονικὴ «Παράδοσις τοῦ Ἐνὼχ» ἀναφέρει ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

«Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ὁράματος τούτου ὁ Ἐνὼχ ἔκτισεν ὑπόγειον ναόν, ὃν ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Θεόν. Ὁ υἱός του Μαθουσάλας ἔκτισε τὸν ναόν, καίτοι δὲν ἐγνώριζε τοὺς σκοποὺς τοῦ πατρός του διὰ τὸ κτίριον αὐτό. Ὁ ναὸς αὐτὸς συνίστατο ἀπὸ ἐννέα ἀψῖδας, ὑποβασταζομένας ὑπὸ τόξων καὶ τοποθετημένας καθέτως τὴν μίαν κάτωθεν τῆς ἄλλης, συγκοινωνούσας δὲ δι' ἀνοιγμάτων, ἀφεθέντων εἰς τὸ τόξον μιᾶς ἑκάστης ἐξ αὐτῶν.

Ὁ Ἐνὼχ κατεσκεύασεν ἀκολούθως μίαν τριγωνικὴν ἐκ χρυσοῦ πλάκα, τὴν ὁποίαν ἐκόσμησε διὰ πολυτίμων λίθων καὶ τὴν ἐνετοίχισεν ἐπὶ τριγωνικοῦ ἐπίσης λίθου ἐξ ἀχάτου. Ἐπὶ τῆς χρυσῆς πλακὸς ἐνεχάραξεν εἰς ἀφάτους χαρακτῆρας τὸ ἀληθὲς ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοποθετήσας δὲ τὸ Δέλτα αὐτὸ ἐπὶ κυβικοῦ βάθρου ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, κατέθηκε τὸ ὅλον ἐντὸς τοῦ τελευταίου καὶ βαθυτέρου τῶν τοξων.

Ὅταν ἐπερατώθη ὁ ὑπόγειος οὗτος ναός, ὁ Ἐνὼχ λαβὼν μεγάλον τετραγωνικὸν λίθον φέροντα κρίκον σιδηροῦν εἰς τὸ μέσον, ὅπως εὐκόλως δύναταί τις νὰ τὸν ἀνεγείρῃ, ἐτοποθέτησεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἀνοίγματος τῆς ἀνωτάτης καὶ κορυφαίας ἀψῖδος, ἀποκλείσας τὴν εἴσοδον εἰς τὸ ὑπόγειον κτίριον τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο οὕτω δυνατὸν ν' ἀνακαλυφθῇ.

Ὁ ἴδιος ὁ Ἐνὼχ ἅπαξ μόνον τοῦ ἔτους κατήρχετο εἰς τὸν ναὸν αὐτόν. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἐνὼχ καὶ τοῦ Μαθουσάλα καὶ τοῦ Λάμεχ καὶ τὴν διὰ τοῦ κατακλυσμοῦ καταστροφὴν τοῦ κόσμου, πᾶσα γνῶσις περὶ τοῦ ὑπογείου ναοῦ καὶ τοῦ ἱεροῦ θησαυροῦ, τὸν ὁποῖον περιέκλειε, ἀπωλέσθη, ἕως ὅτου μετὰ πολὺν κατόπιν χρόνον τυχαίως ἀνεκαλύφθη ὑπὸ ἄλλου τινὸς ἀξίου Ἐλευθεροτέκτ.·., ὅστις ὅπως ὁ Ἐνὼχ ἠσχολεῖτο νὰ ἀνεγείρῃ ἐπὶ τοῦ ἰδίου μέρους ἕνα ναόν».

Ἡ παράδοσις προσθέτει ὅτι μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ὑπογείου Ναοῦ, ὁ Ἐνὼχ φοβούμενος ὅτι αἱ ἀρχαὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, τὰς ὁποίας εἶχε καλλιεργήσει μετὰ τόσης ἐπιμελείας, θὰ ἐχάνοντο εἰς τὴν γενικὴν καταστροφήν, ἀνήγειρε δύο στήλας μίαν ἐκ μαρμάρου διὰ νὰ ἀντέχῃ εἰς τὸ πῦρ καὶ μίαν ἐκ χαλκοῦ διὰ νὰ ἀντέχῃ εἰς τὸ ὕδωρ. Ἐπὶ τῆς χαλκίνης στήλης ἐχάραξε τὴν ἱστορίαν τῆς δημιουργίας καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἐπὶ δὲ τῆς μαρμαρίνης δι' ἱερογλυφικῶν σημείων τὴν ἀληθῆ προφορὰν τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἱστορικὸς Ἰώσηπος περιγράφει τὰς δύο αὐτὰς στήλας, τοποθετηθείσας ὑπεράνω τοῦ ὑπογείου Ναοῦ εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τῶν «Ἀρχαιοτήτων» του. Ἀποδίδει τὴν κατασκευὴν αὐτῶν εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Σήθ, πρᾶγμα σύμφωνον μὲ τὴν Τεκτ.·. παράδοσιν, ἐφ' ὅσον ὁ Ἐνὼχ εἶνε ἀπόγονος τοῦ Σήθ.

Τὸ σχετικὸν ἀπόσπασμα τοῦ Ἰωσήπου ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Διὰ νὰ μὴν ἀπολεσθῶσιν αἱ ἐφευρέσεις των, (τῶν υἱῶν τοῦ Σήθ) κατεσκεύασαν δύο στήλας, μίαν ἐκ πλίνθων καὶ ἑτέραν ἐκ λίθου ἐχάραξαν ἐπ' ἀμφοτέρων τὰς ἀνακαλύψεις των, οὕτως ὥστε, ἐὰν ἡ ἐκ πλίνθων στήλη καταστραφῇ ὑπὸ

τῶν ὑδάτων, παραμείνῃ ἡ λιθίνη καὶ ἀποκαλύψῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὰς ἐφευρέσεις. Ἡ λιθίνη στήλη σώζεται ἤδη μέχρι σήμερον εἰς τὴν γῆν Σιριάδος».

Ὁ Ἐνώχ, περατώσας τὸ ἔργον τοῦτο, ἐκάλεσε περὶ αὐτὸν τοὺς ἀπογόνους του ἐπὶ τοῦ ὄρους Μορία καὶ ἀφοῦ τοὺς προειδοποίησε κατὰ τὸν πλέον κατηγορηματικὸν τρόπον περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς κακίας των, τοὺς ἐξώρκισε νὰ ἀπαρνηθοῦν τὴν εἰδωλολατρείαν των καὶ ἐπανέλθουν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Μεθ' ὃ παρέδωσε τὴν κυβέρνησιν εἰς τὸν ἔγγονόν του Λάμεχ καὶ ἐξηφανίσθη ἐκ τῆς γῆς.

Αὕτη εἶνε ἡ σχετικὴ μὲ τὸν Ἐνὼχ παράδοσις. Κατὰ τὸν A. Waite ὡς βάσις αὐτῆς δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ καββαλιστικὸν βιβλίον ***Σεφὲρ Ἀ Ζνρὰχ*** ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ σχετικὰ κεφάλαια συνοψίζονται ὡς ἑξῆς:

Ἡ βίβλος γενέσεως τοῦ ἀνθρώπου, περιέχουσα τὸ μυστήριον τοῦ Ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, ἀνεκοινώθη εἰς τὸν πρῶτον ἄνθρωπον καὶ τοῦ ἐδίδαξε τὴν ὑπερτάτην σοφίαν. Ἡ βίβλος αὕτη ἐδόθη εἰς τὸν Ἀδάμ, ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου Ραζιήλ, ὅστις εἶνε ὁ ἀρχηγὸς τῶν ὑπερτάτων Μυστηρίων. Ὅταν ὁ Ἀδὰμ ἐξεδιώχθη τῆς Ἐδὲμ ἐκράτει ἐπὶ τοῦ στήθους του τὴν Βίβλον, ἀλλ' αὕτη ἐξηφανίσθη τοῦ ἐπεστράφη ὅμως πάλιν ἀργότερον λόγῳ τῶν θρήνων καὶ τῶν προσευχῶν του. Ὁ ἄγγελος ὅστις τοῦ τὴν ἐπέστρεψεν ἦτο ὁ Ραφαήλ. Τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἔπρεπε νὰ τηρηθῇ μυστικόν, εἷς ἄλλος ὅμως ἄγγελος, ὁ Ἀδρανιήλ, ἐπληροφόρησε τὸν Ἀδάμ, ὅτι οὐδεὶς τῶν οὐρανίων χορῶν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ γνωρίσῃ τὸ κεντρικὸν αὐτῆς μυστικόν, τὸ ὁποῖον ἀνεφέρετο εἰς τὴν ἐν σοφίᾳ ἵδρυσιν τοῦ κόσμου. Πρὶν καταλείπῃ τὴν ζωὴν αὐτὴν ὁ Ἀδὰμ ἐνεπιστεύθη τὴν Βίβλον εἰς τὸν υἱόν του Σὴθ, φύλακες δὲ αὐτοῦ ἀκολούθως ὑπῆρξαν ὁ Ἐνώχ, ὁ Νῶε, καὶ ὁ Ἀβραάμ. Ὁ μᾶλλον εὐλογούμενος ὅλων ἦτο ὁ Ἐνώχ, διότι εἰς αὐτὸν ἐδόθησαν ὅλοι οἱ θησαυροὶ τοῦ οὐρανίου κόσμου, ἡ δὲ θέσις του ἦτο εἰς τὸν οὐρανόν. Αὐτὸς εἶδε τὸ δένδρον τῆς ζωῆς εἰς τὸν κῆπον.

Σχετικὰ μὲ τὴν παράδοσιν αὐτήν, ἡ ὁποία ἐνδιαφέρει ἐξαιρετικῶς τοὺς Τέκτονας μελετητὰς διαφόρων βαθμῶν εἶναι καὶ αἱ ἀκόλουθοι δύο ἐκδοχαί.

Ἡ πρώτη δίδεται ἀπὸ τὸν Ἕλληνα ἱστορικὸν Νικηφόρον Κάλλιστον τοῦ 14ου αἰῶνος εἰς τὸ ἔργον του «Ἐκκλησιαστικαὶ Ἱστορίαι». Κατὰ τὴν ἀπόπειραν λέγει ἀνοικοδομήσεως τοῦ Ναοῦ ὑπὸ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου συνέβησαν τὰ ἑξῆς:

«Ὅταν ἐτέθησαν τὰ θεμέλια, εἷς τῶν λίθων τοῦ κατωτάτου μέρους τῶν θεμελίων, μετετοπίσθη καὶ ἐφανέρωσε τὸ στόμιον ἑνὸς σπηλαίου τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀνασκαφῇ ἐντὸς τοῦ βράχου. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ σπήλαιον δὲν διεκρίνετο καλῶς, οἱ ἐπιφορτισμένοι μὲ τὰ ἔργα ἀπεφάσισαν νὰ καταβιβάσουν διὰ μακροῦ σχοινίου ἐντὸς αὐτοῦ ἕνα τῶν ἐργατῶν. Ὅταν οὗτος ἔφθασεν εἰς τὸ βάθος, εὗρεν ὕδωρ τὸ ὁποῖον ἔφθανεν μέχρι τῶν κνημῶν του. Διερευνῶν τὸ σπήλαιον διὰ τῶν χειρῶν του ἀντελήφθη ὅτι τοῦτο ἦτο τετράπλευρον. Ἐπιστρέφων πρὸς τὸ στόμιον ἀνεκάλυψε μίαν στήλην μόλις ἐξέχουσαν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος. Ἐρευνῶν μὲ τὴν χεῖρα του εὗρε τοποθετημένον ἐπ' αὐτῆς ἓν βιβλίον τυλιγμένον εἰς πολὺ λεπτὸν καὶ καθαρὸν ὕφασμα. Τὸ παρέλαβε καὶ ἔδωσε διὰ τοῦ σχοινίου τὸ σημεῖον νὰ τὸν ἀνασύρουν. Ὅταν ἔφθασεν ἐπάνω ὅλοι ὅσοι εἶδον τὸ βιβλίον κατεπλάγησαν ἰδίως διότι ἐφαίνετο ἄθικτον καὶ ἐντελῶς νέον καίτοι εἶχεν εὑρεθῇ εἰς ἓν τόσον ζοφερὸν καὶ σκοτεινὸν μέρος. Ἀλλ' ὅταν τὸ βιβλίον ἠνοίχθη, ὄχι μόνον οἱ Ἰουδαῖοι ἀλλὰ καὶ οἱ Ἕλληνες ἔμειναν ἔκθαμβοι. Διότι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μὲ μεγάλα γράμματα ἐτονίζετο: «*Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος*».

Ἡ αὐτὴ περίπου περιγραφὴ ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Φωτίου κατὰ τὸν 9ον αἰῶνα ὁ ὁποῖος ἔχει συγκεντρώσῃ τὴν «Ἐπίτομον Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν» τοῦ Φιλοστοργίου. Ἀφοῦ ἀναφέρει ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ Ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων ὑπὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ παρημποδίσθη ἀπὸ πολλὰ θαύματα, διηγεῖται ὅτι εἷς τῶν λίθων τῆς βάσεως τῶν θεμελίων μετετοπίσθη αἰφνιδίως καὶ ἀφῆκε νὰ φανῇ ἡ εἴσοδος σπηλαίου ἐντὸς τοῦ βράχου. Ἀναφέρεται κατόπιν ἡ κάθοδος τοῦ ἐργάτου ἡ εὕρεσις τοῦ βιβλίου ἐπὶ τῆς στήλης καὶ ἡ ἐν τῷ βιβλίῳ φράσις «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος κ.τ.λ.».

Ἐνώχ, βιβλίον τοῦ.—Ἓν τῶν ἀποκρύφων βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸ ὁποῖον ὡς μὴ κανονικὸν δὲν περιλαμβάνεται ἐν αὐτῇ. Εἰς αὐτὸ ἐμφανίζεται ὁ πατριάρχης τῆς Γενέσεως Ἐνὼχ (βλ.λ.), μεταδίδων θείας δῆθεν ἀποκαλύψεις. Ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀποκαλυπτικῶν βιβλίων.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, στερούμενον ἑνότητος καὶ ὃν μωσαϊκὸν ἐκ διαφόρων τεμαχίων ποικίλης προελεύσεως, ὕφης καὶ περιεχομένου, ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἑξῆς κυρίων μερῶν: α') εἰσαγωγικὸν μέρος, β') βιβλίον παραβολῶν, (τὸ σπουδαιότατον καὶ ὡραιότατον μέρος, γ') βιβλίον ἀστρονομικόν, δ') βιβλίον ἱστορικῶν ὁραμάτων, ε') ἀποκάλυψις τῶν ἑβδομάδων, στ') βιβλίον παραινέσεως καὶ ἀρᾶς. Τὸ ὅλον βιβλίον κατακλείεται διὰ τοῦ λεγομένου «βιβλίου τοῦ Νῶε» καὶ διὰ παραρτήματος περὶ τῆς κρίσεως τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τῆς ἀμοιβῆς τῶν δικαίων. Διάφοροι γνῶμαι διετυπώθησαν ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς συγγραφῆς τοῦ βιβλίου τούτου, μεταξὺ δὲ ἄλλων καὶ ὅτι ἐγράφη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἐκ τῶν ἀποκρύφων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης οὐδὲν ἄλλο ἀπήλαυσε τοσούτου καὶ τηλικούτου κύρους καὶ ἔσχε τοιαύτην ἐπίδρασιν ὅσον τὸ βιβλίον τοῦ Ἐνώχ. Ὁ Τερτυλλιανὸς τὸ θεωρεῖ ὡς κανονικὸν βιβλίον. Δι' ὅλα ταῦτα καὶ διά τινας ὁμοιότητάς του πρὸς τὴν Καινὴν Διαθήκην, ὡς καὶ ἐν γένει διὰ τὸ περιεχόμενόν του, τὸ βιβλίον τοῦτο ἀξιοῦται πλείστης ὅσης προσοχῆς ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐπιστήμῃ, μελετώμενον πολλαχῶς, συγκρινόμενον, ἑρμηνευόμενον καὶ μεταφραζόμενον εἰς τὰς κυριωτάτας τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν.

Ἂς προστεθῇ ἐν τέλει ὅτι ὁ Αὔγουστος Le Plongeon ὑποθέτει, ὅτι ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ὁ Ἐνὼχ συγγραφεύς του ἀφηγεῖται ἀλληγορικῶς τὰς ἐντυπώσεις του ἐκ τῆς μυήσεώς του εἰς τὰ μυστήρια. (Βλ. καὶ βιβλ. 34 ἔτ. 19 6, σελ. 1461 κ. ἑφ.).

Ἐνώχ, Δόγμα τοῦ.—Ὁ Τορὺ ἀναφέρει ὅτι τὸ δόγμα τοῦτο ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ «***Ἀδελφοῦ Ἐνὼχ***» καὶ ἀπετελεῖτο ἐκ 4 βαθμῶν, ἐξ ὧν οἱ τρεῖς ἀντεστοίχουν πρὸς τοὺς τρεῖς συμβ.˙. τοιούτους τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.˙., ὁ δὲ τέταρτος ἐκαλεῖτο «Ἀρχιτέκτων».

Ὁ μαθ.˙. ἢ Μανοὺν τοῦ πρώτου βαθμοῦ ἐδιδάσκετο τὴν φιλίαν καὶ τὴν ἀγαθοεργίαν.

Ὁ ἑτ.˙. ἢ Ἐργάτης τοῦ β' βαθμ.˙. ἐδιδάσκετο τὴν πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα.

Ὁ Διδ.˙. ἐδιδάσκετο ὑποταγὴν εἰς τὸν Ὑπέρτατον.

Ὁ δ' Ἀρχιτέκτων ὤφειλε νὰ φθάσῃ τὴν τελειότητα εἰς ὅλας τὰς ἀρετάς...(Βλ. καὶ Ἀδελφὸς Ἐνώχ).

Ἕξ. Ὁ ἀριθμὸς ἓξ—κατὰ τοὺς Ragon καὶ Wirth (βιβλ. 19, σελ. 59)—«ἦτο εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα μυστήρια ἐμφαντικὸν ἔμβλημα τῆς φύσεως, ὡς παριστῶν τὰς ἓξ διαστάσεις ὅλων τῶν σωμάτων καὶ τὰς ἓξ γραμμὰς αἱ ὁποῖαι συνιστῶσι τὴν μορφήν, δηλ. τὰς 4 γραμμὰς διευθύνσεως πρὸς βορρᾶν, νότον, ἀνατολὴν καὶ δύσιν ὡς καὶ τὰς 2 γραμμὰς τοῦ ὕψους καὶ τοῦ βάθους τὰς ἀντιστοιχούσας εἰς τὸ ζενὶθ καὶ τὸ ναδίρ».

Κατὰ τὴν προφορικὴν ἀπόκρυφον παράδοσιν, περιλαμβανόμενος μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν οἵτινες ἐκπροσωποῦν τὸν χρόνον καὶ τὰς ὑποδιαιρέσεις του, συμβολίζει τὰς ἓξ ἐποχὰς ἢ συνθέτους χρόνους δύο ἡλιακοσεληνιακῶν μηνῶν κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ φύσις συνθέτει, ὡριμάζει καὶ ἀποσυνθέτει πᾶν ὅ,τι προέρχεται ἐκ τῆς γῆς.

Ὁ ἀριθμὸς ἓξ κατὰ τοὺς ἀποκρυφιστὰς εἶνε ἡ εἰκὼν τῆς φύσεως μὲ τὰ δυὸ ρεύματα τῆς ἐξελικτικῆς δυνάμεως, ρεύματα τὰ ὁποῖα παριστάνονται ὑπὸ δύο συμπεπλεγμένων τριγώνων καλουμένων «***Σφραγὶς Σολομῶντος***» ἢ «***ἑξάγραμμον***» (Βλ. λ.)

Κατὰ τὴν ἀριθμολογίαν τῶν θεοσοφιστῶν, ἀφοῦ προσθέσωμεν τοὺς ἀριθμοὺς 1+3+6 ἔχομεν ὡς ἄθροισμα τὸ 10 τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν χριστιανῶν τὸ προερχόμενον ἐκ τῆς Τριάδος. Εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς θείας Μονάδος—1—ἐνεργούσης διὰ τῆς Τριαδικῆς της συστάσεως

—3— ἐπὶ τῶν ἕξ ἡμερῶν τῆς Δημιουργίας —6—. Ἡ θεοσοφικὴ αὐτὴ πρόσθεσις ἀποτελεῖ τὴν εἰς ἀριθμοὺς μετάφρασιν τοῦ πρώτου στίχου τῆς Γενέσεως τοῦ Μωϋσέως: Μπερεσὶτ μπαρὰ Ἐλοχὶμ=τὸν κόσμον ἐποίησεν ὁ Θεὸς (ἔν τὸ τρία ἐποίησε τὸ ἕξ).

ἐξάγραμμον. Σχῆμα ἀποτελούμενον ἀπὸ δύο ἰσόπλευρα τρίγωνα τεθειμένα συμμετρικῶς τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἀνεστραμμένα. Σχηματίζουν οὕτω ἑξάκτινον ἀστέρα. Καλεῖται ἐπίσης «*Σφραγὶς Σολομῶντος*» (βλ.λ.). «Ἀσπὶς τοῦ Δαυῒδ» Ἐξάλφα καὶ Ἰουδαϊκὸς Σταυρός.

Σύμβολον τῆς μυήσεως γενικῶς, ἔχει πλείστας μυστηριακὰς σημασίας. Συμβολίζει κυρίως τὸν *Μακρόκοσμον* (βλ.λ.) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ *Πεντάγραμμον ἢ Πεντάλφαν* (βλ. λ.) ἥτις συμβολίζει τὸν *Μικρόκοσμον* (βλ.λ.) εἶναι τὸ σημεῖον τοῦ Αἰωνίου Δημιουργοῦ, τοῦ Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος· εἶνε ἐπίσης καὶ σύμβολον τοῦ τριαδικοῦ ἀνθρώπου τελείου εἰς τὸν ἀρχέτυπον κόσμον ὡς πρωτοτύπου εἰκόνος ἐν τῷ θείῳ Νῷ. Παρὰ τοῖς ἑρμητικοῖς συμβολίζει τὸ δόγμα τῶν ἀναλογιῶν.

Κατὰ τὸν Ἐλιφὰς Λεβὶ τὸ σχῆμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον οὗτος ἀποκαλεῖ «le Grand Pantacle» ἐκφράζει τὴν «ἀντίληψιν τοῦ ἀπείρου καὶ τοῦ ἀπολύτου» καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἁπλούστερον καὶ πληρέστερον γεφύρωμα τῆς παγκοσμίου ἐπιστήμης.

Κατὰ τὸν Ragon τὸ ἑξάγραμμον εἶνε σημεῖον α' τῆς παραγωγῆς, β' τῆς θείας καρποφορίας καὶ γ' τῆς δημιουργικῆς ἱκανότητος καὶ τοῦτο διότι ὁ ἀριθμὸς ἓξ ἦτο ἀρχαιότατα ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἀφροδίτην.

Ὁ Ἐλιφὰς Λεβὶ βεβαιοῖ ἐπίσης ὅτι ὁ ἑξάκτινος ἀστὴρ παρὰ τοῖς Ἀλχημισταῖς παριστᾷ τὴν ἕνωσιν τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ὕδατος. Τὰ δύο τρίγωνα παριστάνονται συνήθως μὲ δύο διάφορα χρώματα. λευκὸν ἢ κυανοῦν τὸ ἕν, μέλαν ἢ ἐρυθρὸν τὸ ἄλλο. Ἡ ἀντίθεσις τῶν χρωμάτων φανερώνει τὰς μεταξὺ τῆς ἑνιαίας φύσεως καὶ τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῆς σχέσεις, τοὺς δεσμοὺς τοὺς συνδέοντας τὸ ἀρχέτυπον μὲ τοὺς μορφικοὺς κόσμους καὶ ἀκόμη τὸ ἀγαθὸν μὲ τὸ κακόν.

Λόγῳ τῆς μυστηριακῆς του σημασίας κατέστη ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων τὸ σύμβολον διαφόρων δημιουργικῶν θεοτήτων, ὅπως τοῦ Βυσνοῦ. τῆς Ἀφροδίτης κ. ἄ. καὶ τὸ ἔμβλημα διαφόρων φιλοσοφικῶν συστημάτων.

Εἰς τὸν Ἐλ.·. Τεκτ.·. συναντᾶται ὑπὸ μορφὴν συμπλέγματος Διαβήτου καὶ Γνώμονος. Οἱ Ναΐται ἐτοποθέτουν ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ τὸν σταυρὸν τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Jules Boucher (La Symbolique Maçonnique, σελ. 274) τὸ ἑξάγραμμον σχετίζεται μὲ τὸ Μέσον Δῶμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀνέρχεταί τις διὰ 3. 5 καὶ 7 βαθμίδων. Αἱ ἑπτὰ βαθμίδες ἀποτελοῦν τὰ ἓξ ἄκρα τῆς «Σφραγῖδος τοῦ Σολομῶντος» μὲ τὴν στιγμὴν εἰς τὸ κέντρον. Εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτυχόντος τὴν τελείαν ἰσορροπίαν μεταξὺ Ὕλης καὶ Πνεύματος. Ἡ Σφραγὶς τοῦ Σολομῶντος εἶνε τὸ ἱερογλυφικὸν τῆς Φιλοσοφικῆς λίθου, ἐνῷ ὁ Ἀκτινοβόλος Ἀστὴρ (τὸ Πεντάγραμμον) εἶνε τὸ ἱερογλυφικὸν τῆς Πρώτης Ὕλης». Τὸ «Τρίγωνον» ἢ Φωτεινὸν Δέλτα εἶναι τὸ «Πῦρ» τὸ πνευματικὸν πῦρ, τὸ ἔντονον καὶ κεκρυμμένον τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ἐπιδράσεώς του ἐπὶ τοῦ Πενταγράμμου ἢ Ἀκτινοβόλου Ἀστέρος (πρώτης ὕλης) ὁδηγεῖ εἰς τὸ Ἑξάγραμμον ἢ Σφραγῖδα τοῦ Σολομῶντος ἢ Φιλοσοφικῆς Λίθου.

Ἐὰν εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἑξαγράμμου τοποθετήσωμεν τὸ Πεντάγραμμον θὰ σχηματίσωμεν τὸ «Πενταλφικὸν Ἑξάγραμμον» τὸ ὁποῖον συμβολίζει τὴν ἕνωσιν τοῦ *Μικρόκόσμου* μὲ τὸν *Μακρόκοσμον*. Εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ τονισθῇ ὅτι προσθέτοντες τὸ πέντε τοῦ Πενταγράμμου μὲ τὸ ἓξ τοῦ Ἑξαγράμμου ἔχομεν τὸν ἀριθμὸν ἕνδεκα. Ἕνδεκα ὅμως εἶνε τὰ δέκα *Σεφιρὼφ* (βλ.λ.) καὶ τὸ *Ἐν Σὸφ* (βλ.λ.). Ἕνδεκα δὲ ἑκατοστομέτρων πλάτους ἀκριβῶς εἶνε ἡ ταινία τοῦ Διδ.·. οἱ δὲ 33 βαθμοὶ τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ εἶνε δυνατὸν νὰ κατανεμηθοῦν εἰς τρεῖς σειρὰς ἐξ ἕνδεκα βαθμῶν.

Εἰς τὰς Βέδας ὑπάρχει τὸ ἀκόλουθον κείμενον:

«Ὦ Θεοί, οἵτινες εἴσθε ἕνδεκα εἰς τὸν οὐρανόν: οἵτινες εἴσθε ἕνδεκα ἐπὶ τῆς γῆς καὶ οἵτινες ἕνδεκα κατοικεῖτε ἐν δόξῃ ἐν μέσῳ τοῦ ἀέρος, εἴθε ἡ θυσία μας νὰ σᾶς εἶνε ἀρεστή».

Οἱ Ἀβησσυνοὶ πιστεύοντες ὅτι κατάγονται ἀπὸ τὴν ἕνωσιν τοῦ Σολομῶντος μὲ τὴν βασίλισσαν τοῦ Σαβᾶ (τὴν Βαλκίδα) ἀποδίδουν ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὴν Σφραγῖδα τοῦ Σολομῶντος τὴν ὁποίαν ἔχουν καθιερώση καὶ ὡς παράσημον.

Τὸ ἑξάγραμμον συναντᾶται συχνὰ καὶ εἰς τοὺς γοτθικοὺς ναοὺς ἔνθα παριστάνει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰς ἓξ ἰδιότητας τοῦ Θεοῦ (βλ. λ. «*Σφραγὶς Σολομῶντος*»).

ἑξάγωνον. Σχῆμα ἐξ ἓξ ἴσων πλευρῶν ἀποτελεῖ μέρος τοῦ σκηνώματος εἰς τὸν Σκ.·. βαθ.·. τοῦ Ὑπερτ.·. Πρίγκ.·. τοῦ Βασ.·. Μυστ.·.

Ὁ Stieglitz εἰς ἑρμηνείαν τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. συμβόλων ἐκδοθεῖσαν τῷ 1825 γράφει ὅτι τὸ ἑξάγωνον ἀποτελούμενον ἀπὸ ἓξ τρίγωνα τῶν ὁποίων τὰ ὕψη τέμνονται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κέντρου εἶνε σύμβολον τῆς παγκοσμίου δημιουργίας: τὸ ἑξάγωνον ἐπομένως ἀφομοιοῦται καὶ μὲ τὸ πανάρχαιον σύμβολον τῆς «*στιγμῆς ἐντὸς κύκλου*» (βλ. λ.).

ἑξαήμερον δημιουργίας. Περὶ τὸ ἑξαήμερον κατὰ τὸ ὁποῖον συμφώνως μὲ τὸ α' κεφάλαιον τῆς Γενέσεως ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, ἔχουν διεξαχθῆ ἔκπαλαι πλεῖσται συζητήσεις.

Οἱ συζητηταὶ ἔχουν διαιρεθῆ εἰς δύο στρατόπεδα: Εἰς τοὺς δεχομένους τὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν τῆς Γενέσεως καὶ φρονοῦντας ὅτι αἱ ἓξ ἡμέραι ἀναλογοῦν πρὸς ἓξ μεγάλας χρονικὰς περιόδους καὶ εἰς τοὺς νομίζοντας ὅτι ὁ Μωϋσῆς δὲν ἔλαβε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν κατὰ τὴν συγγραφὴν τοῦ ἑξαημέρου, ἀλλὰ ἐξέθηκε τὸ ἔργον τῆς Δημιουργίας συμφώνως πρὸς ὡρισμένους διδακτικοὺς σκοποὺς ἀποβλέποντας εἰς τὴν μετάδοσιν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν. Αἱ ἀλήθειαι αὗται εἶναι αἱ ἑξῆς: 1ον. Ἐκτὸς τοῦ ὑλικοῦ κόσμου καὶ ἔξω αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ ἓν ἄλλο ὄν, ὁ Θεός. 2ον. Ὁ κόσμος δὲν ἔγινεν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀλλ' ἔχει τὴν αἰτίαν του ἐν τῷ Θεῷ ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται. 3ον. Ὁ κόσμος ἔγινεν ἐκ τοῦ μηδενὸς (τοῦ χάους) καὶ 4ον. Ὁ κόσμος ἐδημιουργήθη ἐν χρόνῳ ἄρα δὲν εἶνε ἀΐδιος ὅπως εἶνε ὁ Θεός.

Ἡ τελευταία αὕτη γνώμη εἶνε συμφωνοτέρα καὶ πρὸς τὴν ἀποκρυφιστικὴν παράδοσιν, καθ' ἣν ὁ συγγραφεὺς τῆς Γενέσεως χρησιμοποιεῖ συμβολικὴν γλῶσσαν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς κοσμογονίας, κατανοητὴν μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους. Τοῦτο μαρτυρεῖ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ὅλη περιγραφὴ τῆς δημιουργίας ἐν τῷ α' κεφ. τῆς Γενέσεως (ὅπως ἡ πρὸ τῶν κόσμων ὕπαρξις τοῦ χάους, ἡ ὑπὸ τῶν ὑδάτων πλήρης κάλυψις τῆς γηΐνης σφαίρας πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς ξηρᾶς κτλ.) εἶνε σύμφωνος πρὸς τὰ σημερινὰ πορίσματα τῆς γεωλογίας, καὶ ἀποδεικνύει τὸν Μωϋσῆν κάτοχον τῆς Γνώσεως ἥτις πολὺ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐδίδασκεν εἰς τοὺς μύστας τὴν Ἀλήθειαν.

Πολλαὶ εἶνε ἐπίσης αἱ ἀναλογίαι μεταξὺ τῆς ἑβραϊκῆς Γενέσεως καὶ τοῦ ἐν Νινευῇ εὑρεθέντος βαβυλωνιακοῦ κοσμολογικοῦ ἔπους. Εἶνε πλέον ἀποδεδειγμένον ἄλλως τε ὅτι εἰς τὸ βάθος ὅλων τῶν θρησκευμάτων καὶ τῶν ἱερῶν βιβλίων ἡ αὐτὴ κρύπτεται κοινὴ παράδοσις.

ἐξακρίβωσις τέκτονος. Ἡ ἐξακρίβωσις ἑνὸς Τέκτ.·. δὲν εἶνε πάντοτε εὔκολος ἐὰν δὲν ἐκτελεῖται μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας τοῦ κεραμ.·. Οὐδεὶς Τέκτων ὀφείλει νὰ παρέχῃ βεβαίωσιν περὶ τῆς Τεκτ.·. ἰδιότητος ἑνὸς ἄλλου ἐὰν δὲν τὸν ἔχει κεραμ.·. ἢ δὲν ἔχει ἄλλως πως πεισθῆ περὶ τῆς ἰδιότητός του ταύτης. Ὁ Μάκεϋ γράφει ὅτι ἀδαεῖς ἢ ἀμαθεῖς ἀδ.·. δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐξακριβώσουν τὴν Τεκτ.·. ἰδιότητα καὶ δυνατὸν νὰ περιπέσουν εἰς σφάλμα. Ἡ παρουσία ἑνὸς ἀτόμου ἐντὸς μιᾶς Στ.. δὲν εἶνε ἐπαρκὴς ἀπόδειξις. Διότι πιθανὸν ἡ Στ.·. ἐκείνη νὰ εἶνε ἄτακτος ἢ καὶ νὰ συνεδριάζεν εἰς βαθμὸν κατώτερον ἐκείνου ὃν ἰσχυρίζεται ὅτι κατέχει ὁ ἐμφανιζόμενος ὡς Τέκτ.·.

Ἐφ' ὅσον δὲν εἴμεθα ἀπολύτως βέβαιοι περὶ τῆς Τεκτ.·. ἰδιότητος ἑνὸς ἀγνώστου μας δέον διὰ παντὸς τρόπου νὰ τὴν ἐξακριβώσωμεν, διότι δυνατὸν νὰ συμβῇ ἐνίοτε νὰ παρουσιάζεταί τις κατέχων παρανόμως ἔγγρα-

φα ἢ ἄλλας τινας γνώσεις δολίως ἀποκτηθείσας καὶ διὰ συμφεροντολογικοὺς καθαρῶς σκοπούς. Πιθανὸν ἐπίσης νὰ πρόκηται περὶ Τέκτ.·. στερηθέντος τῶν δικαιωμάτων του. Διὰ πάντα ταῦτα ἀπαιτεῖται μεγίστη προσοχὴ εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς Τεκτ.·. ἰδιότητος ἑνὸς ἀτόμου.

ἑξαμηνιαῖον σύνθημα. (semester, mot de semestre). Ἀνὰ πᾶσαν ἑξαμηνίαν ἡ Μ.·. Στ.·. κοινοποιεῖ πρὸς ὅλας τὰς ὑπὸ τὴν αἰγίδα της Στ.·. σύνθημα χρησιμεῦον πρὸς ἀναγνώρισιν μεταξὺ τῶν κανονικῶν Τεκτ.·. Τὸ σύστημα τοῦτο εἰσήχθη τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ τὴν 28 Ὀκτωβρίου 1773 ἐπὶ τῆς Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Δουκὸς τῆς Σάρτρης ἵνα δύναται οὗτος εὐχερέστερον νὰ ἐλέγχῃ τὰς Στ.·. καὶ ἵνα δύνανται οἱ ἀδ.·. νὰ ἀναγνωρίζουν ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν ἐφοίτων τακτικῶς ἢ ἀνῆκον εἰς μὴ ἀνεγνωρισμένον δόγμα ἢ Στ.·. Τὸ ἑξ.·. σύνθ.·. ὁμοῦ μὲ τὴν εἰσ.·. λ.·. δέον νὰ δίδεται εἰς τὸν ἀδ.·. Στεγ.·. κατὰ τὴν ἐν τῷ Ναῷ εἴσοδον.

Εἰς τὰς Ἀγγλικὰς καὶ ἄλλας Στ.·. ἐν τούτοις τὸ ἔθιμον τοῦ συνθήματος δὲν ὑπάρχει. Εἰς τὰ Φιλοσ.·. Ἐργαστήρια τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου κοινοποιεῖ ἐπίσης ἐτήσιον σύνθημα.

ἑξὰς (senaire) (Ἀποκρ.) Ἡ ἐσωτερικὴ σημασία τοῦ ἀριθμοῦ ἕξ. Ἡ διπλῆ τριάς: ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀτομικὴν ἐνεργητικότητα ἐν τῇ κοσμικῇ τοιαύτῃ, τὴν ἀνθρωπίνην θέλησιν ἐν τῷ θείῳ πεδίῳ καὶ τὰς σχέσεις τῆς μὲν πρὸς τὸ δέ. Εἶνε τὸ σύμβολον τοῦ *Κάρμα* (βλ. λ.) τῆς Προνοίας καὶ τῆς Ἁρμονίας.

Εἰς τὸ βιβλίον του «*Ἡ κλεὶς τῶν Μεγάλων Μυστηρίων*» ὁ Ἐλιφὰς Λεβὺ γράφει: «Ἡ ἑξὰς εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῆς μυήσεως διὰ τῆς δοκιμασίας. Εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῆς ἰσορροπίας, τὸ ἱερογλυφικὸν τῆς ἐπιστήμης τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ».

ἐξελικτισμὸς ἢ *ἐξελιξιαρχία* (évolutionisme). Ἐπιστημονικοφιλοσοφικὴ θεωρία ἡ ὁποία ἐπεκτείνεται ἐφ' ὅλων τῶν περιοχῶν τῆς γνώσεως καὶ βλέπει τὴν ὕπαρξιν τοῦ κόσμου εἰς μίαν διαρκῆ μεταβολήν, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς προόδου, ὡς ἐπι τὸ πλεῖστον.

Ἐπὶ τοῦ ἱστορικοφιλοσοφικοῦ πεδίου ὁ ἐξελικτισμὸς εὑρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἐπαναστατισμὸν καὶ διακηρύττει ὅτι μόνον ἡ βαθμιαία εἰρηνικὴ ἐξέλιξις τῆς ἀνθρωπότητος δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἴασιν αὐτῆς (βλ. λ. *ἐξέλιξις*).

Αἱ ἀντιλήψεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶναι ἐξελικτιστικαί. Ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ὅλαι αἱ ἀλήθειαι εἶνε ὑποθετικαὶ καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδέποτε ἐπιτρέπεται νὰ γίνεται χρῆσις βίας πρὸς πραγματοποίησιν ἰδέας τινός. Τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἐκτιμᾷ ὡς μίαν καρποφόρον διδασκαλίαν, ἐν τούτοις ἀποκρούει τὴν χρησιμοποίησιν αὐτῆς πρὸς ἐξήγησιν τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ πνεύματος.

ἐξέλιξις (évolution). Ἡ πορεία τὴν ὁποίαν διανύει μία οἱαδήποτε ὑπόστασις καὶ αἱ διαδοχικαὶ μορφαὶ ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐμφανίζεται. Ἡ περὶ ἐξελίξεως τῶν πάντων θεωρία δὲν εἶνε νέα. Ἐν τῇ κοσμογονίᾳ τῶν Βαβυλωνείων ἤδη, οὐρανός, γῆ καὶ θεοὶ φέρονται γεννηθέντες ἐκ πρωταρχικοῦ τινος χάους. Ἡ ἰδέα αὐτὴ ἐμφανίζεται σαφέστερον εἰς τὰς Βέδας καὶ τὰς Οὐπανισάδας τῶν Ἰνδῶν, εἰς τὸν *Βουδισμὸν* (βλ. λ.) καὶ τὸν *Ταοϊσμὸν* (βλ. λ.) καὶ ἰδιαίτατα εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ὁ Ἡράκλειτος γράφει ὅτι ἐκ τοῦ πυρὸς ἐγεννήθη τὸ ὕδωρ, ἐκ τοῦ ὕδατος ἡ γῆ, κατόπιν δὲ πάλιν μεταβάλλονται τὰ πάντα εἰς πῦρ. Κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλῆν κατ' ἀρχὰς ἐγεννήθησαν τὰ φυτὰ δι' αὐτομάτου γενέσεως, καὶ κατόπιν τὰ ζῷα. Συνεκροτήθησαν ἀρχικῶς πολλοὶ ὑποτυπώδεις ὀργανισμοὶ ἀλλὰ διετηρήθησαν μόνον τὰ ὄντα τὰ ἀρτίως ὠργανωμένα διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς καὶ τὴν διαιώνισιν τοῦ εἴδους των. Ὁ Ἀναξίμανδρος φρονεῖ ὅτι ἐξ ἀ λ λ ο ε ι δ ῶ ν ζ ῴ ω ν ἐ γ ε ν ν ή θ η ὁ ἄ ν θ ρ ω π ο ς. Εἶνε δὲ ἀξιοθαύμαστον ὅτι οὗτος ἔκτοτε δογματίζει ὅτι ἡ πρώτη ζωὴ προῆλθεν ἐκ τοῦ ὕδατος, καθ' ὅσον τονίζει ὅτι τὰ χερσαῖα ζῷα καὶ ὁ ἄνθρωπος προέρχονται ἐκ τοῦ ὕδατος ἐν τῷ ὁποίῳ πρότερον ἔζων ὡς ἰχθύες. Οἱ στωϊκοὶ ἐπίσης παραδέχονται συνεχῆ τινα ἐξέλιξιν τοῦ κόσμου.

Ἡ θεϊστικὴ κοσμοθεωρία τοῦ μεσαίωνος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς περὶ ἐξελίξεως θεωρίας. Ὁ Παράκελσος διεκήρυξεν ὅτι οἱ ὀργανισμοὶ ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς ἀρχεγόνου πρωταρχικῆς ὕλης. Ἀργότερον ὁ Ντεκάρτ ἐξέφρασε τὴν γνώμην ὅτι οἱ πλανῆται προῆλθον ἐξελικτικῶς ἐκ τοῦ πρωταρχικοῦ χάους, κυρίως ὅμως ὁ Φ. Μπαῖκον ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος πραγματευθεὶς τὸ ζήτημα τῆς ἐξελίξεως τῶν ζωϊκῶν εἰδῶν. Ἐκ τῶν μεταγενεστέρων φιλοσόφων τὴν ἰδέαν τῆς ἐξελίξεως, ὑπὸ ποικίλας γενικὰς μορφὰς διατυπώνουν ὁ Λαϊμπνίτς, ὁ Ρομπινέ, ὁ Ντιντερό, ὁ Βικό, ὁ Κοντορσέ, ὁ Λέσσιγκ, ὁ Κάντ, ὁ Γκαῖτε, ὁ Σπένσερ κ. ἄ.

Ὁ Κάντ δεχόμενος ἐξέλιξιν τῆς γῆς καὶ τῶν πλανητῶν ἔκ τινος πρωταρχικοῦ νεφελώματος δι' ἰδίων μηχανικῶν νόμων, ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν θ' ἀποδειχθῇ ὅτι τὰ διάφορα ζωϊκὰ εἴδη προῆλθον ἐξ ἑνὸς κοινοῦ ἀρχετύπου.

Μὲ τὴν κοσμογονίαν τοῦ Κάντ συμφωνεῖ ἡ θεωρία περὶ γενέσεως τῶν ἄστρων τοῦ Λαπλὰς (1796).

Κατὰ τὸν Γκαῖτε βάσις τοῦ τελειοτέρου ζωϊκοῦ τύπου εἶνε ἕν ἀρχέτυπον, τὸ ὁποῖον ὡς ἰδέα παραμένει ἀναλλοίωτον.

Τὴν νεωτέραν περὶ βιολογικῆς ἐξελίξεως θεωρίαν ἀνέπτυξε πρῶτος ὁ Κάρολος Ντάρβιν διακηρύξας ὅτι τὰ ὀργανικὰ ὄντα, φυτὰ καὶ ζῷα καὶ φυσικὰ καὶ ὁ ἄνθρωπος συνέστησαν ἐξ ἁπλουστάτων πρωτοζώων ἐξ ὧν ἕλκουσι κοινὴν τὴν καταγωγήν. Ἀλλ' ἔκτοτε νεώτεροι αὐτοῦ φιλόσοφοι καὶ βιολόγοι πολλὰς διετύπωσαν ἑρμηνείας αἵτινες διαδέχονται ἀλλήλας ἢ συνδυάζονται μεταξύ των διὰ νὰ ἐξηγήσουν τὴν προϊοῦσαν διαφοροποίησιν καὶ τελειοποίησιν τῶν ὀργανικῶν ὄντων.

Σήμερον ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως τοῦ φυσικοῦ κόσμου διαιρεῖται γενικῶς εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ ὑ λ ι σ τ ι κ ὴ ἡ τῆς μηχανικῆς ἐξελίξεως ἥτις στηρίζεται ἐπὶ ἐξωτερικῶν ὅρων καὶ συνθηκῶν, καὶ ἡ «ὀ ρ γ α ν ι κ ή» ἡ ὁποία ἐξετάζει καὶ προσηλοῦται μᾶλλον εἰς τοὺς ἐσωτερικούς, τοὺς ψυχικοὺς παράγοντας τοὺς ὁποίους παραδέχεται ὡς ρυθμιστὰς καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῶν ἐξωτερικῶν παραγόντων. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς δευτέρας αὐτῆς κατηγορίας εὑρίσκονται οἱ «ν ε ο β ι τ α λ ι σ τ α ὶ» φιλόσοφοι μὲ ἀρχηγὸν τὸν μεγάλον βιολόγον καὶ φιλόσοφον Χάνς Ντρίς.

Ὁ Ἔγγελ ἐπεξήγησε τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως καὶ ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ πεδίου, δεδομένου ὅτι τὰ φαινόμενα τὰ ἀποτελοῦντα τὸν πνευματικὸν βίον προῆλθον ἐξ ἁπλουστάτων μορφῶν καὶ προχωροῦν εἰς μορφὰς πολυπλοκωτέρας, συνθετωτέρας καὶ ἀνωτέρας.

Ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις περιωρίσθη ἀρχικῶς εἰς φυσιοκρατικὰς καθαρῶς ἀντιλήψεις.

Βραδύτερον ὅμως λόγῳ τῆς ἀγεφυρώτου διαφορᾶς ἥτις διεπιστώθη ὑπάρχουσα μεταξὺ τῶν φυσικῶν καὶ πνευματικῶν φαινομένων, αἱ φυσιοκρατικαὶ ἀντιλήψεις περιωρίσθησαν καὶ αἱ πνευματικαὶ ἐκυριάρχισαν, τῆς ἰ δ έ α ς ταχθείσης ὡς παράγοντος ἐν τῇ ἐξελίξει.

Ἡ θεωρία τόσον τῆς ἱστορικῆς ὅσον καὶ τῆς βιολογικῆς ἐξελίξεως, στηρίζεται ἐπὶ μεταφυσικῶν προϋποθέσεων καὶ διακρίνεται εἰς μ ο ν ι σ τ ι κ ή ν, ἀ τ ο μ ι σ τ ι κ ὴ ν καὶ π ρ ο ο δ ε υ τ ι κ ή ν.

Ἡ *μονιστικὴ* ὁρμᾶται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅτι τὸ Σύμπαν ἀποτελεῖ ἑνιαῖον ὅλον, πᾶν δ' ὅ,τι γίνεται εἶναι μεταβολὴ αὐτοῦ τούτου τοῦ ὅλου διεπομένου ὑπὸ ἐσωτερικοῦ νόμου κινήσεως.

Ἡ *ἀτομιστικὴ* ὑποστηρίζει ὅτι ὁ κόσμος ἀποτελεῖται ἐξ ἀτόμων τὰ ὁποῖα μηχανικῶς κινούμενα δημιουργοῦσι διαφόρους συνδέσεις μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τοὺς ὀργανισμούς.

Ἡ *προοδευτικὴ* τέλος ἀντίληψις ἔχει μᾶλλον ψυχολογικὸν παρὰ μεταφυσικὸν χαρακτῆρα στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς προόδου.

Ἡ μεγάλη διὰ τὴν ἐπιστήμην ἀξία τῶν θεωριῶν τόσον τῆς ἱστορικῆς ὅσον καὶ τῆς βιολογικῆς ἐξελίξεως συνίσταται εἰς τὸ ὅτι χρησιμεύουν ὡς ἀρχαὶ καὶ ἰθύνουσαι γραμμαὶ τῆς ἐρεύνης. Δι' αὐτῶν πολλὰ καὶ σπουδαῖα ἀνεκαλύφθησαν καὶ προήχθησαν σημαντικῶς ἡ ἱστορικὴ καὶ βιολογικὴ ἐπιστήμη.

(Ἀποκρυφ.) Ὅλα τὰ ἐσωτερικὰ δόγματα παραδέ-

χονται ὅτι τὰ κέντρα τῆς συνειδήσεως τὰ ἐκπεμπόμενα ἀπὸ τὸν *Λόγον* ὑφίστανται ἐν τῷ χρόνῳ καὶ χώρῳ σειρὰν ἐξελίξεων αἱ ὁποίαι τελειοποιοῦν, ἄν ὄχι τὴν ἐσωτερικήν των οὐσίαν ἥτις εἶνε τελεία, πάντως τὴν ὑλικὴν μορφὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν περιβάλλονται καὶ τὴν ἱκανότητα αὐτῶν νὰ κυριαρχοῦν τῆς ὕλης αὐτῆς εἰς τὴν ὁποίαν καὶ βυθίζονται ὁλονὲν περισσότερον πρὶν ἤ δυνηθοῦν νὰ ἀπαλλάγοῦν αὐτῆς. Αἱ φυσικαί, ἀστρικαὶ ἤ νοητικαὶ μορφαὶ ἐξελίσσονται, δηλαδὴ ἀκολουθοῦν ὁδὸν διηνεκοῦς τελειοποιήσεως.

Κατὰ τὴν ἀπόκρυφον Σοφίαν ἡ ἐξέλιξις εἶνε ὁ μέγας βασικὸς νόμος τῆς Ἐκδηλώσεως. Ὑπάρχει μία Μοναδική, αὐθύπαρκτος, αἰωνία, τὰ πάντα συντηροῦσα καὶ διαρκῶς μεταβάλλουσα *Ζωή*, τῆς ὁποίας ἐκδήλωσις εἶνε πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει ἤ δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Ἀνωτάτη ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς αὐτῆς εἶνε ὁ *Παγκόσμιος Λόγος* εἰς τὸν ὁποῖον καὶ μόνον δυνάμεθα νὰ δώσωμεν τὴν ὀνομασίαν Θεός.

Ἡ αἰτία τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ Σύμπαντος εἶνε ἡ ἐπιθυμία τῆς Θεότητος ὅπως πολλαπλασιασθῇ. Ἡ ἐπιθυμία αὐτὴ γεννᾷ τὴν πλειονότητα ἐντὸς τοῦ *Ἑνός*, γεννᾷ τοὺς ἀπείρους αὐτοὺς σπινθῆρας ἐντὸς τῆς φλογός. Τὰ τμήματα αὐτὰ τῆς Θείας Συνειδήσεως καλοῦνται *Μονάδες* (βλ. λ.) Ἑκάστη ἐκ τῶν Μονάδων αὐτῶν κατέχει ὅλας τὰς δυνατότητας τοῦ γεννήσαντος αὐτὴν Λόγου εἰς λανθάνουσαν κατάστασιν. ὅλον δὲ αὐτὸ τὸ σύστημα τῆς ἐξελίξεως δημιουργεῖται μὲ τὸν σκοπὸν ὅπως αἱ κεκρυμμέναι αὐταὶ δυνατότητες τῆς Μονάδος ἀναπτυχθοῦν εἰς ἱκανότητας ὥστε τὸ θεῖον ἐν αὐταῖς σπέρμα νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς ἕνα ἀληθινὸν Θεόν.

Ὁ νόμος τῆς ἐξελίξεως, κατὰ τὴν Ἀποκρυφολογίαν, πραγματοποιεῖται διὰ τοῦ νόμου τῆς *Μετενσαρκώσεως* (βλ. λ.) καὶ διέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ Αἰτιατοῦ ἤ «*Κάρμα*» (βλ. λ.).

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξέλιξιν τῶν φυσικῶν, δηλαδὴ τῶν μορφικῶν κόσμων, ἡ Ἀποκρυφ. Θεωρία συμφωνεῖ καθ' ὅλα σχεδὸν μὲ τὰς ἀντιλήψεις τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης καὶ ὡς πρὸς τὴν προέλευσιν τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος ἐκ τοῦ νεφελώματος καὶ ὡς πρὸς τὴν διαδοχικὴν ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων μορφῶν τῆς Ζωῆς ἐκ τοῦ πρωτοπλάσματος μὲ διαρκῆ κανόνα τὴν πορείαν ἐκ τοῦ ἁπλουστέρου εἰς τὸ σύνθετον καὶ ἐκ τοῦ χαώδους εἰς τὸ ὠργανωμένον (ordo ab chao). Ἡ μόνη διαφορὰ εἶνε ὅτι εἰς τοὺς δύο ἐπιστημονικοὺς παράγοντας, τὴν *Ὕλην* καὶ τὴν *Δύναμιν*, ἡ Ἀπόκρυφος Σοφία προσθέτει καὶ ἕνα τρίτον, τὴν *Ζωήν*, τὴν ὁποίαν ἡ Ἐπιστήμη ἐπὶ τοῦ παρόντος θεωρεῖ μᾶλλον ὡς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν δύο πρώτων παραγόντων. Ἡ ἐξέλιξις τῶν μορφῶν εἶνε ἡ ἀναγκαία συνέπεια τῆς ἐξελίξεως τῆς Ζωῆς. ὅλα δὲ τὰ ὄντα ἔμψυχα καὶ ἄψυχα εἶνε μερικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς μιᾶς καὶ μόνης Ζωῆς, ἥτις εἶνε τὸ Πᾶν. Ἡ Ζωὴ ἐξελισσομένη ἔχει ἀνάγκην τελειοτέρων μορφῶν πρὸς ἐκδήλωσίν της καὶ οὕτως αἱ μορφαὶ ἐξελίσσονται τελειοποιούμεναι ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ζωῆς, ἥτις τὰς ζωογονεῖ. Γεννῶνται διὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς Ζωῆς καὶ ἀποθνήσκουν διὰ νὰ γεννηθοῦν ἄλλαι καταλληλότεραι ὅταν αἱ πρῶται δὲν δύνανται πλέον νὰ ἐκφράσουν ἐπωφελῶς τὴν Ζωὴν αὐτήν.

Κατὰ τὴν ἀπόκρυφον θεωρίαν ὁ *Λόγος*, ἡ θεότης δηλαδή, ἐνεργεῖ πάντοτε διὰ τὴν ἐκδήλωσίν της κατὰ τρεῖς διαφορετικοὺς τρόπους, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὰς τρεῖς ὑποστάσεις τοῦ Ἑνὸς καὶ Μόνου (Τριαδικὴ Ἐκδήλωσις) καὶ οἱ ὁποῖοι ἀνευρίσκονται εἰς ὅλας τὰς μεγάλας θρησκείας.

Κατὰ πρῶτον ἐνεργεῖ ὁ Λόγος διὰ τῆς τρίτης του ὄψεως, τοῦ τρίτου Λόγου ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ Δημιουργὸς τῆς ὕλης καὶ τῆς Δυνάμεως. (Ἰσχύς). Ἀκολούθως ἐνεργεῖ ὁ δεύτερος Λόγος τὸν ὁποῖον χαρακτηρίζει ἡ δύναμις ἐκείνη τὴν ὁποίαν καλοῦμεν ζωὴν καὶ ἡ ὁποία θὰ δημιουργήσῃ ἐκ τῆς ὕλης τοὺς μορφικοὺς κόσμους καὶ θὰ τοὺς μεταχειρισθῇ διὰ νὰ ἐκφρασθῇ (Κάλλος). Τελευταῖος ἐνεργεῖ ὁ Πρῶτος Λόγος (Σοφία) ὁ Πατὴρ τῶν Πάντων, ὁ ὁποῖος δημιουργεῖ τὸ ἀνθρώπινον πλέον ἄτομον διὰ τῆς ἰδιαιτέρας του αὐτῆς ἰδιότητος τὴν ὁποίαν ὀνομάζομεν *συνείδησιν* (βλ.λ.). Καὶ αἱ τρεῖς αὐταὶ μορφαὶ τοῦ λόγου εἶναι ἀλληλένδετοι: δὲν ὑπάρχει οὔτε ὕλη χωρὶς δύναμιν καὶ Ζωήν, οὔτε Ζωὴ χωρὶς ὕλην καὶ συνείδησιν.

Ἡ Ζωὴ ἐξελίσσεται ἀποκρινομένη εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς ἐρεθισμούς. Κάθε δόνησις, κάθε κροῦσις ἐπὶ τῆς μορφῆς τὴν ὁποίαν ζωογονεῖ προκαλεῖ μίαν ἀλλαγὴν ἐν τῇ συνειδήσει καὶ κάθε ἀλλαγὴ ἐν τῇ συνειδήσει ἐκφράζεται διὰ παλμικῶν δονήσεων ἐν τῇ ὕλῃ. Αὐτὸς εἶναι ὁ βασικὸς τρόπος ἐξελίξεως τῆς ζωῆς καὶ τῆς γεννήσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς συνειδήσεως.

Ἡ ζωὴ ζωογονεῖ κατὰ πρῶτον τοὺς λεπτοτέρους ἀοράτους κόσμους ὡς στοιχειακὴ οὐσία ὅπου ἀποκτᾷ τὴν πρώτην πεῖραν, αἰσθάνεται τὸ πρῶτον ξύπνημα εἰς τοὺς κόσμους τῆς ὕλης, ἕως ὅτου γίνῃ ἱκανὴ νὰ ζωογονήσῃ τὸ ὀρυκτὸν βασίλειον ὡς ὁμαδικὴ ψυχὴ τῶν ὀρυκτῶν. Ἀφοῦ ἐπὶ ἀπείρους αἰῶνας, ἀποκτήσῃ ἀρκετὴν ἱκανότητα νὰ ἀποκρίνεται εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις διὰ μέσου τῶν ὀρυκτῶν, εἶνε πλέον ἑτοίμη νὰ ζωογονήσῃ τελειοτέρας μορφὰς ὡς τὰς τῶν φυτῶν, γενομένη ἡ ὁμαδικὴ ψυχὴ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου. Ἀφοῦ ἀποκτήσῃ καὶ ἐδῶ κάθε ἱκανὴν πεῖραν ἐμψυχώνει πλέον τὰς ζωϊκὰς μορφάς.

Ἐν τῷ μεταξὺ διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν μορφῶν ἐχωρίσθη καὶ ἡ ὁμαδικὴ ψυχὴ εἰς διάφορα τμήματα ἀναλόγως τῶν εἰδῶν καὶ τῶν γενῶν τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὰ πλέον ἐξειλιγμένα ζῷα (ἵππος, κύων κτλ.) εἰς τὸ σημεῖον ὥστε ἕκαστον τμῆμα τῶν ὁμάδων ψυχῆς νὰ περιέχῃ τὴν ψυχὴν ἑνὸς μόνον ζῴου.

Τότε πλέον ἔχει φθάσει ὁ καιρὸς τῆς ἀτομικοποιήσεως, ὁ καιρὸς ὅπου ἡ ψυχὴ τοῦ ζῴου θὰ μετατραπῇ εἰς «ἐγὼ» καὶ θὰ ἐνσαρκωθῇ πλέον ὡς ἄνθρωπος (βλ. *ἐνανθρώπησις*).

Τοῦτο συμβαίνει διὰ τῆς ἑνώσεως τῆς ἀνωτέρας τριάδος τῆς Μονάδος (τῆς θελήσεως, τῆς ἀγάπης ἤ σοφίας καὶ τῆς καθαρᾶς διανοήσεως) μὲ τὴν κατωτέραν τοιαύτην συγκεκριμένην σκέψιν—ἐπιθυμίας—αἰσθήματα καὶ αἰσθήσεις.

Ἐκ τῆς ἑνώσεως ταύτης δημιουργεῖται ἓν νέον σῶμα τὸ αἰτιατόν, τὸ ὁποῖον θὰ χρησιμεύσῃ ὡς διαρκὴς κατοικία τοῦ νεογεννηθέντος «ἐγώ».

Ἡ ἐξέλιξις βέβαια δὲν σταματᾷ ἕως ἐδῶ κατὰ τὴν Ἀπόκρυφον Σοφίαν. Ἀφοῦ τὸ «ἐγὼ» τοῦτο τοῦ ἀνθρώπου ἐνσαρκωθῇ εἰς ὅλην τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν διαφόρων ἀνθρωπίνων ὄντων ἀπὸ τοῦ ἐγωϊστοῦ πρωτογόνου καὶ τοῦ ἀγρίου μέχρι τοῦ ἀλτρουϊστικοῦ, τοῦ τελείως ἐξειλιγμένου ὄντος καὶ ἀποκτήσῃ κάθε δυνατὴν ἀνθρωπίνην πεῖραν, ἐγκαταλείπει τοὺς κατωτέρους κόσμους οἱ ὁποῖοι τοῦ εἶνε πλέον ἄχρηστοι διότι τοὺς ἔχει κατακτήσει διὰ τῆς πείρας του, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἔνδοξον πορείαν τῆς ὁποίας τὸ τέρμα εἶνε ἡ θεότης (βλ. *Θεοσοφία*).

Βιβλιογραφία: 6, 58, 31.

ἐξέχοντες ἄνδρες Τέκτονες. Ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου μέχρι τοῦ τέλους τοῦ β' τοιούτου, ὁ Τεκτονισμὸς εὑρέθη ἀκουσίως του ἀναμεμιγμένος εἰς θυελλώδεις συζητήσεις καὶ ἐσύρθη εἰς τὸ προσκήνιον τῆς Εὐρωπαϊκῆς συρράξεως ἐμφανισθεὶς μάλιστα ὑπὸ τινων καὶ ὡς «ἡ αἰτία πολέμου» ὅπως συνέβη μὲ τὸν Χίτλερ διακηρύξαντα ὅτι ἀντιτίθεται πρὸς τὴν Τσεχοσλοβακίαν διότι ὁ τότε Πρόεδρός της Μπένες ἦτο Ἐλευθεροτέκτων. Καὶ βραδύτερον ὁ Στρατάρχης Πεταὶν προσεπάθησε νὰ δικαιολογήσῃ ἑαυτὸν μὲ τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ἀντετίθετο εἰς τὸν Νταλαντιὲ ποὺ ἦτο Τέκτων.

Ὁ ἀδ∴ H. L. Haywood (βλ. βιβλ. 1 τόμ. Γ' σελ. 1226) γράφει σχετικῶς ὅτι κατόπιν τῆς ἀκουσίας αὐτῆς ἀναμίξεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας κατέστη τὸ ποῖος εἶνε καὶ ποῖος δὲν εἶνε Τέκτων ἐκ τῶν ἐξεχόντων ἀνδρῶν. «Κατάλογος τῶν ἐξεχόντων πολιτικῶν ἀνδρῶν, γράφει, καὶ τῶν διαπρεπόντων εἰς τὰς Τέχνας καὶ τὰς Ἐπιστήμας ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ θὰ κατελάμβανεν ὁλόκληρον τόμον. Ἐκείνους τοὺς ὁποίους θ' ἀναφέρω ἐνταῦθα τοὺς ἔχω ἐκλέξῃ ἐκ τοῦ συνόλου διὰ νὰ ἀποδείξω μόνον ὅτι οἱ Τέκτονες προέρχονται πανταχόθεν καὶ ταυτοχρόνως διὰ νὰ τονίσω ὅτι ὁ Ἐλευ-

θεροτεκτονισμός δὲν ἀπευθύνεται εἰς καμμίαν ἄλλην ἰδιότητα ἑνὸς ἀνδρὸς πλὴν τοῦ ὅτι εἶνε ἄνθρωπος. Αἱ θύραι τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶνε ἀνοικταὶ πρὸς Βορρᾶν πρὸς Νότον πρὸς Ἀνατολὰς καὶ πρὸς Δυσμάς».

Ὁ ἀδ∴ Haywood ἀναφέρει ἀκολούθως μακρὸν κατάλογον διαπρεψάντων ἄλλοτε ἢ διαπρεπόντων σήμερον ἀνδρῶν οἵτινες ἦσαν ἢ εἶναι Τέκτονες. Ἐκ τοῦ καταλόγου αὐτοῦ παραθέτω τοὺς γνωστοτέρους παρ' ἡμῖν:

Ὁ ἀείμνηστος Δοὺξ τοῦ Κὲντ Μέγ∴ Διδ∴ τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Σὲρ Οὐΐνστων Τσώρτσιλ, πρωθυπουργὸς τῆς Μεγ. Βρεττανίας. Ὁ ἀντιναύαρχος Μπὲρντ (Byrd) ὁ κατακτήσας τὸν Νότιον Πόλον. Ὁ σύγχρονος Ἀμερικανὸς συνθέτης Ἔρβιν Μπέρλιν. Ὁ μέγας ἱστορικὸς Edward Gibbon. Ὁ λόρδος Μπούλουερ-Λύττον συγγραφεὺς τοῦ ἔργου «Τελευταῖαι ἡμέραι τῆς Πομπηΐας». Ὁ Μπολιβάρ. ὁ Γεώργιος Οὐάσιγκτων τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ὁ Σιμπέλιος μέγας μουσικὸς καὶ συνθέτης τῆς «Φιλλανδίας». Ὁ Χουντέϊν ὁ μάγος, ὁ Στρατηγὸς Ντάγκλας Μὰκ Ἄρθουρ, ὁ πρόεδρος Τάφτ, ὁ κ. Τόμας Μάρσαλ, ὁ Βρεττανὸς πρωθυπουργὸς Γεώργιος Καΐνιγγ, ὁ λόρδος Τσέστερφιλντ, ὁ Δοὺξ τοῦ Οὐέλλιγκτων ὁ νικητὴς τοῦ Βατερλώ.

Εἰς τούτους θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προστεθοῦν καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ὡς τὰ μέλη τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας τῆς Ἀγγλίας, οἱ τέως Πρόεδροι τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν Φρ. Ρούζβελτ καὶ Χάρρυ Τρούμαν, ὁ Δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου Φίλιππος, πλεῖστοι Ἀγγλικανοὶ ἐπίσκοποι, ὡς καὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι Γρηγόριος Ε΄., Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄., Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄, οἱ ἀείμνηστοι Ἕλληνες πολιτικοὶ ἄνδρες, Δημ. Γούναρης, Νικόλ. Στράτος, Γεώργ. Μπαλτατζῆς κ. ἄ.

ἐξηγηταί. Ἐκαλοῦντο εἰς τὴν ἀρχαιότητα οἱ ἑρμηνεύοντες τοὺς δελφικοὺς χρησμοὺς (πυθόχρηστοι ἐξηγηταί) καὶ ἀσχολούμενοι συγχρόνως μὲ τὸν καθαρμὸν τῶν ἐναγῶν. Ἐν Ἀθήναις ἐχειροτονοῦντο διὰ βίου ὑπὸ τοῦ Δήμου καὶ ἡ ἐκλογή των ἐκυροῦτο ὑπὸ τοῦ Δελφικοῦ Μαντείου.

ἐξιλασμοί. Εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς μεγάλας θρησκείας ὁ ἐξιλασμὸς ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς πιστοὺς πρὸς συνδιαλλαγὴν μετὰ τοῦ θείου ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπεμακρύνθησαν ὑποδουλωθέντες εἰς τὰ πάθη των. Ἐξιλασμοῦ σημασίαν εἶχον καὶ ἔχουν ὅλαι αἱ τελούμεναι θρησκευτικαὶ θυσίαι (βλ. καὶ *ἐξιλέωσις*).

ἐξιλασμοῦ ἡμέρα (ἑβρ∴ Γιὼμ Κιποὺρ καὶ κατὰ τὸ Ταλμοὺδ «Γιωμὰ Νορὰ ά») καλεῖται ἡ μεγάλη ἑβραϊκὴ ἑορτὴ τῆς δημοσίας μετανοίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τῆς ὁποίας τὸ τυπικὸν ἐκτίθεται εἰς τὸ «λευϊτικόν» (ιστ΄ 1—34 κγ΄ 56 κ. ε.) ὡς καὶ εἰς τὴν πραγματείαν τοῦ Ταλμοὺδ τὴν ἀναγραφομένην Γιόμα (ἡ Ἡμέρα). Ἡ ἑορτὴ αὕτη ἑωρτάζετο τὴν 10 τοῦ μηνὸς Τισρεῒ (Σεπτέμβριος—Ὀκτώβριος) 5 ἡμέρας πρὸ τῆς μεγάλης ἑορτῆς τῆς Σκηνοπηγίας καὶ ἦτο καθαρῶς συμβολικὴ (βλ. *Ἀζαζήλ*).

Ἡ ἑορτὴ αὕτη διετήρησε καὶ εἰς τὸν νεώτερον Ἰουδαϊσμὸν τὴν ἀρχαίαν ἐπισημότητα αὐτῆς μὲ περιεχόμενον κατ' ἐξοχὴν ἠθικόν. Ἑορτάζεται ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ νέου ἔτους, ἀποτελεῖ δὲ μετ' αὐτῆς τὰς καλουμένας 10 ἡμέρας τῆς Μεταμελείας (Ἀσσέρεθ Γεμὲ Τεσσουβά) ἢ τὰς δέκα φοβερὰς ἡμέρας (γιαμεὶμ Νοραείμ).

Οἱ καββαλισταὶ καὶ δὴ οἱ νεώτεροι Χασίδειμ (βλ. λ.) διέρχονται τὸ Γιὼμ—Κιποὺρ ἐν μέσῳ μυστικῆς ἐξάρσεως καὶ προσευχῶν.

ἐξιλέωσις. (expiation, sühne). Ὁ διὰ τοῦ πόνου τοῦ αὐτοκολασμοῦ καθαρμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῶν ἁμαρτημάτων. Ἡ ἔννοια τῆς ἐξιλεώσεως ὑπάρχει εἰς τὸν Πλάτωνα (Γοργίου 34, 36) οὐχὶ ὅμως καὶ ὁ ὅρος. Ὅπως τὸ σῶμα θεραπεύεται διὰ τῶν φαρμάκων οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ θεραπεύεται «διδοῦσα δίκην» καὶ «κολαζομένη». Ἡ φιλοσοφικὴ ἐξιλέωσις διαφέρει τῆς θρησκευτικῆς (βλ. *ἐξιλασμός*) καθ' ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτῆς δὲν εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ συγγνώμη ἀλλ' ἡ ψυχικὴ τελείωσις (βελτίους γίγνεσθαι).

ἐξιτήρια. Αἱ θυσίαι αἱ προσφερόμεναι παρ' Ἀρχαίοις ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ πρὸ πάσης ἐκστρατείας ἢ πάσης ἄλλης πράξεως πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ γίνῃ γνωστὸν ἐκ τῶν διαφόρων σημείων τὰ ὁποῖα συνώδευον αὐτὰς ἐὰν θὰ ἦτο αἰσία ἢ δυσμενὴς ἡ ἔκβασις τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἔξοδος. Οὕτω ἐπιγράφεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Π. Διαθήκῃ (μετάφρασις τῶν Ο΄) τὸ δεύτερον βιβλίον τῆς Πεντατεύχου ἔνθα ἐκτίθενται εἰς 40 κεφάλαια τὰ προηγηθέντα τῆς ἐξόδου τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς Αἰγύπτου γεγονότα, ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τοῦ Μωϋσέως συντελεσθεῖσα ἔξοδος ὡς καὶ ἡ παρὰ τὸ Σινᾶ ἵδρυσις τῆς ἰσραηλιτικῆς θεοκρατίας διὰ τῆς παραδόσεως τοῦ θείου νόμου καὶ τῆς συνάψεως τῆς μεταξὺ Θεοῦ καὶ τοῦ περιουσίου λαοῦ τοῦ συμφωνίας (διαθήκης).

Μὲ τὰς γενομένας ὑπὸ τοῦ κ. Ναβὶλ ἀνασκαφὰς εἰς Τὲλ Ἐλ Μασκούτα διεσαφηνίσθησαν πολλὰ σημεῖα τῆς Ἐξόδου. Εἰς τὸ μέρος αὐτὸ πλησίον τοῦ Τὲλ Ἐλ Κεμπὶρ εὑρέθησαν ἐπιγραφαὶ πιστοποιοῦσαι ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως Πειθὼμ ἢ Σοκχὼθ καὶ ὅτι ἱδρυτὴς αὐτῆς ἦτο ὁ Ράμεσις Β΄. Αὐτὸς ἦτο ὁ δυναστεύσας τοὺς Ἑβραίους, Φαραώ. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν εὑρέθησαν καὶ θησαυροφυλάκια τῶν ὁποίων οἱ τοῖχοι εἶχον πάχος 22 ποδῶν. Ἀπὸ Σοκχὼθ οἱ Ἑβραῖοι ἤρχισαν τὴν ἔξοδόν των πρὸς τὸ Ὀθὼμ παρὰ τὴν ἔρημον (Ἔξοδος ΙΓ. 20).

Ἔξοχος Διδάσκαλος. (Excellent Master). Βαθμὸς τοῦ *Κρυπτικοῦ Τεκτονισμοῦ*. (βλ. λ).

Ἔξοχος ἐκλεκτὸς τῶν δεκαπέντε. (βλ. *Ἐκλεκτὸς διδάσκαλος τῶν 15*).

Ἐξοχώτατος,—ον—. (Most Excellent). Οὕτω ὀνομάζεται τὸ Περιστύλιον τοῦ βαθμοῦ τῆς Βασιλ∴ Ἀψ∴ καὶ ὁ Πρόεδρος αὐτοῦ, ὁ Ἀνώτ∴ Ἱερ∴ (High Priest). Ἐξοχώτατος ὀνομάζεται καὶ ὁ Πρόεδρος Στ∴ τῶν *Ἐξοχωτάτων Διδ∴*. (βλ. λ.) τοῦ περιστυλιακοῦ Τεκτονισμοῦ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος (βλ. λ.).

Ἐξοχώτατος Διδάσκαλος. (Most Excellent Master). Ὀνομασία τοῦ τρίτου ἀνωτέρου βάθμοῦ τοῦ *Ἀμερικανικοῦ Δόγματος* (βλ. λ.) προτελευταίου τοῦ περιστυλιακοῦ καλουμένου. Τεκτονισμοῦ. Ὁ βαθμὸς οὗτος εἶνε ἐφεύρεσις τοῦ Ἀμερικανοῦ Webb, ἀπονέμεται δὲ μόνον ἐν Ἀμερικῇ. Ἡ παράδοσις τοῦ βαθμοῦ συνδέεται μὲ τὴν καθαγίασιν τοῦ Ναοῦ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Σολομῶντος. Ὁ Πρόεδρος καλεῖται ἐξοχώτατος (βλ. λ.) αἱ δὲ λοιπαὶ ὀνομασίαι τῶν Ἀξ∴ εἶνε αἱ αὐταὶ μὲ τὰς τῶν Ἰωαννιτικῶν Στ∴.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ βαθμὸς τοῦ Ἐξοχωτ∴ Διδ∴ ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Μεγ∴ Συμβ∴ τῶν Ἐξοχωτάτ∴ Βασιλ∴ Ἐκλ∴ καὶ ὑπερεκλ∴ Διδ∴, συγκαταλέγεται δὲ εἰς τοὺς *κρυπτικοὺς βαθμοὺς* (βλ. λ.).

Ἓξ περίοδοι τοῦ Μ∴ Α∴ Τ∴ Σ∴ Αὗται ἀπετέλουν ἄλλοτε μέρος τῆς παλαιᾶς κατηχήσεως τοῦ Πρέστον εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἑτ∴ Ἀνεφέροντο εἰς τὰς ἓξ ἡμέρας τῆς Δημιουργίας αἱ ὁποῖαι ἐκαλοῦντο περίοδοι. Μετὰ τὴν τροποποίησιν τῆς κατηχήσεως ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τοῦ Hemming ἡ παράγραφος αὕτη ἀφῃρέθη, καίτοι ὁ Ὄλιβερ ἀφιερώνει ἐπὶ τοῦ θέματος ὁλόκληρον κεφάλαιον εἰς τὰς *«Ἱστορικὰς Ἀρχαίας Διατάξεις»* (Historical Landmarks).

Καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐπίσης μέχρι τοῦ 1818 προφανῶς, κατὰ τὸν Μάκεϋ, αἱ ἓξ περίοδοι τῆς Δημιουργίας ἀπετέλουν μέρος τῆς Διδασκαλίας τοῦ 3° ἀλλ' ἀκολούθως παρελείφθησαν.

Ἓξ συστήματα, τά. Αἱ ἐν ἰσχύϊ Ἰνδικαὶ φιλοσοφίαι αἵτινες καὶ φέρουσι τὰ ὀνόματα: *Βαισεκίκα, Νυάγια, Μιμάμσα, Σανκχύα, Παταντζάλα* καὶ *Βεδάντα*.

Ἕκαστον τῶν συστημάτων αὐτῶν ἀποτελεῖται ἀπὸ Σουτρὰς ἢ συντόμους ἀφορισμοὺς τῶν θεωριῶν καὶ ἀπὸ ἓν ἐπίσημον σχόλιον (Μπαουγιάμ).

Τὰ Σουτρὰς ἐδόθησαν ἀπὸ ἕνα *Ρισὶ* σοφὸν τῶν Ἀρχαίων Ἰνδιῶν καὶ χρησιμεύουν ὡς νῆμα εἰς τὴν μελέτην καὶ κατανόησιν τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων.

Ἔξτερ. Τ. Γ. Γερμανὸς Τέκτων 1734 † 1799. χρηματίσας Ἐπαρχ∴ Μεγ∴ Διδ∴ τοῦ Ἀμβούργου ἀπὸ τοῦ 1781 μέχρι τοῦ 1799. Ἀνῆκε ἐπίσης καὶ εἰς τὸ Δόγμα τῆς *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως* (βλ.λ.) καὶ ἦτο βαθύτατα ἐπηρεασμένος ἀπὸ Ἑρμητικὰς Ροδοσταυρικὰς δοξασίας

ἀπολύτως συμφώνους ἄλλως τε πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

ἐξωτεκτονικὰ Μυστήρια ἢ Δόγματα (Extra - Masonic Rites). Δεδομένου ὅτι μυστηριακαὶ ὀργανώσεις ὑπῆρξαν πολὺ ἀρχαιότεραι τοῦ Τεκτονισμοῦ, τινὲς ἐξ αὐτῶν παραμείνασαι ἀνεξάρτητοι, ἐξακολουθοῦν—ἐν μεγαλυτέρᾳ μάλιστα, κατὰ τὸν Waite, μυστικότητι—νὰ συνυπάρχουν παρ' αὐτόν, ἄλλαι μὲν ζῶσαι ὑπὸ τὴν πραγματικὴν σημασίαν τοῦ ὅρου, ἄλλαι δὲ διατελοῦσαι ἐν ὕπνῳ ἤτοι ἀπολέσασαι τὴν πραγματικὴν σημασίαν τῶν Μυστηρίων, τῶν ὁποίων τυγχάνουσι φύλακες.

«Περὶ αὐτῶν, γράφει ὁ Waite, θὰ ἦτο δύσκολον νὰ ὁμιλῇ τις συχνά, διότι ἀποτελοῦν ὑψηλὰς ἐννοίας συμβολισμοῦ, μὴ ἀνακοινωσίμους εἰς τοὺς πολλούς. Διερωτῶμαι ἐὰν ὑπάρχουν μεταξὺ αὐτῶν αἱ δυνάμεναι νὰ μεταδώσουν εἴτε λανθανόντως εἴτε καὶ φανερῶς τὴν πνευματικὴν καθιέρωσιν. Ἀλλ' εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν ἀκόμη πολλὰ κεκρυμμένα Ἱερὰ Ἁγιαστήρια, πιθανῶς μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν, καὶ πέραν τῆς ἰδικῆς μας γνώσεως. Ὅπου δήποτε καὶ ἂν ὑπάρχουν ἄγνωστα εἰς ἐμέ, εἶνε δίκαιον καὶ λογικὸν νὰ τὰ θεωρῶμεν ὡς τὴν κυρίαν δικαιολογίαν τῶν Τ υ π ι κ ῶ ν Μ υ σ τ η ρ ί ω ν διότι ἀπετέλουν καὶ ἀποτελοῦν τὴν ἀποθέωσιν - αὐτῶν. Ἔναντι τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἵστανται ὡς αἱ μέγισται μαρτυρίαι τῆς τελειώσεως.

Ὁ κεκρυμμένος λόγου χάριν *Μορτινισμὸς* (βλ. λ.) ἀποτελεῖ διὰ τὸν Συμβολικὸν Τεκτονισμὸν μίαν πολύτιμον ἀποθήκην ἑρμηνευτικῶν μαρτυριῶν. Εἶνε πλήρης ἀρχαϊκῶν ὑποδείξεων καὶ κεκρυμμένου φωτός, σήμερον ὅμως ἀνήκει καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἀρχεῖα».

Πράγματι τινὰ τῶν ἐξωτεκτονικῶν αὐτῶν Μυστηρίων ἔχουν ἐπίσης ἀπολέσει τὴν πραγματικὴν σημασίαν των, διότι ἐστερήθησαν τῶν Μυστῶν ἀρχηγῶν των οἱ ὁποῖοι δὲν ἀφῆκαν διαδόχους. Ἄλλα ὅμως ἐξ αὐτῶν, εἰς τοὺς Ἀνατολικοὺς ἰδίως λαοὺς ὑφιστάμενα, διατηροῦν καὶ σήμερον τὴν πραγματικὴν μυστηριακήν των μορφὴν μεταδίδοντα τὴν Γνῶσιν εἰς τὰ μέλη των μετὰ μακρὰν προπαρασκευὴν καὶ πολλὰς δοκιμασίας.

ἐξωτερικὰ μέλη. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέλη τῶν Τεκτον.·. Ἐργαστηρίων τὰ ὁποῖα, κατοικοῦσιν ἐκτὸς τῆς ἕδρας τοῦ Ἐργαστηρίου, εἰς ὃ ἀνήκουν.

Ταῦτα καταβάλλουν ἐνίοτε μικροτέραν συνδρομὴν καὶ εἶνε ὑποχρεωμένα νὰ παρουσιάζωνται καθ' ὡρισμένα χρονικὰ διαστήματα εἰς τὰ Ἐργαστήριά των ἢ νὰ γράφωσι πρὸς αὐτά.

ἐξωτερικὸς. (Φιλοσοφ.). Καλεῖται ὁ ἐκτὸς τοῦ σώματος καὶ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ὑπάρχων ἐν χώρῳ καὶ χρόνῳ ὑλικὸς κόσμος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ σύνολον τῶν ψυχικῶν ἡμῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὸν ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ὸ ν κόσμον. Κατὰ ταῦτα ἐξωτερικὸς μὲν κόσμος εἶναι ὁ διὰ τῶν αἰσθήσεων γινόμενος ἡμῖν γνωστός, ἐσωτερικὸς δὲ τὰ αἰσθήματα, συναισθήματα, αἱ σκέψεις, αἱ βουλήσεις.

Οὕτω τίθεται μεταφυσικῶς καὶ τὸ πρόβλημα, ἂν ὁ ἐκτὸς τῆς συνειδήσεως ἡμῶν κόσμος ὑπάρχῃ ἢ ὄχι, ἂν εἶναι ὁ αὐτὸς ἢ διάφορος τῆς γνώσεως τὴν ὁποίαν ἔχομεν περὶ τούτου.

Εἰς τὰ Μυστήρια τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὰς φιλοσοφικὰς σχολὰς αὐτῆς, ἡ γνῶσις καὶ αἱ διδασκαλίαι διῃροῦντο εἰς ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ὰ ς δυναμένας νὰ ἀνακοινωθῶσιν εἰς κύκλον οὐχὶ τελείως προπαιδευμένον, καὶ εἰς ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ὰ ς ἀνακοινουμένας μόνον εἰς τοὺς τελείους *μύστας*. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐκαλοῦντο *ἐσωτερικοὶ* ἐνῷ οἱ πρῶτοι *ἐξωτερικοί*.

Κατ' ἀναλογίαν καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. γίνεται διάκρισις μεταξὺ *ἐξωτερισμοῦ* καὶ *ἐσωτερισμοῦ* διὰ τοῦ ὁποίου νοεῖται ἡ γνῶσις τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς σκέψεως καὶ τοῦ μυστηριακοῦ περιεχομένου αὐτῆς ὡς καὶ ἡ ἐλευθεροτεκτονικὴ αὐτοθεώρησις τοῦ ἐ γ ώ. ἡ ἀποσκοποῦσα τὸν *αὐτεξευγενισμόν*. Ὡς ἐκ τούτου ὑφίστανται καὶ δύο ἔννοιαι πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς ἐργασίας.

Εἰς τοὺς Ἐλευθεροτεκτονικοὺς κύκλους τοὺς διατηροῦντας τὴν παλαιὰν καὶ ὀρθὴν παράδοσιν, ὑφίσταται ἡ τάσις νὰ ἐννοοῦν διὰ τοῦ ὅρου ἐ σ ω τ ε ρ ι σ μ ὸ ς εἶδος τι μυστικῆς καταβάσεως εἰς τὸ ἴδιον ἐγώ, διὰ τῆς ὁποίας μεταπίπτει τις εἰς ἐκείνας τὰς σκέψεις, αἱ ὁποῖαι ἐκδηλοῦνται καὶ καλλιεργοῦνται εἰς *ἐσωτερικάς* τινας Ἑταιρείας (βουδδιστικάς, Θεοσοφικὰς καὶ Μυστηριακὰς) ἀσχολουμένας μὲ τὴν ἔρευναν τοῦ καλουμένου ἀστρικοῦ σώματος τῶν ἀνθρώπων, τοῦ πνευματικοῦ κόσμου κ.λ.π. (Βλ. Ἐσωτερικὸς καὶ Ἐξωτερικὸς Τεκτονισμός).

ἐξωτερισμός. Τὸ ἐκτεθειμένον εἰς τὴν θέαν ὅλου τοῦ κόσμου: ἡ φανερὰ μορφὴ μιᾶς διδασκαλίας. Οἱ Ἀλχημισταὶ λ.χ. διδάσκοντες ὅτι τὰ μέταλλα μεταστοιχειοῦνται ἔδιδον μίαν ἐξωτερικὴν ἀλήθειαν ἡ ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ὴ ὅμως, ἡ συμβολικὴ σημασία τῆς ὁποίας ἦτο ὁ νόμος τῆς ἐξελίξεως.

Τὸ ἀντίθετον τοῦ ἐξωτερισμοῦ εἶνε ὁ ἐσωτερισμὸς (βλ. *ἐξωτερικός*).

ἑορταί. Ὅπως ἑκάστη θρησκεία καὶ ἑκάστη ὀργάνωσις ἔχουν τακτὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους ὡς ἡμέρας ἑορτῶν, ἐπετείων ἐξαιρετικοῦ τινος γεγονότος, οὕτω καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὡς μυσταγωγικὴ ὀργάνωσις ἔχει ἐπίσης τὰς ἐπετείους του, ἀναλογούσας πρὸς ὡρισμένα φυσικὰ φαινόμενα.

Κατὰ τὸν Μεσαίωνα, οἱ Ἐπαγγελματικοὶ Ἐλεύθ.·. Τεκτ.·. ἡ λιθουργοὶ ἑώρταζον τὴν 24 Ἰουνίου (Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ) καὶ τὴν 8 Νοεμβρίου (τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων Μαρτύρων). Ἀργότερον ἡ δευτέρα αὕτη ἑορτὴ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ (27 Δεκεμβρίου).

Σήμερον ὡς Ἐλευθεροτ.·. ἑορτὴ θεωρεῖται ἡ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου (βλ. λ.) ἑορταζομένη τὴν 24 Ἰουνίου, *ἡμέραν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου*. Εἰς τὰς Ἀγγλικὰς Στοὰς καὶ εἰς τὰς ἀνωτάτας βαθμίδας *τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος*, θεωρεῖται ἐπίσης ὡς ἡμέρα ἑορτῆς ἡ 27 Δεκεμβρίου, ἡμέρα τοῦ *Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ*.

Ἐκτὸς τούτου ἡ Ἀγγλικὴ Μεγάλη Στοὰ διοργανώνει τὴν ἐτησίαν ἑορτήν της κατὰ τὴν Τετάρτην, ἡ ὁποία ἐπακολουθεῖ τὴν 23 Ἀπριλίου, ἡμέραν ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, πάτρωνος τῆς Ἀγγλίας.

Εἰς τὴν Σκωτίαν καὶ εἰς τὰς Στ.·. τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου τοῦ Σουηδικοῦ Συστήματος ἑορτάζεται ἡ ἡμέρα τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου, δηλαδὴ ἡ 30 Νοεμβρίου.

Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὰς Στ.·. τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος ἑορτάζεται ἡ θερινὴ τροπὴ τοῦ ἡλίου. Ὑπὸ τῶν δύο Γαλλικῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων τοῦ Σκωτ.·. Δόγμ.·. ἑορτάζεται ἐπίσης καὶ ἡ χειμερινὴ τροπὴ τοῦ ἡλίου.

Τὰ Περιστ.·. τοῦ Σουηδικοῦ Συστήματος (εἰς 7°) ἑορτάζουν ὡς μεγάλην ἑορτὴν τοῦ Τάγματος τὴν 22 Μαρτίου ἡμέραν θανατώσεως τοῦ τελευταίου *Ναΐτου Μεγ.·. Διδ.·. Ἰακώβου Ντὲ Μολαί*.

Ἡ Μεγ.·. Πέμπτη δίδει ἀφορμὴν εἰς τὰ Περιστ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀποδ.·. Σκωτ.·. Δόγμ.·. εἰς τὸ νὰ διεξαγάγουν ἐπιβλητικὴν τελετήν.

Ἐκτὸς τούτων πλεῖσται Στ.·. ἑορτάζουν τὴν ἐπέτειον τῆς ἱδρύσεώς των ἢ τῆς ἐγκαταστάσεώς των.

Ἐπίσης συνήθεις ἡμέραι ἑορτῶν εἰς πολλὰς Στ.·. εἶνε καὶ αἱ ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων καὶ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους.

Ὡς ἑορταὶ θηλέων Ἀ δ ε λ φ ῶ ν (βλ. λ.) χαρακτηρίζονται ἑορταί τινες, διοργανούμεναι μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν θηλέων συγγενῶν Τεκτόνων, καὶ διεξαγόμεναι σύμφωνα μὲ τυπικὸν ἰδιαζούσης μορφῆς.

Συμφώνως πρὸς τὸν Γεν. Κανονισμὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος (Ἄρθρον 213) αἱ ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτῆς Στοαὶ δέον νὰ τελῶσι κατ' ἔτος δύο τεκτονικὰ συμπόσια τὸ πρῶτον κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου καὶ τὸ δεύτερον κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου.

Τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος ἑορτάζει ἰδιαιτέρως τὴν 12ην Ἰουλίου, ἡμέραν τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ. Ἔχει ἐπίσης τρεῖς ἰδίας ἑορτὰς (Συντάγματα Ἄρθρ. 15 § 2) κατὰ τὰς καλένδας τοῦ Μαΐου, τὰς καλένδας τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ τὴν 27ην Δεκεμβρίου.

Ἑορταὶ Ἐθνικαί Ὑπὸ πολλῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων ἑορτάζονται αἱ ἐθνικαὶ ἑορταὶ τῶν Κρατῶν εἰς τὰ ὁποῖα ἑκάστη τούτων ὑπάγεται.

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. καὶ τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ο τῆς Ἑλ-

λάδος ἑορτάζουν τὴν Ἐθνικὴν ἑορτὴν τῆς 25ης Μαρτίου.

ἑορτὴ τοῦ Σκωτικοῦ Τάγματος. (Fête de l' Ordre Ecossais). Ἑορτὴ τοῦ Σκωτ.·. Τάγμ.·., γινομένη καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν Παρισίοις κατὰ Δεκέμβριον καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς χειμερινῆς τροπῆς τοῦ ἡλίου, ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας.

ἑορτὴ ἡλιοστασίου. Ἑορτὴ διεξαγομένη ὑπὸ πολλῶν Στοῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς θερινῆς τροπῆς τοῦ ἡλίου, ἀντὶ τῆς *ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου* (βλ. λ. ὡς καὶ *ἡλιοστάσια*).

ἐπάγγελμα. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀντιπροσωπεύονται— λόγῳ τοῦ εἴδους τῆς συνθέσεώς του—ὅλα τὰ ἀστικὰ ἐπαγγέλματα. Ὡρισμένη τις προτίμησις μελῶν παρετηρεῖτο εἰς τὸν γερμανόφωνον Τεκτονισμόν, διότι οὗτος ἔχων ἰδιαιτέραν τινὰ ἀντίληψιν περὶ τῆς ἐλευθεροτεκτονικῆς ἐργασίας, ἀπήτει ὡς ἀναγκαῖον προσὸν διὰ νὰ γίνῃ τις Τέκτων τὸ νὰ εἶναι πεπαιδευμένος, ἵνα δύναται νὰ κατανοῇ καὶ νὰ παρακολουθῇ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν.

Εἰς τὸν Ἀμερικανικὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. δὲν τίθενται τοιαῦται ἀπαιτήσεις, διότι κατ' αὐτὸν προέχει ἡ σκέψις τῆς ἀδελφικῆς ἑνώσεως ἄνευ ἄλλου τινὸς μορφωτικοῦ σκοποῦ. Μία στατιστικὴ ἐπισκόπησις τῶν εἰς τὰς Στοὰς ἀντιπροσωπευομένων ἐπαγγελμάτων οὐδαμοῦ μέχρι σήμερον ἐγένετο ἂν καὶ θὰ ἔδιδε πράγματι ποικίλα καὶ ἐνδιαφέροντα συμπεράσματα.

Εἰς τὴν Γερμανίαν προσεπάθησαν νὰ καθορίσουν τὰ ἐπαγγέλματα τῶν ἡγητόρων Τεκτόνων, ἰδίᾳ τῶν χρηματισάντων Σεβασμίων. Ἐκ τῆς στατιστικῆς αὐτῆς ἐργασίας προέκυψε τὸ συμπέρασμα ὅτι εἰς τὰς διοικητικὰς θέσεις ἰδιαιτέρως ἀνέρχονται διδάσκαλοι, καθηγηταὶ καὶ ἰατροί. Τὰ ρεύματα τῶν διαφόρων ἐποχῶν ἐπηρεάζουν κατά τι μέτρον τὴν σύνθεσιν τῶν Στ.·. Οὕτω π. χ. κατὰ τὴν πρώτην μεταπολεμικὴν περίοδον εἶχε παρατηρηθῆ ἐν Γερμανίᾳ σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μυουμένων ἀκαδημαϊκῶν διδασκάλων καὶ καθηγητῶν ὡς καὶ τῶν ἀξιωματικῶν.

Ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς οὐδεμίαν ποιεῖται διάκρισιν ὡς πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τῶν μελῶν του, δεχόμενος συμφώνως πρὸς τὴν παράγραφον ΙΧ τοῦ 1ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ἄνδρας ἐλευθέρους καὶ χρηστοήθεις, ἄνευ διακρίσεως θρησκείας, φυλῆς, ἐθνικότητος ἢ κοινωνικῆς τάξεως.

Συμφώνως ὅμως πρὸς τὸ ἄρθρον 14ον τοῦ αὐτοῦ Συντάγματος διὰ νὰ γίνῃ τις δεκτὸς ὡς Τέκτων δέον ν' ἀναγνωρίζῃ τὴν ὕπαρξιν Θεοῦ, νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, νὰ εἶνε ἀμέμπτου διαγωγῆς, οἰκονομικῆς ἐπαρκείας «καὶ πρὸ παντὸς μορφώσεως ἱκανῆς πρὸς κατανόησιν τῶν Τεκτ.·. διδαγμάτων». (Βλ. καὶ *ἐνώσεις ἐπαγγελματικῶν ὁμάδων* ὡς καὶ *ταξικαὶ Στ.·.*).

Ἐπαγγελματικὸς Τεκτονισμός. (operative Masonry). Εἰς ὅλους περίπου εἶναι γνωστὸς ὁ Τεκτονισμὸς ὡς ἐπαγγελματικὴ τέχνη. Ὡς τοιαύτη ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κανόνων καὶ τῶν ἀξιωμάτων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ἡ ἐπαγγελματικὴ αὐτὴ τέχνη ὑπῆρξεν ἡ βάσις ἐπὶ τῆς ὁποίας ἱδρύθη ἡ θεωρητικὴ ἐπιστήμη τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ (βλ. *Θεωρητικὸς Τεκτονισμός*).

Ἐπαιτεία, ἐπαῖται Στοῶν. Ἡ φήμη ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες εἶνε πάντοτε ἕτοιμοι πρὸς παροχὴν ὑλικῆς βοηθείας εἰς ἀναξιοπαθοῦντας, ἔχει δημιουργήσει μίαν ἰδιάζουσαν συντεχνίαν ἐπαιτῶν, οἱ ὁποῖοι κερδοσκοποῦν ἐπὶ τῆς αἰσθηματικότητος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων. Πολλοὶ Ἐλευθεροτέκτονες ἔπεσαν καὶ πίπτουν θύματα τοιαύτης πονηρᾶς ἐπαιτείας ἢ ἀπάτης ἐξασκουμένης ἢ ὑπὸ βεβήλων οἱ ὁποῖοι ἔμαθον Ἐλευθεροτεκτονικά τινα σημεῖα ἀναγνωρίσεως ἢ καὶ ὑπὸ Ἐλευθεροτεκτόνων, διαγραφέντων ἐκ τοῦ Τάγματος.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ τοιοῦτοι παρουσιάζονται ὅτι ἔχασαν τὰς ἀποσκευάς των ἢ τὰ βαλάντια των ἢ ὅτι εἶνε φυγάδες λόγῳ πολιτικῶν καταδιώξεων. Παρ' ὅλην τὴν δημοσίευσιν τῶν ὀνομάτων τῶν τοιούτων ἀπατεώνων εἰς τὰς Ἐλευθεροτεκτονικὰς Ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, εὑρίσκει ἀκόμη πάντοτε προκοπὴν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀπάτης. Κατὰ τῶν τοιούτων ἀπατεώνων ἐπαιτῶν μία μόνον προστασία ὑπάρχει, τὸ νὰ δίδῃ τις εἰς αὐτοὺς ὅσον τὸ δυνατὸν μικρότερον ποσὸν χρημάτων, ἵνα μὴ τυχὸν ἀδικηθῇ ἀθῶος τις πραγματικῶς ἔχων ἀνάγκην, καὶ κατόπιν νὰ παρέχηται εἰς αὐτὸν μεγαλειτέρα βοήθεια, ἀφοῦ ληφθῶσι πληροφορίαι περὶ τοῦ ἐπαιτοῦντος ἀπὸ τὴν Στοάν, τῆς ὁποίας οὗτος λέγει ὅτι εἶναι μέλος.

Ἰδιαιτέρα προσοχὴ πρέπει νὰ δίδηται, ὅταν οἱ ἐπαιτοῦντες παρουσιάζονται ὡς «πολιτικοὶ φυγάδες» ὡς καὶ ὅταν οἱ τοιοῦτοι παρουσιάζουν τεκτονικὰ διαβατήρια Τεκτ.·. Δυνάμεων μικρῶν ὑπερατλαντικῶν χωρῶν (ὡς π.χ. τῆς Ἀΐτης, Κούβας, κτλ.), τὰ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε ψευδῆ.

Ἐπαρχιακὰ Περιστύλια. Περιστύλια ἀπονέμοντα καὶ ἐργαζόμενα εἰς τοὺς βαθμοὺς VI—IX, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἱδρύσει, ἐφ' ὅσον ὑφίστατο, ἡ Μεγάλη Ἐθνικὴ Στοὰ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας. Ὠνομάζοντο καὶ *Περιστύλια τοῦ Τάγματος* (Ordens Kapitel).

Ἐπαρχιακαὶ Μεγάλαι Στοαὶ ἢ καὶ ἐπαρχιακαὶ Στοαί. Πολλαὶ Μεγ.·. Στοαὶ ὡς τῆς Ἀγγλίας, τῆς Σκωτίας, καὶ τῆς Ἰρλανδίας, καὶ ἡ Μεγ.·. Ἀνατολὴ τῶν Κάτω Χωρῶν ἔχουν ἱδρύσει διὰ τὴν καλλιτέραν διοίκησιν τῶν ὑπ' αὐτὰς Τεκτονισμῶν, *Ἐπαρχιακὰς Μεγ.·. Στοάς*. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅλαι αἱ Στοαὶ ὑπάγονται ὑπὸ Ἐπαρχ.. Μεγ.. Στ.·. ἐξαιρέσει τῶν ΣΤ.·. τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Τὰ ἐν Λονδίνῳ δηλ. Τεκτ.·. Συμβολ.·. Ἐργαστήρια ὑπάγονται ἀμέσως ὑπὸ τὴν Ἡνωμ.·. Μεγ.·. Στ.·. ἐνῷ εἰς ἑκάστην κομητείαν (ἐπαρχίαν) τῆς Ἀγγλίας ὑπάρχει καὶ μία Μεγ.·. Στ.·. ἀποτελουμένη ἀπὸ τὰς ἐντὸς τῆς περιφερείας της Στ.·. μὲ ἕνα Ἐπαρχιακὸν Μέγ.·. Διδ.·. ἐπὶ κεφαλῆς.

Ἑκάστη τοιαύτη Μεγ.·. Στ.·. καλεῖται Ἐπαρχ.·. Μ.·. Στ.·. Ἡ δικαιοδοσία των περιορίζεται εἰς ἔγκρισιν ἐσωτερικῶν κανονισμῶν, ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ἐπίλυσιν διαφορῶν· πᾶσα ὅμως ἀπόφασίς των δέον νὰ τυγχάνῃ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἡνωμ.·. Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας.

Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ ὁ Ἐπαρχ.·. Μέγ.·. Διδ.·. διορίζεται ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·., ἐν Σκωτίᾳ ὅμως διορίζεται ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·.

Ἡ ὕπαρξις τῶν ἐπαρχ.·. αὐτῶν Μεγ.·. Στ.·. χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος ὁπότε ἡ ἀγγλικὴ Μεγ.·. Στ.·. εἶχεν ἐπίσης σειρὰν Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Στ.·. ἢ Ἐπαρχ.·. Στ.·.—ὡς τότε ὠνομάζοντο καὶ ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου.

Αἱ πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ Στ.·. εἶνε κατανεμημέναι εἰς *Περιφερειακὰς Μεγ.·. Στ.·.*

Ἡ Ἐθν.·. Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας εἶχεν ἐπίσης Ἐπαρχιακὰς Στ.·.

Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Ἀξιωματικοί. Οἱ ἀποτελοῦντες τὸ σῶμα μιᾶς Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Στ.·.

Κατὰ τὸ κρατοῦν ἐν Ἀγγλίᾳ ἔθιμον μόνον ὁ Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Θησαυρ.·. ἐκλέγεται ἐνῷ οἱ λοιποὶ Μεγ.·. Ἀξ.·. διορίζονται ὑπὸ τοῦ Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Διδ.. Ὅλοι ὀφείλουν νὰ ἀνήκουν εἰς μίαν τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Στ.·.

Ἐπαρχιακὸς Διδάσκαλος Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. (Provincial Master of the Red Cross). Ὁ 6ο τοῦ Δόγματος τῆς *Αὐστηρᾶς τηρήσεως* (βλ. λ.).

Ἐπαρχιακὸς Μέγας Διδάσκαλος. Οἱ διοικοῦντες Ἐπαρχιακὰς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Ἐπαρχιακὰς Στ.·. (βλ. λ.). Εἰς τὴν Ἀγγλίαν οἱ Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Διδ.·. διορίζονται δι' ἀόριστον χρονικὸν διάστημα ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·.

Ἐπιδοκιμασίας ἢ ἐπιψηφίσεως, σημεῖον. Σημεῖον ἐκτελούμενον ὑπὸ τῶν Τεκτόνων μελῶν μιᾶς ἐν ἐργασίᾳ εὑρισκομένης Στοᾶς, ὅταν προκαλῆται ἡ ἔγκρισις ἢ ἀπόρριψις προτάσεώς τινος. Τὸ σημεῖον τοῦτο εἶνε ἀνύψωσις τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἢ ἔκτασις αὐτῆς πρὸς τὰ ἔμπροσθεν. Εἰς τινας Στ.·. τὸ σημεῖον ἐπιδοκιμασίας ἐκτελεῖται διὰ κτυπήματος τῆς χειρὸς ἐπὶ τοῦ περιζώματος.

Ἐπιθεώρησις, ἐπιθεωρητής. Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιθεωρῇ τὰς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του Στοάς, τουτέστι διὰ προσωπικῆς ἐπισκέψεώς του εἰς αὐτὰς νὰ ἐξακριβώνῃ ἂν αὗται τηροῦν τὰ ὑπὸ τῶν τυπικῶν καὶ τῶν Κανονισμῶν ἐπιβαλλόμενα. Εἰς πολλὰς Μεγ.·. Στ.·. ἡ ἐπιθεώρησις ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὸν Ε-

λεγχον τῶν διαφόρων βιβλίων, πρωτοκόλλων κλπ. τῶν Στοῶν. Τὸ ἔθιμον τοῦτο δὲν περιελαμβάνετο, εἰς τὰ «Ἀρχαῖα Συντάγματα», καθ' ὅσον πρὸ τοῦ 18ου αἰῶνος δὲν ὑπῆρχε ὀργάνωσις τοῦ Τάγματος τοιαύτη, ὥστε νὰ καθιστᾷ ἀναγκαίας τὰς ἐπιθεωρήσεις. Ἀπὸ τοῦ 1717 ὅμως καὶ ἐντεῦθεν λόγῳ τῆς αὐξήσεως τῶν Στ.·. ἐθεωρήθη σκόπιμος ἡ καθιέρωσις τῶν ἐπιθεωρήσεων ἐν Λονδίνῳ πρῶτον καὶ ἀκολούθως καὶ ἀλλαχοῦ. Ἀπὸ τοῦ 1721 τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἀναφέρεται εἰς τὰ Συντάγματα τοῦ Ἄντερσον [ἄρθρον 20 τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν* (βλ. λ.)], ὅπου ἀναγράφεται ὡς καθῆκον τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. νὰ ἐπιθεωρῇ τὰς Στοὰς τῆς πόλεώς του τοὐλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἔτους.

Οἱ Ἀμερικανοὶ Μεγ.·. Διδ.·. ἐκπληροῦν μετὰ κανονικότητος καὶ ἀκριβείας τὸ καθῆκον τοῦτο καὶ ὡς ἐκ τούτου εὑρίσκονται καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἰς ταξίδια λόγῳ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς δικαιοδοσίας των, Ἐπίσης καὶ οἱ Ὑπ.·. Ταξιάρχαι ἀμφοτέρων τῶν Ὑπ.·. Συμβ.·. τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐκτελοῦν τακτικῶς μεγάλα ταξίδια πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν Ἐργαστηρίων τῆς δικαιοδοσίας των.

Εἰς πολλὰς Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·. ἐπειδὴ ὁ Μέγ.·. Διδ.·. δὲν ἐπαρκεῖ μόνος του ἵνα ἐπιθεωρῇ ὅλας τὰς Στοὰς τῆς δικαιοδοσίας του, ἀνατίθεται τὸ καθῆκον τοῦτο εἰς τοὺς καλουμένους ἐπιθεωρητάς. Οὗτοι εἶνε συνήθως μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·. ἐνεργὰ ἢ πρώην τοιαῦτα, ὡς ἐπίσης Τέκτονες διατελέσαντες Σεβάσμιοι Στοῶν ἢ καὶ διαπρεπεῖς Τέκτονες.

Οἱ ἐπιθεωρηταὶ διορίζονται ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·., τὰ δὲ δικαιώματα καὶ καθήκοντα αὐτῶν ὁρίζει ὁ Γεν.·. Κανον.·., ὁ διέπων ἑκάστην Τεκτ.·. Μεγ.·. Δύναμιν.·.. Καὶ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Τεκτονισμῷ ὑφίσταται ὁ θεσμὸς τῶν ἐπιθεωρητῶν. Συμφώνως πρὸς τὰ ἰσχύοντα ὁσάκις ὁ Μ.·. Διδ.·., συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Ἐπ.·. ἢ ἄλλων Ἀξ.·. ἐπισκέπτεται μίαν τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του Στ.·. πρὸς ἐπιθεώρησιν ὁ Σεβ.·. καὶ οἱ Ἀξ.·. τῆς Στ.·. παραχωροῦν ἀμέσως τὰς θέσεις των εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς συνοδούς του.

Ὁ Σεβ.·. προσφέρει πάντοτε τὴν σφ.·. του εἰς τὸν Μ.·. Διδ.·. ἢ τὸν ἀντιπρόσωπόν του ὅστις δικαιοῦται, ἐὰν θέλῃ, νὰ προεδρεύσῃ.

Ὁ θεσμὸς τῶν ἐπιθεωρήσεων τῶν Στ.·. θεωρεῖται ἀναγκαῖος, ὄχι μόνον διότι διατηρεῖται οὕτω διαρκὴς ἐπαφὴ μεταξὺ τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς καὶ τῶν Ἐργαστηρίων καὶ διαρκὴς ἐπίβλεψις αὐτῶν ὑπ' αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διότι αὕτη τηρεῖται οὕτω ἐνήμερος τῆς συντελουμένης ἐργασίας. (βλ. καὶ *Μέγας Γενικὸς Ἐπιθεωρητής*).

Ἐπιθεωρητὴς γενικὸς τοῦ Τάγματος. (Visitator generalis ordinis) Ἀξίωμα εἰς τὸ παλαιὸν Τάγμα τῶν Ναϊτῶν, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁ κύριος Διδάσκαλος ἢ Preceptor τῆς ἑβδόμης ἐπαρχίας. Εἰς τὸ σύστημα τῆς *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως* (βλ. λ.) τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἶχεν ὁ φὸν Χοὺντ (βλ. λ.). Ὁ Ἐπιθεωρητὴς γενικὸς τοῦ Τάγματος εἶχε τὴν ἕδραν του εἰς Sonnenburg. Εἰς τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν ὑπῆρχε καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ *Ἐπιθεωρητοῦ Ἐπαρχίας* (Visitator Provinciae) τὸ ὁποῖον κατεῖχεν ὁ Schubart.

Ἐπικήδειος τελετή. Ἰδιάζουσα τελετὴ ἐπικηδείων τιμῶν εἰς Τέκτ.·. μεταστάντα εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολήν. Δὲν εἶναι γνωστὸς ἀκριβῶς ὁ χρόνος, καθ' ὃν τὸ πρῶτον καθιερώθη ἡ ἐν λόγῳ τελετή. Μνεία περὶ ἐπικηδείων τελετῶν γίνεται τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1754, ὅτε ἐξεδόθη ἐν Ἀγγλίᾳ διάταξις ἀπαγορεύουσα εἰς τοὺς Τέκτ.·. νὰ παρίστανται εἰς κηδείας ἢ ἄλλας τελετάς, φέροντες Τεκτ.·. ἀμφίεσιν, εἰμὴ μόνον κατόπιν εἰδικῆς ἀδείας τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου του.

Ἄλλαι σχετικαὶ διατάξεις δὲν ἀναφέρονται εἰς τὰ βιβλία τῶν Συνταγμάτων πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ νεωτέρου κώδικος, ὃν ἐφαρμόζει ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τὰ γενικῶς σήμερον παραδεδεγμένα τὰ περὶ Τεκτ.·. ἐπικηδείων τελετῶν ἔχουν ὡς ἑξῆς: «Οὐδεὶς Τέκτ.·. δύναται νὰ κηδευθῇ κατὰ τὸ τυπικὸν τοῦ Τάγματος ἄνευ ἰδίας πρὸ τοῦ θανάτου του αἰτήσεως κοινοποιουμένης πρὸς τὸν Σεβ.·. τῆς Στοᾶς του». Δέον ἐπίσης ἀπαραιτήτως νὰ κατέχῃ τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. Οἱ Ἑτ.·. καὶ οἱ Μαθ.·. δὲν δικαιοῦνται ἐπικηδείου τελετῆς.

Εἴς τινας Τεκτ.·. Δυνάμεις ἀπαιτεῖται καὶ σχετικὴ ἄδεια τῆς Προϊσταμένης Ἀρχῆς.

Ἐπιμελητής. (Castellan). Εἰς πολλὰς Στοὰς ὁρίζεται συνήθως εἷς ἐπιμελητής, ἐπιμελούμενος τὰ τῆς Στ.·. καὶ συνήθως διατηρῶν καὶ διαχειριζόμενος καὶ τὸ ἑστιατόριον.

Ὁ ἐπιμελητὴς εἶναι πάντοτε μέλος τῆς Στ.·. καὶ φέρει τὸ ἀξίωμα δωρεὰν ἢ καὶ ἀντὶ κατοικήσεώς του δωρεὰν εἰς τὸ μέγαρον τῆς Στ.·.

Ἐπίσης ἔχει καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἑστιατορίου καθαρὰ κέρδη, ὅταν διαχειρίζηται τοῦτο διὰ λογαριασμόν του.

Ἐπίμηκες τετράπλευρον. Ἑκάστη Ἐλευθεροτεκτ.·. Στ.·. ἔχει τὴν μορφὴν ἐπιμήκους ὀρθογωνίου τετραπλεύρου «ἀπ' Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμὰς καὶ μεταξὺ Νότου καὶ Βορρᾶ καὶ ἀπὸ τοῦ Ζενὶθ ἕως τὸ Ναδίρ».

Οὕτω πὼς συμβολίζεται ἡ παγκοσμιότης τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἐπιμνημόσυνος Στοὰ ἢ τελετή. (Funeral or Sorrow Lodge). Εἰς ὅλα τὰ Τεκτ.·. Δόγματα ἐπικρατεῖ τὸ ἔθιμον τῆς κατὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα συγκροτήσεως ἐπιμνημοσύνων ἐργασιῶν, καθ' ἃς γίνεται μνεία τῶν ἀρετῶν τῶν ἐκλιπόντων μελῶν τῆς Στ.·. ἢ ἄλλων διαπρεπῶν Τεκτόνων.

Ἡ Στοὰ καλεῖται τότε ἐπιμνημόσυνος ἢ Πένθιμος Στοά. Εἰς τὴν Γερμανίαν αἱ Ἐπιμνημόσυνοι Στοαὶ συνεκροτοῦντο ἐτησίως. Τὸ Α.·. καὶ Α.·. Σκ.·. Δ.·. ἔχει καὶ ἰδιαίτερον τυπικὸν ἐξαιρετικῶς διδακτικόν, τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζεται ἐν λευκῇ ἐπιμνημοσύνῳ συγκεντρώσει, μνημοσύνῳ Τεκτονικῷ καλουμένῃ, καθ' ἣν ἡ Στ.·., εἶναι πενθίμως διασκευασμένη, καὶ αἱ ἐργασίαι διεξάγονται, εἰδικῶν μουσικῶν τεμαχίων ἀνακρουομένων ὑπὸ τῆς στ.·. τῆς Ἁρμονίας, ἐξαίρονται δ' αἱ ἀρεταὶ τῶν ἀποδημησάντων ἀδ.·. καὶ ἀναπτύσσονται αἱ περὶ θανάτου καὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς Τεκτ.·. δοξασίαι.

Ἐπίπλωσις Στοᾶς. (Furniture of a Lodge). Ἡ Βίβλ.·., ὁ Γν.·. καὶ Διαβ.·. ἀπετέλουν τεχνικῶς ἄλλοτε τὴν ἐπίπλωσιν τῆς Στοᾶς.

Ὁ Ὄλιβερ ἑρμηνεύει τὴν ἐπίπλωσιν αὐτὴν ὡς ἑξῆς: «Ἡ Βίβλ.·. λέγεται ὡς ἀπορρέουσα ἐκ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον γενικῶς, διότι ὁ παντοδύναμος εὐηρεστήθη ν' ἀποκαλύψῃ περισσότερον ἐκ τῆς θείας του θελήσεως διὰ τοῦ ἱεροῦ τούτου βιβλίου παρὰ δι' ἄλλου τινὸς μέσου».

Ὁ Διαβήτης, ὡς τὸ κυριώτερον ὄργανον ἐν τῇ κατασκευῇ παντὸς ἀρχιτεκτονικοῦ σχεδίου, ἀφιεροῦται εἰς τὸν Μέγ.·. Διδ.·. ὡς ἔμβλημα τοῦ ἀξιώματός του ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ Σώματος.

Ὁ Γν.·. ἀναφέρεται εἰς τὸ ὅλον Τεκτ.·. Σῶμα, διότι πάντες δι' αὐτοῦ δεσμευόμεθα. (Landmarks. I 169).

Μεταγενεστέρως ἐν τούτοις, ἐπίπλωσις τῆς Στ.·. θεωροῦνται τὸ Μωσ.·. Δάπ.·. ὁ Ἀκτ.·. Ἀστ.·. καὶ ὁ Ὀδοντ.·. Κόρ.·. ἐνῷ ἡ Βίβλ.·., ὁ Γν.·. καὶ ὁ Διαβ.·. χαρακτηρίζονται ὡς πρόσθετος ἐπίπλωσις.

Ἐπίσημα μυστικά. (Official Secrets). Οὕτω ἀποκαλεῖ ὁ A. Waite (βιβλιογρ. 3, τόμ. Β' σελ. 208) τὰ μυστικὰ ἐκεῖνα, ἅτινα ἀποτελοῦν τὴν ἐσωτερικήν, τὴν μυσταγωγικὴν οὐσίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·.

«Τὸ κεκρυμμένον μέρος τοῦ Τεκτ.·.». γράφει ὁ ἀδ. Waite, «τὰ πράγματα διὰ τῶν ὁποίων τὰ μέλη του γνωρίζονται μεταξύ των καὶ διακρίνονται ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπον κόσμον, ὑποτίθεται ἀπὸ πολλοὺς ὅτι συνίστανται ἀπὸ μερικὰ ἐξωτερικὰ συνθήματα, σημεῖα ἀναγνωρίσεως ὡς καὶ ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸν διάκοσμον τῆς Στοᾶς. Αὐτὰ ὅμως ὅλα εἶνε ἐντελῶς συμβατικά, εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἀπειράκις ἐπροδόθησαν, ὑπὸ τινων δὲ Τεκτόνων συγγραφέων καὶ ἀπροκαλύπτως ἐγράφησαν. Τὸ πραγματικὸν ὅμως μυστικὸν εἶναι ἡ ἐντελῶς ἰδιαιτέρα ζωὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἥτις ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεώς της εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἀνακοινωθῇ πρὸς τοὺς ἀμυήτους.

Ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως ὁ Τεκτονικὸς συμβολισμὸς ἀποτελεῖ μέρος τῆς ζωῆς αὐτῆς, ὡς ἀνήκων εἰς τοὺς τρόπους τῆς ἐκδηλώσεώς της. Καὶ διὰ τοῦτο ὀρθῶς φρονοῦν τινες ὅτι τὰ μυστήρια δὲν διδάσκονται ἐλευθέρως,

οὔτε ἐντὸς τῶν ἐργαστηρίων, ἀλλ' ἀποκτῶνται σὺν τῷ χρόνῳ. Ὡρισμέναι κλεῖδες δίδονται εἰς χεῖρας τῶν Ἀδελφῶν, ἐφ' ὅσον ἀνέρχονται τοὺς διαφόρους βαθμούς, εἰς αὐτοὺς δ' ἐναπόκειται νὰ κατορθώσουν νὰ ἀνοίξουν δι' αὐτῶν τὸν Ναόν. Συνάγεται λοιπὸν ἐκ τούτου ὅτι ὑπάρχουν πάντοτε μυστήρια ὄπισθεν τῶν μυστηρίων, διότι αὔξησις ἐν τῇ γνώσει τοῦ Τεκτονισμοῦ σημαίνει καὶ αὔξησιν εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν κατανόησίν του».

Ἐπισκέπται ἀδελφοί. (Visiting Brothers). Ἀναλόγως καὶ συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις αἱ ὁποῖαι ἰσχύουν εἰς τὰς κατὰ χώρας Τεκτ.·. Δυνάμεις καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν κανονισθῆ διεθνῶς ὁμοιομόρφως, ἐπιτρέπεται εἰς κανονικοὺς Τέκτ.·. ἐρχομένους ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ ἐξ ἄλλης Στ.·. νὰ ἐπισκέπτωνται ξένας Στ.·. Οἱ ἐπισκέπται Ἀδ.·. οἱ ὁποῖοι ζητοῦν νὰ ἐπισκεφθῶσι ξένην Στ.·., πρέπει ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι ἔχουν πλήρη ὅλα τὰ Τεκτ.·. αὐτῶν δικαιώματα (in good standing) Εἰς ταῦτα περιλαμβάνονται: ἡ γνῶσις τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. σημείων ἀναγνωρίσεως τοῦ βαθμοῦ τὸν ὁποῖον κατέχουν, τὰ Τεκτονικὰ πιστοποιητικὰ (διαβατήριον, κλπ) καὶ ἡ βεβαίωσις ὅτι ὄντως ἀνήκουν ἀκόμη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτον.·.. Διὰ τὴν βεβαίωσιν ταύτην ἀπαιτεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅπως ὁ ἐπισκέπτης Ἀδ.·. ἐπιδεικνύῃ τὸ δελτίον μέλους τῆς Στ.·. του καὶ ἀπόδειξιν τοῦ Ταμ.·. τῆς Στ.·. του, ὅτι κατέβαλε τὴν τελευταίαν του συνδρομὴν μέλους. Αἱ διατυπώσεις αὗται ἀποσκοποῦν ἀποκλειστικῶς, ὅπως μὴ εἰσδύωσιν εἰς τὰς Στ.·. ἀνεπιθύμητοι ἐπισκέπται, ἀμύητοι ἢ καὶ Τεκτ.·. ἐξασκοῦντες ψευδῆ *ἐπαιτείαν* (βλ. λ.). Εἰς πολλὰς Στοὰς ὡς ἐκ τούτου ὁ ἐπισκέπτης ὑποβάλλεται εἰς ἐξέτασιν, ἡ ὁποία εἰς τὴν Ἀμερικὴν εἶναι ὑποχρεωτική. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐπίσης εἴθισται ὅπως γίνηται δεκτὸς εἰς Στ.·. τινα ὡς ἐπισκέπτης, Τέκτων, διὰ τὸν ὁποῖον ἐγγυῶνται δύο Ἀδ.·. τῆς Στ.·. ταύτης ὅτι εἶναι κανονικὸς καὶ τακτικὸς Τέκτων. Οἱ ἐπισκέπται Ἀδ.·. ἀφοῦ ἐξετασθῶσι καλῶς, γίνονται δεκτοὶ μὲ χαράν, ἐνδύονται Τεκτον.·., χορηγουμένου εἰς αὐτοὺς Τέκτον.·. περιζώμ.·. καὶ ὁδηγοῦνται μὲ εὐγένειαν εἰς τὴν ἐργαζομένην Στ.·. ἀπονεμομένων αὐτοῖς τῶν σχετικῶν τιμῶν τῶν βαθμ.·. ἢ ἀξιωμάτων των, ὁ δὲ Σεβ.·. τῆς Στ.·. ἀπευθύνει εἰς αὐτοὺς τὸν κατάλληλον χαιρετισμόν. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας τῆς Στ.·. ὑπόκεινται εἰς τοὺς κανονισμοὺς καὶ τὰς διατάξεις αὐτῆς, οὐδὲν δὲ δικαίωμα ἔχουν, μὴ δυνάμενοι νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν λῆψιν ἀποφάσεων. Ἐπίσης δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κάμνουν προτάσεις διὰ ζητήματα ἐνδιαφέροντα τὴν Στ.·., τὴν ὁποίαν ἐπισκέπτονται. Ἂν θέλουν νὰ λάβουν τὸν λόγον, ζητοῦν τοῦτον παρὰ τοῦ Σεβ.·., καὶ μόνον ἂν οὗτος τὸ ἐπιτρέψῃ, ὁμιλοῦν. Εἰς πολλὰς ρωμανικὰς Στοὰς δύνανται οἱ ἐπισκέπται Ἀδ.·. νὰ λαμβάνουν μέρος εἰς ψηφοφορίας καὶ λήψεις ἀποφάσεων, ἔστω καὶ ἂν διὰ πρώτην φορὰν ἐπισκέπτωνται τὴν Στ.·..

Τὸ πνεῦμα τῆς φιλοξένου ὑποδοχῆς τῶν Ἀδ.·. ἐπισκεπτῶν ἀπορρέει ἐκ τῶν παλαιῶν ἐθίμων τοῦ Τάγματος καὶ περιέχεται εἰς τὰ *Ἀρχαῖα Συντάγματα* (βλ. λ.). Ἐπίσης εἰς τὸ χειρόγραφον *Λάνσντοουν* (βλ. λ.) ἀναφέρεται ὅτι:

«πᾶς Τέκτων ὑποδέχεται καὶ περιθάλπει ξένους ἑταίρους, ὅταν ἔρχωνται εἰς τὴν χώραν του καὶ τοῖς παρέχει ἐργασίαν, ἐὰν θέλουν νὰ ἐργασθοῦν καὶ ἐὰν δὲν δύναται νὰ τοῖς παράσχῃ ἐργασίαν, θὰ τοὺς ἀνακουφίσῃ μὲ χρήματα μέχρι τῆς πλησιεστέρας Στοᾶς».

Παρομοία διάταξις ὑπάρχει καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα χειρόγραφα τῶν Ἐπαγγελματικῶν Τεκτ.·., ἐξ αὐτῶν δὲ διετηρήθη καὶ εἰς τοὺς θεωρητικοὺς διαδόχους των.

Εἰς ὅλας ἐπίσης τὰς ἑστιάσεις τῆς Στ.·. ἐπιβάλλεται πρόποσις ὑπὲρ τῶν «ἐπισκεπτῶν ἀδελφῶν».

Μόνιμοι ἐπισκέπται ἀδελφοὶ ὀνομάζονται μέλη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξένων Στοῶν, τὰ ὁποῖα φοιτῶσι μονίμως εἰς μίαν Στοὰν καὶ ἀποκτῶσι δικαιώματά τινα μέλους. Δὲν δύνανται νὰ ἐκλέξωσι Ἀξιωμ.·. τῆς Στ.·. ἢ νὰ ἐκλεγῶσιν ὡς τοιοῦτοι, συνεισφέρουν ὅμως συνδρομήν τινα μέλους. Κατὰ πόσον δύνανται οἱ μόνιμοι ἐπισκέπται Ἀδ.·. νὰ λάβουν μέρος εἰς τὰς συζητήσεις τῆς Στ.·. ἢ λήψεις ἀποφάσεων ὑπ' αὐτῆς, ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν κανονισμῶν τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὑπάγεται ἡ Στ.·., τὴν ὁποίαν μονίμως ἐπισκέπτονται. Οἱ μόνιμοι ἐπισκέπται Ἀδ.·. ὑπάγονται πάντοτε ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς μητρικῆς των Στ.·., ἡ ὁποία ἔχει πλῆρες τὸ δικαίωμα νὰ παραχωρῇ τὴν συγκατάθεσίν της εἰς αὐτούς, ὅπως παραμένουν μόνιμοι ἐπισκέπται παρὰ ξένῃ Στοᾷ ἢ καὶ νὰ αἴρῃ τὴν συγκατάθεσίν της. (Βλ. καὶ *ἐπίσκεψις*).

Ἐπίσκεψις. (Visit). Ἕκαστος κανονικὸς Τέκτ.·. ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπισκέπτηται οἱανδήποτε ἄλλην κανονικὴν Στ.·. ὁπουδήποτε εὑρισκομένην, καὶ ὁσάκις θέλει. Τοῦτο καλεῖται ***«δικαίωμα ἐπισκέψεως»***, ἀποτελεῖ δὲ κατὰ τὸν Τεκτ.·. Νόμον ἓν τῶν σημαντικωτέρων Τεκτ.·. προνομίων, διότι βασίζεται ἐπὶ τοῦ ἀξιώματος ὅτι ἡ Τεκτ.·. Ὀργάνωσις εἶναι μία παγκόσμιος οἰκογένεια καὶ ὅτι «εἰς πᾶν κλῖμα ὁ Τέκτων δύναται νὰ εὕρῃ στέγην καὶ εἰς πᾶσαν γῆν ἕνα ἀδελφόν». Καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς τὸ δικαίωμα αὐτὸ θεωρεῖται ὡς ἓν τῶν ἀπαραβιάστων Κανόνων τοῦ Τάγματος. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισκέψεως ἀποτελεῖ ἄλλως τε ἐμπράγματον ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος ὅτι αἱ κατὰ τόπους Στ.·. εἶναι ἁπλᾶ τμήματα πρὸς διευκόλυνσιν τῆς παγκοσμίου Τεκτονικῆς οἰκογενείας. Βεβαίως ἐναπόκειται πάντοτε εἰς τὸν Σεβ.·. μιᾶς Στ.·. νὰ ἀρνηθῇ εἰσδοχὴν ἐπισκέπτου, ἔστω καὶ ἂν οὗτος ἀνήκῃ εἰς Στ.·. τῆς ἰδίας Μεγ.·. Τεκτον.·. Δυνάμεως, ἐὰν λόγου χάριν ἡ εἰσδοχὴ αὕτη θὰ ἐπρόκειτο νὰ διαταράξῃ τὴν ἁρμονίαν τῆς Στ.·., ἢ καὶ δι' ἄλλους λόγους. Ἄνευ ὅμως μιᾶς τοιαύτης δικαιολογημένης αἰτίας τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισκέψεως κατὰ τὴν γνώμην ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν Τεκτ.·. νομολόγων παραμένει ἀπόλυτον καὶ θετικὸν καὶ ἀνήκει εἰς πάντα Τέκτ.·. κατὰ τὰ ταξείδιά του ἀνὰ τὸν κόσμον.

Τὸ «δικαίωμα ἐπισκέψεως» ὅμως ὑπέστη κατὰ τὰ μεταπολεμικὰ ἔτη τόσας πολλὰς παραβιάσεις, ὥστε δὲν δύναται νὰ γίνεται πλέον λόγος περὶ γενικοῦ τινος νόμου. Διὰ νὰ γίνῃ δεκτὸς Ἀδ.·. τις ὡς ἐπισκέπτης εἰς ξένην τινὰ Στ.·. δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι κανονικὸς καὶ τακτικὸς Τέκτων, ἀλλὰ προαπαιτεῖται ἐπίσης, ὅπως αἱ δύο Τεκτον.·. Δυνάμεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας ὑπάγονται ἀφ' ἑνὸς ἡ μητρικὴ Στ.·. τοῦ ἐπισκέπτου Ἀδ.·. καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ Στ.·., τὴν ὁποίαν θέλει νὰ ἐπισκεφθῇ, εὑρίσκονται εἰς φιλικὰς σχέσεις καὶ ἀναγνωρίζωνται ἀμοιβαίως. Ἂν αἱ σχέσεις φιλίας δύο ὡς ἄνω Τεκτον.·. Δυνάμεων ἔχουν διακοπῆ, τότε καὶ τὸ δικαίωμα ἐπισκέψεως ὑπόκειται—οὐχὶ πάντοτε—εἰς πολλοὺς περιορισμούς. Οὐχὶ σπανίως καθορίζεται σαφῶς, ὅτι τὸ δικαίωμα ἐπισκέψεως παραμένει ἀκέραιον εἰς πάντα κανονικὸν Τέκτ.·. ἔστω καὶ ἂν αἱ ἐπίσημοι σχέσεις τῶν δύο—ὡς ἄνω—Τεκτ.·. Δυνάμεων δὲν εἶναι ἀποκατεστημέναι.

Οὕτω σήμερον οἱ Τέκτ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας δὲν γίνονται δεκτοὶ ὡς ἐπισκέπται εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς Στοάς. Ὑπό τινας ἐπίσης συνθήκας δὲν γίνονται δεκτοὶ ὡς ἐπισκέπται εἰς Στ.·. Χώρας τινὸς Τέκνονες ὡρισμένων ἐθνῶν, φυλῶν, κλπ. Αἱ ἀμερικανικαί, π.χ.. Μεγ.·. Στ.·. δὲν δέχονται ὡς ἐπισκέπτας Νέγρους Τέκτονας. Εἰς τὴν Γερμανίαν ἐπὶ μακρὸν διεξήγοντο συζητήσεις καὶ ἀγῶνες, ἂν πρέπῃ νὰ γίνωνται δεκτοὶ ὡς ἐπισκέπται Ἑβραῖοι Τέκτονες.

Ὡς προελέχθη τὸ δικαίωμα τῆς «ἐπισκέψεως» πρέπει νὰ εἶναι ἀπεριόριστον διὰ πάντα Τέκτ.·, κανονικόν, τακτικὸν καὶ ἐκπληροῦντα τὰς ὑποχρεώσεις του. Οἱ τιθέμενοι ἐνίοτε περιορισμοὶ δὲν εἶναι συντελεστικοὶ τῆς προόδου τῶν σκοπῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·., δύνανται ὅμως ἐνίοτε νὰ εἶναι ὑπό τινας συνθήκας δικαιολογημένοι. Τούτου ἕνεκα Τέκτονες ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπισκεφθῶσι ξένας Στοάς, ἰδίᾳ δηλ. Στ.·. ξένων Τεκτον.·. Δυνάμεων, δέον προηγουμένως νὰ πληροφοροῦνται, παρὰ τῆς Στ.·. των ἂν ἡ Τεκτον.·. Μεγ.·. Δύναμις, τὰς Στ.·. τῆς ὁποίας θέλουν νὰ ἐπισκεφθῶσιν, ἀναγνωρίζει ἀπεριορίστως τὸ «δικαίωμα ἐπισκέψεως» ἢ καὶ ὑπὸ ποίους περιορισμοὺς δέχεται τοῦτο.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ παροχὴ Τεκτ.·. βοηθείας εἰς Ἀδ.·. ξένων Στ.·., ἔχοντας πραγματικῶς καὶ δεδικαιολογημένως ἀνάγκην τοιαύτης, οὐδόλως πρέπει νὰ ἐπηρεάζηται ἀπὸ τοὺς τυχὸν ὑφισταμένους περιορισμοὺς τοῦ

«δικαιώματος ἐπισκέψεως». Ὡς παράδειγμα ἀξιομνημόνευτον παροχῆς ὀφειλομένης Τεκτ.·. βοηθείας ἄνευ οἱουδήποτε ἐπηρεασμοῦ ἀπὸ ὑφισταμένους περιορισμοὺς τοῦ δικαιώματος ἐπισκέψεως, ἀναφέρεται τὸ ἀκόλουθον:

Ἐλευθεροτέκτων τις ἐκ τῶν πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ χωρῶν, ἀσθενήσας βαρέως εἰς λουτρόπολίν τινα τῆς Δυτ. Βοημίας, ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Μετεφέρθη ὄντως τῇ συνοδείᾳ πολλῶν Ἀδ.·. (καὶ ὁ πλοίαρχος τοῦ ἀτμοπλοίου ἦτο Τέκτων) ζῶν ἀκόμη εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου ἀπέθανεν, ἐκπληρωθείσης οὕτω τῆς τελευταίας του θελήσεως.

ἐπιστάτης (Schaffner). Ἀξιωματ.·. Στοᾶς εἰς τὰς Γερμανικὰς ἰδίᾳ Στοάς, ὁ ὁποῖος ἐχρησίμευε ὡς βοηθὸς τῶν δύο Ἐποπτῶν. Ἐφρόντιζε διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἀδελφικῶν συμποσίων. Συχνὰ ἀντικαθίστα καὶ ἐξετέλει χρέη Τελετάρχου.

Εἰς τὰς ἀγγλικὰς Στ.·. πρὸς τὸν ἐπιστάτην ἀντεστοίχει ἐν μέρει ὁ *Τελετάρχης* (Steward) καὶ ἐν μέρει οἱ *διάκονοι* (βλ. λ.), ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν πρῶτος κάθηται δεξιὰ τοῦ Σεβ.·., μεταφέρων κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τὰς διαταγὰς τούτου, καὶ ὁδηγῶν τοὺς πρὸς μύησιν, ὁ δὲ δεύτερος κάθηται δεξιὰ τοῦ Α' Ἐπόπτου, βοηθῶν αὐτόν.

Εἰς τὴν Γαλλίαν προσομοιάζει πολὺ πρὸς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπιστάτου τὸ ἀξίωμα τοῦ δοκιμαστοῦ (βλ. λ.).

ἐπιστῆμαι *ἢ τέχναι, αἱ ἑπτὰ ἐλευθέριαι.*—Αἱ ἑπτὰ ἐπιστῆμαι ἢ τέχναι, δηλ. ἡ *γραμματική, ἡ ῥητορική, ἡ λογική, ἡ ἀριθμητική, ἡ γεωμετρία, ἡ ἀστρονομία καὶ ἡ μουσικὴ* (βλ. τὰς λέξ. ὡς καὶ *ἐλευθέριαι τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι*) παίζουν σπουδαῖον ρόλον εἰς τὰ ἀρχαῖα Τεκτον.·. χειρόγραφα καὶ εἴς τινα Ἐλευθεροτεκτονικὰ τυπικά.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἀναγνωρίζων τὴν μεγάλην ἐπίδρασιν τῶν ἐπιστημῶν καὶ καλῶν τεχνῶν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν καὶ φρονῶν ὅτι πᾶσαι αἱ ἐπιστῆμαι δύνανται νὰ γίνωσι πηγαὶ ἀρετῆς εἰς τὸν ἄνθρωπον, διδάσκει τὰ μέλη του ὅτι οὐδεμία ἐπιστήμη πρέπει νὰ μένῃ ἄγνωστος εἰς αὐτά. Κατὰ τὰς ἀρχαίας μυήσεις ὁ νεόφυτος δὲν ἤρχετο εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, ἂν δὲν εἶχε μελετήσει ὁλόκληρον τὸν κύκλον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων καὶ δὲν ἤθελε κριθῇ ὡς σοφὸς ἢ πεπαιδευμένος. Σήμερον δὲν ἀπαιτεῖται βεβαίως ὅπως ὁ Τέκτων γνωρίζῃ κατὰ βάθος ὅλας τὰς ἐπιστήμας, ἀλλὰ θεωρεῖται ὡς ἀναγκαῖον, ὅπως οὗτος κατέχῃ τοὐλάχιστον τὰς στοιχειώδεις γνώσεις αὐτῶν, ἵνα δύναται νὰ ἀποφεύγῃ τὰς πλάνας καὶ τὰς προλήψεις εἰς τὰς ὁποίας ὁδηγεῖ ἡ ἀμάθεια.

ἐπιστολὴ διδακτική (Lehrbrief). Ἀπὸ τὰ ἔθιμα τῶν παλαιῶν λιθουργῶν ἀπέμεινεν ἐνιαχοῦ τὸ νὰ ἐγχειρίζηται εἰς τὸν Ἑτ.·. κατὰ τὴν προαγωγήν μία διδακτικὴ ἐπιστολή. Ὑπὸ τῆς ἐν St. Gallen Στοᾶς ἐδίδετο ὡς τοιαύτη ἀντίγραφον τῆς διδακτικῆς ἐπιστολῆς, τὴν ὁποίαν ὁ *Γκαῖτε* (βλ. λ.) ἔχει εἰς τὸ ἔργον του «Wilhelm Meister». Εἰς ἄλλα συστήματα π. χ. εἰς τὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. «Λέσσιγκ τῶν τριῶν δακτυλίων» ἀνεγινώσκετο ἡ διδακτικὴ αὐτὴ ἐπιστολὴ τοῦ Γκαῖτε καὶ ἐδωρεῖτο εἰς τὸν Ἑτ.·. μία ἄλλη ἐπιστολή, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναγράφεται ὑπὸ τῆς διοικήσεως τῆς Στ.·. ἡ μέχρι τότε ἐκτελεσθεῖσα ἐργασία.

ἐπιστολῶν, *μορφή.* Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες εἰς τὴν μεταξύ των ἀλληλογραφίαν μεταχειρίζονται ἰδιαιτέραν μορφήν, τὴν τῆς ἐν ἀρχῇ προσφωνήσεως καὶ τῆς ἐν τέλει κατακλεῖδος.

ἐπίτιμα μέλη (Honorary members). Αἱ διάφοροι Στ.·. ἀπονέμουν ἐνίοτε εἰς ἐξέχοντάς τινας Ἀδ.·. ἰδιαιτέρας τιμάς, ἀναγορεύουσαι αὐτούς:

1. ***Ἐπιτίμους Σεβ.·.*** *ἢ ἐπίτιμα μέλη.* Ὡς τοιοῦτοι ἀναγορεύονται ἰδίως οἱ προϋπάρξαντες Σεβ.·. ἢ Ἀξιωματ.·. τῆς Στ.·. καὶ προσενεγκόντες ἀξιολόγους ὑπηρεσίας εἰς αὐτήν. Τὰ ἐπίτιμα μέλη λαμβάνουν ἐπίσης παρὰ τῆς Στ.·. τῶν ἰδιαίτερον σῆμα ἐπιτίμου μέλους ὡς καὶ δίπλωμα σχετικόν. Ἀπολαμβάνουν ὅλων τῶν δικαιωμάτων τῶν μελῶν, μὴ ὑποχρεούμενοι εἰς καταβολὴν συνδρομῆς.

2. ***Ἐπίτιμα μέλη*** Στ.·. τινὸς ἀναγορεύονται καὶ Τέκτονες, ἀνήκοντες εἰς ξένας Στ.·. ὁσάκις οἱ Τέκτονες οὗτοι δέον νὰ τιμηθῶσι λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν των ὑπηρεσιῶν πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἢ ὁσάκις ἐπιδιώκεται νὰ ἀποκατασταθῇ μεταξὺ δύο Στοῶν ἢ Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀνατ.·. βαθμός τις στενοτέρου φιλικοῦ συνδέσμου. Ὡς ἐκ τούτου ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια νὰ ἀναγορεύωνται ἀμοιβαίως ὡς ἐπίτιμα μέλη οἱ «ἑκάστοτε Σεβ.·. ἢ Μεγ.·. Διδ.·.» τῶν φίλων Στ.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·.

Τὸ ἔθιμον τῆς ἐκλογῆς ἐπιτίμων μελῶν δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὰ Ἀρχ.·. Συντάγματα, καθ' ὅσον τυγχάνει πολὺ μεταγενέστερον. Συνειθίζεται κυρίως εἰς τὴν Γαλλίαν. Δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ γίνεται κατάχρησις αὐτοῦ, ν' ἀπονέμεται δὲ ὁ τίτλος μόνον εἰς τοὺς προσενεγκόντας ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας εἴτε εἰς τὸ Τάγμα γενικῶς ἢ εἰς τὴν Στ.·. ἰδιαιτέρως, ἥτις τοὺς ἀναγορεύει.

Κατὰ τὸν Μάκεϋ, Τέκτων ἀποβαλλόμενος ἢ ἀποχωρῶν ἕνεκα προσωπικῶν λόγων ἐκ τῆς Στ.·. του, ἐκπίπτει καὶ τῆς θέσεώς του ὡς ἐπιτίμου μέλους τῆς Στ.·. του ἢ καὶ οἱασδήποτε ἄλλης Στ.·.

Ἐπίτιμοι βαθμοί. Βαθμοὶ μὴ ὑπαγόμενοι εἰς τὴν τακτικὴν Τεκτ.·. Ἱεραρχίαν, ἀλλ' ἀποτελοῦντες τιμητικὰς διακρίσεις. «Οὗτοι καλοῦνται ἐνίοτε καὶ «π α ρ ά π λ ε υ ρ ο ι β α θ μ ο ί». Τοιοῦτοι βαθμοὶ εἶνε εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν σύστημα ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·. τοῦ ***Μάρκ*** (βλ.λ.) εἰς δὲ τὸ σύστημα τοῦ Γιόρκ ὁ τοῦ ***«Πρώην Σεβ.·.»*** (Past Master), ὅστις ἀπονέμεται τιμητικῶς εἰς πάντα διατελέσαντα Σεβ.·. τῆς Στ.·.

Ἐπίτιμοι Τέκτ.·. Σχισματικὸν Τεκτ.·. σωματεῖον, ἐμφανισθὲν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Τὸ σωματεῖον τοῦτο εἶχε καταργήσει τὴν καθιερωμένην ἐπίσημον διαβεβαίωσιν τοῦ ὅρ.·. κατὰ τὴν μύησιν, τὰ δὲ μέλη του ἀνελάμβανον νὰ τηρήσουν ἐχεμύθειαν διὰ μόνης τῆς παροχῆς τοῦ λόγου τῆς τιμῆς των. Τὸ σχισματικὸν αὐτὸ σωματεῖον ταχέως ἐξηφανίσθη ὅπως καὶ οἱ σύγχρονοί του ***Γρηγοριανοὶ*** καὶ οἱ ***Γκόρμογκον*** (βλ. λ.).

ἐπιτροπαὶ ξένης ἀλληλογραφίας (Committee on Foreign Correspondence). Οὕτω καλοῦνται εἰς τὰς ἀμερικανικὰς καὶ πολλὰς ἄλλας ἀγγλοσαξωνικὰς Μεγ.·. Στοὰς αἱ ἐπιτροπαὶ εἰς τὰς ὁποίας ἔχει ἀνατεθῆ ἡ σύνταξις ἐτησίων ἐκθέσεων περὶ τῶν πεπραγμένων ἄλλων Τεκτ.·. Δυνάμεων. Αἱ ἐκθέσεις αὗται ἐκτυπούμεναι καὶ ἐκδιδόμεναι, ἔχουσι μεγάλην ἐπίκαιρον σημασίαν, καθόσον συνήθως περιέχουν σημαντικὴν ἐτησίαν ἐπισκόπησιν - μετὰ κριτικῆς ἐνίοτε τῆς ἐξελίξεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἀνὰ τὴν ὑφήλιον. Ἰδιαιτέρως ὑποδειγματικαὶ εἶναι αἱ ἐκθέσεις τῶν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης, Βορ. Καρολίνας καὶ Ἀϊόβας.

Ἐπιτροπή, ***ἐπιστημονικὴ τῆς Μεγάλης Ἐθν.·. Στ.·. τῶν Ἐλευθεροτ.·. τῆς Γερμανίας.*** Ἱδρύθη τῷ 1904 διὰ τὴν μελέτην καὶ ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῶν ἀρχείων τοῦ Τάγματος. Πρῶτος Πρόεδρος ὑπῆρξεν ὁ Μπέγκεμαννν, ὅστις καὶ ἔγραψε θεμελιώδους σημασίας συγγράμματα περὶ τῆς προϊστορίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτον.·. ἐν Ἀγγλίᾳ Ἰρλανδίᾳ καὶ Σκωτίᾳ.

ἐπιφώνησις. (Acclamation). Λέξις συνδεομένη μὲ τὴν χειρ.·. ἑκάστου βαθμοῦ. Ὁ Μάκεϋ ἀναφέρει ὅτι εἰς τὸ Γαλλ.·. Δόγμα ἡ ἐπιφώνησις εἶνε «Vivat», εἰς τὸ Δόγμα τῆς υἱοθεσίας εἶνε «Εὔα» καὶ εἰς τὸ Δόγμα τοῦ Μιζραΐμ «Ἀλληλούϊα».

ἐπόπτης 1. *(Ἀρχ.).* Ὁ ἀνώτερος βαθμὸς τοῦ μεμυημένου εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἰδίᾳ τὰ Ἐλευσίνια καὶ τὰ τῆς Σαμοθράκης. Πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐ π ό π τ ο υ ἔπρεπε νὰ ἀποκτήσῃ τις πρῶτον τὸν βαθμὸν τοῦ μ ύ σ τ ο υ, λαμβάνων μέρος πρῶτον μὲν εἰς τὴν τελετὴν τῆς καθάρσεως καὶ τῆς συστάσεως, ἡ ὁποία ἀπετέλει τὸ δημόσιον μέρος τῆς ἑορτῆς, εἶτα δὲ τὴν τελετὴν τῆς μυήσεως, ἡ ὁποία ἐγίνετο ἐν κρυπτῷ. Μετὰ τὴν μύησιν ἔπρεπε νὰ παρέλθῃ ἓν ἔτος, ἵνα ὁ μύστης γίνῃ ἐπόπτης, κατόπιν πάντοτε αὐστηρᾶς δοκιμασίας τοῦ χαρακτῆρος του. Τότε μόνον ἐδικαιοῦτο νὰ ἴδῃ ὅσα δὲν ἐπετρέπετο ἀκόμη νὰ ἀντικρύσουν οἱ μύσται, οἱ μυηθέντες τουτέστι μόνον εἰς τὰ Μικρὰ Μυστήρια.

Οἱ ἐπόπται τῶν Ἀρχ.·. Μυστηρίων ἐπανελάμβανον

τὸν ἐπίσημον ὅρκον, ὃν εἶχον δώσει ὡς μύσται καὶ ὡδηγοῦντο ἀκολούθως εἰς τὸ ἄδυτον ὅπου καὶ παρίσταντο εἰς τὴν «α ὐ τ ο ψ ί α ν».

Ὁ Μάκεϋ φρονεῖ ὅτι ὁ βαθμὸς τῶν Ἐποπτῶν τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. τῶν Τεκτ.·. Μυστηρίων ἐνῷ οἱ μύσται ἦσαν οἱ σημερινοὶ Μαθ.·. καὶ Ἑτ.·. (βλ. *Ἐλευσίνια Μυστήρια*).

2. *(Τεκτον.)*, Ἐ π ό π τ α ι (Warden, Surveillant, Aufscher, Vorsteher) ἐν Συμβολ.·. Στοᾷ καλοῦνται οἱ δύο ἱεραρχικῶς μετὰ τὸν Σεβ.·. ἀξιωματικοί, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι τὸ καθῆκον νὰ βοηθῶσι αὐτὸν εἰς τὴν διακυβέρνησιν τῆς Στοᾶς καὶ ἐποπτεύωσι κατὰ τὰς ἐργασίας της ἐπὶ τῆς τηρήσεως τῆς τάξεως καὶ τεκτονικῆς πειθαρχίας, μεταδίδοντες ἑκάστοτε εἰς τοὺς παρισταμένους ἀδελφοὺς τὰ ἀγγέλματα τοῦ Σεβασμίου.

Οἱ ἐπόπται εἶναι δύο καὶ καλοῦνται π ρ ῶ τ ο ς ὁ εἷς καὶ δ ε ύ τ ε ρ ο ς ὁ ἄλλος.

Ὁ Σεβ.·. μετὰ τῶν δύο ἐποπτῶν (πρώτου καὶ δευτέρου) εἶναι οἱ τρεῖς κυριώτεροι ἀξιωματικοὶ μιᾶς Συμβολ.·. Στ.·., τὰ δὲ τρία αὐτὰ ἀξιώματα εἶναι γενικῶς ἐπιβεβλημένα εἰς ὅλας τὰς Συμβ.·. Στ.·. ὅλων τῶν Δογμάτων, καὶ τὰ καθήκοντα ἑνὸς ἑκάστου τούτων ὅμοια πανταχοῦ.

Ἡ ἐν τῇ Στ.·. θέσις τῶν δύο Ἐπ.·. διαφέρει κατὰ τὰ Δόγματα. Εἴς τινα τούτων ἀμφότεροι οἱ Ἐπόπται ἔχουν τὴν ἕδραν των εἰς τὴν Δύσιν ἔναντι τοῦ Σεβ.·.. Εἰς τὸ Ἀρχ.·. καὶ Α.·. Σκ.·. Δ.·. ὁ Α' Ἐπ.·. ἔχει τὴν ἕδραν του εἰς τὴν Δύσιν, ὁ δὲ Β' Ἐπ.·. εἰς τὸν Νότον. Εἰς τὸ Γαλλ. Δόγμα ὁ Α' Ἐπ.·. εὑρίσκεται εἰς τὰ ΒΔ. ὁ δὲ Β' εἰς τὰ ΝΔ.

Πανταχοῦ ὅμως διατηρεῖται ἡ τριγωνικὴ τοποθέτησις τῶν 3 τούτων Ἀξ.·.. Οὕτω ἐὰν ἐν τῷ τετραγώνῳ τῆς Στ.·., σχηματισθῇ ἓν τρίγωνον ὁ Σεβ.·. καὶ οἱ δύο Ἐπ.·. θὰ κατέχουν τὰς τρεῖς γωνίας αὐτοῦ.

Δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸς ὁ χρόνος τῆς καθιερώσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν πρώτων Ἀξ.·. ἐν τῷ Τεκτ.·.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ Τεκτ.·. αἱ Στ.·. τῆς Σκωτίας ἐκυβερνῶντο ὑφ' ἑνὸς Διακόνου (Deacon) καὶ ἑνὸς Ἐπόπτου. Ὁ Διάκονος ἐξεπλήρου καθήκοντα Σεβ.·. καὶ ὁ Ἐπόπτης ἦτο ὁ δεύτερος Ἀξ.·. ἐκτελῶν κυρίως χρέη ταμίου καὶ διαχειριστοῦ τῆς Στ.·. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ Στ.·. ἔχουσαι ἀντὶ Διακόνου, Διδάσκαλον Σεβ.·., κατ' ἀρχαῖον δὲ χειρόγραφον τοῦ 1670 τὸν ἀπουσιάζοντα Σεβ.·. ἀντικαθίστα ὁ Ἐπ.·.

Α' Ἐπόπτης: (Premier surveillant. Senior Warden, Erster Aufseher). Οὗτος εἶναι ὁ δεύτερος ἱεραρχικῶς μετὰ τὸν Σεβ.·. Ἀξ.·. τῆς Συμβ.·. Στ.·. διοικῶν αὐτὴν ἐν ἀπουσίᾳ ἢ καὶ κωλύματι τοῦ Σεβ.·., ὅτε τὴν θέσιν τοῦ Α'. Ἐπ.·. καταλαμβάνει ὁ Β' Ἐπ.·., ἀντικαθιστάμενος ὑπὸ ἑτέρου ἀδ.·., ὑποδεικνυομένου ὑπὸ τοῦ Α' Ἐπ.·.. Τὸ διάσημα αὐτοῦ εἶναι στάθμη (βλ. λ.) ἔμβλημα τῆς ἰσότητος, ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν ἀδ.·.. Ἡ ἕδρα του εὑρίσκεται παρὰ τὴν στήλην Β.·. καὶ διευθύνει τὴν Στ.·. J.·. ἐποπτεύων τῶν ἀδ.·. τῆς Μεσημβρίας.

Β' Ἐπ.·. Second Surveillant, Junior Warden, Zweiter Aufseher). Οὗτος διευθύνει τὴν στήλην Β.·. ἐποπτεύων τῶν ἀδ.·, τοῦ Βορρᾶ καὶ ἑδρεύει παρὰ τὴν στ.·. J.·. (στ.·. τοῦ Κ.·.). Τὸ διάσημα αὐτοῦ εἶναι τὸ Νῆμα τῆς Στάθμης ἔμβλημα τῆς εὐθύτητος, ἥτις δέον νὰ διακρίνῃ τοὺς Ἀδ.·.. Εἰς τὰς ἀγγλικὰς Στ.·. πολὺ συχνὰ ὁ Β' Ἐπ.·. προΐσταται τῆς ἀναψυχῆς (βλ.λ.).

3. Ἐ π ό π τ η ς ἦτο καὶ ὁ χαρακτηριστικὸς τίτλος τοῦ VI βαθμοῦ τῶν Πεφωτισμένων (βλ. λ.). Ὁ Βίλαντ ἐπίσης εἰς τὸ Τάγμα του τοῦ Ἀγαθοδαίμονος χρησιμοποιεῖ τὸν τίτλον τοῦτον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἀ κ ο ύ ο ν τ α ς μόνον.

Ἐπόπτης Οἰκοδομῶν. (Intendant des Bâtiments, Intendant of the Building). Ὁ 8ος τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·., ὅστις ἐνίοτε καλεῖται Δ ι δ ά σ κ α λ ο ς ἐ ν Ἰ σ ρ α ή λ. Θέμα του εἶναι ἡ ἀνίδρυσις τοῦ μελλοντικοῦ ναοῦ τῆς ἀνθρωπότητος σύμφωνα μὲ τὰς καθαρὰς διδασκαλίας τῆς ἠθικῆς. Συμβολικόν του χρῶμα εἶναι τὸ ἐρυθρόν, οἱ δὲ κυριώτεροί του Ἀξ.·. κατὰ τὰ παλαιὰ τυπικὰ εἶναι εἷς Τρ.·. Κρ.·., ἐκπροσωπῶν τὸν Σολομῶντα, εἷς Α' Ἐπιθ.·., ἐκπροσωπῶν τὸν Ἔνδοξον Τίτον καὶ εἷς Β' Ἐπιθ.·. ἐκπροσωπῶν τὸν Ἀδωνιράμ, υἱὸν τοῦ Ἀβδᾶ. Κατὰ τὰ ἐν χρήσει εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτ. τῆς Ἀμερικῆς τυπικὰ οἱ τρεῖς Ἀξ.·. ἐκπροσωποῦν τὸν Ἀδωνιράμ, τὸν Ἰοαβὲρ καὶ τὸν Στολκίν. Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ βαθμ.·. οὗτος συνεστήθη πρὸς ἐξεύρεσιν ἀντικαταστάτου τοῦ κυρίου ἀρχιτέκτονος τοῦ Ναοῦ.

Ὁ ἀδ.·. A. Waite φρονεῖ ὅτι ὁ βαθμ.·. οὗτος ὑπῆρχε τὸ πρῶτον εἰς τὸ *Δόγμα τῆς Τελειοποιήσεως ἢ Συμβούλιον Αὐτοκρατόρων Ἀν.·. καὶ Δ.·.* (βλ. *Αὐτοκράτορες Ἀν.·. καὶ Δ.·.*) εἰς τὸ ὁποῖον κατεῖχε τὴν 7ην θέσιν. Περιελήφθη ἀκολούθως εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον τῆς Γαλλίας καὶ κατόπιν εἰς τὸ Δόγμα τοῦ Μισραΐμ. Ὁ αὐτὸς ἀδ.·. φρονεῖ ὅτι ὁ Συμβολισμὸς τοῦ Ἐπ.·. Οἰκ.·. σχετίζεται μὲ τὴν ἐσωτέραν θεοσοφίαν τοῦ Μυστικοῦ Δόγματος. Ὁ Pike εἰς τὸ ἔργον του «Morals and Dogma» δίδει εἰς τὸ βαθμὸν τοῦτον ὑψηλὰς ἐννοίας καὶ σκέψεις περὶ ἐργασίας.

Ἑπτά. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος θεωρεῖται ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ παρ' ἅπασι σχεδὸν τοῖς λαοῖς ἱερὸς καὶ ὡς περικλείων ἰδιαιτέραν μυστικὴν δύναμιν. Δὲν ὑπάρχει ἀρχαῖον μυσταγωγικὸν σύστημα εἰς τὸ ὁποῖον νὰ μὴ κατέχῃ ἐξέχουσαν θέσιν. Εἰς ὅλας τὰς ἀρχαίας θρησκείας ὡς καὶ τὴν χριστιανικὴν θεωρεῖται ἐπίσης ὡς ἱερός. Ὁ Higgins φρονεῖ ὅτι ἡ σύμπτωσις τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος μὲ τὰ ἑπτὰ σώματα τῶν πλανητῶν προκαλεῖ τὴν ἱερότητα τοῦ ἀριθμοῦ τούτου.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις, τοῖς Ἑβραίοις καὶ τοῖς Ἕλλησιν, ἰδίως τοῖς Πυθαγορείοις, ἐσυμβόλιζε τὴν τελειότητα ἴσως διότι ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὸν 3 καὶ τὸν 4, οἱ ὁποῖοι εἶνε καὶ οἱ δύο τέλειοι ἀριθμοὶ καὶ σχηματίζουν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μονάδων των ὁ μὲν τρίγωνον, ὁ δὲ τετράγωνον.

Οἱ ἑπτὰ πλανῆται καὶ οἱ ἀστερισμοὶ τῶν Ἄρκτων μὲ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας των, τοὺς ὁποίους ἐσημείωσαν πρῶτοι οἱ Χαλδαῖοι, τὸ οὐράνιον τόξον μὲ τὰ ἑπτὰ χρώματά του, ἡ μουσικὴ μὲ τοὺς ἑπτὰ τόνους της, κλπ. ἐχρησίμευσαν ὡς ἀφορμή, ὥστε τὸ ἑπτὰ νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς κοινὸς ἀριθμὸς τῆς ἀψύχου ἀριθμητικῆς, ἀλλ' ὡς τι ἔχον θεῖαν ὑπόστασιν. Εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς δοξασίας ταύτης συνετέλεσε πολὺ καὶ ἡ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι προϋπάρξασα μεγάλη συμπάθεια πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, ἡ ἀπορρέουσα ἀπὸ τὴν λατρείαν των πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Σελήνην. Εἶχον προσέξει δηλ. τὰς τέσσαρας ἑβδομαδιαίας φάσεις τῆς Σελήνης καθ' ἕκαστον μῆνα. Πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, ὡς ἡλιακὴν θεότητα, σχετίζονται αἱ ἑπτὰ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος, οἱ ἑπτὰ πλανῆται καὶ οἱ ἑπτὰ ἀστέρες τῆς Πλειάδος. Κατὰ τὸν Καλλίμαχον, ὅταν ἐγεννήθη ὁ Ἀπόλλων, οἱ κύκνοι τῆς Μαιονίας ἐστράφησαν ἑπτάκις περὶ τὴν Δῆλον, χαιρετίζοντες τὸν νεογέννητον θεὸν καὶ ἐπανέλαβον ἑπτάκις τὸ ᾆσμα των πρὸς τιμήν του. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ λύρα εἶχεν ἑπτὰ χορδάς. Εἰς τὰς βαβυλωνιακὰς καὶ ἑλληνικὰς ἑπταδικὰς δοξασίας προσετέθησαν καὶ αἱ μοναδικαὶ μαθηματικαὶ ἰδιότητες τοῦ ἀριθμοῦ ἑπτά, ὁ ὁποῖος ἐξ ὅλων τῶν ἀριθμῶν τῆς δεκάδος εἶνε ὁ μόνος ὁ ὁποῖος οὔτε διαιρεῖται οὔτε πολλαπλασιάζεται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς δεκάδος, οὔτε εἶνε δυνατὸν νὰ παραχθῇ ἐκ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ δύο ἀριθμῶν [1]· εἶνε μοναδικός, αἰώνιος, ἀκίνητος. Οἱ ἄνθρωποι ἐπίστευσαν ὅτι ἀνεκάλυψαν εἰς τὰς ἰδιότητας ταύτας ἱερὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ αἰωνίου, τοῦ μοναδικοῦ Θεοῦ, καὶ ὅταν ἡ ἑβδομὰς ἐλήφθη ὡς μέτρον τοῦ χρόνου, ἐθεσπίσθη ἡ ἑβδόμη της ἡμέρα ὡς ἡμέρα ἀναπαύσεως. Ἕνεκα τούτου ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ κατήντησεν ἱερὸν καὶ ὑπερκόσμιον σύμβολον καὶ μυστηριώδης σφραγὶς τοῦ διέποντος τὰ πάντα ὑπερτάτου ὄντος.

Οἱ ἀρχαῖοι Χαλδαῖοι καὶ Ἀσσύριοι οἱ ὁποῖοι ἀνεκάλυψαν πρῶτοι τοὺς ἑπτὰ πλανήτας, ἐσχέτισαν τὸν ἀριθμὸν ἑπτὰ μὲ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν καὶ ἐκήρυξαν ὅτι ἑπτὰ εἶνε οἱ πίνακες τῆς μοίρας, οἱ ρυθμίζοντες τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ δοξασία αὐτὴ φαίνεται, ὅτι εὐκό-

1) Τούτων ἕνεκα οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον τὸν ἀριθμὸν 7 π α ρ θ έ ν ο ν καὶ χωρὶς μητέρα, παραβάλλοντες αὐτὸν πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν, ἡ ὁποία ἦτο ἀμήτωρ καὶ παρθένος.

λως διεδόθη καὶ εἰς τὴν Περσίαν, ὅπου καὶ ἐκαλλιεργήθη καὶ ἐνισχύθη μὲ νέας οὐρανίας ἰδιότητας, καὶ οὕτω ἐπηυξημένη καὶ βελτιωμένη ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν διὰ νὰ τὴν παραλάβουν οἱ Ἰνδοί, οἱ Ἑβραῖοι, οἱ Ἕλληνες, καὶ κατόπιν οἱ Χριστιανοί, οἱ Μουλσουμάνοι καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ λαοί. Φαίνεται ὅτι πρῶτοι οἱ Πέρσαι ἐπίστευσαν ὅτι οἱ οὐρανοὶ εἶναι ἑπτὰ καὶ ἑπτὰ τὰ οὐράνια πνεύματα. Ἑπτὰ ἦσαν οἱ παλαιοὶ πλανῆται, ἑπτὰ οἱ ἀστέρες τῆς μεγάλης Ἄρκτου, ἑπτὰ οἱ τῆς μικρᾶς, ἑπτὰ αἱ Πλειάδες, ἑπτὰ αἱ Ὑάδες, ἑπτὰ βωμοὶ ἔκαιον διαρκῶς πρὸ τοῦ Θεοῦ Μίθρα.

Κατὰ τὰς ἀστρολογικὰς θεωρίας τοῦ Μιθραϊσμοῦ ἐξέχουσαν θέσιν εἰς τὴν ζωὴν κατέχουν οἱ πλανῆται, ἕκαστος τῶν ὁποίων προΐσταται μιᾶς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος. Αἱ ψυχαὶ κατερχόμεναι ἐκ τοῦ Ἐ μ π υ ρ ί ο υ εἰς τὴν γῆν διήρχοντο δι' ὅλων τῶν πλανητῶν, διὰ τοῦτο καὶ οἱ βαθμοὶ μυήσεως εἶναι ἑπτὰ καὶ ἡ Γέεννα τοῦ Ἐννόμ εἰς ἑπτὰ διαιρεῖται τμήματα καὶ ἡ γῆ ὑπὸ ἑπτὰ καθορίζεται σημείων: Α.Δ.Α.Μ.Ζ.Κ.Ν. Οἱ Ἄραβες εἶχον ἑπτὰ ἱεροὺς ναούς. Οἱ Ἰνδοὶ ἐφαντάζοντο τὸν κόσμον, περικλειόμενον ἐντὸς ἑπτὰ χερσονήσων. Οἱ Γότθοι εἶχον ἑπτὰ θεότητας, τὸν Ἥλιον τὴν Σελήνην, τὸν Τουΐσκο, τὸν Βοντέν, τὸν Θώρ, τὴν Φρίγκα καὶ τὸν Σεατούρ, ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν ὁποίων σχηματίζουν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν τὰ ὀνόματα τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος. Εἰς τὰ Περσικὰ Μυστήρια ὑπῆρχον ἑπτὰ σπήλαια, διὰ τῶν ὁποίων ἔπρεπε νὰ διέλθῃ ὁ μυούμενος. Εἰς τὰ Γοτθικὰ μυστήρια ὁ ὑποψήφιος συνήντα ἑπτὰ ἐμπόδια, καλούμενα ἡ «ὁ δ ὸ ς τ ῶ ν ἑ π τ ὰ σ τ α δ ί ω ν» καὶ τέλος αἱ θυσίαι ἐθεωροῦντο περισσότερον ἀποτελεσματικαὶ ἐὰν τὰ θυσιαζόμενα ἦσαν ἑπτὰ τὸν ἀριθμόν.

Ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ ἄπειροι ἄλλοι ἑπταδικοὶ συνδυασμοὶ ὡς αἱ ἡμέραι τῆς Δημιουργίας, τὰ 7 Χερουβεὶμ κλπ. δι' ὧν ἐμφαίνεται ἡ κυριαρχία τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἐφ' ὅλων τῶν ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν νόμων. Οἱ Ἑβραῖοι ἐσέβοντο ἐπίσης τὸν ἀριθμὸν αὐτόν, αὐτὴ δὲ ἀκόμη ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως ἐμφανίζει τὴν ἱερότητα του διότι Σαμπάκ=ἑπτὰ ἑβραϊστὶ σημαίνει ***Ἐπάρκεια, πληρότης.*** Ἑπομένως καὶ οἱ Ἑβραῖοι, ὅπως καὶ ὁ Πυθαγόρας, θεωροῦν τὸν ἑπτὰ ἀριθμὸν τέλειον. Ἡ λέξις σημαίνει ἀκόμη ὡς ρῆμα, ***ὁρκίζομαι***, διότι οἱ ὅρκοι παρ' Ἑβραίοις ἐπιβεβαιοῦντο ὑπὸ ἑπτὰ μαρτύρων ἢ ὑπὸ ἑπτὰ θυμάτων προσφερομένων εἰς θυσίαν, καθὼς βλέπομεν εἰς τὴν συνθήκην Ἀβραὰμ καὶ Ἀβουμελὲχ ***(Γέν. κα' 28).*** Εἰς τὴν Παλ. Διαθήκην ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ καὶ τὰ πολλαπλάσιά του ἀναφέρονται συχνά. Τὸ Σάββατον ἦτο ἡ ***ἑβδόμη*** ἡμέρα, ἡμέρα ἀναπαύσεως τοῦ Θεοῦ. Ὁ Νῶε εἰδοποιήθη πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν διὰ τὸν κατακλυσμὸν καὶ διετάχθη, ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν νὰ λάβῃ ***ἑπτὰ*** ***Ἑπτὰ*** πρόσωπα συνώδευσαν αὐτὸν ἐντὸς τῆς Κιβωτοῦ, ἡ ὁποία τὸν ***ἕβδομον*** μῆνα ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀραράτ. Τρὶς ἀνὰ ***ἑπτὰ*** ἡμέρας ἀπέστειλεν ὁ Νῶε τὴν περιστερὰν διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι «ἔπαυσαν τὰ ὕδατα ἀπὸ τῆς γῆς». Τὰ τείχη τῆς Ἱεριχοῦς περιῆλθον ἐπὶ ***ἑπτὰ*** ἡμέρας ***ἑπτὰ*** ἱερεῖς, φέροντες ***ἑπτὰ*** κερατίνας σάλπιγγας (***Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ Ζ'*** 13) καὶ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν τὴν περιῆλθον ἑπτάκις. Ὁ Σολομὼν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ᾠκοδόμει τὸν Ναόν, ὅστις καθηγιάσθη τὸν ***ἕβδομον*** μῆνα, αἱ δὲ τελεταὶ διήρκεσαν ***ἑπτὰ*** ἡμέρας. Τέλος ὁ πύργος τῆς Βαβὲλ λέγεται ὅτι εἶχεν ἑπτὰ ὀρόφους, ὅταν ἔγινεν ἡ διασπορὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἑπτὰ ἦσαν τὰ ἔτη τῆς εὐφορίας καὶ 7 τὰ τῆς ἀφορίας, ἑπτὰ αἱ ἡμέραι διαμονῆς τοῦ Ἰωνᾶ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους, 7 θυσίαι, 7 θανάσιμα ἁμαρτήματα, 7 τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, 7 τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Χριστὸς ἐδίδαξεν ἐπίσης νὰ συγχωροῦμεν ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.

Παρὰ τοῖς Βαβυλωνίοις ἐτιμᾶτο ἐπίσης ὁ ἀριθμὸς 7. Ἑπτὰ ἦσαν οἱ βόστρυχες τοῦ Γκιλκαμές, ἑπτὰ οἱ κλάδοι τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς, ἑπτὰ αἱ πύλαι τοῦ Ἅδου καὶ ἑπτὰ αἱ χῶραι τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ οὗ καὶ διατηρεῖται μέχρι σήμερον ἡ φράσις «μ έ χ ρ ι ς ἑ β δ ό μ ο υ ο ὐ ρ α ν ο ῦ».

Περαιτέρω ἡ ἀρχαιότης ἀπηρίθμει ἑπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου, ἑπτὰ σοφούς, ἑπτὰ ἀγέλας βοῶν τοῦ Ἡλίου (Ὅμηρος), ἑπτὰ πύλας μὲ ἑπτὰ πύργους τῶν Θηβῶν, ἑπτὰ ἐφήβους καὶ ἑπτὰ παρθένους ἀποστελλομένας ὡς φόρον εἰς τὸν Μινώταυρον τῆς Κρήτης, ἑπτὰ πόλεις ἐριζούσας διὰ τὴν καταγωγὴν τοῦ Ὁμήρου.

Ὁ Ἱπποκράτης γράφει ὅτι ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ διὰ τῆς μυστικῆς του ἀρετῆς τείνει εἰς τὴν πλήρωσιν ὅλων τῶν πραγμάτων, εἶναι ὁ παρέχων τὴν Ζωὴν καὶ ἡ πηγὴ ὅλων τῶν μεταβολῶν της καὶ ὅπως ὁ Σαίξπηρ, διαιρεῖ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν εἰς ἑπτὰ ἐποχάς. Ἐντὸς ἑπτὰ μηνῶν καὶ ὄχι πρότερον ἓν βρέφος δύναται νὰ γεννηθῇ καὶ νὰ ζήσῃ. Ἀρχαιότερον ἓν βρέφος δὲν ὠνομάζετο πρὸ τῆς παρελεύσεως ἑπτὰ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του, διότι δὲν ὑπελογίζετο ὅτι εἶχε πλήρη ζωὴν πρὸ τῆς περιόδου αὐτῆς. Οἱ ὀδόντες φύονται τὸν ἕβδομον μῆνα καὶ ἀνανεοῦνται τὸ ἕβδομον ἔτος ὅταν ἡ βρεφικὴ ἡλικία ἀντικαθίσταται διὰ τῆς παιδικῆς. Εἰς τὰ τρὶς ἑπτὰ (21) ἔτη αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις ἀναπτύσσονται καὶ ἡ ἀνδρικὴ ἡλικία ἄρχεται· εἰς τὰ τετράκις ἑπτὰ (28) ὁ ἄνθρωπος εἶναι κάτοχος ὅλης του τῆς δυνάμεως. Εἰς τὰ πεντάκις ἑπτὰ (35) εἶναι κατάλληλος διὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ κόσμου. Εἰς τὰ ἑξάκις ἑπτὰ (42) καθίσταται —ἂν καταστῇ— σοβαρὸς καὶ σοφός. Εἰς τὰ ἑπτάκις ἑπτὰ (49) φθάνει εἰς τὸ ἀπόγειόν του, ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἄρχεται ἡ παρακμή· εἰς τὰ ἐννεάκις ἑπτὰ (63) εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐπικίνδυνον ἐποχὴν καὶ τὰ δεκάκις ἑπτὰ (70) εἶναι κατὰ τὸν Προφήτην ἡ φυσικὴ περίοδος τῆς ἀνθρωπίνης Ζωῆς.

Εἰς τὴν Ἑβραϊκήν, τὴν Συριακήν, τὴν Περσικήν, τὴν Φοινικικήν, τὴν Χαλδαϊκὴν καὶ τὴν Σαξωνικὴν ἡ λέξις ***Ἑπτὰ*** σημαίνει π λ ή ρ η ς, ἑκάστην δ' ἑβδόμην ἡμέραν μετὰ τὸ πρῶτον τέταρτον ἡ σελήνη εἶναι πλήρης ἐν τῇ μεταβολῇ της.

Αἱ σχετικαὶ ἀξίαι τοῦ Ἑπτὰ εἰς τὴν μουσικὴν κλίμακα καὶ τὸν ἀρχαῖον πλανητικὸν πίνακα ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Σὶ . . .	Σελήνη . . .	Ἄργυρος
Ut . . .	Ἑρμῆς . . .	Ὑδράργυρος
Ρὲ . . .	Ἀφροδίτη .	Χαλκὸς
Μὶ . . .	Ἥλιος . . .	Χρυσὸς
Φὰ . . .	Ἄρης . . .	Σίδηρος
Σὸλ . . .	Ζεὺς . . .	Κασσίτερος
Λὰ . . .	Κρόνος . .	μόλυβδος.

Ὁ καθηγητὴς τῆς μουσικῆς Κὰρλ Μπέργκσταϊν παρέχει ἐν προκειμένῳ τὴν πληροφορίαν, ὅτι ὁ καλόγηρος Γκουΐντο Ντ' Ἀρέτσιο, ὁ ὁποῖος ἐφεῦρε τὴν μουσικὴν κλίμακα κατεσκεύασεν αὐτὴν ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν συλλαβὴν ἑκάστης λέξεως μιᾶς προσευχῆς πρὸς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην, ἐχούσης ὡς ἑξῆς λατινιστί:

Ut queant laxis Resonare fibris
Mira gestorum Famuli tuorum
Solve polluti Labii reatum Sancte Johannes.

ἤτοι:

Πρὸς τοῦτο μὲ εὐρὺ στῆθος
οἱ δοῦλοι σου εἶναι ἱκανοὶ νὰ ὑμνοῦν τὰ ἔργα σου.
Συγχώρησον τὰ ρυπανθέντα χείλη τὰ ψιθυρίσαντα
τὰς ἁμαρτίας, Ἅγιε Ἰωάννη!

Ὁ τόνος ut μετετράπη ἀργότερον εἰς τὸ εὐχρηστότερον do.

Κατὰ τὸ ἔτος 1562 ἐτυπώθη εἰς τὴν Λειψίαν ἔργον φέρον τὸν τίτλον «Heptalogium Virgili Salsburgensis» (Ἑπταλόγιον Βιργιλίου τοῦ Σαλβουργίου) πρὸς τιμὴν τοῦ ἀριθμοῦ ἑπτά.

Ἀποτελεῖται ἐξ ἑπτὰ μερῶν, ἑκάστου τούτων περιέχοντος ἑπτὰ κεφάλαια. Τῷ 1624 ἐνεφανίσθη εἰς τὸ Λονδῖνον ἓν περίεργον βιβλίον περὶ ἀριθμῶν ὑπὸ τὸν μακροσκελῆ τίτλον: ***«Τὸ μυστικὸν τῶν ἀριθμῶν ἀπὸ Θεολογικῆς, Ἀριθμητικῆς, Γεωμετρικῆς καὶ Ἁρμονικῆς ἀπόψεως εἰλημμένον κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἐκείνους τοὺς Ἀρχαίους ὅσον καὶ τοὺς Νεωτερικούς!*** (Neoteriques). ***Εὐχάριστον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ὠφέλιμον εἰς τὴν κατανόησιν, ἀποκαλύπτον αὐτοὺς τόσον εἰς τοὺς μορφωμένους ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἀμαθεῖς: δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἕνα κλειδὶ ὅπως ὁδηγήσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς πᾶσαν καὶ οἱανδήποτε ἐπιστημονικὴν γνῶσιν».*** Εἰς τὸ 9ον κεφάλαιον τοῦ βιβλίου τούτου ὁ συγγραφεὺς παρατάσσει ση-

μαντικάς γνώμας μορφωμένων ἀνθρώπων διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν σοβαρὰν σημασίαν τοῦ ἀριθμοῦ ἑπτά:

«Ἐν πρώτοις, γράφει, ὁ ἑπτὰ οὔτε γεννᾷ οὔτε γεννᾶται κατὰ τὸ λεγόμενον τοῦ Φίλωνος. Μερικοὶ ἀριθμοὶ πράγματι ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ δέκα γεννοῦν ἀλλὰ δὲν γεννῶνται· καὶ τοιοῦτος εἶναι ἡ Μ ο ν ά ς. Ἄλλοι γεννῶνται ἀλλὰ δὲν γεννοῦν, ὅπως ἡ Ὀ κ τ ά ς. Μ ό ν ο ν αἱ Ἑ π τ ά δ ε ς ἔχουν τὸ προνόμιον οὔτε νὰ γεννοῦν οὔτε νὰ γεννῶνται. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη τελειότης τοῦ Ἑπτά. Δεύτερον εἶναι ἁρμονικὸς ἀριθμὸς καὶ ἡ πηγὴ τοῦ χαριτωμένου ἐκείνου Σ ί γ α μ μ α, διότι περικλείει ἐν αὐτῷ πάντα τρόπον ἁρμονίας. Τρίτον εἶναι θεολογικὸς ἀριθμός, ἀποτελούμενος ἀπὸ τελειότητα. Τέταρτον, λόγῳ τῆς συνθέσεώς του· διότι εἶναι σύνθετος ἀπὸ τοὺς δύο πρώτους τελείους ἀριθμοὺς περιττὸν καὶ ἄρτιον, τὸν 3 καὶ τὸν 4· διότι ὁ δύο ἀποτελούμενος ἀπὸ τὴν μονάδα, ἐπαναλαμβανομένην, δὲν εἶναι τέλειος.

(*Ἀποκρ.*).Εἰς τὴν Ἀποκρυφολογίαν ὁ ἀριθμὸς 7 εἶναι ὁ πρῶτος ἄρρην ἀριθμὸς τοῦ ὑλικοῦ πεδίου. Χαρακτηρίζει τὴν θείαν ἐπιρροὴν ἐπὶ ὑλικοῦ πεδίου, ἐκπροσωπουμένην ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπὸ τῶν ἑπτὰ ἀστρικῶν πεδίων, τῶν ἑπτὰ ἀστέρων τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ τῆς ὁποίας τὸ γεωμετρικὸν σχῆμα εἶνε ὁ *Ἑπτάκτινος Ἀστὴρ* ἢ «Ἑ π τ ά γ ρ α μ μ ο ν» τὸ ὁποῖον φανερώνει τὴν ἀστρολογικὴν θέσιν τῶν ἀστέρων ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὴν καταγωγὴν τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος παρὰ τοῖς λατινικοῖς λαοῖς.

Ὁ ἑ π τ ὰ δύναται νὰ παρασταθῇ διὰ τῆς ἑνώσεως τοῦ τ ρ ι γ ώ ν ο υ καὶ τοῦ τ ε τ ρ α γ ώ ν ο υ συγκροτούντων τὴν ἀρχὴν τῆς *πυραμίδος* (βλ.λ.) ἢ καὶ διὰ δύο συμπεπλεγμένων τριγώνων μετὰ σ τ ι γ μ ῆ ς ἐν τῷ κέντρῳ. Οὕτω εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν θὰ ἔχωμεν 4+3 εἰς δὲ τὴν δευτέραν 6+1.

Τὸ περίζωμα μὲ τὸ τριγωνικὸν ἐπικάλυμμα ὄρθιον συμβολίζει τὸν ἀριθμὸν ἑπτά.

Ἡ χρῆσις ἱερῶν ἀριθμῶν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἐπεκτείνεται καὶ περιλαμβάνει καὶ τὸν ἀριθμὸν ἑπτά. (βλ. Ἑπτάς).

Εἰς τὰ ἀρχαιότερα τυπικὰ τοῦ 18ου αἰῶνος ἀναφέρεται ὅτι μία Στ.·. πρέπει νὰ ἔχῃ ἑπτὰ Διδ.·. διὰ νὰ εἶναι τελεία. Αἱ ἑπτὰ ἐλευθέριαι τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι ἀπετέλουν τὸ θεμέλιον τοῦ Τεκτον.·. Ἡ συμβολικὴ χρῆσις τοῦ ἑπτὰ συναντᾶται εἰς τὸ ἀγγλικὸν τυπικὸν (ἑπτάβαθμος κλῖμαξ), μετεβιβάσθη δὲ κατόπιν καὶ εἰς διάφορα ἄλλα ἔθιμα. Εἰς τὸν 30° ἐπίσης ἐπανευρίσκεται ἡ χρῆσις τοῦ 7. Ὁ ἀριθμὸς 7 συναντᾶται ἐπίσης εἰς ἑπτὰ βήματα, ἑπτὰ ἔτη καὶ ἄλλ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 1, (Τόμ. Β. σελ. 930) 7, 22, 31, 59 (σελ. 328) καὶ 62 (σελ. 58).

Ἑπτὰ Ἀδελφῶν ἢ Ἑπτὰ Πτερῶν, *Βασιλικὸν Ἀνατολικὸν τάγμα τῶν.*—Royal Oriental Order of the Sat B' hai). Μυστικὸν δόγμα τὸ ὁποῖον λέγεται ὅτι ἱδρύθη εἰς τὰς Ἰνδίας, ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομά του Sat B' hai ἀπὸ ἓν πτηνόν, θεωρούμενον ἱερὸν παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, καὶ τὸ ὁποῖον πετᾷ καθ' ὁμάδας ἐξ ἑπτὰ (Sat=ἑπτά, B' hai=πτερά).

Κατὰ τὴν αὐτὴν διάδοσιν ἡ τελευταία συνέλευσις τοῦ δόγματος ἐν Ἰνδίαις ἐγένετο τῷ 1845 εἰς τὴν πόλιν Ἀλλαχαμπάντ, ἐγκατεστάθη δὲ κατόπιν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Σκωτίαν καὶ Ἀμερικήν.

Τὸ δόγμα ἀπετελεῖτο ἐξ ἑπτὰ βαθμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος ἦτο ὁ ἀνώτατος.

1ο *Ἀρχιελεγκτής*, 2ο *Ἀρχιταχυδρόμος*. 3ο *Ἀρχιλειτουργός*, 4ο *Ἀρχικῆρυξ*, 5ο *Ἀρχιγραμματεύς*, 6ο *Ἀρχιακροατής*, 7ο *Ἀρχιάλαλος ἢ Ἀρχιβωβός*. Οἱ τρεῖς τελευταῖοι βαθμοὶ δηλαδὴ ὁ 7°, ὁ 6° καὶ ὁ 5° ἀπενέμοντο ἀπεριορίστως καὶ ἀδιακρίτως εἰς Τέκτονας ἢ μὴ Τέκτονας ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Οἱ 4 ἀνώτεροι βαθμοὶ ἤτοι ὁ 4°, 3°, 2° καὶ 1° ἀπενέμοντο μόνον εἰς Διδ.·. Τέκτ.·. Ταυτοχρόνως ὑπῆρχε καὶ μία ἀνωτέρα τάξις ἐκ δύο βαθμῶν καλουμένων βαθμῶν τοῦ Σίκχα (Sikha). Κατὰ τὴν Royal Masonic Cyclopoedia αἱ τελεταὶ τοῦ Δόγματος τούτου ἦσαν μεγαλοπρεπεῖς, τὰ δὲ τυπικά του μετὰ μεγάλης λεπτομερείας συντεταγμένα.

Ὁ ἀδ.·. Α. Waite φρονεῖ ἀντιθέτως ὅτι τὸ Δόγμα τοῦτο δὲν ἐλειτούργει, διεδόθη δὲ δι' ἁπλῶν ἀνακοινώσεων τῶν πλείστων βαθμῶν του ἄνευ ἐφαρμογῆς τῶν τυπικῶν του. Κατὰ τὴν γινομένην εἰς τοὺς ὑποψηφίους ἀνακοίνωσιν οἱ ἑπτὰ ἀδ.·., οἱ συνελθόντες τὸ τελευταῖον εἰς Ἀλλαχαμπὰντ τῶν Ἰνδιῶν, διεσκορπίσθησαν ἀμέσως καὶ οἱ μὲν ἓξ ἀπηλάθησαν, ὁ δ' ἕβδομος μετηνάστευσε πρὸς τὴν Δύσιν, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν ἐρυθρὰν ταινίαν καὶ τὸν Κώδωνα—ἡλικίας 3000 ἐτῶν— ὁ ὁποῖος ἄλλοτε ἐκρούετο ἐπὶ ἑνὸς Θιβετινοῦ βωμοῦ.

Ὁ αὐτὸς ἀδ.·. γράφει ὅτι κατὰ τὸ εἰς χεῖρας του συγκεντρωθὲν σχετικῶς μὲ τὸ Δόγμα τοῦτο ὑλικόν, «τὸ μέρος τῶν συγκεντρώσεων διῃρεῖτο εἰς πέντε διαμερίσματα, διάδρομον διὰ τοὺς ὑποψηφίους, δωμάτιον διὰ γραμματεῖς, ἀκροατὰς καὶ ἀλάλους, Ναὸν μυήσεως, αἴθουσαν διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Διδασκάλων καὶ αἴθουσαν διδασκάλων, λαμπρῶς φωτιζομένην».

«Ὁ Ναὸς τῆς Μυήσεως ἀπεκάλυπτε τὸν Βράχμα εἰς τὴν Ἀνατολήν, τὸν Βισνοῦ εἰς τὸν Νότον καὶ τὸν Σίβα εἰς τὴν Δύσιν, ἀναλογοῦντας πρὸς τὴν γέννησιν, τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, ἤτοι δημιουργίαν, διατήρησιν καὶ καταστροφήν. Δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον ἐὰν οἱ τρεῖς θεοὶ ἐξεπροσωποῦντο ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἀξ.·. τῆς Στ.·. Ἡ μεταφυσικὴ διδασκαλία τοῦ δόγματος εἶχεν ὡς ἑξῆς: Ὁ ἄνθρωπος εἶναι δυαδικόν, πῦρ καὶ ὕδωρ, ἤτοι πραγματικὸν ἐγὼ καὶ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ ἐγώ. Ἐν πνευματικῇ κατάστασει σκέψις καὶ εὐδαιμονία ἀποτελοῦσιν ἕν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀντίθετον κατάστασιν ὁ ἄνθρωπος δυαρχεῖται καὶ ζῇ ἐναλλὰξ εἰς κατάστασιν ὀνείρου καὶ ἐγρηγόρσεως... Ὁ ἄνθρωπος εἶναι πνευματικὴ τριάς, ἀποτελουμένη ἀπὸ ὑλικὸν σῶμα, ἀπὸ ἀστρικὸν σῶμα καὶ σῶμα αἰτίας, τὰ ὁποῖα φυλάσσονται ὑπὸ τοῦ Ἀπείρου Πνεύματος ἐν ἐκστάσει, αὐτὰ δὲ τὰ τέσσαρα περικλείονται ἀμοιβαίως. Τὸ κέντρον εἶναι ἔκστασις, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ ἀτομικοποιημένον πνεῦμα ἄγει καταπληκτικὴν Ζωήν. Ἡ σφαῖρα τῆς μεταβατικῆς καταστάσεως ἢ Λήθης εἶναι ἐκείνη ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ Πνεῦμα ἀναδύεται εἰς ἀνεστραμμένην γνῶσιν... Ἡ γνῶσις αὐτή, τὴν ὁποίαν κατεῖχεν εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἐκστάσεως εὑρίσκετο ἐντὸς αὐτοῦ ἐγνώριζε καὶ ἐδοκίμαζε τὰ πάντα διὰ διαισθήσεως...»

Τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ τῆς δογματικῆς τοῦ τάγματος περιέχει συγκεχυμένα ἴχνη Ἀνατολικῆς Θεοσοφίας, ἐκφραζόμενα κατὰ τὸν Waite κατὰ πολὺ συγκεχυμένον τρόπον.

Τὸ δόγμα τοῦτο φαίνεται ἐγκαθιδρυθὲν ἐν Ἀγγλίᾳ περὶ τὸ 1870, περιελήφθη δ' ἀργότερον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸ *Τάγμα τοῦ Φωτὸς* (βλ. λ.),

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1 (τομ. Β'. σελ. 906) 2 (σελ. 428), καὶ 3 (τόμ. Β'. σελ. 404).

Ἑπτὰ ἀστέρες. Εἰς τὸν π.·. Χ.·. τοῦ 17° ἢ Ἱππ.·. Ἀν.·. καὶ Δ.·. εὑρίσκεται ἡ ἀναπαράστασις ἑνὸς ἀνθρώπου μὲ λευκὸν χιτῶνα καὶ χρυσοῦν ζωστῆρα περὶ τὴν ὀσφὺν ἔχοντος τεταμένην τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ περικυκλουμένου ὑπὸ 7 ἀστέρων.

Ὁ 17° εἶνε βαθμ.·. Ἀποκαλυπτικός, τὸ δὲ σύμβολόν του τοῦτο εἶνε εἰλημμένον ἀπὸ τὴν Ἀποκάλυψιν «...*Καὶ εἶχεν ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ ἑπτὰ ἀστέρας... (κεφ. α' ἐδ. 16)* Εἶνε σύμβολον τῶν 7 ἐκκλησιῶν τῆς Ἀσίας.

Ἑπτὰς (septenaire). Ἡ ἐσωτερικὴ σημασία τοῦ ἀριθμοῦ ἑπτά. Κατὰ τοὺς ἀποκρυφιστὰς ἡ ἑπτὰς εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀριθμὸς τῆς ἐξελίξεως. Ὁ Eliphas Levy γράφει (βιβλ. 61 σελ. 32) ὅτι εἶνε ὁ μέγας βιβλικὸς ἀριθμός, ἡ κλεὶς τῆς δημιουργίας τοῦ Μωϋσέως καὶ τὸ σύμβολον ὅλης τῆς θρησκείας.

Δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν καλλίτερον τὴν ἀριθμοσοφικὴν σημασίαν τῆς ἑπτάδος ἐκ τοῦ ἑξῆς:

Ἐὰν θελήσωμεν νὰ διαιρέσωμεν τὴν Μονάδα διὰ τοῦ 7 θὰ ἔχωμεν ἁπλοῦν περιοδικὸν κλάσμα ἐξ ἓξ ὁμοίων ἀριθμῶν ἤτοι:

0, 142857, 142857, 142857. Ἐὰν δὲ τὸν ἑξαψήφιον αὐτὸν ἀριθμὸν πολλαπλασιάσωμεν διαδοχικῶς μὲ 2, 3, 4, 5, 6 θὰ ἔχωμεν γινόμενα μὲ τοὺς ἰδίους ἀριθμοὺς ἀκολουθοῦντας τὴν ἰδίαν τάξιν.

Οὕτω 142857 × 2 = 285714
142857 × 3 = 428571
142857 × 4 = 571428
142857 × 5 = 714285
142857 × 6 = 857142

Ἐφ' ὅσον ἡ Ἑξὰς σημαίνει τὸν δυϊσμὸν τοῦ θείου κόσμου καὶ τοῦ φυσικοῦ κόσμου, ἡ Ἑπτὰς δέον νὰ ἐκπροσωπῇ τὴν ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν τῶν δύο αὐτῶν ὅρων καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἐξέλιξιν ὑπὸ τὴν εὐρεῖαν ἀποκρυφιστικὴν της ἔννοιαν ἥτις ἐκφράζει τὴν μετάβασιν τοῦ Μὴ-ὄντος εἰς τὸ Ὄν, τὴν προοδευτικὴν πορείαν τῶν πλασμάτων πρὸς τοὺς κόλπους τοῦ Λόγου.

Ὁ Πλάτων εἰς τὸν «Τίμαιον» ὁμιλεῖ περὶ ἑπταπλῆς ψυχῆς.

Ὁ O. Wirth διακρίνει εἰς τὸν ἄνθρωπον τρία βασικὰ μέρη: τὸ φυσικὸν σῶμα, τὴν ἐνδιάμεσον ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα. Μεταξὺ αὐτῶν λαμβάνουν θέσιν τρία ἐνδιάμεσα: ἡ πνευματικὴ ψυχὴ (ἐνδιάμεσον μεταξὺ πνεύματος καὶ ψυχῆς)· τὸ σωματικὸν πνεῦμα (μεταξὺ πνεύματος καὶ σώματος) ἡ σωματικὴ ψυχὴ (μεταξὺ ψυχῆς καὶ σώματος). Τέλος μία ἑβδόμη ἀρχὴ ἡ Πεμπτουσία χρησιμεύει ὡς δεσμὸς μεταξὺ τῶν ἄλλων. (βλ. O. Wirth: L'imposition des mains et la Médecine philosophale, Paris 1897 σελ. 182).

Ἡ ἑπτὰς ἔδωσεν ἀφορμὴν εἰς πολλοὺς συμβολισμοὺς καὶ εἰς πολλοὺς μύθους.

Ἡ παράδοσις τῶν Ἰνδῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀναφέρει ὅτι ἑπτὰ οἰκογένειαι συνώδευσαν τὸν Βοτάν, ἱδρυτὴν τῆς πόλεως Νασάν, οἱ ἀπόγονοι τῶν Ναχουὰλτ ἐξέρχονται ἀπὸ ἑπτὰ σπήλαια. Καὶ σήμερον ἀκόμη οἱ Ἐρυθρόδερμοι Ζουνὶ συγκεντρώνουν τὰς κατοικίας των ἀνὰ ἓξ πέριξ ἑνὸς κεντρικοῦ σημείου, εἰς ἑκάστην δὲ φυλὴν ἔχουν ἓξ ἱερεῖς καὶ μίαν ἱέρειαν.

Εἰς τὴν Κίναν τὸ Γι-Κίγκ θεωρεῖ τὴν ἑπτάδα ὡς «οὐράνιον ἀριθμόν». Ὁ δράκων Λοὺγκ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑπτὰ μέρη, δέρμα ἰχθύος, κεφαλὴν καμήλου, κέρατα ἐλάφου, ὦτα βρός, τράχηλον ὄφεως, κνήμας τίγρεως, ὄνυχας ἀετοῦ.

Εἰς τὰς Ἰνδίας ἡ βεδικὴ φιλολογία ὁμιλεῖ περὶ ἑπτὰ ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ἑπτὰ ὀρέων, ἑπτὰ ποταμῶν, ἑπτὰ περιοχῶν τοῦ κόσμου (Δβίπας), ἑπτὰ προσωποποιήσεων τῶν ἐξελικτικῶν δυνάμεων τῆς φύσεως κτλ.

Εἰς τὴν Περσίαν, οἱ Ζωροαστρικοὶ ἐδέχοντο ἑπτὰ Αμεσα - Σπέντας (ποίγκιπας τοῦ φωτὸς) τῶν ὁποίων σύνθεσις ἦτο ὁ Ὠρομάσδης. Ἐπίσης ὁ Ἀχριμὰν ἀπετέλει τὴν σύνθεσιν μιᾶς ἑπτάδος δορυφόρων του.

Εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπῆρχον ἑπτὰ μεγάλοι θεοί· τὸ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος ἐκόπη εἰς ἑπτὰ καὶ τρὶς ἑπτὰ τεμάχια.

Οἱ Χαλδαῖοι καὶ οἱ Ἀσσύριοι παρὰ τοῖς ὁποίοις ἤκμαζεν ἡ Ἀστρολογία, τὸ ἑπταδικὸν σύστημα τῶν πλανητῶν ἴσχυεν ἐπὶ πολλῶν θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν ἐφαρμογῶν.

Ἡ κλασσικὴ ἀρχαιότης ἐλάτρευεν ἰδιαιτέρως τὴν ἑπτάδα... Οἱ Ἕλληνες τὴν ἐθεώρουν σύμβολον τῆς παρθενίας καὶ τὴν ἀπέδιδον ἐξωτερικῶς εἰς τὴν Παλλάδα.

Ὁ Ἡσίοδος λέγει ὅτι ἡ ἑβδόμη ἡμέρα εἶναι ἱερά. Διὰ τὸν Πυθαγόραν, ἡ ἑπτάς, Τελεσφόρος ἦτο ὁ τέλειος ἀριθμὸς τοῦ σύμπαντος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ παράδοσις καθώρισεν εἰς ἑπτὰ τοὺς σοφούς. Ἑπτὰ ἐπίσης ἦσαν τὰ θαύματα τοῦ κόσμου. Καὶ κάθ' ἕκαστον ἔτος αἱ Ἀθῆναι ἀπέστελον εἰς τὸν Μηνώταυρον ἐν Κρήτῃ ἑπτὰ νέους καὶ ἑπτὰ νέας.

Ἐργαλεῖα. (Implements, working tools). Οἱ ἐπαγγελματίαι Τέκτονες τοῦ Μεσαιῶνος ἔδιδον εἴς τινα τῶν ἐργαλείων των—τὰ σημαντικώτερα τῶν ὁποίων ἦσαν ὁ γνώμων, ὁ διαβήτης, ἡ σφῦρα—εἰδικὴν συμβολικὴν σημασίαν. Ὅταν ὁ Ἐπαγγελματικὸς Γεκτ.·. συνεχωνεύθη εἰς τὸν Θεωρητικόν, τὸ ἔθιμον τῆς πνευματοποιήσεως αὐτῆς (ὡς ὠνομάζετο τότε) τῶν ἐργαλείων ἐξηκολούθησε. Ἀλλὰ τὸ σύστημα τῆς συμβολικῆς διδασκαλίας ἐπεξετάθη ἔκτοτε καὶ ἐβελτιώθη τόσον πολύ, ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ πράγματι τὴν χαρακτηριστικὴν μορφὴν τοῦ νεωτέρου Ἐλευθεροτεκτ.·.—μορφὴν ἥτις εὐρύτατα τὸν διακρίνει ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἑταιρείας μυστικὰς καὶ μή.

Οὕτω ὁ κανὼν τῶν 24 ἰντσῶν καὶ ἡ σφῦρα δίδονται εἰς τὸν μαθ.·., διότι αὐτὰ εἶνε τὰ ἐργαλεῖα τὰ χρησιμοποιούμενα εἰς τὰ λατομεῖα πρὸς λάξευσιν τῶν λίθων καὶ κατεργασίαν αὐτῶν διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ οἰκοδόμου, ἔργον τὸ ὁποῖον λόγῳ τῆς ἁπλότητος καὶ εὐκολίας του εἶνε κατάλληλον διὰ τὸν ἀδαῆ μαθητευόμενον.

Ὁ γνώμων, ἡ στάθμη καὶ τὸ νῆμα τῆς στάθμης χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν παραιτέρω κατεργασίαν τῶν λίθων αὐτῶν καὶ τὴν ἐφαρμογήν των εἰς τὰς καταλλήλους θέσεις. Αὐτὸ εἶνε ἔργον τοῦ τεχνίτου καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἐργαλεῖα αὐτὰ παραχωροῦνται εἰς τὸν Ἑτ.·.

Ἡ ἐργασία ὅμως δὲν περατοῦται ἐὰν οἱ οὕτω ἐφαρμοσθέντες λίθοι δὲν ἐξετασθῶσιν ἐπιμελῶς ὑπὸ τοῦ ἀρχιτεχνίτου καὶ στερεωθῶσιν εἰς τὰς θέσεις των δι' ἀμμοκονίας. Τοῦτο γίνεται διὰ τοῦ μυστρίου καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐργαλεῖον αὐτὸ ἐμπιστεύονται εἰς τὸν Διδ.·.

Οὕτω τὰ εἰς ἕκαστον βαθ.·. ἀναλογοῦντα ἐργαλεῖα ὁδηγοῦν τὸν Τεκτ.·. ὡς Μαθ.·. μὲν νὰ προπαρασκευάζῃ τὸν νοῦν του διὰ τὴν κατανόησιν τῶν μεγάλων ἀληθειῶν αἱ ὁποῖαι πρόκειται ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ τοῦ ἀποκαλυφθῶσι, ὡς Ἑτ.·. νὰ γνωρίζῃ τὴν σημασίαν των καὶ νὰ προσαρμόζῃ ταύτας πρὸς κατάλληλον χρῆσιν, ὡς Διδ.·. δὲ νὰ τὰς διακοσμῇ μὲ τὴν ἄσκησιν τῆς ἀδ.·. ἀγάπης καὶ ἀγαθότητος, αἵτινες ἀποτελοῦν τὴν ἀμμοκονίαν τὴν συνδέουσαν ὅλους τοὺς Τέκτ.·. εἰς μίαν Ἀδελφότητα.

Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι οἱ λιθουργοὶ τέκτονες δὲν ἦσαν οἱ πρῶτοι δόσαντες συμβολικὴν σημασίαν εἰς τὰ ἐργαλεῖα τῆς τέχνης των.

Εἶχον ὅμως λόγους, περισσοτέρους παντὸς ἄλλου ἐπαγγέλματος, νὰ τὰ περιβάλλουν μὲ πολὺ ἀνωτέραν ἀξίαν καὶ τὰ συνδέσουν μὲ πνευματικὰς ἐννοίας, λόγῳ τῆς ἱερᾶς ἀποστολῆς τῆς τέχνης των.

Διότι διὰ τῆς ἀνεγέρσεως Ναῶν, ὁ Διδ.·. Τέκτων ὄχι μόνον διαιώνιζε τὸ ὄνομά του ἀλλὰ συνέβαλεν εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀσκήσεως τῶν Χριστιανικῶν ἀρετῶν.

Διὰ τοῦτο καὶ οἱ οἰκοδόμοι Ναῶν Τέκτονες ἔδιδον ἱερωτέραν σημασίαν εἰς τὸν συμβολισμὸν ἐργαλείων χρησιμοποιουμένων διὰ τόσον ἱερὸν σκοπόν. Μετέδωσαν δ' οὕτω εἰς τοὺς διαδόχους των τοὺς Θεωρητικοὺς Τέκτ.·. τὴν ἰδίαν ἱερὰν ἑρμηνείαν τῶν συμβόλων των. «Ὁ νεώτερος Ἐλευθεροτεκτονισμός, γράφει ὁ Mackey, (βιβλ. 1, Τόμ. Α, σελ. 348) προῆλθεν ἀπὸ ἕνα Σύνδεσμον Ἀρχιτεκτόνων Ναῶν καὶ διὰ τοῦτο ὁ συμβολισμός των ἔχει θρησκευτικὴν μορφήν».

Ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω ἕκαστος βαθμὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἔχει εἰδικὰ ἐργαλεῖα ἔχοντα ἰδιαιτέραν συμβολικὴν σημασίαν. Μὲ τὰ ἐργαλεῖα αὐτὰ ὁ Ἐλευθερος Τέκτ.·. διδάσκεται νὰ ἀνεγείρῃ τὸν πνευματικόν του Ναὸν ὅπως οἱ ἐπαγγελματίαι προκάτοχοί του ἀνήγειρον τοὺς πραγματικοὺς Ναούς.

Τὰ ἐργαλεῖα ἑκάστου βαθμοῦ εἶνε περίπου ὅμοια εἰς ὅλα τὰ Δόγματα. Τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα εἶνε: ὁ κανὼν τῶν 24 δακτύλων, ἡ σφῦρα, ὁ διαβήτης, ὁ γνώμων, ἡ στάθμη, τὸ νῆμα τῆς στάθμης, ἡ σμίλη, τὸ μυστρίον, ἡ ἀξίνη ὁ λοστὸς καὶ τὸ πτύον.

Δέον ἐν τούτοις νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐργαλεῖα ὡς σύμβολα χρησιμοποιοῦνται μόνον εἰς τὸν Κυανοῦν ἢ Συμβ.·. Τεκτ.·. τουτέστιν εἰς τὰς Στ.·. τῶν 3 πρώτων βαθμ.·.

Ὁ Φιλοσοφ.·. Τεκτ.·. ὅστις ἀποτελεῖ καὶ τὸ καθαρῶς μυστηριακὸν οἰκοδόμημα τοῦ θεσμοῦ, ἔχει ἄλλα σύμβολα, τῶν πλείστων τῶν ὁποίων ἡ καταγωγὴ χάνεται εἰς τὰ βάθη τῶν αἰώνων καὶ συνδέεται μὲ τὰ πλεῖστα τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων.

Ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐργαλεῖα τοῦ Συμβ.·. Τευκτ.·. δὲν ἔχουν μόνον τὸν ἠθικὸν συμβολισμὸν τὸν ὁποῖον ἀνέφερον ἀνωτέρω... Ἐνέχουν καὶ καθαρῶς μυστηριακὸν τοιοῦτον, ἀφοῦ ἄλλως τε καθαρῶς μυστικὸν εἶναι καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν τριῶν πρώτων βαθμῶν. Ὅλα τὰ σύμβολα τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς οἱονδήποτε βαθμὸν καὶ ἂν ἀνήκουν, ἔχουν πάντοτε τριπλῆν σημασίαν: ἠθικὴν ἢ ἀξιολογικήν, φι-

λοσοφικὴν καὶ ἀποκρυφιστικήν. Δέον ἑπομένως ὁ Τέκτων νὰ ἀναζητῇ καὶ τὰς τρεῖς αὐτὰς ἑρμηνείας ἑκάστου συμβόλου, ἐὰν θέλῃ νὰ εἶναι πράγματι Τέκτων καὶ ὄχι κατ' ὄνομα τοιοῦτος μόνον.

ἐργασία. Ἐν τῶν ὡραιοτέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶναι ὅτι ὄχι μόνον διδάσκει τὴν ἀνάγκην τῆς ἐργασίας, ἀλλ' ἐξαίρει καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ ἐργάζεσθαι. Θεωρεῖ τὴν ἐργασίαν ὡς τὸν πρῶτον καὶ ὠφελιμώτατον νόμον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ διὰ τοῦτο ἀποκλείει τοὺς ἀέργους. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς τοῦ ἀνοίγματός της μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ κλεισίματος ἡ Στ.·. ἐργάζεται. Ὅταν ἡ Στ.·. ἀσχολεῖται εἰς τρεχούσης φύσεως ὑποθέσεις (ἀνάγνωσις αἰτήσεων, οἰκονομικὰ ζητήματα κ.τ.λ.) λέγεται ὅτι διεξάγει τυπικὰς ἐργασίας. Ὅταν ὅμως ἀσχολεῖται μὲ μυήσεις εἰς οἱονδήποτε βαθμ.·. τότε «ἐ ρ γ ά ζ ε τ α ι». Ἡ μύησ.·. ἀποτελεῖ Τεκτ.·. ἐργασίαν.

«Ἡ ἐργασία, γράφει ὁ Gädicke, εἶναι σημαντικὴ λέξις εἰς τὸν Τεκτ.·., ἡ σημαντικωτέρα θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν. Διὰ τοῦτο, καὶ μόνον, εἷς ἄνθρωπος γίνεται Τέκτων. Κάθε ἄλλος σκοπὸς ἔχει δευτερεύουσαν σημασίαν. Ἡ ἐργασία εἶναι ὁ τακτικὸς σκοπὸς πάσης συνεδριάσεως τῆς Στ.·.. Ἀδιάφορον ἐὰν δὲν γίνεται καταφανὴς ἐκ πρώτης ὄψεως. Τὸ ἔργον ἑνὸς ἐπαγγελμ.·. Τέκτ.·. εἶναι ὁρατὸν καὶ ἀμείβεται δι' αὐτό, καὶ ἂν ἔτι ἡ οἰκοδομὴ ἣν ἀνήγειρε δυνατὸν νὰ ἀνατραπῇ μετ' ὀλίγον ὑπὸ θυέλλης. Ἐκεῖνος ἔχει ἐργασθῇ. Τοιαύτη πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ ἐργασία τοῦ Ἐλευθ.·. Τέκτ.·.. Πρέπει νὰ εἶναι ὁρατὴ εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς ἀδ.·. του ἢ τουλάχιστον πρέπει νὰ τοῦ προκαλῇ ἐσωτερικὴν εὐχαρίστησιν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν κτίζομεν οὔτε ὁρατόν τινα Ναὸν τοῦ Σολομῶντος, οὔτε Αἰγυπτιακὴν πυραμίδα, ἡ ἐργασία μας πρέπει νὰ καθίσταται ὁρατὴ εἰς ἔργα ἀκατάλυτα, οὕτως ὥστε ὅταν θὰ ἐξαφανισθῶμεν ἀπὸ τὰ ὄμματα τῶν θνητῶν νὰ δύνανται οὗτοι νὰ λέγουν ὅτι καλῶς εἰργάσθημεν».

Ὡς Τέκτ.·. ἐργαζόμεθα ἐν τῇ Στ.·. διὰ νὰ βελτιώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ καταστῶμεν ἕτοιμοι ὅπως δεχθῶμεν τὸν Ἀ π ο λ ε σ θ έ ν τ α Λ ό γ ο ν ὅταν οὗτος τέλος εὑρεθῇ.

Ἐν μεσαιωνικὸν ρητὸν λέγει :«Laborare est orare». (ἐργάζεσθαι εἶναι προσεύχεσθαι). Τὸ ἀξίωμα τοῦτο καθ' ὃ ἡ ἐργασία εἶναι προσευχὴ καθιερώθη ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ὡς δόγμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Οὐδεὶς ἄλλος ἀνθρώπινος θεσμὸς ὑπὸ τὸν ἥλιον ἔχει διακηρύξει μὲ τόσην θέρμην τὸ δόγμα αὐτό. Ἀκούομεν συνεχῶς ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι θεσμὸς διδάσκων τὴν ἠθικήν, προάγων τὸ κοινωνικὸν αἴσθημα, ἐπιβάλλων τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην. Καὶ ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀληθῆ· δὲν πρέπει ὅμως ποτὲ νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἀπὸ τοῦ θεμελίου λίθου μέχρι τῆς κορυφῆς του καὶ καθ' ὅλον τὸν ἀπέραντον ναόν του μὲ σύμβολα ζῶντος φωτὸς εὑρίσκεται χαραγμένη ἡ μεγάλη ἀλήθεια ὅτι «ἡ ἐ ρ γ α σ ί α ε ἶ ν α ι π ρ ο σ ε υ χ ή».

ἐργασίας ὧραι.—Αἱ ὧραι ἐργασίας καὶ ἀναπαύσεως ἢ ἀναψυχῆς μιᾶς Τεκτ.·. Στ.·. εἶνε ἐντελῶς συμβολικαί. Τὰ παλαιὰ τυπικὰ περιεῖχον παράδοσιν καθ' ἣν οἱ παλαιοὶ ἀδ... μας εἰργάζοντο ἓξ ἡμέρας τὴν ἑβδομάδα καὶ 12 ὥρας τὴν ἡμέραν, ἀνακαλούμενοι κατὰ τὴν πλήρη μεσημβρίαν ἀπὸ τῆς ἐργασίας εἰς τὴν ἀναψυχήν. Εἰς τὸ Γαλλικὸν καὶ τὸ Γερμανικὸν σύστημα ἡ Στ.·. κατεύπαυε τὰς ἐργασίας τὸ μεσονύκτιον καὶ ἐντεῦθεν μ ε σ ο ν ύ κ τ ι ο ν θεωρεῖται ἡ ὥρα τοῦ κλεισίματος τῶν ἐργασιῶν. Εἰς τὸ Ἀγγλικὸν καὶ Ἀμερικανικὸν σύστημα ἡ Στ.·. ὑπετίθετο ὅτι ἐκαλεῖτο πρὸς ἀναψυχὴν τὴν μ ε σ η μ β ρ ί α ν καὶ ἐπανελάμβανεν ἐργασίαν «μίαν ὥραν μετὰ τὴν πλήρη μεσημβρίαν».

Τὰ ἀνωτέρω ἀναφέρονται εἰς τὸν Παλαιὸν Τεκτ.·.. Εἴς τινας ἀνωτ.·. βαθμ.·. αἱ ὧραι ἐργασίας καὶ ἀναπαύσεως εἶναι διάφοροι. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ διάφορα δόγμ.·. Οὕτω εἰς τὸ δόγμ.·. τοῦ *Τσίννεντορφ* μία Τεκτ.·. Στ.·. ἔχει πέντε ὥρας ἤτοι: δωδεκάτην, μεσημβρίαν, πλήρη μεσημβρίαν, μεσονύκτιον καὶ πλῆρες μεσονύκτιον. Αἱ ὧραι αὗται ἐξηγοῦνται ὡς ἑξῆς: Δωδεκάτη ὥρα εἶνε ἡ πρὸ τοῦ ἀνοίγματος καὶ μετὰ τὸ κλείσιμον τῆς Στ.·.. Μεσημβρία εἶνε ὅταν ὁ Σεβ.·. ἑτοιμάζεται νὰ ἀνοίξῃ τὴν Στ.·.. Πλήρης μεσημβρία ὅταν ἡ Στ.·. ἀνοίξῃ κανονικῶς. Μεσονύκτιον ὅταν ὁ Σεβ.·. ἑτοιμάζεται νὰ κλείσῃ, καὶ πλῆρες μεσονύκτιον ὅταν ἡ Στ.·. κλείσῃ καὶ ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς βεβ.·. νὰ πλησιάσουν.

Εἰς τὰ «Παλαιὰ Συντάγματα» καθωρίζοντο καὶ αἱ ὧραι καὶ αἱ ἐποχαὶ ἐργασίας τῶν Στ.·. ἀπαγορευομένης πάσης πέραν αὐτῶν ἐργασίας. Αἱ ὧραι αὗται ἦσαν ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας ἡ 7—10 μ.μ. καὶ ἀπὸ τῆς φθινοπωρινῆς μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας ἡ 6—9 μ. μ.

Ἡ ἐκλογὴ αὐτὴ τῶν νυκτερινῶν ὡρῶν πρὸς μύησιν εἰς τὸν Τεκτ.·. εἶνε ὁμοία μὲ τὰς ὥρας τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων, ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν κοινὴν ἀμφοτέρων καταγωγήν.

Εἰς τὰς «Β ά κ χ α ς» ὁ Εὐριπίδης παρουσιάζει τὸν Θεὸν Βάκχον ἱδρυτὴν τῶν Διονυσιακῶν Μυστηρίων νὰ ἀπαντᾷ ὡς ἑξῆς εἰς ἐρώτησιν τοῦ Πενθέως:

Πενθ. : *—Τὰ δὲ ἱερὰ νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν τελεῖς;*

Βάκχος : *—Νύκτωρ τὰ πολλά· σεμνότητα ἔχει σκότος.*

Καὶ ὅλα τὰ ἄλλα Μυστήρια τὴν νύκτα ἐτελοῦντο καθ' ὅσον ἡ νὺξ καὶ τὸ σκότος ἔχουν ἐπιβλητικότητα καὶ ἀσκοῦν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀμυήτου. Ἐντεῦθεν καὶ τὸ μαῦρο χρῶμα ἐθεωρεῖτο κατάλληλον διὰ τὰ μυστήρια ὡς ἔμβλημα τοῦ σκότους.

Εἰς τὰ Ἰνδικὰ μυστήρια, ὁ ὑποψήφιος προετοιμασθεὶς διὰ καθαρμῶν ὡδηγεῖτο νύκτωρ εἰς τὸ σκοτεινὸν σπήλαιον ὅπου ἐτελοῦντο αἱ μυσταγωγίαι.

Ἐν τῷ σκότει ἐπίσης ἐτελοῦντο καὶ τὰ Μυστήρια τοῦ Μίθρα ἐν Περσίᾳ. Εἰς τοὺς Δρυΐδας τῆς Βρεττανίας καὶ τῆς Γαλατίας ἡ κυριωτέρα ἐτησία μύησις ἤρχιζε τὸ μεσονύκτιον τῆς παραμονῆς τῆς Πρωτομαγιᾶς.

Ὁ λόγος δι' ὃν οἱ Ἀρχαῖοι καθώρισαν τὴν νύκτα διὰ τὰς μυήσεις, ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. σύστημα.

«Τὸ σκότος, γράφει ὁ Ὄλιβερ, ἦτο ἔμβλημα θανάτου, ὁ δὲ θάνατος εἶνε ὁ πρόλογος διὰ τὴν ἀνάστασιν. Γίνεται συνεπῶς ἀμέσως καταφανὲς κατὰ τίνα τρόπον τὸ δόγμα τῆς ἀναστάσεως ἐσυμβολίζετο καὶ ἐδιδάσκετο».

Ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις, ἐδιδάσκοντο εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια. Τὸ αὐτὸ δόγμα ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ ἐπειδὴ ὁ Διδ.·. Τέκτων, ὅπως λέγει ὁ Hutchinson «ἐκπροσωπεῖ ἄνθρωπον σωθέντα ἀπὸ τὸν τάφον τῆς ἀνομίας καὶ ἀναστάντα εἰς τὴν πίστιν τῆς σωτηρίας», τὸ σκότος καὶ ἡ νὺξ εἶνε τὰ κατάλληλα συμπληρώματα τῆς ἐπισήμου τελετουργίας ἥτις καθιερώνει τὸ δόγμα τοῦτο.

Κατὰ τὸν Mackey δὲν ἐπιτρέπεται ἡ τέλεσις Τεκτ.·. μυήσ.·. εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

ἐργαστήριον. (Atelier). Οὕτω καλοῦνται ἐνίοτε εἰς τὴν Τεκτ.·. διάλεκτον αἱ Στ.·. αἱ εἰς φιλοσοφ.·. βαθμ.·. ἐργαζόμεναι. Τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν χρησιμοποιοῦν κυρίως οἱ Γάλλοι Τέκτον.·.. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ἄλλως τε ὅτι τὰ πρῶτα ἱδρυθέντα ἐργαστήρια ἦσαν τὰ ἀλχημιστικὰ ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐτελεῖτο τὸ ***Μέγα Ἔργον*** (βλ. ***Ἔργον***) καὶ διεξήγοντο ἐργασίαι ἐσωτερικῆς καθαρᾶς φιλοσοφίας. Τὰ ἐργαστήρια ταῦτα μετεφέρθησαν ἐντὸς τῶν Τεκτ.·. Στ.·. ὅταν ἀργότερον ἡ Ἀπόκρυφος Ἐπιστήμη ἐζήτησεν ἐν αὐταῖς ἀσφαλὲς ἀπὸ τῶν βεβήλων καταφύγιον.

Ἐργάται τοῦ Ναοῦ. Ἐκτὸς μικρῶν τινων ἀποσπασμάτων, τὰ ὁποῖα περιέχονται εἰς τὰ Βιβλία τῶν Βασιλέων καὶ τῶν χρονικῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, εἰς οὐδὲν ἄλλο ἱστορικὸν βιβλίον ὑπάρχουν πληροφορίαι περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς κατατάξεως τῶν ἐργατῶν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Διὰ τοῦτο καὶ διάφοροι περὶ αὐτῶν ὑπάρχουν ἀφηγήσεις ὀφειλόμεναι κυρίως (κατὰ τὸν Μάκεϋ) εἰς εὐφαντάστους τινὰς δημιουργοὺς Τεκτ.·. θρύλων. Τὸ γεγονὸς ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως στερεῖται σημασίας τινός, ἡ γνῶσις ἐν τούτοις τῶν διαφόρων αὐτῶν ἀφηγήσεων, ἰδίως τῶν Ἀγγλικῶν καὶ Ἀμερικανικῶν ὡς καὶ ἡ παραβολὴ αὐτῶν μὲ ὅσα ἡ Παλαιὰ Διαθήκη περιέχει καὶ ὅσα γράφει καὶ ὁ Ἰώσηπος εἶνε ἀναγκαία διὰ τὴν μόρφωσιν ἑνὸς Τέκτονος.

Τὸ θέμα παρέχει συχνὰ τὴν εὐκαιρίαν καινοσπούδων τινῶν ὁμιλιῶν τοῦ 3ου αἱ ὁποῖαι στεροῦνται ἀπολύτως βά-

σεως, ἐφ' ὅσον δὲ ἐμβαθύνουν εἰς τὴν κεκρυμμένην σημασίαν τὴν ὁποίαν ἀσφαλῶς, κατὰ τὴν γνώμην μου, περικλείει τοῦτο καὶ τὴν ὁποίαν δύναται ν' ἀνεύρῃ ὁ μυσταγωγημένος μελετητής.

Εἰς τὸ Β' Βιβλίον τῶν Χρονικῶν τῆς Π.'. Δ.'. (κεφ. β' ἐδ. 17 καὶ 18) ὑπάρχουν τὰ ἑξῆς:

Καὶ συνήγαγε Σαλωμὼν πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς προσηλύτους, τοὺς ἐν γῇ Ἰσραὴλ μετὰ τὸν ἀριθμὸν ὃν ἠρίθμησεν αὐτοὺς Δαυῒδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ εὑρέθησαν ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τρισχίλιοι ἑξακόσιοι. Καὶ ἐποίησεν ἐξ αὐτῶν ἑβδομήκοντα χιλιάδας νωτοφόρων καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδας λατόμων καὶ τρισχιλίους ἑξακοσίους ἐργοδιώκτας ἐπὶ τὸν λαόν.

Αἱ αὐταὶ ἀριθμητικαὶ λεπτομέρειαι περιέχονται καὶ εἰς τὸ 2ον ἐδάφιον τοῦ ἰδίου Κεφαλαίου.

Εἰς δὲ τὸ Γ' Βιβλίον τῶν Βασιλειῶν (κεφ ε' ἐδ. 27 καὶ 28) ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς:

«*Καὶ ἀνήνεγκεν ὁ Βασιλεὺς φόρον ἐκ παντὸς Ἰσραήλ, καὶ ἦν ὁ φόρος τριάκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν Λίβανον, δέκα χιλιάδες ἐν τῷ μηνί, ἀλλασσόμενοι, μῆνα ἦσαν ἐν τῷ Λιβάνῳ καὶ δύο μῆνας ἐν οἴκῳ αὐτῶν. Καὶ Ἀδωνιρὰμ ἐπὶ τοῦ φόρου*».

Εἰς τὰ παραιτέρω ἐδάφια ἀναφέρεται ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς ἐργατῶν μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι παραλειπομένων τῶν 300 ***Χαροδὶμ*** (βλ. λ.) ἢ ἐπιστατῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργοδιωκτῶν περιορίζεται εἰς τρεῖς χιλιάδας τριακοσίους.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πηγῶν αὐτῶν καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν Τεκτον.'. παραδόσεων ὁ ***Ἄντερσον*** (βλ. λ.) εἰς τὸ Β ι β λ ί ο ν τ ῶ ν Σ υ ν τ α γ μ ά τ ω ν του παραθέτει τὸν ἀκόλουθον πίνακα ἐργατῶν τοῦ Ναοῦ.

Χ α ρ ο δ ὶ μ ἢ πρίγκιπες, ἐπιστάται		300
Μ ε ν α τ ζ ὶ μ (βλ.λ.) Ἐργοδιῶκται ἢ Διδ.'. Τέκτ.'.		3300
Γ ι β λ ὶ μ (βλ. Γίβλιοι) ἢ λιθοξ.	ὅλοι	
Ἰ σ ο τ ζ ὲ μ π ἢ λιθοτόμοι	τεχνῖται	80000
Μ π ε ν α ὶ ἢ κτίσται	Ἐτ.'.	
Ἡ ἀνδρολογία ἐκ τοῦ Ἰσραήλ, οἱ ξυλοκόποι		30000

Ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι Τέκτ.'. οἱ χρησιμοποιηθέντες εἰς τὸν Ναὸν ἐξαιρέσει τῶν δύο Μεγ.'. Ἐπ.'. ἦσαν 113600

Ἐκτὸς αὐτῶν ἦσαν καὶ οἱ Ἲ ς Σ α μ π ά λ ἢ ἀχθοφόροι τὰ ὑπολείμματα τῶν παλαιῶν Χαναανιτῶν, ἀνερχόμενοι εἰς 70000, οἱ ὁποῖοι δὲν συμπεριλαμβάνονται μεταξὺ τῶν Τεκτ.'..

Σχετικῶς μὲ τὴν κατανομὴν τῶν ἐργατῶν αὐτῶν ὁ Ἄντερσον γράφει:

«Ὁ Σολομὼν διήρεσε τοὺς Ἐτ.'. εἰς Στοὰς μὲ ἕνα Διδ.'. καὶ δύο Ἐπ.'. ἐν ἑκάστῃ, διὰ νὰ λαμβάνουν κατὰ τρόπον κανονικὸν διαταγάς, φροντίζουν διὰ τὰ ἐργαλεῖα των, πληρώνονται τακτικῶς ἀνὰ πᾶσαν ἑβδομάδα καὶ τρέφονται καὶ ἐνδύονται δεόντως· καὶ οἱ Ἐτ.'. ἐφρόντιζαν διὰ τοὺς διαδόχους των, διδάσκοντες μαθ.'.».

Ὁ Ἰώσηπος ἐν τούτοις ὑπολογίζει διαφοροτρόπως τοὺς ἐργάτας. Συμπεριλαμβάνει τοὺς 3300 ἐργοδιώκτας εἰς τὰς 80000 τῶν λιθοτόμων καὶ ἀναβιβάζει τὸν ἀριθμὸν τῶν Τεκτόνων εἰς 110000 ἐξαιρουμένων τῶν 70000 ἀχθοφόρων.

Ἓν ἄλλο ἔργον ἐκδοθὲν τὸ 1764 καὶ φέρον τὸν τίτλον «Τεκτ. Ἐγκόλπιον» δίδει ἄλλην ταξιθέτησιν, τὴν ἀκόλουθον:

Χαροδὶμ	300
Μενατζὶμ	3300
Γιβλὶμ	83000
Οἱ ἐργάται τοῦ Ἀδωνιρὰμ	30000
	116600

Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς μετὰ τῶν 70000 Ἲς Σαμπάλ ἢ ἀχθοφόρων δίδει ὁλικὸν ἄθροισμα 186000.

Κατὰ τὸν πίνακα ἐξ ἄλλου τοῦ Webb, τὸν γενόμενον γενικῶς ἀποδεκτὸν ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Τεκτ.'. οἱ ἐργάται τοῦ Ναοῦ ἦσαν:

Μεγάλοι Διδ.'.	3
Ἐργοδιῶκται	3300
Ἐτ.'.	80000
Μαθ.'.	70000

Ὁ κατάλογος αὐτὸς δὲν ἀναφέρει τοὺς 300 Χαροδὶμ οὔτε τὴν ἀνδρολογίαν τῶν 30000 καὶ ἑπομένως δὲν εἶναι ἀκριβής. Ἀλλ' οὔτε εἶνε δυνατὴ καὶ μία πλήρης ταξιθέτησις τῶν ἐργατῶν ἐφ' ὅσον οὔτε ἡ Βίβλος οὔτε ὁ Ἰώσηπος ἀναφέρουν τι περὶ τῶν ἐκ Τύρου τεχνιτῶν. Ὁ Ὄλιβερ ἐν τούτοις εἰς τὰς «Ἱ σ τ ο ρ ι κ ὰ ς Θ ε μ ε λ ι ώ δ ε ι ς Δ ι α τ ά ξ ε ι ς» (Historical Landmarks) ἔχει καταρτίσῃ ἐκ διαφόρων Τεκτονικῶν παραδόσεων τὴν κάτωθι κατάταξιν τῶν Τεκτόνων, οἵτινες εἰργάζοντο εἰς τὰ λατομεῖα Τύρου:

Ὑπερεκλεκτοὶ Τέκτ.'.	6
Ἐκλεκτοὶ Τέκτ.'.	48
Μεγ.'. Ἀρχιτέκτ.'.	8
Ἀρχιτέκτονες	16
Διδ.'. Τέκτ.'.	2346
Διδ.'. τοῦ Μάρκ	700
Ἄνδρες τοῦ Μάρκ	1400
Ἑταῖροι	53900
Ἐν ὅλῳ	58454

Οἱ ἀνωτέρω ἦσαν κατανεμημένοι ὡς ἑξῆς:

Οἱ ἓξ ὑπερεκλεκτοὶ Τέκτ. ἦσαν χωρισμένοι εἰς δύο Μεγ.'. Στ.'. μὲ τρεῖς ἐν ἑκάστῃ ἀδ.'. πρὸς ἐποπτείαν τῆς ἐργασίας.

Οἱ ἐκλ.'. Τέκτ.'. ἦσαν χωρισμένοι εἰς ἓξ Στ.'. ἀνὰ ἐννέα συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ὑπερεκλεκτοῦ Τέκτ.'. προεδρεύοντος ὡς Διδ.'.

Οἱ 8 Μεγ.'. Ἀρχιτέκτ.'. ἀπετέλουν μίαν Στ.'. οἱ δὲ 16 Ἀρχιτέκτ.'. ἄλλην μίαν. Οἱ Μεγ.'. Ἀρχιτ.'. ἦσαν οἱ Διδ.'. καὶ οἱ Ἀρχιτ.'. οἱ Ἐπ.'. τῶν Στ.'. τῶν Διδ.'. αἵτινες ἦσαν 8 τὸν ἀριθμόν, καὶ ἀπετελοῦντο συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀξ.'. ἐκ 300 μελῶν ἑκάστη.

Οἱ Διδ.'. τοῦ ***Μάρκ*** (βλ. λ.) ἦσαν διηρημένοι εἰς 14 Στ.'. ἐκ 50 μελῶν ἑκάστη οἱ δὲ ἄνδρες τοῦ Μάρκ εἰς 14 ἐπίσης Στ.'. ἐξ ἑκατὸν μελῶν ἑκάστη.

Οἱ Διδ.'. τοῦ Μάρκ ἦσαν οἱ Σεβ.'. καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ Μάρκ οἱ Ἐπ.'. τῶν Στ.'. τῶν Ἑταίρων αἵτινες ἦσαν 700 τὸν ἀριθμὸν μὲ 80 ἑκάστη μέλη συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀξιωμ.'.

Ἡ κατάταξις πάλιν τῶν ἐργατῶν εἰς τὸ δάσος τοῦ Λιβάνου ἦτο ἡ ἀκόλουθος:

Ὑπερεκλεκτοὶ Τέκτ.'.	3
Ἐκλεκτοὶ Τέκτ.'.	24
Μεγ.'. Ἀρχιτέκτ.'.	4
Ἀρχιτέκτ.'.	8
Διδ.'. Τέκτ.'.	1188
Διδ.'. τοῦ Μάρκ	300
Ἄνδρες τοῦ Μάρκ	600
Ἐτ.'.	23100
Μαθ.'.	10000
Ἐν ὅλῳ	35227

Οἱ τρεῖς ὑπερεκλεκτοὶ Τέκτ.'. ἀπετέλουν 1 Στ.'. Οἱ ἐκλ.'. Τέκτ.'. ἐσχημάτιζον 3 Στ.'. ἐξ ἐννέα μελῶν ἑκάστη συμπεριλαμβανομένου καὶ ἑνὸς ὑπερεκλ.'. Τέκτ.'. ὡς Σεβ.... Οἱ τέσσαρες Μεγ.'. Ἀρχιτ.'. ἀπετέλουν 1 Στ.'. οἱ δὲ 8 Ἀρχιτ.'. ἑτέραν, ἐξ αὐτῶν δὲ οἱ μὲν πρῶτοι ἦσαν Σεβ.'. οἱ δὲ δεύτεροι Ἐπ.'. τῶν Στοῶν τῶν Διδ.'. Τεκτ.'. αἵτινες ἦσαν τέσσαρες ἔχουσαι ἑκάστη μετὰ τῶν ἀξ.'. αὐτῶν ἀνὰ 300 μέλη.

Οἱ Διδ.'. τοῦ Μάρκ διῃροῦντο εἰς 6 Στ.'. ἐκ 50 μελῶν ἑκάστη οἱ δὲ Ἄνδρες τοῦ Μάρκ εἰς 6 Στ.'. ἐπίσης ἐξ 100 μελῶν ἑκάστη. Οἱ ἐκ τῶν δύο τελευταίων αὐτῶν τάξεων προΐσταντο οἱ μὲν πρῶτοι ὡς Σεβ.'. οἱ δὲ δεύτεροι ὡς Ἐπ.'. τῶν Στ.'. τῶν Ἐτ.'. αἵτινες ἦσαν 300 ἀποτελούμεναι ἐξ 80 μελῶν ἑκάστη περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἀξ.'. αὐτῆς.

Μετὰ παρέλευσιν 3 ἐτῶν κατὰ τὰ ὁποῖα ἐγένετο «ἡ λάξευσις, ὁ κυβισμὸς καὶ ἡ ἀρίθμησις» τῶν λίθων καὶ ἡ «ἀποκοπὴ καὶ προπαρασκευὴ» τῆς ξυλείας, τὰ δύο αὐτὰ σώματα τῶν Τεκτ.'. τουτέστιν οἱ ἐργάται τῶν λατομείων Τύρου καὶ οἱ ξυλοκόποι τοῦ Λιβάνου ἡνώθησαν μὲ τὸν σκοπὸν ὅπως καταλλήλως παρουσιάσουν καὶ συναρμολογήσουν τὸ ὑλικὸν «οὕτως ὥστε οὐδὲν μεταλλικὸν ἐργαλεῖον νὰ χρειασθῇ διὰ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν» καὶ ὡδηγήθησαν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἐκεῖ, τὸ ὅλον σῶμα ἐτέθη ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Χιράμ-Ἀβίφ, προσετέθησαν δὲ εἰς

αὐτὸ 420 Στ.·. Τυρίων καὶ Σιδωνίων Ἑτ.·. ἔχουσαι ἑκάστη 80 μέλη καὶ αἱ 20000 τῶν Μαθ.·. τῆς ἀνδρολογίας τοῦ Ἰσραὴλ οἵτινες μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀνεπαύοντο καὶ οἱ ὁποῖοι προσετέθησαν εἰς τὰς Στ.·. τοῦ βαθμοῦ των αὐξήσαντες οὕτω εἰς 300 τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν των οὕτως ὥστε ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις συγκεντρωμένων ἐργατῶν νὰ συμποσοῦται εἰς 217.281 κατανεμημένους ὡς ἑξῆς:

9 Στ.·. ' κλεκτ.·. Τεκτ.·. ἐξ 9 μελῶν ἑκάστη	=	81
12 Στ.·. Διδ.·. ἐκ 300 μελῶν »	=	3600
1000 Στ.·. Ἑτ.·. ἐξ 80 » »	=	80000
420 Στ.·. Τυρίων Ἑτ.·. ἐξ 80 μελῶν	=	33600
100 Στ.·. Μαθ.·. ἐκ 300 μελῶν	=	30000
70000 Στ.·. Ἴς Σαμπὰλ ἢ ἀχθοφόροι	=	70000
Σύνολον		217281

Αὐτὸ εἶναι τὸ σύστημα τὸ παραδεδεγμένον ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους Τέκτ.·. ἐπὶ τῇ βάσει τῶν «Ἱστορικῶν Διατάξεων» τοῦ Ὄλιβερ.

Τὸ Ἀμερικανικὸν τυπικὸν ἔχει ἁπλοποιήση κατὰ πολὺ τὴν κατάταξιν. Κατ' αὐτό, οἱ ἐργάται οἱ χρησιμοποιηθέντες διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ὑποτίθεται ὅτι εἶχον ταξιθετηθῆ ὡς ἑξῆς:

3 Μεγ.·. Διδ.·.
300 Χαροδὶμ ἢ Γεν.·. Ἐπιθεωρηταὶ οἵτινες ἦσαν πρώην Σεβ.·.
3300 Ἐπόπται ἢ Διδ.·. κατανεμημένοι εἰς Στ.·. ἐκ 3 ἑκάστη.
80000 Ἑτ.·. διῃρημένοι εἰς Στ.·. ἐκ 5 μελῶν ἑκάστη.
70000 Μαθ.·. διῃρημένοι εἰς Στ.·. ἐξ 7 μελῶν ἑκάστη.

Κατὰ τὸν ὡς ἄνω ὑπολογισμὸν ὑπῆρχον 1100 Στ.·. Διδ.·. 16 χιλιάδες Στ.·. Ἑτ.·. καὶ 10 χιλιάδες Στ.·. Μαθ.·. Δὲν ὑπολογίζονται ὅμως εἰς αὐτὸν αἱ 30 χιλιάδες τῶν ἐργατῶν τῆς ἀνδρολογίας τοῦ Ἰσραὴλ οἵτινες ὑποτίθεται ὅτι δὲν ἦσαν Τέκτ.·., οὔτε οἱ ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Τύρου Χιρὰμ οἰκοδόμοι, τοὺς ὁποίους τὸ Ἀγγλικὸν τυπικὸν ἀναβιβάζει εἰς 33600 καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων, δικαιούμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἦσαν μέλη τῆς Ἀδελφότητος τῶν *Διονυσιακῶν Τεχνιτῶν* (βλ. λ.) ἐκ τῶν ὁποίων, κατά τινα Τεκτ.·. παράδοσιν, ἕλκει τὴν καταγωγήν του ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. (βλ. Ἀ ρ χ α ι ό τ η ς τ ο ῦ Τ ε κ τ.·. ὡς καὶ Κ α τ α γ ω γ ὴ τ ο ῦ Τ ε κ τ.·.).

Οὕτως ἔχουν τὰ δύο σήμερον ἐν χρήσει συστήματα (Ἀγγλικὸν καὶ Ἀμερικανικὸν) περὶ τῶν Ἐργατῶν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος,

Στηρίζονται βεβαίως ἀμφότερα ἐπὶ μυθικῶν ἐντελῶς δεδομένων καὶ διὰ τοῦτο ὁ Μάκεϋ συνιστᾷ νὰ ἐξετάζωνται ὡς ἀξιοπερίεργος ἁπλῶς παράδοσις οὐδεμίαν ἔχουσα ἱστορικὴν ἀξίαν.

Πιστεύω ἐν τούτοις ὅτι καὶ ἀπὸ ἄλλης πλευρᾶς, τῆς καθαρῶς μυστηριακῆς, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετασθοῦν ἀμφότερα καὶ ἰδίως τὸ τοῦ Ὄλιβερ. Δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ παλαιοὶ σοφοὶ Διδ.·. ἐματαιοπόνουν καταρτίζοντες πίνακας οὐδεμίαν ἔχοντας ἱστορικὴν βάσιν καὶ παραθέτοντες ἀριθμοὺς ἀκατανοήτους οὐδεμίαν οὐσιαστικῶς ἔχοντας σχέσιν μὲ τὸ ὑπὸ μελέτην θέμα. Ὀφείλομεν ἀντιθέτως ν' ἀναζητήσωμεν συμβολισμὸν κρυπτόμενον ὄπισθεν τῶν παρατιθεμένων ἀριθμῶν καὶ τῆς διαιρέσεως τῶν ἐργατῶν εἰς στοὰς καὶ βαθμοὺς καὶ θ' ἀνεύρωμεν τότε ἴσως τί κρύπτεται ὄπισθεν τοῦ ὅλου συστήματος. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶνε ἔργον τοῦ παρόντος συγγράμματος.

Ἐργάτης. Πᾶς Τέκτ.·. καλεῖται ἐργάτης. Ὁ Τεκτ.·. ὡς οἰκοδομικὴ τέχνη ἐπιζητεῖ διὰ τῶν μελῶν του νὰ οἰκοδομήσῃ τὸν Ναὸν τῆς Ἀρετῆς, τουτέστι νὰ ἀναπλάσῃ τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν κατὰ τὰς ἰδικάς του ἀρχάς. Τὸ περιεχόμενον τοῦ 2ο ἀποτελεῖ ἀποθέωσιν τῆς ἐργασίας διὰ συμβολικῆς εἰκόνος (βλ. *ἐργασία*).

Ἔργον, τὸ Μέγα. (la Grande Oeuvre). Διὰ τῆς ὀνομασίας ταύτης ὑποδηλοῦται εἰς τὰ ἀλχημιστικὰ συγγράμματα τὸ σύνολον τῶν ἐργασιῶν, αἵτινες κατέληγον εἰς τὴν κατασκευὴν χρυσοῦ, διὰ μετατροπῆς, ἐξ ἀγενῶν μετάλλων, ἀκόμη δὲ καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ κατασκευὴ χρυσοῦ (ὡς ἐργασία συντελεσθεῖσα). Διὰ νὰ κατανοήσωμεν πλήρως τὴν ἀκριβῆ σημασίαν τοῦ Μεγάλου Ἔργου, πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι, εἰς τὴν ἐκ προθέσεως στρυφνὴν καὶ δυσνόητον ἀλχημιστικὴν γλῶσσαν, διὰ τῆς κατασκευῆς «χρυσοῦ» ὑπενόουν τρία πράγματα: 1) τὸ μέταλλον χρυσὸν 2) τὸν φυσιολογικὸν χρυσόν, δηλαδὴ τὴν ὑγείαν καὶ τὴν μακροβιότητα (ἐλιξίριον τῆς ζωῆς) καὶ 3) τὸν ἠθικὸν καὶ μεταφυσικὸν χρυσόν, δηλαδὴ τὴν πραγματικὴν σοφίαν, ἥτις ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀθανασίαν.

Ἡ κατασκευὴ τοῦ μετάλλου χρυσοῦ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς θεμελιώδους ἑνότητος τῆς ὕλης—τὴν ὁποίαν, ἔπειτα ἀπὸ πολλὰς ἀμφιταλαντεύσεις, παρεδέχθη καὶ ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη, ἐπιτυχοῦσα, διὰ τῶν τελειοποιημένων μέσων ἅτινα διαθέτει, νὰ διασπάσῃ τὸ ἄτομον καὶ νὰ μετατρέψῃ διὰ βραδείας μετατροπῆς, τὸ ράδιον, σῶμα ἁπλοῦν, εἰς ἥλιον καὶ μόλυβδον, σώματα ἐπίσης ἁπλᾶ. Οἱ παλαιοὶ ἀλχημισταὶ οὐδεμίαν ἔκαμνον διάκρισιν μεταξὺ ἐμψύχου καὶ ἀψύχου, διὰ τοῦτο δὲ καὶ εἰς τὴν μετατροπὴν ταύτην—διότι περὶ μετατροπῆς κυρίως ἐπρόκειτο καὶ οὐχὶ περὶ κατασκευῆς—ἔβλεπον μίαν πρᾶξιν συλλήψεως, κυοφορίας καὶ γεννήσεως, οὐδόλως διαφέρουσαν ἀπὸ τὴν σύλληψιν, τὴν κυοφορίαν καὶ τὴν γέννησιν τοῦ νεογνοῦ ἑνὸς ζῴου ἢ τοῦ ἀνθρώπου. Ἀξιοσημείωτον ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ταύτης εἶναι ὅτι τὸ βασικὸν ὄργανον τῶν ἀλχημιστικῶν ἐργαστηρίων, ὁ λέβης ἢ κλίβανος τήξεως (athanor) δὲν ἦτο ἓν ἁπλοῦν χωνευτήριον, ἀλλ' εἶχε, συμβολικῶς, τὸ σχῆμα ᾠοῦ. Τὸ μεταλλικὸν μῖγμα, ὅπερ ἐτοποθετεῖτο ἐντὸς αὐτοῦ, ἦτο ἓν εἶδος ἐμβρύου. Εἰς τοῦτο προσετίθετο ἓν καταλυτικὸν στοιχεῖον (τὰ φαινόμενα τῆς καταλύσεως, τῶν ὁποίων ὁ ρόλος εἶναι πολὺ πρόσφατος εἰς τὴν σύγχρονον χημείαν, ἦσαν γνωστὰ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀράβων). Ἀκολούθως ὁ λέβης ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ τῆς πυρᾶς καὶ ἐθερμαίνετο ἐπὶ μακρὸν καὶ μὲ σταθερὰν θερμοκρασίαν, μέχρις ὅτου τὸ ἐντὸς αὐτοῦ μεταλλικὸν ἔμβρυον ἀναπτυχθῇ, καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον ἀναπτύσσεται τὸ ἐντὸς τοῦ ᾠοῦ ἔμβρυον τῆς ὄρνιθος, ὑπὸ τὴν θερμότητα τοῦ σώματός της. Τὸ Μέγα Ἔργον διῃρεῖτο εἰς ἑπτὰ στάδια ἢ φάσεις, τὴν τελευταίαν τῶν ὁποίων ἀπετέλει ἡ μετατροπὴ τῶν ἀγενῶν μετάλλων εἰς χρυσόν.

Διὰ τὴν μεταστοιχείωσιν ταύτην ἦτο ἀναγκαῖον, ὡς προερρέθη, ἓν καταλυτικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο ἄλλο ἀπὸ τὴν φιλοσοφικὴν λίθον (βλ. *μαγιστέριον, ἐρυθρὸς λέων*). Τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἐκαλεῖτο συγχρόνως ***Μέγα Ἐλιξίριον***. Οἱ παλαιοὶ ἀλχημισταὶ παραδέχονται ὅτι τοῦτο εὑρίσκεται παντοῦ ἐν τῇ φύσει καὶ ὅτι, ἂν κατωρθώνετο ἡ ἀπομόνωσις καὶ ἡ χρησιμοποίησίς του, ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς θὰ ἐτελειοποιεῖτο καὶ ἐνδυναμοῦτο ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὄχι μόνον θὰ ἠδύνατο νὰ ἀντιδράσῃ κατὰ πάσης ἀσθενείας ***(πανάκεια)***, ἀλλὰ νὰ φθάσῃ καὶ μέχρις αὐτῆς τῆς ἀθανασίας.

Πολλοὶ ἀλχημισταί, κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἰσχυρίσθησαν ὅτι κατεῖχον τὴν φιλοσοφικὴν λίθον καὶ ὅτι ἐπέτυχον δι' αὐτῆς τὴν μετατροπὴν ἀγενῶν μετάλλων εἰς χρυσόν. Αἱ περισσότεραι περὶ τούτων πληροφορίαι συμπίπτουν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ζὶλ ντὲ Ραὶ καὶ τοῦ Νικολάου Φλαμμέλ.

Τὸ Μέγα Ἔργον, ὑφ' ἣν ἔννοιαν ἀνωτέρω ἐξετέθη, ἦτο ἡ πειραματικὴ ἀπόδειξις τῆς ἀλχημείας καὶ τῆς ἀρχῆς ἐφ' ἧς αὕτη ἐστηρίζετο. Ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν, ὅμως, τοῦ Μεγάλου Ἔργου, ἐκρύπτετο συγχρόνως βαθύτατον φιλοσοφικὸν καὶ ἠθικὸν νόημα, μία ἀληθὴς καὶ ὁλοκληρωμένη κοσμοθεωρία, ἥτις ἐξεκίνει ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἀρχήν, τὴν θεμελιώδη ἑνότητα ὅλων τῶν ὄντων, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐπεδίωκε τὴν ἐπιστροφήν, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως ἀπὸ ὅλα τὰ ξένα στοιχεῖα ἅτινα προσεκολλήθησαν εἰς αὐτὴν καὶ τὰ ὁποῖα τὴν παρεμόρφωσαν καὶ τὴν διέφθειραν. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν, ὁ χρυσὸς τῶν ἀλχημιστῶν δὲν εἶναι τὸ μέταλλον, ἀλλ' ἡ ὑπερτάτη τῆς ψυχῆς ἁγνότης καὶ τελειότης, ἐπιτυγχανομένη διὰ σειρᾶς διαδοχικῶν ἐξελίξεων, εἰς τὰς ὁποίας τὸν πρώτιστον ρόλον παίζει ἡ ***φιλοσοφικὴ λίθος***—ἡ συνειδητή, σταθερὰ καὶ διὰ χαλυβδίνης θελήσεως ὁδηγουμένη προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἐπανεύρῃ τὸ ἀπωλεσθὲν πρωταρχικὸν αὐτοῦ ἀρχέτυπον. Δόγμα μεστὸν ἐννοιῶν, τὸ ὁποῖον συμπίπτει πλήρως πρὸς τὴν ἀποκρυφιστικὴν διδασκαλίαν, συμπληροῦν αὐτὴν καὶ συμπληρούμενον ὑπὸ ταύτης.

Ὑπὸ τὴν τριπλῆν αὐτοῦ ἔννοιαν, τὸ ***Μέγα Ἔργον***

ἀποτελεῖ τὴν ὑπερτάτην ἐκδήλωσιν τῆς ἀλχημιστικῆς θεωρίας καὶ συνοψίζει ταύτην ὁλόκληρον (βλ. *Ἀλχημεία*).

Ἔρεβος. (Τὸ ὑπὸ τὴν ἔ ρ α ν [γῆν] βαῖνον). Οὕτω καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἀρχαίων ὁ κάτω κόσμος, ὁ ὑπὸ τὴν γῆν σκοτεινὸς τόπος, τὸν ὁποῖον διέρχονται οἱ νεκροὶ διὰ νὰ μεταβοῦν εἰς τὸν Ἅδην. Τὸ Ἔρεβος λαμβάνεται προσωποποιούμενον καὶ ὡς μία τῶν θεοτήτων τοῦ Ἅδου. Τὸ Ἔρεβος καὶ ἡ Νὺξ προῆλθον ἀπὸ τὸ Χάος, ἐκ τῆς Νυκτὸς δὲ ἐγεννήθη ὁ Αἰθὴρ καὶ ἡ Ἡμέρα. Ἐκ τοῦ Ἐρέβους ὁ Ἡρακλῆς λαμβάνει τὸν Κέρβερον καὶ ὁ Ζεὺς τοὺς Ἑκατόγχειρας, ἐκ τούτου ἄρχεται ἡ Νὺξ καὶ πρὸς αὐτὸ πορεύονται τὰ ὄνειρα. Ἐκεῖ ὑπάρχουν καὶ ὁ Ἔρως καὶ ἡ Μῆτις ἐπειδὴ προῆλθον ἐκ τοῦ γάμου τοῦ Ἐρέβους καὶ τῆς Νυκτός. Κατὰ τὴν Ὀρφικὴν κοσμογονίαν τὸ Ἔρεβος τὸ ὀμιχλῶδες ἐπηκολούθησε τὸν Χ ρ ό ν ο ν εἰς τὸν Α ἰ θ έ ρ α καὶ τὸ Χ ά ο ς.

Ἐρεδόμ (βλ. Ἡρεδόμ).

Ἐρείκη (erica). Γένος φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν ἐρεικοειδῶν ἐκ τῶν 500 εἰδῶν τοῦ ὁποίου τινὰ ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὰ λαϊκὰ ὀνόματα ρείκια, ρείκι, ρείγκλα ἢ ρειχιά. Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐθεώρουν τὴν ἐρείκην ὡς ἱερὸν φυτόν. Ἡ αἰτία τῆς καθιερώσεως αὐτῆς τῆς ἐρείκης ἐνδιαφέρει τὸν Τεκτ∴. Εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Ὀσίριδος ὑπῆρχεν ἡ παράδοσις ὅτι ἡ Ἶσις ἀναζητοῦσα τὸ σῶμα τοῦ δολοφονηθέντος συζύγου της τὸ ἀνεκάλυψεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑνὸς μικροῦ λόφου πλησίον τῆς ὁποίας ἐφύετο μία ἐρείκη. Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ σώματος καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Θεοῦ (βλ. *Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια*) ἡ Ἶσις ἐγκαθιδρύσασα τὰ Μυστήρια, καθιέρωσε τὴν ἐρείκην ὡς ἱερὸν φυτὸν εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος ὅτι ἐσκίαζε τὸ μέρος ἔνθα τὸ διαμελισμένον σῶμα τοῦ Ὀσίριδος εὑρίσκετο κεκρυμμένον.

Ὁ Ragon περιγράφει ὡς ἑξῆς τὸ μυστηριακὸν αὐτὸ γεγονός:

«Ἡ Ἶσις εὗρε τὸ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος εἰς τὰ πέριξ τῆς *Βύβλου* (βλ. λ.) καὶ πλησίον ὑψηλοῦ φυτοῦ καλουμένου ἐρείκη. Περίλυπος ἐκάθησε παρὰ μίαν πηγὴν τῆς ὁποίας τὸ νερὸ ἐξήρχετο ἀπὸ βράχον. Ὁ βράχος αὐτὸς εἶνε ὁ μ ι κ ρ ὸ ς λ ό φ ο ς ὁ ἀναφερόμενος εἰς τὸ τυπικόν, ἡ ἐρείκη ἀντικατεστάθη ἀπὸ τὴν *ἀκακίαν* (βλ. λ.) καὶ ἡ θλίψις τῆς Ἴσιδος μετετράπη εἰς τὸ πένθος τῶν Διδ∴»

Ἐρέννιος. Ἕλλην νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος μαθητής, μετὰ τοῦ Πλωτίνου, τοῦ Ἀμμωνίου Σακκᾶ ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐμυήθησαν ἀμφότεροι εἰς τὰ βαθύτερα διδάγματα τῆς φιλοσοφίας ἅτινα καὶ ὡρκίσθησαν νὰ τηρήσουν μυστικά. Ἀλλ' ὁ Ἐρέννιος πρῶτος παρέβη τὸν ὅρκον του.

Τὸ σύγγραμμα «Ἐ ξ ή γ η σ ι ς ε ἰ ς τ ὰ μ ε τ ὰ τ ὰ φ υ σ ι κ ά» ὅπερ ἀποδίδεται εἰς τὸν Ἐρέννιον θεωρεῖται γραφὲν κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἀνδρέα Δαρμάριο.

Ἐρέτρια. Ἀρχαία πόλις τῆς Εὐβοίας κειμένη Ν. Α. τῆς Χαλκίδος, τῆς ὁποίας ἔχουν ἀποκαλυφθῆ τὸ θέατρον, τὸ γυμνάσιον, πολλαὶ ἰδιωτικαὶ οἰκίαι, ὁ περίφημος Ναὸς τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος καὶ εἰς ἀπόστασιν 500 μέτρων ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὰ νοτιοανατολικὰ ὁ Ναὸς τῆς Ἴσιδος (Ἰσεῖον). Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς πόλεως ταύτης εὑρίσκεται σήμερον ὁ συνοικισμὸς Νέα Ψαρά.

Ἐρημίτης. (Ermite). Ἡ 9η συμβολικὴ εἰκὼν τοῦ *Ταρὼ* (βλ. λ.). Αὐτὴ ἐμφανίζει γέροντα μὲ μανδύαν μοναχοῦ νὰ κρατῇ εἰς χεῖρας του φανὸν καὶ ῥάβδον. Συμβολίζει τὴν ἀπομόνωσιν ἡ ὁποία ὁδηγεῖ εἰς τὴν σοφίαν.

Εἰς τὸν 18° τοῦ Σκ∴ Δ∴ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸν ὁδηγὸν ὁ ὁποῖος θὰ καθοδηγήσῃ τοὺς νεομυουμένους εἰς τὴν ὀρθὴν ὁδὸν πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας.

Ἐριγένης (Erigena). Τὸ φιλοσοφικὸν ὄνομα τοῦ διασήμου φιλοσόφου τοῦ Μεσαίωνος Ἰ ω ά ν ν ο υ Σ κ ώ τ ο υ γεννηθέντος ἐν Ἰρλανδίᾳ περὶ τὰ μέσα τοῦ 9ου αἰῶνος. Βαθὺς γνώστης τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς ἐστήριξε τὴν φιλοσοφίαν του ἐπὶ τῶν νεοπλατωνικῶν θεωριῶν. Συνεταύτισε τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν πρὸς τὸν θεῖον νοῦν καὶ διεκήρυξε τὸ δυνατὸν τῆς ἀμέσου ἐπικοινωνίας πρὸς τὰς θείας ἀρχάς, ὅπερ ἐξήγειρε κατ' αὐτοῦ τὴν ἐκκλησίαν, ἥτις καὶ τὸν κατεδίκασε. Πιστεύων εἰς τὸν ἕνα καὶ ἀπόλυτον Θεὸν ὁ Ἐριγένης διακρίνει τεσσάρων εἰδῶν τρόπους ὑπάρξεως:

1. Τὸ δημιουργοῦν καὶ μὴ δημιουργούμενον (Θεός).
2. Τὸ καὶ δημιουργοῦν καὶ δημιουργούμενον (αἱ ἐν τῷ Θεῷ ὑφιστάμεναι ἰδέαι ὡς πρωταρχικαὶ αἰτίαι (causae primordiales).
3. Τὸ μὴ δημιουργοῦν ἀλλὰ δημιουργούμενον (Φύσις).
4. Τὸ μήτε δημιουργοῦν μήτε δημιουργούμενον, ὅπερ συμπίπτει μὲ τὸ πρῶτον, ἀφοῦ εἶνε αὐτὴ αὕτη ἡ φύσις μετὰ τὴν ἐπιστροφήν της εἰς τοὺς κόλπους τοῦ θείου, ἥτις εἶνε καὶ ὁ ὕψιστος προορισμός της.

Οὐσία ὅλων τῶν ὑπάρξεων εἶνε μόνον τὸ ἀπόλυτον Ὂν' αὐτὸ μόνον ὑπῆρχε καθ' ἑαυτό. Ὁ Θεὸς δὲν ἐδημιούργησε τὸν κόσμον ἐν χρόνῳ, ἀλλὰ τὰ πρωτότυπα τῶν πλασμάτων ὅλων εὑρίσκοντο ἐν τῷ Θεῷ ἀνέκαθεν ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς φύσεώς του' εἶνε ἀκριβῶς αἱ «πρωταρχικαὶ ἰδέαι» τῶν ὁποίων τὸ σύνολον ἀποτελεῖ τὸν θεῖον λόγον, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ὅστις μόνον διὰ τὴν στενὴν ἀντίληψιν τοῦ ἀνθρώπου εἶνε κάτι διάφορον τοῦ Θεοῦ. Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ὡς τοῦ ἀνωτέρου πλάσματος τοῦ κόσμου εἶνε θεῖος, ἀπορρέων ἐκ τοῦ θείου πνεύματος. Ἡ ἀληθὴς πίστις καὶ ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία συμπίπτουν.

Ἐρινύες. Ὑποχθόνιοι θεότητες τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος ὑπηρετοῦσαι τὸν Πλούτωνα καὶ τὴν Περσεφόνην. Ἐκτελεστικὰ ὄργανα τῆς μετὰ θάνατον δικαιοσύνης. Ὁ Ἡσίοδος λέγει ὅτι ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ χυθέντος εἰς τοὺς κόλπους τῆς Γῆς αἵματος τοῦ Οὐρανοῦ ἀκρωτηριασθέντος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του Κρόνου. Ὀρφικός τις ὕμνος τὰς ὀνομάζει θυγατέρας τοῦ Πλούτωνος καὶ τῆς Περσεφόνης.

Ἑρμαϊσταί. Σωματεῖα ἐμπόρων ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἑρμοῦ ἀκμάσαντα ἀπὸ τοῦ 3ου π.Χ. αἰῶνος. Ἱδρύθησαν κατ' ἀπομίμησιν τοῦ «collegium mercatorum» ἥτις ἦτο ἡ ἀρχαιοτέρα καὶ μεγαλυτέρα συντεχνία τῆς Ρώμης. Περίφημος θίασος Ἑρμαϊστῶν ἐν Ἑλλάδι ἦτο ὁ τῆς Δήλου.

Ἑρμάνουβις. Ἑλληνικὸς καὶ Ρωμαϊκὸς Θεὸς προελθὼν ἐκ τοῦ συνταυτισμοῦ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τοῦ Ἀνούβιος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Αἱ παραστάσεις τοῦ Ἑρμανούβιος εἶνε ὅμοιαι μὲ τὰς τοῦ Ἀνούβιος εἰς τὰς ὁποίας οὗτος φέρων κεφαλὴν θωὸς κρατεῖ ἐν τῇ δεξιᾷ κηρύκειον καὶ ἐν τῇ ἀριστερᾷ ὑδρίαν καὶ φοίνικα (βλ. *Ἄνουβις*).

Ἑρμαντάδ. (Ἱσπανιστὶ Ἀδελφότης). Ἑνώσεις μεσαιωνικαὶ τῶν κυριωτέρων πόλεων τῆς Καστίλλης καὶ τῆς Ἀραγῶνος τῶν ὁποίων τὰ μέλη ὡρκίζοντο νὰ ἀμυνθοῦν τῶν ἐλευθεριῶν των ἐν περιπτώσει ἀναστατώσεων.

Οἱ ἡγεμόνες τῆς Ἱσπανίας ἐνέκρινον τὰς Ἀδελφότητας αὐτὰς ὡς ὄργανα περιορισμοῦ τῆς ἰσχύος τῶν εὐγενῶν. Κατὰ τὸ 1295 τριάκοντα πέντε πόλεις τῆς Καστίλλης καὶ τῆς Λεὸν ἀπετέλουν κοινὸν σύνδεσμον τιμωροῦντα ἀμέσως καὶ συντόμως πάντα ἱππότην—λῃστὴν ὅστις θὰ προσέβαλλεν ἕν μέλος τῆς Ἀδελφότητος. Τελικῶς ἡ Σάντα Ἑρμαντὰδ (Ἁγία Ἀδελφότης) ὅπως ὠνομάζετο, κατώρθωσε τόσον ἀποτελεσματικῶς νὰ περιστείλῃ τὰς αὐθαιρεσίας καὶ ὑπερβασίας τῶν εὐγενῶν, ὥστε ἡ Ἰσαβέλλα τῷ 1496 τῇ ἐγκρίσει τῶν Κορτὲζ ἀναδιωργάνωσε καὶ ἐπεξέτεινε τὴν ἀδελφότητα ἐφ' ὅλου τοῦ Κράτους.

Ἑρμαφρόδιτος. Ἀρχαία ἑλληνικὴ θεότης ἀνατολικῆς καταγωγῆς, διότι συναντᾶται καὶ εἰς ὅλας τὰς ἀσιατικὰς θρησκείας. Ἐκφράζει τὴν ἰδέαν ἑνὸς πρωταρχικοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος, συνενοῦντος ἐν ἑαυτῷ καὶ τὰ δύο φῦλα καὶ δυναμένου νὰ αὐτογονιμοποιεῖται.

Κατ' ἀρχὰς ἡ θεότης αὕτη ἀπετέλει ἓν καὶ μόνον πρόσωπον ἀνδρόγυνον, βραδύτερον ὅμως ἐχωρίσθη εἰς δύο, ἄρρεν καὶ θῆλυ, τὰ ὁποῖα ἀλληλοσυμπληρούμενα γίνονται ἡ πηγὴ πάσης γονιμοποιήσεως. Θεότητες ἀνδρόγυνοι εἶνε αἱ Βαβυλωνιακαὶ Μ ύ λ λ ι τ α καὶ Σ ά ν δ ω ν, αἱ φοινικικαὶ Ἀ σ τ ά ρ τ η καὶ Ἄ δ ω ν ι ς, αἱ καρχηδονιακαὶ Δ ι δ ὼ — Ἀ σ τ ά ρ τ η κ. ἄ. Ἡ ἐν Πάφῳ λατρευομένη Ἀφροδίτη ἡ καλουμένη «ἀρρενοθῆλυς» ἦτο ἀμφοτερόφυλος διακρινομένη εἰς δύο θεότητας, τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὸν Ἀφρόδιτον. Ὁ Ἀφρόδιτος ἤλλαξε βαθμηδὸν ὄνομα, ἐπειδὴ κατεσκεύαζον εἰς αὐτὸν Ἑρμᾶς

καλουμένους 'Ερμαφροδίτους καὶ οὕτω ἐκράτησε δι' αὐτὸν τὸ ὄνομα 'Ερμαφρόδιτος.

Κατὰ τὸν σχετικὸν μῦθον ἦτο υἱὸς τοῦ 'Ερμοῦ καὶ τῆς 'Αφροδίτης, λουομένη δέ ποτε αὕτη εἰς τὴν Σαμαλκίδα παρὰ τὴν 'Αλικαρνασσὸν προεκάλεσε τὸν ἔρωτα τῆς ὁμωνύμου νύμφης ἡ ὁποία ἐβυθίσθη εἰς τὸ ὕδωρ, τὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ παρεκάλεσε τοὺς θεοὺς νὰ μὴ τοὺς χωρίσουν ποτέ.

Ἡ ἔννοια τοῦ ἑρμαφροδίτου εὑρίσκεται εἰς τὰς κοσμογονίας ὅλων τῶν ἀνατολικῶν λαῶν. Ἡ 'Αρχαία Σοφία δέχεται ὅτι εἰς τὴν φύσιν τοῦ κοσμογονικοῦ ἀρχετύπου ἐνυπάρχουν καὶ ἡ ἄρρην καὶ ἡ θήλεια ἀρχή, ἡ πρὸς παραγωγὴν δύναμις, συμβολιζομένη διὰ σ τ ι γ μ ῆ ς ἐ ν τ ὸ ς κ ύ κ λ ο υ (βλ. λ.). Καὶ ἡ ἀποκρυφιστικὴ παράδοσις διδάσκει ὅτι ἀρχικῶς τὰ δύο φῦλα ἦσαν ἡνωμένα, καὶ ἀργότερον ἐχωρίσθησαν. Τοῦτο περίπου ἐμφαίνει καὶ ἐν τῇ Παλ.·. Δ.·. ἡ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ 'Αδὰμ δημιουργία τῆς Εὔας. Κατὰ τοὺς Ταλμουδιστὰς μάλιστα ὁ 'Αδὰμ ἀρχικῶς συνεπλάσθη μετὰ τῆς Λ ί λ ι θ, τῆς πρώτης του γυναικὸς ἥτις ἦτο συγκεκολλημένη μετ' αὐτοῦ ἐκ τῶν νώτων. Βραδύτερον ἐχωρίσθησαν κατόπιν ἔριδος, ἐπειδὴ δὲ ἡ Λίλιθ ἐλάτρευε τὸν διάβολον, ἐπλάσθη ἡ Εὔα. Εἰς παρομοίας παραδόσεις ἀναφέρεται καὶ ὁ περὶ ἀνδρογύνου μῦθος εἰς τὸ «Συμπόσιον τοῦ Πλάτωνος».

Ἄξιον μνείας εἶνε, ὅτι ὅπως βαθμηδὸν συμβαίνει μὲ ὅλας τὰς ἀποκρυφιστικὰς παραδόσεις, ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη, ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἐσωτερικῶν γεννητικῶν ὀργάνων τοῦ ἀνθρώπου, διαπιστώνει ὅτι ταῦτα παρουσιάζουν ἀρχὴν ἑρμαφροδιτισμοῦ καὶ καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ πρῶτα ἀνθρώπινα ὄντα εἶνε ἑρμαφρόδιτα.

'Ερμῆς. ('Ερμῆς, 'Ερμάων, λατιν. Mercurius). 'Αρχαῖος 'Ελληνικὸς Θεὸς τὸν ὁποῖον ἐλάτρευαν κατόπιν καὶ οἱ Ρωμαῖοι ὑπὸ τὸ ὄνομα Mercurius εἶχον δὲ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ὑπὸ τὸ ὄνομα ***Θώθ*** (βλ.λ.). Εἶχε διπλῆν ἰδιότητα ὡς λόγιος ἀφ' ἑνὸς καὶ κερδῷος ἀφ' ἑτέρου. 'Ερμῆς, προστάτης τῶν κλεπτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀγγελιοφόρος καὶ κήρυξ τῶν Θεῶν, ψυχοπομπὸς τῶν νεκρῶν, ἀγροτικὸς Θεὸς κ.τ.λ. Ἡ ἐπικρατεστέρα περὶ τῆς γεννήσεώς του παράδοσις, ἥτις περικλείει καὶ βαθὺν συμβολισμὸν εἶνε ὅτι ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Διὸς (Οὐρανοῦ, Πνεύματος) καὶ τῆς Μαίας (γῆς, ὕλης). Εἶναι συνεπῶς ὁ οὐράνιος καὶ ζωϊκὸς καὶ θαλάσσιος θεὸς τῆς γονιμότητος. Διὰ τοῦτο καὶ σύμβολά του ἦσαν ὁ φ α λ λ ὸ ς πρῶτος καὶ κατόπιν ὁ ***κριὸς*** (βλ. λ.) τὸ ἱερὸν αὐτοῦ ζῷον καὶ τὸ ***κηρύκειον*** (βλ.λ.).

Εἰς τὰ ἐν Σαμοθράκῃ μυστήρια τῶν Καβείρων οἱ ἱεροφάνται ἐτόνιζον ὅτι ὁ ἰθυφαλλικὸς 'Ερμῆς συμβολίζει τὸ ἄρρεν στοιχεῖον, τὴν γονιμοποιὸν δύναμιν. Ἔφερε δὲ καὶ τὸ ὄνομα Κασμῖλος. Πάντως καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν διαφόρων ἑρμηνειῶν αἵτινες ἐδόθησαν περὶ τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ ἐν λόγῳ Θεοῦ, ἡ ὀρθωτέρα ἐξήγησις, στηριζομένη καὶ ἐπὶ τῶν ἰδιοτήτων τὰς ὁποίας παρουσιάζει ἡ πρoσωπικότης αὐτοῦ ὡς Αἰγυπτίου Θεοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Θὼθ (βλ. καὶ 'Ερμῆς Τρισμέγιστος) εἶνε ὅτι ὁ 'Ερμῆς ἐσυμβόλιζε ὅ,τι περίπου καὶ ὁ ***Διόνυσος*** (βλ. λ.) τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ὅταν αὕτη κατορθώσῃ ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ὕλης.

Εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα τεκ.·. χειρόγραφα τὰ περιέχοντα τὴν παράδοσιν τῆς Β.·. Τ.·. γίνεται μνεία τοῦ 'Ερμοῦ ὡς ἑνὸς ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Οὕτω εἰς τὸ χειρόγραφον «Μεγάλη Στοὰ ἀρ. 1» τοῦ ἔτους 1583 ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος φράσις 'Αγγλιστί:

«Ὁ μέγας 'Ερμαρίνης ὅστις ἦτο υἱὸς τοῦ Κούβυος ὅστις Κοῦβυς ἦτο υἱὸς τοῦ Σὴμ ὅστις ἦτο υἱὸς τοῦ Νῶε. Ὁ ἴδιος αὐτὸς 'Ερμαρίνης ὠνομάσθη κατόπιν 'Ερμῆς, πατὴρ τῆς σοφίας· αὐτὸς εὗρῆκε τὴν μίαν τῶν δύο λιθίνων στηλῶν καὶ ἐπ' αὐτῆς γεγραμμένην τὴν ἐπιστήμην καὶ ἐδίδαξεν αὐτὴν εἰς ἄλλους ἀνθρώπους».

Πρόκειται βεβαίως περὶ ἀλληγορικῆς παραδόσεως.

'Ερμῆς (ἄστρον.). Εἷς ἐκ τῶν πλανητῶν τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Εἶνε ὁ πλησιέστερον προσκείμενος πρὸς τὸν ἥλιον. Κατ' ὄγκον εἶτε δεκαοκτάκις μικρότερος τῆς γῆς, ἡ δὲ ἐπιφάνειά του εἶνε ἑπτὰ φορὰς μικροτέρα τῆς γηΐνης. Τὸ βάρος του εἶνε δεκαπεντάκις ὀλιγώτερον τοῦ βάρους τῆς Γῆς, ἡ δὲ βαρύτης ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ πλέον ἀσθενεστέρα τῆς γηΐνης. Ἐν χιλιόγραμμον ἐπὶ τοῦ 'Ερμοῦ θὰ ἐζύγιζε 439 γραμμάρια. Τὸ ἔτος τοῦ 'Ερμοῦ διαρκεῖ 88 μόνον ἡμέρας.

('Αστρολ.). Ὁ πλανήτης 'Ερμῆς ἐφορεύει ἐπὶ τῶν ζῳδίων τῶν Διδύμων καὶ τῆς Παρθένου. Κατὰ τὴν παράδοσιν, ἡμέρα του εἶναι ἡ Τετάρτη.

Ὁ 'Ερμῆς χαρίζει εἰς τὸν ἄνθρωπον εὐφυΐαν, εὐφράδειαν, εὐκινησίαν, μεγάλην φυσικὴν καὶ διανοητικὴν δραστηριότητα. Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ ἑρμητικοῦ τύπου εἶναι ἡ διεισδυτικότης του καὶ ἡ ἐκπληκτικὴ ἱκανότης του ἀφομοιώσεως καὶ προσαρμογῆς. Οἱ ἐπηρεαζόμενοι ὑπὸ τοῦ 'Ερμοῦ ἔχουν πολλὴν χάριν, εὐγένειαν, εὐστροφίαν, πρωτοβουλίαν καὶ μεγάλην ἐγκεφαλικὴν δραστηριότητα, συνεπῶς διάνοιαν ζωηράν, διορατικήν, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ πανοῦργον, καθὼς καὶ ψυχικὴν νεότητα ἀκούραστον καὶ μακροτάτης διαρκείας. Εἶναι ὅμως ἐπιρρεπεῖς εἰς τὸ ψεῦδος. Ἔχουν ἐπίσης μεγάλην ἱκανότητα εἰς τὸ νὰ ἐκμεταλλεύωνται τὰς ἰδέας τῶν ἄλλων, αἵτινες χωρὶς αὐτοὺς θὰ παρέμενον ἴσως στεῖραι. Εἶναι μὲ μίαν λέξιν οἱ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι πραγματοποιοῦν.

Ἡ καλὴ ἐπιρροὴ τοῦ 'Ερμοῦ δίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν πραγματικὴν ὑπεροχὴν καὶ τὸν ὠθεῖ εἰς τὴν ἐγκράτειαν, τὴν χαρίεσσαν καὶ ἐλαφρῶς σκωπτικὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ζωῆς, τὴν σπουδὴν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς οἰκογενείας. Δίδει ἐπίσης εἰς τὰς ἀνωτέρας σφαίρας τὴν γοργὴν καὶ διεισδυτικὴν ἀντίληψιν καὶ τὸν σοβαρὸν ἔρωτα πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας ('Αριστείδης, Πλάτων καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν σοφῶν). Κακὴ ἡ ἐπιρροὴ τοῦ 'Ερμοῦ δημιουργεῖ ἀνθρώπους ἰσχνούς, μὲ πρόσωπον μορφάζον καὶ φερομένους πρὸς τὴν πλάνην, τὴν δεισιδαιμονίαν, τὸ ψεῦδος καὶ τὸν φθόνον. Κατὰ τὴν παράδοσιν, οἱ κυφοὶ εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν διπλῆν κακὴν ἐπιρροὴν τοῦ 'Ερμοῦ καὶ τοῦ Κρόνου.

Εἰς τὸν ἔρωτα, ὁ ἑρμητικὸς τύπος καθ' ὁ διανοητικός, εἶναι λίαν ἐγκρατὴς καὶ οὐδέποτε φιλήδονος.

Ὁ 'Ερμῆς ἐφορεύει ἐφ' ὁλοκλήρου τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Προδιαθέτει εἰς τοὺς διαλείποντας πυρετούς, τὰ τραυλίσματα τῆς γλώσσης, τὰς συσπάσεις, τοὺς κατάρρους καὶ εἰς ὡρισμένας ἐγκεφαλικὰς ἀσθενείας, παρακρούσεις, τρόμους, μανίας, ἐνίοτε δὲ ὠθεῖ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν παραφροσύνην.

'Αστρολογικῶς εἶναι λίαν εὐνοϊκὴ ἡ συζυγία τοῦ 'Ερμοῦ πρὸς τὸν Ἥλιον, προσδίδουσα εὐστάθειαν, θάρρος καὶ γενναιοφροσύνην. Ἡ συζυγία 'Ερμοῦ καὶ Σελήνης δύναται νὰ ἀποβῇ πολὺ καλὴ καὶ νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν διασημότητα. Ἡ συζυγία 'Ερμοῦ καὶ Ἄρεως ὠθεῖ πρὸς τὰς παρατόλμους καὶ μεγάλης πνοῆς ἐπιχειρήσεις. 'Εξαιρετικῶς καλὴ εἶνε ἐπίσης ἡ συζυγία 'Ερμοῦ καὶ Διός. Ὁ Ζεὺς προσθέτει φρόνησιν καὶ ἠθικὴν ἀνωτερότητα. Πολλοὶ ποιηταὶ καὶ καλλιτέχναι εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν διπλῆν εὐεργετικὴν ἐπιρροὴν τοῦ 'Ερμοῦ καὶ τῆς 'Αφροδίτης. Ἡ συζυγία, τέλος, 'Ερμοῦ καὶ Κρόνου δύναται νὰ ὁδηγήσῃ καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν μεγαλοφυΐαν. Αἱ ἀντιθέσεις τοῦ 'Ερμοῦ ἐπηρεάζουν δυσμενῶς τὸ ἄτομον. 'Ιδιαιτέρως ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὸν Ἄρην, τὸν Κρόνον ἢ τὴν Σελήνην ὠθοῦν πρὸς τὴν βίαν, τὸ ψεῦδος, τὴν ὑποκρισίαν καὶ γενικῶς προδιαθέτουν πρὸς τὸ κακόν.

'Ερμητικὸς τύπος (πλανητικὴ τυπολογία). Κατὰ κανόνα μικροῦ ἢ μετρίου ἀναστήματος. Πρόσωπον ᾠοειδές. Αἱ σάρκες ἐξαπλοῦνται εἰς ἐπιπέδους μάζας. Σῶμα εὐκίνητον. Μεγάλη εὐλυγισία. Μελαχροινός, δασύς. Μέτωπον ὑψηλὸν καὶ κυρτόν. 'Οφθαλμοὶ ἐντὸς τῶν κογχῶν, ζωηροί, ἐκφραστικοί, μελανοῦ χρώματος. Ρὶς λεπτή, ρώθωνες στενοί. 'Οδόντες στίλβοντες. Λαιμὸς μακρὸς καὶ λεπτός. Χεῖρες λεπταί. Ὦμοι καὶ στῆθος εὐρεῖς. Μέλη λεπτά, ἀλλὰ νευρώδη. Φωνὴ ἤρεμος, ἀλλ' εὐχάριστος καὶ πειστική. Βάδισμα γοργὸν καὶ ζωηρόν. Ἄκρον χειρὸς μακρόν, δάκτυλοι στενοὶ εἰς τὸ ἄνω μέρος, ἀντίχειρ καὶ μικρὸς δάκτυλος μακροὶ καὶ λεπτοί. Ὁ ἑρμητικὸς τύπος διατηρεῖ ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν νεανικὴν ὄψιν.

'Αντιστοιχίαι τοῦ 'Ερμοῦ:

Μέταλλα: ὑδράργυρος (βλ. λέξιν).

Ζῷα: κύων, πίθηκος, ψιττακός·
Χρῶμα: κυανοῦν·
Φυτά: Πεύκη, βαλεριάνα, χαμαίμηλον καὶ τὰ πλεῖστα τῶν θεραπευτικῶν βοτάνων.

Σχ. 1

Ἄρωμα: Βενζόη, ἀρκευθίς, βερβένα καὶ ἐν γένει αἱ βαλσαμικαὶ οὐσίαι.

Πολύτιμοι λίθοι: ἀχάτης, ἴασπις ἢ σαρδώνυξ.

Ἀσθενῆ ὄργανα: μέλη, πνεύμονες, γλῶσσα. Συμφώνως πρὸς τὴν μεταλλοπλανητικὴν θεραπευτικὴν τοῦ Παρακέλσου «Opera chemica et philosophica» (Γενεύη 1658) ἡ ἐνδυνάμωσις τῶν ἐν λόγῳ ὀργάνων ἐπιτυγχάνεται δι' ἑνὸς εἴδους φυλακτοῦ (talisman), τὸ ὁποῖον παρασκευάζεται ἐκ μίγματος ὑδραργύρου, κατὰ τὴν διέλευσιν τοῦ πλανήτου διὰ τοῦ ἀστερισμοῦ τῶν Διδύμων καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου χαράσσεται ἡ ἀντίστοιχος γραφικὴ παράστασις ἔχουσα ὡς Σχ. 1.

(Ἀποκρυφολ.). Ὁ Ἑρμῆς εἶνε ὁ μεσάζων μεταξὺ τῶν τεσσάρων στοιχείων (Γῆς, Πυρός, Ἀέρος, Ὕδατος) καὶ τῶν φαινομένων ἅτινα παράγονται μεταξὺ αὐτῶν. Ἔχει ὡς σύμβολον τὸ σύμβολον τῆς Ἀφροδίτης (γονιμοποίησις ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἡλίου, πραγματοποιουμένη ἐντὸς τῆς διαρκείας ♀), μὲ μίαν ἡμισέληνον ὑπεράνω ἢ δύο τέταρτα κύκλου ἐν εἴδει πτερῶν ☿.

Αἱ γραφικαὶ παραστάσεις τοῦ Ἑρμοῦ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:

α) ἡ γενικὴ γραφικὴ παράστασις τοῦ πλανήτου καὶ τῶν δυνάμεων τοῦ σύμπαντος ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐφορεύει καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων, συνεπῶς, ἐπενεργεῖ, κινῶν αὐτὰς πρὸς αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν κατεύθυνσιν.

β) ἡ γραφικὴ παράστασις τῆς θέσεως τοῦ πλανήτου ἐντὸς τοῦ παγκοσμίου ρυθμοῦ.

γ) ἡ γραφικὴ παράστασις τῆς καλῆς ἐπιδράσεως τοῦ πλανήτου.

δ) ἡ γραφικὴ παράστασις τῆς κακῆς ἐπιδράσεως τοῦ πλανήτου.

Αἱ τέσσαρες αὐταὶ γραφικαὶ παραστάσεις ἀπεικονίζονται κατὰ σειρὰν ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω εἰς τὸ σχ. 2.

Σχ. 2

Κατὰ τὴν παράδοσιν, ὁ Ἑρμῆς ἐφορεύει κυρίως ἐπὶ τῆς τετάρτης ἡλικίας τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ 22ου ἔτους καὶ φθάνει μέχρι τοῦ 30οῦ. Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ὀξύνει καὶ παρακινεῖ τὴν διάνοιαν, ὄχι ὅμως ὅπως ὁ Ἥλιος εἰς σκοποὺς ἀνωτέρους καὶ ἀφιλοκερδεῖς, ἀλλὰ πρὸς σκοποὺς πρακτικοὺς καὶ ἀμέσως πραγματοποιησίμους. Ἡ ἔναρξις τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Ἑρμοῦ συμπίπτει μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος τῆς ζωῆς. Εἶνε ἡ περίοδος τῆς ἐργασίας καὶ τῶν γονίμων προσπαθειῶν.

Ἑρμῆς. Συμβ.·. Στ.·. ἐν Ἀν.·. Σύρου ἐργαζομένη ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. (Μ.·. Στοᾶς) τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀριθμ. 92. Συνεπήχθη τὴν 26 Ἰανουαρίου τοῦ 1931 ὑπὸ τῶν ἐπὶ τούτῳ συνελθόντων ἀδ.·. ἀδ.·. Ν. Ἀρώνη, νομάρχου τότε Κυκλάδων, Φ. Γρυπάρη, Ι. Βελλιανίτη, Γ. Μαρίνου, Δ. Μὰκ Τάγκαρτ, Ι. Ἠλιάδη, Γ. Μωραϊτίνη, Ἀλκ. Γιαννούση, Δημ. Ἀναγνωστοπούλου, Σπ. Μαλισσιάνου, Μιχ. Μαντουβάλου, Ν. Δαροπούλου καὶ Θ. Καμπάνη. Τὸ πρῶτον Συμβ.·. Ἀξ.·. αὐτῆς κατηρτίσθη ὑπὸ τὴν σφ· τοῦ Ἀδ.·. Δόναλ Μὰκ Τάγκαρτ. Τὸ ὄνομα «Ἑρμῆς» ἐδόθη εἰς τὴν Σ.·. Στ.·. συνεπείᾳ εὑρέσεως διπλώμ.·. Διδ.·. ἐξ οὗ ἐξηκριβώθη ὅτι ἄλλοτε ἐλειτούργησεν ἐν Αν.·. Σύρου Στ.·. ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἀγγλίας.

Ἡ Στ.·. ἐλειτούργει ἐν ἀρχῇ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀδ.·. Δημ. Ἀναγνωστοπούλου, τὴν 13 δὲ Φεβρουαρίου 1932 ἐγκαθιδρύθη δι' ἐπισήμου τελετῆς εἰς ἐνοικιασθὲν οἴκημα ἔνθα καὶ ἐργάζεται ἔκτοτε.

Εἰς τὴν Στ.·. «Ἑρμῆς» ἔλαβον τὸ τεκτ.·. φ.·. πολλοὶ διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες, ἀξιωματικοί, δημόσ. ὑπάλληλοι καὶ ἔμποροι, πολλοὶ ὅμως ἐξ αὐτῶν ἀνεχώρησαν ἐξ Ἀν.·. Σύρου. Διὰ πολλῶν λευκῶν ἑορτῶν καὶ τῆς πολυσχιδοῦς δράσεώς της ἡ Στ.·. ἐξύψωσε τὸ κῦρος τῆς Τεκτ.·. Ἰδέας ἐν Σύρῳ συντελέσασα οὕτω εἰς τὴν ἐξουδετέρωσιν ἀντιδράσεως ἐκδηλωθείσης ἰδίως ὑπὸ ἑτεροδόξων κληρικῶν.

Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος. Πρόσωπον μυθικὸν τὸ ὁποῖον ταυτίζεται μὲ τὸν αἰγυπτιακὸν Θεὸν Θὼθ (βλ. λ.) καὶ μὲ τὸν ἑλληνικὸν Ἑρμῆν. Οἱ Ἀλχημισταὶ τοῦ Μεσαίωνος τὸν θεωροῦν ὡς τὸν ἐκ παραδόσεως Μέγαν Διδάσκαλον τῆς Αἰγύπτου. Εἶνε ἡ προσωποποίησις τῆς Αἰγυπτιακῆς παραδόσεως, εἰκονιζομένη δι' ἰβεοκεφάλου Θεοῦ ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ ὁποίου λάμπει ὁ ἡλιακὸς δίσκος ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ σεληνιακοῦ μηνίσκου. Ἀποκαλεῖται ἐπίσης Καρδία τοῦ Ρᾶ, Γλῶσσα τοῦ Ρᾶ, Κύριος τῶν βιβλίων ἢ γραμματεὺς τῶν Θεῶν.

Ὁ Διόδωρος ὁ Σικελὸς τὸν περιγράφει ὡς γραμματέα τοῦ Ὀσίριδος· κοινῶς ὑποτίθεται ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Μιζραΐμ, ὁ δὲ Cumberland φρονεῖ ὅτι εἶνε ὁ ἴδιος ὁ Ὄσιρις. Πάντως τίποτε ἀπολύτως δὲν εἶνε περὶ αὐτοῦ ἐξηκριβωμένον.

Βραδύτερον ἐν τούτοις τὰ ἀποκρυφιστικὰ βιβλία τὸν τὸν παρουσιάζουν ὡς μετενσαρκωθέντα υἱὸν τοῦ Θὼθ ζήσαντα ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Νίνου περὶ τὸ ἔτος 2670 ἀπὸ κτίσεως κόσμου καὶ διαπρέψαντα ὡς ἱερέα, νομοθέτην καὶ φιλόσοφον. Κατὰ τὴν αὐτὴν παράδοσιν ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν γραφήν, τὴν θρησκείαν, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας.

Λέγεται ὅτι ἔγραψε 36 βιβλία περὶ θεολογίας καὶ φιλοσοφίας καὶ 6 περὶ ἰατρικῆς, ἅτινα ὅλα ἀπωλέσθησαν.

Ὑπάρχουν πολλαὶ περὶ αὐτοῦ παραδόσεις· μία ἐξ αὐτῶν τὴν ὁποίαν ἀφηγεῖται ὁ Εὐσέβιος λέγει ὅτι αὐτὸς εἰσήγαγε τὰ ἱερογλυφικὰ εἰς Αἴγυπτον.

Τὸν Ἑρμῆν τὸν Τρισμέγιστον, καίτοι εἶνε ἀμφίβολος ἱστορικῶς ἡ ὕπαρξίς του, οἱ Ἀλχημισταὶ τὸν θεωροῦν ὡς ἱδρυτὴν τῆς ἐπιστήμης των ἥτις καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀπεκλήθη *Ἑρμητικὴ Ἐπιστήμη* (βλ. λ.) ἐκ τῆς ὁποίας προέρχονται καὶ οἱ ἐν τῷ Τεκτ.·. Ἑρμητικοὶ βαθμοὶ ὡς καὶ τὸ *Ἑρμητικὸν* Δόγμα. Εἰς αὐτὸν ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ ἡ παράδοσις τοῦ Τάγμ.·. (βλ. Ἑρμῆς). Τὰ Συντάγματα τῆς Ὑόρκης (βλ. *Γιόρκ Χειρόγραφο*) τὰ ὁποῖα εἶνε σημαντικά, καίτοι οὐχὶ τοῦ ἔτους 926 ὡς τὰ ἐχρονολόγησεν ὁ Krause, τὸν ἀποκαλοῦν ἱδρυτὴν καὶ βεβαιοῦν ὅτι αὐτὸς ἔφερεν εἰς τὴν Αἴγυπτον τὴν συνήθειαν νὰ συνεννοοῦνται μετ' αὐτοῦ διὰ σημείων. Κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ μυθικὸς αὐτὸς Αἰγύπτιος φιλόσοφος ἐθεωρεῖτο πράγματι ὁ ἐφευρέτης παντὸς πράγματος γνωστοῦ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διανόησιν. Ἐλέγετο ὅτι ὁ Πυθαγόρας καὶ ὁ Πλάτων ἐξ αὐτοῦ ἤντλησαν τὰς γνώσεις των καὶ ὅτι τὰς ἐφευρέσεις του ἐχάραξεν ἐπὶ στηλῶν.

Οἱ ἐπαγγελματίαι Τέκ.·. οἱ συγγράψαντες τὰ Παλαιὰ Συντάγματα, τὸν ἐγνώρισαν ἀπὸ τὸ πολυχρονικὸν τοῦ μοναχοῦ Ράνουλφ Χίγκντεν τὸ μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ λατινικοῦ ὑπὸ τοῦ Τρεβίζα καὶ ἐκτυπωθὲν ὑπὸ τοῦ Κάξτον τῷ 1482. Ἐπανειλημμένως δὲ τὸ ὄνομά του ἀναφέρεται εἰς τὸ *χειρόγραφον Κοὺκ* (βλ. λ.) ὅπερ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 15ου αἰῶνος.

Ὑπὸ ἄλλων πάλιν διατυποῦται ἡ γνώμη ὅτι οἱ Νεοπλατωνικοὶ ἐν τῇ μυστικοπαθείᾳ των ἔπλασαν Ἑρμῆν τὸν Τρισμέγιστον, ὅστις καὶ ἐχρησιμοποιήθη ὡς σύμβολον τῆς θρησκευτικῆς μυστικοπαθείας.

Ὑπὸ τὸ ὄνομά του φέρονται 18 ἑλληνιστὶ συντεταγμένα συγγράμματα, τὰ ὁποῖα ὁμαδικῶς καλοῦνται «ἑ ρ μ η τ ι κ ὴ φ ι λ ο λ ο γ ί α», καὶ τὰ ὁποῖα ἐγράφησαν μὲν κατὰ τὸν 3 ἢ 4 μ. Χ αἰῶνα περιέχουν ὅμως ἰδέας πολὺ ἀρχαιοτέρας. Τὸ περιεχόμενόν των ἀποτελεῖ κρᾶμα θρησκευτικῆς μυστικοπαθείας καὶ πλατωνικῆς ὡς καὶ πυθαγορείου φιλοσοφίας. Τὸ κυριώτατον ἔργον ἐξ αὐτῶν εἶνε ὁ «Ποίμανδρος». Εἰς τὸν Ἑρμῆν τὸν Τρισμέγιστον ἀποδίδεται ἐπίσης ἕτερον σκοτεινὸν κείμενον τῆς Αἰγυπτιακῆς παραδόσεως, ὁ «*Σμαράγδινος Πίναξ*» (βλ. λ.) τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς τὸ Σύμβολον Πίστεως τῶν ἑρμητιστῶν καὶ ἀνευρίσκεται εἰς πλεῖστα ἀλχημικὰ συγγράμματα.

Ἑρμητικὴ Ἀδελφότης τοῦ Λοῦξορ. Μυστικὸν καὶ μᾶλλον σκοτεινὸν σωματεῖον ἱδρυθὲν εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ ἀδ.·. Waite ὑφιστάμενον καὶ σήμερον ἀκόμη ἀλλ' ἄνευ δράσεώς τινος Ἡ σχέσις του μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. περιορίζεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ ἄρρενα μέλη του (διότι δέχεται εἰς τοὺς κόλπους του καὶ γυναῖκας) δέον νὰ εἶνε ἀπαραιτήτως Τέκτ.·. δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἑπομένως λόγος ν' ἀσχοληθῇ τις περὶ τῆς ἀδελφότητος αὐτῆς, ἐάν, καθὼς γράφει ὁ Waite, τεκτονικά τινα περιοδικὰ ὡς τὰ «Μασονικὰ καὶ Ροδόσταυρικὰ πρακτικά», δὲν ἠσχολοῦντο μὲ αὐτήν. Φαίνεται ὅτι ἡ Ἀδελφότης αὐτὴ ἱδρύθη ὑπὸ τυχοδιώκτου τινὸς ἐμφανιζομένου ὑπὸ τὸ ὄνομα Ντ' Ἄλτον. Οὗτος ἀσχολούμενος μὲ τὸν ἀποκρυφισμὸν ἐσχετίσθη εἰς τὸν Μπῶλντον τῆς Ἀγγλίας τὸ 1880 μετά τινος Ἄγγλου κληρικοῦ καὶ Τέκτ.·. ἀργότερον δὲ ἵδρυσε τὴν «Ἑρμητικὴν Ἀδελφότητα τοῦ Λοῦξορ» ἥτις ἠσχολεῖτο μὲ τὸν ἀποκρυφισμόν. Συνεπείᾳ παραπόνων διατυπωθέντων ὑπὸ τινων παρὰ τῶν ὁποίων ὁ ἱδρυτὴς τοῦ μυστικοῦ σωματείου εἶχεν εἰσπράξῃ χρηματικὰ ποσά, ἡ Ἀγγλικὴ ἀστυνομία ἀνεμίχθη εἰς τὴν ὑπόθεσιν καὶ ὁ Ντ' Ἄλτον ἀπῆλθεν εἰς Ἀμερικὴν μετὰ τοῦ συνεργάτου του Πέτρου Ντάβιτσον. Ἀπέθανεν εἰς Καλλιφορνίαν, ἀλλ' ἡ Ἑρμητικὴ Ἀδελφότης ἐξηκολούθησε νὰ ἀσχολῆται μὲ τὸν ἀποκρυφισμὸν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ντάβιτσον.

Ἡ ἐν λόγῳ ἀδελφότης ἐξέδιδεν ἐπί τι διάστημα καὶ τὸ περιοδικὸν «Ὁ Ἑ ω θ ι ν ὸ ς Ἀ σ τ ή ρ».

(ΒΙΒΛΙΟΓΡ. 3 Τόμ. Α σελ. 349).

Ἑρμητικὴ ἐπιστήμη ἢ τέχνη. Οὕτω ἐκλήθη ἡ ἐπιστήμη τῶν Ἀλχημιστῶν λαβοῦσα τὸ ὄνομά της ἀπὸ τὸν *Ἑρμῆν τὸν Τρισμέγιστον* (βλ. λ.) ὅστις ἐθεωρήθη ἀπὸ τοὺς Ἀλχημιστὰς ὡς ἱδρυτής της. Ἡ ἰδία καλεῖται γενικώτερον Ἀποκρυφισμός, Ἀποκρυφολογία, Ἀπόκρυφος Ἐπιστήμη, Ἐσωτερισμὸς κλπ.

Οἱ Ἑρμητικοὶ φιλόσοφοι ἰσχυρίζονται ὅτι ὅλοι οἱ σοφοὶ τῆς ἀρχαιότητος, ὁ Πλάτων, ὁ Σωκράτης, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Πυθαγόρας κ. ἄ. ἦσαν μεμυημένοι εἰς τὰ μυστικὰ τῆς ἐπιστήμης των καὶ ὅτι τὰ ἱερογλυφικὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ ὅλοι οἱ μῦθοι τῆς ἀρχαίας μυθολογίας εἶχον ἐπινοηθῆ διὰ νὰ διδάξουν τὰ δόγματα τῆς Ἑρμητικῆς φιλοσοφίας (βλ. *Ἀλχημεία* καὶ *Ἀποκρυφισμός*).

Κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἰδίως ὁ Ἑρμητισμὸς εὗρε πολλοὺς ὀπαδοὺς οἵτινες τὸν ἐκαλλιέργησαν κατὰ τρόπον συστηματικὸν καὶ ἐπίμονον. Πλεῖστοι Ἑρμητικοὶ Φιλόσοφοι κατέστησαν διάσημοι ὅπως ὁ Παράκελσος, ὁ Καρντάν, ὁ Ποστέλ, ὁ Ἀγρίππα καὶ κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ὁ Βὰν Ἑλμόν, ὁ Σιλέσιος, ὁ Πουαρὲ καὶ τὸν 18ον αἰῶνα ὁ *Σβέντεμποργκ* (βλ. λ.).

Βραδύτερον ὁ Ἑρμητισμὸς διηρέθη εἰς κλάδους. Ὁ πνευματισμὸς τοῦ Ἀλλὰν Καρντέκ, ἡ Θεοσοφία τῆς Μπλαβάτσκυ, ἡ Μαντική, ἡ νεωτέρα Ἀστρολογία, αἱ ψυχοφυσικαὶ σχολαὶ ἀποτελοῦν οὐσιαστικῶς παραφυάδας τῆς μεγάλης Ἑρμητικῆς Ἐπιστήμης, τὴν σύγχρονον ἐξέλιξίν της, ἥτις ὑπὸ τὸ ἐπικρατοῦν πνεῦμα τῆς ἀναλύσεως ἐξέφυγε τῆς ἀρχικῆς της συνθετικῆς καὶ συμπεπυκνωμένης μορφῆς.

Ἑρμητικὴ φιλοσοφία. Τὸ εἶδος τῆς φιλοσοφίας τὸ ἐπιδιῶκον νὰ λύσῃ καὶ ἐξηγήσῃ τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως διὰ τῶν τριῶν χημικῶν στοιχείων, τοῦ ἅλατος, τοῦ θείου καὶ τοῦ ὑδραργύρου. Ἡ μελέτη τῶν ἐπιστημῶν τὰς ὁποίας ἐκαλλιέργει ἡ *Ἀδελφότης τῶν Ροδοσταύρων*. Ἡ συμβολικὴ μορφὴ τῶν ἀλχημιστικῶν πειραμάτων μὲ τὴν περίεργον γλῶσσαν της καὶ τὰς διπλᾶς ἐννοίας της (βλ. *Ἀλχημεία* καὶ *Ἔργον, τὸ μέγα*).

Ἡ Ἑρμητικὴ φιλοσοφία στηρίζεται ἐπὶ τῶν βιβλίων Ἑρμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου. Βάσις αὐτῆς εἶνε τὸ ἑνιαῖον τῆς ὕλης καὶ τὸ δυνατὸν τῆς μετατροπῆς τῶν στοιχείων. Ἀναλόγως τοῦ ἀντικειμένου μὲ τὸ ὁποῖον ἀσχολεῖται διακρίνεται εἰς: α) ἀλχημείαν ὅταν ἀσχολεῖται νὰ ἀνεύρῃ τὴν φιλοσοφικὴν λίθον (βλ. *ἔργον*). β) Ἀστρολογίαν. γ) Μαγείαν. δ) Θεραπευτικὴν ὅταν ἐπιζητῇ ν' ἀνεύρῃ τὸ ἐλιξίριον τῆς ζωῆς. Ὁ Ἑρμητισμὸς προϋποθέτει πάντοτε στενὰς σχέσεις μεταξὺ πάντων τῶν μερῶν τοῦ σύμπαντος, ὁρατῶν καὶ ἀοράτων.

Ἑρμητικὸν Δόγμα. Δόγμα ἐγκαθιδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Πέρνεττὺ εἰς τὴν πόλιν Ἀβινιὼν ἐν Γαλλίᾳ καὶ γνωστὸν συνηθέστερον ὑπὸ τὸ ὄνομα «*Οἱ Πεφωτισμένοι τῆς Ἀβινιὼν*» (βλ. λ.)

Ἑρμητισμὸς καὶ Τεκτονισμός. Ἀνέκαθεν οἱ Τέκτονες μελετηταὶ ἀνεζήτησαν νὰ ἐξακριβώσουν καὶ καθορίσουν τὸ σημεῖον ἐπαφῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ μὲ τὸν Ἑρμητισμόν, παρ' ὅλην δὲ τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκῶν ἱστορικῶν ἀποδείξεων, αἱ ὁποῖαι νὰ καθιστῶσιν ἀναμφισβήτητον τὸν δεσμὸν αὐτόν, κατώρθωσαν ἐπιτυχῶς ν' ἀντικρούσουν ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ὠθούμενοι ἀπὸ σκεπτικισμὸν δὲν ἀνεγνώριζον τὴν καθαρῶς μυστηριακὴν μορφὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν ὑπῆρχον ἐνδείξεις ἀρκετὰ σαφεῖς τὰς ὁποίας ἔχουν συλλέξῃ καὶ ἀναλύσῃ βαθεῖς ἐρευνηταὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ ἀναλυταὶ τοῦ μυσταγωγικοῦ του περιεχομένου, ὡς ὁ Ἀμερικανὸς Albert Pike, οἱ Γάλλοι Ragon καὶ Papus κ. ἄ. καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν εἴχομεν ἀπολύτως ἐξηκριβωμένον τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ *Ρογῆρος Βάκων*, ὁ *Ἠλίας Ἄσμολ*, ὁ *Ἀνταμσον*, ὁ Ροβέρτος Fludd διάσημοι Ἄγγλοι Ἀλχημισταὶ ἦσαν Ἐλεύθεροι Τέκτονες, πάλιν ὑποθέτω, ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῶν συμβόλων, τῶν περιεχομένων τῶν τυπικῶν τῶν διαφόρων βαθμ.·., ἡ στενὴ σχέσις τινῶν ἐξ αὐτῶν μὲ τὴν Ἑρμητικὴν Φιλοσοφίαν, θὰ μᾶς ὡδήγουν ἀσφαλῶς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀποκρυφιστικὴ παράδοσις ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸν περιεχόμενον τοῦ τε παλαιοῦ καὶ νεωτέρου Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀποξενούμενος τυχὸν τῆς τοιαύτης μυστηριακῆς του μορφῆς. θ' ἀπέβαινεν ἁπλοῦν σωματεῖον ἢ σχολὴ κοινωνικῆς ἠθικῆς διδασκομένης, ὅλως ἀδικαιολογήτως, δι' ἀλληγοριῶν καὶ περιφράσεων συχνὰ ἀκατανοήτων.

Δὲν λείπουν ἐν τούτοις καὶ αἱ ἱστορικαὶ ἐνδείξεις: Δύο Γερμανοὶ συγγραφεῖς τοῦ 18ου αἰῶνος, ὁ Νικολάϊ (1782) καὶ ὁ Buhl βεβαιοῦν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐρευνῶν των ὅτι ὁ Ἐλεύθεροτεκτ.·. ἀποτελεῖ πράγματι τὴν τελικὴν ἐξέλιξιν τῆς Ροδοσταυρικῆς Ἀδελφότητος.

Ἀλλὰ καὶ πολὺ πρὸ τῶν δύο Γερμανῶν, ὁ Ἄγγλος Ἑ ρ ρ ῖ κ ο ς Ἄ ν τ α μ σ ο ν κατὰ τὸ ἔτος 1638 γράφει: «. . . *εἴμεθα ἀδελφοὶ τοῦ Ροδοσταύρου, ἔχομεν τὸν Λ ό γ ο ν τ ῶ ν Τ ε κ τ ό ν ω ν καὶ τὴν δ ι ό ρ α σ ι ν* (second sight)».

Ὁ στίχος οὗτος ἀποδεικνύει τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὕπαρξιν τοῦ *Λόγου*, τὸν ὁποῖον ὁ σύγχρονος Θεωρητικὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀναζητεῖ ὡς ἀπολεσθέντα. Οἱ δυνάμενοι νὰ ἐννοήσουν θ' ἀντιληφθοῦν τὴν σημασίαν τούτου. Ἀποδεικνύει ὅμως ταὐτοχρόνως ὅτι κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ὁ Ροδοσταυρισμὸς καὶ ὁ Τεκτονισμὸς ἐταυτίζοντο περίπου, ἐὰν ἰδίως λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχεν εἰσέτι ἱδρυθῇ ὁ πολὺ ἀργότερον συσταθεὶς 3ος (βλ. *Διδάσκαλος*), οὔτε ὑφίστατο ἡ παράδοσις τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἡ ὁποία ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὴν Καββαλιστικὴν Σχολὴν καὶ ἐξ αὐτῆς πιθανῶς ἀπέρρευσε. Καὶ ἡ Καββαλιστικὴ ὅμως Σχολή, Ἑρμητισμὸς εἶναι.

Ἡ μὴ ὕπαρξις ὅμως τοῦ 3ου, ὅστις εἶναι ὁ μόνος ἀνήκων εἰς τὸ πνεῦμα τῆς μυήσεως καὶ ταυτιζόμενος ὡς πρὸς τὴν κεκρυμμένην ἐν αὐτῷ φιλοσοφίαν μὲ τοὺς παραπλησίους μύθους ὅλων τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων, πιστοποιεῖ ἀκριβῶς τὴν εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ ὕπαρξιν τότε μιᾶς ἄλλης *παραδόσεως* συγκεντρούσης ἐν ἑαυτῇ τὴν

ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν. Τὴν ὕπαρξιν αὐτὴν φανερώνει καὶ ἡ ἐν τῷ χειρογράφῳ Στάνλεϋ προφητεία τοῦ *Βάκωνος*, ὅστις ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν Τεκτόνων διότι «παρείσακτοί τινες προδίδουν, φέρουν εἰς φῶς τὸν Διαβήτην καὶ τὸν Γνώμονα καὶ δὲν μένουν πλέον μυστικὰ τὰ Jakin καὶ Boaz» (βλ. *Βάκων Ρογ.*).

Ὁ Κ. R. Gould τονίζει ὅτι ἀπὸ τοῦ 14ου ἤδη αἰῶνος καὶ ἴσως ἐνωρίτερον ἀκόμη ὑπῆρχον ἐν Ἀγγλίᾳ Τεκτονικὰ σωματεῖα Θεωρητικοῦ ἢ Συμβολικοῦ χαρακτῆρος ἐκτὸς τῶν Ἐπαγγελματικῶν τοιούτων.

Εἶναι ἄλλως καὶ ἱστορικῶς πλέον ἐξηκριβωμένον ὅτι ἐντὸς αὐτῶν τῶν Στοῶν τῶν Ἐπαγγελματιῶν Τεκτ.·. ἐγίνοντο δεκτοὶ ἄνδρες οἵτινες δὲν ἦσαν οὔτε ἀρχιτέκτονες, οὔτε οἰκοδόμοι, ἦσαν δὲ τοὐναντίον ἀποκρυφισταί, Ἀλχημισταὶ καὶ μελετηταὶ τῶν μεταφυσικῶν προβλημάτων.

Ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς Ἀλχημείας ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνελήφθη ὑπὸ πολλῶν πρὸ τοῦ 16ου αἰῶνος. Ἡ Ἑρμητικὴ φιλολογία ἀνεπτύχθη ταχέως καὶ θεοσοφικαὶ σχολαὶ ἱδρύθησαν σχεδὸν πανταχοῦ. Ἡ ἀρχὴ βεβαίως τῆς Ροδοσταυρικῆς κινήσεως εὑρίσκεται ἐν Γερμανίᾳ, διεδόθη ὅμως αὕτη ταχέως καὶ εἰς Ἀγγλίαν. Ἐκεῖ ἀνεδείχθησαν ὁ ***Ἀλέξανδρος Σέτον*** καὶ ὁ ***Εἰρηναῖος Φιλαλήθης*** ὁ μέγιστος τῶν Διδασκάλων τῆς Ἑρμητικῆς Τέχνης. Ἄγγλος ἐπίσης ἦτο καὶ ὁ Ἀλχημιστὴς καὶ μύστης *Θωμᾶς Βώγκαν*.

Εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἠλία Ἄσμολ (1640) ἡ Ἀλχημεία ἦτο πλέον παλαιὰ διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἐπιστήμη. Δὲν εἶνε λοιπὸν διόλου παρακεκινδυνευμένη, ὡς τὴν χαρακτηρίζει ὁ Waite, ἡ ἄποψις τοῦ ἀδ.·. Ragon, ὅτι οἱ Ἄγγλοι Ἑρμητικοὶ φιλόσοφοι εὗρον καταφύγιον ἐντὸς τῶν Τεκτ.·. Στοῶν καὶ εἰσήγαγον ἐν αὐταῖς τὸν συμβολισμόν των.

Ἔγγραφοι περὶ τούτου ἱστορικαὶ βεβαιώσεις δὲν ὑπάρχουν. Ἀλλ' ὑπάρχει ἡ παράδοσις, ὑπάρχουν ἀκόμη τὰ σύμβολα, ὑπάρχουν αἱ κατηχήσεις τῶν διαφόρων ἀνωτέρων βαθμῶν, αἵτινες φανερώνουν κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον τὸ γεγονὸς αὐτὸ καὶ ἀποτελοῦν ταυτοχρόνως τὸ *μοναδικὸν φιλοσοφικὸν περιεχόμενον* τοῦ νεωτέρου Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ποία ἄλλη ἑρμηνεία θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ δοθῇ εἰς τὰ κοινὰ σύμβολα, τὸν Γν.·. καὶ τὸν Διαβ.·., τὸ Τρίγωνον, τὸ Παραλληλόγραμμον, τὴν Παράδοσιν τῶν Τριῶν Μ.·. Διδ.·., τὸν Ἥλιον, τὴν Σελήνην;

Γνωρίζομεν ἤδη ὅτι τὸ ***Μέγα Ἔργον*** τῶν Ἑρμητικῶν Φιλοσόφων δὲν ἦτο βεβαίως ἡ μεταστοιχείωσις τῶν μετάλλων καὶ ὅτι οὔτε ἡ Φιλοσοφικὴ των λίθος ἦτο λίθος πραγματικὸς οὔτε ἡ κόνις τῆς μεταστοιχειώσεως ἦτο κόνις ἀληθινή. Αἱ λέξεις αὗται ἦσαν πέπλοι καλύπτοντες ἀνώτερα πεδία ἐρεύνης. Ἀλλ' ἡ ἀνωτέρα αὐτὴ ἔρευνα ἀνευρίσκεται ὁλόκληρος εἰς τὸν ἐσωτερισμὸν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, κρύπτεται κάτω ἀπὸ τὴν κοσμοθεωρίαν του, καὶ ὑποφαίνεται εἰς αὐτὴν τὴν ἐπίμονον ἀναζήτησίν του ὅπως ἐπανεύρῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θεωρεῖ ἀπολεσθέν.

Εἰς τὸ βιβλίον του «Συμβολικὸς Τεκτονισμὸς» ὁ ἀδ: H.L.Haywood τονίζει (σελ. 124) ὅτι ὁ Ἥλιος, ἡ Σελήνη καὶ ὁ Διδάσκαλος ἐν Στοᾷ ἀποτελοῦν ὁμοῦ ἓν Ἑρμητικὸν Σύμβολον καὶ πρέπει ἀναλόγως νὰ ἑρμηνεύωνται.

Δὲν ἔχει ἄδικον βεβαίως κατὰ βάθος ὁ Α. Waite τονίζων ὅτι ἡ καταγωγὴ ἢ ἀνάπτυξις τοῦ Ἐμβληματικοῦ Τεκτονισμοῦ παραμένει οὐσιαστικῶς σήμερον Μέγα Δραματικὸν Μυστήριον, τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχὴ κρύπτεται εἰς τὰ νέφη. Καὶ γνωρίζομεν τόσα περὶ τῆς ἀρχικῆς του προελεύσεως ὅσα καὶ περὶ τῶν κατευθύνσεών του γνωρίζουν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐπιπολαίως τὸν ἐπαγγέλλονται σήμερον χωρὶς νὰ ἐμβαθύνουν εἰς τὸ πνεῦμα του.

Παραμένει ὅμως γεγονὸς ἀναμφισβήτητον ὅτι μέσα εἰς τὸν σημερινὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, εἰς τὰ σύμβολα καὶ τὰς παραδόσεις του διαφυλάττεται ἀκεραία ἡ Ἑρμητικὴ Φιλοσοφία.

Ἡ μακρὰ διακοπὴ τῆς σειρᾶς τῶν Μυστῶν, οἵτινες ἄλλοτε διεδέχοντο ἀλλήλους ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ Μ ε γ ά λ ο υ Ἔ ρ γ ο υ, ἐπέφερεν ἀναμφιβόλως καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς Κλειδὸς ἥτις ἤνοιγεν εἰς αὐτοὺς τὴν Πύλην τῆς Γνώσεως.

Εἰς τοὺς πραγματικοὺς ὅμως μύστας ἐναπόκειται νὰ πλησιάσουν καὶ πάλιν τὴν Ἀλήθειαν διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ ἐπαναλάβουν τὸ τοῦ Ἄσμολ:

«Ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι γνωρίζω ἀρκετὰ διὰ νὰ κρατήσω τὴν γλῶσσαν μου, ἀλλ' ὄχι ἀρκετὰ διὰ νὰ ὁμιλήσω, αἱ δὲ ὄχι ὀλιγώτερον πραγματικαὶ ὅσον καὶ θαυμασταὶ ἀρεταὶ τὰς ὁποίας εὗρον ἐν τῇ ἐπιμελεῖ μου ἐρεύνῃ εἰς τὸ μέγα Μυστικὸν μὲ ὁδηγοῦν εἰς τόσους βαθμοὺς θαυμασμοῦ, μοῦ ἐπιτάσσουν σιγὴν καὶ μὲ ὑποχρεώνουν νὰ χάσω τὴν λαλιάν μου».

Ἐρριέττη Μαρία. Ἡ χήρα τοῦ Βασιλέως Καρόλου Α' τῆς Ἀγγλίας. Ὑπάρχουν τινὲς ἰσχυριζόμενοι ὅτι ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·. ἐπενοήθη ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Οἴκου τῶν Στιούαρτ καὶ ὅτι ὁ ἐν αὐτῷ μῦθος ἀναφέρεται εἰς τὸν θάνατον τοῦ Καρόλου Α' καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ υἱοῦ του. Οἱ ἴδιοι ἰσχυρίζονται ἐπίσης ὅτι ἡ γνωστὴ Τεκτ.·. ἔκφρασις «Τέκνον τῆς Χήρας» σχετίζεται ἐπίσης μὲ τὴν χήραν τοῦ ἀποκεφαλισθέντος μονάρχου. Πρόκειται ἀναμφισβητήτως περὶ ἁπλῆς συμπτώσεως, δεδομένου ὅτι ἡ ἐν λόγῳ Τεκτ.·. παράδοσις εἶνε πολὺ ἀρχαιοτέρα, σχετίζεται δὲ ἀμέσως μὲ τὰς παρεμφερεῖς ἐν τῷ συμβολισμῷ των παραδόσεις τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων.

Ἐρρῖκος ΣΤ'. Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας (1422—1461). Συνδέεται στενῶς μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ καθ' ὅσον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας του καὶ πρὸ τῆς ἐνηλικιώσεώς του ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς ὁ περίφημος «Νόμος τῶν Ἐργατῶν» ὅστις ἀπηγόρευε τὰ σωματεῖα τῶν Τεκτόνων. Μὲ τὸν ἐν λόγῳ Μονάρχην σχετίζεται καὶ τὸ χειρόγραφον *Λέλαντ* (βλ. λ.) τὸ ὁποῖον περιέχει ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις ἐπὶ τῶν Τεκτονικῶν Μυστηρίων (βλ. καὶ Ἐρωτήσεις Ἐρρίκου Στ'.).

Ἑρμότιμος ὁ Κλαζομένιος. Ἕλλην φιλόσοφος τὸν ὁποῖον ἀναφέρει πρῶτος ὁ Ἀριστοτέλης. Πλίνιος ὁ πρεσβύτερος ἀναγράφει τὴν παράδοσιν ὅτι ὁ Ἑρμότιμος εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ ἐγκαταλείπῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ νὰ ἀπέρχεται πνευματικῶς εἰς ἀπομεμακρυσμένους τόπους, ὁπόθεν ἐπανερχόμενος ἀνελάμβανε πάλιν τὸ σῶμα του καὶ διηγεῖτο ὅ,τι εἶδεν ἢ ἤκουσεν.

Ἐρνέστος καὶ Φάλκ. (Ernest und Falk. Gespräche für Freimaurer=Ἐρνέστος καὶ Φάλκ. Συνδιαλέξεις δι' Ἐλευθεροτέκτονας). Τίτλος ἑνὸς γερμανικοῦ βιβλίου γραφέντος ὑπὸ τοῦ G. Ephr. Lessing καὶ ἐκδοθέντος τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1778. Ὁ Ἐρνέστος εἶνε ἐρευνητὴς καὶ ὁ Φάλκ Ἐλευθεροτέκτων ὁ ὁποῖος δίδει εἰς τὸν συνομιλητήν του μίαν ἐντελῶς φιλοσοφικὴν ἰδέαν περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν σκοπῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Τὸ ἔργον μετεφράσθη καὶ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. K. Mackenzie τὸ 1854. Ὁ Findel γράφει ὅτι τὸ ἔργον αὐτὸ εἶνε ἓν ἀπὸ τὰ καλύτερα ἐξ ὅσων ποτὲ ἐγράφησαν περὶ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἐρνέστος, *Πρ΄γκιψ τοῦ Μεκλεμβούργου Στρέλιτς*. Ἐπιφανὲς μέλος τοῦ Δόγματος τῆς ***Αὐστηρᾶς Τηρήσεως*** (βλ. λ.).

ἐρυθρόν. Εἶνε τὸ διακριτικὸν χρῶμα τοῦ βαθμοῦ τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. ὡς καὶ τοῦ τῶν Ἱππ.·. Ροδ.·. †.·.. Συμβολίζει τὸν ζῆλον ὅστις δέον νὰ ἐμπνέῃ τοὺς κατόχους τοῦ ὑπερόχου αὐτοῦ τμήματος τοῦ Τεκτ.·.

Ὁ Πορτάλ εἰς τὸ ἔργον του «Συμβολικὰ Χρώματα» σχετίζει τὸ ἐρυθρὸν μὲ τὸ πῦρ, σύμβολον τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τῆς ἐξαγνίσεως τῶν ψυχῶν.

Εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς τῶν Ἑβραίων τὸ ἐρυθρὸν ἦτο ἓν τῶν χρωμάτων τῶν πέπλων τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης καὶ κατὰ τὸν Ἰώσηπον ἦτο τὸ ἔμβλημα τοῦ στοιχείου τοῦ πυρός. Ἐχρησιμοποιεῖτο δὲ εἰς τὴν ἐ π ω μ ί δ α τοῦ Ἀρχιερέως τὴν ζ ώ ν η ν καὶ τὸ λ ο φ ε ῖ ο ν του. Παρὰ τοῖς Ἑβραίοις τὸ ἐρυθρὸν ἐθεωρεῖτο χρῶμα ἐπίσημον ἁρμόζον εἰς τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς ἐξέχοντας.

Κατὰ τὸν Μεσαίωνα οἱ Ἱππόται οἱ μετασχόντες τῶν Σταυροφοριῶν καὶ ἰδίως οἱ *Ναῖται* (βλ. λ.) ἔφερον ὡς ἔμβλημα ἐρυθρὸν σταυρόν, σύμβολον τῆς ἀποφάσεώς των ὅπως ὑποστοῦν τὸ μαρτύριον ὑπὲρ τῆς θρησκείας καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας φέρουν ἐρυθρὰ ἄμφια ὅταν ἱερουργοῦν εἰς τὰς ἑορτὰς μαρτυρησάντων Ἁγίων.

Εἰς τοὺς ἀνωτέρους Τεκτ.·. Βαθμ.·. τὸ ἐρυθρὸν κατέχει

οἷαν θέσιν καὶ τὸ κυανοῦν εἰς τοὺς κατωτέρους. Αἱ συμβολικαί του σημασίαι διαφέρουν, γενικῶς ὅμως ἀλληγοροῦν εἴτε τὴν ἀρετὴν τοῦ ζήλου, ὁσάκις ὁ συμβολισμὸς εἶνε ἠθικὸς εἴτε τὴν χύσιν τοῦ αἵματος, ὁσάκις ὁ συμβολισμὸς εἶναι ἱστορικός. Οὕτω εἰς τὸν "Εφ.·. καὶ Δικ.·. εἶνε ἱστορικῶς ἐμβληματικὸν τοῦ βιαίου θανάτου ἑνὸς τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Θεσμοῦ, ἐνῷ εἰς τὸν βαθμὸν Τελειοποιήσεως θεωρεῖται ἠθικὸν σύμβολον τοῦ ζήλου διὰ τὴν δόξαν τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. καὶ διὰ τὴν ἰδίαν ἡμῶν πρόοδον πρὸς τὴν ἐν τῷ Τεκτονισμῷ καὶ τὴν Ἀρετὴν τελειοποίησιν.

Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἱππ.·. Ροδ.·. †.·. συμβολίζει τὸν ζῆλον ὅστις δέον νὰ ἐμπνέῃ τοὺς ἀναζητοῦντας ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπωλέσθη.

Τὰ τρία χρώματα, Κυανοῦν, Πορφυροῦν καὶ Ἐρυθρὸν εἰς τὰ πρῶτα Ἀγγλικὰ Τυπικὰ ἐκαλοῦντο «τὰ παλαιὰ χρώματα τοῦ Τεκτονισμοῦ» καὶ ἐλέγετο ὅτι εἶχον ἐκλεγῆ «διότι εἶνε βασιλικὰ καὶ τὰ ἔφερον οἱ ἀρχαῖοι Βασιλεῖς καὶ πρίγκιπες» ἡ δὲ ἱερὰ ἱστορία μᾶς πληροφορεῖ ὅτι καὶ ὁ πέπλος τοῦ Ναοῦ ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ χρώματα.

Ἐρυθρὸς ἀδελφός. Ὁ 6ος καὶ τελευταῖος τοῦ Συστήματος τοῦ *Σβέντεμποργκ*. (βλ. λ.).

Ἐρυθρὸς Λέων. Φράσις ἀπαντωμένη συχνότατα εἰς τὰ ἀλχημιστικὰ συγγράμματα. Συγχέεται μετὰ τῆς φιλοσοφικῆς λίθου ἢ τοῦ Μεγάλου Ἐλιξιρίου, ταυτιζομένη συνήθως μετ' αὐτῶν. Μία τῶν φάσεων τοῦ Μεγάλου Ἔργου (βλ. λ.) ἡ τελευταία, ἡ κατάληξις καὶ ὁ σκοπὸς ὅλων τῶν προηγουμένων, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν μετατροπὴν τοῦ ἀγενοῦς μετάλλου εἰς χρυσόν.

Ἐρυθρὸς Τεκτονισμός. Εἰς τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δόγμα οἱ βαθμοὶ ἀπὸ τοῦ 4ου μέχρι τοῦ 18ου καλοῦνται Ἐρυθρὸς Τεκτ.·. διότι κυριαρχοῦν ἐν αὐτοῖς συμβολικὸν χρῶμα εἶναι τὸ ἐρυθρόν. Οἱ τρεῖς πρῶτοι συμ.·. βαθμοὶ καλοῦνται διὰ τὸν ἴδιον λόγον Κυανοῦς Τεκτ.·. Οἱ ἀπὸ τοῦ 19ου μέχρι τοῦ 30ου καλοῦνται Μέλας Τεκ.·. καὶ ἀπὸ τοῦ 31ου μέχρι τοῦ 33ου καὶ τελευταίου ἀνήκουν εἰς τὸν Λευκὸν Τεκτονισμόν.

Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, Ἱππότης. (βλ. Ἱππότης Ἐρ.·. Στ.·.).

Ἔρχαρτ, Σ. Ι (Ehrhart S. J.) Γερμανὸς Τέκτων, συγγραφεύς, ὡς λέγεται, τοῦ πρώτου ἱστορικοῦ βιβλίου περὶ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐκδοθέντος εἰς Κοβοῦργον τῷ 1754. Τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν σῴζεται σήμερον.

ἐρωτήσεις εἰς ὑποψηφίους Ἕκαστος ὑποψήφιος πρὶν γίνῃ δεκτὸς ὅπως μετάσχῃ τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. Μυστηρίων ὑποχρεοῦται ν' ἀπαντήσῃ εἰς τινας ἐρωτήσεις σχετικὰς μὲ τὰ ἐλατήρια τὰ ὁποῖα τὸν ὤθησαν νὰ ὑποβάλῃ αἴτησιν εἰσδοχῆς.

Ἡ πρώτη ἐρώτησις δέον νὰ εἶναι ἐὰν ἐξ οἰκείας βουλήσεως ἀβιάστως καὶ ἐλευθέρως ζητεῖ ὁ ὑποψήφιος νὰ μυηθῇ. Δέον ἐπίσης νὰ ἐρωτηθῇ καὶ βεβαιώσῃ ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς τιμῆς του ὅτι οὐδεμία ὑστεροβουλία οὔτε συμφέρον ἀτομικὸν τὸν ὤθησαν εἰς τὸ διάβημά του καὶ ὅτι πράττει τοῦτο διότι ἔχει σχηματίσῃ εὐνοϊκὴν γνώμην περὶ τοῦ θεσμοῦ καὶ ποθεῖ νὰ μορφωθῇ καὶ νὰ καταστῇ χρήσιμος εἰς τοὺς συνανθρώπους του.

Ὁ ἀδ.·. Mackey συνιστᾷ ὅπως αἱ ἐρωτήσεις αὗται καὶ ἄλλαι παραπλήσιοι τείνουσαι εἰς τὴν πληρεστέραν εἰ δυνατὸν ἐξακρίβωσιν τοῦ φρονήματος καὶ τῶν διαθέσεων τοῦ ὑποψηφίου, ἀπευθύνονται αὐτῷ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μυήσεως καὶ ἐντὸς τοῦ σκ.·. θ.·. ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Δοκ.·.

ἐρωτήσεις Ἐρρίκου ΣΤ'. Παλαιὸν ἔγγραφον τὸ ὁποῖον λόγῳ τῶν ἐπανειλημμένων ἀναδημοσιεύσεών του εἰς πλεῖστα Τεκτ.·. περιοδικὰ εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς πλείστους τῶν Τεκτόνων. Ὁλόκληρος ὁ τίτλος τοῦ ἐν λόγῳ ἐγγράφου ἔχει ὡς ἑξῆς ἐν μεταφράσει ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ πρωτοτύπου:

«Ἐρωτήσεις τινὲς μετ' ἀπαντήσεων εἰς αὐτὰς ἀφορῶσαι τὸ μυστήριον τῆς Μασωνίας, γραφεῖσαι διὰ χειρὸς τοῦ Βασιλέως Ἐρρίκου τοῦ Ἕκτου καὶ πιστῶς ἀντιγραφεῖσαι παρ' ἐμοῦ τοῦ Ἰωάννου Λέϋλαντ Ἀρχαιοδίφου κατ' ἐπιταγὴν τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος».

Ἡ αὐθεντικότης τοῦ ἐγγράφου τούτου ἐπροκάλεσε πολλὰς συζητήσεις καθ' ὅσον αἱ γνῶμαι τῶν ἱστορικῶν διΐστανται.

Ἔσδρας. Εἰς τὴν Π.·. Δ.·. ἀναφέρονται δύο πρόσωπα φέροντα τὸ ὄνομα τοῦτο:

1) Ὁ ἱερεὺς Ἔσδρας ἐκ τῶν πρώτων κατοίκων τῶν ἀναβάντων εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ τοῦ Ζοροβάβελ, ὡς ἀναφέρει ὁ Νεεμίας (κεφ. ιβ' ἐδ. 1).

2) Ὁ διάσημος Ἰουδαῖος γραμματεὺς Ἔσδρας καὶ ἀναστηλωτὴς τοῦ νόμου, ὅστις ἐπεσκέφθη τὰ Ἱεροσόλυμα 42 ἔτη μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ δευτέρου Ναοῦ. Ὁ Καλμὲτ ἐν τούτοις γράφει ὅτι ὁ δεύτερος αὐτὸς Ἔσδρας εἶχεν ἐπισκεφθῆ καὶ προηγουμένως τὰ Ἱεροσόλυμα ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ζοροβάβελ.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶνε ἀναγκαία πρὸς συμβιβασμὸν τῆς ἀντιφάσεως τῆς παρατηρουμένης εἰς τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα τῆς Β.·. Ἀψ.·. τοῦ ὁποίου δύο ἀξ.·. ἐκπροσωποῦν τὸν Ἔσδραν καὶ τὸν Νεεμίαν, ἐνῷ ταυτοχρόνως τὸ τυπικὸν ἀναφέρεται εἰς τὸν χρόνον τῆς θεμελιώσεως τοῦ δευτέρου Ναοῦ μὲ πρωταγωνιστὴν τὸν δεύτερον Ἔσδραν, ὁ ὁποῖος ἐν τούτοις εἶχε μεταβεῖ εἰς Ἱεροσόλυμα 42 ἔτη μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Ναοῦ. Πιθανώτερον εἶνε ὅτι ὁ Ἔσδρας, ὁ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχικοῦ συντάκτου τοῦ τυπικοῦ μετὰ τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ Ἀγγαίου καὶ τοῦ Ζοροβάβελ ἦτο ὁ πρῶτος ὁ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Νεεμία· ἄλλοι κατόπιν συντάκται μεταγενεστέρων τυπικῶν τοῦ βαθμοῦ τούτου ἐδημιούργησαν τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ πρώτου Ἔσδρα διὰ τοῦ δευτέρου, διαιωνισθεῖσαν μεταγενεστέρως.

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ προσπαθεῖ νὰ ἄρῃ τὸν ἀναχρονισμὸν αὐτὸν γράφων ὅτι Ἔσδρας ἦτο ὁ ὑπὸ τὸν Ἰησοῦν, τὸν Ἀγγαῖον καὶ τὸν Ζοροβάβελ γραμματεύς, τὸν διεδέχθησαν δὲ ἀκολούθως ὁ δεύτερος Ἔσδρας καὶ ὁ Νεεμίας.

Τὸ Ἀγγλικὸν ὅμως τυπικὸν δὲν ἀναφέρει περὶ τῆς διαδοχῆς αὐτῆς, ὁ δὲ ἀδ.·. Μάκεϋ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι καὶ παρὰ τὴν μεταβολὴν δὲν δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἦτο δυνατὸν ὁ Νεεμίας καὶ ὁ Ἔσδρας νὰ ἦσαν παρόντες ὡς γραμματεῖς ὅταν ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τοῦ δευτέρου Ναοῦ καὶ τὰ σημαντικὰ μυστικὰ τῆς Β.·. Ἀψ.·. ἦλθον εἰς φῶς, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἀναφερόμενος Ἔσδρας εἶνε ἐκεῖνος ὅστις ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα μὲ τὸν Νεεμίαν. Καὶ τονίζει ὅτι ἡ σύγχυσις αὕτη δέον νὰ διορθωθῇ.

Ἕσπερος. Ὀνομασία τοῦ πλανήτου Ἀφροδίτης κατὰ τὴν ὥραν τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐδίχασαν τὸν πλανήτην αὐτὸν διότι ἦτο ὁρατὸς καὶ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ μετὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ καὶ τὴν μὲν πρωΐαν τὸ ὠνόμαζον Φωσφόρον ἢ Ἑωσφόρον (φέροντα τὸ φῶς ἢ τὴν Ἕω) τὴν δὲ ἑσπέραν Ἕσπερον. Σήμερον ἐπίσης ὁ πλανήτης Ἀφροδίτη καλεῖται ὑπὸ τοῦ λαοῦ Αὐγερινὸς τὴν πρωΐαν καὶ Ἀποσπερίτης τὴν ἑσπέραν.

Ἐσσαῖοι (Esseniens). Μυστικὴ Ἰουδαϊκὴ αἵρεσις περὶ τῆς προελεύσεως τῆς ὁποίας οὐδὲν εἶνε ἀκριβῶς γνωστόν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὑπῆρχον ἐν Ἰουδαίᾳ τρεῖς θρησκευτικαὶ αἱρέσεις: οἱ Φαρισαῖοι, οἱ Σαδδουκαῖοι καὶ οἱ Ἐσσαῖοι ἢ Ἐσσηνοί. Ἕκαστος Ἰουδαῖος ἔπρεπε νὰ ἀνήκῃ εἰς μίαν τῶν ἐν λόγῳ τριῶν αἱρέσεων. Συγγραφεῖς τινὲς καὶ πολλοὶ φιλόσοφοι ἐκφράζουν τὴν γνώμην ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο Ἐσσαῖος, διότι ἐνῷ ἐπανειλημμένως ἐπιτίθεται ἐναντίον τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων καταγγέλλων αὐτοὺς διὰ τὰς παραβιάσεις καὶ τὴν ὑποκρισίαν των, οὐδεμίαν ἐν τούτοις διατυπώνει ἐπίκρισιν κατὰ τῶν Ἐσσαίων. Τὴν γνώμην ταύτην ἐνισχύει καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ πλεῖστον τῆς διδασκαλίας τῆς Νέας Διαθήκης εἶνε ἀπολύτως σύμφωνον μὲ τοὺς νόμους τῆς μυστικῆς αὐτῆς ὀργανώσεως.

Οἱ παλαιοὶ συγγραφεῖς ὡς ὁ Ἰώσηπος, ὁ Φίλων, ὁ Πορφύριος, ὁ Εὐσέβιος καὶ ὁ Πλίνιος, ὀλίγα τινὰ μόνον ἀναφέρουν περὶ τῶν Ἐσσαίων οὕτως ὥστε οἱ νεώτεροι ἱστορικοὶ συνήντησαν μεγάλας δυσκολίας εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς. Πολλοὶ παρεδέχοντο ὅτι ἡ αἵρεσις προῆλθεν ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κρατοῦντος συγκριτισμοῦ, ὑπο-

στᾶσα κατ' ἄλλους μὲν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ παρσισμοῦ καὶ τοῦ βουδδισμοῦ κατ' ἄλλους δὲ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Πυθαγορείου φιλοσοφίας καὶ τοῦ Ὀρφισμοῦ.

Ἐξ ὅλων τῶν συγγραφέων οἱ πρῶτοι ειδικώτερον ἀσχοληθέντες καὶ καταλήξαντες εἰς ἀκριβῆ συμπεράσματα εἶνε οἱ Γερμανοὶ κριτικοὶ Φ ρ ά ν κ ε λ καὶ Ρ ά π π α π ο ρ τ, τῶν ὁποίων τὰ πορίσματα συνεκέντρωσεν ὁ Δρ. Κρίστιαν Τζίνσμπουργκ εἰς τὸ βιβλίον του «οἱ Ἐσσαῖοι, ἡ ἱστορία καὶ τὰ δόγματά των» (Λονδῖνον 1864).

Εἶνε ἀδύνατος ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ἀκριβοῦς χρονολογίας τῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἐσσαίων εἰς χωριστὴν ὀργάνωσιν. Ὁ Φίλων γράφει ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Μωϋσῆς ἐγκαθίδρυσε τὸ τάγμα τοῦτο, ὁ δὲ Ἰώσηπος προχωρεῖ ἀκόμη περισσότερον λέγων ὅτι τοῦτο ὑφίστατο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Πατριαρχῶν. Ὁ Πλίνιος πάλιν βεβαιοῖ, μὲ μυθικὴν ἐλευθεριότητα, ὅτι οἱ Ἐσσαῖοι ὑφίστανται ἀπὸ χιλιετηρίδων πολλῶν. Φαίνεται μᾶλλον ὅτι οὗτοι ὑπῆρξαν ἡ βαθμιαία ἐξέλιξις τῶν θρησκευτικῶν θεωριῶν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Καὶ ὁ Ράππαπορτ, ὅστις ἦτο Ἑβραῖος σοφὸς Ταλμουδιστὴς καὶ «ἐκ τῶν κορυφαίων Ἰουδαίων κριτικῶν», ὡς τὸν ἀποκαλεῖ ὁ Τζίνσμπουργκ βεβαιοῖ ὅτι οἱ Ἐσσαῖοι δὲν ἦσαν χωριστὴ αἵρεσις, ἀλλ' ἁπλῶς ἕν τάγμα τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ τὸ ὁποῖον δὲν εὑρίσκετο εἰς ρῆξιν μὲ τὴν λοιπὴν Ἰουδαϊκὴν κοινότητα. Τὴν αὐτὴν θεωρίαν ὑποστηρίζει καὶ ὁ Γερμανὸς Φράνκελ, ὅστις τοὺς θεωρεῖ ὁμοίους μὲ τοὺς Χ α σ ι δ ί μ τοὺς φύλακας τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος.

Οἱ Ἐσσαῖοι τὸ πρῶτον ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου ὡς ὑπάρχοντες κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰωνάθαν τοῦ Μακκαβαίου 166 ἔτη πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως. Ὁ ἐν λόγῳ Ἰουδαῖος ἱστορικὸς ἐπανειλημμένως τοὺς ἀναφέρει.

Μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ οἱ Ἐσσαῖοι περιπίπτουν εἰς ἀφάνειαν, ὑποτίθεται δὲ ὅτι ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι προσχωρήσαντες εἰς τὴν νέαν πίστιν.

Ὁ Ντὲ Κουΐνσυ παραδόξως βεβαιοῖ ὅτι ἀπετέλουν κρυφὸν τμῆμα τῶν πρώτων Χριστιανῶν.

Ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματός των δὲν ἔχει εἰσέτι καθορισθῆ. Ἡ ἐπικρατεστέρα γνώμη εἶνε ὅτι παράγεται ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ *Χασὶδ*—ἅγιος, εὐλαβὴς—ὅπερ συνδέει τοὺς Ἐσσαίους μὲ τοὺς Χ α σ ι δ ί μ ἐν εἴδος Ἱπποτῶν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ φρουρούντων αὐτόν. Πιθανώτερον ἐν τούτοις εἶνε ὅτι ἡ λέξις Ἐσσαῖος εἶνε ἡ ἀραμαϊκὴ Χ α σ σ ά μ (Chassam) ἥτις ἔχει τὴν ἔννοιαν «σ ι ω π η λ ὸ ς θ ε ρ α π ε υ τ ή ς».

Οἱ Ἐσσαῖοι ἦσαν τόσον προσηλωμένοι εἰς τὴν τήρησιν τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου τῆς ἁγνότητος, ὥστε ἦσαν ὑποχρεωμένοι διὰ ν' ἀποφύγουν τὸν συγχρωτισμὸν νὰ ἀπομακρυνθοῦν τοῦ ὑπολοίπου Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους καὶ σχηματίσουν χωριστὴν κοινότητα, ἥτις οὕτω μετεβλήθη βαθμηδὸν εἰς Ἀδελφότητα. Ἡ αὐτὴ προσήλωσις ἠνάγκαζε τοὺς πλείστους ἐξ αὐτῶν ν' ἀποφεύγουν τὸν γάμον, τινὲς ὅμως ἤρχοντο εἰς γάμου κοινωνίαν ἀφοῦ πρῶτον ἐδοκίμαζον τὰς γυναῖκας ἐπὶ μίαν τριετίαν. Ἕνεκα τούτου αἱ τάξεις των ἠραιοῦντο διὰ τοῦ θανάτου καὶ κατέφευγον εἰς μυήσεις δοκίμων διὰ νὰ τὰς πυκνώσουν. Εἶχον κοινὸν θησαυροφυλάκιον ἐν τῷ ὁποίῳ ἕκαστος κατέθετε πᾶν ὅ,τι εἶχεν, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐλαμβάνοντο τὰ ἀναγκαιοῦντα εἰς τὴν κοινότητα ὑπὸ ἐπιμελητῶν διοριζομένων ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος. Οὐδεμία ἑπομένως ὑπῆρχε μεταξὺ των διάκρισις πτωχοῦ καὶ πλουσίου ἢ κυρίου καὶ δούλου. Ἡ μόνη μεταξὺ των διαφορὰ προήρχετο ἐκ τῶν διαφόρων βαθμῶν εἰς τοὺς ὁποίους διῃρεῖτο τὸ τάγμα καὶ οἵτινες ἦσαν καθαρῶς μυστηριακοί. Ἔζων εἰρηνικῶς μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀπηγόρευον τὴν δουλείαν καὶ τὸν πόλεμον καὶ ἠρνοῦντο νὰ κατασκευάσουν οἱονδήποτε πολεμικὸν ἐργαλεῖον. Ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἕνα πρόεδρον ἐκλεγόμενον ὑπὸ τῆς ὁλότητος. Μέλη παραβαίνοντα τὰς διατάξεις τοῦ τάγματος ἐδικάζοντο καὶ ἐξεδιώκοντο.

Ἐπειδὴ εἰς οὐδεμίαν ἤρχοντο ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν ἄλλον κόσμον, ἠναγκάζοντο νὰ κατασκευάζουν μόνοι τὰ χρειώδη των, καὶ οὕτω ἄλλοι μὲν ὕφαινον, ἄλλοι ἐκαλλιέργουν τὴν γῆν καὶ ἄλλοι παρεσκεύαζον τὴν τροφήν. Ἠγείροντο πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ ἀφοῦ ἔψαλλον θρησκευτικὸν ὕμνον στρέφοντες τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν ἀνατολήν, ἐπεδίδοντο ἕκαστος εἰς τὸ ἔργον του. Τὴν 5ην ὥραν δηλαδὴ τὴν 11ην π. μ. ἔπαυεν ἡ πρωινὴ ἐργασία. Οἱ ἀδελφοὶ συνεκεντροῦντο τότε καὶ μετὰ καθαρμὸν εἰς ψυχρὸν λουτρὸν περιεβάλλοντο λευκὸν χιτῶνα καὶ κατηυθύνοντο εἰς τὸ κοινὸν ἑστιατόριον ἔνθα ἐλάμβανον λιτὸν γεῦμα. Μυστηριώδης σιγὴ ἐπεκράτει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος, τὸ ὁποῖον προσελάμβανε οὕτω τὴν μορφὴν ἱερᾶς τελετουργίας. Μετὰ τὸ γεῦμα νέα ἐγίνετο προσευχὴ εὐχαριστίας καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἀποβάλλοντες τὸν χιτῶνα ἀνεχώρουν διὰ τὰ ἔργα των διὰ νὰ ἐπιστρέψουν πάλιν τὸ ἑσπέρας καὶ δειπνήσουν ἀπὸ κοινοῦ. Ἐτήρουν τὰ Σάββατα μὲ αὐστηρότητα πλέον ἢ Ἰουδαϊκὴν θεωροῦντες καὶ αὐτὴν τὴν μετατόπισιν ἑνὸς δοχείου βεβήλωσιν τῆς ἱερότητος τῆς ἡμέρας. Ἕκαστον Σάββατον ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ προσήρχοντο καὶ ἐλάμβανον θέσιν εἰς τὴν Συναγωγὴν μὲ τὴν ἁρμόζουσαν ἀμφίεσιν. Δὲν εἶχον ἱερεῖς καὶ διὰ τοῦτο πᾶς ὁ βουλόμενος ἤρχιζεν ἀναγινώσκων ἀποσπάσματα τῆς ἱερᾶς Γραφῆς, ἐνῷ εἰς ἄλλος, πεπειραμένος εἰς τὰ πνευματικὰ ζητήματα ἀνέπτυσσε καὶ ἀνέλυε τὰ ἀναγιγνωσκόμενα ἀποσπάσματα. Τὰ κυριώτερα θέματα ἐφ' ὧν ἐγίνοντο ἀναλύσεις καὶ διδασκαλία, ἦσαν αἱ εἰδικαὶ διατάξεις τοῦ τάγματος, τὰ μυστήρια τὰ συνδεόμενα μὲ τὸ Τετραγράμματον καὶ οἱ ἀόρατοι κόσμοι τῶν Ἀγγέλων. Εἰδικώτερον ἠσχολοῦντο μὲ τὰ μυστήρια τὰ σχετιζόμενα μὲ τὸ Ἱερὸν Τετραγράμματον καὶ τὸ Ἀνέκφραστον ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα ὡς γνωστὸν ἀποτελοῦν σημαντικώτατον μέρος τῆς μυστηριακῆς θεοσοφίας τῶν Ἰουδαίων Καββαλιστῶν, ἥτις ὡς γνωστὸν περικλείεται καὶ εἰς τὸν σημερινὸν Ἐλεύθερον τεκτονισμόν.

Ὁ Ἰώσηπος περιγράφει τοὺς Ἐσσαίους ὡς διακρινομένους διὰ τὴν ἀδελφικήν των ἀγάπην, τὴν φιλανθρωπίαν των ἐν τῇ συνδρομῇ τῶν ἐχόντων ἀνάγκην καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν των. Ὁ ἴδιος γράφει ὅτι κατένεμον δικαίως τὴν ὀργήν των, ὑπέτασσον τὰ πάθη των, ἦσαν πιστοί, φιλειρηνικοί, ὁ δὲ λόγος των ἦτο ἰσχυρότερος παντὸς ὅρκου. Ἀπέφευγον νὰ δίδουν ὅρκον τὸν ὁποῖον ἐθεώρουν χειρότερον τῆς ἐπιορκίας· διότι ἐφρόνουν ὅτι ἐκεῖνος ὅστις δὲν γίνεται πιστευτὸς ἄνευ ὅρκου, εἶνε ἤδη καταδικασμένος εἰς ἐπιορκίαν. Ἐμελέτων ἐπιμελῶς ἀρχαῖα συγγράμματα περὶ διαφόρων ἀσθενειῶν καὶ τῆς θεραπείας αὐτῶν διὰ διαφόρων βοτάνων καὶ ὀρυκτῶν ὡς καὶ μαγικῶν ἐπικλήσεων ἀποδιδομένων ὑπὸ τῶν Ταλμουδιστῶν εἰς τὸν Σολομῶντα. Μερικοὶ ἐξ αὐτῶν κατεῖχον καὶ τὸ χάρισμα τῆς προφητείας.

«Ὑπηρετοῦν τὸν Θεόν, γράφει ὁ Φίλων, μὲ μεγάλην εὐσέβειαν, ὄχι προσφέροντες εἰς αὐτὸν θύματα, ἀλλ' ἁγιάζοντες τὸ πνεῦμα των. Ἀποφεύγουν τὰς πόλεις καὶ παραδίδονται εἰς τὰς εἰρηνικὰς τέχνας. Οὔτε ἕνας δοῦλος δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτούς· εἶνε ὅλοι ἐλεύθεροι καὶ ἐργάζονται οἱ μὲν διὰ τοὺς δέ».

Ἡ διδασκαλία τῶν Ἐσσαίων, ἔχουσα χαρακτῆρα θεωρητικὸν καὶ πρακτικόν, εἶνε γνωστὴ μᾶλλον κατὰ τὸ πρακτικόν της μέρος, ἐνῷ τὸ θεωρητικὸν καλυπτόμενον ὑπὸ μυστικισμοῦ δὲν εἶνε γνωστὸν εἰς τοὺς πολλούς.

Ὁ Θεὸς κατ' αὐτούς, ἦτο τὸ καθαρὸν καὶ φωτοειδὲς ὄν, σύμβολον τοῦ ὁποίου ἐθεώρουν τὸν ἥλιον· πρὸ τῆς τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου εἰς οὐδένα ἐπετρέπετο νὰ προφέρῃ τι τὸ βέβηλον. Ἐτίμων ἐξαιρετικῶς τὸν Μωϋσῆν, πᾶσα κατὰ τοῦ ὁποίου ὕβρις ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον.

Οἱ Ἐσσαῖοι ἐπίσης ἐδίδασκον τὸ οὐσιῶδες δόγμα τῆς ὀρφικῆς καὶ πυθαγορικῆς διδασκαλίας, ἤτοι τὸ δόγμα τῆς προϋπάρξεως τῆς ψυχῆς. «Ἡ ψυχή, ἔλεγον, (Ἰώσηπος Ἰουδ. Ἀρχ. Β 8) καταβαίνουσα ἀπὸ τὸν πλέον λεπτὸν αἰθέρα καὶ προσελκυομένη μέσα εἰς τὸ σῶμα ἀπὸ κάποιαν φυσικὴν γοητείαν, μένει ἐντὸς αὐτοῦ αἰχμάλωτος· ἐλευθερουμένη διὰ τοῦ θανάτου ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ σώματος ἀνέρχεται εἰς τὸν οὐρανὸν χαίρουσα».

Γνωστοτέρα εἶνε ἡ ἠθικὴ καὶ πρακτικὴ διδασκαλία των, ἥτις κατὰ τὸν Φίλωνα ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ φ ι λ ο θ έ ο υ, τοῦ φ ι λ α ρ έ τ ο υ καὶ τοῦ φ ι λ α ν θ ρ ώ π ο υ. Τὴν μετενσάρκωσιν ἐσυμβόλιζον διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ βαπτίσματος, τὸ ὁποῖον ἔλαβον κατόπιν καὶ

οἱ Χριστιανοί. Εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι τὸ φῶς τῆς Θεογνωσίας ἔλαμπεν εἰς τὰς καρδίας των, διήνοιγε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας των, περιέλουε τὴν ψυχήν των καὶ περιέβαλεν αὐτὴν διὰ τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταπατοῦν τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας.

Ἡ ὀργάνωσις τῶν Ἐσσαίων διῃρεῖτο εἰς τέσσαρας μοίρας ἢ τάγματα. Ὁ ὑποψήφιος ὑφίστατο τριετῆ δοκιμασίαν διαιρουμένην εἰς δύο στάδια πρὶν ἢ γίνῃ δεκτὸς ὡς μέλος τοῦ τάγματος. Κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον διαρκείας 12 μηνῶν, ὁ ὑποψήφιος κατέθετε πᾶν ὅ,τι εἶχεν εἰς τὸ κοινὸν Ταμεῖον. Τοῦ ἔδιδον κατόπιν ἓν ἀντίγραφον τῶν κανονισμῶν τῆς Ἀδελφότητος, μίαν σκαπάνην, ἓν περίζωμα καὶ ἕνα λευκὸν χιτῶνα. Ἡ σκαπάνη ἦτο σύμβολον ἐργασίας, δι' αὐτῆς δὲ ἔθαπτον ἐντὸς τοῦ ἐδάφους ἀκαθαρσίας εἰς ἔνδειξιν ταπεινότητος, τὸ περίζωμα ἐχρησιμοποιεῖτο κατὰ τὰς στιγμὰς τῶν ἡμερησίων καθαρμῶν, ὁ δὲ λευκὸς χιτὼν ἦτο σύμβολον ἁγνότητος. Κατὰ τὸ πρῶτον αὐτὸ ἔτος ὁ ὑποψήφιος ἔμενεν ἐκτὸς τοῦ τάγματος μὴ γινόμενος δεκτὸς εἰς τὰ κοινὰ γεύματα, καίτοι ὑπεβάλλετο εἰς τὴν τήρησιν ἀσκητικῶν τινων κανόνων. Μετὰ τὴν πάροδον τοῦ ἔτους ὁ ὑποψήφιος προεβιβάζετο εἰς τὸ δεύτερον στάδιον, τὸ ὁποῖον διήρκει δύο ἔτη καὶ τότε τοῦ ἐδίδετο ὁ τίτλος τοῦ συντρόφου. Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν τοῦ ἐπετρέπετο νὰ ἑνωθῇ μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ νὰ μετάσχῃ τῶν καθαρμῶν των, ἀλλὰ δὲν ἐλάμβανε μέρος εἰς τὸ κοινὸν γεῦμα.

Ὑπῆρχε καὶ τρίτη μοῖρα ἢ βαθμὸς ὁ τοῦ «ἑταίρου» εἰς τὸν ὁποῖον ἐπροβιβάζετο τέλος ὁ νεόφυτος ἀφοῦ ὡρκίζετο μὲ «τρομεροὺς ὅρκους» νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, νὰ εἶναι δίκαιος πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, νὰ ἀσκῇ τὴν ἐλεημοσύνην, νὰ λέγῃ πάντοτε τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ μὴ προδώσῃ ποτὲ τὰ μυστικὰ τῆς Ἑταιρείας καὶ τὰ μυστήρια τὰ συνδεόμενα μὲ τὸ Τετραγράμματον καὶ τὰ ἄλλα ὀνόματα τοῦ Θεοῦ.

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ βαθμοὶ τοῦ Δοκίμου, τοῦ Συντρόφου καὶ τοῦ Ἑταίρου ὑποδιῃροῦντο εἰς τέσσαρας τάξεις διακρινομένας μὲ διαφόρους βαθμοὺς ἁγιότητος. Ἡ διάκρισις ἦτο τοιαύτη ὥστε, ἐὰν εἷς ἀνήκων εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἁγιότητος ἤγγιζεν ἄλλον κατωτέρου βαθμοῦ, ἐμολύνετο ἀμέσως καὶ ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἐπανειλημμένους καθαρμοὺς διὰ νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἁγνότητά του.

Ὁ Τζίνσπουργκ γράφων περὶ αὐτῶν τονίζει ὅτι ἡ ἀποφασιστικότης τῶν Ἐσσαίων ὅπως κατακτήσουν τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς ἁγιότητος κατεφαίνετο εἰς τὴν πλήρη αὐτοθυσίας καὶ εὐσεβείας ζωήν των· καὶ ἀσφαλῶς οὐδὲν ἄλλο θρησκευτικὸν σύστημα ἐδημιούργησε ποτὲ μίαν τοιαύτην κοινότητα ἁγίων. Ἡ ἀπόλυτος πίστις των πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ὑποταγή των εἰς τὰ ἔργα τῆς Θείας Προνοίας, ἡ ὁμοιομόρφως ἁγία καὶ ἀλτρουϊστικὴ ζωή των, ἡ ἀπεριόριστος ἀγάπη των πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ ἡ πλήρης περιφρόνησίς των πρὸς τὰ ἐγκόσμια, τὴν δόξαν, τὰ πλούτη καὶ τὰς ἡδονάς, ἡ ἐγκράτειά των, ἡ ἐργατικότης των, ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ἡ ἁπλότης των, ἡ προσήλωσίς των εἰς τὴν τάξιν καὶ ἡ ἀπέχθειά των πρὸς τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀπάτην, ἡ φιλανθρωπία των καὶ ἡ εὐσπλαχνία των, ἡ ἀγάπη των πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἡ εἰρηνική των διάθεσις ἔναντι ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἡ τρυφερότης των διὰ τὰ παιδία καὶ ἡ φροντίς των διὰ τοὺς γέροντας, ἡ σταθερότης τοῦ χαρακτῆρος των καὶ ἡ δύναμις τῆς ὑποτάξεως τῶν παθῶν των, ἡ ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης ἡρωϊκή των ἀντοχὴ εἰς τὰς μᾶλλον ἀγωνιώδεις βασάνους καὶ ἡ ἐνατένισις πρὸς τὸν θάνατον ὡς λυτρωτὴν τῆς ἀθανάτου ψυχῆς των ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς τοῦ σώματος, δὲν ἀνευρίσκονται οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὁ Lawrie εἰς τὸ βιβλίον του «Ἱστορία τοῦ Τεκτονισμοῦ» στηριζόμενος ἐπὶ τῶν ἀφηγήσεων τοῦ Πίκτετ, τοῦ Μπανάζ καὶ τοῦ Φίλωνος γράφει τὰ ἑξῆς διὰ τοὺς Ἐσσαίους:

«Ὅταν εἷς ὑποψήφιος ἐπροτείνετο πρὸς εἰσδοχήν, αὐστηρότατος ἐνηργεῖτο ἔλεγχος διὰ τὸν χαρακτῆρα του. Ἐὰν ἡ ζωή του ἦτο παραδειγματικὴ καὶ ἐὰν ἐφαίνετο ἱκανὸς νὰ δαμάσῃ τὰ πάθη του καὶ νὰ ρυθμίσῃ τὴν διαγωγήν του ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἠθικῶν καὶ τῶν αὐστηρῶν ἀρχῶν τοῦ τάγματος, τότε περατουμένης τῆς μαθητεύσεώς του ἐλάμβανε τὸν λευκὸν χιτῶνα ὡς ἔμβλημα τῆς ἁγνότητός του. Ὅπως οἱ Ἐλευθεροτέκτονες οὕτω καὶ οἱ Ἐσσαῖοι ἐδίδασκον εἰς τοὺς νεομυήτους τὴν Γνῶσιν ἣν ἀπεκόμισαν ἀπὸ τοὺς προγόνους. Δὲν ἐδέχοντο γυναῖκας εἰς τὸ τάγμα. Εἶχον ἰδιαίτερα σημεῖα ἀναγνωρίσεως μεταξὺ των ὁμοιάζοντα μεγάλως μετὰ τῶν Ἐλ.·. Τεκτ.·. Εἶχον κολλέγια ἢ τόπους ἔνθα ἀπεσύροντο διὰ νὰ ἀσκήσουν τὰς τελετάς των. Εἶχον καταργήσῃ πᾶσαν διάκρισιν τάξεως καὶ διώριζον ταμίας εἰς πᾶσαν πόλιν ὅπως συνδράμουν τοὺς πτωχοὺς ξένους».

Ὁ Lawrie φρονεῖ ὅτι ἡ σύμπτωσις αὐτὴ τῶν κυριωτέρων διατάξεων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ τῶν Ἐσσαίων ἀποτελεῖ ἔνδειξιν τῆς κοινῆς καταγωγῆς των. Καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του ἀνάγει αὐτοὺς εἰς τοὺς Χασιδὶμ ἢ Κασσιδηνανοὺς «σύλλογον ἀρχιτεκτόνων συνδεόμενον μὲ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος». Διὰ τὸν ἴδιον λόγον ἀποδίδεται εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν λέξιν «Χασὶδ» ἡ προέλευσις τῆς ὀνομασίας Ἐσσαῖοι.

Ὁ Μάκεϋ φρονεῖ ὅτι μία ἁπλῆ σύμπτωσις δογμάτων καὶ ἐθίμων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀγάγῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ Ἐσσαῖοι καὶ οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἔχουν κοινὴν τὴν καταγωγήν. Ἡ ἀλήθεια κατ' αὐτὸν εἶνε ὅτι οἱ Ἐσσαῖοι, ἡ Σχολὴ τοῦ Πυθαγόρα καὶ οἱ Ἐλεύθ.·. Τέκτ.·. ἀντλοῦν τὴν ὁμοιότητά των ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς συναδελφώσεως τοῦ κυριαρχήσαντος καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ πολιτισμένου κόσμου καὶ τοῦ ὁποίου τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ εἶνε ἀδελφικὴ ἀγάπη, ἐλεημοσύνη καὶ μυστικότης.

Παραμένει ὅμως ἀναμφισβήτητον ὅτι καὶ αἱ τρεῖς αὐταὶ ὀργανώσεις, ὡς καὶ πλεῖσται ἄλλαι, εἴτε παλαιότεραι εἴτε νεώτεραι, τὴν αὐτὴν ἀκολουθοῦν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν, ἡ ὁποία δὲν περιορίζεται βεβαίως εἰς τὴν ἠθικὴν μόνον πλευρὰν τοῦ πνεύματος τὸ ὁποῖον τὴν ἐμπνέει. Ἑπομένως ἡ μεταξὺ των συγγένεια εἶνε πλέον ἢ καταφανὴς φανερώνουσα τὴν αὐτὴν προέλευσιν.

Ὁ Ed. Schuré εὑρίσκει κοινὰ μεταξὺ τῶν Ἐσσαίων καὶ τῶν Πυθαγορείων σημεῖα τὰ ἑξῆς:

Τὴν προσευχὴν κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου· τὰ λινὰ ἐνδύματα· τὰς ἀδελφικὰς ἀγάπας· τὴν ἐνιαύσιον μαθητείαν· τοὺς 3 βαθμοὺς μυήσεως· τὴν ὀργάνωσιν τοῦ τάγματος καὶ τὴν κοινότητα τῶν ἀγαθῶν τὰ ὁποῖα διεχειρίζοντο ἐπιμεληταί· τὸν νόμον τῆς σιγῆς· τὸν ὅρκον τῶν Μυστηρίων· τὴν διαίρεσιν τῆς διδασκαλίας εἰς 3 μέρη: θεογονίαν ἢ λογικήν, φυσικὴν ἢ κοσμογονίαν καὶ ἠθικήν.

Ὁ Schuré διαπιστώνει ἀκόμη ὡς κοινὰ σημεῖα μεταξὺ τῆς διδασκαλίας τῶν Ἐσσαίων καὶ τῆς τοῦ Ἰησοῦ τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον, τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ὅρκου πρὸς πιστοποίησιν τῆς ἀληθείας, τὴν ἀπέχθειαν πρὸς τὸ ψεῦδος, τὴν ταπεινοφροσύνην, τὸν θεσμὸν τοῦ Δείπνου. Ὁ αὐτὸς εἰς τοὺς «Μεγάλους Μύστας» του χαρακτηρίζει τὸν Ἰησοῦν ὡς Ἐσσαῖον.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὁ Τζίνσμπουργκ γράφει: «Ὁ Ἰησοῦς ὅστις συνεμορφοῦτο εἰς ὅλα μὲ τὸν Ἰουδαϊκὸν νόμον καὶ ἦτο ἁγνός, ἀβλαβής, ἀναμάρτητος, ἦτο φυσικὸν νὰ συνδεθῇ μὲ τὸ τάγμα αὐτό, ὅπερ ἦτο ἀπολύτως σύμφωνον μὲ τὴν ἁγίαν του φύσιν. Ἐπὶ πλέον, τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἀναφέρεται ὁμιλήσας δημοσίως μέχρι τοῦ 30ου ἔτους τῆς ἡλικίας του, διότι πιθανώτατα εὑρίσκετο ἔγκλειστος εἰς τὴν ἀδελφότητα τῶν Ἐσσαίων μυούμενος εἰς τὰ μυστήριά των καὶ ὅτι ἐνῷ διαρκῶς ἔψεγε τοὺς Γραμματεῖς, τοὺς Φαρισαίους καὶ τοὺς Σαδουκαίους οὐδ' ἅπαξ κατήγγειλε τοὺς Ἐσσαίους, ἐπιβεβαιοῦν τὴν γνώμην αὐτήν».

Ἡ ἐσωτερικὴ παράδοσις τῶν θεοσόφων τῆς ἀρχαιότητος καθὼς καὶ αἱ ἱστορικαὶ ἔρευναι τῶν νεωτέρων χρόνων συμπίπτουν ἐπίσης εἰς τὴν ἔκδοχὴν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐμυήθη ὑπὸ τῶν Ἐσσαίων εἰς τὰς μυστηριακὰς δοξασίας των καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ εἰς τοὺς Εὐαγγελιστὰς ὑπάρχει κενὸν μεταξὺ τοῦ 13ου καὶ τοῦ 30ου ἔτους τῆς ἡλικίας τοῦ Ἰησοῦ. Πάντως εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν ἐκήρυξε ποτὲ τὸ δόγμα τοῦ αὐστηροῦ ἀσκητισμοῦ ὅπερ ἐπρέσβευον οἱ Ἐσσαῖοι.

Βιβλιογραφία : 1 (Τόμ. Α' σελ. 249—252) 3 (Τόμ. Α' σελ. 256) 29 (Τόμ. Β' σελ. 262 κ.ἑ.) 31 (Τόμ. ΙΑ' σελ. 644) καὶ 62 (σελ. 77).

Ἐσσέδ (hessed). Παραφθορὰ τῆς ἑβραϊκῆς λέξεως (chesed) ἡ ὁποία σημαίνει Ἔ λ ε ο ς. Σχετίζεται μὲ τὴν πρᾶξιν ἀγαθότητος καὶ οἴκτου, ἥτις ἀναφέρεται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ «Ἐκλ.·. Διδ.·.» τοῦ Ἀμερικανικοῦ δόγμ.·.. Εἶνε ἡ τετάρτη ἐκπομπὴ τοῦ Κάββαλιστικοῦ *Σεφιρὸτ* (βλ. λ.) καὶ συνδυάζεται μετὰ τοῦ Κ ά λ λ ο υ ς καὶ τῆς Δ ι κ α ι ο σ ύ ν η ς.

Ἐσσενμάγερ (Eschenmayer). Γερμανὸς φιλόσοφος, ἰατρὸς καὶ φυσιολόγος, *1770†1852, χρηματίσας καθηγητὴς τῆς πρακτικῆς φιλοσοφίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Τυβίγγης. Ἡ θεωρία του ταυτίζεται σχεδὸν πρὸς τὴν τοῦ Σ έ λ λ ι γ κ. Θεωρεῖ ὅμως τὸ ἀπόλυτον προσιτὸν ὄχι διὰ τῆς φιλοσοφίας, ἀλλὰ διὰ τῆς πέραν αὐτῆς εὑρισκομένης πίστεως. Ἡ φιλοσοφία πρέπει νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν μὴ φιλοσοφίαν, τὴν μυστικοπαθῆ διαίσθησιν, ἥτις δὲν ἀρνεῖται τὸ λογικόν, ἀλλὰ τὸ συμπληρώνει. Ἠσχολήθη ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν βιολογίαν καὶ συνέγραψε πλεῖστα φιλοσοφικὰ συγγράμματα.

Ἐστερράϊχ, *Τράουγκοτ Κωνσταντῖνος* (Oesterreich). Γερμανὸς ψυχολόγος καὶ φιλόσοφος * 1880, καθηγητὴς ἐν Τυβίγγῃ. Κατὰ τὴν θεωρίαν του, τὸ «ἐγὼ» εἶναι τι πρωτογενὲς καὶ διαρκῶς τὸ αὐτὸ παρ' ἑκάστῳ προσώπῳ. Αἱ μεταβολαὶ τῆς προσωπικότητος αἱ παρατηρούμεναι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀτόμου ἢ ἀποτόμως εἰς ψυχικὰς ἀσθενείας, ἐπηρεάζουν μόνον τὰς πράξεις του. Τελείως διάφορον τούτου εἶναι τὸ «ἀ ν τ ι κ ε ι μ ε ν ι κ ὸ ν π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ο ν» τῆς ψυχικῆς ζωῆς, ἤτοι ἐντυπώσεις, ἔννοιαι, παραστάσεις κτλ. Ὁ Ἐστερράϊχ στηρίζει συγχρόνως ἐπὶ ψυχολογικῆς βάσεως τὴν θρησκειολογίαν καὶ ἀναλύει λεπτομερῶς τὰς καταστάσεις τῶν ἐκστάσεων, τῶν ὀπτασιῶν, τῶν ἐμπνεύσεων, τῆς καταληψίας κτλ.

«Ἑστία». Ἑλληνικὴ συμβ.·. Στοὰ ἐν Ἀν.·. Σουὲζ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Αἰγύπτου.

ἐσχατολογία. (Eschatologie). Ἡ περὶ τῶν ἐσχάτων πραγμάτων διδασκαλία πάσης θρησκείας καὶ παντὸς φιλοσοφικοῦ συστήματος. Ἡ ἐπιστήμη τοῦ ὑπερπέραν. Ἕκαστον σύστημα καὶ ἑκάστη θρησκεία διατυπώνουν ἰδίαν ἐσχατολογικὴν θεωρίαν, ἥτις γενικῶς εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὸν πολιτισμὸν τῆς ἐποχῆς, τὸ φυσικὸν καὶ κοινωνικὸν περιβάλλον καὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἠθικοῦ συναισθήματος. Αἱ πρωτόγονοι θρησκεῖαι κηρύττουν τὴν ἐν τῷ ἐπέκεινα μακαριότητα τῶν γενναίων καὶ τῶν ἐπιφανῶν. Αἱ προφητικαὶ καὶ ἀπολυτρωτικαὶ θρησκεῖαι κηρύττουν μακάριον τὸ τέλος τοῦ κόσμου ἢ εὐτυχῆ κατάστασιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

Κατὰ τὸν καθηγητὴν ἀδ.·. Ν. Λούβαρην (Βιβλ. 31 Τόμ. ΙΑ' σελ. 659) εἰς θρησκείας φερούσας αὐστηρῶς διαρχικὸν χαρακτῆρα ἐπικρατεῖ ἡ ἐ σ χ α τ ο λ ο γ ί α, εἰς θρησκείας πανθεϊζούσας ἡ ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ὴ ἀ π ο λ ύ τ ρ ω σ ι ς, εἰς δὲ θρησκείας πανθεϊζούσας, ὅπου ὁ θεὸς εἶνε ὑπερβατικὸς καὶ ἐνδοκοσμικὸς συγχρόνως, παρατηρεῖται συνδυασμὸς τῶν δύο αὐτῶν μορφῶν τῆς ἐπαγγελίας.

Ἡ Ἀβέστα, ὁ μεταγενέστερος ἰουδαϊσμός, ὁ ἰσλαμισμὸς ἀνήκουν εἰς τὸν πρῶτον τύπον.

Ὁ βραχμανισμός, ὁ βουδδισμός, ἡ Γνῶσις, ὁ Νεοπλατωνισμὸς καὶ ἡ μυστικοπάθεια ἀνήκουν εἰς τὸν δεύτερον.

Συνδυασμὸν καὶ τῶν δύο μορφῶν δύναταί τις εἰπεῖν, εὑρίσκει τις εἰς τὸν Ἀποκρυφισμόν, τὸν Μιθραϊσμὸν καὶ τὸν Χριστιανισμὸν ὅστις κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἱδρύσεώς του ἦτο καθαρῶς μυστηριακός.

Χαρακτηριστικὰ σημεῖα ὁμοιότητός των εὑρίσκονται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἐπιδιώκουν ἐξ ἴσου τὴν ἄρσιν τῶν ἐθνικῶν ὁρίων, ἐκδοχὴν τῆς ἀνθρωπότητος ὡς ἑνιαῖον σύνολον, ἠθικὴν αὐτοτέλειαν τοῦ ἀτόμου καὶ ἀτομικὴν εὐθύνην, ὑπεροχὴν τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν καὶ πίστιν εἰς ἠθικοὺς σκοπούς. Ταυτοχρόνως ἐπεκτείνουν τὴν ἐσχατολογικὴν προσδοκίαν ἐφ' ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος, τὰ δὲ ἐξ αὐτῆς προσδοκώμενα ἀγαθὰ εἶναι καθαρῶς πνευματικά.

Ἡ Ἐλευθεροτεκτονικὴ ἐσχατολογία ἀναλύεται καὶ ἀποκαλύπτεται βαθμηδὸν εἰς τοὺς διαφόρους φιλοσοφικοὺς βαθμούς, δὲν διαφέρει δὲ τῆς ἀποκρυφιστικῆς τοιαύτης.

ἐσωτερικός. (Φιλοσόφ.) Καλεῖται ὁ ἐντὸς ἡμῶν ὑπάρχων κόσμος ἢ τὸ σύνολον τῶν ψυχικῶν ἡμῶν γεγονότων ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἐκτὸς ἡμῶν ὑλικὸν κόσμον, ὅστις καλεῖται ἐξωτερικός. Ἐσωτερικὴ ἐπίσης καλεῖται καὶ πᾶσα μυστικὴ διδασκαλία τῆς ὁποίας ἀπαγορεύεται ἡ ἐκλαΐκευσις καὶ ἡ ὁποία διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀναπτύσσεται ἀσαφῶς ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος.

Ὅλαι αἱ θρησκεῖαι καὶ τὰ σπουδαιότερα ἀρχαῖα φιλοσοφικὰ συστήματα ὡς καὶ ὁ Ἑρμητισμὸς τοῦ Μεσαίωνος εἶχον πάντοτε δύο ὄψεις, τὴν ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ή ν, τὴν προοριζομένην γενικῶς διὰ τὸν λαὸν καὶ τὴν ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ή ν, ἡ ὁποία ἐδιδάσκετο εἰς τοὺς ὀλίγους, τοὺς μεμυημένους, κατόπιν εἰδικῆς προπαρασκευῆς. Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν σχολὴν ἐδίδετο μία ὑψηλοτέρα ἑρμηνεία τῶν διαφόρων συμβόλων καὶ μύθων τῆς ἐξωτερικῆς θρησκείας, οἱ ὁποῖοι εἶχον οὕτω δύο καὶ τρεῖς διαφόρους σημασίας.

Ὅλα τὰ ἀρχαῖα Μ υ σ τ ή ρ ι α ἦσαν τοιαῦται ἐσωτερικαὶ σχολαί, ὅπου διετηρεῖτο ἡ πραγματικὴ σοφία. Κατὰ τὴν Ἀποκρ.·. παράδοσιν καὶ ὁ Χριστιανισμὸς κατὰ τοὺς πρώτους του αἰῶνας εἶχε τὴν ἐσωτερικήν του μορφὴν περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλοῦν σαφῶς ὁ Ὠριγένης καὶ ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς.

Ἡ λέξις ἐχρησιμοποιήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου τοῦ ὁποίου ἡ φιλοσοφία διηρεῖτο εἰς ἐξωτερικὴν (τὴν διδασκομένην εἰς ὅλους) καὶ εἰς ἐσωτερικὴν (διδασκομένην εἰς ὀλίγους ἐκλεκτούς).

Διὰ τοῦτο καὶ οἱ μαθηταί του διῃροῦντο εἰς δύο τάξεις ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς μυήσεώς των. Τὴν μεθοδόν του αὐτὴν ὁ Πυθαγόρας παρέλαβεν ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους ἱερεῖς τῶν ὁποίων ἡ θεολογία ἦτο ἐπίσης ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερική, τῆς δευτέρας ἀποκαλυπτομένης μόνον εἰς ἐκλεκτούς τινας ἱερεῖς καὶ εἰς τοὺς κατέχοντας ἢ μέλλοντας νὰ καταλάβουν βασιλικὴν ἐξουσίαν. Ἡ μυστηριακὴ μορφὴ τῆς κεκρυμμένης αὐτῆς διδασκαλίας παριστάνετο συμβολικῶς διὰ τῶν Σφιγγῶν τὰς ὁποίας ἐτοποθέτουν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ναῶν των. Δύο αἰῶνας ἀργότερα ὁ Ἀριστοτέλης ἐφήρμοσε ἐπίσης τὸ σύστημα τοῦ Πυθαγόρου, εἰς δὲ τὸ Λύκειον τῶν Ἀθηνῶν τὴν μὲν πρωΐαν παρέδιδεν εἰς ἐκλεκτοὺς μαθητάς του τὰς βαθείας καὶ κεκρυμμένας του διδασκαλίας περὶ Θεοῦ, Φύσεως καὶ Ζωῆς, τὰς ὁποίας ἀπεκάλει *ἀκροαματικοὺς* ἢ *ἐποπτικοὺς* λόγους, τὴν δὲ ἑσπέραν ἐνώπιον εὐρυτέρου ἀκροατηρίου ἐδίδασκεν ἐπὶ διαφόρων στοιχειωδῶν πολιτικῶν ἢ ἠθικῶν θεμάτων. Τὴν ἑσπερινήν του αὐτὴν διδασκαλίαν ἐκάλει ἐξωτερικήν. (βλ. *ἐσωτερισμός*).

Ἐσωτερικὸς καὶ ἐξωτερ.·. Τεκτ.·. Ὅπως ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια καὶ αἱ κατόπιν μυστηριακαὶ ὀργανώσεις, οὕτω καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς διαιρεῖται εἰς ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικόν. Καὶ ἐξωτερικὸς μὲν εἶνε ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου πᾶς τις δύναται νὰ λάβῃ γνῶσιν ἐὰν θελήσῃ νὰ ἀναγνώσῃ σχετικὰ Τεκτονικὰ συγγράμματα ἢ συμπέσῃ νὰ λάβῃ εἰς χεῖρας του τυπικά τινα καὶ κατηχήσεις. Ἐσωτερικὸς δὲ εἶνε ἐκεῖνος ὅστις τυγχάνει γνωστὸς μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους, ἀποκαλύπτεται δὲ βαθμηδὸν εἰς τοὺς διαφόρους βαθμούς.

Ὁ κρ.·. ἀδ.·. Ἀντ. Ἀδριανόπουλος (βιβλ. 39 σελ. 90) γράφει τὰ ἑξῆς :

«Αἱ Τεκτ.·. μυήσεις καθὼς καὶ ὅλαι αἱ τελεταὶ τῶν Μυστηρίων καὶ τῶν θετικῶν θρησκειῶν περικαλύπτουν ὑπὸ τὸν πέπλον τοῦ συμβολισμοῦ καὶ τῆς ἀλληγορίας σπουδαιοτάτας ἀληθείας, τὰς ὁποίας κατεῖχον τὰ μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ πνεύματα, ἅτινα συνέστησαν τὰ συστήματα αὐτά. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶχον φθάσῃ εἰς ἀνεπτυγμένον τινὰ βαθμὸν διορατικότητος, ὥστε κατώρθωσαν νὰ διεισδύσουν εἰς γνώσεις ἀφορώσας ἀγνώστους φυσικοὺς νόμους. Ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ μεταδώσουν τὰς ἀληθείας ταύτας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες ἦσαν ἄξιοι καὶ ἠδύνατο νὰ δεχθῶσι ταύτας· καὶ πρὸς τοῦτο ἵδρυσαν τὰ Μυστήρια εἰς τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθησαν ἐμ-

βληματικούς τύπους καὶ ἀλληγορίας πρὸς παράστασιν αὐτῶν. Ἡ χρῆσις τῶν τύπων τούτων ὑπηγορεύθη ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι διὰ νὰ γνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος τὰς ἀληθείας ταύτας πρέπει νὰ ἔχῃ ὡρισμένην ἠθικὴν προπαρασκευὴν καὶ ψυχικὴν διάθεσιν. Ἕκαστος Τέκτων ὀφείλει μόνος του ὑπὸ τὴν ὤθησιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ σκέψεως καὶ ψυχικῆς ἐμπνεύσεως νὰ σχίσῃ τὸν πέπλον τῶν ἀλληγορικῶν παραστάσεων τὸν περικαλύπτοντα τὴν εἰς τὰ σύμβολα καὶ τὰς ἀλληγορίας κρυπτομένην ἀλήθειαν».

Ἐξ ἄλλου ὁ ἀδ.·. A. Waite γράφει τὰ ἑξῆς: (βιβλ. 3 τόμ. Α' σελ. 263).

«Ἐλέχθη ὅτι ὑπάρχει καὶ μία κεκρυμμένη πλευρὰ τοῦ Τεκτ.·. γνωστὴ μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους. Οἱ ἀγνοοῦντες τὸν Τεκτ.·. θὰ ὑποθέσουν ὅτι πρόκειται περὶ μυστικῶν βαθμῶν. Ἀλλὰ τοιοῦτοι βαθμοὶ δὲν ὑφίστανται. Τὰ Ἀντιτεκτονικὰ Σωματεῖα καὶ ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία θὰ συναγάγουν εὐχαρίστως τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ Ἐλευθεροτεκτ.·. Τάγμα ἔχει κάποιον κρύφιον σκοπὸν ἢ μυστικόν τι σχέδιον θρησκευτικὸν ἢ πολιτικόν. Τοιοῦτοι σκοποὶ δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸν Τεκτ.·.. Ὑπάρχει ὅμως Ἐσωτερικὸς Τεκτονισμὸς τὸν ὁποῖον δὲν δύναταί τις νὰ συλλάβῃ διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐντύπων κειμένων ἢ τῶν τυπικῶν τῶν δογμάτων: εἶνε ὁ Τεκτονισμὸς τῆς οὐσιαστικῆς Ζωῆς τοῦ Τάγματος, τὸν ὁποῖον δύναται νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ συμμερισθῇ μόνον ὁ εἰσχωρῶν πλήρως εἰς αὐτήν.

Δυνάμεθα νὰ μάθωμεν ἀρκετὰ περὶ Ἐλευσῖνος ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν κλασσικῶν συγγραφέων καὶ τοῦτο εἶνε σημαντικόν· ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ καὶ μ ύ η σ ι ν εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια».

Ἐσωτερικὸς λοιπὸν Τεκτονισμός, κατὰ τὸν ἀδ.·. Waite, εἶνε ὁ κείμενος κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τῶν διαφόρων βαθμῶν. Τὸν ἀνακαλύπτουν οἱ κατορθώσαντες νὰ ἐμβαθύνουν εἰς τὸ πνεῦμα του. Ὁ Τεκτ.·. αὐτὸς εἶνε προσωπικὸς δι' ἕνα ἕκαστον, καίτοι εἰς τὴν ρίζαν του εἶνε κοινὸς δι' ὅλους ἐφ' ὅσον ἀποτελεῖ τὴν μεταφορικὴν μέθοδον τῆς προόδου τῆς ψυχῆς ἐν τῷ Θεῷ.

Ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. εὑρίσκεται ἐν ἐπαφῇ μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων Μυστηριακῶν ὀργανώσεων. Ἡ μυστική του διδασκαλία δὲν εὑρίσκεται πουθενὰ τυπωμένη, οὔτε ἀναφέρεται εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Σ.·. Στ.·. ἀλλ' ἔγκειται εἰς τὴν αὐτοσυγκέντρωσιν καὶ τὴν μυστικὴν κατάβασιν εἰς τὸ ἴδιον «ἐγώ». Ὑπάρχουν μυστικὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποκαλυφθοῦν ἀπολύτως.

«Ἡ ἀλήθεια, γράφει ὁ ἀδ.·. Ἀ. Ἀδριανόπουλος, τότε μόνον ἔχει ἀξίαν, ὅταν ἀποκτᾶται διὰ τῆς προσωπικῆς τῶν μυστῶν ἐργασίας. Ἡ ἀλήθεια κρύπτεται μέσα εἰς τὰ βάθη τῆς συνειδήσεώς μας. Καὶ εἰς τὰ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς βάθη ταῦτα μόνον ἡμεῖς οἱ ἴδιοι δυνάμεθα νὰ ἐνατενίσωμεν».

Ὁ ἀδ.·. J. Boucher εἰς τὸ βιβλίον του «La Symbolique Maçonnique» γράφει: «Μόνον διὰ τῆς μελέτης τῶν συμβόλων δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν ἐσωτερισμόν. Ἐὰν περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μόνον μορφὴν τῶν συμβόλων, τότε καταλήγομεν νὰ χαρακτηρίζωμεν τὸν θεσμὸν ὡς πεπαλαιωμένον καὶ ἄχρηστον. Ὁ εἰλικρινὴς Τέκτων πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι καὶ ὅταν ἀκόμη προήχθη εἰς Ἑταῖρον καὶ Διδάσκαλον, παραμένει ἀκόμη Μαθητής. Ἡ βαθεῖα μελέτη τῶν Τεκτονικῶν Συμβόλων δύναται νὰ ὁδηγήσῃ πολὺ μακράν. Τὰ πάντα εἶναι σύμβολα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ λέξεις εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητα σύμβολα ἰδεῶν».

Ὁ ἀδ.·. Heny Thiriet γράφει: Δὲν κατορθώνω νὰ ἐξηγήσω ἄλλως ἢ ὡς ἀναπηρίαν πνευματικὴν τὴν ἄρνησιν τῆς ἀξίας καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ συμβολισμοῦ εἰς τὸ Τάγμα ἡμῶν. Ὅσοι ἐπιμένουν εἰς αὐτὴν τὴν γνώμην, δὲν ἀντιλαμβάνονται ὅτι ἀρνοῦνται ταυτοχρόνως τὸν φιλοσοφικὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ οὕτω τὸν ἀποκεφαλίζουν ἀπὸ τὴν κυριωτέραν τῶν ἀρετῶν του. (Esquisse d'une Doctrine positive de la Franc-Maçonnerie, 1927 σελ. 64).

ἐσωτερισμὸς (esotérisme). Καλεῖται οὕτω εἰς τὴν ἀποκρυφολογίαν ἡ μυστικὴ διδασκαλία ἡ δυναμένη διὰ τῆς ἑνότητος καὶ τῆς συνθέσεώς της νὰ συμβιβάσῃ τὰς πολλαπλᾶς μορφὰς τῆς ἀληθείας. Ἡ διδασκαλία αὕτη εἶνε μυστική, διότι δὲν διδάσκεται ἀπ' εὐθείας διὰ τῆς συνήθους πνευματικῆς ἢ διανοητικῆς ἐργασίας, ἀλλ' ἀποκτᾶται βαθμηδὸν διὰ τῆς προσωπικῆς μελέτης τῶν συμβόλων καὶ τῶν ἀλληγοριῶν. Ὁ ὅρος «ἐσωτερισμὸς» ἐπεκτείνεται ἐπίσης καὶ εἰς τὸ σύνολον τῶν μελετῶν, αἵτινες ἀποβλέπουν εἰς τὰς τοιούτου εἴδους ἐρεύνας, ὡς καὶ εἰς ὅλας τὰς προπαρασκευαστικὰς διδασκαλίας. Ὁ ἐσωτερισμὸς εἶνε ἡ βαθυτέρα ἔννοια τῶν πραγμάτων ἡ διαφεύγουσα τῆς ἀντιλήψεως ἑνὸς ἀμυήτου.

Ἑταιρία Ροδοσταύρων Ἀγγλίας (βλ. *Ροδοσταυρικὴ Ἑταιρία Ἀγγλίας*).

Ἑταιρισμὸς ἢ Ἑταιρίαι συντεχνιακαί. (Sociétés de Compagnonnage). Ἡ ὀνομασία αὕτη καὶ γενικῶς τὸ ὄνομα Compagnonnage (τὸ ὁποῖον νομίζω ὅτι δέον νὰ μεταφράζεται ἑ τ α ι ρ ι σ μ ὸ ς) δίδεται ἐν Γαλλίᾳ εἴς τινας μυστικοὺς συλλόγους τοῦ μεσαίωνος κυρίως, οἱ ὁποῖοι ἐσχηματίζοντο μεταξὺ συντεχνιτῶν καὶ τῶν ὁποίων σκοπὸς ἦτο ἡ παροχὴ ἀμοιβαίας συνδρομῆς καὶ βοηθείας εἰς τὰ μέλη. Ἡ καταγωγή των εἶνε ἀρχαιοτάτη. Κατὰ τὸν ἀδ.·. A. Gedalge τὰ μέλη τῶν Ἑταιριῶν αὐτῶν ἤσκησαν τὴν «ἱερὰν τέχνην» ὡς οἰκοδόμοι Ναῶν καὶ πιθανῶς καὶ τὴν Β.·. Τ.·. ὡς μύσται. Τὰ μέλη των ἐκαλοῦντο «ἑταῖροι», διετέλουν δὲ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Διδασκάλων μεμυημένων οἵτινες καὶ τοὺς καθωδήγουν εἰς τὸ ἔργον των. Χίλια περίπου ἔτη π. Χ. ἡ Π.·. Διαθ.·. ἀναφέρει ὅτι ὁ Βασιλεὺς τῆς Τύρου ἀπέστειλεν εἰς τὸν Σολομῶντα τὸν ἀρχιτέκτονα Χιράμ, εἰς ὃν ἀνετέθη ἡ κατασκευὴ τοῦ Ναοῦ. Ὁ Νουμᾶς Πομπίλιος (δος π. Χ. αἰὼν) λέγεται ὅτι ὑπῆρξε Μέγας Ποντίφηξ τῶν «Διονυσιακῶν» Συλλόγων. (βλ. *Διονυσιακοὶ Τεχνῖται*.) Ἔχομεν ἀκολούθως τὰ Ρωμαϊκὰ «Κολλέγια οἰκοδόμων» τῶν ὁποίων τὰ μέλη ἐταξίδευον ἐπίσης ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ὡς ἐταξίδευον καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς ἀκόμη τοῦ 19ου αἰῶνος μ. Χ. οἱ «Ἑ τ α ῖ ρ ο ι τ ο ῦ Γ ύ ρ ο υ τ ῆ ς Γ α λ λ ί α ς» περὶ ὧν κατωτέρω.

Αἱ διάφοροι αὐταὶ ἐργατικαὶ Ἑταιρίαι ἢ Συντεχνίαι ἀπήλαυσαν πάντοτε εἰδικῶν ἐλευθεριῶν. Ἀσκοῦσαι εἰς πᾶσαν χώραν τὴν θρησκείαν τοῦ τόπου, διετήρουν ἐν τούτοις τὰς προσωπικάς των πεποιθήσεις, (αἵτινες ὑπῆρξαν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἡ μόνη πραγματικῶς «παγκόσμιος» θρησκεία), αἱ ὁποῖαι ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῶν σχετικῶν παραδόσεων περὶ Ἐξελίξεως τῆς Μυήσεως. Νόμος τῶν Ἑταιριῶν αὐτῶν ἦτο ἡ συναδέλφωσις, πολλαὶ δὲ κατακτήσεις τοῦ φιλελευθέρου πνεύματος εἰς αὐτὰς ὀφείλονται.

Κατὰ τὴν παλαιὰν ἐποχὴν ὁ «*Ἑταιρισμὸς*» ἐθεωρεῖτο μεταξὺ τῶν τεχνιτῶν ὡς ὁ δεύτερος Βαθμὸς τῆς μαθητείας πρὸ τῆς ἀνόδου εἰς τὴν τάξιν τοῦ Διδασκάλου ἢ Ἀρχιτεχνίτου.

Ἡ παράδοσις δίδει εἰς τὸν Ἑταιρισμὸν ἑβραϊκὴν καταγωγὴν ἥτις τὸν ἀφομοιώνει κατά τι πρὸς τὴν ἱστορικὴν παράδοσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, διότι συνδέεται μὲ τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος.

Εἶνε ἐν τούτοις βέβαιον ὅτι ἐδημιουργήθη κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα ἐκ τῶν διαφόρων τεχνιτῶν. Οἱ τεχνῖται οἱ ἀσκοῦντες τὸ ἐπάγγελμά των ἀπὸ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν ἀντιλαμβανόμενοι ὅτι οἱ ἀρχιτεχνῖται ἐζήτουν νὰ ἐξασφαλίσουν δι' ἑαυτοὺς τὴν ἀποκλειστικότητα τῆς τέχνης των, ᾐσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ σχηματίσουν καὶ οἱ ἴδιοι ἀδελφότητας, αἱ ὁποῖαι νὰ τοὺς προστατεύουν κατὰ τὰς περιοδείας των καὶ νὰ τοὺς παρέχουν ἐργασίαν.

Οὕτω ἐδημιουργήθησαν οἱ Ἑταῖροι τοῦ Γύρου τῆς Γαλλίας» (Compagnons du Tour de France) οἱ ὁποῖοι εἶχον ἰδίας παραδόσεις μεταδιδομένας ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν καὶ διὰ τῶν ὁποίων ἀνεβίβαζον τὴν καταγωγὴν τῆς Ἑταιρίας των εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος.

Αἱ παραδόσεις αὐταὶ ἦσαν τρεῖς, αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν ἔχουν εἰσέτι, κατὰ τὸν A. Waite, ἐξακριβωθῆ ἱστορικῶς.

Καὶ ἡ Ἑταιρία ἐπίσης εἰς τρεῖς διῃρεῖτο κλάδους, ἐξ ὧν ἕκαστος ἐπίστευε καὶ εἰς μίαν τῶν ἐν λόγῳ παραδόσεων.

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ κλάδοι ἦσαν οἱ ἑξῆς:

α'. ***Τέκνα τοῦ Σολομῶντος.***
β'. ***Τέκνα τοῦ Διδασκάλου Ἰακώβου.***
γ'. ***Τέκνα τοῦ Πατρὸς Σουμπίζ.***

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ κλάδοι τῶν Ἑταίρων διέκειντο ἐχθρικῶς μεταξύ των, ἀρνούμενοι εἷς ἕκαστος τὴν ἀκρίβειαν τῆς παραδόσεως τῶν ἄλλων.

Οὕτω τὰ τέκνα τοῦ Σολομῶντος ἰσχυρίζοντο ὅτι ὁ Βασιλεὺς Σολομὼν τοὺς εἶχε τὸ πρῶτον συσσωματώσει εἰς Ἀδελφότητας εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς ἐν τῷ Ναῷ ἐργασίας των.

Τὰ Τέκνα τοῦ Διδασκάλου Ἰακώβου ἰσχυρίζοντο ὅτι ὁ ἱδρυτής των, ὅστις ἦτο υἱὸς ἑνὸς διασήμου ἀρχιτέκτονος ὀνομαζομένου Ζακαΐν, ἦτο εἷς τῶν Ἀρχιτεχνιτῶν τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος καὶ συνάδελφος τοῦ Χιράμ. Εἶχε γεννηθῆ εἰς μίαν μικρὰν πόλιν τῆς Γαλατίας καλουμένην Κάρτ. Ἀπὸ ἡλικίας 15 ἐτῶν εἰργάζετο ὡς λιθοτόμος. Ἐταξίδευσεν εἰς Ἑλλάδα ὅπου ἐδιδάχθη γλυπτικὴν καὶ ἀρχιτεκτονικήν, κατόπιν μετέβη εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅπου κατεσκεύασε τὰς δύο στήλας τοῦ Ναοῦ, μὲ τόσην τέχνην, ὥστε ἐγένετο ἀμέσως δεκτὸς ὡς Διδάσκαλος. Ὁ Διδάσκαλος Ἰάκωβος καὶ ὁ συνάδελφός του Πατὴρ Σουμπίζ, ἀφοῦ ἐπερατώθησαν αἱ ἐργασίαι τοῦ Ναοῦ, ἀπεφάσισαν νὰ μεταβοῦν ὁμοῦ εἰς Γαλατίαν ὁρκισθέντες οὐδέποτε νὰ χωρισθοῦν ἀλλήλων· ἡ ἕνωσίς των ὅμως δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ λόγῳ τῆς ζηλοτυπίας τοῦ Πατρὸς Σουμπὶζ διὰ τὴν ἐπιρροὴν ἣν ἤσκει ἐπὶ τῶν ὀπαδῶν των ὁ Διδάσκαλος Ἰάκωβος.

Ἐχωρίσθησαν λοιπόν, καὶ ὁ μὲν Ἰάκωβος ἀπεβιβάσθη εἰς Μασσαλίαν, ὁ δὲ δεύτερος εἰς Βορδώ.

Μίαν ἡμέραν ὁ Ἰάκωβος εὑρισκόμενος μακρὰν τῶν μαθητῶν του ὑπέστη ἐπίθεσιν ἐκ μέρους δέκα μαθητῶν τοῦ Πατρὸς Σουμπίζ. Διὰ νὰ σωθῇ ἐρρίφθη εἰς ἓν ἕλος συγκρατούμενος ἀπὸ τοὺς καλάμους διὰ νὰ μὴ βυθισθῇ. Σωθεὶς ἀργότερον ὑπὸ τῶν μαθητῶν του ἀπεσύρθη εἰς Σαίν-Μπώμ, ἀλλ' ἐπροδόθη ὑφ' ἑνὸς μαθητοῦ καὶ ἐδολοφονήθη ὑπ' αὐτοῦ πληγεὶς πεντάκις δι' ἐγχειριδίου, εἰς ἡλικίαν 47 ἐτῶν καὶ 4 ἔτη καὶ 9 ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐξ Ἱεροσολύμων ἀναχωρήσεώς του.

Ὁ Πατὴρ Σουμπὶζ ἐν τούτοις δὲν κατηγορεῖται ὡς λαβὼν μέρος εἰς τὴν δολοφονίαν. Τὰ δάκρυα τὰ ὁποῖα ἔχυσεν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ συναδέλφου του ἀπεμάκρυναν πᾶσαν ὑποψίαν. Ὁ προδότης ὁ διαπράξας τὴν δολοφονίαν καταληφθεὶς ὑπὸ τύψεων ἐρρίφθη ἐντὸς φρέατος, τὸ ὁποῖον οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰακώβου ἐπλήρωσαν λίθων ἀργότερον.

Κατά τινα ἄλλην παράδοσιν, ὁ Διδ.·. Ἰάκωβος δὲν ἦτο ἄλλος ἀπὸ τὸν ***Ἰάκωβον ντὲ Μολλαὶ*** (βλ. λ.) τὸν τελευταῖον Μέγαν Διδ.·. τῶν ***Ναϊτῶν*** (βλ. λ.) ὁ ὁποῖος εἶχε συγκεντρώσει περὶ τὸ λάβαρόν του μερικὰ ἀπὸ τὰ Τ έ κ ν α τ ο ῦ Σ ο λ ο μ ῶ ν τ ο ς, καὶ ὅστις τῷ 1268 τοῖς ἀνέθεσε νέα καθήκοντα. Ὁ πατὴρ Σουμπίζ, κατὰ τὸν αὐτὸν μῦθον, ἦτο Βενεδικτῖνος μοναχός, ὅστις συνέταξεν εἰδικὸν καταστατικὸν διὰ τοὺς ξυλουργούς. Ἡ δευτέρα αὐτὴ παράδοσις θεωρεῖται ἀληθεστέρα τῆς πρώτης, ἐκ τούτου δὲ ἐξάγεται ὅτι «ἡ διαίρεσις τοῦ Ἑταιρισμοῦ» εἰς τρεῖς κλάδους χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος καὶ ὅτι τὰ Τέκνα τοῦ Διδ.·. Ἰακώβου καὶ τοῦ Πατρὸς Σουμπὶζ εἶνε νεώτερα τῶν τέκνων τοῦ Σολομῶντος ἀπὸ τὰ ὁποῖα καὶ προῆλθον.

Ἡ Ὀργάνωσις τῶν Συντεχνιακῶν αὐτῶν Ἑταιριῶν ὁμοιάζει τὰ μέγιστα μὲ τὰς παρεμφερεῖς ὀργανώσεις τῶν λιθουργῶν τῆς Γερμανίας καὶ ἄλλων χωρῶν κατὰ τοὺς Μέσους Χρόνους. Πᾶς τεχνίτης ἐν Γαλλίᾳ ὑπεχρεοῦτο νὰ καταταχθῇ εἰς ἕνα τῶν κλάδων τοῦ Ἑταιρισμοῦ.

Ἡ εἰσδοχὴ ἐγίνετο διὰ μυήσεως, ὑπῆρχον δὲ καὶ τέσσαρες βαθμοί: ***Ὁ καταταγεὶς Ἑταῖρος, ὁ ἀποδεδεγμένος Ἑταῖρος, ὁ τελειοποιηθεὶς Ἑταῖρος*** καὶ ***ὁ Μεμυημένος Ἑτ.·.***

Εἶχον ἐπίσης σημεῖα καὶ λέξεις ἀναγνωρίσεως, ποικιλλούσας κατὰ τὴν εἰδικότητα τῆς τέχνης, καθ' ὅσον ὁ «Ἑταιρισμὸς» περιελάμβανε λιθουργούς, κτίστας, ξυλουργούς, κλειθροποιούς, ἀσβεστοχρίστας, σαγματοποιούς, ὑποδηματοποιούς, ῥάπτας καὶ ὅλων σχεδὸν τῶν ἐπαγγελμάτων τοὺς τεχνίτας. Κοινὸν ὅμως σύμβολον ὅλων ἦσαν ὁ γ ν ώ μ ω ν καὶ ὁ δ ι α β ή τ η ς. Μόλις εἷς ἐργάτης ἐπεράτου τὴν μαθητείαν του, εἰσήρχετο εἰς ἓν τῶν ἐπαγγελμάτων αὐτῶν καὶ ἤρχιζε τὰς περιοδείας του ἀνὰ τὴν Γαλλίαν, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπεσκέπτετο πόλεις καὶ χωρία σταματῶν ἐπ' ὀλίγον ὅπου εὕρισκεν ἐργασίαν. Εἰς ἑκάστην σχεδὸν πόλιν ὑπῆρχε καὶ ἓν εἰδικὸν πανδοχεῖον διευθυνόμενον πάντοτε ὑπὸ γυναικὸς ἥτις ἐκαλεῖτο «Μητέρα», τὸ αὐτὸ δὲ ὄνομα ἐδίδετο καὶ εἰς τὸ πανδοχεῖον. Ἐκεῖ οἱ Ἑταῖροι συνεκρότουν τὰς συνελεύσεις των ἐξέλεγον ἐτησίως τοὺς ἀξιωματικούς των, ἐκεῖ δὲ ἐπίσης καὶ οἱ ταξειδεύοντες τεχνῖται εὕρισκον τροφὴν καὶ στέγην ὡς καὶ τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας διὰ τὴν εὕρεσιν ἐργασίας.

Ὅταν δύο «Ἑταῖροι» συνηντῶντο καθ' ὁδὸν ὁ εἷς ἀπηύθυνεν εἰς τὸν ἄλλον συνθηματικὴν ἐρώτησιν εἰς τὴν ὁποίαν οὗτος ὤφειλε ν' ἀπαντήσῃ καταλλήλως. Οὕτω ἀνεγνωρίζον ο μεταξύ των.

Εἰς ἑκάστην πόλιν ἡ Ἑταιρία εἶχεν Ἀρχηγὸν ἐκλεγόμενον ἐτησίως ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως διὰ ψηφοφορίας, καὶ καλούμενον «Π ρ ῶ τ ο ν Ἑ τ α ῖ ρ ο ν». Οὗτος προήδρευε τῶν συνεδριάσεων αἵτινες ἐγίνοντο συνήθως τὴν πρώτην Κυριακὴν ἑκάστου μηνός, ἀντεπροσώπευε δὲ τὴν Ἑταιρίαν ἐνώπιον ἄλλων σωματείων ἢ τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν.

Ὁ «Ἑταιρισμὸς» ὑπέστη κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τοὺς διωγμοὺς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους, ὡς καὶ τὴν ἀντίδρασιν τῶν Συντεχνιῶν τῶν Διδασκάλων (ἢ Μαστόρων) τὰς μονοπωλιακὰς διαθέσεις τῶν ὁποίων κατεπολέμει.

Ἡ ἄσκησις τῶν μυστικῶν του εἰσδοχῶν κατεδικάσθη ὡς ἀσεβὴς ὑπὸ τοῦ Θεολογικοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων τῷ 1655. Ἑκατὸν ὅμως ἤδη ἔτη πρότερον τῷ 1541 ὁ Βασιλεὺς Φραγκῖσκος ὁ Α' ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς «Ἑταίρους τοῦ Γύρου» νὰ δεσμεύωνται δι' ὅρκου, νὰ φέρουν ξίφη ἢ ῥάβδους, νὰ συνέρχωνται περισσότεροι τῶν 5 καὶ νὰ συνεδριάζουν.

Κατὰ τὸν 16ον, 17ον καὶ 18ον αἰῶνα τὰ κοινοβούλια κατεδίωξαν ἐπίσης τοὺς συνδέσμους τῶν «Ἑταίρων». Παρ' ὅλα ταῦτα ἐν τούτοις ὁ Ἑταιρισμὸς δὲν διελύθη ὁλοσχερῶς, καίτοι τινὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἐπαγγελμάτων ἀπεχώρησαν σὺν τῷ χρόνῳ.

Ἕκαστον ἐπάγγελμα ἐκ τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸν Ἑταιρισμὸν εἶχεν ἰδίους τρόπους μυήσεως καὶ εἰσδοχῆς. Εἰς τὴν τάξιν τῶν σαγματοποιῶν καὶ τῶν ὑποδηματοποιῶν ὁ ὑποψήφιος ἐβαπτίζετο λαμβάνων ἓν παρωνύμιον. Ἐπηκολούθει μετὰ τὴν βάπτισιν τελετὴ κοινωνίας ὅλων τῶν παρισταμένων μὲ Ἄρτον καὶ Οἶνον.

Εἰς τὸν κλάδον τῶν Τέκνων τοῦ Σολομῶντος, τὸν ἀρχαιότερον ὅλων τοῦ Ἑταιρισμοῦ ἐγίνοντο δεκτοὶ Ἑταῖροι ἀδιακρίτως θρησκεύματος, τουτέστι καὶ Καθολικοὶ καὶ Οὐγενότοι (διαμαρτυρόμενοι). Ἐπεκράτει ἐπομένως ποιά τις ἀνεξιθρησκία, ὄχι ὅμως καὶ ἀσέβεια ἢ ἀθεϊσμὸς ὡς ἠθέλησαν νὰ παραστήσουν οἱ διῶκται τοῦ Ἑταιρισμοῦ, καθ' ὅσον εἰς τὰς τελετὰς τῆς μυήσεως των διεξήγοντο ἀναπαραστάσεις τῶν Παθῶν τοῦ Ἰησοῦ ἐπιδιώκουσαι νὰ ἀσκήσουν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ νεομυήτου καὶ οὐχὶ σατυρίζουσαι τὴν θρησκείαν, ὡς ἰσχυρίσθησαν οἱ κατήγοροί του.

Ὡς πρὸς τὴν ἀρχαιότητα τοῦ «Ἑταιρισμοῦ» οὐδὲν εἶνε ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένον. Τὸ μόνον γνωστὸν εἶνε ὅτι οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ καὶ θεολογικοὶ ἀφορισμοὶ τῶν ἐτῶν 1645—55 ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ «Ἑταιρισμὸς» ὑφίστατο τότε καὶ ἦτο διαδεδομένος καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν. Δυνάμεθα ἑπομένως νὰ συναγάγωμεν ἐκ τούτου ὅτι ἀσφαλῶς αἱ συντεχνιακαὶ αὐταὶ ὀργανώσεις τῶν Ἑταίρων ἦσαν παλαιότεραι καὶ τοῦ 15ου αἰῶνος. Ὁ ἀδ.·. R. F. Gould μάλιστα εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Τεκτ.·.» (1886) τὰς θεωρεῖ πολὺ ἀρχαιοτέρας. Αἱ ὀργανώσεις αὗται ὑφίσταντο καὶ περὶ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος. Λόγῳ ἄλλως τε τῆς μυστικότητος ἣν ἐτήρουν, ἦσαν γνωσταὶ πρότερον μόνον ἐκ τῶν διενέξεων αἱ ὁποῖαι

ἐξεδηλοῦντο, συχνὰ μάλιστα καὶ δι' αἱματηρῶν συγκρούσεων, μεταξὺ τῶν διαφόρων κλάδων των, ἕως οὗ τὸ ἔτος 1839, εἰς Ἑταῖρος, ξυλουργὸς τῶν Τέκνων τοῦ Σολομῶντος, ὁ *Ἀγκρικὸλ Περντιγκὲ* ἐξέδωσε τὸ «Βιβλίον τοῦ Ἑταιρισμοῦ» εἰς δύο τόμους, ἐπανεκδοθὲν τὸ 1841, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς συμφιλιώσεως καὶ συναδελφώσεως τῶν διαφόρων κλάδων τῆς Ἑταιρίας. Ὁ συγγραφεὺς ἀνέφερεν εἰς τὸ ἔργον του διαφόρους λεπτομερείας, ὅσας τῷ ἐπέτρεπεν ὁ ὅρκος του βεβαίως, ἀλλ' ἀρκετὰς διὰ νὰ κινήσουν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς συγγραφέως Γεωργίας Σάνδης, ἥτις καὶ συνέγραψε ἐπὶ τοῦ θέματος τὸ μυθιστόρημά της: «Ὁ Ἑταῖρος τοῦ Γύρου τῆς Γαλλίας».

Ἐγράφησαν πολλὰ ὑπὸ διαφόρων περὶ τῶν ἀναλογιῶν καὶ τῆς ταυτότητος τοῦ «Ἑταιρισμοῦ» μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἱστορικῶς εἶνε ἀστήρικτον. Ὑπάρχουν ὅμως σημαντικαὶ ἀναλογίαι μεταξὺ τῶν δύο ὀργανώσεων ὡς πρὸς τὴν μυστικότητα, τὴν ἀλληλοϋποστήριξιν τῶν μελῶν των καὶ τὰ ἐν χρήσει σύμβολα.

Ὁ ἀδ∴ J. Boucher εἰς τὸ βιβλίον του «La Symbolique Maçonnique» γράφει ὅτι θὰ ἦτο δύσκολον νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐρώτησιν ποῖοι ἦσαν οἱ δεσμοὶ οἵτινες ἑνώνουν τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν μὲ τὸν Ἑταιρισμόν. Νομίζει ὅμως ὅτι αἱ δύο αὗται ὀργανώσεις προέρχονται ἀπὸ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κορμὸν καὶ ὄχι ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην.

Σήμερον ὁ Ἑταιρισμὸς ἔχει σχεδὸν ἀπορροφηθῆ ἀπὸ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Ὁ ἀδ∴ Henri Gray εἰς σειρὰν ἄρθρων του εἰς τὸ περιοδικὸν «Ananias» ἀπὸ τοῦ 1924 μέχρι τοῦ 1926 ἐξετάζει λεπτομερῶς τοὺς δεσμοὺς οἵτινες ὑφίστανται μεταξὺ τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν καὶ τῶν Ἑταιρικῶν παραδόσεων.

Πρόκειται πάντως περὶ ἑνὸς κλάδου τοῦ πρωταρχικοῦ δένδρου τῆς μυήσεως, σημαντικῶς παραγνωρισθέντος.

Κατὰ τὸ 1929 ἱδρύθη εἰς Σατωροῦ τῆς Γαλλίας ἡ «Ἑταιρικὴ Συνομοσπονδία» εἰς μίαν προσπάθειαν ἀναζωογονήσεως τοῦ Ἑταιρισμοῦ. Εἰς αὐτὴν συνεκεντρώθησαν ὅλοι οἱ «Ἑταιρικοὶ Σύνδεσμοι» οἱ παραμείναντες πιστοὶ εἰς τὸ Καθῆκον. Ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ προσπάθεια αὐτὴ ἐσημείωσεν ἐπιτυχίαν. Τὰ μέλη τοῦ «Ἑταιρισμοῦ» σήμερον δὲν ὑπερβαίνουν ἐν ὅλῳ τὰς 4 χιλιάδας.

Ὁ ἀδ∴ A. Waite τονίζει ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ Διδ∴ Ἰακώβου ἀποτελεῖ μίαν παραλλαγὴν τοῦ Τεκτ∴ μύθου περὶ Χ∴ Α∴. Περὶ τῆς γενέσεως τοῦ μύθου τούτου ὁ Τεκτ∴ οὐδεμίαν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ σοβαρὰν πηγήν, ἐνῷ ταὐτοχρόνως δὲν δυνάμεθα καὶ νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ὑφίστατο καὶ πρὸ τοῦ 18ου αἰῶνος. Εἶναι ἑπομένως πιθανόν, κατὰ τὸν ἀδ∴ A. Waite, ὁ Desagulier ἢ ἄλλος τις τῶν Τεκτ∴ τῆς ἐποχῆς νὰ συνήντησε τὸν μῦθον τοῦ Διδ∴ Ἰακώβου καὶ νὰ τὸν προσήρμοσε καὶ εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Πάντως καὶ ὁ μῦθος τοῦ Διδ∴ Ἰακώβου ἔχει σκοτεινὴν τὴν γένεσιν.

Ἄλλα σημεῖα ἐν τούτοις προσεγγίσεως τῶν δύο Ὀργανώσεων εἶνε ἡ παράδοσις περὶ προελεύσεως τῶν Τεκτόνων τοῦ Σολομῶντος ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Ναοῦ. Τὸ αὐτὸ ἰσχυρίζονται καὶ τὰ τέκνα τοῦ Διδ∴ Ἰακώβου ὡς καὶ τοῦ Πατρὸς Σουμπίζ. Ἡ αὐτὴ δὲ παράδοσις ἀνευρίσκεται καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Θὰ ἠδύνατό τις δὲ νὰ εἴπῃ ὅτι ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ὅλοι οἱ οἰκοδόμοι καὶ τεχνῖται ὅλων τῶν ἐποχῶν, οἱ ἀποτελοῦντες ἰδιαιτέρους συλλόγους καὶ περιοδεύοντες ἀνὰ τὸν κόσμον, ἦσαν οἱ «Ἑταῖροι» τῆς ἐποχῆς των, ὡς συμβαίνει μὲ τοὺς Διονυσιακοὺς Τεχνίτας, τοὺς *Κομακινοὺς* (βλ. λ.) κ. ἄ.

Βιβλιογρ.: 1 (Τόμ. Α' σελ. 171) 3 (Τόμ. Α' σελ. 123) 6 (σελ. 33) καὶ 78 (σελ. 203) κ. ἑ.

ἑταῖρος (compagnon, fellow-craft, Gesell.). Ὁ 2ος τοῦ Συμβ∴ Τεκτ∴ εἰς ὅλα τὰ δόγματα ὅσον δήποτε καὶ ἂν διαφέρουν ταῦτα μεταξύ των εἰς ποικιλίαν καὶ ἀριθμὸν βαθμῶν. Ὅπως καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ μαθ∴, εἶνε καὶ αὐτὸς προπαρασκευαστικὸς διὰ τὴν ἀνωτέραν μύησιν εἰς τὸν βαθμ∴ τοῦ Διδ∴. Διαφέρει ἐν τούτοις σημαντικῶς τοῦ 1ου εἰς τὸν συμβολισμόν του. Διότι ὁ μὲν 1ος συμβολίζει τὴν νεανικὴν ἡλικίαν, ὁ δὲ 2ος τὴν ἀνδρικὴν καὶ διὰ τοῦτο κύριον αὐτοῦ χαρακτηριστικὸν εἶνε ἡ ἀπόκτησις τῶν γνώσεων. Ἐνῷ ὁ μαθ∴ ὁδηγεῖται διὰ τῶν συμβόλων καὶ τῶν ἀλληγοριῶν τοῦ βαθμοῦ του εἰς τὴν ἐξάγνισιν τῆς καρδίας του, ὁ Ἑτ∴ διδάσκεται νὰ καλλιεργῇ τὸ λογικόν του καὶ νὰ βελτιώνῃ τὰς διανοητικὰς του ἱκανότητας μελετῶν τὰς ἀνθρωπίνους τέχνας καὶ ἐπιστήμας καὶ λαμβάνων βαθμιαίως πλήρη συνείδησιν τῶν ἰδίων του πνευματικῶν καὶ ψυχικῶν δυνάμεων διὰ τῆς γνώσεως τοῦ ἑαυτοῦ του. Γενικῶς αἱ μελέται του κατευθύνονται εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν κεκρυμμένων μυστηρίων τῆς Φύσεως, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης.

Ὁ C. W. Leadbeater ἀναλύων τὸν ἐν λόγῳ βαθμὸν (βιβλ. 48 σελ. 252) γράφει ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ 1ου ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐξάγνισιν, εἰς τὸν καθαρμὸν τῆς φύσεως ἀπὸ κάθε τι, τὸ ὁποῖον εἶνε δυνατὸν νὰ ὠθήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς ἐγωϊστικὴν δρᾶσιν, ἡ δὲ διδασκαλία τοῦ 2ου καθοδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπιζητῇ τὴν Γνῶσιν καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὴν νοητικὴν ἀνάπτυξιν, ἡ ὁποία ὄχι μόνον θὰ τὸν προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν κακὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ καὶ θὰ τοῦ διανοίξῃ μίαν καθωρισμένην ὁδὸν ἀνιδιοτελοῦς δράσεως. Ὁ 1ος κάμνει τὸν ἄνθρωπον ἀρνητικῶς καλόν, ὁ δὲ 2ος εἶνε θετικός· ἀμφότεροι ὅμως οἱ βαθμοὶ ἀφορῶσιν εἰς πράξεις ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ πεδίου.

Πρὸ τοῦ 18ου αἰῶνος τὸ κύριον σῶμα τοῦ θεσμοῦ ἀπετελεῖτο ἀπὸ «ἑταίρους» οὕτω καλουμένους εἰς ὅλα τὰ χειρόγραφα. Μετὰ τὴν ἀναβίωσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ∴ τῷ 1717 οἱ ἑτ∴ ἀπώλεσαν τὴν προέχουσαν θέσιν των καὶ τὸ μέγα σῶμα τῆς Ἀδελφότητος ἀπετελέσθη ἀπὸ μαθ∴, ἐνῷ ἡ διοίκησις τῶν Στ∴ ἀνετίθετο εἰς Διδ∴ καὶ Ἑτ∴ τοὺς ὁποίους ὠνόμαζε μόνον ἡ Μεγ∴ Στ∴ μέχρι τοῦ 1725, ὅτε οἱ Κανονισμοὶ ἐτροποποιήθησαν καὶ ὅλαι αἱ Στ∴ ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ ἀπονέμουν τοὺς δύο αὐτοὺς βαθμούς. Ὁ Gould καί τινες ἄλλοι πιστεύουν ὅτι αἱ λέξεις Διδ∴ καὶ Ἑτ∴ ἀπετέλουν πρὸ τοῦ 1723 ἐναλλὰξ τίτλους ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ. Εἶναι ὅμως ἐπίσης ἐξηκριβωμένον ὅτι οἱ Ἐπαγγελματίαι Τέκτ∴ ὡς ἀναφέρει ὁ Καταστατικὸς Χάρτης Schaw τοῦ 1598 εἶχον ἐν χρήσει τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τοῦ Μαθ∴, τοῦ Ἑτ∴ καὶ τοῦ Διδ∴.

Κατὰ τὸν ἐν ἰσχύϊ Γεν. Κανονισμὸν τῆς Μεγ∴ Στ∴ τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ προαχθῇ ὁ Τέκτ∴ εἰς τὸν βαθμ∴ τοῦ Ἑτ∴ δέον νὰ ἔχῃ διατελέσει ὡς μαθ∴ ἐπὶ ἓν ἑξάμηνον καὶ νὰ παρευρέθῃ εἰς 12 τοὐλάχιστον συνεδρίας τοῦ 1ου ἐν τῇ οἰκείᾳ Στ∴ (ἄρθρ. 127).

Τὰ τυπικὰ ἐν τούτοις αὐτὰ προσόντα δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν προκειμένου νὰ κριθῇ ἡ πρὸς αὔξ∴ μισθ∴ ἀξία τοῦ μαθ∴ ἀφοῦ εἶνε προφανὲς ὅτι ἐτέθησαν διὰ νὰ καθορίσουν μᾶλλον τὸ κατώτατον χρονικὸν ὅριον τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὴν προαγωγήν.

Ὅ,τι κυρίως ἐπιβάλλεται νὰ ἐξακριβωθῇ εἶνε ἡ πνευματικὴ ἱκανότης τοῦ προαγομένου.

«Κανεὶς δὲν πρέπει νὰ προάγηται ἀπὸ βαθμοῦ εἰς βαθμόν, γράφει ὁ κρ∴ ἀδ∴ Ἀδριανόπουλος εἰς τὸ βιβλίον του «Τί εἶναι ὁ Τεκτονισμός», ἐὰν δὲν ἀποδεικνύῃ ἐμπράκτως ὅτι κατενόησε πλήρως τὴν ἔννοιαν τῶν μυστικῶν τοῦ προηγουμένου καὶ ὅτι ἐπομένως κατέχει τὰς ἀπαιτουμένας πνευματικὰς δυνάμεις ἵνα τύχῃ ἀνωτέρας μυήσεως».

Ἡ αὐστηρὰ ἐξακρίβωσις τῶν πνευματικῶν προσόντων τοῦ μέλλοντος νὰ τύχῃ αὔξ∴ μισθ∴ ἐπιβάλλεται αὐστηροτέρα ἀκόμη προκειμένου διὰ τὸν προβιβασμὸν ἀπὸ τοῦ α', βαθ∴. Ἐὰν ὁ μαθ∴ προβιβασθῇ, διότι ἁπλῶς διῆλθε τὸ τυπικὸν ἑξάμηνον χρονικὸν διάστημα, χωρὶς καὶ νὰ ἔχῃ κατανοήσῃ πλήρως τὸ περιεχόμενον τοῦ βαθμοῦ του, ὑπάρχει κίνδυνος καὶ εἰς τοὺς ἀνωτάτους ἀνερχόμενος βαθμοὺς νὰ παραμείνῃ ἄγευστος τῆς βαθυτάτης Τεκτ∴ φιλοσοφίας, ἥτις κατὰ σοφὴν τῶν ἱδρυτῶν της διάταξιν μόνον προοδευτικῶς καὶ τμηματικῶς μεταδίδεται.

Διὰ τοῦτο καὶ ὀρθῶς, οἱ Εἰδικοὶ Κανονισμοὶ Συμβ∴

τινων Στ.·. τῆς 'Αν.·. 'Αθηνῶν προβλέπουν ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ προαχθῇ εἰς τὸν 2ον ἢ 3ον ἐὰν μὴ προηγουμένως ἔχει ἀναλύσει εἰς ὁμιλίαν του τὸ περιεχόμενον τοῦ βαθμοῦ τὸν ὁποῖον κατέχει. Πέραν ἐν τούτοις τῶν ἀναλύσεων αὐτῶν, εἰς τοὺς Ἑτ.·. ὡς καὶ τοὺς μαθ.·. δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται ἡ ἀνάπτυξις θεμάτων τεκτ.·.. Οἱ δύο οὗτοι πρῶτοι βαθμοὶ εἶναι καθαρῶς προπαρασκευαστικοὶ καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ δὲν ἔχουν δικαιώματα πρὸς διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Στ.·. ἢ τοῦ Τάγματος ἐν συνόλῳ.

Ἐτάνας.—"Ονομα ἑνὸς τῶν γιγάντων τοὺς ὁποίους, κατὰ τὴν Χαλδαϊκὴν μυθολογίαν, ἐγέννησαν οἱ διασωθέντες ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Δωδέκατος βασιλεὺς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἀνῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ κλέψῃ τὰ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ 'Α ν ο ῦ βασιλικὰ ἐμβλήματα. Εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν ἀνεβίβασεν ἀετὸς ὁ ὁποῖος ὅμως ἠθέλησε κατόπιν νὰ ἀνέλθῃ καὶ μέχρι τοῦ θρόνου τῆς 'Ιστὰρ ('Αστάρτης). Κατὰ τὴν ἄνοδον τοῦ ἀετοῦ ὁ Ἐτάνας ἔπεσε καταληφθεὶς ὑπὸ ἰλίγγου συμπαρασύρων καὶ τὸν ἀετόν. 'Εγένετο εἷς ἀπὸ τοὺς τολμητίας ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔκτισαν τὸν πύργον τῆς Βαβέλ.

ἐτησία ἑορτή.—Εἰς παλαιοτέραν ἐποχὴν ἐν 'Αγγλίᾳ ἰδίως, ἐπεκράτει συνήθεια ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐλευθεροτεκτ.. 'Αδελφότητος νὰ καλῶνται ἐτησίως εἰς «συνέλευσιν καὶ ἑορτὴν» καθ' ἣν ἐτελεῖτο καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῶν ἀξ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. Ἡ ἐκλογὴ τούτων ἐγίνετο προηγουμένως ὡς ἀναφέρουν τὰ Παλαιὰ Συντάγματα τοῦ 1738.

Ὁ Mackey ἐκφράζει τὴν λύπην του, διότι τὸ ἔθιμον τοῦτο ὅπερ συνέσφιγγε μὲ τοὺς δεσμοὺς τῆς ἀδ.·. ἀγάπης ὅλους τοὺς ἀδ.·., ἀπὸ πολλοῦ περιέπεσεν εἰς ἀχρηστίαν.

ἔτος Αἰγυπτιακὸν (Anno Egyptiaco). Χρονολογία ἐν χρήσει παρὰ τῇ Ἑρμητικῇ 'Αδελφότητι καὶ εὑρισκομένη διὰ τῆς προσθέσεως τοῦ ἀριθμοῦ 5044 εἰς τὸ χριστιανικὸν ἔτος. Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ἀφορᾷ τὸ πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἔτος, καθ' ὃ ἐγένετο ἡ ἕνωσις τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τὸν Φαραὼ Μενές.

ἔτος Ἑβραϊκὸν (Anno Hebraico) καὶ κατὰ συντομίαν Ε.·. Ε.·. (βλ. *ἔτος κτίσεως κόσμου*).

ἔτος Εὑρέσεως ἢ 'Ανακαλύψεως (Anno Inventionis) κατὰ συντομίαν Ε.·. Α.·.. Χρονολογία ἐν χρήσει ὑπὸ τῶν Τεκτ.·. τῆς Β.·. 'Αψ.·. Εὑρίσκεται διὰ τῆς προσθέσεως τοῦ ἀριθμοῦ 530. Οὕτω 1954+530=2484 Ε.·. Α.·.

ἔτος καταθέσεως (Anno depositionis) καὶ κατὰ συντομίαν Ε.·. Κατ.·. Χρονολογία χρησιμοποιουμένη ὑπὸ τῶν Βασ.·. καὶ 'Εκλ.·. Διδ.·. καὶ ἥτις εὑρίσκεται διὰ τῆς προσθέσεως 1000 2954 Ε.·. Κατ.·.

ἔτος Κτίσεως ἢ Κόσμου (Anno Mundi) κατὰ συντομίαν Ε.·. Κ.·. Χρονολογία χρησιμοποιουμένη εἰς τὸ 'Αρχ.·. καὶ 'Απ.·. Δόγμ.·. Εὑρίσκεται διὰ τῆς προσθέσεως 3760 εἰς τὸ τρέχον ἔτος μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου. Μετὰ τὸν Σεπτέμβριον δέον νὰ προστίθεται ἓν ἀκόμη ἔτος καὶ τοῦτο διότι τὸ ἑβραϊκὸν ἔτος ἄρχεται τὴν 1ην Σεπτεμβρίου. Οὕτω τὸν μὲν Φεβρουαρίον 1954+3760=5714 Ε.·. Κ.·. τὸν δὲ 'Οκτώβριον 1954+3761 =5715 Ε.·. Κ.·.

ἔτος Τάγματος. (Anno Ordinis) καὶ κατὰ συντομίαν Ε.·. Τ.·. (Α.·. Ο.·.). Ἡ χρονολογία ἣν μεταχειρίζονται οἱ 'Ιππ. Ναῖται. Εὑρίσκεται διὰ τῆς ἀφαιρέσεως 1118 ἐκ τοῦ τρέχοντος ἔτους: οὕτω 1954—1118 836 Ε.·. Τ.·.

ἔτος τεκτονικόν. Συμβολικὸς ἀριθμὸς ἀκολουθῶν ἕκαστον τεκτ.·. βαθμόν. Λέγεται καὶ τεκτονικὴ ἡλικία.

"Ετος Φωτὸς (Anno Lucis) καὶ κατὰ συντομίαν Ε.·. Φ.·. Χρονολογία χρησιμοποιουμένη εἰς τὰ 'Ελευθεροτεκτ.·. ἔγγραφα. Εὑρίσκεται διὰ τῆς προσθέσεως τοῦ ἀριθμοῦ 4000 εἰς τὸ τρέχον ἔτος. Ἡ χρονολογία αὕτη σημαίνει ὅτι τόσα ἔτη παρῆλθον ἀφ' ἧς ὁ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. εἶπε τὸ «Γ ε ν η θ ή τ ω Φ ῶ ς» καὶ ὅτι καὶ τὸ φῶς τοῦ Τεκτ.·. ἐξεδηλώθη τὸ πρῶτον κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου.

Ὁ Α. Waite χαρακτηρίζων ὡς ἀδικαιολογήτους τὰς διαφόρους ἐν χρήσει χρονολογίας, φρονεῖ ὅτι ἕκαστος Τεκτ.·. δέον νὰ ἐνθυμῆται τὸ ἔτος τοῦ ἰδικοῦ του φωτισμοῦ, ἤτοι τῆς μυήσεώς του καὶ νὰ φροντίζῃ, ὅπως τὸ φῶς αὐτὸ φωτίζῃ τὴν ὁδόν του πάντοτε.

Ἐττεϊλὰ (Etteila ἢ Alliette). 'Εμπνευσμένος χαρτομάντης τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ 18ου αἰῶνος περὶ τοῦ ὁποίου πολλὰ ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν χωρὶς ὅμως νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐξακρίβωσίς των.

Τὸ πραγματικόν του ὄνομα ἦτο 'Αλλιὲτ καὶ ἦτο κομμωτὴς τῆς Αὐλῆς τοῦ Λουδοβίκου ΙΣΤ'. 'Ησθάνετο ὅμως ζωηρὰν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν μελέτην τῶν μεταφυσικῶν πραγμάτων. Μίαν ἡμέραν ἀνεκάλυψεν εἰς ἕνα βιβλιοπωλεῖον ἕνα βιβλίον τοῦ Κοὺρ ντὲ Ζεμελέν. Τὸ ἠγόρασεν, ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην του καὶ ἔκτοτε ἀναγραμματίζων καὶ τὸ ὄνομά του εἰς Ἐττεϊλὰ ἐπεδόθη εἰς τὴν μαντικήν. Προεῖπεν, ὡς βεβαιοῦν οἱ σύγχρονοί του, τὴν ἔκρηξιν τῆς ἐπαναστάσεως. Διὰ τὰς προφητείας του ἐχρησιμοποίει τὸ περίφημον Ταρῶ (βλ.λ.) τοῦ ὁποίου τὴν χρῆσιν ἐδιδάχθη ἀπὸ ἓν ὡς ἔλεγε παλαιὸν Αἰγυπτιακὸν βιβλίον τὸ «Ταρόσμπ» διασωθὲν ἀπὸ τὴν πυρκαϊὰν τῆς βιβλιοθήκης τῆς 'Αλεξανδρείας.

Ὁ Ἐττεϊλὰ

Τὸ «Ταρῶ» μὲ τὰ 74 παιγνιόχαρτά του τὸν ἐβοήθη νὰ μαντεύῃ τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν, πολλαὶ δὲ ἐπιτυχίαι του ἀναγράφονφονται. Ἡ μόνη ἐξηκριβωμένη ἐξ ὅλων εἶναι ἡ ἀκόλουθος:

Ὁ ἔμπιστος τοῦ ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν τῆς 'Επαναστάσεως Νεκέρ, ὀνόματι Λεντὸκ ἠθέλησε νὰ συμβουλευθῇ τὸν Ἐττεϊλὰ διὰ διαπραγματεύσεις τὰς ὁποίας ὁ Νεκὲρ διεξῆγε μὲ μίαν ὁμάδα ξένην πέραν τῶν συνόρων.

Ὁ Ἐττεϊλὰ ἥπλωσε τὰ παιγνιόχαρτα τοῦ Ταρῶ. 'Αφοῦ ἐπί τι διάστημα τὰ ἐξήτασε, ἐφάνη ταρασσόμενος καὶ ἀφοῦ τὰ ἀνέμιξεν εἶπεν εἰς τὸν Λεντόκ:

— Γιατί νὰ σᾶς προείπω λεπτομερείας αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν σημασίαν. Πᾶν, ὅ,τι ὑπάρχει σήμερον ἐδῶ θὰ ἀνατραπῇ καὶ ἕνας Βασιλεὺς-"Ηλιος θὰ συνεχίσῃ τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας. Θὰ προέρχεται ὅμως ἀπὸ τὸν λαόν».

Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ Ἐττεϊλὰ προεῖπε τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ναπολέοντος Βοναπάρτου, ὅστις ἦτο ἀκόμη τότε ἄγνωστος κατώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ ἐπαναστατικοῦ στρατοῦ.

Εὔα. Ἡ πρωτόπλαστος γυνή, ἡ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ 'Αδὰμ ἀποσπασθεῖσα. Εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον γράφεται Χαβὰ (Havvah), ὅπερ σημαίνει Ζ ω ή. Περὶ τοὺς πρωτοπλάστους ὑφίστανται πανάρχαιοι ἀπόκρυφοι μῦθοι προσδίδοντες καθαρῶς συμβολικὴν σημασίαν εἰς τὰ δύο ταῦτα πρόσωπα. Ἡ μελέτη τῶν ἀποκρύφων αὐτῶν μύθων ἐπιβάλλεται εἰς πάντα Τέκτ.·. ὡς ἐξαιρετικῶς διαφωτιστικὴ ὡρισμένων ἀληθειῶν (βλ. *ἀρρενοθῆλυς* καὶ *ἑρμαφρόδιτος*).

εὔα. 'Επιφώνησις χρησιμοποιουμένη εἰς τὸ Γαλλικὸν Δόγμα τῆς υἱοθεσίας (βλ. λ.).

εὐαγγελικόν. Εὐαγγέλιον ἀνῆκον εἰς τὸ σημερινὸν ἐν Παρισίοις τάγμα τοῦ Ναοῦ, τὰ μέλη τοῦ ὁποίου διατείνονται ὅτι εἶνε κειμήλιον τῶν παλαιῶν πραγματικῶν «*Ναϊτῶν*». Μερικοὶ πιστεύουν εἰς τὴν ἀρχαιότητα αὐτοῦ ἄλλοι ὅμως ἔκ τινων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν τοῦ βιβλίου ἐνδείξεων τὸ θεωροῦν μεταγενέστερον τοῦ 15ου αἰῶνος. Περιέχει παραμορφωμένην ἐπανάληψιν τοῦ κατὰ 'Ιωάννην Εὐαγγελίου.

εὐαγγελισταί. Οὕτω καλοῦνται οἱ τέσσαρες συγγραφεῖς τῶν βιβλίων, εἰς τὰ ὁποῖα περιγράφονται ὁ βίος καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ, Ματθαῖος, Μᾶρκος, Λουκᾶς καὶ 'Ιωάννης.

Ὁ Ἅγιος Ἱερώνυμος καυχᾶται ὅτι κατέστρεψε τὸ πρῶτον ἀντίτυπον τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, ὅπερ οἱ Ἐβιωνῖται εἶχον εἰς ἑβραϊκήν, διότι τὸ εὗρε λίαν ἑρμητικὸν καὶ ἐπικίνδυνον.

Ἕκαστος τῶν Εὐαγγελιστῶν ἐξετάζει ἀπὸ διαφόρου σχεδὸν πλευρᾶς τὸν Ἰησοῦν, ὅλοι ὅμως συναντῶνται εἰς τὴν ἑνότητα τῆς διδασκαλίας του.

Ὁ Ματθαῖος βλέπει τὸν Ἰησοῦν ὑπὸ ἔποψιν φυσικὴν καὶ μᾶς παρέχει πολύτιμα στοιχεῖα περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς κληρονομικῆς θέσεως τοῦ Ναζωραίου πρὸς τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ.

Ὁ Μᾶρκος, ὅ κατά τινα παράδοσιν τῶν Ἐφεσίων διερμηνεὺς τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, περιβάλλει τὸν Ἰησοῦν διὰ μαγικοῦ φωτοστεφάνου καὶ ἐμφανίζει κυρίως τὴν ὑπεράνθρωπον καὶ θαυματουργὸν δύναμίν του.

Ὁ Λουκᾶς, ἰατρὸς τὸ ἐπάγγελμα, ἀφηγεῖται τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν τοῦ Ἰησοῦ καὶ περιγράφει τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ψ υ χ ι κ ο ῦ ἐ γ ώ τ ο υ ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου.

Ὁ Ἰωάννης τέλος, ποιητὴς ἐνθουσιώδης καὶ προφητικός, εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν μεταφυσικὸς εὐαγγελιστὴς ἀπευθυνόμενος πρὸς μεμυημένους μόνον, δι' ἀλληγοριῶν καὶ συμβολικῶν παραστάσεων.

Βιβλιογρ. 62, σελ. 75—77.

Εὐαγγελιστής, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ. Ὁ ἕτερος τῶν προστατῶν Ἁγίων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Αἱ ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς αὐτοῦ διαρκεῖς συστάσεις ὑπὲρ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης ὡς καὶ ἡ μυστικὴ φύσις τῶν ἀποκαλυπτικῶν του ὀπτασιῶν (βλ. ***Ἀποκάλυψις Ἰωάννου***) ὑπῆρξαν ἴσως, κατὰ τὸν Mackey, οἱ κυριώτεροι λόγοι τῆς ἀνακηρύξεώς του ὡς πάτρωνος Ἁγίου τοῦ Τάγματος (βλ. ***Ἅγιοι Ἰωάνναι***).

Εὐαγόρας. Ὄνομα Σ.·. Στ.·. λειτουργούσης εἰς Ἀμμόχωστον (Famagusta) Κύπρου καὶ διατελούσης ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος.

Εὐδαιμονίας τάγμα (Order of Felicity). Ἀνδρόγυνος μυστικὴ ἑταιρεία ἱδρυθεῖσα τῷ 1743 ἐν Παρισίοις ὑπὸ Chamdonnet. Πρόκειται οὐσιαστικῶς περὶ ἑνὸς ἐκ τῶν πρώτων ψευδοτεκτονικῶν συλλόγων διὰ τῶν ὁποίων οἱ Γάλλοι Τέκτ.·. ἐζήτουν νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν περιέργειαν τῶν γυναικῶν καὶ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ὑποστήριξίν των.

Τὰ τυπικὰ τοῦ τάγματος αὐτοῦ ἐσυμβόλιζον τὴν ζωὴν ἑνὸς ναύτου εἰς τέσσαρας βαθμούς.

1. Κ α μ α ρ ό τ ο υ, 2. Π λ ω τ ά ρ χ ο υ, 3. Π λ ο ι ά ρ χ ο υ καὶ 4. Ἀ ν τ ι ν α υ ά ρ χ ο υ. Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Τάγμ.·. εἶχε τὸν τίτλον Ναυάρχου. Τὰ τυπικά των φυσικὰ ἦσαν πλήρη ναυτικῶν ὅρων. Πολὺ συντόμως ἐν τούτοις ἀνεφύησαν διαφωνίαι εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἑταιρείας, μέλη δέ τινα ἀποσπασθέντα ἵδρυσαν τοὺς «Ἱ π π ό τ α ς καὶ τ ὰ ς Κ υ ρ ί α ς τ ῆ ς Ἀ γ κ ύ ρ α ς» (βλ. ***Ἀγκύρας Ἱππόται***). Φαίνεται ὅτι εἰς ἀμφότερα τὰ ἀνδρόγυνα αὐτὰ τάγματα ἡ ἀνοχὴ ὑπερέβαινε τὰ ὅρια τῆς ἠθικῆς. Καὶ διὰ τοῦτο ταχέως ἐξηφανίσθησαν.

εὐημερισμός. Φιλοσοφικὴ θεωρία τοῦ Κυρηναϊκοῦ Εὐημέρου, ἀκμάσαντος κατὰ τὸν Γ' π. Χ. αἰῶνα, ὅστις πειρᾶται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ εἰς θεοὺς πίστις ἐγεννήθη διὰ τῆς θεοποιήσεως ἡρώων, ἐπιφανῶν ἀνδρῶν κ. τ. λ. Τὴν ὀρθολογιστικὴν αὐτὴν ἀπόδειξιν τῶν Θεῶν ὡς ἐπιφανῶν ἀνθρώπων ὑπεστήριξαν πρὸ αὐτοῦ ὁ Μεγησθένης, Λέων ὁ ἐκ Πέλλης καὶ ὁ Ἑκαταῖος.

Κατὰ τὸν Εὐήμερον, ὁ Οὐρανός, ὁ Κρόνος, ὁ Ζεὺς ἦσαν ἄνθρωποι εὐεργετήσαντες τὴν οἰκουμένην, ἱδρύσαντες σοφοὺς θεσμοὺς κ. ἄ. Τὰ αὐτὰ ὑπεστήριξαν ἀργότερον ἄλλοι φιλόσοφοι διὰ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ Φοινικικοὺς Θεούς.

Εὐκλείδης. Διάσημος Ἕλλην μαθηματικὸς ὅστις, κατὰ τὸν Πρόκλον, ἤκμασε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πτολεμαίου Σωτῆρος Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου (323—285 π. Χ.). Ἄγνωστα τυγχάνουν τὰ ἔτη τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου του ὡς καὶ ἡ καταγωγή του. Τὸ ὄνομά του συνεδέθη πάντοτε μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ὅστις ὡς λέγεται, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του ἤνθησεν ἐν Αἰγύπτῳ. Ἐκεῖ ἵδρυσε τὴν περίφημον μαθηματικὴν σχολὴν τῆς Ἀλεξανδρείας. Συνέγραψε πλεῖστα ἔργα ἐξ ὧν μνημειῶδες εἶνε τὰ ***«Στοιχεῖα»*** συγκείμενον ἐκ 13 βιβλίων, ἐξ ὧν τὰ 4 πρῶτα καὶ τὸ 6ον ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἐπίπεδον γεωμετρίαν, τὸ 5ον πραγματεύεται τὴν θεωρίαν τῶν ἀναλογιῶν, τὸ 7, 8 καὶ 9 εἶνε καθαρῶς ἀριθμητικά, τὸ δὲ 10ον περιέχει θεωρίαν ἀσυμμέτρων γεωμετρικῶν μεγεθῶν. Τὰ ὑπόλοιπα 3 βιβλία πραγματεύονται τὴν στερεὰν γεωμετρίαν.

Ἦτο ἄνθρωπος ἠπίου καὶ προσηνοῦς χαρακτῆρος, ὡς ἀναφέρει ὁ Πάππος ὁ Ἀλεξανδρεύς. Ὁ Πρόκλος ἐξ ἄλλου διηγεῖται ὅτι, ὅταν ὁ Πτολεμαῖος τὸν ἠρώτησε: πῶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ μάθῃ γεωμετρίαν χωρὶς νὰ κοπιάσῃ νὰ ἀναγνώσῃ τὰ «Στοιχεῖα» του, ὁ Εὐκλείδης τοῦ ἀπήντησε: ***«Δὲν ὑπάρχει βασιλικὴ ὁδὸς πρὸς τὴν γεωμετρίαν».***

Τὸ γνωστὸν ***Τεσσαρακοστὸν ἕβδομον πρόβλημα*** (βλ. λ.) τοῦ πρώτου βιβλίου του, καίτοι δὲν ἀνεκαλύφθη παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ πολὺ πρότερον ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου, ἔχει γίνη δεκτὸν ὡς σύμβολον τοῦ 3ο.

Εὐκλείδου παράδοσις.—Εἰς ὅλα τὰ παλαιὰ χειρόγραφα διδάγματα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ περιέχεται ἡ περὶ Εὐκλείδου παράδοσις, ἡ ὁποία ὅμως δὲν εἶνε ἀπολύτως ὁμοία εἰς ὅλα.

Ἐξ αὐτῶν ἡ πληρεστέρα εἶνε ἡ περιεχομένη εἰς τὸ ***Χειρόγραφον Ντόουλαντ*** καὶ ἡ ὁποία ἐν περιλήψει ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ὅταν ὁ Ἀβραὰμ καὶ ἡ Σάρα μετέβησαν εἰς Αἴγυπτον, ὁ Ἀβραὰμ ἐδίδαξε τὰς ἑπτὰ ἐπιστήμας εἰς τοὺς Αἰγυπτίους· καὶ εἶχεν ἕνα ἱκανὸν μαθητήν, τὸν Εὐκλείδην ὁ ὁποῖος ἔγινε γρήγορα διδάσκαλος τῶν 7 ἐλευθερίων ἐπιστημῶν. Καὶ εἰς τὰς ἡμέρας του ὁ Βασιλεὺς καὶ οἱ εὐγενεῖς τῆς χώρας τοῦ ἀνέθεσαν νὰ μορφώσῃ τὰ παιδία των καὶ αὐτὸς τὰ ἐδίδαξε γεωμετρίαν καὶ πῶς νὰ τὴν ἐφαρμόζουν εἰς τὴν πρᾶξιν, κατεργαζόμενοι λίθους διὰ τὴν ἀνέγερσιν Ναῶν, φρουρίων, πύργων καὶ μοναστηρίων καὶ τοὺς ἔδωσε καὶ σχετικοὺς κανόνας.

Ἀκολουθοῦν κατόπιν οἱ γνωστοὶ Π α λ α ι ο ὶ Κ α ν ό ν ε ς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. καὶ ὁ μῦθος τελειώνει διὰ τῶν ἑξῆς:

«Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐστερεώθη ἐκεῖ ἡ ἐπιστήμη καὶ ὁ Εὐκλείδης τῆς ἔδωσε τὸ ὄνομα γεωμετρία. Σήμερον καθ' ὅλην ἐδῶ τὴν χώραν ὀνομάζεται Μασωνία».

Ἡ παράδοσις αὐτὴ ἐξεταζομένη ἱστορικῶς εἶνε βεβαίως ἐντελῶς ἀνόητος, τὴν καθιστᾷ δὲ ἀνοητοτέραν ἀκόμη ὁ ἀναχρονισμὸς ὁ ὁποῖος ἐμφανίζει τὸν Εὐκλείδην σύγχρονον τοῦ Ἀβραάμ. Ἐὰν ὅμως ὁ μῦθος αὐτὸς ἑρμηνευθῇ—ὅπως ὅλαι αἱ ἄλλαι Τεκτ.·. παραδόσεις—ὡς ὑποσημαίνων μίαν Τεκτ.·. ἀλήθειαν ὑπὸ συμβολικὴν μορφήν, τότε περιβάλλεται, κατὰ τὸν Μάκεϋ, μὲ κάποιαν ἀξίαν λόγου σημασίαν.

Ὁ Εὐκλείδης χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν μῦθον ὡς ἡ προσωποποίησις τῆς Γεωμετρίας τῆς ὁποίας ἦτο διδάσκαλος. Καὶ ὁ μῦθος τότε συμβολίζει τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπῆρχεν ἐν Αἰγύπτῳ στενὸς σύνδεσμος μεταξὺ τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς καὶ τοῦ μεγάλου ἠθικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον μεταξὺ τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἄλλων ἐθνῶν τότε, ἦτο ὅ,τι εἶνε σήμερον ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. (μυστικὴ ὀργάνωσις πρὸς διάδοσιν τῶν ἰδίων ἀρχῶν κατὰ τὸν ἴδιον συμβολικὸν τρόπον).

Ὑπὸ τοιαύτην ἑρμηνείαν ἡ παράδοσις ἀντιστοιχεῖ πρὸς ὅλην τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Αἰγυπτιακῆς ἱστορίας, ἥτις μᾶς διδάσκει ποία στενὴ σχέσις ὑπῆρχε μεταξὺ τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν θεμάτων εἰς τὴν χώραν ταύτην.

Οὕτω ὁ Κένρικ εἰς τὴν «Ἀρχαίαν Αἴγυπτόν» του γράφει ὅτι «ὅταν διαβάζωμεν ὅτι οἱ ξένοι εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπεβάλλοντο εἰς ἐξαντλητικὰς διατυπώσεις τελετῶν μυήσεως, δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι τοῦτο δὲν ἐγίνετο διὰ νὰ μάθουν τὰς μυστικὰς σημασίας τοῦ δόγματος τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος, ἀλλὰ διὰ νὰ διδαχθοῦν τὴν ἀστρονομίαν, φυσικήν, γεωμετρίαν καὶ θεολογίαν».

Ἡ παράδοσις τοῦ Εὐκλείδου ἀνήκει συνεπῶς εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην τῶν ἀφηγήσεων τὰς ὁποίας ὁ Μάκεϋ ἀποκαλεῖ ***«Τὰ Μυθικὰ σύμβολα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».***

Εὔμολπος. Βασιλεὺς τῆς Ἐλευσῖνος ὅστις κατὰ τὸ 1374 π. Χ. ἵδρυσε τὰ ***Ἐλευσίνια Μυστήρια*** (βλ. λ.). Τὰ

Μυστήρια ταῦτα ἡ Δημήτηρ ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἡγεμόνας τῆς πόλεως Τριπτόλεμον, Διοκλῆν, Εὔμολπον καὶ Κελεόν. Ἐξ αὐτῶν ὁ Εὔμολπος «ἔγραψε τελετὰς Δήμητρος καὶ τὴν πρὸς Κελεὸν ἄφιξιν καὶ τὴν τῶν μυστηρίων παράδοσιν τὴν ταῖς θυγατράσι Κελεοῦ γενομένην, ἔπη τὰ πάντα τρισχίλια» (Σουΐδα Τόμ. Α. Μέρ. Β′ σελ. 620).

Ὁ Ἱεροφάντης τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων ἐλαμβάνετο πάντοτε ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν Εὐμολπιδῶν, ἦτο δὲ ἰσόβιος.

εὐνοῦχος.—Εἰς τὰ παλαιὰ τυπικὰ τοῦ 3ο πρὶν ἢ ταῦτα περικοπῶσιν, ὡς ἐμφανίζονται σήμερον, ἀνεφέρετο ὅτι οἱ εὐνοῦχοι δὲν δύνανται νὰ μυηθῶσιν εἰς τὰ Ἐλευθεροτεκτ.·. Μυστήρια. Εἰς τὰ Παλαιὰ Συντάγματα καὶ τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα (βλ. λ.) οὐδεμία γίνεται ὀνομαστὶ μνεία περὶ τῆς τάξεως αὐτῆς τῶν ἀτόμων καίτοι φυσικὰ συμπεριλαμβάνονται εἰς τὴν γενικὴν ἀπαγόρευσιν τὴν ἀφορῶσαν τοὺς ἔχοντας σωματικὰς ἐλλείψεις καὶ ἐλαττώματα. Εἰς τὴν δευτέραν ἐν τούτοις ἔκδοσιν τῶν ***«Συνταγμάτων»*** του τῷ 1738 καὶ εἰς τὰ προτασσόμενα αὐτῆς Ἀρχαῖα Καθήκοντα, ὁ Ἄντερσον περιλαμβάνει ὀνομαστὶ καὶ τοὺς εὐνούχους εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀπηγορευμένων ὑποψηφίων.

Ὁ Ντέρμοττ ἀντιγράφων τὰ Καθήκοντα ἀπὸ τὸν Ἄντερσον, ὅταν ἐξέδωκε τὸ ***Ἀχιμὰν Ρεζὸν*** (βλ. λ.) προσθέτει σημείωσιν, δι' ἧς παραπονεῖται ὅτι οἱ «Νέοι» παρημέλησαν τὸν ἀρχαῖον αὐτὸν νόμον εἰς μίαν τοὐλάχιστον περίπτωσιν.

Πάντως τὸ ζήτημα ἔχει καθαρῶς τυπικὸν ἱστορικὸν χαρακτῆρα, καθ' ὅσον κατ' οὐσίαν αἱ ***Ἀρχαῖαι Θεμελιώδεις Διατάξεις*** (βλ. λ.) ρητῶς τονίζουν ὅτι διὰ νὰ γίνῃ τις Τέκτων, δέον νὰ εἶνε ἐλεύθερος, ἐνήλικος καὶ ἀρτιμελής.

Εὐπατρίδης Τέκτ.·.—(Gentleman Mason). Εἰς τινας ἀγγλικὰς παλαιὰς Τεκτ.·. κατηχήσεις τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὁ τίτλος αὐτὸς χρησιμοποιεῖται πρὸς χαρακτηρισμὸν τῶν θεωρητικῶν Τεκτ.·. οἵτινες εἶχον γίνῃ δεκτοὶ εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς Στ.·. χωρὶς νὰ εἶνε πραγματικοὶ τέκτονες.

Οὕτω εἴς τινα κατήχησιν ὑπάρχουν τὰ ἑξῆς:

Ἐρ.—Τί διδάσκεσθε ὡς Εὐπατρίδης Τέκτων;

Ἀπ.—Ἐχεμύθειαν, Ἠθικὴν καὶ Συναδέλφωσιν.

Ἐρ.—Τί διδάσκεσθε ὡς ἐπαγγελματίας Τέκτ.·.;

Ἀπ.—Νὰ λαξεύω, νὰ τετραγωνίζω καὶ νὰ συνδέω λίθους, νὰ τοποθετῶ τὴν στάθμην καὶ νὰ ὑψώνω μίαν κάθετον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι ὁ τίτλος ἐδίδετο εἰς τοὺς μὴ ἐπαγγελματίας Τέκτ.·. πρὸς διάκρισιν.

εὕρεσις. Εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια ἐκαλεῖτο οὕτω τὸ τμῆμα τῆς μυήσεως τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν εὕρεσιν τοῦ σώματος τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ Ἥρωος, οὗτινος ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις ἀπετέλουν τὸ θέμα τῆς μυήσεως. Ἡ εὕρεσις ἔχει υἱοθετηθῇ καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀποτελοῦσα τὸ κύριον μέρος τοῦ τυπικοῦ ἑνὸς βαθμοῦ.

Εὐρώπη. Μυθικὴ Θεὰ φοινικικῆς καταγωγῆς θυγάτηρ τοῦ Ἀγήνορος. Ὁ Ζεὺς τὴν ἠράσθη καὶ μεταμορφωθεὶς εἰς ταῦρον τὴν ἀπήγαγεν εἰς Κρήτην καὶ τὴν ἔκρυψεν ἐντὸς τοῦ Δικταίου σπηλαίου. Ἐκ τῆς ἑνώσεως αὐτῆς ἐγεννήθησαν ὁ Μίνως, ὁ Σαρπηδὼν καὶ ὁ Ραδάμανθυς. Ἡ λατρεία τῆς Εὐρώπης μὲ διαφόρους παραλλαγὰς τοῦ μύθου ἦτο διαδεδομένη καθ' ὅλην τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Κατά τινας μυθολόγους, ὁ μῦθος οὗτος συμβολίζει τὴν ὑπὸ τοῦ ἡλιακοῦ ταύρου ἀπαγομένην τὴν πρωΐαν Σελήνην καὶ ἀναφαινομένην τὴν ἑσπέραν εἰς τὸν οὐρανόν. Κατ' ἄλλους συμβολίζει τοὺς γάμους οὐρανοῦ καὶ γῆς τοῦ αἰωνίου ζεύγους τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ τὴν ζωήν. Καὶ ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶναι ἡ ὀρθωτέρα.

Εὐρώπη.—Οὕτω καλεῖται ἐνίοτε καὶ ἡ δυτικὴ ἄκρα τῆς Στ.·.

εὐφορία. Σύμβολον εὐφορίας καὶ ἀφθονίας ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτ.·. χρησιμοποιεῖται ὁ στάχυς (βλ. ***Σιμπολέτ***).

Εὐφράτης.—Εἷς τῶν μεγαλειτέρων καὶ διασημοτέρων ποταμῶν τῆς Ἀσίας. Πηγάζων ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Ἀρμενίας καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον εὑρίσκεται μεταξὺ Ἱερουσαλὴμ καὶ Βαβυλῶνος. Εἰς τὰ τυπικὰ ἀνωτ.·. βαθμ.·. εἶνε ὁ ποταμὸς τοῦ ὁποίου τὴν διάβασιν ἐκέρδισαν διὰ τῶν ὅπλων οἱ Ἱππ.·. τῆς Ἀν.·. ἐπιστρέφοντες ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἱεροσόλυμα.

Εὐχετήριον (priory). Ἡ δικαιοδοσία τοῦ Μεγ.·. Εὐχέτου εἰς τὸ τάγμα τῆς ***Μάλτας*** ἢ τοῦ ***Ἁγ. Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ.***

Εὐχετήριον, Μέγα. Ἡ Διοικοῦσα Ἀρχὴ τοῦ ***Τάγματος τοῦ Ναοῦ*** διὰ τὴν Ἀγγλίαν, Οὐαλλίαν καὶ τὸν Καναδᾶ.

εὐχέτης (Prior).

1.—Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων ἐθνῶν ἢ τοπαρχιῶν εἰς τὰς ὁποίας διῃρεῖτο τὸ Τάγμα τῶν ***Ναϊτῶν.***

2.—Ἑκάστη τῶν γλωσσῶν τοῦ Τάγματος τῆς Μάλτας διῃρεῖτο εἰς ***Μεγάλα Εὐχετήρια*** τῶν ὁποίων προήδρευεν εἷς Μέγας ***Εὐχέτης***, ἔχων ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του διάφορα Διευθυντήρια.

3.—Ὁ δεύτερος ἀξιωματικὸς τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἱππ. Καδώς, ὑπὸ τὸ Ὑπ.·. Συμβούλιον τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

4.—Μέγας Εὐχέτης καλεῖται ὁ τρίτος ἀξ.·. τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγμ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

ἔφεσις.—Ἀναφαίρετον δικαίωμα παντὸς Τέκτ.·. εἶνε ἡ ἄσκησις ἐφέσεως κατὰ πάσης ἀποφάσεως θιγούσης αὐτόν. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. εἶνε τὸ ἁρμόδιον σῶμα ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἀσκεῖται ἡ ἔφεσις.

Αἱ ἐφέσεις εἶνε δύο γενικῶς εἰδῶν: α.′ ἔφεσις κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀδ.·. Σεβ.·. τῆς Στ.·. β.′ ἔφεσις κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς Στ.·.

α.′ Ἔφεσις κατ' ἀποφάσεως τοῦ Σεβ.·.—Ὑπεστηρίχθη ὑπό τινων ξένων συγγραφέων ὅτι ἔφεσις ἐναντίον τῆς ἀποφάσεως τοῦ Σεβ.·. μιᾶς Στ.·. δέον νὰ ἀσκῆται ἐνώπιον τῆς ὁλομελείας τῆς Στ.·. Τὴν γνώμην ταύτην οὐδαμοῦ ἀπεδέχθησαν αἱ Διοικοῦσαι τὸν Τεκτ.·. Ἀρχαί, καθορίζουσαι σαφῶς ὅτι πᾶσαν ἔφεσιν κατ' ἀποφάσεων Σεβ.·. ἁρμοδία νὰ ἐκδικάσῃ εἶνε μόνον ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ὁποίας ὑπάγεται ὁ Σεβ.·.

Ὁ ἀδ.·. Mackey χαρακτηρίζει ὡς σοφὴν τὴν διάταξιν ταύτην. Ὁ Σεβ.·. ἑκάστης Στ.·. εἶνε ὑπεύθυνος ἀπέναντι τῆς προϊσταμένης αὐτοῦ Ἀρχῆς διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῆς ὑπὸ τὴν σφ.·. του Στ.·.. Αὐτὸς καὶ μόνον εἶνε ὑπεύθυνος διὰ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως, τὸν σεβασμὸν τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ Κανονισμοῦ ἐντὸς τῆς Στ.·. τῆς ὁποίας τὰς ἐργασίας διευθύνει. Εἶνε πρόδηλον ἑπομένως ὅτι τοιούτου εἴδους βαρύταται εὐθῦναι δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπίζωνται ὑπὸ τοῦ Σεβ.·. ἐὰν ἡ Στ.·. εἶχε τὴν δύναμιν νὰ κρίνῃ τὰς ἀποφάσεις του ἢ νὰ ἐλέγχῃ τὴν δικαιοδοσίαν του.

β′. Ἔφεσις κατ' ἀποφάσεως Στοᾶς.—Πᾶσα ἀπόφασις Στοᾶς, κατὰ τὸν ἀδ.·. Mackey εἶνε δυνατὸν νὰ ἐφεσιβληθῇ ἐνώπιον τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. πλὴν τῆς ἀποφάσεως περὶ εἰσδοχῆς ἢ μὴ ἑνὸς μέλους ἢ τῆς ἐκλογῆς ἑνὸς ὑποψηφίου. Συνήθως ὅμως ἐφέσεις ἀσκοῦνται κυρίως κατὰ καταδικαστικῶν ἀποφάσεων τῆς Στ.·. δικαζούσης ὡς πρωτοβάθμιον Τεκτ.·. Δικαστήριον. Ὅταν δηλαδή, εἷς Τέκτ.·. συνεπείᾳ καταγγελίας διατυπωθείσης ἐναντίον του, δικασθῇ καὶ καταδικασθῇ ὑπὸ τῆς Στ.·. του, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀσκήσῃ ἔφεσιν ἐνώπιον τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. ἐναντίον τῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως. Ἡ ἔφεσίς του αὕτη δύναται νὰ εἶνε γενικὴ ἢ καὶ εἰδική. Δικαιοῦται τουτέστι νὰ ἐφεσιβάλῃ τὴν ὅλην διεξαγωγὴν τῆς δίκης μὲ τὸν ἰσχυρισμόν, ὅτι αὕτη ὑπῆρξεν ἀντικανονικὴ ἢ παράνομος ἢ καὶ εἰδικῶς μόνον ὡρισμένον τμῆμα αὐτῆς. Δικαιοῦται ἐπίσης καίτοι ἀποδεχόμενος τὴν ὀρθότητα τῆς ἀποφάσεως νὰ ἀσκήσῃ ἔφεσιν κατὰ τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς ὡς λίαν αὐστηρᾶς ἢ δυσαναλόγου πρὸς τὸ διαπραχθὲν πλημμέλημα.

Τὸ τεθὲν ἐν ἰσχύϊ Σύνταγμα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος καθορίζει ὅτι τὸ Συμβούλιον τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. εἶνε ἡ Ἀνωτάτη Δικαστικὴ Ἐξουσία ἐν τῷ Τάγματι ἐπιλαμβανομένη καὶ ***αὐτεπαγγέλτως*** πάσης Τεκτ.·. δικαστικῆς διώξεως κατὰ παντὸς Ἐλευθεροτέκτονος ἢ Στοᾶς τῆς δικαιοδοσίας αὐτῆς διὰ τοῦ Δικαστικοῦ Τμή-

ματος κατ' ἔγκλησιν τοῦ Μεγ.˙. Ρήτ.˙. κλπ. ("Αρθρον 41ον).

Συμφώνως ἑπομένως πρὸς τὸ Νέον Σύνταγμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ὑπάρχει καὶ τρίτον εἶδος ἐφέσεως ἀσκουμένης ἐναντίον ἀποφάσεως τοῦ Δικαστικοῦ Τμήματος τῆς Μεγ.˙. Ἀν.˙. καὶ ἐνώπιον πλέον τῆς ὁλομελείας τοῦ Συμβουλίου Αὐτῆς, ἧς ἡ ἀπόφασις εἶνε ὁριστικὴ καὶ ἀμετάκλητος.

Συμφώνως ἐπίσης πρὸς τὸ Νέον Σύνταγμα, τὸ πρωτοβάθμιον δικαστήριον ἑκάστης Στ.˙. δὲν ἀποτελεῖται πλέον ὡς καὶ πρότερον ὑπὸ τῆς ὁλομελείας αὐτῆς, ὅτε ὅλως ἀντικανονικῶς μαθ.˙. καὶ ἑτ.˙. ἐκαλοῦντο νὰ δικάσουν τοὺς διδ.˙. των, ἀλλὰ καταρτίζεται ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «Ὁ ρ κ ω τ ὸ ν Δ ι κ α σ τ ή ρ ι ο ν» ἐκ τοῦ Σεβ.˙. τῆς Στ.˙. καὶ δέκα διδ.˙. ἐνεργῶν μελῶν αὐτῆς κληρουμένων ἐν συνεδρίᾳ καὶ εἰδικῶς δι' ἑκάστην ἐκδικαζομένην ὑπόθεσιν ("Αρθρον 60όν, παράγραφ. 1 καὶ 2) [βλ. *δίκη Τεκτονική*).

ἐφημερίδες ἀστρονομικαί. Βιβλία ἢ πίνακες ἐφ' ὧν ἀναγράφονται αἱ ἡμέραι, ἑβδομάδες καὶ μῆνες ἑκάστου ἔτους, διάφορα ἀστρονομικὰ φαινόμενα, προρρήσεις καὶ ἄλλα σχετικὰ μὲ τὴν ἐπίδρασιν γενικῶς τῶν ἄστρων ἐπὶ τῆς πορείας τῶν ἀνθρωπίνων. Περὶ τῶν ἀρχαίων ἀστρονομικῶν ἐφημερίδων ἐλάχιστα εἶνε γνωστά. Ἐκ τῶν ἱστορικῶς γνωστῶν ἡ πρώτη ἀξία λόγου εἶνε ἡ τοῦ Regiomontanus ἐκδοθεῖσα ἐν Νυρεμβέργη τῷ 1472. Περιλαμβάνει τρεῖς κύκλους τοῦ Μέτωνος, ἤτοι 57 ἔτη ἀπὸ τοῦ 1475 μέχρι τοῦ 1531 Σήμερον τοιαύτας ἐφημερίδας ἐκδίδουν ὅλα τὰ ἀστεροσκοπεῖα τοῦ κόσμου.

ἐφημερίδες τοῦ Ραφαήλ. Ἀστρονομικαὶ ἐφημερίδες ἐκδιδόμεναι ἐν Λονδίνῳ κατ' Αὔγουστον ἑκάστου ἔτους ὑπὸ τὸν τίτλον «Raphael's astronomical ephemeris of the planets'places» ἀπὸ τὸν οἶκον W. Foulsham & C°, Ltd (10–11 Red Lion Court, Fleet Street, London E C. 4) καὶ περιέχουσαι τὰς θέσεις τῶν πλανητῶν καθ' ἡμέραν διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, μετὰ πίνακος τῶν ἀστρολογικῶν οἴκων, ὑπολογισμένου ἐπὶ Λονδίνου, Λίβερπουλ καὶ Νέας Ὑόρκης. Ἡ τιμή των εἶνε ἓν σελλίνιον διὰ τὴν ἐφημερίδα ἑκάστου ἔτους.

ἐφημέριος (chaplain). Ἀξ.˙. τῶν Στ.˙. τοῦ Ἀγγλικοῦ δόγμ.˙. τῆς Γιόρκ τοῦ ὁποίου ἔργον εἶνε ἡ ἀπαγγελία προσευχῶν κατὰ τὴν ἔναρξιν καὶ τὸ κλείσιμον τῶν ἐργασιῶν ὡς καὶ ἐπισήμων τελετῶν. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο δὲν εἶνε ἐν τούτοις ἐν χρήσει εἰς τὰ ἄλλα Τεκτ.˙. Δόγμ.˙. οὔτε καὶ εἰς τὸ Ἀμερικανικον Δόγμα, τὸ ὁποῖον εἶναι παραπλήσιον τοῦ Ἀγγλικοῦ. Τὰ καθήκοντα τοῦ ἐφημ.˙. ἐπιτελεῖ συνήθως ὁ Σεβ.˙. τῆς Στ.˙.

ἐφημέριος Μέγας (Grand Chaplain). Εἷς τῶν ἀξ.˙. Μεγ.˙. Στ.˙. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἰσήχθη τὸ πρῶτον τὸν Μάϊον τοῦ 1775 ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς καταθέσεως τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Μεγάρου τοῦ Λονδίνου.

Εἰς τὰ Ἀγγλικὰ Συντάγματα τοῦ 1784 (σελ. 314) ἀναφέρεται ὅτι τὸ «ἀξίωμα τοῦτο, ὅπερ εἶχε καταργηθῆ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀνασυνεστήθη τὴν ἡμέραν ἐκείνην» οὐδαμοῦ ἐν τούτοις πρότερον συναντᾶται τοῦτο. Αἱ Μεγ.˙. Στ.˙. τῆς Ἀμερικῆς τὸ ἀναγνωρίζουν ἐπίσης. Ἔργον τοῦ Μεγ.˙. Ἐφ.˙. εἶνε νὰ ἀπαγγείλῃ τὴν προσευχὴν κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς Μεγ.˙. Στ.˙. καὶ νὰ διευθύνῃ τὸ θρησκευτικὸν μέρος τῶν τελετῶν ἢ τῶν δημοσίων ἐμφανίσεων.

ἔφορος καὶ δικαστής. – (Provost and Judge, Prévôt et Juge). Ὁ 7° τοῦ Α.˙. καὶ Α.˙. Σκ.˙. Δ.˙. Ἡ ἱστορία τοῦ βαθμοῦ τούτου ἀναφέρει ὅτι ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ διὰ νὰ διατηρηθῇ ἡ πειθαρχία καὶ ἡ τάξις μεταξὺ τῶν ἐργατῶν οἵτινες ᾠκοδόμουν τὸν Ναόν. Ὁ Τῖτος, ὁ Χαρωδήμ, ὁ Ἀδωνιρὰμ καὶ ὁ Ἀβδὰ ὁ πατήρ του ἐγένοντο οἱ πρῶτοι Ἔ φ ο ρ ο ι καὶ Δ ι κ α σ τ α ὶ ἐνταλθέντες ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος νὰ μυήσουν τὸν εὐνοούμενον αὐτοῦ καὶ ἔμπιστον γραμματέα *Ἰοαβὲρ* καὶ νὰ τοῦ δώσουν τὰς κλεῖδας ὅλου τοῦ ναοῦ. Εἰς τὰ παλαιὰ τυπικὰ ὁ Σεβ.˙. τῆς Στ.˙. τῶν Ἐφ.˙. καὶ Δικ.˙. ἐκπροσωπεῖ τὸν Τῖτον πρίγκιπα Χαρωδίμ, πρῶτον Μέγαν Ἐπόπτην καὶ Ἐπιθεωρητὴν τῶν 300 ἀρχιτεκτόνων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φώτων εἶνε ἓξ καὶ τὸ συμβ.˙. χρῶμα τὸ ἐρυθρόν. Εἰς νεώτερα τυπικὰ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος ὁ Σεβ.˙. ἐκπροσωπεῖ τὸν Ἀ ζ α ρ ί α ν υἱὸν τοῦ Ναθάν.

Τὸ κόσμημα εἶνε χρυσῆ κλεὶς φέρουσα ἐπὶ τῆς λαβῆς της χαραγμένον τὸ γράμμα Α ἐντὸς τριγώνου. Τὸ περίζ.˙. εἶνε λευκὸν ἐπενδεδυμένον μὲ ἐρυθρὸν καὶ φέρει θύλακα.

Ὁ βαθμὸς οὗτος περιελαμβάνετο εἰς τὸ σύστημα τοῦ *Ράμσαι* καὶ ἐκαλεῖτο Ἰρλανδὸς Διδ.˙. (Maître Irlandais, Irish Master).

Ἐφραϊμῖται (Ephraimites). Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἐφραΐμ. Μία τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ. Κατῴκουν εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἰουδαίας μεταξὺ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου. Ὁ χαρακτηρισμὸς ὁ διδόμενος εἰς αὐτοὺς ἐν τῷ τυπικῷ τῶν Ἑτ.˙. ὡς σκληροτραχήλου καὶ στασιαστοῦ λαοῦ συμφωνεῖ μὲ τὴν ἱστορίαν, ἥτις τοὺς περιγράφει ὡς ὑπερόπτας, πείσμονας καὶ ἑτοίμους πάντοτε νὰ ἀντισταθοῦν εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν ἄλλων φυλῶν καὶ ἰδίως τῆς τοῦ Ἰούδα τὴν ὁποίαν ἐφθόνουν. Ἡ συμβολικῶς λαμβανομένη εἰς τὸν βαθμ.˙. τοῦ Ἑτ.˙. ἱστορία των ἔχει ὡς ἑξῆς:

Οἱ Ἀμμονῖται, ἀπόγονοι τοῦ νεωτέρου υἱοῦ τοῦ Λώτ, οἱ κατοικοῦντες τμῆμα τῆς χώρας ἀνατολικῶς τοῦ Ἰορδάνου εὑρίσκοντο διαρ ῶς εἰς ἐχθρικὰς σχέσεις πρὸς Ἰσραηλίτας. Κατὰ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐποχὴν εἶχον κηρύξει τὸν πόλεμον ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι οἱ Ἰσραηλῖται τοῖς εἶχον ἀφαιρέσει μέρος τοῦ ἐδάφους των. Ὁ Ἰ ε φ θ ά ε κληθεὶς ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ των, ἐνίκησε τοὺς Ἀμμονίτας χωρὶς ὅμως νὰ καλέσῃ τοὺς Ἐφραϊμίτας νὰ μετάσχουν τοῦ πολέμου. Τοῦτο ἐξηρέθισε τοὺς Ἐφραϊμίτας ὡς στερηθέντας τῶν πλουσίων λαφύρων καὶ ἐκινήθησαν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Ἰεφθάε. Ἐνικήθησαν ὅμως ὑπὸ τῶν Γ α λ α α δ ι τ ῶ ν, τῶν συμπατριωτῶν τοῦ Ἰεφθάε. Καθὼς δὲ ἡ γῆ Γ α λ α ὰ δ ἔκειτο δυτικῶς τοῦ Ἰορδάνου, οἱ δὲ Ἐφραϊμῖται κατῴκουν τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην καὶ εἶχον διαβῆ τὸν ποταμὸν διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τοῦ Ἰεφθάε, νικηθέντες ἤδη ὑπεχρεοῦντο φεύγοντες νὰ διαβοῦν ἐκ νέου τὸν Ἰορδάνην. Ἀλλ' ὁ Ἰεφθάε εἶχε καταλάβει τὰς διαβάσεις τοῦ ποταμοῦ διὰ στρατιωτῶν, οἱ ὁποῖοι διὰ τεχνάσματος ἀνεκάλυπτον ἐκ τῆς ἐσφαλμένης προφορᾶς των τὴν ταυτότητα τῶν φυγάδων καὶ τοὺς ἐφόνευον.

Οἱ Ἐφραϊμῖται δὲν ὡμίλουν βεβαίως διάφορον τῆς τῶν ἄλλων φυλῶν διάλεκτον, εἶχον ὅμως διάφορον προφορὰν καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ προφέρουν ὀρθῶς τὸ γράμμα shin τὸ ὁποῖον ἐπρόφερον ὡς σάμεχ (σ). Οὕτω καλούμενοι ὑπὸ τῶν φρουρῶν νὰ προφέρουν τὴν λέξιν σ h ι μ π ο λ ὲ θ τὴν ἐπρόφερον σ ι μ π ο λ ὲ θ καὶ ἀνακαλυπτόμενοι φυσικὰ ἐθανατοῦντο.

Ἡ σημασία τῶν δύο αὐτῶν λέξεων εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν εἶναι διάφορος. Διότι σhιμπολὲθ σημαίνει σ τ ά χ υ ν σίτου, ἐνῷ σιμπολὲθ σημαίνει φ ο ρ τ ί ο ν. Σχετικὴν ἀφήγησιν τῆς ἱστορίας ἀνευρίσκει τις εἰς τοὺς Κ ρ ι τ ὰ ς κεφ. ιβ' ἐδ. 5—7.

ἐφώδιον *ἢ ἐπωμίς* (ephod). Ἱερατικὸν ἔνδυμα τὸ ὁποῖον ἔφερον οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς τῶν Ἰουδαίων καὶ τὸ ὁποῖον εἶνε πιθανῶς αἰγυπτιακῆς καταγωγῆς. Τὸ Ἀρχιερατικὸν *ἐφώδιον* ἀπετελεῖτο κατὰ τὸν Ἰώσηπον ἐκ μιᾶς πηχυαίας λωρίδος ἐκ λεπτοῦ λινοῦ κεντημένου μὲ ὑάκινθον, πορφύραν, βύσσον καὶ χρυσόν. Τὸ χαρακτηριστικὸν τμῆμα τοῦ ἐφωδίου ἦτο ἡ ἐπωμὶς ἢ τὰ *ἀκρώμια* κατὰ Φίλωνα, τὰ ὁποῖα ἑνούμενα εἰς τοὺς ὤμους ἐπορποῦντο διὰ δύο σμαράγδων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν χαραγμένα ἀνὰ ἓξ τὰ ὀνόματα τῶν 12 φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ.

Ἡ στολὴ τὴν ὁποίαν φέρει ὁ Ἀρχιερεὺς εἰς τὴν Στ.˙. τῆς Β.˙. Αψ.˙. ἀντιπροσωπεύει ἀκριβῶς τὸ ἐφώδιον χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τοῦ ὁμοιάζῃ διόλου.

ἐχεμύθεια καὶ σιγή. Αἱ δύο αὐταὶ ἀρεταὶ ἀποτελοῦν τὴν κυρίαν οὐσίαν τοῦ πραγματικοῦ Τεκτ.˙. χαρακτῆρος' εἶνε ἡ ἀσφάλεια τοῦ θεσμοῦ ἡ παρέχουσα εἰς αὐτὸν τὴν αἰωνιότητα καὶ διὰ τοῦτο ὑπενθυμίζονται διαρκῶς εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς ἀπὸ τοῦ κατωτάτου μέχρι τοῦ ἀνωτάτου.

Ὁ μαθ.˙. ἄρχεται τοῦ Τεκτ.˙. του σταδίου διδασκόμενος τὸ καθῆκον τῆς ἐχεμυθείας καὶ τῆς σιγῆς. Ἕνεκα τούτου ἀκριβῶς, κατὰ τὸν Μάκεϋ, χρησιμοποιεῖται καὶ

ὁ δυσνόητος μηχανισμὸς τοῦ συμβολισμοῦ κατὰ τὴν μύησιν, ἵνα ἐντυπώνῃ εἰς τὸν νοῦν τοῦ νεοφύτου τὰς δύο αὐτὰς ἀρετάς.

Αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐχεμυθείας καὶ τῆς σιγῆς ἐφηρμόζοντο εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια καὶ τὰ συστήματα λατρείας. Ὅταν ὁ Ἀριστοτέλης ἠρωτήθη τί ἐθεώρει δυσκολώτερον πρὸς τήρησιν ἀπήντησε: τὴν ἐχεμύθειαν καὶ τὴν σιγήν.

«Ἐὰν στρέψωμεν τοὺς ὀφθαλμούς μας πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, λέγει ὁ Κάλκοττ, θὰ εὕρωμεν ὅτι οἱ Ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐθεώρουν τόσον ἐπιβεβλημένην τὴν σιγὴν καὶ τὴν ἐχεμύθειαν εἰς τὰ μυστήρια τῆς θρησκείας των, ὥστε ἐδημιούργησαν τὸν θεὸν Ἁρποκράτην εἰς τὸν ὁποῖον ἰδιαιτέρας ἀπένεμον τιμὰς καὶ σεβασμὸν καὶ τὸν ὁποῖον παρίστανον μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὴν ἀριστερὰν κάτω εἰς τὸ πλευρόν του καὶ φέροντα δερμάτινον περίζωμα πλῆρες ἀπὸ ὀφθαλμοὺς καὶ ὦτα διὰ νὰ ὑποδηλώσουν ὅτι ἐκ τῶν πολλῶν ὁρωμένων καὶ ἀκουομένων πραγμάτων ἐλάχιστα δέον νὰ κοινοποιῶνται».

Ὁ Ἀ π ο υ λ ή ϊ ο ς ὅστις εἶχε μυηθῆ εἰς τὰ ***Ἰσιακὰ*** Μυστήρια (βλ. ***Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια***) γράφει:

«Οὐδεὶς κίνδυνος δύναται νὰ μὲ ἀναγκάσῃ νὰ ἀποκαλύψω εἰς τὸν ἀμύητον, ὅσα μοὶ ἐνεπιστεύθησαν ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς σιγῆς».

Τέλος εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Πυθαγόρου οἱ μαθηταὶ ἐξεπαιδεύοντο εἰς τὴν ἐχεμύθειαν. Πενταετὴς μαθητεία ἐπεβάλλετο εἰς πάντα δόκιμον, κατ' αὐτὴν δὲ τὴν περίοδον ὑπεχρεοῦτο εἰς ἀπόλυτον σιγὴν καὶ εἰς θρησκευτικὴν καὶ φιλοσοφικὴν προσήλωσιν. Ὅταν κατόπιν ἐγίνετο δεκτὸς πλέον ὡς μαθητὴς ἀνελάμβανε νὰ τηρήσῃ ἐχεμύθειαν δι' ὅρκου ἐπὶ τῆς ***τετρακτύος***, ἥτις ἦτο ἰσοδύναμος πρὸς τὸ Ἰουδαϊκὸν Τετραγράμματον.

Ἡ σιγὴ καὶ ἡ ἐχεμύθεια καλοῦνται αἱ κύριαι ἀρεταὶ ἑνὸς ἐκλεκτοῦ Τέκτ.·. εἰς τὸν 9° τοῦ Ἐκλ.·. Διδ.·. τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος.

Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ σημεῖον τῆς σιγῆς ἐγίνετο διὰ τῆς πιέσεως τοῦ δείκτου τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπὶ τῶν χειλέων. Εἰς αὐτὴν τὴν στάσιν παριστάνετο ὁ Ἁρποκράτης, τοῦ ὁποίου τὸ ἄγαλμα ἐτοποθετεῖτο εἰς τὴν εἴσοδον ὅλων τῶν Ναῶν τῆς Ἴσιδος καὶ τοῦ Σεράπιος.

Ὁ ἀδ.·. H L. Haywood (βλ. βιβλ. 1 Τόμ. Γ' σελ. 1351) πραγματευόμενος τὸ θέμα «ἐχεμύθεια καὶ σιγὴ» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀντιτέκτονες τοῦ 1826 - 1850 ἰσχυρίζοντο ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν θὰ εἶχε μυστικὰ ἐὰν δὲν προέβαινε εἰς πράξεις αἱ ὁποῖαι δὲν ἀντέχουν εἰς ἔλεγχον. Τὸ ἐπιχείρημά των αὐτὸ τὸ ἐγκατέλειψαν ὅτε τὰ πάντα εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ἐξετέθησαν, ἠλέγχθησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν εἶναι μυστικὴ ἑταιρεία· οἱ πάντες γνωρίζουν ὅτι ὑπάρχει· αἱ αἴθουσαι καὶ ναοί του εἶναι φανεροὶ καὶ φέρουν καταφανῶς τὰ ἐμβλήματά των. Ἔχει ἐκτυπώσῃ τὰ συντάγματά του καὶ δημοσιεύει ἐτησίως τὰ πεπραγμένα του. Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ἔφθασε νὰ ἔχῃ 120 ἐφημερίδας καὶ περιοδικά. Δεκάδες χιλιάδες βιβλία ἐγράφησαν περὶ αὐτοῦ. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι «ἑταιρεία μὲ μυστικὰ» ἀλλὰ δὲν εἶναι μυστικὴ ἑταιρεία.

Ἡ σιγὴ ἐξ' ἄλλου δὲν συνδέεται ἀναγκαστικῶς μὲ τὴν ἐχεμύθειαν. Σιγὴ τηρεῖται καὶ εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις ὅταν ὁμιλοῦν οἱ ρήτορες, εἰς τὰ δικαστήρια καὶ τὰ θέατρα. Μία Τεκτ.·. Στ.·. δὲν εἶνε λέσχη οὔτε δημοσία συγκέντρωσις. Εἶνε Στοά, ἤτοι μία μοναδικὴ μορφὴ ὀργανώσεως ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς. Ἕκαστον μέλος ἔχει τὴν θέσιν του ἐν αὐτῇ: ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τῆς λήξεως ἀκολουθεῖ ἑνιαῖον σύστημα καὶ διάταξιν ἐργασίας. Πᾶν τὸ μὴ ἔχον σχέσιν μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ θεωρεῖται ἐκτὸς διατάξεως καὶ ὁ Σεβ.·. δὲν δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν συζήτησίν του, διότι δὲν εἶναι πρόεδρος δυνάμενος νὰ ἐνεργῇ κατὰ βούλησιν, ἀλλ' εἶναι «ἐγκατεστημένος ἀξιωματικὸς» ὑποχρεούμενος νὰ ἐνεργῇ συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τὰς καθοριζούσας τὸ ἀξίωμά του. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἡ Ἐλευθεροτεκτονικὴ Ἀδελφότης τηρεῖ σιγὴν περὶ τῶν συμβαινόντων εἰς τὸν ἔξω κόσμον, ὅταν ὅλαι αἱ ἄλλαι ἑταιρεῖαι ἢ σύνδεσμοι θορυβοῦν πέριξ μιᾶς πολιτικῆς κρίσεως, κοινωνικῆς ἀναταραχῆς ἢ πολέμου. Οἱ Ἰταλοὶ Φασίσται οἱ ὁποῖοι διέρρηξαν αἰθούσας Στοῶν κατεπλάγησαν διότι δὲν ἀνεκάλυψαν εἰς αὐτάς, ὡς ἐφαντάζοντο, παράδοξα μηχανήματα, ἀλχημιστικὰ ὄργανα, ἐργαλεῖα μαγείας καὶ ἀντίκρυσαν μόνον κενὰ δωμάτια. Ἡ ἀδελφότης εὑρίσκετο ἐν σιγῇ.

Ὁ Πάπας Λέων 13ος, ὅστις καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν ἐφοβεῖτο τὰ φαντάσματα, εἰς τὴν ἐναντίον τῶν Τεκτόνων ἐγκύκλιόν του τῆς 20 Ἀπριλίου 1884 γράφει σὺν ἄλλοις:

«Ἔχει πολλὰ μυστικὰ τὰ ὁποῖα διὰ νόμου ἀποκρύπτονται ἐπιμελῶς ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς βεβήλους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολλοὺς ὀπαδούς των ἀ ὁμή ὅπως λ. χ. αἱ ἰδιαίτεραι προθέσεις, οἱ κρυμμένοι καὶ ἄγνωστοι ἀρχηγοί, αἱ μυστικαὶ συνεδριάσεις καὶ ἀποφάσεις, ὡς καὶ αἱ μέθοδοι δι' ὧν θὰ ἐκτελεσθοῦν αὗται.»

Ὁ Λέων ἦτο κακῶς πληροφορημένος. Ἡ Ἀδελφότης δὲν τηρεῖ ἐχεμύθειαν οὔτε σιγὴν ἐντὸς τῶν κόλπων της: πᾶν ὅ,τι γίνεται ἐν Στοᾷ, γίνεται χωρὶς σιγὴν καὶ ὑπὸ ἄπλετον φῶς. Οἱ Μεγ.·. Ἀξ.·. ζοῦν εἰς ὑάλινα δωμάτια. Τίποτα δὲν κρύπτεται ἀπὸ κανὲν μέλος. Δὲν ὑπάρχει κρυμμένος καὶ ἄγνωστος ἀρχηγὸς διότι ἕκαστος ἀρχηγὸς ἐκλέγεται διὰ ψηφοφορίας καὶ δὲν ἔχει τοῦ νὰ κρυβῇ.

Ἡ σιγὴ ἐξ ἄλλου συνδέεται μὲ τὴν περίσκεψιν. Εἰς τοῦτο ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀκολουθεῖ γραμμὴν χαραχθεῖσαν ἀπὸ μακροῦ καὶ διατυπωθεῖσαν εἰς τὰ Ἀρχαῖα καθήκοντα (βλ. λέξιν κεφ. VI παρ. 4).

Ὁ κρ.·. ἀδ.·. Ἀδριανόπουλος γράφει περὶ τῆς σιγῆς καὶ ἐχεμυθείας:

«Ὁ σεβασμὸς τοῦ περὶ τὴν ἐχεμύθειαν ὅρκου εἶνε ὑποχρέωσις διὰ τὸν Τέκτ.·. ἀποβαίνουσα δι' αὐτὸν ζήτημα τιμῆς. Δυνατὸν ὅλος ὁ κόσμος περὶ αὐτὸν νὰ διαλαλῇ τὰ Τεκτ.·. Μυστήρια. Ὁ Τέκτ.·. ἐὰν εἶνε σοβαρὸς ἄνθρωπος καὶ σέβεται τοὺς ὅρκους, ὀφείλει νὰ σιγᾷ. Ὁ παραβάτης τῆς ὀφειλομένης πρὸς τὰ ***μυστήρια*** σιγῆς ἀποδεικνύεται οὐ μόνον ἀσυνεπὴς πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἀνάξιος ἐμπιστοσύνης, ἀλλὰ καὶ ἐπίορκος ἄξιος περιφρονήσεως καὶ τιμωρίας».

Ζ.

Ζ. Τὸ ἕβδομον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ, τοῦ Ἑβραϊκοῦ καὶ τοῦ Φοινικικοῦ ἀλφαβήτου. Εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν λέγεται Ζάϊν. Ἀντιθέτως εἰς ὅλας τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας εἶνε τὸ τελευταῖον τοῦ ἀλφαβήτου γράμμα εἰσαχθὲν εἰς τὸ Λατινικὸν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Κικέρωνος πρὸς παράστασιν τῶν φθόγγων λέξεων υἱοθετηθεισῶν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἡ ἀριθμητική του ἀξία εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Ἑβραϊκὴν εἶνε ἑπτά. Συνδέεται εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν μὲ τὸ ἕβδομον ἱερὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ «*Ζακχέ*».

Ζαβούδ (Zabud). Ἱστορικὸν πρόσωπον τῆς αὐλῆς τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἀναφέρεται εἰς διαφόρους ἀνωτ.·. βαθμ.·..

Εἰς τὸν βαθμ.·. τοῦ Ἐκλ.·. Διδ.·. τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος εὑρίσκεται παρεφθαρμένον εἰς Ἰζαβούδ. Ὁ Ζαβούδ, υἱὸς τοῦ Νάθαν ἀναφέρεται εἰς τὴν Π.·. Δ.·. (Βασιλέων Α΄ κεφ. δ΄ ἐδ. 5) ὅπου περιγράφεται ὡς «πρῶτος ἀξιωματικὸς» καὶ φίλος τοῦ Βασιλέως.

Ὁ Ἄνταμ Κλάρκ λέγει ὅτι ἦτο «ὁ πρῶτος εὐνοούμενος τοῦ Βασιλέως, ὁ ἔμπιστός του».

Ὁ Κίττο λέγει ὅτι ἡ προαγωγὴ τοῦ Ζαβούδ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀζαρία εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Σολομῶντος ὀφείλεται ἀναμφιβόλως ὄχι μόνον εἰς τὸν σεβασμὸν τοῦ νεαροῦ βασιλέως πρὸς τὸν ἀξιοσέβαστον προφήτην καὶ πατέρα των Νάθαν, ὅστις ὑπῆρξε διδάσκαλός του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν φιλίαν τὴν ὁποίαν εἶχε συνάψῃ μὲ τοὺς δύο υἱούς του κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκπαιδεύσεώς του.

Τὸ τιμητικὸν ἀξίωμα τοῦ «φίλου τοῦ βασιλέως» τὸ συναντῶμεν εἰς ὅλας τὰς δεσποτικὰς κυβερνήσεις τῆς Ἀνατολῆς. Αὐτὸ παρέχει μεγάλην ἰσχὺν χωρὶς τὴν δημοσίαν εὐθύνην τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει ἓν τακτικὸν κρατικὸν ὑπούργημα. Καὶ συνεπάγεται τὴν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν οἰκογενειακὴν οἰκειότητα τοῦ Μονάρχου πλησίον τοῦ ὁποίου ὁ φίλος εἰσχωρεῖ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν. Ἡ ἐπιρροὴ ἑπομένως ἑνὸς τοιούτου εὐνοουμένου εἶνε πολὺ μεγαλειτέρα ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἔχουν οἱ ἀνεγνωρισμένοι ὑπουργοὶ τῆς κυβερνήσεως».

Τὰ ἀνωτέρω ἐκτίθενται πλήρως εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ βαθμ.·. τῶν Ἐκλ.·. Διδ.·. τοῦ Ἀμερ.·. Δόγματος.

Ζαβουλών. Ἡ κατὰ τοὺς Ο΄ Ἑλληνικὴ μετάφρασις τοῦ Ἑβραϊκοῦ ὀνόματος τοῦ ἕκτου υἱοῦ τοῦ Ἰακὼβ Ζ ε μ π ο υ λ ο ύ ν. Τὸ ὄνομα σημαίνει «ἐ ν δ ι α ί τ η μ α», εἰς δὲ τὴν προφητείαν τοῦ Ἰακὼβ (Γένεσις κεφ. μθ΄ ἐδ. 13) ἀναφέρεται ὅτι ἡ φυλὴ Ζαβουλὼν «θ έ λ ε ι κ α τ ο ι κ ή σ ῃ ἐ ν λ ι μ έ ν ι θ α λ ά σ σ η ς».

Ὁ Ντελωναὶ γράφει εἰς τὸν «Κεραμιστὴν» του ὅτι ἡ ἐν χρήσει εἰς «τυπικὰ» λέξις *Γιαβουλοὺμ* προέρχεται ἐκ παραφθορᾶς τοῦ ὀνόματος τούτου. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές, διότι κατὰ τὸν Μάκεϋ ἡ λέξις «Γιαβουλούμ» προέρχεται ἀπὸ τὴν λέξιν «Γ ι β λ ί μ» (βλ. *Γίβλιοι*).

Τὸ Ζαβουλὼν συνδέεται μὲ ἀνωτ.·. Τεκτ.·. βαθ.·. καὶ ἰδίως μὲ τὸν 13º καὶ τὸν 17º.

Ὅπως ἐν τούτοις συμβαίνει καὶ μὲ ἄλλα Ἑβραϊκὰ ὀνόματα ἀναφερόμενα εἴς τινας τῶν βαθμῶν, ἡ προφορά του δὲν ἔχει τηρηθῆ, ἀναγράφεται δὲ εἰς τὰ τυπικὰ κατὰ διαφόρους τρόπους, καίτοι πρόκειται περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Οὕτω ἀναφέρεται ἀλλοῦ μὲν ὡς Ζ α β ο υ λ ώ ν, ἀλλαχοῦ ὡς Ζαβουλοὺμ καὶ εἰς τὸν κεραμ.·. ἑνὸς ἄλλου βαθμοῦ ὡς Ζ ε β ο υ λ ο ύ μ. Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον νὰ γίνῃ μιὰ γενικὴ διόρθωσις τῶν παλαιῶν ἑλληνικῶν τυπικῶν ἅτινα ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν ἤδη παραμένουν ἄθικτα, διὰ νὰ μὴ ἐμφανίζεται ἡ ἀταξία αὐτή.

Ζαγρεὺς ἢ ***Ζαγραῖος.*** Ὁ μέγας Θεὸς τοῦ Ὀρφισμοῦ, ἓν εἶδος Βάκχου ἐλευθερωτοῦ, ὅστις συνδιαλλάσσει τὰς φαινομενικὰς ἀντιφάσεις τῆς θείας φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπίνης καὶ ἀπαλλάσσει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰς ἀλύσεις του. Οἱ Ὀρφικοὶ ἐταύτισαν ταχέως τὸν Ζαγρέα μὲ τὸν Διόνυσον καὶ οὕτω ἐδημιούργησαν τὰ περίφημα *Ὀρφικὰ Μυστήρια* (βλ. λ.) εἰς τὰ ὁποῖα ὁ Δ ι ό ν υ σ ο ς Ζ α γ ρ ε ύ ς ἦτο ἡ παγκόσμιος Ζωή, ἥτις ὑπερνικᾷ ὅλας τὰς δοκιμασίας καὶ ζωογονεῖ πάντα τὰ μέρη τῆς φύσεως εἰς τὴν ὁποίαν αἱ φαινομενικαὶ καταστάσεις δὲν εἶνε ἄλλο τι, εἰμὴ σημεῖον τῆς μεταμορφώσεως τῆς ζωῆς. Ὁ ἀγών του πρὸς τοὺς Τιτᾶνας (τὰς φυσικὰς τουτέστι δυνάμεις) καὶ ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀναγέννησις αὐτοῦ ἦσαν σύμβολα τῶν ἐν τῇ φύσει φαινομένων. Ἀπὸ καθαρᾶς ὅμως μυστηριακῆς ἀπόψεως ἡ ὅλη ἱστορία τοῦ Διονύσου συμβολίζει τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τὸν ἀγῶνα της πρὸς τὰς δυνάμεις τῆς ὕλης καὶ τὴν τελικήν της ἀπολύτρωσιν (βλ. Διονύσια καὶ Διόνυσος).

Ζαδκιήλ. Εἷς τῶν ἀγγέλων τῶν ἑπτὰ πλανητῶν κατὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἀποκρυφολογίαν: ὁ ἄγγελος τοῦ Διός.

Ζαδόκ. Ὄνομα συναντώμενον εἴς τινας τῶν ἀνεκφράστων βαθ.·. τοῦ Σκ.·. Δόγματος. Εἰς τὴν Π.·. Δ.·. ἀναφέρεται ὡς ὁ ἕτερος τῶν δύο Ἀρχιερέων τῆς ἐποχῆς τοῦ Δαυΐδ. Ὁ ἄλλος ἦτο ὁ Ἀ β ι ά θ α ρ. Αὐτὸς κατὰ διαταγὴν τοῦ Δαυΐδ ἔχρισε βασιλέα τὸν Σολομῶντα, ὅστις τὸν ἀντήμειψε μὲ τὴν θέσιν τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ Ἰώσηπος, γράφει, ὅτι ὁ Ζαδὸκ ὁ ἀρχιερεὺς ἦτο ὁ πρῶτος ἀρχιερεὺς τοῦ Ναοῦ, τὸν ὁποῖον ᾠκοδόμησεν ὁ Σολομών».

Συγγραφεῖς τινες ἐν τούτοις ἐκφράζουν τὴν γνώμην ὅτι ἀπεβίωσε πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ Ναοῦ, διότι τὸ ὄνομά του δὲν ἀναφέρεται κατὰ τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς καθιερώσεως τοῦ Ναοῦ.

Ζάμολξις. Θρησκευτικὸς μεταρρυθμιστὴς τῶν Γετῶν, δοῦλος τοῦ Πυθαγόρου παρὰ τοῦ ὁποίου, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἀπηλευθερώθη καὶ μεταβὰς εἰς Αἴγυπτον ἐμυήθη προφανῶς εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ μυστήρια διδαχθεὶς τὸν μονοθεϊσμὸν καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ἀφοῦ περιηγήθη τὴν Ἑλλάδα καὶ συνέτεινε προφανῶς καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ὀ ρ φ ι κ ο ῦ δ ό γ μ α τ ο ς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν βάρβαρον πατρίδα του, ὅπου ἐδίδαξε τὴν ἀθανασίαν. Θέλων δὲ νὰ πείσῃ τοὺς Γέτας περὶ τούτου ἐξηφανίσθη αἰφνιδίως κρυβεὶς εἰς ὑπόγειον σπήλαιον, ἔνθα εἶχε φροντίσῃ νὰ ἀποθηκεύσῃ πολλὰ τρόφιμα. Οἱ Γέται ἐπίστευσαν ὅτι ἀπέθανε καὶ ἐπένθησαν τὸν θάνατόν του. Μετὰ τρία ὅμως ἔτη ὁ Ζάμολξις ἐνεφανίσθη καὶ πάλιν βεβαιῶν αὐτοὺς ὅτι ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ζωὴν καὶ οὕτω κατέστησε πιστευτὰ ὅσα ἐκήρυττε περὶ ἀθανασίας. Μετὰ τὸν πραγματικὸν κατόπιν θάνατόν του οἱ Γέται τὸν ἐθεοποίησαν. Ὁ Ζάμολξις ἐδίδαξεν ὅσα περίπου καὶ ἡ

πυθαγόρειος φιλοσοφία κηρύττων τὴν ἀποχὴν ἀπὸ πάσης τροφῆς ἐμψύχων.

Ζαρατούστρας. Τὸ εἰς τὴν Ζενδικὴν γλῶσσαν ὄνομα τοῦ μεγάλου θρησκευτικοῦ μεταρρυθμιστοῦ τοῦ γνωστοῦ εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τὸ ὄνομα ***Ζωροάστρης*** (βλ. λ.).

Ζαρβὰν-ακὰρ-ἀνὰ (=χρόνος ἄνευ ὁρίων). Κατὰ τὴν θρησκείαν τῶν Παρσί, τὸ ὄνομα μιᾶς θεότητος ὑφισταμένης καὶ πρὸ τῆς γεννήσεως ἀκόμη τοῦ ***Ἀχριμὰν*** καὶ τοῦ ***Ὁρμοὺσδ*** (βλ. λ.).

Ζαρηδαθᾶ ἢ ***Σαρηδαθᾶ***. Ὄνομα τόπου ἐν Παλαιστίνῃ μεταξὺ τοῦ ὁποίου καὶ τοῦ Σοκχὼθ εὑρίσκεται τὸ ἀργιλῶδες πεδίον, ἔνθα ὁ Χιρὰμ Ἀβὶφ ἔχυσε τὰ χάλκινα σκεύη τὰ ἀναγκαιοῦντα διὰ τὸν Ναὸν (βλ. ***ἀργιλώδης γῆ***).

Ζαρριήλ. Ὁ ἄγγελος, ὅστις, κατὰ τὸ Καββαλιστικὸν σύστημα, κυβερνᾷ τὸν Ἥλιον.

Ζαφνὰθ πααναὲχ. Αἰγυπτιακὸς τίτλος ἀπονεμηθεὶς εἰς τὸν πατριάρχην Ἰωσὴφ ὑπὸ τοῦ Φαραώ, ὅταν τὸν ἔκαμεν ἀντιβασιλέα. Τὸ ὄνομα μετεφράσθη εἰς «Ἐξηγητὴς ὀνείρων» χρησιμοποιεῖται δὲ ὡς εἰσιτ.·. λ.·. εἰς τὰ παλαιὰ τυπικὰ τοῦ Σκωτ.·. Δόγμ.·..

Ζαχεϊσμός Ὁ πέμπτος βαθμὸς τῆς Γνωστικῆς μυήσεως.

Ζαχίρ. Ἀραβικὴ λέξις δηλοῦσα παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις τὸν ἐκδηλωθέντα Λόγον.

Ζβίγγλιος ***Οὔλριχ*** (Ulrich Zwingli). Ἑλβετὸς μεταρρυθμιστὴς * 1 Ἰανουαρίου 1484 † 11 Ὀκτωβρίου 1531. Ἐξηγέρθη κατὰ τῆς διαφθορᾶς καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας καὶ παρέσυρε μὲ τὸ μέρος του μέγα μέρος τοῦ ἑλβετικοῦ κλήρου καὶ λαοῦ. Εἰς ἐπακολουθήσασαν μεταξὺ τῶν δύο ἀντιπάλων μερίδων μάχην παρὰ τὸ Κάππες ἔπεσε καὶ ὁ ἴδιος.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ζβιγγλίου, ἡ Ἁγία Γραφὴ εἶνε ἡ μόνη πηγὴ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Ζεδεκίας ἢ ***Σεδεκίας***. Ὁ εἰκοστὸς καὶ τελευταῖος βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα, ὅστις συναντᾶται εἰς τινας τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν καὶ τοῦ ὁποίου ἡ θλιβερὰ μοῖρα περιγράφεται εἰς τὸ Β΄ βιβλίον Βασιλέων καὶ εἰς τὰς προφητείας τοῦ Ἱερεμίου.

Ὅταν ὁ Ναβουχοδονόσωρ κατὰ τὴν δευτέραν πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ καθήρεσε τὸν Ἰωαχεὶν, τὸν ὁποῖον ὡδήγησεν αἰχμάλωτον εἰς Βαβυλῶνα, διώρισεν εἰς τὴν θέσιν του βασιλέα τῆς Ἰουδαίας τὸν Ζεδεκίαν, τὸν ὁποῖον ὑπεχρέωσε δι' ὅρκου νὰ βεβαιώσῃ τὴν πίστιν καὶ ὑπακοήν του εἰς τὸν κυρίαρχον. Ἀλλ' ὁ Ζεδεκίας εὑρὼν τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν ἐστασίασε κατὰ τοῦ Ναβουχοδονόσωρος, ὅστις ἐπὶ κεφαλῆς τεραστίας στρατιᾶς εἰσέβαλε καὶ πάλιν εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἰούδα. Μετὰ πολιορκίαν ἑνὸς ἔτους ἡ Ἱερουσαλὴμ ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Χαλδαίων.

«Εἶναι φυσικόν, γράφει ὁ Mackey, νὰ φαντασθῇ τις ὅτι, ὅταν ὁ ἐχθρὸς εἰσῆλθεν ἐν τῇ πόλει, ὁ Ζεδεκίας ἐκάλεσεν εἰς συμβούλιον τοὺς πρίγκιπας καὶ τοὺς εὐγενεῖς ἐντὸς τοῦ Ναοῦ διὰ νὰ ἀκούσῃ τὰς γνώμας των. Ἡ Ἱστορία εἶνε ἀληθὲς οὐδὲν περὶ τούτου ἀναφέρει· ἀλλ' αἱ ἔγγραφοι ἀφηγήσεις τῶν μακρινῶν αὐτῶν γεγονότων, ὅσαι σήμερον διασώζονται, εἶνε τόσον σύντομοι, ὥστε δικαιοῦταί τις νὰ δεχθῇ τὴν πιθανότητα τοῦ συμβάντος· οὐδεμία ἑπομένως ἱστορικὴ ἀντίρρησις δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὡς πρὸς τὴν εἰσαγωγήν, εἰς τὴν παράδοσιν, τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ὑπερεκλεκτοῦ Διδ.·., τοῦ Ζεδεκία συγκροτοῦντος συμβούλιον κατὰ τὸν χρόνον τῆς πολιορκίας. Κατὰ παρότρυνσιν τοῦ συμβουλίου ὁ Ζεδεκίας ἀπεπειράθη νὰ φύγῃ διαβαίνων τὸν Ἰορδάνην. Καταδιωχθεὶς ὅμως ὑπὸ τῶν Χαλδαίων συνελήφθη εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἱεριχοῦς καὶ ὡδηγήθη ἐνώπιον τοῦ Ναβουχοδονόσωρος. Οἱ υἱοί του ἐσφάγησαν ἐνώπιόν του, αὐτὸς ἐτυφλώθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Βασιλέως καὶ ἤχθη ἁλυσόδετος εἰς Βαβυλῶνα, ὅπου ἀργότερον ἀπέθανε.

Ζεμζέν. Τὸ ἐν Μέκκᾳ ἱερὸν φρέαρ, ὅπου οἱ προσκυνηταὶ Μουσουλμάνοι ἐκτελοῦν τοὺς καθαρμούς των.

Ζενδικὴ γλῶσσα. Ἡ γλῶσσα, εἰς ἣν εἶναι γραμμένη ἡ ***Ζὲντ—Ἀβέστα*** (βλ. λ.) καὶ ἥτις κατὰ συνθήκην καλεῖται οὕτω, ἐνῷ γλῶσσα Ζενδικὴ εἶναι ἀνύπαρκτος πράγματι. Πρόκειται μᾶλλον περὶ παλαιᾶς ἰρανικῆς ἢ παλαιᾶς βακτριανῆς ἀποτελούσης τὸν βορειοανατολικὸν κλάδον τῆς ἀρχαίας Περσικῆς, κλάδου καὶ αὐτῆς τῆς ἀρίας γλωσσικῆς ὁμοφυλίας.

Ζενίθ. Τὸ σημεῖον τοῦ οὐρανοῦ τὸ ὁποῖον εἶναι κάθετον πρὸς τὸν παρατηρητὴν καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου μία νοητὴ γραμμὴ ἐπεκτεινομένη πρὸς τὰ κάτω θὰ ἔφθανεν εἰς τὸ κέντρον ἀκριβῶς τῆς γῆς. Ὅλα τὰ παλαιὰ ἔγγραφα τοῦ Ἀ. καὶ Α.·. Σ.·. Δ.·. φέρουν χρονολογίαν «ὑπὸ τὸν οὐράνιον θόλον τοῦ ζενὶθ τοῦ ἀντιστοιχοῦντος εἰς ...«(ἐνταῦθα ἀναγράφεται τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τοῦ τόπου ἔνθα ἐκδίδεται τὸ ἔγγραφον). Τὸ γεωγραφικὸν πλάτος μόνον ἀναφέρεται, διότι φανερώνει τὴν θέσιν τοῦ μεσημβρινοῦ ὕψους τοῦ ἡλίου. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ γεωγρ. μῆκος, τοῦτο παραλείπεται, διότι πᾶς τόπος ὁπόθεν ἐκδίδεται ἓν Τεκτ. ἔγγραφον καλεῖται Μεγ.·. Ἀνατολή, ἤτοι θέσις ὁπόθεν ἀνατέλλει ὁ ἥλιος. Τὸ πλάτος μιᾶς Στ.·. πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς νότον δυνατὸν νὰ ποικίλλῃ, τὸ κύριον ὅμως σημεῖον της εἶνε πάντοτε ἡ Ἀνατολή, τὸ μέρος τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ὁπόθεν ἄρχεται καὶ τὸ γεωγραφικὸν μῆκος.

Ζενναάρ. Τὸ ἱερὸν σχοινίον τὸ χρησιμοποιούμενον εἰς τὴν μύησιν τῶν Ἰνδικῶν Μυστηρίων καὶ τὸ ὁποῖον παραβάλλεται ὀρθῶς πρὸς τὸ Τεκτ.·. περίζωμα.

Μεταξὺ τοῦ 8ου καὶ τοῦ 15ου ἔτους τῆς ἡλικίας του, πᾶς Ἰνδὸς ὀφείλει ἀπαραιτήτως νὰ περιβληθῇ τὸ *ζενναάρ*. Ἡ περιβολὴ αὕτη γίνεται ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ προσευχῶν καὶ θυσίας. Μετὰ τὴν τελετὴν ὁ παῖς θεωρεῖται λαβὼν τὴν δευτέραν γέννησιν καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς πᾶς Ἰνδὸς καλεῖται δι' ὀνόματος, τὸ ὁποῖον σημαίνει «δὶς γεννηθείς».

Ὁ Coleman εἰς τὴν ***«Μυθολογίαν τῶν Ἰνδῶν»*** περιγράφει ὡς ἑξῆς τὸ ζενναάρ:

«Τὸ ἱερὸν σχοινίον πρέπει νὰ κατασκευασθῇ ἀπὸ ἕνα Βραχμάνον. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία νήματα μήκους ἕκαστον 96 χειρῶν (48 ὑαρδῶν), τὰ ὁποῖα συστρέφονται ἐπιδεξίως. Τὸ οὕτω κατασκευασθὲν νῆμα διπλώνεται ἐκ νέου εἰς τρία καὶ συστρέφεται πάλιν· διπλώνεται καὶ πάλιν εἰς τρία καὶ διὰ τρίτην φορὰν συστρέφεται, δένεται δὲ μὲ κόμβους εἰς τὰ ἄκρα. Φέρεται κατόπιν ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου κατερχόμενον μέχρι τοῦ ἡμίσεως ὕψους τοῦ μηροῦ, ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς τάξεις τῶν Βραχμάνων, τῶν Κετρὶ καὶ τῶν Βαισυά. Οἱ πρῶτοι τὸ περιβάλλονται εἰς ἡλικίαν 8 ἐτῶν, οἱ δεύτεροι 11 καὶ οἱ Βαισυὰ 12. Τὰ χρονικὰ αὐτὰ ὅρια δυνατὸν νὰ μηκυνθοῦν ἕνεκα εἰδικῶν λόγων, εἶναι ὅμως πάντως ἀπαραίτητος ἡ περιβολὴ τοῦ ζενναάρ, διότι οἱ παραλείποντες αὐτὸ θεωροῦνται ἀπόβλητοι τῆς τάξεώς των.

Ζέντ-Ἀβέστα. Τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς Ζωροαστρικῆς θρησκείας τὰ περιέχοντα τὴν διδασκαλίαν τοῦ ***Ζωροάστρου*** (βλ. λ.). Ἀβέστα σημαίνει τὸ ἱερὸν κείμενον καὶ Ζὲντ τὰ σχόλια. Τὸ ἔργον ὅπως διεσώθη μέχρις ἡμῶν ὑποτίθεται ὅτι συνεκεντρώθη ὑπὸ τῶν μορφωμένων ἱερέων τῆς ἐποχῆς τῶν Σασσανιδῶν (230—650 μ. Χ.) οἱ ὁποῖοι καὶ τὸ μετέφρασαν κατόπιν μυρίων κόπων εἰς τὴν δημώδη Περσικὴν γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς των, τὴν Πεχλεβί, ἥτις οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν μὲ τὴν ἀρχαίαν ζενδικὴν εἰς τὴν ὁποίαν εἶνε γεγραμμένα τὰ ἱερὰ βιβλία τοῦ Ζωροάστρου.

Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Ζαρατούστρα ἔγραψε τὸν θεῖον λόγον καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ θεοῦ τοῦ ἡλίου ***Ἀούρα-Μάσδα***. Ἐχάραξε τὴν Ἀβέστα διὰ ξυλίνου ἐγχειριδίου ἐπὶ δώδεκα χιλιάδων δερμάτων βοῶν, τὰ ὁποῖα ἐφυλάττοντο ἐντὸς κεδρίνου κιβωτίου. Ἐχρειάσθη δέκα ἔτη διὰ νὰ περατώσῃ τὸ ἔργον του.

Διαιρεῖται εἰς 4 χωριστὰ μέρη: α΄ τὴν Βεντιτὰντ (Vendidad), β΄ τὴν Γιάσνα, γ΄ τὴν Βισπιρὲντ καὶ δ΄ τὴν Γέστ. Ἐξ αὐτῶν μόνον ἡ Βεντιτὰντ διεσώθη περιλαμβάνουσα 22 κεφάλαια. Ἀπὸ τὴν Γιάσνα καὶ τὴν Βισπερὲντ διεσώθησαν ἀποσπάσματα, ἅτινα συγκεντρωθέντα ἀποτελοῦν τὴν συλλογὴν τὴν καλουμένην Βεντιτὰντ Σαντὲ ἤτοι «καθαρὰν Βεντιτάντ». Ἀλλὰ καὶ ἡ Γὲστ ἐπίσης ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀποσπάσματα καὶ καλεῖται «μικρὰ Ἀβέστα (Khorda Avesta)».

Ὅλα αὐτὰ συνενούμενα δὲν ἀποτελοῦν βεβαίως τὸ

ἀρχικὸν ἱερὸν βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἀπωλέσθη. Διὰ τοὺς Πάρσι μάλιστα, τοὺς σημερινοὺς Πέρσας, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ σῳζόμενα σήμερον ἀποτελοῦν κλειστὸν βιβλίον, διότι εἶνε γραμμένα εἰς τὴν ἀρχαίαν ζενδικήν, ἥτις ἔχει τελείως ἐξαφανισθῆ καὶ δὲν εἶνε καταληπτή.

Δύο Γάλλοι σοφοὶ ὁ Anquetil Duperon καὶ ὁ Εὐγένιος Burnouf ὡς καὶ ὁ Δανὸς Rask κατώρθωσαν μετὰ πολυετεῖς μελέτας νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν γραμματικὴν τῆς ζενδικῆς, ἐξ αὐτῶν δὲ ὁ πρῶτος καὶ ἐφιλοτέχνησε τὴν πρώτην εἰς εὐρωπαϊκὴν γλῶσσαν μετάφρασιν τῆς Ζὲντ-'Αβέστα.

Τὸ α' μέρος, ἡ Βεντιτὰντ, εἶνε ἓν εἶδος φυσιολατρικοῦ κώδικος θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως. Καταδικάζει τὴν βίαν καὶ τὴν ἀδυναμίαν, θεωρεῖ πρώτην ἀρετὴν τοῦ ἀνθρώπου τὸ θάρρος καὶ συνιστᾷ ψυχικὴν πειθαρχίαν καὶ ἐνεργητικότητα μόνας δυναμένας νὰ κρατήσουν τὰ φυσικὰ στοιχεῖα. Κατὰ τὴν 'Αβέστα τὸ π ῦ ρ ἀποτελεῖ τὴν πνοὴν τοῦ θεοῦ, ἀναγεννᾷ τὴν φύσιν ὁλόκληρον καὶ φωτίζει τὸν κόσμον τοῦ ἀοράτου. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν βουδδικὸν πεσσιμισμὸν ἡ θρησκεία τοῦ 'Αούρα-Μάσδα, ὁ **Μασδεϊσμὸς** (βλ. λ.), ἀποτελεῖ σύστημα αἰσιοδόξου ἠθικῆς διδασκαλίας. Ἡ Ζωροαστρικὴ θρησκεία εἶνε ἐπίσης αὐστηρῶς μονοθεϊστική.

Ἡ Ζωροαστρικὴ κοσμογονία ἀκολουθεῖ τὴν ἑξῆς σειράν:

Ὁ **'Ωρομάσδης** ('Ορμοὺσδ) δαπανᾷ 3000 ἔτη διὰ τὴν δημιουργίαν τῶν ἀΰλων πνευμάτων, καὶ ἄλλας 3000 κατόπιν διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ὑλικοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἅμα τῇ δημιουργίᾳ τοῦ ἀνθρώπου ἄρχεται ἡ μάχη τοῦ καλοῦ πρὸς τὸ κακόν. Ὁ πεπτωκὸς ἄγγελος **'Αχριμὰν** ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν Δ έ β α ς ἐξαπολύει τὴν κακοποιὸν δρᾶσιν του.

Ἡ ψυχὴ μετὰ τὸν θάνατον περιΐπταται τοῦ σώματος ἐπὶ τριήμερον καὶ ἀναλόγως τῶν πράξεών της στέλλεται εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀσβέστου φωτὸς ἢ εἰς τὸ ζοφερὸν βασίλειον τοῦ 'Αχριμάν.

'Αναμένεται τέλος ἡμέρα κρίσεως, καθ' ἣν θὰ ἀναστηθῶσιν οἱ νεκροί.

Τὸ β' μέρος, ἡ Γιάσνα (θυσία ἀναίμακτος) ἀποτελεῖται ἀπὸ ὕμνους (Gâthas) αὐτοτελεῖς μὲ στροφὰς καὶ ὑποστροφάς.

Τὸ γ' μέρος ἡ Βισπερὲντ ἀποτελεῖ συλλογὴν 27 δευτερευουσῶν προσευχῶν καλουμένων Kardes. Τὸ ὕφος της εἶνε τέλειον καὶ ἡ ὅλη ἐργασία φανερώνει ψυχῆς μάθησιν.

Τέλος ἡ Γὲστ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὕμνους πρὸς θεότητας καὶ ἀστερισμούς, ἀπαγγελλομένους κατὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς θυσίας.

Οἱ ἀρχαῖοι οἱ μελετήσαντες τὴν Ζὲντ—'Αβέστα τὴν ἀποδίδουν εἰς τὸν Ζωροάστρην. Κατὰ τὸν Δόκτορα Haug ἐν τούτοις λογικώτερον εἶνε νὰ δεχθῶμεν ὅτι διὰ τὸ ὅλον ἔργον δὲν θὰ ἐπήρκει ἡ ζωὴ ἑνὸς μόνον ἀνθρώπου καὶ ὅτι συνεπῶς πιθανὸν εἶνε οἱ ἄμεσοι διάδοχοι τοῦ Ζωροάστρου, οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Πάρσι, νὰ συνεπλήρωσαν τὸ πρωτότυπον διὰ προσθηκῶν.

Πάντως οἱ σημερινοὶ Πάρσι ἀναγνωρίζοντες τὴν Ζὲντ—'Αβέστα ὡς θείαν ὑπαγόρευσιν, ἀναφέρουν εἰς τὰς κατηχήσεις των τὰ ἑξῆς:

«Θεωροῦμεν τὰ βιβλία ταῦτα ὡς οὐράνια βιβλία, διότι ὁ Θεὸς ἀπέστειλε τὰς ἐντολὰς τῶν βιβλίων αὐτῶν πρὸς ἡμᾶς διὰ μέσου τοῦ ἁγίου του προφήτου Ζωροάστρου». (βλ. Ζωροαστρισμός).

Ζεράρ ντὲ Νερβάλ (Gérard de Nerval) Γάλλος λογοτέχνης καὶ ποιητὴς * 1808 † 1855. Κατὰ τὰ μακρὰ ἀνὰ τὴν 'Ανατολὴν ἰδίως ταξίδιά του συνέλεξε διαφόρους μύθους καὶ ἀποκρυφιστικὰς παραδόσεις, τὰς ὁποίας ἐδημοσίευσεν ὑπὸ μορφὴν διηγημάτων ἢ περιγραφῶν. Τινὰ ἐξ αὐτῶν ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρουν τοὺς Τέκτονας, ἰδίως τὰ εἰς τὸ βιβλίον του «Le voyage en Orient» περιεχόμενα.

Ζερβάλ (Zerbal). Ὁ ἀρχηγὸς τῶν φρουρῶν τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ «Γραμματέως ἐξ ἀπορρήτων» τοῦ 'Α.·. 'καὶ Α.·. Σ.·. Δ.·. ἔνθα χρησιμοποιεῖται καὶ ὡς εἰσιτ.·. λ.·. Ἡ Π.·. Δ.·. οὐδὲν τοιοῦτον ἀναφέρει ὄνομα καὶ συνεπῶς δυνάμεθα νὰ τὸ θεωρήσωμεν ὡς ἐπινόησιν τοῦ γράψαντος τὸ τυπικὸν τοῦ βαθμ.·. Ἐὰν ἔχῃ ἑβραϊκὴν τὴν προέλευσιν, τότε ἡ ρίζα του θέον νὰ ἀναζητηθῇ εἰς τὰς λέξεις (ζὲρ) ὅπερ σημαίνει ἐ χ θ ρ ό ς καὶ (βάαλ) δηλαδὴ ἐ χ θ ρ ὸ ς τ ο ῦ Β ά α λ».

Ζεροβάβελ. (βλ. *Ζοροβάβελ*).

Ζέτλαντ, *Θωμᾶς Κόμης τοῦ*. Εἷς τῶν μᾶλλον ἐξεχόντων εὐγενῶν τῆς 'Αγγλίας γεννηθεὶς τῷ 1795 καὶ μυηθεὶς εἰς τὸν Τεκτ.·. τὴν 18 'Ιουνίου 1830 ἐν τῇ Σ.·. Στοᾷ «Πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας ὑπ' ἀριθ. 259». 'Εξελέγη Β' Μ.·. 'Επ.·. τῷ 1832, ἀντιπρόσωπος τῷ 1839 καὶ 'Επαρχ.·. Μ.·. Δ.·. τῷ 1840.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δουκὸς τοῦ Σάσσεξ τῷ 1843 ὁ κόμης Ζέτλαντ κατέστη κύριος ἡγέτης τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·. μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1844 ὅτε ἐξελέγη 'Ενδ.·. Μ.·. Διδ.·. διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1870.

'Απὸ τοῦ 1839 μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου του τῷ 1873 διετέλεσε 'Επαρχ.·. Μέγ.·. Διδάσκαλος τοῦ Βορείου καὶ 'Ανατολικοῦ Γιόρκσάϊρ. Πρὸς τιμήν του ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς 'Αγγλίας διατηρεῖ ἰδιαίτερον κεφάλαιον ἐκ λιρῶν 2700 φέρον τὸ ὄνομά του (Zetland Commemoration Fund) οἱ τόκοι τοῦ ὁποίου διατίθενται πρὸς ἀνακούφισιν ἐξεχόντων μελῶν τοῦ Τάγμ.·. περιελθόντων εἰς ἔνδειαν.

Ζεὺς (λατ. Jupiter). Ὁ ὑπέρτατος τῶν Θεῶν τῆς ἀρχαίας 'Ελλάδος καὶ γενικῶς τῶν 'Αρίων λαῶν ἀπὸ τῆς παναρχαιοτάτης ἐποχῆς μέχρι τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ Θεὸς τῆς ἰσορροπίας καὶ τῆς τάξεως ἐν τῷ κόσμῳ μετὰ μακρὰν περίοδον ἀνατροπῶν, αἵτινες εἶνε ἡ πάλη τῶν ἀτάκτων δυνάμεων τῆς φύσεως κατὰ τοῦ πνεύματος. Διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς εἰς τὴν 'Απόκρυφον Σοφίαν εἶνε τὸ σύμβολον τοῦ Πνεύματος, τοῦ Παγκοσμίου Νοῦ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ὁποίου γονιμοποιεῖται ἡ ὕλη καὶ σχηματίζονται οἱ μορφικοὶ κόσμοι. Ὅλοι οἱ περὶ τὸν Δία μῦθοι αὐτὸν τὸν συμβολισμὸν περικλείουν. Διὰ τοῦτο ἦτο καὶ ὁ κατ' ἐξοχὴν Θεὸς ὁ «π α τ ὴ ρ ἀ ν δ ρ ῶ ν τ ε θ ε ῶ ν τε» κατὰ τὸν Ὅμηρον, ὁ πραγματικὸς εἷς καὶ μόνος Θεὸς κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν παράδοσιν ἀποκαλυπτομένην μόνον εἰς τοὺς μύστας τῶν Μυστηρίων. Καὶ αὐτὸ τὸ τ ε τ ρ α γ ρ ά μ μ α τ ο ν ὄνομά του συνδέεται μὲ ὅλα τὰ ὀνόματα τῆς θεότητος εἰς ἀρχαίους καὶ νέους λαούς.

'Ἐκ τῆς εἰδικῆς δὲ ρίζης div (ἥτις σημαίνει οὐρανός, οὐράνιον) ἐξ ἧς παράγεται ὁ Ζεύς, παράγονται καὶ τὰ ὀνόματα deus (λατ. θεὸς) dieu (γαλλ. θεός).

Ἡ λατρεία του ἦτο διαδεδομένη κυρίως εἰς τὴν Κρήτην, τὴν 'Αρκαδίαν καὶ τὴν Δωδώνην τῆς 'Ηπείρου. Ταυτίζεται μὲ τὸν Jupiter τῶν Ρωμαίων καὶ τὸν Ἄμμωνα τῶν Λιβύων.

'Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι καὶ ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ θρησκεία, τὸ Δωδεκάθεον ὡς κακῶς τὸ ἀποκαλοῦν οἱ ἀμύητοι, δὲν ἦτο πολυθεϊσμὸς ἀλλὰ σαφὴς μονοθεϊσμός: «Ζ ε ὺ ς π α τ ὴ ρ ἀ ν δ ρ ῶ ν τ ε θ ε ῶ ν τ ε, Ζ ε ὺ ς ἀ ρ ρ ε ν ό θ η λ υ ς».

Ὁ ἀδ.·. H. M. de Campigny εἰς τὸ βιβλίον του «Αἱ Παραδόσεις καὶ τὰ 'Εσωτερικὰ Δόγματα» γράφει σχετικῶς:

«Ὁ ἐσωτερισμὸς ἀποκτᾶται, ἐκφράζεται καὶ ἐξαπλοῦται διὰ τῆς μυήσεως. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐδιδάσκετο εἰς τὰ 'Ιερὰ Ἄδυτα ὑπὸ τὴν σφραγῖδα τῆς μυστικότητος: ἦτο τὸ ἀντικείμενον καὶ ὁ σκοπὸς τῶν Μ υ σ τ η ρ ί ω ν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ σήμερον εἰς τὴν 'Ανατολήν. Μόνον αὐτὸς παρέχει τὴν Γνῶσιν καὶ διὰ νὰ τὴν ἀποκτήσουν οἱ Ἕλληνες μετέβαινον εἰς τὰ 'Ιερὰ Ἄδυτα ὅπου διετηρεῖτο ἡ 'Ιερὰ 'Επιστήμη. Ὁ 'Ηρόδοτος, ὁ Θαλῆς, ὁ Παρμενίδης, ὁ 'Εμπεδοκλῆς, ὁ 'Ορφεύς, ὁ Πυθαγόρας ἦλθον μὲ τὴν σειράν του ἕκαστος νὰ ἀναζητήσουν τὴν σοφίαν τῶν μεγάλων 'Ιεροφαντῶν τῆς Αἰγύπτου, ὅπου τὰ Τέκνα τοῦ Φωτὸς εἶχον ἐκλέξη τὴν κατοικίαν των μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τῆς 'Ατλαντίδος. Ἡ Σοφία ἔχει τὰς ἀντιστοιχίας της εἰς τὸν μακρόκοσμον καὶ τὸν μικρόκοσμον, διότι τὸ Πᾶν εἰς τὸ Σύμπαν, εἰς τὴν Φύσιν καὶ εἰς τὸν Ἄνθρωπον εἶνε τμῆμα Αὐτῆς, τὴν ὁποίαν οἱ 'Ινδοὶ ἀποκαλοῦν Παραμπράμ, ὁ μὴ ἐκδηλωθεὶς Θεός, ὁ πέραν παντὸς σχήματος καὶ μορφῆς. Διὰ νὰ φθάσῃ ὅμως κανεὶς τὸν τελευταῖον βαθμὸν τῆς Γνώσεως, εἶνε ἀνάγκη νὰ συνταυτίσῃ ἑαυτὸν μὲ τὸ 'Ολοκληρωτικὸν Ὂν καὶ

νά ζήση έντός τής Μονάδος. Είς τόν ύπέρτατον αύτόν βαθμόν ή 'Επιστήμη είνε 'Αγάπη. Αύτός ήτο ό σκοπός τών Μυήσεων είς τήν άρχαιότητα, όπως έξηγεί ό 'Ολυμπιόδωρος:

«Σκοπός τών Μυστηρίων είνε νά έπαναφέρουν τάς ψυχάς είς τήν πρωταρχικήν καί τελικήν των κατάστασιν, δηλαδή τήν έν Διί ζωήν έξ ής κατήλθον καί είς τήν όποίαν τούς έπαναφέρει ό Διόνυσος».

Είς τό άπόσπασμα αύτό ό Ζεύς θεωρείται ώς Πατήρ έξ ού τό πάν άπορρέει, ό δέ Διόνυσος ώς ό λόγος, ό Θεός τής 'Αγάπης, Λυτρωτής τού άνθρωπίνου γένους».

Ζεύς. (άστρον.). 'Ο μεγαλύτερος τών πλανητών τού ήλιακού συστήματος. Περιφέρεται πέριξ τού 'Ηλίου έπί μεγάλης τροχιάς,πενταπλασίας τής γηίνης, έντός 11 έτών 10 μηνών καί 17 ήμερών. 'Η διάμετρός του είνε δεκάκις μεγαλυτέρα τής γηίνης καί ό όγκος του 1279 φοράς μεγαλύτερος τού γηίνου. Τό ήμερονύκτιον διαρκεί έπί τού Διός 10 περίπου ώρας, τό δέ έτος 10455 ήμέρας.

(άστρολ.). 'Ο Ζεύς έφορεύει έπί τών ζωδίων τού Τοξότου καί τών 'Ιχθύων. Κατά τήν παράδοσιν ήμέρα του είνε ή Πέμπτη.

'Η έπιρροή τού Διός θεωρείται κατά κανόνα λίαν εύεργετική. Οί παλαιοί άστρολόγοι τόν έχαρακτήριζον ώς τήν Μεγάλην Τύχην κατ' άντίθεσιν πρός τήν 'Αφροδίτην ή όποία ήτο ή Μικρά Τύχη. Οί έπηρεαζόμενοι άπό τόν Δία έχουν ψυχήν εύγενή, διαπνέονται δέ άπό γενναία καί είλικρινή αίσθήματα. Είνε άνθρωποι μέ μεγάλην δύναμιν καί πολλήν ζωτικότητα. Πνεύματα ύγιά καί κριτικά, έχουν μίαν ένστικτώδη άνωτέραν ήθικήν καί άρετάς άνθρωπιστικάς, είνε όμως συντηρητικοί καθ' ύπερβολήν καί προσηλωμένοι τυφλώς είς τούς τύπους καί τήν παράδοσιν. Είνε τύποι διανοητικοί καί αίσθησιακοί έλάχιστα δέ ή ούδόλως συναισθηματικοί. 'Αγαπούν τάς τιμάς καί τάς διακρίσεις καί έπιτυγχάνουν συνηθέστατα είς τήν ζωήν.

'Ολύμπιος τύπος (πλανητική τυπολογία). Τό πρόσωπον τού όλυμπίου τύπου έγγράφεται έντός τραπεζίου τού όποίου ή μικρά βάσις διέρχεται άπό τό άκρον τής κάτω σιαγόνος. Σχηματισμός εύτραφής. Κεφαλή έπιβλητική καί συμμετρική. Μέτωπον εύρύ μέ δύο μικρούς ήβους έκατέρωθεν. 'Οφθαλμοί μεγάλοι καί φιλομειδείς. Ρίς σαρκώδης, στόμα μεγάλο καί κλειστόν. 'Ανάστημα ύψηλόν. 'Εμφάνισις άξιοπρεπής καί ήρεμος. Φωνή ίσχυρά καί αύταρχική. Πρώϊμος φαλακρότης καί τάσις πρός τήν παχυσαρκίαν. 'Ωραίοι όλύμπιοι τύποι ύπήρξαν ό Ρούμπενς καί ό Ροσσίνι.

('Αποκρυφολ.). 'Ο Ζεύς εύρίσκεται είς τό μέσον μεταξύ τής βραδύτητος τού Κρόνου καί τής όρμητικής σπουδής τού "Αρεως. Συμβολίζει δέ τήν αίθερίαν άπορρόφησιν έντός τού κοσμικού "Οντος. 'Αριθμός του είνε τό 4 (άντιστοιχούν πρός τό τέταρτον γράμμα τού έβραϊκού άλφαβήτου, τό Ντάλεθ) ό όποίος είνε ό άριθμός τού Κύβου τής Σφιγγός — τετραδικόν σύστημα — καί τού Σταυρού. 'Η ίερογλυφική τού παράστασις εύρίσ εται είς τό τέταρτον φύλλον τού Ταρώ *(Αύτοκράτωρ)*, τού όποίου ή είκών άντιστοιχεί πρός ταύτην.

Κατά τήν παράδοσιν ό Ζεύς έφορεύει έπί τής 6ης ήλικίας τού άνθρώπου, ή όποία άρχίζει γύρω άπό τό 50όν έτος. Είνε ή ήλικία τής φρονήσεως, τού κατευνασμού τών παθών καί τής καλωσύνης.

Είς τήν καθιερωμένην συμβολικήν, ό Ζεύς παρίσταται μέ τρείς ήλίους, οί όποίοι συμβολίζουν τό γήϊνον πύρ, συντηρούμενον ύπό τού ούρανίου πυρός καί άνυψούμενον έκ τών ύδάτων ύπό μορφήν άτμών (πύρ - αίθήρ) οίτινες έπαναπίπτουν έπί τής γής ώς εύεργετική βροχή. Οί τρείς ούτοι ήλιοι συνδέονται μεταξύ των διά γραμμών, αίτινες σχηματίζουν έν είδος 4 διά τούτο δέ καί τό άπλοποιημένον σύμβολόν του παρίσταται δι' αύτού τού άριθμού 4.

Ζήλος. Δραστηριότης, ίσχυρά προσήλωσις είς τι. Καί πρό τού 1717 έδιδάσκετο έν τώ 'Ελευθεροτεκτ.·. ότι οί μαθηταί ύπηρετούν τούς Διδασκάλους των μέ «έλευθερίαν, ζέσιν καί ζήλον». Τά σύμβολα τών τριών αύτών άρετών είνε *ή κιμωλία, ό άνθραξ καί ή άργιλος* (βλ. λ.).

Εύκόλως έννοεί τις τήν άνάγκην τής συστάσεως αύτής προκειμένου περί τών έπαγγελματιών Τεκτ.·. Είς τόν Θεωρητ.·. όμως Τεκτ.·. ό Διδ.·. τών έργων έχει άντικατασταθή ύπό τού Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. καί έπομένως ή έλευθερία ήμών, ή ζέσις καί ό ζήλος κατευθύνονται πρός ύψηλοτέρους σκοπούς. 'Ο ζήλος ένός σημερινού Τέκτ.·. έκδηλούται διά τής ήθικής του τελειοποιήσεως καί διά τής έργασίας του ύπέρ τής εύτυχίας τών συνανθρώπων του.

Ζήλος. 'Αρχαίος 'Ελληνικός Θεός προσωποποιών τήν φιλοπονίαν. Κατά τήν Θεογονίαν τού 'Ησιόδου είνε υίός τού Πάλλαντος καί τής Στυγός, άδελφός δέ τής Βίας, τού Κράτους καί τής Νίκης.

Ζήνων ό 'Ελεάτης. Μαθητής τού Παρμενίδου άκμάσας περί τό 450 π. Χ., τρίτος κατά σειράν άρχηγός τής 'Ελεατικής φιλοσοφικής σχολής καί πρόδρομος τού Πλάτωνος είς τό διαλογικόν είδος. 'Η φιλοσοφία του μολονότι άποβλέπει είς ύποστήριξιν τών ένιαίων μεταφυσικών δογμάτων τής 'Ελεατικής Σχολής, κινείται διαρκώς είς τό έπίπεδον τής λογικής, τής άναλυτικής διανοήσεως. 'Ο 'Αριστοτέλης τόν όνομάζει έφευρέτην καί πατέρα τής διαλεκτικής. Πάν ό,τι διεσώθη έκ τής διδασκαλίας του είνε συλλογισμοί αύστηροί τυπικώς καί όδηγούντες είς παράλογον συμπέρασμα. 'Ο σκοπός του όμως είς όλας τάς άπορίας ή τά διλήμματα είς τά όποία φέρει τόν κοινόν νούν ήτο ν' άποδείξη διά τής είς άτοπον άπαγωγής τό άδύνατον πάσης άντιθέτου πρός τάς έλεατικάς άρχάς μεταφυσικής θεωρίας.

'Ο Ζήνων, κατά τήν άφήγησιν Διογένους τού Λαερτίου, συλληφθείς έπί άποπείρα φόνου τού τυράννου τής πατρίδος του Νεάρχου, έβασανίσθη διά νά μαρτυρήση τούς τυχόν συνενόχους του. Κατωνόμασε τότε ώς δήθεν τοιούτους όλους τούς φίλους τού τυράννου καί τελικώς καί αύτόν τόν ίδιον ώς όλετήρα τής πόλεως. Καταδικασθείς είς θάνατον άπέκοψε διά τών όδόντων τήν γλώσσαν του καί τήν έπτυσε κατά τού τυράννου.

Ζήνων. Σ.·. Στ.·. ύπ' άριθ. 18 λειτουργούσα εύδοκίμως έν Λεμησσώ τής Κύπρου ύπό τήν αίγίδα τής Γαλ.·. Μεγ.·. 'Αν.·. (Μ.·. Στ.·.) τής 'Ελλάδος. 'Ιδρύθη τώ 1893.

Ζιγκουράτ. Οί κλιμακωτοί πυραμιδοειδείς ναοί τών Βαβυλωνίων καί 'Ασσυρίων, τών όποίων τά έρείπια εύρίσκονται κατά μήκος τού Εύφράτου. Είχον έπτά άλλεπαλλήλους όρόφους καί ήσαν ίσοπλεύρως τετράγωνοι σχηματίζοντες πυραμίδα ήτις ώς γνωστόν περικλείει όλον τόν άπόκρυφον συμβολισμόν (βλ. *πυραμίς*).

Ζιζόν. Ούτω καλείται είς ένα τών άνεκφράστων βαθμών τού Σκ.·. Δόγμ.·. τό δρύφακτον τό πρό τού άδύτου εύρισκόμενον. 'Ο Mackey τονίζει ότι δέν ύπάρχει τοιαύτη λέξις είς τήν 'Εβραϊκήν, άλλ' ότι πιθανόν νά είνε παραφθορά τής Ταλμουδικής ζιζά ήτις σημαίνει «μικρά δοκός».

Ζίλκς Πέτρος Ούίλλιαμ (Gilkes, Peter William). Διάσημος "Αγγλος διδάσκαλος τών Τεκτ.·. τυπικών* έν Λονδίνω 1765†1833. 'Εφημίζετο διά τήν τελείαν γνώσιν τού τυπικού τού 'Αρχαίου Τεκτονισμού κατά τό 'Αγγλικόν σύστημα, τό όποίον καί έδίδαξεν έπί μακράν σειράν έτών.

'Ο άδ.·. Ζίλκς διετήρει μίαν τάξιν διά Τέκτονας είς τήν όποίαν έδίδασκε καθημερινώς άνευ ούδεμιάς άμοιβής. Οί άδ.·. μαθηταί του τού προσέφερον τό 1822 κόσμημα Πρώην Σεβ.·. (Πάστ - Μάστερ) διακεκοσμημένον μέ άδάμαντας, τό όποίον είχε στοιχίση 100 γκινέας. Μετά τόν θάνατόν του έτοποθετήθη τό 1834 άναμνηστική πλάξ είς τόν Ναόν τού 'Αγίου 'Ιακώβου είς τό Πικαντίλυ τού Λονδίνου όπου καί ύπάρχει άκόμη.

Βιβλ. 1 Τομ. Α σελ. 405 καί 3 Τόμ. Β' σελ. 22

Ζιλλά ή Σιλλά. 'Η δευτέρα σύζυγος τού Λάμεχ καί μήτηρ τού *Τουβαλκάϊν* (βλ. λ.) καί τής Νοαμία. Είνε μία τών όλίγων γυναικών τών άναφερομένων είς τήν πρό τού κατακλυσμού περίοδον τής άνθρωπότητος.

Ζίνζεντορφ, Κόμης Νικόλαος (Zinzendorf) βλ. Τσίνζεντορφ.

Ζίννεντορφ, *Ιωάννης φόν.* (βλ. *Τσίννεντορφ*).

Ζίφ. ('Ιγιάρ) Ὁ ὄγδοος μὴν τοῦ πολιτικοῦ καὶ ὁ δεύτερος τοῦ θρησκευτικοῦ ἔτους τῶν Ἑβραίων, ἀρχόμενος τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς νέας σελήνης τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου. Τὸ ὄνομα τοῦ μηνὸς τούτου ἀναφέρεται ἅπαξ μόνον εἰς τὰς Γραφὰς καὶ σχετίζεται μὲ τὴν ἔναρξιν τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος (Βασιλέων Α' κεφ. στ' ἐδ. 1). Ὁ ναὸς ἐπερατώθη τὸν μῆνα *Βοὺλ* (αὐτ. κεφ. στ' ἐδ. 38).

Ζοροβάβελ ἢ *Ζερουμπαουμπὲλ* ὅπως προφέρεται Ἑβραϊστί. Ἔγγονος τοῦ Ἰ ω α χ ε ὶ ν βασιλέως τοῦ Ἰούδα. Διορισθεὶς ὑπὸ τῶν Περσῶν ἔπαρχος ἐν Ἱεροσολύμοις, ἔθεσε τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ δευτέρου ναοῦ τοῦ ἀνοικοδομηθέντος ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος.

Διὰ νὰ γράψῃ τις τὴν βιογραφίαν τοῦ Ζοροβάβελ ἀπὸ Τεκτ.·. ἀπόψεως δέον νὰ μὴ περιορισθῇ μόνον εἰς τὰς ἱστορικὰς λεπτομερείας τῆς ζωῆς του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς διαφόρους παραδόσεις τοῦ βαθμοῦ τῆς Β.·. Ἀψ.·. καί τινων ἄλλων ἀνωτ.·. βαθμ.·. μετὰ τῶν ὁποίων συνδέεται τὸ ὄνομά του ὅσον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος. Διὰ νὰ κατανοήσῃ τις τὰς παραδόσεις αὐτὰς δέον νὰ τὰς τοποθετήσῃ καταλλήλως εἰς τὴν ἀνάλογον θέσιν τῆς ζωῆς τοῦ Ζοροβάβελ. Τινὲς ἐξ αὐτῶν στηρίζονται ἐπὶ τῆς Π.·. Διαθ.·., ἄλλας ἀφηγεῖται ὁ Ἰώσηπος, ἐνῷ πάλιν ἄλλαι στεροῦνται ἱστορικῆς βάσεως. Καὶ αἱ τελευταῖαι αὐταὶ ὅμως, κατὰ τὸν Mackey, δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν διὰ νὰ συμπληρωθῇ τελείως ἡ Τεκτ.·. ζωὴ τοῦ οἰκοδόμου τοῦ δευτέρου ναοῦ.

Ὁ Ζοροβάβελ, ὅστις εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἔζδρα καλεῖται «Σασαβασσὰρ ὁ πρίγκιψ τοῦ Ἰούδα», ἦτο ὡς ἐλέχθη ἤδη ἔγγονος τοῦ Βασιλέως Ἰωαχεὶν καθαιρεθέντος ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσωρος καὶ ὁδηγηθέντος αἰχμαλώτου εἰς Βαβυλῶνα. Εἰς αὐτὸν ἑπομένως ἀνετέθη ἡ βασιλικὴ ἐξουσία καὶ ἡ διοίκησις τῶν παλιννοστούντων αἰχμαλώτων, ὑπὸ τοῦ Κύρου, ὅστις κατά τινα Τεκτονικὴν παράδοσιν, τοῦ ἐδώρησε καὶ τὸ ξίφος, τὸ ὁποῖον ὁ Ναβουχοδονόσωρ εἶχε λάβῃ ἀπὸ τὸν πάππον του, Ἰωαχεὶν.

Μόλις τὸ Διάταγμα τοῦ Πέρσου Μονάρχου ἀνεκοινώθη εἰς τοὺς Ἰουδαίους ὑπηκόους του, αἱ φυλαὶ Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν μὲ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευΐτας συνεκεντρώθησαν εἰς Βαβυλῶνα καὶ ἡτοιμάσθησαν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς Ἱεροσόλυμα ὅπως οἰκοδομήσουν ἐκ νέου τὸν Ναόν. Μερικοὶ ἐκ τῶν ἄλλων φυλῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον παρασυρθῇ ὑπὸ τῆς ἀκολασίας τῆς Βαβυλωνιακῆς Αὐλῆς ὥστε νὰ λησμονήσουν τὴν πατρίδα καὶ τὴν πίστιν των, ἡνώθησαν μὲ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ζοροβάβελ καὶ συνώδευσαν αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα. Οἱ περισσότεροι ὅμως ἔμειναν. Ὁ Κῦρος ἐπίσης ἀπέδωσεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὰ πλεῖστα τῶν ἱερῶν σκευῶν τοῦ Ναοῦ, τὰ ὁποῖα εἶχε λαφυραγωγήσῃ ὁ Ναβουχοδονόσωρ, ἐκ τῶν ὁποίων πεντακισχίλια καὶ τετρακόσια ἔλαβεν ὁ Ζοροβάβελ, τὰ δὲ λοιπὰ τὰ ἔφερε πολλὰ ἔτη ἀργότερον ὁ Ἔζδρα. Μόνον 42360 Ἰσραηλῖται, ἐκτὸς τῶν ὑπηρετῶν καὶ δούλων συνώδευσαν τὸν Ζοροβάβελ, ἐξ αὐτῶν δὲ οὗτος ἐξέλεξε τοὺς ἀνδρειοτέρους 7000, τοὺς ὁποίους ἔθεσεν ὡς ἐμπροσθοφύλακας ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ λαοῦ. Ἡ παλιννόστησίς των ἐν τούτοις δὲν ἦτο ἐντελῶς ἀπηλλαγμένη κινδύνων· διότι ἡ παράδοσις μᾶς πληροφορεῖ ὅτι εἰς τὸν Εὐφράτην ἠμποδίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων, οἵτινες ἑλκυσθέντες ἀπὸ τὰ πολυάριθμα χρυσᾶ σκεύη, τὰ ὁποῖα μετέφερον οἱ Ἰουδαῖοι ἐζήτησαν νὰ ἐμποδίσουν τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ μὴ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν οὔτε τὰς διαμαρτυρίας τῶν Ἑβραίων οὔτε τὸ διάταγμα τοῦ Κύρου. Ὁ Ζοροβάβελ ὅμως, ἀπέκρουσε τὸν ἐχθρὸν καταγαγὼν περιφανῆ νίκην καὶ φονευθέντων πολλῶν Ἀσσυρίων, ἐνῷ ἄλλοι ἐξ αὐτῶν ἐπνίγησαν ἐν τῇ προσπαθείᾳ των νὰ διαβοῦν τὸν Εὐφράτην ὑποχωροῦντες.

Μετὰ τετράμηνον ὁδοιπορίαν ὁ Ζοροβάβελ ἔφθασεν εἰς Ἱεροσόλυμα, τὴν 7 πρωϊνὴν ὥραν τῆς 22 Ἰουνίου, 535 ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«Διαρκούσης τῆς αἰχμαλωσίας των, γράφει ὁ Μάκεϋ, οἱ Ἰουδαῖοι δὲν εἶχον παύσῃ νὰ ἀσκοῦν τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν καὶ εἶχον ἐγκαταστήσῃ εἰς διάφορα μέρη ἐν Χαλδαίᾳ κανονικὰς Στοάς. Κατὰ τὴν Ραββινικὴν παράδοσιν ἡ Μυστικὴ Ἀδελφότης εἶχεν ἰδίως ἐγκαθιδρυθῆ εἰς Ναχάρδαν ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου καὶ ἡ αὐτὴ πηγὴ μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὁ Ζοροβάβελ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ὅλην τὴν μυστικὴν Γνῶσιν ἣν κατεῖχεν ἡ Ὀργάνωσις αὕτη καὶ ἐγκατέστησε παρομοίαν ἀδελφότητα ἐν Ἰουδαίᾳ. Ἡ πληροφορία αὕτη συμπίπτει καὶ ἐνισχύει σημαντικῶς τὰς παραδόσεις τοῦ βαθμ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·.».

Μόλις οἱ εὐσεβεῖς προσκυνηταὶ ἔφθασαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἀνεπαύθησαν ἐπὶ 7 ἡμέρας, ἔστησαν προσωρινὸν θυσιαστήριον πλησίον τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου Ναοῦ καὶ συνεκάλεσαν Συνέδριον εἰς τὸ ὁποῖον ὁ μὲν Ζοροβάβελ προήδρευσεν ὡς Βασιλεύς, ὁ δὲ Ἰησοῦς ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωσεδὲκ ἐξετέλει χρέη Ἀρχιερέως, τοῦ Ἀγγαίου μετέχοντος ὡς Γραμματέως. Κατὰ τὸ Συνέδριον ἀπεφασίσθη ἡ ἔναρξις τῆς οἰκοδομῆς τοῦ δευτέρου Ναοῦ ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἀκριβῶς ἱεροῦ τόπου, ὁ δὲ λαὸς προθύμως συνεισέφερε 61 χιλιάδας δραχμὰς χρυσίου καὶ 5000 μνᾶς ἀργυρίου, ποσὸν ἀσήμαντον ἐντελῶς ἐὰν παραβληθῇ πρὸς ὅσα ἐδαπάνησαν ὁ Δαυΐδ καὶ ὁ Σολομὼν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ των.

Ἤρχισεν ἀκολούθως ἡ μεταφορὰ τῶν ἀπορριμμάτων τοῦ ἀρχαίου Ναοῦ διὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ τόπου πρὸς θεμελίωσιν. Τότε ἀκριβῶς καὶ ἐγένετο μία σημαντικὴ ἀνακάλυψις ὑπὸ τριῶν ἀτόμων τὰ ὁποῖα δὲν εἶχον συνοδεύσῃ τὸν Ζοροβάβελ κατὰ τὴν παλιννόστησιν, ἀλλ' ἀφοῦ παρέμειναν ἐπ' ἀρκετὸν ἀκόμη εἰς Βαβυλῶνα, ἔφθασαν ἀργότερον εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ μετέσχον τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν ἐρειπίων. Τὰ τρία αὐτὰ ἄτομα τὰ ὁποῖα εἶχον τὴν τύχην νὰ ἀνακαλύψουν τὸν θ ε μ έ λ ι ο ν ἐκεῖνον λ ί θ ο ν, τὸν τόσον στενῶς συνδεδεμένον μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ὑποτίθεται ὅτι ἦσαν ὁ Ἔ ζ δ ρ α ς, ὁ Ζ α χ α ρ ί α ς καὶ ὁ Ν ε ε μ ί α ς, οἱ τρεῖς ἅγιοι ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ἀρνηθέντες νὰ προσκυνήσουν τὸ χρυσοῦν εἴδωλον ἐρρίφθησαν ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσωρος ἐντὸς καμίνου ἐκ τῆς ὁποίας ἐν τούτοις ἐξῆλθον σῷοι. Εἰς τὴν Χαλδαϊκὴν γλῶσσαν τὰ ὀνόματά των εἶνε Σ α ν τ ρ ά χ, Μ ε σ ά χ καὶ Ἀ μ π έ ν τ ν ε γ κ ό. Εἰσελθόντες λοιπὸν ἐντὸς μιᾶς ὑπογείου ἀψῖδος, ἀνεκάλυψαν τὸν Τεκτονικὸν θεμέλιον λίθον ὁμοῦ μετ' ἄλλων σημαντικῶν μυστηρίων καὶ τὸν προσέφερον εἰς τὸν Ζοροβάβελ, τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν Ἀγγαῖον, οἵτινες γνῶσται τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον εἶχον μυηθῇ ἀπὸ τοὺς οἰκοδόμους τοῦ πρώτου Ναοῦ, κατενόησαν ἀμέσως τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς ἀνακαλύψεως.

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτήν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξαρτᾶται ὄχι μόνον ἡ ὕπαρξις τοῦ βαθμ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·. ἀλλὰ καὶ τὸ σημαντικώτατον μυστήριον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, οἱ Ἰουδαῖοι προέβησαν ἐν μιᾷ ὡρισμένῃ ἡμέρᾳ, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, εἰς τὴν κατάθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ δευτέρου ναοῦ, πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ αὐτὸν ὁ Ζοροβάβελ ἐξέλεξε τὸν λίθον ἀκριβῶς τὸν ὁποῖον εἶχον ἀνακαλύψῃ οἱ τρεῖς. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ γνωρίζομεν ὅτι οἱ νεώτεροι Ἰουδαῖοι ἐπανηγύριζον μὲ κραυγὰς καὶ ἐπευφημίας, ἀλλ' οἱ γεροντότεροι ἐστέναζον καὶ ἐθρήνουν ἀναλογιζόμενοι τὴν ὑπέροχον μεγαλοπρέπειαν τοῦ πρώτου Ναοῦ καὶ παραβάλλοντες αὐτὴν μὲ τὴν κατωτερότητα τοῦ ἀνεγειρομένου δευτέρου Ναοῦ.

Ὅπως καὶ κατὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ πρώτου Ναοῦ, Τύριοι καὶ Σιδώνιοι ἐκλήθησαν νὰ προμηθεύσουν τὴν ξυλείαν ἐκ τῶν δασῶν τοῦ Λιβάνου καὶ νὰ τὴν μεταφέρουν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον διὰ θαλάσσης εἰς Ἰόππην.

Μόλις οἱ ἐργάται ἤρχισαν τὰς ἐργασίας των, διεκόπησαν ὑπὸ τῶν Σαμαρειτῶν, οἱ ὁποῖοι ἐζήτησαν τὴν ἄδειαν νὰ ἐργασθοῦν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν οἰκοδομήν. Ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι οἵτινες τοὺς ἐθεώρουν ὡς εἰδωλολάτρας ἠρνήθησαν νὰ δεχθοῦν τὰς ὑπηρεσίας των. Οἱ Σαμαρεῖται κατόπιν τούτου κατέστησαν ἄσπονδοι ἐχθροί των καὶ κατώρθωσαν διὰ διαβολῶν πρὸς τοὺς συμβούλους τοῦ Κύρου νὰ παρεμποδίσουν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὴν πρόοδον τῶν ἐργασιῶν τῆς οἰκοδομῆς. Τόσας δὲ δυσχερείας καὶ κινδύνους παρουσίαζε τὸ ἔργον, ὥστε οἱ ἐργάται ὑπεχρεοῦντο νὰ ἐργάζωνται μὲ τὸ μυστρίον εἰς τὴν μίαν χεῖρα καὶ τὸ ξίφος εἰς τὴν ἄλλην. Εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἀξίων αὐτῶν ἐργατῶν, οἵτινες ἦσαν ἕτοιμοι νὰ πολεμήσουν ἢ νὰ ἐργασθοῦν ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ, ἀναλόγως τῶν

περιστάσεων, τὸ ξῖφος καὶ τὸ μυστρίον ἐτοποθετήθησαν χιαστὶ ἐπὶ τοῦ Π.·. Χ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·. τῶν Ἄγγλων Τεκτ.·.. Εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν δόγμα ἐν τούτοις τὸ σύμβολον αὐτὸ δὲν ὑπάρχει.

Ἑπτὰ ἔτη μετὰ τὴν παλιννόστησιν τῶν Ἰουδαίων, ὁ Κῦρος, φίλος καὶ εὐεργέτης των, ἀπεβίωσε καὶ ὁ υἱός του Καμβύσης, ὁ καλούμενος εἰς τὴν Π.·. Δ.·. Ἀσσουῆρος, τὸν διεδέχθη εἰς τὸ θρόνον. Οἱ Σαμαρεῖται καὶ οἱ λοιποὶ ἐχθροὶ τῶν Ἰουδαίων ἐπέτυχον τότε παρὰ τοῦ Καμβύση τὴν διαταγὴν ὅπως παύση πᾶσα ἐργασία ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οὕτω ὁ Ναὸς παρέμεινε ἡμιτελὴς μέχρι τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ Δαρείου, διαδόχου τοῦ Καμβύσου.

Ὁ Δαρεῖος φαίνεται ὅτι ὅπως καὶ ὁ Κύρος, ἠσθάνετο μεγάλην φιλίαν διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ εἰδικῶς διὰ τὸν Ζοροβάβελ, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεδέετο παιδιόθεν. Εἰς ἀπόδειξιν τούτου ὑπάρχει τὸ γεγονὸς ὅτι, ἰδιώτης ὢν ἀκόμη, εἶχεν ὁρκισθῆ ἐὰν ποτε ἀνέλθη εἰς τὸν θρόνον νὰ ἐπιστρέψη ὅλα τὰ χρυσᾶ σκεύη τοῦ Ναοῦ τὰ κατακρατηθέντα ὑπὸ τοῦ Κύρου. Ὁ Ζοροβάβελ γνωρίζων τὰς φιλικὰς διαθέσεις τοῦ Βασιλέως, ἀπεφάσισεν εὐθὺς ἀμέσως νὰ ζητήση τὴν προστασίαν του διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ. Ἀνεχώρησε πρὸς τοῦτο ἐξ Ἱερουσαλὴμ καὶ μετὰ ταξίδιον πλῆρες κινδύνων συνεπείᾳ διαρκῶν ἐπιθέσεων τῶν ἐχθρῶν του, συνελήφθη εἰς τὰ πέριξ τῆς Βαβυλῶνος ὑπὸ Περσῶν φρουρῶν ὡς κατάσκοπος καὶ ὡδηγήθη ἁλυσσόδετος πρὸς τὸν Δαρεῖον, ὁ ὁποῖος ὅμως ἀμέσως ἀνεγνώρισε τὸν φίλον καὶ σύντροφον τῆς νεότητός του καὶ διατάξας νὰ τὸν λύσουν τὸν προσεκάλεσεν εἰς μεγαλοπρεπῆ τελετὴν διδομένην εἰς τὴν Αὐλήν. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ Ζοροβάβελ ἐξήγησε τότε εἰς τὸν Δαρεῖον τὴν ἀφορμὴν τῆς ἐπισκέψεώς του καὶ ἐζήτησε τὴν προστασίαν του ὑπὲρ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀνοικοδομούντων τὸν Ναόν. Ὁ Βασιλεὺς ὑπεσχέθη νὰ τὸ πράξη ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὅπως ὁ Ζοροβάβελ τοῦ ἀποκαλύψη τὰ μυστικὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ,

Ὁ πιστὸς ἐν τούτοις πρίγκιψ ἠρνήθη ἀμέσως. Ἐδήλωσεν ὅτι δὲν δέχεται τὴν εὔνοιαν τοῦ μονάρχου ἔναντι τοιαύτης προδοσίας καὶ ὅτι προτιμᾷ τὸν θάνατον ἢ τὴν ἐξορίαν. Ἡ σταθερότης καὶ ἡ πίστις του ηὔξησαν τὴν πρὸς αὐτὸν ἐκτίμησιν τοῦ Δαρείου.

Κατὰ τὴν δοθεῖσαν εἰς τὰ Ἀνάκτορα τελετήν, ὁ Δαρεῖος συμφώνως πρὸς τὸ ἔθιμον τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐκάλεσε τοὺς αὐλικούς του νὰ ἐκφέρουν γνώμην τίς εἶνε ὁ ἰσχυρότερος, ὁ οἶνος, ἡ γυνὴ ἢ ὁ Βασιλεύς. Πολλοὶ ἀπήντησαν, ἐκφράζοντες ἕκαστος γνώμην ὑπὲρ τῆς γυναικὸς ἢ τοῦ οἴνου ἢ τοῦ Βασιλέως. Ἀλλ' ὅταν ἐκλήθη ὁ Ζοροβάβελ ν' ἀπαντήση, οὗτος ἐδήλωσεν ὅτι καίτοι ἡ δύναμις τοῦ οἴνου καὶ τοῦ Βασιλέως εἶνε μεγάλη, ἡ δύναμις τῆς γυναικὸς εἶνε ἀκόμη μεγαλυτέρα, ἀλλ' ὅτι ὑπεράνω καὶ αὐτῆς ἀκόμη τὴν μεγαλυτέραν δύναμιν ἔχει ἡ Ἀλήθεια. Ὁ Βασιλεὺς εὑρὼν ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Ζοροβάβελ εἶνε οἱ σοφώτεροι τὸν διέταξε νὰ ζητήση ὅ,τι θέλει εἰς ἀμοιβὴν τῆς νίκης του κατὰ τὴν φιλοσοφικὴν αὐτὴν συζήτησιν. Ὁ Ζοροβάβελ τότε ἐκάλεσε τὸν Βασιλέα νὰ ἐκπληρώση τὴν ὑπόσχεσιν ἣν εἶχε δώση νέος: νὰ οἰκοδομήση ἐκ νέου τὸν Ναὸν καὶ νὰ ἐπιστρέψη τὰ χρυσᾶ σκεύη τὰ συληθέντα ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσωρος. Ὁ Βασιλεὺς συγκατένευσεν ἀμέσως καὶ πληρώσας τιμῶν καὶ δώρων τὸν Ζοροβάβελ τὸν ἀπέστειλε εἰς Ἱεροσόλυμα μὲ τιμητικὴν συνοδείαν.

Ἔκτοτε οἱ οἰκοδόμοι δὲν συνήντησαν πλέον σοβαρὰς δυσκολίας καὶ τέλος 20 ἔτη ἀπὸ τῆς θεμελιώσεως, τὸ 6ον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Δαρείου καὶ τὴν 3ην ἡμέραν τοῦ μηνὸς Ἀδὰρ τοῦ ἔτους 515 π. Χ. ὁ Ναὸς συνεπληρώθη καὶ ἐπισήμως καθιερώθη εἰς τὸν Ἰεχωβᾶ ἐν μέσῳ γενικῆς χαρᾶς.

Ἐνταῦθα λήγει ἡ βάσις τοῦ Ζοροβάβελ, ὅστις οὐδαμοῦ πλέον ἀναφαίνεται, οὔτε δὲ καὶ ὁ χρόνος ἢ ὁ τρόπος τοῦ θανάτου του ἀναφέρονται εἰς τὴν Π.·.Δ.·. ἢ τὴν Τεκτ.·. παράδοσιν.

Ἔχομεν ἐν τούτοις λόγους νὰ πιστεύωμεν, γράφει ὁ Mackey, ὅτι ἔζησεν εἰς μακρὰν ἡλικίαν ἀφ' οὗ δὲν εὑρίσκομεν διάδοχον αὐτοῦ ἀναφερόμενον μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ὁ Ἀρταξέρξης διώρισε τὸν Ἔζδρα Κυβερνήτην τῆς Ἰουδαίας 57 ἔτη μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Ναοῦ».

Ὁ ἀδ.·. A. Waite ἐξετάζων τὴν παράδοσιν τονίζει ὅτι ἡ σημασία τοῦ δευτέρου Ναοῦ ἐν τῷ Τεκτονισμῷ ἔγκειται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ὑποτιθεμένην ἀνακάλυψιν ἐκείνου τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀπωλεσθῆ ἐπὶ αἰῶνας καὶ ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν τῆς Μ υ σ τ ι κ ῆ ς Π α ρ α δ ό σ ε ω ς καὶ τὸν τίτλον κυριότητος τῆς Β.·. Τ.·.. Αὐτὸς εἶνε ὁ ἄξων περὶ τὸν ὁποῖον περιστρέφεται ὁλόκληρος ἡ τελετουργία τῆς Β.·. Ἀψ.·..

Ἡ παράδοσις τοῦ Ζοροβάβελ καὶ αἱ σχετικαὶ περὶ αὐτοῦ προφητεῖαι τοῦ Ζαχαρίου συναντῶνται εἰς τὸν 13° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. καὶ εἰς ἀνώτατον βαθμὸν τῆς Β.·. Ἀψ.·. τοῦ δόγματος τοῦ Γιόρκ. Ὁ βαθμὸς οὗτος κύριον σκοπὸν ἔχει τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἀναγκαιούντων μέσων διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ἀρχικῆς αἰτίας τῶν ὄντων καὶ τοῦ Γ ν ῶ θ ι Σ α υ τ ό ν.

Βιβλ. : 1, Τόμ. Β'. σελ. 1136 καὶ 3, τομ. Β'. σελ. 484.

Ζουνὶ (Zuni). Ἰνδικὴ φυλὴ κατοικοῦσα τὴν Πολιτείαν Νέον Μεξικὸν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς ὁποίας αἱ μυστηριακαὶ τελεταὶ ἔχουν κινήση τὴν προσοχὴν πολλῶν ἀποκρυφιστῶν ὡς ὅμοιαι σχεδὸν μὲ τὰς Ἐλευθεροτεκτονικάς. Οἱ Ἰνδοὶ Ζουνὶ ἔχουν μίαν τυπικὴν θρησκευτικὴν μύησιν, καθ' ἣν ὁ ὑποψήφιος γονυπετεῖ πρὸ τοῦ βωμοῦ διὰ νὰ δώση τὸν νενομισμένον ὅρκον, ἀφοῦ προηγουμένως ὑποστῆ δοκιμασίαν δι' ἑνὸς βασανιστικοῦ ἐργαλείου. Κατὰ τὰς τελετάς των οἱ Ζουνὶ ἀτενίζουν πρὸς τὴν ἀνατολήν, ἐκτελοῦν περιοδείας, ὑφίστανται δοκιμασίας καὶ ἐνδύονται παραδόξως. Καίουν λιβανωτὸν καὶ λατρεύουν τὸν ἥλιον ὅταν ἀνατέλλη.

Ζοχάκ. (ζενδικόν). Ὁ τρικέφαλος ὄφις τῆς Μαζδεϊκῆς (Ζωροαστρικῆς) θρησκείας, ἀποτελῶν προσωποποίησιν τοῦ κακοῦ.

Ζόχαρ. (=λάμψις). Τὸ κυριώτερον τῶν βιβλίων τῆς ***Καββάλα*** τὸ ὁποῖον λέγεται ἐπίσης «***Σέφερ χὰ Ζόχαρ***» (=Βίβλος τῆς λάμψεως) καὶ «***Ζόχαρ χὰ καδὼς***» (=ἡ ἱερὰ λάμψις).

Οἱ Καββαλισταὶ ἀναφέρουν ὅτι μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν νίκην τοῦ Ρωμαίου Βεσπασιανοῦ κατὰ τὸν Β' μ. χ. αἰῶνα, ὁ ἐπιφανὴς Ραββῆ ***Σιμεὼν Μπὲν Γιοχάϊ*** κατέφυγεν εἰς ἓν σπήλαιον παρὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἔνθα καὶ ἔζησεν ὡς ἐρημίτης ἐπὶ δώδεκα ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁραματιζόμενος συνδιελέγετο μετὰ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ὅστις καὶ τοῦ ὑπηγόρευσε τὸ ἱερὸν βιβλίον. Ὁ υἱὸς τοῦ Μπὲν Γιοχάϊ ***Ραββῆ Ἐλεάζαρ*** καὶ ὁ γραμματεὺς τούτου Ραββὶ ***Ἀββᾶ*** ἐπισκεφθέντες τὸ σπήλαιον συνηρμολόγησαν τὰς συνομιλίας του αὐτὰς μετὰ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ καὶ συνέθεσαν τὸ Ζόχαρ. Ἐκ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, τῆς ***Σέφερ Γετζιρὰχ*** (βλ. λ.) καὶ τῶν Σχολίων τῶν ***10 Σεφιρὼθ*** (βλ. λ.) ἀπηρτίσθη ἀργότερον ἡ ***Καββάλα.***

Καίτοι ὅμως τὸ Ζόχαρ συνετέθη ὑπὸ τοῦ Μπὲν Γιοχάϊ μεταξὺ τοῦ 70 καὶ τοῦ 110 μ.χ. ἔτους, ἐν τούτοις παρέμεινεν ἐντελῶς ἄγνωστον, διασκορπισθὲν ἢ φυλαχθὲν πιθανῶς ὑπό τινων μεμυημένων, ἐπὶ μακρὰν σειρὰν αἰώνων, μόλις δὲ κατὰ τὴν 13ην ἑκατονταετηρίδα ὁ καββαλιστὴς Μωϋσῆς ντὲ Λεὼν τὸ ἔφερεν εἰς φῶς ἰσχυρισθεὶς ὅτι τὸ παρέλαβεν ἔκ τινος ἀρχαιοτάτου χειρογράφου.

Τὸ βιβλίον τοῦτο συντεταγμένον εἰς χαλδαϊκὴν διάλεκτον περιέχει κυρίως ἐσωτερικὰς καὶ μυστικὰς θεωρίας, καββαλιστικὰς ἑρμηνείας τῶν κειμένων τῆς Π.·. Δ.·. καὶ ἀποκρυφολογίαν. Κατὰ τὸν ἀδ.·. Ἀντώνιον Χαλᾶν, τὸ Ζόχαρ διδάσκει περισσότερον παντὸς ἄλλου βιβλίου, ***πρακτικὸν ἀποκρυφισμόν.*** Ἀλλ' αἱ διδασκαλίαι του αὗται δὲν περιέχονται εἰς τὰς μεταφράσεις καὶ εἰς τὰ σχόλια τῶν διαφόρων αὐτοῦ κριτῶν, ἀλλ' εἰς τὰ μ υ σ τ ι κ ὰ σ ύ μ β ο λ α τὰ ἐπισημειούμενα εἰς τὸ περιθώριόν του. Τὰ σύμβολα ταῦτα περιλαμβάνουν τὰς ἀποκρύφους ὁδηγίας, χωριστὰ ἀπὸ τὰς μεταφυσικὰς διερμηνεύσεις καὶ τὰς φαινομενικὰς ἀνοησίας τὰς ὁποίας τόσον ἐμφαντικῶς βεβαιοῖ ὁ Ἰώσηπος, ὅστις οὐδέποτε ἐμυήθη καὶ ὅστις ἔδωσε μόνον τὸ ν ε κ ρ ὸ ν γ ρ ά μ μ α ὅπως τὸ εἶχε δεχθῆ.

'Υπῆρξαν πολλοί καὶ ὑπάρχουν ἀκόμη οἱ ἀμφισβητοῦντες τὴν ἀπόλυτον αὐθεντικότητα τοῦ Ζόχαρ καὶ ἰσχυριζόμενοι ὅτι τοῦτο εἶναι κατασκεύασμα τοῦ Μωϋσέως ντὲ Λεών. 'Εν τούτοις κατόπιν τῶν γενομένων κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας ἐρευνῶν ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς διαμορφώσεως τοῦ 'Εβραϊκοῦ μυστικισμοῦ, φαίνεται ἀστήρικτος ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὁλόκληρον τὸ Ζόχαρ εἶνε ἔργον καθαρᾶς ἐπινοήσεως. Καίτοι ἄλλως τε συντεθὲν ὑπὸ τοῦ Συμεών. Μπὲν Γιοχάϊ καὶ τοῦ υἱοῦ του Ραββῆ 'Ελεάζαρ καὶ τοῦ Ραββῆ 'Αββᾶ, τὸ Ζόχαρ δὲν εἶνε ἀρχικὴ κληρονομία τῶν 'Εβραίων, οὔτε ἡ ἐν αὐτῷ συμβολικὴ γλῶσσα εἶνε ἰδικόν των εὕρημα. 'Η ἐν τῷ Ζόχαρ διδασκαλία εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα ὁλοκλήρων χιλιετηρίδων σκέψεως καὶ διαλογισμῶν καὶ ἑπομένως τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε κατ' ἀνάγκην κοινὴ ἰδιοκτησία τῶν Μεμυημένων ὅλων τῶν 'Εθνῶν. 'Η γλῶσσα τῶν Μυστηρίων ἡ χρησιμοποιουμένη εἰς τὸ Ζόχαρ ἦτο κάποτε, εἰς χρόνους χανομένους εἰς τὰ βάθη τῶν χιλιετηρίδων, ἡ παγκόσμιος γλῶσσα τῆς ἀνθρωπότητος. 'Απόδειξις τούτου τὸ κατ' ἀναριθμήτους χρόνους προγενέστερον παραπλήσιον σύγγραμμα τῶν 'Ινδῶν ἡ 'Ανατολικὴ *Γκιούπτα Βίντυα* (='Απόκρυφος Γνῶσις).

Δὲν ἔχει ἐπίσης καμμίαν σχέσιν ὁ χρόνος τῆς συγγραφῆς τοῦ Ζόχαρ. Μεταξὺ τῶν 'Εβραίων ὑφίστατο πάντοτε πλουσία καββαλιστικὴ φιλολογία.

"Αν καὶ ἱστορικῶς ἡ φιλολογία αὕτη φαίνεται ὅτι εἶχε τὰς ἀρχάς της ἀπὸ τὴν ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλωσίαν, ἐν τούτοις ἀπὸ τῆς Πεντατεύχου μέχρι τοῦ Ταλμοὺδ τὰ συγγράμματα ταῦτα συνετάσσοντο εἰς ἓν εἶδος Γλώσσης τῶν Μυστηρίων καὶ ἀπετέλουν σειρὰν συμβολικῶν ἀρχείων, τὰ ὁποῖα οἱ 'Εβραῖοι ἀντέγραψαν ἀπὸ τὰ 'Ιερὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν Χαλδαίων, προσδίδοντες μόνον εἰς αὐτά, τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐθνικῆς των ἱστορίας, ἐφ' ὅσον θὰ ἠδύναντο ταῦτα ν' ἀποκληθοῦν ἱστορία.

'Εκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι τὸ «Ζόχαρ» δὲν εἶνε γνήσιον 'Εβραϊκὸν προϊόν. 'Αποτελεῖ τὸ συγχωνευτήριον ἀρχαιοτάτων ἀνατολικῶν Διδασκαλιῶν, παραδιδομένων ἐν ἀρχῇ προφορικῶς, ἀκολούθως δὲ καταχωρηθεισῶν εἰς βιβλία κατὰ τὴν ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλωσίαν.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁμιλεῖ περὶ τῆς δημιουργικῆς Τριάδος, περὶ τοῦ τρισυποστάτου τῆς Θεότητος, θεωρίας τόσον ἀρχαίας ὅσον ὁ λόγος καὶ ἡ σκέψις.

Συνεχῶς εἰς τὸ Ζόχαρ τονίζεται ὅτι ἡ "Απειρος Μονὰς ὁ 'Υπέρτατος δημιουργὸς τὸ *"Εν Σόφ* (βλ. λ.) παραμένει πάντοτε πέραν τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως καὶ ἐκτιμήσεως.

Εἰς τὸ Ζόχαρ τὰ πνεύματα τῆς φύσεως διαιροῦνται εἰς τέσσαρας κατηγορίας (ἀτσιλούθ, μπεριά, γετζιρά, ἀσιγιά). 'Η θεμελιώδης δὲ ἀρχή του περιέχεται εἰς τὴν ἀκόλουθον φράσιν τῶν Νόμων τοῦ 'Ινδοῦ *Μανοῦ* (βλ. λ.):

«Τὸ πᾶν ὑπῆρχεν ἀρχικῶς εἰς τὴν πρώτην θείαν ἰδέαν, τὴν μὴ ἀκόμη ἀναπτυχθεῖσαν, ὡσὰν νὰ παρέμενε συνυφασμένη μὲ τὸ σκότος, ἀνόητος, ἀόριστος, ἀνυπολόγιστος, τρόπον τινὰ ἐμβεβυθισμένη εἰς ὕπνον. Τότε ἡ μόνη αὐθύπαρκτος Δύναμις, καὶ αὐτὴ ἀκατανόητος, ἐξεδηλώθη μὲ ἀμείωτον λάμψιν καὶ δόξαν ἀναπτύσσουσα τὴν ἰδέαν της ἢ διαχωρίζουσα καὶ διασκορπίζουσα τὸ σκότος».

Τὴν Τριαδικὴν ἐνέργειαν, τὸ Ζόχαρ τὴν ἀποκαλύπτει ὡς ἑξῆς: Τὸ δημιουργὸν στοιχεῖον εἶνε τὸ ἄρρεν, ὁ πατὴρ (*'Αμπά*) ὅστις εἰς τὸν κόσμον τῶν *Σεφιρῶθ* (βλ. λ.) ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν χάριν καὶ τὴν ἀγαθότητα. Τὸ στοιχεῖον αὐτὸ γονιμοποιεῖ τὸν δέκτην τουτέστι τὸ θῆλυ ἢ τὴν μητέρα (*'Ιμά*) ἥτις εἰς τὸν κόσμον τῶν Σεφιρῶθ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ὀργήν. 'Εκ τῆς ἑνώσεως αὐτῆς γεννᾶται ὁ υἱὸς (*μπὲν* ἢ *μπερά*) ὅστις παράγει τὰ Σεφιρῶθ εὐσπλαχνίαν καὶ σωτηρίαν.

'Επὶ τῶν νεωτέρων ἀποκρυφολογικῶν ὀργανώσεων αἱ ἰδέαι τοῦ Ζόχαρ ἔσχον ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν. 'Η δὲ ἐν Πολωνίᾳ ἱδρυθεῖσα τὸν τελευταῖον αἰῶνα μυστικὴ ἑταιρεία τῶν Χασσιδεὶμ (βλ. λ.) ἐπανέφερε τὸ Ζόχαρ εἰς τὴν παλαιάν του αἴγλην ἑδραιώσασα ἐπ' αὐτοῦ τὴν νέαν φιλοσοφίαν της.

'Ο ἀδ.'. 'Αντώνιος Χαλᾶς ἀναλύων τὸ μυστικὸν περιεχόμενον τοῦ Ζόχαρ γράφει τὰ ἑξῆς:

«Τὸ «Ζόχαρ» προϋποθέτει, καθὼς καὶ ἡ «Μυστικὴ Διδασκαλία» μίαν καθολικήν, αἰώνιον οὐσίαν, παθητικὴν (λόγῳ τοῦ ἀπολύτου της) μὴ ἐπιδεχομένην δηλαδὴ κανὲν κατηγορούμενον. 'Η πρὸ τῆς Γενέσεως, πρὸ τῆς Δημιουργίας τοῦ Κόσμου Τριὰς εἶνε καθαρὰ μεταφυσικὴ ἀφῃρημένη ἔννοια. 'Η γνῶσις περὶ τριπλῆς 'Υποστάσεως ἐν μιᾷ 'Αγνώστῳ Θείᾳ Οὐσίᾳ εἶνε τόσον ἀρχαία, ὅσον ὁ λόγος καὶ ἡ σκέψις. 'Ο Δημιουργός, ὁ Φρουρός, ὁ 'Απολλύων (Creator, Preserver, Destroyer) εἶνε τὰ τρία ἐκδηλούμενα κατηγορούμενα αὐτῆς, ἐκδηλούμενα καὶ ἐξαφανιζόμενα μὲ τὸν Κόσμον. Τὸ ἐμφανές, οὕτως εἰπεῖν, τρίγωνον, ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ πάντοτε ἀοράτου Κύκλου. Αὕτη εἶνε ἡ πρωταρχικὴ θεμελιώδης σκέψις τῆς σκεπτομένης ἀνθρωπότητος. Τὸ Πυθαγορικὸν τρίγωνον, πηγάζον ἀπὸ τὴν αἰωνίως ἀπόκρυφον Μονάδα.

Τὸ θεμελιῶδες γεωμετρικὸν σχῆμα τῆς Καββάλας ἢ τοῦ Ζόχαρ (τὸ Σχῆμα, τὸ ὁποῖον ἡ παράδοσις καὶ αἱ ἐσωτερικαὶ διδασκαλίαι ἀναφέρουν ὅτι ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν Μωϋσέα ἐπὶ τοῦ "Ορους Σινᾶ) περιέχει εἰς τὸ μεγαλοπρεπές, ἀλλὰ καὶ ἁπλοῦν σύμπλεγμά του τὴν κλεῖδα τοῦ παγκοσμίου προβλήματος. Τὸ σχῆμα τοῦτο περιέχει ἐντός του πάντα τὰ σχήματα. "Οσοι δύνανται νὰ τὸ κατέχουν, δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξασκήσουν τὴν φαντασίαν των.

'Ελάχιστα εἶναι γνωστὰ ἐκ τῆς 'Ανατολικῆς ἢ τῆς Παγκοσμίου Καββάλας. 'Ελάχιστοι οἱ μεμυημένοι εἰς αὐτήν. 'Αλλ' οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοὶ κληρονόμοι τῶν σοφῶν, ἔχουν λύσει τὸ ἀπόλυτον καὶ τώρα ἀναπαύονται κατόπιν τῶν συντόνων κόπων των καὶ προσπαθειῶν. Δὲν δύνανται νὰ προχωρήσουν περισσότερον ἀπὸ ὅσον δέδοται τοῖς ἀνθρώποις νὰ κατανοήσουν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης! Οὐδείς, οὐδὲ τῶν ἐκλεκτῶν τούτων ἐξαιρουμένων, δύναται νὰ ὑπερβῇ τὴν γραμμὴν καὶ τὰ ὅρια, τὰ προγραφέντα ὑπ' αὐτῆς τῆς Θεότητος. Οἱ περιηγηταὶ συνήντησαν τοὺς κατόχους τούτους τῆς Καββάλας καὶ τοῦ Ζόχαρ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ἱεροῦ Γάγγου, παρηγκώνισαν αὐτοὺς εἰς τὰ σιωπηλὰ ἐρείπια τῶν Θηβῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ εἰς τοὺς μυστηριώδεις ἐγκαταλελειμμένους θαλάμους τοῦ Λουξόρ. 'Εντὸς τῶν Τεκτ.'. Στοῶν, ἐπὶ τῶν χρυσῶν καὶ κυανῶν θόλων, τῶν ὁποίων τὰ παράδοξα σύμβολα προκαλοῦν τὴν προσοχήν, ἀλλὰ τῶν ὁποίων ἡ ἀπόκρυφος σημασία οὐδέποτε καθίσταται ἀντιληπτὴ ὑπὸ τῶν νωθρῶν παρατηρητῶν, ἐθεάθησαν ἀλλὰ σπανίως ἀνεγνωρίσθησαν. Συχνὰ πάλιν συνηντήθησαν οὗτοι εἰς τὰς ἀγόνους καὶ τὴν ἀπόγνωσιν ἀποπνεούσας πεδιάδας τῆς Σαχάρας, καθὼς καὶ εἰς τὰ ὑπόγεια τῆς 'Ελεφάντας. Πανταχοῦ δύνανται νὰ συναντηθοῦν. Καθιστοῦν ὅμως φανερὰν τὴν ὕπαρξίν των μόνον εἰς ὅσους ἀφιέρωσαν τὴν ζωήν των εἰς μελέτην καὶ διαλογισμόν, μὴ ἀποβλέποντες εἰς τὰ ἐγωϊστικὰ συμφέροντα καὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι πλέον ἀποφασισμένοι νὰ χωρήσουν πρὸς τὰ ἐμπρός, ἄνευ ἐπιστροφῆς εἰς τὰς ἐγκοσμίους ἀσχολίας.

Τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τῶν Προγόνων μας, «γῆ, ἀήρ, ὕδωρ, πῦρ» ἐγκλείουν διὰ τὸν μελετητὴν τῆς 'Αλχημείας τῆς Καββάλας, τοῦ Ζόχαρ καὶ τῆς ἀρχαίας ψυχολογίας πολλὰ μυστικά, τὰ ὁποῖα οὐδὲ κἂν ὠνειρεύθη ἡ φιλοσοφία μας».

'Ο ἀδ.'. A Waite ἐξ ἄλλου ἐξετάζων τὴν σχέσιν τοῦ Ζόχαρ μὲ τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμὸν γράφει τὰ ἑξῆς: «'Ο Ναὸς τοῦ Σολομῶντος πνευματοποιεῖται εἰς τὸ Ζόχαρ». Λέγεται ὅτι ὅλος ὁ κόσμος ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς Μυστικῆς Διδασκαλίας, ὅτι ὁ Ναὸς ἦτο τὸ κέντρον τοῦ κόσμου ἐνῷ τὸ ἐσωτερικόν του ἱερὸν ἦτο ἡ καρδία τοῦ κόσμου. "Ητο τὸ σύμβολον τοῦ «ὑπερτάτου Μυστηρίου περὶ τὸ ὁποῖον περιστρέφεται ὁλόκληρος ἡ Ζοχαρικὴ θεοσοφία». 'Υπὸ τοιαύτην μορφὴν ᾠκοδομήθη ὁ Ναὸς διὰ τὴν ἕνωσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς 'Αγίας του Σεκινάχ. Τοῦτο ὅμως θὰ ἐγίνετο κατὰ τὴν ἀρχαΐτυπον ἔννοιαν, τὴν ἔννοιαν τῶν σχεδίων τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς παρέδωσεν εἰς τὸν Δαυΐδ. 'Αλλὰ τὰ θεῖα αὐτὰ πρωτότυπα δὲν ἐπραγματοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Δαυΐδ. 'Ο Ναὸς δὲν ἐκτίσθη κατὰ τὰ ἀρχικὰ σχέδια. Δὲν καθίστα φανερὸν τὸ ὑπέρτατον Μυστήριον οὔτε ἔκδηλον τὴν Μυστικὴν Διδασκαλίαν.

Ἐν μιᾷ λέξει ὁ Θεὸς δὲν ἔκτισε τὸν Οἶκον, καὶ οἱ ἐργασθέντες εἰς αὐτὸν ματαίως εἰργάσθησαν. Ὅταν ὁ Ἰσραὴλ ἀπήχθη εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Βαβυλῶνος, ἡ Παράδοσις ἐλησμονήθη: ὅταν δὲ οἱ Ἑβραῖοι ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας καὶ ἀνήγειραν δεύτερον πνευματικὸν οἰκοδόμημα, τοῦτο ἐκτίσθη μόνον ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ. Τὸ Ζόχαρ ἐν τούτοις πιστεύει ὅτι θὰ ἔλθῃ καιρὸς καθ' ὃν ὁ Ἅγιος Θεὸς θὰ ἐνθυμηθῇ τὸν λαὸν Του καὶ θὰ κτίσῃ τὸν Ναόν. Αἱ Τεκτ.·. ἀναλογίαι ἐν προκειμένῳ εἰσὶν αἱ ἑξῆς: 1) Ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος δὲν συνεπληρώθη συμφώνως πρὸς τὰ ἀρχικὰ σχέδια ἅτινα ἀπωλέσθησαν ὁμοῦ μετὰ τοῦ Οἰκοδόμου Διδ.·. 2) ἡ Β.·. Αψ.·. σχετίζεται μὲ προσωρινὸν μόνον ἔργον εἰς τὸν Δεύτερον Ναόν. 3) εἰς πολλοὺς ἀνωτ.·. βαθμ.·. γίνεται λόγος περὶ ἀνοικοδομήσεως καὶ ἄλλου Ναοῦ».

Ζυγός. Τὸ ἕβδομον ζῴδιον τοῦ Ζῳδιακοῦ κύκλου. Ἡ διάρκειά του εἶναι ἀπὸ τῆς 22 Σεπτεμβρίου μέχρι καὶ τῆς 21 Ὀκτωβρίου συμπεριλαμβανομένης. Σύμβολον ἰσορροπίας. Ὁ Ζυγὸς εἶναι τὸ σημεῖον τοῦ 8ου ταρώ, συμβολίζοντος τὴν δικαιοσύνην. Τὸ ἱερογλυφικὸν σύμβολον τοῦ ζῳδίου τοῦ Ζυγοῦ εἶναι εἰς ἁπλοποιημένος ζυγὸς ♎. (Βλ. καὶ Ζῳδιακός).

Ζῴδια Οἱ δώδεκα ἀστερισμοὶ οἱ κατέχοντες τὰ δώδεκα σημεῖα τοῦ *Ζῳδιακοῦ κύκλου* (βλ. λ.). Οὗτοι εἶνε οἱ ἑξῆς: Κ ρ ι ό ς, Τ α ῦ ρ ο ς, Δ ί δ υ μ ο ι, Κ α ρ κ ῖ ν ο ς, Λ έ ω ν, Π α ρ θ έ ν ο ς. Ζ υ γ ό ς, Σ κ ο ρ π ί ο ς, Τ ο ξ ό τ η ς, Α ἰ γ ό κ ε ρ ω ς, Ὑ δ ρ ο χ ό ο ς, Ἰ χ θ ύ ε ς.

Ἐκ τῶν σημείων αὐτῶν ὁ ἥλιος διέρχεται κατὰ τὴν ἀκόλουθον χρονολογικὴν σειράν.

Εἰς τὸν Κριὸν ἀπὸ 21 Μαρτίου μέχρι 20 Ἀπριλίου.
Εἰς τὸν Ταῦρον ἀπὸ 21 Ἀπριλίου μέχρι 20 Μαΐου.
Εἰς τοὺς Διδύμους ἀπὸ 21 Μαΐου μέχρι 20 Ἰουνίου.
Εἰς τὸν Καρκῖνον ἀπὸ 21 Ἰουνίου μέχρι 20 Ἰουλίου.
Εἰς τὸν Λέοντα ἀπὸ 21 Ἰουλίου μέχρι 21 Αὐγούστου.
Εἰς τὴν Παρθένον ἀπὸ 22 Αὐγούστου μέχρι 21 Σεπτεμβρίου.
Εἰς τὸν Ζυγὸν ἀπὸ 22 Σεπτεμβρίου μέχρι 21 Ὀκτωβρίου.
Εἰς τὸν Σκορπίον ἀπὸ 22 Ὀκτωβρίου μέχρι 21 Νοεμβρίου.
Εἰς τὸν Τοξότην ἀπὸ 22 Νοεμβρίου μέχρι 20 Δεκεμβρίου.
Εἰς τὸν Αἰγόκερω ἀπὸ 21 Δεκεμβρίου μέχρι 19 Ἰανουαρίου.
Εἰς τὸν Ὑδροχόον ἀπὸ 20 Ἰανουαρίου μέχρι 18 Φεβρουαρίου.
Εἰς τοὺς Ἰχθῦς ἀπὸ 19 Φεβρουαρίου μέχρι 20 Μαρτίου.

(Ἀστρολογ.). Ἡ ἐπιρροὴ τῶν Ζῳδίων ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ὁ *Κριός*. Πρῶτον σημεῖον τοῦ Ζῳδιακοῦ ἐφορεῦον πὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἰδιοσυγκρασίας. Ἶνε τὸ ἐνεργητικὸν σημεῖον τοῦ Ἄρεως καὶ τὸ πρῶτον σημεῖον τοῦ Π υ ρ ό ς. Σημεῖον δραστηριότητος καὶ κινήσεως. Ὁ ὑπὸ τὴν ἐπιρροήν του ἄνθρωπος εἶνε φιλόδοξος, αὐθόρμητος, ἰδεολόγος, ἄσωτος, ἀνδρεῖος καὶ ἀσταθής. Προκαλεῖ ἀγῶνας ἀλλὰ δύναται νὰ ἀποφέρῃ τιμὰς διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῶν φιλικῶν σχέσεων. Γενικῶς εἶνε δυσμενὴς εἰς τὸν γάμον καὶ τὰς συμπαθείας.

Ὁ *Ταῦρος*. Δεύτερον σημεῖον τοῦ ζῳδιακοῦ ἐφορεῦον ἐπὶ τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ τοῦ πλούτου. Εἶνε τὸ παθητικὸν σημεῖον τῆς Ἀφροδίτης καὶ τὸ πρῶτον τῆς Γ ῆ ς. Σημεῖον θελήσεως καὶ ἐργατικότητος. Δίδει βραδύτητα καὶ σταθερότητα εἰς τὰς ἰδέας, θέλησιν, ἐπιμονήν, ὑπερηφάνειαν, φαντασίαν καὶ κλίσιν πρὸς τὸν ἔρωτα καὶ τὴν ἡδονήν. Παρέχει ζωὴν σχετικῶς ἤρεμον. Ἡ περιουσία καὶ ἡ θέσις ἀνυψοῦνται βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον.

Οἱ *Δίδυμοι* Τρίτον σημεῖον τοῦ ζῳδ. ἐφορεῦον εἰς τὴν ἀλλαγήν, τὰς μικρὰς μετατοπίσεις καὶ τὴν οἰκογένειαν. Εἶναι τὸ ἐνεργητικὸν σημεῖον τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τὸ πρῶτον τοῦ Ἀ έ ρ ο ς. Σημεῖον ἀσταθείας καὶ ἰσχυρᾶς διανοητικῆς δραστηριότητος. Τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιρροήν του ἄτομον καθίσταται σοφός, ἐργατικός, εὐφραδὴς καὶ λεπτολόγος. Παρέχει συνήθως πολλοὺς γάμους καί τινας αἰσθηματικὰς θλίψεις.

Ὁ *Καρκῖνος*. Τέταρτον τοῦ ζῳδιακοῦ ἐφορεῦον ἐπὶ τῶν συγγενῶν καὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας. Εἶνε τὸ ἐνεργητικὸν σημεῖον τῆς Σελήνης (ἥτις δὲν ἔχει παθητικὸν σημεῖον ὡς ἐκπροσωποῦσα ἡ ἰδία τὸ παθητικὸν σημεῖον τοῦ Ἡλίου) καὶ τὸ πρῶτον τοῦ Ὕ δ α τ ο ς. Σημεῖον δραστηριότητος ἀπὸ ἀπόψεως αἰσθηματικῆς. Καθιστᾷ ἐξαιρετικὰ εὐαίσθητον τὸ ἄτομον καὶ ὁδηγεῖ ἐνίοτε εἰς τὴν παραφροσύνην· παρέχει ζωηροτάτην φαντασίαν. Παρουσιάζει ἐνίοτε ἐξαιρετικὰς εὐκαιρίας πλούτου ἰδίως κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον τῆς ζωῆς. Ἀπομακρύνει συχνὰ τὸν γάμον ἢ τὸν καθιστᾷ ἐλάχιστα εὐτυχῆ. Εἶναι τὸ σημεῖον τῆς ἀγαμίας.

Ὁ *Λέων*. Πέμπτον τοῦ ζῳδιακοῦ ἐφορεῦον τῶν διασκεδάσεων, τῶν ἐρώτων καὶ τῶν τέκνων. Εἶναι τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ Ἡλίου σημεῖον καὶ τὸ δεύτερον τοῦ Π υ ρ ό ς. Σημεῖον φιλοδοξίας, εὐγενείας καὶ μεγαλοψυχίας. Καθιστᾷ τὸ ἄτομον ἐπιχειρηματικόν, σταθερόν, εὐγενές, μὴ πτοούμενον ἀπὸ ἀπειλάς, ἀλλ' ὀλίγον τι βίαιον ἀπὸ ἀπόψεως αἰσθήσεων. Παρέχει πάντοτε μεγάλα ἀγαθά, φήμην, ἀπροσδοκήτους κληρονομίας.

Ἡ *Παρθένος*. Ἕκτον σημεῖον τοῦ ζῳδιακοῦ ἐφορεῦον τῶν νόσων, τῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἀποκρυφιστικῶν πραγμάτων. Εἶναι τὸ παθητικὸν σημεῖον τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τὸ δεύτερον τῆς Γ ῆ ς. Σημεῖον ἐπιδεξιότητος καὶ βαθείας διανοητικότητος. Ὁ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ζῳδίου αὐτοῦ καθίσταται σοφός, μορφωμένος, φύσις πρακτικὴ καὶ ἐξαιρετικῶς πονηρά. Προκαλεῖ τὴν ἀγάπην πρὸς τὰς ὑψηλὰς ἐπιστήμας καὶ τὸ θεῖον, καθιστᾷ ὅμως δύσκολον τὴν ἀνύψωσιν καὶ τῆς τιμῆς. Προκαλεῖ ἀκόμη τὴν ἀπώλειαν τῆς περιουσίας καὶ τὰς θλίψεις εἰς τὸν ἔρωτα, τὰς φιλίας καὶ τὸν γάμον.

Ὁ *Ζυγός*. Ἕβδομον τοῦ ζῳδιακοῦ σημεῖον ἐφορεῦον ἐπὶ τοῦ γάμου, τῶν συνεταιρισμῶν, τῶν δικῶν καὶ τῶν πολέμων. Εἶναι τὸ ἐνεργητικὸν σημεῖον τῆς Ἀφροδίτης καὶ τὸ δεύτερον σημεῖον τοῦ Ἀέρος. Σημεῖον διανοητικότητος, ἀφοσιώσεως καὶ τέχνης. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασίν του τὸ ἄτομον καθίσταται πολὺ συμπαθητικόν, τρυφερόν, κλῖνον πρὸς τὸν ἔρωτα μετὰ ποιᾶς τινος δόσεως αἰσθησιασμοῦ. Προκαλεῖ κινδύνους καὶ ἀπροόπτους θλίψεις, ἀλλὰ μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας ἀνυψώνει.

Ὁ *Σκορπίος*. Ὄγδοον τοῦ ζῳδιακοῦ σημεῖον ἐφορεῦον ἐπὶ τοῦ θανάτου καὶ τῶν κληρονομιῶν. Παθητικὸν σημεῖον τοῦ Ἄρεως καὶ δεύτερον τοῦ Ὕ δ α τ ο ς. Ἰσχυρὸν τόσον εἰς τὸ καλὸν ὅσον καὶ εἰς τὸ κακόν. Εἶνε τὸ σημεῖον τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναγεννήσεως. Παρέχει ἰσχυρὰν θέλησιν ἐνίοτε ἀκαταμάχητον, αἰσθήματα σφοδρὰ ὡς καὶ ἔντονα πάθη. Κατὰ τὸ δεύτερον ὅριον τῆς ζωῆς παρέχει πλοῦτον. Φέρει δύο γάμους ἐξ ὧν ὁ εἷς ὄχι εὐτυχής. Διά τινας φύσεις εἶναι σημεῖον μυήσεως.

Ὁ *Τοξότης*. Ἔνατον τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου σημεῖον ἐφορεῦον ἐπὶ τῶν ταξιδίων καὶ τῆς θρησκείας. Εἶναι τὸ ἐνεργητικὸν σημεῖον τοῦ Διὸς καὶ τὸ τρίτον τοῦ Π υ ρ ό ς. Εἶναι σημεῖον θρησκευτικόν, ἰδεαλιστικὸν καὶ ἐνθουσιαστικόν. Καθιστᾷ τὸ ἄτομον συμπαθές, γενναιόφρον, διαισθητικόν, δημιουργεῖ τοὺς μεγάλους προφήτας καὶ τοὺς ἀναμορφωτάς, καὶ ζωηρὸν καίτοι ὀλίγον ἐπιφανειακὸν πνεῦμα. Παρέχει τιμὰς καὶ πλούτη κτηθέντα διὰ τῆς προσωπικῆς ἀξίας. Πολλὰ μακρὰ ταξίδια καὶ συχνὰ δύο γάμους, ἐξ ὧν ὁ εἷς ἐπιβλαβὴς ἀπὸ ἀπόψεως θέσεως ἀλλ' ἀμφότεροι εὐτυχεῖς.

Ὁ *Αἰγόκερως*. Δέκατον τοῦ ζῳδιακοῦ σημεῖον ἐφορεῦον ἐπὶ τῆς δόξης, τῶν τιμῶν καὶ τῆς μοίρας. Εἶνε τὸ παθητικὸν σημεῖον τοῦ Κρόνου καὶ τὸ τρίτον τῆς Γ ῆ ς. Εἶναι σημεῖον φρονήσεως, ἀλλὰ καὶ φιλοδοξίας συνδέον τὴν πονηρίαν μὲ τὴν θέλησιν διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοπουμένου. Παρέχει τὴν σταθερότητα, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἐπιμονὴν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἀντιθέτως τὴν ἀστάθειαν εἰς τὸν ἔρωτα καὶ τὰ αἰσθήματα. Προκαλεῖ μεγάλους ἀγῶνας μέχρι τοῦ 42ου ἔτους τῆς ἡλικίας, κατόπιν ὅμως ἀνυψώνει εἰς θέσεις διοικήσεως καὶ ἐξουσίας.

Ὁ *Ὑδροχόος*. Ἑνδέκατον σημεῖον τοῦ ζῳδιακοῦ ἐφορεῦον ἐπὶ τῶν φίλων ὡς καὶ ἐπὶ τῶν εὐτυχῶν γεγονό-

των. Εἶνε τὸ ἐνεργητικὸν σημεῖον τοῦ Κρόνου καὶ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ τὸ τρίτον τοῦ Ἀ έ ρ ο ς. Καθιστᾷ τὸ ἄτομον γλυκύ, ἐργατικόν, ταπεινὸν ἀλλ' ἰσχυρᾶς μορφώσεως. Δημιουργεῖ τάσιν πρὸς τὸν ἀποκρυφισμὸν καὶ τὰ μυστηριώδη πράγματα. Παρέχει βεβαίαν ὑλικὴν εὐημερίαν· δημιουργεῖ κινδύνους λόγῳ ἐπικινδύνων πειραμάτων. Σταθερότης καὶ ἀφοσίωσις εἰς τὸν γάμον.

Οἱ ***Ἰχθύες.*** Δωδέκατον τοῦ ζῳδιακοῦ ἐφορεῦον ἐπὶ τῶν θλίψεων, τῶν φυλακίσεων καὶ τῶν ἐχθροτήτων. Εἶνε ἓν τῶν ἀποκρυφιστικῶν σημείων, τὸ παθητικὸν τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος. Τρίτον τοῦ Ὕ δ α τ ο ς. Σημεῖον εὐφραδείας καὶ πραγματικότητος. Δημιουργεῖ ζωηρὸν ἀλλ' ἐξαιρετικῶς ἀνήσυχον πνεῦμα, μεγάλην εὐαισθησίαν ἰδίως ἔναντι τῆς δυστυχίας τοῦ ἄλλου καὶ ἀναδεικνύει τοὺς μεγάλους καὶ εἰλικρινεῖς καλλιτέχνας, μουσικοὺς καὶ ποιητάς. Παρέχει τὴν φήμην, τὴν δόξαν καὶ τὰς ἀνωτάτας θέσεις.

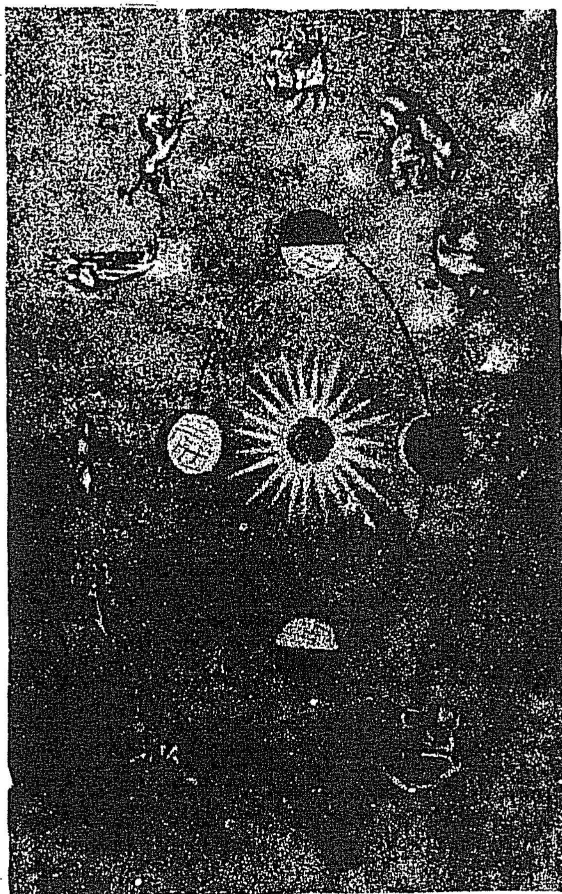
Ζῳδιακὸς κύκλος. Ἡ ζώνη τοῦ οὐρανοῦ, τὴν ὁποίαν διασχίζει ὁ ἥλιος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους καὶ ἡ ὁποία διαιρεῖται εἰς δώδεκα μέρη, ἐκ 30' ἕκαστον, καλούμενα ***ζῴδια*** ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀστερισμῶν. Ὁ ζωδιακὸς εἶναι ὁ δρόμος τῶν ἀστέρων ἀποκληθεὶς καὶ «Δ ρ ό μ ο ς τ ῶ ν Θ ε ῶ ν» ἢ «Tzada Deva». Εἶναι εἷς μέγας κύκλος, ὅστις δὲν εἶναι παράλληλος πρὸς τὸν οὐράνιον Ἰσημερινὸν ὁ ὁποῖος ὡς γνωστὸν διαιρεῖ τὴν οὐράνιον σφαῖραν ὅπως καὶ τὴν γηΐνην εἰς δύο ἡμισφαίρια: τὸ βόρειον καὶ τὸ μεσημβρινόν. Ὁ ζῳδιακὸς κύκλος τέμνει τὸν οὐράνιον Ἰσημερινὸν εἰς δύο μέρη οὕτως ὥστε τὸ ἥμισυ τῆς ὁδοῦ τῶν ἀστέρων εὑρίσκεται εἰς τὸ βόρειον οὐράνιον ἡμισφαίριον τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ εἰς τὸ νότιον. Ἡ ὁδὸς αὐτὴ τὴν ὁποίαν ἀκολουθοῦν οἱ πλανῆται σημειοῦται ἀπὸ ὁμάδας ἀπλανῶν ἀστέρων, καλουμένας Ζωδιακοὺς ἀστερισμοὺς ἢ ***Ζώδια*** (βλ. λ.). Οἱ ἀστερισμοὶ αὐτοὶ εἶνε δώδεκα. Ἐντὸς τῆς Ζωδιακῆς αὐτῆς ζώνης κινοῦνται ὁ Ἥλιος, ἡ Σελήνη καὶ οἱ ἑπτὰ κύριοι πλανῆται. Ἔτι δὲ καὶ πολλοὶ μικροὶ τοιοῦτοι. Ὁ ἥλιος χρειάζεται ἕνα μῆνα διὰ νὰ διατρέξῃ ἕνα ἕκαστον τῶν ἀστερισμῶν τοῦ Ζωδιακοῦ, αὐτὴ δὲ εἶνε ἡ πρώτη μεγάλη διαίρεσις τοῦ χρόνου ἡ εἰσαχθεῖσα εἰς ὅλας τὰς ἀστρονομικὰς μελέτας. Τὸ ἀστρολογικὸν ἔτος ἀπὸ 2.000 ἐτῶν π. Χ. ἄρχεται μὲ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἡλίου εἰς τὸ σημεῖον τοῦ Κριοῦ ἤτοι ἀπὸ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἡλίου εἰς τὴν ἐαρινὴν Ἰσημερίαν (21 Μαρτίου).

Ὁ ζῳδιακὸς κύκλος καθὼς καὶ ἡ ὀνομασία τῶν δώδεκα σημείων του ἔχουν πιθανώτατα τὴν προέλευσίν των ἐκ τῶν μάγων τῆς Χαλδαίας.

Εὑρίσκονται εἰς τοιχογραφίας πλείστων ἀρχαίων Αἰγυπτιακῶν ναῶν. Θαυμάσιος κυκλοτερὴς Ζῳδιακὸς εὑρέθη εἰς τὴν Τεντύριδα τῆς Αἰγύπτου τῷ 1798 περιέχων ἐκκεντρικῶς πρὸς τὸ μέσον τὰ δώδεκα ζῴδια. Οὗτος εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων.

(Ἀποκρ.) Ἡ παράδοσις ταυτίζει τὰ σημεῖα τοῦ ζῳδιακοῦ ἢ τοὺς ἀντιστοιχοῦντας πρὸς αὐτὰ ἀστερισμοὺς πρὸς τὰ ***Χερουβεὶμ*** (βλ. λ.) καὶ τὰ ***Ἐλοχὶμ*** (βλ. λ.) τῆς Ἁρμονίας καὶ τῆς Δυνάμεως.

Ὁ Ζῳδιακὸς δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ μία ἐπέκτασις τοῦ ***τετραδικοῦ*** συστήματος ***(Πῦρ, Γῆ, Ἀήρ, Ὕδωρ)*** τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται διὰ τοῦ κ ύ β ο υ , τῆς Αἰγυπτιακῆς Σ φ ι γ γ ὸ ς καὶ τοῦ Σ τ α υ ρ ο ῦ. Διὰ τοῦτο δὲ ἡ παράδοσις

Συμβολικαὶ παραστάσεις καὶ ἱερογλυφικὰ σημεῖα τοῦ ζῳδιακοῦ περὶ τὴν Γῆν. Ὁ Καρκῖνος εὑρίσκεται εἰς τὸν Βορρᾶν, ὁ Ζυγὸς εἰς τὴν Δύσιν, ὁ Κριὸς εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ὁ Αἰγόκερως εἰς τὸν Νότον.

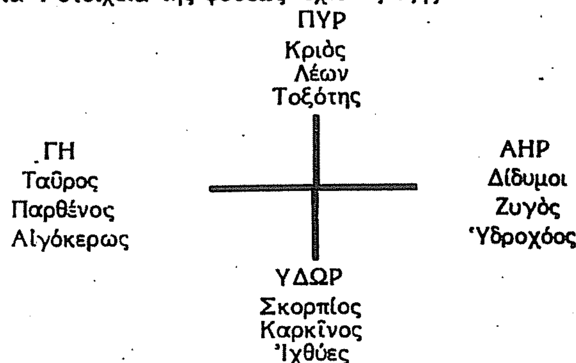
τοποθετεῖ τὰ τέσσαρα ἀντίστοιχα ἱερὰ Ζῷα, τὸν Λ έ ο ν τ α, τὸν Τ α ῦ ρ ο ν, τὸν Ἄ γ γ ε λ ο ν (ἢ Ἄνθρωπον) καὶ τὸν Ἀ ε τ ὸ ν εἰς τὰ τέσσαρα κύρια σημεῖα τοῦ ζῳδιακοῦ. Ἡ μόνη ἐξαίρεσις εἶνε ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ἀετοῦ διὰ τοῦ Σ κ ο ρ π ί ο υ. Ἀμφότεροι εἶνε ἀληθὲς ὅτι συμβολίζουν τὸν θάνατον. Ἀλλ' ὁ ἀετὸς παρέχει μὲν τὸν θάνατον διὰ τῶν γαμψωνύχων καὶ τοῦ ράμφους του, διὰ τῶν πτερύγων του ὅμως παριστᾷ τὴν πτῆσιν πρὸς τὸν ἥλιον, τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν ἀνάστασιν. Συμβολίζει δηλαδὴ τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν συγχρόνως. Ἐνῷ ἀντιθέτως ὁ Σκορπίος, ὁ ὁποῖος τὸν ἀντικατέστησε εἰς τὸν Ζῳδιακόν, συμβολίζει μόνον τὸν θάνατον. Κατὰ τὸν Edouard Schuré καί τινας ἀποκρυφιστάς, ἡ ἀντικατάστασις αὐτὴ εἶνε πιθανῶς συμβολική, θέλουσα νὰ σημάνῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς καθόδου του εἰς τὴν ὕλην διετήρησε μόνον τὴν ἔννοιαν τοῦ θανάτου καὶ ἐλησμόνησε τὴν ἔννοιαν τῆς ἀναστάσεως.

(Ἀστρολ.) Ὁ ζῳδιακὸς κύκλος καὶ ἡ ἐν αὐτῷ θέσις

τῶν Πλανητῶν ἀπετέλεσαν καὶ ἀποτελοῦντὴν βάσιν τῆς ἀστρολογικῆς ἐπιστήμης.

Ἡ πορεία τοῦ Ἡλίου ἐντὸς τῶν σημείων τοῦ Ζῳδιακοῦ, ἡ συνάντησις τοῦ Ἡλίου μετὰ τῶν ἄλλων πλανητῶν, ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις τῶν σημείων καὶ τῶν ἀστερισμῶν, ἀποτελοῦν ὁλόκληρον ἐπιστήμην, τὴν καλουμένην *«ἀστροσοφίαν»*. Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι κυρίως ἔχουν ἀσχοληθῆ σοβαρώτατα μὲ αὐτήν, τὰ δὲ ἀστρολογικὰ των μυστικὰ ἐχάραξαν διὰ συμβολικῶν παραστάσεων ἐπὶ τοῦ *Ταρὼ* (βλ. λ.) ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν κλεῖδα τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ εἰς τὰς διαφόρους του ἐκδηλώσεις. Ἡ ἀστρονομία ἔπαιξε πάντοτε σημαντικὸν ρόλον εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια ἀποτελεῖ δὲ καὶ σήμερον τὴν βάσιν πάσης σοβαρᾶς μελέτης τῆς Ἀποκρύφου Σοφίας. Ὁ Γάλλος φιλόσοφος Dupuis ἔχει ἀφιερώση εἰς τὴν Ἀστροσοφίαν δέκα ὁλοκλήρους τόμους ὑπὸ τὸν τίτλον «Origine de tous les cultes» (Καταγωγὴ ὅλων τῶν θρησκειῶν) ἀξίους μεγίστης προσοχῆς καὶ μελέτης.

Ἡ κατάταξις τῶν δώδεκα σημείων ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὰ 4 στοιχεῖα τῆς φύσεως ἔχει ὡς ἑξῆς:

Εἰς τὴν «Κριτικὴν τοῦ καθαροῦ λόγου» ὁ Κὰντ καθορίζει εἰς δώδεκα γένη τὰς τέσσαρας κατηγορίας, ὑφ' ἃς ἐκδηλοῦται ἡ συνθετικὴ καὶ κριτικὴ ἐνέργεια τῆς νοήσεως.

Αἱ κατηγορίαι καὶ τὰ γένη των κατὰ τὸν Κὰντ ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Α'. Κατηγορία τοῦ ποσοῦ: 1 ἑνότης 2 πολλότης 3 ὁλότης
Β'. » » ποιοῦ: 4 πραγματικότης 5 ἄρνησις 6 περιορισμός.
Γ'. » τῆς σχέσεως: 7 Συνυπαρξία 8 αἰτιότης 9 ἀμοιβαιότης.
Δ'. » τροπου ὑπάρξεως: 10 δυνατότης 11 ὕπαρξις 12 ἀναγκαιότης.

Ἡ ἀπόκρυφος παράδοσις μᾶς δίδει τυπικὴν κλεῖδα τῆς δωδεκάδος αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἀκριβῶς συστήματος τῆς Καντιανῆς ταξιθετήσεως, ἤτοι τῆς τετραπλῆς τριάδος καὶ ἡ κλεὶς αὐτὴ εἶναι ὁ ζῳδιακὸς κύκλος. Ὁ ζῳδιακὸς εἶναι τὸ μέρος τοῦ οὐρανοῦ πρὸ τοῦ ὁποίου οἱ πλανῆται φαίνονται μετακινούμενοι. Οἱ ἐντὸς τῆς κυκλικῆς αὐτῆς ζώνης ἀπλανεῖς ἀστέρες κατανέμονται εἰς δώδεκα ἀστερισμοὺς ἀπὸ τῶν παναρχαιοτάτων χρόνων. Οἱ δώδεκα ἀστερισμοὶ κατανέμονται ὡς ἐλέχθη ἤδη ἀναλόγως τῆς ἀστρολογικῆς των ἐπιρροῆς εἰς τέσσαρας τριάδας ἀναλογούσας πρὸς τὰ τέσσαρα στοιχεῖα.

Εἶναι περίεργος ἡ σύμπτωσις τῆς κατανομῆς αὐτῆς μὲ τὰς κατηγορίας τοῦ Κάντ. Τὰ σημεῖα τοῦ πυρὸς ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν κατηγορίαν τῆς ποιότητος, τὰ σημεῖα τῆς γῆς πρὸς τὴν κατηγορίαν τῆς ποσότητος, τὰ τοῦ ἀέρος πρὸς τὴν κατηγορίαν τῆς σχέσεως καὶ τὰ σημεῖα τοῦ ὕδατος πρὸς τὴν κατηγορίαν τοῦ τρόπου ὑπάρξεως.

Ἡ ἀντιστοιχία αὐτὴ εἶναι ἀρκετὰ περίεργος διὰ τὸν ἀποκρυφιστὴν τὸν ἐξοικειωμένον μὲ τὸν συμβολισμὸν τῶν στοιχείων, προσθέτει ὁ ἀδ.·. R. Allendy εἰς τὸ βιβλίον του «Συμβολισμὸς τῶν ἀριθμῶν».

Ὁ ἀποκρυφιστὴς ἀδ.·. Papus (βλ. βιβλ. 72 σελ. 243) γράφει ὅτι ἕκαστον ὄργανον τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἓν σημεῖον τοῦ Ζῳδιακοῦ. Οὕτω ὁ Κριὸς κυβερνᾷ τὴν κεφαλήν, ὁ Ταῦρος τὸν τράχηλον, οἱ Δίδυμοι τοὺς πνεύμονας, τοὺς ὤμους καὶ τοὺς βραχίονας ὁ Καρκῖνος τὸ στῆθος καὶ τὸν στόμαχον, ὁ Λέων τὴν καρδίαν καὶ τὰ νῶτα, ἡ Παρθένος τὸ ἡλιακὸν πλέγμα, ὁ Ζυγὸς τοὺς νεφρούς, ὁ Σκορπῖος τὸ γεννητικὸν σύστημα, ὁ Τοξότης τοὺς μηρούς, ὁ Αἰγόκερως τὰ γόνατα, ὁ Ὑδροχόος τὰς κνήμας καὶ τοὺς ἀστραγάλους, οἱ Ἰχθύες τοὺς πόδας. Ἡ διὰ τῶν σημείων τοῦ Ζῳδιακοῦ πορεία τοῦ Ἡλίου, ἡ συνάντησις τοῦ Ἡλίου μὲ τοὺς ἄλλους πλανήτας, ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις τῶν σημείων καὶ τῶν ἀστερισμῶν, ἀποτελοῦν ὁλόκληρον ἐπιστήμην τὴν «ἀστροσοφίαν» διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Dupuis ἔχει ἀφιερώση τοὺς προαναφερθέντας δέκα τόμους.

Βιβλ. 6, 59 (σελ. 229 κ. ἑ.) 7 (σελ. 336 κ. ἑ.)

ζωή. Ἔχει δύο σημασίας. Σημαίνει πρῶτον τὴν ὕπαρξιν γενικῶς τοῦ τε ἀνοργάνου καὶ ὀργανικοῦ κόσμου μὲ τὰς δύο αὐτῆς ὄψεις, τὴν φυσικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν ἢ ψυχικὴν καὶ δεύτερον μερικώτερον τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ τοῦ ζῆν.

Ἀμφοτέρας τὰς σημασίας ταύτας ἡ Τεκτ.·. Φιλοσοφία ἐξετάζει εὐρύτατα, ἀκολουθοῦσα διὰ μὲν τὴν πρώτην τὴν ἀπ' αἰώνων ἀναλλοίωτον περὶ ὑπάρξεως θεωρίαν τῆς Ἀρχαίας Σοφίας, διὰ δὲ τὴν δευτέραν ὑποδεικνύουσα κανόνας βιωτικῆς ἢ πρὸς τοὺς ὁποίους συμμόρφωσις ἐκπληροῖ τὸν πραγματικὸν τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου σκοπὸν καὶ ὑποβοηθεῖ σύγχρόνως τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ὅλου κύκλου τῆς ζωῆς.

Ἡ βέβ.·. ἐπιστήμη δὲν κατώρθωσε μέχρι τοῦδε νὰ μᾶς δώση ἀκριβῆ καὶ τέλειον ὁρισμὸν τῆς ζωῆς καὶ τοῦτο διότι τὸ φαινόμενον τῆς ζωῆς, τόσον πλούσιον καὶ πολύπλοκον, δὲν ἀπεκάλυψεν ἀκόμη τὸ μυστικόν του, οὔτε δὲ καὶ κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα θὰ τὸ ἀποκαλύψη ποτὲ εἰς ζῶντα ἄνθρωπον. Πρὸ τοῦ ἀλύτου δὲ μυστηρίου τοῦ αἰτίου τῆς ζωῆς εὑρισκόμενος ὁ ἄνθρωπος, ἀναγκάζεται νὰ στηρίζεται ὄχι μόνον ἐπὶ τῶν πειραματικῶν δεδομένων τὰ ὁποῖα καὶ πέραν τοῦ κυττάρου ἐξιχθέντα δὲν μᾶς ἀπεκάλυψαν τὸ παραγωγὸν αἴτιον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μεταφυσικῶν προϋποθέσεων.

Αἱ κυριώτεραι τῶν μέχρι τοῦδε δοθεισῶν ἐξηγήσεων περὶ τοῦ αἰτίου τῆς ζωῆς δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν εἰς τὰς ἑξῆς: Εἰς τὴν κοσμοζωϊκὴν θεωρίαν τοῦ Helmholz κ. ἄ. καθ' ἣν ἡ ζωὴ κατάγεται ἐξ ἄλλων οὐρανίων σωμάτων: εἰς τὴν κοσμοργανικὴν τῶν Schelling καὶ Fechner καθ' ἣν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνοργάνου κόσμου προηγήθη ἡ ὕπαρξις τοῦ πρωτοργανικοῦ· εἰς τὴν τοῦ χημικοῦ Liebig καὶ τοῦ Bergson, καθ' ἣν τὸ ὀργανικὸν καὶ τὸ ἀνόργανον ὑπάρχουν ἐξ ἀρχῆς, εἰς τὴν τῆς αὐτομάτου γενέσεως καθ' ἣν τὸ ὀργανικὸν παρήχθη, ἐκ τοῦ ἀνοργάνου καὶ τέλος εἰς τὴν τῆς δημιουργίας καθ' ἣν ἡ ὀργανικὴ ζωὴ εἶνε ἰδιαιτέρα πρᾶξις τοῦ Θεοῦ. Ἀνάλυσιν ὅλων τῶν βιολογικῶν αὐτῶν θεωριῶν δύναται πᾶς τις νὰ ἀνεύρῃ εἰς εἰδικὰ συγγράμματα ἢ εἰς οἱονδήποτε Ἐγκυκλοπαιδικὸν λεξικόν.

(Ἀποκρυφ.) Ζωὴν λέγοντες κατὰ τὴν Ἀπόκρυφον Σοφίαν ἐννοοῦμεν τὴν θείαν δύναμιν τὴν διατηροῦσαν τὸ σύμπαν καὶ ζωογονοῦσαν τοὺς μορφικοὺς κόσμους. Ἡ θεία αὐτὴ ζωὴ εὑρίσκεται πανταχοῦ τόσον εἰς τὸ ἄτομον ἢ τὸ ἠλεκτρόνιον ὅσον καὶ ἐντὸς τῶν πολυπλοκωτέρων ὀργανισμῶν καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Οὐδὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ τῆς θείας Ζωῆς ἥτις εἶνε αὐτὴ αὕτη ἡ ὕπαρξις. Κατὰ τὸν Δρα Auvard δύο ἀντίθετα στοιχεῖα ἀποτελοῦν τὴν Ζωήν: ἡ συνείδησις καὶ ἡ ὕλη. Συνδετικὸς δεσμὸς τῶν δύο τούτων εἶνε ἡ ἰσχύς. Δὲν ὑπάρχει δυνατότης ζωῆς ἄνευ τῆς ἑνώσεως τῶν τριῶν αὐτῶν: ὕλης, συνειδήσεως καὶ ἰσχύος.

Ἡ ζωὴ δὲν ἔχει οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος. Ἐξελίσσεται βεβαίως. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει δι' αὐτὴν τελειοποίησιν ὅπως σημαίνει διὰ τὴν μορφήν, διότι ἡ ζωὴ εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τελεία. Ἐξέλιξις διὰ τὴν ζωὴν εἶνε ἡ πληρεστέρα ἔκφρασίς της εἰς τὴν ὕλην, ἡ ἀπόκτησις περισσοτέρων καὶ πληρεστέρων τρόπων ἐκφράσεως. Ἡ ζωὴ ἂν καὶ οὐσιαστικῶς μία, εὑρίσκεται εἰς διάφορα στάδια τῆς ἐξελίξεώς της, ἀποκτωμένη βαθμηδὸν διὰ τῆς πείρας, τὴν ὁποίαν ἀποκτᾷ τελειοποιοῦσα διαρκῶς τὰς μορφὰς τῆς ὕλης. Ὅ,τι συνήθως ὀνομάζουν οἱ ἄνθρωποι ζωήν, τουτέστι ὁ ἐπίγειος βίος καὶ θάνατος, δὲν εἶνε κατὰ τὴν

'Απόκρυφον Σοφίαν ἢ ἐλάχιστον τμῆμα τοῦ ὅλου κύκλου τῆς ζωῆς. 'Η ζωὴ δὲν ἔχει οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος. Εἶνε αἰωνιότης. 'Ο πραγματικὸς ἄνθρωπος, τὸ «ἐγώ», ἔχει ἀνάγκην διὰ τὴν ἐξέλιξίν του πείρας τὴν ὁποίαν ἀποκτᾷ διὰ τῶν συνεχῶν μετενσαρκώσεών του εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον. Διὰ τοῦτο καὶ ἰδιαιτέρα ἀποδίδεται ὑπὸ τῶν Μυστῶν σημασία εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς, καθ' ὅσον διὰ τῆς κατανοήσεως αὐτῆς ἐπιτυγχάνεται ταχύτερον ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς συνειδήσεως ἐκ τῶν ἐπιδράσεων καὶ περιορισμῶν τῆς ὕλης.

(Τεκτ.) Διὰ πάντα μύστην ὁ σκοπὸς τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου εὑρίσκεται σαφῶς καθωρισμένος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μυσταγωγικῶν ἀληθειῶν. 'Η δὲ Τεκτ.·. διδασκαλία στηρίζεται, ὡς ὀρθῶς διατυπώνει καὶ ὁ κρ.·. ἀδ.·. Α. 'Αδριανόπουλος, ἐπὶ δύο θεμελιωδῶν ἀξιωμάτων:

α'. 'Ανάγκη νὰ γνωρίζωμεν τὰ φαινόμενα διὰ νὰ λύσωμεν τὸ αἴνιγμα τῆς ζωῆς.

β'. 'Ο μύστης πρέπει ν' ἀρχίση τὰς σπουδὰς αὐτοῦ διὰ τῆς γνώσεως αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.

"Ανευ προκαταλήψεως καὶ ἐλευθέρως πρέπει νὰ ἐργάζωνται οἱ Τέκτ.·. διὰ ν' ἀποκτήσουν τὸ σύνολον τῶν γνώσεων, αἵτινες ἀπαρτίζουν τὴν ἐπιστήμην τῆς ζωῆς. Διὰ τὸν μελετῶντα βαθέως τὴν ζωὴν ἄνθρωπον, ἡ εὐδαιμονία δὲν συνίσταται εἰς τὴν ὕπαρξιν τῶν λεγομένων ἐξωτερικῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρίστην διάθεσιν ἀπὸ ἀπόψεως α ἰ σ θ η μ α τ ι κ ῆ ς, δ ι α ν ο η τ ι κ ῆ ς καὶ σ ω μ α τ ι κ ῆ ς. 'Ο ἄνθρωπος δὲν εἶνε μόνον σῶμα, ἀλλὰ καὶ ψυχή. Δέον ἐξ ἴσου νὰ θεραπεύῃ καὶ τὰ δύο. 'Ο κυριώτερος σκοπὸς τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·. εἶνε ὅπως ὠθήσῃ τοὺς μύστας πρὸς τὴν τελειότητα καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. 'Εντεῦθεν ὁρμηθέντες πολλοὶ Τέκτονες συγγραφεῖς ταυτίζουσι τὸν σκοπὸν τοῦ Τεκτονισμοῦ πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς βιωτικῆς καὶ τῆς τ έ χ ν η ς τ ο ῦ Ζ ῆ ν.

Τὰ τρία στάδια τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς συμβολίζονται ὑπὸ τῶν τριῶν βαθμῶν, τὸ δὲ δόγμα ἀπεικονίζεται εἰς τὰ μυστηριώδη βήμ.·. τοῦ βαθμ.·. τοῦ Διδ.·. τὰ ὁποῖα ἀπεικονίζουν τὰ στάδια τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Εἶνε ἄπειρα τὰ Τεκτονικα συγγράμματα τὰ ἀσχολούμενα μὲ τὴν μελέτην τῶν σκοπῶν τῆς ζωῆς καὶ τοὺς κανόνας, οὓς δέον ν' ἀκολουθῇ ὁ ἀληθὴς μύστης.

'Ο Eliphas Levi εἰς τὸ βιβλίον του «'Η κλεὶς τῶν Μεγάλων Μυστηρίων» (βιβλιογρ. 61 σελ. 53) γράφει τὰ ἑξῆς ἀξιανάγνωστα:

Οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ζοῦν ὅπως τὰ ζῷα, ὑφίστανται τὸ μοιραῖον κατάντημα τῆς φύσεώς των. Προβαίνουν διαρκῶς εἰς ἀτυχεῖς δοκιμὰς διὰ νὰ ἐνεργήσουν λογικῶς. Ζῶμεν εἰς ἕνα αἰῶνα καθ' ὃν περισσότερον ἢ ἄλλοτε ἡ οἰκογένεια παραγνωρίζεται, τὸ ὑλικὸν συμφέρον φονεύει τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἀγάπην, τὰ διδάγματα τῆς πείρας περιφρονοῦνται, τὸ Θεῖον γίνεται ἀντικείμενον ἐμπορίας. Εἰς τὸν πόλεμον ἔχει τις τὸ δικαίωμα νὰ φονεύσῃ διὰ νὰ μὴ ἀποθάνῃ· ἀλλ' εἰς τὴν μάχην τῆς ζωῆς, τὸ ὑπερoχώτερον τῶν δικαιωμάτων εἶνε ν' ἀ π ο θ ά ν ῃ τ ι ς δ ι ὰ ν ὰ μ ὴ φ ο ν ε ύ σ ῃ. Νομίζετε ὅτι ἐὰν ὁ 'Ιησοῦς πρὶν ἀποθάνῃ μετέβαινεν εἰς Ρώμην καὶ ἐφόνευε τὸν Τιβέριον, θὰ ἔσωζε τὸν κόσμον ὅπως τὸν ἔσωσε συγχωρῶν τοὺς δημίους του καὶ θνήσκων ἀκόμη διὰ τὸν Τιβέριον; "Οστις διαμαρτύρεται κατὰ τῆς βίας χρησιμοποιῶν τὴν βίαν, τὴν δικαιώνει. Θριαμβεύσατε τοῦ κακοῦ διὰ τοῦ καλοῦ, τοῦ ἐγωϊσμοῦ διὰ τῆς αὐταπαρνήσεως, τῆς ἀγριότητος διὰ τῆς συγγνώμης. Αὐτὸ εἶνε τὸ μυστικὸν τῆς αἰωνίου νίκης.

Βιβλ. 1, 3, 31, 39, 42 καὶ 61.

«Ζωή». Τίτλος φιλοσοφικοῦ τινος βιβλίου τοῦ θεοσόφου Δρος Auvard. Εἰς τὴν Γαλλικὴν ὁ τίτλος ἔχει ὡς ἑξῆς: (Vie; Concience Force-Matière). 'Ο συγγραφεὺς ἐκθέτει ἐν αὐτῷ τὸν ἐξελικτικὸν ρόλον τῆς ζωῆς ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν ψυχῶν ἢ «'Εγὼ» ἐνσαρκωμένων ἐπὶ γῆς καὶ τὸν ρόλον ἑκάστου τῶν τριῶν πρωταρχικῶν στοιχείων τῆς φύσεως: τῆς σ υ ν ε ι δ ή σ ε ω ς, τῆς ἰ σ χ ύ ο ς καὶ τῆς ὕ λ η ς.

Διαγράφων τὴν ἀνωτέραν αὐτὴν σύνθεσιν τοῦ ἐξελικτισμοῦ, ὁ Δρ Auvard ζητεῖ νὰ καθορίσῃ τὰ δεδομένα τῆς 'Ανατολικῆς (ἢ 'Ινδικῆς) Θεοσοφίας, ὡς τὰ ἀντελήφθη ὁ ἴδιος μετὰ μακρὰς μελέτας καὶ σκέψεις.

ζωῆς δένδρον, (χειρομαντ.). 'Η γραμμὴ ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς παλάμης μεταξὺ ἀντίχειρος καὶ δείκτου, εἰς τὸ σημεῖον ὅπου ἀρχίζει καὶ ἡ γραμμὴ ἡ λεγομένη τῆς κεφαλῆς, καὶ διασχίζουσα τὸ πρὸς τὸν ἀντίχειρα μέρος τῆς παλάμης κατέρχεται εἰς τὰ κάτω λήγουσα παρὰ τὸν καρπόν. 'Επὶ τῆς γραμμῆς αὐτῆς οἱ χειρομάντεις ἀναγινώσκουν διάφορα προγνωστικὰ σχετικὰ μὲ τὴν σωματικὴν καὶ ὑλικὴν ζωὴν τοῦ ἀτόμου.

ζωῆς ξύλον. Τὸ ἕτερον τῶν ὑπὸ τοῦ 'Ιεχωβᾶ τοποθετηθέντων εἰς τὸν Παράδεισον δένδρων ἐκ τοῦ ὁποίου ἂν ἔτρωγον οἱ πρωτόπλαστοι θὰ ἐγίνοντο ἀθάνατοι. (Γέν. β' 9).

ζωϊκὸν βασίλειον. (Θεοσοφ.). Τὸ τρίτον ἐκ τῶν τριῶν βασιλείων, εἰς τὰ ὁποῖα διαιρεῖται ὁ φυσικὸς κόσμος. 'Η ζωὴ ζωογονοῦσα πρῶτον τὸ ὀρυκτὸν βασίλειον ὡς ὁμαδικὴ ψυχὴ ἐξελίσσεται κατόπιν εἰς ψυχὴν τοῦ φυτικοῦ βασιλείου ἵνα ἐκεῖθεν, ἀφοῦ νέαν ἀποκτήσῃ πεῖραν, ἐμψυχώσῃ τὰς ζωϊκὰς μορφάς. 'Εν ἀντιθέσει πρὸς τὸ φυτικὸν βασίλειον, ὅπου τὰ φυτὰ σχηματίζονται διὰ τοῦ σχηματισμοῦ ἐξωτερικῶς τῶν ἱστῶν των, τὰ ζῷα αὐξάνουν διὰ μιᾶς σειρᾶς ἐσωτερικῶν σχηματισμῶν. Αἱ ἐσωτερικαὶ αὐταὶ λειτουργίαι ἢ ἐνέργειαι κυριαρχοῦν εἰς τὸ ζωϊκὸν βασίλειον κατὰ προοδευτικὸν τρόπον, οὕτως ὥστε νὰ προκαλοῦν καὶ μίαν βαθμιαίαν ἀτομικοποίησιν ἥτις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ φθάνει τὴν τελειοτέραν της μορφήν.

'Εν συγκρίσει μὲ τὸν ἄνθρωπον τὰ λοιπὰ ζῷα εἶνε πλάσματα παραμείναντα εἰς ἐμβρυώδη κατάστασιν. Μόνον ὁ ἄνθρωπος ὅστις συγκεντρώνει ἐν ἑαυτῷ ὅλα τὰ ζῷα ἔχει πλήρη συνείδησιν τῆς ὑπάρξεώς του.

Βιβλ. 6.

Ζωροάστρης. (Περσιστὶ *Ζαρατοῦστρα* καὶ νεώτερον *Ζαρντούστ*). Μέγας προφήτης καὶ νομοθέτης τῶν περσικῶν φυλῶν ἐκ τῶν δογμάτων τοῦ ὁποίου ἀνεπτύχθη κατόπιν ἡ σύγχρονος Περσικὴ Θρησκεία, ὁ *παρσισμός*. 'Ως πρὸς τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἤκμασεν ὁ Ζωροάστρης οὐδὲν εἶνε ἐξηκριβωμένως γνωστόν, μεγάλαι δ' ἐπ' αὐτοῦ διαφωνίαι διεχώρισαν καὶ τοὺς παλαιοὺς συγγραφεῖς. 'Ο ἀρχαιότερος τῶν 'Ελλήνων συγγραφέων ὅστις ἀναφέρει τὸν Ζωροάστρην εἶνε ὁ Ξάνθος τῆς Λυδίας ὅστις γράφει ὅτι ἤκμασε 600 περίπου ἔτη πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ὅστις ὑπολογίζεται ὅτι ἐγένετο περὶ τὰ 1800 ἔτη πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως.

'Ο 'Αριστοτέλης καὶ ὁ Εὔδοξος γράφουν ὅτι ἔζησε 6 χιλιάδας ἔτη πρὸ τοῦ Πλάτωνος, ἐνῷ ὁ Βερόσυς, ὁ Βαβυλώνιος ἱστορικὸς τὸν τοποθετεῖ βασιλέα τῆς Βαβυλῶνος καὶ ἱδρυτὴν δυναστείας ἥτις ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς Βαβυλῶνος εἰς τὸ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 2200 καὶ 2.000 π. Χ. διάστημα.

'Αντιθέτως οἱ Πέρσαι συγγραφεῖς φαίνονται μετριοπαθέστεροι εἰς τοὺς ὑπολογισμούς των καὶ βεβαιοῦν ὅτι ὁ προφήτης των ἦτο σύγχρονος τοῦ 'Υστάσπους (550 π.Χ.).

'Ο Haug ὅμως εἰς τὸ ἔργον του «Δοκίμια ἐπὶ τῆς 'Ιερᾶς Γλώσσης κ.λ. τῶν Παρσὶ» ὑποστηρίζει ὅτι ἡ θεωρία αὕτη εἶνε τελείως ἀβάσιμος. Φρονεῖ ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἤκμασεν ὁ Ζωροάστρης βραδύτερον τοῦ ἔτους 1000 π. Χ. ἐνῷ ἀντιθέτως εἶνε πιθανὸν νὰ ὑπῆρξε σύγχρονος καὶ τοῦ Μωϋσέως.

'Ο 'Αδ.·. Albert Pike ὅστις ἠσχολήθη εἰδικῶς μὲ τὴν ἔρευναν τοῦ πολυπλόκου ζητήματος τῆς Ζωροαστρικῆς ἐποχῆς γράφει τὰ ἑξῆς:

«Κατὰ τὸ ἔτος 1903 πρὸ τοῦ Μεγάλου 'Αλεξάνδρου ἤτοι τὸ ἔτος 2234 π. Χ. εἷς Ζωροαστρικὸς Βασιλεὺς τῆς Μηδίας κατέκτησε τὴν Βαβυλῶνα. 'Απὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἀκόμη ἡ θρησκεία εἶχεν ἐκφυλισθῆ εἰς Μαγείαν καὶ ἦτο ἀγνώστου ἡλικίας. 'Η ἀτυχὴς θεωρία ὅτι ὁ Β ι τ ά σ π α εἷς τῶν πολυτιμοτέρων συμμάχων τοῦ Ζωροάστρου, ἦτο ὁ πατὴρ τοῦ Δαρείου 'Υστάσπης, ἐγκατελείφθη πρὸ πολλοῦ. Εἰς τοὺς Χαλδαϊκοὺς καταλόγους τοῦ Βερόσυος ὡς εὑρίσκονται οὗτοι εἰς τὴν 'Αρμενικὴν ἔκδοσιν τοῦ Εὐσεβίου, τὸ ὄνομα Ζωροάστρης ἐμφανίζεται ὡς ἀνῆκον εἰς τὸν Μῆδον κατακτητὴν τῆς Βαβυλῶνος· ἀλλ' εἶνε πιθανὸν νὰ ἔλαβε τὸν τίτλον αὐτὸν ὡς ὀπαδὸς τοῦ Ζωροάστρου ἀκολουθῶν τὴν θρησκείαν του. Τούτου προηγοῦντο 84 Μῆδοι βασιλεῖς· ὁ δὲ πραγματικὸς Ζωροάστρης ἔζη-

σεν εἰς τὴν Βαρκτικὴν πολὺ πρὶν ἢ τὸ κῦμα τῆς μεταναστεύσεως ἐκκινήσῃ ἐκεῖθεν διὰ τὴν Μηδίαν. Ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Εὔδοξος κατὰ τὸν Πλίνιον τοποθετοῦσι τὸν Ζωροάστρην 6000 ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Πλάτωνος. Ὁ Ἕρμιππος 5000 ἔτη πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ὁ Πλάτων ἀπέθανε τῷ 348 π. Χ. Ὥστε καὶ αἱ δύο χρονολογίαι οὐσιαστικῶς συμφωνοῦν καθορίζουσαι οὕτω τὴν χρονολογίαν τῆς ἀκμῆς τοῦ Ζωροάστρου περὶ τὰ 6300 ἢ 6350 π. Χ.

Ὁ Bunsen ὅμως («Ὁ Θεὸς ἐν τῇ Ἱστορίᾳ» Τομ Α') ἀναφέρει περὶ τοῦ Ζωροάστρου Σπιτάμα ὡς ζῶντος ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Βιστάσπα περὶ τὸ 3000 π. Χ. καὶ πάντως ὄχι ἐντεῦθεν τοῦ 2500 π.Χ. Τὸν ἀποκαλεῖ «τὴν ἰσχυροτέραν διάνοιαν καὶ τὸν μεγαλύτερον ἄνθρωπον ὅλων τῶν αἰώνων». Καὶ γράφει σχετικῶς:

«Θεωρηθεὶς ὑπὸ τῶν συγχρόνων του ὡς βλάσφημος, ἄθεος καὶ παράφρων ἄξιος θανάτου, θεωρούμενος καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ὀπαδῶν του μετά τινας αἰῶνας ὡς ἱδρυτὴς τῆς μαγείας ὑπ' ἄλλων δὲ ὡς μάγος καὶ ἀπατεών, ἀνεγνωρίσθη ἐν τούτοις παρ' ὅλα ταῦτα ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους ὡς ὁ μέγας πνευματικὸς ἥρως καὶ ὑπὸ τοῦ Εὐδόξου, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ὡς ὁ ἀρχαιότερος σοφὸς μιᾶς πρωτογενοῦς ἐποχῆς ἐξικνουμένης μέχρι 5000 ἐτῶν πρὸ τῆς ἐποχῆς των.

Ὁ ἰδικός μας πάλιν καθηγητὴς ἀδ.·. Ν. Λούβαρης ἐπίσης φρονεῖ ὅτι οἱ χρόνοι τῆς ἀκμῆς τοῦ Ζωροάστρου δύνανται νὰ ζητηθῶσι μεταξὺ τοῦ 1000 καὶ 800 π. Χ.

Τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου τούτου μεταρρυθμιστοῦ εἰς τὴν ***Ζὲντ - Ἀβέστα*** (βλ. λ.) γράφεται πάντοτε Ζαρατούστρα τὸ ὁποῖον συνοδεύεται συχνὰ καὶ ἀπὸ τὸ ὄνομα Σπιτάμα. Τοῦτο κατὰ τὸν Haug ἦτο τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα τοῦ προφήτου, τὸν ὁποῖον τόσον ὁ Haug ὅσον καὶ ὁ Bunsen ἀποκαλοῦν Ζαρατούστρα Σπιτάμα.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες παρεμόρφωσαν τὸ ὄνομα εἰς Ζαραστάδην καὶ Ζωροάστρην. Ἡ πατρίς του ἦτο ἡ Βακτρική, χώρα τῆς Ἀσίας κειμένη μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ Ὄξου πρὸς βορρᾶν καὶ τῶν Καυκασίων ὀρέων πρὸς νότον.

Ἡ θρησκεία τοῦ Ζωροάστρου προέρχεται ἀπὸ ἓν σοσιαλιστικὸν πολιτικὸν καὶ θρησκευτικὸν σχίσμα τῶν Ἰρανῶν τῆς Βατρικῆς ἀπὸ τῶν πρωτογόνων Ἀρίων. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἔζων βίον νομαδικὸν καὶ ποιμενικὸν εἰς τὴν γενέθλιόν των γῆν καὶ ἐξηκολούθησαν νὰ πράττουν τὸ αὐτὸ καὶ μετὰ τὴν μετανάστευσίν των.

Τμῆμα ὅμως τῶν φυλῶν αὐτῶν, τὸ ὁποῖον ὁ Haug ὀνομάζει «γνησίους Ἰρανούς», κουρασθὲν ἀπὸ τὰς περιπλανήσεις αὐτὰς ἐγκατέλειψεν ὅταν ἔφθασεν εἰς τὰ Βακτρικὰ ὑψίπεδα τὸν ποιμενικὸν καὶ πλάνητα βίον τῶν προγόνων του καὶ ἔστρεψε τὴν προσοχήν του πρὸς τὴν γεωργίαν. Τὸν πολιτικὸν αὐτὸν χωρισμὸν ἐπηκολούθησαν πόλεμοι ἰδίως τῶν νομάδων Ἀρίων διὰ τὴν λεηλασίαν τῶν γεωργικῶν συνοικισμῶν τῶν Ἰρανῶν. Τὸν πολιτικὸν χωρισμὸν ἐπηκολούθησε ταχέως καὶ θρησκευτικὸς τοιοῦτος. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐνεφανίσθη καὶ ὁ Ζωροάστρης, ὅστις καταγγέλλων τὴν φυσικὴν λατρείαν τῆς παλαιᾶς Ἀριανῆς πίστεως ἐγκατέστησε τὴν πνευματικήν του θρησκείαν ἐν τῇ ὁποίᾳ, λέγει ὁ Bunsen, «ὁ ἀνταγωνισμὸς τοῦ φωτὸς πρὸς τὴν τρικυμίαν, μετετράπη εἰς ἀνταγωνισμὸν τοῦ ἀγαθοῦ πρὸς τὸ πονηρόν, ἀνταγωνισμὸν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἤσκουν εὐεργετικὴν ἢ καταστρεπτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ νοῦ».

Δὲν ἔχει εἰσέτι ἀπολύτως ἐξακριβωθῇ ἡ σημασία τοῦ ὀνόματος Ζωροάστρης. Κατὰ τὸν Burnouf, Ζαρατούστρα εἰς τὴν ζενδικὴν σημαίνει «ὁ ἄνθρωπος μὲ τὰς κιτρίνας καμήλους» ἀλλὰ καὶ «χρυσοῦν ἀστέρα».

Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Ζωροάστρης περιπατῶν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Dâitya ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἀγαθοῦ δαίμονος Β ο ο ῦ - Μ ά ν ο, ὁ ὁποῖος τὸν ὡδήγησε μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἡλίου Ἀ ο ύ ρ α - Μ ά σ δ α = ***Ὡριμάσδη*** (βλ. λ.) τοῦ ὁποίου κατέστη ὁ προφήτης συγγράψας τὴν ἱερὰν βίβλον ***Ζὲντ-Ἀβέστα*** (βλ. λ.).

Ἡ θρησκεία τοῦ Ζωροάστρου ἔχει προφανῶς τὰς ρίζας της εἰς τὴν φωτολατρικὴν θρησκείαν τῶν Ἀτλάντων. Τὸ δόγμα του εἶνε καθαρῶς μονοθεϊστικόν. Τὸ ὑπέρτατον ὂν καλεῖται Ἀούρα-Μάσδα, ὁ δὲ Haug φρονεῖ ὅτι ἡ περὶ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ἀντίληψις τοῦ Ζωροάστρου εἶνε ἀπολύτως ὁμοία μὲ τὴν περὶ Ἰ ε χ ω β ᾶ ἀντίληψιν τῶν Ἑβραίων. Τὸν ἀποκαλεῖ «Δημιουργὸν τῆς ἐπιγείου καὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς, Κύριον τοῦ Σύμπαντος εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου ἐναπόκεινται ὅλα τὰ δημιουργήματα». Αὐτὸς εἶνε Σοφία καὶ Διάνοια: τὸ Φῶς καὶ ἡ πηγὴ τοῦ Φωτός.

Τὸ διαρχικὸν δόγμα τοῦ Ὡριμάσδη καὶ τοῦ Ἀχριμάν, κακῶς—φρονεῖ ὁ Mackey—ἀποδίδεται εἰς τὸν Ζωροάστρην διότι, λέγει εἶνε μεταγενεστέρα παραφθορὰ τῆς Ζωροαστρικῆς διδασκαλίας. Ὁ μέγας μεταρρυθμιστὴς ἐζήτησε νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τῆς καταγωγῆς τοῦ κακοῦ ἐν τῷ κόσμῳ ὑποθέτων ὅτι ἐν τῷ Ὡ ρ ι μ ά σ δ η ὑπῆρχον δύο πνεύματα συμφυῆ, τὸ ἓν θετικὸν καὶ τὸ ἄλλο ἀρνητικόν. Πᾶν ὅ,τι εἶνε καλὸν εἶνε πραγματικόν, ὑπάρχει καὶ ἡ ἀπουσία τῆς πραγματικότητος αὐτῆς ἀποτελεῖ τὴν ἀνυπαρξίαν ἢ τὸ κακόν.

Τὸ κακὸν εἶνε ἡ ἀπουσία τοῦ ἀγαθοῦ, ὅπως τὸ σκότος ἡ ἀπουσία τοῦ φωτός.

Ὁ Ζωροάστρης ἐδίδαξε τὴν ἰδέαν μιᾶς μελλούσης ζωῆς καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Τὸ δόγμα τῆς ἀναστάσεως εἶνε ἓν τῶν κυριωτέρων τῆς Ζὲντ - Ἀβέστα.

Ὁ Ζωροάστρης σαφῶς ἐπίσης ὑποστηρίζει τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς οὐρανοῦ (ἢ παραδείσου) καὶ μιᾶς κολάσεως. Ὁ οὐράνιος παράδεισος ὀνομάζεται «ο ἶ κ ο ς τ ῶ ν ὕ μ ν ω ν», διότι ἐν αὐτῷ οἱ ἄγγελοι ψάλλουν ὕμνους πρὸς τὸν Θεόν, ἡ δὲ κόλασις «ο ἶ κ ο ς κ α τ α σ τ ρ ο φ ῆ ς» εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκονται αἰωνίως κλεισμένοι οἱ πειρ‐ταὶ καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς παλαιᾶς Ἀρίας θρησκείας. Τὸ τόσον σύνηθες παρὰ τοῖς Ἑβραίοις «ἀνέκφραστον ὄνομα» διδάσκεται ἐπίσης καὶ ὑπὸ τοῦ Ζωροάστρου. Εἰς μίαν τῶν Γιάστ (βιβλίον τῆς Ζὲντ - Ἀβέστα) ὁ Ὡριμάσδης λέγει εἰς τὸν Ζωροάστρην, ὅτι ἡ προσφορὰ ἑνὸς τῶν ἱερῶν του ὀνομάτων, ἐξ ὧν ἀπαριθμεῖ εἴκοσι, ἀποτελεῖ τὴν καλυτέραν κατὰ τοῦ πονηροῦ προστασίαν. Ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν τὸ ἓν εἶνε ***ἀχμὶ—εἶμαι*** καὶ τὸ ἕτερον «ἀ χ μ ὶ γ ι ά τ ἀ χ μ ὶ» ***εἶμαι ὅστις εἶμαι***. Τὸ αὐτὸ περίπου ἱερὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ εὑρίσκεται παρὰ Ἑβραίοις εἰς τὴν «Ἔ ξ ο δ ο ν»: «***Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ὤν***» (βλ. βλ.).

Ἡ νέα θρησκεία τοῦ Ζωροάστρη δὲν εὗρεν ἀμέσως ὀπαδούς. Μετὰ δεκαετεῖς ὅμως ἀγῶνας ὁ προφήτης μεταβὰς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Βασιλέως Ὑστάπους προσείλκυσεν αὐτὸν εἰς τὴν νέαν πίστιν ἥτις ταχέως ἐξηπλώθη. Τὰ κηρύγματά του ἦσαν πραγματικοὶ λόγοι προφήτου, συμβουλαὶ καὶ νουθεσίαι, προρρήσεις τοῦ μέλλοντος θριάμβου.

Ὁ Ζωροάστρης ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 77 ἐτῶν. Ἡ θρησκεία του εἶχε διαδοθῆ ἐν τῷ μεταξὺ πολὺ πέραν τῶν ὁρίων τῆς χώρας του. Κατὰ τὸν Mackey ὑπέστη σημαντικὰς ἀλλοιώσεις εἰς τὴν Μηδίαν καὶ εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἔνθα ἀνεμίχθη καὶ εἰς τὴν Χαλδαϊκὴν φιλοσοφίαν, δι' ὃ καὶ ἴχνη αὐτῆς εὑρίσκονται εἰς τὸν Ραββινισμὸν καὶ τὸν Καββαλισμὸν τῶν Ἑβραίων.

Διαδοθεῖσα καθ' ὅλην τὴν Περσίαν ἐξηπλώθη ἀργότερον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ***Μιθραϊσμοῦ*** (βλ. λ.) εἰς ὁλόκληρον τὴν Μ. Ἀσίαν καταστᾶσα εἰς τῶν ἐπικινδύνων ἀντιπάλων τοῦ Χριστιανισμοῦ λόγῳ ἀκριβῶς τῆς ὁμοιότητος τῆς διδασκαλίας της. Ἡ ἐπὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπίδρασις τοῦ Μιθραϊσμοῦ εἶνε καταφανὴς εἰς πλεῖστα ὅσα σημεῖα.

Ζωροαστρισμὸς ἢ Μιθραϊσμὸς εἶνε καὶ ἡ σημερινὴ θρησκεία τῶν Παρσί, ὁ Παρσισμός, διαιρούμενος εἰς δύο αἱρέσεις: τὴν συντηρητικὴν καὶ τὴν φιλελευθέραν. Ἡ πρώτη ἐξ αὐτῶν διατηρεῖ τὴν ὅλην δογματικὴν τοῦ Ζωροάστρου, ἐνῷ ἡ δευτέρα καίτοι κρατοῦσα τὸ πλεῖστον τῆς δογματικῆς, ἀπορρίπτει μέγα μέρος τοῦ τελετουργικοῦ τυπικοῦ.

Ὁ Ζωροάστρης πάντως ἀποτελεῖ ἕνα τῶν μεγαλυτέρων Μυστῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

Βιβλιογρ. 1 (Τόμ. Β' σελ. 878) 6 (σελ. 63) 31 (Τόμ. ΙΒ') καὶ 62 (σελ. 27 κ. ἑ.).

Η.

Η. Τὸ ἕβδομον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ τὸ ὄγδοον τοῦ φοινικικοῦ, τοῦ Ἑβραϊκοῦ καὶ τῶν σημερινῶν εὐρωπαϊκῶν ἀλφαβήτων. Προῆλθεν ἐκ τοῦ σημιτικοῦ χὲθ (heth) ἐξ οὗ καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν (chéd). Τὸ ἱερογλυφικὸν ἐσήμαινε φραγμὸν ἢ βωμὸν καὶ παριστάνετο δι' ἑνὸς τετραγώνου φέροντος εἰς τὸ μέσον ὁριζόντιον γραμμήν. Ἡ ἀριθμητική του ἀξία εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Ἑβραϊκὴν εἶνε ὀκτώ.

Ἥβη. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας. Προσωποποίησις τῆς θηλείας νεότητος ἐν τῇ ἀνθήσει αὐτῆς καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται καὶ χρυσοστέφανος, χρυσόθρονος καὶ χρυσοπέδιλος. Τὴν Ἥβην ἐνυμφεύθη ἀποθεωθεὶς ὁ Ἡρακλῆς εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ἄθλων του. Ὁ μῦθος συμβολίζει τὴν αἰωνίαν νεότητα ἥτις ἀναμένει τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ὅταν ἐπιτύχῃ τὴν ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ὕλης ἀπολύτρωσίν της. Ἱερὸν φυτὸν τῆς Ἥβης ἦτο ὁ κισσὸς ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἦτο καὶ τοῦ Διονύσου καὶ ἐπειδὴ ἐντελῶς μυστηριώδης παραμένει ὁ χαρακτὴρ τῆς λατρείας της, πολλοὶ φρονοῦν ὅτι ἡ Ἥβη ἦτο θεὰ τῆς διονυσιακῆς λατρείας.

ἡδονισμὸς (Φιλοσ.). Θεωρία ἀρχαίων τινῶν φιλοσόφων καθ' ἣν ἡ ἡδονὴ εἶνε τὸ ἀνώτατον ἀγαθὸν ὅπερ ἐπιδιώκει ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ εἶνε εὐτυχὴς ἐπὶ τῆς γῆς. Πρῶτοι ἐστήριξαν τὴν θεωρίαν αὐτὴν οἱ τῆς Κυρηναϊκῆς Σχολῆς καὶ ἰδίως ὁ Ἐπίκουρος κατὰ τὸν ὁποῖον ἀνωτάτη ἡδονὴ εἶνε «τὸ μητ' ἀλγεῖν κατὰ σῶμα, μήτε ταράττεσθαι κατὰ ψυχήν. Ὅρος δὲ τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν ἡ παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις». Συγγενεῖς τοῦ ἡδονισμοῦ εἶνε αἱ νεώτεραι θεωρίαι τοῦ ὠφελιμισμοῦ καὶ τοῦ εὐδαιμονισμοῦ. Νεώτεροι ἡδονισταὶ φιλόσοφοι ὑπῆρξαν ὁ Γάλλος Βαλλὰ κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα καὶ οἱ Ἐλβέτιος, Λαμετρί, Μπένταμ, Σαὶν Μπὶλλ κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος.

ἠθική. Ἐπιστήμη πραγματευομένη καὶ ἀναπτύσσουσα τοὺς κανόνας τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων. Ἠθικὰς διατάξεις περιέχουν αἱ διδασκαλίαι ὅλων τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων. Ἀλλὰ πρῶτος ὁ Σωκράτης ἐθεμελίωσεν ἐπιστημονικῶς τὴν ἠθικήν, κηρύξας ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶνε διδακτὴ καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος σφάλλει ἠθικῶς μόνον ἐξ ἀγνοίας τῆς φύσεως τοῦ ἀγαθοῦ. Κατὰ τὴν πάροδον τῶν αἰώνων αἱ περὶ ἠθικῆς ἀντιλήψεις ὑπέστησαν διαφόρους μεταβολὰς καὶ διακυμάνσεις, οὕτως ὥστε σήμερον νὰ ἐπικρατῇ, ὡς τονίζει ὁ ἀδ.·. Ν. Λούβαρις, ἀβεβαιότης παραπλησία πρὸς τὴν τῆς μεταφυσικῆς.

Ἡ περὶ ἠθικῆς ἀντίληψις τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. δὲν ἀφίσταται τῆς τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἡ ἠθικὴ εἶνε ἡ ἐπιστήμη ἡ βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως καὶ νόμος παγκόσμιος φυσικὸς διέπων πάντα τὰ λογικὰ ὄντα. Ἀποκτᾶται δὲ διὰ τῆς γνώσεως καὶ μακρὰν τῶν ἐπιδράσεων τῆς ὕλης ἥτις εἶνε ἡ ἀρχὴ τοῦ κακοῦ. Ἡ ἠθικὴ εἶνε ἡ ἐπιστημονικὴ ἀπόδειξις τῆς συνειδήσεως καὶ μᾶς διδάσκει τὰ καθήκοντα καὶ τὴν ἠτιολογημένην χρῆσιν τῶν δικαιωμάτων ἡμῶν καὶ εἰσδύει εἰς τὰ ἐνδόμυχα συναισθήματα τῆς καρδίας ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὸν θρίαμβον τοῦ λόγου καὶ τῆς ἀρετῆς. Ἡ ἠθικὴ δέον ἐπίσης ν' ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ συνόλου.

Ὁ ἀδ.·. Mackey γράφει σχετικῶς: «Ἠθολογία εἶνε ἡ ἐπιστήμη τῆς ἠθικῆς ἡ διδάσκουσα τὴν θεωρίαν καὶ τὴν ἄσκησιν παντὸς ὅ,τι εἶνε καλὸν ἐν σχέσει μὲ τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον, μὲ τὴν κοινωνίαν καὶ τὸ ἄτομον. Ἡ ἠθικὴ ἑπομένως ὡς ἐπιστήμη εἶνε δυνατὸν νὰ διαιρεθῇ εἰς διαφόρους κλάδους.

Ἔχομεν οὕτω ἠθικὴν τῆς Θεολογίας βασιζομένην ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης ἐκείνης ἥτις διδάσκει τὴν φύσιν καὶ τὰς ἰδιότητας τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπειδὴ τὸ θέμα αὐτὸ ἀποτελεῖ μέρος ὅλων τῶν θρησκευτικῶν συστημάτων πᾶσα θρησκεία, ὁ Χριστιανισμός, ὁ Βραχμανισμός, ὁ Βουδδισμός, ὁ Ἰουδαϊσμός, ὁ Ἰσλαμισμὸς ἢ ἄλλη τις ὑπάρχουσα, περικλείει καὶ ἐπιστήμην θεολογικῆς ἠθικῆς διδασκούσης τὰ καθήκοντα τῶν ὀπαδῶν της εἰς τὰς σχέσεις των μετὰ τοῦ ἀνωτάτου Ὄντος ἢ τῶν συνανθρώπων των.

Ἔχομεν ἀκολούθως ἠθικὴν τῆς Φιλοσοφίας ἐντελῶς θεωρητικήν, ἀπορρέουσαν καὶ βασιζομένην ἐπὶ τῶν θεωριῶν τοῦ ἀνθρώπου ὅσον ἀφορᾷ τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτόν. Ὑπάρχει βεβαίως καὶ μία αἵρεσις φιλοσόφων ἀρνουμένη τὴν ὕπαρξιν Παντεπόπτιδος Προνοίας. Καὶ αὐτὴ ὅμως ἔχει ἠθικοὺς νόμους ἀναφερομένους εἰς τὰς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἄνθρωπον καίτοι τὸ σύστημα αὐτὸ στερεῖται ἰσχύος διότι δὲν ἔχει πρὸς ἐνίσχυσίν του τὴν Θείαν κύρωσιν.

Ἔχομεν τέλος τὴν ἠθικὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τῆς ὁποίας ὁ χαρακτὴρ συνδυάζει ὅλας τὰς προηγουμένας. Ἡ ἠθικὴ αὐτὴ εἶνε καὶ φιλοσοφικὴ καὶ θρησκευτικὴ καὶ ἀποτελεῖ κώδικα ἠθικῆς καὶ θεολογικῆς φιλοσοφίας».

Κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς μυήσεώς του ὁ Ἐλεύθερος Τέκτων διδάσκεται ὅτι ἔχει τριπλοῦν καθῆκον ἔναντι τοῦ Θεοῦ, τοῦ πλησίον καὶ τοῦ ἑαυτοῦ του. Καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸν ἠθικόν του νόμον κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς διάβασίν του. (βλ. λ. ἠθικὸς νόμος).

Ἠθικὸς νόμος.—Οἱ Ἀρχαῖοι κανόνες τοῦ 1722 ὁρίζουν ὅτι «Ὁ Τέκτων ὑποχρεοῦται, ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος αὐτοῦ, νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον». Ἠθικὸν νόμον λέγοντες ἐν τούτοις, δὲν πρέπει νὰ νοοῦμεν ἐκεῖνον ὅστις καθορίζεται εἰς τὸν δεκάλογον τοῦ Μωϋσέως, εἰς τὰ στενὰ τοῦ ὁποίου πλαίσια καὶ τὸν περιορίζουν συνήθως οἱ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς. Ἠθικὸν νόμον ὁ Τεκτ.·. ἐννοεῖ μᾶλλον τὸν *φυσικὸν* νόμον.

Κατὰ τὸν Grove ὁ φυσικὸς νόμος εἶνε ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ ἐν σχέσει μὲ τὰς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου, στηριζομένη ἐπὶ τῶν ἠθικῶν διαφορῶν τῶν πραγμάτων· ἐπειδὴ δὲ ἡ θέλησις αὐτὴ εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνακαλυφθῇ διὰ φυσικοῦ φωτός, εἶνε ὑποχρεωτικὴ δι' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα.

Αὐτὸν τὸν ἠθικὸν νόμον ὑπονοοῦν καὶ οἱ Ἀρχαῖοι Κανόνες ὡς Νόμον Τεκτονικόν. Τοῦτο δὲ ὀρθῶς καθορί-

ζεται διότι, ὅπως γράφει ὁ Mackey, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ ἄλλος τις νόμος ἁρμόζων εἰς θεσμὸν πανανθρώπινον καὶ παγκόσμιον.

Ἡ ἠθικὴ ἀξία τοῦ Τεκτονικοῦ νόμου εἰς τὰ ζητήματα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ζωῆς εἶνε ἡ αὐτὴ μὲ τὴν ἀξίαν τοῦ γραπτοῦ ἢ ἀγράφου ἠθικοῦ νόμου ὡς τὸν ἔχει καθορίση ἡ πολιτισμένη συνείδησις ὅλων τῶν ἐποχῶν καὶ ὅλων τῶν λαῶν.

Ὁ Α. Waite φρονεῖ ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸν τὸ συχνὰ λεγόμενον ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς εἶνε σύστημα ἠθικῆς καλυπτόμενον δι' ἀλληγοριῶν καὶ εἰκονιζόμενον διὰ συμβόλων.

«Δὲν εἶνε, γράφει, ἀναγκαῖον οὔτε ἀνεκτόν, νὰ καλύπτωνται ἠθικαὶ διδασκαλίαι μὲ εἰκονικὰς ἀμφιέσεις ἀλληγοριῶν ἢ τύπων.

Ἡ ἠθικὴ ἀποτελεῖ κώδικα εὑρισκόμενον ἤδη εἰς ὅλων τὰς χεῖρας καὶ εἶνε γεγραμμένη εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς καρδίας μυριάδων ἀνθρώπων πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης. Καὶ εἶνε τόσον ἁπλῆ ὥστε δὲν εἶνε διόλου δύσκολον νὰ διδαχθῇ ἀπ' εὐθείας χωρὶς τὴν ἀνάγκην ἀλληγορικοῦ ἢ συμβολικοῦ συστήματος. Ἡ ἐνδόμυχος καὶ φυσικὴ ἰσχὺς τοῦ ἠθικοῦ νόμου δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐπινοουμένων μύθων. Εἰς ἐπίμετρον οὐδεμία μυστικότης ἐπιτρέπεται προκειμένου περὶ τῶν βάσεων τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς διαγωγῆς».

Πράγματι ὁ ἠθικὸς νόμος τὸν ὁποῖον ὑποχρεοῦνται ν' ἀκολουθοῦν οἱ Τέκτονες δὲν εἶνε διάφορος ἐκείνου τὸν ὁποῖον καθορίζουν ὅλα τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα καὶ ὅλαι αἱ θρησκεῖαι. Πρέπει δὲ νὰ ἀναγνωρισθῇ ὅτι τὰς ἠθικὰς αὐτὰς ὁδηγίας πολλοὶ δὲν τηροῦν ἀπαρεγκλίτως. Ἐφ' ὅσον δὲ τὰ ὑπέροχα ἀξιώματα τῆς βοηθείας καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης δὲν κατορθώνουν νὰ ἐξαλείψουν τὸ ὑπάρχον ἐν τῷ κόσμῳ «μῖσος» καὶ ἐφ' ὅσον τὸ ἄλλο ὑπέροχον ἐπίσης ἀξίωμα τῆς «ἀληθείας» δὲν ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἔργον τοῦ Τέκτονος κύριον εἶνε ἡ σταθερὰ προσήλωσίς του εἰς τὰς ἠθικὰς ἐπιταγὰς διὰ τῆς τηρήσεως τῶν ὁποίων θὰ καταστῇ ὑπόδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους, τοὺς μὴ μεμυημένους.

Ἡ τήρησις ὅμως τοῦ ἠθικοῦ νόμου δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν, ὡς ὀρθῶς γράφει ὁ ἀδ.·. Waite, μὲ τὸ ἀλληγορικὸν καὶ συμβολικὸν σύστημα τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ ὁ Τεκτ.·. ὡς μυστηριακὸς θεσμός. Τοῦτο ἀποβλέπει εἰς ἄλλους σκοπούς, τὸ δὲ κεντρικὸν τῶν Τεκτ.·. Μυστηρίων δρᾶμα συνδέει αὐτὸν μὲ τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια εἰς τὰ ὁποῖα ἐπίσης τὸ μέγα Μυστικὸν δὲν ἐδιδάσκετο ἐντὸς τῶν Ἀδύτων, ἀλλ' ἀπετέλει ἀντικείμενον ἐρεύνης καὶ ἀνακαλύψεως ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ μυουμένου. Καὶ διὰ τοῦτο ἴσως, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀπονομῆς βαθμῶν, ὀλίγοι εἶνε οἱ πραγματικοὶ Διδ.·. ἐνῷ οἱ πλεῖστοι παραμένουν ἐσαεὶ εἰς τὴν τάξιν τοῦ μαθ.·.

Ὁ ἠθικὸς νόμος ἑπομένως δὲν πρέπει νὰ νομίζεται ὅτι ἀποτελεῖ τὸ ἅπαντον τῆς Τεκτ.·. Ἰδεολογίας. Ἡ ἠθικὴ εἶνε μὲν ἡ πύλη τῆς θρησκείας, οἱασδήποτε θρησκείας, ἀλλὰ δὲν εἶνε αὐτὴ ἡ θρησκεία.

Καὶ θὰ ἦτο ὀρθώτερον νὰ τονίζεται ὅτι διὰ νὰ γίνῃ τις Τέκτων, πρέπει ἐκ τῶν προτέρων νὰ εἶνε ἠθικός. Τότε μόνον θὰ κατανοήσῃ τὸ Μυστικὸν καὶ θὰ δυνηθῇ ἀκινδύνως νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν Ἀλήθειαν ἥτις κρύπτεται ὄπισθεν τῶν ἀλληγοριῶν καὶ τῶν συμβόλων. Αὐτὸς δὲ ἀκριβῶς εἶνε ὁ λόγος δι' ὃν ὁ Τεκτονισμὸς ἀπαιτεῖ ὅπως οἱ κρούοντες τὴν θύραν αὐτοῦ εἶνε ἐλεύθεροι καὶ χρηστοήθεις. Διὰ τὸν πραγματικὸν Τέκτ.·. ἡ τήρησις τοῦ ἠθικοῦ νόμου δὲν εἶνε συμβατική. Εἶνε αὐθόρμητος, εἶνε ἡ λογικὴ καὶ φυσικὴ συνέπεια τῆς κατανοήσεως τοῦ πραγματικοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς, εἶνε ἡ ἐπιτέλεσις ἑνὸς ἐντελῶς στοιχειώδους καθήκοντος τὸ ὁποῖον ἐξυπηρετεῖ αὐτὸν τὸν ἴδιον ὡς μυσταγωγημένον ἄνθρωπον.

Ἡλιακαὶ ἀκτῖνες. (βλ. *ἀκτῖνες).*

ἡλιακὸν σύστημα. (Θεοσοφ.). Ἕκαστον ἡλιακὸν σύστημα ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον κόσμον ἔχοντα ἓν κέντρον ζωῆς: τὸν ἥλιον, καὶ δευτερεύοντα κέντρα: τοὺς πλανήτας. Ἓν τῶν ἡλιακῶν αὐτῶν συστημάτων τοῦ σύμπαντος εἶνε καὶ τὸ ἰδικόν μας τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει 7 πλανητικὰ συστήματα ἀποτελούμενα ἕκαστον ἐξ 7 σφαιρῶν: τὰ συστήματα τοῦ Ἡφαίστου, τῆς Ἀφροδίτης, τῆς Γῆς, τοῦ Διός, τοῦ Κρόνου, τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τοῦ Ποσειδῶνος.

Αἱ σφαῖραι αἱ ἀπαρτίζουσαι ἕκαστον ἡλιακὸν σύστημα ἀποτελοῦνται ἀπὸ ὕλην κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πυκνήν. Ὁ ἥλιος, κέντρον ἐξ οὗ πᾶσα ἀπορρέει ζωή, εἶνε τὸ ὁρατὸν σῶμα τοῦ Λ ό γ ο υ. Εἰς τὸ ἰδικόν μας ἡλιακὸν σύστημα καλεῖται Θεός. Εἷς καὶ τριπλοῦς σύγχρόνως, διότι εἶνε μὲν Εἷς ἀλλ' ἐμφανίζεται ὡς Θ έ λ η σ ι ς, Σ ο φ ί α καὶ Ἐ ν έ ρ γ ε ι α.

Εἰς τὸν κόσμον τῶν φαινομένων ὁ Λ ό γ ο ς ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ 7 Ἐ λ α σ σ ό ν ω ν λ ό γ ω ν οἵτινες κατασκευάζουν καὶ κυβερνοῦν τὰ πλανητικὰ συστήματα τὰ ὁποῖα διευθύνουν. Ὁ κύκλος τῆς ἐξελίξεως ἑνὸς ἡλιακοῦ συστήματος περιλαμβάνει χρονικὸν διάστημα καλούμενον εἰς τὴν θεοσοφικὴν γλῶσσαν Μ ά χ α Μ α ν β ά ν τ α ρ α.

Ἕκαστον πλανητικὸν σύστημα ἐκπροσωπεῖ τὴν ἐνσάρκωσιν ἑνὸς Ἐλάσσονος Λόγου. Ἡ ἐνσάρκωσις αὕτη συμβαίνει 7 φορὰς κατὰ τὴν περίοδον τῆς πλήρους ἐξελίξεως τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Ἑκάστη ἐνσάρκωσις καλεῖται π λ α ν η τ ι κ ὴ ἅ λ υ σ ι ς.

Κατὰ τὴν θεοσοφίαν ἡ γηΐνη ἡμῶν ἅλυσις ἔχει φθάση νῦν εἰς τὴν τετάρτην αὐτῆς ἐνσάρκωσιν. Εἶνε ἑπομένως ἡ 4η μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς σειρᾶς καὶ περιλαμβάνει 3 φυσικὰς σφαίρας ἢ πεδία, Γῆς, Ἄρεως καὶ Ἑρμοῦ, 2 σφαίρας ἀστρικῆς ὕλης καὶ 2 σφαίρας κατωτέρας νοητικῆς ὕλης.

Κατὰ τὴν θεοσοφικὴν θεωρίαν ἕκαστον ἡλιακὸν σύστημα εἶνε ἡ ἐκδήλωσις καὶ πεδίον ἐνεργείας τοῦ Λόγου. Σκοπός του εἶνε ὁ πολλαπλασιασμὸς τοῦ Λόγου, ἤτοι ἡ ἀνάπτυξις διὰ τῆς ἐξελίξεως τῶν διαφόρων ἀτομικῶν συνειδήσεων αἱ ὁποῖαι γεννῶνται ἐντὸς τοῦ Λόγου καὶ ὀνομάζονται Μονάδες. Ἓν ἡλιακὸν σύστημα δημιουργεῖται ὡς ἑξῆς:

Ἐν πρώτοις ὁ Παγκόσμιος Λόγος, ὅστις εἶνε τρισυπόστατος, (βλ. *ἐξέλιξις*) ἐνεργεῖ διὰ τῆς τρίτης του ὑποστάσεως καὶ δημιουργεῖ τὴν ὕλην ἐκ τῆς ὁποίας θὰ ἀποτελεσθῇ τὸ ἡλιακὸν σύστημα. Ἡ θεοσοφικὴ διδασκαλία πρεσβεύει ὅτι πηγὴ πάσης ὕλης εἶνε ὁ α ἰ θ ὴ ρ ὅστις δὲν εἶνε τι κενὸν ὡς ἐνομίζετο μέχρι πρό τινος ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης, ἀλλ' εἶνε οὐσία καθ' ὃν περίπου τρόπον τὴν ἐπίστευον οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες Φιλόσοφοι. Ἐντὸς τοῦ αἰθέρος ἐνεργῶν ὁ Λόγος δημιουργεῖ μικροσκοπικὰ κενά, φυσαλλίδας, ἀπωθῶν τὴν ὕλην τοῦ αἰθέρος διὰ τῆς θελήσεώς του. Ἀκολούθως συγκεντρώνει τὰς φυσαλλίδας αὐτὰς εἰς διαφόρους συνδυασμούς ἀποτελουμένους πάντοτε ἀπὸ πολλαπλάσια τοῦ 7 καὶ δημιουργεῖ τὰς διαφόρους ὑποδιαιρέσεις τῆς ὕλης τοῦ λεπτοτέρου πεδίου τοῦ συστήματός του, τοῦ *θείου* πεδίου ἢ Adi. Συνδυάζων ἀκολούθως τὰ ἄτομα τοῦ ἀνωτάτου αὐτοῦ πεδίου δημιουργεῖ τὴν ὕλην τοῦ ἀμέσως πυκνοτέρου κόσμου τῶν Μονάδων, τοῦ *Μοναδικοῦ πεδίου*. Μὲ νέους συνδυασμοὺς πάλιν δημιουργεῖ τὸν ἀμέσως κατώτερον κόσμον, τὸ *Νιρβανικὸν* πεδίον καὶ οὕτω συνεχίζει μέχρι τοῦ 7ου καὶ τελευταίου πεδίου, τοῦ πυκνοτέρου ἐξ ὅλων, τοῦ *φυσικοῦ* (βλ. *πεδίον*).

Ὅταν ἑτοιμασθῇ κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν τὸ ἡλιακὸν σύστημα, ὁ Λόγος ἐνεργεῖ διὰ τῆς δευτέρας του ὑποστάσεως καὶ ζωογονεῖ τὴν ὕλην διὰ νέας δυνάμεως, τῆς ἕ λ ξ ε ω ς ἢ ζωῆς. Ἡ ζωὴ ἀφοῦ ζωογονήσῃ τὴν ὕλην τῶν ἀνωτέρων πεδίων γίνεται ἡ ὁμαδικὴ ψυχὴ τῶν ὀρυκτῶν, τῶν φυτῶν καὶ τελικῶς τῶν ζῴων.

Τότε ἐπεμβαίνει ἡ τρίτη ὑπόστασις τοῦ Λόγου καὶ δημιουργεῖ τὸ ἄτομον, τὴν ἀτομικὴν συνείδησιν, τὴν ἀτομικοποιημένην δηλονότι ψυχήν, ἥτις ἑνουμένη μετὰ τῆς ἐκ τοῦ πρώτου Λόγου προερχομένης Μονάδος ἀποτελεῖ ἓν «Ἐγὼ» ἐνσαρκούμενον διαδοχικῶς εἰς ἀνθρώπινα σώματα μέχρι τῆς τελείας ἀφυλώσεώς του.

ἠλιθιότης. Κατάστασις καθ' ἣν τὸ ἄτομον εὑρίσκεται εἰς κατωτάτην βαθμίδα διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ἄτομον ἠλίθιον δὲν γίνεται δεκτὸν πρὸς μύησιν. Κατὰ τὸν Good ἐν τούτοις ὅλοι οἱ βαθμοὶ τῆς ἠλιθιότητος δὲν πρέπει ν' ἀποκλείωνται καθόσον ὑπάρχουν τινὲς διανοητικῶς ἀνάπηροι οἵτινες ἔχουν κρίσιν ἀρκετήν. Θὰ ἔπρε-

πεν ἑπομένως, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην, ν' ἀποκλείωνται μόνον οἱ ἐκ γενετῆς ἠλίθιοι οἱ πάσχοντες ἐξ «ἰ δ ι ω τ ί α ς». Εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἰς οὐδένα τῶν 'Αρχαίων Κανόνων ἢ Συνταγμάτων ὁρίζεται σαφῶς ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη, ἐκ τοῦ ὅλου ὅμως πνεύματος αὐτῶν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ θεσμοῦ καθίσταται πρόδηλον ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνωνται δεκτὰ μέλη μὴ ἔχοντα πλήρεις τὰς διανοητικὰς των ἱκανότητας.

ἡλικία νόμιμος. Διὰ νὰ γίνῃ τις δεκτὸς ὡς Τέκτ.·. δέον ἐκτὸς τῶν ἄλλων προσόντων νὰ ἔχῃ καὶ «νόμιμον ἡλικίαν». Οὔτε τὰ παλαιὰ καθήκοντα οὔτε αἱ 'Αρχαῖαι Διατάξεις καθορίζουν ποία εἶνε ἡ νόμιμος ἡλικία. Τὰ πρῶτα Συντάγματα ἀναφέρουν ἁπλῶς ὅτι ὁ ὑποψήφιος δέον 'νὰ ε ἶ ν ε ἐ ν ή λ ι κ ο ς κ α ὶ ὡ ρ ί μ ο υ ἡ λ ι κ ί α ς». Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν τῆς νομίμου ἡλικίας διαφέρει ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ἑκάστης Τεκτ.·. Δυνάμεως οὔσης ἐλευθέρας νὰ τὸν καθορίσῃ κατ' ἰδίαν ἀντίληψιν. Εἰς τὰς 'Ελβετικὰς Στ.·. νόμιμος ἡλικία θεωρεῖται τὸ 21ον ἔτος. 'Η Μεγ.·. Στ.·. τοῦ 'Ανοβέρου καθώριζε τὸ 25ον. 'Η Μεγ.·. 'Αν.·. τῆς Γαλλίας ὁρίζει ἐπίσης τὸ 21ον ἔτος, ἐξαιρεῖ δὲ μόνον τοὺς υἱοὺς Τεκτ.·. παρασχόντων ἐξεχούσας ὑπηρεσίας εἰς τὸ Τάγμα. Τὰ Συντάγματα τοῦ 1723 τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς 'Αγγλίας ὥριζαν ἐπίσης τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας πρὸς εἰσδοχήν, τὰ Συντάγματα ὅμως τοῦ 1781 ὑπεβίβασαν τὴν διάταξιν εἰς τὸ 21ον ἔτος. Εἰς τὰς 'Ηνωμ. Πολιτείας καθορίζεται τὸ 21ον ἔτος ὅπερ εἶνε ἄλλως τε καὶ τὸ ὑπὸ τῶν Νόμων καθοριζόμενον διὰ τὴν ἐνηλικίωσιν. Τὸ Σύνταγμα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς 'Ελλάδος ὁρίζει ἐν ἄρθρῳ 12 ὅτι διὰ νὰ γίνῃ τις Τέκτων δέον νὰ ἔχῃ ἡλικίαν τοὐλάχιστον 23 ἐτῶν ἢ 21 ἐτῶν ἐὰν εἶνε υἱὸς Τέκτονος ἢ 18 ἐτῶν ἐὰν εἶνε *λυκιδεὺς* (βλ. λ.).

ἡλικία Τεκτον.·. Τεκτονικά τινα Δόγματα καθορίζουν μυστικήν τινα ἡλικίαν εἰς ἕκαστον βαθμόν, ὁ δὲ κατέχων τὸν βαθμὸν αὐτὸν λέγεται ὅτι ἔχει τόσην ἡλικίαν.

Αἱ ἡλικίαι αὐταὶ δὲν ἔχουν βεβαίως τεθῆ αὐθαιρέτως ἀλλ' ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν μυστηριακὴν ἀξίαν τῶν ἀριθμῶν καὶ τὴν θέσιν αὐτῶν εἰς τοὺς διαφόρους βαθμοὺς Οὕτω ὁ ἀριθμ. *τρία* εἶνε τὸ σύμβολον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὁμονοίας, εἰς δὲ τὸ Πυθαγόρειον σύστημα καλεῖται «ὁ ἀριθμὸς τῆς τελείας ἁρμονίας» καὶ διὰ τοῦτο ἔχει συνδεθῆ μὲ τὸν βαθμὸν τὸν ἀποτελοῦντα τὴν μύησιν εἰς ἕνα θεσμόν, βασικὰ τοῦ ὁποίου ἀξιώματα εἶνε ἡ ἁρμονία καὶ ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη.

'Ο *πέντε* εἶνε το σύμβολον τῆς ἐνεργητικῆς ζωῆς, ἡ ἕνωσις τοῦ θήλεως στοιχείου *δύο* μετὰ τοῦ ἄρρενος στοιχείου *τρία* καὶ σχετίζεται συνεπῶς μὲ τὸν βαθμὸν ἐκεῖνον ὅστις συμβολίζει τὴν ἀνδρικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἡλικίαν.

'Ο *ἑπτὰ* τέλος εἶνε σεβαστὸς καὶ τέλειος ἀριθμὸς συμβολίζων τὴν τελειότητα.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων Τεκτ.·. ἡλικιῶν ὑπάρχουν οἱ ἀριθμ. 3, 5, 7, 9, 15, 27, 63, 81.

'Ηλιοδρόμος. 'Ο 6ος μυήσεως τῶν *Μιθραϊκῶν Μυστηρίων* (βλ. λ.). Οἱ ὅλοι βαθμοὶ ἦσαν 7 ἐξ ὧν οἱ 3 πρῶτοι ἐκαλοῦντο δ ι ά κ ο ν ο ι ἢ ὑ π η ρ ε τ ο ῦ ν τ ε ς (servants) οἱ δὲ ἄλλοι 4 ἐκαλοῦντο μ ε τ έ χ ο ν τ ε ς (participants).

ἡλιολατρεία. 'Η ἀρχαιοτάτη τῶν θρησκειῶν σοβαρωτάτην ἐπίδρασιν τῆς ὁποίας ἀνευρίσκομεν εἰς ὅλας τὰς κατόπιν θρησκείας τῶν ἀνθρώπων καὶ μέχρι τῶν σημερινῶν.

Ἦτο φυσικὸν οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι νὰ αἰσθανθῶσι θαυμασμὸν διὰ τὸ φῶς καὶ τὴν θερμότητα τὰς προερχομένας ἐκ τοῦ ἡλίου καὶ νὰ λατρεύσουν τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ἀμέσου ἐπενεργείας τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, διὰ τῆς κανονικῆς του κινήσεως καὶ διὰ τῆς εὐεργετικῆς του γενικῶς ἐπιδράσεως δικαίως ἐθεωρήθη ἔκπαλαι πηγὴ τῆς Ζωῆς.

'Ο Εὐσέβιος γράφει ὅτι οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἦσαν οἱ πρῶτοι θεοποιήσαντες τὸν ἥλιον. Πολὺ ὅμως πρὸ τῶν δύο αὐτῶν λαῶν ἡ πρωτογενὴς 'Αρία φυλὴ ἐλάτρευσε τὸν ἥλιον εἰς τὰς διαφόρους ἐκδηλώσεις ὡς δημιουργοῦ τοῦ φωτός. «Εἰς τὰς Β έ δ α ς, (βλ. λ.) γράφει εἷς 'Ινδὸς σχολιαστὴς τῶν ἱερῶν αὐτῶν βιβλίων, τρεῖς μόνον ὑπάρχουν θεότητες: ὁ Σουριγιὰ εἰς τὸν οὐρανόν, ὁ "Ινδρα εἰς τὸ στερέωμα καὶ ὁ "Αγνι εἰς τὴν γῆν».

'Αλλ' ὁ Σουριγιά, ὁ "Ινδρα καὶ ὁ "Αγνι εἶναι ἐκδηλώσεις τοῦ ἑνὸς Θεοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, τὸ στερέωμα καὶ τὸ πῦρ τὸ ἀπορρέον ἐκ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, Αἱ βαθύταται ποιητικαὶ ἰδέαι τῶν Βεδικῶν ὕμνων ἀναφέρονται διαρκῶς εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὰς ζωοδότηρας ἀκτίνας του.

'Η ἡλιολατρεία ἦτο φυσικὸν νὰ ἐξαπλωθῇ κυρίως εἰς τὴν 'Ανατολὴν ὅπου ὁ "Ηλιος ὡς ἔνδοξος τῆς Θεότητος ἐκδήλωσις προσείλκυσε τὴν λατρείαν τῶν πρωτογόνων λαῶν. Οἱ Πέρσαι, οἱ 'Ασσύριοι, οἱ Χαλδαῖοι, ἐλάτρευον τὸν ἥλιον. Οἱ δὲ 'Αρχαῖοι "Ελληνες, οἱ πνευματικῶς ἀνώτεροι τῶν ἄλλων, ἔδωσαν ποιητικωτέραν μορφὴν εἰς τὴν φυσικὴν αὐτὴν θρησκείαν καὶ ἐλάτρευσαν τὸν ἥλιον ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ 'Απόλλωνος ἢ τοῦ Διονύσου.

'Απὸ τὴν βασικὴν αὐτὴν θρησκείαν τοῦ ἡλίου προῆλθεν ἀργότερον ἡ *πυρολατρεία* (βλ. λ.).

'Ο Σὲρ Οὐΐλλιαμ Τζὸνς παρατηρεῖ ὅτι αἱ δύο κύριαι πηγαὶ τῆς μυθολογίας ἦσαν ὁ ἀπροκάλυπτος θαυμασμὸς τῶν οὐρανίων σωμάτων ἀφ' ἑνὸς καὶ ὁ βαθὺς σεβασμὸς εἰς τὴν μνήμην ἰσχυρῶν σοφῶν καὶ ἐναρέτων προγόνων ἀφ' ἑτέρου, ἰδίως ἐκείνων οἵτινες ὑπῆρξαν ἱδρυταὶ βασιλείων, νομοθέται ἢ μεγάλοι πολεμισταί. Εἰς τὴν δευτέραν αὐτὴν πηγὴν δυνάμεθα νὰ ἀποδώσωμεν τὸν ε ὐ η μ ε ρ ι σ μ ὸ ν τῶν ἀρχαίων 'Ελλήνων καὶ τὸν *σιντοϊσμὸν* (βλ. λ.) τῶν Κινέζων. Εἰς τὴν πρώτην ὅμως ἀνάγεται ἡ ἡλιολατρεία, ἡ ἀρχαιοτάτη, ὡς ἐλέχθη ἤδη τῶν θρησκειῶν.

Εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια συναντῶμεν ἐπίσης ζωηρὰς ἐκδηλώσεις ἡλιολατρείας. Τοῦτο παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς πολλοὺς νὰ μὴ δεχθοῦν τὸν μυσταγωγικὸν χαρακτῆρα τῶν Μυστηρίων καὶ νὰ τὰ χαρακτηρίσουν ὡς εἰδωλολατρείαν. Δὲν πρόκειται ἐν τούτοις περὶ ὑλιστικῆς παρεκκλίσεως τῆς καθαρῶς πνευματικῆς μορφῆς τῶν Μυστηριακῶν Θεσμῶν. 'Η ἡλιολατρεία εἰς τὰ Μυστήρια εἰσήχθη ἁπλῶς ὡς μέσον ἐκφράσεως τῆς ἰδέας τῆς ἐκ τοῦ θανάτου ἀναστάσεως εἰς τὴν ζωήν. 'Η διὰ τοῦ θανάτου αἰωνιότης τῆς ζωῆς ἐκφράζεται ὄντως παραστατικώτατα διὰ τῆς καθημερινῆς ἐπανεμφανίσεως εἰς τὴν ἀνατολήν, τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου μετὰ τὴν νυκτερινήν του ἐξαφάνισιν εἰς τὴν δύσιν.

'Αλλὰ καὶ τὴν λατρείαν τοῦ Φαλλοῦ τὴν τόσον σημαντικὴν εἰς τὰ Μυστήρια, δέον νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὸν ἥλιον τὸν τὰ πάντα ζωογονοῦντα.

'Απὸ τὰς μυήσεις εἰς τὰ Μ ι θ ρ α ϊ κ ὰ Μυστήρια εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἡλιολατρεία κατεῖχεν ἐπίσης σημαντικὸν μέρος, οἱ *Γνωστικοὶ* (βλ. λ.) παρέλαβον πολλὰ ἐκ τῶν συμβόλων των. Εἶναι ἐξ ἄλλου ἀναμφισβήτητος ἡ ἐπίδρασις τῶν Γνωστικῶν ἐπὶ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Τεκτονισμοῦ. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἥλιος κατέχει τόσον σημαντικὴν θέσιν εἰς τὸ 'Ελευθεροτεκτ.: σύστημα, ὄχι βεβαίως ὡς ἀντικείμενον λατρείας, ἀλλὰ καθαρῶς ὡς σύμβολον, ἡ ἑρμηνεία τοῦ ὁποίου ἔχει πλείστας ὅσας καὶ βαθυτάτας μορφάς. (βλ. ἥλιος).

ἥλιος Τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας κατέχει ἐξέχουσαν θέσιν ἐν τῇ 'Ελευθεροτεκτονικῇ συμβολικῇ καὶ διὰ τοῦτο, εὑρίσκεται τοποθετημένον εἰς τὴν 'Αν.: καὶ δεξιόθεν τῆς ἕδρας τοῦ Σεβ.: Οὐδὲν ἄλλο σύμβολον ἔχει τόσον εὐρείας καὶ σημαντικὰς ἑρμηνείας ὅσον ὁ ἥλιος. 'Ως πηγὴ τοῦ ὑλικοῦ φωτὸς ὑπομιμνήσκει εἰς τὸν Τέκτ.·. τὸ πνευματικὸν ἐκεῖνο φῶς εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ὁποίου διαρκῶς εὑρίσκεται. Κυρίως ὅμως λαμβάνεται ὡς σύμβολον διότι εἶνε ὁ κυβερνήτης τῆς ἡμέρας, αὐτὸς ρυθμίζει τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος της ὡς καὶ τὴν κανονικὴν τῶν ὡρῶν πορείαν. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ἐκ τῶν τριῶν ἐλασσόνων φώτων ἅτινα κοσμοῦσι τὴν Στ.·., τὸ ἓν ἀντιπροσωπεύει ἢ συμβολίζει τὸν ἥλιον, τὸν ἕτερο τὴν σελήνην καὶ τὸ τρίτον τὸν Σεβ.·. διότι καθὼς ὁ ἥλιος κυβερνᾷ τὴν ἡμέραν καὶ ἡ σελήνη τὴν νύκτα οὕτω καὶ ὁ Σεβ.·. δέον νὰ κυβερνᾷ τὴν Στ.·. μετ' ἴσης κανονικότητος καὶ ἀκριβείας.

'Η ἄποψις αὕτη εὑρίσκεται ἐν ἀπολύτῳ ἀναλογίᾳ μὲ ἄλλους Τεκτ.·. συμβολισμούς. Διότι ἐὰν ἡ Στ.·. εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ κόσμου τοῦ ὁποίου τὸν χρόνον καὶ τὰς ἐποχὰς ρυθμίζει ὁ ἥλιος, ὁ Σεβ.·. ὅστις κυβερνᾷ τὴν

Στ.·. ρυθμίζων τὸ ἄνοιγμα καὶ τὸ κλείσιμον τῶν ἐργασιῶν της ὡς καὶ τὴν λειτουργίαν της, δέον νὰ συμβολίζεται διὰ τοῦ ἡλίου.

«Ὁ ἐραλδικὸς ὁρισμὸς τοῦ ἡλίου ὡς βάθρου, γράφει ὁ Μάκεϋ, ἁρμόζει ἀπολύτως μὲ τὸν συμβολισμὸν τῆς κυριαρχίας τοῦ Σεβ.·.».

Ὁ Gwilim γράφει: «ὁ ἥλιος εἶναι τὸ σύμβολον τῆς κυριαρχίας, τὸ ἱερογλυφικὸν τῆς βασιλείας, καὶ σημαίνει ἀπόλυτον ἐξουσίαν».

Ἡ παράστασις αὐτὴ τοῦ ἡλίου ὡς συμβόλου ἐξουσίας μᾶς διευκολύνει νὰ κατανοήσωμεν τὴν σημασίαν του καὶ νὰ τὴν ἐφαρμόσωμεν εἰς τὰς τρεῖς πηγὰς τῆς ἐν τῇ Στ.·. ἐξουσίας καὶ τὰς σχετικὰς θέσεις τῶν ἀξ.·. οἵτινες ἀσκοῦν τὴν ἐξουσίαν αὐτήν.

Εἰς τὴν Ἀν.·. ὁ Σεβ.·. εἶνε τὸ σύμβολον τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, εἰς τὸν Νότον ὁ Β' Ἐπ.·. εἶνε τὸ σύμβολον τοῦ Μεσημβρινοῦ ἡλίου, καὶ ὁ Α' Ἐπ.·. εἰς τὴν Δύσιν εἶνε τὸ σύμβολον τοῦ δύοντος ἡλίου. Καὶ εἰς τὰ ***Ἰνδικὰ Μυστήρια*** (βλ. λ.) ἐπίσης οἱ τρεῖς κύριοι ἀξιωματικοὶ ἐτοποθετοῦντο εἰς τὴν ἀνατολήν, τὴν δύσιν καὶ τὸν νότον διὰ νὰ ἐκπροσωποῦν ὁ μὲν πρῶτος τὸν Βράχμα ἢ ἀνατέλλοντα, ὁ δεύτερος τὸν Βισνοῦ ἢ δύοντα καὶ ὁ τρίτος τὸν Σιβὰ ἢ μεσημβρινὸν ἥλιον. Εἰς δὲ τὰ Δρυϊδικὰ (βλ. λ.) μυστήρια, ὁ Ἀρχιδρυΐδης ἐκάθητο εἰς τὴν ἀνατολὴν καὶ ἐβοηθεῖτο ὑπὸ δύο ἀξιωματικῶν, ἑνὸς ἐν τῇ δύσει ἐκπροσωποῦντος τὴν σελήνην καὶ ἄλλου ἐν τῇ μεσημβρίᾳ ἐκπροσωποῦντος τὸν μεσημβρινὸν ἥλιον.

Ἥλιος
(Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Ἀββᾶ Φωρέλ)

Ἡ τριπλῆ αὐτὴ διαίρεσις τῆς διοικήσεως τῆς Στ.·. ὑπὸ τριῶν ἀξ.·. ἐκπροσωπούντων τὸν ἥλιον εἰς τὰ τρία αὐτοῦ στάδια τῆς ἡμερησίας πορείας του μᾶς ὑπενθυμίζει παρομοίας ἐκδηλώσεις τοῦ συμβολισμοῦ τῶν ἀρχαίων. Εἰς τὰ ***Ὀρφικὰ Μυστήρια*** (βλ. λ.) οἱ μυούμενοι ἐδιδάσκοντο ὅτι ὁ ἥλιος γεννώμενος ἀπὸ ἓν ᾠὸν ἐξεπήδα ἐξ αὐτοῦ μὲ δύναμιν διὰ νὰ τριπλασιασθῇ διὰ τῆς ἰδίας του καὶ μόνης ἐνεργείας. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ ὑπερτάτη δύναμις συνεδέετο μὲ μίαν τριπλῆν διαίρεσιν. Οὕτω τὸ σημεῖον ἐξουσίας εἰκονίζεται διὰ τοῦ τρικλώνου κεραυνοῦ τοῦ Διός, τῆς τριαίνης τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τοῦ τρικεφάλου Κερβέρου τοῦ Πλούτωνος. Ἡ δὲ κυβέρνησις τοῦ Σύμπαντος διηρεῖτο μεταξὺ τῶν τριῶν αὐτῶν υἱῶν τοῦ Κρόνου. Ἡ ἁγνὴ Θεὰ ἐκυβέρνα τὴν γῆν ὡς ***Ἄρτεμις***, τὸν οὐρανὸν ὡς ***Σελήνη*** καὶ τὰ ὑποχθόνια τοῦ Ἅδου ὡς ***Ἑκάτη***, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ λατρεία της ἐτελεῖτο μόνον εἰς μέρη ἔνθα τρεῖς ὁδοὶ συνηντῶντο.

Ὁ Wemyss γράφων περὶ τοῦ συμβολισμοῦ τῶν Γραφῶν τονίζει ὅτι ὁ ἥλιος δύναται νὰ θεωρηθῇ ἔμβλημα τῆς Θείας Ἀληθείας, διότι ὁ ἥλιος ἢ τὸ φῶς τοῦ ὁποίου πηγὴ εἶνε οὗτος, δὲν ἐκδηλοῦται μόνον ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ φωτίζει καὶ ἄλλα πράγματα· καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ μία ἀλήθεια περικλείει, ἀποκαλύπτει καὶ ἐκδηλώνει μίαν ἄλλην καθ' ὅσον ὅλαι αἱ ἀλήθειαι συνδέονται μεταξύ των καὶ ἐξαρτῶνται ἀμοιβαίως ἡ μία ἐκ τῆς ἄλλης».

Ὁ ἥλιος ἐν τῇ Στ.·. ἐξεικονίζει ἐπίσης καὶ τὴν λογικὴν ἥτις φωτίζει τὴν διάνοιαν. Ἀπὸ κοσμογονικῆς ἀπόψεως δὲ ὁ ἥλιος ὡς ἀστείρευτος πηγὴ ἐνεργείας συμβολίζει τὸ ἄρρεν δημιουργικὸν στοιχεῖον τῶν κόσμων, τὴν ἐνεργητικὴν ἐκδήλωσιν τῆς θεότητος ἐπὶ τῆς ὕλης διὰ τὴν δημιουργίαν τῶν μορφικῶν κόσμων (βλ. ***ἥλιος καὶ σελήνη***). Ἡ βαθυτέρα ἐν τούτοις συμβολικὴ σημασία τοῦ ἡλίου ἐν Τεκτ.·. Στ.·. εἶνε καθαρῶς ἀποκρυφιστική.

Κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα τὸ κόσμημα τοῦ Ρήτ.·. τῆς Στ.·. ἀπετελεῖτο ἐξ ἑνὸς τριγώνου φέροντος εἰς τὸ μέσον ἀκτινοβόλον ἥλιον μὲ ὀκτὼ ἀκτῖνας. Τὸ ἔμβλημα αὐτὸ ἐχαρακτήριζεν ἀκριβῶς τὸν ἀξ.·. τὸν ἐπιβλέποντα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου καὶ φωτίζοντα τὸ πνεῦμα τῶν νεοφύτων εἰς τὰ μυστήρια τῆς μυήσεώς των.

Ὁ ἥλιος ταυτίζεται πρὸς τὸν Ὄσιριν τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων.

(Ἀποκρυφ.) Ὁ ἥλιος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ***θεῖον*** τῶν ἀλχημιστῶν, στοιχεῖον γενεσιουργὸν τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος, τὸ ὁποῖον συνδέεται μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς πρὸς ἀναπαραγωγὴν ἐνεργείας, τῆς ζωτικότητος, τοῦ αἵματος, τῆς θερμότητος καὶ τοῦ φωτός.

Κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς ὁ ἥλιος εἶναι ἡ φυσικὴ ἐκδήλωσις τοῦ Λόγου εἰς ἓν ἡλιακὸν σύστημα (βλ. λ.) δι' ὃ καὶ εἶναι ἡ πηγὴ πάσης ζωτικῆς δυνάμεως. Ἐκ τοῦ ἡλίου ἐκπηγάζουν τρεῖς δυνάμεις ἐξ ὧν ἡ μὲν μία εἶνε ὁ ἠλεκτρισμὸς μὲ τὰς διαφόρους μορφὰς ἐνεργείας του, (φῶς, θερμότητα, κίνησιν, ἦχον), ἡ δευτέρα ἡ ζωτικότης συντηροῦσα τὰς μορφὰς καὶ ἡ τρίτη τὸ ὀφιῶδες πῦρ δύναμις ἀκατάσχετος ἑδρεύουσα εἰς τὴν βάσιν τῆς σπονδυλικῆς στήλης τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἥτις κατόπιν σχετικῆς τελειοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἐνσυνείδητον εἰς τοὺς ἀνωτέρους κόσμους.

Διὰ τοὺς ἀρχαίους ἡλιολάτρας αἱ κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων δὲν ἦσαν μόνον ἀστρονομικὰ φαινόμενα: ἦσαν συγχρόνως καὶ τὸ ἔργον τῶν θεοτήτων τὰς ὁποίας ἐλάτρευον καὶ διὰ τοῦτο περιεβάλλοντο μὲ τὴν ἐπιβλητικότητα θρησκευτικῆς μορφῆς.

Αἱ ἰδιαίτεραι ἰδίως περίοδοι καθ' ἃς ὁ ἥλιος ἔφθανεν εἰς τὴν μεγίστην του πρὸς βορρᾶν καὶ ἀκολούθως πρὸς νότον ἀπόκλισιν κατὰ τὸ χειμερινὸν καὶ θερινὸν ἡλιοστάσιον καὶ ἐδημιούργει τὰς ἐποχάς, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παρέλθουν ἀπαρατήρητοι. Τοὐναντίον κατέλαβον σημαντικὴν θέσιν εἰς τὴν λατρείαν των. Αἱ σημαντικαὶ αὐταὶ ἡμέραι ἀναλογοῦν σήμερον εἰς τὴν 21 Ἰουνίου καὶ τὴν 22 Δεκεμβρίου.

Οἱ Δρυΐδαι ἐπίσης ἐτήρουν τὰς ἑορτὰς τῶν ἡλιοστασίων τὸν Ἰούνιον καὶ τὸν Δεκέμβριον.

Οὕτω καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν σήμερον τὰ δύο ἡλιοστάσια ἑορτάζονται, αἱ δὲ ἑορταὶ αὐταὶ ἀποτελοῦν συμβολικὸν καθαρῶς χαρακτῆρα (βλ. ἡλιοστάσια).

«Ἥλιος». Στοὰ λειτουργοῦσα ἐν Ἀν.·. Ζακύνθου ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀριθ. 99 καὶ ἔτος ἱδρύσεως 1934. Ἡ Στ.·. αὕτη ἐν τούτοις δὲν εἶνε νέα.

Κατὰ τὸ μεσολαβῆσαν διάστημα ἀπὸ τοῦ 1880—1890 ἡ ἐν Ἀν.·. Ζακύνθου λειτουργοῦσα Στ.·. «***Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς***» (βλ. λ.) εἶχε περιπέσῃ εἰς παρακμήν· τούτου ἕνεκα πλεῖστα τῶν μελῶν της ἀποσχισθέντα ἵδρυσαν δύο νέας Στ.·. τὴν «***Ἶσιν***» ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἰταλίας ὑπ' ἀριθ. 21 (τῆς ὁποίας τὸ ἱδρυτικὸν δίπλωμα 7 Αὐγούστου 1884 κοσμεῖ τὸν πρόναον τῆς σημερινῆς Στ.·. Ἥλιος) καὶ ἑτέραν ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος κατ' Ἀνατολὴν Ἀθηνῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἥλιος» καὶ ἀριθ. 14.

Καὶ ἡ μὲν «Ἶσις» βραχὺν χρόνον ἐπέζησεν. Ὁ «Ἥλιος» ὅμως διετηρήθη ἐπὶ εἰκοσαετίαν εὐτυχήσασα νὰ συμπεριλάβῃ ἐξέχοντα μέλη τῆς κοινωνίας Ζακύνθου, ἐξ ὧν τὸν Ἰ. Μάργαρην, Ἐ. Σιγοῦρον, Σ. Καραμαλίκην, Ἀ. Πλατυμέρην ἰατρούς, Ὄθωνα Ρέντζον γυμνασιάρχην, Ἀρ. Δεσύλλαν δικηγόρον, Σ. Πελεκάσην, Εὐστ. Γιαννόπουλον,

Φρ, Καρρέρ καὶ ἄλλους καὶ ἐσημείωσε σημαντικὴν δρᾶσιν ἰδίᾳ κατὰ τοὺς σεισμοὺς τοῦ 1893 καὶ τὸν πόλεμον τοῦ 1897.

Μέλη τῆς Στ.·. ταύτης εὐτυχήσαντα ν' ἀνέλθουν εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς προέβησαν εἰς τὴν ἵδρυσιν Περιστυλίου ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ὄρος Λίβανος».

Δυστυχῶς ἡ Στ.·. αὕτη κατὰ τὸ 1893 ἕνεκεν φιλοδοξιῶν καὶ διχονοιῶν μελῶν τινῶν καταδικάζει ἑαυτὴν εἰς ἑκούσιον ὕπνον, τὴν αὐτὴν δὲ τύχην ὑφίσταται καὶ τὸ Περιστύλιον «Ὄρος Λίβανος».

Κατὰ τὸ ἔτος 1933 ἕνεκεν διχογνωμίας καὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ ὡς Ἀγγλικοῦ ἐδάφους τῆς Στ.·. «Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς» ὑπὸ τοῦ Σεβ.·. αὐτῆς Διονυσίου Δάση, πολλὰ μέλη ἀπεσχίσθησαν τῆς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας Στοᾶς ταύτης καὶ ἀφύπνισαν τὴν παλαιὰν Στ.·. Ἥλιος ὑπ' ἀριθ. 14, ἥτις ἐνεγράφη ὑπ' ἀρ. 99.

Ἡ Στ.·. αὕτη λειτουργεῖ μέχρι σήμερον λίαν εὐδοκίμως καὶ μὲ καταπλήσσουσαν πρόοδον χάρις εἰς τὸν ἀκάματον ζῆλον τῶν μελῶν της.

Περὶ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ λεπτομερέστερον βλ. εἰς τὴν λέξιν ***Ἑλλάς***.

ἥλιος καὶ σελήνη. Τὰ δύο φῶτα τὰ εὑρισκόμενα ἑκατέρωθεν τοῦ Σεβ.·. ἐν Ἀν.·. καὶ παριστῶντα δεξιὰ τὸ ἓν τὸν ἥλιον καὶ ἀριστερὰ τὸ ἕτερον τὴν σελήνην ἔχουν πλείστους συμβολισμοὺς ἐξ ὧν ὁ κοσμογονικὸς τοιοῦτος ἐκπροσωπεῖ τὰς δύο ἐμφανίσεις τοῦ αἰτίου τῶν κόσμων, τὴν μονάδα καὶ δυάδα τῶν Πυθαγορείων χάρις εἰς τὴν ὁποίαν συλλαμβάνεται, ἀναπτύσσεται καὶ συντηρεῖται πᾶν ὅπερ γεννᾶται, ζῇ καὶ διατηρεῖται πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ του.

Ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη εἰς τὴν Ἀν.·. ἀντιπροσωπεύουν ἐπίσης ὁ μὲν πρῶτος τὴν λογικὴν ἡ δὲ δευτέρα τὴν φαντασίαν. Οὕτω ἡ λογικὴ ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν φαντασίαν ἀποτελοῦν τὴν ἐνσυνείδητον ἀρχήν, τὴν σοφίαν ἡ ὁποία διαμορφοῦται ὑπὸ τὴν δίδυμον αὐτῶν ἐπίδρασιν.

Ὁ ἀδ.·. A. Waite ἐξ ἄλλου ὡς ἑξῆς ἀναλύει τὸν συμβολισμὸν ἡλ.·. καὶ σελ.·. ἐν Στ.·..

«Ὁ ἥλιος συμβολίζει τὴν προσήλωσιν πρὸς ἐργασίαν ἥτις ἰσοζυγεῖται μὲ τὴν συμπληρωματικὴν ἀντίληψιν τῆς ἀναπαύσεως. Εἰκονίζει ἐπίσης τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἐκ τῆς παιδικῆς ἡλικίας διὰ τῆς ἀνδρικῆς τοιαύτης εἰς τὴν γεροντικήν.

Ἡ σελήνη ὑπενθυμίζει τὴν σημασίαν τῆς ἀστρονομικῆς ἐπιστήμης, καθ' ὅσον αἱ φάσεις της εἰσὶ τὰ πρῶτα οὐράνια φαινόμενα ἅτινα ἐπέσυρον τὴν προσοχὴν τῶν φιλοσοφικῶν διανοιῶν. Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν Μυστικὴν Παράδοσιν, θὰ εὕρωμεν ὅτι ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη περικλείουν καὶ πνευματικὰς ἐννοίας. Εἶνε τὰ σύμβολα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Σεκινάχ του, (Πνεύματος καὶ Ψυχῆς) τῆς ὑψίστης νοήσεως καὶ τοῦ λογικοῦ νοῦ. Τὸ ἡλιακὸν ἔμβλημα σημαίνει ἐπίσης τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ψυχῇ ἐνῷ ἡ σελήνη ἥτις ἀναλογεῖ μὲ τὴν θήλειαν πλευρὰν τῆς φύσεως ἡμῶν—τὸ στοιχεῖον ψυχὴ—ἐκφράζει τὴν ἀγάπην ἐν τῇ θεότητι.

Ἡ μεσαιωνικὴ ἀπόκρυφος φιλοσοφία ἀνεγνώριζεν ἓν ἡλιακὸν καὶ ἓν σεληνιακὸν στοιχεῖον εἰς πᾶσαν φυσικὴν σύνθεσιν, ἐπίστευε δὲ ὅτι ὁ μεταφυσικὸς Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη ἡνοῦντο εἰς ἐπίσημον καθηγιασμένην ἕνωσιν. Εἰς τὴν κλασσικὴν μυθολογίαν ἡ Σελήνη παριστάνετο ἐνίοτε ὡς δοχεῖον καὶ ἄλλοτε ὡς ἡ πηγὴ τῶν ψυχῶν: οἱ δὲ μυούμενοι εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια ἐκαλοῦντο ἀναγεννηθέντα Τέκνα τῆς Σελήνης.

Ὄπισθεν ἐν τούτοις τῶν φυσικῶν αὐτῶν ἀλληγοριῶν ὑπάρχει καὶ ἡ πνευματικὴ τοιαύτη. Ἡ βαθεῖα μελέτη τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ εἶνε ὅρος ἀπαραίτητος διὰ τὴν κατανόησιν τῆς Μυστικῆς Γνώσεως. Ὁ Ἐλιφὰς Λεβὶ γράφει ὅτι ὁ «οὐρανὸς εἶνε τὸ κάτοπτρον τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὅταν δὲ νομίζωμεν ὅτι ἀναγινώσκομεν εἰς τὰ ἄστρα, εἰς τὸ βάθος τοῦ ἰδίου μας ἑαυτοῦ ἀναγιγνώσκομεν πράγματι».

Κατὰ τοὺς ἀποκρυφιστὰς ὁ Ἥλιος εἶναι τὸ ἐνεργητικὸν στοιχεῖον καὶ ἡ Σελήνη τὸ παθητικόν, τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ στοιχεῖον.

Ὁ Gilbert de Chambertrand καθορίζει ὡς ἑξῆς τὸν γενικὸν συμβολισμόν: «Ὁ ἥλιος εἶναι ὁ κύριος ζωογόνος, ὁ Πατήρ. Ἄνευ αὐτοῦ δὲν θὰ ὑπήρχομεν. Ὁ στάχυς ἢ ὁ ἐλέφας, τὰ πάντα ὑπόκεινται εἰς τὸν νόμον του καὶ τοῦ ὀφείλουν τὴν Ζωήν. Ἡ ἐπιρροή του ἐπομένως εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς Ζωῆς. Εἶναι τὸ ἐνεργητικὸν στοιχεῖον, αὐτόνομον.

Ἡ σελήνη ἔχει ἕνα πολύπλοκον ρόλον. Ὡς φωτεινὸν ὄργανον εἶναι ἡ ἀντανάκλασις τοῦ Ἡλίου. Ὅταν εὑρίσκεται ἀπέναντί του εἰς τὸν Ζῳδιακὸν κύκλον, τότε φθάνει εἰς τὴν πληρότητά της. Ἀνατέλλει ὅταν ἐκεῖνος δύει καὶ καθ' ὅλην τὴν νύκτα τὸν ἀντικαθιστᾶ. Ἀντιθέτως ὅταν διέρχεται μεταξὺ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Γῆς μᾶς παρουσιάζει σκοτεινὸν πρόσωπον. Ἡ σελήνη εἶνε τὸ παθητικὸν στοιχεῖον τὸ ὁποῖον δέχεται καὶ ἀντανακλᾶ. Ἀποτελεῖ ἔμβλημα ἀσταθείας καὶ μεταβολῆς.

Ὁ Ἥλιος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ στοιχεῖον Πῦρ καὶ ἡ Σελήνη πρὸς τὸ στοιχεῖον Ὕδωρ.

Ἡ Σελήνη συνδέεται μὲ τὴν ἰδέαν τῆς γονιμότητος εἰς τὰς πλείστας τῶν μυθολογιῶν. Εἶνε ἡ Ἰστὰρ (Ἀστάρτη) τῆς Βαβυλωνίας, ἡ Χαθὼρ τῆς Αἰγύπτου, ἡ Ἄρτεμις τῶν Ἑλλήνων, ἡ Ἀναΐτης τῶν Περσῶν.

Εἰς τὸν ἑρμητικὸν τέλος συμβολισμὸν ὁ Ἥλιος ἀναλογεῖ εἰς τὸν Χρυσὸν καὶ ἡ Σελήνη εἰς τὸν Ἄργυρον.

ἡλιοστάσια. Αἱ δύο ἡμέραι τοῦ ἔτους καθ' ἃς ὁ ἥλιος φθάνει εἰς τὴν μεγίστην βόρειον ἢ νότιον ἀπόκλισίν του, ἤτοι ἡ 21 Ἰουνίου καὶ ἡ 22 Δεκεμβρίου. Περὶ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἔχει τοποθετήσῃ τὴν ἑορτὴν τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου (24 Ἰουνίου) καὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου (27 Δεκεμβρίου) οἱ ὁποῖοι εἰσὶν οἱ προστάται Ἅγιοι τοῦ Τεκτονισμοῦ (βλ. Ἅγιοι Ἰωάνναι). Τὰ ἡλιοστάσια ἀπετέλεσαν ἀρχαιόθεν ἀφορμὰς λατρευτικῶν τοῦ ἡλίου τελετῶν ὧν λείψανα εὑρίσκονται εἰς ὅλας τὰς θρησκείας παλαιὰς καὶ σημερινάς. Ἡ Ἀπόκρυφος ἐπιστήμη ἄλλως τε ἀποδίδει ἰδιαιτέραν εἰς αὐτὰ σημασίαν δημιουργήσασα καὶ σχετικοὺς συμβολικοὺς μύθους καθ' οὓς εἷς ἥρως ἢ μεσσίας ἐμφανίζεται ὡς σωτὴρ τοῦ κόσμου, γεννᾶται τὴν νύκτα τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου ὅταν εἰς τὸν ὁρίζοντα ἐμφανίζεται τὸ σημεῖον (ζῴδιον) τῆς Παρθένου (διὰ τοῦτο καὶ φέρεται γεννηθεὶς ἐκ παρθένου) σταυροῦται κατὰ τὴν ἰσημερίαν τῆς ἀνοίξεως, ἀποθνήσκει καὶ κατόπιν ἀφοῦ ἀνασταθῇ ἐκ νεκρῶν ἀνέρχεται θριαμβευτικῶς εἰς τοὺς οὐρανούς. Τὸν μῦθον αὐτὸν τῶν ἡλιακῶν θεῶν ἢ ἡρώων ἀνευρίσκομεν εἰς πλείστας θρησκείας.

Ἡλίου Ἱερεύς. Ὁ 42° τοῦ Παλαιοῦ Μεγάλου Σκωτικοῦ Δόγματος (Early Grand Scottish Rite) τοῦ ὁποίου περιεχόμενον ἦτο ὁ πλούσιος συμβολισμὸς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης. Ὁ Σεβ.·. ἐκαλεῖτο Ἀδάμ. Οἱ λοιποὶ 3 ἀδ.·. τῆς Στ.·. ἔφερον τὰ ὀνόματα τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαήλ, Γαβριήλ, Οὐριήλ. Ὁ A. Waite ἐμφράζει τὴν γνώμην ὅτι οὔτε ὁ βαθμὸς οὔτε τὸ περιεχόμενόν του ἔχουν ποιάν τινα ἀξίαν.

Ἡλίου Ἱππότης. (βλ. Ἱππ.·. τοῦ Ἡλίου).

Ἡλιούπολις. Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Αἰγύπτου, πρωτεύουσα ἐπί τι διάστημα τῶν Φαραὼ τῆς ἡνωμένης Αἰγύπτου καὶ κέντρον θεολογικῆς σχολῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἡλιολατρείας. Ἐλατρεύετο ἐν αὐτῇ ὁ ἀνατέλλων ἥλιος παριστάμενος μὲ κεφαλὴν ἱέρακος καὶ ὁ δύων μὲ κεφαλὴν ἀνδρός. Εἶχε θαυμάσιον Ναὸν τοῦ Θεοῦ ***Ρᾶ*** (βλ. λ.) καλούμενον «Οἶκον τοῦ Ρᾶ». Οἱ ἱερεῖς της ἐφημίζοντο διὰ τὴν σοφίαν των. Ἦσαν κάτοχοι τῆς Γνώσεως. Εἰς αὐτὴν ὑπῆρχεν ἡ πρώτη ἕδρα τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων.

Ἡλίου τοῦ Ἐλέους, Ἑταιρία. Μυστικὴ Ἑταιρία ἀσχολουμένη μὲ τὸν ἑρμητισμόν, τῆς ὁποίας ἐλάχιστα εἶνε γνωστά. Ὁ Ἀντώνιος Περνεττὺ (βλ. λ.) ὁ ἱδρυτὴς τοῦ 28° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. ἀνῆκεν εἰς αὐτήν, ἔπεισε δὲ καὶ τὸν ***Σβέντεμποργκ*** (βλ. λ.) νὰ καταστῇ μέλος της. Ἕδρα αὐτῆς φαίνεται πῶς ἦτο ἡ Ἀβινιὸν καὶ ἀκολούθως τὸ Μομπελλιέ.

Ἡλος. Φοινικικὸς Θεὸς ταυτιζόμενος ὑπὸ τοῦ Φίλωνος τοῦ ἐκ Βύβλου μὲ τὸν Κρόνον υἱὸν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς. Πρόκειται περὶ ἑλληνικῆς ἀποδόσεως τῆς σημιτικῆς λέξεως ***Ἐλ*** (βλ. λ.) ἥτις δηλοῖ γενικῶς τὸν Θεόν.

ἡμερολόγιον. (calendar, calendrier). Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες χρονολογοῦντες τὰ ἐπίσημά των ἔγγραφα οὐδέ-

ποτε χρησιμοποιοῦν τὴν κοινὴν χρονολογίαν ἀλλ' ἔχουν ἴδιον ἡμερολόγιον, ποικίλλον κατὰ τὰ διάφορα δόγμ.·.

Οἱ Τέκτ.·. τοῦ Δόγμ.·. τῆς Γιόρκ, τοῦ 'Αμερικανικοῦ καὶ τοῦ Γαλλικοῦ, ἤτοι οἱ Τέκτ.·. τῆς 'Αγγλίας τῆς Σκωτίας, τῆς 'Ιρλανδίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς 'Αμερικῆς ὑπολογίζουν τὴν χρονολογίαν ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου καὶ τὴν ὀνομάζουν "Ε τ ο ς Φ ω τ ό ς (Ε.·. Φ.·.), προσθέτοντες 4000 ἔτη εἰς τὸ κοινὸν ἡμερολόγιον.

Εἰς τὸ Σκωτικὸν Δόγμα, τὸ ἡμερολόγιον ἄρχεται ἐπίσης ἀπὸ τῆς δημιουργίας, ἀλλὰ συμφώνως πρὸς τὴν 'Εβραϊκὴν χρονολογίαν, διὰ τῆς προσθήκης ἑπομένως τοῦ ἀριθμοῦ 3760· Τὸ ἔτος καλεῖται "Ε τ ο ς Κ τ ί σ ε ω ς (Ε.·. Κ.·.) ἢ ἔτος 'Εβραϊκὸν (Ε.·. Ε.·.) καὶ ἄρχεται συμφώνως πρὸς τὸ 'Εβραϊκὸν 'Ημερολόγιον περὶ τὰ μέσα τοῦ Σεπτεμβρίου.

Οἱ Τέκτ.·. τοῦ 'Αμερικανικοῦ Δόγματος ὡς καὶ τοῦ τῆς Γιόρκ ἀρχίζουν τὸ ἔτος των ἀπὸ 1 'Ιανουαρίου, εἰς τὸ Γαλλικὸν ὅμως Δόγμα τὸ ἀρχίζουν τὴν 1ην Μαρτίου· εἰς δὲ τοὺς μῆνας δὲν δίδουν ὀνόματα ἀλλ' ἀριθμητικὰς διακρίσεις ἤτοι πρῶτος μήν, δεύτερος κ.τ.λ.

Οὕτω ἓν Γαλλικὸν Τεκτ.·. ἔγγραφον τῆς 1ης 'Ιανουαρίου 1938 θὰ ἔφερε τὴν χρονολογίαν «Π ρ ώ τ η ἡ μ έ ρ α τ ο ῦ 1 1 ο υ Τ ε κ τ.·. μ η ν ὸ ς Ε.·. Κ.·. 5938».

Οἱ Τέκτ.·. τῆς Βασ.·. 'Αψ.·. χρονολογοῦν ἀπὸ τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ δευτέρου Ναοῦ ὑπὸ τοῦ Ζοροβάβελ ἤτοι ἀπὸ τοῦ 530 π.Χ. Οὕτω κατ' αὐτοὺς τὸ ἔτος 1954 εἶνε "Ετος 'Ανακαλύψεως (Ε.·. 'Α.·.) 2484.

Οἱ Ναῖται 'Ιππόται χρησιμοποιοῦν τὴν χρονολογίαν τῆς ὀργανώσεως τοῦ Τάγματός των ἤτοι τὸ ἔτος 1118 μ. Χ. καὶ ἑπομένως ἀφαιροῦν ἀπὸ τὸ τρέχον ἔτος 1118 ἔτη. Τὸ ἔτος των καλεῖται "Ε τ ο ς Τ ά γ μ α τ ο ς.

('Αστρον.) Τὸ σύστημα κατὰ τὸ ὁποῖον μετρῶνται τὰ μεγάλα διαστήματα τοῦ χρόνου. 'Εκτὸς τοῦ ἡμερονυκτίου, τὸ ὁποῖον καθορίζεται διὰ τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της, τὰς ἄλλας μονάδας τοῦ χρόνου, ἤτοι τὴν ἑβδομάδα καὶ τὸν μῆνα, τὰς καθορίζουν αἱ φάσεις τῆς σελήνης, τὸ δὲ ἔτος αἱ τέσσαρες ὧραι ἢ ἐποχαὶ αἱ διαδεχόμεναι περιοδικῶς ἀλλήλας. "Ολοι σχεδὸν οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ εἶχον μῆνας καὶ ἔτη σεληνιακά, ἀποτελεῖ δὲ κατάπληξιν ἡ μεθοδικότης καὶ ἀκρίβεια μὲ τὴν ὁποίαν ἐγίνοντο αἱ ἀστρονομικαὶ αὐτῶν παρατηρήσεις καὶ οἱ χρονομετρικοὶ των ὑπολογισμοί.

Τὴν μεγαλειτέραν σπουδαιότητα παρουσιάζει τὸ ἡμερολόγιον τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, διότι αὐτοὶ πρῶτοι ἐφήρμοσαν τὰς ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι ἐπικρατοῦν σήμερον. Οἱ Αἰγύπτιοι δὲν ἠκολούθησαν τὰς φάσεις τῆς σελήνης. Καθώρισαν διὰ τῶν ἀστρονομικῶν των παρατηρήσεων τὴν ἀκριβῆ διάρκειαν τοῦ ἔτους (365 ἡμέραι καὶ 6 ὧραι) καὶ διῄρεσαν τὸ ἔτος εἰς 12 μῆνας ἐκ 30 ἡμερῶν ἕκαστον καὶ εἰς 5 ἡμέρας ἐπαγομένας. Αἱ 360 ἡμέραι τοῦ ἔτους των διῃροῦντο εἰς 36 δεκαημερίας συμφώνως πρὸς τὸ ἐν χρήσει παρ' αὐτοῖς δεκαδικὸν σύστημα ἀριθμήσεως. 'Εκάστης δεκαημερίας προΐστατο εἷς ἀστήρ, ἑκάστου δὲ τῶν 12 μηνῶν ἓν τῶν ζῳδίων. Αἱ πέντε ἐπαγόμεναι ἡμέραι ἦσαν ἀφιερωμέναι εἰς τὸν "Οσιριν, τὸν "Ωρον, τὴν "Ισιδα, τὸν Σὲτ καὶ τὴν Νέφθυν.

Οἱ 'Αρχαῖοι "Ελληνες εἶχον κατὰ τόπους διάφορα ἡμερολόγια ἐξ ὧν τὸ ἀκριβέστερον ἦτο τὸ τῶν 'Αθηναίων. Τὸ 'Αθηναϊκὸν ἔτος ἀπετελεῖτο ἐκ 12 σεληνιακῶν μηνῶν ἐξ 29 καὶ 30 ἡμερῶν ἐναλλάξ. 'Ο μὴν διῃρεῖτο εἰς 3 δεκάδας ἐξ ὧν ἡ τελευταία εἶχεν ἐνίοτε 9 ἡμέρας.

Οἱ 'Εβραῖοι διὰ τοῦ μυηθέντος εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια Μωϋσέως εἶχον ἐπίσης καθαρὸν ἡλιακὸν ἡμερολόγιον ἐκ 365¹/₄ ἡμερῶν ἤτοι ἐκ 12 μηνῶν ἐκ 30 ἡμερῶν ἕκαστον καὶ πέντε ἐπαγομένων ἡμερῶν.

'Επίσης καὶ οἱ ἡλιολάτραι Πέρσαι εἶχον ἡλιακὸν ἡμερολόγιον ἐκ 12 τριακονθημέρων μηνῶν καὶ 5 ἐπαγομένων ἡμερῶν. Κατὰ τριετίαν εἶχον καὶ ἓν δίσεκτον ἔτος μὲ 6 ἐπαγομένας ἡμέρας.

'Αλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι πολιτισμένοι λαοὶ τῆς 'Αμερικανικῆς 'Ηπείρου, οἱ Τολτέκοι, οἱ 'Αζτέκοι καὶ Μαγιὰς πολὺ πρὸ Χριστοῦ ἀκόμη εἶχον ἔτος ἐκ 365 ἡμερῶν προσθέτοντες μίαν ἡμέραν ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν. Τὸ ἔτος των διῃρεῖτο εἰς 18 μῆνας ἐξ 20 ἡμερῶν (=360), αἱ δὲ ὑπόλοιποι 5 ἡμέραι ἦσαν ἐπαγόμεναι. Μία ἐπὶ πλέον ἡμέρα προσετίθετο κατὰ τριετίαν.

Ἡνίοχος. 'Αστερισμὸς τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου κείμενος μεταξὺ τῶν ἀστερισμῶν Περσέως, Ταύρου, Διδύμων, Λυγκὸς καὶ Καμηλοπαρδάλεως. Διασχίζει αὐτὸν ὁ Γαλαξίας ἀπὸ τοῦ Περσέως πρὸς τοὺς Διδύμους. 'Εκ τῶν ἀστέρων του λαμπρότατος εἶνε ὁ α καλούμενος Αἴξ ἢ Καπέλλα. "Εχει ἐπίσης παρ' ἀρχαίοις καὶ τὰ ὀνόματα Β ε λ λ ε ρ ε φ ό ν τ η ς, 'Ε ρ ι χ θ ό ν ι ο ς, Φ α έ θ ω ν.

Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 'Αμερικῆς. 'Η πρώτη ἐμφάνισις τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὰς 'Ηνωμ. Πολιτείας τῆς 'Αμερικῆς χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1729, ἤτοι ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν συνένωσιν τῶν ἐν 'Αγγλίᾳ Στοῶν. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην Μέγ.·. Διδ.·. ἐν 'Αγγλίᾳ ἦτο ὁ Δοὺξ τοῦ Νόρφολκ, ὅστις καὶ διώρισε τὸν ἀδ.·. Daniel Coxe 'Επαρχ.·. Μ.·. Δ.·. τῆς Νέας 'Υόρκης, Νέας 'Ιερσέης καὶ Πενσυλβανίας ἐν 'Αμερικῇ. Καίτοι δὲν ὑπάρχουν ἱστορικαὶ περὶ τούτου μαρτυρίαι θεωρεῖται πολὺ πιθανὸν ὅτι ὁ Coxe ἐγκατέστησε Τεκτ.·. Στ.·. εἰς Νέαν 'Ιερσέην.

Κατὰ τὸ ἔτος 1733 Τέκτ.·. ἀδ.·. διαμένοντες εἰς Boston τῆς 'Αμερικῆς ἐζήτησαν τὴν ἵδρυσιν Στ.·. τοῦ σχετικοῦ δὲ ἱδρυτικοῦ διπλώματος ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ τότε Μεγ.·. Διδ.·. τῆς 'Αγγλίας Λόρδου Μονταγκιοῦ ἱδρύθη ἡ «Μεγ.·. Στ.·. τοῦ 'Αγίου 'Ιωάννου» ἐν Βοστώνῃ. 'Απὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ὁ 'Ελευθεροτεκτ.·. ἐξηπλώθη τάχιστα καθ' ὅλην τὴν Βόρειον 'Αμερικὴν διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως 'Επαρχιακῶν Στ.·. αἵτινες μετὰ τὸν ὑπὲρ τῆς 'Ανεξαρτησίας πόλεμον, ὅστις ἐχώρισε τὰς 'Αποικίας ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν, ἀνεκηρύχθησαν εἰς ἀνεξαρτήτους Μεγ.·. Στ.·..

Τὸ ἐν ἰσχύϊ εἰς τὰς 'Ηνωμ.·. Πολιτείας δόγμα ἦτο ἀρχικῶς μόνον τὸ *'Αμερικανικὸν* τὸ ὁποῖον μέχρι πρό τινος ἀκόμη ἐταυτίζετο κακῶς μὲ τὸ δόγμα τῆς Γιόρκ. Διότι καίτοι τὸ 'Αμερικανικὸν δόγμα ἔχει ἀρχικῶς ἱδρυθῆ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ δόγμ.·. τῆς Γιόρκ ἀποτελουμένου ἐκ τριῶν μόνον βαθμῶν, ἐτροποποιήθη κατόπιν διὰ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἄλλων ἀνωτέρων βαθμῶν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἀπέκτησε μορφὴν τελείως διάφορον τῆς τοῦ καθαροῦ δόγματος τῆς Γιόρκ. (βλ. *'Αμερικανικὸν δόγμα*). Βραδύτερον ἐν τούτοις περὶ τὸ 1783 εἰσήχθη ἐν ταῖς 'Ηνωμ. Πολιτείαις καὶ τὸ *'Αρχ.·. καὶ 'Απ.·. Σκωτ.·. Δόγμα* (βλ. λ) τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἐξηπλώθη εὐρύτατα, οὕτως ὥστε ἀμφότερα τὰ Δόγμ.·. ταῦτα νὰ ἀριθμοῦν πολλὰς χιλιάδας μελῶν καθ' ὅλην τὴν 'Ομοσπονδίαν.

Σήμερον ἑκάστη τῶν ἀποτελουσῶν τὴν 'Αμερικανικὴν 'Ομοσπονδίαν Πολιτειῶν ἔχει ἰδίαν αὐτοκέφαλον Μεγ.·. Στ.·. τῆς ὁποίας ἡ δικαιοδοσία ἐκτείνεται ἐφ' ὅλων τῶν ἐν τῇ Πολιτείᾳ Συμβ.·. Στ.·. οἱουδήποτε δόγματος καὶ ἐν μέρει καὶ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων ἐργαστηρίων ἤτοι τῶν Περιστυλίων, τῶν Συμβουλίων καὶ τῶν Commanderies. Διότι κατὰ τοὺς ἰσχύοντας κανονισμούς, Τέκτων τις διαγραφεὶς ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. διαγράφεται ὑποχρεωτικῶς καὶ ἐκ τῶν ἐργαστηρίων ἀνωτέρων βαθμῶν. Οὕτω Τέκτων 'Ιππότης τῆς Βασ.·. 'Αψ.·. διαγραφεὶς ἐκ τῆς Συμβ.·. Στ.·. διαγράφεται καὶ ἐκ τοῦ Φιλοσοφ.·. 'Εργαστηρίου εἰς ὃ ἀνήκει. Οὐσιαστικῶς ἑπομένως ἡ ὕπαρξις καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ Μεγ.·. Διοικητοῦ ἑνὸς Γεν.·. Συμβουλίου εὑρίσκεται εἰς χεῖρας τῆς Μεγ.·. Στ.·..

Εἰς ἑκάστην Πολιτείαν ὑπάρχει ἐπίσης καὶ Μέγα Συμβούλιον διὰ τὸν Τεκτ.·. τῆς Βασ.·. 'Αψ.·..

'Ο κατόπιν ἀνώτατος κλάδος τοῦ 'Αμερικανικοῦ Δόγματος εἶνε ὁ *Κρυπτικὸς Τεκτ.·.* (βλ. λ.) ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ δύο βαθμῶν τοῦ *Βασ.·.* καὶ τοῦ *'Εκλ. Διδ.·.* οἵτινες ἀπονέμονται ὑπὸ Συμβουλίων ἐξαρτωμένων ἀπὸ ἓν Μεγ.·. Συμβ.·.. Εἰς ἑκάστην Πολιτείαν ἓν μόνον ὑφίσταται Μέγ.·. Συμβούλιον. 'Υπάρχει ἐπίσης καὶ ἓν Γενικὸν Μέγα Συμβούλιον δι' ὁλόκληρον τὴν 'Ομοσπονδίαν.

'Εκτὸς τῶν ἀνωτέρω βαθμῶν, ὑφίσταται καὶ λειτουργεῖ εἰς τὰς 'Ηνωμένας Πολιτείας καὶ Ναϊτικὸν Τάγμα διατελοῦν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν ἑνὸς *Μεγάλου Στρατοπέδου* τῶν 'Ηνωμ.·. Πολιτειῶν συνερχομένου ἀνὰ τριετίαν πρὸς ρύθμισιν τῆς λειτουργίας τοῦ Τάγματος. Προεδρεύει αὐτοῦ εἷς Μέγ.·. Διδάσκαλος. Εἰς ἑκάστην Πολιτείαν ὑπάρχουν Μεγ.·. Συμβούλια (Grand Commanderies) τῶν 'Ιππ.·. Ναϊτῶν.

Τέλος αἱ ἀνὰ τὰς Ἡνωμ.·. Πολιτείας Φιλοσ.·. Στ.·. τοῦ Ἀρχ.·. Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·. ὑπάγονται ἀπὸ τοῦ 1813 ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν δύο Ὑπάτων Συμβουλίων τοῦ 33ο (βλ. Δικαιοδοσία Ὑπ.·. Συμβ.·.). Ἐξ αὐτῶν τὸ ἕν ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Supreme Council of the Northern Juridiction (Ὕπ.·. Συμβ.·. τῆς Βορείου Δικαιοδοσίας) κυβερνᾷ τὰ Φιλοσοφ.·. Ἐργ.·. τῶν Πολιτειῶν Μαίν, Βέρμοντ, Νέον Χάμπσάϊρ, Μασατσούσετς, Κοννέκτικοτ, Ρόντ Ἄϊλαντ, Νέας Ὑόρκης, Πενσυλβανίας, Νέας Ἰερσέης, Ντελαουαίρ, Ὀχάϊο, Ἰνδιάνας, Ἰλλινόϊς, καὶ Οὐϊσκόνσιν τὸ δὲ ἕτερον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Supr.·. C.·. of the Southern Jur.·. (Νοτίου Δικαιοδοσίας) ἐκτείνει τὴν ἐξουσίαν του ἐπὶ τῶν λοιπῶν Πολιτειῶν.

Τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας ἔχει τὴν ἕδραν του εἰς Οὐάσιγκτων εἰς τὴν ἑξῆς διεύθυνσιν: House of the Temple 1733. Sixteenth Street N.W. Washington D. C. τὸ δὲ Ὕπ.·. Συμβ.·. τῆς Βορείου Δικαιοδοσίας ἑδρεύει εἰς Μπόστον εἰς τὴν ἑξῆς διεύθυνσιν: Room 1117 Statler Building, Park Square—Boston; Mass.

Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς αἱ ἐν ἐνεργείᾳ σήμερον Τεκτονικαὶ Στοαὶ πλησιάζουν τῆς 20.000. Ἐὰν εἰς ταύτας προσθέσωμεν καὶ τὰς 8500 Στοὰς αἵτινες λειτουργοῦν καθ' ὅλην τὴν Βρεττανικὴν Αὐτοκρατορίαν, θὰ ἴδωμεν ὅτι ὁ Ἀγγλοαμερικανικὸς Τεκτονισμὸς ἀποτελεῖ κολοσσιαίαν δύναμιν. Εἶνε ἄλλως τε καὶ ὁ μόνος σχεδὸν ὅστις στερρῶς προσηλωμένος εἰς τὸ αὐστηρῶς καὶ καθαρῶς πνευματικὸν περιεχόμενον τῆς Β.·. Τ.·. ἀπέχει πάσης ἀναμίξεως εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ περιορίζεται εἰς τὴν κατεργασίαν τοῦ ἀκατεργάστου λίθου ἐντὸς τῶν ἐργαστηρίων του ἐφαρμόζων τὸ ἀρχιτεκτονικὸν ἀξίωμα καθ' ὃ μόνον ὅταν ὅλοι οἱ χρησιμοποιούμενοι λίθοι εἶνε τελείως κυβικοὶ τότε τὸ ἀνεγειρόμενον δι' αὐτῶν οἰκοδόμημα καθίσταται ἀκλόνητον καὶ ἀκατάλυπτον.

Ἡνωμένη Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ἐκ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἀ ρ χ α ί ω ν καὶ τῶν Νέων προελθοῦσα ἐν Ἀγγλίᾳ τῷ 1813 Τεκτονικὴ Δύναμις ἥτις καὶ κυβερνᾷ ἔκτοτε τὸν Ἀγγλικὸν Τεκτονισμὸν (βλ. Ἀγγλία). Ἕδρα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας εἶνε ἰδιόκτητον μεγαλοπρεπὲς μέγαρον «Freemasons Hall» εἰς τὴν ὁδὸν Great Queen Street ἐν Λονδίνῳ. Τὸ Συμβούλιόν της ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Προσθ. Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Ἐπαρχ.·. Μεγ.·. Διδ.·. δύο Μεγ.·. Ἐπ.·. δύο Μεγ.·. Ἐφημερίων, τοῦ Μεγ.·. Θησαυρ.·. τοῦ Μεγ.·. Γραμμ.·. τεσσάρων Μεγ.·. Δοκ.·. τοῦ Μεγ.·. Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Ἔργων, τοῦ Μεγ.·. Τελετάρχου, τοῦ Προσθ.·. Μεγ.·. Τελετάρχου, τοῦ βοηθοῦ Μεγ.·. Τελ.·., τοῦ Μεγ.·. Ξιφοφόρου, δύο Μεγ.·. Σημαιοφ.·. τοῦ Μεγ.·. Χειριστοῦ τοῦ Ὀργάνου, τοῦ προσθ.·. Μεγ.·. Γραμμ.·. τοῦ Μεγ.·. Στεγ.·. καὶ τοῦ Μεγ.·. Ἀρχιτρικ.·.

Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἐκλέγεται ἐτησίως κατὰ Μάρτιον, ἡ δὲ ἐγκατάστασις αὐτοῦ γίνεται τὴν α' Τετάρτην μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγ. Γεωργίου (23 Ἀπριλίου). Μέλη τῆς Μεγ.·. Στ.·. εἶνε οἱ ἐν ἐνεργείᾳ καὶ οἱ πρώην Μεγ.·. Ἀξ.·. ὡς καὶ οἱ Σεβ.·. πρώην Σεβ.·. καὶ Ἐπ.·. ἑκάστης Συμβ.·. Στ.·. Οὗτοι ἀπαρτίζουν τὴν Γεν.·. Συνέλευσιν ἥτις συνέρχεται κατὰ τριμηνίαν τὴν πρώτην Τετάρτην τοῦ Μαρτίου, τοῦ Ἰουνίου, τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ τοῦ Δεκεμβρίου. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἐκλέγει μόνον τὸν Μέγ.·. Διδ.·. καὶ τὸν Μέγ.·. Θησ.·. Τοὺς λοιποὺς ἀξ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. διορίζει ὁ Μέγ.·. Διδ.·.

Ἤπειροι. (Continents). Αἱ μεγάλαι γήϊνοι μάζαι αἱ προβάλλουσαι ἐκ τῶν ὠκεανῶν. Αἱ γεωλογικαὶ μεταβολαὶ ἔχουν προκαλέση κατὰ καιροὺς καὶ μεταβολὰς τῶν ἠπείρων. Μία ἐν τούτοις γηΐνη περιοχή, ἡ τῶν Ἱμαλαΐων, δὲν ἔχει ποτὲ καλυφθῆ ὑπὸ ὑδάτων οὔτε ἔχει καταστραφῆ. Συνεπείᾳ τούτου καὶ θεωρεῖται ὑπὸ τῆς Ἀρχαίας Ἰνδικῆς Σοφίας ὡς ἡ Ἱερὰ Γῆ, τὸ *Ἄφθαρτον Βοάζ*, κοιτὶς καὶ τάφος τῆς ἀνθρωπότητος ἐπὶ μίαν μακρὰν ἀλλὰ πλήρη χρονικὴν περίοδον. Κατὰ τὴν Ἀπόκρυφον Σοφίαν ὑπῆρχεν ἄλλοτε καὶ μία ἄλλη *ὑπερβόρειος ἤπειρος* κειμένη ἐκεῖ ὅπου σήμερον εὑρίσκεται ὁ Βόρειος Πόλος, καὶ ἥτις ἦτο κοιτὶς τῆς δευτέρας Φυλῆς τῶν ἀνθρώπων. Μετ' αὐτὴν ὑπῆρξεν ἡ *Λεμουρία*, μεταξὺ τῆς σημερινῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας (εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν) εἰς τὴν ὁποίαν κατῴκησεν ἡ τρίτη Φυλή. Καὶ τέλος ἡ *Ἀτλαντὶς* τῆς ὁποίας ἴχνη εὑρίσκονται σήμερον εἰς τὸν βυθὸν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Πλάτων, ὑπῆρξεν ἡ πατρὶς τῆς τετάρτης *Φυλῆς* (βλ. Φυλαί).

Ἥρα. Ἡ βασίλισσα τῶν Θεῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς θρησκείας καὶ σύζυγος τοῦ ὑπάτου τῶν Θεῶν Διός, μεθ' οὗ εἶχε κοινὴν τὴν καταγωγὴν ὡς θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας. Κύριαι κοιτίδες τῆς λατρείας της κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἦσαν τὸ Ἄργος καὶ ἡ Σάμος ἔνθα μεγαλοπρεπεῖς εἶχε Ναούς. Ἐθεωρεῖτο προστάτις τοῦ γάμου καὶ τοῦ συζυγικοῦ βίου γενικῶς. Κατά τινας ἑρμηνευτὰς τοῦ συμβολισμοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μυθολογίας, ἡ Ἥρα συμβολίζει τὸ θῆλυ στοιχεῖον τὸ ἐνυπάρχον εἰς τὸν ἀρρενόθηλυν Δία.

«Ἥρα». Σύμβ.·. Στοὰ ἱδρυθεῖσα τῷ 1927 ἐν Σάμῳ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀριθ. 73. Τὴν ἐπωνυμίαν της ἐνέπνευσαν τὰ περισῳζόμενα ἐν τῇ νήσῳ ἐρείπια τοῦ περιλαλήτου διὰ τὸ μέγεθος, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δόξαν ἀρχαίου Ναοῦ ἀφιερωμένου εἰς τὴν λατρείαν τῆς συζύγου τοῦ Διός.

Ἡ ἐγκαθίδρυσις τῆς Στοᾶς ἐγένετο τὴν 25 Μαρτίου 1927. Ἡ προηγμένη κοινωνία τῆς Σάμου ὑπεδέχθη μὲ συμπάθειαν τὴν ἵδρυσιν Τεκτον.·. Ἐργαστηρίου καὶ ἀρκετὰ μέλη αὐτῆς ἔσπευσαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὡς εὐλαβεῖς τοῦ Πυθαγόρου μαθηταί, νὰ μυηθῶσιν εἰς τὰ Τεκτ.·. Μυστήρια. Τεθεῖσα ἐν ὕπνῳ κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον, δὲν ἀφυπνίσθη ἔκτοτε.

Ἡραΐσκος. Νεοπλάτωνικὸς φιλόσοφος τῆς Αἰγύπτου τοῦ Ε' αἰῶνος μ. Χ. Ὑπῆρξε μετὰ τοῦ Ἀσκληπιάδου ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς προσαρμογῆς τῆς θρησκευτικοφιλοσοφικῆς διδασκαλίας τῶν νεοπλατωνικῶν πρὸς τὴν αἰγυπτιακὴν θρησκείαν. Ἐπίστευσεν εἰς τὴν δι' ἐκστάσεως καὶ διαισθήσεως εὕρεσιν τῆς Ἀληθείας καὶ εἶχεν ἀποκτήση τόσην φήμην ἡ διαγνωστική του δύναμις, ὥστε νὰ θεωρῆται ὡς ὑπερφυσικὸς ἄνθρωπος, ἀληθὴς μύστης.

«Ἡράκλεια». 1) Στοὰ ἱδρυθεῖσα ἐν Ἀν.·. Μοναστηρίου τῷ 1909 ὑπ' ἀριθμ. 46 καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος. Μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους τοῦ Μοναστηρίου περιελθόντος εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Γιουκοσλαβίας, ἡ Στ.·. αὕτη περιῆλθεν εἰς ὕπνον.

2) Στοὰ ἱδρυθεῖσα τῷ 1933 ἐν Ἀν.·. Φλωρίνης ὑπ' ἀριθμ. 97 καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος. Τεθεῖσα ἐν ὕπνῳ κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον, δὲν ἀφυπνίσθη ἔκτοτε.

Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός. Ἕλλην φιλόσοφος μαθητὴς τοῦ Σπευσίππου, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀκολούθως. Ἐγεννήθη εἰς Ἡράκλειαν τοῦ Πόντου, συνέγραψε δὲ πάμπολλα ἔργα ἐξ ὧν ἐλάχιστα μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Κατὰ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ἡρακλείδου ἡ ψυχὴ εἶνε αἰθέριον σῶμα καὶ φωτοειδές. Ἡ θεία διάνοια ἐδημιούργησε τὸν κόσμον ἐκ τῆς συνθέσεως τῶν ἀτόμων. Ὁ κόσμος εἶνε ἄνευ πέρατος, οἱ πλανῆται εἶνε θεότητες κινούμεναι περὶ τὴν γῆν καὶ ἡ γῆ κινῆται περὶ τὸν ἄξονά της ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος. Διάσημος Ἕλλην φιλόσοφος ἀκμάσας περὶ τὸ 500 π. Χ. τοῦ ὁποίου ἡ φιλοσοφία συνοψίζεται εἰς τὴν περίφημον φράσιν του «τ ὰ π ά ν τ α ῥ ε ῖ». Ὁ Ἡράκλειτος ἐπρέσβευεν ὅτι «τὸ ὂν δὲν ἔχει περισσοτέραν σημασίαν καὶ ἀξίαν ἀπὸ τὸ μὴ ὄν. Πρὸς γέννησιν, δημιουργίαν καὶ διατήρησιν τοῦ κόσμου εἶνε ἀπαραίτητα καὶ τὸ ὂν καὶ τὸ μὴ ὄν. Ὁ κόσμος εἶνε ἡ ἁρμονικὴ σύνθεσις τῶν δύο αὐτῶν στοιχείων, τοῦ ὄντος καὶ τοῦ μὴ ὄντος, καὶ ὑπάρχει μόνον διότι μεταβάλλεται. Διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἁρμονία πρέπει νὰ ὑπάρχουν ἀντιμαχόμενα στοιχεῖα οἷα εἶνε ὁ θάνατος καὶ ἡ ζωή, ὁ ὕπνος καὶ ἡ ἐγρήγορσις, ὁ ὑψηλὸς καὶ χαμηλὸς τόνος. Μία καὶ ἡ αὐτὴ ὁδὸς ὁδηγεῖ καὶ πρὸς τὴν ζωὴν καὶ πρὸς τὸν θάνατον. Εἰς ἡμᾶς μόνον ἐμφανίζεται διπλῆ διότι σκεπτόμεθα χρονικῶς. Ζωὴ καὶ θάνατος εἶνε δύο ὄψεις ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὄντος. Ἐκ τοῦ ἑνὸς στοιχείου ἡ φύσις μεθίσταται εἰς τὸ ἄλλο καὶ ἐν τῇ μεταστάσει ταύτῃ συνίσταται ἡ οὐσία αὐτῆς. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ φύσις ὡς τοιαύτη εἶνε ἀόρατος. Ὑπάρχει μόνον ὡς ἐνέργεια καὶ ὡς ἐναλλαγὴ μορφῶν». Ὁ Ἡράκλειτος δέχεται ἐπίσης τὴν

ὕπαρξιν ψυχῆς. Ἡ ἀτομικὴ ὅμως ψυχή, κατ' αὐτόν, πρέπει νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς ἑαυτὴν διὰ νὰ κατανοήσῃ καὶ συλλάβῃ τὸν γενικὸν λόγον, τὸν νόμον τοῦ κόσμου. Ὁ ἐσωτερικὸς λόγος, ὁ νοῦς, εἶνε ὁ ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

Γενικῶς ὁ Ἡράκλειτος εἶνε ὁ πρῶτος Ἕλλην φιλόσοφος ὁ καθορίσας τὴν κίνησιν ὡς τὸν κυριώτατον καὶ μοναδικὸν νόμον τῆς φύσεως. Ὁ Πλάτων ὑπῆρξεν ὁ συνεχιστὴς τῶν θεωριῶν τοῦ Ἡρακλείτου.

Ἡρακλῆς Ὁ ἐνδοξότερος τῶν ἡρώων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μυθολογίας οἱ περὶ τοῦ ὁποίου μῦθοι ἀποτελοῦν τὸν ποιητικώτερον καὶ ὡραιότερον συμβολισμὸν τῆς κυριαρχίας τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς ὕλης.

Καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ γέννησίς του ἐκ τῆς ἑνώσεως τοῦ Διὸς (Θεοῦ—Πνεύματος) καὶ τῆς Ἀλκμήνης (ὕλης) συμβολίζει τὴν καταγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Ἡρακλῆς προσωποποιεῖ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα τὸ ὁποῖον δαμάζει τὴν φύσιν καὶ τὴν ὑποχρεοῖ νὰ τὸ ἐξυπηρετῇ. Ὁ Ἡρακλῆς εἶνε ἐπίσης ἡλιακὸς ἥρως ταυτιζόμενος μὲ τὸν Ἀπόλλωνα.

Ἡρεδὸμ δόγμα ἢ Τελειοποιήσεως δόγμα. (Hero dom rite ἢ Rite of Perfection). Φιλοσοφικὸν Τεκτ.·. δόγμα ἱδρυθὲν τῷ 1754 ὑπὸ τοῦ Ἱππότου de Bonneville ἐν Παρισίοις καὶ περιλαμβάνον 25 βαθμούς. Τὸ Συμβούλιον αὐτοῦ ἤδρευεν ἐντὸς τοῦ Κολλεγίου τῶν Ἰησουϊτῶν τοῦ Κλερμὸν καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη *«Περιστύλιον τοῦ Κλερμόν»*.

Κατὰ τὸν Rebold τὸ Κολλέγιον τοῦ Κλερμὸν ἦτο τὸ Ἄσυλον τῶν ὀπαδῶν τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου τῶν Στίουαρτ καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ ἐν λόγῳ δόγμα χαρακτηρίζεται ὑπό τινων ὡς Τεκτονικὴ ὀργάνωσις δράσασα διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Στιούαρτ. Ὁ χαρακτηρισμὸς δὲν φαίνεται ἀκριβής.

Οἱ δὲ 25 βαθμοί του ἦσαν οἱ ἑξῆς :

1 Μαθητής, 2 Ἑταῖρος, 3 Διδάσκαλος, 4 Μυστικὸς Διδ.·., 5 Τέλειος Διδ.·., 6 Ἐξ ἀπορρήτων Γραμματεύς, 7 Ἐπόπτης τῶν Οἰκοδομῶν, 8 Ἔφορος καὶ Δικαστής, 9 Ἐκλεκτὸς τῶν ἐννέα, 10 Ἐκλεκτὸς τῶν δεκαπέντε, 11 Ἔνδοξος Ἐκλεκτός, ἀρχηγὸς τῶν Δώδεκα Φυλῶν, 12 Μέγας Διδ.·. Ἀρχιτέκτων, 13 Βασιλικὴ Ἀψίς, 14 Μέγας Ἐκλεκτὸς Ἀρχαῖος Τέλειος Διδ.·., 15 Ἱππότης τοῦ ξίφους, 16 Πρίγκιψ τῆς Ἱερουσαλήμ, 17 Ἱππότης Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, 18 Ἱππότης Ροδόσταυρος, 19 Μέγας Ποντίφιξ, 20 Μέγας Πατριάρχης, 21 Μέγας Διδ.·. τῆς Κλειδὸς τοῦ Τεκτ.·., 22 Πρίγκιψ τοῦ Λιβάνου, 23 Ἀρχηγὸς τοῦ Μεγάλου Κονσιστορίου, 24 Ἔνδοξος Ἱππότης, Ταξιάρχης τοῦ Μαύρου καὶ Λευκοῦ Ἀετοῦ, 25 Ἐνδοξότατος Πρίγκιψ τοῦ Τεκτονισμοῦ, Μέγας Ἱππότης, Ὕπατος Ταξιάρχης τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ.

Οἱ βαθμοὶ τοῦ Δόγματος τοῦ Ἡρεδὸμ εἶνε ὅμοιοι μὲ τοὺς βαθμοὺς τοῦ *«Συμβουλίου τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως»* (βλ. *Αὐτοκράτορες Ἀ. καὶ Δ.*) τὸ ὁποῖον ἱδρύθη 4 ἔτη βραδύτερον καὶ ἀντικατέστησε τὸ «Περιστύλιον τοῦ Κλερμόν».

Ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τοῦ Δόγματος τούτου εἶνε ὅτι πρεσβεύει τὴν καταγωγὴν τοῦ Τεκτ.·. ἀπὸ τοὺς *Ναΐτας* καὶ ὅτι ἑπομένως πᾶς Τέκτ.·. εἶνε Ἱππ.·. Ναΐτης. Εἰς τὸ Δόγμα αὐτὸ ἐμυήθη ὁ Βαρῶνος Von Hund ὁ κατόπιν ἱδρυτὴς τοῦ Δόγματος τῆς *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως* (βλ. *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως Δ.·.*) ὅστις ὅμως καίτοι διατηρήσας τὴν περὶ Ναϊτῶν παράδοσιν δὲν συμπεριέλαβε καὶ τοὺς διαφόρους βαθμούς.

Ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως Ἡρεδὸμ ἥτις ὑπὸ ἄλλων λέγεται Ἡ ρ ω δ δ ό μ ἢ κ α ὶ Ἡ ρ ο δ ὲ ν ἀπετέλεσεν ἀνέκαθεν ἀντικείμενον μακρῶν συζητήσεων.

Ὑπῆρχεν ἐν Σκωτίᾳ τὸ Βασιλικὸν Τάγμα τοῦ Ἡρεδὸμ ὡς ὑπῆρχε καὶ εἰς διάφορα ἄλλα δόγματα ὁ βαθμὸς τοῦ Ροδοσταύρου Ἡρεδὸμ ἀλλ' οὐδαμοῦ παρέχεται ἐξήγησις τῆς πραγματικῆς σημασίας τῆς λέξεως.

Ὁ Ragon εἰς τὸ ἔργον του «Τεκτονικὴ Ὀρθοδοξία» βεβαιοῖ ὅτι ἡ λέξις εἶχε πολιτικὴν σημασίαν καὶ ὅτι ἐφευρέθη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1740 καὶ 1745 ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Καρόλου Ἐδουάρδου εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, κατοικίαν τότε τοῦ ἀτυχοῦς πρίγκιπος καὶ ὅτι εἰς τὰς ἐπιστολάς των τὰς ὁποίας ἀπέστελλον οὗτοι εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἐχρονολόγουν «ἐν Ἡρεδὸμ» ἠννόουν διὰ τῆς λέξεως ταύτης τὰ Ἀνάκτορα τοῦ Ἁγ. Γερμανοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ragon ὡς γνωστὸν φρονεῖ ὅτι οἱ ἀνώτεροι Τεκτ.·. βαθμοὶ ἱδρύθησαν ἀρχικῶς διὰ νὰ βοηθήσουν τοὺς Στιούαρτ νὰ ἀνακτήσουν τὸν θρόνον, (πρᾶγμα ὅπερ δὲν γίνεται γενικῶς δεκτὸν σήμερον) ἡ ἑρμηνεία αὐτὴ τῆς λέξεως δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὀρθή.

Εἴς τινα τῶν παλαιῶν χειρογράφων ἡ λέξις Ἡ ρ ο δ ὲ ν εὑρίσκεται ὡς ὄνομα ἑνὸς ὄρους τῆς Σκωτίας. Εἴς τινας δὲ γαλλικοὺς κανονισμοὺς συναντῶμεν τὸν τίτλον «Ροδόσταυρος τοῦ Ἡρεδὸμ». Ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐδεμία παρέχεται περὶ τῆς σημασίας ἐξήγησις.

Τὸ Ἀγγλικὸν περιοδικὸν «Freemason's Magazine» τοῦ 1858 ὡς καὶ οἱ ἀδ.·. Mackey καὶ Waite, φρονοῦν ὅτι ἡ λέξις παράγεται ἀπὸ τὰς δύο ἑλληνικὰς «ἱερὸς» καὶ «δόμος». Ἀναφέρεται ἑπομένως συμβολικῶς εἰς τὸν Τεκτ.·. εἰς τὸν *Ἱερὸν Οἶκον* ἢ Ναόν. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ τίτλος «Ροδόσταυρος τοῦ Ἡρεδὸμ» θὰ σημαίνῃ «Ροδόσταυρος τοῦ Ἱεροῦ Οἴκου τοῦ Τέκτ.·.»

Γενικῶς σήμερον αὐτὴ ἡ ἑρμηνεία γίνεται παραδεκτή.

Ἠρικαπαῖος Κατὰ τὴν ὀρφικὴν κοσμογονίαν ὁ πρῶτος βασιλεὺς καὶ κυβερνήτης τοῦ κόσμου. Πρώτη ἀρχὴ ἦτο ὁ Χρόνος ὁ ἄναρχος καὶ οὐδέποτε γηράσκων. Ἐκ τούτου παράγεται ἡ πρώτη δυάς, ὁ Αἰθὴρ καὶ τὸ *Χάος* οἱ ὁποῖοι μετὰ τοῦ κ ο σ μ ο γ ο ν ι κ ο ῦ ᾠ ο ῦ, σχηματίζουν τὴν πρώτην τριάδα. Ἐκ τῆς γονιμοποιήσεως τοῦ ᾠοῦ τούτου προκύπτει ἡ ὀρφικὴ οὐσία τοῦ παντός, ὁ Ὀρφικὸς Ἔρως, ὁ Φάνης, ὁ ἀρχαῖος θεὸς τοῦ φωτὸς ὅστις ὡσαύτως εἶνε τριάς: Μῆτις, Φάνης καὶ Ἠρικαπαῖος β ο υ λ ή, φ ῶ ς καὶ ζ ω ὴ ἡ ζωοδότηρ. Μετὰ τὸν Ἠρικαπαῖον ἐβασίλευσεν ἡ θυγάτηρ του Νύξ.

Ἡρόδοτος. Συμβ.·. Στ.·. ἐν Ἀν.·. Χαρτοὺμ τοῦ Σουδὰν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἱδρύθη τὴν 24ην Μαρτίου 1949 καὶ ἀριθμεῖ σήμερον περὶ τὰ 50 μέλη. Συνεδριάζει κατὰ δεκαπενθήμερον. Σεβ.·. αὐτῆς διετέλεσαν μέχρι τοῦδε οἱ ἀδ.·. Κωνστ. Αὐγουστόπουλος 1949—1950, Ἐμμ. Γ. Πέτρου 1950—1951, Πέτρος Ι. Πέτρου 1951—1952 καὶ Κ. Αὐγουστόπουλος 1952—1953.

Ἡρωδόμ. βλ. **Ἡρεδόμ.**

Ἡρωῒς τῆς Ἱεριχοῦς. (Heroine of Jericho) Βαθμὸς υἱοθεσίας ἢ ἀνδρόγυνος βαθμὸς ἀπονεμόμενος συνήθως ἐν Ἀμερικῇ εἰς τὰς συζύγους καὶ τὰς θυγατέρας Τεκτόνων τῆς Β.·. Ἀψ.·. Σχετίζεται μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Ραὰβ τῆς γυναικὸς τῆς Ἱεριχοῦς καὶ τὸ σύμφωνον τὸ ὁποῖον αὕτη συνῆψε μὲ τοὺς κατασκόπους τοῦ Ἰσραὴλ τοὺς ὁποίους ἔκρυψεν εἰς τὸν οἶκον της (Παλ. Διαθ. Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ κεφ. β') λαβοῦσα παρ' αὐτῶν τὴν ὑπόσχεσιν νὰ φεισθῶσιν αὐτῆς καὶ τῶν οἰκείων της ὅταν θὰ κυριεύσουν τὴν πόλιν. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἡ Ἡρωῒς τῆς Ἱεριχοῦς ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῆς προστασίας καὶ τῆς συνδρομῆς τῶν Τεκτόνων ἀδ.·. τοῦ συζύγου ἢ πατρός της.

Κατὰ τὴν ἀπονομὴν τοῦ βαθμοῦ ἀναγινώσκεται εἰς τὸν ὑποψήφιον τὸ σχετικὸν ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ βιβλίου Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.

Ὁ βαθμὸς συνδέεται καὶ μὲ τὸ ἐξ ἴσου ἀνδρόγυνον καὶ ἐξωτεκτονικὸν Τ ά γ μ α τοῦ Ἐ ρ υ θ ρ ο ῦ Σ χ ο ι ν ί ο υ, δύναται δὲ ν' ἀπονεμηθῇ ἀπὸ οἱονδήποτε Τέκτ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·. εἰς οἱονδήποτε πρόσωπον ἢ πρόσωπα ἔχοντα τὰ προσόντα νὰ τὸν λάβωσι. Ἐὰν ὁ βαθμὸς ἀπονεμηθῇ εἰς ἄρρενα, οὗτος λαμβάνει τὸν τίτλον *Ἱππότης τῆς Ἱεριχοῦς*. Πρόκειται κατὰ τὸν Mackey περὶ τιμητικοῦ ἐντελῶς βαθμοῦ ὅστις δὲν συνεπάγεται χρηματικὴν τινα ὑποχρέωσιν.

Ἥρων. Σοφὸς τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος διδάσκαλος τοῦ νεοπλατωνικοῦ *Πρόκλου* (βλ. λ.).

Ἡσαΐας Μέγας Ἑβραῖος προφήτης, ὁ μέγιστος τῶν ἀναφερομένων ἐν τῇ Πεντατεύχῳ. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἑβραϊστὶ εἶναι *Γεσαγιὰ* (=τοῦ Κυρίου ἡ σωτηρία) Ὑπῆρξεν ἐπίσης μέγας συγγραφεὺς καὶ ῥήτωρ.

Ἡσίοδος. Μέγας ἀρχαῖος Ἕλλην μύστης καὶ ποιητὴς ἀκμάσας κατὰ τὸ 700 π.χ. συγγραφεὺς τῆς «Θ ε ο γ ο ν ί α ς» ἔνθα εἰς συμβολικὰς ἀφηγήσεις περικλείει ὁλόκληρον τὸ κοσμογονικὸν σύστημα τῆς Ἀρχαίας Σοφίας.

Ἡσίοδος. Συμβ.·. Στ.·. ἱδρυθεῖσα τῷ 1908 ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος ὑπ'

ἀριθ. 49. Εἶναι ἡ τετάρτη κατὰ σειρὰν ἀρχαιότητος τῶν σημερινῶν ἐν ἐνεργείᾳ Στοῶν τῆς 'Αν.·. 'Αθηνῶν. Τῆς Στοᾶς ταύτης ἱδρυταὶ ὑπῆρξαν οἱ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Στ.·. «'Αθηνᾶ» ἀδ.·. ἀδ.·. Παν. Θεοχάρης καὶ Παντελῆς Κωνσταντινίδης ταγματάρχης πεζικοῦ, οἵτινες μετ' ἄλλων τινῶν ἀδ.·. ἀπεχώρησαν καὶ ἵδρυσαν τὸν «Ἡσίοδον» ἐκλεγέντος τὴν 30 'Οκτωβρίου 1908 πρώτου Σεβ.·. αὐτῆς τοῦ 'Ιωάν. Μαργαρίτη. Ἕν ἔτος βραδύτερον ἡ Στ.·. «Ἡσίοδος» διαφωνήσασα δι' οἰκονομικοὺς λόγους μετὰ τῆς προϊσταμένης 'Αρχῆς ἀπεχώρησε κηρύξασα ἑαυτὴν εἰς ἀνεξάρτη-ον Τεκτ.·. κέντρον. Ἡ ἀποσπασθεῖσα Στοὰ ἤρξατο ἐργαζομένη ἐν ἰδιαιτέρῳ κτιρίῳ ἄνωθεν τοῦ Παλαιοῦ Χρηματιστηρίου ταχέως δὲ προήχθη εἰς τεκτ.·. ἐργασίαν μὴ περιορισθεῖσαν μόνον ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου ἀλλ' ἐκταθεῖσαν καὶ εἰς ἀγαθοεργὸν ἐν τῇ βεβ.·. κοινωνίᾳ δρᾶσιν, δι' ἣν ἐπανειλημμένως ἐπεσπάσατο τὴν εὐαρέσκειαν καὶ αὐτῆς τῆς ἀειμνήστου βασιλίσσης 'Ολγας.

Πλεῖστα ἔγκριτα μέλη τῆς 'Αθηναϊκῆς κοινωνίας ἐμυήθησαν ἐν αὐτῇ, ταχέως δὲ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνῆλθεν εἰς 126 ἀνελλειπῶς φοιτώντων εἰς τὰς καθ' ἑκάστην Παρασκευὴν ἐργασίας της.

Ἡ μετὰ τῆς τότε Μεγ.·. 'Αν.·. τῆς 'Ελλάδος διάστασις δὲν παρετάθη ἐπὶ μακρὸν ταχέως δὲ ὁ «Ἡσίοδος» συνηνώθη καὶ πάλιν μετὰ τῶν λοιπῶν Συμβ.·. Στ.·. τῶν 'Αθηνῶν ὑπὸ κοινὴν στέγην καὶ κοινὴν Προϊσταμένην 'Αρχήν.

Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1917 λόγῳ τῶν πολιτικῶν τότε γεγονότων ἐπακολουθεῖ ἀπόσχισις μελῶν τινῶν τοῦ «Ἡσιόδου» ἅτινα ἱδρύουν τὴν Στ.·. «Φοίνιξ», ὁ δὲ «Ἡσίοδος» τίθεται εἰς ὕπνον παραταθέντα μέχρι τῆς 28 Φεβρουαρίου 1921 ὅτε ἡ Στ.·. ἀφυπνίζεται διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 192 πίν.·. τῆς Μεγ.·. 'Αν.·. τῆς 'Ελλάδος, τὴν α' σ.·. ἀναλαβόντος τοῦ ἀδ.·. Παν. Θεοχάρη.

Ἔκτοτε ὁ «Ἡσίοδος» συνεχίζει ἀπροσκόπτως μέχρι σήμερον τὴν σταδιοδρομίαν του χάρις εἰς τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὸν τεκτ.·. ζῆλον τῶν μελῶν του.

Ἠώς. 'Αρχαία 'Ελληνικὴ Θεὰ προσωποποίησις τοῦ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου πρωϊνοῦ φωτός. 'Αδελφὴ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης. Ἄπειροι καὶ χαριτωμένοι εἶνε οἱ περὶ αὐτῆς μῦθοι οἵτινες ἐνέχουν βαθεῖς συμβολισμοὺς ὅπως ὅλοι ἄλλωστε οἱ ἀρχαῖοι 'Ελληνικοὶ μῦθοι.

«Ἠώς». Στ.·. τελειοπ.·. ὑπ' ἀριθ. 16 ἐργαζομένη ἐν Ζακύνθῳ εἰς τοὺς βαθμ. 4—14 συμπεριλαμβανομένου, ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς 'Ελλάδος.

● Τὸ ὄγδοον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἀπὸ τὸ φοινικικὸν τ ὲ θ ἐξ οὗ καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν (=τ ὲ θ) ἐπίσης. Ἀμφοτέρων ἡ ἀριθμητικὴ ἀξία εἶνε ἐ ν ν έ α.

θάλαμος σκοτεινὸς (chamber of reflection, Cabinet de réflexion). Λέγεται καὶ *Διασκεπτήριον*. Εἰς τὸ Σκ.·. ὡς καὶ τὸ Γαλλ.·. Δόγμα, μικρὸν σκοτεινὸν διαμέρισμα, εἰς τὸ ὁποῖον κλείεται ὁ πρὸς μύησιν ὑποψήφιος ὀλίγον πρὸ τῆς μυήσεως ὅπως δυνηθῇ νὰ βυθισθῇ μακρὰν παντὸς ἐξωτερικοῦ θορύβου ἢ ἀπασχολήσεως εἰς τὰς σοβαρὰς ἐκείνας σκέψεις τὰς ὁποίας τῷ προκαλεῖ ἡ λιτότης τῆς ἐπιπλώσεως, τὸ ἐπικρατοῦν ἡμίφως καὶ τὰ πένθιμα ἐμβλήματα τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν διακόσμησιν τοῦ θαλάμου.

Παρόμοιος θάλαμος χρησιμοποιεῖται πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ εἴς τινας τῶν ἀνωτ.·. βαθμῶν.

Ἡ κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν προπαρασκευὴ τῶν ὑποψηφίων ἐφηρμόζετο καὶ εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια. Εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια οἱ δόκιμοι ἐγκατελείποντο ἐντὸς πυκνοῦ σκότους εἰς τὸν προθάλαμον. Εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ δὲ Μυστήρια ὡδηγοῦντο εἰς τὸ στόμιον χαμηλῆς στοᾶς ἔνθα ἐπροχώρουν ἕρποντες καὶ διήρχοντο διὰ διαφόρων δοκιμασιῶν.

Ὁ Gädicke γράφων περὶ τῆς ἐν τῷ σκ.·. θαλάμῳ παραμονῆς λέγει τὰ ἑξῆς : «Μόνον ἐν ἀπομονώσει δυνάμεθα βαθέως νὰ σκεφθῶμεν περὶ τῶν σημερινῶν ἢ μελλοντικῶν πράξεών μας, τὸ δὲ σκότος καὶ ἡ ἀπομόνωσις εἶνε τὰ σύμβολα τοῦ θανάτου. Ἄνθρωπος ὅστις ἀναλαμβάνει κάτι μετὰ ὥριμον σκέψιν σπανίως ὑποχωρεῖ».

Ὁ δὲ ἀδ.·. Os. Wirth γράφει : «Διὰ νὰ διδαχθῇ τις νὰ σκέπτεται, πρέπει πρῶτον νὰ γυμνασθῇ ν' ἀπομονοῦται καὶ ἀφαιρῆται. Τοῦτο κατορθοῦται διὰ τῆς εἰς ἑαυτὸν συγκεντρώσεως καὶ τῆς ἐν ἑαυτῷ ἐνοράσεως. Οἱ ἀρχαῖοι παρωμοίασαν τὴν προσπάθειαν αὐτὴν πρὸς τὴν ἐν τῷ Ἅδει κάθοδον. Διὰ νὰ ἐννοήσῃ τις τὴν ἀπόκρυφον οὐσίαν τῶν πραγμάτων δέον νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ κέντρον αὐτῶν. «Τὸ πνεῦμα δέον νὰ φυλακισθῇ εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς ὅπου οὐδεμία ἀκτὶς τῆς ἔξω ἡμέρας εἰσχωρεῖ. Καὶ εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀπολύτου σκότους ἡ λυχνία τοῦ λογικοῦ φωτίζει σκελετούς, οἱ ὁποῖοι μᾶς φέρουν εἰς τὸν νοῦν φαντάσματα. Εἶναι ἡ ὠμὴ ἀλήθεια, γυμνωμένη ἀπὸ τοὺς πέπλους τῆς φαντασίας, εἶνε ἡ πραγματικότης Εἰς τὰ Μυστήρια τῆς Δήμητρος ἐν Ἐλευσῖνι, ὁ δόκιμος ἐσυμβόλιζε τὸν σπόρον τὸν κλεισμένον ἐντὸς τῆς γῆς. Ἐκεῖ ὁ σπόρος ὑφίσταται ἀποσύνθεσιν διὰ νὰ δυνηθῇ κατόπιν νὰ γεννήσῃ τὸ φυτὸν τὸ ὁποῖον περικλείει ἐντός του.

Βιβλ. : 1, (Τόμ. Α' σελ. 190) 8 καὶ 40.

θάλασσα χαλκοῦ. Ὁ ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Σολομῶντος κατασκευασθεὶς ὑπὸ τοῦ Χιρὰμ μέγας στρογγυλὸς λουτὴρ ὅστις ἔκειτο μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ προνάου. Εἶχεν ὕψος 5 πήχεων, περίμετρον τριάκοντα καὶ ἐστηρίζετο ἐπὶ 12 χαλκῶν βοῶν οἵτινες ἔβλεπον ἀνὰ 3 πρὸς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος.

Θαλῆς ὁ Μιλήσιος. Μέγας Ἕλλην σοφὸς καὶ μύστης ἀκμάσας τὸν 6ον π.Χ. αἰῶνα, ἱδρυτὴς τῆς φιλοσοφίας τῆς γεωμετρίας καὶ τῆς ἀστρονομίας ἐν Ἑλλάδι. Εἶναι ἐξηκριβωμένον ὅτι μετὰ τοῦ Σόλωνος ἐμυήθη εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια μεταβὰς εἰς Αἴγυπτον, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐπανελθὼν εἰς Μίλητον ἔζη βίον σχεδὸν ἀσκητικὸν ἀπέχων τῆς κρεοφαγίας καὶ τῆς οἰνοποσίας ὡς καὶ τοῦ γάμου. Τὰ περίφημα γνωμικά του φανερώνουν τὴν βαθύνοιαν, τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν ἐντιμότητα τοῦ σοφωτάτου αὐτοῦ Ἕλληνος καὶ ἀποτελοῦν τὸν γνώμονα παντὸς θέλοντος νὰ ζήσῃ βίον ἀπολύτως ἠθικόν.

Ὡς ἀληθὴς μεμυημένος ὁ Θαλῆς διεκήρυξε τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς μόνον Θεοῦ «μ ή τ ε ἀ ρ χ ὴ ν μ ή τ ε τ ε λ ε υ τ ὴ ν ἔ χ ο ν τ ο ς» καὶ ὃν ἀπεκάλει «Ν ο ῦ ν, τ ο ῦ κ ό σ μ ο υ Θ ε ό ν». Εἶνε καὶ ὁ πρῶτος τῶν Ἑλλήνων σκεφθεὶς περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἥτις, ἔλεγεν, εἶνε «κινητική.»

Ἡ συνθετικὴ αὐτοῦ σοφία, οἵαν τὴν ἐδιδάχθη ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων εἰς τὰς Πυραμίδας, τὸν ἀνέδειξε οὐ μόνον τέλειον φιλόσοφον ἀλλὰ καὶ τέλειον ἀστρονόμον καὶ γεωμέτρην. Ὅ,τι διεκήρυξεν ὁ Θαλῆς, διδαχθεὶς αὐτὸ ἀπὸ τοὺς μεγάλους τοῦ Νείλου μυσταγωγούς, περὶ «τ ο ῦ γ ε ώ δ ο υ ς τ ῶ ν ἄ σ τ ρ ω ν» τουτέστι περὶ τῆς μιᾶς καὶ μόνης οὐσίας ἐξ ἧς ἀποτελοῦνται οἱ διάφοροι κόσμοι ὡς καὶ ἡ Γῆ, μόλις μετὰ 25 αἰῶνας ἦλθε νὰ ἐπιβεβαιώσῃ ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη διὰ τῶν μηχανημάτων καὶ τῶν ὀργάνων της.

Ἐκ τῶν γνωμικῶν αὐτοῦ τὰ σημαντικώτερα διὰ τὴν ἠθικήν των ἀξίαν εἰσὶ τὰ ἑξῆς :

«Ὅσα νεμεσεῖς τῷ πλησίον, αὐτὸς μὴ ποίει».
«Τὸν φίλον κακῶς μὴ λέγε, μὴ δ' εὖ τὸν ἐχθρόν».
«Κτῆσαι ἀΐδια».
«Ὅμοιος σεαυτῷ γίνου»
«Χαλεπὸν ἑαυτὸν γνῶναι».
«Μέτρῳ χρῶ».
«Ἐπιμελοῦ τὸν βίον».
«Εἰρήνην ἀγάπα».
«ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ»

θαλλός. Κλάδος ἐλαίας τὸν ὁποῖον ἐκράτουν εἰς τὰς ἑορτὰς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὡς καὶ οἱ ὡς ἱκέται καταφεύγοντες εἰς τοὺς βωμοὺς ἢ τὰ ἀγάλματα Θεῶν.

θανατοκρατία ἢ **θανατισμός**. Ἡ ὑλιστικὴ θεωρία τοῦ Χαῖκελ καθ' ἣν μὲ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου ὄχι μόνον ἐξαφανίζονται ὅλαι αἱ ζωϊκαὶ λειτουργίαι, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ ἥτις δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ τὸ σύνολον τῶν ἐγκεφαλικῶν λειτουργιῶν. Μόνον τὸ σύνολον τοῦ ὑλικοῦ κόσμου εἶναι ἀθάνατον· τὸ ἄτομον ἀποθνήσκει

θάνατος. Εἰς τὴν Σκανδιναυϊκὴν μυθολογίαν ἡ Ἔδδα (βλ. λ) περιγράφουσα τὴν κατοικίαν τοῦ θανάτου εἰς τὴν Κόλασιν ἔνθα οὗτος εἶχε σταλῇ ὑπὸ τοῦ πατρός του Λόκε λέγει ὅτι ἡ αὐλή του εἶναι ἡ λύπη, τράπεζά του ὁ λοιμός, μάχαιρά του ἡ πεῖνα, κλίνη του ἡ ἀσθένεια καὶ ὁ πόνος κλπ.

Ἡ Τεκτ.·. ἐν τούτοις ἰδέα περὶ θανάτου δὲν συνοδεύεται ὑπὸ τοιαύτης πενθίμου καὶ τραγικῆς εἰκόνος, διότι ὁ θάνατος παριστάνεται μόνον ὡς ὕπνος ἐκ τοῦ ὁποίου ἐγείρεταί τις εἰς ἄλλην ζωήν.

Παρὰ τοῖς Ἀρχαίοις φιλοσόφοις ἐπίσης ὁ ὕπνος καὶ ὁ θάνατος ἐθεωροῦντο δίδυμοι ἀδελφοί.

Ἡ ἀμάθεια τοῦ λαοῦ ὅμως ἐθεώρει τὸν θάνατον ὡς

τὴν ὁλικὴν και ἀνεπανόρθωτον ἐξαφάνισιν τῆς ζωῆς. Τὴν ἰδέαν αὐτὴν εἶχ·ν καὶ πολλοὶ φιλόσοφοι: Ὁ Σενέκας λέγει ὅτι μετὰ θάνατον οὐδὲν ὑπάρχει.

Τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια βασιζόμενα ἐπὶ τοῦ δόγματος τῆς αἰωνίου ζωῆς διεκήρυττον εἰς τοὺς μεμυημένους τὸ δόγμα των τοῦτο δι' ἑνὸς δράματος θανάτου καὶ ἀναστάσεως. «Καὶ ὁ Τεκτ.·. ἐπίσης, γράφει ὁ Mackey, τοῦ ὁποίου τὸ σύστημα τῆς συμβολικῆς διδασκαλίας προέρχεται ἐκ τῶν ἀρχαίων μυστηριακῶν ὀργανώσεων, παρουσιάζει εἰς τοὺς νεοφύτους του τὸν θάνατον ὡς τὴν πύλην τῆς εἰσόδου μιᾶς αἰωνίου ὑπάρξεως. Τὸ μέγα περιεχόμενον τοῦ 3ο εἶνε ἀκριβῶς ἡ διδασκαλία τοῦ δόγματος τῆς ἀθανασίας. Εἰς τὰς Τεκτ.·. τελετὰς διδασκόμεθα ὅτι ἡ ζωὴ ἐπὶ τῆς γῆς εἶνε χρόνος ἐργασίας καὶ ὅτι ἐργαζόμενοι διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν ἑνὸς πνευματικοῦ Ναοῦ, λατρεύομεν τὸν Μέγα Ἀρχιτέκτονα διὰ τὸν ὁποῖον καὶ ἀνοικοδομοῦμεν τὸν Ναόν. Ταυτοχρόνως ὅμως διδασκόμεθα ὅτι ἡ ζωὴ αὐτὴ κλείει διὰ νὰ ἀνοίξῃ ἀμέσως διὰ μίαν νέαν καὶ ὑψηλοτέραν τοιαύτην, ἔνθα εἰς ἕνα δεύτερον Ναὸν καὶ μίαν ἁγνοτέραν Στοὰν ὁ Τέκτων θὰ εὕρῃ τὴν Αἰωνίαν Ἀλήθειαν».

Κατὰ τὴν Τεκτ.·. ἑπομένως φιλοσοφίαν, ὁ θάνατος εἶνε τὸ σύμβολον τῆς πλήρους καὶ ἀπολύτου μυήσεως.

Ὁ Waite ἐξ ἄλλου γράφει τὰ ἑξῆς:

«Εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια ὑπῆρχον τελεταὶ συμβολικοῦ καὶ θείου θανάτου ἀκολουθούμεναι ἀπὸ ἀνάστασιν: **καὶ καθὼς ὁ Θεὸς ἀπέθνησκεν εἰκονικῶς καὶ ἀκολούθως ἐσυνέχιζεν πάλιν τὴν ζωήν του, οὕτω καὶ ὁ ὑποψήφιος ἐδιδάσκετο διὰ τῆς πείρας ἐν τῇ τελετῇ ὅτι πᾶς θάνατος εἶνε εἰκονικὸς καὶ ἡ ζωὴ συνεχίζεται καὶ κατόπιν. Τὸ δίδαγμα τοῦτο κατέστη βαθμηδὸν σκοτεινότερον διὰ τῆς διαφθορᾶς ἣν ὑπέστησαν τὰ Μυστήρια· εἶνε ἐπίσης σκοτεινὸν καὶ εἰς τὸν Τεκτ.·., ἴχνη ὅμως αὐτοῦ διατηροῦνται πάντοτε, ἐὰν δὲ ὁ Διδ.·. Τέκτ.·. δὲν τὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῶν ἐν τῇ Τέχνῃ πειραματισμῶν του, τότε οὐδὲν θὰ ἔχῃ ἀποκομίσῃ ἐκ τῆς μυήσεως.**

Δὲν γνωρίζομεν ἐὰν ἡ ὅλη διδασκαλία ἐκ τῶν Ἀρχαίων **Μυστηρίων** περιωρίζετο μόνον εἰς τὸ δίδαγμα ὅτι **ὁ Θεὸς θνήσκει καὶ ἀνίσταται**, ὅτι ὁ Ἄδωνις ἀποδίδεται **εἰς τὴν Ἀφροδίτην**, ὅτι ἡ Περσεφόνη ἐπανέρχεται εἰς τὴν **Δήμητρα, ὅτι ὁ Ὄσιρις** ἀνέρχεται εἰς τὸν οὐρανὸν μὲ **τὸ ἀνακτηθὲν σῶμα** του. **Γνωρίζομεν** ὅμως ὅτι ἦλθε **τελικῶς εἰς τὸν κόσμον** ἡ διδασκαλία τοῦ φωτὸς **ἐκείνου ὅπερ λέγεται Χριστός. Καὶ διὰ τοὺς** *ἐπόπτας* **τῶν Χριστιανικῶν αἰώνων, τοὺς** μύστας ἁγίους, ἡ ζωὴ αὐτὴ **κατέστη ὑπόδειγμα εἰς τὴν** ἐπιστημονικὴν **ἐφαρμογὴν τοῦ ὁποίου καὶ ἐπεδόθησαν διὰ** τῆς δοκιμασίας μιᾶς **νέας γεννήσεως, νέας ζωῆς, ἑνὸς μυστικοπαθοῦς** θανάτου διὰ **τοῦ ὁποίου ἀνυψοῦνται** πρὸς τὸν Θεόν. **Γέννησις,** ζωή, **θάνατος, ἀνάστασις καὶ ἓν** ἔτι μελλοντικὸν μυστήριον, **τὸ τῆς ἀνόδου** πρὸς τὸν Θεόν, ὅταν ἡ ψυχὴ ἐπιστρέφει **μὲ τὸν Χριστὸν εἰς τὸν ἰδικόν του καὶ ἰδικόν μας Πατέρα, εἰς τὸν ἰδικόν του καὶ ἰδικόν μας Θεόν.**

(Θεοσοφ.) Ὁ θάνατος εἶνε ἡ διάσπασις τοῦ μαγνητικοῦ δεσμοῦ τοῦ συνδέοντος τὸ αἰθερικὸν μὲ τὸ φυσικὸν σῶμα. Ὁ ἀδ.·. Κ. Ν. Μελισσαρόπουλος ἐκθέτει ὡς ἀκολούθως τὴν θεοσοφικὴν περὶ θανάτου θεωρίαν: «Κατὰ τὰς θεοσοφικὰς διδασκαλίας ἡ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου (Ἄτμα ἢ ψυχή) ἔχει διαφόρους φορεῖς διὰ τῶν ὁποίων ἐκδηλοῦται καὶ δρᾷ εἰς τὰ διάφορα πεδία τῆς φύσεως: εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον, τὸ γνωστὸν φυσικὸν σῶμα, στενῶς συνυφασμένον μετὰ τοῦ «αἰθερικοῦ» σώματος, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ φυσικὸν σῶμα ἀντλεῖ τὴν ζωτικότητά του, εἰς τὸν ἀστρικὸν κόσμον, τὸ ἀστρικὸν σῶμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος συναισθάνεται καὶ ἐπιθυμεῖ καὶ εἰς τὸν νοητικὸν κόσμον τὸ νοητικὸν σῶμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος σκέπτεται. Τὸ φαινόμενον «ὕπνος» εἶνε ὁ προσωρινὸς διαχωρισμὸς τοῦ ἀστρικοῦ σώματος ἀπὸ τὸ φυσικὸν σῶμα, τὸ ὁποῖον παραμένει κοιμώμενον, ἑνωμένον μετὰ τοῦ αἰθερικοῦ, ἐνῷ ἡ συνείδησις συγκεντροῦται προσωρινῶς εἰς τὸ ἀστρικὸν σῶμα, διὰ τοῦ ὁποίου δρᾷ εἰς τὸν ἀστρικὸν κόσμον. Τὸ φανόμενον «θάνατος» εἶνε ὁ ὁριστικὸς διαχωρισμὸς τοῦ ἀστρικοῦ σώματος ἀπὸ τὸ φυσικὸν σῶμα καὶ ἡ ἐγκατάλειψις τοῦ φυσικοῦ σώματος ἐκ μέρους τοῦ αἰθερικοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου πρότερον ἐτροφοδοτεῖτο ἡ ζωτικότης του. Τοιουτοτρόπως τὸ φυσικὸν σῶμα, στερούμενον τῆς ἐπιδράσεως τοῦ αἰθερικοῦ, ἀρχίζει ν' ἀποσυντίθηται, ἐνῷ ἡ συνείδησις συγκεντροῦται ὁριστικῶς εἰς τὸ ἀστρικὸν σῶμα. Ἑπομένως ὁ θάνατος δὲν εἶνε εἰμὴ ἡ ἐγκατάλειψις ἐκ μέρους τῆς συνειδήσεως, τοῦ φυσικοῦ σώματος, ἐνῷ αἱ ἐπιθυμίαι καὶ τὰ συναισθήματα παραμένουν ὡς εἶχον ἀναπτυχθῇ κατὰ τὸν ἐπίγειον βίον. Καὶ ἐφ' ὅσον ἡ ἱκανοποίησις των δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ λειτουργίας τοῦ φυσικοῦ σώματος (ἐπιθυμίαι καὶ συναισθήματα ἀγάπης, ἀλληλεγγύης, αἰσθητικῆς καλλιεργείας, μορφώσεως, πνευματικῆς βοηθείας, κ.λ.π.,) ὁ ἄνθρωπος ζῇ εἰς τὸν ἀστρικὸν κόσμον εὐτυχής. Ἐὰν ὅμως ἡ ἱκανοποίησίς των ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὰς λειτουργίας τοῦ φυσικοῦ σώματος (λαιμαργία, φιλοποσία, σεξουαλικὰ πάθη, δίψα ὑλικῶν ἀποκτημάτων κ.λ.π.), τότε βεβαίως ἡ ἔλλειψις τοῦ φυσικοῦ σώματος ἐμποδίζει τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἐν λόγῳ ἐπιθυμιῶν καὶ ἡ ζωὴ εἰς τὸν ἀστρικὸν κόσμον δὲν εἶνε εὐχάριστος, ἰδίως ὅταν αἱ ὑλικαὶ ἐπιθυμίαι εἶνε ἔντονοι. Τοιουτοτρόπως ἡ ζωὴ μετὰ θάνατον εἰς τὸν ἀστρικὸν κόσμον εἶνε ἀνάλογος τῆς ἐπιγείου διαβιώσεώς, ἐλλείποντος μόνον τοῦ φυσικοῦ σώματος. Διὰ τοῦ ἀστρικοῦ των σώματος οἱ ἐγκαταλείψαντες τὸν ἐπίγειον βίον δύνανται νὰ ἔρχωνται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ φυσικοῦ κόσμου ὑπὸ ὡρισμένας προϋποθέσεις (ἐπικοινωνίαι, πνευματισμός). Ἀλλ' αἱ πραγματικαὶ ἐπικοινωνίαι εἶνε σπάνιαι καὶ ὁ πνευματισμὸς πολὺ ἐπικίνδυνος. Ὡς ἐκ τούτου δὲν συνιστᾶται ὑπὸ τῆς Θεοσοφίας. Μετὰ τὴν φθορὰν τοῦ ἀστρικοῦ σώματος (δεύτερος θάνατος) ἡ συνείδησις ἀποσύρεται εἰς τὸ νοητικὸν σῶμα, μέχρις ὅτου καὶ τοῦτο φθαρῇ, τερματιζομένης ἐν τῷ συνόλῳ της τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Ἐγὼ εἰς μίαν συγκεκριμένην προσωπικότητα.

Βιβλιογρ.: 1 (Τόμ. Α' σελ. 264), 3 (Τόμ. Α' σελ. 174), 6 (σελ. 94).

Θάρσις. Πάππος τοῦ Ὀρφέως. Ἔσωσε τὸν Διόνυσον διωκόμενον ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Θράκης Λυκούργου καὶ πρὸς ἀνταμοιβήν του ἐγένετο Βασιλεὺς Θράκης μυηθεὶς καὶ εἰς τὰ Διονυσιακὰ Μυστήρια, τὰ ὁποῖα μετέδωσεν ἀκολούθως εἰς τὸν υἱόν του Οἴαγρον καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸν ἔγγονόν του Ὀρφέα. Λέγεται καὶ Χάροψ.

Θαῦμα. Πᾶν ὅ,τι φαίνεται συμβαῖνον ἐναντίον τῶν φυσικῶν νόμων. Ἡ ἀπόκρυφος Σοφία δὲν δέχεται τὴν ὕπαρξιν θαυμάτων παραβιαζόντων τοὺς φυσικοὺς νόμους ὡς ἰσχυρίζονται αἱ δογματικαὶ θρησκεῖαι. Τὰ νομιζόμενα ἢ παρουσιαζόμενα ὡς θαύματα εἶνε ἁπλούστατα, γεγονότα ὑπακούοντα εἰς ἄλλους κεκρυμμένους φυσικοὺς νόμους τοὺς ὁποίους ἀγνοοῦν ἀκόμη οἱ ἄνθρωποι. Πᾶν ὅτι συμβαίνει εἰς τὸ Σύμπαν ὑπακούει εἰς ἕνα σταθερὸν φυσικὸν νόμον.

Θαυμασμοῦ σημεῖον. Σημ.·. ἀναγν.·. ἀναφερόμενον εἰς τὸν 6ο τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγμ.·. τὸν τοῦ Ἐξοχωτάτου Διδ.·. ὡς καὶ τὸν 8ο καὶ 14ο τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·.. Εἰς τὸν 6ο τοῦ Ἀμερικ.·. Δόγμ.·. σχετίζεται πρὸς Τεκτ.·. μῦθον περὶ τῆς ἐπισκέψεως τῆς Βασιλίσσης τοῦ Σαβᾶ πρὸς τὸν Βασιλέα Σολομῶντα, οὗτινος ἤθελε νὰ γνωρίσῃ τὰ μεγαλοπρεπῆ ἔργα περὶ τῶν ὁποίων τόσα εἶχεν ἀκούσῃ ἐγκώμια.

Ἀφιχθεῖσα εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἀτενίζουσα διὰ πρώτην φορὰν τὸν Ναὸν ἀπαστράπτοντα ἐκ χρυσοῦ καὶ μὲ τὰ διάφορα τεμάχιά του τόσον τελείως προσηρμοσμένα πρὸς ἄλληλα ὥστε νὰ φαίνεται κατασκευασθεὶς ἐξ ἑνὸς καὶ μόνον τεμαχίου συμπαγοῦς μαρμάρου, ἡ ***Βαλκὶς*** (βλ. λ.) ὕψωσε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναφωνοῦσα συγχρόνως «Ραμπόνι!»=«ἐξοχώτατος διδάσκαλος τὸν ἔχει κατασκευάσῃ».

Τὰ ἀνωτέρω περιλαμβάνονται εἰς τὰς τελετὰς τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἐξοχωτ.·. Διδ.·.. Κατὰ τὸν Mackey, ἡ παράδοσις αὕτη εἶνε ἀναμφιβόλως ἀπόκρυφος καὶ δέον νὰ ἐξετάζεται μόνον ὡς ἀλληγορικὴ ὅπως ἄλλωστε καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Τεκτ.·. θρύλων.

Θέατρον καὶ Τεκτονισμός. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶχε στενοὺς δεσμοὺς μὲ τὸ θέατρον, πολλοὶ δὲ ἠθοποιοὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ διάσημος Γκάρικ ἦσαν

μέλη Τεκτ.·. Στ.·. τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς τὴν Στ.·. τοῦ Πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας.

Πολλάκις μέλη Στ.·. μετέβαινον ἐν σώματι καὶ μὲ τὰ διάσημά των νὰ παρακολουθήσουν θεατρικὴν παράστασιν, ὡς συνέβη τὸ 1773 ὅτε ὁ Μ.·. Διδ.·. Κόμης τοῦ Στράθμορ ὡδήγησε τὰ μέλη τῆς Μεγ.·. Στ.·. νὰ παρακολουθήσουν τὴν παράστασιν ἑνὸς ἔργου τοῦ ἀδ.·. Ἐλ. Τέομπαλντ εἰς τὸ θέατρον Κόβεντ Γκάρντεν.

Πολλὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ περιοδικὰ εἶχον ἰδιαιτέρας θεατρικὰς στήλας καὶ ἀρκετοὶ ἐπίσης ἔχουν γράψει Τεκτονικὰ θεατρικὰ ἔργα.

Ἡ σχέσις μεταξὺ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ θεάτρου εἶνε θέμα τὸ ὁποῖον ἀναμένει ἀκόμη τὸν ἱστορικόν του, γράφει ὁ ἀδ.·. H.L. Haywood (Βιβλ. 1 Τόμ. 3 σελ. 1385).

Θεία ἕνωσις (βλ. *θέωσις*).

Θεία εὐχαριστία. Ἡ δι' οἴνου καὶ ἄρτου εὐλογηθέντων ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ εἰς σῶμα καὶ αἷμα μετουσιωθέντων μετάληψις τῶν χριστιανῶν οἵτινες οὕτω μεταλαμβάνουν αὐτοῦ τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

Τὸν συμβολισμὸν τῆς θείας εὐχαριστίας τὸν εἶχον καὶ ἄλλα ἀρχαιότερα τοῦ Χριστιανισμοῦ Μυστήρια. Οὕτω εἰς τὰς Διονυσιακὰς τελετὰς οἱ ἑορτάζοντες ἔτρωγον σάρκας ταύρου καὶ ἔπινον αἷμα πιστεύοντες ὅτι τρώγουν καὶ πίνουν τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Θεοῦ (βλ. *Διόνυσος*). Ἐπίσης εἰς τὰ ***Μιθραϊκὰ Μυστήρια*** μετὰ ἓν εἶδος ἐξομολογήσεως ἀναφορικῶς πρὸς τὸ παρελθὸν καὶ τὰς μελλοντικὰς ἐπιδιώξεις τοῦ νεομυήτου, ἐδίδετο εἰς αὐτόν, κατὰ τὸν μυστικὸν δεῖπνον τῆς μυήσεως, τεμάχιον ἄρτου μὲ ἐγκεχαραγμένον ἐπ' αὐτοῦ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐμβαπτισμένον ἐντὸς οἴνου, καθὼς καὶ ποτήριον ὕδατος. Ὁ ἄρτος παρίστα τὴν τόνωσιν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ πνεύματος. Ὁ οἶνος ἐθεωρεῖτο ὅτι διεγείρει εἰς μυστικοπαθῆ ἕνωσιν μετὰ τοῦ θείου καὶ ἐξασφαλίζει τὴν ἀθανασίαν. Ὁ σταυρὸς τέλος ἐσυμβόλιζεν ὡς γνωστὸν τὸν ἄνθρωπον ὅστις ἔχων τὰς χεῖρας τεταμένας πρὸς τὰ πλάγια προσεύχεται πρὸς τὸ σύμπαν. Ὁ συγκερασμὸς ἄρτου καὶ οἴνου ἐσυμβόλιζε τὸν γάμον τῆς γῆς μετὰ τοῦ οὐρανοῦ.

(Βιβλ. 62 σ. 71 κ. ἑπ.).

Θεῖον. Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν στοιχείων (θεῖον, ὑδράργυρος καὶ ἅλας) τῶν ἀλχημιστῶν (βλ. *ἀλχημεία*). Κατὰ τὴν ἀλχημιστικὴν θεωρίαν τὸ θεῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἐξαπλωτικὴν ἐνέργειαν ἥτις ἀπορρέει ἐκ τοῦ κέντρου παντὸς ὄντος. Ἡ δρᾶσις του ἀντιτίθεται πρὸς τὴν τοῦ ὑδραργύρου ὅστις διαπερᾷ ὅλα τὰ πράγματα δι' ἐπιρροῆς ἔξωθεν ἐρχομένης.

Εἰς τὸν σκ.·. θ.·. χρησιμοποιοῦνται συμβολικῶς θεῖον καὶ ἅλας ὑπὸ τὸν καθαρῶς ἀλχημιστικόν των συμβολισμόν. Τὸ θεῖον ἀντιστοιχεῖ συμβολικῶς πρὸς τὴν Σοφίαν, ὁ ὑδράργυρος πρὸς τὴν Ἰσχὺν καὶ τὸ ἅλας πρὸς τὸ Κάλλος. Πρόκειται καὶ πάλιν περὶ μιᾶς ἐκ τῶν πολλῶν μορφῶν τῆς Τριαδικῆς θεωρίας.

Θεϊσμός. Θεολόγοι συγγραφεῖς ἔχουν καθορίση τὸν θεϊσμὸν ὡς σημαίνοντα τὴν ὕπαρξιν θεότητος, ἡ ὁποία δημιουργήσασα τὸν κόσμον κατευθύνει τὴν διακυβέρνησίν του διὰ τῆς διαρκοῦς ἀσκήσεως τῆς ἀγαθοεργοῦ της δυνάμεως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀθεΐαν ἥτις ἀρνεῖται τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς τοιούτου Δημιουργοῦ καὶ ἐπόπτου.

Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ὁ θεϊσμὸς εἶναι ἡ θεμελιώδης θρησκεία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔχουν προστεθῆ καὶ ἰδιαίτεραι ἀρχαὶ καὶ ἀξιώματα ἑνὸς ἑκάστου τῶν ὁπαδῶν του.

Θεμέλιος λίθος. Ὁ πρῶτος λίθος ὁ τοποθετούμενος διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν θεμελιωμάτων μιᾶς οἰκοδομῆς. Εἶνε τὸ σημαντικώτερον ἐξ ὅλων τῶν συμβόλων τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς. Ἀναφέρεται εἰς πολυαρίθμους θρύλους καὶ παραδόσεις ὄχι μόνον τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑβραίων Ραββίνων, τῶν Ταλμουδιστῶν καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν Ἀράβων φιλοσόφων. Τινὲς τῶν μύθων τούτων εἶνε βεβαίως ἀσήμαντοι καὶ ἀνόητοι. Οἱ πλεῖστοι ὅμως ἐξ αὐτῶν καὶ ἰδίως οἱ Τεκτ.·. περικλείουν βαθυτάτην ἀλληγορικὴν σημασίαν.

Ὁ θεμέλιος λίθος εἶνε οὐσιαστικῶς σύμβολον ἀνωτέρων βαθμῶν. Ἐμφανίζεται τὸ πρῶτον εἰς τὴν Β.·. Αψ.·. ὅπου ἀποτελεῖ σημαντικώτατον σύμβ.·. Εἶναι ὅμως τόσον στενῶς συνδεδεμένος εἰς τὴν μυθικήν του ἱστορίαν μὲ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ὥστε δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς τμῆμα τοῦ Συμβολικοῦ Τεκτ.·. καίτοι οἱ περιορίζοντες τὰς ἐρεύνας των εἰς τοὺς τρεῖς πρώτους βαθμοὺς δὲν δύνανται ἐπαρκῶς νὰ ἐκτιμήσουν τὸν συμβολισμὸν τοῦ θεμελίου λίθου.

«Δέον, γράφει ὁ Mackey, νὰ ποιούμεθα διάκρισιν τοῦ θεμελίου λίθου, ἀπὸ ἄλλους *λίθους* (βλ. λ.) παίζοντας ἐπίσης σημαντικὸν ρόλον εἰς τὰ Τεκτ.·. τυπικὰ ἀλλὰ διαφέροντας ἐντελῶς αὐτοῦ. Ἔχομεν οὕτω τὸν *ἀκρογωνιαῖον λίθον* (βλ. λ.) τοποθετούμενον εἰς τὴν Β. Α. γωνίαν τῆς ἀνεγειρομένης οἰκοδομῆς, καὶ περὶ οὗ γίνεται μνεία εἰς τὸν α' βαθμ.·. Ἔχομεν ἐπίσης καὶ ἄλλους λίθους ἀλλ' οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν σχετίζεται μὲ τὸν θεμέλιον. Οὔτε, διότι εἶνε *κυβικός*, πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὸν *κυβικὸν λίθον* (βλ. λ.).

Ἡ περὶ αὐτοῦ παράδοσις καὶ ἡ συμβολική του σημασία διαφέρουν ὅλων τῶν ἄλλων.

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ καίτοι ἀναμφιβόλως γνωρίζων ὅτι πρόκειται περὶ ἁπλοῦ συμβόλου, ἔχει γράψῃ περὶ αὐτοῦ ὡς ἂν ἐπρόκειτο περὶ πραγματικοῦ θεμ.·. λίθου. Δὲν πρέπει ὅμως ὁ ἀναγιγνώσκων τὰς «Ἱ σ τ ο ρ ι κ ὰ ς Δ ι α τ ά ξ ε ι ς» τοῦ Ὄλιβερ νὰ παρασυρθῇ ἐκ τούτου διότι τότε θὰ πιστεύσῃ ὅτι πρόκειται περὶ ἀνοησιῶν ἀκατανοήτων. Ἐνῷ ἐὰν ἀντιθέτως ἔχει ὑπ' ὄψιν του ὅτι πρόκειται περὶ ἀλληγορικοῦ καθαρῶς μύθου θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξαγάγῃ βαθυστόχαστα συμπεράσματα.

Ὁ θεμέλιος λίθος ὑποτίθεται κατὰ τὴν ἐν λόγῳ παράδοσιν ὅτι ἦτο λίθος τοποθετηθεὶς τὸ πρῶτον ἐντὸς τῶν θεμελίων τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος καὶ κατόπιν κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ δευτέρου Ναοῦ μεταφερθεὶς ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ Ἀδύτου, εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. Εἶχε σχῆμα τελείου κύβου καὶ ἔφερε χαραγμένον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐντὸς ἑνὸς δ έ λ τ α ἢ τριγώνου τὸ Ἱερὸν Τ ε τ ρ α γ ρ ά μ μ α τ ο ν ἢ τὸ ἀ ν έ κ φ ρ α σ τ ο ν ὄ ν ο μ α τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ὄλιβερ γράφων μὲ αὐθεντικότητα ἱστορικοῦ λέγει ὅτι ὁ Σολομὼν ἐπίστευε ὅτι καλλωπίζει ὅσον εἶνε δυνατὸν ἀνθρωπίνως τελειότερον τὸν Οἶκον τοῦ Κυρίου διὰ τῆς τοποθετήσεως τοῦ θεμελίου λίθου μὲ τὸ ἱερὸν ὄνομα, ἐντὸς τῆς ἱερᾶς ἀποθήκης τοῦ Ὄρους Μορία ὁμοῦ μὲ τὰ θεμέλια τοῦ Ν τ ά ν καὶ τοῦ Ἀ π ὲ ρ τοῦ κέντρου τοῦ Ἁγιωτάτου Τόπου ἔνθα ἡ Κιβωτὸς ἐσκιάζετο ἀπὸ τὴν Σεκινὰχ τοῦ Θεοῦ.

Οἱ Ἑβραῖοι Ταλμουδισταὶ οἱ ὁποῖοι περὶ πολλοῦ ἐπίσης ἐποιοῦντο τὸν λίθον αὐτὸν καὶ εἶχον πλείστας περὶ αὐτοῦ παραδόσεις, τὸν ἐκάλουν ἐ μ π ὲ ν π α τ ι γ ι ὰ χ (=θεμέλιον λίθον) διότι, καθὼς ἔλεγον, τὸν εἶχε τοποθετήσῃ ὁ Ἰεχωβᾶ ὡς θεμέλιον τοῦ κόσμου, συνεπείᾳ τούτου δὲ τὸ ἀπόκρυφον Βιβλίον τοῦ Ἐ ν ὼ χ (βλ. λ.) ὁμιλεῖ περὶ τοῦ «λ ί θ ο υ ὅ σ τ ι ς ὑ π ο β α σ τ ά ζ ε ι τ ὰ ς γ ω ν ί α ς τ ῆ ς γ ῆ ς».

Ἡ ἰδέα ἑνὸς θεμελίου λίθου τῆς γῆς, ἐκπηγάζει προφανῶς κατὰ τὸν Mackey, ἀπὸ τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰὼβ (κεφ. 38 ἐδ. 4—7) ὅπου ὁ Θεὸς ἐρωτᾷ τὸν Ἰώβ :

ποῦ ἦς ἐν τῷ θεμελιοῦν με τὴν γῆν;
ἀπάγγειλον δέ μοι εἰ ἐπίστῃ σύνεσιν.
Τίς ἔθετο τὰ μέτρα αὐτῆς, εἰ οἶδας;
Ἢ τίς ὁ ἀπαγαγὼν σπαρτίον ἐπ' αὐτῆς;
ἐπὶ τίνος οἱ κρίκοι αὐτῆς πεπήγασι;
τίς δέ ἐστιν ὁ βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ' αὐτῆς;
ὅτε ἐγενήθησαν ἄστρα ᾔνεσάν με
φωνῇ μεγάλῃ πάντες ἄγγελοί μου.

Ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος αὐτοῦ τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰὼβ ἀπέρρευσαν οἱ διάφοροι Τεκτ.·. μῦθοι. Ἀποκρύφους ὅμως περὶ τοῦ λίθου τούτου παραδόσεις ἔχουν ἐπίσης καὶ οἱ Ραββῖνοι.

Κατὰ τὸν Μάκεϋ μάλιστα ὑπάρχουν πολλοὶ βάσιμοι λόγοι διὰ νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι ὅλαι αἱ σχετικαὶ Τεκτ.·. παραδόσεις ὀφείλουν τὴν ὕπαρξίν των εἰς τὴν εὐφάνταστον μεγαλοφυΐαν τῶν συγγραφέων τοῦ ἑβραϊκοῦ Ταλ-

μοὺδ μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ μὲν Ταλμουδισταὶ ἀναγγέλλουν τὰς παραδόσεις αὐτὰς ὡς ἀληθεῖς ἱστορίας παρ' ὅλους τοὺς ἀναχρονισμοὺς καὶ τὰς ἀπιθανότητας αὐτῶν, ἐνῷ οἱ Τέκτονες τὰς παραδέχονται ὡς ἀλληγορίας τῶν ὁποίων ἡ ἀξία δὲν ἔγκειται εἰς τὰ γεγονότα ἀλλ' εἰς τὰ ἐξ αὐτῶν προκαλούμενα αἰσθήματα.

Αἱ σχετικαὶ μὲ τὸν θεμέλιον λίθον παραδόσεις ἔχουν, κατὰ τὸν ἀδ.·. Mackey ὡς ἐξῆς ἐν συνόψει:

«Εἰς τὸ βλάσφημον ἔργον «Toldoth Jeshu» (= ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ) γραφὲν ὡς ὑποτίθεται περὶ τὸν 13ον καὶ 14ον αἰῶνα ὑπάρχει τὸ ἀκόλουθον περὶ τοῦ θαυμασίου τούτου λίθου ἀπόσπασμα:

«Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ (τῷ καιρῷ τοῦ Ἰησοῦ) ὑπῆρχεν ἐν τῷ Οἴκῳ τοῦ Ἁγιαστηρίου (ἤτοι τῷ Ναῷ) θεμέλιός τις λίθος ὅστις εἶναι ἐκεῖνος ἀκριβῶς τὸν ὁποῖον ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰακὼβ ἔχρισε μὲ ἔλαιον ὡς περιγράφεται εἰς τὸ 28ον κεφάλαιον τοῦ βιβλίου τῆς Γενέσεως. Ἐπὶ τοῦ λίθου αὐτοῦ ἦσαν χαραγμένα τὰ γράμματα τοῦ Τετραγραμμάτου καὶ ἐκεῖνος τῶν Ἰσραηλιτῶν ὅστις θὰ ἐμάνθανε τὸ ὄνομα αὐτὸ θὰ καθίστατο ἱκανὸς νὰ ὑποτάξῃ τὸν κόσμον. Διὰ νὰ μὴ δυνηθῇ λοιπὸν κανεὶς νὰ μάθῃ τὰ γράμματα αὐτά, ἐτοποθετήθησαν ἐνώπιον τοῦ Ἁγιαστηρίου καὶ ἐπὶ δύο στηλῶν δύο σιδηροῖ κύνες. Ἐὰν ἄτομόν τι ἀποκτῆσαν τὴν γνῶσιν τῶν γραμμάτων αὐτῶν ἐπεθύμει νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον, αἱ ὑλακαὶ τῶν κυνῶν, διὰ μαγικῆς τινος δυνάμεως ἐνέπνεον τόσον φόβον ὥστε τὸ ἄτομον ἐλησμόνει αἰφνιδίως ὅ,τι εἶχε γνωρίσῃ».

«Ἡ παράγραφος αὐτή, γράφει ὁ Mackey, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Buxtorf εἰς τὸ Ταλμουδικὸν Λεξικόν» του· εἰς τὸ ἰδικόν μου ὅμως ἀντίτυπον τοῦ «Toldoth Jeshu» εὑρίσκω ἄλλο ἀπόσπασμα τὸ ὁποῖον περιέχει καὶ τὰς ἀκολούθους λεπτομερείας.

«Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὑπῆρχεν ἐν τῷ Ναῷ τὸ ἀνέκφραστον ὄνομα τοῦ Θεοῦ κεχαραγμένον ἐπὶ τοῦ θεμελίου λίθου. Διότι ὅταν ὁ Βασιλεὺς Δαυΐδ ἔσκαπτε τὰ θεμέλια διὰ τὸν Ναὸν εὑρῆκεν εἰς τὰ βάθη τῶν ἐκσκαφῶν λίθον τινὰ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο χαραγμένον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Τὸν λίθον αὐτὸν τὸν μετέφερε καὶ τὸν ἐτοποθέτησεν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων».

«Ἡ αὐτὴ ἀφελὴς ἱστορία τῶν ὑλακτούντων κυνῶν περιγράφεται ἐν μεγαλυτέρᾳ ἀκόμη ἐκτάσει. Δὲν ἔχει βεβαίως σχέσιν μὲ τὸ παρὸν θέμα, ἀλλὰ δέον νὰ τονισθῇ ἀπὸ πληροφοριακῆς καθαρῶς ἀπόψεως ὅτι τὸ σκανδαλῶδες αὐτὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἐξ ὁλοκλήρου μίαν βλάσφημον δυσφήμησιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, καταλήγει λέγον ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ πονηρίας ἀπέκτησε τὴν γνῶσιν τοῦ Τετραγραμμάτου ἐκ τοῦ θεμελίου λίθου καὶ οὕτω διὰ τῆς μυστικῆς τοῦ ἱεροῦ ὀνόματος ἐπιρροῆς κατώρθωσε νὰ ἐπιτελῇ τὰ θαύματα».

Οἱ Τεκτονικοὶ περὶ τοῦ θεμελίου λίθου θρῦλοι στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω καὶ ἄλλων ραββινικῶν φαντασιοπληξιῶν φαίνονται μὲν ἐξαιρετικῶς περίεργοι ἐὰν ληφθοῦν ὡς ἱστορία, συμβιβάζονται ὅμως ἀπολύτως μὲ τὴν ὑγιᾶ λογικὴν ἐὰν θεωρηθοῦν μόνον ὡς ἀλληγορίαι. Παρουσιάζουν μίαν ἀδιάλειπτον διαδοχὴν γεγονότων εἰς τὰ ὁποῖα ὁ θεμέλιος λίθος κατέχει ἐξέχουσαν θέσιν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ Σολομῶντος, μέχρι τοῦ Ζοροβάβελ.

Οὕτω ὁ πρῶτος τῶν θρύλων αὐτῶν, κατὰ χρονολογικὴν τάξιν λαμβανομένων, ἀναφέρει ὅτι ὁ θεμέλιος λίθος κατείχετο ὑπὸ τοῦ Ἀδὰμ εἰς τὸν κῆπον τῆς Ἐδέμ· τὸν ἐχρησιμοποίει οὗτος ὡς βωμὸν καὶ τόσον πολὺ τὸν ἐτίμα καὶ ἐσέβετο ὥστε κατὰ τὴν ἐκ τοῦ Παραδείσου ἔξωσίν του τὸν μετέφερε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἔνθα αὐτὸς καὶ οἱ ἀπόγονοί του ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου των θὰ ἔτρωγον τὸν ἄρτον των.

Ἄλλη παράδοσις ἀκολούθως μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ὁ θεμέλιος λίθος περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Σήθ. Ἐξ αὐτοῦ πάλιν διὰ κανονικῆς διαδοχῆς περιῆλθεν εἰς τὸν Νῶε ὅστις τὸν ἔλαβε μετ' αὐτοῦ ἐντὸς τῆς κιβωτοῦ καὶ μετὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ κατακλυσμοῦ ἐτέλεσεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν πρώτην του πρὸς τὸν Θεὸν εὐχαριστήριον θυσίαν.

Ὁ Νῶε ἀφῆκε τὸν λίθον ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀραρὰτ ἔνθα ἀργότερον εὑρέθη ὑπὸ τοῦ Ἀβραὰμ ὅστις τὸν μετέφερεν ἐκεῖθεν καὶ τὸν ἐχρησιμοποίει διαρκῶς ὡς βωμὸν θυσιῶν. Ὁ ἔγγονός του Ἰακὼβ τὸν παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὅταν ἔφυγε πρὸς τὸν θεῖον του Λάβαν εἰς Μεσοποταμίαν καὶ τὸν ἐχρησιμοποίησεν ὡς προσκέφαλον ὅταν εἰς τὰ πέριξ τοῦ Λοὺζ εἶδε τὸ περίφημον ὄνειρον τῆς κλίμακος.

Ἐνταῦθα διακόπτεται ἀποτόμως ἡ περὶ τοῦ λίθου παράδοσις καὶ δὲν γνωρίζομεν κατὰ τίνα τρόπον περιῆλθεν ἀπὸ τοῦ Ἰακὼβ εἰς τὸν Σολομῶντα· λέγεται μόνον ὅτι ὁ Μωϋσῆς τὸν ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐξόδου καὶ οὕτω τελικῶς ὁ λίθος ἔφθασεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

Ὁ Δόκτωρ Adam Clarke ἐξ ἄλλου ἀναφέρει μίαν ἄλλην παράδοσιν τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἀποκαλεῖ «ἀνόητον» καθ' ἣν ὁ λίθος ἐφ' οὗ ὁ Ἰακὼβ ἐστήριξε τὴν κεφαλήν του κατὰ τὸ ἐνύπνιον, ἐκομίσθη κατόπιν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἐκεῖθεν μετὰ μακρὸν χρόνον μετεφέρθη εἰς Ἱσπανίαν ἐξ Ἱσπανίας εἰς Ἰρλανδίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Σκωτίαν ὅπου ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ἕδρα ἐφ' ἧς ἐκάθηντο οἱ Βασιλεῖς τῆς Σκωτίας διὰ νὰ χρισθῶσι. Γνωρίζομεν ὅτι Ἐδουάρδος ὁ Α' ἔφερεν ἕνα λίθον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ παράδοσις αὐτή, ἐκ Σκωτίας εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Οὐεστμίνστερ ἔνθα ὑπὸ τὸ ὄνομα «Προσκέφαλον τοῦ Ἰακὼβ» παραμένει ἀκόμη καὶ τοποθετεῖται πάντοτε κάτωθεν τοῦ θρόνου ἐπὶ τοῦ ὁποίου κάθεται ὁ Βρεττανὸς Ἄναξ διὰ νὰ χρισθῇ Βασιλεύς.

Ἡ Σκωτικὴ ὅμως αὐτὴ παράδοσις ἀπορρίπτεται καὶ δὲν θεωρεῖται Τεκτονικὴ διότι γινομένη πιστευτὴ θὰ ἀφήρει κάθε σχέσιν τοῦ θεμ.·. λίθ.·. μὲ τὸν Τεκτονισμόν.

Αἱ προαναφερθεῖσαι παραδόσεις εἶσιν ἐν πολλοῖς ἀντιφατικαὶ καὶ διὰ τοῦτο οἱ νεώτεροι Τέκτονες μελετηταὶ παραδέχονται γενικῶς μίαν ἄλλην σειρὰν παραδόσεων καταλλήλων διὰ τὸν συμβολισμὸν μὲ τὸν ὁποῖον ἑρμηνεύονται.

Ἡ νέα αὐτὴ σειρὰ ἄρχεται ἀπὸ τὸν Πατριάρχην Ἐνὼχ ὅστις ὑποτίθεται ὅτι ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος καθιερώσας τὸν θεμ.·. λίθ.·.

Ἡ ὅλη παράδοσις ἀναφέρει τὰ ἐξῆς:

Ὁ Ἐνὼχ ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τοῦ Ὑψίστου καὶ συμφώνως πρὸς ὅσας ἐν ὀπτασίᾳ εἶχε λάβῃ ὁδηγίας, ἔκτισεν ὑπόγειον ναὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους Μορία ὃν καὶ ἀφιέρωσε τῷ Θεῷ. Ὁ υἱός του Μαθουσάλας ᾠκοδόμησε τὸ κτίριον καίτοι ἀγνοῶν τὰ αἴτια ὑφ' ὧν ὡρμήθη ὁ πατήρ του διὰ τὴν οἰκοδομήν. Ὁ ναὸς οὗτος συνίστατο ἐξ ἐννέα ἀψίδων κειμένων καθέτως τῆς μιᾶς ἐπὶ τῆς ἄλλης καὶ συγκοινωνουσῶν δι' ἀνοιγμάτων ἀφεθέντων ἐφ' ἑκάστης ἀψῖδος.

Ὁ Ἐνὼχ διέταξε κατόπιν νὰ κατασκευάσουν πλάκα ἐκ χρυσοῦ ἑκάστη πλευρὰ τῆς ὁποίας εἶχε μῆκος ἑνὸς μέτρου. Τὴν ἐκόσμησε μὲ πολυτίμους λίθους καὶ κατόπιν τὴν προσήρμοσεν ἐπὶ λίθου ἐξ ἀχάτου τοῦ ἰδίου σχήματος. Ἐπὶ τῆς πλακὸς ἐχάραξε τὸ ἀληθινὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἢ τὸ *Τετραγράμματον* (βλ. λ.) τοποθετήσας δὲ αὐτὴν ἐπὶ κυβικοῦ λίθου γνωστοῦ ἔκτοτε ὡς θεμελίου λίθου κατέθεσε τὸ ὅλον ἐντὸς τῆς κατωτάτης ἀψῖδος.

Ὅταν συνεπληρώθη τὸ ὑπόγειον τοῦτο οἰκοδόμημα, ὁ Ἐνὼχ κατεσκεύασε λιθίνην θύραν καὶ προσαρμόζων ἐπ' αὐτῆς σιδηροῦν κρίκον δι' οὗ νὰ δύναται ἐν ἀνάγκῃ νὰ τὴν ὑψώσῃ ἐτοποθέτησεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης ἀψῖδος κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ μὴ εἶνε δυνατὴ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἀνοίγματος.

Αὐτὸς οὗτος ὁ Ἐνὼχ ἅπαξ μόνον τοῦ ἔτους εἰσήρχετο ἐντὸς τοῦ ὑπογείου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Μαθουσάλα καὶ τοῦ Λάμεχ καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, πᾶσα γνῶσις περὶ τῶν ἀψίδων καὶ τοῦ ὑπογείου Ναοῦ καὶ τοῦ λίθου μὲ τὸ ἱερὸν καὶ ἀνέκφραστον ὄνομα τὸ χαραγμένον ἐπ' αὐτοῦ ἀπωλέσθη ἐπὶ μακρὰν σειρὰν αἰώνων διὰ τοὺς ἀνθρώπους.

Κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ πρώτου Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ, ὁ θεμέλ.·. λίθος ἐμφανίζεται ἐκ νέου.

Ἡ Ἑβραϊκὴ παράδοσις, ὡς εἴδομεν ἤδη, ἀνέφερεν ὅτι ὁ Δαυΐδ ἀνασκάπτων τὰ θεμέλια τοῦ Ναοῦ ἀνεκάλυψε λίθον ἐφ' οὗ ἦτο χαραγμένον τὸ ἀνέκφραστον τοῦ Θεοῦ ὄνομα, τὸν ὁποῖον καὶ ἐτοποθέτησεν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων.

Ἡ Τεκτ.·. παράδοσις συμφωνεῖ οὐσιαστικῶς μὲ τὴν

Ταλμουδικὴν ἀντὶ ὅμως τοῦ Δαυῒδ ἀναφέρει τὸν Σολομῶντα ὡς ἀνακαλύψαντα τὸν θεμέλ.·. λίθ.·. καὶ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ὁ λίθ.·. οὗτος ἦτο ἀκριβῶς ὁ ὑπὸ τοῦ Ἐνὼχ τοποθετηθεὶς ὑπὸ τὸν μυστικὸν θόλον. Περαιτέρω ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι τὸν λίθον αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν διὰ λόγους φρονήσεως μετέθεσε καὶ ἔκρυψεν ἐντὸς μυστικῆς καὶ ἀσφαλεστέρας θέσεως.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἡ Τεκτ.·. παράδοσις συμφωνεῖ καὶ πάλιν μὲ τὴν Ἑβραϊκὴν καθ' ὅσον εἰς τὸ 3 κεφάλαιον τοῦ «περὶ Ναοῦ» βιβλίου εὑρίσκεται ἡ ἀκόλουθος ἀφήγησις:

«Ὑπάρχει εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων καὶ εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν των λίθος ἐφ' οὗ ἦτο τοποθετημένη ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ δοχεῖον τοῦ «μάννα» καὶ ἡ ῥάβδος τοῦ Ἀαρών. Ἀλλ' ὅταν ὁ Σολομὼν ἐπεράτωσε τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ναοῦ καὶ προεῖδεν ὅτι οὗτος μελλοντικῶς θὰ κατεστρέφετο, κατεσκεύασε μίαν βαθεῖαν καὶ ἑλικοειδῆ ὑπόγειον στοὰν πρὸς τὸν σκοπὸν ἀποκρύψεως τῆς Κιβωτοῦ ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ Ἰωσίας κατόπιν, ὡς διδάσκει τὸ Β' βιβλίον τῶν Χρονικῶν τὴν ἐτοποθέτησε πράγματι ὁμοῦ μὲ τὸ δοχεῖον τοῦ μάννα, τὴν ῥάβδον τοῦ Ἀαρὼν καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος».

Τὸ Ταλμουδικὸν βιβλίον «Γιομὰ» περιέχει τὴν αὐτὴν παράδοσιν καὶ προσθέτει ὅτι «ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης ἐτοποθετήθη εἰς τὸ κέντρον τοῦ Ἀδύτου ἐπὶ λίθου ὕψους 3 δακτύλων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους χρησιμεύοντος ὡς βάθρου». Ὑφίστανται μεγάλαι διαφωνίαι ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὕπαρξιν κιβωτοῦ καὶ εἰς τὸν δεύτερον Ναόν.

Μερικοὶ Ἑβραῖοι συγγραφεῖς βεβαιοῦν ὅτι νέα κιβωτὸς εἶχε κατασκευασθῆ· ἄλλοι ὅτι ἡ παλαιὰ εἶχεν εὑρεθῆ εἰς τὸ μέρος ὅπου τὴν εἶχε κρύψη ὁ Σολομών· καὶ ἄλλοι πάλιν δέχονται ὅτι δὲν ὑπῆρχε κιβωτὸς ἐντὸς τοῦ Ναοῦ Ζοροβάβελ ἀλλ' ὅτι εἰς τὴν θέσιν της ὑπῆρχεν ὁ θεμ.·. λίθος ἐφ' οὗ ἀρχικῶς αὕτη ἦτο τοποθετημένη.

Οἱ Τέκτ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·. γνωρίζουν καλῶς κατὰ τίνα τρόπον συμβιβάζει τοὺς μύθους αὐτοὺς ἡ Τεκτ.·. παράδοσις εἰς τὴν ὁποίαν τόσον σημαντικὸν μέρος κατέχουν ἡ κιβωτὸς καὶ ὁ θεμ.·. λίθος.

Εἰς τὸν 13ο τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·. ὁ θεμ.·. λίθος θεωρεῖται ὡς τὸ μέρος ἔνθα εὑρίσκεται τὸ ἱερὸν Δ έ λ τ α.

Εἰς τοὺς βαθμοὺς τῆς Β.·. Ἀψ.·. καὶ τοῦ Ἐκλεκτοῦ Διδ.·. τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος, ὁ θεμέλ.·. λίθος ἀποτελεῖ τὸ σημαντικώτερον μέρος τοῦ τυπικοῦ. Εἰς ἀμφοτέρους τοὺς βαθμοὺς αὐτοὺς περιέχει τὴν κιβωτὸν ἐφ' ἧς εἶνε χαραγμένον τὸ ἀνέκφραστον ὄνομα.

Ὁ Lee εἰς τὸν «Ν α ὸ ν τ ο ῦ Σ ο λ ο μ ῶ ν τ ο ς» ἔχει ἀφιερώσει ὁλόκληρον κεφάλαιον περὶ τοῦ θεμελ.·. λίθου εἰς τὸ ὁποῖον συγκεφαλαιεῖ ὡς ἑξῆς τοὺς Ταλμουδικοὺς καὶ Ραββινικοὺς μύθους:

«Μάταια καὶ ἀφελῆ εἶνε τὰ πυρετώδη ὄνειρα τῶν Ἀρχαίων Ραββίνων τὰ ἀφορῶντα τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ Ναοῦ. Μερικοὶ βεβαιοῦν ὅτι ὁ Θεὸς ἐτοποθέτησε τὸν λίθον αὐτὸν εἰς τὸ κέντρον τοῦ κόσμου ὡς μελλοντικὴν βάσιν τῆς γῆς. Ἄλλοι φρονοῦν ὅτι ὁ λίθος αὐτὸς εἶνε ἡ πρώτη οὐσία ἐξ ἧς κατεσκευάσθησαν ὅλοι οἱ ὡραῖοι πλαστικοὶ κόσμοι. Ἄλλοι ἀφηγοῦνται ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ λίθος ἀκριβῶς ἐφ' οὗ ἐστήριξε τὴν κεφαλήν του ὁ Ἰακὼβ κατὰ τὴν νύκτα τοῦ ἐνυπνίου του καὶ τὸν ὁποῖον κατόπιν ἔχρισε δι' ἐλαίου καὶ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Θεόν. Καὶ ἄλλοι τέλος βεβαιοῦν ὅτι ὁ Σολομὼν εὗρε τὸν λίθον καὶ ἐχάραξεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ Τετραγράμματον ἢ ἀνέκφραστον ὄνομα τοῦ Ἰεχωβᾶ».

Οἱ Τεκτ.·. μῦθοι εἴδομεν ὅτι δὲν διαφέρουν καὶ πολὺ τῶν Ραββινικῶν τοιούτων.

Ἡ Τεκτ.·. παράδοσις παρουσιάζει τὸ πρῶτον τὸν λίθον κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἐνὼχ τοποθετημένον ἐπὶ τοῦ ὄρους Μορία. Ἐκεῖ ἀργότερον ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος ὅστις τὸν κατέθεσεν ἐντὸς κρύπτης τοῦ πρώτου Ναοῦ. Τὸ σημαντικώτερον ὅμως σημεῖον τοῦ μύθου εἶνε ἡ στενὴ καὶ διαρκὴς σχέσις τοῦ λίθου μὲ τὸ Τετραγράμματον ἢ ἀνέκφραστον ὄνομα. Τὸ ὄνομα αὐτὸ χαραγμένον ἐπὶ τοῦ λίθου καὶ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ συμβολικοῦ τριγώνου προσδίδει εἰς τὸν λίθον ὅλην αὐτοῦ τὴν ἀξίαν καὶ σημασίαν.

Πρέπει συνεπῶς, λέγει ὁ Mackey, νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς παραδόσεως καὶ νὰ μελετήσωμεν τὸν συμβολισμόν της.

Ἐκ τῆς ἱστορίας δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν τὰ ἀκόλουθα γεγονότα: Πρῶτον ὅτι μεταξὺ τῶν πρώτων ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος ἐκυριάρχει γενικῶς ἡ λατρεία τῶν λίθων ὡς ἐκπροσώπων τοῦ Θεοῦ· δεύτερον, ὅτι εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς ἀρχαίους Ναοὺς ὑπῆρχε παράδοσις περὶ ἑνὸς ἱεροῦ ἢ μυστηριακοῦ λίθου· τρίτον ὅτι ἡ παράδοσις αὐτὴ περιλαμβάνεται εἰς τὸ Τεκτονικὸν σύστημα· καὶ τέλος ὅτι ὁ μυστηριακὸς λίθος τῆς παραδόσεως ἔχει λάβη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὸ ὄνομα τοῦ «Θεμελίου Λίθου».

Καὶ ἐπειδὴ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα συστήματα ὁ λίθος εἰσάγεται ὡς σύμβολον, αἱ δὲ σχετικαὶ μὲ αὐτὸν παραδόσεις θεωροῦνται μυστηριακαί, ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν, ὅτι τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὸν Τεκτ.·. λίθον. Καὶ αὐτὸς ἐπίσης εἶνε συμβολικὸς καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ παράδοσις εἶνε μῦθος ἢ ἀλληγορία.

Περὶ τῶν μύθων καὶ ἀλληγοριῶν ὁ Bailly ἔγραψεν ὅτι «ἐξαρτώμενοι ἀπὸ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν δὲν δύνανται νὰ μᾶς διδάξουν.

Πισταὶ ὅμως εἰς τὴν διαφύλαξιν τῆς πραγματικότητος τὴν ὁποίαν περικλείουν, καλύπτουν ὑπὸ τὸ σαγηνευτικὸν των περικάλυμμα τὰ διδάγματα τῆς ἱστορίας καὶ τὰς ἀληθείας τῆς φιλοσοφίας».

Ἀπ' αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς σκοπιᾶς ὀφείλομεν νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὴν ἀλληγορίαν τοῦ θεμελ.·. λίθου ὡς ἀναπτύσσεται εἰς ἓν τῶν σημαντικωτέρων συμβόλων τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Μυστηριακὸς λίθος εἰς ὅλας τὰς ἀρχαίας θρησκείας ἦτο σύμβολον θεότητος, μᾶς ὁδηγεῖ ἀναγκαστικῶς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ ὁ θεμ.·. λίθ.·. ἦτο ἐπίσης σύμβολον θεότητος. Ἡ συμβολικὴ δὲ αὕτη ἰδέα ἐνισχύεται διὰ τοῦ Τετραγραμμάτου ἢ ἱεροῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ ὅπερ ἦτο χαραγμένον ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ ἀνέκφραστον αὐτὸ ὄνομα καθαγιάζει τὸν λίθον ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶνε χαραγμένον, ὡς σύμβολον τοῦ Μεγ.·. Ἀρχιτέκτονος. Τοῦ ἀφαιρεῖ τὴν εἰδωλολατρικήν του σημασίαν καὶ τὸν καθιερώνει εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, γράφει ὁ Μάκεϋ.

Ἡ κυριαρχοῦσα ἰδέα τῆς θεότητος, ἐν τῷ Τεκτονικῷ συστήματι, συνδέει αὐτὸν μὲ τὴν δημιουργικὴν καὶ διαπλαστικὴν της δύναμιν. Διὰ τὸν Τέκτονα ὁ Θεὸς εἶνε ὁ *"Αλ Γκαμπὶλ* ὡς τὸν ὀνομάζουν οἱ Ἄραβες, ἤτοι ὁ Κτίστης ἢ ὡς τὸν καθορίζει ὁ Τεκτονικός του τίτλος, ὁ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.. Εἶνε δὲ προφανὲς ὅτι οὐδὲν ἄλλο σύμβολον θὰ τῷ ἥρμοζε περισσότερον ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ἀπὸ τὸν θεμέλ.·. λίθ.·. ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀλληγορικῶς ὑποτίθεται ὅτι ᾠκοδόμησε τὸν κόσμον. Ἓν τοιοῦτον σύμβολον συνδέει στενῶς τὸ δημιουργικὸν ἔργον τοῦ Θεοῦ ὡς πρότυπον μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Τέκτονος οἰκοδόμησιν τοῦ προσκαίρου του ναοῦ ἐπὶ ἑνὸς παρομοίου θεμελίου λίθου.

Ἡ Τεκτονικὴ ἐν τούτοις αὐτὴ ἰδέα ἐκτείνεται ἔτι μᾶλλον. Ὁ κύριος ἀντικειμενικὸς σκοπὸς πάσης Τεκτ.·. ἐργασίας εἶνε ἡ θ ε ί α Ἀ λ ή θ ε ι α. Ἡ ἀναζήτησις τοῦ Ἀ π ο λ ε σ θ έ ν τ ο ς Λ ό γ ο υ εἶνε ἡ ἀναζήτησις τῆς ἀληθείας. Ἡ θεία ὅμως Ἀλήθεια εἶνε συνώνυμος τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἀνέκφραστον ὄνομα εἶνε σύμβολον ἀληθείας διότι ὁ Θεὸς καὶ μόνον ὁ Θεὸς εἶνε Ἀλήθεια. Ἡ ἰδέα αὐτὴ εἶναι κυρίως Βιβλική. Τὸ βιβλίον τῶν Ψαλμῶν εἶνε πλῆρες ἀπὸ τὸ αἴσθημα αὐτό. Οὕτω ἀναφέρεται ἐν αὐτῷ ὅτι ἡ ἀλήθεια τοῦ Κυρίου «Φθάνει μέχρι τῶν νεφῶν» καὶ ὅτι «ἡ ἀλήθειά του διαρκεῖ γενεᾶς γενεῶν». Ἐὰν ἑπομένως ὁ Θεὸς εἶνε ἀλήθεια ὁ δὲ θεμέλ.·. λίθ.·. εἶνε τὸ Τεκτ.·. σύμβολον τοῦ Θεοῦ, ἕπεται ὅτι εἶνε οὗτος ἐπίσης καὶ τὸ σύμβολον τῆς θείας Ἀληθείας.

Ὅταν καταλήξωμεν εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τῶν συμπερασμάτων εἶνε εὐχερὲς πλέον ν' ἀποδείξωμεν ὅτι οἱ μῦθοι καὶ οἱ θρῦλοι περὶ τοῦ θεμελ.·. λίθ.·. εἶνε δυνατὸν λογικῶς νὰ ἑρμηνευθοῦν ὡς ἀποτελοῦντες μέρος τῆς ὡραίας αὐτῆς «ἐ π ι σ τ ή μ η ς τ ῆ ς ἠ θ ι κ ῆ ς τ ῆ ς

καλυπτομένης δι' ἀλληγοριῶν καὶ ἀπεικονιζομένης διὰ συμβόλων» ὅπως εἶνε ὁ ὁρισμὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Εἰς τὸ Τεκτ.·. σύστημα ὑπάρχουν δύο Ναοί: ὁ πρῶτος Ναὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἀναφέρονται οἱ τρεῖς βαθμοὶ τῆς Ἀρχαίας Τεκτονικῆς Τέχνης καὶ ὁ δεύτερος Ναὸς μὲ τὸν ὁποῖον συνδέονται οἱ ἀνώτεροι βαθμ.·. καὶ ἰδίως ὁ τῆς Β.·. Ἀψ.·.. Ὁ πρῶτος Ναὸς εἶνε συμβολικὸς τῆς παρούσης ζωῆς, ὁ δεύτερος συμβολίζει τὴν μέλλουσαν ζωήν. Ὁ πρῶτος Ναός, ἡ παροῦσα ζωὴ πρέπει νὰ καταστραφῇ· καὶ ἐπὶ τῶν θεμελίων του νὰ οἰκοδομηθῇ ὁ δεύτερος ναός, ἡ αἰωνία ζωή.

Ἀλλ' ὁ μυστηριακὸς λίθος εἶχε τοποθετηθῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος εἰς τὰ θεμέλια τοῦ πρώτου Ναοῦ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ πρῶτος ναὸς δέον νὰ οἰκοδομηθῇ ἐπὶ τοῦ ἀσφαλοῦς θεμελίου τῆς θείας Ἀληθείας, διότι οὐδεὶς ἄνθρωπος δύναται νὰ τοποθετήσῃ ἄλλου εἴδους θεμέλιον. Καίτοι ὅμως ἡ παροῦσα ζωὴ εἶνε ἀναγκαστικῶς κτισμένη ἐπὶ τοῦ θεμελίου τῆς Ἀληθείας ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν τὴν Ἀλήθειαν εἰς αὐτὸν τὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον κόσμον. Ὁ θεμέλιος λίθος εἶνε κεκρυμμένος ἐντὸς τοῦ πρώτου Ναοῦ καὶ ὁ Διδ.·. Τέκτ.·. δὲν τὸ γνωρίζει. Δὲν ἔχει τὴν ἀληθῆ λέξιν. Λαμβάνει μίαν ἄλλην ἥτις τὴν ἀντικαθιστᾷ.

Εἰς τὸν δεύτερον ὅμως ναὸν τῆς μελλούσης ζωῆς ἔχομεν εἰσέλθῃ ἐκ τοῦ τάφου ὅστις ὑπῆρξε τὸ τέλος τῶν ἐν τῷ πρώτῳ ἐργασιῶν μας. Ἔχομεν καθαρίσῃ τὰ ἀπορρίμματα καὶ ἀνεκαλύψαμεν τὸν θεμ.·. λίθ.·. ὅστις μέχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς ἐκρύπτετο ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μας. Ἐγκαταλείπομεν τώρα τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον ἀντικαθίστα τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ ὁποῖον μᾶς ἱκανοποίει εἰς τὸν πρῶτον Ναὸν καὶ ἀτενίζομεν πρὸς τὴν λαμπρότητα τοῦ Τετραγραμμάτου καὶ τοῦ θεμ.·. λίθου γινόμενοι οὕτω κάτοχοι τοῦ ἀληθοῦς Λόγου τῆς θείας ἀληθείας.

Ὁ Τεκτονικὸς σύνεπῶς θεμ.·. λίθος εἶνε τὸ σύμβολον τῆς θείας Ἀληθείας ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁλόκληρος ὁ θεωρητικὸς Τεκτ.·. εἶνε ᾠκοδομημένος οἱ δὲ μῦθοι καὶ αἱ παραδόσεις αἱ σχετικαὶ μὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔχουν νὰ περιγράψουν κατ' ἀλληγορικὸν τρόπον τὴν ἐν τῇ ψυχῇ πρόοδον τῆς ἀληθείας ἡ ἀναζήτησις τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τὴν Τεκτονικὴν ἐργασίαν. Ἡ ἀνακάλυψίς της δ' ἐξ ἄλλου ἀποτελεῖ τὴν ἀνταμοιβὴν τοῦ Τέκτ.·..

Βιβλιογρ: 1 (Τόμ. Β' σελ. 975).

«Θέμις». Συμβ.·. Στ.·. ἱδρυθεῖσα ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν τῷ 1921 ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ περιλαμβάνουσα μόνον νομικούς. Λειτουργήσασα κανονικῶς ἐπ' ἀρκετὸν διάστημα εἶδε βαθμηδὸν ἀραιουμένας τὰς στ.·. της λόγῳ προφανῶς τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀποκλειστικότητος αὐτῆς καὶ τελικῶς περιῆλθεν εἰς ὕπνον ἀπὸ τοῦ 1936.

Θεοδικία. Φιλοσοφικὸς ὅρος σημαίνων τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα περὶ τῆς αἰτίας καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ κακοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Ὅλαι αἱ θρησκεῖαι περιέχουν θεοδικίαν, ἀλλ' ἰδίως αἱ φιλοσοφικαὶ τοιαῦται. Βαθυτάτην ἔκφρασιν θεοδικίας περικλείει ὁ Βουδδισμὸς εἰς τὸ περὶ μετενσαρκώσεως δόγμα του. Ὁ Leibnitz ἔδωσε τὴν σοβαρωτέραν λύσιν εἰς τὸ πρόβλημα τῆς θεοδικίας στηριχθεὶς ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας τῶν στωϊκῶν καὶ διατυπώσας ὅτι τὸ σύμπαν ἀποτελεῖ ἄριστον ὀργανισμὸν πλήρη ἁρμονίας καὶ κάλλους ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ πάντα ἀποτελοῦσι ἀναγκαῖα μέλη τοῦ θαυμαστοῦ συνόλου.

Θεόδωρος ὁ ἄθεος. Κυρηναϊκὸς φιλόσοφος μαθητὴς τοῦ Ἀριστίππου ἀμφισβητῶν τὴν ὕπαρξιν τῶν Θεῶν καὶ διὰ τοῦτο ἀποκληθεὶς ἄθεος. Κατὰ τὴν θεωρίαν του χαρὰ καὶ λύπη εἶνε τὰ ἀποτελέσματα ἐξωτερικῶν κυρίως ἐπιδράσεων καὶ οὐχὶ ἐσωτερικῶν μόνον διαθέσεων. Τῶν ψυχικῶν μας διαθέσεων δυνάμεθα νὰ εἴμεθα ἀπολύτως κύριοι Τὸ ἀγαθὸν εὑρίσκεται ἐν τῇ ψυχικῇ εὐθυμίᾳ καὶ τὸ κακὸν ἐν τῇ ψυχικῇ δυσθυμίᾳ. Οἱ ὀπαδοὶ τῆς φιλοσοφικῆς αἱρέσεως τοῦ Θεοδώρου ἀπεκλήθησαν «Θεοδώρειοι».

Θεόδωρος ὁ Ἀσιναῖος Νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος μαθητὴς τοῦ Ἰαμβλίχου καὶ τοῦ Πορφυρίου, τὸν ὁποῖον θαυμάζει ὁ Πρόκλος ὡς «μέγαν, θαυμαστὸν καὶ γενναῖον». Ὁ Θεόδωρος κατατάσσει τὰ μέλη τοῦ νοητοῦ κόσμου εἰς τριαδικὸν σύστημα, τὸ *ἕν*, τὸν *νοῦν* καὶ τὴν *ψυχήν*.

Τὸ ἓν εἶνε τὸ ἀνέκφραστον, ἡ πρώτη αἰτία τοῦ Ἀγαθοῦ.

Ὁ νοῦς διαιρεῖται εἰς νοητόν, νοερὸν καὶ δημιουργικὸν τὰ ὁποῖα πάλιν διαιροῦνται εἰς τριάδας ἐξελισσομένου οὕτω πλήρους τριαδικοῦ συστήματος.

Ἡ ψυχὴ διαιρεῖται πάλιν εἰς ἀρχέγονον, καθολικὴν καὶ κοσμικήν.

Θεοκρατικὴ φιλοσοφία τοῦ Τεκτ.·.. Διὰ τοῦ ὅρου αὐτοῦ ὁ Δρ. Ὄλιβερ καθορίζει τὴν ἄποψιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. τὴν στενῶς συνδέουσαν τὰ σύμβολά του μὲ τὰ διδάγματα τῆς καθαρᾶς θρησκείας καὶ ἀνάγουσαν αὐτὰ μέχρι τῶν πρωταρχικῶν ἀποκαλύψεων τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὕτως ὥστε ἡ φιλοσοφία τοῦ Τεκτ.·. νὰ ἐμφανίζῃ τὴν διαρκῆ κυβέρνησιν τοῦ Θείου ὄντος.

Ὁ Δρ Ὄλιβερ γράφει σχετικῶς: «Ἡ θεοκρατικὴ φιλοσοφία τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. προσελκύει τὴν ἀπόλυτον ἐκτίμησίν μας καὶ ἐμπνέει εἰς τὰς καρδίας μας τὴν ἀγάπην ἐκείνην πρὸς τὸν Θεσμὸν ἥτις παράγει μίαν ἐνεργὸν θρησκευτικὴν πίστιν καὶ πρᾶξιν καὶ ἥτις τελικῶς θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς «ἓν οἰκοδόμημα ἀχειροποίητον καὶ αἰώνιον, ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

Ὁ Δρ. Ὄλιβερ ἀναπτύσσει τὸ σύστημα αὐτὸ εἰς τὸ ἔργον του «Ἡ Θεοκρατικὴ Φιλοσοφία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς 12 ὁμιλίας ἐπὶ τοῦ Θεωρητικοῦ καὶ τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ κλάδου του».

Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐξετάζει λεπτομερέστατα τὸν θεωρητικὸν χαρακτῆρα τοῦ Θεσμοῦ καὶ τὸ ἐπαγγελματικόν του τμῆμα, τὸ ὁποῖον ὡς ἰσχυρίζεται ἠσχολήθη μὲ ἀποκλειστικῶς ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου. Πολλαὶ τῶν μυθικῶν θεωριῶν, τῶν περιεχομένων εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ἀπορρίπτονται σήμερον ὡς ἀστήρικτοι καὶ ἀβάσιμοι, αἱ ἀπόψεις ὅμως αἱ διατυπούμεναι ἐν αὐτῷ περὶ τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶνε ἄξιαι πολλῆς μελέτης.

Θεολογικαὶ ἀρεταί. Ἡ Πίστις, ἡ Ἐλπὶς καὶ τὸ Ἔλεος (ἡ Ἀγάπη) περιεχόμεναι εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀπεκλήθησαν ὑπὸ τῶν χριστιανῶν συγγραφέων θεολογικαὶ ἀρεταὶ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς τέσσαρας κεφαλαιώδεις ἀρετὰς τῶν Ἐθνικῶν, τὴν Ἐγκράτειαν, τὴν Φρόνησιν, τὸ Σθένος καὶ τὴν Δικαιοσύνην. Ὁ Τεκτ.·. εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἠθικόν του σύστημα τὰς θεολογικὰς ἀρετὰς αἱ ὁποῖαι συμβολίζονται εἰς τὴν θεολογικὴν κλίμακα τοῦ Ἰακώβ. Αἱ τρεῖς αὗται ἀρεταὶ ἀποτελοῦν καὶ τὰς τρεῖς στ.·. τοῦ βαθμοῦ τῶν Ρ.·.†.·.

Θεοπασχῖται. Ὀπαδοὶ τοῦ Βυζαντινοῦ Πέτρου τοῦ Γναφέως ὅστις διεκήρυττε, κατὰ τὸν 5ον αἰῶνα, ὅτι αἱ τρεῖς μορφαὶ τῆς Θεότητος ἐσταυρώθησαν. Ὁ Πέτρος εἶχεν εἰσαγάγῃ εἰς τὸν τρισάγιον ὕμνον τὴν φράσιν «ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς» ἥτις καὶ ἐπροκάλεσε μικρὰς ἔριδας μεταξὺ μονοφυσιτῶν καὶ ὀρθοδόξων ἕως οὗ ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἔθεσε τέρμα εἰς τὰς συζητήσεις ἀντικαταστήσας τὴν φράσιν διὰ τῆς «εἷς ἐκ τῆς Τριάδος ἔπαθε».

Θεός. Τὸ ὑπέρτατον Ὂν τὸ κυβερνῶν τὸ Σύμπαν ἐξ οὗ ἀπορρέουν καὶ εἰς ὃ ἐπανέρχονται τὰ πάντα. Ἡ Ἰδέα τοῦ Θεοῦ πηγάζει ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, εἶνε κατὰ τὸν Πασκάλ ὑπόθεσις ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Εἶνε ἀπόρροια τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῆς ἀνθρωπότητος μὴ ἐξαρτωμένης ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων ἢ ἐκ τῶν κανόνων τῆς λογικῆς. Δικαιοῦται τις νὰ πιστεύῃ ὅτι ἡ Ἰδέα τοῦ Θεοῦ συνυπῆρξε μὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ὑποστᾶσα φυσικὰ καὶ αὐτὴ τὴν ἐξέλιξιν ἣν ὑπέστη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἀνθρωπότης καὶ αἱ λοιπαὶ ἰδέαι της.

Ὁ καθηγητὴς ἀδ.·. Ν. Λούβαρις (βιβλ. 31 Τόμ. ΙΒ' σελ. 528) γράφει ὅτι κατ' ἀρχὰς ἡ παράστασις τοῦ Θεοῦ εἶχε τι τὸ ὅλως ἀόριστον, ἄνευ σχήματος καὶ ἄνευ προσωπικότητος χαρακτηριζόμενον ὡς δύναμις κατοικοῦσα ἐντὸς παντὸς αἰσθητοῦ ἀντικειμένου. Βραδύτερον ἡ περὶ

Θεοῦ παράστασις λαμβάνει ὡρισμένην μορφὴν διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς τὸν πολυθεϊσμόν, τὴν κατ' οὐσίαν λατρείαν τῆς φύσεως. Διὰ τῆς ἐξάρσεως ἑνὸς ἐκ τῶν πολλῶν Θεῶν γεννᾶται ἀκολούθως ὁ ἑνοθεϊσμὸς καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ μονοθεϊσμὸς ὅστις ἐμφανίζεται εἰς τὴν Ἰνδικὴν Θρησκείαν, τὴν Ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν καὶ εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν διὰ νὰ συμπληρωθῇ εἰς τὴν Χριστιανικήν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀρχικὸς πολυθεϊσμὸς δὲν ἦτο κατ' οὐσίαν τοιοῦτος, ἀλλ' ἀπετέλει τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν ἑνὸς πραγματικοῦ μονοθεϊσμοῦ. Ὑπεράνω τῶν πολλῶν θεοτήτων ὑπῆρχε πάντοτε μία ἀνωτέρα τοιαύτη. «Εἷς θεὸς ἔν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποις μέγιστος, οὔτε δέμας θνητοῖσιν ὁμοῖος οὔτε νόημα» γράφει ὁ Ξενοφάνης. Οἱ Σουμέριοι, πολυθεϊσταὶ ἐπίσης φαινομενικῶς, ἐλάτρευον ὑπεράνω τῶν ἄλλων θεοτήτων τὸν *Ἄν*, ὅπως οἱ Ἕλληνες τὸν *Δία*. (βλ. Ζεύς). Καὶ κατὰ τὴν προαρυανὴν ἐποχὴν ἀκόμη, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἀνασκαφῶν ἐλατρεύετο ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν θεότης ἡ ***Μάτα*** (=μήτηρ) μόνη ζωοδότειρα τοῦ παντός, δύναμις δημιουργικὴ καὶ καταστροφική. Ὅλαι αἱ θρησκεῖαι συμπίπτουν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν θείας Μονάδος ἐχούσης ἐν τῇ ἐκδηλώσει της τριπλῆν ἐμφάνισιν ἄνευ ἀπωλείας τῆς ἑνότητός της. Τόσον οἱ Αἰγύπτιοι ὅσον καὶ οἱ Πυθαγόρειοι παρουσίαζον τὸ ὁμοούσιον τῆς θείας Τριάδος διὰ ***τριγώνου*** (βλ. ***Τριὰς καὶ Τρίγωνον***).

Αἱ κυριώτεραι τῶν σημερινῶν μορφῶν τοῦ Θεοῦ ὡς ὑψίστης ἀξίας εἶνε ὁ ***θεϊσμὸς*** καὶ ὁ ***πανθεϊσμὸς*** (βλ. λ.). Κατὰ τὸν ἀδ.·. Ν. Λούβαριν, ἐν τῇ πρώτῃ ἐξαίρεται ἡ προσωπικότης καὶ ἐπικρατεῖ ὁ πόθος πρὸς τὸ ὑπερκόσμιον, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα τοῦ ἐνδοκοσμικοῦ, ὑποχωροῦσιν αἱ προσωπικαὶ ἀξίαι ἀπέναντι τῶν ἀντικειμενικῶν καὶ τὸ συναίσθημα τῆς ἐξαρτήσεως εἶνε ἰσχυρότερον τοῦ συναισθήματος τῆς ἀπολυτρώσεως. Οἱ περισσότεροι τῶν νεωτέρων φιλοσόφων κηρύσσονται ὑπὲρ τοῦ Πανθεϊσμοῦ, κρατοῦσα δὲ ροπὴ κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν εἶνε ὁ πανθεϊσμὸς καὶ δὴ ὁ ἐξελικτικὸς τοιοῦτος τοῦ Schelling ὅστις δέχεται τὸν Θεὸν ὡς τὴν ζωτικὴν ἀρχὴν τοῦ Εἶναι καὶ τοῦ Γίγνεσθαι συνδέει δὲ μετ' αὐτῆς καὶ τὴν πρὸς τὴν ζωὴν καὶ δρᾶσιν ὁρμὴν καὶ ἀποκρούει τὴν ταπεινόφρονα ὑποταγὴν εἰς νόμους ἀπορρέοντας δῆθεν ἐκ τῆς μαθηματικῆς νοήσεως τοῦ Θεοῦ.

(Ἀποκρυφ.) Πρὸς τὸν ἐξελικτικὸν πανθεϊσμὸν ἀποκλίνουν καὶ ὅλα τὰ Ἀποκρυφιστικὰ ἢ Μυστηριακὰ συστήματα τόσον τὰ ἀρχαῖα ὅσον καὶ τὰ νεώτερα. Οἱ κόσμοι εἶνε ἀποκάλυψις τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ.

«Εἶσαι ζῶν ἀλλ' ὄχι δι' ἑνὸς πνεύματος ἢ μιᾶς ψυχῆς, διότι εἶσαι ἡ ψυχὴ ὅλων τῶν ψυχῶν» (λέγει τὸ Kether-Malchut *καββαλιστικὸν ποίημα τοῦ Ραββίνου Σολομῶντος υἱοῦ Γκαμπιρόλ) «Εἶσαι ζῶν καὶ ὅστις δύναται νὰ φθάσῃ τὰ μυστήριά σου θ' ἀποκτήσῃ τὰς αἰωνίας ἀπολαύσεις καὶ θὰ ζήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα».*

Εἰς τὴν «Μυστικὴν Ἐπιστήμην» του (La Science Secrète) ὁ H. Durville γράφει ὅτι ὁ μεμυημένος ἀναζητῶν τοὺς ἐσωτερικοὺς λόγους τῶν πραγμάτων ἀνακαλύπτει εἰς πάντα τὴν τριάδα: Ὕλην, Δύναμιν, Νοῦν. Αἱ τρεῖς αὗται ἀρχαὶ μιγνυόμεναι καὶ ἀλληλοσυνδεόμεναι φθάνουν εἰς τὸν Σκοπόν, εἰς τὸ Ἀπειρατέλειον, εἰς τὸ Θεῖον».

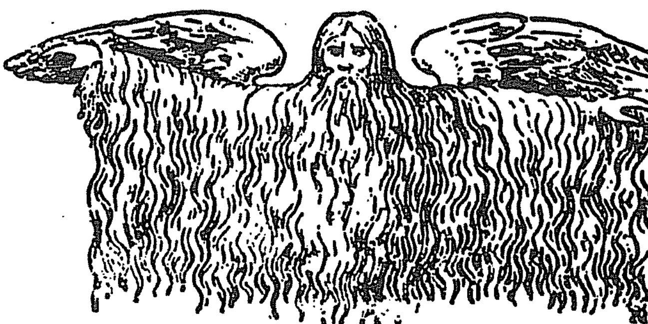
Κατὰ τὸν Eliphas Levy (βιβλ. 61 σελ. 12) ὁ Θεὸς εἶνε ἡ Ὑπάτη Διάνοια ἡ δημιουργήσασα τὴν τάξιν καὶ κατευθύνουσα τὰς δυνάμεις πρὸς τὴν βελτίωσιν τῶν πνευμάτων. Ὁ Θεὸς εἶνε ἡ ἀπόλυτος Ἑνότης ἡ δημιουργοῦσα καὶ ζωογονοῦσα τοὺς ἀριθμούς. Ἡ ἑνότης τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἀποδεικνύει τὴν ἑνότητα τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ Θεός, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ἄθεοι, τότε ἡ Διάνοια στερεῖται τοῦ ἀπολύτου καὶ τὸ ἰδεῶδες της ἀποτελεῖ καθαρὸν ψεῦδος».

Ἡ Ἀπόκρυφος Ἐπιστήμη δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ὕπαρξιν προσωπικοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς εὑρίσκεται διάχυτος ἐν παντί.

«Ὁ Ὄσιρις εἶνε Φῶς, λέγει ***Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος*** *(βλ. λ.). Προέρχεται ἀπὸ τὸ Φῶς. Τὸ Φῶς εἶνε κρυμμένον παντοῦ. Εἰς τὸν βράχον, εἰς τὴν πέτραν. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἓν μὲ τὸν Ὄσιριν—Φῶς, γίνεται ἓν μὲ τὸ Πᾶν τοῦ ὁποίου ἦτο ἓν μέρος. Ὁ Ὄσιρις εἶνε εἰς τοὺς οὐρανούς, ἀλλ' εἶνε ἐπίσης καὶ εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν ὁ Ὄσιρις ὁ εὑρισκόμενος εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων γνωρίσῃ τὸν Ὄσιριν τὸν εὑρισκόμενον εἰς τοὺς οὐρανούς, ὁ Ἄνθρωπος γίνεται Θεὸς καὶ ὁ Ὄσιρις ὁ ὁποῖος ἦτο τεμαχισμένος γίνεται καὶ πάλιν Εἷς».*

(Θεοσοφ.) Πανθεϊστικὴ ἐξελικτικὴ εἶνε ἐπίσης καὶ ἡ θεοσοφικὴ ἀντίληψις περὶ Θεοῦ. Ἀνωτάτη ἐκδήλωσις τῆς μοναδικῆς αὐθυπάρκτου καὶ αἰωνίας Ζωῆς εἶνε ὁ Παγκόσμιος Λόγος εἰς τὸν ὁποῖον καὶ μόνον δυνάμεθα νὰ δώσωμεν τὴν ὀνομασίαν Θεὸς ἀπαλλάσσοντες αὐτὴν ἀπὸ τὴν περιωρισμένην της ἀνθρωπομορφικὴν ἔννοιαν.

Ὁ ἀδ.·. Μελισσαρόπουλος γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς: Ἡ Θεοσοφία δὲν παραδέχεται προσωπικὸν ἀνθρωπόμορφον Θεόν. Πιστεύει εἰς μίαν παγκόσμιον θείαν ΑΡΧΗΝ, ρίζαν τῶν ὅλων, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὰ πάντα ἀπορρέουν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν τὰ πάντα θὰ βυθισθοῦν κατὰ τὸ τέλος τοῦ μεγάλου κύκλου τῆς ὑπάρξεως. Θεὸς εἶναι ἡ μοναδική, ἄπειρη, ἄναρχη καὶ αἰωνία ***οὐσία***. Ὑπάρχει ἐντὸς καὶ πέραν καὶ ἐκτὸς τοῦ σύμπαντος. Εἶναι ὁ μοναδικὸς ΝΟΜΟΣ ὁ δίδων τὴν ὤθησιν διὰ τὴν ἐκ ἥλωσιν

Ὁ Θεός—Παγκόσμιον Πνεῦμα

Παραστατικὴ εἰκὼν τοῦ Ἴντρα βεδικῆς Θεότητος τῆς πνευματικῆς βροχῆς ἡ ὁποία ζωογονεῖ τὸν κόσμον. Κάθε μία ἀπὸ τὰς τρίχας τῆς μορφῆς του ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἓν σκεπτόμενον ἄτομον.

τῶν αἰωνίων καὶ ἀμεταβλήτων νόμων, ἐνῷ ὁ ἴδιος παραμένει εἰς τὸ πεδίον τοῦ Ἀπολύτου, ἀποτελῶν τὴν πηγὴν τοῦ ***αἰωνίου γίγνεσθαι***. Εἶναι ὁ αἰώνιος οἰκοδόμος ἑνὸς ἀδιακόπως ἐξελισσομένου σύμπαντος. Οἰκοδόμος καὶ ὄχι δημιουργός, διότι τὸ σύμπαν δὲν δημιουργεῖται, ἀλλ' ἀναδύεται ἀπὸ τὴν ἰδίαν του οὐσίαν. Ἡ δημιουργία εἶνε τὸ ἔργον τοῦ αἰωνίου τῆς περιοδικότητος ΝΟΜΟΥ, ὅστις κατὰ τὴν ἀρχὴν ἑνὸς νέου κύκλου ζωῆς ἐκπέμπει μίαν ἐνεργὸν δημιουργικὴν δύναμιν—τὸν Λόγον—, ἐνῷ ἡ μοναδικὴ ΑΡΧΗ παραμένει πάντοτε ἄγνωστη καὶ ἀκατανόητη. Μία Σανσκριτικὴ γραφὴ λέγει: «Ἐδημιούργησα τὸν κόσμον δι' ἑνὸς μέρους τοῦ ἑαυτοῦ μου, καὶ παραμένω». Ὅταν φθάσῃ ἡ ὥρα τῆς μεγάλης νυκτός, ὁ Λόγος θὰ παύσῃ νὰ σκέπτεται καὶ νὰ θέλῃ τὴν ὕπαρξιν τοῦ σύμπαντος, καὶ τὸ πᾶν θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀνεκδήλωτον μορφὴν τῆς ὑπάρξεως, τὴν ὁποίαν ὁ περιωρισμένος ἀνθρώπινος νοῦς ἐκλαμβάνει ὡς μηδὲν καὶ ἀνυπαρξίαν. Συνεπῶς, ὁ Θεὸς τῆς Θεοσοφίας δὲν εὑρίσκεται εἰς τὸν οὐρανόν, τὸν παράδεισον ἢ εἰς οἱονδήποτε χειροποίητον ναόν. «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». Εὑρίσκεται πανταχοῦ, εἰς ἕκαστον μόριον τοῦ ὁρατοῦ καὶ ἀοράτου κόσμου, καὶ περιλαμβάνει τὰ πάντα. «Ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν». Εἶναι ἡ ὠθοῦσα πρὸς ἀέναον ἐξέλιξιν ζωή, ἡ παντοδύναμη, πάνσοφη καὶ πανταχοῦ παροῦσα δημιουργικὴ πνοή. Εἶναι ἡ τὰ πάντα συντηροῦσα καὶ ζωογονοῦσα δύναμις. Συνεπῶς, ὁ Θεὸς ἐνοικεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον. «Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;».

(Τεκτ.·.). Κεφαλαιῶδες σημεῖον τοῦ Τεκτ.·. φιλοσοφι-

κοῦ συστήματος εἶνε ἡ πίστις εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς οἱ Ἀρχαῖοι Κανόνες ὁρίζουν ὅτι οὐδεὶς Ἄθεος γίνεται δεκτὸς ὡς Τέκτων. Διὰ τὴν ἐξασφάλισιν δὲ ἀπὸ πάσης τυχὸν ἐξαπατήσεως ζητεῖται καὶ ἔγγραφος δήλωσις τοῦ ὑποψηφίου πρὸ πάσης ἄλλης διατυπώσεως, διὰ τὴν εἰσδοχήν του.

Ὁ Hutchinson γράφει ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ «ἦτο ὁ πρῶτος καὶ ἀκρογωνιαῖος λίθος ἐπὶ τοῦ ὁποίου οἱ ἱδρυταὶ τοῦ Τεκτ.·. ἐθεώρησαν σκόπιμον νὰ τοποθετήσουν τὰ θεμέλια τοῦ Τεκτονισμοῦ»·

Ἡ θρησκεία τοῦ Τεκτ.·., γράφει ὁ Mackey εἶνε κοσμοπολιτική, παγκόσμιος. Ἀλλ' ἡ ζητουμένη πίστις πρὸς τὸν Θεὸν δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν παγκοσμιότητα αὐτήν: διότι εἰς Θεὸν πιστεύουν ὅλοι οἱ λαοί.

Ὁ Godfrey Higgins γράφει: «Ἐστὲ βέβαιοι ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε ἐξ ἴσου παρὼν μὲ τὸν εὐσεβῆ Ἰνδὸν εἰς τὸν ναόν του, μὲ τὸν Ἰουδαῖον εἰς τὴν συναγωγήν, μὲ τὸν Μωαμεθανὸν εἰς τὸ τέμενος, μὲ τὸν Χριστιανὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Τεκτ.·. μέχρι σήμερον δὲν ὑπῆρξεν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ὡς ἐποπτεύουσα καὶ ἐφορεύουσα δύναμις νὰ μὴ ἀπετέλεσεν ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ συστήματός του. Καὶ τὰ ἀρχαιότερα τῶν τυπικῶν του, ὅσα σώζονται σήμερον χρονολογούμενα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος, περιέχουν τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν περὶ τῆς εἰς τὸν Θεὸν πίστεως ἡ ὁποία περιλαμβάνεται καὶ εἰς τὰ σημερινὰ τυπικά. τὰ δὲ σωζόμενα ἀρχαῖα τεκτ.·. *χειρόγραφα* (βλ. λ.) τοῦ 15ου καὶ 16ου αἰῶνος ἀρχίζουν ὅλα μὲ τὴν ἐπίκλησιν πρὸς τὸν «Παντοδύναμον Πατέρα τῶν Οὐρανῶν». Τὸ περὶ ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ δόγμα ἀποτελεῖ στοιχειώδη βάσιν τοῦ Τεκτ.·. συστήματος.

Ἐξαίρεσιν ἐν προκειμένῳ ἀποτελεῖ ἡ Μεγ.·. Ἀνατ.·. τῆς Γαλλίας ἥτις ἀπὸ τοῦ 1877 κατήργησε τὴν ἔκφρασιν Ε.·. Δ.·. Τ.·. Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. μὴ θέλουσα νὰ ταχθῇ οὔτε μὲ τὸν θεϊσμὸν οὔτε μὲ τὸν ἀθεϊσμὸν ἀλλ' ἀφήνουσα ἀπόλυτον ἐλευθερίαν συνειδήσεως εἰς τὰ μέλη της (βλ. *Γαλλία*).

Ἀλλ' ὡς γράφει ὁ A. Waite ἀπαντῶν εἰς ἐπικρίσεις τοῦ Καθολικοῦ Ἐπισκόπου Μπένσον (βιβλ. 3 Τόμ. Α' σελ. 32) «ἐὰν εἴς τινας χώρας καὶ κατά τινας περιόδους ἡ ἐμφάνισις τῶν Στοῶν ἠλλοιώθη πρὸς ἐξυπηρέτησιν μηχανορραφιῶν καὶ κομμάτων ἢ ψευδοῦς φιλοσοφίας, ὁ Τεκτονισμὸς ὡς Θεσμὸς δὲν εἶνε διὰ τοῦτο περισσότερον ὑπεύθυνος ἀπὸ ὅσον εἶνε ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία ἐν τῷ συνόλῳ της διὰ τὰς δηλητηριασμένας Εὐχαριστίας τοῦ Ποντίφικος Βοργία.

«Μερικοὶ ἀνώτεροι βαθμοί, συνεχίζει ὁ Waite,—ὅπως καὶ οἱ τρεῖς τοῦ Συμβ.·. Τεκτ.·.—περικλείουν καὶ δευτέραν τινὰ ἔννοιαν ἐν τῷ συμβολισμῷ των. Ἀλλ' ἡ ἔννοια αὕτη δὲν εἶνε, ὡς νομίζεται, οὔτε Φυσικὴ οὔτε Θρησκεία, οὔτε Ἰδεαλιστικὸς Πανθεϊσμὸς οὔτε Μονισμὸς καὶ πολὺ ὀλιγώτερον Ὑλισμὸς ἢ Θετικισμός. Περικλείει ἁπλῶς ὅ,τι καὶ κάθε ἀληθὴς θρησκεία, τὸ μέγα πείραμα τοῦ τρόπου τῆς ἐπιστροφῆς τῆς ψυχῆς εἰς τὸν Θεόν».

Ὡς πρὸς τὴν Τεκτ.·. ἀντίληψιν περὶ Θεοῦ ὁ ἀδ.·. A. Mackey γράφει τὰ ἑξῆς:

«Θεολόγοι συγγραφεῖς καθώρισαν τὸν θεϊσμὸν ὡς ἀποτελοῦντα τὴν πίστιν ἐν τῇ ὑπάρξει μιᾶς Θεότητος ἥτις δημιουργήσασα τὸν κόσμον διευθύνει αὐτὸν διὰ τῆς διαρκοῦς ἀσκήσεως τῆς ἀγαθοεργοῦ της δυνάμεως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἀθεϊσμὸν ὅστις ἀρνεῖται τὴν ὕπαρξιν οἱουδήποτε τοιούτου δημιουργοῦ καὶ ἐπόπτου. Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ὁ θεϊσμὸς εἶνε θεμελιώδης θρησκεία τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπερτίθενται αἱ ἰδιαίτεραι δοξασίαι ἑνὸς ἑκάστου τῶν ὀπαδῶν του».

Οἱ πιστεύοντες ἐν τούτοις εἰς τὴν καθαρῶς Ἀποκρυφιστικὴν μορφὴν τοῦ Τεκτ.·. διακηρύττουν ἐπὶ τῇ βάσει ἄλλως τε τῆς ἑρμηνείας τῶν Τεκτ.·. συμβόλων καὶ βαθμῶν ὅτι ἡ περὶ Θεοῦ ἀντίληψις εἶνε ἐξελικτικὴ πανθεϊστική, ὡς ἦτο καὶ εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια ἐξ ὧν ἕλκει τὴν καταγωγήν του ὁ Ἐλ.·. Τεκτ.·. (βλ. ***Ἀρχαιότης τοῦ Τεκτ.·.*** καὶ ***Καταγωγὴ τοῦ Τεκτ.·.***).

Ὁ ἀδ.·. H. L. Haywood ἐξετάζων τὸ ὑπὸ τοῦ Τεκτονισμοῦ καθιερωμένον ὄνομα Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. γράφει τὰ ἑξῆς: (βλ. Βιβλ. 1 Τόμ. Γ' σελ. 1382).

«Ὁ καθορισμὸς τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. δὲν ἐγένετο εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε. Οὐδεὶς Τέκτων συγγραφεὺς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναλάβῃ τὴν διακήρυξιν ἑνὸς περὶ Θεοῦ δόγματος. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὁλόκληρος ἔχει συναίσθησιν τοῦ γεγονότος ὅτι δὲν εἶναι ἐκκλησία, ὅτι δὲν ἔχει ἰδικήν του θεολογίαν καὶ οὐδὲν ἀκολουθεῖ θρησκευτικὸν δόγμα, ὄχι διότι ἀδιαφορεῖ πρὸς τὴν θρησκείαν ἀλλὰ διότι τὸ ἰδικόν του ἔργον ἀνήκει εἰς ἄλλο πεδίον.

Ἐὰν τοῦτο εἶνε ἀληθὲς (καὶ ὅλοι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες παραδέχονται τοῦτο) πῶς ἐξηγεῖται τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις ἀποτελεῖ θεμελιώδη διάταξιν, ὅτι ἡ Βίβλος τοῦ Θείου Νόμου εὑρίσκεται ἀνοικτὴ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ καὶ ὅτι οἱ ἀναζητοῦντες «ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπωλέσθη» γνωρίζουν ὅτι ἡ ἀθανασία εἶνε ἓν τῶν μυστικῶν τὰ ὁποῖα ἀναζητοῦσι; Καὶ ὅμως δὲν ἀποτελεῖ ἀντίφασιν ἡ διακήρυξις ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν ἔχει ἰδίαν θεολογίαν πρὸς τὴν διακήρυξιν ὅτι πᾶς Τέκτων πιστεύει εἰς τὸν Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.. Ἡ λύσις τῆς φαινομενικῆς αὐτῆς ἀντιφάσεως εὑρίσκεται εἰς διάφορα γεγονότα ὡς τὰ ἀκόλουθα:

1. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν πιστεύει καὶ ἐπὶ αἰῶνας οὐδέποτε ἐπίστευσεν ὅτι ἡ θρησκεία εἶνε ἰδιοκτησία οἱασδήποτε μερικῆς θρησκείας ἢ ἐκκλησίας ἢ θεολογίας ἢ πίστεως. Ἀνήκει εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅλους ἄνευ ἐξαιρέσεως λόγῳ τῆς ἰδιότητός των ὡς ἀνθρώπων καὶ ἐπομένως πᾶς ἄνθρωπος δικαιοῦται νὰ τὴν χρησιμοποιῇ χωρὶς νὰ ζητῇ πρὸς τοῦτο τὴν συγκατάθεσιν ἑνὸς ἄλλου ἀνθρώπου. Ἡ θρησκεία φέρει εἰς ὕπαρξιν τὰς ἐκκλησίας. Αἱ ἐκκλησίαι δὲν ἱδρύουν τὴν θρησκείαν. Ἐὰν ὁ Τεκτονισμὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χρησιμοποιῇ τὴν θρησκείαν καίτοι δὲν εἶνε ἐκκλησία, τοῦτο συμβαίνει διότι ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ δὲ ἄνθρωποι ὅπου δήποτε τοῦ κόσμου ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν θρησκείαν.

2ον. Κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἐπιστεύετο γενικῶς ὅτι ἡ ἐργασία ἀπετέλει ἀτίμωσιν. Ἡ Ἐκκλησία ἐδίδασκεν ὅτι ἡ ἐργασία ἦτο κατάρα ἐπιβληθεῖσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὡς τιμωρία διὰ τὸ διαπραχθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας ἁμάρτημα· αἱ ἀριστοκρατικαὶ τάξεις δὲν ἐπίστευον ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἀνῆκον εἰς μίαν μόνην ἀνθρωπότητα, ἀλλ' ὅτι ὁ Θεὸς εἶχε δημιουργήσει διάφορα εἴδη ἀνθρώπων οὕτως ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἑνὸς εἴδους ἦσαν διάφοροι τῶν ἀνθρώπων ἑνὸς ἄλλου εἴδους. Οἱ ἐργάται καὶ οἱ ἀγρόται ἀνῆκον εἰς τὴν κατωτάτην τάξιν καὶ ἐπωλοῦντο καὶ ἠγοράζοντο ὡς δοῦλοι ἢ δουλοπάροικοι. Ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ἐθεωρεῖτο ἀρχηγὸς τῆς ἀνωτάτης τάξεως.

Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἀπεκήρυξαν τὸ μεσαιωνικὸν αὐτὸ δόγμα περὶ ἐργασίας καὶ ἐργαζομένων ἀνθρώπων, μεταξύ των δὲ καὶ ἐντὸς τῶν Στοῶν των ἐδίδασκον ὅτι ἡ ἐργασία εἶνε τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι ὁ ἐργαζόμενος ἄνθρωπος δέον νὰ ἵσταται ὑπεράνω παντὸς κηφῆνος ἢ παρασίτου, ὅτι τὰ ἐργαλεῖα καὶ ἡ ἐνδυμασία τῆς ἐργασίας των εἶνε διακρίσεις περισσότερον ἀξιοσέβαστοι ἀπὸ τοὺς τίτλους καὶ τὰς στολάς. Ἐδίδασκον ἀκόμη—καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ καλόγηροι ἀντετάσσοντο ἐναντίον των—ὅτι ἡ ἐργασία εἶνε μία τῶν θείων ἰδιοτήτων καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ Θεὸς εἶνε ἐργάτης. Καὶ αὐτὴν τὴν σημασίαν ἔχει ἡ ὀνομασία του ὡς ὑπερτάτου Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος τοῦ Σύμπαντος. Οὕτω εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἐγκαθιδρύθη μία γνησία, παγκόσμιος καὶ ἀπόλυτος δημοκρατία ἀνθρώπων, στηριζομένη ἐπὶ τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ. Ἡ δημοκρατία τοῦ κόσμου δὲν εἶνε προνομιοῦχος ἀλλὰ φυσική: Οἱ ἄνθρωποι εὑρίσκονται εἰς μίαν παγκόσμιον ἀδελφότητα. Εἴμεθα μέλη τοῦ ἰδίου σώματος, ἀδελφοὶ κατὰ σάρκα καὶ αἷμα, εἴτε τὸ θέλομεν εἴτε δὲν τὸ θέλομεν, τίποτε δὲ ἄλλο δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ συμβαίνῃ».

Βιβλιογρ. 1, 3, 58, 61, 62, 65.

Θεοσοφία. Τὸ σύνολον τῆς Θείας Σοφίας ὡς αὕτη ἀποκαλύπτεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἐπιστήμης, τῆς θρησκείας καὶ ἰδιαίτατα τῆς μυστηριακῆς διδασκαλίας. Ἡ ἀποκάλυψις αὕτη δὲν περιλαμβάνει φυσικὰ ὁλόκληρον τὴν Ἀλήθειαν, ἥτις εἶνε **ἀπρόσιτος**

εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἡ λέξις ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον κατὰ τὸν 3ον π.Χ. αἰῶνα, ὅτε οἱ Ἀλεξανδρινοὶ φιλόσοφοι ἀπεκάλεσαν οὕτω τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν τῆς Σοφίας, τὴν Κεκρυμμένην Ἐπιστήμην. Ὁ ὅρος συναντᾶται καὶ πάλιν ἀργότερον μεταξὺ τῶν Ἀποκρυφιστῶν τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰῶνος, οἵτινες ἐπεδίωκον νὰ ἔλθουν εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μὲ τὸ θεῖον. Σήμερον λέγοντες Θεοσοφίαν ἐννοοῦμεν πᾶσαν ἔρευναν ἢ προσπάθειαν ἀνακαλύψεως τῆς θείας Σοφίας ἀδιαφόρως τοῦ μέσου τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται πρὸς τοῦτο.

Ὡς σύστημα φιλοσοφικὸν ἡ Θεοσοφία ὑπῆρξεν ἀπὸ μακροῦ ὑπὸ μορφὴν μυστηριακῶν ὀργανώσεων ὡς εἶνε τὰ Ἀρχαῖα Αἰγυπτιακὰ καὶ Ἑλληνικὰ Μυστήρια, ἡ Πυθαγόρειος Σχολή, οἱ Ἀλχημισταὶ τοῦ Μεσαίωνος, οἱ Ροδόσταυροι καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς (βλ. *Θεοσοφικὸς Τεκτ.·.*). Εἰδικῶς μάλιστα διὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ λεχθῇ ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν ἡ Θεοσοφία δὲν ἦτο ἄλλο τι ἢ ἐφηρμοσμένος Τεκτονισμός.

Κατὰ τὸν κρ.·. ἀδ.·. Ἀντ. Ἀδριανόπουλον (βλ. Θεοσοφικὸν Δελτίον Σεπτεμβρίου 1938 Ἀρ. 30) «ἐὰν μὲ τὴν λέξιν Θεοσοφία ἐννοοῦμεν τ ὴ ν π ε ρ ὶ τ ὰ θ ε ῖ α γ ν ῶ σ ι ν, τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἦτο γνωστὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας πολλὰς ἑκατονταετηρίδας πρὸ τῆς ἀφετηρίας τῆς καθ' ἡμᾶς χρονολογίας. Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὑπὸ τοὺς ἑλληνικοὺς περὶ θεῶν μύθους ἐκρύπτοντο ἀλήθειαι, εἰς τὸ βάθος τῶν ὁποίων μόνον οἱ τελείως μεμυημένοι ἠδύναντο νὰ φθάσουν, τότε ἡ Θεοσοφία ἤνθει ἐν Ἑλλάδι χιλιετηρίδας τινὰς πρὸ τῆς χρονολογικῆς ταύτης ἀφετηρίας. Ὑπῆρξαν δὲ ἀνέκαθεν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας σοφοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες οἵτινες κατεῖχον τὰς θείας ταύτας γνώσεις τὰς ὁποίας μετέδιδον πρὸς τοὺς ζητοῦντας νὰ μυηθῶσιν εἰς τὰς ὀργανώσεις ἐκείνας τὰς ὁποίας ὠνόμασαν Μ υ σ τ ή ρ ι α. Τὰ πρόσωπα ταῦτα οἱ μεταγενέστεροι φιλόσοφοι ὠνόμασαν θ ε ο φ ι λ ε ῖ ς, ἐ γ γ ὺ ς θ ε ῶ ν ο ἰ κ ο ῦ ν τ α ς κ.τ.λ.»

Κατὰ τοὺς νεωτέρους ἐν τούτοις χρόνους ἡ Θεοσοφία ἀποσπασθεῖσα ἀπετέλεσεν ἰδιαίτερον φιλοσοφικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν σύστημα ἐπιδιῶκον νὰ περικλείσῃ ὅλα τὰ ἄλλα καὶ νὰ συμβιβάσῃ ταῦτα πρὸς ἄλληλα, προσφέρουσα ταυτοχρόνως καὶ ἰδίαν κοσμοθεωρίαν, ἰδίαν ἀντίληψιν περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου τὴν ὁποίαν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ συνοψίσωμεν εἰς τὰ ἑξῆς: «ὁ ἄ ν θ ρ ω π ο ς δ ύ ν α τ α ι ν ὰ γ ν ω ρ ί σ ῃ τ ὸ θ ε ῖ ο ν κ α θ' ὅ τ ι ε ἶ ν ε π ρ ά γ μ α τ ι θ ε ῖ ο ς ἐ ν τ ῇ ο ὐ σ ί ᾳ α ὐ τ ο ῦ».

Κατ' οὐδὲν ἑπομένως διαφέρει εἰς τὴν βάσιν της ἡ θεοσοφικὴ διδασκαλία τῆς Ἀποκρύφου Ἐπιστήμης ἣν ἀκολουθοῦν καὶ αἱ λοιπαὶ σύγχρονοι μυστηριακαὶ ὀργανώσεις.

Τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς θεοσοφικῆς διδασκαλίας εἶνε τὰ ἑξῆς:

Ὑπάρχει μία καὶ μόνη ζωὴ ἥτις εἶνε τὸ Πᾶν. Ὅλα τὰ ὄντα, ἔμψυχα καὶ ὅσα κακῶς ὀνομάζουν οἱ ἄνθρωποι ἄψυχα, εἶνε μερικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς μιᾶς ταύτης Ζωῆς εἰς τὸν κόσμον τῶν φαινομένων, τὸν κόσμον τῆς σχετικότητος. Ὁ ἄνθρωπος ἑπομένως ὡς ἐνσυνείδητον μέρος τῆς θείας ταύτης ζωῆς, δύναται νὰ τὴν γνωρίσῃ καὶ νὰ συμμερισθῇ τὴν συνείδησίν της. Ἐκ τῆς βάσεως αὐτῆς ἀναγκαίως συνάγεται τὸ περὶ ἀνθρωπίνης ἀδελφότητος πόρισμα. Ἡ ὕπαρξις τῆς Μοναδικῆς ζωῆς καὶ ἡ ἀνθρωπίνη ἀλληλεγγύη εἶναι αἱ θεμελιώδεις ἀλήθειαι τῆς Θεοσοφίας· ὕλη καὶ ζωὴ (ἢ συνείδησις) εἶνε οἱ δύο πόλοι μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑφαίνεται τὸ σύμπαν. Αὐτὴ αὕτη ἡ ἐκδήλωσις ὀφείλεται εἰς τὴν διττότητα, τὴν ἀντίθεσιν. Ἡ ἕνωσις ὅλων τῶν ἀντιθέτων, καθὼς καὶ τοῦ ἀρχικοῦ χωρισμοῦ εἰς ὕλην καὶ πνεῦμα, ἐπαναφέρει τὴν ἐκδήλωσιν εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ μὴ ἐκδηλωθέντος ἡ ὁποία διὰ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ μηδέν. (βλ. *Θεός*). Δὲν εἶνε ὅμως τὸ μηδέν, ἀφοῦ ἐκ τοῦ φαινομενικοῦ τούτου μηδενὸς προέρχεται ἡ ἐκδήλωσις τοῦ σύμπαντος. Τὸ μὴ ἐκδηλωθὲν εἶνε τὸ πραγματικῶς ἀπόλυτον τοῦ ὁποίου τὴν ἔννοιαν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ συλλάβῃ ἢ νὰ διατυπώσῃ ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια. Ἐντὸς τῆς ἐκδηλωθείσης παγκοσμίου ζωῆς, τοῦ Παγκοσμίου Λόγου ἢ Θεοῦ, ὑπάρχουν διάφορα ἄλλα κέντρα συνειδήσεως, ὅπως λ.χ. τῶν *ἡλιακῶν λόγων*, τῶν δημιουργῶν τῶν ἡλιακῶν συστημάτων, ἐντὸς δὲ τῶν κέντρων τούτων ὑπάρχουν ἄλλα πάλιν μικρότερα κέντρα ἀτομικῶν συνειδήσεων ὅπως τὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ γέννησις καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν διαφόρων τούτων κέντρων συνειδήσεως καὶ ἡ ἀνάπτυξίς των εἶνε ὁ σκοπὸς τῆς ἐκδηλώσεως τῆς παγκοσμίου Ζωῆς ἤτοι τῆς δημιουργίας τοῦ σύμπαντος. Τὸ σύμπαν ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσονται *αἱ μονάδες αὐταὶ* (τὰ ἀτομικὰ κέντρα συνειδήσεως) ἀποτελεῖται καὶ ἀπὸ ἄλλας καταστάσεις τῆς ὕλης, πολὺ λεπτοτέρας τῆς γνωστῆς φυσικῆς ὕλης, αἱ ὁποῖαι δὲν ὑποπίπτουν εἰς τὰς φυσικάς μας αἰσθήσεις, διότι αἱ παλμικαὶ τῶν δονήσεις εἶνε πολὺ λεπτότεραι καὶ ταχύτεραι. Οὕτω ἡ θεοσοφικὴ θεωρία εἶνε δυνατὸν νὰ περιληφθῇ εἰς τὰ ἑξῆς:

Μοναδικὴ θεότης: Τριαδικὴ ἐκδήλωσις: κάθοδος τοῦ πνεύματος ἐν τῇ ὕλῃ καὶ διαβάθμισις τῶν πνευμάτων ὧν ἡ ἀνθρωπότης ἀποτελεῖ ἓν τῶν ταγμάτων: πρόοδος τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν σωμάτων (βλ. *ἐξέλιξις*) δηλαδὴ τῆς *Μετενσαρκώσεως* (βλ. λ.): πορεία τῆς προόδου ταύτης συμφώνως πρὸς τὸ *Κάρμα* (βλ. λ.) τὸν ἀπαράβατον νόμον τῆς Αἰτιότητος: περιβάλλον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκτυλίσσεται ἡ πρόοδος αὕτη εἶνε ὁ *φυσικὸς* κόσμος, ὁ *θυμικὸς* καὶ ὁ *νοητικός*: ὕπαρξις τῶν θείων ἐκπαιδευτῶν, τῶν *Μαχάτμα* (βλ. λ.) ὀνομαζομένων συνήθως Διδασκάλων τῆς Σοφίας καὶ ἀποτελούντων τὴν «λευκὴν Ἀδελφότητα».

Ἡ Θεοσοφικὴ ἀντίληψις τῆς Ζωῆς βασίζεται γενικῶς ἐπὶ τῶν ἑξῆς:

Ὁ ἄνθρωπος ὡς εἷς σπινθὴρ τῆς Μοναδικῆς καὶ αὐθυπάρκτου Ζωῆς καὶ μερὶς τοῦ Παγκοσμίου ἐκδηλωθέντος Λόγου ἢ Θεοῦ εἶνε κατ' ἀνάγκην ἀθάνατος, τὸ δὲ μέλλον αὐτοῦ ἀφαντάστως λαμπρόν.

Τρεῖς βασικοὶ νόμοι τῆς φύσεως συντελοῦν εἰς τοῦτο. Ὁ ν ό μ ο ς τῆς ἐξελίξεως ἥτις πραγματοποιεῖται διὰ τοῦ ν ό μ ο υ τῆς μετενσαρκώσεως καὶ διέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ Κάρμα, ὅστις εἶνε ὁ θεῖος νόμος τῆς ἀπολύτου δικαιοσύνης ὁ κυβερνῶν τὸν κόσμον εἰς τρόπον ὥστε ἕκαστος εἶναι κριτὴς ἑαυτοῦ καὶ διαιτητὴς τῆς ζωῆς του, τῆς ἀνταμοιβῆς καὶ τῆς τιμωρίας του.

Ἐκ τῶν βασικῶν αὐτῶν ἀληθειῶν συνάγεται ὅτι:

α) παρὰ τὰ φαινόμενα, πάντα τὰ ὄντα μετ' ἀντιλήψεως καὶ μεθόδου διευθύνονται πρὸς τὸ καλὸν καὶ πᾶσαι αἱ περιστάσεις ὅσον δυσμενεῖς καὶ ἂν φαίνωνται ἀνταποκρίνονται ἐπακριβῶς πρὸς τὰς ἀνάγκας. Τὸ ὀνομαζόμενον κακὸν εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ἀμαθείας τῶν ἀνθρώπων καὶ θὰ ἐξαφανισθῇ μόνον μὲ τὴν κατανόησιν καὶ τὴν *Γνῶσιν*.

β) ἐὰν τὸ σχέδιον τοῦ σύμπαντος συντελεῖ εἰς τὸ ἀγαθὸν τῶν ἀνθρώπων οὗτοι ἔχουσι προφανῶς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ προσπαθήσουν νὰ ἐννοήσουν τὸ σχέδιον τοῦτο.

γ) ὁ ἀληθὴς ἄνθρωπος εἶνε πνεῦμα, σπινθὴρ τῆς Ζωῆς, τοῦ σώματος μὴ ὄντος παρὰ ἑνὸς ὀργάνου διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὸν κόσμον τῶν φαινομένων, τὸν κόσμον τοῦ Ὑποκειμένου καὶ τοῦ Ἀντικειμένου.

δ) ὁ θάνατος πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ ἔχῃ τὴν σημασίαν ἣν ἀποδίδουν εἰς αὐτὸν καθ' ὅσον δὲν εἶνε διόλου τὸ τέλος τῆς ζωῆς ἀλλ' ἁπλῶς μετάβασις ἐκ μιᾶς καταστάσεως ὑπάρξεως εἰς μίαν ἄλλην.

ε) ὁ ἄνθρωπος ἔχει ὄπισθεν αὐτοῦ μίαν ἀπεριόριστον ἐξέλιξιν καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἄλλην μίαν θαυμασίαν τοιαύτην.

Ἡ Θεοσοφία διακηρύττει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε καθαρὸν *πνεῦμα* (ἐκδηλούμενον ἐν τῇ ψυχῇ) ὅπερ κατέχει ἓν σῶμα ἢ μᾶλλον πλείονα τοιαῦτα δι' ὧν φέρεται εἰς τοὺς διαφόρους κόσμους.

Οἱ κόσμοι οὗτοι (οἱ θεοσοφικῶς καλούμενοι *πεδία* [βλ. λ.]) δὲν εἶνε κεχωρισμένοι ἐν τῷ χώρῳ· εὑρίσκονται πάντες συγχρόνως ἐνώπιον ἡμῶν καὶ δυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν αὐτούς: Εἶνε αἱ διαιρέσεις τοῦ ὑλικοῦ μέρους τῆς φύσεως, οἱ διάφοροι βαθμοὶ πυκνότητος τῶν συσσωματώσεων τῆς ὕλης.

Ὁ ἄνθρωπος ὑπάρχει εἰς πλείονας τῶν κόσμων τού-

των ἀλλὰ δὲν γνωρίζει εἰμὴ μόνον τοὺς κατωτέρους ἐξ αὐτῶν. Ἐνίοτε ὅμως καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ ἀποκαλύπτονται κατὰ τὰ ὄνειρα καὶ τὴν ὕπνωσιν.

Οἱ κόσμοι οὗτοι λαμβανόμενοι κατὰ σειρὰν τῆς ὑλικότητός των καὶ τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τοῦ πυκνοτέρου πρὸς τὸν λεπτότερον εἶνε οἱ ἑξῆς: 1. Φυσικός, 2. Θυμικὸς ἢ Ἀστρικός, 3. Νοητικὸς ἢ οὐράνιος, 4. Ἐνορατικὸς ἢ βουδδικός, 5. Πνευματικὸς ἢ ἀτμικὸς (νιρβανικός).

Ὑψηλότερον ἀκόμη ὑφίστανται ἕτεροι δύο κόσμοι, ὁ Ἐναδικὸς ἢ ὁ τῶν Ἀρχῶν καὶ ὁ Θεῖος ἢ ὁ τοῦ Λόγου, ἀλλ' ἀπέχουσι τόσον πολὺ τῶν σημερινῶν ἡμῶν ἱκανοτήτων, ὥστε νὰ μὴ εἶνε δυνατὴ εἰς τοὺς πλείστους ἡ σύλληψίς των.

Ἐν τῇ ἄνευ ὁρίων ζωῇ του ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκει ἀναριθμήτους δυνατότητας προόδου. Μερικὰ προκεχωρημένα ἄτομα ἐπὶ τῆς ἀτραποῦ τῆς ἐξελίξεως ἐπέτυχον τὴν πρόοδον αὐτὴν καὶ βαδίζουν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἀνθρωπότητος. Τὰ μεγάλα αὐτὰ Ὄντα ἀποτελοῦν Ἀδελφότητα καὶ εἶνε μέλη Ἱεραρχίας κυβερνώσης τὸν κόσμον. Ἐνσαρκοῦνται ἐθελουσίως εἰς ἀνθρώπινα σώματα διὰ νὰ σχηματίζωσι τὸν διάμεσον κρίκον μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ὑπερανθρωπίνου Ὄντος.

Εἰς ὡρισμένας ἐποχὰς τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, εἰς μεγάλας κρίσεις ἢ μεταβατικὰς περιόδους μεταξὺ δύο μορφῶν πολιτισμοῦ, μέλη τῆς ἀποκρύφου αὐτῆς Ἱεραρχίας ἔρχονται εἰς τὸν κόσμον. Συνήθως διαμένουν εἰς ἀπομεμονωμένα μέρη, μακρὰν τοῦ θορύβου τῆς ζωῆς. Οἱ Μύσται οὗτοι εἶνε γνωστοὶ ἐν Ἀνατολῇ ὑπὸ τὰ ὀνόματα τῶν *Μαχάτμα Ρισί*, (βλ. λ.) ἢ Μεγάλων Ψυχῶν.

Ἡ ἀντίληψις τῆς ὑπάρξεως τῶν Διδασκάλων αὐτῶν εἶνε δυνατὴ διὰ τῆς ἁγνότητος τῆς σκέψεως καὶ τῆς ζωῆς καὶ διὰ τῆς ἐπιμονῆς εἰς τὴν ἀναζήτησίν των. Οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐκπληροῦντες ὡρισμένους ὅρους εἶνε δυνατὸν νὰ γίνουν μαθηταί των.

Ὁ ἀδ.. Κ. Μελισσαρόπουλος ἐξ ἄλλου εἰς μακρὸν ἄρθρον του γράφει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

«Θεοσοφία δὲν εἶναι ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἡ θεία γνῶσις, τὴν ὁποίαν κατέχουν τὰ θεῖα ὄντα. Ὁ ὅρος Θεοσοφία καθιερώθη τὸν Γ' μ. Χ. αἰῶνα ἀπὸ τοὺς νεοπλατωνικοὺς Ἀμμώνιον Σακκᾶν καὶ τοὺς μαθητάς του (Πλωτῖνον, Πορφύριον, Ἰάμβλιχον), οἵτινες ἵδρυσαν τὸ ἐκλεκτικὸν θεοσοφικὸν σύστημα, ἂν καὶ ὁ Διογένης Λαέρτιος ἀποδίδει τὸν ὅρον «Θεοσοφία» εἰς τὸν ζήσαντα τὸν Δ' π. Χ. αἰῶνα Αἰγύπτιον ἱερέα Ποτ-Ἀμών. Ἀλλὰ πολὺ πρὸ τῆς καθιερώσεως τοῦ ὅρου ὑπὸ τῶν νεοπλατωνικῶν, ἡ Θεοσοφία—ὡς ἔννοια—δὲν ἦτο ἄγνωστος, ἀποτελοῦσα τὴν ἐσωτερικὴν ὄψιν τῶν Μυστηρίων τῆς ἀρχαιότητος. Σκοπὸς τῶν Μυστηρίων ἦτο νὰ μυήσουν, ὅσους παρεῖχον ἐχέγγυα διαυγοῦς διανοίας καὶ εἰλικρινοῦς ἁγνότητος, εἰς τὰς ἀληθείας τῆς φύσεως, ἃς κατεῖχον τὰ θεῖα ὄντα, οἱ «σοφοὶ περὶ τὰ θεῖα, οἱ θεοφιλεῖς καὶ ἐγγὺς θεῶν οἰκοῦντες». Ἡ γνῶσις τῶν θείων νόμων δὲν ἦτο φανερὰ καὶ προσιτὴ εἰς τοὺς πολλούς. Τὴν ἐφύλασσον οἱ μεμυημένοι εἰς τὰ βάθη τῶν Ναῶν καὶ εἰς τὰ ἄδυτα τῶν Μυστηρίων. Τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια (Αἰγυπτιακά, Ὀρφικά, Καβείρια, Ἐλευσίνια, Ἰουδαϊκά, Μιθραϊκά), οἱ Πυθαγόρειοι, οἱ Νεοπλατωνικοί, οἱ Γνωστικοί, οἱ Ἀλχημισταί, οἱ Ναῖται καὶ οἱ Ροδόσταυροι, Θεοσοφίαν κατεῖχον καὶ ἐδίδασκον, ἀλλ' ἦσαν αὐστηρῶς προσεκτικοὶ μήπως μεταδώσουν τὴν θείαν σοφίαν εἰς ἀνετοίμους νὰ τὴν δεχθοῦν. Ἡ Helena P. Blavatsky, διὰ τῆς ἱδρύσεως τῷ 1875 τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, προέβη εἰς ἓν τολμηρὸν πείραμα. Ἀνέσυρε τὴν Θεοσοφίαν ἀπὸ τὰ ἄδυτα τῶν Μυστηρίων καὶ τὴν προσέφερεν εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα, κρημνίσασα τοὺς φραγμούς, οἵτινες ἐκράτουν ἀπόκρυφα τὰ μυστικὰ τῶν νόμων τῆς φύσεως ἀπὸ τὸ πολὺ πλῆθος. Ἡ Θεοσοφία διδάσκει τὴν θείαν καταγωγὴν καὶ ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ὁμοούσιον αὐτοῦ πρὸς τὴν θείαν οὐσίαν. Δίδει οὕτω τὴν κλεῖδα τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ὀνείρου τῶν μυστικιστῶν, δηλαδὴ τῆς συνειδητῆς ἑνώσεως τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεόν. Εἶναι, ὅθεν, ἡ Θεοσοφία σχολεῖον μυστικισμοῦ. Ἀλλ' εἶναι ἐπίσης καὶ σχολεῖον ἀποκρυφισμοῦ, διότι προσφέρει εἰς τοὺς σπουδαστάς της τὴν δυνατότητα τῆς γνώσεως τῶν ἀοράτων κόσμων καὶ τῶν νόμων τῆς φύσεως, οἵτινες διέπουν τὴν λειτουργίαν τοῦ σύμπαντος καὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου. Κηρύσσει ὅμως ὅτι ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἠθικοῦ ὄντος πρέπει νὰ βαδίζῃ παραλλήλως πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ διανοητικοῦ ὄντος, ὑποδεικνύουσα καὶ τονίζουσα τοὺς ἐκ τῆς ἀνομοιομερίας κινδύνους. Ἐκ τῆς γνώσεως τῶν νόμων τῆς φύσεως ἀπορρέουν βιονομικοὶ κανόνες, τοὺς ὁποίους εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀκολουθῇ ἐκεῖνος ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ μυηθῇ εἰς τὴν θείαν σοφίαν. Οἱ βιονομικοὶ οὗτοι κανόνες ἀναφέρονται εἰς τὴν κάθαρσιν καὶ ἁγνότητα τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῶν ἐγωϊστικῶν τάσεων, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν εἰλικρινοῦς καὶ ἐνεργοῦ ἀγάπης πρὸς πάντα τὰ ὄντα, εἰς τὴν ἁρμονικὴν καὶ σύμφωνον πρὸς τοὺς νόμους τῆς φύσεως ζωήν. Ἡ Θεοσοφία δὲν εἶνε θρησκεία, διότι εἶνε ἡ σύνθεσις ὅλων τῶν θρησκειῶν καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ πάσης θρησκείας. Δὲν ἔχει ἰδίας τελετουργίας, διότι ἵσταται ὑψηλότερον ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς ἐκδηλώσεις τῆς λατρείας. Σέβεται ὅμως πᾶσαν τελετουργίαν, καθὼς ἐπίσης σέβεται πᾶσαν θρησκευτικὴν πίστιν καὶ πᾶσαν ἐν γένει πεποίθησιν ἢ γνώμην. Ἡ ἠθικὴ τῆς Θεοσοφίας συνίσταται εἰς τὸν ἐξαγνισμὸν τῆς βουλήσεως, τῶν σκέψεων, ἐπιθυμιῶν καὶ πράξεων, εἰς τὸν ἀπεριόριστον σεβασμὸν τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως καὶ συνειδήσεως, εἰς τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην πρὸς πάντα τὰ ὄντα, εἰς τὴν προθυμίαν τοῦ ὑπηρετεῖν καὶ θυσιάζεσθαι ὑπὲρ τῶν ἄλλων. Ἡ Θεοσοφία ἀντιτίθεται πρὸς πᾶσαν ἰδέαν μισαλλοδοξίας ἢ φανατισμοῦ καὶ ἀποστρέφεται τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ τὰς διαιρέσεις. Ἐπιθυμεῖ νὰ ἀντικατασταθῇ εἰς τὸν κόσμον ἡ καχυποψία διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης, ἡ ἀπληστία διὰ τῆς προσφορᾶς, ὁ ἀνταγωνισμὸς διὰ τῆς συνεργασίας, τὸ μῖσος διὰ τῆς ἀγάπης. Κηρύσσει τὴν παγκόσμιον ἀδελφοσύνην, ἄνευ διακρίσεως φυλῆς, πίστεως, φύλου, τάξεως ἢ χρώματος. Καὶ διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς τοιαύτης ἀδελφοσύνης ἐπὶ τοῦ πρακτικοῦ πεδίου ὑπάρχει ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία εἰς τὸν κόσμον. Ἡ Θεοσοφία, οὖσα ἀδογματική, δὲν ἔχει μίαν σαφῶς καθωρισμένην διδασκαλίαν, καὶ δὲν ἀποτελεῖ καθωρισμένον γνωσιολογικὸν σύστημα, ἀλλὰ εἶνε ἡ συνεχὴς ἔρευνα πρὸς κατανόησιν τῆς θείας σοφίας. Ἐν τούτοις ὑπάρχουν μερικαὶ διδασκαλίαι θεοσόφων περὶ τῶν νόμων λειτουργίας τοῦ σύμπαντος καὶ ἐξελίξεως τοῦ ἀνθρώπου, αἵτινες ἀποτελοῦν ὅ,τι συνήθως ὀνομάζεται «Θεοσοφικὴ διδασκαλία». Ἀλλ' ἡ διδασκαλία αὐτὴ οὐδαμῶς προβάλλεται ὡς δογματική, οὐδὲ διεκδικεῖ ὑπὲρ αὐτῆς τὸ ἀλάθητον. Οἱ Θεόσοφοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ θεοσοφικὴ διδασκαλία δὲν εἶνε παρὰ μία ἀσθενὴς προσπάθεια μεταφράσεως καὶ μεταφορᾶς τῆς πραγματικότητος τοῦ πνευματικοῦ κόσμου εἰς τὸν κόσμον τῶν φαινομένων. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν καὶ μόνον δίδεται ἡ θεοσοφικὴ διδασκαλία, ἀνήκει δὲ εἰς ἕκαστον σπουδαστὴν νὰ διεισδύσῃ εἰς τὸ βάθος τῶν διδασκαλιῶν της καὶ νὰ συλλάβῃ τὴν ὑπὸ τὰς νεκρὰς λέξεις καὶ φράσεις ζῶσαν πραγματικότητα».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ἑπομένως ὅτι ἐν τῷ συνόλῳ της ἡ Θεοσοφία δὲν ἀπέχει καὶ πολὺ τῶν ὅσων περιελάμβανε καὶ περιλαμβάνει ἡ ἐσωτερικὴ μορφὴ τῶν Ἀρχαίων καὶ νεωτέρων μυστηρίων. Ἀποκρυφισμὸν καὶ μυστικισμὸν δίδασκει καὶ ἡ σημερινὴ Θεοσοφία ἡ ὁποία ἀποτελεῖ δύναταί τις εἰπεῖν ἕνα ἀκόμη κλάδον τῆς ἀποκρύφου ἐπιστήμης. Ἀλλ' οἱ ἱδρυταὶ τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας διέπραξαν ἓν κεφαλαιῶδες σφάλμα. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ὑψηλὰ καὶ ἀπόκρυφα διδάγματα παρεδόθησαν εἰς γνῶσιν πάντων, ὑπέστη καὶ ἡ Θεοσοφία ὅ,τι ἡ διδασκαλία τοῦ Μωϋσέως ἀποπειραθέντος νὰ ἐκλαϊκεύσῃ τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια καὶ ἡ μυστηριακὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ περιελθοῦσα εἰς χεῖρας ἀμυήτων ὀπαδῶν του. Καὶ ἀπέμειναν ἐξ αὐτῆς μόνον οἱ ἠθικοὶ κανόνες, οἱ ὁποῖοι ὅμως δὲν ἀποτελοῦν τὸ βαθύτερον νόημα οὔτε τὴν βάσιν τοῦ ἀποκρυφισμοῦ καὶ τοῦ μυστικισμοῦ.

Βιβλιογραφία: 1, 6, 10, 26, 31 (Τόμ. ΙΒ', σελ. 530) 48, 58, 67.

«Θεοσοφία». Παλαιὸν σύγγραμμα τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοκρίτου τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος ἀποτελούμενον ἐκ 4 βι-

βλίων μετὰ προλόγου «περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως» ἐξ ἑπτὰ ἑτέρων βιβλίων. Τὸ ἔργον ἀπωλέσθη, σώζεται δὲ μόνον ἐπιτομή του ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Χρησμοὶ τῶν Ἑλληνικῶν Θεῶν». Τοὺς χρησμοὺς ὁ Ἀριστόκριτος παρελάμβανεν ἀπὸ τὸν Πορφύριον.

Τὸ ἔργον περιεῖχε καὶ ὀρφικοὺς καὶ σιβυλλικοὺς στίχους καὶ ρήσεις ἀρχαίων φιλοσόφων ποιητῶν ὡς τοῦ Μενάνδρου, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἡρακλείτου. Κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα ὁ συγγραφεὺς ἀνεθεματίσθη ὡς αἱρετικός. Ἐκλογαὶ μόνον τῆς «Θεοσοφίας» διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ἐκ χειρογράφου τοῦ 1580 καὶ ἐξετυπώθησαν ἐν Λειψίᾳ τῷ 1889 ὑπὸ τοῦ B. Klaros.

«Θεοσοφικὴ Ἑταιρία». Ὀργάνωσις ἱδρυθεῖσα τῷ 1875 ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὑπὸ τῆς πεφωτισμένης Ρωσσίδος Ἑλένης Πετρόβνας ***Μπλαβάτσκυ*** (βλ. λ.) καὶ τοῦ Ἀμερικανοῦ Συνταγματάρχου Ἑρρίκου Στὶκλ ***Ὄλκοττ*** (βλ. λ.). Εἰς τὸ ἐκδοθὲν εἰς Λονδῖνον τῷ 1937 βιβλίον «Προσωπικὰ Ἀπομνημονεύματα τῆς Ἑλένης Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ» δημοσιεύεται τὸ περιεχόμενον ἐπιστολῆς της γραφείσης τῷ 1886 ἐν τῇ ὁποίᾳ αὕτη βεβαιοῖ ὅτι τῷ 1875 εἶχε λάβῃ διαταγὴν ἐκ μέρους τοῦ Διδασκάλου της (ἑνὸς ἐκ τῶν ***Μαχάτμα*** [βλ λ.]) μεθ' οὗ εὑρίσκετο εἰς διαρκῆ πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν ὅπως σχηματίσῃ μίαν τοιαύτην Ἑταιρίαν τῆς ὁποίας οἱ σκοποὶ ἦσαν οἱ ἑξῆς:

1. Παγκόσμιος Ἀδελφότης.

2. Οὐδεμία μεταξὺ τῶν μελῶν της διάκρισις φυλῆς, θρησκεύματος ἢ κοινωνικῆς θέσεως. Ἕκαστον μέλος θὰ κρίνεται ἐκ τῆς προσωπικῆς του μόνον ἀξίας.

3. Ἡ μελέτη τῶν φιλοσοφιῶν τῆς Ἀνατολῆς—Ἰδίως τῶν Ἰνδικῶν καὶ βαθμιαία αὐτῶν ἐμφάνισις εἰς τὸ κοινὸν διὰ διαφόρων συγγραμμάτων, ἅτινα θὰ ἑρμηνεύουν τὰς ἐξωτερικὰς θρησκείας μὲ τὸ φῶς τῆς ἐσωτερικῆς διδασκαλίας.

4. Ἀπόκρουσις διὰ παντὸς δυνατοῦ μέσου τοῦ ὑλισμοῦ καὶ τοῦ θεολογικοῦ δογματισμοῦ διὰ τῆς ἀποδείξεως τῆς ὑπάρξεως ἐν μὲν τῇ φύσει ἀποκρύφων δυνάμεων, ἀγνώστων εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἐν δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ψυχικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων. Προσπάθεια ταὐτοχρόνως διευρύνσεως τῶν ἀπόψεων τῶν πνευματιστῶν οἵτινες δέον νὰ πεισθοῦν ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ ἄλλοι παράγοντες πρὸς παραγωγὴν φαινομένων ἐκτὸς τῶν «πνευμάτων τῶν νεκρῶν». Καταπολέμησις τῆς δεισιδαιμονίας καὶ πᾶσα δυνατὴ ἐπίδειξις, ἀναλόγως τῆς ἱκανότητος ἡμῶν, τῶν ἀγαθοποιῶν ἢ κακοποιῶν ἀποκρύφων δυνάμεων αἵτινες μᾶς περικυκλοῦσι καὶ ἐκδηλώνουν διὰ ποικίλων τρόπων τὴν παρουσίαν των.»

Σὺν τῷ χρόνῳ ἐν τούτοις οἱ σκοποὶ οὗτοι τῆς Ἑταιρίας φαίνονται περιορισθέντες καθ' ὅσον εἰς τὸ ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις «Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας» δελτίον «Θεοσοφία καὶ Θεοσοφικὴ ἑταιρία (Ἀθῆναι 1936) οἱ σκοποὶ τῆς ἑταιρίας καθορίζονται ὡς ἑξῆς:

1. Σχηματισμὸς πυρῆνος παγκοσμίου ἀδελφότητος ἐν τῇ ἀνθρωπότητι ἄνευ διακρίσεως φυλῆς, πίστεως, τάξεως γένους ἢ χρώματος.

2. Ἐνθάρρυνσις τῆς συγκριτικῆς μελέτης τῶν θρησκειῶν τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐπιστήμης.

3. Μελέτη τῶν ἀνερμηνεύτων νόμων τῆς φύσεως καὶ τῶν λανθανουσῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐκ τῶν τριῶν ἀνωτέρω σκοπῶν ὁ πρῶτος τοὐλάχιστον εἶνε ὑποχρεωτικὸς διὰ τὰ μέλη.

Ἀπόλυτος ἐλευθερία σκέψεων καὶ πεποιθήσεων ἀφίεται εἰς τὰ μέλη.

Πρῶτος πρόεδρος τῆς ἑταιρίας ὑπῆρξεν ὁ Συνταγματάρχης Ὄλκοττ, τῆς Μπλαβάτσκυ ἀναλαβούσης τὸ ἔργον τῆς διδασκαλίας. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὄλκοττ τῷ 1897 πρόεδρος τῆς Θ. Ἑταιρίας ἐγένετο ἡ Δρ. Ἄννα Μπέζαντ μέχρι τοῦ 1933 ὅτε ἀποθανοῦσαν τὴν διεδέχθη ὁ Δρ. Γεώργιος Ἀρουνταὶλ μέχρι τοῦ 1945. Πρόεδρος ἐχρημάτισε κατόπιν ὁ Δρ. Κ. Ζιναραζαντάζα μέχρι τοῦ 1952 ὅτε τὸν διεδέχθη ὁ Σρὶ - Ράμ.

Τέσσαρα μετὰ τὴν ἵδρυσίν της ἔτη, ἡ κεντρικὴ ἕδρα τῆς Θεοσοφ. ἑταιρίας μετεφέρθη ἐκ Νέας Ὑόρκης εἰς Adyar τῶν Ἰνδιῶν παρὰ τὴν πόλιν Madras. Ἐκεῖ εὑρίσκονται τὰ Γραφεῖα τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Γραμματέως, Γραφεῖον δημοσιεύσεων, τυπογραφεῖον, κατοικία τοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν σπουδαστῶν ὡς καὶ βιβλιοθήκη περιέχουσα 12 χιλιάδας ἀνατολικὰ χειρόγραφα, 10 χιλιάδας τόμους Ἀνατολικῶν φιλοσοφικῶν συγγραμμάτων καὶ 15 χιλιάδας τόμους ἐπὶ τῶν θρησκειῶν, φιλοσοφιῶν καὶ ἐπιστημῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Ἡ Θεοσοφ. ἑταιρία ἀποτελεῖται σήμερον ἐκ 50 περίπου Ἐθνικῶν ἑταιριῶν ἢ τμημάτων ἑδρευόντων εἰς ἰσαρίθμους χώρας. Ἕκαστον τμῆμα ἔχει ἕνα Γεν. Γραμματέα ὡς Πρόεδρον καὶ ἰδίαν ὀργάνωσιν. Εἶνε ἀνεξάρτητον εἰς τὰς ἐσωτερικάς του ὑποθέσεις ὑποτάσσεται ὅμως εἰς τοὺς Γεν. Κανονισμοὺς τοῦ Κέντρου.

Ἡ Θ. Ἑταιρία περιλαμβάνει ἐλεύθερα μέλη καὶ ἄλλα συγκεκροτημένα εἰς Στοάς. Ἑκάστη Ἐθνικὴ ἑταιρία ἀποτελεῖται ἐξ ἑπτὰ τοὐλάχιστον Στοῶν ἑκάστη δὲ Στοὰ ἐξ ἑπτὰ τοὐλάχιστον μελῶν.

Ἐν Ἑλλάδι συνεστήθη τὸ πρῶτον ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1879 Θεοσοφικὴ Στοά, ὀνομασθεῖσα «Ἰονικὴ Στοά», τῆς ὁποίας σῴζεται ἡ σφραγίς. Τον Ἰούλιον 1914 ἱδρύθη ἐν Ἀθήναις ἡ Στοὰ «Ἑρμῆς» καὶ τὸν Φεβρουάριον 1915 ἡ Στοὰ «Ἀπόλλων» Αἱ δύο αὗται Στοαὶ εἰργάσθησαν ἐπί τινα χρόνον ἀλλ' ἀργότερον περιέπεσαν ἐν ὕπνῳ. Ἀπαρχὴν τῆς συστάσεως τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἐν Ἑλλάδι ἀπετέλεσεν ἡ ἐν Ἀθήναις ἵδρυσις τὴν 8ην Ἰουνίου 1923 τῆς Στοᾶς «Πλάτων», ὑπαγομένης εἰς τὴν Θεοσοφικὴν Ἑταιρίαν ἐν Γαλλίᾳ. Ἔκτοτε ἤρχισεν ἐπεκτεινομένη ἡ Θεοσοφικὴ κίνησις ἐν Ἑλλάδι, ἱδρυθείσης τῷ 1924 τῆς Ἑνώσεως Ἑλληνικῶν Θεοσοφικῶν Στοῶν, καὶ τὴν 21ην Μαΐου 1928 συνεστήθη ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία ἐν Ἑλλάδι, ἀπαρτισθεῖσα ἀπὸ τὰς Στοάς: Πλάτων, Ἀθηνᾶ, Μπλαβάτσκυ - Ὄλκοττ, Ὀρφεύς, Μαϊτρεγιᾶ, Πυθαγόρας, Σωκράτης. Τὰ γραφεῖα μέχρι τοῦ 1940 ἦσαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ὁμήρου 20. Κατὰ τὴν κατοχὴν αἱ ἐργασίαι τῆς Ἑταιρίας ἀνεστάλησαν, ἐπαναληφθεῖσαι μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, μὲ γραφεῖα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Γ' Σεπτεμβρίου 56β. Πρῶτος Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Θ.Ε. ἐν Ἑλλάδι ἐξελέγη ὁ κ. Βάσος Κριμπᾶς (1923-1929). Τοῦτον διεδέχθη ὁ κ. Κίμων Πριγάρης (1929-1952). Καὶ τοῦτον ἀπὸ τοῦ 1952 ὁ κ. Κωστῆς Μελισσαρόπουλος. Ἤδη ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία ἐν Ἑλλάδι περιλαμβάνει τὰς Στοάς: Πλάτων, Μπλαβάτσκυ-Ὄλκοττ, Νιρβάνα, Σωκράτης, Μπέζαντ, Ἔρευνα; Ἀγάπη καὶ ἀριθμεῖ περὶ τὰ 200 μέλη.

«Θεοσοφικὸν Δελτίον». Μηνιαῖον περιοδικὸν ὄργανον τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἐν Ἑλλάδι. Περιέχει διαφόρους ἀνακοινώσεις καὶ μελέτας φιλοσοφικοῦ ἢ ἠθικοκοινωνικοῦ περιεχομένου βάσει τῆς Θεοσοφικῆς διδασκαλίας. Ἀποστέλλεται δωρεὰν εἰς τὰ μέλη τῆς Θ. Ἑταιρίας ὡς καὶ εἰς πάντα ζητοῦντα νὰ τὸ λαμβάνῃ.

Θεοσοφικὸς Τεκτ.·. Καλεῖται οὕτω ὑπό τινων συγγραφέων ὁ Ἀποκρυφιστικὸς Τεκτ.·. ὁ δημιουργηθεὶς ὑπὸ παλαιῶν ἀποκρυφιστῶν φιλοσόφων ἐντὸς τῶν ἐπαγγελματικῶν Στ.·. (βλ. ***Ἀρχαιότης τοῦ Τεκτ.·.*** καὶ ***Ἀγγλία***). Τὸ ὅλον ἄλλως τε ἀλληγορικὸν σύστημα ὑπὸ τὸ ὁποῖον παρέχεται ἡ Τεκτ.·. Διδασκαλία, ἡ παράδοσις ἐπὶ τῆς ὁποίας ἑδράζεται τὸ περιεχόμενον τῶν φιλοσοφικῶν βαθμῶν του καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ κοσμοθεωρία του πείθουν ὅτι ὑπὸ τὴν ἀρχικήν μορφήν του ὁ Θεσμὸς ἦτο καθαρῶς μυστηριακὸς ἀσχολούμενος μὲ τὴν ἀναζήτησιν τῆς Θείας Ἀληθείας καὶ ἐπιδιώκων νὰ ἀναπτύξῃ εἰς τὰ μέλη του τὰς μυστικὰς ἐκείνας ἰδιότητας αἵτινες εὑρίσκονται κεκρυμμέναι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Τοῦτο μάλιστα καὶ φαίνεται ἐπιτευχθὲν εἰς παλαιοτέρους χρόνους κατὰ τὸν Μεσαίωνα, καὶ ἀκολούθως πάλιν κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ὅτε ἀληθεῖς μυσταγωγημένοι Σοφοί, προικισμένοι μὲ τὴν χάριν τῆς ἐνοράσεως, ἵδρυον Τεκτ.·. ἐργαστήρια.

Ὁ Vaughan τοὺς ἀποκαλεῖ «εὐγενῆ δείγματα μυσταγωγῶν».

Ὁ δὲ Mackey γράφει: Ἐκεῖνοι μὲ τοὺς ὁποίους ἡ ἱστορία τοῦ Τεκτ.·. συνδέεται στενῶς εἶνε οἱ μυστικισταὶ σοφοὶ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος (18ου αἰῶνος) οἱ ὁποῖοι ἐπίστευον ὅτι εἶνε κάτοχοι γνώσεως τῆς θεότητος καὶ τῶν ἔργων της ἐξ ὑπερφυσικῆς ἐμπνεύσεως ἢ ἐθεώρουν τὴν μορφὴν τῶν μυστηριακῶν των δογμάτων ὡς στηριζομένην ἐπὶ ποιᾶς τινος θείας διαισθήσεως. Τοιοῦτοι ἄνδρες ὑπῆρξαν ὁ ***Σβέντεμποργκ*** (βλ. λ.) ὅστις ἐὰν ὁ ἴδιος δὲν εἶνε μεταρρυθμιστὴς τοῦ Τεκτ.·. παρέσχεν ὅμως τὸ

ὑλικὸν πολλῶν βαθμῶν: οἱ ***Μοραβοὶ*** ἀδ.·. (βλ. λ.) σκοπὸς τοῦ Συνδέσμου τῶν ὁποίων ἦτο ἀρχικῶς, ὡς λέγεται ἡ διάδοσις τοῦ Εὐαγγελίου ὑπὸ τὸν Τεκτ.·. πέπλον: Ὁ ***Σαὶν Μαρτὲν*** (βλ. λ.) ὁ ἱδρυτὴς τῶν ***Φιλαλήθων*** (βλ. λ.): Ὁ ***Περνεττὺ*** εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ ἵδρυσις τοῦ Τάγματος τῶν ***Πεφωτισμένων*** τῆς Ἀβινιὼν (βλ.λ.): ὁ ***Σαστανιὲ*** (βλ. λ.) ὁ δημιουργὸς τοῦ Δόγματος τῶν ***Πεφωτισμένων Θεοσοφιστῶν.***

Σκοπὸς ὅλων τῶν θεοσοφικῶν αὐτῶν δογμάτων καὶ βαθμῶν ἦτο ἡ ἀναγέννησις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ἐπαναφορά του εἰς τὴν πρωταρχικὴν ἀγνότητα ἐκ τῆς ὁποίας εἶχεν ἐκπέση διὰ τοῦ ἁμαρτήματος. Ὁ Θεοσοφικὸς Τεκτ.·. δὲν ἦτο ἐν τῇ πραγματικότητι ἄλλο τι εἰμὴ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν θεωρητικῶν ἰδεῶν τοῦ ***Ἰακὼβ Μπέμε*** (βλ. λ.), τοῦ Σβέντεμποργκ καὶ ἄλλων μυστικιστῶν φιλοσόφων».

Ὁ Vaughan ἐπίσης εἰς τὸ ἔργον του «Ὧραι μὲ τοὺς Μυστικιστάς», περιγράφει τοὺς παλαιοὺς θεοσοφιστὰς ἢ ἀποκρυφιστὰς τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ὡς ἑξῆς:

«Ἐπίστευον μετὰ ζήλου εἰς τὴν γνησιότητα τῆς Καββαλά. Ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι κάτωθεν τῶν ἀλλεπαλλήλων μεταβολῶν, ἡ προφορικὴ αὐτὴ παράδοσις εἶχε συνεχίση ἀλώβητος τὴν ζωήν της ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Μωϋσέως καὶ ἐντεῦθεν—καθ' ὃν τρόπον καὶ ἡ Ἰουδαϊκὴ παράδοσις τοὺς ἐδίδασκεν ὅτι ἐξ ὅλων τῶν δένδρων αἱ κέδροι εἶχον ἐξακολουθήση ν' ἁπλώνουν τὴν ἰσχὺν τῶν ἀτρώτων κλάδων των ὑπὸ τὰ ὕδατα τοῦ κατακλυσμοῦ. Ἀπελάμβανον τὴν κεκρυμμένην γνῶσιν τοῦ βιβλίου τούτου ὡς ἕνα θησαυρὸν πλούσια περιέχοντα τὰ σπέρματα πάσης φιλοσοφίας. Καὶ ὑπεστήριζον ὅτι ἀπὸ τὰς θαυμασίας σελίδας του ὁ ἄνθρωπος θὰ ἠδύνατο νὰ διδαχθῇ τὴν ἀγγελικὴν οἰκοσημολογίαν τῶν οὐρανῶν, τὰ μυστήρια τῆς Θείας φύσεως, τὰ μέσα τῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὰς δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ».

Ἐὰν εἰς ταῦτα προσθέσωμεν τὸν ἀπόλυτον σεβασμὸν διὰ τὰ ἀπύθμενα μυστήρια τὰ περιεχόμενα εἰς τὰς προφητείας τοῦ Δανιὴλ καὶ εἰς τὸ ὅραμα τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, καὶ τὴν ἰσχύουσαν τότε ροπὴν ὅπως δίδεται συμβολικὴ ἑρμηνεία εἰς πᾶν τὸ θεῖον, θὰ δυνηθῶμεν νὰ κατανοήσωμεν τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα τῶν θεοσόφων αὐτῶν οἵτινες εἰργάσθησαν διὰ τὴν μυστηριακὴν ἢ μᾶλλον τὴν ἀποκρυφιστικὴν μορφὴν τοῦ Τεκτ.·.

Μεταξὺ τῶν τελευταίων μυσταγωγῶν αὐτῶν δέον ἐπίσης νὰ συμπεριληφθῇ καὶ ὁ ***Καλλιόστρο*** (βλ. λ.) ὁ ἱδρυτὴς τοῦ ***Αἰγυπτιακοῦ Τεκτ.·. Τάγματος*** (βλ. λ.) κατὰ τὸ 1789.

Αἱ ἐπακολουθήσασαι ὑλιστικαὶ τάσεις καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θετικισμοῦ καὶ τῆς ἐμπειρίας ὅπερ ἐπεκράτησε κυρίως κατὰ τὰ τέλη τοῦ 19ου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ἐπροκάλεσαν φυσικὰ καὶ τὴν παρέκκλισιν τῶν Τεκτ.·. δογμάτων ἀπὸ τῆς καθαρῶς ἀποκρυφιστικῆς των μορφῆς. Ἀλλαχοῦ αἱ Στ.·. περιωρίσθησαν εἰς ἠθικὴν διδασκαλίαν καὶ κοινωνικὴν εὐποιΐαν καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν ἀνεμίχθησαν κακῶς καὶ εἰς τὴν πολιτικήν. Αἱ στ.·. των ἐπυκνώθησαν διὰ μελῶν ἐμπεποτισμένων μὲ τὰς ὑλιστικὰς θεωρίας αἵτινες ἦσαν τότε τοῦ συρμοῦ, τὰ σύμβολα ἀπώλεσαν τὴν ἀπόκρυφον μυστηριακὴν σημασίαν των καὶ τὸ Μέγα Μυστικὸν ἀπωλέσθη. Τὰ μυστικὰ τῶν Ἑρμητιστῶν καὶ Ἀλχημιστῶν τοῦ Μεσαίωνος, τὰ συστήματα τοῦ Καλλιόστρο, τοῦ Σβέντεμποργκ, τοῦ Περνεττύ, τοῦ Πασκουάλι, τοῦ Σαὶν Μαρτέν, τοῦ Σαστανιὲ ἐξηφανίσθησαν βαθμηδὸν καὶ δὲν παρέμειναν ἢ ἐλάχιστα μόνον ἴχνη τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Τσίνεντορφ εἰς τὸ Σουηδικὸν σύστημα, ὡς καὶ λείψανά τινα θεοσοφικῆς διδασκαλίας εἰς τοὺς Ἀποκαλυπτικοὺς βαθμοὺς τοῦ Ἀ.·. Ἀ.·. Σκωτικοῦ Δόγματος. Φιλοσοφικά τινα ἐργαστήρια ἐν τούτοις μὲ ἐλαχίστους πιστοὺς παρέμειναν λειτουργοῦντα ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ ὡς τὸ τῶν Μαρτινιστῶν κ. ἄ.

Ἤδη μὲ τὴν χρεωκοπίαν τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς πνευματικότητος ἐκδηλοῦνται πολλαχόθεν καὶ ἐντὸς τοῦ Τεκτ.·. τάσεις ἐπανόδου εἰς τὰς ἀποκρύφους ἀρχὰς καὶ τὴν βαθεῖαν μελέτην τῶν λειτουργιῶν τῆς φύσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μυστικῆς παραδόσεως. Ἀλλ' ἡ ἐκ νέου ἐμφάνισις πραγματικῶν μυστῶν θὰ βραδύνῃ ἐπ' ἀρκετὸν ἀκόμη, ἐὰν δὲν ληφθῇ φροντὶς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν Μυστῶν ἐκείνων Ἡγετῶν, οἵτινες εἰς ἀπομεμονωμένα τινὰ μέρη, τῆς Ἀνατολῆς ἰδίως, μεταδίδουν εἰς τοὺς ὀλίγους πιστοὺς τὴν Γνῶσιν μετὰ μακρὰν προπαρασκευὴν καὶ πολλὰς δοκιμασίας (βλ. ***Ἐξωτεκτονικὰ Μυστήρια***).

«Θεόσοφος». (Theosophist). Περιοδικὸν εἰς Ἀγγλικὴν γλῶσσαν ἐκδοθὲν τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς Ἕλενας Πετρ. Μπλαβάτσκυ καὶ συνεχιζόμενον ἔκτοτε ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἑκάστοτε προέδρου τῆς ***Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας*** (βλ. λ.).

Θεουργία. (Théurgie, Theurgy). Ἐκ τοῦ ***Θεὸς*** καὶ ***Ἔργον.*** Ἡ ἐπιστήμη τῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὸ Θεῖον: ἁγνὸς μυστικισμὸς ἢ καὶ ἐπικοινωνία μετ' ἀνωτέρων πνευμάτων:

Οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον οὕτω τὴν ὅλην τέχνην τῆς Μαγείας διότι ἐπίστευον ὅτι τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἦσαν αἱ συνέπειαι ποιᾶς τινας ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς Θεούς.

Πατὴρ τῆς θεουργίας ἐν Ἑλλάδι ἐθεωρεῖτο ὁ Ὀρφεύς, ὁ κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων ἱδρύσας τὰ Ὀρφικὰ καὶ διδάξας τὸν τρόπον τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ Θείου, τοῦ ἐξαγνισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς θεραπείας τῶν ἀσθενῶν. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ εἰς τοὺς προηγμένους λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς ἡ θεουργία ἠσκεῖτο ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ ἐδιδάσκετο εἰς τοὺς μυουμένους εἰς τὰ Μυστήρια ἀφοῦ οὗτοι ὑπεβάλλοντο πρότερον εἰς αὐστηρὰς δοκιμασίας. Θεουργίαν ἤσκουν καὶ οἱ ***Δρυΐδαι*** (βλ. λ.) τῶν Κελτῶν.

Γνωστοὶ θεουργοὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφέρονται ***Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς*** (βλ.λ.), ***ὁ Ἀπουλήϊος*** (βλ. λ.), ***ὁ Πορφύριος, ὁ Ἰάμβλιχος, ὁ Ἰουλιανός.*** Οἱ θεουργοὶ μετεχειρίζοντο εἰς τὰς ἐπικλήσεις των μυστικὴν γλῶσσαν ἐν ᾗ ὑπῆρχον ἀναμὶξ λέξεις χαλδαϊκαί, αἰγυπτιακαί, ἑλληνικαὶ καὶ λατινικαί. Εἶνε ἐν τούτοις προφανὲς ὅτι βαθεῖς μελετηταὶ καὶ τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως ἐχρησιμοποίουν καὶ τὴν αὐθυποβολὴν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐνεργειῶν των. Εἰς ὅλα τὰ περίφημα ἀρχαῖα ἐν Ἑλλάδι Ἀσκληπιεῖα ἡ θεουργία ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν οὓς οἱ ἱερεῖς παρεσκεύαζον καταλλήλως καὶ διὰ νηστειῶν, προσευχῶν, ὑποβολῆς, ὡδήγουν βαθμηδὸν πρὸς τὴν θεραπείαν. Ἡ θεουργία δὲν κατεπολεμήθη ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ, μία δὲ μορφὴ αὐτῆς εἶνε τὰ θεραπευτικὰ ἀποτελέσματα διαφόρων εἰκόνων ἢ ἱερῶν λειψάνων καὶ ἀντικειμένων, οἱ ἐξορκισμοὶ κ. ἄ.

Οἱ νεώτεροι χρησιμοποιοῦν τὴν λέξιν εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς μαγείας ὅπερ ἐνεργεῖ διὰ θείων μέσων ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν φυσικὴν μαγείαν ἥτις ἐνεργεῖ διὰ τῆς γνώσεως τῶν ἀποκρύφων δυνάμεων τῆς φύσεως καὶ πρὸς τὴν νεκρομαντίαν τὴν ἀσκουμένην τῇ βοηθείᾳ κακῶν πνευμάτων ἢ δαιμόνων. Μυσταγωγημένοι τινὲς Τέκτ.·. ἀπέδωσαν καὶ εἰς τὰ Τεκτ.·. Σύμβολα θεουργικὰς ἰδιότητας ὧν ἡ γνῶσις ἀπωλέσθη καὶ εἶνε δυνατὸν ν' ἀνακτηθῇ διὰ τῆς μελέτης καὶ ἀποκρυπτογραφήσεως αὐτῶν. Οἱ διασημότεροι τῶν ἀποκρυφιστῶν αὐτῶν Τεκτόνων εἶνε ὁ ***Λουΐ Ἀλφὸνς Κωνστάν,*** ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον ***Ἐλιφὰς Λεβὺ*** (βλ. λ.) καὶ ὁ ἰατρὸς ***Ἀνκὼς*** ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Δρ ***Παπὺς*** (Dr Papus), ἀμφότεροι συγγράψαντες πλεῖστα ἔργα περὶ τοῦ Θεουργικοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ συχνὰ ἀσκήσαντες καὶ τὴν θεουργίαν.

Βιβλιογρ.·. 1 (Τόμος Β' σελ. 1036, 6, 59, 61 καὶ 66.

Θεοφάνια. Φωτισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κατὰ τοὺς νεοπλατωνικοὺς φιλοσόφους.

Θεοφόρητοι. Κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα εἰς τὴν Γαλλίαν ἀρχικῶς καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γερμανίαν ἀκολούθως ἐξεδηλώθη κίνησις θρησκευτικὴ στρεφομένη κατὰ τῆς δυσειδαιμονίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν πολιτικῶν αὐθαιρεσιῶν ἀφ' ἑτέρου.

Οἱ μετέχοντες αὐτῆς ἐκαλοῦντο θεοφόρητοι, διότι ἐπίστευον ὅτι μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχον ἄνδρες φερόμενοι ὑπὸ τοῦ θείου πνεύματος πρὸς ἀναγέννησιν τοῦ κόσμου. Πολλοὶ τῶν θεοφορήτων ἤσκουν τὴν προφητείαν δι' ὁραματισμῶν καὶ δι' ἐκστάσεως.

Θεοχάρης Πάνος. Ἕλλην μηχανικὸς * 1851. Μυηθεὶς ὡς Τέκτων εἰς τὴν ἄτακτον τότε Στ.·. «Ἀθηνᾶ» ἐπὶ Σεβ.·. ἀδ.·. Ἀθ. Βρυζάκη διεκρίθη διὰ τὴν Τεκτ.·. δρᾶσιν

ἀπ' αὐτῆς τῆς ἱδρύσεως ἰδίως τῆς Στ.·. «Ἡσίοδος» (βλ. λ.) ἐν ἔτει 1903 τῆς ὁποίας καὶ μετὰ τριετίαν ἐξελέγη Σεβ.·. καὶ διετέλεσεν ἐπανειλημμένως τοιοῦτος. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1908 προήχθη εἰς Ρ.·. †.·. ἀνῆλθε δὲ συνεχῶς τὰς βαθμίδας τῆς Τεκτ.·. ἱεραρχίας κατέχων ἀπὸ τοῦ 1916 τὸν 33°. Κατὰ τὴν περίοδον 1916—19 ἐξελέγη Πρ.·. Μ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τρεῖς δὲ περιόδους (1923—24, 1924—27 καὶ 1927—29) μετέσχεν ὡς Μ.·. Σημ.·. καὶ ὡς Ἀρ.·. Φρ.·. τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ ἐτῶν λόγῳ γήρατος δὲν μετεῖχε τῆς ἐνεργοῦ δράσεως † 1938.

Θεραπευταί. Ἀσκητικὴ Ἑβραϊκὴ αἵρεσις ἀκμάσασα τὸν πρῶτον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα. Ὁ Milman τοὺς ἀποκαλεῖ προδρόμους τῶν Χριστιανῶν μοναχῶν καὶ ἐρημιτῶν. Διέμενον παρὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐν Αἰγύπτῳ τὸ δὲ δόγμα καὶ αἱ ἀρχαὶ των εἶχον μεγάλην ὁμοιότητα μὲ τὰς τῶν Ἐσσαίων. Ἐπ' αὐτῶν ἐν τούτοις εἶχεν ἐπιδράσῃ σημαντικῶς ἡ μυστικιστικὴ σχολὴ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς πολλὰ εἶχον παραλάβῃ ἀπὸ τὴν Καβαλλὰ ἠκολούθουν ἀφ' ἑτέρου καὶ τὴν Πυθαγόρειον καὶ τὴν Ὀρφικὴν φιλοσοφίαν. Τὸ σύστημά των περικλείεται εἴς τινας τῶν ἀνωτέρων βαθμ.·. τοῦ Τεκτ.·.. Λεπτομερῆ περιγραφὴν τῶν θεραπευτῶν παρέχει Φίλων ὁ Ἰουδαῖος.

Θεράπων. Καλεῖται καὶ οὕτω ὁ *ἐξωτερικὸς στεγ.·.* τῆς Τεκτ.·. Στ.·. διότι ἐπιμελεῖται, καθαρίζει καὶ τακτοποιεῖ τὸν ναὸν μισθοδοτούμενος διὰ τὰς ὑπηρεσίας ταύτας. (βλ. *στεγαστής*).

Θεραφεὶν ἢ *τεραπεὶμ*. Εἰδώλια τῶν Χαλδαίων χρησιμοποιούμενα συνήθως διὰ μαγικοὺς σκοπούς. Ἐθεωροῦντο προικισμένα μὲ θεραπευτικὰς ἰδιότητας. Τὰ ἐχρησιμοποίησαν κατόπιν καὶ οἱ Ἑβραῖοι διὰ μαντικοὺς σκοποὺς ὡς ἐμφαίνεται ἐκ διαφόρων χωρίων τῆς Παλ.·. Διαθ.·.. Ἡ Ραχὴλ φεύγουσα ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου μετὰ τοῦ Ἰακὼβ ἀπήγαγε καὶ τὰ θεραφεὶν τοῦ πατρός της Λάβαν (Γεν. λα' ἐδ. 19).

Θεωρητικὴ φιλοσοφία. Ἡ σχετιζομένη μόνον πρὸς τὴν λογικὴν καὶ ἀφῃρημένην γνῶσιν δι' ἐννοιῶν καὶ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ λογικοῦ συνδυασμοῦ των, ἡ μὴ λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὰ δεδομένα τῆς ἐμπειρίας οὔτε ἀποβλέπουσα εἰς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀρχῶν της. Ὁ Πλάτων δογματίζει ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀνωτάτη ἐπιστήμη καθαρῶς θεωρητική, ἀποκλειστικῶς «μόνον γνωστική».

Θεωρητικὸς Τεκτονισμός. (Speculative Masonry). Ὅλαι σχεδὸν αἱ κατηχήσεις τῶν Συμβ.·. βαθμ.·. διδάσκουν τὸν νεομύητον περὶ τῆς ὑφισταμένης διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ καὶ τοῦ Θεωρητικοῦ Τεκτ.·. (βλ. καὶ βιβλιογρ. 39 σελ. 147). Παλαιαί τινες μάλιστα κατηχήσεις ἐν χρήσει καὶ σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ διδάσκουν ὅτι «ἡμεῖς μὲν οἱ νεώτεροι Τέκτ.·. ἐργαζόμεθα θεωρητικῶς, ἀλλ' ὅτι οἱ παλαιοὶ ἡμῶν ἀδ.·. εἰργάζοντο καὶ ἐπαγγελματικῶς καὶ θεωρητικῶς». Ἡ φράσις αὕτη δίδει λαβὴν εἰς πολλὰς ἑρμηνείας. Καὶ δὲν θὰ ἔπρεπε ἴσως νὰ λαμβάνεται κατὰ γράμμα καὶ νὰ θεωρῆται ἡ σημερινὴ καθαρῶς θεωρητικὴ μορφὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὡς ἁπλῶς οἰκειοποιηθεῖσα τὰ ἐργαλεῖα καὶ λοιπὰ σύμβολα τοῦ ἐπαγγελματικοῦ Τεκτ.·. δώσασα εἰς αὐτὰ πνευματικὸν περιεχόμενον διὰ νὰ κρύψῃ κάτωθεν αὐτῶν φιλοσοφικὰς ἀληθείας. Εἶνε πολὺ πιθανόν,—καίτοι ἱστορικαὶ περὶ τούτου μαρτυρίαι δὲν ὑπάρχουν—ὅτι ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπαγγελματικὸς Τεκτονισμὸς» ὑπεκρύπτετο μυστηριακὴ καθαρῶς ὀργάνωσις ἀσχολουμένη ταυτοχρόνως καὶ εἰς ἔργα οἰκοδομικῆς ἢ ἀρχιτεκτονικῆς. Τὰ παρ' αὐτῆς ἄλλως τε χρησιμοποιούμενα σύμβολα εἶνε πανάρχαια περικλείοντα μυστηριακὴν σημασίαν καὶ ἀλληγορικὰς παραδόσεις ἀληθειῶν περὶ τῆς ἀρχῆς, τῆς οὐσίας καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Σύμπαντος ὡς καὶ τῆς θέσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἐν αὐτῷ. Εἶνε δὲ ἐξ ἴσου πιθανὸν νὰ ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς τότε Μύστας ἡ *Κλεὶς* ἣν ὁ σύγχρονος καὶ θεωρητικὸς μόνον Τεκτ.·. ἀναζητεῖ ὡς ἀπολεσθεῖσαν.

Περὶ τούτων πάντων ἐν τούτοις οὐδεὶς δύναται ν' ἀποφανθῇ μετὰ βεβαιότητος. Τὸ μόνον βέβαιον εἶνε, ὡς γράφει καὶ ὁ ἀδ.·. Mackey, ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν ἐπαγγελματικὸς καὶ θεωρητικὸς Τεκτ.·. ἀπετέλουν ἀκέραια τμήματα ἑνὸς ἀδιαιρέτου σύστήματος.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Mackey ἐπίσης, ὁ Ἐπαγγελματικὸς Τεκτ.·. ἦτο καὶ εἶνε σήμερον ἐν μέρει, ὁ σκελετὸς ἐπὶ τοῦ ὁποίου προσεκολλήθησαν οἱ ζῶντες μῦς, οἱ τένοντες καὶ τὰ νεῦρα τοῦ θεωρητικοῦ συστήματος.

Ἀπὸ καθαρῶς ἱστορικῆς ἀπόψεως πράγματι, ὁ Θεωρητικὸς Τεκτ.·. ὡς ἐμφανίζεται σήμερον εἶνε ἡ ἐπιστημονικὴ ἐφαρμογὴ καὶ θρησκευτικὴ καθιέρωσις τῶν κανόνων καὶ ἀρχῶν, τῆς γλώσσης, τῶν ἐργαλείων καὶ τοῦ ἄλλου ὑλικοῦ τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξάγνισιν τῆς καρδίας ὡς καὶ εἰς ἐγχάραξιν τῶν δογμάτων μιᾶς θρησκευτικῆς φιλοσοφίας.

Ὁ ἀδ.·. Mackey γράφει σχετικῶς:

«Ὁ θεωρητικὸς Τεκτ.·. εἶνε καὶ σύστημα ἠθικῆς καὶ ἔχει συνεπῶς, ὅπως ὅλα τὰ ἄλλα ἠθικὰ συστήματα τὰς διακριτικάς του διδασκαλίας. Τὰς διδασκαλίας αὐτὰς δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς τρεῖς τάξεις: τὴν ἠθικήν, τὴν θρησκευτικὴν καὶ τὴν φιλοσοφικήν.

1. ***Ἠθικὴ διδασκαλία*** Αὕτη προκύπτει ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Τεκτ.·. ὡς κοινωνικοῦ θεσμοῦ. Ἐξ οὗ καὶ ὁ ὁρισμὸς μεταξὺ ἄλλων, ὅτι ἀποτελεῖ «ἐπιστήμην τῆς ἠθικῆς». Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶνε μία ἀδελφότης, εἰς σύνδεσμος ἀνδρῶν συνδεομένων μεταξύ των δι' ἑνὸς ἰδιαιτέρου δεσμοῦ. Καὶ ὁ μαθ.·. διδάσκεται ὅτι τρία μεγάλα καθήκοντα ὀφείλει ν' ἀναλάβῃ ὁ Τέκτ.·. ἔναντι τοῦ Θεοῦ, τοῦ πλησίον καὶ τοῦ ἑαυτοῦ του».

Ἀντικείμενον λοιπὸν τοῦ ἠθικοῦ μέρους τῆς ἐλευθεροτεκτ.·. διδασκαλίας εἶνε ἡ ἐφαρμογὴ τῶν διδαγμάτων τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ ἀμοιβαίας συνδρομῆς. Ὑπάρχει ἓν εἶδος σοσιαλισμοῦ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐκπορεύονται ὅλαι αἱ λοιπαὶ Τεκτ.·. ἀρεταί, —ὄχι σοσιαλισμοῦ παρεμφεροῦς πρὸς τὸν σύγχρονον τοιοῦτον μὲ τὸν νόμον τῆς κοινοκτημοσύνης τὸν ἐντελῶς ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ ἀνεξάρτητον πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας—ἀλλὰ σοσιαλισμοῦ στηριζομένου ἐπὶ μιᾶς κοινότητος αἰσθήματος, ἰδεώδους, σκοποῦ, ἥτις ἀποτελεῖ ἀκριβῶς τὸν κοινωνικὸν καὶ τὸν ἠθικὸν συνεπῶς χαρακτῆρα τοῦ Τεκτ.·..

Ἠθικὸς σκοπὸς τοῦ Τεκτ.·. εἶνε νὰ καταστήσῃ τοὺς ἀνθρώπους καλλιτέρους ἔναντι ἀλλήλων: νὰ καλλιεργήσῃ τὴν ἀδ.·. ἀγάπην καὶ νὰ ἐμφυσήσῃ τὴν ἄσκησιν τῶν ἀρετῶν ἐκείνων αἵτινες εἶνε ἀπαραίτητοι διὰ τὴν διαιώνισιν τῆς ἀδελφότητος. Ὁ Τέκτ.·. εἶνε ὑποχρεωμένος, λέγουν οἱ Ἀρχαῖοι Κανόνες, νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον καὶ νὰ πράττῃ εἰς τοὺς ἄλλους, ὅ,τι θὰ ἤθελε καὶ αὐτοὶ νὰ πράττουν εἰς αὐτόν. Νὰ βοηθῇ τοὺς πάσχοντας, νὰ συμβουλεύῃ τοὺς παρεκτρεπομένους, νὰ μὴ ὁμιλῇ κακὸν διὰ τοὺς ἀπόντας, νὰ ὑφίσταται μὲ ἐγκαρτέρησιν καὶ ὑπομονὴν τὰ δεινά, νὰ εἶνε σώφρων εἰς τὴν ζωὴν καὶ τοὺς λόγους του καὶ νὰ ἀπονέμῃ δικαιοσύνην εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Οἱ κανόνες αὐτοὶ τῆς ἠθικῆς δὲν εἶνε νέοι. Διδάσκονται εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Συντάγματα τῆς Ἑταιρίας καθὼς ἀποδεικνύουν αἱ χειρόγραφοι περγαμηναὶ τοῦ 15ου, 16ου καὶ 17ου αἰῶνος ὅτε ἀκόμη ὁ θεσμὸς ἦτο ἐπαγγελματικὸς καὶ πρὶν ἢ προσλάβῃ τὴν καθαρῶς πνευματικήν του μορφήν.

2. ***Θρησκευτικὴ διδασκαλία***. Αὐτὴ εἶνε ἁπλουστάτη. Δὲν συσκοτίζεται ἀπὸ πολύπλοκον δογματικὴν θεολογίαν ἀλλ' ἵσταται εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας νοητὴ καὶ παραδεκτὴ ἀπὸ ὅλα τὰ πνεύματα, διότι ζητεῖ μόνον πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ὅστις ἀρνεῖται τὰς δύο αὐτὰς βάσεις δὲν δύναται νὰ εἶνε Τέκτων. Ὁ νεόφυτος διαβαίνων τὸ κατώφλιον τῆς Στ.·. καλεῖται νὰ ἀναγνωρίσῃ ὡς πρῶτον του καθῆκον ἀπόλυτον πίστιν εἰς τὸ Ὑπέρτατον Ὄν, ἡ δὲ σειρὰ τῶν μυήσεων εἰς τὸν Συμβ.·. Τεκτ.·. περατοῦται διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ τρομεροῦ συμβόλου μιᾶς μεταθανατίου ζωῆς καὶ εἰσόδου εἰς τὴν ἀθανασίαν. Ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία εἰσὶ στενότατα συνδεδεμέναι καὶ ἀλληλεξαρτημέναι. Διότι ὀφείλομεν πρῶτον νὰ γνωρίσωμεν καὶ αἰσθανθῶμεν τὴν παγκόσμιον πατρότητα τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ δυνηθῶμεν ὀρθῶς νὰ ἐκτιμήσωμεν καὶ τὴν παγκόσμιον ἀδελφότητα τῶν ἀνθρώπων. Τὰ Ἀρχαῖα

Συντάγματα ἀρχίζουν ὅλα μὲ τὴν εὐσεβῆ ἐπίκλισιν πρὸς τὴν Τριάδα καὶ τονίζουν ὅτι «πρῶτον καθῆκον τοῦ Μασόνου εἶνε νὰ εἶνε πιστὸς εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ μὴ περιπίπτῃ εἰς σφάλματα οὔτε αἱρέσεις». Τὰ δὲ Καθήκοντα τὰ δημοσιευθέντα τῷ 1723 καὶ ἀποτελοῦντα συμπύκνωσιν τῶν παλαιῶν Κανόνων τονίζουν ὅτι ὁ Τέκτ.·. καίτοι δικαιούμενος νὰ ἔχῃ τὰς ἀτομικάς του πεποιθήσεις δέον νὰ ἔχῃ τὴν «θρησκείαν ἐκείνην εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συμφωνοῦν» ἤτοι τὴν θρησκείαν ἥτις διδάσκει ὕπαρξιν Θεοῦ καὶ αἰώνιον ζωήν.

3. *Φιλοσοφικὴ Διδασκαλία.* Ὁ σκοπὸς αὐτῆς εἶνε ἐντελῶς διάφορος τοῦ τῶν δύο προηγουμένων. Διότι ἡ Ἠθικὴ καὶ Θρησκευτικὴ Διδασκαλία τοῦ θεσμοῦ ἀποσκοποῦν νὰ καταστήσουν ἐναρέτους τοὺς ἀνθρώπους ἐνῷ ἡ φιλοσοφική του σκοπὸν ἔχει νὰ τὸν καταστήσῃ ζηλωτὴν Τέκτ.·.. Ὁ οὐδὲν γνωρίζων ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ κινδυνεύει νὰ καταστῇ σὺν τῷ χρόνῳ χλιαρὸς καὶ ἀδιάφορος ἐνῷ ὁ ἀφοσιούμενος εἰς τὴν μελέτην τῶν φιλοσοφικῶν του θεωριῶν θὰ τελειοποιεῖται διαρκῶς. Τὰ φιλοσοφικὰ δόγματα τοῦ Τεκτ.·. ἀναπτύσσονται εἰς τοὺς συμβολισμοὺς τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ ἰδιάζον χαρακτηριστικὸν τοῦ θεσμοῦ καὶ σχετίζονται μὲ τὸν ἀπολεσθέντα καὶ ἀνακτηθέντα Λόγον, τὴν ἀναζήτησιν τῆς Θείας Ἀληθείας, τὸν τρόπον καὶ χρόνον τῆς ἀνακαλύψεώς της καὶ τὴν ἀμοιβὴν ἥτις ἀναμένει τὸν πιστὸν καὶ εὐδόκιμον ἐρευνητήν. Μία τοιαύτη φιλοσοφία ὑπερβαίνει τὸ ἀφῃρημένον περιεχόμενον τῶν μεταφυσικῶν. Μᾶς φέρει εἰς στενὴν συνάφειαν μὲ τὴν βαθεῖαν σκέψιν τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ μᾶς ἐξοικειώνει πρὸς πᾶν θέμα νοητικῆς ἐπιστήμης προσιτὸν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν.

Οὕτω ἐν συμπεράσματι, κατὰ τὸν ἀδ.·. Mackey πάντοτε, εὑρίσκομεν ὅτι ἡ ἠθική, ἡ θρησκευτικὴ καὶ φιλοσοφικὴ διδασκαλία τοῦ Τεκτ.·. ἀφοροῦν τὴν κοινωνικήν, τὴν αἰώνιον καὶ τὴν πνευματικὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρώπου.

Περαιτέρω ὁ ἀδ.·. Mackey ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι τὸ φιλοσοφικὸν περιεχόμενον τοῦ Τεκτ.·. ἀνεπτύχθη μόνον παρὰ τῷ Θεωρητικῷ Τεκτονισμῷ.

Ἐξ ἄλλου ὁ ἀδ.·. Waite ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος γράφει τὰ ἑξῆς:

Τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὸν Ἐπαγγελματικὸν Τεκτονισμὸν καίτοι ἱστορικῶς σημαντικόν, προῆλθεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐκ μιᾶς παρερμηνείας τῶν σκοπῶν καὶ τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ Θεωρητικοῦ Τεκτ.·.. Ἡ μόνη σχέσις μεταξὺ τῶν δύο Τεχνῶν στηρίζεται ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ εἷς ἀνέλαβε νὰ ἀνυψώσῃ τὸν ἄλλον ἐκ τοῦ ὑλικοῦ πεδίου εἰς τὸ τῆς ἠθικῆς μὲν κατ' ἐπιφάνειαν, τῆς πνευματικότητος δὲ κατὰ βάθος καὶ πραγματικὴν πρόθεσιν. Ἐκ τῶν τάσεων αὐτῶν τινὲς ἐξεδηλοῦντο ἀσυνειδήτως πως ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ Τεκτ.·.. Εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὑπῆρχε ῥοπὴ συμβολισμοῦ ὅλων τῶν πραγμάτων—καὶ ἐννοῶ τὸν Μεσαίωνα—τὸ καθῆκον τοῦ Μαθ.·. πρὸς τὸν Διδ.·. καὶ τοῦ Διδ.·. πρὸς τὸν Μαθ.·. εἶχον ἀναλογίαν τινὰ μὲ τὰς σχέσεις τὰς ὑφισταμένας μεταξὺ Θεοῦ καὶ πλάσματος.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τούτου, τὰ ἴχνη τοῦ συμβολισμοῦ τὰ ἐνυπάρχοντα εἰς τὸν Ἐπαγγελματικὸν Τεκτ.·. δὲν παρήγαγον διὰ φυσικῆς ἀναπτύξεως τὴν Θεωρητικὴν Τέχνην καίτοι σημαντικῶς τὴν ὑπεβοήθησαν. Οἱ τρεῖς πρῶτοι συμβολικοὶ βαθμοὶ φέρουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν τυπικῶν των, τὴν σφραγῖδα μιᾶς συμβατικῆς καὶ βεβιασμένης μετατροπῆς τῶν ἐπαγγελματικῶν συμβόλων εἰς ἐμβληματικὸν σύστημα. Ὁ Τέκτων ἂς σκεφθῇ σοβαρῶς ἐπὶ τοῦ Κανόνος, τῆς Σφύρας καὶ τῆς Σμίλης εἰς τὸ φῶς τῆς Τεκτονικῆς ἀλληγορίας καὶ ἂς γνωματεύσῃ κατὰ πόσον εἶνε δυνατὸν νὰ ληφθῶσιν ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν. Ἐὰν τὸ θεωρητικὸν σύστημα προήρχετο διὰ φυσιολογικῆς ἐξελίξεως ἐκ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ, δὲν θὰ παρουσίαζε τοιαῦτα ἀποτελέσματα. Περαιτέρω ὁ ἀδ.·. Waite γράφει ὅτι ὑπάρχουν ἰσχυροὶ λόγοι νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ 3ος προσετέθη εἰς τὸν 1ον καὶ 2ον πολὺ βραδύτερον. «Δυνάμεθα βεβαίως νὰ φαντασθῶμεν ἕνα βαθμὸν Διδασκάλου συμβολικῆς οἰκοδομικῆς ἀνήκοντα εἰς ἓν Τεκτονικὸν Σωματεῖον. Ἀλλ' ὁ βαθμὸς τὸν ὁποῖον ἡμεῖς οἱ Τέκτ.·. γνωρίζομεν, θὰ ἐφαίνετο γελοῖος μὲ τὸ περιεχόμενόν του εἰς μίαν ἐργατικὴν καθαρῶς ὀργάνωσιν». Συμπεραίνει ἑπομένως ὁ ἀδ.·. Waite ὅτι ὅπως ὁ 30ος τοῦ Ἀρχαίου καὶ Ἀποδεδεγμένου Δόγματος ἢ ὁ Ροδόσταυρος τοῦ Ἡρεδὸμ οὕτω καὶ ὁ 3ος δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν ἐπαγγελματικὸν Τεκτ.·.. Πιστεύει ἑπομένως ὅτι τὸ Μυστήριον τῆς Παλαιᾶς Τέχνης μετετράπη εἰς ἄλλο ἐντελῶς Μυστήριον ἢ ὅτι βαθύτερόν τι στοιχεῖον μυστικῆς Ζωῆς εἰσήχθη ἐν αὐτῷ ἔξωθεν ἐντελῶς καὶ τὸ μετεμόρφωσεν εἰς θεωρητικὸν ὑφ' ἣν μορφὴν τὸ γνωρίζομεν.

Ὁ κρ.·. ἀδ.·. Α. Ἀδριανόπουλος συμφωνεῖ ἐπίσης ὅτι ὁ σημερινὸς Τεκτονισμὸς ἀποτελεῖ μεταμόρφωσιν τῶν ἐπαγγελματικῶν σωματείων τῶν κτιστῶν. Ἀπὸ τῶν μέσων ὅμως, λέγει, τοῦ 17ου αἰῶνος, οἱ ἄνθρωποι τῶν μυστηρίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἅτινα κατεῖχον κυρίως αἱ ἀδελφότητες τῶν Ροδοσταύρων καὶ τῶν Ναϊτῶν, βλέποντες τὰς τάξεις των ἀραιουμένας ἐσκέφθησαν νὰ χρησιμοποιήσουν τὰς ἀδελφότητας τῶν κτιστῶν πρὸς στρατολογίαν νέων μελῶν, ἰδίως ἐφ' ὅσον οἱ κτίσται εἰσῆγον εἰς τὴν ἀδελφότητά των καὶ ἄλλα πρόσωπα μὴ ἐξ ἐπαγγέλματος κτίστας (βλ. *καταγωγὴ Τεκτονισμοῦ*). Εἰσῆλθον λοιπὸν καὶ οἱ μύσται οὗτοι εἰς τὰς ἀδελφότητας, ἐντὸς ὅμως τῶν ὁποίων διετήρουν μυστηριακὰ σκηνώματα ἐντελῶς ἀνεξάρτητα καὶ ἄσχετα ὧν τὴν ὕπαρξιν καὶ λειτουργίαν ἐτήρουν μυστικήν.

Ὁ ἀδ.·. Oswald Wirth ἐν τούτοις ἀποδίδει μυστηριακὸν χαρακτῆρα εἰς τὰς παλαιὰς Ἐπαγγελματικὰς ἀδελφότητας τῶν οἰκοδόμων ἢ κτιστῶν.

«Ἡ ἀρχαία ἱερὰ ἀρχιτεκτονική, γράφει, ἦτο οὐσιαστικῶς συμβολική. Ἀπὸ τοῦ γενικοῦ σχεδίου μιᾶς οἰκοδομῆς μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν τῆς διακοσμήσεως, τὰ πάντα ἐρρυθμίζοντο συμφώνως πρὸς μυστικιστικούς τινας ἀριθμοὺς καὶ κατὰ τοὺς κανόνας μιᾶς εἰδικῆς γεωμετρίας γνωστῆς μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους. Τὰ γεωμετρικὰ σχήματα εἶχον ἑρμηνείας ἐφ' ὧν προσηρμόζετο μία μυστικὴ διδασκαλία παρέχουσα τὴν κλεῖδα ὅλων τῶν μυστηρίων. Καὶ οἱ οἰκοδόμοι τῶν καθεδρικῶν ναῶν τοῦ Μεσαίωνος ἀπέδειξαν διὰ τῶν ἔργων των ὅτι εἶχον διδαχθῆ τὰς φιλοσοφικὰς αὐτὰς παραδόσεις τὰς ὁποίας κατεῖχον ταυτοχρόνως καὶ οἱ ἀλχημισταί. Ὁ Ἑρμητισμὸς ἐνέπνευσε συχνὰ τοὺς λιθοτόμους εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν διακοσμητικῶν των σχεδίων. Οἱ Ἀλχημισταὶ ἐξ ἄλλου δὲν ἠγνόουν τὴν σημασίαν ἣν οἱ Τέκτονες ἀπεδίδουν εἰς τὰ ἐργαλεῖα των. Χαρακτηριστικὸν δὲ τούτου, εἶνε μία εἰκὼν εὑρισκομένη εἰς τὸ βιβλίον τοῦ ἀδελφοῦ Βασιλείου Βαλαντὲν (ἔτος 1659) τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τὸ Ἀζὼθ ἢ τὸ μέσον κατασκευῆς τοῦ μυστικοῦ χρυσοῦ τῶν φιλοσόφων».

Εἰς τὴν εἰκόνα αὐτὴν (βλ. σελ. 269 εἰς λέξιν Γνώμων καὶ Διαβήτης) διακρίνεται ἄνθρωπος μὲ δύο κεφαλὰς κρατῶν εἰς τὴν μίαν χεῖρα γνώμονα καὶ εἰς τὴν ἄλλην διαβήτην. Εἶνε ὁ *Ἀνδρόγυνος* τῶν Ἀλχημιστῶν ὁ συνενῶν τὴν δημιουργικὴν ἐνέργειαν τοῦ ἄρρενος μὲ τὴν δεκτικότητα τοῦ θήλεος, ὁ συνδυάζων τουτέστι τὸ θεῖον μὲ τὸν ὑδράργυρον. Ἵσταται ὄρθιος ἐπὶ τοῦ δράκοντος τοῦ συμβολίζοντος τὴν τετράδα τῶν στοιχείων ἐξ ὧν διέρχεται κατὰ τὰς δοκιμασίας του ὁ μυούμενος.

Βιβλιογρ. 1, 3, 8, 10 καὶ 39.

Θεωρία. 1 (Speculation). Ἡ πνευματικὴ ἐνόρασις, ἡ καθολικὴ φιλοσοφικὴ σύλληψις ἥτις συνδέει τὰ δεδομένα τῆς ἐμπειρίας συμφώνως πρὸς ἀρχὰς ἀνεξαρτήτους αὐτῆς, ἡ συλλαμβάνουσα τὴν οὐσίαν καὶ οὐχὶ τὰ φαινόμενα, ἡ ἔρευνα τοῦ ὑπεραισθητοῦ, τοῦ ἐκφεύγοντος τὴν ἀναλυτικὴν διανόησιν καὶ τὰς αἰσθήσεις. Ἡ παρακολούθησις τοῦ ἐντὸς ἡμῶν ἐμφανιζομένου ὑπεραισθητοῦ Θεωρία ἑπομένως ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην εἶνε ἡ μεταφυσική.

2. (Contemplation). Ἡ παθητικὴ θεώρησις, ἡ βύθισις καὶ παράδοσις εἰς πνευματικὴν θέαν ἢ εἰς ἀντικείμενα τῆς γνώσεως ἄνευ ἐπιθυμίας καὶ προσωπικοῦ ἐνδιαφέροντος. Εἰς τὴν ἀποκρυφιστικὴν ἐπιστήμην καλεῖται καὶ ἔκστασις, ἐνατένισις ἢ ἐνόρασις. Οἱ τρόφιμοι τῶν λαμαϊκῶν μονῶν τοῦ Θιβὲτ ἐκγυμνάζονται εἰδικῶς εἰς παθητικὰς θεωρήσεις.

Θεωρικός. 1) Ὁ δεύτερος βαθμ.·. τοῦ «Πρώτου Τάγματος» τῆς Ἑταιρίας τῶν Ροδοσταύρων. 2) Ὁ δωδέκατος βαθμὸς τῶν Γερμανῶν Ροδοσταύρων.

Θέωσις. Ἡ μετὰ τοῦ Θεοῦ ἕνωσις εἰς ἣν εἶνε δυνατὸν νὰ φθάσῃ διὰ τῆς Γνώσεως ὁ ἄνθρωπος καὶ ἥτις κατὰ τὸν Πλάτωνα καὶ τοὺς μυστικοὺς φιλοσόφους τοῦ μεσαίωνος ἀποτελεῖ τὸν ὕψιστον σκοπὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. A. Waite, πᾶς ἄνθρωπος εὑρίσκεται ἔστω καὶ ἀσυναισθήτως, εἰς ἀναζήτησιν τῆς ἑνώσεως μὲ τὸν Θεὸν ἐν πάσῃ στιγμῇ τῆς ζωῆς του, διότι ἀναζητεῖ διαρκῶς τὸν σκοπὸν καὶ τὸ τέλος τῆς ἰδίας του ὑπάρξεως. Πᾶσα θρησκεία στηρίζεται ἐπὶ τῆς πιθανότητος καὶ τῆς δυνατότητος μιᾶς τοιαύτης ἑνώσεως. Θέωσις εἶνε ἡ αἰωνία ἀνάπαυσις τοῦ Βούδδα, εἶνε ἡ Γνῶσις τῆς Ἑνότητος ἥτις κατὰ τὸν Κρισνᾶ κεῖται ὑπεράνω τῆς Σοφίας. Εἶνε ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Πυθαγόρα, ἡ ἐκ τῶν ἄνω ὅρασις, ἡ ἐκδήλωσις τοῦ κέντρου. Εἶνε ὁ μυστικὸς γάμος τῆς ψυχῆς μὲ τὸν Θεόν, τοῦ Ruysbroeck. Ἡ θέωσις ἀποτελεῖ καὶ τὴν βάσιν τῆς ἀποκρυφιστικῆς ἐσχατολογίας.

Θηβαΐδος ἀδελφοί: (Frères de la Thébaïde, Brethren of the Thebaid). Μυστικὴ Ἑταιρία, ἥτις κατὰ τὸν ἀποκρυφιστὴν Ἐλιφὰς Λεβὶ ὑφίστατο κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν αἰῶνας ἑδρεύουσα εἰς Θηβαΐδα τῆς Παλαιστίνης καὶ συνεχίζουσα τὸ ἔργον τῶν *Ἐσσαίων* (βλ. λ.). Ἡ ἑταιρία αὕτη συνειργάσθη μετὰ τῶν σταυροφόρων Ναϊτῶν, ἀπώτερος καὶ μυστικὸς σκοπὸς τῆς ὀργανώσεως τῶν ὁποίων, κατὰ τὸν Ἐλιφὰς Λεβὶ πάντοτε, ἦτο ἡ ἐκ νέου οἰκοδόμησις τοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ. Οἱ ἀδ.·. τῆς Θηβαΐδος ἰσχυρίζοντο ὅτι ἦσαν κάτοχοι τῶν μυστικῶν διαστάσεων τοῦ πρώτου Ναοῦ καὶ ἀπόγονοι τῶν ἀρχικῶν οἰκοδόμων αὐτοῦ. (βλ. *Ναΐται*).

Θησαυρός, ἀσύγκριτος. Μυστικὴ φράσις τῶν Ἀλχημιστῶν καὶ Ἑρμητικῶν φιλοσόφων. Ὁ Περνεττὺ (λεξικὸν Μυθο-Ἑρμητικὸν) τὴν καθορίζει ὡς ἑξῆς : «Ὁ ἀσύγκριτος θησαυρὸς εἶνε ἡ μυστικὴ κόνις, ἡ πηγὴ παντὸς ὅ,τι εἶνε ἀγαθὸν ἀφοῦ παρέχει ἀπεριόριστα πλούτη καὶ μακρὰν ζωὴν ἄνευ ἀναπηριῶν διὰ τὴν ἀπόλαυσίν των».

Ἡ κόνις αὕτη ἦτο τὸ ὄργανον δι' οὗ ἤλπιζον νὰ φθάσουν εἰς τὴν πλήρη τελειότητα τοῦ Ἔργου. Ὁ ἀσύγκριτος θησαυρὸς ἦτο τὸ μέγα μυστικὸν τῶν Ἑρμητικῶν φιλοσόφων. Οὗτοι ἀπέκρυπτον τὸν πραγματικὸν σκοπὸν τῆς τέχνης των ὑπὸ συμβολικὴν γλῶσσαν.

«Πιστεύεις, ὦ μωρέ, γράφει ὁ ἀλχημιστὴς Ἀρτέμιος, ὅτι διδάσκομεν πλήρως τὸ μυστικὸν αὐτὸ τῶν μυστικῶν, λαμβάνοντες τὰς λέξεις μας μὲ τὴν κυριολεκτικήν των σημασίαν ;».

Ἐὰν ὅμως δὲν γνωρίζωμεν τὰ μυστικὰ τῶν Ἑρμητιστῶν, γνωρίζομεν ἐν τούτοις ὅτι σκοπὸς των δὲν ἦτο, ὡς γενικῶς πιστεύεται, ἡ μεταστοιχείωσις τῶν μετάλλων ἢ ἡ ἀνακάλυψις ἑνὸς ἐλιξιρίου ζωῆς, ἀλλ' ἡ ἀπόκτησις τῆς θείας ἀληθείας.

Πολλοὶ τῶν ἀνωτέρων Τεκτ.·. βαθμ.·. τῶν ἱδρυθέντων κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα στηρίζονται ἐπὶ τῆς Ἑρμητικῆς Φιλοσοφίας καὶ αὐτοὶ ἐπίσης ἐδανείσθησαν παρ' αὐτῆς τὴν ἰδέαν τοῦ ἀσυγκρίτου θησαυροῦ. Οὕτω εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τοῦ Συμβ.·. τῶν Αὐτοκρ.·. Ἀν.·. καὶ Δύσ.·. ὅστις κατόπιν κατέστη Ὑπέρτ.·. Πρ.·. τοῦ Β.·. Μ.·. τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Α.·. Σκ.·. Δ.·. εὑρίσκομεν τὴν ἰδίαν ἔκφρασιν. Εἰς δὲ τὰ παλαιὰ Γαλλικὰ τυπικὰ ὑπάρχει ἡ φράσις :

«Ἂς προσφέρωμεν νῦν εἰς τὸν ἀήττητον Ξέρξην τὸν ἱερὸν ἀσύγκριτον θησαυρόν μας καὶ θὰ νικήσωμεν».

Ἐκ τῶν ἀρχικῶν στοιχείων τῶν λέξεων τῆς Γαλλικῆς αὐτῆς φράσεως ἐσχημάτισαν τὰς τρεῖς σημαντικωτέρας λέξεις τοῦ βαθμοῦ.

Ὁ ἀσύγκριτος θησ.·. εἶνε διὰ τοὺς Τέκτ.·. ὅ,τι ἦτο καὶ διὰ τοὺς Ἑρμητικοὺς φιλοσόφους—ἡ Θεία Ἀλήθεια. «Ὅσον ἀφορᾷ τὸν θησαυρόν, γράφει ἓν Τεκτ.·. βιβλίον (τὸ Lumen de Lumine, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Hitchcock) δὲν ἀνεκαλύφθη εἰσέτι ἀλλ' εἶνε ἐγγύτατα».

Θησαυροφύλαξ Τίτλος τοῦ Ταμίου εἰς τὰ φιλοσοφικὰ Τεκτ.·. Ἐργαστήρια.

Θησαυροφύλαξ, Ἑρμητικός. (Trésorier hermétique. Hermetic treasurer). Βαθμὸς περιλαμβανόμενος εἰς τὴν χειρόγραφον συλλογὴν τοῦ Peuvet, ἥτις περιέχει καὶ ἄλλους ὀκτὼ βαθμοὺς μὲ τὸν αὐτὸν τίτλον ἤτοι : Ἔνδοξος Θησαυρ.·., Θησαυρ.·. τοῦ Παρακέλσου, Θησαυρ.·. τοῦ Σολομῶντος, Θησαυρ.·. τῶν Τεκτ.·. Μυστικῶν, Θησαυρ.·. τοῦ ἀριθ.·. 7, Ὑπέρτατος Θησαυρ.·. κάτοχος τῆς κλειδὸς τοῦ Μεγ.·. Ἔργου καὶ Μέγ.·. καὶ Ὑπέρτ.·. Θησαυρ.·.. Πιστὸς Φύλαξ τοῦ Ἰεχωβᾶ.

Θησαυροφύλαξ, Μέγας. (Grand Treasurer, Grand Trésorier). Ὁ ἐκτελῶν χρέη ταμίου Ἀξ.·. Μεγ... Ἀν.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·.. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο δὲν φαίνεται ὅτι ἀρχικῶς ὑπῆρχε μόνιμον καίτοι περιλαμβάνεται εἰς τοὺς Κανονισμοὺς τοῦ 1722 ὁ δὲ ἀδ.·. Mackey ἀναφέρει ὅτι ἀπὸ τοῦ 1739 μόνον καθιερώθη ὡς τοιοῦτον διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀδ.·. Τζῶν Τζέσσε ὡς Μεγ.·. Θησ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τοὺς Παλαιοὺς Κανονισμοὺς διὰ νὰ ἐκλεγῇ τις Μέγας Θησ.·. δέον νὰ χαίρῃ οἰκονομικῆς εὐεξίας. Ἡ ἐκλογή του γίνεται διὰ ψηφοφορίας πάντοτε.

Θιρσαθά. (Thirsatha). Τίτλος τοῦ προέδρου τοῦ Ὑπερτ.·. Περιστ.·.. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα εἶχε δοθῇ εἰς τοὺς Πέρσας κυβερνήτας τῆς Ἰουδαίας, ἔφερον δὲ αὐτὸν ἀκολούθως καὶ ὁ Ζοροβάβελ ὅταν διωρίσθη ἔπαρχος τῆς Ἰουδαίας ὡς καὶ ὁ Νεεμίας. Ὑποτίθεται ὅτι παράγεται ἐκ τῆς Περσικῆς λέξεως «τόρτς» ἥτις σημαίνει «αὐστηρός».

Τὸν αὐτὸν τίτλον φέρει καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ Βασιλ.·. Τάγμ.·. τοῦ Ἠρεδὸμ τοῦ Κιλουΐνιγκ.

Θόβελ. Ὁ υἱὸς τοῦ Λάμεχ καὶ τῆς Σελλά, ὁ ἀπόγονος τοῦ Κάϊν, ὁ ἄλλως καλούμενος *Τουμπαλκάϊν* (βλ.λ.). Πρόκειται προφανῶς περὶ ἐξελληνισμοῦ τοῦ ἑβραϊκοῦ ὀνόματος τὸ ὁποῖον ἀνεγινώσκετο καὶ Θ ο μ π ά λ κ ά ϊ ν.

Θόερις. Αἰγυπτιακὴ θεὰ ταυτιζομένη πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν.

Θοζάτ (δύναμις, ἰσχύς). Ἔκφρασις γνωστὴ εἰς τοὺς ἀδ.·. τοῦ Σκ.·. Δ.·. εἰς τὸν 12ο.

Θόλοι ὑπὸ τὸν ναόν. Εἰς τὴν «Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν» Φιλοστοργίου τοῦ Καππαδοκέως (περὶ τὸ 364 μ. Χ.) ἀναφέρεται καὶ μία παράδοσις σχετικῶς μὲ διαφόρους ἀποπείρας ἀνοικοδομήσεως τοῦ Ναοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις. Ἐν αὐτῇ λέγεται ὅτι κατὰ τὴν προπαρασκευὴν τῆς ἀνοικοδομήσεως, ἕνας λίθος ὠλίσθησεν ἐκ τῆς θέσεώς του, ἀποκαλύψας τὸ στόμιον ἑνὸς ὑπογείου ἢ φρέατος. Εἷς τῶν ἐργατῶν καταβιβασθεὶς διὰ σχοινίων ἔφθασεν εἰς τὸ βάθος ἔνθα ὑπῆρχεν ὕδωρ φθάνον μέχρι τῶν ἀστραγάλων του. Ὁ ἐργάτης ἐξετάσας τὸ ὑπόγειον εἶδεν ὅτι ἦτο τετράγωνον. Μία μικρὰ στήλη ἐξεῖχε τοῦ ὕδατος, ἐπ' αὐτῆς δὲ ὑπῆρχε βιβλίον τυλιγμένον ἐντὸς λινοῦ ὑφάσματος. Ὁ ἐργάτης ἔφερε τὸ βιβλίον ἐπάνω καὶ ἐκεῖ διεπιστώθη ὅτι ἦτο ἀντίγραφον τοῦ 4ου Εὐαγγελίου τοῦ ὁποίου ἡ πρώτη φράσις «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος» ἦτο γραμμένη μὲ κεφαλαῖα γράμματα.

Ἡ ἱστορία αὕτη ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ βαθμοῦ «Δόκιμος καὶ Ἱππότης Ἁγ. Ἰωάννου». Δυνάμεθα νὰ συγκρίνωμεν πρὸς τὴν ἱστορίαν αὐτήν, λέγει ὁ Waite, τὴν Ταλμουδικὴν ἱστορίαν περὶ ὑπογείου θόλου βασταζομένου ὑπὸ 7 ἀψίδων ὑψωθεισῶν ἐπὶ 7 ζευγῶν κιόνων καὶ ἀνακαλυφθέντος ὑπὸ ἐργατῶν κατὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ πρώτου Ναοῦ. Τότε ὁ θόλος οὐδὲν περιεῖχε. Ἀργότερον ὅμως ἐχρησιμοποιήθη, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὡς τόπος καταθέσεως τῆς Κ ι β ω τ ο ῦ τ ῆ ς Δ ι α θ ή κ η ς ἐπὶ τῇ προβλέψει τῆς καταστροφῆς τοῦ Ναοῦ. (βλ. *Θεμέλιος λίθος)*. Κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Δευτέρου Ναοῦ ἄλλοι ἐργάται ἀνεκάλυψαν πάλιν τὸν θόλον καὶ ἔφερον εἰς φῶς τὸ περιεχόμενόν του.

Φθάνομεν οὕτω εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ Ἀπόκρυφοι ἢ *Κρυπτικοὶ* βαθμοί, ἢ Β α σ.·. Ἀ ψ.·. τ ο ῦ Ἐ ν ὼ χ κ.τ.λ. δὲν ἀποτελοῦν νεωτέρας ἐφευρέσεις ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐκ παραδόσεως ἱστορίας των. Κοινὴ βάσις ὅλων εἶνε ἡ πραγματικὴ ὕπαρξις ὑπογείων θολωτῶν αἰθουσῶν ὑπὸ τὸν Ναόν. Τοῦτο δὲν εἶνε ἄνευ σημασίας διὰ τὴν ἐμβληματικήν μας Τέχνην.

Β ι β λ ι ο γ ρ. 3 Τόμ. Β' σελ. 465.

Θόλος. Δομικὴ κατασκευὴ ἔχουσα μορφὴν τόξου ἢ ἡμισφαιρίου. Δημιουργεῖται ἀπὸ λίθους λαξευμένους ὑπὸ μορφὴν σφηνὸς καὶ συγκρατουμένους οὕτω μεταξύ των

διὰ τοῦ ἰδίου βάρους. Οἱ λίθοι οὗτοι καλοῦνται θολῖται καὶ ὁ ἀριθμός των εἶνε πάντοτε περιττὸς διότι ἀπαραιτήτως εἰς τὴν κορυφὴν δέον νὰ τοποθετῆται ὁ μεσαῖος θολίτης πρωτεύουσαν ἔχων σημασίαν καὶ καλούμενος *κλεὶς* (βλ.λ. ὡς ἐπίσης *Ἀψίς*).

Θορὰ ἢ *Τορά*. Ἑβραϊκὴ λέξις σημαίνουσα νόμος. Αξιώματα διατυπωθέντα ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως διὰ νὰ καταστοῦν ὁ κανὼν τῆς ζωῆς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ εἰς τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικήν του ἀνάπτυξιν. Τὰ ἀξιώματα αὐτὰ συμπτυχθέντα ἀποτελοῦν τὸν Δ ε κ ά λ ο γ ο ν.

Θουμίμ. (βλ. *Οὐρὶμ* καὶ *Θουμίμ*).

Θρηνοῦσα Παρθένος. Εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ 3ου τὸ χρησιμοποιούμενον εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν Δόγμα παρίσταται μία θρηνοῦσα λυσίκομος παρθένος ἥτις ἑρμηνεύεται ὡς σύμβολον θλίψεως διὰ τὸν μὴ περατωθέντα Ναόν. Τὸ μνημειῶδες αὐτὸ σύμβολον κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Jeremy Gross, καθ' ἃ βεβαιοῖ ὁ Mackey, ἡ δὲ παράστασις γυναικὸς ἱσταμένης πλησίον τάφου ἦτο κατάλληλος διὰ τὸν 3ον οὗτινος βάσις εἶνε ἡ ἀνάστασις. Εἰς τὴν Ἑρμητικὴν ἐπιστήμην γυνὴ λυσίκομος καὶ ἱσταμένη πλησίον τάφου συμβολίζει κατὰ τὸν Νικόλαον Φλαμμέλ, τὴν ψυχήν.

Θρησκεία. Καίτοι φιλοσοφικῶς δὲν εὑρέθη εἰσέτι σαφὴς τοῦ φαινομένου τῆς θρησκείας ὁρισμός, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ παραδεκτὸν ὅτι διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἐννοοῦμεν σύστημα κοινῆς λατρείας, τὸ ὁποῖον ἑνώνει μεταξύ των μίαν ὁμάδα ἀνθρώπων καὶ τὴν ἀνθρωπότητα πρὸς τὰ ἀνώτερα καὶ κατώτερα αὐτῆς ὄντα. Ἑπομένως πᾶσα πρὸς κοινὸν ἰδεῶδες τάσις ἑνώνουσα ὁμάδα ἀνθρώπων ἔστω καὶ μὲ ὑλιστικὰς ἢ ἀγνωστικιστικὰς ἰδέας εἶνε θρησκεία. Ὑπὸ τὴν γενικὴν αὐτὴν ἔννοιαν λαμβανομένη ἡ θρησκεία δὲν συνεπάγεται ὡς ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν τὴν λατρείαν ἑνὸς Ὑπερτάτου Ὄντος, ἑνὸς Θεοῦ. Δύναται κάλλιστα ὅπως ὁ Βουδδισμὸς νὰ μὴ ἀσχολῆται μὲ τὸ Ὑπέρτατον Ὄν, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ.

Ἡ θρησκεία, γράφει ὁ Eliphas Levi, εἶνε ἰδέα στηριζομένη ἐπὶ ἑνὸς γεγονότος σταθεροῦ καὶ παγκοσμίου· ἡ ἀνθρωπότης θρησκεύεται· ἡ λέξις ἑπομένως ἔχει σημασίαν ἀπόλυτον. Αὐτὴ ἡ φύσις καθιερώνει τὴν ἰδέαν τῆς θρησκείας καὶ τὴν ὑψώνει ὡς ἀξίωμα. Ἡ ἀνάγκη τοῦ πιστεύειν συνδέεται στενῶς μὲ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀγαπᾶν : διὰ τοῦτο καὶ αἱ ψυχαὶ ἐπιδιώκουν νὰ μεταλαμβάνουν τῶν αὐτῶν ἐλπίδων καὶ τῆς αὐτῆς ἀγάπης. Αἱ μεμονωμέναι πεποιθήσεις ἀποτελοῦν ἀμφιβολίας. Τὴν θρησκείαν ἀποτελεῖ ὁ δεσμὸς τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης ὁ δημιουργῶν τὴν πίστιν. Ἡ θρησκεία κατέχει μεγίστην θέσιν ἐν μέσῳ τῶν πραγματικοτήτων τῆς ζωῆς. Πᾶν ὅ,τι ἀνυψώνει τὸν ἄνθρωπον ὑπεράνω τοῦ ζῴου, ἡ ἠθικὴ ἀγάπη, ἡ ἀφοσίωσις, ἡ τιμή, εἶνε αἰσθήματα οὐσιαστικῶς θρησκευτικά. Ἡ λατρεία τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἑστίας, ἡ θρησκεία τοῦ ὅρκου καὶ τῶν ἀναμνήσεων ἀποτελοῦν πράγματα τὰ ὁποῖα οὐδέποτε θ' ἀπαρνηθῇ ἡ ἀνθρωπότης καὶ τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν χωρὶς τὴν πίστιν εἰς κάτι ἀνώτερον τῆς θνητῆς ζωῆς. Οὕτω ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων, τὸ θρησκευτικὸν εἶνε τὸ ἰσχυρότερον.

Παράγεται εἴτε διὰ τῆς ἀποδοχῆς εἴτε διὰ τῆς ἀρνήσεως μὲ τὸν ἴδιον πάντοτε φανατισμόν, τῶν μὲν βεβαιούντων μετὰ πείσματος τὸν Θεὸν τὸν ὁποῖον κατεσκεύασαν κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσίν των, τῶν δ' ἄλλων ἀρνουμένων μετὰ θράσους αὐτόν. Ἡ θρησκεία ὑφίσταται ἔξω πάσης δογματικῆς συζητήσεως. Εἶνε μία ἰδιότης τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Καὶ δὲν εἶνε γενικῶς ἄλλο τι ἢ ἡ ἀνάγκη μιᾶς ἀπείρου ἰδεολογίας».

Ἡ θρησκεία ἑπομένως δέον διὰ τὸν μελετητὴν νὰ λαμβάνεται ἀπ' αὐτῆς τῆς γενικῆς καὶ εὐρυτάτης ἐννοίας της, νὰ μὴ περιορίζεται δὲ εἰς τὰς μεγάλας ἐθνικὰς ἢ φυλετικὰς λατρείας αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν καθαρὰ θρησκευτικὰ δόγματα.

Ὁ Τέκτων Webster δίδει τέσσαρας χωριστοὺς ὁρισμοὺς τῆς θρησκείας, τοὺς ἑξῆς :

1. Θρησκεία περιεκτικῶς σημαίνει πίστιν εἰς τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν τελειότητα τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῆς θελήσεώς του εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἀνθρώπων ὅπως ὑπακούουν εἰς τὰς ἐντολάς του, εἰς μίαν κατάστασιν ἀμοιβῆς καὶ τιμωρίας καὶ εἰς τὸ ὑπόλογον τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν. Σημαίνει ἐπίσης θεοσέβειαν καὶ ἐκπλήρωσιν πάσης ἠθικῆς ὑποχρεώσεως.

2. Ἡ θρησκεία διακρινομένη τῆς θεολογίας εἶνε θεοσέβεια συνισταμένη εἰς ἐκπλήρωσιν παντὸς γνωστοῦ καθήκοντός μας ἔναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν συνανθρώπων μας συμφώνως πρὸς τὴν θείαν ἐντολὴν ἢ πρὸς τὴν ἀγάπην ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς νόμους του.

3. Ἡ θρησκεία, διακρινομένη ἀπὸ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἠθικότητα, συνίσταται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀμέσων ὑποχρεώσεων ἡμῶν ἔναντι τοῦ Θεοῦ κατ' ἐπιταγὴν τῆς πρὸς τὴν θέλησίν του ὑπακοῆς.

4. Τέλος θρησκεία εἶνε πᾶν σύστημα πίστεως ἢ λατρείας· ἀπ' αὐτῆς δὲ τῆς ἀπόψεως θρησκεία εἶνε καὶ ἡ πίστις καὶ λατρεία τῶν Ἐθνικῶν καὶ τῶν Μωαμεθανῶν ὅσον καὶ ἡ τῶν Χριστιανῶν, πᾶσα τουτέστιν πίστις πρὸς μίαν ἀνωτέραν Δύναμιν ἢ Δυνάμεις κυβερνῶσας τὸν κόσμον καὶ πᾶσα πρὸς αὐτὰς λατρεία. Καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ὁμιλοῦμεν περὶ τῆς Μωαμεθανικῆς Θρησκείας, τῆς Ἰουδαϊκῆς, τῆς Χριστιανικῆς ἢ πάσης ἄλλης.

Βιβλιογρ. 1 (Τόμ. Β' σελ. 846) 3 (σελ. 121) καὶ 61 (σελ. 3 κ. ἑ.).

Θρησκεία καὶ Τεκτονισμός. Οἱ κατὰ καιροὺς πολέμιοι τοῦ Τεκτ.·. ἐχρησιμοποίησαν συχνὰ τὴν συκοφαντικὴν κατηγορίαν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἀντιστρατεύεται τὴν θρησκείαν καὶ ἰδίως τὴν χριστιανικὴν εἰς τὰ διδάγματα τῆς ὁποίας ζητεῖ νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν ἰδικήν του ἠθικὴν διδασκαλίαν. Ἐντεῦθεν προῆλθον διάφοροι κατὰ τόπους διωγμοὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. (βλ. *διωγμοὶ*) ὡς καὶ ἀντιδράσεις τῶν Ἐκκλησιῶν (βλ. *Ἑλλὰς*) αἵτινες πολλοὺς Τέκτ.·. ἠνάγκασαν νὰ ἐπιδοθοῦν εἰς διαφόρους προσπαθείας ὅπως ἀποδείξουν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν εἶνε θρησκεία καὶ ὅτι ἑπομένως οὐδεμίαν ἄλλην θρησκείαν ἀντιστρατεύεται, σεβόμενος ἀπολύτως τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως καὶ τῆς συνειδήσεως ἑνὸς ἑκάστου τῶν μελῶν του.

Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν μὲ τὴν λέξιν θρησκεία ὑπονοοῦμεν τὰ διάφορα θρησκευτικὰ δόγματα, τότε ἀσφαλῶς ὁ Τεκτ.·. δὲν εἶνε θρησκεία. Ἐὰν ὅμως λάβωμεν τὴν λέξιν ὑπὸ τὴν γενικήν της σημασίαν (βλ. *Θρησκεία*) τότε ἀναμφιβόλως, ὅπως λέγει καὶ ὁ ἀδ.·. Mackey, ὁ Τεκτ.·. εἶνε ἐξέχων θρησκευτικὸς θεσμὸς ὁ ὁποῖος ὀφείλει ἀκριβῶς τὴν καταγωγήν του καὶ τὴν μακραίωνα ὕπαρξίν του εἰς τὸ ἐν αὐτῷ ὑπάρχον θρησκευτικὸν στοιχεῖον ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν θὰ ἦτο ἄξιος νὰ λατρεύεται ἀπὸ τοὺς σοφοὺς καὶ τοὺς ἀγαθούς.

Ἔχοντες ὑπ ὄψιν τοὺς 4 περὶ θρησκείας ὁρισμοὺς τοῦ Τέκτ.·. Webster (βλ. *Θρησκεία*) εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ δεχθῶμεν ὅτι συμφώνως πρὸς τοὺς 3 πρώτους ὁ Τεκτονισμὸς εἶνε θρησκευτικὸς θεσμός, διότι ἀκριβῶς ἐφαρμόζει ὅσα καθορίζουν οἱ ὁρισμοὶ οὗτοι οἵτινες καὶ δὲν διαφέρουν ἄλλως τε οὐσιαστικῶς μεταξύ των. Διότι ὁ Τεκτονισμὸς περιλαμβάνει ἀκριβῶς «πίστιν εἰς τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν τελειότητα τοῦ Θεοῦ ἀφοῦ πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ δὲν γίνεται δεκτὸς εἰς τὰς τάξεις του. Τὰ Τεκτ.·. τυπικὰ καλοῦν διαρκῶς τοὺς ἀδ.·. νὰ φοβοῦνται τὸν Θεὸν καὶ ν' ἀγαποῦν τὸν πλησίον των. Ἀπ' αὐτῆς ἑπομένως τῆς ἀπόψεως ὁ Τεκτ.·. εἶνε θρησκεία.

«Ἐὰν ὅμως, γράφει ὁ Mackey, λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας τὸν τέταρτον ὁρισμὸν τοῦ Webster καθ' ὃν θρησκεία εἶνε πᾶν σύστημα πίστεως ἢ λατρείας, τότε ὁ Τεκτ.·. δὲν εἶνε θρησκεία. Διότι δὲν ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ καταλάβῃ θέσιν μεταξὺ τῶν θρησκειῶν τοῦ κόσμου ὡς χωριστὸν σύστημα πίστεως καὶ λατρείας ὑφ' ἣν ἔννοιαν διακρίνονται ὁ Χριστιανισμὸς ἀπὸ τὸν Ἰουδαϊσμὸν καὶ οὗτος ἀπὸ τὸν Μωαμεθανισμόν. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως δὲν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν τὴν Τεκτονικὴν θρησκείαν οὔτε νὰ διακρίνωμεν ὅτι ὁ δεῖνα ἄνθρωπος δὲν εἶνε Χριστιανὸς ἀλλὰ Τέκτων». Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς πλανῶνται οἱ ἐχθροὶ τοῦ Τεκτ.·. συγχέοντες τὴν ἰδέαν ἑνὸς θρησκευτικοῦ θεσμοῦ μὲ τὴν ἰδέαν τῆς χριστιανικῆς θρη-

σκείας ὡς ἰδιαζούσης μορφῆς λατρείας καὶ ὑποθέτοντες ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς διδάσκων θρησκευτικὴν ἀλήθειαν προβάλλει ἀξιώσεις ὑποκαταστάσεως τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας καὶ τῶν χριστιανικῶν ὑποχρεώσεων.

Οὐδεὶς ποτὲ Τέκτων διετύπωσε ἢ ἐσκεφθη κἂν νὰ διατυπώσῃ παρομοίαν ἀξίωσιν.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν εἶνε Χριστιανισμὸς ἀλλ' οὔτε καὶ δύναται νὰ τὸν ὑποκαταστήσῃ. Οὔτε καὶ εἶναι προωρισμένος νὰ ὑποκαταστήσῃ οἱανδήποτε ἄλλην μορφὴν λατρείας ἢ σύστημα πίστεως. Δὲν ἀναμιγνύεται εἰς αἱρετικὰς πεποιθήσεις ἢ δόγματα, ἀλλὰ διδάσκει βασικὴν θρησκευτικὴν ἀλήθειαν ἀρκετὴν διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶνε θρησκευτικὸς θεσμός, ὑπὸ πᾶσαν φιλοσοφικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως, θεσμὸς ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς Τέκτων, ἐὰν σοβαρῶς τοὺς ἀναζητήσῃ, θὰ εὕρῃ πλείστους ὅσους τύπους καὶ ἐννοίας τῆς ἰδίας του θεοπνεύστου πίστεως.

Πᾶς ἀληθὴς Τέκτ.·. τείνει πρὸς τὴν θρησκευτικότητα. Ἐὰν ἐξετάσωμεν ὅλας τὰς Ἀρχαίας Διατάξεις, τὰς ὑπερόχους τελετάς, τὰ βαθύτατα σύμβολα καὶ τὰς ἀλληγορίας τοῦ Τεκτονισμοῦ, θὰ ἀντιληφθῶμεν ὅτι πάντα ταῦτα ἐμπνέουν θρησκευτικότητα, ἐπιβάλλουν κανόνας καὶ διδάσκουν θρησκευτικὴν ἀλήθειαν.

«Ὁ Τεκτονισμός, γράφει ὁ ἀδ.·. Mackey, διαπνέεται εἰς ὅλας του τὰς μορφὰς ἀπὸ ἀληθὲς κατανυκτικὸν πνεῦμα. Ἀνοίγομεν καὶ κλείομεν τὰς στοάς μας μὲ προσευχήν: ἐπικαλούμεθα τὴν εὐλογίαν τοῦ Ὑψίστου ἐφ' ὅλων τῶν ἐργασιῶν μας: ἀξιοῦμεν ἀπὸ τοὺς νεοφύτους ἡμῶν πίστιν εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ: καὶ τοὺς διδάσκομεν νὰ ὑποκλείνωνται μὲ ταπείνωσιν καὶ σεβασμὸν εἰς τὸ ἀνέκφραστον ὄνομά του, ἐνῷ ταὐτοχρόνως κρατοῦμεν ἀνοικτὸν ἐπὶ τῶν βωμῶν μας τὸν Ἱερὸν Νόμον του. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ταυτίζεται οὕτω μὲ τὴν θρησκείαν ἐνῷ δὲ εἶνε δυνατὸν εἰς ἄνθρωπος νὰ εἶνε εἰς ἄκρον φιλόθρησκος χωρὶς νὰ εἶνε Τέκτων, εἶνε κυριολεκτικῶς ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ Τέκτων πιστὸς εἰς τὸ Τάγμα του ὅστις νὰ μὴ σέβεται τὴν θρησκείαν καὶ νὰ μὴ τηρῇ τὰ θρησκευτικὰ παραγγέλματα».

Ἡ Τεκτονικὴ ὅμως θρησκεία δὲν εἶνε αἱρετική: δὲν κάμνει διακρίσεις. Δέχεται εἰς τοὺς φιλοξένους κόλπους της ἄνδρας παντὸς δόγματος, οὐδὲν δὲ ἀπολύτως θρησκευτικὸν δόγμα εὐνοεῖ ἢ ἀποδοκιμάζει.

Ὁ Τεκτονισμὸς δὲν εἶνε Ἰουδαϊσμὸς ὡς ἠθέλησαν νὰ τὸν παραστήσουν τινές, καίτοι δὲν περικλείει ἐν ἑαυτῷ τίποτε τὸ δυνάμενον νὰ θίξῃ τὸν Ἰουδαϊσμόν· δὲν εἶνε οὔτε Χριστιανισμὸς καίτοι δὲν διδάσκει τίποτε τὸ δυνάμενον νὰ θίξῃ ἕνα Χριστιανόν. Ἡ θρησκεία τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶνε ἡ γενικὴ θρησκεία τῆς φύσεως καὶ τῆς πρωταρχικῆς ἀποκαλύψεως—τῆς κληροδοτηθείσης ἡμῖν ὑπὸ ἀρχαίου τινὸς καὶ πατριαρχικοῦ ἱερατείου—ἐν τῇ ὁποίᾳ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ συμφωνήσουν. Διδάσκει τὴν ἄσκησιν τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ δὲν προσφέρει τρόπον ἀπολυτρώσεως ἐκ τῆς ἁμαρτίας. Ὑποδεικνύει εἰς τοὺς ὀπαδούς της τὴν ἀτραπὸν τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ δὲν ἰσχυρίζεται ὅτι ἀποτελεῖ «τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ζωήν».

Ἀποτελεῖ ὅμως ἀναμφισβητήτως τὴν πύλην διὰ τῆς ὁποίας εἰσάγονται οἱ πιστοὶ εἰς τὸν Ναὸν τῆς Θείας Ἀληθείας.

Καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν Ἐπαγγελματικὸν Τεκτονισμόν, ἐὰν θελήσωμεν νὰ τὸν χωρίσωμεν τελείως ἀπὸ τὸν θεωρητικὸν ἢ φιλοσοφικὸν τοιοῦτον (βλ. **Θεωρητικὸς Τεκτονισμός**), θὰ εὕρωμεν κυριαρχοῦν τὸ θρησκευτικὸν στοιχεῖον.

Εἰς ὅλας τὰς μορφὰς τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν ἀνέκαθεν ἀνεγνωρίζετο ὑπὸ μίαν οἱανδήποτε ἔννοιαν ἡ ἐπίδρασις τοῦ Θείου. Ἐπὶ πλέον καὶ κάθε ἐπάγγελμα εἶχε καὶ κάποιον θρησκευτικὸν χρωματισμὸν συνδεόμενον μὲ ἓν ἰδιαίτερον ἐπαγγελματικὸν μυστικόν. Μήπως δὲν ἀποτελεῖ θρησκείαν ἡ ἐπιμελὴς τήρησις τοῦ ἐπαγγελματικοῦ μυστικοῦ ἔναντι τῶν μὴ μελῶν τῆς συντεχνίας; Ἡ ἐπιβολὴ τοῦ καθήκοντος ἐπίσης ἀποτελεῖ πρᾶξιν θρησκευτικήν. Περισσότερον δὲ παντὸς ἄλλου ἐπαγγελματίου ἢ ἐργάτου, οἱ λιθουργοί, οἱ Διονυσιακοὶ τεχνῖται εἰς τὴν ἀρχαιότητα, οἱ ἀρχιτέκτονες τοῦ λεγομένου Γοτθικοῦ ρυθμοῦ κατὰ τὸν Μεσαίωνα, δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ νὰ κατέχωνται καὶ ἐμπνέωνται ἀπὸ τὴν θρησκευτικότητα ἐκείνην ἥτις ἐπεβάλλετο ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ πνευματικοῦ περιεχομένου τῆς Τέχνης των.

Εἰς τὰ ἀνωτέρω θὰ εἶχέ τις νὰ ἀντιτάξῃ τὴν ἐν αὐτοῖς τοῖς κόλποις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐνυπάρχουσαν σήμερον διάστασιν, ἐφ' ὅσον ἓν τμῆμα τοῦ Λατινικοῦ κλάδου αὐτοῦ καταργῆσαν ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις του τὴν ἔκφρασιν τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. δέχεται ἀνεξαρτήτως εἰς τοὺς κόλπους του πάντα ἔντιμον ἄνδρα πιστεύοντα ἢ καὶ μὴ πιστεύοντα εἰς τὴν ὕπαρξιν Ὑπερτάτου Ὄντος. Ὑπὸ τὸ πρίσμα αὐτὸ θὰ ἐδικαιοῦτό τις ν' ἀμφισβητήσῃ καὶ τὴν παγκοσμιότητα τοῦ θεσμοῦ ἐφ' ὅσον τὰ λοιπὰ Τεκτ.·. Δόγματα τὰ ἐμμένοντα εἰς τοὺς Ἀρχαίους Κανόνας ἔπαυσαν διατηροῦντα σχέσεις μετὰ τῶν ἐλευθέρως σκεπτομένων ἢ ἀγνωστικῶν κλάδων τῆς Τεκτονικῆς οἰκογενείας.

Ἀλλ' ἡ παρέκκλισις αὕτη, ἀποτελοῦσα ἐσωτερικήν, οἰκογενειακὴν οὕτως εἰπεῖν ὑπόθεσιν τοῦ θεσμοῦ δὲ δύναται νὰ ἀλλοιώσῃ τὴν πραγματικότητα. Ἐὰν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ὑλιστικῶν θεωριῶν εὑρέθησαν τινὲς ὑπεράγαν ἐλευθεριάζοντες ὅπως ἀγνοήσουν τὴν μακρὰν τοῦ θεσμοῦ παράδοσιν (τὰ Συντάγματα τοῦ 1738 εἶνε καθαρῶς θεϊστικά) τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι εἶνε δυνατὸν ὁ Τεκτονισμὸς νὰ ἀποστερηθῇ τῆς θρησκευτικῆς του μορφῆς καὶ τῆς πίστεώς του εἰς ἓν Δημιουργικὸν Αἴτιον καθαρῶς πνευματικόν. Ὁλόκληρος ἡ διδασκαλία ἐν ταῖς Συμβ.·. Στ.·. περιστρέφεται περὶ τὴν πίστιν εἰς τὸ δόγμα τῆς μετὰ θάνατον ἀναστάσεως, διὰ νὰ μὴν ἀναφέρωμεν καὶ τοὺς φιλοσοφ.·. βαθμ.·. τὸ περιεχόμενον τῶν ὁποίων εἶνε καθαρὰ θρησκεία.

Καὶ δὲν ἔχει ἀσφαλῶς ἄδικον ὁ ἀδ.·. **A. Waite** γράφων ὅτι «ἔξω τῆς θρησκείας ὁ Τεκτονισμὸς δὲν ἔχει λόγον ὑπάρξεως, διότι τὸ περίφημον σύστημά του ἠθικῆς, εἶνε εἴτε πύλη ὁδηγοῦσα πρὸς τὴν θρησκείαν εἴτε πύλη ὁδηγοῦσα πρὸς τίποτε».

Ὅταν κάποτε τὸ 1878 ἐδημιουργήθη ζήτημα διότι εἰς μίαν Ἰνδικὴν Στοὰν ἀντὶ τῆς Βίβλου, οἱ μυούμενοι Ἰνδοὶ ὑπεχρεοῦντο νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τῆς ἰδικῆς των Ἱερᾶς Βίβλου. ὁ Μ.·. Διδ.·. τῆς περιφερειακῆς Μ.·. Στ.·. τοῦ Πουνζάμπ ἀπεφάνθη ὅτι ὅλοι οἱ ὑποψήφιοι πρὸς μύησιν ὑποχρεοῦνται νὰ ὁρκίζωνται, ἐὰν μὲν εἶνε μωαμεθανοὶ ἐπὶ τοῦ Κορανίου, Ἰνδοὶ ἐπὶ τῆς Σάστρας, Παρσοὶ ἐπὶ τοῦ Ζωροαστρικοῦ κώδικος, Χριστιανοὶ ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Βίβλου καὶ Ἑβραῖοι ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν ἐπεκύρωσε βραδύτερον καὶ ὁ Μέγ.·. Γρ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας.

Αἱ ἐν Ἰνδίαις ἐργαζόμεναι Τεκτ.·. Στ.·. ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας ἀνεγνώριζον ὡς ἱερὰ βιβλία τὴν Ζενταβέστα, τὸ Κοράνιον καὶ τὴν Σάστρας.

Ἐὰν ὁ Τεκτονισμὸς ἐποιεῖτο διάκρισιν τῶν διαφόρων ἀνὰ τὸν κόσμον θρησκευτικῶν δογμάτων, τότε θὰ ἔπαυεν νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν «Ἀδελφοσύνην τῶν Ἀνθρώπων» καὶ τὴν παγκοσμιότητά του καὶ δὲν θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ διακηρύττῃ ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἀνήκει εἰς τὴν θρησκείαν εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συμφωνοῦν καὶ ἀφήνει ἕκαστον νὰ ἔχῃ τὴν ἰδίαν του γνώμην (βλ. λ. Ἀρχαῖα καθήκοντα, κεφάλ. 1).

Βιβλιογρ.: 1 (Τόμ. Β', σελ. 846) 3 (Τόμ. Β' σ. 327).

Θρόνος. Οὕτω καλεῖται εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἡ ἕδρα ἐφ' ἧς λαμβάνει θέσιν ὁ Μεγ.·. Διδ.·. ὑπονοουμένου διὰ τούτου προφανῶς τοῦ θρόνου τοῦ Σολομῶντος. Εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν Δόγμα καλεῖται «Ἀνατολικὴ ἕδρα τοῦ Σολομῶντος» αὐτὴ δὲ ἡ ὀνομασία δίδεται καὶ εἰς τὴν ἕδραν τοῦ Σεβ.·. πάσης Στ.·..

Θυιάδες. Ἱέρειαι τοῦ Διονύσου, αἱ Βάκχαι ἢ Μαινάδες, λαβοῦσαι τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς Θυίας θυγατρὸς τοῦ Κασταλίου ἥτις ὑπῆρξεν ἡ πρώτη τελέσασα ὄργια εἰς τὸν Διόνυσον. Αἱ Θυιάδες ἐτέλουν τὰ ὄργια κατὰ διετίαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Παρνασσοῦ καὶ κατὰ τριετίαν εἰς τὰ στενὰ τοῦ Κιθαιρῶνος. Ἀναχωροῦσαι ἐξ Ἀθηνῶν, ἔστηνον χοροὺς εἰς τὰς πόλεις ἐξ ὧν διήρχοντο, φθάνουσαι δὲ εἰς Δελφοὺς συνηνοῦντο μετὰ τῶν αὐτόθι Θυιάδων καὶ

μετὰ μυστηριώδη θυσίαν εἰς τὸν τάφον τοῦ Θεοῦ παρὰ τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἀνήρχοντο εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Παρνασσοῦ χαιρετίζουσαι μὲ κραυγὰς καὶ ὀργιαστικοὺς χοροὺς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Διονύσου.

Θυμίασις Εἴς τινας Φιλοσ.·. βαθμ.·. ὡς καὶ εἰς τελετὰς Τεκτ.·. ἡ θυμίασις χρησιμοποιεῖται ὡς συμβ.·. μορφὴ θυσίας.

Εἰς τὴν ἀποκρυφολογίαν ἡ θυμίασις ἀποσκοπεῖ τὴν διέγερσιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος καί, δι' αὐτοῦ, τοῦ ἀστρικοῦ σώματος. Τὰ πρὸς καῦσιν ἀρώματα ἐκλέγονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀντιστοιχιῶν, διαιροῦνται δὲ εἰς ἑπτὰ κατηγορίας ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὰς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος καὶ τοὺς πλανήτας.

Θυμός. Ἡ ψυχή. Τὸ κατὰ Πλάτωνα κέντρον τῶν παθῶν, τὸ τρίτον ἐκ τῶν μερῶν εἰς ἃ διαιρεῖται ἡ ψυχή: λ ο γ ι σ τ ι κ ό ν, θ υ μ ι κ ό ν καὶ ἐ π ι θ υ μ η τ ι κ ό ν. Τὸ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν φιλοσοφίαν καλούμενον Κάμα - ρούπα ἢ σῶμα ἐπιθυμιῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Θυσοφόρος. (ἀγγλ. thurifer). Ὁ φέρων τὸ θυμίαμα. Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ θ ύ ο ν (δένδρον ἀειθαλὲς ὅμοιον μὲ τὸν κέδρον τοῦ ὁποίου τὸ ξύλον εἶνε εὐῶδες καὶ οἱ ἀρχαῖοι τὸ ἔκαιον ὡς θυσίαν εἰς τοὺς θεοὺς) καὶ καὶ φ έ ρ ω. Εἰς παλαιὰ Τεκτ.·. φιλοσοφ. ἐργαστήρια ἐκαλεῖτο οὕτω ὁ ἀδ.·. ὁ χρησιμοποιούμενος διὰ τὴν θυμίασιν. Εἰς τὴν πρώτην Χριστιανικὴν ἐκκλησίαν θ υ ο φ ό ρ ο ι ἢ thurificati ἐκαλοῦντο οἱ Χριστιανοὶ οἵτινες δειλιῶντες κατὰ τοὺς διωγμοὺς προσέφερον θυμίαμα εἰς τὰ εἴδωλα.

Θύραι. Πᾶσα κανονικῶς κατεσκευασμένη Στοὰ δέον νὰ ἔχῃ δύο θύρας, ἐξ ὧν ἡ μία κεῖται εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ Α' Ἐπ.·. συγκοινωνοῦσα μὲ τὸν θάλαμον προπαρασκευῆς εἰς τὸν ὁποῖον ὁδηγεῖται ὁ πρὸς μύησιν, ἡ δ' ἑτέρα εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ ἰδίου Ἐπ.·. συγκοινωνοῦσα μὲ τὸ διαμέρισμα τοῦ Στεγ.·.. Ἡ πρώτη καλεῖται ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ὴ θύρα καὶ εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Α'. Δοκ.·. ἡ δὲ δευτέρα καλεῖται ἐξωτερικὴ καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Β' Δοκ.·.

Ἑκάστη τῶν θυρῶν δέον νὰ εἶνε ἐφωδιασμένη μὲ ρόπτρα ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν διὰ τὰς κανονικὰς κρ.·. Ἡ ἐξωτερ.·. θύρα φέρει πολλάκις ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς καὶ μικρὸν ἄνοιγμα μέσῳ τοῦ ὁποίου ἐπικοινωνεῖ ὁ κρούων τὴν θύραν μετὰ τοῦ ἀδ.·. Στεγ.·. Εἰς κανονικῶς ἐν τούτοις κατεσκευασμένην καὶ καθ' ὅλους τοὺς τύπους λειτουργοῦσαν Στ.·. τὸ ἄνοιγμα αὐτὸ εἶνε ἐντελῶς περιττὸν καὶ δὴ ἀντικανονικόν, ἐφ' ὅσον ἔξω τῆς θύρας δέον νὰ παραμένῃ πάντοτε ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ὸ ς σ τ ε γ α σ τ ὴ ς ὅστις ἐξακριβώνει τὴν ταυτότητα τοῦ προσερχομένου καὶ εἰδοποιεῖ τὸν ἀδ.·. Δοκ.·. διὰ τὴν κεράμωσιν. Οἱαδήποτε ἐπικοινωνία μετὰ τῶν ἔξω ἀπαγορεύεται μετὰ τὴν στέγασιν, ἐκτὸς δι' ἀνοίγματος αὐτῆς ταύτης τῆς θύρας κατόπιν εἰδοποιήσεως τῶν ἁρμοδίων φρουρῶν καὶ διαταγῆς τοῦ Σεβ.·.

Αἱ τυπικαὶ αὐταὶ λεπτομέρειαι, καίτοι μεγίστην ἐνέχουν σημασίαν ὡς ἐπιδρῶσαι ψυχολογικῶς καὶ πειθαρχικῶς, δὲν τηροῦνται δυστυχῶς πάντοτε δι' οἰκονομίαν χώρου καὶ χρόνου. Ὁ καθορισμὸς ἀλλεπαλλήλων διατυπώσεων διὰ τὴν ἐν τῇ Στ.·. εἴσοδον μετὰ τὸ ἄνοιγμα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς δὲν ἐγένετο εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε. Τὸν ἐπέβαλεν ὁ ἀπόλυτος σεβασμὸς πρὸς τὴν τελουμένην μυσταγωγίαν καὶ ἡ ἀναγκαία ψυχικὴ προπαρασκευὴ διὰ τὴν ἐν τῷ ἀδύτῳ εἰσδοχήν.

Θυρεός. (écu, arms). Τὸ σύνολον τοῦ οἰκοσήμου ἑνὸς ἔθνους, μιᾶς εὐγενοῦς οἰκογενείας ἢ μιᾶς ἱπποτικῆς ὀργανώσεως. Τόσον ὁ ἐπαγγελματικὸς Τεκτ.·. ὅσον καὶ ὁ θεωρητικὸς ἔχουν τοὺς θυρεοὺς των τῶν ὁποίων εἰκὼν παρατίθεται εἰς τὴν σελ 173.

Τὸ οἰκόσημον παρεχωρήθη εἰς τοὺς ἐλευθέρους Τέκτονας ἐν ἔτει 1472 ὑπὸ τοῦ William Hawkesloe, τὸ ἐδέχθη δ' ἀκολούθως καὶ ἡ συσταθεῖσα Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας μετατρέψασα κατά τι τὰς ἐπὶ τοῦ θυρεοῦ παραστάσεις ὥστε νὰ εἶνε συμφωνότεραι πρὸς τὴν θεωρητικὴν πλέον μορφὴν τοῦ θεσμοῦ.

Οὕτω ὁ σημερινὸς θυρεὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσαρα ἴσα τμήματα. Ἐξ αὐτῶν τὸ ἄνω ἀριστερὸν καὶ τὸ κάτω δεξιὸν ἔχουν κυανοῦν πεδίον τὰ δὲ δύο ἄλλα χρυσοῦν. Εἰς τὸ πρῶτον τμῆμα εἰκονίζεται ἀνωρθωμένος λέων, εἰς τὸ δεύτερον βοῦς βηματίζων, εἰς τὸ τρίτον ἀνὴρ μὲ ἀνυψωμένας τὰς χεῖρας φέρων ἐνδυμασίαν πορφυρᾶν καὶ ἐρμίναν καὶ εἰς τὸ τέταρτον ἀετὸς μὲ ἀνοικτὰς τὰς πτέρυγας. Συμβολίζουν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τῆς φύσεως τὰ συγκεντρούμενα εἰς τὴν μορφὴν τῆς Σφιγγὸς ὡς καὶ τὰ τέσσαρα σύμβολα τῶν Εὐαγγελιστῶν. Λοφίον τοῦ θυρεοῦ εἶνε ὁμοίωμα τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης, ὑποστηρίγματα δὲ δύο χερουβεὶμ μὲ τεταμένην τὴν μίαν πτέρυγα ὑπεράνω τῆς Κιβωτοῦ. Ὁ θυρεὸς πλαισιοῦται ὑπὸ στάχυος σίτου καὶ κλάδου ἀκακίας δεδεμένων διὰ ταινίας ἐφ' ἧς ἐβραϊστὶ ἡ φράσις «Ἅ γ ι ο ς ε ἶ ν ε ὁ Κ ύ ρ ι ο ς». Ρητόν: «Ἄ κ ο υ ε, β λ έ π ε, σ ί γ α» Λατινιστί: «Audi, Vide, Tace».

Θύρσος (tyrse) Σκῆπτρον τοῦ Θεοῦ Διονύσου τὸ ὁποῖον, ὡς λέγεται, ἐκράτει ὁ Ἱεροφάντης κατὰ τὰς τελετὰς μυήσεως εἰς τὰ Διονυσιακὰ μυστήρια. Ὅπως καὶ τὸ κ η ρ ύ κ ε ι ο ν (βλ. λ.) τοῦ Ἑρμοῦ συμβολίζει προφανῶς τὸ «Δένδρον τῆς Ζωῆς» (τὴν σπονδυλικὴν στήλην) μετὰ τοῦ καρποῦ του, κώνου πίτυος. Ἦτο τὸ συμβολικὸν ὄργανον δι' οὗ οἱ μεμυημένοι εἰς τὰ μυστήρια ἐδέχοντο ἐλαφρὰν ἐπαφὴν ἐπὶ τῆς σπονδυλικῆς των στήλης: Ὁ θύρσος ὅπως καὶ τὸ κηρύκειον ἀποτελοῦν «μαγικὴν» τρόπον τινὰ ράβδον παριστάνουσαν συμβολικῶς τὸ νευρικὸν σύστημα τοῦ ἀνθρώπου, ἡ προσεκτικὴ κατανόησις τοῦ ὁποίου ἀφυπνίζει τὰς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ λανθανούσας δυνάμεις καὶ ἱκανότητας. Διὰ τοῦτο «θυρσοφόρος» καλεῖται ὁ πραγματικὸς μύστης.

Θύσανος (ἀγγλ. tassel γαλλ. houppe.). Εἰς τὸν Πίνακα Χαράξεως τοῦ 1° ὡς καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν διάζωμα τοῦ Τεκτ.·. Ναοῦ ἐφ' ὅλης τῆς ἐκτάσεως τῶν τοίχων εὑρίσκεται *κόρυμβος* (βλ. λ.) δεδεμένος εἰς 12 κόμβους ἐμβληματικοὺς καὶ περατούμενος εἰς θυσάνους. Ὁ κόρυμβος ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων σχοινίων πλεγμένων μεταξύ των, συμβολίζει δὲ τὴν ἀδελφικὴν ἑνότητα καὶ ἀγάπην αἵτινες δέον νὰ πρυτανεύουν εἰς τὰς μεταξὺ τῶν Τεκτ.·. σχέσεις. Ἀποκρυφιστικῶς τὰ τέσσαρα σχοινία συμβολίζουν τὴν ἐγκράτειαν, τὸ σθένος, τὴν φρόνησιν καὶ τὴν Δικαιοσύνην. Οἱ θύσανοι τοῦ κορύμβου καταλήγουν ἐπὶ τῶν δύο στηλῶν Β.·. καὶ J.·.

Θυσανωτὸς κόρυμβος (βλ. κόρυμβος).

Θυσία. Προσφορὰ εἰς τὸν Θεὸν ὑλικοῦ τινος δώρου καὶ ἀπώλεια ὑλικὴ ἢ ἠθικὴ χάριν εὐγενοῦς τινος σκοποῦ. Εἰς ὅλας γενικῶς τὰς θρησκείας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, ἡ θυσία ἀπετέλει καὶ ἀποτελεῖ θεμελιώδη πρᾶξιν λατρείας.

Κατὰ τὴν Ἀπόκρυφον Σοφίαν τὸ σύμπαν ἐγεννήθη διὰ τῆς θυσίας ἥτις καὶ ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ θείου. Ἡ θυσία ἑπομένως εἶνε παγκόσμιος νόμος ἡ ἀναγνώρισις τοῦ ὁποίου ὁδηγεῖ εἰς τὴν κατανόησιν αὐτοῦ τούτου τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς. Κατὰ τὴν αὐγὴν τῆς δημιουργίας ἡ θ ε ί α ο ὐ σ ί α αὐτοπεριωρίσθη, περιεστάλη ἑκουσίως, μὲ ἄλλας λέξεις ὁ Λόγος ὑπέστη μεγάλην θυσίαν, διὰ νὰ ἀφήσῃ ἐλευθερίαν εἰς τὴν ὕλην ὅπως ἀναπτυχθῇ. Ἔκτοτε ἡ ὕλη συντηρεῖται δαπάναις τοῦ θείου τὸ ὁποῖον ἀπορροφημένον ὑπ' αὐτῆς πλατύνεται καὶ οὕτω εἰς τὸ πλαίσιον τῆς σιωπῆς συντελεῖται ἡ διαρκὴς μυστικὴ ὤθησις τοῦ θείου πρὸς ἐξέλιξιν τῆς ὕλης περιβαλλομένης ἀνωτέρας συνεχῶς μορφὰς μὲ τάσιν ἀνόδου πρὸς τὴν πρώτην ρίζαν τῆς δημιουργίας καὶ ἑνώσεως μετ' αὐτῆς (βλ. *ἐξέλιξις*). Ἡ θυσία ὅμως αὕτη τοῦ θείου ἀποκλείει τὸν πόνον καὶ εἶνε ἀντιθέτως μία δημιουργία πλήρης χαρᾶς καὶ ἀγάπης. Αἱ θυσίαι τῶν ἀρχαίων λαῶν πρὸς τοὺς θεούς, ἡ Χριστιανικὴ ἐλεημοσύνη (=θυσία πρὸς τὸν πλησίον) ὁ ἀσκητισμός, περικλείουν ἐπίσης τὴν χαρὰν τῆς στερήσεως καὶ ἀποτελοῦν μίμησιν τῆς θυσίας τοῦ θείου. Θαυμάσιον παράδειγμα θυσίας ἀποτελεῖ ἡ τοῦ Ἰησοῦ προσενεγκόντος ἑαυτὸν ἐξιλαστήριον θῦμα εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀγῶνος κατὰ τῶν ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν. Ἡ γραφικὴ ἀλληγορία τοῦ μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας εἰκονίζει τὴν θυσίαν δι' ἧς ὁ κόσμος ἐκλήθη εἰς τὴν ὕπαρξιν ἐκ τοῦ χάους καὶ συγκρατεῖται ἐν ζωῇ παρὰ τὴν ἀέναον ροὴν τοῦ χρόνου, μεγάλου μὲν φθορέως ἀλλὰ καὶ μεγάλου συντηρητοῦ.

Ἡ πραγματικὴ καὶ διαρκὴς εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου

δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνευρεθῇ εἰμὴ μόνον εἰς τὴν θυσίαν τοῦ ἀτομικοῦ του ἐ γ ὼ τὴν ὁδηγοῦσαν εἰς τὴν ἕνωσιν μὲ τὸ ὅλον, πρᾶξιν καθαρῶς δημιουργικήν.

Βιβλιογρ.: 31 (Τόμ. ΙΒ' σελ. 748) 58, 60, 62 (σελ. 85—86).

Θυσίας βωμός. (βλ. *βωμός*).

Θυσιαστής. (sacrificer, sacrificateur). 1) Βαθμὸς εὑρισκόμενος εἰς τὰ 'Αρχεῖα τῆς Στ. τοῦ 'Αγ. Λουδοβίκου τῶν 'Ηνωμένων Φίλων τοῦ Καλαί. 2) Βαθμὸς συναντώμενος εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Πυρών.

Θυωναῖος. 1) 'Επώνυμον τοῦ Διονύσου ἐκ τῆς μητρός του Θυώνης. 'Εκαλεῖτο καὶ Θυωνεὺς ἢ Θυωνίδας. 2) Υἱὸς τοῦ Διονύσου καὶ βασιλεὺς τῆς Χίου.

Θώθ. (Thoth καὶ Thot). Θεὸς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμάτων παρὰ τοῖς 'Αρχαίοις Αἰγυπτίοις. Ἱδρυτὴς δὲ τῆς 'Ερμητικῆς Φιλοσοφίας ἐφ' ὅσον ταυτίζεται μὲ τὸν ***'Ερμῆν τὸν Τρισμέγιστον*** (βλ. λ.). Σύζυγός του ἦτο ἡ Μᾶ-τ συμβολίζουσα τὴν ἔννομον ἐν τῷ κόσμῳ ἁρμονίαν καὶ τάξιν. Ἦτο σεληνιακὸς θεός, παριστάνεται δὲ συνήθως ἰβιοκέφαλος μὲ μίαν ἡμισέληνον εἰς τὸ μέτωπον. Παρέσχε τὴν νίκην εἰς τὸν ἥλιον κατὰ τοῦ σκότους καὶ συνεφιλίωσε τὸν Ὧ ρ ο ν πρὸς τὸν Σ ὲ τ ἤτοι τὸν ἥλιον πρὸς τὸ ἔρεβος, χαράξας τὰ σύνορα αὐτῶν. Αὐτὸς θέτει εἰς ἐπικοινωνίαν τὸν οὐρανὸν μὲ τὴν γῆν καὶ συνδέει τὴν ἐν τῷ παρελθόντι ζωὴν μὲ τὴν μελλοντικὴν τοιαύτην. Κατὰ τὸν Πλούταρχον («Περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος») ἡ προσθήκη τῶν 5 ἡμερῶν εἰς τὰς 360 τοῦ ἔτους ὀφείλεται εἰς τὸν Θώθ, ὅστις κερδίσας μὲ τοὺς πεσσοὺς ἀπὸ τὴν Σελήνην τὸ ἑξηκοστὸν ἑκάστης ἡμέρας ἀπετέλεσε δι' αὐτοῦ πέντε ἡμέρας τὰς ὁποίας ἐπρόσθεσεν εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους διὰ νὰ δύναται οὕτω ἡ θεὰ Νουῒτ (Ρέα) νὰ γεννᾷ κατ' αὐτάς. Διότι κατάρα τοῦ θεοῦ Ρᾶ ὥριζε νὰ μὴ γεννᾷ οὔτε εἰς μῆνα οὔτε εἰς ἔτος. Πρόκειται περὶ ὡραίου συμβολικοῦ μύθου, ἀρκούντως ἐκφραστικοῦ.

Θωμισμός. Ἡ ἰδεοκρατικὴ φιλοσοφία τῆς ὁποίας δημιουργὸς ὑπῆρξεν Θωμᾶς ὁ 'Ακινᾶτος ὁ ἀναγνωριζόμενος ὡς Ἅγιος ὑπὸ τῆς Λατινικῆς 'Εκκλησίας. Κατὰ τὴν θωμιστικὴν θεωρίαν ὁ Θεὸς εἶνε ὑπερβατικὸς γνωριζόμενος ἐμμέσως ὑπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ, διὰ τῶν ἔργων του. Γενικῶς ἡ φιλοσοφία τοῦ 'Ακινάτου εἶνε κρᾶμα τῆς φιλοσοφίας τοῦ 'Αριστοτέλους καὶ τοῦ νεοπλατωνικοῦ μυστικισμοῦ. Ἡ παπικὴ 'Εκκλησία ἠσπάσθη βραδύτερον τοὺς φιλοσοφικοὺς δογματισμοὺς τοῦ Θωμισμοῦ. Ὁ καθηγητὴς ἀδ.·. Ν. Λούβαρις (βιβλιογρ. 31) τονίζει ὅτι πρὸς τὸν θωμισμὸν ἀναβιώσαντα διά τινων νεωτέρων φιλοσόφων συγγενεύει ὁ νεοβιταλισμός.

Θὼν Νικόλαος. Ἕλλην Τέκτων ἐκ πατρὸς Βαυαροῦ καὶ μητρὸς 'Ελληνίδος, * ἐν 'Αθήναις 1850 † αὐτόθι 1906. 'Εχρημάτισεν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἐπιμελητὴς τῶν 'Ανακτόρων καὶ τῶν Βασ. Κτημάτων. 'Εμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. ὑπὸ τοῦ τότε Ὑπ.·. Ταξ.·. ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκη καὶ προήχθη ταχέως εἰς 33° γενόμενος καὶ μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβουλίου.·. τοῦ 33° τῆς 'Ελλάδος.

Θώρ. (Thor ἢ Thorr). Σκανδιναυϊκὸς θεὸς τοῦ κεραυνοῦ. Υἱὸς τοῦ Ὀντὶν καὶ τῆς Φρεγιὰ προήδρευε τῶν κακῶν πνευμάτων εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως. Μετὰ τῶν γονέων του ἀπετέλει εἰς τὴν μυθολογίαν τὴν Τριαδικὴν θεότητα, (Πατήρ, Υἱὸς καὶ Πνεῦμα). Τὸ μέγα ὅπλον ἡ δύναμις καταστροφῆς τοῦ Θὼρ ἦτο ἡ σφῦρα του ἥτις εἶχε τὴν θαυμαστὴν πρὸς καταστροφὴν ἰδιότητα νὰ ἐπιστρέφῃ εἰς τὸν ἰδιοκτήτην της μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καταστρεπτικοῦ της ἔργου.

Ταυτίζεται πρὸς τὸν Τ ά ρ α ν ι ν τῶν Κελτῶν καὶ τὸν ***Μίθραν*** (βλ.λ.) τῶν Περσῶν.

Εἰς τὴν ***Ἔδδα*** (βλ. λ.) ἀναφέρονται πλεῖστοι ἆθλοι τοῦ Θὼρ πρὸς γίγαντας καὶ τέρατα. Θὼρ εἰς τὴν ἀρχαίαν τευτονικὴν σημαίνει κεραυνός.

I.

I. Τὸ ἔνατον γράμμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, τοῦ λατινικοῦ καὶ ὅλων τῶν νεωτέρων ἀλφαβήτων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, καλούμενον ἑλληνιστὶ «Ἰῶτα» συμφώνως πρὸς τὴν Σημιτικήν του ὀνομασίαν. Τὸ ἑβραϊκὸν ἀντίστοιχόν του εἶνε τὸ *«Ἰὸδ»* (βλ.λ.) δέκατον γράμμα τοῦ ἑβραϊκοῦ Ἀλφαβήτου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀριθμητικὴ ἀξία ὡς καὶ ἡ τοῦ Ἰῶτα εἶνε δέκα. Τὸ ἑβραϊκὸν Ἰὸδ ἦτο φοινικικόν, εἶχε δὲ ἀρχικῶς σχῆμα ὁμοιάζον μὲ χεῖρα ἔχουσαν τρεῖς δακτύλους μόνον. Ἡ χεὶρ ἄλλως τε εἰς τὴν φοινικικὴν ἐλέγετο *γιὸδ*. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ἁπλοποιηθὲν κατήντησε νὰ εἶναι τὸ μικρότερον τῶν γραμμάτων ὅλων τῶν ἀλφαβήτων, γραφόμενον διὰ μιᾶς μικρᾶς καθέτου γραμμῆς. Τὸ Ἑβραϊκὸν Ἰὸδ εἶνε τὸ ἀρχικὸν γράμμα τοῦ ἀνεκφράστου ὀνόματος τοῦ θεοῦ Ἰ α β ὲ ἢ Γ ι α χ β έ.

I.A.A.T. Τὰ ἀρχικὰ τῶν λατινικῶν λέξεων I g n i s, A e r, A q u a, T e r r a, (πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ) τὰ ὁποῖα φέρονται, καθ' ἃ βεβαιοῖ ὁ Ρεγκελλίνι, χαραγμένα ἐπὶ χρυσοῦ ἢ ἀργυροῦ δακτυλίου τὸν ὁποῖον ἐσυνήθιζον νὰ φέρουν οἱ ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ Ροδ.·. †.·. Τέκτονες. Διὰ τῶν ἐν λόγῳ λέξεων ὑπονοεῖται τὸ Αἰγυπτιακὸν μυστηριακὸν δόγμα περὶ γεννήσεως, καταστροφῆς καὶ ἀναγεννήσεως τῶν πάντων διὰ τῶν τεσσάρων στοιχείων τῆς φύσεως, πυρός, ἀέρος, ὕδατος καὶ γῆς. Τὸ δόγμα παραληφθὲν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εὑρίσκεται εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ἐμπεδοκλέους, υἱοθετήθη δ' ἀκολούθως καὶ ὑπὸ τῶν *Γνωστικῶν* (βλ.λ.).

Ἰαβὲ ἢ Γιαχβέ. Τὸ ἱερώτατον καὶ ἐπισημότατον ὄνομα τῆς θεότητος εἰς τὴν παλαιὰν ἑβραϊκήν. Ὄνομα τοῦ Θ ε ο ῦ Π ν ε ύ μ α τ ο ς. Εἰς τὸν Ἐλεύθερον Τεκτονισμὸν ἐπίσης τὸ ὄνομα τοῦτο ἀποτελεῖ μίαν τῶν σημαντικωτέρων λέξεων. Ὁ Ρεγκελλίνι λέγει περὶ αὐτοῦ ὅτι «εἶνε ἡ βάσις τοῦ δόγματος καὶ τῶν μυστηρίων ἡμῶν».

Εἰς τὴν παλαιὰν ἑβραϊκὴν γλῶσσαν ἀποτελεῖται ἐκ τῶν τεσσάρων συμφώνων ἰὸδ, χέ, βαῦ καὶ χὲ καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται τὸ *«Τετραγράμματον»* (βλ.λ.). Ἐπειδὴ δὲ ἀπηγορεύετο εἰς ἕνα Ἑβραῖον ὅπως καὶ εἰς ἕνα Τέκτ.·. νὰ τὸ προφέρῃ, καλεῖται ἐπίσης τὸ *Ἀνέκφραστον ὄνομα* (βλ.λ.).

Ἡ ἱστορία τῆς λέξεως ἀνευρίσκεται ἐν τῇ Π.·. Διαθ.·. εἰς τὸ 6ον κεφ. τῆς Ἐξόδου (ἐδ. 2 καὶ 3).

Ὅταν ὁ Μωϋσῆς ἐπέστρεψεν ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὴν πρώτην του ἐπίσκεψιν πρὸς τὸν Φαραὼ καὶ παρεπονέθη εἰς τὸν Κύριον διότι ἀποτέλεσμα τῆς ἐξ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἐπισκέψεώς του ταύτης ὑπῆρξεν ἀντὶ τῆς ἀπελευθερώσεως ἡ μεγαλειτέρα κατάθλιψις τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὁ Θεὸς ἐνεθάρρυνε τὸν Πατριάρχην ὑποσχεθεὶς μεγάλα θαύματα ὑπὲρ τοῦ λαοῦ του καὶ εἰς ἀπόδειξιν ἀποκαλύψας εἰς αὐτὸν τὸ ὑπέρτατον ὄνομά του μὲ τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἕως τότε εἶχεν ἐμφανισθῆ:

«Ὁ Θεὸς ἐλάλησεν ἔτι πρὸς τὸν Μωϋσῆν καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν: Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ΙΑΒΕ... καὶ ἐφάνην εἰς τὸν Ἀβραάμ, εἰς τὸν Ἰσαὰκ καὶ εἰς τὸν Ἰακὼβ μὲ τὸ ὄνομα Ἒ λ Σ α ν τ ά ϊ. (Θεὸς Παντοκράτωρ) δὲν ἐγνωρίσθην ὅμως εἰς αὐτοὺς μὲ τὸ ὄνομά μου ΙΑΒΕ».

Τὸ ἀνέκφραστον τοῦτο ὄνομα παράγεται ἐκ τοῦ ῥήματος Χαγιὰχ=εἶναι, ὑπάρχειν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ σχηματισμῷ του τὸ ῥῆμα τοῦτο συγκεντρώνει ἐν μιᾷ μορφῇ τὸν ἐνεστῶτα, τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν μέλλοντα, θεωρεῖται ὡς ἐκφράζον τὸν Θεὸν εἰς τὴν ἀμετάβλητον καὶ αἰωνίαν του ὕπαρξιν. Ἡ ἄποψις αὕτη ὑποστηρίζεται μετὰ τόσης θέρμης ὑπὸ τῶν Ραββίνων, ὥστε ὁ Μενασὲ Μπὲν Ἰσραὲλ γράφει ὅτι «τὰ τέσσαρα γράμματα τῆς ἱερᾶς λέξεως δύνανται διὰ διαφόρων ἀναγραμματισμῶν νὰ σχηματίσουν δώδεκα διαφόρους λέξεις ἑκάστη τῶν ὁποίων εἶνε καὶ μία μεταλλαγὴ τοῦ ῥήματος ε ἶ ν α ι· πρόκειται ἑπομένως περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς οὐσίας καὶ τῆς ὑπάρξεώς του».

Ὅ,τι ἐπισύρει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν προσοχήν μας ἐν τῇ ἐξετάσει τοῦ ὀνόματος τούτου, εἶνε καὶ ἡ σήμερον ὑφισταμένη ἀπαγόρευσις τῆς προφορᾶς του. Τοῦτο ἀρχικῶς προῆλθεν ἴσως ἐκ τῆς ἐπιθυμίας νὰ μὴ γνωσθῇ τοῦτο εἰς τοὺς πέριξ εἰδωλολατρικοὺς λαοὺς καὶ μὴ δυνηθῶσιν οὗτοι νὰ τὸ βεβηλώσουν δίδοντες αὐτὸ εἰς ἓν τῶν εἰδώλων των. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἦτο σοβαρωτάτη παρὰ τοῖς Ἑβραίοις.

Τὸ Ταλμοὺδ εἰς ἓν τῶν κεφαλαίων του τὸ «Σανχεντρίν», πραγματευόμενον τὸ ζήτημα «Ποῖος ἐκ τῶν Ἰσραηλιτῶν θὰ ἔχῃ μέλλουσαν ζωὴν καὶ ποῖος δὲν θὰ ἔχῃ», γράφει:

«Καὶ ἐκεῖνος ἀκόμη ὁ ὁποῖος σ κ έ π τ ε τ α ι μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μὲ τὰ πραγματικά του γράμματα διακινδυνεύει τὴν μέλλουσαν ζωήν του».

Ὁ Ἀβραὰμ Μπὲν Δαυῒδ Χαλεβὶ ὁμιλῶν περὶ τῶν ὀνομάτων τοῦ Θεοῦ λέγει:... Ἀλλὰ τὸ ὄνομα Ἰαβὲ δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ τὸ προφέρωμεν. Μὲ τὴν ἀρχικήν του σημασίαν εἰς οὐδὲν ἀπολύτως ὂν ἀπονέμεται, ἀποφεύγομεν ἑπομένως νὰ τοῦ δώσωμεν οἱανδήποτε ἑρμηνείαν...

Ὁ Ἱερώνυμος, ὁ Ὠριγένης καὶ ὁ Εὐσέβιος μᾶς πληροφοροῦν ὅτι εἰς τὴν ἐποχήν των οἱ Ἰουδαῖοι ἔγραφον εἰς τὰ βιβλία των τῆς Παλ.·. Διαθ.·. τὸ ὄνομα τοῦτο μὲ Σαμαρειτικὰ γράμματα ἀντὶ τῶν Ἑβραϊκῶν, διὰ νὰ τὸ κρύπτουν ἀπὸ τοὺς βεβήλους.

Κατά τινα ἄλλην ἐκδοχὴν ἡ μὴ προφορὰ τοῦ ἱεροῦ ὀνόματος ὠφείλετο εἰς παλαιὰν παράδοσιν στηριζομένην ἐπὶ μιᾶς παραγράφου τοῦ Λευϊτικοῦ (κεφ. κδ' ἐδ. 16) καθ' ἣν «ὅστις β λ α σ φ η μ ή σ ῃ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰαβὲ θέλει θανατωθῇ».

Εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον ἡ λέξις «βλασφημήσῃ» γράφεται «νοκὲμπ» σημαίνει δὲ ἐπίσης καὶ «προφέρω καθαρῶς, καλῶ ὀνομαστί».

Τρίτος λόγος τοῦ ἀνεκφράστου εὑρίσκεται εἰς μίαν ραββινικὴν παρερμηνείαν ἑνὸς ἀποσπάσματος τῆς Ἐξόδου.

Εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον τοῦ βιβλίου τούτου, ὅταν ὁ Μωϋσῆς ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ μάθῃ τὸ ὄνομά του, ἐκεῖνος τοῦ ἀπαντᾷ *«ἐγὼ εἰμὶ ὁ ὢν»* (βλ. λ.). Καὶ οὕτως θέλεις εἴπει πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραήλ: «ὁ Ω ν ἀπέσταλκέ με. Ἰαβὲ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν ἀπέσταλκέ με... τ ο ῦ τ ο μ ο υ ἐ σ τ ὶ ν ὄ ν ο μ α α ἰ ώ ν ι ο ν».

Ὁ «ὢν» Ἑβραϊστὶ γράφεται Ἐχγὲχ (βλ. λ.). Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ὑφίσταται οὐσιαστικὴ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ

Εχγὲχ τοῦ 3 κεφαλ. τῆς Ἐξόδου καὶ τοῦ Ἰαβὲ τοῦ 6ου κεφαλ. καθ' ὅσον τὸ μὲν Ἐχγὲχ εἶνε τὸ πρῶτον ἑνικὸν πρόσωπον, τὸ δὲ Ἰαβὲ τὸ τρίτον πρόσωπον τοῦ ἰδίου ρήματος ε ἰ μ ί, διὰ τοῦτο οἱ Ραββῖνοι ἐφήρμοσαν καὶ εἰς τὸ ὄνομα «Ἰαβὲ» τὰ λεγόμενα διὰ τὸ ὄνομα «Ἐχγέχ».

Εἰς τὴν ἀπάντησιν ὅμως τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Μωϋσῆν ὑπάρχει καὶ ἡ λέξις ὀλὰμ ἥτις σημαίνει «αἰώνιος». Οἱ Ραββῖνοι διὰ τῆς ἀλλαγῆς ἑνὸς μόνον γράμματος μετέτρεψαν τὸ λ' ὀλὰμ εἰς λ' ἀ λ ά μ, ὅπερ σημαίνει «κεκρυμμένον» καὶ οὕτω ἡ ὅλη φράσις μετεφράσθη «τοῦτο μου ἐστὶν ὄνομα κεκρυμμένον». Ἐφ' ὃ καὶ ὁ Ἰώσηπος γράφων ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου λέγει: «Ὁ Θεὸς ἐδήλωσεν εἰς τὸν Μωϋσῆν τὸ Ἱερὸν Αὐτοῦ ὄνομα τὸ ὁποῖον οὐδέποτε εἶχεν ἀποκαλυφθῇ εἰς τοὺς ἀνθρώπους· περὶ αὐτοῦ οὐδὲν πλέον μοὶ ἐπιτρέπεται νὰ εἴπω».

Συμφώνως πρὸς τὸν ὡς ἄνω νόμον ὁσάκις ὁ ἀναγινώσκων Ἰουδαῖος συναντᾷ τὴν λέξιν Ἰαβὲ ἀποφεύγει νὰ τὴν προφέρῃ καὶ ἀντικαθιστᾷ αὐτὴν διὰ τῆς λέξεως Ἀδωνάϊ. Ὁ σεβασμὸς οὗτος διετηρήθη καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ κειμένου μεταφραστὰς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, μηδὲ τῶν Ο' ἐξαιρουμένων οἵτινες τὴν ἐν τῷ κειμένῳ λέξιν Ἰ α β ὲ μετέφρασαν «ὁ Κ ύ ρ ι ο ς».

Ὁ Μαϊμωνίδης γράφει ὅτι ἡ γνῶσις τῆς λέξεως αὐτῆς ἀνῆκε μόνον εἰς τοὺς «χασαμεὶν» ἢ σοφοὺς οἵτινες ἀνεκοίνουν τὴν ὀρθὴν προφοράν της καὶ τὰ μετ' αὐτῆς συνδεόμενα μυστήρια, μόνον τὰ Σάββατα εἰς τοὺς ἀξίους ἐκ τῶν μαθητῶν των· εἰς τὸν λαὸν ὅμως ἦτο ἐντελῶς ἄγνωστον πῶς προφέρεται καὶ ποῖα φωνήεντα παρεντίθενται μεταξὺ τῶν συμφώνων του.

Ἅπαξ τοῦ ἔτους μόνον, τὸ ἱερὸν ὄνομα μὲ τὸν ἀκριβῆ ἦχον τῶν γραμμάτων του ἀπηγγέλλετο μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου. Ὁ τελευταῖος Ἀρχιερεὺς ὅστις τὸ ἀπήγγειλε, ἦτο, κατὰ τὸν Ραββῖνον Bechai, ὁ Συμεὼν ὁ Δίκαιος, ἔκτοτε δὲ οἱ διάδοχοί του ἐχρησιμοποίουν τὸ *Δωδεκαγράμματον* (βλ. λ.) ὄνομα.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ Ναοῦ ὑπὸ τοῦ Βεσπασιανοῦ ἡ προφορά του ἔπαυσε τελείως διότι δὲν ἐπειτρέπετο διόλου νὰ τὸ προφέρῃ τις ἔξω τοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ οὕτω ὁ Ἑβραϊκὸς λαὸς ἀπώλεσε τελείως τὴν ἀληθῆ καὶ γνησίαν προφορὰν τοῦ ὀνόματος. Οὔτε εἶνε γνωστὸν πῶς ἀρχικῶς ἐπροφέρετο. Οἱ Ἕλληνες τὸ ἔλεγαν Ἰ ά ο : οἱ Ρωμαῖοι Γ ι ό β α : οἱ Σαμαρεῖται τὸ ἐπρόφερον πάντοτε Γ ι α χ β έ.

Εἶνε κάπως δύσκολον νὰ ἀντιληφθῇ τις πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἀπωλεσθῇ ἡ προφορὰ μιᾶς λέξεως ἐφ' ὅσον εἶνε γνωστὰ τὰ γράμματα ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται. Τοῦτο συμβαίνει διότι τὸ Ἑβραϊκὸν ἀλφάβητον ὅπως καὶ τὸ Ἀραβικὸν ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ σύμφωνα. Φωνήεντα δὲν ὑπάρχουν. Τοὺς ἤχους τοὺς προσθέτει κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὁ ἀναγνώστης ὁ ὁποῖος εἶνε ἐκ τῶν προτέρων εἰθισμένος εἰς τὴν ἀκριβῆ προφορὰν ἑκάστης λέξεως. Ἐὰν συμβῇ νὰ μὴ γνωρίζῃ τὴν προφορὰν μιᾶς λέξεως, τὰ γράμματά της δὲν δύνανται νὰ τοῦ τὴν δώσουν καὶ ἑπομένως δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ τὴν ἀναγνώσῃ. Πᾶς Ἑβραῖος ἐν τούτοις ἐγνώριζεν ἐκ πείρας τοὺς φωνητικοὺς ἤχους μὲ τοὺς ὁποίους ἐπροφέροντο τὰ σύμφωνα εἰς ἑκάστην λέξιν.

Τὸ ἀνέκφραστον ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖται ὡς εἴδομεν ἐκ τεσσάρων γραμμάτων Ἰόδ, Χέ, Βαῦ καὶ Χὲ ἐξ ὧν σχηματίζεται ἡ λέξις ΓΧΒΧ. Εἶνε προφανὲς ὅτι τὰ τέσσαρα αὐτὰ σύμφωνα εἶνε ἀδύνατον νὰ τὰ προφέρωμεν, ἐὰν δὲν προσθέσωμεν δύο τουλάχιστον φωνήεντα. Εἰς τὰς ἄλλας λέξεις τῆς γλώσσης του ὁ Ἑβραῖος ἐγνώριζε τοὺς φωνητικοὺς ἤχους διότι ἤκουε διαρκῶς προφερομένας τὰς λέξεις, ὅπως ἀκριβῶς ἡμεῖς γνωρίζομεν ὅτι τὸ κ. σημαίνει «κύριος». Τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τὸ συμβολιζόμενον ἀπὸ τὰ τέσσαρα αὐτὰ σύμφωνα, οὐδέποτε ἐπροφέρετο ἀντικαθιστάμενον πάντοτε ὑπὸ τῆς λέξεως Ἀδωνάϊ: καὶ οὕτω ὁ Ἑβραῖος ἀναγνώστης ἀγνοῶν ποῖοι φωνητικοὶ ἦχοι ἐτοποθετοῦντο μεταξὺ τῶν συμφώνων δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναγνώσῃ τὴν λέξιν τῆς ὁποίας σὺν τῷ χρόνῳ ἡ πραγματικὴ προφορὰ ἀπωλέσθη ὁλοσχερῶς.

Ἕνεκα τούτου ἀκριβῶς καὶ οἱ σοφώτεροι τῶν Ἰουδαίων συγγραφέων ἀμφιβάλλουν ἐὰν τὸ Ἰαβὲ ἢ Γιαχβὲ εἶνε ἡ ἀληθὴς προφορὰ τοῦ ὀνόματος, λέγουν δὲ ὅτι ἡ ἀνάκτησις τοῦ ἀληθοῦς ὀνόματος εἶνε ἓν τῶν μυστηρίων ἅτινα μέλλουν ν' ἀποκαλυφθοῦν κατὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου. Ἀποδίδουν τὴν ἀπώλειαν εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι μασοριτικὰ σημεῖα φωνητικῆς στίξεως ἀνήκοντα εἰς ἄλλην λέξιν, προσετέθησαν εἰς τὸ Ἱερὸν ὄνομα ἐξ οὗ καὶ ἐπῆλθε σύγχυσις εἰς τὴν προφοράν του.

Εἰς τοὺς *Ἀνεκφράστους βαθμοὺς* (βλ. λ.) τοῦ Σκ.·. Δ.·. ὑφίσταται ἡ παράδοσις ὅτι ἡ προφ ρὰ τῆς λέξεως ἐποίκιλλε παρὰ τοῖς Πατριάρχαις τῶν διαφόρων ἐποχῶν. Ὁ Μαθουσάλας, ὁ Λάμεχ, ὁ Νῶε τὸ ἐπρόφερον Γ ι ο υ χ ά. Ὁ Σήμ, ὁ Ἀρφαξάδ, ὁ Σαλὰ καὶ ὁ Ἔβερ τὸ ἐπρόφερον Γ ε β ά : ὁ Ραγαῦ, ὁ Σερούχ, ὁ Ναχώρ, ὁ Θάρα ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαὰκ καὶ ὁ Ἰούδας τὸ ἐπρόφερον Γ ι ο β ά : ὑπὸ τοῦ Ἐσρὼμ καὶ τοῦ Ρὰμ ἐπροφέρετο Γ ε β ό : ὑπὸ τοῦ Ἀμιναδὰβ καὶ τοῦ Νασσὸν Γ ε β ά χ : ὑπὸ τοῦ Βοὰζ καὶ τοῦ Ὀβὲδ Γ ι ο χ έ· ὑπὸ τοῦ Ἰεσσαὶ καὶ τοῦ Δαυῒδ Γ ι α χ β έ. Ἰσχυρίζονται ὅμως ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ἦτο τὸ ὀρθὸν καὶ ὅτι τὴν ἀληθῆ προφορὰν κατεῖχον μόνον ὁ Ἐνώχ, ὁ Ἰακὼβ καὶ ὁ Μωϋσῆς.

Οἱ Ἑβραῖοι ἐπίστευον ὅτι τὸ ἱερὸν αὐτὸ ὄνομα εἶχεν ἀπεριορίστους δυνάμεις. «Ὅστις τὸ προφέρει, ἔλεγον, κινεῖ γῆν καὶ οὐρανὸν καὶ πλήττει καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἀγγέλους μὲ κατάπληξιν καὶ τρόμον. Τὸ ὄνομα αὐτὸ κυβερνᾷ τὸν κόσμον διὰ τῆς δυνάμεώς του. Τὸ ἐκάλουν «Σ ὲ μ χ α μ φ ο ρ ὰ ς» (τὸ δηλωτικὸν ὄνομα) διότι αὐτὸ μόνον ἐξηγεῖ καὶ δηλοῖ τὴν ἀληθῆ οὐσίαν τῆς θεότητος.

Παρὰ τοῖς *Ἐσσαίοις* (βλ. λ.) τὸ ἱερὸν ὄνομα, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἐπροφέρετο γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ, ἀλλὰ πάντοτε ἐν ψιθύρῳ, ἀπετέλει ἓν τῶν μυστηρίων τῆς μυήσεώς των, τὸ ὁποῖον οἱ ὑποψήφιοι ἀνελάμβανον δι' ἐπισήμου ὅρκου οὐδέποτε ν' ἀποκαλύψουν. Λέγεται ὅτι ὑπὸ τροποποιημένην κάπως μορφὴν ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς εἰσιτηρία λέξις εἰς τὰ Αἰγύπτια ἀ Μυστήρια, οὐδεὶς δέ, κατὰ τὸν Schiller, ἐτόλμα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σεράπιδος χω ἰς νὰ φέρῃ ἐπὶ τοῦ στήθους ἢ τοῦ μετώπου τὸ ὄνομα Γ ι α ό ἢ Γ ε χ α χ ό : τὸ ὄνομα τοῦτο ἠχητικῶς προσεγγίζει τὸ Γ ι α χ β ὲ καὶ προφανῶς ἔχει κοινὴν μετ' αὐτοῦ τὴν καταγωγήν. Οὐδὲν ἄλλο ὄνομα ἐπροκάλει ἐν Αἰγύπτῳ τόσον σεβασμὸν ὅσον αὐτό.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Γ. Σκαλιέρην καὶ τὸ ἐν τοῖς Ἐλευσινίοις Μυστηρίοις χρησιμοποιούμενον ἐπιφώνημα: «Ἴακχε! Ἴακχε!» τὴν αὐτὴν ἔχει καταγωγήν.

Οἱ Ραββῖνοι ἐβεβαίουν ὅτι ἦτο χαραγμένον ἐπὶ τῆς ράβδου τοῦ Μωϋσέως καὶ τὸν καθίστα ἱκανὸν νὰ ἐπιτελῇ θαύματα. Καὶ πράγματι τὸ Ταλμοὺδ ἀναφέρει ὅτι διὰ τοῦ τρομεροῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐφόνευσεν ὁ Μωϋσῆς τὸν Αἰγύπτιον καὶ οὐχὶ διὰ ροπάλου.

Κατὰ τὸν Γ ε σ έ ν ι ο ν ἡ γραμματικὴ ἔννοια τοῦ ὀνόματος τούτου εἶνε ἡ ἑξῆς: Ἡ λέξις Ἰαβὲ παράγεται ὡς ἐλέχθη ἤδη ἀπὸ τὸ ρῆμα χαγιάχ=ε ἶ ν α ι τὰ δὲ τέσσαρα γράμματά του συνδυάζουν καὶ τοὺς τρεῖς χρόνους, παρῳχημένον, παρόντα καὶ μέλλοντα. Τὸ ἐν ἀρχῇ γράμμα Ἰὸδ εἶνε χαρακτηριστικὸν τοῦ μέλλοντος. Τὸ ἐν τῷ μέσῳ γράμμα βαῦ φανερώνει τὸν ἐνεστῶτα. Καὶ τὸ χὲ εἰς τὸ τέλος τὸν παρατατικόν. Ἀποκαλύπτεται οὕτω δι' αὐτοῦ ἡ οὐσιαστικὴ φύσις τῆς αἰωνίας ὑπάρξεως τοῦ θεοῦ. Τὰ ἄλλα ὀνόματα τοῦ θεοῦ καθορίζουν τὴν δύναμίν του, τὴν ἀγαθότητα καὶ ἄλλας ἰδιότητας αὐτοῦ: αὐτὸ ὅμως μόνον καθορίζει τὴν ὕπαρξιν Του.

Ὁ μέγας Ἰταλὸς Ἀνατολιστὴς Μιχαὴλ Λάνσι γράφει ὅτι ἡ λέξις θὰ ἔπρεπε ν' ἀναγινώσκεται ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ (καὶ οὐχὶ ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ ὅπως γράφεται ἡ Ἑβραϊκὴ) καὶ νὰ προφέρεται ΧΟ—ΧΙ ὅπερ ἑβραϊστὶ σημαίνει «Αὐτός—Αὐτή». Ἡ λέξις οὕτω προφερομένη σημαίνει τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ στοιχεῖον, τὸν *φαλλὸν* καὶ τὸ *λίγκαμ* (βλ. λ.) τὴν *στιγμὴν ἐντὸς κύκλου* (βλ. λ.). Ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο αὐτῶν στοιχείων εἰς ἓν σύμβολον, συναντώμενος εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα συστήματα ἐκπροσωπεῖ τὴν δημιουργὸν δύναμιν. Οὕτω καὶ εἰς μυθολογικούς τινας συγγραφεῖς ὁ ὕπατος τῶν θεῶν, ὁ

Ζεύς, ἐκαλεῖτο *ἀρρενόθηλυς* (βλ. λ.). Εἰς ἕνα Ὀρφικὸν ὕμνον ὑπάρχει ὁ στῖχος:

Ζεὺς ἄρσην γένετο, Ζεὺς ἄμβροτος ἔπλετο νύμφη.

Ὁ δὲ Πλούταρχος εἰς τὸν ἔργον «Ἶσις καὶ Ὄσιρις» λέγει: «Ὁ Θεὸς ὅστις εἶνε ἄρρην καὶ θήλεια διάνοια ἐγέννησε μίαν ἄλλην διάνοιαν, τὸν Δημιουργὸν τοῦ κόσμου».

Αὐτὸ ἐπίσης εἶνε καὶ τὸ Τεκτονικὸν ἀξίωμα. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τὸ ἱερὸν ὄνομα ἐπροσωπεῖ τὸν *Λόγον* ὅστις πάλιν εἶνε τὸ σύμβολον τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ. Ὁ γνωρίζων τὸν Λόγον γνωρίζει τὴν ἀληθῆ φύσιν καὶ οὐσίαν τοῦ Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος.

Δὲν εἶνε ἱστορικῶς γνωστὸν πότε ἀπηγορεύθη εἰς τὸν λαὸν ἡ προφορὰ τοῦ ὀνόματος. Τὸ γραφόμενον ὑπὸ τοῦ Ραββίνου Bechai ὅτι Συμεὼν ὁ Δίκαιος τὸ ἐπρόφερε διὰ τελευταίαν φορὰν φανερώνει ὅτι ἦτο γνωστὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ δευτέρου Ναοῦ καίτοι ἡ προφορά του ἦτο ἀπηγορευμένη, ὅπερ συμφωνεῖ καὶ μὲ τὴν Τεκτ.·. παράδοσιν καθ' ἣν ἀνεκαλύφθη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς θεμελιώσεως τοῦ δευτέρου Ναοῦ.

Οἱ Ἑβραῖοι εἶχον τέσσαρα σύμβολα ἐκφράζοντα τὸ ἀνέκφραστον αὐτὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Τὸ συνηθέστερον ἐξ ὅλων ἦτο δύο *Ἰὸδ* ἔχοντα κάτωθεν τὸ σημεῖον στίξεως Καμὲτζ μεθ' οὗ ἐσχημάτιζαν ἀνεστραμμένον τρίγωνον. Δεύτερον σύμβολον ἦσαν τρεῖς κεραῖαι τοποθετημέναι ἀκτινοειδῶς ἐν εἴδει διαδήματος. Τρίτον σύμβολον ἦτο ἓν Ἰὸδ τοποθετημένον ἐντὸς ἰσοσκελοῦς τριγώνου. Τέταρτον σύμβολον ἦτο τὸ γράμμα shin τὸ ὁποῖον εἶνε καὶ τὸ ἀρχικὸν τῆς λέξεως Shaντάϊ=«Ὁ Παντοδύναμος»· τοῦτο δὲ τὸ γράμμα ἐτοποθέτουν καὶ εἰς τὰ φυλακτήριά των.

Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὸ ἰσοσκελὲς τρίγωνον τὸ καλούμενον Δέλτα μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ Ἰὸδ εἰς τὸ κέντρον, τὸ γράμμα Γ καὶ τὸ γράμμα Ἰὸδ, μόνον, ἀναγνωρίζονται ὡς σύμβολα τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀνεκφράστου ὀνόματος.

Ἡ ἱστορία τῆς εἰσαγωγῆς τῆς λέξεως ταύτης εἰς τὰ τυπικὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶνε ἀρκοῦντος σκοτεινή, κατὰ τὸν Mackey. Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ καθαρῶς ἐσωτερικοῦ (ἀποκρυφιστικοῦ) συμβόλου πᾶν ὅ,τι γνωρίζομεν περὶ αὐτοῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν παράδοσιν. Μόνον ὑπαινιγμοὺς τινας γραπτοὺς ἔχομεν ὄχι καὶ τόσον σαφεῖς εἰς τὴν ἔννοιάν των.

Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ὅπως καὶ εἰς τὰ Ἑβραϊκὰ Μυστήρια, ἦτο τὸ σύμβολον τῆς γνώσεως τῆς Θείας Ἀληθείας ἢ τῆς ἀληθοῦς φύσεως τοῦ Θεοῦ ἐνεφανίζετο δὲ ὑπὸ τὰ ὀνόματα ὁ Λόγος, ὁ Ἀληθὴς Λόγος, ὁ Ἀπολεσθεὶς Λόγος.

Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτο γνωστὸν καὶ εἰς τοὺς Τέκτονας τοῦ Μεσαίωνος. Πολλὰ ἐκ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν των ἐμβλημάτων φανερώνουν ὅτι τὸ ἐγνώριζον. Εἶνε δὲ βέβαιον ὅτι παρ' αὐτῶν ἐκληροδοτήθη εἰς τοὺς διαδόχους των, εἰς Ἐλευθεροτέκτονας τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος.

Εἰς τὴν «*Ἀπολογίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ*» (βλ. λ.) τὴν γραφεῖσαν κατὰ τὸ 1730 ὁ συγγραφεὺς φαίνεται κάτοχος τοῦ ὀνόματος καίτοι φροντίζει νὰ μὴ εἶνε πολὺ σαφὴς δι' εὐνοήτους λόγους. Εἰς μίαν μόνον παράγραφόν του γράφει τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά:

«Σκοπὸς τῶν Ἀδελφῶν ἀναζητούντων μετὰ τόσης ἐπιμελείας τὸν Διδάσκαλόν των ἦτο νὰ λάβουν παρ' αὐτοῦ τὴν μυστικὴν Λέξιν τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἥτις θὰ ἔπρεπε νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν ἀδελφότητα μετὰ πάροδον αἰώνων».

Ὑφίστανται νῦν ἀναμφισβήτητοι ἀποδείξεις καθ' ἃς τὸ ἱερὸν ὄνομα μέχρι τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος συνεδέετο μὲ τὸν 3° καὶ ἐκαλεῖτο ἡ λέξις τοῦ Διδ.·.». Ἐπὶ παλαιῶν τινων Π.·. Χ.·. μεταξὺ διαφόρων ἄλλων ἐμβλημάτων ὑπῆρχε καὶ ἓν ἕτερον φέρετρον ἐπὶ τοῦ ὁποίου μὲ κεφαλαῖα γράμματα ὑπῆρχεν ἡ λέξις ΙΕΧΩΒΑ.

Ὁ Hutchinson γράφων τῷ 1774 οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τῆς Β.·. Ἀψ.·. καίτοι τὸ σύστημα τοῦτο ὑφίστατο ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὴν ἐποχήν του· εἰς τὰς κατηχήσεις του ὅμως πρὸς Διδ.·. Τέκτ.·. ποιεῖται μνείαν τῆς «μυστικῆς λέξεως, τοῦ Τετραγραμμάτου».

Ὁ Ὄλιβερ τονίζει σαφῶς ὅτι τοῦτο ἀπετέλει τὴν Ι.·. λ.·. τῶν Διδ.·. μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ὁ Dunckerley τὸ μετέφερεν εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Β.·. Ἀψ.·. Ὁ δὲ Γκιγμὲν ντὲ Σαὶν-Βικτὼρ εἰς τὸ βιβλίον του «Ἀδωνιραμικὸς Τεκτονισμὸς» ἀναφέρει ὅτι ὁ Σολομῶν ἐτοποθέτησεν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Χ.·. Ἀ.·. μετάλλινον «ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο χαραγμένον τὸ ὄνομα «Ἰεχωβά», ἡ παλαιὰ λέξις τῶν Διδ.·. ἥτις σημαίνει τὸ Ὑπέρτατον Ὄν».

Εἶνε ἑπομένως πλήρως ἐξηκριβωμένον, ὅτι τὸ ἀνέκφραστον ὄνομα ἦτο γνωστὸν εἰς τοὺς ἐπαγγελματίας Τέκτ.·. τοῦ Μεσαίωνος, ὅτι ἐξ αὐτῶν τὸ ἔλαβον οἱ Θεωρητικοὶ Τέκτ.·. οἱ ὀργανώσαντες τὸ Τάγμα ἐν Ἀγγλίᾳ τῷ 1717, ὅτι τὸ ἐγνώριζον ὡς Διδ.·. καὶ ὅτι ἐξηκολούθησεν ἐπὶ μακρὸν νὰ ἀποτελῇ τὴν λέξιν τῶν Διδ.·. μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν μετεφέρθη εἰς τὴν Β.·. Ἀψ.·.

Σχετικῶς μὲ τὴν παρὰ τοῖς Τέκτοσι σημασίαν τῆς λέξεως εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Β.·. Ἀψ.·. εὑρίσκομεν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἐν ἔτει 1782 ἐκδοθέντος «Κανονισμοῦ τῆς Β.·. Ἀψ.·.» τὰ ἑξῆς:

«Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἔκφρασις «*Ἡ λέξις*» δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται μόνον ὡς εἰσ.·. λ.·. καθ' ὃν τρόπον θεωροῦνται αἱ τῶν ἄλλων βαθμῶν τοῦ Τάγματος: δέον ἐπίσης καὶ ἀπὸ θεολογικῆς ἀπόψεως νὰ θεωρεῖται ὡς ὅρος παρέχων ποιάν τινα ἰδέαν περὶ τοῦ Μεγάλου Ὄντος ὅπερ εἶνε ὁ μόνος δημιουργὸς τῆς ὑπάρξεώς μας».

Ἀφοῦ δὲ ἀκολούθως ἀναφέρει ἀπὸ τὸν Ἰώσηπον τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀνεκφράστου Ὀνόματος προσθέτει:

«Ὁ Φίλων, ὁ σοφὸς Ἰουδαῖος, μᾶς διδάσκει ὄχι μόνον τὴν ἀπώλειαν τῆς λέξεως, ἀλλὰ καὶ πότε καὶ διατί ἀπωλέσθη. Δέον δὲ ἐπίσης νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐκφράζει τὴν αὐθυπαρξίαν καὶ τὴν αἰωνιότητα καὶ ὅτι ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὸ Ὑπέρτατον Ὂν τὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν, ὑπάρχει καὶ θὰ ὑπάρχῃ.

Ὁ ἀδ.·. Mackey ψέγει τὸ νεώτερον Ἀγγλικὸν σύστημα τῆς Β.·. Ἀψ.·. διότι παρὰ τὴν παράδοσιν, ἀπέρριψε τὸ Τετραγράμματον τὸ ὁποῖον ἀντικατέστησε διὰ τριῶν ἄλλων λέξεων, ἐξ ὧν ἡ δευτέρα, λέγει, οὐδεμίαν ἀπολύτως ἔχει σημασίαν.

Εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν σύστημα ὡς τοῦτο ἀνεθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Τόμας Σμὶθ Οὐέμπ, τὸ Τετραγράμματον ἀνεγνωρίσθη ὡς ἡ τὰ πάντα περιέχουσα λέξις.

Εἰς τὸν «Ἐλευθεροτεκτονικὸν Μηνύτορα» του παραθέτει μεταξὺ τῶν πρὸς ἀνάγνωσιν ἀποσπασμάτων τῆς Γραφῆς καὶ τὸ ἀκόλουθον ἐκ τῆς Ἐξόδου τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὴν εὕρεσιν ἢ ἀποκάλυψιν τοῦ Λόγου.

«Καὶ ὁ Θεὸς ὡμίλησε τῷ Μωϋσῇ εἰπὼν αὐτῷ: «Ἐγὼ εἰμὶ ὁ Κύριος καὶ ὤφθην πρὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ Θεὸς ὢν αὐτῶν καὶ τὸ ὄνομά μου *Ἰαβὲ* οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς».

«Ἐκ τούτου καταφαίνεται, γράφει ὁ Mackey, ὅτι ὁ Οὐέμπ ἀνεγνώριζε μόνον τὸ ὄνομα Ἰαβὲ καὶ οὐχὶ τὰς ἄλλας τρεῖς λέξεις αἵτινες τὸ ἀντικατέστησαν ἔκτοτε εἰς τινα τῶν Μεγάλων Συμβουλίων (Grand Chapters) τῆς Ἀμερικῆς καὶ αἱ ὁποῖαι πιθανῶς ἐχρησιμοποιήθησαν ἀρχικῶς ὑπὸ τοῦ Οὐέμπ ὡς ἐπεξηγηματικαὶ τῆς θείας φύσεως τῆς κυρίας λέξεως. Τοῦτο δὲ συμβιβάζεται μὲ μίαν τῶν παραδόσεων τοῦ βαθμοῦ, καθ' ἣν αἱ λέξεις αὐται εἶχον τοποθετηθῆ ἐπὶ τῆς ἀψῖδος πέριξ τῆς κυρίας λέξεως ὡς κλεῖδες πρὸς ἑρμηνείαν τῆς σημασίας της.

«Ἡ μὴ ἀναγνώρισις τῆς παντοδημιουργικῆς δυνάμεως λέξεως ταύτης ἔν τε τῷ Τεκτονικῷ καὶ τῷ Ἰουδαϊκῷ συμβολισμῷ, ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς ὅλας τὰς διδασκαλίας τῶν Ταλμουδιστῶν, τῶν Καββαλιστῶν καὶ τῶν Γνωστικῶν. Καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς τὸ Μέγα Γενικὸν Συμβούλιον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὀρθῶς ἀποκατέστησε τὴν λέξιν ΙΕΧΩΒΑ εἰς τὴν πραγματικήν της θέσιν. Ἐξαιρέσει τοῦ Δόγματος τῆς Ὑόρκης καὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγμ.·. ὅλα τὰ ἄλλα Τεκτ.·. Δόγμ.·. ἀναγνωρίζουν τὸ Τετραγράμματον ὡς τὴν ἀληθῆ λέξιν». (βλ. *Ἱερὰ Βασιλικὴ Ἀψίς*).

Ἐκ τῶν διαφόρων τρόπων καθ' οὓς τὰ διάφορα ἔθνη ἐπρόφερον τὸ ἀνέκφραστον ὄνομα, τρεῖς δέον, κατὰ τὸν Mackey, νὰ ἐπισύρουν τὴν προσοχὴν τῶν Τεκτ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·. ὡς καὶ τῶν τοῦ 13° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγ.·.

1. *Ἰάχ*. (βλ. λ) Τὸ ὄνομα τοῦτο εὑρίσκεται εἰς τὸν

68ον ψαλμὸν (ἐδ. 4.). Εἶνε τὸ Συριακὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ τὸν Γεσένιον διατηρεῖται εἴς τινας Συριακὰς μορφὰς δοξολογίας.

2. **Βὲλ ἢ Βάλ.** Ἡ λέξις σημαίνει Κύριος ἢ Κτήτωρ. Ὁ Βάαλ (βλ. λ.) ἐλατρεύετο ὑπὸ τῶν Χαλδαίων, τῶν Μοαβιτῶν, τῶν Φοινίκων, τῶν Ἀσσυρίων καὶ ἐνίοτε καὶ ὑπὸ τῶν Ἑβραίων.

3. **Ὤν.** Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ὁ Ἰαβὲ ἐλατρεύετο ἐν Αἰγύπτῳ. Περὶ αὐτοῦ του θεοῦ ὁμιλεῖ ὁ Πλάτων εἰς τὸν «Τίμαιόν» του ὅταν λέγει: «Εἰπέ μοι περὶ τοῦ θεοῦ Ὤν, ὅστις ὑπάρχει καὶ οὐδέποτε ἐγνώρισεν ἀρχήν». Οἱ Αἰγύπτιοι ἀπέδιδον εἰς τὸν θεὸν αὐτὸν τὰς αὐτὰς ἰδιότητας τὰς ὁποίας οἱ Ἑβραῖοι ἀπέδιδον εἰς τὸν Ἰαβὲ καίτοι δὲ δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν ποία ἦτο ἡ σημασία τῆς λέξεως «ὢν» εἰς τὴν ἀρχαίαν Αἰγυπτιακὴν γλῶσσαν, γνωρίζομεν ὅμως ὅτι αὕτη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν (ὤν, ὑπάρχων) ἔχει τὴν ἰδίαν σημασίαν ἣν ἔχει καὶ τὸ Ἰαβὲ εἰς τὴν Ἑβραϊκήν. Οἱ Ἰνδοὶ ἐχρησιμοποίουν πρὸς τοῦτο τὴν λέξιν A u m (βλ. λ.).

Ὁ Mackey συνδυάζων τὰ τρία αὐτὰ ὀνόματα τῆς θεότητος Ἰὰχ ἢ Ζάχ, Βὲλ ἢ Βὰλ καὶ Ὢν φρονεῖ ὅτι τῶν τριῶν ὁμοῦ παραφθορὰ εἶνε ἡ λέξις Ζαβουλὼν ἢ Ζεβουλοὺμ ἡ τόσον γνωστὴ εἰς τὰ ἐργαστήρια τῆς Β.·. Ἀψ.·. ἢ τοῦ 13° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·.

Οἱ Ἑβραῖοι ὁσάκις συνήντων ἐν τῇ Γραφῇ τὸ ἱερὸν Τετραγράμματον ἀπέφευγον νὰ τὸ προφέρωσι, τὸ ἀντικαθίστων δὲ διὰ τῶν λέξεων Ἀδωναΐ ἢ Ἐλοχίμ. Οἱ Μασορῖται ἔστιξαν αὐτὸ διὰ τῶν φωνηέντων τοῦ Ἀδωνάϊ ἢ τοῦ Ἐλοχίμ, ἐκ τούτου δὲ παρεξηγήσαντες τὴν ἀληθῆ προφορὰν ὁ Ραϋμόνδος Μαρτῖνος πρῶτον καὶ ὁ Πέτρος Γαλατῖνος ἀκολούθως κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα ἀνέγνωσαν αὐτὸ ὡς «Ἰεχωβά».

Ἡ λέξις ἑπομένως Ἰεχωβὰ ἥτις καὶ σήμερον ἀκόμη χρησιμοποιεῖται εἴς τινα τῶν Τεκτ.·. τυπικῶν εἶνε ἀπολύτως ἐσφαλμένη. Ἡ ὀρθὴ καὶ ἐτυμολογικῶς καὶ ἱστορικῶς προφορὰ τοῦ Τετραγραμμάτου εἶνε Γιαχβὲ ἢ Ἰαβὲ (τὸ πρῶτον εἶνε ὀρθότερον). Καὶ αὐτὸς ὁ Θεοδώρητος ἀναφέρει ὅτι οἱ Σαμαρεῖται προέφερον Ἰαβέ. Ὁ Ἐπιφάνιος ἐπίσης τὸ προφέρει Ἰαβέ.

Ὁ ἀδ.·. H. Haywood ἀσχολούμενος ἐπίσης μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο (βλ. Βιβλ. 1 Τόμ. Γ σελ. 1275) γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἀπώλεια τῶν φωνηέντων ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως μία τῶν πηγῶν τῶν παλαιῶν μύθων περὶ τῆς ἀπολεσθείσης λέξεως. Εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως, ἡ λέξις δὲν εἶχε ποτὲ ἀπολεσθῆ ἀλλὰ μόνον ἡ προφορά της. Διὰ τοῦτο πολλοὶ Τέκτονες συγγραφεῖς ὑπέθεσαν λογικῶς, ὅτι ἡ ἀλληγορία περὶ ἀναζητήσεως «ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἀπωλέσθη» εἰς τὸν 3° ὑπενόει τὴν ἀπωλεσθεῖσαν προφορὰν τοῦ ΙΧΒΧ. Ὅστις ὅμως θελήσῃ νὰ ἀποδεχθῇ τὴν ἑρμηνείαν αὐτὴν ἀντιμετωπίζει μερικὰς δυσχερείας: α' οὐδαμοῦ εἰς τὸν βαθμὸν δηλοῦται σαφῶς τοῦτο. β' ὅ,τι ἀπωλέσθη ὅταν ἀπωλέσθη ὁ Διδ.·. δὲν ἦτο μία μόνον λέξις ἀλλὰ τὰ σχέδια τῶν κτιρίων. γ' δὲν πρόκειται περὶ ὑποκαταστάσεως μιᾶς λέξεως ἀλλ' ἑνὸς ἀνθρώπου. Εἷς Διδ.·. ἀπωλέσθη εἷς ἄλλος Διδ.·. (ὁ ὑποψήφιος) λαμβάνει τὴν θέσιν του.

Πολλαὶ ἀνοησίαι ἔχουν γραφῇ ὅτι δῆθεν ἡ «λέξις» ἥτις χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν Τεκτ.·. ἀποτελεῖ μίαν οὕτως εἰπεῖν ἐπιβίωσιν μεσαιωνικῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ μαγικῶν λέξεων.

Ἀλλ' οἱ Τέκτ.·. οὐδέποτε ἤσκησαν μαγείαν διὰ νὰ ἔχουν καὶ τοιαύτας λέξεις. Οἱ παλαιοὶ ἐπαγγελματίαι Τέκτ.·. δυνατὸν νὰ ἐπίστευον ὅτι ὁ Θεὸς ἢ οἱ Ἅγιοι ἐπετέλουν θαύματα, οὐδέποτε ὅμως ἐπίστευσαν ὅτι καὶ οἱ ἴδιοι ἠμποροῦν νὰ ἐπιτελέσουν τοιαῦτα. Τὰ μυστικά των ἦσαν ἄλλου εἴδους. Δὲν ὑπάρχει οὐδ' ἴχνος ἐνδείξεως ὅτι ἡ «λέξις», τὸ ὄνομα, τὸ τετραγράμματον ἢ οἱαδήποτε ἄλλη λέξις ἢ σύνθημα ἐχρησιμοποιήθησαν ποτὲ ὡς μαγικαὶ εἰς τὸν Τεκτ.·. Οἱ παλαιοὶ Τέκτονες ταξιδεύοντες ἀπὸ μιᾶς πόλεως εἰς ἄλλην ὅτε δὲν ὑπῆρχον οὔτε σιδηρόδρομοι οὔτε τηλέφωνα ὤφειλον νὰ ἀποδείξουν εἰς τοὺς ἐκεῖ ἀδ.·. των ὅτι εἶνε καὶ αὐτοὶ Τέκτονες. Καὶ ἐχρησιμοποίουν φυσικὰς λέξεις καὶ συνθήματα μυστικὰ ὅπως συμβαίνει καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὸν στρατόν».

Βιβλ. 1 (Τόμ. Α'. σελ. 501 καὶ Τόμ. Γ'. σελ. 1275) 3, 6, 31.

Ἴακχος. Ὁ μυστικὸς Θεὸς τῆς Ἐλευσῖνος, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δήμητρος. Ἐσυμβόλιζε τὴν ἄρρενα ἀρχὴν τῆς φύσεως ἐνῷ ἡ Περσεφόνη ἡ ἀδελφή του ἦτο ἡ θήλεια ἀρχή. Μετεῖχεν εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων. Προφανῶς ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ τούτου εἰσήχθη μὲ τὴν ἐπικράτησιν τῶν Ὀρφικῶν δογμάτων τῶν ὁποίων Θεὸς ἦτο Διόνυσος ὁ Ζαγρεὺς ταυτιζόμενος μὲ τὸν Βάκχον καὶ τὸν Ἴακχον.

Ἰακώβ, κλῖμαξ τοῦ. Ἡ εἰσαγωγὴ τῆς κλίμακος τοῦ Ἰακὼβ εἰς τὸν συμβολισμὸν τοῦ Θεωρητικοῦ Τεκτ.·. σχετίζεται μὲ τὸ ὄνειρον τοῦ πατριάρχου Ἰακὼβ τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸ κη' κεφάλαιον τῆς Βίβλου Γενέσεως. Ὅταν ὁ Ἰακὼβ κατ' ἐντολὴν τοῦ πατρός του Ἰσαὰκ ὡδοιπόρει πρὸς Παδὰμ-ἀρὰμ ἐκοιμήθη μίαν νύκτα κατὰ γῆς λαβὼν ὡς προσκεφάλαιον αὐτοῦ ἕνα λίθον. Εἶδε τότε εἰς ἐνύπνιον μίαν κλίμακα στηριζομένην εἰς τὴν γῆν καὶ τῆς ὁποίας ἡ κορυφὴ ἔφθανεν εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἄγγελοι Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον αὐτήν. Ὁ δὲ Κύριος ἱστάμενος ἐπάνωθεν αὐτῆς ὑπεσχέθη εἰς τὸν Ἰακὼβ πολυαρίθμους καὶ εὐτυχεῖς ἀπογόνους. Ὁ Ἰακὼβ ἀφυπνισθεὶς ἀκολούθως καθιέρωσε τὸν τόπον ἐκεῖνον ὡς οἶκον Θεοῦ.

Ἡ κλῖμαξ τοῦ ἐνυπνίου τούτου, ἥτις κατέχει τόσον σημαντικὴν θέσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἀπαντᾶται εἰς ὅλας τὰς ἀρχαίας μυστηριακὰς μυήσεις. Τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ἀποδεικνύει ὅτι βάσις τῶν διαφόρων αὐτῶν συμβολικῶν κλιμάκων, ὑπάρχει κάποια παναρχαία μυστηριακὴ πηγή, τὴν ὁποίαν δὲν δυνάμεθα, ἐλλείψει ἱστορικῶν στοιχείων, νὰ καθορίσωμεν. Ὁ Δρ. Ὄλιβερ φρονεῖ ὅτι ἡ καταγωγὴ τοῦ συμβόλου τούτου ἀπωλέσθη ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων τελετουργιῶν τῶν καλουμένων εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν, ἐνῷ τὸ σύμβολον παρέμεινε. Πάντως βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ κλῖμαξ, ὡς σύμβολον ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς προόδου ὑφίστατο παγκοσμίως εἰς ὅλην τὴν ἀρχαιότητα καὶ παρουσιάζετο ὡς σειρὰ βαθμίδων ἢ πυλῶν ἢ βαθμῶν. Ὁ ἀριθμὸς των ἐποίκιλλε: συνηθέστερος ὅμως φαίνεται νὰ ἦτο ὁ ἑπτὰ λόγῳ τοῦ μυστηριακοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀριθμοῦ τούτου (βλ. **ἑπτά**).

Οὕτω εἰς τὰ Περσικὰ Μυστήρια τοῦ **Μίθρα** (βλ. λ.) ὑπῆρχε κλῖμαξ ἐξ ἑπτὰ κύκλων ἡ διὰ τῶν ὁποίων διάβασις ἐσυμβόλιζε τὴν πρὸς τὴν τελειότητα προσέγγισιν τῆς ψυχῆς. Οἱ κύκλοι αὐτοὶ ἐκαλοῦντο πύλαι. Ὁ ὑποψήφιος διήρχετο διὰ μέσου ἑπτὰ σκοτεινῶν καὶ λαβυρινθωδῶν σπηλαίων, ἡ δὲ περιοδεία του αὐτὴ ἐκαλεῖτο «ἀνάβασις τῆς κλίμακος τῆς τελειότητος». Ἕκαστον τῶν σπηλαίων αὐτῶν ἐξεπροσώπει ἕνα κόσμον ἢ μίαν κατάστασιν ὑπάρξεως διὰ τῶν ὁποίων ὑπετίθετο ὅτι διέρχεται ἡ ψυχὴ ἐν τῇ ἐξελίξει της ἀπὸ τὸν πρῶτον κόσμον εἰς τὸν τελευταῖον, τὸν κόσμον τῆς ἀληθείας.

Ἕκαστος κύκλος τῆς κλίμακος ἐθεωρεῖτο ἀποτελούμενος ἀπὸ μέταλλον, ἔβαινον δὲ αἱ βαθμίδες ἀπὸ τοῦ ἀγενεστέρου εἰς τὸ εὐγενέστερον μέταλλον ἐνῷ ταυτοχρόνως καθωρίζοντο καὶ οἱ προστάται πλανῆται ἑκάστου κύκλου.

Ἡ διαίρεσις αὕτη εἶχεν ὡς ἑξῆς:

1. Μόλυβδος—Κρόνος—Πρῶτος κόσμος.
2. Ὑδράργυρος—Ἑρμῆς—Κόσμος προϋπάρξεως.
3. Χαλκὸς—Ἀφροδίτη—Οὐρανός.
4. Ψευδάργυρος—Ζεὺς—Μέσος κόσμος.
5. Σίδηρος—Ἄρης—Κόσμος γεννήσεων.
6. Ἄργυρος—Σελήνη—Οἶκος μακάρων.
7. Χρυσὸς—Ἥλιος—Ἀλήθεια,

Εἰς τὰ Βραχμανικὰ Μυστήρια εὑρίσκομεν τὴν αὐτὴν κλίμακα τῶν ἑπτὰ βαθμίδων. Τὰ ὀνόματα των δὲν διαφέρουν, ὁ δὲ συμβολισμός των ἀνεφέρετο πάλιν εἰς τοὺς διαφόρους κόσμους. Αἱ ἑπτὰ βαθμίδες ἐξεπροσώπουν τοὺς ἑπτὰ κόσμους τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ Ἰνδικὸν σύμπαν. Ἡ κατωτάτη βαθμὶς ἦτο ἡ γῆ, ἡ δευτέρα ὁ κόσμος τῆς προϋπάρξεως, τρίτη ὁ οὐρανός, τετάρτη ὁ μέσος κόσμος ἢ ἡ μεσολαβοῦσα μεταξὺ τῶν κάτω καὶ τῶν ἄνω κόσμων περιοχή· πέμπτη ὁ κόσμος

τῶν γεννήσεων, εἰς τὸν ὁποῖον γεννῶνται ἐκ νέου αἱ ψυχαί : ἕκτη ὁ οἶκος τῶν Μακάρων καὶ ἑβδόμη καὶ ἀνωτάτη ἡ Σφαῖρα τῆς Ἀληθείας, ἡ κατοικία τοῦ Βράχμα.

Ὁ Δρ Ὄλιβερ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι καὶ τὸ δένδρον «Ὑγκραζίλ» τῶν *Σκανδιναυϊκῶν Μυστηρίων* (βλ.λ.) ἦτο ἐπίσης εἶδος συμβολικῆς μυστηριακῆς κλίμακος, ἀφοῦ ἡ ἐπὶ τοῦ δένδρου ἀνάβασις ἀπετέλει ἀνάβασιν ἀπὸ μιᾶς κατωτέρας εἰς ὑψηλοτέραν σφαῖραν, ἀπὸ τοῦ χρόνου εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ ἀπὸ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν.

Ὁ ἀδ.·. Mackey φρονεῖ ὅτι καὶ τὰ δέκα *Σεφιρὼθ* (βλ. λ.) τῶν Καββαλιστῶν σχηματίζουν κλίμακα ἥτις ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ Βασίλειον, τὸ Θεμέλιον, τὴν Λαμπρότητα, τὴν Σταθερότητα, τὸ Κάλλος, τὴν Δικαιοσύνην, τὸ Ἔλεος, τὴν Νοημοσύνην, τὴν Σοφίαν καὶ τὸ Στέμμα, διὰ τῶν ὁποίων φθάνομεν εἰς τὸ *Ἐν Σὸφ* (βλ. λ.) ἢ τὸ Ἄπειρον.

Ἡ ἑρμηνεία ὅμως αὕτη εἶναι κάπως βεβιασμένη. Τὰ δέκα Σεφιρὼθ τῆς Καββάλα ὁδηγο ν μὲν ἐπίσης ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανόν, δὲν ἀποτελοῦν ὅμως κλίμακα περὶ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἀναφέρει τὸ Σεφὲρ Ἰετζιρὰχ (βλ. λ.).

Ἀργότερον, ὑπὸ τῶν μεταζοχαρικῶν Καββαλιστῶν, τὰ δέκα Σεφιρὼθ ὠνομάσθησαν Δένδρον Ζωῆς. Τὸ Δένδρον τῆς Ζωῆς σχηματίζεται ἀπὸ δέκα βαθμοὺς ἢ στάδια, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τὰ τρία ἀνώτερα εἶναι θεῖαι Ὑποστάσεις, ἡ Θεία Τριὰς τῶν Καββαλιστῶν εἰς τὴν ὁποίαν δὲν φθάνει ὁ ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου ἡ ἄνοδος σταματᾷ εἰς τὸ Ἔλεος (Chesed).

Εἰς τὸν μέλανα Τεκτ.·. εὑρίσκομεν τὴν κλίμακα τῶν Καδὼς ἀποτελουμένην ἐξ ἑπτὰ βαθμίδων τῆς Δικαιοσύνης τῆς Ἀγαθότητος ἢ Ἰσότητος, τῆς Πραότητος, τῆς Καλῆς Πίστεως, τῆς Ἐργασίας, τῆς Ὑπομονῆς καὶ τῆς Σοφίας. Κατὰ τὸν ἀδ.·. Mackey, ἡ διαβάθμισις αὕτη ἥτις εὑρίσκεται εἰς τὰ νεώτερα τυπικά, δὲν εἶναι τελεία. Ἐκφράζει ὅμως καὶ αὐτὴ τὴν ἰδέαν τῆς πρὸς τὴν τελειότητα πνευματικῆς προόδου διὰ τῆς τοποθετήσεως τῆς Σοφίας εἰς τὴν κορυφήν της.

Ἡ Τεκτονικὴ κλῖμαξ ἡ ὑπάρχουσα εἰς τὸν συμβολισμὸν τοῦ α' βαθμ.·. θὰ ἔπρεπε ἐπίσης νὰ ἀποτελεῖται, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἀδ.·. Mackey, ἐξ ἑπτὰ βαθμίδων : τῆς Ἐγκρατείας, τῆς Ἰσχύος, τῆς Φρονήσεως, τῆς Δικαιοσύνης, τῆς Πίστεως, τῆς Ἐλπίδος καὶ τοῦ Ἐλέους' καὶ τὰ παλαιότερα ὅμως τυπικὰ τὴν παρουσιάζουν μὲ τρεῖς μόνον βαθμίδας αἵτινες φαίνεται ἀναλογοῦν εἰς τὰς τρεῖς *Θεολογικὰς ἀρετὰς* (βλ. λ.) ἐξ ὧν καὶ καλεῖται θεολογικὴ κλῖμαξ.

Ἐνωρίτατα ἡ κλῖμαξ τοῦ Ἰακὼβ ἀνεγνωρίσθη σύμβολον προόδου. Ὁ Picus Mirandola γράφων κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα λέγει ὅτι ἡ κλῖμαξ τοῦ Ἰακὼβ ἦτο σύμβολον προοδευτικῆς κλίμακος πνευματικῆς ἐπικοινωνίας τῆς γῆς μὲ τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπὶ τῆς κλίμακος αὐτῆς ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀνέρχεται καὶ κατέρχεται μετὰ τῶν ἀγγέλων ἕως ὅτου το πνεῦμα εὕρει τελείαν ἀνάπαυσιν ἐν τοῖς κόλποις τῆς θεότητος. Ἀνωτάτη δὲ βαθμὶς προόδου εἶναι ἡ θεολογία ἢ ἡ μελέτη καὶ ἐνατένισις τῆς θεότητος ἐν τῇ ἀφῃρημένῃ καὶ ὑψηλῇ αὐτῆς φύσει.

Οἱ Ἑβραῖοι συγγραφεῖς δίδουν διαφόρους περὶ αὐτῆς ἑρμηνείας. Εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀνακαλύψας ὅτι τὰ γράμματα τῶν ἑβραϊκῶν λέξεων «Κλῖμαξ» καὶ «Σινᾶ» ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀριθμητικὴν ἀξίαν, ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ κλῖμαξ τοῦ Ἰακὼβ συμβολίζει τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὑπαγόρευσιν τοῦ Νόμου ἐπὶ τοῦ Σινᾶ.

Ὁ Ἀμπὲν Ἐζρά, φρονεῖ ὅτι ἡ κλ.·. Ι.·. εἶναι σύμβολον τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ καὶ ὅτι οἱ ἄγγελοι ἐξεπροσώπουν τὰς ὑπερτάτας σκέψεις τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Μαιμωνίδης ὑπέθετεν ὅτι ἡ κλῖμαξ ἐσυμβόλιζε τὴν φύσιν καὶ τὸ ἔργον της. Στηριζόμενος δὲ ἐπὶ σχολιαστοῦ τινος ὅστις δίδει εἰς τὴν κλίμακα τέσσαρας βαθμίδας γράφει ὅτι αὗται ἐσυμβόλιζον τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἐξ ὧν τὰ δύο βαρύτερα γῆ καὶ ὕδωρ, κατέρχονται διὰ τοῦ εἰδικοῦ των βάρους, τὰ δὲ δύο καὶ ἐλαφρότερα, πῦρ καὶ ἀήρ, ἀνέρχονται,

Ὁ Ἀμπραμπανὲλ υἱοθετῶν τὴν Ταλμουδικὴν θεωρίαν καθ' ἣν ἡ Λοὺζ ὅπου ὁ Ἰακὼβ ἐκοιμήθη ἦτο τὸ ὄρος Μορία, ὑποθέτει ὅτι ἡ κλῖμαξ, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ μέρους ὅπερ ἀργότερον κατέστη τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ἦτο προφητικὸν σύμβολον τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ Ναοῦ.

Τέλος ὁ Ραφαὴλ ἐξηγεῖ τὴν κλίμακα ὡς καὶ τὴν ἄνοδον καὶ κάθοδον τῶν ἀγγέλων ὡς συμβολίζουσαν τὰς προσευχὰς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀπαντητικὴν ἔμπνευσιν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἑρμητικὸς φιλόσοφος Fludd εἰς τὸ ἔργον του «Μωσαϊκὴ Φιλοσοφία» (1638) ὀνομάζει τὴν κλίμακα σύμβολον τοῦ τριπλοῦ κόσμου, ἠθικοῦ, φυσικοῦ καὶ πνευματικοῦ. Ὁ δὲ Νικολάϊ γράφει ὅτι ἡ κλῖμαξ μὲ τρεῖς βαθμίδας ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Ροδ.·. †.·. Τεκτ.·. τοῦ ΙΖ αἰῶνος ὡς σύμβολον τῆς γνώσεως τῆς φύσεως.

Ὁ Krause ἐξ ἄλλου ἀναφέρει ὅτι ἱκανός τις καὶ ἀξιόπιστος Τέκτ.·. ὁ ἀδ.·. Keher τοῦ Ἐδιμβούργου εἶχε βεβαιώσει ἐν ἔτει 1802 τὰ μέλη μιᾶς Στ.·. τοῦ Ἄλτεμπεργκ ὅτι ἀρχικῶς εἷς μόνον Σκωτικὸς βαθμὸς ὑπῆρχε, οὗτινος σκοπὸς ἦτο ἡ ἀποκατάστασις Ἰακώβου τοῦ Β' ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας καὶ ὅτι ἡ κλῖμαξ τοῦ Ἰακὼβ εἶχε ληφθῆ ὡς σύμβολον τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῆς. Ἐβεβαίουν μάλιστα ὅτι αὐθεντικὴ ἀφήγησις τῶν ἀνωτέρω εὑρίσκετο εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας.

«Εἶνε πολὺ πιθανόν, γράφει σχετικῶς ὁ ἀδ.·. Mackey, ὁ Ἱππότης Ράμσαι ὅστις ἦτο θερμὸς ὀπαδὸς τῶν Στιούαρτ νὰ μετέφερε τὸ σύμβολον τῆς μυστηριακῆς κλίμακος ἐκ τῶν Μιθραϊκῶν μυστηρίων, τὰ ὁποῖα ἄριστα ἐγνώριζεν, εἰς τοὺς Σκωτικούς του βαθμοὺς καὶ οὕτω βαθμηδὸν νὰ κατέστη ἡ κλῖμαξ αὕτη μέρος τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ συστήματος Καδώς. Εἴς τινας δὲ τῶν πολιτικῶν Στ.·. αἱ ὁποῖαι ἱδρύθησαν τότε ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν Στιούαρτ, διὰ νὰ βοηθήσουν εἰς τὴν παλινόρθωσιν τοῦ οἴκου των, ἡ φιλοσοφικὴ ἑρμηνεία τοῦ συμβόλου τούτου δυνατὸν νὰ μετετράπη εἰς πολιτικήν. Προφανῶς αὐτὰς τὰς πολιτικὰς Στ.·. ὑπενόει ὁ Keher' ἡ Μεγ.·. Στ.·. ὅμως τῆς Σκωτίας δὲν ἀνεγνώρισε ποτὲ τὴν τοιαύτην μετατροπήν».

Εἰς τὰ παλαιὰ τυπικὰ τοῦ Δόγματος τῆς Ὑόρκης, ἡ κλῖμαξ τοῦ Ἰακὼβ δὲν ὑπῆρχεν ὡς σύμβολον. Λέγεται ὅτι εἰσήχθη ὑπὸ τοῦ Dunckerley τοῦ μεταρρυθμίσαντος τὰ τυπικά. Τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι οὐδαμοῦ τῶν τυπικῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀναφέρεται, οὔτε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Hutchinson ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς καίτοι εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸ πράξῃ εἰς τὴν κατήχησίν του περὶ τῆς φύσεως τῆς Στ.·. ἔνθα ὁμιλεῖ μὲν περὶ τῆς στεγάσεως τῆς Στ.·. ἀλλ' οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπιτεύξεως τούτου ὅπερ καὶ θὰ ἔπραττεν ἐὰν ἐγνώριζε τὴν κλίμακα ὡς σύμβολον.

Ἡ κλῖμαξ ἐμφανίζεται διὰ πρώτην φορὰν ὡς βεβαιοῖ ὁ Mackey ἐπὶ Π.·. Χ.·. φέροντος χρονολογίαν 1776 ἥτις καὶ συνταυτίζεται μὲ τὴν ἐποχὴν τῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ Dunckerley. Ἐπὶ τοῦ Π.·. Χ.· τούτου ἡ κλῖμαξ ἔχει τρεῖς μόνον βαθμίδας, ὅπερ ἀποτελεῖ διαφορὰν ἀπὸ τὴν παλαιὰν ἐξ ἑπτὰ βαθμίδων κλίμακα τῶν μυστηρίων. Ὁ Πρέστον ἐν τούτοις διορθώνει τὴν παράλειψιν γράφων ὅτι ἡ κλῖμαξ ἔχει πολλὰς βαθμίδας ἐξ ὧν αἱ κύριαι εἶνε τρεῖς.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Mackey εἰς τὸν σύγχρονον Τεκτ.·. συμβολισμὸν ἡ κλῖμαξ ἀποτελεῖ ἐπίσης σύμβολον προόδου ὅπως καὶ εἰς τὰς παλαιὰς μυήσεις. Αἱ τρεῖς κυριώτεραι βαθμίδες της, ἐκπροσωποῦσαι τὴν Πίστιν, τὴν Ἐλπίδα καὶ τὸ Ἔλεος μᾶς παρέχουν τὰ μέσα νὰ προχωρήσωμεν ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανόν, ἀπὸ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν—ἀπὸ τῆς θνητότητος εἰς τὴν ἀθανασίαν. Ἐφ' ὃ καὶ οἱ πόδες της στηρίζονται ἐπὶ τοῦ δαπέδου τῆς Στ.·. δηλοῦντος τὸν κόσμον, ἐνῷ ἡ κορυφή της ὑψοῦται πρὸς τὴν ὀροφὴν τῆς Στ.·. συμβολίζουσαν τὸν οὐρανόν.

Εἰς τὸ τυπικὸν τοῦ Πρέστον, τὸ συνταχθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συστήματος τοῦ Dunckerley, ἀναφέρεται ὅτι ἡ κλῖμαξ στηρίζεται ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Βίβλου καὶ φθάνει εἰς τοὺς οὐρανούς. Ὁ συμβολισμὸς οὗτος ἐξηγεῖται ὡς ἀκολούθως :

«Ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς Ἱερᾶς Βίβλου διδασκόμε-

θα νὰ πιστεύωμεν εἰς τὴν Θείαν Πρόνοιαν ὅπερ ἐνισχύει τὴν Πίστιν μας καὶ μᾶς βοηθεῖ νὰ ἀνέλθωμεν τὴν πρώτην βαθμίδα.

Ἡ Πίστις αὕτη δημιουργεῖ ἐν ἡμῖν τὴν Ἐλπίδα νὰ μετάσχωμεν τινῶν ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς Βίβλου ὑπεσχημένων ἀγαθῶν, ἥτις ἐλπὶς μᾶς βοηθεῖ νὰ ἀνέλθωμεν τὴν δευτέραν βαθμίδα.

Ἡ τρίτη ὅμως καὶ τελευταία βαθμίς, τὸ Ἔλεος, περικλείει τὰ πάντα, ὁ δὲ κατεχόμενος ὑπὸ τῆς ἀρετῆς ταύτης, ἐν τῇ ἀπολύτῳ αὐτῆς ἐννοίᾳ, φθάνει εἰς τὴν κορυφὴν τῆς λατρείας του ἢ διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν περισσότερον μεταφορικῶς, εἰς μίαν αἰθερίαν κατοικίαν τὴν ὁποίαν ἀποκρύπτει ἀπὸ τῶν θνητῶν ὀφθαλμῶν ὁ ἀστερόεις οὐρανός».

Εἰς τὰ νεώτερα τυπικά, αἱ φράσεις ἔχουν οὐσιαστικῶς μεταβληθῆ, ἡ ἰδέα ὅμως καὶ ὁ συμβολισμὸς παραμένουν ἀμετάβλητοι.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Mackey ἡ Τεκτ.·. κλῖμαξ δέον νὰ ἀποτελεῖται ἐξ ἑπτὰ βαθμίδων αἵτινες ἐκπροσωποῦν τὰς τέσσαρας κυρίας καὶ τὰς τρεῖς θεολογικὰς ἀρετάς.

Συμφώνως μὲ τὸν βαθὺν συμβολισμὸν τοῦ *Ζοχὰρ* (βλ. λ.) κλῖμαξ ὁδηγοῦσα ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν εἶνε ὁ δίκαιος ἄνθρωπος, ὁ υἱὸς τῆς Ἐκλογῆς. Οἱ πόδες του εὑρίσκονται ἐπὶ τῆς γῆς ἀλλ' ἡ κεφαλή του εὑρίσκεται εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν Ταλμουδικὴν ἔκφρασιν, ὁ δίκαιος ἄνθρωπος φθάνει ἀπὸ τὸ Μαλκούτ (ὅπερ εἶνε ἡ γῆ) εἰς τὸ Τεφερὲθ (ὅπερ θεωρεῖται ὡς ὁ οὐρανός).

Ἰακωβῖνοι. Πολιτικὴ ὀργάνωσις ἐμφανισθεῖσα ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν Ἀρχὴν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ὀνομασθεῖσα «Λέσχη τῶν Ἰακωβίνων» ἐκ τῆς Μονῆς τῶν Ἰακωβίνων μοναχῶν τὴν ὁποίαν εἶχε καταλάβη καὶ μετατρέψῃ εἰς ἕδραν της. Ἐξ αὐτῆς ἐδημιουργήθησαν κατόπιν ἀνὰ τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Γαλλίας αἱ γνωσταὶ ἐκ τῆς ἱστορίας «Λέσχαι τῶν Ἰακωβίνων» ἐντὸς τῶν ὁποίων οἱ ἡγέται τῆς Ἐπαναστάσεως κατέστρωνον τὰ σχέδια αὐτῶν πρὸς κατάργησιν τῆς μοναρχίας καὶ ἐξολόθρευσιν τῆς ἀριστοκρατίας.

Ὁ Lieber γράφων περὶ τῆς ὀργανώσεως ταύτης λέγει ὅτι «ἀποτελεῖ καταπληκτικὸν φαινόμενον τὸ γεγονὸς ὅτι εὑρέθη μία τόσον μεγάλη ὁμὰς ἀνθρώπων ἑνούντων τὴν σπανίαν ἐνεργητικότητα μὲ τὰ μᾶλλον ἀποτρόπαια πάθη, τὴν πολιτικὴν παραφροσύνην καὶ τὴν ἀχρειοτέραν σκληρότητα ἀσκουμένην πάντοτε ἐν ὀνόματι τῆς.... ἀρετῆς!»

Ὁ Barruel εἰς τὸ βιβλίον του «Ἱστορία τοῦ Ἰακωβινισμοῦ» καὶ ὁ Robison εἰς τὸ ἔργον του «Ἀποδείξεις μιᾶς συνωμοσίας» προσπαθοῦν ἀμφότεροι νὰ ἀποδείξουν ὅτι ὑπῆρχε συνασπισμὸς καὶ συμμαχία μεταξὺ τῶν ἐπαναστατῶν-συνωμοτῶν καὶ τῶν Πεφωτισμένων καὶ Ἐλευθεροτεκτόνων ἀποτελούντων ἀπὸ κοινοῦ τὰς Λέσχας τῶν Ἰακωβίνων αἵτινες κατὰ τοὺς ἰσχυρισμούς των δὲν ἦσαν παρὰ Τεκτονικαὶ Στοαὶ ὑπὸ μεταμφίεσιν.

Οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι εἶναι ἀπολύτως ἀναληθεῖς. Ὁ ἀναγινώσκων τὴν ἱστορίαν τοῦ Γαλλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ κατὰ τὴν *Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν* (βλ. λ.) καὶ ἰδίως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς «Τρομοκρατίας», ὅτε οἱ Ἰακωβῖνοι ἦσαν πανίσχυροι, πείθεται ἀμέσως περὶ τοῦ ἀβασίμου τῆς συκοφαντίας αὐτῆς. Οἱ κατηγοροῦντες τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἐπὶ συμμετοχῇ εἰς τὰ κακουργήματα τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἐπικαλοῦνται τὴν μαρτυρίαν ἑνὸς πολιτικοτεκτονικοῦ ἔργου φέροντος τὸν τίτλον «Οἱ Ἰησουΐται ἐξεδιώχθησαν ἐκ τῆς Μασσονίας καὶ τὸ ἐγχειρίδιόν των ἐθραύσθη ὑπὸ τῶν Μασσόνων». Τὸ σύγγραμμα ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἔργον Τέκτονος ἐνῷ ἐν τῇ πραγματικότητι ἦτο ἔργον ἀντιθέτου τινὸς σκοποῦντος νὰ ἐκθέσῃ καὶ καταστρέψῃ τὸν Τεκτονισμόν. Καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἐν ἔτει 1788 ἀπεκήρυξε τὸ βιβλίον ὡς ἔργον διεστραμμένου ἐγκεφάλου καὶ διέταξε τὴν διὰ πυρὰς καταστροφὴν τῶν ἀντιτύπων.

Εἶνε γνωστὸν ἄλλως τε ὅτι διαρκούσης τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἀνέστειλε τὰς ἐργασίας της αἱ δὲ ἐν Γαλλίᾳ λειτουργοῦσαι Στ.·. διελύθησαν. Εἶνε ἀληθὲς βεβαίως ὅτι ὁ Δοὺξ τῆς Ὀρλεάνης ὁ ἀποκαλούμενος «Φίλιππος ἡ Ἰσότης» ἦτο ἀρχηγὸς τῶν Ἰακωβίνων καὶ ταυτοχρόνως Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Γαλλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ (βλ. *Γαλλία*). Κατὰ τὸ 1793 ἐν τούτοις ὁ Δοὺξ τῆς Ὀρλεάνης ὑπεχρεώθη νὰ παραιτηθῇ τῆς θέσεως τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. προβάλλων τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι δῆθεν δὲν ἐπετρέπετο ἡ ὕπαρξις μυστικῆς ἑταιρίας ἐν μέσῳ μιᾶς Δημοκρατίας. Ἀλλ' εἶνε βέβαιον ὅτι μᾶλλον ἡ ἰδιότης τοῦ Τέκτονος δὲν συνεβιβάζετο μὲ τὰς αὐθαιρεσίας καὶ καταχρήσεις τῶν Ἰακωβίνων.

Ὁ Γαλλικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὡς ὀργάνωσις παρέμεινε ἐπιμελῶς μακρὰν τῶν πολιτικῶν διαμαχῶν τῆς ἐποχῆς, καθ' ὅσον ἴσχυεν ἀκόμη τότε καὶ διετηρεῖτο μετὰ σεβασμοῦ τὸ ἀξίωμα, ὅτι αἱ Τεκτ.·. Στ.·. εἶνε καταφύγια φιλοσοφικῆς περισυλλογῆς καὶ ἀνθρωπιστικῆς ἀνοχῆς. Μόνον ἀργότερον ὅταν ἐπιπόλαιοι ἡγέται ἠθέλησαν ν' ἀναμίξουν τὸ Τάγμα εἰς τὴν πολιτικήν, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς Α' Αὐτοκρατορίας καὶ κατόπιν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν Βουρβόνων, ὁ Γαλλικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐπλήρωσε μὲ σκληροὺς ἐξευτελισμοὺς τὸ σφάλμα ὅπερ εἶχε διαπράξη νὰ ἐξέλθῃ τοῦ σαφῶς διαγεγραμμένου κύκλου του. Ὀρθώτατα δὲ ὁ ἀδ.·. Ο. Wirth γράφει ἐπὶ τοῦ θέματος τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν ἔχει οὔτε νὰ ἐπαινέσῃ οὔτε νὰ ψέξῃ τὰ καθεστῶτα ὑπὸ τὰ ὁποῖα διατελοῦν οἱ ὀπαδοί του ἀφοῦ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐπιβάλλει εἰς αὐτοὺς νὰ σέβωνται πανταχοῦ καὶ πάντοτε τὴν καθεστηκυῖαν τάξιν πραγμάτων. Τοῦ ἀπαγορεύεται ἑπομένως πᾶσα πολιτικὴ ἐκδήλωσις, τόσον χάριν τῆς ἀξιοπρεπείας του ὅσον καὶ λόγῳ τῆς ἐπιγνώσεως τῆς ὑψηλῆς μορφωτικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἀποστολῆς του.»

Ἰακωβιτικὸς Τεκτονισμός. Ὁ τίτλος δίδεται εἴς τινας ἀνωτέρους Τεκτ.·. βαθμοὺς καὶ ἰδίως τὸν 18ον, οἵτινες κατ' ἐσφαλμένην τινὰ ἀντίληψιν, κακῶς ἐπικρατήσασαν ἐπί τι διάστημα, θεωροῦνται ἱδρυθέντες ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἰακώβου Στιούαρτ τοῦ Β' ζητούντων νὰ ἀποκαταστήσουν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τοῦ ὁποίου εἶχε παραιτηθῆ τῷ 1688. Αἱ ἀπόψεις αὗται στηρίζονται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ εἰκασιῶν. Ὑπάρχουν μόνον ἀσθενεῖς τινες ἐνδείξεις ἐξ αὐτῆς τῆς μορφῆς τῶν βαθμῶν αὐτῶν ὡς καὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἱδρύσεώς των, δυνάμεναι νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς θεωρίας, αἵτινες ὅμως ἀπορρίπτονται ὑπὸ τῶν νεωτέρων καὶ σοβαρωτέρων ἐρευνητῶν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ Τάγματος.

Ἡ πρώτη προσπάθεια δημιουργίας Τεκτονικῆς ἐπιδράσεως ὑπὲρ τῶν Στιούαρτ ἀποδίδεται εἰς τὸν Ἰάκωβον τὸν Β'. διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Noorthouck γράφει ὅτι «δὲν ἦτο ἀδελφὸς Τέκτων» προσθέτει δὲ κάπως εἰρωνικῶς ὅτι «θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε καλλίτερος Βασιλεὺς ἐὰν ἦτο Τέκτων».

Ὁ Lenning ἰσχυρίζεται ὅτι κατὰ τὴν φυγὴν τοῦ Ἰακώβου εἰς Γαλλίαν καὶ διαρκούσης τῆς παραμονῆς του εἰς τὸ Ἰησουϊτικὸν Κολλέγιον τοῦ Κλερμόν, οἱ ὀπαδοί του, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκατελέγοντο καὶ οἱ Ἰησουΐται, κατεσκεύασαν βαθμούς τινας μὲ τὸν ἀπώτερον σκοπὸν νὰ ἐξυπηρετήσουν δι' αὐτῶν τοὺς πολιτικοὺς των σκοπούς. Ἀργότερον, λέγει ὁ Lenning, οἱ βαθμοὶ οὗτοι ἐνεσωματώθησαν εἰς τὸν Γαλλικὸν Τεκτ.·. ὑπὸ τὸ ὄνομα «σύστημα τοῦ Κλερμόν».

Ὁ Gädicke ἐπίσης ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ Σκῶτοι οἱ ἀκολουθήσαντες τὸν Ἰάκωβον εἰς τὴν φυγήν του εἰσήγαγον τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἐν Γαλλίᾳ. Τοῦτο ὅμως δὲν ἀποτελεῖ καὶ ἀπόδειξιν περὶ χρησιμοποιήσεώς του διὰ τὸν σκοπὸν τῆς παλινορθώσεως.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰακώβου τοῦ Β' (1701) ἐπίδοξος μνηστὴρ τοῦ Ἀγγλικοῦ θρόνου παρουσιάσθη ὁ υἱός του ὁ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου 14ου ἀναγνωρισθεὶς ὡς Ἰάκωβος Γ' ἀλλ' ὅστις εἶνε περισσότερον γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἱππότης τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ὁ υἱὸς τούτου, πρίγκιψ Κάρολος Ἐδουάρδος ὁ κοινῶς καλούμενος «Νεαρὸς ἀπαιτητὴς» ἔλαβεν ἐνεργότερον μέρος εἰς τὴν διεκδίκησιν τῶν δικαιωμάτων του,

εἰσβαλὼν μάλιστα τῷ 1745 ἐν Σκωτίᾳ, ὁπόθεν ὅμως, ἀποτυχούσης τῆς ἐκστρατείας, ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν. Λέγεται λοιπὸν ὅτι κατὰ τὴν βραχεῖαν παραμονήν του εἰς Σκωτίαν, καὶ εἰδικῶς τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1745 ὁ Κάρολος Ἐδουάρδος ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸ Τάγμα τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν καὶ ἐξελέγη καὶ Μέγ.·. Διδ.·. κρατήσας τὸ ἀξίωμα τοῦτο μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν ὁ πρίγκιψ ἵδρυσεν εἰς Ἀρρὰς ἓν Περιστύλιον Ροδ.·. †.·. ὑπὸ τὸν τίτλον «Σ κ ω τ ι κ ὸ ν Ἰ α κ ω β ι τ ι κ ὸ ν Σ υ μ β ο ύ λ ι ο ν». Εἰς τὸ σχετικὸν ἱδρυτικὸν δίπλωμα τοῦ Περιστυλίου τούτου ὁ πρίγκιψ τιτλοφορεῖται «Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας, Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας καὶ ὡς τοιοῦτος Πρόσθετος Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Συμβουλίου Ἡρεδὸμ γνωστοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ Ἱππότου τοῦ Ἀετοῦ καὶ τοῦ Πελεκάνου καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς δυστυχίας καὶ καταστροφῆς Ἡμῶν ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ Ροδοσταύρου».

Ὁ Ragon ἐπίσης γράφει ὅτι οἱ βαθμοὶ τοῦ Ἰρλανδοῦ Διδ.·., τοῦ Τελείου Ἰρλανδοῦ Διδ.·. καὶ τοῦ Ἰσχυροῦ Ἰρλανδοῦ ἐφευρέθησαν ἐν Γαλλίᾳ τῷ 1747 ὑπὸ τῶν εὐνοουμένων τοῦ Καρόλου Ἐδουάρδου Στιούαρτ. Εἷς ἐκ τῶν βαθμῶν ἐκαλεῖτο Σκῶτος Διδ.·. τοῦ Ἱεροῦ θόλου Ἰακώβου τοῦ ΣΤ'. Κατὰ τὸν Ragon ὁ βαθμὸς οὗτος ὑφίσταται καὶ σήμερον ὡς 13ος τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·. ὑπὸ ἄλλον τίτλον καὶ ἄνευ πολιτικῶν ἀξιώσεων.

Τὴν θεωρίαν περὶ Ἰακωβιτικοῦ Τεκτ.·. ἀσπάζεται ἐν μέρει καὶ ὁ Findel εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» ἐκφράζων τὴν γνώμην ὅτι πιθανῶς κατὰ τὸ 1724 ὅτε ὁ Ἱππότης ***Ράμσαι*** (βλ. λ.) εὑρίσκετο ἐν Ρώμῃ ἐγένετο σκέψις ἱδρύσεως ἀνωτέρων Τεκτονικῶν βαθμῶν εἰς τοὺς ὁποίους νὰ συνεκεντροῦντο οἱ ὀπαδοὶ τῆς ἐξορίστου βασιλικῆς οἰκογενείας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, λέγει ὁ Findel, καταλληλότατον ἔδαφος ἦτο ἡ Γαλλία ἔνθα τὸ χαμηλὸν ἐπίπεδον εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε καταπέση ὁ Τεκτ.·. εἶχεν ἀνοίξη τὴν θύραν εἰς παντὸς εἴδους καινοφανεῖς θεωρίας, αἱ δὲ Στ.·. ἀπετελοῦντο ἀπὸ Σκώτους συνωμότας καὶ συνενόχους τῶν Ἰησουϊτῶν. Ὅταν τὸ ἔδαφος παρεσκευάσθη καταλλήλως, ὁ Ράμσαι, τότε Μέγ.·. Ρήτωρ, προέβη εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν. Ἡ περαιτέρω ὅμως ἀνάπτυξις τῶν βαθμῶν αὐτῶν παρεξέκλινε τοῦ ἀρχικοῦ σκοποῦ της λόγῳ ἐπιδράσεως ἄλλων παραγόντων. Τῷ 1752 ὁ Σκωτικὸς Τεκτ.·. εἰσήχθη εἰς ***Γερμανίαν*** (βλ. λ.). Τῷ 1743 οἱ Τέκτ.·. τῆς Λυὼν ἐφεῦρον τὸν βαθμὸν ***Καδὼς*** (βλ. λ.) ὅστις ἐκπροσωπεῖ τὴν ἐκδίκησιν τῶν Ναϊτῶν καὶ οὕτω ἀπεμακρύνθησαν τῆς ὑποθέσεως τῶν Στιούαρτ.

Τὰς ἀνωτέρω ἀρκούντως ἀβασίμους ὑποθέσεις περὶ τῆς Ἰακωβιτικῆς μορφῆς τινῶν ἐκ τῶν ἀνωτέρων Τεκτονικῶν βαθμῶν ἀποδέχεται καὶ αὐτὸς ὁ ἀδ.·. Mackey ὅστις ἐπὶ πλέον ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι τὰ ἴχνη τοῦ πολιτικοῦ συστήματος διακρίνονται καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐν λόγῳ βαθμῶν ἰδίως εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σημασίαν μερικῶν σημαντικῶν λέξεων. Ὁ ἀδ.·. Mackey φρονεῖ μάλιστα ὅτι καὶ ἡ «Ι.·. λ.·.» τοῦ 3ου μετετράπη ὑπὸ τοῦ Ράμσαι ἢ ἄλλου τινὸς κατασκευαστοῦ βαθμῶν διὰ νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τὸν Ἰάκωβον τὸν Β' ὡς «***Υἱὸν τῆς χήρας***» Βασιλίσσης Ἑρριέττης Μαρίας».

Νεώτεραι ἐν τούτοις σοβαραὶ ἔρευναι εἰς τὰ Τεκτονικὰ ἀρχεῖα καὶ μελέται τῆς ἱστορίας τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ θεωρία περὶ Ἰακωβιτικοῦ Τεκτονισμοῦ εἶνε ἐντελῶς φαντασιώδης.

Οὔτε ὅσα ἐγράφησαν κατὰ καιροὺς περὶ δῆθεν προσαρμογῆς τοῦ 3ου ὑπὸ τοῦ ***Ἄσμολ*** (βλ. λ.) εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς δικαστικῆς δολοφονίας τοῦ Καρόλου τοῦ Α' ἔχονται ἀληθείας, καθ' ὅσον ὁ Ἄσμολ προσηλωμένος εἰς τὸν ἑρμητισμὸν ἔζησε βίον μελέτης καὶ θεωρίας ὅστις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὰς πολιτικὰς ἀνωμαλίας τῆς ἐποχῆς του.

Ὁ ἀδ.·. Waite φρονεῖ ὅτι ὁλόκληρος ὁ μῦθος τῶν Στιούαρτ ἐδημιουργήθη ἐν Γαλλίᾳ. Εἰς τὴν Σκωτίαν ὑπῆρχον βεβαίως πολλοὶ Τέκτ.·. ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου των, δὲν ὑπῆρχον ὅμως Στ.·. τῶν Στιούαρτ. Ὁ W. J. Hughan γράφει ἐπίσης ὅτι πᾶν ὅ,τι ἐγράφη περὶ τῶν σχέσεων τοῦ πρίγκιπος Καρόλου Ἐδουάρδου καὶ τοῦ Τεκτ.·. Τάγματος εἶνε ἐντελῶς ἀνόητον.

Τὸ ὑπὸ τοῦ Ragon ἀναφερόμενον ἱδρυτικὸν δῆθεν δίπλωμα τοῦ ἐν Ἀρρὰς Περιστυλίου τὸ φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Καρόλου Ἐδουάρδου δὲν ὑφίσταται, ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἱστορίας ἀποδεικνύεται φαντασιῶδες καθ' ὅσον τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1745 ἔζη εἰσέτι ὁ πατὴρ τοῦ πρίγκιπος καὶ ἑπομένως οὗτος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ αὐτοκαλεῖται «Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας κτλ.».

Ἀλλὰ καὶ τὸ γραφὲν ἐπίσης ὅτι ὁ Κάρολος Ἐδουάρδος Στιούαρτ ἦτο πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἡρεδὸμ ὡς καὶ διάφορα ἔγγραφα προσαγόμενα πρὸς πιστοποίησιν τούτου εἶνε ἐντελῶς φανταστικά. Περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς του ὁ Πρίγκιψ Κάρολος Ἐδουάρδος ἠρνήθη ὅτι ὑπῆρξε ποτὲ Τέκτων τοῦτο δὲ βεβαιοῖ καὶ ὁ ἀδ.·. D. Murray Lyon γράφων ὅτι ἐξ οὐδεμιᾶς Σκωτικῆς πηγῆς κατέστη δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ ἡ Τεκτ.·. ἰδιότης τοῦ ἀπογόνου τούτου τῶν Στιούαρτ.

Οὐδεμία ἑπομένως ἀσφαλὴς ἔνδειξις ὑφίσταται περὶ σχέσεως τῶν ἀνωτέρων Τεκτ.·. βαθμῶν μὲ τὴν ὑπόθεσιν τῶν Στιούαρτ. Εἶνε βεβαίως πολὺ πιθανὸν νὰ ὑπῆρχον εἰς διαφόρους Στ.·. Τέκτονες ὀπαδοὶ τῆς Σκωτικῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, ἀλλ' οὗτοι δὲν ἐσκέφθησαν ποτὲ νὰ δημιουργήσουν βαθμοὺς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν πολιτικῶν των σχεδίων οὔτε ὁ Τεκτονισμὸς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναμιχθῇ εἰς ὑπόθεσιν ἐξερχομένην τοῦ φιλοσοφικοῦ του προορισμοῦ.

Ἰάκωβος Ντὲ Μολλαί. (Jacques de Molay). Ὁ εἰκοστὸς δεύτερος καὶ τελευταῖος Μέγ.·. Διδ.·. ἢ Μέγ.·. Μάγιστρος τῶν Ναϊτῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καταστροφῆς τοῦ Ἱπποτικοῦ τούτου Τάγματος τὸν 14ον αἰῶνα. Εἶχε γεννηθῇ περὶ τὸ 1240 εἰς Μπεζανσὸν τῆς Βουργουνδίας καὶ ἀνῆκεν εἰς οἰκογένειαν εὐγενῶν. Κατὰ τὸ 1265 ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν ὑπὸ τοῦ Imbert de Perando εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ναοῦ ἐν Beaune. Ἀνεχώρησεν ἀμέσως εἰς Παλαιστίνην ἔνθα καὶ διεκρίθη εἰς τοὺς κατὰ τῶν ἀπίστων πολέμους ὑπὸ τὸν Μέγ.·. Διδ.·. Γουλιέλμον Beaujeu. Τῷ 1298 καὶ ἐνῷ ἀπουσίαζεν ἐξ Ἁγίας Γῆς ἐξελέγη παμψηφεὶ Μέγ.·. Διδ.·. λόγῳ τοῦ θανάτου τοῦ Theobald Gaudinius ὅστις κατεῖχε τὸ ἀξίωμα. Τῷ 1305 ἐκλήθη εἰς Γαλλίαν ὑπὸ τοῦ Πάπα Κλήμεντος Ε' μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι ὁ Ποντίφηξ ἐπεθύμει νὰ ἐπιτύχῃ συνεργασίαν τῶν Ναϊτῶν μετὰ τοῦ Τάγματος τῶν Hospitaliers. Ἐγένετο δεκτὸς μὲ μεγάλας τιμὰς ὑπὸ τοῦ ὑπούλου Βασιλέως τῆς Γαλλίας Φιλίππου τοῦ Ὡραίου ὅστις μάλιστα καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ ἀναδεχθῇ ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἓν ἐκ τῶν τέκνων του. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1307 συνοδευόμενος ὑπὸ τριῶν ἱπποτῶν του μετέβη εἰς Πουατιὲ ἔνθα διέμενε τότε ὁ Πάπας Κλήμης καὶ παρουσιασθεὶς ἐνώπιόν του ἀνέτρεψε τελείως, ὡς ἐπίστευσεν, ὅλας τὰς ἐναντίον τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν διατυπωθείσας κατηγορίας. Ἀλλὰ τόσον ὁ Πάπας ὅσον καὶ ὁ Βασιλεὺς Φίλιππος ὑπῆρξαν ἔνοχοι ἀτίμου σκευωρίας. Τὴν 12ην Σεπτεμβρίου 1307 ἐξεδόθη διαταγὴ συλλήψεως τῶν Ναϊτῶν ὁ δὲ Ἰάκωβος ντὲ Μολαὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακὰς ὑποβληθεὶς εἰς φρικώδη βασανιστήρια διὰ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἐνοχὴν δῆθεν τοῦ Τάγματος. Ἡ φυλάκισις καὶ τὰ βασανιστήριά του διήρκεσαν ἐπὶ πέντε καὶ ἥμισυ ἔτη. Ἀλλὰ ὑπῆρξε σταθερὸς καὶ ἔντιμος ἀρνηθεὶς νὰ ὁμολογήσῃ ἀνύπαρκτα πράγματα, τὴν δὲ 11 Μαρτίου τοῦ 1314 ἐκάη ζῶν ἐπὶ τῆς πυρᾶς δημοσίως ἔμπροσθεν τοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων. Κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ μαρτυρίου του ὁ ἀνδρεῖος Ναΐτης διεκήρυξε ἐπισήμως τὴν ἀθῳότητα τοῦ Τάγματος μεθ' ὃ διὰ στεντορείας φωνῆς ἀνέκραξε :

«Καθ' ἣν στιγμὴν ἀνέρχομαι ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἐγκαλῶ σὲ Κλήμη ἐντὸς 40 ἡμερῶν καὶ σὲ Φίλιππε ἐντὸς ἑνὸς ἔτους πρὸ τοῦ δικαστηρίου τοῦ Κριτοῦ ἁπάντων ἡμῶν».

Καὶ πράγματι ὁ Πάπας Κλήμης ἀπέθανε μετὰ 40 ἀκριβῶς ἡμέρας, ὁ δὲ Φίλιππος μετὰ ἓν ἔτος. Ἀργότερον οἱ τάφοι καὶ τῶν δύο αὐτῶν φονέων ἐβεβηλώθησαν, τὰ δὲ ὀστᾶ των ἐξετάφησαν καὶ ἐκάησαν ἢ διεσκορπίσθησαν (βλ. ***Ναῖται***).

Ἰάμβλιχος. Νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος τοῦ Δ' αἰῶνος

μ. Χ. συγγράψας πλεῖστα ὅσα ἔργα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν βιογραφίαν τοῦ Πυθαγόρου.

«Εἶνε περίεργον, γράφει ὁ Mackey, ὅτι οἱ παλαιοὶ Τέκτονες συγγράψαντες τὴν παράδοσιν τοῦ Τάγματος ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξέχουσαν θέσιν ἔδωσαν εἰς τὸν Πυθαγόραν ὡς «π α λ α ι ὸ ν φ ί λ ο ν κ α ὶ ἀ δ ε λ φ ὸ ν» ἠγνόησαν ἐντελῶς τὸν βιογράφον του Ἰάμβλιχον ὅστις ἔχει μεγαλυτέρας καὶ αὐτοῦ τοῦ Σαμίου σοφοῦ ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν Τεκτόνων.

Γεννηθεὶς ἐν Χαλκίδι τῆς Κοίλης Συρίας ὁ Ἰάμβλιχος ἐχρημάτισε μαθητὴς τοῦ Πορφυρίου μελετήσας δὲ τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Πυθαγόρου ἐπεδόθη ἀκολούθως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς μυστηριακῆς θεολογίας τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν Χαλδαίων τῆς ὁποίας ἐξαίρει τὴν θείαν καταγωγὴν καὶ ἀλήθειαν. Ὁ Ἰάμβλιχος ὑποστηρίζει ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς θεουργίας δύναται νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τοῦ θείου. Διὰ τοῦτο καὶ ἀποδίδει μεγίστην σημασίαν εἰς τὴν μύησιν ὡς μέσου ἀποκαλύψεως τῆς ἀληθείας. Ὁ δεισιδαίμων σεβασμὸς του διὰ τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τοὺς ἀριθμητικοὺς συνδυασμοὺς εἶνε πολὺ μεγαλύτερος τῶν Πυθαγορείων. Ὅλα τοῦ Ἰαμβλίχου τὰ φιλοσοφικὰ ἀξιώματα εἶνε δυνατὸν νὰ παρασταθοῦν δι' ἀριθμῶν.

Ὁ Ἰάμβλιχος ἐδίδασκεν ὅτι τὸ **Ἓν** ἢ ἡ **Μονὰς** ἦτο τὸ στοιχεῖον πάσης ἑνότητος, ἀλλὰ καὶ πάσης διαφορετικότητος· ἡ δυὰς ἢ τὸ δύο ἦτο τὸ πνεῦμα· τὸ τρία ἡ ψυχή· τὸ τέσσαρα τὸ στοιχεῖον τῆς παγκοσμίου ἁρμονίας· τὸ ὀκτὼ ἡ πηγὴ τῆς κινήσεως· τὸ ἐννέα ἡ τελειότης· καὶ τὸ δέκα τὸ ἀποτέλεσμα ὅλων τῶν ἐκπορεύσεων τοῦ Ἑνός. Καίτοι δεχόμενος τὴν γενικὴν Πυθαγόρειον θεωρίαν περὶ ἀριθμῶν ὁ Ἰάμβλιχος διαφέρει σημαντικῶς εἰς τὰς σχετικὰς ἑρμηνείας του.

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συστήματός του ὁ Ἰάμβλιχος συνέγραψε πλεῖστα φιλοσοφικὰ συγγράμματα. Τὸ σύστημά του ἔγκειται εἰς ἀνάλυσιν καὶ πολλαπλασιασμὸν τῶν βαθμίδων τῶν ὄντων διὰ τῆς τριαδικῆς διαιρέσεως. Οὐσιαστικῶς πρόκειται περὶ δυϊσμοῦ κυριαρχοῦντος μεταξὺ πνεύματος (ἢ Θεοῦ) καὶ ὕλης. Κατ' ἐξοχὴν δημιουργικὴ ἀρχὴ εἶνε ἡ ψυχή. Αἱ ἀτομικαὶ ψυχαὶ δὲν εἶνε μόνον ἀπόρροιαι τῆς Μονάδος, ἀλλὰ κατ' ἀρχὴν καὶ χωρισταὶ ὑπάρξεις.

Ἡ πρώτη ἡ «πάντῃ ἄρρητος» ἀρχή, τὸ Ἕν, ἡ Μονὰς εἶνε ἀδιαίρετον καὶ ἀδιάκριτον καὶ δὲν ἔχει καμμίαν ἐκ τῶν ἰδιοτήτων τῶν ἐπὶ μέρους ὄντων. Μετ' αὐτὸ ἔρχεται ἡ δευτέρα ἀρχή, ὁ νοῦς. Τρίτη ἔρχεται ἡ ψυχή, ὁ δημιουργὸς ὅστις ἐξελίσσει τὰς νοητὰς δυνάμεις.

Πλὴν τοῦ «Πυθαγορικοῦ Βίου» ὁ Ἰάμβλιχος συνέγραψε πολλὰ ἄλλα ἔργα ἐξ ὧν τὸ κυριώτερον «Περὶ Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων» ὅπερ περιέχει πολυτίμους πληροφορίας περὶ τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων ὁ Ἰάμβλιχος διὰ τοῦ συστήματός του προσεγγίζει περισσότερον πρὸς τὸν μυστηριακὸν καὶ συμβολικὸν χαρακτῆρα τῆς Τεκτονικῆς φιλοσοφίας.

Βιβλ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 500) 6 καὶ 31 (Τόμ. ΙΒ').

Ἰαμινίμ. Καλεῖται οὕτω ἑβραϊστὶ τὸ ὕδωρ. (βλ. I.N.P.I.).

Ἰανός. Ἀρχαιότατος Θεὸς τῆς Ἰταλίας τοῦ ὁποίου ἡ λατρεία εἶχεν εἰσαχθῆ ἐν Ρώμῃ ὑπὸ τοῦ Ρωμύλου. Ἐθεωρεῖτο θεὸς τῶν δημοσίων πυλῶν καὶ διὰ τοῦτο παρίστατο καὶ μὲ δύο ἀντιθέτων διευθύνσεων πρόσωπα. Εἰς τὴν Ἀπόκρυφον Ἐπιστήμην ὁ Ἰανὸς συμβολίζει τὴν ἀμετάβλητον Ἀρχὴν τοῦ Σύμπαντος διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχει παρελθὸν καὶ μέλλον ἀλλὰ διαρκὲς παρόν. Αἱ δύο μορφαί του διδάσκουν ὅτι ὁ μύστης ἐμβαθύνων εἰς τὸ παρελθὸν ὀφείλει νὰ προχωρῇ ἐμπρός, ἐκ τῶν διδαγμάτων τοῦ παρελθόντος παρασκευάζων τὴν καλλιτέραν αὔριον. Ὁ Ἰανὸς συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ ἡμισελήνου ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν Ἑρμῆν.

Ἰαπωνία Ἐν Ἰαπωνίᾳ ὁ Τεκτ.·. εἰσήχθη ἐν ἔτει 1865 διὰ τῆς ἱδρύσεως ἐν Ἰοκοχάμᾳ Στοᾶς ἐργαζομένης ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ὑπ' ἀριθ. 1093 καὶ ὑπὸ τὸ διακριτικὸν ὄνομα «Γιοκοχάμα». Μετὰ τριετίαν ἱδρύθη καὶ δευτέρα Στ.·. ἡ «Ο Tentosama» ὑπ' ἀριθ. 1263 ἀκολούθως δὲ ἱδρύθησαν κατὰ σειρὰν ἐν Kobe τῷ 1872 ἡ Στ.·. «Ἀνατέλλων Ἥλιος» ὑπ' ἀριθ. 1401, ἐν Τόκιῳ ἡ Στ.·. «Τόκιο» ὑπ' ἀριθ. 2015 καὶ ἐν Kobe πάλιν ἡ Στ.·. «Ἀλβιὼν ἐν Ἄπω Ἀνατολῇ» ὑπ' ἀριθ. 3729.

Αἱ 5 αὗται Στ.·. συνέπηξαν Μεγ.·. Ἐπαρχ.·. Στ.·. ὑπαγομένην ὑπὸ τὴν Μεγ· Στ.·. τῆς Ἀγγλίας καὶ μὲ ἕδραν τὸ Τόκιο ἀρχικῶς, νῦν δὲ τὸ Kobe (Διεύθυνσις: 13 Nishi Nada– Kobe Japan).

Πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου αἱ Στ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ. Δ.·. ἐτέλουν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, μετὰ τὸν πόλεμον ὅμως διατελοῦν ἀνεξάρτητοι.

Ἐπίσης ἐν Ἰαπωνίᾳ ἑδρεύει καὶ Μέγ.·. Συμβ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·.

Ἰάρεδ. Πατὴρ τοῦ Ἐνὼχ τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν «Γένεσιν» ἐγέννησεν εἰς ἡλικίαν 162 ἐτῶν.

Ἴασπις. (ἑβρ. Γιασπάχ). Ὀρυκτὸς λίθος χρώματος θολοῦ πρασίνου ὅστις ἐτοποθετεῖτο τελευταῖος ἐκ τῶν δώδεκα τῶν εὑρισκομένων εἰς τὸ λογεῖον τοῦ Ἀρχιερέως ὡς περιγράφεται εἰς τὴν Π.·. Δ.· (Ἔξοδος κεφ. κη' ἐδ. 15 κ. ἑ.). Ἀντεπροσώπευε τὴν φυλὴν τοῦ Ζαβουλών.

«Ἰάσων». Στ.·. Τελ.·. λειτουργήσασα ἄλλοτε ἐν Ἀν.·. Βόλου ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ διετίας ἤδη διατελεῖ ἐν ὕπνῳ.

Ἰατρικὸς Τεκτονισμός. (Iatric Masonry). Σύστημα Τεκτ.·. ἱδρυθὲν τὸν 18ον αἰῶνα καθ' ἃ γράφει ὁ Ragon εἰς τὴν «Τεκτονικὴν Ὀρθοδοξίαν» του. Τὰ μέλη του ἠσχολοῦντο μὲ τὴν μελέτην τῆς ἰατρικῆς. Φαίνεται ὅτι ἐπρόκειτο περὶ Ἑρμητικοῦ δόγματος. Ὁ Ragon ἀναφέρει ἕναν μόνον βαθμὸν τοῦ δόγματος φέροντα τὸν τίτλον «Μάντης τῆς Κῶ», ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς πατρίδος τοῦ πατρὸς τῆς ἰατρικῆς Ἱπποκράτους. Ὁ Ragon οὐδεμίαν ἄλλην πληροφορίαν παρέχει περὶ τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς ἥτις ἀπὸ πολλοῦ δὲν ὑφίσταται πλέον.

Ὁ Thory ἐξ ἄλλου ἀναφέρει ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Fustier τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς Ἰ α τ ρ ι κ ο ῦ Τ ά γ μ α τ ο ς (L' Ordre Iatrique) ὅπερ ἦτο προφανῶς ἀδελφότης θεραπευτῶν ἢ σωματεῖον ἀναζητητῶν τῆς καθολικῆς ἰατρικῆς. Ὁ Thory τοὺς ἀποκαλεῖ «συγκέντρωσιν εἰδημόνων» ὁ τίτλος δὲ αὐτὸς φανερώνει ἄνδρας μυσταγωγημένους. Ὁ Waite ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἐπρόκειτο ἴσως περὶ κλάδου τοῦ *Μαγνητικοῦ Τεκτονισμοῦ* (βλ. λ.).

Πάντως πρόκειται περὶ τοῦ ἰδίου σωματείου τὸ ὁποῖον ἀναφέρει καὶ ὁ Ragon καὶ διὰ τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχουν ἐξηκριβωμέναι ἀλλαχόθεν πληροφορίαι.

Ἰάφετ. Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Νῶε. Λέγεται ὅτι ἡ πρώτη κιβωτὸς—τὸ ἀρχέτυπον τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης— κατεσκευάσθη ὑπὸ τῶν Σήμ, Χὰμ καὶ Ἰάφετ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Νῶε. Ἐξ οὗ καὶ ἡ σημασία τῶν λέξεων αὐτῶν εἰς τὴν Ι.·. Β.·. Αψ.·.

Ἰάχ. Ὁ Μαιμωνίδης τὸ ἀποκαλεῖ «διγράμματον ὄνομα» ὅπερ ἀποτελεῖ συντόμευσιν τοῦ «τετραγραμμάτου» καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ γράμματα Ἰὸδ καὶ χέ. Ἄλλοι Ἑβραϊσταὶ ἐν τούτοις φρονοῦν ὅτι τὸ Ἰὰχ ἢ Γιὰχ εἶνε ὄνομα ἀνεξάρτητον μὲν τοῦ Ἰαβέ, ἐκφράζων ὅμως τὴν ἰδίαν ἔννοιαν τῆς θείας Οὐσίας. Εἰς τὰς μεταφράσεις τῆς Π.·. Διαθ.·. καὶ ἰδίως τὴν τῶν Ο' ἔχει ἀντικατασταθῆ μὲ τὴν λέξιν «Κύριος» θεωρουμένην ὡς συνώνυμον τοῦ Ἰαβέ.

Φαίνεται ἐπίσης ὅτι ἦτο γνωστὸν καὶ παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς ὡς τὸ τριγράμματον ὄνομα τοῦ θεοῦ· διότι καίτοι διγράμματον εἰς τὴν Ἑβραϊκήν, γίνεται τριγράμματον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἔνθα γράφεται ΙΑΩ. Ὁ Μακρόβιος γράφει εἰς τὰ «Saturnalia» ὅτι αὐτὸ ἦτο τὸ ἱερὸν ὄνομα τῆς ὑπερτάτης θεότητος. Τὸ δὲ Μαντεῖον ἐρωτηθὲν τίς τῶν θεῶν ἦτο ὁ ΙΑΩ ἀπήντησεν: «Οἱ μεμυημένοι ὑποχρεοῦνται νὰ ἀποκρύπτουν τὰ μυστηριώδη ἀπόρρητα. Μάθε ὅτι ΙΑΩ εἶνε ὁ Μέγας ὕπατος θεὸς ὁ τὰ πάντα κυβερνῶν» (βλ. *Ἰαβέ*).

Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐχρησιμοποίουν οἱ Χαλδαῖοι, οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Γ ν ω σ τ ι κ ο ί, (βλ. λ.). Ἡ Α. Μπλαβάτσκι εἰς τὸ βιβλίον της «Ἶσις ἀποκαλυπτομένη» τὸ ἀποκαλεῖ «σύνθεσιν τῶν ἑπτὰ δημιουργῶν δυνάμεων».

Ἡ λέξις συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν ἱερῶν ἀνωτέρου τινὸς βαθμοῦ.

Ἰαχαμπορου Χαμμαΐμ. (Iahaborou Hammaim). Ση-

μαντικὴ λέξις εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς τὴν ὁποίαν τὰ Γαλλικὰ τυπικὰ ἐξηγοῦν ὡς σημαίνουσαν «δ ι ά β α σ ι ς ὑ δ ά τ ω ν» καὶ ἀναφερομένην εἰς τὴν διάβασιν τοῦ Εὐφράτου ὑπὸ τῶν ἀπελευθερωθέντων Ἰουδαίων κατὰ τὴν ἐπιστροφήν των ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ. Ἡ λέξις οὕτω ἀναγράφεται καὶ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ τυπικὰ (βλ. βιβλ. 42) εἶνε ὅμως ἐσφαλμένη καὶ θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ γράφεται *Ἰαβερὸν Χαμαίμ*. Ἡ λέξις αὕτη ἀποτελοῦσα παραφθορὰν τῆς ἑβραϊκῆς φράσεως γιαβαροὺ χαμαὶμ ἥτις σημαίνει «θ έ λ ο υ ν δ ι α β ῆ τ ὰ ὕ δ α τ α» ἀναφέρεται εἰς τοὺς ποταμοὺς μεταξὺ Βαβυλῶνος καὶ Ἱερουσαλὴμ ἐξ ὧν ὁ σημαντικώτερος ἦτο ὁ Εὐφράτης.

Ἰαχὲθ. Ι.·. λ.·. χρησιμοποιουμένη μετ' ἄλλων ὀκτὼ εἴς τινα τῶν ἀνωτ.·. βαθμ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγμ.·..

Ἰαχεὶν ἢ Ζακὲν (Jachin, Jakin). Ὑπό τινων συγγραφέων ἐν οἷς καὶ ὁ Dudley οἵτινες ἀπορρίπτουν τὸν φωνηεντισμόν τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης, ἡ λέξις προφέρεται *ἰχεὶν*. Ὄνομα τῆς ἑτέρας (δεξιᾶς ἢ νοτίου) τῶν στηλῶν αἱ ὁποῖαι εὑρίσκοντο εἰς τὸν πυλῶνα τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Σχηματίζεται ἐκ τῶν ἑβραϊκῶν λέξεων γιὰχ = Θ ε ὁ ς καὶ ἰαχεὶν θ ὰ σ τ η ρ ί ξ η». Σημαίνει ἐπομένως «ὁ Θεὸς θὰ στηρίξη» καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται ἐνίοτε καὶ «κίων στηρίξεως». Συμβολικῶς ἡ στήλη αὕτη παριστᾷ τὸ ἄρρεν στοιχεῖον ὡς ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ ἰὸδ γράμματος συμβολίζοντος κατ' ἐξοχὴν τὸ ἄρρεν ἢ τὴν γονιμοποιὸν δύναμιν. Ἡ στήλη αὕτη εἶνε συνήθως ἐρυθρὰ (βλ. *Βίβλου ἀποσπάσματα* καὶ *σ.ῆλαι*).

Ἰαχωθὲν (βλ. *Ἰωχαβέν*).

Ἰδάχ. Λέξις χρησιμοποιουμένη εἴς τινα τῶν φιλοσ.·. βαθμ.·.. Κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ Ἰ α β ὲ (βλ. λ.) σημαίνουσα ἐπίσης τὴν καθαρῶς πνευματικὴν θεότητα (βλ. *Ἰάχ*).

Ἶβις. Πτηνὸν τῆς οἰκογενείας ἐρωδιϊδῶν τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων ὡς ἱερὸν πτηνὸν τοῦ *Θὼθ* (βλ. λ.) Θεοῦ τῆς σοφίας ὅστις συχνὰ παριστάνεται ἰβιοκέφαλος ἢ καὶ ὡς ἶβις ὁλόσωμος. Λόγῳ τοῦ σεβασμοῦ τῶν Αἰγυπτίων πρὸς αὐτὰ τὰ πτηνά, ταῦτα ἦσαν τόσον ἐξημερωμένα ὥστε, καθὼς γράφει ὁ Στράβων, ἥρπαζον τὰ τρόφιμα ἀπὸ τοὺς καλάθους τῶν δούλων.

Ἰδεαλισμός. (βλ *Ἰδεοκρατία*).

Ἰδεοκρατία. Μεταφυσικὴ φιλοσοφικὴ θεωρία τῆς ὁποίας ἱδρυτὴς ὑπῆρξεν ὁ Πλάτων διακηρύξας ὅτι τὸ ὄντως ὂν εἶνε μόνον αἱ ἰδέαι. Οἱ νεοπλατωνικοὶ ἀκολούθως τὴν συνεπλήρωσαν διακηρύξαντες ὅτι ὁ ὑλικὸς κόσμος εἶνε ἀπόρροια τοῦ νοητοῦ κόσμου. Ἰδεοκρατίαν ἐπίσης ἐδίδαξαν ὁ Λάϊμπνιτς, ὁ Φίχτε καὶ ὁ Σέλλιγκ ὅστις ὅμως δέχεται πραγματικὴν διαρχίαν μεταξὺ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου καὶ θεωρεῖ αὐτοὺς ὡς τοὺς δύο πόλους μιᾶς ἀνωτέρας πνευματικῆς ἑνότητος, τοῦ Ἀπολύτου. Ὁ Ἕγελ πάλιν θεωρεῖ ὡς ἀπόλυτον πραγματικότητα τὸν Λόγον, ἐνῷ ἀντιθέτως ὁ Σοπεγχάουερ ἀπόλυτον πραγματικότητα θεωρεῖ τὴν βούλησιν.

Ἰδεοκρατία εἶνε ἐπίσης καὶ ἡ γνωσιολογικὴ φιλοσοφία τοῦ Ἡρακλείτου καὶ τῶν Ἐλεατῶν.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ γνωσιολογικὴ ἰδεοκραιία διεκρίθη εἰς ὑ π ο κ ε ι μ ε ν ι κ ὴ ν (Berkeley) εἰς ἀ ν τ ι κ ε ι μ ε ν ι κ ὴ ν (Fichte, Shelling, Hegel) καὶ εἰς κ ρ ι τ ι κ ὴ ν (Κάντ)

Ἰδουμαία Οὕτω ἐκάλουν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι τὴν χώραν Ἐ δ ὼ μ τῆς Π. Διαθήκης (Γένεσις κεφ. κε' ἐδ. 30) τὴν κειμένην μεταξὺ Ἰουδαίας καὶ Πετραίας Ἀραβίας.

Ἵδρυσις Στοᾶς. Διὰ νὰ ἱδρυθῇ μία Τεκτ.·. Στοὰ ἀπαιτεῖται ἔγγραφος αἴτησις ἑπτὰ τοὐλάχιστον Τεκτόνων κατεχόντων κανονικῶς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·.. Οὗτοι συνερχόμενοι καὶ ἐκλέγοντες προσωρινὸν Συμβ.·. Ἀξ.·. ὑπὸ Σεβ.·. τὸν κατέχοντα τὸν ἀνώτ.. βαθμ.·. ἤ, ἐν ἰσοτιμίᾳ, ἀρχαιότερον τῶν ἄλλων, ἀπευθύνουν αἴτησιν πρὸς τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. ἢ Μεγ.·. Στ.·. ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τῆς ὁποίας ὑπάγονται καὶ ζητοῦν τὴν ἔκδοσιν σχετικῆς ἀδείας. Μετὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς αἰτήσεως ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ὁρίζει τὴν ἡμέραν τῆς καθαγιάσεως τῆς Στ.·. καὶ ἐγκαταστάσεως τῶν Ἀξ.·. της. Ἀκολούθως ὁ Μ.·. Διδ.·. κηρύττει νομίμως συγκεκροτημένην τὴν Στ.·.. Μέχρι τῆς διακηρύξεως αὐτῆς ἡ Στ.·. δὲν δύναται ν' ἀποτελέσῃ μέρος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. ἢ Μ.·. Στ.·. καὶ ὑφίσταται μόνον ὡς Στ.·. ὑπὸ διακήρυξιν.

Ἰδρυτικὸν δίπλωμα. (Warrant of Constitution). Τὸ ἔγγραφον δι' οὗ παρέχεται εἰς Τέκτονας ἡ ἄδεια τῆς ἱδρύσεως Στοᾶς, Συμβουλίου ἢ ἄλλου Τεκτονικοῦ σώματος. Τὸ σύστημα τῆς παροχῆς διπλώματος διὰ τὴν ἵδρυσιν Στ.·. χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ὀργανώσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ τῷ 1717. Πρὸ τῆς περιόδου ταύτης, ἐπαρκὴς ἀριθμὸς ἀδελφῶν συνερχομένων ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐδικαιοῦτο νὰ μυῇ Τέκτονας ἢ νὰ ἀσκῇ τὰ Τεκτονι ἀ καθήκοντα ἄνευ ἱδρυτικοῦ διπλώματος. Κατὰ τὸ 1717 ἐθεσπίσθη κανονισμὸς καθ' ὃν ἐξαιρουμένων τῶν τεσσάρων παλαιῶν Στ.·. αἵτινες ἑνωθεῖσαι (βλ. *Ἀγγλία*) εἶχον ἀποτελέσῃ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, πᾶσα ἄλλη ἱδρυομένη Στ.·. ἔδει νὰ ἔχῃ ἱδρυτικὸν δίπλωμα ἐκ μέρους τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἐνεργοῦντος ἐξ ὀνόματος τῆς Μεγ.·. Στοᾶς. Πᾶσα Στ.·. στερουμένη παρομοίου διπλώματος θεωρεῖται ἄτακτος.

Ἐν Ἑλλάδι τὸ ἱδρυτικὸν δίπλωμα παρέχεται ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. διὰ τὴν ἵδρυσιν Συμβ.·. Στ.·. καὶ ὑπὸ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ᵒ τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἵδρυσιν Φιλοσοφ.·. Ἐργαστηρίου. Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ ἱδρυτικὸν δίπλωμα ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἐν δὲ ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·.. Τὸ ἐν λόγῳ δίπλωμα εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνακληθῇ ὑπὸ τοῦ ἐκδόσαντος αὐτὸ ἐν οἱᾳδήποτε στιγμῇ ἢ καὶ νὰ ἀνασταλῇ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐπί τι χρονικὸν διάστημα. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν ἡ Στ.·. δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς ἄνοιγμα τῶν ἐργασιῶν της ἐὰν τὸ ἱδρυτικὸν δίπλωμα δὲν εὑρίσκεται ἐν αὐτῇ. Ἐὰν συμβῇ νὰ ἔχῃ ἀπωλεσθῇ ἢ καταστραφῇ, ἡ Στ.·. δὲν δύναται νὰ ἐργασθῇ πρὸ τῆς ἀποκτήσεως ἑνὸς νέου. Ἐὰν δὲ διαρκούσης τῆς ἐργασίας τῆς Στ.·. τὸ ἱδρυτικὸν δίπλωμα μεταφερθῇ ἐκτὸς τῆς αἰθούσης, ἀμέσως ἡ δικαιοδοσία τοῦ Σεβ.·. παύει ὑπάρχουσα καὶ αἱ ἐργασί ι διακόπτονται. Συμβαίνει τουτέστι μὲ τὸ ἱδρυτικὸν δίπλωμα τῶν Στ.·. ἐν Ἀγγλίᾳ ὅ,τι καὶ μὲ τὸ σκῆπτρον ὅπερ συμβολίζει τὴν Βασιλικὴν Ἐξουσίαν ἐντὸς τοῦ Κοινοβουλίου. Ἄνευ τῆς παρουσίας τοῦ Βασιλικοῦ Σκήπτρου τὸ Ἀγνλικὸν Κοινοβούλιον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ συνεδριάσῃ.

Ἰεζεκιήλ. Προφήτης τοῦ Ἰσραὴλ ἐκ τῶν μεγάλων, καταγόμενος ἐξ ἱερατικῆς οἰκογενείας τῶν Ἱεροσολύμων, υἱὸς τοῦ Βουζεὶ γεννηθεὶς περὶ τὸ 623 π. Χ. Ἀπαχθεὶς αἰχμάλωτος εἰς Βαβυλῶνα ἤσκησε τὸ προφητικὸν ἔργον μὲ πολυάριθμα ὁράματα καὶ συμβολικὰς πράξεις δι' ὧν προεῖπε εἰς τὸν λαὸν τὰς φοβερὰς τύχας τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τὰς συμφορὰς τοῦ Ἰσραήλ. Τὸ φέρον τὸ ὄνομά του προφητικὸν βιβλίον ἐκ 48 κεφαλαίων περιέχει ὡς εἰσαγωγὴν τὸ ὅραμα τῆς κλήσεως αὐτοῦ καὶ ἀκολούθως εἰς τρία μέρη τὰς ποοφητείας περὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ Βασιλείου τοῦ Ἰούδα, περὶ τῆς τιμωρίας ἑπτὰ ξένων λαῶν καὶ τέλος λόγους παραμυθητικοὺς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἔνθα περιγράφει μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὸν ἱδρυθησόμενον νέον Ναὸν ἐν Ἱεροσολύμοις.

Ἰεζιρὰχ ἢ Γετζιράχ. Τὸ βιβλίον τῆς Δημιουργίας, ἔργον Καββαλιστικὸν τὸ ὁποῖον οἱ Καββαλισταὶ θεωροῦν ὡς τὸν πρῶτον καὶ ἀρχαιότατον δογματικὸν κώδικα καίτοι οὐδεμίαν τὸ περιεχόμενόν του ἔχει σχέσιν μὲ τὰς δογματικὰς διδασκαλίας τῆς Καββαλά. Ἡ συγγραφὴ τοῦ βιβλίου τούτου ἀποδίδεται εἰς τὸν Πατριάρχην Ἀβραάμ. ἡ πραγματικὴ ἐν τούτοις χρονολογία τῆς πρώτης ἐμφανίσεώς του εὑρίσκεται περὶ τὸν 9ον αἰῶνα. Ὁ Στάϊνσνάϊντερ φρονεῖ ὅτι δι' αὐτοῦ ἄρχεται ἡ φιλολογία τῆς Μυστικῆς 'ι πιστήμης.

Ἡ βασικὴ ἰδέα ἡ ἀναπτυσσομένη εἰς τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον εἶνε ὅτι εἰς τοὺς δέκα ἀριθμοὺς καὶ τὰ εἴκοσι γράμματα τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου, εὑρίσκομεν τὴν καταγωγὴν ὅλων τῶν πραγμάτων.

Ὁ Γερμανὸς Ἑβραϊστὴς Λαντάουερ φρονεῖ ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἰ ε ζ ι ρ ὰ χ ἐδανείσθη τὴν περὶ ἀριθμῶν διδασκαλίαν του ἐκ τῆς Πυθαγορείου Σχολῆς, ὅπερ πιθανώτατον.

Ὁ Mackey ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι οἱ παλαιοὶ Τέκτ.·. ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου ἤντλησαν τινὰς ἐκ τῶν μυστικι-

στικῶν ἰδεῶν των διὰ τοὺς ἱεροὺς ἀριθμούς.

Ἰένας, συνέδριον τῆς. Ἰένα εἶνε πόλις τῆς Σὰξ-Βαϊμάρ ἐν Θουριγκίᾳ. Κατὰ τὸ ἔτος 1763 συνεκλήθη αὐτόθι Τεκτονικὸν Συνέδριον ὑπὸ τῆς Στ.·. τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως καὶ τὴν προεδρείαν ἑνὸς Johnson τοῦ ὁποίου τὸ πραγματικὸν ὄνομα ἦτο Becker. Κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο ἐγένετο ἡ διακήρυξις ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἦσαν οἱ διάδοχοι τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν. Ἐν ἔτει 1761 συνεκροτήθη καὶ δεύτερον συνέδριον μὲ τὸν σκοπὸν ὅπως κατοχυρωθῇ ἐπισήμως ἡ σχέσις αὕτη τοῦ Ναϊτισμοῦ μὲ τὸν Τεκτονισμόν. Κατὰ τὸ ἐν λόγῳ ὅμως συνέδριον ὁ Βαρῶνος Hund ἀπεκάλυψε τὸν Johnson ὡς ἀπατεῶνα. Καταγγελθεὶς οὗτος ἐτιμωρήθη ἐν Μάγδεμπουργκ ὑπὸ τῶν δημοσίων ἀρχῶν.

Ἱερὰ Βασιλικὴ Ἀψὶς ἢ Ἱερὸν Τάγμα Βασ.·. Ἀψ.·. (Holy Royal Arch ἢ Holy Order of the Royal Arch) Φιλοσοφικὸν δόγμα ἢ σύστημα συμπληροῦν τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμοὺς τοῦ Κυανοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς τὸ δόγμα τῆς Ὑόρκης (βλ. *Ἀμερικανικὸν Δόγμ.*). Πρόκειται μᾶλλον περὶ ὁμάδος ἐκ τεσσάρων βαθμῶν : α' Πρώην Διδ.·. (Past Master) β' Διδ.·. τοῦ Μάρκ, γ' Ἐξοχώτατος Διδ.·. (Most Excellent Master) καὶ δ' Τέκτ.·. τῆς Ἱερᾶς Βασ.·. Ἀψ.·. οἵτινες προστίθενται εἰς τοὺς τρεῖς συμβ.·. βαθμοὺς τοῦ Μαθ.·. τοῦ Ἑτ.·. καὶ τοῦ Διδ.·. ἀποτελοῦντες ἴδιον Περιστύλιον.

Ἡ ἱστορικὴ καταγωγὴ τοῦ συστήματος αὐτοῦ παραμένει ἄγνωστος ἐλλείψει ἐπαρκῶν πηγῶν, κατὰ τὴν γνώμην ὅμως τοῦ W. J. Hughan ἡ καταγωγή του ἀνάγεται εἰς τὴν τετάρτην δεκαετηρίδα τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἀναφέρεται τὸ πρῶτον εἰς σύγχρονον περιγραφὴν τῆς συνεδριάσεως μιᾶς Στ.·. ὑπ' ἀριθ. 21 ἐν Γιούγκαλ τῆς Ἰρλανδίας τῷ 1743 ὅτε τὰ μέλη ἐβάδισαν ἐν πομπῇ, τοῦ δὲ Σεβ.·. Διδ.·. προηγεῖτο «ἡ Βασ.·. Ἀψ.·. φερομένη ὑπὸ δύο Ἐκλεκτῶν Τεκτόνων».

Εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Δρος Dassigny «Σ ο β α ρ ὰ κ α ὶ Ἀ μ ε ρ ό λ η π τ ο ς ἔ ρ ε υ ν α π ε ρ ὶ τ ῶ ν α ἰ τ ί ω ν τ ῆ ς π α ρ ο ύ σ η ς π α ρ α κ μ ῆ ς τ ο ῦ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ ἐ ν τ ῷ Β α σ ι λ ε ί ῳ τ ῆ ς Ἰ ρ λ α ν δ ί α ς» ἐκδοθὲν τῷ 1744 ἀναφέρεται ὅτι εἰς τὴν πόλιν Γιὸρκ τῆς Ἀγγλίας «ὑπάρχει σωματεῖον Διδ.·. Τεκτόνων ὑπὸ τὸν τίτλον Τέκτ.·. τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. οἵτινες λαμβάνουν μεγαλυτέραν μισθοδοσίαν τῶν ἐργαζομένων Τεκτόνων διότι αἱ ἰδιότητες καὶ ἱκανότητες αὐτῶν εἶνε ἀνώτεραι τῶν ἄλλων». Εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον ἀναφέρεται ὅτι ὁ βαθμὸς τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. ἀπενέμετο καὶ ἐν Λονδίνῳ πρὸ τοῦ 1744 (περὶ τὸ 1740 πιθανῶς) καὶ ὅτι πατρὶς τοῦ συστήματος τούτου ἐθεωρεῖτο ἡ πόλις Γιόρκ. Ὑπάρχουν τινὲς φρονοῦντες ὅτι ἱδρυτὴς τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. ὑπῆρξεν ὁ Laurence Dermott τὴν γνώμην ὅμως ταύτην ἀντικρούει ὁ Mackey προβάλλων τὸ ἐξηκριβωμένον γεγονὸς ὅτι ὁ Dermott ἐμυήθη εἰς τὸν βαθμὸν αὐτὸν μόλις τῷ 1746.

Ἑτέρα μνεία τοῦ βαθμοῦ τούτου εὑρίσκεται εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἀρχαίων (βλ. *Ἀγγλίο*) τῆς 4 Μαρτίου 1752 εἰς τὰ ὁποῖα ἀναφέρεται ὅτι δύο ἀδ.·. οἱ Θωμᾶς Phealon καὶ Ἰωάν. Mackey κατηγγέλθησαν ὡς παρανόμως μυοῦντες ἀδελφοὺς εἰς τὸν βαθμὸν Βασ.·. Ἀψ.·. ἔναντι ἀμοιβῆς.

Μνεία τοῦ βαθμοῦ γίνεται καὶ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Στ.·. Fredericksburg τῆς Πολιτείας τῆς Βιργινίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος ἀρχικῶς ἀπετέλη μέρος τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·. καθ' ὅσον κατὰ τὴν ἕνωσιν τῶν «Ἀρχαίων» καὶ τῶν «Νέων» (βλ. *Ἀγγλίο*) ἐδηλώθη ὅτι «ὁ καθαρὸς Ἀρχαῖος Τεκτονισμὸς ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν βαθμῶν καὶ οὐχὶ ἄλλων ἤτοι τῶν τοῦ Μαθ.·. τοῦ Ἑτ.·. καὶ τοῦ Διδ.·. π ε ρ ι λ α μ β α ν ο μ έ ν ο υ κ α ὶ τ ο ῦ Ὑ π ά τ ο υ Τ ά γ μ α τ ο ς τ ῆ ς Ἱερᾶς Βασιλ.·. Ἀψῖδος».

Δὲν εἶνε ἐν τούτοις γνωστὸν πότε καὶ ὑπὸ τίνος, ὁ βαθμὸς οὗτος ἐχωρίσθη τῶν τριῶν συμβολικῶν βαθμῶν.

Ὁ W. J. Hughan εἰς τὸ βιβλίον του «Καταγωγὴ τοῦ Ἀγγλικοῦ Δόγματος τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς» εὐνοεῖ μᾶλλον τὴν θεωρίαν καθ' ἣν «μία λέξις εἶχεν ἐμφανῶς τοποθετηθεῖ ἐντὸς τῆς Βασ.·. Ἀψῖδος ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε δοθῆ εἰς τὰ τμήματα τοῦ 3° καὶ ἦτο γνωστὴ ὡς «ἡ ἀρχαία λέξις ἑνὸς Διδ.·. Τέκτ.·.. Ὁ Hughan προσθέτει ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην ταύτην ἐκεῖνο ὅπερ εἶχε κάποτε ἀπωλεσθῆ καὶ κατόπιν εὑρέθη ἐν τῷ 3° ἀνεκαλύφθη ἀργότερον ἐν τῇ Βασιλικῇ Ἀψῖδι, ὑπὸ μεγαλυτέραν ὅμως ἔκτασιν».

Ὁ A. Walte ἀντικρούει τὴν ἄποψιν ταύτην καὶ γράφει ὅτι ἐν τῷ 3° οὐδεμία μνεία γίνεται περὶ πολυτίμων ἀντικειμένων τοποθετημένων εἰς κρύπτην. Ἐκφράζει συνεπῶς τὴν γνώμην ὅτι ὁ μυούμενος εἰς τὴν Βασ.·. Ἀψ.·. εἰσάγεται εἰς νέον πεδίον Τεκτ.·. Συμβολισμοῦ καὶ ἀντιμετωπίζει νέαν θέσιν ἐπὶ τῆς διατηρήσεως καὶ διαιωνίσεως τῆς Μυστικῆς Παραδόσεως. Τὸ κάλλος ὅμως καὶ τὸ ὕψος τοῦ βαθμοῦ τούτου ὑπέστησαν διὰ διαδοχικῶν ἀναθεωρήσεων μετατροπὰς τοιαύτας, ὥστε νὰ χάσῃ οὗτος σήμερον πᾶσαν λογικὴν συνάρτησιν. Ὅπως ὁ Ὀρφεὺς ἀναζητῶν τὴν Εὐρυδίκην, οὕτω καὶ ὁ ὑποψήφιος κατέρχεται πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐνταφιασθείσης σημασίας τῆς Θείας Λέξεως, τοῦ ἀπωλεσθέντος μυστικοῦ τῆς πνευματοποιηθείσης Ἐπιστήμης τοῦ Τεκτονισμοῦ. Τὸ περιεχόμενον τοῦ βαθμοῦ τούτου συναντᾶται καὶ εἰς τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγμα εἰς τὸν 13° τοῦ Ἱππ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·. ὑπό τινα παραλλαγήν. Πρόκειται καὶ πάλιν περὶ τῆς ἀνακαλύψεως Ἱερᾶς τινος λέξεως ἀλλ' εἰς χρόνον διάφορον καὶ ὑπὸ διαφόρους περιστάσεις. Συμφώνως πρὸς τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα ὁ πολύτιμος θησαυρὸς ὅστις ἦλθεν εἰς φῶς κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ *Ζοροβάβελ* (βλ. λ.) εἶχε κρυβῆ ἐπὶ Σολομῶντος ἐνῷ κατὰ τὸ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμα ἀπεκρύβη ὑπὸ τοῦ *Ἐνὼχ* (βλ. λ.) πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἀνεκαλύφθη ἐπὶ βασιλείας Σολομῶντος.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, Σκωτίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ἡ παράδοσις τοῦ βαθμοῦ εἶνε ὁμοία καίτοι ποικίλλουσα εἰς τινας λεπτομερείας, ἡ τελετὴ ὅμως τῆς μυήσεως διαφέρει ἐν Ἰρλανδίᾳ.

Βιβλ. 1 (Τόμ. Β' σελ. 882) καὶ 3 (Τόμ. Β' σελ. 375).

Ἱερὰ Στοά. Εἰς τὰ τυπικὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ συστήματος εὑρίσκεται καθορισμὸς τοῦ ὅρου «Ἱερὰ Στοά». Τὸ σύμβολον τοῦτο δὲν διετηρήθη εἰς ἄλλα Δόγματα οὔτε εἰς τὸ Ἀμερικανικόν. Τῆς Ἱερᾶς Στ.·. προήδρευον ὁ Σολομὼν ὁ μέγιστος τῶν Βασιλέων καὶ σοφώτατος τῶν ἀνδρῶν, ὁ Χιρὰμ ὁ μέγας καὶ σοφὸς Βασιλεὺς τῆς Τύρου καὶ ὁ Χιρὰμ Ἀβὶφ ὁ υἱὸς τῆς χήρας τῆς φυλῆς τοῦ Νεφθαλί. Ἡ Στοὰ συνήρχετο ὑπὸ τὸ ἱερὸν ὄρος Μορία καὶ κάτωθεν τοῦ σημείου ἐφ' οὗ ἠγείρετο τὸ Ἅγιον τῶν Ἁγίων.

Ἱερεμίας. Μέγας προφήτης τοῦ Ἰσραὴλ οὗτινος τὸ ὄνομα φέρουσι τρία βιβλία τῆς Παλ.·. Διαθ.·. Υἱὸς τοῦ Ἱερέως Χελκίου ἐγεννήθη περὶ τὸ 650 π. Χ. ἤσκησε δὲ τὸ προφητικὸν ἔργον ἐπὶ 40ετίαν ὑπὸ τραγικὰς δι' αὐτὸν καὶ τὴν πατρίδα του συνθήκας. Ἐπεδίωξε τὴν ἠθικὴν τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ ἀνόρθωσιν καὶ προανήγγειλε τὴν πτῶσιν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα. Ἄκαμπτος καὶ ἀπότομος ἀντιμετώπισε τοὺς πάντας, ἠγωνίσθη κατὰ τῶν ψευδοπροφητῶν, προεῖπε τὴν καταστροφὴν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Συνήθως τὰς προφητείας του ὁ Ἱερεμίας ὑπηγόρευεν εἰς τὸν μαθητὴν καὶ ἐπιστήθιον φίλον του Βαρούχ.

Ἱεριχοῦς ἡρωῖς (βλ. *Ἡρωῖς τῆς Ἱεριχοῦς*).

Ἱερογλυφικά. Τὰ γράμματα τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦνται ἀπὸ συμβολικὰς εἰκόνας παριστώσας αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀντικείμενον ἢ τὴν εἰκονιζομένην πρᾶξιν. Τὰ ἱερογλυφικὰ ἀποτελοῦν οὐσιαστικῶς τὴν ἔκφρασιν τῶν ἰδεῶν διὰ τῆς ἀναπαραστάσεως ὁρατῶν ἀντικειμένων. Δι' αὐτῶν οἱ Αἰγύπτιοι ἱερεῖς ἀπέκρυπτον ἀπὸ τοὺς βεβήλους τὴν Γνῶσιν ἣν μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους μετέδιδον. Ὁ Browne λέγει : «Αἱ συνήθειαι τῶν Τεκτόνων ὑπῆρξαν πάντοτε ὅμοιαι μὲ τὰς τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων. Οἱ φιλόσοφοί των μὴ θέλοντες νὰ ἐκθέσουν τὰ Μυστήριά των εἰς τὴν λαϊκὴν περιέργειαν ἔκρυψαν τὰς Ἀρχὰς τῆς Γνώσεως καὶ τῆς Φιλοσοφίας ὑπὸ ἱερογλυφικὰ γράμματα καὶ ἀλληγορικὰ ἐμβλήματα, διετύπωσαν δὲ τὰς περὶ Διοικήσεως ὁδηγίας των διὰ Σημείων καὶ Συμβόλων τὰ ὁποῖα ἀνεκοίνουν μόνον εἰς τοὺς Μάγους ἢ σοφοὺς Ἄνδρας, ἐπισήμως ὑποχρεουμένους οὐδέποτε νὰ τὰ ἀποκαλύψουν».

Ἱερογραμματεῖς (Hierogrammatists) Τίτλος μιᾶς τάξεως ἱερέων τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων ἐντεταλμένων τὴν τήρησιν καὶ φύλαξιν τῶν ἱερῶν τῆς λατρείας

βιβλίων εἰς τὰς τελετὰς καὶ λατρείας. Οἱ ἱερογραμματεῖς εἶχον ἐπίσης καὶ τὸ καθῆκον νὰ διδάσκουν εἰς τοὺς νεοφύτους τὸ τυπικὸν τῆς μυήσεως καὶ νὰ ἐξασφαλίζουν τὴν ἀκριβῆ του τήρησιν.

Ἱερόν. (Sanctuary) Τὰ *"Ἅγια τῶν Ἁγίων"* (βλ. λ.) ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Σολομῶντος.

Ἱερὸν Ἄσυλον Ὑψηλοῦ Τεκτ.·. Οὕτω ὀνομάζονται εἰς παλαιοὺς κανονισμοὺς τοῦ 1762 τοῦ Σκωτ.·. Δόγατος τὰ φιλοσοφικὰ ἐργαστήριά του. Εἰς τὸ ἄρθρον ΙΣΤ' τῶν Κανονισμῶν τοῦ Adington περιέχονται τὰ ἑξῆς:

«Κατὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν ἑνὸς Ἱεροῦ Ἀσύλου τοῦ Ὑψηλοῦ Τεκτονισμοῦ (Sacred Asylum of High Masonry) τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὸ μέλη θέλουν συντάξῃ καὶ ὑπογράψῃ διαβεβαίωσιν πίστεως εἰς τὰ Συντάγματα καὶ τοὺς Γεν. Κανονισμοὺς τοῦ Ὑψηλοῦ Τεκτονισμοῦ». Πανταχοῦ τοῦ ἐν λόγῳ ἐγγράφου τὸ Δόγμα φέρει πάντοτε τὸν τίτλον «Ὑψηλὸς Τεκτονισμός» ὅλα δὲ τὰ ἐργαστήρια αὐτοῦ, ἀνεξαρτήτως ἐὰν εἶνε Στ.·. Τελ.·., Ὑπέρτ.·. Περιστ.·. ἢ Συμβ.·. Καθὼς καλοῦνται «Ἱερὰ Ἄσυλα».

Ἱερὸς Νόμος. (Sacred Law, Loi Sacrée). Αἱ πρῶται ἐκ λίθου πλάκες αἵτινες φέρουσαι τὰς δέκα ἐντολὰς παρεδόθησαν τῷ Μωϋσῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ. Περὶ αὐτῶν ἀναφέρει ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Μ ι σ ν ᾶ (βλ. *Ταλμοὺδ*) τὴν ἀκόλουθον παράδοσιν. «Ὁ Θεὸς παρέδωσεν εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ ὄχι μόνον τὸν Ἱερὸν Νόμον ἀλλὰ καὶ τὴν ἑρμηνείαν του. Ὅτε ὁ Μωϋσῆς κατῆλθεν ἐκ τοῦ ὄρους καὶ εἰσῆλθεν ἐν τῇ σκηνῇ του, ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψίν του ὁ Ἀαρὼν ὁ δὲ Μωϋσῆς ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ τὰς ἐντολὰς καὶ τὴν ἑρμηνείαν ἣν εἶχε λάβῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ἀκολούθως ὁ Ἀαρὼν ἐστάθη εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ Μωϋσέως καὶ εἰσήχθησαν ὁ Ἐλεάζαρ καὶ ὁ Ἰταμὰρ (υἱοὶ τοῦ Ἀαρὼν) εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Μωϋσῆς ἐπανέλαβεν ὅσα εἶχεν εἴπῃ πρὸ ὀλίγου εἰς τὸν Ἀαρὼν. Ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ ἐκάθησαν ὁ εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ ὁ ἕτερος ἐξ ἀριστερῶν τοῦ Μωϋσέως, εἰσήχθησαν οἱ ἑβδομήκοντα πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραὴλ οἱ ἀποτελοῦντες τὸ «*Σανχεντρίμ*» (βλ. λ.) ὁ δὲ Μωϋσῆς ἀνεκοίνωσε καὶ εἰς αὐτοὺς τὰς ἰδίας ἐντολάς. Τέλος πᾶς ὁ ἐπιθυμῶν ἐκ τοῦ λαοῦ προσεκλήθη νὰ εἰσέλθῃ καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐπληροφόρησε καὶ αὐτοὺς κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Οὕτως ὥστε ὁ Ἀαρὼν ἤκουσε τετράκις πᾶν ὅ,τι ὁ Μωϋσῆς εἶχε διδαχθῆ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ὁ Ἐλεάζαρ καὶ ὁ Ἰθαμὰρ τρίς, οἱ ἑβδομήκοντα πρεσβύτεροι δὶς καὶ ὁ λαὸς ἅπαξ. Ὁ Μωϋσῆς ἀκολούθως κατέγραψε τοὺς νόμους οὓς εἶχε λάβῃ ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν ἑρμηνείαν αὐτῶν. Αὐτὴν ἐθεώρησεν ἀρκετὸν νὰ τὴν ἐμπιστευθῇ εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων προσώπων ἅτινα τελείως κατέχοντα αὐτὴν τὴν παρέδωσαν εἰς τοὺς υἱούς των καὶ αὐτοὶ πάλιν εἰς τοὺς ἰδικούς των διὰ μέσου τῶν αἰώνων».

Περὶ τῆς ἀποκαλύψεως ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ γίνεται μνεία εἰς τὸν 14° τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·..

«Ἱερὸς Σύνδεσμος» Ἑλληνικὴ Μυστικὴ Ἑταιρία ἱδρυθεῖσα διαρκοῦντος τοῦ Ἀγῶνος τοῦ 1821 ὑπὸ τοῦ Ἐλευθέρου Τέκτονος καὶ Μητροπολίτου Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ μὲ σκοπὸν «τὴν ρύθμισιν τῶν ἠθῶν τοῦ ἱερατείου πρῶτον καὶ τοῦ ἔθνους καθ' ὅλου» ἀκολούθως. Ἡ Ἑταιρία εἶχε καταρτισθῆ κατὰ τὸ Τεκτονικὸν σύστημα. Ἕκαστος βαθμὸς εἶχεν ἰδιαίτερα συνθήματα καὶ φράσεις ἀναγνωρίσεως.

Ὡς ἀναφέρει αὐτόγραφον τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, περιλαμβάνον ὁλόκληρον τὸ τυπικὸν μυήσεως καὶ τὸν κανονισμὸν τῆς λειτουργίας του, ὁ Ἱερὸς Σύνδεσμος συνίστατο ἀπὸ «ἑπτὰ τάγματα ἤτοι α' ἀ ρ χ ι ε ρ ε ῖ ς, β' π ν ε υ μ α τ ι κ ο ύ ς, γ' ἱ ε ρ ο κ ή ρ υ κ α ς, δ' ἱ ε ρ ε ῖ ς, ε' δ ι α κ ό ν ο υ ς, στ' μ ο ν α χ ο ὺ ς καὶ ζ' λ α ϊ κ ο ύ ς. Ἕκαστον τάγμα εἶχεν ἰδιαίτερα γνωρίσματα.

Ὁ «Ἱερὸς Σύνδεσμος» εἶχε ταμεῖον τὸ ὁποῖον ἀπέβλεπεν εἰς περίθαλψιν τῶν ἀσθενῶν, τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν καὶ εἰς σύστασιν σχολείων ἀλλὰ καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς ἀκλονήτου στερεώσεως τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου.

Ἐκ τῶν συνθημάτων ἀναγνωρίσεως, τὰ τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ, τῶν Ἀρχιερέων, εἶχον ὡς ἑξῆς:

ὁ α'. Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα νὰ σᾶς ἰδῶ.

ὁ β'.—σᾶς εἶμαι εὐχάριστος. (καὶ εὐθὺς ἐμβάλλει ὁ εἷς εἰς τὸν ἄλλον τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ ἀσπάζεται ἕκαστος τὸν δεξιὸν ὦμον τοῦ ἄλλου ἅπαξ).

Ἀφοῦ δὲ μείνουν μόνοι λέγουν:

ὁ α'—Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τερπνὸν ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὶ ἅμα.

ὁ β'.—ἐν τούτῳ γὰρ κύριος ἐπηγγείλατο ζωὴν αἰωνίαν.

ὁ α'.—ἱερός.

ὁ β'.—σύνδεσμος.

Βιβλιογρ. «Ἀπομνημονεύματα Γερμανοῦ Π. Πατρῶν Μητροπολίτου» ὑπὸ Γ. Ι. Παπούλα. Ἀθῆναι 1900.

Ἱερουσαλήμ. Πρωτεύουσα τῆς Ἰουδαίας κατέχουσα ἐξέχουσαν θέσιν εἰς τὴν Τεκτονικὴν ἱστορίαν ὡς τόπος ὅπου ἀνηγέρθη ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος. Ἀναφέρεται τὸ πρῶτον ἐν τῇ Γραφῇ εἰς τὸ βιβλίον τῶν «Βασιλειῶν». Ὑπό τινων ἐσφαλμένως ταυτίζεται μὲ τὴν Σαλὴμ πρωτεύουσαν τοῦ Βασιλέως Μελχισεδὲκ ἥτις ὅμως ἔκειτο εἰς τὴν χώραν Μωὰβ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Ἡ λέξις εἶνε σύνθετος ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν Γ ε ρ ο ῦ (=πόλις) καὶ Σ α λ ή μ (=εἰρήνη) καὶ σημαίνει πόλις τῆς εἰρήνης.

Ὅταν οἱ Ἰσραηλῖται εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας, ἡ Ἱερουσαλὴμ εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν Ἰεβουσαίων ἀπὸ τοὺς ὁποίους μετὰ τὸν θάνατον Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ τὴν κατέκτησαν αἱ φυλαὶ τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμὶν αἵτινες καὶ κατῴκησαν ἐν αὐτῇ. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι οἱ Ἰεβουσαῖοι δὲν ἐξεδιώχθησαν τελείως ἐξ αὐτῆς διότι ἡ Παλ.·. Διαθ.·. μᾶς πληροφορεῖ ἀργότερον ὅτι ὁ Δαυῒδ ἠγόρασε τὸ ὄρος Μορία ἀπὸ τὸν Ὀρνὰν τὸν Ἰεβουσαῖον (βλ. ἁλώνιον) διὰ νὰ κτίσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸν Ναόν. Μόνον λόγῳ τοῦ Ναοῦ αὐτοῦ ἀκριβῶς ἡ Ἱερουσαλὴμ συνδέεται μὲ τὴν Τεκτονικὴν παράδοσιν. Καὶ εἰς τοὺς Ἱπποτικοὺς ἐπίσης βαθμοὺς ἡ πόλις αὕτη ἀναφέρεται ὡς ὁ τόπος τοῦ Παναγίου Τάφου διὰ τὸν ὁποῖον ἐπὶ μακρὸν ἠγωνίσθησαν οἱ Σταυροφόροι. Ἐν αὐτῇ ἐπίσης ἐγκατεστάθησαν οἱ Ναῖται.

Ὁ νεώτερος Θεωρητικὸς Τεκτονισμὸς εἰσήχθη τὸ πρῶτον ἐν Ἱερουσαλὴμ τῷ 1872 ἱδρυθείσης αὐτόθι Στοᾶς ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Ροβέρτου Μόρρις καὶ ἄλλων Τεκτ.·. ἐπὶ τῇ βάσει ἱδρυτικοῦ διπλώματος τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Καναδᾶ. (βλ. *Παλαιστίνη*).

«Ἱερουσαλήμ». Ἄρειος Πάγος ὑπ' ἀρ. 1 ἐν Κοιλ.·. Ἰλισοῦ καὶ Ἀν. Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπ.·. Συμ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος, ἱδρυθεὶς τῇ 29 Μαρτίου 1905 καὶ λειτουργῶν ἔκτοτε κανονικῶς.

Ἱερουσαλήμ, Ἱππότης τῆς. (Βλ. *Ἱππότης τῆς Ἱερουσαλήμ*).

Ἱερουσαλήμ, λέξις. Εἰς «Τὸ Μέγα Μυστήριον τῶν Τεκτόνων ἀποκαλυπτόμενον» τοῦ 1724 εὑρίσκεται ἡ ἀκόλουθος ἐρωταπόκρισις.

Ἐρ. Δόσατέ μοι τὴν λέξιν τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ἀπ. Γιβλίμ.

Τὸ ἀρχαῖον χειρόγραφον τῆς Ὑόρκης (βλ. *χειρόγραφα*) περιγράφει λεπτομερῶς τὴν παράδοσιν καθ' ἣν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ναοῦ μέρος τῶν ἐργατῶν του ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν εἰς ἀναζήτησιν ἐργασίας ἐνῷ οἱ ἄλλοι παρέμειναν εἰς Ἱερουσαλήμ. Ὁ Mackey ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ «λέξις τῆς Ἱερουσαλήμ» ἦτο ἐκείνη ἣν ἐχρησιμοποίουν μεταξύ των οἱ ἐν Ἱερουσαλὴμ παραμείναντες Τέκτονες, ἐνῷ ἡ «Παγκόσμιος λέξις» ἥτις δίδεται εἰς τὴν ἀμέσως ἑπομένην ἐρωταπόκρισιν, ἦτο ἡ χρησιμοποιουμένη ὑπὸ τῶν ἁπανταχοῦ Τεκτόνων. Ἡ λέξις τῆς Ἱερουσαλὴμ δὲν χρησιμοποιεῖται πλέον, ἡ ἄλλη ὅμως εὑρίσκεται πάντοτε εἰς τὸν α' βαθμόν.

Ἱερουσαλήμ, Νέα. Συμβολικὸν ὄνομα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. (Ἀποκάλ.·. Ἰωάννου Κεφ. κα'). Ἀπὸ τοῦ ὕψους ἑνὸς ὑψηλοῦ ὄρους ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης εἶδε «τὴν Νέαν Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην διὰ τὸν ἄνδρα αὐτῆς... Καὶ ἡ πόλις κεῖται τετράγωνος καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ἕως δώδεκα χιλιάδας σταδίων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς εἶναι ἴσα» (Ἀποκάλ. Ἰωάν. κεφ. κα' ἐδ. 10—17). Ὁ ἀριθμὸς τῶν σταδίων εἶναι ἀναμφιβόλως συμβολικός. Ἡ νέα Ἱε-

ρουσαλὴμ ὡς καὶ ἡ *κλῖμαξ τοῦ Ἰακώβ* (βλ. Ἰακὼβ κλῖμαξ) ἐξετείνετο ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανόν. Κατέχει σημαντικὸν μέρος εἰς τὸν 19° ἢ Μέγαν Ποντίφηκα τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.. Δόγμ.·., ἔνθα ἡ κάθοδος τῆς Νέας Ἱερουσαλὴμ συμβολίζει τὴν ἐπὶ τῆς γῆς κάθοδον τῆς Βασιλείας τοῦ Φωτὸς καὶ τῆς Ἀληθείας.

Ἱερουσαλήμ, Πρίγκιψ τῆς. (βλ. *Πρίγκιψ τῆς Ἱερουσαλήμ*).

Ἱερουσαλήμ, Τάγμα τῆς. Τὸ Γερμανικὸν Handbook ἀναφέρει τὴν ὕπαρξιν ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον Ἀλχημιστικοῦ τινος τάγματος ἱδρυθέντος τῷ 1791 ἐν Βορείῳ Ἀμερικῇ καὶ ἐξαπλωθέντος καὶ ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὸ 1793 ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ Ὁλλανδίᾳ καὶ Ρωσσίᾳ ἀκολούθως. Εἰς αὐτὸ ἐγίνοντο δεκτοὶ μόνον Χριστιανοί, σκοπός του δὲ ἦτο «ἡ ἕνωσις μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους». Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Τάγματος ὑπῆρχεν Ἀρχηγὸς καλούμενος Ἰεχωβᾶ—Σαβαὼθ καὶ ὑπ' αὐτὸν εἷς Μέγ.·. Διδ.·. ὅστις ὑπετίθετο ὅτι ἥδρευεν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἔνθα ἐπίσης ἦτο καὶ ἡ ἕδρα τῆς Μητρὸς—Στοᾶς. Ὁ Woodford φρονεῖ ὅτι τὸ Τάγμα αὐτὸ εἶναι καθαρῶς Γερμανικῆς ἐφευρέσεως. Ὁ δὲ ἀδ.·. A. Waite ἐκφράζει τὴν πεποίθησιν ὅτι οὔτε ἀλχημιστικὸν ἦτο οὔτε ἀλλαχοῦ πουθενὰ συναντᾶται. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐν Γερμανίᾳ ὕπαρξίς του δύναται σοβαρῶς νὰ ἀμφισβητηθῇ.

Ἱεροφάντης. Ὁ ἱερεὺς ὁ φαίνων τὰ ἱερὰ εἰς τοὺς νεοφύτους τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων. Οὗτος ἦτο εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια ὅ, τι καὶ σήμερον ὁ Σεβ.·. εἰς τὰ Τεκτονικά. Τὸν τίτλον αὐτὸν ἔφερε καὶ ὁ πρῶτος τελετουργὸς τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων ὅστις κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Εὐμολπιδῶν. (βλ. *Ἐλευσίνια Μυστήρια*). Ὁ Ἱεροφάντης ἢ Μυσταγωγὸς ἔπρεπε νὰ εἶναι ἄρτιος τὸ σῶμα, τέλειος ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως καὶ ἄψογος, νὰ ἔχῃ ἰσχυρὰν φωνὴν καὶ νὰ εἶναι ἄγαμος. Εἰς τὴν κεφαλὴν ἔφερε διάδημα. Κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν Μυστηρίων καθίστατο ὁ Δ η μ ι ο υ ρ γ ὸ ς καὶ ἀπεκάλυπτε τὰ τελούμενα. Ἐλέγετο δὲ Μυσταγωγὸς διότι αὐτὸς μόνος ἀπεκάλυπτε τὸ μυστικὸν ἢ μυστήριον.

Ἱεροφύλαξ Ὁ φυλάττων τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ ἄμφια εἴς τινα τῶν Τεκτ.·. ἢ ἄλλων Μυστηριακῶν δογμάτων.

Ἱερωνυμῖται (Hieronymites). Ἑρμητικὸν τάγμα μοναχῶν, ὀπαδῶν τοῦ Ἁγίου Ἱερωνύμου, οἵτινες ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς ἀγρίας περιφερείας τῆς Σιέρρα Μορένα ἐν Ἱσπανίᾳ καὶ ἐσχημάτησε κοινότητα ἐγκριθεῖσαν ἐν ἔτει 1374 ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου ΙΑ΄. Διεκρίνοντο διὰ τὴν ἠθικήν των αὐστηρότητα καὶ ἐφημίζοντο ὡς μάγοι.

Ἰεφθάε Κριτὴς τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἀρχηγὸς τῶν Γαλααδιτῶν εἰς τὸν ἐναντίον τῶν *Εὐφραϊμιτῶν* (βλ. λ) πόλεμον.

Ἰεφθάε, θυγάτηρ τοῦ. ὁ πρῶτος βαθμὸς τοῦ Ἀμερικανικοῦ Τάγματος τοῦ *Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς* (βλ. *Ἀνδρόγυνοι βαθμοί)* ἢ Δόγματος Υἱοθεσίας (βλ. *Υἱοθεσίας Δόγμ.*). Διδάσκει τὴν ὑπακοήν. Χρῶμα κυανοῦν.

Ἰζαβούδ Παραφθορὰ τοῦ ὀνόματος *Ζ·βοὺς* (βλ. λ.)

I.H.S. Μονόγραμμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀπεδόθησαν διάφοροι σημασίαι. Ὑπετέθη ἐσφαλμένως ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῶν ἀρχικῶν τῆς λατινικῆς φράσεως In hoc signo (=ἐν τούτῳ τῷ σημείῳ) ἥτις εὑρίσκετο πέριξ τοῦ σταυροῦ ὃν εἶδεν ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Ἀλλ' ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ὁράματος ἦτο ἑλληνικὴ («Ἐν τούτῳ νίκα») μεμεταφραζομένη δὲ εἰς τὴν λατινικὴν ἔχει ἀνάγκην καὶ τοῦ ρήματος vinces=νίκα. Ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία ἐδέχθη τὸ μονόγραμμα ὡς σημαῖνον Jesus Hominum Salvator (Ἰησοῦς ἀνθρώπων Σωτὴρ) ὡς τοιοῦτον δὲ υἱοθέτησαν αὐτὸ ὡς ἔμβλημα τοῦ τάγματός των οἱ *Ἰησουῖται* (βλ. λ.) τοποθετήσαντες καὶ ἕνα σταυρὸν ἄνωθεν τοῦ H Μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν τὸ χρησιμοποιοῦν καὶ οἱ Τέκτονες Ναῖται ἐπὶ τῶν λαβάρων τῶν ὁποίων συχνὰ ἀπαντᾶται. Κατά τινα ἐν τούτοις ἑρμηνείαν Ἐπιστημονικῆς τινος Ἑταιρίας τοῦ Καίμπριτζ τὸ μονόγραμμα ἔχει Ἑλληνικὴν τὴν προέλευσιν καὶ σημαίνει Ἰησοῦς. (ΙΗΣ).

Ἰησουῖται καὶ Τεκτονισμός. Πρὸ ἑνὸς καὶ πλέον αἰῶνος γενικὴ ἐπεκράτει γνώμη ὅτι οἱ Ἰησουῖται συνεδέοντο στενῶς μετὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἀπεδίδετο δὲ καὶ ἡ ἵδρυσις τοῦ βαθμοῦ *Καδὼς* (βλ. λ.) εἰς τοὺς Ἰησουΐτας τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ Κολλέγιον τοῦ Κλερμόν. Ἡ θεωρία περὶ Ἰησουϊτικοῦ Τεκτονισμοῦ φαίνεται δημιουργηθεῖσα διὰ τῶν *«Πεφωτισμένων»* (βλ. λ) οἵτινες ἠθέλησαν ἴσως νὰ ὑποβιβάσουν τὴν ἀξίαν ἄλλων Τεκτονικῶν συστημάτων παρὰ τοῖς ὁποίοις δὲν ἐπετρέποντο τοιούτου εἴδους ἀναμίξεις κληρικῶν.

Ὁ ἀδ.·. Mackey ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι καίτοι οἱ Ἰησουῖται δὲν μετέσχον εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ καθαροῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἔλαβον ἐν τούτοις ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐφεύρεσιν βαθμῶν τινων καὶ συστημάτων μὲ τὰ ὁποῖα ἐπεζήτουν νὰ προαγάγουν τὰ ἴδιά των συμφέροντα.

Ἐπεζήτουν νὰ μετατρέψουν τὴν καθαρὰν φιλανθρωπίαν καὶ ἀνοχὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς πολιτικὰς μηχανορραφίας καὶ θρησκευτικὸν φανατισμόν. Καὶ εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνεμίχθησαν καὶ εἰς τὴν ἵδρυσιν τῶν *Ἰακωβιτικῶν* (βλ. λ.) καλουμένων βαθμῶν διὰ νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Ρωμαϊκῆς καθολικῆς θρησκείας ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ὁ ἀδ.·. Mackey ἐμπνέεται προφανῶς ἀπὸ τὸν Ragon, ὅστις διαβλέπων πανταχοῦ τὴν ἀπειλὴν τῶν Ἰησουϊτῶν ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐφαντάσθη διαφόρους συνωμοτικὰς καὶ ἀντιδραστικὰς ἐνεργείας τούτων ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ. Κατὰ τὸν Ragon οἱ Ἰησουῖται ἵδρυσαν καὶ Τεκτονικὰς Στοὰς ἔνθα ὁ ἥλιος παρίστα τὴν Ἑταιρίαν τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἡ σελήνη τὸν Τεκτονισμὸν ἐπισκιαζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἰησουϊτικοῦ Ἡλίου. Αἱ τρεῖς κρ.·. αἱ χρησιμοποιούμεναι εἴς τινα τῶν Τεκτ.·. βαθμῶν ὑπενόουν τοὺς τρεῖς ὅρκους τῶν Ἰησουϊτῶν. Ὁ Χ.·. Α.·. συμβολίζει τὴν Ἑταιρίαν τοῦ Ἰησοῦ φονευομένην ὑπὸ τριῶν ἑτ.·. σταθμευόντων εἰς τὴν Ἀνατολήν, τὸν Νότον καὶ τὸν Βορρᾶν, δηλαδὴ τὴν Ἀγγλίαν, Σκωτίαν καὶ Γαλλίαν. Κατὰ τὸν Ragon πλεῖσται τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἱδρυθεισῶν Στοῶν ἦσαν δημιουργήματα τῶν Ἰησουϊτῶν ἐπιδιωκόντων νὰ χρησιμοποιήσουν ὑπὲρ αὐτῶν τὸν Τεκτονισμόν.

Ἐννοεῖται ὅτι πάντα ταῦτα ἀπορρίπτονται ὑπὸ τῶν σοβαρῶν μελετητῶν τῆς ἱστορίας τοῦ Τεκτονισμοῦ ὡς καθαρὰ μυθεύματα.

Εἶνε βεβαίως ἀναντίρρητον ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ Θεωρητικὸς Τεκτονισμός, μετεπήδησεν ἐξ Ἀγγλίας, ἔνθα ὠργανώθη, εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην καὶ ἤρχισε νὰ ριζοβολῇ καὶ νὰ ἁπλοῦται, τὸ Βατικανὸν ἔσπευσε νὰ ἐξαπολύσῃ ἐναντίον του τοὺς κεραυνούς του ὑπὸ μορφὴν Παπικῶν βουλλῶν. (βλ. *βοῦλλαι*). Ἀλλ' ὁ Τεκτονισμὸς ἐξηκολούθει νὰ προοδεύῃ Εἰς τὰς τάξεις του προσήρχοντο καὶ πολλοὶ ἱερεῖς προσέτι δὲ καὶ τιτουλάριοι ἀββᾶδες πολλοί. Καίτοι δὲ ὁ ἀββᾶς Barruel ἀποκαλεῖ μῦθον τὸν Ἰησουϊτικὸν Τεκτονισμόν, δύναται ἐν τούτοις νὰ θεωρηθῇ βέβαιον ὅτι πολλοὶ Ἰησουῖται εἶχον προσέλθη εἰς τὸν Τεκτονισμόν, ἔνθα πιθανώτατα καὶ ἐπεδίωξαν νὰ ἐξυπηρετήσουν τοὺς σκοπούς των. Ἀλλ' εἶνε ἐξ ἴσου βέβαιον ὅτι οὐδὲν κατώρθωσαν, οὐδέποτε δὲ καὶ ἐν οὐδεμιᾷ στιγμῇ ὁ Τεκτονισμὸς εὑρέθη ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις ἢ τὴν ἐπιρροήν των. Δὲν θὰ ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ συμβιβασθῶσιν ἡ ἀπόλυτος ἀνοχὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, μὲ τὸ πνεῦμα τῆς σκληρᾶς μισαλλοδοξίας τῆς Ἑταιρίας τοῦ Ἰησοῦ.

Καὶ αὐταὶ αἱ φῆμαι περὶ δῆθεν κατασκευῆς τῶν βαθμῶν τῶν Ροδ.·. †.·. καὶ τῶν Καδὼς ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν εἶνε ἐντελῶς ἀσύστατοι καθ' ὅσον αὐτὸ τοῦτο τὸ πνεῦμα τῶν ἐν λόγῳ βαθμῶν καὶ ἡ ὅλη των διδασκαλία ἦσαν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι πρὸς μίαν τοιαύτην ἄποψιν. Ὁ Ragon ἐν τῇ προσπαθείᾳ του πρὸς κατάργησιν τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν παρεσύρθη εἰς εἰκασίας αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο καὶ ὑπὸ ἄλλων πιστευταὶ ἐνῷ στεροῦνται πάσης ἱστορικῆς βάσεως ἢ μαρτυρίας.

Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος Ὁ ἱδρυτὴς καὶ ἀρχηγὸς τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, τοῦ βίου τοῦ ὁποίου κυριωτέρα πηγὴ εἶνε τὰ Ε ὐ α γ γ έ λ ι α καὶ τὰ λοιπὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθ.·.. Ἐλάχισται εἶνε αἱ ἐξωχριστιανικαὶ πηγαὶ περὶ τοῦ Ναζωραίου. Τὸ Ταλμοὺδ γράφει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος κατεδικάσθη εἰς θάνατον, διότι μετέφερε τὴν μαγείαν ἐξ Αἰγύπτου. Ὁ Ἰώσηππος τὸν ἀναφέρει ὡς ἐθνεγέρτην. Ὁ Τάκιτος ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ Τιβερίου ὁ Χριστὸς κατεδικάσθη εἰς μαρτυρικὸν θάνατον. Πολλοὶ εἰσὶν οἱ ἀρνούμενοι τὴν ὕπαρξιν τοῦ Ἰησοῦ τὸν

ὁποῖον θεωροῦν ἄλλοι μὲν ὡς ἡλιακὸν ἥρωα καὶ ταυτίζουν μὲ τὸν Μίθρα, ἄλλοι δὲ ὡς μυθολογικὸν πρόσωπον χρησιμοποιούμενον ὡς κεντρικὴ μορφὴ τοῦ δράματος τῶν Χριστιανικῶν Μυστηρίων ἐμπνεομένων ἐκ τῶν ἀρχαίων τοιούτων.

Σήμερον ἐν τούτοις πλέον ἡ ἱστορικὴ ὕπαρξις τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἀμφισβητεῖται σχεδόν. Τὸ κύριον ὄνομά του εἶνε *Γιεσσούα* κατὰ συγκοπὴν τοῦ Γ ι ε χ ω σ ο ύ α ὅπερ σημαίνει «ὁ Κ ύ ρ ι ο ς σ ώ ζ ε ι». Ἐὰν κρίνη τις ἐκ τῶν ἀφηγήσεων τῶν Ἀποστόλων, ἀνῆκεν εἰς προφητικὴν οἰκογένειαν μεμυημένων, τὰ μέλη τῆς ὁποίας ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς τὸν Θεὸν καὶ διὰ τοῦτο ἔφερον τὸ ὄνομα *Ἐμμανουὴλ* (βλ. λ.) ὅπερ σημαίνει «μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός». Πολλοὶ ἐπίσης δέχονται τὴν ἄποψιν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐμυήθη εἰς τὰς μυστηριακὰς δοξασίας τῶν *Ἐσσαίων* (βλ. λ.). Οἱ ἀποκρυφισταὶ θεωροῦν τὸν Ἰησοῦν ὡς μίαν μετενσάρκωσιν ἑνὸς ἐκ τῶν μεγάλων μυστῶν οἵτινες κατὰ καιροὺς ἐμφανίζονται εἰς τὸν κόσμον. Ἀνεξαρτήτως ἐν τούτοις τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης γνώμης, ἡ θεία ὄντως μορφὴ τοῦ Ναζωραίου θὰ παραμένη εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κλίμακος τὴν ὁποίαν ἀγωνίζεται νὰ ἀνέλθη τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα διὰ νὰ φθάση τὴν Πηγὴν ἐξ ἧς ἀπέρρευσεν.

(Βιβλ. 1 (Τόμ. Α') 29 (Τόμ. Β') 62 (σελ. 69—90).

Ἰησοῦς, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωσεδέκ. Ἑβραῖος Ἀρχιερεὺς ὅστις μετὰ τοῦ Ζοροβάβελ πρίγκιπος τῆς Ἰουδαίας ἐπεστάτησεν εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ μετὰ τὴν ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλωσίαν. Κατήγετο ἐξ ἱερατικῆς οἰκογενείας ὁ δὲ πάππος του ἦτο ἀρχιερεὺς ὅτε ὁ Ναὸς κατεστράφη ὑπὸ τῶν Χαλδαίων. Διεκρίθη διὰ τὸν ζῆλον του ἐν τῇ ἀνοικοδομήσει τοῦ Ναοῦ ἀντιταχθεὶς κατὰ τῆς συνεργασίας τῶν Σαμαρειτῶν. Εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Β.'. Ἀψ.'. τοῦ Δόγματος τῆς Γιὸρκ καὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ, ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως.

Ἴκολμ - Κίλλ. (I—Colm—Kill). Νῆσος κειμένη νοτίως τῶν Ἑβρίδων ἕδρα κάποτε τοῦ Τάγματος τῶν Κούλδων, ἐν ᾗ ὑπάρχουν καὶ τὰ ἐρείπια τῆς μονῆς Ἁγ. Κολούμπα ἱδρυθείσης τῷ 565. Κατὰ τὴν παράδοσιν εἰς τὴν νῆσον αὐτὴν ἱδρύθη τὸ πρῶτον τὸ Δόγμα τοῦ *Ἡρεδώμ* (βλ. λ.).

Ἰλλουμινισμός. (Illuminisme). Οὕτω καλοῦνται ὑπὸ τῶν Ἀποκρυφιστῶν τὰ Τάγματα τῶν Πεφωτισμένων (Illuminati) οἵτινες πιστεύουν ὅτι εὑρίσκονται, τῇ μεσολαβήσει τῶν ἀρχηγῶν των, εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ «Ἀοράτου» ἢ τῶν «Ἀοράτων». Ἑλληνιστὶ ἡ λέξις ἔχει μεταφρασθῆ «Θεοφωτισμός». Οἱ ἀρχηγοὶ αὐτοὶ λαμβάνουν ἐνίοτε τὸν τίτλον τῶν «Ἀνωτέρων Ἀγνώστων» καὶ ὁδηγοῦν τοὺς ὀπαδούς των, συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν πατροπαραδότων συστημάτων εἰς τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλεται αὐστηροτάτη πειθαρχία. Ἡ διοίκησις τοῦ «Ἰ λ λ ο υ μ ι ν ι σ μ ο ῦ» γίνεται ἐκ τῶν ἄ ν ω π ρ ὸ ς τ ὰ κ ά τ ω» —διὰ τῆς ἱεραρχικῆς ὁδοῦ— μὲ ὑποχρέωσιν τῶν μελῶν νὰ ὑπακούουν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς ὅταν εἰσέλθουν εἰς τὸν ἐσωτερικὸν κύκλον ἢ νὰ ἐγκαταλείψουν αὐτόν. (βλ. «Dr Papus Martinesisme, Willermosisme, Martinisme et Franc-Maçonnerie» ὡς ἐπίσης καὶ λ. «*Πεφωτισμένοι*»).

Ἰλύς. Ἡ πρωταρχικὴ ὕλη τῶν μυθολογιῶν (βλ. ὕλη).

Ἴνγουντ, Ι. (Inwood Jethro). Ἄγγλος κληρικός, ἐφημέριος τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου εἰς Ντέπφορδ τῆς Ἀγγλίας γεννηθεὶς περὶ τὸ 1757. Υἱοθετηθεὶς εἰς τὸν Τεκτ.'. ὡς λυκιδεὺς ἐν ἔτει 1785, ἐμυήθη ἀργότερον κανονικῶς. δὲν ἐβράδυνε δὲ καὶ νὰ ἀν δειχθῇ ὡς ἀξ.'. τῆς Στ.'. ἀνελθὼν κατόπιν καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ *ἐφημερίου* (βλ. λ.) τῆς Ἐπαρχ.'. Μεγ.'. Στ.'. τοῦ Κέντ τὸ ὁποῖον καὶ διετήρησεν ἐπὶ 20 καὶ πλέον ἔτη. Διεκρίθη κυρίως διὰ τὰ θαυμάσια ἀρχιτεκτονικά του τεμάχια. Τῷ 1799 αἱ ὁμιλίαι του ἐξεδόθησαν εἰς τόμον μὲ τὴν εἰκόνα του καὶ μὲ τὸν τίτλον «Ὁ μ ι λ ί α ι ἐ ξ η γ ο ῦ σ α ι κ α ὶ ἐ ν ι σ χ ύ ο υ σ α ι τ ὰ ς θ ρ η σ κ ε υ τ ι κ ά ς, ἠ θ ι κ ὰ ς κ α ὶ π ο λ ι τ ι κ ὰ ς ἀ ρ ε τ ὰ ς τ ο ῦ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ, γ ε ν ό μ ε ν α ι ἐ ν ώ π ι ο ν τ ῶ ν Ἐ π α ρ χ.'. Μ ε γ.'. Ἀ ξ ι ω μ α τ ι κ ῶ ν κ α ὶ λ ο ι π ῶ ν ἀ δ.'. ἀ δ.'. τ ῶ ν κ ο μ η τ ε ι ῶ ν τ ο ῦ Κ έ ν τ κ α ὶ τ ο ῦ Ἔ σ σ ε ξ».

Ὁ Δρ Ὄλιβερ συμπεριέλαβεν ἀργότερον τὰ τεμάχια ταῦτα εἰς τὸν 4ον τόμον τοῦ βιβλίου του «Χρυσᾶ λείψανα». (1849).

Ὁ Woodford ἐπαινεῖ τὰς ὁμιλίας ταύτας διὰ τὴν ἁπλότητα, τὴν δύναμιν καὶ τὴν πειστικότητα.

Ἰνδίαι. Ὁ Τεκτ.'. εἰσήχθη εἰς τὰς Ἰνδίας ἐν ἔτει 1728 ἱδρυθείσης Στ.'. ἐν Καλκούττα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μ.'. Στ.'. τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τὸ 1752 Τεκτ.'. Στ.'. ἱδρύθη ἐπίσης ἐν Madras, μετὰ ἑξαετίαν δὲ ἑτέρα ἐν Βομβάῃ τῷ δὲ 1761 τετάρτη Στ.'. ἐγκατεστάθη ἐν Καλκούττα. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐσημείωσεν ἁλματικὰς προόδους ἐν Ἰνδίαις, δὲν ὑπάρχει δὲ σήμερον πόλις τῶν Ἰνδιῶν ἐν ᾗ νὰ μὴ λειτουργοῦν Τεκτ.'. Στ.'. ὑπὸ τὴν αἰγίδα Ἐπαρχ.'. Μεγ.'. Στοᾶς. Ἐν Ἰνδίαις λειτουργοῦν ἐπίσης Τάγματα Ναϊτῶν καὶ Μεγ.'. Συμβ.'. τῆς Βασ.'. Ἀψ.'..

Ἰνδικὰ Μυστήρια. Ἐξ ὅλων τῶν Ἐθνικῶν Θρησκειῶν ἡ Ἰνδικὴ θεωρεῖται ὑπὸ πάντων ὡς ἡ ἀρχαιοτέρα καθ' ὅσον αἱ *Βέδαι* (βλ. λ.) της θεωροῦνται ἀριθμοῦσαι ὕπαρξιν 40 αἰώνων. Ὁ Βραχμανισμὸς ἔχει βεβαίως ὑποστῇ πλείστας παραμορφώσεις κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Εἰς τὴν ἀρχαίαν ὅμως ἐποχὴν ἀπετελεῖτο ἀπὸ σειρὰν διδασκαλιῶν αἵτινες ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῆς πίστεως εἰς ἕν Ὑπέρτατον Ὂν καὶ ἐπὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς.

Ὅλαι αἱ πρωτογενεῖς θρησκεῖαι ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μυστικιστικαί, τοιαύτη δὲ φυσικὰ ἦτο καὶ ἡ Ἰνδική.

Ὁ Ὄλιβερ εἰς τὸ ἔργον του «Ἱστορία τῆς Μυήσεως» παρέχει ἐνδιαφέρουσαν περιγραφὴν τῶν Βραχμανικῶν μυστηρίων, σταχυολογηθεῖσαν ἀπὸ τὰς αὐθεντικὰς πηγὰς τοῦ Maurice, τοῦ Colebrook, τοῦ Jones καὶ τοῦ Faber.

Ἡ περιγραφή του ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς τὴν εἰσδοχὴν καὶ προαγωγὴν ἑνὸς Βραχμᾶνος εἰς τὸ μυστηριακόν του ἐπάγγελμα· καθ' ὅσον αἱ μυήσεις ἐν Ἰνδίαις ὅπως καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Αἴγυπτον περιωρίζοντο μόνον εἰς τὸ ἱερατεῖον.

Ὅλοι οἱ Βραχμᾶνες βεβαίως, δὲν ἀνήκουν εἰς τὸ ἱερατεῖον, πᾶς ὅμως Βραχμάν, μυηθεὶς εἰς τὰ Μυστήρια καὶ γνωρίσας οὕτω τὰ τυπικὰ τῆς λατρείας, δύναται ὁποτ' ἂν θελήσῃ νὰ ἱερωθῇ.

Αἱ τελεταὶ τῆς μυήσεως, ὅπως περιγράφει ὁ Ὄλιβερ, ἐτελοῦντο εἰς μεγάλα σπήλαια, τὰ κυριώτερα τῶν ὁποίων ἦσαν τὸ «*Ἐλεφάντα*» (βλ. λ.) καὶ τὸ «*Σαλσέτ*» (βλ. λ.) ἀμφότερα κείμενα πλησίον τῆς Βομβάης.

Τὰ Μυστήρια διῃροῦντο εἰς τέσσαρας βαθμούς. Ἡ δοκιμασία διὰ τὴν μύησιν εἰς τὸν α' βαθμ.'. ἐπετρέπετο ἀπὸ τοῦ ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας. Αὕτη συνίστατο ἁπλῶς εἰς τὴν περιβολὴν τοῦ ἐκ λινοῦ χιτῶνος καὶ τοῦ *Ζεννάρ* (βλ. λ.): εἰς θυσίας συνοδευομένας ὑπὸ καθαρμῶν καὶ εἰς ἐπεξηγηματικὰς διδασκαλίας ἢ κατηχήσεις. Ὁ ὑποψήφιος παρεδίδετο κατόπιν εἰς τὰς φροντίδας ἑνὸς Βραχμᾶνος ὅστις καθίστατο ὁ πνευματικός του ὁδηγὸς καὶ τὸν παρεσκεύαζε, διὰ διαρκῶν ὁδηγιῶν καὶ μιᾶς ἀσκητικῆς ζωῆς, πρὸς εἰσδοχὴν εἰς τὸν β' βαθμόν. Εἰς τὸν βαθμὸν αὐτὸν ἠδύνατο νὰ μυηθῇ εἰς ὡρισμένην μόνον ἡλικίαν καὶ ἐφ' ὅσον θὰ ἐκρίνετο ἄξιος εἰσδοχῆς. Αἱ δοκιμασίαι διὰ τὴν μύησιν εἰς β' ἀπετελοῦντο ἀπὸ διαρκεῖς προσευχάς, νηστείας, καθαρμοὺς καὶ τὴν μελέτην τῆς ἀστρονομίας. Ὅταν ἔληγεν ἡ προπαρασκευαστικὴ αὐτὴ περίοδος ὁ ὑποψήφιος ὡδηγεῖτο νύκτωρ εἰς τὰ ἐρεβώδη σπήλαια τῆς μυήσεως καταλλήλως παρασκευασθέντα πρὸς ὑποδοχήν του.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σπηλαίου ἐφωτίζετο λαμπρῶς ἐντὸς δὲ αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ τρία σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος πρὸς Ἀνατολάς, Δυσμὰς καὶ Νότον ἐκάθηντο οἱ τρεῖς κύριοι Ἱεροφάνται, ἀντιπροσωπεύοντες τοὺς θεοὺς Βράχμα, Βισνοῦ καὶ Σιβᾶ καὶ περικυκλούμενοι ὑπὸ τῶν βοηθῶν μυσταγωγῶν φερόντων κατάλληλον ἀμφίεσιν.

Μετ' ἐπίκλησιν πρὸς τὸν Ἥλιον, ὁ ὑποψήφιος ἐκαλεῖτο νὰ ὀμόσῃ ὑπακοὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους του, πλήρη ἁγνότητα σώματος καὶ ἀπόλυτον ἐχεμύθειαν ἐπὶ τῶν μυστηρίων. Ἐρραντίζετο ἀκολούθως δι' ὕδατος καὶ εἰς τὸ οὖς του τῷ ἐψιθύριζον ἐπίκλησιν πρὸς τὴν Θεότητα. Ὡδηγεῖτο κατόπιν γυμνόπους εἰς τρεῖς ἀνὰ τὸ σπήλαιον περιοδείας συμβολιζούσας τὴν διαδρομὴν τοῦ ἡλίου· τοῦ ὁποίου τὴν μὲν ἀνατολὴν ἐξεπροσώπει ὁ ὑποδυόμενος

τὸν Βράχμα ἱεροφάντης καθήμενος εἰς τὴν Ἀνατολήν, τὸ μεσημβρινόν του ὕψος ὁ ὑποδυόμενος τὸν Σιβᾶ καὶ καθήμενος εἰς τὸν Νότον, τὴν δὲ δύσιν ὁ ὑποδυόμενος τὸν Βισνοῦ.

Μετὰ τὰς τρεῖς περιοδείας ὁ ὑπὸ δοκιμασίαν ὡδηγεῖτο διὰ μέσου ἑπτὰ σειρῶν σκοτεινῶν καὶ φοβερῶν ἄντρων ἀπὸ τὰ χαώδη βάθη τῶν ὁποίων ἀνυψοῦντο οἱ θρῆνοι τῆς *Μαχαντεβᾶ* (βλ. λ.) διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ Σιβᾶ. Αἰφνίδιαι ἀναλαμπαὶ ἐκτυφλωτικῶν ἀστραπῶν, ὑπόκωφος βοὴ καὶ φρικαλέαι ὀπτασίαι ἐπέτεινον τὴν φρίκην καὶ τὴν σύγχυσιν τοῦ μυουμένου. Τέλος καὶ κατόπιν διαφόρων ἀκόμη δοκιμασιῶν αἵτινες δὲν εἶνε γνωσταί, ὁ ὑποψήφιος ἔφθανε εἰς τὸ τέρμα τῶν ἑπτὰ ἄντρων ἕτοιμος νὰ δεχθῇ τὸ *φῶς* δίδων τὴν ἐπίσημον διαβεβαίωσιν.

Τὸ ἱερὸν κέρας ἀντήχει τότε, αἱ πύλαι ἠνοίγοντο αἰφνιδίως καὶ ὁ μυούμενος ἐγίνετο δεκτὸς εἰς εὐρεῖαν αἴθουσαν κατάφωτον, κοσμουμένην δι' ἀγαλμάτων, ἐμβληματικῶν εἰκόνων καὶ πολυτίμων λίθων καὶ πλουσίως ἀρωματισμένην διὰ θαυμασίων θυμιαμάτων. Ἡ αἴθουσα αὐτὴ ἀπεικόνιζε τὸν Παράδεισον.

Ὁ νεοφώτιστος ἐθεωρεῖτο νῦν ὡς ἀναγεννηθεὶς καὶ ὁ ἀρχηγὸς Βραχμὰν τὸν περιέβαλε μὲ λευκὸν χιτῶνα καὶ διάδημα· ἐπὶ τοῦ μετώπου του ἐχάρασσαν σταυρὸν καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους του ἓν T (βλ. T), τῷ ἀνεκοινοῦντο δὲ τὰ σημεῖα, τὰ συνθήματα καὶ τὰ τυπικὰ τοῦ Τάγματος. Τῷ ἐνεχείριζον ἀκολούθως τὸν ἱερὸν ζωστῆρα, τὴν μαγικὴν μέλαιναν λίθον, τὸ φυλακτήριον κόσμημα ὅπερ θὰ ἔφερεν ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τὴν «πέτραν τοῦ ὄφεος» ἡ ὁποία ἦτο φάρμακον ἀντίδοτον κατὰ δηγμάτων τῶν ὄφεων. Ἐν τέλει τοῦ ἐνεπιστεύοντο τὸ ἱερὸν ὄνομα τὸ γνωστὸν μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους. Τὸ ἀνέκφραστον αὐτὸ ὄνομα ἦτο τὸ Aum (βλ. λ.) τὸ ὁποῖον εἰς τὴν τριγράμματον μορφήν του περιέκλειε τὴν δύναμιν τῆς δημιουργίας, τῆς συντηρήσεως καὶ τῆς καταστροφῆς ἤτοι τὸν Βράχμα, τὸν Βισνοῦ καὶ τὸν Σιβᾶ. Δὲν ἐπροφέρετο ποτὲ ἀλλ' ἦτο τὸ ἀντικείμενον μιᾶς διαρκοῦς βωβῆς ἐνατενίσεως. Ἡρμηνεύοντο ἀκολούθως τὰ σύμβολα καὶ τὰ ἀ π ό ρ ρ η τ α τῶν Μυστηρίων. Οὕτω ἔληγεν ἡ μύησις εἰς τὸν β' βαθμ.·. Ἡ μύησις εἰς τὸν γ' ἐγίνετο ὅταν ὁ ὑποψήφιος ἦτο πλέον γέρων καὶ τὰ τέκνα του ὅλα εἶχον ἀποκατασταθῆ. Ἡ μύησις αὕτη συνίστατο εἰς πλήρη ἀποχώρησιν ἐντὸς δάσους, ὅπου ἀσκητεύων πλέον διήρχετο τὸν βίον μὲ καθαρμούς, προσευχὰς καὶ θυσίας.

Ὁ δ' βαθμὸς περιελάμβανε αὐστηροτέρας ἔτι ἀπαγορεύσεις σκοπὸς τῶν ὁποίων ἦτο νὰ μετάσχῃ, ὁ τηρῶν αὐτὰς σοφός, μέρους τῆς Θείας φύσεως καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ οὕτω εἰς τὸν ἑαυτόν του διαμονὴν μεταξὺ τῶν ἀθανάτων θεῶν.

Σκοπὸς τῶν Ἰνδικῶν μυστηρίων, κατὰ τὸν Ὄλιβερ, ἦτο ἡ διδασκαλία τῆς ἑνότητος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀρετῆς. Ἡ εὐδαιμονία τῶν πρώτων προγόνων μας, ἡ ἐπακολουθήσασα κατάπτωσις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ὁ παγκόσμιος κατακλυσμὸς περιγράφονται εἰς τὰ Μυστήρια ταῦτα κατὰ τρόπον δεικνύοντα ὅτι ἡ γνῶσις των ἀπέρρεεν ἐκ γνησίας πηγῆς.

Τὰ Ἰνδικὰ Μυστήρια ὑπὸ διάφορον ἐν μέρει μορφὴν ὑφίστανται καὶ σήμερον μεταξὺ τῶν Βραχμάνων μυοῦνται δὲ εἰς αὐτὰ μόνον οἱ υἱοὶ τῶν ἱερέων. Ὅταν ὁ νέος γυμνάσῃ ἐπαρκῶς τὸ σῶμα του καὶ μάθῃ νὰ ὑποτάσσῃ τὰ πάθη του ὑποβάλλεται εἰς εἰδικὴν δοκιμασίαν τῶν ἱκανοτήτων του. Οἱ Βραχμᾶνες οὐδένα ἀπολύτως δέχονται εἰς τὰ μυστήριά των ἐὰν δὲν ἐξακριβώσουν πλήρως τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς ἱκανότητάς του, πνευματικὰς καὶ σωματικάς. Οὐδεὶς δύναται ἐπίσης νὰ μυηθῇ ἐὰν δὲν φθάσῃ εἰς ὡρισμένην ἡλικίαν. Τὴν μύησιν ἐκτελεῖ πάντοτε ὁ *Γκουροῦ* ἤτοι ὁ Ἀρχιβραχμάν· ὑποβάλλει διαφόρους ἐρωτήσεις εἰς τὸν ὑποψήφιον τὸν ὁποῖον ἐξορκίζει νὰ ἀποχωρήσῃ ἐὰν δὲν αἰσθάνεται τὸν ἑαυτόν του τελείως παρεσκευασμένον διὰ τὴν μύησιν. Ἐὰν ὁ ὑποψήφιος ἐπιμένει, ὁ Γκουροῦ τὸν ὑποβάλλει εἰς διαφόρους δοκιμασίας μεθ' ὃ τοῦ ψιθυρίζει εἰς τὸ οὖς μίαν λέξιν μονοσύλλαβον ἢ δισύλλαβον τὴν ὁποίαν ὁ μυούμενος ἐπαναλαμβάνει εἰς τὸ οὖς τοῦ Γκουροῦ τόσον σιγανὰ ὥστε οὐδεὶς ἄλλος νὰ δύναται νὰ τὴν ἀκούσῃ. Ἐν τῇ λέξει ταύτῃ εὑρίσκεται ἡ προσευχὴ ἣν ὁ μυούμενος ὀφείλει νὰ ἐπαναλαμβάνῃ διαρκῶς καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν χωρὶς νὰ κινῇ τὰ χείλη του. Οὐδεὶς Εὐρωπαῖος κατώρθωσε ποτὲ ν' ἀνακαλύψῃ τὴν λέξιν αὐτήν. Ἀκολούθως ὁ μυηθεὶς ἀπέρχεται ἐνῷ ὁ Γκουροῦ τὸν ἐξορκίζει πάλιν νὰ διάγῃ ἐνάρετον βίον.

Βιβλ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 454 καὶ 183).

I.N.R.I. Τὰ ἀρχικὰ τῆς Λατινικῆς ἐπιγραφῆς ἥτις ἐτέθη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ: Jesus Nazarenus Rex Judaeorum (Ἰησοῦς Ναζωραῖος Βασιλεὺς Ἰουδαίων). Οἱ Ροδόσταυροι ἐχρησιμοποίησαν ἀργότερον τὰ ἀρχικὰ αὐτὰ δι' ἕνα τῶν Ἑρμητικῶν ἀφορισμῶν των: Igne Natura Renovatur Integra Διὰ τοῦ πυρὸς ἡ φύσις ἀναγεννᾶται ὁλόκληρος.

Οἱ Ροδόσταυροι ἐχρησιμοποίουν ἐπίσης τὰ γράμματα αὐτὰ διὰ νὰ ἐκφράσουν τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν βασικῶν στοιχείων—ἅλατος, θείου καὶ ὑδραργύρου—σχηματίζοντες τὴν φράσιν: Igne Nitrum Roris Invenitor. Ὁ δὲ Ragon εὑρίσκει εἰς τὰ ἀντίστοιχα Ἑβραϊκὰ γράμματα τὰ ἀρχικὰ τῶν Ἑβραϊκῶν ὀνομάτων τῶν τεσσάρων στοιχείων: Ὕδατος (Ἰ α μ ι ν ὶ μ), Πυρὸς (Ν ο ὺ ρ), Ἀέρος (Ρ ο υ ὰ χ) καὶ Γῆς (Γ ε μ π ο ά χ).

Ἴντρα. Βεδικὴ θεότης σημαντικὴν κατέχουσα θέσιν εἰς τὴν μυθολογίαν τῶν πρώτων Ἀρύων καὶ τὴν ὁποίαν οἱ Παρσοὶ μετέτρεψαν εἰς δαίμονα ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀντρά. Ἀρχικῶς ἦτο ὁ θεὸς τοῦ στερεώματος, ὁ βασιλεὺς τοῦ οὐρανοῦ. Ἀργότερον ἐγένετο ὁ θεὸς ὁ ἐφορεύων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοῦ Ἀέρος. Ἐπωνομάσθη Dyaus Pitar (Πατὴρ τοῦ οὐρανοῦ) ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ ρίζης div προῆλθε καὶ ὁ *Ζεὺς* (βλ. λ.) τῶν Ἑλλήνων ἢ Jupiter τῶν Ρωμαίων. Ὁ Ἴντρα παρίσταται συνήθως ὡς λευκὸς ἀνὴρ μὲ τέσσαρας βραχίονας κρατοῦντας τὸν κεραυνόν, ἄγκιστρον καὶ λωτόν. Κατὰ τὴν *Ἑλ. Μπλαβάτσκυ* (βλ. λ.) εἶνε ὁ Ἅγιος Μιχαὴλ τοῦ Ἰνδικοῦ Πανθέου. («Μυστικὴ Διδασκαλία» Ἕλενας Π. Μπλαβάτσκυ).

Ἰωβὲλ ἢ Ἰωμπέλ. (Jobel). Ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐν χρήσει εἰς ἀνώτ.·. βαθμ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·..

Ἰὼδ ἢ γιώδ. Οὕτω προφέρεται τὸ δέκατον γράμμα τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ Ἑλληνικὸν ι καὶ τὸ Λατινικὸν i ἢ y. Εἶνε τὸ πρῶτον τῆς λέξεως Ἰαβὲ (βλ. λ.) καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ θεωρεῖται ἱερὸν ὑπὸ τῶν Ταλμουδιστῶν. Ὁ Basnage ἀναφερόμενος εἰς τὰ μυστήρια τῆς λέξεως Ἰαβὲ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις γράφει:

«Τὸ Ἰὼδ εἰς τὸ Ἰαβὲ εἶνε ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα οὐδεὶς ὀφθαλμὸς εἶδε ποτὲ καὶ τὰ ὁποῖα ἀπεκρύβησαν ἀπὸ τὸ ὅλον ἀνθρώπινον γένος. Ἡ οὐσία καὶ ἡ ἔννοιά του εἶνε ἀκατάληπτοι: δὲν ἐπιτρέπεται οὔ ε κἂν νὰ τὸ σκεφθῇ κανείς. Ὁ ἄνθρωπος δύναται ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ νὰ περιφέρῃ τὴν σκέψιν του ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῶν οὐρανῶν εἰς τὸ ἕτερον, δὲν δύναται ὅμως νὰ πλησιάσῃ τὸ ἀπρόσιτον αὐτὸ φῶς, τὴν πρωτογενῆ αὐτὴν ὕπαρξιν τὴν περιεχομένην ἐν τῷ γράμματι Ἰ ὸ δ. Οἱ διδάσκαλοι ἀποκαλοῦν τὸ γράμμα αὐτὸ σκέψιν ἢ ἰδέαν. Τὸ γράμμα αὐτὸ εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπορρεῦσαν ἐκ τοῦ πρωταρχικοῦ φωτὸς ἐγέννησε τὰς μορφικὰς ἐκδηλώσεις. Ὑπέστη σοβαρὰν ἐκ τούτου κόπωσιν ἀλλ' ἀνέκτησε νέαν ζωτικότητα διὰ τῆς ἐννοίας τοῦ γράμματος «χὲ» τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσε τὸ δεύτερον γράμμα τοῦ ἀνεκφράστου ὀνόματος».

Τὸ *Ἰ ὸ δ* εἰς τὴν ἀποκρυφολογίαν συμβολίζει τὴν δημιουργικὴν ἱκανότητα τὴν ἐνυπάρχουσαν ἐν ἀενάῳ δυναμικότητι εἰς τὴν θεότητα, τὴν ἄρρενα ἀρχὴν τοῦ κόσμου, τὴν ἐνεργητικὴν αἰτίαν καὶ κατ' ἐπέκτασιν τὸ σκεπτόμενον καὶ δρῶν ὑποκείμενον Εἶνε ἐπίσης τὸ φαλλικὸν σύμβολον τοῦ γεννητικοῦ μορίου τοῦ ἄρρενος ἢ μᾶλλον τοῦ πατρικοῦ σπέρματος ἐξ οὗ γεννᾶται τὸ τέκνον καὶ διαιωνίζεται τὸ εἶδος. Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν στ.·. J καὶ εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν σύμβολον τῆς ἄρρενος ἐκφάνσεως τῆς θεότητος.

Ἴμπν—Ἀραμπῖ Ἄραψ θεολόγος καὶ ἀποκρυφιστὴς *1165 ἐν Μουρκίᾳ τῆς Ἱσπανίας † 1240. Ἐμαθήτευσε παρὰ τῷ διασήμῳ Ἔμπουλ—Φαρὰτζ καὶ συνέγραψε περὶ τὰ 400 ἔργα ἐξ ὧν σπουδαιότερον τὸ «Ἀποκαλύψεις ἀπὸ τὴν Μέκκαν» (Φουτουχὰτ-ι-Μεκκιγιάτ) εἶδος ἐγκυ-

κλοπαιδείας τῆς ἀποκρυφιστικῆς σουφικῆς φιλοσοφίας.

Ἴμπν Γκαμπιρὸλ ἢ Γκεμπιρὸλ ·· βραῖος φιλόσοφος *1022 ἐν Μαλάγᾳ τῆς Ἱσπανίας † 1098 ἐν Βαλένθιᾳ. Τὸ φιλοσοφικόν του σύστημα στηρίζεται ἐπὶ τοῦ νεοπλατωνισμοῦ. Ἐκ τῆς πρώτης αἰτίας ἀπορρέουν αἱ ἁπλαῖ μορφαὶ ἐκ τούτων δὲ αἱ ἁπλαῖ οὐσίαι αἵτινες ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῶν συνθέτων ὑλικῶν οὐσιῶν. Ἡ πρώτη αἰτία ἀποτελεῖ ἀπόλυτον ἑνότητα ὑφισταμένην ἔξω πάσης ὕλης καὶ μορφῆς. Ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων δὲν εὑρίσκεται εἰς τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἀλλ' ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἢ καθολικῇ ὕλῃ ἥτις διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ κόσμου τῶν ἰδεῶν προσέλαβε τὴν καθολικὴν μορφήν. Κύριον μέλημα τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ δέον νὰ εἶνε ἡ ἐξάσκησις τοῦ πνεύματος πρὸς σύλληψιν τῆς ἐννοίας τῆς θείας θελήσεως. Τοῦτο δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ κατορθώσῃ μόνον διὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς μυστικῆς ἐκστάσεως. Ὁ Γκαμπιρὸλ θεωρεῖται ὡς πατὴρ τοῦ θεωρητικοῦ μέρους τῆς Καββαλά.

Ἰνδουϊσμός. Ἡ θρησκεία τῶν Ἰνδιῶν ἐν τῷ συνόλῳ της ὡς αὕτη διεμορφώθη ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰώνων πλήρης στοιχείων τῆς πρωτογενοῦς θρησκείας καὶ ἰδίᾳ τοῦ φετιχισμοῦ. Περικλείει ἐν τούτοις καὶ βαθεῖαν φιλοσοφίαν ὡς καὶ συμβολισμοὺς ἡ μελέτη τῶν ὁποίων ἐπιβάλλεται διὰ τοὺς Τέκτ.·. (βλ. Βέδαι).

Ἴνκα. (Inca) Ὄνομα ἀρχαίου λαοῦ κατοικοῦντος τὸ Περοῦ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ ἐξαφανισθέντος βαθμηδὸν μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1532 κατάκτησιν τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Ἱσπανῶν. Ὁ λαὸς ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἴνκα ἥτις ἐβασίλευεν ἐπὶ αἰῶνας εἰς τὸ Περοῦ. Οἱ Ἴνκα ἦσαν ἡλιολάτραι ἔφθασαν δὲ εἰς μεγάλα ὕψη πολιτισμοῦ τὰ ὁποῖα εἶχον προφανῶς κληρονομήσῃ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Ἄτλαντας. (βλ. Ἀτλαντίς). Ὑπεράνω ἐν τούτοις τῶν θεοτήτων Ἡλίου καὶ Σελήνης ἐτοποθέτουν τὸν Π α τ σ α κ ά μ α ν, τὸν δημιουργὸν τοῦ σύμπαντος. Οἱ μονάρχαι ἦσαν συγχρόνως βασιλεῖς καὶ πνευματικοὶ ἀρχηγοί. Τὸ κράτος ἦτο ὠργανωμένον ἐπὶ κοινωνιστικῶν ἀρχῶν. Τὰ ἐπαγγέλματα ἦσαν κληρονομικὰ καὶ ἡ ἐργασία ὑποχρεωτική. Ἡ γῆ διενέμετο εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν οἰκογενειῶν πρὸς καλλιέργειαν.

Ἰόππη. Ἡ σήμερον καλουμένη Γ ι ά φ φ α πόλις τῆς Παλαιστίνης καὶ ἐπίνειον τῆς Ἱερουσαλήμ. Εἰς τὸν λιμένα αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς τῆς Τύρου ἀπέστειλε πλοῖον μὲ φορτία ξυλείας καὶ μαρμάρου πρὸς τὸν Σολομῶντα διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ἰορδάνης. Ὁ περίφημος καὶ ἱστορικὸς ποταμὸς τῆς Παλαιστίνης. Ἐπὶ τῶν ὀχθῶν του ἐγένετο ἡ σφαγὴ τῶν Ἐφραϊμιτῶν περὶ ὧν γίνεται μνεία ἔν τινι τῶν συμβ.·. βαθμῶν.

Ἰουβὰλ Κάϊν. Τὸ ὄνομα τοῦτο χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ἐσφαλμένως ἀντὶ τοῦ *Τουμπαλκάϊν* (βλ. λ.). Ὁ Ἰ ο υ β ὰ λ ἦτο δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Λάμεχ ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ συζύγου Ἀδά, καὶ πατὴρ πάντων τῶν παιζόντων αὐλὸν καὶ κιθάραν, ἐνῷ ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ Λάμεχ, Τουμπαλκάϊν ἐκ τῆς δευτέρας συζύγου του Σελλά, ὑπῆρξε διάσημος χαλκεὺς καὶ σιδηρουργός.

Ἰούδας. Ὁλόκληρος ἡ Παλαιστίνη ἐκαλεῖτο ἄλλοτε χώρα τοῦ Ἰούδα καθ' ὅσον ἡ φυλὴ αὐτὴ ἐκ τῶν 12 τοῦ Ἰσραὴλ ἦτο ἡ κυριωτέρα ἐν τῇ διανομῇ τῆς χώρας τῆς ἐπαγγελίας. Ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα εἶχεν ὡς ἔμβλημα ἕνα λέοντα ἐκ τούτου δὲ καὶ ὁ Τεκτ.·. ὑπαινιγμὸς περὶ τοῦ λέοντος τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα. Καὶ εἰς τὴν γένεσιν (μθ' ἐδ. 9) ὑπάρχει ἡ φράσις: «σκύμνος λέοντος εἶνε ὁ Ἰούδας». Ἐκ τῆς κυριαρχούσης αὐτῆς φυλῆς ἐκλήθη καὶ ἡ χώρα Ἰουδαία καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς Ἰουδαῖοι.

Ἰούδας Βενιαμὶν Ἐκ τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ αἵτινες κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ὡδηγήθησαν εἰς αἰχμαλωσίαν μόνον δύο, αἱ τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμὶν ἐπέστρεψαν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Ζοροβάβελ διὰ νὰ ἀνοικοδομήσουν τὸν δεύτερον Ναόν. Ἕνεκα τούτου καὶ εἰς ἀνωτέρους τινὰς βαθμοὺς ἀναφερομένους εἰς γεγονότα συμβάντα διαρκούσης τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ δευτέρου Ναοῦ καὶ μετ' αὐτήν, γίνεται μνεία μόνον τῶν φυλῶν Ἰούδα καὶ Βενιαμίν.

Ἰουδήθ. Ἐν χρήσει εἰς τὸ Γαλλικὸν Δόγμα Υἱοθεσίας καὶ εἰς τὸν 5° τοῦ Ὑπάτου Ἐνδόξου Σκώτου.

Ἰού—Καθὰρ—Ζιβό. Ὁ Κύριος τῶν Αἰώνων (βλ. λ.) κατὰ τοὺς *Γνωστικοὺς* (βλ. λ.)... ὁ Χριστός.

Ἰούν. (Ἑβρ. ἡμέρα) Περίοδος κυκλικῆς ἐξελίξεως ἀναλογοῦσα πρὸς ἓν *Μανβαντάρα* (βλ. λ.).

Ἱππόται, διάφοροι. Ἐκτὸς τῶν κυριωτέρων ἱπποτικῶν βαθμῶν οἵτινες παρατίθενται εἰς τὴν οἰκείαν ἕκαστος θέσιν ὑπάρχουν καὶ πλεῖστοι ἄλλοι μὴ χρησιμοποιούμενοι πλέον καὶ τοὺς ὁποίους παραθέτω κατωτέρω δι' ἱστορικοὺς καθαρῶς λόγους.

Ἱππ. Ἀγαθοεργίας. Ὁ 49° τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπολ.·. Περιστυλ.·. τῆς Γαλλίας καλούμενος ἐπίσης καὶ Ἱππ.·. τῆς Τ ε λ ε ί α ς σ ι ω π ῆ ς.

Ἱππ. Ἀθηνῶν. 1. Ὁ 51° τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ. 2. Βαθμὸς ἀναφερόμενος εἰς τὰ Ἀρχεῖα τῆς Μητρὸς Στ.·. τοῦ Φιλοσοφικοῦ Δόγμ.·. ἐν Γαλλίᾳ.

Ἱππ.·. Ζεύς. Ὁ 78° τῆς συλλογῆς Peuvret.

Ἱππ.·. τῆς Ἀγκύρας. Ἀνδρόγυνος βαθμὸς ὁμωνύμου τάγματος. 2. Ὁ 21° τοῦ Μητροπ.·. Περιστ.·. τῆς Γαλλίας.

Ἱππ.·. τῆς Ἀνατολῆς, Λευκός. Ὁ 40° τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ.

Ἱππ.·. τῆς Αὐγῆς. Βαθμὸς ἀνήκων εἰς τὸ Δόγ.·. τῆς Παλαιστίνης. Ἀποτελεῖ τροποποίησιν τοῦ Καδὼς καὶ ἀναφέρεται εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Fustier. Εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Viany καλεῖται Ἱππ.·. Παλαιστίνης.

Ἱππ. τῆς Ἐλπίδος Ἀνδρόγυνος βαθμὸς ὑπάρχων ἄλλοτε εἰς τὸ Δόγμα Υἱοθεσίας τῆς Γαλλίας. 2. Συνώνυμον τοῦ Ἱππ.·. τοῦ Ἐ ρ υ θ ρ ο ῦ Ἀ σ τ έ ρ ο ς.

Ἱππ.·. τῆς Θύρας. Ὁ 4° τοῦ Δόγμ.·. τῆς Ἀνατολῆς.

Ἱππ.·. τῆς Ἴριδος. Ὁ 68° τοῦ Δόγμ.·. τοῦ Μ ι σ ρ α ΐ μ.

Ἱππ.·. τῆς Καβάλλα. Ὁ 8° τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπ.·. Περιστ.·. τῆς Γαλλίας.

Ἱππ.·. τῆς φλεγομένης βάτου. Θεοσοφικὸς βαθμὸς τῆς συλλογῆς τῆς Μητρὸς Στ.·. τοῦ Φιλοσοφικοῦ Σκ.·. Δόγματος.

Ἱππ.·. τῆς Περιστερᾶς. Μυστικὸν ἀνδρόγυνον τάγμα ἱδρυθὲν κατὰ τὸ Ἐλευθεροτεκτονικὸν σύστημα ἐν Βερσαλλίαις τῷ 1784 τοῦ ὁποίου ὅμως ὁ βίος ὑπῆρξεν ἐφήμερος.

Ἱππ.·. τῆς Σελήνης. Τάγμα ἱδρυθὲν διὰ νὰ σατυρίσῃ τὸν Τεκτ.·. ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα. Διελύθη τῷ 1810.

Ἱππ.·. τῆς Στρογγύλης Τραπέζης. Βαθμὸς εὑρισκόμενος εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Στ.·. Ἁγίου Λουδοβίκου τοῦ Καλαί.

Ἱππ.·. τῆς τραπέζης συμποσίου τῶν 7 σοφῶν. Βαθμὸς εὑρισκόμενος εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μητρὸς Στ.·. τοῦ Φιλοσ.·. Σκ.·. Δόγματος.

Ἱππ.·. τῆς Χανούκα. Ὁ 69° τοῦ Δόγμ.·. τοῦ Μισραΐμ. Χανούκα λέγεται ἡ Ἑβραϊκὴ ἑορτὴ ἡ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀφιερώσεως τοῦ Ναοῦ τῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ Ἰούδα Μακκαβαίου μετὰ τὴν βεβήλωσίν του ὑπὸ τῶν Συρίων. Ἡ τελετὴ τῆς μυήσεως εἰς τὸν βαθμὸν αὐτὸν διαρκεῖ ἑπτὰ ἡμέρας.

Ἱππ.·. τῆς χρυσῆς κλειδός. Ὁ 3° τοῦ Ἑρμητικοῦ Δόγμ.·. τοῦ Μομπελλιέ.

Ἱππ.·. τοῦ Ἀνατ.·. Ἀστέρος. Ὁ 57° τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπ.·. Περιστ.·. τῆς Γαλλίας.

Ἱππ.·. τοῦ Ἀστέρος. Βαθμὸς τῆς συλλογῆς τοῦ Πυρόν.

Ἱππ.·. τοῦ Βορρᾶ. Βαθμὸς τῶν ἀρχείων τῆς Στ.·. τοῦ Ἁγ.·. Λουδοβίκου τοῦ Καλαί. Ὁ Thory ἀναφέρει καὶ ἕτερον βαθμὸν καλούμενον Ὑπέρτατον Ἱππ.·. τοῦ Βορρᾶ.

Ἱππ.·. τοῦ κομήτου. Βαθμὸς ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Hécard.

Ἱππ.·. τοῦ Λέοντος. Ὁ 20° τοῦ Μητροπ.·. Περιστ.·. τῆς Γαλλίας.

Ἱππ.·. τοῦ Μέλανος Ἀετοῦ. 1. Ὁ 76° τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπ.·. Περιστ.·. τῆς Γαλλίας καλούμενος ἐπίσης Μέγ.·. Ἐξεταστής, Μέγ.·. Ἐπιθεωρητής, Μέγας Ἐκλεκτός. 2. Ὁ 38° τοῦ Δόγμ.·. τοῦ Μισραΐμ.

Ἱππ.·. τοῦ Νότου. Ὁ 8° τοῦ Συνηδικοῦ Δόγματος, γνωστὸς ἰδίως ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ε ὐ ν ο ο ύ μ ε ν ο ς τ ο ῦ Ἁ γ. Ἰ ω ά ν ν ο υ».

Ἱππ.·. τοῦ Πιθήκου καὶ τοῦ Λέοντος. Τάγμα ἐμφανισθὲν κατὰ τὸν Gädicke, περὶ τὸ ἔτος 1780 ἀλλὰ τα-

χέως ἐξαφανισθέν. Εἶχε λέοντα κοιμώμενον μὲ ἀνοικτοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς σύμβολον φρουρήσεως καὶ πίθηκον ὡς σύμβολον ἐκείνων οἵτινες μιμοῦνται χωρὶς νὰ ἐμβαθύνουν εἰς τὴν σημασίαν καὶ ἔννοιαν τῶν πράξεων. Τὰ μέλη ἐκαυχῶντο ὅτι κατεῖχον τὰ μυστικὰ τῶν Ἀρχαίων Ναϊτῶν.

Ἱππ.∴ τοῦ πώματος. Μυστικὴ ἀνδρόγυνος Ἑταιρία ἐγκαθιδρυθεῖσα ἐν Ἰταλίᾳ μετὰ τὴν ἀφοριστικὴν κατὰ τῶν Τεκτόνων Παπικὴν βοῦλλαν (βλ. λ.) μὲ σκοπὸν νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν Τεκτονισμόν.

Ἱππ.∴ τοῦ Στέμματος. Βαθμὸς ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Πυρόν.

Ἱππ.∴ τοῦ Φοίνικος. Ὁ 4ος τοῦ Φιλοσ.∴ Σκ.∴ Δόγμ.∴.

Ἱππ.∴ τοῦ Χριστοῦ. Μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν Ναϊτῶν κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα οἱ ἐν Πορτογαλίᾳ διαμένοντες ἱππόται τοῦ Τάγματος ἐκράτησαν τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ κτήματα τῶν Ναϊτῶν καὶ μετωνόμασαν τὸ τάγμα εἰς Τάγμα τοῦ Χριστοῦ. (βλ. Τάγμα Χριστοῦ).

Ἱππ.∴ τοῦ Χρυσοῦ Ἀετοῦ. Βαθμὸς ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Pyron.

Ἱππ.∴ τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος. Ὁ 6ος τοῦ Ἑρμητικοῦ Δόγματος τοῦ Μομπελλιέ.

Ἱππ.∴ Τρομ·ρὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ. Βαθμὸς τῆς συλλογῆς τοῦ Le Page.

Ἱππ.∴ τῶν Ἀργοναυτῶν. Τὸ πρῶτον σημεῖον τοῦ 6ου ἢ Ἱππ.∴ τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος τοῦ Ἑρμητ.∴ Δόγμ.∴ τοῦ Μομπελλιέ.

Ἱππ.∴ τῶν Ἐσωτερικῶν. Ὁ 5ος τοῦ Δόγμ.∴ τῆς Ἀνατολῆς.

Ἱππ.∴ τῶν κρίνων τοῦ ἀγροῦ. Βαθμὸς ἀπονεμόμενος ἄλλοτε ὑπὸ τῆς Μεγ.∴ Ἀν.∴ τῆς Γαλλίας ὡς συμπληρωματικὸς τοῦ Ναϊτισμοῦ. Οἱ λαμβάνοντες αὐτὸν Ἱππόται Ναῖται ἐκαλοῦντο Ἱππόται Ταξιάρχαι.

Ἱππ.∴ τῶν Στηλῶν. Ὁ 7ος τοῦ Δόγμ.∴ τῆς Ἀνατολῆς.

Ἱππ.∴ τῶν Τριῶν Βασιλέων. Ἀμερικανικὸς παράπλευρος βαθμὸς μικρᾶς σημασίας. Τὸ ἱστορικόν του συνδέεται μὲ τὴν καθιέρωσιν τοῦ πρώτου Ναοῦ. Πᾶς Διδ.∴ Τέκτων δικαιοῦται νὰ τὸν ἀπονείμῃ εἰς ἄλλον.

Ἱππόται τῆς Μάλτας *ἢ τῆς Μελίτης.* Μεσαιωνικὸν ἱπποτικὸν θρησκευτικὸν καὶ στρατιωτικὸν τάγμα τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν μακρὰν ἱστορίαν του ἔλαβε διάφορα ὀνόματα. Ἀρχικῶς οἱ Ἱππόται τῆς Μάλτας ἐκαλοῦντο καὶ Σπιταλιῶται ἢ Ὀσπιτάλιοι Ἱππόται τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ, Ἱππόται τῆς Ρόδου ἢ Ἰωαννῖται. Τὸ τάγμα τοῦτο εἶνε τὸ ἀρχαιότερον τῶν Ἱπποτικῶν ταγμάτων ἱδρυθὲν ὑπὸ τῶν Ὀσπιταλίων (Hospitaliers) τῆς Ἱερουσαλήμ, μοναχῶν τουτέστιν ἐγκαθιδρυθέντων εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ 1048, διαρκούσης τῆς Μουσουλμανικῆς κατοχῆς τῶν Ἁγίων Τόπων, ὑπὸ εὐσεβῶν ἐμπόρων τοῦ Ἀμάλφι πρὸς παροχὴν στέγης καὶ περιθάλψεως εἰς τοὺς Λατίνους προσκυνητὰς τοῦ Παναγίου Τάφου. Διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν Ἀμαλφιτῶν ἐμπόρων ἀνήγειραν ἀπέναντι τοῦ Ναοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου ξενῶνα (Hospes) ἐξ οὗ καὶ ἔλαβον τὴν προσωνυμίαν Ὀσπιτάλιοι (Milites hospitalis S. Joannis Hierosolymitani). Ὑποστάντες πολλὰ διαρκούσης τῆς Μουσουλμανικῆς κατοχῆς ηὐτύχησαν νὰ ἴδουν τοὺς Ἁγίους Τόπους ἐλευθερομένους ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ προσεχώρησαν εἰς τὸ τάγμα τοῦτο ἀφοσιωθέντες εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν ἀσθενῶν. Ἐν ἔτει 1099 ὁ ἡγούμενος Ὀσπιταλίων Gérard συνέταξε τὸν εἰδικὸν κανόνα αὐτοῦ δι' οὗ οἱ Ἰωαννῖται ἀνελάμβανον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ στερηθοῦν παντὸς ἀγαθοῦ νὰ εἶναι πτωχοὶ καὶ ἁγνοί, καθώρισε δὲ διὰ τοῦ Λατίνου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων τὴν περιβολὴν των συνισταμένην ἀπὸ μαῦρον ράσον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ στήθους τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε λευκὸς σταυρὸς μὲ ὀκτὼ κόμβους, ὁ γνωστὸς ὡς *Σταυρὸς τῆς Μάλτας* (βλ. λ.). Συγγραφεῖς τινες καθορίζουν τὸ ἔτος τοῦτο ὡς ἀφετηρίαν τοῦ κατόπιν περιωνύμου Τάγματος τῶν Ἱπποτῶν τῆς Μάλτας. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε ἀκριβές. Μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Gérard τὸ Τάγμα προσέλαβε τὴν στρατιωτικὴν μορφὴν ἣν καὶ διετήρησεν ἔκτοτε, τῶν εἰρηνικῶν Ὀσπιταλίων τῆς Ἱερουσαλὴμ μετατραπέντων εἰς φιλοπολέμους Ἱππότας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Ὁ Gérard ἀπέθανε τῷ 1118 τὸν διεδέχθη δὲ ὁ Raymond du Puy, Ραϋμόνδος ὁ Φρεαρίτης (!) τὸν ὁποῖον ὁ Marulli, παλαιὸς χρονογράφος τοῦ τάγματος εἰς τὸ ἔργον του «Βίοι τῶν Μεγάλων Μαγίστρων» (Νεάπολις 1636) ἀποκαλεῖ «δεύτερον ἡγούμενον καὶ πρῶτον Μάγιστρον».

Αἱ εἰρηνικαὶ συνήθειαι καὶ ὁ μοναστικὸς περιορισμὸς τῶν ὀσπιταλίων ἀδελφῶν ὁ ἐπιβληθεὶς ὑπὸ τοῦ κανόνος τοῦ Gérard δὲν ἱκανοποιεῖ πλέον τὸν φιλοπόλεμον διάδοχόν του. Ὁ Ραϋμόνδος ἑπομένως ἐπρότεινε τὴν μεταβολὴν τοῦ τάγματος εἰς στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν πρὸς προστασίαν τῆς Παλαιστίνης ἀπὸ ἐπιδρομάς. Ταυτοχρόνως ἀνελάμβανε τὴν γεωργικὴν καλλιέργειαν τῶν μεγάλων κτημάτων. Ὁ Λατίνος Βασιλεὺς τῆς Ἱερουσαλὴμ Βαλδουῖνος ὁ Β' εὑρισκόμενος εἰς διαρκῆ πόλεμον πρὸς τοὺς ἀπίστους, ἐνέκρινεν εὐχαρίστως τὴν πρότασιν καὶ οὕτω τὸ τάγμα ὑπέστη ὁλοκληρωτικὴν μεταβολήν, τῶν μελῶν του ἀναλαβόντων ἐνόρκως τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑπερασπίζωνται μέχρι τελευταίας ρανίδος τοῦ αἵματός των τὴν Ἁγίαν Γῆν κατὰ τῶν ἀπίστων, ἀλλ' οὐδέποτε νὰ χρησιμοποιήσουν ὅπλα δι' ἄλλον σκοπόν.

Τὰ μέλη τοῦ στρατικοποιηθέντος τάγματος διῃρέθησαν εἰς τρεῖς τάξεις: Τοὺς Ἱππότας τῆς Δικαιοσύνης, τοὺς Ἱερεῖς ἢ Ἐφημερίους καὶ τοὺς Ὑπηρέτας Ἀδελφούς. Ὅλαι αἱ τάξεις ἀνελάμβανον τὴν ὑποχρέωσιν τῆς πενίας, τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς ἁγνότητος. Ὑπῆρχε καὶ τετάρτη τάξις μελῶν, καλουμένων Δονάτων (Donats) οἱ ὁποῖοι χωρὶς νὰ ἀναλαμβάνουν τὰς ὑποχρεώσεις τῶν ἄλλων Ἱπποτῶν ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς τὰ διάφορα γραφεῖα τοῦ Ὀσπιταλίου.

Ἡ ἱστορία τῶν Ἱπποτῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς (1118) μέχρι τῶν μέσων τοῦ 16ου αἰῶνος εἶνε μία συνεχὴς πάλη κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ὅταν ὁ Σαλαδῖνος τῷ 1187 ἐκυρίευσε τὴν Ἱερουσαλήμ, οἱ Ὀσπιτάλιοι μετέφερον τὴν ἕδρα των εἰς Μαργάτ ἐκεῖθεν δὲ μετὰ τετραετίαν εἰς Πτολεμαΐδα (Ἅγιον Ἰωάννην τῆς Ἄκρας) ἔνθα ἐπὶ ἕνα ὁλόκληρον αἰῶνα, ἐντὸς τοῦ πανισχύρου καὶ ἀπορθήτου φρουρίου των ἐμάχοντο κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἕως ὅτου κυριευθείσης καὶ τῆς Ἄκρας ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν ὁριστικῶς τοὺς Ἁγίους Τόπους καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς Κύπρον.

Ὁ Μέγας Μάγιστρός των Jean de Villiers διέταξε τότε τὰ ἐν Εὐρώπῃ Μεγάλα *Εὐχετήρια* (βλ. λ.) τοῦ Τάγματος ν' ἀποστείλουν ἐνισχύσεις εἰς ἄνδρας καὶ χρήματα, οὕτω δὲ ἡ Ἀδελφότης κατώρθωσε καὶ πάλιν ν' ἀναλάβῃ τὴν προτέραν της ἰσχὺν καὶ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀποστολήν της. Μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ συνεχίσουν τὰς πολεμικάς των ἐπιχειρήσεις εἰς τὴν ξηράν, οἱ Ἰωαννῖται ἱππόται ἐπεβιβάσθησαν γαλερῶν, ἐξ ὧν κατήρτισαν ὁλόκληρον στόλον, καὶ προστατεύοντες δι' αὐτῶν τοὺς προσκυνητὰς οἵτινες ἐξηκολούθουν συρρέοντες πανταχόθεν εἰς Παλαιστίνην, ἐξησφάλιζον ἐπίσης καὶ τὸ Χριστιανικὸν ἐμπόριον εἰς τὴν Μεσόγειον. Κατὰ θάλασσαν ὅπως καὶ κατὰ ξηρὰν οἱ Ὀσπιτάλιοι Ἱππόται ἐξηκολούθουν νὰ ἀποδεικνύουν ὅτι ἦσαν οἱ τρομεροὶ ἐχθροὶ τῶν ἀπίστων, τῶν ὁποίων τὰ συλλαμβανόμενα πλοῖα ἐπλήρουν τὸν λιμένα τῆς Λεμησσοῦ ὃν τοῖς εἶχε παραχωρήσῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Κύπρου.

Ἀλλ' ἡ διαμονή των ἐν Κύπρῳ ἤρχισε νὰ τοὺς γίνεται δυσάρεστος, λόγῳ τῶν ὑπερόγκων φόρων καὶ ἄλλων πιέσεων τοῦ Βασιλέως. Ἀπεφάσισαν νὰ μεταναστεύσουν, καὶ τότε ὁ Μέγας Μάγιστρος αὐτῶν Fulk de Villaret τῇ συγκαταθέσει τοῦ Πάπα Κλήμεντος καὶ τῇ συνδρομῇ διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν ἐπετέθη κατὰ τῆς Ρόδου ἥτις, ἀνεξάρτητον πριγκιπάτον τότε, ἐχρησίμευεν ὡς καταφύγιον Τούρκων πειρατῶν καὶ μετὰ πολυμήνους σκληροὺς ἀγῶνας τὴν ἐκυρίευσε τὴν 15 Αὐγούστου 1310. Ἔκτοτε ἡ ἱστορικὴ αὐτὴ νῆσος κατέστη ἕδρα καὶ ὁρμητήριον τῶν Ὀσπιταλίων οἵτινες ἐξ αὐτῆς ἔλαβον καὶ τὸ ὄνομα Ἱππόται τῆς Ρόδου.

Ἐπὶ δύο αἰῶνας τὸ Τάγμα παρέμεινεν ἐν Ρόδῳ μαχόμενον πάντοτε κατὰ τῶν ἀπίστων. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἐπῆλθε καὶ ἡ διάλυσις τοῦ ἀντιπάλου Τάγματος τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν (βλ. Ναῖται) καὶ ἡ θανατικὴ ἐκτέλεσις τοῦ Μαγίστρου *Ἰακώβου Ντὲ Μολλαί* (βλ. λ.) μετὰ τὴν ὁποίαν τὰ ὑπολείμματα τῆς περιουσίας των καὶ

τὰ κτήματα περιῆλθον εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ἱπποτῶν τῆς Ρόδου οἵτινες νέαν οὕτω ἀπέκτησαν ἰσχὺν καὶ περιουσίαν.

Κατὰ τὴν διαμονήν του ἐν Ρόδῳ τὸ Τάγμα ὑπέστη καὶ νέας μεταβολὰς εἰς τὴν ὀργάνωσίν του συμπληρωθέντος τοῦ συστήματός του. Τὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐγκατεστημένα εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης, Διοικητήρια του, τὰ γνωστὰ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν *κουμμαντερίαι* (Commanderies) ἅτινα κύριον προορισμὸν εἶχον νὰ ἐξευρίσκουν καὶ ἐκγυμνάζουν νεαροὺς ἱππότας ἀποστελλομένους κατόπιν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Τάγματος εἰς Παλαιστίνην, μετετράπησαν εἰς φεουδαρχίας ἔνθα διὰ προσεκτικῆς διαχειρήσεως καὶ διοικήσεως, διὰ τῆς καλλιεργείας ἀπεράντων κτημάτων καὶ κήπων, διὰ τῆς ἐνοικιάσεως λειβαδίων καὶ ἀγρῶν, ἀλευρομύλων καὶ ἰχθυοτροφείων καὶ διὰ τῆς συλλογῆς προαιρετικῶν εἰσφορῶν συνεσώρευσαν τεράστια ποσὰ εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ Τάγματος εἰς τὸ ὁποῖον ἑκάστη Κουμμανταρία ἦτο ὑποχρεωμένη ν' ἀποστέλλῃ τὸ πέμπτον τῶν ἐσόδων της.

Τῷ 1320 εἰς Μέγα Συμβούλιον συγκληθὲν ἐν Μομπελλιὲ τῆς Γαλλίας ὑπὸ τὸν Μέγαν Μάγιστρον Villanova ἀπεφασίσθη ἡ διαίρεσις τοῦ Τάγματος εἰς ἑπτὰ *Γλώσσας* αἵτινες βραδύτερον ηὐξήθησαν εἰς ὀκτὼ ἑκάστη τῶν ὁποίων εἶχε καὶ ἰδιαίτερον διοικητὴν ἀξιωματοῦχον μὲ ἴδιον ἀξίωμα. Αἱ Γλῶσσαι αὗται καὶ οἱ διοικηταί των ἦσαν αἱ ἑξῆς:

1. Προβηγκία: Μέγας Ταξιάρχης (Grand Commandeur).
2. Ὠβέρνη: Μέγας Μαρεσάλλης.
3. Γαλλία: Μέγας Ὀσπιτάλιος.
4. Ἰταλία: Μέγας Ναύαρχος.
5. Ἀραγώνη: Μέγας Διατηρητής.
6. Γερμανία: Μέγας Βαΐλος.
7. Καστίλλη: Μέγας Καγκελάριος.
8. Ἀγγλία: Μέγας Τουρκόπουλος.

Ἡ Ρόδος ὑπέστη πολλὰς ἐπιθέσεις τῶν Τούρκων οἵτινες τέλος τὴν 20 Δεκεμβρίου 1522 ὑπὸ τὸν Σουλτάνον Σουλεϋμὰν τὸν Μεγαλοπρεπῆ κατώρθωσαν νὰ τὴν πολιορκήσουν ἐπιτυχῶς, ἀναγκάσαντες τοὺς Ἱππότας τῆς Ρόδου νὰ συνθηκολογήσουν.

Εἰς τοὺς ἱππότας ἐπετράπη ν' ἀποχωρήσουν ἐκ τῆς νήσου μὲ ὅλους τοὺς θησαυρούς των. Μέγας Μάγιστρος τότε ἦτο ὁ L' Isle Adam ὅστις τὴν πρώτην ἀκριβῶς τοῦ ἔτους 1523 ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ἱπποτῶν του καὶ 4 χιλιάδων κατοίκων τῆς νήσου του ἐπεβιβάζετο τοῦ στόλου τοῦ Τάγματος καὶ ἀπήρχετο εἰς Κρήτην. Παρέμεινεν ἐκεῖ ἐπ' ὀλίγον καὶ ἀκολούθως διηυθύνθη εἰς Ἰταλίαν ἀφοῦ ματαίως ἀπεπειράθη νὰ καταλάβῃ ἄλλοτε μὲν τὴν Κεφαλληνίαν καὶ ἄλλοτε τὴν Μεθώνην τῆς Πελοποννήσου. Ἐπὶ ἑπταετίαν ὅλην, οἱ ἀνέστιοι Ἱππόται τῆς Ρόδου εὑρίσκοντο εἰς ἀναζήτησιν μονίμου ἕδρας ἕως ὅτου τῷ 1530 ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας καὶ Βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας Κάρολος ὁ Ε' παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀπόλυτον κυριότητα ἐπὶ τῶν νήσων Μάλτας καὶ Γκότσο ὡς καὶ τῆς Τριπόλεως τῆς Λιβύης. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς τὸ τάγμα ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν «*Ἱππόται τῆς Μάλτας*» διὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐπισήμως ἀντικατέστησε τὸν προηγούμενον τίτλον του «Ἱππόται Ὀσπιτάλιοι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλὴμ».

Ἐπὶ 268 ἔτη οἱ Ἱππόται τῆς Μάλτας διετήρησαν τὴν ἕδραν των.

Ἀλλ' ἐν ἔτει 1798 ὁ τότε Μέγας Μάγιστρος τοῦ Τάγματος Louis de Hompesch παρέδωσαν ἀμαχητὶ ἐντελῶς τὴν Μάλταν εἰς τὸν Γαλλικὸν στόλον τοῦ Ναπολέοντος Βοναπάρτου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ αὐτῆς ἄρχεται καὶ ἡ ἐξαφάνισις τοῦ Ἱπποτικοῦ τούτου τάγματος ἀπὸ τῆς ἐνεργοῦ δράσεως.

Ὁ Hompesch συνοδευόμενος ὑπὸ ὀλίγων ἱπποτῶν μετέβη εἰς Τεργέστην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μομπελλιέ, ἔνθα πτωχὸς καὶ ὑπὸ περιορισμὸν ἔμεινε μέχρι τοῦ 1805 ἀποβιώσας τὴν 12 Μαΐου χωρὶς νὰ ἀφήσῃ οὔτε ὅσα ἐχρειάζοντο διὰ νὰ πληρωθοῦν οἱ νοσηλεύσαντες αὐτὸν ἰατροί.

Οἱ περισσότεροι τῶν Ἱπποτῶν τῆς Μάλτας μετηνάστευσαν ἐν σώματι εἰς Ρωσσίαν τῆς ὁποίας ὁ Τσάρος Παῦλος ὁ Α' εἶχε πρό τινων ἐτῶν ἀνακηρυχθῆ προστάτης τοῦ Τάγματος. Τὴν 27 Ὀκτωβρίου 1798 συνεκροτήθη ἐν Πετρουπόλει Συνέδριον τῶν Ἱπποτῶν ὅπερ ἐξέλεξε τὸν Αὐτοκράτορα Παῦλον Μέγαν Μάγιστρον.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τσάρου Παύλου τῷ 1801, ὁ διάδοχός του Τσάρος Ἀλέξανδρος διώρισε τὸν Κόμητα Σολτίκωφ ὡς Ἀντιπρόσωπον διοικητὴν ὅστις καὶ συνεκάλεσε Συνέδριον ἐν Πετρουπόλει κατὰ τὸ ὁποῖον ἀπεφασίσθη ἡ ὑποβολὴ καταλόγου ἐξ ἑνὸς ὑποψηφίου ἐξ ἑκάστου Εὐχετηρίου εἰς τὸν Πάπαν διὰ τὴν ἐκλογὴν ὑπ' αὐτοῦ ἑνὸς Μεγάλου Μαγίστρου.

Οὕτω τῷ 1802 ὁ Πάπας ἐξέλεξεν ὡς τοιοῦτον τὸν Ἰωάννην de Tommasi ὅστις καὶ ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος ἔχων τὸν τίτλον τοῦ Μεγάλου Μαγίστρου.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Tommasi, ὁ Πάπας ἠρνήθη τὴν περαιτέρω εὐθύνην τοῦ διορισμοῦ Μεγάλου Μαγίστρου καὶ διώρισε τὸν Βαΐλον Γκεβὰρ Λουάρντο ὡς Ἀναπληρωτὴν Μάγιστρον. Τὸν τίτλον αὐτὸν διετήρησαν καὶ οἱ διάδοχοί του Centelles, Busca, De Candida καὶ Collavedo.

Κατὰ τὰ ἔτη 1826 καὶ 1827 ἐγένοντο ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ πρῶται ἀπόπειραι διὰ τὴν ἀνασύστασιν τῆς Ἀγγλικῆς Γλώσσης ἐκλεγέντος τοῦ Σὲρ Joshua Meredith ὡς Ἀναπληρωτοῦ Εὐχέτου τῆς Ἀγγλίας. Πολλοὶ Ἄγγλοι εὐπατρίδαι κατετάγησαν τότε εἰς τὸ τάγμα.

Ἡ πραγματικὴ ὅμως ἱστορία τοῦ Τάγματος λήγει μὲ τὴν εὔκολον συνθηκολόγησιν τῆς Μάλτας ἐν ἔτει 1798. Πᾶν ὅ,τι ἀπέμεινεν ἔκτοτε, πᾶν ὅ,τι ἀπομένει σήμερον ἐκ τοῦ περιωνύμου Ἱπποτικοῦ Τάγματος τῆς Μάλτας—παρὰ τοὺς πομπώδεις καὶ ἐπιβλητικοὺς τίτλους—δὲν εἶνε εἰμὴ μόνον ἡ σκιὰ τῆς προτέρας του δόξης.

Ἡ ὀργάνωσις τῶν Ἱππ. τῆς Μάλτας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς των εἶνε πολύπλοκος ἔχουσα καὶ μοναρχικὴν καὶ δημοκρατικὴν μορφήν. Ἀρχηγὸς πάντων ἦτο εἷς Μέγας Μάγιστρος ὅστις καίτοι περιβεβλημμένος εὐρυτάτην ἐξουσίαν περιωρίζετο ἐν τούτοις ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐνεργείας τῆς Μεγάλης Συνόδου.

Τὸ Τάγμα διηρεῖτο εἰς ὀκτὼ Γλώσσας τῶν ὁποίων οἱ ἀρχηγοὶ εἶχον ὡς ἀναφέρεται ἀνωτέρω διαφόρους τίτλους. Ἕκαστος τῶν τιτλούχων αὐτῶν παρέμενεν εἰς τὸ ἐν Μάλτᾳ ἀνάκτορον, ἢ «ξενῶνα» ὡς ἐκαλεῖτο, τὸ καθωρισμένον διὰ τὴν Γλῶσσαν του.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ γίνουν δεκτοὶ εἰς τὸ τάγμα ὡς μέλη τῆς πρώτης τάξεως, τῶν Ἱππ. τῆς Δικαιοσύνης, ὤφειλον νὰ προσαγάγουν ἀποδείξεις εὐγενοῦς καταγωγῆς Αἱ τελεταὶ μυήσεως ἐγίνοντο δημοσίως καὶ ἦσαν ἁπλούσταται μόλις συνιστάμεναι εἰς τὴν παροχὴν μιᾶς ἐνόρκου βεβαιώσεως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τυπικὸν εἰσδοχῆς εἰς τὸ Τάγμα τῶν *Ναϊτῶν* (βλ. λ.) ὅπερ περιεβάλλε διὰ τοῦ πέπλου τῆς ἀπολύτου μυστικότητος τὴν τελετὴν τῆς εἰσδοχῆς.

Τὸ Τάγμα διελύθη ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ Ἐρρίκου τοῦ Η, καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ Ἐπαναστάσεως τοῦ 179?. Εἰς τὴν Ἱσπανίαν διὰ Διατάγματος τοῦ Βασιλέως Καρόλου τοῦ Δ' αἱ δύο Γλῶσσαι τῆς Ἀραγῶνος καὶ τῆς Καστίλλης ἑνωθεῖσαι ἀπετέλεσαν τὸ Βασιλικὸν Ἱσπανικὸν Τάγμα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ ὁποίου ὁ Βασιλεὺς ἀνεκηρύχθη Μέγας Μάγιστρος. Τὸ Τάγμα διετηρήθη μόνον ἐν Γερμανίᾳ καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἐν Ἰταλίᾳ μὲ ἕδραν τοῦ Μεγάλου Μαγίστρου τὴν Ρώμην ἀπὸ τὸ 183?. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐγένοντο διάφοροι ἀπόπειραι ἀνασυστάσεως τῆς ὀργανώσεως εἴς τινας χώρας τῆς Εὐρώπης χωρὶς ὅμως ἐπιτυχίαν. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὑφίστανται δύο ὁμώνυμοι ὀργανώσεις ἡ μία Καθολικὴ καὶ ἡ ἄλλη Προτεσταντικὴ αἵτινες ὅμως δὲν ἀναγνωρίζονται ἀμοιβαίως.

Οἱ Ἱππ. τῆς Μάλτας ἦλθον ἐπανειλημμένως εἰς σχέσεις καὶ μὲ τὴν Ἑλλάδα. Διαρκούσης τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τῇ μεσολαβήσει τοῦ Γάλλου πλοιάρχου Jourdain ὑπεγράφη καὶ συνθήκη μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ Τάγματος τῶν Ἰωαννιτῶν τῆς Ἱερουσαλήμ, «πρὸς αἰωνίαν συμμαχίαν ἀμυντικὴν καὶ ἐπιθετικήν». Τὸ τάγμα παρῃτεῖτο τῶν διεκδικήσεών του ἐπὶ τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Πελοποννήσου θὰ περιήρχοντο δὲ ὑπὸ τὴν κυριότητά του αἱ νῆσοι Ρόδος, Ἀστυπάλαια καὶ Κάρπαθος ὅταν θ' ἀπηλευθεροῦντο ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς συνθήκης ἐστάλη εἰς Ἑλλάδα ὁ Ἱππότης Chastellain, τὸ σχέδιον ὅμως τῆς συμμ-

χίας αὐτῆς ἐματαίωσεν ἡ Γαλλία, ἐνῷ ἀντιθέτως τὸ ηὐνόει ὁ Μέττερνιχ.

Μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν ἐπίσης, οἱ Ἱππόται τῆς Μάλτας ἢ Ἰωαννῖται ἀνήγειρον διὰ τῶν χρημάτων ἅτινα ἡ Ἑλλὰς ἐπλήρωσεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, διὰ τὸ ἐπεισόδιον Κακαβιᾶς, εἴκοσι οἰκίσκους παρὰ τὸ Δουργούτι εἰς οὓς ἐστέγασαν Ἑλληνοκαθολικοὺς καὶ ἀρμενίους πρόσφυγας. Ἀποσυρθέντες ἀκολούθως παρέδωσαν τὸν συνοικισμὸν αὐτὸν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Ἐρυθρὸν Σταυρόν. Μὲ τοὺς Ἱππότας τῆς Μάλτας συνδέονται παραδόσεις τινὲς ἀνωτέρων Τεκτ.·. βαθμῶν χωρὶς ὅμως αὗται νὰ παρουσιάζουν καὶ ὑφισταμένην παλαιόθεν ποιάν τινα σχέσιν μεταξὺ τῶν δύο ὀργανώσεων. Οἱ Ἱππ.·. τῆς Μάλτας ἄλλωστε, καθαρῶς στρατιωτικοθρησκευτικὸν μεσαιωνικὸν τάγμα, οὐδέποτε ἀπετέλεσαν μυστικὴν ἢ φιλοσοφικὴν ἑταιρίαν.

Βιβλιογρ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 529) 3, καὶ 31 (Τόμ. Π" σελ. 385).

Ἱππότης. (Knight, Chevalier, Ritter). Ὁ τίτλος αὐτὸς προτάσσεται πολλῶν ἀνωτέρων Τεκτονικῶν βαθμῶν δὲν ἔχει ὅμως καμμίαν σχέσιν μὲ τὰ διάφορα τάγματα ἱπποτισμοῦ ἐξαιρέσει εἰς τοὺς βαθμοὺς Ἱππ.·. Ναΐτης καὶ Ἱππ.·. τῆς Μάλτας. Εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους βαθμούς, ὡς Ἱππ.·. τῆς Ἐνάτης Ἀψ.·. ἢ Ἱππ.·. τοῦ Ἀετοῦ κτλ. ἔχει σημασίαν ἄσχετον πρὸς τὸν Μεσαιωνικὸν Ἱπποτισμόν. Καὶ διὰ τοῦτο ὡς γράφει ὁ Mackey οἱ λατινικοὶ τίτλοι τῶν βαθμῶν αὐτῶν, ὡς ἀναγράφονται εἰς τὰ σχετικὰ διπλώματα δὲν χρησιμοποιοῦν τὴν λέξιν miles ὡς ἐκαλεῖτο κατὰ τὸν Μεσαίωνα ὁ Ἱππότης ἀλλὰ τὴν λέξιν eques καὶ μόνον εἰς τοὺς δύο πραγματικοὺς ἱπποτικοὺς βαθμοὺς χρησιμοποιοῦν τὴν miles: Miles Templarius (Ἱππ.·. Ναΐτης) καὶ Miles Melitoe (Ἱππ.·. τῆς Μελίτης ἢ Μάλτας).

Ὁ Eques ἐπομένως ἢ Τέκτ.·. Ἱππ.·. δὲν εἶνε ἱππότης κατὰ τὴν ἑραλδικὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ἡ λέξις χρησιμοποιεῖται διὰ νὰ σημάνῃ ἁπλῶς θέσιν ἀνωτέραν τοῦ ἁπλοῦ Διδ.·., θέσιν ἐπιβάλλουσαν, ὅπως καὶ τὸ «καθῆκον» ἑνὸς ἱππότου, τὴν ἐκπλήρωσιν εἰδικῶν ὑποχρεώσεων. Ὅπως καὶ ἡ λέξις «πρίγκιψ» εἰς τὴν Τεκτ.·. γλῶσσαν σημαίνει ὄχι πριγκιπικὴν καταγωγὴν ἀλλὰ Τεκτ.·. ὑπεροχὴν καὶ διοίκησιν, οὕτω καὶ ἡ λέξις «ἱππότης» ὑποδηλοῖ τὸν Τέκτ.·. ἐκεῖνον ὅστις ἀναμένεται νὰ διακριθῇ ἐπὶ ἐξόχῳ πίστει ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος ὅπερ ἀνέλαβεν. Καὶ διὰ τοῦτο ἀπονέμεται εἰς τοὺς ἀνωτέρους τοῦ Διδ.·. βαθμούς.

Ἱππ.·. Ἀγ.·. Ἀνδρέου. (βλ. *Σκῶτος Ἱππότης τοῦ Ἀγ.·. Ἀνδρέου*).

Ἱππ.·. Ἀγ.·. Ἀνδρέου, Ἐλεύθερος (Chevalier libre de Saint—André) Βαθμὸς εὑρισκόμενος ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Πυρόν.

Ἱππ.·. Ἀγ. Ἀνδρέου τῆς ἀτρακτυλλίδος. (Knight of St Andrew of the Thistle. Chevalier Ecossais de St André du Chardon). Ὁ 75ος τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Περιστ.·. τῆς Γαλλίας.

Ἱππ.·. Ἀγ. Ἰωάννου Ἱεροσολύμων. 1.—Ἀρχικὴ ὀνομασία τῶν Ἱπποτῶν τῆς Μάλτας προελθοῦσα ἐκ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Μονῆς τῆς ἀνεγερθείσης ἐν Ἱερουσαλὴμ τῷ 1043 ὑπὸ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Τάγματος καὶ ἀφιερωθείσης εἰς μνήμην Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ (βλ. *Ἱππόται τῆς Μάλτας*).

2.—Μυστηριακὸς βαθμὸς διαιρούμενος εἰς τρία τμήματα, καὶ εὑρισκόμενος εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Λεμανσώ.

Ἱππ.·. Ἀγ. Ἰωάννου Παλαιστίνης. Ὁ 48ος τοῦ Μητροπολιτικοῦ Περιστ.·. τῆς Γαλλίας.

Ἱππ.·. Ἁγίου Παύλου *ἢ τῆς Διαβάσεως τῆς Μεσογείου.* Τιμητικὸς βαθμὸς ἀπονεμόμενος ἄλλοτε εἰς Κατασκηνώσεις Ἱπποτῶν Ναϊτῶν καὶ ἤδη περιπεσὼν εἰς ἀχρηστίαν. Τὸ τυπικόν του ἀναφέρει ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος ἱδρύθη ἐν ἔτει 1367 εἰς ἀνάμνησιν νίκης τῶν Ἱπποτῶν τῆς Μάλτας, ἀπόσπασμα τῶν ὁποίων διερχόμενον τὸν ποταμὸν Ὀφφάντο, ἐν Ἰταλίᾳ ὑπέστη τὴν ἐπίθεσιν ἰσχυροῦ σώματος Σαρακηνῶν. Ἐπηκολούθησεν αἱματηρὰ μάχη καθ' ἣν οἱ Ἱππόται ἐνίκησαν φονεύσαντες 1500 ἐχθροὺς τῶν ὁποίων τὰ πτώματα κατέκλυσαν τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ ὁποίου τὰ νερὰ ἐβάφησαν μὲ αἷμα. Εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς νίκης των οἱ Ἱππόται ἔλαβον τὸ προνόμιον τῆς ἐλευθέρας διαβάσεως τῆς Μεσογείου καὶ ἀνενοχλήτου ἀποβιβάσεως εἰς ὅλα τὰ παράλιά της.

Ἱππ.·. Ἀνατολῆς ἢ τοῦ ξίφους (Knight of the East, Chevalier d' Orient). Ὁ 15ος τοῦ Ἀ.·.Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. τὸ περιεχόμενον τοῦ ὁποίου στηρίζεται ἐπὶ τῆς συνδρομῆς ἣν ὁ Δαρεῖος παρέσχεν εἰς τοὺς παλινοστήσαντας Ἑβραίους μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του Κύρου. Οἱ Ἱππ.·. Ἀνατολῆς ἕλκουν τὴν καταγωγὴν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἑβραίων ὑπὸ τοῦ Κύρου. Ὁ Ζοροβάβελ ὡδήγησε τοὺς παλινοστοῦντας μέχρι τοῦ Εὐφράτου ἔνθα συνήντησεν ἐχθροὺς ἐμποδίζοντας τὴν διάβασιν. Ἐπηκολούθησε μάχη ἀποβᾶσα ὑπὲρ τῶν Ἑβραίων οἵτινες φθάσαντες τελικῶς εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπεδόθησαν εἰς ἀνοικοδόμησιν τοῦ δευτέρου Ναοῦ. Ὡς μέτρον προστασίας κατὰ τῶν Σαμαρειτῶν οἵτινες ἀνθίσταντο εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν, ὁ **Ζοροβάβελ** (βλ. λ.) εἶχε δώσει εἰς τοὺς οἰκοδόμους ξίφος νὰ κρατῶσι διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐνῷ διὰ τῆς ἄλλης ἐχειρίζοντο τὸ μυστρίον. Ὁ Ναὸς περατωθεὶς καθιερώθη οἱ δὲ ἐργασθέντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ζήλου αὐτῶν ὀνομασθέντες ἱππόται τῆς Ἀνατολῆς. Τόσον ὁ βαθμὸς οὗτος ὅσον καὶ ὁ μετ' αὐτὸν 16ος ἀπονέμονται ἀπὸ πολλοῦ δι' ἀνακοινώσεως. Ἔχουν δ' ἐπομένως ἀχρηστευθῆ τὰ παλαιὰ τυπικά των. Τὸ τυπικὸν ἐν τούτοις τοῦ Ἱππ.·. Ἀνατολῆς εἶνε ἐξαιρετικῶς ἐπιβλητικόν. Ἡ ταινία τοῦ βαθμοῦ εἶνε πρασίνη καὶ φέρεται ἐπὶ τοῦ στήθους ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά. Ἐπὶ τῆς ταινίας εἶνε κεντημένη γέφυρα φέρουσα ἐπὶ τοῦ τόξου της τὰ γράμματα L.D.P καὶ περὶ αὐτὴν ἀνθρώπιναι κεφαλαὶ καὶ μέλη αἱμάσσοντα. Κόσμημα τοῦ 15ου εἶνε τρία συμπεπλεγμένα τρίγωνα περικλείοντα δύο διασταυρούμενα ξίφη.

Ὁ Ἱππ.·. Ἀνατολῆς ἀποτελεῖ τὸν 6ον τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος, τοῦ Δόγματος τῶν Φιλαλήθων καὶ τοῦ παλαιοῦ συστήματος τῆς Βασιλικῆς Στ.·. τοῦ Γιόρκ τοῦ Βερολίνου.

Ἀποτελεῖ ἐπίσης:

Τὸν 15ον τοῦ Συμβουλίου τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Τὸν 52ον τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Περιστ.·. τῆς Γαλλίας.

τὸν 41ον τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ,

τὸν 11ον τοῦ *Ἀδωνιραμικοῦ* (βλ.λ.) Δόγματος,

καὶ τὸν 10ον τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος ἔνθα φέρει τὸν τίτλον τοῦ Ἱππ.·. τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Γενικῶς συναντᾶται εἰς ὅλα τὰ Δόγματα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν δεύτερον Ναόν.

Ἱππ.·. Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. (Knight of the East and West, Chevalier d' Orient et d' Occident). Ὁ 17ος τοῦ Ἀ.·. Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·.. Τὰ παλαιὰ τυπικά του περιεῖχον τὴν παράδοσιν καθ' ἣν ὁ βαθμὸς οὗτος ἱδρύθη τῷ 1118 ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς Ἱερουσαλὴμ χρίσαντος 11 Σταυροφόρους. Συνδέεται ὁ βαθμὸς οὗτος μὲ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν τοῦ Ράμσαι ἐξ οὗ καὶ προῆλθε κατὰ τὸν Mackey. Ὑπάρχει καὶ ἄλλη τοῦ βαθμοῦ παράδοσις καθ' ἣν οἱ μὲν Ἱππόται τῆς Ἀνατολῆς ἐκπροσωποῦν τοὺς Τέκτ.·. τοὺς παραμείναντας ἐν Ἀνατολῇ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ πρώτου Ναοῦ, οἱ δὲ τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἐκπροσωποῦν τοὺς Ἱππότας οἵτινες ἐταξίδευσαν εἰς τὴν Δύσιν καὶ διέδωσαν τὸ τάγμα ἀνὰ τὴν Εὐρώπην ἀλλ' ἐπανῆλθον κατὰ τὰς Σταυροφορίας εἰς Παλαιστίνην ἔνθα ἐπανεῦρον τοὺς παλαιοὺς ἀδ.·. των.

Πρόκειται ἐν τούτοις μᾶλλον περὶ χριστιανικοῦ *Ἀποκαλυπτικοῦ βαθμοῦ* (βλ. λ.), καθ' ὅσον καὶ αὐτὸς ὁ παλαιός του Π.·. Χ.·. ἔφερεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν μορφὴν τὴν περιγραφομένην εἰς τὸ α' κεφ. τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου. Τὸ κόσμημα τοῦ βαθμοῦ ἦτο ἑπτάγωνον περικλεῖον διάφορα συμβολικὰ σημεῖα τῆς Ἀποκαλύψεως ἐν οἷς καὶ τὸν Ἀμνὸν καὶ τὸ Βιβλίον μὲ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας.

Εἰς τὸ Σκωτικὸν Δόγμα ὁ βαθμὸς οὗτος ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον τῶν φιλοσοφικῶν βαθμῶν.

Εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως εἶνε ὁ 17ος.

Ἱππ.·. Βασ.·. Πελέκεως. (Knight of the Royal Ax—

Chevalier de la Royale Hache). 'Ο 22° τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σκ.·. Δ.·. καλούμενος ἐπίσης Π ρ ί γ κ ι ψ τ ο ῦ Λ ι β ά ν ο υ. Συνεστήθη εἰς ἀνάμνησιν τῶν ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας προσέφερον εἰς τὸν Τεκτ.·. αἱ μεγαλοπρεπεῖς κέδροι τοῦ Λιβάνου. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι οἱ Σιδώνιοι ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ νὰ κόψουν κέδρους ἐπὶ τοῦ ὄρους Λιβάνου διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς κιβωτοῦ τοῦ Νῶε. Οἱ ἀπόγονοί των ἀκολούθως ἔκοψαν ἐκ τοῦ ἰδίου μέρους κέδρους διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς Κ ι β ω τ ο ῦ τ ῆ ς Δ ι α θ ή κ η ς. Οἱ ἀπόγονοι δὲ τούτων πάλιν ἔπραξαν τὸ αὐτὸ διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Τελικῶς τοὺς ἐχρησιμοποίησε καὶ ὁ Ζοροβάβελ διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ δευτέρου Ναοῦ. Τὸ περίφημον αὐτὸ ἔθνος τῶν Σιδωνίων ἀπετέλει ἐπὶ τοῦ Λιβάνου σωματεῖα τὰ ὁποῖα ἐλάτρευον πάντοτε τὸν Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.. Ἡ τελευταία αὕτη φράσις ἀφορᾷ, κατὰ τὸν Mackey, τοὺς Δρούζους, τὴν μυστικὴν αὐτὴν ὀργάνωσιν τῶν Θεϊστῶν οἵτινες ζοῦν καὶ τώρα ἐπὶ τοῦ Λιβάνου καὶ πέριξ αὐτοῦ καὶ τῶν ὁποίων αἱ μυστηριώδεις τελεταὶ προσήλκυσαν ἐπανειλημμένως τὴν προσοχὴν Εὐρωπαίων περιηγητῶν.

Τὸ περίζωμα τῶν Ἱππ.·. Βασ.·. Πελ.·. εἶνε λευκὸν μὲ ἐρυθρὰς παρυφάς· ἐπ' αὐτοῦ εἶνε κεντημένη στρογγύλη τράπεζα ἐφ' ἧς διάφορα ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια. Ἐπὶ τοῦ τριγ.·. ἐπικαλύμματος εὑρίσκεται τρικέφαλος ὄφις. Τὸ κόσμημα εἶνε χρυσοῦς πέλεκυς φέρων ἐπὶ τῆς λαβίδος χαραγμένα τὰ ἀρχικὰ τῶν ὀνομάτων διαφόρων ἐπιφανῶν προσωπικοτήτων τῆς Ἱστορίας τοῦ Τεκ.·.. Τὰ ἐργαστήρια τοῦ βαθμοῦ καλοῦνται «Κολλέγια». Ὁ ἀδ.·. Mackey θεωρεῖ σημαντικὸν τὸν ἐν λόγῳ βαθμὸν καὶ ἄξιον μελέτης καὶ ἐρεύνης καθ' ὅσον φρονεῖ ὅτι ἡ σχέσις του μὲ τοὺς Δρούζους τοὺς ὁποίους πιστεύει ἔχοντας δεσμοὺς μὲ τοὺς Σταυροφόρους δύναται νὰ διαφωτίσῃ σημαντικῶς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Δυστυχῶς τὰ τυπικὰ τοῦ βαθμοῦ τούτου ὡς καὶ πλείστων ἄλλων βαθμῶν δὲν χρησιμοποιοῦνται πλέον, τῶν βαθμῶν τούτων ἀπονεμομένων συλλήβδην καὶ ἀθρόως δι' ἁπλῆς ἀνακοινώσεως.

Ἱππ.·. Ἐλπίδος (βλ. *Ἐλπίδος Στοαί*).

Ἱππ.·. Εὐαγγελιστής (Knight Evangelist) Βαθμὸς ἀναφερόμενος εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Στ.·. «τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου τῶν ἐν Καλαὶ συνενωθέντων Φίλων» ὡς ἀναφέρει ὁ Thory.

Ἱππ. Καδώς, Μέγας Ἐκλεκτός. (Grand Elect Knight Kadosh, Grand Elu Chevalier Kadosh). Ὁ 33° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·. ὁ καλούμενος ἐπίσης Ἱππότης τοῦ Λευκοῦ καὶ Μέλανος Ἀετοῦ. Καίτοι ὁ βαθμὸς οὗτος διατηρεῖ τὴν γενικὴν διδασκαλίαν τοῦ Ναϊτικοῦ συστήματος Καδώς, συμβολίζει ἐν τούτοις καὶ καθιστᾷ ἀνθρωπιστικώτερον, κατὰ τὸν ἀδ.·. Mackey τὸ παλαιὸν δίδαγμα τῆς ἐκδικήσεως. Ὁ τίτλος τῶν Καδὼς ἀπαντᾷ ὡς βαθμὸς εἰς ὅλα τὰ Τεκτ.·. δόγματα ἔχει δὲ μακρὰν ἱστορίαν ἥτις καὶ ἐκτίθεται εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν (βλ. *Καδώς*).

Εἰς τὸν Ἱππότην Καδὼς τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·. τὸ Ἐργαστήριον καλεῖται *Ἄρειος Πάγος* (βλ. λ.). Οἱ κυριώτεροι ἀξιωματικοί του εἶνε ὁ Μέγ.·. Διδ. ὁ Α' καὶ Β' Μέγ.·. Κριτής, ὁ Μεγ.·. Σφραγιδοφ.·., ὁ Μέγ.·. Ρήτ.·., ὁ Μέγ.·. Θησαυρ.·., ὁ Μέγ.·. Ἱππ.·. τοῦ Ἐλέους, ὁ Μέγ.·. Προσαγωγεὺς καὶ ὁ Μέγ.·. Ἀρχ.·. τῶν Φρ.·.

Κόσμημα τοῦ βαθμοῦ εἶνε χρυσοῦς Τεκτονικὸς Σταυρὸς ἐσμαλτωμένος ἐρυθρὸ ἐφ' οὗ στηρίζεται ἀργυροῦς δικέφαλος ἀετὸς τανυσίπτερος κρατῶν ἐγχειρίδιον. Εἰς τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμ.·. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ὁ ἀετὸς ἔχει ἀντικατασταθῇ διὰ τῶν στοιχείων J.B.M. Εἰς τὸν βαθμὸν αὐτόν, ὡς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ΚΔΣ εὑρίσκομεν τὴν μυστικὴν κλίμακα τῶν ἑπτὰ βαθμίδων.

Ἱππ.·. Καδὼς τοῦ Κρόμβελ Ὁ Ragon εἰς τὸ ἔργον του «Tuileur» γράφει ὅτι κατέχει τέσσαρα ἀντίγραφα τυπικοῦ τοῦ βαθμοῦ τούτου ὅστις εἶνε πλαστὸς χαλκευθεὶς λέγει ὑπό τινος ἐχθροῦ τοῦ Τεκτ.·. διὰ νὰ συκοφαντήσῃ τὸν θεσμόν. Τὸ ἐν λόγῳ τυπικὸν ἀναφέρει ἐντελῶς ἀναληθῶς ἐπίσης ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος ἀπονέμεται μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Πρωσσίᾳ.

Ἱππ.·. Κωνσταντινουπόλεως. Πλάγιος βαθμὸς ἐν χρήσει ἐν Ἀμερικῇ περιέχων ἠθικὸν δίδαγμα ταπεινοφροσύνης. Ἡ ἱστορία του ἐν τούτοις δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὸν Τεκτ.·.. Εἰς τὰς Δυτικὰς Πολιτείας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εὑρίσκεται ἀρκούντως διαδεδομένος. Ὁ πρόεδρος ἐκπροσωπεῖ τὸν Κωνσταντῖνον τὸν Μέγαν. Οἱ ἀδ.·., διαιροῦνται εἰς εὐπατρίδας καὶ τεχνίτας μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑφίσταται διένεξις τὴν ὁποίαν κανονίζει ὁ Κωνσταντῖνος πρὸς ὄφελος τῶν τεχνιτῶν. Μικρὰ χρῆσις τοῦ βαθμοῦ τούτου γίνεται καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ἱππ.·. Παλαιστίνης. 1. Ὁ 63° τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ. 2. Ὁ 9° τοῦ Μετερρυθμισμένου Δόγματος τοῦ Σαὶν —Μαρτέν. 3. Εἷς ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν βαθμῶν οὓς ἀπένειμεν ἄλλοτε τὸ «Στρατόπεδον Μπώλντουϊν τῆς Ἀγγλίας» καὶ ὅστις ὡς λέγεται εἰσήχθη ἐν Βριστόλῃ τῷ 1800 ὑπό τινων Γάλλων προσφύγων τῆς δικαιοδοσίας τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

Ἱππ.·. Ροδόσταυρος. (βλ. *Ροδόσταυροι*).

Ἱππ. Σταυροφόρος. (Knight Crusader, Chevalier Croisé). Ὁ Thory ἀναφέρει ὅτι πρόκειται περὶ Ἱπποτικοῦ βαθμοῦ ἀνακοινωθέντος αὐτῷ ὑπὸ μέλους τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Κοπεγχάγης. Ἄγνωστον τὸ περιεχόμενόν του.

Ἱππ.·. Ταξιάρχης τοῦ Ναοῦ. (Knight Commander of the Temple, Chevalier Commandeur du Temple). 1. Ὁ 27° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. ὅστις ἄλλοτε ἔφερε τὴν ὀνομασίαν Ὕ π α τ ο ς Τ α ξ ι ά ρ χ η ς τ ο ῦ Ν α ο ῦ. Σήμερον οὔτε ἀπονέμεται κἂν καὶ συνεπῶς τὸ τυπικόν του ἔχει ἀχρηστευθῆ. Ὑπάρχουν ἄλλως τε πολλοὶ Τέκτονες φρονοῦντες ὅτι οὐδὲν δικαιολογεῖ τὴν ὕπαρξιν τοῦ βαθμοῦ τούτου. Ὁ Vassal γράφει σχετικῶς: «Ὁ 27° δὲν πρέπει νὰ συμπεριλαμβάνεται εἰς τὸ Σκ.·. Δ.·. ὡς βαθμὸς ἀφοῦ οὔτε σύμβολα περιέχει οὔτε ἀλληγορίας σχετικὰς μὲ μύησιν. Πολὺ ὀλιγώτερον δύναται νὰ συμπεριληφθῇ μεταξὺ τῶν φιλοσοφικῶν βαθμ.·.. Φαντάζομαι ὅτι παρενεβλήθη μόνον διὰ νὰ προκαλῇ χασμωδίαν καὶ ὡς ἀνάμνησις ἑνὸς Τάγματος (τῶν Ναϊτῶν) δικαίως ὑμνουμένου».

Ὁ Ragon καὶ ὁ Clavel ἐσφαλμένως συνδέουν τὸν βαθμὸν αὐτὸν μὲ τοὺς Ἱππότας Ναΐτας. Τοῦτο ἐν τούτοις κατὰ τὸν Waite εἶνε ἐνδεχόμενον ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Περιστυλ.·. τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Δόγματος τῶν Φιλαλήθων ὅπου ἐπίσης περιλαμβάνεται ὁ βαθμὸς οὗτος ὑπὸ διάφορον ὅμως ἀριθμητικὴν σειράν. Ὄχι ὅμως καὶ εἰς τὰ ἄλλα δόγματα ἔνθα οὐδεμία ἀναφέρεται σχέσις τοῦ βαθμοῦ μὲ τοὺς Ναΐτας.

Τὸ περίζωμα τοῦ Ἱππ.·. Ταξ.·. τοῦ Ναοῦ ἔχει τὸ χρῶμα τῆς σαρκὸς μὲ παρυφὰς μελαίνας καὶ ἕνα ἐν τῷ μέσῳ Τευτονικὸν σταυρὸν ἐντὸς στεφάνου ἐκ δάφνης κάτωθεν τοῦ ὁποίου μία κλείς. Τὸ κόσμημα εἶνε χρυσοῦν τρίγωνον ἐφ' οὗ τὸ ἀνέκφραστον ὄνομα Ἑβραϊστί.

2. Ὁ 36° τοῦ Δόγματος τοῦ *Μισραΐμ* (βλ. μ.).
4. Ὁ 69° τοῦ Μητροπολ.·. Περιστ.·. τῆς Γαλλίας.
4. Ὁ 8° τοῦ Δόγματος τῶν Φιλαλήθων.
5. Ὁ 34° τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος.

Ἱππ.·. τῆς Ἁγνότητος καὶ τοῦ Φωτός. (Ritter der Klarheit und des Lichtes). Ὁ 7° καὶ τελευταῖος τοῦ Δόγματος τῶν Γραμματέων τῆς *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως* (βλ. λ.).

Ἱππ.·. τῆς Βασ.·. Ἁψῖδος. (βλ. *Ἱερὰ Βασ.·. Ἁψ.·.*.

Ἱππ.·. τῆς Ἐνάτης Ἁψ.·. (Knight of the Ninth Arch). Οὕτω ἐκαλεῖτο ὁ 13° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. ὅταν ἀπενέμετο κεχωρισμένως τοῦ 14° μετὰ τοῦ ὁποίου ἔχει ἑνωθῆ σήμερον (βλ. Ἱερὰ Βασ.·. Ἁψ.·.). Εἶνε ὁ σημαντικώτερος τῶν καλουμένων Ἀνεκφράστων βαθμῶν ἐπ' αὐτοῦ δὲ βασίζεται καὶ ὁλόκληρον τὸ Δόγμα τοῦ Γιὸρκ καὶ τὸ *Ἀμερικανικὸν Δόγμα* (βλ. λ.). Χρῶμα τοῦ βαθμοῦ εἶνε τὸ μέλαν. Τὸ κόσμημα εἶνε χρυσοῦν κυκλικὸν μετάλλιον φέρον πέριξ τὰ γράμματα: R.S.R.S.T.P. S.R.I.A.Y.E.S. μετὰ τῆς χρονολογίας Anno Enochi 2995. Ὁ βαθμὸς οὗτος δὲν ἀπονέμεται πλέον κεχωρισμένως ἀποτελεῖ δὲ ἓν σχεδὸν μετὰ τοῦ βαθμοῦ τοῦ «Μεγ.·. Ἐκλ.·. Τελ.·. καὶ Ὑπερ.·. Τέκτ.·.».

Ἱππ.·. τῆς Μάλτας. Βαθμὸς Τεκτ.·. ἀπονεμόμενος εἰς τὰς Ἡνωμ.·. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ὡς «παράπλευρος» βαθμὸς ἐν Διευθυντηρίῳ Ἱπποτῶν Ναϊτῶν. Ὑπάρχει καὶ τυπικὸν τοῦ βαθμοῦ τούτου, σπάνιον ὅμως, καθ' ὅσον οὗτος ἀπονέμεται δι' ἀνακοινώσεως εὐθὺς μετὰ τὴν μύη-

σιν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἱππ.·. Ναΐτου. «Εἶνε δύσκολον, γράφει ὁ Mackey, νὰ καθορίσωμεν πῶς ἐδημιουργήθη ἡ ἱστορικὴ αὐτὴ ἀνωμαλία τῆς ἀναμίξεως τῶν Ἱππ.·. τῆς Μάλτας καὶ τῶν Ναϊτῶν καὶ τῆς ἀπονομῆς τῶν δύο αὐτῶν ἀντιθέτων τίτλων εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Ὁ Mitchell φρονεῖ ὅτι ἡ δημιουργία τοῦ βαθμοῦ τούτου ὀφείλεται εἰς ἐπιπόλαιόν τινα ἐφευρέτην ὅστις ἐν τῇ μανίᾳ του νὰ δημιουργῇ βαθμούς, τὸν ἐφαντάσθη, ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ τῆς ἱστορίας τῶν δύο αὐτῶν Ἱπποτικῶν ταγμάτων.

Φαίνεται ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος ἀπὸ πολλοῦ εἶχεν εἰσαχθῆ εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας. Καθ' ὅσον εἰς τὰ Συντάγματα τοῦ Μ ε γ ά λ ο υ Σ τ ρ α τ ο π έ δ ο υ τ ῶ ν Ἡ ν ω μ. Π ο λ ι τ ε ι ῶ ν» τὰ τεθέντα ἐν ἰσχύϊ τῷ 1803, ἓν τῶν κεφαλαίων αὐτοῦ ὁμιλεῖ περὶ «στρατοπέδων Ἱπποτῶν τῆς Μάλτας, Ἱπποτῶν Ναϊτῶν καὶ Συμβουλίων τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ». Ἐκ τούτου ἐξάγεται ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος προηγεῖτο τοῦ Ἱππ.·. Ναΐτου, ἀργότερον ὅμως ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω ἀπετέλεσε τὸν τελευταῖον τῆς σειρᾶς βαθμὸν ἐφ' ὅσον ἀνακοινοῦται εὐθὺς μετὰ τὴν μύησιν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ναΐτου. Εἰς τὰ ἀναθεωρηθέντα πράγματι Συντάγματα τοῦ 1816 ἡ σειρὰ τῶν βαθμῶν τούτων καθωρίσθη ὡς ἑξῆς : 1. Ἱππ.·. Ἐρυθροῦ Σταυροῦ 2 Ἱππ. Ναΐτης καὶ 3 Ἱππ.·. τῆς Μάλτας.

Κατὰ τὸ 1855 ὁ ἀδ.·. Mackey ἐπρότεινεν εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ Μεγάλου Γεν. Στρατοπέδου ἐν Χάρτφορτ τῆς Κοννεκτικούτης τὴν κατάργησιν τοῦ βαθμοῦ τούτου ὡς ἀσυμβιβάστου ἱστορικῶς μὲ τὸν παράπλευρον βαθμὸν τοῦ Ναΐτου. Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτὴ καὶ ὁ βαθμὸς ἀπηλείφθη, ἐν ἔτει ὅμως 1852 ἡ ἐν Κολόμβο τοῦ Ὀχάϊο συνέλευσις τὸν ἐπανέφερεν ἐν ἰσχύϊ.

Εἶναι ἀπολύτως γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι τὰ δύο Τάγματα τῶν Ἱππ.·. τῆς Μάλτας καὶ τῶν Ναϊτῶν ἐνεπνέοντο ὑπὸ ἀδυσωπήτου κατ' ἀλλήλων μίσους καὶ οὐδέποτε κατώρθωσαν νὰ συνδιαλλαγοῦν. Ὅταν δὲ οἱ Ναῗται ἐξωντώθησαν ὑπὸ τοῦ Πάπα Κλήμεντος καὶ τοῦ Βασιλέως Φιλίππου τοῦ Ὡραίου ἡ περιουσία των, ὅση δὲν κατεσχέθη, περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν ἀντιπάλων των.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον οἱ ἱστορικοὶ αὐτοὶ λόγοι οἵτινες ἐπιβάλλουν τὴν κατάργησιν τοῦ βαθμοῦ τούτου ὡς ἀνοήτου. Τὸ παλαιὸν αὐτὸ ἱπποτικὸν τάγμα δὲν ὑπῆρξεν ποτὲ μυστικὴ Ἑταιρία. Αἱ τελεταὶ εἰσδοχῆς τῶν μελῶν του ἐγίνοντο δημοσίως. Πολλοὶ δὲ ἱστορικοὶ βεβαιοῦν ὅτι οἱ διωγμοὶ καὶ ἡ ἐξόντωσις ἣν ὑπέστησαν οἱ Ναῗται ὡς καὶ ἡ εὔνοια ἡ ὑπὸ τῶν Παπῶν ἐπιδειχθεῖσα εἰς τοὺς Ἱππότας τῆς Μάλτας ὀφείλεται εἰς τὴν ἀπόλυτον μυστικότητα ἣν οἱ πρῶτοι ἐτήρουν εἰς τὰς μυήσεις των ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄλλους.

Τὴν κατάργησιν τέλος τοῦ βαθμοῦ τούτου, ὡς ὀρθῶς γράφει καὶ ὁ Mackey, ἐπιβάλλει καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ τάγμα τῶν Ἱπποτῶν τῆς Μάλτας ὑφίσταται καὶ σήμερον καίτοι ἐν παρακμῇ εὑρισκόμενον. Ἐπὶ πλέον καὶ οἱ σημερινοὶ Ἱππόται τῆς Μάλτας ἀποκηρύττουν μετὰ περιφρονήσεως πᾶσαν σχέσιν των μὲ τὸν ὁμώνυμον Τεκτονικὸν κλάδον τοῦ Τάγματος. Κατὰ τὸ 1858 μάλιστα ἐπίσημον διάγγελμα ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Μαγίστρου ἐν τῷ «Ἀνάκτόρῳ τοῦ Ἱεροῦ Τάγματος» ἐν Ρώμῃ ἀφοῦ ἀνέφερε τὰ ἐν ἐνεργείᾳ τότε Μεγάλα Εὐχετήρια τοῦ Τάγματος προσέθετε τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά :

«Πέραν καὶ ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων Γλωσσῶν καὶ Εὐχετηρίων καὶ ἐξαιρέσει τῶν χειροτονηθέντων ὡς ἀνωτέρω Ἱπποτῶν, πάντες ὅσοι λαμβάνουν τὸν τίτλον (τοῦ Ἱππότου τῆς Μάλτας) δὲν ἀναγνωρίζονται νομίμως ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Ἱεροῦ Τάγματος».

Οὔτε τὸ τυπικὸν ἄλλωστε, οὔτε ἡ ἐν αὐτῷ παράδοσις, οὔτε αἱ ἠθικαὶ ἢ φιλοσοφικαὶ ἔννοιαι τοῦ Τεκτονικοῦ τούτου βαθμοῦ ἔχουν ποιάν τινα ἔστω καὶ πόρρωθεν σχέσιν μὲ τὸ Τάγμα τῶν Ἰωαννιτῶν τὸ κατόπιν Τάγμα τῆς Μάλτας. Οὐδεὶς ἑπομένως ὑφίσταται λόγος διατηρήσεως ἑνὸς τοιούτου βαθμοῦ. Εὐτυχῶς τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. δὲν τὸν περιλαμβάνει εἰς τὴν σειρὰν τῶν εἰδικῶν του βαθμῶν, Βιβ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 529).

Ἱππ.·. τῆς Πάτμου. Ἀποκαλυπτικὸς βαθμὸς ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ὄλιβερ εἰς τοὺς Ἀ ρ χ α ί ο υ ς Κ α ν ό ν α ς του καὶ σχετιζόμενος, ὡς λέγει, μὲ τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου.

Ἱππ.·. τοῦ Ἀετοῦ. 1. Ὁ 1ος τοῦ Περιστ.·. τοῦ Κλερμόν. 2. Ὁ 3ος τῶν Γραμματέων τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως. 3. Ὁ 55ος τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπολ.·. Περιστ.·. τῆς Γαλλίας. 4. Εἷς τῶν βαθμῶν τοῦ Περιστ.·. τῆς Μεγ.·. Βασ.·. Στ.·. τοῦ Γιὸρκ ἐν Βερολίνῳ. 5. Ὁ 37ος τοῦ Δογμ.·. τοῦ Μισραΐμ.

Ἱππ.·. τοῦ Ἀετοῦ καὶ τοῦ Πελεκάνος. Εἷς τῶν τίτλων τοῦ 18ου τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. τοῦ ὁποίου τὸ κόσμημα ἔχει ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς ἀετὸν καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας πελεκάνον πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Σταυροῦ. (βλ. *Ροδόσταυρος, πρίγ. ιψ*).

Ἱππ.·. τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἀετοῦ Τιμητικὸς βαθμὸς ἱδρυθεὶς πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς Τεξὰς καὶ ἄλλας Δυτικὰς Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ στηριζόμενος ἐπὶ γεγονότων τῆς Ἀμερικανικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡ παράδοσίς του περιεῖχε ἀνόητον θρῦλον περὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας τοῦ Χ.·. Ἀ.·.. Σήμερον εὑρίσκεται ἐν ἀχρηστίᾳ.

Ἱππ.·. τοῦ Ἐρυθροῦ Ἀετοῦ. 1. Ὁ 24ος τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος περιληφθεὶς κατόπιν ὡς 12ος εἰς τὸ *Ἀρχαῖον καὶ Πρωτογενὲς Δόγμα* (βλ λ.). Ὁ μυούμενος ἐπληροφορεῖτο ὅτι ὁ Διδ.·. Οἰκοδόμος τοῦ Ναοῦ ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἀδελφότητα τῶν *Διονυσιακῶν ἐργατῶν*, ὅτι ὁ Βασιλεὺς τῆς Τύρου ἦτο Ἀρχιερεὺς τῶν Καβειρίων Μυστηρίων, ὅτι ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς εἶχεν ἐπίσης μυηθῇ εἰς αὐτά, ὅτι οἱ Ἐσσαῖοι ἦσαν θεματοφύλακες τοῦ Δόγματος κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰησοῦ ὅστις ἀνῆκε βεβαίως εἰς τὴν ἀδελφότητά των, ὅτι οἱ Ἐσσαῖοι ἐδέχοντο εἰς τὰς τάξεις των ἄνδρας παντὸς θρησκεύματος καὶ πάσης τάξεως καὶ ὅτι ἐξηκολούθησαν ὑφιστάμενοι μέχρι τοῦ Ε' αἰῶνος ὅτε καὶ ἐξηφανίσθησαν μὲ τοὺς διωγμοὺς τῶν Ρωμαίων.

Ὁ ὑποψήφιος ὑπεχρεοῦτο ν' ἀπαρνηθῇ τὸν κόσμον, νὰ καθαρισθῇ ὑπὸ τῶν τεσσάρων στοιχείων καὶ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν πίστιν του ὅτι ἡ ψυχὴ εἶνε τι ἀνάλογον ἢ ἐκπόρευσις τοῦ Θεοῦ.

2. Ὁ 39ος τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ. Ὁ Ἐρυθρὸς Ἀετὸς εἶνε τὸ ἔμβλημα τοῦ θυρεοῦ τοῦ Οἴκου τοῦ Μπράντεμπουργ τὸ δὲ τάγμα τῶν Ἱππ.·. τοῦ Ἐρυθροῦ Ἀετοῦ ἱδρύθη τῷ 1705 ὑπὸ τοῦ Διαδόχου πρίγκιπος τοῦ Μπαϊρόϊτ Γεωργίου Γουλιέλμου. Ἀπὸ τοῦ 1712 περιελήφθη μεταξὺ τῶν Πρωσσικῶν παρασήμων. Ὁ Τεκτ.·. βαθμὸς δὲν ἔχει σχέσιν τινὰ μὲ τὸ πολιτικὸν αὐτὸ τάγμα.

Ἱππ.·. τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Ὁ βαθμὸς οὗτος τοῦ ὁποίου ἡ παράδοσις ἀνάγεται εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς βασιλείας τοῦ Δαρείου οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὰ μεσαιωνικὰ ἱπποτικὰ τάγματα. Εἶνε καθαρὸς Τεκτονικὸς καὶ συνδέεται στενότατα μὲ τὸν βαθμὸν τῆς Β.·. Ἀψ.·. μετὰ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ θεωρηθῇ συνηρτημένος. Ἀπονέμεται ἐν τούτοις ἐν Διευθυντηρίῳ (ἢ Διοικητηρίῳ) Ἱππ.·. Ναϊτῶν. Ἄλλοτε, κατὰ τὸν Webb, ἀπενέμετο ἐν Συμβουλίῳ ἐξαρτωμένῳ ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Στρατοπέδου. Τὴν παράδοσιν τοῦ βαθμοῦ ἀπετέλει ἡ πρεσβεία τοῦ Ζοροβάβελ καὶ τεσσάρων ἄλλων Ἑβραίων ἡγετῶν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Δαρείου ἐξαιτουμένων τὴν προστασίαν τοῦ μονάρχου τούτου διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Ναοῦ ἣν παρημπόδιζον οἱ Σαμαρεῖται. Ἡ ἀφήγησις τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ γεγονότος περιέχεται εἰς τὸ 11ον βιβλίον τοῦ Ἰωσήπου ὅστις τὸ παρέλαβεν ἐκ τοῦ ἀποκρύφου βιβλίου τοῦ Ἔσδρα. Ὁ Ζοροβάβελ ὄχι μόνον ἐπέτυχε τοῦ ποθουμένου ἀλλὰ καὶ ἀνενέωσε παλαιὰν μετὰ τοῦ Δαρείου φιλίαν. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου ὁ Δαρεῖος ἵδρυσε τὸ τάγμα τῶν Ἱππ.·. τῆς Ἀνατολῆς, οἵτινες ἀργότερον ἀπεκλήθησαν Ἱππ.·. τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐκ τοῦ χρώματος τοῦ σταυροῦ ὃν ἔφερον εἰς τὰ λάβαρά των. Ὁ ἐφευρέτης τοῦ βαθμοῦ τούτου φαίνεται ὅτι τὸν ἐνεπνεύσθη ἐκ τοῦ 16ου τοῦ πρίγκιπος τῆς Ἱερουσαλὴμ τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Δ.·..

Ἱππ.·. τοῦ Ἡλίου (Knight of the Sun, Chevalier du Soleil). Ὁ 28ος τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. καλούμενος ἐπίσης Πρίγκιψ τοῦ Ἡλίου, καὶ Κλεὶς τοῦ Τεκτ.·.. Πρόκειται περὶ Καββαλιστικοῦ καὶ Ἑρμητικοῦ βαθμοῦ περικλείοντος σύμβολα καὶ ἐννοίας καθαρῶς Καββαλιστικὰς καὶ Ἀλχημιστικάς. Οἱ κυριώτεροι ἀξιωματικοὶ

του εἰσὶν ὁ Πατὴρ Ἀδὰμ καὶ ὁ Ἀδελφὸς τῆς Ἀληθείας οἵτινες κατὰ τὰ ἀρχαῖα τυπικὰ ἐκπροσωποῦν τὸν ἄνθρωπον καταγινόμενον εἰς ἀνεύρεσιν τῆς Ἀληθείας. Οἱ λοιποὶ ἀξιωματικοὶ φέρουν τὰ ὀνόματα ἑπτὰ Μ α λ α κ ὶ μ (ἀρχαγγέλων) οἱ δὲ ἀδ.·. καλοῦνται Ἀ ρ α λ ί μ. Κόσμημα τοῦ βαθμοῦ εἶνε χρυσοῦς ἥλιος φέρων εἰς τὸ ὀπίσθιον μέρος ἓν ἡμισφαίριον μὲ τὰ ἓξ βόρεια σημεῖα τοῦ ζῳδιακοῦ. Ἓν μόνον φῶς ὑπάρχει ἐν τῇ Στ.·. ἐντὸς ὑαλίνης σφαίρας.

Ὁ βαθμὸς οὗτος εὑρίσκεται ὑπὸ διάφορα ὀνόματα ἀλλὰ μὲ τὴν αὐτὴν Ἑρμητικὴν σημασίαν καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα Τεκτ.·. Δόγματα. Ὁ Ragon ὅπως καὶ ὁ Delauney καὶ ὁ Chenin Dupontès φρονεῖ ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος δὲν εἶνε νεωτέρας ἐφευρέσεως ἀλλ' ἀρχαιότατος: ἦτο πιθανῶς ὁ τελευταῖος βαθμὸς τῶν ἀρχαίων μυήσεων διδάσκων, ὑπὸ τὸν Ἑρμητικὸν συμβολισμόν του, τὰ δόγματα τῆς φυσικῆς θρησκείας τῆς ἀποτελούσης τὸ κύριον μέρος τῶν Μυστηρίων.

Ὁ Thory πάλιν ἀποδίδει τὴν ἵδρυσίν του εἰς τὸν Πενερττὺ τὸν ἱδρυτὴν τοῦ Ἑρμητικοῦ Δόγματος. Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω βαθμῶν, εἶνε ἀναμφιβόλως ὁ σημαντικώτερος καὶ περισσότερον ἐνδιαφέρων πάντα ἀναζητητὴν τοῦ ἀληθοῦς μυστικοῦ τοῦ Τάγματος. Αἱ παλαιαὶ κατηχήσεις τοῦ βαθμοῦ τούτου αἵτινες δυστυχῶς δὲν χρησιμοποιοῦνται σήμερον εἶνε πλήρεις ὑποβλητικῶν σκέψεων, ἐνῷ τὸ νεώτερον τυπικόν του ὀφειλόμενον εἰς τὸν Ἀλβέρτον Pike εἶνε τὸ φιλοσοφικώτερον καὶ σοφώτερον τῶν τυπικῶν τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος. Εἶνε ὅμως καὶ ἀσαφές. Παρέχει ἰδέας καὶ εἰκόνας τῆς Ἑρμητικῆς φιλοσοφίας χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὰς καθορίζει σαφῶς ἢ νὰ ἀποκαλύπτῃ τὴν θέσιν ἣν ὁ Τεκτ.·. λαμβάνει ἔναντι τῆς Ἀλχημιστικῆς Ἐπιστήμης τῆς ὁποίας ἐν τούτοις ἐξαίρει τὸ περιεχόμενον. Πάντως ὁ βαθμὸς οὗτος ἀποτελεῖ τὴν εὐγλωττοτέραν ἀπόδειξιν τῆς καθαρῶς ἀποκρυφιστικῆς μορφῆς τῆς Ἐλευθεροτεκτ.·. φιλοσοφίας.

Ἱππ.·. τοῦ Παναγίου Τάφου. (Knight of the Holy Sepulcher—Chevalier du St Sépulcre). 1. Εἰς τῶν χριστιανικῶν καλουμένων Τεκτ.·. βαθμῶν ὅστις ἀπενέμετο ἄλλοτε ἐν Ἀμερικῇ ἀμέσως μετὰ τὸν βαθμὸν τοῦ Χριστιαν.·. Μάρκ ὑπὸ τῶν καλουμένων Π ε ρ ι σ τ υ λ ί ω ν τ ῆ ς Τ ρ ι ά δ ο ς. Σήμερον ἔχει περιέλθη εἰς ἀχρηστίαν τοῦ συμβολισμοῦ του περιληφθέντος κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἱππ.·. Ρόδ.·. †.·. Ἡ παράδοσις καθ' ἣν ὁ βαθμὸς οὗτος ἱδρύθη ὑπὸ τῆς Ἁγ. Ἑλένης τῷ 302 μετὰ τὴν παρ' αὐτῆς ἀνακάλυψιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ ἐπεκυρώθη μετὰ διετίαν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Μαρκελλίνου, θεωρεῖται ὡς ἐντελῶς ἀπόκρυφος.

Τάγμα Ἱπποτῶν τοῦ Παναγίου Τάφου ὑφίσταται καὶ σήμερον ὡς παράσημον ἀπονεμόμενον ὑπὸ τοῦ Λατίνου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων εἰς εὐπατρίδας καθολικοὺς τὸ θρήσκευμα Κατὰ τὰς ἀφηγήσεις τοῦ Δρος Heylin τὸ ἱπποτικὸν τοῦτο τάγμα συνεστήθη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1099 ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τῆς Γαλλίας ὅταν ἡ Ἱερουσαλὴμ ἀνεκτήθη ἀπὸ τοὺς Σαρακηνούς. Ὅταν οἱ Σταυροφόροι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τοὺς Ἁγίους Τόπους τὸ τάγμα ἀπῆλθεν εἰς Ἰταλίαν ἔνθα καὶ συνεχωνεύθη τῷ 1484 μετὰ τῶν Ἱπποτῶν Ἰωαννιτῶν.

2. Ὁ 15° τοῦ Μητροπολιτικοῦ Περιστυλίου τῆς Γαλλίας.

Ἱππ.·. τοῦ Ρόδου. Knight of the Rose—Chevalier de la Rose). Βαθμὸς τοῦ ἀνδρογύνου Τεκτονισμοῦ ἐφευρεθεὶς ἐν Γαλλίᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἱδρυτὴς του ὑπῆρξεν ὁ de Chaumont Τεκτονικὸς γραμματεὺς τοῦ Δουκὸς de Chartres. Ὁ Κλαβὲλ εἰς τὴν Histoire Pittoresque μᾶς δίδει τὴν ἀκόλουθον περιγραφήν. Ἡ αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων ἐκαλεῖτο Ναὸς τοῦ Ἔρωτος. Ἦτο κεκοσμημένη μὲ γιρλάντας ἐξ ἀνθέων καὶ λάβαρα ἐφ' ὧν ἀπεικονίζοντο διάφορα ἀξιώματα καὶ ἐμβλήματα ἀβροφροσύνης. Ὑπῆρχον δύο πρόεδροι εἰς ἀνὴρ καὶ μία γυνὴ φέροντες τὸν τίτλον τοῦ Ἱεροφάντου καὶ τῆς Μεγάλης Ἱερείας. Ὁ πρῶτος ἐμύη τοὺς ἄνδρας καὶ ἡ δευτέρα τὰς γυναῖκας. Οἱ μυούμενοι ἐλάμβανον τὸν τίτλον τοῦ Ἱππότου καὶ τῆς Νύμφης. Οἱ Ἱππόται ἔφεραν στέφανον ἐκ μυρσίνης καὶ αἱ νύμφαι στέφανον ἐκ ρόδων. Ἔμβλημα τοῦ τάγματος ἦσαν δύο περιστεραὶ ἐντὸς κύκλου ἐκ μυρσίνης.

Ὅταν ὁ ὑποψήφιος ἐπρόκειτο νὰ μυηθῇ, ὁ δοκιμαστὴς ἢ ἡ δοκιμάστρια, οἵτινες ἔφερον τοὺς τίτλους «Αἴσθημα» ὁ πρῶτος καὶ «Ἐχεμύθεια» ἡ δευτέρα, τὸν ἀπεγύμνωνον παντὸς ὅπλου, κοσμήματος καὶ νομισμάτων καὶ μὲ τὴν κεφαλὴν κλειστὴν ἐντὸς κουκκούλας, ἀλυσόδετον τὸν ὡδήγουν πρὸ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἔρωτος ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ ὁποίου ἔκρουε δίς. Εἰσήγετο κατόπιν ὁ πρὸς μύησιν καὶ ἀφοῦ ἔδιδε τὸ ὄνομα, τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς καὶ τὴν ἰδιότητα ἢ τὸ ἐπάγγελμά του ἠρωτᾶτο τί ἐζήτει. Ἐκεῖνος ἀπήντα ὅτι ζητεῖ τὴν «εὐτυχίαν».

Τὸν ἠρώτων κατόπιν: «Τίνα ἡλικίαν ἔχετε;»

—«Τὴν ἡλικίαν τοῦ Ἔρωτος» ἀπήντα ἐὰν ἦτο ἀνήρ.

—Τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀρέσκειν καὶ τοῦ ἔρωτος» ἐὰν ἦτο γυνή.

Οἱ ὑποψήφιοι ἠρωτῶντο κατόπιν περὶ τῶν ἀτομικῶν των γνωμῶν ἐν σχέσει μὲ ζητήματα ἐρωτικῶν φιλοφρονήσεων. Τοὺς ἀφῃροῦντο ἀκολούθως αἱ ἀλύσεις καὶ περιεβάλλοντο στεφάνους ἐξ ἀνθέων καλουμένους «ἀλύσεις τοῦ ἔρωτος».

Ἐξετέλουν εἶτα διπλῆν περιοδείαν ἀνὰ τὴν αἴθουσαν καὶ ἔδιδον κατόπιν τὴν ἀκόλουθον διαβεβαίωσιν:

«Ὑπισχνοῦμαι καὶ ὀμνύω εἰς τὸν Μέγαν Διδάσκαλον τοῦ Σύμπαντος οὐδέποτε νὰ ἀποκαλύψω τὰ μυστικὰ τοῦ Τάγματος τοῦ Ρόδου. Ἐν ᾗ περιπτώσει παραβῶ τὸν ὅρκον μου εἴθε τὰ μυστήρια ἅτινα θὰ δεχθῶ, οὐδὲν νὰ προσθέσουν εἰς τὰς ἀπολαύσεις μου καὶ ἀντὶ ρόδων τῆς εὐτυχίας νὰ εὕρω μόνον τὰς ἀκάνθας τῆς μετανοίας».

Οἱ ὑποψήφιοι ὡδηγοῦντο κατόπιν εἰς μυστηριώδη ἄντρα πλησίον τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἔρωτος ἔνθα οἱ μὲν Ἱππόται ἐλάμβανον στέφανον ἐκ μυρσίνης, αἱ δὲ νύμφαι στέφανον ἐκ ρόδων, ἐνῷ ταὐτοχρόνως μία ἀόρατος ὀρχήστρα ἀνέκρουε μελῳδικὸν ἐμβατήριον. Μεταβαίνοντες εἶτα πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ μυστηρίου τοποθετημένου εἰς τοὺς πόδας τοῦ θρόνου τοῦ Ἱεροφάντου, προσέφερον θυμίαμα εἰς τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὸν υἱόν της. Ἐὰν ὁ μυηθεὶς ἦτο ἀνὴρ ἀντήλλασσε τὸν ἐκ μυρσίνης στέφανον μὲ τὰ ρόδα τῆς τελευταίως μυηθείσης νύμφης· ἐὰν δὲ ἦτο νύμφη ἀντήλλασε τὰ ρόδα της μὲ τὴν μυρσίνην τοῦ ἀδελφοῦ δοκιμαστοῦ. Ὁ ἱεροφάντης ἀνεγίνωσκεν ἀκολούθως στίχους πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ τοῦ Μυστηρίου καὶ ἀπεκαλύπτοντο οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ νεοφύτου. Ἐν μέσῳ μελῳδικῆς καὶ πάλιν μουσικῆς καὶ ἀπλέτου φωταψίας ὁ Ἱεροφάντης ἀνεκοίνου τότε εἰς τὸν νεόφυτον τὰ μυστικὰ σημεῖα καὶ τὴν χειραψίαν τοῦ Τάγματος.

Τὸ Τάγμα τοῦτο, δημιούργημα τῶν ἠθῶν τῆς ἐποχῆς ἔσχε βραχὺν τὸν βίον διότι ἦτο ἄλλως τε ἐντελῶς ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Τῷ 1784 ὁ φὸν Γκρόσσιγκ ἐδημιούργησε καὶ ἐν Γερμανίᾳ παρεμφερὲς τάγμα φέρον τὴν αὐτὴν ὀνομασίαν καὶ τοῦτο ὅμως ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου ἐφήμερον. Αἱ παρεκτροπαὶ αὗται ἀπὸ τοῦ καθαρῶς μυσταγωγικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεσμοῦ παρέσχον λαβὴν εἰς πλεῖστα ὅσα συκοφαντικὰ διὰ τοὺς Τέκτονας δημοσιεύματα. Δικαιολογοῦν δὲ κατὰ μέγιστον μέρος καὶ τὴν ἐμμονὴν εἰς τὰς Θεμελιώδεις Διατάξεις περὶ μὴ εἰσδοχῆς γυναικῶν εἰς τὸ Τάγμα.

Βιβλ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 536).

Ἱππ.·. τοῦ Χαλκοῦ Ὄφεως (Knight of the Brazen Serpent, Chevalier du Serpent d'Airain).

Ὁ 25° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. Ἡ παράδοσις τοῦ βαθμοῦ στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀφηγήσεως τοῦ κα' κεφ. ἐδ. 6—9 τῶν Ἀριθμῶν.

«Καὶ ἀπέστειλεν ὁ Κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν τοὺς ὄφεις τοὺς φλογεροὺς καὶ ἔδακνον τὸν λαὸν καὶ λαὸς πολὺς ἐκ τοῦ Ἰσραὴλ ἀπέθανε. Καὶ ἐλθὼν ὁ λαὸς πρὸς τὸν Μωϋσῆν εἶπεν: Ἡμαρτήσαμεν διότι ἐλαλήσαμεν κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ σοῦ· δεήθητι τοῦ Κυρίου νὰ ἐγείρῃ τοὺς ὄφεις ἀφ' ἡμῶν. Καὶ ἐδεήθη ὁ Μωϋσῆς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

«Καὶ εἶπε Κύριος τῷ Μωϋσῇ: Ποίησον σεαυτῷ ὄφιν φλογερὸν καὶ βάλε αὐτὸν ἐπὶ ξύλου· καὶ πᾶς ὅστις δηχθῇ καὶ ἐμβλέψῃ εἰς αὐτὸν θέλει ζήσῃ. Καὶ ἐποίησεν ὁ Μωϋσῆς ὄφιν χαλκοῦν καὶ ἔθεσεν αὐτὸν ἐπὶ ξύλου· καὶ ἐὰν ὄφις ἔδακνέ τινα, ἐμβλέπων οὗτος τὸν ὄφιν τὸν χαλκοῦν ἔζη».

Εἰς τὰ παλαιὰ τυπικὰ ἡ Στ.·. τοῦ βαθμοῦ τούτου ἐκαλεῖτο Αὐλὴ τοῦ Σινᾶ ὁ δὲ πρόεδρος αὐτῆς «Πανίσχυρος Μέγας Διδ.·.» ἐκπροσωπῶν τὸν Μωϋσῆν. Οἱ δύο Ἐπ.·. ἐξεπροσώπουν τὸν Ἀαρὼν καὶ τὸν Ἰησοῦν. Ὁ Ρήτ.·. ἐκαλεῖτο Ποντήφιξ ὁ δὲ ὑποψήφιος πρὸς μύησιν Ὁδοιπόρος... Εἰς τὰ νεώτερα τυπικὰ ἡ Στ.·. παρουσιάζει τὸ Στρατόπεδον τῶν Ἰσραηλιτῶν. Κόσμημα τοῦ βαθμοῦ εἶνε σταυρὸς τοῦ ὁποίου τὸ ἄνω μέρος ἀποτελεῖται ἀπὸ κρίκον ἐφ' οὗ περιελίσσεται ὄφις. Ἐπὶ τοῦ κάτω σκέλους τοῦ σταυροῦ εἶνε χαραγμένη ἡ λέξις «χαλάτι»= ὑ π έ φ ε ρ α καὶ ἐπὶ τῶν βραχιόνων ἡ λέξις «νακχουστάν»=ὄ φ ι ς. Τὸ περίζωμα εἶνε λευκὸν ἐπενδεδυμένον διὰ μέλανος.

Κατά τινα παλαιὰν παράδοσιν ὁ βαθμὸς οὗτος συνεστήθη τὴν ἐποχὴν τῶν Σταυροφοριῶν ὑπὸ τοῦ Τζὼν Ράλφ ἱδρύσαντος στρατιωτικὸν καὶ μοναχικὸν τάγμα ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γῇ καὶ δόσαντος εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ Χαλκοῦ Ὄφεως διότι εἶχεν ὡς ἀποστολὴν νὰ ὑποδέχεται καὶ νοσηλεύῃ ἀσθενεῖς προσκυνητὰς καὶ προστατεύῃ αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς Σαρακινοὺς καθ' ὅλην τὴν μέχρι Παλαιστίνης ὁδοιπορίαν των· ὁ τίτλος ἑπομένως ἀνεφέρετο εἰς τὰς θεραπευτικὰς καὶ προφυλακτικὰς ἰδιότητας τοῦ Χαλκοῦ Ὄφεως τὸν ὁποῖον ἔστησεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν ἔρημον.

Εἰς τὸν κώδικα τοῦ Pike τὸ περιεχόμενον τοῦ βαθμοῦ τούτου παρέχεται ὁλόκληρον, τὸ τυπικὸν ὅμως τοῦτο περιέπεσεν εἰς ἀχρηστίαν δεδομένου ὅτι καὶ ὁ βαθμὸς οὗτος παρέχεται ὁμαδικῶς μετ' ἄλλων δι' ἁπλῆς ἀνακοινώσεως.

Τὸ ἀξιολογικὸν περιεχόμενόν του εἶνε ἡ ἐλευθερία, ἡ ἰσότης καὶ ἡ ἀδελφοσύνη. Ὁ Α. Waite φρονεῖ ὀρθῶς, ὅτι κακῶς ἀποδίδεται καὶ ἔννοια πολιτικῆς ἐλευθερίας εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον ὑπό τινος Γαλλικοῦ κώδικος τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ 19ου αἰῶνος.

Ἱππ.·. τοῦ Χριστιανικοῦ Μάρκ. (Knight of the Christian Mark). Λέγεται ἐπίσης καὶ Φρουρὸς τοῦ Κονκλαβίου. Βαθμὸς ἐν χρήσει ἄλλοτε παρὰ τοῖς Ναΐταις καὶ εἰς συμβούλιον Τριάδος. Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ βαθμὸς οὗτος ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Πάπα Ἀλεξάνδρου σχηματίσαντος ἐκ τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Ἁγ Ἰωάννου Ἱερουσαλὴμ τάγμα προσωπικῆς σωματοφυλακῆς. Κατὰ τὴν τελετὴν μυήσεως ἐγίνετο λόγος περὶ τοῦ «σημείου εἰς τὸ μέτωπον» τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ προφήτης Ἰεζεκιὴλ (κεφ. θ' ἐδ. 4). Διὰ τὴν σημασίαν καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ Μάρκ βλ. λ. *Μάρκ*.

Ἱππ.·. τῶν Ἀρωμάτων. (Chevalier des Parfums). Ὁ 8ος τοῦ Δόγματος τῆς Ἀνατολῆς (Rite d' Orient) κατὰ τὴν ὀνοματοθεσίαν τοῦ Fustier.

Ἱπποτισμός. Ὁ θεσμὸς τῶν ἱπποτῶν, τὸ ἀξίωμα τοῦ ἱππότου. Ἀρχικῶς ἱππότης ἐκαλεῖτο πᾶς εὐγενής, πολεμιστὴς ἰδίως, ἀνεξαρτήτως ἐὰν ἦτο πεζὸς ἢ ἔφιππος. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀρχαία Σαξωνικὴ λέξις cniht καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέουσα ἀγγλικὴ Knight σημαίνουν κυρίως τὸν νεαρὸν πολεμιστὴν καὶ ἀργότερον ἐσήμαινον γενικῶς τὸν ὑπηρέτην ἢ τὸν στρατιώτην. Ἡ μεταγενεστέρα ὅμως Γαλλικὴ λέξις chevalier καὶ ἡ Γερμανικὴ ritter ὑπονοοῦν καὶ τὴν ἔφιππον ἰδιότητα. Καθ' ἃ ἀναφέρει ὁ Τάκιτος οἱ Γερμανοὶ Βασιλεῖς καὶ Ἀρχηγοὶ συνωδεύοντο ἐν πολέμῳ καὶ εἰρήνῃ ὑπὸ ἐκλεκτοῦ σώματος πιστῶν ὑπηρετῶν ὡς καὶ οἱ Ἀγγλοσάξωνες Βασιλεῖς καὶ βαρῶνοι. Οἱ ὑπηρέται αὐτοὶ εἶνε καὶ οἱ πρῶτοι ἱππόται. Περὶ τὸν Θ' ὅμως αἰῶνα ὁ ἱπποτισμὸς ὠργανώθη συστηματικῶς ἐν Γαλλίᾳ τὸ πρῶτον, οὐδεὶς δὲ πλέον ἠδύνατο νὰ φέρῃ τὸν τίτλον τοῦ ἱππότου ἐὰν δὲν ἐχρίετο τοιοῦτος ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ. Ἔκτοτε ὁ ἱπποτισμὸς μετεδόθη ταχέως καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα Χριστιανικὰ Κράτη· δέον δὲ νὰ τονισθῇ ὅτι ὑπῆρξε καθαρῶς Χριστιανικὸς θεσμός.

Τρία ἦσαν τὰ στάδια τὰ ὁποῖα διήρχετο ὁ ὑποψήφιος διὰ νὰ χρισθῇ ἱππότης : 1 ἀκόλουθος 2. ἀσπιδοφόρος καὶ 3. Ἱππότης.

1. ***Ἀκόλουθος*** (Le Page). Ὁ μικρὸς ὁ προοριζόμενος νὰ γίνῃ ἱππότης ἀνετρέφετο μέχρι τοῦ ἑβδόμου ἔτους τῆς ἡλικίας του ὑπὸ γυναικῶν, ἀκολούθως δὲ παρεδίδετο εἰς τὰς φροντίδας ἑνὸς παιδαγωγοῦ ὅστις τὸν παρεσκεύαζε μὲ μίαν ἀνδρικὴν ἐντελῶς πολεμικὴν μόρφωσιν. Ἐτοποθετεῖτο κατόπιν εἰς τὴν αὐλὴν ἑνὸς εὐπατρίδου ὅπου ἐλάμβανε τὸν τίτλον τοῦ «ἀκολούθου». Ἔργον του ἦτο νὰ ὑπηρετῇ τὸν αὐθέντην καὶ τὴν κυρίαν του, νὰ τοὺς συνοδεύῃ εἰς τὸ κυνήγιον, τὰ ταξίδια, τὰς ἐπισκέψεις ἢ τοὺς περιπάτους των, νὰ μεταφέρῃ τὰς παραγγελίας ἢ τὰς ἐντολάς των καὶ ἀκόμη νὰ ὑπηρετῇ αὐτοὺς κατὰ τὰ γεύματα. Τὰ πρῶτα μαθήματα ποὺ ἐλάμβανε ἦσαν ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ἀφοσίωσις καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰς γυναῖκας. Ἐδιδάσκετο ἐπίσης τὴν λατρείαν πρὸς ὅλα τὰ ἱερὰ πράγματα, τοὺς εὐγενικοὺς τρόπους καὶ τὸν ἐνάρετον βίον. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Βυζαντίου οἱ ἀκόλουθοι ἐκαλοῦντο «παιδόπουλα».

2. ***Ἀσπιδοφόρος.*** (Ecuyer Ἀγγλ. Squire). Μετὰ τὴν ὑπηρεσίαν του ὡς ἀκολούθου ὁ ὑποψήφιος ἐγίνετο ἀσπιδοφόρος διὰ μιᾶς μικρᾶς ἐπισήμου τελετῆς. Οἱ γονεῖς ἢ ἀντιπρόσωποι αὐτῶν τὸν ὡδήγουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸν προσῆγον πρὸ τῆς Ἁγίας Τραπέζης κρατοῦντες ἀνημμένας λαμπάδας. Ὁ λειτουργῶν ἱερεὺς ἐλάμβανεν ἐκ τῆς Ἁγίας Τραπέζης τὸ ξίφος καὶ τὸν ζωστῆρα τὰ ὁποῖα εἶχον ἀπὸ τῆς προηγουμένης ἐναποτεθῇ ἐκεῖ καὶ ἀφοῦ τὰ ηὐλόγει περιέβαλλε δι'αὐτῶν τὸν νέον ὅστις ἔκτοτε τὰ ἔφερε διαρκῶς. Οἱ ἀσπιδοφόροι διῃροῦντο εἰς διαφόρους τάξεις ἀναλόγως τῶν θέσεων τὰς ὁποίας κατεῖχον. Ἦσαν οἱ οἰκονόμοι οἵτινες ἐφύλαττον τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον, οἱ ἐπιστάται, οἱ οἰνοχόοι κ. ἄ. Ἡ ἐπισημοτέρα ὅμως καὶ ἡ ἀμέσως συνδεομένη μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἱππότου ἦτο ἡ θέσις τοῦ Ἀσπιδοφόρου ἐπὶ τῶν τιμῶν, τοῦ ἰδιαιτέρου τουτέστι Σωματοφύλακος. Οὗτος ἦτο ἀπεσπασμένος πλησίον ἑνὸς ἱππότου τοῦ ὁποίου ἐκράτει τὸ λάβαρον. Τὸν ἐβοήθει νὰ ἐνδυθῇ καὶ τὸν ὑπηρέτει ἐντὸς τῶν διαμερισμάτων του. Εἰς τὰς στρατιωτικὰς πορείας ὡδήγει τὸν πολεμικόν του ἵππον καὶ ἔφερε τὸ ξίφος, τὸ κράνος καὶ τὴν ἀσπίδα τοῦ ἱππότου. Κατὰ τὰς ὥρας τῆς μάχης, ὁ Ἀσπιδοφόρος καίτοι δὲν ἐλάμβανεν ἐνεργὸν μέρος εἰς αὐτὴν δὲν ἔμενε καὶ ἀργὸς θεατής.

Ὅταν αἱ δύο ἀντίπαλοι παρατάξεις τῶν ἱπποτῶν ἐρρίπτοντο κατ' ἀλλήλων πολλοὶ ἔπιπτον ἢ ἀνετρέποντο τῶν ἵππων των καὶ καταλείποντες τότε τὰ δόρατά των ἀνέσυρον τὰ ξίφη ἢ τοὺς πολεμικοὺς πελέκεις των καὶ ἐξηκολούθουν μαχόμενοι. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ὁ ἀσπιδοφόρος παρηκολούθει μὲ μεγάλην προσοχὴν τὰς κινήσεις τοῦ ἱππότου του καὶ ἔσπευδε νὰ τὸν ἀνεγείρῃ ἂν εἶχε πέσῃ, νὰ ἀποκρούσῃ τὰ κατ' αὐτοῦ κτυπήματα, νὰ τοῦ δώσῃ νέα ὅπλα καὶ γενικῶς νὰ τὸν συνδράμῃ, πάντως ὅμως ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐστηρᾶς ἀμύνης. διότι οἱ νόμοι τοῦ ἱπποτισμοῦ δὲν ἐπέτρεπον εἰς ἕνα ἀσπιδοφόρον νὰ κατέλθῃ εἰς ἐπιθετικὴν μάχην ἐναντίον ἑνὸς ἱππότου.

3. ***Ἱππότης.*** (Chevalier. Knight). Αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ ἀσπιδοφόρου ἐξετιμῶντο σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τότε ὁ ἱππότης ἔδιδεν εἰς τὸν πιστόν του ὑπηρέτην τὸ χρῖσμα τοῦ ἱππότου διὰ τῆς ἰδίας του χειρός, καθ' ὅσον πᾶς ἱππότης εἶχεν τὸ προνόμιον νὰ χρίῃ ἄλλους.

Ὁ ὑποψήφιος ἔπρεπε νὰ ἔχῃ συμπληρώσῃ τὸ 21 ἔτος. Οἱ πριγκιπικῆς καταγωγῆς ἠδύναντο νὰ χρισθοῦν καὶ εἰς νεωτέραν ἡλικίαν, ὅπως καὶ οἱ υἱοὶ βασιλέων.

Ἡ τελετὴ τοῦ χρίσματος ἦτο ἐπισημοτάτη παρομοιαζομένη ὑπὸ τινων χρονογράφων μὲ τὰς ἐκκλησιαστικὰς τελετουργίας καὶ μυσταγωγίας. Οὕτω ὁ λευκὸς χιτὼν καὶ τὸ λουτρὸν τοῦ ὑποψηφίου ἱππότου ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ βάπτισμα, ὅπως δὲ ὁ ἀνάδοχος προσφέρει πάντοτε ἓν δῶρον πρὸς τὸν παρ' αὐτοῦ βαπτιζόμενον, οὕτω καὶ ὁ ἱππότης προσέφερε πάντοτε κάτι εἰς τὸν παρ' αὐτοῦ χριόμενον. Ὁ ὑποψήφιος παρεσκευάζετο δι' αὐστηρᾶς νηστείας, δι' ὁλονυκτίων προσευχῶν ἐντὸς ναοῦ ἢ παρεκκλησίου, δι' ἐξομολογήσεως, κοινωνίας τῶν ἀχράντων μυστηρίων, γενικοῦ καθαρμοῦ συμβολίζοντος πλήρη ἁγνότητα τρόπων καὶ βίου.

Παλαιὸς Γάλλος χρονογράφος παρέχει μακρὰν περιγραφὴν τῆς προπαρασκευῆς καὶ τοῦ χρίσματος.

Ἀφοῦ γονυπετὴς μεταλάβῃ τῆς θείας εὐχαριστίας, ὁ ὑποψήφιος ὑψώνει τὰς ἡνωμένας χεῖράς του καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τότε ὁ ἱερεὺς ἐγγίζει διὰ τοῦ ξίφους τὸν τράχηλον τοῦ νέου καὶ τὸν εὐλογεῖ.

Ὁ νέος ἀκολούθως γονυπετεῖ πρὸ τοῦ Βασιλέως ἢ τοῦ ἱππότου ὅστις πρόκειται νὰ τὸν ὁρκίσῃ. Ὁ Βασιλεὺς τὸν ἐρωτᾷ μὲ ποίους σκοποὺς ἐπιθυμεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Ἱερὸν Τάγμα καὶ ἐὰν οἱ σκοποὶ οὗτοι ἀποβλέπουν

ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὸν ἱπποτισμόν. Μετὰ τὴν εὐνοϊκὴν ἀπάντησιν τοῦ νέου, ὁ ἀνάδοχος τοῦ ἀναγινώσκει τὸν ὅρκον, κατόπιν δὲ τὸν κτυπᾷ ἐλαφρῶς τρὶς ἐπὶ τοῦ τραχήλου μὲ τὸ ξίφος, τὸ ὁποῖον καὶ τοῦ ἀναρτᾷ κατόπιν. Ἡ τελετὴ αὐτὴ ἐγίνετο ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἢ εἰς τὴν αὐλὴν ἑνὸς Ἀνακτόρου ἢ καὶ εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἐν καιρῷ πολέμου.

Ἡ περιβολὴ τοῦ ξίφους συνωδεύετο καὶ ὑπὸ τῆς ἀκολούθου ἢ παραπλησίας φράσεως:

«Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου σὲ καθιστῶ ἱππότην· ἔσο γενναῖος, ἔσο θαρραλέος, ἔσο τίμιος».

Ὁ Σὲρ Οὐΐλλιαμ Segar εἰς τὸ ἔργον «Πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ τιμή», δίδει μακρὰν περιγραφὴν τῆς χειροτονίας ἱππότου ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα, ἐξ ἧς παραλαμβάνομεν τὰ ἀκόλουθα:

Ἐντὸς τοῦ Ναοῦ ἢ ἐν χώρῳ καταλλήλῳ ἀνηγείρετο ἐξέδρα, ἐφ' ἧς ὡδηγεῖτο ὁ ὑποψήφιος ἱππότης. Ἐκάθητο ἐπὶ ἕδρας καλυπτομένης διὰ πρασίνου μεταξίνου ὑφάσματος καὶ ἐκεῖ ἠρωτᾶτο ἐὰν ἦτο ὑγιὴς καὶ ἱκανὸς νὰ ὑποστῇ τὰς κακουχίας ἑνὸς στρατιώτου· ἐπίσης ἐὰν ἦτο χρηστῶν ἠθῶν καὶ ποίους μάρτυρας περὶ τούτου ἠδύνατο νὰ παρουσιάσῃ. Ὁ Ἐπίσκοπος τότε ἢ ὁ Πρωθιερεὺς τοῦ Ναοῦ τοῦ ἀναγιγνώσκει τὸν ἀκόλουθον ὅρκον:

«Σέρ, σεῖς ὁ ἐπιθυμῶν νὰ λάβῃ τὴν τιμὴν τοῦ ἱπποτισμοῦ, ὁμόσατε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἁγίας ταύτης Βίβλου ὅτι δὲν θὰ πολεμήσετε ἐναντίον τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ὅστις νῦν σᾶς ἀπονέμει τὸν βαθμὸν τοῦ ἱππότου. Θὰ ὁμόσετε ἐπίσης ὅτι θὰ ὑποστηρίξετε καὶ θὰ ὑπερασπισθῆτε πᾶσαν κυρίαν, πάντα Εὐπατρίδην, Χήρας καὶ ὀρφανά. Καὶ δὲν θὰ ἀποφύγετε νὰ ριψοκινδυνεύσετε εἰς οἰονδήποτε πόλεμον ἠθέλατε λάβῃ μέρος».

Μετὰ τὸν ὅρκον, δύο Ἱππόται ὡδήγουν τὸν ὑποψήφιον ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, ὅστις ἔσυρε τὸ ξίφος του καὶ τὸ ἐστήριζεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ χειροτονουμένου λέγων:

«Ὁ Θεὸς καὶ ὁ Ἅγιος Γεώργιος νὰ σὲ καταστήσουν καλὸν Ἱππότην».

Ἀκολούθως ἑπτὰ λευχειμονοῦσαι Κυρίαι ἐπὶ τῶν τιμῶν, τὸν ἐπλησίαζον καὶ τοῦ περιέβαλλον τὸ ξίφος, ἐνῷ τέσσαρες ἱππόται ἐτοποθέτουν εἰς τοὺς πόδας του τοὺς πτερνιστῆρας. Ἡ Βασίλισσα κατόπιν ἐλάμβανε τὴν δεξιάν χεῖρα του καὶ μία Δούκισσα τὴν ἀριστερὰν καὶ τὸν ὡδήγουν εἰς θρόνον ἐπὶ βαθμίδων, ὅπου ἐκάθητο ἔχων δεξιά του τὸν Βασιλέα καὶ ἀριστερά του τὴν Βασίλισσαν. Ἐκάθηντο ἐπίσης τότε εἰς ἄλλας ἕδρας καὶ οἱ παριστάμενοι Ἱππόται μετὰ τῶν κυριῶν των, καί, ἀφοῦ ἐλάμβανον ἀναψυκτικά, ἡ τελετὴ ἔληγεν.

Ἐξ ὅλων τῶν νόμων τοῦ ἱπποτισμοῦ, οὐδεὶς διετηρεῖτο μετὰ τόσης αὐστηρότητος ὅσον ὁ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸ γυναικεῖον φῦλον.

Ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπάρχει ἄλλος ἀνθρώπινος νόμος, ὅσον ὁ τῶν ἱπποτῶν, ἐπιβάλλων τὴν ἀπαρέγκλιτον προσήλωσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἡ τήρησις τοῦ δοθέντος λόγου ἦτο ἡ κυριωτέρα καὶ μοναδικὴ φροντὶς τοῦ ἱππότου. Καὶ τὸ ψεῦδος ἀπεπλύνετο μόνον δι' αἵματος. Ὅρκος διδόμενος ἐν ὀνόματι τῆς ἱπποτικῆς ἰδιότητος ἦτο ἀπαραβίαστος.

Ἱππόται συλλαμβανόμενοι αἰχμάλωτοι εἰς τὴν μάχην, ἀνελάμβανον νὰ προσέλθουν οἰκειοθελῶς εἰς τὴν φυλακὴν μόλις τοῖς ἐζητεῖτο τοῦτο ὑπὸ τοῦ νικητοῦ, ἐπὶ τῷ λόγῳ δὲ τῆς τιμῆς των ἀφήνοντο ἐλεύθεροι δι' ὅσον χρονικὸν διάστημα ἤθελον ζητήσῃ· διότι οὐδεὶς ποτὲ ἀμφέβαλλεν ὅτι θὰ ἐτήρουν τὴν ὑπόσχεσίν των. Ἡγεμόνες ἐθεώρουν τὸν ὅρκον των ὡς ἱπποτῶν τὸν ἱερότερον ὅλων, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Δοὺξ τῆς Βρετάνης συνάψας συνθήκην εἰρήνης μὲ τὸν Κάρολον ΣΤ' τῆς Γαλλίας ὡρκίσθη «ἰς τὴν πίστιν τοῦ σώματός του καὶ τὴν εἰλικρίνειαν τοῦ ἱπποτισμοῦ του» ὅτι θὰ τὴν σεβασθῇ.

Ἡ ἀνδρεία φυσικὰ ἐθεωρεῖτο ἀπαραίτητον προτέρημα δι' ἕναν ἱππότην. Ἡ δειλία, ἡ σκληρότης καὶ ἡ προδοτικὴ ἐν πολέμῳ συμπεριφορὰ ἐπέφερον τὴν ἀτίμωσιν τοῦ ἱππότου. Πᾶν ὅ,τι ἦτο ἀντίθετον πρὸς τοὺς νόμους τοῦ πολέμου ἐθεωρεῖτο ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἰδιότητα τοῦ ἱππότου.

Οἱ νόμοι τοῦ ἱπποτισμοῦ ἐπέβαλλον ἐπίσης τὴν γλυκύτητα τοῦ ὕφους καὶ τὴν μετριοπάθειαν ὡς καὶ τὴν ἀπόλυτον εὐγένειαν εἰς τὴν συμπεριφοράν.

Ἐκτὸς τοῦ ἐν πολέμῳ διδομένου ἱπποτικοῦ χρίσματος, ἱππόται ἐχρίοντο κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτὰς τῆς ἐκκλησίας καὶ ἰδίως κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς. Ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῇ συνάψει εἰρήνης, τῇ γεννήσει πρίγκίπος ἢ τῇ στέψει Βασιλέως. Πᾶς ἱππότης ὅμως εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ χρίσῃ ἐν οἱαδήποτε στιγμῇ ἐκεῖνον ὃν θὰ ἐθεώρει ἄξιον διὰ τὸν τίτλον τοῦ ἱππότου.

Ὑπῆρχε διάκρισις μεταξὺ τοῦ τίτλου καὶ τῆς στολῆς ἑνὸς ἱππότου καὶ ἑνὸς ἀσπιδοφόρου (écuyer).

Ὁ ἱππότης ἐκαλεῖτο Δόν, Σὶρ ἢ Μεσσὶρ καὶ Ἀγγλιστὶ Σέρ, ὁ τίτλος δὲ αὐτὸς οὐδέποτε ἐδίδετο εἰς ἕνα ἀσπιδοφόρον.

Εἰς τὴν στολήν των καὶ ἱπποσκευὴν οἱ ἱππόται ἐδικαιοῦντο νὰ χρησιμοποιοῦν χρυσᾶ κοσμήματα, ἐνῷ οἱ ἀσπιδοφόροι ἐχρησιμοποίουν μόνον ἀργυρᾶ. Ἐπίσης οἱ ἱππόται ἐδικαιοῦντο νὰ φέρουν εἰς τὰς ἐνδυμασίας καὶ τοὺς μανδύας των ἐρμίναν καὶ ἄλλας πολυτίμους σισύρας, ἐνῷ οἱ κατώτεροί των ἀσπιδοφόροι ἔφερον δευτερευούσης ἀξίας γουναρικά. Ἐπίσης ὁ μακρὸς πορφυροῦς μανδύας ὁ ἔσωθεν ἐπενδεδυμένος μὲ ἐρμίναν ἐφέρετο ἀποκλειστικῶς ἀπὸ ἱππότας. Οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας κατ' ἔτος προσέφερον πάντοτε ἕνα τοιοῦτον μανδύαν εἰς πάντα νεωστὶ χριόμενον ἱππότην, ὅστις καὶ τὸν ἔφερεν ὑπερηφάνως εἰς πᾶσαν ἐπίσημον περίστασιν, ἐφ' ὅσον περιεβάλλετο τὴν πανοπλίαν του. Τοιούτους μανδύας φέρουν καὶ σήμερον εἰς τὰς ἐπισήμους τελετὰς οἱ εὐγενεῖς τιτλοῦχοι τῆς Ἀγγλίας, ἔνθα διατηροῦνται μετ' εὐλαβείας αἱ μεσαιωνικαὶ παραδόσεις.

Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ ἱπποτισμὸς καὶ αἱ τελεταὶ τοῦ χρίσματος ἑνὸς ἱππότου ἐνεῖχον συμβολικὸν χαρακτῆρα, ὡς ἔχουν τοιοῦτον καὶ αἱ διάφοροι Τεκτονικαὶ τελεταί.

Τὸ ξίφος τὸ ὁποῖον ἐδίδετο εἰς τὸν ἱππότην ἐκαλεῖτο «τὸ ὅπλον τοῦ ἐλέους», ἐλάμβανε δὲ οὗτος τὴν σύστασιν νὰ κατακτᾷ τοὺς ἐχθρούς του διὰ τοῦ ἐλέους μᾶλλον παρὰ διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ὅπλων. Ἡ λεπὶς τοῦ ξίφους ἦτο δίκοπος διὰ νὰ τοῦ ὑπενθυμίζῃ ὅτι ὀφείλει νὰ τηρῇ τὸν ἱπποτισμὸν καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ νὰ ἀγωνίζεται μόνον διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῶν «δύο αὐτῶν κυρίων στηλῶν τοῦ Ναοῦ τῆς τιμῆς». Τὸ δόρυ ἐξεπροσώπει τὴν ἀλήθειαν, διότι ἡ ἀλήθεια, ὅπως τὸ δόρυ, εἶναι εὐθεῖα. Ὁ πλεκτὸς θώραξ ἦτο τὸ σύμβολον ἑνὸς φρουρίου κατὰ τοῦ κακοῦ· διότι ὅπως τὰ φρούρια προφυλάσσονται ἀπὸ τείχη καὶ τάφρους οὕτω καὶ ὁ σιδηρόπλεκτος θώραξ εἶνε κλειστὸς πανταχόθεν καὶ ὑπερασπίζεται τὸν ἱππότην κατὰ πάσης προδοσίας, ἀτίμου πράξεως, ματαιοδοξίας καὶ παντὸς γενικῶς πάθους. Οἱ πτερνιστῆρες ἐδίδοντο εἰς τὸν ἱππότην διὰ νὰ τὸν κεντοῦν εἰς ἔργα ἀνδρείας καὶ ἀρετῆς. Ἡ ἀσπὶς τοῦ ὑπενθύμιζεν ὅτι ὁ ἱππότης εἶναι μία ἀσπὶς τοποθετημένη μεταξὺ τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ λαοῦ του διὰ νὰ διατηρῇ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν.

Εἰς λατινικὸν χειρόγραφον τοῦ 13ου αἰῶνος περιέχεται ἡ ἀκόλουθος συμβολικὴ ἑρμηνεία τῆς τελετῆς τοῦ χρίσματος.

Τὸ λουτρὸν συμβολίζει τὸν καθαρμὸν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ὅπως καὶ τὸ βάπτισμα. Ἡ κλίνη ἐπὶ τῆς ὁποίας μετὰ τὸ λουτρὸν ἀνεπαύετο ὁ ὑποψήφιος ἱππότης, ἦτο τὸ σύμβολον τῆς εἰρήνης τοῦ πνεύματος, ἣν παρεῖχε τὸ ἀξίωμα τοῦ ἱππότου. Ὁ λευκὸς χιτὼν ἦτο τὸ σύμβολον τῆς καθαρότητος τὴν ὁποίαν ὤφειλε νὰ διατηρήσῃ. Ὁ πορφυροῦς μανδύας, ὃν περιεβάλλετο μετὰ τὸ χρίσμα, ἦτο συμβολικὸς τοῦ αἵματος τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ εἶνε ἕτοιμος νὰ χύσῃ διὰ τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Τὰ σκοτεινοῦ χρώματος ὑποδήματά του ἐσυμβόλιζον τὴν γῆν ἐξ ἧς τὸ πᾶν προέρχεται καὶ εἰς ἣν τὸ πᾶν

ἐπιστρέφει. Ὁ λευκὸς ζωστὴρ σύμβολον ἁγνότητος. Ὁ χρυσοῦς πτερνιστὴρ ἐσυμβόλιζε τὴν ταχύτητα τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς δράσεως. Τὸ ξίφος ἦτο σύμβολον αὐστηρότητος κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τοῦ Σατανᾶ· ἡ λεπίς του ἦτο δίστομος διδάσκουσα τὸν ἱππότην ὅτι ὀφείλει νὰ ὑπερασπίζεται τὸν πτωχὸν κατὰ τοῦ πλουσίου καὶ τὸν ἀσθενῆ κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ. Τὸ λευκὸν πλέγμα περὶ τὴν κεφαλήν του σύμβολον καλῶν πράξεων.

Ὑπῆρχε καὶ κἄτι ἄλλο χαρακτηριστικὸν εἰς τὸν ἱπποτισμόν. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν δόξαν, ἥτις ὑπὸ ἄλλας περιστάσεις προκαλεῖ ἀντιζηλίας καὶ ἀνταγωνισμοὺς ἐμπαθεῖς, ἐνέπνεε τοὺς ἱππότας εἰς πράξεις εὐγενεῖς μόνον διότι τοὺς συνεκράτει ἀπὸ παρεκτροπὰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀδελφοσύνης ὅπερ συνέδεε τοὺς ἱππότας μεταξύ των.

Δύο ἱππόται μετασχόντες τῆς αὐτῆς ἐκστρατείας καὶ συνδεθέντες δι' ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως καὶ ἀγάπης, συνῆπτον μεταξύ των ἄρρηκτον συμβόλαιον φιλίας καὶ καθίσταντο «ἀδελφοὶ ἐν ὅπλοις», ὁρκιζόμενοι νὰ μοιράζωνται πάντοτε τὴν δόξαν ἢ τοὺς κόπους καὶ τοὺς κινδύνους καὶ οὐδέποτε νὰ ἐγκαταλείψουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἑνὸς ἦσαν καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἄλλου. Μόνον τὸ καθῆκον ἔναντι τοῦ ἡγεμόνος ἦτο ἀνώτερον. Διὰ τοῦτο ἱππόται ὑπηρετοῦντες δύο διαφόρους ἡγεμόνας συνεδέοντο μόνον ἐφ ὅσον οἱ πρίγκιπές των διετέλουν ἐν εἰρήνῃ μεταξύ των, ἄλλως ὁ σύνδεσμος ἐν περιπτώσει πολέμου διελύετο. Ἐξαιρέσει ὅμως τῆς περιπτώσεως ταύτης, ὁ δεσμὸς τῆς ἱπποτικῆς ἀδελφοσύνης παρέμενεν ἀδιάλυτος, ἡ δὲ παράβασις τοῦ ὅρκου των ἐθεωρεῖτο μεγίστη ἀτίμωσις. Δύο ἀδελφοὶ ἱππόται δὲν ἠδύναντο νὰ μονομαχήσουν μεταξύ των. Εἰς τὴν μάχην ἔφερον τὰ αὐτὰ ἐνδύματα καὶ τὴν ἰδίαν πανοπλίαν, ὥστε τοὺς ἰδίους καὶ οἱ ἴδιοι νὰ διατρέχουν κινδύνους καὶ ὁ ἐχθρὸς νὰ δύναται νὰ ἐκλάβῃ τὸν ἕνα ἀντὶ τοῦ ἄλλου.

Οἱ ἱππόται διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας: εἰς τοὺς δοκίμους ἱππότας (ἀγγλιστὶ Bachelor, παραγόμενον ἀπὸ τὸ γαλλικὸν baschevalier προφανῶς) καὶ εἰς τοὺς ἱππότας Banneret (γαλλιστὶ ἡ λέξις σημαίνει μικρὰ σημαία, λάβαρον, τὰ ἰδικά μας φλάμπουρα). Οἱ πρῶτοι ἦσαν κυρίως τυχοδιῶκται, περιπλανώμενοι ἱππόται, ἀκτήμονες, προσφέροντες τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὸν ἡγεμόνα ὅστις ἐπλήρωνε καλλίτερον. Οἱ δεύτεροι ἦσαν οἱ γαιοκτήμονες, οἱ φεουδάρχαι, οἱ ὑποχρεούμενοι νὰ θέτουν ἐπὶ ποδὸς πολέμου μέγα στράτευμα, τὸ ὁποῖον καὶ ἐπλήρωνον ἐξ ἰδίων. Οἱ τοιοῦτοι εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ φέρουν εἰς τὸ δόρυ των τετράγωνον μικρὰν σημαίαν φέρουσαν τὰ χρώματά των καὶ τὰ οἰκόσημά των.

Ὀλίγον μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ ἱπποτικοῦ θεσμοῦ ἤρχισαν νὰ σχηματίζωνται καὶ τὰ ἱπποτικὰ τάγματα ἢ Ἀδελφότητες κοινὸν ἐπιδιώκουσαι σκοπόν. Τὰ τάγματα ταῦτα ἦσαν ἀφ' ἑνὸς θρησκευτικά, τῶν μελῶν των ὄντων καὶ μοναχῶν, ὅπως τὸ τάγμα τῶν Ναϊτῶν, τὸ τῶν Ὁσπιταλίων, τῶν Τευτόνων Ἱπποτῶν κ. ἄ. καὶ ἀφ' ἑτέρου ὀργανώσεις τιμητικαὶ ἐγκαθιδρυθεῖσαι ἀπὸ ἡγεμόνας. Τοιαῦται ὀργανώσεις εἶναι καὶ αἱ σήμερον ὑφιστάμεναι εἰς διαφόρους χώρας, ἱδρυθεῖσαι ὑπὸ τῶν βασιλέων, ὡς τὸ Τάγμα τῶν Ἱπποτῶν τῆς Περικνημῖδος εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος ἐν Ἱσπανίᾳ, τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος ἐν Ἑλλάδι κ.τ.λ. Τὰ δεύτερα αὐτὰ τάγματα εἶνε νεωτέρας φυσικὰ ἐποχῆς.

Ὁ Ragon παραλληλίζει τὸν ἱπποτικὸν θεσμὸν μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν καὶ ὑποδεικνύει ὅτι ἀμφότεροι εἶχον τρεῖς βαθμούς, αἱ δὲ τελεταὶ μυήσεως ἦσαν σχεδὸν αἱ αὐταὶ καὶ ὅτι συνεπῶς κοινὴν ἔχουν τὴν καταγωγήν. Ὁ ἰσχυρισμὸς δὲν εἶναι βάσιμος, ὅπως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ τοιοῦτος καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ ἱππότου Ράμσαι προβληθεὶς καὶ γενόμενος ἀκολούθως δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Hund καὶ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Δόγματος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως, καθ' ὃν ὅλοι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες εἶνε Ναΐται καὶ ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶνε διάδοχος τοῦ παλαιοῦ ἱπποτισμοῦ. Ὁ μόνος ἱστορικὸς δεσμὸς ὅστις ὑφίσταται μεταξὺ ἱπποτισμοῦ καὶ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶνε ὁ συναφθεὶς καθ' ἣν ἐποχὴν μετὰ τὸ μαρτύριον τοῦ **Ἰακώβου Ντὲ Μολλαὶ** (βλ. λ.) οἱ Ἱππόται Ναΐται ἐζήτησαν κρησφύγετον καὶ ἀσφάλειαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Τεκτονικῆς Ἀδελφότητος.

Ἡ τελετὴ τοῦ χρίσματος ἑνὸς ἱππότου καλεῖται εἰς τὰ μεσαιωνικὰ χειρόγραφα «χειροτονία». Χειροτονῶ ἀγγλιστὶ λέγεται to dub καὶ γαλλιστὶ adouber. Ἡ ὀρθοτέρα ἐτυμολογία καὶ τῶν δύο λέξεων φαίνεται ὅτι εἶνε ἡ ἐκ τοῦ Ἀγγλοσαξωνικοῦ dubban (=κτυπῶ, ραπίζω), διότι κατὰ τὴν τελετὴν ὁ ἱππότης ἐδέχετο κτύπημα διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἀναδόχου, ἐξ οὗ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν χειροτονῶ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκ τοῦ λατινικοῦ adoptare παραγωγὴ εἶνε ἐξ ἴσου ὀρθή, καθ' ὅσον, συμφώνως πρὸς τὸν Ρωμαϊκὸν νόμον τοῦ adoptatio, ἡ πρᾶξις ἐτελεῖτο δι' ἑνὸς κτυπήματος τῆς χειρὸς ἐπὶ τῆς παρειᾶς.

Τὸ ἐπὶ τοῦ τραχήλου κτύπημα κατὰ τὴν χειροτονίαν ἀντικατεστάθη βραδύτερον ὑπὸ τοῦ ἐναγκαλιασμοῦ. Οὕτω ὁ Ashmole εἰς τὸ ἔργον του «Ἱστορία τοῦ Τάγματος τῆς Περικνημῖδος» γράφει: «Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ βασιλεῖς δίδοντες τὸν ζωστῆρα ἠσπάζοντο τὸν νέον ἱππότην ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς λέγοντες: «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σὲ καθιστῶ ἱππότην». Ἄλλοτε πάλιν τὸ φίλημα συνωδεύετο καὶ ὑπὸ τοῦ κτυπήματος εἰς τὸν τράχηλον. Τὸ τελευταῖον ἐδίδετο ἄλλοτε διὰ τῆς χειρὸς καὶ ἄλλοτε διὰ τοῦ ξίφους.

Ἐν περιπτώσει παραβάσεως τῶν νόμων τοῦ ἱπποτισμοῦ ἢ προδοσίας τοῦ ἡγεμόνος του, ὁ ἱππότης ἐτιμωρεῖτο διὰ καθαιρέσεως. Ἡ καθαίρεσις ἀπετέλει μίαν ἐπίσημον καὶ πάλιν τελετήν, κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῆς ὁποίας ἦτο ἡ ἀπόσπασις τῶν πτερνιστήρων τοῦ ἀναξίου ἱππότου. Πρὸς μεγαλειτέραν δὲ ταπείνωσιν τοῦ καθαιρουμένου, ἡ ἀπόσπασις ἐγίνετο οὐχὶ ὑπὸ ἄλλου ἱππότου, ἀλλ' ὑπὸ ἑνὸς μαγείρου ἢ ὑπηρέτου. Καθὼς ἀφηγεῖται ὁ Stow, ὅταν ἐγίνετο ἡ χειροτονία ἱπποτῶν τοῦ Λουτροῦ, ὁ ἀρχιμάγειρος τοῦ βασιλέως ἵστατο ἔξωθεν τῆς θύρας τοῦ ναϊδίου καὶ εἰς πάντα εἰσερχόμενον ἱππότην ἔλεγε: «Κύριε ἱππότα ἐστὲ εἰλικρινὴς καὶ πιστὸς εἰς τὸν βασιλέα κύριόν μου, ἄλλως θ' ἀναγκασθῶ ν' ἀποκόψω τοὺς πτερνιστῆρας αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς πόδας σας».

Ὁ de St. Palaye εἰς τὸ ὀγκῶδες ἔργον του «Περὶ τοῦ ἀρχαίου ἱπποτισμοῦ» ἐπιλέγει τὰ ἑξῆς:

«Εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ ἱπποτισμός, εἰς τὴν πρώτην του τὴν παλαιοτάτην του περίοδον, ἐσκόπει τὴν ἐπιβολὴν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἠθικῆς. Καίτοι δὲ ἀπό τινων ἀπόψεων ἦτο ἀτελής, ἐν τούτοις παρήγαγε τὰ τελειότερα πρότυπα δημοσίας ἀξίας καὶ εἰρηνικῶν καὶ εὐγενῶν ἀρετῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὰ κοσμήματα τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς. Εἶνε δὲ ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι εἰς μίαν ἐποχὴν σκότους καὶ ἀμαθείας εὑρίσκομεν ὡς ἀποτελέσματα ἑνὸς θεσμοῦ ἱδρυθέντος ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ κοινὸν καλόν, παραδείγματα τὰ ὁποῖα καὶ ἡ μᾶλλον πολιτισμένη ἐποχὴ δὲν κατώρθωσε νὰ ὑποσκελίσῃ». Βιβλ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 522).

Ἵππων. Ἐμπειρικὸς φυσικὸς γεννηθεὶς ἐν Σάμῳ καὶ μαθητεύσας παρὰ τῷ Πυθαγόρᾳ. Καθ' ἃ ἀναφέρουν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Σέξτος ὁ Ἐμπειρικός, ὁ Ἵππων ἐθεώρει τὸ ὕδωρ καὶ τὸ πῦρ ὡς τὰ δύο ἀρχικὰ στοιχεῖα, ἐκ τῆς ἀλληλεπιδράσεως τῶν ὁποίων προῆλθεν ὁ κόσμος. Δεχόμενος ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο ἐκτὸς τῶν ὅσων ὑποπίπτουν εἰς τὰς αἰσθήσεις μας, ἠρνεῖτο τὴν ὕπαρξιν θεῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο «ἄθεος».

Ἰράν. Καλοῦμεν οὕτω τὴν παλαιὰν Ἀριανὴν χώραν ἥτις περιλαμβάνεται σήμερον κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ Περσικὸν κράτος.

Ἰρανικαὶ γλῶσσαι. Τὸ σύνολον τῶν παλαιῶν καὶ νέων γλωσσικῶν ἰδιωμάτων τοῦ Ἰράν, τὰ ὁποῖα ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἰνδικῆς ἀποτελοῦν τὴν ***Ἀρίαν*** γλωσσικὴν ὁμοφιλίαν. Αἱ ἰρανικαὶ γλῶσσαι εἶνε: 1. ***Ζενδική*** ἢ ἀρχαία Ἰρανικὴ ἢ Βακτριανή, εἰς ἣν ἐγράφη ἡ ***Ζενδαβέστα*** (βλ. λ.) 2. ***Περσική***, ἥτις διαιρεῖται πάλιν εἰς τὴν ἀρχαίαν σφηνοειδῆ Περσικήν, τὴν μεσαιωνικὴν ἢ Πεχλεβικὴν καὶ τὴν νέαν Περσικήν.

Νεοϊρανικαὶ γλῶσσαι εἶναι ἡ Κουρδική, ἡ Ἀφγανικὴ καὶ αἱ διάλεκτοι τοῦ Βελουχιστὰν καὶ τοῦ Παμίρ.

Ἰρλανδία. Βαθὺ σκότος καλύπτει τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἐ-

λευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν. Οὔτε ὁ Ἄντερσον οὔτε ὁ Πρέστον ἢ ἄλλος τις τῶν Τεκτόνων ἱστορικῶν τοῦ 18ου αἰῶνος ἀναφέρουν τι σχετικὸν πρὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἰρλανδίας. Εἶνε μόνον ἐξηκριβωμένον ὅτι ἐλειτούργει καὶ εἰς τὴν νῆσον ταύτην ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐπαγγελματικὸς Τεκτονισμός, ὅστις μάλιστα καὶ δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τοὺς ἐπαγγελματίας Τέκτονας.

Περὶ τῆς ἱδρύσεως ὅμως τοῦ Θεωρητικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐν Ἰρλανδίᾳ ὑπάρχουν ἱστορικαί τινες πληροφορίαι τὰς ὁποίας συνέλεξεν ἐν ἔτει 1911 ὁ τότε Μέγ.·. Θησαυρ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἰρλανδίας Δόκτωρ W. Chetwode Crawley, ὅστις ἀνεκάλυψε καὶ ἐγχώριον ἐφημερίδα τοῦ ἔτους 1725 ἐν τῇ ὁποίᾳ περιέχεται περιγραφὴ τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ Κόμητος Rosse ὡς Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Ἰρλανδίας τὸν Ἰούνιον τοῦ 1725. Ἐκ τῆς περιγραφῆς ταύτης ἐξάγεται ὅτι ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἰρλανδίας ὑφίστατο πολὺ πρότερον καὶ εἶχεν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της ἓξ Στοάς. Ὑφίσταται ἐπίσης καὶ ἓν παλαιὸν βιβλίον πρακτικῶν ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναφέρεται καὶ μία συνεδρίασις τῆς «Μεγάλης Στοᾶς τῆς ἐπαρχίας τοῦ Munster» γενομένη τὴν 27ην Δεκεμβρίου τοῦ 1726 ὅτε Μέγας Διδ.·. ἐξελέγη ὁ Ἰάκωβος Ο' Brien. Φαίνεται ὅμως ὅτι πρόκειται μᾶλλον περὶ ἰδιωτικῆς τινος τοπικῆς Στοᾶς αὐτοτιτλοφορηθείσης Μεγάλης. Τῷ 1731 ὁ Λόρδος Kingston ὅστις εἶχε χρηματίσῃ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Ἀγγλίας (1729) ἐγένετο Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Munster ὡς καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἰρλανδίας.

Ἔκτοτε προφανῶς ἐπῆλθε συνένωσις τῶν δύο Μεγ.·. αὐτῶν Στ.·. καὶ γενικὴ ἀναδιοργάνωσις τοῦ Ἰρλανδικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, καθ' ὅσον ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου οὐδαμοῦ πλέον γίνεται μνεία τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Munster, ἐνῷ ἀντιθέτως εἶνε γνωστὴ ἔκτοτε ἡ ἀδιάσπαστος διαδοχὴ τῶν Μεγ.·. Ἀξ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἰρλανδίας. Ἡ πρώτη ἐπίσης ἔκδοσις ἐν Ἰρλανδίᾳ τῶν Συνταγμάτων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ φέρει τὴν χρονολογίαν 1730.

Εἰς τὴν Ἰρλανδίαν λειτουργεῖ καὶ μία ἰδιόρρυθμος Στοὰ φέρουσα τὸ ὄνομα «Στοὰ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·.», εἰς τὴν ὁποίαν ἀναγνωρίζονται ὡρισμένα προνόμια. Οὕτω ἡ Στ.·. αὕτη προηγεῖται ὅλων τῶν λοιπῶν Στ.·. τῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἰρλανδίας, τὰ μέλη της δὲν πληρώνουν συνδρομάς, οἱ δὲ ὑποψήφιοι πρὸς εἰσδοχὴν ἐν αὐτῇ ἐγκρίνονται μόνον ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ εἰσάγονται πρὸς μύησιν ἄνευ οὐδεμιᾶς ψηφοφορίας. Εἰς οὐδεμίαν ἄλλην Τεκτ.·. Δύναμιν ἐλειτούργησέ ποτε ἢ λειτουργεῖ παρομοία Στοά.

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἰρλανδίας ἔχει ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της ὅλας τὰς ἐν τῇ νήσῳ Στ.·. τοῦ Κυανοῦ Τεκτ.·. ὁ δὲ βαθμὸς τοῦ Μάρκ ἀπονέμεται ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Περιστ.·. τῆς Βασιλ. Ἀψ.·..

Διὰ τοὺς φιλοσοφ.·. βαθμοὺς ὑφίσταται ἐν Ἰρλανδίᾳ τὸ Ὕπατον Συμβ.·. τοῦ 33ου τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. τῆς Ἰρλανδίας ἱδρυθὲν ἀπὸ τοῦ 1824 δυνάμει διπλώματος τοῦ ἐν Τσάρλεστον τῆς Ἀμερικῆς Ὑπ.·. Συμβ.·. τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Μετὰ τὸν βαθμὸν τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. ἀναλογοῦντα πρὸς τὸν 14ον ὑπάρχουν οἱ βαθμοὶ 15, 16 καὶ 17 ἀπονεμόμενοι ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κονκλαβίου τῶν Ναϊτῶν, τελευταῖος τοῦ ὁποίου βαθμὸς εἶνε ὁ τοῦ Ἱππ.·. Ναΐτου. Ἐπακολουθοῦν ὁ 18ος ἢ Ἱππ. Ροδόσταυρος καὶ ἀκολούθως ὁ 28ος καὶ 30ος (Ἱππ. τοῦ Ἡλίου καὶ Ἱππ. Καδὼς) ἀπονεμόμενοι ὑπὸ Ἀρείου Πάγου. Οἱ τελευταῖοι 3 βαθμοὶ ἀπονέμονται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου.

Ὁ Mackey ἀναφέρει ὅτι ὁ 18ος καὶ ὁ 30ος ὑφίσταντο ἐν Ἰρλανδίᾳ καὶ πρὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου, εἰσαχθέντες προφανῶς ἐκ τῆς πόλεως Μπρίστολ τῆς Ἀγγλίας, ἥτις κατέχει καὶ τὰ παλαιότερα ἐν Ἀγγλίᾳ πρακτικὰ Ροδοσταύρων.

Ἕδρα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἰρλανδίας εἶναι τὸ Δουβλῖνον.

Ἰρλανδικοὶ βαθμοί. Οὕτω καλοῦνται οἱ βαθμοὶ οἱ περιλαμβανόμενοι εἰς τὰ Ἰρλανδικὰ Κολλέγια ἢ Περιστύλια τὰ ὑφιστάμενα ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸ 1830. Ὁ Lenning ἀναφέρει ὅτι τὰ Κολλέγια ταῦτα ἐξηρτῶντο ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Δουβλίνου, ἀλλ' ὁ ἀδ.·. Waite φρονεῖ ὅτι πρόκειται μᾶλλον περὶ βαθμῶν Γαλλικῆς ἐφευρέσεως. Οἱ ἐν λόγῳ τρεῖς βαθμοὶ ἦσαν ὁ Ἰρλανδὸς Διδ.·. ὁ Ἰσχ.·. Ἰρλ.·. Διδ.·. καὶ ὁ Τέλειος Ἰρλ. Διδ.·. ἀναλογοῦντες πρὸς τὸν 7ον, 8ον καὶ 9ον τῶν Ἰρλανδικῶν Κολλεγίων. Ἐκ μιᾶς σπανίας παλαιᾶς κατηχήσεως τοῦ βαθμοῦ τοῦ Τελείου Ἰρλ.·. Διδ.·. εὑρισκομένης εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἀδ.·. Waite ἐγνώσθησαν αἱ ἑξῆς λεπτομέρειαι περὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ βαθμοῦ τούτου:

Ἡ Στ.·. εἶχε τέσσαρας θύρας ἀναλογούσας πρὸς τὰς τέσσαρας συμβολικὰς ἡλικίας τῶν κόσμων τοῦ ἀνθρώπου· τὴν παιδικήν, τὴν ἀνδρικήν, τὴν γεροντικὴν καὶ τὸν θάνατον. Ἓν ἐκ τῶν σημβόλων τοῦ βαθμοῦ ἦτο καὶ τὸ μονόγραμμα IHS, ὅπερ ἀνελύετο ὡς ἑξῆς: I=Ἰεχωβᾶ, ἡ ὑπερτάτη ἔκφρασις τοῦ Θεοῦ. H=ὁ Διδ.·. Οἰκοδόμος τοῦ Ναοῦ. S=Σολομὼν ὁ βασιλεύς. Ἐπὶ τοῦ ψηφίου H ὑπῆρχε καὶ κλάδος ἀκακίας εἰς ἀνάμνησιν τοῦ βιαίου θανάτου τοῦ Διδ.·. Οἰκοδόμου. Ἡ Στ.·. ἐκαλεῖτο Συμβούλιον τοῦ Σολομῶντος καὶ ἡ συμβολικὴ ἡλικία τοῦ ὑποψηφίου ἦτο 37 ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα.

Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Mackey, καθ' ὃν οἱ Ἰρλανδικοὶ βαθμοὶ ἱδρύθησαν ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Οἴκου τῶν Στιούαρτ καταφυγόντων εἰς Γαλλίαν, δὲν φαίνεται ἀκριβής. Ὅταν ὁ ἀδ.·. *Ράμσεϋ*, (βλ. λ.) ἐκήρυξε τὴν θεωρίαν του περὶ καταγωγῆς τοῦ Τεκτ.·. ἐκ Σκωτίας ἔνθα τὸν ἵδρυσαν οἱ καταφυγόντες αὐτόθι Ναΐται καὶ συνέστησε τοὺς διαφόρους φιλοσοφ.·. βαθμούς, παρέλαβε καὶ τοὺς Ἰρλανδικοὺς τοιούτους οὓς μετωνόμασεν εἰς Σκωτικοὺς μετατρέψας τὸν Ἰρλανδὸν διδ.·. εἰς Σκῶτον Διδ.·. κ.ο.κ.

Ἰσᾶ 1) Ἀραβικὴ μετονομασία τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ. 2) Ἡ κοσμικὴ συνείδησις εἰς τὸν νιρβανικὸν ἢ ἀτμικὸν στάδιον τῆς ἑλίξεώς της (ἐκ τοῦ σανσκριτικοῦ isha=κυριαρχία).

Ἰσαακίδης Ἀλέξ. Ἕλλην φαρμακοποιὸς* ἐν Κων) πόλει τῷ 1850. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. τὴν 17 Μαρτίου 1893 ἐν τῇ Σ.·. Στ.·. «Δωδώνη» τῆς Ἀν.·. Ἰωαννίνων, μετοικήσας δὲ ἀργότερον εἰς Ἀθήνας υἱοθετήθη ὑπὸ τῆς Σ.·. Στ.·. «Ἀττικὸς Ἀστήρ». Διετέλεσε μέλος τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ ἔτη 1899 καὶ 1902 καὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ ἔτη 1906 καὶ 1907.

Ἰσαὰκ καὶ Ἰσμαήλ. Υἱοὶ τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ, ὁ μὲν πρῶτος ἐκ τῆς Σάρρας, ὁ δὲ δεύτερος ἐκ τῆς δούλης Ἄγαρ. Ὁ Ὄλιβερ βεβαιοῖ ὅτι ἡ διάταξις τῶν Ἀρχαίων Κανόνων καθ' ἣν μόνον οἱ ἐλεύθεροι δύνανται νὰ μυηθῶσιν εἰς τὸν Τεκτονισμόν, ἕλκει τὴν καταγωγήν της ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι μόνον ὁ Ἰσαὰκ ἐκληρονόμησε τὸν Ἀβραάμ, ἐστερήθη δὲ τῆς κληρονομίας ὁ Ἰσμαὴλ ὡς υἱὸς δούλης καὶ συνεπῶς μὴ ἐλεύθερος (Γένεσις κα' ἐδ. 9-13).

Ἰσβάρα (σανσκρ. Iswara=Κύριος). Τὸ ὑπέρτατον Ὂν κατὰ τὴν Ἰνδικὴν Θεοσοφίαν, ὁ Λόγος ἐξ οὗ ἀπορρέουν ὅλαι αἱ ἀτομικότητες: τὸ κέντρον τῆς ἀμεταβλήτου συνειδήσεως τὸ εὑρισκόμενον ἐντὸς τῆς Μοναδικῆς Ὑπάρξεως. Ὁ ἡλιακὸς Λόγος, τὸ Κοσμικὸν Πνεῦμα, τὸ *Ἀτμὰν* (βλ. λ.).

Ἰσιακὰ Μυστήρια. Τὰ μυστήρια τῆς Ἴσιδος ἢ Μικρὰ Μυστήρια τὰ τελούμενα κατὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν καὶ ἀποτελοῦντα τὸ πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν μερῶν τῶν *Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων* (βλ. λ.).

Ἰσιακὴ πινακίς, (Isiac Table ἢ Tablet). Ὀρθογώνιος χαλκίνη πλὰξ ἀποτελοῦσα εἶδος τριπτύχου μὲ διαφόρους ἀπεικονίσεις Αἰγυπτίων θεοτήτων καὶ ἐμβλημάτων, εὑρεθεῖσα ἐν Ρώμῃ περὶ τὸ 1523 καὶ πωληθεῖσα ὑπό τινος στρατιώτου εἰς Ἰταλὸν σιδηρουργὸν ἀπὸ τὸν ὁποῖον τὴν ἠγόρασεν ἐν ἔτει 1527 ὁ Καρδινάλιος Μπέμπο. Εὑρίσκεται σήμερον εἰς τὸ Βασιλικὸν Μουσεῖον τοῦ Τουρίνου. Τὸ κεντρικὸν αὐτῆς πρόσωπον εἶνε ἡ Ἶσις. Πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν ἱερογλυφικῶν, οἱ ἀρχαιολόγοι εἶχον ὡς μοναδικὸν ὁδηγὸν εἰς τὰς ἐρεύνας των τὸν ἐν λόγῳ πίνακα. Ὁ πίναξ ἐπὶ μακρὸν ἐθεωρήθη ὡς περικλείων ἅπαντα τὰ μυστικὰ τῆς εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια μυήσεως, κατὰ τὸν Μεσαίωνα δὲ ἐπιστεύετο ὡς ἡ κλεὶς τοῦ **Μεγάλου Ἔργου** ἐν τῇ Ἀλχημείᾳ. Καίτοι ὑπὸ τῶν νεωτέρων χαρακτηρίζεται ὡς πλαστός, καθ' ὅσον οὐδὲν ἀπολύτως ἔχει ἐξακριβωθῇ περὶ τῆς χρονολογίας τῆς κατασκευῆς ἢ τῆς εὑρέσεώς του, πιθανολο-

γεῖται δὲ μόνον ὡς κατασκεύασμα τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ, εἶνε λίαν ἐνδεχόμενον ἐν τούτοις ν' ἀποτελῇ ἀντίγραφον παλαιᾶς πλακὸς ἐφ' ἧς εἶχον χαραχθῆ τὰ μυστηριακὰ σύμβολα.

Ἰσιδωρίδης, *Ἡρακλῆς*. Ἕλλην ἔμπορος* ἐν Ταταύλοις Κωνσταντινουπόλεως τῷ 1883. Ἐσπούδασε εἰς τὴν ἰατρικὴν σχολὴν λαβὼν δίπλωμα φαρμακοποιοῦ, ἀλλὰ δὲν ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμα ἐπιδοθεὶς εἰς τὸ ἐμπόριον δερμάτων. Εἰς τὸν Τεκτ.·. ἐμυήθη τῷ 1904 εἰς τὴν Σ.·. Στ.·. «Παρθενὼν» τῆς Ἀν.·. Ἀθηνῶν. Ἐν ἔτει 1909 φέρων ἤδη τὸν βαθμὸν τοῦ Ροδ.·. †.·. ἵδρυσε μετ' ἄλλων ἀδ.·. ἐν Ἀν.·. Κωνσταντινουπόλεως τὴν Σ.·. Στ.·. *«Ἁρμονίαν»* (βλ. λ.) ἧς καὶ διετέλεσε πρῶτος Σεβ.·. Ἐγκατασταθεὶς μετὰ τὸ 1922 ἐν Ἀθήναις ὑπῆρξεν ἐνεργὸν μέλος τῆς Σ.·. Στ.·. «Βυζάντιον» θυγατρὸς τῆς Στ.·. «Ἁρμονίας» τῆς ὁποίας ἐπανειλημμένως καὶ ἐκράτησε τὴν α' σφ.·. ἀνακηρυχθεὶς λόγῳ τῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν του ἐπίτιμος ἰσόβιος Σεβ.·. τόσον τοῦ «Βυζαντίου» ὅσον καὶ τῆς «Ἁρμονίας». Κατὰ τὴν τριετίαν 1934—36 ἐξελέγη καὶ μέλος τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος.

Ἶσις. Θεότης τῆς Αἰγυπτιακῆς τριάδος, θυγάτηρ τοῦ Ἀτοὺμ ἢ Τοὺμ καὶ ἀδελφὴ καὶ σύζυγος συγχρόνως τοῦ Ὀσίριδος, ἐκπροσωποῦσα τὸ θῆλυ ἢ παθητικὸν στοιχεῖον. Ἐλατρεύετο συνεπῶς ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ὡς ἡ θεὰ τῆς φύσεως καὶ τῶν μυστηρίων της καὶ διὰ τοῦτο παρίστάνετο κεκαλυμμένη διὰ πέπλου. Σύμβολόν της εἶχε τὴν σελήνην.

Κατὰ τὴν φυσικὴν ἑρμηνείαν τοῦ περὶ Ὀσίριδος καὶ Ἴσιδος μύθου, ἡ μὲν Ἶσις εἶνε ἡ ἑκατέρωθεν τοῦ Νείλου παχεῖα καὶ γόνιμος γῆ, ὁ δὲ Ὄσιρις ὁ Νεῖλος ὅστις ὀγκούμενος ὑπὸ τοῦ πόθου ἐρυθροῦται, ἐκχειλίζει, ποτίζει τὴν γῆν (Ἶσιν) καὶ τὴν γονιμοποιεῖ.

Ἀλλ' ὁ μῦθος εἶχε καὶ φιλοσοφικὴν καὶ μυστηριακὴν σημασίαν ἥτις ἀπεκαλύπτετο κατὰ τὰ τρία διαδοχικὰ στάδια τῆς μυήσεως εἰς τὰ *Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια* (βλ. λ.). Ὁ ἀρχαιότερος τῶν γνωστῶν ναῶν τῆς Ἴσιδος εἶνε ὁ πρὸ τῆς Σφιγγὸς τῆς Γκύζης εὑρεθεὶς ὅστις κατά τινα εὑρεθεῖσαν ἐπιγραφὴν ἐπεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Χέοπος. Καὶ ἐν Ἑλλάδι ὅμως ἐλατρεύετο ἡ Αἰγυπτία θεά, ἱερὸν δὲ αὐτῆς ὑπῆρχε καὶ ἐν Ἀθήναις εἰς ἣν θέσιν ἀκριβῶς ἐγείρεται σήμερον ὁ Μητροπολιτικὸς Ναὸς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν ἡ Ἶσις ἤσκησεν ἀρχικῶς μεγάλην ἕλξιν ὡς Θεὰ ἀγαθή, συνετὴ καὶ σεμνή, παραβληθεῖσα μὲ τὴν Θεοτόκον. Ἀρχαῖα δὲ τῆς Ἴσιδος ἀγάλματα τὴν παριστοῦν γαλουχοῦσαν τὸν Ὧρον, ὅπως ἡ Θεοτόκος τὸ θεῖον βρέφος.

Ὁ Th. Danzel εἰς τὸ βιβλίον του Magie et Science Secrète γράφει ὅτι ἡ Ἶσις ἡ διασημοτέρα ὅλων τῶν Αἰγυπτιακῶν θεοτήτων ἦτο ἀρχικῶς μία ἰδιαιτέρα μορφὴ τῆς θεᾶς τοῦ Οὐρανοῦ. Βραδύτερον ὅμως ἡ μορφή της ἐτροποποιήθη ἀπὸ τὴν παράδοσιν καὶ ἐξηνθρωπίσθη εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε δυσκόλως νὰ διακρίνεται ὁ ἀρχικὸς χαρακτήρ της ὡς θεᾶς τοῦ Οὐρανοῦ.

«Ἶσις». Ἑλλην.·. συμβ.·. Στ.·. ἐν Ἀν.·. Καΐρου ἐργαζομένη ὑπ' ἀριθ. 23 καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος. Ἡ «Ἶσις» ἀριθμοῦσα ὑπερτριακονταετῆ βίον, μετελαμπάδευσε τὸ Τεκτ.·. φῶς εἰς πλείστους ἐπιστήμονας, ἐμπόρους καὶ διανοουμένους.

«Ἶσις». Ὑπέρτ.·. Περιστ.·. ὑπ' ἀριθμὸν 3 ἐργαζόμενον ἐν κοιλ.·. Νείλου καὶ Ἀν.·. Καΐρου ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος. Τὸ φιλοσ.·. τοῦτο ἐργαστήριον ἱδρύθη τὴν 10)23 Ἰουνίου 1902 πρῶτος δ' αὐτοῦ Σοφ.·. διετέλεσεν ὁ ἀδ.·. Μιχ. Γκιουζελέτος.

Ἰσλαμισμός. Ἡ τελευταία τῶν ἱστορικῶν θρησκειῶν ἱδρυθεῖσα τὸ ἔτος 622 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ ἐξ οὗ καὶ καλεῖται Μωαμεθανισμός. Ἡ ὀνομασία αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς ἀραβικῆς λέξεως *«ἰσλάμ»* (εὐσεβὴς ὑποταγὴ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ) παραγομένης ἐκ τοῦ «σαλάμα» (= ἐλευθερώνειν). Ἡ θρησκεία ἣν ἵδρυσεν ὁ Μωάμεθ εἶνε πλήρης ἰουδαϊκῶν καὶ χριστιανικῶν στοιχείων, ἔχει δὲ θεοκρατικὸν κυρίως καὶ νομικὸν χαρακτῆρα. Ἱερὰ βίβλος τοῦ Ἰσλαμισμοῦ εἶνε τὸ Κοράνιον περιέχον τὸ σύνολον τῶν κανόνων αὐτοῦ.

Ἰσμαήλ, τάγμα. Μυστικὴ Ἑταιρία τὴν ὁποίαν ἀναφέρει τὸ πρῶτον ὁ Kenneth Mac Kenzie ἐν ἔτει 1877 ἰσχυριζόμενος ὅτι πρόκειται περὶ ἀρχαιοτάτου Ἀνατολικοῦ μυστικοῦ Συνδέσμου ὅστις εἶχε διακλαδώσεις καὶ ἐν Ρωσσίᾳ, Τουρκίᾳ, Ἑλλάδι, Αὐστρίᾳ, Ἰταλίᾳ, Γερμανίᾳ, Δανίᾳ, Ἱσπανίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ κ.ἄ. Ὁ A. Waite ἐν τούτοις ἐκφράζει ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἀποδιδομένης εἰς τὸ μυστικὸν τοῦτο τάγμα σημασίας, καθ' ὅσον νομίζει ὅτι ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ μεγάλης ὄντως ὀργανώσεως θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἀφήση ἴχνη πολὺ βαθύτερα τῆς ἁπλῆς μνείας ὑπὸ ἑνὸς καὶ μόνον συγγραφέως, Ἐπρόκειτο πάντως περὶ Ἑταιρίας μυστικῆς ἐχούσης 36 ἐν ὅλῳ βαθμοὺς διαιρουμένους εἰς τρεῖς τάξεις: τὴν μ υ η τ ι κ ὴ ν (1°—18°) τὴν ἐ π ε ξ η γ η μ α τ ι κ ὴ ν 19°—27°)καὶ τὴν φ ι λ ο σ ο φ ι κ ὴ ν (28°—36°). Σκοποὶ τῆς Ἑταιρίας ἦσαν ἡ ἀλληλεγγύη καὶ συνδρομὴ μεταξὺ τῶν μελῶν της, ἡ μόρφωσις καὶ γενικῶς ἡ διαφώτισις αὐτῶν. Ἄνδρες οἱουδήποτε θρησκεύματος ἐγίνοντο δεκτοὶ ἐξαιρέσει τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν. Τὸ Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ Τάγματος ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἕνα Πατριάρχην, ἕνα ἱερέα καὶ ἕνα Βασιλέα. Ἡ ἵδρυσις τοῦ τάγματος τοῦ Ἰσμαὴλ ἐλέγετο ὅτι ἐγένετο ὅτε ὁ Ἰσμαὴλ ἐζήτησε νὰ συμφιλιωθῇ μὲ τοὺς συγγενεῖς του τοῦ σπέρματος Ἀβραὰμ καὶ ἰδίως τὸν Ἡσαῦ.

Βιβλιογρ. 3 (Τόμ. Β'. σελ. 190).

Ἰσμαηλῖται. (Ismaelites). Μυστικὴ μωαμεθανικὴ ὀργάνωσις λαβοῦσα τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀπὸ τὸν Ἰσμαὴλ ἀπόγονον τοῦ χαλίφου Ἄλη καὶ γενάρχην τῆς ἐν Αἰγύπτῳ βασιλευσάσης ἀργότερον δυναστείας τῶν Φατιμιδῶν. Ἡ μυστικὴ αὐτὴ ἑταιρία περιελάμβανεν ἐννέα βαθμοὺς κατὰ τοὺς ὁποίους διαδοχικῶς ἀπεκαλύπτετο ἡ διδασκαλία τοῦ ὅλου δόγματος ἔχουσα ὡς ἑξῆς: «1ον τὸ Κοράνιον εἶνε γεγραμμένον εἰς συμβολικὴν γλῶσσαν περιέχουσαν κεκρυμμένας ἀληθείας. 2ον Οἱ μόνοι κάτοχοι τῶν ἀληθειῶν αὐτῶν εἶνε ὡρισμένοι Ἰμάμαι, ἀπόγονοι τοῦ Ἰσμαὴλ καλούμενοι Πνευματικοὶ Διδάσκαλοι. 3ον Οἱ Ἰμάμαι αὐτοὶ εἶνε ἑπτὰ τὸν ἀριθμόν. 4ον Ὁ Ἀλλὰχ καθώρισεν ἑπτὰ νομοθέτας διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἔχοντας ὑπὸ τὰς διαταγάς των ἑτέρους ἑπτὰ ὑφισταμένους. 5ον Ἕκαστος τῶν ὑφισταμένων αὐτῶν ἔχει δώδεκα ἀποστόλους. 6ον Ἡ θρησκεία ὑποτάσσεται εἰς τὴν φιλοσοφίαν. 7ον Ὁδηγοὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν εἶνε ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης. 8ον Αἱ ἀρχαὶ τῆς Μωαμεθανικῆς νομικῆς ἐπιστήμης δέον νὰ λαμβάνωνται ὑπὸ τὴν εἰδικήν των ἔννοιαν. 9ον Τίποτε δὲν πρέπει νὰ πιστεύεται καὶ τὰ πάντα εἶνε νόμιμα». Παλαιοί τινες συγγραφεῖς ἀνεζήτησαν σχέσιν τινὰ ἢ συγγένειαν τῶν Ἰσμαηλιτῶν μετὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τοῦτο ὅμως δὲν φαίνεται ἀκριβές. Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι πρόκειται περὶ Μυστικῆς Φιλοσοφικῆς Ὀργανώσεως ἀναμιχθείσης βραδύτερον καὶ εἰς τὴν πολιτικήν. Κέντρον αὐτῆς ἦτο ὁ «Οἶκος Σοφίας» ἐν Καΐρῳ ἔνθα ὑπῆρχον καθηγηταὶ τῆς ἰατρικῆς, τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς λογικῆς διδάσκοντες ἐπίσης καὶ μεταφυσικὴν ἐμπεποτισμένην ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν Ἰνδῶν φιλοσόφων. Ἓν τῶν δογμάτων της ἦτο καὶ ἡ μετενσάρκωσις. Ἀργότερον καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χαλίφου Χακὲμ-μπὶ-ἔμριλλάχ, ὁ «Οἶκος Σοφίας» ἤνοιξε τὰς πύλας του εἰς πάντας, ἀδιακρίτως φύλου. Τὸ ὑποστηριχθὲν ὑπό τινων ὅτι οἱ Ἰσμαηλῖται ἐδίδασκον τελικῶς τὴν ἀθεΐαν εἶνε ἀνακριβές. Ἡ μυστικὴ αὕτη ἑταιρία ἤκμασε κατὰ τὸν Θ' καὶ Ι' αἰῶνα, ἐξ αὐτῆς δὲ προῆλθον ἀκολούθως οἱ *Ἀσσασῖνοι* (βλ. λ.) τῶν ὁποίων αἱ φιλοσοφικαὶ δοξασίαι σῴζονται εἰς τοὺς σημερινοὺς *Δρούσους* (βλ. λ.).

Βιβλιογρ. 3 (Τόμ. Β' σελ. 191.) 17, 31 (Τόμ. ΙΓ' σελ. 225).

Ἰσότης. (Equality, Egalité). Εἰς τὰ Τεκτονικὰ Ἐργαστήρια τὴν ἰσότητα συμβολίζει ἡ στάθμη.

Ὁ Higgins ὁμιλῶν περὶ τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς ἰσότητος λέγει τὰ ἑξῆς:

«Πάντες, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐν τῇ βεβ.·. ζωῇ θέσεώς των, εὑρισκόμενοι ἐντὸς τῆς Στοᾶς εἶναι ἀδελφοὶ - ἀδελφοὶ μὲ τὸν πατέρα ἐπὶ κεφαλῆς των».

Ὅπως ὅμως καὶ εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἐλευθερίας οὕτω καὶ εἰς τὴν τῆς ἰσότητος ὁ Ἐλευθεροτεκτ.·. δὲν προσδίδει ἀπόλυτον σημασίαν, καλῶς γνωρίζων ὅτι ἡ ἀπόλυ-

τος ἰσότης εἶνε ἀντίθετος πρὸς τὸν φυσικὸν νόμον. Παρέχει μὲν εἰς πάντα τὰ μέλη του τὰ αὐτὰ μέσα ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀνυψώσεως, ἀλλ' ἐπιβάλλει καὶ νόμους ἱεραρχίας καὶ πειθαρχίας ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀναγκαστικῶς περιορίζεται πᾶσα προσπάθεια παρερμηνείας ἢ ἐπεκτάσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἰσότητος. Ἡ ἀπόλυτος ἰσότης ὡς καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐλευθερία θὰ ὡδηγήσουν εἰς τὴν διασάλευσιν τῶν θεμελίων τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας καὶ εἰς τὴν ἀναρχίαν.

«Ἰσότης». Συμβ.·. Στ.·. ἱδρυθεῖσα ἐν 'Αν.·. Πειραιῶς τῷ 1022 ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. 'Αν.·. τῆς Ἑλλάδος. Σήμερον εὑρίσκεται ἐν ὕπνῳ.

Ἱσπανία. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἰσήχθη τὸ πρῶτον ἐν Ἱσπανίᾳ κατὰ τὸ 1728 ἱδρυθείσης ἐν 'Αν.·. Μαδρίτης τῆς πρώτης Στοᾶς δι' ἐγκριτικοῦ διπλώματος τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Φαίνεται ὅτι ὀλίγα ἔτη κατόπιν ἱδρύθη εἰς τὴν αὐτὴν 'Ανατολὴν καὶ δευτέρα Στ.·. καθ' ὅσον ὁ Gädicke ἀναφέρει ὅτι ἐν ἔτει 1751 ἐλειτούργουν ἐν Μαδρίτῃ δύο Στοαί.

Ὁ Slorente εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως» ἀναφέρει ὅτι τῷ 1741 ὁ βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας Φίλιππος ὁ Ε' ἐξέδωσε διάταγμα ἐναντίον τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἐξ ὧν πολλοὶ συλληφθέντες ἐστάλησαν εἰς τὰ κάτεργα (γαλέρας). Ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις κατεδίωξεν ἀγρίως τὰ μέλη τῆς Στοᾶς τῆς Μαδρίτης, ἐν ἔτει δὲ 1751 ὁ Βασιλεὺς Φερδινάνδος ὁ ΣΤ' τῇ εἰσηγήσει τοῦ Ἱεροεξεταστοῦ Ἰωσὴφ Τορρούμπια ἀπηγόρευσε τὰς συνελεύσεις τῶν Τεκτόνων μὲ τὴν προσθήκην ὅτι οἱ παραβάται θὰ ἐτιμωροῦντο ὡς ἔνοχοι ἐσχάτης προδοσίας. Ἐν ἔτει 1793 ὁ Καρδινάλιος Βιθὰρ ἐπέβαλε τὴν θανατικὴν ποινὴν ἐπὶ παντὸς Ἐλευθέρου Τέκτονος. Παρ' ὅλους ἐν τούτοις τοὺς ἐν λόγῳ διωγμοὺς ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐξηκολούθησεν ἐξαπλούμενος ἐν Ἱσπανίᾳ καίτοι αἱ Στ.·. εἰργάζοντο ἐν πάσῃ μυστικότητι καὶ μὲ μεγίστας προφυλάξεις.

Μὲ τὴν ἄνοδον τοῦ Ἰωσὴφ Βοναπάρτου εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἱσπανίας τῷ 1807 ὑπερίσχυσαν τὰ φιλελεύθερα αἰσθήματα τῆς Ναπολεοντείου δυναστείας καὶ οἱ κατὰ τῶν Τεκτόνων περιορισμοὶ ἤρθησαν. Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1809 ἱδρύθη ἡ Ἐθνικὴ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἱσπανίας ἥτις, ὡς διὰ νὰ ἐξάρῃ ἔτι μᾶλλον τὴν νίκην τῆς ἀνοχῆς κατὰ τῶν διωγμῶν καὶ τοῦ φανατισμοῦ, ἐγκαθιδρύθη εἰς τὸ κτίριον ἔνθα ἤδρευε μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ δι' Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος τοῦ Ναπολέοντος διαλυθεῖσα Ἱερὰ Ἐξέτασις.

Τὴν Ἐθνικὴν Μεγ.·. Στ.·. ἀπετέλεσαν τρεῖς Συμβ.·. Στ.·. τῆς Μαδρίτης αἵτινες ἐγκαταλείψασαι ἐπίσης τὸ ἀρχικὸν Δόγμα τῆς Γιόρκ ἠκολούθησαν ἔκτοτε τὸ 'Αρχ.·. καὶ 'Α.·. Σκ.·. Δ.·. Δύο ἔτη ἀργότερον ὁ Κόμης de Crasse ἵδρυεν ἐν Ἱσπανίᾳ καὶ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° ὅπερ καὶ προέβη εἰς ἀναδιοργάνωσιν τῆς Ἐθν.·. Μεγ.·. Στ.·. ἣν καὶ μετωνόμασεν εἰς «Μεγ. 'Ανατολὴν τῆς Ἱσπανίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν».

Ἡ ἀποτίναξις τῆς Γαλλικῆς κυριαρχίας τῷ 1813 προκάλεσε διακοπὴν τοῦ Τεκτονικοῦ ἔργου ἐν Ἱσπανίᾳ, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Φερδινάνδου τοῦ Ζ' γενομένη ἀποκατάστασις τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ἐπέφερε νέας ἀπαγορεύσεις καὶ νέους διωγμούς.

Βαθμηδὸν ἐν τούτοις ὁ Τεκτονισμὸς ἀνέκτησε τὴν ἰσχύν του πάλιν, ἐσχηματίσθη δ' ἐν ἔτει 1817 νέα Τεκτονικὴ Δύναμις ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὕπ.·. Συμβ.·. Ἐθνικὴ Μεγ.·. 'Αν.·. τῆς Ἱσπανίας».

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φερδινάνδου Ζ' τῷ 1853 νέαι Στ.·. ἀνεφάνησαν, ὡς ἀναφέρει ὁ Findel. Εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἱσπανίας ἱδρύθησαν τοιαῦται ἑνωθεῖσαι ἐκ νέου ὑπὸ μίαν «Μεγάλην 'Ανατολὴν τῆς Ἱσπανίας» ἥτις καὶ ἐξηκολούθησεν ἔκτοτε λειτουργοῦσα κανονικῶς.

Ἐσχάτως πάλιν ὑπῆρχον διάφορα ἀνεξάρτητα Τεκτ.·. σώματα εἰς τὴν Ἱσπανίαν τῶν ὁποίων εἶνε ἀδύνατον νὰ συντεθῇ ἡ ἱστορία.

Τὴν 4ην ὅμως Ὀκτωβρίου τοῦ 1922 ἡ Μεγ.·. 'Αν.·. τῆς Ἱσπανίας ἐν Μαδρίτῃ ἀπεφάσισεν ἐν Γεν. Συνελεύσει ὅπως διαλυθῇ καταρτισθοῦν δὲ αἱ ἀκόλουθοι Μεγ.·. Στοαί.

1. Μεγ.·. Στοὰ τῆς Βορειοανατολικῆς Ἱσπανίας (περιλαμβάνουσα τὴν Καταλάνην, Ναβάραν, Βαλεαρίδας καὶ 'Αραγκόν).
2. Μεγ.·. Στοὰ τῆς 'Ανατολῆς (Βαλεντία, Μουρκία, Κουένκα καὶ Φερρόλ).
3. Μεγ.·. Στοὰ τῆς Βορειοδυτικῆς Ἱσπανίας (Γαλικία, 'Αστουρία, Λεόν).
4. Μεγ.·. Στοὰ τῆς Μέσης Ἱσπανίας ('Ανδαλουσία, Κανάριοι νῆσοι, Βόρειος 'Αφρική).
5. Μεγ.·. Στοὰ τῆς Κεντρικῆς Ἱσπανίας (Καστίλλη, Ἐσρεμαδοῦρα, Βασκονγάδας).
6. Μεγ.·. Στοὰ τοῦ Πόρτο Ρίκο καὶ
7. Μεγ.·. Στοὰ τῶν Φιλιππίνων.

Αἱ δύο ὅμως τελευταῖαι Μεγ.·. Στ.·. δὲν ἐλειτούργησαν καθ' ὅσον ἀπετέλουν αὐθαίρετον ἐπέμβασιν εἰς ἐδάφη ξένης δικαιοδοσίας.

Δυστυχῶς καὶ αἱ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἱσπανίας ὡς καί τινες ἄλλαι Τεκτ.·. Δυνάμεις, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κρατηθοῦν μακρὰν τῆς ἀναμίξεως εἰς τὴν πολιτικήν. Παραβιάζουσαι θεμελιώδεις ἀρχαίας διατάξεις τοῦ Ἡμετέρου Τάγματος ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ πολιτειακὴν πάλην, ἥτις ἀπὸ ἐτῶν ἀνεστάτωσε τὴν Ἱσπανίαν καταλήξασα εἰς τὸν αἱματηρότατον ἐμφύλιον σπαραγμόν. Σήμερον ὁ Τεκτονισμὸς δὲν λειτουργεῖ εἰς τὴν χώραν αὐτήν.

Ἰσραφήλ. Ὄνομα ἀγγέλου ὅστις κατὰ τὸ Κοράνιον θὰ σαλπίσῃ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως.

Ἲς Σαμπάλ. (Ish Sabbal) Οὕτω ἀποκαλεῖ ὁ Ἄντερσον τοὺς 70 χιλιάδας ἐργάτας οἵτινες εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον τῆς Παλ.·. Διαθ.·. (Α' Βασιλέων ε' ἐδ. 15) καλοῦνται ν ό σ ε σ α μ π ά λ = ἀχθοφόροι (κατὰ λέξιν φορεῖς φορτίων»). Ὁ Ἄντερσον γράφει «ὅτι ἦσαν οὗτοι τὰ ὑπολείμματα τῶν παλαιῶν Χαναανιτῶν καὶ ἐπειδὴ ἦσαν ἀχθοφόροι δὲν πρέπει νὰ καταλέγωνται μεταξὺ τῶν Τεκτόνων». (Σύνταγματα 1738 σελ. 11). Κατὰ τὸ σύστημα ἐν τούτοις τοῦ Webb (βλ. *ἐργάται τοῦ Ναοῦ*) οὗτοι ἀποτελοῦν τοὺς Μαθητὰς ἐν τῇ οἰκοδομήσει τοῦ Ναοῦ.

Ἲς Σουδύ. Παραφθορὰ τῆς Ἑβραϊκῆς λέξεως Ish Sodi (=ἄνθρωπος ἐμπιστοσύνης, ἔμπιστος φίλος). Ἡ λέξις χρησιμοποιεῖται ἐν ἀνωτέρῳ βαθμῷ σημαίνουσα τὸν «ἐ κ λ ε κ τ ὸ ν δ ι δ ά σ κ α λ ο ν».

Ἰστάρ. Βαβυλωνιακὴ ὀνομασία τῆς *'Αστάρτης* θεᾶς ἀποτελούσης τριάδα μὲ τὸν Σὶν καὶ τὸν Σάμας. Ὁ Σάμας ἦτο ὁ ἥλιος, ὁ Σὶν ἡ σελήνη καὶ Ἰστὰρ ὁ πλανήτης 'Αφροδίτη, Ἦτο θεὰ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἡδυπαθείας συγχρόνως, ταυτιζομένη πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν 'Αφροδίτην.

ἱστοριοκρατία ἢ ἱστορισμός. (historismus), Τὸ ἀντίθετον τῆς φυσιοκρατίας. Κατὰ τὴν φιλοσοφικὴν αὐτὴν θεωρίαν, ἡ ἱστορία θεωρεῖται ὡς κίνησις καὶ μεταβολή, ὡς διαρκὴς γένεσις καὶ ἐξέλιξις. Ὁ Ζωροαστρισμὸς κυρίως διδάσκει τὴν δι' ἱστορικῆς κινήσεως πρόοδον διὰ τῆς διαρκοῦς μεταξὺ ἀγαθῆς καὶ πονηρᾶς ἀρχῆς πάλης.

Ὁ καθηγητὴς ἀδ.·. Ν. Λούβαρης γράφει (βλ. βιβλιογ. 31 Τόμ. ΙΓ' σελ. 286) ὅτι ἡ ἱστοριοκρατία κτᾶται καὶ δευτέραν σημασίαν κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ὀρθολογισμὸν καὶ ἐκ τῆς κατ' αὐτοῦ ἀντιδράσεως. Σημαίνει δηλαδὴ τὴν ῥοπὴν ἐκείνην ἥτις πειρᾶται νὰ νοήσῃ τὴν ἱστορικὴν κίνησιν καὶ μεταβολὴν ὥς τι ὅπερ γίνεται διὰ τῆς ἐπιδράσεως ψυχικῶν αἰτίων καὶ ὅπερ ἀποτελεῖ ἑνιαῖον ὀργανικὸν ὅλον οὕτως ὥστε τὸ ἑκάστοτε παρὸν μόνον ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ παρελθόντος νὰ εἶναι νοητὸν καὶ ἑρμηνευτόν. Κατὰ τοὺς νεωτάτους τέλος χρόνους ἱστοριοκρατία καλεῖται καὶ ἡ μονομερὴς ἐφαρμογὴ τῆς καθαρῶς ἱστορικῆς θεωρίας τῶν φαινομένων τοῦ πνευματικοῦ βίου κατὰ τὴν ὁποίαν ἀποκλείεται πᾶσα ἡ φυσικὴ καὶ λογικὴ βάσις αὐτοῦ καὶ τῶν μεταβολῶν του.

Ἲς Χοτζέμπ. =Ish Chotzeb). Κατὰ λέξιν σημαίνει «ἄνθρωποι ποὺ πολεμοῦν». Ἡ λέξις ἐχρησιμοποιήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ *Ἄντερσον* εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τῶν «Σ υ ν τ α γ μ ά τ ω ν» του (σελ. 10). Δι' αὐτῆς σημαίνονται οἱ λιθοτόμοι οἵτινες ὁμοῦ μετὰ τῶν Γ ι β λ ὶ μ ἢ λιθοξόων καὶ τῶν Μ π α ν α ὶ ἢ κτιστῶν ἀνήρχοντο εἰς 80 χιλιάδας, ἀποκαλοῦνται δὲ εἰς τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων ὡς «Ἑταῖροι» (βλ. *ἐργάται τοῦ Ναοῦ*).

ἰσχύς. Δύναμις σωματική, ἀλκή, εὐρωστία. Ἐν ἐκ

τῶν τριῶν κυρίων στηριγμάτων τῆς Τεκτ.·. Στ.·. Ὅπως ἡ *Σοφία* θεωρεῖται ἀπαραίτητος διὰ τὴν σύλληψιν καὶ ἐπινόησιν παντὸς μεγάλου καὶ σημαντικοῦ ἔργου, οὕτω καὶ ἡ *Ἰσχὺς* θεωρεῖται ἀναγκαία διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ πραγμάτωσιν αὐτοῦ καὶ τὸ *Κάλλος* διὰ τὴν διακόσμησιν αὐτοῦ.

Εἰς τὸν Τεκτ.·. ἡ Ἰσχὺς συμβολίζεται διὰ τοῦ Δωρικοῦ ρυθμοῦ, τοῦ μᾶλλον ὀγκώδους ἐξ ὅλων τῶν ἀρχιτεκτονικῶν ρυθμῶν, διὰ τοῦ α' Ἐπ.·. ὡς ἐνισχύοντος τὴν ἐξουσίαν τοῦ Σεβ.·. καὶ διὰ τοῦ Χιρὰμ βασιλέως τῆς Τύρου ὡς παρασχόντος τὴν εἰς ἄνδρας καὶ ὑλικὸν συνδρομὴν διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Ναοῦ.

Ἰταλία. Κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Τορὺ εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ Τεκτ.·. εἰσήχθη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1733 διὰ τῆς ἱδρύσεως Τεκτ.·. Στ.·. ἐν Φλωρεντίᾳ ὑπὸ τοῦ λόρδου Γεωργίου Sackville τὸν ὁποῖον ὁ Τορὺ ὀνομάζει Δούκα τοῦ Middlesex. Δὲν εἶνε γνωστὸν λέγει ὁ Mackey ὑπὸ ποίαν δικαιοδοσίαν διετέλει ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ πρώτη αὐτὴ Ἰταλικὴ Στ.·. εἶνε ὅμως πιθανὸν ὅτι ὑπήγετο ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Τορὺ ἐπίσης καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Φίντελ πληροφοροῦν ὅτι μετ' ὀλίγον ἱδρύθησαν καὶ ἄλλαι Στ.·. ἐν Τοσκάνῃ, εἰς δὲ Μέγας Δοὺξ τῆς Τοσκάνης μυηθεὶς προσέδωσεν ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὸν θεσμὸν ὅστις καὶ ταχέως ἐξηπλώθη.

Αἱ ὡς ἄνω πληροφορίαι ἐν τούτοις δὲν εἶνε ἱστορικῶς ἐξηκριβωμέναι. Τὸ πρῶτον ἱστορικῶς πιστοποιούμενον Τεκτονικὸν γεγονὸς ἐν Ἰταλίᾳ εἶνε ἡ πρώτη παπικὴ ἀπόφασις ἡ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πάπα Κλήμεντος ΙΒ' καὶ διορίζουσα ἕνα ἱεροεξεταστὴν διὰ τὴν διενέργειαν ἀνακρίσεων ἐπὶ μιᾶς Τεκτονικῆς Στ.·. τοῦ Λιβόρνου τῷ 1737. Ὁ Waite φρονεῖ ὅτι τὸ γεγονὸς αὐτὸ καθιστᾶ βεβαίαν τὴν ὕπαρξιν ὄχι μόνον μιᾶς ἀλλὰ πολλῶν Τεκτ.·. Στοῶν ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν ἐξ ὧν τινὲς ἴσως ὑπῆρχον καὶ πλησίον τῶν πυλῶν τοῦ Βατικανοῦ προκαλέσασαι τὰς ἀνησυχίας τοῦ Πάπα. Τὸ ἑπόμενον ἔτος ἐξεδόθη ἡ βοῦλλα «In Eminenti» (βλ. Βοῦλλαι Παππικαί) γεγονὸς ὅπερ πιστοποιεῖ ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἐσημείωνεν ἁλματικὰς προόδους εἰς τὴν Ἰταλίαν. Τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὁ Ἰωάννης τελευταῖος Δοὺξ τῶν Μεδίκων ἀπηγόρευσεν ἀνὰ τὴν ἐπικράτειάν του τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ἀλλ' ὁ διάδοχός του Μέγας Δοὺξ τῆς Λωρραίνης ἐκηρύχθη προστάτης τοῦ Τάγματος, πολλαὶ δὲ νέαι Στοαὶ ἱδρύθησαν. Οἱ διωγμοὶ τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας ἐνετάθησαν ἐπιβληθείσης καὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου εἰς τοὺς Τέκτονας. Παρ' ὅλα ταῦτα ἐν τούτοις αἱ Στ.·. ἐξηκολούθουν ἐργαζόμεναι, εἶνε δὲ βεβαιωμένον ἱστορικῶς ὅτι ἐν Νεαπόλει ὑπῆρχεν ἐν ἔτει 1755 Μεγ.·. Στ.·. διατηροῦσα σχέσεις μετὰ τῶν Στοῶν τῆς Γερμανίας. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν εἶχε διαδοθῆ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ τὸ Δόγμα τῆς «Αὐστηρᾶς Τηρήσεως». Περιστύλια δὲ τούτου ἱδρύθησαν εἰς Τουρίνον, Μοδένην, Φερράραν, Πάδουαν, Βερόναν, Μιλάνον καὶ εἰς πλείστας ἄλλας πόλεις τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου. Τὰς Στοὰς ταύτας ἐπροστάτευσε καὶ ἡ Βασίλισσα Καρολίνα. Ὁ Smith γράφων τῷ 1783 («Use and Abuse» σελ. 211) λέγει: «Σήμερον πλεῖστοι τῶν Ἰταλῶν εὐγενῶν καὶ ἀνωτέρων ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν εἶνε Τέκτονες οἵτινες συγκεντρώνονται κυρίως εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας καίτοι ἔχουν ἐγκαταστήσει Στοὰς εἰς τὴν Νεάπολιν, τὴν Βενετίαν, τὴν Βερόναν, τὸ Τουρίνον, τὴν Μεσσήνην, τὴν Σικελίαν, τὴν Γένουαν καὶ τὴν Μοδένην». Κατὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ὁ Τεκτονισμὸς ἐξηπλώθη περισσότερον ἀκόμη ἐν Ἰταλίᾳ.

Τῷ 1805 ἐγκαθιδρύεται ἐν Μιλάνῳ καὶ τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. ὑπὸ τοῦ Γάλλου Κόμητος de Grasse-Tilly, τοῦ Πρίγκιπος Εὐγενίου ἀνακηρυχθέντος Ὑπ.·. Ταξ.·. καὶ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. Μὲ τὴν ἧτταν ἐν τούτοις τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος καὶ τὴν σφοδρὰν ἀντίδρασιν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας ὁ ἐν Ἰταλίᾳ Τεκτονισμὸς περιέρχεται σχεδὸν εἰς ὕπνον. Μία βοῦλλα τοῦ Πάπα Πίου Ζ' καταργεῖ πλήρως τὸν Τεκτονισμὸν ὡς καὶ τὸν Καρβοναρισμόν, ὅστις ἦτο πολιτικὴ ὀργάνωσις προελθοῦσα ἐκ τῶν κόλπων τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἰταλίας ἐκ τοῦ ξένου ζυγοῦ καὶ τὴν συνένωσιν αὐτῆς εἰς ἓν ἀνεξάρτητον Κράτος. Ὅταν ἐπετεύχθη ἡ ἐθνικὴ ἕνωσις τῆς Ἰταλίας, ὁ Τεκτονισμὸς ἀνεζωογονήθη. Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας εἶχεν ἤδη ἱδρύσει δύο Στοάς, μίαν ἐν Γενεύῃ τῷ 1856 καὶ ἑτέραν ἐν Τουρίνῳ τῷ 1861. Ἓν ἔτος βραδύτερον ἱδρύεται ἐν Τουρίνῳ καὶ Μεγ.·. Στ.·. ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀρμόρικα» ἥτις τῷ 1863 ἵδρυσεν ἐν Ἑλλάδι τὴν πρώτην Ἑλλην.·. Τεκτ.·. Στ.·. (βλ. *Ἑλλάς*). Οἱ πλεῖστοι τῶν Ἰταλῶν ἐθνικῶν ἀγωνιστῶν μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν *Γαριβάλδην* (βλ. λ.) ἦσαν Τέκτονες. Διχόνοιαι ἐν τούτοις ἀναφυεῖσαι ἀργότερον διέσπασαν πρὸς στιγμὴν τὴν ἑνότητα τῶν Ἰταλῶν ἀδ.·. Ὁ ἐλευθερωτὴς τῆς Ἰταλίας Γαριβάλδης ἀπεσπάσθη καὶ ἵδρυσεν ἰδίαν Μεγ.·. Ἀν.·. ἀποσπασθεῖσαν τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. Εἰς τὴν Νεάπολιν ἱδρύθη συγχρόνως καὶ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ αὐτοῦ Δόγματος.

Τέλος ἐν ἔτει 1873 Γενικὴ Συνέλευσις τῶν Ἰταλῶν Τεκτόνων συνελθοῦσα ἐν Ρώμῃ τὴν 28 Ἀπριλίου ἔθεσε τὰς βάσεις μιᾶς ἑνιαίας Ἰταλικῆς Τεκτ.·. Ἀδελφότητος λαβούσης τὸν τίτλον «Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἰταλίας» καὶ ἑδρευούσης ἐν Ρώμῃ. Ταυτοχρόνως ἱδρύετο καὶ ἐν Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·., αἱ δύο δ' αὗται Τεκτ.·. Ἀρχαὶ εἰργάσθησαν ἀόκνως διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ θεσμοῦ καὶ τὴν ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις του ἀναδιοργάνωσιν τῆς Ἰταλικῆς κοινωνίας. Ἀλλ' ὁ Ἰταλικὸς Τεκτ.·. ὡς συμβαίνει κατὰ τὸ πλεῖστον μὲ τὰς Τεκτ.·. Δυνάμεις τῶν Λατινικῶν Κρατῶν, ἀπεμακρύνθη τοῦ μυσταγωγικοῦ του χαρακτῆρος καὶ ἀνεμίχθη ἐνεργῶς εἰς τὴν πολιτικήν, ὑποστὰς οὕτω φυσικῷ τῷ λόγῳ τὴν ἀναπότρεπτον τριβὴν καὶ φθοράν. Ὅταν δὲ ἐγκαθιδρύθη τὸ φασιστικὸν καθεστὼς ἐν Ἰταλίᾳ κατέλυσαν τὸν κοινοβουλευτισμόν, ἀπηγόρευσε τελείως τὴν λειτουργίαν Τεκτ.·. Ἐργαστηρίων.

Πολλοὶ ἐξέχοντες Τέκτονες κατεδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ Μουσολίνι αὐτὸς δὲ ὁ Μεγ.·. Διδ.·. ἐξορισθεὶς καὶ τυφλωθεὶς ἀπέθανεν ἐν ἐξορίᾳ. Μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ φασισμοῦ καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν ὁ Τεκτονισμὸς ἤρχισε καὶ πάλιν ἐργαζόμενος εἰς τὴν χώραν καὶ σημειώνων ἀρκετὰς προόδους. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἐὰν οἱ Ἰταλοὶ Τέκτονες ἀφωσιοῦντο ὡς ἄλλοτε εἰς τὸ καθαρῶς μυσταγωγικὸν ἔργον τοῦ θεσμοῦ καὶ ἀπεμακρύνοντο πλήρως τῆς πολιτικῆς. Ὑπάρχουν τόσα ἄλλα πεδία δράσεως ὥστε τὸ πανάρχαιον τάγμα νὰ μὴ ὑφίσταται τὴν μοιραίαν φθορὰν ἥτις εἶνε ἡ φυσικὴ συνέπεια τῆς ἐνεργοῦ ἀναμίξεως εἰς ἔργα ἀλλότρια.

Ἰχθύες. (Ἀστρολ.). Τὸ δωδέκατον σημεῖον τοῦ *ζῳδιακοῦ κύκλου* (βλ. λ.)

Ἰχθύς. Τὰ πέντε γράμματα τῆς λέξεως ταύτης ἀποτελοῦν τὰ ἀρχικὰ τῶν λέξεων Ἰ η σ ο ῦ ς Χ ρ ι σ τ ὸ ς Θ ε ο ῦ Υ ἱ ὸ ς Σ ω τ ή ρ. Δι' ὃ καὶ οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐχρησιμοποίησαν τὸν ἰχθὺν ὡς θρησκευτικὸν των σύμβολον συναντώμενον συχνὰ ἐπὶ τῶν τάφων καὶ ὡς κόσμημα. Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς γράφων ἐπὶ τῶν κοσμημάτων τὰ ὁποῖα δύναται διαρκῶς νὰ φέρῃ ἐπ' αὐτοῦ πᾶς Χριστιανός, λέγει ὅτι ὁ ἰχθὺς εἶνε κατάλληλος διὰ δακτύλιον, διότι ὑπενθυμίζει διαρκῶς εἰς τὸν Χριστιανὸν τὴν πνευματικὴν του ζωὴν ἐφ' ὅσον ἀναφέρεται εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος. Ἄλλοτε ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ὡς Τεκτονικὸν σύμβολον σχετιζόμενον προφανῶς μὲ τὸ ὁμώνυμον ζῴδιον, διότι ὁ Margoliouth (Vest. of Gen. Freem.. 45) γράφει τὰ ἑξῆς: «Εἰς παλαιοτέραν ἐποχήν, ὁ Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Τάγματος ἡμῶν ἔφερεν ἐπ' αὐτοῦ ἀργυροῦν ἰχθὺν καὶ εἶνε λυπηρὸν ὅτι τὸ ὡραῖον αὐτὸ ἔμβλημα ἐξηφανίσθη μεταξὺ τῶν διαφόρων καινοτομιῶν αἵτινες εἰσήχθησαν ἀργότερον».

Ἰώ. Θυγάτηρ κατὰ τὸν Ἡσίοδον τοῦ Πειρῶνος καὶ τῆς νύμφης Μελίας, τὴν ὁποίαν μεταβληθεὶς εἰς νεφέλην ἔφθειρεν ὁ Ζεὺς ἐξ οὗ ἐγέννησε τὸν Ἔπαφον. Καταδιωκομένη ὑπὸ τῆς ζηλοτύπου Ἥρας μετεμορφώθη εἰς δάμαλιν περιπλανηθεῖσα ἀνὰ διαφόρους χώρας τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν Αἰθιοπίαν. Προφανῶς ὁ μῦθος τῆς Ἰοῦς σχετίζεται μὲ τὸν καταποντισμὸν τῆς Αἰγηΐδος καὶ τὴν φυγὴν τῶν διασωθέντων κατοίκων της πρὸς τὴν Ἀφρικήν. Ἡ Ἰὼ συμβολίζει διὰ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Αἰγυπτίους μύστας τὸ μέγα θῆλυ στοιχεῖον, τὴν μητέρα πάσης ζωῆς, ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν *Ἀδίτι* (βλ. λ.) τῶν Βεδῶν. Κατ' ἐπέ-

κτασιν, ἡ Ἰὼ εἶνε ἡ σελήνη καὶ ἡ κτεὶς συμβολίζουσα τὰς θηλείας λειτουργίας τῆς ἀναπαραγωγῆς.

Ἰωαβέρ. (Joabert). Ὁ κατὰ παράδοσιν ἀνωτέρων βαθμῶν εὐνοούμενος τοῦ Σολομῶντος ὁ προκαλέσας τὴν δυσαρέσκειαν τοῦ Βασιλέως τῆς Τύρου Χιρὰμ λόγῳ ἐπεισοδίου τινός, ἀλλὰ τυχὼν ἀκολούθως συγγνώμης ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀφοσιώσεώς του πρὸς τὸν Βασιλέα του καὶ διορισθεὶς γραμματεὺς ἐξ ἀπορρήτων τοῦ τε Σολομῶντος καὶ τοῦ Χιράμ. Ἀργότερον προήχθη περισσότερον διορισθεὶς μετὰ τοῦ Τίτου καὶ τοῦ Ἀδωνιρὰμ Ἔφορος καὶ Δικαστής. Διεκρίθη εἰς τὴν ἐπιτυχῆ προσπάθειάν του πρὸς σύλληψιν προδοτῶν τινων, καίτοι δὲ λόγῳ τοῦ ὑπερμέτρου ζήλου του ἐπροκάλεσε τὴν ὀργὴν τοῦ Βασιλέως ἀρχικῶς, ἠμείφθη ἀκολούθως καὶ ἔλαβε τὴν ἀνωτάτην διάκρισιν ἀνακηρυχθεὶς *Ἐκλεκτὸς Τέλειος καὶ Ὑπέρτατος Τεκτων.*

Τὸ ὄνομα τοῦτο, κατὰ τὸν Mackey δὲν εἶνε Ἑβραϊκὸν ἢ ὑπέστη τοιαύτην παραφθορὰν ὥστε νὰ μὴ ἀναγνωρίζεται ὡς τοιοῦτον.

Ὁ Lenning ἐξ ἄλλου φρονεῖ ὅτι ἡ ὀρθοτέρα γραφή του εἶνε *Ἰωχαβὲν* (βλ. λ.) ἢ καλλίτερον Ἰχαοβὲμ (=υἱὸς τοῦ Θεοῦ). Εἰς τὰ τυπικὰ ἀνωτ∴ βαθμῶν ὑπάρχουν καὶ τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα καίτοι περὶ τοῦ αὐτοῦ πρόκειται προσώπου.

Ἰωακεὶμ ὁ Γ'. Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως * 1834 † 1912. Εὐρυτάτης μορφώσεως καὶ ἀντιλήψεως ἱεράρχης, ἐπηδαλιούχησε μετὰ πραγματικῆς σωφροσύνης καὶ παραδειγματικοῦ θάρρους τὸ σκάφος τῆς ἐκκλησίας ἐν μέσῳ δεινῶν σκοπέλων. Μυηθεὶς εἰς τὸν Τεκτ∴ ἐφήρμοσεν ἐμπράκτως τὰς ἀρχάς του ἐπιδείξας ψυχικὴν ρώμην ἀξιοθαύμαστον.

Ἰωακεὶμ, τάγμα. (Order of Joachim) Μυστικὴ Ἑταιρία ἱδρυθεῖσα ἐν Γερμανίᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος. Τὰ μέλη της ὡρκίζοντο ὅτι πιστεύουν εἰς τὴν Τριάδα. Μόνον εὐπατρίδαι ἐγίνοντο δεκτοὶ εἰς τὴν Ἑταιρίαν ταύτην μετὰ τῶν συζύγων καὶ τῶν τέκνων των. Δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν Τεκτ∴ καίτοι τινὲς ἰσχυρίζονται (ἐσφαλμένως πάντως) ὅτι ἱδρυτής της εἶνε ὁ Κόμης τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ.

Ἰωάννης ΚΒ'. Πάπας Ρώμης ἀπὸ τοῦ 1316 μέχρι τοῦ 1334. Αὐτὸς ἐξέδωκεν ἀφορισμὸν ἐναντίον τοῦ Τάγματος τῶν *Τινιόνων Ἱπποτῶν* (βλ. λ.).

Ἰωαννίδης Γεώργ. Τέκτ∴ * ἐν Κων)πόλει τῷ 1860 καὶ ἰδὼν τὸ Τεκτ∴ φ ς ἐν τῇ Σ∴ Στ∴ «Μαραθὼν» τῆς Ἀν∴ Ἀθηνῶν τὴν 9 Δεκεμβρίου τοῦ 1900. Ἐχρημάτισε μέλος τῆς Μεγ∴ Ἀν∴ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν περίοδον 1902—1905.

Ἰωαννῖται. (Johannites) Τεκτονικὴ θρησκευτικὴ αἵρεσις ἐγκαθιδρυθεῖσα ἐν Παρισίοις τῷ 1814 ὑπὸ τοῦ Φαμπρὲ—Παλιπρὰ καὶ προσαρτηθεῖσα εἰς τὸ Τάγμα τῶν Ναϊτῶν, τοῦ ὁποίου ὁ Φαμπρὲ ἦτο Μέγ∴ Διδ∴ (βλ. *Ναϊτῶν ἢ Ναοῦ Τάγμα*).

Ἰωαννίτης Τεκτονισμός. Οὕτω ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Ὄλιβερ ὁ Κυανοῦς Τεκτονισμός ἤτοι ὁ ἐκ τῶν 3 πρώτων βαθμῶν συμβολικὸς τοιοῦτος, ὡς τελῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν δύο Ἁγίων, Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ (βλ. *"Ἅγιοι Ἰωάννοι*). Ὁ Ὄλιβερ εἶχεν ἀντιταχθῆ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Δόκτορος Χέμμιγκ εἰσαχθὲν εἴς τινας Ἀγγλικὰς Στοὰς σύστημα τῆς ἀφιερώσεως τῶν Στοῶν εἰς τὸν Σολομῶντα καὶ τὸν Μωϋσῆν, ἐδημοσίευσε δὲ τῷ 1848 καὶ σχετικὸν ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Κάτοπτρον διὰ τοὺς Ἰωαννίτας Τέκτονας». (βλ. *Ἁγίου Ἰωάννου Ἐλευθεροτεκτονισμός*).

Ἰωαννίτης Τέκτων. Ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Ἰωαννιτικὸν Τεκτονισμὸν (βλ. λ.).

Ἰωάννου, ἀδελφοί (John's brothers) Εἰς τὸν Συνταγματικὸν Χάρτην τῆς Κολωνίας. ἀναγράφεται ὅτι πρὸ τοῦ ἔτους 1440 ἡ Ἑταιρία τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἦτο γνωστὴ μόνον ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀ δ ε λ φ ο ὶ τ ο ῦ Ἰ ω ά ν ν ο υ». (Joannaeorum fratrum). Καὶ μόνον ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἔλαβεν ἐν Valenciennes τὸ ὄνομα «Ἐλεύθεροι καὶ Ἀποδεδειγμένοι Μασῶνοι». Ἐκείνην ἐπίσης τὴν ἐποχὴν οἱ Τέκτονες ἵδρυσαν εἴς τινα μέρη τῆς Φλάνδρας τὰ πρῶτα νοσοκομεῖα μὲ χρήματα τῆς Ἀδελφότητος. Ἀλλαχοῦ τοῦ ἰδίου Συντάγματος ἀναφέρεται ὅτι οἱ Τέκτονες ἐκαλοῦντο καὶ «Ἀ δ ε λ φ ο ὶ κ α θ ι ε ρ ω μ έ ν ο ι ε ἰ ς τ ὸ ν Ἰ ω ά ν ν η ν» (Fratres Joanni sacros), διότι «ἠκολούθουν τὸ παράδειγμα Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ».

Ἰωάννου, Ἀθανάσιος. Ἕλλην καθηγητὴς τῶν Φυσικομαθηματικῶν * τῷ 1868 ἐν Ταβλουσοῦν τῆς Καισαρείας. Συμπληρώσας τὰς σπουδάς του ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐνῷ ταὐτοχρόνως εἰργάζετο διὰ νὰ προσπορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἀπεφοίτησεν ἐκεῖθεν τῷ 1886 ἀριστεύσας καὶ διωρίσθη διδάσκαλος τῆς ἐν τῇ Μονῇ Τιμίου Προδρόμου τῆς Καισαρείας Ρεδοκανακείου Ἱερατικῆς Σχολῆς. Τῷ 1890 κατελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐνεγράφη εἰς τὴν Φυσικομαθηματικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου ἀποφοιτήσας ἀριστεὺς τῷ 1894. Ἐχρημάτισεν ἀλληλοδιαδόχως καθηγητὴς τῶν Φυσικῶν εἰς τὸ Ζωγράφειον Γυμνάσιον Κωνσταντινουπόλεως, τὴν Μεγ. τοῦ Γένους Σχολήν, τὸ Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον καὶ τὸ Ἰωακείμειον, ἀκολούθως δὲ γυμνασιάρχης τοῦ Ζωγραφείου μέχρι τοῦ 1922 ὅτε ἠναγκάσθη νὰ προσφύγῃ εἰς Ἀθήνας διορισθεὶς καθηγητής. Ἀπὸ τοῦ 1932 διετέλη ὑπὸ σύνταξιν. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰς τὴν Σ∴ Στ∴ «Ἁρμονίαν» ἐν Ἀν∴ Κων)πόλεως τῷ 1921. Μετὰ τὴν προσφυγήν του ἐν Ἀθήναις συνειργάσθη μετ' ἄλλων προσφύγων μελῶν τῆς αὐτῆς Στ∴ διὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Σ∴ Στ∴ «*Βυζάντιον*» (βλ. λ.) τῆς ὁποίας καὶ διετέλεσε Σεβ∴ κατὰ δύο περιόδους: Τῷ 1926 ἡ Γεν. Συνέλευσις ἐκτιμῶσα τὰς πολλαπλᾶς αὐτοῦ ἀρετὰς ἐξέλεξεν αὐτὸν μέλος τῆς Γαλ∴ Μεγ∴ Ἀν∴ τῆς Ἑλλάδος παρ' ᾗ ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τοῦ Μεγ∴ Ἐλεον∴ (1925—1928) καὶ τοῦ Μεγ∴ Γεν∴ Γραμμ∴ (1928—1931). Ἀπὸ τοῦ 1931 ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γραφείου τοῦ Ἱδρύματος μέχρι τῆς λόγῳ γήρατος ἀποχωρήσεώς του, κατὰ τὸ 1941.

«Ἰώβ». Ἓν τῶν ποιητικῶν βιβλίων τῆς Παλ∴ Δ∴ περιφανῆ κατέχον θέσιν εἰς τὴν παγκόσμιον φιλολογίαν, Εἶνε ἐπικὸν ποίημα πραγματευόμενον ὑπὸ μορφὴν διαλόγου τὸ πρόβλημα περὶ τῆς αἰτίας καὶ τοῦ σκοποῦ τῶν ἐπιγείων παθημάτων καὶ ἐξετάζον πῶς συμβιβάζονται τὰ παθήματα τῶν δικαίων πρὸς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ.

Ἰωβηλαίων βιβλίον. (Jubilee book) Ἀπόκρυφον ἑβραϊκὸν βιβλίον ὅπερ καλεῖται καὶ «Μ ι κ ρ ὰ Γ έ ν ε σ ι ς». Περιλαμβάνει ἐκτενέστερον τὰ τῆς Γενέσεως καὶ τῶν πρώτων 12 κεφαλαίων τῆς Ἐξόδου. Φαίνεται γραφὲν περὶ τὸν Α' π.Χ. αἰῶνα, μετεφράσθη δὲ Ἑλληνιστί, αἰθιοπιστὶ καὶ ἀργότερον λατινιστί.

Ἰωνάθαν καὶ Δαυΐδ, τάγμα. Γερμανικὸν καθολικὸν θρησκευτικὸν τάγμα ἱδρυθὲν περὶ τὸ 1770 διὰ τὴν διάδοσιν τῆς Λατινικῆς πίστεως. Κακῶς ἐπιστεύθη ὑπό τινων ὅτι εἶχε σχέσιν μὲ τὸν Τεκτονισμόν, διότι οὔτε μυστικὸν ἦτο οὔτε καμμίαν συνάφειαν μετ' αὐτοῦ εἶχε.

«Ἰωνία». Ἑλληνικὴ Συμβ∴ Στ∴ ὑπ' ἀριθ. 54 ἱδρυθεῖσα τῷ 1919 ἐν Σμύρνῃ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Γαλ∴ Μεγ∴ Ἀν∴ τῆς Ἑλλάδος, μετὰ δὲ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν μεταφυτευθεῖσα ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας ἔνθα καὶ συνεχίζει ἔκτοτε ἀπροσκόπτως τὴν δρᾶσίν της.

Τὸ πρῶτον πρακτικὸν ἱδρύσεως τῆς Σ∴ ταύτης Στ∴ συνετάχθη ἐν Σμύρνῃ τὴν 29ην Μαρτίου 1919 ὑπὸ τῶν ἀδ∴ ἀδ∴ Ἰωάν. Κωτούλα 31° (τῆς Σ∴ Στ∴ «Πρόοδος» Κωνσταντινουπόλεως) Λ ε ω ν. Π ο λ. Κ υ β ε τ ο ῦ (τῆς Στ∴ «Φοῖνιξ» Ἀθηνῶν), Σ π υ ρ Σ ο λ ο μ ω ν ί δ ο υ (τῆς Στ∴ «Σκενδέρβεης» Ἀθηνῶν) καὶ Σ ο φ. Ἀ ν α σ τ α σ ι ά δ ο υ, Σ ω κ ρ. Σ τ α μ π α δ ο π ο ύ λ ο υ, Ε ὐ α γ. Β λ ο υ μ ί δ η, Ἰ ω ά ν. Σ α κ ε λ λ α ρ ί δ η, Ἰ ω ά ν. Φ ρ α γ κ ι ᾶ καὶ Π έ τ ρ ο υ Γ α β ρ ι ὴ λ (τῆς Στ∴ «Μέλης» Σμύρνης).

Οἱ ἱδρυταὶ συνεδρίασαν ἐν τῷ Ναῷ τῆς Στ∴ «οἱ Χίλιοι» τῆς Μεγ∴ Ἀν∴ τῆς Ἰταλίας, ἀπέστειλαν δὲ τὸ συνταχθὲν πρακτικὸν εἰς τὴν Μεγ∴ Ἀν∴ τῆς Ἑλλάδος, ἥτις συνεδριάσασα τὴν 24ην Ἀπριλίου 1919 ἐξέδωσε τὸ ὑπ' ἀριθ. 54 ἱδρυτικὸν δίπλωμα αὐτῆς δι' οὗ, ἐγκρίνουσα τὰς γενομένας προσωρινὰς ἀρχαιρεσίας τῶν ἱδρυτῶν, ἐπέτρεπε τὴν λειτουργίαν τῆς Στ∴ «Ἰωνία».

Οὕτω ἡ Σ∴ Στ∴ «Ἰωνία» ἤρξατο ἐργαζομένη ἐν Ἀν∴ Σμύρνης ὑπὸ τὴν σφ∴ τοῦ ἀδ∴ Ἰωάν. Κωτούλα,

ταχέως δὲ αἱ στ.·. ἐπυκνώθησαν οὕτως ὥστε τὸν Αὔγουστον τοῦ 1922 νὰ ἀριθμῇ 105 ἐνεργὰ μέλη. Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1919 γενομένων ἀρχαιρεσιῶν, Σεβ.·. ἐξελέγει ὁ ἀδ.·. Ἀντώνιος Ἀθηνογένης κρατήσας τὴν α' σφ.·. μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου 1921, ὅτε διεδέχθη αὐτὸν ὁ ἀδ.·. Λεων.·. Κυβετός, ἐπὶ τῆς προεδρίας τοῦ ὁποίου ἐπέπρωτο νὰ ἐπέλθη ἡ τρομερὰ καταστροφή. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ «Ἰωνία» παρηκολούθησε ἀγρύπνως τὰ ἐθνικὰ ζητήματα καὶ συνειργάσθη μετὰ τῶν δύο ἀδ.·. Στ.·. «*Ὅμηρος*» (Γαλλικῆς) καὶ «*Οἱ Χίλιοι*» (Ἰταλικῆς) διὰ τὴν καταπράϋνσιν τῶν φυλετικῶν διαφορῶν. Κατὰ τὴν ἐπελθοῦσαν τὸν Αὔγουστον τοῦ 1922 καταστροφὴν ἡ Στ.·. «Ἰωνία» ἐθρήνησεν ἐκτὸς τοῦ ἀδ.·. *Χρυσοστόμου Καλαφάτη Μητροπολίτου Σμύρνης* ([1]) καὶ τρία μέλη της τοὺς ἀδ.·. ἀδ.·. *Χρῆστον Πουλάκην*, *Γεώργιον Τσιγκριλάραν* καὶ *Γεώργιον Ἀνδρεάδην* συγκαταριθμηθέντας μεταξὺ τῶν μυριάδων θυμάτων τῆς λαίλαπος ἐκείνης.

Οἱ ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν καταφυγόντες ἀδελφοὶ τῆς «Ἰωνίας» μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Σεβ.·. αὐτῶν ἀδ.·. Λ. Κυβετὸν ἀνασυνεκρότησαν ἐνταῦθα τὴν Στοάν των, τὴν δὲ 19ην Δεκεμβρίου 1922 ἐγένοντο καὶ αἱ νέαι ἀρχαιρεσίαι ἀνατεθείσης καὶ πάλιν τῆς α' σφ.·. εἰς τὸν ἀδ.·. Λ. Κυβετόν. Ἔκτοτε ἡ Σ.·. Στ.·. «Ἰωνία» ἐξακολουθεῖ μετ' εὐσυνειδήτου ἐπιμελείας λαξεύουσα τὸν ἀκατ.·. λίθ.·.. Τὴν 11ην Ἰουνίου 1934 ἡ Στ.·. «Ἰωνία» ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δεκαπενταετίας ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της ἐτέλεσε πανηγυρικὴν τελετὴν καθ' ἣν λαβόντες ἀλληλοδιαδόχως τὸν λόγον οἱ κατὰ καιροὺς Σεβασμιεύσαντες αὐτῆς ἀνέλυσαν διὰ μακρῶν τὸ ἐπιτελεσθὲν ἐν Ἀν.·. Σμύρνης καὶ ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν ἔργον. (βλ. «Τὰ πεπραγμένα Σ.·. Στ.·. «Ἰωνίας» 1934).

Ἰωνικὸς ρυθμός. Ἐκ τῶν τριῶν Ἑλληνικῶν ρυθμῶν Δωρικοῦ, Ἰωνικοῦ καὶ Κορινθιακοῦ, ὁ Ἰωνικὸς εἶνε ὁ κατέχων σημαντικὴν θέσιν εἰς τὸν Τεκτονικὸν συμβολισμόν. Κυριώτερα χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ εἶνε αἱ εἴκοσι τέσσαρες ραβδώσεις τοῦ κίονος αἱ χωριζόμεναι διὰ λεπτῆς ταινίας καὶ αἱ ἕλικες τοῦ κιονοκράνου. Ὁ ρυθμὸς οὗτος εἶνε λεπτότερος καὶ χαριέστερος τοῦ Δωρικοῦ, ὀλιγώτερον ὅμως μεγαλοπρεπὴς τοῦ Κορινθιακοῦ. Πιστεύεται ὅτι διεπλάσθη κατὰ τὸ πρότυπον τῆς χάριτος ὡραίας γυναικὸς ἡ διάταξις τῆς κόμης τῆς ὁποίας ἔδωκε γένεσιν εἰς τὴν ἰδέαν τῶν ἑλίκων. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκπροσωπεῖ τὸ θῆλυ στοιχεῖον. Ὡς συνδυάζων δὲ τὴν ἰσχὺν τοῦ Δωρικοῦ μὲ τὸ κάλλος τοῦ Κορινθιακοῦ ἐγένετο δεκτὸς ὡς σύμβολον τῆς σοφίας καὶ τοποθετεῖται εἰς τὴν Ἀν.·. τῆς Στ.·. ἔνθα ἡ θέσις τοῦ Σεβ.·. (βλ. *Ἀρχιτεκτονικὴ* ὡς καὶ *Δωρικὸς ρυθμός).*

Ἰωσαφάτ. (Jehoshaphat). Κοιλὰς κειμένη ἀνατολικῶς τῆς Ἱερουσαλὴμ μεταξὺ τοῦ ὄρους Σιὼν καὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν. Εἰς τὰ νεώτερα τυπικὰ τοῦ Τεκτ.·. ἡ λέξις δὲν ἀπαντᾶται. Εἰς παλαιότερα ὅμως τοιαῦτα ἀνεφέρετο ὡς ὄνομα ἱεροῦ τόπου.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἰουδαίαν δὲν ὑπάρχει πράγματι τοιαύτη κοιλὰς οὐδ' ἀναφέρεται εἰς τὰς Γραφὰς ἐκτὸς μόνον ἅπαξ ὑπὸ τοῦ Ἰωὴλ (γ' ἐδ. 2). Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ λέξις αὕτη ἑβραϊστὶ σημαίνει «κρίσις Θεοῦ» καὶ ἐπειδὴ ἡ προφητεία τοῦ Ἰωὴλ ἀναφέρει ὅτι ὁ Θεὸς θὰ συνάξῃ εἰς τὴν κοιλάδα αὐτὴν ὅλα τὰ ἔθνη καὶ θέλει κρίνει αὐτὰ διὰ τὰς ἐναντίον τοῦ Ἰσραὴλ πράξεις των, οἱ Ἑβραῖοι ἐπίστευσαν τελικῶς ὅτι ἡ κοιλὰς Ἰωσαφὰτ θὰ εἶνε ὁ τόπος τῆς τελευταίας κρίσεως. Τοῦτο πιστεύουν καὶ οἱ Μουσουλμάνοι. Τὴν γνώμην αὐτὴν παρεδέχθησαν καὶ οἱ Τέκτονες τοῦ 18ου αἰῶνος οἵτινες ἐθεώρησαν τὸ ὄνομα τοῦτο ὡς σύμβολον ἁγίας γῆς. Οὕτω εἰς τὰ παλαιότερα τυπικὰ συναντῶμεν τὰς ἀκολούθους φράσεις.

—*Ποῦ ἵσταται ἡ Στοά;*

—*Ἐπὶ γῆς ἁγίας ἢ ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου λόφου ἢ ἐπὶ τῆς χαμηλοτέρας πεδιάδος ἢ ἐπὶ τῆς κοιλάδος Ἰωσαφὰτ ἢ ἐπὶ οἱασδήποτε ἄλλης μυστικῆς τοποθεσίας.*

Ὁ Hutchinson γράφει ὅτι ἡ πνευματικὴ Στοὰ ἦτο τοποθετημένη εἰς τὴν κοιλάδα Ἰωσαφάτ, ὑπονοῶν δι' αὐτοῦ ὅτι αἱ ἀρχαὶ τοῦ Τεκτ.·. ἀπορρέουν ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ εἶνε ἐγκαθιδρυμέναι ἐπὶ τῆς κρίσεως αὐτοῦ.

Ἰώσηπος, *Φλάβιος*. Ἰουδαῖος ἱστορικὸς ἀκμάσας τὸ β' ἥμισυ τοῦ Α' αἰῶνος μ. Χ. καὶ συγγράψας ἑλληνιστὶ τὰ ἀκόλουθα βιβλία: «Περὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ πολέμου», «Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία», «Βίος», (ἡ αὐτοβιογραφία του) καὶ «Περὶ ἀρχαιότητος Ἰουδαίων».

Ὁ Ἰώσηπος ἐσπούδασεν, ὡς γράφει εἰς τὸν «Βίον», εἰς τὰς Σχολὰς τῶν Φαρισαίων, τῶν Σαδουκαίων καὶ τῶν Ἐσσαίων μεθ' ὃ πορευθεὶς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐγένετο ζηλωτὴς τοῦ μύστου ἀσκητοῦ Βάκουμ.

Εἰς τινας τῶν ἀνωτ.·. Τεκτ.·. βαθμῶν αἱ λεπτομέρειαι τῶν παραδόσεών των στηρίζονται ἐπὶ τῶν ἀφηγήσεων τῆς «Ἰουδαϊκῆς Ἱστορίας» τοῦ Ἰωσήπου.

Ἰωσὴφ Β'. Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας (1741—1790), υἱὸς τοῦ Φραγκίσκου Α' καὶ τῆς Μαρίας Θηρεσίας. Μαθητὴς τοῦ καθηγητοῦ τοῦ φυσικοῦ δικαίου καὶ Τέκτονος Μαρτίνι ἀπεδέχθη τὰς θεωρίας του, ἐμορφώθη δὲ πλήρως περιοδεύσας εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον κόμης Φολκεστάϊν. Ἰδεαλιστὴς καὶ αἰσθηματίας ὑπῆρξε μέγας ἀνθρωπιστής, ἱδρύσας νοσοκομεῖα, ἄσυλα, ὀρφανοτροφεῖα καὶ σχολεῖα, καταργήσας τὴν δουλοπαροικίαν καὶ ἐφαρμόσας ἀπόλυτον ἀνεξιθρησκείαν μὴ διστάσας πρὸς τοῦτο νὰ στραφῇ καὶ κατὰ τῆς παντοδυναμίας τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας. Παρὰ δὲ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ κλήρου, ἐξέδωσε τῷ 1785 ἰδιόχειρον Διάταγμα δι' οὗ ἐπέτρεπε τὴν ἐντὸς τοῦ Κράτους του λειτουργίαν Τεκτονικῶν Στοῶν, ὑπὸ τινας μόνον περιορισμοὺς ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

Εἰς τὸ ἐν λόγῳ διάταγμα ὑπάρχουν καὶ αἱ ἀκόλουθοι φράσεις: «Ἡ Κυβέρνησις παραχωρεῖ εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας προστασίαν καὶ ἐλευθερίαν, ἀφήνουσα ἀπολύτως ὑπὸ τὴν ἰδίαν των διεύθυνσιν τὸν ἔλεγχον τῶν μελῶν καὶ τῶν ἱδρυμάτων των. Ἡ Κυβέρνησις δὲν θέλει ἀποπειραθῇ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰ μυστήριά των. Ὑπὸ τὰς ὁδηγίας αὐτάς, τὸ Τάγμα τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνεται μέγας ἀριθμὸς ἀξίων κατὰ πάντα ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους γνωρίζω καλῶς, δύναται ν' ἀποβῇ χρήσιμον εἰς τὸ Κράτος».

Οἱ Αὐστριακοὶ ὅμως Τέκτονες δὲν ἀπήλαυσαν ἐπὶ μακρὸν τῆς ἐλευθερίας ταύτης. Ἀπὸ τοῦ 1789 αἱ ἀξιώσεις τοῦ παπικοῦ κλήρου ὑπερίσχυσαν καὶ πάλιν καὶ ἡ λειτουργία τῶν Τεκτ.·. Στ.·. ἀπηγορεύθη. (βλ. ***Αὐστρία***).

Ὁ Αὐτοκράτωρ οὗτος συνέλαβε καὶ τὸ ἀποτυχὸν σχέδιον τῆς ἀνιδρύσεως τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τῆς ἐκδιώξεως τῶν Τούρκων ἐκ τῆς Βαλκανικῆς, συμμαχήσας μετὰ τῆς Αἰκατερίνης τῆς Β' τῆς Ρωσίας καὶ κηρύξας τὸν πόλεμον τοῦ 1788.

Ἰωχαβέν. (Johaben) Εἷς τῶν τριῶν Διδ.·. οἵτινες κατὰ τὴν παράδοσιν κατώρθωσαν τελικῶς ν' ἀνακαλύψουν τὴν ἀψῖδα ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐκρύπτετο τὸ ***Δέλτα***. Τὸ ὄνομα χρησιμοποιεῖται συχνὰ εἰς τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·., ἀναφέρεται δὲ καὶ εἰς τὸν 4° καὶ 5° τοῦ νεωτέρου Γαλλικοῦ Δόγματος. Ἐνιαχοῦ τῶν τυπικῶν τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπαντᾶται καὶ ὡς Ἰεχωβέ, ἐνῷ περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πρόκειται προσώπου (βλ. ***Ἰωαβέρ***).

Ἰωχεβέδ. (=Δεδοξασμένος Θεός). Ἡ σύζυγος τοῦ Ἀμρὰμ καὶ μήτηρ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρὼν (Ἔξοδος στ' ἐδ. 20).

([1]) Τὴν Τεκτονικὴν ἰδιότητα τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω ἀλλαχοῦ. Ἀναφέρεται ἐν τούτοις ρητῶς εἰς τὰ «Πεπραγμένα τῆς Σ.·. Στ.·. «Ἰωνία» 1934».—Ν.Λ.

Κ.

Κ Τὸ δέκατον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ τοῦ Ἑβραϊκοῦ (κάφ) ἔχον παρ' ἀμφοτέροις ἀριθμητικὴν ἀξίαν 20. Εἰς τὴν Χαλδαϊκὴν ἢ τὴν ἱερογλυφικὴν παριστάνεται διὰ μιᾶς χειρός. Τὸ φοινικικὸν κάφ ἐξ ἄλλου δηλοῖ τὸν φοίνικα.

Κᾶ. Τὸ ἀστρικὸν σῶμα εἰς τὴν ἀρχαίαν Αἰγυπτιακὴν γλῶσσαν. Κατὰ τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια τὸ ἀνθρώπινον ὂν ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ὑλικὸν σῶμα καὶ ἀπὸ τὸ Κᾶ ἢ τὸ διπλοῦν του, ὁρατὸν καὶ ἄϋλον. Κατὰ τὴν Αἰγυπτιακὴν θεωρίαν τὸ Κᾶ παραμένει μετὰ θάνατον ἐν τῷ τάφῳ καὶ δὲν ἐγκαταλείπει τὸ σῶμα. Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν «αὔραν» τῶν ἀλχημιστῶν.

Κάαμπα. Τὸ ὄνομα τοῦ ἱεροῦ τεμένους τῆς Μέκκας ὅπερ εἶνε διὰ τοὺς Μουσουλμάνους ὅ,τι καὶ ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος διὰ τοὺς Ἑβραίους. Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ κά'μπ ὅπερ σημαίνει κύβος. Τὸ σχῆμα τοῦ Ναοῦ ὅμως δὲν εἶνε ἀκριβῶς κυβικόν, ἀλλὰ παραλληλεπίπεδον (24 πήχεων μήκους, 23 πλάτους καὶ 27 ὕψους). Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Gibbon, τὸ προσκύνημα τοῦτο εἶνε ἀρχαιότερον τῆς Χριστιανικῆς ἐποχῆς, κατά τινα δὲ Ἀραβικὴν παράδοσιν ἀνηγέρθη τὸν 19ον π. Χ. αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἀβραὰμ βοηθουμένου ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του Ἰσμαήλ. Τὸ οἰκοδόμημα οὐδὲν ἄλλο ἄνοιγμα ἔχει πλὴν μιᾶς θύρας εὑρισκομένης εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν αὐτοῦ.

Εἰς τὴν βορειοανατολικὴν γωνίαν εὑρίσκεται μέγας λίθος, λατρευόμενος μετὰ σεβασμοῦ ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων, οἱ ὁποῖοι τὸν ὀνομάζουν «ἡ μαύρη πέτρα τῆς Κάαμπα» καὶ πέριξ τῆς ὁποίας ἔχουν συγκεντρωθῆ πολλοὶ μῦθοι. Εἷς ἐκ τῶν μύθων αὐτῶν εἶνε ὅτι ἔπεσεν ἐκ τοῦ Παραδείσου καὶ ἦτο ἀρχικῶς λευκὴ σὰν γάλα, ἀλλ' ἀκολούθως αἱ ἁμαρτίαι τῶν ἀνθρώπων τὴν κατήντησαν μαύρην. Κατ' ἄλλην πάλιν παράδοσιν ὁ λίθος ἦτο ρουβίνιον, εἷς ἐκ τῶν πολυτίμων λίθων τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ Θεὸς τὸ ἐστέρησε τῆς λαμπρότητός του ἥτις θὰ κατηύγαζε τὸν κόσμον ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. Ὁ Ἄραψ ὅμως Συὲντ Ἀχμὲτ εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῆς Ἱερᾶς Μέκκας» (Λονδῖνον 1870) γράφει ὅτι ὁ μαῦρος αὐτὸς λίθος εἶνε τεμάχιον βράχου ἐκ τῶν περὶ τὴν Μέκκαν ὀρέων τοῦ ὁποίου τὸ χρῶμα προῆλθεν ἐκ πυρός, καὶ ὁ ὁποῖος πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ τεμένους τῆς Κάαμπα ἦτο εἷς τῶν πολυαρίθμων βωμῶν τῶν ἱδρυομένων διὰ τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ.

Πρόκειται προφανῶς περὶ λειψάνου εἰδωλολατρικῆς ἐποχῆς· ὑπενθυμίζει ὅμως εἰς ἡμᾶς τοὺς Τέκτ.·. τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος μετὰ τοῦ ὁποίου τὸ τέμενος τῆς Κάαμπα ἔχει καὶ ἄλλας ὁμοιότητας. Εἶνε δὲ χαρακτηριστικὸν τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Συὲντ Ἀχμὲτ ἐν τῷ ἰδίῳ βιβλίῳ γράφει ὅτι τὸ τέμενος τῆς Κάαμπα ᾠκοδομήθη ὑπὸ τοῦ Ἀβραὰμ συμφώνως πρὸς τὰς θρησκευτικὰς ἐκείνας συνηθείας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων μετὰ πάροδον χρόνου οἱ ἀπόγονοι τοῦ δευτέρου υἱοῦ του (τοῦ Ἰσαὰκ) ἔκτισαν τὸν Ναὸν τῶν Ἱεροσολύμων.

Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Μέκκας ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ ἡ Κάαμπα ὡρίσθη ὡς ἱερὸν προσκύνημα τῆς νέας θρησκείας, πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ στρέφωνται οἱ Μουσουλμάνοι τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς των.

Καββαλὰ ἢ *καμπαλὰ* (ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ «καμπάλ» ὅπερ σημαίνει «δέχομαί τι ἐκ παραδόσεως»). Ἡ μυστικὴ φιλοσοφία ἢ θεοσοφία τῶν Ἑβραίων ἡ κατὰ τὴν παράδοσιν μεταδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου Ρ α ζ ι ὴ λ εἰς τὸν Ἀδάμ. Πρόκειται περὶ φιλοσοφικοῦ συστήματος περιλαμβάνοντος μυστικὰς ἑρμηνείας τῶν Γραφῶν καὶ μεταφυσικὰς θεωρίας περὶ Θεότητος, ἀνθρώπου καὶ πνευματικῶν ὄντων. Ἡ Καββαλὰ ἐν τῷ συνόλῳ της περικλείει βαθυτάτας θρησκευτικὰς ἀληθείας αἱ ὁποῖαι ὅμως δίδονται συμβολικῶς καὶ ἀλληγορικῶς διὰ νὰ κατανοηθοῦν μόνον ὑπὸ τῶν μεμυημένων. Ὁ Buxtorf (Lex. Talm) καθορίζει τὴν Καββαλὰ ὡς μυστικὴν ἐπιστήμην πραγματευομένην κατὰ μυστικὸν καὶ αἰνιγματικὸν τρόπον θέματα θεῖα, ἀγγελικά, θεολογικά, οὐράνια καὶ μεταφυσικά, μὲ μυστικὰς μεθόδους διδασκαλίας καὶ μὲ διάφορα σύμβολα.

Εἰς πλείστους ἀνωτέρους Τεκτ.·. βαθμοὺς γίνεται χρῆσις τῆς Καββαλά, ὁλόκληρα δὲ Τεκτ.·. Δόγματα ἔχουν στηριχθῆ ἐπὶ τῶν ἀρχῶν της.

Εἰς τὸ βιβλίον του «Καμπαλά» σελ. 84 ὁ Δόκτωρ Ginsburg συνοψίζει ὡς ἑξῆς τὰς παραδόσεις εἰς τὰς ὁποίας ὀφείλεται ἡ ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ἀποδιδομένη ἐκτίμησις εἰς τὸ βιβλίον αὐτό.

Κατὰ τὴν παράδοσιν λοιπόν, ἡ Καββαλὰ ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς ἐκλεκτὴν ὁμήγυριν ἀγγέλων ἐν τῷ Παραδείσῳ. Μετὰ τὴν Πτῶσιν, οἱ ἄγγελοι ἀνεκοίνωσαν τὴν θείαν διδασκαλίαν εἰς τὸν Ἀδὰμ διὰ νὰ παράσχουν οὕτω εἰς τοὺς πρωτοπλάστους τὰ μέσα τῆς ἀνακτήσεως τῆς προτέρας των εὐτυχίας. Ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ ἡ διδασκαλία μετεδόθη εἰς τὸν Νῶε καὶ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἀβραάμ, τὸν φίλον τοῦ Θεοῦ, τὸν μεταναστεύσαντα εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα ὁ πατριάρχης διέδωσε μέρος τοῦ μυστηριώδους αὐτοῦ δόγματος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπέκτησαν τὴν Γνῶσιν οἱ Αἰγύπτιοι ὡς καὶ τὰ λοιπὰ Ἀνατολικὰ ἔθνη τὰ ὁποῖα καὶ ἠδυνήθησαν νὰ τὴν εἰσαγάγουν εἰς τὰ φιλοσοφικά των συστήματα. Ὁ Μωϋσῆς ὅστις εἶχε διδαχθῆ ὅλην τὴν σοφίαν τῆς Αἰγύπτου, ἐμυήθη τὸ πρῶτον εἰς αὐτὴν εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του· ἐτελειοποιήθη ὅμως κατὰ τὰς περιπλανήσεις του ἀνὰ τὴν ἔρημον ὅπου ἄγγελοι τὸν ἐδίδαξαν.

Χάρις εἰς τὴν μυστηριώδη αὐτὴν ἐπιστήμην, ὁ μέγας οὗτος νομοθέτης ἠδυνήθη νὰ λύσῃ ὅλας τὰς δυσχερείας τὰς ὁποίας συνήντησε διοικῶν τοὺς Ἰσραηλίτας. Τὰ δόγματα τῆς μυστικῆς αὐτῆς σοφίας τὰ κατέγραψε κατὰ τρόπον συγκεκαλυμμένον εἰς τὰ πρῶτα τέσσαρα βιβλία τῆς Πεντατεύχου, ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς τὸ Δευτερονόμιον. Ὁ Μωϋσῆς ἐμύησεν ἐπίσης καὶ τοὺς 70 πρεσβυτέρους εἰς τὰ μυστικὰ τοῦ δόγματος τούτου, τὸ ὁποῖον οὗτοι πάλιν μετέδωσαν εἰς τοὺς ἀπογόνους. Ἐξ ὅλων ἐκείνων οἵτινες ἀπετέλεσαν τὴν ἀδιάσπαστον σειρὰν τῆς παραδόσεως, ὁ Δαυῒδ καὶ ὁ Σολομὼν ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι μυηθέντες εἰς τὴν Καββαλά. Οὐδεὶς ἐν τούτοις ἐτόλμα νὰ τὴν γράψῃ εἰς βιβλίον, ἕως ὅτου παρουσιάσθη ὁ Συμεὼν μπὲν Γιοχάϊ, ὅστις ἔζη εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς καταστροφῆς τοῦ δευτέρου Ναοῦ. Καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ Τίτου, ὁ Ραββὶ Συμεὼν κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ μετὰ τοῦ υἱοῦ του καὶ ἐκρύβη ἐντὸς σπηλαίου ἔνθα καὶ παρέμεινεν ἐπὶ 12 ἔτη. Ἐντὸς τοῦ σπηλαίου ἐκείνου ἀφωσιώθη εἰς τὴν μελέτην τῆς Καββαλά, τὸν ἐπεσκέπτετο δὲ τακτικὰ ὁ

προφήτης Ἠλίας, ὅστις καὶ τῷ ἀπεκάλυψε πλεῖστα ὅσα μυστικὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶχεν ἕως τότε διδαχθῆ. Εἰς τὸ σπήλαιον αὐτὸ ἐπίσης οἱ μαθηταὶ προσερχόμενοι ἐδιδάσκοντο τὴν Θείαν Σοφίαν. Ὅταν ὁ Συμεὼν μπὲν Γιοχάϊ ἀπεβίωσεν, ὁ υἱός του καὶ οἱ λοιποὶ μαθηταί του συνέταξαν ἐκ τῶν διδασκαλιῶν του τὸ *Ζοχάρ* (βλ. λ.) τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ σπουδαιότερον τῶν βιβλίων τῆς Καββαλά.

Ἡ Καββαλὰ διαιρεῖται εἰς δύο: τὴν *πρακτικὴν* (καμπαλὰ μαασεἴθ) καὶ τὴν *θεωρητικὴν* (καμπαλὰ ἰγιουνεἴθ).

Ἡ π ρ α κ τ ι κ ὴ Καββαλὰ περιλαμβάνει ὁδηγίας διὰ τὴν κατασκευὴν περιάπτων ὡς καὶ εἶδος τι μυστικῆς σοφίας διὰ τῆς ὁποίας ὁ μεμυημένος προκαλεῖ τὴν ἐνέργειαν ἀνωτέρων δυνάμεων, κατορθώνων οὕτω νὰ παράγῃ ὑπερφυσικὰ ἀποτελέσματα καὶ θαύματα.

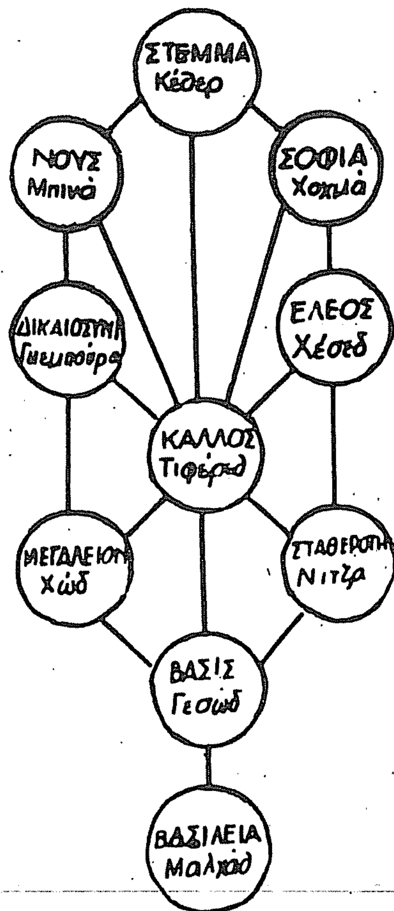
Ἡ θ ε ω ρ η τ ι κ ὴ Καββαλὰ διαιρεῖται πάλιν εἰς δ ο γ μ α τ ι κ ὴ ν καὶ εἰς σ υ μ β ο λ ι κ ή ν. Ἐξ αὐτῶν ἡ πρώτη περιλαμβάνει τὴν ραβινικὴν θεοσοφίαν καὶ φιλοσοφίαν, ἡ δὲ δευτέρα διδάσκει τὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται ἡ μυστικὴ ἔννοια ἑκάστου γράμματος ἥτις εἶνε ἀντίθετος τῆς κυριολεξίας του.

Ἀναλυτικώτερον τὰ μέρη αὐτὰ ἔχουν ὡς ἑξῆς:

1. *Δογματικὴ Καββαλά.* Σχολιασταί τινες χαρακτηρίζουν τὴν Καββαλὰ ὡς μεταγενεστέραν τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς, εἶνε ὅμως προφανὲς ὅτι ἡ πρώτη ἐκδήλωσίς της ἐγένετο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Βαβυλῶνος, καθ' ὅσον ἴχνη αὐτῆς εὑρίσκονται εἰς τὸ βιβλίον τοῦ προφήτου Δανιήλ. Ὑποτίθεται μάλιστα ὅτι διεμορφώθη κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ζωροάστρου. Διότι βάσις αὐτῆς, ὅπως καὶ βάσις τοῦ Ζωροαστρισμοῦ, εἶνε τὸ δ ό γ μ α τ ῆ ς ἀ π ο ρ ρ ο ῆ ς ἢ ἐκπορεύσεως (émanation). Ἡ ψυχὴ εἶνε τὸ οὐσιαστικὸν στοιχεῖον τῆς Καββαλὰ ὅπως ἐπίσης εἶναι καὶ τοῦ Ζωροαστρισμοῦ. Πάντως ἐν τούτοις ὑφίστανται σημαντικαὶ μεταξὺ τῶν δύο συστημάτων διαφοραὶ πείθουσαι ὅτι ἡ Καββαλιστικὴ θεοσοφία καίτοι ἐμπνευσθεῖσα ἀπὸ τὴν *Ζὲντ Αβέστα* (βλ.λ.) ἀποτελεῖ μᾶλλον ἐπέκτασιν καὶ συμπλήρωσιν αὐτῆς. Ἡ Καββαλιστικὴ θεωρία περὶ ἀπορροῆς περιλαμβάνεται εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν *Σεφιρώθ*, ἥτις ἔχει ἐν συνόψει ὡς ἑξῆς:

Τὸ Ὑπέρτατον Ὂν εἶνε μία ἀπόλυτος καὶ ἀνεξερεύνητος Ἑ ν ό τ η ς, ἥτις περικλείει τὰ πάντα ἐν ἑαυτῇ καὶ οὐδὲν ἀπολύτως ὑπάρχει ἐκτὸς αὐτῆς. Τὸ ὑπέρτατον αὐτὸ Ὂν καλεῖται *Ἒν Σὸφ* (βλ. λ.) «ὁ ἄπειρος». Οὐδεὶς δύναται νὰ προσδιορίσῃ τὸ Ὂν αὐτό, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συλληφθῇ ἀπὸ τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ νὰ γίνῃ ἑπομένως ἀντιληπτὸς ὁ Ἒν Σὸφ ἔπρεπε νὰ καταστῇ ἐνεργητικὸς καὶ δημιουργικός. Δὲν ἠδύνατο ὅμως καὶ νὰ καταστῇ ὁ ἀπ' εὐθείας δημιουργός διότι ὢν ἄπειρος δὲν ἔχει θέλησιν οὔτε πρόθεσιν, οὔτε σκέψιν, ἐπιθυμίαν ἢ ἐνεργητικότητα. Ἰδιότητας δηλαδὴ τὰς ὁποίας μόνον ἐν πεπερασμένον ὂν δύναται νὰ ἔχῃ. Ὁ Ἒν Σὸφ ἑπομένως ὑπεχρεώθη νὰ δημιουργήσῃ κατ' ἔμμεσον τρόπον τὸν κόσμον, διὰ δέκα ἐμπορεύσεων ἐκ τοῦ ἀπείρου φωτὸς ἐκ τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖται ὁ Θεὸς καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἑδρεύει. Αἱ δέκα αὐταὶ ἐκπορεύσεις εἶνε τὰ δέκα Σεφιρώθ, ὁ δὲ τρόπος τῆς ἀπορροῆς των ἦτο ὁ ἑξῆς:

Ἐν ἀρχῇ ὁ Ἒν-Σὸφ ἐξαπέστειλεν εἰς τὸ διάστημα μίαν πνευματικὴν ἀπορροήν, τὸ πρῶτον Σ ε φ ι ρ ὰ χ τὸ ὁποῖον καλεῖται *Στέμμα* (κεθέρ), διότι κατέχει τὴν ἀνωτάτην θέσιν. Τὸ πρῶτον τοῦτο Σεφιρὰχ περιεῖχεν ἐν ἑαυτῷ τὰ ἄλλα ἐννέα τὰ ὁποῖα καὶ ἐξεπορεύθησαν κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν: Ἐν πρώτοις ἀπέρρευσε μία ἄρρην ἐνεργητικὴ δύναμις κληθεῖσα Σοφία (χό-μαχ). Ἐξ αὐτῆς πάλιν ἐξεπορεύθη μία παθητικὴ ἢ θήλεια δύναμις καλουμένη *Νοῦς* (Μπινάχ). Τὰ τρία ταῦτα Σεφιρὼθ ἀποτελοῦν τὴν πρώτην τριάδα, ἐξ αὐτῶν δὲ ἀπέρρευσαν τὰ ὑπόλοιπα ἑπτά. Ἐκ τῆς ἑνώσεως Σοφίας καὶ Νοῦ ἀπέρρευσε τὸ τέταρτον Σεφιρὰχ τὸ καλούμενον *Ἔλεος* (χέσεδ). Ἐξ αὐτοῦ ὡς προικισμένου μὲ ἄρρενα ἰδιότητα ἀπέρρευσε τὸ πέμπτον Σεφιρὰχ τὸ καλούμενον *Δικαιοσύνη* (Γκιμπούρα). Ἡ ἕνωσις Ἐλέους καὶ Δικαιοσύνης ἐδημιούργησαν τὸ ἕκτον Σεφιρὰχ τὸ *Κάλλος* (Τιφέρεθ). Τὰ τρία αὐτὰ Σεφιρὼθ ἀποτελοῦν τὴν δευτέραν Τριάδα. Ἐκ τοῦ ἕκτου ἀπέρρευσεν τὸ ἕβδομον, ἡ *Σταθερότης* (Νιτζάχ) ἐξ αὐτοῦ δὲ πάλιν τὸ ὄγδοον τὸ *Μεγαλεῖον* (Χώδ). Ἐκ τῶν δύο τελευταίων ἀπέρρευσεν ἡ ἐνάτη, ἡ *Βάσις* τὸ θεμέλιον (Γεσώδ) ἀποτελέσασα μετ' αὐτῶν τὴν τρίτην τριάδα. Τέλος ἐκ τῆς Βάσεως ἀπέρρευσεν ἡ *Βασιλεία* (Μαλχούθ), ἥτις εἶνε τὸ δέκατον Σεφιρὰχ καὶ εὑρίσκεται εἰς τοὺς πόδας ὅλων τῶν ἄλλων, ὅπως τὸ Στέμμα εὑρίσκεται εἰς τὴν κορυφὴν αὐτῶν.

Τὰ δέκα Σεφιρὼθ παριστάνονται, ὡς ἐμφανίζει τὸ παρατιθέμενον διάγραμμα, εἰς σχῆμα τὸ ὁποῖον οἱ Καββαλισταὶ ὀνομάζουν Καββαλιστικὸν δένδρον, ἢ δένδρον τῆς ζωῆς.

Εἰς τὸ διάγραμμα αὐτὸ τὰ Σεφιρὼθ σχηματίζουν τρεῖς καθέτους γραμμάς αἱ ὁποῖαι καλοῦνται «Στῆλαι». Οὕτω τὰ μεσαῖα τέσσαρα Σεφιρὼθ ἀποτελοῦν τὴν Μέσην Στήλην, τὰ τρία ἀριστερὰ τὴν στήλην τῆς Δικαιοσύνης. Ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς δύο ἰδιότητας τοῦ Θεοῦ αἵτινες συντελοῦν ὥστε ἡ Θεία Δικαιοσύνη νὰ μετριάζεται διὰ τοῦ Θείου Ἐλέους.

Εἰς τὰ «Γνωστικά» του ὁ C. W. King ταυτίζει τὴν δεξιὰν στήλην μὲ τὴν στήλην Ἰ α χ ε ὶ ν καὶ τὴν ἀριστερὰν στήλην μὲ τὴν Μ π ο ὰ ζ αἱ ὁποῖαι ἠγείροντο πρὸ τοῦ πυλῶνος τοῦ Ναοῦ: «αἱ δὲ δύο αὐταὶ στῆλαι, γράφει, εὑρίσκονται εἰς ὅλας τὰς συγχρόνους μυστικὰς ἑταιρίας αἱ ὁποῖαι ἔχουν δανεισθῆ τὴν φρασεολογίαν τῶν Καββαλιστῶν».

Αἱ δέκα αὐταὶ ἐκπορεύσεις, τὰ Σεφιρώθ, ἀποκαλοῦνται συνολικῶς, ὁ ἀρχέτυπος ἄνθρωπος, ὁ *Ἀδὰμ-Καδμὸν* (βλ. λ.), ὁ Μικρόκοσμος ὡς τὸν ἀπεκάλουν οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι, ἑκάστη δὲ τούτων ἀναλογεῖ πρὸς ἓν ἰδιαίτερον μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Οὕτω τὸ Στέμμα εἶνε ἡ κ ε φ α λ ή· ἡ Σοφία ὁ ἐ γ κ έ φ α λ ο ς· ὁ Νοῦς ἡ κ α ρ δ ί α· Αἱ τρεῖς αὐταὶ ἀντιπροσωπεύουν τὸ πνευματικὸν μέρος τοῦ ἀνθρώπου καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡ πρώτη τριὰς καλεῖται *«πνευματικὸς κόσμος»*.

Ἐκ τῆς δευτέρας τριάδος τὸ μὲν Ἔλεος ἀναλογεῖ πρὸς τὸν δ ε ξ ι ὸ ν β ρ α χ ί ο ν α, ἡ Δικαιοσύνη πρὸς τὸν ἀ ρ ι σ τ ε ρ ὸ ν καὶ τὸ Κάλλος π ρ ὸ ς τ ὸ σ τ ῆ θ ο ς. Ἡ τριὰς αὐτὴ ἀντιπροσωπεύει τὰς ἠθικὰς ἰδιότητας καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται *«ὁ ἠθικὸς κόσμος»*.

Τέλος ἡ Σταθερότης ἀναλογεῖ πρὸς τὴν δ ε ξ ι ὰ ν κ ν ή μ η ν, τὸ Μεγαλεῖον πρὸς τὴν ἀ ρ ι σ τ ε ρ ὰ ν καὶ ἡ Βάσις πρὸς τὰ ἀ π ό κ ρ υ φ α μέλη. Ἡ τριὰς αὕτη ἀντιπροσωπεύουσα τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν εὐστάθειαν καλεῖται *«ὁ ὑλικὸς κόσμος»*.

Τὸ δέκατον καὶ τελευταῖον Σεφιράχ, ἡ Βασιλεία, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τοὺς πόδας ἐφ' ὧν στηρίζεται τὸ ὅλον σῶμα καὶ ἀντιπροσωπεύει τὴν ἁρμονίαν τοῦ ὅλου ἀρχετύπου ἀνθρώπου.

Ἕκαστον τῶν δέκα Σεφιρὼθ παριστάνετο ἐπίσης δι' ἑνὸς θείου ὀνόματος καὶ ἑνὸς ἀγγελικοῦ κατὰ τὴν ἀκόλουθον διάταξιν:

Σεφιρὼθ	*Θεῖον ὄνομα*	*Ἀγγελικὸν ὄνομα*
Στέμμα	*Ἐχεγὲχ*	*Σαγιὼθ*
Σοφία	*Γιὰχ*	*Ὀφανεὶμ*
Νοῦς	*Γιαχβὲ*	*Ἀραλεὶμ*
Ἔλεος	*Ἔλ*	*Κασμαλεὶμ*
Δικαιοσύνη	*Ἐλοχὰ*	*Σεραφεὶμ*
Κάλλος	*Ἐλοχὶμ*	*Συνανεὶμ*
Σταθερότης	*Γιαχβὲ Σαβαὼθ*	*Ταρουσεὶμ*
Μεγαλεῖον	*Ἐλοχὶμ Σαβαὼθ*	*Μπενὶ Ἐλοχὶμ*
Βάσις	*Ἐλ Χάϊ*	*Ἰσὶμ*
Βασιλεία	*Ἀδονάϊ*	*Χερουβεὶμ*

Τὰ δέκα Σεφιρὼθ ἀποτελοῦν ἐν τῷ συνόλῳ των τὸν κόσμον ***Ἀτσιλὰ*** ἢ κόσμον τῶν ἀπορροῶν. Ἐξ αὐτοῦ ἀπέρρευσαν τρεῖς ἄλλοι κόσμοι ἔχοντες ἕκαστος ἰδικά του Σεφιρώθ, ἤτοι ὁ κόσμος ***Μπεδια*** ἢ κόσμος τῆς δημιουργίας, ὁ κόσμος ***Χετζιρὰ*** ἢ κόσμος ἐν σχηματισμῷ καὶ ὁ κόσμος ***Ἀσιγιὰ*** ἢ κόσμος ἐνεργείας. Ἕκαστος τῶν κόσμων τούτων κατοικεῖται ἀπὸ διαφόρου εἴδους ὄντα· Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ πλήρης ἀνάλυσις τῶν διαφόρων αὐτῶν κόσμων. Τὰ Δέκα Σεφειρὼθ παριστάμενα κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἀνόδου των ἀπὸ τὸ κατώτατον εἰς τὸ ἀνώτατον, ἀπὸ τῆς ***Βασιλείας*** εἰς τὸ ***Στέμμα*** μᾶς ὑπενθυμίζουν τὸ σύστημα τῶν Μυστικῶν Κλιμάκων αἱ ὁποῖαι κυριαρχοῦν εἰς ὅλας τὰς ἀρχαίας ὅσον καὶ τὰς νεωτέρας μυήσεις ἤτοι τὴν Βραχμανικὴν κλίμακα τῶν Ἰνδικῶν Μυστηρίων, τὴν Κλίμακα τοῦ Μίθρα τῶν Περσικῶν Μυστηρίων, τὴν Σκανδιναυϊκὴν Κλίμακα τῶν Γοτθικῶν Μυστηρίων, τὴν Κλίμακα Καδὼς εἰς τὰ Τεκτ∴ Μυστήρια καὶ τέλος τὴν θεολογικὴν Κλίμακα τῶν Συμβολικῶν Βαθμῶν.

Τὸ σύνολον τῶν μεταφυσικῶν θεωριῶν τῆς Καββαλὰ διατυποῦται εἰς ἓν ἐκ τῶν βιβλίων της, τὸ καὶ κυριώτερον, τὸ ***Ζοχὰρ*** (βλ. λ.).

2. Συμβολικὴ Καββαλά. Τὸ μέρος αὐτὸ τῆς Καββαλὰ ἀσχολεῖται, ὡς ἐλέχθη ἤδη, μὲ τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἱερῶν λέξεων διὰ τῆς ἀριθμητικῆς ἀξίας τῶν γραμμάτων ἐξ ὧν αὗται ἀποτελοῦνται. Ἐχρησιμοποιήθη δὲ λίαν ὑπὸ τῶν ἱδρυτῶν τῶν ἀνωτέρων Τεκτ∴ βαθμῶν εἰς τὸν συμβολισμὸν τῶν εἰδικῶν λέξεων. Ἡ συμβολικὴ Καββαλὰ διαιρεῖται εἰς τρία μέρη: τὴν Γκεματριά, τὸ Νοταρικὸν καὶ τὴν Τεμουρά.

α'. Γκεματριά: (Ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ γεωμετρία). Τὸ μέρος τοῦτο τῆς συμβολικῆς Καββαλὰ ἀναζητεῖ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν εἰς διαφόρους λέξεις ἐχούσας ἴσην ἀριθμητικὴν ἀξίαν. Οἱ Ἑβραῖοι, ὅπως καὶ οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ ἄλλοι ἀρχαῖοι λαοί, μὴ ἔχοντες ἀριθμοὺς εἰς τὴν γλῶσσαν των ἐχρησιμοποίουν ἀντ' αὐτῶν τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου των ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστον εἶχε καὶ διάφορον ἀριθμητικὴν ἀξίαν. Ἑκάστης ἑπομένως λέξεως ἡ ἔννοια ἐξάγεται ἀπὸ τὴν ἀριθμητικὴν ἀξίαν τῶν γραμμάτων της. Δύο λέξεις τῶν ὁποίων τὰ γράμματα ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀριθμητικὴν ἀξίαν ἀντικαθίστανται ἀμοιβαίως, ἑκάστη δὲ ἐξ αὐτῶν περιέχει καὶ τὴν κρυφὴν σημασίαν τῆς ἄλλης. Οὕτω ἡ φράσις τῆς Γενέσεως (μθ' ἐδ. 10) «ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ Σηλὼχ» ὑποτίθεται ὅτι περιέχει προφητείαν περὶ Μεσσίου, διότι τὰ γράμματα τῆς φράσεως αὐτῆς καὶ τὰ γράμματα τῆς λέξεως Μεσσίας (εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν φυσικὰ) ἔχουν τὴν ἰδίαν ἀριθμητικὴν ἀξίαν, 358.

β'. Νοταρικόν. (Ἐκ τοῦ λατινικοῦ nota=σημείωσις, δεῖγμα). Ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς μιᾶς λέξεως ἀπὸ τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα ἢ καὶ τὰ τελικὰ τοιαῦτα πολλῶν ἄλλων ἢ καὶ τῆς κατασκευῆς μιᾶς φράσεως ἀπὸ τὰ στοιχεῖα μιᾶς λέξεως λαμβανόμενα ὡς ἀρχικὰ ἐν ἑκάστον ἐξ αὐτῶν μιᾶς ἄλλης λέξεως. Οὕτω ἀπὸ τὴν φράσιν τοῦ Δευτερονομίου (λ. ἐδ. 12) «τίς ἀναβήσεται ἡμῖν εἰς τὸν οὐρανόν», τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν ἑβραϊκῶν λέξεων τῶν ἀποτελουσῶν τὴν φράσιν αὐτὴν σχηματίζουν τὴν λέξιν «περιτομή», τὰ δὲ τελικά των τὴν λέξιν «Γιαχβέ». Ἐξ αὐτοῦ οἱ Καββαλισταὶ ἐξάγουν τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Γιαχβὲ (Ἰεχωβᾶ) ὑποδεικνύει τὴν περιτομὴν ὡς τὴν ὁδὸν πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἐπίσης τὰ τρία γράμματα ἐξ ὧν εἰς τὴν ἑβραϊκὴν ἀποτελεῖται ἡ λέξις Ἀδὰμ δύνανται ν' ἀποτελέσουν τὰ ἀρχικὰ τῶν λέξεων Ἀδάμ, Δαυῒδ καὶ Μεσσίας, ὥστε νὰ ἀποδεικνύεται ἡ γενεαλογικὴ μεταξὺ τῶν τριῶν αὐτῶν προσώπων σχέσις.

γ'. Τεμουρά (ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ μοὺρ=μεταβάλλω, ἀντικαθιστῶ). Ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἀντικατάστασιν ἢ τὴν μετάθεσιν τῶν γραμμάτων μιᾶς λέξεως. Ὁ ἀναγραμματισμὸς αὐτὸς γίνεται κατὰ διαφόρους συνδυασμοὺς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μαθηματικούς. Ἢ τὰ γράμματα τῆς λέξεως μετατίθενται διαδοχικῶς, δηλαδὴ τὸ τελευταῖον γίνεται πρῶτον, τὸ προτελευταῖον δεύτερον κ. ο. κ. ἑ. ἢ τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου τίθεται εἰς τὴν θέσιν τοῦ 22ου, τὸ δεύτερον εἰς τὴν θέσιν τοῦ 21ου κ.τ.λ.

Οὕτω ἡ λέξις «Σησάχ», ἣν ἀναφέρει ὁ προφήτης Ἱερεμίας (κε' ἐδ. 26), διὰ τῆς μεθόδου τοῦ ἀναγραμματισμοῦ παράγει τὴν λέξιν Βαβέλ, ἡ ὁποία φαίνεται πράγματι σχετιζομένη μὲ τὴν σύγχυσιν τῶν φρενῶν περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ ὁ Ἱερεμίας.

Ὁ ἀδ∴ A. Waite ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ἡ μελέτη τῆς Καββαλὰ πρέπει ν' ἀποτελῇ ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας προσοχῆς διὰ τοὺς Τέκτ∴, διότι δύναται, ἐὰν καλῶς γίνεται, νὰ δώσῃ τὴν πραγματικὴν ἐξήγησιν ὁλοκλήρου τῆς Τεκτ∴ παραδόσεως. «Ὡς γνωστόν, γράφει, ἡ ὕπαρξις ἑνὸς οἰκοδομικοῦ μυστικοῦ καλουμένου ἡ λέξις τοῦ Διδ∴ ἀποτελεῖ τὸν ἄξονα περὶ τὸν ὁποῖον στρέφεται ὁ δραματικὸς μῦθος. Τὴν λέξιν αὐτὴν ἐζήτησαν νὰ μάθουν οἱ τρεῖς ἀνάξιοι ἑτ∴. Ἀλλ' ὁ Διδ∴ ἀπέθανε διὰ νὰ φυλάξῃ τὸ μυστικὸν καὶ οὕτω ὁ Λόγος ἀπωλέσθη. Ὁ Ναὸς τὸν ὁποῖον ἀνήγειρεν ἡ Μεγαλοφυΐα παρέμεινεν ἀτελείωτος διὰ νὰ συμπληρωθῇ ἀργότερον ἀπὸ ἄλλους, οἱ ὁποῖοι ὅμως δὲν ἦσαν κάτοχοι τοῦ βαθμοῦ ἐκείνου τῆς Γνώσεως τὸν ὁποῖον ἀντιπροσωπεύει ὁ Λόγος εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ὁποίου εὑρίσκονται ἔκτοτε ὅλοι οἱ Διδ∴. Τί πρέπει νὰ σημαίνουν διὰ τοὺς Τέκτ∴ ὁ Ναὸς καὶ ὁ Ἀπωλεσθεὶς Λόγος; Δεδομένου ὅτι ἡ γραφὴ δὲν παρέχει πολλὰς πληροφορίας περὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ συντελεσθέντος δράματος, εἶναι εὐνόητον ὅτι τὴν ἐξήγησιν τῶν ἐρωτημάτων αὐτῶν πρέπει νὰ τὴν ἀναζητήσωμεν εἰς τὰ κείμενα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα Καββαλὰ ἑρμηνεύουν καὶ συμπληρώνουν τὴν Παλ∴ Διαθ∴.

Ὁ Papus ἐξ ἄλλου τονίζει ὅτι ὁ ἐσωτερισμὸς τῆς Αἰγυπτιακῆς παραδόσεως ἐγκλείεται ὁλόκληρος εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν Καβαλλά. Ἡ Καββαλὰ ἄλλωστε ὑπὸ τὴν γενικήν της σημασίαν, εἶναι ἡ Ἀπόκρυφος Σοφία, ἡ κοινὴ εἰς ὅλους τοὺς μεγάλους μύστας ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἡ γραφεῖσα διὰ συμβολικῆς γλώσσης καὶ ἀλληγοριῶν ἵνα μὴ περιέλθῃ εἰς χεῖρας βεβ∴.

Παραθέτω κατωτέρω τὸν τρόπον καθ' ὃν οἱ Καββαλισταὶ ἑρμηνεύουν τὸ ἐσωτερικὸν ἢ ἀπόκρυφον περιεχόμενον τῆς Πεντατεύχου τοῦ Μωϋσέως, διότι οὕτω θὰ διευκολυνθοῦν σημαντικῶς ὅσοι μελετοῦν τὴν Καββαλά. Κατὰ τὴν καββαλιστικὴν θεωρίαν ἡ περὶ Θεοῦ ἰδέα ἣν σχηματίζει ὁ ἄνθρωπος εἶνε καθαρῶς ἀνθρωπομορφική, εἶνε ἑπομένως ἀντίθετος πρὸς τὴν πραγματικότητα καὶ διὰ τοῦτο ὁ μύστης ὀφείλει νὰ τὴν ἀναστρέψῃ διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἀναλογιῶν. Καὶ τοῦτο πράττει ἡ Καββαλά. Ὁ Eliphas Lévi (βιβλ. 61 σελ. 336 κ. ἑ.) ἐξετάζων καββαλιστικῶς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς «Γενέσεως» γράφει: «Εἰς τὸ α' κεφάλαιον τῆς Γενέσεως εὑρίσκομεν τὴν ἱστορίαν τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου εἰς ἓξ ἡμέρας. Ἂς ἀναστρέψωμεν τὴν ἔννοιαν καὶ ἂς λάβωμεν τὴν ἀντίθεσιν: θὰ ἔχωμεν τὴν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ εἰς ἓξ νύκτας. Καὶ ἰδοὺ ἡ ἐξήγησις. Ὁ Θεός, μᾶς λέγει ἡ Γένεσις, ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα αὐτοῦ, ἡ δὲ φιλοσοφία μᾶς ἀποδεικνύει ὅτι καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐπίσης κάμνει τὸν Θεὸν κατ' εἰκόνα αὐτοῦ. Τὸ φιλοσοφικὸν ἑπομένως γεγονὸς ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις τῆς θεουργικῆς βεβαιώσεως διὰ τῆς ἀναλογίας τῶν ἀντιθέσεων. Ὁ Μωϋσῆς ἔφθασεν εἰς τὴν κοσμογονίαν του διὰ τῆς μελέτης τῆς παγκοσμίου θεογονίας. Τὸ α' κεφ. τῆς Γενέσεως μεταστρεφόμενον καββαλιστικῶς μᾶς παρέχει φωτεινὴν περίληψιν τῆς παγκοσμίου θεογονίας καὶ τῆς προοδευτι-

κῆς συλλήψεως αὐτῆς ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ πνεύματι. Τὸ κείμενον τοῦ Μωϋσέως λαμβανόμενον μεμονομένως ὁμοιάζει μὲ μῦθον καὶ προκαλεῖ ἀνησυχίας εἰς τὴν λογικήν. Ἐὰν ὅμως ἑνώσωμεν τὰ δύο ἀντίθετα καὶ σχηματίσωμεν τὸν ἀστέρα (μὲ τὰ δύο τρίγωνα ἀνεστραμμένα) θὰ καταπλαγῶμεν ἐκ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ φωτὸς τὸ ὁποῖον περικλείουν. Τὴν κοσμογονίαν τῆς Γενέσεως δύναται πᾶς τις νὰ τὴν ἀναγνώσῃ εἰς τὴν Βίβλον. Ἰδοὺ νῦν καὶ ἡ μεταστροφή της:

Ἀπόκρυφος Γένεσις. *Κεφ. α'.*

«Ἐν ἀρχῇ ἡ ἀπεραντωσύνη τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἡ ἔκτασις τῆς γῆς ἐδημιούργησαν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ δὲ ἰδέα αὕτη ἦτο ἄμορφος καὶ ἀόριστος: προσωπεῖον σκότους ἐπὶ ἑνὸς ἀβυσσαλέου φάσματος: καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ἐφέρετο ἐπὶ τῶν συλλήψεων αὐτῶν ὡς ἐπὶ ὑδάτων.

Καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος: Γεννηθήτω Ὑπερτάτη Διάνοια! καὶ ἐγένετο Ὑπερτάτη Διάνοια: καὶ εἶδεν ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη ἦτο καλὴ καὶ διεχώρισε τὸ πνεῦμα τοῦ φωτὸς ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ σκότους: καὶ ἐκάλεσε τὸ Πνεῦμα τοῦ φωτὸς Θεὸν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ σκότους διάβολον: καὶ ἔπλασε τὸ βασίλειον τοῦ καλοῦ καὶ τὸ βασίλειον τοῦ κακοῦ: Καὶ ἔγεινεν ἑσπέρα: νὺξ πρώτη.

Καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος: Γεννηθήτω χώρισμα ἀδιάβατον μεταξὺ τῶν ὀνειροπολήσεων τοῦ στερεώματος καὶ τῶν πραγματικοτήτων τῆς γῆς! Καὶ ὁ ἄνθρωπος διεχώρισε τὰ ἐπάνωθεν τοῦ στερεώματος ἀπὸ τὰ ὑποκάτωθεν τοῦ στερεώματος: καὶ ἔγεινεν οὕτω: Καὶ ἐκάλεσεν ὁ ἄνθρωπος τὸ φανταστικὸν αὐτὸ χώρισμα, οὐρανόν: καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ: νὺξ δευτέρα.

Καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος: Ἂς χωρίσωμεν εἰς τὴν λατρείαν μας τὸν ὄγκον τῶν νεφῶν ἀπὸ τὴν ξηρὰν ἔκτασιν τοῦ οὐρανοῦ: Καὶ ἐκάλεσε τὸν ἄνευ ὑδάτων οὐρανὸν πατέρα: καὶ τὸν ὄγκον τῶν νεφῶν μητέρα: Καὶ εἶδεν ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἦτο καλὸν καὶ εἶπε: Ἂς βλαστήσωμεν εἰς τὸν οὐρανὸν ὅλον, τὴν βλάστησιν τῶν συμβόλων ἐξ ὧν τὰ δόγματα ἐξέρχονται τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, ὡς τὸ σπέρμα ἐκ τοῦ χόρτου καὶ τὸ χόρτον ἐκ τοῦ σπέρματος. Ἂς φυτεύσωμεν τὴν μηλέαν τοῦ παραδείσου μὲ τοὺς μυστηριώδεις καὶ ἀναγεννωμένους καρπούς. Καὶ ὁ οὐρανὸς ἐβλάστησε τὰ σύμβολα καὶ τὸ χόρτον καὶ τὰ μυστηριώδη δένδρα ἐγεννήθησαν.

Καὶ εἶδεν ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἦτο καλόν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ: νὺξ τρίτη.

Καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος: Ἂς γίνωσι φωστῆρες εἰς τὸν οὐρανόν μου διὰ νὰ διαχωρίζωσι τὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τῆς ἀμαθείας, τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς νυκτός: Καὶ ἐγένετο οὕτω: καὶ ἔκαμεν ὁ ἄνθρωπος δύο θεότητας θαυμασίας: τὴν μεγάλην διὰ τοὺς μεμυημένους, τὴν μικρὰν διὰ τοὺς κοινούς, καὶ θεοὺς μικροὺς πολυαρίθμους ὡς οἱ ἀστέρες: Καὶ ἔθεσεν αὐτοὺς μακρὰν εἰς τὸν οὐρανόν του διὰ νὰ ὦσιν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ δημιουργοῦν διάκρισιν μεταξὺ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀμαθείας, μεταξὺ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος: Ἂς γεννήσωσι τὰ νέφη δράκοντας πετομένους, ζῶα φανταστικά. Καὶ τὰ νέφη ἐγέννησαν τέρατα πρὸς φόβον τῶν νηπίων καὶ διαβόλους πτερωτούς: καὶ ὁ ἄνθρωπος ηὐλόγησεν αὐτοὺς λέγων: Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ γεμίσατε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν: καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐτοποθέτησε κατὰ σειρὰν ἐπὶ τῶν βωμῶν ὅλα τὰ ἔμψυχα τῆς γῆς. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ: νὺξ πέμπτη.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν ἐλάτρευσε τὰ ζῶα καὶ τὰ ἑρπετὰ παντὸς εἴδους: Καὶ εἶδεν ὁ ἄνθρωπος ὅτι εἶνε καλὸν καὶ εἶπε: Ποιήσωμεν θεὸν κατ' εἰκόνα ἡμῶν καὶ ὁμοίωσιν ἡμῶν: καὶ ἂς ἐξουσιάζῃ ἐπὶ τῶν μυθολογικῶν λεβιάθαν καὶ ἐπὶ τῶν τεράτων τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπὶ τῶν κολοσσῶν τῆς κολάσεως: καὶ ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος τὸν θεὸν κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ: κατ' εἰκόνα ἀνθρώπου ἐποίησεν αὐτόν: καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν: Αὔξησον καὶ πολλαπλασίασον τὰ ὁμοιώματά σου: σοῦ δίδω τὴν βασιλείαν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς γῆς: καὶ ἔγινεν οὕτω: καὶ εἶδεν ὁ ἄνθρωπος πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ ἦσαν καλὰ λίαν: Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ: νὺξ ἕκτη».

Μία ἁπλῆ παραβολὴ τοῦ πραγματικοῦ κειμένου τῆς Γενέσεως μὲ τὴν ὡς ἄνω μεταστροφὴν ἐξηγεῖ ἐπαρκῶς τὸν τρόπον τῆς καββαλιστικῆς ἑρμηνείας τῶν Γραφῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πείρας ὅτι ἡ ἁρμονία προκύπτει ἐκ τῶν ἀντιθέσεων.

Εἰς τὸ βιβλίον του «Magie et Science Secrète» ὁ Th. W. Danzel (ἔκδοσις 1947) γράφει ὅτι αἱ μεταφυσικαὶ ἀντιλήψεις τῆς μεσαιωνικῆς Καββαλὰ περὶ Ἀδὰμ Καδμὸν καὶ τῶν 10 Σεφιρὼθ συμφωνοῦν μὲ τὰς ἀντιλήψεις ἄλλων χωρῶν πολὺ μεμακρυσμένων ἀλλήλων ὥστε νὰ μὴ εἶνε δυνατὸν ν' ἀποδοθῇ ποιά τις σχέσις μεταξύ των.

«Εὑρίσκομεν εἰς τὴν Καββαλὰ πλείστας διδασκαλίας στενῶς συνδεομένας μὲ τὰς ἀντιλήψεις τῶν ἀρχαίων λαῶν τῆς Κίνας, τῶν Ἰνδιῶν, τοῦ Μεξικοῦ, τῆς Νέας Ζηλανδίας, τῆς Αἰγύπτου.

Κατὰ τὰς διδασκαλίας αὐτὰς αἱ ἀνθρώπιναι ψυχαὶ ὑφίστανται καὶ πρὸ τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς των: ἔχουν δημιουργηθῆ κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ διαμένουν εἰς ἰδιαιτέραν περιοχὴν τῶν οὐρανῶν μέχρι τῆς καθόδου των εἰς τὴν γῆν. Σκοπὸς τῆς καθόδου των εἰς τὴν γῆν εἶνε σκοπὸς καθάρσεως καὶ τελειοποιήσεως. Ἐὰν οἱ σκοποὶ αὐτοὶ δὲν ἐπιτευχθοῦν, εἰς τὰς ψυχὰς ἐπιβάλλεται καὶ νέα κάθοδος εἰς τὴν γῆν. Μετὰ θάνατον αἱ ψυχαὶ ἐφ' ὅσον ἔχουν φθάσῃ τὴν τελειότητα ἐπανέρχονται εἰς τὸν οὐράνιον τόπον διαμονῆς των ὁπόθεν προῆλθον».

Αἱ δοξασίαι αὗται συναντῶνται ὡς εἴπομεν εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας πείθουσαι ὅτι ἡ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς πίστις ὑπῆρξεν ἔμφυτος εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπ' αὐτῆς τῆς ὑπάρξεώς του ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἡ Καββαλὰ ἐπέδρασε πολὺ ἐπὶ τῆς σκεπτομένης καὶ φιλοσοφούσης ἀνθρωπότητος.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἠθικήν, καὶ ἡ μεταφυσικὴ τῆς Καββαλὰ ἐπέδρασεν ἰσχυρῶς, ἰδίως κατὰ τὸν μεσαίωνα, ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς σκέψεως πολλῶν χριστιανῶν φιλοσόφων, τοῦ Raymond Lulle, τοῦ Pic de la Mirandole, τοῦ Παρακέλσου, τοῦ Cardan, τοῦ Ἰακὼβ Boehme.

Καὶ ὁ Μελάγχθων καὶ ὁ Λούθηρος ὑπέστησαν τὴν ἐπίδρασιν τῆς Καββαλά, ἡ δὲ κοσμοθεωρία τοῦ Σπινόζα περικλείει ἐν πλείστοις τὴν μεταφυσικὴν τῆς Καββαλά.

(Βιβλιογραφία 1 (Τόμ. Α') 3 (Τόμ. Α' σελ. 416 καὶ Β' σελ. 470) 6, 10, 19, 31, 59, 61.

Καββαλιστικὴ παράδοσις καὶ Τεκτ.˙. Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῶν διαφόρων Τεκτ.˙. βαθμῶν ἀποδεικνύει τὴν ἀναμφισβήτητον ἐπίδρασιν τῆς καββαλιστικῆς παραδόσεως ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ. Τὸ ***τετραγράμματον*** (βλ. λ.) ἢ ***Ἀνέκφραστον ὄνομα*** (βλ. λ.) τὸ ***Δέλτα*** (βλ. λ.) ὁ ***Ἀκτινοβόλος Ἀστὴρ*** *(βλ. λ.)* τὸ ***Ἑξάγραμμα*** (βλ. λ.) εἶνε σύμβολα καββαλιστικὰ μὲ τὴν ἰδίαν ἀπόκρυφον φιλοσοφικὴν ἔννοιαν.

Ὁ ἀδ.˙. Waite (βιβλιογρ. 3 Τόμ. Α' σελ. 424) ὁμολογεῖ ὅτι ἡ Παράδοσις τοῦ Τάγματος περιέχει καββαλιστικὰ στοιχεῖα. «Ὁ ἱδρυτὴς γράφει, τοῦ 3ου ἦτο ἀναμφισβητήτως γνώστης καὶ μελετητὴς τῆς Μυστικῆς παραδόσεως τοῦ Ἰσραὴλ ἐξ ἧς καὶ ἐφωτίσθη διὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ βαθμοῦ τούτου. Ὁ ἀδ.˙. Waite φρονεῖ ἐπίσης ὅτι ὁ ἱδρυτὴς τοῦ 3ου ἐνδεχόμενον εἶνε νὰ ὡδηγήθη εἰς τὸν καββαλιστικὸν μυστικισμὸν ἐκ τῶν ἔργων τῶν Πὶκ ντὲ λὰ Μυράντολα, τοῦ Ραιμόνδου Λούλου, τοῦ Φὸν Ρόζενροθ κ. ἄ. Οὕτω λέγει οἱ μεγάλοι ὑπαινιγμοὶ τοῦ βαθμοῦ τούτου παραμένουν ὑπέρλαμπροι εἰς τὸν συμβολισμόν των, ἡ δὲ ἀναζήτησις τοῦ ***Λόγου*** διατηρεῖ ὅλην τὴν Ζοχαρικὴν Θεοσοφίαν.

Καββαλιστικὸς ἑταῖρος: Βαθμὸς εὑρισκόμενος εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μητρὸς Στ.˙. τοῦ Φιλοσοφ.˙. Δόγματος τῆς Γαλλίας.

Καβείρια Μυστήρια. Τὰ ἀρχαιότερα καὶ σπουδαιότερα ὅλων τῶν Μυστηρίων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος τιμώμενα ἐξ ἴσου μὲ τὰ ***Ἐλευσίνια*** (βλ.λ.). Ἦσαν προφανῶς φοινικικῆς καταγωγῆς σχετιζόμενα μὲ τὴν λατρείαν τῶν Καβείρων ἐμφανιζομένην τὸ πρῶτον ἐν τῇ νήσῳ Σαμοθράκῃ, ἥτις καὶ ἐκ τῶν Μυστηρίων αὐτῶν καλεῖται ζ α θ έ η, δηλαδὴ ἁγιωτάτη χώρα. Οἱ θεοὶ Κάβειροι ἦσαν ἀρχικῶς δύο καὶ διὰ τοῦτο πολλαχοῦ ἐταυτίσθησαν μὲ τοὺς Διοσκούρους, ἀκολούθως δὲ ἐγένοντο τέσσαρες. Ὁ Bryan φρονεῖ ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Νῶε καὶ τῶν τριῶν υἱῶν του καὶ θεωρεῖ τὰ Καβείρια μυστ.˙. ὡς

μεταγενεστέραν τροποποίησιν τῆς λατρείας τῆς Κιβωτοῦ.

Ἀκουσίλαος ὁ Ἀργεῖος γράφει ὅτι ἐκ τοῦ Ἡφαίστου καὶ τῆς Καβείρης ἐγεννήθη ὁ Κάμμιλος, ἐκ τούτου δὲ ἐγένοντο τρεῖς υἱοὶ Κάββειροι καὶ τρεῖς θυγατέρες Καβειρίδες. Ἄλλοι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι οἱ Κορύβαντες ἢ Κύρβαντες τῆς Φρυγίας ἦσαν οἱ ἴδιοι μὲ τοὺς Καβείρους τῆς Σαμοθράκης. Κατ' ἄλλους οἱ Κάβειροι ἦσαν δύο, Δάρδανος καὶ Ἰασίων, υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἠλέκτρας, ὠνομάσθησαν δὲ οὕτω ἀπὸ τὸ Φρυγικὸν ὄρος Κάβειρον ὅπου εἶχον προηγουμένως κατοικήσει.

Ἡ λατρεία τῶν Καβείρων δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὴν Σαμοθράκην, ἀλλ' ἐπεξετείνετο καὶ εἰς τὴν Ἴμβρον, τὴν Λῆμνον, τὴν Σύρον, τὰς Θήβας καὶ πλείστας ἄλλας νήσους καὶ πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὰς Θήβας εὑρίσκονται τὰ ἐρείπια τοῦ Καβειρίου ἱεροῦ. Εἰς τὴν πόλιν δὲ ταύτην καὶ αὐτὸς ὁ Διόνυσος παριστάνετο ὡς Κάβειρος μὲ Καβειρίας τὴν Δήμητρα καὶ τὴν Κόρην. Τὸ Καβείριον ἱερὸν τῶν Θηβῶν κατὰ τὸν Παυσανίαν ἐθεωρεῖτο θαυματουργὸν καὶ ἅγιον.

Ὀρφικὸς στῖχος ἀποκαλεῖ τὰ Καβ.·. Μυστ.·. «ὄργια φρικτὰ θεῶν ἄρρητα βροτοῖσιν».

Οἱ Ἕλληνες ἀπέ¹ιδον τὴν ἀρχὴν τῶν τελετῶν καὶ μυστηρίων εἰς τὸν Ὀρφέα καὶ διὰ τοῦτο τὰ Καβείρια ἦσαν ἱερώτατα. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ὅμως οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Σαμοθράκης, οἱ Πελασγοί, ἦσαν συγχρόνως καὶ οἱ ἱδρυταὶ τῶν Μυστηρίων αὐτῶν.

«Πρῶτοι ὅλων, γράφει, οἱ Ἀθηναῖοι παρέλαβον τὸ ἔθιμον νὰ κατασκευάζουν τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἑρμοῦ μὲ τὸ αἰδοῖον ἰθυφαλλικόν, ὄρθιον, ἀπὸ τοὺς Πελασγοὺς καὶ τὸ παρέδωκαν εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους. Ὅστις δὲ ἐμυήθη εἰς τὰ μυστήρια τῶν Καβείρων, τὰ ὁποῖα τελοῦν οἱ Σαμόθρακες, παραλαβόντες αὐτὰ ἀπὸ τοὺς Πελαγούς, ἐκεῖνος γνωρίζει τί λέγω».

Ἐξ ὅσων δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν καὶ εἰς τὰ μυστήρια ταῦτα διεξήγετο τελετὴ καλουμένη «Καβείριος θάνατος» κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ μειούμενος ὑπεδείετο τὸ πρόσωπον τοῦ Καδμίλου, τοῦ νεωτέρου ἐκ τῶν τεσσάρων Καβείρων. Ὁ Καδμῖλος ἐφονεύετο ὑπὸ τῶν τριῶν ἄλλων ἀδελφῶν του, οἱ ὁποῖοι κατόπιν ἔφευγον ἀποκομίζοντες ἐντὸς κίστης ἢ μυστικοῦ καλάθου τὰ γεννητικά του μόρια. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Καδμίλου μετεφέρθη ἐπὶ ἀσπίδος εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ ἐτάφη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου στεφανωμένον μὲ ἄνθη. Ὁ φονευθεὶς ἀνέστη ἀκολούθως, δὲν διεσώθη ὅμως μέχρις ἡμῶν ὁ μῦθος περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀναστάσεώς του. Πάντως ἔχομεν καὶ εἰς τὰ Μυστήρια ταῦτα τὸ δρᾶμα τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως, ὅπερ συναντᾶται εἰς ὅλους τοὺς μυστηριακοὺς θεσμούς.

Ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἀναφέρει ὅτι ὁ μῦθος οὗτος ἀποτελεῖ τὸ ἱερὸν μυστήριον ἀδελφοῦ φονευομένου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του. Τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἦσαν ***Ἀξίερος***, (βλ. λ.) ***Ἀξιόκερσα*** καὶ ***Ἀξιόκερσος***, ἐτηροῦντο ὅμως μυστικὰ καὶ δὲν ἐπροφέροντο ὑπὸ τῶν μυστῶν. Κατὰ τὸν ἀδ.·. Waite ὁ Ἀξίερος καὶ ὁ Ἀξιόκερσος ἐξεπροσώπουν τὴν Γῆν καὶ τὸν Οὐρανόν, καρπὸς δὲ τῆς ἑνώσεώς των ἦτο ἡ Ἀξιόκερσα. Δὲν μᾶς εἶναι γνωστὸν ὅμως πῶς προσετέθη εἰς τὴν τριάδα αὐτὴν καὶ ὁ Καδμῖλος, τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου ὑπεδύετο ὁ μυούμενος. Φαίνεται ὅμως ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Ἑρμοῦ καλουμένου Καδμίλου· διότι ὁ Κάδμος πρῶτος καθιέρωσε τὴν λατρείαν του εἰς τὴν Σαμοθράκην, ὅπου λέγουν ἐμυήθη εἰς τὰ Καβείρια.

Ὁ ἀδ.·. Κ. Γ. Κουρτίδης (βιβλιογρ. 55 σελ. 27) φρονεῖ ὅτι γενικῶς ἡ θεμελιώδης διδασκαλία τῶν Καβειρίων Μυστηρίων ἦτο τὸ ζήτημα τῆς ***γενέσεως*** τοῦ ἀνθρώπου, ἐνῶ τὰ Ἐλευσίνια Μυστ.·. ἐσυμβόλιζον τὸν θάνατον καὶ τὴν μέλλουσαν ζωήν.

Ἀλλ' εἶχον συγχρόνως τὰ Μυστήρια ταῦτα ὡς ἀντικείμενον ἰδιαίτερον. τὴν ἔκφρασιν κοσμογονικῶν τινων ἰδεῶν εἰς τὰς ὁποίας ἐπρώτευεν ἡ μυστηριώδης γενεαλογία τῶν Καβείρων.

Ἡ γενεαλογία των αὐτὴ εἶνε πολυπλοκωτάτη, ὡς λέγει ὁ Freret. Ὑπὸ τὴν οὐσιώδη αὐτῶν φύσιν θεωρούμενοι οἱ Κάβειροι ἦσαν πιθανῶς χθόνιοι δαίμονες κατεργαζόμενοι διὰ τοῦ πυρὸς τὰ μέταλλα. Καὶ τὸ ὑπὸ τὴν γῆν κρυμμένον πῦρ προσέδιδεν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν Καβείρων μυστηριώδη χαρακτῆρα. Ἡ λατρεία των ἔχει τὴν πηγήν της εἰς τὴν πίστιν ὅτι τὸ ***πῦρ*** ὑπὸ τὰς τρεῖς μορφάς του—ἐπουράνιον, θαλάσσιον καὶ γήϊνον—εἶνε ἡ ***ἀρχὴ τῶν ὄντων.***

Ὁ Welcker καθορίζει ὅτι καὶ ἡ λέξις Κάβειροι παράγεται ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ ***καίειν*** (κάϜειροι). Καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἀδ.·. Κουρτίδης συμπεραίνει ὅτι τὰ Μυστήρια τῆς Σαμοθράκης προέρχονται ἐκ τῆς ἀρχικῆς τῶν Ἀρίων λαῶν λατρείας, ἥτις ἦτο καθαρὰ πυρολατρεία.

Ὁ Ἡρόδοτος ἐπίσης βεβαιοῖ ὅτι οἱ Κάβειροι παριστάνοντο ὅμοιοι μὲ τὸν Ἥφαιστον. Πρόκειται ἐπομένως περὶ τῶν τριῶν μορφῶν τοῦ πυρός, τοῦ ὁποίου ἑτέρα θεότης ἦτο ὁ Ἥφαιστος, ὁ κατὰ τὸν Ἡσίοδον δημιουργὸς τῶν ἐμψύχων ὄντων. Σύμβολον ἄλλως τε τῶν Καβειρίων ἦτο ἡ λαμπάς.

Ὁ ἀδ.·. Mackey ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι τὰ Καβείρια Μυστήρια ἱδρύθησαν πρὸς τιμὴν τοῦ ***Ἄττιδος*** (βλ. λ.) υἱοῦ τῆς Κυβέλης ἢ Δήμητρος, ὅστις ἐκαλεῖτο λέγει καὶ Καδμῖλος. Κατὰ τὸν Μακρόβιον, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὀνομασιῶν του ὁ ἥλιος ἐκαλεῖτο καὶ Ἄττις ἢ Ἄτυς. Ἡ γνώμη αὐτὴ εἶνε ἀληθοφανής, δεδομένου ὅτι τὰ Καβείρια Μυστ.·. ἐτελοῦντο κατὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἡ φυσικὴ ἔννοια τοῦ μυστηριακοῦ δράματος τῶν Καβειρίων ἦτο ὁ κατὰ τὸν χειμῶνα φαινομενικὸς θάνατος τοῦ ἡλίου καὶ ἡ ἀναγέννησις αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔαρ. Ὁ ἀδ.·. Mackey εὑρίσκει σημαντικὰς ἀναλογίας μεταξὺ τοῦ δράματος τούτου καὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ τοιούτου, βεβαιοῖ δὲ ὅτι καὶ εἰς τὰ Καβείρια ἐχρησιμοποιεῖτο ἡ ἰδιάζουσα εἰς τὰ μυστήρια συμβολικὴ γλῶσσα.

Κατ' ἄλλην ἐκδοχήν, ἡ λέξις Κάβειροι εἶνε σανσκριτικῆς ἢ σημιτικῆς καταγωγῆς, εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐκ τοῦ σανσκριτικοῦ cawiras=ἰσχυρός, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἐκ τοῦ σημιτ. kabir=μέγας. Ὁ ἀδ.·. Κουρτίδης ἐν τούτοις ἀποδέχεται ὡς ὀρθοτέραν τὴν γνώμην τῶν Welcker καὶ Maury περὶ τῆς Ἑλληνικῆς καταγωγῆς τοῦ ὀνόματος ἐκ τοῦ καίω.

Οἱ ἱερουργοῦντες εἰς τὰ Καβείρια Μυστήρια λειτουργοὶ ἔφερον τὰ μυστικὰ ὀνόματα τῶν Θεῶν, καλούμενοι Ἀξίερος, Ἀξιόκερσα καὶ Ἀξιόκερσος, καὶ παριστάνοντες ὁ μὲν πρῶτος τὴν Δήμητρα, ἡ δευτέρα τὴν Περσεφόνην καὶ ὁ τρίτος τὸν Ἅδην ἢ Πλούτωνα.

Εἰς τὰ Καβείρια Μυστήρια ἐμυοῦντο ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία. Αἱ μυήσεις ἐγίνοντο εἰς ὡρισμένην ἐποχὴν τοῦ ἔτους, διήρκουν δὲ ἐννέα ἡμέρας κατὰ τὰς ὁποίας τὸ πῦρ ἐσβύνετο γενικῶς καθ' ὅλην τὴν νῆσον, ἐλάμβανον δὲ κατόπιν νέον πῦρ ἀπὸ τὴν ἱερὰν νῆσον Δῆλον.

Πρὸ τῆς μυήσεως ὁ ὑποψήφιος ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ἐξομολογηθῇ τὰ ἁμαρτήματά του διὰ νὰ καθαρθῇ ψυχικῶς.

Κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ὁμήρου ὁ ὑποψήφιος διήρχετο ἀκολούθως εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς δάση καὶ ποταμοὺς διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ Ἱερὸν φέρων στέφανον ἐκ κλάδων ἐλαίας καὶ περὶ τοὺς νεφροὺς ταινίαν πορφυρᾶν. Ἡ τελετὴ τῆς μυήσεως ἦτο, κατὰ τὸν ἀδ.·. Waite, καθαρῶς φαλλική, κατέληγε δὲ διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ φονευθέντος Καδμίλου καὶ τοῦ χαρμοσύνου πανηγυρισμοῦ ὅστις διεδέχετο τὸ ἐκ τοῦ φόνου πένθος καὶ τὴν κατήφειαν, ὡς συνέβαινε καὶ εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Ὀσίριδος, τοῦ Ἰάκχου, τοῦ Ἀδώνιδος κ. ἄ.

Ἡ μύησις ἔληγε διὰ τῆς τοποθετήσεως τοῦ νεομυήτου ἐπὶ θρόνου, πέριξ τοῦ ὁποίου ἐχόρευον πανηγυρίζοντες οἱ τελεσταί. Ἡ τελετὴ αὕτη ἐκαλεῖτο θρονισμός. Εἰς τὸν μύστην ἐδίδετο τελικῶς πορφυρᾶ ταινία ἣν ἔφερεν ἐπ' αὐτοῦ διὰ νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ τοὺς κινδύνους.

Τὰ Καβείρια Μυστήρια ἐκτὸς τῆς διδασκαλίας περὶ γενέσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπεδίωκον καὶ τὴν ἠθικοποίησιν τῶν μυουμένων. Ἡ φιλοσοφικὴ των δὲ καὶ ἠθοπλαστικὴ βάσις ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ Πυθαγόρας μέγα μέρος τῶν θεωριῶν του ἤντλησεν ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῶν Καβειρίων εἰς ἃ εἶχε μυηθῆ, καθ' ἃ

βεβαιοῖ ὁ Ἰάμβλιχος. Ἡ δὲ σχέσις αὐτῶν πρὸς τὰ Ἐλευσίνια πιστοποιεῖται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐλατρεύετο εἰς αὐτὰ ὁμοῦ μετὰ τῶν Καβείρων ἡ Δημήτηρ ὡς χθονία θεὰ φέρουσα τὸν τίτλον Καβειρία.

Διόδωρος ὁ Σικελιώτης βεβαιοῖ ὅτι οἱ εἰς τὰ Καβείρια Μυστήρια μυούμενοι ἐγίνοντο εὐσεβέστεροι, δικαιότεροι καὶ κατὰ πάντα καλλίτεροι. Τοσαύτην δὲ ἤσκησαν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐπίδρασιν ὥστε οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Ἑλλήνων εἶχον σπεύσει νὰ μυηθοῦν εἰς αὐτά. Ἀναφέρονται μεταξὺ ἄλλων ὁ Κάδμος, ὁ Ὀρφεύς, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Ὀδυσσεύς. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει ὅτι καὶ ὁ Φίλιππος ὁ Μακεδὼν καὶ ἡ κατόπιν σύζυγός του Ὀλυμπιὰς εἶχον παιδιόθεν μυηθῇ ἐν Σαμοθράκῃ.

Τὸ ἱερατεῖον τῶν Καβειρίων φαίνεται ὅτι ἦτο πολυπληθές, ὡς καὶ τὸ τῶν Ἐλευσινίων.

Ὑπῆρχεν ἐν πρώτοις ὁ Κ ό η ς ἢ Κ ο ί η ς, ὁ ἐξομολογητὴς ἱερεύς. Ὑπῆρχον ἀκόμη οἱ Ἀ ν α κ τ ο τ ε λ ε σ τ α ί, ἱερεῖς δικασταὶ ἀποφαινόμενοι κατὰ πόσον ὁ προσερχόμενος ἦτο ἄξιος νὰ μυηθῇ. Ἡ Λ ο υ τ ρ ο φ ό ρ ο ς ἦτο ἐπίσης ἱέρεια ἀσχολουμένη μὲ τοὺς καθαρμοὺς τῶν ὑποψηφίων.

Τὰ Καβείρια μυστήρια ἐπέζησαν ἐπὶ μακρὸν καὶ μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἑπομένως πολὺ περισσότερον τῶν *Ἐλευσινίων* (βλ. λ.). Κατὰ τὴν Ρωμαϊκὴν ἐποχὴν ἤκμαζον, ἐπὶ Σύλλα δὲ ἡ Σαμοθράκη καὶ τὸ Ἱερόν της ἐλεηλατήθησαν ὑπὸ πειρατῶν ἀποκομησάντων θησαυρὸν χιλίων ταλάντων. Ἐπιγραφαὶ εὑρεθεῖσαι ἐν Σαμοθράκῃ περιέχουν κατάλογον Ἀθηναίων μυηθέντων εἰς τὰ Καβείρια Μυστήρια ἐπὶ βασιλέως Σαβίνου τὸν 2ον μ.Χ. αἰῶνα. Ὁ δὲ σοφιστὴς Λιβάνιος διδάσκαλος Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀναφέρει ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του τὸν 4ον μ. Χ. αἰῶνα ἐτελοῦντο ἀκόμη τὰ Καβείρια τακτικῶς.

Βιβλιογραφία 1, 3, 6, 29, 31, 55.

Κάβειροι. Φοινικικαὶ θεότητες τοῦ πυρός, τῶν ὁποίων ἡ λατρεία μετεδόθη καὶ εἰς τὰς ἑλληνικὰς χώρας. Ἴχνη δὲ αὐτῶν ἀνευρίσκονται καὶ εἰς τὸν Δρυϊδισμὸν τῶν Κελτῶν. Ταυτίζονται μὲ τοὺς Ἰνδικοὺς Κιουμάρας, τὰ τέσσαρα ἀνώτατα ὄντα τῆς ἀποκρύφου ἱεραρχίας, ἅτινα βοηθοῦν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπότητος, (βλ. *Καβείρια μυστήρια*).

Καβοὺλ ἢ *Καμποὺλ*. Περιοχὴ 20 πόλεων τὴν ὁποίαν ὁ Σολομῶν παρεχώρησεν εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Τύρου Χιρὰμ διὰ τὴν συνδρομὴν ἣν οὗτος τῷ παρέσχε κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ. (Βασιλ. Α' θ' ἐδ. 12—33). Ὁ Clark φρονεῖ ὅτι αἱ πόλεις τῆς Γῆς Καβοὺλ δὲν παρεχωρήθησαν ὁριστικῶς εἰς τὸν Χιράμ, ἀλλὰ μόνον ὡς ἐγγύησις δι' ὅσα χρήματα εἶχε δανείσει. Ὁ Ἰώσηπος τοποθετεῖ τὴν περιοχὴν αὐτὴν βορειοδυτικῶς τῆς Γαλιλαίας, συνορεύουσαν δὲ πρὸς τὴν Τύρον. Ὁ Χιρὰμ δὲν φαίνεται ἱκανοποιηθεὶς διὰ τὴν προσφοράν, ἴσως διότι αἱ πόλεις δὲν ἦσαν παραθαλάσσιοι. Καὶ διὰ τοῦτο τὰς ἀπεκάλεσε γῆν Κ α β ο ύ λ. Ἡ λέξις αὐτὴ κατὰ τὸν Ἰώσηπον σημαίνει «δυσάρεστος». Ἡ δυσαρέσκεια τοῦ Χιρὰμ διὰ τὸ πενιχρὸν δῶρον ἀποτελεῖ τὸν μῦθον τοῦ «γραμματέως ἐξ ἀπορρήτων» τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος.

Καγκελλάριος 1.) Ἀνώτερος βαθμοῦχος τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν κατὰ τὸν Μεσαίωνα (Cancellarius).

2.) Τίτλος τοῦ ἀδ∴ γραμμ∴ εἴς τινα ἀνώτερα Τεκτ∴ Ἐργαστήρια.

3.) Τίτλος ἀξ∴ τοῦ Συμβ∴ Ἱππ∴ τοῦ Ἐ ρ υ θ ρ ο ῦ Σ τ α υ ρ ο ῦ ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν Α' Επ∴ Συμβολ∴ Στ∴

Καγκελλάριος, Μέγας (Grand Chancellor, grand chancellier) Τίτλος τοῦ Μεγ∴ Γεν∴ Γραμμ∴ τοῦ Ὑπ∴ Συμβ∴ τοῦ 33° τοῦ Α∴ καὶ Α∴ Σ∴ Δ∴.

Καδίρι, *τάγμα τῶν*, (Kadiri). Μυστικὴ Ἑταιρία ὑπάρχουσα ἐν Ἀραβίᾳ καὶ ἥτις τόσον πολὺ ὁμοιάζει μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτ∴ εἰς τοὺς σκοποὺς καὶ τὴν σύστασίν της, ὥστε ὁ λοχαγὸς Burton ὅστις κατώρθωσε νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς αὐτὴν καὶ νὰ μυηθῇ ἀποκαλεῖ τὰ μέλη της «Ἀνατολίτας Τέκτονας». Ὁ Burton παρέχει ἐνδιαφερούσας περὶ τῶν Καδίρι πληροφορίας εἰς τὸ βιβλίον του «Προσκύνημα εἰς Ἐλ Μεδίναν καὶ Μέκκαν» (Pilgrimage to El Medina and Mecca). Ἡ μυστικὴ αὕτη Ἑταιρία περιλαμβάνει τρεῖς βαθμούς· τὸν «ὑπηρέτην τοῦ Θεοῦ», τὸν «Βασιλέα ἐν ὀνόματι τοῦ Ἀλλάχ» καὶ τὸν «Μουρούντ» ἢ Διδάσκαλον, ὅστις εἶχε καὶ τὸ δικαίωμα νὰ μυῇ καὶ ἄλλους εἰς τὴν Ἑταιρίαν. Ἱδρυτὴς τοῦ τάγματος αὐτοῦ εἶνε ὁ διάσημος Περσὶς θεολόγος Ἀβδοὺλ-Καδὶρ Γκιλανὶ ἀκμάσας κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα.

Καδμῖλος ἢ *Κάδμιλος*. 1) Εἷς τῶν τεσσάρων *Καβείρων* (βλ. λ.) ὅστις κατὰ τὸν μυστηριακὸν μῦθον ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν του, ἀναστηθεὶς κατόπιν. 2) Ἐπώνυμον τοῦ Ἑρμοῦ. (βλ. *Καβείρια μυστήρια*)

Καδὼς (Kadosh). Ὄνομα σημαντικοῦ βαθμοῦ εἰς τὰ πλεῖστα Τεκτονικὰ Δόγματα. Ἡ λέξις εἶνε καθαρῶς ἑβραϊκὴ καὶ σημαίνει «ἅγιος» ἢ «ἡγιασμένος». Διὰ τοῦ τίτλου αὐτοῦ ἑπομένως, λέγει ὁ Mackey, ἐξαίρεται ὁ ὑψηλὸς χαρακτὴρ τοῦ βαθμοῦ καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν ἀληθειῶν αἵτινες διακρίνουν αὐτὸν καὶ τὸν κάτοχόν του ἀπὸ τοὺς λοιποὺς βαθμούς.

Ὁ βαθμὸς τοῦ Καδὼς, καίτοι εὑρισκόμενος εἰς πολλὰ Δόγματα καὶ εἰς διαφόρους χώρας, φαίνεται ἐν τούτοις συνδεδεμένος ἀρχικῶς μὲ τοὺς Ἱππότας Ναΐτας. Εἴς τινα δόγματα κατεῖχε τὴν κορυφὴν τῆς κλίμακος, θεωρούμενος ὁ ἀνώτατος ὅλων. Ἀλλαχοῦ πάλιν ἀπετέλει ἰδίαν τάξιν ἢ δόγμα καὶ τότε διῃρεῖτο εἰς τρεῖς βαθμούς, τοῦ Ἐ ν δ ό ξ ο υ Ἱ π π∴ τ ο ῦ Ν α ο ῦ, τοῦ Ἱ π π∴ τοῦ Μ έ λ α ν ο ς Ἀ ε τ ο ῦ καὶ τοῦ Μ ε γ∴ Ἐ κ λ ε κ τ ο ῦ. Ὁ Ὄλιβερ ἀναφέρει πέντε βαθμοὺς Καδὼς: τὸν Ἱ π π. Κ α δ ὼ ς: τὸν Κ α δ ὼ ς τ ο ῦ Π ε ρ ι σ τ∴ τ ο ῦ Κ λ ε ρ μ ό ν: τὸν Φ ι λ ο σ ο φ ι κ ὸ ν Κ α δ ὼ ς: τὸν Κ α δ ὼ ς π ρ ί γ κ ι π α τ ο ῦ θ α ν ά τ ο υ: καὶ τὸν Κ α δ ὼ ς τ ο ῦ Α∴ καὶ Α∴ Σ∴ Δ∴.

Τὰ Γαλλικὰ τυπικὰ ὁμιλοῦν περὶ ἑπτὰ Καδώς: Κ α δ ὼ ς τ ῶ ν Ἑ β ρ α ί ω ν, Κ α δ ὼ ς τ ῶ ν π ρ ώ τ ω ν χ ρ ι σ τ ι α ν ῶ ν, Κ α δ ὼ ς τ ῶ ν Σ τ α υ ρ ο φ ο ρ ι ῶ ν, Κ α δ ὼ ς τ ῶ ν Ν α ϊ τ ῶ ν, Κ α δ ὼ ς τ ο ῦ Κ ρ ό μ β ε λ ἢ τ ῶ ν Π ο υ ρ ι τ α ν ῶ ν, Κ α δ ὼ ς τ ῶ ν Ἰ η σ ο υ ι τ ῶ ν καὶ Ἀ λ η θ ὴ ς Κ α δ ώ ς. Εἶνε ἀμφίβολος ἐν τούτοις ἡ ἀκρίβεια τῶν ἑπτὰ αὐτῶν βαθμῶν, διότι δὲν στηρίζεται ἐπὶ ἐγγράφων ἢ ἄλλων ἱστορικῶν ἀποδείξεων. Εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς βαθμοὺς Καδὼς ἡ διδασκαλία καὶ ὁ τρόπος ἀναγνωρίσεως εἶνε οὐσιαστικῶς οἱ αὐτοί, καίτοι εἰς πλείστους ἐξ αὐτῶν ἡ τελετὴ τῆς μυήσεως διαφέρει.

Ὁ Ragon ἀναφέρει βαθμὸν Καδὼς ἱδρυθέντα ἐν Ἱεροσολύμοις τῷ 1118. Εἰς δὲ τὸν «Γεν∴ Κεραμιστὴν» του παρατάσσει 14 βαθμοὺς Καδώς.

Ἡ διδασκαλία τοῦ συστήματος Καδὼς ἀναφέρει ὅτι παρὰ τὸν σκληρὸν καὶ αἱματηρὸν διωγμὸν τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν ἀπὸ τὸν Φίλιππον τὸν Ὡραῖον καὶ τὸν Πάπαν Κλήμην τὸν Ε' τὸ τάγμα δὲν ἐξηλείφθη, ἀλλ' ἐξηκολούθησε νὰ ὑφίσταται ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ὅτι οἱ παλαιοὶ Ναΐται εἶνε οἱ νεώτεροι Καδὼς καὶ ὅτι ὁ οἰκοδόμος τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἀντεκατεστάθη νῦν ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου ντὲ Μολαί, τοῦ μάρτυρος Μεγάλου Μαγίστρου τῶν Ναϊτῶν, τῶν δολοφόνων ἐκπροσωπουμένων ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τῆς Γαλλίας, τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Ναφοντὲϊ τοῦ καταδότου.

Ὁ Ἀδ∴ Mackey φρονεῖ ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος ἐφευρέθη τὸ πρῶτον ἐν Λυὼν τῆς Γαλλίας τῷ 1743 ὅτε καὶ ἐνεφανίσθη ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μ ι κ ρ ὸ ς Ἐ κ λ ε κ τ ό ς». Ὁ βαθμὸς οὗτος ὁ βασισθεὶς ἐπὶ τῆς Ναϊτικῆς παραδόσεως, ἀνεπτύχθη ἀργότερον εἰς τὸν βαθμὸν Καδώς, τὸν ὁποῖον εὑρίσκομεν ἐν ἔτει 1758 ἐνσωματωμένον ὑπὸ τὸν τίτλον Μ έ γ α ς Ἐ κ λ ε κ τ ὸ ς Κ α δ ὼ ς εἰς τὸ σύστημα τοῦ Συμβουλίου τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολ∴ καὶ Δύσεως τὸ ἱδρυθὲν τὸ αὐτὸ ἔτος ἐν Παρισίοις καὶ ἐξελιχθὲν εἰς ἰδιαίτερον Δόγμα.

Ἐξ ὅλων ὅμως τῶν Καδώς, γράφει ὁ ἀδ∴ Mackey, δύο μόνον εἶνε σημαντικοί: ὁ φ ι λ ο σ ο φ ι κ ὸ ς Κ α δ ὼ ς ὁ γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τῆς Μεγ∴ Ἀν∴ τῆς Γαλλίας καὶ ὁ Ἱ π π. Καδὼς ὁ ἀποτελῶν τὸν 30° τοῦ Α∴ καὶ Α∴ Σ∴ Δ∴.

Κατὰ τὸν ἀδ∴ Waite ὁ βαθμὸς οὗτος ὑποστὰς ὅσας καὶ ὁ Ροδ∴ †∴ μεταβολὰς ἔχει περίεργον ἐν τῷ Τεκτονισμῷ ἱστορίαν. Εἶνε ὅμως βέβαιον ὅτι ἀρχικῶς οἱ ὑπο-

ψήφιοι ὑπεβάλλοντο εἰς αὐστηρὰς δοκιμασίας. Ὁ ἀδ.·. Waite δὲν πιστεύει ὅτι εἶνε ὀρθὸς ὁ παλαιὸς ἰσχυρισμός, καθ' ὃν ὁ βαθμὸς οὗτος ἀπέβλεπεν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ μοναρχικοῦ καθεστῶτος καὶ τῆς Καθολικῆς θρησκείας ἐν Γαλλίᾳ.

«Τὴν ἄποψιν αὐτήν, γράφει, (βιβλ. 3 Τόμ. Α' σελ. 431) τὴν υἱοθέτησε περὶ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος ὁ Γαλλικὸς *Μαρτινισμὸς* (βλ. λ.) ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ Gerard Encausse. Κατ' αὐτὸν οἱ Ναϊτικοὶ βαθμοὶ ἀπέβλεπον εἰς ἐπανάστασιν ἐν Γαλλίᾳ, ἣν καὶ ἐπροκάλεσαν. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶνε πολὺ εὐλογοφανής, ὥστε νὰ μὴ πείθῃ. Εἰς τὴν Τεκτονικὴν Ἱστορίαν εἶνε ἀπολύτως ἐπιβεβαιωμένη ἡ ἀπὸ πάσης πολιτικῆς ἀποχὴ τοῦ Ναϊτικοῦ δόγματος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως. Ἀπὸ θρησκευτικῆς δὲ ἀπόψεως εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ βαρῶνος Φὸν Χοὺντ ὁ ἱδρυτὴς αὐτοῦ, εἶχε συμφιλιωθῆ μετὰ τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας διὰ λόγους ἔχοντας σχέσιν μὲ τὸ Δόγμα καὶ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν τοῦτο εὑρίσκετο εἰς τὸ ζενὶθ τῆς ἰσχύος καὶ ἐπιρροῆς του ἐν Εὐρώπῃ. Τὸ Γαλλικὸν *Τάγμα τοῦ Ναοῦ* (βλ. λ.) ἔδειξεν ἀργότερον τάσεις τινὰς θρησκευτικῆς αἱρέσεως, δὲν ἀνεμίχθη ὅμως εἰς τὴν πολιτικήν. Τὸ Στρατιωτικὸν καὶ θρησκευτικὸν Τάγμα Ναϊτῶν τὸ ὁποῖον ἱδρύθη ἐν Ἀγγλίᾳ ἦτο ἀνέκαθεν καὶ παραμένει μέχρι σήμερον Ἀνώτερος Καθολικὸς βαθμὸς ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀπολύτως ἀναμίξεως εἰς ζητήματα ἐπιγείου βασιλείας. Ἀρχικὸς σκοπὸς τοῦ βαθμοῦ Καδὼς ἦτο ἡ πραγματοποίησις τοῦ παλαιοῦ ὀνείρου τῶν Ναϊτῶν περὶ ἀνοικοδομήσεως τοῦ Ναοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις: οὐδὲν ἐκδικητικὸν ἐλατήριον περιελάμβανε, οὔτε σκοποὺς στρεφομένους ἐναντίον Βασιλέως ἢ Πάπα.

Τοὺς ἰσχυρισμοὺς του αὐτοὺς ὁ ἀδ.·. Waite στηρίζει ἐκτὸς ἄλλων καὶ ἐπὶ τῶν βεβαιώσεων τόσον τῶν Thory καὶ Regellini, ὅσον καὶ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ Lefranc καὶ Cadet Gassicourt, οἵτινες πάντες βεβαιοῦν ὅτι ὁ Καδὼς συμβολίζει τὸν ἀναγεννηθέντα ἄνθρωπον ὅστις δὲν ἀμφιβάλλει πλέον. Ὁ πρὸς μύησιν ἐτοποθετεῖτο εἰς σκοτεινὸν σπήλαιον δεμένος μὲ σχοινία, ἀνήρχετο κατόπιν, ἐν μέσῳ σκότους, ὑπογείους διαδρόμους καὶ ἀφοῦ ὑπεβάλλετο εἰς ὁρκωμοσίαν, τῷ ἀπεκαλύπτετο ὁ σκοπὸς τοῦ βαθμοῦ. Ἀργότερον κατὰ τὸ 1830 ὁ Ragon ἐδημιούργησεν ἐξ αὐτοῦ φιλοσοφικὸν βαθμὸν ἀποβλέποντα εἰς τὴν ἀνάδειξιν ἐναρέτων καὶ εὐτυχῶν ἀνθρώπων. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐκδικήσεως ἀφῃρέθη. Ὁ ὑποψήφιος ἐκαλεῖτο νὰ ἐκφράσῃ τὰς γνώμας του περὶ πολιτισμοῦ, περὶ τοῦ ὑπερπέραν καὶ τῆς προϋπάρξεως, περὶ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ. Ἀνήρχετο κλίμακα, αἱ ἑπτὰ βαθμίδες τῆς ὁποίας ἐξεπροσώπουν τοὺς ἑπτὰ πλανήτας κατὰ τὴν ἑξῆς σειράν: Κρόνον, Ἀφροδίτην, Δία, Ἑρμῆν, Ἄρην, Σελήνην, Ἥλιον. Καὶ μόνον κατὰ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Ἀλβέρτου Πάϊκ ἀναθεώρησιν τῶν βαθμῶν ἡ ἐκδίκησις μετετράπη εἰς τιμωρίαν. Παρὰ τὴν ἐπίδειξιν ἐν τούτοις κρανίων, τὸν ἀναθεματισμὸν Πάπα καὶ Βασιλέως, τὴν ἐξύμνησιν τοῦ Μολαί, οὐδεμία διατυποῦται παρόρμησις πρὸς ἐκδίκησιν, ὁλόκληρος δὲ ἡ ἱστορικὴ ἀφήγησις ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ τονίσῃ τὴν ἀνάγκην τῆς ἑνώσεως πρὸς ἀντίστασιν κατὰ τῆς τυραννίας καὶ ἀποκάλυψιν τῆς ἀγυρτείας. Καὶ ὁ ἀδ.·. Waite καταλήγει ὡς ἑξῆς: «Ἀπὸ τὴν ἀπέραντον φλυαρίαν δὲν ἐξάγεται λογικῶς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ Βασιλεῖς εἶνε σύμβολα τυραννίας καὶ οἱ Πάπαι σύμβολα ἀγυρτείας. Ἐν μιᾷ δὲ λέξει ἡ ἀναθεώρησις τοῦ Πάϊκ εἶνε ὁ βαθμὸς Καδὼς περιωρισμένος εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῶν ἀνοήτων προφάσεων. Προτιμότερος ὁ *Φιλοσοφικὸς Καδώς*, προτιμότερος ἀκόμη καὶ ὁ τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος καὶ τοῦ Μισραΐμ, ὁ ψευδὴς εἰς αἴσθημα καὶ πλαστός, ἀπὸ τὸ ἀτέρμον αὐτὸ βάθος τοῦ παραλογισμοῦ». (βλ. καὶ λέξιν Ἰησουῖται).

Καδώς. Ὁ δέκατος καὶ τελευταῖος βαθμὸς τοῦ Δόγματος τοῦ Μαρτινισμοῦ καλούμενος ἐπίσης καὶ *Ἅγιος Ἄνθρωπος*.

Καδώς, *Μέγας, Ἐκλεκτὸς Ἱππότης*. Ὁ 66ος τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ.

Καδώς, πρίγκιψ. Βαθμὸς τῆς συλλογῆς τοῦ Πυρόν.

Καδὼς Πρίγκιψ θανάτου. Ὁ 27ος τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ.

Καδὼς τῶν Ἰησουϊτῶν. Βαθμὸς ὅστις κατὰ τὸν Thory ἐφευρέθη ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν τοῦ Κολλεγίου τοῦ Κλερμόν. Προφανῶς πρόκειται περὶ συγχύσεως τοῦ Ἰησουϊτικοῦ Κολλεγίου τοῦ Κλερμὸν μὲ τὸ Τεκτονικὸν Περιστήλιον τοῦ Κλερμὸν τοῦ Bonneville (βλ. *Ἰησουῖται καὶ Τεκτονισμός*).

Καδὼς φιλοσοφικός. Τροποποιημένος βαθμὸς τοῦ ἀρχικοῦ *Καδὼς* (βλ. λ.) ὃν ἀντικατέστησε διὰ τούτου ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας. Δὲν φέρει στρατιωτικὸν χαρακτῆρα καὶ οἱ Φιλοσοφικοὶ Καδὼς στεροῦνται ξίφους ἔχοντες ὡς μόνον ὅπλον τὸν *Λόγον*.

Καζανόβα *Ἰωάννης—Ἰάκωβος* di Seingalt. Ἰταλὸς φιλόσοφος, ὅστις λόγῳ τοῦ ἐλευθέρου βίου ὃν διῆγεν ἐχαρακτηρίσθη ὡς τυχοδιώκτης.* ἐν Βενετίᾳ 1725 † ἐν Ντοὺξ τῆς Βοημίας 1798. Ἔλαβε δίπλωμα δικηγόρου ἐν Παδούῃ εἰς ἡλικίαν 16 ἐτῶν. Ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην καὶ σπουδὴν τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν, ἀποκτήσας ταχέως φήμην μάγου καὶ θαυματοποιοῦ. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐν Λυὼν τῆς Γαλλίας τῷ 1750. Κατὰ τὸν περιπετειώδη βίον του συνεδέθη μετὰ τοῦ περιφήμου μύστου *Καλλιόστρο* (βλ. λ.) καὶ τοῦ διασήμου ἀποκρυφιστοῦ Κόμητος τοῦ *Ἁγίου Γερμανοῦ* (βλ. λ.). Συνέγραψε πολλὰ ἐνδιαφέροντα βιβλία, τὸ κυριώτερον ὅμως ἔργον του εἶνε τὰ «Ἀπομνημονεύματά» του εἰς τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται πλεῖστα ὅσα ἐνδιαφέροντα καὶ ἀληθῆ γεγονότα. Εἰς τὸ ἔργον του αὐτὸ ἀκριβῶς ποιεῖται μνείαν καὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ διὰ φράσεων αἱ ὁποῖαι δὲν στεροῦνται ἀξίας.

Ἐν ἀρχῇ τονίζει ὅτι ὁ νέος ὁ ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν κόσμον πρέπει νὰ μυηθῇ εἰς τὸν Τεκτονισμόν, διότι οὗτος ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ θύραν εἰσόδου εἰς τὴν καλὴν κοινωνίαν.

Καὶ προσθέτει:

«Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι σημασίας τινός, ἐκεῖνοι λέγω τῶν ὁποίων ἡ κοινωνικὴ θέσις διακρίνεται ἀπὸ ἀξίαν, γνώσεις ἢ πλοῦτον πρέπει νὰ εἶνε Τέκτονες καὶ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν εἶνε. Διατὶ νὰ συνάγῃ τις τὸ συμπέρασμα ὅτι, εἰς τὰ ἄδυτα αὐτὰ εἰς τὰ ὁποῖα ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς νὰ συζητῶνται πολιτικά, θρησκευτικὰ ἢ κυβερνητικὰ θέματα καὶ ὅπου γίνονται μόνον ὁμιλίαι περὶ ἐμβλημάτων καὶ ἠθικῆς δημιουργοῦνται κίνδυνοι τοὺς ὁποίους οἱ Βασιλεῖς ἀπαγορεύουν καὶ οἱ Πάπαι τοὺς ἀφορίζουν; Τὸ μυστήριον εὑρίσκεται ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου. Συμβουλεύω ἐπομένως πάντα νέον ἐπιθυμοῦντα νὰ γνωρίσῃ τὸν κόσμον νὰ προσπαθήσῃ νὰ γίνῃ δεκτὸς ὡς Ἐλευθεροτέκτων ἀλλὰ νὰ ἐκλέξῃ μὲ προσοχὴν τὴν Στοὰν εἰς τὴν ὁποίαν θὰ θελήσῃ νὰ γίνῃ δεκτός».

«Ὅσοι ὅμως γίνονται Τέκτονες μὲ τὸν σκοπὸν νὰ μάθουν τὰ μυστικά του θὰ ὑποστοῦν ἀπογοήτευσιν, διότι καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη οἵτινες ἐπὶ 50 ἔτη ἐχρημάτισαν Διδ.·. εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ μὴ ἐγνώρισαν τὰ Μυστήριά του. Τὸ Τεκτονικὸν μυστικόν, λέγει, ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεώς του εἶνε ἀπαράβιαστον. Οὐδέποτε ἀνακοινοῦται καὶ ἐπομένως διὰ νὰ τὸ κατέχῃ κανεὶς πρέπει νὰ τὸ μαντεύσῃ. Κατέχουν συνεπῶς τὸ μυστικὸν μόνον ἐκεῖνοι οἵτινες ἠδυνήθησαν νὰ κατανοήσουν ἐνδομύχως τὸ ἐπιτελούμενον ἐν τῇ Στ.·. ἔργον. Οἱ τοιοῦτοι φθάνοντες εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ μυστικοῦ τὸ κρατοῦν ἀπαραιτήτως διὰ τὸν ἑαυτόν των. Τὸ τοιοῦτον εἶνε εὔλογον. Διότι ὅσοι δὲν εἶνε ἱκανοὶ νὰ τὸ ἀνακαλύψουν μόνοι των θὰ ἦσαν καὶ ἀνίκανοι νὰ τὸ χρησιμοποιήσουν ἐὰν τοῖς ἀνεκοινοῦτο διὰ λόγου. Αὐτοὶ εἶνε, προσθέτει ὁ Καζανόβα, οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους τὸ Τεκτονικὸν μυστικὸν θὰ παραμένῃ ἐσαεὶ μυστικόν».

Ὁ Καζανόβα συνελήφθη ἐν Βενετίᾳ τὸ 1755 κατηγορούμενος ὅτι ἦτο Ἐλευθεροτέκτων καὶ ἤσκει τὴν μαγείαν. Εἰς τὰς ἀποσκευάς του ἡ ἀστυνομία εἶχε ἀνακαλύψῃ τὸ Τεκτονικὸν περίζωμα καὶ τὰ ἄλλα διάσημά του, τὰ ὁποῖα καὶ ἐθεώρησεν ὡς ἐνοχοποιητικά.

Εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του ὁ Καζανόβα ἀναφέρει ὅτι εἰς διαφόρους χώρας συνήντησεν ἐξέχοντας Ἐλευθεροτέκτονας καὶ βεβαιοῖ ὅτι εἰς τὴν Ρώμην πολλοὶ ἱεράρχαι καὶ καρδινάλιοι ἦσαν κρυφίως μέλη τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. Τάγματος. Μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν μετὰ τῶν ὁποίων συνῆψε σχέσεις συγκατελέγοντο ὁ Ρουσῶ, ὁ Ντ' Ἐόν, ὁ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας, ὁ Σουβάρωφ, ἡ Αὐτοκράτειρα

Αἰκατερίνη τῆς Ρωσίας, ὁ Βολταῖρος καὶ ἄλλοι. Ὁ Πάπας τοῦ εἶχε ἀπονείμῃ τὸ παράσημον τοῦ Χρυσοῦ Πτερνιστῆρος.

Συλληφθεὶς ὡς ἐλέχθη ἐν Βενετίᾳ, ἐδραπέτευσε καὶ κατέφυγεν εἰς Παρισίους. Ἐταξίδευσεν εἰς Φλωρεντίαν, Ρώμην, Πολωνίαν καὶ τελικῶς κατέφυγεν εἰς Ἰσπανίαν. Ἀπελαθεὶς ἐκ Μαδρίτης τὸ 1769 ἐπανῆλθεν εἰς Ἰταλίαν. Ἐξωρίσθη ὅμως ἐκ Βενετίας καὶ τότε κατέφυγε τὸ 1785 εἰς Ντοὺξ τῆς Βοημίας ὅπου καὶ ἀπέθανε τὸ 1798. Ἐκεῖ συνέγραψε καὶ τὰ «Ἀπομνημονεύματά» του.

Ὁ Καζανόβα ἦτο προικισμένος μὲ τὸ χάρισμα τῆς διαισθήσεως. Τοῦτο δὲ καὶ τὸν διηυκόλυνε εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀποκρύφων δυνάμεων ὡς καὶ τὴν κατανόησιν τοῦ ἐσωτερισμοῦ τοῦ Τεκτ.·. θεσμοῦ, τὸν ὁποῖον μόνον ἐλάχιστοι δύνανται νὰ κατέχουν.

Διὰ τοὺς ἄλλους, τοὺς μὴ δυναμένους νὰ φιλοσοφήσουν, ὁ Τεκτονισμὸς θὰ εἶνε ἁπλῶς ἡ θύρα διὰ τῆς ὁποίας, ὅπως γράφει εἰς τὰ *Ἀπομνημονεύματά* του ὁ Καζανόβα, «θὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ συνάπτουν καλὰς σχέσεις».

Κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του ὁ Καζανόβα εἶπεν εἰς τοὺς περὶ αὐτόν: «Ἔζησα ὡς φιλόσοφος καὶ ἀποθνήσκω ὡς Χριστιανός».

ΒΙΒΛΙΟΓΡ. 3 (Τόμ. Α' σελ. 100).

καθαρμός. Ἡ ἐνέργεια τοῦ καθαίρειν ἀπὸ ἁμαρτημάτων. Ἐξαγνισμός, ἐξιλασμός. Εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια οὐδεὶς ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποστῇ τὰς διαφόρους δοκιμασίας τῆς μυήσεως οὐδὲ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ἱερὸν χῶρον τοῦ ναοῦ, ἐὰν προηγουμένως δὲν ὑφίστατο καθαρμὸν ἀπὸ παντὸς ρύπου τοῦ βεβ.·. κόσμου ἐξ οὗ προήρχετο. Οἱ καθαρμοὶ ἐτελοῦντο δι' ὕδατος ἢ διὰ πυρός. Οἱ δι' ὕδατος προηγοῦντο ἰδίως πάσης θυσίας ἢ πράξεως λατρείας. Ἔνιπτον τὰς χεῖρας καὶ συχνὰ ὁλόκληρον τὸ σῶμα ἐντὸς ἡγιασμένου ὕδατος εἰς συμβολισμὸν ἐσωτερικοῦ ἀγνισμοῦ τῆς καρδίας. Μὲ τὴν αὐτὴν συμβολικὴν σημασίαν γίνεται τοιοῦτος καθαρμὸς καὶ εἰς τὸν α' Τεκτ.·. βαθμ. ὡς καί τινας τῶν ἀνωτέρων.

Ἐπὶ πλέον εἰς τὸ Δόγμα τῆς Γιόρκ προσφέρεται εἰς τὸν μυούμενον *σφῦρα* (βλ. λ.) λιθοξόου συμβολίζουσα ἐπίσης τὴν ἁγνότητα τῆς καρδίας. Τὸ πῦρ ἐξ ἄλλου θεωρεῖται ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν στοιχεῖον καθαρμοῦ χρησιμοποιεῖται δὲ καὶ τοῦτο συμβολικῶς εἰς τὸν α' βαθμ.·. Σημασίαν καθαρμοῦ παρὰ τῷ λαῷ ἔχουν καὶ αἱ κατὰ τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἀναπτόμεναι πυραὶ (βλ. *κάθαρσις*).

κάθαρσις. Ἡ ἐνέργεια τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ ἀκάθαρτα στοιχεῖα ἢ πνεύματα διὰ νὰ καταστῇ οὗτος ἱκανὸς νὰ συνδεθῇ μὲ τὸ θεῖον ἢ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετ' ἀγαθῶν πνευμάτων. Τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων συντελεῖται ἡ κάθαρσις εἶνε εἴτε ὑλικαὶ οὐσίαι, ὡς τὸ ὕδωρ, τὸ πῦρ, τὸ αἷμα, ὁ οἶνος, τὸ ἔλαιον, ὁ καπνός, εἴτε ἐνέργειαί τινες, ὡς αἱ διὰ λόγου ἐπικλήσεις, αἱ ἐντριβαί, αἱ κρούσεις, οἱ ἐξορκισμοί, τὰ πλήγματα, αἱ ἀσκητικαὶ δοκιμασίαι ἀκόμη καὶ αἱ σωματικαὶ κακώσεις, μαστιγώσεις κ.τ.λ. Οἱ Πυθαγόρειοι εἶχον τὸν παιάνα. Ὁ παιὰν ἐψάλλετο κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔαρος ὑπὸ νέου κρούοντος τὴν λύραν ἐν μέσῳ κύκλου μαθητῶν, ἡ τελετὴ δὲ αὕτη ἐκαλεῖτο κάθαρσις. Οἱ Ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι, οἱ Βαβυλώνιοι, οἱ Ἰνδοί, οἱ Πέρσαι ἰδίως, εἶχον τὰς καθάρσεις ὡς μοναδικὸν μέσον νίκης τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπαλλαγῆς αὐτοῦ ἀπὸ τῆς δυνάμεως τῆς πονηρᾶς ἀρχῆς. Εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια ἐπίσης αἱ καθάρσεις ἐπεβάλλοντο. Οἱ Ὀρφικοὶ ἐθεώρουν τοὺς ἀμυήτους ὡς «ἐν βορβόρῳ κειμένους» καὶ ἠξίουν τὴν κάθαρσιν παντὸς προσερχομένου πρὸς μύησιν. Γενικῶς ἄλλως τε ὅλαι αἱ μυστηριακαὶ θρησκεῖαι, ἡ Μιθραϊκή, ἡ Ἰσραηλιτική, ἡ Χριστιανικὴ εἶχον καὶ ἔχουν ἐν χρήσει τὰς καθάρσεις.

κάθετος. Εἰς τὴν Τεκτ.·. συμβολικὴν ἡ «κάθετος» περικλείει τὴν ἔννοιαν τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἰσχύος, τῆς φρονήσεως καὶ τῆς ἐγκρατείας. Διότι ἡ μὲν Δικαιοσύνη οὐδαμοῦ ἀποκλίνει κατερχομένη εὐθέως πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἡ Ἰσχὺς δὲν κάμπτεται πρὸ ἐπιθέσεως, ἡ Φρόνησις ἀκολουθεῖ πάντοτε τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν τῆς εὐθύτητος καὶ ἡ Ἐγκράτεια δὲν παρεκκλίνει οὐδ' ὑποχωρεῖ εἰς πάθη ἢ ὀρέξεις.

καθῆκον. Καθῆκον εἶνε ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀτόμου καὶ πρὸς τὰ τῆς κοινωνίας. Ὁ Τεκτ.·. συνοψίζει ὡς ἑξῆς τὸ καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου: σέβας πρὸς τὸν Θεόν, ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον καὶ τρυφερὰ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν οἰκογένειαν, καθ' ὅσον αἱ τρεῖς αὗται ἔννοιαι ἀποτελοῦν τὴν ὑψηλοτέραν ἔκφρασιν τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος.

Ὁ ἀδ.·. Mackey ὡς ἑξῆς συνοψίζει τὴν ἔννοιαν τοῦ καθήκοντος: «ἐντιμότης εἰς τὰς συμφωνίας, εἰλικρίνεια εἰς τὰς διαβεβαιώσεις, ἁπλότης εἰς τὰς διαπραγματεύσεις καὶ πίστις ἐν τῇ ἐκτελέσει. Ὁ Τέκτ.·. ὀφείλει νὰ κοιμᾶται ὀλίγον καὶ νὰ μελετᾷ πολύ: νὰ λέγῃ ὀλίγα καὶ νὰ ἀκούῃ καὶ σκέπτεται πολλά: νὰ μανθάνῃ διὰ νὰ εἶνε ἱκανὸς νὰ πράττῃ: καὶ νὰ πράττῃ προθύμως καὶ μετὰ σθένους πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖ τὸ καλὸν τῶν ἀδ.·. του, τῆς πατρίδος του καὶ τῆς ἀνθρωπότητος».

καθιέρωσις Ἡ τελετὴ τῶν ἐγκαινίων ἑνὸς νέου Τεκτ.·. Ναοῦ διεξαγομένη ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικοῦ τυπικοῦ. Αἱ Τεκτ.·. Στ.·. καθιεροῦνται ὅπως οἱ ἀρχαῖοι ναοὶ καὶ οἱ σύγχρονοι τοιοῦτοι. Ἡ καθιέρωσις τελεῖται ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἢ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ. Ὁ Μεγ.·. Διδ.·. συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ἀξ.·. προχωρεῖ πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς νέας Στ.·, καὶ ἐκεῖ, μετὰ τὴν τέλεσιν τῶν ὅσων ἀναγράφει τὸ σχετικὸν τυπικόν, καθιεροῖ ἐπισήμως τὴν Στ.·. χρησιμοποιῶν σῖτον, οἶνον καὶ ἔλαιον. Γίνεται ἀκολούθως ἡ ἀφιέρωσις τῆς Στοᾶς καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῶν ἀξ.·. αὐτῆς.

Ἡ τελετὴ αὕτη εἶνε ἀρχαιοτάτη, ἐτελεῖτο δὲ πάντοτε μετὰ πάσης ἐπισημότητος. Εἰς τὴν Ρώμην ἰδίως, ὁ νέος ναὸς ἐκοσμεῖτο δι' ἀνθέων, ἐνῷ αἱ Ἑστιάδες παρθένοι τὸν ἐρράντιζον μὲ καθηγιασμένον ὕδωρ. Ἐπηκολούθει θυσία ζῴου οὗτινος τὰ ἐντόσθια ἐτοποθετοῦντο ἐπὶ τοῦ βωμοῦ. Οἱ ναοὶ ἀφιεροῦντο εἰς μίαν τῶν πολλῶν θεοτήτων κατὰ τὴν πρὸ Χριστοῦ ἐποχήν. Καὶ μόνον οἱ Ἰουδαῖοι ἀφιέρουν αὐτοὺς εἰς τὸν ἕνα καὶ μόνον Ἰαβὲ (Ἰεχωβᾶ). Οἱ χριστιανικοὶ ναοὶ καθιεροῦνται μὲν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀφιεροῦνται δὲ εἰς ἕνα τῶν Ἁγίων. Οὕτω καὶ αἱ Τεκτ.·. Στ.·., γράφει ὁ Mackey, καθιεροῦνται εἰς τὸν Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·..

Ἀρχικῶς, ὡς ἀναφέρει ἡ παράδοσις, αἱ Τεκτ.·. Στ.·. ἀφιεροῦντο εἰς τὸν Βασιλέα Σολομῶντα, διότι, ὡς ἀναφέρει ὁ ἀδ.·. Mackey, αὐτὸς ἦτο ὁ Μέγ.·. Διδ.·.. Μόνον δὲ κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα φαίνεται ὅτι ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς κατέστη ὁ ἰδιαίτερος πάτρων τοῦ Τεκτονισμοῦ. Βραδύτερον τὴν τιμὴν αὐτὴν ἐμερίσθησαν οἱ δύο *Ἅγιοι Ἰωάνναι* (βλ. λ.) Βαπτιστὴς καὶ Εὐαγγελιστής, εἰς αὐτοὺς δὲ ἀφιεροῦνται καὶ σήμερον ἔτι οἱ Τεκτ.·. Ναοί, ἰδίως ἐν Ἀμερικῇ. Ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ Στ.·. καθιεροῦνται «εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν του καὶ εἰς μνήμην τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ὁποίου ἐγεννήθησαν πλεῖστα τῶν Τεκτ.·. μυστηρίων». Αὐτὸ ὅμως ἀποτελεῖ μίαν παράδοσιν.

Ἡ εἰς τοὺς δύο Ἁγ.·. Ἰωάννας ἀφιέρωσις τῆς Τεκτ.·. Στ.·. συνδέεται στενῶς μὲ τὸν ἥλιον ὅστις ἀποτελεῖ ἓν τῶν *σημαντικωτέρων* Τεκτ.·. συμβόλων (βλ. *ἥλιος*). Διότι αἱ ἑορταὶ τῶν δύο αὐτῶν Ἁγίων συμπίπτουν μὲ τὸ θερινὸν καὶ τὸ χειμερινὸν ἡλιοστάσιον, τὰ ὁποῖα ἀπετέλεσαν πάντοτε ἐποχὰς σημαντικὰς δι' ὅλα τὰ ἀρχαῖα καὶ νεώτερα Μυστήρια. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ὁ ἀδ.·. Mackey φρονεῖ ὅτι ἡ σχέσις τῶν δύο Ἁγίων Ἰωάννων μὲ τὸν Τεκτονισμὸν εἶνε μᾶλλον συμβολικὴ ἢ ἱστορική.

Ὡς ἀνεφέρθη ἤδη ἀνωτέρω, κατὰ τὴν τελετὴν τῆς καθιερώσεως, χρησιμοποιοῦνται σῖτος, οἶνος καὶ ἔλαιον καὶ ὁ μὲν σῖτος συμβολίζει τὴν ἀφθονίαν, ὁ οἶνος τὴν χαρὰν καὶ τὸ ἔλαιον τὴν ἐπιφοίτησιν τῆς θείας χάριτος, ὡς τοῦτο συνέβαινεν ὅταν δι' ἐλαίου ἐχρίοντο οἱ Βασιλεῖς τῆς Ἰουδαίας (βλ. *ἐγκαθίδρυσις καὶ ἐγκαίνια*).

Βιβλιογραφία 1 (Τόμ. Α' σελ. 266) 3 (Τόμ. Α' σελ. 134).

καθιέρωσις Ναοῦ Ἱεροσολύμων. Ὁ ναὸς τῶν Ἱεροσολύμων καθιερώθη πεντάκις. 1—Τῷ 1004 π. Χ. ὅτε ἀνῳκοδομήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος: 2.—Τῷ 726 π. Χ., ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἐζεκία, ὅτε ὁ Ναὸς ἐκα-

θαρίσθη ἐκ τῆς βεβηλώσεως τοῦ 'Αχάζ (Χρονικῶν Β' κθ' ἐδ. 16 κ. ἑ.). 3.—Τῷ 513, ὅτε ῳκοδόμησεν ἐκ νέου τὸν ναὸν ὁ Ζοροβάβελ. 4.—Τῷ 164 π. Χ., ὅτε ὁ 'Ιούδας ὁ Μακκαβαῖος ἐξεδίωξεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοὺς 'Ασσυρίους καὶ ἐκαθάρισεν αὐτόν. 5.—Τῷ 22 π. Χ. ὅτε ἐγένετο ἡ καθιέρωσις τοῦ Ναοῦ τοῦ 'Ηρώδου.

'Εκ τῶν πέντε αὐτῶν καθιερώσεων τοῦ ἐν 'Ιεροσολύμοις Ναοῦ μόνον ἡ πρώτη συνδέεται μὲ τὰ Τεκτ.·. τυπικά, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ 'Εξοχωτάτου Διδ.·. τοῦ 'Αμερικανικοῦ δόγματος. 'Η παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὁ Βασιλεὺς Σολομὼν συνεκάλεσε τοὺς ἐννέα προσθέτους Μεγ.·. Διδ.·. εἰς τὸν ἱερὸν χῶρον ἀπὸ τοῦ ὁποίου πᾶν φυσικὸν φῶς εἶχεν ἀφαιρεθῆ καὶ ὅστις ἐδέχετο μόνον τὸν τεχνητὸν φωτισμὸν τὸν ἀναδιδόμενον ἐξ ἀ ν α τ ο λ ῶ ν, δ υ σ μ ῶ ν κ α ὶ μ ε σ η μ β ρ ί α ς, καὶ ἐκεῖ ἐτέλεσε τὴν καθιέρωσιν.

Κάϊν. 'Ο πρωτότοκος υἱὸς τοῦ 'Αδὰμ καὶ τῆς Εὔας (Γένεσις δ'), ὅστις ἐπεδόθη εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, ἐκ τῶν προϊόντων τῆς ὁποίας προσέφερε θυσίαν εἰς τὸν 'Αδωναΐ, προτιμήσαντα ἐν τούτοις τὴν θυσίαν τοῦ "Αβελ. 'Ο Κάϊν τελικῶς ἐφόνευσε τὸν "Αβελ, τὸν κατηράσθη δ' ὡς ἐκ τούτου ὁ Θεὸς νὰ εἶνε πλάνης καὶ φυγὰς ἐπὶ τῆς γῆς. Κατὰ τὴν ἀπόκρυφον ἐν τούτοις παράδοσιν καὶ τὴν μυστικὴν 'Εβραϊκὴν τοιαύτην, ὁ Κάϊν εἶνε ὁ υἱὸς τῆς Εὔας καὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ φωτὸς '*Εβλὶς* (βλ. λ.), ὅστις ἐμύησε τὴν Εὔαν εἰς τὰ μυστήρια τῆς ζωῆς. 'Ως τ έ κ ν ο ν τ ο ῦ φ ω τ ὸ ς ἐπομένως ὁ Κάϊν ὑπῆρξεν ὁ γενάρχης τῆς τάξεως ἐκείνης τῶν φωτισμένων ἀνθρώπων, οἵτινες ἐδημιούργησαν τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ὅπως ὁ '*Ενώχ*, ὁ ἱδρυτὴς τῆς πρώτης ἐν τῷ κόσμῳ πόλεως καὶ ὁ *Τουμπαλκάϊν* (βλ. λ.), ὅστις κατειργάσθη τὰ μέταλλα ἕνεκα τῶν ὁποίων ὁ ἄνθρωπος ἔγινε κύριος τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς. 'Ο "Αβελ, ἀντιθέτως, ὡς υἱὸς τοῦ 'Αδὰμ καὶ τῆς Εὔας, εἶνε ὁ γενάρχης τῶν «ἀ ν θ ρ ώ π ω ν τ ῆ ς ἰ λ ύ ο ς» τῶν ἀνικάνων νὰ ὑψωθοῦν ὑπεράνω τῆς ὕλης καὶ νὰ καταστοῦν πνευματικὰ ὄντα. 'Ως τέκνον ἐπομένως τοῦ οὐρανίου φωτὸς ὁ Κάϊν κατὰ τὴν ἀπόκρυφον παράδοσιν, συμβολίζει τὴν πρώτην ἐκδήλωσιν τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως ζητούσης χειραφέτησιν ἀπὸ τῶν δεσμῶν τῆς ὕλης καὶ ἐπιδιωκούσης τὴν λύσιν τοῦ μυστηρίου, ὅπερ περιβάλλει τοὺς αἰσθητοὺς κόσμους. Οἱ δεχόμενοι τὴν ἀλληγορικὴν μορφὴν τῆς Πεντατεύχου τοῦ Μωϋσέως, ἑρμηνεύουν τὸν φόνον τοῦ "Αβελ ὑπὸ τοῦ Κάϊν ὡς συμβολίζοντα τὴν ὑπεροχὴν σκεπτομένου καὶ ἐργαζομένου ἀνθρώπου, ἀπὸ τὴν ἐξέχουσαν προσωπικότητα τοῦ ὁποίου φυσικὸν εἶνε νὰ ἐπισκιάζεται καὶ τελικῶς νὰ ἐξαφανίζεται ὁ ἀμόρφωτος καὶ μὴ διανοούμενος ἄνθρωπος.

«Κάϊν». Τρίπρακτον μυστηριακὸν δρᾶμα γραφὲν ὑπὸ τοῦ λόρδου Μπάϋρον καὶ στηριχθὲν ἐπὶ τῆς ἀποκρύφου παραδόσεως περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ *Κάϊν* (βλ. λ.). Τὸ δρᾶμα περιέχει βαθυτάτας μυσταγωγικὰς ἐννοίας καὶ παρουσιάζει τὸν Κάϊν ὡς ἄλλον Προμηθέα ἐπαναστατοῦντα κατὰ τῆς παντοδυναμίας τοῦ 'Αδωναΐ, ὅστις ἔχει κλείσει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰς πύλας τοῦ παραδείσου. Εἶνε ἡ τελεία εἰκὼν τῆς ἀφυπνιζομένης ἀνθρωπίνης σκέψεως, ἥτις ζητεῖ νὰ κατακτήση τὰ πάντα καὶ νὰ φθάση εἰς τὴν ἀλήθειαν.

'Ο Κάϊν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἀγγέλου τοῦ πνευματικοῦ φωτός, τοῦ '*Εωσφόρου*, καθίσταται ἱκανὸς νὰ κατανοήση τὰ μυστήρια τοῦ σύμπαντος καὶ νὰ μυηθῆ πρῶτος αὐτὸς εἰς τὴν ἐν παντὶ ἀλήθειαν.

Καϊνῖται. Οἱ ἀκολουθοῦντες τὴν ἀπόκρυφον ἑρμηνείαν τῆς Γενέσεως καὶ δεχόμενοι τὸν Κάϊν ὡς γενάρχην τῶν «τέκνων τοῦ φωτὸς» γεννηθέντα ἐξ ὑψηλοτέρας δυνάμεως. 'Ο Εἰρηναῖος, μνημονεύων πρῶτος αὐτούς, τοὺς συσχετίζει μὲ τοὺς '*Οφίτας* (βλ. λ.). 'Αναφέρουν αὐτοὺς ἐπίσης ὁ 'Επιφάνιος καὶ ὁ Φιλάστριος. Φαίνεται ὅτι οἱ Καϊνῖται ἐξελιχθέντες εἰς θρησκευτικὴν αἵρεσιν εἶχον ἴδιον εὐαγγέλιον, τοῦ 'Ιούδα καλούμενον καὶ ἐπίστευον τὸν 'Ιούδαν τὸν 'Ισκαριώτην ὡς εὐεργέτην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Καΐρης, *Θεόφιλος*. "Ελλην θεόσοφος * ἐν "Ανδρῳ 19 'Οκτωβρίου 1774 † ἐν Σύρῳ 9 'Ιανουαρίου 1853. Σπουδάσας φιλοσοφίαν, φιλολογίαν καὶ φυσικὰς ἐπιστήμας εἰς τὴν περίφημον σχολὴν τῶν Κυδωνιῶν καὶ ἀκολούθως γενόμενος ἐν ἔτει 1801 μοναχὸς μετέβη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Πίζης ἐν 'Ιταλίᾳ καὶ ἐκεῖθεν, μετὰ ἑξαετεῖς σπουδάς, εἰς Παρισίους, ἔνθα καὶ συνεπλήρωσε τὰς φιλοσοφικὰς σπουδάς του καὶ ὅπου φαίνεται μυηθεὶς εἰς τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμὸν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ ὁποίου ἐνεπνεύσθη ἀκολούθως ὁλόκληρος ὁ ἐνάρετος καὶ σοφὸς βίος του. 'Επανελθὼν εἰς τὰς 'Ελληνικὰς χώρας τῷ 1811 διωρίσθη διευθυντὴς τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, μετὰ ἓν δὲ ἔτος ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς Κυδωνιῶν. Μυηθεὶς εἰς τὴν Φιλικὴν 'Εταιρίαν τῷ 1819 ἐγκατεστάθη εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα "Ανδρον, ὅπου καὶ ὕψωσε πρῶτος τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως τὴν 10 Μαΐου 1821. Μετέσχεν ἐνεργῶς εἰς τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα, μετὰ δὲ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας ἵδρυσε τὴν περίφημον Σχολὴν μετ' ὀρφανοτροφείου τῆς "Ανδρου, ἥτις κατέστη ἐπὶ μίαν τριετίαν κέντρον πραγματικῆς σοφίας καὶ ἑστία μοναδικῆς πνευματικῆς κινήσεως.

Μὲ τὴν διακρίνουσαν ὅμως αὐτὸν ἀνοχὴν καὶ φιλοσοφικὴν διάθεσιν ὁ Καΐρης ἐγένετο ἱδρυτὴς μιᾶς νέας θρησκείας, τῆς «θεοσεβείας», ἥτις ἐδίδασκε τὴν λατρείαν ἑνὸς μόνον θεοῦ ἐντὸς ναῶν φερόντων ἀντὶ εἰκόνων ρητὰ καὶ ἀξιώματα πρὸς τὸ κατὰ θεοσέβειαν πολιτεύεσθαι. Τοῦτο ἐξήγειρε κατὰ τοῦ σοφοῦ ἀνδρὸς τὸν φανατισμὸν τῆς 'Εκκλησίας, ἥτις πολλαχῶς κατεδίωξε τὸν Καΐρην καὶ ἐν τέλει γέροντα καὶ ἀσθενῆ τὸν εἰσήγαγεν εἰς δίκην. Καταδικασθεὶς εἰς δύο ἐτῶν καὶ 10 ἡμερῶν φυλάκισιν ὁ Καΐρης, ἀσθενὴς ἐφυλακίσθη ἐν Σύρῳ καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπέθανε τὴν 9 'Ιανουαρίου 1853 εἰς ἡλικίαν 79 ἐτῶν καὶ ἐτάφη ἄνευ ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς εἰς τὸ λοιμοκαθαρτήριον τῆς Σύρου. Οἱ διῶκται του ἐνέπλησαν ἀσβέστου τὴν κοιλίαν τοῦ νεκροῦ διὰ νὰ καῇ τὸ σῶμα του καὶ μὴ δυνηθοῦν οἱ μαθηταὶ καὶ οἰκεῖοι του νὰ ἐκτελέσουν ἀργότερον τὰ ἐπικήδεια καθήκοντα πρὸς τὸν νεκρόν. Πάμπολλα εἶναι τὰ φιλοσοφικὰ ἔργα τοῦ Θ. Καΐρη, ἐξ ὧν ἐξεδόθησαν ὀλίγα μόνον, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀνωνύμως καὶ ἡ δίτομος «Θεοσοφία» του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. 31 (Τόμ. ΙΓ' σελ. 481). 'Επίσης Δ. Π. Πασχάλη: Θεόφιλος Καΐρης, ἱστορ. καὶ φιλοσ. μελέτη ('Αθῆναι 1928).

Κακούζης *Σπυρίδων*. "Ελλην πολιτικὸς μηχανικὸς* ἐν Κερκύρᾳ † ἐν 'Αθήναις τῇ 24 'Ιουνίου 1937. Μυηθεὶς νέος εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰργάσθη ἀόκνως διὰ τὴν ἐν 'Ελλάδι ἐπικράτησιν τῶν ἀνθρωπιστικῶν του ἀρχῶν καὶ ἀνῆλθε ταχέως τὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα, ἀποκτήσας ἐν ἔτει 1902 τὸν 33°. 'Εχρημάτισε κατὰ τὴν περίοδον 1902—1905 μέλος τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. 'Αν.·., διετέλεσε δὲ καὶ μέλος τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς 'Ελλάδος κατὰ τὰς περιόδους 1906—1912.

κάλα. (σανσκριτ. χρόνος, εἱμαρμένη). Οὕτω καλεῖται εἰς τὴν 'Ινδικὴν θεοσοφίαν ὁ χρόνος: ὄνομα διδόμενον εἰς τὸν Γυάμα τὸν θεὸν τοῦ θανάτου, τοῦ ᾅδου καὶ τῆς κρίσεως.

κάλα—μπρὶτ (σανσκρ.) ὁ ἥλιος, λέγεται καὶ κάλα—μπρὶτ (Kala—bhrit).

Καλανὸς ἢ ***Καλλανός***. Βραχμὰν γυμνοσοφιστής, καλούμενος Σφίνης καὶ ὀνομασθεὶς ὑπὸ τῶν Μακεδόνων στρατιωτῶν τοῦ Μεγ.·. 'Αλεξάνδρου Καλανός, διότι προσηγόρευεν αὐτοὺς διὰ τοῦ χαιρετισμοῦ ***Καλὲ*** ἀντὶ χαῖρε. 'Αφωσιώθη εἰς τὸν Μέγαν 'Αλέξανδρον. Τῆς φιλοσοφίας του διέσωσαν μέρη ὁ Στράβων (ΙΕ' 715—718) καὶ ὁ Ψευδοκαλλισθένης (Γ' 12) (βλ.λ. ***Γυμνοσοφισταί***).

Καλατράβα, *Στρατιωτικὸν Τάγμα*. 'Ιδρύθη τῷ 1158 ἐπὶ Σάγχου Γ' βασιλέως τῆς Καστίλλης, ὅστις κυριεύσας ἀπὸ τοὺς Μαυριτανοὺς τῆς 'Ανδαλουσίας τὸ φρούριον Καλατράβα τὸ ἐδώρησεν εἰς τοὺς '***Ιππ.·. Ναΐτας*** (βλ.λ.). 'Αλλ' οὗτοι ἐπέστρεψαν ἀργότερον τὴν δωρεὰν καὶ ὁ βασιλεὺς ἵδρυσε τότε τὸ τάγμα Καλατράβα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν ἑνὸς Μεγ.·. Μαγίστρου.

Καλέβαλα (Kalewala). 'Εθνικὸν φινλανδικὸν ἔπος ἀγνώστου ἐποχῆς περιέχον καὶ ποιητικὴν κοσμοθεωρίαν ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσαν. Κατὰ τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἡ παρθένος θυγάτηρ τῆς ἀτμοσφαίρας Λολουνόταρ πλανᾶται ἐπὶ 700 ἔτη εἰς τὸ διάστημα καὶ ἐπικαλεῖται τέλος τὸν

Οὖκο, τὸν Δία τοῦ Βορρᾶ, ὅστις στέλλει πρὸς αὐτὴν τὸν ἀετόν του. Ὁ ἀετὸς κατασκευάζει τὴν φωλεάν του εἰς τὰ γόνατα τῆς Λολουνόταρ καὶ ἐναποθέτει 7 ᾠὰ ἐκ τῶν ὁποίων κατασκευάζεται ὁ ὁρατὸς κόσμος, κενὸς ὅμως καὶ στεῖρος ἕως ὅτου ὁ Βαϊναμόϊνεν κατέρχεται καὶ κατακτᾷ τὴν ὡραίαν Αἰνώ. Ἥρωες τοῦ ποιήματος, τὸ ὁποῖον περιέχει ὡραίους συμβολισμοὺς καὶ ἀλληγορίας εἶνε ὁ *Βαϊναμόϊνεν* (εἶδος γηραιοῦ Φάουστ), ο Ἰ λ λ μ α ρ ί ν ε ν (Ἥφαιστος, ὄχι χωλὸς ὅμως) καὶ ὁ Λ έ μ ι ν κ ά ϊ ν ε ν (ἀρκτικὸς Δὸν Ζουάν).

Ἡ ὑπόθεσις διεξάγεται εἰς τὰς δύο φανταστικὰς χώρας Κ α λ έ β α λ α καὶ Π ό γ χ ι ο λ α.

Καλενδῶν, ἀδελφοὶ τῶν. Γερμανικὴ ἑταιρία, τῆς ὁποίας ἡ ἵδρυσις ἀνάγεται, κατὰ τὸ Γερμανικὸν Handbook, εἰς τὸ ἔτος 1210. Τὰ μέλη της συνήρχοντο τὴν πρώτην ἑκάστου μηνὸς διὰ τέλεσιν μνημοσύνου τῶν ἀποδημησάντων συγγενῶν καὶ φίλων καὶ δι' ἄλλους θρησκευτικοὺς σκοπούς, ἐν οἷς καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἑνώσεως. Διέθετον τὰ κεφάλαιά των εἰς ἀγαθοεργοὺς σκοπούς, συνήρχοντο εἰς εἰδικὴν ἐτησίαν συνέλευσιν καὶ ἀνῆγον τὴν καταγωγήν των εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σολομῶντος.

Διὰ ταῦτα πάντα θεωροῦνται ὡς ἔχοντες σχέσιν τινὰ μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 3 (Τόμ. Β' σελ. 192).

Κάλι. (σανσκρ.=μαύρη) Ὄνομα τῆς Παρβάτο, θεᾶς συζύγου τοῦ Σίβα. Ἀναλογεῖ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Περσεφόνην. Παριστάνεται μαύρη μὲ 4 χεῖρας κρατούσας ἀνθρωπίνους κεφαλάς.

Κάλια ἢ κάλυα. Μέγας μυθολογικὸς ὄφις τῆς Ἰνδικῆς θρησκείας ἔχων πέντε κεφαλὰς καὶ φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Κρισνᾶ. Ἔζη ἐν τῷ ὕδατι, φαίνεται δὲ συμβολίζων τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ ὑλικῷ κόσμῳ.

Κάλκοττ, *Οὐέλλινς*. (Calcott Wellins) Τέκτων Ἄγγλος συγγραφεὺς τοῦ 18ου αἰῶνος, ἐκδόσας τῷ 1769 ὀγκῶδες σύγγραμμα ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξιστορεῖ τὰ τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκ∴, ἐξηγεῖ σύμβολα καὶ τὰ ἱερογλυφικά του, τὰς τελετὰς καὶ τὰς ἀρχάς του καὶ ἀντικρούει μὲ σοβαρώτατα ἐπιχειρήματα τοὺς ἐπικριτάς του. Εἶνε ὁ πρῶτος ἀπεικονίσας φιλοσοφικῶς τὴν ἐπιστήμην τοῦ Τεκτ∴, ἐπὶ τὰ ἴχνη δὲ αὐτοῦ ἐβάδισεν ἀργότερον ὁ Hutchinson. Ὁ Ὄλιβερ ἐξαίρων τὸ ἔργον τῶν δύο αὐτῶν Τεκτόνων γράφει δικαίως ὅτι «ὁ μὲν Κάλκοττ ἤνοιξε τὸ μεταλλεῖον τοῦ Τεκτ∴ καὶ ὁ Hutchinson τὸ ἐξεμεταλλεύθη».

Καλλιόστρο, *Ἀλέξανδρος κόμης*. (Alexandre conte de Cagliostro). Μέγας σοφὸς καὶ μύστης * ἐν Μεδίνᾳ τῆς Ἀραβίας 1749 † ἐν Ρώμῃ τὴν 26 Αὐγούστου 1795.

Μέχρι πρό τινος ἀκόμη ὅλος σχεδὸν ὁ κόσμος τῶν διανοουμένων ἐθεώρει τὸν Καλλιόστρο ὡς διάσημον ἀπατεῶνα καὶ τυχοδιώκτην. Ἐπὶ ἑκατὸν καὶ πλέον ἔτη ἄνδρες σοφοί, συγγραφεῖς μεγάλοι καὶ Τέκτονες ἀκόμη ἐλευθέρως σκεπτόμενοι, ὡς ὁ A. Mackey, ὁ A. Waite, ὁ Hugan, ὁ Howking τὸν ἐχαρακτήριζον καὶ τὸν χαρακτηρίζουν ἀκόμη ὡς ἐγκληματίαν καὶ ψευδολόγον διαπράξαντα ἀτελεύτητον σειρὰν ποινικῶν πράξεων καὶ ἀπατῶν. Τὸ ὄνομά του καὶ ἡ φήμη του παρέσχον ἄφθονον ὑλικὸν εἰς μυθιστοριογράφους καὶ διηγηματογράφους, ὅπως ὁ Ἀλ. Δουμᾶς, ἢ καὶ εἰς ἱστορικοὺς καὶ ψυχαναλυτάς, ὡς ὁ Γκαῖτε, ὁ Καρλάϊλ, ὁ Μαίτερλιγκ κ. ἄ.

Ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις ἡ ὁποία τὸν κατεδίωξεν ἀμειλίκτως, ὅπως ἄλλως τε κατεδίωξε πάντοτε ὁλόκληρον τὸν Τεκτονισμόν, ἀντιστρατευόμενον εἰς τὴν τύφλωσιν τῶν μαζῶν, εἶχε φροντίσει νὰ διαδώσῃ μυρίας συκοφαντίας, τὰς ὁποίας ἐνίσχυε καὶ μὲ διάφορα δῆθεν ἔγγραφα ἢ ὁμολογίας μαρτυρικάς, οὕτως ὥστε μὲ τὰ ἱστορικὰ αὐτὰ δεδομένα νὰ μὴ εἶνε δυνατὴ ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἡ ἀποκατάστασις τῆς μνήμης τοῦ σοφοῦ αὐτοῦ ποδηγέτου τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ ἀνθρωπότης ἀπετίνασσε τὰς προλήψεις τοῦ μεσαίωνος, ἤρχισαν νὰ προβάλλουν καὶ μερικοὶ τολμηροὶ ἐρευνηταί, οἱ ὁποῖοι ἀνεζήτουν νὰ ἀνακαλύψουν τί ἦτο δυνατὸν νὰ κρύπτεται κάτω ἀπὸ τὴν ἀρκετὰ σκοτεινὴν καὶ μυστηριώδη ὑπόθεσιν τοῦ Καλλιόστρο.

Πρῶτος ὁ Ἄγγλος Τζὼν Τρόουμπριτζ τὸ ἔτος 1910 ἐξέδωσε βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον ἡ «Ἀκμὴ καὶ παρακμὴ ἑνὸς Διδασκάλου τῆς Μαγείας», εἰς τὸ ὁποῖον ἐξέφραζεν ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν κοινῶς παραδεδεγμένην ἕως τότε καταγωγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου Καλλιόστρο.

Ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις καὶ τὰ ὄργανα τοῦ Βατικανοῦ εἶχον χαλκεύσει ἔγγραφα, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ Καλλιόστρο δὲν ἦτο ἄλλος ἀπὸ τὸν Ἰ ω σ ὴ φ Μ π ά λ σ α μ ο, υἱὸν ἀμαξηλάτου γεννηθέντα εἰς Παλέρμο τῆς Σικελίας τῷ 1743, ἕνα ἄνθρωπον εὐτελῆ, μεσίτην τῶν ἐρωτικῶν συναντήσεων τῆς ἀδελφῆς του, πλαστογράφον καὶ δολοφόνον, νυμφευθέντα εἰς ἡλικίαν 20 ἐτῶν τὴν δόνα Λαυρεντίαν, ἀγράμματον καὶ αὐτήν. Ὁ Μπάλσαμο αὐτός, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτὰς μαρτυρίας, εἶχε λάβει ἀργότερον ὡς ψευδώνυμον τὸ ἐπίθετον τῆς ἀναδόχου του, ἡ ὁποία ἐλέγετο Καλλιόστρι.

Αὐτὴ ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ πραγματικὴ γενεαλογία τοῦ περιφήμου Μάγου.

Τὰς πρώτας περὶ αὐτῆς ἀμφιβολίας ἔφερεν ὁ Τρόουμπριτζ μὲ τὸ βιβλίον του κατὰ τὸ 1910. Ἀπὸ τότε διάφοροι σοφοὶ καὶ ἰδίως ὁ Μαίτερλιγκ καὶ τελευταίως ὁ Δόκτωρ Μὰρκ Χάβεν μὲ ἕνα ὀγκωδέστατον βιβλίον του «*Ὁ ἄγνωστος Διδάσκαλος Καλλιόστρο*» κατώρθωσαν ἐπὶ τέλους νὰ χύσουν ἄπλετον φῶς εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ Μεγάλου Διδασκάλου καὶ νὰ τὸν παρουσιάσουν ἤδη ὑπὸ τὴν πραγματικήν του, τὴν φωτοβόλον μορφὴν τοῦ Μεγάλου Μύστου καὶ εὐεργέτου τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὰ ἐκ τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν ἐξακριβωθέντα εἶνε τὰ ἑξῆς:

Διὰ τὴν γέννησιν τοῦ Καλλιόστρο δὲν ὑπάρχει ἐπίσημος μαρτυρία. Ὑπάρχει μόνον ἡ ὁμολογία τοῦ ἰδίου κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις δίκην του. Ἐγεννήθη, εἶπεν, εἰς τὴν Μεδίναν τῆς Ἀραβίας κατὰ τὸ 1749. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἐνδιαφέρει καὶ τόσον. Εἶναι ἐξ ἄλλου ἐξηκριβωμένον πλέον ὅτι ὁ Καλλιόστρο ἐνυμφεύθη εἰς τὴν Ρώμην τὴν Σ ε ρ α φ ί ν α ν Φ ε λ ι σ τ ι ά ν ι, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ πιστή του σύντροφος, καθ' ὅλον τὸν βίον του. Ἦτο ἐξαιρετικὰ μορφωμένος, ὡμίλων καὶ γράφων ὄχι μόνον τους χρόνους Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, ὅπως τὴν Ἰταλικήν, τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Πορτογαλικήν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλληνικήν, τὴν Λατινικήν, τὴν Ἀραβικὴν καὶ πλείστας ἄλλας ἀνατολικὰς γλώσσας, ὥστε νὰ προκαλῇ τὸν θαυμασμὸν ὅσων τὸν ἐπλησίαζον. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ ἀλήτης Μπάλσαμο μὲ τὸν ὁποῖον συνεταύτισαν τὸν Καλλιόστρο οἱ ἀντίπαλοί του, ἦτο ἐντελῶς ἀγράμματος καὶ ὡμίλει μόνον τὴν μητρικήν του γλῶσσαν, τὴν Ἰταλικήν. Ἀλλ' εἶχον καὶ σωματικὰς διαφορὰς πολλὰς μεταξύ των. Ὁ Μπάλσαμο ἦτο μελαψός, ἄσχημος, μὲ μύτην σιμήν. Ὁ Ἀλέξανδρος Καλλιόστρο εἶχε χρῶμα ῥόδινον, κεφαλὴν λεόντειον, πόδας καὶ χεῖρας λεπτοφυεῖς καὶ μικράς, μέτωπον ὑψηλόν, ὀφθαλμοὺς σπινθηροβόλους. Ἡ φωνή του χωρὶς νὰ εἶναι δυνατή, εἶχε τόνον πραγματικὰ προφητικὸν καὶ εἰσέδυε εἰς τὰ μύχια τῶν ἀκροατῶν του. Ὁ Λαμπόρντ εἰς τὰς «Ἐπιστολάς του ἐξ Ἑλβετίας» γράφει ὅτι τοῦ ἐπροξένησε κατάπληξιν ἡ ὡραία μορφή του καὶ ἡ μεγαλοφυΐα του.

Πῶς ἐπέρασε τὴν νεανικήν του ζωὴν δὲν γνωρίζομεν. Πάντως ἔζησε εἰς τὴν Ἀνατολήν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου φαίνεται ὅτι, σχετισθεὶς μὲ ὁπαδοὺς μυστηριακῶν ὀργανώσεων, ἀπέκτησε μέρος τῶν γνώσεων τὰς ὁποίας ἐκαλλιέργησε κατόπιν καὶ κατώρθωσε μὲ αὐτὰς νὰ καταπλήξῃ τοὺς συγχρόνους του.

Ἡ πρώτη του ἱστορικὴ ἐμφάνισις γίνεται εἰς τὸ Λονδῖνον τὸ ἔτος 1769. Ὁ Καλλιόστρο φθάνει εἰς τὴν Ἀγγλικὴν πρωτεύουσαν μὲ τὴν σύζυγόν του κόμησσαν Σεραφίναν. Ἐγκαθίσταται εἰς ἓν πολυτελὲς διαμέρισμα ὅπου καὶ ἱδρύει ἀμέσως ἀλχημιστικὸν ἐργαστήριον. Φαίνεται πολὺ πλούσιος. Διότι καὶ πολλὰ ἐξοδεύει καὶ πολλὰς ἀγαθοεργίας κάμνει εἰς ἐνδεεῖς οἰκογενείας. Ὁ περιορισμός του ἐπὶ ὥρας εἰς τὸ ἐργαστήριόν του, αἱ σπάνιαι ἐμφανίσεις του εἰς κοσμικοὺς κύκλους ἐδημιούργησαν γύρω του τὴν φήμην ὅτι πρόκειται περὶ μάγου. Τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἦτο τοιοῦτο. Τέκτονες συγγραφεῖς ἀναφέρουν ὅτι τότε ἀκριβῶς ἐμυήθη καὶ ὁ Καλλιόστρο εἰς τὸν Τεκτονισμὸν καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Στοὰν

«*Ἐλπίς*» «(Esperance Lodge) Ἀρ. 289, ἡ ὁποία εἰργάζετο εἰς τὴν «Ταβέρναν τῆς Βασιλικῆς Κεφαλῆς». Αὐτὸ δὲν φαίνεται ἀληθές. Μύστης ἤδη ὁ Καλλιόστρο δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μυηθῇ. Εἰσῆλθεν ὅμως ἴσως εἰς τὴν Στοὰν αὐτὴν μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ ἀναζωπυρήσῃ τὸν Εὐρωπαϊκὸν Τεκτονισμὸν καὶ νὰ τοῦ δώσῃ τὰς Μυσταγωγικὰς ἐκείνας κατηυθύνσεις, αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε ἐνέπνεον τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, καὶ τὸν ἀνυψώσῃ εἰς πραγματικὸν Ἐργαστήριον φιλοσοφικῆς ἐρεύνης καὶ ἀληθείας. Τοῦτο ἄλλως τε φανερώνει καὶ ἡ κατόπιν δρᾶσις του.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀνυψωθῇ. Ὅσοι τὸν ἐπλησίασαν ὁμολογοῦν ὅτι ἐκυρίαρχει ἀπολύτως τῶν φυσικῶν δυνάμεων. Κατεῖχε τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας. Καὶ ὅταν μία Ἀγγλὶς συνδεθεῖσα μὲ τὴν σύζυγόν του ἐζήτησεν ὡς χάριν νὰ τῆς προείπῃ τὸν ἀριθμὸν ὁ ὁποῖος θὰ ἐκέρδιζεν εἰς ἓν μέγα λαχεῖον, ὁ Καλλιόστρο τῆς τὸν προεῖπε πράγματι καὶ ἡ Ἀγγλὶς ἐκέρδισε. Αὐτὸ ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἀφορμὴ τοῦ διωγμοῦ του. Ἡ ἀπληστία τῶν περὶ αὐτῶν ἐξήφθη, ἡ συκοφαντία ὠργίασε καὶ ὁ Καλλιόστρο φυλακισθείς, ἀπεφυλακίσθη μὲν τῇ ἐπεμβάσει τῆς Στοᾶς, ἀλλ' ἀπεμακρύνθη καὶ ἐξ Ἀγγλίας ὡς ἐπικίνδυνος.

Μετέβη εἰς τὰς Βρυξέλλας, ὅπου ἐπὶ δύο ἔτη ἠσχολήθη κλεισμένος εἰς ἀποκρύφους μελέτας καὶ τέλος τὸ 1779 μεταβαίνει εἰς τὴν Κουρλανδίαν καὶ εἰς τὴν πόλιν Μιτάου, ὅπου ἀσκεῖται τρόπον τινὰ εἰς διάφορα ἀπίστευτα διὰ τοὺς ἀμυήτους φαινόμενα τὰ ὁποῖα ἐχαρακτηρίζοντο ὑπ' αὐτῶν ὡς θαύματα, ἀλλὰ δὲν ἦσαν παρὰ φυσικαὶ συνέπειαι τῆς κυριαρχίας του ἐπὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων.

Ἀπὸ τὴν Κουρλανδίαν μετέβη εἰς τὴν Ρωσίαν, ὅπου ἔγινε ταχέως δεκτὸς ἀπὸ τὴν Τσαρίναν Αἰκατερίνην καὶ ὅπου ἵδρυσε πολλὰς Τεκτονικὰς Στοάς, ἀντιτασσόμενος κατὰ τῶν ἀθεϊστικῶν τάσεων τῆς ἐποχῆς ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν Ἕλληνα Τέκτονα *Μελισσινὸν* (βλ. λ.) τὸν Ἀντιστράτηγον τῆς Αἰκατερίνης. Εἰς τὴν Πετρούπολιν ἐξετέλεσε καὶ διαφόρους θαυμαστὰς θεραπείας χωρὶς τὴν χρῆσιν οὐδενὸς φαρμάκου, δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ καταστῇ διάσημος. Ἀλλ' αὐτὸ καὶ τὸν κατέστησεν ἐπικίνδυνον. Αἱ αὐλικαὶ ραδιουργίαι ὑπενόμευσαν τὴν θέσιν του καὶ ὁ Καλλιόστρο ἐγκαταλείπων τὴν ἐκεῖ ἱδρυθεῖσαν Στοὰν τοῦ *Αἰγυπτιακοῦ Δόγματος* ἔφυγεν εἰς Πολωνίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Γαλλίαν, ὅπου καὶ ἔφθασε τὸ πρῶτον τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1784 ἱδρύσας ἐν Λυὼν τὴν πρώτην Μεγάλην Στοὰν τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων, τὴν «*Θριαμβεύουσαν Σοφίαν*», εἰς τὴν ὁποίαν δυνάμεθα μὲ ἀπόλυτον βεβαιότητα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀπεκαλύφθη ὄντως τὸ Μέγα Μυστικὸν ὅπερ ἀπὸ αἰώνων εἶχεν ἀπολέσει ἡ Ἀνθρωπότης καὶ τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἀπετέλει τὴν θεουργικὴν πραγματικότητα τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων.

Εἰς τὴν Στοὰν τῆς Λυὼν ὁ Ἀλέξανδρος Καλλιόστρο ἐπανέφερε τὸν ἀπολεσθέντα Λόγον. Ἡ δύναμίς του ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπερφυσικὸν ὂν διὰ τὸ ὁποῖον ἡ Φύσις καὶ τὸ Σύμπαν δὲν εἶχον μυστικά. Ἡ φήμη του ἔφθασε ταχέως εἰς τὴν Γαλλικὴν πρωτεύουσαν, καὶ ὁ Βασιλεὺς Λουδοβίκος παρακινούμενος καὶ ἀπὸ τὸν σοφὸν ἀλχημιστὴν *Καρδινάλιον ντὲ Ροὰν* τὸν ἐκάλεσε πλησίον του.

Ὁ Καλλιόστρο ἔφθασε καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ Μέγαρον τοῦ Καρδιναλίου, ὅπου τοῦ ἤνοιξαν καὶ ἐργαστήριον χημείας. Ἱδρύει τότε ἐν Παρισίοις τὴν Στοὰν τῶν «*Μυστηρίων τῆς Ἴσιδος καὶ τοῦ Ἀνούβιδος*», ἀνακηρύσσεται μέγας ἱερεὺς τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων καὶ ἐκπληροῖ τὸν προφητικόν του προορισμὸν κατὰ τρόπον καταπλήσσοντα.

Προλέγει πρὸ 5 ἡμερῶν τὸν θάνατον τῆς Μαρίας-Θηρεσίας αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας. Καὶ προφητεύων καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν Γαλλ. Ἐπανάστασιν, κατέπληξε τοὺς σοφοὺς τῆς ἐποχῆς, οἱ ὁποῖοι τὸν κατηγόρησαν ὅτι συνήγορησεν εἰς τὴν αἱματοχυσίαν, ἐνῷ αὐτὸς ἀπέδειξε κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ ἐπανάστασις ἦτο κάτι τὸ ἀναπόφευκτον, τὸ μοιραῖον, διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κύκλου τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως.

Ἡ ἑρμητική του ἰατρικὴ ἐσημείωσε θαύματα, τὰ ὁποῖα σήμερον ἀρχίζουν πλέον νὰ ἐξηγοῦνται καὶ νὰ γίνονται δεκτὰ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης. Παραμένει δὲ πλέον ὡς ἀναμφισβήτητον δεδομένον ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος Καλλιόστρο ὑπῆρξε, μετὰ τὸν ἄλλον ἐκεῖνον ὑπέροχον Ροδόσταυρον Ἱππότην κόμητα Γερμανόν, ὁ τελευταῖος τῶν νεωτέρων Μυστῶν ὅστις παρέλαβε δυστυχῶς εἰς τὸν τάφον τὸ μυστικόν του, ἴσως διότι δὲν εὗρεν ἄλλον ἀντάξιόν του διὰ νὰ τὸν καταστήσῃ κοινωνὸν καὶ διάδοχον ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Λόγου.

Αἱ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του ἱδρυθεῖσαι Τεκτ.·. Στ.·. ἐδέχοντο πρὸς μύησιν καὶ γυναῖκας (εἰς χωριστὰς ὅμως Στ.·. καὶ μὲ διάφορον τυπικὸν τελετουργίας), εἶχον δὲ φαίνεται ὡς ἀντικείμενον τὴν βαθμιαίαν ἀποκάλυψιν τῶν μυστικῶν τῆς μαγείας, τῆς ἀλχημείας, τῆς ὑποβολῆς, τοῦ ὑπνωτισμοῦ καὶ λοιπῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν. Τὸ ἐν Παρισίοις μέγαρόν του κατέστη ταχέως τὸ ἐντευκτήριον τῆς παρισινῆς ἀριστοκρατίας. Συνδεθεὶς καὶ μετὰ τῆς κομήσσης Λὰ Μότ, ἥτις ἦτο ἐρωμένη τοῦ καρδιναλίου πρίγκιπος ντὲ Ροάν, ὁ Καλλιόστρο ἐθεωρήθη ὡς συνένοχος τῆς περιφήμου ὑποθέσεως τοῦ περιδεραίου τῆς βασιλίσσης Μαρίας Ἀντουανέττας καὶ συλληφθεὶς ἐνεκλείσθη εἰς τὴν Βαστίλλην.

Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν τὸν Αὔγουστον τοῦ 1785 περίφημον δίκην ὁ κόμης Καλλιόστρο ἀπελογήθη κατὰ τρόπον ἀξιοθαύμαστον, ἀποκρούσας τελείως τὴν κατηγορίαν καὶ παρουσιάσας τοὺς τραπεζίτας τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀπέσυρε τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα ἐδαπάνα.

Ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὸν ἀποκρυφισμὸν εἶνε τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα ἐκ τῆς πρὸ τοῦ εἰδικοῦ δικαστηρίου τῶν Παρισίων ἀπολογίας του:

«Δὲν ἀνήκω εἰς καμμίαν ἐποχήν, εἰς κανένα τόπον. Ἐκτὸς χρόνου καὶ χώρου, τὸ πνευματικόν μου *Εἶναι* ζῇ τὴν αἰωνίαν του ὕπαρξιν... Μετέχων ἐνσυνειδήτως τοῦ Ἀπολύτου Ὄντος, κανονίζω τὰς πράξεις μου ἀναλόγως τοῦ περιβάλλοντός μου. Εἶμαι ἐκεῖνος ποὺ εἶμαι...»

Ὁ Καλλιόστρο ἀπηλλάγη τῆς κατηγορίας. Ὅταν ἐξήρχετο τοῦ δικαστηρίου, τὰ συγκεντρωμένα πλήθη τὸν ἐθεοποίησαν. Ἐγονυπέτουν εἰς τὴν διάβασίν του καὶ ἠσπάζοντο τὰ φορέματά του. Ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία ἐμαίνετο φυσικὰ ἐναντίον του. Ἐκεῖνος ἀδιάφορος, μετέβη εἰς Λονδῖνον ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ διετίαν, μεθ' ὃ ἐν γνώσει τοῦ μεγάλου κινδύνου τὸν ὁποῖον διέτρεχε, μετέβη εἰς τὴν φωλεὰν τοῦ μεγάλου ἐχθροῦ του, εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου ἵδρυσεν ἐπίσης Τεκτονικὴν Στοάν.

Τὸ Ἱεροδικεῖον μὲ τοὺς κατασκόπους του ἐκινήθη. Ὁ Καλλιόστρο συνελήφθη καὶ ἐδικάσθη. Μετ' αὐτοῦ συνελήφθη καὶ ἡ πιστή του σύζυγος, ἥτις ἐνεκλείσθη εἰς Μοναστήριον. Καὶ διὰ νὰ δημιουργηθῇ ἡ ἀπαραίτητος μαρτυρία ἡ ὁποία θὰ ἐχρησίμευεν ὡς νομιμοφανὴς κατηγορία, ἡ κόμησσα Σεραφίνα ὑπεχρεώθη διὰ φρικωδῶν βασανιστηρίων νὰ δηλώσῃ ὅτι ὁ σύζυγός της ἦτο ἀπατεὼν καὶ μάγος, ἐπικοινωνῶν μὲ δαίμονας τῆς κολάσεως. Μὲ τὴν μαρτυρίαν αὐτὴν ὁ Καλλιόστρο κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἀλλ' ὁ Πάπας αἰσθανόμενος ἤδη τοὺς κλονισμοὺς τοῦ θρόνου του καὶ ἀκούων μέχρις αὐτοῦ τὰς ἐξάλλους κραυγὰς τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ἐφοβήθη, καὶ ἀρκεσθεὶς νὰ καύσῃ δημοσίως τὸ ἔργον τοῦ Καλλιόστρο, τὸ βιβλίον του «Αἰγυπτιακὸς Τεκτονισμός», ἐμετρίασε τὴν ποινήν του εἰς ἰσόβια δεσμὰ ἐντὸς τοῦ φρουρίου τοῦ Σὰν Λέο εἰς τὴν Ρώμην.

Μετὰ 4 ἔτη, τὴν 26 Αὐγούστου 1795 ὁ Καλλιόστρο προσβληθεὶς ὑπὸ ἀποπληξίας ἀπέθανε, τὸ δὲ πτῶμα του, ὡς πτῶμα ἀφορισθέντος αἱρετικοῦ ἐρρίφθη εἰς τὴν τάφρον τοῦ φρουρίου μὴ ἀξιωθὲν ταφῆς.

Μετὰ δύο ἔτη αἱ Γαλλικαὶ λεγεῶνες ὑπὸ τὸν Βοναπάρτην ἀνετίνασσον εἰς τὸν ἀέρα τὴν εἱρκτὴν τοῦ Σὰν Λέο καταλύσασαι τὴν Παπικὴν τυραννίαν.

Ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου μυσταγωγοῦ Καλλιόστρο δὲν γνωρίζομεν σχεδὸν τίποτε, πλὴν ἀποτελεσμάτων τινῶν ἐμφανῶν γενομένων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς λειτουργίας τῶν Τεκτ.·. Ἐργαστηρίων, τὰ ὁποῖα οὗτος εἶχεν ἱδρύσει εἰς Λυὼν καὶ Παρισίους. Παραμένει ὅμως ἀναν-

τίρρητον ὅτι ὁ Καλλιόστρο εἶχεν ὑποτάξει τὰς φυσικὰς δυνάμεις καὶ ὑπερβῆ τὴν πεπερασμένην ἱκανότητα ἑνὸς κοινοῦ ἀνθρώπου, κατορθώσας νὰ ἐπιτελῇ πράξεις χαρακτηριζομένας ὑπὸ τῶν συγχρόνων του ὡς θαύματα. Ἀνώτατος ἄρχων τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Τάγματος ἦτο ὁ Καλλιόστρο φέρων τὸν τίτλον τοῦ *«Μεγάλου Κόπτου»*. Πᾶν ὅ,τι ἤδη ἀπομένει ἐκ τοῦ ἐνδόξου τούτου Τάγματος εἶνε δύο χειρόγραφα τυπικὰ τῶν 3 βαθμῶν ὑπὸ τῶν ὁποίων ἀπετελεῖτο. Τὸ ἓν τῶν τυπικῶν αὐτῶν φυλάσσεται εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας, τὸ ἕτερον δὲ εὑρεθὲν ἐν Λυὼν ἐδημοσιεύθη τμηματικῶς ἀπὸ τοῦ 1906 μέχρι τοῦ 1909 εἰς τὸ περιοδικὸν «L' Initiation», ὄργανον τῶν Γάλλων Μαρτινιστῶν. Πλήρης μετάφρασις τῶν τριῶν τυπικῶν τοῦ Καλλιόστρο δημοσιεύεται εἰς τὴν λέξιν *«Αἰγυπτιακὸν Τεκτονικὸν Τάγμα»* (βλ. λ.). Ἐνδεικτικὸν τῆς προφητικῆς δυνάμεως τοῦ Καλλιόστρο εἶνε καὶ τὸ κατωτέρω ἱστορικὸν ἀνέκδοτον.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος ὁ Γάλλος κληρικὸς Nollet ἐκτελῶν πειράματα ἐπὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἶχεν ἐφεύρει μίαν ὑαλίνην φιάλην μὲ ἀραιωμένον ἐν αὐτῇ τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἠλεκτρικὴ ἐκκένωσις μετέτρεπε τὸν φωτεινὸν σπινθῆρα εἰς ἕνα φέγγος ἐλαφρόν, ἀθόρυβον καὶ ποικιλόχρουν. Ὁ Nollet ἀπεκάλεσε τὴν φιάλην αὐτήν, ἥτις οὐσιαστικῶς ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τῶν ἀκτίνων Χ, «ἠλεκτρικὸν ᾠόν».

Ὁ Καλλιόστρο μαντεύσας τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐφευρέσεως αὐτῆς ἐπροφήτευσε τὰ ἑξῆς :

«Τὸ ᾠὸν αὐτὸ εἶνε ἡ πηγὴ μεγάλων ἀνακαλύψεων σπουδαιοτέρων καὶ ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Νέου Κόσμου. Ἀπὸ τὸ ᾠὸν αὐτὸ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ προσεχοῦς αἰῶνος θὰ ἐξέλθῃ ἕνα φῶς ἀόρατον διὰ τὸ ὁποῖον τίποτε δὲν θὰ εἶνε σκοτεινόν. Ἐπὶ μιᾶς μαγικῆς ὀθόνης θὰ φαίνωνται εἰς κινουμένας σκιὰς ὅλα μας τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα, θὰ ἀποκαλυφθῇ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ὀργάνων αὐτῶν καὶ θὰ δυνάμεθα εὐχερῶς νὰ εὑρίσκωμεν τὰς βλάβας των τὰς προκαλουμένας ὑπὸ τῶν διαφόρων νοσημάτων. Ἐπὶ μιᾶς ὑαλίνης πλακὸς ἢ ἐπὶ ἑνὸς φύλλου χάρτου θὰ ἔχομεν εἰς μίαν στιγμὴν τὰς παροδικὰς αὐτὰς εἰκόνας μὲ περισσοτέραν τελειότητα ἀπὸ ὅ,τι θὰ τὰς ἔκαμνε τὸ μολυβδοκόνδυλον τοῦ καλλιτέρου καλλιτέχνου. Τὸ ἀόρατον τοῦτο φῶς θὰ εἶνε ἐπίσης μιὰ φωτιὰ ἀόρατος καὶ καταστρεπτική. Δι' αὐτοῦ δὲ θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ καταστρέψωμεν κάθε νεοπλασματικὴν ἐπεξεργασίαν εἰς οἱονδήποτε ὄργανον τοῦ σώματος καὶ ἂν εὑρίσκεται».

κάλλος (beauty). Ἓν τῶν τριῶν στηριγμάτων τῆς Τεκτ.·. Στ.·.. Ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ στήλης Κορινθιακοῦ ρυθμοῦ (βλ. λ.), ὅστις θεωρεῖται ὁ ὡραιότερος τῶν ἀρχαίων ρυθμῶν, καὶ ὑπὸ τοῦ Β' Ἐπ.·., διότι οὗτος συμβολίζει τὸν ἥλιον τῆς μεσημβρίας, τὸ λαμπρότερον τῶν ἄστρων τοῦ οὐρανίου θόλου. Ἀπὸ τὴν στ.·. τοῦ κάλλους ἐκπροσωπεῖται ἐπίσης καὶ ὁ Χιρὰμ Ἀβὶφ ὅστις διεκόσμησε λαμπρῶς τὸν Ναόν. Τὴν ἰδέαν τοῦ κάλλους ὡς ἑνὸς τῶν στηριγμάτων τῆς Στ.·. ἀνευρίσκομεν εἰς τὰ παλαιότερα τυπικὰ τοῦ 18ου αἰῶνος. Ὁ Πρέστον πρῶτος τὸ συνεσχέτισε μὲ τὸν Κορινθιακὸν ρυθμόν. Τὸ κάλλος, ἑβραϊστὶ τιφερὲτ εἶνε καὶ τὸ ἕκτον τῶν Σεφιρὼθ τῆς *Καββαλὰ* (βλ.λ.) σχηματίζον μὲ τὴν Δικαιοσύνην καὶ τὸ Ἔλεος τὴν δευτέραν τριάδα τῶν Σεφιρώθ. Ὁ ἀδ.·. Mackey φρονεῖ ὅτι οἱ Τέκτ.·. παρέλαβον ἀπὸ τοὺς Καββαλιστὰς τὸ σύμβολον τοῦτο.

Κατὰ τὸ Τεκτ.·. τυπικὸν ἡ Στ.·. στηρίζεται ἐπὶ τριῶν μεγάλων στηλῶν, τῆς σοφίας, τῆς ἰσχύος καὶ τοῦ κάλλους· τῆς σοφίας διὰ νὰ ἐπινοῇ, τῆς ἰσχύος διὰ νὰ στηρίζῃ καὶ τοῦ κάλλους διὰ νὰ κοσμῇ.

Κάλλος καὶ **Δεσμοί**. Ὀνόματα τῶν δύο ράβδων τὰς ὁποίας ἔλαβεν ὁ προφήτης Ζαχαρίας (Ζαχαρ. ια' ἐδ. 7) ὡς σύμβολα τοῦ ποιμαντορικοῦ του ἀξιώματος. Ἡ ἔκφρασις αὐτὴ ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς ἀποσπάσματα παλαιοῦ Τεκτ.·. τυπικοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ σύμβολον ὅμως αὐτὸ δὲν περιελήφθη κατόπιν εἰς τὸ σύστημα Hemming, τὸ ὁποῖον ἐγένετο κοινῶς δεκτὸν διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο Μεγ.·. Στ.·. τῷ 1813.

Καλογερόπουλος *Παναγιώτης Δ.* Διαπρεπὴς Ἕλλην Τέκτων* 1853 ἐν Ἀθήναις † 6 Ἰανουαρίου 1932 ἐν Ἀθήναις. Ἀναγορευθεὶς τῷ 1868 διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας διωρίσθη ὑπάλληλος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ ἀκολούθως τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς, τῆς ὁποίας ἀργότερον ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν, διατηρήσας αὐτὴν μέχρι τῆς εἰς τὴν αἰωνίαν Ἀνατολὴν ἀποδημίας του. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. τὴν 10 Μαΐου 1881 ἐν τῇ Σ.·. Στ.·. «Πυθαγόρας», λόγῳ δὲ τῶν προιερημάτων καὶ τῶν ἀρετῶν του ταχέως ἀνῆλθε τὰς βαθμίδας τοῦ Τάγματος, γενόμενος Μέγ.·. Καγκελ.·. Γεν.·. Γραμμ.·. τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1903, Ἀνθύπατος Μέγ.·. Ταξ.·. τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1913 καὶ Ὑπ.·. Μέγ.·. Ταξιάρχης τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1920. Μετὰ δεκαετῆ εὔορκον ἐκπλήρωσιν τῆς μεγάλης Τεκτ.·. ἀποστολῆς του ἀνεκηρύχθη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1930 ἐπίτιμος Ὑπ.·. Μέγ.·. Ταξιάρχης. Ὁ ἀείμνηστος ἀδ.·. ἀφιέρωσε τὸν βίον του διὰ τὴν διάδοσιν καὶ ἔντασιν τοῦ Φωτός. Διεκρίνετο διὰ τὸ μειλίχιον τοῦ χαρακτῆρος, διὰ τὰ φιλοδίκαια αὐτοῦ αἰσθήματα, ὡς καὶ τὴν μόρφωσίν του. Μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας, τῆς τῶν Βυζαντινῶν σπουδῶν, τῆς Ἀρχαιολογικῆς κ. ἄ., συνέγραψε πολλὰς καὶ ἐνδιαφερούσας μελέτας δημοσιευθείσας εἰς πλεῖστα περιοδικά.

Καλογερόπουλος Διονύσιος. Υἱὸς τοῦ προηγουμένου* Ἀπρίλιον 1897 ἐν Ἀθήναις. Ἐσπούδασεν ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ ἀνακηρυχθεὶς διδάκτωρ τῆς Νομικῆς (1922) καὶ τῆς φιλοσοφίας (1927). Ἀπὸ τοῦ 1937 διηύθυνε τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς. Εἰς ἄκρον μελετηρὸς, ἔχει συγγράψει διαφόρους πραγματείας, ὧν πολλαὶ ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος. Εἰς τὸν Τεκτ.·. ἐμυήθη τὸν Ἰούνιον τοῦ 1918 ἐν τῇ Σ.·. Στ.·. «Πυθαγόρας», ἀνῆλθε δὲ ταχέως τὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα, λαβὼν τὸν 32° κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1932. Ἐχρημάτισεν ἐπανειλημμένως ἀξ.·. τῆς μητρός του Στ.·. ὡς καὶ διαφόρων φιλοσ.·. Ἐργαστ.·. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1950.

Καλουτᾶς Βασίλειος Ἕλλην Τέκτων* 1874 ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Αἰγύπτου ἔνθα καὶ εἶδε τὸ Τεκτ.·. φῶς τὸ 1904 εἰς τὴν τότε ἱδρυθεῖσαν αὐτόθι Σ.·. Στ.·. «Μέγας Ἀλέξανδρος» † ἐν Ἀθήναις 1942. Ἐγκατασταθεὶς ἀπὸ τοῦ 1919 ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν ἐξηκολούθησεν ἐργαζόμενος μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως υἱοθετηθεὶς ἐν τῇ Σ.·. Στ.·. «Ἀναγέννησις», τῆς ὁποίας ἐκράτησε καὶ τὴν α' σφ.·. τῷ 1934. Ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς ψήφου τῆς Γεν.·. Συνελεύσεως, δὶς ἐκλεγεὶς κατὰ τὰς περιόδους 1935—1938 καὶ 1938 1941 μέλος τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. (Μεγ.·. Στ.·.) τῆς Ἑλλάδος.

κάλπα (Kalpa). Μία ὁλόκληρος περίοδος ἐνεργείας ἢ ἀναπαύσεως κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θεοσοφίαν. Ὁ μέγας αἰὼν τοῦ Βράχμα ἢ Μαχακάλπα (100 ἔτη τοῦ Βράχμα) περιλαμβάνει ἐν ὅλῳ 311.040.000.000.000 ἔτη. Εἶναι ἡ περίοδος ἐνεργείας ὁλοκλήρου τοῦ σύμπαντος. Ἕκαστον ἔτος τοῦ Βράχμα περιλαμβάνει 360 ἡμέρας καὶ 360 νύκτας. Ἑκάστη δὲ ἡμέρα αὐτοῦ περιλαμβάνει 4.320 000.000 ἐτῶν.

Καλύβας Ἀνδρέας. Ἀθηναῖος Τέκτ.·. λαβὼν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν δημιουργίαν Αὐτονόμου Ἑλληνικῆς Τεκτ. Δυνάμεως καὶ χρηματίσας Γραμματεὺς τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως, ἥτις συνῆλθε τὸν Μάϊον τοῦ 1867 διὰ νὰ συντάξῃ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Γεν. Κανονισμοὺς τῆς ἀρτισυστάτου Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος (βλ. *Ἑλλάς*). Ἀπετέλεσε κατόπιν μέλος τῆς ὑπὸ τὸν πρίγκιπα ἀδ.·. Δ. Ροδοκανάκην Μεγ.·. Ἀν.·. ὡς Μέγ.·. Γραμμ.·. αὐτῆς ὡς καὶ Μέγ.·. Ἱερεὺς τοῦ συσταθέντος Ὑπ.·. Συμβ.·. 33' τῆς Ἑλλάδος. Τῷ 1899 ἐξελέγη Μέγ.·. Διδ.·. τῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπ.·. Μεγ.·. Ταξ.·. ἱδρυθείσης νέας Μεγ.·. Ἀν.·., ἵδρυσε δὲ μετ' ἄλλων ἀδ.·. τὴν δευτέραν Στ.·. «Ἀθηνᾶ», ἐξ ἧς προῆλθον ἀκολούθως αἱ Σ.·. Στ.·. «Θέσπις» «Ἐλευθερία», «Δωδώνη» καὶ «Σκενδέρμπεης», εἰς ἣν καὶ υἱοθετήθη. Ἐπρωτοστάτησεν εἰς τὴν συμφιλίωσιν τῶν τριῶν τότε ὑφισταμένων ἀνεξαρτήτων Τεκτ.·. κέντρων καὶ πολλαχῶς συνετέλεσεν εἰς τὴν ἑνοποίησιν τοῦ Ἑλλ.·. Τεκτ.·.

καλύπτειν τὸν Ναόν. (Couvrir le Temple). Διὰ τῆς φράσεως οἱ Γάλλοι Τέκτονες ἐννοοῦν τὸ κλείσιμον τῆς Στ.·.. Ἀλλ' ἔχει καὶ ἄλλην σημασίαν γνωστὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας Τέκτ.·.. Σημαίνει τὴν ἐκ τοῦ Ναοῦ ἔξοδον ἑνὸς ἢ πλειόνων ἀδ.·. πρὸ τοῦ κλεισίματος τῶν ἐργασιῶν εἴτε λόγῳ εἰδικῆς ἀνάγκης εἴτε προκειμένου νὰ ἐργασθῇ ἢ

Στ.·. είς βαθμόν ἀνώτερον ἐκείνου δν κατέχουν οἱ καλούμενοι νά «καλύψουν τὸν Ναόν».

κάμα (σανκρ. πόθος, ἔρως, πόθος σαρκικός). 1) Κατὰ τὴν Ἰνδικὴν Θεοσοφίαν τὸ πάθος, ὡρισμένον ἢ ἀκαθόριστον. Καλεῖται ἐπίσης καὶ τὸ πεδίον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκδηλοῦνται τὰ πάθη, τὸ ἀστρικὸν κοσμικὸν πεδίον. (βλ. Ἀνν. Μπέζαντ «Ἡ Ἀρχαία Σοφία»).

2) Ὁ θεὸς τοῦ ἔρωτος τῆς Ἰνδικῆς μυθολογίας, ὅστις καλεῖται καὶ Κ α μ α δ έ β α. Ἀρχικῶς εἰς τὴν Ἀθάρβα Βέδα ὁ Κάμα ἐσυμβόλιζε γενικῶς τὴν ἐπιθυμίαν πρὸς πᾶν ἀγαθόν. Ἀκολούθως ὅμως εἰς τὰς «*Πουράνα*» (βλ. λ.) κατέστη ὁ θεὸς τοῦ σαρκικοῦ ἔρωτος. Παρίσταται ὡς ὡραῖος νέος φέρων τόξον ἐκ ζαχαροκαλάμου, τοῦ ὁποίου αἱ χορδαὶ ἀποτελοῦνται ἀπὸ σειρὰν μελισσῶν καὶ τὰ πέντε βέλη καταλήγουν εἰς ἄνθη. Ἱππεύει ψιττακὸν ἢ σπουργίτην, σύμβολα λαγνείας.

κάμα Ροῦπα (σανκρ. ἡ μορφὴ τῆς ἐπιθυμίας). Ὁ φορεὺς τῆς ἐπιθυμίας καὶ τῶν παθῶν, μορφὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ ἀστρικὴν οὐσίαν τὴν ὁποίαν λαμβάνει τὸ *Κάμα* (βλ. λ.) μετὰ τὸν θάνατον. Εἰς τὸ Κάμα Ροῦπα ὑπάρχει γνῶσις, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀνωτέρα διάνοια.

Καμπᾶς Παναγιώτης Ἀν Ἕλλην βιομήχανος * ἐν Ἀθήναις 1881 † αὐτόθι Ἀπρίλιον 1932. Εἶδε τὸ Τεκτ.·. φῶς τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1912 εἰς τὴν Σ.·. Στ.·. «Ὑ ψ η λ ά ν τ η ς», υἱοθετήθη δὲ κατόπιν εἰς τὴν Σ.·. Στ.·. «Σκενδέρμπεης». Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Σ.·. Στ.·. «*Ἀναγέννησις*» (βλ. λ.), ἐχρημάτισε δὲ καὶ Μέγ.·. Τελ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν περίοδον 1928—31.

Καναδᾶς Ὅπως εἰς ὅλας τὰς Βρεττανικὰς κτήσεις, οὕτω καὶ εἰς τὸν Καναδᾶν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι εὐρύτατα διαδεδομένος, ἀσκῶν μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῆς χώρας. Φαίνεται ὅτι καὶ ἐπαγγελματικὸς Τεκτονισμὸς ὑπῆρχεν ἐν Καναδᾷ καὶ πρὸ τοῦ 17ου αἰῶνος, καθ' ὅσον εἰς τὰ παράλια τῆς νήσου Γκοτ εὑρέθη τῷ 1827 λιθίνη πλὰξ διαστάσεων 2'$_1$×2 ποδῶν ἐφ' ἧς ὑπῆρχον χαραγμένα «ὁ γνώμων καὶ ὁ διαβήτης» ἐν τεκτονικῷ συμπλέγματι καὶ ἡ χρονολογία 1606. Σήμερον ἑκάστη τῶν Πολιτειῶν τῆς Καναδικῆς Ὁμοσπονδίας ἔχει ἰδίαν Μεγ.·. Στ.·. ἀσκοῦσαν τὸ δόγμα τῆς Γιόρκ ὡς καὶ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·.

Κανάρης Ναπολέων. Ἕλλην δικηγόρος ἐκ Ψαρῶν καταγόμενος καὶ μυηθεὶς εἰς τὸν Τεκτ.·. τῷ 1898 παρὰ τῇ Σ.·. Στ.·. «Ἀθηνᾶ». Ἐχρημάτισε μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς περιόδους 1910—13 καὶ ἐνεργὸν μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1908—1912.

Κανδρῆς Χρῆστος Ἕλλην χρηματιστὴς ἐκ Στεμνίτσης μυηθεὶς τῷ 1883 ἐν τῇ Σ.·. Στ.·. «Πυθαγόρας» ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν. Ἐχρημάτισε μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος κατὰ διαστήματα μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1895—1897.

κανονικότης Στ.·. Ἡ Στ.·. λέγεται κανονικῶς συγκεκροτημένη ἐὰν ἐργάζεται ἐπὶ τῇ βάσει *ἱδρυτικοῦ διπλώματος* (βλ. λ.). Ὁ ὅρος ἐχρησιμοποιήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ *Ἄντερσον* (βλ. λ.) εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τῶν «Σ υ ν τ α γ μ ά τ ω ν» του.

Ὁ Ragon γράφει ὅτι ἡ λέξις ἠκούσθη τὸ πρῶτον εἰς τὸν Γαλλικὸν Τεκτονισμὸν ἐν ἔτει 1773, ὅτε διάταγμα τῆς Μεγ.·. Ἀνατολῆς ἀνέφερε τὰ ἑξῆς: «Κανονικὴ Στ.·. θεωρεῖται ἡ ὑπαγομένη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μεγ.·. Ἀν.·., κανονικὸς δὲ Τέκτων ὁ ἀνήκων εἰς κανονικὴν Στ.·.».

κανονισμοί. Ὅπως πᾶσα ὀργάνωσις, οὕτω καὶ ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς διέπεται ὑπὸ κανονισμῶν, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦντες φυσικῷ τῷ λόγῳ τὰ «Συντάγματα» καθορίζουν τὰς λεπτομερείας τῆς ἱδρύσεως, λειτουργίας καὶ διοικήσεως τῶν Στ.·., τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς καὶ μυήσεως τῶν μελῶν καὶ πᾶν ὅ,τι σχετικὸν μὲ τὴν ἐν γένει ζωὴν τοῦ θεσμοῦ. Ἑκάστη Τεκτ.·. Δύναμις ἔχει βεβαίως ἰδίους γενικοὺς κανονισμούς, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ αὐτῶν καὶ ἑκάστη Στ.·. δικαιοῦται νὰ ἔχῃ καὶ ἴδιον εἰδικὸν κανονισμόν, ἐγκεκριμένον βεβαίως καὶ κεκυρωμένον ὑπὸ τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς.

Τοὺς πρώτους κανονισμοὺς διὰ τὴν διοίκησιν τοῦ Τάγματος συνεκέντρωσε καὶ ἐταξιθέτησεν εἰς σύνολον ὁ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἀδ.·. Payne τῷ 1720. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοὺς ἐνέκρινε τῷ 1721, ὁ δὲ *Ἄντερσον* τοὺς κατεχώρησεν εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τῶν «Συνταγμάτων» τῷ 1723 ὑπὸ τὸν τίτλον «Γενικοὶ Κανονισμοί». Κατὰ τὴν δευτέραν ὅμως ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων τῷ 1738 ὁ Ἄντερσον παραθέτει αὐτοὺς ὑπὸ τὸν τίτλον «Π α λ α ι ο ὶ κ α ν ο ν ι σ μ ο ί», εἰς ἀπέναντι δὲ στήλην δημοσιεύει ὅλας τὰς τροποποιήσεις ὅσας ἐπέφερεν εἰς τὸ ἀρχικὸν κείμενον ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὰ διαρρεύσαντα 15 ἔτη. Αἱ τροποποιήσεις αὗται ἔφερον τὸν τίτλον «Νέοι κανονισμοί». Ὅταν ὁ Ντέρμοττ ἐδημοσίευσε τὸ *Ἀχιμὰν Ῥεζὸν* (βλ. λ.) ἢ βιβλίον Συνταγμάτων τῆς ἀντιπάλου Μεγ.·. Στ.·., ἐδέχθη ἐπίσης τὸ σχέδιον τοῦ Ἄντερσον καὶ παρέθεσε καὶ τὰ δύο κείμενα τῶν Παλαιῶν καὶ Νέων Κανονισμῶν. Ταυτοχρόνως ὅμως ἐπέφερε σημαντικὰς τροποποιήσεις εἰς τοὺς νέους κανονισμοὺς διὰ νὰ προσαρμόσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδικήν του Μεγ.·. Στ.·.. Βάσις ἐν τούτοις ὅλων τῶν νεωτέρων κανονισμῶν τῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων παραμένουν τὰ 39 ἄρθρα τῶν πρώτων κανονισμῶν τοῦ Payne (βλ. *Γενικοὶ Κανονισμοί*).

Κάντ Ἐμμανουήλ. (Emmanuel Kant). Γερμανὸς φιλόσοφος ἱδρυτὴς τοῦ *κριτικισμοῦ* * ἐν Καίνιξμπεργκ 1724 † αὐτόθι 1804. Κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Κάντ εἶνε ἡ προσπάθεια συνδιαλλαγῆς τῆς π ί σ τ ε ω ς πρὸς τὴν γ ν ῶ σ ι ν, τῆς νοήσεως πρὸς τὴν αἴσθησιν. Πρῶτος ὁ Κάντ ἀπέδειξεν ὅτι ἡ νόησις καὶ ἡ αἴσθησις εἶναι ἀναγκαῖα στοιχεῖα τῆς γνώσεως καὶ ὅτι ἡ αἴσθησις χωρὶς τὴν νόησιν εἶναι τυφλή, ἡ δὲ νόησις χωρὶς τὴν αἴσθησιν εἶναι κενή. Ὁ Κάντ ἦτο ὀρθολογιστής, ἀλλ' ὁ ὀρθολογισμός του εἶνε κ ρ ι τ ι κ ό ς. Ὁ συμβιβασμὸς τῶν ἀντιθέσεων αἵτινες ὑφίσταντο μέχρι τῆς ἐποχῆς του μεταξὺ ἐμπειρισμοῦ καὶ ὀρθολογισμοῦ συντελεῖται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξασφαλίζεται ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶσις ἀπὸ πάσης ἀμφιβολίας, ἀφ' ἑτέρου ὅμως περιορίζεται αὕτη εἰς τὸ πεδίον τῶν φαινομένων ἢ τῶν ἀντικειμένων τῆς ἐμπειρίας, ἐνῷ τὸ πέραν αὐτῆς—τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως δηλαδὴ—κείμενον πεδίον τοῦ ὑπεραισθητοῦ ἀφαιρεῖται ἀπ' αὐτῆς καὶ παραπέμπεται εἰς τὴν ἐπὶ ἀπαραιτήτων ἠθικῶν ἀπαιτήσεων στηριζομένην πίστιν. Κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Κάντ, ἅπας ὁ κόσμος τῶν φαινομένων ὡς καὶ ὁ ἄνθρωπος ὑπόκειται εἰς τὸν νόμον τῆς αἰτιότητος· ὡς νοητὸν ὅμως ὂν - ὡς καθ' ἑαυτὸ ἐγὼ—δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ εἶναι ἐλεύθερος. Ὡσαύτως εἰς τὸν φαινομενικὸν κόσμον τὸ πᾶν προσδιορίζεται ὑφ' ἑτέρου, δύναται ὅμως νὰ νοηθῇ ὡς ὑπάρχον ἓ ν ἀ ν α γ κ α ῖ ο ν κ α ὶ ἀ π ό λ υ τ ο ν ὄ ν, ἡ αἰτία πάσης πραγματικότητος. Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ δὲν δύναται νὰ ἀποδειχθῇ ἐπιστημονικῶς. Ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶσις δὲν γινώσκει περὶ Θεοῦ, ἀλλὰ μόνον περὶ ἀπείρου σειρᾶς φαινομένων τὰ ὁποῖα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου τῆς αἰτιότητος παράγει ἐξ ἀλλήλων. Οὐχ ἧττον αἱ ἰδέαι τοῦ λόγου, ἰδίᾳ δὲ αἱ ἰδέαι τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἡμῶν καὶ ἡ περὶ Θεοῦ ἰδέα δὲν εἶνε ἁπλᾶ φανταστικὰ δημιουργήματα, ἀλλ' ἰδέαι ἔχουσαι τὴν αἰτίαν αὐτῶν εἰς τὸν ἡμέτερον λόγον, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ διαμορφώσωμεν αὐτὰς εἰς πραγματικὰς γνώσεις. Αἱ ἰδέαι αὗται εἶνε ἔννοιαι ἀπαραίτητοι καὶ ἀναπόσπαστοι ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἡμῶν· δεικνύουσι δὲ εἰς ἡμᾶς τοὺς σκοποὺς εἰς τοὺς ὁποίους τείνει πᾶσα ἡμῶν ἡ γνῶσις, ἥτις ζητεῖ τέλος καὶ τελειότητα, χωρὶς βέβαια νὰ δύναταί ποτε νὰ ἐφιχθῇ τούτων.

Ὁλόκληρος ἡ φιλοσοφικὴ ζωὴ τοῦ ΙΘ αἰῶνος διετέλεσεν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Κάντ, ἐκ τῶν φιλοσοφικῶν δ' αὐτοῦ θεωριῶν ἐδημιουργήθησαν πλεῖσται νεώτεραι σχολαὶ μὲ ἀρχηγοὺς τὸν Φίχτε, τὸν Σέλλιγκ, τὸν Ἕγελ, τὸν Σοπενχάουερ καὶ τοὺς νεοκαντιανοὺς φιλοσόφους.

Βιβλιγρ. : 31 (Τόμ· ΙΙ" σελ. 718 κ. ἑ.) 68 (σελ. 146).

Καντέν, Ἰωσὴφ (Quantin, Joseph) Γάλλος Τέκτων συγγραφεὺς ἑνὸς «Τ ε κ τ ο ν ι κ ο ῦ λ ε ξ ι κ ο ῦ» ἐκδοθέντος ἐν Παρισίοις τῷ 1825.

κανών. Ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἰνδικὴν θεολογίαν τρεῖς συλλογαὶ ἱερῶν γραφῶν, ἡ β ρ α χ μ α ν ι κ ή, ἡ β ο υ δ ι κ ὴ καὶ ἡ τῶν Ζ α ϊ ν ι σ τ ῶ ν ἢ Ἰ α ν ι σ τ ῶ ν.

Ὁ *Βραχμανικὸς* κανὼν διακρίνεται εἰς ἀποκάλυψιν

καὶ εἰς παράδοσιν. Ἡ ἀποκάλυψις περιλαμβάνει τὰς Β έ δ α ς (βλ. λ.) εἰς τὰς ὁποίας προσετέθησαν αἱ Ο ὐ π α ν ι σ ά δ α ι, αἱ Ἀ ρ α ν υ ά κ α, αἱ Β ρ α χ μ ά ν α ι καὶ τὸ Κ ά λ π α—Σ ο ῦ τ ρ ι (τυπικὸν λατρείας). Ἡ παράδοσις περιέχει τοὺς νόμους Σ ά τ ρ α ς, τὸ τυπικὸν τοῦ οἰκιακοῦ βίου (Γρίχυα—Σούτρας) καὶ τοὺς παλαιοὺς θρύλους (Πουράνα).

Ὁ *Βουδιστικὸς* κανὼν (Τριπικάτα) περιλαμβάνει τὴν Β ι ν ά γ ι α μὲ κανόνας τοῦ βίου τῶν μοναχῶν, τὴν Ντάμμα περιέχουσαν διδασκαλίαν περὶ Σωτηρίας καὶ τὴν Ἀ μ π ί—ν τ ά μ μ α περιέχουσαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Βούδδα περὶ ἀπολυτρώσεως.

Ὁ *κανὼν τῶν Ζαϊνιστῶν* περιλαμβάνει τὰ βιβλία Ἀγάμα, Πούρβα, Ἄγγα, Οὐπάγγα καὶ ἄλλα τινὰ περιέχοντα φιλοσοφικὰς διδασκαλίας καὶ θεωρούμενα ὑπὸ τῶν Ζαϊνιστῶν ὡς προϊόντα ἀνθρωπίνης σοφίας καὶ ὄχι θεῖα ἀποκάλυψις.

κανὼν εἰκοσιτεσσάρων ἰντσῶν ἢ διαιρέσεων. (Twenty four-inch Gauge). Ἐν τῶν συμβολικῶν ἐργαλείων τῶν χρησιμοποιουμένων ἐν Στ.. Ἔχει μῆκος δύο ποδῶν καὶ διαιρεῖται εἰς 24 ἴντσας (δακτύλους). Οἱ ἐπαγγελματίαι Τέκτ.˙. μεταχειρίζονται τὸ ἐργαλεῖον αὐτὸ διὰ νὰ καθορίζουν τὰς ἀναγκαίας διαστάσεις τοῦ λίθου τὸν ὁποῖον πρόκειται νὰ λαξεύσουν. Κατά τινα ἑρμηνείαν τοῦ τυπικοῦ, ὁ κανὼν δέον νὰ ὑπομιμνήσκει εἰς τὸν Τέκτ.˙. τὴν δικαιοσύνην πρὸς τοὺς ὁμοίους του. Συμβολίζει ὅμως ἐπίσης τὴν εὐθύτητα, τὴν μέθοδον, τὸν νόμον.

Ὁ μαθ.˙. τὸν φέρει ἐπ' ὤμου εἰσερχόμενος εἰς Στ.˙. Ἑτ.˙. Ὁ ἀδ.˙. J. Boucher (βλ. Βιβλ. 78) γράφει ὅτι ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ φέρη ἕνα κανόνα λεῖον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου (παθητικὴ πλευρὰ) καθιστάμενος δὲ ἑτ.˙. δέον νὰ φέρη κανόνα μὲ διαιρέσεις ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου (ἐνεργητικὴ πλευρά). Διὰ τοῦ κανόνος καὶ τοῦ διαβήτου δυνάμεθα νὰ χαράξωμεν ὅλα τὰ γεωμετρικὰ σχήματα. Εἶνε ἐπίσης ὁ κανὼν καὶ σύμβολον τοῦ ἀπείρου (ἡ εὐθεῖα ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους). Εἶνε ἀκόμη καὶ ἰδίως σύμβολον τῆς Ἠθικῆς καὶ τοῦ Καθήκοντος ἀπὸ τῶν ὁποίων ὁ Τέκτων οὐδέποτε πρέπει ν' ἀπομακρύνεται. Ὁ Mackey τονίζει ὅτι αἱ 24 διαιρέσεις τοῦ κανόνος συμβολίζουν τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας. Καὶ διδάσκουν τὸν μαθ.˙. ὅτι ὀφείλει νὰ ρυθμίζη τὸν καιρόν του οὕτως, ὥστε 8 μὲν ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου νὰ ἀφιερώνη εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν ἀναξιοπαθοῦντα πλησίον του, 8 ὥρας εἰς τὰς ἀτομικὰς του ἐργασίας καὶ ἀπασχολήσεις καὶ 8 πρὸς ἀναψυχὴν καὶ ὕπνον. Ἐπομένως, προσθέτει ὁ Mackey, ὁ κανὼν τῶν 24 διαιρέσεων εἶνε σύμβολον τοῦ καλῶς χρησιμοποιηθέντος χρόνου.

Βιβλ. 1 (Τόμος Β' σελ. 1063) 6 (σελ. 120) 42 καὶ 78.

Καοδαϊσμός. Νέα θρησκεία ἱδρυθεῖσα πρὸ 28ετίας ὑπό τινος πνευματιστοῦ Φοῦ-νγκό-βὰν-σιὲ εἰς τὸ Ἀννάμ. Διδάσκει τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ ὡς ὑπερτάτου ὄντος καὶ τὴν λατρείαν τῶν πνευμάτων. Ἐπιβάλλει καθήκοντα τοῦ ἀτόμου ἔναντι τῆς οἰκογενείας καὶ ἔναντι τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν ἀγάπην πρὸς τὰ ζῷα καὶ πρὸς τὰ φυτά, πρεσβεύει τὴν ἐπιβίωσιν τῆς ψυχῆς μέσῳ μετενσαρκώσεων καὶ ἐπιδιώκει τὴν ἐξάλειψιν τοῦ στενοῦ φυλετικοῦ πνεύματος. Ἕδρα τῆς νέας θρησκείας ἀπὸ τοῦ 1927 εἶναι ἡ πόλις Λόγκ-τάνγκ τῆς ἐπαρχίας Ταϊνίνγκ τοῦ Ἀννάμ. Ἀριθμεῖ ἤδη ἀρκετοὺς πιστοὺς ἐν Ἀνατολῇ καί τινας Εὐρωπαίους. Οὗτοι προσέρχονται εἰς τὸν ναὸν των φέροντες ποδήρη λευκὸν χιτῶνα. Εἰς τὸ βάθος τοῦ βωμοῦ εἶνε ὁ Παντεπόπτης ὀφθαλμὸς ἐπὶ φωτεινῆς σφαίρας ἀντιπροσωπευούσης τὸ σύμπαν. Περὶ τὸν βωμὸν ἵστανται τὰ ἀγάλματα τοῦ Βούδδα, τοῦ Κομφουκίου, τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλων μεγάλων ἱδρυτῶν ἢ διδασκάλων θρησκειῶν. Πράγματι ὁ Καοδαϊσμὸς κατορθώνει νὰ ἐναρμονίζη τὸν *Βουδδισμόν*, τὸν *Κομφουκιανισμόν*, τὸν Πνευματισμόν, τὸν *Ταοϊσμὸν* (βλ. λ.) καὶ τὸν Χριστιανισμόν.

Καπίλα. (Capila) Ἰνδὸς φιλόσοφος ἱδρυτὴς ἰδίου φιλοσοφικοῦ συστήματος γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα *σάνκυα*. Οἱ ὀπαδοί του τὸν πιστεύουν ὡς ἐνσάρκωσιν τοῦ Βισνοῦ. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Καπίλα, μόνον ἡ ἐπιστήμη, ἤτοι ὁ ὀρθὸς λόγος, ἔχει ἀξίαν διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ φιλοσοφία εἶναι τὸ μόνον μέσον τὸ ὁποῖον κατέχει ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ φθάση εἰς τὴν εὐδαιμονίαν.

Διὰ τὴν ἐνόρασιν τῆς φύσεως καὶ τὴν ἀπολύτρωσιν κατόπιν ἡ ψυχή, ἥτις εἶναι αἰωνία καὶ ἄϋλος, μήτε παραγομένη, μήτε παράγουσα, ἑνοῦται κατὰ πρῶτον μὲ τὴν φύσιν. Ἐκ τῆς ἑνώσεως ταύτης προέρχεται ἡ δημιουργία, ἤτοι ἡ ἀνάπτυξις τῆς νοήσεως καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ ἀνθρωπίνη γνῶσις. Ἡ φύσις ἔχει τρεῖς θεμελιώδεις ἰδιότητας, ἀντιστοιχούσας πρὸς τρεῖς διαφόρους διαθέσεις τῆς ψυχῆς: τὴν ἀ γ α θ ό τ η τ α, ἡ ὁποία ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἀνώτερον κόσμον καὶ τὴν ἀρετήν˙ τὴν σ κ ο τ ε ι ν ό τ η τ α, ἡ ὁποία ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν κατώτερον κόσμον καὶ τὴν κακίαν˙ καὶ τὸ π ά θ ο ς, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὸν κόσμον τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἐνδιάμεσον κόσμον ὅπου συνυπάρχουν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία, τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν. Ἡ ψυχὴ ἐπενδεδυμένη δι' ἑνὸς σώματος πρέπει νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν κατανόησιν τῆς φύσεως, ἀφοῦ δὲ τὴν κατανοήση ἀποκτᾷ πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἀπολύτρωσιν καὶ εὐδαιμονίαν. Ἡ οὕτω ἀπολυτρωθεῖσα ψυχὴ ἐγκαταλείπει μετὰ θάνατον τὸν παρόντα κόσμον ὅπου ἔζησεν ὡς ἀπαθὴς θεατὴς καὶ ζῇ ἀπηλλαγμένη τῆς ἀνάγκης νὰ ἐνσαρκωθῇ ἐκ νέου, ἐνῷ ἀντιθέτως αἱ μὴ λυτρωθεῖσαι διὰ τῆς ἐπιστήμης ψυχαί, ἐνσαρκώνονται ἐκ νέου. Ἡ σ ά ν κ υ α εἶναι τὸ σπουδαιότερον Ἰνδικὸν φιλοσοφικὸν σύστημα.

καπνομαντεία. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ διὰ τοῦ καπνοῦ μαντεία ἦτο λίαν διαδεδομένη. Ἀπὸ τὴν ταχύτητα τῆς ἑλίξεως τοῦ καπνοῦ, ἀπὸ τὸ χρῶμα του, τὴν διεύθυνσιν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν τολυπῶν ἐξήγοντο μαντικὰ συμπεράσματα. Συνήθως αἱ παρατηρήσεις ἐγίνοντο ἐπὶ τῶν καπνῶν τῶν καιομένων θυμάτων. Ὁ Πυθαγόρας λέγεται ὅτι ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος εἰσαγαγὼν τὴν χρῆσιν τοῦ λιβανωτοῦ. Καπνομαντεία ἐγίνετο καὶ μὲ τοὺς ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδομένους ἀτμούς.

Καραγεωργιάδης Ἰωάννης. Ἕλλην Κύπριος ἰατρὸς καὶ λόγιος, θεμελιωτὴς τοῦ Ἑλλ.˙. Τεκτονισμοῦ ἐν Κύπρῳ, ὅπου μετελαμπάδευσεν ἐξ Ἀθηνῶν τὸ Τεκτ.˙. φῶς ἱδρύσας τὴν Σ.˙. Στ.˙. «*Ζήνων*» (βλ. λ.) ἐν Λεμησσῷ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.˙. Στ.˙. τῆς Ἑλλάδος. Ἐπὶ ἥμισυν περίπου αἰῶνα εἰργάσθη ἐθνικῶς καὶ Τεκτονικῶς. Μετέστη εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀν.˙. τὸν Μάρτιον 1828. Ἔφερε τὸν 33° καὶ ἦτο ἀντεπιστέλλον μέλος τοῦ Ὑπ.˙. Συμβ.˙. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος.

Καραϊσκάκης Σπυρίδων. Δευτερότοκος υἱὸς τοῦ μεγάλου ἀγωνιστοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ στρατηγοῦ Γεωργίου Καραϊσκάκη *. ἐν τῇ νησίδι Κάλαμος τῶν Ἰωαννίνων 1826 † ἐν Ἀθήναις 1898. Ὑπότροφος τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν Μονάχου, διετέλεσε κατόπιν ὑπασπιστὴς αὐτοῦ ὃν καὶ ἠκολούθησε κατὰ τὴν ἔξωσιν. Ἐχρημάτισε πολλὰ ἔτη βουλευτὴς καὶ ἐπανειλημμένως ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐπὶ Τρικούπη. Ἀπεστρατεύθη τῷ 1895 μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντιστρατήγου. Εἰς τὸν Τεκτ.˙. φαίνεται μυηθεὶς περὶ τὸ 1865. ἐχρημάτισε δὲ μέλος τῆς Μεγ.˙. Ἀν.˙. τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς περιόδους 1872—1884 καὶ 1884—1887 ὡς καὶ Μεγ.˙ Ἀρχικαγκελλάριος τοῦ Ὑπ.˙. Συμ.˙. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ ἔτος 1884.

Καραύσιος Μάρκος-Αὐρήλιος (Carausius). Ρωμαῖος ἡγεμὼν τῆς Βρεττανίας καταγόμενος ἐκ τῆς Βελγικῆς Γαλατίας καὶ βασιλεύσας ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν ἀπὸ τοῦ 286—293 μ. Χ. Περὶ αὐτοῦ ὁ Πρέστον γράφει τὰ ἑξῆς: «Ἐπιδεικνύων τὸν χαρακτῆρα Τέκτονος κατέκτησε τὴν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν τῶν μᾶλλον πεφωτισμένων ἐκ τῶν ὑπηκόων του. Εἶχε πραγματικὴν ἀξίαν, ἐνεθάρρυνε τὴν μόρφωσιν καὶ τοὺς μορφωμένους ἀνθρώπους καὶ προήγαγε τὴν χώραν εἰς ἔργα τέχνης. Μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐγκαθιδρύσῃ αὐτοκρατορίαν εἰς τὴν Βρεττανίαν ἐκάλεσεν εἰς τὴν χώραν του τοὺς καλλιτέχνας ἐργάτας καὶ τεχνίτας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου˙ καὶ ὅλοι αὐτοὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν του ἀπελάμβανον εἰρήνης καὶ ἡσυχίας. Μεταξὺ τῶν πρώτων εὐνοουμένων του κατετάσσοντο οἱ *Μασῶνοι*˙ εἶχε μεγάλον σεβασμὸν πρὸς τὰ δόγματά των καὶ διώρισε τὸν οἰκονόμον του Ἀλβανὸν ὡς κύριον ἐπόπτην τῶν συνελεύσεών των. Ὑπὸ τὴν προστασίαν του

ἱδρύθησαν Στοαὶ τῆς 'Αδελφότητος καὶ αἱ τελεταὶ τῆς Μασωνίας ἐτελοῦντο κανονικῶς. Διὰ νὰ διευκολύνῃ δὲ τοὺς Μασώνους νὰ συγκροτήσουν γενικὴν συνέλευσιν καὶ νὰ ἐγκαθιδρύσουν ἰδίαν διοίκησιν καὶ διορθώσουν τὰ μεταξύ των σφάλματα, ἐχορήγησεν εἰς αὐτοὺς καταστατικὸν χάρτην καὶ διέταξε τὸν 'Αλβανὸν νὰ προεδρεύσῃ αὐτοπροσώπως τῆς συνελεύσεώς των ὡς Μέγας Διδάσκαλος». (Illustrations ἔκδ. 1812 σελ. 142).

Ὁ "Αντερσον εἰς τὴν β' ἔκδοσιν τῶν «Συνταγμάτων» του δημοσιεύει ἐπίσης τὸν μῦθον τοῦ Καραυσίου καὶ προσθέτει ὅτι «οὗτος ἐπιβεβαιοῦται ἀπὸ ὅλα τὰ παλαιὰ ἀντίτυπα τῶν Συνταγμάτων, οἱ δὲ παλαιοὶ "Αγγλοι Μασῶνοι σταθερῶς πιστεύουν εἰς αὐτόν». (Συντάγματα 1738, σελ. 57).

Γεγονὸς ὅμως εἶνε ὅτι ὁ "Αντερσον δὲν ἀναφέρει τὸν μῦθον εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ 1723, εἰς οὐδὲν δὲ τῶν ὑφισταμένων σήμερον παλαιῶν χειρογράφων γίνεται μνεία περὶ Καραυσίου. Μόνον εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ *Κρέους* (βλ. *χειρόγραφα*) ἀναφέρεται ὁ μῦθος. Τὸ χειρόγραφον ὅμως τοῦτο δὲν θεωρεῖται καὶ πολὺ ἀξιόπιστον, διότι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶδε τὸ φῶς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος, γραφὲν ἴσως ὑπό τινος συγχρόνου τοῦ "Αντερσον, μεταξὺ τοῦ 1723 καὶ 1738, καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ὁ μῦθος παρελήφθη ἀπὸ τὴν α' ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν β'. Στερούμεθα ἐπομένως ἱστορικῶν δεδομένων διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς περὶ Καραυσίου παραδόσεως.

Καρβονάροι (Carbonari). Μυστικὴ πολιτικὴ 'Εταιρία σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς 'Ιταλίας καὶ τῆς ὁποίας ἡ κυριωτέρα ἀναλογία πρὸς τὸν Τεκτονισμὸν ἔγκειται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ μέλη της δὲν ἦσαν ἀνθρακεῖς, (ὡς φανερώνει ὁ τίτλος των), ὅπως καὶ τὰ μέλη τοῦ Συμβολ. Τεκτονισμοῦ δὲν ἀνεγείρουν ναούς, ἀλλὰ μόνον πνευματικοὺς τοιούτους. Οἱ Καρβονάροι ἐν τούτοις συχνὰ συνεσχετίσθησαν μὲ τὸν Τεκτονισμόν, διότι μία Μυστικὴ 'Εταιρία φυσικὸν εἶνε νὰ φέρῃ εἰς τὸν νοῦν μίαν ἄλλην· ὑπάρχουν δὲ πολλοὶ καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας πιστεύοντες ὅτι τοιαῦται ἀδελφότητες ἔχουν κοινὴν τὴν καταγωγήν. Τῶν Καρβονάρων προϋπῆρχον οἱ Γάλλοι «Καλοὶ 'Εξάδελφοι» καὶ οἱ «Ξυλοσχίσται» (Fendeurs). Φαίνεται ὅτι οἱ 'Ιταλοὶ ζηλωταὶ παρέλαβον ἀρκετὰ καὶ ἐκ τῶν δύο αὐτῶν μυστικῶν ὀργανώσεων, ἰσχυριζόμενοι ταυτοχρόνως ὅτι κατάγονται ἀπὸ τοὺς πρώτους. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκαλοῦντο μεταξύ των «καλοὶ ἐξάδελφοι».

Εἶχον ἰδιαιτέρας τελετάς, ἰδιαίτερον τρόπον μυήσεως καὶ ἴδιον συμβολικὸν λεξιλόγιον τοῦ ὁποίου οἱ ὅροι εἶχον ληφθῆ ἀπὸ τὸ ἐμπόριον τῶν ἀνθράκων.

Οἱ βαθμοί των ἦσαν: Μαθητὴς καὶ Διδάσκαλος. 'Υπῆρχε καὶ ἀνώτερος βαθμὸς καλούμενος «Μέγας 'Εκλεκτός». 'Υπῆρχον ἐπίσης Μεγάλοι Διδάσκαλοι, Μεγάλοι Θησαυροφύλακες καὶ Μεγάλοι 'Ελεονόμοι. Εἶνε προφανὲς ὅτι Τέκτονες εἶχον ὀργανώσῃ τὸν Καρβοναρισμὸν δώσαντες εἰς αὐτὸν μορφὴν Τεκτονικήν, χωρὶς ὅμως ἐκ τούτου νὰ εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ δεκτὸν ὅτι ὑπῆρχε δεσμός τις μεταξὺ τῶν δύο σωματείων. 'Ο Καρβοναρισμὸς ἄλλως τε δὲν εἶνε ἀρχαιότερος τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος.

Θρησκείαν οἱ Καρβονάροι εἶχον τὴν τῆς Καθολικῆς 'Αποστολικῆς Ρωμαϊκῆς 'Εκκλησίας.

Καρβεσύνης, Νικόλαος. Δημοσιογράφος καὶ λογοτέχνης * ἐν 'Ιθάκῃ 1881 καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν Ρουμανίᾳ, ὅπόθεν κατελθὼν ἐκ νέου ἐγκατεστάθη εἰς 'Αθήνας. 'Ενθουσιώδης, αἰσθηματίας καὶ ἰδεολόγος μετέσχεν ὡς ἐθελοντὴς Γαριβαλδινὸς τῶν δύο Βαλκανικῶν πολέμων (1912—13) ὡς καὶ τοῦ 'Ηπειρωτικοῦ ἀγῶνος, ἐχρημάτισε δὲ καὶ πολεμικὸς ἀνταποκριτής τοῦ ὁποίου αἱ περιγραφαὶ δὲν στεροῦνται καὶ λογοτεχνικῆς ἀξίας. 'Υπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς ἐν 'Ελλάδι Θεοσοφικῆς 'Εταιρίας τὴν ὁποίαν καὶ προώθησε σημαντικῶς. Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐμυήθη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1921 ἐν τῇ Σ.'. Στ.'. «'Ησίοδος» τῆς ὁποίας ἐχρημάτισεν ἐπανειλημμένως ἀξ.'. Διεκρίνετο διὰ τὴν εὐφράδειάν του. Προήδρευσεν ἐπανειλημμένως ἀνωτέρων Τεκτ.'. Φιλοσοφ.'. 'Εργαστ.'. Κατεῖχε τὸν 32ο. 'Ο ἐνθουσιώδης καὶ ἀνήσυχος χαρακτήρ του τὸν ὤθησεν ἀρχικῶς εἰς τὸ νὰ συμπαθήσῃ τὴν κομμουνιστικὴν ἰδεολογίαν κηρυχθεὶς ἐν τέλει ἀπροκαλύπτως κομμουνιστής. Διὰ νὰ μὴ φέρῃ δὲ εἰς δυσχερῆ θέσιν τὸν 'Ελληνικὸν 'Ελευθεροτεκτονισμὸν παρῃτήθη παντὸς ἀξιώματος καὶ παντὸς δικαιώματος ἐν τῷ Τάγματι. Μετέσχε βραδύτερον τῆς 'Εαμικῆς Κυβερνήσεως τῶν βουνῶν, μετέβη δὲ εἰς τὴν Μέσην 'Ανατολὴν ὡς ἐκπρόσωπος αὐτῆς. 'Απέθανεν εἰς 'Αθήνας τὸ 1947.

καρκίνος (ἀστρ.). Τὸ τέταρτον κατὰ σειρὰν ζῴδιον τὸ ὁποῖον ἄλλοτε συνέπιπτε μετὰ τοῦ ὁμωνύμου ἀστερισμοῦ. 'Η ὀνομασία τόσον τοῦ ἀστερισμοῦ ὅσον καὶ τοῦ ζῳδίου προέρχεται ἐκ τῆς ὀπισθοδρομικῆς κινήσεως τοῦ 'Ηλίου μετὰ τὴν ἄφιξίν του εἰς τὸ βορειότατον σημεῖον τῆς ἐκλειπτικῆς διὰ τοῦ ὁποίου διέρχεται ὁ βόρειος τροπικὸς κύκλος ἢ τροπικὸς τοῦ Καρκίνου. 'Η εἴσοδος τοῦ 'Ηλίου ἐν τῷ ζῳδίῳ τοῦ Καρκίνου περὶ τὴν 21 'Ιουνίου σημειοῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους. (βλ. *Ζῳδιακὸς κύκλος*).

Καρλάϊλ, Ριχάρδος. (R. Carlile) Τυπογράφος καὶ βιβλιοπώλης τοῦ Λονδίνου, ὅστις τῷ 1819 ἐτιμωρήθη διὰ προστίμου καὶ ἐφυλακίσθη, διότι ἐδημοσίευσε τὸν «Αἰῶνα τῆς Λογικῆς» τοῦ Paine καὶ τὸ «Φῶς τῆς Φύσεως» τοῦ Πάλμερ. "Εγραψεν ἐπίσης καὶ ἐδημοσίευσε διαφόρους μελέτας περὶ Τεκτονισμοῦ, αἱ ὁποῖαι μετὰ τὸν θάνατόν του συνεκεντρώθησαν τῷ 1845 εἰς ἕνα τόμον ὑπὸ τὸν τίτλον «'Εγχειρίδιον τῆς 'Ελευθεροτεκτονικῆς εἰς τρία μέρη». 'Ο Καρλάϊλ ἀρχικῶς ἦτο ἀπροκαλύπτως ἄθεος, καίτοι δὲ φανατικὸς μεταρρυθμιστὴς τῶν ἐσφαλμένων, ὡς ἐνόμιζεν, ἀντιλήψεων τῆς ἐποχῆς του, ἦτο ἀνὴρ ποιᾶς τινος ἱκανότητος. Τὰ Τεκτονικά του ἔργα εἶνε πλήρη σημαντικῶν γνώσεων. * ἐν Λονδίνῳ 1790 † αὐτόθι 1843. Κατὰ τὰ 10 τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του αἱ θρησκευτικαὶ ἀντιλήψεις του εἶχον ὑποστῇ μεγάλας μεταβολάς.

Καρλομάγνος (Charlemagne). Βασιλεὺς τῶν Φράγκων, καλούμενος καὶ Κάρολος ὁ Μέγας, υἱὸς τοῦ Πεπίνου τοῦ Βραχέως, ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς τῷ 768. Τέκτονές τινες συγγραφεῖς τὸν θεωροῦν ὡς πάτρωνα τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἴσως διότι ἐπὶ τῆς βασιλείας του ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἤκμασεν ἐν Γαλλίᾳ καὶ διότι ἐνεθάρρυνε τὰς τέχνας προσκαλῶν τοὺς ἀρχιτέκτονας καὶ τοὺς περιοδεύοντας 'Ελευθεροτέκτονας, οἱ ὁποῖοι ἐνδιαιτῶντο κυρίως ἐν 'Ιταλίᾳ, νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν Γαλλίαν καὶ ἀναλάβουν τὴν ἀνέγερσιν σημαντικῶν οἰκοδομῶν. Λέγεται ὅτι εἰς τὸν ἐν Αἲξ-λὰ-Σαπὲλ πύργον του εἶχεν ἰδιαίτερα διαμερίσματα εἰς τὰ ὁποῖα ἐδιδάσκοντο αἱ ἑπτὰ *ἐλευθέριαι ἐπιστῆμαι* (βλ. λ.) καὶ τέχναι.

κάρμα (Karma ἢ Karman) Σανσκριτικὴ λέξις σημαίνουσα «πρᾶξις». 'Η ἔννοια ὅμως τῆς λέξεως ταύτης εἶνε εὐρυτάτη καθ' ὅσον τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα συντρέχουσι διὰ νὰ γίνῃ μία πρᾶξις εἶνε πολυάριθμα. 'Η πρᾶξις ἔχει παρελθὸν ὅπερ τὴν προπαρασκευάζει καὶ μέλλον τὸ ὁποῖον τὴν ἐπιμηκύνει. Προϋποθέτει ἐπιθυμίαν ἐμπνεύσασαν αὐτήν, σκέψιν μορφώσασαν αὐτὴν καὶ ὁρατὴν κίνησιν εἰς τὴν ὁποίαν γενικῶς ἀποδίδεται ὁ ὅρος π ρ ᾶ ξ ι ς. Τὸ Κάρμα ἐπομένως εἶνε ἡ συνέπεια τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ ἀποτελέσματος, ἅλυσις συνδέουσα ὅλας τὰς πράξεις μὲ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν, ἀφοῦ ἕκαστον ἀποτέλεσμα ἀποβαίνει αἰτία καὶ πᾶσα αἰτία ἤρχισε νὰ εἶνε ἀποτέλεσμα. Δυνάμεθα οὕτω ν' ἀποκαλέσωμεν τὸ Κάρμα *αἰτιατόν*, Νόμον τοῦ Αἰτιατοῦ ἢ καὶ Νόμον τῆς σχέσεως τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ αἰτιατοῦ. Κατὰ τὸν νόμον τοῦ Κάρμα, ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται ὑπὸ ἐπιδράσεις μοιραίας αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπενεργήσουν ἐπὶ τῆς ζωῆς του καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, συμφώνως πρὸς καθορισμοὺς δημιουργηθέντας κατὰ τὰς προτέρας του ἐνσαρκώσεις. Τὸ Κάρμα κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ κ. Sinnet, εἶνε ἡ συνολικὴ ἔκφρασις μιᾶς ὁμάδος καλῶν ἢ κακῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὰς ἐπὶ γῆς βιώσεις του.

Κατὰ τὸν νόμον τοῦ Κάρμα ἡ ἀντίδρασις εἶνε πάντοτε ἴση καὶ ἀντίθετος τῆς πράξεως. «'Ο ἄνθρωπος γράφει ὁ L. Rollier, ὀφείλει νὰ δημιουργῇ ἐν αὐτῷ παντελῆ ἰσορροπίαν καὶ ἁρμονίαν. 'Εὰν παραμελήσῃ τοὺς νόμους τοῦ ὡραίου, τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ, πρέπει ἀμετακλήτως νὰ ἀναμένῃ τὰς συνεπείας τῆς τοιαύτης παραβάσεως. Δὲν τιμωρεῖται μέν, καθίσταται ὅμως προσεκτικώτερος

εἰς τὰ σφάλματά του, μανθάνων διὰ τῶν διαφόρων δοκιμασιῶν τὸν παγκόσμιον νόμον τοῦ Κάρμα. Τὸ πᾶν ἐξελίσσεται ἐν τῇ φύσει. Ἐὰν μωρῶς ἐνεργήσωμεν κατὰ τοῦ νόμου τῆς ἐξελίξεως, τὸ Κάρμα ἀναλαμβάνει τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἰσορροπίας. Διὰ τῶν πράξεών μας, τῶν αἰσθημάτων μας καὶ τῶν σκέψεών μας ἐπιδρῶμεν ἐπὶ πάντων τῶν περιβαλλόντων ἡμᾶς. Ἑκάστη σκέψις, πρᾶξις ἢ ἐνέργεια βλαβερὰ προξενεῖ μίαν ἀδικίαν ἐπὶ ἑνὸς ἀνθρωπίνου ὄντος. Διακόπτεται οὕτω ἡ βασιλεύουσα ἰσορροπία, ὑπὸ τοῦ βλαβερῶς ἐνεργήσαντος, καὶ ἡ ἰσορροπία αὕτη θὰ ἀποκατασταθῇ εἰς βάρος του. Θὰ δοκιμασθῇ διὰ τὴν βλάβην ἣν διέπραξε μέχρις ὅτου ἀποκατασταθῇ ἡ ἰσορροπία».

Τὸ Κάρμα εἶνε φυσικὸς νόμος δυνάμει τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενος τὸν φυσικὸν θάνατον ἕως ὅτου ἀπολυτρωθῇ τοῦ κακοῦ τελείως, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀπόλυτον μακαριότητα τοῦ *Νιρβάνα*, τὴν θείαν ζωήν.

Τὸ Κάρμα δὲν εἶνε μόνον προσωπικὸν ἀλλὰ καὶ ὁμαδικόν. Εἶνε ἐπίσης φυσικόν. ἀστρικὸν ἢ νοητικὸν ἐφ' ὅσον ἐπιδρᾷ ἐπί τινος τῶν τριῶν αὐτῶν πεδίων. Κατὰ τὴν Ἰνδικὴν δὲ Θεοσοφίαν οἱ Καρμικοὶ νόμοι κανονίζονται ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν ὑπὸ τῶν Ἀρχόντων τοῦ Κάρμα, τῶν Μεγάλων ἐκείνων Διδασκάλων τῆς ἀνθρωπότητος, οἵτινες ἐξελιχθέντες ἐνσαρκοῦνται ἐθελουσίως εἰς ἀνθρώπινα σώματα διὰ νὰ σχηματίζωσι τὸν ἐνδιάμεσον κρίκον μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ὑπερανθρωπίνου Ὄντος.

Πρὸς τὸ Κάρμα ἀντιστοιχεῖ ἡ Εἱμαρμένη τῶν Ἑλλήνων, τὸ Κισμὲτ τῶν Μουσουλμάνων, ἡ Τύχη τῶν Ὑλιστῶν, ἡ Πρόνοια ἢ Θεία Χάρις τῶν Χριστιανῶν. Ἄριστα δὲ ἐκφράζει τὸν νόμον τοῦ Κάρμα τὸ εὐαγγελικὸν ρητόν: «ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος τοῦτο καὶ θερίσει»

Βιβλιογρ. : 6, 58 (σελ. 12) 63 (Ἀρ. 20 σελ. 99). Ἐπίσης : **Annie Besant. Le Karma.**

κάρμα γιόγκα. (σανσκρ.) Ἡ ἕνωσις τῆς πράξεως. Ὁ ἄνθρωπος ἀναπτύσσεται ὑπηρετῶν τὴν ἀνθρωπότητα μᾶλλον ἢ βυθιζόμενος εἰς τὴν θρησκευτικὴν θεωρίαν καὶ σκέψιν. Ἡ ἐσωτερική του ζωὴ δέον νὰ εἶνε ἔντονος, διότι πᾶσα ἐνέργεια γίνεται ἐντονωτέρα ἐφ' ὅσον περισσότερον τὴν σκέπτεται κανείς. Ταυτοχρόνως ὀφείλει νὰ ἀσκῆται εἰς τὴν ἀνιδιοτέλειαν καὶ νὰ μὴ ζητῇ ἀνταμοιβὴν ἐν τῷ ἀποτελέσματι τῆς ἐνεργείας. Πᾶν ὅ,τι πράττει ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ τὸ πράττῃ ἐν πνεύματι εὐχαρίστου καὶ προθύμου θυσίας μὲ τὴν σκέψιν ὅτι ὑπηρετῶν τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἀδελφούς του, ὑπηρετεῖ τὸν Θεόν.

Βιβλιογρ. 6 (σελ. 73).

κάρμα γιούγκα ἢ κάλι γιούγκα (σανσκριτ. ἐποχὴ δράσεως ἢ μαύρη ἐποχή). Κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θεοσοφίαν ἡ ἐποχὴ τὴν ὁποίαν διανύει σήμερον ὁ πλανήτης μας καὶ ὁλόκληρον τὸ ἡλιακόν μας σύστημα, καὶ ἥτις εἶνε ἡ τελευταία ἡλικία τοῦ κοσμικοῦ κύκλου (***Μανβαντάρα***), ὁ ὁποῖος θὰ διαρκέσῃ 432000 ἔτη ἐκ τῶν ὁποίων τὰ πρῶτα 5000 ἔληξαν τῷ 1897.

Καρμαθιανοὶ (Karmatians). Μουσουλμανικὴ μυστικὴ αἵρεσις ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Καρμάτα εἰς τὴν Περσίαν κατὰ τὸν 9ον μ.Χ. αἰῶνα καὶ καταστᾶσα διάσημος διότι ἀφήρεσεν ἐκ Μέκκας τὴν ἱερὰν μαύρην πέτραν τῆς ***Καάμπα*** (βλ. λ.) τὴν ὁποίαν κατεκράτησεν ἐπὶ 22 ἔτη, τὴν ἐπέστρεψε δὲ οἰκειοθελῶς. Ἐν αὐτῇ ἐδιδάσκοντο αἱ δοξασίαι τῶν ***Ἰσμαηλιτῶν*** (βλ. λ.). Οἱ Καρμαθιανοὶ εἶχον ἐννέα βαθμοὺς μυήσεως, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τέσσαρες ἐδίδασκον τὸ Κοράνιον, τὸ ἀλάθητον τῶν ἑπτὰ αὐθεντικῶν Ἰμαμῶν κλπ. Ἀπὸ τοῦ 5ο οἱ ὀπαδοὶ ἐδιδάσκοντο ὅτι ἡ παράδοσις εἶνε ἀνωφελής, ὅτι αἱ θρησκευτικαὶ δοξασίαι εἶνε παροδικαί, τελικῶς δὲ ἐκαλοῦντο νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς ἐξωτερικὰς μορφὰς τῆς λατρείας καὶ νὰ διατηροῦν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν σκέψεως, ρυθμίζοντες τὰς πράξεις των συμφώνως πρὸς τὴν συνείδησίν των. Ἐλάχιστοι Καρμαθιανοὶ ὑπάρχουν ἀκόμη εἰς Συρίαν, Περσίαν καὶ Ἀραβίαν.

Καρντέκ, Ἀλλάν. Ψευδώνυμον τοῦ Γάλλου πνευματιστοῦ **L. Rivail** (1804—1869), παιδαγωγοῦ σπουδάσαντος φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ ἰατρικήν. Εἶνε ὁ πατὴρ τοῦ Πνευματισμοῦ, καθ' ὅσον μελετήσας ἐπὶ μακρὸν τὰ διάφορα μυστηριώδη φαινόμενα τηλεκινησίας, τηλεπαθείας, αὐτομάτου γραφῆς, κινουμένων τραπεζῶν κλπ. πρῶτος διεκήρυξεν ὅτι ταῦτα ὀφείλονται εἰς πνεύματα ἀποβιωσάντων. Τὸ κυριώτερον τῶν πολλῶν ἔργων του εἶνε τὸ «Βιβλίον τῶν Πνευμάτων». Ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς καὶ τῆς Πνευματικῆς Ἑταιρίας τῶν Παρισίων.

Κάρολος Α' καὶ Β'. Οἱ δύο μνηστῆρες τοῦ βασιλικοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας περὶ τῆς σχέσεως τῶν ὁποίων μετὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ βλ. λέξιν ***Ἰακωβητικὸς Τεκτονισμός.***

Κάρολος ΙΓ'. Βασιλεὺς τῆς Σουηδίας διαδεχθεὶς τὸν ἐκθρονισθέντα ἀνεψιόν του Γουσταῦον Δ' Ἀδόλφον, ἐν ἔτει 1809. Πρὶν ἢ ἀνέλθῃ εἰς τὸν θρόνον, διεκρίνετο διὰ τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε μυηθῇ ὡς Δοὺξ τοῦ Σούντερματλαντ. Ἵδρυσε τὸ ὁμώνυμον Τεκτονικὸν Ἱπποτικὸν Τάγμα (βλ. ***Καρόλου ΙΓ' Τάγμα***), παρέμεινε δὲ ἐνεργὸν καὶ δραστήριον μέλος αὐτοῦ καὶ ὅταν οἰκειοθελῶς παρῃτήθη τῆς ἀρχηγίας του τοποθετήσας ἐπὶ κεφαλῆς τὸν παρ' αὐτοῦ υἱοθετηθέντα καὶ διαδεχθέντα αὐτὸν καὶ εἰς τὸν θρόνον τῆς Σουηδίας Γάλλον Στρατάρχην Βερναρδότην. Ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει ἄλλον Βασιλέα ἀφοσιωθέντα τόσον εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ὅσον ὁ Κάρολος ΙΓ' τῆς Σουηδίας, οἱ δὲ Σουηδοὶ Τέκτονες δικαίως εὐγνωμονοῦσι, διότι εἰς αὐτὸν κυριώτατα ὀφείλεται ἡ ὑψηλὴ θέσις ἣν μέχρι σήμερον κατέχει ἐν τῇ χώρᾳ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός.

Κάρολος Μαρτέλος (Charles Martel). Ἡγεμὼν τῶν Φράγκων καὶ ἱδρυτὴς τῆς Καρλοβιγκιανῆς δυναστείας. Ὑπῆρξεν ὁ οὐσιαστικὸς κυβερνήτης τῆς χώρας ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ Δουκὸς τῶν Φράγκων, καίτοι βασιλεῖς τυπικῶς ἦσαν οἱ ἐκ τοῦ νομίμου γάμου τοῦ πατρός του Πεπίνου Ντ' Ἐρισθὰλ υἱοί. Τεκτονικά τινα παλαιὰ συγγράμματα τὸν χαρακτηρίζουν ὡς ἕνα τῶν προστατῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Οὕτω τὸ ***Χειρόγραφον Λονσνέφουν*** (βλ. λ.) περιέχει τὰ ἑξῆς: «ὑπῆρχέ τις ἐκ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Γαλλίας καλούμενος Κάρολος Μάρσαλλ καὶ ἦτο ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἠγάπα καλῶς τὴν Μασωνίαν καὶ ἐπροστάτευε τοὺς κανονισμούς της, ὅταν δὲ ἐλέῳ Θεοῦ ἐξελέγη βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ἐβοήθησε τοὺς ὑπάρχοντας τότε Μασώνους νὰ ἐργασθοῦν καὶ τοῖς παρεχώρησε καταστατικὸν χάρτην ὅπως ἐτησίως συγκροτοῦν τὴν Συνέλευσίν των καὶ τοὺς ἠγάπησε μετὰ στοργῆς, κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον ἡ εὐγενὴς αὐτὴ Τέχνη ἐγκαθιδρύθη ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ».

Ὁ Rebold εἰς τὴν «Γενικὴν Ἱστορίαν» του παραδέχεται τὸν μῦθον αὐτὸν ὡς αὐθεντικὸν καὶ γράφει: «Τῷ 740 ὁ Κάρολος Μαρτὲλ ὅστις ἐβασίλευσεν ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ Κοντοστάβλου, ἀπέστειλε πολλοὺς ἐργάτας καὶ Διδασκάλους εἰς Ἀγγλίαν, κατόπιν αἰτήσεως τῶν Ἀγγλοσαξώνων βασιλέων».

Καρόλου ΙΓ' τάγμα. Ἱπποτικὸν τάγμα ἱδρυθὲν τῷ 1811 ἐν Σουηδίᾳ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ***Καρόλου ΙΓ'*** (βλ. λ.), τοῦ ὁποίου τὰ διάσημα ἀπονέμονται μόνον εἰς τοὺς ἀνωτέρους ἀξιωματούχους τῆς ἐν Σουηδίᾳ Τεκτονικῆς Ὀργανώσεως. Εἰς τὸ Ἱδρυτικὸν Διάταγμα τοῦ τάγματος τούτου ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς:

«Εἰς ἔνδειξιν τῶν πρὸς τὴν Ἑταιρίαν ταύτην (τῶν Τεκτόνων) αἰσθημάτων Ἡμῶν, ὁρίζομεν καὶ διατάσσομεν ὅπως οἱ πρῶτοι αὐτῆς βαθμοῦχοι, εἰς ἀριθμὸν τὸν ὁποῖον θέλομεν καθορίσῃ, παρασημοφοροῦνται ἐν τῷ μέλλοντι διὰ τῆς μᾶλλον ἐγκαρδίου ἐνδείξεως τῆς ἐκτιμήσεως Ἡμῶν ἥτις καὶ θὰ εἶνε δι' αὐτοὺς διακριτικὸν σημεῖον ἀνωτάτου ἀξιώματος».

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱπποτῶν τοῦ Τάγματος Καρόλου ΙΓ' εἶνε εἴκοσι ἑπτά. Ἅπαντες δέον νὰ εἶνε Τέκτονες, Μέγας δὲ Διδάσκαλος τοῦ Τάγματος εἶνε ὁ ἑκάστοτε βασιλεὺς τῆς Σουηδίας. Τὸ παράσημον ἀποτελεῖται ἀπὸ σταυρὸν τῆς Μάλτας φέροντα ἄνωθεν Αὐτοκρατορικὸν Στέμμα, τὸ δὲ χρῶμα τῆς ταινίας εἶνε ἐρυθρόν.

Κάρος ***Κάρολος Γουσταῦος*** (Carus). Γερμανὸς ἰατροφιλόσοφος (1789 - 1869) τοῦ ὁποίου θεωρία εἶνε ὁ αἰσθητικὸς πανθεϊσμὸς ἢ μᾶλλον παμψυχισμὸς ἐν τῇ φύσει. Ἡ μορφολογικὴ διάπλασις τῶν ὀργανισμῶν προῆλθεν ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἐργασίας τῆς ψυχῆς, ὡς ἀσυνείδητος ψυ-

χική λειτουργία. Συνειργάσθη μετά τοῦ Φίχτε ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ ὁποίου ἤσκησεν ἐπίδρασιν.

Καρποκράτης. Ἀλεξανδρινὸς γνωστικὸς τοῦ πρώτου ἡμίσεως τοῦ Β' αἰῶνος διδάσκων ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε μονὰς ἑνιαία ἐξ ἧς ἀπέρρευσαν καὶ εἰς ἣν δέον νὰ ἐπιστρέψουν τὰ πάντα. Ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ ἵστανται οἱ ἐκπεσόντες ἄγγελοι, οἵτινες ἐδημιούργησαν τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἔδωσαν εἰς αὐτοὺς διαφόρους θρησκείας καὶ νόμους διὰ νὰ τοὺς συγκρατοῦν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν των. Ὁ ἄνθρωπος ἑπομένως ὅστις θέλει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἑνότητα ὀφείλει νὰ καταπατῇ πᾶσαν θρησκείαν καὶ πάντα νόμον, ὡς ἔπραξε καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς υἱὸς τῆς Μαρίας καὶ τοῦ Ἰωσὴφ ὅστις μετὰ τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Πυθαγόρου καὶ τοῦ Ὀρφέως ἀποτελεῖ τὴν πεντάδα τῶν ἡρώων τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ Καρποκράτης καὶ οἱ ὀπαδοί του ἤσκουν καὶ διαφόρους μαγικὰς τέχνας.

καρτερία. Μία τῶν ἀρετῶν τὰς ὁποίας ὀφείλει νὰ κατέχῃ ὁ Τέκτων διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν Γνῶσιν. (βλ. *ὑπομονή*).

«Καρτερία». Στ.·. Τελ.·. ὑπ' ἀριθμ.·. 14 ἐκ κοιλ.·. Νέδοντος καὶ Ἀν.·. Καλαμῶν λειτουργοῦσα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος. Ἱδρύθη τὴν 24 Μαΐου 1932 ὑπὸ τῶν ἀδ.·. ἀδ.·. Π.·Ι. Κωστοπούλου, Ν. Γριλιοπούλου, Χαρ. Ἀποστολίδου, Π. Ἱππολύτου, Κ. Κουτσομιτοπούλου, Δ. Κατσάνη, Νικ. Στασινοπούλου, Ι. Λυμπεροπούλου, Κ. Πάσιρα, Π. Κληροπούλου καὶ Θεοκλ. Ζούνη.

Ἡ δρᾶσις τῆς Σ.·. Στ.·. Τελ.·. «Καρτερία» εἶνε συνυφασμένη μὲ τὴν δρᾶσιν τῆς Συμβ.·. Στ.·. «*Ἀριστομένης*» (βλ. λ.), τῆς ὁποίας τὸ ἔργον ἀποτελεῖ, δύναταί τις εἰπεῖν, συνέχειαν καὶ συμπλήρωσιν τῶν ὅσων ὁ ἐν Καλάμαις Τεκτονισμὸς ἔχει μέχρι τοῦδε ἐπιτελέσῃ.

καρτερίας τάγμα. Μικτὸν σωματεῖον υἱοθεσίας, ἱδρυθὲν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ' ἐν Παρισίοις τῷ 1771 ὑπό τινων Πολωνῶν εὐγενῶν. Δὲν φαίνεται ἐν τούτοις νὰ εἶχε Τεκτ.·. χαρακτῆρα, καίτοι δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἱδρύσεώς του ἐπροκάλεσε ζωηρὰν κίνησιν, ἡ ὕπαρξίς του δὲν παρετάθη ἐπὶ μακρόν. Σκοπός του ἦτο ἡ ἐξυπηρέτησις τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὁ Ragon γράφει (Tuileur gen. σελ. 92) ὅτι εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Τάγματος ἐφυλάσσετο τόμος ἐξ 800 σελ. ἐν τῷ ὁποίῳ εὑρίσκοντο καταχωρημέναι ὅλαι αἱ καλαὶ πράξεις τῶν ἀδελφῶν. Ὁ τόμος ἔφερε τὸν τίτλον «Β ί β λ ο ς τ ι μ ῆ ς τ ο ῦ Τ ά γ μ α τ ο ς τ ῆ ς Κ α ρ τ ε ρ ί α ς». Ὁ Ragon βεβαιοῖ ὅτι εἰς τὴν ἐποχήν του ἡ βίβλος αὕτη ὑπῆρχεν ἀκόμη. Κατὰ τὸν Thory (Fondation G. O. σελ. 383) ἀρκετὸς μυστικισμὸς περιέβαλλε τὸ τάγμα τοῦτο κατὰ τὴν ἵδρυσίν του ἐν Παρισίοις. Οἱ ἱδρυταί του ἐβεβαίουν ὅτι ὑφίστατο τοῦτο ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐν Πολωνίᾳ. Πολλαὶ προσωπικότητες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Κυρία de Genlis ἐνεγράφησαν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Τάγματος τούτου διὰ τὸ ὁποῖον ὁ ἀδ.·. Α. Waite γράφει ὅτι οὐδεμία ἔνδειξις Τεκτ.·. ὑφῆς ἐπιτρέπει τὴν κατάταξίν του μεταξὺ τῶν Δογμάτων υἱοθεσίας.

Βιβλιογρ.: 1 (Τόμ. Β', σελ. 767) 3 (Τόμ. Β' σελ. 106).

Καρτέσιος *Ρενᾶτος* (René Descartes, Renatus Cartesius). Ὁ πρῶτος τῶν μεγάλων ὀρθολογιστῶν φιλοσόφων τοῦ 17ου αἰῶνος * ἐν La Haie τῆς Τουραίνης 1595 † ἐν Στοκχόλμῃ 1650. Τὸ φιλοσοφικὸν σύστημά του εἶνε δ υ ϊ σ τ ι κ ό ν, παραδέχεται τουτέστι τὴν ὕπαρξιν δύο πρωταρχικῶν ἀρχῶν, τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ὕλης. Στηριχθεὶς ἐπὶ τοῦ ἀξιώματος Cogito, ergo sum=σ κ έ π τ ο μ α ι (ν ο ῶ) ἄ ρ α ὑ π ά ρ χ ω, ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε κυρίως ὂν νοοῦν. Διότι πᾶν τὸ ἀποτελοῦν οὐσιῶδες ἡμῶν πρόσὸν δὲν δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν ὡς μὴ ὑπάρχον ἢ ὡς ἐκτὸς ἡμῶν ὑπάρχον. Τὸ νοεῖν ἑπομένως εἶνε ἡ οὐσία τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος ὁ Καρτέσιος παράγει καὶ τὸν γενικὸν κανόνα πάσης βεβαιότητος. «Πᾶν τὸ ὁποῖον σαφῶς καὶ εὐκρινῶς γινώσκομεν εἶνε ἐξ ἴσου βέβαιον ὅσον καὶ τὸ ν ο ῶ κ α ὶ ὑ π ά ρ χ ω. Βέβαιαι ἑπομένως εἶνε καὶ αἱ μαθηματικαὶ ἀλήθειαι.

Ὡς πρὸς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ ὁ Καρτέσιος διατυπώνει τὴν ἀκόλουθον θεωρίαν. Μεταξὺ τῶν παραστάσεων ἡμῶν εὑρίσκομεν ἔμφυτον παράστασιν ἀπείρου τινὸς τελείου καὶ πραγματικοῦ ὄντος. Ἡ παράστασις αὕτη ὥς τι πραγματικὸν ἀποτέλεσμα ὀφείλει νὰ ἔχῃ καὶ μίαν πραγματικήν, ὄντως ὑπάρχουσαν αἰτίαν. Ἡ αἰτία πρέπει νὰ εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἐν προκειμένῳ εἶνε ἡ παράστασις τοῦ τελείου καὶ ἀπείρου ὄντος. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ παράστασις αὕτη πρέπει νὰ ἔχῃ αἰτίαν ἀνάλογον, ἕπεται ὅτι τὸ ἄπειρον καὶ τέλειον ὂν ὀφείλει κατ' ἀνάγκην νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἐν τῇ πραγματικότητι, διότι ἄλλως δὲν θὰ ὑπῆρχε καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ ἤτοι ἡ περὶ Θεοῦ παράστασις ἡμῶν. Ἡ ἔννοια, ἐπὶ πλέον, τοῦ ἀπείρου καὶ τελείου ὄντος ἐγκλείει ἐν ἑαυτῇ κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην, ὡς ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον αὐτῆς συστατικόν, καὶ τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀπείρου καὶ τελείου ὄντος, τοῦ Θεοῦ, διότι ὂν μὴ ὑπάρχον δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ νοηθῇ ὡς τέλειον.

Ὁ ὑλικὸς καὶ ὁ πνευματικὸς κόσμος ἀποτελοῦσι κατὰ τὸν Καρτέσιον, δύο τελείως διαφόρους ἀλλήλων καὶ τελείως ἀσχέτους πρὸς ἀλλήλους κόσμους.

Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ μεταξὺ πνεύματος καὶ ὕλης δυϊσμοῦ, ὁ Καρτέσιος δέχεται καὶ ἕτερον μεταξὺ κ ό σ μ ο υ καὶ Θ ε ο ῦ. Ὁ Θεός, ὂν πνευματικόν, ἵσταται ἀπέναντι τοῦ βασιλείου τῶν πεπερασμένων—ἐξ ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν οὐσιῶν συνισταμένων ὄντων ὡς δημιουργὸς καὶ συντηρητὴς αὐτῶν. Ἐν κυριολεκτικῇ συνεπῶς ἐννοίᾳ, μόνον ὁ Θεὸς εἶνε οὐσία, διότι μόνον αὐτὸς κατέχει τὴν τελείαν ἀνεξαρτησίαν τῆς ὑπάρξεώς ἥτις εἶνε οὐσιῶδες προσὸν τῆς οὐσίας.

Εἰς τὰ ζῷα ὁ Καρτέσιος ἀρνεῖται, διὰ θεολογικοὺς λόγους, τὴν ὕπαρξιν ψυχῆς. Μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον προστίθεται ἡ ἀθάνατος ψυχὴ ἥτις εἶνε μὲν διάφορος τοῦ σώματος, συνδέεται ὅμως μετ' αὐτοῦ στενῶς. Ἕδρα τῆς ψυχῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ εἶνε τὸ ἐγκεφαλικὸν *κωνάριον* (glande pinéale) ἢ ἀ π ό φ υ σ ι ς ὁ ἀδὴν τουτέστιν ὅστις εὑρίσκεται εἰς τὸ μέσον τοῦ ἐγκεφάλου καὶ εἶνε τὸ μόνον συστατικὸν τοῦ ἐγκεφάλου τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε διπλοῦν.

Ὁ Καρτέσιος εὑρισκόμενος ἐν Σουαβίᾳ ἐζήτησε νὰ μυηθῇ εἰς τὸ ἀπόκρυφον τάγμα τοῦ Rosenkreuz, ἀλλ' ἀπερρίφθη.

Κασμαράν. Ὁ ἄγγελος τοῦ ἀέρος. Ἄγνωστος ἡ ἐτυμολογία του. Ἀναφέρεται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Σκώτου Ἱππ.·. τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου.

κασσία Φυτὸν τοῦ ἀθροίσματος τῶν ἐλλοβοκάρπων περιλαμβάνον πολλὰ εἴδη. Τέκτονές τινες συγγραφεῖς συγχέουν τὴν κασσίαν μὲ τὴν *ἀκακίαν* (βλ. λ.), μεταξὺ δὲ αὐτῶν συγκαταλέγεται καὶ αὐτὸς ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ ὅστις καίτοι γράψας διὰ μακρῶν περὶ τοῦ συμβολισμοῦ τῆς ἀκακίας, χρησιμοποιεῖ ἐν τούτοις ἐνίοτε τὴν λέξιν κασσία. Οὐδεμία ὅμως σχέσις ἢ συγγένεια εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τοῦ ἱεροῦ δένδρου τοῦ Τεκτ.·. καὶ τοῦ ἐν λόγῳ φαρμακευτικοῦ φυτοῦ. «Ἡ ἀκακία, γράφει ὁ Mackey, εἶνε ἐν τῷ Τεκτ.·. βαθύτατα συμβολική, ἐνῷ ἡ κασσία οὐδένα ἔχει συμβολισμόν». Δὲν ἔχει ἑπομένως θέσιν εἰς τὴν Τεκτ.·. γλῶσσαν καὶ πρέπει ν' ἀποφεύγεται ἡ χρησιμοποίησίς της.

Κασσοτίς. Ἡ περίφημος πηγὴ τοῦ Δελφικοῦ Μαντείου ἀπὸ τὸ ὕδωρ τῆς ὁποίας ἔπινεν ἡ Πυθία διὰ νὰ καταστῇ ἔνθεος καὶ δώσῃ τοὺς χρησμούς. Ὁ Δ. Ν. Γουδῆς (βιβλιογρ. 69 σελ. 127) ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι μετὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Ἀπολλωνείου μαντείου, ὅπερ ἀντικατέστησε τὸ παλαιὸν τοιοῦτον τῆς Γαίας ἐν Δελφοῖς, οἱ ἱερεῖς ἀντικατέστησαν τὸ χάσμα καὶ τὰς ἀναθυμιάσεις τοῦ πρώτου μαντείου διὰ τοῦ ὕδατος τῆς Κασσοτίδος πηγῆς. Ἡ πηγή, κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Παυσανίου, ἔκειτο ἔξω τοῦ ἱεροῦ περιβόλου, ὕπερθεν τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, παρ' αὐτὴν δὲ ὁ Θεὸς ἐφόνευσε τὸν Δράκοντα. Εἴς τι σημεῖον τὸ ὕδωρ ἐχάνετο ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἀνεδύετο ἐντὸς τοῦ ἀδύτου τοῦ Ναοῦ, ὅπου ἡ Πυθία κατήρχετο καὶ ἔπινε. Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην, ἡ πηγὴ Κασσοτὶς εἶνε ἡ σημερινὴ πηγὴ τοῦ Ἁγ. Νικολάου, ἡ κειμένη δυτικῶς τοῦ Θεάτρου κατὰ τὴν βόρειον πλευρὰν τοῦ ναοῦ.

καστελλάνος (Castellan). Τίτλος, εἰς τὸν Γερμανικὸν Τεκτονισμόν, τοῦ ἀδ.·. Θερ.·. ὅστις διέμενεν ἐντὸς

τοῦ Τεκτ.·. μεγάρου ἐπιμελούμενος τὴν συντήρησιν καὶ καθαριότητα αὐτοῦ.

καταγωγὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ Ἡ καταγωγὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὡς καὶ ἡ πηγὴ ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέρρευσεν ἡ σημερινή του μορφὴ δὲν εἶνε εὔκολον νὰ καθορισθοῦν σαφῶς. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπροκάλεσαν ἀνέκαθεν μακρᾶς διαφωνίας, ἑνὸς ἑκάστου τῶν συζητητῶν διατυποῦντος καὶ ἄλλην γνώμην. Αἱ κυριώτεραι ἐν τούτοις τῶν κατὰ καιροὺς προβληθεισῶν καὶ ἐντόνως ὑποστηριχθεισῶν ἐκδοχῶν εἶνε αἱ ἑξῆς:

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἕλκει τὴν καταγωγήν του:

1. Ἀπὸ τὴν πρωτόγονον Πατριαρχικὴν θρησκείαν.
2. Ἀπὸ τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια.
3. Ἀπὸ τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος.
4. Ἀπὸ τοὺς Σταυροφόρους.
5. Ἀπὸ τοὺς Ναΐτας Ἱππότας.
6. Ἀπὸ τὰ Ρωμαϊκὰ Κολλέγια τῶν Τεχνιτῶν οἰκοδόμων.
7. Ἀπὸ τοὺς ἐπαγγελματίας λιθουργοὺς τοῦ Μεσαίωνος.
8. Ἀπὸ τοὺς Ροδοσταύρους τοῦ ΙΣΤ αἰῶνος.
9. Ἀπὸ τὸν Ὄλιβερ Κρόμβελ διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν πολιτικῶν του σκοπῶν.
10. Ἀπὸ τοὺς Στίουαρτ ἐπιδιώκοντας παλινόρθωσιν τοῦ οἴκου των ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας.
11. Ἀπὸ τὸν Σὲρ Χριστόφορον Ρέν, τὸν διάσημον ἀρχιτέκτονα τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου ἐν Λονδίνῳ.
12. Ἀπὸ τὸν Δόκτορα Ντεζαγκιουλὲρ καὶ τοὺς συνεργάτας του ἐν ἔτει 1717.

Ἐκ τῶν δώδεκα αὐτῶν ἐκδοχῶν αἱ περισσότεραι ἔχουν ἤδη πλέον ἀπορριφθῆ ὡς ἀστήρικτοι ἐντελῶς. Παραμένουν ὅμως συζητούμεναι πάντοτε μὲ ἐξ ἴσου ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα αἱ τρεῖς κυριώτεραι, αἱ ὁποῖαι καὶ διήρεσαν εἰς τρεῖς Σχολὰς τοὺς περὶ τὴν πραγματικὴν καταγωγὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀσχολουμένους.

α'.— Εἰς τὴν ἀνθρωπολογικὴν σχολήν, τὴν ἀνάγουσαν τὴν ἀρχὴν τοῦ θεσμοῦ εἰς τὴν ἄπω ἀρχαιότητα.

β'.— Εἰς τὴν αὐθεντικὴν σχολὴν τὴν παραδεχομένην τὴν τακτὴν ἡμερομηνίαν τῆς ἱδρύσεως τοῦ σημερινοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ συστήματος, ἤτοι τὴν 24 Ἰουνίου 1717 (βλ. *Ἀγγλία*.) καὶ

γ'.— Εἰς τὴν ἀποκρυφιστικὴν σχολήν, τὴν ἀνάγουσαν τὸν Ἐλεύθερον Τεκτονισμὸν εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια.

Φαίνεται ἴσως περίεργον πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ὑφίστανται διαφωνίαι ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν ὀργανώσεως, τῆς ὁποίας εἶνε ἱστορικῶς γνωστὸς χρόνος συστάσεως. Ἡ ἀπορία θὰ ἐδικαιολογεῖτο προκειμένου περὶ κοινοῦ τινος σωματείου ἢ ἑταιρίας. Προκειμένου ὅμως περὶ παγκοσμίου καὶ μυστηριακῆς ἐντελῶς ὀργανώσεως τῆς ὁποίας ἡ φιλοσοφικὴ τοὐλάχιστον μορφὴ συνδέεται ἀναγκαστικῶς, ἐν πολλοῖς δὲ παρουσιάζει καὶ σημαντικωτάτας ἀναλογίας, πρὸς παρεμφερεῖς παλαιοτέρας τοιαύτας καὶ δὴ ἀρχαιοτάτας, τῶν ὁποίων φαίνεται συνεχίζουσα τὸ ἔργον, παρόμοιαι διαφωνίαι εἶνε ἀπολύτως δικαιολογημέναι, ὅλαι δὲ αἱ ἐπὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ ἀπόψεις παρουσιάζουν ἐξ ἴσου ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν στηρίζωνται ἐπὶ ἐξηκριβωμένων ἱστορικῶς χρονολογιῶν.

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ, διάσημος Σκῶτος Θεολόγος καὶ Ἐλεύθερος Τέκτων (1782—1867), συγγραφεὺς τῆς «Ἱστορίας τοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ ἀπὸ τοῦ 1829 μέχρι τοῦ 1840», καθορίζει ὡς ἑξῆς τὴν Παγκόσμιον αὐτὴν ὀργάνωσιν.

«Ὅλοι, γράφει, οἱ περὶ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ πολυάριθμοι ὁρισμοὶ συνενοῦνται εἰς τὴν δήλωσιν ὅτι εἶνε σύστημα ἠθικῆς διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὁποίου τὰ μέλη του δύνανται νὰ προαγάγουν τὰ πνευματικά των συμφέροντα καὶ νὰ ἀνέλθουν διὰ τῆς θεολογικῆς κλίμακος ἀπὸ τῆς ἐπιγείου εἰς τὴν οὐράνιον Στοάν».

Τοῦτο ὅμως ἐπεδίωκον καὶ πρὸ χιλιετηρίδων πολλῶν ἀκόμη οἱ ἄνθρωποι διὰ θεσμῶν ἀκμασάντων μεταξὺ ὅλων τῶν λαῶν. Ὑφίσταται ἑπομένως ταυτότης σκοποῦ καὶ χαρακτῆρος, ἣν ἐπικαλοῦνται οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἀνθρωπολογικὴν σχολήν.

Παρόμοια καὶ ἰσχυρότερα ἀκόμη εἶνε τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἀκολουθούντων τὴν ἀποκρυφιστικὴν Σχολήν. Μὲ τὴν μυστηριακὴν καὶ συμβολικήν του μέθοδον ὁ σημερινὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς συνδέεται στενότατα μὲ ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια. Τὸ φιλοσοφικόν του ἐξ ἄλλου σύστημα ὁλόκληρον κατ' οὐδὲν διαφέρει. Ἡ κοσμοθεωρία του εἶνε ἡ αὐτή, ὅλοι δὲ οἱ μεγάλοι ἀποκρυφισταὶ οἱ καλλιεργοῦντες καὶ σήμερον τὴν ἑρμητικὴν ἐπιστήμην εἶνε Τέκτονες, διακηρύττοντες ὅτι *ὁ ἐσωτερικὸς Τεκτονισμὸς* (βλ. λ.) εἶνε ὁ θεματοφύλαξ τῆς Ἀρχαίας Σοφίας, τὴν ὁποίαν περικλείει ὁλόκληρον εἰς τοὺς διαφόρους βαθμούς του καὶ τὰ σύμβολά των.

Οἱ ἀκολουθοῦντες ἐν τούτοις τὴν αὐθεντικὴν σχολὴν προβάλλουν θετικὸν ἐπιχείρημα, τὴν ἐξηκριβωμένην χρονικὴν καταγωγὴν τοῦ σημερινοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἡ τακτὴ ἡμερομηνία τῆς ἱδρύσεώς του εἶνε ἡ 24 Ἰουνίου 1717, ἡμέρα καθ' ἣν αἱ ἐν Ἀγγλίᾳ λειτουργοῦσαι κεχωρισμένως καὶ ἀνεξαρτήτως ἀλλήλων τέσσαρες Στοαὶ Ἐλευθέρων Τεκτόνων συνελθοῦσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰς τὴν ταβέρναν τῆς «Χηνὸς καὶ τῆς Σιδηρᾶς Ἐσχάρας» ἵδρυσαν μίαν κοινὴν Μεγ.·. Στ.·., ἥτις καὶ ἀπετέλεσε τὴν βάσιν τῆς σημερινῆς ὀργανώσεως τοῦ παγκοσμίου τούτου θεσμοῦ. (βλ. *Ἀγγλία*) Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ἡ Ἀγγλία θεωρεῖται ἡ μητρικὴ χώρα τοῦ σημερινοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι ἀπὸ τῆς τακτῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας πρέπει νὰ χρονολογηθῇ καὶ ἡ ὕπαρξις τοῦ Τεκτονισμοῦ ὡς μυστηριακῆς ὀργανώσεως. Ὁ Τεκτονισμὸς προϋπῆρχεν, ἀφοῦ ἐλε.τούργουν κεχωρισμένως πρὶν αἱ ἑνωθεῖσαι τὸ 1717 Στοαί. Προϋπῆρχε δὲ καὶ εἰς ἄλλας χώρας πλὴν τῆς Ἀγγλίας.

Θὰ ἠδύνατό τις νὰ βεβαιώσῃ καὶ χωρὶς ἀκόμη ἱστορικὰς ἀποδείξεις, ὅτι αἱ πρῶται Τεκτονικαὶ ὀργανώσεις ὑπῆρξαν εἰς τὴν ἄπω ἀρχαιότητα καθαρῶς ἐπαγγελματικαί, ἐξηκολούθησαν δὲ νὰ εἶνε τοιαῦται καὶ ἐπὶ μακρὸν κατόπιν. Εἶνε ὅμως ἐξ ἴσου βέβαιον ὅτι αἱ ἐπαγγελματικαὶ αὗται ὀργανώσεις εἶχον ἀρχικῶς καὶ ἱερατικὸν χαρακτῆρα, ἐφ' ὅσον εἶνε γνωστὸν ὅτι εἰς τοὺς παναρχαίους ἐκείνους χρόνους τὸ ἱερατεῖον κατεῖχε καὶ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὰς γνώσεις.

Χωρὶς νὰ ἀνέλθωμεν μέχρι τῶν οἰκοδόμων τοῦ Πύργου τῆς Βαβὲλ καὶ τῶν κατασκευαστῶν τῶν Αἰγυπτιακῶν Πυραμίδων, δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν ὀργανώσεις τεχνιτῶν—λιθουργῶν ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ὅτε, ὡς γνωστόν, ὁ τότε Βασιλεὺς τῆς Τύρου Χιρὰμ τῇ παρακλήσει τοῦ Σολομῶντος ἀπέστειλε εἰς αὐτὸν τὸν ἀρχιτέκτονα Χιράμ—Ἀβὶφ ὅστις καὶ ἐπεστάτησεν εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ μεγάλου Ναοῦ (Βασιλέων Α' κεφ. Ζ' ἐδ. 13—14). Ἀλλ' ἡ Τύρος ἦτο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μετὰ τῆς Σιδῶνος ἡ ἑτέρα τῶν ἑδρῶν τῆς μεγάλης Ἀδελφότητος τῶν *Διονυσιακῶν τεχνιτῶν* (βλ. λ.), οἱ ὁποῖοι ἀπετέλουν μυστικὴν ὀργάνωσιν, ἀνεγνωρίζοντο μεταξύ των διὰ σημείων καὶ συνθηματικῶν λέξεων καὶ ἠσχολοῦντο ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀνέγερσιν οἰκοδομῶν, ἰδίως ναῶν, ταξιδεύοντες εἰς ὅλον τὸν τότε γνωστὸν κόσμον. Οὐδόλως ἑπομένως ἀπίθανον, καίτοι ἡ Παλ.·. Διαθήκη οὐδὲν περὶ τούτου ἀναφέρει, ὁ ἐκ Τύρου ἀποσταλεὶς ἀρχιτέκτων νὰ ἀνῆκεν εἰς τὴν μυστικὴν αὐτὴν ἀδελφότητα τῶν Διονυσιακῶν Τεκτόνων.

Εἰς τὴν πιθανότητα αὐτὴν στηρίζεται ἀκριβῶς καὶ ἡ παράδοσις καθ' ἣν ἡ καταγωγὴ τοῦ θεσμοῦ δέον νὰ ἀνάγεται εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Ναοῦ. Τοιαύτην ὀργάνωσιν πάλιν, θεσπισμένην μάλιστα διὰ νόμου, εὑρίσκομεν ἀργότερον εἰς τὴν Ρώμην τῆς ὁποίας ὁ δεύτερος βασιλεύς, Νουμᾶς, ἵδρυσε τὰ περίφημα *Κολλέγια* Συντεχνίας ὅπως θὰ ἐλέγομεν σήμερον, τὰ ὁποῖα εἶχον μυστικὰς συνεργασίας διὰ τὴν μύησιν τῶν νεοφύτων εἰς τὰ μυστικὰ τῆς τέχνης καὶ τῶν ὁποίων ὁ πρόεδρος ἐκαλεῖτο *Μάγιστρος*, βοηθούμενος εἰς τὴν διακυβέρνησιν τοῦ Κολλεγίου ὑπὸ δύο ἐποπτῶν καλουμένων «Decuriones».

Τὰ κολλέγια αὐτά, καὶ ἰδίως τὸ τῶν οἰκοδόμων, τῶν

Τεκτόνων, ἀπέκτησαν βαθμηδὸν μεγάλην ἰσχύν, ἐξηπλώθησαν δὲ ἀνὰ τὰς πολιτισμένας χώρας καὶ ἐπέζησαν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας οὕτως ὥστε κατὰ τὸν Μεσαίωνα νὰ ἀποτελοῦν ἰσχυρὰς ἐπαγγελματικὰς ὀργανώσεις. Μία ἐξ αὐτῶν, ἡ τῶν **Κομακινῶν** (βλ. λ.) οἰκοδόμων κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνας, ἐξυπηρέτησε τοὺς Λομβαρδοὺς κατακτητὰς μὲ τὴν ἀνέγερσιν περιφήμων ναῶν.

Εἰς τὴν μεσαιωνικὴν Γαλλίαν ὁ **Ἑταιρισμὸς** (βλ. λ.) ἢ Συντεχνιακαὶ Ἑταιρίαι (compagnonnage) ὀργανοῦνται εἰς μυστικὰ σωματεῖα μὲ παραδόσεις, συμβολισμούς, ἀλληγορίας καὶ σκοπὸν ἀλληλοβοηθείας καὶ ἀμοιβαίας ἐνισχύσεως. Λαμβάνουν τὸν γενικὸν τίτλον (Compagnons du tour de France), ἐφαρμόζουν μυήσεις κατὰ βαθμοὺς καὶ διατηροῦν παράδοσιν καθ' ἣν ἡ ὀργάνωσίς των χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος.

Οὕτω αἱ μυστικαὶ ὀργανώσεις τῶν Τεκτόνων, ἢ οἰκοδόμων ἢ λιθουργῶν, ὅπως κατὰ καιροὺς ἐκλήθησαν, διετηρήθησαν ἀκμαῖαι ἀνὰ τοὺς αἰῶνας.

Εἰς τὸν 3 μ. Χ. αἰῶνα ἀκόμη, ὁ Θεόφραστος εἰς τὸν «Βίον Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως» γράφει περὶ αὐτῶν τὰ ἑξῆς:

«Συμφώνως πρὸς τὰς παραδόσεις τῆς ἀρχαίας λιθουργικῆς, οἱ γλύπται καὶ οἱ λιθουργοὶ ἐταξίδευον ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἄκρην τῆς γῆς μετὰ τῶν ἀναγκαίων ἐργαλείων διὰ νὰ κατεργάζωνται το μάρμαρον, τὸν ἐλεφαντόδοντα, τὸ ξύλον, τὸν χρυσὸν καὶ τὰ ἄλλα μέταλλα. Τοὺς ναοὺς τοὺς ἀνήγειρον ἐπὶ θείων ὑποδειγμάτων».

Ὁ Χριστιανισμός, ὁ ἐπικρατήσας ἀργότερον διὰ τοῦ Μεγ.·. Κωνσταντίνου, δὲν ἦτο μὲν ἐντελῶς σύμφωνος πρὸς τὸ ἐλεύθερον πνεῦμα ἀνοχῆς καὶ ἀνεξιθρησκείας, τὸ ἐπικρατοῦν μεταξὺ τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν, διεκήρυττεν ὅμως τὸν μονοθεϊσμὸν ὅστις ἦτο καὶ ἡ κρατοῦσα παρὰ τοῖς Τέκτοσι θεωρία. Οὕτω τὸν ἐδέχθησαν καὶ τὸν προσήρμοσαν μάλιστα ὅπως γράφει ὁ Oswald Wirth, μυστικῶς εἰς τὰ δόγματα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς μεταφυσικῆς των. Κατὰ τὸν μεσαίωνα μάλιστα, ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας καὶ μὲ τὴν ἐνίσχυσιν πλουσίων μονῶν ἀνήγειραν τοὺς θαυμασίους γοτθικοὺς Ναοὺς οἱ ὁποῖοι κινοῦν σήμερον τὸν θαυμασμόν. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν μοναστηρίων, οἱ ὠργανωμένοι εἰς **Στοὰς** (ὅπως ἐλέγοντο ἐν Γαλλίᾳ) ἢ εἰς **Καλύβας** (ὅπως ἐλέγοντο ἐν Γερμανίᾳ) λιθουργοὶ δὲν ἔπαυσαν διατηροῦντες τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς κρίσεώς των, μακρὰν παντὸς δογματισμοῦ, εἰς πλείστους δὲ καθεδρικοὺς ναοὺς ἀνεγερθέντας παρ' αὐτῶν συναντᾷ τις καὶ σήμερον γλυπτὰς ἐπὶ λίθων παραστάσεις, σατυριζούσας τὴν παπικὴν ἐκκλησίαν. Οὕτω εἰς τὸν ἀνώτερον ἐξώστην τοῦ γοτθικοῦ Ναοῦ τοῦ Στρασβούργου εὑρίσκεται ἀνάγλυφος λιτανεία ζώων ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων βαδίζει μία ἄρκτος κρατοῦσα σταυρόν. Ἀκολουθεῖ λύκος κρατῶν κηρίον, ἐπὶ τοῦ βωμοῦ δὲ εἷς ὄνος τελεῖ τὴν λειτουργίαν.

Εἰς τὸν γοτθικὸν Ναὸν τοῦ Βρανδεμβούργου ἐπίσης μία ἀλώπηξ κηρύττει ἐνώπιον ἀκροατηρίου ἀποτελουμένου ἀπὸ χῆνας. Ἦτο πολὺ φυσικὸν εἰς τὰς συντεχνίας αὐτὰς τῶν τεχνιτῶν νὰ παρέχωνται ὑφ' ὅλων τῶν Κρατῶν προνόμια καὶ δικαιώματα. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀπὸ τοῦ 1352 ἤδη παρέχεται εἰς τὰς συντεχνίας τῶν λιθουργῶν διὰ συμβολαίου ἡ ἐγγύησις τῆς διατηρήσεως τῶν «ἀρχαίων ἐθίμων» αὐτῶν.

Ἀλλ' ἐπρόκειτο ὅμως πράγματι περὶ ἐθίμων ἐπαγγελματικῶν μόνον; Καὶ θὰ ἦτο μήπως παρακεκινδυνευμένη ἡ γνώμη ὅτι τῶν σωματείων αὐτῶν τὰ μέλη, ἢ τοὐλάχιστον οἱ βαθμοῦχοι, ἦσαν κυρίως ἐπιστήμονες, ἄνθρωποι σοφοὶ καλλιεργοῦντες τὴν πρώτην τῶν ἐπιστημῶν, τὴν μηχανικήν, τὴν μόνην ἀρχικῶς προσιτὴν εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, καὶ ἐφαρμόζοντες ἀκολούθως τὰ συμπεράσματα τῶν μελετῶν των ἐπὶ τῶν διαφόρων οἰκοδομῶν τὰς ὁποίας ἀνήγειρον; Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἡ δομική των τέχνη δὲν ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς ὀργανώσεώς των, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα, ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐπιστημονικῆς των ἐπιδόσεως. Οὕτω θὰ ἠδυνάμεθα εὐκολώτερον νὰ ἐξηγήσωμεν τῶν Ἰνδιῶν τὰ πανάρχαια καὶ μεγαλοπρεπῆ τεμένη μὲ τὰ ἐπὶ τοῦ γρανίτου λαξευμένα κολοσσιαῖα ἀγάλματα, τὰς Αἰγυπτιακὰς πυραμίδας καὶ τοὺς ἀρχαίους ναοὺς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὅλα τὰ θαυμαστὰ αὐτὰ ἔργα τὰ ἔχοντα ρυθμὸν καὶ ἐμφανίζοντα μαθηματικὰς ἀναλογίας καὶ συμβολισμοὺς ἀποδεικνύοντας ὅτι εἶνε δημιουργήματα σοφῶν ἐρευνητῶν τοῦ Μυστικοῦ τῆς ζωῆς, τὸ ὁποῖον συνέλαβον καὶ ἀπετύπωσαν ἐπὶ τοῦ μαρμάρου ἢ τοῦ γρανίτου ἐν εἴδει γλυπτοῦ βιβλίου. Οἱ μελετήσαντες προσεκτικῶς τὸν Παρθενῶνα γνωρίζουν ὅτι οὗτος περικλείει εἰς τὰς γραμμάς του τοὺς συνδυασμοὺς καὶ τὴν πλοκὴν τῶν διαφόρων ῥυθμῶν του, τὴν συμβολικὴν ἀποκάλυψιν τῆς μυστηριακῆς παραδόσεως ἥτις ἀπετέλει τὴν φιλοσοφίαν τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων. Οἱ δύο πύργοι οἱ πλαισιοῦντες τοὺς Γοτθικοὺς ναοὺς τῶν οἰκοδόμων τοῦ Μεσαίωνος περικλείουν τὸν ἴδιον συμβολισμὸν τὸν ὁποῖον κρύπτουν καὶ αἱ δύο στ.·. τοῦ Τεκτονικοῦ Ναοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν τοῦτο δὲν συνέβαινεν ἀρχικῶς, πάντως εἶνε γεγονὸς ὅτι ἐντὸς τῶν Τεκτονικῶν Στοῶν ἢ Καλυβῶν ὅπου ἐκαλλιεργεῖτο ἡ ἐλευθερία τοῦ πνεύματος ἕνεκεν τῶν κεκτημένων προνομίων των, ἐκυριάρχουν καὶ πνευματικώτεραί τινες ἀσχολίαι ἐξερχόμεναι τοῦ κύκλου τῆς καθαρῶς ἐπαγγελματικῆς δράσεως (βλ. **λιθουργοί**). Εἰς τὰς Στοὰς δὲν ἀνήκουν πλέον μόνον οἱ σύντεχνοι λειτουργοί. Γίνονται δεκταὶ καὶ αἱ σύζυγοί των καὶ αἱ χῆραι των. Εἰς τὸ Λίνκολν, ἡ «Συντεχνία τῶν Μασώνων» περιλαμβάνει, τῷ 1330, μέλη προσφωνούμενα μεταξύ των ὡς «ἀδελφοὶ ἢ ἀδελφαί». Ἡ Συντεχνία ὑποστηρίζει πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς ἢ προσκυνητὰς Ἁγίων Τόπων, παρέχει βοηθήματα καὶ προσεύχεται διὰ τοὺς νεκρούς. Τότε ἀναφέρεται καὶ τὸ πρῶτον ὡς τίτλος Στοᾶς ἡ λέξις Ἐλεύθερος Τέκτων (Free mason). Ἤρχιζεν ὅμως ἤδη εἰς τὴν Δύσιν ὁ ἐκ μέρους τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως διωγμὸς τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως. Μυστικὰ σωματεῖα φιλοσόφων καὶ ἐρευνητῶν, ὅπως τὰ τῶν Ροδοσταύρων, τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν, τῶν Ἀλχημιστῶν, κατεδιώκοντο ἀμειλίκτως, τὰ μέλη των ἐκαίοντο ἐπὶ τῆς πυρᾶς καὶ αἱ περιουσίαι των περιήρχοντο εἰς τὰ θησαυροφυλάκια τῶν διωκτῶν. Ἀπὸ τὸν διωγμὸν αὐτὸν καὶ αὗται αἱ Τεκτ.·. Στ.·. ἐπλήγησαν πανταχοῦ σχεδὸν ἀλλοῦ ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας, ὅπου ἐβασίλευε πάντοτε ποιά τις ἐλευθερία. Καὶ τότε εἰς τὰς Στοὰς αὐτὰς τῆς Σκωτίας, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας, ἔνθα εἶχεν ἤδη ἀπὸ πολλοῦ ἐπικρατήσει ἡ συνήθεια νὰ γίνωνται δεκτοὶ ὡς μέλη καὶ ἄνθρωποι μὴ ἐπαγγελμάτιαι Τέκτονες ἀλλὰ διακρινόμενοι εἴτε ὡς διανοούμενοι εἴτε ὡς ἐπιστήμονες καὶ σοφοί, ἀρχίζουν νὰ προσφεύγουν οἱ καταδιωκόμενοι. Γίνονται εὐχαρίστως δεκτοὶ ὑπὸ τῶν Στοῶν εἰς τὰς ὁποίας παρέχουν ἐξ ἄλλου καὶ αὐτοὶ τὰ φῶτα τῆς σοφίας των, λαμβάνοντες ὡς ἀντάλλαγμα τὴν ἀσυλίαν καὶ τὴν ἀλληλοϋποστήριξιν ἥτις ἀπετέλει νόμον διὰ τὰς Τεκτονικὰς Στοάς.

Τοῦτο ἀκριβῶς ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὅτι αἱ παλαιαὶ Στοαὶ τῶν λιθουργῶν δὲν ἦσαν ἁπλῶς ἐπαγγελματικὰ σωματεῖα. Διότι ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ καθαρῶς οἰκοδομικῶν ὀργανώσεων θὰ ἐπερίττευον φυσικὰ ὅλαι αἱ ἐκδηλώσεις ἐκεῖναι τὰς ὁποίας συναντῶμεν εἰς πλεῖστα ἀρχαῖα χειρόγραφα καὶ αἱ ὁποῖαι φανερώνουν ὅτι ἡ φιλοσοφία δὲν ἦτο ἄγνωστος ἐντὸς τῶν Στοῶν. Ὁ ἀνώνυμος ἀπολογητὴς τοῦ Τεκτονισμοῦ ἄλλως τε (βλ. **Ἀπολογία**), γράφων κατὰ τὸ 1730 ἤτοι 13 μόλις ἔτη ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἀναφέρει ρητῶς ἐν αὐτῇ ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς λειτουργεῖ κατὰ τὸ πρότυπον τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἑταιρειῶν τῆς Ἑλλάδος, ὅπου αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι ἔλαβον ἰδιάζουσαν ἀνάπτυξιν. Παρέχει ἀκολούθως ἐνδείξεις τῆς κοσμοθεωρίας ἣν ἀκολουθεῖ τὸ Τάγμα, τὸ ὁποῖον ἐὰν ἦτο καθαρῶς ἐπαγγελματικὸν οὐδένα θὰ εἶχε λόγον ν' ἀσχολῆται μὲ μεταφυσικὰ προβλήματα. Οὔτε εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι ἐντὸς τοῦ ἀπὸ τοῦ 1717 μεσολαβήσαντος 13ετοῦς χρονικοῦ διαστήματος ὠργανώθη κατὰ τρόπον φιλοσοφικὸν ὁ Τεκτονισμός.

Ὁ L. Keller σχολιάζων εἰς τὸ ἔργον του «Die Freimaurerei» (1918) τὴν Ἀπολογίαν γράφει τὰ ἑξῆς: «Ἐν

τῇ πολυτίμῳ ταύτῃ συγγραφῇ, πρὸ παντὸς διασαφηνίζεται καὶ καθορίζεται ἡ σύνδεσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ πρὸς τὸ κλασσικὸν ἰδεῶδες καὶ πρὸς τὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν τῆς ἑλληνικῆς σοφίας. Βεβαιοῦται δὲ διὰ τούτου ἡ περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς ἑταιρίας ἔκφρασις καὶ πεποίθησις τῆς πρὸ ὀλίγου τότε χρόνου ἱδρυθείσης Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, ἥτις ἐν τῷ Συντάγματι αὐτῆς ἐχαρακτήρισε τὸν Πυθαγόραν, τὸν Πλάτωνα καὶ τὰς Ἀκαδημίας καὶ ἑταιρίας τοῦ ἀρχαίου κόσμου ὡς *τοὺς θεμελιωτὰς πάσης Μασωνίας*».

Αἱ Τεκτ.·. Στ.·. ἑπομένως ἦσαν φιλοσοφικὰ κέντρα συνεχίζοντα τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν, καὶ πολὺ πρὸ τῆς συνενώσεως τῶν 4 τῆς Ἀγγλίας Στοῶν. Ἡ τακτὴ ἑπομένως ἡμερομηνία τῆς αὐθεντικῆς σχολῆς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀφετηρία διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς καταγωγῆς τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἡ καταγωγή του εἶνε πολὺ ἀρχαιοτέρα. Παραμένει βεβαίως μυστήριον ἀνεξιχνίαστον ἡ πραγματικὴ χρονολογία τῆς ἐμφανίσεώς του ἐπὶ τῆς γῆς. Τοῦτο ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν τηρουμένην μυστικότητα, ἥτις δὲν ἐπέτρεπε τὴν χρησιμοποίησιν τῆς γραφῆς συμφώνως πρὸς παναρχαίαν μυστηριακὴν παράδοσιν. Οὕτω δὲν ἔχομεν γραπτὰ μνημεῖα δυνάμενα νὰ μᾶς διαφωτίσουν. Δυνάμεθα μόνον μετ' ἀπολύτου βεβαιότητος νὰ διακηρύξωμεν τὸ ἑξῆς :

Ὁ Τεκτονισμός, ὀργανωθεὶς εἰς ἑνιαῖον σύνολον τῷ 1717 προϋπῆρχεν ἐν τούτοις ὡς φιλοσοφικὴ μυστικὴ ἑταιρία εἰς τὴν ὁποίαν εὗρον καταφύγιον πλεῖστοι διωκόμενοι σοφοί. Εἶνε ὁ θεματοφύλαξ τῆς Ἀρχαίας Σοφίας, ὡς αὕτη μᾶς παρεδόθη διὰ τῶν Αἰγυπτιακῶν καὶ Ἑλληνικῶν Μυστηρίων, διὰ τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑρμητισμοῦ καὶ τῶν διαφόρων ἄλλων μυστικῶν σωματείων. Δὲν ἀπετέλεσε ποτὲ καθαρῶς ἐπαγγελματικὸν σωματεῖον οὔτε ἁπλῶς ἠθικοκοινωνικὴν ὀργάνωσιν, ὡς θέλουν νὰ ἰσχυρισθοῦν τινές. Ὁλόκληρος ἡ σειρὰ τῶν βαθμῶν του ἀποδεικνύει ὅτι πρόκειται περὶ θεσμοῦ καθαρῶς *ἀπο ρυφιστικοῦ* καὶ *μυστηριακοῦ*, εἰς τὰ σύμβολα τοῦ ὁποίου ἀπεικονίζεται ὁλόκληρος ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ΛΟΓΟΥ. Πόσοι ὅμως ἔχουν τὴν δυνατότητα ν' ἀναγνώσουν τὰ σύμβολα ταῦτα;

Βιβλιογρ : 1, 3, 8, 16, 41, 39 καὶ 49.

κατακλυσμός. Κατὰ τὴν Ἀπόκρυφον Σοφίαν, εἰς τὴν γῆν δὲν ἔχει συμβῆ εἷς καὶ μόνος κατακλυσμός, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὴν Παλ.·. Διαθ.·. οὔτε ἦτο καὶ γενικός. Κατὰ τὴν πρωταρχικὴν μάλιστα περίοδον τῆς ζωῆς τῆς γῆς συνέβησαν πολλοὶ κατακλυσμοί, ὡς ἀποδεικνύουν τώρα καὶ αἱ νεώτεραι ἐπιστημονικαὶ ἔρευναι.

Πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τὸν ὁποῖον ἀναφέρουν οἱ Χαλδαῖοι καὶ τοῦ βιβλικοῦ τοιούτου τῆς Π. Διαθήκης, εἶνε βέβαιον ὅτι συνέβη καὶ εἷς πολὺ μεγαλύτερος εἰς ἔντασιν καθ' ὃν ἐβυθίσθη ἡ Ἀτλαντίς.

Οἱ κατακλυσμοί, αἱ χειμαρρώδεις βροχαὶ αἱ ὀφειλόμεναι εἰς τὴν λόγῳ τοῦ ψύχους συμπύκνωσιν τῶν νεφῶν δὲν εἶνε ἢ μέρος μόνον τῶν φαινομένων τῶν παρατηρηθέντων κατὰ τοὺς κατακλυσμοὺς τῆς τεταρτογενοῦς περιόδου, ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἐξερχόμενος τῆς ἡμιζωώδους καταστάσεως ἑτοιμάζεται νὰ ἐξέλθῃ τῶν σπηλαίων του, νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ὕπαιθρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ τὴν Ἱστορίαν. Οἱ Ἀποκρυφισταὶ ἀποκαλοῦν τὴν ἐποχὴν αὐτήν, τὴν *Γέννησιν* τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ κρίσις δὲ αὐτή, λέγουν, τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως, ἡ Γέννησις, ἀναπαρίσταται ἐν μικρογραφίᾳ καὶ σήμερον εἰς τὰ φαινόμενα τοῦ τοκετοῦ, ὅπου ὁ κατακλυσμὸς παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς «ρήξεως τοῦ θύλακος».

κατάβασις. Εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, ἀλλὰ καὶ τὰς μυστηριακὰς θρησκείας ἀπαντῶνται καταβάσεις Θεῶν εἰς τὸν Ἅδην ἢ καὶ θνητῶν οἵτινες καθιστάμενοι μύσται ἀποκτῶσι τὴν ἐγγύησιν καὶ τὴν βεβαιότητα τῆς ἀναστάσεως, δηλαδὴ τῆς αἰωνιότητος καὶ τῆς ἐξισώσεώς των οὕτω μὲ τὸν Θεόν. Ὅλα σχεδὸν τὰ δράματα τῶν ἀρχαίων Μυστηρίων εἶχον ὡς θέμα τὴν κατάβασιν ἥτις συνδέεται, φυσικά, μὲ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, θεμελιῶδες δόγμα τῆς ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας, καὶ τὴν θεωρίαν τῆς μετενσαρκώσεως ἥτις ἀποτελεῖ τὴν λογικὴν συνέπειαν τοῦ δόγματος.

Κατακόμβη. Ἀρχικῶς σπήλαιον διὰ τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν : ἐπιτάφιος θόλος. Ὑπόγειος κρύπτη διὰ τὸν ἐνταφιασμὸν τῶν νεκρῶν, ἀποτελουμένη ἀπὸ διαφόρους διαδρόμους, εἰς τὰς ἑκατέρωθεν πλευρὰς τῶν ὁποίων ὑπῆρχον κενά, ἐκσκαφέντα διὰ νὰ χρησιμεύσουν ὡς τάφοι. Ἀργότερον ἡ λέξις ἐχρησιμοποιήθη εἰς τὸν πληθυντικὸν διὰ νὰ σημάνῃ ὅλα τὰ πέριξ τῆς Ῥώμης ὑπόγεια νεκροταφεῖα, τὰ ὁποῖα ἀνεκαλύφθησαν ἐντελῶς τυχαίως τῷ 1578. Κατακόμβαι ὑπάρχουν καὶ εἰς ἄλλα μέρη, ὡς τὴν Νεάπολιν, τὰς Συρακούσας, τοὺς Παρισίους, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ὡς καὶ εἰς τὰς Κυκλάδας, εἰς τὴν νῆσον Μῆλον. Αἱ κυριώτεραι πάντως ὅλων τῶν κατακομβῶν εἶνε τῆς Ῥώμης. Αὗται ἐκτείνονται πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις, σχηματίζουσαι ἕνα τοιοῦτον λαβύρινθον διαδρόμων, ὥστε πολλάκις ἐπισκέπται ἐχάθησαν ἐντὸς αὐτῶν περιπλανηθέντες ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πρὶν ἢ ἀνευρεθοῦν. Τὰς κατακόμβας τῆς Ῥώμης ἐκμεταλλεύονται μοναχοὶ σημαντικὰ εἰσπράττοντες ποσά. Οἱ διάδρομοι ἔχουν συνήθως πλάτος 3—4 ποδῶν, διακόπτονται δὲ κατὰ διαστήματα ὑπὸ δωματίων τετραγώνων ἢ παραλληλογράμμων, τὰ ὁποῖα ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς τόποι λατρείας τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὰ δωμάτια αὐτὰ εὑρίσκεται καὶ ἐν λίθινον θρανίον, ἡ ἕδρα ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθητο ὁ ἐπίσκοπος ἢ ὁ διδάσκαλος.

Πολλαὶ κατακόμβαι κατεστράφησαν κατὰ τὰς κατὰ καιροὺς ἐπιδρομὰς τῶν Γότθων, τῶν Λομβαρδῶν καὶ ἄλλων.

Ὁ 26ος τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. ἀναφέρει περὶ κατακομβῶν.

Καταμουζηνὸς Κωνστ. Ἕλλην Τέκτων χρηματίσας κατὰ τὰς περιόδους 1889—1895 μέλος τῆς ὑπὸ τὸν Μ.·. Διδ.·. Ν. Δαμασκηνὸν Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1896 λαβὼν τὸν 33ο μετεῖχε τοῦ συσταθέντος Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος (βλ. *Ἑλλάς*).

κατειργασμένος λίθος. Συμβολισμὸς διὰ τοῦ ὁποίου ὑπονοεῖται ὁ μορφωμένος ἄνθρωπος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἐν φυσικῇ ἐντελῶς καταστάσει, ἀπαίδευτον καὶ ἄγροῖκον ἄνθρωπον, ὅστις ὁμοιάζει τὸν ἀκατέργαστον λίθον ὅπως οὗτος ἐξάγεται ἐκ τοῦ λατομείου (βλ. *ἀσλάρ* καὶ *λίθος*). Ὁ Τέκτων ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ κατεργάζεται διαρκῶς τὸν ἑαυτόν του διὰ τῆς σφύρας (νοῦ) καὶ τῆς σμίλης (λόγου) ὥστε νὰ ἐκπολιτισθῇ τελείως καὶ νὰ καταστῇ κατάλληλος ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς εἷς τῶν κυβικῶν λίθων διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρετῆς.

κατήχησις. Ἀπὸ τῶν πρώτων ἀρχῶν τοῦ Τεκτ.·. αἱ προφορικαὶ διδασκαλίαι του ἀνεκοινοῦντο ὑπὸ μορφὴν κατηχητικήν. Ἕκαστος βαθμὸς ἔχει ἰδίαν κατήχησιν, ἡ γνῶσις τῆς ὁποίας εἶνε ἀπαραίτητος διὰ τὸν θέλοντα πράγματι νὰ κατανοήσῃ τὴν ἐσωτερικὴν σημασίαν τοῦ θεσμοῦ, καὶ νὰ δυνηθῇ οὕτω νὰ ἀνέλθῃ ἐν πλήρει ἀξίᾳ καὶ καταρτίσει τὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα. Παρ' ἡμῖν ἰδίως, ἔνθα ἡ ἐπιτελουμένη ἐν ταῖς Στοαῖς ἐργασία εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φιλοσοφικὴ καὶ μυσταγωγική, ἐπιβάλλεται περισσότερον ἡ γνῶσις τῶν κατηχήσεων. Καίτοι ὅμως αἱ διδασκαλίαι αὗται περιλαμβάνονται εἰς τὸ τέλος ἑκάστου τυπικοῦ, πλεῖστοι Τέκτονες τὰς ἀγνοοῦν τελείως. Καὶ θὰ ἔπρεπεν ἴσως νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ παρ' ἡμῖν τὸ κρατοῦν ἐν Ἀγγλίᾳ σύστημα, καθ' ὃ οὐδεὶς προάγεται εἰς τὸν ἀνώτερον βαθμὸν ἐὰν δὲν γνωρίζῃ ἐκ στήθους τὸ τυπικὸν καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ βαθμοῦ ὃν κατέχει.

κατηχούμενος. Ὁ κατέχων τὸν δεύτερον βαθμὸν εἰς τὰ Μυστήρια τῶν *Ἐσσαίων* (βλ. λ.) ἢ τὰ πρῶτα Χριστιανικὰ τοιαῦτα. Αἱ τελεταὶ τῆς μυήσεως περιελάμβανον τρεῖς βαθμούς, ὁμοιάζοντας κατά τι μὲ τοὺς βαθμοὺς τῶν ἀρχαίων Μυστηρίων. Ὁ πρῶτος βαθμὸς ἦτο ὁ τῶν «ἀκροατῶν», ὁ δεύτερος τῶν «κατηχουμένων» καὶ ὁ τρίτος τῶν «πιστῶν».

Οἱ ἀκροαταὶ ἦσαν δόκιμοι παρασκευαζόμενοι διὰ νὰ δεχθοῦν τὰ δόγματα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οἱ κατηχούμενοι ἐδιδάσκοντο καὶ τμῆμα τῶν δογμάτων αὐτῶν καὶ κατόπιν ἐβαπτίζοντο, μυούμενοι οὕτω εἰς τὴν *θεογένεσιν*· εἰς τὰ μεγάλα ὅμως μυστήρια τοῦ Χριστιανισμοῦ οὐδεὶς ἄλλος ἐμυεῖτο πλὴν τῶν Πιστῶν. Τὰ Μυστήρια διῃροῦντο εἰς δύο μέρη : εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν κατηχουμένων

καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν πιστῶν· ὡραίαν τελετὴν σχετικὴν μὲ τὸ ζήτημα τῶν κοτηχουμένων, γράφει ὁ ἀδ.·. Mackey, δύναταί τις νὰ εὕρῃ εἰς τὸν «Πρίγκιπα τοῦ Ἐλέους» 26° τοῦ Σκωτ.·. Δόγματος.

κέδροι τοῦ Λιβάνου. Κατὰ τὴν συμβολικὴν τῆς Παλ.·. Διαθ.·. ἡ κέδρος ἦτο τὸ σύμβολον τῆς αἰωνιότητος, διότι εἶνε δένδρον οὐδέποτε μαραινόμενον ἢ σηπόμενον. Διὰ τοῦτο ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης εἶχε κατασκευασθῆ ἐκ ξύλου κέδρου.

Αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου ἀναφέρονται συχνὰ εἰς τοὺς Τεκτονικοὺς μύθους τῶν ἀνωτέρων ἰδίως βαθμῶν. Αἱ φημισμέναι αὗται κέδροι ἀποτελοῦν ἐπὶ τοῦ Λιβάνου δάσος ἐκ 400 περίπου δένδρων τελείως ἀπομεμονωμένων πάσης ἄλλης βλαστήσεως εἰς ὕψος 2000 μέτρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ 1000 μέτρα κάτωθεν τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους. Ἕνδεκα ἢ δώδεκα ἐκ τῶν δένδρων αὐτῶν εἶνε μεγάλα καὶ γηραιά, ἄλλα 22 εἶνε ἀρκετὰ ἐπίσης μεγάλα, 50 εἶνε μετρίου μεγέθους καὶ πλέον τῶν 300 εἶνε νεώτερα καὶ μικρά. Τὰ γηραιότερα τῶν δένδρων ἔχουν πλέον τοῦ ἑνὸς κορμοὺς καὶ ἁπλώνουν μακρὰν περὶ αὐτὰ τοὺς κλάδους των, τὰ πλεῖστα ὅμως τῶν ἄλλων ἔχουν σχῆμα κωνοειδὲς καὶ ὄχι μεγάλους κλάδους. Τὰς κέδρους αὐτὰς σέβονται ἐξαιρετικῶς οἱ ἰθαγενεῖς Κοῦρδοι ὡς ζῶσαν ἀνάμνησιν τοῦ μεγαλείου τοῦ Σολομῶντος. Τὸ δάσος ἐκινδύνευεν ἄλλοτε νὰ ἐξαφανισθῇ, ἀλλ' ἤδη αἱ ἀρχαὶ τοῦ Κράτους τῆς Συρίας ἔλαβον προστατευτικὰ μέτρα ὑπὲρ τῶν κέδρων αὐτῶν.

Κέλλερ, Γουλιέλμος (Keller, Wilhelm). Γερμανὸς Τέκτων, συγγραφεὺς δύο βιβλίων: 1) Geschichte des Eklektischen Freimaurerbundes (1856) καὶ 2) Geschichte der Freimaurerei in Deutschland (1859).

Κέλλερμαν, Στρατάρχης Δοὺξ τοῦ Βαλμύ, Γάλλος στρατάρχης * 1770 † 1835. Ἔλαβε μέρος ὑπὸ τὸν Ναπολέοντα εἰς τὰς μάχας τοῦ Μαρέγκο, τοῦ Ἀούστερλιτς καὶ τοῦ Βατερλώ. Μυηθεὶς εἰς τὸν Τεκτονισμόν, προήχθη ταχέως καὶ τῷ 1814 ἐξελέγη μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμ.·. καὶ Μέγ.·. Ἀξ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

Κέλλυ, Χριστόφορος. Ἄγγλος λογοκλόπος, ὅστις οἰκειοποιηθεὶς ὁλόκληρον τὸ τυπικὸν μέρος τοῦ περιφήμου ἔργου τοῦ Σαμουὴλ Lee τὸ ἐπιγραφόμενον «Orbis Miraculum ἢ ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος εἰκονιζόμενος διὰ τοῦ φωτὸς τῶν Γραφῶν» τὸ ἐξέδωσεν ὡς ἰδικόν του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος ἀπὸ πνευματικῆς ἀπόψεως· ἀποκάλυψις τῶν θείων Μυστηρίων τοῦ Ναοῦ μετὰ περιγραφῆς τῆς καταστροφῆς του». Τοῦ ἔργου τούτου εἶχε προτάξῃ πρόλογον «Πρὸς ὅλους τοὺς Ἐλευθέρους καὶ Ἀποδεδεγμένους Τέκτονας». Πρώτη ἔκδοσις τοῦ κλοπιμαίου βιβλίου ἐγένετο ἐν Δουβλίνῳ τῷ 1803, δευτέρα δὲ ἐν Φιλαδελφείᾳ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου εἶχε μεταβῆ ὁ Κέλλυ τῷ 1820. Ὁ Κέλλυ ἦτο δυστυχῶς Τέκτων.

Κέλται ἢ Κελτοί. Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Βρεττάνης, Γαλατίας, Ἱσπανίας καὶ Ἰταλίας· Πολεμικὴ ἀρία φυλὴ ἐγκαταλείψασα τὴν Ἀσίαν κατὰ μίαν τῶν μεταναστεύσεων τῶν Ἀρίων καὶ ἐξαπλωθεῖσα βαθμηδὸν εἰς ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην. Οἱ Κέλται ἀπερροφήθησαν βαθμηδὸν ὑπὸ ἄλλων φυλῶν, καίτοι σῴζονται ἀκόμη σήμερον ἀπόγονοί των εἴς τινα διαμερίσματα τῆς Βρεττάνης, τῆς Σκωτίας, τῆς Ἰρλανδίας καὶ τῆς Οὐαλλίας, λαλοῦντες καὶ διαφόρους κελτικὰς τὴν καταγωγὴν διαλέκτους. Ὑπὸ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων ἀπεκαλοῦντο *ὑπερβόρειοι*. Οἱ Κέλται ἦσαν λαὸς πολεμικὸς καὶ μυσταγωγημένος, ἐὰν κρίνῃ τις ἀπὸ τὴν περιφρόνησιν ἣν ἐπεδείκνυον πρὸς τὸν θάνατον. Εἶχον ἐξαιρετικῶς πολιτισμένα οἰκογενειακὰ ἤθη.

Ἡ Θρησκεία των, ὡς καὶ ἡ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦτο ἐξωτερικῶς μόνον πολυθεϊστική, ἐσωτερικῶς δὲ μονοθεϊστικὴ μὲ ἕνα κοινὸν καὶ ὕψιστον Θεόν, τοῦ ὁποίου δὲν διεσώθη μέχρις ἡμῶν τὸ ὄνομα. Ἐλάτρευον δὲ τὸν ἡλιακὸν Θεὸν Λούζ, ὅστις ταυτίζεται μὲ τὸν ἑλληνικὸν Ἀπόλλωνα. Ἐξ οὗ καὶ ἡ ἑλληνικὴ παράδοσις καθ' ἣν ὁ Ἀπόλλων μετέβαινε κατ' ἔτος καὶ ἐπί τι διάστημα παρὰ τοῖς ὑπερβορείοις, ἔνθα ἐλατρεύετο ἐπίσης. Ἡ Κελτικὴ θρησκεία συνεκεντρώθη εἰς τὰ *Δρυϊδικὰ Μυστήρια* (βλ.λ.) ἐκ τῶν ὁποίων καὶ γίνεται κατάδηλος ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία της.

Κελτικὰ Μυστήρια (βλ. *Δρυϊδικὰ Μυστήρια).*

Κὲμ (Khem) Αἰγυπτιακὴ θεότης ἢ θεὸς Ἄμμων παριστάμενος μὲ τὴν μίαν χεῖρα ὑψωμένην πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἑτέραν πρὸς τὴν γῆν ἢ τὴν φύσιν. Στάσις κατ' ἐξοχὴν συμβολικὴ εἰς τὴν ἑρμητικὴν φιλοσοφίαν.

κεντρικὴ στιγμὴ (Central point) βλ. *στιγμὴ ἐντὸς κύκλου.*

κεντρικοὶ (centralists). Ἑταιρία ἀκμάσασα ἐν Εὐρώπῃ ἀπὸ τοῦ 1770 μέχρι τοῦ 1780 καὶ ἥτις ἐχρησιμοποίει κατὰ τὰς συνεδριάσεις της Τεκτονικὰς μεθόδους διὰ νὰ ἀποκρύπτῃ ἀκριβῶς τὰ μυστικά της. Ὁ Lenning ἀσχολούμενος μὲ τὴν ἑταιρίαν αὐτὴν τὴν ἀποκαλεῖ ἀλχημιστικήν, βεβαιοῖ ὅμως ὅτι αὕτη εἶχε θρησκευτικοὺς καὶ πολιτικοὺς σκοπούς. Ὁ Gädicke ἐξ ἄλλου φρονεῖ ὅτι σκοπός της ἦτο ἡ διάδοσις τοῦ Ἰησουϊτισμοῦ.

Κέπλερ Ἰωάννης (Kepler). Διάσημος Γερμανὸς ἀστρολόγος καὶ ἀστρονόμος* ἐν Βυρτεμβέργῃ 1571 † ἐν Ρατισβόννῃ 1630. Ἀνεκάλυψε τοὺς τρεῖς περιφήμους νόμους οἵτινες τὸν κατέστησαν διάσημον. Ὁ πρῶτος νόμος εἶνε ὁ καθορίζων ὅτι «ἕκαστος πλανήτης διαγράφει μὲ τὴν τροχιάν του ἔλλειψιν, ἧς μίαν τῶν ἑστιῶν κατέχει ὁ ἥλιος». Ὁ δεύτερος νόμος ὁρίζει ὅτι «ἡ ἡλιοκεντρικὴ ἐπιβατικὴ ἀκτὶς παντὸς πλανήτου διαγράφει περὶ τὸν ἥλιον ἐπιφανείας ἀναλόγους πρὸς τὰς μονάδας τοῦ χρόνου», κατὰ δὲ τὸν τρίτον νόμον «τὰ τετράγωνα τῶν περὶ τὸν Ἥλιον περιφορῶν τῶν πλανητῶν ἔχουν μεταξύ των τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ἣν καὶ οἱ κύβοι τῶν ἀπὸ τοῦ ἄστρου ἐκείνου μέσων ἀποστάσεων αὐτῶν».

Κέππεν, Ι. Φ. ἢ *Καΐππεν.* (Köppen C. F.). Γερμανὸς * ἐν Βερολίνῳ 1734 καὶ † αὐτόθι 1797. Ἱδρυτὴς τῆς Ἑταιρίας «*Ἀφρικανοὶ Ἀρχιτέκτονες*» (βλ. λ.). Οὗτος μετέφρασεν εἰς τὴν Γερμανικὴν τὸ γαλλικὸν ἔργον «Les plus secrets Mystères κ.λ.π.», ὑπῆρξε δὲ καὶ ὁ συγγραφεὺς μιᾶς Γαλλικῆς μελέτης «Περὶ τῶν Μυστηρίων», ἐκδοθείσης ἐν Χάγῃ τῷ 1776 καὶ ἀξιούσης ὅτι ἀποκαλύπτει πλήρως τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς Τεκτονικῆς Ἀδελφότητος.

Κέπρα (Khepra). Αἰγυπτιακὴ θεότης ἥτις προΐστατο τῶν μεταμορφώσεων καὶ εἶχεν ἀντὶ κεφαλῆς κάνθαρον.

κεραμιστής. (Tyler, Tuileur[1]. Ὁδηγὸς *κεραμώσεως* (βλ. λ.) ἑνὸς Τέκτονος. Κεραμισταὶ περιέχονται εἰς ὅλα τὰ τυπ.·. τῶν διαφόρων β.·., ὁρκούντως ὅμως συγκεκαλυμμένως, ὥστε νὰ μὴ εἶνε δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὑπὸ ἀμυήτου. Ἕκαστος Τέκτ.·. ἐν τούτοις ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ γνωρίζῃ ἀπὸ στήθους τὸν κεραμιστὴν τοῦ βαθμοῦ του.

Ὑπάρχουν πολλαὶ παλαιαὶ ἐκδόσεις χωριστῶν κεραμιστῶν, ἐξ ὧν ἱστορικῶς σπουδαιοτέρα, ὡς ἀναφέρει ὁ ἀδ.·., Waite εἶνε ἡ κατὰ τὸ 1821 κυκλοφορήσασα Γαλλικὴ ἔκδοσις «Tuileur des trente trois degrés de l' Ecossisme du Rite Ancien dit Accepté» (Κεραμιστὴς τῶν 33 βαθμ.·. τοῦ Σκωτισμοῦ τοῦ Ἀρχαίου Δόγματος τοῦ καλουμένου Ἀποδεδεγμένου), ἥτις εἶνε δευτέρα ἐπηυξημένη ἀνατύπωσις παλαιοτέρας τινὸς ἐκδόσεως τοῦ 1813. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἔργου εἶνε ἄγνωστος, πρόκειται ὅμως πάντως περὶ Τέκτονος κατέχοντος ἀπολύτως τὴν Β.·. Τ.·.. Ἡ ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ συλλογὴ τῶν διαφόρων κεραμιστῶν ἐγένετο μετὰ μεγίστης προσοχῆς, αἱ δὲ ἑβραϊκαὶ λ.·. λ.·. εἶνε θαυμασίως ταξιθετημέναι.

«Πρόκειται, γράφει ὁ ἀδ.·. Waite, περὶ πλήρους Κεραμιστοῦ τοῦ Σκ.·. Δόγματος, ὅστις θὰ ἔπρεπε νὰ παραβληθῇ μὲ τοὺς σημερινοὺς ἐν χρήσει ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐπακολουθοῦν κεραμισταὶ τῶν 7 βαθ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καὶ τῶν 13 βαθμῶν τοῦ *Ἀδωνιραμικοῦ* Τεκτ.·., οἵτινες ἀκολουθοῦνται ἀπὸ μακρὰν σειρὰν διαγραμμάτων ἢ μυστικῶν ἀλφαβήτων. Πολλαὶ πληροφορίαι ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦτο ὑπὸ μεταγενεστέρων συγγραφέων, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπέφυγον νὰ ἀναφέρουν τὴν πηγήν». Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε σήμερον πολὺ σπάνιον. Ἄλλοι γνωστοὶ κεραμισταὶ εἶνε ὁ τοῦ Μαρκόνι καὶ τοῦ Γιάρκερ (Yarker).

Βιβλιογρ. 3 (Τόμ. Β', σελ. 458).

κεράμωσις. Συμβολική λέξις δηλοῦσα τὸ σύνολον τῶν διατυπώσεων εἰς τὰς ὁποίας ὑποβάλλεται πᾶς Τέκτων ζητῶν νὰ εἰσέλθη ἐν Στ.·. ἐργαζομένη, ὑποχρεούμενος νὰ δώση εἰς τὸν πρὸς τοῦτο ἐντεταλμένον ἀξ.·. τὰ σημεῖα ἀναγνωρίσεως διὰ νὰ ἀποδειχθῆ ὅτι ἔχει ὄντως μυηθῆ εἰς τὸν βαθμὸν εἰς ὃν ἐργάζεται ἡ Στ.·. ἐν ῇ ζητεῖ νὰ εἰσαχθῇ. Ἡ κεράμωσις ἀποτελεῖ τὸν πρώτιστον ὅρον ἐξασφαλίσεως μιᾶς Στοᾶς. Καὶ διὰ τοῦτο ὀρθῶς ὁ ἀδ.·. Mackey συνιστᾷ ὅπως οὐδεὶς ἀπολύτως Τέκτων θεωρεῖται τοιοῦτος, ὅσας δήποτε καὶ ἂν κομίζῃ συστάσεις, μέχρι τῆς δι' ἀναμφισβητήτων ἀποδείξεων ἐξακριβώσεώς του.

Ἡ κεράμωσις ἑνὸς ξένου ἐπισκέπτου ἀνατίθεται συνήθως εἰς τὸν ἀδ.·. Δοκ.·. ἢ τὸν ἀδ.·. Στεγ.·., διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς δέον ἀμφότεροι οὗτοι οἱ ἀξ.·. νὰ ἔχουν τελείαν γνῶσιν τοῦ κεραμιστοῦ. Ὁ ἀδ.·. Mackey παρέχει ἐν προκειμένῳ χρησίμους τινὰς ὁδηγίας διὰ τοὺς ἐκτελοῦντας τὸ ἔργον τοῦτο. Ὁ ἐντεταλμένος τὴν κεράμωσιν ὀφείλει νὰ προβῇ ἀρχικῶς εἰς προκαταρκτικὰς τινας ἐρωτήσεις ὡς πρὸς τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τῆς μυήσεως καὶ κατόπιν νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν κεράμωσιν ἀρχίζων «ἀ π ὸ τ ὴ ν ἀ ρ χ ή ν». Νὰ προχωρῇ δὲ μέχρι τέλους καὶ ἂν ἔτι ἀντιληφθῇ ὅτι πρόκειται περὶ ἀπατεῶνος, χωρὶς νὰ φανερώσῃ καμμίαν ἔκπληξιν εἰς τὴν πρώτην ἐσφαλμένην ἀπάντησιν τοῦ ἐξεταζομένου. Καὶ μόνον ὅταν περατωθοῦν αἱ ἐρωτήσεις ὀφείλει νὰ δηλώσῃ εἰς τὸν κεραμούμενον ἁπλῶς: «δ ὲ ν ε ἶ μ α ι ἱ κ α ν ο π ο ι η μ έ ν ο ς» ἢ «δ ὲ ν σ ᾶ ς ἀ ν α γ ν ω ρ ί ζ ω», ἀποφεύγων ἐπιμελῶς νὰ τοῦ εἴπῃ ὅτι «δὲν ἀπηντήσατε ὀρθῶς εἰς αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν ἐρώτησιν» κ.τ.λ.

Τοιουτοτρόπως ὁ ἐξετασθεὶς θὰ γνωρίζῃ γενικῶς ὅτι δὲν ἀπήντησεν ὀρθῶς καὶ θὰ ἀγνοῇ τὰ ἰδιαίτερα σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα ἔσφαλε.

Δέον ἐπίσης νὰ μὴ ὑποβάλλωνται ἐρωτήσεις δυνάμεναι νὰ διευκολύνουν τὸν ἐξεταζόμενον εἰς τὰς ἀπαντήσεις του.

«Ὁ Τέκτων, γράφει ὁ ἀδ.·. Mackey, ὅστις εἶνε τόσον ἐπιλήσμων τῶν ὑποχρεώσεών του, ὥστε νὰ μὴ ἐνθυμεῖται τὰς ὁδηγίας τὰς ὁποίας ἔλαβε, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ διὰ τὴν ἀδιαφορίαν του καὶ νὰ στερηθῇ τῆς ἐπισκέψεώς του εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῆς ὁποίας τὰ μυστικὰ σημεῖα ἀναγνωρίσεως ἐλάχιστα ἐξετίμησε καὶ δὲν τὰ ἀπεστήθησε. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ποτὲ ὅτι εἶνε προτιμότερον 99 ἀληθεῖς Τέκτονες ν' ἀπομακρυνθοῦν τῆς θύρας τῆς Στ.·. ὡς λησμονήσαντες τὰ σημεῖα ἀναγνωρίσεως, παρὰ εἷς κατάσκοπος νὰ κατορθώσῃ νὰ διεισδύσῃ μεταξύ μας».

Τρόπους μυστικοὺς ἀναγνωρίσεως εἶχον καὶ ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια. Ἡ σχετικὴ διαδικασία ἐκαλεῖτο «π ρ ο φ ο ρ ὰ ἀ κ ο υ σ μ ά τ ω ν», καθ' ὅσον οἱ μεμυημένοι ὑποχρεοῦντο εἰσερχόμενοι εἰς τὸ Τελεστήριον νὰ προφέρουν ὡρισμένας φράσεις καὶ λέξεις τὰς ὁποίας εἶχον διδαχθῆ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μυήσεώς των. (βλ. *ἐξακρίβωσις Τέκτονος*).

Ἐκτὸς τῶν καθιερωμένων σημείων ἀναγνωρίσεως, ἅτινα ἀποτελοῦν τὸν κεραμιστὴν ἑκάστου βαθμοῦ, ἐτίθεντο εἰς παλαιοτέρους χρόνους (τὸν 19ον αἰῶνα ἐν Ἀγγλίᾳ ἰδίως) ὑπὸ τοῦ ἐξετάζοντος καὶ διάφοροι ἄλλαι ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπέβλεπον εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς Τεκτονικῆς ἰδιότητος τοῦ ἀγνώστου. Αἱ ἐρωτήσεις αὗται δὲν ἦσαν φυσικὰ καθωρισμέναι ἐπισήμως, ἦσαν ὅμως συμβατικῶς καθιερωμέναι οὕτως ὥστε πᾶς Τέκτων ὑπετίθετο ὅτι ὤφειλε νὰ τὰς γνωρίζῃ. Σήμερον ἔχουν περιπέσῃ εἰς ἀχρηστίαν.

Ὁ Ὄλιβερ ἀναφέρει ὅτι πολλαὶ τῶν ἐρωτήσεων αὐτῶν εἶχον συνταχθῆ ὑπὸ τοῦ **Ντεζαγκιουλιέρ** (βλ.λ.) καὶ τοῦ **Ἄντερσον** (βλ. λ.) κατὰ τὴν ἐπελθοῦσαν τῷ 1717 ἕνωσιν τῶν Στοῶν. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐνεῖχον καὶ βαθυτέραν σημασίαν, περιλαμβανόμεναι εἰς τὴν διδασκαλίαν ἑνὸς μαθ.·.. Αἱ ἐρωτήσεις αὗται ἦσαν αἱ ἑξῆς:

—Ποία ἡ θέσις τοῦ πρεσβυτέρου μαθητοῦ;
—Ποῖα εἶνε τὰ κύρια φῶτα;
—Πῶς δέον νὰ ὑπηρετεῖται ὁ Διδ.·.;
—Τίς ἡ τιμωρία ἑνὸς κατασκόπου;
—Ποῖον εἶνε τὸ κιβώτιον τῶν ὀστῶν;
—Διατί λέγεται ὅτι ἀνοίγει μόνον μὲ ἐλεφαντίνην κλεῖδα;
—Τίς ἡ περιβολὴ τοῦ Τέκτονος;
—Τί εἶνε ὁ πυρσός;
—Πόσον ὑψηλὰ ἔκειτο ἡ θύρα τοῦ Μέσου Δώματος;
—Ποῖον τὸ ὄνομα ἑνὸς μαθ.·.;
—Ποῖον ἑνὸς ἑτ.·.;
—Ποῖον τοῦ Διδ.·. Τεκτ.·.;

Ἐν ἔτει 1730 ὁ Μάρτιν Κλαὶρ (Clare), ἀναθεωρήσας κατ' ἐντολὴν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τὰς κατηχήσεις, κατήργησε τὰς παλαιὰς ἐρωτήσεις τὰς ὁποίας ἀντικατέστησε διὰ τῶν ἀκολούθων:

—Πόθεν ἤλθατε;
—Τίς σᾶς ἔφερεν ἐδῶ;
—Ποίαν σύστασιν κομίζετε;
—Γνωρίζετε τὰ μυστικὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ;
—Ποῦ τὰ φυλάσσετε;
—Ἔχετε τὴν κλεῖδα;
—Ὅταν ἐγίνατε Τέκτων, τί ἐθεωρήσατε ὡς τὸ μᾶλλον ἐπιθυμητόν;
—Ποῖον τὸ ὄνομα τῆς Στοᾶς σας;
—Ποῦ κεῖται αὕτη;
—Ποῖον τὸ θεμέλιόν της;
—Πῶς εἰσήλθατε εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος;
—Πόσα παράθυρα εἴδατε ἐν αὐτῷ;
—Ποῖον τὸ καθῆκον τοῦ νεωτάτου τῶν μαθητῶν;
—Εἰργάσθητε ποτὲ ὡς Τέκτων;
—Μὲ ποῖα ἐργαλεῖα εἰργάσθητε;
—Χαιρετίσατέ με Τεκτονικῶς.

Δέκα ἔτη ἀργότερον αἱ ὡς ἄνω ἐρωτήσεις τοῦ Κλαὶρ ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ νέας σειρᾶς τοιούτων τοῦ Δόκτορος Manningham, τῶν ἑξῆς:

—Ποῦ ἐγίνατε Τέκτων;
—Τί ἐδιδάχθητε ἐκεῖ;
—Πῶς ἐλπίζετε νὰ ἀνταμειφθῆτε;
—Πόθεν εἰσέρχεσθε εἰς τὴν Μεγ.·. αὐτὴν Στ.·.;
—Πόσα βήματα;
—Ποῖα τὰ ὀνόματά των;
—Πόσας ἰδιότητας δέον νὰ κατέχῃ ὁ Τέκτων;
—Τίς ὁ κανὼν πίστεως ἑνὸς Τέκτονος;
—Τίς ὁ κανὼν τῶν πράξεών του;
—Δύνασθε νὰ ἀπαριθμήσετε τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ μιᾶς Τεκτ.·. Στοᾶς;
—Ἀπὸ τί ἀποτελεῖται τὸ ἐσωτερικόν της;
—Διατί λεγόμεθα ἀδελφοί;
—Πόσα κύρια σημεῖα ὑπάρχουν εἰς τὸν Τεκτονισμόν;
—Εἰς τί ἀναφέρονται;
—Τὰ ὀνόματά των;
—Τί συμβολίζουν;

Μεταγενεστέρως πάλιν ὁ Θωμᾶς Dunckerley ἀντικατέστησε τὰς ἀνωτέρω ἐρωτήσεις διὰ τῶν κατωτέρω δέκα:

—Ποία ἡ περιβολὴ ἑνὸς Τέκτονος;
—Πότε ἐγεννήθητε;
—Ποῦ ἐγεννήθητε;
—Πῶς ἐγεννήθητε;
—Ὑπέστητε τὸν πυρσὸν μὲ σθένος καὶ ὑπομονήν;
—Ποῦ κεῖται ἡ Στοά;
—Τὸ ὄνομά της;
—Μὲ τί εἰργάσθητε ὡς Τέκτων;
—Ἐξηγήσατε τὸν κλάδον τῆς Ἀκακίας.
—Τίνα ἡλικίαν ἔχετε;

Ὁ Πρέστον ὡς πρώτην αὐτοῦ συμβολὴν εἰς τὴν Τεκτονικὴν φιλολογίαν παρουσίασεν ἀργότερον τὸ ἀκόλουθον σύστημα ἐξετάσεως, τὸ ὁποῖον καὶ ἐγένετο δεκτόν.

—Ποῦ πηγαίνετε;
—Εἶσθε Τέκτων;
—Πῶς τὸ γνωρίζετε;
—Πῶς θὰ μοῦ τὸ ἀποδείξετε;
—Ποῦ ἐγίνατε Τέκτων;
—Πότε;
—Ὑπὸ τίνος;
—Πόθεν ἔρχεσθε;
—Τί φέρετε τῇ Στοᾷ;

—Ποῦ φυλάσσονται τὰ μυστικὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ;
—Εἰς ποῖον τὰ ἀποκαλύπτετε;
—Πῶς ὑπηρετεῖτε τὸν διδάσκαλόν σας;
—Ποῖον τὸ ὄνομά σας;
—Τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ σας;
—Ἐὰν ἀδελφός τις ἐχάνετο, ποῦ θὰ ἠλπίζετε νὰ τὸν εὕρητε;
—Πῶς θὰ τὸν εὑρίσκετε ἐνδεδυμένον;
—Πόθεν πνέει ὁ ἄνεμος ἑνὸς Τέκτονος;
—Διατί πνέει οὕτω;
—Τίς ἡ ὥρα;

Αἱ ἐρωτήσεις αὐταὶ τοῦ Πρέστον ἐξηκολούθησαν χρησιμοποιούμεναι μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὁ δὲ δόκτωρ Ὄλιβερ ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1801 μύησίν του τὰς ἐδιδάχθη πλήρως.

Οἱ Γάλλοι Τέκτονες ἔχουν καὶ σήμερον ἐν χρήσει μίαν ἐρώτησιν: «Πῶς εἰσήλθατε εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος»;

Αἱ ἐρωτήσεις αὗται εἶναι ἀρκούντως χρήσιμοι βεβαίως, ἂν ὄχι ὅλαι, αἱ λογικώτεραι πάντως καὶ εἰδικώτεραι ἐξ αὐτῶν, δὲν ἀποτελοῦν ὅμως ἐπίσημον τμῆμα τῆς κανονικῆς κεραμώσεως, παρετέθησαν δὲ ἐνταῦθα κυρίως διὰ τὴν καθαρῶς ἱστορικὴν των σημασίαν.

κέρατα βωμοῦ. Ὁ Τεκτ.·. *βωμὸς* (βλ. λ.) φέρει εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας του ἀνὰ ἓν κέρας κατ' ἀπομίμησιν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ θυμιάματος τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, οἵτινες ἔφερον ἐπίσης κέρατα κατεσκευασμένα ἐκ ξύλου «σιττίμ». Παρ' ὅλοις τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς, καὶ συνεπῶς καὶ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, ὁ βωμὸς ἦτο ἐξαιρετικῶς ἱερός: ὅταν δὲ ἐγκληματίας τις καταφεύγων παρὰ τὸν βωμὸν ἐδράττετο τοῦ ἑνὸς τῶν κεράτων, εὕρισκεν ἄσυλον καὶ ἀσφάλειαν καὶ οὐδεὶς πλέον τὸν ἔθιγε. Τὸ ἔθιμον ἐν τούτοις τῶν κερατίνων βωμῶν δὲν εἶναι μόνον Ἑβραϊκόν. Τὰ κέρατα εἶναι ἀρχαιότατα ἱερὰ σύμβολα λατρείας τοποθετούμενα κατὰ προτίμησιν ἐπὶ τῶν τεσσάρων πλευρῶν τῆς ἄνω ἐπιφανείας τῶν βωμῶν, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τῶν εὑρημάτων τῆς παναρχαίας Μινωϊκῆς ἐποχῆς ἐν Κρήτῃ. Μνεία τοῦ περιφήμου *κερατίνου βωμοῦ* τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δήλῳ γίνεται καὶ εἰς αὐτὰ τὰ Ὁμηρικὰ ἔπη.-Εἰς τοὺς μετὰ κεράτων δὲ παναρχαίους μινωϊκοὺς βωμούς, τοὺς πάντως ἐν πλήρει σχέσει καὶ ἀλληλεξαρτήσει εὑρισκομένους πρὸς τοὺς ἑβραϊκοὺς καὶ τοὺς ἐν γένει ἀνατολικοὺς τοιούτους, ἀνάγονται καὶ τὰ πρότυπα τῶν ἑλληνιστικῶν μαρμαρίνων βωμῶν τῶν κεκοσμημένων διὰ βουκράνων, ὧν οἱ πλεῖστοι εὑρίσκονται ἐν Δήλῳ.

Κεράτινος βωμὸς ἢ Κερατών. Διάσημος βωμὸς τοῦ Θεοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δήλῳ, καταλεγόμενος, ὡς ἀναφέρει πρῶτος ὁ Πλούταρχος, μεταξὺ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ ἀρχαίου κόσμου, λόγῳ τῆς μοναδικῆς καὶ μετὰ καταπληκτικῆς δεξιοτεχνίας κατασκευῆς του ἐκ συμπεπλεγμένων κεράτων ζῴων. Σχετικὸς μῦθος ἀνέφερεν ὅτι τὸν ἀρχαιότατον αὐτὸν βωμὸν κατεσκεύασεν ἰδιοχείρως ὁ Ἀπόλλων εἰς ἡλικίαν 4 ἐτῶν ἐκ τῶν κεράτων τῶν αἰγῶν τὰς ὁποίας ἐθήρευεν ἡ ἀδελφή του Ἄρτεμις.

Κεριδδίνη ἢ Κερεντβίν (Ceridwin). Κελτικὴ θεότης· ἡ Ἶσις τῶν Δρυϊδῶν (βλ. *Δρυϊδικὰ Μυστήρια*).

κερνὸς ἢ κέρνον. Εἶδος ἱεροῦ ἀγγείου χρησιμοποιουμένου εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια. Ἐπὶ τῶν ἀγγείων αὐτῶν οἱ μύσται ἔθετον καρποὺς ἐκ τῶν κυριωτέρων προϊόντων τῆς γῆς, ἔφερον δὲ αὐτὰ ἐπὶ κεφαλῆς ὡς προσφορὰν εἰς τὴν θεάν.

Κερντόρφερ Β. Α. (Kerndorfer, V. A.). Γερμανὸς Τέκτων συγγραφεὺς * 1769 † 1846. Ἐξέδωσεν ἐν Λειψίᾳ τῷ 1805 τὸ γνωστότατον Handbuch der Freimaurer.

Κεσχὰπ Τσάντερ Σέν. (Keshub Chunder Sen). Ἰνδὸς μυστικιστὴς * 1838 † 1884. Ἠγωνίσθη νὰ μεταρρυθμίσῃ τὸν Ἰνδουϊσμὸν καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν κυριαρχίαν μιᾶς παγκοσμίου θρησκείας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν ὅτι:

1. Ὁλόκληρον τὸ σύμπαν εἶνε ναὸς τοῦ Θεοῦ.
2. Ἡ Σοφία εἶνε ἡ μόνη χώρα προσκυνήματος.
3. Ἡ Ἀλήθεια εἶνε ἡ αἰωνία Γραφή.
4. Ἡ Πίστις εἶνε ἡ ρίζα ὅλων τῶν θρησκειῶν.
5. Ἡ Ἀγάπη εἶνε ἡ ἀληθὴς πνευματικὴ καλλιέργεια.
6. Ἡ καταστροφὴ τοῦ ἐγωϊσμοῦ εἶνε ὁ πραγματικὸς ἀσκητισμός.

Αἱ θεωρίαι του καλλιεργοῦνται καὶ σήμερον ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν του, οἵτινες ἀπαρτίζουν τὴν αἵρεσιν «Μπράχμα Σαμάϊ τῆς Ἰνδίας».

Κεφάλαιον (Chapter). Εἰς πολὺ παλαιοτέρους χρόνους καὶ πρὸ τῆς ἑνώσεως τοῦ 1717 οἱ τόποι συγκεντρώσεως τῶν Τεκτόνων δὲν ἐκαλοῦντο μόνον Στοαί, ἀλλὰ καὶ Chapters, ὅπερ οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες Τέκτονες μετέφρασαν εἰς «Κεφάλαια». Ἀργότερον ὁ ὅρος ἔπαυσεν ἐφαρμοζόμενος εἰς τὰς Συμβ.·. Στ.·., περιωρίσθη δὲ μόνον εἰς τὰ φιλοσοφ.·. ἐργαστήρια τῆς Β.·. Ἀψ.·. διὰ τὸ Δόγμα τῆς Ὑόρκης καὶ τὸ Ἀμερικανικὸν καὶ εἰς τὰ ἐργαστήρια τοῦ 15°—18° διὰ τὸ Ἀ.·. Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·..

Ἡ λέξις Chapter ἐνέχει ἐν προκειμένῳ τὴν ἔννοιαν τῆς Συνόδου ἢ Συμβουλίου, κακῶς δὲ ἐπομένως μετεφράσθη εἰς τὴν λέξιν Κ ε φ ά λ α ι ο ν.

Ἀντὶ τῆς λέξεως Κεφάλαιον θὰ ἔπρεπε νὰ τίθεται ἡ λέξις «*Περιστύλιον*», ὅπως ἀκριβῶς ὁρίζει καὶ τὸ 5ον ἄρθρον τοῦ Γεν.·. Καν.·. τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος, ἔχον ὡς ἑξῆς:

"Ἄρθρον 5.—Τὰ ἀνεγνωρισμένα καὶ συντεταγμένα σώματα τοῦ Δόγματος τούτου καλοῦνται: Στοαὶ Συμβολικαί, Συμβούλια, Συνελεύσεις, Συνέδρια, Στοαὶ Τελειοποιήσεως, Περιστύλια, Ἄρειοι Πάγοι, Δικαστήρια, Σύνοδοι καὶ Ὕπατα Συμβούλια.

Οὐδαμοῦ δὲ τοῦ Γεν.·. Κανονισμοῦ ἀναφέρεται ἡ λέξις «Κεφάλαιον» ὡς δηλωτικὴ ἑνὸς τῶν συντεταγμένων σωμάτων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Κεφαλᾶς Ἰωάννης. Κερκυραῖος * 1871 † ἐν Ἀθήναις 1921. Μετὰ τὸ πέρας τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν προσελήφθη ὡς ἀναγνώστης τῆς Αὐτοκρατείρας Ἐλισάβετ, ἀργότερον δὲ εἰς τὸν Διεθνῆ Οἰκονομικὸν Ἔλεγχον ἐν Ἀθήναις, ἔνθα καὶ ὑπηρέτησε μέχρι τοῦ θανάτου του. Διεκρίθη διὰ τὰς ἱστορικὰς μελέτας του, ἰδίως ἐπὶ τῶν οἰκοσήμων καὶ ἐμβλημάτων. Εἰς τὸν Τεκτ.·. ἐμυήθη τὸν Μάϊον 1897, διετέλεσε Σεβ.·. τῆς Σ.·. Στ.·. «Πυθαγόρας» καὶ ἀνῆλθε ταχέως τὰς βαθμίδας τῆς Τεκτ.·. κλίμακος, γενόμενος δεκτὸς τῷ 1907 εἰς τὸν 33°. Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ ἀειμνήστου ἀδ.·. Ε. Γαλάνη ἐγένετο Ὕπ.·. Μέγ.·. Ταξιάρχης τῷ 1913 ἐργασθεὶς ἀκαταπαύστως διὰ τὴν διεθνῆ ἀνύψωσιν τοῦ Ἑλλην.·. Τεκτ.·..

Κῆρες (αἱ). Δαίμονες τοῦ βιαίου θανάτου εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν θρησκείαν. Θυγατέρες τῆς Νυκτός, εἶχον ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν νὰ πίνουν αἷμα μεταφέρουσαι εἰς τὸν Ἅδην τοὺς εἰς τὰς μάχας φονευομένους. Ἔστηνον ἀδιακόπως παγίδας εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Αἱ Κῆρες συμβολίζουν τὰ ἀνθρώπινα πάθη τὰ ὁποῖα ὁδηγοῦσι πάντοτε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ὄλεθρον. Ἡ Κὴρ συμβολίζει ἐπίσης καὶ τὴν κακὴν μοῖραν τοῦ ἀνθρώπου.

κηρύκειον (caduceum). Ἡ μαγικὴ ράβδος τοῦ ἀγγελιαφόρου τῶν θεῶν Ἑρμοῦ ἥτις κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν ὕμνον πρὸς τὸν Ἑρμῆν εἶνε «Χ ρ υ σ ῆ, τ ρ ι π έ τ η λ ο ς, π ε ρ ι κ α λ λ ή ς, δ ί δ ο υ σ α ὄ λ β ο ν κ α ὶ π λ ο ῦ τ η» δι' αὐτῆς δὲ ὁ θεὸς «θ έ λ γ ε ι τ ὰ ὄ μ μ α τ α τ ῶ ν ἀ ν δ ρ ῶ ν, ὧ ν ἐ θ έ λ ε ι, τ ο ὺ ς δ' α ὖ τ ε κ α ὶ ὑ π ν ώ τ τ ο ν τ α ς ἐ γ ε ί ρ ε ι».

Ὁ Ἑρμῆς ἦτο ὁ ἀγγελιαφόρος τοῦ Διός. Ἓν δὲ τῶν καθηκόντων του ἦτο καὶ ἡ μεταφορὰ τῶν ψυχῶν εἰς τὸν Ἅδην ὡς καὶ εἴς τινας περιστάσεις ἐπαναφορὰ αὐτῶν μεταξὺ τῶν ζώντων. Καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι (Ὁράτιος, Βιργίλιος, Στάτιος κ. ἄ.) ἔψαλλον τὴν ἰδιότητα αὐτὴν τοῦ Ἑρμοῦ ὡς καὶ τὰς μαγικὰς ἰδιότητας τοῦ κηρυκείου του διὰ τοῦ ὁποίου, λέγουν, ἔκαμε ν' ἀποθνήσκουν ἢ νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τὴν ζωὴν οἱ ἄνθρωποι».

Ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ κηρυκείου δύναταί τις νὰ ἀντιληφθῇ τὸν συμβολισμόν του.

Ὁ Ἑρμῆς, ὅστις εἶχεν ἐφεύρη τὴν λύραν τὴν ὁποίαν εἶχε κατασκευάση ἐκ κελύφους χελώνης, τὴν ἔδωσε κατόπιν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ἀνταλλάξας αὐτὴν μὲ τὴν μαγικὴν ράβδον ἣν κατεῖχεν ὁ Φοῖβος. Ἡ ράβδος αὕτη ἦτο ἁπλῶς ξύλον ἐλαίας μὲ δύο περὶ αὐτὸ ἑλισσομένας ταινίας.

Ὁ Ἑρμῆς εὑρισκόμενος κάποτε ἐν Ἀρκαδίᾳ συνήν-

τησε δύο ὄφεις ἀλληλοσπαρασσομένους. Ἔρριψε δὲ ἐν μέσῳ αὐτῶν τὴν ράβδον του περὶ τὴν ὁποίαν περιεπλέχθησαν οὗτοι. Ἔκτοτε τὸ κηρύκειον κατέστη τὸ σύμβολον τῆς εἰρήνης.

Ἀλλ' ἡ ἐλαία, ὡς γνωστόν, εἶνε ἀρχαιότατον σύμβολον τῆς ἀθανασίας, σύμβολα δὲ τῆς ἀθανασίας ἐπίσης εἶνε καὶ οἱ ὄφεις, ἐπομένως τοιαύτην κυρίως ἔχει σημασίαν καὶ τὸ κηρύκειον εἰς χεῖρας τοῦ Ἑρμοῦ δοτῆρος ζωῆς εἰς τοὺς νεκρούς. Τὴν αὐτὴν σημασίαν συμβολίζει καὶ σήμερον ἐντὸς τῶν Τεκτ.'. ναῶν ἡ ράβδος μὲ τὰς ταινίας ἣν κρατεῖ ὁ α' Δοκ.'. ἢ ὁ ἀδ.'. Τελετ.'., οἵτινες ὁδηγοῦν τὸν δόκιμον διὰ μέσου τῶν διαφόρων μορφῶν τῆς μυήσεως εἰς νέαν γέννησιν ἢ Τεκτ.'. ἀναγέννησιν, ἢ διδάσκουν εἰς τὸν 3ο τὴν αἰώνιον ζωήν.

Εἰς τὸ «μυθο-ερμητικὸν λεξικόν του» ὁ Dom Pernety τονίζει ὅτι τὸ κηρύκειον ἀπετελεῖτο ἐκ τριῶν τμημάτων, τοῦ στελέχους, τοῦ ἐπὶ τῆς κορυφῆς σιδηροῦ μήλου καὶ τῶν δύο ὄφεων, οἵτινες εὑρίσκονται ἀντιμέτωποι ἀλλήλων ἕτοιμοι νὰ σπαραχθῶσι.

Τὸ κηρύκειον εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἔμβλημα τῆς Ἑρμητικῆς ἐπιστήμης. Δι' αὐτοῦ ὁ μύστης ὁδηγεῖται εἰς τὴν κατανόησιν τῶν μυστικῶν τῆς φύσεως καὶ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀνωτέρας γνώσεως. Ὅπως ὁ θύρσος εἰς τὰ Μυστήρια τοῦ Διονύσου, οὕτω καὶ τὸ κηρύκειον ἐκπροσωπεῖ τὸ *δένδρον τῆς ζωῆς*, τὴν μυστηριακὴν δηλαδὴ ὁδὸν ἥτις ἄγει πρὸς τὴν κατανόησιν τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῆς ἑρμητικῆς φιλοσοφίας. Οἱ ὄφεις ἄλλως τε εἰς τὴν ἀπόκρυφον ἐπιστήμην συμβολίζουν τὴν γνῶσιν καὶ τὴν μυσταγωγικὴν ἀλήθειαν.

Ὁ συμβολισμὸς αὐτὸς τοῦ κηρυκείου εἶνε πανάρχαιος, ὅπως φανερώνουν παλαιόταται αὐτοῦ ἀπεικονίσεις. Αἱ πρῶται αὐτοῦ παραστάσεις τὸ παρουσιάζουν ὡς μίαν ράβδον ἐπιστεφομένην διὰ δύο κύκλων σχηματιζόντων τὸν ἀριθμὸν 8 ἢ δι' ἑνὸς κύκλου ἔχοντος ἄνωθεν αὐτοῦ μίαν ἡμισέληνον. Εἰς τὴν ἀριθμοσοφίαν τὸ ∞ (ἀνεστραμμένον πλαγίως) εἶνε τὸ σημεῖον τοῦ ἀπείρου. Ἀποκρυφιστικὴν δ' ἐπίσης σημασίαν ἔχει καὶ ὁ κύκλος, συμβολίζων τὸν ἥλιον καὶ ἐπιστεφόμενος διὰ τῆς ἡμισελήνου.

Τὸ κηρύκειον, ἀποκρυφιστικῶς, ἀναλογεῖ ἐπίσης εἰς τὰ νευρικὰ συστήματα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τὸν ἔλεγχον τῶν ὁποίων δέον ἀπολύτως νὰ κατέχῃ ὁ μύστης. Οἱ δύο ὄφεις συμβολίζουν τὸ θετικὸν καὶ τὸ ἀρνητικὸν ρεῦμα καὶ τὴν σχέσιν τῶν ἀντιθέσεων. Τὸ δὲ μεταξὺ τῶν δύο ὄφεων στέλεχος τὴν ἁρμονίαν ἢ τὴν ἰσορροπίαν τῶν δύο ρευμάτων καὶ τῶν δύο ἀντιθέσεων τὰς ὁποίας καλύπτει διὰ τῶν πτερύγων του. (Τὸ ἀλχημιστικὸν κηρύκειον ἐκτὸς τῶν δύο ὄφεων κοσμεῖται καὶ ἀπὸ ζεῦγος πτερύγων). Ἀπ' αὐτῆς δὲ τῆς ἀπόψεως τὸ κηρύκειον ἐν τῷ συνόλῳ του σημαίνει τὴν πλήρη καὶ συνεχῆ διάρκειαν τῆς ζωῆς ὡς ἀντίρροπον μεταξὺ ἀναπτύξεως καὶ μαρασμοῦ, μεταξὺ γεννήσεως καὶ θανάτου. Εἶνε καὶ τὸ ἔμβλημα τῆς διπλῆς πεπολωμένης κοσμικῆς δυνάμεως, ἥτις εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος παρίστατο συμβολικῶς διὰ τῶν δύο στηλῶν J καὶ B.

Κηφᾶς. Παρωνύμιον δοθὲν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸν ἀπόστολον Σίμωνα-Πέτρον εἰς ὃν εἶπε: «Σὺ εἶ Πέτρος». Ἡ λέξις εἶνε ἀραμαϊκὴ «Κεφᾶ» καὶ σημαίνει βράχος, πέτρα, (πέτρος). Ἡ λέξις χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Βασ.'. Διδ.'. σχετιζομένη μὲ τὸν *θεμέλιον λίθον* (βλ. λ.).

Κί. Λέξις χρησιμοποιουμένη εἰς παλαιὸν τυπικὸν τοῦ 8ο τοῦ Ἀ.'. καὶ Ἀ.'. Σ.'. Δ.'..

κιβωτὸς (ark, arche). Θήκη ξυλίνη, κιβώτιον καὶ τὸ πλοῖον ἐφ' οὗ ἐσώθη ὁ Νῶε (βλ. *κιβωτὸς τοῦ Νῶε*). Εἰς τὸν ἀποκρυφισμὸν ἡ κιβωτὸς συμβολίζει τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα, ἥτις δὲν ἀπόλλυται διὰ τοῦ θανάτου, τὴν μυστικὴν ἀνάστασιν τοῦ μύστου ὅστις δέον προηγουμένως νὰ διέλθῃ διὰ τῆς θύρας τοῦ θανάτου. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ κιβωτὸς συναντᾶται εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ *Μυστήρια* (βλ. λ.), ὅπου ὡς φέρετρον ἢ παστὸς ἐδέχετο τὸν μυούμενον θνήσκοντα ἐν αὐτῷ συμβολικῶς διὰ νὰ ἀναστῇ μετ' ὀλίγον ὡς μύστης πλέον εἰς τὴν νέαν του ζωήν. Ἡ κιβωτὸς ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὸν Τεκτ.'. Εἰς τὸ τυπικὸν δὲ ἰδίως τοῦ βαθμοῦ τῆς Βασ.'. Ἀψ.'. τοῦ Ἀμερικανικοῦ δόγμ.'. ἢ τοῦ δόγμ.'. τῆς Γιὸρκ ἀναφέρονται τρεῖς κιβωτοί: α') ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε, β') ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης ἢ τοῦ Μωϋσέως καὶ γ') ἡ κιβωτὸς τοῦ Ζοροβάβελ.

Ἡ πρώτη εἶχε κατασκευασθῇ ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Νῶε Σήμ, Χὰμ καὶ Ἰάφετ, ἡ δευτέρα ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως, τοῦ Ἀχολιὰβ καὶ τοῦ Βεζαλιὴλ καὶ ἡ τρίτη ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ Ἀγγαίου καὶ τοῦ Ζοροβάβελ (βλ. *κιβωτὸς Νῶε* καὶ *κιβωτὸς Διαθήκης*).

κιβωτὸς καὶ ἄγκυρα. Ἡ κιβωτὸς ὡς πλοῖον συνδέεται μὲ τὴν ἄγκυραν καὶ συνεπῶς εἰς τὸν Τεκτ.'. τὰ δύο ταῦτα ἐμβλήματα ὁμοῦ συμβολίζουν τὴν στερεὰς βάσεις ἔχουσαν ἐλπίδα καὶ τὴν καλῶς διανυθεῖσαν ζωήν. Μᾶς ὑπομιμνήσκουν τὴν θείαν Κιβωτὸν ἥτις ἀσφαλῶς μᾶς μεταφέρει διὰ μέσου τῆς τρικυμιώδους θαλάσσης τῶν περισπασμῶν καὶ τὴν ἄγκυραν ἥτις ἀσφαλῶς πάλιν θὰ μᾶς προσηλώσῃ ἐν εἰρηνικῷ λιμένι (βλ. *ἄγκυρα*).

κιβωτὸς καὶ περιστερὰ (Ark and dove). Ἐπεξηγηματικὸς βαθμὸς προπαρασκευαστικὸς τῆς Βασιλ.'. Ἀψ.'. ἀπονεμόμενος συνήθως ἀμέσως πρὸ τῆς ἐπισήμου τελετῆς τῆς μυήσεως. Ὁ βαθμὸς οὗτος ἔχει ἀπολέσῃ νῦν τὴν σημασίαν του, κατὰ τὴν γνώμην δὲ τοῦ ἀδ.'. Mackey προέρχεται ἐκ τοῦ κατὰ πολὺ παλαιοτέρου βαθμοῦ τῶν «*Ναυτῶν καὶ τῆς Βασιλικῆς Κιβωτοῦ*» (βλ. *Βασιλικὴ Κιβωτός*). Ὁ μῦθος καὶ ὁ συμβολισμὸς τῆς κιβωτοῦ καὶ τῆς περιστερᾶς ἀπετέλουν ἄλλοτε σημαντικὸν μέρος τοῦ νόθου Τεκτονισμοῦ τῶν ἀρχαίων.

κιβωτὸς τῆς Διαθήκης. Κιβώτιον κατασκευασθὲν ἀρχικῶς ἐκ ξύλου κέδρου ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ (Ἔξοδος κε' 10) καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐφυλάσσοντο αἱ δύο λίθιναι πλάκες ἐφ' ὧν ἦσαν χαραγμέναι αἱ Δέκα Ἐντολαί. Ἐν αὐτῷ ὑπῆρχε καὶ χρυσοῦν ἀγγεῖον πλῆρες μὲ μάννα, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ράβδος τοῦ Ἀαρών.

Ἡ κιβωτὸς αὕτη ἐτοποθετήθη εἰς τὸ ἱερώτερον μέρος τῆς Σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου τὸ πρῶτον καὶ ἀκολούθως εἰς τὸ Ἅγιον τῶν Ἁγίων τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ὁπόθεν ἀπωλέσθη κατὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ πρώτου Ναοῦ ὑπὸ τῶν Χαλδαίων. Ἡ κατόπιν ἱστορία τῆς κιβωτοῦ εἶνε ἄγνωστος. Ὑποτίθεται ὅτι μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ πρώτου ναοῦ οἱ Χαλδαῖοι τὴν μετέφερον ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν σκευῶν καὶ λαφύρων εἰς Βαβυλῶνα, ἔνθα ὅμως χάνονται ὁριστικῶς τὰ ἴχνη της. Τὸ μόνον βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ *Ζοροβάβελ* (βλ. λ.) δὲν τὴν ἐκόμισεν ὀπίσω εἰς Ἱεροσόλυμα. Οἱ Ταλμουδισταὶ ἀναφέρουν ὅτι πέντε πράγματα δὲν ὑπῆρχον εἰς τὸν δεύτερον ναόν: ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, ἡ Δόξα τοῦ Θεοῦ (ἡ *Σεκινάχ*), τὸ *Οὐρὶμ καὶ Θουμμὶμ* (βλ. λ.), τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ θεῖον πῦρ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

Ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶνε τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ εἰς τὰ ἀρχαῖα Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια, τὰ κατὰ πολὺ ἀρχαιότερα τῶν Ἑβραϊκῶν, ἐγίνετο χρῆσις κιβωτοῦ. Μεταξὺ τῶν παλαιῶν Αἰγυπτιακῶν ἱερῶν τελετῶν ὑπῆρχε καὶ μία καλουμένη «Λιτανεία τῶν ἱερῶν», ἣν ἀναφέρει ἡ «Βίβλος τῶν Νεκρῶν». Ἓν ἐκ τῶν «ἱερῶν» ἦτο μία κιβωτὸς ἢ λέμβος φερομένη ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ἱερέων. Ἡ κιβωτὸς μετεφέρετο ἐντὸς τοῦ ναοῦ καὶ ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ βάσεως ἢ βωμοῦ. Τὸ περιεχόμενον τῶν κιβωτῶν αὐτῶν ἦτο ποικίλον, ἀλλὰ μυστηριακοῦ πάντοτε χαρακτῆρος. Ὑπεράνω δὲ αὐτῶν ὑπῆρχον πάντοτε δύο εἴδωλα τῆς Θεᾶς Τέμε ἢ Ἀληθείας καὶ Δικαιοσύνης μὲ ἀναπεπταμένας τὰς πτέρυγας.

κιβωτὸς τοῦ Νῶε. Τὸ κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ κατασκευασθὲν πλοῖον ἐντὸς τοῦ ὁποίου κατέφυγεν ἡ οἰκογένεια τοῦ Πατριάρχου κατὰ τὸν κατακλυσμόν. Τὸ πλοῖον κατεσκεύασαν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Νῶε οἱ υἱοί του Σήμ, Χὰμ καὶ Ἰάφετ. Πολλοὶ σχολιασταὶ τὴν ἀποκαλοῦν Σκηνὴν τοῦ *Ἰεχωβᾶ*, ὁ δὲ Δόκτωρ Jarvis ὁμιλῶν περὶ τῆς λέξεως *Ζοχὰρ* (βλ. λ.) ἥτις μετεφράσθη εἰς παράθυρον, γράφει ὅτι εἰς ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τῆς Παλ.'. Διαθ.'. ἔνθα συναντᾶται ἡ λέξις αὕτη, σημαίνει τὸ μεσημβρινὸν φῶς, τὴν λαμπροτέραν τῆς ἡμέρας ὥραν καὶ ὅτι ἐπομένως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε παράθυρον, ἀλλὰ πηγὴ φωτὸς αὐτὴ καθ' ἑαυτήν. Ὑποθέτει ἐπομένως ὅτι τὸ Ζοχὰρ αὐτὸ ἦτο ἡ Θεία *Σεκινὰχ* (βλ. λ.) ἢ Δόξα τοῦ Ἰεχωβᾶ, ἥτις ἀκολούθως ὑπὸ μορφὴν φωτεινῆς νεφέλης παρέμενε μεταξὺ τῶν Χερουβεὶμ ὑπεράνω τῆς *Κιβωτοῦ*

τῆς *Διαθήκης* (βλ. λ.) ἐντὸς τῆς Σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.

κιβωτὸς τοῦ Ζοροβάβελ. Οὕτω καλεῖται τὸ κιβώτιον τὸ χρησιμοποιούμενον εἰς τὰς τελετὰς τοῦ Περιστ.·. τῆς Βασ.·. Ἁψ.·. καὶ τοῦ Συμβ.·. τῶν Ἐκλ.·. Διδ.·. τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος. Καλεῖται ἐπίσης Substitute Ark, ἤτοι κιβωτὸς ἀντικαταστάσεως πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἄλλης κιβωτοῦ τῆς κατασκευασθείσης ἐν τῇ ἐρήμῳ συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ Μωϋσέως καὶ γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης.

Οἱ Ταλμουδισταὶ βεβαιοῦν ὅτι ὁ Σολομὼν φοβούμενος ἐνδεχομένην καταστροφὴν τοῦ Ναοῦ εἶχε κατασκευάσῃ ὑπογείους θόλους ἔνθα νὰ ἐτοποθέτει τὴν κιβωτὸν ἐν περιπτώσει κινδύνου. Τί ἀπέγινεν ἡ κιβωτὸς δὲν εἶνε γνωστόν· πιθανώτατα ἐπυρπολήθη καὶ αὐτὴ μετὰ τοῦ Ναοῦ. Εἰς δὲ τὸν δεύτερον ναὸν ὑπῆρχεν ὁμοίωμα αὐτῆς.

κίγκ, τὰ πέντε Ὁ ἱερὸς κῶδιξ τῆς παλαιᾶς Κινεζικῆς θρησκείας, ἀποτελούμενος ἐκ πέντε ἐν ὅλῳ βιβλίων φερόντων γενικῶς τὴν ὀνομασίαν *κ γκ*. Ἡ λέξις αὕτη σημαίνει ὑφαντὸν ἢ τὸν στήμονα τὸν συγκρατοῦντα τὰ νήματα ἑνὸς ὑφάσματος. Τὰ ἐν λόγῳ βιβλία περιέχουν πᾶν ὅ,τι ἐλέχθη ἢ ἐγράφη ὑπὸ τῶν μεγάλων Κινέζων σοφῶν ἐπὶ τῶν ἠθικοπλαστικῶν καθηκόντων τῆς ζωῆς. Τὸ περιεχόμενον αὐτὸ δὲν φαίνεται νὰ εἶνε παλαιότερον τοῦ 10ου αἰῶνος π.Χ., καίτοι ἡ κινεζικὴ θρησκεία θεωρεῖται πολὺ παλαιοτέρα.

Τινὲς τῶν ἀνωτέρων κινεζικῶν τάξεων ἀκολουθοῦν τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν τοῦ μεγάλου φιλοσόφου Λάο Τσέ, ἄλλαι δὲ πάλιν τὰ δόγματα τοῦ ἑτέρου τῶν μεγάλων διδασκάλων Κομφουκίου. Ἀμφότεραι ἐν τούτοις αἱ θρησκευτικαὶ αὐταὶ δοξασίαι δὲν διαφέρουν πολὺ μεταξύ των, ἀποτελοῦν δὲ συμπλήρωσιν τῆς πρωταρχικῆς καὶ καθαρῶς κινεζικῆς θρησκείας.

Τὰ πέντε κίγκ φέρουν τὰ ἑξῆς ὀνόματα: Γι-κίγκ ἢ βίβλος τῶν μεταβολῶν, «Σί-κίγκ» ἢ βίβλος τῶν ᾀσμάτων, Σοὺ-κίγκ ἢ βίβλος τῶν χρονικῶν, Τσοὺν-τσίου ἢ Ἔαρ καὶ Φθινόπωρον καὶ «Λί-κίγκ» ἢ βίβλος τῶν Δογμάτων.

Τὰ τρία πρῶτα ἐκ τῶν βιβλίων αὐτῶν περιέχουν ὕλην συλλεγεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κομφουκίου. Τὸ τέταρτον συνετάχθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου, τὸ δὲ πέμπτον εἶνε ἔργον τῶν μαθητῶν του περιέχον τὰς διδασκαλίας του. Εἰς τὴν Κίναν δὲν ὑπάρχουν αὐθεντικαὶ πληροφορίαι παλαιότεραι τοῦ 1100 π. Χ. οὔτε ἀλφαβητικὴ γραφὴ πρὸ τοῦ 1500 π. Χ.

Ὁ ἱερὸς κῶδιξ τῶν Κινέζων εἶνε ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀξιοθαύμαστος, περιέχει δὲ ὑψηλὰ διδάγματα.

Κιζιλμπάσηδες. Ἐκ τῶν τουρκικῶν λέξεων κιζίλ= ἐρυθρὸς καὶ μπάς=κεφαλή. Ἐθνότης κατοικοῦσα κυρίως περὶ τὴν Ἄγκυραν καὶ τὸ Σιβὰς τῆς Μικρασίας καὶ ἔχουσα ἴδιον θρήσκευμα οὐδόλως ὁμοιάζον μὲ τὴν Μουσουλμανικὴν θρησκείαν. Οἱ ἱερεῖς των καλοῦνται ντεντέδες (ντεντὲ =γέρων, πάππος). Οὗτοι ἀπαγγέλλουν τὰς προσευχὰς ἐπὶ ἄρτου καὶ οἴνου τῶν ὁποίων μεταλαμβάνουν κατόπιν ὅλοι οἱ παριστάμενοι μὲ μεγάλον σεβασμὸν καὶ μὲ πολλὴν προσοχὴν διὰ νὰ μὴ πέσῃ κατὰ γῆς ψιχίον τι ἢ σταγών. Λέγεται ὅτι ἔχουν καὶ μυστικὴν ὀργάνωσιν μὲ μυστηριακὰς τελετὰς ἀποτελούσας μῖγμα χριστιανισμοῦ καὶ ἀρχαίας λατρείας τῆς Ἀστάρτης. Κατά τινας οἱ Κιζιλμπάσηδες εἶνε Ἕλληνες τὴν καταγωγήν, πιθανῶς Ἐρυθῖνοι οἵτινες κατὰ τὴν βυζαντινὴν περίοδον ἠκολούθησαν τὰς δοξασίας τῶν εἰκονοκλαστῶν.

Κιλουΐννιγκ (Kilwinning). Κωμόπολις τῆς Σκωτίας τῆς κομιτείας Αἴυρ 40 χιλιόμετρα Ν. Δ. τῆς Γλασκώβης. Ὅπως ἡ πόλις Ὑόρκη (Γιόρκ) καυχᾶται ὅτι εἶνε ἡ γενέτειρα τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ Τεκτονισμοῦ οὕτω καὶ ἡ ἄσημος Σκωτικὴ κωμόπολις ὅτι εἶνε ἡ πατρὶς τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ. Πλησίον αὐτῆς κεῖται τὸ περίφημον ἄλλοτε ἀββαεῖον τὸ ἱδρυθὲν ἐν ἔτει 1140 ὑπὸ τοῦ Οὔγου Μόρβιλ, Κοντοσταύλου τῆς Σκωτίας καὶ ἀφιερωθὲν εἰς τὸν Ἅγιον Οὐΐννιγκ. Τὸ θαυμάσιον αὐτὸ ἀββαεῖον κατεσκευάσθη ὑπὸ τῶν «*ταξιδευόντων Ἐλευθεροτεκτόνων*» (βλ. λ.), οἱ ὁποῖοι περιήρχοντο τὴν Εὐρώπην καὶ ἐκ τῶν ὁποίων πολλοί, ὡς ἀναφέρει ὁ Lawrie εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ» μετέβησαν εἰς Σκωτίαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΒ' αἰῶνος. Εἰς αὐτοὺς ὀφείλεται ἑπομένως καὶ ἡ ἵδρυσις τῆς πρώτης Τεκτ.·. Στοᾶς ἐν Κιλουΐννιγκ, διότι ὡς γνωστὸν αἱ Στοαὶ τῶν ἐπαγγελματιῶν Τεκτόνων ἱδρύοντο πάντοτε πλησίον τῶν Ναῶν, τοὺς ὁποίους ᾠκοδόμουν. Ἱστορικαὶ ἐν τούτοις μαρτυρίαι περὶ τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἱδρύσεως τῆς πρώτης ἐν Σκωτίᾳ Στοᾶς δὲν ὑπάρχουν, τοῦ Lawrie κατορθώσαντος ἐπὶ τῇ βάσει, ὡς γράφει, αὐθεντικῶν ἐγγράφων νὰ ἐξακριβώσῃ μόνον τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙΕ' αἰῶνος.

Ὑπάρχουν ἐν τούτοις, καθ' ἃ γράφει ὁ Mackey, ἄλλαι παράλληλοι ἐνδείξεις δυνάμεναι νὰ στηρίξουν τὴν πιθανότητα τῆς κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα ἱδρύσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Σκωτίᾳ. Εἶνε γενικῶς παραδεδεγμένον ὅτι τὸ *Βασιλικὸν Τάγμα τοῦ Ἡρεδὸμ* (βλ. *Βασ.·. Τάγμα Σκωτίας*) ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Ροβέρτου Μπροὺς εἰς τὸ Κιλουΐννιγκ. Ὁ Τορὺ ἀναφέρει ὅτι τὸ τάγμα ἱδρύθη τὴν 24 Ἰουνίου 1314 τοῦ Βασιλέως Ροβέρτου λαβόντος τὸν τίτλον τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Βασ.·. Τάγμ.·. τοῦ Ἡρεδὸμ ἐν Κιλουΐννιγκ. Τοῦτο βεβαιοῖ καὶ ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ.

Ἐν ἔτει 1820 ἐδημοσιεύθη ἐν Παρισίοις σημείωμα ἀναφέρον ὅτι τῷ 1286 ὁ Ἰάκωβος λόρδος Στιούαρτ ἐδέχθη τὸν Κόμητα τοῦ Γκλώστερ καὶ τὸν κόμητα Οὔλστερ εἰς τὴν ἐν Κιλουΐννιγκ Στοάν του. Τοῦτο φυσικὰ ἀποδεικνύει ὅτι κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἐποχὴν ὑπῆρχεν εἰς τὴν κωμόπολιν ταύτην Στοὰ ἐν ἐνεργείᾳ.

Τὴν τοιαύτην ἀρχαιότητα τῆς Στοᾶς τοῦ Κιλουΐννιγκ ἀμφισβητεῖ ἐν τούτοις ὁ ἀδ.·. Murray Lyon, ὅστις τονίζει ὅτι τὸν περὶ τοῦ Βασιλέως Μπροὺς μῦθον οὐδὲν ἱστορικὸν ἔγγραφον βεβαιοῖ, τὸν ἔχει δὲ πιθανώτατα δημιουργήσῃ ὁ Ἱππότης Ράμσαι ὅστις ἐγεννήθη πλησίον τοῦ Κιλουΐννιγκ.

Δὲν παύει ὅμως παρ' ὅλας τὰς ἀμφισβητήσεις ἡ Στοὰ τοῦ Κιλουΐννιγκ νὰ εἶνε ἡ πρώτη τοῦ ἐν Σκωτίᾳ Τεκτονισμοῦ. Διότι καὶ ἐὰν ἀρνηθῶμεν τὴν ἀκρίβειαν τῆς παραδόσεως, ὡς τὴν διέσωσαν ὁ Τορύ, ὁ Ὄλιβερ καὶ ὁ Ράμσαι, πάλιν ἔχομεν ἀναμφισβητήτους ἀποδείξεις ὅτι ἡ Στοὰ αὕτη ὑφίστατο περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν καὶ ἐπὶ βασιλείας Ἰακώβου τοῦ Β' οἱ Βαρῶνοι τοῦ Ρόπλιν, οἱ κληρονομικοὶ πάτρωνες τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ ἐτέλουν ἐν Κιλουΐννιγκ τὰς ἐτησίας των συνελεύσεις, ἡ δὲ Στοὰ τῆς κωμοπόλεως ταύτης ἐχορήγει ἱδρυτικὰ διπλώματα διὰ τὴν ἐγκατάστασιν ὑφισταμένων της Στοῶν εἰς ἄλλας πόλεις τοῦ Βασιλείου τῆς Σκωτίας.

Αἱ Στοαὶ αὗται δὲ εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ καὶ ὑποταγῆς πρὸς τὴν Μητέρα Στοὰν ἐξ ἧς ἀπέρρεον, προσέθετον πάντοτε τὴν λέξιν Κιλουΐννιγκ εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὸ διακριτικόν των ὄνομα: εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας συναντῶνται πολλαὶ τοιαῦται Στοαὶ ὡς Στ.·. Κάννογκαϊτ Κιλουΐννιγκ, Στ.·. Γκρήνοκ Κιλουΐννιγκ, Στ.·. Κάμπερλαντ Κιλουΐννιγκ κλπ.

Προϊόντος τοῦ χρόνου ἡ Μ.·. αὕτη Στ.·. τοῦ Κιλουΐννιγκ ἔπαυσε νὰ ἡγεῖται τῶν λοιπῶν καὶ τελικῶς ἐξέλιπεν. Ἡ κεντρικὴ ἕδρα τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ μετεφέρθη ἐκ Κιλουΐννιγκ εἰς Ἐδιμβοῦργον, ὡς πιστοποιεῖ κατάλογος δημοσιευθεὶς ἐν ἔτει 1542 περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ 19 Μεγ.·. Στοῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναφέρεται ὅτι ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας ἑδρεύει ἐν Ἐδιμβούργῳ.

Ὅτε κατὰ τὸ 1736 ὠργανώθη ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας, ἡ Στ.·. Κιλουΐννιγκ ἦτο ἓν τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της ἐργαστηρίων καὶ παρέμεινε τοιαύτη μέχρι τοῦ 1743. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπέβαλεν αἴτησιν δι' ἧς ἐζήτει νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς ἡ ἀρχαιοτέρα Στοὰ τῆς Σκωτίας· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἀρχεῖα τῆς πρώτης αὐτόθι Στοᾶς εἶχον ἀπολεσθῇ ἡ αἰτοῦσα Στοὰ δὲν ἠδύνατο ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἦτο αὐτὴ αὕτη ἡ πρώτη ἱδρυθεῖσα ἐν Κιλουΐννιγκ καὶ ἡ αἴτησίς της ἀπερρίφθη.

Κατόπιν τούτου, ἡ Στοὰ Κιλουΐννιγκ ἀπεσκίρτησεν ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας, ἀνεκήρυξεν ἑαυτὴν ἀνεξάρτητον Δύναμιν καὶ ἤρξατο ἱδρύουσα Στοὰς ὄχι μόνον ἐν Σκωτίᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἔνθα σῴζονται ἱδρυτικὰ διπλώματα ἐκδοθέντα ὑπὸ τῆς «*Μητρὸς Στοᾶς Κιλουΐννιγκ*».

Παρόμοιον ἱδρυτικὸν δίπλωμα ἐχορηγήθη εἰς μίαν Στοὰν τῆς Βιργινίας ἐν ἔτει 1758 καὶ ἕτερον ἐν ἔτει 1779 εἴς τινας ἀδ.·. ἐν Ἰρλανδίᾳ, αὐτοκαλουμένους Ἀνωτέρους Ἱππότας Ναΐτας. Κατὰ τὸ 1807 ἐν τούτοις, ἡ Μήτηρ

Στοὰ Κιλουΐννιγκ παρητήθη παντὸς δικαιώματος ἐκδόσεως ἱδρυτικῶν τίτλων καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας μεθ' ὅλων ὁμοῦ τῶν ὑπ' αὐτὴν Στοῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ περίφημον Ἀββαεῖον τοῦ Κιλουΐννιγκ, ὅπερ ὡς ἐλέχθη ἤδη εἶχεν ἀνεγερθῇ ὑπὸ τῶν πρώτων ἐν Σκωτίᾳ μεταβάντων ἐπαγγελματιῶν Τεκτόνων, ὑπέστη καὶ αὐτὸ τὴν τύχην τῆς Στοᾶς. Ἐν ἔτει 1560 κατεδαφίσθη κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Κόμητος τοῦ Γκλένκαιρν διαρκούσης τῆς φυλακίσεως τῆς Μαρίας Στιούαρτ. Ὀλίγα ἔτη κατόπιν, μέρος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀββαείου ἐπεσκευάσθη καὶ μετετράπη εἰς ἐνοριακὸν ναὸν χρησιμοποιηθέντα μέχρι τοῦ 1775 ὅτε λόγῳ τοῦ ἑτοιμορρόπου αὐτοῦ κατεδαφίσθη ἀνεγερθέντος εἰς τὴν θέσιν του νέου.

Κατὰ τὸ 1789 ἐλάχιστα διετηροῦντο ἐρείπια τοῦ περιφήμου Ἀββαείου ἅτινα καὶ αὐτὰ ἔχουν πλέον σήμερον τελείως ἐξαφανισθῆ.

Κιλουΐννιγκ Χειρόγραφον. Παλαιὸν Τεκτονικὸν χειρόγραφον καλούμενον ἐπίσης τοῦ «Ἐδιμβούργου». Τὸ ὄνομά του προέρχεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι εἶνε γεγραμμένον ἐπὶ μικροῦ βιβλίου σχήματος 4ο, ἀνήκοντος εἰς τὴν περίφημον «Μητέρα Στοὰν Κιλουΐννιγκ» τῆς Σκωτίας. Πρῶτος τὸ ἐδημοσίευσεν ὁ ἀδ.·. Οὐΐλλιαμ Hughan εἰς τὸ βιβλίον του «Ἀ ν έ κ δ ο τ α ἀ ρ χ ε ῖ α τ ο ῦ Τ ά γ μ α τ ο ς» ἐξ ἀντιγράφου ἐκ τοῦ πρωτοτύπου σταλέντος αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἐν Αἴυρ τῆς Σκωτίας ἀδ.·. Μ. Lyon. Φαίνεται γραφὲν περὶ τὸ 1665. Ἡ καθαρῶς Ἀγγλικανικὴ φρασεολογία του καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς ἕνα τῶν κανόνων του ὁρίζεται ὅτι οἱ Τέκτονες δέον νὰ εἶνε «ὑποτελεῖς τῷ Βασιλεῖ τῆς Ἀγγλίας» πείθουν ὅτι τοῦτο ἐγράφη ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐκεῖθεν εἰσήχθη ἐν Σκωτίᾳ. Τὸ περιεχόμενόν του εἶνε πανομοιότυπον τοῦ *Χειρογράφου τῆς Μεγ.·. Στοᾶς* (βλ. λ.).

κιμωλία-ἄνθραξ-ἄργιλος. (chalk. charcoal and clay). Διὰ τῶν τριῶν αὐτῶν στοιχείων ἐσυμβολίζοντο ἄλλοτε εἰς τὰ Ἀγγλικὰ τυπικὰ αἱ τρεῖς ἀπαραίτητοι διὰ τὸν μαθ.·. ἰδιότητες τῆς Ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α ς, τῆς Ζ έ σ ε ω ς καὶ τοῦ Ζ ή λ ο υ. Ἡ κιμωλία ἡ κρητὶς εἶνε ἡ περισσότερον ἐλευθέρα τῶν οὐσιῶν διότι καὶ ἡ ἐλαχίστη ἐπαφὴ καταλείπει ἴχνη. Ὁ ἄνθραξ εἶνε τὸ θερμότερον στοιχεῖον διότι πυρακτούμενος ἐπιφέρει τὴν τῆξιν καὶ τοῦ σκληροτέρου μετάλλου, ἡ δὲ ἄργιλος εἶνε τὸ ἔμβλημα τοῦ ἀκαταβλήτου ζήλου διότι χρησιμοποιεῖται διαρκῶς ἐξυπηρετοῦσα τὸν ἄνθρωπον, μᾶς ὑπενθυμίζει δὲ ταυτοχρόνως ὅτι ἐξ αὐτῆς ἐπλάσθημεν καὶ εἰς αὐτὴν θὰ ἐπανέλθωμεν.

«Κίμων». Συμβ.·. Στ.·. ὑπ' ἀριθμ. 53 ἐν Ἀν.·. Λάρνακος Κύπρου λειτουργοῦσα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Σ.·. αὐτὴ Στ.·. ἱδρύθη τὴν 7 Ὀκτωβρίου 1918. Ἱδρυταὶ αὐτῆς ὑπῆρξαν οἱ ἀδ.·. ἀδ.·. Ἰωάννης Καραγεωργιάδης, Γεώργ. Γιαγκόπουλος, Ἀντ. Γραμμενόπουλος, Ἀλέκος Γεωργιάδης, Χρ. Κλεοβούλου, Μιλτ. Οἰκονομάκης, Ἀριστόδ. Γεωργιάδης, Ζήνων Εὐθυμιάδης καὶ Σακελλάριος Γκίνης. Ἐγκαθιδρυθεῖσα ἐν τῷ οἰκήματι Βαλσαμάκη ἡ Στ.·. εἰργάσθη ἀδιαλείπτως ἐν αὐτῷ μέχρι τοῦ 1923 ὅτε καὶ χάρις εἰς τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἀδ.·. πρωτοστατοῦντος τοῦ τότε Σεβ.·. ἀδ.·. Κλ. Μεσολογγίτη ἐγκατεστάθη εἰς ἰδιόκτητον μέγαρον ἔνθα καὶ ἐξηκολούθησε καρποφόρως καὶ ἐθνικώτατα ἐργαζομένη μέχρι τοῦ ἔτους 1931 ὅτε τὰ γνωστὰ ἐν τῇ νήσῳ γεγονότα ἐπέφερον καὶ τὴν ἀναστολὴν τῆς λειτουργίας τοῦ ἐν Ἀν.·. Λάρνακος Τεκτ.·. Ἐργαστηρίου καὶ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἰδιοκτήτου μεγάρου του. Ἀλλ' ὁ ζῆλος τῶν Κυπρίων Τεκτόνων δὲν ἐμαράνθη. Κατέλαμψε καὶ αὖθις ἡ Τεκτ.·. δᾲς ἐν Λάρνακι τὴν 20 Μαρτίου 1938 ὅτε οἱ συνελθόντες ἀδ.·. ἀπεφάσισαν νὰ ἐργασθοῦν συντόνως διὰ τὴν ἀπόκτησιν νέου μεγάρου καὶ τὴν ἐκ νέου λειτουργίαν τοῦ ἐργαστηρίου των. Τοῦτο πράγματι κατωρθώθη καὶ τὴν 8ην Ἰανουαρίου 1939 καθιερωθέντος τοῦ νέου Τεκτ.·. Ναοῦ ἡ Σ.·. Στ.·. «Κίμων» ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας της.

Κίνα. Καίτοι πολλαχόθεν διεκηρύχθη ὅτι ὁ Τεκτ.·. εἰσήχθη ἐν Κίνᾳ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, ἐν τούτοις θεωρεῖται πιθανώτερον ὅτι προηγήθη ἐν Κίνᾳ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σουηδίας ἥτις καθ' ἃ βεβαιοῖ τὸ Γερμανικὸν Handbuch τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1788 ἵδρυσεν εἰς τὴν Καντῶνα τὴν πρώτην καὶ ἀρχαιοτέραν τῶν Κινεζικῶν Τεκτ.·. Στ.·. Ὁ Τεκτ.·. ὡς ἦτο φυσικὸν εὗρε γόνιμον ἔδαφος μεταξὺ τοῦ παναρχαίου αὐτοῦ λαοῦ διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἦσαν ἄγνωστοι αἱ ἀπόκρυφοι ἐπιστῆμαι καὶ ὁ μυστικισμός. Πρό τινος ἐν Κίνᾳ ἐλειτούργουν δύο περιφερειακαὶ Μεγ.·. Στ.·. διατελοῦσαι ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἡ μὲν μία ἐν Σαγκάη ἔχουσα δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῆς Βορείου Κίνας, ἡ δὲ δευτέρα ἐν Χόγκ-Κόγκ μὲ δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῆς Νοτίου Κίνας. Πλὴν ὅμως τούτου ἐλειτούργουν ἄλλοτε καὶ πολλαὶ ἄλλαι Σκωτικαί, Ἀμερικανικαί, Ὁλλανδικαὶ καὶ Γερμανικαὶ Στ.·. αἵτινες ὅμως βραδύτερον ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν δύο Μεγ.·. Στ.·. τῆς Κίνας ἀνακηρυχθεισῶν αὐτοκεφάλων μετὰ τὴν καθιέρωσιν τῆς περὶ ἐδαφικότητος ἀρχῆς (βλ. *ἐδαφικότης* καὶ *δικαιοδοσία)*. Τινὲς τῶν ἐν Κίνᾳ Τεκτ.·. Στ.·. ἀριθμοῦν βίον ἑνὸς αἰῶνος περίπου ὡς ἡ Σ.·. Στ.·. Royal Sussex ἱδρυθεῖσα τῷ 1841, ἡ Northern Lodge of China ἱδρυθεῖσα τῷ 1849.

Δὲν θὰ ἔπρεπε ἐν τούτοις νὰ νομίζεται ὅτι εἰς τὴν Κίναν ἦσαν ἄγνωστοι παρεμφερεῖς Μυστικαὶ Ἑταιρίαι πρὸ τῆς ἐκ Δυσμῶν εἰσαγωγῆς τοῦ Τεκτονισμοῦ. Τὸ Οὐράνιον Κράτος ὑπῆρξε μία τῶν παλαιοτέρων κοιτίδων Μυστικῶν Ἑταιριῶν ἐξ ὧν τινες ὑφίστανται καὶ σήμερον λειτουργοῦσαι ὅμως ἐν ἀπολύτῳ καὶ πλήρει μυστικότητι οὕτως ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν τίποτε ἀπολύτως νὰ γνωσθῇ περὶ αὐτῶν.

Ἡ μόνη παλαιοτέρα καὶ αὐτόχθων μυστικὴ Ἑταιρεία ἥτις εἶναι κάπως γνωστή, εἶναι τὸ Τάγμα τῆς *Σβάστικας»* (βλ.λ.) τὸ ὁποῖον κατά τινα παράδοσιν ἔχει ἱδρυθῇ τῷ 1027 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Φοχὶ εἰσήχθη δὲ ἐν Κίνᾳ τῷ 975 π.Χ.

Τὸ τάγμα τοῦτο ἔφερε καὶ τὸν τίτλον «*Ἀδελφότης τοῦ Μυστικοῦ Σταυροῦ*» περιέχει δὲ τρεῖς βαθμούς. τὸν «μ α θ η τ ε υ ό μ ε ν ο ν ἀ δ ε λ φ ό ν», τὸν «Τ ά ο - τ σ ὲ» (Διδάκτορα τῆς λογικῆς) καὶ τὸν «Μ έ γ α ν Δ ι - δ ά σ κ α λ ο ν». Σύμβολον τῆς Μυστικῆς αὐτῆς Ἑταιρίας εἶνε ἡ *σβάστικα* (βλ. λ.) ἡ τετράγαμα ἢ γαμάδιον, ὁ ἀγκιλωτὸς τουτέστι σταυρὸς ὅστις ἀποτελεῖ καὶ τὸ κόσμημα τῶν μυστῶν, λευκὸς διὰ τοὺς μαθητευομένους, ἀργυροῦς διὰ τοὺς Τάο-τσὲ καὶ χρυσοῦς διὰ τὸν Μέγ.·. Διδ.·. Οὐδὲν εἶνε γνωστὸν περὶ τοῦ τρόπου τῆς λειτουργίας καὶ τοῦ φιλοσοφικοῦ συστήματος τῆς Ἑταιρίας ταύτης, τῆς ὁποίας οἱ τόποι συγκεντρώσεως καλοῦνται «σκηναί».

Ἄλλη μεγάλη ἐπίσης μυστικὴ ἑταιρία ἐν Κίνᾳ ἦτο ἡ «*Ἑταιρία τῆς Τριάδος*» παγκοσμίως γνωστὴ καὶ ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων ἐμφανισθεῖσα ὡς ἔχουσα μεγίστας ἀναλογίας μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Ὁ Gustave Schlegel ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ὁ ἀρχαιότατος Τεκτονισμὸς ὁ γεννηθεὶς εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν ἐδιχάσθη εἰς δύο καὶ ὁ μὲν εἷς κλάδος του ἐξηπλώθη πρὸς τὴν Δύσιν ἐξελιχθεὶς εἰς τὸν σημερινὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. θεσμόν, ὁ δ' ἕτερος πρὸς τὴν Ἄπω Ἀνατολὴν ἀποτελέσας τὴν «Ἑταιρίαν τῆς Τριάδος».

Αἱ προβαλλόμεναι ἀναλογίαι μεταξὺ τοῦ ἡμετέρου Τάγματος καὶ τῆς «Ἑταιρίας τῆς Τριάδος» εἶνε αἱ ἑξῆς:

Σύμβολον τῆς Ἑτ.·. τῆς Τριάδος εἶνε ἓν τρίγωνον. Τὰ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ της σύμβολα εἶνε κανών, πλάστιγξ καὶ σταθμά. Ἔχει σύστημα σημείων καὶ χειραψιῶν τὰ μέλη της καλοῦνται μεταξύ των ἀδελφοί, μυοῦνται δὲ ὡς τοιοῦτοι ὑποχρεούμενοι νὰ παρέχουν ἀμοιβαίαν συνδρομὴν πιστεύουν εἰς ἕνα μόνον Θεόν. Στοαὶ διδασκαλίας λειτουργοῦν διὰ τὰ μέλη. Οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν ἐργαστηρίων ἢ Στοῶν της φέρουν τοὺς τίτλους Μέγας Ἀδελφὸς καὶ Δεύτερος Ἀδελφός. Ἔχει τρεῖς βαθμοὺς μυήσεως τὸν τοῦ «υ ἱ ο θ ε τ η θ έ ν τ ο ς ν ε ω τ έ ρ ο υ ἀ δ.·.», τοῦ «ὁ ρ κ ω τ ο ῦ π ρ ε σ β υ τ έ ρ ο υ ἀδ.·.» καὶ τοῦ «ὁ ρ κ ω τ ο ῦ θ ε ί ο υ» οἵτινες ἀναλογοῦν πρὸς τοὺς τρεῖς συμβ.·. βαθ.·. τοῦ Τεκτ.·.. Ἡ «Ἑταιρία τῆς Τριάδος» ἔχει ἐπίσης βιβλίον Συνταγμάτων, Διπλώματα καὶ διάσημα καὶ δοκιμασίας διὰ τοὺς ὑποψηφίους πρὸς μύησιν. Ὅσον δήποτε καὶ ἂν ὁ ἀδ.·. Waite ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι πρόκειται περὶ συμπτώσεων φυσικῶν ἄλλως τε προκειμένου περὶ μυστικῶν ἑταιριῶν αἵτινες ἐκ τῆς αὐτῆς κοινῆς πηγῆς ἀντλοῦν τὰ σύμβολά των, αἱ ὁμοιότητες αὐταὶ ὡς καὶ ἄλλαι τινὲς

ἀποδεικνύουν τὴν κοινότητα καταγωγῆς τῶν δύο ἑταιριῶν καὶ ἔρχονται ἴσως εἰς ἐπίρρωσιν τῆς γνώμης καθ' ἣν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς τῆς σήμερον εἶνε ὁ θεματοφύλαξ τῶν ὅσων μᾶς ἐκληροδότησαν αἱ ἀρχαῖαι μυστηριακαὶ ὀργανώσεις.

Ὁ Sir Chaloner Alabaster ἀναφέρει καὶ ἄλλην Κινεζικὴν Μυστικὴν Ἑταιρίαν ἥτις καλύπτει τὴν διδασκαλίαν της ὑπὸ ἀλληγορίας καὶ σύμβολα καὶ τῆς ὁποίας αἱ ἐργασίαι τελοῦνται ἐντὸς συμβολικῶν κτιρίων ὡς ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης καὶ ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος. Οἱ ἀδ.·. τῆς ἐν λόγῳ ἑταιρίας φέρουν συμβολικὰ κοσμήματα καὶ δερμάτινα περιζώματα, θεωροῦν δὲ τὸν διαβήτην καὶ τὸν γνώμονα ὡς ἐμβλήματα καλῆς διαγωγῆς. Παραδόξως τὴν Δημιουργὸν Δύναμιν τὴν ἀποκαλοῦν «Π ρ ῶ τ ο ν Ο ἰ κ ο δ ό μ ο ν».

Τὰ ἀνωτέρω ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ καθηγητὴς Herbert Giles ὅστις εἰδικῶς ἀσχοληθεὶς μὲ τὴν κινεζικὴν φιλολογίαν, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα καὶ τὴν ἀρχαιολογίαν της ἀναφέρει ὅτι εἰς τὴν γραπτὴν γλῶσσαν τῶν Κινέζων πολλαὶ περίεργοι ἐκφράσεις εὑρίσκοντο ἐν χρήσει ἑπτακόσια ὅλα ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ διακόσια περίπου ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Σολομῶντος καὶ ὅτι αἱ ἐκφράσεις αὐταὶ ἦσαν ὅμοιαι σχεδὸν μὲ τὰς χρησιμοποιουμένας εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Οὕτω ὁ μέγας τοῦ Κομφουκίου μαθητής, ὁ Μὲν-Τσίου ἀναφέρει εἰς ἓν τῶν ἔργων του τὰ ἑξῆς:

«Ε ἷ ς δ ι δ ά σ κ α λ ο ς Τ έ κ τ ω ν δ ι δ ά σ κ ω ν τ ο ὺ ς μ α θ η τ ά ς τ ο υ, χ ρ η σ ι μ ο π ο ι ε ῖ τ ὸ ν δ ι α β ή τ η ν κ α ὶ τ ὸ ν γ ν ώ μ ο ν α· κ α ὶ σ ε ῖ ς λ ο ι π ὸ ν ο ἱ ἀ σ χ ο λ ο ύ μ ε ν ο ι μ ὲ τ ὴ ν ἀ ν α ζ ή τ η σ ι ν τ ῆ ς σ ο φ ί α ς ὀ φ ε ί λ ε τ ε ἐ π ί σ η ς ν ὰ χ ρ η σ ι μ ο π ο ι ῆ τ ε τ ὸ ν δ ι α β ή τ η ν κ α ὶ τ ὸ ν γ ν ώ μ ο ν α».

Αἱ δύο λέξεις, διαβήτης καὶ γνώμων ἐκπροσωποῦν εἰς τὴν κινεζικὴν γλῶσσαν «τὴν τάξιν, τὴν κανονικότητα καὶ τὴν εὐπρέπειαν».

Ὁ Giles τονίζει ὅτι εἰς τὰ κινεζικὰ βιβλία τῆς κλασσικῆς περιόδου ἀπὸ τοῦ 24ου μέχρι τοῦ 7ου π.Χ. αἰῶνος ἀνευρίσκονται σαφεῖς ὑπαινιγμοὶ τοῦ χαρακτηριστικοῦ αὐτοῦ συμβολισμοῦ.

Δὲν εἶνε ἐπομένως καὶ πολὺ παρακεκινδυνευμένη ἡ γνώμη ὅτι κοινὴν ἴσως ἔχουν τὴν καταγωγὴν αἱ δύο ὀργανώσεις.

Εἰς τὴν Κίναν ὅμως ὑφίσταντο καὶ ἄλλαι μυστικαὶ ἑταιρίαι αἱ ὁποῖαι δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται μὲ τὸν Τεκτ.·. Ἐννοεῖται ὅτι μὲ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς κομμουνιστικῆς τυραννίας ἐν Κίνᾳ αἱ Ἐλευθεροτεκτονικαὶ Στοαὶ περιῆλθον εἰς ὕπνον οὔτε ὑπάρχουν πληροφορίαι σχετικαὶ περὶ αὐτῶν.

Κινύρας. Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Κύπρου, ὁ πρῶτος ἱερεὺς τοῦ ἐν Πάφῳ περιφήμου Ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης καὶ γενάρχης τοῦ ἱερατικοῦ γένους τῶν Κινυραδῶν. Οὗτος εἰσήγαγεν ἐκ Φοινίκης τὰ *Ἀδώνια* Μυστήρια (βλ. *Ἄδωνις*) καὶ ἐθέσπισε τὴν μυστηριακὴν λατρείαν τοῦ Ἀδώνιδος ὁμοιάζουσαν πρὸς τὰ Αἰγυπτιακὰ καὶ τὰ Φοινικικά. Θεωρεῖται ὁ οἰκιστὴς τῆς Πάφου.

«Κινύρας» Συμβ.·. Στ.·. ὑπ' ἀριθ. 64 ἐν Ἀν.·. Κτήματος (Πάφου) Κύπρου ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ. Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος. Ἱδρυθεῖσα τὴν 8 Ἀπριλίου 1923 ἐλειτούργησε κανονικῶς μέχρι τῆς 21 Ὀκτωβρίου 1931 ὅτε ἕνεκα ἐκτάκτων περιστάσεων διέκοψε τὰς ἐργασίας της ὡς καὶ αἱ ἄλλαι ἐν Κύπρῳ Σ.·. Στ.·. αἱ τελοῦσαι ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ τῆς 12 Νοεμβρίου 1937 ἡ Σ.·. Στ.·. «Κινύρας», ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας της καὶ ἔκτοτε ἐξακολουθεῖ λειτουργοῦσα κανονικῶς μὲ ἐλπίδας ἀπροσκόπτου καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐπιτελέσεως τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ της. Ἡ ἐν λόγῳ Σ.·. Στ.·. ἐκτὸς τῆς συνήθους πνευματικῆς καὶ μορφωτικῆς ἐργασίας, συνέβαλε καὶ εἰς πᾶσαν ἐν γένει φιλανθρωπικὴν κίνησιν, συνετήρει δὲ ἀπὸ τοῦ 1928 μέχρι τοῦ 1931 καὶ πλήρη Νυκτερινὴν Σχολὴν ἐν Πάφῳ ἔνθα ἐφοίτησαν περὶ τοὺς 110 ἄποροι νέοι παρακολουθοῦντες δωρεὰν τὴν διδασκαλίαν μαθημάτων ἐξαταξίου σχολῆς καὶ ἐλάμβανον δωρεὰν ἐπίσης βιβλία καὶ γραφικὴν ὕλην.

κίονες. (βλ. στῆλαι).

κιονόκρανον. Τὸ ἀνώτατον μέρος ἢ ἡ κεφαλὴ τοῦ κίονος ἥτις διαφέρει εἰς σχῆμα καὶ τύπον ἀναλόγως τοῦ ρυθμοῦ. Εἰς τὸν Τεκτ.·. ἕκαστος *ρυθμὸς* (βλ. λ.) περικλείει καὶ διάφορον συμβολισμόν. Αἱ δύο στῆλαι τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἦσαν κεκοσμημέναι διὰ κιονοκράνων ἰδίου ἐντελῶς σχήματός, περὶ αὐτῶν δὲ γίνεται λόγος εἴς τινας βαθμ.·. (βλ. *στῆλαι Ναοῦ).*

Κιπριάνι ἢ *Τσιπριάνι* (Cipriani) * 1727 † 1785). Διάσημος Φλωρεντινὸς καλλιτέχνης ζωγράφος ὅστις τῷ 1755 μετέβη εἰς Ἀγγλίαν καὶ συνειργάσθη μετὰ τοῦ Μπαρτολότσι διὰ τὴν εἰκονογράφησιν τοῦ τιτλοφύλλου τοῦ Βιβλίου τῶν Συνταγμάτων ἐκδόσεως 1784 (βλ. *Γραφικὴ τέχνη, Ἐλευθεροτεκτονική).*

Κίρκη. Μάγισσα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μυθολογίας ἥτις πάντα πλησιάζοντα αὐτὴν μετεμόρφωνεν εἰς χοῖρον ἢ ἄλλο ζῷον. Μόνον ὁ Ὀδυσσεὺς διέφυγε τὴν μεταμόρφωσιν χάρις εἰς ἀντιφάρμακον τὸ ὁποῖον τῷ ἐχορήγησεν ὁ Ἑρμῆς. Κατὰ τὴν ἀποκρυφιστικὴν ἔννοιαν τῶν Ἑλληνικῶν μύθων, ἡ Κίρκη συμβολίζει τὴν ἡδυπάθειαν ἥτις καταρρίπτει εἰς τὴν θέσιν τοῦ κτήνους τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐπιδιδόμενον εἰς αὐτήν. Μόνον ὁ μύστης ὁ καθοδηγούμενος ἀπὸ τὸν *Ἑρμῆν* (βλ.λ.) τὸν θεὸν τῆς ἀποκρύφου καὶ μυστηριακῆς ἀληθείας, δύναται νὰ ἀποφύγῃ τὴν κατάπτωσιν εἰς ἣν ὠθοῦν τὰ πάθη του τὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ ὑψηλοτέρου του προορισμοῦ.

κίστη ἢ *κιστίς*. Εἶδος κιβωτίου ἢ καλάθου ἱεροῦ ὅστις ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς τὰ *Καβείρια*, τὰ *Διονυσιακὰ* (βλ. λ.) καὶ τὰ *Ἐλευσίνια* (βλ. λ.) Μυστήρια. Συνήθως ἦτο πλεγμένη ἐξ ἰτέας, ἐχρησιμοποιεῖτο δὲ πρὸς φύλαξιν τῶν ἱερῶν καὶ μυστηριωδῶν ἀντικειμένων τῶν ὁποίων ἡ ἀποκάλυψις εἰς τοὺς μύστας ἦτο ἓν εἶδος ἱερᾶς μεταλήψεως ἢ κοινωνίας διότι φαίνεται ὅτι μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχον καὶ πλακούντια ἄτινα ἐγεύοντο οἱ μυούμενοι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μυούμενος εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια ἔδιδε, κατὰ τὸν Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρέα τὸν ἀκόλουθον ὅρκον:

«Ἐνήστευσα, ἔπιον τὸν κυκεῶνα· ἔλαβον ἐκ κίστης, γευσάμενος ἀπεθέμην εἰς κάλαθον καὶ ἐκ καλάθου εἰς κίστην».

Εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἐλευσῖνος ὑπάρχει μεγάλη προτομὴ κ ι σ τ ο φ ό ρ ο υ γυναικὸς κρατούσης εἰς τὴν κεφαλὴν ἱερὰν κίστην.

Κλαβέλ Φ. Τ. (Clavel F. T. Begue) Γάλλος ἀββᾶς καὶ Τέκτων συγγραφεὺς ἐκδόσας τῷ 1842 τὴν «Γραφικὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθέρου-Τεκτονισμοῦ καὶ τῶν Μυστικῶν Ἑταιριῶν Ἀρχαίων καὶ Νεωτέρων» (Histoire Pittoresque de la Franc-Maçonnerie et des Sociétés Anciennes et Modernes). Τὸ ἔργον του περιέχει πολλὰς ἐνδιαφερούσας καὶ πολυτίμους πληροφορίας ἀλλὰ καὶ ἀρκετὰς ἱστορικὰς ἀνακριβείας ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὸ Ἀρχαῖον καὶ Ἀποδεδεγμένον Σκωτικὸν Δόγμα τοῦ ὁποίου ὁ Κλαβὲλ ἦτο πολέμιος. Ὁ ἀββᾶς συγγραφεὺς ἐκδόσας τὸ ἔργον αὐτὸ ἄνευ τῆς κεκανονισμένης ἐγκρίσεως ἐτιμωρήθη ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας διὰ διμήνου ἀποβολῆς καὶ κατεδικάσθη εἰς τὴν πληρωμὴν προστίμου. Ὁ Κλαβὲλ διεμαρτυρήθη ἐνώπιον ὁλοκλήρου τῆς Ἀδελφότητος διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἣν ἐχαρακτήρισεν ὡς ἄδικον. Μετὰ διετίαν ἤρχισε τὴν ἔκδοσιν Τεκτονικῆς ἐφημερίδος ὑπὸ τὸν τίτλον «Μεγάλη Ἀνατολή» (Grand-Orient) ὃν ἀργότερον μετέτρεψεν εἰς «Ἀ ν α τ ο λ ή ν». Ἐπειδὴ ὅμως καὶ πάλιν ἡ ἔκδοσις ἐγένετο ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. ἐδικάσθη ἐκ νέου καὶ κατεδικάσθη εἰς ὁριστικὴν διαγραφὴν ἀπὸ τοῦ μητρῴου τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

Ὁ Rebold ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ τιμωρία αὕτη ὀφείλεται εἰς φατριαστικοὺς μᾶλλον λόγους καὶ δὲν στηρίζεται ἐπὶ τοῦ δικαίου δεδομένου ὅτι δὲν ἐκυρώθη ὑπὸ τῆς Γ. Συνελεύσεως ἐν Γαλλίᾳ παρ' ἧ ἰδιαιτέρας ἀπήλαυεν ἐκτιμήσεως ὁ Τέκτων ἀββᾶς.

Ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Κλαβὲλ δὲν εἶναι γνωστός. Ὑπῆρξεν ἐν τούτοις εἷς τῶν πολυγραφοτέρων Τεκτόνων συγγραφέων, Ἐκτὸς τῶν προαναμ-

φερθέντων δύο ἔργων του ἐδημοσίευσεν ἐπίσης καὶ τὰ ἑξῆς: 1) «Λόγος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Α.·. Μ.·. Λουδοβίκου ΙΗ' κ.τ.λ. (1824) 2) «Οἱ δημαγωγοὶ τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς κρινόμενοι ἐκ τῶν ἔργων των (δημοσιευθὲν εἰς τὰ Annales des Pays Bas, Τεῦχος ΣΤ' 1830). 3) Ἱστορικὴ Ἐπιστημονικὴ καὶ ἠθικὴ Ἐπιθεώρησις τοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ (1830). 4) Παγκόσμιον Γραφικὸν ἡμερολόγιον τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς (1844). Ὅλα τὰ ἔργα του ἐξεδόθησαν ἐν Παρισίοις, ἐλησμονήθησαν ὅμως πρὸ πολλοῦ πλὴν τῆς «Histoire Pittoresque κλπ.» ἥτις παραμένει ἐξαιρετικῶς ἀξιανάγνωστον βιβλίον κοσμούμενον καὶ μὲ θαυμασίας εἰκόνας δικαιολογούσας τὸν τίτλον του. Ὁ Κλαβὲλ ὅμως ἐπεδίωξε κυρίως νὰ ἐπιβάλῃ ὡς ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ, τὰς καθαρῶς προσωπικάς του ἀπόψεις καὶ γνώμας καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον του στερεῖται ἱστορικῆς ἀκριβείας.

Κλαίρ, Μάρτιν (Clare Martin) Ἄγγλος γραμματοδιδάσκαλος ἐν Λονδίνῳ καὶ ἐπιφανὴς Τέκτων τοῦ 18ου αἰῶνος, Ἑταῖρος τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου * ἄγνωστον πότε † 1751. Ἐν ἔτει 1735 ἐξελέγη Β' Μέγ.·. Ἐπ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, τῷ δὲ 1741 Ἐπαρχ. Μέγ.·. Διδ.·.. Εἰς αὐτὸν εἶχεν ἀνατεθῆ τῷ 1732 ἡ ἀναθεώρησις τῶν Τυπικῶν καὶ τῶν κατηχήσεων. Διεκρίθη διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὴν Β.·. Τ.·. εἰς αὐτὸν δὲ ἀποδίδεται σήμερον γενικῶς ἡ περίφημος «*Ἀπολογία τοῦ Τεκτονισμοῦ*» (βλ.λ.) ἡ ἐκδοθεῖσα ἀνωνύμως ἐν Λονδίνῳ τῷ 1730 εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀντιτεκτονικοῦ ἔργου τοῦ Prichard «Ἡ Μασωνία ἀνατεμνομένη» καὶ ἀνατυπωθεῖσα πλειστάκις ἔκτοτε ὡς περικλείουσα πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῇ· μετὰ κύρους περὶ τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·. καὶ τῶν σκοπῶν του.

Ὁ Κλαὶρ μετέφρασεν ἐπίσης εἰς τὴν Ἀγγλικὴν περὶ τὸ 1733 τὸ Γαλλικὸν ἔργον «Relation Apologique et Historique de la Société des Franc—Maçons» ἐν ἔτει δὲ 1735 ἐξεφώνησεν ἐνώπιον τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας λόγον περὶ τοῦ Τεκτ.·. Τάγματος μεταφρασθέντα ἀργότερον εἰς τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Γερμανικήν. Ὁ Ὄλιβερ περιέλαβε τὴν ὁμιλίαν ταύτην εἰς τὸ ἔργον του «Golden Remains of the Early Masonic Writers».

Κλάρενς, ἡ Α. Β. Υ. ὁ Δοὺξ τοῦ. Ὁ κατόπιν βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Γουλιέλμος ὁ Δ'. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 86 Σ.·. Στ.·. τοῦ Πλύμουθ τὴν 9 Μαρτίου 1796.

Κλεάνθης. Στωϊκὸς φιλόσοφος * 331 π. Χ., † 251 π. Χ. μαθητὴς τοῦ Ζήνωνος καταλειπὼν πλεῖστα βιβλία ὧν μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Ὁ Κλεάνθης δέχεται ὡς πρώτην ἀρχὴν τὸ πῦρ, ὅπερ εἶνε ὁ Θεός ὁ φέρων πολλὰ ὀνόματα (αἰθήρ, ὀρθὸς λόγος, πνεῦμα). Ἕδραν τὸ πῦρ ἔχει τὸν ἥλιον (ἀντιθέτως ὁ Ζήνων ἕδραν τοῦ πυρὸς θεωρεῖ τὸν οὐρανόν). Τὸ πῦρ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ὡς ἀρχέγονος οὐσία εἶνε θεός, ἐν τῇ ἐμφανίσει του ὅμως εἶνε κόσμος. Ὡς πρώτην ἀρχὴν τῆς γνώσεως ὁ Κλεάνθης θεωρεῖ τὴν αἴσθησιν. Ἡ ψυχὴ εἶνε ἀθάνατος μέχρι τοῦ τέλους ἑκάστης κοσμικῆς περιόδου ὅτε τὰ πάντα ἐκπυροῦνται. Ἐκ τῶν διασωθέντων μέχρις ἡμῶν ἀποσπασμάτων του ὁ «ὕμνος πρὸς τὸν Δία» περικλείει ὅλην τὴν ἠθικὴν τῶν στωϊκῶν καὶ ἐμπνέεται ἀπὸ βαθύτατον θρησκευτικὸν αἴσθημα.

κλείς. Τὸ σημαντικώτερον τῶν Τεκτ.·. συμβόλων κατὰ τὸν Ὄλιβερ. «Καίτοι, γράφει, ἔχει τὴν ἐμφάνισιν ἑνὸς κοινοῦ μεταλλικοῦ ἐργαλείου, προωρισμένου νὰ ἐκτελῇ μίαν ἁπλῆν πρᾶξιν, διὰ τὸν καλῶς κατηρτισμένον ἐν τούτοις ἀδ.·. ἀποτελεῖ τὸ σύμβολον τὸ διδάσκον αὐτὸν νὰ τηρῇ τὴν γλῶσσαν του καὶ νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὰ ταπεινωτικὰ πάθη τῆς συκοφαντίας καὶ τῆς δυσφημήσεως».

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ κλεὶς ἦτο σύμβολον σιγῆς καὶ περισκέψεως· τοῦτο δὲ ὑπονοεῖ ὁ Σοφοκλῆς εἰς τὸν «Οἰδίποδα ἐπὶ Κολωνῷ» (1051) ὅτε ὁ χορὸς λέγει :

...ὧν καὶ χρυσέα κλεὶς ἐπὶ γλώσσᾳ βέβακε προσπόλων Εὐμολπιδᾶν»

ὑπονοῶν ὅτι οἱ ἱεροφάνται τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων οἱ Εὐμολπίδαι εἶχον ἐπὶ τῆς γλώσσης των χρυσῆν κλεῖδα τεθεῖσαν ὑπὸ τῶν δύο θεαινῶν διὰ νὰ μὴ ἀποκαλύπτουν τὰ ἀπόρρητα.

Ὁ Καλλίμαχος ἐξ ἄλλου ἀναφέρει ὅτι ἡ ἱέρεια τῆς Δήμητρος ἔφερε κλεῖδα ὡς ἔμβλημα τοῦ μυστικοῦ της ὑπουργήματος.

Εἰς τὰ *Μυστήρια τῆς Ἴσιδος* ἡ κλεὶς ἦτο ἱερογλυφικὴ παράστασις τοῦ ἀνοίγματος τῆς καρδίας καὶ τῆς συνειδήσεως ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ θανάτου πρὸς δίκην καὶ κρίσιν.

Εἰς τὰ «Landmarks» ὁ Ὄλιβερ ἐκφράζει τὴν λύπην του διότι τὰ νεώτερα Τεκτ.·. συστήματα ἐγκατέλειψαν τὴν κλεῖδα ἥτις ἀπετέλει σημαντικὸν σύμβολον εἰς τὰ παλαιὰ Τεκτ.·. τυπικά. Τὰ τυπικὰ τοῦ μαθ.·. τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ποιοῦνται μνείαν κλειδὸς τῇ βοηθείᾳ τῆς ὁποίας εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποκτηθοῦν τὰ μυστικὰ τοῦ Τάγματος. Ἡ κλεὶς αὕτη ἐλέγετο ὅτι κρέμαται ἀπὸ τοῦ νήματος τῆς ζωῆς εἰς τὴν εἴσοδον καὶ συνεδέετο στενῶς μετὰ τῆς καρδίας διότι ἡ γλῶσσα «οὐδὲν ἔδει νὰ προφέρῃ πλὴν τῶν ὅσων ὑπαγορεύει ἡ καρδία». Ἐπίσης ἀνεφέρετο ὅτι ἡ κλεὶς αὕτη δὲν ἀποτελεῖται ἐκ μετάλλου ἀλλ' «ἀπὸ γλῶσσαν καλῶν λόγων».

Εἰς τὸ τυπικὸν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·. τοῦ Ἀδωνιραμικοῦ Δόγματος εὑρίσκεται ἡ ἀκόλουθος κατήχησις.

Ἐρ. Τί κρύπτετε;
Ἀπ. Ὅλα τὰ μυστικὰ ἅτινα μοῦ ἐνεπιστεύθησαν.
Ἐρ. Ποῦ τὰ κρύπτετε ;
Ἀπ. Εἰς τὴν καρδίαν.
Ἐρ. Ἔχετε κλεῖδα ὅπως εἰσέλθητε εἰς αὐτήν ;
Ἀπ. Μάλιστα, Σεβάσμιε.
Ἐρ. Ποῦ τὴν φυλάττετε ;
Ἀπ. Εἰς κοράλλινον κιβώτιον ὅπερ ἀνοίγει καὶ κλείει μόνον μὲ ἐλεφαντίνους κλεῖδας.
Ἐρ. Ἐκ τίνος μετάλλου ἀποτελεῖται;
Ἀπ. Δὲν ἀποτελεῖται ἐκ μετάλλου. Εἶναι γλῶσσα ὑπακούουσα εἰς τὴν λογικὴν καὶ γνωρίζουσα πῶς νὰ ὁμιλῇ τὸ καλὸν διὰ τοὺς περὶ ὧν ὁμιλεῖ, ἐπὶ παρουσίᾳ ἢ ἐν ἀπουσίᾳ των».

Ἡ κλεὶς ὅμως διατηρεῖται καὶ σήμερον ὡς σύμβολον ἐχεμυθείας εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Β.·. Ἀψ.·.. Ὑπ' αὐτὴν δὲ τὴν ἔννοιαν καὶ ὑπὸ μορφὴν ἐλεφαντίνης κλειδὸς δίδεται εἰς τὸν Μυστ.·. Διδ.·. 4° τοῦ Α.·. Α.·. Σκ.·. Δ.·..

Εἰς πλείστας ἐπίσης Γερμανικὰς Στ.·. ἡ ἐλεφαντίνη κλεὶς ἀπετέλει μέρος τῆς Τεκτ.·. περιβολῆς ἑκάστου ἀδ.·. διὰ νὰ τῷ ὑπενθυμίζῃ ὅτι ὤφειλε νὰ κρύπτῃ ἐν τῇ καρδίᾳ του τὰ Τεκτ.·. μυστικά.

Ἡ κλεὶς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦτο καὶ σύμβολον ἰσχύος ἢ ἱερατικοῦ ὑπουργήματος· παρὰ τοῖς Ρωμαίοις δὲ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου εἰς τὴν νεόνυμφον ἐδίδοντο κλεῖδες ὡς σύμβολα τῆς ἡγεμονίας αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ.

Καὶ οἱ Ἑβραῖοι τὸν αὐτὸν συμβολισμὸν ἀπέδιδον εἰς τὴν κλεῖδα.

Καὶ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην τὴν αὐτὴν περιέχει ἔννοιαν ἡ κλείς. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς λέγει τῷ Πέτρῳ: «καὶ δώσω σοὶ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. 16, 19).

Εἰς τὰς Συμβ.·. Στ.·. ἡ κλεὶς εἶνε τὸ κόσμημα τοῦ ἀδ.·. Ταμίου ὅστις κρατεῖ τὸ ταμεῖον τῆς Στ.·. καὶ ρυθμίζει τὰ οἰκονομικά της.

κλεὶς (Keystone). Ὁ μεσαῖος θολίτης λίθος ὁ τοποθετούμενος εἰς τὴν κορυφὴν μιᾶς ἀψῖδος ἢ ἑνὸς θόλου ὥστε μὲ αὐτὸν νὰ κλείῃ ἡ κατασκευὴ (βλ. *θόλος*). Αὐτὸς ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς κατασκευῆς ἀψῖδος καὶ διὰ τοῦτο εἰς ὅλα τὰ παλαιὰ ἀψιδωτὰ οἰκοδομήματα ἐπὶ τῆς «κλειδὸς» ἐχαράσσετο τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιστατήσαντος τεχνίτου. Τοῦτο συνέβη καὶ μὲ τὴν κλεῖδα ἥτις ἀναφέρεται εἰς τὸν μῦθον τῆς Β.·. Ἀψ.·.

Εἰς παλαιοτέραν ἐποχὴν ἰσχυρίζοντο τινὲς ὅτι ἡ ἀψὶς ἦτο ἄγνωστος κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Σολομῶντος. Ἀλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος ἀπεδείχθη ἀστήρικτος ἀφ' ὅτου αἱ ἀνασκαφαὶ ἀπέδειξαν ὅτι θολωτὰ ἢ ἀψιδωτὰ οἰκοδομήματα δὲν ἦσαν ἄγνωστα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ὁ Wilkinson ἀνεκάλυψεν ἀψῖδας μὲ κανονικὰς κλεῖδας εἰς τὰς εἰσόδους τῶν τάφων τῶν Θηβῶν, τῆς Αἰγύπτου τοῦ ἔτους 1540 π.Χ. ἤτοι 460 ἔτη πρὸ τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ

Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Εἰς δὲ τὴν Κυκλώπειον Στοὰν τῶν ἐρειπίων τῆς Τύρινθος ὑπάρχουν ἀψῖδες ἀναγόμεναι εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀβραάμ. Ἑπομένως εἶνε πλέον ἀπολύτως ἐξηκριβωμένον ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Σολομῶντος τὸ μυστικὸν τῆς κατασκευῆς ἀψίδων ἦτο γνωστὸν εἰς τοὺς *Διονυσιακοὺς τεχνίτας* (βλ. λ.) ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ναοῦ.

κλεὶς τοῦ Τεκτονισμοῦ. (βλ. Ἱππ.·. τοῦ Ἡλίου).

κλείσιμον ἐργασιῶν. Ὁ Mackey τονίζει ὅτι τὸ καθῆκον τοῦ κλεισίματος τῶν ἐργασιῶν ἐν Στ.·. εἶνε τόσον ἐπιτακτικὸν καὶ ἡ τελετὴ τόσον ἐπιβλητικὴ ὅσον καὶ ἡ τοῦ ἀνοίγματός. Οὐδέποτε καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ εἶνε δυνατὸν νὰ παραλειφθῇ, οὐδὲ πρέπει νὰ τελῆται ἐν βίᾳ ἀλλὰ τὰ πάντα νὰ τελῶνται μετὰ τάξεως καὶ ἀκριβείας.

Τὰ ἀρχ.·. Συντάγματα καθορίζουν σαφῶς ὅτι οὐδεμία Στ.·. δύναται νὰ διακόψῃ τὴν ἐργασίαν της ἀναβάλλουσα δι' ἄλλην ἡμέραν ὡς συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ βέβ.·. σωματεῖα. Ἡ Στ.·. δέον νὰ κλείσῃ κανονικῶς ἢ νὰ ἀναστείλῃ προσωρινῶς κατ' ἀποκλειστικὴν ὅμως ἀπόφασιν τοῦ Σεβ.·. οὐδενὸς ἄλλου δικαιουμένου νὰ ὑποβάλῃ πρότασιν διακοπῆς. Καὶ εἰς τὰς Γεν. Συνελεύσεις ἐπίσης τῶν ὁποίων αἱ ἐργασίαι διαρκοῦν ἐπὶ τινας ἡμέρας διακοπὴ ἄνευ κλεισίματος κανονικοῦ δὲν ἐπιτρέπεται.

Κλερμόν, Κολλέγιον τοῦ. Κολλέγιον Ἰησουϊτῶν ἐν Παρισίοις, εἰς τὸ ὁποῖον διέμενεν ἀρχικῶς ὁ βασιλεὺς τῆς Σκωτίας Ἰάκωβος ὁ Β' μετὰ τὴν ἐξ Ἀγγλίας φυγήν του καὶ μέχρι τῆς μετοικήσεώς του εἰς Ἅγιον Γερμανόν. Ἐλέχθη ὅτι κατὰ τὴν αὐτόθι διαμονήν του ὁ Ἰάκωβος ἐπεζήτησε τὴν ἵδρυσιν Ἐλευθεροτεκτονικοῦ συστήματος μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Οἴκου τῶν Στιούαρτ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας, ἴχνη δέ τινα ἑνὸς τοιούτου σκοποῦ ἀνευρίσκονται εἴς τινας τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν. Ἐπί τινα χρόνον μάλιστα ἐπιστεύθη ὅτι καὶ τὸ *Περιστύλιον τοῦ Κλερμὸν* (βλ. *Κλερμὸν Περιστ.·.*), εἶχε ποιάν τινα σχέσιν μὲ τοὺς Στίουαρτ. Ἐκ νεωτέρων ἐν τούτοις ἐρευνῶν ὅλα ταῦτα φαίνονται ἀνυπόστατα καθ' ὅσον ὁ Ἰάκωβος Β' δὲν ἦτο κἂν Τέκτων (βλ, *Ἰακωβικὸς Τεκτονισμός*).

Κλερμόν, *Κόμης τοῦ.* Ὁ Λουδοβῖκος ντὲ Μπουρμπὸν Κοντὲ κόμης τοῦ Κλερμόν, πρίγκιψ ἐξ αἵματος, ὅστις τὴν 11ην Δεκεμβρίου 1743 ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Γάλλων Τεκτόνων ἰσόβιος Μέγας Διδάσκαλος, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποβιώσαντος πρώην τοιούτου Louis de Pardaillan Δουκὸς τοῦ Ἀντὲν καὶ μὲ τὴν ἐντολὴν ὅπως προβῇ εἰς διόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων καὶ ἐπιβολὴν ποιᾶς τινος τάξεως πραγμάτων εἰς τὸν Γαλλικὸν Τεκτονισμόν. Ὁ Κόμης τοῦ Κλερμὸν ἐπεδίωξε τότε τὴν ὑπαγωγὴν ὅλων τῶν ἐν Γαλλίᾳ Στοῶν ὑπὸ μίαν κεντρικὴν ἀρχὴν προσηρτημένην εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Οὕτως ἱδρύθη ἡ «Μεγάλη Ἀγγλικὴ Στ.·. τῆς Γαλλίας» χωρὶς νὰ ἔχῃ ἐκδοθῇ καὶ σχετικὸν ἱδρυτικὸν δίπλωμα ἐπαρχιακῆς Μεγ.·. Στοᾶς ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ἀλλ' ὁ Κόμης τοῦ Κλερμὸν ταχέως ἐγκατέλειψε τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων του διαψεύσας οὕτω τὰς ἐπ' αὐτοῦ στηριχθείσας ἐλπίδας καὶ προκαλέσας νέας διχονοίας. Διετήρησεν ἐν τούτοις τὸν τίτλον τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. μέχρι τοῦ θανάτου του ἐπισυμβάντος τῷ 1771 ὅτε τὸν διεδέχθη ὁ ἀνεψιός του Δοὺξ τῆς Σάρτρης (βλ. *Γαλλία*).

Κλερμόν. *Περιστύλιον τοῦ* (Chapitre de Clermont, Chapter of Clermont). Τὴν 24ην Νοεμβρίου τοῦ 1754 ὁ Ἱππότης de Bonneville ἐγκαθίδρυσεν ἐν Παρισίοις Περιστύλιον ἀνωτέρων βαθμῶν εἰς τὸ ὁποῖον ἔδωσε τὸ ὄνομα Περιστύλιον τοῦ Κλερμὸν λαβὼν αὐτὸ ἐκ τοῦ αὐτόθι Ἰησουϊτικοῦ Κολλεγίου τοῦ Κλερμὸν (βλ. *Κλερμὸν Κολλέγιον*). Τὸ Περιστύλιον ἀπετελεῖτο ἀπὸ πλείστας διακεκριμένας προσωπικότητας τῆς Βασιλικῆς Αὐλῆς καὶ τῆς πόλεως, αἱ ὁποῖαι ἀπογοητευμέναι ἐκ τῶν ἐρίδων καὶ τῶν διχονοιῶν τῶν Παρισινῶν Στοῶν, ἀπεφάσισαν νὰ ἀποσπασθοῦν καὶ σχηματίσουν ἰδίαν Στοάν. Εἰς τὸ Περιστύλιον τοῦ Κλερμὸν ἐφηρμόσθη τὸ *Ναϊτικὸν σύστημα* τὸ ἱδρυθὲν τῷ 1743 ἐν Λυών. Ὑπῆρχον ἀρχικῶς 6 βαθμοί: 1ος, 2ος καὶ 3ος τοῦ Ἰωαννιτικοῦ ἢ *Ἰωαννίτου* Τεκτονισμοῦ. 4 Ἱππότης τοῦ Ἀετοῦ, 5 Ἔνδοξος Ἱππότης ἢ Ναΐτης, 6 Ὑπέρτατος Ἔνδοξος Ἱππότης. Ταχέως ὅμως οἱ βαθμοὶ ηὐξήθησαν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ κηρύγματος τοῦ Ράμσαι. Ὁ Βαρῶνος de Hund ἔλαβε τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς εἰς τὸ Περιστύλιον τοῦτο καὶ ἐξ αὐτῶν ἤντλησε τὴν ἰδέαν τῆς ἱδρύσεως τοῦ Δόγματος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ὅπερ ἀργότερον ἐγκατέστησεν ἐν Γερμανίᾳ.

κλεψύδρα. Ἔμβλημα χρησιμοποιούμενον ἄλλοτε εἰς τὸν 1ον καὶ 3ον διὰ νὰ μᾶς ὑπενθυμίζῃ διὰ τῆς ταχείας ροῆς τῆς ἄμμου τὴν μεταβατικὴν ὄψιν τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς. Εἰς τὴν ἀποκρυφολογίαν ἡ κλεψύδρα συμβολίζει τὸν χρόνον ὅστις ἐν τῇ αἰωνίᾳ αὐτοῦ διαρροῇ ἥτις περικλείει καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς κινήσεως, συνεπάγεται τὴν ἀλλοίωσιν τῶν προσκαίρων μορφῶν τοῦ ὑλικοῦ κόσμου. Ἡ κλεψύδρα ἀποτελεῖ σήμερον ἓν τῶν κυριωτέρων συμβόλων τοῦ *διασκεπτηρίου* (βλ. λ.) ἢ σκ.·. θαλ.·.. Κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἡ κλεψύδρα ἐτοποθετεῖτο καὶ εἰς τάφους πλησίον τῶν νεκρῶν συμβολίζουσα τὴν πάροδον τῆς ζωῆς.

Κλήμης ΙΒ'. Πάπας τῆς Ρώμης (1730—1740) τοῦ ὁποίου τὸ κοσμικὸν ὄνομα ἦτο Λαυρέντιος Κορσίνι. Εἶνε ὁ πρῶτος Πάπας ὅστις ἀπεκήρυξε καὶ κατεδίκασε τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν διὰ τῆς περιφήμου βούλλας του τῆς ἐκδοθείσης τὴν 24 Ἀπριλίου 1738 καὶ φερούσης τὸν τίτλον «In Eminenti». Εἰς τὴν βούλλαν αὐτὴν περιέχεται καὶ τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα :

«Δι' ὃν λόγον, αἱ πνευματικαὶ κοινότητες καλοῦνται ἐν ὀνόματι τῆς ἱερᾶς ὑπακοῆς οὔτε νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων ἢ διαδίδουν τὰς ἀρχάς της καὶ ὑπερασπίζονται αὐτὴν οὔτε νὰ δέχωνται ἢ ἀποκρύπτουν ἐντὸς τῶν οἰκιῶν καὶ ἀνακτόρων των ἢ ἀλλαχοῦ ἐπὶ ποινῇ ἀμέσου ἀφορισμοῦ παντὸς παραβάτου ὃν θνήσκοντα μόνον ὁ Πάπας δύναται νὰ ἀπαλλάξῃ τοῦ ἀφορισμοῦ».

Ὁ Κλήμης ὑπῆρξεν ἀμείλικτος διώκτης τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὑπεχρέωσε δὲ τὸν Γεν. Γραμματέα του Καρδινάλιον Φιρράο νὰ ἐκδόσῃ τὴν 14 Ἰανουαρίου 1739 νέον αὐστηρότατον διάταγμα τοῦ Παπικοῦ Κράτους ἐν τῷ ὁποίῳ ποιναὶ κατὰ παντὸς Τέκτονος ὡρίζοντο «ὁ θάνατος καὶ ἡ κατάσχεσις τῆς περιουσίας ἄνευ ἐλπίδος οἴκτου καὶ ἐπιεικείας». Παρ' ὅλας ἐν τούτοις τὰς ἀπαγορεύσεις τόσον τοῦ Πάπα αὐτοῦ ὅσον καὶ τῶν διαδόχων του πάμπολλοι καθολικοὶ εἶνε Τέκτονες. (βλ. *βοῦλλαι*).

Κλῖμαξ Ὡς ἀποκρυφιστικὸν σύμβολον ἡ κλῖμαξ ἐξεικονίζει τὴν βαθμιαίαν ἀνύψωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως πρὸς πνευματικωτέραν καὶ συνεπῶς τελειοτέραν ζωήν. Ἐχρησιμοποιεῖτο δὲ ὡς τοιοῦτον εἰς ὅλας τὰς Μυστικὰς Ἑταιρίας καὶ τὰς θρησκείας. Ἐνέχει καὶ τὸν συμβολισμὸν τῆς ἐξελίξεως ὡς καὶ τῆς προόδου τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς μυήσεως (βλ. *ἑλικοειδὴς κλῖμαξ* καὶ *Ἰακὼβ κλῖμαξ*).

Κλίντον, Γεώργιος ντὲ Οὐΐττ. (Clinton, de Witt). Διαπρεπὴς Ἀμερικανὸς πολιτικὸς * 1769 ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ † 18?8 αὐτόθι. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τῷ 1793 τὸ ἑπόμενον δὲ ἔτος ἐξελέγη Σεβ.·. τῆς Στοᾶς του. Ἐν ἔτει 1806 ἀνεκηρύχθη Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης, μετὰ ὀκταετίαν δὲ Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Μεγ.·. Διοικητηρίου (τότε *Μεγάλου Στρατοπέδου* καλουμένου). Τῷ 1816 ἐξελέγη *Γενικὸς Μέγας Ἀρχιερεὺς* τοῦ Γεν.·. Μεγ.·. Περιστ.·. τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Ὅτε ἐσημειώθη ἐν Ἀμερικῇ ἡ μεγάλη ἀντιτεκτονικὴ ἐξέγερσις τῷ 1826 συνεπείᾳ τῆς ὑποθέσεως Οὐΐλλιαμ Μόργκαν ἡ δολοφονία τοῦ ὁποίου ἀπεδόθη εἰς τοὺς Τέκτονας, ὁ Κλίντον ἦτο κυβερνήτης τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, ἔλαβε δὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ τὴν σύλληψιν τῶν δολοφόνων. Καίτοι ὅμως προσέφερε σημαντικὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν σύλληψίν των, κατηγορήθη ἐν τούτοις ἀδίκως καὶ κακοβούλως ὑπὸ τῶν ἀντιτεκτόνων ἐπὶ ἀμελείᾳ καὶ ἀδιαφορίᾳ ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων του. Αὐτὸς οὗτος ὁ εἰσαγγελεὺς Σπένσερ εἰς ὃν εἶχεν ἀνατεθῆ ἡ δίωξις τῶν φονέων, ἀνήκων εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀντιτεκτόνων, ὑπέβαλε παραίτησιν προφασισθεὶς ὅτι συνήντα ἀντίδρασιν ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ἐντολῆς του ἐκ μέρους τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Ὅλαι ὅμως αἱ κατὰ τοῦ Κλίντον κατηγορίαι ὀφείλονται εἰς πολιτικὰς μηχανορραφίας καθ'

ὅσον ὡς γνωστὸν πολλοὶ Ἀμερικανοὶ πολιτευταὶ τῆς ἐποχῆς ἐχρησιμοποίησαν τὸν ἀντιτεκτονισμὸν ὡς μέσον πολιτικῆς ἐπικρατήσεως. Ὁ Κλίντον ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως ἔντιμος ἀνὴρ καὶ ἁγνὸς πατριώτης. Ὑπῆρξε ταυτοχρόνως καὶ πιστὸς καὶ ἔνθερμος Τέκτων (βλ. *Ἀντιμασονικὸν κόμμα*).

Κλὸςς, *Φράντς Γεώργιος*. (Kloss, Franz Georg). Διάσημος Γερμανὸς Τέκτων καὶ ἰατρὸς * 1788 † 18·4. Νέος ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. ἀναδιωργάνωσε δὲ τὴν Ἐκλεκτικὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς ὁποίας ἐπανειλημμένως ἐχρημάτισε Μέγ.·. Διδ.·.. Διαμένων ἐν Φραγκφούρτῃ ἐπὶ τοῦ Μαίν, ἦτο κάτοχος μεγάλης Τεκτονικῆς βιβλιοθήκης, ἀφιερώθη δὲ εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ πραγματικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Τεκτ.·. θεσμοῦ, ὀνομασθεὶς διὰ τοῦτο «διδάσκαλος τῶν Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων»

Κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Κλὸςς ὁ σημερινὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἕλκει τὴν καταγωγὴν ἀπὸ τῶν λιθοξόων καὶ τῶν οἰκοδομικῶν συντεχνιῶν τοῦ Μεσαίωνος. Ἐκ τῶν ἀξιοσημειώτων ὁμιλιῶν του πολλαὶ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοὺς τίτλους:

1. «Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐν τῇ ἀληθεῖ του ἐννοίᾳ, ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ γνησίων ἐγγράφων τῶν λιθουργῶν Τεκτόνων» Λειψία 1846.

2. «Ἱστορία τοῦ Ἐλ.·. Τεκτ.·. ἐν Ἀγγλίᾳ, Σκωτίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ» Λειψία 1848.

3. «Ἱστορία τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων τῆς Γαλλίας ἐκ γνησίων ἐγγράφων» Δαρμστάττη 1852.

Κνὲφ (Kneph). Ὁ Δημιουργὸς εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν μυθολογίαν.

Κνίγγε, *Ἀδόλφος-Φράντς-Φρειδερίκος Λούντβιχ. βαρῶνος φὸν* (Knigge). Γερμανὸς συγγραφεὺς * 1752 ἐν Μπρέντεμπεκ † 1796 ἐν Μπρέμεν. Ὑπῆρξεν ἐπί τι διάστημα εἷς τῶν ἐπιφανεστέρων Γερμανῶν Τεκτόνων, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλεται ἡ πλήρης ὀργάνωσις τοῦ Τάγματος τῶν *Πεφωτισμένων* (βλ. λ.). Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ὁ Κνίγγε εἶχε μυηθῇ τὴν 29 Ἰανουαρίου 1772 ἔν τινι Στ.·. τοῦ δόγματος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως τῆς πόλεως Κάσσελ καὶ κατὰ τὴν κρατοῦσαν συνήθειαν ἔλαβε τὸ ψευδώνυμον «Ἱππότης τοῦ Κύκνου». Ὅτε τῷ 1780 ὁ Μαρκήσιος ντὲ Κοστάντσο ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Βαϊσχάουπτ εἰς τὴν βόρειον Γερμανίαν διὰ νὰ διαδώσῃ τὸ «Τάγμα τῶν Πεφωτισμένων» ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ Κνίγγε καὶ ἐπέτυχε νὰ τὸν προσελκύσῃ ὡς ὀπαδόν.

Ὁ Κνίγγε ἤρχισεν ἀλληλογραφῶν μετὰ τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ Τάγματος, Βαϊσχάουπτ, αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ ὁποίου ἐξῆψαν ἔτι μᾶλλον τὸν ἐνθουσιασμόν του διὰ τὸν νέον μυστηριακὸν θεσμόν. Μετά τινα χρόνον ὁ Βαϊσχάουπτ προσεκάλεσε τὸν Κνίγγε εἰς Βαυαρίαν ὑποσχόμενος νὰ τῷ παραδώσῃ ὅλα τὰ εἰς χεῖράς του χειρόγραφα ὅπως καταρτίσῃ ὁ ἴδιος διὰ τῆς ἐγνωσμένης ἱκανότητός του τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς τοῦ Δόγματος.

Ὁ Κνίγγε ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν καὶ μετέβη τῷ 1781 εἰς Βαυαρίαν ἔνθα καὶ ἐπεδόθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὴν διαβάθμισιν τοῦ μυστηριακοῦ δόγματος. Ἐγκατέλειψε τὸ ψευδώνυμόν του «Ἱππότης τοῦ Κύκνου» καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα «Φίλων». Περατώσας τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν ἤρξατο ἀλληλογραφῶν μὲ τὰς διαφόρους Τεκτ.·. Στ.·. διὰ τὴν προσαγωγὴν τοῦ Τάγματος. Ἐπέτυχε νὰ προσελκύσῃ καὶ τὸν *Μπόντε* (βλ. λ.) καταστάντα καὶ αὐτὸν σὺν τῷ χρόνῳ ἔνθερμον ὀπαδὸν τοῦ Τάγματος τῶν Πεφωτισμένων καὶ οὕτω ἐστερέωσε τὸ νέον Δόγμα.

Παρενέβη ὅμως μετ' ὀλίγον ὁ Βαϊσχάουπτ. Ἐπέφερε πολλὰς τροποποιήσεις καὶ προσθήκας τὰς ὁποίας διέταξε τοὺς Ἐπαρχιακοὺς Διευθυντὰς νὰ εἰσαγάγουν εἰς τὰ τυπικὰ τῶν βαθμῶν. Ὁ Κνίγγε ἀπογοητευθεὶς ἐκ τούτου ἀπεσύρθη ἐκ τοῦ Τάγματος καὶ μετ' ὀλίγον καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἀφιερώσας τὰ ὑπόλοιπα ἔτη τοῦ βίου του εἰς τὴν γενικὴν φιλολογίαν.

Ὁ Κνίγγε ἦτο ἀνὴρ ἀναμφισβητήτου ἀξίας καὶ ταλάντου συνέγραψε δὲ πολλὰ ἔργα Τεκτονικὰ καὶ μή. Μεταξὺ τῶν πρώτων σημαντικώτερα εἶναι τὰ ἑξῆς: 1. «Περὶ Ἰησουϊτῶν, Τεκτόνων καὶ Ροδοσταυριτῶν» ἐκδοθὲν ἀνωνύμως τῷ 1781. 2. «Δοκίμιον ἐπὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» 1784. 3. «Συμβολὴ εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τοῦ Τάγματος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων» 1786. Ὅταν δὲ ἀπεσύρθη τοῦ Τάγματος τῶν Πεφωτισμένων ἐξέδωσε τῷ 1783 τὴν «Τελικὴν δήλωσιν τοῦ Φίλωνος» ὡς ἀπάντησιν εἰς τὰς πολυαρίθμους ἐρωτήσεις αἱ ὁποῖαι τοῦ διετυπώθησαν ἐπὶ τῶν σχέσεών του μὲ τὸ Τάγμα.

Ἐκ τῶν μὴ Τεκτονικῶν ἔργων του τὸ σημαντικώτερον εἶναι τὸ «Περὶ συνομιλίας μὲ τοὺς ἀνθρώπους» (Ueber den Umgang mit Menschen), γραφὲν περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του καὶ μεταφρασθὲν εἰς πολλὰς γλώσσας.

Εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ὑπάρχουν πολλαὶ θαυμάσιαι παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ποικίλων σχέσεων καὶ καθηκόντων τῆς ζωῆς. Διὰ τοὺς Τέκτονας ἐν τούτοις τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε καὶ δι' ἄλλον λόγον ἐνδιαφέρον διότι παρέχει ἀπόδειξιν τῆς ἀσταθείας τῶν φρονημάτων τοῦ συγγραφέως. Ἀρχίσας τὴν ζωήν του μὲ ἐνθουσιασμὸν διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, τὸν ἐγκατέλειψεν ἀηδιασμένος μετ' ὀλίγα ἔτη· ἀλλὰ καὶ μετ' ὀλίγον κατέστη ἐκ νέου εἷς τῶν μᾶλλον ζηλωτῶν ἀποστόλων του, διὰ νὰ ἀποσυρθῇ τελικῶς καὶ νὰ διέλθῃ τὰς τελευταίας ἡμέρας του γράφων ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ. Εἰς τὸ βιβλίον του «Περὶ συνομιλίας μὲ τοὺς ἀνθρώπους», περιέχεται μικρὸν κεφάλαιον περὶ Μυστικῶν Ἑταιριῶν εἰς τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ἀποκαλυπτικὸς τοῦ Barruel ἢ τοῦ Robison (βλ. *Βαϊσχάουπτ*, καὶ *Πεφωτισμένων Τάγμα*)

Κόγξ ὂμ πάξ. Αἱ τρεῖς μυστηριώδεις λέξεις αἱ ὁποῖαι ἐξεφωνοῦντο ὑπὸ τοῦ Κεραμιστοῦ κατὰ τὴν ἐνάτην καὶ τελευταίαν ἡμέραν τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων, τὴν πλημοχόην, διὰ νὰ σημάνουν τὴν λῆξιν τῶν τελετῶν. Ἡ φράσις ὡς μᾶς παρεδόθη ὑπὸ τῆς ἱστορίας ἦτο «*κόγξ ὂμ πάξ*». Τὴν ἀναφέρει ὁ Πορφύριος (βλ. *Ἐλευσίνια Μυστήρια*), ὁ δὲ Ἐπίσκοπος Warburton (Din. Seg. I., 11, 4) γράφει ὅτι κατὰ τὴν τελετὴν τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων «ἡ συνέλευσις ἀπελύετο διὰ τῶν δύο βαρβαρικῶν λέξεων Κόγξ Ὄμπαξ».

Πολλαὶ ὑπῆρξαν αἱ ἐξηγήσεις αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν εἰς τὴν μυστηριώδη αὐτὴν φράσιν τῆς ὁποίας τὴν σημασίαν οὐδεὶς βεβαίως τῶν μυηθέντων εἰς τὰ Ἐλευσίνια, ἀπεκάλυψε ποτέ.

Ὁ προμνησθεὶς Ἐπίσκοπος Warburton θεωρεῖ τὰς λέξεις αὐτὰς βαρβαρικὰς καὶ ἐνδεικτικὰς συνεπῶς τοῦ γεγονότος ὅτι τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια δὲν ἦσαν καταγωγῆς Ἑλληνικῆς. Ὁ Le Clerc (Univ. VI., 86) ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι αἱ λέξεις αὐταὶ ἀποτελοῦν παραφθορὰν τῶν φοινικικῶν Kots καὶ omphets αἱ ὁποῖαι σημαίνουν «πρόσεχε καὶ ἄπεχε τοῦ κακοῦ».

Ἐκ τῶν παλαιῶν Ἑλληνικῶν λεξικῶν μόνον τὸ τοῦ Ἡσυχίου ἀναφέρει τὴν φράσιν ὡς ἑξῆς:

«Κόγξ ὄμπαξ: Ἐπιφώνημα τετελεσμένου. Καὶ τῆς δικαστικῆς ψήφου ἦχος, ὡς ὁ τῆς κλεψύδρας. Παρὰ δὲ Ἀττικοῖς βλόψ».

Κατὰ τὸ ἔτος 1797 ὁ λοχαγὸς Wilford γράφων εἰς τὸ βιβλίον του «Asiatic Researches» (Τόμ. V, σελ. 300 κ. ἑ.) ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ φράσις αὕτη εἶνε σανσκριτικῆς καταγωγῆς καὶ ἀποτελεῖ παραφθορὰν τῶν λέξεων Kanscha Aum Pakscha. Ἡ πρώτη, Kanscha σημαίνει τὸ «ἀντικείμενον τῶν θερμοτέρων μου πόθων». Ἡ Aum εἶνε ἡ χρησιμοποιουμένη περίφημος μονοσύλλαβος λέξις ἡ ὑπὸ τῶν Βραχμάνων εἰς τὸ τέλος ἑκάστης προσευχῆς ἀναλογοῦσα πρὸς τὸ ἰδικόν μας Ἀμὴν καὶ ἡ Pakscha σημαίνει μεταβολήν, θέσιν, καθῆκον, εὐτυχίαν. Ὁ Wilford ἑπομένως φρονεῖ ὅτι ἡ φράσις σημαίνει: «Ἀντικείμενον τοῦ θερμοτέρου μου πόθου εἶνε ἡ ἁγία μετὰ τοῦ Θεοῦ ἀνάπαυσις».

Εἰς τὰ «Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ Μυστήρια» (σελ. 173) ὁ ἀδ.·. Κ. Γ. Κουρτίδης φαίνεται ἀποκλίνων μᾶλλον ὑπὲρ τῆς ἑρμηνείας τοῦ Wilford τὴν ὁποίαν μεταφράζει ὡς ἑξῆς: «Εἴθε οἱ πόθοι σας νὰ ἐκπληρωθοῦν. Ἐπίστρεψον εἰς τὴν παγκόσμιον ψυχήν».

Μὲ τὴν ἄποψιν τοῦ Wilford συμφωνοῦν ἐπίσης καὶ ὁ

Uwaroff (Ess. sur les Myst. d' Eleusis), ὁ Creuzer, ὁ Schelling καὶ ὁ Münter.

Διαφωνεῖ ὅμως ὁ Γερμανὸς C. A. Lobeck ὅστις ἐν ἔτει 1829 εἰς τὸ ἔργον του «Aglaophamus» (Βιβλίον Β': 'Ορφικὰ κεφ. ιζ' § 4) ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ φράσις δέον νὰ γράφεται «κόγξ ὀμ πάξ» καὶ ὅτι τὸ ὀμ εἶνε συντετμημένος τύπος τοῦ ἐπιρρήματος ὁ μ ο ί ω ς. Ἑπομένως ἡ φράσις εἶνε «κόγξ ὁμοίως πάξ» ἤτοι «κόγξ τὸ αὐτὸ τοῦ πάξ». Καὶ ἐπειδὴ—κατὰ τὸν Lobeck πάντοτε—τὸ πάξ εἶνε ἰσοδύναμον μὲ τὸ λατινικὸν ἐπιφώνημα pax=εἰρήνη, ἡσυχία(!) ἡ ὅλη φράσις σημαίνει «Σιγήσατε!»

Ἑτέραν ἑρμηνείαν ἔδοσεν ἀργότερον ὁ Αὔγουστος Le Plongeon εἰς τὸ ἔργον του «Ἱερὰ Μυστήρια τῶν Μαγιά» (1890) ἰσχυρισθεὶς ὅτι αἱ λέξεις αὐταὶ δὲν εἶνε σανσκριτικαὶ ἀλλὰ τῆς γλώσσης τῶν «Μαγιά» τῆς Ἀμερικῆς «Con ex Oman Panex» σημαίνουσαι: «Φ ύ γ ε ξ έ ν ε δ ι α σ κ ο ρ π ί σ θ η τ ι!». Ἡ ἑρμηνεία αὐτὴ εἶναι ἀστήρικτος δεδομένου ὅτι οἱ παριστάμενοι κατὰ τὸ κλείσιμον τῆς τελετῆς τῶν Ἐλευσινίων, οὔτε ξένοι ἦσαν οὔτε βέβηλοι.

Ἄλλη ἐπίσης ἑρμηνεία εἶνε ὅτι αἱ λέξεις εἶνε αἰγυπτιακαί: «Khols am Pekt» σημαίνουσαι «ἄ π λ ε τ ο ν φ ῶ ς».

Ὁ ἀείμνηστος σοφὸς καθηγητὴς Δ. Ν. Γουδῆς εἰς τὸ ἔργον του «Τὰ Μυστήρια τῆς Ἐλευσῖνος» χαρακτηρίζει ἐφθαρμένην τὴν γραφὴν Κ ό γ ξ Ὄ μ π α ξ καὶ γράφει ὅτι τὸ ἐπιφώνημα ἦτο Π ά ξ. Κ ό γ ξ. «Ἀμφότεραι αἱ λέξεις, προσθέτει εἶναι ἴσως Πελασγικαὶ καὶ τὸ μὲν Πάξ εἶναι ἐπιφώνημα δηλοῦν: ἀρκεῖ, δὲν χρειάζονται ἄλλα, τὸ δὲ Κόγξ εἶναι λέξις πεποιημένη δηλοῦσα τὸν ἦχον ψήφου ριπτομένης εἰς κάδον, κάλπην: ἤτοι ἡ κρίσις ἐγένετο! τετέλεσται! προβλ. καὶ τὰς λέξεις κ ό ν α β ο ς καὶ κ ο ν α β ε ῖ ν».

Ἑτέραν ἑρμηνείαν παρέχει ὁ κ. Βοσνιάκος, ὅστις ὅμως φρονεῖ ὅτι ἡ χρησιμοποιουμένη ὑπὸ τοῦ τελετουργοῦ τῶν Ἐλευσινίων φράσις ἦτο «κ ό γ ξ ὀ μ φ ά τ» καὶ οὐχὶ κόγξ ὀμ πάξ. Ποῦ στηρίζει τὸν ἰσχυρισμόν του αὐτὸν ὁ κ. Βοσνιάκος δὲν γνωρίζω. Πάντως τὴν φράσιν του αὐτὴν τὴν ἑρμηνεύει ὡς ἑξῆς:

«*Κόγξ* εἶνε λέξις προερχομένη ἐκ τῆς λέξεως *πόγξ* κατὰ τὴν αἰολικὴν μετατροπὴν τοῦ π εἰς κ (ὡς πότε κότε, πόνος κόνος κτλ.). Τὸ πόγξ προέρχεται ἀπὸ τὴν παλαιὰν τουρανικὴν λέξιν Boge ἢ Bog σημαίνουσαν τ α ῦ ρ ο ς. Θ ε ὸ ς ἐξ ἧς καὶ κατ' ἀναστροφὴν τὸ ὄνομα Ζεὺς (logo gelo=zevo Ζεύς).

Ὀμ εἶνε ἡ Ρουμανικὴ ἢ Βλαχικὴ λέξις om ἄνθρωπος συγγενὴς πρὸς τὴν λατινικὴν homo, τὴν γαλλικὴν homme κτλ.

Φάτ τέλος εἶνε παλαιὰ λέξις διασωθεῖσα καὶ σήμερον εἰς τὴν ρουμανικὴν καὶ σημαίνει παῖς, υἱός.

Κόγξ ὀμ φάτ λοιπὸν κατὰ τὸν κ. Βοσνιάκον σημαίνει Θ ε ὸ ς ἀ ν θ ρ ώ π ο υ υ ἱ ὸ ς ἢ Θ ε ο ῦ ἄ ν θ ρ ω π ο ς υ ἱ ό ς».

Ἐξ ὅλων ἐν τούτοις τῶν ἀνωτέρω ἑρμηνειῶν τὰς ὁποίας παρέθεσα χάριν τῆς ἱστορίας καὶ μόνον, οὐδεμία φαίνεται ἱκανοποιοῦσα πλήρως.

Ἀντιθέτως σύμφωνος καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐκφωνουμένης φράσεως καὶ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν καταγωγὴν τῶν ἀπαρτιζουσῶν αὐτὴν λέξεων φαίνεται ἡ ἑρμηνεία τὴν ὁποίαν μοὶ ἔδωσεν ὁ ἀείμνηστος ἀδ.·. Γεώργιος Κλ. Σκαλιέρης. Κατὰ τὴν γνώμην του ἡ ἐκφωνουμένη φράσις ἦτο: *κόγξ ὁ ὢν πάξ*.

Τὸ *κόγξ* ὡς διαπιστώνει καὶ ὁ Ἡσύχιος ἦτο ἑλληνικωτάτη λέξις σχηματισθεῖσα ἐκ τοῦ ἤχου ὃν παράγει ἡ ψῆφος πίπτουσα εἰς τὴν κάλπην ἢ καὶ τὸ ὕδωρ πίπτον εἰς τὴν κλεψύδραν, σημαίνει δὲ συμβολικῶς τὸ τ έ λ ο ς. Ἡ μετοχή, *ὁ ὢν* σημαίνει ὁ ὑ π ά ρ χ ω ν, ὁ Θ ε ό ς.

Καὶ τὸ *πάξ* εἶνε ἐπίσης ἑλληνικὴ λέξις, ἐπιφώνημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σημερινοῦ «ἀ ρ κ ε ῖ, φ θ ά ν ε ι».

Ἑπομένως κατὰ τὸν ἀδ.·. Γ. Σκαλιέρην ἡ φράσις ἐσήμαινε: «Τ έ λ ο ς ὁ Θ ε ό ς! ἀ π έ λ θ ε τ ε».

Καὶ τὴν ἑρμηνείαν αὐτὴν δέον νὰ δεχθῶμεν ὡς ὀρθοτέραν ἐκ τῶν ὅσων μέχρι τοῦδε τουλάχιστον μᾶς ἐδόθησαν.

Βιβλ.: 1 (Τόμ. Α', σελ. 552) 3 (Τόμ. Α'. σ. 346) 55 (σελ. 17) 74 (σελ. 93). Ἐπίσης: Ioannis Menesius: ELEUSINIA sive de Cereris Eleusinio sacro ac besto 1619.— Warburton: DIVINE LEGATION.— Captain Wilford: ASIATIC RESEARCHES.

κοέν Ἑβραϊκὴ λέξις σημαίνουσα τὸν ἱερέα. Ἡ λέξις συναντᾶται εἰς τὸ Δόγμα τῶν Μ α ρ τ ι ν ε ζ ι σ τ ῶ ν ἢ Δόγμα τῶν Ἐ κ λ ε κ τ ῶ ν Κ ο έ ν, τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀποκρυφιστικὸν Τεκτονικὸν δόγμα (βλ. *Ἐκλεκτῶν Κ ἐν Δόγμα*).

Κοζίκι. (Ἰαπων. Κοζίκι = Βιβλίον τῶν Ἀρχαίων Παραδόσεων). Τὸ ἀρχαιότατον τῶν γραπτῶν μνημείων τοῦ Σιντοϊσμοῦ, τῆς παλαιᾶς Ἰαπωνικῆς θρησκείας. Εἶναι γεγραμμένον εἰς καθαρὰν Ἰαπωνικὴν καὶ συνετάχθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Μικάδου Γκέμμιο τῷ 712 μ. Χ. ἐκτυπωθὲν τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1625. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Σιντοϊσμοῦ ἀνέρχονται σήμερον εἰς 10 ἑκατομμύρια περίπου.

κοιλάς. Εἰς τοὺς Περιστυλιακοὺς βαθμοὺς τοῦ Γαλλικοῦ δόγματος ἡ λέξις αὕτη χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς λέξεως Ἀν.·. εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς ἕδρας τοῦ Ὑπ.·. Περιστ.·. Οὕτω λ. χ. ἔγγραφον ἑνὸς Ὑπ.·. Περιστ.·. δὲν θὰ ἐχρονολογεῖτο ἐκ τῆς Ἀν.·. Παρισίων ἀλλ' ἐκ τῆς κοιλάδος Παρισίων· Σὺν τῷ χρόνῳ ἡ λέξις εἰς τὰ φιλοσ.·. ἐργαστήρια ἀντικατέστησε καὶ τὰς δύο στήλας τοῦ βορρᾶ καὶ τῆς μεσημβρίας. Εἰς τὸ Dictionnaire Maçonnique, τοῦτο χαρακτηρίζεται ὡς ἐντελῶς ἐσφαλμένον καθ' ὅσον ἡ κοιλὰς περιλαμβάνει ὁλόκληρον τὴν Στ.·. αἱ δὲ στῆλαι εἶναι αἱ διαιρέσεις της. Τὸν ὅρον παρέλαβον καὶ τὰ Ἑλληνικὰ τυπικὰ τῶν φιλοσοφικῶν βαθμῶν τὰ ὁποῖα ἔχουν παλαιόθεν μεταφρασθῆ ἐκ τῶν γαλλικῶν καὶ παρέμειναν ἔκτοτε ἀδιόρθωτα.

Διὰ τὴν χρῆσιν τῆς λέξεως ὁ ἀδ.·. Mackey (βιβλ. 1 Τομ. Β' σελ. 1074) γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ κοιλὰς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτ.·. εἶναι σύμβολον μυστικότητος. Σημαίνει κάτι τὸ βαθύ. Καὶ ὑπονοεῖ ὅτι ἐν μυστικότητι τελοῦνται αἱ ἐργασίαι τῆς Στ.·.».

κοῖλον. Οὕτω καλεῖται εἰς τὴν ἀπόκρυφον κοσμοθεωρίαν ἡ *"Υλη-μήτηρ*, ἡ Mûla Prakriti καλουμένη Ἰνδιστί, εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας δημιουργοῦνται οἱ κόσμοι. Δὲν πρόκειται ἑπομένως περὶ τῆς ὕλης τὴν ὁποίαν ἐννοοῦν οἱ βέβηλοι. Ὅ,τι ἀποκαλεῖται συνήθως ὕλη εἶναι ἡ ἀπουσία τοῦ κοίλου ἀκριβῶς, εἶναι τὰ κενὰ ἢ αἱ φυσαλλίδες αἱ ὁποῖαι σχηματίζονται ἐντὸς τοῦ κοίλου ἀκριβῶς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ *φοχάτ*=τῆς ἐνεργείας καὶ ἀποτελοῦν τοὺς μορφικοὺς κόσμους, τὰ διάφορα ἡλιακὰ συστήματα.

Ὁ κόσμος ὅλος, τὸ Σύμπαν, ὅλα τὰ Ἡλιακὰ Συστήματα, ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἑπτὰ καταστάσεις κοσμικῆς ὕλης ἐκ τῶν ὁποίων ἡ κατωτέρα εἶναι ἡ 7η ἡ *Πρακρίτι* (βλ. λ.). Τὸ Σύμπαν ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν ὕλην τοῦ 7ου κοσμικοῦ πεδίου. Κατὰ τὴν ἀπόκρυφον κοσμοθεωρίαν τὸ κοῖλον κατέχει τὴν ἔκτασιν ὅλην, εἶνε πυκνότερον πάσης ἄλλης γνωστῆς εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὕλης, τόσον πυκνόν, ὥστε φαίνεται ἀνῆκον εἰς ἄλλον τινὰ τύπον ἢ τάξιν πυκνότητος ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς. Ἀπὸ τὰς φυσαλλίδας ποὺ σχηματίζονται ἐντὸς τῆς Μητρὸς Ὕλης αὐτῆς, τοῦ Κοίλου, συνδυαζομένας πρὸς ἀλλήλας συμφώνως πρὸς τὸν ἀπόκρυφον ἑπταδικὸν νόμον, σχηματίζονται αἱ διάφοροι καταστάσεις τῆς ὕλης περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω καὶ δημιουργοῦνται τὰ ἡλιακὰ συστήματα.

κοιμητήριον. Τεκτονικόν. Ἔμφυτον παρὰ τοῖς ἀνθρώποις εἶναι τὸ αἴσθημα τῆς ἐκλογῆς καταλλήλου καὶ ἰδιαιτέρου τόπου πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν συγγενῶν ἢ φίλων. Οὕτω ἐδημιουργήθησαν τὰ κοιμητήρια, νεκροταφεῖα, κοινοὶ τόποι ταφῆς, θεωρούμενοι ἱεροὶ ὅσον καὶ μία ἐκκλησία καὶ κοσμούμενοι μὲ μνημεῖα καὶ ἄνθη ὑπομιμνήσκοντα ὅτι ἡ ἀνάμνησις τῶν ἀπελθόντων ἀδελφῶν ζῇ πάντοτε ἐν ὑμῖν. Ἦτο φυσικὸν ἑπομένως καὶ οἱ Τέκτονες νὰ ἐπιζητήσουν πολλαχοῦ τὴν ἵδρυσιν Τεκτονικῶν κοιμητηρίων ὅπου νὰ θάπτωνται οἱ ἐξ αὐτῶν μεταβαίνοντες εἰς τὴν αἰωνίαν Ἀνατολὴν καὶ οἱ τυχὸν παρεπίδημοι ἀδ.·. οἵτινες ἤθελον ἀποδημήσῃ κατὰ τὴν αὐτόθι διαμονήν των.

Τὸ σύστημα αὐτὸ τῆς ἱδρύσεως ἰδιαιτέρων Τεκτονικῶν

κοιμητηρίων ἔχει εὐρύτατα διαδοθῆ κυρίως ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ὅπου, ὡς γράφει ὁ ἀδ.·. Mackey, δὲν ὑπάρχει πόλις σημαντικοῦ πληθυσμοῦ ὅπου οἱ Τέκτονες νὰ μὴ ἔχουν ἀγοράσῃ καὶ διευθετήσῃ καταλλήλως ἴδιον χῶρον χρησιμεύοντα ὡς κοιμητήριον διὰ τὰ μέλη τῆς Τεκτ.·. Ἀδελφότητος ἀποκλειστικῶς. Καὶ ὁ ἀδ.·. Mackey ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ καθορισθῇ καὶ τυπικὸν καθιερώσεως τοιούτων κοιμητηρίων μετὰ πάσης μυστηριακῆς μεγαλοπρεπείας.

Κόλ, Βενιαμίν (Cole). Ἄγγλος Τέκτων ὅστις ἐν ἔτει 1728 ἐχάραξεν ἐπὶ 30 χαλκίνων πλακῶν τὰ «Ἀ ρ χ α ῖ α Σ υ ν τ ά γ μ α τ α» ὑπὸ τὸν τίτλον «Β ι β λ ί ο ν τ ῶ ν Ἀ ρ χ α ί ω ν Σ υ ν τ α γ μ ά τ ω ν τ ῶ ν Ἐ λ ε υ θ. καὶ Ἀ π ο δ ε δ ε γ μ έ ν ω ν Τ ε κ τ ό ν ω ν». Τὸ ἔργον ἐξεδόθη καὶ πάλιν ἐκτυπωθὲν τῷ 1731 καὶ ἐκ τρίτου τῷ 1751 ἀλλ' ὑπὸ τὸν νέον τίτλον «Τ ὰ ἀ ρ χ α ῖ α Σ υ ν τ ά γ μ α τ α κ α ὶ Κ α θ ή κ ο ν τ α τ ῶ ν Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ό ν ω ν μ ε τ' ἀ λ η θ ο ῦ ς ἀ π ε ι κ ο ν ί σ ε ω ς τ ῆ ς ε ὐ γ ε ν ο ῦ ς Τ έ χ ν η ς τ ῶ ν ε ἰ ς δ ι α φ ό ρ ο υ ς δ ι α λ έ ξ ε ι ς κ α ὶ λ ό γ ο υ ς»

Ὁ γνωστὸς Τέκτων βιβλιογράφος Richard Spencer γράφει ὅτι ὁ Κὸλ ἐχάραξε τὰς πλάκας ἀντιγράφων χειρόγραφον τὸ ὁποῖον ὀνομάζει «τὰ Συντάγματα τοῦ 1826».

Ὁ Hughan περιέλαβε τῷ 1869 εἰς τὸ ἔργον του «Σ υ ν τ ά γ μ α τ α τ ῶ ν Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ό ν ω ν» καὶ εἰς περιωρισμένην ἔκδοσιν 70 μόνον ἀντιτύπων, λιθογραφικὸν ἀντίγραφον τῆς ἐκδόσεως τοῦ Κὸλ τοῦ 1729. Ἑτέρα λιθογραφικὴ ἀνατύπωσις εἰς 200 ἀντίτυπα τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1731 ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Richard Jackson ἐν ἔτει 1897 μὲ εἰσαγωγὴν γραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ Hughan.

Κόλ, Σαμουήλ. Ἀμερικανὸς Τέκτων χρηματίσας καὶ Μέγ.·. Γραμ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Maryland. Συνέγραψε τὸ ἔργον «Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος ἢ Γενικὸν Ἀχιμὰν Ρεζὸν» ἐκδοθὲν τὸ πρῶτον τῷ 1817 καὶ ἐκ δευτέρου τῷ 1826. Πρόκειται περὶ ἐγχειριδίου καὶ ὁδηγοῦ τῶν βαθμῶν, φιλολογικῶς ἀνωτέρου τῶν συγχρόνων ἔργων τοῦ Webb καὶ τοῦ Cross.

κόλασις. Ὁ τόπος ὅπου θὰ καταλήξουν μετὰ θάνατον οἱ ἁμαρτωλοί, οἱ τὰ φαῦλα πράξαντες, διὰ νὰ βασανίζωνται αἰωνίως. Ἡ ἰδέα τῆς κολάσεως ὡς ἐμφανίζεται εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν συνδέεται μὲ τὸ ὑποχθόνιον βασίλειον τῆς Αἰγυπτιακῆς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας. Τὸ δόγμα ἐν τούτοις καθ' ὅ, πᾶς ἄνθρωπος μὴ βαπτισθεὶς χριστιανὸς καὶ πᾶς χριστιανὸς ὑποπεσὼν εἰς θανάσιμον ἁμάρτημα εἶνε προωρισμένος εἰς αἰώνιον κολασμὸν δίδει εἰς τὸν χριστιανισμὸν μίαν πένθιμον μορφὴν προκαλοῦσαν τὴν ἔξέγερσιν πολλῶν σκεπτομένων ἀνθρώπων. Δὲν εἶνε τοιοῦτον ὅμως καὶ τὸ δόγμα περὶ «καθαρτηρίου» ὅπερ πρεσβεύει κατάστασιν προσωρινῆς ἐπανορθωτικῆς τιμωρίας μετὰ θάνατον. Ἡ ἰδέα τοῦ καθαρτηρίου εὑρίσκει τὴν ἀντίστοιχόν της εἰς τὴν θεοσοφικὴν καὶ πνευματιστικὴν ἐσχατολογίαν ὡς καὶ εἴς τινας λαϊκὰς ἀλληγορίας ἄλλων θρησκειῶν.

Τὰ Ἰαπωνικὰ βουδδιστικὰ βιβλία παρουσιάζουν φρικαλέας εἰκόνας: διαβόλους βυθίζοντας μὲ τεραστίας δικέλας τὰ θύματά των εἰς λέβητας πλήρεις ζέοντος ἐλαίου κλπ.

Τὸ δόγμα τῆς αἰωνίας κολάσεως προέρχεται ἐκ κακῆς παρανοήσεως καὶ κακῆς μεταφράσεως ὡρισμένων ἀποσπασμάτων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἡ ἐσφαλμένη δὲ αὕτη κατανόησις ἐπηυξήθη ἔτι μᾶλλον διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ξένων ἰδεῶν. Ἡ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὑπάρχουσα ἑλληνιστὶ λέξις «αἰὼν» σημαίνει περίοδον χρόνου μακρὰν βεβαίως ἀλλὰ περιωρισμένην πάντως.

Ὁ C. W. Leadbeater, θεοσοφιστὴς καὶ Τέκτων εἰς τὸ ἔργον «Τὸ Χριστιανικὸν Πιστεύω» ἐξηγεῖ ὅτι ἡ περὶ κολάσεως ἀντίληψις σχετίζεται μὲ τὴν «ἡμέραν τῆς κρίσεως» ἥτις θὰ συμβῇ περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου κύκλου: τότε, ὅσοι δὲν θὰ εἶνε ἱκανοὶ νὰ ἀκολουθήσουν τὴν ἀνθρωπότητα ἐν τῇ πρὸς τὰ πρόσω πορείᾳ των, θὰ ἀποκλεισθοῦν τῆς παρούσης ἐξελίξεως καὶ θὰ περιέλθουν εἰς κατάστασιν ἀναστολῆς πάσης ἐνεργητικότητος ἐπὶ ἕνα αἰῶνα, διὰ νὰ ἀναλάβουν καὶ πάλιν τὴν ἐξέλιξίν των ὡς ὁδηγοὶ ἑνὸς νέου σύμπαντος. Ὑπάρχει ἐν τούτοις κατὰ τὸν ἐπίσκοπον Ο ὐ έ τ ζ γ ο υ ν τ καὶ ἑτέρα μυστηριακὴ ἑρμηνεία τοῦ δόγματος τούτου. Ἡ κόλασις, ἀπὸ πνευματικῆς ἀπόψεως σημαίνει στέρησιν τοῦ θείου Φωτὸς (προσωρινὴν ἐφ' ὅσον προέρχεται ἀπὸ προσωρινὴν αἰτίαν). Τοῦτο φανερώνει καὶ ὁ Ἅγιος Παῦλος διὰ τῆς φράσεως: «Ἡ ἀνταμοιβὴ τοῦ ἁμαρτήματος εἶναι ὁ θάνατος».

Βιβλιογρ. 6 (σελ. 51).

Κολλέγια Τεκτονικά. Ὁ Ἀμερικανικὸς Τεκτονισμὸς ἐπεδίωξε κάποτε τὴν ἵδρυσιν ἐπισήμων ἐκπαιδευτικῶν Κολλεγίων τὰ ὁποῖα θὰ διετέλουν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἐν ἑκάστῃ Πολιτείᾳ καὶ θὰ παρεῖχον εἰς τὴν νεολαίαν μόρφωσιν σύμφωνον πρὸς τὰ Τεκτονικὰ Ἰδεώδη. Πρώτη ἡ Μεγ.·. Στοὰ τοῦ Μιζούρι ἐν ἔτει 1841 προέβη ἐν τῇ πόλει Lexigton εἰς τὴν ἵδρυσιν τοιούτου Κολλεγίου ὅπερ ἐπί τινα χρόνον ἐλειτούργησεν ἐπιτυχῶς.

Ἄλλαι Μεγ.·. Στοαὶ τῶν Πολιτειῶν Κεντάκυ, Μισσισσίπι, Ἀρκανσάς, Βορ. Καρολίνας καὶ Φλωρίδος προέβησαν ἀκολούθως εἰς τὴν ὀργάνωσιν παρεμφερῶν ἀνωτέρων Σχολῶν φερουσῶν τὸν τίτλον «Τ ε κ τ ο ν ι κ ὰ Κ ο λ λ έ γ ι α». Ἡ πεῖρα ὅμως ταχέως ἀπέδειξεν ὅτι ὑπῆρχε ποιά τις ἀσυμφωνία μεταξὺ τῶν ἐπισήμων ἐργασιῶν μιᾶς Μεγάλης Στοᾶς ὡς Τεκτονικῆς Δυνάμεως ἔν τινι χώρᾳ καὶ τῆς ἐποπτείας καὶ συντηρήσεως ἑνὸς κολλεγίου ἐπισήμως υἱοθετημένου.

Ἐπεκράτησε ταυτοχρόνως ἡ ἀντίληψις ὅτι δὲν θὰ ἦτο ὀρθὸν νὰ φορολογοῦνται τὰ ἰδιαίτερα θησαυροφυλάκια τῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα ἑκάστης Μεγ.·. Στ.·. ἐργαστηρίων διὰ τὴν συντήρησιν ἑνὸς Κολλεγίου, ἡ διοίκησις καὶ διαχείρισις τοῦ ὁποίου ἐξ ἄλλου, ἀνατιθεμένη ἀναγκαστικῶς εἰς ὀλίγα ἄτομα θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ ἀντεγκλήσεις καὶ νὰ σπείρῃ διχονοίας. Οὕτω βαθμηδὸν τὰ σχέδιον ἐγκατελείφθη ἀφέθη δὲ εἰς τὰς διαφόρους κατὰ τόπους Στοὰς ἡ φροντὶς τῆς συντηρήσεως σχολῶν ἀπόρων παίδων ἢ τῆς ἐνισχύσεως μαθητῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν των.

Κολλέγια τεχνιτῶν (Collegia Artificum) βλ. ***Ρωμαϊκὰ Κολλέγια τεχνιτῶν.***

Κολλέγιον (collegium). Ρωμαϊκὸς ἀρχικῶς ὅρος σημαίνων τὸ σύνολον ἀνθρώπων ἡνωμένων πρὸς κοινόν τινα σκοπὸν ἢ ἐπιδίωξιν. Κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν Δίκαιον ἀπητοῦντο τρεῖς τοὐλάχιστον διὰ ν' ἀποτελέσουν κολλέγιον (tres faciunt collegium). Ἐντεῦθεν προφανῶς, κατὰ τὸν Mackey, καὶ ὁ Τεκτονικὸς κανών, καθ' ὃν τρεῖς ἀπαιτοῦνται τοὐλάχιστον Διδ.·. διὰ τὴν ἵδρυσιν Στοᾶς.

Κολλέγιον (College). Ἡ τακτικὴ σύνοδος τῶν τμημάτων τῆς Ἑταιρίας τῶν Ροδοσταύρων καλεῖται Συνέλευσις τοῦ Κολλεγίου. Κατ' αὐτὴν τελοῦνται τὰ μυστήρια τῆς μυήσεως καὶ προαγωγῆς μετὰ τὸ πέρας τῶν ὁποίων ὁ Μυστικὸς Κύκλος λύεται.

Κολλέγιον τοῦ Βαλουὰ (Collège de Valois). Τεκτονικὴ ὀργάνωσις λειτουργήσασα, κατὰ τὸν Τζὼν Γιάρκερ ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1753 μέχρι τοῦ 1762 ἐπὶ τῇ βάσει Σκωτικοῦ δόγματος περιλαμβάνοντος ἀρχικῶς 9 βαθμοὺς εἰς οὓς ἀργότερον προσετέθησαν καὶ ἄλλοι τέσσαρες. Κατὰ τὸ 1762 τὸ Κολλέγιον τοῦ Βαλουὰ μετετράπη εἰς «Ὕ π α τ ο ν Σ υ μ β ο ύ λ ι ο ν Ἱ π π ο τ ῶ ν τ ῆ ς Ἀ ν α τ ο λ ῆ ς» τοῦ ὁποίου ὁ βαρῶνος Τ σ ο υ ν τ ὺ (βλ. λ.) ἀνεθεώρησε τὸ τυπικὸν τοῦ 3ου ἀναφερόμενον εἰς τὸν Ἀδωνιράμ. Τελικῶς τὸ δόγμα τοῦτο συνεχωνεύθη μὲ τὴν Μεγ. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

Κολοκοτρώνης, Θεόδωρος. Ὁ διασημότερος καὶ ἐπιφανέστερος τῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας ὁ καὶ ἀρχιστράτηγος ἀναγνωρισθεὶς τῆς Ἐπαναστάσεως· γόνος ἡρωϊκῆς οἰκογενείας ἁρματωλῶν Γορτυνίων * τὴν 3 Ἀπριλίου 1770 εἰς Ραμοβοῦνι τῆς Μεσσηνίας ἔνθα εἶχε καταφύγῃ ἡ μήτηρ του † τὴν 3 Φεβρουαρίου 1813 εἰς Ἀθήνας. Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐν Ζακύνθῳ κατὰ τὸ ἔτος 1807 καὶ εἰς τὴν αὐτόθι Σ.·. Στ.·. «Ἀ σ τ ή ρ». Πλὴν τῶν ἄλλων μαρτυριῶν ἔχομεν καὶ τὴν βεβαίωσιν τοῦ Θεοδώρου Ι. Κολοκοτρώνη, τοῦ γράφοντος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Φαλὲζ» ὅστις εἰς τὸ ἐν ἔτει 1867 ἐκδοθὲν

ἐν Ἀθήναις μικρόν του βιβλίον «Τὸ Τεκτονικὸν Σφυρίον» καὶ ἐν σελίδι 50 γράφει τὰ ἑξῆς :

«Ὁ Θεόδωρος Κ. Κολοκοτρώνης ἢ Γέρως ὡς τὸν ὠνόμασαν καὶ ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης, καταγόμενος ἐξ ἐπισήμου καὶ δυνατῆς Τουρκικῆς οἰκογενείας, ἦσαν μέλη *τῆς αὐτῆς μυστικῆς ἑταιρίας*, ἑπομένως ἀ δ ε λ φ ο π ο ι τ ο ὶ ἂν καὶ δὲν ἐγνωρίζοντο προσωπικῶς».

Οἱ Τεκτονικοὶ δεσμοὶ εἶχον πράγματι συνδέση στενότατα τὸν Γέρω τοῦ Μωρηᾶ μετὰ τοῦ Τούρκου Μπέη. Τόσον στενὰ ὥστε ὅταν ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης ἐπολιορκήθη **εἰς τὸν ἐν Γορτυνίᾳ πύργον του ἀπὸ ὀκτὼ χιλιάδας Ἀλβανοὺς στρατιώτας** τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀποστείλη ἐναντίον του ὁ Βελῆ Πασσᾶς υἱός τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ τῶν Ἰωαννίνων καὶ διοικητὴς τῆς Πελοποννήσου, ἔσπευσε νὰ γράψῃ εἰς τὸν ἀδ.·. του Θ. Κολοκοτρώνην καὶ νὰ τοῦ ζητήσῃ τὴν βοήθειάν του. Καὶ ὁ Κολοκοτρώνης ἔσπευσε πράγματι ἐκ Ζακύνθου ὅπου εἶχε καταφύγῃ φεύγων τὸν διωγμὸν τῶν Τούρκων καὶ ἔφθασεν εἰς βοήθειαν τοῦ Τέκτονος ἀδ.·. του ἐπὶ κεφαλῆς δέκα ἑπτὰ μόνον παλλικαριῶν τὰ ὁποῖα ἐδέχθησαν νὰ τὸν συνοδεύσουν. Ὁ Κολοκοτρώνης κατώρθωσε κρυφίως τὴν νύκτα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν πολιορκούμενον πύργον ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρίσκετο ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης μὲ 90 μόνον ἄνδρας διότι οἱ λοιποὶ τῆς φρουρᾶς του εἶχον φονευθῇ μαχόμενοι. Τότε τὸ πρῶτον ἐγνωρίσθησαν ἐκ τοῦ πλησίον οἱ δύο ἀδ.·.. Ἐνηγκαλίσθησαν ἀλλήλους καὶ ἀντήλλαξαν τὸν τρ.·. ἀδ.·. ἀσπ.·.. Ἐπὶ 30 ἡμέρας μάτην οἱ Τοῦρκοι ἐπολιόρκησαν τὸν πύργον. Τελικῶς δὲ ἀπελπισθέντες ἐπρότεινον εἰς τὸν Φαρμάκην νὰ τὸν συγχωρήσουν καὶ ἀφήσουν ἐλεύθερον ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τοὺς παραδώσῃ τὸν Κολοκοτρώνην.

Ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης ἀπήντησε : «Ἐὰν εἶναι τῆς τιμῆς καὶ τῆς παλληκαριᾶς νὰ προδώσω ἕνα φίλον μου ὅπου ἦλθε νὰ μὲ βοηθήσῃ ἀπὸ τὰ νησιά, τότε κι' ἐγὼ ἠμπορῶ νὰ τὸ κάμω».

Ἡ πολιορκία ἐσυνεχίσθη ἐπὶ 34 ἀκόμη ἡμέρας καὶ τέλος ὁ διοικῶν τὸν Τουρκικὸν στρατὸν Πασόμπεης ἐδέχθη νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Κολοκοτρώνην νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ζάκυνθον ὡς ἐζήτει ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης διὰ νὰ ἀποφασίσῃ νὰ προσκυνήσῃ καὶ αὐτὸς τὸν Βελῆ μεταβαίνων εἰς Τρίπολιν. Τοῦτο ἐγένετο καὶ ὁ Θεόδ. Κολοκοτρώνης ἐπέστρεψε σῶος εἰς Ζάκυνθον.

Ὁ Βελῆς ἐλπίζων πάντοτε νὰ συλλάβῃ διὰ πονηρίας τὸν ἀτρόμητον Ἕλληνα ἁρματωλόν, ἔπεισε τὸν Ἀλῆ Φαρμάκην νὰ γράψῃ εἰς Ζάκυνθον καλῶν τὸν Κολοκοτρώνην φιλικῶς νὰ ἔλθῃ εἰς Τρίπολιν καὶ ἡσυχάσῃ. Ἀλλ' ὁ Φαρμάκης ὑποχωρήσας φαινομενικῶς ἐφρόντισε συνθηματικῶς νὰ θέσῃ τὴν σφραγῖδα του ἄνωθεν τῆς ὑπογραφῆς του, ἐκ τούτου δὲ ἐννοήσας τὸν κίνδυνον ὁ Κολοκοτρώνης δὲν ἦλθεν εἰς Πελοπόννησον ἀλλὰ τοὐναντίον ἐνήργησε καὶ κατώρθωσε καὶ ἔφερεν εἰς Ζάκυνθον καὶ τὸν Ἀλῆ Φαρμάκην.

Ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τοῦ Φαλὲζ εἰς τὸ προμνησθὲν βιβλίον του «Τὸ Τεκτονικὸν Σφυρίον» πληροφορούμεθα πάλιν ὅτι ὁ Θεόδ. Κολοκοτρώνης μετὰ τοῦ Ἀλῆ Φαρμάκη καὶ τοῦ Γάλλου διοικητοῦ τῶν Ἰονίων νήσων Donzelot ἵδρυσαν ἐν Ζακύνθῳ Τεκτονικὴν Στ.·. εἰς ἣν συνεδρίαζον τακτικῶς καὶ ἤρχισαν νὰ συνεννοοῦνται βαθμηδὸν μὲ ὅλους τοὺς σημαίνοντας Τούρκους καὶ Ἕλληνας Μεσσήνης, Πατρῶν καὶ Μονεμβασίας τοὺς ὁποίους καὶ κατηχοῦντες προσεκάλουν εἰς Ζάκυνθον ἔνθα «ἐ μ υ ο ῦ ν τ ο εἰς τὰ μ υ σ τ ή ρ ι α τ ῆ ς «Ἑ τ α ι ρ ί α ς». («Τεκτ.·. Σφυρίον» σελ. 57).

Πρῶτοι ἐμυήθησαν, ὡς ἀναφέρει ὁ Φαλέζ, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Τσάμηδων καὶ πλεῖστοι ὅσοι σημαντικοὶ Ἑπτανήσιοι καὶ πολλοὶ τῆς Ρούμελης ἁρματωλοὶ Χριστιανοὶ καὶ Τοῦρκοι. Καὶ ἐσχημάτισαν λέσχας τῆς Ἑταιρίας καὶ εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς νήσους καὶ πολλοὺς ἐμύησαν ἐκ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ τῶν Ἰωαννίνων. Οἱ μυηθέντες ἀπεφάσισαν ἀκολούθως τὴν ὀργάνωσιν ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος ἐν Πελοποννήσῳ κατὰ τὸ ὁποῖον θὰ ἐσχηματίζετο καὶ Κυβέρνησις ἐξ 24 μελῶν ἐξ ἡμισείας Ἑλλήνων καὶ Τούρκων ἥτις νὰ κυβερνᾷ τὸν τόπον φροντίζουσα διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ κινήματος καὶ τιμωροῦσα τοὺς ἐγκληματοῦντας Τούρκους καὶ Ἕλληνας ἐξ ἴσου ἄνευ διακρίσεως ἐπὶ τῇ βάσει κώδικος τὸν ὁποῖον εἶχε προετοιμάσῃ ὁ Donzelot καὶ τὸν ὁποῖον ὑπέγραφον οἱ μυούμενοι μετὰ τὸ τέλος τῆς μυήσεώς των εἰς ἔνδειξιν παραδοχῆς.

Ἡ κατὰ τὸ 1809 ἐπελθοῦσα κατάληψις τῶν Ἰονίων νήσων ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους ἐματαίωσε τὰ μεγαλεπήβολα ταῦτα σχέδια τῆς Στοᾶς τῶν ἀδ.·. Θ. Κολοκοτρώνη καὶ Ἀλῆ Φαρμάκη. Ἀργότερον ὅταν ὁ Φαρμάκης ἀπέθανε, ὁ Κολοκοτρώνης ἐπεσκέφθη τὴν σύζυγον τοῦ φίλου του εἰς τὴν ὁποίαν εἶπε τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικῶς Τεκτονικά : «Λύκαινα! ἐχάσαμε τὸν λύκο **ἀλλὰ τὰ λυκόπουλα** (βλ. λυκιδεὺς) δὲν εἶναι ὀρφανά, ἔχουν ἐμένα!».

Ὁ Κολοκοτρώνης ἐμύησε καὶ τὸν μεγαλύτερον υἱὸν τοῦ Ἀλῆ εἰς τὰ Τεκτ.·. Μυστήρια.

Εἰς τὴν Τεκτ.·. ἰδιότητα τοῦ Γέρου τοῦ Μωρηᾶ καὶ εἰς τοὺς Τεκτ.·. δεσμούς του πρὸς πλείστους Ἀλβανοὺς δέον ν' ἀποδοθῇ καὶ κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐπιδειχθεῖσα ἐπιείκειά του πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ πολιορκουμένους Ἀλβανούς.

«Κολοκοτρώνης Θεόδωρος». Συμβ.·. Στ.·. ὑπ' ἀριθμ. 93 λειτουργοῦσα ἐν Ἀν.·. Τριπόλεως ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἱδρυθεῖσα τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1931 ἐγκαθιδρύθη ἐπισήμως τὴν 17 Ἰανουαρίου 1932. Ἡ Σ.·. Στ.·. «Θεόδωρος Κολοκοτρώνης» ὑπέστη ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της ἀρκετὰς δοκιμασίας ἐκ μέρους μερίδος τοῦ κλήρου καί τινων ἐπιτηδείων ἀμυήτων. Ἀντιμετώπισεν ἐν τούτοις μετὰ περισκέψεως τὰς ἐπιθέσεις, ἀντιτάξασα τὴν ἄτεγκτον καὶ ἄψογον ἐν τῇ κοινωνίᾳ συμπεριφορὰν τῶν μελῶν της ὡς καὶ διάφορα ἔργα φιλαλληλίας πρὸ τῶν ὁποίων οἱ ἀντίπαλοι πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν πραγμάτων ὡμολόγησαν τὴν πλάνην των. Αἱ ἐν Τριπόλει ἀγαθοεργίαι τῆς Στ.·. ταύτης καὶ ἰδίᾳ ἡ ἐπένδυσις καὶ ὑπόδυσις ἀπόρων μαθητῶν προυκάλεσε τὸν θαυμασμὸν τοῦ κοινοῦ καὶ τοὺς ἐπαίνους τοῦ ἄλλοτε ἐχθρικῶς διακειμένου τύπου. Τὴν 30 Μαΐου 1936 ὁ «Θεόδ. Κολοκοτρώνης» ἐγκαθιδρύθη εἰς νέον ἐπιβλητικὸν μέγαρον μὲ περικαλλῆ ναὸν τελεσθείσης καὶ λευκῆς ἑορτῆς. Τεθεῖσα ἐν ὕπνῳ κατὰ τὴν κατοχὴν δὲν κατώρθωσε δυστυχῶς μέχρι τοῦδε νὰ ἀφυπνισθῇ.

Κολωνίας, καθεδρικὸς Ναός. Ἡ ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Ρήνου γερμανικὴ πόλις Κολωνία εἶναι διάσημος εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ διότι ὁ ἐν αὐτῇ πεφημισμένος γοτθικὸς καθεδρικὸς Ναὸς συνδέεται μὲ τὸ ἔργον τῶν Γερμανῶν λιθοτόμων (Steinmetzen) οἵτινες καὶ ἐγκαθίδρυσαν ἐν αὐτῷ μίαν τῶν σημαντικωτέρων Στοῶν τῆς ἐποχῆς. Θεωρεῖται βέβαιον ὅτι τὸ σχέδιον τοῦ θαυμασίου τούτου ναοῦ ἐδόθη ὑπὸ τοῦ διασήμου φιλοσόφου καὶ ἀλχημιστοῦ Ἀλβέρτου Μάγνου (βλ. ***Μάγνος Ἀλβέρτος***) ὅστις ἐκεῖ ἀκριβῶς συνέταξε καὶ τὸν νέον κώδικα τῶν Τεκτόνων τροποποιήσας τὸ Σύνταγμα τῆς Ἀδελφότητος. Εἰς τὸν Ναὸν αὐτὸν ἄλλως τε περισσότερον παντὸς ἄλλου ἔχουν ἀποτυπωθεῖ παραστατικώτατα αἱ συμβολικαὶ ἀρχαὶ τῆς Γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς ὁ ἰδιαίτερος αὐτὸς ρυθμὸς τῶν περιοδευόντων Τεκτόνων. Ἀνεξαρτήτως τῆς γνησιότητος ἢ μὴ τοῦ ***Καταστατικοῦ Χάρτου*** τῆς Κολωνίας (βλ. ***Κολωνίας Κατ. Χάρ-της***) τὸ γεγονὸς καὶ μόνον ὅτι θεωρεῖται αὐτόθι συνταχθεὶς προσδίδει διὰ πάντα Τέκτονα ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῆς πόλεως ταύτης.

Ὁ Ναὸς τῆς Κολωνίας εἶνε ἓν τῶν ὡραιοτέρων θρησκευτικῶν οἰκοδομημάτων τοῦ κόσμου καὶ τὸ μεγαλύτερον τῶν γοτθικοῦ ρυθμοῦ κτιρίων. Ἤρχισεν οἰκοδομούμενος τῷ 1249 αἱ δὲ ἐργασίαι ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ 1509. Κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα ἡ οἰκοδόμησις διεκόπτετο συχνὰ λόγῳ τῶν αἱματηρῶν συγκρούσεων αἵτινες συνήπτοντο μεταξὺ τῶν κατοίκων καὶ τῶν ἀρχιεπισκόπων τῆς πόλεως ὥστε μόνον ὁ χορὸς καὶ τὰ περὶ αὐτὸν παρεκκλήσια εἶχον περατωθῇ τὸ 1509. Κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ὁ ναὸς ὑπέστη διαφόρους ἀκρωτηριασμούς, διαρκούσης δὲ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἐχρησίμευσεν ὡς στρατιωτικὴ ἀποθήκη. Τῷ 1820 τὸ κτίριον ἐθεωρήθη ὡς σοβαρῶς κινδυνεῦον νὰ καταρρεύσῃ. Ἑταιρίαι ἐσχηματίσθησαν τότε διὰ τὴν ἀναστήλωσίν του, ἔρανοι διενηργήθησαν καὶ ἀπεφασίσθη ἡ ὁλοκληρωτικὴ ἀνοικοδόμησις τοῦ Ναοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παλαιῶν σχεδίων. Τὰς

νέας ἐργασίας διηύθυνεν ὁ ἀρχιτέκτων Zwiner. Ὁ θαυμάσιος οὗτος ναὸς ἀποτελεῖ μίαν τῶν ὡραιοτέρων συλλήψεων τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ.

Εἶνε δὲ εὐτύχημα ὅτι τὸ ἀριστούργημα αὐτὸ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς διεσώθη ἀπὸ τοὺς κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον βομβαρδισμούς, ἐλαχίστας μόνον ὑποστὰν ζημίας.

Κολωνίας, ***Καταστατικὸς χάρτης***. Ἐνδιαφέρον Τεκτονικὸν ἔγγραφον, γεγραμμένον εἰς τὴν Λατινικὴν καὶ ὑποτιθέμενον ὅτι ἐξεδόθη τὸ 1535. Ἡ ἱστορία του ὅπως τὴν διηγοῦνται οἱ πρῶτοι ἀποκαλύψαντες τὴν ὕπαρξίν του καὶ ἰσχυριζόμενοι ὅτι εἶνε γνήσιον, ἔχει ὡς ἑξῆς: Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1519 ὑπῆρχεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἄμστερδαμ ἐν Ὀλλανδίᾳ μία Στοὰ τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἦτο «Κοιλὰς τῆς Εἰρήνης». (Het Vredendall). Κατὰ τὸ 1601 ἡ Στ.·. αὕτη λόγῳ ἀντιξόων περιστάσεων ἠναγκάσθη νὰ κλείσῃ, ἀφυπνίσθη ὅμως πάλιν τῷ 1637 ὑπὸ τεσσάρων ἐπιζώντων μελῶν της ὑπὸ τὸν τίτλον «Κοιλὰς Εἰρήνης τοῦ Φρειδερίκου». Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τῆς ἀφυπνίσεως, εὑρέθη ἐντὸς τῆς Στοᾶς κιβώτιον σιδηρόφρακτον καὶ ἐσφραγισμένον μὲ τρεῖς σφραγῖδας, τὸ ὁποῖον συμφώνως πρὸς πρωτόκολλον δημοσιευθὲν τὴν 29 Ἰανουαρίου τοῦ 1637 περιεῖχε τὰ ἀκόλουθα ἔγγραφα:

1. Τὸ πρωτότυπον τοῦ ἱδρυτικοῦ διπλώματος τῆς Στ.·. «Κοιλὰς τῆς Εἰρήνης» γεγραμμένον εἰς τὴν Ἀγγλικήν.
2. Κατάλογον ὅλων τῶν μελῶν τῆς Στ.·. ἀπὸ τοῦ 1519 μέχρι τοῦ 1601.
3. Τὸ πρωτότυπον καταστατικοῦ τὸ δοθὲν τῇ ἀδελφότητι ἐν τῇ πόλει τῆς Κολωνίας καὶ γνωστὸν μεταξὺ τῶν Τεκτόνων ἱστορικῶν ὡς «Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Κολωνίας».

Δὲν εἶνε γνωστὸν ἐπὶ πόσον χρόνον τὰ ἔγγραφα ταῦτα παρέμειναν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Στοᾶς εἰς τὸ Ἄμστερδαμ. Μεταγενεστέρως ὅμως παρεδόθησαν τῷ ἀδ.·. Ἰακώβῳ Βὰν Βάπνερ, κυρίῳ τοῦ Ὄπντεμ. Μετὰ τὸν θάνατόν του παρέμειναν μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων τῆς οἰκογενείας του μέχρι τοῦ 1790 ὅτε εἷς τῶν ἀπογόνων ὁ Walpenner τὰ παρέδωσεν εἰς τὸν τότε Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Στ.·. τῆς Ὀλλανδίας, Βὰν Boetzealaer. Ἀργότερον πάλιν περιῆλθον εἰς χεῖρας ἀγνώστου τινὸς προσώπου ὅπερ τῷ 1816 τὰ παρέδωσεν εἰς τὸν Πρίγκιπα Φρειδερίκον. Κατά τινα φήμην, ὁ Πρίγκιψ ἔλαβε τὰ ἔγγραφα συνοδευόμενα ὑπὸ ἐπιστολῆς γυναικείου γραφικοῦ χαρακτῆρος φερούσης ἀντὶ ὑπογραφῆς τὰ στοιχεῖα «Κ θυγάτηρ Β. Ζ.». Ἡ γράφουσα ἀνέφερεν ὅτι εἶχεν εὕρει τὰ ἔγγραφα μεταξὺ τῶν ἄλλων τοῦ πατρός της ὅστις τὰ εἶχε λάβῃ ἀπὸ τὸν κ. Βὰν Boetzealaer. Ὑπετέθη ὅτι ἐπιστολογράφος ἦτο ἡ θυγάτηρ τοῦ Βὰν Ζέϋλιγκερ διαδεχθέντος τὸν Βὰν Boetzealaer εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Ὀλλανδίας.

Ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἐκδοχὴ τῆς ἱστορίας αὐτῆς ἀναφέρουσα ὅτι τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἦσαν ἀπὸ μακροῦ χρόνου ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῆς οἰκογενείας Wassenaer Van Opdem ὑπὸ μέλους τῆς ὁποίας καὶ παρουσιάσθησαν εἰς τὸν Βὰν Boetzealaer παραδόσαντα ταῦτα ἀργότερον εἰς τὸν Βὰν Ζέϋλιγκερ μὲ τὴν αὐστηρὰν ἐντολὴν νὰ διατηρήσῃ μέχρι τῆς παλινορθώσεως τοῦ Οἴκου τῆς Ὀράγγης. Τὰ πρωτότυπα τῶν ἐγγράφων αὐτῶν ἦσαν πρὸ τριακονταετίας κατατεθειμένα εἰς τὰ ἀρχεῖα μιᾶς Στοᾶς ἐν Ναμούρ· ἀντίγραφα ὅμως τοῦ καταστατικοῦ χάρτου ἐδόθησαν τῇ Τεκτ.·. Ἀδελφότητι ὑπὸ τὰς ἀκολούθους περιστάσεις:

Κατὰ τὸ ἔτος 1819 ὁ πρίγκιψ Φρειδερίκος τῆς Νασσάου Μέγ.·. Διδ.·. τότε τῆς Ἐθνικῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ὀλλανδίας, ἔχων ὑπ' ὄψιν του τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ Τεκτ.·. ἀπηύθυνε σχετικὴν ἐγκύκλιον πρὸς τὰς ὑπ' αὐτὸν Στοὰς ὅπως προσυπογράψουν καὶ αὗται διὰ τὴν ἀναθεώρησιν. Ἡ ἐγκύκλιος συνωδεύετο καὶ ὑπὸ ἀντιγράφου τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου ὡς καὶ τοῦ μητρῴου τῆς Στ.·. τῆς «Κοιλάδος τῆς Εἰρήνης» τοῦ Ἄμστερδαμ. Ἀντίγραφον τοῦ καταστατιτοῦ χάρτου εἰς τὴν Λατινικὴν μεθ' ὅλων τῶν σφαλμάτων της ἐδημοσιεύθη τῷ 1818 εἰς τὰ «Annales Maçonniques».

Τὸ ἔγγραφον ἐδημοσιεύθη ἐπίσης εἰς τὴν Γερμανικὴν τῷ 1819 ὑπὸ τοῦ Fred. Heldmann. Ὁ Lemming ὅμως καὶ ἄλλοι τινὲς ἀπέδειξαν ὅτι ἡ μετάφρασις αὕτη ἦτο ἐξαιρετικῶς ἐσφαλμένη. Τῷ 1821 ὁ Δρ Κράουζε τὸ περιέλαβεν εἰς τὸ περίφημον ἔργον του «Τρία παλαιότατα Τεκτονικὰ ἔγγραφα». Ἔκτοτε ἐδημοσιεύθη πλειστάκις γερμανιστί, εὑρίσκεται δὲ καὶ ἀγγλιστὶ τὸ κείμενόν του εἰς συγγράμματα τοῦ Burnes, τοῦ Φίντελ καὶ εἰς Ἀμερικανικὰ Τεκτονικὰ περιοδικά. Ὁ P. J. Schouten, Ὀλλανδὸς συγγραφεὺς τῆς ἱστορίας τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὅστις εἶχεν ἀναμφιβόλως ἴδῃ τὸ ἀρχικὸν ἔγγραφον, τὸ περιγράφει ὡς γεγραμμένον ἐπὶ περγαμηνῆς εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν καὶ μὲ Τεκτονικοὺς κρυπτογραφικοὺς χαρακτῆρας οἵτινες οὐδεμίαν ἐκ τοῦ χρόνου ὑπέστησαν ἀλλοίωσιν. Ἡ ἐν τῷ ἐγγράφῳ λατινικὴ εἶνε ἡ ἐν χρήσει κατὰ τὸν Μεσαίωνα πλήρης ἀνορθογραφιῶν καὶ σολοικισμῶν. Οὕτω ὑπάρχουν αἱ λέξεις lagistri ἀντὶ magistri, trigesimo ἀντὶ tricimo κ.τ.λ.

Πολλοὶ Τέκτονες συγγραφεῖς ἐκφράζουν βασίμους ἀμφιβολίας περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ ἐν λόγῳ ἐγγράφου. Οἱ ἀρχαιοδίφαι τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λάϋντεν ἔχουν ἐξακριβώσῃ ὅτι ὁ χάρτης ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶνε γραμμένον τὸ μητρῷον τῆς ἐν Χάγῃ Στοᾶς, εἶνε τοῦ αὐτοῦ εἴδους μὲ ἐκεῖνον ὅστις ἐχρησιμοποιεῖτο ἐν Ὀλλανδίᾳ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος, τῆς αὐτῆς δὲ ἐποχῆς εἶνε καὶ οἱ ἐν αὐτῷ χαρακτῆρες. Τὸ μητρῷον τοῦτο, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἀναφέρει περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Κολωνίας ὡς ὑπάρχοντος ἤδη, ἐνῷ, κατὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν ἀρχαιοδιφῶν τὰ δύο ἔγγραφα πρέπει νὰ εἶνε σύγχρονα.

Ὁ Δρ Burnes οὐδεμίαν ἀποδίδει πίστιν εἰς τὸ ἔγγραφον, λαθραῖον δὲ τὸ χαρακτηρίζει καὶ ἡ σύνταξις τοῦ Ὀλλανδικοῦ Τεκτ.·. περιοδικοῦ «Ἑρμῆς». Ἀντιθέτως ὁ Ὄλιβερ εἰς τὰς «Ἀρχαίας Διατάξεις» τὸ θεωρεῖ ἀσυζητητὶ ὡς ἀξιόπιστον ἱστορικὸν ἔγγραφον, αὐθεντικὸν δὲ ἐπίσης τὸ χαρακτηρίζει καὶ ὁ Reghellini. Εἰς τὴν Γερμανίαν ὁ Heldermann, ὁ Morsdorf, ὁ Kloss καὶ ἄλλοι τὸ θεωροῦν ἐπίσης πλαστόν, ὁ δὲ Kloss ἀπαριθμεῖ καὶ τὰς ἐν αὐτῷ ἀνακριβείας αἵτινες λέγει, ἀποδεικνύουν τὴν πλαστότητά του. Ἀναφέρονται ἐν αὐτῷ πράγματα ἄγνωστα εἰς τὰ μέχρι τοῦ 1731 τυπικὰ μυήσεως: μέχρι τοῦ 1725 ἐπίσης δὲν ἦσαν γνωστοὶ οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ περὶ τῶν ὁποίων ποιεῖται μνείαν· ὅπως ἀκόμη μέχρι τοῦ 1741 δὲν ὑπῆρχον οἱ ναΐτικοὶ βαθμοὶ κατὰ τῶν ὁποίων καταφέρεται τὸ ἔγγραφον αὐτὸ τοῦ 1535. Ὁ Bohrik ἐκδόσας τῷ 1840 «Κείμενον, μετάφρασιν καὶ ἐξέτασιν τοῦ ἐγγράφου τῆς Κολωνίας» διατυπώνει σοβαρὰ κριτικὰ ἐπιχειρήματα ἐναντίον τῆς γνησιότητός του. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἑπομένως δέον νὰ καταταχθῇ μεταξὺ τῶν ἀποκρύφων χειρογράφων.

Κολωνίας, συνέδριον. Λέγεται ὅτι συνεκλήθη τῷ 1525 ὑπὸ σημαινόντων Τεκτόνων ἀντιπροσώπων 19 Μεγ.·. Στ.·. οἵτινες καὶ συνέταξαν αὐτόθι τὸν Συνταγματικὸν Χάρτην τὸν λαβόντα ἔκτοτε τὸ ὄνομα «Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Κολωνίας» (βλ. ***Κολωνίας κατ. Χάρτης***). Αἱ αὐταὶ ἀμφιβολίαι αἱ κρατοῦσαι διὰ τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου ἀφοροῦν καὶ τὸ ἐν λόγῳ συνέδριον. Ἀμφότερα θεωροῦνται ἐφευρέσεις τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος.

Κοματσῖνοι ἢ Κομακῖνοι. (Comacini ἢ Comacines). Συντεχνία οἰκοδόμων τοῦ Μεσαίωνος λαβοῦσα τὸ ὄνομά της ἀπὸ τὴν μικρὰν νῆσον Κοματσίνα ἡ ὁποία εὑρίσκεται εἰς τὴν γραφικὴν λίμνην τοῦ ***Κώμου*** (βλ. λ.) εἰς τὴν Βόρειον Ἰταλίαν. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι οἱ οἰκοδόμοι οὗτοι κατήγοντο ἀπὸ τοὺς τεχνίτας τῶν Ρωμαϊκῶν Κολλεγίων καταφυγόντες εἰς Κῶμον μετὰ τὸν ἐκ Ρώμης διωγμόν των καὶ διατηρήσαντες ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν τὰς παραδόσεις καὶ τὰ μυστικὰ τῆς τέχνης. Ἀρκετοὶ ὑπῆρξαν οἱ ἀμφισβητοῦντες τὴν ἀκρίβειαν τῆς καταγωγῆς τῶν Κοματσίνων ὡς καὶ τὴν σχέσιν αὐτῶν μὲ τὰς μεταγενεστέρας ἑταιρίας τῶν οἰκοδόμων ἐξ ὧν προέκυψεν ὁ θεωρητικὸς Τεκτονισμὸς τοῦ 1717. Αἱ γενόμεναι ἐν τούτοις τελευταίως ἐπιμελεῖς ἔρευναι ὑπὸ διαφόρων Τεκτόνων μελετητῶν πείθουν ὅτι δὲν εἶνε διόλου ἀπίθανος ὁ διὰ μέσου τῆς Λομβαρδικῆς περιόδου πρῶτον καὶ ἀκολούθως διὰ τῆς Ἀναγεννήσεως δεσμὸς τῶν παλαιοτέρων ἐξ ὅσων γνωρίζομεν ἐπαγγελματικῶν συντεχνιῶν—τῶν Ρωμαϊκῶν Κολλεγίων—μὲ τὸν Θεωρητικὸν

Τεκτονισμὸν τὸν προκύψαντα ἐκ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἀγγλικῶν Στοῶν Οἰκοδόμων.

Ὅτε ἡ Ρώμη ἤρχισε παρακμάζουσα, οἱ γειτονικοὶ λαοὶ εὗρον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τῆς Ἰταλικῆς Χερσονήσου. Οἱ ἱστορικοὶ θεωροῦν τὸ ἔτος 476 μ.Χ. ὡς τὴν ἐποχὴν τῆς πτώσεως τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Ἀλλ' ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἡ παρακμὴ τῆς κοσμοκρατείρας Ρώμης ἤρχισεν οὐσιαστικῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 327 ὅτε Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας ἐγκατέστησε τὴν ἕδραν του ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἔκτοτε οἱ Βάνδαλοι καὶ οἱ Γότθοι δὲν ἔπαυσαν ἐνεργοῦντες τὰς ἐπιθέσεις των κατὰ τῆς Δυτικῆς Αὐτοκρατορίας, ἥτις διαρκῶς ἐξησθένει διὰ νὰ παύσῃ ὑπάρχουσα κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα. Ἡ Εὐρώπη ἐβυθίσθη τότε εἰς τὸ σκότος κατὰ τὰς ἑκατονταετηρίδας αἱ ὁποῖαι ἐκλήθησαν «Σκοτεινοὶ Αἰῶνες» καὶ καθ' οὓς πᾶσα πρόοδος εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας ἀνεστάλη.

Οἱ χρόνοι αὐτοὶ ἐν τούτοις, τοὺς ὁποίους μὲ μίαν λέξιν καλοῦμεν Μεσαίωνα καὶ οἱ ὁποῖοι ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Ε' μέχρι τοῦ ΙΕ' αἰῶνος δὲν εἶνε ὅλοι τόσον σκοτεινοὶ ὅσον νομίζεται ὑπὸ πολλῶν.

Ὁ John Fiske εἰς τὸ βιβλίον του «Παλαιοὶ καὶ νέοι τρόποι μελέτης τῆς ἱστορίας» τονίζει ὅτι τότε ἀκριβῶς ἀνεφάνησαν οἱ Κοματσῖνοι Διδάσκαλοι, οἱ καταγόμενοι ἀπὸ κλάδους τῶν Ρωμαϊκῶν Κολλεγίων Τεχνιτῶν καταφυγόντες εἰς Κῶμον, τὴν ἐλευθέραν αὐτὴν δημοκρατίαν διὰ νὰ εὕρουν ἄσυλον καὶ ἀσφάλειαν ἀπὸ τὰς βαρβαρικὰς ἐπιδρομάς. «Οἱ Κοματσῖνοι, λέγει, ἐδημιούργησαν καὶ ἀνέπτυξαν ὅ,τι καλοῦμεν Λομβαρδικὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ ἐσχημάτισαν ἰσχυρὰν ὀργάνωσιν ἥτις ἀργότερον ὄχι μόνον ἤσκησεν ἐπίδρασιν ἀλλὰ καὶ συνεδέθη μὲ τὰς ἐπαγγελματικὰς ὀργανώσεις τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν, δημιουργοῦσα οὕτω ἄμεσον ἀπὸ τῶν Ρωμαϊκῶν Κολλεγίων γραμμὴν καταγωγῆς τῶν ὀργανώσεων τεχνιτῶν οἰκοδόμων αἵτινες ἐξηλίχθησαν ἀκολούθως εἰς τὸν θεωρητικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν».

Ἡ δρᾶσις τῶν Κοματσίνων γίνεται καταφανὴς εἰς πολλὰ μνημεῖα τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Μεσαίωνος.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' αἰῶνος ὁ Θεοδώρικος ἐγκατέστησε τὸ Ὀστρογοτθικὸν βασίλειόν του ἐν Ἰταλίᾳ μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ραβένναν, καὶ ὡς ἀνὴρ ἐκπαιδευθεὶς ἐν Βυζαντίῳ καὶ καλῶς μορφωθεὶς δὲν ὑπῆρξε διόλου βάρβαρος κατὰ τὴν διακυβέρνησιν τῆς χώρας του. Ἀπὸ τοῦ 493 μέχρι τοῦ 526 ἐφρόντισε νὰ διακοσμήσῃ τὴν Ραβένναν μὲ μνημεῖα τὰ ὁποῖα καίτοι φέροντα τὴν σφραγῖδα τῆς ἐπιδράσεως τῆς Βυζαντινῆς τεχνοτροπίας, ἀποτελοῦν τὰ ὡραιότερα δείγματα τέχνης τῶν πρώτων Χριστιανικῶν αἰώνων.

Ὁ Charles Cummings εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς ἐν Ρώμῃ γράφει σχετικῶς:

«Μία ἐκ τῶν πρώτων πράξεων τοῦ Θεοδωρίκου ὑπῆρξεν ὁ διορισμὸς ἑνὸς ἀρχιτέκτονος ἐπιφορτισμένου μὲ τὴν ἐποπτείαν καὶ κατασκευὴν ὅλων τῶν δημοσίων κτιρίων τῆς Ραβέννας καὶ τῆς Ρώμης, συμπεριλαμβανομένων τῶν ὑδραγωγείων καὶ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως. Εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐν λόγῳ ἀρχιτέκτονος ἔθεσεν ἐτησίως 1200 λίβρας χρυσοῦ καὶ 250 χιλιάδας πλίνθων ἐξ ὀπτῆς γῆς. Μία ἐπιστολὴ τοῦ Ὀστρογότθου τούτου βασιλέως πρὸς τὸν ἀρχιτέκτονά του διασωθεῖσα μέχρις ἡμῶν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ του Κασσιοδόρου, ἀναφέρει μὲ ὑπερηφάνειαν τὸν μεγαλειώδη ρυθμὸν τῶν Ἀνακτόρων καὶ λοιπῶν κτιρίων ὡς καὶ τὸν διάκοσμόν των καὶ βεβαιοῖ ὅτι ἱκανοποιεῖται πλήρως ἡ φιλοδοξία ἣν ἔχει «νὰ καταλείπῃ εἰς τὰς μελλούσας γενεὰς τὰ μνημεῖα ταῦτα ἅτινα θὰ προκαλοῦν τὸν θαυμασμόν των».

Ἐξ ὅσον δὲ ἀναφέρει εἰς τὴν ἐπιστολήν του περὶ διδομένων ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ ἀρχιτέκτονος ὁδηγιῶν εἰς τοὺς κτίστας, τοὺς γλύπτας, τοὺς ζωγράφους, τοὺς λιθοξόους καὶ τοὺς κατασκευαστὰς μωσαϊκῶν, ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ ἀρχιτέκτων οὗτος εἰς ὃν εἶχεν ἀνατεθῇ ἡ κατασκευὴ τῶν ἔργων ἦτο τέλειος Διδάσκαλος τῆς οἰκοδομικῆς τέχνης. Δὲν ἠσχολεῖτο μόνον μὲ τὴν δομικήν, ἀλλ' ἦτο ἐπίσης ἱκανὸς εἰς τὴν διακόσμησιν τοῦ οἰκοδομήματος μὲ ἀγάλματα καὶ γλυπτὰ ἔργα, πίνακας ζωγραφικῆς καὶ μωσαϊκά.

Τοιοῦτοι ἑπομένως ἦσαν οἱ τεχνῖται οἰκοδόμοι οἱ καταφυγόντες εἰς Κῶμον ὅταν ἤρχισεν ἡ ὑπὸ τῶν βαρβάρων φυλῶν λεηλασία τῆς Ρώμης. Ἡ Ρώμη ἄλλως τε εἶχεν ἀποικίσῃ καὶ πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ Κῶμον μὲ τεχνίτας.

Οἱ Κοματσῖνοι ἀπετέλεσαν ταχέως συντεχνίαν ἰσχυράν, πρῶτον δὲ ἔργον αὐτῶν ὑπῆρξεν ἡ ὀχύρωσις τῆς νησῖδος των Κοματσίνα. Τὰ ὀχυρώματα καὶ αἱ ἐντὸς αὐτῶν οἰκοδομαὶ ἦσαν ὅμοιαι μὲ τὰς ὑπὸ τῶν Ρωμαϊκῶν Κολλεγίων κατασκευαζομένας, τοῦτο δὲ ἀκριβῶς ἀποδεικνύει τὴν ἐκ τῶν Κολλεγίων αὐτῶν καταγωγὴν τῶν Κοματσίνων. Ὁ βαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ ἑνὸς ἀρχαίου λαοῦ γίνεται ἀσφαλέστερον καταφανὴς ἀπὸ τὰ οἰκοδομικὰ μνημεῖα του παρὰ ἀπὸ τὰ συγγράμματα καὶ τὰ διασωθέντα χειρόγραφα. Διότι τὰ τελευταῖα ταῦτα εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχουν ἀλλοιωθῇ ἢ συμπληρωθῇ ὑπὸ μεταγενεστέρων, ἐνῷ αἱ οἰκοδομαὶ διατηροῦν ἀναλλοίωτον τὴν μορφὴν καὶ τὸν ρυθμόν των.

Οἱ Λομβαρδοὶ οἱ κατελθόντες ἐκ τῆς βορείου Γερμανίας καὶ ἐγκατασταθέντες εἰς βόρειον Ἰταλίαν τῷ 568 ἐδημιούργησαν βεβαίως καὶ ἀνέπτυξαν ἐμπορικὰς ἐργασίας καὶ διαφόρους ἄλλας συναλλαγάς δὲν ἦτο ὅμως δυνατὸν νὰ δημιουργήσουν καὶ ἀρχιτεκτονικὸν ρυθμὸν διότι δὲν ἦσαν ἀρχιτέκτονες οὔτε οἰκοδόμοι. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σήμερον καλοῦμεν Λομβαρδικὴν ἀρχιτεκτονικήν, εἶνε ἀκριβῶς ἔργον τῶν Κοματσίνων τεχνιτῶν τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοποίησαν οἱ Λομβαρδοί. Ὁ Λομβαρδικὸς ρυθμὸς ἤνθισε περίπου ἀπὸ τὸν 7ον αἰῶνα μέχρι τῶν χρόνων τῆς Ἀναγεννήσεως.

Ὁ ἀρχαιοδίφης Muratori πρῶτος ἀπεκάλυψε τοὺς Μαγίστρους Κοματσίνους ἔκ τινος χειρογράφου διατάγματος τὸ ὁποῖον ἀνεκάλυψεν ἐντὸς ἀρχείων εὑρεθέντων εἰς παλαιὰ ἐρείπια. Τὸ Διάταγμα τοῦτο φέρει χρονολογίαν 22 Νοεμβρίου 643, εἶνε ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Ροθαρίου καὶ περιέχει 388 παραγράφους εἰς παλαιὰν λατινικήν. Ἐκ τῶν παραγράφων αὐτῶν αἱ ὑπ' ἀριθ 143 καὶ 144 πραγματεύονται περὶ τῶν Μαγίστρων Κοματσίνων. Εἰς τὸ βιβλίον της «Οἱ οἰκοδόμοι τῶν Καθεδρικῶν Ναῶν. Ἱστορία μιᾶς μεγάλης Τεκτονικῆς Συντεχνίας» ἡ Ἀγγλὶς συγγραφεὺς Lucy Baxter ἡ γράψασα ὑπὸ τὸ ἀνδρικὸν ψευδώνυμον Leder Scott δημοσιεύει ἀγγλικὴν μετάφρασιν τῶν ἐν λόγῳ δύο παραγράφων ἔχουσαν ὡς ἑξῆς:

«Ἄρθρ. 143. Περὶ τοῦ Μαγίστρου Κοματσίνου. Ἐὰν ὁ Κοματσῖνος Διδάσκαλος μὲ τοὺς συνεργάτας του κάμει συμβόλαιον ν' ἀναστηλώσῃ ἢ κτίσῃ τὴν οἰκίαν ἑνὸς οἱουδήποτε προσώπου, καὶ ἀφ' οὗ συνταχθῇ τὸ συμβόλαιον πληρωμῆς, ἐὰν συμβῇ κάποιος νὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ πτῶσιν τῆς ἐν λόγῳ οἰκίας ἢ οἱουδήποτε ὑλικοῦ ἢ πέτρας ἐξ αὐτῆς, ὁ ἰδιοκτήτης τῆς ῥηθείσης οἰκίας δὲν θὰ εἰσάγεται ὑπὸ τοῦ Κοματσίνου Διδασκάλου ἢ τῶν ἀδελφῶν του εἰς δίκην διὰ νὰ ἀποζημιώσῃ αὐτοὺς διὰ θάνατον ἢ τραυματισμόν· διότι πρὸς ἴδιον κέρδος συνομολογήσαντες διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς οἰκοδομῆς δικαίως πρέπει νὰ ὑφίστανται τοὺς ἐκ τούτου κινδύνους καὶ ζημίας.

Ἄρθρ. 144. Περὶ προσλήψεως καὶ μισθώσεως Μαγίστρων. Ἐὰν προσλάβῃ τις ἢ μισθώσῃ ἕνα ἢ περισσοτέρους Κοματσίνους Διδασκάλους διὰ νὰ τοῦ σχεδιάσῃ ἓν ἔργον ἢ διὰ νὰ τοῦ ἐπιβλέπῃ τοὺς ἐργάτας του εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἑνὸς παλατίου ἢ μιᾶς κατοικίας καὶ συμβῇ ἐξ αἰτίας τῆς οἰκοδομῆς νὰ φονευθῇ κανεὶς Κοματσῖνος, ὁ ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας δὲν θεωρεῖται ὑπεύθυνος· ἐὰν ὅμως ἕνα δοκάρι ἢ μία πέτρα τραυματίσῃ ἓν ξένον πρόσωπον (μὴ ἀνῆκον εἰς τὸ ἐργατικὸν προσωπικὸν ἢ τὸν ἰδιοκτήτην) δὲν θὰ φέρῃ τὴν εὐθύνην ὁ Μάγιστρος οἰκοδόμος ἀλλὰ τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον τὸν ἐμίσθωσε θὰ καταβάλῃ τὴν ἀποζημίωσιν.

Ὀγδοήκοντα ἔτη ἀργότερον, ὁ κῶδιξ τοῦ Λουϊτπράνδου, ὡς γράφει ὁ Ch Cummings, περιέχει περισσοτέρας διατάξεις ρυθμιζούσας τὴν ἄσκησιν τοῦ ἔργου τῶν Κοματσίνων τὸ ὁποῖον εἶχε καταστῇ τότε σημαντικώτερον. Καθωρίσθησαν τότε τὰ ποσὰ τῆς ἀμοιβῆς των διαφέροντα ἀναλόγως τοῦ εἴδους τοῦ κτιρίου τὸ ὁποῖον ἐκαλοῦντο νὰ οἰκοδομήσουν αἱ τιμαὶ ἦσαν καθωρισμέναι διὰ τοὺς τοίχους διαφόρου πάχους, δι' ἀψῖδας καὶ θό-

λους, δι' ἑστίας καὶ καπνοδόχους, δι' ἐπιχρίσματα κ.τ.λ. Ἡ δυσχέρεια τῆς κατασκευῆς ἑνὸς θόλου κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καταφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἀμοιβή, δι' ἕκαστον πόδα ἐπιφανείας, ἦτο 15—18 φορὰς μεγαλειτέρα τῆς ἀμοιβῆς δι' ἕνα πόδα ἁπλῆς τοιχοποιΐας. Ὁ κῶδιξ καθορίζει ἐπίσης τὴν ἀξίαν τῆς τροφῆς καὶ τοῦ οἴνου ὃν ἐλάμβανον οἱ οἰκοδόμοι καὶ ὅστις κατελογίζετο ὡς τμῆμα τῆς ἀμοιβῆς των.

Οἱ νόμοι αὐτοί, ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Scott ἀποδεικνύουν ὅτι κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα οἱ Μάγιστροι Κοματσίνοι ἀπετέλουν συμπαγὲς καὶ πανίσχυρον σωματεῖον ἱκανὸν νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ δικαιώματά των, καταλλήλως ὠργανωμένον μὲ βαθμοὺς διαφόρων τάξεων· οἱ κατέχοντες τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς ἐκαλοῦντο Μάγιστροι καὶ ἠδύναντο νὰ σχεδιάσουν ἢ ν' ἀναλάβουν προσωπικῶς ἓν ἔργον, ἤτοι νὰ ἐνεργοῦν ὡς ἀρχιτέκτονες· οἱ συνεργάται των ἢ συνάδελφοί των ὑπηρέτουν ὑπὸ τὰς διαταγάς των. Καὶ ὁ Scott διηρωτᾶτο ἐὰν ἡ ἰσχυρὰ αὐτὴ ὀργάνωσις ἀπετέλει ἐπιζῶντα κλάδον Ρωμαϊκοῦ τινος Κολλεγίου ἢ ὁμάδα Βυζαντινῶν τεχνιτῶν ἐγκατασταθέντων εἰς Ἰταλίαν;

Ἕτερος ἱστοριοδίφης, ὁ καθηγητὴς Merzario γράφει: «Ἐν μέσῳ τοῦ σκότους τὸ ὁποῖον ἡπλοῦτο καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν, μία μόνον μικρὰ λυχνία ἔμενεν ἀνημμένη, ἀποτελοῦσα λαμπρὸν σπινθῆρα ἐντὸς τῆς Μεγάλης Ἰταλικῆς Μητροπόλεως. Ἡ λυχνία αὐτὴ ἦτο τῶν Μαγίστρων Κοματσίνων.

Τὰ ὀνόματα ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν εἶνε ἄγνωστα, τὸ προσωπικὸν των ἔργον δὲν ἔχει καθορισθῆ, ἀλλ' ἡ πνοὴ τοῦ πνεύματός των γίνεται αἰσθητὴ διὰ μέσου ὅλων αὐτῶν τῶν αἰώνων, τὰ δὲ ὀνόματά των ὁμαδικῶς ἀποτελοῦν λεγεῶνα. Δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἴπωμεν ὅτι ὅλα τὰ ἔργα τέχνης μεταξὺ τοῦ 800 καὶ 1000 μ. Χ. ὀφείλονται κατὰ μέγιστον μέρος εἰς τὴν ἀδελφότητα αὐτὴν τὴν πάντοτε πιστὴν καὶ συχνὰ μυστικὴν—τῶν Μαγίστρων Κοματσίνων». Ὁ de Quincy εἰς τὸ «Λεξικὸν τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς» ὑπὸ τὸν τίτλον Κοματσίνοι, παρατηρεῖ ὅτι εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς οἵτινες ἦσαν συγχρόνως σχεδιασταὶ καὶ κατασκευασταὶ ἀρχιτέκτονες, γλύπται καὶ κατασκευασταὶ μωσαϊκῶν δέον ν' ἀποδοθῇ ἡ Ἀναγέννησις τῆς Τέχνης καὶ ἡ ἐξάπλωσίς της εἰς τὰς νοτίους χώρας ὅπου συνεβάδισε μὲ τὸν χριστιανισμόν. Εἶνε βέβαιον ὅτι εἰς αὐτοὺς ὀφείλομεν τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἀπωλέσθη ὁλοσχερῶς ἡ κληρονομία τῶν ἀρχαίων χρόνων διὰ τῆς παραδόσεως δὲ αὐτῶν καὶ τῆς ἀπομιμήσεώς των διετηρήθη ζῶσα ἡ τέχνη τῆς δομικῆς δημιουργήσασα ἔργα τὰ ὁποῖα σήμερον ἀκόμη θαυμάζομεν καὶ ἅτινα καθίστανται καταπληκτικὰ ὅταν σκεφθῶμεν τὴν πλήρη ἀμάθειαν καὶ ἄγνοιαν πάσης ἐπιστήμης κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς ἐκείνους χρόνους.

Καίτοι ἐν τούτοις ὅλοι οἱ συγγραφεῖς τῆς ἐποχῆς τῶν ἀνωτέρω ἀναγνωρίζουν ὅτι κατὰ τὴν λομβαρδικὴν περίοδον τῆς ἱστορίας ὑπῆρχε καλῶς ὠργανωμένον σῶμα οἰκοδόμων, οὐδεὶς ὅμως ἀπεπειράθη νὰ ἀναζητήσῃ τὴν γενεαλογίαν των. Ἀργότερον ἐν τούτοις ἱστορικοί τινες κριτικοὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἔδωσαν ποιάν τινα προσοχὴν εἰς τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν διαδοχὴν τῶν ἐν λόγῳ οἰκοδομικῶν συντεχνιῶν.

Ὁ Ἰταλὸς Rivoiri ἀφιερώνει χωριστὸν κεφάλαιον διὰ τοὺς Κοματσίνους Διδ...

Ἰδοὺ μεταξὺ ἄλλων τί ἀναφέρει εἰς τὸ ἔργον του «Λομβαρδικὴ Ἀρχιτεκτονική: ἡ καταγωγή της ἡ ἀνάπτυξις καὶ τὰ παράγωγά της»: «Ἡ προέλευσις τῶν Κοματσίνων Μαγίστρων ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ Κώμου ἐξηγεῖται λογικώτατα ἐκ τῆς ἐπικρατούσης τότε μεταξὺ τεχνιτῶν καὶ ἐργατῶν τοῦ μέρους τούτου συνηθείας, τοῦ νὰ ἐγκαταλείπουν τὴν γενέθλιον διὰ νὰ σχηματίσουν ὁμάδας ἐκεῖ ὅπου ἐγίνοντο οἰκοδομικαὶ ἐργασίαι. Ἄλλη ἐξήγησις εὑρίσκεται εἰς τὴν παρουσίαν παρὰ τὰς ἀκτὰς τῶν λιμνῶν Κώμου, Λουγκάνο καὶ Ματζόρε πολυαρίθμων λατομείων μαρμάρου καὶ λίθου ὡς καὶ ἀφθόνου ξυλείας, οἰκοδομικῶν τουτέστιν ὑλῶν διὰ τὰς πόλεις τῶν πεδιάδων. Οὕτω ἐδημιουργοῦντο πλησίον τῶν μερῶν αὐτῶν οἱ λιθοξόοι, οἱ ξυλουργοί, οἱ οἰκοδόμοι οἵτινες βαθμηδὸν διὰ τῆς τακτικῆς ἀσκήσεως ἐξηλίσσοντο εἰς ἀρχιτέκτονας καὶ γλύπτας. Δὲν πρέπει νὰ ἐκπληττώμεθα διότι ἐν μέσῳ τοῦ σκότους τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Μεσαίωνος ὑπῆρχε συντεχνία ἥτις, καίτοι Ρωμαϊκῆς καταγωγῆς, ἀπήλαυε τῶν δικαιωμάτων τῶν Λομβαρδῶν πολιτῶν. Συντεχνία μάλιστα ἥτις εἶχε τὸ νόμιμον μονοπώλιον τῆς οἰκοδομῆς δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν κτιρίων ἐντὸς τῶν ἐδαφῶν τῶν κατεχομένων ὑπὸ τῶν Λομβαρδῶν, ὡς ἀποδεικνύει ὁ κῶδιξ τοῦ Ροθαρίου, καὶ δικαιοῦται νὰ καυχᾶται ὅτι πληροῖ τὸ χάσμα τὸ ὁποῖον ἐπιστεύετο μέχρι τοῦδε ὅτι ὑφίστατο μεταξὺ τῶν συσσωματωμένων τεχνιτῶν τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς καὶ τῶν συντεχνιῶν αἵτινες ἀνεφύησαν τόσον ἀποτόμως κατὰ τὸν 13ον καὶ 14ον αἰῶνα. Διότι οἱ Λομβαρδοὶ εἶχον πάντα λόγον νὰ διατηρήσουν τὴν συντεχνίαν αὐτὴν ἵνα, ἀφ' ἑνὸς μὲν δύνανται εὐχερέστερον νὰ εἰσπράττουν τοὺς φόρους καὶ ἀφ' ἑτέρου διατηροῦν ἐπ' αὐτῶν τὴν κυριαρχίαν των. Ἔχομεν ἐπομένως πάντα λόγον νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ συντεχνία τῶν Κοματσίνων οἵτινες ἦσαν οἱ διάδοχοι τῶν Διδασκάλων Τεκτόνων, τῶν ἀποτελούντων τὰ Κολλέγια τῶν ἡμερῶν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ἐπέζησε τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν. Καὶ τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται ἀκόμη ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ροθαρίου καὶ ἐντεῦθεν οἱ Κοματσίνοι ἀπετέλουν σημαντικωτάτην συντεχνίαν ἀφοῦ οὗτος τὴν περιθλάμβανεν εἰς τὴν νομοθεσίαν του. Ἡ συντεχνία αὕτη δὲν ἦτο δυνατὸν βεβαίως νὰ ἐκπηδήσῃ αἰφνιδίως καὶ ἐν πλήρει ἀκμῇ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεως τοῦ Κώδικος τοῦ Ροθαρίου ἐν ἔτει 643· θὰ προϋπῆρχε ἀναμφιβόλως. Εἶνε ἐπίσης βέβαιον ὅτι οἱ Κοματσίνοι δὲν ἐξηφανίσθησαν μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Λομβαρδικοῦ Βασιλείου. Μετεσχηματίσθησαν βαθμηδὸν εἰς ἄλλα σωματεῖα ἀποκτήσαντες τελείαν ἑνότητα σκέψεως καὶ αἰσθήματος καὶ συνεχίσαντες τὸ ἔργον τῆς οἰκοδομικῆς. Τελικῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ 11ου αἰῶνος αἱ ἀδελφότητες τῶν Κοματσίνων ἤρχισαν χαλαροῦσαι τοὺς ἑνωτικοὺς δεσμούς των. Καλλιτεχνικαὶ καὶ ἐπιστημονικαὶ προσωπικότητες ἤρχισαν κυριαρχοῦσαι τοῦ συνόλου ἀφ' ὅτου αἱ συντεχνίαι διαλύονται ὁμοῦ μὲ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ Λομβαρδικοῦ ρυθμοῦ, τὸν ὁποῖον εἶχον δημιουργήσῃ, καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ρυθμοῦ τῆς Ἀναγεννήσεως.

Ἡ Λέντερ Σκόττ συνοψίζουσα τὰς ἐρεύνας της καταλήγει εἰς τὰ ἑξῆς συμπεράσματα:

1. Ὅτι οἱ ἀρχιτέκτονες τοῦ αὐτοῦ σωματείου εἰργάζοντο ἐν Ρώμῃ καὶ Ραβέννᾳ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν αἰῶνας.

2. Ὅτι καίτοι οἱ ἀρχιτέκτονες ἦσαν Ρωμαῖοι, αἱ διακοσμήσεις μέχρι τοῦ 4ου αἰῶνος ἦσαν κυρίως Βυζαντιναὶ ἢ ἐπηρεάζοντο ὑπὸ τῆς Βυζαντινῆς τέχνης ὡς ἀποδεικνύουν τὰ ζωγραφικά των ἔργα.

3. Ὅτι ὅταν ἡ Ρώμη ἔκειτο εἰς σωρὸν ἐρειπίων ὑπὸ τοὺς βαρβάρους, τὰ Κολλέγια, ἢ ἓν Κολλέγιον ἔστω, κατέφυγεν εἰς τὸ ἀνεξάρτητον Κῶμο καὶ ἐκεῖ κατὰ τοὺς ἀκολούθους αἰῶνας ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῶν Λομβαρδῶν καὶ κατέστη ἐκ νέου ἰσχυρὰ ὀργάνωσις.

Οἱ καθεδρικοὶ ναοὶ τῆς περιόδου αὐτῆς παρουσιάζουν μεγίστην ὁμοιότητα μεταξύ των καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς εἰσαχθείσας βραδύτερον μεταβολὰς ὥστε νὰ διακρίνῃ τις μίαν ἑνότητα σκοποῦ καὶ ἰδεώδους ἀποδεικνύουσαν ὅτι οἱ οἰκοδόμοι ἀνῆκον εἰς μίαν τελείως ὠργανωμένην συντεχνίαν.

Αὐτὴ ἦτο ἐπίσης ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν μεγίστη ἐγίνετο χρῆσις τοῦ συμβολισμοῦ λόγῳ τοῦ ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶχε βραδύνῃ νὰ ἐκτοπίσῃ τὴν ἐθνικὴν θρησκείαν καὶ διότι ἐπειδὴ πολλοὶ προσήλυτοι ἠγνόουν ἀνάγνωσιν, ἡ Βίβλος ἐξετίθετο εἰς τὰς προσόψεις τῶν καθεδρικῶν ναῶν ὑπὸ μορφὴν γλυπτῶν ἁγίων, ζώων ἢ ἄλλων συμβολικῶν εἰκόνων.

Εἰς ἐπίρρωσιν τῆς γνώμης ὅτι οἱ τεχνῖται ἀνῆκον εἰς μίαν ἰσχυρὰν ὀργάνωσιν, ἔρχεται καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι αἱ Στοαὶ αἱ ἐγκαθιδρυμέναι εἰς διαφόρους πόλεις, ἦσαν ὁμοιόμορφοι, ἐκυβερνῶντο τουτέστιν ὑπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς προϊσταμένης ἀρχῆς. Ἕτερον ἐπιχείρημα εἶνε ὅτι οἱ αὐτοὶ τεχνῖται εἰργάζοντο εἰς μίαν Στοὰν καὶ κατόπιν εἰς ἄλλην ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐργασίας. Καὶ δὲν ἀπησχολοῦντο μόνον ἐντὸς τῆς Ἰταλίας ἥτις

ἦτο ἡ ἕδρα των ἀλλὰ μετεκαλοῦντο καὶ εἰς Γαλλίαν, Γερμανίαν καὶ ἄλλας χώρας.

Ἡ Λέντερ Σκὀττ ἐξήτασε διάφορα ἀρχεῖα καὶ δημοσιεύει διαφόρους καταλόγους Διδασκάλων Σχολῆς ἢ Στοᾶς τῆς ἐποχῆς. Οὕτω ἡ Στοὰ ἢ Σχολὴ τῆς Σιέννης περιέχει κατάλογον 67 Διδασκάλων διαδεχθέντων ἀλλήλους ἀπὸ τοῦ 1259 μέχρι τοῦ 1423. Ἡ Στοὰ τῆς Φλωρεντίας 78 Διδ.·. ἀπὸ τοῦ 1258 μέχρι τοῦ 1418. Ἡ Στοὰ τοῦ Μιλάνου 79 Διδ.·. ἀπὸ τοῦ 1337 μέχρι τοῦ 1647.

Ἡ Σκὀττ ἐπίσης μᾶς παρέχει καὶ τοὺς κανονισμοὺς τῶν ἐν λόγῳ Στοῶν οἱ ὁποῖοι εἶνε σχεδὸν τυπικοὶ δι' ὅλας. Οὕτω ὁ κανονισμὸς τῆς Στοᾶς τῆς Σιέννης περιλαμβάνει μακρὰς διατάξεις ἐξ ὧν αἱ ἐπικεφαλίδες τῶν κάτωθι εἶνε ἀρκούντως ἐνδεικτικαί.

Κεφ. 1. Περὶ τῶν βλασφημούντων Θεὸν ἢ ἁγίους. Πρόστιμον 25 λιρέτται.

Κεφ. 2. Περὶ τοῦ ἀνθισταμένου κατὰ τοῦ Ἄρχοντος τοῦ τόπου. Πρόστιμον 25 λιρέτται.

Κεφ. 3. Περὶ συμπεριφορᾶς πρὸς μαθητάς.

Κεφ. 11. Οὐδεὶς νὰ ἀναλαμβάνη ἐργασίαν ἀφαιρῶν αὐτὴν ἀπὸ ἕνα ἄλλον Τέκτονα.

Κεφ. 13. Πῶς δέον νὰ τηρῆται ἡ ἑορτὴ τῶν Τεσσάρων Ἁγίων Μαρτύρων. Ἡμέρα τῶν Νεκρῶν. Νοέμβριος. Δύο κηρία ἡμισείας λίβρας ἕκαστον καὶ προσφορά· μεγάλη ἑορτὴ τῆς Συντεχνίας τὸν Ἰούνιον.

Κεφ. 16. Ὁ οἰκονόμος θὰ παραδίδη ὅλας τὰς εἰσπράξεις εἰς τὸν Μέγαν Διδάσκαλον.

Κεφ. 19. Ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ὁρκισθῆ εἰς ἄλλο Σωματεῖον δὲν δύναται νὰ γίνη οὔτε Μέγας Διδάσκαλος οὔτε Οἰκονόμος.

Κεφ. 22. Πῶς πρέπει νὰ ἐνταφιάζωνται τὰ μέλη.

Κεφ. 23. Περὶ ἀσφαλίσεως ἐναντίον κινδύνων.

Κεφ. 24. Οὐδεμία συζήτησις περὶ ἐργασίας διεξάγεται ἐν δημοσίαις ὁδοῖς.

Κεφ. 30. Οὐδεὶς Διδάσκαλος ἀναλαμβάνει δεύτερον ἔργον πρὶν ἢ ἔχει πληρωθῆ τὸ πρῶτον.

Κεφ. 34. Περὶ τῶν ψευδομένων ἐναντίον ἄλλων.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ διατάξεις αἱ τόσον προσεκτικῶς συντεταγμέναι ἔχουν καταρτισθῆ βεβαίως κατόπιν προσεκτικῆς ἐν τῷ Σωματείῳ πείρας.

Ἡ Λέντερ Σκὀττ καθορίζει ὡς ἑξῆς τὴν σειρὰν καταγωγῆς.

Ἐν πρώτοις οἱ Κοματσίνοι ἠκολούθησαν τὰς Ρωμαϊκὰς παραδόσεις ὅπως οἱ Ρωμαῖοι εἶχον ἀκολουθήση τὰς Ἐτρουσκικάς. Ἀκολούθως κατηύθυναν τὸν ρυθμὸν των συμφώνως πρὸς τὰς μετὰ τῆς Ἀνατολῆς σχέσεις των καὶ τὴν ἐντὸς τῆς συντεχνίας συρροὴν Ἑλλήνων ἐξορίστων. Ἀργότερον ἐπῆλθε διάφορός τις ἐπίδρασις διὰ μέσου τῶν Σαρακινῶν καὶ ἐγεννήθη οὕτω Ἰταλο Γοτθικὸς ρυθμός. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους (ἀπὸ τοῦ 6ου μέχρι τοῦ 10ου αἰῶνος) καὶ πρὸ τῆς διασπάσεως ζωγράφων, γλυπτῶν καὶ μεταλλουργῶν οἵτινες ἐσχημάτισαν χωριστὰς συντεχνίας, πᾶν εἶδος διακοσμήσεως ἐξετελεῖτο ὑπὸ τῶν Διδασκάλων ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Θεοδωρίκου. Μία ἐκκλησία δὲν ἐθεωρεῖτο περατωθεῖσα ἐὰν δὲν εἶχε διακοσμηθῆ καθ' ὕψος καὶ πλάτος ἐν τῷ συνόλῳ της, μὲ γλυπτὰ ἔργα ἔξωθεν, μὲ μωσαϊκὰ καὶ ζωγραφικὴν ἔσωθεν, ἀποτελοῦσα οὕτω τὴν Βίβλον τοῦ Λαοῦ καὶ τὸ δόγμα τῆς θρησκευτικῆς του πίστεως. Ταῦτα συνέβαινον ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τῶν Βυζαντινῶν κατασκευαστῶν μωσαϊκῶν μέχρι τῆς ἀναγεννήσεως τῆς τοιχογραφίας εἰς τὰς Τοσκανικὰς σχολάς· αἱ τέχναι ὅμως αὐταὶ οὐδέποτε ἀπωλέσθησαν ὁλοκληρωτικῶς.

Ἡ ἐκ τῶν Ρωμαϊκῶν κολλεγίων καταγωγὴ τῶν Κοματσίνων ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ταυτότητος τοῦ σχήματος καὶ τῆς διακοσμήσεως ὡς καὶ τῆς πλήρους ὁμοιότητος τῆς ὁρολογίας καὶ τῆς ὀργανώσεως τῶν Ρωμαϊκῶν Κολλεγίων καὶ τῆς Λομβαρδικῆς Συντεχνίας τῶν Μαγίστρων. Ἔχομεν ἀκόμη καὶ τὸ ἱστορικὸν γεγονὸς ὅτι ἡ ἐλευθέρα δημοκρατία τοῦ Κώμου ἐχρησίμευσεν ὡς καταφύγιον τῶν Ρωμαίων οἵτινες ἔφευγον τὰς βαρβαρικὰς ἐπιδρομάς. Τὴν αὐτὴν ὁμοιότητα διακοσμήσεως, ὁρολογίας καὶ ὀργανώσεως συναντῶμεν μεταξὺ Ἀνατολικῆς τέχνης καὶ τῆς τῶν Κοματσίνων. Αἱ μεγάλαι ἀρχιτεκτονικαὶ συντεχνίαι τῆς Βενετίας κατὰ τὸν ιγ' ιδ', καὶ ιε' αἰῶνα χρησιμοποιοῦν τοὺς αὐτοὺς τίτλους τῶν Μαγίστρων καὶ τῶν Μεγ. Διδασκάλων καὶ ἔχουν τοὺς ἰδίους νόμους. Ἡ κληρονομικὴ καταγωγὴ ἀποδεικνύεται ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν πατρόνων ἁγίων τῶν Λομβαρδικῶν καὶ Τοσκανικῶν Στοῶν οἵτινες εἶναι οἱ Τέσσαρες Μάρτυρες Ἀδελφοὶ ἑνὸς Ρωμαϊκοῦ-Κολλεγίου (βλ. ***Τέσσαρες Ἐστεμμένοι Μάρτυρες***).

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν πορίσματα τῆς μελέτης πλείστων συγγραφέων ἀσχοληθέντων σοβαρῶς μὲ τὸ θέμα, δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος σχεδὸν ν' ἀποφανθῶμεν ὅτι ἡ καταγωγὴ τῶν Κοματσίνων ἀπὸ τὰ Ρωμαϊκὰ Κολλέγια καὶ ἡ ἐκ τῶν Κοματσίνων πάλιν προέλευσις τῶν κατόπιν ἐπαγγελματιῶν Τεκτόνων δὲν εἶνε ἁπλῶς μῦθος. Θὰ εἶχε τις πολλὰ ἐπίσης νὰ γράψη καὶ περὶ τῆς πλουσίας ἐργασίας τῶν Κοματσίνων καὶ τοῦ περιέργου καὶ ποικίλου συμβολισμοῦ των ἀλλ' αὐτὰ ὅλα ἀποτελοῦν τὸ θέμα εἰδικῆς μᾶλλον μονογραφίας. Οἱ ἐπιθυμοῦντες ἐν τούτοις ν' ἀσχοληθοῦν εὐρύτερον δύνανται νὰ προσφύγουν εἰς τὴν κάτωθι βιβλιογραφίαν.

Β ι β λ ι ο γ ρ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 221—226) 3 (Τόμ. Α' σελ. 161—167). Ἐπίσης LEDER SKOTT The Cathedral Builders, The Story of a Great Masonic Guild.— W. RAVENCROFT : The Comacines. Their predecessors and their Successors.— G. T. RIVOIRA: Lombard Architecture: its origin, Development and Derivatives. CH. CUMMINGS: A History of Architecture in Italy from the time of Constantine to the dawn of the Renaissance. A K. PORTER Medieval Architecture.

Κομένιος, Ἰωάννης Ἀμώς, ἢ ***Κομένσκυ*** (Comenius καὶ Τσεχιστὶ Comensky) Βοημὸς θεολόγος καὶ σοφὸς * 1592 ἐν Brünn τῆς Βοημίας † ἐν Ἄμστερνταμ 1670. Τῷ 1618 διωρίσθη ἐφημέριος τῶν Βοημῶν Ἀδελφῶν (θρησκευτικοῦ τάγματος) ἐξορισθεὶς ὅμως ἐξ Αὐστρίας κατέφυγεν εἰς Πολωνίαν ὅπου ἀφωσιώθη εἰς τὰ παιδαγωγικὰ καὶ κατέστη διάσημος καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην διὰ τῶν εἰδικῶν συγγραμμάτων του ἐκ τῶν ὁποίων τὰ κυριώτερα μετεφράσθησαν εἰς ὅλας τὰς γλώσσας ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ἀραβικήν, περσικήν, τουρκικὴν καὶ μογγολικήν. Εἰς τὸ Γερμανικὸν Handbook ἀναφέρεται ὅτι ἡ «Πανεγερσία» ἔργον τοῦ Κομενίου, ἐπέδρασε σημαντικῶς ἐπὶ τῶν Ἄντερσον καὶ Desaguliers διὰ τὴν συστηματοποίησιν τοῦ Ἐμβληματικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ὁ Findel ἀναφέρει ὅτι εἰς τὸ «Βιβλίον Συνταγμάτων» τοῦ Ἄντερσον ὁλόκληρα ἀποσπάσματα ἀποτελοῦν πιστὴν ἀντιγραφὴν τοῦ Κομενίου. Ὁ δὲ Ludwig Alafi τονίζει ὅτι «ἐπεφυλάσσετο εἰς ἕνα Αὐστριακόν, εἰς ἕνα Μοραβὸν διδάσκαλον, τὸν ἱεροκήρυκα τῶν Βοημῶν Ἀδελφῶν νὰ παράσχη ἠθικοὺς θησαυρούς εἰς μίαν Ἀδελφότητα ἐν τῇ ὑπερηφάνῳ Ἀλβιώνι» ὁ Κομένιος πράγματι διετύπωσε τὴν ἰδέαν καὶ ὑπέδειξε τὸν τρόπον τῆς ἱδρύσεως «ἑνὸς συνδέσμου ὅστις... θὰ ἦτο προωρισμένος νὰ περιλάβη τὰ εὐγενέστερα τῶν ἐθνῶν καὶ τελειοποιούμενος παρ' αὐτῶν νὰ ἀσκήση ἀκολούθως ἐπίδρασιν ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος».

Κομφούκιος. (Κόγκ-φού-τσὲ ἢ καὶ Κόγκτσέ) Διάσημος Κινέζος φιλόσοφος * 557 π. Χ. † 448 μαθητεύσας παρὰ τῷ περιφήμῳ μεταρρυθμιστῇ ***Λάο Τσέ*** (βλ.λ.) καὶ κηρύξας ἀκολούθως ἠθικοφιλοσοφικὸν σύστημα τὸ ὁποῖον ἀργότερον ἀπετέλεσε τὴν θρησκείαν τῆς Κίνας. Ἡ διδασκαλία τοῦ Κομφουκίου στηρίζεται κυρίως ἐπὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Διδάσκει τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὸ παρελθὸν καὶ τὴν προσήλωσιν εἰς τὸ ***Ταὸ*** (βλ.λ.) τὴν θείαν τουτέστι τάξιν ἥτις εἶνε ἐν ταυτῷ καὶ ἡ φυσικὴ τάξις πρὸς τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ προσαρμόζη τὴν διαγωγήν του ὁ ἄνθρωπος. Ὁ Κομφούκιος ἀγνοεῖ τὸν Θεόν, ἀπορρίπτει ἑπομένως πᾶσαν παράστασιν προσωπικοῦ Θεοῦ. Πιστεύει ἐξ ἄλλου ὅτι τὸ Ταὸ ἀποκαλύπτεται διὰ τῆς παραδόσεως ἐν τῇ ψυχῇ ἑκάστου ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε δυνατὸν νὰ τελειοποιηθῆ ἐὰν ἐπιτύχη ἐσωτερικὴν ἰσορροπίαν καὶ ἁρμονίαν.

Εἰς τὰς δημοσίας ὁμιλίας τοῦ Κομφουκίου εὑρίσκομεν πολλοὺς Τεκτονικοὺς ὑπαινιγμοὺς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σαφεῖς.

'Αναφερόμενος λ.χ. εἰς τὸν ἰδικόν του βαθμὸν προόδου ἐν τῇ ζωῇ ὁ Κομφούκιος τονίζει ὅτι «μόνον ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 75 ἐτῶν θὰ τολμήσῃ νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς κλίσεις τῆς καρδίας του χωρὶς φόβον νὰ ὑπερβῇ τὰ ὅρια τοῦ Γνώμονος».

Εἰς τὰ ἔργα τοῦ ὀπαδοῦ τοῦ Κομφουκίου καὶ συνεχιστοῦ τῆς διδασκαλίας του Μὲν-Τσίου ἔχομεν σαφεστέραν ἀκόμη Τεκτονικὴν φρασεολογίαν. Εἰς ἓν κεφάλαιον τῶν ἔργων του τονίζεται ὅτι «ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πρέπει μεταφορικῶς νὰ χρησιμοποιοῦν τὸν Γνώμονα καὶ τὸν Διαβήτην εἰς τὴν ζωήν των καὶ μετ' αὐτῶν καὶ τὴν στάθμην καὶ τὸ νῆμα της ἐὰν θέλουν νὰ βαδίζουν ἐπὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ τῆς σοφίας καὶ νὰ παραμένουν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀρετῆς».

Μετὰ τὸν θάνατόν του ὁ Κομφούκιος ἐλατρεύθη ὡς θεός. Αὐτοκρατορικὸν δὲ διάταγμα ἐκδοθὲν τῷ 1906 κατέστησεν αὐτὸν ἰσότιμον πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὰς δύο θεότητας τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Κίνας. Τὸ μυστικὸν τῆς ἐπιτυχίας τοῦ Κομφουκίου, ὅστις οὐδέποτε ἐπεζήτησε νὰ γίνῃ ἀρχηγος θρησκείας, ἔγκειται προφανῶς εἰς τὴν προσήλωσίν του πρὸς τὰ πάτρια καὶ τὰς παραδόσεις τὴν πρὸς τὰς ὁποίας πίστιν ἐνεδυνάμωσε.

Κόν. (Khon) Τίτλος διδόμενος εἰς τοὺς νεκροὺς τοὺς ὑποκειμένους εἰς ἐξέτασιν ὡς περιγράφει ἡ *«Βίβλος τῶν νεκρῶν»* (βλ. λ.)

Κόννωτ 'Αρθοῦρος, Δοὺξ τοῦ (Connaught). Τριτότοκος υἱὸς τῆς Βασιλίσσης τῆς 'Αγγλίας Βικτωρίας * 1850 † 1942 ἐν Λονδίνῳ. 'Εκπαιδευθεὶς εἰς τὴν Βασιλικὴν στρατιωτικὴν 'Ακαδημίαν κατετάχθη εἰς τὸ ἱππικὸν γενόμενος τῷ 1893 στρατηγός. 'Εμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. τὴν 24 Μαρτίου τοῦ 1874, τῷ δὲ 1885 προήχθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Περιφερ.·. Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Sussex.

Τῷ 1890 ἐξελέγη πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. τῆς 'Ηνωμ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς 'Αγγλίας, τῆς ὁποίας Μέγ.·. Διδ.·. ἦτο ὁ ἀδελφός του Πρίγκιψ τῆς Οὐαλίας 'Εδουάρδος, ὃν καὶ διεδέχθη εἰς τὸ ἀξίωμα ἅμα τῇ ἀναρρήσει αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον τῆς Βρεττανικῆς Αὐτοκρατορίας τῇ 6 Μαρτίου 1901. Ἔκτοτε ἐπὶ 38 συναπτὰ ἔτη διηύθυνε τὸν 'Αγγλικὸν Τεκτονισμὸν μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1938 ὅτε λόγῳ τῆς ἐκ τῆς ἡλικίας κοπώσεως κατέθεσε τὴν ἐντολὴν κληθέντος νὰ διαδεχθῇ αὐτὸν τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Δουκὸς τοῦ Κέντ. 'Ο Δοὺξ τοῦ Κόννωτ εἶχεν ἐπισκεφθῇ δὶς τὴν 'Ελλάδα.

Κονστάν, 'Αλφόνσος Λουδοβῖκος (Constant Alphonse Louis). Διάσημος Γάλλος Τέκτων καὶ ἀποκρυφιστὴς * ἐν Παρισίοις τῷ 1810 † αὐτόθι 29 Μαΐου 1875. Εἶνε γνωστότατος κυρίως ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον *'Ελιφὰς Λεβὶ* (Eliphas Levi) ὑπὸ τὸ ὁποῖον συνέγραψε πλεῖστα ὅσα ἀποκρυφιστικὰ συγγράμματα ἅτινα τὸν ἀνέδειξαν μεταξὺ τῶν κορυφαίων συγχρόνων μυστῶν καὶ διδασκάλων.

Εἰσαχθεὶς εἰς ἱερατικὸν κολλέγιον διὰ νὰ σπουδάσῃ θεολογίαν ἐχειροτονήθη ἀββᾶς, ἀλλ' ἐγκατέλειψε τὸ στάδιον αὐτὸ εἰς ἡλικίαν 26 ἐτῶν καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν συγγραφὴν ἀνθρωπιστικῶν ἔργων διὰ τὰ ὁποῖα καὶ κατεδικάσθη εἰς φυλάκισιν ὡς ἐπαναστάτης. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸν προσήλκυσεν ἡ μελέτη τῶν ἔργων παλαιῶν ἑρμητικῶν φιλοσόφων καὶ καββαλιστῶν, ἡ δὲ κλίσις του αὐτὴ ἐνισχύθη ἔτι μᾶλλον διὰ τῆς γνωριμίας του μὲ τὸν διάσημον παλαιὸν μαθηματικὸν καὶ καββαλιστὴν Höene Wronski μετὰ τοῦ ὁποίου καὶ συνεδέθη στενῶς. 'Επωφελούμενος τῆς τελείας γνώσεως τῆς ἑβραϊκῆς, τὴν ὁποίαν εἶχε διδαχθῇ εἰς τὸ κολλέγιον, ἐπιδίδεται εἰς τὴν μελέτην τῆς Καββαλὰ καὶ δὲν βραδύνει νὰ καταστῇ εἷς τῶν τελειοτέρων μυσταγωγῶν καὶ κατόχων τῆς ὑπερβατικῆς γνώσεως.

Ἔκτοτε λαμβάνει τὸ ψευδώνυμον 'Ελιφὰς Λεβὶ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ πιστὴν μετάφρασιν εἰς τὴν 'Εβραϊκὴν τοῦ ὀνόματός του καὶ καταλείπων τοῦ λοιποῦ τὴν θεωρητικὴν μελέτην τοῦ ἀποκρυφισμοῦ, ἄρχεται ἐπιζητῶν τὴν πρακτικὴν και πειραματικὴν ἄσκησίν του. Τῷ 1854 μεταβαίνει εἰς 'Αγγλίαν ὅπου γνωρίζεται μὲ τὸν Δρα Ashburner καὶ τὸν συγγραφέα Bulwer Lytton Μέγαν Διδάσκαλον τῆς Ροδοσταυρικῆς 'Εταιρίας οἵτινες καὶ τὸν εἰσάγουν εἰς τὸν στενὸν κύκλον μυστῶν τῆς τελετουργικῆς μαγείας ἔνθα καὶ ἐπιχειρεῖ σειρὰν ἐπικλήσεων. 'Αργότερον ἐμυήθη εἰς τὴν Ροδοστ.·. 'Εταιρίαν.

'Επανακάμψας εἰς Γαλλίαν ἱδρύει τὴν «Φιλοσοφικὴν καὶ Θρησκευτικὴν 'Επιθεώρησιν» ἐνῷ ταυτοχρόνως ἐκδίδει εἰς φυλλάδια καὶ τὸ πρῶτον ἀποκρυφιστικόν του ἔργον «Δόγμα καὶ Τυπικὸν τῆς 'Υψηλῆς Μαγείας» (Dogme et Rituel de la Haute Magie). 'Επιδίδεται μὲ μανίαν εἰς τὴν μελέτην ὅλων τῶν κλάδων τῆς 'Αποκρύφου Γνώσεως, 'Αλχημείας, 'Αστρολογίας, Χειρομαντείας, παραμένων ἐννοεῖται πάντοτε ἐντὸς τοῦ καθαρῶς φιλοσοφικοῦ των μέρους καὶ ἀποφεύγων τὰς ἀγυρτικὰς καὶ κερδοσκοπικὰς ἐκμεταλλεύσεις τῶν γνώσεών του. 'Ως ὁ ἴδιος δὲ ὁμολογεῖ ἔφθασεν εἰς σημαντικὰ συμπεράσματα ἐπὶ τοῦ *Μεγάλου "Εργου* (βλ. *"Εργον τὸ Μέγα* καὶ *'Ερμητικὴ 'Επιστήμη*) τονίζων εἰς μίαν τῶν ἐπιστολῶν του ὅτι «γνωρίζει κατὰ βάθος τὰ μυστήρια τῆς ἐπιστήμης τοῦ 'Ερμοῦ καὶ εἶδε νὰ παράγηται τὸ μυστικὸν πῦρ ὡς γνωρίζει ἐπίσης ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ παραχθῇ χρυσὸς ἀλλ' οὐδέποτε θέλει ἐπιχειρήσῃ νὰ παραγάγῃ τοιοῦτον».

Τὴν 14 Μαρτίου 1861 ὁ 'Ελιφὰς Λεβὶ ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐν τῇ Στοᾷ «Ρόδον τῆς τελείας σιγῆς» τῆς ὁποίας Σεβ.·. ἐτύγχανεν ὁ Cambet. 'Η μύησίς του ἦτο ἐντελῶς τυπικὴ διότι ἤδη διὰ τῶν μελετῶν του εἶχεν ἐμβαθύνῃ εἰς τὸν ἐσωτερισμὸν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἐγνώριζε πολὺ περισσότερα ἀπὸ τοὺς παλαιοτέρους του μὲν ἀλλ' ἀγνοοῦντας τελείως τὴν σημασίαν τοῦ Θεσμοῦ, Τέκτονας. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν ὁμιλίαν τῆς εἰσδοχῆς του ὁ πραγματικὸς μύστης Λεβὶ δὲν διστάζει νὰ διακηρύξῃ τὰ ἑξῆς ἀποκαλυπτικώτατα :

«Ἔρχομαι ἐν μέσῳ ὑμῶν διὰ νὰ ἐκθέσω τὰς ἀπωλεσθείσας παραδόσεις, τὴν ἐπίγνωσιν τῶν σημείων καὶ τῶν ἐμβλημάτων σας ἐπὶ πλέον δὲ ἵνα ὑποδείξω ὑμῖν τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον ἡ ὀργάνωσίς σας συνεστήθη».

'Απὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς ἡ προσπάθειά του ὅλη καταβάλλεται εἰς τὸ νὰ ἐξάρῃ καὶ καταστήσῃ νοητὴν εἰς πάντας τὴν καθαρῶς ἀποκρυφιστικὴν μορφὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Εἰς ὅλα του τὰ συγγράμματα ἡ προσπάθεια αὐτὴ εἶνε καταφανὴς καὶ τὰ ἐπιχειρήματά του πειστικώτατα.

Τὸν Αὔγουστον τοῦ ἰδίου ἔτους μυεῖται εἰς τὸν 3° ταχέως δὲ ἐκλέγεται Ρήτωρ τῆς Σ.·. Στ.·. του. 'Απογοητευθεὶς ἀπὸ τὰς ἀντιρρήσεις ὡρισμένων ἀδ.·. ἀποσύρεται μετ' ὀλίγον τῆς ἐνεργοῦ δράσεως καὶ τῆς τακτικῆς φοιτήσεως εἰς τὴν Στ.·. χωρὶς ὅμως καὶ νὰ παύσῃ ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν Τεκτονικὴν παράδοσιν καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν συμβόλων της. Εἰς τὸ ἔργον του «Τὰ Μυστήρια τῆς Καββαλὰ» ἑρμηνεύει πλεῖστα ὅσα Τεκτ.·. σύμβολα καὶ ἐμβλήματα ἀποδεικνύων οὕτω ὅτι ἦτο κάτοχος καὶ τῶν ἀνωτάτων βαθμῶν τοῦ Λευκοῦ Τεκτονισμοῦ τοὺς ὁποίους ἐν τούτοις οὐδέποτε ἀπεκάλυψε σεβόμενος, ὡς ἴδιον, τὸ Μέγα ἀπόρρητον τοῦ 'Υψηλοῦ Τεκτονισμοῦ. 'Απόδειξις τούτου ἡ ἐν τῷ ἔργῳ του *«Τὸ Μέγα 'Απόρρητον»* ὑπάρχουσα περικοπή: «'Ο 'Ελευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἰσχυρὸς ἐν τῷ κόσμῳ ἕνεκα τοῦ φοβεροῦ του μυστικοῦ τὸ ὁποῖον *τόσον θαυμασίως διαφυλάσσει* ὥστε καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς μεμυημένοι, δὲν τὸ γνωρίζουν».

Πραγματικὸς μύστης ὁ Κονστὰν ἔζησε βίον ἤρεμον, μελετῶν διαρκῶς καὶ συγγράφων ἢ συνδιαλεγόμενος εἰς περιπάτους μετὰ τῶν φίλων καὶ μαθητῶν του. Βαθύτατος γνώστης τῆς 'Αποκρύφου Σοφίας κατώρθωσε νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ Μέγα Μυστήριον καὶ νὰ προσεγγίσῃ τὴν Αἰωνίαν 'Αλήθειαν ἀποκτήσας οὕτω πρὸ τοῦ θανάτου του τὴν ψυχικὴν ἐκείνην γαλήνην ἥτις ἀποτελεῖ τὴν πραγματικήν, τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς μας, εὐτυχίαν. Τὸ ἔργον του ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως ὑπεράνθρωπον, οἱ δὲ φιλοσοφικοὶ του χρησμοὶ καὶ αἱ θαυματουργαί του ἰδιότητες ἀποδεικνύουν εἰς ποῖον βαθμὸν τελειότητος εἶχεν ἐξιχθῇ διὰ τῆς μελέτης.

Ἀπέθανεν ἐν πλήρει διαυγείᾳ καὶ ἠρεμίᾳ τὴν 2αν πρωϊνὴν ὥραν τῆς 29ης Μαΐου τοῦ 1875 καὶ ἀφοῦ μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Ὁ παριστάμενος κατὰ τὰς τελευταίας στιγμάς του φίλος του E. Pascal ὡς ἑξῆς περιγράφει ἐν ἐπιστολῇ του τὸν θάνατόν του:

«Ὁ Διδάσκαλος ἐδέχθη κανονικῶς τὴν θείαν μετάληψιν καὶ τῷ ἀφέθησαν αἱ ἁμαρτίαι· δύναμαι πρὸς τούτοις νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι οὐδὲν ἀνήρεσεν ἐκ τῶν παρελθουσῶν πεποιθήσεών του καὶ ὅτι μέχρι τῆς τελευταίας του ἐκπνοῆς διετήρησε τὴν ὡραίαν του διάνοιαν καὶ τὴν μεγάλην του καρδίαν».

Τὸ συγγραφικὸν ἔργον τοῦ Ἐλιφὰς Λεβὶ ὑπῆρξε κολοσσιαῖον. Τὰ καθαρῶς δὲ ἀποκρυφιστικὰ συγγράμματά του εἰσὶ τὰ ἑξῆς:

1. ***Δόγμα καὶ Τυπικὸν τῆς Ὑψηλῆς Μαγείας*** ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναλύεται ὁ συμβολισμὸς καὶ ἀναπτύσσεται τὸ περιεχόμενον τῶν 22 μεγάλων κλειδῶν τοῦ Ταρώ.

2. ***Ἱστορία τῆς Μαγείας*** διαιρουμένη εἰς 7 βιβλία ἐξ 7 κεφαλαίων ἕκαστον καὶ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Παραδόσεως ἀπὸ τῆς μυθολογικῆς ἐποχῆς μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων.

3. ***«Ἡ Κλεὶς τῶν Μεγάλων Μυστηρίων»*** ἔνθα ἐξετάζονται κατὰ σειρὰν τὰ Θρησκευτικὰ καὶ τὰ Φιλοσοφικὰ Μυστήρια, τὰ Μυστήρια τῆς Φύσεως καὶ τὰ Μεγάλα πρακτικὰ μυστικά, ἐν παραρτήματι δὲ περιλαμβάνονται ἐκτενὴς ἀνάλυσις τῆς Καββαλά, περικοπαὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Παρακέλσου, συμπλήρωσις τῶν ὀκτὼ κεφαλαίων τοῦ Ἄς Μεζαρέφ, ἀνάλυσις τῶν καββαλιστικῶν κεφαλαίων τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἀπόκρυφα διδάγματα τῶν Ἰνδῶν ἐπὶ τῶν πνευμάτων.

Τὰ τρία ταῦτα ἔργα τοῦ Ἐ. Λεβὶ ἀποτελοῦν πλήρη τριλογίαν τῆς Ἀποκρύφου φιλοσοφίας. Ὁ ἴδιός γράφει περὶ αὐτῶν τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἱστορία τῆς Μαγείας» ἐξηγεῖ τὰς βεβαιώσεις τὰς περιεχομένας εἰς τὸ «Δόγμα καὶ Τυπικὸν» ἡ δὲ «Κλεὶς τῶν μεγάλων μυστηρίων» συμπληρώνει καὶ ἐξηγεῖ τὴν Ἱστορίαν τῆς Μαγείας. Οὕτω ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης θὰ εὕρῃ ἐν αὐτοῖς πλήρη τὴν ἀποκάλυψιν τῶν μυστικῶν τῆς Καββαλὰ τῶν Ἑβραίων καὶ τῆς ὑψηλῆς Μαγείας εἴτε τοῦ Ζωροάστρου εἴτε τοῦ Ἑρμοῦ. Ἔχουν γραφεῖ διὰ τὸν ἄνευ προλήψεων ἄνθρωπον, ὁ δὲ συγγραφεὺς δὲν ἠθέλησε νὰ κολακεύσῃ δι' αὐτῶν οὔτε τὸν ἄθρησκον οὔτε τὸν φανατικόν.

Τὰ ἄλλα ἀποκρυφιστικὰ συγγράμματα τοῦ Ἐλ. Λεβὶ εἶνε τὰ ἑξῆς κατὰ χρονολογικὴν σειράν: «Ὁ Μάγος τοῦ Meudon», «τὰ Μυστήρια τῆς Καββαλά», «Μῦθοι καὶ Σύμβολα», «Μεγάλαι καὶ μικραὶ κλεῖδες τοῦ Σολομῶντος» (Clefs majeures et clavicules de Salomon) ἀποτελοῦσαι ἑρμηνείαν τῶν κλειδῶν τοῦ Ταρὼ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἑβραϊκοῦ Τετραγραμμάτου, «Ἐπιστήμη τῶν Πνευμάτων», «Τὸ βιβλίον τῶν Ἐκλάμψεων» (Le livre des Splendeurs), «Τὸ Μέγα Μυστικὸν» (Le grand Arcane), «Τὸ βιβλίον τῶν Σοφῶν» (Le livre des Sages) «Τὰ παράδοξα τῆς ὑψηλῆς ἐπιστήμης», «Τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἐπιστήμης», «Ἡ θρησκεία τῆς ἐπιστήμης», «Ἡ Σοφία τῶν ἀρχαίων», «Τὸ βιβλίον Ἀβραὰμ τοῦ Ἑβραίου», «Ἡ κατήχησις τῆς Εἰρήνης».

Βιβλιογρ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 587) 3 (Τόμ. Α' σελ. 180 καὶ 258) καὶ Β' σελ. 116, 169 καὶ 220) 63 (Τεύχη 9, 10 καὶ 11 τοῦ 1936).

Κοντογιάννης *Νικόλαος Χ.* * ἐν Ναυπλίῳ 1899 † ἐν Ἀθήναις 10 Ὀκτωβρίου 1954. Νομικὸς Σύμβουλος τοῦ Κράτους διακριθεὶς διὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος του καὶ τὴν ἀγαθότητά του. Εἰς τὸν Τεκτ.˙. ἐμυήθη τὴν 9ην Μαΐου 1922 προαχθεὶς σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὸν 32° (1949). Ἐχρημάτισε Σεβ.˙. τῆς Σ.˙. Στ.˙. «Φοῖνιξ». Ὁ πρόωρος θάνατός του ἐστέρησε τὸ Τάγμα ἑνὸς τῶν εὐσυνειδήτων ἐργατῶν του.

Κοντογένης Γεώργιος Λιθογράφος * ἐν Λαμίᾳ 1860 † ἐν Ἀθήναις 1912. Ἐγκατασταθεὶς εἰς Ἀθήνας ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.˙. ἐν τῇ Σ.˙. Στ.˙. «Ἀττικὸς Ἀστήρ». Κατὰ τὴν περίοδον δὲ 1902—1905 ἐχρημάτισε καὶ Μέγ.˙. Ἐλεονόμος τῆς ὑπὸ τὸν πρίγκιπα Ροδοκανάκην συγκροτηθείσης Μεγ.˙. Ἀν.˙. τῆς Ἑλλάδος.

Κόραξ. Ὁ πρῶτος βαθμὸς ἐκ τῶν ἑπτὰ τῶν ***Μιθραϊκῶν Μυστηρίων*** (βλ.λ.)· οἱ λοιποὶ βαθμοὶ κατὰ τὸν Ἱερώνυμον ἦσαν, Κρύφιος Στρατιώτης, Λέων, Πέρσης, Ἡλιοδρόμος καὶ Πατήρ.

Κορινθιακὸς ρυθμός. Ὁ ἐλαφρότερος καὶ διακοσμητικώτερος τῶν τριῶν κλασσικῶν ρυθμῶν τῆς ἀρχαιότητος ὁ παρουσιάζων τὴν πλουσιωτέραν ἔκφρασιν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τελειότητος εἰς ἣν ἔφθασαν οἱ Ἕλληνες. Ὁ κορινθιακὸς κίων εἶνε ὡραιότερος τοῦ ***Δωρικοῦ*** (βλ. λ.) καὶ τοῦ ***Ἰωνικοῦ*** (βλ. λ.). Αἱ ραβδώσεις δὲν διαφέρουν τῶν τοῦ Ἰωνικοῦ ἀλλὰ τὸ ὕψος του εἶνε δεκαπλάσιον τῆς διαμέτρου του καὶ τοῦτο τὸν καθιστᾷ λεπτὸν καὶ χαρίεντα. Τὸ κιονόκρανον ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο σειρὰς φύλλων ἀκάνθου καὶ ἀπὸ ὀκτὼ ἕλικας ὑποβασταζούσας τὴν κορυφὴν τοῦ κιονοκράνου. (βλ. ***ἄκανθος***). Ὁ κορινθιακὸς κίων ἀποτελεῖ τὴν στήλην τοῦ ***κάλλους*** τὴν ἐκπροσωπουμένην ὑπὸ τοῦ β' ἐπ.˙. καὶ κειμένην εἰς τὴν μεσημβρίαν. (βλ. ***ἀρχιτεκτονική***).

Κορνέλιους, Ἰωάννης (Cornelius). Γερμανὸς φιλόσοφος * 1853 ἐν Μονάχῳ, τακτικὸς ἀπὸ τοῦ 1910 καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας εἰς τὴν Φραγκφούρτην. Τὸ φιλοσοφικόν του σύστημα εἶνε ἰδεολογικόν. Παραδέχεται τὴν προσωπικὴν ἐσωτερικὴν ἐμπειρίαν ὡς τὴν βάσιν πάσης γνωσιολογικῆς ἐρεύνης. Συνέγραψε πολλὰ ἔργα ἐξ ὧν σημαντικώτερα «Ἡ ψυχολογία ὡς ἐπιστήμη τῆς ἐμπειρίας» «Ἡ γνῶσις τῶν πραγμάτων ὡς καθ' ἑαυτά» καὶ «Περὶ τῆς ἀξίας τῆς ζωῆς».

Κορνοῦτος, *Λεύκιος Ἀνναῖος.* (Cornutus). Στωϊκὸς φιλόσοφος τοῦ Α' μ. Χ. αἰῶνος ἀκμάσας ἐν Ρώμῃ ἐπὶ Νέρωνος. Διεσώθη μέχρις ἡμῶν μόνον τὸ βιβλίον του «Ἐπιδρομὴ τῶν κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Θεολογίαν παραδεδομένων» εἰς τὸ ὁποῖον ἐξετάζει καὶ ἀναλύει τὰς ἀλληγορίας τῶν μύθων τῶν Θεῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς στωϊκῆς φυσικῆς. Αἱ ἀναλύσεις του αὗται ἐχρησιμοποιήθησαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων στωϊκῶν ἀλληγορικῶν ἑρμηνευτῶν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐνδιαφέρει τοὺς Τέκτ.˙. μελετητὰς ὅσον καὶ τὸ «Περὶ Θεῶν» ἔργον τοῦ Ἀπολλοδώρου.

Κορυβάντων Μυστήρια Τελεταὶ καθιερωθεῖσαι ἐν Φρυγίᾳ πρὸς τιμὴν τοῦ ***Ἄττιδος*** (βλ. Ἄττις) ἐραστοῦ τῆς Κυβέλης. Κατὰ τὸν Πλούταρχον, οἱ Κορύβαντες ἦσαν πνεύματα πεπτωκότα φυλακισθέντα ἐντὸς ἀνθρωπίνου σώματος. Κατὰ τὰς μυστηριακὰς αὐτὰς τελετὰς ἐγίνετο ἀναπαράστασις τῆς Κυβέλης θρηνούσης τὸν θάνατον τοῦ ἐραστοῦ της καὶ ἀκολούθως πανηγυριζούσης τὴν ἀνάστασίν του. Τὸ δρᾶμα περιελάμβανε καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ Ἄττιδος τοῦ ὁποίου τὸ πτῶμα ἐτοποθετεῖτο ἐντὸς φερέτρου. Περιγραφὴν τῶν Μυστηρίων αὐτῶν μᾶς δίδει ὁ Sainte-Croix ἐκ διαφόρων, ὡς λέγει, ἀρχαίων πηγῶν συγκεντρώσας λεπτομερείας αἱ ὁποῖαι τὰ ἐμφανίζουν ὡς ἀποτελοῦντα μικρὰν τροποποίησιν τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων.

κόρυμβος, θυσανωτός. (Tesselated border, Houppe dentelée). Ἓν τῶν κυριωτέρων συμβολικῶν κοσμημάτων τοῦ Τεκτ.˙. Ναοῦ ἀποτελούμενον ἀπὸ σχοινίον ἢ μᾶλλον ἀπὸ τέσσαρα σχοινία πλεγμένα μεταξύ των καὶ διῆκον ἐφ' ὅλης τῆς ἐκτάσεως τῶν τοίχων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν διάζωμα τοῦ Ναοῦ, περατούμενον δὲ εἰς θυσάνους ἐπὶ ἑκατέρας τῶν δύο στηλῶν Β καὶ J. (βλ. ***θύσανος***). Τὸ αὐτὸ σύμβολον εἰκονίζεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ Τάπητος ἢ τοῦ Π.˙. Χ.˙. τοῦ Μαθ.˙.. Ὁ κόρυμβος φέρει κατὰ ἴσα διαστήματα, ἀναλογοῦντα πρὸς τὰ σημεῖα τοῦ ζῳδιακοῦ, 12 κόμβους εἰς σχῆμα πλαγίου ὀκτὼ (∞) σημείου τοῦ ἀπείρου, διδάσκοντος εἰς τὸν βαθμ.˙. τοῦ μαθ.˙. ὅτι ὁ Τέκτων ὀφείλει νὰ φέρῃ τὸ βλέμμα του ἐκ τῶν προσκαίρων καὶ παροδικῶν εἰς τὰ αἰώνια καὶ τὸ ἄπειρον.

Ἐν τῷ συνόλῳ του ὁ κόρυμβος περικλείει πολλὰς συμβολικὰς ἐννοίας. Συμβολίζει, κατὰ τὸν Lenning, τοὺς ἀδελφικοὺς δεσμοὺς οἵτινες ἑνώνουν μεταξύ των τοὺς ἁπανταχοῦ τῆς γῆς Τέκτονας καὶ ἐκπροσωπεῖ ὅπως γράφει ὁ Gädicke «τὸν παγκόσμιον δεσμὸν διὰ τοῦ ὁποίου ἕκαστος Τέκτων δέον νὰ εἶνε ἡνωμένος μετὰ τῶν ἀδ.˙.

του». Ὁ αὐτὸς προσθέτει ὅτι ὁ κόρυμβος δέον ν' ἀποτελῆται ἀπὸ 60 νήματα, διότι συμφώνως πρὸς παλαιοὺς κανονισμούς, οὐδεμία Στ.·. ἐπετρέπετο νὰ ἔχῃ περισσότερα τῶν 60 μελῶν.

Ὁ Webb τονίζει ὅτι ὁ θυσανωτὸς κόρυμβος εἶνε τὸ ἔμβλημα τῆς εὐλογίας καὶ ἐνισχύσεως αἵτινες μᾶς περιβάλλουν καὶ τὰς ὁποίας ἐλπίζομεν ν' ἀποκτήσωμεν στηριζόμενοι πιστῶς ἐπὶ τῆς Θείας Προνοίας.

Κατὰ τὸ Γαλλικὸν τυπικόν, ὁ κόρυμβος «διδάσκει τὸν Τέκτ.·. ὅτι ἡ Ἑταιρία τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ καὶ αὐτὸς ἓν μέρος, περικυκλώνει τὴν γῆν καὶ ὅτι ἡ ἀπόστασις, ἀντὶ νὰ χαλαρώνῃ τοὺς δεσμούς, οἵτινες ἑνώνουν τὰ μέλη μεταξύ των, δέον ἀντιθέτως νὰ τοὺς συσσωματώνῃ στενότερον.

Ὁ Oswald Wirth φρονεῖ ὅτι ὁ κόρυμβος ἐκπροσωπεῖ τὴν *ἐνωτικὴν ἅλυσιν* οἱ δὲ κόμβοι τοὺς δεσμοὺς ἀγάπης.

Ἀλλ' ἔχει καὶ ἀποκρυφιστικὴν σημασίαν τὸ κόσμημα αὐτό, ἡ ὁποία εἶνε καὶ ὁ πραγματικὸς λόγος τῆς ὑπάρξεώς του ἐντὸς τῶν Τεκτ.·. ἐργαστηρίων.

Τὸ σύμβολον αὐτὸ παριστᾷ κυρίως, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω τὸν «λημνίσκον», τὴν γνωστὴν εἰς σχῆμα πλαγίου ὀκτὼ καμπύλην ἥτις εἰς τὰ μαθηματικὰ συμβολίζει τὸ ἄπειρον. Ὁ Papus τὸ ἀποκαλεῖ «θεῖον σημεῖον τῆς αἰωνίου ζωῆς», ὁ δὲ Eudes Picard τὸ ὀνομάζει «σύμβολον τῆς ζωῆς καὶ τοῦ παγκοσμίου πνεύματος». Φέρομεν πέριξ ἡμῶν τὸν διανοητικὸν οὐρανόν μας, ὅπου ὁ ἥλιος τῆς λογικῆς διανύει τὴν ἐκλειπτικήν του περιοριζόμενος ἐντὸς τῶν στενῶν ὁρίων ἐκείνου τὸ ὁποῖον μόνον εἶνε προσιτὸν εἰς ἡμᾶς. Μὲ ὀλίγην σκέψιν δυνάμεθα νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς τὸν πραγματικὸν συμβολισμὸν τοῦ κοσμήματος αὐτοῦ.

Ὁ Mackey ἐξετάζων τὴν προέλευσιν τοῦ θυσανωτοῦ κορύμβου, ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι οὗτος προέρχεται ἀπὸ παλαιὰν συνήθειαν τῶν πρώτων Τεκτ.·. Στ.·..

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος, κατὰ τὰς τελετὰς μυήσεως τὰ σύμβολα τοῦ Τάγματος ἐχαράσσοντο διὰ κιμωλίας ἐπὶ τοῦ δαπέδου, ἡ δὲ εἰκὼν αὕτη ἐπλαισιοῦτο ὑπὸ ἑνὸς κυματοειδοῦς σχοινίου. Τὸ σχοινίον αὐτὸ διεκοσμεῖτο μὲ θυσάνους ὡς ἀποτελοῦν δὲ ἓν εἶδος πλαισίου τοῦ χαραχθέντος ἐπὶ τοῦ δαπέδου πίνακος ἐκαλεῖτο «*ὀδοντωτὸς θύσανος*» διότι λόγῳ τοῦ κυματοειδοῦς σχήματός του ἐσχημάτιζεν ἐσοχὰς καὶ ἐξοχὰς περὶ τὸν πίνακα. Ὁ πίναξ οὗτος κατέστη ἀργότερον τὸ μόνιμον κόσμημα τὸ καλούμενον «τάπης» (βλ. λ.) εἰς τὸ ὁποῖον τὸ μὲν σχοινίον μὲ κόμβους καὶ θυσάνους τοποθετεῖται εἰς τὸ ἄνω μέρος πλαισιοῦν τὸ ἱερὸν Δέλτα, τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ καταλῆγον εἰς τὰς δύο στήλας, ἕτερον δὲ ὀδοντωτὸν κόσμημα ἐξ ἐναλλασσομένων τριγωνικῶν σχημάτων λευκῶν καὶ μαύρων, ἀποτελεῖ τὸ ὅλον τοῦ τάπητος πλαίσιον. Ἐκ τοῦ τάπητος, ὁ θυσανωτὸς κόρυμβος μετεφέρθη εἰς τὴν διακόσμησιν τοῦ Τεκτ.·. Ναοῦ τοποθετηθεὶς εἰς τὸ διάζωμα αὐτοῦ ἀμέσως μετὰ τὸν οὐράνιον θόλον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται δῆλον ὅτι ἐσφαλμένως ὑπό τινων ἀδ.·. καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ Ἑλληνικὰ τυπικὰ τοῦ α' βαθμοῦ, ὁ θυσανωτὸς κόρυμβος καλεῖται καὶ *ὀδοντωτὸς* ἐνῷ ὁ δεύτερος οὗτος εἶνε ἄλλο ἀκριβῶς κόσμημα περὶ οὗ βλέπε εὐθὺς κατωτέρω.

Κόρυμβος ὀδοντωτός. (indented border). Κόσμημα τοῦ *μωσαϊκοῦ δαπέδου* (βλ. λ.) τοῦ Τεκτ.·. Ναοῦ. Εἶνε ἓν ὀδοντωτὸν περιθώριον πλαισιοῦν τὸ μωσαϊκὸν δάπεδον καὶ ὁμοιάζον μὲ σειρὰν κυνοδόντων ἢ τριγώνων μελανῶν καὶ λευκῶν ἐναλλάξ, ὅπως καὶ οἱ ρόμβοι τοῦ μωσαϊκοῦ δαπέδου.

Ὁ ὀδ.·. κόρυμβος συμβολίζει τὸν κύκλον τὸν ὁποῖον διαγράφουν οἱ πλανῆται περὶ τὸν ἥλιον κατὰ δὲ τὴν ἀποκρυφιστικὴν ἑρμηνείαν εἶνε καὶ τὸ ἔμβλημα τοῦ φυλακτηρίου τείχους τὸ ὁποῖον προασπίζει τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς Διδασκάλους, τοὺς ἀνθρώπους τουτέστιν ἐκείνους τοὺς ἐξελιχθέντας κατὰ καιροὺς εἰς τὸ τέλειον τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως. Εἰς ἑκάστην τῶν τεσσάρων γωνιῶν του ὁ ὀδοντωτὸς κόρυμβος φέρει διακοσμητικοὺς θυσάνους συμβολίζοντας τὰς τέσσαρας ἀρετάς, ἐγκράτειαν, καρτερίαν, σύνεσιν καὶ δικαιοσύνην, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος ἐξελίσσεται πρὸς τὴν τελειότητα, ἀλλὰ καὶ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τῆς φύσεως, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα καὶ πῦρ, ἐξ ὧν δημιουργεῖται ἡ ζωὴ τὴν ὁποίαν συμβολίζει ἐν τῷ συνόλῳ του τὸ μωσαϊκὸν δάπεδον. Εἰς τὰ Ἑλληνικὰ τυπικὰ τοῦ α' βαθμοῦ κακῶς συγχέονται παρουσιαζόμενοι ὡς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σύμβολον ὁ ὀδοντωτὸς καὶ ὁ *θυσανωτὸς κόρυμβος* ἐνῷ πρόκειται περὶ δύο διαφόρων κοσμημάτων (βλ. *κόρυμβος θυσανωτός*). Ἀλλ' ἡ παρανόησις βαρύνει προφανῶς τὰ γαλλικὰ τυπικὰ ἐξ ὧν μετεφράσθησαν τὰ ἰδικά μας, διότι καὶ ὁ ἀδ.·. O. Wirth εἰς τὸ «Βιβλίον τοῦ μαθητοῦ» (σελ. 178) τονίζει ὅτι κακῶς ὁ θυσανωτὸς κόρυμβος καλεῖται houppe dentelée (ὀδοντωτὸς θύσανος) ὅπως ἀκριβῶς τὸν μεταφράζει καὶ τὸ ἑλληνικὸν τυπικὸν τοῦ α' βαθμοῦ (σελ. 5). Θὰ ἔπρεπε δὲ ἴσως πρὸς ἀποφυγὴν συγχίσεως μεταξὺ τῶν δύο κοσμημάτων, ὁ ὀδοντ.·. κόρυμβος νὰ ὀνομάζεται «ὀδοντωτὸν πλαίσιον» ὅπερ καὶ ὀρθότερον.

Κόσμαν, Κ. Φ. Ν. (Kossmann C. F. N.). Γερμανὸς Τέκτων ἐκδόσας τὸ «Τεκτονικὸν Σημειωματάριον» τῷ 1802 καὶ τὸ «Ἡμερολόγιον διὰ Τέκτονας» τῷ 1805.

κόσμημα παλαιοῦ Μεγ.·. Διδ.·.. Παλαιὰ Τεκτ.·. παράδοσις ἀναφέρει ὅτι τὸ κόσμημα τῶν παλαιῶν Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Ναοῦ ἦτο γνώμων καὶ διαβήτης συμπεπλεγμένοι καὶ φέροντες ἐν τῷ μέσῳ τὸ γράμμα Γ. Τοιοῦτον κόσμημα ἔφερε καὶ ὁ Χ.·. Α.·. τὴν ἡμέραν καθ' ἣν τὸ Τάγμα ἐστερήθη τῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν του καὶ τὸ ὁποῖον βραδύτερον εὑρέθη ἐπ' αὐτοῦ.

κοσμήματα. Εἰς τὴν Τεκτ.·. ὁρολογίαν κοσμήματα καλοῦνται συνήθως τὰ διάσημα τῶν διαφόρων βαθμῶν ὡς καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἀξ.·. ἑκάστου Τεκτ.·. Ἐργαστηρίου φερόμενα, τῶν ὁποίων λεπτομέρειαι ἀναγράφονται εἰς τὰς οἰκείας λέξεις (βλ. καὶ *διάσημα*).

Τεκτ.·. τινες Στ.·., ἰδίως αἱ Γερμανικαὶ ἄλλοτε, συνειθίζουν νὰ καθορίζουν καὶ ἓν διακριτικὸν κόσμημα ἢ σῆμα, ὅπερ δικαιοῦνται νὰ φέρουν τὰ μέλη των μόνον καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου συνήθως ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τῆς Στοᾶς καὶ Τεκτονικόν τι ρητόν.

κοσμήματα Στοᾶς. Ἀπὸ τῶν παλαιοτέρων χρόνων ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια τινὰ τῶν ἐπίπλων ἢ τῶν ἐμβλημάτων μιᾶς Τεκτ.·. Στ.·. νὰ καλοῦνται «κοσμήματα» διότι, καθ' ἃ λέγει ὁ Ὄλιβερ, φέρουν ἐν ἑαυτοῖς ἠθικὴν σημασίαν ἥτις καὶ τὰ καθιστᾷ πολύτιμα κοσμήματα ἀνεκτιμήτου ἀξίας.

Τὰ κοσμήματα αὐτὰ εἶνε ἕξ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν τρία κινητὰ τὰ δὲ ἄλλα ἀκίνητα. Δὲν εἶνε ὅμως τὰ αὐτὰ εἰς ὅλα τὰ δόγματα.

Γενικῶς ἐν τούτοις δυνάμεθα νὰ καθορίσωμεν ὡς ἀκίνητα μὲν κοσμήματα τὸν ἀκατέργαστον λίθον, τὸν κατειργασμένον καὶ τὸν τάπητα ἢ τὴν Βίβλον, κινητὰ δὲ τὸν γνώμονα, τὴν στάθμην καὶ τὸ νῆμα τῆς στάθμης. Εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν δόγμα ἀντιθέτως τὰ τρία τελευταῖα καλοῦνται ἀκίνητα, διότι δὲν μετακινοῦνται ἀπὸ τῶν θέσεων τοῦ Σεβ.·., καὶ τῶν δύο ἀδ.·. Ἐπ.·. εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν.

κοσμογονία. Ἡ περὶ γενέσεως τοῦ κόσμου θεωρία, ἡ ἐπιδιώκουσα τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ πόθεν καὶ πῶς ἐσχηματίσθησαν ἀρχικῶς τὰ οὐράνια σώματα. Τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἀπησχόλησεν ἀνέκαθεν τὸν ἄνθρωπον, διετυπώθησαν δὲ κατὰ καιροὺς καὶ διατυποῦνται ἀκόμη διάφοροι θεωρίαι χωρὶς ὅμως νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ οριστικὴ λύσις τοῦ κοσμογονικοῦ προβλήματος. Κοσμογονικὰς θεωρίας εἶχον διατυπώσῃ ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, ὁ Ἀναξίμανδρος, ὁ Ἀναξιμένης, ὁ Διογένης, ὁ Ἀπολλωνιάτης, ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὁ Δημοκράτης, ὁ Ἀναξαγόρας, ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης.

Νεώτεραι κοσμογονικαὶ θεωρίαι, στηριζόμεναι ἀποκλειστικῶς ἐπὶ ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων, εἶνε πολλαὶ δυνάμεναι νὰ καθορισθοῦν εἰς δύο γενικὰς τοιαύτας: τὴν νεφελικήν, τὴν ὁποίαν διετύπωσε πρῶτος ὁ Σουηδὸς ἀστρονόμος καὶ Τέκτων *Σβέντεμποργκ* (βλ. λ.) καὶ συνεπλήρωσεν ὁ Κάντ ἠκολούθησε δὲ κατόπιν καὶ ὁ Λαπλάς, καὶ τὴν δυναμικὴν μὲ ἀρχικοὺς ἀρ-

χηγοὺς τοὺς Ἀμερικανοὺς Chamberlin καὶ Moulton. Τὴν δυναμι ἣν θεωρίαν συνεπλήρωσε μὲ μαθηματικὰς βάσεις ὁ Eddington.

Ἡ Τεκτ∴. φιλοσοφία περικλείει ἐν ἑαυτῇ κοσμογονικὴν θεωρίαν μὴ ἀφισταμένην τῆς Ἀρχαίας Παραδόσεως ἣν ἐδίδαξαν ὅλαι αἱ παλαιαὶ καὶ νεώτεραι Μυστηριακαὶ ὀργανώσεις. Εἰς τοὺς ἀνωτέρους Τεκτ∴. βαθμοὺς ἀναλύονται μεθοδικῶς καὶ συμφώνως πρὸς τὴν Ἀρχαίαν Παράδοσιν τὰ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς συνθέσεως τῆς οὐσίας τῆς φύσεως.

Κοσμοθεωρία. Ἡ Τεκτ∴. κοσμοθεωρία ἀκολουθεῖ ἐπίσης τὴν Ἀρχαίαν Παράδοσιν τῆς ὁποίας ἄλλως τε ὁ Τεκτ∴. εἶνε ὁ σημερινὸς θεματοφύλαξ. Δὲν περιορίζεται ἑπομένως μόνον εἰς πᾶν ὅ,τι προσπίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου, ὡς πράττουν αἱ βέβηλοι ἐπιστῆμαι. Ἀναζητεῖ καὶ διὰ τῆς σκέψεως τὰς ἀληθείας ἐκείνας τὰς ὁποίας ἀδυνατοῦν ἀκόμη νὰ μᾶς ἀποκαλύψουν αἱ πειραματικαὶ ἐπιστῆμαι. Πρεσβεύει ὅτι πᾶν ὅ,τι δὲν εἶνε ὁρατὸν εἰς τὰς αἰσθήσεις μας εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς τὸν γνωρίζοντα νὰ διεισδύσῃ εἰς τὰ βάθη τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ.

Τὰς γενικὰς γραμμὰς τῆς Τεκτ∴. κοσμοθεωρίας ὁ κρ∴. ἀδ∴. Α. Ἀδριανόπουλος (βιβλιογραφία 39) καθορίζει διὰ μακρῶν ἅτινα ἐν συνόψει ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Τὰ πάντα εἰσὶν ἓν ἐν παντὶ καὶ τὸ ἓν τοῦτο εὑρίσκεται ὁλόκληρον ἐν πᾶσι τοῖς πράγμασι. Τοῦτο, ὅπερ ὁλόκληρον ἐν παντὶ ὑπάρχει, εἶνε ἡ Ἀρχικὴ αἰτία αἰώνιος, ἀμέτρητος οὐσία ἐκδηλοῦσα πνευματικὰς δυνάμεις. Ἐκ τοῦ παντὸς τούτου παρήχθη πᾶν ὂν καὶ ἐν τῷ παντὶ τούτῳ ἅπαντα τὰ ὄντα ἐπιστρέφουσι. Ἀντίθεσις μεταξὺ τοῦ ἠθικοῦ καὶ τοῦ φυσικοῦ νόμου δὲν ὑφίσταται. Ἡ ὕλη καὶ τὸ πνεῦμα εἶνε ἐκπόρευσις μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀρχικῆς αἰτίας.. Ὁ πνευματικὸς κόσμος ἀποτελεῖ ἓν πρὸς τὸν φυσικόν. Ὑπόκειται δὲ καὶ οὗτος εἰς τοὺς αὐτοὺς ἰδίους ἀμεταβλήτους καθολικοὺς νόμους τῆς φύσεως. Τὸ πᾶν ζῇ. Οὐδὲν δημιουργεῖται. Οὐδὲν καταστρέφεται. Ὁ θάνατος εἶνε ἡ ἔναρξις μιᾶς νέας ζωῆς. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἀθανασίας τὴν ὁποίαν θὰ κατακτήσῃ δι' εὐρύθμου χρήσεως ὅλων τῶν ἰδιοτήτων αἵτινες ἐνυπάρχουν ἐν αὐτῷ.

Εἰς ταῦτα θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ ἀκόλουθα. Τίποτε δὲν ἀρχίζει καὶ τίποτε δὲν τελειώνει κατὰ τρόπον ἀπόλυτον. Τόσον ἡ ἀρχὴ ὅσον καὶ τὸ τέλος εἶνε φαινομενικά. Ἐν τῇ πραγματικότητι τὰ πάντα ἐξακολουθοῦν καὶ συνεχίζονται ὑφιστάμενα διαρκεῖς μεταμορφώσεις διὰ μιᾶς σειρᾶς διαδοχικῶν τρόπων ὑπάρξεως. Ἀναχωροῦντες ἐκ τοῦ ἀξιώματος τούτου φθάνομεν εἰς ἕτερον: Πᾶν ὅ,τι πραγματοποιεῖται ὡς ἔργον, προϋπῆρξεν ὡς δύναμις. Αἱ ἐνέργειαι αἱ συνενούμεναι καὶ συσσωματούμεναι διὰ νὰ γεννήσουν ἓν ὂν ὑφίσταντο βεβαίως καὶ πρὸ τῆς γεννήσεώς του. Ἕκαστον γεννώμενον ὂν ἑπομένως ἔχει τὰς ῥίζας του ἐντὸς αὐτῆς τῆς καταγωγῆς τῶν ὄντων. Ἡ γηΐνη δὲ ζωὴ ἑκάστου ὄντος εἶνε μία ἁπλῆ φάσις μιᾶς ζωῆς εὐρυτέρας, ἓν ἁπλοῦν ἐπεισόδιον τῆς διαρκοῦς ζωῆς τῶν ὄντων.

Ὁλόκληρος ἡ Τεκτ∴. κοσμοθεωρία, ἥτις δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀναλυθῇ ἐνταῦθα, περικλείεται λεπτομερῶς εἰς τὰ ἀπειράριθμα σύμβολα τῶν διαφόρων βαθμῶν της.

Βιβλιογρ. 8, 9, 10, 19, 39, 59, 60, 61.

Κοσμοπολιτισμός. Ἡ θεωρία κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ ἰδιαίτερα καθήκοντα καὶ δικαιώματα τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν πατρίδα δὲν πρέπει νὰ διακρίνωνται τῶν γενικῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων καὶ καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ αἰσθάνεται ὡς πατρίδα του τὴν οἰκουμένην ὁλόκληρον. Κατὰ τὸν κοσμοπολιτισμὸν πάντες εἶνε συμπολῖται μιᾶς καθολικῆς κοινότητος. Ὁ Τεκτ∴. ὡς παγκόσμιος ὀργάνωσις δέχεται τὸν κοσμοπολιτισμόν, ὡς εὐρυτέραν ὅμως ἐκδήλωσιν τοῦ πατριωτισμοῦ ὅστις δέον νὰ συνυπάρχῃ ἐν τῷ κοσμοπολίτῃ. Ἐπὶ τῆς Τεκτ∴. ταύτης ἀπόψεως στηρίζουν ἀκριβῶς καὶ τὸν συνδυασμὸν τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ μὲ τὸν πατριωτισμὸν τὸν ὁποῖον διακηρύττουν ὁ Γκαῖτε, ὁ Φίχτε καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι.

Κόσμος. (Kosmos ἢ Cosmos). Κατὰ τὴν ἑρμητικὴν ἐπιστήμην τὸ σύμπαν θεωρούμενον ὡς ἓν ἁρμονικὸν σύνολον. Πολλάκις χρησιμοποιεῖται διὰ νὰ παραστήσῃ ἓν μόνον ἡλιακὸν σύστημα.

Κατὰ τὴν Καββαλὰ τέσσαρες κόσμοι ἢ καταστάσεις τῆς ὕλης ἀποτελοῦν τὸ Σύμπαν. (βλ. Καββαλά).

Ἡ Τεκτ∴. Στ∴. συμβολίζει ἐν τῷ συνόλῳ της τὸν κόσμον ἢ τὸ σύμπαν. Τὸ σχῆμα της ὀρθογώνιον τοῦ ὁποίου τὸ μῆκος βαίνει ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἀπεικονίζει τὸν κατοικούμενον κόσμον τουτέστι τὸν μορφικὸν ὅστις προσπίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις μας. Ὁ ἀστερόεις θόλος εἰκονίζει τὸν οὐρανόν. Οἱ τρεῖς ἀνώτεροι ἀξ∴. τῆς Στ∴. ἐκπροσωποῦν ἐν τῷ συνόλῳ των τὸν ἥλιον ὅστις φωτίζει καὶ κυβερνᾷ τὸν κόσμον, τὴν πρωΐαν, τὴν μεσημβρίαν καὶ τὴν ἑσπέραν. Καὶ τὰ μέλη τὰ μετέχοντα τῶν ἐργασιῶν τῆς Στ∴. ἀπεικονίζουν τοὺς ἐργαζομένους καὶ μοχθοῦντας κατοίκους τῆς γῆς.

Κοσμοψυχή. Ἡ Παγκόσμιος Ψυχή, τὸ Παγκόσμιον Ἐγὼ τὸ ὁποῖον ἀπεργάζεται τὴν ἑνότητα τοῦ κόσμου καὶ διακοσμεῖ καὶ διατάσσει αὐτόν. Αἱ καθ' ἕκαστον ψυχαὶ εἶνε στιγμαὶ ἢ τμήματα τῆς κοσμοψυχῆς αὐτῆς ἢ ἀπόρροιαι αὐτῆς. Τὴν περὶ κοσμοψυχῆς θεωρίαν ἀνευρίσκει τις εἰς τὸν Ἑρμητισμόν, τὰς Οὐπανισάδας, τὸν Πλάτωνα, τοὺς νεοπλατωνικοὺς φιλοσόφους καὶ τοὺς νεωτέρους ἀποκρυφιστάς.

Κοττύτια Ἀρχαῖα μυστήρια τελούμενα εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς Κότυος. Ἡ Κότυς ἦτο θρακικὴ θεὰ τῆς ὁποίας ἡ ὀργιαστικὴ λατρεία εἰσήχθη καὶ εἰς Ἑλλάδα. Οἱ τελοῦντες τὰ Μυστήρια ἱερεῖς ἐκαλοῦντο Βάπται διότι ἐφήρμοζον τοὺς δι' ὕδατος καθαρμούς. Κατὰ τὸν Στράβωνα ἐκ τῶν Κοττυτίων ἕλκουν τὴν καταγωγὴν τὰ ***Ὀρφικὰ Μυστήρια*** (βλ. λ.) Εἰς τὴν Ρώμην τὰ Κοττύτια ἐτελοῦντο μόνον ὑπὸ γυναικῶν καὶ τόσον μυστικὰ ὥστε αἱ τελετουργίαι των παρέμειναν καθ' ὁλοκληρίαν ἄγνωστοι.

Κουζέν, Ἰωάννης (Cousin). Γάλλος φιλόσοφος ἀρχηγὸς τῆς ἐκλεκτικῆς σχολῆς * ἐν Παρισίοις 1792 † ἐν Κάννάις 1857. Θαυμαστὴς τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν νεοπλατωνικῶν φιλοσόφων ὑπῆρξεν ἀδιάλλακτος πολέμιος τοῦ ὑλισμοῦ θέσας τὰς βάσεις τοῦ ἐκλεκτισμοῦ κατὰ τὸν ὁποῖον οὐδὲν φιλοσοφικὸν σύστημα εἶνε περιττὸν ἀλλ' ὅλα συνεισέφερον κάτι εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ὑπεράνω ὅλων ἐν τούτοις ἵσταται ἡ μεταφυσικὴ ἥτις εἶνε ἡ ἐπιστήμη τῶν ἐπιστημῶν καὶ τὸ ἀντικείμενόν της εἶνε τὸ ἀπόλυτον. Ὁ Κουζὲν συνέγραψε πολλὰ φιλοσοφικὰ ἔργα ἐν οἷς καὶ «Γενικὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας» μετέφρασε δὲ τὰ ἅπαντα τοῦ Πλάτωνος καὶ ἐξέδωκε τὸν Πρόκλον εἰς 6 τόμους.

Κούκ, Ματθαῖος (Cooke, Matthew). Ἄγγλος Τέκτων πρῶτος ἀποκαλύψας καὶ ἐκδόσας ἐν ἔτει 1861 χειρόγραφον εὑρισκόμενον εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου καὶ γνωστὸν ἔκτοτε ὡς χειρόγραφον Κούκ. (βλ. κατωτέρω).

Κοὺκ χειρόγραφον. (Cooke's Manuscript). Παλαιὸν ἔγγραφον τοῦ ΙΕ' πιθανῶς αἰῶνος, εὑρεθὲν εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου τὸ ὁποῖον τὸ εἶχεν ἀγοράσει τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1859 ἀπὸ τὴν Καρολίναν Μπαΐκερ. Πρῶτος ἔφερεν αὐτὸ εἰς φῶς ὁ Τέκτων Ματθαῖος Κοὺκ ἀντιγράψας αὐτὸ τῷ 1861 ἐκ τοῦ πρωτοτύπου καὶ ἐκδόσας αὐτὸ εἰς φυλλάδιον. Φωτοτυπίαν τοῦ χειρογράφου ἐδημοσίευσεν ἐν ἔτει 1890 καὶ ἡ ἐν Λονδίνῳ Στ∴. τῶν «Τεσσάρων Ἐστεμμένων». Ἡ ἀξία του ἔγκειται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ὑπάρχει παλαιότερον τούτου τεκτονικὸν ἔγγραφον ἀναμφισβητήτου ἱστορικῆς γνησιότητος.

Εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ πολυτίμου τούτου ἐγγράφου ὁ ἀδ∴. Κοὺκ προτάσσει τὰ ἑξῆς:

«Ἀδείᾳ τῶν διευθυντῶν τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου κατέστη δυνατὴ ἡ ἀντιγραφὴ καὶ ἐκτύπωσις τοῦ μικροῦ τούτου ἔργου. Τὸ πρωτότυπον εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν προσθέτων χειρογράφων τῆς ἐθνικῆς αὐτῆς συλλογῆς καὶ φέρει τὸν ἀριθ. 23198. Ἐὰν κρίνῃ τις ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῆς γραφῆς καὶ τοῦ σχήματος τῶν συγκοπῶν τὰς ὁποίας χρησιμοποιεῖ ὁ γράψας, τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐγράφη πιθανῶς κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς καθαρώτατον δεῖγμα τῆς καλλιγραφικῆς τέχνης τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Δὲν κατέστη δυ-

νατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ ὑπὸ τίνος καὶ διὰ τίνα ἐγράφη ἀρχικῶς. Ἐκ τοῦ ὕφους ὅμως δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἀνῆκεν εἰς Διδάσκαλον τοῦ Τάγματος καὶ ἐχρησιμοποιήθη εἰς συγκεντρώσεις Τεκτόνων ὡς βιβλίον περιέχον τὴν ἱστορίαν τῶν παραδόσεων καὶ τοὺς νόμους τῆς Ἀδελφότητος».

Κοῦλδοι. (Culdees). Ὅτε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΣΤ' αἰῶνος μ.Χ. ὁ μοναχὸς Αὐγουστῖνος, ὁ κατόπιν ἐπίσκοπος Κάντερμπαρυ, ἦλθεν εἰς Βρεττανίαν ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου διὰ νὰ ἐκχριστιανίσῃ τοὺς αὐτόχθονας τῆς νήσου, εὑρῆκε τὴν χώραν κατεχομένην ἤδη ὑπὸ σώματος χριστιανῶν ἱερέων καὶ τοῦ ποιμνίου των, διακρινομένων διὰ τὴν ἁγνὴν καὶ καθαρῶς ἀποστολικὴν των θρησκείαν. Τοὺς πρώτους αὐτοὺς χριστιανούς, τῶν ὁποίων ἄλλως τε ἡ ὕπαρξις βεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τῆς ἱστορίας, παλαιοὶ Ἄγγλοι Τέκτονες συγγραφεῖς ὀνομάζουν Culdees. Ἡ λέξις κατ' ἄλλους μὲν παράγεται ἀπὸ τὸ λατινικὸν Cultores Dei — λάτραι τοῦ Θεοῦ, κατ' ἄλλους δὲ ἀπὸ τὴν Γαελικὴν Cuileich ἥτις σημαίνει «ἀπομεμονωμένη γωνία» ὑπονοουμένου διὰ ταύτης τοῦ μονήρους βίου τὸν ὁποῖον διῆγον οἱ χριστιανοὶ οὗτοι οἱ ὁποῖοι, ὡς ἀναφέρει ἡ ἱστορία, διετήρουν τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς πρώτης ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἑορτάζοντες καὶ τὸ Πάσχα συμφώνως πρὸς τὴν ἀνατολικὴν παράδοσιν. Δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον πῶς ἐξεχριστιανίσθησαν οἱ ὀλίγοι αὐτοὶ αὐτόχθονες τῶν Βρεττανικῶν νήσων. Λέγεται ἐν τούτοις ὅτι οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ οἱ κατηχήσαντες αὐτοὺς εἶχον ἔλθη μετὰ τῶν Ρωμαϊκῶν Λεγεώνων ἐκ τούτου δέ τινες συνεπέρανον ὅτι οἱ χριστιανοὶ αὐτοὶ συνεδέοντο κάπως μὲ τὰ Ρωμαϊκὰ Κολλέγια Ἀρχιτεκτόνων τῶν ὁποίων μέλη εἶναι γνωστὸν ὅτι συνώδευον πανταχοῦ τὰς λεγεῶνας τῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἡ ἕδρα τῶν Κούλδων ἦτο ἐν τῇ νήσῳ Jona ὅπου ἡ Ἁγία Κολοῦμπα ἐλθοῦσα ἐξ Ἰρλανδίας μετὰ δώδεκα ἀδελφῶν ἐν ἔτει 563 ἵδρυσε τὴν κυριωτέραν Μονήν των. Ἐν ἔτει 600 ἵδρυσαν καὶ δευτέραν Μονὴν εἰς Ἀβερνέθη πρωτεύουσαν τοῦ Βασιλείου τῶν Πικτῶν, ἀκολούθως δὲ ἐγκαθίδρυσαν ἐκκλησίας καὶ εἰς Ντάνκελτ, Μπρέτσυν, Κίρκαλντυ, Μελρὸζ καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Σκωτίας.

Εἰς τὸ περιοδικὸν «Freemason's Quarterly Review» (1842 σελ. 36) δημοσιεύεται ἡ πληροφορία ὅτι οἱ Κοῦλδοι δὲν ἐνδιεφέροντο καὶ πολὺ διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἀρχιτεκτονικῶν οἰκοδομῶν ἀλλ' ἐπεδίωκον κυρίως νὰ ἐκπολιτίσουν τοὺς ἀνθρώπους, μεταδίδοντες εἰς αὐτοὺς τὴν γνῶσιν τῶν ἀγνῶν ἀρχῶν τὰς ὁποίας ἐδίδασκον εἰς τὰς Στοάς των.

Ἀλλὰ τόσον ὁ Lenning ὅσον καὶ ὁ Gädicke τονίζουν ὅτι οἱ Κοῦλδοι εἶχον ὀργανώσει μεταξύ των καὶ ὡς τμῆμα τοῦ κοινωνικοῦ των συστήματος, συντεχνίας Οἰκοδόμων καὶ ὅτι ἐφήρμοσαν τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τέχνην εἰς τὴν κατασκευὴν πολλῶν ἱερῶν κτιρίων ἐν Σκωτίᾳ, Ἰρλανδίᾳ καὶ Οὐαλλίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις τῆς Βορείου Εὐρώπης. Ὁ Gädicke ἐπὶ πλέον ἰσχυρίζεται ὅτι τὰ ***Συντάγματα τῆς Γϋόρκ*** τοῦ Ι' αἰῶνος ἐξ αὐτῶν προέρχονται. Δέον ἐν τούτοις νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἀμφότεροι οἱ Γερμανοὶ οὗτοι λεξικογράφοι δὲν ἀναφέρουν καὶ τὰς πηγὰς ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζουν τοὺς ἰσχυρισμούς των τούτους. Παραμένει ὅμως ἀναντίρρητον ὅτι Τέκτονες συγγραφεῖς βεβαιοῦν ἀπὸ κοινοῦ τὴν ὕπαρξιν σχέσεων —πιθανὸν καὶ μυθικῶν—μεταξὺ τῶν πρώτων αὐτῶν ἀποστολικῶν χριστιανῶν καὶ τῶν πρώτων Τεκτόνων τῆς Ἰρλανδίας καὶ Σκωτίας. Οἱ Κοῦλδοι κατεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Αὐγουστίνου καὶ ἐξηφανίσθησαν βαθμηδὸν ἐν Σκωτίᾳ. Ἡ πλήρης ὅμως ἐξαφάνισίς των μόλις κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα συνετελέσθη.

Πολλοὶ ἄλλοι ἠσχολήθησαν ἐπίσης μὲ τοὺς Κούλδους ὡς ὁ Godfrey Higgins ὅστις ἀποδίδει εἰς αὐτοὺς μαθηματικὰς καὶ ἀρχιτεκτονικὰς γνώσεις, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ θρησκεία των ἦτο μίγμα Δρυϊδισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ, ὁ John Yarker ὅστις τοὺς ἀποκαλεῖ Χαλδαίους ἀνήκοντας εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν Ἐσσαίων καὶ ὁ F. Armitage γνωματεύων ὅτι οἱ Κοῦλδοι ἐτέλουν καὶ μυστήρια εἰλημμένα ἐξ Αἰγυπτιακῶν πηγῶν καὶ ἀνάμικτα μὲ χριστιανικὰ στοιχεῖα. Ὅλαι ὅμως αἱ γνῶμαι αὗται στηρίζονται ἐπὶ εἰκασιῶν. Ὁ μόνος ὅστις ἠσχολήθη κάπως σοβαρώτερον ἐρευνήσας πᾶσαν ἐφικτὴν πηγὴν εἶνε ὁ R. F. Gould τοῦ ὁποίου τὰ συμπεράσματα ἐκτιθέμενα εἰς τὸν Α' τόμον τῆς «Ἱ σ τ ο ρ ί α ς τ ο ῦ Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ» εἶναι δυνατὸν νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἑξῆς: Πρόκειται περὶ Κελτῶν Χριστιανῶν τῶν ὁποίων αἱ τελεταὶ ἦσαν διάφοροι τῶν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ συνεφώνουν μᾶλλον μὲ τὰς τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Οὗτοι διέμενον ἀρχικῶς εἰς ἀσκητικὰς κατοικίας ὡς ἐρημῖται καὶ ἀκολούθως ἐσχημάτισαν κοινότητας ἐμφανισθέντες τὸ πρῶτον εἰς τὰς ἀνατολικὰς περιφερείας τῆς Σκωτίας.

Βιβλιογρ.: 1 (Τομ. Α) 3 (Τομ. Α' σελ. 161).

κούμ, κιθι. Τελετουργικαὶ λέξεις χρησιμοποιούμεναι ἄλλοτε εἴς τινα ἀνωτ.·. βαθμ.·. προερχόμεναι ἐκ τῆς Ἑβραϊκῆς μὲ τὴν σημασίαν «ἐ γ έ ρ θ η τ ι! γ ο ν υ π έ τ η σ ο ν!» Οὐδεμίαν ἔχουν συμβολικὴν σημασίαν εἰσήχθησαν δὲ φαίνεται μᾶλλον διὰ νὰ σημειώνουν τὴν Ἑβραϊκὴν καταγωγὴν τοῦ βαθμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἐχρησιμοποιοῦντο. Εἰς τὰ νεώτερα τυπικὰ δὲν ἀναφέρονται.

Κοὺρ Ντὲ Ζεμπλὲν (Antoine Court de Gebelin). Διάσημος Γάλλος Τέκτων ἀποκρυφιστὴς * ἐν Νὶμ 1725 † ἐν Παρισίοις 1784. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Δόγματος τῶν ***Φιλαλήθων*** (βλ. λ.) τὸ ὁποῖον ἵδρυσαν μέλη τῆς Σ.·. Στ.·. «Amis Réunis» ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Savalette de Langes. Συνέγραψε διάφορα ἐπιστημονικὰ συγγράμματα ἐκ τῶν ὁποίων τὸ «Le Monde Primitif» ἐσημείωσεν ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν. Ὑπῆρξεν ἐπίσης εἷς ἐκ τῶν πρώτων κατανοησάντων τὴν κλεῖδα τοῦ ***Ταρώ*** (βλ. λ.) τοῦ ὁποίου καὶ ἔδωκε ἐκτενῆ ἀνάλυσιν κατανοητὴν ὅμως μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους.

Τὸ 1780 ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τοῦ ἀπένειμε βραβεῖον λόγῳ τοῦ ἔργου του. Ἐπέδειξεν ἐξαιρετικὸν Τεκτονικὸν ζῆλον. Τὸ Δόγμα τῶν Φιλαλήθων ἔπαιξε σημαντικὸν ρόλον εἰς τὸν Τεκτονισμὸν καὶ πέραν τοῦ Γαλλικοῦ ἐδάφους. Τὸ 1777 εἰς σειρὰν ἑπτὰ διαλέξεων ἀνέλυσε βαθύτατα τὰς ἀλληγορίας τῶν Τεκτονικῶν συμβόλων παρουσίᾳ τῶν ἐπιφανεστέρων Τεκτόνων τῶν Παρισίων.

κοῦστι. (ζενδ: cousti) Ἱερὰ ταινία ἐξ 72 νημάτων τὴν ὁποίαν οἱ ὀπαδοὶ τῆς Ζωροαστρικῆς θρησκείας ἔφερον, ἀνεξαρτήτως φύλου, ἀπὸ τῆς ἐνηλικιώσεώς των. Ἡ ταινία αὕτη εὑρίσκεται ἐν χρήσει καὶ εἰς τὰ Ἰνδικὰ Μυστήρια καλουμένη ***ζενναάρ*** (βλ. λ.).

Κοῦστος, Ἰωάννης. (Coustos, John). Ἐλβετὸς τὴν καταγωγήν, Τέκτων, γεννηθεὶς ἐν Βέρνῃ, ἀλλὰ μεταναστεύσας μετὰ τοῦ πατρός του ἐν ἔτει 1716 εἰς Ἀγγλίαν ἔνθα καὶ ἀπέκτησε τὴν Ἀγγλικὴν ἰθαγένειαν, ἐμυήθη δὲ προφανῶς καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Κατὰ τὸ 1743 ἐγκατασταθεὶς ὡς ἔμπορος πολυτίμων λίθων ἐν Λισσαβῶνι τῆς Πορτογαλίας υἱοθετήθη ὑπὸ μιᾶς τῶν αὐτόθι Τεκτ.·. Στοῶν τῆς ὁποίας καὶ ἐξελέγη μετ' ὀλίγον Σεβ.·.. Αἱ Τεκτ.·. Στ.·. τῆς Πορτογαλίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατεδιώκοντο ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ἐφαρμοζούσης τὴν ***βοῦλλαν*** (βλ. ***βοῦλλαι***) τοῦ Πάπα Κλήμεντος ΙΒ'. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν εἶχον μόνιμον οἴκημα ἀλλὰ συνείρχοντο εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας ἀδ.·.. Κάποια γυνὴ ἔχουσα γνῶσιν τοῦ μέρους εἰς τὸ ὁποῖον συνείρχετο ἡ ὑπὸ τὴν σφ.·. τοῦ ἀδ.·. Κοῦστου Στοά, ἀπεκάλυψε τὸ γεγονὸς εἰς τὸν πνευματικόν της προσθέσασα ὅτι κατὰ τὴν γνώμην της, οἱ «μασῶνοι αὐτοὶ ἦσαν τέρατα διαπράττοντα τὰ αἰσχρότερα ἐγκλήματα».

Ὁ ἐξομολογητὴς ἔσπευσε φυσικὰ ν' ἀναφέρῃ τὸ γεγονὸς εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν ἥτις καὶ ἀπεφάσισε τὴν σύλληψιν τοῦ Κούστου καὶ τὴν παραπομπήν του εἰς τὸ τρυφερὸν ἔλεος τῆς Ἱερᾶς Ὀργανώσεως. Πράγματι ὀλίγας ἡμέρας ἀργότερον, ὁ Κοῦστος καθήμενος μίαν νύκτα εἰς ἓν καφενεῖον συνελήφθη μὲ τὴν δημοσίως προβληθεῖσαν πρόφασιν ὅτι εἶνε συνένοχος κλοπῆς ἑνὸς ἀδάμαντος, διὰ τὴν ὁποίαν ψευδῶς ἐπίσης εἶχε κατηγορηθῇ συλληφθεὶς πρότερον εἷς φίλος τοῦ Κούστου καὶ Α' Ἐ.·. τῆς αὐτῆς Στοᾶς.

Ὁ Κοῦστος ὡδηγήθη εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως καὶ ἀφοῦ τοῦ ἀφῃρέθησαν ὅλα τὰ χρήματα καὶ ἔγγραφά του ἐνεκλείσθη εἰς ἓν σκοτεινὸν κελλίον

ὅπου τοῦ ἀπηγορεύθη αὐστηρῶς νὰ ὁμιλῇ δυνατὰ ἢ νὰ κάμνῃ θόρυβον. Τὴν ἑπομένην ὁ συλληφθεὶς ὡδηγήθη ἀσκεπὴς ἐνώπιον τοῦ Ἱεροῦ Δικαστηρίου ἀποτελουμένου ἀπὸ πέντε κληρικοὺς οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ τὸν ἠρώτησαν ἐνόρκως τὸ ὄνομα, τὴν ἡλικίαν, τὸν τόπον γεννήσεως καὶ τὸ θρήσκευμά του, τὸν ἐξώρκισαν νὰ ἐξομολογηθῇ πλήρως ὅλα τὰ ἐγκλήματα ἢ ἁμαρτήματα τὰ διαπραχθέντα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς του.

Ὁ Κοῦστος ἠρνήθη νὰ τὸ πράξῃ δηλώσας ὅτι ὡς διαμαρτυρόμενος, ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας εἶχε διδαχθῇ νὰ ἐξομολογῆται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ὄχι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ πρόεδρος χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησιν εἰς τὴν δήλωσίν του αὐτήν, διέταξε νὰ τὸν ἐπανοδηγήσουν εἰς τὴν φυλακήν.

Μετὰ τριήμερον τὸν φέρουν καὶ πάλιν πρὸ τοῦ Δικαστηρίου καὶ τότε διὰ πρώτην φορὰν τοῦ θίγουν τὸ ζήτημα τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τοῦ ἀποκαλύπτουν ὅτι συνελήφθη ὡς μετέχων τῆς ἀπηγορευμένης καὶ κατηραμένης αὐτῆς ὀργανώσεως. Ὁ Κοῦστος ὁμολογεῖ ὅτι εἶναι Τέκτων ἀλλ' ἀποκρούει τὰς ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ κατηγορίας ἀρνούμενος ὅμως καὶ ν' ἀποκαλύψῃ τι τὸ σχετικόν.

Τὸν ρίπτουν τότε εἰς βαθύτερον ὑπόγειον κελλίον ὅπου τὸν κρατοῦν ἐπὶ ἀρκετὰς ἑβδομάδας καθ' ἃς τρεῖς φορὰς τὸν ὡδήγησαν ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου. Ἐν ἀρχῇ προσεπάθησαν διὰ τῆς πειθοῦς νὰ τὸν πείσουν νὰ προβῇ εἰς ἀποκαλύψεις. Ἐφ' ὅσον ἐπρόκειτο, τοῦ εἶπαν, περὶ ἠθικοῦ θεσμοῦ δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ κρατῶνται μυστικαὶ αἱ πράξεις του. Κατόπιν ἐζήτησαν νὰ πληροφορηθοῦν ἐὰν ὑπῆρχον καὶ Πορτογάλοι εἰς τὴν Στοάν, διὰ διαφόρων δὲ παραπειστικῶν ἢ πλαγίων ἐρωτήσεων προσεπάθησαν νὰ τοῦ ἀποσπάσουν διαφόρους πληροφορίας. Μετὰ ματαίας καὶ ἄνευ ἀποτελέσματος προσπαθείας λόγῳ τῆς ἐπιμόνου σιγῆς ἣν ἐτήρει, ὁ Κοῦστος ὑπεβλήθη εἰς τὸ μαρτύριον.

«Ὡδηγήθην, γράφει ὁ ἴδιος, εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς βασάνου κτισμένην ἐν σχήματι τετραγώνου πύργου, ὅπου δὲν ὑπῆρχε κανὲν ἄλλο φῶς, πλὴν δύο κηρίων. Καὶ διὰ νὰ μὴ ἀκούωνται ἔξω αἱ φρικαλέαι κραυγαὶ τῶν ἀτυχῶν θυμάτων, αἱ θύραι τῆς αἰθούσης ἦσαν ἐπενδεδυμέναι μὲ ἓν εἶδος ἐφαπλώματος. Μόλις εἰσῆλθον εἰς τὴν τρομερὰν αὐτὴν αἴθουσαν συνελήφθην ἀπὸ ἓξ παληανθρώπους οἱ ὁποῖοι μὲ ἐγύμνωσαν καὶ μὲ ἐξήπλωσαν ὕπτιον ἐπὶ ξυλίνης τραπέζης. Ἀκολούθως ἔθεσαν περὶ τὸν τράχηλόν μου ἕνα σιδηροῦν κλοιὸν προσηρμοσμένον ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος· ὕστερον προσήρμοσαν κρίκους εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν ποδῶν μου καὶ ἐτέντωσαν τὰ μέλη μου μὲ ὅλην των τὴν δύναμιν. Μὲ ἔδεσαν κατόπιν μὲ σχοινία ἀπὸ δύο εἰς κάθε βραχίονα καὶ ἀπὸ δύο εἰς κάθε μηρὸν καὶ εἰς ἓν σημεῖον διδόμενον ἀπὸ τὸν δικαστήν, τὰ ἔσυρον ὅλα αὐτὰ συγχρόνως. Ὁ ἀναγνώστης θὰ πιστεύσῃ βεβαίως, ὅτι οἱ πόνοι ἦσαν ἀνυπόφοροι, ὅταν τοῦ δηλώσω ἐπισήμως ὅτι τὰ σχοινία αὐτά, τὰ ὁποῖα εἶχον πάχος μικροῦ δακτύλου, μοῦ ἔσχιζαν τὴν σάρκα μέχρι τοῦ ὀστοῦ σχεδὸν καὶ ἔκαμαν τὸ αἷμα ν' ἀναπηδᾷ ἀπὸ ὀκτὼ συγχρόνως μέρη. Καὶ καθὼς ἐγὼ ἐπέμενα ἀρνούμενος ν' ἀποκαλύψω τι περὶ Τεκτονισμοῦ, τὰ σχοινία ἐσύροντο ἐκ νέου ἐνῷ συγχρόνως ἕνας ἰατρὸς καὶ ἕνας χειροῦργος ἱστάμενοι παρὰ τὸ πλευρόν μου ἐξήταζαν τοὺς κροτάφους μου διὰ νὰ κρίνουν περὶ τῆς προσωρινῆς διακοπῆς τῆς βασάνου. Καὶ ἐνῷ εὑρισκόμην εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, οἱ δήμιοί μου ἦσαν τόσον βαρβάρως σκληροὶ ὥστε μοῦ ἐδήλωναν ὅτι ἐὰν ἀπέθνησκα ἀπὸ τὰ βασανιστήρια θὰ καθιστάμην, λόγῳ τοῦ πείσματός μου, ἔνοχος αὐτοκτονίας».

Ὁ Κοῦστος ἐλιποθύμησε τελικῶς ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ ὡδηγήθη ἀναίσθητος εἰς τὸ κελλίον του. Μετὰ πάροδον ἓξ ἑβδομάδων τὸν ὑπέβαλον εἰς νέον μαρτύριον ἐκτείναντες πρὸς τὰ ὄπισθεν τὰς χεῖρας του καὶ προκαλέσαντες ἐξάρθρωσιν τῶν δύο ὠμοπλατῶν του. Ἄφθονον αἷμα ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ στόμα του. Παρ' ὅλα ταῦτα οἱ δήμιοι τρὶς ἐπανέλαβον τὴν βάσανον μεθ' ὃ τὸν μετέφερον ἐκ νέου εἰς τὸ κελλίον του ὅπου οἱ χειροῦργοι ἐν μέσῳ νέων ἀλγηδόνων ἐτοποθέτησαν τοὺς ἐξηρθρωμένους ὤμους εἰς τὴν θέσιν των. Ἐπὶ δίμηνον ὁ δυστυχὴς ἐνοσηλεύθη εἰς τὸ κελλίον του διὰ νὰ συνέλθῃ ἀπὸ τὰ βασανιστήρια, εὐθὺς δὲ μόλις ἀποκατέστη ἡ ὑγεία του, ὑπεβλήθη εἰς νέαν βάσανον ὑποστὰς κατόπιν φρικτῶν πόνων νέαν τῶν ὤμων ἐξάρθρωσιν ἀλλὰ καὶ τῶν καρπῶν τῶν χειρῶν συγχρόνως. Τέλος τὸ Ἱερὸν Δικαστήριον ἀπελπισθὲν ὅτι θὰ κατορθώσῃ νὰ τοῦ ἀποσπάσῃ τὸ μυστικόν, ἐξέδωκε τὴν ἀπόφασιν δι' ἧς τὸν κατεδίκαζεν εἰς τεσσάρων ἐτῶν κάτεργα ἐντὸς γαλέρας. Αἱ πληγαὶ ὅμως τὰς ὁποίας εἶχεν ὑποστῇ εἶχον κλονίσει σημαντικῶς τὴν ὑγείαν του καὶ ὁ Ἰωάννης Κοῦστος ἀσθενήσας μετεφέρθη εἰς νοσοκομεῖον. Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ φρικώδεις περιπέτειαι τοῦ Τέκτονος τούτου περιῆλθον εἰς γνῶσιν τοῦ ἐν Λισσαβῶνι πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας ὅστις κατόπιν ἐνεργειῶν τῆς Ἀγγλ.·. Μεγ.·. Στ.·. διετάχθη νὰ ἀξιώσῃ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ Ἰωάννου Κούστου ὡς ὑπηκόου τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας. Τοῦτο καὶ ἐγένετο ἀκριβῶς καὶ ὁ Κοῦστος ἀφέθη ἐλεύθερος τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1744, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Πορτογαλίαν.

Ὁ Κοῦστος ἐπιστρέψας ἀμέσως εἰς Λονδῖνον ἐξέδωκε τῷ 1746 ὀγκῶδες ἐκ 400 σελίδων βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ βασανιστήρια τοῦ Ἰωάννου Κούστος διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν καὶ διότι ἠρνήθη νὰ γίνῃ Ρωμαῖος Καθολικός, εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν ἐν Λισσαβῶνι κ.τ.λ. κ.τ.λ.».

Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐξεδόθη καὶ ἐκ δευτέρου ἀργότερον, τῷ 1790, ἐν Βιρμιγχάμῃ.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ περιέχει πλήρη περιγραφὴν τῶν μαρτυρίων εἰς τὰ ὁποῖα ὑπεβλήθη ὁ ἐν λόγῳ Τέκτων ἐκ μέρους τῶν λεγομένων χριστιανῶν Ἱεροεξεταστῶν. Δύσπιστοί τινες ἰσχυρίσθησαν ὅτι τὸ βιβλίον αὐτὸ δυνατὸν νὰ περιεῖχεν ὑπερβολὰς ἐφ' ὅσον οὐδεὶς ἄλλος μάρτυς παρίστατο εἰς τὰς δοκιμασίας τὰς ὁποίας ὑπέστη ὁ Κοῦστος. Ἀλλ' ἡ σκληρότης ὡς καὶ αἱ μέθοδοι τὰς ὁποίας μετήρχοντο οἱ ἀποτελοῦντες τὰ Ἱερὰ Δικαστήρια εἶνε γνωσταὶ εἰς τὴν ἱστορίαν ὥστε νὰ δύναταί τις ν' ἀποδεχθῇ πλήρως ὅσα ὁ παθὼν ἀναφέρει εἰς τὴν περιγραφήν του. Τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν ἔχει βεβαίως φιλολογικὰς ἀξιώσεις. Ἀποτελεῖ ὅμως, ὁμοῦ μὲ τόσας ἄλλας, μίαν ἀκόμη ἀπόδειξιν ὅτι «τὸ Ἐλευθεροτεκτονικὸν μυστικὸν τὸ κρατοῦν ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην στήθη πιστὰ μὴ δυνάμενα νὰ παραβιασθοῦν.

Κρανίον. Σύμβολον θνητότητος χρησιμοποιούμενον εἰς τινας Τεκτ.·. τελετάς. Τὸ κρανίον συναντᾶται κυρίως εἰς τὸν Ναϊτικὸν Τεκτονισμὸν (βλ. ***Ναΐται***). Καθ' ἃ ἀναφέρει ἡ ἱστορία μεταξὺ τῶν ἄρθρων τῆς κατηγορίας ἅτινα ὁ Πάπας ἀπέστειλεν εἰς τοὺς ἐπισκόπους διὰ νὰ ἐνεργήσουν ἀνακρίσεις ἐναντίον τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν τὰ ἀπὸ τῶν ἀριθμ. 42 μέχρι 47 ἀναφέρονται εἰς τὸ ἀνθρώπινον κρανίον τὸ ὁποῖον οἱ Ναΐται κατηγοροῦντο ὅτι ἐχρησιμοποίουν εἰς τὰς συγκεντρώσεις των καὶ ἐλάτρευον ὡς εἴδωλον. Καὶ ἡ μὲν χρησιμοποίησις τοῦ κρανίου ὑπὸ τῶν παλαιῶν Ἱπποτῶν τοῦ Ναοῦ εἶναι πολὺ πιθανή. Δὲν ἀποτελεῖ ὅμως εἰδωλολατρείαν διότι τὸ κρανίον ἐνέχει συμβολικὴν ἀποκλειστικῶς σημασίαν (βλ. ***Μπαφομέτ***).

Κρανίον μετὰ δύο ἀνθρωπίνων ὀστῶν χιαστὶ κάτωθεν αὐτοῦ εἰκονιζομένων, χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολον θανάτου καὶ ὡς μέσον προσηλώσεως τοῦ νοῦ εἰς θέματα βαθυτέρας ἐνατενίσεως, ἐντὸς τοῦ σκ.·. θ.·. τόσον τοῦ Γαλλικοῦ ὅσον καὶ τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος. Ἐπίσης κατὰ τὰς ἐπιμνημοσύνους Τεκτ.·. τελετὰς καὶ ὁσάκις ὁ Τεκτ.·. ναὸς διακοσμεῖται πενθίμως, γίνεται χρῆσις τῆς αὐτῆς συμβολικῆς παραστάσεως.

Κράουζε, *Κάρλ Χριστιανὸς Φρειδερῖκος* (Krause, Karl Christ. Friedrich) Διάσημος Γερμανὸς φιλόσοφος καὶ Τέκτων * ἐν Eisenberg 6 Μαΐου 1781 † ἐν Μονάχῳ 27 Σεπτεμβρίου 1832. Ὑπῆρξεν ὁ εὐρυμαθέστερος καὶ ἐργατικώτερος τῶν Γερμανῶν Τεκτόνων. Σπουδάσας ἐν Ἰένῃ ὑπὸ τοὺς καθηγητὰς Ράϊνχολτ, Φίχτε καὶ Σέλλιγκ ἐπεδόθη κυρίως εἰς τὴν θεολογίαν μελετῶν συγχρόνως καὶ τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰ μαθηματικά.

Λαβὼν τὸ πτυχίον τοῦ Διδάκτορος τῆς Φιλοσοφίας διωρίσθη ἔκτακτος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἰένης ὅπου καὶ παρέμεινε μέχρι τοῦ 1805 νυμφευθεὶς ἐν τῷ μεταξύ. Καρποὶ τοῦ γάμου του ὑπῆρξαν ὀκτὼ υἱοὶ καὶ πέντε θυγατέρες. Τῷ 1805 ὁ Κράουζε μετῴκησεν

εἰς Δρέσδην. Ἐν τῇ Στ.·. «Ἀρχιμήδης» ὁ Κράουζε ἐμυήθη τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1805 ἐπελήφθη δὲ ἀμέσως τῆς μελέτης τῆς φιλοσοφίας τοῦ θεσμοῦ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἀκριβῶς ὁ Κράουζε διεκήρυξεν ἴδιον σύστημα φιλοσοφίας, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς θεωρίας, ὅτι ἡ συλλογικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου—τῆς ἀνθρωπότητος δηλονότι—ἀποτελεῖ ὀργανικὴν καὶ ἁρμονικὴν ἑνότητα καὶ τότε ἀκριβῶς συνέλαβε καὶ τὸ σχέδιον τῆς Ἑνώσεως τῆς ἀνθρωπότητος ὁλοκλήρου εἰς μίαν Συνομοσπονδίαν περικλείουσαν εἰς τοὺς κόλπους της ὅλας τὰς ἐπὶ μέρους ἑνώσεις, ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων, κυβερνήσεων Κρατῶν καὶ κοινωνικῶν ὀργανώσεων καὶ ἐργαζομένην ἀνεξαρτήτως πολιτικῶν, ἐκκλησιαστικῶν, ἢ ἰδιωτικῶν ἐπιδράσεων, διὰ τὴν παγκόσμιον καὶ ὁμοιόμορφον μόρφωσιν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ Κράουζε διέβλεπεν ἐν τῷ Τεκτονισμῷ τὸ σπέρμα μιᾶς τοιαύτης Συνομοσπονδίας ἥτις ἐξ αὐτοῦ ἀκριβῶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προέλθῃ.

Τὰς ἀπόψεις του αὐτὰς ἐξέθεσεν ἀρχικῶς εἰς μίαν σειρὰν ὁμιλιῶν του ἐνώπιον τῆς Στ.·. «Zu den drei Schwestern» ἐν Δρέσδῃ τῆς ὁποίας ἦτο Ρήτωρ. Αἱ προτάσεις του ἐγένοντο ἐνθουσιωδῶς δεκταὶ ἐδημοσιεύθησαν δὲ ἐν ἔτει 1811 ὑπὸ τὸν τίτλον «Πνευματοποίησις τῶν Γνησίων Συμβόλων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ». Μὴ περιορισθεὶς εἰς τὰ ἐν χρήσει τυπικὰ καὶ τὴν συνήθη ἑρμηνείαν αὐτῶν, ὁ διαπρεπὴς φιλόσοφος ἐνεκαινίασεν ἴδιον ἐντελῶς σύστημα, προκαλέσας συνεπείᾳ τούτου τὴν ἐξέγερσιν τῶν ἰθυνόντων τὸν Γερμανικὸν Τεκτονισμὸν οἵτινες πολὺ κατώτεροι αὐτοῦ πνευματικῶς, ὅπως λέγει ὁ Mackey, δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ἐμβαθύνουν εἰς τὸ πνεῦμα του. Τὸ σύνολον τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἐρευνῶν του ὁ Κράουζε διετύπωσεν εἰς τὸ μεγαλύτερον τῶν ἔργων του, τὸ ὁποῖον, ἀνεξαρτήτως τῶν τυχὸν ἐν αὐτῷ σφαλμάτων, ἀποτελεῖ τὸ φιλοσοφικώτερον καὶ σοβαρώτερον τῶν ὅσων ἐγράφησαν ποτὲ περὶ Τεκτονισμοῦ. Τὸ ἔργον αὐτὸ φέρει τὸν τίτλον «Τὰ τρία παλαιότατα ἐπαγγελματικὰ ἔγγραφα τῆς Ἀδελφότητος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων» (Die drei ältesten Kunstur Kunden des Freimaurer Brüderschaft).

Ἡ εἴδησις ὅτι τὸ ἔργον αὐτὸ ἐπρόκειτο νὰ ἐκδοθῇ ἐντὸς ὀλίγου ἐπροκάλεσε ζωηρὰν συγκίνησιν εἰς τοὺς Τεκτ.·. κύκλους τῆς Γερμανίας. Τὰ προοδευτικὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος ἀνέμενον ἐναγωνίως τὰς νέας αὐτὰς ἀποκαλύψεις ἑνὸς τόσον πεφωτισμένου πνεύματος. Οἱ ὀπισθοδρομικοὶ ὅμως καὶ αὐστηρῶς συντηρητικοὶ Τέκτονες, οἱ ὁποῖοι ἀνθίσταντο εἰς πᾶσαν συζήτησιν, ἐπὶ θεμάτων τὰ ὁποῖα ἐθεώρουν καθαρῶς ἐσωτερικά, ἐφοβοῦντο τὰ ἀποτελέσματα ἑνὸς τοιούτου ἔργου. Ἀπεπειράθησαν ἑπομένως νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου, ἔφθασαν δὲ τελικῶς καὶ μέχρι τοῦ σημείου ὥστε μία τῶν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γερμανίας νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν συγγραφέα μέγα χρηματικὸν ποσὸν ὅπως ἐξαγοράσῃ καὶ καταστρέψῃ τὸ βιβλίον. Ἡ προσφορὰ ἐννοεῖται ἀπερρίφθη καὶ τὸ βιβλίον ἐκυκλοφόρησε. Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. τῶν τριῶν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γερμανίας μετεχειρίσθη πᾶν μέσον διὰ νὰ ἀποκηρύξῃ τὸν Κράουζε καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ κηρυχθέντα ἀδ.·. Mossdoorf καὶ ἀποβάλῃ αὐτοὺς ἐκ τῶν τάξεων τοῦ Τάγματος, τὸ κατώρθωσε δὲ τελικῶς, τῆς ἐν Δρέσδῃ Στοᾶς «Zu den drei Schwestern» εἰς ἣν ἀνῆκον οἱ ἐν λόγῳ δύο Τέκτονες ἀναλαβούσης νὰ τοὺς καταδικάσῃ καὶ τοὺς ἀποβάλῃ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διεγράφησαν ἀποκηρυχθέντες δύο τῶν ἐπιφανεστέρων Τεκτόνων. Ἀλλ' οὔτε καὶ ἔπαυσε κατόπιν ὁ ἐναντίον των διωγμός. Ὁ Κράουζε ᾐσθάνθη ἐπανειλημμένως τὰ ἀποτελέσματά του καθ' ὅλον τὸν κατόπιν βίον του. Διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἀντιπάλων του δὲν κατώρθωσε νὰ προαχθῇ οὔτε νὰ διορισθῇ τακτικὸς τοῦ Πανεπιστημίου καθηγητής, καίτοι ἦτο περισσότερον παντὸς ἄλλου ἐνδεδειγμένος διὰ τὸ ἀξίωμα. Πολλοὶ Τέκτονες συγγραφεῖς, ὡς ὁ Δρ. Σάενμπεργκ καὶ ὁ Φίντελ, χαρακτηρίζουν τὸ γεγονὸς αὐτὸ ὡς τὴν σκοτεινοτέραν σελίδα τῆς ἱστορίας τοῦ Γερμανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Τῷ 1814 ὁ Κράουζε ἐγκατεστάθη εἰς Βερολῖνον. Τῷ 1821 ἐταξείδευσεν ἀνὰ τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν, μετὰ διετίαν δὲ μετῴκησε μονίμως ἐν Γοττίγκῃ ὅπου ἔζησε διδῶν διαλέξεις φιλοσοφικὰς μέχρι τοῦ 1830. Ἐγκατασταθεὶς ἀκολούθως εἰς Μόναχον ἀπέθανεν ἐκεῖ μετὰ διετίαν. Ὁ Κράουζε ἐξέδωσε καὶ πλεῖστα καθαρῶς φιλοσοφικὰ συγγράμματα ἐξ ὧν τὰ σημαντικώτερα εἶνε «Ὁμιλίαι ἐπὶ τοῦ συστήματος τῆς Φιλοσοφίας» (1828) καὶ «Ὁμιλίαι ἐπὶ τῶν βασικῶν ἀληθειῶν τῆς Ἐπιστήμης» (1829). Τὸ φιλοσοφικόν του σύστημα εἶνε κυρίως ἐπηρεασμένον ἀπὸ τὸν Τεκτονικὸν ἐσωτερισμόν. Θεωρεῖ τὸν Τεκτονισμὸν ὡς τὸ δόγμα τῆς παγκοσμίου ἑνώσεως, φρονεῖ δὲ ὅτι αἱ προσπάθειαι τοῦ Τεκτ.·. ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῆς ἀνθρωπότητος δέον νὰ ἐννοοῦνται καὶ πραγματοποιοῦνται ἀποκλειστικῶς ἐν πνεύματι Θεοῦ καὶ συμφώνως πρὸς τὴν Θείαν Οὐσίαν. Οὕτω ὁ Τεκτ.·. δύναται νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν θείωσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ μεγαλύτερον ἐν τούτοις ἔργον τοῦ Κράουζε δέον νὰ θεωρηθῇ τὸ βιβλίον «Περὶ τῶν τριῶν παλαιοτάτων χειρογράφων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ». Εἰς αὐτὸ ἐκθέτει ἐν εἰσαγωγῇ τοὺς λόγους οἵτινες τὸν ὤθησαν νὰ τὸ γράψῃ: διὰ νὰ φωτισθῇ ἡ ἀδελφότης σχετικῶς μὲ τὰ τρία ἀρχαιότατα τοῦ θεσμοῦ ἔγγραφα διὰ φιλολογικῆς καὶ φιλοσοφικῆς αὐτῶν ἐξετάσεως καὶ διὰ νὰ προκληθῇ ἡ προσοχή της ἐπὶ τῆς θεμελιώδους ἰδέας γενικῆς ἑνώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπιτυγχανομένης δι' ἀναδιοργανώσεως τῆς ἀδελφότητος.

Ὁ Κράουζε ἐκφράζει ταυτοχρόνως τὴν γνώμην ὅτι τὰ ἐν χρήσει τυπικὰ εἶναι ἐλλειπῆ εἰς ἐπιστημονικὰς διατυπώσεις καὶ τονίζει ὅτι εἶνε δυνατὸν ἐξ αὐτῶν νὰ συνταχθῇ καλλίτερον καὶ πρακτικώτερον σύστημα.

Παρὰ τὰς γνώμας ταύτας ἐν τούτοις αἵτινες καλῶς ἐφαρμοζόμεναι θὰ προῆγον ἀναμφιβόλως καὶ θὰ ἀνύψουν ἔτι περισσότερον τὸν Τεκτ.·. καὶ παρὰ τὴν τεραστίαν μάθησίν του, ὁ Κράουζε περιέπεσεν εἰς σφάλματα ἐν τῇ ἐκτιμήσει τῶν τριῶν ἐγγράφων ἐφ' ὧν ἐστήριξε τὸ βιβλίον του.

Τὰ τρία αὐτὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα θεωρεῖ ὡς τὰ ἀρχαιότατα καὶ αὐθεντικώτατα εἶνε τὰ ἑξῆς:

1. Τὸ γνωστὸν *χειρόγραφον Λ λανς* (βλ. λ.) περὶ τῆς γνησιότητος ὅμως τοῦ ὁποίου σοβαρώταται ὑπάρχουν ἀμφιβολίαι.

2. Ἡ *διδασκαλία τοῦ βαθμ.·. τοῦ μαθ.·.* ἔγγραφον δημοσιευθὲν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος, εἰς ὃ κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου του προσέθεσε καὶ τὴν «νέαν ἀγγλικὴν διδασκαλίαν». Ἡ διδασκαλία αὕτη ὅμως δὲν εἶνε ἡ ἀρχαιοτέρα ὑπάρχουσα κατήχησις, ⁎ αἱ

3. Τὸ *Σύνταγμα τῆς Γιόρκ* τὸ ὁποῖον ὅμως καίτοι θεωρούμενον χρονολογημένον τῷ 926 πιστεύεται ἐκ νεωτέρων ἐρευνῶν ὅτι δὲν εἶνε ἀρχαιότερον τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῆς ἐσφαλμένης αὐτῆς ἐκτιμήσεως τριῶν παλαιῶν ἐγγράφων, τὸ ἔργον τοῦ Κράουζε εἶνε ἄξιον μελέτης καὶ θαυμασμοῦ. Αἱ σελίδες του εἶνε πλήρεις σοφῶν ὑποθηκῶν καὶ ὑποβλητικῶν σκέψεων. Ὁ Κράουζε δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ ἱδρυτὴς μιᾶς νέας Τεκτονικῆς φιλολογίας ὄχι διὰ τὴν Γερμανίαν μόνον ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν παγκόσμιον Τεκτονισμόν.

Κράτα Ρεπόα (Krata Repoa). Ἐν ἔτει 1770 ὁ Γερμανὸς Τέκτων von Köppen ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ J. W. von Hymmen ἐξέδωσαν ἐν Βερολίνῳ ἔργον φέρον τὸν τίτλον «Crata Repoa: oder Einweihrungen der Egyptischen Priester» (Κράτα Ρεπόα ἢ Μυήσεις τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων). Τὸ βιβλίον ἀνεδημοσιεύθη ἐκ δευτέρου τῷ 1778 μεταφρασθὲν δὲ καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν τῷ 1821 ὑπὸ τοῦ Ragon ἐξεδόθη καὶ ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ Bailleut. Οἱ συγγραφεῖς του διατείνονται ὅτι περιέχει ὁλόκληρον τὸ τυπικὸν μυήσεως εἰς τὰ μυστήρια τὰ τελούμενα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων ἱερέων. Ὁ Lenning τὸ ἀναφέρει καὶ δίδει πλήρη περιγραφὴν τοῦ συστήματος προφανῶς διότι τὸ θεωρεῖ αὐθεντικόν. Ὁ Gädicke ἀντιθέτως φαίνεται ἀμφιβάλλων ἐνῷ πάλιν οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς τὸ δέχονται γενικῶς ὡς γνήσιον. Τεσσαράκοντα ἔτη πρότερον ὁ Ἀββᾶς Terrason εἶχε γράψῃ παρόμοιον περίπου ἔργον ἰσχυριζόμενος ὅτι δίδει τὴν περιγραφὴν τῆς μυήσεως ἑνὸς Αἰγυπτίου πρίγκιπος. Τὸ τελευταῖον αὐτὸ ἔργον ὁ Kloss κατατάσσει μεταξὺ τῶν

«μύθων τοῦ Τάγματος» μεταξὺ τῶν ὁποίων, κατὰ τὸν Mackey, θὰ ἔπρεπε νὰ καταταχθῇ καὶ τὸ «Κράτα Ρεπόα».

Ὁ Waite φρονεῖ ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ προσωπικὴν μελέτην τῶν Αἰγυπτιακῶν μυστηρίων ὑπὸ συγγραφέως ὅστις ὑπέθετεν ὅτι ὅπως καὶ ἄλλαι μυθολογίαι οὕτω καὶ ἡ Αἰγυπτιακὴ ἔδει νὰ ἑρμηνεύεται διὰ προσαρμογῆς της εἰς τὴν τέχνην τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος. Οὕτω ἡ Κράτα Ρεπόα παρουσιάζεται ὡς σχολὴ τῆς ἐπιστήμης τοῦ ἱερατείου δύναται δὲ νὰ παραβληθῇ μὲ τὸ ἐν ἔτει 1784 ἔργον τοῦ βαρώνου de Sainte-Croix τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὑπομνήματα διὰ τὴν Ἱστορίαν τῆς Μυστικῆς θρησκείας τῶν ἀρχαίων λαῶν». Ἡ Αἴγυπτος ἦτο ἡ μήτηρ ὅλης τῆς γνώσεως, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν δεισιδαιμονιῶν: οἱ ἱερεῖς της ἦσαν μονοθεϊσταί, ἡ δὲ μυθολογία των ἦτο σύστημα ἀλληγορικῶν ἀφηγήσεων διὰ τῶν ὁποίων ἀπεκρύπτετο ἡ ἐπιστήμη των καὶ διετηρεῖτο ἡ ἐπὶ τοῦ ἔθνους κυριαρχία των.

Ἀντιθέτως ὁ Α. Mackey φρονεῖ ὅτι τὸ ἔργον αὐτὸ ἀποτελεῖ νεωτέραν ἐφεύρεσιν κατασκευασθεῖσαν ἐπὶ τῇ βάσει ἀνωτέρων τινῶν βαθμῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἀπορεῖ διότι ὁ Λέννιγκ καὶ ὁ Ραγκὸν τὸ ἐδέχθησαν ὡς ἀρχαῖον.

Ἡ Λέξις Κράτα Ρεπόα, κατὰ τὸν Waite, πιθανὸν ν' ἀποτελῇ παραφθορὰν τῶν Ἑλληνικῶν κρατὴρ καὶ ῥέπω δι' ὧν γίνεται ὑπαινιγμὸς τῆς μυστηριακῆς Διονυσιακῆς ἐξάρσεως. Ἡ ἐξήγησις αὐτὴ φαίνεται ἐντελῶς βεβιασμένη, εἶνε δὲ ἴσως λογικωτέρα ἡ ὑπὸ τοῦ E. Hawkins διδομένη ὅτι πρόκειται περὶ ἀναγραμματισμοῦ τῶν λατινικῶν Arcta Opera.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀρκετὰ ἐνδιαφέροντος τούτου βιβλίου παρέχει, ὡς ἐλέγχη ἤδη, λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τῆς μυήσεως ἑνὸς Αἰγυπτίου ἱερέως εἰς τὰς Θήβας. Τὰ ἱερατικὰ αὐτὰ μυστήρια εἶχον τοὺς ἑξῆς ἑπτὰ βαθμούς: Παστοφόρος, Νεωκόρος, Μελανοφόρος, Κιστοφόρος, Μπαλαχάτ, Ἀστρονόμος, Προφήτης.

Ὁ ὑποψήφιος διὰ τὸν πρῶτον βαθμὸν τοῦ Παστοφόρου, παρουσιάζετο πρῶτον ἐντὸς σπηλαίου καὶ ἐκεῖθεν ὡδηγεῖτο ὑπὸ ἑνὸς Θεσμοφόρου εἰς τὴν Πύλην τῶν Ἀνδρῶν. Ἡ Πύλη ἤνοιγε καὶ τῷ ἐτίθεντο μερικαὶ δοκιμαστικαὶ ἐρωτήσεις μετὰ τὰς ὁποίας ἀφήνετο νὰ περιπλανᾶται ἐν τῷ σκότει τοῦ Μπεράνθα ἐν μέσῳ τεχνητῶν κεραυνῶν καὶ ἀστραπῶν. Τῷ ἀπηγγέλλοντο κατόπιν οἱ Κανονισμοὶ τῆς Ἑταιρίας τοὺς ὁποίους ὑπέσχετο νὰ τηρήσῃ καὶ μὲ δεμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς προσήγετο ἐνώπιον τοῦ Ἱεροφάντου. Ὑπεβάλλετο τότε εἰς ὅρκον πίστεως καὶ ἐχεμυθείας, ἐνῷ ἡ αἰχμὴ ἑνὸς ξίφους ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ του καὶ ἀκολούθως ἀφαιρουμένου τοῦ ἐπιδέσμου ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐτοποθετεῖτο ἐνώπιον δύο στηλῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχε κλῖμαξ ἐξ ἑπτὰ βαθμίδων ὁδηγοῦσα εἰς θόλον μὲ ὀκτὼ θύρας εἰσόδου. Τὸν συνεβούλευον ν' ἀπαλλαγῇ τῶν προλήψεων καὶ τῶν παθῶν ἅτινα ἀπομακρύνουν τὸν ἄνθρωπον τῆς ἀτραποῦ τῆς εὐδαιμονίας καὶ νὰ προσηλώσῃ τὸν νοῦν εἰς τὸν Θεόν, Πηγὴν καὶ Συντηρητὴν τοῦ Παντός. Ὁ ὑποψήφιος ἀνήρχετο ἀκολούθως τὴν κλίμακα, εἰς ἑκάστην δὲ βαθμίδα τοῦ ἐδίδετο ἡ ἐξήγησις διαφόρων συμβόλων ὡς καὶ τῶν ὀνομάτων καὶ ἰδιοτήτων τῶν Θεῶν. Ἐν τέλει ὁ ὑποψήφιος ἐλάμβανε τὴν γενικὴν εἰσιτήριον λέξιν τοῦ Τάγματος δι' ἧς ἀνεγνωρίζοντο μεταξύ των τὰ μέλη. Ἡ λέξις ἦτο «Amorn» καὶ ἐσήμαινε «Ἔσω ἐχέμυθος»! Τοῦ παρέδιδον καὶ ἓν μετάλλιον καλούμενον «Ξύλον». Ὁ βαθμὸς οὗτος ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, τὴν μετεωρολογίαν, τὴν ἀνατομίαν καὶ τὴν θεραπευτικήν.

Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον ὁ Παστοφόρος παρέμενε ἐπὶ ἓν ἔτος καὶ ἀκολούθως ὑπεβάλλετο εἰς αὐστηρὰν νηστείαν διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ προχωρήσῃ· ἐτοποθετεῖτο καὶ πάλιν ἐντὸς σκοτεινοῦ σπηλαίου ἔνθα ὅμως τὴν ἡμέραν τῆς προαγωγῆς του ὡραιόταται γυναῖκες σύζυγοι ἱερέων ἢ παρθένοι ἀφιερωμέναι εἰς τὴν Ἀρτέμιδα τοῦ προσέφερον ἐκλεκτὰ φαγητά· ὑφίστατο ἀκολούθως παντοίας δοκιμασίας διὰ νὰ τοῦ ἐξάψουν τὸν πόθον. Ὁ Παστοφόρος ὤφειλε ν' ἀποκρούσῃ τοὺς πειρασμοὺς καὶ ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας του, ὁ θεσμοφόρος τὸν ὑπέβαλεν εἰς νέας ἐρωτήσεις. Ὑπεβάλλετο ἀκολούθως εἰς νέας δοκιμασίας καὶ ὡδηγεῖτο ἐνώπιον δύο στηλῶν μεγάλου ὕψους, ἐκπροσωπουσῶν τὴν Α∴ καὶ τὴν Δ∴ καὶ ἐχουσῶν ἐν μέσῳ αὐτῶν γρύπα (ἔμβλημα τοῦ ἡλίου) κυλίοντα τροχὸν ἐξ οὗ ἐξήρχοντο τέσσαρες ἀκτῖνες παριστῶσαι τὰς τέσσαρας ἐποχὰς τοῦ ἔτους.

Τῷ ἐνεχείριζον κηρύκειον καὶ τῷ ἀνεκοίνουν τὴν ἱερὰν λέξιν Εὗα ἥτις ἐσήμαινε ταυτοχρόνως Ζωὴν καὶ Ὄφιν. Σημεῖον ἀναγνωρίσεως τοῦ βαθμοῦ ἦσαν αἱ δύο χεῖρες ἐσταυρωμέναι ἐπὶ τοῦ στήθους. Εἰς τὸν δεύτερον αὐτὸν βαθμὸν τοῦ Νεωκόρου ὁ μυούμενος ἐδιδάσκετο τὴν χρῆσιν τοῦ ὑδρομέτρου, διὰ νὰ μετρᾷ τὰς πλημμύρας τοῦ Νείλου, γεωμετρίαν καὶ ἀρχιτεκτονικήν. Αἱ τέχναι αὗται ἦσαν μυστικαὶ καὶ ἀπεκαλύπτοντο μόνον εἰς ἐκείνους τῶν ὁποίων αἱ γνώσεις ἦσαν πολὺ προωδευμέναι.

Ὅταν ἐθεωρεῖτο ἄξιος διὰ τὸν τρίτον βαθμὸν ὁ Νεωκόρος ὡδηγεῖτο εἰς διάδρομον ὑπεράνω τῆς θύρας τοῦ ὁποίου ἀνεγράφετο ὁ τίτλος τοῦ 3ου βαθμοῦ. «Μελανοφόρος ἢ Πύλη τοῦ Θανάτου». Διὰ τῆς πύλης αὐτῆς εἰσήρχετο εἰς ἕνα τόπον νεκρῶν ὅπου συνήντα τοὺς Heroi ἢ ταριχευτὰς ἀσχολουμένους εἰς τὸ ἔργον των. Εἰς τὸ κέντρον εὑρίσκετο ἡ σαρκοφάγος τοῦ Ὀσίριδος ὅστις ὑπετίθετο ὅτι προσφάτως εἶχε δολοφονηθῆ.

Ἀφοῦ ἠρωτᾶτο ἐὰν ἔλαβε μέρος εἰς τὸ ἔγκλημα καὶ ἀπήντα ἀρνητικῶς, ὁ πρὸς μύησιν συνελαμβάνετο ἀπὸ δύο νεκροθάπτας καὶ μετεφέρετο εἰς ἄλλην αἴθουσαν ἔνθα τὸν ἀνέμενεν εἷς Μελανοφόρος. Ἐκεῖ ὁ Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ὅστις ἐλάμβανε πάντοτε μέρος εἰς τὰς μυήσεις, τὸν ὑπεδέχετο φιλοφρόνως καὶ τοῦ προσέφερεν ἓν χρυσοῦν στέμμα τὸ ὁποῖον ὁ ὑποψήφιος ὤφειλε ν' ἀπορρίψῃ κατὰ γῆς ἀρνούμενος νὰ τὸ δεχθῇ. Ὁ Βασιλεὺς ὀργίλως τότε τὸν ἔπληττεν ἐλαφρῶς εἰς τὴν κεφαλὴν δι' ἑνὸς ἱεροῦ πελέκεως. Οἱ νεκροθάπται ἐξήπλωνον ἀμέσως τὸν ὑποψήφιον ἐνῷ οἱ ταριχευταὶ τὸν περιετύλισσον διὰ ταινιῶν ὑπὸ τοὺς θρήνους τῶν παρισταμένων.

Ὁ θεωρούμενος νεκρὸς μετεφέρετο κατόπιν εἰς τὸ Ἱερὸν τῶν πνευμάτων ἔνθα ἐκυκλοῦτο ἀπὸ φλόγας, κεραυνοὺς καὶ ἀστραπάς. Τὸν παρελάμβανεν ὁ Χάρων ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ πραγματικοῦ νεκροῦ καὶ τὸν ἔφερεν ἐνώπιον τοῦ Κριτοῦ τῶν νεκρῶν, τοῦ Πλούτωνος πέριξ τοῦ ὁποίου εὑρίσκοντο ὁ Ραδάμανθυς, ὁ Μίνως, ὁ Νυκτεύς, ὁ Ἀλάστωρ καὶ ὁ Ὀρφεύς. Τὸ τρομερὸν δικαστήριον τοῦ ἀπηύθυνε διαφόρους ἐρωτήσεις ὡς πρὸς τὸν ὅλον βίον του καὶ τὸν κατεδίκαζε νὰ πλανᾶται εἰς τὸν κάτω κόσμον. Ἀπηλλάσσετο ἀκολούθως τῶν ταινιῶν καὶ τῆς λοιπῆς νεκρικῆς περιβολῆς καὶ ἐλάμβανε τὰς ἑξῆς ὁδηγίας: Νὰ μὴ χύνῃ ποτὲ αἷμα. Νὰ βοηθῇ μέλη τοῦ Τάγματος τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ εὑρίσκεται ἐν κινδύνῳ. Οὐδέποτε νὰ ἀφήνῃ ἕνα νεκρὸν ἄταφον. Νὰ ἀναμένῃ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ μέλλουσαν κρίσιν.

Τῷ ἀνεκοινοῦτο κατόπιν τὸ σημεῖον ἀναγνωρίσεως τοῦ νέου βαθμοῦ του ὅπερ ἦτο ἰδιαίτερος ἐναγκαλισμὸς συμβολίζων τὴν δύναμιν τοῦ θανάτου καὶ ἡ ἱερὰ λέξις ἥτις ἦτο «Monach Caronmini» (=μετρῶ τὰς ἡμέρας τῆς ὀργῆς) καὶ ἀνεκηρύσσετο Μελανοφόρος.

Ὁ νεομύητος Μελανοφόρος ἐπεδίδετο εἰς τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν διακόσμησιν τῶν σαρκοφάγων ὡς καὶ τὸ περιτύλιγμα τῶν μουμιῶν. Ἐδιδάσκετο τὴν ἱερατικὴν γραφὴν καὶ τὴν ρητορικήν, παρέμενεν δὲ συμβολικῶς εἰς τοὺς ὑποχθονίους κόσμους ἕως ὅτου ἐκρίνετο ἄξιος νὰ προαχθῇ, ἄλλως συγκαταλέγετο μεταξὺ τῶν ταριχευτῶν ὅπου κατετάσσοντο ὅλοι οἱ μὴ κρινόμενοι ἱκανοὶ διὰ περισσότερον φῶς.

Αἱ ἡμέραι τῆς ὀργῆς διήρκουν συνήθως 18 μῆνας ὅτε ὁ κρινόμενος ἄξιος νὰ προαχθῇ εἰς Κιστοφόρον, (Ὁ Waite θεωρεῖ ὀρθοτέραν τὴν ὀνομασίαν Χρηστοφόρος δι' ἧς ὑπονοεῖται ὅτι ὁ κάτοχος φέρει χρηστότητα ἠθῶν) ἐδέχετο τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Θεσμοφόρου ὅστις ἀφοῦ τὸν ὥπλιζε διὰ ξίφους καὶ ἀσπίδος τὸν ἐκάλει νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Κατὰ τὴν διάβασίν των διὰ τῶν ὑποχθονίων ἐδέχοντο τὴν ἐπίθεσιν τερατομόρ-

φων δαδοφόρων περικυκλουμένων ἀπὸ ὄφεις. Παρὰ τὴν ἀντίστασιν ἣν κατὰ σύστασιν τοῦ Θεσμοφόρου προέβαλλεν, ὁ ὑποψήφιος κατεβάλλετο τελικῶς καὶ ἐδένετο διὰ σχοινίου ὁδηγούμενος μὲ κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ μέρος ἔνθα θὰ ἐλάμβανε τὸν νέον βαθμόν. Ἐκεῖ τὰ σκότη διελύοντο, οἱ ὀφθαλμοί του ἠλευθεροῦντο καὶ μέσῳ λαμπρᾶς φωτοχυσίας ἔβλεπε τὸν βασιλέα καθήμενον παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Δ η μ ι ο υ ρ γ ο ῦ. Εἰς τοὺς πόδας των ἐκάθηντο ὁ Σ τ ο λ ι σ τ ὴ ς ἢ καθαριστὴς δι' ὕδατος, ὁ Ἱ ε ρ ο σ τ ο λ ι σ τ ὴ ς ἢ γραμματεύς, ὁ Ζ ά κ ο ρ ι ς ἢ ταμίας καὶ ὁ κ ω μ α σ τ ὴ ς ἢ συμποσιάρχης. Εἷς ἄλλος καλούμενος Ὁ δ ὸ ς ἢ Ρήτωρ τὸν συνέχαιρεν ἐπὶ τῇ ἐπιμονῇ του καὶ τὸν συνεβούλευε νὰ ἐπιμείνῃ πάντοτε· τοῦ προσέφερον κατόπιν πικρόν τι ποτόν, τὸν κ υ κ ε ῶ ν α τοῦ ὁποίου τὸ κύπελλον ὤφειλε νὰ κενώσῃ τελείως, καὶ ἐλάμβανεν ἀκολούθως τὴν ἀσπίδα τῆς Ἴσιδος ἢ Ἀθηνᾶς, τὰ πέδιλα τοῦ Ἀνούβιος καὶ τὸν μανδύαν τοῦ Ὥρου. Τὸν ὥπλιζον ἐπίσης μὲ ρομφαίαν καὶ τὸν διέτασσον νὰ ἀποκεφαλίσῃ θῦμα κλεισμένον ἐντὸς σπηλαίου πρὸ τοῦ ὁποίου τὸν ὡδήγουν. Καθὼς εἰσήρχετο εἰς τὸ σπήλαιον, οἱ παριστάμενοι ἀνέκραζον: «Νιόβη! Ἴδε τὸ σπήλαιον τοῦ ἐχθροῦ!».

Ἐντὸς τοῦ σπηλαίου ὑπῆρχεν ὁμοίωμα γυναικὸς καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ζώσης. Ὁ ὑποψήφιος τὴν ἀπεκεφάλιζε προσεκόμιζε δὲ τὴν κεφαλὴν εἰς τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Δημιουργὸν οἵτινες, ἀφοῦ τὸν συνέχαιρον, τῷ ἀπεκάλυπτον ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ κεφαλὴ τῆς Γοργῶνος συζύγου τοῦ Τυφῶνος καὶ δολοφόνου τοῦ Ὀσίριδος. Τὸν ἐξώρκιζον ἀκολούθως νὰ καταστρέφῃ πάντοτε τὸ κακὸν καὶ τὸν ἐνέδυον μὲ νέα φορέματα. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης συγκατελέγετο μεταξὺ τῶν κριτῶν τῆς χώρας καὶ ἐπεκοινώνει ἐλευθέρως μετὰ τοῦ μονάρχου λαμβάνων ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τὴν καθημερινήν του τροφήν. Ὁμοῦ μετὰ τοῦ κώδικος τῶν Νόμων, τοῦ προσέφερον καὶ εἰδικὸν μετάλλιον παριστάνον τὴν Ἴσιδα ἢ τὴν Ἀθηνᾶν ὑπὸ μορφὴν γλαυκός. Ἡ ἱερὰ λέξις τοῦ βαθμοῦ ἦτο Ἰ ά ς (τὸ ὄνομα τοῦ ὑπερτάτου νομοθέτου). Αἱ συνελεύσεις τοῦ βαθμοῦ τούτου ἐκαλοῦντο «Ριχοn» ἢ δικαιοσύνη.

Πᾶς Χ ρ η σ τ ο φ ό ρ ο ς ἢ Κιστοφόρος εἶχε δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ὅπως εἰσαχθῇ εἰς τὸν 5° Μπαλαχάτ, ὁ δὲ Δημιουργὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ἀρνηθῇ. Ὁ ὑποψήφιος ἐγίνετο δεκτὸς ἐν συνελεύσει καὶ κατόπιν μετεφέρετο εἰς ἄλλην αἴθουσαν ὅπου παρέμενεν ὁ μόνος θεατὴς τελετῆς εἰς ἣν ἐλάμβανον μέρος ὅλα τὰ λοιπὰ μέλη. Ἐνώπιόν του ἐνεφανίζετο πρόσωπον ὑποδυόμενον τὸν Ὧρον καὶ ἀκολουθούμενον ἀπὸ πολλοὺς Μπαλαχάτε κρατοῦντας δᾶδας. Ἡ συνοδεία ἔφθανεν ἐνώπιον σπηλαίου ἐκ τῆς εἰσόδου τοῦ ὁποίου ἐξετοξεύοντο φλόγες καὶ ἐκεῖ εὕρισκε τὸν Τυφῶνα. Ὁ Ὧρος μὲ γυμνὸν ξίφος ἐπλησίαζε, τὸ θηρίον ἠγείρετο παρουσιάζον ἑκατὸν κεφαλάς, σῶμα λεπιδωτὸν καὶ πολλὰ μέλη. Ἐφονεύετο ὑπὸ τοῦ ἥρωος ὅστις ἀποκόπτων μίαν τῶν κεφαλῶν του τὴν παρουσίαζε εἰς τοὺς παρισταμένους. Εἰς τὸν μυούμενον ἐδίδετο ἀκολούθως ἡ ἐξήγησις ὅτι ὁ Τυφὼν ἐσήμαινε τὸ πῦρ, στοιχεῖον τρομερώτατον ἀλλ' ἄνευ τοῦ ὁποίου τίποτε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συντελεσθῇ ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ Ὧρος ἐξεπροσώπει τὴν βιομηχανίαν ἥτις ὑπερνικᾷ τὴν σφοδρότητα τοῦ πυρός. Ἡ ἱερὰ λέξις τοῦ βαθμοῦ τούτου ἦτο Χ η μ ε ί α καθ' ὅσον εἰς αὐτὸν ἐδιδάσκετο ἀκριβῶς ἡ χημεία.

Διὰ τὸν 6° τοῦ Ἀ σ τ ρ ο ν ό μ ο υ ὁ ὑποψήφιος περιεβάλετο ἁλύσεις καὶ ὡδηγεῖτο εἰς τὸ σπήλαιον, τὸ ὁποῖον εἶχε γνωρίσῃ εἰς τὸν 3°. Τὸ σπήλαιον ἦτο τώρα πλῆρες ὕδατος ἐφ' οὗ ἔπλεε τὸ ἀκάτιον τοῦ Χάρωνος· ὑπῆρχον ἐπίσης καὶ αἱ σαρκοφάγοι τῶν ὅσων κατεπρόδωσαν τὸ Τάγμα. Καὶ ὁ ὑποψήφιος ἠπειλεῖτο μὲ τὴν ἰδίαν τύχην ἐὰν διέπραττε παρόμοιον ἔγκλημα. Ἐδιδάσκετο ἀκολούθως Θεογονίαν καὶ τὸν τρόπον διακυβερνήσεως τοῦ λαοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἔπρεπε ἀναγκαστικῶς νὰ διατηρῆται ὁ πολυθεϊσμὸς καίτοι ἐν πραγματικότητι εἷς μόνος ὑπῆρχε Θεός, Κύριος τοῦ Σύμπαντος. Ὁ νεομύητος ἐδιδάσκετο πρακτικὴν ἀστρονομίαν καὶ μαθηματικά. Ἐδιδάσκετο ἀκόμη τὸν ἱερὸν χορὸν συμβολίζοντα τὴν πορείαν τῶν ἀστέρων καὶ ἐγνώριζε τὴν ἱερὰν λέξιν «*Ἶβις*» σύμβολον ἀγρύπνου προσοχῆς. Καὶ τῷ ἀνετίθεντο τὰ καθήκοντα Ἀρχιεπιθεωρητοῦ καὶ μέλους τῆς ἑταιρίας ἥτις ἦτο ἡπλωμένη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ὅλης τῆς γῆς.

Διὰ τὴν προαγωγὴν ὅμως τοῦ Ἀστρονόμου εἰς τὸν 7ον καὶ ἀνώτατον βαθμὸν ἀπῃτεῖτο ἡ συγκατάθεσις ὄχι μόνον τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Δ η μ ι ο υ ρ γ ο ῦ ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν μελῶν τοῦ βαθμοῦ τούτου ὅστις ἐκαλεῖτο Π ρ ο φ ή τ η ς ἢ Ἀ ν ὴ ρ γ ν ώ σ τ η ς τ ῶ ν Μ υ σ τ η ρ ί ω ν. Εἰς τὸν βαθμὸν αὐτὸν συνεπληροῦτο ἡ μόρφωσίς του διὰ πᾶν δημόσιον καὶ πολιτικὸν ἀξίωμα. Τὴν πρώτην ἡμέραν ἐξετίθεντο εἰς κοινὴν θέαν τὰ ἱερὰ ἐμβλήματα. Τὴν ἐπομένην ὅλοι οἱ προφῆται συνεκεντροῦντο εἰς τετραγώνους οἰκίας ἔξω τῆς πόλεως αἵτινες ἐθεωροῦντο κατοικίαι τῶν ψυχῶν καὶ τῶν νεκρῶν. Εἰς τὸν νέον Προφήτην προσεφέρετο ποτὸν ἐξ οἴνου καὶ μέλιτος συμβολίζον τὸ τέρμα τῶν δοκιμασιῶν του. Ἔμβλημα τοῦ βαθμοῦ τούτου ἦτο σταυρὸς παριστάνων τὰ τέσσαρα κύρια σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος. Τοῦ ἐξύριζον τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν περιέβαλον μὲ λευκὰ ἐνδύματα. Σημεῖον ἀναγνωρίσεως ἦτο διασταύρωσις τῶν χειρῶν ἐντὸς τῶν χειρίδων, ἡ δὲ ἱερὰ λέξις ἦτο Ἀ δ ώ ν ρίζα τοῦ ὀνόματος Ἄδωνις. Τὰ Μυστήρια ἀπεκαλύπτοντο οὕτω πλήρως εἰς αὐτὸν καὶ τοῦ ἐπετρέπετο νὰ ἀναγνώσῃ τὰ ἀρχεῖα γραμμένα εἰς τὴν ἱερογλυφικὴν τῆς ὁποίας κατεῖχεν ἤδη τὴν κλεῖδα. Τὸ μεγαλείτερον ἐν τούτοις προνόμιον τοῦ βαθμοῦ ἦτο ὅτι μετεῖχε τῆς ἐκλογῆς τοῦ Βασιλέως.

Ἐνταῦθα περατοῦνται αἱ λεπτομέρειαι τῆς Κράτα Ρεπόα. Εἶνε πολὺ ἐνδεχόμενον τὸ βιβλίον τοῦτο νὰ μὴ περιέχῃ πᾶν ὅ,τι ἐν πραγματικότητι συνέβαινεν εἰς τὰ ἱερατικὰ Μυστήρια τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου τῆς ὁποίας οἱ ἱερεῖς, ὡς γνωστόν, ἦσαν ἀναντιρρήτως κάτοχοι τῆς Ἀποκρύφου Σοφίας. Δὲν ἀπέχει ὅμως καὶ πολὺ τῶν περιγραφῶν ἄλλων παρομοίας μορφῆς ἀποκρύφων ἀποκαλύψεων τὰς ὁποίας ἐπιμελεῖς μελετηταὶ ἠδυνήθησαν νὰ συναρμολογήσουν ἀπὸ ἀποσπάσματα ἢ καὶ ὑπαινιγμοὺς ἀρχαίων συγγραφέων ὅπως τοῦ Ἰαμβλίχου, τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ Πορφυρίου, τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ἀπουληΐου. Δυνάμεθα ἐπομένως νὰ συγκαταριθμήσωμεν καὶ τὸ ***Κράτα Ρεπόα*** μεταξὺ τῶν παρομοίας φύσεως ἔργων.

Κρητικὰ Μυστήρια. Εἰς τὴν ἀρχαίαν Κρήτην ἐτελοῦντο Μυστήρια πρὸς τιμὴν τῆς μητρὸς τῶν θεῶν Ρέας εἰς τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον μέρος οἱ Κουρῆτες, ἱερεῖς διακρινόμενοι διὰ τὴν Σοφίαν των. Τὰ μυστήρια ταῦτα εἶχον ὁμοιότητά τινα πρὸς τὰ Ἐλευσίνια. Ὁ μυούμενος ὡδηγεῖτο ἐντὸς σπηλαίου ἔνθα διέμενεν ἔγκλειστος ἐπὶ τρὶς ἐννέα ἤτοι ἐν ὅλῳ 27 ἡμέρας. Ὁ Πορφύριος ἀναφέρει ὅτι ὁ Πυθαγόρας μετέβη εἰδικῶς εἰς Κρήτην διὰ νὰ μυηθῇ εἰς τὰ μυστήρια τῶν Κουρητῶν.

Κρίκος. Δεδομένου ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἀποτελεῖ μίαν παγκόσμιον ἅ λ υ σ ι ν (βλ. λ.) τὰ μέλη του ἀποτελοῦν τοὺς κρίκους αὐτῆς. Εἰς ἑκάστην ἐπομένως μύησιν νέου μέλους εἰς ἐπὶ πλέον προστίθεται κρίκος εἰς τὴν Τεκτονικὴν ἄλυσιν. Οἱ κρίκοι τῆς ἁλύσεως εἶνε ὅμοιοι, κατ' ἀναλογίαν δὲ καὶ πάντα τὰ μέλη τῆς Τεκτ∴ ἁλύσεως θεωροῦν ἀλλήλους ἴσους. Ἕκαστος κρίκος εἶνε συγχρόνως ἀρχὴ καὶ τέλος τῆς ἁλύσεως.

Εἰς παλαιοτέρους χρόνους καὶ εἰς τὸ δόγμα τῆς Γιόρκ ὑπῆρχεν ἐν χρήσει καὶ βαθμὸς καλούμενος «Κρίκος» ὅστις ἀπενέμετο εἰς τοὺς λαμβάνοντας τὸν βαθμὸν τοῦ Μ ά ρ κ (βλ. λ.). Ὁ βαθμὸς οὗτος ἔπαυσεν ἀπὸ πολλοῦ νὰ ὑφίσταται.

Κριμπᾶς Βάσος Δ. ✱ ἐν Μερόπῃ (Μεσσήνης) 1890 Μηχανικὸς-Γεωπόνος (διπλωματοῦχος τῆς ἐν Montpellier τῆς Γαλλίας Ἐθνικῆς Γεωπονικῆς Σχολῆς). Διδάκτωρ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ πτυχιοῦχος χημικὸς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Διετέλεσε Γενικὸς γραμματεύς, Διευθυντὴς Γεωργίας καὶ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς τῆς Ἀμπελουργίας τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, τέως πρύτανις καὶ καθηγητὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀνωτάτης Γεωπονικῆς Σχολῆς. Ἔφεδρος Λοχαγὸς τοῦ Μηχανικοῦ.

Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὴν 23-1 1918 ἐν τῇ Σ∴ Στ∴ «Σκενδέρμπεης» προαχθεὶς εἰς Διδ∴ τὴν 10-11-21. Ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Σ∴ Στ∴ «Ὀρφεὺς» ὑπ' ἀριθ' 69 Ἀν∴ Ἀθηνῶν. Ἐχρημάτισε πολλάκις πρόεδρος διαφό-

ρων φιλοσοφικῶν ἐργαστηρίων. Τὴν 16-1-35 προήχθη εἰς 33ᵒ καὶ ἀπὸ τοῦ 1937 ἐξελέγη ἐνεργὸν μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ᵒ τῆς Ἑλλάδος καὶ μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ.·. Καγκ.·. Μεγ.·. Γεν. Γραμματέως, ἀπὸ δὲ τῆς 5 Νοεμβρίου 1950 κατέχει τὴν θέσιν τοῦ Ὑπ.·. Μεγ.·. Ταξ.·. τοῦ 33ᵒ τῆς Ἑλλάδος. Διεκρίθη πάντοτε διὰ τὴν προσήλωσίν του εἰς τὰ Τεκτ.·. ἰδεώδη καὶ τὴν ἀκάματον ὑπὲρ τοῦ Τεκτ.·. ἐργασίαν του.

κρῖνον. Τὸ ἄνθος τὸ συχνὰ ἀναφερόμενον εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ὡς ἔμβλημα ἁγνότητος καὶ εἰρήνης. Εἶνε τὸ αὐτὸ μὲ τὸν λωτὸν τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν Ἰνδιῶν.

Ὁ Σὲρ Ρόμπερτ Κὲρ Πόρτερ περιγράφων γλυπτὸν εὕρημα τῆς Περσεπόλεως γράφει τὰ ἑξῆς: «Ἕκαστον σχεδὸν πρόσωπον τοῦ ἀναγλύφου κρατεῖ εἰς χεῖρας του ἄνθος λωτοῦ. Τὸ ἄνθος αὐτὸ ἔχει μεγάλην συμβολικὴν σημασίαν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συναντᾶται δὲ πανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ Αἴγυπτος, ἡ Περσία, ἡ Παλαιστίνη καὶ αἱ Ἰνδίαι τὸ ἐμφανίζουν πανταχοῦ εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικήν των, εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀγαλμάτων ἢ τῶν ἀναγλύφων. Τὸ εὑρίσκομεν ἐπίσης εἰς τὸ Ἁγιαστήριον καὶ τὸν Ναὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν. Τὸ αὐτὸ ἄνθος εὑρίσκεται καὶ εἰς χεῖρας τοῦ Γαβριὴλ εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Μαριάμ. Οἱ λαοὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν ἐποχῶν τὸ θεωροῦν σύμβολον θεότητος, ἁγνότητος καὶ ἀφθονίας καὶ ἔρωτος πληρεστέρου εἰς τελειότητα, ἀγαθότητα καὶ ἀφοσίωσιν. Οὕτω καὶ τὰ τρία φύλλα τοῦ κρίνου εἰς τὸν βασιλικὸν θυρεὸν τῆς Γαλλίας σημαίνουν Εὐσέβειαν, Δικαιοσύνην καὶ Ἔλεος. Οἱ ἀρχαῖοι Πέρσαι ἀπέδιδον εἰς τὸ ἄνθος αὐτὸ καὶ ἰδιάζουσαν ἱερότητα. Ὑφίσταται βεβαίως ποιά τις διαφορὰ ὡς πρὸς τὸν λωτὸν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τὸ κρίνον τῆς Καινῆς. Ὁ πρῶτος εἶνε ἄνθος Τεκτονικὸν κυρίως. Λόγῳ ὅμως τῆς συγχίσεως εἰς ἣν περιέπεσαν οἱ παλαιοὶ μεταφρασταί, συχνὰ τὰ δύο ταῦτα ἄνθη συγχέονται (βλ. λωτός).

Κριός. Ὁ πρῶτος κατὰ σειρὰν ἀστερισμὸς καὶ τὸ πρῶτον σημεῖον τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου. Ἐνεργητικὸν σημεῖον τοῦ Ἄρεως καὶ πρῶτον σημεῖον τοῦ Π υ ρ ό ς. (βλ. *Ζῴδια*).

Κρισνᾶ (**Krishna**). Ἡ μία ἐκ τῶν τριῶν μορφῶν τῆς Τριμούρτι, τῆς Τριάδος τουτέστι τοῦ Ἰνδικοῦ θρησκευτικοῦ συστήματος καὶ ὀγδόη ἐνσάρκωσις τοῦ Βισνοῦ. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ἡ Παρθένος Δ ε β α κ ὶ περιῆλθεν εἰς βαθεῖαν ἔκστασιν ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τοῦ Βισνοῦ καὶ οὕτω τὸ πνεῦμα ἐνεσαρκώθη ἐν αὐτῇ. Μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ παιδίου ἐν Μαδούρᾳ ἡ Παρθένος ἥτις τὸ ἔτεκεν ὡδηγήθη πρὸς μίαν ποίμνην ἀνήκουσαν εἰς τὸν Νάνδα. Τὸ νεογέννητον ἐκλήθη Κρισνᾶ, (εἰς τὴν σανσκριτικὴν ἡ λέξις σημαίνει «ἅγιος»). Ὁ θεῖος του Κάνσα, ἀδελφὸς τῆς Δεβακί, πληροφορηθεὶς ἐν ἐνυπνίῳ ὅτι ὁ υἱὸς τῆς Δεβακὶ θὰ τὸν ἐξεθρόνιζε καὶ θὰ τὸν ἐτιμώρει δι' ὅλα τὰ ἐγκλήματά του ἐπεδίωξε τὸν φόνον τοῦ μικροῦ καὶ διέταξε τὴν ἐντὸς ὁλοκλήρου τῆς χώρας σφαγὴν ὅλων γενικῶς τῶν ἀρρένων ποὺ εἶχον γεννηθῆ τὴν νύκτα τῆς γεννήσεως τοῦ Κρισνᾶ. Ὁ μῦθος ἐνταῦθα εἶναι ἀπολύτως ὅμοιος μὲ τὸν μεταγενέστερον μῦθον τῆς σφαγῆς τῶν νηπίων ἐν Ἰουδαίᾳ κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἡρῴδου. Ἀπόσπασμα στρατιωτῶν ἔφθασεν εἰς τὴν ποιμνιοστάνην τοῦ Νάνδα ὅστις ἐφημίζετο διὰ τὰς ἀρετάς του. Οἱ ὑπηρέται τοῦ Νάνδα ἡτοιμάζοντο νὰ ἀμυνθοῦν, ὅτε τὸ νεογνὸν εὑρισκόμενον εἰς τὸ στῆθος τῆς μητρός του ηὐξήθη αἰφνιδίως, παρουσιάσθη ὡς παιδίον ἡλικίας 10 ἐτῶν καὶ τρέχον ἤρχισε νὰ παίζῃ μὲ τὰ πρόβατα. Τὰ κατορθώματα τοῦ παιδίου, τὸ κήρυγμά του περὶ τῆς ἀναμορφώσεως τῶν θρησκευτικῶν δογμάτων ἐν Κίνᾳ, οἱ ὀπαδοί του καὶ ἡ ἀγαπημένη του σύντροφος Ἀρτζούνα, οἱ καθαρμοί του εἰς τὸν Γάγγην πρὸ τοῦ θανάτου του καὶ τὸ τραγικόν του τέλος ὁμοῦ μετὰ τῆς τριημέρου ἀναστάσεώς του καὶ ἀναλήψεώς του εἰς τὸν οὐρανόν, ἔχουν περιγραφῆ ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων. Ἡ ὡραιοτέρα ὅμως περιγραφὴ ὀφείλεται εἰς τὸν Γάλλον Λουδοβίκον Ζακολλιὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Β ί β λ ο ς ε ἰ ς τ ὰ ς Ἰ ν δ ί α ς». Ὁ Βισνοῦ ὡς ἐνσαρκωμένος Κρισνᾶ διδάσκει τοὺς ποιμένας νέαν λατρείαν. Ἡ λέξις Κρισνᾶ σημαίνει μ έ λ α ς. Δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ παράδοξος ἡ συγγένεια τῶν ὀνομάτων Χριστὸς καὶ Κρισνᾶ οὔτε ἡ ὁμοιότης τοῦ τρόπου τῆς γεννήσεως, τῆς διασώσεως, τοῦ τραγικοῦ θανάτου καὶ τῆς τριημέρου ἀναστάσεως τῶν δύο αὐτῶν ἱδρυτῶν θρησκειῶν. Πρόκειται εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις περὶ τῆς ἀλληγορικῆς ἀποκαλύψεως τῆς Ἰδέας τῆς Τριάδος.

«Ὁ θρῦλος τοῦ Κρισνᾶ, γράφει ὁ Schuré, εἰς τοὺς «Μεγάλους Μύστας» του, μᾶς κάμνει νὰ συλλάβωμεν εἰς αὐτὴν τὴν πηγήν της τὴν ἰδέαν τῆς Παρθένου—Μητρός, τοῦ Θεανθρώπου καὶ τῆς Τριάδος. Εἰς τὰς Ἰνδίας ἡ ἰδέα αὐτὴ ἐμφανίζεται ἐξ ἀρχῆς μὲ τὸν διαφανῆ συμβολισμόν της, μὲ τὸ βαθὺ μεταφυσικόν της νόημα. Οἱ Βραχμᾶνες ἐταύτιζον τὴν μητέρα τοῦ Κρισνᾶ μὲ τὴν παγκόσμιον ὑπόστασιν καὶ μὲ τὸ θῆλυ στοιχεῖον καὶ διὰ τοῦτο τὴν κατέστησαν τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς θείας Τριάδος. Ὁ Πατήρ, Ν ά ρ α ς (Αἰώνιον—ἄρρεν), ἡ μήτηρ Ν ά ρ ι (Αἰώνιον Θῆλυ) καὶ ὁ Υἱὸς Β ι ρ ά δ η ς (Λόγος—Δημιουργός), Μὲ ἄλλους λόγους, τὸ ν ο η τ ι κ ὸ ν στοιχεῖον, τὸ π λ α σ τ ι κ ὸ ν καὶ τὸ π α ρ α γ ω γ ι κ ό ν. Εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀποστόλων, οἱ χριστιανοὶ ἐλάτρευον τὸ θῆλυ στοιχεῖον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παριστανόμενου διὰ μιᾶς περιστερᾶς συμβόλου τῆς γυναικείας δυνάμεως εἰς ὅλους τοὺς ναοὺς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης».

Κρισναμούρτι *Τζίντου* ἢ **Κρίσνατζι** (Crishnamourti) Ἰνδὸς πνευματικὸς διδάσκαλος * ἐν Ἰνδίαις 1896. Υἱὸς βραχμάνου υἱοθετηθεὶς ὑπὸ τῆς Προέδρου τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας Ἄννης Μπέζαντ, ἥτις διεῖδεν ἐν αὐτῷ τὸν Μέγαν Ἐκπαιδευτήν, ἤτοι τὴν νέαν μετενσάρκωσιν τοῦ Βούδδα καὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς ἀνθρώπους πρὸς νέαν πνευματικὴν ἐπανάστασιν. Ἐσπούδασεν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀνετράφη εἰς θεοσοφικὸν περιβάλλον καὶ πρὸς στιγμὴν ἐθεωρήθη ὡς ὁ «μεσσίας» τῶν θεοσοφιστῶν. Ὁ ἴδιος ὅμως ἀπεποιήθη μετ' ὀλίγον τὸν τίτλον, διέλυσε τὸ τάγμα τοῦ Ἀστέρος τοῦ ὁποίου ἦτο πρόεδρος ὡς καὶ τοὺς δεσμούς του μὲ πάσης φύσεως ὀργανώσεις καὶ ἤρχισε νὰ ταξιδεύῃ μεταβαίνων ὅπου τὸν καλοῦν.

Ὁ ἀδ.·. Μελισσαρόπουλος γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς: «Εἶνε πολὺ δύσκολον νὰ συνοψίσῃ οἱοσδήποτε ἄλλος τὰς ἀπόψεις τοῦ Κρισναμοῦρτι, χωρὶς τὸν κίνδυνον παρανοήσεως καὶ παρεξηγήσεως. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν διδασκαλίαν του δὲν εἶνε φιλοσοφικὸν σύστημα (εἶνε τελείως ἀντίθετος πρὸς οἱανδήποτε συστηματοποιημένην μορφὴν σκέψεως καὶ πρὸς οἱονδήποτε δογματισμόν), ἀλλὰ ἡ προσπάθεια νὰ βοηθήσῃ ἕνα ἕκαστον νὰ ἐνεργήσῃ ἐν ἑαυτῷ «νοήμονα ἐπανάστασιν», ἐλευθερούμενος ἀπὸ τὴν ἀνεξέταστον ἀποδοχὴν τῶν ἐκ παραδόσεως πεποιθήσεων καὶ ἀξιῶν, νὰ ἀνακαλύψῃ ἕκαστος διὰ λογαριασμόν του πῶς λειτουργεῖ ἡ νοημοσύνη καὶ νὰ ἀντιληφθῇ σαφῶς ποῖα εἶνε τὰ ψυχολογικὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα τὸν ἐμποδίζουν νὰ κατανοήσῃ τὸν ἑαυτόν του καὶ τὴν ζωήν, τουτέστι νὰ ἀντιληφθῇ τὴν ἀλήθειαν καὶ κυρίως νὰ τὴν καταστήσῃ βίωμα. Καὶ ὡς κύριον ἐμπόδιον ὑποδεικνύει τὴν πλάνην τοῦ «Ἐγώ», τὸ ὁποῖον διαχωρίζει τὸ ἀνθρώπινον ἄτομον ἀπὸ τὸ σύνολον τῆς ζωῆς, καὶ ἑπομένως ἐμποδίζει τὴν πραγματοποίησιν τῆς πληρότητος καὶ τῆς εὐδαιμονίας. Ἔχουν ἐκδοθῆ Ἀγγλιστὶ καὶ εἰς πλείστας γλώσσας πολλὰ βιβλία του, ποιήματά του καὶ κυρίως ὁμιλίαι του ἐξ ἐστενογραφημένων πρακτικῶν. Ἑλληνιστὶ—ἐκτὸς ἀπὸ τὰ παλαιὰ ἔργα του «Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου» καὶ «Ἡ Ἀτραπός»,—ἔχουν ἐκδοθῆ «Τὸ βασίλειον τῆς εὐδαιμονίας», «Ἡ πηγὴ τῆς σοφίας», «Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἐγώ».

κριτικισμός. Τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα οὗτινος ἱδρυτὴς ὑπῆρξεν ὁ *Κάντ* (βλ. λ.) στηρίζεται ἐπὶ τῆς γνωστικῆς ἱκανότητος τοῦ ἀνθρώπου καὶ διαφέρει τόσον τοῦ δογματισμοῦ ὅσον καὶ τοῦ σκεπτικισμοῦ. Ὁ κριτικισμὸς ἢ κριτικὴ φιλοσοφία ἀκολουθεῖ τὴν μέσην ὁδὸν μεταξὺ τοῦ *ὀρθολογισμοῦ* (βλ. λ.) ἐκζητοῦντος τὴν πηγὴν τῆς γνώσεως μόνον ἐν τῷ νῷ, καὶ τῆς *ἐμπειριοκρατίας* (βλ. λ.) ἥτις οὐδὲν ἐξ ὑποκειμένου δέχεται.

Κροκυδᾶς Σωτήριος. Ἕλλην νομομαθὴς καὶ Τέκτων * ἐν Σικυῶνι 1852 † ἐν Περιάλι Κορινθίας 1924. Συνεπλήρωσε τὰς σπουδάς του ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀργότερον ἐπο-

λιτεύθη ἐν Ἑλλάδι πεντάκις ἐκλεγεὶς βουλευτὴς Κορινθίας. Γενικὸς διοικητὴς Κρήτης ἀπὸ τοῦ 1917 μέχρι τοῦ 1920 ἀνέλαβε κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1922 τὴν προεδρίαν τῆς ὑπὸ τὴν Ἐπανάστασιν Κυβερνήσεως παραιτηθεὶς ὅμως μετὰ ἕνα μῆνα διότι δὲν ἠθέλησε νὰ γίνῃ συνένοχος τῆς δολοφονικῆς ἐκτελέσεως τῶν ἓξ πολιτικῶν ἀνδρῶν. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. τῷ 1888, ἐχρημάτισε δὲ μέλος τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος τῷ 1899 ὑπὸ Μεγ.·. Διδ.·. τὸν Τιμ. Φιλήμονα.

Κρόμβελλ, Ὄλιβερ (Cromwell Oliver). Τὸ ὄνομα τοῦ περιφήμου εἰς τὴν ἱστορίαν βασιλοκτόνου καὶ ἀκολούθως Λόρδου Προστάτου τῆς Ἀγγλίας συνδέεται μὲ τὸν Τεκτονισμὸν ἔκ τινος ἀντιτεκτονικοῦ βιβλίου γραφέντος ὑπὸ τοῦ ἀββᾶ Larudan καὶ ἐκδοθέντος γαλλιστὶ ἐν Ἄμστερνταμ τῷ 1746 ὑπὸ τὸν τίτλον «Les Francs-Maçons écrasés». Τὸ βιβλίον αὐτὸ γραφὲν εἰς ὕφος ἤπιον καὶ μειλίχιον περιέχει κατὰ τρόπον Ἰησουϊτικώτατον μυρίας ὅσας κατηγορίας καὶ μωρίας ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἐχρησίμευσε δέ, καθ' ἃ λέγει ὁ Kloss, ὡς πηγὴ ἐξ ἧς ἤντλησαν τὰς ἐπιθέσεις των ὅλοι οἱ κατόπιν διῶκται καὶ συκοφάνται τοῦ Τάγματος. Εἰς τὸ βιβλίον του λοιπὸν αὐτὸ ὁ Ἀββᾶς Λαρυντὰν ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ ἱδρυτὴς (!) τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶνε ὁ Ὄλιβερ Κρόμβελλ ὅστις ἐν ἔτει 1648 καὶ εἰς μίαν συγκέντρωσιν φίλων του, ἐπρότεινεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἵδρυσιν μιᾶς νέας ἑταιρίας ἥτις θὰ ἐξησφάλιζε τὴν πραγματικὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὰς πιέσεις καὶ τὴν τυραννίαν. Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτὴ καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς μίαν οἰκίαν τῆς ὁδοῦ - Κὶγκ καὶ τὴν 6 μ.μ. ἀκριβῶς (ὁ ἀββᾶς εἶνε ἐξαιρετικῶς προσεκτικὸς εἰς τὸν καθορισμὸν χρόνου καὶ τόπου) ἱδρύθη τὸ Τάγμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καθορισθέντων τῶν βαθμῶν του, τῶν τελετῶν καὶ τῶν τυπικῶν του. Ὁ ἀντιτέκτων συγγραφεὺς βεβαιοῖ φυσικὰ ὅτι ἡ Ἑταιρία αὕτη ἱδρύθη διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν πολιτικῶν σκοπῶν τοῦ Κρόμβελλ ὅστις ἀπεκάλεσε τὴν Ἑταιρίαν Τεκτονικήν, διότι τὴν προώριζε διὰ τὴν συμβολικὴν οἰκοδόμησιν μιᾶς νέας κοινωνίας καθ' ἣν θὰ ἐβελτιοῦτο ἡ ἀνθρωπότης διὰ τῆς ἐξοντώσεως τῶν βασιλέων. Καὶ διὰ τοῦτο υἱοθέτησε καὶ τὴν ἀλληγορίαν τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ὃν εἶχον κατακρημνίσει ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ ματαιοδοξία, αἱ καταργήσασαι τὴν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἰσότητα. Ἡ μυστικὴ αὕτη ἑταιρία, κατὰ τὸ μυθιστόρημα τοῦ εὐφαντάστου Ἀββᾶ, ἐξηπλώθη κατόπιν εἰς ἄλλας χώρας μὲ τοὺς ἰδίους πάντοτε σκοποὺς καὶ τὰς ἰδίας τάσεις. Περιττὸν νὰ τονισθῇ ὅτι οἱ ἰσχυρισμοὶ αὐτοὶ τοῦ Ἀββᾶ Λαρυντὰν δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν γνωστὴν ἄλλωστε ἱστορίαν τῆς ἱδρύσεως καὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

κρόμλεχ (cromlech). Κελτικὴ λέξις ἐκ τοῦ crom= κύκλος καὶ lech=λίθος. Μέγας ἀκατέργαστος λίθος στηριζόμενος ἐπὶ δύο ἢ περισσοτέρων ἄλλων καὶ σχηματίζων οὕτω ἓν εἶδος τραπέζης. Τοιούτου εἴδους μνημεῖα εὑρίσκονται εἰς τὰς Βρεττανικὰς νήσους, τὴν Δανίαν, τὴν Γερμανίαν καὶ τινὰ ἄλλα μέρη, ὑποτίθεται δὲ ὅτι ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς βωμοὶ ἢ τόποι τελέσεως τῶν Κελτικῶν ἢ *Δρυϊδικῶν* (βλ. λ.) Μυστηρίων.

Κρόνος. 1) Ἐκ τῶν ἀρχαίων θεῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ὁ νεώτατος τῶν Τιτάνων, υἱῶν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γαίας, συμβολίζων τὰς ἀγρίας φυσικὰς δυνάμεις καὶ ὑποταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Διὸς τοῦ θεοῦ τῆς τάξεως καὶ τῆς ἁρμονίας, συμβολίζοντος τὸ πνεῦμα τὸ κυριαρχοῦν ἐπὶ τῆς ὕλης.

2) Ὁ ἕκτος τῶν πλανητῶν τοῦ ἡλιακοῦ μας συστήματος. Ὡς νεμέσεως ἀστὴρ ὁ Κρόνος ἐξασκεῖ ἀποφράδα ἀστρολογικὴν δρᾶσιν.

Τὸ ἀστρολογικὸν σημεῖον τοῦ πλανήτου ὁμοιάζει πρὸς δρέπανον. Ἐφορεύει ἐπὶ τῶν ζῳδίων τοῦ Αἰγόκερω καὶ τοῦ Ὑδροχόου. Οἱ ἐπηρεαζόμενοι ὑπὸ τοῦ Κρόνου εἶναι συνήθως ἄνθρωποι σοβαροί, δραστήριοι, ἐργατικοί, ὑπομονητικοί, σκεπτικισταί, ἐχέμυθοι καὶ ὑστερόβουλοι.

Κρός, Ἱερεμίας (Cross, Jeremy). Ἀμερικανὸς Τέκτων * Ἰούνιον 1783 εἰς Χάβαρχιλ τοῦ Νέου Χάμσαϊρ τῆς Ἀμερικῆς † αὐτόθι 1861. Εἰς τὸν Τεκτ.·. ἐμυήθη τὸ 1808 εὐθὺς δ' ἀμέσως κατέστη μαθητὴς τοῦ Θωμᾶ Σμὶθ *Οὐέμπ* (βλ. λ.) τοῦ ὁποίου τὰς ἐπὶ τῶν κατηχήσεων τοῦ Πρέστον τροποποιήσεις εἶχον γενικῶς ἀποδεχθῆ οἱ Τέκτ.·. τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Μελετήσας ἀρκούντως τὸ σύστημα τοῦ Οὐέμπ, ὁ Κρὸς ἤρχισε ταξιδεύων πρὸς διάδοσιν αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Ἀμερικήν. Τὸ 1819 ἐξέδωκε τὸν «Π ρ α γ μ α τ ι κ ὸ ν Τ ε κ τ ο ν ι κ ὸ ν Χ ά ρ τ η ν ἢ Ἱ ε ρ ο γ λ υ φ ι κ ὸ ν Μ η ν ύ τ ο ρ α» ὅστις γενικῶς ἀποτελεῖ ἀντιγραφὴν τοῦ Μηνύτορος τοῦ Οὐέμπ, ἐκδοθέντος τὸ 1797. Ἀλλὰ καὶ ὁ Οὐέμπ ἄλλως τε εἶχεν ἀντιγράψει κατὰ μέγα μέρος τὸ ἔργον «Ε ἰ κ ό ν ε ς τ ο ῦ Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ» τοῦ Πρέστον. Ὅ,τι ὅμως ἦτο ἐντελῶς νέον εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Κρὸς ἦσαν αἱ διάφοροι εἰκόνες τῶν ἐμβλημάτων καὶ συμβόλων, γενόμεναι κατὰ τρόπον παραστατικώτατον. Ἡ Ἄγκυρα, ἡ Κιβωτός, ὁ Παντεπόπτης Ὀφθαλμός, ἡ κλῖμαξ τοῦ Ἰακώβ, τὸ θυμιατήριον, τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας, τὸ δρέπανον καὶ ἀμμόμετρον, ὁ θραυσμένος κίων ὡς ἔμβλημα τοῦ προώρου θανάτου τοῦ Διδ.·. Οἰκοδόμου (χρησιμοποιούμενος ἐν Ἀμερικῇ), ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἐμβλήματα καὶ σύμβολα, ὄχι μόνον τῶν Συμ.·. βαθμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν βαθμῶν Μάρκ, Β.·. Ἀψ.·. καὶ τινων ἀνωτέρων βαθμῶν περιέχονται εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Κρὸς ὅπερ πολλὰς ἠρίθμησεν ἐκδόσεις. Αἱ εἰκόνες κατέχουν 38 ὁλοσελίδους ἀπεικονίσεις διαφόρων σχεδίων. Τὸ 1820 ὁ Κρὸς ἐξέδωκε καὶ τὸν «Χ ά ρ τ η ν τ ῶ ν Ν α ῒ τ ῶ ν» (The Templar's Chart) ὅστις ἐσημείωσε τὴν αὐτὴν ἐπιτυχίαν ὡς ὁδηγὸς τῶν ἱπποτικῶν βαθμῶν.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ἀπησχολήθη μὲ τοῦ Ἀρ.·. τὴν προσπάθειαν τῆς ἱδρύσεως ἑνὸς Ὑπ.·. Συμβ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. ταχέως ὅμως παρῃτήθη καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὴν γενέτειραν ὅπου καὶ ἀπεβίωσεν εἰς ἡλικίαν 78 ἐτῶν.

Κρότων. Μία τῶν διασημοτέρων Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν τῆς Νοτίου Ἰταλίας ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς σημερινῆς χερσονήσου τῆς Καλαβρίας. Ἐν αὐτῇ ὁ Πυθαγόρας ἐγκατέστησε τὴν περίφημον σχολήν του. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πρῶτοι Τέκτ.·. συγγραφεῖς ἀνέφερον συχνὰ τὸν Πυθαγόραν ὡς ἕνα τῶν ἀδ.·. τοῦ Τάγματος, ἡ Κρότων συνεδέθη στενῶς μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Οὕτω εἰς τὸ χ ε ι ρ ό γ ρ α φ ο ν Λ έ λ α ν τ (βλ. λέξιν) τοῦ ὁποίου ὅμως ἀμφισβητεῖται ἡ γνησιότης, γράφεται ὅτι «ὁ Πυθαγόρας ἵδρυσε μεγάλην Στοὰν εἰς Groton καὶ ἐμύησε πολλοὺς Τέκτονας». Εἶνε προφανὲς ὅτι ἡ λέξις Groton ἀποτελεῖ παραφθορὰν τῆς Κρότωνος (Crotone).

κρούσεις. Διὰ κρούσεων ρυθμίζονται αἱ ἐργασίαι τῶν Στ.·. ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων, τὸ δὲ σύστημα τοῦτο ἰσχύει καὶ μέχρι σήμερον ἑκάστου βαθμοῦ ἔχοντος ἰδίας τοιαύτας. Διὰ κρούσεων ἀγγέλλεται ἐπίσης καὶ ἡ προσέγγισις παντὸς ζητοῦντος νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς ἐργαζομένης Στ.·. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κρούσεων εἰς τὰ Ἀγγλικὰ ἰδίως τυπικὰ δηλοῦται διὰ μουσικῶν σημάτων, ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν διὰ στιγμῶν αἱ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀποστάσεις καθορίζουν καὶ τὸν μεσολαβοῦντα χρόνον.

Οἱ κανονισμοὶ τῶν Γερμανῶν λιθοδόμων τοῦ Μεσαίωνος ἀναφέρουν ὅτι ὁσάκις οἱ ἐργάται καλοῦνται εἰς ἐργασίαν «ὁ Διδ.·. κρούει τρὶς καὶ ὁ Εἰσηγητὴς (Ἐπόπτης) εὐθὺς ἀμέσως δίς· ὁσάκις δὲ παρίσταται ἀνάγκη ἀμέσου συγκεντρώσεως τῶν ἐργατῶν, μία ἰσχυρὰ κροῦσις δέον νὰ ἐκτελῆται τὴν πρωΐαν, τὴν μεσημβρίαν ἢ τὴν ἑσπέραν».

Ὁ Fort εἰς τὴν «Ἱστορίαν» του γράφει ὅτι «τρεῖς κρούσεις ὑπὸ Διδ.·. ἐκάλουν ὅλα τὰ μέλη τοῦ βαθμοῦ τούτου· δύο κρούσεις ἐκ μέρους τοῦ *εἰσηγητοῦ* ἐκάλουν τοὺς ἑταίρους, μία δὲ μόνη κροῦσις ἐκάλει τοὺς πάντας ἐν Στοᾷ».

Τεκτονικὸν βιβλίον ἐκδοθὲν τῷ 1760 φέρει τὸν τίτλον «Α ἱ τ ρ ε ῖ ς δ ι α κ ε κ ρ ι μ έ ν α ι κ ρ ο ύ σ ε ι ς».

Κρούσεφιξ Ροβέρτος Θωμᾶς. Crusefix. R. T. Ἄγγλος ἰατρὸς καὶ Τέκτων * ἐν Χέλμπορν 1797 † ἐν Μπάθ 1850. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἰατρικῶν σπουδῶν του μετέβη εἰς Ἰνδίας ὅθεν ἐπανελθὼν ἤσκησε τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα ἐν Λονδίνῳ. Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐμυήθη τῷ 1829 εὐθὺς δ' ἀμέσως διεκρίθη διὰ τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὸ Τάγμα γενόμενος μέλος καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τοῦ περιφήμου «Α σ ύ-

λου διὰ γέροντας Τέκτονας» τὸ ὁποῖον ἀργότερον συνεχωνεύθη μετὰ τοῦ «Ἱδρύματος τῆς Ἀγαθοεργίας» καὶ ἀπετέλεσε τὸν ἰσχυρὸν ὀργανισμὸν «Βασιλικὸν Τεκτονικὸν Ἵδρυμα Ἀγαθοεργίας» (βλ. ***Ἀγαθοεργίας Τεκτ.∴ Ἱδρύματα***). Ἐν ἔτει 1834 ὁ Δόκτωρ Κρούσεφιξ ἐξέδωσε τὴν τριμηνιαίαν Τεκτ.∴ Ἐπιθεώρησιν «Freemason's Quarterly Review» κατὰ τὸν ἑξαετῆ βίον τῆς ὁποίας ἐδημοσίευσε πολύτιμα τεκτονικὰ ἄρθρα διὰ τὰ ὁποῖα ὁ ἀδ.∴ Waite γράφει ὅτι καὶ σήμερον ἀκόμη εἶνε ἄξια ἀναδημοσιεύσεως. Παρ' ὅλα ἐν τούτοις τὰ διακρίνοντα αὐτὸν σπάνια προσόντα καὶ τὴν ἀνυστερόβουλον καὶ ἀνυπόκριτον προσήλωσίν του εἰς τὰ Τεκτ.∴ Ἰδεώδη, ἐπροκάλεσε τὴν μῆνιν τῆς Προϊσταμένης Ἀρχῆς διότι δὲν ἐφρόντισε νὰ ἐλέγξῃ τοὺς ρήτορας ἑνὸς Φιλανθρωπικοῦ Συνεδρίου οὗτινος προήδρευε καὶ ἐτιμωρήθη ἀδίκως ἐντελῶς δι' ἑξαμήνου διαγραφῆς ἐκ τοῦ Τάγματος. Βαρέως φέρων τὴν ποινὴν ὁ Δρ Κρούσεφιξ ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ περιοδικόν του δριμυτάτην ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν τότε Μέγ.∴ Διδ.∴ Δοῦκα τοῦ Σάσσεξ ἥτις ὀλίγου δεῖν νὰ προκαλέσῃ τὴν ὁριστικήν του διαγραφήν. Ἀποσυρθεὶς τῆς ἐνεργοῦ δράσεως κατὰ τὸ διάστημα τῆς ποινῆς του, ὁ Κρούσεφιξ τὴν ἐπανέλαβε μετὰ τὴν πάροδον τοῦ ἑξαμήνου, παραμείνας μέχρι τέρματος τοῦ ἐπὶ γῆς βίου του ὁ ἰδεώδης τύπος τοῦ πραγματικῶς φωτισμένου ἀνθρώπου.

Κρόϋτσερ, *Γεώργιος Φρειδερῖκος* (Kreuzer, Georg Friedrich) Γερμανὸς φιλόσοφος καὶ ἀρχαιολόγος * 1771 † 1858 Καθηγητὴς ἐπὶ 44 ἔτη τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἀϊδελβέργης ἀφωσιώθη κυρίως εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν περὶ τῶν ὁποίων διετύπωσεν ἰδίαν βαθυστόχαστον θεωρίαν. Συμφώνως πρὸς αὐτήν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν μυθολογίαν των οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχον παραλάβει ἀπὸ ἕνα πολὺ ἀρχαιότερόν των λαόν—ἕνα σῶμα ἱερέων ἐλθόντων ἐξ Ἀνατολῶν—ὅστις πάλιν τὴν εἶχε λάβει ἐξ ἀποκαλύψεως. Οἱ μῦθοι καὶ αἱ παραδόσεις τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ λαοῦ υἱοθετήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου, τοῦ Ὁμήρου καὶ τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν, παρερμηνευθέντες ὅμως κάπως ὑπ' αὐτῶν, οἵτινες ἠγνόησαν τὴν καθαρῶς συμβολικὴν σημασίαν των κάτωθεν τῆς ὁποίας ἐκρύπτετο ἡ ἀποκάλυψις.

Τὴν συμβολικὴν ἐν τούτοις σημασίαν τῶν μύθων καὶ παραδόσεων διετήρησαν τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, Ὀρφικά, Ἐλευσίνια κ.τ.λ. ἔνθα οἱ μύσται ἐδιδάσκοντο ὅτι ὁ πολυθεϊσμὸς δὲν ἦτο παρὰ ἡ λαϊκὴ ἔκφρασις ἀνωτέρων θρησκευτικῶν ἀληθειῶν αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὰς δοξασίας τῶν παλαιῶν πατριαρχῶν. Τὴν θεωρίαν του αὐτήν, ἥτις εἶνε ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὴν ἀποκρυφιστικὴν παράδοσιν, ὁ Κρόϋτσερ ἀναπτύσσει ἐκτενῶς εἰς τὸ περίφημον ἔργον του «Συμβολικὴ καὶ μυθολογία τῶν ἀρχαίων λαῶν καὶ ἰδίως τῶν Ἑλλήνων» ἐκδοθὲν ἐν Λειψίᾳ 1819—1821 εἰς 4 τόμους. Παράφρασιν γαλλικὴν τοῦ ἔργου ἔχει ἐκδόσει τῷ 1829 ἐν Παρισίοις ὁ Guigniaut ὑπὸ τὸν τίτλον «Θρησκεῖαι τῆς Ἀρχαιότητος ἐξεταζόμεναι ὑπὸ τὴν συμβολικὴν καὶ μυθολογικὴν των μορφήν». Ἡ θεωρία τοῦ Κρόϋτσερ ρίπτει ἄπλετον φῶς ἐπὶ τῆς συμβολικῆς ἱστορίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

κρύπτη (crypt) Ὑπόγειον θολωτὸν εἰς τὸ ὁποῖον οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐτέλουν τὴν λατρείαν των ἢ ἐκρύπτοντο εἰς καιροὺς διωγμῶν· κρύπται καλοῦνται καὶ τὰ κάτωθεν τῶν σημερινῶν ναῶν κτιζόμενα ἐνίοτε ὑπόγεια. Ἡ ὕπαρξις κρυπτῶν ἢ ἀψίδων καὶ ὑπὸ τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος πιστοποιεῖται τόσον ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ὅσον καὶ ἀπὸ τοὺς νεωτέρους τοπογράφους τῶν Ἱεροσολύμων. Αἱ κρύπται αὗται συνδέονται μὲ τὴν Τεκτονικὴν παράδοσιν (βλ. ***Μυστικὴ Ἀψίς***). Εἰς τὰ ἀρχαῖα μυστήρια αἱ μυήσεις ἀρχικῶς ἐτελοῦντο ἐντὸς φυσικῶν σπηλαίων ἢ κρυπτῶν κατασκευαζομένων ἐντὸς βραχωδῶν ὀρέων. Κατ' ἀπομίμησιν ἀκριβῶς τῶν κρυπτῶν αὐτῶν καὶ αἱ Τεκτ.∴ Στ.∴ στεροῦνται παραθύρων, παραβαλλόμεναι πρὸς κρύπτας.

κρυπτικοὶ βαθμοί. (Cryptic degrees) Οἱ δύο βαθμοὶ τοῦ Βασ.∴ Διδ.∴ καὶ τοῦ Ἐκλεκτοῦ Διδ.∴ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος. Νεώτεροί τινες ἑρμηνευταὶ προσθέτουν καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ Ὑπερεκλεκτοῦ Διδ.∴ ὅστις ὅμως καίτοι ἀπονεμόμενος ὑπὸ Κρυπτικοῦ Συμβουλίου δὲν εἶνε πράγματι κρυπτικὸς βαθμὸς ἐφ' ὅσον ἡ περὶ αὐτοῦ παράδοσις δὲν συνδέεται μὲ τὴν κρύπτην ἢ ***Μυστικὴν Ἀψῖδα***. (βλ. λ. ὡς καὶ ***Βασ.∴ Διδάσκαλος***.

κρυπτικὸς Τεκτ.∴ Οὕτω καλεῖται εἰς τὸ Ἀμερικακανικὸν δόγμα τὸ τμῆμα ἐκεῖνο τοῦ Τεκτονικοῦ συστήματος τὸ ἀσχολούμενον μὲ τὴν ἀνάλυσιν τῶν κρυπτικῶν βαθμῶν. Καλεῖται ἐπίσης καὶ Τεκτονισμὸς τῆς ***Μυστικῆς Ἀψῖδος***).

κρυπτογραφία. (cipher writing, écriture chiffrée) Ἡ τέχνη τοῦ γράφειν συνθηματικῶς ὥστε νὰ μὴ εἶνε δυνατὴ ἡ κατανόησις τοῦ κειμένου εἰμὴ μόνον ἐκ μέρους ἐκείνων οἵτινες κατέχουν τὴν κλεῖδα, ἀνάγεται εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ὁ Ὅμηρος ἤδη εἰς τὴν «Ἰλιάδα» του ὁμιλεῖ περὶ συνθηματικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Προίτου πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Λυκίας Ξάνθον, κατὰ δὲ τὸν Πολύβιον, πρὸ δύο καὶ πλέον χιλιάδων ἐτῶν ὁ Αἰνείας Τάκιτος εἶχε συλλέξῃ πλέον τῶν εἴκοσι κρυπτογραφικῶν συστημάτων ὄντων ἐν χρήσει ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του. Χρῆσιν κρυπτογραφίας ἐποιοῦντο ἰδίως οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιᾶται.

Οἱ Δρυΐδαι εἰς οὓς ὁ νόμος τοῦ Τάγματός των δὲν ἐπέτρεπε νὰ διατυπώσουν τὸ τυπικὸν τῆς λατρείας των διὰ κοινῆς γραφῆς, ἐχρησιμοποίουν κρυπτογραφικὸν σύστημα μὲ ἑλληνικὰ γράμματα. Οἱ Καββαλισταὶ ἐχρησιμοποίουν συχνὰ τὴν ἀνάστροφον γραφὴν δι' ὡρισμένας λέξεις μυστικάς. Οἱ παλαιοὶ ἀλχημισταὶ εἶχον ἐπίσης συνθηματικὴν γραφὴν διὰ νὰ μὴ κοινοποιοῦν τὰ μυστικά των.

Εἰς τὴν «Ἀπόκρυφον φιλοσοφίαν» του ὁ Κορνήλιος Ἀγρίππας διηγεῖται ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν ὡς βεβήλωσιν τὴν διατύπωσιν τῶν μυστηρίων τοῦ θεοῦ διὰ τῆς κοινῆς γραφῆς.

Ὁ Πέτρος Ἀπονάς, ἀστρολόγος συγγραφεὺς τοῦ ΙΓ' αἰῶνος μᾶς παρέχει δείγματα τοιαῦτα κρυπτογραφίας τῶν Καββαλιστῶν μεταξὺ δὲ ἄλλων καὶ ἀλφάβητον καλούμενον «ἡ διάβασις τοῦ ποταμοῦ» οὗτινος μνεία γίνεται εἰς τινας ἀνωτέρους Τεκτ.∴ βαθμούς.

Ὁ Ἀγρίππας ὅμως μᾶς μετέδωκε κρυπτογραφικὸν ἀλφάβητον τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει τοὺς Τέκτ.∴ καὶ τὸ ὁποῖον ἐξετιμᾶτο ἄλλοτε μεγάλως ὑπὸ τῶν Καββαλιστῶν ἐνῷ ἀργότερον κατέστη τόσον κοινὸν ὥστε νὰ καταλέγεται μεταξὺ τῶν βεβήλων πραγμάτων. Τὸ ἀλφάβητον τοῦτο ὁ Ἀγρίππας τὸ περιγράφει ὡς ἑξῆς: Τὰ 27 γράμματα τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου διῃροῦντο εἰς τρεῖς τάξεις ἐξ ἐννέα γραμμάτων ἑκάστη, κατενέμοντο δὲ εἰς 9 τετράγωνα ἀποτελούμενα ἀπὸ δύο ὁριζοντίας γραμμὰς τεμνομένας ὑπὸ δύο καθέτων καὶ σχηματιζούσας τὸ ἀκόλουθον σχῆμα:

3	2	1
6	5	4
9	8	7

Εἰς ἕκαστον τῶν τετραγώνων αὐτῶν ἐτοποθετοῦντο τρία γράμματα· οὕτω εἰς τὸ 1ον τετράγωνον ἐτοποθετεῖτο τὸ πρῶτον γράμμα ἑκάστης ἐννεάδος ἤτοι τὸ 1ον, 10ον καὶ 19ον γράμμα τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου, εἰς τὸ 2ον τετράγωνον τὸ 2ον, τὸ 11ον καὶ τὸ 20ὸν γράμμα καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Τὰ τρία γράμματα ἑκάστου τετραγώνου διεκρίνοντο μεταξύ των διὰ στιγμῶν. Οὕτω τὸ 1ον τετράγωνον ⌐ ἐσήμαινε τὸ πρῶτον γράμμα ***Ἄλεφ***. Μὲ μίαν στιγμὴν ἐντὸς αὐτοῦ ⌐· ἐσήμαινε τὸ 10ον γράμμα ἤτοι τὸ ***γιὸδ*** καὶ μὲ δύο στιγμὰς ⌐·· τὸ 19ον γράμμα «***κώφ***». Ἕκαστον ἑπομένως τετράγωνον ἄνευ στιγμῆς, μὲ μίαν στιγμὴν καὶ μὲ δύο στιγμὰς παρίστα ἀλληλοδιαδόχως τὰ τρία ἀναλογοῦντα εἰς αὐτὸ γράμματα τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου. Μὲ ἄλλους τουτέστι λόγους τὰ πρῶτα ἐννέα γράμματα τῆς πρώτης ὁμάδος παριστάνοντο διὰ τῶν τετραγώνων ἄνευ στιγμῶν, τὰ τῆς δευτέρος ὁμάδος διὰ τῶν ἰδίων τετραγώνων μετὰ μιᾶς στιγμῆς καὶ τὰ τῆς τρίτης ὁμάδος διὰ τῶν ἰδίων πάντοτε τετραγώνων μὲ δύο στιγμάς.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος οἱ Ἐλεύθερο

Τέκτονες υἱοθέτησαν τὸ αὐτὸ κρυπτογραφικὸν σύστημα μέ τινας μικρὰς προσθήκας. Οὕτω χρησιμοποιοῦν τὰ 9 τετράγωνα ἄνευ στιγμῆς διὰ τὰ 9 πρῶτα γράμματα καὶ μετὰ στιγμῆς διὰ τὰ κατόπιν ἐννέα. Διὰ δὲ τὰ ὑπόλοιπα 7 γράμματα τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου σχηματίζουν διὰ δύο χιαστὶ διασταυρουμένων γραμμῶν σχῆμα ἐκ τεσσάρων γωνιῶν εἰς τὸ ὁποῖον προσθέτουν τὰ ὑπολειπόμενα γράμματα ὅπως καὶ εἰς τὰ τετράγωνα.

Ὁ κῶδιξ οὗτος οὐδέποτε ἐγένετο δεκτὸς ἐπισήμως ὑπὸ Τεκτονικῆς τινος Δυνάμεως μόνον δ' ἐπί τι διάστημα τὸν ἐχρησιμοποίησε τὸ Ἀμερικανικὸν δόγμα τῆς Βασιλικῆς Ἀψῖδος. Ὅλοι ἐν τούτοις οἱ κεραμισταὶ τοῦ Γαλλικοῦ δόγματος τὸ ἀναφέρουν καὶ σήμερον ἀκόμη, καίτοι, δημοσιευθὲν ἀπροκαλύπτως ὑπὸ τοῦ Rock-well εἰς τὸ «Ἀ χ ι μ ὰ ν Ρ ε ζ ὸ ν τ ῆ ς Γ ε ω ρ γ ί α ς», ἔχει καταστῆ πλέον τόσον κοινὸν ὥστε νὰ τὸ χρησιμοποιοῦν ὡς διασκεδαστικὸν παίγνιον καὶ οἱ μὴ Τέκτονες.

Ἐπίσημος ἑπομένως κρυπτογραφία δὲν ὑφίσταται διὰ τὸν συμβολικὸν τεκτονισμόν. Ὁ Browne καὶ ὁ Finch οἵτινες ἐτύπωσαν τυπικὰ πρὸς χρῆσιν τῶν Τεκτόνων ἐπενόησαν ἰδίαν συνθηματικὴν γραφὴν τῆς ὁποίας τὴν κλεῖδα παρέδιδον ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς μεμυημένους ἀναγνώστας. Ἄνευ τῆς κλειδὸς τὰ βιβλία των ἦσαν ἀκατανόητα. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ ἐν χρήσει σημερινὰ τυπικὰ τῶν διαφόρων βαθμῶν.

Ἡ κρυπτογραφία ἐν τούτοις εἶνε συνήθης εἰς τοὺς ἀνωτέρους Τεκτ.·. βαθμούς ἕκαστος τῶν ὁποίων ἔχει καὶ ἴδιον σχεδὸν σύστημα. Δέον ὅμως νὰ ἀναγνωρισθῇ ὅτι μὲ τὰς προόδους τὰς ὁποίας μεταπολεμικῶς ἰδίως ἐσημείωσεν ἡ ἀποκρυπτογραφικὴ τέχνη, οὐδὲν σύστημα, ὅσον δήποτε εὐφυὲς καὶ ἂν λογισθῇ, εἶναι δυνατὸν νὰ παραμείνῃ ἐπὶ πολὺ ἄλυτον. Ἡ συνθηματικὴ γραφὴ ἑπομένως διὰ τὰ Τεκτ.·. τυπικὰ τοὐλάχιστον, δέον νὰ τηρηθῇ μόνον δι' ὡρισμένας ἰ.·. λ.·. ἢ ἄλλα σημεῖα ἀναγνωρίσεως τῶν ὁποίων ἡ ἀναγραφή, ἐν συνδυασμῷ μὲ ἄλλας λέξεις, ὥστε νὰ σχηματίζουν φράσεις, καθιστᾷ ἐξαιρετικῶς δύσκολον ἂν μὴ ἀδύνατον τὴν ἀνακάλυψιν.

κρυπτοχριστιανοὶ ἢ ἀπόκρυφοι χριστιανοὶ (εἰς τὴν Ποντικὴν διάλεκτον: «κλωστοὶ» ἢ «γυριστοί»). Οὕτω καλοῦνται οἱ ἐκ τῶν ὑποδουλωθέντων Χριστιανῶν Ἑλλήνων φανερὰ μὲν ἀσπασθέντες τὴν Μουσουλματικὴν θρησκείαν, μυστικῶς δὲ ἀσκοῦντες τὰ τῆς λατρείας τοῦ Χριστοῦ πρὸς ἀποφυγὴν καταδιώξεων ἐκ μέρους τοῦ κατακτητοῦ. Ὁ ἐκ Πόντου καὶ ἐκ κρυπτοχριστιανῶν καταγόμενος φίλος κ. Χ. Μουρατχανίδης εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μοὶ παράσχῃ σχετικῶς τὰς ἀκολούθους πληροφορίας: «Εἰς τὸ μέτρον τοῦτο προέβησαν οἱ Χριστιανοὶ λόγῳ φόβου ἀλλὰ καὶ λόγῳ πολιτικῆς περινοίας». Πράγματι. μόνον διὰ διπλοπροσωπείας, (Ὁμὲρ καὶ Ὅμηρος, Τεμὲλ καὶ Εὐστάθιος, Ἰμπραχὶμ καὶ Ἀβραάμ, Σουλεϊμὰν καὶ Σολομών, Γιακοὺπ καὶ Ἰάκωβος κλπ.) κατέστη δυνατὸν νὰ διασωθῶσι, μέχρις ἐσχάτων, ἀμιγεῖς ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ (ὡς ἡ Σάντα καὶ Κρώμνη ἐν τῷ Ἀνατολικῷ Πόντῳ ἀριθμοῦσαι ἑκατέρα ἀνὰ χιλίας οἰκογενείας), καθὼς καὶ μέγα τμῆμα περιοχῶν, κατοικουμένων ἀπὸ ἐξισλαμισθέντας, ὁμοῦ μὲ ἄλλους, ἐμμένοντας, ἐν τῷ κρυπτῷ, εἰς τὴν προγονικὴν θρησκείαν (ὡς τὸ Σταυρί, Παρτίν, Μούζενα, Κεάς, Γαλλίανα, Ματσούκα, Σούρμενα καὶ ἄλλα τμήματα τῆς αὐτῆς τοῦ Πόντου περιοχῆς). Καὶ ὅπου μὲν οἱ κρυπτοχριστιανοὶ εὑρίσκοντο ἀμιγεῖς, ἡ τέλεσις τῆς τοῦ Χριστοῦ λατρείας καὶ ἡ διατήρησις ἱερέων, ὑπὸ τὸ σχῆμα σοφτάδων ἢ μολλάδων ἦτο μᾶλλον εὐχερής, ὅπου ὅμως οὗτοι κατῴκουν ἀναμὶξ μὲ ἐξωμότας, τὸ τοιοῦτον ἀπέβαινε δυσχερέστατον. Πᾶσα ἱεροτελεστία, φωρωμένη, συνεπήγετο, ὡς ἄμεσον ἐπακόλουθον, τὴν ἀμείλικτον διὰ θανάτου τιμωρίαν τοῦ φωρωμένου ἱερέως, ὁμοῦ μὲ τὸν ὡς μουσουλμάνον θεωρούμενον καὶ ὡς παραβάτην κρινόμενον κρυπτοχριστιανόν.

Ἡ ἀρχικὴ ἐμφάνισις κρυπτοχριστιανῶν χρονολογεῖται ἀπὸ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς τουρκικῆς διεισδύσεως εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ἕως ὅτου, τῇ 18ῃ Φεβρουαρίου 1856, ἐπὶ Σουλτάνου Μετζὴτ καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἐξεδόθη τὸ «Χάτι Χουμαγιούν», αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, διασφαλίζον εἰς τοὺς χριστιανοὺς τὰ ἀναγνωρισθέντα εἰς αὐτούς, παρὰ Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ, προνόμια. Ἑκατοντάδες χιλιάδες χριστιανῶν ἐξεδηλώθησαν οὕτω, πλεῖστοι δ' ὑπέστησαν μαρτύρια, ὡς ἐκ τοῦ ἐκμανέντος ἀντιπάλου θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ.

Πολλοὶ κρυπτοχριστιανοί, σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου, ἔπαυσαν διατηροῦντες τὴν ἀρχαίαν μυστικὴν προσήλωσιν εἰς τὴν προγονικὴν θρησκείαν, ἀφωμοιώθησαν τοῖς λοιποῖς ἐξωμόταις, ἐλάχιστοι δὲ διατηροῦνται καὶ σήμερον, σποραδικῶς, ἀκοίμητον διαφυλάττοντες τὴν πίστιν τῶν πατέρων αὐτῶν.

κρυφιομύστης. Ἐκαλεῖτο οὕτω παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ μυῶν εἰς τὰ μυστήρια, ὁ διδάσκων τὰ ἀπόρρητα τῆς μυστικῆς λατρείας.

κρύφιος. Ὁ δεύτερος βαθμὸς μυήσεως εἰς τὰ ***Μιθραϊκὰ*** μυστήρια (βλ. λ.).

κσέτρα. (σανσκρ. Kshetra = πεδίον). Οἱ Ἰνδοὶ θεοσοφισταὶ ὀνομάζουν οὕτω τὸ πεδίον τῶν θείων ἢ ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν: Ἡ ἔκτασις, Τὸ φυσικὸν σῶμα.

κσέτραμ (σανσκρ. Kshetram). Τὸ χάος, ἡ κατὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην μεγάλη ἄβυσσος (Γένεσις α' 2).

κτείς. Διὰ τῆς ἑλληνικῆς αὐτῆς λέξεως καθιερωθείσης ὑπὸ τῶν ἀποκρυφιστῶν εἰς ὅλας τὰς γλώσσας (cteis) δηλοῦται καὶ σήμερον ὡς καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ θηλεία προσωποποίησις τοῦ δημιουργικοῦ στοιχείου. Συνοδεύει γενικῶς τὸν *φαλλὸν* ὅπως τὸ ἰνδικὸν *γιονὶ* (βλ. λ.) συνοδεύει τὸ *λίγκαμ*. Σύμβολον τῶν γονιμοποιῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, ὁ κτεὶς ἐλατρεύετο ἐξαιρετικῶς ὑφ' ὅλων τῶν ἀρχαίων λαῶν. Παριστάνετο δὲ δι' ἡμικυκλικοῦ καὶ κοίλου σχήματος (εἴδους ἡμισελήνου) ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ ὁποίου ἠνωρθοῦτο ὁ φαλλὸς (βλ. ***Φαλλικὴ λατρεία***.).

κυανῆ Στοά Καλεῖται οὕτω πᾶσα Συμ.·. Στ.·. τῶν τριῶν πρώτων βαθμῶν τῶν ὁποίων διακριτικὸν χρῶμα εἶνε τὸ κυανοῦν.

κυανοὶ βαθμοί. Οἱ πρῶτοι τρεῖς βαθμοὶ τοῦ Τεκτ.·. τῶν ὁποίων τὸ χρῶμα εἶνε κυανοῦν (βλ. Κυανοῦς Τεκτ.·.).

κυανοῦν. Τὸ κατ' ἐξοχὴν χρῶμα τοῦ Τεκτονισμοῦ ἰδίως τοῦ συμβολικοῦ. Διὰ τοὺς Τέκτονας εἶνε τὸ σύμβολον τῆς παγκοσμίου φιλίας καὶ ἀγαθοεργίας διότι ὡς χρῶμα τοῦ οὐρανίου θόλου τοῦ καλύπτοντος τὴν ὑδρόγειον μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι τὴν αὐτὴν ὡς ὁ οὐρανὸς ἔκτασιν δέον νὰ ἔχουν καὶ αἱ ἀρεταὶ αὗται. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἶνε καὶ τὸ μόνον, ἐκτὸς τοῦ λευκοῦ, χρῶμα ὅπερ ἐπιτρέπεται νὰ χρησιμοποιεῖται ἐν Στ.·. Διδασκάλων. Οἱαδήποτε ἄλλου χρώματος διακόσμησις Συμβ.·. Ναοῦ εἶνε ἐντελῶς ἀσυμβίβαστος.

Εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν θρησκείαν τὸ κυανοῦν ἦτο ἱερόν. Τὸ χρῶμα τοῦτο ἐθεωρεῖτο ἐξόχως συμβολικὸν καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἀρχαίων λαῶν. Οἱ Δρυΐδαι τὸ εἶχον ὡς ἔμβλημα τῆς ἀληθείας, ὁ δὲ μυούμενος εἰς τὰ ἱερὰ μυστήρια των περιεβάλλετο ἔνδυμα τρίχρουν: λευκόν, κυανοῦν καὶ πράσινον. Οἱ Αἰγύπτιοι τὸ ἐθεώρουν ἱερόν, ἔβαφον δὲ κυανοῦν τὸ σῶμα τοῦ Ἄμωνος, τοῦ κυριωτέρου τῶν θεῶν τῆς θεογονίας των.

Ὁ προφήτης Ἱερεμίας ἀναφέρει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Βαβυλώνιοι ἐνέδυον μὲ κυανᾶς ἀμφιέσεις τὰ εἴδωλά των.

Οἱ Κινέζοι εἰς τὴν μυστικὴν των φιλοσοφίαν θεωροῦν τὸ κυανοῦν ὡς σύμβολον τῆς Θεότητος, διότι λέγουν ὡς σύνθεσις τοῦ μαύρου καὶ τοῦ ἐρυθροῦ ἐκπροσωπεῖ τὸ σκότος καὶ τὸ φῶς, τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ ἢ τὸ ἐνεργητικὸν καὶ τὸ παθητικὸν στοιχεῖον συγχρόνως.

Οἱ Ἰνδοὶ βεβαιοῦν ὅτι ὁ Θεὸς Βισνοῦ ἐξεπροσωπεῖτο ἀπὸ οὐράνιον κυανοῦν χρῶμα καὶ διακηρύττουν ὅτι ἡ ἐκ Θεοῦ ἀπορρέουσα Σοφία δέον νὰ συμβολίζηται διὰ τοῦ χρώματος τούτου.

Παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς τοῦ Μεσαίωνος τὸ κυανοῦν ἐθεωρεῖτο ἔμβλημα τῆς ἀθανασίας, τὸ δὲ ἐρυθρὸν ἔμβλημα τῆς θείας ἀγάπης.

Εἰς τὸ βιβλίον του «Σ υ μ β ο λ ι κ ὰ χ ρ ώ μ α τ α» ὁ Weale γράφει ὅτι τὸ κυανοῦν χρῶμα εἰς μὲν τὴν θείαν γλῶσσαν εἶνε σύμβολον τῆς αἰωνίου ἀληθείας, εἰς τὴν μυστηριακὴν γλῶσσαν σύμβολον ἀθανασίας καὶ εἰς τὴν βέβηλον γλῶσσαν σύμβολον πίστεως.

Ἐκτὸς τῶν τριῶν συμβ.·. βαθμ.·. τοῦ Τεκτ.·. οὗτινος εἶναι τὸ χρῶμα, τὸ κυανοῦν εὑρίσκεται καὶ εἰς ἄλλους

τινὰς βαθμοὺς τοῦ Σκωτικοῦ ἰδίως δόγματος μὲ διαφόρους συμβολικὰς σημασίας.

Κυριάρχεῖ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Μεγάλου Ποντίφηκος, τὸν 19ον τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος, ἔνθα συμβολίζει τὴν πραότητα, τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐγένειαν, αἱ ὁποῖαι δέον νὰ διακρίνουν πάντα ἀληθῆ καὶ πιστὸν ἀδελφόν.

Τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ μανδύου καὶ τοῦ περιζώματος ἑνὸς Πριγκ.·. τῆς Σκηνῆς (24º τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·.) ἀναφέρεται εἰς τὸν ὅλον συμβολικὸν χαρακτῆρα τοῦ βαθμοῦ, οὗτινος ἡ διδασκαλία ὁμιλεῖ περὶ μετοικήσεως «ἐκ τοῦ φθαρτοῦ αὐτοῦ σκηνώματος εἰς τὸν ἐπουράνιον, ἀχειροποίητον καὶ αἰώνιον οἶκον τῶν οὐρανῶν». Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὸ κυανοῦν εἶναι σύμβολον τοῦ οὐρανοῦ.

κυανοῦν λάβαρον (Blue banner ἢ blanket). Ἡ ἐν Ἐδιμβούργῳ Σ.·. τῶν «Ἐργατῶν» (Journeymen) κατέχει κυανοῦν κλινοσκέπασμα, ἓν εἶδος κουβέρτας (blanket), ἥτις χρησιμοποιεῖται ὡς λάβαρον κατὰ τὰς τεκτονικὰς τελετάς. Ἡ ἱστορία τοῦ λαβάρου τούτου ἔχει ὡς ἑξῆς :

Ἀριθμός τις Σκώτων τεχνιτῶν εἶχεν ἀκολουθήση τὸν Ἄλλαν, λόρδον Ἐπόπτην τῆς Σκωτίας κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἐν Παλαιστίνῃ Πολέμους. Οὗτοι εἶχον μετ' αὐτῶν λάβαρον ἐπὶ τοῦ ὁποίου λατινιστὶ ἀνεγράφοντο αἱ ἀκόλουθοι λέξεις ἐκ τοῦ 50 ψαλμοῦ Δαυΐδ :

Ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη Ἱερουσαλήμ...

Ὅταν ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα των κατέθεσαν τὸ λάβαρον εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ, πάτρωνος ἁγίου τῶν ἐμπόρων τοῦ Ἐδιμβούργου. Τὸ 1482 Ἰάκωβος ὁ Γ΄ παρεχώρησεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἐδιμβούργου μεγάλα προνόμια, ἀνενέωσε δὲ καὶ τὸ «κυανοῦν λάβαρον» τῶν τεχνιτῶν. Ἡ σύζυγος τοῦ Ἰακώβου βασίλισσα Μαργαρίτα τῆς Δανίας ἐζωγράφισε διὰ τῶν ἰδίων της χειρῶν ἐπὶ τοῦ λαβάρου ἕνα σταυρὸν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, ἓν στέμμα, μίαν ἀτρακτυλλίδα (τὸ ἔμβλημα τῆς Σκωτίας) καὶ μίαν σφῦραν.

Ὁ Βασιλεὺς διὰ Διατάγματος καθώρισεν ὅτι ἡ σημαία αὕτη θὰ ἦτο τὸ ἔμβλημα τῶν Συντεχνιῶν τῆς πόλεως. Τὸ προνόμιον τῆς χρησιμοποιήσεως αὐτοῦ εἰς Τεκτονικὰς τελετὰς παρεχωρήθη εἰς τοὺς ἐργάτας, λόγῳ τοῦ παλαιοῦ των συνδέσμου μὲ τοὺς «Τέκτονας τοῦ Παρεκκλησίου τῆς Μαρίας», μιᾶς τῶν 14 ἀνεγνωρισμένων συντεχνιῶν τῆς πόλεως.

κυανοῦς Διδάσκαλος (Blue Master, Maître Bleu). Εἴς τινα ἐργαστήρια ἀνωτέρων Τεκτ.·. βαθμῶν καλεῖται οὕτω ὁ κατέχων τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. τοῦ ὁποίου τὸ περίζωμα ἔχει κυανᾶς παρυφάς. Εἰς τὸ παλαιὸν ἐν τούτοις μέγα Σκωτ.·. Δόγμα ὑφίσταται ἔνατος βαθμὸς καλούμενος «Κυανοῦς Διδ.·.» ταυτόσημος μὲ τὸν Κυανοῦν Ἱπ.·. ἢ Ἱππ.·. τοῦ Σολομῶντος. Ὁ βαθμὸς οὗτος φαίνεται ὅτι δὲν ὑφίσταται πλέον, ἀλλ' οὔτε φαίνεται ὅτι ἐτέθη ποτὲ εἰς πραγματικὴν χρῆσιν.

κυανοῦς Τεκτονισμός. Ὁλόκληρον τὸ Τεκτονικὸν σύστημα τῶν βαθμῶν ὡς τοῦτο διεμορφώθη εἰς τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγμα διαιρεῖται ἀποκρυφιστικῶς εἰς τέσσαρα τμήματα, ἔχοντα ἓν ἕκαστον καὶ τὸ διακριτικόν του χρῶμα τὸ ὁποῖον φέρουν τὰ περιζώματα ἢ αἱ ταινίαι τῶν διασήμων του. Ὁ κυανοῦς Τεκτονισμὸς εἶναι τὸ πρῶτον τμῆμα καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν τριῶν πρώτων συμβ.·. βαθμῶν, τοῦ Μαθ.·., τοῦ Ἑτ.·. καὶ τοῦ Διδ.·., κοινῶν εἰς ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ δόγματα. Δεύτερον τμῆμα εἶναι ὁ ἐρυθρὸς Τεκτ.·. περιλαμβάνων τοὺς βαθμοὺς ἀπὸ τοῦ 4 μέχρι τοῦ 18. Τρίτον ὁ Μέλας Τεκτ.·. ἀπὸ τοῦ 19 μέχρι τοῦ 32 καὶ τέταρτον καὶ τελευταῖον ὁ λευκὸς Τεκτονισμὸς περιλαμβάνων τὸν ἀνώτατον 33º.

Κυβέλη ἢ Ῥέα. Θεότης συμβολίζουσα τὴν Γῆν, θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ, ἀδελφὴ τῶν Τιτάνων, σύζυγος τοῦ Κρόνου καὶ μήτηρ τῶν θεῶν (Διός, Ἥρας, Ποσειδῶνος κλ.). Φρυγικὴ ἀρχικῶς θεότης ἡ Κυβέλη, εἰσήχθη καὶ εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἀκολούθως τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ταυτισθεῖσα μὲ τὴν Φρυγικὴν ἐπίσης Ῥέαν. Προσωποποίησις τῆς Γῆς ἐκαλεῖτο καὶ ***Μεγάλη Μήτηρ*** ἢ ***Μήτηρ Θεῶν***, ἐσυμβόλιζε δὲ τὴν ἀναγεννωμένην φύσιν.

Κατὰ τὴν παράδοσιν ἡ Κυβέλη ἠράσθη ἐμμανῶς τοῦ νεαροῦ καὶ ὡραιοτάτου ἱερέως της Ἄττιδος τὸν ὁποῖον ὅμως ἐφόνευσεν ὁ Ζεὺς ἐξαποστείλας ἐναντίον του μανιώδη ταῦρον. Ἀλλ' ὁ Ἄττις (συμβολίζων τὴν νέκρωσιν καὶ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Φύσεως) ἀνίσταται πάλιν. Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἡ Κυβέλη ἐκ ζηλοτυπίας τὸν ἠνάγκασε ν' ἀποβάλῃ τὴν ἀνδρικότητά του, μεταμεληθεῖσα ὅμως ἀργότερον τὸν μετεμόρφωσεν εἰς ἀειθαλῆ πεύκην. Πρὸς τιμὴν τῆς Κυβέλης καὶ τοῦ Ἄττιδος ἐτελοῦντο Μυστήρια γνωστὰ καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα «***Κορυβάντων Μυστήρια***» (βλ. λ.). Τὰ Μυστήρια ταῦτα εἰσὶν ὅμοια μὲ τὰ Αἰγυπτιακὰ καὶ τὰ Ἐλευσίνια συμβολίζοντα τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν συνδεόμενα καὶ μὲ τὸν Τεκτονισμὸν ὅστις, ὡς γράφει ὁ Waite, «εἶνε Μυστήριον εἰκονικοῦ Θανάτου μετὰ τὸν ὁποῖον ἐπακολουθεῖ συμβολικὴ ἀνάστασις».

Κατά τινα παράδοσιν ἀναφερομένην ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ» τοῦ Ἰουστίνου, ὁ Μίδας βασιλεὺς τῆς Φρυγίας ἐμυήθη ὑπὸ τοῦ Ὀρφέως εἰς τὰ Θρακικὰ Μυστήρια καὶ ἐγκατέστησεν ἐν τῷ βασιλείῳ του τὴν λατρείαν τῆς Ῥέας—ὡς ἀναφέρει καὶ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς—διὰ νὰ ἐκπολιτίσῃ τοὺς ὑπηκόους του· ἐξ αὐτῆς προῆλθεν ἡ λατρεία τῆς Κυβέλης· ὡς συνήθως αἱ σχετικαὶ παραδόσεις συγχέονται. Τὰ Μυστήρια τῆς Κυβέλης ἐτελοῦντο κατὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν καὶ διήρκουν 3 ἡμέρας.

Κατά τινας συγγραφεῖς τὰ Μυστήρια τῆς Κυβέλης θεωροῦνται παλαιότερα τῶν Ἐλευσινίων ἱδρυθέντα περὶ τὸ 1850 π. Χ. Διαφωτιστικὴν ἀνάλυσιν τῶν μυστηρίων παρέχει ὁ Frazer εἰς τὸ βιβλίον του «Ἶσις, Ὄσιρις, Ἄττις».

κυβικὸς λίθος (cubical stone, pierre cubique, cubik Stein). Ἓν τῶν ἀκινήτων κοσμημάτων τῆς Τεκτ.·. Στ.·. τὸ ὁποῖον συμβολίζει τὸν μεμυημένον ἄνθρωπον τὸν κατορθώσαντα νὰ κατεργασθῇ τὸν ἑαυτόν του οὕτως ὥστε ἀπὸ ἀπαιδεύτου καὶ πρωτογόνου (ἀκατέργαστος λίθος) νὰ μετατραπῇ εἰς πολιτισμένον κατάλληλον διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρετῆς, τοῦ ὁποίου τοὺς κατασκευαστὰς καὶ τὸ ὑλικὸν ἀποτελοῦν συγχρόνως οἱ μεμυημένοι.

Ὁ κ.·. λ.·. ἀποτελεῖ σημαντικὸν σύμβολον εἴς τινας τῶν ἀνωτ.·. βαθμῶν.

Τεκτ.·. παράδοσις ἀναφέρει κυβ.·. λ.·. ἐφ' οὗ εἶχε χαραχθῇ διὰ μυστικῶν σημείων τὸ ἱερὸν ὄνομα.

Οἱ Ἀλχημισταὶ παριστοῦν ἐπίσης τὸν περίφημον φιλοσοφικόν των λίθον δι' ἑνὸς κυβικοῦ λίθου ἢ ***κύβου*** (βλ. λ.).

κύβιτον (cubit) Μέτρον μήκους ἑβραϊκὸν ἐμφαῖνον ἀρχικῶς τὴν ἀπὸ τοῦ ὤμου μέχρι τοῦ ἄκρου τοῦ μέσου δακτύλου ἀπόστασιν. Κατὰ τὸν Ἐπίσκοπον Cumberland τὸ Ἑβραϊκὸν κύβιτον εἶχε μῆκος 21 δακτύλων κατ' ἄλλους δὲ μόνον 18. Εἰς τὴν Π.·. Δ.·. αἱ διαστάσεις τῶν διαφόρων τμημάτων τοῦ Ναοῦ μετροῦνται εἰς κύβιτα τῶν 36 δακτ. ἢ πήχεις, ὡς ἔχει μεταφρασθῇ ὑπό τινων ἡ λέξις.

κύβος. Λόγῳ τοῦ τελείου του σχήματος ὁ κύβος ἀποτελεῖ σημαντικὸν γεωμετρικὸν σύμβολον τοῦ Τεκτ.·.. Συμβολικῶς ἐπίσης ἡ Τεκτ.·. Στ.·. λαμβανομένη καθ' ὕψος, βάθος, μῆκος καὶ πλάτος ἀποτελεῖ διπλοῦν κύβον καίτοι κατ' ἐπιφάνειαν ἐμφανίζεται ὡς ὀρθογώνιον.

κυκλικοὶ Ναοί. Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶχον οἱ Ναοὶ τῆς θρησκείας τοῦ Ζωροάστρου. Ἐσυμβόλιζον οὕτω τὸ σύμπαν: συνεπληροῦτο δὲ ὁ συμβολισμὸς διὰ τῆς ἐν τῇ περιφερείᾳ ἀπεικονίσεως τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου. Καὶ τῶν Δρυϊδικῶν Μυστηρίων οἱ ναοὶ ἦσαν ἐνίοτε κυκλικοί.

κύκλος. Ὡς σχῆμα μὴ ἔχον οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος, ὁ κύκλος ἐθεωρήθη ἀνέκαθεν εἰς τὴν συμβολικὴν ὅλων τῶν λαῶν ὡς ἔμβλημα ἄλλοτε τοῦ σύμπαντος καὶ ἄλλοτε τῆς αἰωνιότητος. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν εἰς τὰ Ζωροαστρικὰ Μυστήρια τῆς Περσίας καὶ ἐνίοτε καὶ εἰς τὰ Δρυϊδικὰ τῶν Κελτῶν, οἱ ναοὶ τῶν μυήσεων ἦσαν κυκλικοί. Εἰς τὰ ἀχρηστευθέντα σήμερον τυπικὰ τοῦ παλαιοῦ Ἀγγλικοῦ συστήματος, ἀνεφέρετο ὅτι «ὁ κύκλος ἐθεωρήθη πάντοτε σύμβολον τῆς θεότητος, διότι ὁ κύκλος μὴ ἔχων ἀρχὴν οὔτε τέλος, δύναται ὀρθῶς νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ τύπος τοῦ Θεοῦ τοῦ μὴ ἔχοντος οὔτε ἀρχὴν ἡμερῶν οὔτε τέλος ἐτῶν». Καὶ μέχρι σήμερον ὁ κύκλος ὡς σύμβολον τῆς θεότητος θεωρεῖται ὡς ἀπαραβίαστον, διὰ τοὺς δαίμονας, μαγικὸν σημεῖον.

Τεκτονικῶς ὁ κύκλος συμβολίζει ἐπίσης τὴν σχέσιν ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ *ἐγὼ* καὶ τοῦ *μὴ ἐγώ*, εἰδικώτερον δὲ τὸ μὲν κέντρον του ἐκπροσωπεῖ τὸ ἀτομικὸν ἐγὼ ἡ δὲ περιφέρεια τὰ ὅρια τῆς συγκεκριμένης πραγματικότητος ἐντὸς τῆς ὁποίας τὸ ἄτομον εἶνε ὑποχρεωμένον νὰ κινῆται ἐν τῇ ἐπιδιώξει τῶν ἰδεωδῶν του (βλ. ***στιγμὴ ἐντὸς κύκλου***).

Κατὰ τοὺς ἀλχημιστὰς ὁ κύκλος ἐκ τῶν τεσσάρων βασικῶν ἰδεογραφικῶν σχημάτων ἀπαρτίζει μετὰ τῶν λοιπῶν τριῶν (σ τ α υ ρ ο ῦ, τ ρ ι γ ώ ν ο υ κ α ὶ τ ε τ ρ α γ ώ ν ο υ) σειρὰν ἰδεογραμμάτων τῶν ὁποίων ἡ σημασία ἀποκαλύπτεται διὰ τῆς ἀναλύσεώς των εἰς τὰ στοιχεῖα ἐξ ὧν ἀπαρτίζονται.

κύκλος ὑπάρξεως. Εἰς τὴν Ἰνδικὴν Θεοσοφίαν, χρονικὴ περίοδος ἐξελίξεως τοῦ ἀτόμου διὰ τῶν διαδοχικῶν μετενσαρκώσεων. Ἡ Ἰνδικὴ Σοφία διδάσκει τὴν πρὸς συντόμευσιν τοῦ κύκλου τούτου ὁδόν. Ὁ κύκλος εἶνε κλειστὸς ὅταν τὰ πράγματα ἐπανέρχονται εἰς τὸ σημεῖον ἐξ οὗ ἐξεκίνησαν (κύκλος τεσσάρων ἐποχῶν τοῦ ἔτους) καὶ προοδευτικὸς ὅταν ἐπιστρέφῃ εἰς φάσιν ἀνάλογον τῆς ἀρχῆς ἀλλὰ τελειοτέραν.

κύκλος ἢ γῦρος (ronde) καλεῖται ἐπίσης εἰς τὴν θεοσοφίαν τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς διαβάσεως τῆς ζωῆς μιᾶς Σφαίρας εἰς ἄλλην Σφαῖραν τοῦ αὐτοῦ πλανητικοῦ συστήματος τοῦ ὅλου κύκλου σχηματίζοντος δακτύλιον. Ἡ ἐξέλιξις ἑνὸς πλανητικοῦ συστήματος περιλαμβάνει 7 κύκλους.

Κύκλωπες. Παναρχαία φυλὴ ἀνθρώπων ἐχόντων ἕνα μόνον ὀφθαλμὸν εἰς τὸ μέσον τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὁποίων τὴν ὕπαρξιν δέχεται ἡ Ἀπόκρυφος Ἐπιστήμη ὡς τὴν διετήρησεν ἡ παράδοσις ὅλων τῶν ἀρχαίων λαῶν. Ὁ μετωπικὸς οὗτος ὀφθαλμός, ὅστις κατέστη ἔκτοτε ἡ ἐ π ί φ υ σ ι ς, ἦτο τὸ ὄργανον ὁράσεως τῆς Τρίτης Φυλῆς ἧς τελευταῖοι ἐπὶ γῆς ἐκπρόσωποι ὑπῆρξαν οἱ Κύκλωπες.

κύλιξ Ποτήριον κυκλικοῦ σχήματος στηριζόμενον ἐπὶ μιᾶς βάσεως καὶ κυρίως μετάλλινον. Ἡ κύλιξ, τὸ κύπελλον, τὸ ἱερὸν ποτήριον ἢ τὸ ***Ἱερὸν Γκράαλ*** εἶνε ἀνάλογα σύμβολα ἀπαντώμενα εἰς ὅλας τὰς θρησκείας ὡς καὶ εἰς ὅλα τὰ Δόγματα τῶν λεγομένων «Μυστικῶν» Ἑταιρειῶν. Χρησιμοποιεῖται καὶ εἰς τὰς συμβολικὰς μυήσεις τοῦ 1ου τοῦ 18ου καὶ τοῦ 30ου. Σύμβολον τῆς ψυχῆς ἐν τῇ ὁποίᾳ χύνεται ὁ Οἶνος, τὸ πνευματικὸν ποτὸν τὸ χρησιμοποιούμενον εἰς ὅλας τὰς «μυστηριακὰς» θρησκείας. Τὸ σύμβολον τοῦτο ἀπαντᾶται συχνὰ εἰς στίχους Περσῶν ποιητῶν.

Διὰ τῆς ἀναζητήσεως τῆς ἱερᾶς κύλικος συμβολίζεται εἰς πλείστους παλαιοὺς μύθους ἡ τάσις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς πρὸς πνευματικὴν ἀνύψωσιν ὅπως τοῦτο συμβαίνει εἰς ὅλους τοὺς Κελτικούς, Γερμανικοὺς καὶ Σκανδιναυϊκοὺς μύθους ἔνθα πρωτεύουσαν κατέχει θέσιν τὸ Ἱερὸν Γκράαλ. Οἱ σχετικοὶ μῦθοι τοῦ κύκλου τῶν Νιμπελοῦγκεν καὶ τοῦ Πάρσιφαλ εἶνε ἀρκούντως ἐκφραστικοὶ διὰ τοὺς γνωρίζοντας νὰ κατανοοῦν τὰς μυθολογικὰς ἀλληγορίας ὥστε νὰ περιττεύῃ πᾶσα ἐπ' αὐτῶν ἀνάλυσις. Ἡ περὶ Γκράαλ φιλολογία περιλαμβάνει ἀριστουργήματα, ἡ προσεκτικὴ ἀνάγνωσις τῶν ὁποίων ἐπιβάλλεται εἰς πάντα μελετητὴν Τέκτονα. (Βλ. ***Δρυϊδικὰ Μυστήρια***).

κῦμα ζωῆς. Κατὰ τοὺς ἀποκρυφιστὰς ἡ ἐκ τοῦ Λόγου ἐκπορευομένη δύναμις ἢ ζωή, ἡ ζωογονοῦσα τὰ διάφορα βασίλεια τῆς φύσεως. Ὅταν ἡ ζωὴ αὕτη ἐξελισσομένη ζωογονῇ ἓν ἀνώτερον βασίλειον, ἓν νέον κῦμα ζωῆς προερχόμενον ἐκ τοῦ Λόγου, γίνεται ἡ ζωὴ τοῦ κατωτάτου στοιχειακοῦ βασιλείου. Πολλαὶ σημασίαι δίδονται εἰς τὸν ὅρον.

Κῦμα ζωῆς καλεῖται ἐπίσης καὶ ἡ ἀπὸ μιᾶς Σφαίρας εἰς ἄλλην μεταφορὰ τῆς Ζωῆς ἐντὸς ἑνὸς ***κύκλου*** (βλ. λ.).

κυνοκέφαλος. Ἄνθρωπος μὲ κεφαλὴν κυνός. Σημαντικὸν ἱερογλυφικὸν σχῆμα τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων. Συμβολίζει τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην. Εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια ἐδιδάσκετο ὅτι ὁ κυνοκέφαλος ὑπέδειξεν εἰς τὴν Ἶσιδα τὴν θέσιν ὅπου ἐκρύπτετο τὸ πτῶμα τοῦ Ὀσίριδος. Εἰς ἀνωτέρας Τεκτ∴ βαθμίδας εἶνε γνωστὸν τὸ σύμβολον κυνὸς ὅστις λέγεται ὅτι ὑπέδειξε κάποτε σημαντικὸν μυστικόν. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀκριβῶς εἰς παλαιά τινα Τεκτονικὰ διπλώματα μεταξὺ τῶν ἄλλων συμβόλων εὑρίσκεται χαραγμένη καὶ κεφαλὴ κυνός.

Εἰς ἀρχαῖα Αἰγυπτιακὰ μνημεῖα εὑρίσκεται ἐνίοτε ἀναπαράστασις καὶ πιθήκου κυνοκεφάλου καλουμένου «αανί». Οὗτος ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὸν ***Θὼρ*** (βλ. λ.) Τὸ ἄνω τμῆμα τῆς κεντρικῆς πύλης τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄμμωνος εἰς Μεντινὲτ Ἀμποὺ κοσμεῖται ὑπὸ σειρᾶς τοιούτων ζῴων.

Κυοῦζο Μοῦρο. Ἰάπων φιλόσοφος * 1658 † 1734 ὀπαδὸς τοῦ Τσοῦ-χὶ τοῦ εἰσαγαγόντος ἐν Ἰαπωνίᾳ τὸν κομφουκιανισμὸν ὡς πολύπλοκον μεταφυσικὸν σύστημα. Διὰ τοῦ ἔργου του «Σ ο υ ν τ ὰ Ζ ἀ τ ζ ο ύ β α» ἀνεζωογόνησε τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Τσοῦ χὶ κηρύττων τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας, τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ὁ θεὸς εἶνε ἡ οὐσία τῶν πάντων, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ὅταν εἶνε ἀπηλλαγμένη ταραχῆς καὶ ἐπιθυμιῶν, τὸν ἀντικατοπτρίζει ὡς τὸ ἠρεμοῦν ὕδωρ ἀντικατοπτρίζει τὴν σελήνην.

κύπελλον. (βλ. ***κύλιξ***).

Κυρανίδες. Τέσσαρα ἑλληνικὰ ἀλχημιστικὰ βιβλία διασωθέντα μέχρις ἡμῶν εἰς χειρόγραφα. Ἕκαστον αὐτῶν πραγματεύεται χωριστὰ τὰς μαγικὰς ἰδιότητας τῶν φυτῶν, τῶν ζῴων, τῶν ὀρνέων καὶ τῶν ἰχθύων. Εἰς τὰ χειρόγραφα τὸ ἔργον ἀποδίδεται εἰς ***Ἑρμῆν τὸν τρισμέγιστον*** (βλ. λ.) καὶ τὸν ***Ἀρποκράτην*** (βλ. λ.). Τὸ ὄνομα τοῦ συγγράμματος διαφόρως ἀποδίδεται ὑπὸ τῶν χειρογράφων, ἡρμηνεύθη δὲ ὑπὸ τῶν νεωτέρων, ὑπὸ ἄλλων μὲν ὡς προερχόμενον ἐκ τῆς λέξεως «κοίρανος» (Κοιρανίδες) ὑπὸ ἄλλων δὲ ὡς παράγωγον λέξεως ἀνατολικῆς τινος γλώσσης.

«Κυρίαι τοῦ Ὄρους Θαβώρ» (Dames du Mont Thabor) Τάγμα υἱοθεσίας ἱδρυθὲν ἐν ἔτει 1809 ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Στ∴ «Τ α ξ ι ά ρ χ α ι τ ο ῦ ὄ ρ ο υ ς Θ α β ὸ ρ» τοῦ ὁποίου ὁ πλήρης τίτλος εἶνε «Dames Ecossaises de l' Hospice du Mont Thabor». Ἡ Μεγ∴ Ἀν∴ τῆς Γαλλίας ἀνεγνώρισε τὸ Τάγμα τοῦτο ἐν ἔτει 1818. Σκοπὸς τῶν μελῶν τοῦ γυναικείου τούτου Τάγματος ἦτο ἡ παροχὴ τροφῆς καὶ ἐργασίας εἰς ἐκπεσούσας γυναῖκας.

Κῦρος Β'. ὁ Μέγας. Βασιλεὺς τῶν Περσῶν, υἱὸς τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης θυγατρὸς τοῦ Μήδου βασιλέως Ἀστυάγους. Μέγας κατακτητὴς ὑποτάξας ὅλην σχεδὸν τὴν Ἀσίαν διέβη τὸν Εὐφράτην καὶ ἐπολιόρκησε τὴν Βαβυλῶνα ἣν καὶ ἐκυρίευσε. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἐν Βαβυλῶνι ἐκρατοῦντο αἰχμάλωτοι οἱ ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος συλληφθέντες Ἑβραῖοι. Τούτους ὁ Κῦρος ἀπέλυσεν ἐν ἔτει 3466 ἀ∴ κτ∴ κ∴ ἢ 538 π. Χ. καὶ ἀπέστειλεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ ***Ζοροβάβελ*** (βλ. λ.) καὶ τοῦ Ἀγγαίου ὅπως ἀνοικοδομήσουν ἐκ νέου τὸν Ναὸν τοῦ Κυρίου. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ σχέσις αὐτοῦ μὲ ἀνωτέρους τινὰς Τεκτ∴ βαθμούς.

Ὁ Κῦρος ἦτο ἡλιολάτρης, ὀπαδὸς τῆς θρησκείας τοῦ ***Βὴλ*** τοῦ ὁποίου προφήτης ἦτο ὁ ***Νεβὴ*** (Ἠσαΐας μλ. ἐδ. 1). Κατὰ τὸν Mackey, ἡ θεωρία ὅτι ὁ Κῦρος ἦτο μονοθεϊστὴς πιστεύων εἰς ἕνα ὑπέρτατον Θεόν, τὸν Ὁρμοὺζ ἢ ***Ὡρομάσδην*** (βλ. λ.) δέον ὅπως ἐγκαταλειφθῇ. Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος τοῦ Μάκεϋ εἶνε ἀστήρικτος, δεδομένου ὅτι ὅλαι αἱ ἀρχαῖαι θρησκεῖαι εἰς τὴν ἐσωτερικήν των φιλοσοφίαν ἦσαν μονοθεϊστικαί.

κύτταρον. (cellule ἀγγλ. cell). Ἡ μικροτέρα γνωστὴ ἔμβιος μονὰς ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕνα μικρὸν πυρῆνα εὑρισκόμενον ἐντὸς μιᾶς βλεννώδους οὐσίας καλουμένης π ρ ω τ ό π λ α σ μ α ἢ κ υ τ τ α ρ ό π λ α σ μ α. Τὸ μικροσκοπικὸν αὐτὸ ὂν περιέχει ζωήν, οἱ δὲ διάφοροι ὀργανισμοὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν πολλῶν κυττάρων τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν καὶ τὸ ἀποκλειστικὸν συστατικὸν τῶν ὀργανισμῶν. Τὰ ἀποτελοῦντα τὸ ἀνθρώπινον σῶμα κύτταρα ὑπολογίζονται εἰς 60 τρισεκατομμύρια.

Τὸ κύτταρον εἶνε ταυτοχρόνως καὶ κόκκος σπόρου. Περικλείει εἰς δύναμιν ὁλόκληρον τὸ ὄν. Τοῦτο δὲ εἶνε ἀκριβὲς καὶ ἐν τῇ πραγματικότητι ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μονοκυττάρους ὀργανισμοὺς καὶ τὰ γεννητικὰ κύτταρα.

Τὰ ἐλεύθερα μονοκύτταρα ὄντα, τὰ πρωτόζωα εἶνε σπόροι περιέχοντες εἰς δυναμικότητα τοὺς φυσικοὺς καὶ

ζωϊκούς τύπους τούς όποίους καί προσχεδιάζουν άλλως τε. *(Βιβλ. 6 σελ. 29).*

κυψέλη. Ή μέλισσα έθεωρεΐτο ύπό τών άρχαίων Αίγυπτίων ώς σύμβολον ένός πειθηνίου λαοΰ διότι έξ όλων τών έντόμων μόνον αί μέλισσαι έχουν ήγεμόνα ή βασίλισσαν, λαμβανομένης δέ ύπ' όψιν τής συστηματικής καί μεθοδικής έργασίας τής συντελουμένης έντός μιάς κοινωνίας μελισσών, ή κυψέλη άπετέλεσε τό έμβλημα τής συστηματοποιημένης έργασίας. Διά τόν αύτόν λόγον καί ό Έλευθεροτεκτονισμός έχει καθιερώση τήν κυψέλην ώς σύμβολον έργατικότητος καί φιλοπονίας, άρετών αί όποίαι πρέπει νά περικοσμοΰν τόν Μύστην διά νά δύναται ούτος νά «συντηρή έαυτόν καί τήν οίκογένειάν του καί συμβάλλη είς τήν άνακούφισιν δυσπραγοΰντος άδελφοΰ ή τής χήρας καί τών όρφανών αύτοΰ».

Ύπάρχει έν τούτοις καί έτέρα άπόκρυφος σημασία τής κυψέλης. Ώς γνωστόν ή *κιβωτός* (βλ. λ.) ύπήρξε τόσον διά τόν Έλευθ.·. Τεκτ.·. όσον καί διά τά Άρχαία Μυστήρια κοινόν έμβλημα άναγεννήσεως έκ τοΰ θανάτου είς τήν ζωήν. Είς τά Μυστήρια ή κιβωτός παριστάνετο διά μιάς κυψέλης. «Ένεκα τούτου, γράφει ό Faber, τόσον αί κατά τήν έποχήν τοΰ κατακλυσμοΰ ίέρειαι όσον καί αί άναγεννώμεναι ψυχαί έκαλοΰντο «μέλισσαι». Ένδεικτική τής συμβολικής σημασίας τής κυψέλης είνε καί ή κατά τάς τελετουργίας τών άρχαίων μυστηρίων καί τάς έπιθανατίους τελετάς χρήσις τοΰ μέλιτος.

Κώμον (Ίταλ. Como) Λίμνη καί πόλις τής Λομβαρδίας είς τήν Β. Ίταλίαν. Έντός τής λίμνης ήτις θεωρεΐται ώς ή ώραιοτέρα τής Εύρώπης εύρίσκεται ή νησίς Κοματσίνα έξ ής έλαβον καί τήν όνομασίαν οί περίφημοι λιθουργοί καί άρχιτέκτονες *Κοματσίνοι* (βλ. λ.) ών ή ίστορία συνδέεται μέ τό ήμέτ.·. Τάγμα.

Τό Κώμον ήτο πατρίς τών δύο Πλινίων. Ό καθεδρικός Ναός τοΰ Κώμου είνε κτισμένος καθ' όλοκληρίαν μέ μάρμαρον, κτισθείς τό 1396 άλλά μεταρρυθμισθείς κατά τήν Άναγέννησιν.

Ό Σκότ γράφει ότι κατά τά έτη 1468 μέχρι 1492 τά βιβλία τής Στοάς τών Οίκοδόμων είναι πλήρη όνομάτων Μαγίστρων άρχιτεκτόνων καί γλυπτών μεταξύ τών όποίων καί τοΰ διασήμου γλύπτου Τομμάζο Ροντάρι όστις έχει φιλοτεχνήση τήν θαυμασίαν βορείαν πύλην τοΰ Ναοΰ, ύπό τάς στήλας τής όποίας διατηροΰνται οί λέοντες, σύμβολον τών Κοματσίνων.

Κωρύκειον άντρον. Άρχαιότατον ίερόν σπήλαιον έπί τοΰ Παρνασσοΰ άφιερωμένον είς τόν Πάνα καί τάς Κωρυκείας νύμφας, τάς Βάκχας. Τό σπήλαιον ώνομάσθη ούτω άπό τής νύμφης Κωρυκείας μεθ' ής διήρχετο αύτόθι, κατά τόν μΰθον, όργιώδεις νύκτας ό Άπόλλων. Σήμερον οί κάτοικοι τό καλοΰσι Σ α ρ α ν τ α ύ λ ι ή «Μ α ύ ρ η Τ ρ ο ύ π α». Ότι πρόκειται πράγματι περί τοΰ άρχαίου ίεροΰ άντρου πιστοποιεΐ ή έπί βράχου δεξιά τής εισόδου ύπάρχουσα έπιγραφή:

Εΰστρατος Δακιδόμου Άμβρόσιος συμπερίπολοι Πανί Νύμφαις

Είς τό άνω μέρος τοΰ ίδίου βράχου ύπάρχει καί έτέρα έπιγραφή δυσανάγνωστος άναφέρουσα τόν Πάνα, τάς νύμφας καί τάς *Θυιάδας* (βλ. λ.) Τό Κωρύκειον Άντρον άποτελεΐται έκ πολλών θαλάμων έξ ών οί πλεΐστοι έχουν θαυμασίους σταλακτίτας. Τό ύψος τών θαλάμων είνε άπό 8—10 μέτρων έκ τών δύο δέ πρώτων ό μέν άμέσως μετά τήν εΐσοδον έχει μήκος 60 μέτρων καί ό άκόλουθος 30 μ. Τό έδαφος είνε ύγρόν καί όλισθηρόν. Στενός διάδρομος όδηγεΐ άπό τοΰ πρώτου είς τόν δεύτερον θάλαμον άπό τόν όποΐον έτερος πάλιν διάδρομος όδηγεΐ είς τρίτον θάλαμον. Κατά τόν Στράβωνα τό άντρον τοΰτο ήτο τό ώραιότερον όλων τών έν Έλλάδι άλλ' ούχί καί τό μόνον είς τήν κατοχήν τών Θεών. Είς τό Κωρύκειον έτελοΰντο κατά διετίαν τά είς τόν Διόνυσον άφιερωμένα όργια καθ' ά αί Θυιάδες μετά μυστηριώδη θυσίαν παρά τό Μαντεΐον τών Δελφών άνήρχοντο είς τό σπήλαιον καί έχαιρέτιζον μέ κραυγάς καί όργιαστικούς χορούς τήν άνάστασιν τοΰ Διονύσου. Άνάμνησιν τών Βακχικών αύτών έορτών σώζει άκόμη ή λαϊκή παράδοσις καθ' ήν «νεράϊδες» κατοικοΰν πάντοτε τό σπήλαιον καί τά τύμπανά των άκούονται συχνά τήν νύκτα.

Ή είς τό άντρον άνοδος γίνεται έκ Δελφών ή έξ Άραχώβης δι' ήμιόνων.

Κωτούλας Ιωάννης. Έλλην νομομαθής καί Τέκτων * 1851 είς Ίωάννινα † 1922 είς Άθήνας. Συμπληρώσας τάς γυμνασιακάς του σπουδάς είς τήν Ζωσιμαίαν Σχολήν Ίωαννίνων, ένεγράφη είς τήν Νομικήν Σχολήν τοΰ Έθν. Πανεπιστημίου Άθηνών άποφοιτήσας τώ 1881. Άσκών τό δικηγορικόν έπάγγελμα είς τήν γενέτειραν μετέσχε τών άπελευθερωτικών άγώνων καταδιωχθείς έπανειλημμένως. Τό Τεκτ.·. φώς είδε τώ 1889 έν τή Σ.·. Στ.·. «Πρόοδος» Άν.·. Κωνσταντινουπόλεως ύπό τήν αίγ.·. τής Μεγ.·. Άν.·. τής Γαλλίας ταχέως δέ άνήλθε διά τοΰ ζήλου του τάς Τεκτ.·. βαθμίδας ίδρύσας καί τήν Στ.·. «Έλευθερία» τώ 1901 έν Α.·. Ίωαννίνων τής όποίας ύπήρξε καί πρώτος Σεβ.·.. Άπό τοΰ 1913 κατεΐχε τόν 32ο. Έν έτει 1899 έξελέγη καί μέλος τής ύπό τήν προεδρίαν τοΰ Μεγ.·. Διδ.·. Πρίγκιπος Δ. Ροδοκανάκη ίδρυθείσης Μεγ.·. Άν.·. τής Έλλάδος διατελέσας Μέγ.·. Γεν.·. Γραμματεύς αύτής μέχρι τοΰ 1901.

Μεταβάς είς Σμύρνην τώ 1911 προτάσει τής Έλληνικής Κυβερνήσεως ώς νομικός σύμβουλος τής Μητροπόλεως Σμύρνης έπρωτοστάτησεν είς τήν άναβίωσιν τοΰ Έλευθεροτεκτονισμοΰ έν τή Ίωνική Πρωτευούση ίδρύσας τήν Σ.·. Στ.·. «*Ίωνίαν*» (βλ. λ.) ής καί άνέλαβε τήν α' σφ.·.. Ή Μικρασιατική καταστροφή ήτις τόν έφερε πρόσφυγα είς Άθήνας έκλόνισε σημαντικώς τήν ύγείαν τοΰ σεβαστοΰ πρεσβύτου όστις καί μετ' όλίγον μετέστη είς τήν Αίων.·. Άν.·.

Λ. Τὸ ἑνδέκατον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ δωδέκατον τοῦ Ἑβραϊκοῦ, Σαμαρειτικοῦ, Φοινικικοῦ καὶ τῶν νεωτέρων Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν. Τόσον τὸ Ἑλληνικὸν Λ ὅσον καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν λάμεδ ἔχουν ἀριθμητικὴν ἀξίαν 30 ἐνῷ εἰς τὴν λατινικὴν τὸ ἀντίστοιχον L ἔχει ἀριθμ. ἀξίαν 50. Τὸ Φοινικικὸν λ ά μ ε δ δηλοῖ τὸ βούκεντρον. Κατὰ τοὺς Καββαλιστὰς τὸ Λ εἶνε σύμβολον τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ Λιμούντ=Σοφός.

Λάας, Ἐρνέστος. (Laas). Γερμανὸς φιλόσοφος καὶ ἱστορικὸς τῆς φιλοσοφίας * 1837 † 188-. Ὀπαδὸς τοῦ θετικισμοῦ τοῦ Χ ι ο ύ μ. Παραδέχεται πολλαπλᾶς ἀλληλοεξαρτωμένας οὐσίας ἀποτελούσας ἑνιαῖον δημιουργικὸν σύνολον.

Λαβαλέτ, Ἰωάννης. (La Valette). Ὁ 48ος Μάγιστρος τοῦ Τάγματος τῶν *Ἱπποτῶν τῆς Μάλτας* (βλ. λ.) * 1494 † 1568 ὅστις ἀντέστη ἡρωϊκῶς κατὰ τῶν Τούρκων πολιορκούντων τὴν Μάλταν καὶ ἐν τέλει τοὺς ὑπεχρέωσε νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν. Ἱδρυτὴς τῆς σημερινῆς πρωτευούσης τῆς νήσου ἥτις καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματός του καλεῖται Βαλέτ.

Λάβαρον. (Labarum). Ἡ σημαία ἡ χρησιμοποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου μετὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ὁραθεῖσαν ἐν τῷ οὐρανῷ θεοσημείαν παριστῶσαν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «ἐν τούτῳ νίκα». Τὸ ρητὸν «ἐν τούτῳ νίκα» μεταφρασμένον εἰς τὴν λατινικὴν «in hoc signo vinces» ἀποτελεῖ σήμερον τὴν ρήτραν τῶν Τ ε κ τ ό ν ω ν Ἱ π π ο τ ῶ ν Ν α ϊ τ ῶ ν.

Λαβατέρ, *Ἰωάννης Γασπάρ* (Lavater). Ἑλβετὸς ἀποκρυφιστής, φιλόσοφος καὶ θεολόγος * 1741 † 1801. Βαθύτατα εὐσεβής, κατέληξεν εἰς τὸν μυστικισμὸν ἐκδηλούμενον εἰς τὰς περὶ τοῦ Θεανθρώπου καὶ τοῦ μυστηριώδους χαρακτῆρος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀντιλήψεις του. Ἐμελέτησε βαθύτατα τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας καὶ θεωρεῖται ὀπαδὸς τοῦ *Καλιόστρο* (βλ.λ.)

L.V.C. Τὰ τρία ταῦτα λατινικὰ στοιχεῖα ἦσαν χαραγμένα ἐπὶ τοῦ δακτυλίου τὸν ὁποῖον ἔφερον οἱ Ἱππόται τοῦ Ναϊτικοῦ συστήματος τοῦ Βαρώνου *φὸν Χοὺντ* (βλ.λ.) Εἶνε τὰ ἀρχικὰ τῆς φράσεως «Labor Viris Convenit»= «Ἡ ἐργασία ἁρμόζει εἰς τοὺς ἄνδρας». Ἡ φράσις αὕτη ὑπῆρχε καὶ ἐπὶ τῶν σφραγίδων τοῦ τάγματος.

Λάβρυς. Ἀμφίστομος πέλεκυς ὅστις ἀποτελεῖ σημαντικὸν ἀποκρυφιστικὸν σύμβολον τῶν πλείστων ἀρχαίων λαῶν. Ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ὅπλον διὰ τὰς θυσίας, κατέστη δὲ βαθμηδὸν καὶ σύμβολον θρησκευτικῆς καὶ βασιλικῆς ἐξουσίας. Ἀπαντᾶται εἰς ἀρχαίας αἰγυπτιακὰς ἐπιγραφάς. Ἡ χρῆσις του ὡς ἱεροῦ συμβόλου ἰδίως τοῦ Διὸς ὅστις καὶ ἐκαλεῖτο λ α β ρ α ν δ ε ὺ ς ἦτο φαίνεται γενικευμένη κατὰ τὴν προμινωϊκὴν ἢ μινωϊκὴν περίοδον ἐν Κρήτῃ, χρυσᾶ δὲ ὁμοιώματα αὐτοῦ εὑρέθησαν πάμπολλα ἐν Κνωσῷ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς νήσου. Ἡ βαθυτέρα του ἀποκρυφιστικὴ ἔννοια εἶνε προφανῶς ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τοῦ Τ καὶ τοῦ Σταυροῦ.

Λαβύρινθος. Οἰκοδόμημα πλῆρες πολυπλόκων διαδρόμων καὶ καμπῶν χρησιμοποιούμενον ἴσως διὰ μυήσεις εἰς ἱερὰ μυστήρια καὶ λαβὸν τὸ ὄνομα προφανῶς ἐκ τοῦ *λάβρυς* (βλ. λ.). Γνωστοὶ εἰς τὴν ἀρχαιότητα λαβύρινθοι εἶνε κυρίως ὁ Αἰγυπτιακός, ὁ τοῦ Μίνωος ἐν Κρήτῃ καὶ ὁ τῆς Σάμου. Ἀρχαιότερος ὅλων φαίνεται ὁ παρὰ τὴν λίμνην Μοῖριν τῆς Αἰγύπτου τοῦ ὁποίου ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσαν περιγραφὴν μᾶς δίδει ὁ ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν Ἡρόδοτος. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει ὅτι δὲν ἐπεσκέφθη τὰ ὑπόγεια ἔνθα δὲν τοῦ ἐπετράπη ἡ εἴσοδος καθ' ὅσον ἐκεῖ ἦσαν οἱ τάφοι τῶν ἱδρυσάντων τὸν λαβύρινθον βασιλέων καὶ τῶν ἱερῶν κροκοδείλων. Οἱ τοῖχοι καὶ ἡ ὀροφὴ ὁλοκλήρου τοῦ λαβυρίνθου ἦσαν ἐκ στιλπνοῦ λίθου μὲ γλυφάς, ἑκάστη δὲ αὐλὴ εἶχε καὶ περιστύλιον ἀπὸ λευκὴν πέτραν. Εἰς τὴν ἀκραίαν γωνίαν τοῦ λαβυρίνθου ὑπῆρχε συνδεομένη ὑπογείως μετ' αὐτοῦ πυραμὶς 40 ὀργυιῶν. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ὁ λαβύρινθος ἦτο 3600 ἐτῶν. Ἡ τοποθεσία τοῦ Αἰγυπτιακοῦ λαβυρίνθου ἔχει ἐξακριβωθῆ τῷ 1881 παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Χαουάρα ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου ἀρχαιολόγου Φλίντερς Πέτρι.

Περὶ τοῦ Κρητικοῦ λαβυρίνθου, κατοικίας τοῦ Μινωταύρου, ὀλιγώτερα εἶνε γνωστά. Πολλοὶ ἐν οἷς καὶ ὁ Evans δέχονται ὅτι ὁ Λαβύρινθος ἦτο τὸ ἀνάκτορον τὸ ἀνακαλυφθὲν ἐν Κνωσῷ. Ἄλλοι τὸν τοποθετοῦν παρὰ τὴν Γόρτυνα ἔνθα εὑρέθησαν αἱ ὑπόγειοι στοαὶ ἀρχαίων λατομείων.

Κατὰ τὴν ἀποκρυφολογίαν ὁ λαβύρινθος συμβολίζει ὅπως ἄλλως τε καὶ τὸ *ἄντρον* (βλ.λ.) τὸν ζοφερὸν τόπον τῆς κατωτέρας ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως ἔνθα ἡ ἀνωτέρα τοῦ ἀνθρώπου φύσις περιπλανᾶται παραπαίουσα καὶ προσφέρει εἰς τὰ ἀνθρώπινα πάθη (τὸν Μινώταυρον) τοὺς καρποὺς τῆς ἰδίας της προσωπικότητος μέχρις ὅτου ὁ ἐν αὐτῇ θεῖος σπινθὴρ (ὁ Θησεὺς) ὁ ὁποῖος δὲν παύει ὑποκαίων βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῆς διαισθήσεως (τῆς Ἀριάδνης) φονεύει τὸν Μινώταυρον τῶν παθῶν καὶ ὁδηγεῖ τὴν περιπλανωμένην ἀνθρωπίνην ψυχὴν εἰς τὴν ἕνωσιν μετὰ τῆς παγκοσμίου ψυχῆς ἐξ ἧς ἀπέρρευσεν.

Λάγκναμ (σανσκρ. lagnam). Οὕτω καλεῖται ἡ Ἀνατολὴ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἀστρολογίαν.

Λαενσμπέργκ, Ματθαῖος Φόν. (Laensberg). Κληρικὸς καὶ ἀστρολόγος ἀκμάσας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ἐν Λιέγῃ. Φέρεται ὡς πρῶτος ἐκδότης τοῦ ἀστρολογικοῦ καζαμίου τῆς Λιέγης. Συνεργάτης τοῦ Ἄγγλου ἀστρολόγου Ἱερεμία Χόρροζ.

Λαζάρου τάγμα Ἀόριστοι πληροφορίαι ὁμιλοῦν περὶ ὑπάρξεως παλαιοῦ τινος Τεκτ∴ τάγματος ὑπὸ τὸν τίτλον αὐτὸν καὶ ἔχοντος ὡς ἔμβλημα σταυρὸν ἐκ σμαράγδου φερόμενον ἐπὶ τοῦ στήθους. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρόκειται περὶ τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἱπποτικοῦ τάγματος τοῦ ἱδρυθέντος ἐν Ἱεροσολύμοις κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος. Εἶχεν ἱδρυθῆ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Γουλιέλμου ἐναντίον τῶν Σαρακηνῶν ὑπὸ τῶν ὁποίων καὶ κατεστράφη σχεδόν.

Λαιμοῦ σημεῖον. Γνωστὸν εἰς τοὺς μεμυημένους σημεῖον τάξεως ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐχεμυθείας.

Λάϊμπνιτς *Γοδοφρεῖδος—Γουλιέλμος* (Leibniz). Διάσημος Γερμανὸς φιλόσοφος * ἐν Λειψίᾳ 1646 † ἐν Ἀνοβέρῳ 1716 γνωστὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας μᾶλλον ὑπὸ τὸ ἐξελληνισθὲν ὄνομά του Λεϊβνίτιος. Θρησκευτικὴ κατ' ἔξο

χὴν φύσις ὁ Λάϊμπνιτς στηρίζει τὸ φιλοσοφικόν του σύστημα ἐπὶ τῆς θεμελιώδους προϋποθέσεως ὅτι ἡ θεολογικὴ καὶ τελεολογικὴ ἀντίληψις τοῦ κόσμου καὶ ἡ φυσικὴ καὶ μαθηματικὴ δὲν πρέπει ν' ἀποκλείωσιν ἀλλήλας ἀλλ' ἀνάγκη νὰ συνδυάζωνται ἁρμονικῶς. Ὁ Λάϊμπνιτς εἶνε ὁ ἱδρυτὴς τῆς καθαρῶς ἰδεολογικῆς καὶ πνευματοκρατικῆς θεωρίας.

Κέντρον τοῦ συστήματος τοῦ Λάϊμπνιτς εἶνε ἡ περὶ μονάδων διδασκαλία. Κατ' αὐτὸν σωματικαὶ οὐσίαι δὲν ὑπάρχουν. Εἰς τὴν οὐσίαν ἀνήκει ἡ ἑνότης, τὸ νὰ εἶνε δηλαδὴ ἁπλῆ καὶ ἄτμητος. Ἓν συντεθειμένον ὂν ὅπερ δύναται ν' ἀποσυντεθῇ δὲν εἶνε ἑνότης καὶ συνεπῶς δὲν εἶνε οὐσία. Ἡ ὕλη ὅμως ἥτις ἔχει ἔκτασιν εἶνε τμητὴ καὶ ἐπὶ πλέον εἶνε καθ' ἑαυτὴν ἀδρανὴς ἄρα δὲν εἶνε οὐσία. Ἂν λοιπὸν πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν ἑνιαῖα καὶ ἐνεργὰ ὄντα ὡς αἱ ἔσχαται καὶ κύριαι αἰτίαι παντὸς ἐν τῷ κόσμῳ συμβαίνοντος, ἕπεται ὅτι τὰ ὄντα ταῦτα δέον νὰ εἶνε ἀσώματα καὶ ἄϋλα, ἄρα πνευματικά, ψ υ χ α ί, μ ο ν ά δ ε ς. Οὐδὲν νεκρὸν καὶ σωματικὸν «ε ἶ ν α ι» ὑπάρχει πράγματι, ἀλλὰ πᾶσα πραγματικότης εἶνε π ν ε υ μ α τ ι κ ῆ ς φ ύ σ ε ω ς. Ἡ ἀπόλυτος τελεία καὶ ὑψίστη μονὰς εἶνε ὁ Θεός.

Αἱ μονάδες, ἐκ τῶν ὁποίων σύγκειται ἡ ὕλη καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, παριστῶσιν ἐν αὐταῖς ὁλόκληρον τὸ σύμπαν ἀλλ' ἡ μὲν σαφέστερον ἡ δὲ ἧττον σαφῶς καὶ ἑκάστη ἀπὸ τῆς ἰδίας ἀπόψεως. Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα εἶνε ἡ ὑλικὴ ἐμφάνισις συμπλέγματος μονάδων μετὰ τῶν ὁποίων ἡ ψυχή, ἡ ὁποία εἶνε ἐπίσης μονάς, εἶνε συνδεδυασμένη ὡς ἡ ἀνωτέρα καὶ κυριαρχοῦσα κεντρικὴ μονάς. Πᾶσαι αὗται αἱ κατὰ κλίμακα μονάδες εἶνε προϊόντα τῆς πρωτογενοῦς ἑνότητος ἢ τῆς ἀρχικῆς ἁπλῆς οὐσίας, ἣν καλοῦμεν Θεόν, ἀπορρέουσαι ἐξ αὐτοῦ διὰ διηνεκῶν τρόπον τινὰ φωτοβολιῶν ἢ διὰ δυναμικῶν μερισμῶν. Σκοπὸς τοῦ κόσμου καὶ τοῦ βίου γενικῶς εἶνε ἡ μακαριότης. Ὁ βαθμὸς δὲ τῆς μακαριότητος ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐξελίξεως τῶν μονάδων. Ὅσον τελειοτέρα καθίσταται ἡ μονὰς τόσον ἰσχυροτέρα ἀποβαίνει καὶ ἡ συνείδησις τῆς συναφείας της πρὸς πάσας τὰς λοιπὰς μονάδας. Τοῦτο ὅμως εἶνε ἀ γ ά π η, ὁ ἠθικὸς σύνδεσμος τοῦ ἀτόμου πρὸς τὸ ὅλον.

Βιβλιογρ. 13 (Τόμ. ΙΕ' σελ. 888) καὶ 68 (σελ. 85—117).

Λαλὰκ ντερὸρ πεσσάχ Τὰ ἀρχικὰ τῶν τριῶν αὐτῶν λέξεων εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ συμβόλου τῆς γεφύρας τοῦ 15° τοῦ Ἀ.·.Ἀ.·.Σ.·. Δ.·.. Σημαίνουν ἐλευθερίαν Διαβιβάσεως ἢ Σκέψεως (βλ. *ἐλευθερία διαβιβάσεω.*)

Λακόρν. Γάλλος χοροδιδάσκαλος, τὸν ὁποῖον κατὰ τὸ 1761 ὁ τότε Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας Κόμης τοῦ Κλερμὸν (βλ. *Γαλλία*) ἀδιαφορῶν τελείως διὰ τὸν Τεκτονισμόν, οὗτινος προΐστατο, διώρισεν ἀντιπρόσωπον καὶ ἀντικαταστάτην του. Ἡ Μ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας ἐν τούτοις ἠρνήθη νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ, ἐκλεγέντος ἀντ' αὐτοῦ τοῦ Ἱππότου de Joinville. Ὁ Λακόρν ὀργισθεὶς ἵδρυσε τῷ 1762 ἑτέραν ἀνεξάρτητον Μ.·. Στ.·. ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ ἀπέρρευσε βραδύτερον ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

Λακσμί. Ἰνδικὴ θεὰ τῆς γονιμότητος καὶ τοῦ πλούτου ἡ σύζυγος τοῦ Βισνοῦ. Εἰκονίζεται καθημένη ἐπὶ λωτοῦ καὶ κρατοῦσα νῆμα εἰς τὴν μίαν χεῖρα καὶ περιδέραιον εἰς τὴν ἄλλην, φέρει δὲ μαστοὺς πλήρεις γάλακτος. Μετὰ τῆς Σαρασουάτι συζύγου τοῦ Βράχμα καὶ τῆς Μπαβάνι συζύγου τοῦ Σίβα ἀποτελοῦν τὴν θήλειαν Τριμούρτι (Τριάδα). Θεωρεῖται ἀδελφὴ τῆς Σελήνης, κατόπιν τῆς ὁποίας ἐνεφανίσθη κατὰ τὴν κοσμογονίαν. Σύμβολόν της εἶναι κάνιστρον πλῆρες σίτου. Καλεῖται καὶ Σ ρ ὶ ταυτίζεται δὲ μὲ τὴν Δήμητρα τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν Ceres τῶν Ρωμαίων.

Λαλάντ. *Ἱερώνυμος ντὲ* (De Lalande). Διάσημος Γάλλος ἀστρονόμος καὶ Τέκτων* ἐν Bourg-en-Bresse 1732 † ἐν Παρισίοις 1807. Καίτοι σπουδάσας νομικὰ εἶχε ζωηρὰν κλίσιν πρὸς τὴν ἀστρονομίαν καὶ ἔγινε βοηθὸς τοῦ σοφοῦ Ντὲ Λ' Ἴλ. Διεκρίθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς γενόμενος εἰς ἡλικίαν 21 ἐτῶν δεκτὸς εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Βερολίνου. Εἶναι ὁ πρῶτος ἐκλαϊκεύσας τὴν ἀστρονομίαν. Γενόμενος μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων καὶ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου Παρισίων ὑπῆρξεν ὁ συγγραφεὺς βαθυστοχάστων ἔργων ἀστρονομικῶν καὶ φιλοσοφικῶν. Πῶς καὶ πότε ἔλαβε τὸ Τεκτ.·. φῶς δὲν εἶνε ἀκριβῶς γνωστόν, πιθανώτατα ὅμως ἐμυήθη ἐν Βερολίνῳ κατὰ τὸ 1752 ἔνθα ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Β', ὁ Τεκτονισμὸς εἶχε σημειώσῃ σημαντικὴν ἐξάπλωσιν. Τὸ μόνον ἐξηκριβωμένον εἶνε ὅτι ὁ Λαλάντ ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας τῷ 1773 ἀφοῦ προηγουμένως ἐχρημάτισε μέλος τῆς Μεγ.·. Στ.·.. Τὸ ἑπόμενον ἔτος ὁ Λαλάντ ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸν κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ μεγάρου εἰς τὸ ὁποῖον ἐγκαθιδρύθη τὸ πρῶτον ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καὶ τὸ ὁποῖον ἀνῆκε προηγουμένως εἰς τοὺς Ἰησουΐτας ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Πὸν-ντὲ-Φὲρ καὶ Μεζιέρ. Ἀπὸ τοῦ 1769 ὁ Λαλάντ εἶχεν ἱδρύσει ἐν Ἀν.·. τῶν Παρισίων τὴν Στ.·. «Ἐπιστῆμαι», ἀντιληφθεὶς ὅμως ὅτι τὸ πλαίσιον τοῦ ἐν λόγῳ ἐργαστηρίου ἦτο πολὺ στενόν, λόγῳ τῆς ἐπιστημονικῆς του ἀποκλειστικότητος, ἐσκέφθη νὰ ἱδρύσῃ νέαν Στ.·. ὑπὸ τὸν τίτλον «*Αἱ Ἐννέα Ἀδελφαί*» (βλ. λ.) ὑπονοῶν δι' αὐτοῦ τὰς Μούσας. Ἡ Στ.·. αὕτη ἐγκαθιδρύθη τῷ 1772 περιλαμβάνουσα μεταξὺ τῶν ἱδρυτῶν της τὰς φωτεινοτέρας διανοίας τῆς Γαλλίας. Μετὰ ἓν ἔτος τὰ μέλη της ἀνῆλθον εἰς 60 κατὰ δὲ τὸ 1778 ὅτε ἐμυήθη εἰς αὐτὴν ὁ *Βολταῖρος* (βλ.λ.) ἡ Στ.·. ἠρίθμει πλέον τῶν 50 ἀδελφῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων δέκα τρεῖς ἀββάδες καὶ εἷς Ἱππ.·. τῆς Μάλτας. Πρῶτος Σεβ.·. τῆς Σ.·. ταύτης Στ.·. ἐξελέγη ὁ Λαλάντ διατηρήσας τὴν α' σφ.·. μέχρι τοῦ 1779 ὅτε καὶ παρέδωκε ταύτην εἰς τὸν Βενιαμὶν Φραγκλῖνον τὸν κατόπιν Πρόεδρον τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Μετὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν καὶ κατὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Γαλλικοῦ Τεκτονισμοῦ ὁ Λαλάντ γέρων πλέον δὲν μετέσχεν ἐνεργῶς, ἐδέχθη ὅμως τῷ 1803 τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ.·. Ρήτ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. ὅπερ καὶ διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου του. Τῷ 1805 ἀφυπνίσθη τῇ ἐνεργείᾳ του καὶ πάλιν ἡ Στ.·. «Ἐννέα Ἀδελφαί» εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ Μάρτιον τοῦ 1807, ὁ Λαλάντ, ὅστις λόγῳ τῆς καταστάσεώς του δὲν ἐφοίτα πλέον, ἐνεφανίσθη αἰφνιδίως. Ὁ τότε Σεβ.·. τὸν παρεκάλεσε τιμῆς ἕνεκεν ν' ἀναλάβῃ τὴν α' σφ.·. καὶ ὁ σοφὸς Τέκτων ἀφοῦ ἠρνήθη ἀρχικῶς ἐδέχθη κατόπιν ἐκφωνήσας μὲ τὴν συνήθη του εὐφράδειαν λόγον ὅστις ὅμως ἦτο ἀσυνήθως θλιβερός. Ὑπέμνησε τὸ παρελθὸν καὶ τὰς τότε ἐλπίδας τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐλευθερίας αἵτινες δὲν ἐπραγματοποιήθησαν. Καὶ τελικῶς ὡμίλησε περὶ τοῦ προσεχοῦς θανάτου του τὸν ὁποῖον προῃσθάνθη. Πράγματι μετ' ὀλίγον τὴν 4 Ἀπριλίου ὁ σοφὸς ἀστρονόμος καὶ Τέκτων μετέστη εἰς τὴν Αἰων.·. Ἀν.·. εἰς ἡλικίαν 75 ἐτῶν.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν συγγραμμάτων του συγκαταλέγεται καὶ τὸ ἔργον του «Ἱ σ τ ο ρ ι κ ὸ ν Ὑ π ό μ ν η μ α ἐ π ὶ τ ο ῦ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ» εἰς τὸ ὁποῖον περιέλαβε πολυτίμους πληροφορίας. Διὰ τοῦ ἔργου αὐτοῦ ὁ Λαλάντ κατέστη ὁ πρῶτος Γάλλος ἱστορικὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ, τὸ δὲ σύγγραμμά του εἶναι ἡ πρώτη πηγὴ τὴν ὁποίαν δέον νὰ συμβουλευθῇ ὁ μελετῶν τὴν ἱστορίαν τοῦ Τάγματος. Ἡ μελέτη του αὕτη τροποποιηθεῖσα διὰ νὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ἀναγνωσθῇ καὶ ὑπὸ ἀμυήτων περιελήφθη ἀργότερον φέρουσα τὴν ὑπογραφήν του εἰς τὸ ἄρθρον «Τέκτων» τῆς Μεγάλης Γαλλικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας.

Β ι β λ ι ο γ ρ.: 1 (Τόμ. Α' σελ. 271) 31 (Τόμ. ΙΕ' σελ. 733) καὶ 36 (Τόμ. Β' τεῦχος 11 σελ. 258).

Λαλίτα-Βιστάρα Ἰνδικὸν βιβλίον περιέχον τὴν ζωὴν τοῦ Βούδδα καὶ τοὺς βουδδικοὺς μύθους καὶ ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Νταρμαράκσα.

Λάμα. Ἱερεὺς τοῦ Βούδδα, εἰς τὸ Θιβὲτ ἰδίως καὶ τὴν Μογγολίαν. Οἱ λάμα ἀποτελοῦν ἰδίαν ἐντελῶς τάξιν ἀπαρτιζομένην ἐκ τῶν παιδίων τὰ ὁποῖα ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῶν δύο ἐτῶν παραλαμβάνονται εἰς τὰ Μοναστήρια καὶ ἐκπαιδεύονται εἰδικῶς μυούμενα εἰς τὰ λαμαϊκὰ μυστήρια διὰ νὰ ἀποτελέσουν βαθμηδὸν τὴν τάξιν τῶν λάμα. Ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῶν λάμα εἶνε ὁ Ντάλαϊ-λάμα ὅστις θεωρεῖται ἐνσάρκωσις τοῦ Βούδδα καὶ ἑδρεύει εἰς τὴν Λάσσα τοῦ Θιβέτ. Πλεῖστοι τῶν λάμα φθάνουν εἰς βαθμὸν τελειότητος ὑποτάσσοντες εὐχερῶς τὸ σῶμα των εἰς τὰς

ἐπιταγὰς τοῦ πνεύματος (βλ. *Λαμαϊσμός*). Δυστυχῶς ἀπὸ τῆς βιαίας ὑπὸ τῶν Κινέζων Κομμουνιστῶν τὸ 1951 καταλήψεως τοῦ Θιβὲτ ἀσκεῖται εἰς σιωπηρὸς ἀλλὰ συστηματικὸς διωγμὸς κατὰ τῶν Λάμα καὶ τοῦ λαμαϊσμοῦ, αὐτὸς δὲ ὁ τελευταῖος Δαλάϊ Λάμα ἀπήχθη τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1954 αἰχμάλωτος εἰς Πεκῖνον.

Λαμαϊσμός. Ἡ βουδδικὴ θρησκεία ἡ ἀσκουμένη ὑπὸ τῶν λάμα εἰς τὴν Μογγολίαν καὶ ἰδίως εἰς τὸ Θιβέτ. Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ λαμαϊσμοῦ εἶνε ἡ ἀποκλειστικὴ σημασία ἣν ἀποδίδει εἰς τὸν μοναστικὸν βίον ὅστις κυριαρχεῖ οὕτω ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ Θιβέτ. Εἶναι ὅμως πλέον ἀποδεδειγμένον ὅτι πλεῖστοι λάμα διὰ τοῦ μοναστικοῦ τούτου βίου ἔχουν κατορθώση νὰ ἐπιδοθοῦν ἐπιτυχῶς εἰς τὴν μελέτην καὶ ἄσκησιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ἐπιτελέσουν πράξεις αἵτινες θεωροῦνται ὑπὸ τῶν ἀμυήτων ὡς ὑπερφυσικαί. Πρόκειται ἐν τούτοις περὶ λογικῶν ψυχικῶν ἀσκήσεων δι' ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε δυνατὸν νὰ κυριαρχήση τῶν σωματικῶν ἀδυναμιῶν χρησιμοποιῶν πρὸς τοῦτο τὰς ψυχικάς του δυνάμεις.

Ἐνδιαφερούσας περὶ τοῦ λαμαϊσμοῦ καὶ τῶν κατορθωμάτων τῶν λάμα πληροφορίας παρέχουν τὰ συγγράμματα τῆς Γαλλίδος Ἀλεξάνδρας David Neel ἥτις παρέμεινεν ἐπὶ 14 ἔτη εἰς τὸ Θιβὲτ καὶ ἐμυήθη εἰς τὰ λαμαϊκὰ μυστήρια. Εἶνε δὲ χαρακτηριστικαὶ ἐν προκειμένῳ αἱ ἀκόλουθοι περὶ λαμαϊσμοῦ φράσεις της: «Πᾶν ὅ,τι ἐκ τοῦ πλησίον ἢ τοῦ μακρόθεν σχετίζεται μὲ τὰ ψυχικὰ φαινόμενα καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων γενικῶς, πρέπει νὰ μελετᾶται ὡς κάθε ἄλλη ἐπιστήμη. Δὲν συμβαίνουν ἐκεῖ θαύματα οὔτε ὑπάρχει τι τὸ ὑπερφυσικὸν τὸ δυνάμενον νὰ προκαλέση τὴν δεισιδαιμονίαν. Ἡ λογικὴ ψυχικὴ ἄσκησις ἐπιστημονικῶς γινομένη δύναται νὰ σημειώση ἐπιθυμητὰ ἀποτελέσματα».

Βιβλιογρ.: Alexandra David-Neel: Initiations Lamaïques. Paris Editions Adyar 1929 *καὶ τῆς ἰδίας* Mystiques et Magiciens du Thibet, Paris Librairie Plon 1929.

Λαμαρτίνος *Ἀλφόνσος*. Διάσημος Γάλλος ποιητὴς καὶ διαπρεπὴς πολιτικὸς * 1790 † 1869. Περὶ αὐτοῦ ἐλέχθη ὅτι ἦτο ἐλευθεροτέκτων λόγῳ πιθανῶς τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς συναδελφώσεως τῶν λαῶν ἀγώνων του. Ὁ Λαμαρτίνος ἐν τούτοις δὲν ὑπῆρξε Τέκτων, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς πρὸς τοὺς Τέκτονας προσφωνήσεώς του ὅταν ἐγένετο πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας τὸν Μάρτιον τοῦ 1848 μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου. Ἀπαντῶν τότε εἰς τὰ συγχαρητήρια ἐπιτροπῆς Τεκτόνων, ὁ διάσημος ποιητὴς εἶπε: «Δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐννοῶ τὴν ἰδιάζουσαν γλῶσσαν τὴν ὁποίαν ὁμιλεῖτε διότι δὲν εἶμαι Ἐλεύθερος Τέκτων. Γνωρίζω ὅμως ἀρκετὰ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ ὥστε νὰ εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀπὸ τοὺς κόλπους τῶν Στοῶν σας ἐξεπορεύθησαν τὰ αἰσθήματα ἐκεῖνα ἅτινα ἐπροκάλεσαν τὴν μεγαλειώδη ἐξέγερσιν τοῦ 1789 κτλ.».

Τὸ διάβημα ἐν τούτοις αὐτὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας, κακῶς ὁδηγησάσης τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τῆς Γαλλίας εἰς ἀνάμιξιν εἰς τὴν πολιτικὴν ἔσχε θλιβερὰς συνεπείας ἐπὶ μακρὸν κλυδωνισάσας τὸν Γαλλικὸν Τεκτονισμὸν (βλ. *Γαλλία* ὡς καὶ *Μανζάν*).

Βιβλιογρ.: «Le Franc-Maçon, revue mensuelle, Paris 1849 Vol. I. – Alphonse Lamartine: La France Parlementaire Vol V. *σελ. 194*.

Λάμεχ. Πέμπτος κατὰ σειρὰν ἀπόγονος τοῦ Κάϊν.

Λαμμὰ-Σαβαχθανί. Ἔκφρασις χρησιμοποιουμένη εἰς Γαλλικὸν δόγμα Υἱοθεσίας. (Βλ. *Τεκτονισμὸς υἱοθεσίας*)

Λαμπάλ *Μαρία-Θηρεσία πριγκίπισσα τοῦ*. (Lamballe). Τετάρτη θυγάτηρ τοῦ Λουδοβίκου τῆς Σαβοΐας Καρινιάνο, ἦτο ἡ ὡραιοτέρα τῶν πριγκιπισσῶν τῆς ἐποχῆς της. Στενὴ φίλη τῆς Βασιλίσσης Μαρίας Ἀντουανέττας. Ἐμυήθη εἰς τὸν «*Τεκτονισμὸν Υἱοθεσίας*» (βλ. λ.) καὶ ἐγένετο Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μητρὸς-Στοᾶς. Ἐδολοφονήθη ἀγρίως τὴν 3ην Σεπτεμβρίου 1792 ὑπὸ τοῦ ὄχλου.

Λάνζ, *Συβαλὲτ ντέ*. (Savalette de Langes). Ἱδρυτὴς τοῦ Δόγματος τῶν *Φιλαλήθων* (βλ. λ.) τῷ 1775 συντελέσας διὰ τοῦ ἀκαταπονήτου ζήλου του εἰς τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ δόγματος. Ὑπῆρξεν εἷς τῶν διαπρεπεστέρων Τεκτόνων τῆς ἐποχῆς του.

Λανσντόουν, *Γουλιέλμος, Μαρκήσιος τοῦ*. Ἄγγλος πολιτικὸς περισσότερον γνωστὸς ὡς κόμης τοῦ Σάλμπορν * 1739 † 1805. Ἐχρημάτισεν ὑπουργὸς καὶ τῷ 1782 πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας. Κάτοχος θαυμασίας βιβλιοθήκης μὲ πολύτιμα παλαιὰ χειρόγραφα μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ περίφημον Τεκτονικὸν χειρόγραφον περὶ οὗ κατωτέρω. Τὴν συλλογὴν αὐτῶν τῶν χειρογράφων φέρουσαν τὸ ὄνομά του ἠγόρασεν ἡ Ἀγγλικὴ Βουλὴ καὶ σήμερον φυλάσσονται εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον.

Λανσντόουν Χειρόγραφον. (Lansdowne MS.) Ἓν ἐκ τῶν πολλῶν σωζομένων Τεκτονικῶν *χειρογράφων* (βλ. λ.) ἐν τοῖς ὁποίοις συνήθως περιέχονται οἱ Ἀ ρ χ α ῖ ο ι Κ α ν ό ν ε ς (βλ.λ.) τοῦ Τάγματος. Τὸ ἐν λόγῳ χειρόγραφον εἶνε ἀρκετὰ παλαιόν, χρονολογούμενον ἀπὸ τῶν μέσων ἢ τοῦ τέλους τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος, πιστεύεται δὲ ὅτι «οἱ Κανονισμοὶ καὶ τὰ Συντάγματα τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων» ὡς ἐπιγράφεται τὸ χειρόγραφον, ἀνήκουν εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ λόρδου Burghley ὑπουργοῦ τοῦ Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ' ἀποθανόντος τῷ 1598.

Ὁ ἀδ.·. Gould εἰς τὴν «Ἱστορίαν» γράφει ὅτι τὸ Χειρόγραφον τοῦτο περιέχεται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τριῶν καὶ ἡμίσεως φύλλων χονδροῦ χάρτου, μεγέθους 11×15 ἰντσῶν, ἀποτελούντων ἑπτὰ ἐν ὅλῳ σελίδας. Πολλαὶ τῶν κυριωτέρων λέξεων εἶνε γεγραμμέναι μὲ μεγάλα διακοσμητικὰ γράμματα. Ὁ Sims τοῦ Τάγματος Χειρογράφων τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου δὲν νομίζει ὅτι οἱ Κανονισμοὶ οὗτοι ἀπετέλουν κύλινδρον, καίτοι ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι τὰ φύλλα των ἦσαν ἐρραμένα εἰς τὸ ἄνω ἄκρον, ἐπροστατεύοντο δὲ ἐξωτερικῶς ὑπὸ περγαμηνῆς ἢ χάρτου. Εἶναι προφανὲς λοιπὸν ὅτι ἐχρησιμοποιήθησαν ἐπ' ἀρκετόν.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ χειρογράφου τούτου ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ «Freemason's Magazine», τῆς 24ης Φεβρουαρίου 1858 καὶ περιελήφθη καὶ εἰς τοὺς «Ἀρχαίους Κανονισμοὺς» τοῦ Hughan πανομοιότυπον δὲ αὐτοῦ ἐξεδόθη ἀργότερον καὶ ὑπὸ τῆς Στ.·. τῶν «Τεσσάρων Ἐστεμμένων».

Ὁ κατάλογος τῶν Χειρογράφων τῆς συλλογῆς Λανσντόουν ἀποτελεῖται ἐκ 1245 τόμων ἀγορασθέντων ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῷ 1807 ἀντὶ λιρῶν στερλ. 4925. Εἰς τὸν ἐν λόγῳ κατάλογον τὸ περὶ οὗ ἐνταῦθα Τεκτονικὸν χειρόγραφον φέρει τὸν ἀριθμὸν 48 καὶ τὴν κάτωθι τοῦ περιεχομένου του σημείωσιν: «Μωρὰ μυθολογικὴ περιγραφὴ περὶ καταγωγῆς τοῦ Τάγματος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων». Ἡ σημείωσις αὕτη εἶνε ὡς λέγεται γεγραμμένη διὰ χειρὸς τοῦ Σὲρ Ἐρρίκου Ἔλλις.

Λάο-Τσὲ ἢ *Λαο Τσέου* Ἐκ τῶν μεγαλυτέρων φιλοσόφων καὶ ἐκπαιδευτῶν τῆς Κίνας προγενέστερος τοῦ Κομφουκίου, ἀκμάσας πέντε περίπου αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ. Τὸ πραγματικόν του ὄνομα ἦτο Λ ἲ - Ἔ ρ, ἐπωνομάσθη ὅμως Λάο-Τσὲ (=γέρων φιλόσοφος) διότι κατὰ τὸν θρῦλον ἐγεννήθη λευκόθριξ, κυηθεὶς ὑπὸ τῆς μητρός του ἐπὶ 62 ἔτη. Πανθεϊστὴς ἀπόλυτος, κηρύττει ὅτι βάσις καὶ ἀφετηρία πάντων εἶνε ἡ πρώτη ἀρχή, ἡ πρωταρχικὴ ἑνότης, τὸ ἀπόλυτον, ἀπέραντον, ἀδημιούργητον, ἄϋλον, αἰώνιον καὶ πανταχοῦ παρὸν *Τάο* (βλ. λ.). Ἐκ τοῦ Τάο ἐκπορεύεται ὁ αἰσθητὸς κόσμος, ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶνε πρόσκαιρος καὶ ἀτελὴς τρόπος ἐκδηλώσεως τοῦ ὑπερτάτου ὄντος καὶ ἑπομένως ὁ ἀνθρώπινος χαρακτὴρ εἶνε ἐκ φύσεως ἀγνός. Ἓν ἐκ τῶν παραγγελμάτων τοῦ Λάο-Τσὲ εἶνε καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀγάπης: «Π λ ή ρ ω ν ε τ ὸ κ α κ ὸ ν μ ὲ κ α λ ω σ ύ ν η ν».

Εἰς τὸν Λάο-Τσὲ ἀποδίδονται χίλια περίπου συγγράμματα ἐξ ὧν τὸ σπουδαιότερον τὸ «Τάο-τὲ-Κίγκ». Αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τοῦ *Ταοϊσμοῦ* (βλ. λ.) ὅστις σὺν τῷ χρόνῳ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ βουδδισμοῦ διεμορφώθη εἰς θρησκείαν.

Λὰ Ροσφουκὼ *Λουδοβῖκος Ἀλέξανδρος, Μαρκήσιος ντέ* (La Rochefoucauld). Γάλλος σοφὸς καὶ Τέκτων * 1743 † 1792 ὅστις ἐχρημάτισε Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Σκωτ.·. Φιλοσοφικοῦ Δόγματος ἐν ἔτει 1776. Ἐφονεύθη ἀπανθρώπως λιθοβοληθεὶς κατὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν. Δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὸν Δ ο ύ κ α Φ ρ α γ-

κίσκον Ἀλέξανδρον Ντὲ λὰ Ροσφουκὼ (1747—1827) ὅστις ὑπῆρξεν ἐπίσης σημαίνων Τέκτων διακριθεὶς διὰ τὴν δρᾶσιν του εἰς ὅλας τὰς μορφὰς τῆς ἀνθρωπίνης ἀγαθοεργίας.

Λαρυντάν, ἀββᾶς (Abbé Larudan). Γάλλος κληρικὸς ἀμείλικτος διώκτης τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ συγγραφεὺς ἔργου φέροντος τὸν τίτλον «Les Francs Maçons Ecrasés Suite du livre intitulé L' Ordre des Francs Maçons trahi». Ἡ πρώτη ἔκδοσις τοῦ βιβλίου τούτου ἐγένετο ἐν Ἄμστερδαμ τῷ 1746. Ἐπιγράφων τὸ βιβλίον του ὡς συνέχειαν τοῦ βιβλίου L' Ordre des Francs Maçons trahi» τοῦ ἀββᾶ Περώ, ὁ Λαρυντὰν ἠθέλησε ν' ἀποδώση καὶ τὸν ἰδικόν του λίβελλον εἰς τὸν Περὼ χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὸ ἐπιτύχη, διότι καὶ τὸ ὕφος καὶ ἡ γλῶσσα τῶν δύο βιβλίων διαφέρουν αἰσθητῶς μεταξύ των. Ὁ Gloss γράφει ὅτι ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Λαρυντὰν ἤντλησαν ὅλα των τὰ ὅπλα οἱ κατὰ καιροὺς διῶκται τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ὁ ψευδολόγος αὐτὸς ἀββᾶς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος δημιουργὸς τοῦ μύθου ὅτι ὁ *Κρόμβελ* (βλ. λ.) εἶνε ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Λασελιὲ Ἰούλιος (Lachelier). Γάλλος φιλόσοφος * 1832 † 1918 κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ ὁποίου οἱ φυσικομαθηματικοὶ νόμοι, δημιούργημα τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως, ἐφαρμόζονται μόνον εἰς τὸν κόσμον τῶν φαινομένων, ἐνῶ αἱ προϋποθέσεις τοῦ λογισμοῦ καὶ τῆς βουλήσεως ἀπαιτοῦν τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς μεταφυσικοῦ κόσμου. Τὸ σύμπαν εἶτε πλῆθος διαφόρων ὀντοτήτων τελολογικῶς κατευθυνομένων καὶ προικισμένων μὲ συνείδησιν,

Λασεπέντ *Βερνάρδος - Γερμανὸς Ντελαβίλ, κόμης τοῦ* (Lacépède, B. G. Delaville) Γάλλος σοφὸς καὶ φυσιοδίφης * 1756 † 1825. Δὲν εἶνε γνωστὸν πότε ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμόν, τῷ 1805 ὅμως ἐγκατεστάθη ὡς Σεβ.·. τῆς Σ.·. Σ.·. τοῦ «Ἁγίου Ναπολέοντος». Περιγραφὴν τῆς ἐγκαθιδρύσεώς του μᾶς παρέχει ὁ *Κλος* (βλ.λ.).

Λάσκαρις Ἕλλην ἀλχημιστὴς ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τοῦ 17ου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ ζωῆς τοῦ ὁποίου ἐλάχιστα εἶνε γνωστά. Ἡγούμενος μιᾶς μονῆς τῆς Μυτιλήνης περιῆλθε κατ' ἐντολὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τὴν Εὐρώπην πρὸς ἐξαγορὰν Ἑλλήνων αἰχμαλώτων. Περὶ αὐτοῦ ὁμιλοῦν ὁ Γερμανὸς χημικὸς Ντίππελ καὶ ὁ περίφημος ἀλχημιστὴς Γιόχαν Βέτιχερ ὅστις βεβαιοῖ ὅτι μὲ τὴν «φιλοσοφικὴν κόνιν» τὴν ὁποίαν τοῦ ἐδώρησεν ὁ Λάσκαρις κατεσκεύασεν ἀληθινὸν χρυσόν. Μεταξὺ τῶν μαθητῶν τοῦ Λάσκαρι συγκαταλέγεται καὶ ὁ ἀλχημιστὴς βαρῶνος Μπόττγκερ ὁ κατόπιν ἐφευρέτης τῆς κατασκευῆς τῆς λευκῆς πορσελάνης τῆς Κίνας ἐξ ἧς καὶ τὰ περίφημα βάζα τῆς Σιλεσίας.

Λατινικὴ Στοά. Ἐν ἔτει 1785 ἡ Μ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας ἐξέδωσεν ἱδρυτικὸν δίπλωμα διὰ τὴν ἐγκατάστασιν ἐν Ἐδιμβούργῳ Στ.·. ὑπὸ τὸ διακριτικὸν ὄνομα «Ρωμαϊκὸς Ἀετὸς» ἐργαζομένης εἰς λατινικὴν γλῶσσαν. Ἱδρυτὴς καὶ πρῶτος Σεβ.·. τῆς λατινοφώνου αὐτῆς Στ.·. ὑπῆρξεν ὁ σοφὸς Δόκτωρ Τζὼν Μπράουν. Ὁ ἴδιος εἶχε μεταφράση ὅλα τὰ τυπικὰ εἰς τὴν λατινικήν. Τὰ πρακτικὰ ἐπίσης ἐτηροῦντο εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν. Ἡ ἐν λόγῳ Στ.·. ὑπ' ἀριθ. 160 ἐξηκολούθει μέχρι πρό τινος ὑφισταμένη, ἀπὸ τοῦ 1794 ὅμως εἶχε παύση νὰ ἐργάζηται εἰς τὴν λατινικήν.

Λατινικὸς Τεκτονισμός. Οὕτω καλεῖται ἐν τῷ συνόλῳ του ὑπὸ τῶν Ἀγγλοσαξώνων καὶ Ἀμερικανῶν Τεκτόνων, ὁ εἰς τὰς λατινικὰς χώρας καὶ ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ἱσπανίᾳ καὶ τισι Δυνάμεσι τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἀσκούμενος Τεκτονισμός, ὁ ἀνήκων εἰς τὸ Γαλλικὸν Δόγμα. Ὡς γνωστὸν δὲ μεταξὺ τοῦ ἐν λόγῳ δόγματος ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἢ Δόγματος τοῦ Γιόρκ ὡς καὶ τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγματος ἀφ' ἑτέρου ὑφίστανται σοβαρώταται καὶ θεμελιώδεις διαφωνίαι αἵτινες καὶ ἐπροκάλεσαν ἀπὸ τοῦ 1877 τὴν ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλικῶν καὶ Ἀμερικανικῶν Τεκτονικῶν Δυνάμεων μὴ ἀναγνώρισιν τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοδόξων λατινικῶν Τεκτονικῶν Δυνάμεων. Ἡ περὶ ἧς ἀνωτέρω βασικὴ διαφορὰ ἔγκειται κυρίως εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας κατάργησιν ἐν ἔτει 1877 τῆς ἐκφράσεως Ε.Δ.Τ.Μ.Α.Τ.Σ. (βλ. Γαλλία) ὡς καὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῆς Β.·. Τ.·. Ν.·. ἐκ τῶν κινητῶν κοσμημάτων τῶν Συμβ.·. Ἐργαστηρίων.

Τὰ ἀναθεωρηθέντα Συντάγματα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας πρεσβεύουν ὅτι «ὁ Τεκτονισμὸς εἶνε θεσμὸς καθαρῶς φιλανθρωπικὸς καὶ προοδευτικὸς σκοπὸν ἔχων τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας, τὴν μελέτην τῆς ἠθικῆς καὶ τὴν ἄσκησιν τῆς ἀλληλεγγύης» (παρβλ. καὶ παλαιὸν Σύνταγμα (1938) τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος). Τὰ Γαλλικὰ Συντάγματα ἐπιμένουν εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως. Πιστεύουν δὲ ὅτι «αἱ μεταφυσικαὶ ἀντιλήψεις ἀνήκουν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀτομικὴν κρίσιν ἑνὸς ἑκάστου τῶν μελῶν, καὶ ἀρνοῦνται νὰ ἀποδεχθοῦν πᾶσαν δογματικὴν ὁμολογίαν».

Ἡ διατύπωσις αὕτη ἀντίκειται θεμελιωδῶς πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ Τεκτονισμοῦ πρεσβευόμενα, τοῦ ὁποίου βασικὴν ἀρχὴν ἀποτελεῖ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πίστις εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς (παρβλ. καὶ νέον Σύνταγμα (1936) τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. (Μεγ.·. Στοᾶς) τῆς Ἑλλάδος Κεφ. Α' ἄρθρον 1ον παράγρ. II).

Ἰδοὺ τί ἐν προκειμένῳ γράφει μεταξὺ ἄλλων ὁ ἀδ.·. A. Waite:

«Ὁ Θεός, διὰ τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων, ἀποτελεῖ μεταφυσικὴν ἔννοιαν. Τίποτε ἑπομένως δὲν εἶναι τόσον ἀντίθετον πρὸς τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ τῶν Ἀγγλοφώνων χωρῶν ὅσον τὰ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας πρεσβευόμενα. Ἀλλὰ δὲν εἶνε τοῦτο μόνον, τὸ ἐξαγόμενον ἐκ τῆς διατυπώσεως τῆς Μεγ.·. Ἀν.·.. Τὸ «θεῖον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ» καὶ τὸ «θεῖον ἐν τῷ Σύμπαντι» τοῦ Πλωτίνου, ἡ «ἐκ τῶν ἔνδον γνῶσις τοῦ Θεοῦ» ἀποτελοῦν κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας «μεταφυσικὰς ἐννοίας» καὶ ὄχι ἀντικείμενα ἐρεύνης, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ πίστις ἡ καθοδηγοῦσα πρὸς τὸ φῶς χαρακτηρίζεται ὡς «δογματικὴ ὁμολογία». Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ Ἡνωμ.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ζητεῖ νὰ ἐπιβάλῃ κατὰ τρόπον σχεδὸν ὑποχρεωτικὸν τὴν πίστιν εἰς τὸν Θεόν. Δὲν συμβαίνει βεβαίως τοιοῦτόν τι, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀνοίγει τὰς θύρας της εἰς ἐκείνους τῶν ὁποίων αἱ «δογματικαὶ πεποιθήσεις» εἶνε ἀντίθετοι πρὸς τὴν πίστιν αὐτὴν καὶ τὰς δι' αὐτῆς ἐπιδιωκομένας, πραγματοποιήσεις».

Αἱ ἀντιλήψεις αὐταὶ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἀντίκεινται ὄντως πρὸς αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῶν «Ἀρχαίων Κανόνων». (Βλ. *Ἀρχαῖα Καθήκοντα)* οἵτινες ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ θεσμοῦ.

Ὁ πρῶτος τῶν κανόνων τούτων ἀναφέρει ῥητῶς ὅτι «ὁ Τέκτων ὑποχρεοῦται ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος αὐτοῦ νὰ ὑποτάσσηται εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον καὶ ἐὰν ὀρθῶς νοεῖ τὴν Τέχνην οὐδέποτε θὰ εἶνε μωρὸς ἄθεος οὔτε ἄθρησκος ἐλευθεριάζων».

Περαιτέρω οἱ Ἀρχαῖοι Κανόνες ὁρίζουν ὅτι ἀνεξαρτήτως τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν ἑκάστου, οἱ Τέκτονες ὑποχρεοῦνται, νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν θρησκείαν «εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συμφωνοῦν» ἤτοι νὰ πιστεύουν εἰς τὸν Θεόν, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ θρησκεία. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ Γαλλικὸς Τεκτονισμὸς δὲν ἠρνήθη ἀλλ' οὔτε καὶ ἀρνεῖται σήμερον κατηγορηματικῶς τὸν Θεόν. Διακηρύττει ὅμως τὸν ἀθεϊσμὸν ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει ἀπόλυτον ἐλευθερίαν συνειδήσεως εἰς τὰ μέλη του. Καὶ δὲν ἔχει ἄδικον ὁ ἀδ.·. A. Waite προσθέτων ἐν συμπεράσματι ὅτι δὲν ὑπάρχει ἔδαφος συνεννοήσεως μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν Τεκτονικῶν θεσμῶν, ἐφ' ὅσον βασικῶς διΐστανται.

Τὸ παλαιὸν Σύνταγμα τῆς Μεγ.·. Αν.·. τῆς Ἑλλάδος χωρὶς νὰ ἔχῃ υἱοθετήση τὴν ἀπὸ τοῦ 1877 θεσπισθεῖσαν ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας κατάργησιν τῆς ἐκφράσεως τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. περιελάμβανεν ἐν τούτοις εἰς τὰς περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ διατάξεις του φρασεολογίαν δυναμένην νὰ ὁδηγήσῃ εἰς παρερμηνείας ἀντικειμένας πρὸς αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῶν Ἀρχαίων Κανό

νων. Τὸ μειονέκτημα τοῦτο ἐδιορθώθη νῦν διὰ τῶν γενομένων ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως τροποποιήσεων καὶ τοῦ ψηφισθέντος νέου Συντάγματος ὅπερ καὶ ἐτέθη ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ τῆς 12ης Ἰουνίου 1936. Τὸ νέον Σύνταγμα διὰ τοῦ ὁποίου συνεπληρώθη συγχρόνως καὶ ὁ τίτλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς προσθήκης τῶν λέξεων **«Μεγάλη Στοά»** στηρίζεται θεμελιωδῶς ἐπὶ τῶν «Ἀρχαίων Κανόνων» ὡς οὗτοι διαμορφοῦνται εἰς τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. οἷον καθιερώθη διὰ τῶν Μεγάλων Συνταγμάτων τοῦ 1762 καὶ 1786. Νεωτέρα ὑπὸ Γεν. Συνελεύσεως ἀναθεώρησις τὸ 1947 μετέτρεψε τελείως τὸν τίτλον εἰς Μεγ.·. Στοὰν τῆς Ἑλλάδος.

Λατόμια (Latomia), Ἀρχαία λέξις χρησιμοποιουμένη ἀντὶ τῆς λέξεως «λατομεῖα» καὶ ὑποδηλοῦσα τὸν τόπον ἔνθα ἀπεκόπτοντο λίθοι. Εἴς τινα κάπως παλαιότερα Τεκτονικὰ τυπικὰ αἱ Στοαὶ ἐκαλοῦντο Λατόμια ἐκ τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ἑλληνικῆς ἢ καὶ τῆς λατινικῆς λέξεως ἥτις ἦτο παρεμφερής: latomiae. Ἡ λέξις ἐν τούτοις δὲν κατωρθώθη νὰ καθιερωθῇ καὶ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν λέξιν Στοά, καθ' ὅσον ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν ἰδίως χρόνων δὲν ἐσήμαινε πλέον τὸ μέρος ὁπόθεν ἀπεκόπτοντο λίθοι ἀλλ' εἶχε κυρίως τὴν ἔννοιαν φυλακῆς καταδίκων ἢ κατέργου δεδομένου ὅτι οἱ Ρωμαῖοι ἐχρησιμοποίουν εἰς τὰ λατομεῖα των δούλους καὶ αἰχμαλώτους.

Λατόμος (Latomus) Ἀρκετοὶ παλαιότεροι Τέκτονες συγγραφεῖς ἀποκαλοῦν οὕτω τοὺς Τέκτονας ἰδίως ὁσάκις χρησιμοποιοῦν τὴν λατινικὴν γλῶσσαν. Οὕτω ὁ Thory τιτλοφορεῖ τὸ βιβλίον του «Acta Latomorum» (Ἔργα λατόμων). Ἡ λέξις δὲν θεωρεῖται ἀποδίδουσα τὴν πραγματικὴν ἔννοιαν τοῦ Mason ἢ Maçon ἥτις σημαίνει μᾶλλον κτίστης, οἰκοδόμος καὶ ὄχὶ ἁπλῶς λατόμος, τοῦ τελευταίου τούτου, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ Τεκτονισμοῦ, θεωρουμένου ὡς ἐργάτου κατωτέρου βαθμοῦ.

Λατοὺρ Ντ' Ὠβέρν. πρίγκιψ. (Latour d'Auvergne). Ἀπόγονος μεγάλης Γαλλικῆς οἰκογενείας εὐγενῶν χρηματίσας Μέγ.·. Διδ.·. ἢ Πρόεδρος τοῦ **«Φιλοσοφικοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος»** τῷ 1805 καὶ κατὰ τὸ 1814 μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

Λατρεῖαι. Κλάδος τῆς ἀποκρυφολογίας, ἀποσκοπῶν τὴν σύλληψιν τοῦ ἀοράτου διὰ τῆς ἐκστάσεως καὶ τῆς ἀνατενίσεως ἢ τὴν συνειδητὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ ἀρχετύπου διὰ διαφόρων λατρευτικῶν τύπων ἤτοι προσευχῶν, ἐπικλήσεων μαγικῶν ἢ θρησκευτικῶν, ἐκστάσεως, θεουργίας, μυστικισμοῦ κ. ἄ. Εἰς τὰς λατρείας ὑπάγονται τόσον αἱ λατρευτικαὶ τελεταὶ πρωτογόνων λαῶν καὶ αἱ ἐπίσημοι θρησκεῖαι ὅσον καὶ τὰ μυστήρια ἢ αἱ ἀρχαῖαι καὶ νεώτεραι μυστηριακαὶ τελεταί. Διαφέρουν ὅμως μεταξύ των αἱ πρῶται ἀπὸ τὰς δευτέρας, καθ' ὅσον, αἱ μὲν θρησκεῖαι ἐπιζητοῦν διὰ τῆς μεταδόσεως τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως ἀληθείας νὰ ἐξασφαλίσουν εὐδαίμονα ἀθανασίαν καὶ αἰωνίαν σωτηρίαν, τὰ δὲ μυστήρια ἐπιδιώκουν τὴν συνειδητὴν μετὰ τοῦ ἀρχετύπου ἕνωσιν τὴν ὁποίαν ὁ **μικρόκοσμος** (ἄνθρωποι) ὡς μικρογραφία τοῦ **μακροκόσμου** εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτύχῃ ἀφ' ἑαυτοῦ διὰ καταλλήλου ἀσκήσεως τῶν πνευματικῶν του δυνάμεων.

Λάϋον Νταίβιντ Μάρραιϋ (Lyon, David Murray). Σκῶτος τυπογράφος μυηθεὶς εἰς τὸν Τεκτ.·. τῷ 1856 εἰς τὴν ἐν Ἀν.·. Ἐδιμβούργου Σ.·. Στ.·. τοῦ Ἁγίου Παύλου Ἀρ. 204 ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας. Τῷ 1877 ἐξελέγη Μεγ.·. Γραμματεὺς τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας διατηρήσας τὸ ἀξίωμα τοῦτο μέχρι τοῦ 1900. Ἀπεβίωσε τῷ 1903. Θεωρεῖται εἷς τῶν διαπρεπεστέρων Τεκτόνων συγγραφέων καὶ ἐρευνητῶν, δημοσιεύσας πλείστας μελέτας του. Ἐκ τῶν κυριωτέρων ἔργων του εἶνε ἡ «Ἱστορία τῆς Μητρὸς Στοᾶς **Κιλλοϊνίνγκ**» (βλ. λ.) τῆς Σκωτίας», ἡ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Στοᾶς ἐν Θόρνχιλλ καὶ ἡ «Ἱστορία τῆς ἀρχαίας ἐν Ἐδιμβούργῳ Στοᾶς Mary's Chapel ἀπὸ τοῦ 16ου αἰῶνος».

Λάχμαν, Θ. Ε. Α. (Lachmann, F. H. A.) Γερμανὸς ἰατρὸς καὶ Τέκτων ἐν Βρουνσβίκῃ συγγραφεὺς τοῦ ἔργου «Ἱστορία τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Βρουνσβίκῃ» 1844.

Λεγᾶτος (Legatus). Οὕτω ἐκαλεῖτο κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ὁ πρὸς τὰ ξένα ἔθνη ἀποστελλόμενος πρέσβυς τῆς Ρώμης. Κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐκαλοῦντο λεγᾶτοι οἱ ὑπὸ ἡγεμόνων ἀποστελλόμενοι εἰς τὰς ἐπαρχίας ἀντιπρόσωποι πρὸς ἄσκησιν δικαστικῆς ἐξουσίας. Εἰς τὰς Ἀγγλοφώνους Τεκτ.·. Δυνάμεις σήμερον, λεγᾶτος καλεῖται ὁ ὑπὸ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. ἀποστελλόμενος ἀντιπρόσωπος πρὸς διάδοσιν τοῦ Δόγματος ἐν μὴ κατεχομένῳ ἐδάφει. Ὁ λεγᾶτος δέον νὰ κατέχῃ τουλάχιστον τὸν 32ο.

Λεκανομαντεία. Κλάδος τῆς ὑδρομαντείας. Ἐντὸς λεκάνης πλήρους ὕδατος ρίπτονται σταγόνες ἐλαίου ἐκ τῆς θέσεως τῶν ὁποίων ἐξάγονται μαντικὰ συμπεράσματα. Ἦτο ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Χαλδαίοις, τοῖς Βαβυλωνίοις, τοῖς Αἰγυπτίοις, τοῖς Ἰνδοῖς καὶ τοῖς Ἕλλησι. Εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀντὶ ἐλαίου ἐβυθίζοντο εἰς τὸ ὕδωρ ἀκτινοβόλοι πολύτιμοι λίθοι. Ἀσκεῖται ἐπίσης καὶ δι' ἁπλῆς παρατηρήσεως τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος (κατοπτρομαντεία). Τὰ περὶ μαγείας μεσαιωνικὰ συγγράμματα τὴν ἀναφέρουν συχνὰ μεταξὺ τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς μαντείας.

Λέλαντ χειρόγραφον. (Leland Manuscript). Τεκτονικὸν χειρόγραφον περὶ τὸ ὁποῖον μακραὶ διεξήχθησαν συζητήσεις μεταξὺ τῶν διαφόρων κριτικῶν. Οὐδὲν ἕτερον παλαιὸν ἔγγραφον, ἐκτὸς ἴσως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς **Κολωνίας** (βλ. **Κολωνίας Κατ.·. Χάρτ.·.**) ἐπροκάλεσε ποτὲ τόσας ἀμφισβητήσεις. Τὸ ὄνομα τοῦ χειρογράφου τούτου προέρχεται ἐκ τοῦ τίτλου του ὅστις ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις, ἀφορῶσαι τὸ μυστήριον τῆς Μασονίας, γραφεῖσαι διὰ τῆς χειρὸς τοῦ βασιλέως Ἐρρίκου τοῦ Ἕκτου καὶ πιστῶς ἀντιγραφεῖσαι παρ' ἐμοῦ τοῦ Γιοχὰν Λέϋλαντ ἀρχαιογράφου κατὰ διαταγὴν τῆς Ὑψηλότητός του.» (Βλ. **Ἐλευθεροτεκτ.·. ἱστορίας Ἐρρίκου τοῦ VI**).

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον εἰς τὸ Gentlemen's Magazine τῷ 1753 (σελ. 417) ἔνθα παρουσιάζετο ὡς ἀνατύπωσις φυλλαδίου δημοσιευθέντος πέντε ἔτη πρότερον εἰς Φραγκφούρτην. Ὁ τίτλος τοῦ ἐγγράφου εἰς τὸ ἐν λόγῳ περιοδικὸν ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἀντίγραφον μικροῦ φυλλαδίου ἀποτελουμένου ἐκ 12 σελίδων σχήματος 8ου ἐκτυπωθέντος ἐν Γερμανίᾳ τῷ 1748, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιστολὴ τοῦ διασήμου κ. Ἰωάννου Λὸκ ἀναφερομένη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ὅπως εὑρέθη ἐντὸς τοῦ γραφείου ἑνὸς ἀποβιώσαντος ἀδελφοῦ».

Ὁ Hearne ἀντέγραψε τὸ ἔγγραφον εἰς τὸ ἔργον του «Ἡ ζωὴ τοῦ Λέλαντ» (σελ. 67) προτάξας ἐν προλόγῳ τὴν ἀκόλουθον παρατήρησιν: «φαίνεται ὅτι ἓν ἀρχαῖον χειρόγραφον τοῦ Λέλαντ παρέμεινεν ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν Βολδειανὴν Βιβλιοθήκην, ὅπερ δὲν ἀναφέρεται εἰς οὐδεμίαν ἐκ τῶν περὶ τοῦ συγγραφέως δημοσιευθεισῶν μελετῶν».

Καὶ ὁ Hearne συνεχίζει ὡς ἑξῆς: «Ἐὰν ἡ αὐθεντικότης τοῦ ἀρχαίου τούτου χειρογράφου τῆς φιλολογίας παραμένῃ ἀνεξήγητος, ἀπαιτεῖ τοῦτο ἐν τούτοις ἰδιαιτέραν μνείαν λόγῳ τοῦ περιέργου τοῦ θέματος καὶ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν Βασιλικὸν συγγραφέα, καὶ τὸν ἀντιγραφέα αὐτοῦ, ὅστις ὑπῆρξεν ἀκαταπόνητος εἰς πᾶν εἶδος φιλολογίας».

Τὸ χειρόγραφον συνοδεύεται ὑπὸ εἰσαγωγικῆς ἐπιστολῆς καὶ σχολίων τοῦ Locke μετὰ γλωσσαρίου τῶν ἐν αὐτῷ ἀρχαίων λέξεων. Ἡ καλλιτέρα περιγραφὴ τοῦ χειρογράφου περιέχεται εἰς ἐπιστολὴν τοῦ Λὸκ πρὸς ἕνα εὐπατρίδην, ὅστις λέγεται ὅτι εἶνε ὁ Κόμης τοῦ Πέμπροκ. Ἡ ἐπιστολὴ φέρει χρονολογίαν 6 Μαΐου 1696. Ἐν αὐτῇ ὁ Λὸκ ἀφοῦ ἀναφέρει ὅτι ἔλαβε τὸ ἀντίγραφον τοῦ χειρογράφου ἐκ τῆς Βολδειανῆς Βιβλιοθήκης, προσθέτει τὰ ἑξῆς:

«Τὸ χειρόγραφον, οὗτινος τὸ παρὸν ἀποτελεῖ ἀντίγραφον φαίνεται νὰ εἶνε ἡλικίας 160 ἐτῶν· ἐν τούτοις εἶνε καὶ αὐτὸ ἀντίγραφον ἑνὸς πολὺ παλαιοτέρου κατὰ ἑκατὸν περίπου ἔτη. Τὸ πρωτότυπον λέγεται ὅτι ἦτο διὰ χειρὸς τοῦ Βασιλέως Ἐρρίκου τοῦ VI. Δὲν εἶνε βέβαιον ποῦ εἶχεν αὐτὸ ὁ Βασιλεύς, φρονῶ ὅμως ὅτι πρόκειται περὶ ἐξετάσεως—ληφθείσης ἴσως ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως

—μέλους τινὸς τῆς 'Αδελφότητος τῶν Μασόνων, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἴδιος, ὡς λέγεται, ὅτε ἐνηλικιώθη καὶ ἔθεσεν ἔκτοτε τέρμα εἰς τὸν διωγμὸν ὅστις ἐνηργεῖτο ἐναντίον των.»

Μετὰ τὴν δημοσίευσίν του εἰς τὸ Gentlemen's Magazine καὶ εἰς τὴν «Ζωὴν τοῦ Λέλαντ» ἐδημοσιεύθη καὶ πάλιν τῷ 1764 εἰς τὸ «Pocket Companion» εἰς τὴν «Candid Disquisition» τοῦ Calcott Τῷ 1775 ὁ Hutchinson τὸ περιέλαβεν εἰς τὸ ἔργον του «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Τεκτονισμοῦ». 'Ο Dermott τὸ ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ «*'Αχιμὰν Ρεζὸν*» (βλ. λ.) καὶ ὁ Πρέστον εἰς τὴν «Illustration». "Εκτοτε ἐδημοσιεύθη ἀλλεπαλλήλως εἰς τὴν 'Αγγλίαν καὶ τὴν 'Αμερικὴν κυρίως. Μεταφράσεις αὐτοῦ ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ Τορρὺ γαλλιστὶ εἰς τὸ «Acta Latomorum», ὡς καὶ ὑπό τινων ἄλλων Γάλλων καὶ Γερμανῶν συγγραφέων.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο—τὸ τόσον σημαντικὸν ἐὰν εἶνε γνήσιον διότι ἀποτελεῖ ἀφήγησιν τῆς θέσεως τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15ου αἰῶνος—ὑπέστη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς σχεδὸν ἐπιθέσεις τόσον σφοδρὰς ὅσον σφοδρὰ ἦτο καὶ ἡ ὑπεράσπισις ἐκείνων οἵτινες ὑπεστήριζον τὴν γνησιότητά του.

'Απὸ τοῦ 1787 ἤδη ὁ βαρῶνος de Chefdebien εἰς ὁμιλίαν του φέρουσαν τὸν τίτλον ‹Τεκτονικαὶ "Ερευναι πρὸς χρῆσιν τῶν 'Αδ.·. τοῦ Πρωτογενοῦς Δόγματος τῆς Ναρβόννης› καὶ ἀναγνωσθεῖσαν ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως τῶν Φιλαλήθων, ἐπετέθη κατὰ τῆς γνησιότητος τοῦ ἐγγράφου.

'Αλλὰ καὶ ὁ Thory, καίτοι ὁμολογῶν ὅτι θὰ ηὔχετο ὅπως τὸ Χειρόγραφον εἶνε γνήσιον, ἐπρόβαλεν ἀντιρρήσεις ἐν ὑπομνήματι ἀναγνωσθέντι τῷ 1806 ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου τοῦ Φιλοσοφικοῦ Δόγματος. Αἱ ἀντιρρήσεις του εἶνε αἱ ἀκόλουθοι ὀκτὼ τὸν ἀριθμόν.

1. Τὸ χειρόγραφον δὲν περιλαμβάνεται εἰς καμμίαν ἀπὸ τὰς παλαιοτέρας ἐκδόσεις τῶν ἔργων τοῦ Λόκ.
2. Διὰ πρώτην φορὰν ἐτυπώθη ἐν Φραγκφούρτῃ τῷ 1748.
3. *Ητο ἄγνωστον ἐν 'Αγγλίᾳ μέχρι τοῦ 1753.
4. 'Ο "Αντερσον δὲν τὸ ἀναφέρει.
5. Δὲν εὑρίσκεται εἰς καμμίαν τῶν ἐκδόσεων τῶν ἔργων τοῦ Λέλαντ τῶν πρὸ τοῦ 1772.
6. 'Ο Dr. Πλὸτ βεβαιοῖ ὅτι ὁ 'Ερρῖκος ὁ VI οὐδέποτε ἐγένετο Τέκτων.
7. Τὸ χειρόγραφον γράφει ὅτι ἡ Μασονία εἰσήχθη ἐξ 'Ανατολῶν ὑπὸ τῶν Βενετῶν.
8. Αἱ κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ 'Ερρίκου τοῦ VI ταραχαὶ καὶ ἡ ἀνικανότης του, καθιστοῦν ἀπίθανον τὴν ἀπασχόλησίν του μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ.

Τὸ ἕκτον καὶ ὄγδοον ἐκ τῶν ἄνω ἐπιχειρημάτων, λέγει ὁ Mackey, δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὸ ζήτημα, τὸ δὲ ἕβδομον εἶνε παιδαριῶδες στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἀγνοίας τῆς ἐννοίας τῆς λέξεως «Βενετός».

Τὰ ἄλλα ὅμως πέντε ἐπιχειρήματα ἔχουν μεγάλην βαρύτητα.

Καὶ ὁ Halliwell εἰς τὴν «Early History of Freemasonry in England» (σελ. 40) προέταξε τὰς διαφόρους ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς γνησιότητος τοῦ ἐγγράφου. 'Εβεβαίωσεν ἐν πρώτοις ὅτι ματαίως ἠρεύνησεν ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν Βοδλειανὴν Βιβλιοθήκην διὰ νὰ εὕρῃ τὸ πρωτότυπον. Πῶς ἦτο δυνατὸν ἄλλωστε νὰ δημοσιευθῇ τὸ πρῶτον ἐν Φραγκφούρτῃ τῆς Γερμανίας μετὰ ἕνα αἰῶνα χωρὶς κἂν νὰ γίνῃ μνεία τῆς πηγῆς ἐξ ἧς ἐλήφθη;

'Εκ τῶν Γερμανῶν, οἱ Lessing, Keller καὶ Findel ἀρνοῦνται ἐπίσης τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου.

'Εξ ἄλλου ὅμως πολλοὶ ἐξέχοντες Τέκτονες τῆς 'Αγγλίας, Γερμανίας καὶ Γαλλίας μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ Krame, Φέσσλερ, Λέννιγκ, Ρεγκελίνι, Πρέστον, Hutchinson, Calcott καὶ ὁ "Ολιβερ κηρύσσονται ὑπὲρ τῆς γνησιότητός του καὶ τὸ θεωροῦν αὐθεντικόν.

Τὸ περίφημον αὐτὸ χειρόγραφον, γράφει ὁ Δρ "Ολιβερ (Freemason's Quart.·. Rev. *1840 σελ. 10) φημίζεται ὅτι προσηλύτισε τὸν σοφὸν Λὸκ ὅστις ἐμυήθη ἀφοῦ τὸ ἐμελέτησε προσεκτικὰ καὶ τὸ ἀνέλυσε. Πρὶν ἢ δοθῇ πᾶσα πίστις εἰς τὸ ἀνεκτίμητον αὐτὸ ἔγγραφον, παρίσταται ἀνάγκη νὰ ἐξετασθῇ ἡ γνησιότης του. Κατέχομεν ἰσχυροτάτας συμπερασματικὰς ἀποδείξεις ὅτι ὑπῆρχε περὶ τὰ μέσα τοῦ τελευταίου αἰῶνος, διότι ἔτυχε μεγάλης δημοσιότητος· ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ 'Ελευθεροτεκτονισμὸς ἤρχισε νὰ προκαλῇ μεγάλως τὴν δημοσίαν προσοχήν, ἡ ἀπάτη, ἐὰν ὑπῆρχε τοιαύτη, θὰ ἀπεκαλύπτετο ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων του, οἵτινες συχνὰ ἐζήτησαν νὰ γελοιοποιήσουν τὸν Τεκτονισμόν, ὅπως μαρτυρεῖ ὁ πίναξ τοῦ* Hogarth *«'Η Νύχτα», ὅπου τὰ κύρια πρόσωπα εἶνε μερικοὶ ἀδελφοὶ φέροντες περιζώματα καὶ Τεκτ.·. διάσημα καὶ ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς Στοᾶς εἰς κατάστασιν μέθης, ὡς καὶ ἄλλα δημοσιεύματα κατειρωνευόμενα τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμόν. Οὐδεμία ὅμως ἐγένετο ἀπόπειρα ἀμφισβητήσεως τῆς γνησιότητος τοῦ ἐγγράφου τούτου».*

Καὶ ἀφοῦ ἀπαριθμεῖ τὰ διάφορα βιβλία εἰς τὰ ὁποῖα ἀνεδημοσιεύθη τοῦτο, προσθέτει:

«'Υπὸ τοιαύτην παγκόσμιον διάδοσιν, τὸ χειρόγραφον ἐὰν ἦτο ὕποπτον θὰ ἀπεκαλύπτετο ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων τοῦ Τεκτ.·. ἰδίως περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὅτε ἡ πρόοδος τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀνεχαιτίσθη σοβαρῶς ἐκ τῆς δημοσιεύσεως ἔργων τὰ ὁποῖα κατηγόρουν αὐτὸν ὅτι ἦτο ὁ θεματοφύλαξ ἀρχῶν καταστρεπτικῶν διὰ τὴν εἰρήνην ὅσον καὶ τὴν θρησκείαν τῆς ἀστικῆς κοινωνίας. 'Εὰν δὲ πάλιν ἐπρόκειτο περὶ πλαστογραφίας, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν δοκιμασίαν μιᾶς κριτικῆς ἐξετάσεως. Οὐδεμία ὅμως τοιαύτη ἀπόπειρα ἐγένετο καὶ τὸ συμπέρασμα ἐκ τούτου εἶνε ὅτι τὸ ἔγγραφον εἶνε αὐθεντικόν.

«Εἶμαι ἐν τούτοις τῆς γνώμης ὅτι ἡ «'Επιστολὴ καὶ αἱ Σημειώσεις» αἱ προτασσόμεναι τοῦ χειρογράφου ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Λόκ· ὑπάρχουν δὲ καὶ ἐπιβεβαιωτικαὶ τούτου ἐνδείξεις· διότι ὁ μέγας οὗτος φιλόσοφος διέμενε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς χρονολογίας τοῦ χειρογράφου εἰς Oates *τὴν θερινὴν διαμονὴν τοῦ Σὲρ Φράνσις* Masham, *ὀλίγον δὲ χρόνον κατόπιν μετέβη εἰς τὴν πόλιν, ἔνθα ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Τὰ γεγονότα αὐτὰ ἀποδεικνύονται πλήρως ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Λὸκ πρὸς τὸν κ.* Molineux *χρονολογουμένων ἀπὸ 30 Μαρτίου καὶ 2 'Ιουλίου 1696. Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς οὐδεμίαν ἔχω ἀμφιβολίαν περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ πολυτίμου τούτου χειρογράφου».*

'Εν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἀνωτέρω ὁ R. F. Gould εἰς τὴν «'Ιστορίαν τοῦ 'Ελευθέρου Τεκτονισμοῦ» (Hist.·. of Fr.·. M.·. κεφ. 1, σελ. 489) χαρακτηρίζει τὸ χειρόγραφον ὡς «ἀναίσχυντον πλαστογραφίαν».

'Ο ἀδ.·. A. Mackey ἀσχολούμενος μὲ τὸ ἐν λόγῳ χειρόγραφον γράφει:

«'Οφείλω νὰ εἴπω, παρὰ τὸν πόθον μου, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει εἴτε ἐσωτερικὴ εἴτε ἐξωτερικὴ ἔνδειξις περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ ἐγγράφου τούτου διὰ νὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ στηριχθῇ μία ἱστορικὴ περὶ τούτου ἀπόδειξις».

Λεμανσῶ. Γάλλος Τέκτων κάτοχος πλουσίας συλλογῆς βαθμῶν τῶν ὁποίων τὸ ὀνοματολόγιον διεφυλάχθη εἰς τὸ «"Ακτα Λατομόρουμ» τοῦ Τορύ. Οἱ πλεῖστοι τῶν βαθμῶν τούτων ἀναφέρονται καὶ ἐνταῦθα εἰς τὰς οἰκείας θέσεις των.

Λεμιὲρ (Lemierre A. M.). Γάλλος Τέκτων δραματικὸς συγγραφεὺς* 1733 † 1793. *Ητο μέλος τῆς περιφήμου ἐν 'Αν.·. Παρισίων Στ.·. «Αἱ ἐννέα 'Αδελφαὶ» καὶ παρέστη εἰς τὴν μύησιν καὶ τὴν πανηγυρικὴν ἐν αὐτῇ εἰσδοχὴν τοῦ ***Βολταίρου*** (βλ. λ.)

Λεμουρία (Lémurie). 'Η ἤπειρος ἥτις ἦτο κοιτὶς τῆς ***τρίτης*** ἀνθρωπίνης φυλῆς (βλ. ***φυλαί***). 'Η ἤπειρος αὕτη κατὰ τὴν ἀπόκρυφον παράδοσιν κατεῖχε τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ Εἰρηνικοῦ 'Ωκεανοῦ καὶ ἐξετείνετο ἀπὸ τῆς Μοζαμβίκης μέχρι τῆς Αὐστραλίας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ ξηραὶ τοῦ πλανήτου ἡμῶν εὑρίσκοντο σχεδὸν ἅπασαι εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον ἡ δὲ σημερινὴ Νότιος 'Αμερικὴ ὡς καὶ ἡ Νότιος Αὐστραλία ἀπετέλουν τμῆμα τῆς Λεμουρίας. Κατὰ τὴν αὐτὴν παράδοσιν ἡ Εὐρώπη καὶ μέγα τμῆμα τῆς 'Ασίας εὑρίσκοντο τότε ὑπὸ τὰ ὕδατα. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ 'Ατλαντικὸς εἶχε μερικὰς νήσους μόνον. 'Αλλ' ἡ Λεμουρία κατεβυθίσθη συνεπείᾳ ἑνὸς τῶν τεραστίων ἐκείνων κατακλυσμῶν οἵτινες ἐμφανίζονται περιοδικῶς ἐπὶ τοῦ πλανήτου καὶ εἰς τὴν θέσιν της ἐδημιουργήθη ὁ Εἰρηνικὸς 'Ωκεανὸς ἐπὶ τοῦ

όποίου άπέμειναν μόνον τμήματά τινα τῆς έξαφανισθείσης ήπείρου, μεταξύ τῶν όποίων καί ή σημερινή 'Ωκεανία. 'Η άπόκρυφος παράδοσις άναφέρει ότι ή καταβύθισις τῆς Λεμουρίας έπῆλθε πρό 20 περίπου χιλιάδων έτῶν, μετ' αύτῆς δέ έξέλειπε καί ή έπί τῆς γῆς κυριαρχία τῆς φυλῆς τῶν *Λεμουρίων* (βλ. λ.).

Ταυτοχρόνως έγεννᾶτο έπί τοῦ πλανήτου μας, μία νέα ἥπειρος, ή *Ατλαντίς* (βλ. λ.) έπί τῆς όποίας άνεπτύχθη βαθμηδόν κυριαρχήσασα τελικῶς ή τετάρτη φυλή, ή τῶν *'Ερυθρῶν*.

'Η 'Ατλαντίς κατεβυθίσθη μέ τήν σειράν της 10 χιλιάδας ἔτη πρό τῆς έμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, τότε δέ καί ένεφανίσθη ή Εύρώπη μέ κυριαρχοῦσαν έπί τοῦ πλανήτου, τήν *πέμπτην* φυλήν, τῶν *Λευκῶν*. 'Η άπόκρυφος παράδοσις πρεσβεύει ότι συμφώνως πρός τόν άκλόνητον νόμον τῆς έξελίξεως ή *ἕκτη* φυλή, ἥτις θά διαδεχθῇ τήν λευκήν όταν φθάσῃ τό πλήρωμα τοῦ χρόνου, θά εἶνε ή τῶν κιτρίνων.

'Η ὕπαρξις τῆς Λεμουρίας τήν όποίαν άπό μακροτάτων χρόνων άνέφερεν ή άπόκρυφος παράδοσις, ήμφισβητεῖτο ύπό τῆς έπιστήμης άρνουμένης νά στηριχθῇ έπί τῶν θρύλων τῶν διαφόρων άρχαίων λαῶν. Αί αύταί άμφισβητήσεις διετυποῦντο καί διά τήν ὕπαρξιν τῆς *'Ατλαντίδος* (βλ. λ.). 'Αλλ' όπως συνέβη μέ τήν 'Ατλαντίδα οὕτω καί διά τήν Λεμουρίαν έπ' έσχάτων, διάφοροι γεωλόγοι έπιστήμονες ἤρχισαν έκφράζοντες τήν γνώμην ότι πράγματι τοιαύτη ἥπειρος ύπῆρξεν έκεῖ άκριβῶς όπου τήν τοποθετεῖ ή άπόκρυφος παράδοσις. 'Αγγλική έπιστημονική άποστολή ύπό τήν ήγεσίαν τοῦ καθηγητοῦ κ. Στάνλεϋ Γκάρντινερ άφοῦ έπί μακρόν ένήργησεν έρεύνας είς τόν 'Ινδικόν 'Ωκεανόν ύπέβαλεν είς τήν 'Αγγλικήν Βασιλικήν 'Εταιρίαν περί τά τέλη τοῦ 1933 μακράν ἔκθεσιν έν τῇ όποίᾳ έτόνιζεν ότι ή Λεμουρία ύπῆρξε πράγματι είς τό μεταξύ Μαδασκάρης καί Κεϋλάνης τμῆμα τοῦ ώκεανοῦ. 'Η ίδέα τῆς προϋπάρξεως ένισχύεται κατά τήν γνώμην τῶν έπιστημόνων έκ τοῦ γεγονότος ότι είς τάς πολυαρίθμους νησίδας τάς έγκατεσπαρμένας είς τό μέρος αύτό τοῦ ώκεανοῦ έπικρατοῦν τά αύτά φυτικά καί ζωϊκά εἴδη. Αί γενόμεναι βυθομετρήσεις καί ό έπί τῇ βάσει αύτῶν σχηματισθείς άνάγλυφος χάρτης τοῦ βυθοῦ, άποδεικνύουν έπίσης ότι αί άναρίθμηται αὗται νησῖδες εἶνε πράγματι τά ύπολείμματα ήπείρου ἥτις είς ἔκτασιν ἦτο πολύ μεγαλυτέρα τῆς σημερινῆς Αύστραλίας. Κατά τόν καθηγητήν Γκάρντινερ ή Λεμουρία εἶχε κλῖμα θερμόν καί ἔδαφος εύφορώτατον. 'Ο πληθυσμός της εἶχε φθάσῃ είς άρκετά ύψηλήν βαθμίδα πολιτισμοῦ. 'Ο 'Αγγλος καθηγητής φρονεῖ ότι ή ἥπειρος αὕτη ύπῆρξε πρό 15 χιλιάδων έτῶν ή κοιτίς τοῦ 'Ινδικοῦ, τοῦ Αίγυπτιακοῦ καί τοῦ 'Ελληνικοῦ πολιτισμοῦ καί κατ' άκολουθίαν καί τοῦ νεωτέρου εύρωπαϊκοῦ. 'Ο κ. Γκάρντινερ φρονεῖ ότι ή μεγάλη ἥπειρος κατεποντίσθη συνεπείᾳ γιγαντιαίου σεισμοῦ. 'Η έπιστημονική γνώμη περί τῆς ύπάρξεως τῆς Λεμουρίας στηρίζεται κυρίως έπί τοῦ γεγονότος ότι ὅμοια έντελῶς εἴδη ζώων ἔχουν εύρεθῇ είς άμφοτέρας τάς άκτάς τῆς 'Αραβικῆς θαλάσσης. Ταυτοχρόνως λείψανα δεινοσαύρων τοῦ αύτοῦ εἴδους άνεκαλύφθησαν είς τάς 'Ινδίας, τήν 'Αφρικήν, άκόμη δέ καί είς τήν Παταγωνίαν τῆς Νοτίου 'Αμερικῆς. 'Ιδίως ἔχουν εύρεθῇ οίκογένειαι άνθρωποειδῶν πιθήκων τοῦ εἴδους τῶν καλουμένων «Λεμούρ» έκ τοῦ όνόματος άκριβῶς τῆς άπωλεσθείσης ήπείρου. Οὕτω διά μίαν άκόμη φοράν ή έπιστήμη ἔρχεται νά έπικυρώσῃ ὅσα ή 'Απόκρυφος παράδοσις άπό πολλῶν αίώνων διακηρύττει.

Βιβλιογρ.: 6 (σελ. 79) 59 (σελ. 122 κ. έ.). *'Επίσης βλ.* Scott Eliott. La Lémurie perdue.

Λεμούριοι (Lémuriens). Οί κάτοικοι τῆς καταποντισθείσης ήπείρου Λεμουρίας οἵτινες κατά τήν άπόκρυφον παράδοσιν άποτελοῦν τήν τρίτην τῶν έπί τοῦ πλανήτου άνθρωπίνων φυλῶν αἵτινες εἶνε έν ὅλῳ έπτά (βλ. *φυλαί*). Οί Λεμούριοι καλοῦνται καί ἄνθρωποι γεννηθέντες «έκ τοῦ ἱδρῶτος», ή «έκ τοῦ ᾠοῦ». Ἦσαν γίγαντες, διότι ἦσαν ή πρώτη φυλή ή προικισθεῖσα μέ ύλικόν σῶμα, άρχικῶς δέ ἦσαν έρμαφρόδιτοι. Κατά τήν αύτήν παράδοσιν ό χωρισμός τῶν φύλων έπῆλθε περί τήν μέσην περίοδον τῆς έξελίξεως τῆς φυλῆς ταύτης, τῆς όποίας άπόγονοι θεωροῦνται αί σημεριναί φυλαί τῶν μαύρων τῆς Αύστραλίας, τῆς Γῆς τοῦ Πυρός καί ἄλλων τινῶν ήμιαγρίων.

Τήν περί τῆς ύπάρξεως τῆς φυλῆς ταύτης παράδοσιν ώς καί τό έρμαφρόδιτον αύτῆς διατηροῦν αί πλεῖσται τῶν μυθολογιῶν τῶν άρχαίων λαῶν.

Βιβλιογρ.: 6 (σελ. 79) 59. *'Επίσης Α.* Besant et Leadbeater «L'homme d' où il vient: où il va».

Λεμπόν, Γουσταῦος (Le Bon). Γάλλος ίατρός, κοινωνιολόγος καί φιλόσοφος * 1841 τοῦ όποίου τά ἔργα πρέπει νά μελετῶνται άπό τούς Τέκτονας ώς έξαιρετικῶς διαφωτιστικά. 'Ιδιαιτέρας μνείας ἄξια εἶνε ή «Ψ υ χ ο λ ο γ ί α τ ῶ ν μ α ζ ῶ ν» (Psychologie des foules) ή Φυσιολογία τοῦ άνθρωπίνου γένους», «Ό ἄνθρωπος καί αί κοινωνίαι», «Οί πρῶτοι πολιτισμοί τῆς 'Ανατολῆς» κ. ἄ.

Λέ Μπώλ ντέ Νάνς. ***Κλαύδιος Στέφανος,*** (Le Bauld de Nans). Διαπρεπής Γάλλος Τέκτων τοῦ 18ου αίῶνος * έν Μπεζανσόν 1736 † έν Βερολίνῳ 1789. 'Εξ έπαγγέλματος ήθοποιός καί έξαιρετικῶς μορφωμένος, άφωσιώθη είς τήν έξυπηρέτησιν τοῦ Τεκτονισμοῦ. 'Επί έπταετίαν ύπῆρξε Σεβ.·. τῆς Σ.·. Στ.·. 'Αγίου Καρόλου τῆς 'Ενώσεως έν 'Αν.·. Μαγχάϊμ. Μετοικήσας είς Βερολίνον τῷ 1771 έξελέγη Ρητ.·. τῆς Στ.·. «Φιλία· τοῦ Δόγματος τοῦ Γιόρκ έξέδοσε δέ καί Τεκτονικήν έφημερίδα. Χαρακτηρίζεται ύπό τῶν συγχρόνων του ώς άνήρ μεγάλης μορφώσεως καί ταλάντου, τοῦτο δέ όμολογεῖ καί ό Φέσσλερ τονίζων ότι είργάσθη πολύ διά τόν Τεκτονισμόν.

Λέννιγκ Κ. (Lenning C.) Ψευδώνυμον διασήμου Γερμανοῦ Τέκτονος διαμείναντος έν Παρισίοις τῷ 18 7. 'Υπῆρξεν ό πρῶτος σχεδιάσας τήν ἔκδοσιν τῆς Γερμανικῆς Τεκτονικῆς 'Εγκυκλοπαιδείας «Encyclopädie der Freimaurerei» τήν όποίαν ό Φίντελ άποκαλεῖ «τό σοβαρώτερον ἔργον τῆς Τεκτονικῆς φιλολογίας». Τά χειρόγραφα τοῦ Λέννιγκ περιῆλθον μετά τόν θάνατόν του είς τόν βιβλιοπώλην Μπρόκχαουζ τῆς Λειψίας ὅστις καί ἔπεισε τόν Φρεΐδριχ Μόσντορφ ὅπως τά έκδόσει. 'Αλλ' ό τελευταῖος οὗτος προσέθεσε τόσα πολλά είς τό πρωτότυπον, άναθεωρῶν καί εύρύνων τά σημαντικώτερα τῶν ἄρθρων ὥστε ό Κλός είς τήν βιβλιογραφίαν του τό σημειώνει ώς ἔργον τοῦ Μόσντορφ. Τό ἔργον έξεδόθη είς τρεῖς τόμους έξ ὧν ό μέν πρῶτος τῷ 1822, ό δεύτερος τῷ 1824 καί ό τρίτος τῷ 1828.

Λενουάρ, 'Αλέξανδρος (Lenoir). Διάσημος Γάλλος άρχαιολόγος καί Τέκτων * έν Παρισίοις 1761 † αύτόθι 1839. Τῷ 1790 διωρίσθη ύπό τῆς Γαλλικῆς 'Εθνοσυνελεύσεως συντηρητής τῶν ἔργων τέχνης τά όποῖα ή 'Επανάστασις εἶχεν άφαιρέση άπό τούς ναούς καί τάς μονάς καί δι' αύτῶν έσχημάτισε τό μουσεῖον ὅπερ άργότερον έγένετο τό σημερινόν Μουσεῖον τοῦ Λούβρου.

Τό Μητροπολιτικόν Περιστ.·. τῆς Γαλλίας συνήρχετο τακτικῶς άπό τοῦ 1777 είς φιλοσοφικάς έργασίας μέ τακτικόν συνήθως όμιλητήν τόν άποκρυφιστήν Court de Gebelin. Μέλος τοῦ Περιστ.·. ἦτο καί ό Λενουάρ. Αί έργασίαι αὗται διεκόπησαν κατά τό 1789 λόγῳ τῶν πολιτικῶν άνωμαλιῶν τῆς έποχῆς, έπανελήφθησαν ὅμως τῷ 1812 καί τότε ό Λενουάρ ἔδοσεν έν τῇ Στ.·. ταύτῃ σειράν όμιλιῶν περί τῶν 'Αρχαίων Μυστηρίων τῆς Αίγύπτου καί τῆς 'Ελλάδος καί τῆς σχέσεως αύτῶν μετά τῶν 'Ελευθεροτεκτονικῶν. Τάς όμιλίας αύτάς έξέδοσεν έν ἔτει 1814 είς ἔργον ύπό τόν τίτλον «La Franche Maçonnerie rendue à sa véritable origine, ou l'Antiquité de la Franche-Maçonnerie prouvée par l'explication des Mystères Anciens et Modernes» (Paris 4to p. 304).

'Ο Λενουάρ ύποστηρίζει όρθῶς ότι τά 'Ελευθεροτεκτονικά Μυστήρια εἶνε έπανάληψις τῶν 'Αρχαίων, τοῦτο δέ καί άποδεικνύει διά τῶν σοφῶν άναλύσεών του έπί τοῦ περιεχομένου τῶν άρχαίων Μυστηρίων.

Λέξις άπολεσθεῖσα. 'Η μυστική παράδοσις τοῦ 'Ελευθεροτεκτ.·. μᾶς πληροφορεῖ ότι ύπῆρχε κάποτε μία άπολεσθεῖσα λέξις άνεκτιμήτου άξίας καί ύπερτάτου σεβασμοῦ· ότι ή λέξις αὕτη ἦτο γνωστή είς όλίγους μόνον· ότι τελικῶς άπωλέσθη καί ότι άντικατεστάθη προσωρινῶς δι' ἄλλης τινός. 'Αλλ' έπειδή, ώς διδάσκει ή φιλο-

σοφία τοῦ Τεκτονισμοῦ, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ θάνατος ἄνευ ἀναστάσεως, οὕτω συμφώνως πρὸς τὸν ἴδιον νόμον ἡ ἀπώλεια τῆς λέξεως συνεπάγεται καὶ τὴν ἐνδεχομένην ἀνεύρεσίν της. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς ἀκριβῶς στηρίζεται καὶ ἡ ἀναζήτησις τῆς λέξεως. Δὲν ἔχει σημασίαν ποία ἦτο ἡ λέξις αὐτὴ οὔτε πῶς ἀπωλέσθη. Ἀξίαν ἔχει τὸ γεγονὸς ὅτι μία λέξις ἀπωλέσθη καὶ ἀκολούθως ἀνευρέθη.

«Ἡ «λέξις» αὕτη, γράφει ὁ Mackey, δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς συμβολίζουσα τὴν Θείαν Ἀλήθειαν· ὅλαι δὲ αἱ λεπτομέρειαι περὶ ἀπωλείας, ἀντικαταστάσεως καὶ ἀνευρέσεως, ἀποτελοῦν συστατικὰ μέρη τοῦ μυθικοῦ συμβόλου ὅπερ περικλείει τὴν ἀναζήτησιν τῆς Ἀληθείας.

Ὁ μῦθος τῆς ἀπολεσθείσης λέξεως συμβολίζει τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀληθοῦς θρησκείας μεταξὺ τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν καὶ τὰς προσπαθείας τῶν σοφῶν, τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν μεμυημένων, πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ διατήρησιν αὐτῆς εἰς τὰ ἄδυτα τῶν Μυστηρίων των, ἅτινα ἀποτελοῦν τὸν Ἀπόκρυφον Τεκτονισμὸν τῆς Ἀρχαιότητος.

Ὁ μῦθος ἐν τούτοις περικλείει καὶ κάποιον ἀτομικὸν συμβολισμόν. Ὑποδεικνύει τὴν προσωπικὴν πρόοδον τοῦ νεοφύτου ἀπὸ τοῦ πρώτου βαθμοῦ τῆς μυήσεώς του μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῆς μυστηριακῆς του σταδιοδρομίας (βλ. *Λόγος*).

Λέξις εἰσιτήριος. (Password, Mot de passe). Μυστικὴ λέξις ἥτις ὅπως καὶ τὸ στρατιωτικὸν σύνθημα, σκοπὸν ἔχει νὰ ἀποδείξῃ τὸν φιλικὸν δεσμὸν τοῦ δίδοντος αὐτὴν καὶ τῷ ἐπιτρέψῃ τὴν εἴσοδον ἐν Στοᾷ. Δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὴν «Ἱερὰν λέξιν» ἥτις παρέχεται πρὸς διδασκαλίαν καὶ ἐνέχει συμβολικὴν σημασίαν. Οἱ Τέκτονες ἀναγνωρίζονται μεταξύ των δι' ὡρισμένων εἰσιτηρίων λέξεων, γνωστῶν εἰς αὐτοὺς μόνον, καὶ δι' ὧν δύνανται νὰ γίνουν δεκτοὶ εἰς ξένας Στοάς. Εἰσιτηρίους λέξεις εἶχον προφανῶς καὶ ὅλα τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια ὡς καὶ οἱ ἐπαγγελματίαι Τέκτονες τοῦ Μεσαίωνος καὶ οἱ Γερμανοὶ *λιθοδόμοι* (βλ. λ.).

Ὁ Lyon εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῆς Στοᾶς τοῦ Ἐδιμβούργου» γράφει ὅτι κατὰ τὸν 16ον καὶ τοὺς ἀκολούθους αἰῶνας ὑπῆρχε τοιαύτη λέξις εἰς τὰς Σκωτικὰς Στοὰς ἥτις καὶ ἀπετέλει τὸ μόνον μυστικὸν περὶ οὗ γίνεται ὑπαινιγμὸς εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν Στοῶν Κιλλουΐνιγκ, Mary's Chapel, Atcheson's Haven ἢ Dunblane, ἐκφράζει δὲ τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἀνακοίνωσις αὐτῆς τῆς λέξεως ἀπετέλει τὴν μόνην τελετὴν μυήσεως εἰς τὰς Ἐπαγγελματικὰς Στοάς. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μία καὶ μόνη λέξις ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ διὰ τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τοῦ μ α θ η τ ο ῦ, τ ο ῦ τ ε χ ν ί τ ο υ καὶ τοῦ δ ι δ α σ κ ά λ ο υ. Ὁ Lyon φρονεῖ ἐπίσης ὅτι ἡ κατόπιν ὅρκου ἀνακοίνωσις εἰς τὸν μαθητὴν τῆς μυστικῆς αὐτῆς λέξεως ἀπετέλεσε τὴν βάσιν ἐξ ἧς προέκυψε βραδύτερον ὁ Συμβολικὸς Τεκτονισμός. Ἀλλ' ὡς ὀρθῶς τονίζει ὁ ἀδ. Mackey, ὁ Lyon ἠσχολήθη μὲ τὰς Σκωτικὰς μόνον Στοάς. Ἐνῷ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ δὲν ὑπάρχουν ἀποδείξεις πείθουσαι ὅτι εἰς τὰς Στοὰς τῶν χωρῶν αὐτῶν δὲν ἐφηρμόζετο εὐρύτερον σύστημα μυήσεως. Δὲν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ ὅτι ὁλόκληρον τὸ σύστημα μυήσεων, τὸ ἐφαρμοσθὲν εὐθὺς μὲ τὴν ἕνωσιν τῶν Στοῶν τῷ 1717, (βλ. *Ἀγγλία*) ἀνέκυψεν αἰφνιδίως ἐκ μιᾶς καὶ μόνης λέξεως καὶ εἶναι δημιούργημα τῆς φαντασίας τῶν ἐπιτυχόντων τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν συσσωμάτωσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Λέξις ἱερά. Ὅρος χρησιμοποιούμενος δι' ἑκάστην σημαντικὴν λέξιν ἑνὸς βαθμοῦ ἐνδεικτικὴν τοῦ ἱεροῦ του χαρακτῆρος καὶ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς «εἰσιτηρίου λέξεως» ἥτις ἁπλῶς ἀπετέλει μέσον ἀναγνωρίσεως. Ἡ ἔκφρασις κακῶς, κατὰ τὸν Mackey, ἀντικαθίσταται συχνὰ μὲ τὴν «μυστικὴν λέξιν» ἐνῷ ὅλαι μὲν αἱ λέξεις ἐν τῷ Τεκτονισμῷ εἶναι μυστικαί, ὀλίγαι δὲ εἶναι καὶ ἱεραί.

Λεοντικὰ (τά). Οὕτω ἐκαλεῖτο ἡ τελετὴ τῆς μυήσεως εἰς τὸν 4ον τῶν Μιθραϊκῶν Μυστηρίων, τὸν βαθμὸν τοῦ λέοντος. (βλ. ***Μίθρας*** καὶ ***Μιθραϊκὰ μυστήρια***). Οὐσιαστικῶς ἐπρόκειτο περὶ τοῦ πρώτου βαθμοῦ μυήσεως δεδομένου ὅτι οἱ τρεῖς προηγούμενοι «κ ό ρ α ξ», «κ ρ ύ φ ι ο ς» καὶ «σ τ ρ α τ ι ώ τ η ς» ἀπετέλουν εἶδος μαθητείας. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ λεοντικὰ εἶχον ἰδιαιτέραν ἐν τῇ μυήσει σημασίαν.

Λέοντος ἱππότης. Ὁ 12ος τῆς τρίτης σειρᾶς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Περιστυλίου τῆς Γαλλίας.

Λέοντος πέλμα. Σημεῖον ἀναγνωρίσεως λόγῳ τοῦ σχήματος τῆς χειρὸς καὶ τῶν δακτύλων ὁμοιαζόντων πρὸς πέλμα λέοντος (βλ. ***Λέων τῆς Φυλῆς τοῦ Ἰούδα***)

Λεὸ Ταξίλ. (Leo Taxil) Φιλολογικὸν ψευδώνυμον τοῦ Γάλλου Gabriel Jogand Pagés γνωστοῦ ἰδίως ἐκ τῶν ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ συκοφαντικῶν δημοσιευμάτων του.

Πρὸ τοῦ 1885 ὁ Ταξὶλ ἠσχολεῖτο μὲ τὴν εἰς φυλλάδια ἔκδοσιν πορνογραφικῶν μυθιστορημάτων καὶ ἀντικληρικῶν καὶ σκανδαλιστικῶν ἱστοριῶν ἰδίως τῆς ἀνωτέρας τάξεως τῶν Παρισίων. Ὁ Ταξὶλ εἶχε μυηθῆ εἰς τὸν Τεκτονισμόν, λόγῳ ὅμως τῆς διαγωγῆς του καὶ τῆς ἀδιστάκτου συνειδήσεώς του ἀπεβλήθη τοῦ Τάγματος πρὶν προφθάσῃ νὰ ὑπερβῇ τὸν βαθμὸν τοῦ μαθητοῦ. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἀκριβῶς (περὶ τὸ 1885) ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος ὅστις ἐδημοσίευε τὰ ἀνήθικα δημοσιεύματά του ἐπτώχευσε καὶ ὁ Λεὸ Ταξὶλ αἰφνιδίως ἀπὸ ἀντικληρικοῦ καὶ ἀθέου παρουσιάσθη καταληφθεὶς ὑπὸ θρησκευτικοῦ ζήλου τὸν ὁποῖον ὡς διεκήρυττε τῷ ἐνέπνευσεν ἡ καθ' ὕπνους ἐπέμβασις τῆς Ἰωάννας Ντ' Ἄρκ. Ἐκ τῶν ὑστέρων ἐν τούτοις συνάγεται ὅτι διὰ τῆς μεταστροφῆς αὐτῆς ὁ λιβελλογράφος ἐζήτει νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ μῖσος του ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐκδιωχθῆ. Διότι εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, ἐξέδοσε τὸν πρῶτον τόμον τῶν ψευδολόγων ἀποκαλύψεών του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀ δ ε λ φ ο ὶ τ ῶ ν Τ ρ ι ῶ ν Σ τ ι γ μ ῶ ν».

Ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, ὁ δῆθεν πρώην ἄθεος δὲν εἶχεν ὑπερβῆ τὸν βαθμὸν τοῦ μαθητοῦ καὶ ἑπομένως οὐδὲν ἀπολύτως ἐγνώριζε περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, πολὺ πέραν τῶν ὅσων ἦτο δυνατὸν νὰ γνωρίζῃ καὶ εἷς ἀμύητος. Εἶχεν ὅμως πλουσίαν φαντασίαν. Εὐθὺς κατόπιν ἐξέδοσε καὶ δεύτερον βιβλίον, τὴν «Θ ρ η σ κ ε ί α ν τ ο ῦ Μ ε γ ά λ ο υ Ἀ ρ χ ι τ έ κ τ ο ν ο ς» ὅπερ ἦτο περίπου ἓν εἶδος Ὁδηγοῦ Τεκτονικοῦ περιέχοντος σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ὀνόματα διαφόρων Τεκτόνων μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ σημαινόντων ἡγετῶν τῆς ἀνωτέρας τάξεως κρυπτομένων ὑπὸ ἀρκετὰ διαφανῆ ψευδώνυμα. Ὅσοι ἐγνώριζον τὰς ἐκβιαστικὰς διαθέσεις τοῦ συγγραφέως τούτου ἀντελαμβάνοντο τοὺς σκοπούς του καὶ ἔλεγον εἰρωνικῶς τὴν χαρακτηριστικὴν φράσιν: «Il a fini de manger du curé; il mange aujourd'hui du francmaçon:» (Ἐχόρτασε τρώγων παπάδες σήμερον τρώγει μασόνους).

Τὰ δύο αὐτὰ πρῶτα βιβλία δὲν ἀπέφερον εἰς τὸν Ταξὶλ ὅσα ἤλπιζε. Καὶ τότε ἐσκέφθη νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὸ θέμα του ὑπὸ περισσότερον γαργαλιστικὴν μορφήν. Τῷ 1836 ἐκδίδει τὸ μυθιστόρημα «Αἱ ἀδελφαὶ Μασόναι» εἰς τὸ ὁποῖον περιέλαβε ψευδῆ τυπικὰ γυναικείου δῆθεν Τεκτονισμοῦ. Διέδοσεν ὅτι καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν ὑπῆρχον καὶ ἐλειτούργουν μυστικὰς γυναικεῖαι Στοαί, ἐν στενῇ ἐπαφῇ μὲ τὰς ἀνδρικάς, εἰς τὰς ὁποίας διεπράττοντο δῆθεν ὄργια. Περιέγραψε φανταστικὰς ἐντελῶς συνεδριάσεις καὶ ἐνεφάνισε ὑπὸ ψευδώνυμα διασήμους δῆθεν κυρίας τῆς ἀνωτέρας τάξεως αἵτινες ἐλάμβανον μέρος εἰς αὐτάς. Τὸ ἔργον τοῦ σκανδαλοθήρα ἐσημείωσεν ἐπιτυχίαν, ἐξεδόθη δὲ ἐκ νέου τῷ 1891 ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὑπάρχουν γυναῖκες εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν;» Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ ὁ Ταξὶλ ἀπεκάλυπτε τὸ πρῶτον καὶ τὴν ὕπαρξιν τοῦ Π α λ λ α δ ι κ ο ῦ Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ(ί) ὃν ἀπεκάλει καὶ «Ἑ ω σ φ ο ρ ι κ ὸ ν Π ν ε υ μ α τ ι σ μ ό ν», ὁ ὑπερφυσικὸς μηχανισμὸς τῆς λειτουργίας τοῦ ὁποίου, ὑπενθύμιζε σαββατιστικὰ ὄργια ἄσχετα φυσικὰ μὲ τὸν Τεκτονισμόν. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι ὡς βάσις τῶν μυθευμάτων τοῦ Ταξὶλ ἐχρησίμευσε τὸ λειτουργοῦν τότε ἄσημον Τάγμα τοῦ ***Παλλαδίου*** (βλ. λ.) τὸ ὁποῖον ἐννοεῖται μετεμορφώθη ὑπὸ τοῦ πορνογράφου εἰς μυστηριώδες ἄντρον ἐκφύλων ὀργίων. Ὁ Ταξὶλ ἔγραφε ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ ἠσκεῖτο ἡ λατρεία τοῦ Σατανᾶ διὰ διαφόρων σκηνῶν μαγείας καὶ τελετῶν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων εὑρίσκετο ὁ... ***Ἀλβέρτος Πάϊκ*** (βλ. λ.). Τὸ βιβλίον αὐτὸ λόγῳ τῶν σκανδαλωδῶν ἐν αὐτῷ περιγραφῶν ἐσημείωσε

μεγάλην ἐπιτυχίαν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Διὰ νὰ ἐνισχύσῃ ἀκόμη περισσότερον τὴν ἀλήθειαν τῶν γραφομένων του ὁ Ταξὶλ συνειργάσθη μετά τινος ἄλλου περισσότερον ἀσήμου ἀκόμη συγγραφέως καὶ ἐξέδωκε φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὑπάρχουν Στοαὶ διὰ γυναῖκας;» Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ ἐδημοσιεύοντο καὶ πλασταὶ φυσικὰ ὁδηγίαι τοῦ Ἀλβέρτου Πάϊκ συνιστῶντος τὴν λατρείαν τοῦ Ἑωσφόρου ὡς τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, τὰς ἐλευθέρας μεταξὺ τῶν δύο φύλων σχέσεις καὶ ἄλλας διαφόρους τερατολογίας. Ἀμέσως κατόπιν συνδεθεὶς μὲ τὸν δόκτορα Ἐρρῖκον Μπατάϊγ ἢ Δρα Χάκς ἐξέδοσεν εἰς ἑβδομαδιαῖα φυλλάδια τὸν *«Διάβολον εἰς τὸν 19ον αἰῶνα»* ὅστις ἐσημείωσε μεγάλην κυκλοφορίαν. Εἰς αὐτὸν ἐβεβαιοῦτο σὺν ἄλλοις ὅτι ὄπισθεν τοῦ Παγκοσμίου Τεκτονισμοῦ ὑπῆρχεν εἰς ἄλλος ἐξαιρετικῶς μυστικὸς Τεκτονισμὸς διευθύνων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, ὅτι τὸ ὕπατον αὐτὸ Δογματικὸν Διευθυντήριον εἶχε τὴν ἕδραν του εἰς τὸ Τσάρλεστον τῆς Ἀμερικῆς μὲ τὸν Πάϊκ ἐπὶ κεφαλῆς, φέροντα τὸν τίτλον τοῦ Ὑπάτου Ποντίφηκος τοῦ Παγκοσμίου Τεκτονισμοῦ, ὅτι ἐλάτρευε τὸν Ἑωσφόρον συχνὰ ἐμφανιζόμενον κατὰ τὰς μυστικὰς τελετουργίας, ὅτι ὅπως ἦτο ἀντιχριστιανικὸς εἰς τὰς τελετάς του ὁ Τεκτονισμὸς ἦτο ἐπαναστατικὸς εἰς τὴν πολιτικήν του καὶ ὅτι ἤσκει ἀπόκρυφον μαγείαν μὲ καταπληκτικὰ φαινόμενα καὶ ὅτι τέλος εἰς τὴν ὀργάνωσιν ἐμυοῦντο ἐπὶ ἴσοις ὅροις καὶ γυναῖκες. Εἰς τὰς φανταστικὰς αὐτὰς ἀποκαλύψεις του ὁ Ταξὶλ προσέθεσεν καὶ ἄλλας ἀναμίξας καὶ τὸν ἐλευθερωτὴν τῆς Ἰταλίας καὶ διαπρεπῆ Τέκτονα *Ματζίνι* (βλ. λ.) ὡς δῆθεν κατ' ἐντολὴν τοῦ Μυστικοῦ Διευθυντηρίου συγκεντροῦντα τὴν πολιτικὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἐν Εὐρώπῃ.

Ἐπωφεληθεὶς τῆς μεγάλης διαδόσεως τοῦ «Διαβόλου εἰς τὸν 19ον αἰῶνα» ὁ Ταξὶλ ἐδημιούργησε τὴν ἐποχὴν αὐτὴν (1894) καὶ τὸν περίφημον μῦθον τῆς *Ἀρτέμιδος Βωγκὰν* μὲ τὸν ὁποῖον παρέσυρεν εἰς ἀντιτεκτονικὰς ἐκδηλώσεις καὶ τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν ἥτις ἀργὰ ἀντελήφθη τὴν παγίδα (βλ. λ. *Βωγκὰν Ἄρτεμις*).

Αἱ τερατολογίαι ἐν τούτοις τοῦ Ταξὶλ καὶ τὰ συκοφαντικά του δημοσιεύματα ἐπροκάλεσαν τὴν ἐξέγερσιν καὶ αὐτοῦ τοῦ συνεργάτου του Μπατάϊγ ἢ Χάκς ὅστις καὶ ἀπεσύρθη τοῦ συνεταιρισμοῦ ἐπιδοθεὶς καὶ πάλιν εἰς το καθαρῶς δημοσιογραφικόν του ἔργον, διότι ἐνῷ κατ' ἀρχὰς τὸν εἶχον πείσει ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἁπλῶς γελοιογραφικοῦ καὶ σατυρικοῦ περιοδικοῦ, ἀντελήφθη σὺν τῷ χρόνῳ ὅτι τοῦτο ἠσχολεῖτο μὲ διαφόρους προσωπικὰς ὑποθέσεις. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι ὁ Μπατάϊγ δὲν ἀπεσύρθη χωρὶς νὰ λάβῃ πλούσιον μερίδιον ἀπὸ τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἀποκαλύψεων αὐτῶν ὁ Ταξὶλ ἀπέσπασεν ἀπὸ τὸ Βατικανὸν ἐνδιαφερόμενον νὰ συντρίψῃ τὸν Τεκτονισμόν. Ὁ Ταξὶλ δὲν ἐστενοχωρήθη μὲ τὰς δηλώσεις αὐτὰς τοῦ τέως συνεργάτου του. Ἔσπευσε νὰ διακηρύξῃ ὅτι ὁ Μπατάϊγ ἐξηγοράσθη ἀπὸ τοὺς Μασόνους. Ἀλλ' ὅπως ὅλοι οἱ ψευδολόγοι, οὕτω καὶ ὁ Ταξὶλ δὲν κατώρθωσε μέχρι τέλους νὰ καλύψῃ τὰς ἀπάτας του. Ἀποκαλυφθείσης τῆς ἀνυπαρξίας τῆς περιφήμου Βωγκὰν καὶ τῶν λοιπῶν ἐφευρέσεών του, ὁ Ταξὶλ κατέφυγεν ἐκ νέου εἰς τὸν ἀντικληρικὸν καὶ ἀθεϊστικὸν ἀγῶνα του. Εἰς τὸ βιβλίον του «Ἡ διασκεδαστικὴ Βίβλος». (La Bible amusante), ὁμολογεῖ κυνικώτατα ὅτι προσποιηθεὶς μεταμέλειαν ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ φιλοξενηθῇ εἰς τὸ Βατικανὸν καὶ δυνηθῇ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν βιβλιοθήκην του.

Ὁ Ταξὶλ δὲν εἶνε ἄγνωστος καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπου ἓν τῶν βιβλίων του ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ Μυστήρια τῶν Φραμασόνων» ἐξεδόθη ἐπανειλημμένως εἰς παλαιοτέρας ἐποχάς.

Βιβλιογρ.: 3 (Τόμ. Β' σελ. 251).

Λεπτίδης Ἰωακείμ. Μητροπολίτης Καστορίας * 1 Μαρτίου 1871 εἰς Κέλβερι τοῦ Νομοῦ Ἰκονίου Μικρᾶς Ἀσίας † ἐν Καστορίᾳ 6 Δεκεμβρίου 1931. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης καὶ κατόπιν ἐχρημάτισεν ἱεροκήρυξ ἐν Σμύρνῃ, χειροτονηθεὶς δὲ ἱερεὺς διετέλεσεν Ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος εἰς Κυδωνίας καὶ Βρύουλλα. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἐρυθρῶν καὶ τῷ 1908 προήχθη εἰς Μητροπολίτην ποιμάνας ἐπὶ διετίαν τὴν Μητρόπολιν Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν καὶ ἐπὶ 20ετίαν ἀκολούθως τὴν Μητρόπολιν Καστορίας. Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν μυηθεὶς ἐνωρίς, ὑπῆρξε πιστὸς καὶ εὐσταθείς, ἀναδειχθεὶς ἔργῳ καὶ λόγῳ λειτουργὸς τῆς Θρησκείας τῆς Ἀγάπης τοῦ Ἐλέους καὶ τῆς Ἀνοχῆς.

Λερναῖα μυστήρια. Ἀρχαῖα μυστήρια τελούμενα παρὰ τὴν λίμνην Λέρνην πλησίον τῆς πηγῆς Ἀμφιαράου τοῦ Ἄργους πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος Προσύμνης. Ἱδρυτὴς τῶν μυστηρίων τούτων θεωρεῖται ὁ μάντης Μελάμπους ὅστις εἰσήγαγε πρῶτος τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου. Τὰ μυστήρια ἐτελοῦντο ἐντὸς τεμένους κυκλουμένου ὑπὸ πλατάνων, συνεδέοντο δὲ στενῶς μὲ τὰ Ἐλευσίνια μεθ' ὧν τὴν αὐτὴν διετήρουν ἀπόκρυφον παράδοσιν. Τὰ Λερναῖα διετηρήθησαν καὶ μέχρι τῶν πρώτων μετὰ Χριστὸν χρόνων.

Λεροῦζ, *Ἀνδρέας Ἰωσὴφ Στέφανος*. (Lerouge). Γάλλος Τέκτων καὶ διανοούμενος *1765 † 1834. Κάτοχος μεγάλης καὶ πολυτίμου συλλογῆς χειρογράφων καὶ ἐντύπων τυπικῶν διαφόρων βαθμῶν. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1835 ἡ συλλογή του ἐτέθη εἰς δημοπρασίαν καὶ ἐπωλήθη. Ὁ Τορρὺ ἐχρησιμοποίησε πολλὰ ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν «Ὀνοματολογίαν τῶν βαθμῶν». Ὁ Λεροὺζ συνέγραψε καὶ πολλὰ Τεκτονικὰ βιβλία ὑπῆρξε δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐκδοτῶν τοῦ Γαλλικοῦ Τεκτ.·. περιοδικοῦ «Ἑρμῆς» ἐκδοθέντος τῷ 1819 ὡς καὶ τοῦ περιοδικοῦ «Ἀνάμικτα Φιλοσοφίας, Ἱστορίας καὶ Φιλολογίας Τεκτονικῆς». Θεωρεῖται εἰς τῶν μᾶλλον μορφωμένων Τεκτόνων τοῦ 19ου αἰῶνος.

Λεσανζέρ. (Lechangeur). Γάλλος Τέκτων οὗτινος ἄγνωστος ἡ καταγωγὴ καὶ ἡ χρονολογία γεννήσεως † ἐν Μιλάνῳ 1812. Ὁ Λεσανζὲρ ἦτο ἀξιωματικὸς μιᾶς τῶν ἐν Ἀν.·. Μιλάνου τῆς Ἰταλίας Συμβ.·. Στοῶν ἐν ἔτει 1805 ὅτε τὸ πρῶτον ἱδρύθη εἰς τὴν πόλιν ταύτην Ὕπατον Συμβ.·. τοῦ 33ου τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἔλαβεν ἀνωτέρους τινὰς βαθμούς. Τὸ Ὕ.·. Συμβ.·. ἐν τούτοις ἀπέκρουσεν ἀργότερον τὴν περαιτέρω προαγωγήν του λόγῳ τοῦ χαρακτῆρος του ὅστις ἐθεωρήθη ἀσυμβίβαστος. Ἐξοργισθεὶς ἐκ τούτου ὁ Λεσανζὲρ προέβη εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ περιλαβὼν εἰς αὐτὸ 90 βαθμοὺς διὰ νὰ δυνηθῇ ὡς ἔλεγε νὰ ὑψωθῇ ὑπεράνω τῶν 33 βαθμῶν τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·.

Ὁ Λεσανζὲρ αὐτεχειροτονήθη Ὕπατος Μέγας Συντηρητὴς τοῦ Δόγματος τούτου. Ἐν ἔτει 1810 ὁ Λεσανζὲρ ἐξουσιοδότησε τὸν Τέκτονα Μιχαὴλ Bedarride ὅπως μεταβαίνων εἰς Γαλλίαν διαδόσῃ τὸ Δόγμα. Ὁ μέγας ζῆλος τοῦ Μπενταρρὶντ ἐπέτυχε πράγματι τὴν ταχεῖαν ἐξάπλωσιν τοῦ Δόγματος, ἐπεσκίασε δὲ τὸν ἀρχικὸν ἱδρυτὴν αὐτοῦ ὅστις παρέμεινεν εἰς τὴν ἀφάνειαν (βλ. *Μισραΐμ Δόγμα*).

Λέσσινγκ *Γκόττχολντ Ἐφραΐμ* (G. Ephr. Lessing) Γερμανὸς φιλόλογος * ἐν Neiderlauzetz 1729 † Woejenbutal 1781, Βιβλιοθηκάριος τοῦ Δουκὸς τοῦ Μπρούνζβικ, ὁ Λέσσινγκ ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. ἔν τινι Στ.·. τῆς Ἀν.·. Ἀμβούργου ἐπέδειξε δ' εὐθὺς ἀμέσως ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὸν θεσμόν. Ἐκ τῶν μελετῶν του ἐμόρφωσε τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς προῆλθεν ἐκ μυστικῆς ὀργανώσεως τῶν *Ναϊτῶν* (βλ. λ.) ὑφισταμένης ἀπὸ μακροῦ ἐν Λονδίνῳ καὶ τῆς ὁποίας τὴν μορφὴν ἐτροποποίησε ὁ γνωστὸς Ἄγγλος ἀρχιτέκτων Σὲρ *Χριστόφορος Ρὲν* (βλ. λ.). Ἡ ἄποψίς του αὕτη κατεπολεμήθη ζωηρῶς ἐλλείψει ἐπαρκῶν στοιχείων. Ὁ Λέσσινγκ ἐν τούτοις δὲν παύει νὰ θεωρῆται εἰς τῶν διαπρεπεστέρων Τεκτόνων χαρακτηρισθεὶς μάλιστα ὡς «ὁ πρόδρομος τῶν φιλοσόφων τοῦ ὁποίου αἱ κριτικαὶ ἐξισοῦνται πρὸς τὴν ποίησιν». Τὰ δύο ἔργα του «*Ἐρνέστος* καὶ *Φάλκ*» (βλ. λ.) καὶ «Nathan der Weise» ἀποτελοῦν μίαν θαυμασίαν εἰκόνα τοῦ φιλοσοφικοῦ περιεχομένου τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Λευῖται. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Λευὶ οἵτινες ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς κατωτέρας ὑπηρεσίας ἐν τῷ ναῷ ὑπαγόμενοι ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἱερέων προερχομένων ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀαρών. Τὸν τίτλον αὐτὸν συναντῶμεν εἰς τινας τῶν ἀν.·. βαθμ.·.

Λευΐτης. Ὁ τέταρτος βαθμὸς τοῦ Γερμανικοῦ Τάγματος τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Ἀληθοῦς Φωτός.

Λευΐτης θύτης. Βαθμὸς εἰς τὴν συλλογὴν τῆς Μητρὸς Στοᾶς τοῦ *Φιλοσοφικοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος.*

Λευΐτης Ἱππότης. Τὸ τέταρτον τμῆμα τοῦ 7ο τοῦ Δόγματος τῶν Γραμματέων τῆς *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως.*

Λευΐτης τῆς ἐξωτερικῆς φρουρᾶς. Ὁ κατώτερος τῶν 9 βαθμῶν τῆς ἱερωσύνης ἢ ὁ ἀνώτερος τῶν Τεκτονικῶν βαθμῶν τοῦ Τάγματος τοῦ *Νωοῦ* (βλ. λ.) ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Φαμπρὲ-Παλαμπρά. Ἐξισοῦτο πρὸς τὸν βαθμὸν *Καδὼς* (βλ. λ.).

Λευκὴ Στ.·. 1) Λευκὴ Στοὰ καλεῖται ἐνίοτε ἡ Στοὰ ἥτις συνέρχεται εἰς *λευκὴν ἑορτὴν* καθ' ἣν ἐπιτρέπεται καὶ ἡ παρουσία ἀμυήτων.

2) Καλεῖται οὕτω ὑπὸ τῶν Θεοσοφιστῶν ἡ συγκέντρωσις τῶν ὀπαδῶν τῆς Σοφίας καὶ τοῦ Ἐλέους, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τῶν ἀνωτάτων ἐκπροσώπων τῆς ἐπὶ γῆς θείας Ἱεραρχίας, ἐργάζονται ἐπὶ τοῦ θείου πεδίου καὶ προστατεύουν τὸν κόσμον.

Λευκὴ τελετὴ ἢ ἑορτή. Καλοῦνται οὕτω Τεκτονικαὶ τελετουργίαι καθ' ἃς ἐπιτρέπεται ἡ παρουσία ἀμυήτων. Αἱ τελεταὶ αὗται διεξάγονται ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῶν τυπικῶν, ἀφορῶσι δὲ κυρίως τὴν υἱοθεσίαν **Λυκιδέως** (βλ. λ.) τὴν «συζυγικὴν ἀναγνώρισιν» καὶ τὸ μνημόσυνον τῶν εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολὴν ἀποδημησάντων ἀδ.·.. Διὰ τὴν ὑπὸ Στοᾶς τέλεσιν λευκῆς ἑορτῆς προαπαιτεῖται εἰδικὴ ἔγκρισις τῆς Προϊσταμένης Ἀρχῆς.

Λευκὴ ψῆφος. Κατὰ τὰς διεξαγομένας ἐν Στοᾷ ψηφοφορίας πρὸς εἰσδοχὴν ὑποψηφίου χρησιμοποιοῦνται λευκὰ καὶ μέλανα σφαιρίδια ἰσοδυναμοῦντα πρὸς ὑπερψήφισιν τὰ πρῶτα καὶ καταψήφισιν τὰ δεύτερα. Διὰ τοῦτο οἱ μέλλοντες νὰ ψηφίσουν δέον νὰ ἐφοδιάζωνται διὰ σφαιριδίων ἀμφοτέρων τῶν χρωμάτων διὰ νὰ μὴ εἶνε γνωστὸν τί ἐψήφισαν ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ μυστικῆς ψηφοφορίας.

Λευκόν. Τὸ ἀρχαιότερον καὶ τὸ μᾶλλον διαδεδομένον τῶν συμβολικῶν χρωμάτων. Ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια διὰ τὴν ἀμφίεσιν τῶν νεοφύτων ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Συμβολίζει δὲ ἀνέκαθεν τὴν ἀγνότητα καὶ τὴν ἀθῳότητα.

Ἡ ἑβραϊκὴ λέξις *λαμπάν* ἥτις σημαίνει λευκαίνω σημαίνει ἐπίσης καὶ ἐξαγνίζω, πολλαχοῦ δὲ τῆς Π. Διαθήκης τὸ λευκὸν χαρακτηρίζεται ὡς σύμβολον ἀγνότητος. «Ἐὰν αἱ ἁμαρτίαι σας εἶναι ὡς τὸ πορφυροῦν θέλουσι γίνει λευκαὶ ὡς χιών», λέγει ὁ Ἡσαΐας (α' 18). Εἰς τὴν «Ἀποκάλυψίν» του ὁ Ἰωάννης ἐπίσης ἀγγέλλει ὅτι οἱ ἅγιοι εἶναι ἐνδεδυμένοι μὲ λευκὰ λαμπρὰ φορέματα.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς ὁ αὐτὸς σεβασμὸς ἐπεδεικνύετο διὰ τὸ λευκόν. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐκόσμουν τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀσίριδος μὲ λευκὴν μίτραν. Εἰς τὴν Σχολὴν τοῦ Πυθαγόρα οἱ ἱεροὶ ὕμνοι ἐψάλλοντο ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν φερόντων λευκοὺς χιτῶνας. Οἱ Δρυΐδαι περιέβαλλον τὸν μυούμενον εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμόν, μὲ λευκὴν στολήν. Εἰς τὴν Περσίαν οἱ Μάγοι ἔφερον λευκά.

Τὸ λευκὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς καὶ παρὰ τοῖς σημερινοῖς Κινέζοις ἦτο καὶ χρῶμα τῶν νεκρῶν διότι ἦτο καὶ σύμβολον ἀναγεννήσεως τῆς ψυχῆς. Εἰς τὰ μνημεῖα τῶν Θηβῶν τοῦ Νείλου αἱ ψυχαὶ εἰκονίζονται μὲ λευκὴν περιβολήν. Οἱ Αἰγύπτιοι περιετύλισσον τοὺς νεκρούς των μὲ λευκὸν λινόν. Ὁ Ὅμηρος γράφει ὅτι ὁ νεκρὸς τοῦ Πατρόκλου ἐκαλύφθη «φάρεϊ λευκῷ», ὁ δὲ Παυσανίας ἀναφέρει ὅτι οἱ Μεσσήνιοι ἐνέδυον μὲ λευκὰ τοὺς νεκρούς των τοποθετοῦντες καὶ στεφάνους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των. Καὶ ὁ Ἰωσὴφ τῆς Ἀριμαθείας σινδόνι λευκῇ περιέβαλε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Οἱ πλεῖστοι δὲ τῶν ἀρχαίων λαῶν ὅπως καὶ οἱ σημερινοὶ Κινέζοι πενθοῦντες ἔφερον λευκὰ φορέματα.

Λευκὸς λίθος. (white stone) Σύμβολον χρησιμοποιούμενον εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Μάρκ τοῦ Ἀγγλικοῦ Δόγματος καὶ ἀναφερόμενον εἰς τὴν φράσιν τῆς «Ἀποκαλύψεως»: «εἰς τὸν νικῶντα θέλω δώσει εἰς αὐτὸν νὰ φάγῃ ἀπὸ τὸ μάννα τὸ κεκρυμμένον καὶ θέλω δώσει εἰς αὐτὸν ψῆφον λευκὴν καὶ ἐπὶ τῆς ψήφου ὄνομα νέον γεγραμμένον τὸ ὁποῖον οὐδεὶς γνωρίζει εἰμὴ ὁ λαμβάνων».

Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Μάρκ ὁ λευκὸς λίθος καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ χαραγμένον νέον ὄνομα εἶνε σύμβολον τοῦ συμφώνου τοῦ συναπτομένου μεταξὺ τῶν κατόχων τοῦ βαθμοῦ καὶ ἐξασφαλίζει τὴν ἐν οἱαδήποτε στιγμῇ κινδύνου ἢ ἀπελπισίας ἀμοιβαίαν ἀδελφικὴν συνδρομήν. Ὁ νεόφυτος συμβολίζει τὸν λευκὸν αὐτὸν λίθον ἐφ' οὗ θὰ χαραχθῇ τὸ νέον ὄνομά του ὡς Διδ... τοῦ *Μάρκ* (βλ. λ.).

Λευκὸς Τεκτονισμός. Ὁ ἀνώτατος καὶ τελευταῖος τῶν βαθμῶν τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. ἀποτελεῖ τὸν λευκὸν Τεκτ.·. ἐν διακρίσει πρὸς τὸν *Κυανοῦν*, *Ἐρυθρὸν* καὶ *Μέλανα* οἵτινες ἀποτελοῦν τὰς λοιπὰς τοῦ Δόγματος διαιρέσεις. Οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς δίδουν συνήθως τὸν τίτλον αὐτὸν καὶ εἰς τὸ Δόγμα *τῆς υἱοθεσίας* ὅπερ περιλαμβάνει γυναῖκας.

Λευκὸς Τέκτων. Ὁ ἀνώτατος καὶ κατὰ τὸν A. Waite ἐπισημότατος βαθμὸς τῶν *Ἱπποτῶν* Ναϊτῶν ἱερέων τῆς Βασ.·. Ἀψ.·.. Ὁ Waite (βιβλ. 3 Τόμος Β' σελ. 294) δίδει καὶ περιγραφὴν τῆς μυήσεως εἰς τὸν ἐν λόγῳ βαθμόν.

Λευκοῦ Μανδύου, Τάγμα. (Order of the White Mantle). Ὀνομασία τοῦ Τάγματος τῶν Τευτόνων Ἱπποτῶν οἵτινες ἔφερον λευκὸν μανδύαν μὲ μαῦρον ἐπ' αὐτοῦ σταυρόν.

Λεφράν, ἀββᾶς. (Abbé Lefranc). Γάλλος ἡγούμενος ἑνὸς μοναχικοῦ τάγματος ἐν Καὲν καὶ ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἔγραψε καὶ ἐξέδωκεν ἐν Παρισίοις δύο συκοφαντικὰ βιβλία. ἡ «Ἀ ν ύ ψ ω σ ι ς τ ο ῦ π έ π λ ο υ δ ι ὰ τ ο ὺ ς π ε ρ ι έ ρ γ ο υ ς ἢ τ ὸ μ υ σ τ ι κ ὸ ν τ ῶ ν ἐ π α ν α σ τ ά σ ε ω ν, ἀ π ο κ α λ υ π τ ό μ ε ν ο ν τ ῇ β ο η θ ε ί ᾳ τ ο ῦ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ» 1791 (ἐπανεκδοθὲν ἐν Λιέγῃ τῷ 1827) καὶ Σ υ ν ω μ ο σ ί α κ α τ ὰ τ ῆ ς Κ α θ ο λ ι κ ῆ ς Θ ρ η σ κ ε ί α ς κ α ὶ τ ῶ ν ἡ γ ε μ ό ν ω ν, τ ῆ ς ὁ π ο ί α ς τ ὸ σ χ έ δ ι ο ν σ υ λ λ η φ θ ὲ ν ἐ ν Γ α λ λ ί ᾳ θ ὰ ἐ κ τ ε λ ε σ θ ῇ ε ἰ ς ὅ λ ο ν τ ὸ ν κ ό σ μ ο ν» 1792.

Εἰς τὰ δύο ταῦτα βιβλία του καὶ ἰδίως εἰς τὸ πρῶτον, ὁ Ἀββᾶς Λεφρὰν «ἐξήμεσε—ὅπως γράφει ὁ Τορρὺ (Acta Latom. 1, 192)-τὰς μᾶλλον ἀναξίας ὕβρεις κατὰ τοῦ Τάγματος».

Δύο ἄλλοι διῶκται τοῦ Τεκτονισμοῦ τῆς ἰδίας ἐποχῆς τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ὁ Robison καὶ ὁ Ἀββᾶς Μπαρουὲλ ἤντλησαν ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ ψευδολογήματα αὐτὰ τοῦ Λεφράν. Ὁ Μπαρουὲλ ἐν τούτοις, καίτοι ἐκθειάζει τὰς ἀρετὰς τοῦ Ἀββᾶ, ἐκφράζει ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῶν γραφομένων του καὶ δὲν τολμᾷ νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὰς πληροφορίας του.

Ὁ Λεφρὰν ἐπρόκειτο ἐν τούτοις νὰ δοκιμάσῃ καὶ ἐκτιμήσῃ, ὀλίγον ἀργὰ ὅμως, τὴν ἀνεξικακίαν καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸν τῶν Τεκτόνων. Τὴν 2 Σεπτεμβρίου ἐντὸς τῆς Μονῆς τῶν Καρμηλιτῶν ἐν Παρισίοις ὁ μαινόμενος ὄχλος τῶν ἐπαναστατῶν ἔσφαξεν 191 καθολικοὺς ἱερεῖς μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸν Λεφράν. Εἰς τὴν αἱματηρὰν αὐτὴν τραγῳδίαν, παρέστη μάρτυς ὁ Ἐλεύθερος Τέκτων Ledhui ὅστις—καθ ἃ γράφει ὁ Τορρὺ—προσεπάθησε ματαίως νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ Λεφρὰν καὶ ὀλίγου δεῖν νὰ χάσῃ τὴν ἰδικήν του.

Εἰς τὰ δύο βιβλία του ὁ Ἀββᾶς Λεφρὰν ἰσχυρίζεται ὅτι μεταξὺ τῶν ἐγγράφων ἑνὸς ἀποθανόντος φίλου του Τέκτονος καὶ Σεβ.·. μιᾶς Στ.·. ἀνεκάλυψε συλλογὴν διαφόρων τεκτονικῶν ἐγγράφων καὶ τυπικῶν πολλῶν βαθμῶν, ἐξ αὐτῶν δὲ ἤντλησε τὰς πληροφορίας ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐβάσισε τὰς κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐπιθέσεις του. Ἀλλ' εἶναι τόσαι πολλαὶ αἱ ἀνακρίβειαι αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰ δύο βιβλία ὥστε νὰ ἐννοῇ τις εὐκόλως ὅτι ἡ φαντασία τοῦ Ἀββᾶ ὑπῆρξεν ὁ καλλίτερος συνεργάτης καὶ ὁδηγός του. (βλ. *Γαλλικὴ Ἐπανάστασις*).

Λέων Ἀστερισμὸς καὶ πέμπτον σημεῖον τοῦ *ζῳδιακοῦ κύκλου* (βλ. λ.) ἐφορεῦον τῶν διασκεδάσεων, τῶν ἐρώτων καὶ τεχνῶν. Σημεῖον φιλοδοξίας, εὐγενείας καὶ μεγαλοψυχίας.

Λέων ΙΒ'. Πάπας Ρώμης * 1760 † 1829. Ἵνε ὁ ἐκδόσας τὴν 13 Μαρτίου τοῦ 1825 τὴν τετάρτην ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ *βοῦλλαν* (βλ. *βοῦλλαι*) ὑπὸ τὸν τί-

τλον «Quo graviora mala» κατόπιν τῆς ὁποίας ἑπτὰ Ἐλευθεροτέκτονες ἀπηγχονίσθησαν ἐν Ἱσπανίᾳ.

Λέων τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα. Ἡ σχέσις τοῦ Σολομῶντος ὡς ἀρχηγοῦ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα μὲ τὸν λέοντα ὅστις ἦτο ἡ ἀσπὶς καὶ τὸ ἔμβλημα τῆς ἰδίας φυλῆς, ἐπέφερον τὴν χρῆσιν τῆς ἐκφράσεως ταύτης εἰς τινα τυπικὰ τοῦ 3ου τοῦ Δόγματος τοῦ Γιόρκ ἰδίως. Διὰ τῆς φράσεως αὐτῆς ὑπονοεῖται «ὁ τὸν θάνατον καταπατήσας», κυριαρχεῖ δὲ οὕτω πάλιν ἡ παλαιὰ χριστιανικὴ ἑρμηνεία τῶν Τεκτ.·. συμβόλων. Ὁ λέων ἦτο κατὰ τὸν Μεσαίωνα σύμβολον τῆς ἀναστάσεως. Εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἦτο ἔμβλημα τῆς ἰσχύος καὶ τῆς κυριαρχίας. Εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ δὴ εἰς τὴν Λεοντόπολιν ἐλατρεύετο ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Ντόμ, τοῦ Αἰγυπτίου Ἡρακλέους. Ὁ Πλούταρχος γράφει ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐκόσμουν τοὺς ναούς των μὲ χαίνοντα στόματα λεόντων, διότι ἡ ἀνύψωσις τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου ἤρχιζεν ὅταν ὁ ἥλιος εὑρίσκετο εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ λέοντος. Οἱ Ταλμουδισταὶ εἶχον ἐπίσης μίαν παράδοσιν περὶ λέοντος εἰσαχθεῖσαν καὶ εἰς τοὺς ἀνωτέρους Τεκτ.·. βαθμούς.

Εἰς τὸν παλαιὸν ὅμως Συμβ.·. Τεκτ.·. καὶ εἰς τὸ τυπικόν του τοῦ 3ου ὁ λέων καθίσταται σύμβολον τῆς ἀναστάσεως. Καὶ ἡ φράσις «λέων τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα» ὁσάκις συναντᾶται εἰς Τεκτ.·. τυπικόν, ἀναφέρεται εἰς τὸν Χριστὸν ὅστις ἀπεκάλυψε τὴν ἀθανασίαν τῆς ζωῆς.

Ὁ λέων γενικῶς ἀποτελεῖ σημαντικὸν σύμβολον τῆς ἑρμητικῆς φιλοσοφίας γνωστὸν ἄλλως τε εἰς ὅλους τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὸν ἀποκρυφισμόν.

Ληθαργία. Φαινομενικὴ κατάστασις θανάτου καθ' ἣν ἀναστέλλονται αἱ ζωτικαὶ λειτουργίαι (πέψις, ἀναπνοή, κυκλοφορία κ.τ.λ.). Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν δύνανται ἑκουσίως νὰ περιέλθουν οἱ Ἰνδοὶ *Γιογκὶ* (βλ. *Γιογκάμ*) οἵτινες κατορθώνουν νὰ ἐπιτύχουν τὴν πλήρη ἀπορρόφησιν τοῦ πνεύματός των ἐν τῇ ψυχῇ καὶ νεκροῦντες οἱονεὶ τὸ σῶμα των νὰ ἐνταφιασθοῦν ἐπὶ ἑβδομάδας καὶ μῆνας, διὰ τῆς αὐτῆς πάλιν δυνάμεως κατορθώνοντες νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὰς αἰσθήσεις των. Δὲν πρόκειται περὶ ὑποβολιμαίων παραισθήσεων ὡς ἐπιστεύετο μέχρι πρό τινος ἀλλὰ περὶ πραγματικῶν ψυχικῶν ἀσκήσεων τὰς ὁποίας ἐξηκρίβωσεν ἡ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν μαθητεύσασα παρὰ τοῖς *Λάμα* τοῦ Θιβὲτ κ. Ἀλεξάνδρα Νταίβιντ-Νήλ.

Λήθης ποταμός. Ὁ ἀπόκρυφος συμβολισμὸς τοῦ μύθου τῶν ἀρχαίων περὶ τοῦ ποταμοῦ τῆς λήθης ἀπὸ τὸ ὕδωρ τοῦ ὁποίου ἔπινεν ἡ ψυχή, εἶνε σύμφωνος μὲ τὴν ἐσωτερικὴν παράδοσιν ὅλων τῶν μυστηριακῶν θρησκειῶν. Ἡ ψυχὴ ἐνσαρκούμένη χάνει τὴν μνήμην τοῦ παρελθόντος καὶ τῆς εὐγενοῦς καταγωγῆς της. Μόνον μετὰ τὴν καθολικὴν τελείωσίν της, ἡ ψυχὴ δύναται ἀκινδύνως πλέον νὰ ἐνθυμηθῇ καὶ νὰ ἀναπολήσῃ τὰς διαφόρους προσωπικότητας ἃς προσέλαβε διαδοχικῶς ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅπως ἑπομένως θεῖον πράγματι δῶρον εἶνε ἡ ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου νὰ προΐδῃ τὸ μέλλον, παρόμοιον ἐπίσης δῶρον εἶνε καὶ ἡ λήθη τοῦ παρελθόντος. Ὀλίγιστοι εἶνε οἱ διατρύσαντες τὸ σκότος τῶν προγενεστέρων ὑπάρξεών των καὶ δυνηθέντες οὕτω ν' ἀποκαλυφθοῦν τέλειοι *μύσται* καὶ καθοδηγηταὶ τῆς ἀνθρωπότητος.

Λίβανος. Ὀροσειρὰ τῆς Συρίας ἐκτεινομένη ἀπὸ Σιδῶνος μέχρι Τύρου καὶ σχηματίζουσα τὰ βόρεια σύνορα τῆς Παλαιστίνης. Τὸ ὄρος τοῦτο φημίζεται διὰ τὰς κέδρους του. (βλ. *κέδροι τοῦ Λιβάνου*). Τὰ δένδρα ταῦτα προσέφερε δια τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ὁ Βασιλεὺς τῆς Τύρου Χιρὰμ εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο ὁ Λίβανος.

Τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. ἔχει ἀφιερώσει εἰς τὸ ὄρος τοῦτο τὸν 22ον βαθμόν του «*Πρίγκιψ τοῦ Λιβάνου*» (βλ. λ.). Ἐπὶ τοῦ Λιβάνου σήμερον κατοικοῦν οἱ *Δροῦσοι* (βλ. λ.) οἵτινες καὶ διατηροῦν πάντοτε μυστικὴν θρησκευτικὴν ὀργάνωσιν.

Λιθυκὴ ἅλυσις. Ὁ 85ος τοῦ Δόγματος τοῦ *Μισραΐμ* (βλ. λ.).

Λίγκαμ ἢ λίγκα (σανσκρ.: σημεῖον). Ἡ ἄρρην δημιουργὸς δύναμις καλεῖται οὕτω εἰς τὴν Ἰνδικὴν θεολογίαν καὶ ἀναλογεῖ πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν *φαλλὸν* (βλ. λ.). Ἦτο σύμβολον τοῦ θεοῦ Σίβα. Δι' αὐτοῦ ὑπονοεῖται ἡ πρωταρχικὴ οὐσία ἐνῷ διὰ τῆς λέξεως *γιονὶ* (βλ.λ.) συμβολίζεται ἡ ὕλη. Αἱ δύο αὐταὶ οὐσίαι, ἡ δημιουργὸς καὶ ἡ γενεσιουργὸς ἀπετέλουν τὴν βάσιν τῆς *φαλλικῆς λατρείας* (βλ.λ.) τὴν ὁποίαν συναντῶμεν εἰς ὅλας τὰς μυστηριακὰς θρησκείας.

Λιθοδόμοι τοῦ μεσαίωνος, οἱ (Stonemasons). Ἡ ἱστορία τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς προόδου τῆς Ἀδελφότητος τῶν Λιθοδόμων ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸν Μεσαίωνα, ἐνέχει μεγάλην σημασίαν διὰ τοὺς Τέκτονας, λόγῳ τοῦ στενοῦ δεσμοῦ ὅστις ὑφίστατο μεταξὺ τῆς Ἀδελφότητος ταύτης καὶ τῆς Ἀδελφότητος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Εἰς τὴν Λειψίαν τῆς Γερμανίας ἐν ἔτει 1820 ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Δρος Χριστ. Λουδοβίκου Steiglitz βαρυσήμαντον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Von Altdeutscher Baukunst» (Περὶ τῆς Παλαιᾶς Γερμανικῆς Ἀρχιτεκτονικῆς) ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐν συνδυασμῷ μετ' ἄλλων τινῶν πηγῶν ἐλήφθησαν αἱ ἀκόλουθοι γενικαὶ γραμμαὶ τῆς ἱστορίας τῆς μεσαιωνικῆς ταύτης ὀργανώσεως ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς της μέχρι τῆς τελικῆς ἀπορροφήσεώς της εἰς τὰς Ἑταιρείας τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ κλῆρος προΐστατο ἀναμφισβητήτως ὅλων τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Ἐλάχιστοι τῶν λαϊκῶν ἠδύναντο νὰ ἀναγνώσουν ἢ νὰ γράψουν, ἀκόμη δὲ καὶ βασιλεῖς ἔθετον τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς των, διότι ἦσαν ἀνίκανοι νὰ γράψουν τὸ ὄνομά των.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Καρλομάγνου, τὸν 8ον αἰῶνα μέχρι τῶν μέσων τοῦ 12ου, πᾶσα γνῶσις καὶ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τῆς ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς ἀνῆκον ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς μοναχούς. Διότι ὄχι μόνον οἱ ἐπιστημονικοὶ κανόνες ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς τέχνης τοῦ οἰκοδομεῖν ἦσαν μυστικὰ ἐπιμελῶς φυλασσόμενα ἐντὸς τῶν τοίχων τῶν μονῶν καὶ ἐντελῶς ἄγνωστα εἰς τοὺς πλείστους λαϊκούς. Ὑπῆρχον βεβαίως καὶ λαϊκοὶ ἀρχιτέκτονες κατὰ τὴν σκοτεινὴν περίοδον τῶν μέσων χρόνων ἀλλ' οὗτοι ἦσαν ὀλίγοι. Ὁ Ἄγγλος μοναχὸς Οὐΐνφριδ, ὁ περισσότερον γνωστὸς εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν ὡς Ἅγιος Βονιφάτιος, ὁ ἀποκληθεὶς Ἀπόστολος τῆς Γερμανίας, εἰργάσθη διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν Γερμανικῶν μονῶν. Κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα ὠργάνωσεν εἰδικὴν τάξιν μοναχῶν διὰ τὴν οἰκοδομικὴν τέχνην ὑπὸ τὸ ὄνομα Operarii καὶ Magistri Operum Διδάσκαλοι ἔργων. Τὰ καθήκοντα τῶν μοναχῶν αὐτῶν ἦσαν διάφορα. Οἱ μὲν ἐχάρασσον τὰ σχέδια τῆς οἰκοδομῆς· ἄλλοι ἦσαν ζωγράφοι καὶ γλύπται: ἄλλοι κατειργάζοντο τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ ἄλλοι πάλιν οἵτινες ἐκαλοῦντο «λιθοδόμοι» ἀνελάμβανον τὴν ἐκτέλεσιν τῆς οἰκοδομῆς. Ἐνίοτε καὶ ὁσάκις ἡ οἰκοδομὴ ἦτο μεγάλη προσελαμβάνοντο καὶ λαϊκοὶ ἐργάται ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν μοναχῶν. Μεταξὺ τῶν λαϊκῶν αὐτῶν ἐργατῶν φυσικὰ ἦσαν καὶ μερικοὶ προικισμένοι μὲ ἀνωτέραν ἀντίληψιν καὶ οὕτω κατώρθωσαν βαθμηδὸν νὰ ἐμβαθύνουν εἰς τὰ μυστικὰ καὶ τοὺς ἐσωτερικοὺς νόμους τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ ἡ γνῶσις τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν περιῆλθεν ἀπὸ τῶν μοναχῶν εἰς τοὺς λαϊκούς, οἱ ὁποῖοι ἐσχημάτισαν ἴδια σωματεῖα. Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῶν Γερμανῶν λιθοδόμων καὶ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς ἄλλας χώρας. Τὰ σωματεῖα ταῦτα κατώρθωσαν περὶ τὸν 12ον αἰῶνα νὰ ὑποκαταστήσουν τελείως τοὺς μοναχοὺς εἰς τὴν οἰκοδομικὴν τέχνην. Ἀφωσιώθησαν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν Καλῶν Τεχνῶν. Οὕτω δὲ ἡ ἕνωσις αὕτη τῶν ἀρχιτεκτόνων καὶ λιθοδόμων ἀπετέλει ἐν μέσῳ τοῦ ἀμορφώτου ὄχλου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μίαν ἐξαιρετικῶς ἀνεπτυγμένην τάξιν διατηροῦσαν τὴν ἀποκλειστικότητα τῆς οἰκοδομήσεως σημαντικῶν καὶ ἰδίως θρησκευτικῶν κτιρίων.

Ἀλλ' εἰς τὴν τάξιν ταύτην δὲν ἐβράδυνε νὰ συμβῇ ὅ,τι συνέβη καὶ παρὰ τοῖς μοναχοῖς.

Οἱ εὐφυέστεροι ἐκ τῶν μελῶν της ἐλέγοντο ἀρχιτέκτονες πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοὺς λοιποὺς κοινοὺς λιθοδόμους. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐγνώριζον μόνον τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ μιστρίου καὶ τῆς ἀσβεστοκονίας ἐνῷ οἱ πρῶτοι ἠσχολοῦντο μὲ τὴν κατάστρωσιν τῶν σχεδιαγραμμάτων τοῦ κτιρίου καὶ τὴν ἐσωτερικὴν του διακόσμησιν. Τὰ σωματεῖα αὐτὰ ἀπέκτησαν ταχέως μεγάλην

ἐκτίμησιν καὶ πολλὰ προνόμια τοῖς παρεχωρήθησαν ὑπὸ τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν τῶν πόλεων ὅπου εἰργάζοντο. Οἱ τόποι τῶν συγκεντρώσεών των ἐκαλοῦντο ***Καλύβαι*** ἢ ***Στοαί***, τὰ δὲ μέλη των ὠνομάζοντο Steinmetzen (=λιθοδόμοι). Προστάτης των Ἅγιος ἦτο ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ὃν ἐθεώρουν ὡς τὸν πρῶτον μάρτυρα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Περὶ τῆς τέχνης των ὁμιλεῖ ὁ Hallam γράφων ὅτι «συνήνουν τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς γενικῆς συνθέσεως μὲ τὸ κάλλος τῆς ποικιλίας καὶ τοῦ σχήματος καὶ τὸν ἐπιτυχῆ συνδυασμὸν φωτοσκιάσεων, καὶ πολλαχοῦ μὲ τὴν ἐξαιρετικὴν ἐπιστήμην τῆς μηχανικῆς» (Middle Ages κεφ. Δ' σελ. 280).

Ἡ μηχανικὴ ἐκτέλεσις τῶν οἰκοδομῶν των ὑπερέβαινε τόσον τὰς διανοητικὰς δυνάμεις τῆς ἐποχῆς των, ὥστε τινὲς ἐθεώρησαν τὴν Ἀδελφότητα αὐτὴν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ὡς κάτοχον μιᾶς μυστικῆς ἐκ παραδόσεως ἐπιστήμης. Ἐκ τῶν ἀνακαλυφθέντων ἐν τούτοις, βραδύτερον, ἐγγράφων ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ὑπόνοια αὕτη δὲν ἦτο διόλου ἀβάσιμος, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὸν Γοτθικὸν ρυθμὸν οὗτινος δημιουργοὶ ὑπῆρξαν οἱ ἐν λόγῳ λιθοδόμοι.

Ἡ κυριαρχία Γνωστικῶν ἰδίως συμβόλων—λεόντων, ὄφεων κ. ἄ.—εἰς τὰς διακοσμήσεις τῶν Μεσαιωνικῶν Ναῶν ὤθησαν τινὰς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ Ἱππόται Ναῖται ἤσκησαν ποιάν τινα ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν Ἀρχιτεκτόνων καὶ δι' αὐτῶν εἰσήχθησαν εἰς Εὐρώπην τὰ σύμβολα τῶν ***Γνωστικῶν*** (βλ. λ.) καὶ τῶν ***Ὀφιτῶν*** (βλ. λ.).

Ὁ Dr Steiglitz, ἀποδίδει τὴν ὕπαρξιν τῶν Γνωστικῶν συμβόλων εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας πολλὰ τῶν Γνωστικῶν δογμάτων εἰσήχθησαν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Πλατωνικῆς φιλοσοφίας. Ταὐτοχρόνως ἀποδίδει τὴν χρησιμοποίησίν των ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ εἰς τὴν φυσικὴν κλίσιν τῶν λιθοδόμων τῆς πρώτης μεσαιωνικῆς περιόδου, πρὸς τὸν μυστικισμόν.

Ὁ Στάϊγκλιτς ἀποκρούει ἐπίσης πᾶσαν ἰδέαν καταγωγῆς τῶν Τεκτονικῶν Ἀδελφοτήτων καὶ Στοῶν τοῦ Μεσαίωνος ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἰνδικῶν, Αἰγυπτιακῶν ἢ Ἑλληνικῶν Μυστηρίων, καίτοι ὁμολογεῖ τὴν μεταξύ των ὁμοιότητα. Ἀποδίδει δὲ αὐτὴν εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Ἰνδοὶ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι διεφύλαξαν ὅλας τὰς ἐπιστήμας, ἐν αἷς καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, μεταξὺ τῶν μυστικῶν των, καὶ εἰς τὸ ὅτι ἐπίσης παρὰ τοῖς Ἕλλησι οἱ καλλιτέχναι ἐμυοῦντο εἰς τὰ ***Μυστήρια*** (βλ. λ.) οὕτως ὥστε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς καὶ τοῖς νεωτέροις Σωματείοις ὑφίστατο μία καθαρωτέρα θρησκευτικὴ γνῶσις ἀνυψοῦσα τὰ μέλη των ὑπεράνω τῶν λαϊκῶν τάξεων.

Ὁ ἐν λόγῳ ὅμως Γερμανὸς συγγραφεὺς πιστεύει εἰς τὸν σύνδεσμον τῶν Τεκτόνων τοῦ Μεσαίωνος μὲ τὰ ***Ρωμαϊκὰ Κολλέγια*** (βλ. λ.) τὰ ὁποῖα ἐξηκολούθησαν ὑφιστάμενα καὶ πολὺ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Δυτικῆς Αὐτοκρατορίας. Ὅταν ἡ Ρώμη κατεκλύσθη ὑπὸ βαρβαρικῶν ὀρδῶν, οἱ Ρωμαῖοι λιθοδόμοι εὗρον πρόθυμον ὑποδοχὴν εἰς τὸ Βυζάντιον ὁπόθεν ἀκολούθως ἐξηπλώθησαν εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην ἐκτιμώμενοι πανταχοῦ διὰ τὴν οἰκοδομικήν των τέχνην (βλ. ***Κομακῖνοι***).

Ὅταν οἱ Ρωμαῖοι κατέκτησαν τὴν Ἀγγλίαν, ἐνεφανίσθησαν καὶ ἐκεῖ τὰ κολλέγια τῶν λιθοδόμων τὸ ἔργον τῶν ὁποίων ἐσυνέχισεν ἀργότερον ἡ Ἀδελφότης τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, τὴν ἵδρυσιν τῆς ὁποίας ὁ Στάϊνγκλιτς ἀνάγει εἰς τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰῶνος μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ρωμαίων ἐκ τῆς νήσου.

Οἱ Ἄγγλοι Τέκτονες ὑπέστησαν πολλὰς περιπετείας λόγῳ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐπιδρομῶν Σκώτων, Πίκτων, Δανῶν καὶ Σαξώνων, διετηρήθησαν ὅμως μέχρι τοῦ 926 ὅτε συνεκρότησαν ἐν τῇ πόλει τοῦ Γιὸρκ τὴν Γενικήν των Συνέλευσιν ἥτις συνέταξε τὸν Συνταγματικὸν χάρτην ὅστις ἐπὶ 8 αἰῶνας ἐκυβέρνησε τοὺς Ἄγγλους λιθοδόμους καὶ θεωρεῖται τὸ ἀρχαιότερον σωζόμενον Τεκτονικὸν ἔγγραφον. (Δέον νὰ τονισθῇ ἐν τούτοις ὅτι Ἄγγλοι τινὲς συγγραφεῖς ἐκφράζουν ἀμφιβολίας διὰ τὴν γνησιότητα καὶ τὴν χρονολογίαν τοῦ Συνταγματικοῦ τούτου χάρτου).

Εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν, αἱ ἀδελφότητες τῶν Ἀρχιτεκτόνων προῆλθον ἀρχικῶς ἐκ τῶν σχέσεων λαϊκῶν λιθοδόμων μὲ μοναχοὺς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Καρλομάγνου. Οἱ Γάλλοι Τέκτονες ἐξηκολούθησαν ὑφιστάμενοι εἰς συντεχνίας καθ' ὅλους τοὺς Μέσους Χρόνους καὶ ᾠκοδόμησαν πολλοὺς καθεδρικοὺς Ναοὺς καὶ ἄλλα κτίρια.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 11ου αἰῶνος οἱ λιθοδόμοι εἶχον εἰς χεῖρας των τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ὁλοκλήρου τῆς Εὐρώπης. Ὑπὸ τὸ διακριτικὸν ὄνομα Ταξιδεύοντες Ἐλευθεροτέκτονες μετέβαινον ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος κατασκευάζοντες ναούς. Περὶ τῆς ὀργανώσεώς των, ὁ Ἄγγλος ἀρχιτέκτων Σὲρ Χριστόφορος Ρὲν (βλ. λ.) παρέχει εἰς τὸ ἔργον του «Parentalia» τὰς ἀκολούθους πληροφορίας.

«Ἡ διοίκησίς των ἦτο κανονική, ὅπου δὲ ἐγκαθίσταντο, πλησίον τοῦ κτιρίου τὸ ὁποῖον ἀνήγειρον, κατεσκεύαζον κατασκήνωσιν καλυβῶν. Εἷς ἐπιθεωρητὴς ἐκυβέρνα ὅλους: ἕκαστος δέκατος ἀνὴρ ἐκαλεῖτο «ἐπόπτης» (warden) *καὶ ἐπώπτευε τοὺς ἄλλους ἐννέα».*

Ὁ Hope ὅστις εἰδικῶς ἠσχολήθη μὲ τὴν ἱστορίαν τῶν ταξιδευόντων αὐτῶν Τεκτόνων εἰς τὸ βιβλίον του «Essay on Architecture» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Οἱ Ἀρχιτέκτονες ὅλοι τῶν ἱερῶν ἱδρυμάτων τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας ἀπεκόμιζον τὴν ἐπιστήμην των ἐκ τῆς αὐτῆς κεντρικῆς σχολῆς κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: ἠκολούθουν εἰς τὰ σχέδιά των τὰς ὑποδείξεις τῆς αὐτῆς ἱεραρχίας, καθωδηγοῦντο εἰς τὰς οἰκοδομὰς ἀπὸ τὰς αὐτὰς ἀρχὰς τῆς εὐπρεπείας καὶ τῆς καλαισθησίας· διετήρουν μεταξύ των καὶ εἰς τὰς πλέον μεμακρυσμένας ἀκόμη χώρας ὅπου ἐστέλλοντο, τακτικὴν ἐπαφήν: καὶ εἰργάζοντο καὶ διὰ τὴν μᾶλλον λεπτομερῆ βελτίωσιν τῆς περιουσίας τοῦ ὅλου σωματείου ὡς καὶ διὰ νέας κατακτήσεις εἰς τὸ πεδίον τῆς τέχνης».

Κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα εἰσήγαγον εἰς τὸ σῶμα των νέον σύστημα ὀργανώσεως τὸ ὁποῖον τοὺς συνέδεσε στενότερον μὲ τὴν ἀδελφότητα τῶν Θεωρητικῶν Ἐλευθεροτεκτόνων μὲ τὴν ὁποίαν τελικῶς συνεχωνεύθησαν κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἐν Ἀγγλίᾳ (1717) οὐχὶ ὅμως καὶ ἐν Γερμανίᾳ, Γαλλίᾳ ἢ Ἰταλίᾳ.

Αἱ ἀδελφότητες αὗται κατέστησαν ἀμέσως πολὺ δημοφιλεῖς. Πολλοὶ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Αὐτοκράτωρ Ροδόλφος Α', παρεχώρησαν εἰς αὐτὰς μεγάλας δικαιοδοσίας αἵτινες ταῖς ἐπέτρεψαν νὰ διατηρήσουν τὸ πλέον ἄκαμπτον σύστημα εἰς ζητήματα δομικῆς καὶ τὰς διηυκόλυναν νὰ συγκεντρώνουν, ὅπου δήποτε παρίστατο ἀνάγκη, διδασκάλους οἰκοδόμους καὶ λιθοδόμους.

Ὁ Πάπας Νικόλαος Γ' παρεχώρησε εἰς τὴν Ἀδελφότητα τῷ 1278 γράμματα ἀφέσεως ἁμαρτιῶν ἅτινα ἀνενεοῦντο ὑπὸ τῶν διαδόχων του καὶ τελικῶς ὑπὸ τοῦ Πάπα Βενεδίκτου τοῦ ΙΒ' τὸν ἀκόλουθον αἰῶνα.

Οἱ λιθοδόμοι τῆς Γερμανίας, ὡς Ἀδελφότης Ἐπαγγελματιῶν Τεκτόνων εἶχον κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν σταθερῶς ἐγκαθιδρυθῆ ὡς συντεχνία. Τῷ 1452 συνεκρότησαν ἐν Στρασβούργῳ Γενικὴν Συνέλευσιν καὶ ἐνέκριναν τὸν Καταστατικὸν Χάρτην μὲ πολλὰς βελτιώσεις καὶ τροποποιήσεις. Ἑπτὰ ἔτη ἀργότερον τῷ 1459 ὁ Τζὸστ Ντότζιγκερ, τότε ἀρχιτέκτων τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Στρασβούργου καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του αὐτήν, πρόεδρος τῆς ἐν Γερμανίᾳ Συντεχνίας τῶν Τεκτόνων, συνεκάλεσεν εἰς Ρατισβόνην γενικὴν συνέλευσιν τῶν Διδασκάλων ὅλων τῶν Στοῶν. Κατὰ τὴν συνέλευσιν αὐτὴν συνεζητήθη καὶ ἐπεκυρώθη ὁ Καταστατικὸς Χάρτης ὅστις εἶχεν ἐγκριθῇ προηγουμένως εἰς Στρασβοῦργον καὶ ἔφερε τὸν τίτλον «Καταστατικὸν καὶ Κανονισμὸς τῆς Ἀδελφότητος τῶν λιθοδόμων τοῦ Στρασβούργου». Τότε ἀπεφασίσθη ἡ ἐγκαθίδρυσις τεσσάρων Μεγάλων Στοῶν εἰς Στρασβοῦργον, Βιέννην, Κολωνίαν καὶ Ζυρίχην καθωρισθέντος συγχρόνως ὅτι ὁ τότε ἀρχιτέκτων τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Στρασβούργου θὰ ἦτο καὶ Μεγ.·. Διδ.·. τῶν Τεκτόνων τῆς Γερμανίας. Ὁ Συνταγματικὸς αὐτὸς Χάρτης τῶν Γερμανῶν Τεκτόνων ὑφίσταται ἀκόμη καὶ σήμερον εἶνε δὲ τὸ ἀρχαιότερον ὅλων τῶν ὑπαρχόντων ἀναμφισβητήτου γνησιότητος Τεκτονικῶν ἐγγράφων πλὴν τοῦ χειρογράφου τοῦ ***Χάλλιουελ***. (βλ. λ.). Ἐκτὸς ὅμως τῶν Συνταγμάτων αὐτῶν τοῦ Στρασβούργου τοῦ 1459, ὑφίστανται

καὶ δύο ἄλλα λίαν σημαντικὰ ἔγγραφα τῶν λιθοδόμων τῆς Γερμανίας: Οἱ Κανονισμοὶ Torgan τοῦ 1462 καὶ τὸ «Βιβλίον τῶν Ἀδελφῶν» τοῦ 1563.

Γενικαὶ συνελεύσεις τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἐπαγγελματιῶν Τεκτόνων συνεκροτήθησαν ἐπίσης μία τῷ 1464 ἐν Ρατισβόνῃ καὶ ἑτέρα τῷ 1469 ἐν Σπάϊρ, ἐπὶ πλέον δὲ ἑκάστη Μεγ.·. Στ.·. συνεκρότει τακτικῶς ἐτησίας τοπικὰς συνελεύσεις.

Ἐν ἔτει 1498 ὁ Αὐτοκράτωρ Μαξιμιλιανὸς Α΄ ἐπεκύρωσε τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ὀργανώσεως ἀναγνωρίσας καὶ τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα αὐτῆς.

Τοῦτο ἔπραξαν καὶ οἱ διαδεχθέντες αὐτὸν Κάρολος Ε΄ καὶ Φερδινάνδος Α΄. Τῷ 1563 Γενικὴ Συνέλευσις τῶν Τεκτόνων Γερμανίας καὶ Ἑλβετίας συνεκλήθη εἰς Βασιλείαν ὑπὸ τῆς Μ.·. Στ.·. τοῦ Στρασβούργου. Ἐτροποποιήθησαν κατ' αὐτὴν ἐν μέρει τὰ Συντάγματα τοῦ 1459 ἐψηφίσθη δὲ καὶ ὁ «Νόμος τῶν λιθοδόμων» (das Steinwerkrecht).

Ἡ Μ.·. Στ.·. τοῦ Στρασβούργου ἐξηκολούθησε νὰ ἀναγνωρίζεται ὡς Ἀνωτάτη Διοικοῦσα Ἀρχὴ τῆς Ὀργανώσεως. Καὶ αὐτὴ ἡ Γερουσία τῆς πόλεως ταύτης εἶχεν ἀναγνωρίση τὰ δικαιώματα τοῦ Σωματείου καὶ παρεχώρησεν εἰς αὐτὸ τὸ προνόμιον τοῦ λύειν πᾶσαν διαφορὰν ἐπὶ ζητημάτων σχετικῶν μὲ τὴν δομικὴν τέχνην. Ἡ παραχώρησις αὕτη ἐν τούτοις ἀνεκλήθη τῷ 1620 ἐπὶ κακῇ χρήσει, ὡς ἔλεγεν ἡ δικαιολογία.

Οὕτω οἱ ἐπαγγελματίαι Τέκτονες τῆς Γερμανίας ἐξηκολούθησαν ἐργαζόμενοι καὶ καλλιεργοῦντες τὰς ὑψηλὰς ἀρχὰς μιᾶς θρησκευτικῆς Ἀρχιτεκτονικῆς Τέχνης. Τὴν 16ην ὅμως Μαρτίου 1707 Διάταγμα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Διαίτης τῆς Ρατισβόννης διέλυσε τὸν δεσμὸν τῶν Στοῶν τῆς Γερμανίας μετὰ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Στρασβούργου διότι ἡ πόλις αὕτη εἶχε περιέλθη εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἀπολεσθείσης τῆς κεφαλῆς, αἱ Στοαὶ ἤρχισαν παρακμάζουσαι. Εἰς τινας τῶν Γερμανικῶν πόλεων Στοαί τινες ἠθέλησαν νὰ ἀναλάβουν δικαιοδοσίαν Μεγάλης Στοᾶς. Κατηγορήθησαν ὅμως ὅλαι τῷ 1731 δι' Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος ὅπερ ταυτοχρόνως ἀπηγόρευε τὸν ὅρκον τῆς ἐχεμυθείας καὶ μετέφερεν εἰς μόνην τὴν Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα τῆς λύσεως τῶν μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ὀργανώσεως διαφορῶν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης παύει ὑφισταμένη, ἐπισήμως τουλάχιστον, πᾶσα ἐθνικὴ ὀργάνωσις τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἐν Γερμανίᾳ μέχρι τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Τάγματος τὸν 18ον αἰῶνα, ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Ἀδελφότητος (βλ. ***Γερμανία***). Εἰς πλείστας ἐν τούτοις πόλεις ὡς ἐν Βασιλείᾳ, Ζυρίχῃ, Ἀμβούργῳ, Δάντσιγ καὶ Στρασβούργῳ, αἱ Γερμανικαὶ Στοαὶ διετήρησαν τὴν ἀνεξάρτητον λειτουργίαν των ὑπὸ τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τοῦ 1559 καίτοι εἶχον ἀπολέση μέγα μέρος βαθείας συμβολικῆς γνώσεως τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἣν κατεῖχον οἱ πρόκατοχοί των.

Ἡ συμβολικὴ αὐτὴ γνῶσις εἶναι ἀξία ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως.

Οἱ Γερμανοὶ λιθοδόμοι ἐχρησιμοποίουν εἰς τὰ ἀρχιτεκτονικά των σχέδια διαφόρους μυστηριακοὺς ἀριθμοὺς καὶ ἰδίως τοὺς ἀριθμοὺς 5, 7 καὶ 9. Μεταξὺ τῶν χρωμάτων, τὸ χρυσοῦν, τὸ κυανοῦν καὶ τὸ λευκὸν ἐνεῖχον συμβολικὴν σημασίαν. Ὁ ***κανὼν τῶν 24 διαιρέσεων***, ὁ ***διαβήτης***, ὁ ***γνώμων*** καὶ ἡ ***σφῦρα*** περιέκλειον πνευματικὴν σημασίαν. Ἡ Ἀνατολὴ ἐθεωρεῖτο ἱερὸν σημεῖον πολλὰ δὲ πράγματα ἀνεφέροντο εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος, ἰδίως δὲ αἱ δύο στῆλαι, ἀναπαραστάσεις τῶν ὁποίων εὑρίσκονται εἰς πλείστους τῶν καθεδρικῶν ναῶν.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἱστορία τῶν Ἐλευθέρων Λιθοδόμων εἶνε παραπλησία. Καταγόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὰς Μονὰς καὶ τὴν ὑπὸ τῶν μοναχῶν χρησιμοποίησιν λαϊκῶν ἐργατῶν, ἐσχημάτισαν βαθμηδὸν ἰδίαν ἀδελφότητα. Ὁ δεσμός των μὲ τὰ Ρωμαϊκὰ Κολλέγια ὑπῆρξε στενότερος καὶ ἀμεσώτερος λόγῳ τῆς γενικῆς κατακτήσεως τῆς Γαλατίας ὑπὸ τῶν Ρωμαίων· ἡ Γαλλικὴ ὅμως ὀργάνωσις δὲν διέφερεν οὐσιαστικῶς τῆς τῶν Γερμανῶν. Προστατευόμενοι ὑπὸ Παπῶν καὶ πριγκίπων οἱ Τέκτονες ἀπησχολοῦντο εἰς τὴν οἰκοδόμησιν θρησκευτικῶν κτιρίων. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπῆρχεν ἐπίσης ἓν ἄλλο εἰδικὸν σωματεῖον, τὸ τῶν Pontifices ἢ Γεφυροποιῶν συνδεόμενον στενῶς μὲ τὴν Τεκτονικὴν Ἀδελφότητα καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀνάμνησις διατηρεῖται εἰς ἕνα τῶν βαθμῶν τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος, τὸν τοῦ «Μεγάλου Ποντίφηκος». Ἡ κυρία ἕδρα τῶν Γάλλων Λιθοδόμων ἦτο ἐν Λομβαρδίᾳ, αἱ δὲ Στοαὶ των κατενέμοντο καθ' ὅλον τὸ Βασίλειον.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16ου αἰῶνος ἡ Ἀδελφότης ἤρχισε παρακμάζουσα, ὅλα δὲ τὰ Τεκτονικὰ Σωματεῖα διελύθησαν τελικῶς μετὰ τῶν ἄλλων Συντεχνιῶν, ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου τοῦ Α΄ τῷ 1539. Τότε ἀκριβῶς ἀνεφάνη ἐν Γαλλίᾳ τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «***Ἑταιρισμός***» σύστημα τῶν ἀνεξαρτήτων Συντεχνιῶν οὗτινος ἡ δρᾶσις καὶ ἡ ἱστορία ἐκτίθενται λεπτομερῶς εἰς τὴν οἰκείαν λέξιν. Αἱ ἑταιρίαι τῶν Compagnons (ἑταίρων) δὲν ἦσαν πράγματι ἢ τὰ λείψανα τῶν λιθοδόμων. Ὁ Τεκτονισμὸς ἔπαυσε νὰ ὑπάρχῃ ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἀνεγνωρισμένον σύστημα, μέχρι τῆς ἀνασυστάσεώς του κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα.

Οὕτω οἱ λιθοδόμοι τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, ἀλλ' ἰδιαίτατα τῆς Γερμανίας δύνανται κάλλιστα νὰ θεωρηθοῦν, καὶ εἶναι πράγματι, οἱ πρόγονοι τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς σήμερον. Αὐτοὶ πράγματι, ἐγκαταλείψαντες βαθμηδὸν τὴν ἐπαγγελματικὴν μορφὴν τῆς ὀργανώσεώς των, καὶ εἰσαγαγόντες εἰς τὰς προνομιούχους τάξεις των σοφοὺς ἄνδρας οὓς ἐπροστάτευσαν ἐκ τῶν διωγμῶν καὶ τῆς μισαλλοδοξίας, μετέτρεψαν βαθμηδὸν εἰς καθαρῶς θεωρητικὸν τὸν θεσμόν των καὶ ἐγκαθίδρυσαν ἐπὶ ἀκλονήτων θεμελίων τὸ Μυστηριακὸν Τάγμα, ὁ ἠθικὸς καὶ μυσταγωγικὸς συμβολισμὸς τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν ἐν τῷ σημερινῷ κόσμῳ ἐγγύησιν διὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος. Βιβλ. 1 (Τόμος Β΄ σελ. 971).

Λίθος. Ὁ λίθος λόγῳ τῆς σκληρότητός του ἐθεωρήθη ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων ὡς σύμβολον ἰσχύος, ἀνδρείας καὶ σταθερότητος. Ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις Ἐμπὲν ἥτις σημαίνει λίθος, παράγεται κατὰ τὸν Γεσένιον ἀπὸ τὴν ἀχρηστευθεῖσαν ρίζαν ***Ἀμπὰν*** κτίζω ἐξ οὗ καὶ ἀμπὰν ἀρχιτέκτων· ἐπίσης ἀμὰνὰχ σημαίνει στήλη, διαθήκη καὶ ἀλήθεια. Ὁ λίθος ἑπομένως, καθ' ἃ γράφει καὶ ὁ Πορτὰλ εἰς τὸ ἔργον του «Σύμβολα τῶν Αἰγυπτίων» δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς σύμβολον πίστεως καὶ ἀληθείας· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰησοῦς συμβολικῶς ὁμιλῶν ἀπεκάλεσε τὸν Πέτρον, ἐκπροσωποῦντα τὴν ***πίστιν*** ὡς τὴν πέτραν ἐφ' ἧς ἔμελλε νὰ οἰκοδομήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν του. Παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἐν τούτοις ὡς καὶ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ὁ λίθος ἐθεωρεῖτο ἐνίοτε καὶ σύμβολον τοῦ ψεύδους. Οὕτω τὸ ὄνομα τοῦ ***Τυφῶνος***, τοῦ πνεύματος τοῦ κακοῦ τῆς Αἰγυπτιακῆς θεολογίας, παριστάνετο πάντοτε εἰς τὴν ἱερογλυφικὴν γραφὴν μὲ τὸ γνωστὸν σχῆμα λίθου. Ὁ λίθος ὅμως οὗτος ἦτο «πελεκητός». Τοιοῦτος δὲ λίθος εἶχε κακὴν σημασίαν καὶ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις. Δι' ὃ καὶ ὁ Ἰαχβὲ λέγει πρὸς τὸν Μωϋσῆν: «δὲν θέλεις οἰκοδομήσῃ θυσιαστήριον εἰς ἐμὲ ἐκ πέτρας πελεκητῆς» (Ἔξοδος κα΄ 25) ὁ δὲ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ᾠκοδόμησεν «ἐπὶ τὸ ὄρος Ἐβὰλ θυσιαστήριον ἐκ λίθων ὁλοκλήρων ἐπὶ τῶν ὁποίων σίδηρος δὲν ἐπεβλήθη» (Ἰησοῦς τ. Ν. η΄ 30). Ὁ λελαξευμένος συνεπῶς λίθος ἦτο σύμβολον κακοῦ καὶ ψεύδους, ἐνῷ ὁ ἀκατέργαστος τοιοῦτος ἦτο σύμβολον ἀγαθότητος καὶ ἀληθείας.

Ὁ Τεκτονικὸς συμβολισμὸς τοῦ λίθου ἔχει τὴν ἀντίθετον σημασίαν, τοῦτο δὲ καὶ ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἐλήφθη ἀπὸ τὸν Ἑβραϊκὸν ἢ Αἰγυπτιακὸν τοιοῦτον ἀλλ' ἀπορρέει ἐκ τῆς σημασίας ἣν ἀπέδιδον εἰς τὴν κατεργασίαν τοῦ λίθου οἱ ἐπαγγελματίαι Τέκτονες τοῦ Μεσαίωνος. Παρ' ἡμῖν πράγματι ὁ ἀκατέργαστος λίθος εἶνε σύμβολον τῆς διεφθαρμένης καὶ κακῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἐνῷ ὁ κατειργασμένος τοιοῦτος συμβολίζει τὴν προηγμένην μορφὴν τοῦ μυσταγωγημένου ἀνθρώπου.

Ὁ ἀκατέργαστος λίθος τῶν ἐλευθεροτεκτόνων εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν «***πρωταρχικὴν ὕλην***» (prima materia) τῶν Ἑρμητιστῶν. Πρέπει νὰ λαξευθῇ μετὰ προσοχῆς, τῇ βοηθείᾳ τῆς σμίλης καὶ τῆς σφύρας διὰ νὰ πλησιάσῃ τὸ σχῆμα τοῦ κύβου. Μετὰ τὴν λάξευσιν ὁ λίθος παραδίδεται εἰς τὸν ἑτ.·. ὅστις ὀφείλει νὰ τὸν λειάνῃ

καὶ τὸν καταστήση τέλειον. Ὁ κύβος ἀναπτυσσόμενος θὰ καταστῇ ὁ σταυρὸς ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἐξαπλωθῇ ὁ νεόφυτος. Ὁ σταυρὸς οὗτος δύναται νὰ χαραχθῇ ἐπὶ τοῦ φερέτρου τοῦ Δ.·. Χ.·. Ἰσοδυναμεῖ δὲ μὲ τὸν «παστὸν» τῶν Αἰγυπτίων. Τὸ σύνολον αὐτὸ τῶν συμβολισμῶν ἀποτελεῖ τὸ ὅλον ἔργον τῆς Μυήσεως διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος τελειοποιεῖται διὰ νὰ θυσιασθῇ ἀκολούθως χάριν τῆς Ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ καθήκοντος, χάριν τοῦ Ἰδεώδους.

Λιθουργοί (βλ. ***λιθοδόμοι τοῦ Μεσαίωνος***).

Λιλίθ. Ἡ πρώτη, κατὰ τὴν ἀπόκρυφον παράδοσιν, σύζυγος τοῦ Ἀδὰμ ἥτις ἦτο συγκεκολλημένη μετ' αὐτοῦ ἐκ τῶν νώτων. Ἡ Λιλὶθ ἐπιδοθεῖσα εἰς τὴν μαύρην μαγείαν ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Ἀδὰμ διαβόλους, ἐν τέλει δὲ ἀποχωρισθεῖσα τούτου μετεβλήθη εἰς μέγαν ὡραῖον θῆλυν δαίμονα ὅστις καταστρέφει τὰ νήπια. Εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῆς ἐπλάσθη ἀκολούθως ἡ Εὔα. Ἡ λέξις Ἑβραϊστὶ σημαίνει «νὺξ» καὶ κατ' ἐπέκτασιν καὶ δαίμονα τῆς νυκτός.

Λιμπάβιος Ἀνδρέας (Libavius ἢ Liebau) Γερμανὸς ἰατρὸς καὶ χημικὸς * 1560 ἐν Halle τῆς Σαξωνίας † 1616 ἐν Κοβούργῳ εἰς τὸ γυμνάσιον τοῦ ὁποίου ἦτο διευθυντὴς ἐπὶ δεκαετίαν. Καίτοι ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ ***Παρακέλσου*** (βλ. λ.) ἐξεδηλώθη ἀργότερον ἀντίπαλος τῶν θεωριῶν τοῦ διδασκάλου καὶ σφοδρὸς πολέμιος τῶν ***Ροδοσταύρων*** (βλ. λ.) Τῷ 1613 ἐδημοσίευσεν ἐν Φραγκφούρτῃ τὸ ἔργον του «Syntagma selectorum alchimia arcanorum» εἰς δύο τόμους μετὰ διετίαν δὲ καὶ παράρτημα τούτου ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπιτίθεται κατὰ τῆς Ἑταιρίας τῶν Ροδοσταύρων καὶ ἀναλύει τὸ «Confessio» τοῦ ***Βαλεντίνου*** (βλ. λ.). Εἰς τὸ ἄρθρον του περὶ Μυστικῶν Ἑταιρειῶν ὁ de Quincey ἐχρησιμοποίησε τὰ ἔργα τοῦ Λιμπαβίου, διὰ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Λίννεκαρ, Ριχάρδος. Διαπρεπὴς Ἄγγλος δικαστικὸς καὶ Τέκτων περὶ τοῦ βίου τοῦ ὁποίου ἐλάχιστα εἶνε γνωστά. Ἐχρημάτισε Σεβ.·. τῆς Σ.·. Στ.·. «Unanimity» ὑπ' ἀριθ. 238 ἐν Wakefield τῆς Ἀγγλίας, ἐν ἔτει δὲ 1789 ἐξέδοσεν ἐν Leedes συλλογὴν θεατρικῶν ἔργων, ποιημάτων καὶ πεζογραφημάτων ἐν τῇ ὁποίᾳ περιλαμβάνονται καὶ Τεκτονικοὶ τινὲς ὕμνοι μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἐπίσημος Τεκτονικὸς ὕμνος «Let there be Light» (Γεννηθήτω Φῶς!) ὁ ψαλλόμενος εἰς τὰς Ἀγγλικὰς Στοάς.

Λιπικάς (σανσκριτ: γραμματεῖς). Οὕτω καλοῦνται εἰς τὴν Ἰνδικὴν θεοσοφίαν τὰ μεγάλα Ὄντα τῶν ἀνωτέρων ἱεραρχιῶν τὰ ὁποῖα προΐστανται τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ***Κάρμα*** (βλ. λ.) καθορίζοντα εἰς ἕκαστον ἄτομον (Ἐγὼ) τὴν μορφὴν τῆς ἐπομένης μετενσαρκώσεώς του. Διαιροῦνται εἰς τρεῖς ὁμάδας μὲ ἑπτὰ ὑποδιαιρέσεις.

Λογεῖον (βλ. περιστήθιον).

Λογική. Ἡ ἐπιστήμη ἡ ἐξετάζουσα τοὺς νόμους καὶ κανόνας τοῦ ὀρθῶς διανοεῖσθαι, εἶνε μία τῶν ἑπτὰ ***ἐλευθερίων τεχνῶν*** (βλ. λ.) τῶν ὁποίων ἡ διδασκαλία ἀποτελεῖ μέρος τῆς μυήσεως εἰς τὸν δεύτερον συμβ.·. βαθμὸν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἡ δύναμις τοῦ ὀρθῶς διαλογίζεσθαι ἥτις διακρίνει τὸν ἐχέφρονα ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν ἀνισόρροπον ἢ τὸν ἠλίθιον, θεωρεῖται ἀπαραίτητος διὰ τὸν Τέκτονα ἵνα δύναται οὗτος νὰ γνωρίζῃ τά τε δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντά του. Τὰ «Ἀρχαῖα Καθήκοντα» καθορίζουν τὴν λογικὴν ὡς τὴν τέχνην «ἥτις διδάσκει νὰ διακρίνῃ τις τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὸ ψεῦδος».

Λόγος. Ἀπὸ καθαρᾶς ἀποκρυφιστικῆς καὶ μυστηριακῆς ἀπόψεως ὁ ***Λόγος*** εἶνε ἡ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ δι' αὐτοῦ ἐκδήλωσις τοῦ ἄνευ αἰτίας αἰτίου, ἡ πανταχοῦ διάχυτος Θεότης, ἡ Θεία Ἀλήθεια. Ἡ χρῆσις τοῦ ὅρου τούτου εἶνε ἀρχαιοτάτη, συναντᾶται δὲ εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια. Εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια καθὼς καὶ εἰς τὴν Καμπαλλὰ ἦτο τὸ ***Τετραγράμματον*** (βλ. λ.) ἢ τὸ ἀνέκφραστον ὄνομα ***Ἰαβὲ*** (βλ. λ.): εἰς τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ ἦτο ὁ ***Δημιουργὸς Λόγος***, εἰς τὰ Ἰνδικὰ ἡ ***Ἰσβάρα*** ἢ Πρατυαγκάτμα, ἡ Τριὰς Βράχμα Βισνοῦ καὶ Σίβα εἰς τὰ Χριστιανικὰ ὁ Πατήρ, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἰς τὰ Τεκτονικὰ ὁ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·.. Τὸ Ἓν καὶ τριπλοῦν Αἴτιον τῆς Ἀποκρύφου Σοφίας.

Ὁ Λόγος ἐκδηλούμενος διὰ σειρᾶς ὑποστάσεων εἰς τὸ Σύμπαν, εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκδηλωθῇ καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ εἰς τὰ μύχια τοῦ ὁποίου ἐνυπάρχει. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ὑπέρτατον ἰδεῶδες ὅλων τῶν Μυστηρίων ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἡ ***ἀναζήτησις τοῦ ἀπολεσθέντος Λόγου*** (βλ. Λέξις ἀπολεσθεῖσα), ἡ ἀφύπνισις τουτέστι τοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐνυπάρχοντος Θείου στοιχείου ἢ σπινθῆρος, ἥτις ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς μυστηριακῆς Γνώσεως. Δὲν πρόκειται ἐπομένως περὶ ἀφῃρημένης τινὸς ἐννοίας ἢ συμβατικῆς μυστικῆς λέξεως κενῆς περιεχομένου, ὡς ἐκλαμβάνουν οἱ ἐπιπολαίως ἐξετάζοντες τὰ πράγματα καὶ ἀρνούμενοι νὰ ἐμβαθύνουν εἰς τὸν συμβολισμὸν τῆς ἐκφράσεως.

Ὁ Waite γράφει ὅτι ἡ ἔκφρασις, ἀναζήτησις ἢ ἀνεύρεσις τοῦ ἀπολεσθέντος Λόγου οὐδὲν ἀπολύτως σημαίνει εἰς τὸν ἀμύητον ἢ καὶ εἰς ἐκεῖνον ἀκόμη ὅστις καίτοι λαμβάνει γνῶσιν αὐτῆς ἔν τινι Μυστηριακῇ Ὀργανώσει δὲν εἶνε ἐπαρκῶς παρεσκευασμένος διὰ νὰ τὴν κατανοήσῃ. Ἡ ἐξωτερικὴ μορφὴ τῆς ἐκφράσεως εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ὁ φορεὺς ἢ τὸ σῶμα τῆς ἐννοίας ἄνευ τοῦ ὁποίου αὕτη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μεταδοθῇ, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἡ ψυχὴ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τοῦ ὑλικοῦ κόσμου καὶ νὰ ἐκδηλωθῇ ἄνευ τοῦ φυσικοῦ σώματος ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐνσαρκοῦται. Ἡ ἀναζήτησις τοῦ Ἀπολεσθέντος Λόγου μόνον ἐκ τῶν ἔνδον ἡμῶν εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ, ὡς καθορίζουν σαφῶς διὰ τοῦ συμβολισμοῦ των καὶ οἱ ἀνώτεροι Τεκτ.·. βαθμοί.

Εἰς ὅλας τὰς παλαιὰς καὶ νέας μυστηριακὰς ὀργανώσεις ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ Μεγάλου Μυστικοῦ ἢ τοῦ Λόγου γίνεται τυπικῶς εἰς τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον βαθμόν· ἡ σημασία της ὅμως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀνακοινωθῇ, κατανοεῖται δὲ μόνον διὰ μυστικῆς ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῆς ψυχῆς τοῦ μυουμένου καὶ τῆς Ἀληθείας ἥτις κρύπτεται ὄπισθεν τοῦ συμβόλου. Τὰ σύμβολα δὲν μεταφράζονται διὰ ζώσης. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἀδ.·. Waite τονίζει ὅτι «ὁ Λόγος ἔχει ἀπολεσθῇ καὶ μετὰ τὴν ἀνεύρεσίν του. Διότι ἡ εἰρήνη ἔχει ἐκλείψῃ ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σκηνὴν καὶ τὸ Φῶς ἐσβέσθη εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους, τὸ δὲ Ἱερὸν Ἄδυτον μόνον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐκλεκτῶν εἶναι δυνατὸν ἀκόμη νὰ στηθῇ».

Σαφῆ συμβολισμὸν τοῦ Λόγου μᾶς παρέχει ὁ μύστης Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Εὐαγγελίου του: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος κτλ.».

Ὁ ἀδ.·. Mackey τονίζει ὅτι ὁ Λόγος ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τῶν Τεκτ.·. Μυστηρίων. Ἐὰν οὗτος κατηργεῖτο, ὁλόκληρος ὁ συμβολισμὸς τοῦ Θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ θὰ ἠλλοιοῦτο καὶ θὰ κατέρρεεν.

«Ὁ Ἀπολεσθεὶς Λόγος, γράφει ὁ Oswald Wirth, εἶνε ἡ κλεὶς τοῦ Τεκτονικοῦ μυστικοῦ, ἤτοι ἡ κατανόησις ἐκείνου τὸ ὁποῖον μένει ἀκατανόητον διὰ τοὺς βεβήλους καὶ τοὺς ἀτελεῖς μύστας. Ὁ αἰώνιος ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς φιλοσοφίας εἶνε νὰ ἀναζητῇ τὸ βάθος ἑκάστου πράγματος. Οἱ Ἑρμητισταὶ ὤφειλον ν' ἀναζητήσουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Γῆς τὸν κρυμμένον λίθον τῶν σοφῶν. Τὰ ἴδια ἀκριβῶς βάθη θ' ἀποκαλύψουν καὶ εἰς τὸν Τέκτονα τὸν Ἀπολεσθέντα λόγον. Μόνον διὰ καθόδου εἰσχωρεῖ κανεὶς εἰς τὸ Μέσον Δῶμα ἔνθα ἀπαστράπτει τὸ κεντρικὸν Φῶς ἐπεξηγοῦν ὅλα τὰ αἰνίγματα. Καὶ μόνον τὸ ἐκ τῶν ἐγκάτων κομισθὲν φῶς ἐπιτρέπει εἰς τὸν Διδ.·. νὰ φωτίσῃ τοὺς ἀδελφούς του καὶ νὰ προλάβῃ τὸν φόνον τοῦ Χ.·. Α.·.. Ἐὰν ὁ ἐκπαιδευτὴς δὲν ἔχει διεισδύσῃ ἐπαρκῶς εἰς τὸ πνεῦμα τῆς μυήσεως, ἐὰν δὲν ἔχει κατέλθῃ μέχρι τῆς ἑστίας τῆς φωτεινῆς κατανοήσεως, τὰ φῶτα τὰ ὁποῖα τυχὸν περισυνέλεξε δὲν ἀρκοῦν διὰ ν' ἀποτρέψουν τοὺς κακοὺς ἑτ.·. ἀπὸ τῶν ἐγκληματικῶν των σχεδίων. Καὶ ἡ συνωμοσία ἐξυφαίνεται μὲ τὴν ἀσυναίσθητον συνενοχὴν τῶν ψευδοδιδασκάλων οἵτινες εἶνε τυφλοὶ ὁδηγοῦντες ἄλλους τυφλούς».

Ὁ ἀδ.·. Oliver Day Street εἰς τὸ βιβλίον του «συμβολισμὸς τῶν τριῶν βαθμῶν» ἐξηγεῖ ὅτι ἡ ἀναζήτησις τοῦ λόγου συμβολίζει καὶ τὴν ἀναζήτησιν τῆς Θείας Ἀληθείας. Πρέπει ν' ἀναζητῶμεν τὴν Ἀλήθειαν χωρὶς νὰ μᾶς τυφλώνουν τὰ πάθη ἢ τὸ συμφέρον. Ἂς μὴ φαντασθῶμεν ὅμως ὅτι θὰ φθάσωμεν καὶ εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Τέκτων δὲν πληροφορεῖται τὸν πραγματι-

κὸν λόγον ἀλλὰ τὴν λέξιν ἡ ὁποία τὸν ἀντικατέστησεν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν μόνον ἓν μέρος τῆς Ἀληθείας καὶ μόνον ὅταν μεταβῶμεν εἰς ἀνώτερον πεδίον ὑπάρξεως, θὰ μᾶς ἀποκαλυφθῇ πλήρης ὁ Λόγος, ἡ Ἀλήθεια.

Λὸκ Ἰωάννης. (John Locke) Διάσημος Ἄγγλος φιλόσοφος * ἐν Μπράϊτον 1633 † ἐν Oates 1704. Ἡ φιλοσοφία του εἶνε κυρίως ἔρευνα τοῦ γνωσιολογικοῦ προβλήματος ἐπὶ τῇ βάσει ψυχολογικῶν παρατηρήσεων. Δεδομένα τῆς γνώσεως εἶνε αἱ παραστάσεις. Ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου ὑπάρχει καὶ ἀντικειμενικὸς κόσμος ὅστις ἐρεθίζων τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν προκαλεῖ ἐντὸς ἡμῶν τὸ φαινόμενον τῆς πραγματικότητος. Ὁ Λὸκ παραδέχεται ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ δὲν εἶνε ἔμφυτος ἀλλ' ἀποδείξιμος. Θεὸς ὑπάρχει διότι ὑπάρχουν πεπερασμένα ὄντα σχόντα ἀρχὴν καὶ ἑπομένως αἰτίαν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ὑπάρχῃ ἄπειρόν τι ὂν ὡς ἡ τελευταία αἰτία πάντων τῶν πεπερασμένων ὄντων, νοοῦν, διότι νοοῦντα πεπερασμένα ὄντα δὲν δύνανται νὰ ἔχουν ὡς αἰτίαν μὴ νοοῦν ὄν. Αἱ ἰδέαι τοῦ ἄγγλου ἱδρυτοῦ τοῦ θρησκευτικοῦ ὀρθολογισμοῦ ἐπέδρασαν μεγάλως ἐπὶ τοῦ Βολταίρου καὶ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Β'. Ὁ Λὸκ εἶχε μυηθῇ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰς ἣν ἐποχὴν ἀκριβῶς πολλοὶ σοφοὶ ἐγένοντο δεκτοὶ εἰς τὰς τότε Στοάς (βλ. Ἀγγλία). Εἰς αὐτὸν δὲ ἀποδίδεται καὶ ἡ εἰσαγωγὴ ἡ ὑπάρχουσα ὡς πρόλογος εἰς τὸ χειρόγραφον *Λέλαντ* (βλ. λ.)

Λότζ, *Σὲρ Ὄλιβερ - Ἰωσὴφ* (Lodge). Σύγχρονος Ἄγγλος φυσικὸς καὶ ψυχιστὴς * 1851. Ἐπιδοθεὶς εἰς μεταφυσικὰς καὶ πνευματιστικὰς μελέτας ἀπεκήρυξε τὰς παλαιὰς ὑλιστικὰς θεωρίας του καὶ διεκήρυξε τὴν ἀπόλυτον πεποίθησίν του περὶ ὑπάρξεως τῆς ψυχῆς καὶ ἐπιβιώσεως αὐτῆς. Ἐκ τῶν πολυαρίθμων συγγραμμάτων του περισσότερον ἐνδιαφέροντα εἶνε «Ζωὴ καὶ ὕλη», «Ὁ Ἄνθρωπος καὶ τὸ σύμπαν», «Αἰθὴρ καὶ πραγματικότης», «Ἐξέλιξις καὶ δημιουργία» κτλ. † 1940.

Λουδοβῖκος Ναπολέων. Ἀδελφὸς τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος * 1778 † 1846, σύζυγος τῆς Ορτανσίας Μπωαρναὶ καὶ πατὴρ Ναπολέοντος τοῦ Γ' γενόμενος τῷ 1806 Βασιλεὺς τῆς Ὁλλανδίας καὶ διατηρήσας τὸν θρόνον μέχρι τοῦ 1810. Μυηθεὶς εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐν Παρισίοις ἐπέδειξε ζωηρὸν ἐνδιαφέρον καὶ ζῆλον διὰ τὸν θεσμὸν ἐχρημάτισε δὲ καὶ δεύτερος Πρόσθ.·. Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

Λοῦλλος Ραϋμόνδος (Lull ἢ Lully). Διάσημος χημικὸς καὶ φιλόσοφος τοῦ Μεσαίωνος * περὶ τὸ 1235 ἐν Πάλμα τῆς Μαγιόρκας † ἐν Μπουζὺ 1315. Τῷ 1276 ἵδρυσεν ἐν Μαγιόρκᾳ Μονὴν Φραγκισκανῶν διὰ τὴν σπουδὴν τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν καὶ ἰδίως τῆς Ἀραβικῆς τὴν ὁποίαν αὐτὸς εἶχεν ἐκμάθει τελείως. Λόγῳ τῆς σοφίας του ἐπωνομάσθη ὑπὸ τῶν συγχρόνων του ὁ «π ε φ ω τ ι σ μ έ ν ο ς δ ι δ ά κ τ ω ρ». Εἰς τὴν ἀλχημίαν ἐπέτυχε σημαντικὰς ἐφευρέσεις ἐν αἷς τὸν τρόπον διυλίσεως τῶν οἰνοπνευματωδῶν ὑγρῶν καὶ τοῦ ἐξευγενισμοῦ τοῦ ἀργύρου. Ἦτο ἐξέχον μέλος τῆς Ἀδελφότητος τῶν Ροδοσταύρων πολλοὶ δὲ θρῦλοι ὑπάρχουν ὡς πρὸς τὴν μακροβιότητά του. Τὰ συγγράμματα τοῦ Λούλλου ἀλχημιστικά, φιλοσοφικὰ καὶ θεολογικὰ ὑπερβαίνουν τὰ 300, τὰ πλεῖστα δέ, ἔχουν γραφῇ εἰς τὴν ἀραβικὴν μεταφρασθέντα καὶ εἰς τὴν λατινικήν. Τὸ κυριώτερον τῶν ἀλχημιστικῶν ἔργων του εἶνε τὸ Ars Magna (Μεγάλη Τέχνη).

Λούντεβιχ Ε. (Ludewig, E.) Γερμανὸς Τέκτων * 1810 ἐν Γερμανίᾳ † 1856 ἐν Ἀμερικῇ. Ἐφωδιασμένος μὲ σχετικὴν ἐκ Γερμανίας δικαιοδοσίαν ἀπεπειράθη νὰ ἱδρύσῃ Τεκτονικὴν ὀργάνωσιν ἀνεξάρτητον τῆς ὑφισταμένης Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, Η ἀπόπειρά του ἐσημείωσεν ἐφήμερον μόνον ἐπιτυχίαν.

Λοὺξ (lux) λατινικὴ λέξις σημαίνουσα τὸ *φῶς* (βλ. λ.). Ἀρχαιότερον ὁ Τεκτονισμὸς ἐκαλεῖτο καὶ «Λοὺξ» ὡς μεταλαμπαδεύων τὸ μυστηριακὸν φῶς. Παρὰ τοῖς Ροδοσταύροις τὸ φῶς ἦτο ἡ γνῶσις τῆς φιλοσοφικῆς λίθου. Ὁ Mosheim γράφει ὅτι εἰς τὴν ἀλχημιστικὴν γλῶσσαν ὁ σταυρὸς ἦτο τὸ ἔμβλημα τοῦ φωτὸς διότι εἰς τὸ σχῆμα του περιλαμβάνονται τὰ τρία σχήματα ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ λέξις LVX διὰ κεφαλαίων γραφομένη.

Λοὺξ ἐξ Τενέμπρις (Lux ex tenebris). Λατινικὴ φράσις σημαίνουσα «Φῶς ἐκ τοῦ σκότους» τιθεμένη συχνὰ ἐν ἐπικεφαλίδι εἰς Τεκτονικὰ ἔγγραφα καὶ ἀποτελοῦσα ἔμβλημα τοῦ Τάγματος ἐκφράζουσαν τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τοῦ Τεκτονισμοῦ ἡ εἰς τὸν ὁποῖον μύησις φωτίζει τὸν ἐν σκότει εὑρισκόμενον. Ἐγκλείει ὅμως καὶ ἀπόκρυφον συμβολισμόν. Οἱ πρωτόγονοι λαοὶ ἐθεώρουν τὸν ἥλιον ὡς τὸν υἱὸν τῆς νυκτὸς ἢ τοῦ σκότους. Παραπλήσιον περίπου ἦτο καὶ τὸ ἔμβλημα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Οἰκογενείας τῶν Παλαιολόγων τοῦ Βυζαντίου.

Λοῦξορ. Σύγχρονος πόλις τῆς Αἰγύπτου κατέχουσα τὸ νότιον τμῆμα τῶν ἀρχαίων Θηβῶν. Εἰς αὐτὴν ὑψοῦται ὁ περίφημος Ναὸς τοῦ Ἄμμωνος.

Λυκιαρδόπουλος *Γεράσιμος Π.* Ἕλλην Τέκτων * ἐν Κεφαλληνίᾳ Μάρτιον 1846 † ἐν Ἀθήναις Σεπτέμβριον 1918. Μετὰ τὰς ἐγκυκλίους σπουδάς του ἐν Σύρῳ ἐφοίτησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ ἀκολούθως συνεπλήρωσε τὴν μόρφωσίν του ἐν Εὐρώπῃ. Γλωσσομαθέστατος διεκρίθη εἰς τὸν χρηματιστηριακὸν κλάδον ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατελέσας καὶ ἐπόπτης τοῦ Χρηματιστηρίου, συνειργάσθη δὲ καὶ εἰς πλεῖστα οἰκονομολογικὰ περιοδικά. Τὸ Τεκτ.·. φῶς εἶδεν ἐν τῇ Σ.·. Στ.·. «Πυθαγόρας» τὴν 21 Ἰανουαρίου 1884 ταχέως δὲ λόγῳ τῶν ἀναγκῶν ἀνῆλθεν εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν 33 ὅστις καὶ τῷ ἀπενεμήθη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1890. Ἐχρημάτισεν ἐπανειλημμένως μέλος τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ᵒ τῆς Ἑλλ.·. ὑπῆρξε δὲ καὶ τακτικὸς συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ «Πυθαγόρας». Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἐνθερμοτέρων τεκτόνων καὶ παρέσχεν ἑαυτὸν ζηλευτὸν ὑπόδειγμα εὐσυνειδήτου λαξευτοῦ τοῦ ἀκ.·. λίθ.·..

Λυκιδεὺς (γαλλ. louveteau, ἀγγλ. lewis). Ὀνομασία διδομένη εἰς τὸν υἱὸν Τέκτονος. Τοὺς λυκιδεῖς υἱοθετεῖ ἡ Στ.·. εἰς ἣν ἀνήκει ὁ πατήρ των, δι' ἐπισήμου λευκῆς ἑορτῆς καθ' ἣν ἡ Στ.·. ἀναλαμβάνει πανηγυρικῶς ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῆς προστασίαν καὶ κηδεμονίαν τὸν τεκτονίδην μέχρι τοῦ 18ου ἔτους τῆς ἡλικίας του. Τὸ τυπικὸν τῆς τελετῆς ταύτης εἰς ἣν δικαιοῦνται νὰ παρίστανται καὶ ἀμύητοι περιέχει θαυμάσια διδάγματα ἐνδεικτικὰ τῆς τεκτονικῆς φιλοσοφίας καὶ ἠθικῆς. Μεταξὺ Τεκτονικῶν τινων δυνάμεων, ὡς ἐν Ἑλλάδι λόγου χάριν, ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια, ὅπως ὁ Λυκιδεὺς συμπληρώνων τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας του δικαιοῦται ἄνευ ψηφοφορίας, καὶ ἐφ' ὅσον θὰ ἐξέφραζε τὴν πρὸς τοῦτο ἐπιθυμίαν, νὰ μυηθῇ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν καίτοι δὲν ἔχει συμπληρώσῃ τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας ὅπερ ἐπιβάλλουν οἱ κανονισμοί. Εἰς τὸ Ἀγγλικὸν δόγμα ἐν τούτοις τὸ τοιοῦτον δὲν ἐπιτρέπεται. Ἀντιθέτως τὰ Σκωτικὰ Συντάγματα ἐπιτρέπουν τὴν εἴσοδον λυκιδέως ἀπὸ τοῦ 18ου ἔτους τῆς ἡλικίας.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐξ ἄλλου ὁ συμβολισμὸς τοῦ λυκιδέως εἶνε ἄγνωστος, καίτοι τινὲς ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ μύησις τοῦ Γεωργίου *Οὐάσιγκτων* (βλ. λ.) εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰς ἡλικίαν 20 ἐτῶν καὶ 8 μηνῶν, πρὸ τῆς ἐνηλικιώσεώς του τουτέστιν, ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ ἀναγνώρισιν τοῦ ἐθίμου τούτου τὸ ὁποῖον ἄλλως τε φαίνεται ὅτι ἴσχυε παλαιόθεν.

Περὶ τῆς προελεύσεως καὶ τῆς σημασίας τῆς λέξεως λ υ κ ι δ ε ὺ ς δὲν ὑπάρχουν ἐκδοχαί. Ἐφ' ὅσον λυκιδεὺς εἶνε τὸ νεογνὸν τοῦ λύκου, τὸ δὲ ζῶον τοῦτο ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς ἔμβλημα τοῦ Θεοῦ τοῦ φωτός, τοῦ Ρᾶ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, τοῦ Ἀπόλλωνος παρὰ τοῖς Ἕλλησι (λύκειος Ἀπόλλων) ὁ τίτλος οὗτος διδόμενος εἰς τὸν υἱὸν Τέκτονος σημαίνει τὸν υἱὸν τοῦ πεφωτισμένου, τοῦ μύστου, τοῦ ἰδόντος τὸ φῶς τῆς μυήσεως. Ὁ Μακρόβιος εἰς τὰ «Saturnalia» του ὁμιλῶν περὶ τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ λύκου γράφει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι διέκρινον ὑφισταμένην συγγένειάν τινα μεταξὺ τοῦ ἡλίου, μεγάλου συμβόλου τῶν Μυστηρίων των καὶ τοῦ λύκου τὸν ὁποῖον ὑπεδύετο ὁ μυούμενος εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια ὅπου ὡς γνωστὸν ὁ ὑποψήφιος ἔφερε προσωπίδα κεφαλῆς λύκου. Διότι, λέγει, ὅπως τὰ ποίμνια τῶν προβάτων φεύγουν καὶ διασκορπίζονται εἰς τὴν ἐμφάνισιν λύκου, οὕτω καὶ αἱ ἀγέλαι τῶν ἀστέρων ἐξαφανίζονται μόλις παρουσιασθῇ ὁ ἥλιος. Καὶ εἰς τὴν Ἑλληνι-

κὴν ἄλλως τε ἡ λέξις λύκος παράγεται ἐκ τῆς ρίζης λυκ ἐξ ἧς καὶ αἱ λέξεις λύκη, λυκαυγὲς κτλ.

Καὶ αὐτὸς μὲν εἶνε ὁ ἐσωτερικὸς συμβολισμὸς τῆς ὀνομασίας. Ἀρχικῶς ὅμως εἰς τὴν λέξιν λυκιδεὺς ἀπεδίδετο ἄλλη σημασία σχέσιν ἔχουσα μὲ εἰδικόν, διὰ τὴν ἀνύψωσιν μεγάλων λίθων, ἐργαλεῖον, ἓν εἶδος λιθάγρας τὸ ὁποῖον ἀγγλιστὶ μὲν λέγεται lewis ὅπερ προφανῶς παράγεται ἐκ τοῦ γαλλικοῦ levis, γαλλιστὶ δὲ louve. Πρόκειται περὶ σφηνοειδοῦς σιδηροῦ ἐργαλείου, εἰσαγομένου ἐντὸς ὀπῆς ἀνοιγομένης εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὀγκολίθου καὶ ἔχοντος ἄνωθεν κρίκον δι' οὗ ἀνυψοῦται ὑπὸ τροχαλίας. Ἡ λιθάγρα ἦτο ἐν χρήσει καὶ εἰς παλαιοτάτους χρόνους, εἰς δὲ τὰ ἐρείπια τοῦ Ἀββαείου Whitby ἐν Ἀγγλίᾳ τοῦ ἱδρυθέντος ἐν ἔτει 658 εὑρέθησαν λίθοι ἔχοντες τὴν ὀπὴν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐτοποθετεῖτο τὸ ἐργαλεῖον.

Εἰς τὸν Π.·. Χ.·. τοῦ Ἀγγλικοῦ Δόγματος εὑρίσκεται καὶ ἡ λιθάγρα ὡς σύμβολον ἰσχύος διότι δι' αὐτῆς ὁ 'ε-παγγελματίας Τέκτων καθίστατο ἱκανὸς νὰ ἀνυψώνῃ καὶ τοὺς βαρυτέρους λίθους μὲ σχετικῶς μικρὰν κατανάλωσιν φυσικῆς δυνάμεως.

Ὁ υἱὸς ἑπομένως τοῦ Τέκτονος ἐκαλεῖτο lewis διότι καθῆκον του ἦτο νὰ ἐνισχύῃ καὶ ὑποβαστάζῃ τὰς ἐκλιπούσας βαθμηδὸν δυνάμεις τοῦ πατρός του, ἢ ὡς ὁ Ὄλιβερ γράφει, «νὰ φέρῃ τὸ βάρος καὶ τὸν κάματον τῆς ἡμέρας οὕτως ὥστε οἱ γονεῖς του νὰ δύνανται νὰ ἀναπαύωνται κατὰ τὴν γεροντικὴν των ἡλικίαν, καὶ νὰ καθιστοῦν οὕτω εἰρηνικὴν καὶ εὐτυχῆ τὴν ἑσπέραν τοῦ βίου των».

Εἰς τὴν «Κλεῖδα Διδασκάλου» (Master Key τοῦ Browne) ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος περὶ «λυκιδέως» διδασκαλία.

—Πῶς ὀνομάζομεν τὸν υἱὸν ἑνὸς Τέκτονος;

—Λυκιδέα (lewis).

—Τί σημαίνει τοῦτο;

—Δύναμιν.

—Πῶς περιγράφεται ὁ λυκιδεὺς εἰς μίαν Τεκτονικὴν Στοάν;

—Λιθάγρα ἐκ μετάλλου διὰ τῆς ὁποίας, τοποθετουμένης ἐπὶ λίθου μεγάλου βάρους, ἀνυψοῦται οὗτος καὶ τοποθετεῖται εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν. Ἄνευ τοῦ ἐργαλείου αὐτοῦ ὁ Τέκτων δὲν θὰ ἠδύνατο εὐκόλως νὰ πράξῃ τοῦτο.

—Ποῖον τὸ καθῆκον ἑνὸς λυκιδέως, υἱοῦ Τέκτονος, πρὸς τοὺς ἡλικιωμένους γονεῖς του;

—Νὰ φέρῃ τὸ βαρὺ φορτίον εἰς τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας καὶ βοηθῇ αὐτοὺς ἐν καιρῷ ἀνάγκης διὰ νὰ καθιστᾷ τὸ τέρμα τοῦ βίου των εὐτυχὲς καὶ ἄνετον.

—Τίς ἡ ἀμοιβή του διὰ τοῦτο;

—Νὰ γίνῃ Τέκτων πρὸ παντὸς ἄλλου ἀτόμου ὅσον δήποτε τοῦτο καὶ ἂν εἶνε ἀνώτερον λόγῳ γενετῆς, τάξεως ἢ πλούτου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται προφανὴς ἡ ἀρχικὴ σημασία τῆς λέξεως λυκιδεύς. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ γαλλικὴ ὀνομασία τῆς λιθάγρας louve σημαίνει ἐπίσης καὶ λύκαινα, προέκυψεν ἐκ τούτου βραδύτερον καὶ ἡ δευτέρα σημασία τῆς λέξεως—περὶ ἧς ἀνωτέρω,—ἥτις εἶνε ἄλλως τε πλησιεστέρα πρὸς τὸ φιλοσοφικὸν περιεχόμενον τοῦ Θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ.

«Λυκοῦργος». Συμβ.·. Στ.·. ὑπ' ἀριθ. 107 λειτουργοῦσα εὐδοκίμως ἐν Ἀν.·. Σπάρτης ὑπὸ τὴν αἰγ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐγκατάστασις τοῦ Τεκτ.·. τούτου ἐργαστηρίου ἐγένετο τὴν 6ην Ὀκτωβρίου 1934. Λόγῳ τοῦ μικροῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως καὶ τοῦ μικροῦ ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της μεσολαβήσαντος χρονικοῦ διαστήματος ἡ Σ.·. Στ.·. «Λυκοῦργος» δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναπτύξῃ ἐξαιρετικὴν ἐξωτεκτονικὴν δρᾶσιν περιορισθεῖσα εἰς μικρὰ φιλανθρωπικὰ βοηθήματα. Αὐτὸς εἶνε ἐπίσης καὶ ὁ λόγος δι' ὃν τεθεῖσα ἐν ὕπνῳ κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς δὲν κατώρθωσεν ἔκτοτε νὰ ἀφυπνισθῇ.

Λυσέ, Ἰωάννης *Πέτρος Λουδοβῖκος, μαρκήσιος ντέ.* (Jean Pierre Louis Marquis de Luchet) Γάλλος ἱστορικὸς συγγραφεὺς * 1740 † 1791. Τὰ διάφορα ἔργα του δὲν ἔχουν καὶ μεγάλην ἀξίαν πλὴν τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Essai sur la Secte des Illuminés» ἐκδοθέντος τῷ 1789 ἐν τῷ ὁποίῳ οὗτος ἐπιτίθεται κατὰ τῆς μυστικῆς Ἑταιρείας τῶν *Πεφωτισμένων* (βλ. λ.). Τὸ ἔργον ἐσημείωσε τέσσαρας ἐκδόσεις. Ἡ τρίτη καὶ ἡ τετάρτη μὲ προσθήκας καὶ ἀναθεωρήσεις γενομένας, ὡς λέγεται ὑπὸ τοῦ Μιραμπὼ ἐξετυπώθησαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Histoire secrète de la Cour de Berlin» (par Mirabeau). Αἱ ἐκδόσεις αὗται ἐγένοντο ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Μιραμπὼ καὶ ἐκάησαν ἐπὶ τῆς πυρᾶς ὑπὸ τοῦ δήμου λόγῳ τοῦ ὑβριστικοῦ των περιεχομένου. Τὸ ἔργον εἶνε δυσεύρετον σήμερον.

Λυχνία ἑπτάφωτος. Χρυσῆ λυχνία ἥτις ἀποτελεῖ ἓν τῶν κοσμημάτων τοῦ Περιστ.·. τῆς Βασ.·. Ἁψ.·. καὶ σχετίζεται μὲ τὴν ἱερὰν λυχνίαν τὴν ὁποίαν διετάχθη ὁ Μωϋσῆς νὰ κατασκευάσῃ ἐκ σφυρηλάτου χρυσοῦ πρὸς χρῆσιν ἐν τῇ Σκηνῇ τοῦ Μαρτυρίου (Ἔξοδος κε' 31). Ἡ λυχνία ἦτο τοποθετημένη ἔναντι τῆς τραπέζης τῶν ἄρτων τῆς προθέσεως. Ἡ λυχνία αὕτη δὲν φαίνεται ὑπάρχουσα καὶ ἐν τῷ πρώτῳ Ναῷ τοῦ Σολομῶντος ὅστις ἐφωτίζετο ὑπὸ δέκα χρυσῶν λυχνιῶν συνδεδεμένων μεταξὺ των διὰ χρυσῶν ἁλύσεων. Εἰς τὸν δεύτερον Ναὸν τοῦ Ζοροβάβελ ἀναφέρεται μία μόνον, ἑπτάφωτος καὶ αὐτὴ ὡς ἡ πρώτη, λυχνία. Τὸ σχῆμα της μᾶς διεσώθη ἐπὶ τῆς ἁψῖδος τοῦ Τίτου ἐφ' ἧς ἀπεικονίσθη ἀνάγλυφος ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων λαφύρων τοῦ καταστραφέντος Ναοῦ τοῦ Ἡρώδου. Καὶ αὐτὴ χρησιμοποιεῖται ὡς κόσμημα ἐν Περιστ.·. Β.·. Ἁψ.·.

Κατὰ τὸν ἑβραϊκὸν συμβολισμόν, τὰ ἑπτὰ φῶτα ἐκπροσωποῦν τοὺς ἑπτὰ πλανήτας ἢ καὶ τὴν ἑβδόμην ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, τὸ Σάββατον. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ τὴν κατέστησαν σύμβολον τοῦ Χριστοῦ «φωτὸς τοῦ κόσμου». Ἐν τῷ Τεκτονισμῷ λέγει ὁ Mackey, δὲν φαίνεται ἐνέχουσα συμβολικὴν σημασίαν.

Λυών, *συνέδριον τῆς.* Τεκτονικὸν συνέδριον συγκληθὲν ἐν Λυὼν τῆς Γαλλίας ὑπὸ τῆς Στοᾶς τῶν Ἀγαθοεργῶν Ἱπποτῶν (Des Chevaliers Bienfaisants) καὶ τοῦ ὁποίου αἱ ἐργασίαι ἀρχίσασαι τὴν 25ην Νοεμβρίου 1778 ἔληξαν τὴν 27 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Πρόεδρος αὐτοῦ ἦτο ὁ ***Ι. Β Βιλλερμὸ*** (βλ.λ.) Ἐπαρχ.·. Μ.·. Διδ.·. τῆς ***Αὐστηρᾶς Τηρήσεως*** (βλ..λ) ἐν Ὠβέρνῃ. Ὁ Thory ἀναφέρει ὅτι σκοπὸς τοῦ συνεδρίου ἦτο ἡ γενικὴ μεταρρύθμισις τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἡ ἀποκήρυξις τῆς Ναϊτικῆς θεωρίας. Ἠσχολήθη ὅμως ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν τυπικῶν, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν δὲ τοῦ ***Μαρτινισμοῦ*** (βλ.λ.) ἠλλοιώθη ἡ Ναϊτικὴ μορφὴ τοῦ δόγματος τῆς ***Αὐστηρᾶς Τηρήσεως***, ὄχι φαινομενικῶς μόνον, ὡς ἄγνωστος Γερμανὸς συγγραφεὺς ἰσχυρίσθη δέχεται δὲ τὴν ἄποψιν ταύτην καὶ ὁ Mackey, ἀλλ' οὐσιαστικῶς, ὡς γράφει ὁ Waite δεδομένου ὅτι αἱ ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου τῆς Λυὼν ἐκυρώθησαν βραδύτερον καὶ ὑπὸ τοῦ συνεδρίου τοῦ Βίλελμσματτ τῷ 1782.

Λωρὰν Ι. Λ. (Laurens I. L.) Γάλλος Τέκτων συγγραφεὺς ἑνὸς «Ἱστορικοῦ καὶ Κριτικοῦ Δοκιμίου ἐπὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» ἐκδοθέντος ἐν Παρισίοις τῷ 1805. Ἐξετάζει ἐν αὐτῷ κριτικῶς τὰ κυριώτερα τῶν ἔργων τῶν πραγματευθέντων περὶ τοῦ θεσμοῦ, ἀντικρούει δὲ ὅσα κατὰ καιροὺς ἐγράφησαν ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἐν ἔτει 1808 ὁ Λωρὰν ἐξέδοσε καὶ «Λεξιλόγιον τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων» τὸ δὲ 1825 καὶ τὴν Ἱστορίαν τῶν Μυήσεων τῆς Ἀρχαίας Αἰγύπτου ἐν ᾗ ἑρμηνεύει τὴν καταγωγὴν καὶ τοὺς σκοποὺς τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων.

Λώρυ ἢ Λόουρι. (Laurie ἢ Lawrie) 1 ***Ἀλέξανδρος Λώρυ.*** Σκῶτος Τέκτων βιβλιοπώλης ἐν Ἐδιμβούργῳ καὶ ἐκδότης τῆς «Edimburgh Gagette» Διωρίσθη βραδύτερον βιβλιοπώλης τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας ἐκλεγεὶς ἀκολούθως καὶ Μέγ.·. Γ.·. Γρ.·. αὐτῆς. Τῷ 1804 ἐξέδωσε βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ληφθεῖσα ἐξ αὐθεντικῶν πηγῶν μετὰ ἱστορικοῦ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της ἐν ἔτει 1736 μέχρι τῆς σήμερον, συγκεντρωθέντος ἐκ τῶν πρακτικῶν αὐτῆς καὶ μετὰ καταλόγου τῶν πρωτοτύπων ἐγγράφων».

Τοῦ πολυτίμου τούτου καὶ ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέροντος ἔργου ὁ Λώρυ ὑπῆρξε μόνον ὁ ἐκδότης, ἐθεωρήθη δὲ καὶ συγγραφεὺς αὐτοῦ, διότι τὸ ἔργον δὲν περιεῖχε τὸ ὄνομα τοῦ συγγράψαντος αὐτό. Ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ ὅμως ἐκτιθεμένων γνώσεων καὶ τῶν πλουσίων **παραπομπῶν εἰς ἀρ-**

χαίας Ἑλληνικὰς καὶ Λατινικὰς πηγάς, προκύπτει ὅτι ὁ Λώρμ, μὲ τὰς περιωρισμένας γνώσεις του, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συγγράψῃ ἔργον τοιαύτης ὁλκῆς. Πράγματι βραδύτερον ἐξ ἑνὸς σημειώματος τοῦ Δρος Νταίβιντ Ἔρβελυ τοῦ Ἐδιμβούργου διεπιστώθη ὅτι τὸ ἔργον ἐγράφη ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ φιλοσόφου Σὲρ Νταίβιντ Brewster, κατὰ παράκλησιν τοῦ Λώρυ, ἐπιθυμοῦντος νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν Μεγάλην Στοὰν τῆς Σκωτίας διὰ τῆς ἐκδόσεως ἑνὸς σημαντικοῦ βιβλίου.

2) ***Οὐΐλλιαμ Ἀλ. Λώρυ.*** Υἱὸς τοῦ προηγουμένου, Τέκτων, χρηματίσας ἐπὶ μακρὸν Μέγ.·. Γ.·. Γρ.·. τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας καὶ ἀποθανὼν ἐν ὑπηρεσίᾳ τῷ 1870. Ἐν ἔτει 1859 προέβη εἰς νέαν ἔκδοσιν τῆς «Ἱστορίας» μετὰ πολλῶν προσθηκῶν καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας μετὰ κεφαλαίων περὶ τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν, τῶν Ἱππ.·. τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ Τεκτονισμοῦ τοῦ Μὰρκ καὶ τοῦ βαθμ.·. Β.·. Ἀψ.·.

Λωτὸς lotus) Φυτὸν τοῦ εἴδους τῆς νυμφαίας ἢ ὑδροβίου κρίνου ὅπερ αὐξάνει ἀφθόνως εἰς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν τῶν θερμῶν κλιμάτων. Καίτοι εἶνε περισσότερον γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα «λωτὸς τοῦ Νείλου» δὲν εἶνε ἐν τούτοις αὐτόχθων ἀλλ' εἰσήχθη ἐξ Ἰνδιῶν ἔνθα ἀπὸ μακροῦ ἐθεωρεῖτο ἱερὸν σύμβολον. Αἱ βραχμανικαὶ θεότητες εἰκονίζονται πάντοτε εἴτε κρατοῦσαι λωτὸν ἐν εἴδει σκήπτρου ἢ καὶ καθήμεναι ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἐπὶ θρόνου. Ὁ Coleman εἰς τὴν «Ἰνδικὴν Μυθολογίαν» του γράφει ὅτι διὰ τοὺς Ἰνδοὺς ποιητὰς ὁ λωτὸς ἦτο ὅ,τι τὸ ρόδον διὰ τοὺς Πέρσας. Ἐθεωρεῖτο ἔμβλημα τοῦ κόσμου καὶ ὁ τύπος τοῦ ὄρους Μεροὺ κατοικίας τῶν θεῶν. Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις πάλιν ἐθεωρεῖτο σύμβολον τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος. Ἐτοποθετεῖτο δὲ ὑπὸ μορφὴν στεφάνου ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν θεῶν. Ἐξ Αἰγύπτου ὁ συμβολισμός του εἰσήχθη ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος καὶ εἰς τὴν Ἰουδαίαν, λωτοὶ δὲ διεκόσμουν τὰς δύο στήλας τοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ.

Εἰς ὅλας γενικῶς τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς ὁ λωτὸς ἦτο φυτὸν ἱερόν· ὑπάρχουν τρεῖς ποικιλίαι τοῦ ὑδροχαροῦς αὐτοῦ φυτοῦ: λευκή, ροδόχρους καὶ κυανῆ. Οἱ σπόροι τοῦ καρποῦ εἶνε ἐδώδιμοι. Ὁ λωτὸς ἐγγίζων τὴν γῆν διὰ τῆς ρίζης του, τὸ ὕδωρ διὰ τοῦ στελέχους του, τὸν ἀέρα διὰ τοῦ ἄνθους του καὶ τὸ φῶς διὰ τῆς ἐπιδράσεως ἣν ἐξ αὐτοῦ ὑφίσταται, ἐθεωρήθη σύμβολον τῶν τεσσάρων στοιχείων τῆς φύσεως. Εἶνε ἐπίσης σύμβολον

Ἰνδικὴ θεότης καθημένη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ λωτοῦ.

τῆς μετενσαρκώσεως διότι ὁ σπόρος του μεταβαίνῃ ἐκ τοῦ ἀέρος εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ γονιμοποιηθῇ καὶ ἐπαναιθίσῃ ἀκολουθῶν τὴν ἀντίστροφον ὁδόν· ὑπ' αὐτὴν ἰδίως τὴν ἔννοιαν ἐλατρεύετο ἐν Αἰγύπτῳ ἔνθα συχνοτάτη εἶνε ἡ ἀναπαράστασις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων τάφων.

Μ.

Μ. Τὸ δωδέκατον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ δέκατον τρίτον τοῦ Ἑβραϊκοῦ καὶ τοῦ Λατινικοῦ. Ἡ ἱερογλυφική του παράστασις εἶνε μία κυματοειδὴς γραμμὴ σημαίνουσα τὸ ὕδωρ ὡς καὶ τὸ φοινικικὸν ἐπίσης «μέμ». Ἡ ἀριθμητική του ἀξία εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὡς καὶ τὴν Ἑβραϊκὴν εἶνε 40 ἐνῶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶνε 1000. Τὸ ἐκ τοῦ γράμματος μὲν παραγόμενον ὄνομα τῆς θεότητος εἶνε Μεμπόρας—(ὁ εὐλογημένος).

Μᾶ ἢ Μᾶτ ἢ Μαᾶτ. Αἰγυπτιακὴ θεότης, θυγάτηρ τοῦ Ἡλίου προσωποποιοῦσα τὴν Δικαιοσύνην ἰδίως ἐν τῇ κρίσει τῶν νεκρῶν. Παριστάνεται κρατοῦσα δακτυλιόσταυρον. Ὡς ἐνδόμυχος δύναμις τοῦ δημιουργοῦ καλεῖται καὶ Μ ᾶ - κ α ρ ο ῦ (πραγματώνων λόγος). Θεὰ ἐπίσης τῆς ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς τάξεως ἐν τῷ κόσμῳ.

Μαάκα. Εἰς τὸν 10ον τοῦ Σκ.·. Δ.·. ἀναφέρεται ὅτι προδόται τινὲς κατέφυγον εἰς τὸν Βασιλέα τῶν Γετῶν Μαάκα ὅστις παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Σολομῶντος. Εἰς τὴν Πεντάτευχον (Βασιλ. Α' β' 33) γίνεται μνεία «δύο ἐκ τῶν δούλων τοῦ Σιμεΐ οἵτινες ἐδραπέτευσαν πρὸς τὸν Ἀγχοῦς, υἱὸν τοῦ *Μααχά*, καὶ βασιλέα τῶν Γετῶν». Ὁ Mackey φρονεῖ ὅτι πρόκειται περὶ παραφθορᾶς τοῦ ὀνόματος Μααχὰ ἀλλὰ καὶ περὶ ἐσφαλμένου χαρακτηρισμοῦ τοῦ προσώπου τούτου, ὡς βασιλέως τῶν Γετῶν, ἐνῷ ἦτο πατὴρ τοῦ Βασιλέως. Τὰ χειρόγραφα τῶν τυπικῶν τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. συχνὰ ἀντιγραφόμενα ὑπὸ ἀμορφώτων ἀτόμων παρουσιάζουν ἐνίοτε παραμορφώσεις Ἑβραϊκῶν ὀνομάτων. Εἰς τὸν «Κεραμιστὴν» του πάλιν ὁ Delaunay παρουσιάζει αὐτὸν ὡς Μαχακὰχ βασιλέα τῆς Τύρου.

μαγγανεία. Κλάδος τῆς μαύρης μαγείας σκοπῶν τὴν ἐπέμβασιν καὶ χρησιμοποίησιν κακοποιῶν καὶ κατωτέρας ὑποστάσεως ὀντοτήτων τοῦ ἀοράτου κόσμου πρὸς ἐπίτευξιν ἐγωϊστικῶν σκοπῶν. Ἡ μαγγανεία εἶνε γνωστὴ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ὡς τέχνη ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ ἀοράτου κόσμου, μετήρχοντο δὲ αὐτὴν οἱ Ἰνδοί, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Χαλδαῖοι, οἱ Ἑβραῖοι, οἱ Ἕλληνες καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ λαοὶ κατὰ τοὺς Μεσαιωνικοὺς χρόνους.

μάγγο (mango). Ὀπωροφόρον ἀειθαλὲς δένδρον τῶν τροπικῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας, οἱ κλάδοι τοῦ ὁποίου χρησιμοποιοῦνται εἰς διαφόρους θρησκευτικὰς τελετὰς τῆς Ἀνατολῆς. Κατὰ τὴν Ἰνδικὴν παράδοσιν μὲ τὸν καρπὸν τοῦ δένδρου τούτου ὁ ἀνὴρ παρεπλάνησε τὴν Εὔαν.

μαγδά (maghda). Ἡ ἀρχαιοτέρα Ἰνδικὴ γραφὴ ἡ χρησιμοποιηθεῖσα διὰ τὰ κείμενα τῆς γλώσσης Παλί. Τὸ ἀλφάβητόν της ἔχει 36 γράμματα.

μαγεία. Ἐτυμολογικῶς ἡ ἐπιστήμη τῶν *Μάγων*, τῶν Περσῶν Μυστῶν. Ἡ γνῶσις τῶν ἀποκρύφων νόμων καὶ τῶν μυστικῶν δυνάμεων τῆς φύσεως καὶ ἡ χρησιμοποίησις αὐτῶν διὰ τὴν ἐπίτευξιν ὡρισμένου σκοποῦ. Ἡ μαγεία ἀποτελεῖ ἐκδήλωσιν πανανθρώπινον καὶ παναρχαίαν, συνεχιζομένην μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Τὴν μαγείαν ἐκαλλιέργησαν κυρίως οἱ Πέρσαι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου, οἵτινες μάλιστα κατώρθωναν νὰ ὑποτάσσουν ὅλας τὰς ἀοράτους δυνάμεις. Μαγείαν συναντῶμεν ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους λαοὺς τῆς Ἀμερικανικῆς ἠπείρου καὶ ἰδίως εἰς τοὺς Ἀζτέκους καὶ τοὺς Μαγιὰ παρὰ τοῖς ὁποίοις ἡ μυστικὴ ἐπιστήμη ἐνεῖχεν εὐρυτάτην ἔννοιαν, ὡς γράφει ὁ Th. Dunzel εἰς τὸ βιβλίον του Magie et Science Secrète. Δυστυχῶς τὰ χειρόγραφά των ἦσαν ἰδεογραφικά, οἱ δὲ θρησκόληπτοι Ἰσπανοὶ κατακτηταὶ ἔσπευσαν νὰ τὰ ἐξαφανίσουν διὰ τῆς πυρᾶς ὥστε ἐλάχιστα μόνον νὰ ἔχουν διασωθῆ.

Ἐκεῖνο το ὁποῖον ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν, εἶνε ὅτι λαοὶ ἀπομεμακρυσμένοι ἀλλήλων καὶ οὐδέποτε ἐλθόντες εἰς ἐπικοινωνίαν μεταξύ των, ὅπως λόγου χάριν οἱ Βαβυλώνιοι ἢ οἱ Ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι μὲ τοὺς Ἀζτέκους καὶ τοὺς Μαγιὰ τοῦ Μεξικοῦ, εἶχον τὰς αὐτὰς ἀντιλήψεις διὰ τὴν μυστικὴν ἐπιστήμην. Ἡ μαγεία εἶνε ἡ γνῶσις τῆς πνευματικῆς ἐκείνης σοφίας ἥτις χρησιμοποιοῦσα τὰς ψυχικὰς κυρίως ἰδιότητας τὰς ὁποίας ὁ μύστης ἀναπτύσσῃ, κατὰ τὰ διάφορα στάδια τῆς μυήσεώς του, καθιστᾷ αὐτὸν ἱκανὸν νὰ ἐπιβληθῇ τῆς φύσεως καὶ τῶν ὑλικῶν δυνάμεων. Ἡ Ἑ. Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ εἰς τὸ βιβλίον της «Ἡ Ἶ σ ι ς ἀ π ο κ α λ υ π τ ο μ έ ν η» τονίζει ὅτι ἅπαντα τὰ ἀντικείμενα τοῦ φυσικοῦ κόσμου πληροῦνται ὑπὸ κοινῆς ζωϊκῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιβληθῇ ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις ἐὰν ἐπαρκῶς προπονηθῇ. Ὁ κάτοχος τῆς ἀποκρύφου ἐπιστήμης δύναται νὰ ἐνισχύσῃ τὰς κινήσεις τῶν εἰς τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ ἐνυπαρχουσῶν φυσικῶν δυνάμεων, εἰς βαθμὸν ὑπερφυσικόν· δύναται ἀκόμη νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τοῦ κόσμου τῶν αἰσθήσεων καὶ νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῶν φυσικῶν καὶ ἀστρικῶν σωμάτων τῶν ἄλλων, μὴ μεμυημένων ἀτόμων.

Ἡ μαγεία διαιρεῖται εἰς τέσσαρας τάξεις:

α'.) Τὴν *φυσικὴν* μαγείαν διὰ τῆς ὁποίας τελοῦνται ὡρισμέναι ὁραταὶ καὶ θεωρούμεναι ὑπερφυσικαὶ πράξεις αἵτινες ἀπορρέουν ἐκ τῆς βαθείας μελέτης τῶν φαινομένων τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Ὁ ***Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος***, ὁ ***Ζωροάστρης***, ὁ ***Καλλιόστρο***, ὁ ***Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς*** ὑπῆρξαν οἱ τελειότεροι μύσται τοῦ κλάδου τούτου.

β'.) Τὴν ***Μαθηματικὴν*** μαγείαν ἀσχολουμένην μὲ τοὺς νόμους τῆς μηχανικῆς καὶ μὲ τὴν ἀριθμοσοφίαν.

γ'.) Τὴν φαρμακομαγείαν ἥτις χρησιμοποιεῖ βότανα, φίλτρα καὶ ἄλλα μυστηριώδη φάρμακα καὶ

δ'.) τὴν ***Τελετουργικὴν*** ὑποδιαιρουμένην εἰς λ ε υ κ ὴ ν καὶ μ α ύ ρ η ν μαγείαν. Ἐξ αὐτῶν ἡ πρώτη ἀποβλέπει εἰς ὑλικὴν ἄσκησιν θεουργίας εἶνε δὲ ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀπόκρυφος ἐπιστήμη. Ἡ δευτέρα χρησιμοποιεῖ μὲν τὰ αὐτὰ περίπου μέσα ἀλλ' ἐπικοινωνεῖ μὲ τὰ πνεύματα τοῦ κακοῦ καὶ μὲ ὑποτυπώδεις ὀντότητας πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἐγωϊστικῶν σκοπῶν.

«Ἡ μαγεία, γράφει ὁ Ἐλιφᾶς Λεβὺ εἰς τὸ βιβλίον του «A B C d' Occultisme» εἶνε ἡ μελέτη καὶ ἡ ἄσκησις τοῦ χωρισμοῦ τῶν μυστικῶν δυνάμεων τῆς φύσεως. Εἶνε μία ἐπιστήμη ἁγνὴ ἢ ἐπικίνδυνος, ὅπως ὅλαι αἱ ἐπιστῆμαι, δέον δὲ νὰ κατανοηθῇ καλῶς ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὴν κακολογῇ τις διότι δῆθεν δι' αὐτῆς μελετῶνται καὶ κα

καὶ δυνάμεις ὅπως δὲν πρέπει νὰ κακολογῇ ἢ νὰ φοβῆται τὴν χημείαν διότι δι' αὐτῆς παρασκευάζονται καὶ ἡ νιτρογλυκερίνη ἢ ἄλλαι ἐκρηκτικαὶ οὐσίαι. Εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ ἐπίκλησις πρὸς τὰς θείας δυνάμεις ἢ ἡ ἄσκησις τῆς ἀγαθοεργίας καὶ ἡ χρῆσις τῆς προσευχῆς αἵτινες ἀπετέλουν τὴν καλουμένην εἰς τὴν Ἀρχαιότητα «θείαν μαγείαν» ἥτις ἀποτελεῖ σήμερον τὴν θεουργίαν, εἶνε ἡ μόνη νόμιμος καὶ ὠφέλιμος ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου χρῆσις τῶν θείων δυνάμεων. Ἡ γνῶσις τῆς μαγείας δὲν σημαίνει ἄσκησιν τῆς γοητείας (μαύρης μαγείας) καὶ πρόσκλησιν τῶν δυνάμεων τοῦ κώνου τοῦ ἐρέβους τὸν ὁποῖον κάθε ἄστρον σύρει ὄπισθέν του, ὅπως ἡ γνῶσις τῆς χημείας δὲν σημαίνει χρῆσιν βομβῶν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν ἀναρχικῶν θεωριῶν».

Διάσημοι ἀποκρυφισταὶ ἀσχοληθέντες μὲ τὴν μαγείαν διεκρίθησαν κατὰ καιροὺς ἀπὸ τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου καὶ ἐντεῦθεν, ὁ Ζωροάστρης, οἱ Χαλδαῖοι ἱερεῖς, ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς, ὁ Ἀπουλήϊος, ὁ Μέγας Ἀλβέρτος, ὁ Παράκελσος, ὁ Νοστράδαμος, ὁ Πόρτα, ὁ Κύρχερ, ὁ ***Καλλιόστρο*** (βλ.λ.), ὁ Σβέντεμποργκ, ὁ Σαὶν Μαρτέν, ὁ Ἀλφρ. Λουδοβῖκος Κωνστὰν (βλ. λ.) ὁ Στανισλαῦος ντὲ Γκαϊτά, ὁ Δόκτωρ Ἀνκὼς (Docteur Papus) κ. ἄ.

Ἡ σχέσις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ μὲ τὴν μαγείαν ἠμφισβητήθη ἀνέκαθεν ὑπὸ πολλῶν, ἰδίως παρ' ἐκείνων οἵτινες εἶχον λόγους νὰ ἐπιμένουν νὰ περιορίσουν τὸν θεσμὸν ἐντὸς τοῦ πλαισίου μιᾶς καθαρῶς κοινωνικῆς καὶ συναφοῦς πολιτικῆς δράσεως (βλ. *καταγωγὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ*), ἀντιθέτως πρὸς τὴν παράδοσιν καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ μυστηριακὸν περιεχόμενον τῶν τυπικῶν του.

Ἀλλ' ὑπῆρξαν καὶ πολλοὶ οἱ ἀναγνωρίσαντες τὴν ὑφισταμένην στενὴν σχέσιν. Ὁ Ragon εἰς τὴν «Τεκτονικὴν Ὀρθοδοξίαν» του ἀφιερώνει πολλὰς σελίδας εἰς τὴν Τεκτονικὴν μαγείαν. Περισσότερον παντὸς ἄλλου ὁ Ἀλφόνσος ***Κωνστὰν*** (βλ. λ.) ὁ γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐλιφὰς Λεβὶ ἀποκρυφιστὴς ἠγωνίσθη εἰς σειρὰν βαθυστοχάστων ἔργων του ὡς τὴν «Ἱστορίαν τῆς Μαγείας», τὸ «Τυπικὸν καὶ Δόγμα τῆς Ὑψηλῆς Μαγείας» καὶ τὴν «Κλεῖδα τῶν Μεγάλων Μυστηρίων» νὰ ἀποδείξῃ τὴν στενὴν σχέσιν ἥτις συνδέει μεταξύ των τὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ Μυστήρια καὶ τὴν ἐπιστήμην τῆς μαγείας. Τὴν μορφὴν αὐτὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ ὁ Ragon ἀποκαλεῖ Ἀπόκρυφον Τεκτονισμόν. Εἰς αὐτὸν περιλαμβάνει τὴν μαγείαν τῶν ἀρχαίων Περσῶν, τὴν Μεσαιωνικὴν φιλοσοφίαν καὶ τὸν νεώτερον μαγνητισμὸν ἐφ' ὅσον ὅλοι οἱ κλάδοι οὗτοι τῆς ἀποκρύφου ἐπιστήμης ἀποβλέπουν ἐξ ἴσου εἰς τὴν ἔρευναν τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, τὸν μηχανισμὸν τῶν σκέψεών του, τὰς ἰδιότητας τῆς ψυχῆς του καὶ τὴν ἐπὶ τῆς φύσεως ἐπιβολήν του. Ὅπως ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Ragon, ἡ μαγεία εὑρίσκεται εἰς τὰς γραφὰς τοῦ Ζωροάστρου, εἰς τοὺς ὕμνους τοῦ Ὀρφέως, τὰς ἐπικλήσεις τῶν Ἱεροφαντῶν καὶ τὰ σύμβολα τοῦ Πυθαγόρου· ἐπαναλαμβάνεται δὲ εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ἀγρίππα καὶ τοῦ Καρδάνου. Ὁ ***Καλλιόστρο*** εἰς τὸν Ἀπόκρυφον Ἐλευθεροτεκτονισμὸν του ἀνέμιξε μαγικὰς τελετουργίας καὶ πειράματα ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ. Μία προσεκτικὴ ἔρευνα ἄλλως τε τῶν τυπικῶν καὶ τῶν διδασκαλιῶν τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν βαθμῶν, ἔνθα ἡ ὀνοματολογία, ἡ ἐπιστήμη τῶν ὀνομάτων, κατέχει σημαντικὴν θέσιν, τὰ δὲ χρησιμοποιούμενα σύμβολα εἶνε καθαρῶς ἀποκρυφιστικά, δύναται νὰ πείσῃ περὶ τῆς στενοτάτης σχέσεως ἥτις συνδέει τὴν μαγείαν καὶ γενικῶς τὴν ἀποκρυφιστικὴν ἐπιστήμην μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Αὐτὸς οὗτος ὁ Mackey ὅστις ἀρνεῖται τὴν ἀποκρυφιστικὴν μορφὴν τοῦ θεσμοῦ ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι διὰ τῶν δογμάτων τῆς μαγείας ἄφθονον φῶς ἐπιχύνεται ἐπὶ πολλῶν μυστηριακῶν ὀνομάτων τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν. Εἶνε ὅμως ἐξ ἄλλου ἀληθὲς ὅτι ὁ σημερινὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς στερηθεὶς τῶν πραγματικῶς μυσταγωγημένων διδασκάλων τῆς ἄλλοτε, ἀπώλεσε τὴν κλεῖδα τῶν θεουργικῶν τελετῶν αἵτινες εἰς ὄχι καὶ πολὺ παλαιοὺς χρόνους μετέτρεπον τὰ ἐργαστήριά του εἰς πραγματικὰ ἄδυτα θείων μυστηρίων.

Ὁ Ἐλιφὰς Λεβὶ γράφει σχετικῶς: «Τὰ πρῶτα κέντρα ἀνωτέρων Τεκτονικῶν σπουδῶν ἱδρύθησαν ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ Ἀλχημιστῶν, Μυστικῶν, ὁπαδῶν τῆς Ἀποκρύφου Ἐπιστήμης, Πεφωτισμένων τῆς Ἀβινιόν, Ροδοσταύρων, Θεοσόφων Χριστιανῶν καὶ Μαρτινεζιστῶν. Αὐτοὶ προσήρμοσαν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὴν Μυστικὴν ἐπιστήμην τῆς ὁποίας κατεῖχον τὴν παράδοσιν.

Τὰ στοιχεῖα τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς εὑρίσκονται:

Εἰς τὰ σύμβολα καὶ τοὺς συμβολικοὺς ἀριθμούς, τριάς, τετράς, ἑπτὰς κτλ.

Εἰς τὰς εἰκόνας: Τρίγωνα, Ἀκτινοβόλος Ἀστὴρ (Πεντάγραμμον), Σφραγὶς τοῦ Σολομῶντος (Ἑξάγραμμον) κτλ.

Εἰς τοὺς μύθους: Μῦθος τοῦ Χ.·. Α.·., μῦθος τοῦ Σολομῶντος, INRI, Ἱστορία τοῦ Ἰακώβου Μολαί.

Εἰς τὰ ἐργαλεῖα: Σφῦρα, Στάθμη, Κανών, Γνώμων, Διαβήτης, Κυβικὸς Λίθος, Ξίφη κτλ.

Εἰς τοὺς λόγους: Ἑβραϊκαὶ καὶ Λατινικαὶ εἰσιτήριοι λέξεις κ. ἄ.

Εἰς τὰ σημεῖα, εἰς τὰς χειραψίας, τὰ διάσημα, τὰ κοσμήματα, τὰ λάβαρα.

Εἰς τὴν διὰ κρυπτογραφικῶν σημείων γραφομένην γλῶσσαν τῶν βαθμῶν.

Ὅλα αὐτὰ προϋποθέτουν καὶ καθιστοῦν ἀναγκαίαν εἰδικὴν Ἐπιστήμην τῆς ὁποίας ἡ μελέτη δέον ν' ἀποτελῇ τὴν μύησιν εἰς τὰ πραγματικὰ μυστήρια τοῦ ἀληθοῦς Τεκτονισμοῦ. Δέον ὅμως νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς εὑρέθη ἀναμεμειγμένος εἰς πλεῖστα πολιτικὰ γεγονότα. Ἀντιλαμβανόμενοι τὴν χρησιμότητα μιᾶς τόσον θαυμασίας ἑταιρίας, πολιτικοί τινες ἄνδρες ἠθέλησαν νὰ τὴν μεταχειρισθοῦν διὰ σκοποὺς ἐντελῶς ξένους πρὸς τὴν Τεκτονικὴν Ἐπιστήμην. Ἐκ τούτου ἐπῆλθεν εἴς τινα μέρη καὶ ἰδίως εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ ἐγκατάλειψις τῶν συμβολικῶν μελετῶν καὶ ἡ μετατροπὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς ἑταιρίαν δράσεως πολιτικῆς μὲ φιλοσοφικὴν διδασκαλίαν τάσεων ὑλιστικῶν. Αἱ Στοαὶ αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν τὴν ὁδὸν αὐτὴν τείνουν ἀναγκαστικῶς νὰ ἀγνοήσουν τοὺς Ἀνωτέρους βαθμοὺς ἔνθα ἐπιτελοῦνται αἱ συμβολικαὶ μελέται. Αἱ ἐκτὸς ὅμως τῆς Γαλλίας Στοαὶ αἱ προσηλωμέναι εἰς τὰ παλαιὰ τυπικὰ δὲν ἐγκατέλειψαν τὰς εἰδικὰς ἐρεύνας διὰ τὴν ἁγνὴν «Τεκτονικὴν Ἐπιστήμην». (ABC d'Occultisme σελ 309—311).

Βιβλιογρ. 1 (Τόμ. Β' σελ. 610) 6, 42, 59, 61, 67.

Μάγερ, Μιχαήλ. (Maier) Διάσημος Γερμανὸς Ροδόσταυρος, ἑρμηνευτὴς καὶ ὑπερασπιστὴς τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ.* ἐν Ρέξινομπουργκ τοῦ Χόλσταϊν 1568 † ἐν Μαγδεμβούργκ 1620. Θεωρεῖται ὁ πρῶτος εἰσαγαγὼν τὸν ***Ροδοσταυρισμὸν*** εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἔγραψε πολλὰ ἔργα περὶ τοῦ θεσμοῦ τούτου μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ «Atlanta Fugiens (1618) Septimana Philosophica (1620) De Fraternitate Rosae Crucis (1618) καὶ De Lusus Serius (1617) Ἐπειδὴ μερικοὶ τῶν συγχρόνων του ἠρνοῦντο τὴν ὕπαρξιν τοῦ ***Τάγματος τῶν Ροδοσταύρων*** ὁ Μάγερ ὄχι μόνον διὰ τῶν ἔργων του ἐβεβαίωσε τὴν ὕπαρξίν των ἀλλὰ ὑπερημύνθη τοῦ θεσμοῦ διὰ τὸν ὁποῖον γράφει τὰ ἑξῆς: «Ὅπως οἱ Πυθαγόρειοι καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Ροδοσταυρῖται δίδουν ὑποσχέσεις σιγῆς καὶ ἐχεμυθίας. Ἄνθρωποι ἀγνοοῦντες τὰ πράγματα χαρακτηρίζουν τὸν Ροδοσταυρισμὸν ὡς μῦθον· τοῦτο ὅμως προῆλθεν ἐκ τῆς πενταετοῦς ἀπαγορεύσεως καὶ ὑποχρεωτικῆς σιγῆς εἰς ἣν ὑποβάλλονται ὅλοι οἱ νεόφυτοι πρὶν ἢ γίνουν δεκτοὶ εἰς τὰ ἀνώτερα μυστήρια καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν περίοδον διδάσκονται πῶς νὰ κυβερνοῦν τὴν ἰδίαν των γλῶσσαν».

Μαγιά (Maya). Λαὸς κατοικῶν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν καὶ συγγενεύων πιθανῶς μετὰ τῶν Ἀτλάντων, ἀπόγονοι δὲ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν καὶ σήμερον εἰς τὴν χερσόνησον Γιουκάταν καί τινας μεξικανικὰς ἐπαρχίας. Οἱ Μαγιὰ εἶχον φθάσει εἰς μέγα σημεῖον πολιτισμοῦ τὸν ὁποῖον κατέστρεψαν οἱ εἰσβαλόντες Ἀζτέκοι, συμπληρωσάντων τὴν καταστροφὴν ταύτην ἀκολούθως τῶν Ἰσπανῶν κατακτητῶν. Οἱ Μαγιὰ διηροῦντο εἰς διαφόρους ὁμάδας ἐξ ὧν κυριώτεραι ἡ τῶν κυρίως Μαγιά, τῶν Κισέ, τῶν Μὰν καὶ τῶν Χουαστέκα.

Οἱ ἀρχαῖοι Μαγιὰ εἶχον καὶ ἱερογλυφικὴν γραφὴν τῆς ὁποίας δὲν ἐπετεύχθη ἀκόμη ἡ πλήρης ἀποκρυπτογράφησις. Εἶχον φθάσῃ εἰς μέγαν βαθμὸν προόδου ὡς ἀποδεικνύουν ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ των ὡς καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι των. Ἤσκουν τὴν μαγείαν καὶ ἐτέλουν Μυστήρια (βλ. *Μεξικανικὰ Μυστήρια*).

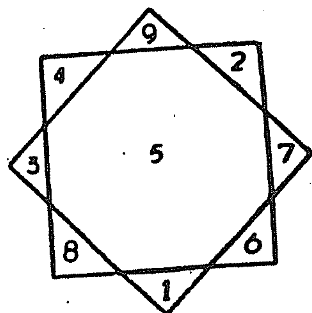
μάγια (maya σανσκρ. ὕλη ἢ φαντασία). Ὅρος τῆς Ἰνδικῆς φιλοσοφίας σημαίνων τὸ ἀπατηλὸν φαινόμενον. Κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν «Οὐπανισάδας» ὑπάρχει μόνον τὸ Ἓ ν ἄνευ δευτέρου (Ἓν τὸ πᾶν). Τὸ Ἓν τοῦτο ὁ Βράχμα, εἶνε μὲν τὸ ἀπολύτως ὑπάρχον, στερεῖται ὅμως παντὸς ποιοτικοῦ γνωρίσματος. Διὰ τοῦτο ὅλος ὁ κόσμος εἶνε μόνον φαινόμενον, ἀπάτη, μ ά γ ι α. Ἡ ἀπάτη ὅμως αὕτη εἶνε αὐτὴ αὕτη ἡ λανθάνουσα δύναμις (Σακτὶ) διὰ τῆς ὁποίας κατορθώνει ὁ Κρίσνα νὰ γεννᾶται ἀεὶ πάλιν, καὶ ἡ ὁποία ἀποκαλύπτεται κατὰ μυστηριώδη τρόπον ἐν τῇ φύσει τῆς γυναικός, τῆς μητρός.

Βιβλ. 6 καὶ 31.

μαγιστέριον. Ὄνομα διδόμενον ἐνίοτε εἰς τὴν «φ ι λ ο σ ο φ ι κ ὴ ν λ ί θ ο ν» ὑπὸ τῶν ἀλχημιστῶν. Καταλυτικὸν στοιχεῖον διὰ τὴν μεταστοιχείωσιν τῶν μετάλλων. (βλ. *Ἔργον, τὸ Μέγα*).

Μάγιστρος λιθοδόμος (λατ. Magister lapidum). Οὕτω κατὰ τὸν Du Cange ἐκαλοῦντο οἱ Διδ.·. Τέκτονες. Καὶ ἀναφέρει εἰς ἀπόδειξιν τὸ καταστατικὸν τῆς πόλεως Μασσαλίας ἔνθα ἀναφέρεται ὅτι «τρεῖς Μάγιστροι λιθοδόμοι καλοὶ καὶ νομιμόφρονες θὰ ἐκλεγοῦν ὅπως ἀποφασίζουν ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων τῶν σχετικῶν μὲ τὸ ὕδωρ (τὴν ὕδρευσιν) τῆς πόλεως».

μαγικὰ τετράγωνα. Οὕτω καλοῦνται εἰς τὴν ἑρμητικὴν ἐπιστήμην τετράγωνα περιέχοντα σειρὰν ἀριθμῶν καὶ σχηματίζοντα μέγα τετράγωνον. Οἱ ἀριθμοὶ προστιθέμενοι ὁριζοντίως, καθέτως ἢ διαγωνίως δίδουν πάντοτε τὸ ἴδιον ἄθροισμα. Οἱ φιλόσοφοι τῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν, καὶ ἰδίως οἱ Ἑβραῖοι Ταλμουδισταὶ ἀπέδιδον μεγάλην σημασίαν εἰς τὰ μαγικὰ αὐτὰ τετράγωνα ἐξ ὧν τινα ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς φυλακτήρια.

(Σχ. 1).

Δὲν ὑπῆρχε λ. χ. ἱερώτερον φυλακτήριον ἀπὸ τὸ παρατιθέμενον γωνιομετρικὸν σχῆμα μὲ τοὺς ἐν αὐτῷ ἀριθμοὺς (βλ. σχ. 1).

Τὸ σχῆμα τοῦτο ἐκαλεῖτο «Πίναξ τοῦ Κρόνου (ΖαΧαΛ) διότι τὸ ἄθροισμα τῶν ἐντὸς ἐννέα ἀριθμῶν ἰσοῦτο πρὸς 45 (1+2+3+4+5 · 6+7+8+9=45) ὅπερ ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἀριθμητικὴν ἀξίαν τῶν γραμμάτων τῆς λέξεως Ζαχὰλ εἰς τὴν Ἀραβικήν. Οἱ Ταλμουδισταὶ ἐπίσης τὸ ἐθεώρουν ἱερὸν διότι ὁ ἀριθμὸς 15 ὅστις ἀποτελεῖ τὰ ἀθροίσματα ὅλων τῶν προσθέσεων, εἶνε ἡ ἀριθμητικὴ ἀξία τῶν γραμμάτων τῆς λέξεως (Γιάχ) ἥτις εἶνε καὶ μία τῶν τῶν μορφῶν τοῦ Τετραγραμμάτου (βλ.λ.). Ἕτερον μαγικὸν τετράγωνον εἶνε τὸ ἀκόλουθον (βλ. Σχ. 2) τὸ περιέχον τοὺς ἐννέα ἀριθμοὺς κατὰ τοιοῦτον τρόπον τεθετημένους ὥστε νὰ δίδουν πρὸς πᾶσαν διεύθυνσιν τὸ ἄθροισμα 15.

4	9	2
3	5	7
8	1	6

(Σχ. 2)

Οἱ Ἑρμητικοὶ φιλόσοφοι ἐκάλουν τὰ τετράγωνα αὐτὰ «πίνακας τῶν πλανητῶν» καὶ τοῖς ἀπέδιδον ἀποκρύφους ἰδιότητας. Ἀνέφερον ἀνωτέρω τὸν «πίνακα τοῦ Κρόνου». Ἰδοὺ ἤδη καὶ ὁ πίναξ τοῦ Διὸς ἀποτελούμενος ἀπὸ 16 ἕδρας ἀριθμῶν τῶν ὁποίων τὸ συνολικὸν ἄθροισμα εἶνε 136 τὰ δὲ ἀθροίσματα τῶν στηλῶν ὁριζοντίως καθέτως καὶ διαγωνίως δίδουν πάντοτε τὸν ἀριθμὸν 34. (βλ. Σχ. 3).

4	14	15	1
9	7	6	12
5	11	10	8
16	2	3	13

(Σχ. 3)

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ὁ πίναξ τοῦ Ἄρεως συνίσταται ἀπὸ 25 τετραγωνίδια, ὁ τοῦ Ἡλίου ἀπὸ 36, τῆς Ἀφροδίτης ἀπὸ 49, τοῦ Ἑρμοῦ ἀπὸ 64 καὶ τῆς Σελήνης ἀπὸ 81. Τὰ μαγικὰ αὐτὰ τετράγωνα καὶ αἱ ἀριθμητικαὶ των ἀξίαι ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς τὸν συμβολισμὸν τῶν ἀριθμῶν ἀνωτέρων τινῶν Τεκτ.·. βαθμῶν.

Magna est veritas et praevalebit. (Μεγάλη ἐστὶν ἡ ἀλήθεια καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ). Ῥήτρα λατινικὴ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἢ τῶν Ἐρυθροσταυριτῶν Ἱπποτῶν.

μαγνητικὸς Τεκτονισμός. Ὁ καὶ Μεσμερικὸς Τεκτονισμὸς καλούμενος τοῦ ὁποίου ἱδρυτὴς ἐν Παρισίοις ὑπῆρξε τῷ 1782 ὁ ἀνακαλύψας τὸν ζωϊκὸν μαγνητισμὸν Ἰατρὸς Φρειδερ. *Μέσμερ* (βλ.λ.). Τὸ Τάγμα τοῦτο ὠνομάσθη «Τ ά γ μ α τ ῆ ς Π α γ κ ο σ μ ί ο υ Ἁ ρ μ ο ν ί α ς». Ἡ εἰς αὐτὸ φοίτησις ἀπέβλεπεν εἰς κάθαρσιν τῶν μελῶν ἐπιτρέπουσαν εἰς αὐτὰ νὰ ἐνεργοῦν πειράματα μαγνητισμοῦ. Παραρτήματα τοῦ Τάγματος ἱδρύθησαν καὶ εἰς Βερσαλλίας, Βορδῶ, Λυών, Γρενόβλην, Ναντσύ, Μασσαλίαν, Μὲτς καὶ Στρασβοῦργον. Εἰς τὸ Τάγμα ἐγένοντο δεκτοὶ οἱ κατέχοντες ἤδη τοὺς συμβ.·. βαθμοὺς Τέκτονες. Ὁ Μὰκ Κένζι ἀπεκάλεσε τὸ ἐν λόγῳ Τάγμα καὶ «*Ἰατρικὸν Τεκτονισμὸν*» (βλ. λ.) διότι τὰ μέλη του ἤσκουν καὶ θεραπείαν ἀσθενῶν. Ἡ ἐπελθοῦσα Γαλλικὴ ἐπανάστασις διέλυσε τὸ Τάγμα. Δέον νὰ τονισθῇ ὅτι πολὺ πρὸ τοῦ Μέσμερ, τὸ *Αἰγυπτιακὸν Δόγμα* (βλ.λ.) τοῦ *Καλλιόστρο* (βλ.λ.) ἐπεδίδετο ἐπίσης εἰς παρομοίου εἴδους πειράματα μὲ ἀποτελέσματα προφανῶς σημαντικώτερα.

Ὁ Ragon εἰς τὸν «*Ἀπόκρυφον Τεκτονισμὸν*» χαρακτηρίζει τὸν Μαγνητικὸν Τεκτ.·. ὡς φιλοσοφικὸν σύστημα ἄξιον προσοχῆς. «Αἱ ἀπόκρυφοι ἐπιστῆμαι, γράφει, ἀποκαλύπτουν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ μυστήρια τῆς φύσεώς του, τὰ μυστικὰ τοῦ ὀργανισμοῦ του, τὰ μέσα τῆς τελειοποιήσεως καὶ τῆς εὐτυχίας του. Ἡ μελέτη των ἀ-

πετέλει τὸν βαθμὸν τῆς ἀνωτάτης μυήσεως τῶν Αἰγυπτίων· καὶ εἶνε καιρὸς ὅπως καταστοῦν ἀντικείμενον μελέτης τοῦ συγχρόνου Τέκτονος».

Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν γράφει: Ἡ Τεκτονικὴ Ἑταιρία ἥτις θὰ ἐγκαθίδρυεν εἰς τοὺς κόλπους της μίαν «ἀκαδημίαν μαγνητισμοῦ» θὰ εὕρισκε ταχέως τὴν ἀνταμοιβὴν τῶν κόπων της εἰς τὸ καλὸν τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτελέσῃ καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν θὰ ἐδημιούργει περὶ αὐτήν».

μαγνητισμὸς ζωϊκός: Ἡ ἐπίδρασις τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ ἓν ἄτομον ἐπὶ ἀνθρώπων, ζῴων ἢ ἀντικειμένων δυνάμει ἰδίου ρευστοῦ, μαγνητικοῦ ἢ ζωϊκοῦ καλουμένου. Ἡ βέβ.·. ἐπιστήμη ἀποδίδει τὴν ἀνακάλυψιν καὶ τὸν καθορισμὸν τῆς ἐν παντὶ ἀτόμῳ λανθανούσης αὐτῆς δυνάμεως εἰς τὸν Γερμανὸν Ἐλεύθερον Τέκτονα καὶ Ἰατρὸν τοῦ 18ου αἰῶνος Φρειδερίκον *Μέσμερ* (βλ. λ.) ὅστις καὶ διετύπωσε γενικώτερον τὴν θεωρίαν καθ' ἣν τὸ μαγνητικὸν ρευστὸν εἶνε λεπτοτάτη οὐσία διεσπαρμένη καθ' ὅλον τὸ σύμπαν καὶ διατηροῦσα τὰς μεταξὺ τῶν οὐρανίων σωμάτων σχέσεις.

Ἡ ἀπόκρυφος ἐν τούτοις παράδοσις βεβαιοῖ ὅτι ὁ μαγνητισμὸς ἦτο γνωστὸς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τόσον ὑπὸ τῶν γυμνοσοφιστῶν ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων οἵτινες τὸν ἐφήρμοζον καὶ κατὰ τὰς μυήσεις εἰς τὰ Μεγάλα των Μυστήρια. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀλχημισταὶ τοῦ Μεσαίωνος εἶχον ἀντίληψιν τούτου ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς μελέτης ἰδίως τῶν ἔργων τοῦ Παρακέλσου. Ἡ θεωρία αὕτη ἄλλως τε εἶνε ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Ἀποκρύφου Ἐπιστήμης παραδεδεγμένα περὶ ὑπάρξεως μιᾶς μοναδικῆς στοιχειακῆς οὐσίας. Τοῦτο διεκήρυξαν Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος καὶ ὁ Πυθαγόρας.

Τὴν οὐσίαν αὐτὴν ἥτις εἶνε ὁ παγκόσμιος παράγων τῶν ἔργων τῆς φύσεως οἱ Ἑβραῖοι ἐκάλουν "Ο μ π, ὁ Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος «Τέλεσμα» καὶ οἱ Μαρτινισταὶ Ἀστρικὸν Φῶς.

Ὁ Σινέσιος εἰς τοὺς «Ὕμνους» του (Ὕμνος Β') γράφει τὰ ἑξῆς:

Μία πηγή, μία ῥίζα
τριφαὴς ἔλαμψε μορφά
. . . .
Περὶ γὰρ σπαρεῖσα πνοία
Χθονὸς ἐζώωσε μοίρας
πολυδαιδάλοισι μορφαῖς

ἤτοι: «μία πηγὴ μία μόνη ρίζα ἀναλάμπει ὑπὸ τριπλῆν μορφήν.... Μία πνοὴ κυκλοφοροῦσα περὶ τὴν γῆν ζωογονεῖ ὑπὸ ἀναριθμήτους μορφὰς ὅλα τὰ μέρη τῆς οὐσίας».

Ὁ ἀποκρυφιστὴς Eliphas Levi ἐξηγῶν τὸν ζωϊκὸν μαγνητισμὸν γράφει: «Κατὰ τὸν Ἑρμῆν ὅ,τι ὑπάρχει εἰς τὰ ἄνω ὑπάρχει καὶ εἰς τὰ κάτω· ἡ αὐτὴ δύναμις ἡ διαστέλλουσα τὸν ἀτμὸν συστέλλει καὶ σκληρύνει τὸν πάγον. Τὸ πᾶν ὑπακούει εἰς τοὺς νόμους τῆς ζωῆς συμφυοῦς μὲ τὴν πρωταρχικὴν οὐσίαν· ἡ οὐσία αὕτη προσελκύει καὶ ἀπωθεῖ καὶ συμπυκνοῦται καὶ ἐξατμίζεται μετὰ σταθερᾶς ἁρμονίας· εἶνε διπλῆ· εἶνε ἀνδρόγυνος· ἐναγκαλίζεται ἑαυτὴν καὶ γονιμοποιεῖται· ἀγωνίζεται, θριαμβεύει, καταστρέφει, ἀνανεώνει, ἀλλ' οὐδέποτε καταλείπεται εἰς τὴν ἀδράνειαν διότι ἡ ἀδράνεια θὰ ἦτο δι' αὐτὴν θάνατος.

Τὴν πρωταρχικὴν αὐτὴν οὐσίαν ὑπονοεῖ ἡ ἱερατικὴ ἀφήγησις τῆς Γενέσεως ὅταν ὁ Λόγος τῶν Ἐλοῒμ δημιουργῇ τὸ φῶς διατάσσων αὐτὸ νὰ γεννηθῇ.

Τὸ φῶς αὐτό, τοῦ ὁποίου τὸ ἑβραϊκὸν ὄνομα εἶνε ἄουρ, εἶνε ὁ ρευστὸς καὶ ζῶν χρυσὸς τῆς Ἑρμητικῆς φιλοσοφίας. Τὸ θετικὸν στοιχεῖον του εἶνε τὸ θεῖον τῶν ἀλχημιστῶν, τὸ ἀρνητικὸν στοιχεῖον του εἶνε ὁ ὑδράργυρος των, τὰ δὲ ἰσορροπημένα στοιχεῖα του εἶνε ἐκεῖνα ποὺ οἱ Ἀλχημισταὶ ὀνομάζουν ἅλας. Ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ χρησιμοποίησις τοῦ παράγοντος τούτου εἶνε τὸ μέγα Ἀπόρρητον τῆς μαγείας. Τὸ ἀστρικὸν φῶς μαγνητίζει, θερμαίνει, φωτίζει, ἕλκει, ἀπωθεῖ, ζωοποιεῖ, φθείρει, συμπυκνώνει, διαχωρίζει, διασπᾷ καὶ ἀποκαθιστᾷ τὰ πάντα ὑπὸ τὴν ὤθησιν ἰσχυρῶν θελήσεων».

Ὁ Μέσμερ καθορίζων τὴν ἐπίδρασιν τοῦ μαγνητικοῦ ρευστοῦ ἀνὰ τὸ Σύμπαν τονίζει ὅτι τῇ ἐνεργείᾳ του ἐπέρχονται ἀμοιβαῖα ἀποτελέσματα ἅτινα ὁμοιάζουν πρὸς τὴν ἄμπωτιν καὶ πλημμυρίδα. Τὸ παγκόσμιον αὐτὸ ρευστὸν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν ὄντων καὶ ἐγκαθιστᾷ δύο ἀντιθέτους πόλους ὅπως καὶ ὁ ἠλεκτρισμός. Τὰς ἐπηρείας τῶν οὐρανίων σωμάτων ὑφίστανται καὶ τὰ ζωϊκὰ σώματα διὰ μέσου τῶν νεύρων αὐτῶν. Ἡ ἐνέργεια τοῦ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ εἶνε μεταδόσιμος καὶ εἰς ἄλλα σώματα, ἡ δὲ μαγνητικὴ δύναμις εἶνε δυνατὸν νὰ ἐνεργῇ καὶ μακρόθεν.

Κατὰ τὸν Eliphas Levi «ἡ παγκόσμιος ὕλη ὑπείκει ἀναγκαστικῶς εἰς τὴν κίνησιν διὰ τοῦ διπλοῦ μαγνητισμοῦ της καὶ ζητεῖ μοιραίως τὴν ἰσορροπίαν. Ἐν πανταχόθεν ἰσορροπημένον σῶμα παραμένει ἀκίνητον διότι ἀκριβῶς εὑρίσκεται προικισμένον μὲ κίνησιν. Πᾶν ρευστὸν εἶνε ὕλη ἐν μεγάλῃ κινήσει, ταρασσομένη διαρκῶς ὑπὸ τῆς ποικιλίας τῶν ἰσορροπήσεών της. Πᾶν στερεὸν εἶνε ἡ αὐτὴ ὕλη, ἐν μικρᾷ ὅμως κινήσει ἢ φαινομενικῇ ἀναπαύσει διότι εὑρίσκεται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον στερεῶς ἰσορροπημένη. Δὲν ὑπάρχει στερεὸν σῶμα ὅπερ νὰ μὴ εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξατμισθῇ ἀμέσως καὶ καταστῇ ἀόρατον ἐὰν καταπαύσῃ αἰφνιδίως ἡ ἰσορροπία τῶν μορίων του. Οὔτε σῶμα ρευστὸν τὸ ὁποῖον νὰ μὴ εἶνε δυνατὸν νὰ καταστῇ στιγμιαίως σκληρότερον τοῦ ἀδάμαντος ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ ἰσορροπηθοῦν ἀμέσως τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὸ μόρια».

«Ὁ μαγνητισμὸς ἑπομένως, προσθέτει ὁ Ἐλιφὰς Λεβί, εἶνε αὐτὴ αὕτη ἡ ἐνέργεια τῆς παντοδυναμίας τῆς φύσεως».

Ὁ δυνάμενος λοιπὸν νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ κατευθύνῃ κατὰ βούλησιν τὸ ἐν αὐτῷ ἐνυπάρχον μαγνητικὸν ρευστὸν ἐκπληροῖ, ἐν σμικρογραφίᾳ τὸ ἔργον τῆς φύσεως.

Τὸ ἐν ἡμῖν μαγνητικὸν ρευστὸν προκαλεῖ ἐπίσης τὰς συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας μεταξὺ ἀτόμων ἀναλόγως τῆς ἕλξεως ἢ ἀπωθήσεώς του πρὸς τὸ ρευστὸν τοῦ ἄλλου ἀτόμου.

«Δύναταί τις νὰ μαγνητίσῃ, προσθέτει ὁ Eliphas Levi, κατὰ δύο τρόπους: πρῶτον, ἐνεργῶν διὰ τῆς θελήσεως ἐπὶ τοῦ πλαστικοῦ διαμέσου ἑνὸς ἄλλου ἀτόμου οὗτινος ἡ θέλησις, καὶ αἱ πράξεις συνεπῶς, εὑρίσκονται ὑποτεταγμέναι εἰς τὴν ἐνέργειαν ταύτην· δεύτερον, μέσῳ τῆς θελήσεως ἄλλου ἀτόμου. Μαγνητίζομεν δι' ἀκτινοβολίας, δι' ἐπαφῆς, διὰ τοῦ βλέμματος ἢ διὰ τοῦ λόγου.

Αἱ παλμικαὶ δονήσεις τῆς φωνῆς μεταβάλλουν τὴν κίνησιν τοῦ ἀστρικοῦ φωτὸς καὶ ἀποτελοῦν ἰσχυρὸν φορέα μαγνητισμοῦ.

Ἡ θερμὴ πνοὴ μαγνητίζει θετικῶς, ἡ δὲ ψυχρὰ ἀρνητικῶς. Ἐν θερμὸν καὶ παρατεταμένον φύσημα ἐπὶ τῆς σπονδυλικῆς στήλης κάτωθεν τῆς παρεγκεφαλίδος δύναται νὰ προκαλέσῃ φαινόμενα ἐρωτισμοῦ. Ἐὰν θέσῃ τις τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τὴν ἀριστερὰν ὑπὸ τοὺς πόδας ἑνὸς ἀτόμου περιτυλιγμένου ἐντὸς μαλλίνου ἢ μεταξωτοῦ ὑφάσματος, τὸ διαπερᾷ ὁλόκληρον δι' ἑνὸς μαγνητικοῦ σπινθῆρος, δύναται δὲ νὰ προκαλέσῃ νευρικὴν ἀναστάτωσιν τοῦ ὀργανισμοῦ του.

Τὰ μαγνητικὰ ἐν τούτοις πειράματα δέον νὰ ἐκτελῶνται μόνον ὑπὸ πεπειραμένων καὶ ἐπιστημόνων. Διότι, ὅπως ὀρθῶς γράφει ὁ διάσημος μαγνητιστὴς βαρῶνος Dupotet εἰς τὸ μυστικὸν βιβλίον του περὶ «Μαγείας», δύναταί τις νὰ φονεύσῃ διὰ τοῦ μαγνητισμοῦ ὅπως καὶ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

Ὁ Μέσμερ ἐνήργησεν ἐπιτυχῆ θεραπείαν νευρικῶν παθήσεων διὰ τοῦ μαγνητισμοῦ. Διάσημοί τινες μύσται ἐν οἷς καὶ ὁ *Καλλιόστρο* (βλ.λ.) ἐποιοῦντο ἐπίσης χρῆσιν τοῦ μαγνητισμοῦ. Σήμερον δὲ εἰς τὴν λέξιν μαγνητισμὸς περιλαμβάνονται γενικῶς καὶ ὅλα τὰ φαινόμενα τῆς ὑπνώσεως καὶ τῆς ὑποβολῆς.

Κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ζωϊκῆς δυνάμεως ἢ τοῦ ἀστρικοῦ σώματος τοῦ ἀτόμου. Ἀποτελεῖ δύναμιν ποικίλλουσαν ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυγκρασίας. Δύναται νὰ εἶναι ἰσχυρὸς ἢ λεπτός, κατευναστικὸς ἢ ἐρεθιστικός. Ἡ διαίσθησις, ἡ

θέλησις καὶ ἡ συγκέντρωσις τῆς σκέψεως ἀποτελοῦν χρήσιμα διὰ τὸν μαγνητιστὴν βοηθήματα.

Βιβλιογρ. 6, 31, 59, 61 καὶ 66.

Μάγνος ἢ Μέγας 'Αλβέρτος. (Magnus Albertus). Διάσημος Γερμανὸς 'Αλχημιστὴς καὶ φιλόσοφος * ἐν Λαούϊγκεν τῷ 1205 † ἐν Κολωνίᾳ τῷ 1280. Τὸ πραγματικόν του ὄνομα ἦτο 'Αλβέρτος κόμης τοῦ Μπόλσταντ. Σπουδάσας ἐν Παδούῃ ἐγένετο τῷ 1223 μοναχὸς τοῦ Τάγματος τῶν Δομινικανῶν καὶ τῷ 1249 ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐν Κολωνίᾳ σχολῆς τοῦ Τάγματος. Τῷ 1260 ὁ Πάπας 'Αλέξανδρος ΣΤ' τὸν κατέστησεν ἐπίσκοπον Ρατισβόννης. Μετὰ διετίαν ὅμως παραιτηθεὶς τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἐπέστρεψεν εἰς Κολωνίαν ὅπου καὶ ἀφωσιώθη εἰς φιλοσοφικὰς μελέτας καὶ ἀλχημιστικὰ πειράματα εἰς τὰ ὁποῖα καὶ ἐσημείωσε σημαντικὰς ἐπιτυχίας ἀποκτήσας τὴν φήμην μάγου. 'Υπῆρξεν ὁ συγγραφεὺς πλείστων ἔργων γεγραμμένων ἐννοεῖται εἰς γλῶσσαν συμβολικὴν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἀκατανόητον διὰ τοὺς ἀμυήτους. Πρώτη ἔκδοσις τῶν ἔργων του ἐγένετο ἐν Λυὼν τῷ 1651 ἀποτελουμένη ἐξ 21 τόμων μεγάλου σχήματος. 'Ο 'Αλβέρτος Μάγνος συνδέεται μὲ τὸν 'Επαγγελματικὸν Τεκτονισμὸν τοῦ Μεσαίωνος, διότι ὑπὸ πολλῶν πιστεύεται ὅτι αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ πραγματικὸς ἐφευρέτης τοῦ Γερμανικοῦ *Γοτθικοῦ* ρυθμοῦ εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικήν. 'Ο Heideloff εἰς τὸ ἔργον του «Bauhütte des Mittelalters» γράφει ὅτι οὗτος «ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν ζωὴν τὴν συμβολικὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων ἥτις ἀπὸ πολλοῦ διετέλει ἐν ὕπνῳ, καὶ τὴν προσήρμοσε καταλλήλως εἰς ἀρχιτεκτονικὰ σχήματα».

Οἱ Τέκτονες τῆς ἐποχῆς του υἱοθέτησαν τὰς ὁδηγίας του καὶ ἐφήρμοσαν τὸ σύστημα ἐκεῖνο τῶν συμβόλων τὸ ὁποῖον μυστικῶς ἀνεκοινοῦτο μόνον εἰς τὰ μέλη τοῦ σωματείου των καὶ ἐχρησίμευεν ἀκόμη ὡς μέσον ἐπικοινωνίας μεταξύ των. Βεβαιοῦται ἀκόμη ὅτι αὐτὸς ἐχάραξε τὰ σχέδια τοῦ καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς *Κολωνίας* (βλ.λ.) καὶ αὐτὸς ἐπίσης ἐτροποποίησε τὸν Συνταγματικὸν χάρτην τῶν Τεκτόνων, νέαν συντάξας δι' αὐτοὺς σειρὰν νόμων. 'Ο 'Αλβέρτος Μάγνος παραμένει εἰς τῶν μεγαλητέρων ἀλχημιστῶν καὶ μάγων τῆς ἀνθρωπότητος.

μάγοι. Οὕτω ὀνομάζει ὁ 'Ηρόδοτος τοὺς κληρονομικοὺς ἱερεῖς τῶν Περσῶν καὶ τῶν Μήδων οἱ ὁποῖοι ἠσχολοῦντο μὲ τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας. 'Η λέξις εἶνε περσικὴ ἐκ τῆς ρίζης μόγκ ἢ μάγκ ἥτις σημαίνει ἱερεὺς εἰς τὴν Πεχλεβί, τὴν δημώδη περσικὴν διάλεκτον τῶν πρώτων μ.Χ. αἰώνων. 'Η λέξις ἀκολούθως καθιερώθη δι' ὅλους τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν *μαγείαν* (βλ.λ.). Οἱ *Πεφωτισμένοι* (βλ. λ.) εἰσήγαγον αὐτὴν τὸ πρῶτον καὶ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν χρησιμοποιήσαντες αὐτὴν εἰς τὴν ὀνοματολογίαν τῶν βαθμῶν των διὰ νὰ σημάνουν τοὺς κατόχους ἀνωτέρας σοφίας. 'Εννοεῖται ὅτι ἡ σοφία αὕτη δὲν ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τοῦ τίτλου, οἱ δὲ πραγματικῶς ἄξιοι αὐτοῦ, ἂν ὑπάρχουν πράγματι τοιοῦτοι μεταξὺ τῶν σημερινῶν, εἶνε ἐλάχιστοι μετρούμενοι εἰς τὰ δάκτυλα τῆς μιᾶς μόνον χειρός.

Μάγοι, οἱ Τρεῖς. 1. Οἱ ἐξ 'Ανατολῶν Σοφοὶ οἱ ἐλθόντες εἰς 'Ιεροσόλυμα κομίζοντες δῶρα εἰς τὸ βρέφος 'Ιησοῦν. 'Η παράδοσις καθορίζει τὰ ὀνόματά των ὡς ἑξῆς: Μελχιώρ, γέρων μὲ μακρὰν γενειάδα κομίζων χρυσόν. Γκάσπαρ ἀμύστακος νεανίας κομίζων λίβανον καὶ Βαλτάσαρ, μαῦρος μὲ μεγάλην γενειάδα κομίζων σμύρναν. Χειρόγραφον τοῦ Ζ' ἢ Η' αἰῶνος εὑρισκόμενον ἐν Παρισίοις τοὺς ὀνομάζει Μελχιούρ, Γαθασπὰ καὶ Βιθισαρέα.

Οἱ Τρεῖς Μάγοι θεωροῦνται σήμερον οἱ προστάται ἅγιοι τῶν ὁδοιπόρων. 'Η παράδοσις τοὺς καθορίζει εἰς τρεῖς, ὑποδηλοῦσα προφανῶς τὰς ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ Νῶε τρεῖς φυλὰς ἀνθρώπων.

Κατά τινα παλαιὰν παράδοσιν ἡ 'Αγία 'Ελένη μετέφερεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὰ λείψανα τῶν τριῶν μάγων εἰς Μεδιόλανον ὁπόθεν ὁ Φρειδερίκος Βαρβαρόσσας μετέφερεν αὐτὰ εἰς Κολωνίαν ἔνθα πρὸς τιμήν των ἀνηγέρθη τὸν 15ον αἰῶνα ὁ περίφημος καθεδρικὸς ναὸς τῆς Κολωνίας.

2) Τίτλος τῶν τριῶν κυρίων ἀξιωματικῶν τῆς 'Εταιρίας τῶν Ροδοσταύρων.

Μάγων, *'Εταιρία τῶν.* Μυστικὸν σωματεῖον ἱδρυθὲν ἐν Φλωρεντίᾳ ὅπερ καὶ κατέστη μετ' ὀλίγον τμῆμα τῶν ἀδ.·. Ροδοσταύρων. Κατὰ τὰς ἐργασίας τῶν Περιστ.·. των οἱ μάγοι ἔφερον στολὰς ὁμοίας μὲ τὴν στολὴν τῶν 'Ιερεξεταστῶν.

μαθητής. (ἀγγλ. entered apprentice γαλλ. apprenti γερμ. lehrling). 'Ο πρῶτος συμβ.·. βαθμὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς ὅλα γενικῶς τὰ Δ.·. εἰς τὰ ὁποῖα ἄλλως τε οἱ τρεῖς συμβ.·. βαθμ.·. διατηροῦνται ἀναλλοιώτως οἱ αὐτοί. Πρόκειται περὶ προπαρασκευαστικοῦ μᾶλλον βαθμοῦ ἰσοδυναμοῦντος πρὸς τὰ ἐλάσσονα ἢ μικρὰ Μυστήρια τῶν 'Αρχαίων καὶ ἀποσκοποῦντος εἰς διδασκαλίαν καὶ καθοδήγησιν τῶν ὑποψηφίων πρὸς τὴν περαιτέρω μύησιν. Ἕνεκα τούτου ἀκριβῶς, ὁ πρῶτος οὗτος Τεκτ.·. βαθμὸς καίτοι μὴ παρέχων ἀξίας λόγου ἱστορικὰς πληροφορίας, εἶνε πλήρης εἰς τὴν διδασκαλίαν του παρέχων λεπτομερεῖς ὁδηγίας ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ Τάγματος.

Μέχρι τέλους τοῦ 17ου αἰῶνος, οἱ Μαθηταὶ δὲν φαίνονται θεωρούμενοι ὡς ἀποτελοῦντες μέρος τῆς ἀδελφότητος τῶν 'Ελευθέρων καὶ 'Αποδεδεγμένων Τεκτόνων διότι καίτοι ἀναφέρονται παροδικῶς εἰς τὰ *'Αρχαῖα Συντάγματα* (βλ.λ.) τοῦ δεκάτου πέμπτου, δεκάτου ἕκτου καὶ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος, ὁ Καταστατικὸς οὗτος χάρτης τοῦ Τάγματος ἀναφέρει τοὺς 'Ετ.·. μόνον καὶ τοὺς Διδ.·. ὡς ἀποτελοῦντας τὸ Σωματεῖον καὶ ἐπομένως ἡ ἰδιότης τοῦ μαθητοῦ δέον νὰ θεωρηθῇ μᾶλλον ὡς ἀποτελοῦσα θέσιν ἐπαγγελματικὴν καὶ οὐχὶ βαθμόν.

Τὴν πρώτην ἐπίσημον ἀναγνώρισιν τοῦ μαθητοῦ εὑρίσκομεν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 3329 χειρόγραφον *Σλὸν* (Sloane) τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν γνώμην τοῦ *Φίντελ* (Findel) ἔχει γραφῇ περὶ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος καὶ ἔνθα ἀναφέρεται ὅτι «μία πραγματικὴ καὶ τελεία Στοὰ ἀποτελεῖται ἐκ δύο Μαθητῶν, δύο 'Εταίρων καὶ δύο Διδασκάλων». Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ μαθηταὶ ἀνυψώθησαν εἰς τάξιν ἀνεγνωρισμένην ἐν τῇ 'Αδελφότητι.

Εἰς τὸ χειρόγραφον τὸ φέρον τὴν ὑπογραφὴν «Μάρκ Κίπλιγκ» τὸ ὁποῖον ὁ Hughan τιτλοφορεῖ «*Χειρόγραφον Γιόρκ 'Αρ. 4*» καὶ ὅπερ φέρει χρονολογίαν 1693 ὑπάρχει εὐρυτέρα ἀναγνώρισις τῶν καθηκόντων τοῦ μαθητοῦ, ἥτις μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει ὅτι οὗτος «θὰ μετέχῃ συσκέψεων ἐπὶ παντὸς ζητήματος ἐξεταζομένου ἐν Στοᾷ ἢ ἐν Δώματι ὑπὸ οἵων δήποτε λιθοδόμων, ἑταίρων ἢ ἐλευθεροτεκτόνων».

Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι οἱ μαθηταὶ ἐγίνοντο δεκτοὶ εἰς στενοτέραν ἐπαφὴν μετὰ τῶν μελῶν τοῦ Σωματείου. 'Ανεξαρτήτως ὅμως τῶν δύο αὐτῶν ἀναγνωρίσεων, ὅλα τὰ μέχρι τοῦ 1704 ἄλλα χειρόγραφα βεβαιοῦν ὅτι μόνον «Διδάσκαλοι καὶ 'Εταῖροι» ἐκαλοῦντο εἰς τὴν Συνέλευσιν. Καθ' ὅλον αὐτὸν τὸν χρόνον καθ' ὃν ὁ Τεκτονισμὸς εἶνε ἐν πραγματικότητι ἐπαγγελματικὴ Τέχνη, εἷς καὶ μόνον ὑπῆρχε βαθμὸς ὑπὸ τὴν σύγχρονον ἔννοιαν τῆς λέξεως.

'Ενωρὶς ἐν τούτοις τὸν 18ον αἰῶνα, ἂν μὴ καὶ ἐνωρίτερον, οἱ Μαθηταὶ φαίνονται γενόμενοι δεκτοὶ ὡς κάτοχοι βαθμοῦ, διότι μετὰ τὴν ἀνασύστασιν τοῦ 1717 (βλ. *'Αρχαιότης Τεκτ.·.*) οἱ Μαθηταὶ ἀποτελοῦν τὸ κύριον σῶμα τοῦ Τάγματος, αὐτοὶ δὲ μόνον μυοῦνται ἐν Στοᾷ, τῶν βαθμῶν τοῦ 'Ετ.·. καὶ τοῦ Διδ.·. ἀπονεμομένων ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. Κατά τινα πράγματι διάταξιν τῶν *Γενικῶν Κανονισμῶν* πρὸ τῆς ἀναθεωρήσεως αὐτῶν «οἱ μαθηταὶ ἐγίνοντο δεκτοὶ ὡς Διδάσκαλοι καὶ 'Εταῖροι μόνον ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. καὶ ἐξαιρετικῶς μόνον, κατόπιν ἀδείας της καὶ κατ' ἐντολὴν αὐτῆς».

Κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν ὅμως τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1725, ἡ Μ.·. Στ.·. ἀπήλειψε τὴν διάταξιν ταύτην καὶ καθώρισεν ὅτι ὁ Σεβ.·. μιᾶς Στ.·. μετὰ τῶν 'Επ.·. αὐτοῦ καὶ καταλλήλου ἀριθμοῦ ἀδ.·. ἐν Στοᾷ κανονικῶς συνεδριαζούσῃ δικαιοῦται κατὰ βούλησιν νὰ ἀναγορεύῃ Διδ.·. καὶ 'Ετ.·.

'Ο κύριος ὄγκος τῆς 'Αδελφότητος ἀπετελεῖτο τότε ἀπὸ Μαθητὰς οἵτινες καὶ ἐξήσκουν φυσικὰ μεγάλην ἐ-

πιρροὴν ἐπὶ τῶν νομοθετημάτων τοῦ Τάγματος· διότι καίτοι δὲν ἐδικαιοῦντο νὰ ἐκπροσωποῦν τὴν Στ.·. των εἰς τὰς τριμηνιαίας Συνελεύσεις τῆς Μεγ.·. Στ.·.—εἰς τὰς ὁποίας μόνον Διδ.·. καὶ Ἐτ.·. μετεῖχον—τοῖς ἐπετρέπετο ἐν τούτοις νὰ παρίστανται κατ' αὐτάς, οὐδεμία δὲ διάταξις τοῦ Γεν.·. Κανονισμοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ τροποποιηθῇ ἢ καταργηθῇ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως αὐτῶν. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ εἰς τὰς ἐργασίας τῶν Στοῶν των οἱ Μαθηταὶ μετεῖχον σημαντικῶς, δεδομένου ὅτι ὀλίγοι Διδ.·. καὶ Ἐτ.·. ὑπῆρχον ἐν ταῖς Στοαῖς λόγῳ τῶν δυσχερειῶν αἵτινες ὑπῆρχον διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν βαθμῶν τούτων, ἀπονεμομένων μόνον κατὰ τὰς Τριμηνιαίας Συνελεύσεις τῆς Μεγ.·. Στ.·..

Μόλις ὅμως αἱ Στ.·. ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα τῆς ἀπονομῆς ὅλων τῶν βαθμῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν Διδ.·. ηὐξήθη ταχέως ἀναλόγως δὲ καὶ ἡ ἐπιρροὴ τούτων.

Σήμερον ἑπομένως τοῦ κυρίου σώματος τοῦ Τάγματος ἀποτελουμένου ὑπὸ Διδ.·. ἡ νομοθετικὴ ἐργασία ἐκτελεῖται ὑπ' αὐτῶν μόνον, οἱ δὲ Ἐτ.·. καὶ οἱ Μαθ.·. ἐτέθησαν ὀρθῶς εἰς τὸ περιθώριον, ἐφ' ὅσον ἄλλως τε καὶ οἱ δύο οὗτοι βαθμοὶ εἶνε καθαρῶς προπαρασκευαστικοὶ τῆς κυρίως μυήσεως εἰς τὸν βαθμ.·. τοῦ Διδ.·..

Ὁ βαθμὸς τοῦ μαθ.·. εἰσάγει τὸ πρῶτον τὸν βέβ.·. εἰς τὸ μυσταγωγικὸν σύστημα τοῦ Θεσμοῦ, ὑποδεικνύει δὲ εἰς αὐτὸν διὰ τῶν διαφόρων συμβ.·. δοκιμασιῶν ἃς ὑφίσταται τὴν ὁδὸν ἣν δέον, ν' ἀκολουθήσῃ ἐὰν ποθῇ ὄντως νὰ γίνῃ κάτοχος τῆς μυστηριακῆς γνώσεως.

«Εἰς τὸν α' βαθμ.·. γράφει ὁ A. Waite, οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ὑποψηφίου ἀνοίγονται ἐνώπιον ἑνὸς νέου κόσμου· ἡ Στ.·. εἶνε τὸ σύμβολον τοῦ σύμπαντος ἐκτεινομένη πρὸς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος ὡς καὶ εἰς τὸ μέγιστον ὕψος καὶ μέγιστον βάθος (ζενὶθ καὶ ναδίρ). Ὁ ὑποψήφιος πιθανὸν νὰ σκεφθῇ ὅτι τὸ σύνηθες φῶς, τῷ ἀφηρέθη πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τῆς ὑποδοχῆς του, ὅτι τῷ ἀπεδόθη κατόπιν αὐτομάτως μετὰ τὴν ἐκ τῶν δοκιμασιῶν διάβασίν του καὶ ὅτι συνεπῶς ἐπανῆλθεν ἁπλῶς εἰς τὴν προτέραν του κατάστασιν. Ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως τὸ νέον φῶς τῷ ἀπεκαλύφθη ἀλλαχόθεν: ἀπέβαλε τὰ παλαιὰ πράγματα καὶ περιεβλήθη ἄλλα νέα· ἐξερχόμενος δὲ τῆς Στ.·. δὲν θὰ εἶνε πλέον ὁ ἴδιος ὅπως ἦτο ὅταν εἰσῆλθε. Πᾶσα ἀποκτωμένη νέα γνῶσις μὴ ὑπάρχουσα πρότερον, ἀποτελεῖ ἐποχήν, τοῦτο δὲ εἶνε ἰδιαιτέρως ἀληθὲς διὰ τὸν Τέκτονα ὑποψήφιον αἱ λεπτομέρειαι τῆς μυήσεως τοῦ ὁποίου ἔχουν τὰς αὐτὰς ἀναλογίας μὲ τὴν γέννησιν εἰς τὸ φυσικὸν κόσμον. Τὸ σκότος τῆς πρὸ τῆς μυήσεως καταστάσεώς του ἐν μέσῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀμυήτου κόσμου, ὑπενθυμίζει τὴν θέσιν τοῦ ἐμβρύου ἐν τῷ μητρικῷ κόλπῳ, ἐνῷ ὡρισμένον ἔμβλημα τοποθετούμενον περὶ αὐτὸν ἀναλογεῖ πρὸς τὸν ὀμφάλιον λῶρον. Κατὰ τὴν τελικὴν ἀνακήρυξίν του νέον φῶς—τὸ Τεκτονικὸν—φωτίζει τὸν κόσμον τῆς Στ.·. ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ Νεόφυτος ἀντικρύζει τὰ πράγματα φωτιζόμενα κατὰ τρόπον ἄγνωστον αὐτῷ ἕως τότε. Ὑποχρέωσις τοῦ νεοφύτου εἶνε νὰ διδαχθῇ ὅτι εὑρίσκεται πρὸ ἑνὸς νέου κανόνος ἀξιῶν».

Ὁ C. W. Leadbeater τονίζει ἐξ ἄλλου ὅτι σκοπὸς τοῦ πρώτου βαθμοῦ εἶνε ἡ καθυπόταξις τῶν παθῶν καὶ τῶν συγκινήσεων καὶ ὅτι συνεπῶς οὗτος ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν ἰδέαν τοῦ καθαρμοῦ τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων. «Εἷς τῶν κυρίων σκοπῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ, γράφει, εἶνε νὰ ἀσκήσῃ τὰ μέλη του διὰ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἔχουν νὰ ἐκτελέσουν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἑπομένως νὰ καλλιεργήσῃ ἐντὸς αὐτῶν τὰς ἀναγκαίας διὰ τὸ ἔργον τοῦτο ἀρετάς. Οἱ διάφοροι βαθμοὶ τοῦ Τεκτ.·. εἶνε ὅλοι σταθμοὶ τῆς τοιαύτης ἐκπαιδεύσεως· εἰς ἕκαστον δὲ σταθμὸν ὄχι μόνον παρέχεται ὡρισμένη ἐκπαίδευσις, ἀλλ' ἀπονέμονται καὶ ὡρισμέναι πνευματικαὶ ἐξουσίαι. Ἂν αἱ ἀναπτύξεις τὰς ὁποίας εἰσηγεῖται ἡ τελετὴ εἰσδοχῆς δὲν γίνουν κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον ἀντιληπταὶ καὶ δὲν τεθοῦν εἰς ἐφαρμογὴν παρὰ τοῦ ὑποψηφίου, οὗτος δὲν εἶνε ὄντως παρεσκευασμένος διὰ νὰ ἀνέλθῃ εἰς ἀνωτέραν βαθμίδα».

Ὁ Oswald Wirth τέλος καθορίζων τὰ καθήκοντα τοῦ μαθ.·. γράφει τὰ ἑξῆς:

«Τὰ μυσταγωγικὰ δόγματα δὲν ἔχουν καθιερωτικὰς ἰδιότητας. Ὁ βέβ.·. ὁ γενόμενος δεκτὸς κατὰ τὸ τυπικὸν δὲν ἀποκτᾷ, ἐξ αὐτοῦ καὶ μόνον τοῦ γεγονότος, τὰς ἰδιότητας αἵτινες διακρίνουν τὸν φωτισμένον ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν ἀμόρφωτον καὶ χυδαῖον. Ἡ τελετὴ τῆς εἰσδοχῆς ἔχει ἀξίαν ὡς πρόγραμμα ὅπερ ἀνάγκη νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ νεόφυτος διὰ νὰ γίνῃ ἀπολύτως κάτοχος ὅλων τῶν ἰδιοτήτων δι' ὧν εἶνε προικισμένος ἐκ φύσεως. Ὁ μαθητὴς Τέκτων συνεπῶς, ἔχει ὡς πρῶτον καθῆκον νὰ μελετήσῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ τυπικοῦ ὅπως συμβιβάσῃ ἀναλόγως τὴν διαγωγήν του. Αὐτὸ εἶνε τὸ μοναδικὸν καθῆκον του ἐν τῷ ὁποίῳ περικλείονται ὅλα τὰ ἄλλα. Τὰ καθήκοντά του εἶνε δυνατὸν νὰ συνοψισθοῦν εἰς τὰ ἑξῆς: Νὰ σιγᾷ πρὸ τῶν βεβήλων· νὰ ἀναζητῇ τὴν ἀλήθειαν, νὰ θέλῃ τὴν δικαιοσύνην, νὰ ἀγαπᾷ τοὺς ἀδελφούς του, νὰ ὑποτάσσηται εἰς τὸν νόμον. Ὁ νέος Τέκτων δέον νὰ εἶνε κατ' ἐξοχὴν ἐπιφυλακτικός. Ἡ σιγὴ ἀποτελεῖ θαυμασίαν διανοητικὴν πειθαρχίαν, διότι μᾶς διδάσκει νὰ σκεπτώμεθα. Αἱ ἰδέαι ὡριμάζουν διὰ τῆς σιωπηρᾶς σκέψεως ἥτις ἀποτελεῖ συνομιλίαν μὲ τὸν ἑαυτόν μας. Αἱ λογικαὶ ἀποφάσεις προκύπτουν ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν μας συζητήσεων. Ὁ σοφὸς σκέπτεται πολὺ καὶ ὁμιλεῖ ὀλίγον. Ὁ νεαρὸς Τέκτων ὀφείλει συγχρόνως ν' ἀποφεύγῃ πάντα προσηλυτισμόν. Εὑρισκόμενος ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ καὶ ὁ ἴδιος, εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ περιπέσῃ εἰς ἀνακριβείας ἐπικινδύνους. Ὀφείλει ταυτοχρόνως νὰ τηρῇ ἀπόλυτον σιγὴν ἐπὶ τῶν ὅσων γνωρίζει. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι τὸ περιεχόμενον τῶν Τεκτ.·. τυπικῶν δὲν παρέμεινε μυστικὸν καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος πλεῖστα συγγράμματα τὸ ἀπεκάλυψαν. Ἀλλ' ἐγνώσθη μόνον τὸ ὑλικὸν μέρος τῶν τελετουργιῶν μας. Ὁ *ἐσωτερισμὸς* ὅμως δὲν ἐπιδέχεται ἀποκάλυψιν».

Διὰ τῶν ἀνωτέρω καθορίζονται σαφῶς ὑποθέτω τά τε καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα—ἐὰν ὑπάρχουν τοιαῦτα ἐλάχιστα τοῦ μαθητοῦ Τέκτονος. Δὲν θὰ ἦτο μάλιστα ὑπερβολὴ ἐὰν ἐτονίζετο ὅτι ὁ μαθ.·. ἔχει κυρίως καθήκοντα: καθήκοντα πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὸν πλησίον καὶ πρὸς τὸν ἑαυτόν του. Δὲν εἶνε δυνατὸν ἄλλως τε ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποκτήσῃ δικαιώματα καὶ νὰ κάμῃ καλὴν αὐτῶν χρῆσιν ἐφ' ὅσον δὲν ἐθισθῇ προηγουμένως εἰς τὴν κατανόησιν καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀκριβῶς καὶ τὰ ἐν Στ.·. δικαιώματα τῶν μαθ.·. εἶνε λίαν περιωρισμένα. Ὑποχρεοῦνται νὰ σιγοῦν ἐργαζόμενοι ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν Διδ.·. Τὸ σύστημα τὸ ὑπὸ τινων Στ.·. ἐφαρμοζόμενον καὶ καθ' ὃ ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς μαθ.·. νὰ προβαίνουν εἰς ἀναλύσεις διαφόρων θεμάτων, εἶνε ἐντελῶς ἀντίθετον πρὸς τὸ Τεκτ.·. πνεῦμα Αὐτὴ αὕτη ἄλλως τε ἡ Τεκτ.·. νομοθεσία ἀπαγορεύουσα εἰς τοὺς μαθ.·. τὴν ἀνάμιξιν εἰς τὰ τῆς διακυβερνήσεως τῆς Στ.·. ἢ τοῦ Τάγματος γενικῶς, καθορίζει σαφῶς τὴν θέσιν τοῦ βαθμοῦ τούτου ὡς καθαρῶς προπαρασκευαστικοῦ τῆς πραγματικῆς μυήσεως.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι διὰ νὰ γίνῃ τις ἀληθὴς Τέκτων πρέπει πρωτίστως νὰ παρασκευασθῇ ἐπαρκῶς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ μαθ.·. καὶ νὰ προαχθῇ εἰς τὸν ἀμέσως ἑπόμενον βαθμὸν μόνον ἐφ' ὅσον καὶ ὅταν θὰ ἔχῃ ἀποκτήσῃ τὴν ἀναγκαίαν κατάρτισιν καὶ ἔχει προσαρμόσῃ τὸν χαρακτῆρα του. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ καθορίζωνται χρονικὰ μόνον ὅρια διὰ τὴν αὔξ.·. μισθ.·. ἀλλὰ νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν κυρίως καὶ ἀποκλειστικῶς ἡ ἱκανότης τοῦ μαθ.·. πρὸς προαγωγήν.

Ὁ κρ.·. ἀδ.·. Α.·. Ἀδριανόπουλος καθορίζει ὡς ἑξῆς τὴν θέσιν τοῦ μαθ.·.:

«Ἡ θέσις τὴν ὁποίαν ἕκαστος πρέπει νὰ ἔχῃ ἐν τῷ κοινωνικῷ ὀργανισμῷ δέον νὰ εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὰς δυνάμεις του. Ἂν τοῦτο δὲν συμβαίνῃ, ἂν δοθῇ ἐξουσία εἰς πρόσωπα ἐστερημένα ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς δυνάμεως καὶ γνώσεως τῶν πραγμάτων, ἀναμφιβόλως τὰ πρόσωπα ταῦτα θὰ ἐκτραπῶσι τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἰσχύος των, θὰ ἐκτροχιασθῶσι, καὶ θὰ ἔχωμεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνατροπὴν τῆς κρατούσης τάξεως, τὴν παραβίασιν τῶν ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν νόμων καὶ τὴν καταδυνάστευσιν ἢ τὴν ἀναρχίαν. Συμφώνως πρὸς τὰς ἀντιλήψεις ταύτας καὶ ὁ μαθ.·. Τέκτων ὡς ἔχων περιωρισμένας γνώσεις εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν

ἔχει καὶ περιωρισμένα δικαιώματα». (βλ. *Ἑταῖρος* καὶ *Διδάσκαλος*).

Βιβλιογρ. 1 (Τόμ. Α' σελ. 91 καὶ Τόμ. Γ' σελ. 1204) 3 (Τόμ. Α' σελ. 155 καὶ 279) 8, 31, 37, 39 καὶ 48:

Μαϊμονίδης, *Μωϋσῆς* (Ραββὶ Μωϋσῆς Μπὲν Μαϊμόν). Ἑβραῖος σοφὸς Ταλμουδιστὴς * ἐν Κορδούῃ τῆς Ἱσπανίας 1155 † ἐν Καΐρῳ 1204. Θεωρεῖται ὁ σπουδαιότερος τῶν Ἑβραίων φιλοσόφων τοῦ Μεσαίωνος, αἱ θεωρίαι τοῦ ὁποίου περὶ τῶν στενῶν δεσμῶν τῆς ἐπιστήμης μὲ τὴν θρησκείαν θεωρηθεῖσαι τότε ἴσως ἀσυμβίβαστοι πρὸς τὰ κοινῶς παραδεδεγμένα ἤρχισαν σήμερον ἐπικρατοῦσαι μεταξὺ τῶν ἐλευθέρως σκεπτομένων καὶ μὴ προκατειλημένων ἀνθρώπων.

Ὁ Μαϊμονίδης ἀναγνωρίζει μίαν μόνην ἀλήθειαν ἐν τῇ γνώσει τῆς ὁποίας συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλας ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ θρησκεία, δηλαδὴ τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς καὶ μόνον Θεοῦ ὡς ὑστάτου λόγου τῶν ὄντων. Ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ τούτου ἀποτελεῖ τὸν σκοπὸν πρὸς τὸν ὁποῖον κατατείνουν καὶ ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ θρησκεία. Ὁ Θεὸς τῶν Γραφῶν καὶ ὁ Θεὸς τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας εἶνε κατ' οὐσίαν ὁ αὐτὸς διακρινόμενος μόνον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἐπειδὴ δὲν εἶνε ὅλοι ἱκανοὶ νὰ ὑψώνωνται μέχρι τῆς καθαρᾶς ἐννοίας τὴν ὁποίαν συλλαμβάνει ὁ νοῦς τοῦ φιλοσόφου. Ὁ Μαϊμονίδης ἐξέφραζεν ἐπίσης τὴν γνώμην ὅτι ὅπου ἡ Ἁγία Γραφὴ δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ἀριστοτέλους, δέον νὰ γίνεται χρῆσις τῆς ἀλληγορικῆς ἑρμηνείας πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ ὀρθοῦ νοήματος αὐτῆς.

Μαίτερλιγκ Μαυρίκιος (Maeterlinck). Σύγχρονος Βέλγος φιλόσοφος μυστικιστὴς καὶ συμβολιστὴς * ἐν Γάνδῃ τῆς Φλάνδρας 1862 καὶ ἀπὸ τοῦ 1897 ἐγκατεστημένος ἐν Παρισίοις. Τῷ 1911 ἐτιμήθη διὰ τοῦ βραβείου Νόμπελ. Ἔγραψε πλεῖστα φιλοσοφικὰ καὶ θεατρικὰ ἔργα διαπνεόμενα κυρίως ἀπὸ ἕνα στωϊκὸν μυστικισμόν. Ἀπεβίωσε τῷ 1949. Ἀποστρεφομένη τὸν διανοούμενον θετικισμόν, ἡ φιλοσοφία τοῦ Μαίτερλιγκ ἀποκλίνει μᾶλλον ὑπὲρ τῆς διὰ τῆς διαισθήσεως καὶ ἐκστάσεως ἀνευρέσεως τῆς ἀληθείας. Ἡ διακυβέρνησις τοῦ ἀτόμου ταυτίζεται πρὸς τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ ἁπλοῦ καὶ ἑνιαίου αὐτοῦ ἐγώ· τοῦτο ἐπιτυγχάνεται δι' ἀφαιρέσεως παντὸς πάθους ἀρχικῶς, τῆς δράσεως ἀκολούθως καὶ τελικῶς τοῦ λόγου· ἐν τῇ σιωπῇ, ἣν ἐφήρμοζον καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, συναρμολογεῖται κατὰ τὸν Μαίτερλιγκ ἡ ἰδανικὴ ἀποκατάστασις τῆς ροῆς τῶν πραγματικῶν ἡμῶν αἰσθημάτων, ἄρχονται δὲ βαθμιαίως ἐντὸς αὐτῆς ἀναφαινόμεναι αἱ μερικαὶ ἀλήθειαι. Ὁλοκλήρωσις αὐτῶν εἶναι ἡ σοφία, ἀνέκφραστος ψυχικὴ κατάστασις, δημιουργοῦσα τὴν συνείδησιν ἀπολύτου ἱκανοποιήσεως τοῦ εἰδέναι καὶ ἀπολύτου ἀσφαλείας. Ἀνάλυσιν τοῦ μυστικισμοῦ τοῦ Μαίτερλιγκ δίδει ὁ Ed. Schuré εἰς τὸ ἔργον του Précurseurs et Révoltés.

Μαιτρέγια - Βούδα (Maitreya). Ὄνομα τοῦ ἀναμενομένου νέου Βούδδα, τῆς πέμπτης τουτέστι μετενσαρκώσεως αὐτοῦ κατὰ τὴν παροῦσαν κοσμικὴν περίοδον. Ὁ *Βούδδας* Γκοτάμα (βλ. λ.) δὲν ὑπῆρξεν ὁ μόνος ἐμφανισθεὶς ἐπὶ τῆς γῆς. Προηγήθησαν αὐτοῦ εἴκοσι τέσσαρες ἄλλαι ἐμφανίσεις του καθ' ἃς διαδοχικῶς προπαρεσκεύασε τὴν διδασκαλίαν του ἣν θὰ συμπληρώσῃ ἡ νέα αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαιτρέγια ἐνσάρκωσις. Μὲ τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ θὰ περατωθῇ καὶ ἡ τετάρτη πλανητικὴ ἅλυσις καταστρεφομένου τοῦ παρόντος αἰῶνος.

Μάκ. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν συμβ.·. λέξεως χρησιμοποιουμένης διαφοροτρόπως εἰς τὰ διάφορα Δόγματα. Τέκτονές τινες συγγραφεῖς τὴν ἑρμηνεύουν ὡς σημαίνουσαν «ὁ πληγείς» παράγοντες προφανῶς αὐτὴν ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ρήματος *μάκα*=πλήττω, κτυπῶ. Ἄλλοι πάλιν φρονοῦν ὅτι πρόκειται περὶ τῆς Ἑβραϊκῆς λέξεως *Μάκ*=σαπρότης καὶ τὴν ἐξηγοῦν ὡς σημαίνουσαν «εἶνε ἀποσυντεθειμένος». Ὁ Mackey ἐν τούτοις χαρακτηρίζει ὡς ἐσφαλμένας ἀμφοτέρας τὰς ἑρμηνείας.

«Τὸ «μάκ», γράφει, εἶνε τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως μακβενὰκ σημαντικὴν κατεχούσης θέσιν εἰς τὸ Γαλλικὸν Δόγμα καὶ ἣν οἱ Γάλλοι ἑρμηνευταὶ ἐξηγοῦν «*ζῇ ἐν τῷ υἱῷ*». Μία ὅμως τοιαύτη ἑρμηνεία ἐπὶ οὐδεμιᾶς στηρίζεται Ἑβραϊκῆς ρίζης. Δέον ἑπομένως νὰ ἀναζητήσωμεν ἑτέραν τῆς λέξεως παραγωγήν. Ὑπάρχουν φρονῶ ἐνδείξεις τινὲς ὅτι ἡ λέξις ἐφευρέθη ἢ τοὐλάχιστον υἱοθετήθη ὑπὸ τῶν *Ἀρχαίων Τεκτόνων* (βλ.λ.) διὰ νὰ διακρίνωνται οὗτοι ἀπὸ τοὺς *Νέους* οἵτινες ἐχρησιμοποίουν τὴν καὶ νῦν ἐν χρήσει Ι.·. λ.·.. Ἀποδίδω δὲ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς λέξεως ταύτης ἐν τῷ Τεκτ.·. εἰς τοὺς ὀπαδοὺς τῶν Στιούαρτ οἵτινες ἠγωνίζοντο νὰ καταστήσουν τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν πολιτικὸν ὄργανον τῶν ὑπὲρ τῆς παλινορθώσεως σκοπῶν των. Οὕτω ὁ γνωστὸς ὅρος «ὁ υἱὸς τῆς χήρας» ἀπεδόθη παρ' αὐτῶν εἰς τὸν Ἰάκωβον Β' υἱὸν τῆς Ἐρριέττας-Μαρίας χήρας Καρόλου τοῦ Α'. Καὶ ἀντὶ τῆς παλαιᾶς λέξεως τῶν Διδ.·. ἐδημιούργησαν τὴν λέξιν «μάκβενὰκ» ἐκ τῆς γαελικῆς γλώσσης ἥτις δι' αὐτοὺς ἀπετέλει ἱερὰν τῆς Σκωτίας γλῶσσαν. Εἰς τὴν γαελικὴν ἡ «μάκ» σημαίνει υἱὸς καὶ ἡ «βενάκ» (benach) σημαίνει *εὐλογημένος* ἐκ τοῦ ρήματος beannaich=εὐλογῶ. Εἰς τὴν Σκωτικὴν αὐτὴν γλῶσσαν ἡ φράσις «Benich De Righ Abane, Alexander, Mac Alexander σημαίνει «εὐλογημένος ὁ Βασιλεὺς τῆς Σκωτίας Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου». Καὶ τὸν τίτλον αὐτὸν ἀκριβῶς «εὐλογημένος υἱὸς» (Μάκ - βενάκ) οἱ ὀπαδοὶ τῶν Στιούαρτ Τέκτονες ἀπέδωσαν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Καρόλου Α'».

Μάκ-βενάκ. 1) Ι.·. λ.·. τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος καὶ ἄλλων τινῶν τυπικῶν (βλ. *μάκ*).

2) Τίτλος τοῦ νεοφύτου εἰς τὸ Τάγμα τῶν Ἀγαθοεργῶν Ἱππ.·. τῆς Ἁγίας πόλεως.

«Μακεδονία». Συμβ.·. Στ.·. ὑπ' ἀριθ. 104 λειτουργοῦσα ἐν Ἀν.·. Κοζάνης ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἱδρυθεῖσα τὴν 27 Ἀπριλίου 1936 ἡ Στ.·. αὕτη καθιερώθη ἐπισήμως ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ τῶν ἀδ.·. ἀδ.·. Ἰωάν. Λαδᾶ Σεβ.·. τῆς ἐν Ἀν.·. Θεσσαλονίκης Σ.·. Στ.·. «Φοίνιξ», Πάνου Ταλιανίδου Σεβ.·. τῆς Σ.·. Στ.·. «Φῶς» Θεσσαλονίκης καὶ Ἰωάννου Ὡρολογοπούλου Σεβ.·. τῆς ἐν Ἀν.·. Καστορίας Σ.·. Στ.·. «Παῦλος Μελᾶς».

Τεθεῖσα ἐν ὕπνῳ ἀναγκαστικῶς μὲ τὴν κατοχήν, δὲν ἀφυπνίσθη ἔκτοτε.

Μακένζι. Κέννεθ Ρ. Χ. (Mackenzie, Kenneth R. H.) Ἄγγλος Τέκτων ἐκδότης ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Crypto nymus (Κρυπτώνυμος) τῆς «Βασιλικῆς Τεκτονικῆς Κυκλοπαιδείας, Ἱστορίας, Δογμάτων Συμβολισμοῦ καὶ Βιογραφίας ἐκδοθείσης ἐν Λονδίνῳ τῷ 1877 ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. John Hogg. Ὑπῆρξε ταυτοχρόνως καὶ εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς νεωτέρας «Ροδοσταυρικῆς Ἑταιρίας» τῆς Ἀγγλίας.

Μάκεϋ, Ἀλβέρτος (Mackey Albert G.) Ἀμερικανὸς Τέκτων Διδάκτωρ τῆς Θεολογίας καὶ κάτοχος τοῦ 33[ο] τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σ.·. Δ.·. καὶ Μεγ.·. Γεν.·. Γρ.·. τοῦ Ϋ.·. Συμβ.·. 33[ο] τῆς Νοτίας Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ὑπῆρξεν εἷς τῶν πολυγραφοτέρων Τεκτόνων, τὰ δὲ ἔργα του ἐξ ὧν τὰ κυριώτερα «Ἱστορία τοῦ Τεκτονισμοῦ», «Λεξικὸν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·.», «Βιβλίον Τεκτ.·. Νομολογίας», «Συμβολισμὸς τοῦ Τεκτ.·.» καὶ «Ἐγκυκλοπαίδεια τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» ἀποτελοῦν πολυτίμους διὰ πάντα Τέκτ.·. ὁδηγούς. «Ἡ Ἐγκυκλ.·. τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» ἰδίως, ἐσημείωσεν ἐπανειλημμένας καὶ συμπεπληρωμένας ἐκδόσεις.

Ὁ Μάκεϋ εἶχε γεννηθῇ εἰς Τσάρλεστον τῆς Νοτίου Καρολίνας τὴν 12ην Μαρτίου 1807, ἀπεβίωσε δὲ τὴν 20ὴν Ἰουνίου 1881 εἰς Φόρτρες Μόνρο τῆς Βιργινίας. Ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν εἰς τὸ Ἰατρικὸν Κολλέγιον τοῦ Τσάρλεστον ἀποφοιτήσας τὸ 1834.

Εἰς τὸν Τεκτ.·. ἐμυήθη τὸ 1841 εἰς τὴν Στ.·. Ἁγίου Ἀνδρέου εἰς Τσάρλεστον. Τὸ 1844 λόγῳ τῶν μελετῶν του καὶ τῆς ἐπιδόσεώς του εἰς τὴν Τεκτ.·. φιλοσοφίαν προήχθη εἰς τὸν 33[ο] χρηματίσας ἐπὶ πολλὰ ἔτη Μ.·. Γεν.·. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπ.·. Συμ.·. τοῦ 33[ο] τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σ.·. Δ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας.

Ὁ νεκρός του μετεφέρθη ἀπὸ τὸ Φόρτρες Μόνρο εἰς Οὐάσιγκτων τῆς περιοχῆς Κολούμπια ὅπου εἶχε τελευταίως ἐγκατασταθῇ καὶ ἐνεταφιάσθη μὲ ὅλας τὰς τιμὰς τὰς ὀφειλομένας εἰς ἕνα τόσον διαπρεπῆ Τέκτονα πολ-

λαχῶς ἐξυπηρετήσαντα τὸ Τάγμα. Διότι ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ δὲν προήχθη εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα καὶ βαθμοὺς δι' ἐπιτηδείων ἐνεργειῶν καὶ διὰ τῆς καλλιεργείας σχέσεων. Ἡ προσήλωσίς του εἰς τὰ Τεκτ.·. ἰδεώδη, ἡ ἀκούραστη προσπάθειά του εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοπῶν ἐκείνων εἰς τοὺς ὁποίους ἀποβλέπει τὸ Τάγμα, τὸν ἀνέδειξαν ταχέως εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ παγκοσμίου Τεκτονισμοῦ ὅπως ὀρθώτατα ἐτόνισεν εἰς τὸν ἐπικήδειον ἀποχαιρετισμόν του ὁ ἀδ.·. Ἄλμπερτ Πάϊκ ἄλλος καὶ αὐτὸς ἐμπνευσμένος Τέκτων.

Μακκαβαῖοι. Ἡρωϊκὴ οἰκογένεια τῆς ὁποίας ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ ἀνδρεία κοσμοῦν πολλὰς σελίδας τῆς Ἑβραϊκῆς ἱστορίας. Τὸ ὄνομα τοῦτο λέγεται ὅτι παράγεται ἐκ τῶν ἀρχικῶν στοιχείων Μ.Κ.Β.Ι. τῆς Ἑβραϊκῆς φράσεως «Mi Camocha Baolim Iehovah» «τίς ὅμοιός σου μεταξὺ τῶν Θεῶν ὦ Ἰεχωβᾶ!» Τὰ ἐν λόγῳ ἀρχικὰ ὑπῆρχον ἐπὶ τοῦ λαβάρου τῶν Μακκαβαίων. Ἡ φράσις περιλαμβάνεται μεταξὺ τῶν λέξεων ἀνωτέρων τινῶν Σκωτικῶν βαθμῶν.

«Μακόϋ Κυκλοπαίδεια» (Macoy's Cyclopedia). «Γενικὴ Ἱστορία Κυκλοπαίδεια καὶ Λεξικὸν τοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ» περιέχουσα 300 εἰκόνας ὑπὸ Ροβέρτου Μακόϋ 33°, ἐκδοθεῖσα ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Ἐσημείωσε πολλὰς ἐκδόσεις. Ὁ συγγραφεὺς ἐχρημάτισε Πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ Μέγας Γ.·. Γρ.·. τοῦ Μεγ.·. Διοικητηρίου τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν.

μακρόκοσμος (ἀγγλ. macrocosm, γαλ. macrocosme) Τὸ ὁρατὸν σύστημα τῶν κόσμων, τὸ σύμπαν, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἀποκρυφιστικὴν θεωρίαν εἶνε ζῶν ὀργανισμὸς κατ' εἰκόνα τοῦ ὁποίου λειτουργεῖ πανομοιοτύπως καὶ ὁ *μικρόκοσμος* (βλ. λ.) ἤτοι πᾶν ὀργανικὸν ὂν τοῦ ζωϊκοῦ φυτικοῦ ἢ ὀρυκτοῦ βασιλείου καὶ συνεπῶς καὶ ὁ ἄνθρωπος.

Κατὰ τὴν ἀπόκρυφον ἑπομένως ἐπιστήμην, ὁ μακρόκοσμος περιέχει ὅλους τοὺς ἄλλους ὀργανισμοὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ του ὀργανικῇ ἑνότητι, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ τὸν ἰδικόν μας πλανήτην ὅστις δὲν εἶνε ἢ ὀργανικὸν κύτταρον τοῦ σύμπαντος.

«Ὁ μακρόκοσμος, γράφει ὁ Dr Papus, ἀποτελεῖ τὸ σῶμα τοῦ Θεοῦ. Τὸ σῶμα αὐτὸ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὁποίου τὰ κεντρικὰ ὄργανα εἶνε οἱ ἥλιοι καὶ κύτταρα οἱ πλανῆται δὲν εἶνε βέβαια ὁ Θεὸς ὅπως καὶ τὸ ἰδικόν μας σῶμα δὲν εἶνε ὁ ἑαυτός μας. Εἶνε ἁπλῶς τὸ στήριγμα τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ θείων ἢ ἀστρικῶν δυνάμεων, ἡ δὲ ἀπόκρυφος ἐπιστήμη δὲν εἶνε πανθεϊσμὸς ὅπως τινὲς τὴν κατηγοροῦν. Ὅταν πράγματι θὰ ἔχω ἀποθάνῃ, τὸ φυσικόν μου σῶμα θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν γῆν ἡ ὁποία μοῦ τὸ ἐδάνεισε διὰ μίαν ζωήν. Ἐ γ ὼ δὲ θὰ ἑλιχθῶ πρὸς ἄλλο μέρος. Ἕκαστον ὄργανον - ἥλιος μὲ τὴν ἐκ πλανητῶν συνοδείαν του στρέφεται περὶ ἓν κέντρον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καθωρισμένον ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν καρδίαν τοῦ Μακροκόσμου. Οὕτω καὶ ὁ ἥλιός μας διευθύνεται πρὸς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ἡρακλέους. Εἰς ἕκαστον ὀργανικὸν σύστημα τοῦ Μακροκόσμου ὁ ἐν ἐνεργείᾳ ἥλιος κατέχει τὸν ἕτερον τῶν πόλων μιᾶς ἐλλείψεως ἐντὸς τῆς ὁποίας κινοῦνται οἱ πλανῆται τοῦ ἡλίου τούτου».

Ἡ θεωρία τοῦ μακροκόσμου στηρίζεται ἐπὶ τοῦ νόμου τῶν ἀναλογιῶν ὅστις ἀποτελεῖ τὴν χαρακτηριστικὴν μέθοδον τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ. Ἡ δευτέρα πρότασις τοῦ *Σμαραγδίνου πίνακος* (βλ.λ.) *Ἑρμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου* (βλ.λ.) ἔχει κατὰ λέξιν ὡς ἑξῆς:

«Τὸ πρὸς τὰ κάτω ἀναλογεῖ τῷ πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὸ πρὸς τὸ ἄνω εἶνε ἀνάλογον τῷ πρὸς τὰ κάτω, πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν θαυμασίων τοῦ ἑνὸς μόνον Πράγματος».

Κατὰ τὴν μέθοδον αὐτὴν τῆς ἀναλογίας ὁ ἄνθρωπος, ἡ Φύσις καὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἀνάλογοι (ἀλλ' ὄχι ὅμοιοι) καὶ αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἑνὸς εὑρίσκονται ἀναλογικῶς εἰς τὸν ἄλλον.

Ἡ περὶ Μακροκόσμου καὶ Μικροκόσμου θεωρία ἀποτελεῖ θεμελιώδη βάσιν τῆς Τεκτονικῆς Φιλοσοφίας, πιστοποιουμένου οὕτω ἅπαξ ἔτι τοῦ στενοῦ αὐτῆς δεσμοῦ μὲ τὸν Ἀποκρυφισμόν. Σύμβολον τοῦ Μακροκόσμου εἶνε τὸ *ἑξάγραμμον* (βλ.λ.) ἢ σφραγὶς τοῦ Σολομῶντος τὸ ἀποτελούμενον ἐκ δύο συμπεπλεγμένων *τριγώνων* (βλ.λ.) ἐνῷ ἀντιθέτως σύμβολον τοῦ *Μικροκόσμου* (βλ.λ.) εἶνε ὁ *Ἀκτινοβόλος Ἀστὴρ* ἢ *Πεντάγραμμον* (βλ.λ.).

Ὁ Oswald Wirth ὁμιλῶν περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου τῶν ἀναλογιῶν καὶ εἰς τὴν Τεκτονικὴν Φιλοσοφίαν γράφει ὅτι «ὁ Τεκτ.·. συμβολισμὸς προχωρεῖ ἔτι περισσότερον εἰς τὴν ἀναλογίαν ἐκφράζων τὴν γνώμην ὅτι ὁ μικρόκοσμος δημιουργεῖται μόνος του ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ μακρόκοσμος. Ἔχει τουτέστιν ὁ ἄνθρωπος (μικρόκοσμος) ἐν ἑαυτῷ ἕνα ἀρχιτέκτονα δρῶντα ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς δράσεώς του καθ' ὅμοιον μὲ τὸν Μέγαν Ἀρχιτέκτονα τοῦ Σύμπαντος τρόπον.

Ἐπὶ τῆς θεωρίας Μακροκόσμου καὶ Μικροκόσμου στηρίζεται ἀνέκαθεν ἡ Ἀστρολογία ἐξετάζουσα ἀκριβῶς τὴν ἀλληλεπίδρασιν τῶν ὄντων τοῦ σύμπαντος κατὰ τοὺς νόμους τῶν ἀντιστοιχιῶν καὶ τῆς ἀναλογίας.

Κατὰ τὴν φυσικὴν τῶν Ἑρμητιστῶν, ὁ Μακρόκοσμος συνίσταται ἐκ τριῶν πεδίων (νόμος τριαδικός): α') τοῦ σ τ ο ι χ ε ι ώ δ ο υ ς πεδίου, ἀποτελουμένου ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας δυνάμεων, β') τοῦ πεδίου τῶν σφαιρῶν ἀποτελουμένου ἀπὸ τὰς δρώσας ἐντὸς ὁλοκλήρου τοῦ πλανητικοῦ μας συστήματος δυνάμεις καὶ γ') τοῦ *ἐμπυρείου* ἢ πεδίου τοῦ πυρὸς ἀποτελουμένου ἀπὸ τὰς κοσμικὰς δυνάμεις τὰς δρώσας ἐντὸς τοῦ σύμπαντος.

Βιβλιογρ. 1, 6, 9, 10, 30, 31, 48, 59, 61, 65,

Μαλὰχ ἢ Μελέχ: Ἑβραϊκὴ λέξις σημαίνουσα ἀρχικῶς τὸν ἀγγελιαφόρον καὶ ἀκολούθως τὸν ἄγγελον ὅστις θεωρεῖται ἀγγελιαφόρος τοῦ Θεοῦ. Ὁ πληθυντικὸς τῆς λέξεως εἶνε Μαλαχὶμ ἢ Μαλακὶμ ἀπαντώμενος εἰς τινα τῶν ἀνωτέρων Τεκτ.·. βαθμ.·. (βλ. *ἄγγελοι*).

Μαλαχίας ἢ Μαλαχί. Ὁ τελευταῖος τῶν Ἑβραίων προφητῶν. Λέξις ἐν χρήσει εἰς τὸν 32° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·.

Μάλκωμ Γ'. (Malcolm III) Βασιλεὺς τῆς Σκωτίας ἐπικληθεὶς Canmore δηλαδὴ χονδροκέφαλος καὶ ἀνακηρυχθεὶς βασιλεὺς μετὰ τὸν φόνον τοῦ σφετεριστοῦ Μάκβεθ (1054 - 1093). Λέγεται ὅτι ἐν ἔτει 1051 παρεχώρησε καταστατικὸν χάρτην εἰς τὴν Στ.·. «Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Γλασκώβης».

Μάλκωμ, *Καταστατικὸς Χάρτης* (βλ. χειρόγραφα ἀπόκρυφα).

Μάλτα ἢ Μελίτη. Ἡ γνωστὴ νῆσος τῆς Μεσογείου ἥτις λόγῳ τῆς στρατηγικῆς της θέσεως ὑπῆρξεν ἐπιφανὴς ἀνέκαθεν εἰς τὴν ἱστορίαν. Ἀπὸ τοῦ 1530 μέχρι τοῦ 1798 ὑπῆρξεν ἕδρα τοῦ Τάγματος τῶν *Ἱππ.·. τῆς Μάλτας* (βλ.λ.).

Μάλτας Σταυρὸς (βλ. *Σταυρὸς Μάλτας*).

Μάλτας Τάγμα (βλ. *Ἱππόται τῆς Μάλτας*).

μάνας (σανσκρ. manas νοητικόν). Τὸ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θεοσοφίαν ἐνυπάρχον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ νοητικὸν στοιχεῖον· τοῦτο διαιρεῖται εἰς δύο: εἰς τὸ ἀ ν ώ τ ε ρ ο ν μάνας, τὸ χρησιμοποιούμενον διὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀφῃρημένων ἐννοιῶν καὶ σκέψεων καὶ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀτομικότητος καὶ συμβάλλει εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἀφθάρτου καὶ μετενσαρκουμένου μέρους τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὸ κ α τ ώ τ ε ρ ο ν μάνας, τὸ προκαλοῦν τὰς συγκεκριμένας ἐννοίας, τὰς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου παραστάσεις τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μέρος τῆς μεταβατικῆς καὶ προσκαίρου προσωπικότητος τοῦ ἀτόμου καὶ συνδέεται μὲ τὸ Καμά, τὸ ἀστρικὸν σῶμα ὑποκείμενον εἰς φθορὰν καὶ θάνατον.

Ἀπὸ κοσμογονικῆς ἀπόψεως τὸ μάνας ἐκπροσωπεῖ τὸ μεταξὺ τοῦ ἀστρικοῦ καὶ τοῦ βουδδικοῦ διάμεσον πεδίον.

μανβαντάρα (manvantara). Αἱ περίοδοι ἐνεργείας τοῦ κόσμου κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θεοσοφίαν. Κατὰ τὰς περιόδους αὐτὰς καλουμένας καὶ «ἡμέρας τοῦ Βράχμα» ὁ κόσμος διατελῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἐμφανίζεται ἀντικειμενικῶς. Ὑπάρχουν μ ε ί ζ ο ν ε ς καὶ ἥ σ σ ο ν ε ς μανβαντάραι. Αἱ πρῶται ἀναφέρονται εἰς τὴν πλήρη ἐνέργειαν ἢ ἐνσάρκωσιν μιᾶς ἀλύσεως καὶ αἱ δεύτεραι εἰς τὰς περιόδους ἐνεργείας μιᾶς μόνον πλανητικῆς ἀλύσεως.

Μανδαῖοι. Θρησκευτικὴ αἵρεσις ἀριθμοῦσα χιλιάδας τινὰς ὀπαδῶν ἐν Περσίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ ἔχουσα σχέ-

σιν μὲ τοὺς *'Οφίτας* (βλ.λ.). Οἱ Μανδαῖοι καλοῦνται καὶ Ζ α β ὶ ρ (βαπτισταί).

Πρεσβεύουν ὅτι μετὰ θάνατον μεταβαίνουν εἰς αἰθέριον κόσμον, μεταχειρίζονται βάπτισμα πολλάκις ἐπαναλαμβανόμενον, τελοῦν εὐχαριστίαν μετ' ἄρτου καὶ ὕδατος, εἶνε πολύγαμοι καὶ ἔχουν τρεῖς βαθμοὺς ἱερωσύνης κοινοὺς δι' ἀμφότερα τὰ φῦλα. Εἰς τοὺς ναοὺς των εἰσέρχονται μόνον οἱ ἱερεῖς, τῶν πιστῶν ἱσταμένων εἰς τὸν νάρθηκα.

μανδροσκύλων τάγμα (Mopses, Order of). Κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Clavel ἐπαναλαμβανομένας καὶ ὑπὸ τοῦ Thory ὡς καὶ τοῦ A. Mackey, οἱ εἰς τὰ καθολικὰ κράτη τῆς Γερμανίας βιοῦντες Τέκτονες μὴ θέλοντες νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Πάπα Κλήμεντος ΙΒ' ἐκδοθεῖσαν Βούλλαν τὴν καταδικάζουσαν καὶ ἀπαγορεύουσαν τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ἵδρυσαν ἐν Βιέννῃ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1738 νέαν μυστικὴν ἀδελφότητα, ὑπὸ τὸν τίτλον Τάγμα τῶν Μανδροσκύλων τὸ ὁποῖον ἦτο ἀπομίμησις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ προοριζομένη νὰ παραπλανήσῃ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχάς. Τοῦ τάγματος τούτου μετεῖχον πολλοὶ διάσημοι ἄνδρες τῆς Γερμανίας, πολλοὶ δὲ πρίγκιπες τῆς Αὐτοκρατορίας ἐχρημάτισαν Μεγ.·. αὐτοῦ Διδ.·.. Ὁ Δοὺξ τῆς Βαυαρίας ἰδίως τὸ ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του. Ἡ ὀνομασία του ὀφείλεται εἰς τὴν γερμανικὴν λέξιν mops ἥτις σημαίνει μανδρόσκυλον ὑποσημαινομένης οὕτω τῆς ἀδελφικῆς πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως, ἀρετῶν αἵτινες διακρίνουν τὰ ζῷα ταῦτα καὶ αἵτινες δέον νὰ συνδέουν τὰ μέλη μεταξύ των. Σημεῖον εἰσόδου ἐν Στ.·. ἐργαζομένῃ ἦτο ἡ μίμησις τῆς ὑλακῆς τοῦ σκύλου. Ὁ Mackey γράφει ὅτι τὸ Τάγμα ἦτο ἀνδρόγυνον δεχόμενον καὶ γυναῖκας εἰς ὅλα τὰ ἀξιώματα πλὴν τοῦ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ὅπερ ἦτο ἰσόβιον. Μὲ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·. τοῦ ὁποίου τὴν δρᾶσιν εἶχον παραλύσῃ προσωρινῶς τὰ μέτρα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, τὸ Τάγμα τῶν Μανδροσκύλων ἐξέλιπε.

Τὰς ὡς ἄνω πληροφορίας ἐπιβεβαιοῖ ἐν μέρει καὶ τὸ Γερμανικὸν Ἐ γ χ ε ι ρ ί δ ι ο ν (Handbuch) ἀποδίδον ὅμως τὴν ἵδρυσιν τοῦ Τάγματος εἰς πρωτοβουλίαν τοῦ Ἐ. λέκτορος τῆς Κολωνίας, εἰς ἣν πόλιν καὶ ἐλειτούργησε κατὰ τὰς βεβαιώσεις τῆς ἐν λόγῳ Γερμανικῆς πηγῆς.

Ὁ ἀδ.·. A. Waite δὲν πιστεύει εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Τάγματος τούτου, φρονεῖ δὲ μᾶλλον ὅτι γίνεται σύγχυσις μὲ συνώνυμον ἀνδρόγυνον ἑταιρίαν ἱδρυθεῖσαν τῷ 1776 πρὸς γελοιοποίησιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Κατὰ τὰς τελετὰς μυήσεως εἰς τὴν εὔθυμον αὐτὴν ἑταιρίαν ἐπεβάλλετο ὡς δοκιμασία ὁ ἀσπασμὸς τῶν ὀπισθίων ἑνὸς ὁμοιώματος μανδροσκύλου ἐκ πορσελάνης.

Πάντως εἶνε δυσχερὴς ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ἀληθείας δεδομένου ὅτι αἱ περὶ αὐτῆς πληροφορίαι εἶνε ἐξαιρετικῶς συγκεχυμέναι καὶ ἀσαφεῖς.

μανδύας. Ἐπενδύτης ἄνευ χειρίδων φερόμενος ἄνωθεν τῶν λοιπῶν ἐνδυμάτων. Εἶνε ἀρχαιότατον φόρεμα ἀπαντώμενον παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς Ρωμαίοις. Ἀργότερον κατέστη στρατιωτικὴ στολὴ τῶν ἱππέων. Κατὰ τὸν Μεσαίωνα μὲ τὴν ἵδρυσιν τοῦ ἱπποτισμοῦ, ὁ μακρὸς μανδύας κατέστη ἔμβλημα τῶν ἱπποτῶν οἵτινες τὸν ἔφερον ὅταν ἀπεξεδύοντο τὴν πανοπλίαν των. Τὰ διάφορα ἱπποτικὰ τάγματα ἐχρησιμοποίουν μανδύας διαφόρων χρωμάτων. Μανδύαι ἀποτελοῦν καὶ τὴν ἰδιαιτέραν στολὴν ἀνωτέρων τινῶν Τεκτ.·. βαθμῶν μὴ χρησιμοποιούμενοι ὅμως κατὰ τὸ πλεῖστον εἰμὴ μόνον ἐκεῖ ἔνθα αἱ παλαιαὶ παραδόσεις τηροῦνται ἀπαραβιάστως.

Μανέθων. Αἰγύπτιος Μέγας Ἀρχιερεὺς τῆς Ἡλιουπόλεως καὶ ἀρχειοφύλαξ τῶν Αἰγυπτιακῶν ναῶν ἐπὶ Πτολεμαίου Α' καὶ Β' συγγράψας φαραωνικὰ χρονικὰ ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων μέχρι τῶν ἡμερῶν του ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχείων τῶν ναῶν καὶ τῶν μνημείων. Συνέγραψεν εἰς τὴν ἑλληνικήν. Διεσώθησαν ἀποσπάσματα τοῦ ἔργου του μόνον καὶ ὁ πίναξ τῶν δυναστειῶν μὲ τοὺς βασιλεῖς ἑκάστης, ὅστις εἶνε ἀκριβέστατος. Ὑπάρχει καὶ ἕτερον ἔργον τοῦ Μανέθωνος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀ π ο τ ε λ ε σ μ α τ ι κ ὰ» πραγματευόμενον περὶ τῆς δυνάμεως καὶ ἐνεργείας τῶν ἀστέρων τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις τινὲς θεωροῦν μεταγενέστερον.

Μάνης ἢ Μανιχαῖος. Πέρσης φιλόσοφος καὶ μυστικιστὴς ἱδρυτὴς τοῦ Μανιχαϊσμοῦ (βλ. Μανιχαῖοι). Οὗτος ἐξ ἀριστοκρατικῆς καταγόμενος οἰκογενείας ἐγεννήθη τῷ 215 μ.Χ. καὶ ἐσπούδασε φιλοσοφίαν ἐπιδοθεὶς καὶ εἰς τὴν μελέτην τῶν διαφόρων θρησκευμάτων. Τὴν διδασκαλίαν του ἤρχισε τὸ 242 καὶ τὴν ἐξηκολούθησεν ἐπὶ 30 συναπτὰ ἔτη ταξιδεύων εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν ὅπου καὶ ἐπεβαλε τὸ θρησκευτικοφιλοσοφικόν του σύστημα.

Ὁ Μάνης διεκήρυττεν ὅτι ἦτο διάδοχος τοῦ Ζωροάστρου, τοῦ Βούδδα καὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔλεγεν ὅτι ἦτο ὁ Π α ρ ά κ λ η τ ο ς ὃν ὑπεσχέθη ὁ Ἰησοῦς νὰ πέμψῃ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. Ὁ Μάνης ἔγραψε διάφορα βιβλία εἰς τὴν Συριακὴν διάλεκτον ἅτινα καὶ μετέφρασε κατόπιν εἰς τὴν Περσικὴν καὶ τὴν Ἑλληνικήν. Τὸν Μάνεντα ὑπεστήριξεν ὁ Βασιλεὺς τῆς Περσίας Σαχποὺρ ὁ Α' (241-272 μ.Χ.) τῆς δυναστείας τῶν Σασσανιδῶν. Οἱ Πέρσαι *μάγοι* (βλ.λ.) ὅμως βαρέως ἔφερον τὴν εἰς βάρος τῆς καθαρῶς Ζωροαστρικῆς θρησκείας διάδοσιν τοῦ Μανιχαϊσμοῦ, ἔπεισαν δὲ τὸν διάδοχον τοῦ Σαχποὺρ, βασιλέα Βαχρὰμ Α' νὰ συλλάβῃ τὸν Μάνην καὶ τὸν θανατώσῃ ὡς αἱρετικόν. Ὁ Μάνης ἐθανατώθη πράγματι τῷ 275 ἐκδαρεὶς ζῶν. Ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ Μάνεντος οὐδὲν διεσώθη, μόνον δ' ἐσχάτως ἀνεκαλύφθησαν παλαιοί τινες πάπυροι τοῦ Δ' αἰῶνος (βλ. ***Μανιχαῖοι***).

Μανιάν, Βερνάρδος-Πέτρος (Magnan B. P.). Γάλλος στρατάρχης * 1791 † 1863. Μετέσχε τῆς μάχης τοῦ Βατερλώ, τῆς ἐκστρατείας τῆς Ἱσπανίας (1823) καὶ τῆς τοῦ Ἀλγερίου (1827). Ἐκ τῶν κυριωτέρων πρωτεργατῶν τοῦ πραξικοπήματος τῆς 2 Δεκεμβρίου 1851. Ναπολέων ὁ Γ' ἀξιῶν νὰ ἐξουσιάζῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἐπέβαλε τὸν Μανιὰν ὡς Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας τῷ 1862 ἐπειδὴ δὲ οὗτος δὲν ἦτο κἂν Τέκτων τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐμυήθη τὴν 8 Φεβρουαρίου 1862 καὶ αὐθημερὸν ἐγκατεστάθη Μεγ.·. Διδ.·. παραμείνας τοιοῦτος μέχρι τῆς 29ης Μαΐου 1865.

Ἡ αὐθαίρετος αὕτη ἐπέμβασις (βλ. ***Γαλλία***) δὲν ὀφείλεται μόνον εἰς τὰς αὐταρχικὰς διαθέσεις Ναπολέοντος τοῦ Γ'. Εἶνε ἀπόρροια καὶ τῆς ἐσφαλμένης ἐντελῶς καὶ αὐτόχρημα ἀντιτεκτονικῆς πορείας ἣν ἀπό τινων ἐτῶν εἶχεν ἀκολουθήσῃ ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας παρεκκλίνασα τῶν πραγματικῶν σκοπῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἀναμιχθεῖσα εἰς τὴν πολιτικήν.

Ἰδοὺ τί γράφει ἐν προκειμένῳ ὁ ἀδ.·. Oswald Wirth: «Τῷ 1848 ἡ Μ.·. Ἀν.·. εἶχεν ἐγκαταλείψῃ τὴν αὐστηρὰν ἀποχὴν ἣν δέον νὰ τηρῇ ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς ἀπὸ τῆς πολιτικῆς. Μία ἐπίσημος ἀντιπροσωπεία του εἶχεν ὑποβάλῃ τὰ συγχαρητήριά της εἰς τὰ μέλη τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως. Τὸ προηγούμενον τοῦτο προεκάλεσεν ἐξαιρετικῶς ταπεινωτικὰ διαβήματα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πραξικοπήματος».

Ἀλλ' ὅ,τι διέπραξεν ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. ἐπανώρθωσε διὰ τῆς θαρραλέας καὶ καθαρῶς Τεκτονικῆς στάσεώς του τὸ ἐν Γαλλίᾳ ἐγκατεστημένον Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος καὶ δὴ ὁ Ὕ.·. Μέγ.·. Ταξ.·. αὐτοῦ ποιητὴς ***Βιεννὲ*** (βλ.λ.) μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

Ὁ Στρατάρχης Μανιὰν ὑπείκων προφανῶς εἰς ὑποδείξεις τοῦ Αὐτοκράτορος εὐθὺς μόλις εὑρέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἐσκέφθη νὰ ὑποδουλώσῃ καὶ τὴν δευτέραν ἀνεξάρτητον Τεκτ.·. Δύναμιν, τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος, διατάξας αὐτὸ νὰ διαλυθῇ καὶ νὰ συγχωνευθῇ μὲ τὴν Μεγ.·. Ἀν.·..

Ὁ Ὕπ.·. Μ.·. Ταξ.·. Βιεννὲ ἀπηύθυνε τότε πρὸς τὸν Μ.·. Διδ.·. Μανιὰν τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν ἧς τὸ κείμενον ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα ἀνδροπρεποῦς καὶ θαρραλέας στάσεως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ψοφοδεῆ καὶ δουλόφρονα συμπεριφορὰν τῆς ἑτέρας Τεκτ.·. Δυνάμεως.

Ἰδοὺ τὸ πλῆρες κείμενον τῆς ἐπιστολῆς:

Παρίσιοι 25 Μαρτίου 1862

Κύριε Στρατάρχα,

Μὲ προσκαλεῖτε διὰ τρίτην φορὰν νὰ ἀναγνωρίσω τὴν Τεκτονικήν σας ἐξουσίαν, ἡ τελευταία σας δὲ πρόσκλησις συνοδεύεται καὶ διὰ διατάγματος ἀπαιτοῦντος τὴν διάλυσιν τοῦ

Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·.. Δηλῶ ὑμῖν ὅτι δὲν θὰ ὑπακούσω εἰς τὴν πρόσκλησίν σας καὶ ὅτι θεωρῶ τὸ διάταγμά σας ὡς ἀνύπαρκτον. Τὸ Αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα ὅπερ σᾶς ὠνόμασε Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας δηλαδὴ ἑνὸς Τεκτ.·. Δόγματος ὅπερ ὑφίσταται μόνον ἀπὸ τοῦ 1772, οὐδόλως ἔθεσεν ὑπὸ τὰς διαταγάς σας τὸν Ἀρχαῖον Τεκτονισμὸν τὸν χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1723. Δὲν εἴσθε, ἐν μιᾷ λέξει, ὡς ἰσχυρίζεσθε Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Τεκτ.·. Τάγματος ἐν Γαλλίᾳ καὶ οὐδεμίαν ἔχετε ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ Ὑπ.·. Συμβουλίου οὗτινος ἔχω τὴν τιμὴν νὰ προεδρεύω· ἡ ἀνεξαρτησία τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν μου Στοῶν ἀνεγνωρίσθη ἐπισήμως καὶ μετὰ τὸ Διάταγμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεσθε χωρὶς νὰ ἔχετε τὸ πρὸς τοῦτο δικαίωμα.

Ὁ Αὐτοκράτωρ ἔχει μόνος τὸ δικαίωμα νὰ διαθέσῃ ἡμᾶς: ἐὰν ἡ Α. Μεγαλειότης νομίζει ὅτι δύναται νὰ μᾶς διαλύσῃ, θὰ ὑποταχθῶ ἄνευ διαμαρτυρίας. Ἐπειδὴ ὅμως οὐδεὶς νόμος μᾶς ὑποχρεώνει νὰ εἴμεθα Τέκτονες παρὰ τὴν θέλησίν μας, θὰ λάβω τὸ θάρρος νὰ ἀποφύγω, ἐγὼ προσωπικῶς τοὐλάχιστον, τὴν κυριαρχίαν σας.

Διατελῶ κ.τ.λ.

ὑπ: Βιεννέ.

Ἡ ἐνεργητικὴ αὕτη στάσις προεκάλεσε τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὸν θαυμασμὸν πολλῶν. Καὶ αὐτὸς ὁ Στρατάρχης Μανιὰν ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς ἀποτυχίας τῆς προσπαθείας του ὑψηλὴν ἰδέαν περὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ. Καὶ τελικῶς κατέστη εἰλικρινὴς Τέκτων τοῦ ὁποίου ὁ ζῆλος ἐσημείωσεν εὐχάριστα ἀποτελέσματα. Καὶ ἡ μεταβολὴ τῆς στάσεώς του ὑπῆρξε τόσον πλήρης ὥστε κατὰ τὸν θάνατόν του τῷ 1868 εἶχεν ἀποκτήσει πλήρη δικαιώματα ἐπὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν Τεκτόνων.

Μανιχαῖοι. Φιλοσοφικὴ καὶ θρησκευτικὴ ὀργάνωσις ἐμφανισθεῖσα τὸ πρῶτον περὶ τὰ μέσα τοῦ Γ' μ.Χ. αἰῶνος καὶ ἕλκουσα τὸ ὄνομά της ἐκ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς Μάνεντος ἢ Μανιχαίου Πέρσου φιλοσόφου καὶ μυστικιστοῦ (βλ. *Μάνης).*

Βάσις τῆς θεωρίας τῶν Μανιχαίων εἶνε ὁ κοσμογονικὸς ἀγὼν μεταξὺ Φωτὸς καὶ Σκότους, μεταξὺ τοῦ Ὀρμούτζ καὶ τοῦ Ἀχριμὰν τῶν δύο δυνάμεων τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ τὰς ὁποίας καθορίζει ὁ δυϊσμὸς τῆς περσικῆς θρησκείας τοῦ Ζωροάστρου. Ἀλλ' ὁ Μανιχαϊσμὸς δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὰ δόγματα τοῦ **Μασδεϊσμοῦ** (βλ. λ.). Ἀντλῶν ἀπὸ τὴν Βουδδικὴν καὶ ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν ἐμφανίζει εὐρὺ φιλοσοφικοθρησκευτικὸν σύστημα παρεμφερὲς πρὸς τὸ τῶν ***Γνωστικῶν*** (βλ. λ.) μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ταυτίζεται σχεδόν.

Διεκήρυττεν ὅτι συγκεντρώνει ἐν ἑαυτῷ τὴν πεμπτουσίαν τῆς Ἀληθείας εἰλημμένην ἐξ ὅλων τῶν ὑφισταμένων τότε θρησκειῶν, ἐφήρμοζε δὲ καὶ σύστημα μυήσεων κατὰ τὸ ὁποῖον οἱ νεόφυτοι διηροῦντο εἰς siddikûn (ἀληθεῖς ἢ ἐκλεκτοὺς) καὶ εἰς samma (ἀκροωμένους ἢ ἀκροατάς). Ἡ ἐκκλησία τῶν Μανιχαίων ἦτο ὠργανωμένη κατὰ τὸ χριστιανικὸν σύστημα μὲ 12 ἀποστόλους, 74 ἐπισκόπους, ἱερεῖς καὶ διακόνους. Οἱ ἀληθεῖς ὑπεβάλλοντο εἰς αὐστηρὰν ἄσκησιν καὶ ἀπεῖχον ἀκαθάρτων λόγων καὶ ἡδονῶν. Ἐτέλουν εὐχαριστίαν ἄνευ οἴνου, εἶχον τὴν βάπτισιν ὡς καθαρμὸν καὶ ἐτήρουν τὴν Κυριακὴν ἀργίαν.

Κατὰ τοὺς Μανιχαίους ὁ Ἰησοῦς δὲν ἦτο ὁ Θεὸς ἀλλὰ μορφὴ δημιουργηθεῖσα ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ διϋλισμένη οὕτως εἰπεῖν διὰ μέσου τοῦ Μαρκίωνος καὶ ὅλων τῶν Γνωστικῶν. Ἦτο τουτέστι προφήτης σταλεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἵνα διδάξῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ οὐχὶ Θεὸς ἐνσαρκωθείς. Οἱ Μανιχαῖοι ἐπίστευον καὶ εἰς τὸ δόγμα τῆς μετενσαρκώσεως.

Οὐσιαστικῶς ὁ Μανιχαϊσμὸς ὑπῆρξεν ὁ συνεχιστὴς τῶν ***Μιθραϊκῶν Μυστηρίων*** (βλ.λ.) εἰς τὰ δόγματα τῶν ὁποίων προσέθεσε καὶ ὅσα ἐκ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἔκρινε συμβιβαζόμενα πρὸς τὰς ἰδίας του ἀντιλήψεις.

Ἐμφανισθεὶς περὶ τῷ 242 μ.Χ. ὁ Μανιχαϊσμὸς ἐξηπλώθη ταχέως ἀπὸ τῆς Περσίας μέχρι τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Κίνας καὶ μέχρι τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν βορείων παραλίων τῆς Ἀφρικῆς, ἔζησε δὲ ἐπὶ χίλια περίπου ἔτη μέχρι τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Μογγόλων (ΙΓ αἰὼν μ.Χ.) ὅτε καὶ ἐξηφανίσθησαν αἱ τελευταῖαι του κοινότητες.

Δὲν διεσώθη ἱερὰ βίβλος τῶν Μανιχαίων ὥστε νὰ δύναταί τις νὰ γνωρίζῃ λεπτομερῶς τὰ τῆς μεγάλης αὐτῆς θρησκείας. Ὅ,τι ἦτο μέχρι τοῦδε γνωστὸν προήρχετο ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς καὶ πολεμίους αὐτῆς καὶ ἰδίως ἀπὸ τὸν ***Αὐγουστῖνον*** (354—430 μ. Χ.), ὅστις ὀπαδὸς τοῦ δόγματος τούτου ἀρχικῶς, μετεστράφη εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ μὲ φανατισμὸν προσηλύτου κατεπολέμησε λυσσωδῶς τοὺς Μανιχαίους. Πρό τινων ἐτῶν ἐν τούτοις δύο παλαιογράφοι, ὁ καθηγητὴς Σμὲτ καὶ ὁ δόκτωρ Πιλότσκυ ἀνεκάλυψαν εἰς τὸ Μεδινὲτ Μάδυ τῆς Αἰγύπτου παπύρους (περὶ τὰς 1500 σελίδας) ἐξ ὧν κατώρθωσαν νὰ συναρμολογήσουν καὶ ἀναγνώσουν 300 σελίδας.

Εἰς τοὺς παπύρους αὐτοὺς περιέχονται αἱ κοσμογονικαὶ θεωρίαι τῶν Μανιχαίων εἰς κοπτικὴν διάλεκτον μετὰ πλήθους αὐτῶν ἀναλύσεως καὶ μὲ διδασκαλίαν περὶ δικαίου. Ἡ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς μετάφρασις αὕτη ἔχει γίνη τὸν 4ον μ. Χ. αἰῶνα ἤτοι ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μάνεντος, εἶνε δὲ τὸ πρῶτον περιελθὸν εἰς ἡμᾶς βιβλίον τῆς Μανιχαϊκῆς θρησκείας. Ἐξ αὐτοῦ ἐξάγεται μέχρι στιγμῆς τὸ συμπέρασμα ὅτι πολλὰς ἀδίκους κατηγορίας ἐξετόξευσαν κατ' αὐτῆς οἱ ἐχθροί της.

Μανιχαίων, ἀδελφότης. Μυστικὴ Ἑταιρία ἱδρυθεῖσα ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα καὶ περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλοῦν ὁ Τορὺ (Acta Latomorum A. σελ. 325) καὶ ὁ Κλαβὲλ (Histoire Pitt 407) χωρὶς ὅμως νὰ ἀναφέρωσι τὸν τόπον καὶ τὴν ἀκριβῆ χρονολογίαν τῆς ὑπάρξεώς της. Σκοπὸς αὐτῆς ἦτο, λέγουν, ἡ διάδοσις τοῦ δυϊσμοῦ τοῦ ***Μάνεντος*** (βλ. ***Μανιχαῖοι).*** Ἡ Ἑταιρία αὕτη περιελάμβανε διαφόρους βαθμοὺς μυήσεως.

μάννα, δοχεῖον τοῦ. Μεταξὺ τῶν ἱερῶν σκευῶν τὰ ὁποῖα ὁ Ἀαρὼν ἔθεσεν ἐν τῇ Κιβωτῷ τῆς Διαθήκης ὑπῆρχε καὶ τὸ δοχεῖον τοῦ μάννα. Ἀναπαράστασις τοῦ δοχείου τούτου ὑπῆρχε καὶ εἰς τὸ ὁμοίωμα τῆς Κιβωτοῦ τὸ χρησιμοποιούμενον εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Β.·. Ἀψ.·. Τὸ μάννα, ἡ θεία τροφὴ τῶν Ἑβραίων ἐν τῇ ἐρήμῳ κατὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἔξοδόν των, ἐθεωρεῖτο σύμβολον ζωῆς ὄχι τῆς μεταβατικῆς τοιαύτης ἀλλὰ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι κόσμῳ αἰωνίου ζωῆς. Ὡς ἐκ τούτου καὶ τὸ δοχεῖον τοῦ μάννα, ἡ ἀναθάλλουσα ῥάβδος τοῦ Ἀαρὼν καὶ ἡ Β.·. τ.·. Ν.·. ἡ διδάσκουσα τὴν θείαν ἀλήθειαν, θεωροῦνται, συνηνωμένα ὡς σύμβολα τῆς αἰωνίου ζωῆς ἣν διδάσκει ὁ βαθμὸς τῆς Β.·. Ἀψ.·.

Μάννιγκαμ, Θωμᾶς Δόκτωρ. Ἄγγλος ἰατρὸς καὶ Τέκτων ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ χρηματίσας Πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὴν τετραετίαν 1752—56. Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ εἰς τὸ βιβλίον του «Ἀποκαλύψεις ἑνὸς Γνώμονος» βεβαιοῖ ὅτι ὁ Δρ Μάννιγκαμ εἶνε ὁ συγγραφεὺς τῆς εὐχαριστηρίου προσευχῆς ἥτις καὶ σήμερον ἀκόμη ἀπαγγέλλεται μὲ τινας τροποποιήσεις εἰς τὰς ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας Στοὰς μεθ' ἑκάστην μύησιν νεοφύτου.

Μανοῦ 1) Ὁ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θεογονίαν γενάρχης τῶν ἀνθρώπων, ταυτιζόμενος μὲ τὸν Νῶε τῶν Ἑβραίων καὶ τὸν Δευκαλίωνα τῶν Ἑλλήνων. Ναυπηγήσας πλοῖον ὁ Μανοῦ διεσώθη ἀπὸ τὸν κατακλυσμόν, ἀποκτήσας δ' ἀκολούθως θυγατέρα δι' ὑπερφυσικοῦ τρόπου τὴν συνεζεύχθη, ἐκ τοῦ γάμου δὲ τούτου προῆλθε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Εἰς αὐτὸν ἀποδίδονται καὶ διάφοροι νόμοι οἱ «Μανάβα Νταρμασάτρα».

2) Τὸ Πνεῦμα τὸ κυβερνῶν ἕνα κύκλον ἐξελίξεως κατὰ τὴν Ἰνδικὴν ἀποκρυφολογίαν καὶ τὴν νεωτέραν θεοσοφίαν. Εἶνε τρόπον τινὰ ὁ εἰδικὸς Θεός, ὁ δημιουργὸς παντὸς ὅ,τι ἐμφανίζεται κατὰ τὸ διάστημα τοῦ κύκλου του. Εἶνε ὁ ἰδεώδης τύπος μιᾶς ὁλοκλήρου ἀνθρωπίνης ὁλότητος. Ἕκαστος κύκλος ἔχει δύο Μανοῦ: τὸ μανοῦ-ρίζαν καὶ τὸ μανοῦ-σπέρμα. Τὸ πρῶτον παράγει τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἀνθρώπινον σχῆμα κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ Κύκλου. Τὸ δεύτερον εἶνε οἱονεὶ τὸ μέγα ἀποτέλεσμα τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως εἰς τὸ τέλος τοῦ Κύκλου. Ὁ κόσμος ἐγνώρισε μέχρι τοῦδε ἑπτὰ Μανοῦ. Ὑπάρχουν ὅμως ἐν ὅλῳ δεκατέσσαρα.

Μάντβα. Ἰνδὸς ἱδρυτὴς τῆς αἱρέσεως Ντβαϊταμάτα καθ' ἣν θεὸς καὶ κόσμος ἀποτελοῦν πραγματικὴν διαρχίαν (Ντβάϊτα) καὶ κατὰ συνέπειαν ἕκαστος ἔχει ἰδίαν πραγματικὴν ὕπαρξιν. Ὁ Θεὸς εἶνε διάφορος κατὰ τὴν

οὐσίαν τῆς τε ὕλης καὶ τῶν ψυχῶν αἵτινες εἶνε ἄπειροι καὶ διαιροῦνται εἰς ψυχὰς ἐπιδεκτικὰς ἀπολυτρώσεως καὶ ψυχὰς ἀρρήκτως συνδεδεμένας πρὸς τὸ ἐν τῷ κόσμῳ κακόν.

μαντεῖα. Ἀρχαῖοι ἱεροὶ χῶροι ἢ ἱερὰ ὅπου ἐπιστεύετο ὅτι ὑπὸ ἱερέων ἢ ἱερειῶν ἢ τῇ συνεργασίᾳ τούτων ἀπεκαλύπτετο ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ εἰς ὃν τὸ ἱερὸν ἦτο ἀφιερωμένον, καὶ αἱ βουλαὶ αὐτοῦ περί τινος ζητήματος ἐνδιαφέροντος τὸν ἐρωτῶντα. Ἐστηρίζετο δὲ ἡ πίστις αὕτη εἰς τὴν γενικῶς κρατοῦσαν πεποίθησιν ὅτι οἱ Θεοὶ μεριμνῶντες περὶ τῶν ἀνθρώπων, εἶναι πρόθυμοι νὰ βοηθῶσι πάντα συμβουλευόμενον αὐτούς. Ἡ ἀπόκρισις τῶν Θεῶν ἐκαλεῖτο μαντεῖον ἢ χρηστήριον, θεοπρόπον θέσπισμα ἢ χρησμός. Εἰς τὴν Ἑλλάδα κατ' ἐξοχὴν μαντικὴ θεὰ ἐθεωρεῖτο ἡ Γαῖα. Οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὅτι ἐν τῇ γῇ καθόλου ἐνοικεῖ μαντική, προφητικὴ δύναμις, καὶ ὅτι τὰ ὄνειρα ἤρχοντο ἐκ τοῦ βάθους τῆς γῆς. Τὴν δύναμιν αὐτὴν κατεῖχον φυσικὰ καὶ τὰ χθόνια πνεύματα τὰ οἰκοῦντα ἐντὸς σπηλαίων καὶ κοιλοτήτων τῆς γῆς. Τὸ σπουδαιότερον, τῶν ἀρχαίων ἐν Ἑλλάδι μαντείων ἦτο τὸ τῆς Γῆς εἰς τοὺς Δελφούς, τὸ ὁποῖον ἦτο χθόνιον, παρέχον χρησμοὺς δι' ἐγκοιμήσεως τοῦ θεοπρόπου ἢ θεωροῦ ὡς ἐκαλοῦντο οἱ χρηστηριαζόμενοι. Τοὺς χρησμοὺς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὀνείρων παρεῖχεν ἡ *Σίβυλλα* (βλ.λ.). Ἀργότερον τὴν Γαῖαν ἀντικαθιστᾷ ὁ Ἀπόλλων ὁ Πύθιος εἰς τὸ μαντεῖον τοῦ ὁποίου οἱ χρησμοὶ ἀρχικῶς ἐδίδοντο διὰ τῆς αὐτόθι φυομένης ἱερᾶς δάφνης (πιθανῶς μὲ τὸν θροῦν τῶν φύλλων τοῦ ἱεροῦ φυτοῦ) ἀργότερον δὲ διὰ τῆς Πυθίας, ἱερείας, περιπιπτούσης εἰς μανίαν καὶ οὕτω γινομένης ἐνθέου καὶ φοιβολήπτου καὶ μάντιδος. Ἡ Πυθία ἐκάθητο ἐπὶ τρίποδος ἄνωθεν χάσματος γῆς ἀναδίδοντος ἀτμούς. Εἶνε γνωστὴ ἡ τεραστία ἐπίδρασις ἣν ἔσχεν, ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τὸ Δελφικὸν Μαντεῖον. Ἄλλα σπουδαῖα τῆς ἀρχαιότητος μαντεῖα ὑπῆρξαν τὰ τῆς Δωδώνης, τῆς Ὀλυμπίας, τοῦ Ἄμμωνος Διὸς ἐν Λιβύῃ καὶ τὰ Ἀσκληπιεῖα ἔνθα καὶ θεραπεῖαι ἀσθενούντων ἐπετελοῦντο. Οὐδόλως ἀπίθανον εἰς τὰ μαντεῖα ταῦτα νὰ ἐφηρμόζοντο καὶ αἱ ὑπνώσεις, ὑποβολαί, ὡς καὶ ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμός, χάρις εἰς τὰς ἀποκρύφους γνώσεις τοῦ ἱερατείου.

Βιβλιογραφία: 31, 69.

μάντις. Ὁ μαντεύων καὶ προφητεύων τὰ μέλλοντα. Κατὰ τὸν Δ. Ν. Γουδῆν (*«Τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν», Ἀθῆναι, 1937*) ἡ λέξις παράγεται πιθανῶς ἐκ τοῦ μαίνεσθαι καὶ σημαίνει τὸν περιπίπτοντα εἰς προσωρινὴν μανίαν, εἰς ἔκστασιν καὶ ἐνθουσιασμὸν ὅτε ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐξισταμένη καὶ ἐλευθέρα τῶν δεσμῶν τοῦ σώματος ἡνοῦτο κατὰ μυστηριώδη τρόπον εἰς ἓν μετὰ τῆς θεότητος καὶ ἔβλεπε διὰ τῶν πνευματικῶν αὐτῆς ὀφθαλμῶν ἢ ἤκουε διὰ τῶν πνευματικῶν ὤτων τὰ ἀπόρρητα καὶ αὐτὰ τὰ τοπικῶς καὶ χρονικῶς μακρὰν κείμενα. Τοιαύτας ἰδιότητας εἶχον προφανῶς ὅλοι οἱ διάσημοι κατὰ καιροὺς μάντεις ὡς ἡ Κασσάνδρα, ὁ Τειρεσίας, ἡ θυγάτηρ του Μαντώ, ὁ Κάλχας, ὁ Σελανός, ὁ Τεισαμενός, ὁ Ἀγίας, ὁ Μουσαῖος, οἱ Βάκιδες, αἱ *Σίβυλλαι* (βλ.λ.) κ.ἄ. Τὸ γεγονὸς δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀπίθανον, δεδομένου ὅτι πολλαὶ μαρτυρίαι ἀρχαίων πιστοποιοῦν ὅτι καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς, ὡς παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς οἱ γυμνοσοφισταί, ὑπῆρχον ἄτομα καταλλήλως καλλιεργοῦντα ὡρισμένας ψυχικὰς ἰδιότητας καὶ δυνάμενα νὰ βυθισθοῦν εἰς ἔκστασιν καὶ ἐπιτελέσουν πράξεις θεωρουμένας ὑπερφυσικάς. Τοῦτο συμβαίνει καὶ σήμερον ἔτι (βλ. *λαμαϊσμός).*

μάντρα ἢ μαντράμ. Ὠδαὶ Ἰνδικαὶ ἀποτελοῦσαι τὸ κύριον μέρος τῶν *Βεδῶν* (βλ.λ.) τῆς Ἁγίας Γραφῆς τῶν Ἰνδῶν. Οἱ στίχοι των εἶνε διατεταγμένοι κατ' ἔννοιαν καὶ ρυθμὸν οὕτως, ὥστε ἡ ἀπαγγελία των νὰ προκαλῇ μαγικὰ ἀποτελέσματα. Φαίνεται μᾶλλον ὅτι ἡ θέλησις τοῦ ἀπαγγέλλοντος εἶνε ὁ κυριώτερος παράγων τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν μαντράς.

Μαξιμιλιανός, Ἰωσὴφ Α'. Βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας (1756—1825) ὅστις ἐξερεθισθεὶς ἐξέδοσε διατάγματα ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τῷ 1799 καὶ τῷ 1804 ἅτινα καὶ ἀνενέωσεν ἐντονώτερον τῷ 1814.

Μάξιμος ὁ Ἐφέσιος. Ἕλλην νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος γεννηθεὶς ἐν Σμύρνῃ ἀλλὰ ζήσας κυρίως ἐν Ἐφέσῳ καὶ ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ 4ου αἰῶνος. Ἀσχοληθεὶς εἰς τὴν μελέτην τῆς θεουργίας, μαγγανείας καὶ τῶν ἀποκρύφων δυνάμεων τῆς φύσεως, ἐχρημάτισε διδάσκαλος τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἤσκησε μεγάλην ἐπίδρασιν αὐτὸς ἐμπνεύσας τὰς προσπαθείας περὶ ἀναβιώσεως τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς θρησκείας διὰ τοῦ Μιθραϊσμοῦ.

Κατηγορηθεὶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰουλιανοῦ ὡς γενόμενος διὰ τῶν μαγγανειῶν του αἴτιος τῆς ἀσθενείας τοῦ Οὐάλεντος ἐθανατώθη βασανισθεὶς τῷ 370 μ.Χ.

Μάρα. Ὁ διάβολος τῆς βουδδικῆς θρησκείας, ὁ δημιουργὸς τῆς πρὸς τὰς ἡδονὰς ὁρμῆς διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος φέρεται πρὸς τὸν θάνατον τῆς ψυχῆς, ἀποτρεπόμενος τῆς ἀληθοῦς γνώσεως. Ματαίως ἀγωνισθεὶς νὰ φέρῃ εἰς πειρασμὸν τὸν Βούδδα, προσπαθεῖ ἔκτοτε νὰ παρεμβάλῃ ἐμπόδια εἰς τὸ ἔργον του τῆς διασώσεως τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Μάρα τουτέστιν εἶνε ὁ Διάβολος τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.

Μαρδούκ. Θεὸς βαβυλωνιακὸς ἀναφερόμενος εἰς μίαν τῶν Ἀσσυριακῶν πλακῶν τῶν εὑρισκομένων εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον. Οὗτος συνῆψε κοσμογονικὸν ἀγῶνα καὶ ἐνίκησε τὴν Τιαμὰτ ἥτις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ῥέαν. Ἐκ τοῦ σώματος τῆς Τιαμὰτ ὁ Μαρδοὺκ ἐδημιούργησε τὸν κόσμον.

Μάρθα. Ὁ 4° τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος Υἱοθεσίας «Ἀνατολικὸς Ἀστήρ».

Μαρία - Θηρεσία. Αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας * ἐν Βιέννῃ 1717 † αὐτόθι 17 0. Ὑπῆρξεν ἀδιάλλακτος διώκτρια τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐκ θρησκευτικοῦ προφανῶς φανατισμοῦ καὶ ὠθουμένη ὑπὸ κληρικῶν συμβούλων της. Ὁ σύζυγός της Φραγκίσκος τῆς Λωρραίνης ἐκλεγεὶς Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας τῷ 1745 ἦτο Ἐλεύθερος Τέκτων μυηθεὶς ἐν ειδικῇ Στ.·. τῷ 1735 ἐν Φραγκφούρτῃ παρισταμένων τοῦ Λόρδου Τσέστερφηλντ καὶ τοῦ Δόκτορος Ντεζάγκιουλήρ. Τὸ ἑπόμενον ἔτος μεταβὰς εἰς Ἀγγλίαν ἔλαβεν αὐξ.·. μισθ.·. εἰς αὐτόθι Στ.·.. Παρέσχε τὴν συνδρομήν του διὰ τὴν ἵδρυσιν ἐν Βιέννῃ τῆς Στ.·. «Οἱ τρεῖς Κανόνες» ἐν ἔτει 1742. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς 40ετοῦς βασιλείας τῆς Μαρίας-Θηρεσίας ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἦτο ἀνεκτὸς ἐν Βιέννῃ χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ συζύγου. Ἐν ἔτει 1754 ἐν τούτοις κατὰ διαταγὴν τῆς Αὐτοκρατείρας, ἑκατὸν γρεναδιέροι ἀπεστάλησαν ὅπως καταστρέψουν τὴν ἐν Βιέννῃ Στοὰν καὶ συλλάβουν τοὺς ἐν αὐτῇ ἐργαζομένους. Οἱ γρεναδιέροι θραύσαντες τὰς θύρας εἰσώρμησαν καὶ συνέλαβον δώδεκα Τέκτονας.

Ὁ Αὐτοκρατορικὸς σύζυγος Φραγκίσκος εὑρίσκετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐντὸς τῆς Στοᾶς διέφυγε δὲ δι' ὀπισθίας τινὸς κλίμακος. Τὴν ἑπομένην ἐμεσολάβησε καί, ἐγγυηθείς, ἐπέτυχε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν συλληφθέντων.

Ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας-Θηρεσίας, Αὐτοκράτωρ Ἰωσὴφ Β' δὲν συνεμερίσθη τὰ αἰσθήματα τῆς μητρός του καὶ ἀντιθέτως ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου καλὸς Τέκτων ὅσον καὶ ὁ πατήρ του. Ὅταν ἀπέθανεν ἦτο Μ.·. Διδ.·. τῶν Τεκτόνων τῆς Βιέννης (βλ. *Αὐστρία).*

Μάρκ, Διδ.·. τοῦ. Ὁ 4° τοῦ *Ἀμερικανικοῦ Δόγματος* ἢ δόγματος τοῦ *Γιόρκ* τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ ὡς γνωστὸν ἐν Ἀγγλίᾳ, Ἀμερικῇ καὶ εἰς ὅλας τὰς Ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας καὶ ἀποτελεῖται ἐκ δέκα ἐν συνόλῳ βαθμῶν (βλ. *Ἀμερικανικὸν δόγμα).* Ὁ βαθμὸς οὗτος εἶνε ὁ πρῶτος ἀπονεμόμενος ἐν Περιστυλίῳ τῆς Β.·. Ἀψ.·. ὅπερ εἰς τὸ ἐν λόγῳ δόγμα ἀποτελεῖ τὸ συμπλήρωμα τῶν τριῶν Συμβ.·. βαθμῶν τοῦ Κυανοῦ Τεκτ.·. κοινοῦ εἰς ὅλα τὰ Τεκτ.·. Δόγματα.

Ἡ ὀνομασία τοῦ βαθμοῦ προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐν χρήσει εἰς αὐτὸν ἔμβλημα ἢ σημεῖον (ἀγγλ. mark) εἶδος συμβόλου δι' οὗ ἀναγνωρίζονται καὶ βοηθοῦνται μεταξύ των οἱ κάτοχοι τοῦ βαθμοῦ.

Ἡ παράδοσις τοῦ βαθμοῦ ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἕκαστος Τέκτων ἐφωδιάζετο μὲ διακριτικὸν σημεῖον τὸ ὁποῖον καὶ ἐχάρασσεν ἐπὶ τοῦ ὑλικοῦ τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποίει, διὰ νὰ διακρίνεται τοῦτο ἀπὸ τὰ ὑλικὰ τῶν ἄλλων τεχνιτῶν.

Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ οἱ κατὰ τόπους ἐπόπται ἠδύναντο νὰ ἐλέγχουν τὴν ποιότητα τοῦ ἔργου ἑκάστου ἐργάτου. Τὰ διακριτικὰ αὐτὰ σημεῖα ἦσαν διάφορα γεωμετρικὰ σχήματα, τετράγωνα, γωνίαι, εὐθεῖαι ἢ διαγώνιοι γραμμαί. (βλ. *σημεῖα τοῦ Τάγματος*).

Τοιαῦτα σημεῖα χρησιμοποιοῦνται καὶ εἰς τὸ τυπικὸν τοῦ Διδ.·. τοῦ Μάρκ οὗτινος ἡ παράδοσις διδάσκει ὅτι διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ οὐδεμία ἐπήρχετο σύγχυσις ἢ ἀταξία εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀνοικοδομήσεως. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐκ τούτου ἀπορρέων συμβολισμὸς εἶνε ἀρκούντως διδακτικός. Ὁ βαθμὸς οὗτος συνδέεται στενῶς μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Ἑτ.·. οὗτινος ἀποτελεῖ οἱονεὶ συνέχειαν. Διδάσκει ὅτι ὁ Τέκτ.·. ὀφείλει νὰ ἐκπληροῖ μὲ τάξιν καὶ ἀκρίβειαν τὰ καθήκοντά του οὕτως ὥστε ὁ Μέγας Ἐπόπτης καὶ Κριτὴς νὰ δύναται νὰ τὰ ἐκτιμήσῃ.

«Ἐάν, γράφει ὁ Mackey, ὁ βαθμὸς τοῦ Ἑτ.·. εἶνε ἀφιερωμένος εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς μαθήσεως, ὁ τοῦ Μάρκ σκοπεῖ νὰ μᾶς διδάξῃ τίνι τρόπῳ εἶνε δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐπωφελῶς ἡ μάθησις αὕτη χάριν ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων. Ὁ ἀληθὴς Διδ.·. τοῦ Μάρκ εἶνε ὁ τύπος τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ κύριος εἶπε: ε ὖ δ ο ῦ λ ε ἀ γ α θ ὲ κ α ὶ π ι σ τ ὲ ἐ π ὶ ὀ λ ί γ α ἦ ς π ι σ τ ό ς, ἐ π ὶ π ο λ λ ῶ ν σ ε κ α τ α σ τ ή σ ω· ε ἴ σ ε λ θ ε ε ἰ ς τ ὴ ν χ α ρ ὰ ν τ ο ῦ κ υ ρ ί ο υ σ ο υ (Ματθ. κε' 21).

Περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ βαθμοῦ τούτου οὐδὲν εἶνε γνωστόν. Ὁ ἀδ.·. Α. Waite ἀναφέρει ὅτι μνεία τούτου γίνεται τὸ πρῶτον εἰς τὰ πρακτικὰ ἑνὸς Περιστυλίου ἐργαζομένου εἰς τὴν ταβέρναν Τζῶρτζ τοῦ Πόρτσμουθ. Ἐν αὐτοῖς ἀναφέρεται ὅτι τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1769 ὁ Πρόσθ.·. Μ.·. Διδ.·. Θωμᾶς Ντάνκερλεϋ προήγαγεν ἀδ.·. τινὰς εἰς Τέκτ.·. τοῦ Μάρκ καὶ Διδ.·. τοῦ Μάρκ. Οὐδὲν ἐπίσης εἶνε γνωστὸν περὶ τῶν πρώτων τυπικῶν τοῦ βαθμοῦ ὅστις ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω διῃρεῖτο εἰς δύο, ἤτοι Τέκτονας καὶ Διδ.·. τοῦ Μάρκ.

Τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ βαθμοῦ τούτου εἶνε τὸ σημεῖον ἢ σύμβολον (mark) τὸ ὁποῖον ἕκαστος κάτοχος τοῦ βαθμοῦ λαμβάνει. Τοῦτο κατασκευάζεται ἐκ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου καὶ δέον νὰ ἔχῃ τὸ σχῆμα μεσαίου θολίτου λίθου, κλειδὸς (βλ. *κλείς*).

Ἐπὶ τῆς προσθίας πλευρᾶς τοῦ κοσμήματος χαράσσεται τὸ σημεῖον ἢ τὸ ἔμβλημα ὅπερ ἤθελεν ἐκλέξει ὁ κάτοχος ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης πλευρᾶς τὸ ὄνομα τοῦ κατόχου, τοῦ Περιστυλίου εἰς ὃ ἀνήκει καὶ ἡ χρονολογία τοῦ προβιβασμοῦ του. Τὸ ἰδιαίτερον σημεῖον ἢ ἔμβλημα τῆς προσθίας πλευρᾶς τίθεται ἐντὸς κύκλου ἀποτελουμένου ἀπὸ τὰ ἀρχικὰ H. T. W. S. S. T. K. S. Τὸ Ὑπατον Μ.·. Περιστ.·. τῆς Σκωτίας χρησιμοποιεῖ κοσμήματα κατεσκευασμένα ἐκ μαργάρου. Ἐπ' αὐτῶν ἀντὶ τῶν ὡς ἄνω ἀρχικῶν εἰς τὴν λατινικήν, ὑπάρχουν ἐν κύκλῳ ἑβραϊκά, τὰ ὁποῖα εἶνε τὰ ἀρχικὰ ἑβραϊκῆς φράσεως ἀντιστοίχου τῆς ἀγγλικῆς μυστικῆς τοιαύτης ἣν ἀπαρτίζουν τὰ μὲ λατινικοὺς χαρακτῆρας ἀρχικά.

Τὸ ὑπὸ τοῦ νεοφύτου ἐκλεγόμενον ἀτομικὸν ἔμβλημα ἢ σημεῖον δὲν εἶνε ἀπαραίτητον νὰ εἶνε καθαρῶς Τεκτονικόν. Τοῦτο καταχωρεῖται εὐθὺς ἀμέσως εἰς εἰδικὸν βιβλίον τηρούμενον ὑπὸ τοῦ Περιστυλίου παραμένει δὲ ἐσαεὶ ὡς ἰδιαίτερον ἔμβλημα τοῦ κατόχου ὅστις δὲν δικαιοῦται νὰ τὸ μεταβάλῃ ἢ τὸ ἀντικαταστήσῃ δι' ἄλλου.

Τὸ σημεῖον τοῦτο ἢ ἔμβλημα δὲν εἶνε ἁπλοῦν κόσμημα τοῦ βαθμοῦ ἀλλ' εἶναι ἱερὸν τεκμήριον φιλίας καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης ἡ δὲ ἐπίδειξίς του ἐκ μέρους τοῦ κατόχου του πρὸς οἱονδήποτε ἄλλον Διδ.·. τοῦ Μάρκ ἐπιβάλλει εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον ὡρισμένας ὑποχρεώσεις φιλίας, αἵτινες ἀποτελοῦν ἐπίσημον μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητος δέσμευσιν. Ἡ τοιαύτη ἐπίδειξις τοῦ «μάρκ» ἀποτελεῖ ἐ ν έ χ ε ι ρ ο ν κατὰ τὴν ἐν χρήσει ἔκφρασιν. Καίτοι δηλαδὴ παραμένει εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἰδιοκτήτου του, οὗτος ἐν τούτοις δὲν δύναται πλέον νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ ἐκ δευτέρου διὰ νὰ ζητήσῃ καὶ ἄλλην ὑποχρέωσιν ἢ ἐκδούλευσιν ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἔχῃ ἐξοφλήσῃ τὴν πρώτην γενομένην εἰς αὐτὸν ἢ δὲν ἔχει ἀπαλλαγῇ ταύτης τῇ συγκαταθέσει τοῦ παρασχόντος τὴν ἐκδούλευσιν ἀδελφοῦ του. Εἰδικὸς νόμος τοῦ Τάγματος ὁρίζει πράγματι ὅτι «οὐδεὶς Διδ.·. τοῦ Μάρκ θέλει ἐνεχειριάσῃ ἐκ δευτέρου τὸ «σημεῖον» του ἐφ' ὅσον δὲν τὸ ἔχει ἀπελευθερώσῃ ἐκ τῆς πρώτης ἐνεχειριάσεως».

Διὰ τῆς σοφῆς αὐτῆς διατάξεως ἐμποδίζεται ὁ τυχὸν ἀναξίως κατέχων τὸν βαθμὸν νὰ κάμῃ κακὴν καὶ διαρκῆ χρῆσιν τοῦ πολυτίμου τούτου τεκμηρίου ἐκμεταλλευόμενος πρὸς ἴδιον διαρκῶς ὄφελος τὰ φιλόξενα καὶ φιλάδελφα αἰσθήματα τῶν ἀδελφῶν του.

Τοιαῦτα σημεῖα φιλίας ὑπῆρχον ἐν χρήσει καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, καλούμενα ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων «σ ύ μ β ο λ ο ν» ὑπὸ τῶν Ἑβραίων «ἀ ρ ρ α β ὼ ν» καὶ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων «tessera hospitalis».

Περιγραφὴν τῶν συμβόλων αὐτῶν μᾶς παρέχει ὁ ἀρχαῖος Σχολιαστὴς τῆς «Μηδείας» τοῦ Εὐριπίδου. Εἰς τὴν τραγῳδίαν αὐτὴν ὁ Ἰάσων ὑπόσχεται εἰς τὴν «Μήδειαν «ξ έ ν ο ι ς τ ε π έ μ π ε ι ν σ ύ μ β ο λ α» (στ. 613) «νὰ τῆς δόσῃ τουτέστιν συστάσεις φιλοξενίας». Ὁ Σχολιαστὴς ἀναφέρει ὅτι τὰ «σύμβολα» αὐτὰ ἦσαν ἀ σ τ ρ ά γ α λ ο ς κομμένος εἰς δύο ἴσα μέρη ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἓν ἐκράτει ὁ εἷς φίλος καὶ τὸ ἕτερον ὁ ἄλλος, ὁ εὑρισκόμενος μακράν. Ὅταν συνηντῶντο καὶ πάλιν αὐτοὶ ἢ οἱ ἀπεσταλμένοι των, ἥνωνον τὰ δύο τεμάχια εἰς ἀναγνώρισιν καὶ ἀνανέωσιν τῆς παλαιᾶς φιλίας. Χρῆσιν τοιούτων συμβόλων φιλίας ἐποιοῦντο καὶ οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ διὰ νὰ ἀναγνωρίζωνται μεταξύ των. Ἔφερον κύβους μικροὺς κατασκευασμένους ἐξ ὀστοῦ, λίθου ἢ ἐλεφαντόδοντος ἐφ' ὧν ὑπῆρχον συνήθως τὰ ἀρχικὰ Π.Υ.Α.Π. (Πατὴρ Υἱὸς Ἅγιον Πνεῦμα).

Ὁ ἀρραβὼν τῶν Ἑβραίων συνίστατο εἰς τὴν διχοτόμησιν ἑνὸς νομίσματος. Ἡ ἑβραϊκὴ λέξις arabon ἄλλως τε σημαίνει ἐνέχειρον ἢ ἱερὰν ὑπόσχεσιν.

Εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν Ἰωάννου (β' 17) ὑπάρχει ἐπίσης ἡ φράσις: «Τῷ νικῶντι δώσω ψῆφον λευκὴν καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων».

Μαρκιανὴ βιβλιοθήκη. Ἡ ἐν Βενετίᾳ περίφημος ἐθνικὴ Ἰταλικὴ βιβλιοθήκη, ἱδρυθεῖσα τῷ 1462 ἐκ δωρεᾶς τῶν βιβλίων τοῦ Πετράρχου. Περιέχει 400 χιλιάδας τόμους καὶ 13 χιλιάδας πολυτιμότατα καὶ μοναδικὰ τὰ πλεῖστα εἰς τὸν κόσμον χειρόγραφα ἐξ ὧν τὰ 1200 εἶνε ἑλληνικά.

Μαρκίων ὁ Ποντικός. Γνωστικὸς ἐκ Σινώπη τοῦ Πόντου, ἀκμάσας τὸν Δ' αἰῶνα καὶ πολεμηθεὶς σφοδρῶς ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν πατέρων οἵτινες τὸν ἀπεκάλουν «πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ». Παρεδέχετο ἕνα ἀγαθὸν καὶ ἕνα πονηρὸν Θεὸν καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸν δίκαιον Θεὸν (Μίθραν) ὅστις ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ κατεπολέμει τὰ ἔργα τοῦ πονηροῦ Θεοῦ. Ὁ Μαρκίων ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ὀπαδούς του πίστιν πρὸς τὸν ἀγαθὸν Θεόν, ἀποχὴν ἀπὸ τοῦ γάμου καὶ αὐστηρὰν νηστείαν καὶ ἁγνότητα. Ὁ Μαρκίων εἶχε πολυπληθεῖς ὀπαδούς.

Μαρκονί, *Γαβριὴλ Ματθαῖος* (Marconis Gabriel Mathieu) Γάλλος Τέκτων ἱδρυτὴς καὶ πρῶτος Μ.·. Διδ.·. καὶ Μέγας Ἱεροφάντης τοῦ Δόγματος τῆς ***Μέμφιδος*** (βλ.λ.). Οὗτος μετὰ τοῦ βαρώνου Δουμᾶ καὶ τοῦ Μαρκησίου de la Rogue ἵδρυσε Στ.·. τοῦ Δόγματος τούτου εἰσαχθέντος ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου Σαμ'λ Χονὶς ἐν τῇ πόλει Μοντωμπὰν τὴν 30 Ἀπριλίου 1815, ἥτις ὅμως ἔκλεισε τὸν Μάρτιον τοῦ ἑπομένου ἔτους.

Εἰς τὸν ἔργον «Τ ὸ ἄ δ υ τ ο ν τ ῆ ς Μ έ μ φ ι δ ο ς» ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ Ἰάκωβος Στέφανος Μαρκονί, προφανῶς υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω, γράφει τὰ ἑξῆς:

«Τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος ἢ Ἀνατολικὸν Δόγμα εἰσήχθη ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ τοῦ Ὁρμούζ, Ἀλεξανδρινοῦ ἱερέως καὶ Αἰγυπτίου σοφοῦ, προσηλυτισθέντος ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Μάρκου καὶ μεταρρυθμίσαντος τὴν λατρείαν τῶν Αἰγυπτίων συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ χριστιανισμοῦ. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ὁρμούζ ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ 1118 νὰ εἶνε οἱ μόνοι φύλακες τῆς Ἀρχαίας Αἰγυπτιακῆς Σοφίας ὡς αὕτη εἶχεν ἀποκαθαρθῇ ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ἐπιστήμης τοῦ Σολομῶντος. Τὴν ἐπιστήμην αὐτὴν μετέδοσαν καὶ εἰς τοὺς Ναΐτας οἵτινες τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν γνωστοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἱππόται τῆς Παλαιστίνης ἢ Ἀδ.·. Ροδόσταυροι τῆς Ἀνατολῆς. Τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος αὐτοὺς ἀναγνωρίζει ὡς τοὺς ἀμέσους ἱδρυτὰς

του. Τὸ Τεκτονικὸν Δόγμα τῆς Μέμφιδος, εἶνε συνδυασμὸς τῶν ἀρχαίων Μυστηρίων· ἐδίδαξε τοὺς πρώτους ἀνθρώπους νὰ λατρεύουν τὴν Θεότητα. Τὰ δόγματά του βασίζονται ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ· ἡ ἀποστολή του εἶνε ἡ μελέτη τῆς σοφίας ἐκείνης ἥτις βοηθεῖ εἰς τὴν εὕρεσιν τῆς 'Αληθείας· ἀποτελεῖ τὴν εὐεργετικὴν χαραυγὴν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ νοῦ· εἶνε ἡ λατρεία τῶν ἰδιοτήτων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ ἡ κατανόησις τῶν παθῶν της· ἐν ἑνὶ λόγῳ εἶνε ἡ ἠχὼ τῆς θρησκευτικῆς ἀνοχῆς, ἡ ἕνωσις πάσης πίστεως, ὁ δεσμὸς μεταξὺ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, τὸ σύμβολον τῆς ἐλπίδος τὸ διδάσκον τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν ἥτις σώζει καὶ τὸ ἔλεος ὅπερ εὐλογεῖ».

'Ο συγγραφεὺς περαιτέρω τονίζει τὰ ἑξῆς:

«Τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος εἶνε ὁ μόνος θεματοφύλαξ τοῦ 'Υψηλοῦ Τεκτονισμοῦ, τὸ ἀληθὲς πρωτογενὲς Δόγμα, τὸ κατ' ἐξοχὴν δόγμα ὅπερ ἔφθασεν ἄνωθεν εἰς ἡμᾶς ἄνευ ἀλλοιώσεώς τινος καὶ εἶνε συνεπῶς τὸ μόνον δυνάμενον νὰ δικαιολογήσῃ τὴν καταγωγήν του καὶ τὴν συνδεδυασμένην ἄσκησιν τῶν δικαιωμάτων του δυνάμει Συνταγματικοῦ Χάρτου ἡ γνησιότης τοῦ ὁποίου δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τεθῇ ὑπὸ ἀμφισβήτησιν. Τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος ἢ 'Ανατολικὸν Δόγμα εἶνε τὸ γνήσιον Τεκτονικὸν δένδρον, ὅλα δὲ τὰ συστήματα οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε, δὲν εἶνε ἢ κλάδοι ἀποσπασθέντες ἐκ τοῦ θεσμοῦ τούτου τοῦ σεβασμίου λόγῳ τῆς ἀρχαιότητός του καὶ γεννηθέντος ἐν Αἰγύπτῳ. Τὸ αὐθεντικὸν κείμενον τῶν ἀρχῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ γεγραμμένον εἰς Χαλδαϊκὴν γλῶσσαν, διατηρεῖται εἰς τὴν ἱερὰν κιβωτὸν τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιμος, ἐν μέρει δὲ καὶ εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας ἐν 'Εδιμβούργῳ καὶ εἰς τὴν Μονὴν τῶν Μαρωνιτῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους Λιβάνου. 'Ο ἀδ.·. Μαρκονὶ ντὲ Νέγκρ ὁ Μ.·. 'Ιεροφάντης εἶνε ὁ μόνος καθιερωμένος θεματοφύλαξ τῶν παραδόσεων τοῦ 'Υπάτου τούτου Τάγματος».

Εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίον περιέχονται πολλαὶ ὑπερβολαί (βλ. *Μέμφιδος Δόγμα).*

Μάρκος Αὐρήλιος (Marcus Aurelius). Ρωμαῖος Αὐτοκράτωρ καὶ στωϊκὸς φιλόσοφος * ἐν Ρώμῃ 'Απρίλιον 121 μ.Χ. † ἐν Οὐϊνδοβόνῃ, τῇ σημερινῇ Βιέννῃ 180. Τυχὼν σπανίας μορφώσεως μὲ Ἕλληνας καὶ Ρωμαίους διδασκάλους ἐξ ὧν εἰς καὶ ὁ μέγας φιλόσοφος Εὐτύχιος Πρόκλος ἀφωσιώθη εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἀναδειχθεὶς εἰς τῶν μεγαλυτέρων καὶ φιλανθρωποτέρων Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων.

Αἱ φιλοσοφικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Αὐρηλίου περικλείονται εἰς τὸ σύγγραμμά του «Μ ά ρ κ ο υ 'Α ν τ ω ν ί ν ο υ α ὐ τ ο κ ρ ά τ ο ρ ο ς τ ῶ ν ε ἰ ς ἑ α υ τ ὸ ν Β ι β λ ί α ΙΒ» θαυμάσιον ἔργον συντεταγμένον ὑπὸ τύπον ὁμιλίας πρὸς ἑαυτόν. Εἰς τὸ ὀγκῶδες αὐτὸ ἔργον του ὁ φιλόσοφος Αὐτοκράτωρ ἐκφράζει τὴν θεωρίαν ὅτι τὰ πάντα γίνονται κατὰ φύσιν ὅτι ἑπομένως δὲν πρέπει νὰ δυσφορῇ τις ἀλλὰ νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὰ πάντα ἤρεμος καὶ νὰ ἀνέχεται ἀταράχως τὰ γινόμενα ὑπὸ θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἀφοῦ τὰ πάντα εἶνε φυσικαὶ μεταβολαί. Τὰ 12 βιβλία «Τῶν εἰς ἑαυτὸν» ἔγραψε μεταξὺ τοῦ 166 καὶ 176 ὅταν ἐν μέσῳ τῆς λαίλαπος τῶν συγκρουομένων αἰσθημάτων του προσεπάθει νὰ παρηγορηθῇ διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ νὰ διατηρήσῃ τὴν καθαρότητα καὶ γαλήνην τῆς ψυχῆς του. 'Επὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου ἐπέδρασε κυρίως ἡ στωϊκὴ φιλοσοφία τοῦ 'Επικτήτου. Διαπρεπεῖς Τέκτονες ὡς ὁ Μέγας Φρειδερῖκος τῆς Γερμανίας καὶ ὁ Γκαῖτε ἐθαύμασαν τὸ σύγγραμμα τοῦ φιλοσόφου Αὐτοκράτορος, πολλαὶ δ' ἐγένοντο μεταφράσεις αὐτοῦ εἰς πλείστας τῶν νεωτέρων γλωσσῶν. Τὸ ἔργον του τοῦτο ὁ Μάρκος Αὐρήλιος συνέγραψεν ἑλληνιστὶ εἰς γλῶσσαν ἁπλῆν καὶ ὁμαλὴν ἄνευ ἀττικισμῶν.

Μάρσαλ (Marschall). Τὸ ἐπίθετον τοῦτο φέρουν πολλοὶ ἐξέχοντες Γερμανοὶ Τέκτονες:

1) Αὔγουστος Δ. Κόμης Φὸν Μάρσαλ * 1749 † 1795.
2) Μάρσαλ Φὸν Μπίμπερσταϊν * 1732 † 1786.
3) Κ. Γ. Μάρσαλ.

Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι ὑπῆρξαν ἐνεργὰ μέλη τοῦ Δόγματος τῆς *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως.*

4) Ε. Α. Φ. Φὸν Μάρσαλ. Τέκτων καὶ ἀξιωματικὸς στρατοῦ τοῦ Anhalt Bernberg.

5) Η. Β. Φὸν Μάρσαλ, χρηματίσας Ἄγγλος 'Επαρχ.·. Μ.·. Διδ.·. τῆς Ἄνω Σαξωνίας.

Μαρτέλλος Κάρολος (βλ. *Κάρολος Μαρτέλλος).*

Μαρτέν, *Λουδοβῖκος Κλαύδιος ντὲ Σαίν.* (βλ. *Σαὶν - Μαρτέν).*

μαρτινεζισμὸς (martinesisme). Τὸ ὑπὸ τοῦ *Μαρτινὲζ ντὲ Πασκουαλὺ* (βλ. λ.) ἱδρυθὲν ἀποκρυφιστικὸν σύστημα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τοῦ ὁποίου ἐλειτούργησε κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἐν Γαλλίᾳ τὸ Τεκτ.·. Δόγμα τῶν *'Εκλεκτῶν Κοὲν* (βλ. λ.).

Τὸ σύστημα συγγενεύει πρὸς τὸ δόγμα τοῦ *Σβέντεμποργκ* (βλ.λ.). Δέχεται τὴν περὶ ἀπορροῆς (émanation) διδασκαλίαν τῆς Καββαλᾶ καὶ τὸν λυτρωτὴν Λόγον. 'Ο ἄνθρωπος ὑφίστατο πρὸ τῆς καλουμένης δημιουργίας του. ἐν στοιχειώδει ὅμως ὑποστάσει. 'Ο Θεὸς ἐπροίκισε κατόπιν τὸν ἄνθρωπον μὲ ὑλικὸν σῶμα κατ' ἀναλογίαν δὲ καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ ἐδημιούργησε καὶ τὰ λοιπὰ ὑλικὰ ὄντα.

Μαρτινὲζ *ντὲ Πασκουαλὺ ἢ Πασκαλὶ* (Pasqualli ἢ Paschalis). Πορτογαλικῆς καταγωγῆς μυστικιστὴς καὶ θεόσοφος * περὶ τὸ 1700 ἐν Προβηγκίᾳ πιθανῶς, † τῷ 1774 εἰς Πορτ-ὼ-Πρένς τοῦ 'Αγίου Δομινίκου. Καταγόμενος ἐκ πτωχῆς 'Εβραϊκῆς οἰκογενείας ἐσπούδασε ἀρχικῶς τὴν 'Ελληνικὴν καὶ Λατινικὴν εἰς νεαρὰν δὲ ἡλικίαν ἐταξίδευσεν εἰς τὴν 'Ανατολὴν (Τουρκίαν, 'Αραβίαν καὶ Παλαιστίνην) ἔνθα ἐπεδόθη εἰς Καββαλιστικὰς μελέτας ἀναδειχθεὶς ταχέως εἰς τῶν βαθυτέρων μυστῶν τῆς ἐποχῆς του. 'Επανελθὼν εἰς Γαλλίαν τῷ 1750 ἵδρυσε τὸ Δόγμα τῶν *'Εκλεκτῶν Κοὲν* (βλ.λ.) τὸ ὁποῖον καὶ εἰσήγαγεν εἰς διαφόρους Τεκτ.·. Στ.·. εἰς Βορδῶ, Τουλούζην, Λυὼν καὶ τελικῶς εἰς Παρισίους. Τὸ μυστικοφιλοσοφικόν του σύστημα προσήλκυσεν εὐθὺς ἀμέσως πλείστους Γάλλους διανοουμένους καὶ φιλοσόφους μεταξὺ τῶν ὁποίων διασημότερος μαθητὴς τοῦ σοφοῦ Καββαλιστοῦ ἀνεδείχθη ὁ *Μαρκήσιος ντὲ Σαὶν Μαρτὲν* (βλ. *Σαὶν-Μαρτὲν)* ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Τάγματος τῶν Μαρτινιστῶν (βλ. *Μαρτινισμός).* Ἄλλοι ἐπίσης ὀπαδοὶ τοῦ Πασκουαλὺ ὑπῆρξαν οἱ ἀποκρυφισταὶ ἀββᾶς Φουρνιέ, Καζότ, ***Βιλλερμὸ*** (βλ.λ.), ὁ βαρῶνος Holbach, ὁ ζωγράφος Βὰν Λού. 'Ο Μαρτινὲζ συνέγραψε ἓν μόνον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «De la Réintégration» ἔνθα πραγματεύεται περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ὄντων εἰς τὰς πρωταρχικὰς αὐτῶν πνευματικὰς καὶ θείας ἰδιότητας, καὶ τὸ ὁποῖον ἔμεινεν ἀνέκδοτον. 'Ο Μαρτινὲζ ντὲ Πασκουαλὺ ἀνεχώρησεν ἐκ Παρισίων τὸν Μάϊον τοῦ 1772 διὰ τὰς Δυτικὰς 'Ινδίας, ἀπέθανε δ' ἐκεῖ μετὰ διετίαν, κατ' ἄλλους δὲ μετὰ ἑπταετίαν ἤτοι τῷ 1779.

μαρτινισμὸς (martinisme). Τὸ ὑπὸ τοῦ Γάλλου Τέκτονος μυστικιστοῦ *Κλαυδίου ντὲ Σαὶν-Μαρτὲν* ἱδρυθὲν δόγμα, τὸ ὁποῖον εἶνε κλάδος τοῦ *ἰλλουμινισμοῦ»* (βλ.λ.) ὡς εἶνε ἐπίσης καὶ ὁ *μαρτινεζισμὸς* (βλ.λ.) ὁ Βιλλερμοζισμὸς (βλ. *Βιλλερμό)* κ. ἄ.

Τὸ δόγμα τοῦτο εἶχε μᾶλλον τάσεις χριστιανικὰς διεδέχθη δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος τὸν Μαρτινεζισμὸν τοῦ ὁποίου ὀπαδὸς ἦτο ἀρχικῶς ὁ Σαὶν-Μαρτέν, ἀκολουθήσας κατόπιν ὁδὸν διάφορον κάπως τοῦ διδασκάλου του. Κατὰ τὸν μαρτινισμὸν ἡ ὑψίστη μύησις ἔγκειται οὐχὶ εἰς θεουργικὰς τελετουργίας προκαλούσας ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν ὑπερφυσικῶν δυνάμεων, ὡς ἐπρέσβευεν ὁ *Μαρτινὲζ ντὲ Πασκουαλὺ* (βλ. λ.) ἀλλ' εἰς τὴν δι' ἐσωτερικῆς ἐνατενίσεως ἔξαρσιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ τὴν μετὰ τοῦ θείου ἕνωσίν του. 'Η κοσμοθεωρία τοῦ μαρτινισμοῦ εἶνε καββαλιστική.

'Ο ἄνθρωπος ἐν τούτοις γηράσας ἤδη ψυχικῶς πρέπει νὰ καταστῇ νέος ἄνθρωπος, ὡς τὸν ἠθέλησεν ἡ δημιουργὸς σκέψις καὶ πρὸς τοῦτο δέον νὰ μάθῃ νὰ σκέπτεται διὰ τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ πνευματικῆς ὀντότητος, διὰ νὰ δώσῃ οὕτω εἰς τὰς ὑπνωτούσας αἰσθήσεις του τὴν φωτεινὴν διέξοδον καὶ καταστῇ ὅμοιος πρὸς τὸν πανίσχυρον Θεόν. Πηγὴ τῆς ἀνθρωπίνης πλάνης εἶνε ὁ ὑλισμός. 'Επειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος ὅπως καὶ ἡ φύσις, παρὰ τὴν πτῶσιν αὐτῶν ἐκ τῆς ἀρχικῆς πνευματικότητος, διατηροῦν πάντοτε τὴν πρωταρχικὴν μετὰ τοῦ θείου ἑνότητα, δυνάμεθα εἰσδύοντες ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ μας νὰ

ἀνεύρωμεν τὴν θείαν ἀρχὴν καὶ ὑψωθῶμεν μέχρι τῆς ἀληθοῦς γνώσεως.

Ὁ μαρτινισμὸς ἐξελιχθεὶς εἰς ἰδιαίτερον καὶ καθαρῶς ἀποκρυφιστικὸν Τεκτ.·. δόγμα ἐπεξετάθη εἰς Γαλλίαν, Γερμανίαν καὶ Ρωσίαν, περιέπεσεν ὅμως εἰς ἀφάνειαν μετὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὁ Σαὶν-Μαρτὲν ἀπεκάλεσε τὸ σύστημά του *Μετερρυθμισμένον* Δόγμα διότι ἀπετέλει μεταρρύθμισιν τρόπον τινὰ τοῦ *μαρτινεζισμοῦ*· παρέμεινεν ὅμως περισσότερον γνωστὸν ὡς Μαρτινιστικὸν Δόγμα ἢ Μαρτινισμός.

Τὸ Δόγμα διῃρεῖτο εἰς δύο τάξεις, καλουμένας *Ναοὺς* (Temples) καὶ περιελάμβανεν ἐν ὅλῳ δέκα βαθμοὺς τοὺς ἑξῆς:

Α' Ναός. 1 Μαθητὴς 2 Ἑταῖρος 3 Διδ.·. Τέκτων 4 Πρώην Σεβ.·. 5 Ἐκλεκτὸς 6 Μέγ.·. Ἀρχιτέκτων 7 Τέκτων τοῦ Μυστικοῦ.

Β' Ναός. 8 Πρίγκιψ τῆς Ἱερουσαλὴμ 9 Ἱππ.·. Παλαιστίνης 10 Καδώς.

Βραδύτερον οἱ βαθμοὶ περιωρίσθησαν εἰς ἑπτὰ τὸ δὲ Δόγμα εἰσήχθη εἰ. τὰς ἐν Γερμανίᾳ Στοὰς ὑπὸ τὸ ὄνομα Μετερρυθμισμένον Σκωτικὸν Δόγμα τοῦ Σαὶν-Μαρτέν.

Ἀπὸ τῆς ἀφανείας εἰς ἣν εἶχε περιέλθη ὁ Μαρτινισμὸς συνεπείᾳ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, τὸν ἀνέσυρε καὶ πάλιν, μετὰ πάροδον αἰῶνος περίπου, ὁ διάσημος Γάλλος ἀποκρυφιστὴς ἰατρὸς Encausse ὁ γνωστὸς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Δόκτωρ *Παπὺς* (βλ. λ.).

Ἡ ἵδρυσις τοῦ νέου Τάγματος τοῦ Μαρτινισμοῦ ἐγένετο ἐν ἔτει 1891. Ὁ Dr Papus ὅμως διεκήρυξεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀνασυστάσεως τοῦ παλαιοῦ Τάγματος τοῦ Σαὶν-Μαρτὲν ὅστις εἶχε μυήση πρὸ τοῦ θανάτου του τὸν κ. de Chaptal πάππον τοῦ Γάλλου ἀποκρυφιστοῦ Ἐρρίκου Ντελὰζ (Delage) συγγραφέως τῶν «Δογμάτων τῶν Μυστικῶν Ἑταιριῶν» (1852). Οὗτος ἐμύησε μὲ τὴν σειράν του τῷ 1887 τὸν Δόκτορα Παπὺς ὅστις καὶ προέβη εἰς τὴν ἀνασύστασιν τοῦ Τάγματος ὑπὸ τὸν Τίτλον «Τάγμα τῶν Σιωπηλῶν Ἀγνώστων» (Ordre des Silencieux Inconnus). Ἐπεκράτησεν ὅμως ἡ ὀνομασία «Τάγμα τοῦ Μαρτινισμοῦ». Τὰ μέλη του ἐκαλοῦντο καὶ Ἀδελφοὶ τῶν ἓξ στιγμῶν πρὸς διάκρισιν τῶν λοιπῶν Τεκτόνων, καλουμένων ὡς γνωστὸν καὶ ἀδελφῶν τῶν τριῶν στιγμῶν, ἐχρησιμοποίουν δὲ συγχρόνως ἓξ στιγμὰς ὡς ἑξῆς : : ἀντὶ τῶν συνήθων.·.

Τὸ ὑπὸ τοῦ Papus ἱδρυθὲν Τάγμα εἶχεν ἀρχικῶς τοὺς ἀκολούθους τρεῖς βαθμούς: α' Ἑταῖρος, β' Μεμυημένος Μαρτινιστὴς καὶ γ' Μυσταγωγός. Ὑπῆρχον ἐν χρήσει τρία ἀπαραίτητα σύμβολα: 1) Τὰ τρία φῶτα ἀναλογοῦντα κοσμολογικῶς μὲν εἰς τὴν Φύσιν, τὸν Ἄνθρωπον καὶ τὸν Θεόν, ἀνθρωπολογικῶς δὲ εἰς τὴν κοιλίαν, τὴν καρδίαν καὶ τὴν κεφαλὴν ἤτοι τὸ σῶμα, τὴν ζωὴν καὶ τὴν σκέψιν. 2) Προσωπὶς τὴν ὁποίαν ἔφερον ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ πρὸς ἀπομόνωσιν ἐν ταῖς ἐργασίαις τοῦ Τάγματος ὅπως δύνανται νὰ ἐπιδιώκουν ἀτομικῶς τὴν πρόοδόν των κατανοοῦντες τὴν ἣν ἔφερεν ἕκαστος προσωπικὴν εὐθύνην. 3) Μανδύας ὅστις ἐσυμβόλιζε τὴν ἀνάγκην τῆς φρονήσεως πρὸς ἀντίδρασιν κατὰ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀμαθείας διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῆς θελήσεως. Σκοπὸς τοῦ Τάγματος δὲν ἦτο ἡ δημιουργία δογματικῶν διδασκάλων ἀλλὰ «ταπεινῶν μελετητῶν ἀφιερωμένων εἰς τὴν λατρείαν τῆς Αἰωνίου Ἀληθείας».

Ἡ ἵδρυσις τοῦ Τάγματος τούτου συνεκέντρωσεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅλους τοὺς ἐν Παρισίοις ἀποκρυφιστὰς παρ' οἷς διετηρεῖτο σεβαστὴ ἡ μνήμη τοῦ Σαὶν-Μαρτέν.

Ὅταν δὲ ἐπληθύνθησαν αἱ Μαρτινιστικαὶ Στοαὶ συνεστήθη ἐν Παρισίοις τῷ 1891 Ὕπατον συμβούλιον ὅπερ ἐξέλεξεν ὡς ἰσόβιον Πρόεδρόν του τὸν Δρα Παπύς. Ὀκτὼ ἔτη βραδύτερον, τῷ 1899 εἰδικαὶ Γενικαὶ Ἀντιπροσωπεῖαι τοῦ Τάγματος ἱδρύθησαν εἰς πλείστας Εὐρωπαϊκὰς χώρας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Ἀγγλία, εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, τὴν Ἀργεντινήν, τὴν Γουατεμάλαν καὶ εἰς πολλὰ κράτη τῆς Ἀνατολῆς. Πλὴν τῆς ὑπάρξεως τακτικῶν Στοῶν τὸ Τάγμα ἐχρησιμοποίει καὶ ἄλλην ἁπλουστάτην μέθοδον διαδόσεώς του. Ἕκαστος κάτοχος τοῦ 3ου, ἤτοι μυσταγωγός, εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἱδρύῃ ὁμάδα διὰ τῆς εἰς τὸν α' βαθμὸν μυήσεως ἄλλων οἵτινες ἀνελάμβανον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ ἀποκαλύψουν τὸ ὄνομα τοῦ μυήσαντος. Τὰ πρῶτα τυπικὰ τοῦ Τάγματος ἐξηγοῦν τὴν μέθοδον αὐτὴν ὡς ἀκολούθως:

«Ἡ διάδοσις τοῦ Τάγματος ὁμοιάζει μὲ τὴν ἐξάπλωσιν τῶν κυττάρων. Τὸ μητρικὸν κύτταρον γεννᾷ ἄλλα κύτταρα ἅτινα μὲ τὴν σειράν των ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος γίνονται ἐπίσης μητρικά».

Τὰ μέλη εἰς οὐδεμίαν ὑπεβάλλοντο πληρωμήν. Ἐν Παρισίοις ἐξεδίδετο καὶ ἰδιαίτερον περιοδικὸν τοῦ Δόγματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Μύησις» (L'Initiation).

Κατὰ τοῦ ἀνασυσταθέντος Μαρτινισμοῦ ἐν τούτοις ἀντέδρασαν εὐθὺς ἀμέσως αἱ Ἐλευθεροτεκτονικαὶ Δυνάμεις, δεδομένου ὅτι τὸ νέον τοῦτο μυστικὸν Τάγμα δὲν προήρχετο ἐκ τῶν Τεκτονικῶν τάξεων οὐδὲ εἶχε συσταθῆ ὑπὸ ἀνεγνωρισμένης τινὸς Τεκτονικῆς Ἀρχῆς. Ἀλλ' οὔτε καὶ ὁ ἱδρυτής του Δόκτωρ Παπὺς ἦτο κἂν Τέκτων. Εἶχε ζητήση ἐπανειλημμένως νὰ μυηθῇ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἀλλ' ἡ ὑποψηφιότης του ἀπεκρούσθη πανταχοῦ ἐν Γαλλίᾳ. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι ἀργότερον ὁ Παπὺς ἐμυήθη προαχθεὶς καὶ εἰς τοὺς ἀνωτάτους βαθμοὺς (βλ. *Παπὺς*) πάντως ὅμως ὁ Μαρτινισμὸς διετήρησε τὴν ἀνεξαρτησίαν του καὶ παρέμεινεν καθαρῶς Ἀποκρυφιστικὴ Μυστικὴ Ἑταιρία ἐν τῇ ὁποίᾳ μελετῶνται ἐπισταμένως καὶ ἀναλύονται ἀποκρυφιστικῶς οἱ συμβολισμοὶ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ἔννοια τῶν φιλοσοφικῶν Τεκτ.·. βαθμῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1913 ἐξεδόθη καὶ λεπτομερὲς «Τυπικὸν τοῦ Τάγματος τοῦ Μαρτινισμοῦ» περιλαμβάνον καὶ τέταρτον βαθμόν. Τὸ Τάγμα τῶν Μαρτινιστῶν ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν ἰδίως τοῦ ἀφυπνίσαντος αὐτὸ Δόκτορος Παπὺς κατώρθωσεν ἔν τινι μέτρῳ νὰ διαδόσῃ ἐκ νέου τὴν προσήλωσιν εἰς τὴν ἑρμητικὴν ἐπιστήμην, εἶνε δὲ ἐξηκριβωμένον ὅτι τὰ πλεῖστα ψυχικὰ πειράματα ἐξετελέσθησαν εἰς τὰ ἐργαστήριά του. Ὁ θάνατος ὅμως τοῦ ἐμψυχωτοῦ του ἐπισυμβὰς τῷ 1916 ἀνεχαίτισε κάπως τὸν ζῆλον τῶν ὀπαδῶν του καίτοι οὗτοι συνεχίζουν πάντοτε τὸ ἔργον τῳ.

Βιβλιογραφία: 3 (*Τόμ. Β'* σ. *1571 6, 8, 30, 31, 59, 61.*

Μάρτυρες, *Τέσσαρες Ἐστεμμένοι* (βλ. *Τέσσαρες Ἐστεμμένοι Μάρτυρες).*

Μασδεϊσμός. Παλαιὰ θρησκεία τῆς Περσίας διαδοθεῖσα καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἀσίας καὶ τῆς ὁποίας θεμελιωτὴς ἂν μὴ ἱδρυτὴς εἶνε ὁ *Ζωροάστρης* (βλ.λ.) ἢ Ζαρατούστρα ὅπως λέγεται περσιστί. Ἀρχικῶς ἡ θρησκεία αὕτη, τῆς ὁποίας ἡ γένεσις καλύπτεται ὑπὸ τοῦ σκότους τῶν χρόνων, ἦτο καθαρῶς φυσιολατρική, δύο δεχομένη ἀρχὰς κυβερνώσας τὸν κόσμον, τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος. Πρόκειται ἑπομένως περὶ καθαρᾶς φωτολατρείας ἢ ἡλιολατρείας. Ὁ Ζωροάστρης ἐν τούτοις ἔδωσεν εἰς αὐτὴν φιλοσοφικὸν καὶ ἠθικὸν περιεχόμενον, καθορίσας τὰς δύο ἀρχὰς τὰς κυβερνώσας τὸ σύμπαν, ὡς δύο θεούς, τὸν *Ὡρομάσδην* (Ἀουραμάσδα) θεὸν τοῦ Ἀγαθοῦ καὶ τὸν *Ἀχριμὰν* θεὸν τοῦ κακοῦ.

Ὁ κατωτέρω κατηχητικὸς λόγος τοῦ Ζωροάστρου εὑρισκόμενος εἰς τὸ γ' κεφ. τῆς πρώτης Gâthas (βιβλίον τῆς *Ζὲντ-Ἀβέστα)* παρέχει ἐκφραστικὴν ἀνάλυσιν τοῦ μασδεϊκοῦ δόγματος: «Ἐν ἀρχῇ ἐγεννήθησαν δύο δίδυμα πνεύματα, ἀντιθέτου κυήσεως εἰς σκέψεις, λόγους καὶ ἐνεργείας. Τὸ πνεῦμα τοῦ καλοῦ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ. Ἀρχικῶς τὰ δύο πνεύματα συνηντήθησαν διὰ νὰ δημιουργήσουν τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, ἀκολούθως ὅμως διεχωρίσθησαν καὶ τὸ ἓν ἐξέλεξεν ὡς κατοικίαν του τοὺς οὐρανοὺς τὸ δ' ἄλλο ἐπροτίμησε τὰ ὑποχθόνια δώματα. Οἱ φίλοι τοῦ ψεύδους ἡνώθησαν μὲ τὴν βίαν καὶ τὸν φόνον· ἡ ἐκλογὴ των ὑπῆρξεν ἄστοχος διότι ἐνεκολπώθησαν τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ ὅπερ συνετάραξε τὴν πίστιν των. Ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος δὲν ἀναζητεῖ τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν σοφίαν ἥτις προφυλάσσει καὶ προστατεύει ἀπὸ τὰ πλήγματα τοῦ κακοῦ. Ὁσάκις ἡ κόλασις δέ-

χεται τοὺς κακούς, τοῦτο γίνεται εἰς ἐκδίκησιν τῶν ἐγκλημάτων των διότι ὁ Μάσδα τιμωρεῖ τὰς κακὰς σκέψεις».

Βιβλιογραφία: 1, 31, 62.

Μασονία. Ὀνομασία δοθεῖσα παλαιότερον καὶ διδομένη ὑπό τινων καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ maçonnerie (βλ. ***Ἐλεύθερος Τεκτονισμός***).

Μασόνος (maçon, mason, maurer). Ὄνομα ἐν χρήσει γενικῶς ἄλλοτε ἀντὶ τοῦ σήμερον χρησιμοποιουμένου Ἐλεύθερος Τέκτων ἢ Τέκτων διὰ τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἢ Μασονίαν ὡς ἐλέγετο τότε. Εἰς πλεῖστα μάλιστα μέρη τῆς Ἑλλάδος ἐπῆλθε σύγχυσις ὑπὸ τοῦ λαοῦ χαρακτηρίζοντος ὡς μασόνους καὶ τοὺς Εὐαγγελιστὰς χριστιανούς.

Περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς λέξεως maçon (γαλλ.) ἢ mason (ἀγγλ.) πολλαὶ δίδονται ἑρμηνεῖαι, ἡ δὲ ἐτυμολογία της προεκάλεσε καὶ προκαλεῖ ἀκόμη πολλὰς συζητήσεις.

Ὁ Cleland τῷ 1766 προσπαθεῖ νὰ συνδέσῃ τὴν λέξιν μὲ τὰ Δρυϊδικὰ Μυστήρια καὶ γράφει ὅτι ἡ λέξις Mason παράγεται ἀπὸ τὸ May's on (Μαΐου ἄνθρωπος) διότι τὸν Μάϊον ἐδίδετο ἡ μεγάλη ἐτησία ἑορτὴ τῶν Δρυΐδῶν ἡ δὲ on σημαίνει τὸν ἄνθρωπον ὅπως εἰς τὴν γαλλικὴν ἡ φράσις on dit ὅπου ἡ ἀπρόσωπος ἀντωνυμία on παράγεται ἐκ τοῦ homme (ἄνθρωπος). Τὸ αὐτὸ ὑπεστήριξεν ἀργότερον καὶ κάποιος George Drake γράφων εἰς τὸ «European Magazine» τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1792.

Ὁ Hutchinson εὑρεθεὶς πρὸ πληθύος ριζῶν εἰς τὰς ὁποίας προσαρμόζεται κάπως ἡ λέξις ἀπέκλινε μᾶλλον ὑπὲρ τῆς γνώμης ὅτι παράγεται αὕτη ἀπὸ τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν ὁποίαν σημαίνει κάποιαν κοινωνικὴν διάκρισιν ἢ ἀνωτερότητα πνευματικὴν καὶ συνεπῶς ἀνεζήτησε τὴν καταγωγήν της εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν. Πιστεύει ἑπομένως ὅτι τὸ «μασόνες» παράγεται ἀπὸ τὰς ὁμηρικὰς λέξεις Μάω Σᾶον (ζητῶ σωτηρίαν) ἢ ἀπὸ τὸ Μύστης ἢ ὅτι ἡ λέξις Μασονία εἶνε παραφθορὰ τοῦ μεσουρανέω ἢ τῆς λέξεως μυστήριον. Πιθανῶς ὅμως λέγει νὰ παράγεται καὶ ἀπὸ τὸ Μαζορώθ ἀστερισμὸν ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Ἰώβ.

Ὁ Lessing φρονεῖ ὅτι ὁ «μασονισμός» ἔχει τὴν ρίζαν του εἰς τὴν ἀγγλοσαξωνικὴν λέξιν «μάσα» (=τράπεζα) καὶ σημαίνει «ἑταιρίαν τῆς τραπέζης» ἢ ἑταιρίαν τῶν λειτουργῶν διότι βραδύτερον ἡ λέξις ἐσήμαινε καὶ λειτουργίαν χριστιανικήν.

Ὁ Nicolai πιστεύει ὅτι ἡ ρίζα τῆς λέξεως εὑρίσκεται εἰς τὴν λαϊκὴν μεσαιωνικὴν ἔκφρασιν Massonya ἢ Masonia σημαίνουσαν ἀποκαλυπτικὴν ἑταιρίαν ἢ λέσχην ὡς τὴν τῆς «στρογγύλης τραπέζης».

Ὁ C. W. Moore εἰς τὸ «Boston Magazine» τοῦ Μαΐου 1844 παράγει τὴν λέξιν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν λιθοτόμος(!) ἀποφεύγει ὅμως νὰ ἐξηγήσῃ δυνάμει τίνων ἐτυμολογικῶν ἀκροβασιῶν κατορθώνει τοῦτο.

Ὁ Giles Yates ἀναζητεῖ τὴν παραγωγὴν εἰς τὴν ἑλληνικὴν «Μαζῶνες», τὰ μέλη τοῦ θιάσου τῶν μυστῶν τοῦ Διονύσου ἐν Ἀρκαδίᾳ οἵτινες ἐκαλοῦντο οὕτω ἐκ τοῦ παρατιθεμένου εἰς τοὺς θιασώτας δεῖπνου ἀποτελουμένου ἀπὸ ζυμαρικὰ εἰς μάζας. Χαρακτηρίζει δὲ τὴν καταγωγὴν αὐτὴν τοῦ ὀνόματος ὡς μίαν ἐπὶ πλέον ἀπόδειξιν τοῦ στενοῦ δεσμοῦ τοῦ Τάγματος μὲ τοὺς Διονυσιακοὺς Τεχνίτας.

Ὁ σοφὸς ἐρευνητὴς τοῦ ἱερογλυφικοῦ συστήματος τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων William Rockwell ἀποκλίνει μᾶλλον ὑπὲρ τῆς παραγωγῆς τῆς λέξεως ἀπὸ τὸν συνδυασμὸν δύο φωνητικῶν ἱερογλυφικῶν σημείων, τοῦ mai ποὺ σημαίνει ἀγαπῶ καὶ τοῦ son ποὺ σημαίνει ἀδελφός. Μασόνος ἑπομένως κατὰ τὸν σοφὸν Αἰγυπτιολόγον ἰσοῦται πρὸς φιλάδελφος κυριολεκτικῶς καὶ μεταφορικῶς.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ οἱ ἐργασθέντες ἐπὶ θετικωτέρων πεδίων διὰ τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως μασόνος.

Ὁ Webster ἔχων ὑπ' ὄψιν του ὅτι ἱσπανιστὶ «masa» σημαίνει ἀσβεστοκονία, παράγει ἐξ αὐτῆς τὴν λέξιν μασόνος φανερώνουσαν τὸν κτίστην, τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐργαζόμενον μὲ τὴν ἀσβεστοκονίαν.

Κατὰ τὸν μεσαίωνα ὁ κτίστης ἐκαλεῖτο λατινιστὶ machio ἢ macio ἡ λέξις δὲ αὕτη κατὰ τὸν Du Cange παράγεται ἀπὸ τὴν λατινικὴν macerias=μακρὸν τεῖχος. Ἄλλοι πάλιν παράγουν τὴν λέξιν ἀπὸ τὸ machinae διότι οἱ κτίσται ἵσταντο ἐπὶ μηχανημάτων διὰ νὰ ὑψώσουν τοὺς τοίχους ποὺ ἔκτιζον.

Ὁ Richardson ὅμως ἐξετάζει τὸ ζήτημα πρακτικώτερον: «Φαίνεται, γράφει, ὅτι ἡ λέξις maçon εἶνε ἡ αὐτὴ μὲ τὴν λέξιν maison (οἶκος) ἐφαρμοζομένη εἰς τὸν κτίστην ἀντὶ τοῦ κτιζομένου οἰκήματος. Τὸ γαλλικὸν ρῆμα maisonner σημαίνει κτίζω οἰκίαν καὶ masonner κτίζω οἰκίαν μὲ λίθους· ἑπομένως ἡ λέξις mason σημαίνει τὸν δομοῦντα μὲ λίθους. λιθοδόμον, καὶ ἡ masonry τὸ ἐκτελούμενον παρ' αὐτοῦ ἔργον λιθοδομῆς.

Ὁ Carpenter πάλιν ἐξηγεῖ τὴν ἐν χρήσει κατὰ τὸ 1225 λέξιν massom ὡς σημαίνουσαν οἰκοδομεῖν διὰ λίθων καὶ τὸ ἐν χρήσει κατὰ τὸ 1304 massonus ὡς σημαῖνον τὸν κτίστην, τὸν μασόνον. Αἱ εἰς χειρόγραφα τοῦ 1385 συναντώμεναι λέξεις Massoneria καὶ massonerius ἐξηγοῦνται ὡς οἰκοδομὴ καὶ οἰκοδόμος ἢ λατόμος.

Ὁ Dr Murray εἰς τὸ Νέον Ἀγγλικὸν λεξικόν του καὶ εἰς τὴν λέξιν mason γράφει: ἡ παλαιὰ ἐτυμολογία τῆς λέξεως εἶνε σκοτεινή, πιθανῶς δὲ νὰ ἔχῃ ρίζαν ἐκ τοῦ λατινικοῦ maceria=τοῖχος.

Ὁ ἀδ.·. Mackey τέλος ἐκφράζει τὴν ἀκόλουθον γνώμην: Πρέπει ν' ἀπορρίψωμεν ὅλας τὰς φανταστικὰς παραγωγὰς τῆς λέξεως αἵτινες προσπαθοῦν ἐτυμολογικῶς νὰ τὴν συνδέσουν μὲ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας, τοὺς Αἰγυπτίους ἢ τοὺς Δρυΐδας καὶ νὰ ἀποδόσωμεν εἰς τὴν λέξιν μασόνος τὴν συνήθη ἔννοιαν τοῦ λιθουργοῦ, ἀποδεικνύοντες οὕτω τὴν ἄμεσον καταγωγὴν τοῦ Τάγματος ἐκ μιᾶς Ἑταιρίας ἢ Ἀδελφότητος ἐπαγγελματιῶν οἰκοδόμων. Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην καλλιτέρας ρίζης ἀπὸ τὴν τοῦ μεσαιωνικοῦ maçonner=κτίζω καὶ maçonetus=κτίστης.

Μασόνου σύζυγος καὶ θυγάτηρ (βλ. ***Τέκτονος σύζυγος καὶ θυγάτηρ***).

μασόρα. Διὰ τῆς Ἑβραϊκῆς αὐτῆς λέξεως ἥτις σημαίνει κυρίως τὴν παράδοσιν, νοεῖται ἡ ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γενομένη ἐργασία πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῆς ἀπὸ πάσης ἀλλοιώσεως τοῦ κειμένου ἢ καινοτόμου προσθήκης. Οἱ ἐκτελέσαντες τὸ ἔργον τοῦτο λόγιοι Ἰουδαῖοι καλοῦνται μασορῖται ἐδίδασκον δὲ ἀπὸ παραδόσεως, καὶ ἐφεῦρον σὺν ἄλλοις καὶ τὰ σημεῖα δι' ὧν ἀντικατέστησαν τὴν ἐν τῷ ἀρχαίῳ Ἑβραϊκῷ ἀλφαβήτῳ ἔλλειψιν φωνηέντων.

μασοριτικὰ σημεῖα. Τὸ ἑβραϊκὸν ἀλφάβητον στερεῖται ὡς γνωστὸν φωνηέντων, τὰ ὁποῖα ἐκ παραδόσεως, προφορικῶς μόνον μετεδίδοντο εἰς τοὺς ἀναγνώστας, ἐφ' ὅσον ἡ ἀληθὴς προφορὰ τῶν λέξεων εἶχεν ἀπωλεσθῆ. Κατὰ τὸν 8ον ἐν τούτοις αἰῶνα εἰδική τις Σχολὴ Ραβίνων, τῶν ***μασοριτῶν*** (βλ.λ. *μασόρα*) καλουμένη, ἐφεῦρε σημεῖα τινα τοποθετούμενα ὑπεράνω ἢ κάτωθεν τῶν συμφώνων καὶ δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ὁ φωνηεντισμὸς τοῦ κειμένου. Γεννῶνται ὅμως μεγάλαι ἀμφιβολίαι ἐπὶ τοῦ κατὰ πόσον ὁ φωνηεντισμὸς οὗτος προσεγγίζει τὴν ἀρχαίαν προφορὰν τῶν Ἑβραϊκῶν λέξεων. Διὰ τοῦτο οἱ Ἑβραῖοι λόγιοι δὲν χρησιμοποιοῦν τὰ μασοριτικὰ σημεῖα εἰς τὴν ἀντιγραφὴν τῶν ἀρχαίων νόμων των, οἱ δὲ Ἑβραϊσταί, Τέκτονες καὶ μή, ἀποφεύγουν νὰ στηρίζωνται ἐπὶ τοῦ φωνηεντισμοῦ τοῦ γενομένου ὑπὸ τῶν μασοριτῶν εἰς τὸ κείμενον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προκειμένου ἰδίως ν' ἀναζητήσουν τὴν ἀληθῆ προφορὰν ἀρχαίων Ἑβραϊκῶν ὀνομάτων (βλ. ***μασόρα***). Ὁλόκληρον τὸ μασοριτικὸν κείμενον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης δὲν φαίνεται ἀνταποκρινόμενον πλήρως πρὸς τὸ ἀρχέτυπον, παρουσιάζει δὲ καὶ ἀρκετὰς εἰς πλεῖστα σημεῖα διαφορὰς ἀπὸ τὴν μετάφρασιν τῶν Ο' καὶ ἄλλας παλαιὰς μεταφράσεις τῆς Βίβλου.

Μασσαλίας, Μητρικὴ Στ.·. Καθ' ἃ γράφει ὁ Thory, ἐν Μασσαλίᾳ τῆς Γαλλίας ἱδρύθη τῷ 1748 ὑπό τινος ***ταξιδεύοντος Τέκτονος*** Στοὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Σκωτίας. Ἀργότερον ἡ Στοὰ αὕτη ἔλαβε τὸ ὄνομα Μητρικὴ Στοὰ τῆς

Μασσαλίας καὶ βραδύτερον πάλιν τὸ ὄνομα Σκωτικὴ Μητρικὴ Στ.·. τῆς Γαλλίας. Ἐξέδιδεν ἱδρυτικὰ διπλώματα ἐξ ὀνόματός της διὰ τὴν ἐγκατάστασιν Στοῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ ταῖς ἀποικίαις· μεταξὺ ἄλλων ὑπ' αὐτῆς ἔχει ἱδρυθῆ καὶ μία Στοὰ ἐν Ἀν.·. Νέας Ὀρλεάνης τῆς Λουϊζιάνας.

Μασσενὰ ***Ἀνδρέας.*** (Massena) Δοὺξ τοῦ Ρίβολι, πρίγκιψ τοῦ Ἔσσλιγκ, Στρατάρχης τῆς Γαλλίας * ἐν Νικαίᾳ 1756 † ἐν Παρισίοις 1817. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν διασημοτέρων στρατηγῶν τοῦ Βοναπάρτου. Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐμυήθη πιθανῶς ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκκρήξεως τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ὑπῆρξε δὲ μετὰ τῶν ἀδ.·. Κελλερμὰν καὶ Καμπασερὲς εἷς τῶν συνηγορησάντων ἐπιμόνως παρὰ τῷ Βοναπάρτῃ ὑπὲρ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ τότε πρῶτος ὕπατος ἀκόμη τῆς Γαλλίας ἤθελε νὰ καταργήσῃ. Ἐπὶ τῆς πρώτης Αὐτοκρατορίας ὁ Μασσενὰ ἐχρημάτισε καὶ μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

«Μάστερ ἄντ βίταμ» (Master ad Vitam). Εἰς τὸν Γαλλικὸν Τεκτονισμὸν τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος, οἱ Σεβ.·. τῶν Στ.·. δὲν ἐξελέγοντο ἐτησίως ὡς γίνεται πανταχοῦ σήμερον, ἀλλὰ διετήρουν τὸ ἀξίωμά των μέχρι τοῦ θανάτου των. Διὰ τοῦτο καὶ ἔφερον τὸν λατινικὸν τίτλον «ἰσόβιοι διδάσκαλοι».

μαστορεῖαι. Οὕτω μετεφράσθησαν ἑλληνιστὶ αἱ μεσαιωνικαὶ ἐπαγγελματικαὶ συντεχνίαι, αἱ maitrises. ὅπως μαστόροι ὠνομάσθησαν καὶ οἱ τεχνῖται διδάσκαλοι ἐκ τοῦ λατινικοῦ maitre προελθόντος καὶ τούτου ἐκ τοῦ λατινικοῦ magister μαγίστωρ. Κατὰ τὸν μεσαίωνα ἡ ἱεραρχία τοῦ ἐπαγγέλματος περιελάμβανε τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τοὺς ὁποίους διετήρησε καὶ ὁ Θεωρητικὸς Τεκτονισμός, ἤτοι τοὺς μαθητευομένους (apprentis) τοὺς ἑταίρους ἢ καλφάδες (compagnons) καὶ τοὺς διδασκάλους ἢ μαστόρους (maitres). Αἱ μαστορεῖαι εἶχον καὶ διαφόρους συμβολικὰς τελετὰς πλείστας τῶν ὁποίων διετήρησεν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός.

Ματσίνι Ἰωσήφ. (Mazzini) Διάσημος Ἰταλὸς συγγραφεύς, πολιτικὸς καὶ Τέκτων * ἐν Γενούῃ 1805 † ἐν Πίζᾳ 1872. Συνετέλεσε διὰ τῆς δράσεώς του κυριώτατα εἰς τὴν ἕνωσιν τοῦ Ἰταλικοῦ Ἔθνους καὶ τὸν σχηματισμόν του εἰς Κράτος ἀνεξάρτητον. Τῷ 1857 ἐξελέγη Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἰταλίας. Ἀλλ' ὁ Ματσίνι, παλαιὸς ***Καρβονάρος*** (βλ.λ.) ἐχρησιμοποίησε καὶ τὸν Τεκτονισμὸν διὰ πολιτικοὺς σκοποὺς ἀπομακρυνθεὶς τῆς καθαρῶς μυστηριακῆς ἀποστολῆς τοῦ θεσμοῦ καὶ δημιουργήσας οὕτω διὰ τὸν Ἰταλικὸν Τεκτονισμὸν παράδοσιν ἥτις ἤγαγε βαθμιαίως εἰς τὸ κλείσιμον τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Τεκτονικῶν Ἐργαστηρίων ἐπὶ φασισμοῦ.

Ματσόνι ***Ἰωσήφ*** (Mazzoni). Ἰταλὸς πολιτικὸς καὶ Τέκτων * 1810 † 1879. Ἐχρημάτισε Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μ.·. Ἀν.·. τῆς Ἰταλίας.

ματχὸκ (matnoc = γλυκύτης). Ἡ τρίτη βαθμὶς τῆς μυστ.·. κλ.·. τοῦ Καδὼς τοῦ Ἀ.·. τοῦ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·.

Μαύρων ἀδελφῶν Τάγμα (Γερμ. Schwarze Brüder) Μυστικὴ ἑταιρία φοιτητῶν τῶν Γερμανικῶν Πανεπιστημίων, κατὰ τὸν Λέννιγκ. Τὰ μέλη ἐν τούτοις τοῦ Τάγματος τούτου ἀπέκρουον τὴν γνώμην ταύτην, ἀναβιβάζοντα τὴν καταγωγὴν τῆς ἑταιρίας των μέχρι τοῦ 1675. Ὁ Τορρὺ γράφει ὅτι ἡ μυστικὴ αὕτη ὀργάνωσις ἦτο εὐρύτατα ἐξηπλωμένη καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν ἔχουσα τὰς κυρίας ἕδρας της ἐπὶ μακρὸν εἰς Giessen καὶ Marburg ὁπόθεν κατὰ τὸ 1783 μετέφερε τὸ κέντρον της εἰς τὴν Φραγκφούρτην ἐπὶ τοῦ Ὄδερ. Ὁ Τορρὺ ἐπίσης βεβαιοῖ ὅτι τὰ μέλη τοῦ Τάγματος τῶν Μαύρων Ἀδ.·. ἤσκουν ἀρχικῶς τὰ δόγματα καὶ τὸ τυπικὸν τῶν ***Καδὼς*** ἀλλ' ὅτι ἀκολούθως τὸ σωματεῖον μετετράπη εἰς πολιτικὴν ἑταιρίαν ἐκ τῆς ὁποίας προῆλθεν ἡ Μαύρη Λεγεὼν ἥτις τῷ 1813 ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τοῦ Λούτζωφ.

μαχαβάραχα (σανσκρ. mahavaraha). Ἡ τρίτη ἐνσάρκωσις τοῦ Βισνοῦ καθ' ἣν ἐφόνευσε τὸν δαίμονα Χιραννάκα.

Μαχαβχάρατα (σανσκρ. Mahabharata). Τὸ τρίτον τῶν ἐπῶν ἅτινα ἀποτελοῦν τὴν βραχμανικὴν θεολογικὴν γραμματείαν τῆς ὁποίας τὰ ἄλλα δύο ἔπη εἶνε ἡ Ραμαγιάνα καὶ ἡ Πουράνα. Ἡ Μαχαβχάρατα ἀποτελεῖται ἀπὸ 200 χιλιάδας στίχους καὶ διαιρεῖται εἰς 18 βιβλία. Περιέχει πλήρη περιγραφὴν τῆς ἰνδικῆς θρησκείας, ἀφηγεῖται τὸν πόλεμον τῶν Θεῶν καὶ τῶν Ἀσούρας καὶ περιέχει πλήρη διδασκαλίαν ἀπολυτρώσεως καὶ φιλοσοφίας περὶ τὴν ζωήν. Ἀπὸ τὰ ἐν αὐτῇ ἐκλεκτὰ τεμάχια διακρίνονται ἡ ἱστορία τοῦ Νάλα καὶ τῆς Νταμαγιάντι μεταφρασθεῖσα ἐμμέτρως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ Λορέντσου Μαβίλη καὶ τοῦ Κ. Θεοτόκη (ἔκδοσις Κ. Ἐλευθερουδάκη 1928) καὶ τὸ ᾆσμα περὶ τοῦ Ὑψίστου ἡ «Βαγαβὰτ Γιτά» (βλ.λ.).

μαχαγιάνα (mahayana σανσκρ. = μέγα σχῆμα). Ὁ κόσμος, ὡς ἐκδήλωσις τοῦ Πνεύματος. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει καὶ ἡ ἑτέρα τῶν δύο μεγάλων σχολῶν τοῦ Βουδδισμοῦ, ἡ ὀρθόδοξος, ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ναγκαργιουνὰ καὶ θεωρουμένη ὡς ἀποτελοῦσα τὸ μέγα ὄχημα, τὴν μόνην ἀσφαλῆ ὁδὸν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς τελικῆς ἀπολυτρώσεως διὰ τῆς μυστικιστικῆς ἐνοράσεως ἢ ***Θεωρίας*** (βλ.λ.). Ἐκ τῆς σχολῆς αὐτῆς ἀπέρρευσεν ὁ ***Λαμαϊσμὸς*** (βλ. λ.).

μαχάτ. Ἡ τρίτη μορφὴ τοῦ ***Λόγου*** (βλ.λ.) κατὰ τὴν Ἰνδικὴν κοσμοθεωρίαν. Ἡ κοσμικὴ σκέψις. Ἡ ἐκδεδηλωμένη ἐν τῷ κόσμῳ καὶ διὰ τοῦ κόσμου θεότης. Τὸ μαχὰτ ἔχει ἔναντι τοῦ κόσμου τὴν σχέσιν ἣν ἔχει καὶ τὸ ***μάνας*** (βλ.λ.) ἔναντι τοῦ ἀνθρώπου.

μαχάτμα (σανσκρ. mahatma = μέγα πνεῦμα). Οὕτω καλεῖται κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θεοσοφίαν ὁ μύστης, ὁ ἐξιχθεὶς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἀρχάτ, ὁ κατορθώσας τουτέστι νὰ ὑποτάξῃ τὴν φυσικήν του ὀντότητα καὶ ἀναπτύξῃ τὴν καθαρῶς πνευματικὴν τοιαύτην. Ὁ μαχάτμα ἐγκαταλείπει τὴν νιρβανικὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ μακαριότητα εἰς τὴν ὁποίαν ἔφθασε, διὰ νὰ ἀφιερωθῇ καὶ ἐργασθῇ εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος. Παραπλήσιον ἀκριβῶς συμβολισμὸν περικλείει καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·. εἰς τὸν συμβ.·. Τεκτ.·..

Μέγα Γενικὸν Περιστύλιον (General Grand Chapter). Ὑπεράνω τῶν Μεγ.·. Περιστ.·. ἅτινα ὑφίστανται ἐν ἑκάστῃ Πολιτείᾳ τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν (βλ. Μέγ.·. Περιστύλιον) ὑφίσταται καὶ τὸ καλούμενον Μέγα Γεν.·. Περιστ.·. ἀποτελούμενον ἀπὸ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ καὶ πρώην Μεγ.·. Ἀρχιερεῖς, Προσθ.·. Μεγ.·. Ἀρχ.·. καὶ λοιποὺς Μεγ.·. Ἀξ.·. ἐν ἐνεργείᾳ καὶ πρώην τοιούτους τῶν κατὰ τόπους Μεγ.·. Περιστ.·.. Τὸ Μέγα Γεν.·. Περιστ.·. συνέρχεται κατὰ τριετίαν, ρυθμίζον τὰ τῆς λειτουργίας τῶν Μεγ.·. Περιστ.·. καὶ ἐπιλαμβανόμενον τῆς ἐξετάσεως διαφόρων ζητημάτων σχετικῶν μὲ το Τάγμα.

Ἡ ἵδρυσις τοῦ Μεγ.·. Γεν.·. Περιστ.·. ἐν Ἀμερικῇ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1806.

Μέγα Ἔργον (βλ. ***Ἔργον, τὸ Μέγα***).

Μέγα Εὐχετήριον (Grand Priory). Τὸ διοικοῦν σῶμα τοῦ σημερινοῦ Τάγματος τῶν ***Ναϊτῶν*** ἐν Ἀγγλίᾳ, Οὐαλίᾳ καὶ Καναδᾷ.

Μέγα Κονκλάβιον (Grand Conclave). Τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον τοῦ σημερινοῦ Ναϊτικοῦ Τάγματος ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὁ πλήρης τίτλος του εἶναι «Μέγα Κονκλάβιον τοῦ Θρησκευτικοῦ καὶ Στρατιωτικοῦ Τάγματος τῶν Τεκτόνων Ἱπποτῶν Ναϊτῶν.

Μέγα Περιστύλιον (Grand Chapter). Ἡ διοικοῦσα Ἀρχὴ τῶν βαθμῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν κλίμακα τῆς Β.·. Ἀψ.·. εἰς τὸ Δόγμα τοῦ Γιόρκ καὶ τὸ Ἀμερικανικὸν τοιοῦτον (βλ. ***Ἱερὰ Β.·. Ἀψ.·.***). Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ἐν ἑκάστῃ τῶν Πολιτειῶν ἑδρεύει καὶ ἓν Μέγ.·. Περιστ.·. ἀποτελούμενον ἀπὸ τοὺς Ἀρχιερεῖς, Βασιλεῖς καὶ Γραμματεῖς τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του Περιστ.·., τοὺς πρώην Μεγ.·. Ἀρχιερεῖς καὶ Προσθ.·. Μεγ.·. Ἀρχ.·. Μεγ.·. Βασ.·. καὶ Μεγ.·. Γραμμ.·. τοῦ ἐν λόγῳ Μεγ.·. Περιστ.·..

Τὰ Μεγ.·. Περιστ.·. ἀσκοῦν πλήρη δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ των Περιστ.·. τῆς Β.·. Ἀψ.·. καὶ Στ.·. τῶν Πρώην Σεβ.·. (Past Masters) καὶ Διδ.·. τοῦ ***Μὰρκ*** (βλ.λ.).

Μέχρι τοῦ 1797 δὲν ἐλειτούργουν Μεγ.·. Περιστ.·. ἐν Ἀμερικῇ. Κατὰ τὸ ἔτος ὅμως τοῦτο, τοῦ παραδείγματος δοθέντος ὑπὸ τινων Περιστ.·. τῶν Βορείων Πολιτειῶν εἰσήχθη ὁ θεσμὸς τῶν Μεγ.·. Περιστ.·. ὑπὸ τὰ ὁποῖα ὑπήχθησαν τὰ ἐν ἑκάστῃ Πολιτείᾳ Περιστ.·. ἅτινα μέχρι

τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπείγοντο ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν κατὰ τόπους Μεγ.·. Στοῶν.

Οἱ ἀξ.·. ἑνὸς Μεγ.·. Περιστ.·. εἶνε οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τῶν Περιστ.·. τῇ προσθήκῃ μόνον τοῦ ἐπιθέτου Μέγας. Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Σκωτίᾳ τὰ Μεγ.·. Περιστ.·. καλοῦνται Ὑπ.·. Μεγ.·. Περιστ.·.

Μέγα Συμβούλιον (Grand Council) Τίτλος διδόμενος εἰς τοὺς τρεῖς πρώτους ἀξιωματικοὺς ἑνὸς Περιστ.·. Βασιλ.·. Ἀψ.·. Ὄνομα ἐπίσης τοῦ διευθύνοντος σώματος τοῦ Κρυπτικοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς τρεῖς πρώτους ἀξιωματικοὺς τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του συμβουλίων. Οἱ ἀξ.·. αὐτοῦ καλοῦνται Κρ.·. Μέγ.·. Διδ.·., Τρ.·. Ἐνδ.·. Πρόσθ.·. Μ.·. Διδ.·., Ἐνδ.·. Μέγ.·. Ὁδηγὸς τῶν Ἔργων, Μέγ.·. Θησ.·., Μέγ.·. Πρακτικογράφος, Μέγ.·. Ἐφημέριος, Μέγ.·. Ἀρχηγὸς τῶν Φρ.·. καὶ Μέγ.·. Ἀρχιτρ.·.

μεγάκοσμος (megacosm). Κατὰ τὴν ἀποκρυφολογίαν, ἐνδιάμεσός τις κόσμος, μέγας μὲν ἀλλ' ὄχι ἴσος πρὸ τὸν ***μακρόκοσμον*** πάντως ὅμως μεγαλείτερος τοῦ ***μικρόκόσμου.***

μεγάλαι τιμαί (grand honors). Ἰδιάζουσαι πράξεις καὶ ἐκδηλώσεις γινόμεναι ὑπὸ τῶν Τεκτόνων πρὸς ἔκφρασιν χαρᾶς ἢ λύπης ἢ ἐκτιμήσεως εἰς ἐπισήμους περιστάσεις. Εἰς τοὺς συμβολικοὺς βαθμοὺς αἱ μεγάλαι τιμαὶ εἶνε δύο εἰδῶν, μυστικαὶ καὶ δημόσιαι, ἀπονεμόμεναι εἰς διαφόρους περιστάσεις καὶ διὰ διαφόρους σκοπούς.

Αἱ μυστικαὶ τοιαῦται ἐκδηλοῦνται κατὰ τρόπον γνωστὸν μόνον εἰς τοὺς Τέκτονας καὶ εἶναι διάφοροι δι' ἕκαστον βαθμόν. Εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν μάλιστα δόγμα αὗται ἀποδίδονται μόνον ἐν συνεδρίᾳ Μέσου Δώματος καὶ ἑπομένως εἶνε γνωσταὶ μόνον εἰς τὸν Διδ.·. Ἀπονέμονμονται δὲ εἰς τέσσαρας περιπτώσεις: κατὰ τὴν καθιέρωσιν νέου Τεκτονικοῦ κτιρίου, κατὰ τὴν ἵδρυσιν νέας Στοᾶς, κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν Σεβ.·. καὶ κατὰ τὴν ἐν Στ.·. ὑποδοχὴν Μεγ.·. Διδ.·. ἢ τοῦ ἐκπροσώπου αὐτοῦ. Αἱ τοιαῦται μεγ.·. τιμαὶ ἀνακοινούμεναι μόνον εἰς τὸν βαθμ.·. τοῦ Διδ.·. συγκαταλέγονται μεταξὺ τῶν «ἀ π ο ρ ρ ή τ ω ν» ὧν ἀπαγορεύεται ἡ ἀποκάλυψις.

Εἰς τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγμα τιμαὶ ἀπονέμονται καὶ εἰς τὸν α' συμβ.·. βαθμόν, καθορίζονται δὲ αὗται ὑπὸ τῶν Γεν.·. Καν.·. (προβλ. Γεν.·. Καν.·. Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος).

Αἱ δημοσίως ἀπονεμόμεναι τιμαὶ δὲν εἶνε βεβαίως μυστικαὶ ἐφ' ὅσον γίνονται ἐν λευκῇ συγκεντρώσει κατὰ τὴν κατάθεσιν θεμελίων λίθων καὶ ἰδίως κατὰ τὰς ἐπικηδείους ἢ ἐπιμνημοσύνους τελετάς. Ἰδιάζουσαν θέσιν κατὰ τὴν ἀπονομὴν τῶν δημοσίων αὐτῶν τιμῶν κατέχουν αἱ χειροκρουσίαι αἵτινες εἶνε τριπλαῖ ἤτοι τρεῖς ἐπὶ τρεῖς καὶ ὁ σχηματισμὸς τῆς ἁλύσεως.

Λεπτομερείας περὶ τῆς ἀπονομῆς τῶν τιμῶν αὐτῶν περιέχουν τὰ Τυπικὰ τῶν Τεκτ.·. τελετῶν.

Ὁ Mackey ἀναφέρων τὰς μεγάλας τιμὰς τὰς ἀπονεμομένας δημοσίως ἐν ἐπικηδείῳ τελετῇ τοῦ Ἀμερικανικοῦ δόγματος περιγράφει ταύτας ὡς ἑξῆς: ἕκαστος διασταυρώνει τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ στήθους μὲ τὸν ἀριστερὸν ἄνωθεν καὶ μὲ τὰς παλάμας τῶν χειρῶν ἀνοικτὰς καὶ τυπτούσας τοὺς ὤμους· ὑψοῦνται κατόπιν αἱ χεῖρες ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς καὶ κρούονται ἰσχυρῶς αἱ παλάμαι μεθ' ὃ καταβιβάζονται μὲ ὁρμὴν πλήττουσαι τοὺς μηρούς. Τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται τρὶς ὥστε νὰ συμπληροῦνται τριπλαῖ χειροκρουσίαι ἐκ τριῶν ἑκάστη κρούσεων. Εἰς ἑκάστην κροῦσιν ἀπαγγέλλεται γεγωνυῖᾳ τῇ φωνῇ ἡ φράσις: «Γ ε ν ν η θ ή τ ω τ ὸ θ έ λ η μ α τ ο ῦ Θ ε ο ῦ. Ε ἴ θ ε».

Ὁ Mackey φρονεῖ ὅτι αἱ Μεγ.·. Τιμαὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἔχουν κλασσικὴν τὴν καταγωγὴν καὶ εἶνε ἀπομίμησις τῶν ἐπευφημιῶν καὶ ζητωκραυγῶν τῶν ἐν χρήσει ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων εἰς τὰ θέατρά των, τὰς γερουσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας των.

Οἱ Ρωμαῖοι ἰδίως εἶχον ὡρισμένους κανόνας διὰ τὰς πρὸς Αὐτοκράτορας ἐπευφημίας των ἢ τὰς ἐπιδοκιμασίας τῶν ἠθοποιῶν. Εἶχον δὲ διαιρέσει τὰς τιμὰς αὐτὰς εἰς τρεῖς, διαφερούσας ἀλλήλων κατὰ τὸν τρόπον τῆς κρούσεως τῶν χειρῶν καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς παραγομένου ἤχου. Ὁ Σουετόνιος εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ Νέρωνος ὀνομάζει τοὺς τρεῖς αὐτοὺς τρόπους bombi, imbrices καὶ testoe.

Τὰς χειροκρουσίας ἀντικατέστησαν οἱ νεώτεροι μὲ ζητωκραυγάς, ὁ Τεκτονισμὸς ὅμως διετήρησε τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῶν χειροκρουσιῶν.

Ἕκαστον Δόγμα ὡς καὶ οἱ πέραν τῶν τριῶν συμβ.·. βαθμοὶ ἔχουν διαφόρους τιμάς.

Μεγάλη Ἀνατολή (Grand Orient). 1) Τίτλος τῆς Προϊσταμένης Τεκτονικῆς Ἀρχῆς εἰς τὰς πλείστας τῶν Λατινικῶν Χωρῶν διὰ τοῦ ὁποίου αὗται ἀντικατέστησαν τὸν συνήθη καὶ καθιερωμένον τίτλον «***Μεγάλη Στοά***» (βλ.λ.). Οὕτω εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἱσπανίαν, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὰ κράτη τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, μέχρι πρό τινος, αἱ Ἀνώταται Διοικήσεις τοῦ Συμβ.·. Τεκτονισμοῦ καλοῦνται Μεγάλαι Ἀνατολαί. Ἡ λέξις ἑπομένως εἶναι συνώνυμος τῆς Μεγάλης Στοᾶς. Εἴς τινας χώρας αἱ Μεγάλαι Ἀνατολαὶ ἀσκοῦν εὐρυτέραν μιᾶς Μεγάλης Στοᾶς δικαιοδοσίαν μὴ περιοριζόμεναι μόνον εἰς τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμούς, ὡς συμβαίνει μὲ τὰς Μεγ.·. Στ.·., ἀλλ' ἐπεκτείνουσαι τὴν δικαιοδοσίαν των καὶ ἐπὶ τῶν ἀνωτάτων βαθμῶν.

Οὕτω ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἀσκεῖ δικαιοδοσίαν ὄχι μόνον ἐπὶ τῶν ἑπτὰ βαθμῶν τοῦ ἰδίου της δόγματος (βλ. ***Γαλλικὸν Δόγμα***) ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν 33 βαθμῶν τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. ὡς καὶ ἐπὶ ὅλων τῶν ἄλλων λειτουργούντων ἐν Γαλλίᾳ δογμάτων. Εἰς τὴν Ἑλλάδα μέχρι τοῦ 1936 ἡ Προϊσταμένη Ἀρχὴ τοῦ Συμβ.·. Τεκτονισμοῦ ἔφερε τὸν τίτλον Μεγ.·. Ἀνατολή, διὰ τῆς γενομένης ὅμως ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος μετεβλήθη καὶ ὁ τίτλος, προστεθεισῶν τῶν λέξεων ***Μεγάλη Στοά***. Βραδύτερον, μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἀπηλείφθη τελείως ὁ τίτλος Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ παρέμεινε μόνον Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ἀσκεῖ δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν Συμβολικῶν Στοῶν, τῶν ἐργαστηρίων τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν ὑπαγομένων εἰς τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος (βλ. ***Ἑλλάς***).

2) Εἴς τινας χώρας καὶ ἰδίως εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν Μεγάλη Ἀνατολὴ (Grand Orient ἢ Grand East) καλεῖται ἡ ἕδρα τῆς Ἀνωτάτης Τεκτονικῆς Ἀρχῆς ὅποθεν ἐκδίδονται τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα. Ἀντὶ τούτέστι τοῦ καθιερωμένου τύπου «ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν» τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος θὰ ἀνέγραφον, ἐὰν ἡ συνήθεια ἐπεκράτει καὶ ἐν Ἑλλάδι, τὴν φράσιν «ἐν Μεγ.·. Ἀν.·. Ἀθηνῶν...».

Μεγάλη Στοά (Grand Lodge, Grande Loge). Ἡ δογματικὴ καὶ διοικητικὴ Ἀρχὴ ἑκάστης Τεκτονικῆς Δυνάμεως διὰ τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμούς. Αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἀπαρτιζουσῶν τὴν Τεκτ.·. Δύν.·. Στοῶν συνερχομένων εἰς Συνέλευσιν ἥτις φέρει τὸ ὄνομα Μεγάλη Στοὰ καὶ ἐργάζεται εἰς 3ον Συμβ.·. βαθμόν. Ἡ Μεγ.·. Στοὰ προβαίνει, ὅπως ὅλαι ἄλλως τε αἱ λοιπαὶ Στοαί, εἰς ἐκλογὴν τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν της ἢ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας, ἀναδεικνύουσα διὰ ψηφοφορίας τὸν Μέγ.·. Διδ.·. τοὺς δύο Μεγ.·. Ἐπ.·. καὶ λοιποὺς Μεγ.·. Ἀξ.·. ὡς οὗτοι καθορίζονται ὑπὸ τῶν ἐν ἰσχύϊ Κανονισμῶν.

Οἱ Κανονισμοὶ τοῦ 1721 καθορίζουν τὴν Μεγάλην Στοὰν ὡς «ἀ π ο τ ε λ ο υ μ έ ν η ν ἀ π ὸ τ ο ὺ ς Σ ε β.·. κ α ὶ Ἐ π.·. ὅ λ ω ν τ ῶ ν κ α ν ο ν ι κ ῶ ς σ υ γ κ ε κ ρ ο τ η μ έ ν ω ν Σ τ ο ῶ ν μ ὲ τ ὸ ν Μ έ γ.·. Δ ι δ.·. ἐ π ὶ κ ε φ α λ ῆ ς α ὐ τ ῶ ν, τ ὸ ν Π ρ ό σ θ.·. Μ έ γ.·. Δ ι δ.·. κ α θ ή μ ε ν ο ν ε ἰ ς τ ὸ ἀ ρ ι σ τ ε ρ ό ν τ ο υ κ α ὶ τ ο ὺ ς Μ ε γ.·. Ἐ π.·. ε ἰ ς τ ὰ ς ο ἰ κ ε ί α ς θ έ σ ε ι ς τ ω ν» (Συντάγματα 1723).

Ἡ κατὰ τοιοῦτον τρόπον σύστασις τῆς Διοικούσης Ἀρχῆς ἀποτελεῖ καινοτομίαν τῶν ἐργασθέντων διὰ τὴν ἐν ἔτει 1717 συνένωσιν τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ Τεκτ.·. Στοῶν, (βλ. ***Ἀγγλία***) καθ' ὅσον πρὸ τῆς χρονολογίας ταύτης οὐδαμοῦ γίνεται μνεία περὶ Μεγάλης Στοᾶς. Γνωρίζομεν ἀντιθέτως ὅτι ἡ Διοικητικὴ Ἐξουσία τοῦ Τεκτονισμοῦ ἠσκεῖτο ὑπὸ Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Τεκτόνων μιᾶς περιφερείας, συνερχομένων ἅπαξ τοῦ ἔτους (βλ. ***Συνέλευσις***).

Ἡ ἱστορία ἑπομένως τῶν Μεγάλων Στοῶν ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ. Πράγματι, ὡς ἐκτενέστερον ἐκτίθεται εἰς τὴν λέξιν *Ἀγγλία*, τέσσαρες Στοαὶ τοῦ Λονδίνου ἀποφασίσασαι νὰ ἀναστήσουν τὸν παρακμάζοντα τότε Τεκτονισμὸν συνῆλθον τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1717 εἰς τὴν «Ταβέρναν τῆς Μηλέας» καὶ ἀφοῦ ἐξέλεξαν τὸν γεροντότερον τῶν Διδ.·. Τεκτόνων ὡς πρόεδρον, συνεκροτήθησαν εἰς Μεγάλην Στοὰν καὶ οὕτω ἀνεβίωσαν τὰς τριμηνιαίας ἐπικοινωνίας τῶν ἀξ.·. τῶν Στοῶν, ἃς καὶ ὠνόμασαν Μεγ.·. Στοάν.

Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ πρώτη σύσκεψις τῶν ἐν διασπορᾷ ἕως τότε Στοῶν, καθ' ἣν ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς ἑνώσεως.

Ἡ ἐπίσημος ὅμως σύστασις τῆς Μεγ.·. Στοᾶς καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ πρώτου τακτικοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἐγένετο κατὰ τὴν ἑπομένην συνέλευσιν τῶν τεσσάρων Στοῶν τὴν 27ην Ἰουνίου 1717 ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, εἰς τὴν «Ταβέρναν τῆς χηνὸς καὶ τῆς σιδηρᾶς ἐσχάρας» ὅτε ἐξελέγη Μέγ.·. Διδ.·. ὁ ἀδ.·. Ἀντώνιος Sayer ὅστις ἐξέλεξε τὸν Μέγ.·. Ἐπ.·. καὶ συνέστησεν εἰς τοὺς παρισταμένους Σεβ.·. καὶ Ἐπ.·. τῶν 4 Στοῶν νὰ ἐπικοινωνοῦν κατὰ τριμηνίαν μετὰ τῶν Μεγ.·. Ἀξ.·..

Ἔκτοτε αἱ Μεγ.·. Στ.·. ὑπῆρξαν αἱ διευθύνουσαι ἑκάστην Τεκτ.·. Δύναμιν Ἀρχαί. Ὁ θεσμὸς ὅμως ὑπέστη, ὡς ἦτο φυσικόν, κατὰ καιροὺς καὶ κατὰ τόπους ποικίλας τροποποιήσεις χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἀλλοιωθῇ κατὰ βάσιν.

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἀσκεῖ ἐξουσίαν ἐφ' ὅλων τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της Στοῶν. Αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν Ὑπερτάτην Ἀρχὴν ἐπὶ παντὸς ζητήματος Τεκτονικῆς φύσεως, ὅλαι δὲ αἱ ὑπ' αὐτὴν Στοαὶ καὶ τὰ μέλη αὐτῶν ὀφείλουν ἀπόλυτον ὑπακοὴν εἰς τὰς ἀποφάσεις καὶ διδάγματά της. Ἡ μορφὴ ἑπομένως τοῦ διοικητικοῦ συστήματος τῶν Μεγ.·. Στοῶν εἶνε ἀπολύτως δεσποτική, ὡς ὀρθῶς τονίζει ὁ Mackey. Αἱ ἀποφάσεις μιᾶς νομίμως συγκεκροτημένης Μεγ.·. Στοᾶς δέον νὰ εἶνε σεβασταὶ καὶ νὰ ἐκτελῶνται ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀπολύτως ἀντιρρήσεως ἢ δισταγμοῦ ὑπὸ τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Στοῶν.

Ἡ ἀπολυταρχικὴ αὕτη ἰσχὺς μιᾶς Μεγ.·. Στοᾶς στηρίζεται ἐπὶ ἀρχῆς σκοπιμότητος καὶ ἀπορρέει ἐκ θεμελιώδους νόμου καθωρισθέντος κατὰ τὴν ὀργάνωσιν τῶν Μεγ.·. Στοῶν τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος.

Προκειμένου περὶ ἑνὸς τόσον πολυμελοῦς σώματος, ἐθεωρήθη ἀπαραιτήτως ἀναγκαία ἡ ὕπαρξις μιᾶς ἀνωτάτης Ἀρχῆς ἥτις νὰ προστατεύῃ τὴν Ὀργάνωσιν ἀπὸ τῆς ἀναρχίας. Οὐδεμία δὲ τοιαύτη Ἀρχὴ εἶνε περισσότερον κατάλληλος ὅσον ἡ ἀπορρέουσα ἐξ ἐκλογῆς καὶ ἕνεκα τούτου ἀκριβῶς ἀποτελουμένη, κατὰ τεκμήριον τοὐλάχιστον, ἀπὸ τὴν ἠνωμένην σοφίαν, φρόνησιν καὶ πεῖραν ὅλων τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της Στοῶν. Ἡ φωνὴ μιᾶς Μεγ.·. Στοᾶς ὑποτίθεται ὅτι εἶνε ἡ φωνὴ τοῦ Σώματος ὁλοκλήρου ἡ ἐκδηλουμένη διὰ τῶν ἀντιπροσώπων του. Καὶ διὰ τοῦτο τὸ 12ον ἄρθρον τῶν «*Γενικῶν Κανονισμῶν*» (βλ.λ.) ὁρίζει ὅτι ἡ «Μεγ.·. Στ.·. ἀποτελεῖται ἐκ τῶν Σεβ.·. καὶ Ἐπ.·. τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της Στοῶν».

Τοῦτο ὅμως δὲν τηρεῖται πλέον σήμερον εἰς πολλὰς τῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων τοῦ κόσμου. Ἀλλαχοῦ μὲν ἐκπρόσωποι Στοῶν διὰ τὴν Μεγάλην Στοὰν ἐκλέγονται οἱ Σεβ.·. καὶ Ἐπ.·. ἀλλὰ καὶ οἱ πρώην Σεβ.·., ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν ἑκάστη Στοὰ δικαιοῦται νὰ ἐκλέξῃ τοὺς ἀντιπροσώπους της μεταξὺ τῶν κατεχόντων τὸν βαθμὸν τοῦ Διδασκάλου.

Παρ' ἡμῖν συμφώνως πρὸς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1936 οἱ αἱρετοὶ ἀντιπρόσωποι ἑκάστης Στοᾶς ὁρίζονται εἰς τρεῖς, ἐκλέγονται δὲ ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἢ πρώην Σεβ.·. αὐτῆς ἢ τῶν ἀπὸ τριετίας τοὐλάχιστον κατεχόντων τὸν βαθμὸν τοῦ Διδασκάλου. Αἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Στοαὶ δύνανται νὰ ἐκλέξουν ὡς ἀντιπροσώπους των καὶ μέλη τῶν ἐν Ἀθήναις ἢ Πειραιεῖ Στοῶν ἐφ' ὅσον εἶνε ἐν ἐνεργείᾳ ἢ ἐχρημάτισαν μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ἢ Σεβ.·. Στοᾶς. Ἡ Μεγ.·. Στοὰ οὕτω συγκροτουμένη ἀποτελεῖ τὴν Συντακτικὴν καὶ νομοθετικὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Αὕτη ἐκλέγει τὸ Συμβούλιόν της, τὸ ὁποῖον ἐν Ἑλλάδι ἀπαρτίζεται ἐξ 11 ἐν ὅλῳ μελῶν ἅτινα διὰ μυστικῆς μεταξύ των ψηφοφορίας ἐκλέγουν τὸν Μέγ.·. Διδ.·. καὶ κατανέμουν καὶ τὰ λοιπὰ ἀξιώματα (πρβλ. Σύνταγμα 1936 Ἄρθρον 21 καὶ ἐπέκεινα).

Τόση ἀποδίδεται σημασία εἰς τὴν διατήρησιν τῆς δογματικῆς καὶ ἀπολυταρχικῆς ἐξουσίας τῆς Μεγ.·. Στ.·. ὥστε πᾶς Σεβ.·. ἀναλαμβάνων τὴν α' σφ.·. ὑποχρεοῦται νὰ παράσχῃ τὴν ἔνορκον διαβεβαίωσιν ὅτι θέλει ὑπακούει εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ εἰς τὴν Μεγ.·. Στοάν, νὰ ὑποτάσσηται εἰς τὰ θεσπίσματα καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς, νὰ ἀναγνωρίζῃ δὲ καὶ τιμᾷ δεόντως τὸν νομίμως ἐγκατεστημένον Μέγ.·. Διδ.·. καὶ τοὺς Ἀξ.·. αὐτοῦ.

Μεγάλαι τινὲς Στοαὶ δὲν προβαίνουν εἰς ἐκλογὴν ὁλοκλήρου τοῦ Συμβουλίου των. Ἐκλέγουν μόνον τὸν Μέγ.·. Διδ.·. ὅστις προσωπικῶς διορίζει τοὺς λοιποὺς Μεγ.·. Ἀξ.·. πλὴν τοῦ Μεγ.·. Θησαυροφύλακος ὅστις δέον ἐπίσης νὰ ἐκλεγῇ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·.. Τοῦτο ἰσχύει ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ.

Τὸ σύστημα τοῦτο εἶνε προφανῶς τὸ ὀρθώτερον, δεδομένου ὅτι ὁ μέλλων νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀνωτάτην Ἐκτελεστικὴν καὶ Διοικητικὴν ἡγεσίαν τοῦ Συμβολικοῦ Τεκτονισμοῦ δέον νὰ ἔχῃ καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τῶν συνεργατῶν του.

Ἀλλαχοῦ πάλιν ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἐκλέγει τὸν Μέγ.·. Διδ.·. τὸν Πρόσθ.·. Μ.·. Δ.·. τοὺς δύο Μεγ.·. Ἐπ.·. τὸν Μέγαν Θησ.·. καὶ τὸν Μέγ.·. Γ.·. Γραμ.·., τῶν λοιπῶν Μεγ.·. Ἀξ.·. ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ τῶν δύο Μεγ.·. Ἐπ.·..

Δέον νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ δικαιοδοσία καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐξουσία μιᾶς Μεγ.·. Στοᾶς ἐκτείνεται κατ' ἀρχὴν μόνον ἐπὶ τῶν τριῶν Συμβ.·. βαθμῶν, τῶν ἀνωτέρων φιλοσοφικῶν τοιούτων ὑπαγομένων ὑπὸ ἀνεξαρτήτους διοικήσεις φερούσας διάφορα ὀνόματα ἀναλόγως τοῦ δόγματος εἰς ὃ ἀνήκουσιν.

Ἐν Ἑλλάδι ἔνθα ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀκολουθεῖ τὸ Α.·. καὶ Α.·. Σ.·. Δ.·., τὴν ἐπὶ τῶν φιλοσοφικῶν βαθμῶν (ἀπὸ τοῦ 4° μέχρι τοῦ 33°) ἐξουσίαν ἀσκεῖ τὸ "*Ὕπατον Συμβούλιον*" (βλ.λ.) τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος ὅπερ ἀναγνωρίζεται ὡς Ἀνωτάτη Δογματικὴ Ἀρχή.

Ἐνιαχοῦ καὶ ἰδίως εἰς τὰς λατινικὰς χώρας αἱ Μεγ.·. Στοαὶ καλοῦνται *Μεγ.·. Ἀνατολὴ* (βλ.λ.). Αἱ κατὰ τόπους Μεγ.·. Στοαὶ εἶνε ἢ ἐθνικαί, περιλαμβάνουσαι ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν των τὸ σύνολον τῶν Στοῶν μιᾶς ἐπικρατείας ἢ καὶ περιφερειακαὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν ὁποίων ὑπάγονται αἱ Στοαὶ μιᾶς μόνον περιφερείας τῆς ἐπικρατείας.

Διὰ νὰ ἱδρυθῇ μία νέα Μεγ.·. Στοὰ εἰς ἐπικράτειαν ἔνθα δὲν ὑφίσταται τοιαύτη, ἀπαιτεῖται ἡ ἀναγνώρισις αὐτῆς παρ' ἑτέρας κανονικῶς λειτουργούσης καὶ ἀναγνωρισμένης Μεγ.·. Στ.·. ἥτις χρησιμεύει τρόπον τινὰ ὡς ἀνάδοχος τῆς νεωστὶ σχηματιζομένης Τεκτονικῆς Δυνάμεως.

Ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν Μεγάλων Στοῶν εἶνε ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, πρώτη ἱδρυθεῖσα, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἐν ἔτει 1717.

Τὸ πρῶτον πρακτικὸν αὐτῆς φέρει ἡμερομηνίαν 24 Ἰουνίου 1723, φαίνεται δ' ἐκ τούτου ὅτι ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της καὶ μέχρι τοῦ ἔτους τούτου δὲν ἐτηροῦντο γραπτὰ πρακτικὰ τῶν ἐργασιῶν της. Τὴν ἵδρυσιν τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας, ἣν ἀπήρτιζον ἀρχικῶς τέσσαρες μόνον Στοαί, ἐπηκολούθησεν ἡ σύνταξις τῶν Συνταγμάτων ὑπὸ τοῦ "*Ἄντερσον*" (βλ.λ.) καὶ ἡ βαθμιαία δι' αὐτῶν ὀργάνωσις τοῦ Ἀγγλικοῦ Τεκτονισμοῦ ἐξελιχθέντος εἰς ἰσχυρὰν δύναμιν οἵα ἐμφανίζεται αὕτη σήμερον.

Τὴν ἕδραν τῶν Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας κατέλαβον κατὰ σειρὰν μέχρι σήμερον 44 ἐν ὅλῳ διαπρεπεῖς Ἄγγλοι Τέκτονες τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἐκπροσωποῦν συγχρόνως καὶ κορυφαίους ἐπιστήμονας, ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων ἢ βλαστοὺς ἡγεμονικούς. Ἀπὸ τοῦ 1790 δὲ μέχρι σήμερον τὴν σφ.·. τοῦ Μεγ.·.

Διδ.·. κατέχουν μέλη τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου τῆς Μεγ.·. Βρεττανίας (Βλ. 'Αγγλία καὶ 'Αγγλίας Βασιλ. Οἶκος).

Μεγάλη Στοά, Γενική (General Grand Lodge). 'Υπὸ τὸν τίτλον οὗτον ἐπρόκειτο νὰ ἱδρυθῇ ἐν ταῖς 'Ηνωμέναις Πολιτείαις τῆς 'Αμερικῆς 'Ανωτάτη 'Αρχὴ τοῦ 'Αμερικανικοῦ Δόγματος ἥτις νὰ συγκεντρώνῃ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της τὰς Μεγ.·. Στ.·. αἵτινες ὑφίστανται αὐτοκεφάλως εἰς ἑκάστην τῶν Πολιτειῶν οἵτινες ἀπαρτίζουν τὴν συμπολιτείαν.

'Η πρώτη ἀπόπειρα σχηματισμοῦ Γενικῆς Μεγ.·. Στ.·. χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1779 ὅτε ἐγένετο ἡ σκέψις ἀναγορεύσεως ὡς Μεγ.·. Διδ.·. τῆς συσταθησομένης Γ.·. Μ.·. Στ.·. τοῦ ἀδ.·. Γεωργίου Οὐάσιγκτων, τοῦ ἐλευθερωτοῦ τῆς 'Αμερικῆς. 'Η ἀπόπειρα τότε ἐναυάγησε, τὴν αὐτὴν δὲ ἔσχον τύχην καὶ αἱ ἀκολούθως κατὰ διαφόρους περιόδους μέχρι τοῦ 1859 γενόμεναι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν προσπάθειαι. 'Η ἰδέα αὕτη ἔχει νῦν ὁριστικῶς ἐγκαταλειφθῆ.

Μεγάλη Στοὰ Γερμανίας. Αἱ προσπάθειαι τῶν Γερμανῶν ἀδ.·. Τεκτόνων διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσίν των μετὰ τὸν διωγμὸν ὃν εἶχον ὑποστῇ ἐπὶ ναζιστικοῦ καθεστῶτος (βλ. Γερμανία) ἐστέφθησαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Τὸ παρελθὸν φθινόπωρον (1954) συνῆλθεν εἰς Κοβοῦργον τῆς Βορείου Βαυαρίας συνέλευσις εἰς τὴν ὁποίαν παρέστησαν ἀντιπρόσωποι 230 ἐν ὅλῳ Στοῶν διὰ πρώτην δὲ φορὰν μετέσχον καὶ αἱ Στοαὶ τοῦ Βερολίνου.

Συνεστήθη οὕτω ἡ Μ.·. Στ.·. τῆς Γερμανίας ἥτις καὶ ἀνεγνωρίσθη ἤδη ἐπισήμως ὑφ' ὅλων σχεδὸν τῶν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ κόσμου.

Εἰς τὴν Γερμανίαν ὑπάρχουν ἐπὶ τοῦ παρόντος 12 μόνον χιλιάδες 'Ελευθεροτέκτ.·. ἐνῶ εἰς τὰς 'Ηνωμ. Πολιτείας 'Αμερικῆς ὑπάρχουν 4 ἑκατομμύρια καὶ εἰς τὴν Μ. Βρεττανίαν 800 χιλιάδες. 'Αλλ' ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι μὲ τὸ κλείσιμον τῶν Τεκτ.·. Στ.·. ἐν Γερμανίᾳ, μία ὁλόκληρος γενεὰ ἀπεκλείσθη ἀπὸ θεσμοῦ ὁ ὁποῖος ἐπέδρασε σημαντικῶς ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς χώρας καὶ ἔχει μακρὰν παράδοσιν.

Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γερμανίας εἶνε ὁ Δόκτωρ Τέοντορ Φόγκελ. Τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς δὲν μετέχουν δυστυχῶς οἱ Τέκτ.·. οἱ κατοικοῦντες εἰς τὴν 'Ανατολικὴν Γερμανίαν ὅπου τὸ δικτατορικὸν κομμουνιστικὸν καθεστὼς τὸ βιαίως ἐπιβληθὲν ἐπὶ τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ καταδιώκει, ὅπως ὅλοι οἱ δικτάτορες, τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμόν. Οἱ εἰς τὴν 'Ανατολικὴν Γερμανίαν ὅμως διαβιοῦντες Τέκτονες, οἵτινες ἀνέρχονται εἰς ἀρκετὰς χιλιάδας, ἔρχονται συχνὰ μυστικῶς εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς ἀδ.·. των τῆς ἐλευθέρας Δυτικῆς Γερμανίας.

Μεγάλης Στοᾶς Χειρόγραφον 'Αρ. 1. Κύλινδρος χειρογράφου ἐκ περγαμηνῆς μήκους ἐννέα δακτύλων καὶ πλάτους πέντε, περιέχων τὴν παράδοσιν τοῦ Τάγματος καὶ τοὺς 'Αρχαίους Κανόνας. Φυλάσσεται εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς 'Αγγλίας ἀγορασθεὶς ἐν ἔτει 1839 ἀντὶ 25 λιρῶν στερλ. Φέρει χρονολογίαν 1583, ἀναδημοσιεύθη δὲ εἰς τοὺς «Ἀ ρ χ α ί ο υ ς Κ α ν ό ν α ς» τοῦ Hughan τῷ 1872, εἰς τὰ «Τ ε κ τ.·. γ ε γ ο ν ό τ α κ α ὶ μ ύ θ ο υ ς» τοῦ Sadler καὶ ἐν πανομοιοτύπῳ ὑπὸ τῆς Στοᾶς τῶν «Τεσσάρων 'Εστεμμένων».

Μεγάλοι 'Αξιωματικοί. Τὰ μέλη ἑνὸς Διοικητικοῦ Τεκτ.·. Σώματος ὡς Μεγάλης Στοᾶς, Μεγάλης 'Ανατολῆς, Μεγ.·. Περιστυλίου κ. ἄ.

Οἱ Μεγ.·. 'Αξ.·. ἐκλέγονται διὰ ψηφοφορίας ὑπὸ τῶν Γεν.·. Συνελεύσεων πανταχοῦ πλὴν τῆς 'Αγγλίας ἔνθα, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ γράφεται, διορίζονται ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·.. Τὸ ἔθιμον τοῦτο τοῦ 'Αγγλικοῦ Τεκτ.·. στηρίζεται ἐπὶ τῶν Κανονισμῶν τοῦ 1738 τοῦ "Αντερσον ἔνθα τονίζεται ὅτι «ὁ νέος Μέγ.·. Διδ.·. ὑποδεικνύει τὸν Γραμματέα του». 'Εν 'Αγγλίᾳ μετὰ τὸν Μεγ.·. Διδ.·. ἐκλέγεται διὰ ψηφοφορίας μόνον ὁ Μέγ.·. Θησ.·..

Μεγάλοι 'Επόπται. (Grand Wardens). 'Ο α' καὶ β' Μέγ.·. 'Επ.·. εἶνε ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος ἀξ.·. μιᾶς Μεγ.·. Στ.·.. Τὰ καθήκοντά των δὲν διαφέρουν ἀπὸ τὰ καθήκοντα τῶν 'Επ.·. Συμβ.·. Στοᾶς (βλ. *'Επόπτης*). 'Εν περιπτώσει ἀπουσίας τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἢ τοῦ Προσθ.·. τοιούτου ὁ Α' Μέγ.·. 'Επ.·. ἀναλαμβάνει τὴν διοίκησιν τῆς Μεγ.·. Στ.·., ἐν ἀπουσίᾳ δὲ καὶ τούτου ὁ Β' Μέγ.·. 'Επ.·..

Οἱ 'Αρχαῖοι κανόνες τοῦ 1722 ὥριζον ὅτι οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἐκλεγῇ Μέγ.·. 'Επ.·. ἐὰν δὲν εἶχεν ἤδη χρηματίσῃ Σεβ.·. Στοᾶς. 'Ο Κανὼν οὗτος τηρεῖται καὶ σήμερον εἰς πολλὰς Τεκτ.·. Δυνάμεις.

Διὰ τῶν Κανονισμῶν τοῦ 1721 οἱ Μεγ.·. 'Επ.·. διωρίζοντο ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Μεγ.·. 'Αξ.·. ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἐὰν ὅμως ὁ διορισμὸς δὲν ἐνεκρίνετο ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. διενηργεῖτο ψηφοφορία. Τὰ νεώτερα ὅμως Συντάγματα, τὰ ἐν ἰσχύϊ σήμερον ἐν 'Αγγλίᾳ παρέχουν τὸ δικαίωμα τῆς ὑποδείξεως τῶν δύο Μεγ.·. 'Επ.·. ὡς καὶ τῶν λοιπῶν Μεγ.·. 'Αξ.·. εἰς τὸν Μέγ.·. Διδ.·. ἀποκλειστικῶς.

Μεγαρικοί Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Εὐκλείδου τοῦ Μεγαρέως οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἑτέραν τῶν Σωκρατικῶν σχολῶν ὧν πρώτη ἡ τοῦ Πλάτωνος. Κυριώτατοι ὀπαδοί της ὑπῆρξαν 'Απολλώνιος ὁ Κυρηναῖος, Διόδωρος ὁ 'Ισαιός, Στίλπων ὁ Μεγαρικὸς καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων 'Αλέξιος ὁ 'Ηλεῖος καὶ Φίλων ὁ διαλεκτικός. Οἱ μεγαρικοὶ παρεδέχοντο ὡς μόνα πραγματικὰ τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη τῶν ὄντων ἤτοι τὰς οὐσίας τῶν ἐπὶ μέρους ὄντων, τὰς ἐκφραζομένας διὰ τῶν γενικῶν ἐννοιῶν. Τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη ταῦτα παραμένουν ἀναλλοίωτα ὅμοια πρὸς ἑαυτὰ καὶ αἰώνια κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ καθ' ἕκαστα ὄντα ἅτινα καταληπτὰ διὰ τῶν αἰσθήσεων, ὑφίστανται τὸν νόμον ἀλλοιώσεως καὶ φθορᾶς. Βραδύτερον ἐν τούτοις οἱ Μεγαρικοὶ ἠρνήθησαν καὶ αὐτὰ τὰ γένη καὶ εἴδη ταυτίσαντες ταῦτα καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς τὸ "*Ον* τῶν *'Ελεατῶν* (βλ. λ.) θεωροῦντες τὰς γενικὰς ἐννοίας ὡς διάφορα ὀνόματα ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὄντος.

«Μέγας 'Αλέξανδρος». 1) Συμβ.·. Στ.·. ὑπ' ἀριθ. 62 λειτουργοῦσα ἐν 'Αν.·. Θεσσαλονίκης ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς 'Ελλάδος. 'Ιδρυθεῖσα τῷ 1923 ἡ ἐν λόγῳ Στοὰ κατώρθωσε ταχέως χάρις εἰς τὸν ζῆλον τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ ἰδίως τῶν διοικούντων αὐτὴν νὰ ἐπιτελέσῃ θαύματα πράγματι εἰς τὸ κοινωνικὸν ἐπίπεδον διὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ ὁμωνύμου 'Ορφανοτροφείου θηλέων τὸ ὁποῖον ἐξειλίχθη βαθμιαίως εἰς θαυμάσιον φιλανθρωπικὸν καθίδρυμα ἐντὸς τοῦ ὁποίου λειτουργεῖ σήμερον Δημοτικὴ καὶ 'Επαγγελματικὴ Σχολὴ καὶ τὸ ὁποῖον περιβάλλει διὰ τῆς στοργῆς της ὁλόκληρος ἡ κοινωνία Θεσσαλονίκης.

2) Συμβ.·. Στ.·. ὑπ' ἀριθ. 35 λειτουργοῦσα ἐν 'Αν.·. 'Αλεξανδρείας Αἰγύπτου ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς 'Ελλάδος. 'Ιδρυθεῖσα τῷ 1903 περιέλαβεν ἀμέσως εἰς τὰς στήλας της τὰ ἐκλεκτότερα τῶν στοιχείων τῆς 'Ελληνικῆς κοινότητος 'Αλεξανδρείας, ἐπρωτοστάτησε δὲ εἰς ἔργα κοινωνικῆς ὠφελείας, ἱδρύσασα τὸν φιλολογικὸν καὶ μουσικὸν σύλλογον Αἰσχύλος—'Αρίων, συντηροῦσα τὸ Κανισκέρειον 'Ορφανοτροφεῖον, Νυκτερινὰς Σχολὰς καὶ Συσσίτια ἀπόρων. Κατὰ τοὺς Μακεδονικοὺς ἀγῶνας τῷ 1905 καὶ ἀκολούθως ἐξαιρετικὴν ἀνέπτυξεν ἐθνικὴν δρᾶσιν οὐδ' ἔπαυσεν ἔκτοτε δρῶσα. Πρῶτος αὐτῆς Σεβ.·. ἐχρημάτισεν ὁ κρ.·. ἀδ.·. Σπυρίδων Καμβύσης 33°.

Μέγας 'Αρχιερεὺς (Grand High Priest). 'Ο πρόεδρος ἑνὸς Μεγ.·. Περιστ.·. τῆς Βασ.·. 'Αψ.·. εἰς τὸ 'Αμερικανικὸν Δόγμα. Τὰ δικαιώματα καὶ ἡ ἐξουσία ἑνὸς Μεγ.·. 'Αρχιερ.·. δὲν ἔχουν τὴν εὐρύτητα τῶν δικαιωμάτων ἑνὸς Μεγ.·. Διδ.·. Μεγ.·. Στ.·., καθορίζονται δὲ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὅστις διέπει τὰ Μεγ.·. Περιστ.·. τοῦ Τεκτονισμοῦ τῆς Β.·. 'Αψ.·..

Μέγας 'Αρχιτέκτων. 1) Βαθμὸς διαφόρων Τεκτ.·. δογμάτων ληφθεὶς κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ 12° τοῦ 'Α.·. καὶ 'Α.·. Σ.·. Δ.·. (βλ. *Μέγ.·. Διδ.·. 'Αρχιτέκτων*). 'Ο βαθμὸς οὗτος ἀπαντᾶται ὡς 6ος τοῦ Μετερρυθμισμένου Δόγματος τοῦ Σαὶν-Μαρτέν, ὡς 14ος τοῦ Δόγματος τῶν 'Εκλεκτῶν Κοέν, ὡς 23ος τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ καὶ ὡς 24ος τοῦ Μητροπολιτικοῦ Περιστυλίου τῆς Γαλλίας.

2) Παλαιὸς τίτλος 'Αξ.·. Μεγ.·. Στ.·. καὶ 'Επιτρχ.·

Μεγ.·. Στ.·. ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅστις σήμερον μετετράπη εἰς Μέγ.·. Ἐπόπτην τῶν Ἔργων.

Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος (Great Architect of the Universe, Le Grand Architecte de l'Univers). Συμβολικὸς τίτλος τῆς θεότητος ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτονισμῷ. Εἶνε φυσικὸν βεβαίως, ὅπως, θεσμὸς στηριζόμενος ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς καὶ προσαρμόζων τοὺς ὅρους τῆς ἐπιστήμης ταύτης εἰς ἠθικοὺς σκοποὺς καὶ τοῦ ὁποίου τὰ μέλη θεωροῦνται οἰκοδόμοι ἑνὸς πνευματικοῦ ναοῦ, θεωρῇ τὴν θεότητα ὑπὸ τοὺς νόμους τοὺς ὁποίους κατασκευάζει τὸ ἐν λόγῳ οἰκοδόμημά του, ὡς τὸν Διδάσκαλον Οἰκοδόμον ἢ Μέγαν Ἀρχιτέκτονα τοῦ ἔργου τούτου.

Δέον ἐν τούτοις νὰ τονισθῇ ὅτι ὁ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. δὲν εἶνε ἀνθρωπομορφικὸς θεός, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ Ἀρχὴ τῆς Συνειδήσεως καὶ τῆς Παγκοσμίου Ζωῆς, τὸ «Ἕν», τὸ «Μοναδικὸν Πρᾶγμα» τοῦ *Σμαραγδίνου Πίνακος* (βλ.λ.). Ἐκπροσωπεῖ ἐπίσης τὴν Ἐνέργειαν ὡς ἀποδεικνύεται ἐν Ἰνδίαις ἐκ τῆς λατρείας τοῦ Βισβακάρμα, τοῦ «Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος τῶν Θεῶν» οὑτινος τὸ ὄνομα σημαίνει «πᾶσα ἐνέργεια» ἢ «πᾶσα ἐνεργητικότης». Ὁ τύπος αὐτὸς τοῦ θείου ἀνευρίσκεται εἰς ὅλας τὰς θρησκείας ὅπου γενικῶς παρουσιάζεται ὡς «θεῖος ἐργάτης». Ὁ Βισβακάρμα τῶν Ἰνδῶν εἶνε σιδηρουργὸς ὑπὸ δὲ τὴν ἄλλην μορφήν του τὴν τοῦ Τσβάστρι εἶνε ξυλουργός, ὅπως ὁ Ἰωσὴφ τῶν Χριστιανῶν καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς. Ὁ Κετζαλκότλ, θεὸς τῶν Μεξικανῶν εἶνε ἐπίσης ὁ πρῶτος σιδηρουργός. Εἰς ἄλλην Τεκτονικὴν παράδοσιν ἀπαντῶμεν τὸν Τουμπαλκάϊν ὡς «πατέρα τῶν κατεργαζομένων τὰ μέταλλα».

Γενικῶς εἰπεῖν ἐν τούτοις τὸ ἔμβλημα τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. ἐκφράζει τὴν δημιουργὸν δύναμιν εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ πιστεύῃ ὁ ζητῶν νὰ γίνῃ Τέκτων.

Ἡ περὶ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. Τεκτονικὴ ἀντίληψις εἶνε πολὺ εὐρυτέρα τῆς τοῦ Θεοῦ τῶν διαφόρων θρησκειῶν ἀλλὰ καὶ περιωρισμένη συγχρόνως.

Ὁ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. εἶνε δυνατὸν νὰ ταυτισθῇ ἔν τινι μέτρῳ πρὸς τὸν «Δημιουργὸν» τῆς Πλατωνικῆς Φιλοσοφίας. Διὰ τοῦ ὅρου αὐτοῦ ἐκφράζομεν πῶς ἀντιλαμβανόμεθα τὴν θεότητα εἰς τὰς σχέσεις της μὲ τὸν κόσμον καὶ μὲ τὸν ἄνθρωπον.

Εἰς τὸ περιοδικὸν «Gnose» ὁ ἀδ.·. René Guenon γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος» χαράσσει τὸ ἰδανικὸν πεδίον τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἀκαθόριστον ἀλλ' ὄχι καὶ ἄπειρον ἀνάπτυξίν του ἐκδηλοῦται διὰ τῶν διαφόρων ὄντων τὰ ὁποῖα περιέχονται εἰς τὸ Παγκόσμιον Ὂν του. Ἡ συλλογικότης αὐτὴ ἀκριβῶς τῶν ἐπὶ μέρους ὄντων λαμβανομένη ἐν τῷ συνόλῳ της ἀποτελεῖ τὸν Δημιουργόν, τὸν Τεχνίτην ἢ Ἐργάτην τοῦ Σύμπαντος. Ἡ περὶ τοῦ Δημιουργοῦ ἀντίληψις αὕτη ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν Καμπαλὰ μὲ τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ ἐνῶ ὁ Μ.·. Α.·. Γ.·. Σ.·. εἶνε ταυτόσημος μὲ τὸν Ἀδὰμ Καδμὸν (παγκόσμιον ἄνθρωπον). Αὐτὰ ἀρκοῦν διὰ νὰ σημειώσουν τὴν βαθυτάτην διαφορὰν ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τῶν θεῶν τῶν διαφόρων θρησκειῶν οἱ ὁποῖοι δὲν εἶνε παρὰ ἀπόψεις τοῦ Δημιουργοῦ». Καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς εἶνε ἀδικαιολόγητος καὶ κατακριτέα ἡ ἐκ μέρους τῆς Μ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας κατάργησις τῆς ἐκφράσεως Ε.·. Δ.·. Τ.·. Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. διότι ἡ κατάργησις αὐτὴ φανερώνει ὅτι ἡ Μ.·. Ἀ.·. τῆς Γαλλίας κακῶς ἐταύτισε τὸν Μ.·. Ἀ.·. Τ.·. Σ.·. μὲ τοὺς θεοὺς τῶν θρησκειῶν.

Ὁ Corneloup εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν «Le Symbolisme» κατακρίνων τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν γράφει:

«Ὁ Μ.·. Ἀ.·. Τ.·. Σ.·. συμβολίζει τὴν ρυθμίζουσαν ἀρχὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τοῦ Σύμπαντος. Ἐργάζεσθαι διὰ τὴν δόξαν τοῦ Μ.·. Ἀ.·. Τ.·. Σ.·. δυνατὸν νὰ σημαίνῃ κατὰ βούλησιν: ἢ ἐργάζεσθαι ὑπὸ τὸ σημεῖον τοῦ θείου ἢ ἐργάζεσθαι ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τῆς ὁμαδικῆς συνειδήσεως τῆς ἀνθρωπότητος. Ἢ ἀκόμη ἐργάζεσθαι ὑπὸ τὴν ρυθμίζουσαν ἀρχὴν ἡ ὁποία ὁδηγεῖ πρὸς τὴν πρόοδον, τὴν ἐξέλιξιν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἀνθρωπότητος».

Τὴν σημασίαν ἄλλως τε τὴν ὁποίαν ὁ Τεκτ.·. ἀποδίδει εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ Μ.·. Ἀ.·. Τ.·. Σ.·. τὴν καθιστᾷ σαφέστατα νοητὴν τὸ ἐντὸς τοῦ φωτεινοῦ Δέλτα ἀνέκφραστον ὄνομα μὲ τὰ τέσσαρα Ἑβραϊκὰ στοιχεῖα «Γιόδ, Χέ, Βάου, Χέ».

Ἡ ἀπόκρυφος σημασία τοῦ ἱεροῦ Τετραγραμμάτου εἶνε ἡ μυστικὴ ἐκδήλωσις τοῦ Δημιουργοῦ.

Τὸ πρῶτον γράμμα τὸ *Γιὸδ* ἢ *Ἰὸδ* λαμβανόμενον μόνον του σημαίνει τὸ *Ἀπόλυτον Ὄν*, τὴν ἀπόλυτον *Μονάδα*, τὸ *Ὄντως Ὄν*. Τὰ τρία ἄλλα γράμματα ἀποτελοῦν τὴν λέξιν *Ἐβέ*=Εὔα δηλαδὴ τὸ θῆλυ στοιχεῖον, τὴν ὕλην. Ἐκ τῆς συζεύξεως δὲ τοῦ Ἀπολύτου Ὄντος μὲ τὴν ὕλην δημιουργοῦνται οἱ μορφικοὶ κόσμοι.

Τὸ Τετραγράμματον δηλαδὴ εἶνε ὁ Δημιουργὸς τὸν ὁποῖον οἱ μύσται δὲν πρέπει νὰ συγχέουν μὲ τοὺς θεοὺς τῶν διαφόρων θρησκειῶν.

Μέγας Διδάσκαλος (Grand Master, Grand Maitre). Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου μιᾶς Μεγ.·. Στοᾶς ἢ Μεγ.·. Ἀνατολῆς. Προεδρεύει φυσικὰ τῶν ἐργασιῶν τῆς Μεγ.·. Στοᾶς ἢ Συνελεύσεως ἔχει δὲ τὸ δικαίωμα ὄχι μόνον νὰ παρίσταται ἀλλὰ καὶ νὰ προεδρεύῃ τῶν ἐργασιῶν πάσης ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του Συμβ.·. Στοᾶς. Ἀποδεχόμενος τὴν πρώτην σφ.·. τῆς Στοᾶς ἣν ἐπισκέπτεται, τοποθετεῖ τὸν Σεβ.·. αὐτῆς εἰς τὰ ἀριστερά του δικαιοῦται δὲ νὰ ζητήσῃ ὅπως οἱ δύο Μεγ.·. Ἐπ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἐκτελέσουν χρέη Ἐπ.·. τῆς Στοᾶς. Ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπισκέπτεται τὰς Στ.·. νὰ ἐπιθεωρῇ τὰ βιβλία ἢ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας των, νὰ ἀσκῇ δὲ τὰ δικαιώματά του ταῦτα καὶ δι' ἀντιπροσώπων του λαμβανομένων ἐκ τῶν λοιπῶν Ἀξ.·. τοῦ Συμβουλίου τῆς Μεγ.·. Στ.·. Ἐκπροσωπεῖ τὴν Μεγ.·. Στ.·. ἐνώπιον παντὸς Ἐλευθεροτέκτονος καὶ πάσης Τεκτ.·. Δυνάμεως ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Τεκτονισμῷ. Ὑπογράφει τὰ ἱδρυτικὰ διπλώματα τῶν νέων Στοῶν. Ἔχει τὸ προνόμιον τῆς ἀπονομῆς χάριτος εἰς πάντα καταδικασθέντα Τέκτονα, ὡς καὶ τῆς ἀρνησικυρίας ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Συμβ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·.

Ὁσάκις ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἐπισκέπτεται Στ.·. τινα τῆς δικαιοδοσίας του, δέον νὰ γίνεται δεκτὸς μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ καὶ δι' ὅλων τῶν ὑπὸ τῶν κανονισμῶν προβλεπομένων τιμῶν, ὁ δὲ Σεβ.·. τῆς Στ.·. δέον πάντοτε νὰ προσφέρῃ αὐτῷ τὴν ἕδραν καὶ τὴν σφ.·. του ἣν δικαιοῦται κατὰ βούλησιν νὰ δεχθῇ ἢ νὰ μὴ δεχθῇ ὁ Μέγ.·. Διδ.·.

Ἐν περιπτώσει θανάτου ἢ ἀπουσίας τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἀναπληροῖ τοῦτον ὁ Πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. μὴ ὑπάρχοντος δὲ τοιούτου ὁ εἷς τῶν Μεγ.·. Ἐπ.·. κατὰ σειρὰν βαθμοῦ.

Μέγας Διδ.·. Ἀρχιτέκτων (Grand Master Architect, Grand Maitre Architecte). Ὁ 12ος τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. Εἶνε βαθμὸς καθαρῶς ἐπιστημονικός, ὁμοιάζων κατὰ τοῦτο πρὸς τὸν συμβ.·. βαθμὸν τοῦ Ἑτ.·. Ἡ διδασκαλία του περικλείει ἀνάλυσιν τῶν ἀρχῶν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τοῦ δεσμοῦ τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν μετὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Ὁ ναὸς διακοσμεῖται μὲ λευκὰ καὶ ἐρυθρὰ παραπετάσματα καὶ μὲ τοὺς πέντε ρυθμοὺς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ὡς καὶ θήκην μαθηματικῶν ἐργαλείων. Τὸ περίζωμα εἶνε λευκὸν ἐπενδεδυμένον μὲ κυανοῦν, τὸ δὲ κόσμημα τοῦ βαθμοῦ χρυσοῦν μετάλλιον ἐφ' οὗ εἶνε χαραγμένοι οἱ 5 ἀρχιτεκτονικοὶ ρυθμοί.

Τὸ ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ βαθμοῦ προκύπτον φιλοσοφικὸν καὶ ἠθικὸν συμπέρασμα εἶνε ἡ ἰσορρόπησις τῶν ἀντιθέτων δυνάμεων, ἡ ἀνάγκη σαφοῦς σχεδίου πρὸς ἐνέργειαν, ἡ βασικὴ συμφωνία τῆς ἐπὶ μέρους ἀληθείας μὲ τὴν παγκόσμιον τοιαύτην.

Διδάσκει τὴν συμβολικὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἰς τὴν ἐποικοδόμησιν τοῦ ἠθικοῦ ἀνθρώπου καὶ βελτίωσιν αὐτοῦ κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε νὰ ἡγεμονεύσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ του ὁ ἠθικὸς διάκοσμος τῆς ἀγάπης, τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης, τῶν τριῶν τούτων στύλων τοῦ Ναοῦ ὃν πᾶς Τέκτων ἐγείρει ἐν ἑαυτῷ.

Καὶ ὁ βαθμὸς οὗτος ὡς καὶ πλεῖστοι ἄλλοι τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. παραμένει κακῶς ἐν ἀχρηστίᾳ, ἐνῷ

θὰ ἔπρεπε νὰ γίνεται ἀνάλυσις αὐτῶν περιεχόντων μεγάλης σημασίας συμβολισμούς.

Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Φωτὸς (Grand Master of the Light). Εἷς τῶν πολλῶν τίτλων τῶν ἀπονεμομένων εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἱππ.·. τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου.

Μέγ.·. Διδ.·. τῶν Συμβ.·. Στ.·. (Grand Master of all symbolic lodges, Vénérable Maître de toutes les loges). Ὁ 22ᵒ τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·.. Ὁ πρόεδρος καλεῖται «Σεβ.·. Μέγ.·. Διδ.·.» βοηθεῖται δὲ εἰς τὴν Δύσιν ὑπὸ Ἐπ.·.. Ὁ διάκοσμος εἶναι κυανοῦς καὶ κίτρινος. Τὸ παλαιὸν τυπικόν του περικλείει ἐνδιαφερούσας διδασκαλίας σχετικὰς μὲ τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον Ναόν.

Μεταξὺ τῶν παραδόσεων τὰς ὁποίας διέσωσαν οἱ παλαιοὶ τοῦ βαθμοῦ κάτοχοι, ὑπάρχει καὶ μία ἀναφέρουσα ὅτι μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Τίτου καταστροφὴν τοῦ τρίτου Ναοῦ, οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εὑρισκόμενοι εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν Χριστιανοὶ Ἐλευθεροτέκτονες καταληφθέντες ὑπὸ θλίψεως ἀπῆλθον μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ κτίσουν τέταρτον Ναὸν καὶ διαιρεθέντες εἰς διαφόρους ὁμάδας διεσκορπίσθησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης. Οἱ περισσότεροι μετέβησαν εἰς Σκωτίαν καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν πόλιν *Κιλουΐννιγκ* (βλ. λ.) ἔνθα ἵδρυσαν Στοὰν καὶ ἀνήγειραν ἀββαεῖον ἐν τῷ ὁποίῳ κατέθεσαν καὶ τὰ πρακτικὰ τοῦ Τάγματος.

Ὁ ἀδ.·. Mackey φρονεῖ ὅτι ἡ παράδοσις αὕτη διατηρηθεῖσα εἰς τὰ πρωτότυπα τῶν τυπικῶν τοῦ βαθμοῦ ἀποτελεῖ ἰσχυρὰν ἀπόδειξιν περὶ καταγωγῆς τοῦ βαθμοῦ τούτου ἐκ τοῦ Ναϊτικοῦ συστήματος τοῦ *Ράμσαι* (βλ. λ.).

Μέγ.·. Ἐκλ.·. Τέλειος καὶ Ὑπέρτ.·. Τέκτ.·. (Grand Elect, Perfect and Sublime Mason). Ὁ 14ᵒ τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. εἰς τὸν ὁποῖον ὅμως οἱ Γάλλοι δίδουν τὸ ὄνομα Grand Ecossais de la Voûte sacrée de Jacques VI :Μέγας Σκῶτος τῆς Ἱερᾶς Ἀψῖδος Ἰακώβου ΣΤ'. Ὁ ἀδ.·. Mackey φρονεῖ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ βαθμοῦ φανερώνει τὴν ἐπίδρασιν ἣν ἤσκησαν οἱ ἐξόριστοι Στιούαρτ ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ὅπως τὸν χρησιμοποιήσουν διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας παλινόρθωσίν των.

Ὁ βαθμὸς οὗτος ὡς συμπληρώνων τὴν ὅλην σειρὰν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν πρῶτον Ναόν, ἀπεκλήθη ὁ τελευταῖος βαθμὸς τοῦ παλαιοῦ Τεκτονισμοῦ. Καὶ εἶνε πράγματι ὁ τελευταῖος τῶν καλουμένων *Ἀνεκφράστων* βαθμῶν οἵτινες ἀπονέμονται εἰς Στ.·. *Τελειοποιήσεως* καὶ οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται εἰς τὸ *Ἀνέκφραστον ὄνομα*. Τὸ ἐργαστήριον καλεῖται Ἱερὰ Ἁψίς. Οἱ κυριώτεροι **ἀξ.·. αὐτοῦ εἶνε ὁ Τρ.·. Ἰσχ.·. Μέγ.·. Διδ.·. (ἐσφαλμένως εἰς τὰ ἑλληνικὰ Τυπικὰ ἀναγράφεται Τρ.·. Κρ.·. Μ.·. Διδ.·.) οἱ δύο Ἐπιθεωρηταί, εἷς Μέγ.·. Θησ.·. καὶ εἷς Μέγ.·. Γραμ.·.. Ἐπειδὴ παλαιόθεν οἱ Στ.·. Τελειοποιήσεως ἐκαλοῦντο «Ὑ π έ ρ τ α τ α ι Μ ε γ.·. Σ τ.·.» διὰ τοῦτο καὶ παρέμεινεν ἔκτοτε προτασσόμενον τοῦ τίτλου τῶν Ἀξ.·. τὸ ἐπίθετον Μέγας.**

Ἡ παράδοσις τοῦ βαθμοῦ ἀναφέρει ὅτι μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Ναοῦ, οἱ ἐν αὐτῷ ἐργασθέντες Τέκτονες ἀπῆλθον εἰς τὰ γειτονικὰ ἔθνη διακηρύττοντες τὰ διδάγματα τοῦ Τάγματος ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν *Μεγ.·. Ἐκλεκτῶν* (βλ.λ.) καὶ μυοῦντες ὅσους ἔκρινον καταλλήλους.

Ὁ Ναὸς εἶχε περατωθῆ τὸ ἔτος 3000 ἀ.·. κ.·. κ.·.. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ εἶχεν ἀναδειχθῆ σοφὸς καὶ προσείλκυε τὴν γενικὴν ἐκτίμησιν. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ἐκώφευσεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου καὶ ὑπερήφανος διότι ἀνήγειρε Ναὸν ἐμεθύσθη ἀπὸ τὴν ἰδίαν του δόξαν καὶ ἰσχὺν καὶ ἐπεδόθη εἰς κραιπαλώδη βίον βεβηλώσας καὶ τὸν Ναὸν ἔνθα προσέφερε θυμίαμα εἰς τὸ εἴδωλον Μολὼχ. Ὁ λαὸς ἀντιγράφων τὸν βασιλέα του κατέστη ἐπίσης ματαιόδοξος καὶ εἰδωλολάτρης.

Πρὸς τιμωρίαν ὁ Θεὸς ἐνέπνευσε τὸν Ναβουχοδονόσορα (Νεμποὺ σάντ-νεζάρ) νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ Βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ Καὶ τότε ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς ἀπέστειλε τὸν ἀρχηγὸν τῶν φρουρῶν του Νεμπουζαραντὰν ὅστις κατέκαυσε διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου τὴν Ἰουδαίαν, ἐλεηλάτησε τὴν Ἱερουσαλήμ, κατέστρεψε τὸν Ναὸν καὶ μετέφερε τὸν λαὸν αἰχμάλωτον εἰς Βαβυλῶνα. Ταῦτα συνέβησαν 470 ἔτη, ἓξ μῆνας καὶ δέκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς καθαγιάσεως τοῦ Ναοῦ.

Ὅτε μετὰ καιρὸν οἱ ἡγεμόνες τῶν Χριστιανικῶν Ἐθνῶν συνησπίσθησαν ὅπως ἐλευθερώσουν τοὺς Ἁγίους Τόπους ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν ἀπίστων, οἱ καλοὶ καὶ ἐνάρετοι Τέκτονες ἑκουσίως καὶ προθύμως προσέφερον τὰς ὑπηρεσίας των πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τοῖς ἐπιτραπῇ νὰ ἔχουν ἀρχηγὸν τῆς ἐκλογῆς των. Οὕτω συγκεντρωθέντες οἱ Τέκτ.·. ἐξεστράτευσαν.

Ἡ γενναιότης καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν Ἱπποτῶν ἦτο τοιαύτη ὥστε ἐθαυμάσθησαν ἀπὸ ὅλους καὶ ἐγένοντο ἀρχηγοὶ ὅλων τῶν πριγκίπων τῆς Ἱερουσαλὴμ οἱ ὁποῖοι πιστεύοντες ὅτι τὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ Μυστήρια ἦσαν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐνέπνεον εἰς τοὺς Τέκτονας τὸν ἡρωϊσμὸν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀρετήν, ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μυηθοῦν ἐπίσης. Ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἐκρίθησαν ἄξιοι ἐμυήθησαν πράγματι. Καὶ οὕτω ἡ Β.·. Τ.·. τυχοῦσα τῆς ἐγκρίσεως τῶν μεγάλων καὶ τῶν καλῶν διεδόθη ἀνὰ τὰς κτήσεις των καὶ ἐξηκολούθησεν ἔκτοτε νὰ ἐξαπλοῦται τεραστίως.

Συμβολικὸν χρῶμα τοῦ βαθμοῦ τούτου εἶνε τὸ ἐρυθρόν, ἔμβλημα ζήλου, σταθερότητος καὶ ἐπιμελείας. Ἐκ τούτου καὶ ἡ σειρὰ τῶν βαθμῶν αὐτῶν καλεῖται Ἐρυθρὸς Τεκτονισμός. Κόσμημα τοῦ βαθμοῦ εἶνε διαβήτης ἀνοικτὸς ἐπὶ τόξου 90 μοιρῶν ἐπιστεφόμενος διὰ στέμματος καὶ φέρων εἰς τὸ κέντρον του ἥλιον. Εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς Στ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας ἑκατέρωθεν τοῦ διαβήτου τοποθετοῦνται ἥλιος καὶ πεντάκτινος ἀστήρ.

Ὁ βαθμὸς οὗτος ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν βιβλικῶν λεγομένων βαθμῶν καὶ ἀποτελεῖ συμπλήρωμα τοῦ 13ᵒ.

Ρητὸν τοῦ βαθμοῦ εἶνε τὸ «ἡ ἀ ρ ε τ ὴ ἥ ν ω σ ε ν ὅ, τ ι ὁ θ ά ν α τ ο ς δ ὲ ν θ ὰ χ ω ρ ή σ ῃ» ἀναγραφόμενον λατινιστὶ ἐπὶ εἰδικοῦ δακτυλίου «Virtus junxit Mors non separabit».

Ὁ βαθμὸς οὗτος παρουσιάζεται ὑπὸ διάφορον ὄνομα εἰς πολλὰ Τεκτ.·. δόγματα. Ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης Γαλλικῆς ὀνομασίας του, ἐμφανίζεται ἀλλαχοῦ ὡς: α'. Β α θ μ ὸ ς τ ε λ ε ι ο π ο ι ή σ ε ω ς, β'. Σ κ ῶ τ ο ς Ἱ π π ό τ η ς τ ε λ ε ι ο π ο ι ή σ ε ω ς, γ'. Μ έ γ α ς Ἐ κ λ ε κ τ ὸ ς Ἀ ρ χ α ῖ ο ς Τ έ λ ε ι ο ς Τ έ κ τ ω ν, δ'. Μ έ γ α ς Ἐ κ λ ε κ τ ὸ ς ἢ Σ κ ῶ τ ο ς Τ ε λ ε ι ο π ο ι ή σ ε ω ς, ε'. Ἱ π π ό τ η ς τ ῆ ς Ἱ ε ρ ᾶ ς Ἁ ψ ῖ δ ο ς, στ' Μ έ γ α ς Σ κ ῶ τ ο ς Ἐ κ λ ε κ τ ό ς.

Καθ' ὅλας τὰς ὑπαρχούσας ἐνδείξεις τὸν βαθμὸν τοῦτον ἔχει δημιουργήσει ὁ βαρῶνος *Τσουντὺ* (βλ. λ.) ὅστις εἰς τὸ βιβλίον του «Φ ω τ ο β ό λ ο ς Ἀ σ τ ὴ ρ» καθορίζει καὶ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν παράδοσιν τοῦ βαθμοῦ ὡς συνδεομένην μὲ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν. Ὁ βαρῶνος Τσουντὺ ἰσχυρίζεται ὅτι εἰς τὴν Παλαιστίνην ὑπῆρχε μία παλαιὰ Μυστικὴ Ἑταιρία τῶν «Ἱ π π ο τ ῶ ν τ ῆ ς Π ρ ω ΐ α ς κ α ὶ τ ῆ ς Π α λ α ι σ τ ί ν η ς» ἥτις παρέμενε κεκρυμένη εἰς τὴν Θηβαΐδα καὶ ἤσκει τὸν Ἑρμητισμόν. Ὅταν οἱ Σταυροφόροι ἔφθασαν πρὸς ἀπολύτρωσιν τῶν Ἁγίων Τόπων, οἱ ἐρημῖται οὗτοι ἐξῆλθον τοῦ ἐν Θηβαΐδι καταφυγίου των καὶ παρέσχον τὴν πολύτιμον συνδρομήν των εἰς τοὺς Σταυροφόρους Ἱππότας τῆς Δύσεως καὶ ἵδρυσαν τότε Τάγμα Ἀποκρυφιστικὸν ὀνομασθέντες Ἐλεύθεροι Τέκτονες. Εἰς τὸ Τάγμα αὐτὸ ἐγένοντο δεκτοὶ καὶ ὅσοι ἐκ τῶν Σταυροφόρων ἐκρίθησαν ἄξιοι.

Β ι β λ ι ο γ ρ. 1 (Τόμ. Β' σελ. 764) 3 (Τόμ. Α' σελ. 315) 41, 43.

Μέγας Ἐπιθεωρητὴς Ταξιάρχης Δικαστὴς (Grand Inspector Inquisitor Commander). Ὁ 31ᵒ τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·.. Δὲν εἶνε ἱστορικὸς βαθμὸς ἀλλ' ἁπλῶς διοικητικὸς καὶ δικαστικός. Τὸ ἐργαστήριον καλεῖται *Ἄρειος Πάγος*. Ἡ διακόσμησις τοῦ Ναοῦ εἶνε λευκὴ

τὸ δὲ κόσμημα εἶνε ἀργυροῦς Τεκτονικὸς σταυρὸς ἐπὶ λευκῆς ταινίας.

Ὁ βαθμὸς οὗτος κατὰ τὸν Woodford προῆλθεν ἐκ τοῦ «Ταξιάρχου Ἐπιθεωρητοῦ» 7ου βαθμοῦ τοῦ Σκωτικοῦ Φιλοσοφικοῦ Δόγματος ὅστις ἀπαντᾶται ἐπίσης καὶ εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Περιστυλίου τῆς Γαλλίας.

Ὁ βαθμὸς εἶνε προφανῶς ἐπίσης Ναϊτικὸς ἐφ' ὅσον ἔρχεται εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὸν τοῦ *Καδὼς* ἔχει δὲ ὡς καθήκοντα τὴν παρεμπόδισιν τῶν καταχρήσεων καὶ ὑπερβασιῶν, τὴν προστασίαν τῆς μὴ παραβιάσεως τῶν Τεκτ.·. Νόμων καὶ τὴν παρακολούθησιν τῶν ἀδ.·. ὅπως μὴ παραμελοῦν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν εἰς αὐτοὺς ἀνατεθέντων καθηκόντων. Ὁ ὑποψήφιος δέον νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του τοὺς μεγάλους τῆς ἀρχαιότητος σοφοὺς καὶ νομοθέτας, Ἀλφρέδον τὸν Μέγαν, Σωκράτην, Κομφούκιον, Μίνωα, Ζωροάστρην, Μωϋσῆν.

Ὡς πρὸς τὰ δικαστικὰ καθήκοντα ἅτινα ἀνατίθενται εἰς τὸν κατέχοντα τὸν βαθμόν, πολλαχοῦ ταῦτα εἶνε καθαρῶς τυπικά, καίτοι, ἐὰν αὐστηρὰ ἐνηργεῖτο ἐπιλογή, ἡ πραγματικὴ ἄσκησις τῶν ἐκ τοῦ τυπικοῦ ἀπορρεόντων δικαιωμάτων τοῦ Μεγ.·. Ἐπιθ.·. Ταξ.·. Δικ.·. θὰ ἐπροίκιζε τὸν βαθμὸν μὲ δραστηριότητα πολυτρόπως ὠφέλιμον διὰ τὸ Τάγμα.

Μέγας Εὐχέτης (Grand Prior). 1) Τίτλος τοῦ τρίτου Ἀξ.·. τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σ.·. Δ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

2). Εἰς τὸ τάγμα τῶν *Ἱππ.·. τῆς Μάλτας* (βλ. λ.) ὁ ἀρχηγὸς ἑκάστης τῶν ὀκτὼ *γλωσσῶν* εἰς τὰς ὁποίας διῃρεῖτο τοῦτο. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ ἄλλοι Μεγ.·. Εὐχέται (ἐν συνόλῳ 26) διοικοῦντες διαφόρους Κομμανδαρίας.

Μέγας Ποντίφηξ (Grand Pontiff, Grand Pontife ou Sublime Ecossais). Ὁ 19° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. Προεδρεύεται ὑπὸ τοῦ Τρ.·. Ἰσχ.·. μεθ' ἑνὸς Ἐπιθ.·.

Ὁ βαθμὸς εἶνε Χριστιανικὸς καὶ Ἀποκαλυπτικὸς δεδομένου ὅτι ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα καὶ τῶν λοιπῶν φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ. Γίνεται μνεία ἐπίσης τῶν ἑπτὰ Σφραγίδων τῆς Βαβυλῶνος, τῶν δώδεκα Ἀποστόλων καὶ τοῦ σπόρου τῆς γυναικὸς ὅστις θὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως.

Μεκλεμβοῦργον. Εἰς τὰ Γερμανικὰ Δουκᾶτα τοῦ Μεκλεμβούργου Σβέριν καὶ τοῦ Μεκλεμβούργου Στρέλιτζ ὁ Τεκτονισμὸς εἰσαχθεὶς ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 18ου αἰῶνος (1754) εἶχε σημειώσῃ μεγάλας προόδους, ἀριθμῶν εἰκοσάδα Στοῶν μὲ 1800 μέλη περίπου, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἐπικρατήσας τὸν κατεδίωξε. Ἐκ τῶν ἡγεμόνων τῶν δύο Μεκλεμβούργων οἱ ἀκόλουθοι ὑπῆρξαν Τέκτονες.

1. Φρειδερῖκος Λουδοβῖκος Μέγας Δοὺξ τοῦ Μεκλεμβούργου Σβέριν μυηθεὶς 1819.

2. Ἀδόλφος Φρειδερῖκος Δ' Μ. Δοὺξ τοῦ Μεκλεμβούργου Στρέλιτς μυηθεὶς 1772.

3. Κάρολος Μ. Δοὺξ τοῦ Μεκλεμ. Στρέλιτς μυηθεὶς 1780.

4. Πρίγκιψ Ἔρνστ τοῦ Μεκλ. Στρέλιτς μυηθεὶς 1773.

5. Πρίγκιψ Γεώργιος Αὔγουστος τοῦ Μεκλ. Στρέλιτς μυηθεὶς 1768.

Μελάγχθων, *Φίλιππος* (Melanchthon).— Διάσημος Γερμανὸς ἀνθρωπιστὴς καὶ φιλόσοφος * 1497 † 1560 ἱδρυτὴς θεολογικῆς μεταρρυθμιστικῆς σχολῆς ἥτις μετὰ τὸν θάνατόν του ἀπερροφήθη ὑπὸ τοῦ καλβινισμοῦ. Τὸ ὄνομά του εὑρίσκεται ὑπογεγραμμένον κάτωθεν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Κολωνίας ἔνθα ὁ Μελάγχθων φέρεται ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Στ.·. τοῦ Δάντσικ (βλ. ***Κολωνίας Καταστ. Χάρτης***). Τὸ ψευδώνυμον Μελάγχθων προῆλθεν ἀπὸ μετάφρασιν τοῦ ὀνόματος τοῦ διασήμου ἀνθρωπιστοῦ τὸ ὁποῖον ἦτο Schwarz Erd ὅπερ σημαίνει «Μαύρη Γῆ» ἐξ οὗ καὶ τὸ ψευδώνυμον. Πέραν τῆς μαρτυρίας ταύτης, ἡ γνησιότης τῆς ὁποίας ἀμφισβητεῖται σοβαρῶς; οὐδεμία ἄλλη ὑπάρχει δυναμένη νὰ βεβαιώσῃ τὴν Τεκτονικὴν ἰδιότητα τοῦ περιφήμου μεταρρυθμιστοῦ.

Μελάμπους. Ὁ πρῶτος κατὰ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν παράδοσιν θνητὸς εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἔδωσε προφητικὴν καὶ ἰατρικὴν δύναμιν. Ὁ Ἡρόδοτος γράφει ὅτι οὗτος εἰσήγαγεν ἐξ Αἰγύπτου εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου καὶ τὴν πομπὴν τῶν Φαλλῶν. Ἐξ αὐτοῦ εἷλκον τὴν καταγωγὴν οἱ Μελαμποδίδαι, οἰκογένεια μάντεων καὶ ἰατρῶν.

μέλαν. Τὸ μέλαν χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ὡς χρῶμα πένθους. Εἰς τὸν 3° τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος ὡς καὶ τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. ὁ διάκοσμος τοῦ Ναοῦ εἶνε μέλας. Παρόμοιος διάκοσμος χρησιμοποιεῖται ἐπίσης εἰς τὸν 9°, τὸν 10° καὶ τὸν 11° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. Ὁ πένθιμος διάκοσμος τοῦ 3° δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸ Ἀγγλικὸν *Δόγμα τοῦ Γιόρκ* ἢ *Ἀμερικανικόν*.

Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Νωαχίτου ἢ Πρώσσου Ἱππ.·. (21°) τὸ μέλαν χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολον πένθους καὶ ταπεινώσεως.

Ἡ στολὴ τῶν Ἱππ.·. Ναϊτῶν ἦτο ἀρχικῶς λευκή, μετὰ τὸ μαρτύριον ὅμως τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. αὐτῶν Ἰακώβου ντὲ Μολαὶ οἱ νεώτεροι Ναΐται φέρουν μέλαιναν στολὴν εἰς ἔνδειξιν πένθους διὰ τὴν ἀπώλειάν του. Ὁ αὐτὸς λόγος ἐπέβαλε τὴν χρῆσιν τοῦ χρώματος τούτου εἰς τοὺς βαθμοὺς *Καδὼς* καὶ Ὑπερτ.·. Πρίγ.·. τοῦ Βασ.·. Μυστ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·.

Ἐξαίρεσις τοῦ πενθίμου συμβολισμοῦ τοῦ μέλανος χρώματος παρατηρεῖται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἐκλεκτοῦ Διδ.·. ἔνθα τὸ μέλαν πλαισιούμενον ὑπὸ τοῦ ἐρυθροῦ συμβολίζει τὴν σιγὴν καὶ τὴν ἐχεμύθειαν, ἀρετὰς τοῦ Ἐκλ.·. Διδ.·. Ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο χρωμάτων εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον σημαίνει ὅτι οὗτος εὑρίσκεται εἰς τὸ μεταίχμιον μεταξὺ τῶν βαθμῶν τῆς Β·. Ἀψ.·. καὶ τῶν Ναϊτικῶν τοιούτων.

«Μέλης» Συμβ.·. Στ.·. ὑπ' ἀριθ. 76 ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν ἐργαζομένη. νῦν, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος. Εἶνε μακρὰ καὶ πλήρης δράσεως καὶ περιπετειῶν ἡ ἱστορία τοῦ τεκτονικοῦ τούτου ἐργαστηρίου ὅπερ ἀρχικῶς ἱδρύθη ἐν Σμύρνῃ τῆς Ἰωνίας ἐν ἔτει 1867 καὶ ἐλειτούργησεν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καὶ εἰς γαλλικὴν ἴσως γλῶσσαν κατὰ τὰ πρῶτα τουλάχιστον ἔτη. Τὰ ἀρχεῖα δυστυχῶς τῆς πρώτης αὐτῆς περιόδου τῆς Σ.·. Στ.·. δὲν διεσώθησαν. Ἐξ ἀφηγήσεων μόνον παλαιῶν ἀδ.·. συνάγεται ὅτι ἡ ἐν λόγῳ Στ.·. ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπλεόνασε σὺν τῷ χρόνῳ τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον, σημαντικὸν ἐπετέλεσεν ἐθνικὸν καὶ κοινωνικὸν ἔργον συγκεντρώσασα εἰς τὰς στήλας της πᾶν ὅ,τι ἐκλεκτὸν εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Σμυρναϊκὴ κοινωνία εἰς τὰ γράμματα, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι συνεπείᾳ ἐνεργοτέρας ἐθνικῆς δράσεως καθ' ἣν οἱ Τέκτ.·. τοῦ «Μέλητος» ἀπέστειλαν δι' ἐράνων των ὅπλα εἰς ἐνίσχυσιν τῶν ἀπελευθερωτικῶν ἀγώνων τῆς Κρήτης, αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ ἔκλεισαν τὴν Στ.·., ἐπελθούσης δὲ κατόπιν καὶ τῆς Χαμηκικῆς περιόδου ὁ «Μέλης» παρέμεινεν ἐν ὕπνῳ ἐπὶ μακρόν, μὲ μικρὰς μόνον κατ' ἀραιὰ χρονικὰ διαστήματα ἀφυπνίσεις.

Ὁριστικὴ ἐπανάληψις τῶν ἐργασιῶν του ἐπετεύχθη τῷ 1912, τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο ἐπανηγύρισαν δι' ἀγάπης τὰ μέλη της τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1913. Μετὰ τριετῆ περίπου ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν ὁ «Μέλης» ἠναγκάσθη καὶ πάλιν κατὰ τὸ 1916 νὰ ἀναστείλῃ τὰς ἐργασίας του τὰς ὁποίας καὶ ἐπανέλαβεν ἐν ἔτει 1919 εὐθὺς μετὰ τὴν συναφθεῖσαν ἀνακωχήν. Ἔκτοτε ἐξηκολούθησεν ἐργαζόμενος κανονικῶς, ὑπὸ τὴν αἰγίδα πάντοτε τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καίτοι πλεῖστα τῶν μελῶν του ἀποσκιρτήσαντα προέβησαν εἰς ἵδρυσιν νέας Ἑλληνικῆς Στ.·., τῆς «Ἰωνίας», τεθείσης ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς τότε Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος (βλ. ***Ἰωνία***).

Μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν τὰ μέλη τῆς Σ.·. Στ.·. «Μέλης» τὰ καταφυγόντα ἐν Ἀθήναις προέβησαν κατὰ τὸ 1923 τῇ ἀρωγῇ τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος εἰς ἵδρυσιν νέας Στ.·. ὑπὸ τὸ διακριτικὸν ὄνομα «Ὅμηρος» (βλ.λ.) ἧς τὴν α' σφ.·. ἀνέλαβεν ὁ ἐν Σμύρνῃ τέως Σεβ.·. τοῦ «Μέλητος». Μῆνας ὅμως

τινὰς βραδύτερον ὁ Σεβ.·. τῆς Στ.·. «Ὅμηρος» παρασύρας τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀπεσπάσθη τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀνεσυνέστησεν ἀφυπνίσας τὴν Σ.·. «Μέλης» ἣν καὶ ἔθεσεν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας. Ὁ «Μέλης» εἰργάσθη οὕτω ἀτάκτως ὑπὸ ξένην αἰγίδα μέχρι τοῦ 1927 ὅτε σοβαρῶν διαπιστωθεισῶν ἀνωμαλιῶν ἐν αὐτῷ καὶ συνεπείᾳ ἐξεγέρσεως τῆς ὁλότητος σχεδὸν τῶν μελῶν του, ἡ Μ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας δι' ἀποφάσεως τῆς 17 Ὀκτωβρίου 1927 ἐκάλεσε τὴν Στ.·. «Μέλης» ἢ νὰ ταχθῇ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος ὑποτασσομένη εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς, ἢ νὰ διαλυθῇ, δεδομένου ὅτι δὲν θὰ ἀνεγνωρίζετο τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας.

Ὁ πίναξ οὗτος περιελθὼν εἰς γνῶσιν τῶν μελῶν τῆς Στ.·. ἐπροκάλεσε τὴν ὁμόφωνον αὐτῶν ἀπόφασιν περὶ ὑπαγωγῆς των ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος ἥτις καὶ ἀπεδέχθη ταύτην διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου 1928 πίνακος αὐτῆς. Οὕτω ἡ Σ.·. Στ.·. «Μέλης» ἐπανέλαβε καὶ πάλιν τὴν κανονικὴν αὐτῆς λειτουργίαν ἐπιδοθεῖσα μετὰ ζήλου εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Τεκτονικοῦ της προορισμοῦ. Ἀπόδειξις δὲ τοῦ ζήλου ὃν ἐπέδειξαν τὰ μέλη της εἶνε ἡ ἀπὸ τοῦ 1935 ἵδρυσις δύο ἑξαταξίων νυκτερινῶν σχολῶν ἐν ταῖς ὁποίαις φοιτῶσι 500 περίπου ἄποροι μαθηταὶ ἐργαζόμενοι τὴν ἡμέραν. Ἐκ τῶν ἐν λόγῳ νυκτερινῶν σχολῶν ἡ μία λειτουργεῖ εἰς τὴν περιφέρειαν Ρούφ καὶ ἡ ἑτέρα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Πλάτωνος. Ἐν αὐταῖς διδάσκουσι ὀκτὼ διδάσκαλοι. Αἱ σχολαὶ συντηροῦνται ὑπὸ τῆς Σ.·. Στ.·. «Μέλης» ἔχουν δὲ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμὸν τῶν περιοίκων.

Μελισσηνοῦ, Δόγμα. Τεκτονικὸν Ἀποκρυφιστικὸν Δόγμα ἱδρυθὲν ἐν Ρωσσίᾳ ὑπὸ τοῦ Ἕλληνος Τέκτονος Μελισσηνοῦ, Ἀντιστρατήγου τῆς Αἰκατερίνης. Δυστυχῶς εἶνε ἄγνωστος ἡ καταγωγὴ τοῦ ἐν λόγῳ Ἕλληνος Τέκτονος, τὸν ὁποῖον οὔτε κἂν ἀναφέρουν αἱ Ἐγκυκλοπαίδειαι, περιορίζονται δὲ μόνον νὰ μνημονεύουν τὴν ἑλληνικήν του καταγωγήν.

Μόνον εἰς τὸ Ἐγκυκλ. Λεξικὸν Κ. Ἐλευθερουδάκη (βλ. βιβλ. 32) εὑρίσκονται τὰ ἀκόλουθα: Πέτρος Μελισσηνός. Στρατηγὸς ἐν Ρωσσίᾳ (1726—1796). Ἐσπούδασεν ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ Πετρουπόλεως ὡς καὶ ἐν Παρισίοις. Μετέσχε τοῦ Ἑπταετοῦς Πολέμου, τῆς κατὰ τῆς Πολωνίας ἐκστρατείας, τοῦ κατὰ τῶν Τούρκων Πολέμου (1770), προαχθεὶς εἰς ὑποστράτηγον. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1778—1790 διωρίσθη γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ πυροβολικοῦ καὶ μετὰ ταῦτα σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας». Ἡ πληροφορία αὕτη εἶνε πολύτιμος διότι μᾶς φωτίζει διὰ τὸν Ἕλληνα αὐτὸν Τέκτονα.

Τὸ Δόγμα του ὁ Μελισσηνὸς ἵδρυσε περὶ τὸ 1765 βασίσας αὐτὸ ἐπὶ τῆς ἀποκρυφιστικῆς καθαρῶς βάσεως τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν Μυστηρίων.

Τὸ δόγμα ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν ἀκολούθων ἑπτὰ ἐν ὅλῳ βαθμῶν: 1 Μαθητής, 2 Ἑταῖρος, 3 Διδάσκαλος, 4 Μυστικὴ Ἀψίς, 5 Σκῶτος Διδ.·. καὶ Ἱππότης, 6 Φιλόσοφος, 7 Ἱερεὺς τοῦ Ναοῦ ἢ Ἀρχιερεὺς Ναΐτης.

Κατὰ τὸν Mac Kenzie τὸ Δόγμα περιελάμβανε τὴν ἐσωτερικὴν διδασκαλίαν τοῦ Τάγματος τοῦ *Ἰσμαὴλ* (βλ.λ.). Κατ' ἄλλας ὅμως μαρτυρίας περισσότερον ἀκριβεῖς καὶ ἐγκύρους, τὸ δόγμα περιέκλειε Καββαλιστικήν, Γνωστικὴν καὶ Ἑρμητικὴν φιλοσοφίαν, οἱ δὲ ὀπαδοί του ἠσχολοῦντο μὲ τὴν μαγείαν. Ὁ 7ος ἦτο καθαρῶς Ροδοσταυρικός. Ὁ Μελισσηνὸς ἄλλως τε συνειργάσθη μετὰ τοῦ μύστου *Καλλιόστρο* (βλ. λ.) ὅταν οὗτος μετέβη εἰς Ρωσσίαν κατὰ τὸ 1779 ἐκ τούτου δὲ δικαιούμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὰ δύο Δόγματα ἦταν ὅμοια εἰς τὴν ἐσωτερικὴν των μορφήν. Τὸ δόγμα τοῦ Μελισσηνοῦ ἐξηπλώθη εὐρύτατα ἀλλὰ μόνον ἐντὸς τῆς Ρωσικῆς Αὐτοκρατορίας.

μέλος, ἐπίτιμον (βλ. ἐπίτιμα μέλη).

μέλος Στοᾶς. Πᾶς Τέκτων διὰ νὰ θεωρῆται ἐν ἐνεργείᾳ τοιοῦτος δέον ἀπαραιτήτως νὰ ἀνήκῃ εἰς μίαν κανονικῶς συγκεκροτημένην ἢ λειτουργοῦσαν Στοάν. Τοῦτο σαφῶς καθορίζεται ὑπὸ τοῦ 3ου ἐκ τῶν Ἀρχαίων Κανόνων τῶν ἐγκριθέντων τῷ 1722 καὶ ὅστις ὁρίζει ἐπὶ λέξει: «Π ᾶ ς Ἀ δ.·. δ έ ο ν ν ὰ ἀ ν ή κ ῃ ε ἴ ς τ ι ν α Σ τ ο ὰ ν κ α ὶ ν ὰ ὑ π α κ ο ύ ῃ ε ἰ ς τ ο ὺ ς ν ό μ ο υ ς α ὐ τ ῆ ς κ α ὶ ε ἰ ς τ ο ὺ ς Γ ε ν.·. Κ α ν ο ν ι σ μ ο ὺ ς τ ο ῦ Τ ά γ μ α τ ο ς».

Ἡ ἐν Στοᾷ ὅμως εἰσδοχὴ ἑνὸς νεομυήτου καθισταμένου οὕτω μέλους τακτικοῦ αὐτῆς δὲν συνεπάγεται καὶ τὴν ἀπόκτησιν ὅλων ἐκείνων τῶν δικαιωμάτων ὧν γίνεται κάτοχος συνήθως ὁ εἰς βέβηλόν τι σωματεῖον ἐγγραφόμενος. Μόνον ὁ ἀνερχόμενος εἰς τὸν γ' συμβ.·. βαθμὸν τοῦ Διδ.·. δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι καθίσταται πραγματικὸν μέλος τῆς Στοᾶς μεθ' ὅλων τῶν ἐκ τῆς ἰδιότητος αὐτῆς ἀπορρεόντων δικαιωμάτων. Οἱ κατέχοντες τοὺς δύο προηγουμένους βαθμούς, τοῦ μαθ.·. καὶ τοῦ ἑτ.·. καίτοι ὑπέχουν ὅλα τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ μέλους, στεροῦνται ὡρισμένων δικαιωμάτων, ἐξ ὧν τὰ κυριώτερα, τὸ τῆς διοικήσεως τῆς Στοᾶς καὶ τὸ τῆς ἐνεργοῦ ἀναμίξεως εἰς τὰ τοῦ Τάγματος γενικῶς.

Μελχισεδέκ. Βασιλεὺς τοῦ Σαλὴμ καὶ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου ὡς ἀναφέρεται ἐν τῇ Γενέσει (κεφ. ιδ' 18). Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο τῆς Παλ.·. Διαθ.·. ἀναγινώσκεται κατὰ τὴν ἀπονομὴν τοῦ βαθμοῦ τῆς Ἀρχιερωσύνης (βλ. *Ἀρχιερωσύνης* Τάγμα). Ὁ Μελχισεδὲκ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος προσενεγκὼν θυσίαν ἄρτου καὶ οἴνου, ὅπερ ἤγαγε τὸν Higgins νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην ὅτι ὁ Μελχ. ἦτο ἱερεὺς τῆς Μιθραϊκῆς θρησκείας ἥτις ἐτέλει τῆς θυσίαν ἄρτου καὶ οἴνου ἀντὶ τῶν θυσιῶν ζῴων τὰς ὁποίας ἐτέλουν αἱ ἄλλαι θρησκεῖαι. Μνεία τοῦ Μελχισεδὲκ γίνεται καὶ εἰς ἄλλους τινὰς ἀνωτέρους Τεκτ.·. βαθμούς.

Μελχισεδὲκ *βαθμός.* Ὁ 6ος τοῦ Τάγματος τῶν *Ἀδελφῶν τῆς Ἀσίας* (βλ. *Ἀσίας Ἀδελφοί).*

μεμυημένος. Ὁ ὑποστὰς μύησιν ἔν τινι μυστικῇ ἑταιρίᾳ ἢ ὀργανώσει. Δέον ἐν τούτοις νὰ γίνεται διάκρισις μεταξὺ μεμυημένου καὶ μύστου καθ' ὅσον ὅλοι οἱ μυούμενοι δὲν γίνονται καὶ μύσται (βλ. *μύστης).*

Μεμυημένος Ἱππ.·. Ἀδ.·. τῆς Ἀσίας. Ὁ 6ος τοῦ Τάγματος τῶν Μεμυημένων Ἀδ.·. τῆς Ἀσίας (βλ. *Ἀσίας μεμυημένοι Ἱππ.·.).*

Μέμφιδος, Δόγμα. Κολοσσιαῖον, ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ βαθμῶν, Τεκτονικὸν δόγμα τὸ ὁποῖον φαίνεται εἰσέτι λειτουργοῦν ἐν περιωρισμένῳ ὅμως κύκλῳ εἰς Γαλλίαν, Ἀγγλίαν, Ὀλλανδίαν, Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, Αὐστραλίαν, Αἴγυπτον καὶ Ρουμανίαν.

Τὸ τάγμα τοῦτο ἱδρύθη τῷ 1839 ὑπὸ δύο Γάλλων Τεκτόνων, τοῦ Γαβριὴλ *Μαρκονὶ* (βλ λ.) καὶ τοῦ Μουλλέ, τοῦ πρώτου ὄντος ἀναμφισβητήτως καὶ δημιουργοῦ τοῦ δόγματος.

Πρώτην Στοὰν ἵδρυσαν ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ προμνησθὲν ἔτος, ἀκολούθως δὲ ἐγκατέστησαν τοιαύτας καὶ ἐν Μασσαλίᾳ καὶ Βρυξέλλαις. Τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος ἀπετελεῖτο ἐξ 91 ἀρχικῶς βαθμῶν προστεθέντος ἑνὸς ἀκόμη τῷ 1849, ηὐξήθη δὲ ἀκολούθως ἐν ἔτει 1856 εἰς 97 διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς 96 τῷ 1862.

Καίτοι τὸ δόγμα τοῦτο ἐνεφανίζετο πρώτην ἤδη φορὰν ἐν Εὐρώπῃ καὶ καθ' ὃν χρόνον ὁ Τεκτονισμὸς εὑρίσκετο ἐν πλήρει ἀκμῇ δράσεως, οἱ ἱδρυταί του ἰσχυρίζοντο ὅτι τοῦτο ἦτο ἀρχαιότερον ὅλων, χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ ἑνδεκάτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος. Ἡ σχετικὴ παράδοσις ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστήριζον τὸν ἰσχυρισμόν των ἔχει ὡς ἑξῆς ἐν συνόψει: Ἕλληνές τινες Μύσται τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων μεταναστεύσαντες τῷ 1060 π. Χ. εἰς Μικρὰν Ἀσίαν ἐγκατέστησαν αὐτόθι τὸ Ἀ ρ χ α ῖ ο ν κ α ὶ Π ρ ω τ ο γ ε ν ὲ ς Δ ό γ μ α τ ῆ ς Μ έ μ φ ι δ ο ς ὑπὸ τὸ διακριτικὸν ὄνομα Διονυσιακὰ Μυστήρια. Ἕδρα τοῦ Δόγματος ἦτο ἡ πόλις *Βύβλος* (βλ.λ.). Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Χριστιανισμοῦ εἷς Αἰγύπτιος σοφὸς ὀνόματι Ὀρμοῦς, ὅστις εἶχε κατηχηθῆ εἰς τὴν νέαν θρησκείαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Μάρκου συνέδωσε καὶ συνέδεσε τὰ Μυστήρια τῶν Αἰγυπτίων Ἱερέων μετὰ τῶν Χριστιανικῶν καὶ ἐδημιούργησε τὸν βαθμὸν τοῦ Ροδοσταύρου. Ἐκ τῶν μυστικῶν αὐτῶν ἑταιριῶν προέκυψαν οἱ *Ἱππόται τῆς Παλαιστίνης* οἱ ὁποῖοι μετὰ τὰς σταυροφορίας ἦλθον περὶ τὸ 1118 εἰς Ἐδιμβοῦργον καὶ ἵδρυσαν μεγάλην

Στοάν σκοποῦσαν τὴν διάδοσιν τῆς Γνώσεως τοῦ 'Ορμούς. 'Η παράδοσις δὲν ἀναφέρει τί ἀπέγινε τὸ Δόγμα τοῦτο κατὰ τὸ μεσολαβοῦν ἀπὸ τοῦ 12ου μέχρι τοῦ 19ου αἰῶνος διάστημα, ὅτε ἐμφανίζεται ἡ πρώτη ἐν Παρισίοις Στοὰ τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος ἀποτελοῦντος κατὰ τοὺς ἱδρυμάς του συνέχειαν τῶν Διονυσιακῶν Μυστηρίων, τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ τοῦ 'Ορμοὺς καὶ τῶν 'Ιπποτῶν τῆς Παλαιστίνης. 'Ανεξαρτήτως ὅμως τῆς μυθολογικῆς αὐτῆς παραδόσεως (μύθων ἄλλως τε δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένα καὶ ἄλλα Τεκτ.·. Δόγματα) τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος φαίνεται ὅτι ἀποτελεῖ ἐνσωμάτωσιν πολλῶν πρωτογενῶν Τεκτ.·. φιλοσοφικῶν Δογμάτων ἅτινα εἶχον κατὰ καιροὺς ἐμφανισθῆ ἐντὸς ἰδίως τοῦ 18ου αἰῶνος.

Τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος ἀπετελεῖτο ὡς ἐλέχθη ἤδη ἐξ 97 βαθμῶν διαιρουμένων εἰς τρεῖς σειρὰς καὶ ἑπτὰ τάξεις ὡς ἑξῆς:

Πρώτη σειρά: Περιλαμβάνουσα εἰσαγωγὴν εἰς τὸ ἱστορικὸν μέρος τοῦ Τάγματος, ἠθικὴν διδασκαλίαν καὶ ἐξήγησιν τῶν συμβόλων πρὸς καθοδήγησιν τῶν μελῶν εἰς τὴν πρακτικὴν ἄσκησιν τῆς φιλανθρωπίας.

Τ ά ξ ι ς Α'. 1-Μαθητὴς 2-'Εταῖρος 3-Διδάσκαλος 4 'Εχέμυθος ἢ Μυστικὸς Διδ.·. (1862) 5-Τέλειος Διδ.·. ἢ Διδ.·. 'Αρχιτέκτων (1849) 6-'Υπέροχος Διδ.·. ἢ Γραμματεὺς ἐξ ἀπορρήτων (1867) 7-Δίκαιος Ἔφορος ἄλλως Δίκαιος καὶ Τέλειος Διδ.·. (1849) ἢ Ἔφορος καὶ Δικαστής (1852) 8-'Ιππότης 'Επόπτης τῶν οἰκοδομῶν, ἄλλως 'Ιππ.·. 'Εκλεκτὸς (1849) ἢ Διδ.·. ἐν 'Ισραὴλ (Ραγκὸν) 9- 'Ιππότης 'Εκλ.·. τῶν 'Εννέα. 10-Ἔνδοξος 'Ιππ.·. 'Εκλ.·. τῶν δεκαπέντε 11-'Υπέροχος 'Ιππότης 'Εκλ.·. 12-'Ιππ.·. Μέγ.·. Διδ.·. 'Αρχιτέκτων. 13-Βασιλικὴ 'Αψίς.

Τ ά ξ ι ς Β': 14-'Ιππ.·. τῆς 'Ιερᾶς 'Αψῖδος ἄλλως Μέγας Σκῶτος 'Εκλεκτὸς (1852) 15-'Ιππ.·. τοῦ ξίφους ἢ κατὰ τὸν Ραγκὸν 'Ιππ.·. τοῦ ξίφους ἢ τῆς 'Αν.·. καὶ ἄλλως 'Ιππ.·. τῆς 'Αν.·. (1862) 16-Πρίγ.·. τῆς 'Ιερουσαλήμ. 17-'Ιππ.·. Πρίγ.·. τῆς 'Αν.·. καὶ Δύσ.·. ἢ 'Ιππ.·. τῆς 'Αν.·. καὶ Δ.·. (1862) 18-'Ιππ.·. Πρίγ.·. τοῦ Ρόδου τοῦ 'Ηρεδὸμ ἄλλως 'Ιππ.·. Ροδόσταυρος (1852) 19-'Ιππ.·. Μέγ.·. Ποντίφηξ 'Ιεροσολύμων, ἄλλως 'Ιππ.·. Πρίγ.·. τῆς Δύσεως (1849) ἢ Μέγ.·. Ποντίφηξ (1862). 20 'Ιππ.·. Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Ναοῦ τῆς Σοφίας, 'Αρχηγὸς τῆς Πρώτης Σειρᾶς, ἄλλως Μέγ.·. Διδ.·. τῶν Στ.·. (1862) ἢ Σεβ.·. Μέγ.·. Διδ.·. ὅλων τῶν Στ.·. (Ραγκόν). 21-'Ιππ.·. Νωαχίτης ἢ 'Ιππ.·. τοῦ Πύργου ἄλλως Πρῶσσος Νωαχίτης (1862) ἢ Διδ.·. τῆς Κλειδὸς τοῦ Τεκτ.·. (Ραγκόν). 22-'Ιππ.·. τοῦ Λιβάνου ἄλλως Πρίγ.·. τοῦ Λιβάνου (1862) ἢ 'Ιππότης τοῦ Πύργου (Ραγκόν). 23-'Ιππ.·. τῆς Σκηνῆς ἄλλως 'Αρχηγὸς τῆς Σκηνῆς (1862) ἢ 'Ιππ.·. τοῦ Βασ.·. Πελέκεως ἢ 'Ιππ.·. τοῦ Λιβάνου (Ραγκόν). 24-'Ιππ.·. τοῦ 'Ερυθροῦ 'Αετοῦ ἄλλως Πρίγ.·. τῆς Σκηνῆς (1862) ἢ 'Ιππ.·. τῆς Σκηνῆς (Ραγκόν). 25-'Ιππ. τοῦ Χαλκοῦ Ὄφεως ἄλλως 'Ιππ.·. τοῦ 'Ερυθροῦ 'Αετοῦ ἢ Πρίγ.·. τῆς Σκηνῆς (Ραγκόν). 26-'Ιππ.·. τῆς 'Αγίας Πόλεως ἄλλως 'Ιππ.·. τοῦ Χαλκοῦ Ὄφεως (Ραγκόν).

Τ ά ξ ι ς Γ'. 27-Ὕπατος Μέγ.·. Ταξιάρχης τοῦ Ναοῦ ἄλλως 'Ιππ.·. τῆς 'Αγίας Πόλεως ἢ Πρίγ.·. τοῦ 'Ελέους (Ραγκόν) 28 'Ιππ.·. τοῦ 'Ιωάννου ἢ τοῦ 'Ηλίου ἄλλως Μέγ.·. 'Υπέρ.·. 'Ιππ.·. τοῦ 'Αγίου 'Ανδρέου τῆς Σκωτίας (1862) 29-'Ιππ.·. τοῦ 'Αγίου 'Ανδρέου ἄλλως 'Ιππ.·. τοῦ 'Ιωάννου ἢ τοῦ 'Ηλίου (1862) 30-'Ιππ.·. Μέγας Καδώς, Ὕπατος Μεγ.·. 'Επιθεωρητὴς ἄλλως 'Ιππ.·. Καδὼς (1852) ἢ 'Ιππ.·. τοῦ 'Αγ. 'Ανδρέου (Ραγκὸν) 31-Μέγας Δικαστὴς Ταξιάρχης ἄλλως Μέγας Διδ.·. Ταξιάρχης (1852) ἢ 'Ιππ.·. Μέγ.·. Καδὼς (Ραγκὸν) 32-Ὕπατος Πρίγ.·. τοῦ Βασ.·. Μυστικοῦ ἄλλως Πρίγ.·. τοῦ Β.·. Μ.·. (1862) ἢ Μέγ.·. Δικαστὴς Ταξιάρχης (Ραγκὸν) 33-'Ιππ.·. Μέγ.·. Γεν.·. 'Επιθεωρητὴς ἄλλως Μέγ.·. Γεν.·. Διδ.·. (1862) ἢ 'Υπέροχος Πρίγ.·. τοῦ Βασιλικοῦ Μυστηρίου (Ραγκόν).

Δευτέρα σειρά: Περιλαμβάνουσα διδασκαλίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, φιλοσοφίαν τῆς ἱστορίας καὶ ποιητικῶν μύθων τῆς ἀρχαιότητος πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῆς ἐρεύνης τῶν αἰτιῶν καὶ τῆς καταγωγῆς, καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ καὶ συμπαθητικοῦ αἰσθήματος.

Τ ά ξ ι ς Γ'. (συνέχεια) 34.—'Ιππ.·. τοῦ Ναοῦ ἄλλως 'Ιππ.·. τοῦ 'Ερυθροῦ 'Αετοῦ (1856) ἢ 'Ιππ.·. τῆς Σκανδιναυΐας (1862) ὡς καὶ 'Ιππ.·. Μέγας 'Επιθεωρητὴς (Ραγκὸν) 35.—'Ιππ.·. τῆς Σκανδιναυΐας ἄλλως 'Ιππ.·. Διδ.·. τῶν Γωνιῶν (1856) ἢ 'Υπέρ.·. Ταξ.·. τοῦ Ναοῦ (1862) 36.—'Ιππ.·. Φιλαλήθης ἄλλως 'Ιππ.·. τῆς 'Αγίας Πόλεως (1856) ἢ Ταξ.·. τοῦ Φωτεινοῦ Τριγώνου (1862).

Τ ά ξ ι ς Δ'. 37.—Δόκτωρ τῆς Πλανισφαίρας ἄλλως 'Ιππ.·. ἔμπειρος τῆς 'Αληθείας (1856) 38.—Διδ.·. τοῦ Μεγ.·. Ἔργου ἢ 'Υπέρ.·. 'Ιππ.·. 'Εκλεκτὸς τῆς 'Αληθείας (1856) ἢ 'Υπέρ.·. 'Εκλ.·. τῆς 'Αληθείας (1852) 39.—Πρίγ.·. τοῦ Ζωδιακοῦ ἄλλως Πρίγ.·. Φιλαλήθης (1855) ἢ Μέγας 'Εκλ.·. τῶν Αἰώνων (1852) 40.—'Υπέρ.·. 'Ερμητικὸς Φιλόσοφος ἄλλως Δόκτωρ τῆς Πλανισφαίρας (1856) ἢ Τέλειος Σοφὸς (1852) 41.—'Ιππ.·. τῶν 'Επτὰ 'Αστερων ἢ 'Ιππ.·. τῆς 'Αψῖδος τῶν 'Επτὰ Χρωμάτων (1852) 42.—'Ιππ.·. τῆς 'Αψ.·. τῶν 'Επτὰ Χρωμάτων ἄλλως 'Ερμητικὸς Φιλόσοφος (1856) ἢ 'Υπέρ.·. 'Ερμητικὸς Φιλόσοφος (1862) 43.—'Ιππ.·. 'Υπέρτατος Ταξ.·. τῶν 'Αστέρων 44.—Μέγας Ποντίφηξ τῆς Ἴσιδος ἢ 'Υπέροχος Σοφὸς τοῦ Ζωδιακοῦ (1862) 45.—Ὕπατος Διδ.·. τῶν Μυστηρίων καὶ 'Υπέρτατος Σοφὸς τῆς Ἴσιδος (1852) 46.—'Υπέρτατος Πρίγ.·. τοῦ 'Ιεροῦ Παραπετάσματος ἢ ἄλλως 'Οπαδὸς τοῦ Σειρίου (1856) 47.—'Εξηγητὴς 'Ιερογλύφων ἄλλως Σοφὸς τῶν Πυραμίδων (1849) ἢ 'Ιππ.·. τῶν 'Επτὰ 'Αστέρων (1862).

Τ ά ξ ι ς Ε' 48.—Πάστωρ-Βασιλεὺς ἄλλως Φιλόσοφος τῆς Σαμοθράκης (1849) ἢ 'Οπαδὸς τοῦ Οὐρανίου Τόξου (1856) ἢ 'Υπέροχος Φύλαξ τοῦ 'Ιεροῦ Ὄρους (1852) 49.—Πρίγ.·. τοῦ 'Ιεροῦ παραπετάσματος ἢ Τιτὰν τοῦ Καυκάσου (1855) 50.—Σοφὸς τῶν Πυραμίδων ἢ Ταξ.·. τοῦ Ζωδιακοῦ (1856) καὶ 'Υπέροχος Φιλόσοφος τῆς Σαμοθράκης (1852) 51.—Φιλόσοφος τῆς Σαμοθράκης ἢ 'Ιππ.·. τοῦ Φοίνικος. 52.—Πρίγ.·. τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος ἄλλως 'Υπέροχος Σκάλδος (1849) ἢ Σοφὸς τοῦ Λαβυρίνθου (1852) 53.—Τιτὰν τοῦ Καυκάσου ἢ 'Ιππ.·. τῆς Σφιγγὸς (1849) 54.—Τέκνον τῆς Λύρας ἄλλως 'Ιππ.·. τοῦ Πελεκάνου (1849) 55.—'Ιππ.·. τοῦ Φοίνικος ἢ Πρίγ.·. Μάγος (1856) 56.—'Ορφικὸς Δόκτωρ ἢ Δόκτωρ τῶν 'Ιερῶν Βεδῶν (1856) 57.—'Υπέροχος Σκάλδος ἄλλως 'Υπέροχος Μάγος (1849) ἢ Πρίγκιψ Βραχμάνος (1856) 58.—'Ιππότης τῆς Σφιγγὸς ἢ Σοφὸς Βραχμάνος (1862) 59.—Τέλειος Διδ.·. τῆς Σλόκα ἢ Ποντίφηξ τῆς 'Ωγυγίας (1849) 60.—'Ιππ.·. τοῦ Πελεκάνος ἢ Σκανδιναυὸς 'Ιππ.·. (1849) ἢ Πρίγ.·. τοῦ 'Ιεροῦ 'Ονόματος (1855) καὶ 'Υπέροχος Φύλαξ τῶν τριῶν πυρῶν (1862) 61.—'Υπέροχος Σοφὸς τοῦ Λαβυρίνθου ἄλλως 'Ιππ.·. τοῦ Ναοῦ τῆς 'Αληθείας (1849).

Τ ά ξ ι ς ΣΤ' 62.—Ποντίφηξ τοῦ Κάδμου ἄλλως Σοφὸς τῆς 'Ηλιουπόλεως (1849) 63.—Σοφὸς Σιβιαστὴς ἢ Ποντίφηξ τοῦ Μίθρα (1849) 64.—Μέγας 'Αρχιτέκτων τῆς Μυστηριώδους Πύλης ἄλλως Φύλαξ τοῦ 'Αγιαστηρίου (1849) ἢ Πρίγ.·. τῆς Λυβικῆς 'Αλύσεως (1856) 65.—'Υπέροχος Μάγος ἢ 'Υπέροχος Σοφὸς τῆς 'Ελευσῖνος (1852) 66.—Βραχμάνος Πρίγκιψ ἢ 'Υπέροχος Καβὶ (1849) 67.—Φύλαξ τῶν τριῶν Πυρῶν ἢ Πρίγκιψ τοῦ 'Αγιαστηρίου (1855) ἢ 'Εταῖρος τοῦ Φωτεινοῦ Δακτυλίου (1852) 68.—Ποντίφηξ τῆς 'Ωγυγίας ἄλλως Μέγας 'Αρχιτέκτων τῆς Μυστηριώδους Πόλεως (1849) 69.—Ὕπατος Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Φωτὸς 'Αρχηγὸς τῆς Δευτέρας Σειρᾶς καὶ ἑταῖρος τοῦ 'Ιεροῦ 'Ονόματος (1862).

Τρίτη σειρά: Περιλαμβάνουσα συμπλήρωσιν τοῦ ἱστορικοῦ μέρους τοῦ Τάγματος, διδασκαλίαν ὑψηλῆς φιλοσοφίας, μελέτας θρησκευτικῶν μύθων ἀνηκόντων εἰς διαφόρους ἐποχὰς τῆς ἀνθρωπότητος.

Τ ά ξ ι ς ΣΤ' (συνέχεια). 70.—Δόκτωρ τοῦ 'Ιεροῦ Πυρὸς ἄλλως ἑρμηνευτὴς 'Ιερογλυφικῶν (1849) ἢ ἑταῖρος τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος (1852) 71.—'Ιππ.·. τοῦ Φωτεινοῦ Τριγώνου ἢ 'Εταῖρος τῆς Λύρας (1852) 72.—Θεόσοφος 'Ιππότης ἢ Φύλαξ τῶν Τριῶν Πυρῶν (1849) 73.—Σοφὸς τῆς 'Ηλιουπόλεως ἢ Φύλαξ τοῦ μὴ 'Ανακοινωσίμου 'Ονόματος (1849) 74.—Ποντίφηξ τοῦ Μίθρα ἄλλως 'Υπέροχος Διδ.·. τῆς Σοφίας (1849) 75.—Φύλαξ τοῦ 'Αγιαστηρίου ἢ Σοφὸς τῆς Σαμοθράκης (1856) ἢ 'Υπέροχος Διδ.·. τῶν Μυστικῶν τοῦ Τάγματος (1862).

Τ ά ξ ι ς Ζ' 76.—Πρίγκιψ τῆς 'Αληθείας ἄλλως Ὕπατος Μέγας Διδ.·. τῶν Μυστηρίων (1849) ἢ Σοφὸς τῆς 'Ελευσῖνος (1856) 77.—'Υπέροχος Καβὶ ἢ 'Υπέροχος Σοφὸς τῶν Μυστηρίων (1856) 78.—Δόκτωρ τῶν 'Ιερῶν Βεδῶν ἢ

Σοφὸς τῆς Σοφίας (1856) 79.— Σοφώτατος ἢ ἄλλως Σοφὸς Θεόσοφος (1862) 80.—Ἱππότης τοῦ Τρομεροῦ Σάδ ἢ Ἱερεὺς τῆς Σφιγγὸς (1856) 81.—Φύλαξ τοῦ μὴ Ἀνακοινωσίμου Ὀνόματος ἢ Ἱερεὺς τοῦ Φοίνικος (1856) 82.—Ὑπέρτατος Διδ.·. τῆς Σοφίας ἢ Ἱερεὺς τῶν Πυραμίδων (1856) 83.—Μέγας Ποντίφηξ τῆς Ἀληθείας ἄλλως Ὑπέροχος Ἱππ.·. Θεόσοφος (1849) 84.—Μέγας Ἐπιθεωρητὴς Ἐπόπτης ἄλλως Ὕπατος Μέγας Ἐπιθεωρητὴς (1849). 85.—Ὕπατος Πρίγκιψ τοῦ Τεκτονισμοῦ Ἀρχηγὸς τῆς Τρίτης Σειρᾶς ἄλλως Μέγας Ὑπερασπιστὴς τοῦ Τάγματος (1849) ἢ Ἱερεὺς τῆς Μέμφιδος (1855) 86.—Ὕπατος Μεγ.·. Διδ.·. Ἐντολεὺς τοῦ Τάγματος ἄλλως Ὑπέροχος Διδ.·. τοῦ Φωτεινοῦ Δακτυλίου (1849) ἢ Ποντίφηξ τοῦ Σεράπιδος (1856) 87.—Ὕπατος Πρίγκιψ Γενικὸς Κυβερνήτης τοῦ Τάγματος ἄλλως Ἱερεὺς τῆς Ἴσιδος (1855) 88.—Ὕπατος Μέγας Γεν. Ἐπιθεωρητὴς Ἀρχηγὸς τοῦ Ὑπερτάτου Ἀντιπροσωπευτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Τάγματος ἄλλως Ὑπέροχος Πρίγκιψ τοῦ Τεκτονισμοῦ (1849) ἢ Ἱερεὺς τοῦ Κνὲφ (1862) 89.—Ἱππότης τοῦ Κνὲφ (1856) Μέλος τοῦ Ὑπερτάτου Μεγ.·. Γεν.·. Συμβουλίου ἄλλως Ὑπέροχος Διδ.·. τοῦ Μεγάλου Ἔργου (849) 90.- Πρίγκιψ τῆς Μέμφιδος μέλος τοῦ Ὑπάτου Δικαστηρίου Ὑπερασπιστὴς τοῦ Τάγματος ἄλλως Ὑπέροχος Ἱππότης τοῦ Κνὲφ (1849). 91.—Ὕπατος Πατριάρχης Μέγας Ταξιάρχης τοῦ Τάγματος: Μέγας Αὐτοκράτωρ ἄλλως Ὕπατος Πρίγκιψ τῆς Μέμφιδος (1849) καὶ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς τοῦ Τάγματος (1852). 92.—Ὕπατος Πρίγκιψ τῶν Μάγων τοῦ Ἁγιαστηρίου τῆς Μέμφιδος (1849) ἢ Μέγας Ὑπερασπιστὴς τοῦ Τάγματος (1862) 93.—Μέγας Ἐπιθεωρητὴς Ρυθμιστὴς τοῦ Δόγματος (1856) ἄλλως Μέγας Γενικὸς Ρυθμιστὴς τοῦ Τάγματος (1862) 94.—Ὕπατος Πρίγκιψ τῆς Μέμφιδος (1866) 95.—Ὕπατος Πατριαρχικὸς Μέγας Συντηρητὴς τοῦ Δόγματος (1856) ἄλλως ὑπέροχος πρίγκιψ τῶν Μάγων. 96.—Ὑπέροχος Μάγος (1855) ἄλλως Ὕπατος Ποντίφηξ τῶν Μάγων τοῦ Ἁγιαστηρίου τῆς Μέμφιδος (1852) 97.— Μέγας Ἱεροφάντης.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω τίτλων ὁ πρῶτος ἑκάστου βαθμοῦ εἶνε ὁ ἀρχικὸς τοιοῦτος κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Τάγματος τῷ 1839. Οἱ λοιποὶ εἶνε τροποποιήσεις ἐπενεχθεῖσαι κατὰ τὰς ἐν παρενθέσει παρατιθεμένας χρονολογίας.

Αἱ σειραὶ καὶ αἱ τάξεις διῃροῦντο ὡς ἑξῆς:

Τάξις Α'. Στοά. Τάξις Β' Κολλέγιον. Τάξις Γ': Ὑποδιαίρεσις α'. Γερουσία τῶν Ἑρμητικῶν Φιλοσόφων ὑποδιαίρεσις β'. Ἀκαδημία Τεκτονικῆς Ἐπιστήμης. Τάξις Δ': Ὑποδιαίρεσις α'. Κονκλάβιον Τεκτόνων Μάγων: ὑποδιαίρεσις β' Κολλέγιον τῶν πριγκίπων τῆς Ἀληθείας. Τάξις Ε': Συμβούλιον Τεκτονικῶν Μυστηρίων. Τάξις ΣΤ': Συμβούλιον Ὑπερόχων Διδ.·. τοῦ Μεγ.·. Ἔργου. Τάξις Ζ': Ὑποδιαίρεσις α'. Μυστικὸς Ναὸς τοῦ Ὑπάτου Μεγάλου Γεν.·. τοῦ Συμβουλίου ἀπὸ τοῦ 91 μέχρι τοῦ 94ου βαθμοῦ. Ὑποδιαίρεσις β'. Ὕπατον Ἁγιαστήριον τῆς Μέμφιδος τοῦ 95ου βαθμοῦ. Ὑποδιαίρεσις γ'. Ἁγιαστήριον τῶν Ὑπερόχων Μάγων, 96ος βαθμός. Ὑποδιαίρεσις δ'. Ὑπέρτατον Συμβούλιον τῶν Ὑπερόχων Διδ.·. τοῦ Φωτὸς 97ος βαθμός.

Τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος ὑπέστη ἐπανειλημμένας τροποποιήσεις. Φαίνεται ὅτι εἶχε στηριχθῆ ἐπὶ τοῦ ἐκλειπόντος Δόγματος τοῦ Μισραΐμ, διότι, ὡς ὁ Ραγκὸν γράφει, τὸ Αἰγυπτιακὸν Δόγμα ἐνέπνευσε τοὺς Μαρκονὶ καὶ Μουλλὲ εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ νέου Δόγματος.

Ὁ Ραγκὸν ἔχει γράψη ἐκτενῶς περὶ τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος. Κατὰ τὴν ἀντίληψίν του ἡ πρώτη σειρὰ τῶν βαθμῶν ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ 33ου βαθμοῦ ἀποτελεῖ ἰδιοποίησιν τῶν ἰσαρίθμων βαθμῶν τοῦ Ἀρχαίου καὶ Ἀποδεδεγμένου Δόγματος μὲ ἐλαχίστας μόνον παραλλαγὰς τίτλων τινῶν. Οἱ ὑπόλοιποι βαθμοί, ἔχουν παραληφθῆ ἀπὸ ἄλλα γνωστὰ συστήματα, τινὲς δὲ ἴσως ἐξ αὐτῶν εἶνε ἐφευρέσεις τῶν ἱδρυτῶν τοῦ δόγματος.

Τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος δὲν ἀνεγνωρίσθη ἀρχικῶς ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καὶ συνεπῶς δὲν ἀπετέλει μέρος νομίμου Τεκτονικῆς Δυνάμεως. Οὕτω κατὰ τὸ 1852 αἱ πολιτικαὶ ἀρχαὶ ἔκλεισαν τὰς Στοάς του καὶ τὸ Δόγμα περιέπεσεν εἰς ὕπνον.

Κατὰ τὸ ἔτος 1862 ὁ Μαρκονί, πιστὸς πάντοτε εἰς τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον εἶχεν ἱδρύση, ἀπηυθύνθη πρὸς τὸν Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ζητῶν παρ' αὐτοῦ νὰ ἀναλάβῃ νὰ τὸ ἀφυπνίσῃ. Τὸ Μέγα Κολλέγιον τῶν Δογμάτων ἐρωτηθὲν ἐν προκειμένῳ ἔδωσε τὴν συγκατάθεσίν του καὶ οὕτω συμφώνως πρὸς Διάταγμα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος ἐγένετο δεκτὸν τὸν Νοέμβριον τοῦ 1862 μεταξὺ τῶν Τεκτονικῶν συστημάτων τῶν ἀναγνωριζόντων τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καὶ λειτουργούντων ἐντὸς τῶν κόλπων της.

Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ὅμως τὴν θέσιν ταύτην ὁ Μαρκονί, ὅστις ἦτο τότε Μέγας Ἱεροφάντης τοῦ Τάγματος, ἔπρεπε προηγουμένως νὰ παραιτηθῇ ὁριστικῶς καὶ διὰ παντὸς πάσης ἀρχηγίας ἢ οἱασδήποτε δικαιοδοσίας ἐπὶ τοῦ Δόγματος. Ἀλλ' ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. ἀναλαβοῦσα πλήρη καὶ ἀπόλυτον κατοχὴν τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος, ἔθεσεν ἐν ἀχρηστίᾳ εἰς τὰ ἀρχεῖα της ὡς Τεκτονικὰ ἱστορικὰ κειμήλια τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς δεδομένου ὅτι ἡ Μεγ.·. Ἀνατολὴ ἀναγνωρίζει ἐν ἐφαρμογῇ μόνον τοὺς 33 βαθμοὺς τοῦ Ἀρχαίου καὶ Ἀποδεδεγμένου Δόγματος.

Τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος, ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας μεταξὺ τῶν ὀκτὼ συστημάτων ἅτινα τελοῦν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της· δέχεται δηλ. αὕτη τὴν ὕπαρξίν του, δὲν ἐπιθυμεῖ ὅμως νὰ τὸ θέσῃ ἐν λειτουργίᾳ.

Τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος, ὅπως ὅλα ἄλλως τε τὰ Τεκτ.·. Δόγματα, βασίζεται ἐπὶ τῶν τριῶν πρώτων συμβολικῶν βαθμῶν κοινῶν πανταχοῦ. Ὅταν κατὰ τὸ 1862 ὁ Μαρκονὶ παρέδωσε τὸ Δόγμα εἰς χεῖρας τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας, πολλαὶ τῶν συμβολικῶν του Στοῶν ὑφίσταντο εἰς πλεῖστα μέρη τῆς Γαλλίας καίτοι κοιμώμεναι διότι ὡς ἐλέχθη ἤδη ἀπὸ δεκαετίας εἶχον κλεισθῆ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν. Ὁ Mackey ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἐὰν αἱ Στοαὶ αὗται ἐλειτούργουν, δὲν θὰ ἀνεγνωρίζοντο ὑπὸ τῶν Γάλλων Τεκτόνων διότι ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. δὲν ἀναγνωρίζει ὡς νόμιμα τὰ Τεκτ.·. ἐκεῖνα κέντρα τὰ ὁποῖα εἰς ἀντάλλαγμα δὲν ἀναγνωρίζουν αὐτὴν ὡς κεφαλὴν τοῦ Γαλλικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Ὅταν ὅμως ὁ Μαρκονὶ ἐξεχώρησε τὰ δικαιώματά του ὡς Μεγ.·. Ἱεροφάντου εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀν.·., ἡ τελευταία αὕτη ἐπέτρεψεν εἰς τὰς ἐν λόγῳ Στοὰς νὰ ἀφυπνισθοῦν καὶ νὰ ἐργασθοῦν ἐκ νέου, ἀναγνωρίζουσαι τὴν δικαιοδοσίαν της, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὅτι θὰ εἰργάζοντο μόνον εἰς τοὺς τρεῖς πρώτους βαθμοὺς καὶ οὐδέποτε θὰ ἀπένειμον οἱονδήποτε ἄλλον βαθμὸν ἀνώτερον τοῦ Διδ.·.. Τὰ μέλη ἐπίσης τῶν ἐν λόγῳ Στοῶν, ἀνεξαρτήτως τοῦ βαθμοῦ οὗτινος ἦσαν κάτοχοι εἰς τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος, θὰ ἀνεγνωρίζοντο μόνον ὡς Διδ.·. Τέκτονες. Ταυτοχρόνως πᾶς Τέκτων ἀνήκων εἰς τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος ὤφειλε νὰ καταθέσῃ τοὺς Τεκτ.·. τίτλους του παρὰ τῷ Γεν.·. Γραμματεῖ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·.. Οἱ ἐν λόγῳ τίτλοι θὰ ἐθεωροῦντο καὶ ἐτακτοποιοῦντο ὑπὸ τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς ἀλλὰ μόνον μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·.. Πᾶς Τέκτων τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος χρησιμοποιῶν τίτλον ἀνωτέρου βαθμοῦ ἄνευ ἐγκρίσεως τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. θὰ ἐθεωρεῖτο ἄτακτος.

Οὕτω τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος ἀπερροφήθη οὐσιαστικῶς ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·.. Αἱ σημεριναὶ Στ.·. τοῦ Δόγματος τούτου ἐξακολουθοῦν πάντοτε ἐργαζόμεναι μὲ τὰ εἰδικά των τυπικὰ ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς τρεῖς συμβ.·. βαθμούς. Ἐπὶ τῆς ἀπονομῆς ἢ διαδόσεως τῶν ἄλλων 93 βαθμῶν μόνη ἁρμοδία τυγχάνει ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἥτις ὅμως δὲν φαίνεται διατεθειμένη νὰ τοὺς ἀπονείμῃ. Οἱ διάφοροι Σοφοὶ τῶν Πυραμίδων, Μεγ.·. Ἀρχιτέκτονες τῆς Ἁγίας Πόλεως, οἱ Ὕπατοι Πρίγκιπες τῶν Μάγων κ.τ.λ. ὑφίστανται τώρα πλέον μόνον ἐπὶ τῶν διπλωμάτων καὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τοῦ Δόγματος, φυλασσομένων εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Γραμματείας τῆς Μεγ.·. Ἀνατολῆς τῆς Γαλλίας.

Ἡ τοιαύτη ἀπορρόφησις εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέβλεπεν ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας διὰ νὰ ἐξαφανίσῃ πᾶσαν ἐξ ἄλλων δογμάτων ἀντίδρασιν, δὲν ἱκανοποίησε βεβαίως τὸν Μαρκονὶ ὅστις ἐφαντάζετο ὅτι ἀναγνωρίζων τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ρηθείσης Τεκτ.·. Δυνάμεως θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος. Εὑρεθεὶς ἑπομένως πρὸ τῆς ρητῆς

ἀπαγορεύσεως τῶν ἐργασιῶν εἰς τοὺς πέραν τοῦ 3ο βαθμούς, ἐσκέφθη ὅτι θὰ ἠδύνατο τοὐλάχιστον νὰ ἐργασθῇ διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Δόγματος εἰς ἄλλας χώρας. Πρὸς τοῦτο ἰσχυριζόμενος ὅτι εἶχεν ἐκχωρήσῃ πρὸς τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τὰ δικαιώματά του μόνον διὰ τὴν ἐντὸς τοῦ Γαλλικοῦ ἐδάφους λειτουργίαν τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος, προέβη εἰς ἐνεργείας πρὸς ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Δόγματος ἐν Ἀμερικῇ, Ἀγγλίᾳ, Ρουμανίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ.

Εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην ἀπέστειλε τῷ 1857 τὸν ἀδ.·. Χάρρυ Σέϊμουρ ὅστις καὶ ἵδρυσεν αὐτόθι Ὕπατον Ἁγιαστήριον τοῦ Δόγματος ἀναλαβὼν προσωπικῶς τὸν τίτλον τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος. Ἐκεῖθεν μετέβη τῷ 1872 εἰς Ἀγγλίαν ἔνθα ἔθεσεν ἐπίσης τὰς βάσεις ἱδρύσεως Στοᾶς ἧς ἡ διεύθυνσις ἀνετέθη εἰς τὸν ἀδ.·. Ἰωάννην Γιάρκερ.

Ὁ ἀδ.·. Mackey ἐξ ἄλλου ἀναφέρει ὅτι ἐν Ρουμανίᾳ Στοὰ φέρουσα τὸν τίτλον «Ἀπόστολοι τῆς Ἀληθείας» καὶ διατελοῦσα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας εἶχεν ἀνακοινώσῃ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὅτι μέλη τινὰ αὐτῆς εἶχον περιβληθῇ τῇ μεσολαβήσει ἀντιπροσώπου τινὸς τοῦ Μαρκονί, τὸν βαθμὸν τοῦ Ροδοσταύρου τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἱδρύσουν Στοάν. Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἀπηγόρευσε τοῦτο, δὲν εἶνε ὅμως ἐξηκριβωμένον ἐὰν ἡ ἀπαγόρευσις ἴσχυσε καθ' ὅσον φαίνεται ὅτι ἐν Ρουμανίᾳ, ὡς συμβαίνει ἄλλως τε καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐλειτούργουν Στοαί τινες τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος.

Κατὰ τὰς πληροφορίας ἐξ ἄλλου τοῦ ἀδ.·. Waite ἐν Ἀμερικῇ τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος ὑπεβίβασε τοὺς βαθμούς του εἰς 33 ἔλαβε δὲ τὸν τίτλον Ἀρχαῖον καὶ Πρωτογενὲς Δόγμα ὑφ' ὃ ὄνομα καὶ λειτουργεῖ σήμερον.

Ὁ Waite τονίζει ἐπίσης ὅτι τὸ περιεχόμενον τινῶν ἐκ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ Δόγματος τῆς Μέμφιδος δὲν στερεῖται σημασίας καὶ ἀξίας.

Μέμφις. Παλαιοτάτη πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου τῆς ὁποίας τὰ ἐρείπια σώζονται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου καὶ εἰς ἀπόστασιν 20 χιλιομέτρων νοτίως τοῦ Καΐρου. Ἐν αὐτῇ εὑρίσκετο καὶ ὁ περίφημος Ναὸς τῆς Ἴσιδος. Ὑπῆρξεν ἐπὶ μακρὸν τὸ θρησκευτικὸν κέντρον τῶν πέριξ λαῶν καὶ ἕδρα τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων. Ἐν αὐτῇ εὑρέθη καὶ ἡ μεγαλυτέρα κινητὴ Σφίγξ μήκους 8 μέτρων. Ὡραίαν περιγραφὴν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἴσιδος καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων μυστηρίων συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόκρυφον παράδοσιν, δίδει ὁ Δόκτωρ ***Παπὺς*** (βλ. λ.) εἰς τὸ ἔργον του «A.B.C. illustré de l'Occultisme».

μενατζίμ. Εἰς τὴν Π. Διαθήκην (Β' Χρον. β' 18) ἀναφέρεται ὅτι εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ναοῦ ἐχρησιμοποιήθησαν «τρεῖς χιλιάδες ἑξακόσιοι ἐργοδιῶκται ἐπὶ τὸν λαόν». Ἡ ἐν τῷ ἑβραϊκῷ κειμένῳ λέξις εἶνε ΜεΝαΤΖΙΜ. Ὁ Ἄντερσον εἰς τὸν κατάλογόν του τῶν ***Ἐργατῶν τοῦ Ναοῦ*** (βλ. λ.) τοὺς ὀνομάζει «ἐμπειροτέχνας Διδ.·. Τέκτονας» ὡς τοιοῦτοι δὲ χαρακτηρίζονται καὶ εἰς ὅλα τὰ κατόπιν τυπικά.

μέντιουμ (ἐκ τοῦ λατινικοῦ medium=μεσάζων). Ἄτομον προικισμένον μὲ ψυχικὰς ἰδιότητας τοιαύτας ὥστε διὰ τοῦ ἀστρικοῦ καὶ αἰθερικοῦ σώματός του νὰ θέτῃ εἰς ἐπικοινωνίαν τὰ ὄντα τοῦ ἀστρικοῦ πεδίου μετὰ διαφόρων φυσικῶν ἀντικειμένων ἢ τὰς φυσικὰς αἰσθήσεις μὲ τὰς πραγματικότητας τοῦ ἀστρικοῦ πεδίου. Τὰ μέντιουμ διαιροῦνται ὑπὸ τῶν μεταψυχιστῶν εἰς μεταγνωμικὰ ὅταν παράγουν φαινόμενα διανοητικὰ ἤτοι συνεπαγόμενα τὴν ἔκφρασιν σκέψεως καὶ εἰς τηλεπλαστικὰ ἢ τηλεπλάστας ὅταν παράγουν φαινόμενα φυσικὰ ὡς αἱ τηλεκινήσεις, ἐμφανίσεις ἀντικειμένων, ὑλοποιήσεις κ.τ.λ. Κατὰ τοὺς ἀποκρυφιστὰς ἢ πνευματιστὰς τὸ μέντιουμ εἶνε πρόσωπον διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐπικοινωνία τῶν ζώντων μετὰ τῶν πνευμάτων τῶν νεκρῶν.

Μεξικανικὰ μυστήρια. Τὴν ὕπαρξιν παναρχαίου πολιτισμοῦ εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν ἤπειρον ἐπεβεβαίωσαν αἱ γενόμεναι ἔρευναι εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν καὶ ἰδίως τὸ Μεξικὸν καὶ τὸ Περοῦ ἔνθα διεπιστώθη ὅτι οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς χώρας, οἱ Μάγια, εἶχον ἐξελιχθῇ εἰς πλήρη ἄνθησιν προόδου δυναμένης νὰ παραλληλισθῇ μὲ τὴν τῆς Ἀρχαίας Αἰγύπτου.

Ὁ ἀκούραστος ἐξερευνητὴς καὶ ἀρχαιολόγος Αὔγουστος Le Plongeon συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου του κατώρθωσεν ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τῶν πόλεων, τῶν ναῶν καὶ τῶν ἀνακτόρων τῶν Μάγια νὰ ἀναπαραστήσῃ μέρος τῆς θρησκευτικῆς καὶ μυστηριακῆς ζωῆς τοῦ ἀρχαίου τούτου Ἀμερικανικοῦ λαοῦ τὸν ὁποῖον θεωρεῖ συγγενεύοντα μετὰ τῶν παλαιῶν κατοίκων τῆς καταποντισθείσης Ἀτλαντίδος. Τὰς ἀνακαλύψεις του αὐτὰς ὁ Le Plongeon καθορίζει εἰς τὸ ἐκδοθὲν βιβλίον του «Ἱερὰ Μυστήρια τῶν Μάγια καὶ Κισέ» εἰς τὸ ὁποῖον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν καὶ συμβόλων, ἀναλύει λεπτομερῶς τὰ τῆς τελέσεως τῶν Μυστηρίων τῶν Μάγια τὰ ὁποῖα ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια νὰ ὀνομάζωνται Μεξικανικὰ Μυστήρια.

Ὁ Le Plongeon βεβαιοῖ ὅτι εὑρῆκε τὸ ἀρχαῖον ἱερατικὸν ἀλφάβητον τῶν Μάγια, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει σχεδὸν μὲ τὴν ἱερατικὴν γραφὴν τῶν Αἰγυπτίων.

Εἰς ἐπίμετρον ὁ ἐν λόγῳ ἐξερευνητὴς ἔχει ἀνακαλύψῃ τὴν Ἱερὰν Βίβλον τῶν Κισὲ (Quiché) ἑνὸς κλάδου τῆς φυλῆς τῶν Μάγια ἐγκατασταθέντος εἰς τὰ ὄρη τῆς Γουατεμάλας, τὴν ὁποίαν ὀνομάζει Popol Vuh καὶ ἔχει μεταφράσει εἰς τὴν γαλλικήν. Ἡ βίβλος αὕτη περιέχει τελετὰς καὶ μυήσεις τοῦ λαοῦ τούτου, ἐξ αὐτῆς δὲ συνάγει ὁ μεταφραστὴς τὸ συμπέρασμα, ὅτι καὶ τὰ μυστήρια τῶν Μάγια, γενικῶς, θὰ ἦσαν παραπλήσια.

Ἡ θρησκεία τῶν Μάγια, ἦτο ὅπως ὅλαι αἱ φυσικαὶ θρησκεῖαι, ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερική. Ἡ ἐσωτερικὴ ἀπεκαλύπτετο μόνον εἰς τοὺς μυουμένους οἵτινες προωρίζοντο διὰ τὸ ἱερατεῖον.

Ἡ διδασκαλία τῶν Μεξικανικῶν Μυστηρίων ἐτηρεῖτο ἀπολύτως μυστικὴ καὶ μετεδίδετο προφορικῶς, διὰ τοῦτο δὲ καὶ δὲν σώζονται γραπταὶ περὶ αὐτῶν μαρτυρίαι. Γνωρίζομεν μόνον ὅτι οἱ Μάγια ἰδιαιτέραν ἀπέδιδον συμβολικὴν σημασίαν εἰς τοὺς περιττοὺς ἀριθμοὺς καὶ ἰδίως τοὺς 3, 5 καὶ 7.

Ὁ Le Plongeon στηριχθεὶς ἐπὶ τῶν συμβόλων τὰ ὁποῖα ἀνεκάλυψεν εἰς τὰ ἐρείπια τῶν ἐν Μεξικῷ ναῶν καὶ ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ Pop-l-Vuh παρέχει τὰς ἀκολούθους πληροφορίας περὶ τῶν γενικῶν γραμμῶν τῶν Μεξικανικῶν Μυστηρίων. Ὁ ὑποψήφιος ὑπεβάλλετο εἰς διαφόρους δοκιμασίας ὑποχρεούμενος ἐν πρώτοις νὰ διαβῇ δύο ποταμούς, ἕνα ἐκ γλυώδους ἰλύος καὶ ἕτερον ἐξ αἵματος. Μετὰ τὴν διάβασιν ἔφθανεν εἰς τέσσαρας ὁδοὺς — λευκήν, ἐρυθράν, πρασίνην καὶ μελαίνην αἱ ὁποῖαι ὡδήγουν εἰς ἕνα Οἶκον Συμβουλίου καὶ ἐνώπιον 12 προσωπιδοφόρων ἱερέων καὶ ἑνὸς ξυλίνου ἀγάλματος τὴν ἰδίαν φέροντος μὲ αὐτοὺς περιβολήν. Ἐδείκνυον τὸ ξόανον εἰς τὸν ὑπὸ δοκιμασίαν καὶ τῷ ἐπέτασσον νὰ χαιρετήσῃ τὸν βασιλέα· τοῦτο ὅμως ἐγίνετο διὰ νὰ δοκιμασθῇ ἡ παρατηρητικότης του. Ὤφειλεν ἀκολούθως νὰ χαιρετήσῃ ἕνα ἕκαστον τῶν πεπλοφόρων ἱερέων χωριστὰ καὶ ὀνομαστί, μεθ' ὃ τοῦ προσεφέρετο ἕδρα διὰ νὰ καθήσῃ. Ἐὰν ὅμως λησμονῶν τὸν πρὸς τοὺς ἱερεῖς ὀφειλόμενον σεβασμὸν ἐτόλμα νὰ καθήσῃ, ἐκαίετο διότι ἡ ἕδρα ἦτο ἐκ πεπυρακτωμένου λίθου. Μετὰ τὰς πρώτας αὐτὰς δοκιμασίας ὁ ὑπὸ μύησιν ὡδηγεῖτο διὰ νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα ἐντὸς τοῦ Οἴκου τοῦ Σκότους ὅπου τῷ ἐδίδετο μία ἀνημμένη δᾲς καὶ ἓν σιγάρον ἐπίσης ἀνημμένον. Ὤφειλε νὰ προσέχῃ ὅπως καὶ τὰ δύο διατηρηθοῦν ἀνημμένα χωρὶς νὰ καταναλωθοῦν. Ἐὰν δὲν κατώρθου τοῦτο ἐτιμωρεῖτο, τῆς ποινῆς δυναμένης νὰ εἶνε καὶ θάνατος. Τὴν ἑπομένην ὡπλίζετο διὰ δόρατος καὶ ἐκαλεῖτο νὰ ἀμυνθῇ ἐναντίον ἐπιτηδείου πολεμιστοῦ μετὰ τοῦ ὁποίου ἐμονομάχει.

Ἐπηκολούθη ἡ δοκιμασία ἐντὸς τοῦ Οἴκου τοῦ Πάγου ὅπου διήρχετο τὴν νύκτα ἐν μέσῳ δριμυτάτου ψύχους τὴν δ' ἑπομένην νύκτα ἐκλείετο εἰς τὸν Οἶκον τῆς Τίγρεως ὁμοῦ μετά τινων θηρίων ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ ἔπρεπε νὰ προφυλαχθῇ διὰ νὰ μὴ τὸν σπαράξουν. Τὴν ἕκτην ἡμέραν εἰσήγετο εἰς τὸν Οἶκον τοῦ Πυρὸς ὑποβαλλόμενος εἰς τὴν δοκιμασίαν πραγματικῶν φλογῶν καὶ τέλος τὴν ἑβδόμην καὶ τελευταίαν ἡμέραν ἐνεκλείετο εἰς τὸν Οἶκον τῶν Νυκτερίδων, πλήρη θανατηφόρων ὅπλων

ὅπου ὁ θεὸς τῶν νυκτερίδων κατήρχετο ἐκ τῶν ἄνω καὶ ἀπεκεφάλιζε τὸν ὑποψήφιον ἐὰν οὗτος δὲν ἔμενεν ἄγρυπνος.

Ὁ Le Plongeon συνάγει τὸ συμπέρασμα ὅτι εἰς τὰ Μεξικανικὰ Μυστήρια ἠσκεῖτο ἡ μαγεία. Κατ' αὐτὰ ἐζητεῖτο κυρίως ἡ ἄσκησις τοῦ μυουμένου ὅπως ἀντιμετωπίζει τοὺς διαφόρους κινδύνους καὶ ὀξύνει συγχρόνως τὸν νοῦν καὶ τὴν ἀντίληψιν. Οἱ θριαμβεύοντες τῶν δοκιμασιῶν ἐκρίνοντο κατάλληλοι νὰ κυβερνήσουν τὸν λαὸν τῶν Μάγια.

Ἡ μελέτη τῶν ὅσων συνέβαινον εἰς τὰ Μεξικανικὰ Μυστήρια ἀποδεικνύει ὅτι ταῦτα ἦσαν παραπλήσια πρὸς τὰ Ἀρχαῖα Αἰγυπτιακὰ καὶ τὰ Ἐλευσίνια.

Ἄλλη ἐνδιαφέρουσα πηγὴ πληροφοριῶν περὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν παραδόσεων τῶν Μάγια εἶνε τὸ χειρόγραφον Troano τὸ δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Οὐάσιγκτων Σ μ ι θ σ ο ν ε ί ο υ Ἱ δ ρ ύ μ α τ ο ς (Smithsonian Institute) τοῦ ἱδρυθέντος ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου χημικοῦ Σμίθσον δι' ἐθνολογικὰς καὶ ἀστρονομικὰς ἐρεύνας. Τὸ ἐν λόγῳ χειρόγραφον εἶνε ἓν τῶν διαφυγόντων τὴν ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν κατακτητῶν καταστροφὴ βιβλίων τῶν Μάγια καὶ ἀσχολεῖται μὲ γεωλογικὰς παρατηρήσεις τῆς ἐποχῆς. Ἐν αὐτῷ περιγράφεται ὁ κατακλυσμὸς κατὰ τὸν ὁποῖον ἐξηφανίσθη ἡ Ἀτλαντὶς ἥτις εἰς τὴν Ἱερογλυφικὴν γραφὴν παριστάνεται ὑπὸ μορφὴν μαύρου ἀνθρώπου μὲ ἐρυθρὰ χείλη.

Ὑπάρχουν ἀναλογίαι τινὲς σημαντικαὶ μεταξὺ τῶν Μεξικανικῶν Μυστηρίων καὶ τῶν Τεκτονικῶν. Οἱ Μάγια λ.χ. ἐχρησιμοποίουν παραλληλόγραμμον διὰ νὰ συμβολίσουν τὴν γῆν. Καὶ ἡ Τεκτ.·. Στ.·. ἐπίσης ἀποτελοῦσα παραλληλόγραμμον συμβολίζει τὸ σύμπαν. Ἓν θραυσμένον ἄγαλμα ἱερέως τῶν Μάγια εὑρεθὲν εἰς Οὔξμαλ τοῦ Γιουκάταν τὸν παριστάνει φέροντα περίζωμα εἰς τὸ μέσον τοῦ ὁποίου εἰκονίζετο χεὶρ μὲ τὴν παλάμην πρὸς τὰ ἔσω καὶ τεταμένους τοὺς δακτύλους. Ἱεροὶ ἀριθμοὶ ἐθεωροῦν ο οἱ 3, 5 καὶ 7 τῶν ὁποίων τὴν ἐν τῷ Τεκτονισμῷ συμβολικὴν σημασίαν γνωρίζουν οἱ Τέκτονες.

Χωρὶς βεβαίως νὰ δικαιοῦται τις νὰ ἀνεύρῃ ἄμεσόν τινα σχέσιν μεταξὺ τῶν Μεξικανικῶν καὶ τῶν Τεκτονικῶν μυστηρίων, εἶνε ἐν τούτοις ὑποχρεωμένος νὰ διαπιστώσῃ πλεῖστα ὅσα σημεῖα συγγενείας, πιστοποιοῦντα ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς παραμένει ὄντως σήμερον ὁ θεματοφύλαξ τῶν Μυστηρίων τῆς ἀρχαιότητος τόσον τοῦ Ἀνατολικοῦ ὅσον καὶ τοῦ Δυτικοῦ ἡμισφαιρίου.

Μεξικόν. Δὲν εἶνε ἐξηκριβωμένον πότε ἀκριβῶς εἰσήχθη εἰς τὸ Μεξικὸν ὁ Τεκτονισμός. Πάντως αἱ πρῶται ἐν αὐτῷ Στοαὶ ἐργαζόμεναι εἰς τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. ἱδρύθησαν ὑπὸ Ἰσπανῶν ἀξιωματικῶν καὶ πολιτικῶν ὑπαλλήλων πρὸ τοῦ 1810. Τὸ πρῶτον ἱδρυτικὸν δίπλωμα ἐχορηγήθη δι' ἐγκατάστασιν Στοᾶς τοῦ Δόγματος τοῦ Γιόρκ ἐν Βέρᾳ Κρούζ τῷ 1816 τὸ δ' ἑπόμενον ἔτος δευτέρα Στοὰ τοῦ ἰδίου δόγματος ἱδρύθη εἰς Καμπές. Ἀμφότερα τὰ διπλώματα ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Λουϊζιάνας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Τῷ 1826 αἱ ἐν τῇ χώρᾳ λειτουργοῦσαι Στοαὶ ὠργανώθησαν εἰς Μεγ.·. Στ.·. πρώτου Μεγ.·. Διδ.·. ἐκλεγέντος τοῦ Χοσὲ Ἐστέβα.

Οὕτω ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος ἀμφότερα τὰ Δόγματα, Σκωτικὸν καὶ τοῦ Γιόρκ, εἶχον ἐπαρκῶς ἐξαπλωθῇ εἰς τὸ Μεξικόν. Δυστυχῶς οἱ Μεξικανοὶ Τέκτονες δὲν ἐβράδυναν νὰ μολυνθοῦν ἀπὸ τὴν νόσον ἥτις εἶχε προσβάλῃ τὸν *Λατινικὸν Τεκτονισμὸν* (βλ.λ.) καὶ τὰ δύο Δόγματα μετετράπησαν εἰς ἀντιζήλους πολιτικὰς λέσχας. Ὁ κομματικὸς ἀνταγωνισμὸς ἐξεδηλώθη τόσον σφοδρῶς, ὥστε Κυβερνητικὸν Διάταγμα ἐκδοθὲν τῷ 1833 κατήργησεν ὅλας γενικῶς τὰς μυστικὰς Ἑταιρίας. Αἱ Στοαὶ ἐν τούτοις ἐξηκολούθουν ἐργαζόμεναι μυστικῶς καὶ κατὰ τὸ 1834 ἱδρύθη τὸ Ἐθνικὸν Μεξικανικὸν Δόγμα περιλαμβάνον ἐννέα βαθμοὺς ληφθέντας ἀπὸ τὸ Σκωτικὸν Δόγμα. Δέκα ἔτη ἀργότερον ἐν Βέρᾳ Κρούζ καὶ ἐν τῇ πόλει τοῦ Μεξικοῦ ἱδρύοντο δύο νέαι Στοαὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας, τῷ δὲ 1859 τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Ἀλβέρτου Πάϊκ ὠργανώθη τὸ πρῶτον Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τοῦ Μεξικοῦ ὅπερ καὶ ταχέως ἐκυριάρχησε τῶν λοιπῶν Τεκτονικῶν Δυνάμεων. Κατὰ τὸ 1865 ἐν τούτοις ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Μεξικοῦ υἱοθέτησε τὸ δόγμα τοῦ Γιόρκ καὶ ἀνεγνωρίσθη ὡς νόμιμος Τεκτονικὴ Δύναμις μέχρι τοῦ 1911 ὅτε τινὲς τῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν της Στοῶν ἀποσπασθεῖσαι τῆς ἐν λόγῳ Μεγ.·. Στ.·. ἵδρυσαν ἕτερον Κυρίαρχον Σῶμα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τοῦ Μεξικοῦ. Δὲν δύναταί τις ἐν τούτοις νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ὁ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Τεκτονισμὸς ἀπηλλάγη τοῦ πολιτικοῦ μικροβίου ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἀπὸ αἰῶνος περίπου ἔχει προσβληθῇ. Αἱ κομματικαὶ διαμάχαι συνεχίζονται καὶ ἀπὸ καθαρῶς μυσταγωγικῆς ἀπόψεως ὁ Μεξικανικὸς Τεκτονισμὸς οὐδεμίαν ἀπολύτως παρουσιάζει ἐξέλιξιν.

Μέρτντορφ, Ι. Α. Τ. (Merzdorf) Γερμανὸς Τέκτων * 1812 καὶ μυηθεὶς εἰς τὴν ἐν Ἀν.·. Λειψίας Σ.·. Στ.·. «Ἀπόλλων» τῷ 1834. Οὗτος ἀφώτισε τὴν ἐν Ὀλδεμβούργῳ Στ.·. «Zum goldenen Hirsch», ἐχρημάτισε δὲ ἐπὶ ἔτη πρόσθετος Σεβ.·.. Ἐξέδωσεν ἐν ἔτει 1836 «Τὰ σύμβολα» καὶ ἀργότερον διάφορα ἄλλα Τεκτονικὰ ἔργα.

μεσημβρία. Ἡ στιγμὴ τῆς ἄνω μεσουρανήσεως τοῦ κέντρου τοῦ ἡλίου εἶχεν ἀνέκαθεν συμβολικὴν σημασίαν εἰς τὸν Τεκτονισμόν, ὡς τοιαύτην εἶχε καὶ τὸ μεσονύκτιον. Εἰς τὸν Ἐπαγγελματικὸν Τεκτονισμὸν κατὰ τὴν παράδοσιν, ἡ μεσημβρία ἐθεωρεῖτο ὡς ὥρα τῆς ἀναψυχῆς καθ' ἣν οἱ ἐν τῷ Ναῷ ἐργαζόμενοι κατέλιπον τὰς ἐργασίας καὶ συνεκεντροῦντο εἰς τὴν Στοὰν των. Εἰς παλαιὰ τυπικὰ ὑπάρχει ἡ ἐρωταπόκρισις:

—Τίς ἡ ὥρα;

—Πλήρης μεσημβρία.

Αἱ δύο αὗται ὧραι τοῦ ἡμερονυκτίου (μεσημβρία καὶ μεσονύκτιον) ἐνέχουν βαθυτέραν σήμερον φιλοσοφικὴν σημασίαν εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν συμβολικήν, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ εἰς δν διεξάγονται αἱ ἐργασίαι. Ὁ Oswald Wirth δίδει εἰς τὸ κείμενον διδασκαλίας τοῦ α' βαθμοῦ τὴν ἀκόλουθον ἑρμηνείαν: Ὁ ἄνθρωπος φθάνει εἰς τὸ μέσον τοῦ σταδίου του, τὴν μεσημβρίαν τῆς ζωῆς του, πρὶν ἢ δυνηθῇ νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τοὺς ὁμοίους του ἀλλ' ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης μέχρι τῆς τελευταίας του ὥρας ὀφείλει νὰ ἐργάζεται ἀκαταπαύστως ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐημερίας.

Κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν Μιθραϊκῶν μυστηρίων, ὁ Ζωροάστρης ἐδέχετο τοὺς μαθητάς του τὴν μεσημβρίαν καὶ τοὺς ἀπέλυε τὸ μεσονύκτιον μετὰ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην ἥτις ἐπέστεφε τὰς ἐργασίας.

Ἡ πληροφορία τῆς ὥρας ἄλλως τε, σκοπὸν ἔχει νὰ διδάξῃ ὅτι πᾶσα ἐνέργεια δέον νὰ τελῆται εἰς τὴν κατάλληλον ὥραν. Ὁ ἐπισπεύδων καὶ ἀνυπομονῶν δυνατὸν νὰ ἀποτύχῃ. Δέον νὰ ἀναμένῃ τις τὴν ψυχολογικὴν στιγμήν. Ἐνέργεια γινομένη πολὺ ἐνωρὶς ἢ πολὺ ἀργὰ ὁδηγεῖ ἐξ ἴσου εἰς τὴν ἀποτυχίαν.

Μέσμερ *Φρειδερῖκος Ἀντώνιος* (Mesmer). Γερμανὸς ἰατρὸς * ἐν Iznang Μαΐου 1734 † ἐν Meersburg Μαρτίου 1815, ἱδρυτὴς τῆς θεωρίας τοῦ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ (βλ. *μαγνητισμός*). Ἡ πρώτη σχετικὴ δημοσίευσις ἐγένετο τῷ 1775 ἐν Βιέννῃ ἀλλ' οὐδεμιᾶς ἔτυχε προσοχῆς. Ἐγκατασταθεὶς μετὰ τριετίαν εἰς Παρισίους κατώρθωσε νὰ προσελκύσῃ ἀρκετοὺς ὀπαδοὺς ἵδρυσε δὲ καὶ Τεκτονικὸν Τάγμα ἔνθα ἐφηρμόζετο καὶ ἐμελετᾶτο ἡ θεωρία του (βλ. *μαγνητικὸς Τεκτονισμός)*. Φεύγων τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν ἐγκατεστάθη εἰς Ἑλβετίαν καὶ τέλος μετὰ μίαν ἔτι βραχεῖαν διαμονήν του εἰς Βερσαλλίας, ἀποκατέστη εἰς Meersburg ἀσχολούμενος εἰς τὴν δωρεὰν ἰατρικὴν περίθαλψιν τῶν ἀπόρων.

μεσμερισμός. Ἀρχικὸν ὄνομα τοῦ ὑπνωτισμοῦ καὶ τοῦ μαγνητισμοῦ ἐκ τοῦ ἰατροῦ Μέσμερ, ὅστις καὶ εἰσήγαγε πρῶτος ἐν Εὐρώπῃ τὸν *μαγνητισμὸν* (βλ.λ.).

μεσογειακὴ διάβασις (Mediterranean Pass). Παράπλευρος βαθμὸς ἀπονεμόμενος ἄλλοτε ἐν Ἀμερικῇ εἰς τοὺς Τέκτονας τῆς Βασ.·. Ἀψ.·.. Δὲν ἔχει τυπικὸν οὔτε παράδοσιν, δὲν πρέπει δ' ἑπομένως νὰ συγχέηται μὲ τὸν ἐντελῶς διάφορον βαθμὸν τοῦ Ἱππ.·. τῆς Μεσογειακῆς διαβάσεως. Σήμερον περιέπεσεν εἰς ἀχρηστίαν.

Μέσοι Χρόνοι ἢ Μεσαίων. (Middle Ages. Moyen Age). Τὸ ἀπὸ τῆς ἐλευθερώσεως τῆς Ρώμης ὑπὸ Θεοδωρίκου 493 μ. Χ. μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙΕ' αἰῶνος χρονικὸν διάστημα τῆς ἱστορίας. Τὰ σημαντικώτερα γεγονότα τῶν δέκα αὐτῶν αἰώνων εἶνε ἡ ἅλωσις τοῦ Βυζαντίου

(1453) καὶ ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς (1492). Ἡ περίοδος αὐτὴ εἶνε ἐπίσης σημαντικὴ καὶ διὰ τοὺς Τέκτονας διότι περικλείει γεγονότα συνδεόμενα στενῶς μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Τάγματος ὡς τὴν διασπορὰν ἀνὰ τὴν Εὐρώπην τῶν Ρωμαϊκῶν Κολλεγίων Τεχνιτῶν, τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς Σχολῆς τοῦ Κώμου (βλ. *Κομασῖνοι*) τὴν ἵδρυσιν τῶν συντεχνιῶν, τὴν ὀργάνωσιν τῶν οἰκοδομικῶν συντεχνιῶν τῆς Γερμανίας (βλ. *λιθοδόμοι*) καὶ τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξ ὧν καὶ ἐδημιουργήθησαν διάφορα ἤθη καὶ ἔθιμα καὶ παραδόσεις ἅτινα διαφυλάσσονται σχετικῶς ὑπὸ τὴν σημερινὴν μορφὴν τοῦ θεσμοῦ.

Μέσον Δῶμα. (Middle chamber, chambre du milieu) Ἡ Στ.·. τῶν Διδ.·., ἡ εἰς 3ᵒ ἐργαζομένη Συμβ.·. Στ.·. Ἡ ὀνομασία αὕτη, καίτοι συμβολικὴ ἐντελῶς, ἐλήφθη ἐκ τοῦ σχετικοῦ χωρίου τῆς Παλ.·. Διαθ.·.. Κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος εἶχον ἀνεγερθῆ καὶ τρεῖς ὄροφοι πλαγίων δωμάτων κτισμένων περὶ τὸν Ναὸν καὶ εἰς τὰς τρεῖς πλευρὰς αὐτοῦ· τὸ καλούμενον μέσον δῶμα ἦτο ἐν τῇ πραγματικότητι ὁ μεσαῖος ὄροφος τῶν οἰκημάτων αὐτῶν. Εἰς τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον ἡ λέξις εἶνε γιατσάγκ.

Τὸ βλον χωρίον ἔχει ὡς ἑξῆς:

...καὶ ἔδωκεν ἐπὶ τὸν τοῖχον τοῦ οἴκου μέλαθρα κυκλόθεν τῷ ναῷ καὶ τῷ δαβὶρ καὶ ἐποίησε πλευρὰς κυκλόθεν· ἡ πλευρὰ ἡ ὑποκάτω πέντε πήχεων ἐν πήχει τὸ πλάτος αὐτῆς καὶ τὸ μέσον ἓξ καὶ ἡ τρίτη ἑπτὰ ἐν πήχει τὸ πλάτος αὐτῆς· ὅτι διάστημα ἔδωκε τῷ οἴκῳ κυκλόθεν ἔξωθεν τοῦ οἴκου, ὅπως μὴ ἐπιλαμβάνωνται τῶν τοίχων τοῦ οἴκου... καὶ ὁ πυλὼν τῆς πλευρᾶς ὑποκάτωθεν ὑπὸ τὴν ὠμίαν τοῦ οἴκου τὴν δεξιὰν καὶ ἑλικτὴ ἀνάβασις εἰς τὸ μέσον καὶ ἐκ τῆς μέσης ἐπὶ τὰ τριώροφα (Βασιλειῶν Γ' Στ' 5—8).

Τὰ δώματα ταῦτα μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Ναοῦ ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ τοὺς ἱερεῖς κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐργασίας των· εἰς αὐτὰ κατέθετον τὰ ἄμφια καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη.

Ἡ γνῶσις ὅμως τοῦ σκοποῦ διὰ τὸν ὁποῖον ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ *μέσον δῶμα*, καθ' ὃν χρόνον ᾠκοδομεῖτο ἀκόμη ὁ Ναὸς καὶ δὲν εἶχε περατωθῆ, διατηρεῖται μόνον εἰς τὴν Τεκτ.·. παράδοσιν καθ' ἃ γράφει ὁ ἀδ.·. Mackey. Ἡ παράδοσις ἐν τούτοις αὕτη εἶνε ἐντελῶς τυπικὴ καὶ συμβολική, ἀνήκει δὲ εἰς τὸν συμβολισμὸν τῆς *ἑλικοειδοῦς κλίμακος* (βλ.λ.).

Τὸ μέσον δῶμα εἶνε συμβολικὸν τῆς παρούσης ζωῆς εἰς τὴν ὁποίαν τὸ σύμβολον μόνον τοῦ Λόγου εἶνε δυνατὸν νὰ δοθῇ. Ἡ ἀλληγορία διδάσκει τὴν ἐκ τῆς ἀγνοίας ἄνοδον τοῦ πνεύματος διὰ τῶν μόχθων τῆς μελέτης καὶ τῶν δυσχερειῶν τῆς μορφώσεως ἀπὸ βαθμίδος εἰς βαθμίδα μέχρι τοῦ μέσου δώματος τῆς πλήρους τουτέστι καταρτίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Ὁ O. Wirth ἐπεξηγῶν τὸν μέγιστον συμβολισμὸν τοῦ μέσου δώματος γράφει τὰ ἑξῆς: Εἰς τὴν ἀρχαιότητα τὰ «Μικρὰ Μυστήρια» προπαρεσκεύαζον τὸν νεόφυτον διὰ τὴν μεγάλην μύησιν προοριζομένην μόνον διὰ τὰ ἐκλεκτὰ πνεύματα. Καὶ ὁ Τεκτονισμὸς ἐπίσης διαιρεῖ τὴν μύησιν εἰς δύο, ἡ πρώτη εἶνε ἡ τοῦ μαθ.·. καὶ ἑτ.·. ὁμοῦ, διότι αὗται ἀποτελοῦν τὸ προπαρασκευαστικὸν πρόγραμμα, συμπληρούμενον διὰ τῆς ὁριστικῆς μυήσεως ἣν ἐκπροσωπεῖ ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·.. Δέον ἐπομένως νὰ κατέχῃ τις κατὰ βάθος τοὺς δύο πρώτους βαθμοὺς διὰ νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὸν τρίτον ἐξ οὗ καὶ ἡ ἀνάγκη ὅπως ἐπιστρέψῃ πρὸς τὰ ὀπίσω, πρὸς τὸ σημεῖον τῆς ἀρχικῆς του ἐκκινήσεως ὅπως ἐκεῖθεν προχωρήσῃ πάλιν πρὸς νέαν κατεύθυνσιν. Ἡ ὀπισθοδρόμησις ὅμως αὕτη τοῦ ὑποψηφίου Διδ.·. δὲν τὸν φέρει εἰς τὸν στενὸν θάλαμον (σκ.·. θαλ.·.) τῆς πρώτης του μυήσεως. Τὴν φορὰν αὐτὴν ἐβυθίσθη πολὺ βαθύτερον εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς τὸ ἐρεβῶδες κέντρον ἔνθα καλλιεργεῖται ἡ σκέψις ἡ ἀναζωογονοῦσα τὴν νεκρὰν ἀλήθειαν. Τὸ κέντρον αὐτὸ ἔνθα σκευωρεῖται ἡ αἰωνία ἀναδημιουργικὴ συνωμοσία, τὸ *ἄντρον* αὐτὸ τοῦ Μίθρα ἔνθα τὸ ἐξαφανισθὲν φῶς ἀναγεννᾶται διὰ νὰ ἐπανεμφανισθῇ λαμπρότερον, ὁ τάφος αὐτὸς τοῦ παρελθόντος ἔνθα κυοφορεῖται τὸ μέλλον, τὸ ἐσωτερικὸν αὐτὸ καὶ κεκρυμμένον μέρος τὸ προσιτὸν μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους τοὺς ἀξίους τῶν ὑπερτάτων ἀποκαλύψεων, τὸ ἱερὸν αὐτὸ τὸ γνωστὸν μόνον εἰς τοὺς Διδασκάλους, εἶναι τὸ *«Μέσον Δῶμα»*.

Ἡ βαθυτάτη καὶ καθαρῶς ἀποκρυφιστικὴ σημασία τοῦ ὅρου δὲν εἶναι δυνατὸν φυσικὰ νὰ ἀναλυθῇ εὐρύτερον διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου.

μεσονύκτιον. Ἡ στιγμὴ τῆς κάτω μεσουρανήσεως τοῦ κέντρου τοῦ ἡλίου. Δι' αὐτοῦ εἰς τὴν Τεκτονικὴν συμβολικὴν δηλοῦται σὺν ἄλλοις καὶ τὸ τέλος τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου δι' ὃ καὶ αἱ ἐργασίαι ἐν Συμβ.·.Στ.·. ἄρχονται τὴν μεσημβρίαν περατούμεναι τὸ μεσονύκτιον (βλ. *μεσημβρία)*.

μεσουρανέω. Ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ αὐτοῦ ῥήματος ὁ Hutchinson παράγει τὴν ἀγγλικὴν λέξιν masonry (Τεκτονισμὸς) ἥτις λέγει εἶνε παραφθορὰ αὐτῆς. Δὲν παρέχει ὅμως καὶ ἱκανοποιητικὴν ἐξήγησιν τῆς ἐτυμολογίας. Καίτοι ὁ Δρ. Ὄλιβερ φαίνεται συμπαθῶν πρὸς τὴν θεωρίαν αὐτήν, εἶνε πολὺ πιθανὸν ὅτι ἡ ἑρμηνεία εἶνε ἐσφαλμένη.

Μεσοχαλδηνοί. Οἱ εἰς τὰς Β. Α. ἐπαρχίας τῆς Μικρασίας καὶ δὴ εἰς τὴν Μεσοχαλδίαν (Τορούλ) κατοικοῦντες *κρυπτοχριστιανοὶ* (βλ. λ.) οἱ τουρκιστὶ ἀποκαλούμενοι Τενεσουρί (δίθρησκοι).

μεσσίας. Ὁ ἀναμενόμενος. Ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ. Ὄνομα διδόμενον ὑπὸ τῶν Ἑβραίων εἰς τὸν μέλλοντα νὰ σώσῃ τὸν Ἰσραήλ. Κατὰ τοὺς θεοσοφιστὰς τὸ ἀνώτερον Ὂν τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται συνήθως κατὰ τὴν δημιουργίαν μιᾶς νέας ἀνθρωπίνης φυλῆς ἢ ὑποφυλῆς καὶ τὸ ὁποῖον δίδει τὴν πνευματικὴν κατεύθυνσιν εἰς τὴν νέαν αὐτὴν φυλήν. Συνηθέστερον ὀνομάζεται Παγκόσμιος ἢ Μέγας Ἐκπαιδευτής. Τοιοῦτοι μεσσίαι ἢ Παγκόσμιοι Ἐκπαιδευταὶ ὑπῆρξαν, ὁ Βούδδας, ὁ Χριστός, ὁ Σρὶ-Κρισνᾶς κ. ἄ.

μέταλλα. Ἡ πρὸ τῆς μυήσεως ἀφαίρεσις παντὸς μετάλλου διδάσκει συμβολικῶς ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν ἐξετάζει τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πλούτου του. Ὁ ἄνθρωπος ἄλλως τε ὁ ἐπιθυμῶν νὰ εἶναι ἐλεύθερος πρέπει νὰ διδαχθῇ νὰ ἀποσπασθῇ τῶν ἀσημάντων πραγμάτων. Οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ περιεφρόνουν τὴν πολυτέλειαν. Περιώριζον τὰς ἀνάγκας των εἰς τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον. Τὰ μέταλλα ταυτοχρόνως συμβολίζουν πᾶν ὅ,τι λάμπει μὲ ἀπατηλὴν λάμψιν. Ὁ ζητῶν τὸ φῶς τῆς μυήσεως ἄλλως τε ὀφείλει νʼ ἀπογυμνωθῇ πάσης ἐπιπλάστου στιλβηδόνος καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν φυσικήν του κατάστασιν ἀπηλλαγμένος τῶν κοινῶν προλήψεων αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν φανταστικὸν πλοῦτον, ὃν ὁ σοφὸς περιφρονεῖ. Ὁ μυούμενος ἐν τούτοις δὲν ὑποβάλλεται εἰς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μένῃ πτωχός. Ὀφείλει ἁπλῶς νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του ὅτι ἡ φιλοχρηματία εἶνε ὁ ἄξων ὅλων τῶν ἀντικοινωνικῶν παθῶν: εἶνε τὸ μέγα στοιχεῖον τῆς ἀταξίας, τὸ ὁποῖον αἱ ἀρχαῖαι κοσμογονίαι παριστάνουν ὑπὸ μορφὴν ὄφεως. Ἡ προσωπικὴ ματαιοδοξία προκαλεῖ διάσπασιν τῆς γενικῆς ἁρμονίας: ἐκδιώκει τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὸν κῆπον τῆς Ἐδὲμ καὶ καταστρέφει τὸν Χρυσοῦν Αἰῶνα. Ὁ ἐν τῇ φυσικῇ καταστάσει ἄλλως τε, ὁ πρὸ τοῦ πολιτισμοῦ ἄνθρωπος, εἶνε ἁγνὸς καὶ ἀθῷος διατελῶν ὑπὸ τὰς μᾶλλον εὐνοϊκὰς συνθήκας, διὰ τὴν ἀφιλοκερδῆ ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας.

Παρόμοιον πνεῦμα συμβολισμοῦ περιέχει καὶ ἡ Ταλμουδικὴ ἐντολὴ καθ' ἣν «οὐδεὶς θὰ εἰσέλθῃ ἐν τῷ Ναῷ φέρων χρήματα εἰς τὸ θυλάκιόν του».

Βιβλιογρ.: 1 (Τόμ. Β' σελ. 663) 8 (σελ. 111) 37, 40.

μετάλλινα ἐργαλεῖα. Εἰς τὴν Παλ. Διαθήκην ἀναφέρεται ὅτι «ὁ Ναὸς ᾠκοδομήθη μὲ λίθους προητοιμασμένους πρὶν μετακομισθῶσιν ἐκεῖ, ὥστε οὔτε σφῦρα οὔτε πέλεκυς οὔτε σιδηροῦν τι ἐργαλεῖον ἠκούσθη ἐν τῷ οἴκῳ ὅταν ᾠκοδομεῖτο οὗτος» (Βασιλειῶν Γ' στ' 7). Ὁ Τεκτονισμὸς υἱοθέτησε τοῦτο ὡς σύμβολον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἁρμονίας αἱ ὁποῖαι δέον νὰ ἐπικρατοῦν ἐν Στοᾷ ἢ ὁποία ἐκπροσωπεῖ τὸ Σύμπαν. Ὁ Clarke ἐν τούτοις φρονεῖ ὅτι ἡ ἄποψις αὕτη σκοπὸν ἔχει νὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι ὁ Ναὸς ἦτο ὁ τύπος τοῦ Βασιλείου τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων δέον νὰ προετοιμάζωνται ἐνταῦθα διὰ νὰ μεταφερθοῦν ἕτοιμαι εἰς τὸν ἄλλον τόπον

τῆς εὐλογίας. Εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν δὲν ὑπάρχουν μετάνοια, δάκρυα, ἢ προσευχαί· οἱ λίθοι δέον ἑπομένως νὰ εἶνε τετραγωνισμένοι καὶ ἕτοιμοι πρὸς τοποθέτησιν ἐν τῇ ἀνοικοδομήσει τοῦ πνευματικοῦ Ναοῦ.

μετάλλιον (medal, medaille), Σεσημασμένον τεμάχιον μετάλλου ἀπονεμόμενον τιμητικῶς ἢ ἀναμνηστικῶς. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ Τεκτ.·. μετάλλια δὲν ὑπῆρχον ἐν χρήσει, ἀναμνηστικὰ δὲ τοῦ ἔργου τῶν Τεκτόνων ἦσαν τὰ ὑπέροχα οἰκοδομήματά των. Ὁ θεωρητικὸς Τεκτ.·. ὡς ἦτο φυσικὸν εἰσήγαγε τὴν χρῆσιν τῶν μεταλλίων τὰ ὁποῖα πολλαὶ Στ.·. κατ' ἔτος σχεδὸν ἐκδίδουν εἰς ἀνάμνησιν σημαντικοῦ τινος γεγονότος ἐν τῇ Στ.·. ἢ πρὸς τιμὴν διαπρεποῦς μέλους των. Πολλαὶ Στ.·. ἐν Εὐρώπῃ διατηροῦν ὡραίας συλλογὰς μεταλλίων ὡς ἡ τῆς ἐν Ἀν.·. Λειψίας ἄλλοτε Σ.·. Στοᾶς «Ἀ θ η ν ᾶ τ ῶ ν τ ρ ι ῶ ν Φ ο ι ν ί κ ω ν». Πολύτιμον συλλογὴν κατέχει καὶ ἡ ἐν Ἀν.·. Νέας Ὑόρκης Ἀμερικανικὴ Στ.·. «Πυθαγόρας».

Ἀρχαιότερον τῶν Τεκτ.·. μεταλλίων θεωρεῖται τὸ ἐκδοθὲν τὸ 1733 εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἱδρύσεως Τεκτ.·. Στοᾶς ἐν Φλωρεντίᾳ ὑπὸ τοῦ λόρδου Καρόλου Σάκβιλλ. Ἡ προσθία ὄψις τοῦ μεταλλίου τούτου, ὅπερ σώζεται εἰς τὴν συλλογὴν τῆς Σ.·. Στ.·. «Ἀθηνᾶ τῶν τριῶν Φοινίκων» Ἀν.·. Λειψίας, φέρει προτομὴν τοῦ λόρδου Σάκβιλλ μὲ λατινικὴν ἐπιγραφήν: Κ ά ρ ο λ ο ς Σ ά κ β ι λ Σ ε β ά σ μ ι ο ς (Μάγκιστερ) Φλ.». Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ὄψεως παρίσταται ὁ Ἁρποκράτης (θεὸς τῆς σιγῆς) ἐν στάσει σιγῆς—στηριζόμενος ἐπὶ τεθραυσμένου κίονος κρατῶν εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας πλῆρες καρπῶν—ὡς καὶ τὰ ἐμβλήματα τοῦ Τεκτονισμοῦ μεθ' ἑνὸς θύρσου, μιᾶς ῥάβδου καὶ ἑνὸς ὄφεος.

Μελέται περὶ Τεκτονικῶν μεταλλίων ἔχουν ἐκδοθῆ πολλαί Τελειοτέρα θεωρεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανοῦ W. T. Marvin ἐν Βοστώνῃ περιέχουσα πλήρη περιγραφὴν 700 καὶ πλέον μεταλλίων ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ μετάλλια τῆς Τεκτονικῆς Ἀδελφότητος».

Μεταξᾶς, *Ἰωάννης Π.* Ἐξέχων στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς Ἑλλάδος * ἐν Ἰθάκῃ 1871 † 1941 ἐν Ἀθήναις. Ἀπόφοιτος τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων συνεπλήρωσε τὰς σπουδάς του εἰς τὴν πολεμικὴν ἀκαδημίαν τοῦ Βερολίνου καὶ μετετέθη τῷ 1904 εἰς τὸ σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν. Εἰς τὸν πρῶτον Βαλκανικὸν πόλεμον μετέσχεν ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ γραφείου ἐπιχειρήσεων τοῦ Γεν. Στρατηγείου εἰς δὲ τὸν δεύτερον βαλκανικὸν πόλεμον ὡς διευθυντὴς τοῦ γραφείου τούτου. Προαγόμενος διαρκῶς ἐγένετο Ἀρχηγὸς τοῦ Γεν. Ἐπιτελείου τῷ 1915, παραιτηθεὶς μετ' ὀλίγον λόγῳ διαφωνίας πρὸς τὸν τότε πρωθυπουργὸν ἐπὶ τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις Δαρδανελλίων. Τεθεὶς εἰς ἀποστρατείαν τῇ αἰτήσει του τῷ 1917 λόγῳ τῶν τότε πολιτικῶν γεγονότων, ἐκτοπισθείς, διωχθείς, ἀνεκλήθη μὲν τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1920 εἰς τὴν ἐνέργειαν ἀλλὰ μὴ δεχθείς, ἀπεστρατεύθη μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑποστρατήγου. Ἀνεμίχθη ἔκτοτε εἰς τὴν πολιτικήν, ἰδίαν ἀκολουθῶν γραμμὴν ἀπὸ τῆς ὁποίας οὐδόλως παρεξέκλινε, μάτην ἀγωνιζόμενος ἐν μέσῳ τῶν κομματικῶν παθῶν καὶ τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐκλύσεως νὰ ἐπιφέρῃ τάξιν πραγμάτων βασιζομένην ἐπὶ τῆς ἄρσεως τοῦ διχασμοῦ, ὅστις ἐταλάνιζε τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Πρὸς τοῦτο μετέσχε καὶ τῆς οἰκουμενικῆς κυβερνήσεως, τῷ 1926, ὡς ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῶν Ἐλευθεροφρόνων τὸ ὁποῖον εἶχε συστήσει τὸν Νοέμβριον τοῦ 1921, ὅταν δὲ τέλος ἡ διὰ τῆς βίας ἐπιβληθεῖσα εἰς τὸν λαὸν ἀκέφαλος Δημοκρατία ἀνεγνωρίσθη πανταχόθεν ὡς ὁδηγοῦσα τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν ὄλεθρον, ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς παλινορθώσεως τοῦ Βασιλικοῦ Πολιτεύματος. Ἀλλ' ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸν μεγαλύτερον τίτλον τιμῆς διὰ τὸν ἄνδρα εἶνε ἡ παρ' αὐτοῦ ἐνεργηθεῖσα τὴν 4 Αὐγούστου 1936 εἰρηνικὴ ἐπανάστασις κατὰ τῆς ἐκλύσεως τῶν πολιτικῶν ἠθῶν καὶ ἡ ἵδρυσις τοῦ Ἐθνικοῦ Κράτους μὲ πρόγραμμα γενικῆς πολιτικῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀνορθώσεως τῆς χώρας, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Β'.

Ὑπάρχουν βεβαίως πολλοὶ ἐκφράζοντες τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτὴ τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ ὑπῆρξεν ἀντιδημοκρατικὴ καὶ ἑπομένως δικτατορική. Ἀλλ' οἱ κρίνοντες ἀμερολήπτως τὰ πράγματα πιστεύουν ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτὴ ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα τῆς πολιτικῆς ἐξαρθρώσεως ἥτις ὡδήγει τότε τὴν Ἑλλάδα κατὰ κρημνῶν μὲ τὴν αὐξανομένην διαρκῶς ἐπιρροὴν τοῦ κομμουνισμοῦ διαβιβρώσκοντος διαρκῶς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα. Τὰ κατόπιν γεγονότα ἐδικαίωσαν τὸν Ἰω. Μεταξᾶν δυνηθέντα μὲ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν παρ' αὐτοῦ ἀνόρθωσιν τῆς χώρας καὶ ἀναδιοργάνωσιν τῶν ἐνόπλων της δυνάμεων, νὰ ἀπαντήσῃ μὲ τὸ ἱστορικὸν «ὄχι» εἰς τὴν ἰταμὴν ἀξίωσιν τῆς παραδόσεως τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ Ἄξονος. Ὁ θάνατος τοῦ Ἰω. Μεταξᾶ ἐπισυμβὰς τὴν 29ην Ἰανουαρίου 1941 τὸν ἠμπόδισε νὰ ἀπολαύσῃ τὴν τελικὴν νίκην τῆς πατρίδος του κατὰ τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους.

Ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς ἐμυήθη εἰς τὰ Τεκτ.·. Μυστήρια ἐν τῇ Σ.·. Στ.·. «*Ἡσίοδος*» (βλ. λ.) ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν τὴν 15ην Μαρτίου 1917. Εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἐν λόγῳ Σ.·. Στ.·. φυλάσσεται σημαντικὸν ἔγγραφον διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Στοὰ ζητεῖ παρὰ τῆς Προϊσταμένης αὐτῆς Ἀρχῆς τὴν ἔγκρισιν ὅπως προβῇ εἰς τὴν μύησιν τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ. Τὸ ἐν λόγῳ ἔγγραφον ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς:

Στ.·. Στ.·. «Ἡσίοδος»
Ἐν Ἀθήναις ὑπ' ἀριθ. 49.

Ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν τῇ 9 Μαρτίου 5917
Πρὸς τὴν Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος
Χ.·. Χ.·. Χ.·.
Ἐνδ.·. καὶ Φιλ.·. Ἀδ.·.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ πληροφορήσω Ὑμᾶς ὅτι κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν τῆς Σ.·. Στ.·. «Ἡσίοδος» κατόπιν αἰτήσεως ἁρμοδίως ὑποβληθείσης ἐψηφίσθη διὰ παμψηφίας ἡ εἰς τὰ Τεκτ.·. Μυστήρια μύησις τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ, ἐξ Ἰθάκης ἐτῶν 46 Συνταγματάρχου τοῦ Μηχανικοῦ.

Ὡς ἐκ τῆς διακεκριμένης κοινωνικῆς θέσεως τοῦ αἰτοῦντος καὶ τῶν πολλῶν καὶ ἐκτάκτων ὑπηρεσιῶν ἃς προσέφερεν εἰς τὸ Ἔθνος μας κατὰ τοὺς δύο νικηφόρους πολέμους, διατελῶν ἐν τῇ Ἐπιτελικῇ Ὑπηρεσίᾳ τοῦ Στρατοῦ, πρὸς δὲ καὶ τῶν μεγάλων καὶ πολλαπλῶν προσόντων τῶν κοσμούντων αὐτόν, θεωρῶ καθῆκον μου νὰ συστήσω εἰς τὴν Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν,·. τὴν ἀπ' εὐθείας μύησιν αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμοὺς συγχρόνως, ὅπερ εἶνε καὶ εὐχὴ πάντων τῶν ἀδ.·. τῶν ἀποτελούντων τὴν Σ.·. Στ.·. «Ἡσίοδος», ἐπισυνάπτων πρὸς τοῦτο ἐγκλείστως καὶ τὴν σχετικὴν αἴτησιν.

Εἰς τὴν εὐχὴν καὶ παράκλησιν ἡμῶν ταύτην συμβάλλει καὶ τὸ ἄρθρον 131 τοῦ Γεν. Κανονισμοῦ ἐπιτρέπον τὴν ἀπονομὴν καὶ τῶν τριῶν συγχρόνως βαθμῶν εἰς διακεκριμένα τῆς κοινωνίας πρόσωπα. Ἐφ' ᾧ καὶ παρακαλῶ ὅπως ἡ Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. λάβῃ ὑπ' ὄψιν της τ' ἀνωτέρω καὶ ἐγκρίνῃ τὴν εἰς τοὺς τρεῖς συμβ.·. βαθμοὺς μύησιν συγχρόνως τοῦ αἰτοῦντος.

Μὲ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ ὀφειλομένου ὑμῖν σεβασμοῦ μας καὶ ἀδ.·. αἰσθημάτων.

Ὁ Σεβ.·.	*Ὁ Γραμ.·.*
Π. Μ. Θεοχάρης	*(ὑπογρ. δυσανάγνωστος)*
33°	

Ἡ Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος ἐνέκρινε πράγματι τὴν ὡς ἄνω πρότασιν τῆς Στοᾶς, οὕτω δὲ ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς ἐμυήθη καὶ εἰς τοὺς τρεῖς συγχρόνως συμβ.·. βαθμοὺς τὴν 15ην Μαρτίου τοῦ 1917. Ἡ ἀφοσίωσίς του εἰς τὰ Τεκτ.·. Ἰδεώδη, τὰ ὁποῖα ἄλλως τε τὸν ἐνέπνεον καὶ πρὸ τῆς εἰς τὴν Β.·. Τ.·. μυήσεώς του, τὸν ἔφερον ταχέως ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐργαστηρίου οὗτινος ἐκράτησε καὶ τὴν α' σφ.·. κατὰ τὴν περίοδον 1921—1923. Ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς ἀνῆλθε τὰς βαθμίδας τῆς Τεκτονικῆς ἱεραρχίας, δικαιο-

λογήσας πλήρως τὴν βαθεῖαν ἐκτίμησιν τῆς μητρός του Στοᾶς, ἥτις διὰ παμψηφίας εἶχεν ἀποφασίση τὴν εἰσδοχήν του.

Ἡ ἀφοσίωσίς του εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἦτο τοιαύτη ὥστε καὶ ὅταν κατὰ τὸ 1937 ὁ τότε ὑπουργός του ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην ἀπαγορεύσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ κλεισίματος τῶν Στοῶν μὲ τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ἐν αὐταῖς εἶχον εἰσχωρήση καὶ κομμουνιστικὰ στοιχεῖα, ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς ἀπέκρουσε κατηγορηματικῶς τὴν πρότασιν ἐκδηλώνων οὕτω τὴν πίστιν του πρὸς τὸν θεσμὸν τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν εἷς τῶν θερμοτέρων ὀπαδῶν καίτοι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ἀπησχολημένος μὲ τὰ βαρύτατα καθήκοντα τῆς διακυβερνήσεως τῆς χώρας, εἶχε πα ση νὰ φοιτᾷ κανονικῶς.

μεταρρυθμίσεις. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀποτελεῖ θεσμὸν ἀναλλοίωτον διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ὡς ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς φύσεώς του καὶ διὰ τοῦτο τὸ σύστημά του ἀντιτίθεται πρὸς πᾶσαν μεταρρύθμισιν ἢ νεωτερισμὸν τὸν ὁποῖον καινόσπουδοί τινες ἐγκέφαλοι ζητοῦν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ ἐπιβάλλουν διὰ νὰ συγχρονίσουν δῆθεν ἢ ἀνακαινίσουν τὴν ὀργάνωσιν. Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν προσαρμόζεται κάλλιον παντὸς ἄλλου τὸ νομικὸν ἀξίωμα καθ' ὃ «πᾶς νεωτερισμὸς προκαλεῖ περισσοτέραν βλάβην καὶ ἀναστάτωσιν ἀπὸ οἱανδήποτε ὠφέλειαν προερχομένην ἐκ τῆς χρησιμότητός του».

Ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ βεβήλου τινὸς σωματείου ἢ ἠθικοπαιδαγωγικῆς τινος σχολῆς, αἱ μεταρρυθμίσεις καὶ οἱ νεωτερισμοὶ θὰ ἦσαν ἴσως ἐνδεδειγμένοι. Ἐπὶ ἑνὸς ὅμως καθαρῶς Μυσταγωγικοῦ Θεσμοῦ, θεματοφύλακος μιᾶς αἰωνοβίου ἐσωτερικῆς παραδόσεως, πᾶσα, ἔστω καὶ ἡ πλέον ἐλαφρὰ καὶ ἄκακος μεταρρύθμισις, θὰ προεκάλει ἀναπόφευκτον καὶ ἀνεπανόρθωτον καταστροφὴν ἰσοδυναμοῦσαν μὲ τὴν πλήρη ἐξαφάνισιν τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν Μυστηρίων. Θὰ ἤρκει νὰ ὑπομνήσῃ τις τὸ σημερινὸν κατάντημα τῶν Τεκτονικῶν ἐκείνων Δυνάμεων αἱ ὁποῖαι εἰσήγαγον καινοτόμους μεταρρυθμίσεις καὶ ἀπεμακρύνθησαν τῶν Ἀρχαίων Κανόνων καὶ τοῦ μυστηριακοῦ χαρακτῆρος τῆς Ἀδελφότητος, διὰ νὰ καταδείξῃ ποίας προκαλεῖ καταστροφὰς ἡ περιφρόνησις τῆς παραδόσεως.

Ὁ Δόκτωρ Dalcho εἰς τὸ «*Ἀχιμὰν Ρεζὸν*» του (βλ.λ.) γράφει: «Ἡ ἀρχαιότης εἶνε προσφιλὴς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Τέκτονος· πᾶς νεωτερισμὸς ἀποτελεῖ προδοσίαν καὶ ὑποσκάπτει τὸ ἀξιοσέβαστον ἔργον τοῦ Τάγματος».

Ὑπάρχει δὲ παλαιοτάτη διάταξις ἐπὶ τῇ ἐγκαταστάσει τοῦ Σεβ.·. μιᾶς Στ.·. ὁρίζουσα ὅτι «οὐδενὸς ἀνδρὸς ἢ ὁμάδος ἀνδρῶν ἡ δύναμις δύναται νὰ ἐπιφέρῃ νεωτερισμοὺς εἰς τὸ σῶμα τοῦ Τεκτονισμοῦ».

Διὰ τῆς λέξεως «σῶμα τοῦ Τεκτονισμοῦ» ἐννοοῦνται αἱ ἀρχαῖαι διατάξεις καὶ κανόνες οἵτινες ὁρίζονται ὡς ἀμετάβλητοι.

Μεταξὺ αὐτῶν βεβαίως δὲν περιλαμβάνονται οἱ τοπικοὶ ἢ γενικοὶ κανονισμοὶ τῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων καὶ αἱ διδασκαλίαι ἢ κατηχήσεις. Κανονισμοί, γενικοὶ ἢ εἰδικοί, ἀλλοιοῦνται συχνὰ ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν ἑκάστου τόπου καὶ τῶν ἐμφανιζομένων ἀναγκῶν. Οὕτω λόγου χάριν ἔχομεν ἐπελθοῦσαν παρὰ πλείσταις Τεκτον.·. Δυνάμεσι τὴν κατάργησιν τῶν τριμηνιαίων Γενικῶν Συνελεύσεων ἃς προβλέπουν τὰ Συντάγματα τοῦ Ἄντερσον καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν δι' ἐτησίων τοιούτων. Ἐπίσης καὶ ἡ διδασκαλία καὶ ἀνάλυσις ἑκάστου βαθμοῦ ἔχουν ὑποστῇ μέχρι τοῦδε ἀλλεπαλλήλους τροποποιήσεις.

Αἱ τροποποιήσεις ὅμως αὗται δὲν θίγουν, ὡς ἐλέχθη ἤδη, τὰς θεμελιώδεις βάσεις τοῦ θεσμοῦ καὶ εἶνε αὗται καθ' ἑαυτὰς ἀνώδυνοι.

Ἐπικίνδυνοι ἐν τούτοις νεωτερισμοὶ ἐγένοντο κατὰ διαφόρους χρονικὰς περιόδους, προκαλέσαντες σοβαροὺς κλονισμούς.

Οὕτω κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἀρχαίων (βλ. *Ἀγγλία*) ὡς ἀπεκλήθησαν οἱ ἀποσχισθέντες τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, ἥτις ἐκλήθη παρ' αὐτῶν πρὸς διάκρισιν, Μεγ.·. Στ.·. τῶν Νέων, οἱ «Ἀρχαῖοι» διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν παρείσφρυσιν τῶν Νέων εἰς τὰς συνεδριάσεις των, μετέτρεψαν τὰ σημεῖα καὶ τὸν τρόπον ἀναγνωρίσεως ἐπενεγκόντες μεταρρυθμίσεις αἱ ὁποῖαι καίτοι μὴ οὖσαι κεφαλαιώδεις, καθὼς γράφει ὁ Ντάλκο, ἀπετέλεσαν τινὰς τῶν αἰτιῶν διαρκῶν διενέξεων μεταξὺ τῶν δύο σωμάτων, αἵτινες ἔληξαν μόλις τῷ 1813 χάρις εἰς θυσίας τινὰς ἀρχῶν τῆς νομίμου Μεγ.·. Στ.·. ἥτις ὑπεχώρησε διὰ τὴν ἑνότητα τῆς Ἀδελφότητος. Ἐν τούτοις αἱ μεταρρυθμίσεις αὗται ἀφῆκαν τὰ ἴχνη των καὶ σήμερον ἔτι δημιουργοῦσαι πλείστας διαφορὰς ὑφισταμένας μεταξὺ τῶν Ἄγγλων, τῶν Ἀμερικανῶν καὶ τῶν ἐν τῇ Ἠπειρωτικῇ Εὐρώπῃ Τεκτόνων.

Ὁ κυριώτερος ὅμως νεωτερισμὸς ὁ ἀνακύψας ἐκ τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου σχίσματος εἶνε ὁ σχετιζόμενος μὲ τὸν βαθμὸν τῆς Βασ.·. Ἁψ.·.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ δύο διετυπώθησαν θεωρίαι. Ἡ μία ὅτι ὁ βαθμὸς τῆς Βασ.·. Ἁψ.·. ἀπετέλει ἀρχικῶς μέρος τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·. καὶ ὅτι ἀπεχωρίσθη τούτου ὑπὸ τῶν «Ἀρχαίων». Ἡ ἄλλη ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἀλλ' ἐφευρέθη ὑπὸ τοῦ Ράμσαι καὶ υἱοθετήθη ὑπὸ τοῦ Ντέρμοτ διὰ τὴν Μ.·. Στ.·. τῶν Ἀρχαίων. Ἐὰν ἡ πρώτη ἐκδοχὴ εἶνε ἀληθὴς τότε ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῶν Νέων, ἡ καὶ κανονικὴ τοιαύτη, διέπραξε νεωτερισμὸν συνεχίσασα τὴν διατήρησιν αὐτοῦ τοῦ βαθμοῦ καὶ μετὰ τὸ 1813. Ἐὰν ἡ δευτέρα ἐκδοχὴ εἶνε ἀληθὴς τότε καὶ πάλιν ἡ νόμιμος Μεγ.·. Στ.·. ἐκαινοτόμησε ἀναγνωρίσασα ὡς νόμιμον τὸν νεωτερισμὸν καὶ περιλαβοῦσα εἰς τὸ Σύνταγμα ὅτι ὁ Ἀρχαῖος Τεκτονισμὸς ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν βαθμῶν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ἱερᾶς Βασ.·. Ἁψ.·. Σήμερον ὁ βαθμὸς τῆς Βασ.·. Ἁψ.·. ἔχει καταστῆ διὰ τὸ Ἀμερικανικὸν Δόγμα καὶ τὸ Δόγμα τοῦ Γιὸρκ ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ Συμβ.·. Τεκτ.·. συστήματος ἐνῷ εἶνε ἄγνωστος εἰς τὰ ἄλλα Δόγματα, ἢ περιλαμβάνεται ὑπὸ διάφορον κάπως μορφὴν μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων φιλοσοφικῶν βαθμῶν.

Κατὰ τὸν ἴδιον περίπου χρόνον οἱ ἐν Γαλλίᾳ Τέκτονες ἀπεπειράθησαν νὰ δώσουν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν πολιτικὴν κατεύθυνσιν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἐκπτώτου βασιλικοῦ οἴκου τῶν Στιούαρτ καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἠλλοίωσαν τὴν ἑρμηνείαν τῆς μεγάλης παραδόσεως τοῦ 3ου οὕτως ὥστε νὰ τὴν προσαρμόσουν εἰς τὸ μαρτύριον ὅπερ ὑπέστη ὁ ἀποκεφαλισθεὶς Κάρολος ὁ Α΄. Ὁ βέβηλος οὗτος νεωτερισμὸς δὲν διετηρήθη ἐπὶ μακρὸν εὐτυχῶς.

Ἄλλος, μέγιστος αὐτὸς καὶ καταστρεπτικὸς νεωτερισμὸς, ὑπῆρξεν ἡ ἐκ μέρους τῆς Μεγ.·. Ἀνατολῆς τῆς Γαλλίας κατάργησις τοῦ θεμελιώδους δόγματος τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ ὡς καὶ ἡ μὴ συμμόρφωσις πρὸς ἄλλην διάταξιν τῶν «Ἀρχαίων Κανόνων» ἀπαγορευόντων ἀνάμιξιν τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς τὴν πολιτικήν. Αἱ συνέπειαι τῶν παρεκκλίσεων αὐτῶν ἐστοίχισαν ἀκριβὰ ὄχι μόνον εἰς τὴν ἑνότητα τοῦ Μυστηριακοῦ μας θεσμοῦ ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τύχην καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξιν Τεκτονικῶν τινων Δυνάμεων.

Παρ' ὅλας ἐν τούτοις τὰς κατὰ καιροὺς ἀποπείρας, τὰς παρακκλήσεις καὶ τὰς μεταρρυθμίσεις, εἶνε ἄξιον θαυμασμοῦ τὸ γεγονὸς ὅτι γενικῶς ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς διετηρήθη κατὰ μέγιστον μέρος μέχρι σήμερον οἷος ἦτο καὶ κατὰ τὸ 1717 ὅτε ἐπῆλθεν ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἕνωσις καὶ ἡ ἀναδιοργάνωσίς του. Ἀντιμετώπισε θυέλλας καὶ παγκοσμίους κλυδωνισμοὺς ἐξερχόμενος τούτων πάντοτε μὲ νέας δυνάμεις τὰς ὁποίας ἀντλεῖ ἀπὸ τὸ βαθὺ μυστηριακὸν πνεῦμα ὅπερ τὸν ἐδημιούργησε.

Καὶ θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἐὰν ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἐξηλείφοντο τελικῶς καὶ αἱ ὑφιστάμεναι διαφωνίαι καὶ διαφοραὶ οὕτως ὥστε τῶν προσωπικῶν φιλοδοξιῶν ὑποχωρουσῶν, ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς νὰ καταστῇ ἑνιαῖος συνδέων τοὺς ἁπανταχοῦ πιστούς του εἰς μίαν κοινὴν ἀδιάσπαστον ἅλυσιν.

μετάφρασις Παλ.·. Διαθ.·. Τοὺς Τέκτονας ἐνδιαφέρει ἰδιαιτέρως διὰ διαφόρους λόγους ἡ μελέτη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἥτις ἀρχικῶς ἐγράφη εἰς τὴν Ἑβραϊκήν. Μόνον ὅμως οἱ γνωρίζοντες τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ λάβουν γνῶσιν τοῦ αὐθεντικοῦ κειμένου αὐτῆς, καθ' ὅσον οὐδεμία τῶν ὑπαρχουσῶν μεταφράσεων δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀκριβής. Ἐκ τῶν ἐν λόγῳ μεταφράσεων σχετικῶς ὀρθότεραι θεωροῦνται α') ἡ ἑλληνικὴ τῶν

ἑβδομήκοντα ἡ γενομένη πρὸ Χριστοῦ χάριν τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰουδαίων οἱ ὁποῖοι ἠγνόουν τὴν Ἑβραϊκήν, β') ἡ Βουλγκάτα εἰς τὴν λατινικὴν καὶ γ') ἡ τοῦ Λουθήρου εἰς τὴν γερμανικήν. Τὴν μετάφρασιν τῶν Ο' ἀναγνωρίζει ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, τὴν Βουλγκάτα ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία καὶ τὴν τοῦ Λουθήρου οἱ Διαμαρτυρόμενοι.

μεταφυσική. Ἡ πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἐμπειρίας ἐπιστήμη ἡ ἀσχολουμένη μὲ τὴν ὀντολογίαν καὶ τὴν κοσμολογίαν ἤτοι μὲ τὸ πρόβλημα τῆς φύσεως τῶν φαινομένων, μὲ τὸ ὄντως ὄν, καὶ μὲ τὸ πρόβλημα τῆς μορφῆς, τῆς ὑφῆς καὶ τῆς συναφείας τοῦ κόσμου. Ἡ μεταφυσικὴ εὑρισκομένη ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐμπειριοκρατίαν καὶ τὸν θετικισμὸν εἶχε κατὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν ὑποχωρήσῃ αἰσθητῶς ἀντικατασταθεῖσα ἀπὸ τὰς θετικὰς ἐπιστήμας. Μὲ τὴν νέαν ὅμως ἀνάπτυξιν τῶν πνευματικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀξιολογικῆς φιλοσοφίας ἡ μεταφυσικὴ σημειώνει καὶ πάλιν νέαν ἐξόρμησιν.

μετεμψύχωσις. Ἡ μετάβασις τῆς ψυχῆς ἑνὸς ἀποβιώσαντος ἀνθρώπου εἰς ἄλλο σῶμα εἴτε ἀνθρώπου πάλιν εἴτε ζῴου ἢ καὶ φυτοῦ καὶ τἀνάπαλιν. Ἡ θεωρία τῆς μετεμψυχώσεως εἶνε παλαιά, συναντᾶται δὲ εἰς ὅλους τοὺς ἀρχαίους λαούς, εἰς τοὺς Αἰγυπτίους, τοὺς Κινέζους, τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας. Ἡ σύγχρονος ἀποκρυφιστικὴ ἐπιστήμη ὡς καὶ ἡ θεοσοφία δὲν παραδέχονται τὴν μετεμψύχωσιν, πιστεύουσαι ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν ἡ ἐξελιχθεῖσα πλέον ἀνθρωπίνη ψυχὴ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς κατώτερον πεδίον ἀναπτύξεως, εἰσερχομένη εἰς τὸ σῶμα ζῴου ἢ καὶ φυτοῦ καὶ δεχόμεναι μόνον τὴν *μετενσάρκωσιν* (βλ. λ.).

μετενσάρκωσις. Τὸ δόγμα τῆς πορείας τῶν ψυχῶν διὰ μέσου διαδοχικῶν ὑπάρξεων. Καλεῖται ἐπίσης καὶ π α λ ι γ γ ε ν ε σ ί α. Ἡ ἀπόκρυφος σοφία διδάσκει ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων τὸν νόμον αὐτόν, ὅστις δὲν εἶνε ἄλλο τι ἢ αὐτὸς οὗτος ὁ νόμος τῆς ἐξελίξεως συμπεπληρωμένος. Εἰς τὰς Ἰνδίας, εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ἡ μετενσάρκωσις ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῶν μυστηριακῶν των παραδόσεων· ἐπ' αὐτῆς στηρίζεται ἡ θρησκεία τῶν Δρυΐδων· καὶ ἀνευρίσκεται ἐπίσης εἰς τὸ ***Ζοχάρ*** **(βλ.λ.)** ἔνθα ἀναλύεται ὁ ἐσωτερισμὸς τῆς ***Καββαλὰ*** **(βλ. λ.).**

Κατὰ τὴν ἀπόκρυφον ἐπιστήμην, ἐνυπάρχει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἓν μόνιμον μετενσαρκοῦν στοιχεῖον, τὸ ἐ γ ώ καὶ μία πρόσκαιρος προσωπικότης ἥτις χρησιμεύει ὡς μέσον ἐξελίξεως τοῦ «ἐγώ». Οὕτω βαθμηδὸν ὁ κατ' ἀρχὰς ἄνθρωπος - κτῆνος, καθίσταται ἄνθρωπος λογικὸς καὶ τελικῶς ὑπεράνθρωπος

Τὸ ἐγώ, κατὰ τὸν ἀποκρυφισμὸν εἶνε ὁ θεῖος σπινθήρ, τὸ τμῆμα τῆς Παγκοσμίου Συνειδήσεως τὸ κρυπτόμενον ἐντὸς παντὸς ἀνθρώπου. Τοῦτο ἀποταμιεύει ὅλην τὴν πεῖραν τὴν ὁποίαν λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ζωήν. Ἡ ἀποκτηθεῖσα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πεῖρα ἐπανέρχεται ὑπὸ μορφὴν ἐμφύτων πνευματικῶν ἰδιοτήτων εἰς τὴν ἑπομένην ὕπαρξιν εἰς ἣν μετενσαρκοῦται τὸ ἐγὼ καὶ οὕτω βαθμηδὸν δι' ἐξελικτικῆς πορείας ὁ ἄνθρωπος καθίσταται τελειότερος ἐξικνούμενος τελικῶς μέχρι τοῦ ὑπερανθρώπου. Οἱ ἀνιόντες αὐτοὶ βαθμοὶ τῆς συνειδήσεως τοὺς ὁποίους κατακτᾷ τὸ ἐγὼ διὰ τῶν ἐπανειλημμένων μετενσαρκώσεων καὶ ἡ ἀνάγκη τῶν πολλῶν ἐνσαρκώσεων πρὸς ἀπόκτησιν πείρας, εἶναι πράγματα ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Δόκτωρ Παπὺς φρονεῖ ὅτι ἡ μετενσάρκωσις δὲν ἔχει ἀνάγκην τόπου ἢ χρόνου· ἡ ψυχὴ δυνατὸν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον μετὰ δέκα ἢ καὶ διακόσια ἔτη καὶ εἰς οἱονδήποτε πλανήτην τοῦ αὐτοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Ἡ μεγαλοφυΐα μὲ τὴν ὁποίαν ἐμφανίζεται προικισμένον ἓν ἄτομον δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο ἢ ὁ καρπὸς μακροτάτης σειρᾶς προβιώσεων κατὰ τὰς ὁποίας τὸ ἐγὼ συνεκέντρωσεν ἄφθονον πεῖραν. Τὸ μετενσαρκούμενον ἐγὼ δὲν διατηρεῖ φυσικὰ συγκεκριμένην ἀνάμνησιν τῶν προγενεστέρων του ὑπάρξεων, διότι αὕτη ἀποθηκεύεται ἔξω τοῦ κύκλου τῆς φυσικῆς του συνειδήσεως καὶ ἐντὸς τοῦ ἀμεταβλήτου ἐγώ. Ἡ ἀμνησία αὕτη ἀποτελεῖ εὐεργέτημα διὰ νὰ μὴ ἔχῃ ἡ ψυχὴ συνείδησιν τῆς ἁμαρτωλῆς της ἴσως ἱστορίας κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἀνακύκλωσίν της, σκοποῦσαν τὴν τελικήν της ἐξάγνισιν. Ἡ ἀνάμνησις ἐν τούτοις προηγουμένων βιώσεων εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς ὡρισμένα καὶ ὀλίγα μόνον ἄτομα, τὰ περισσότερον τῶν ἄλλων ἐξελιχθέντα, τὰ ὁποῖα διὰ μακρᾶς προπονήσεως ἀναπτύσσουν δύναμιν ἐνοράσεως.

Ἡ περὶ μετενσαρκώσεως θεωρία τὴν ὁποίαν συναντῶμεν εἰς τὰ διδάγματα τοῦ Πυθαγόρου, τοῦ Ἐμπεδοκλέους, τοῦ Πλάτωνος, τῶν νεοπλατωνικῶν καὶ τῶν Γνωστικῶν ὑπῆρξε καὶ ἡ βάσις τῆς νεωτέρας Ἑρμητικῆς φιλοσοφίας ὡς καὶ τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων τοῦ Λάϊμπνιτς, τοῦ Γκαῖτε καὶ αὐτοῦ τοῦ Σοπενχάουερ. Πολλοὶ δὲ σύγχρονοι βιολόγοι διακηρύττουν τὴν εἰς αὐτὴν πίστιν των.

Ὁ βιενναῖος ψυχολόγος Εὐγένιος Κολίσκο ἐπροκάλεσε πρό τινων ἐτῶν εἰς τὸ Λονδῖνον μακρὰς συζητήσεις λόγῳ ἐπιστημονικῆς ἀνακοινώσεώς του ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξέφραζε τὴν πίστιν του εἰς τὸν νόμον τῆς μετενσαρκώσεως. Ὁ ἐν λόγῳ ψυχολόγος φρονεῖ ὅτι ἡ ψυχικὴ ὕπαρξις τοῦ ἀνθρώπου ὑφίσταται ἓν εἶδος διαρκοῦς ταλαντεύσεως ἐκκρεμοῦς. Ἡ ζωὴ τῆς ψυχῆς κινεῖται μεταξὺ δύο ἀκροτήτων. Οὕτω ἓν ἄτομον εἶνε δυνατὸν μετενσαρκούμενον νὰ εὑρεθῇ τὸ ἀντίθετον ἀπὸ ὅ,τι ἦτο εἰς τὴν προηγουμένην του ζωήν. Ὁ Κολίσκο ἀποκρούει ἐπίσης τὴν ἰδέαν τῆς μετεμψυχώσεως καθ' ὅσον φρονεῖ ὅτι μία ἀνθρωπίνη ψυχὴ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποβιβασθῇ καὶ πάλιν, διότι τοῦτο θὰ ἦτο ἀντίθετον πρὸς τὸν νόμον τῆς ἐξελίξεως.

Ὁ νόμος τῆς μετενσαρκώσεως ἀποτελεῖ τὴν βάσιν ὅλων τῶν παλαιῶν καὶ νεωτέρων Μ υ σ τ η ρ ί ω ν. Συμβολισμὸν αὐτῆς ἀποτελοῦν ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε, ἡ εἰς Ἅδην κάθοδος καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ἐπάνοδος, τὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονικὸς ἐσωτερισμὸς πρεσβεύει ἐπίσης, ὡς εἶνε φυσικόν, τὸ δόγμα τῆς μετενσαρκώσεως ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ νοηθῇ καὶ στηριχθῇ ὁ περὶ ἐξελίξεως νόμος. Εἰς ἓν δὲ τῶν Τεκτονικῶν Δογμάτων, τὸ τῆς ***Μέμφιδος*** (βλ. λ.) διατυποῦται σαφῶς ἡ θεωρία ἐν τῇ κατηχήσει ἥτις συνοδεύει τὴν μύησιν εἰς τὸν 2ο. Ἡ ἐν λόγῳ κατήχησις βεβαιοῖ ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων διακρίνονται ἀπὸ τὰς τῶν ἄλλων ζῴων διὰ τοῦ λογικοῦ καὶ διὰ τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Αἱ ψυχαὶ τῶν ἀγαθῶν ἀπελευθεροῦνται τοῦ φυσικοῦ των σώματος διὰ τοῦ θανάτου καὶ ἀπορροφώμεναι ὑπὸ τῆς θείας οὐσίας δὲν μετενσαρκοῦνται πλέον ἐπὶ τῆς γῆς. Αἱ ψυχαὶ ὅμως τῶν κακῶν ἐξακολουθοῦν περιβαλλόμεναι ὑπὸ τῶν τεσσάρων στοιχείων τῆς φύσεως καὶ—μετὰ περίοδόν τινα τιμωρίας—προσλαμβάνουν νέα φυσικὰ σώματα. Καὶ τελικῶς ἐξαγνιζόμεναι μετέχουν τῆς Θείας Οὐσίας. Δὲν πρόκειται ἐν τούτοις περὶ πανθεϊσμοῦ. Διότι ἐν τῇ κατηχήσει τονίζεται ρητῶς ὅτι «ἡ ψυχὴ βυθίζεται τελικῶς εἰς αἰωνίαν εὐδαιμονίαν» συνεπαγομένην διατήρησιν τῆς προσωπικότητος.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Α.·. καὶ Α.·. Σ.·. Δ.·. ἡ περὶ μετενσαρκώσεως θεωρία ἀναπτύσσεται κατὰ τρόπον παραστατικὸν καὶ σαφῆ εἰς ἕνα τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν. Ἀθανασία ψυχῆς ἄλλως τε, ὡς τὴν πρεσβεύει ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, δὲν θὰ ἦτο νοητὴ ἄνευ τῆς μετενσαρκώσεως.

Μετερρυθμισμένον δόγμα (Rectified Rite, Rite réctifié). Τὸ δόγμα τοῦ Μαρτινισμοῦ τὸ ἱδρυθὲν ἐν Λυὼν ὑπὸ τοῦ Μαρκησίου ντὲ Σαὶν - Μαρτὲν καὶ ἀποκληθὲν οὕτω διότι ἰσχυρίζετο ὅτι ἀποτελεῖ μεταρρύθμισιν τοῦ δόγματος τοῦ Μαρτινὲζ ντὲ Πασκουαλὶ (βλ. ***Μαρτινισμός***).

Μετερρυθμισμένον Ροδοσταυρικὸν Δόγμα. Τίτλος δοθεὶς ὑπὸ τοῦ Φ. Σραΐντερ εἰς τὸ ἐξ ἑπτὰ βαθμῶν ἱδρυθὲν παρ' αὐτοῦ καθαρῶς μυστηριακὸν δόγμα (βλ. ***Σραΐντερ***).

Μετερρυθμισμένον ἢ ὀρθόδοξον Σκωτικὸν Δόγμα. (Rite Ecossais rectifié). Δόγμα ἀσκούμενον ὑπὸ ὀλίγων μόνον Στ.·. ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ καὶ προελθὸν ἐκ τοῦ ἐν ἔτει 1782 συνελθόντος ἐν Βίλελμσμπαντ Τεκτονικοῦ συνεδρίου (βλ. ***Συνέδριον Βίλελμσμπαντ***) ὅπερ ἐνέ-

κρινε τὸν «Τεκτ.·. κώδικα τῶν ἡνωμένων καὶ ὀρθοδόξων Στ.·.» τὸν ψηφισθέντα εἰς τὸ παλαιότερον συνέδριον τῆς Λυών.

Τὸ δόγμα τοῦτο διαφέρει τοῦ 'Α.·. καὶ 'Α.·. Σκ.·. Δ.·. κατὰ τὸ ὅτι ἀπορρίπτει τὴν ἀποκρυφιστικὴν καὶ μυστηριακὴν μορφὴν τοῦ θεσμοῦ καταργεῖ ἑπομένως καὶ τοὺς φιλοσοφικοὺς βαθμοὺς καὶ δέχεται μόνον τὴν φιλανθρωπικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀποστολὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πνευματικῶν καὶ ἀκραιφνῶν Χριστιανικῶν ἀρχῶν τὰς ὁποίας ἀνευρίσκει τις εἰς τὰ παλαιὰ θρησκευτικὰ τάγματα. Τὸ δόγμα περιλαμβάνει 5 μόνον βαθμοὺς διαιρουμένους εἰς δύο τμήματα. Εἰς τὸ πρῶτον ὑπάγονται οἱ 3 συμβ.·. βαθμοὶ καὶ ὁ 4ος τοῦ Σκώτου Διδ.·. εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἀνήκει μόνον ὁ βαθμὸς τοῦ 'Αγαθοεργοῦ 'Ιπ.·. τῆς 'Αγίας Πόλεως.

Τὸ δόγμα ἀσκεῖ εὐρύτατα τὴν ἀγαθοεργίαν καὶ ἐπιδιώκει τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῶν Χριστιανικῶν ἀρχῶν. Εἰς τοὺς πέραν τοῦ 3ου βαθμοὺς δὲν γίνονται δεκτοὶ μὴ χριστιανοί. Τὸ δόγμα διοικεῖται ὑπὸ 1) τοῦ Μ ε γ.·. 'Ε λ β ε τ ι κ ο ῦ Π ε ρ ι φ.·., 2) τοῦ Μ ε γ.·. Ε ὐ χ έ τ ο υ 3) τοῦ Δ ι ε υ θ υ ν τ η ρ ί ο υ καὶ 4) τῶν τ ο π α ρ χ ῶ ν.

Αἱ διοικητικαὶ αὐταὶ διαιρέσεις ἔχουν ληφθῆ ἀπὸ τὸ παλαιὸν Τάγμα τῶν 'Ιπποτῶν Ναϊτῶν ὅτε τοῦτο ἦτο εἰσέτι καθαρῶς ἀγαθοεργὸν καὶ ἐκαλεῖτο ***Πτωχοὶ Στρατιῶται τοῦ Ναοῦ*** (βλ. Ναῖται 'Ιππ.·.).

Περὶ τοῦ δόγματος τούτου ἐλέχθη ὅτι οἱ 'Ιησουῖται ἐπεδίωξαν τὴν σύστασίν του διὰ νὰ φέρουν ἀντιπερισπασμὸν εἰς τὸν Τεκτ.·.. Καίτοι ὁ Mackey ἀμφισβητεῖ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ἰσχυρισμοῦ, οὐδόλως ἐν τούτοις ἀπίθανον νὰ συμβαίνῃ τοιοῦτόν τι, δεδομένου ὅτι ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ Δόγματος εἶνε σχεδὸν παραπλησία τοῦ περιωνύμου τάγματος τοῦ 'Ιησοῦ.

μετεώρισις (levitation) 'Η ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἀνύψωσις τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἄνευ τῆς βοηθείας ἐμφανοῦς τινος μυϊκῆς ἢ μηχανικῆς ἐνεργείας, διὰ μόνης τῆς θελήσεως τοῦ ἀτόμου ἐπιτυγχανομένη. Τοῦτο ἐπιτυγχάνουν κυρίως ἄτομά τινα προικισμένα ἐκ φύσεως μὲ εἰδικὰς ψυχικὰς ἰδιότητας καὶ καλούμενα ὑπὸ τῶν πνευματιστῶν «μέντιουμ» (μεσάζοντες). Καίτοι οἱ θετικισταὶ ἀρνοῦνται τὴν δυνατότητα τοῦ φαινομένου, εἶνε ἀπολύτως ἐξηκριβωμένον ὅτι, παρὰ τοῖς Λαμὰ τοῦ Θιβὲτ ἰδίως, ἡ μετεώρισις εἶνε συνηθέστατον φαινόμενον.

μετωποσκοπία. Τμῆμα τῆς μαντείας καὶ ἀστρολογίας καθ' ὃ γιγνώσκεται ὁ χαρακτὴρ ἑνὸς ἀτόμου ἐκ τῶν γραμμῶν καὶ ρυτίδων τοῦ μετώπου. 'Ο διάσημος ἀστρολόγος Κάρδανος (Carlanus) ἔχει συγγράψῃ ὀγκώδες βιβλίον περὶ μετωποσκοπίας μετὰ πολλῶν παραστατικῶν εἰκόνων. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις του, μέτωπον πολὺ ὑψηλὸν μετὰ μακροῦ προσώπου εἶνε δεῖγμα μικρᾶς διανοητικότητος. Μέτωπον ὀστεῶδες ἔχουν οἱ φιλέριδες. Μέτωπον τετράγωνον καὶ πλατὺ μὲ βλέμμα ἐλεύθερον φανερώνει θάρρος καὶ σωφροσύνην. 'Αλλὰ καὶ αἱ ἐπὶ τοῦ μετώπου ρυτίδες παίζουν σημαντικὸν ρόλον εἰς τὴν διάγνωσιν τοῦ χαρακτῆρος.

Μεφιστοφελῆς. 'Ο διάβολος ὅπως τὸν ὀνομάζουν οἱ παλαιοὶ Γερμανικοὶ θρῦλοι καὶ ἐξ αὐτῶν καὶ ὁ Γκαῖτε εἰς τὸν «Φάουστ». 'Η ἐτυμολογία τῆς λέξεως εἶνε πιθανώτατα ἐκ τοῦ Μεγιστοφιὴλ=Μέγιστος 'Οφιήλ. 'Η λέξις, ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ ὄφις, ἦτο τὸ ἐπώνυμον 'Ερμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου.

μεχὲν (mehen). 1) 'Ο μυθολογικὸς ὄφις τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, οἱ ἑλιγμοὶ τοῦ σώματος τοῦ ὁποίου παρίστανον τὴν διαδρομὴν τοῦ ἡλίου ἀνὰ τὰς νυκτερινὰς περιοχάς.

2) 'Η ὀφιοειδὴς πορεία ἣν ἀκολουθεῖ ὁ ἐν σκότει ὁδεύων.

3) 'Η κατεύθυνσις ἡ μεταφορικῶς παριστανομένη ὑπὸ τοῦ μυουμένου κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ συμβολικὴν περιοδείαν εἰς τὴν ἑταιρίαν τῶν Ροδοσταύρων.

μεχοὺρ (mechour=χῶρος). "Ονομα διδόμενον ὑπὸ τῶν 'Αρχαίων Αἰγυπτίων εἰς τὸ θῆλυ στοιχεῖον τῆς θεότητος.

«μηδὲν ἄγαν». 'Αρχαῖον ἀπόφθεγμα συναντώμενον εἰς ἕνα τῶν Συμβ.·. βαθμ.·.. *Ητο χαραγμένον ἐπὶ τῆς μετώπης τοῦ Ναοῦ τοῦ 'Απόλλωνος εἰς τοὺς Δελφοὺς ὅπως καὶ τὸ «Γνῶθι σαυτόν», σημαίνει δὲ ὅτι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀρετὴ εὑρίσκονται πάντοτε μεταξὺ ὑπερβολῶν. 'Αντίστοιχον εἶνε καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ 'Αριστοτέλους καθ' ὃ ἡ ἀρετὴ κεῖται ἐν τῷ μέσῳ.

μῆνες. Πολλὰ Τεκτονικὰ Δόγματα δὲν ἀκολουθοῦν τὸ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς βεβ.·. ἡμερολόγιον, οὔτε καὶ τὰς χρονολογίας ἀλλ' ἐφαρμόζουν ἴδιον σύστημα (βλ. ἔτος).

Τὰ κυριώτερα τῶν ἐν χρήσει συστημάτων εἶνε δύο.

1) Εἰς τὸ Γαλλικὸν δόγμα τηρεῖται τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον, τοῦ ἔτους ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ Μαρτίου καὶ τῶν μηνῶν φερόντων ἀριθμοὺς ἀντὶ τῶν συνήθων ὀνομάτων. Οὕτω εἰς Γαλλικὰ Τεκτονικὰ ἔγγραφα εὑρίσκει τις τὴν ἀκόλουθον χρονολογίαν: «Τὴν 10ην ἡμέραν τοῦ 3ου Τεκτονικοῦ Μηνός». Τρίτος Τεκτονικὸς μὴν εἶνε ὁ Μάϊος.

2) Οἱ Τέκτ.·. τοῦ 'Αρ.·. καὶ 'Α.·. Σ.·. Δ.·. ἐν 'Αμερικῇ ἰδίως χρησιμοποιοῦν εἰς τὰ ἔγγραφά των τοὺς ἑβραϊκοὺς μῆνας τοῦ πολιτικοῦ ἔτους. Οἱ ἑβραϊκοὶ μῆνες ἀρχίζουν μὲ τὴν νέαν σελήνην· ἐπειδὴ δὲ τὸ πολιτικὸν ἔτος ἤρχιζε περὶ τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν ὁ πρῶτος ἑβραϊκὸς μὴν ἤρχιζε μὲ τὴν νέαν σελήνην τοῦ Σεπτεμβρίου ὅστις ἐπίσης ὑπὸ τῶν Σκώτων Τεκτόνων θεωρεῖται ἀρχὴ τοῦ ἔτους. 'Η σειρὰ τῶν ἑβραϊκῶν μηνῶν μετὰ τῶν ἀντιστοίχων τοῦ Γρηγοριανοῦ 'Ημερολογίου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τ ι σ ρ ὶ Σεπτέμβριος 'Οκτώβριος.
Κ ε σ β ὰ ν 'Οκτ. Νοέμβριος.
Κ ι σ λ ὲ β Νοέμβρ. Δεκέμβριος.
Τ ε μ π ὲ θ Δεκέμβρ. 'Ιανουάριος
Σ ε μ π ὲ τ 'Ιαν. Φεβρουάριος.
'Α ν τ ὰ ρ Φεβρ. Μάρτιος.
Ν ι σ ὰ ν Μάρτ. 'Απρίλιος.
'Ι ζ ὰ ρ 'Απρίλ. Μάϊος.
Σ ι β ὰ ν Μάϊος 'Ιούνιος.
Τ α μ ο ὺ ζ 'Ιούνιος 'Ιούλιος.
"Α μ π 'Ιούλ. Αὔγουστος.
'Ε λ ο ὺ λ Αὐγ. Σεπτέμβριος.

'Επειδὴ ὅμως τὸ σεληνιακὸν ἔτος περιλαμβάνει μόνον 354 ἡμέρας 8 ὥρας καὶ 48 λεπτὰ ἐνῷ τὸ ἡλιακὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ 365 ἡμέρας, 6 ὥρας 15 λεπτὰ καὶ 20'' οἱ 'Εβραῖοι διὰ νὰ μὴ ἐπέρχεται σύγχυσις εἰς τὰς διαφόρους κινητὰς ἑορτάς των, παρενέβαλον μετὰ τὸν μῆνα 'Αντὰρ ἕνα 13ον μῆνα ὁσάκις ἡ 12η ἡμέρα τοῦ ἑπομένου μηνὸς συνέπιπτε πρὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας. 'Ο πρόσθετος αὐτὸς μὴν ἐκαλεῖτο Βὲ-'Αντάρ, ἤτοι δεύτερος 'Αντὰρ παρενεβάλλετο δὲ ἀνὰ πᾶσαν διετίαν ἢ τριετίαν οὕτως ὥστε ἡ μεταξὺ σεληνιακοῦ καὶ ἡλιακοῦ ἔτους διαφορὰ οὐδέποτε εἶνε μεγαλυτέρα τοῦ ἑνὸς μηνός.

Σὺν τῷ χρόνῳ ἐν τούτοις αἱ Τεκτονικαὶ αὐταὶ συνήθειαι ἀρχίζουν νὰ ἐξαφανίζωνται, διατηροῦνται δὲ μόνον ἔν τινι μέτρῳ τὰ διάφορα ἔτη, ὡς ἀναπτύσσεται εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν (βλ. ***ἔτος Αἰγυπτιακόν, ἔτος φωτὸς*** κ.τ.λ.).

Μηνιάτη 'Αλβάνα *Μαργαρίτα - Ματθίλδη.* Διάσημος 'Ελληνὶς συγγραφεὺς * ἐν Κερκύρᾳ 1821 † ἐν Λιβόρνῳ τῆς 'Ιταλίας 1887 θυγάτηρ τοῦ Δημητρίου 'Αλβάνη εὐγενοῦς ἠπειρωτικῆς καταγωγῆς καὶ τῆς Αἰκατερίνης Παλατιανοῦ. Υἱοθετηθεῖσα νεαρωτάτη ὑπὸ τοῦ "Αγγλου ἁρμοστοῦ τῶν 'Ιονίων νήσων Σὲρ "Ανταμ συζύγου τῆς ἐκ μητρὸς θείας της, ἠκολούθησεν αὐτὸν εἰς Μαδρὰς τῶν 'Ινδιῶν ἔνθα εἶχε μετατεθῇ ὡς Κυβερνήτης, ἐκεῖ δὲ ὑπέστη τὴν ἐπίδρασιν τῶν μυστικῶν θεωριῶν καὶ ἔλαβε τὰς πρώτας ἐμπνεύσεις αἱ ὁποῖαι ἔμελλον ταχέως νὰ τὴν ἀναδείξουν μεταξὺ τῶν σπανίων ἐκείνων γυναικῶν αἱ ὁποῖαι ἀναφαίνονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς τὸ πνευματικὸν στερέωμα, ὁδηγήτριαι καὶ ἐμπνεύστριαι ταυτοχρόνως, πραγματικαὶ ζῶσαι μοῦσαι, ποδηγετοῦσαι τοὺς πιστοὺς πρὸς τὰ 'Ιερὰ "Αδυτα τοῦ ὑπεραισθητοῦ. 'Εὰν εἰς τοὺς 'Ελευθεροτεκτονικοὺς Ναοὺς ἀπεφασίζετο ποτὲ νὰ στηθῇ ἐν μέσῳ τῶν ἀνδριάντων τῶν Μεγάλων τῆς ἀνθρωπότητος Μυστῶν καὶ τὸ ἄγαλμα γυναικὸς ἐνσαρκωσάσης τὴν "Εμπνευσιν, τοῦτο θὰ ἔπρεπεν ἀσφαλῶς νὰ εἶνε τὸ τῆς Μαργαρίτας 'Αλβάνα Μηνιάτη τῆς μεγάλης 'Ελευσινίας Μούσης, τῆς ἀφυπνιστρίας τοῦ 'Αγνώστου Θεοῦ, ὡς τὴν ἀπεκάλεσεν ὁ 'Εδουάρδος ***Συρὲ*** (βλ.λ.).

'Αποθησαυρίσασα πᾶν ὅ,τι αἱ δύο μεγάλαι χῶραι τῆς Φιλοσοφίας, ἡ 'Ελλὰς καὶ αἱ 'Ινδίαι, ἠδύναντο νὰ τῇ

προσφέρουν, ἡ Μαργαρίτα Μηνιάτη ὅταν πλέον ἐγκατεστάθη εἰς Ἰταλίαν συνεπλήρωσε τὴν καλλιτεχνικήν της κατάρτισιν ἐν μέσῳ τοῦ ἱστορικοῦ περιβάλλοντος τῆς Ρώμης καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν πρὸς τὰς ὁποίας τὴν ὤθει ἡ ἔμφυτος κλίσις της.

Μετὰ περιοδείας εἰς τὸ Λονδῖνον, τοὺς Παρισίους, τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν γενέτειράν της Κέρκυραν ἐνυμφεύθη τῷ 1843 τὸν γνωστὸν Κεφαλλῆνα σπουδαστὴν τῆς ζωγραφικῆς Γεώργιον Μηνιάτην.

Τῷ 1846 ἡ Μαργαρίτα Μηνιάτη ἐγκαθίσταται ὁριστικῶς εἰς Φλωρεντίαν ὅπου καὶ ἐπιδίδεται εἰς παραγωγικὴν φιλολογικὴν ἐργασίαν. Τὰ σαλόνια της ἀποτελοῦν ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον τεσσαρακονταετίαν τὸν ναὸν ἐντὸς τοῦ ὁποίου πλειὰς ἱεροφαντῶν ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις της παρεσκεύασεν ἀσφαλῶς τὸ ἔδαφος διὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὴν πνευματοκρατίαν ἥτις ἔρχεται τόσον θαυμασίως σήμερον νὰ συναδελφώσῃ τὴν Θρησκείαν μὲ τὴν Ἐπιστήμην καὶ τὴν Γνῶσιν μὲ τὴν Πίστιν. Σοφοί, διανοούμενοι, ἐπιστήμονες, καλλιτέχναι, ἱστορικοί, διπλωμάται, πολιτικοὶ ἄνδρες τὴν περικυκλώνουν διαρκῶς. Ὁ Βιλλάρι ἀφιερώνει τὸν «Σαβοναρόλα» του «ε ἰ ς ἐ κ ε ί ν η ν ἄ ν ε υ τ ῆ ς ὁ π ο ί α ς α ὐ τ ὸ τ ὸ β ι β λ ί ο ν δ ὲ ν θ ὰ ε ἶ χ ε γ ρ α φ ῆ».

Ἀλλ' ἡ Ἑλληνὶς Μοῦσα δὲν ἀρκεῖται νὰ ἐμπνέῃ. Γράφει ἐπίσης, καὶ τῷ 1855 ἐκδίδει τὴν μελέτην της περὶ Δάντου, ἥτις ἐμπνέει ἀργότερον τὸν Ἐδ. Schuré νὰ γράψει τὸ «Μουσικὸν δρᾶμα» του. Μετὰ 4 ἔτη δεύτερον ἔργον της «Ἱστορικὴ σκιαγραφία τῶν πνευματικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν σχέσεων Ἰταλίας καὶ Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας» ἐκδοθὲν ἀγγλιστὶ προκαλεῖ ζωηροτάτην ἐντύπωσιν.

Ἀλλ' ἡ ζωοποιὸς ἐπίδρασις τῆς Μηνιάτη καταφαίνεται ἐναργέστερον εἰς τὰς σχέσεις της μετὰ τοῦ σοφοῦ ἀποκρυφιστοῦ Ἐδ. Συρέ. Μίαν ἡμέραν τοῦ 1871 ὁ νεαρὸς γάλλος μυστικιστὴς ὁδηγεῖται εἰς τὸ σαλόνι της ὑπὸ τῆς Μαλβίνας Μέζεμπουργκ, τῆς φίλης τοῦ Βάγνερ. Ὑφίσταται εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τὴν γοητείαν της. Τοῦ γίνεται, ὡς ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος, «ἡ ἀφυπνίστρια τοῦ Ἀγνώστου Θεοῦ». Ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις της ἐπιδίδεται εἰς τὴν μελέτην τῶν προβλημάτων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς». Τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο τὰ βιβλία του «Μ ε γ ά λ ο ι Μ ύ σ τ α ι», «Μ ο ῦ σ α τ ῆ ς Ἐ λ ε υ σ ῖ ν ο ς», «Β ω μ ο ὶ τ ῆ ς Ἀ ν α τ ο λ ῆ ς», «Γ υ ν α ῖ κ ε ς Ἐ μ π ν ε ύ σ τ ρ ι α ι» ἔρχονται νὰ ἀναστατώσουν τὰς ὑλιστικὰς καὶ ρεαλιστικὰς θεωρίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (βλ. *Συρὲ Ἐδ.*).

Ἀλλὰ καὶ ἡ Μηνιάτη συνεχίζει τὴν πνευματικήν της παραγωγήν. Συγγράφει γαλλιστὶ τώρα τὴν «Ζ ω ὴ ν κ α ὶ τ ὸ ἔ ρ γ ο ν τ ο ῦ Κ ο ρ ρ ε γ ί ο υ» καὶ μετ' ὀλίγον τὴν «Α ἰ κ α τ ε ρ ί ν η ν τ ῆ ς Σ ι έ ν ν α ς».

Εἰς ἡλικίαν 65 ἐτῶν ἡ Μαργαρίτα μεταβᾶσα εἰς Λιβόρνον ἠσθένησε καὶ ἀπέθανε τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1887 ἐγκαταλείπουσα μίαν θυγατέρα ζωγράφον, τὴν Ἀσπασίαν Μηνιάτη. Ἐτάφη ἐν Φλωρεντίᾳ. Ἡ Μαργαρίτα Ἀλμπάνα Μηνιάτη ὑπῆρξεν ἓν τῶν λαμπρῶν ἐκείνων μετεώρων ἅτινα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καταυγάζουν τὸ πνευματικὸν στερέωμα καὶ ἀφήνουν, καὶ ὅταν ἀκόμη σβύσουν, βαθύτατα τὰ φωτεινὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς των.

Β ι β λ ι ο γ ρ. *Ἀθηνᾶς Ταρσούλη: «Μαργαρίτα Ἀλμπάνου Μηνιάτη». Ἀθῆναι 1935.*

μηνύτωρ (monitor, moniteur). Εἰς παλαιοτέραν ἐποχὴν ἐκαλοῦντο οὕτω αἱ περιοδικῶς ἐκδιδόμεναι ἐπιφυλλίδες ἢ ἐγχειρίδια ἢ καὶ ἐφημερίδες. Μηνύτορες ἐξεδίδοντο ἄλλοτε καὶ Τεκτονικοί, περιέχοντες ἀρχαίας διατάξεις, γενικοὺς κανονισμούς, ἐμβλήματα καὶ περιγραφὰς δημοσίων τελετῶν τοῦ τάγματος. Ὁ παλαιότερος τῶν Ἀγγλικῶν Τεκτονικῶν μηνυτόρων εἶνε τὸ «Illustration» τοῦ Πρέστον χρονολογούμενος ἀπὸ τὸ ἔτος 1772. Ὑπάρχει πληθὺς διαφόρων Τεκτονικῶν μηνυτόρων Ἀγγλικῶν, Ἀμερικανικῶν, Γαλλικῶν καὶ Γερμανικῶν ἐκδοθέντων κατὰ καιροὺς καὶ ἀρκούντως διαφωτιστικῶν. Περιττὸν νὰ λεχθῇ ὅτι αἱ ἐκδόσεις αὗται περιέχουν ὁδηγίας ἐξωτερικῶν τινων ἐκδηλώσεων καὶ διδασκαλιῶν τοῦ Τάγματος τοῦ ὁποίου ὁ ἐσωτερισμὸς δὲν μεταδίδεται φυσικὰ διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου.

Μητάκης, *Δημήτρ.* *Ὀδ.* Ἰατρὸς * ἐν Πειραιεῖ 1889 † 1954 ἐν Ἀθήναις. Ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῆς Ἰατρικῆς τῷ 1912 εἰδικεύθη ἐν Γερμανίᾳ εἰς τὰς παθήσεις τοῦ κυκλοφοριακοῦ συστήματος. Διετέλεσε πρόεδρος τοῦ Ἰατρικοῦ Συλλόγου Πειραιῶς καὶ ταμίας τοῦ Πανελληνίου Ἰατρικοῦ Συλλόγου. Ὑπηρέτησεν εἰς τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους καὶ τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρατείαν τιμηθεὶς μὲ τὸ Ἀριστεῖον Ἀνδρείας κατὰ τὴν μάχην τοῦ Καλὲ-Γκρότο. Τὸ Τεκτ.·. φῶς εἶδεν ἐν τῇ Σ.·. Στ.·. «Πίστις» τοῦ Πειραιῶς τὸν Μάρτιον τοῦ 1927. Διετέλεσε Σεβ.·. τῆς ἐν λόγῳ Σ.·. Στ.·. ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν. Ἐτιμήθη τὸ 1928 μὲ τὸ Μαργαρίτειον Τεκτ.·. Ἀριστεῖον διὰ τὴν ἐν τῷ «Πυθαγόρᾳ» δημοσιευθεῖσαν ὁμιλίαν του «Σκέψεις, Ἀπορίαι, Λύσεις». Μέχρι τοῦ θανάτου του ἦτο μέλος τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1937.

μήτρα (ἀγγλ. mold ἢ mould). Τὸ κοινῶς καλούμενον «καλοῦπι» δι' οὗ κατασκευάζομεν ἀντικείμενα τοῦ ἰδίου τύπου. Ἡ λέξις ἀπαντᾶται εἰς τὰ Ἀρχαῖα Συντάγματα, τὰ ὁποῖα ἀπαγορεύουν εἰς τὸν Τέκτονα νὰ δίδῃ μήτραν εἰς ἐργάτην διὰ νὰ μὴ τῷ ἐμπιστευθῇ τὰ μυστικὰ τῆς Τέχνης. Οὕτω εἰς τὸ χειρόγραφον *Χαρλέϊαν* Ἀρ. 2054 ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος διάταξις: «Ἐπίσης οὐδεὶς Τέκτων πρέπει νὰ κατασκευάζῃ μήτρας, γνώμονας ἢ κανόνας διὰ κοινὸν ἐργάτην». Εἰς τὸ χειρόγραφον *Κοὺκ* χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἡ λέξις maters παραφθορὰ προφανῶς τῆς λατινικῆς matrix (=μήτρα).

μητριαρχία. Τὸ παρὰ τοῖς πρωτογόνοις λαοῖς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἀλλὰ καὶ σήμερον ἔτι παρά τισι φυλαῖς τῆς Ὠκεανίας κρατοῦν κοινωνικὸν σύστημα κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ γυνὴ ὑπερέχει καὶ κυβερνᾷ τόσον εἰς τὴν οἰκογένειαν ὅσον καὶ εἰς τὴν πολιτείαν. Ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Πλίνιος ἀκολούθως βεβαιοῦν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Ἐρυθραίας διῆγον ὑπὸ μητριαρχικὸν οἰκογενειακὸν σύστημα, ἤτοι ὑπὸ ἀπόλυτον γυναικοκρατίαν.

Μητρικαὶ Στοαὶ (Mother Lodges). Κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα Στοαί τινες τῆς Γαλλίας καὶ Γερμανίας κηρυχθεῖσαι ἀνεξάρτητοι, ἐξέδοσαν ἱδρυτικὰ διπλώματα διὰ τὴν σύστασιν θυγατέρων Στοῶν οἰκειοποιούμεναι οὕτω δικαιώματα μεγάλων Στοῶν. Οὕτω ἡ Μητρικὴ Στοὰ τῆς Μασσαλίας ἐν Γαλλίᾳ ἵδρυσε διαφόρους ἄλλας Στοάς. Εἰς τὴν Σκωτίαν ἐπίσης ἡ Στοὰ *Κιλουΐννιγκ* (βλ.λ.) λαβοῦσα τὸν τίτλον Μητρικὴ Στοὰ ἐξέδοσεν ἀρκετὰ ἱδρυτικὰ διπλώματα μέχρι τῆς συγχωνεύσεώς της μὲ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας. Αἱ πράξεις αὗται εἶνε βεβαίως ἀντικανονικαί, δὲν ἀναγνωρίζονται δὲ πλέον ἐὰν τυχὸν ἐπαναληφθῶσι.

Μητρικὴ Στοὰ ἐξ ἄλλου διὰ πάντα Τέκτονα εἶνε ἡ Στ.·. ἐν ᾗ εἶδε τὸ φῶς.

Μητρικὸν Συμβούλιον (Mother Council). Οὕτω καλεῖται τὸ Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ 33ᵒ τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς τὸ ὁποῖον ἐγκαθιδρύθη τὸ 1801 εἰς τὴν πόλιν Τσάρλεστον.

Ὁ τίτλος του αὐτὸς ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἐξ αὐτοῦ προῆλθον ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ὅλα τὰ ἄλλα Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ᵒ ὅσα ὑφίστανται νῦν ἢ ὑπῆρξαν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς του.

Μητρόδωρος *ὁ Λαμψακηνός.* Ἀρχαῖος ἐπικούρειος φιλόσοφος * 330 † 277 π. Χ. μαθητὴς τοῦ Ἐπικούρου διδάσκων καὶ αὐτὸς ὅτι σκοπὸς τῆς φιλοσοφίας εἶνε ἡ διὰ τῆς γαλήνης τῆς ψυχῆς εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου.

Μητροπολιτικὸν Περιστ.·. τῆς Γαλλίας. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος ὑφίστατο ἐν Γαλλίᾳ Τεκτονικὴ ὀργάνωσις αὐτοκαλουμένη Μέγα Γεν.·. Περιστ.·. τῆς Γαλλίας καὶ ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ Σ υ μ β ο υ λ ί ο υ τ ῶ ν Α ὐ τ ο κ ρ α τ ό ρ ω ν Ἀ ν α τ ο λ ῆ ς κ α ὶ Δ ύ σ ε ω ς καὶ τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἱ π π ο τ ῶ ν τ ῆ ς Ἀ ν α τ ο λ ῆ ς ὅπερ εἶχεν ἱδρυθῆ ὑπὸ τοῦ Πιρλέ. Ἡ ὀργάνωσις αὕτη ἑνωθεῖσα τῷ 1786 μετὰ τῆς σχισματικῆς Μεγ.·. Αν.·. ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολ.·. Περιστ.·. τῆς Γαλλίας. Τὸ μόνον ἄξιον λόγου ἔργον τῆς ἐν λόγῳ ὀργανώσεως, πρὸ πολλοῦ δια-

λυθείσης, εἶναι ἡ ἐν τοῖς ἀρχείοις της μεγίστη συλλογὴ χειρογράφων τυπικῶν Τεκτ.·. βαθμῶν ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι σήμερον μόνον ἱστορικὴν πλέον ἔχουν ἀξίαν.

Μητρῷον. Τὸ βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον καταγράφονται τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν μελῶν μιᾶς Τεκτ.·. Στ.·. ὑπὸ αὔξοντα ἀριθμὸν καὶ μὲ λεπτομερείας ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς μυήσεώς των καὶ τῆς χρονολογίας τῆς αὐξ.·. μισθ.·. των. Τὸ αὐτὸ βιβλίον τηρεῖται καὶ ὑπὸ ἑκάστης Μεγ.·. Στ.·. ἢ Ὑπ.·. Συμβ.·..

Μηχανικὸς καὶ ἀρχιτέκτων. Ἀξιωματικὸς Στ.·. τοῦ Γαλλικοῦ δόγματος ὅστις εἶνε ἐντεταλμένος μὲ τὴν φύλαξιν τῶν ἐπίπλων καὶ λοιπῶν χρειωδῶν τοῦ ἐργαστηρίου. Τὸ ἀξίωμα δὲν εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸ Σκωτικὸν Δόγμα ἢ τὸ τοῦ Γιόρκ.

μηχανοκρατία. Ἡ θεωρία καθ' ἣν ὅλα τελοῦνται κατὰ τὴν τυφλὴν συνάρτησιν αἰτίας καὶ ἀποτελέσματος. Τὴν περὶ τοῦ σύμπαντος μηχανικὴν θεωρίαν ἐδίδαξαν ἐκ τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων φιλοσόφων ὁ Λεύκιππος καὶ ὁ Δημόκριτος ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ Χόββες καὶ ὁ Σπινόζα. Ἡ μηχανοκρατία ὁδηγεῖ ἀναγκαστικῶς εἰς τὸν ὑλισμόν. Ἀντίθετος τῆς μηχανοκρατίας θεωρία εἶνε ἡ τ ε λ ο λ ο γ ί α ἥτις διδάσκει ὅτι ἐν πᾶσι κυριαρχεῖ ἡ ἰδέα τοῦ σκοποῦ.

«Μιαούλης». Συμβ.·. Στ.·. ὑπ' ἀριθ. 42 λειτουργοῦσα ἐν Ἀν.·. Πειραιῶς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Στ.·. ἱδρύθη τὴν 28ην Μαρτίου 1908. Ἱδρυτὴς καὶ πρῶτος Σεβ.·. ἦτο ὁ ἀείμνηστος ἀδ.·. Χρῆστος Περιστέρης, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πενθεροῦ τοῦ ὁποίου, Ἀνδρέα Μιαούλη, ἐγένοντο αἱ πρῶται συνεδριάσεις, ἐξ οὗ καὶ πρὸς τιμὴν τῆς οἰκογενείας Μιαούλη, ἔλαβε ἡ Στοὰ τὸ ὄνομα Μιαούλης. Ἡ Στ.·. κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἱδρύσεώς της ἀπέβη τὸ κέντρον πάσης πνευματικῆς κινήσεως τοῦ Πειραιῶς. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῆς Στ.·. εἶναι ἡ υἱοθέτησις ἔργου, ὅπερ εἶχεν ἀναλάβει βέβηλον σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Νέα Ζωή», ἥτις εἶχεν ἱδρύσει Κυριακὸν Σχολεῖον Ἐργατίδων, οὗ ἡ λειτουργία διεκόπη κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν βαλκανικῶν πολέμων. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου ἐπανήρχισεν ἡ λειτουργία τῶν ὡς ἄνω σχολῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν Τεκτόνων μελῶν τῆς Στ.·. «Μιαούλης», ἀργότερον δὲ ἡ διοίκησις τῶν σχολῶν μετεβιβάσθη εἰς ἐπιτροπὴν κυριῶν τῆς Πειραϊκῆς κοινωνίας, ἐξακολουθοῦν δὲ μέχρι σήμερον νὰ λειτουργοῦν αἱ σχολαί, συντελέσασαι κατὰ πολὺ εἰς τὴν καταπολέμησιν τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ. Κατὰ τὸ 1911 ἱδρύθη ὑπὸ Τεκτόνων καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἐνδ.·. ἀδ.·. Μ. Πουρῆ ἡ Φιλανθρωπικὴ Ἑταιρεία Πειραιῶς, ἥτις ἐπεδείξατο ἀξιόλογον φιλανθρωπικὴν δρᾶσιν. Μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν καὶ τὴν ἄφιξιν τῶν προσφύγων ἐν Ἑλλάδι, ἡ Στ.·. ἦλθεν ἀρωγὸς διὰ τοῦ Ἐλεονομείου της εἰς πλείστας ἀναξιοπαθούσας προσφυγικὰς οἰκογενείας. Κατὰ τὸ 1930 ἡ Στ.·. ἡ ὁποία ἕως τότε ἐστεγάζετο εἰς διάφορα οἰκήματα ἐπ' ἐνοικίῳ, ἐστεγάσθη χάρις εἰς τὰς ἀόκνους προσπαθείας τοῦ διατελοῦντος κατὰ τὴν περίοδον ταύτην Σεβ.·. φιλ.·. ἀδ.·. Δ. Διάκου, εἰς ἰδιόκτητον μέγαρον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ὑψηλάντου ἀρ. 164, ἔνθα καὶ εὑρίσκεται νῦν.

Μέλη τῆς Στοᾶς «Μιαούλης» συνέστησαν τὴν Σ.·. Στ.·. «Ὀρφεύς», ἥτις εἰργάζετο ἀρχικῶς ἐν Πειραιεῖ. Ἐπίσης καὶ ἡ ἐν Ἀν.·. Πειραιῶς Στ.·. «Πίστις», ἥτις καὶ φιλοξενεῖται παρὰ τῇ Στοᾷ «Μιαούλης», συνεστήθη ὑπὸ ἀδ.·. τῆς Στ.·. «Μιαούλης». Ἡ Στ.·. «Μιαούλης» ἔχει ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τὴν ἀφύπνισιν τῆς ἐν Ἀν.·. Ἀδριανουπόλεως Σ.·. Στ.·. «Τσιμισκῆς», ἣν καὶ ἐποδηγέτησεν εἰς τὰ πρῶτα αὐτῆς βήματα διὰ τοῦ ἀξ.·. τότε τῆς Στ.·. «Μιαούλης» ἀδ.·. Ἀρ.·. Πέππα κομίσαντος αὐτόθι καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐργαλείων πρὸς καταρτισμὸν τοῦ νεοτεύκτου τότε ἐργαστηρίου.

Μιθραϊκὰ μυστήρια. Τὰ πρὸς τιμὴν τοῦ ***Μίθρα*** (βλ. λ.) ἡλιακοῦ θεοῦ τῶν Περσῶν τελούμενα μυστήρια, τῶν ὁποίων ἡ μελέτη καὶ ἔρευνα ἀποτελοῦν ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρον θέμα διὰ πάντα Τέκτονα. Ἱδρυθέντα ὡς πιστεύεται ὑπὸ τοῦ ***Ζωροάστρου*** (βλ. λ.) διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν ἐσωτερικῶν δογμάτων τῆς θρησκείας ἣν εἶχεν ἱδρύσει μεταξὺ τῶν ἀρχαίων Περσῶν, ἐπεξετάθησαν βαθμηδὸν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ διήρκεσαν ἐπὶ μακρόν, μέχρι τοῦ Δ' μ.Χ. αἰῶνος. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐξαφάνισίν των, ὡς γράφει ὁ King (Gnostics σελ. 47) διετηροῦντο ὡς μόνιμος παράδοσις εἰς τὰς μυστικὰς ἑταιρίας τοῦ Μεσαίωνος καὶ εἰς τοὺς Ροδοσταύρους, ἀπήχησιν δὲ αὐτῶν σημαντικὴν συναντῶμεν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Ἐλευθεροτεκτονισμῷ, πιστοποιουμένης οὕτω ἅπαξ ἔτι τῆς καταγωγῆς του ἐκ τῶν ἐν λόγῳ μεσαιωνικῶν ἑταιριῶν.

Τὰ Μυστήρια τοῦ Μίθρα ἐτελοῦντο πάντοτε ἐντὸς σπηλαίων ἢ ἄ ν τ ρ ω ν. Διῃροῦντο εἰς 7 βαθμοὺς τοὺς ἑξῆς: Κ ό ρ α ξ, Κ ρ ύ φ ι ο ς, Σ τ ρ α τ ι ώ τ η ς, Λ έ ω ν, Π έ ρ σ η ς, Ἡ λ ι ο δ ρ ό μ ο ς καὶ Π α τ ή ρ.

Ἡ μύησις διεξήγετο διὰ μέσου αὐστηροτάτων δοκιμασιῶν αἵτινες σκοπὸν εἶχον νὰ ἐξακριβώσουν τὸ ψυχικὸν σθένος καὶ τὴν ἀντοχὴν τῶν ὑποψηφίων. Εἰς τὰ «Διονυσιακά» του ὁ Νόννος γράφει ὅτι αἱ δοκιμασίαι ἦσαν ἐν ὅλῳ ὀγδοήκοντα τὸν ἀριθμὸν αὐξάνουσαι βαθμηδὸν εἰς αὐστηρότητα. Ὁ δὲ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς τονίζει ὅτι οὐδεὶς ἦτο δυνατὸν νὰ μυηθῇ εἰς τὰ Μιθραϊκὰ μυστήρια ἐὰν δὲν εἶχε διέλθῃ δι' ὅλων τῶν δοκιμασιῶν καὶ ἀποδείξει ὅτι ἦτο τελείως ἁγνὸς καὶ ἀπηλλαγμένος παθῶν.

Ὁ ὑποψήφιος ὑπεβάλλετο ἐν πρώτοις εἰς καθαρμοὺς δι' ὕδατος, πυρὸς καὶ νηστείας· ἀκολούθως δὲ εἰσήγετο εἰς τὸ ἄντρον. Τὸ ἄντρον εἶχε πρόναον μετὰ περιστυλίου καὶ δύο θύρας. Ἡ μία ἐξ αὐτῶν ὡδήγει εἰς τὸ διαμέρισμα τῶν ἱερέων καὶ ἡ ἄλλη δι' ἑπτὰ διαδοχικῶν διαμερισμάτων, εἰς τὴν κ ρ ύ π τ η ν ἥτις ἐσυμβόλιζε τὸ σύμπαν καὶ τῆς ὁποίας οἱ τοῖχοι καὶ ἡ ὀροφὴ διεκοσμοῦντο μὲ διάφορα οὐράνια σύμβολα.

Περιγραφὴν τοῦ ἄντρου παρέχει ὁ Πορφύριος:

«Οἱ Πέρσαι, γράφει, τὴν εἰς κάτω κάθοδον τῶν ψυχῶν καὶ πάλιν ἔξοδον μυσταγωγοῦντες τελοῦσι τὸν μύστην, ἐπονομάσαντες σπήλαιον τὸν τόπον· πρῶτα μέν, ὡς φησὶν Εὔβουλος, Ζωροάστρου αὐτοφυὲς σπήλαιον ἐν τοῖς πλησίον ὄρεσι τῆς Περσίδος ἀνθηρὸν καὶ πηγὰς ἔχον, ἀνιερώσαντος εἰς τιμὴν τοῦ πάντων ποιητοῦ καὶ πατρὸς Μίθρου, εἰκόνα φέροντος αὐτῷ τοῦ σπηλαίου τοῦ κόσμου, ὃν ὁ Μίθρας ἐδημιούργησε, τῶν δὲ ἐντὸς κατὰ συμμέτρους ἀποστάσεις σύμβολα φερόντων τῶν κοσμικῶν στοιχείων καὶ κλιμάτων, μετὰ δὲ τοῦτον τὸν Ζωροάστρην κρατήσαντος καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, δι' ἄντρων καὶ σπηλαίων, εἴτ' οὖν αὐτοφυῶν, εἴτε χειροποιήτων, τὰς τελετὰς ἀποδιδόναι».

Ἐντὸς τοῦ ἄντρου ὁ ὑποψήφιος ὑπεβάλλετο εἰς βάπτισμα πρὸς καθαρμόν, ἐπὶ δὲ τοῦ μετώπου του ἐτίθετο διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου σφραγὶς ἀνεξίτηλος, ὡς ἀναφέρει ὁ Τερτυλλιανός. Ἀκολούθως τῷ παρουσίαζον ἐπὶ τῆς αἰχμῆς ξίφους στέμμα, τὸ ὁποῖον ὤφειλε νὰ μὴ δεχθῇ λέγων: «Ὁ Μίθρας μόνον εἶνε τὸ ἐμὸν στέμμα». Ἐχρίετο κατόπιν δι' ἐλαίου, ἐστέφετο μὲ κλάδον ἐλαίας καὶ περιεβάλλετο μαγικὴν πανοπλίαν διὰ νὰ κατέλθῃ εἰς τὰ ἑπτὰ στάδια τῆς μυήσεως, τῶν ὁποίων τὰς δοκιμασίας ἐπρόκειτο νὰ ἀντιμετωπίσῃ. Αἱ δοκιμασίαι αὗται ἤρχιζον ὡς ἀκολούθως:

Ἐν τῷ πρώτῳ σπηλαίῳ ἤκουε βρυχηθμοὺς ἀγρίων θηρίων ἐν μέσῳ πυκνοῦ σκότους τὸ ὁποῖον διεκόπτετο ἐνίοτε ἀπὸ τρομακτικὰς ἀστραπάς. Ὡδηγεῖτο πρὸς τὸ σημεῖον ὅπόθεν ἠκούοντο οἱ βρυχηθμοὶ καὶ ἐρρίπτετο αἰφνιδίως, ὑπὸ τοῦ βωβοῦ δοκιμαστοῦ του, διὰ μέσου θυρίδος ἐντὸς φωλεᾶς θηρίων τὰ ὁποῖα ὑπεδύοντο διάφοροι μύσται μετημφιεσμένοι εἰς λέοντας, τίγρεις, ὑαίνας καὶ ἄλλα σαρκοβόρα.

Διερχόμενος ἐν βίᾳ τὸ μέρος αὐτό, τῇ ὁδηγίᾳ πάντοτε τοῦ δοκιμαστοῦ του, εἰσήρχετο ἐντὸς δευτέρου σκοτεινοῦ σπηλαίου ἔνθα πρὸς στιγμὴν ἐπεκράτει ἀπόλυτος καὶ φρικιαστικὴ σιγή. Αἰφνιδίως ἐκκωφαντικοὶ ἀντήχουν κεραυνοὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀπήχησις συνεκλόνιζε καὶ αὐτὰ τὰ τοιχώματα τοῦ σπηλαίου σπείρουσα τὸν τρόμον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ μυουμένου. Ἐκεῖθεν μετεφέρετο διὰ μέσου τεσσάρων ἄλλων σπηλαίων ἔνθα διάφορα εὐφυᾶ τεχνάσματα ἐπροκάλουν ὁτὲ μὲν τρόμον ὁτὲ δὲ κατάπληξιν. Ὑπεχρεοῦτο νὰ διαβῇ κολυμβῶν ὁρμητικὸν χείμαρρον, ὑπεβάλλετο εἰς αὐστηροτά-

την νηστείαν, ἀντιμετώπιζε τὴν φρίκην μιᾶς νεκρᾶς ἐρήμου καὶ τελικῶς, ὡς ἀναφέρει ὁ Νικήτας, ἀφοῦ ὑφίστατο ραβδισμούς, ἐθάπτετο ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας μέχρι τοῦ τραχήλου ἐντὸς χιόνος. Ἐντὸς τοῦ ἑβδόμου τέλος σπηλαίου, τοῦ «ἀδύτου», τὸ σκότος ἀντικαθίστατο ὑπὸ ἀπλέτου φωτὸς καὶ ὁ νεόφυτος ὡδηγεῖτο ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιμάγου ἢ Ἀρχιερέως καθημένου ἐπὶ μεγαλοπρεποῦς θρόνου καὶ περιστοιχουμένου ὑπὸ τῶν ὀργιοφαντῶν. Ἔδιδε τὸν ὅρκον τῆς ἐχεμυθείας καὶ τοῦ ἀνεκοινοῦντο οἱ ἱεραὶ λέξεις. Τοῦ ἐνεχείριζον ἀκολούθως τὴν ἱερὰν στολὴν ἀποτελουμένην ἀπὸ τὸ Κ ά ρ α, κωνικὸν πῖλον (=ὁ φρύγιος πῖλος ὃν φέρουν αἱ εἰκόνες τοῦ Μίθρα), ἀπὸ τὸν πτυχωτὸν μανδύαν ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀπεικονίζοντο τὰ ζῷδια. ἀπὸ τὴν ποιμενικὴν ράβδον καὶ ἀπὸ τὸν χρυσοῦν ὄφιν ὅστις ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ τοῦ στήθους του ὡς ἔμβλημα τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τῆς ἀναγορεύσεώς του εἰς ὀπαδὸν τοῦ Μίθρα, δεδομένου ὅτι ὁ ὄφις διὰ τῆς ἐτησίας ἀλλαγῆς τοῦ δέρματός του ἐθεωρεῖτο ὡς σύμβολον τῆς ἀναγεννήσεως.

Ὁ νεόφυτος ἐδιδάσκετο τὰ μυστικὰ δόγματα τοῦ Μιθραϊσμοῦ καὶ δὴ τὴν θεωρίαν τῆς δημιουργίας (βλ. ***Μίθρας***).

Τὰ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας εἰς διάφορα μουσεῖα σωζόμενα μιθραϊκὰ μνημεῖα ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς περιελαμβάνετο μεταξὺ τῶν διδασκομένων, κατὰ τὴν Μιθραϊκὴν μύησιν, δογμάτων. Κατὰ τὴν μύησιν ὁ νεόφυτος ἐξεπροσώπει ἐν δεδομένῃ στιγμῇ νεκρὸν οὗτινος ἡ εἰς τὴν ζωὴν ἐπάνοδος ἐσυμβόλιζε τὴν ἀνάστασιν. Εἰκόνες τοῦ νεκροῦ τούτου εὑρίσκονται εἰς πλεῖστα τῶν διασωθέντων μνημείων καὶ περιάπτων.

Ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Πορφυρίου συνάγεται ἄλλως τε ὅτι τὰ Μιθραϊκὰ Μυστήρια, εἰς ἕνα τῶν βαθμῶν των τοὐλάχιστον περιέγραφον τὴν κάθοδον τῶν ψυχῶν εἰς τὸν Ἅδην καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἄνοδόν των δι' ἧς ἀπελυτροῦντο τοῦ νόμου τῆς μετεμψυχώσεως, τῆς Μιθραϊκῆς θρησκείας διδασκούσης ὅτι αἱ ἀνθρώπιναι ψυχαὶ «ἐπενδύονται» σώματα παντὸς εἴδους. Οὕτω καὶ τῶν Μιθραϊκῶν μυστηρίων τὴν βάσιν ἀπετέλει ἡ ἰδέα τῆς ἀναγεννήσεως ἥτις εἶναι τὸ Μυστικὸν ὅλων τῶν μυστηριακῶν δογμάτων.

Ὁ Κέλσος, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ὠριγένης, ὁμιλεῖ περὶ ψυχῶν ἀνερχομένων καὶ κατερχομένων τὰς πλανητικὰς σφαίρας καὶ λέγει ὅτι, κατὰ τὴν μύησιν εἰς τὰ Μιθραϊκά, τὸ δόγμα τοῦτο παριστάνετο ὑπὸ κλίμακος ἐχούσης ἑπτὰ πύλας εἰς δὲ τὴν κορυφήν της ὀγδόην τοιαύτην, ἀναλογούσας δὲ πρὸς τοὺς πλανήτας Κρόνον, Ἀφροδίτην, Δία, Ἑρμῆν, Ἄρην, Σελήνην καὶ Ἥλιον, τῆς ὀγδόης καὶ τελευταίας συμβολιζούσης τὴν ἀπολύτρωσιν τῆς ψυχῆς.

Αἱ δοκιμασίαι τῆς μυήσεως κατὰ τὸν Νόννον, εἶχον πολλὴν τραχύτητα. Μὲ κλειστοὺς διὰ δεσμοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ τὰς χεῖρας δεδεμένας ἐπίσης διὰ χορδῆς ἐξ ἐντέρου ὄρνιθος, τὴν ὁποίαν ἀπέκοπτε κατόπιν ὁ ἐ λ ε υ θ ε ρ ω τ ὴ ς τελετουργός, ὁ ὑποψήφιος ἠναγκάζετο νὰ πηδήσῃ τάφρον πλήρη ὕδατος ἐνῷ ταυτοχρόνως ἠκούοντο κραυγαὶ σπαρασσομένου θύματος σκηνοθετημένης δολοφονίας.

Ὁ Νόννος γράφει: «Ο ὐ δ ύ ν α τ α ί τ ι ς ε ἰ ς α ὐ τ ὸ ν τ ε λ ε σ θ ῆ ν α ι ε ἰ μ ὴ π ρ ό τ ε ρ ο ν δ ι ὰ τ ῶ ν β α θ μ ῶ ν τ ῆ ς κ ο λ ά σ ε ω ς π α ρ έ λ θ ο ι... Α ἱ δ ὲ κ ο λ ά σ ε ι ς ε ἰ σ ὶ τ ὸ δ ι ὰ τ ο ῦ π υ ρ ὸ ς π α ρ ε λ θ ε ῖ ν, τ ὸ δ ι ὰ κ ρ ύ ο υ ς, δ ι ὰ π ε ί ν η ς κ α ὶ δ ί ψ η ς, δ ι ὰ ὁ δ ο ι π ο ρ ί α ς π ο λ λ ῆ ς... Δ ι α ν ο ί ξ α σ θ α ι ἐ π ὶ π ο λ λ ὰ ς ἡ μ έ ρ α ς ὕ δ ω ρ π ο λ ύ, ε ἶ τ α ε ἰ ς π ῦ ρ ἐ μ β α λ ε ῖ ν ἑ α υ τ ό ν, ε ἶ τ α ἐ ν ἐ ρ ή μ ῳ δ ι α ι τ η θ ῆ ν α ι κ α ὶ ἀ σ ι τ ῆ σ α ι κ α ὶ δ ε ί ξ ε ι ε ν α ὐ τ ὸ ν ἀ π α θ ῆ τ ι ν α κ α ὶ ὅ σ ι ο ν... Ε ἰ δ ὲ ὁ τ ε λ ο ύ μ ε ν ο ς κ α ρ τ ε ρ ῶ ν ἐ φ α ί ν ε τ ο, τ ό τ ε ἐ τ έ λ ο υ ν α ὐ τ ο ῦ τ ὰ τ ε λ ε ι ώ τ ε ρ α».

Ἐπηκολούθει τὸ μυστικὸν δεῖπνον τῆς μυήσεως κατὰ τὸ ὁποῖον μετὰ ἓν εἶδος ἐξομολογήσεως ἐδίδετο εἰς τὸν νεομύητον τεμάχιον ἄρτου φέρον ἐπ' αὐτοῦ χαραγμένον τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐμβεβαπτισμένον ἐντὸς οἴνου ὡς καὶ ποτήριον πλῆρες ὕδατος. Ὁ Χριστιανὸς Ἰουστῖνος γράφει σχετικῶς: «Ὅπερ καὶ ἐν τοῖς τοῦ Μίθρα μυστηρίοις παρέδωκαν γίνεσθαι μιμησάμενοι οἱ πονηροὶ δαίμονες· ὅτι γὰρ ἄρτος καὶ ποτήριον ὕδατος τίθεται ἐν ταῖς τοῦ μυουμένου τελεταῖς μετ' ἐπιλόγων τινῶν ἢ ἐπίστασθε ἢ μαθεῖν δύνασθε».

Τέλος ὁ νεομύητος ἠτένιζεν εἰς τὸ βάθος τοῦ «ἀδύτου» μεγαλοπρεπῆ ἀψῖδα εἰκονίζουσαν τὸ τ α υ ρ ο β ό λ ι ο ν ἢ σκηνὴν τῆς ταυροκτονίας. Ἡ εἰκὼν αὕτη παρίστα τὸν Μίθραν μὲ φρυγικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς καὶ μανδύαν στηρίζοντα τὸ γόνυ ἐπὶ τῆς ράχεως ταύρου τοῦ ὁποίου κρατεῖ τὸ κέρας διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς βυθίζει μάχαιραν εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ζῴου. Ἑκατέρωθεν ἵστανται οἱ Διόσκουροι συμβολίζοντες τὰ δύο ἡμισφαίρια καὶ κρατοῦντες πυρσούς. Σκύλος λείχει τὸ ἐκ τῆς πληγῆς αἷμα τὸ ὁποῖον ζητοῦν ἐπίσης νὰ πίουν εἷς σκορπίος καὶ εἷς ὄφις.

Ἑκατέρωθεν τῆς εἰκόνος ταύτης ὑπῆρχον παραστάσεις τοῦ ἡλίου ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς σελήνης ἀφ' ἑτέρου.

Ὁ ταῦρος ἐσυμβόλιζε τὴν πρωτόγονον ὕλην τὴν ὁποίαν γονιμοποιεῖ ὁ Μίθρας (=Ἥλιος) διαπερῶν αὐτὴν διὰ τῶν ἀκτίνων του. Αἱ εὐεργετικαὶ ἢ φθοροποιοὶ ἐπιρροαὶ παριστάμεναι ὑπὸ τῶν τριῶν ζῴων ἀμφισβητοῦν τὸν χυμὸν ὅστις ἐκρέει ἀπὸ τὰς πληγὰς τοῦ ταύρου. Οὕτω ἐκ τοῦ σώματος τοῦ συμβολικοῦ ταύρου γεννᾶται ἡ βλάστησις ἥτις διατηρεῖ τὴν ζωὴν καὶ ἐξωραΐζει τὴν γῆν.

Μετὰ τὴν μύησιν ἐπηκολούθει τελετὴ καθ' ἣν οἱ μύσται φέροντες δορὰς θηρίων ἀντιστοίχους πρὸς τὸν βαθμὸν ἑκάστου ὠρχοῦντο καὶ κατόπιν συνήρχοντο εἰς κοινὴν συνεστίασιν. Οἱ μύσται ἀπεκαλοῦντο μεταξύ των ἀδελφοί. Ἡ μεγαλειτέρα τῶν ἑορτὴ ἦτο ἡ 25 Δεκεμβρίου ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ Μίθρα ἤτοι τῆς ἀνόδου τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς κατὰ τὴν χειμερινὴν τροπήν.

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Μίθρα ἀπετέλουν ἀδελφικὴν κοινότητα διοικουμένην ὑπὸ δέκα πρώτων ἐν ἴσοις. Ἐξέλεγον κατ' ἔτος δ ι κ α σ τ ὰ ς πρὸς ἐπίλυσιν τῶν μεταξύ των διαφορῶν, φ ρ ο ν τ ι σ τ ὰ ς διὰ τὴν διαχείρησιν τῆς κοινῆς περιουσίας, ὑ π ε ρ α σ π ι σ τ ὰ ς διὰ τὴν ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης ἐμφάνισίν των καὶ π ρ ο σ τ ά τ α ς διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσίν των εἰς δυσχερεῖς στιγμάς.

Διὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν μυστηρίων τούτων πολλὰ ἐγράφησαν καὶ διάφορα. Ἀρχαῖοι συγγραφεῖς εὑρίσκουν στενὴν σχέσιν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου λόγῳ τῆς μεγάλης ἐπὶ τοῦ μιθραϊσμοῦ ἐπιδράσεως τῆς ἀστρολογίας. Κατὰ τὸν ἀδ. Ν. Λούβαριν πιθανωτέρα εἶνε ἡ ἑρμηνεία τοῦ Κέλσου καθ' ἣν οἱ ἑπτὰ βαθμοὶ τῆς μυήσεως ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς ἑπτὰ πλανητικὰς σφαίρας διὰ τῶν ὁποίων διέρχεται ἡ ψυχὴ ἕως οὗ φθάσῃ εἰς τὴν χώραν τῶν μακάρων.

Τὰ ὀνόματα τῶν ἑπτὰ βαθμῶν ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸν μῦθον ἢ τὰς ἰδιότητος τοῦ Μίθρα.

Ὁ κ ό ρ α ξ ἦτο ὡς γνωστὸν ὁ ἄγγελος τῶν Θεῶν.

Κ ρ ύ φ ι ο ς ἐκαλεῖτο ὁ 2ος διότι ὁ φέρων αὐτὸν ἦτο κεκαλυμμένος, ἀποκαλυπτόμενος ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ.

Σ τ ρ α τ ι ώ τ η ς ἐλέγετο ὁ κατέχων τὸν 3ον διότι ὁ Μίθρας ἦτο θεὸς πολεμικὸς καὶ οἱ ὀπαδοί του ἦσαν στρατιῶται ἀγωνιζόμενοι μετ' αὐτοῦ κατὰ τῶν πονηρῶν δυνάμεων

Ὁ λ έ ω ν, ὡς ἐκαλεῖτο ὁ 4ος, ἦτο ἀρχαιότατον σύμβολον τοῦ πυρὸς καὶ εἶχεν ἑπομένως στενὴν σχέσιν μὲ τὸν θεὸν ἥλιον, Μίθραν.

Π έ ρ σ η ς ἐλέγετο ὁ μύστης τοῦ 5ου εἰς συμβολισμὸν τῆς φυλῆς ἐξ ἧς ἀπέρρευσεν ἡ μασδεϊκὴ θρησκεία.

Ἡ λ ι ο δ ρ ό μ ο ς ὁ κάτοχος τοῦ 6ου ἐσυμβόλιζε φυσικὰ τὸν ἀκολουθοῦντα τὸν θεὸν ἥλιον, τὸν «sol invictus» ὡς ἐλέγετο ὁ Μίθρας.

Τέλος ὁ π α τ ὴ ρ ὁ κάτοχος τουτέστι τοῦ ἀνωτάτου τῶν βαθμῶν ἦτο ὁ ἀρχηγὸς τῆς κοινότητος καὶ

προϊστάμενος τῆς λατρείας ἀποφασίζων καὶ ἐνεργῶν τὰς μυήσεις. Ὑπεράνω πάντων ἐν τούτοις ἵστατο ὁ «π α τ ὴ ρ π α τ έ ρ ω ν» ὁ ἐπίσκοπος οὕτως εἰπεῖν.

Ἐκ τῶν ἑπτὰ βαθμῶν οἱ τρεῖς πρῶτοι ἀπετέλουν τὴν κατηγορίαν τῶν «ὑ π η ρ ε τ ο ύ ν τ ω ν». Οἱ κάτοχοι των δὲν μετεῖχον τῶν μυστηρίων εἰς τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον μέρος οἱ κάτοχοι τῶν ἄλλων τεσσάρων βαθμῶν ἀποτελούντων τὴν κατηγορίαν τῶν «μετεχόντων».

Τῆς ἀπονομῆς ἑκάστου βαθμοῦ προηγοῦντο δοκιμασίαι καὶ μύησις. Εἰς τὸν βαθμὸν λ.χ. τοῦ λέοντος προσεφέρετο μέλι σύμβολον προφυλάξεως ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας. Οὕτω ὁ Πορφύριος γράφει: «Ὅταν μὲν οὖν τοῖς τὰ λεοντικὰ μυουμένοις εἰς τὰς χεῖρας ἀνθ' ὕδατος μέλι νίψασθαι ἐγχέωσι, καθαρὰς ἔχειν τὰς χεῖρας παραγγέλλουσιν ἀπὸ παντὸς λυπηροῦ καὶ βλαπτικοῦ καὶ μυσαροῦ καὶ ὡς μύστη καθαρτικοῦ ὄντος τοῦ πυρός, οἰκεῖα νίπτρα προσάγουσι, παραιτησάμενοι τὸ ὕδωρ ὡς πολέμιον τῷ πυρί, καθαίρουσι δὲ καὶ τὴν γλῶτταν τῷ μέλιτι ἀπὸ παντὸς ἁμαρτωλοῦ...». Μέλι προσέφερον ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν μύησιν τοῦ 5ου.

Εἰς τὰ Μιθραϊκὰ Μυστήρια ἑκάστη ἡμέρα ἦτο ἀφιερωμένη εἰς ἕνα πλανήτην, ἑορτάσιμος δὲ ἦτο ἡ εἰς τὸν Ἥλιον ἀφιερωμένη. Ἕκαστος μὴν ἦτο ἀφιερωμένος εἰς ἓν τῶν ζῳδίων.

Εἰς τὰ διασωθέντα μέχρις ἡμῶν κοσμήματα καὶ περίαπτα εὑρίσκονται ἐνίοτε αἱ σαφέστεραι ἐκδηλώσεις τοῦ πνεύματος τῶν Μιθραϊκῶν μυστηρίων. Εἰς τὸ ἔργον του «Οἱ Γνωστικοὶ καὶ τὰ λείψανά των» ὁ C. W. King ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

«Ὑπάρχει ἓν περίαπτον, τὸ ὁποῖον τόσον συχνὰ ἐμφανίζεται ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι ἀποτελεῖ πιθανῶς τὸ διακριτικὸν ἔμβλημα ἑνὸς βαθμοῦ, ἴσως τοῦ πρώτου. Ἐπ' αὐτοῦ παριστάνεται ἀνὴρ μὲ δεμένους τοὺς ὀφθαλμούς, τὰς χεῖρας δεμένας ἐπίσης εἰς τὰ ὄπισθεν καὶ ὁ ἴδιος δεμένος ἐπὶ κίονος ἐφ' οὗ ἵσταται πτερωτὸς λέων κρατῶν τροχόν· ὁ τροχὸς εἶνε πανάρχαιον σύμβολον τοῦ ἡλίου. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὕτω ἐτίθετο ὑπὸ δοκιμασίαν ὁ ὑποψήφιος διὰ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἐπικειμένου θανάτου ὅταν αἰφνιδίως τῷ ἀφῃρεῖτο τὸ κάλυμμα τῶν ὀφθαλμῶν του».

Τὰ Μιθραϊκὰ μυστήρια ἀπὸ τῆς Περσίας μετεδόθησαν εἰς τὴν Δύσιν, εἰσήχθησαν δὲ καὶ ἐν Ρώμῃ ἐπὶ Πομπηΐου.

Ὁ Πλούταρχος γράφει ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Μίθρα εἰσήχθη εἰς Ἰταλίαν ὑπὸ τῶν ἐκ Κιλικίας πειρατῶν κατὰ τὸ ἔτος 67 π. Χ. Κατὰ τὸν 2ον μ. Χ. αἰῶνα εἰς ὅλους τοὺς λιμένας τῆς Μεσογείου ὑπῆρχον Μιθραῖοι ναοί. Ἐπὶ Βεσπασιανοῦ καὶ Αὐρηλιανοῦ τὰ Μιθραϊκὰ μυστήρια ἐξαπλοῦνται πανταχοῦ. Πλεῖστοι Ρωμαῖοι Αὐτοκράτορες ἐμυήθησαν εἰς αὐτὰ μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ὁ Κόμμοδος ὅστις καθ' ἃ γράφει ὁ Λαμπρίδης εἰς τοὺς «Β ί ο υ ς τ ῶ ν Α ὐ τ ο κ ρ α τ ό ρ ω ν» διαρκούσης τῆς τελετῆς τῆς μυήσεώς του, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ κάτι προωρισμένον νὰ ἐμπνεύσῃ τρόμον, ἐμόλυνε τὰ ἱερὰ *διαπράξας πραγματικὸν φόνον*. Τοῦτο ἀποδεικνύει σαφῶς ὅτι κατὰ τὰ μυστήρια ὑπῆρχε καὶ σκηνικὴ ἀναπαράστασις εἰκονικοῦ φόνου, τὸν ὁποῖον ὅμως διέπραξεν ἐν τῇ πραγματικότητι ὁ παράφρων Αὐτοκράτωρ. Ἐπὶ τέσσαρας ὁλοκλήρους αἰῶνας τὰ Μιθραϊκὰ Μυστήρια ἐπάλαισαν σκληρῶς κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶνε δὲ ἄφθονα τὰ μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν τῶν δύο θρησκειῶν αἱματηρὰ ἐπεισόδια. ***Μάξιμος ὁ Ἐφέσιος*** (βλ.λ.) ἀνάδοχος του Ἰουλιανοῦ εἰς τὸν Μιθραϊσμόν, κατεσφάγη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν, ἐνῷ ἀντιστρόφως ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Γεώργιος ἀποπειραθεὶς νὰ ἀνεγείρῃ Χριστιανικὸν ναὸν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων Μιθραίου, ἀνεσκολωπίσθη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 361 μ. Χ.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ τετάρτου αἰῶνος ἐν τούτοις, ὁ Χριστιανισμὸς προβὰς εἰς σοβαρὰς ὑποχωρήσεις καὶ υἱοθετήσας ὡς ἰδικὰ του πλεῖστα σύμβολα καὶ τυπικὰ λατρείας τοῦ Μιθραϊσμοῦ, ἤρχισεν ἐπικρατῶν. Δὲν εἶνε μάλιστα ὑπερβολὴ νὰ λεχθῇ ὅτι μᾶλλον αἱ δύο θρησκεῖαι συνεχωνεύθησαν ὡς ὀρθῶς δὲ τονίζει ὁ Ρενὰν εἰς τὸν «Μᾶρκον Αὐρήλιον» ἐὰν οἱαδήποτε ἀντίξοα γεγονότα ἀνέκοπτον τὴν πρόοδον τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅλοι οἱ σημερινοὶ Χριστιανοὶ θὰ ἦσαν Μιθραϊσταί.

Ὁ Ἰουλιανὸς ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος Αὐτοκράτωρ ὁ ἐργασθεὶς διὰ τὴν ἀναβίωσιν τῶν Μυστηρίων ἀλλ' ἡ ἀπόπειρά του ὅπως μυήσῃ διαφόρους αὐλικοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὰ Μιθραϊκὰ Μυστήρια ἀπέτυχεν. Ὁ Χριστιανισμὸς εἶχεν πλέον κυριαρχήσει.

Ὁ Μιθραϊσμὸς ἐν τούτοις δὲν ἐξηφανίσθη τελείως. Τὸν διεδέχθη ἡ φιλοσοφικοθρησκευτικὴ ὀργάνωσις τῶν ***Μανιχαίων*** (βλ.λ.) ἥτις τὰ θεμελιώδη δόγματά του ἀκολουθοῦσα καὶ τὴν ἰδικήν του κοσμοθεωρίαν πρεσβεύουσα ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ἀριθμοῦσα πολυαρίθμους ὀπαδούς.

Β ι β λ ι ο γ ρ. 1 (Τόμ. Β' σελ. 671) 3 (Τόμ. Β' σελ. 366) 6, 19, 29, 42, 59, 62, 66.

Μίθρας. Ἰνδοπερσικὸς θεὸς ἔφορος τοῦ φωτός, οὐράνιος σύζυγος τῆς γονίμου γῆς, μεσάζων συμβιβαστικῶς μεταξὺ τῶν δύο ἀντιμαχομένων στοιχείων, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν δυαρχίαν τοῦ ***Ζωροαστρισμοῦ*** (βλ. ***Ζωροάστρης***). Εἰς τὴν περσικὴν μυθολογίαν ὁ Μίθρας ἐμφανίζεται βραδύτατα, ἀναφερόμενος τὸ πρῶτον εἰς ἐπιγραφὰς τῆς ἐποχῆς Ἀρταξέρξου τοῦ Ὤχου ἐν Περσεπόλει. Εἰς τὸ 4ον μέρος τῆς ***Ζὲντ Ἀβέστα*** (βλ.λ.) ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἄλλων ***Γέστ*** (ὕμνων) καὶ εἷς ἀναφερόμενος εἰς τὸν ἐν λόγῳ θεόν: «Ὅτε ἔπλασα τὸν Μίθρα, λέγει ὁ ***Ὠρομάσδης*** εἰς τὸν Ζωροάστρην, κατέστησα αὐτὸν ἰσάξιόν μου. Ὅστις ἀπατᾷ διὰ τοῦ ψεύδους τὸν φύλακα τοῦτον τῆς ἐνόρκου πίστεως, προκαλεῖ κακὸν ὅσον ἑκατὸν ἀνόσιοι καὶ ἀπεργάζεται τὴν καταστροφήν του. Ὁ ἀκοίμητος Μίθρα ἔχει χίλια ὦτα καὶ ἰσαρίθμους ὀφθαλμούς, ἀνέρχεται δὲ τὴν πρωΐαν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων καὶ ἐκεῖθεν χρυσολαμπὴς καὶ προσηνὴς ἐναγκαλίζεται καὶ περιβάλλει διὰ τοῦ φωτός του τὴν χώραν τοῦ Ἰράν».

Ἀκολουθεῖ περιγραφὴ τοῦ ἅρματος τοῦ Μίθρα, ὅστις διασχίζει τὸν κόσμον καθοδηγούμενος ὑπὸ τῆς κρινολεύκου παρθένου Σοφίας.

Ὁ Μίθρας ἑπομένως εἶνε ὁ Θεὸς Ἥλιος τῶν Περσῶν, ἡγέτης τοῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ σκότους, φίλος τῆς ἀληθείας καὶ ἐχθρὸς τοῦ ψεύδους, πηγὴ τῆς δικαιοσύνης, ἀήττητος καὶ ἀκατάβλητος ἐξασφαλίζων τὴν σωτηρίαν τῶν πιστῶν. Εἶνε ἐξαιρετικὰ ποιητικὸς ὁ μῦθος περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Μίθρα. Κατὰ τὴν θεολογίαν τῶν Μάγων, ὁ Μίθρας εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ φῶς τὸ ὁποῖον καταυγάζει τὰ πάντα ἀπὸ τοῦ οὐρανίου θόλου. Ὁ μῦθος ἀναφέρει ὅτι ὁ Μίθρας ἐγεννήθη ἐκ τῶν σπλάγχνων ἑνὸς βράχου συμβολίζοντος τὸν οὐράνιον θόλον. Διὰ τοῦτο καὶ καλεῖται «θεὸς ἐκ πέτρας» ὁ δὲ βράχος petra genitrix. Πρόκειται προφανῶς περὶ τῆς πέτρας τῆς γεννώσης τὸ πῦρ διὰ κρούσεως. Ἡ γέννησις συνέβη ὑπὸ τὴν σκιὰν ἱεροῦ δένδρου, τὴν ἀντελήφθησαν δὲ μόνον ποιμένες τινὲς οἵτινες ἀπὸ γειτονικοῦ ὄρους παρηκολούθησαν τὸ θαῦμα καὶ γονυπετεῖς δοξολογοῦσιν. Ὁ θεὸς ἐγεννήθη φέρων φρύγιον κάλυμμα εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ κρατῶν δᾷδα καὶ μάχαιραν.

Ὁ Μίθρας ἀφοῦ ὑπέταξε τὸν ἥλιον ἐστράφη κατὰ τοῦ ταύρου. Τὸν συνέλαβε καὶ τὸν ἐνέκλεισεν ἐντὸς σπηλαίου ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὄρους. Ἀλλ' ὁ ταῦρος διαφεύγει, τὴν φυγήν του δὲ ἀναγγέλει εἰς τὸν θεὸν ὁ Κόραξ ἀπεσταλμένος τοῦ ἡλίου. Ὁ Μίθρας τὸν συλλαμβάνει ἐκ νέου καὶ τὸν σφαγιάζει. Διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ταύρου ἀποπλύνεται ἡ γῆ ἐκ τῆς κακίας καὶ ἐκ τοῦ σώματός του γεννῶνται τὰ φυτά, ὁ σῖτος, ἡ ἄμπελος κ. ἄ. παρὰ τὰς προσπαθείας τῶν ζῴων τοῦ πονηροῦ, τοῦ σκορπίου, τοῦ μύρμηκος καὶ τοῦ ὄφεως. Ἡ σελήνη συλλέγει τὸ σπέρμα τοῦ ταύρου ἵνα ἐξ αὐτοῦ γεννηθῶσι τὰ διάφορα ζῷα τῆς γῆς. Τὸ πνεῦμα ὅμως τοῦ κακοῦ, ὁ ***Ἀχριμὰν*** ἐξοργίζεται καὶ ἐξαπολύει κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τὸ ὁποῖον ἀπεφάσισε νὰ ἐξολοθρεύσῃ, διαφόρους πληγάς. Ἀπὸ τὰ κακὰ ὅμως αὐτὰ σώζει τοὺς ἀνθρώπους ὁ Μίθρας ὅστις τέλος πε-

ρατώσας τὴν ἐπὶ γῆς ἀποστολήν του ἀνέρχεται εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπιβαίνων τοῦ ἅρματος τοῦ ἡλίου. Εἰς τὸν οὐρανόν, ἀρχάγγελος πλέον τῶν ἀγαθῶν δυνάμεων ὁ Μίθρας συνεχίζει τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Ἡ πάλη αὕτη ἀντικατοπτρίζεται καὶ ἐπὶ γῆς εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ Μίθρας ἐταυτίσθη πρὸς πολλοὺς ἄλλους θεούς. Ὁ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι οὗτος ἦτο ἡ Ἀσσυριακὴ Ἀφροδίτη καὶ ὁ Ἀλίττα τῶν Ἀράβων. Ὁ Πορφύριος τὸν ἀποκαλεῖ Δ η μ ι ο υ ρ γ ὸ ν καὶ Κύριον τῆς Γενέσεως· οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὸν ἐταύτιζον μὲ τὸν Φοῖβον Ἀπόλλωνα, ὁ δὲ Higgins ὑποθέτει ὅτι ἐταυτίζετο μὲ τὸν Ὄσιριν. Δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ περίεργος ἡ ὁμοιότης ἣν παρουσιάζουν ἡ γέννησις τοῦ Μίθρα μὲ τὴν γέννησιν τοῦ Ναζωραίου, καί τινες λεπτομέρειαι τῶν *Μιθραϊκῶν Μυστηρίων* (βλ. λ.) μὲ τὰ Χριστιανικὰ τοιαῦτα. Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς καταπολεμῶν τὸν Μιθραϊσμὸν προέβη εἰς πλείστας ἔναντί του ὑποχωρήσεις. Οὕτω ὁ Πάπας Λιβέριος τῷ 386 καθιέρωσεν ὡς ἡμέραν γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ τὴν 25ην Δεκεμβρίου ἥτις ἦτο ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ Μίθρα. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἀγάπαι καὶ ἄλλοι τινὲς τύποι τῆς χριστιανικῆς λατρείας ἐλήφθησαν ἀπὸ τὴν Μιθραϊκὴν θρησκείαν. Σύμβολα ἐπίσης Μιθραϊκὰ ἦσαν καὶ ὁ μυστικὸς δεῖπνος δι' ἄρτου καὶ οἴνου, καὶ ὁ σταυρὸς τὰ ὁποῖα συναντῶμεν ἄλλως τε καὶ εἰς τὰ Ὀρφικὰ καὶ εἰς ἄλλα ἀρχαϊκὰ Μυστήρια.

Τῶν ἡλιακῶν θεῶν αἱ ἐπέτειοι γεννήσεως ἢ θανάτου ἢ ἀναστάσεως συμπίπτουν ὡς εἶνε φυσικὸν μὲ τὰ ἡλιοστάσια. Οὕτω τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς ἡμερομηνίας συναντῶμεν καὶ εἰς τὴν γέννησιν καὶ τὸν βίον ἄλλης Ἰνδικῆς ἡλιακῆς θεότητος, τοῦ *Κρισνᾶ* (βλ. λ.).

Τὸν Μίθρα τῶν Περσῶν ἀντέγραψαν οἱ Φοίνικες καὶ τὸν ἐλάτρευον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Σίβα* ὅστις συμβολίζει τὸν χρόνον, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν Κρόνον τῶν Ἑλλήνων καὶ εἰκονίζεται ἔχων τρεῖς ὀφθαλμοὺς ἤτοι τρεῖς χρονικὰς διαστάσεις. Διὰ τῶν Φοινίκων ἡ λατρεία τοῦ Μίθρα μετεδόθη καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας παρὰ τοῖς ὁποίοις συναντῶνται πλεῖστα Μιθραϊκὰ σύμβολα. Ὁ Μινώταυρος τῆς Κρήτης εἶνε ὁ αὐτὸς μὲ τὸν ταῦρον τοῦ Μίθρα. Ἡ ἡμισέληνος καὶ ὁ ἀστὴρ τῆς Μωαμεθανικῆς θρησκείας ἐλήφθησαν ἐπίσης ἐκ τῶν Μιθραϊκῶν Μυστηρίων ὅπου ἦσαν σύμβολα λατρείας.

Διὰ τοῦ Μίθρα ἐπίσης συμπληροῦται καὶ παρὰ τῷ Ζωροαστρισμῷ τὸ *τριαδικὸν* τῆς θεότητος ὅπερ διακηρύττει ἡ ἀπόκρυφος σοφία καὶ πρεσβεύουν ὅλαι γενικῶς αἱ θρησκεῖαι.

Τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν (Ὡρομάσδης καὶ Ἀχριμὰν) ἔχουν θείαν τὴν προέλευσιν. Κατὰ τὴν πορείαν των σχηματίζουν ὀξεῖαν γωνίαν, ἡ δὲ πλευρὰ τοῦ Μίθρα συμφιλιώνει τὰς δύο πλευρὰς τῆς γωνίας καὶ σχηματίζεται οὕτω τὸ τρίγωνον τῆς ὁλοκληρωμένης μονάδος τοῦ Θεοῦ. Ὁ Μίθρας ὑπῆρξεν ὁ κεντρικὸς θεὸς τῶν *Μιθραϊκῶν Μυστηρίων* (βλ. λ.).

Β ι β λ ι ο γ ρ. *1, 3, 19, 62.*

μικρόκοσμος. (Microcosme). Ἀποκρυφιστικὸς ὅρος ὑποδηλῶν πᾶν ὀργανικὸν ἄτομον τοῦ ζωϊκοῦ, φυτικοῦ ἢ ὀρυκτοῦ βασιλείου καὶ ἰδιαιτέρως τὸν ἄνθρωπον κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὸν *μακρόκοσμον* (βλ. λ.)· τὸν ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ σύμπαν. Εἰς τὸν μικρόκοσμον, κατὰ τὴν ἀπόκρυφον ἐπιστήμην, ἐκδηλοῦνται, ἐν ἀναλογίᾳ πάντοτε, ὅλοι οἱ νόμοι οἱ διέποντες τὸ σύμπαν, οὕτω δὲ ἕκαστον τμῆμα τοῦ μικροκόσμου ἔχει καὶ τὸ ἀντίστοιχόν του εἰς τὸν μακρόκοσμον. Ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀνθρώπου λ.χ. ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν κόσμον τῶν ἀρχῶν ἢ ἀνωτάτων κοσμικῶν δυνάμεων (ἐμπυρεῖον), τὸ στῆθος πρὸς τὸν κόσμον τῶν σφαιρῶν καὶ ἡ κοιλία καὶ τὰ κάτω ἄκρα πρὸς τὸν ὑποσεληναῖον ἢ στοιχειώδη κατώτερον κόσμον, τοῦ ἀνθρώπου ὑπαγομένου ἐπίσης εἰς τὸν παγκόσμιον τριαδικὸν νόμον.

Δεδομένου δὲ ὅτι εἷς καὶ μόνος νόμος κυβερνᾷ τὸ Σύμπαν, τὰ πάντα ἐν αὐτῷ κατασκευάζονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν αὐτῶν ἀρχῶν ἀρχιτεκτονικῆς. Ἐπὶ τῆς θεωρίας αὐτῆς στηρίζεται κυρίως ἡ *ἀστρολογία* καθορίζουσα τὴν ἐπίδρασιν τῶν πλανητῶν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ὡς καὶ τὰς ἀναλογικὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν σημείων τοῦ ζῳδιακοῦ τοῦ μακροκόσμου καὶ τῶν μερῶν τοῦ σώματος τοῦ μικροκόσμου.

Αἱ ἀναλογίαι αὗται ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Κ ρ ι ό ς: Κεφαλή, κρανίον, ἐγκέφαλος.

Τ α ῦ ρ ο ς: Τράχηλος, σιαγόνες, ἐγκεφαλικοὶ σπόνδυλοι, στόμα, λάρυγξ, ὄργανα τοῦ λόγου.

Δ ί δ υ μ ο ι: Βραχίονες, ὠμοπλάται, κατακλεῖς, κινητήριοι μύες. Ὄργανα ἐξωτερικῆς ἐνεργείας καὶ ἐργασίας.

Ἡ τριὰς αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν Σκέψιν, τὸν Λόγον, τὴν ἐνέργειαν, ἤτοι εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς ἐκδηλώσεις του.

Κ α ρ κ ί ν ο ς: Στῆθος, θώραξ, πνεύμονες, ἀναπνευστικὰ ὄργανα διατηροῦντα τὴν ζωὴν διὰ τῆς διαρκοῦς ἀνανεώσεώς της.

Λ έ ω ν: Καρδία, ἐπιγάστριον, ἡλιακὸν πλέγμα, νωτιαῖοι σπόνδυλοι. Ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος μεταδίδουσα τὴν ζωϊκὴν ἐνεργητικότητα.

Π α ρ θ έ ν ο ς: Ὑπογάστριον, ψοϊκοὶ σπόνδυλοι, ἔντερα, θρεπτικὸν σύστημα, πηγὴ τῆς διαρκοῦς ἀνανεώσεως τῶν ἱστῶν.

Ἡ δευτέρα αὕτη τριὰς εἶναι καθαρῶς ζωϊκή, μὴ ἔχουσα σχέσιν μὲ τὴν διανόησιν. Ἀναφέρεται εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ κατανομὴν τῆς ζωῆς.

Ζ υ γ ό ς: Ἰσχία, ὀστᾶ τῆς λεκάνης, νεφροί, ἐκκριτικὰ ὄργανα. Διατήρησις τῆς ζωϊκῆς ἰσορροπίας διὰ τῆς ἀπορρίψεως τῶν περιττῶν οὐσιῶν.

Σ κ ο ρ π ί ο ς: Ἕδρα, ἐφήβαιον, γεννητικὰ ὄργανα, ἀναπαραγωγή, διαταράξεις ἀπορρέουσαι ἐκ τοῦ ὀργασμοῦ.

Τ ο ξ ό τ η ς: Μηροί, μηρικὸν ὀστοῦν, βάσις τοῦ κορμοῦ. Ζωϊκὸς μαγνητισμός.

Ἡ τρίτη αὕτη τριὰς ἀναλογεῖ ἰδίως εἰς τὸ ἔνστικτον, τὸ ἐξασφαλίζον τὴν ἐποπτείαν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ διαιωνίζον τὸ εἶδος, προκαλοῦν δὲ μεταξὺ ἀτόμων τὰς ἀδικαιολογήτους ἐκείνας ἕλξεις ἢ ἀπωθήσεις αἱ ὁποῖαι εἶνε ἀποτελέσματα τῶν σεξουαλικῶν πολώσεων.

Α ἰ γ ό κ ε ρ ω ς: Τὰ γόνατα καὶ κατ' ἐπέκτασιν αἱ ἀρθρώσεις γενικῶς. Αἱ ἰνώδεις συνδέσεις τῶν ὀστῶν διὰ τῶν ὁποίων ταῦτα ὑπακούουν εἰς τοὺς μῦς. Αὗται ἀποτελοῦν τὸ ἀμμοκονίαμα τῆς συμβολικῆς δομικῆς.

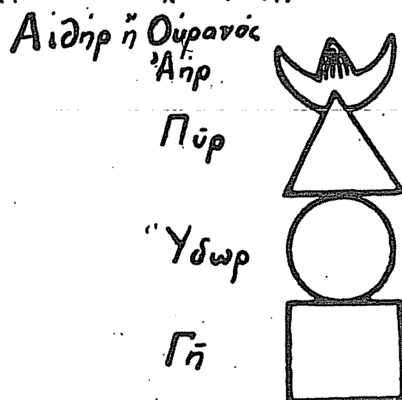
Ὑ δ ρ ο χ ό ο ς: Αἱ κνῆμαι, τὰ ὀστᾶ των καὶ κατ' ἐπέκτασιν ὅλα τὰ ὀστᾶ. Τὰ ὄργανα κινήσεως τὰ ἐπιτρέποντα εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ πλησιάζουν ἀλλήλους καὶ νὰ συνεργάζωνται.

Ἰ χ θ ύ ε ς: Οἱ πόδες οἱ ἐπιτρέποντες τὴν ὀρθίαν στάσιν σημεῖον ὑπεροχῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῶν ζῴων.

Ἡ τελευταία αὕτη τριὰς ἀναφέρεται εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωήν. Σεβασμὸς τῆς ἱεραρχίας (κάμψις γονάτων), συντηρητικότης, θρησκεία, ἐλευθερία, πρόοδος (αἱ βαδίζουσαι κνῆμαι). Ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀτόμου, αὐτοσεβασμός. Σύμβολον τοῦ μικροκόσμου εἶνε ὁ φωτοβόλος ἢ *ἀκτινοβόλος ἀστήρ*, τὸ *πεντάγραμμον* μὲ τὴν μίαν τῶν πέντε ἀκτίνων του πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὸ ἰδεόγραμμα Γ εἰς τὸ κέντρον. (Βλ. *Ἀκτινοβόλος Ἀστὴρ* καὶ *Μακρόκοσμος*).

Ἐπὶ παλαιῶν μνημείων τῆς Κίνας ὑπάρχει ἓν σύμβολον ἐμφανίζον τὴν «τελείαν δημιουργίαν» καὶ τὸ ὁποῖον περικλείει τόσα πολλὰ Τεκτονικὰ Ἐμβλήματα καὶ τόσον ἀμέσως ἀναφέρεται εἰς πλείστας τῶν στοιχειωδῶν ἀρχῶν τῶν διδασκομένων ὑπὸ τοῦ Φιλοσοφικοῦ Τεκτονισμοῦ ὥστε κατὰ τὸν ἀδ.·. Mackey, πρέπει νὰ τεθοῦν ὑπ' ὄψιν παντὸς Τέκτονος μὲ τὴν ἑρμηνείαν των.

Τὸ σύμβολον αὐτὸ ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ὁ Forlong καθορίζει τὰ διάφορα τμήματα τοῦ συμβόλου τούτου ὡς ἑξῆς:

Σὰ=Αἰθὴρ ἢ Οὐρανὸς ὁ Κοσμικὸς διαμορφωτής.

Κα=Ἀὴρ ἢ ἄνεμος—Ἥρα ἢ Γιονί. Τὸ συμπεπυκνωμένον στοιχεῖον.

Ρα=Πῦρ ἢ τὸ ἐν κινήσει στοιχεῖον.

Να=Ὕδωρ ὡς εὑρίσκεται ἐντὸς ᾠοῦ.

Α=Ἡ Γῆ ἢ τὸ θεμέλιον ἐφ' οὗ τὰ πάντα κτίζονται.

Ἐπειδὴ τὰ σύμβολα αὐτὰ ἐξηγοῦνται εὐκόλως ὑπὸ τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὰ Τεκτονικὰ Ἱερογλυφικά, δύναταί τις νὰ ἀντιληφθῇ ὅτι τὰ στοιχεῖα εἰς τὴν ἀνιοῦσαν κλίμακά των, ἐμφανίζουν τὴν τελείαν δημιουργίαν.

Καὶ ὁ Forlong προσθέτει τὰ ἑξῆς:

Τὸ σχῆμα αὐτὸ ἀνεπτύχθη βαθμηδὸν μεταβληθὲν εἰς ἄνθρωπον ἱστάμενον ἐπὶ δύο ποδῶν ἀντὶ τῆς τετραγώνου βάσεως τοῦ σχήματος. Τὰ δύο κέρατα τῆς ἡμισελήνου (Ἀὴρ) ἐκταθέντα ἐσχημάτισαν τοὺς βραχίονας καὶ αἱ εἰς τὴν κορυφὴν φλόγες τὴν κεφαλὴν ἥτις κατὰ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ρωμαίους ἀναπαρίστα τὸν Ἥλιον ἢ τὸ Πῦρ καὶ δίδει φῶς εἰς ὅλα.

Οὕτω τέλειος καὶ ὄρθιος ὑψοῦται ὁ Ἄνθρωπος, ὑπεράνω ὅλου τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου.

Μικτὸς Τεκτονισμὸς ἢ Ἡνωμένος Τεκτ.·. (Mixed Masonry ἢ Co Masonry, Maçonnerie Mixte). Τεκτονικὸν σύστημα δεχόμενον εἰς τὰς τάξεις του καὶ γυναῖκας παρὰ τὴν ρητὴν ἀπαγόρευσιν τῶν Ἀρχαίων Κανόνων. Ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τῆς ἀτάκτου αὐτῆς κινήσεως ἐγένετο ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1832 ἱδρυθέντος μετὰ δεκαετίαν τοῦ μικτοῦ τάγματος τοῦ *Ἀνθρωπίνου Δικαίου* (βλ.λ.) ὡς ἐκτίθεται λεπτομερῶς εἰς τὴν οἰκείαν λέξιν. Ἡ ἀνάμιξις τῶν θεοσοφιστῶν ἐπροκάλεσεν ἀκολούθως τὴν ἐπέκτασιν τοῦ συστήματος καὶ τὴν δημιουργίαν καὶ ἄλλων μικτῶν Τεκτ.·. Ταγμάτων τόσον ἐν Εὐρώπῃ (Ἀγγλίᾳ, Ὀλλανδίᾳ) ὡς καὶ ἐν Ἀμερικῇ καὶ Ἰνδίαις ἔνθα (εἰς Ἀντυὰρ) ἐγκαθιδρύθη καὶ τὸ Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ 33° μὲ πρώτην Μεγάλην Διδάσκαλον τὴν Ἄνναν Μπέζαντ (βλ. *Θεοσοφικὴ Ἑταιρία).*

Ὁ Μικτὸς Τεκτ.·. ἐργάζεται κατὰ τὸ Α.·. καὶ Α.·. Σ.·. Δ.·. μέ τινας ὅμως παραλλαγὰς καὶ μὲ πλήρη σχεδὸν ἔλλειψιν τυπικῶν ἀνωτέρων βαθμῶν οἵτινες συνήθως ἀπονέμονται δι' ἀνακοινώσεως καὶ εἶνε οὕτω κενοὶ φιλοσοφικοῦ περιεχομένου. Ἐν πλήρει ἑπομένως λειτουργίᾳ διατελοῦν μόνον οἱ τρεῖς συμβ.·. βαθμοί.

Ὁ θεοσοφικὸς κλάδος τοῦ Μικτοῦ Τεκτονισμοῦ, ἐν τούτοις, περικλείει, ὑπὸ ἴδιον σύστημα διδασκαλίας, μέγιστον μέρος τῆς ἀποκρύφου ἐπιστήμης. Παρ' ὅλας τὰς καταβληθείσας ἐνεργείας δὲν κατέστη δυνατὴ ἀναγνώρισις τοῦ Μικτοῦ Τεκτονισμοῦ ὑπὸ τῶν Τακτικῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων. Μόνον ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας ἐπέτρεψε τὴν εἰσδοχὴν εἰς τὰς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της Στ.·. ἀρρένων ἐννοεῖται μόνον μελῶν προερχομένων ἐκ Στ.·. τοῦ Μικτοῦ Δόγματος κατόπιν εἰδικῆς τακτοποιήσεως.

Τοῦτο ἔπραξε πρό τινων ἐτῶν καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ἵνα διευκολύνῃ τὴν κατάταξιν ἐκείνων οἵτινες ἐπεθύμουν νὰ τύχουν εὐρυτέρας Τεκτονικῆς παιδεύσεως μὴ ἐφικτῆς εἰς τὰ ἐργαστήρια τοῦ Μικτοῦ Δόγματος. Θὰ ἔπρεπεν ἐν τούτοις, φρονῶ, ἡ κατόπιν τακτοποιήσεως εἰσδοχὴ ἀτάκτων Τεκτόνων νὰ μὴ ἐπεκτείνεται καὶ εἰς ἀναγνώρισιν τῶν πέραν τοῦ 3ου φιλοσοφικῶν βαθμῶν εἰς τοὺς ὁποίους αὐτοπροβιβάζονται συνήθως οἱ τὰ ἄτακτα κέντρα διευθύνοντες ἄνευ ἐπαρκοῦς προπαρασκευῆς καὶ ἄνευ κατανοήσεως καὶ τῶν στοιχειωδῶν ἀκόμη φιλοσοφικῶν ἐννοιῶν τὰς ὁποίας περικλείει ὁ ἐσωτερισμὸς τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν Μυστηρίων.

Μιμάμσα (σανσκρ. σκέψις). Ἰνδικὴ λέξις σημαίνουσα προσηλωσιν, ἔρευναν. Μία τῶν ἓξ φιλοσοφιῶν τῶν Ἰνδῶν ὀνομαζομένη γενικῶς Πούρβα-Μιμάμσα τῆς ὁποίας ἡ μελέτη δέον νὰ προηγῆται τῆς μελέτης τῆς Βεντάντα ἢ Οὐττάρα -Θιμάμσα ἀνωτέρου πνευματικοῦ ἐπιπέδου (βλ. *ἓξ συστήματα*). Ἡ Μιμάμσα ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐπιστήμην του *Κάρμα* καὶ καθορίζει κατὰ τίνα τρόπον πᾶσα πρᾶξις ἀντανακλᾶται ἀπὸ τοῦ ὁρατοῦ εἰς τὸν ἀόρατον κόσμον προξενοῦσα καθωρισμένα ἀποτελέσματα ὅπερ ἐξηγεῖ πῶς αἱ θρησκευτικαὶ τελεταὶ δύναται νὰ ἐπηρεάσουν τὸ Κάρμα ἡμῶν. Ἡ Μιμάμσα ἀποτελεῖ πραγματικὴν φιλοσοφίαν τῆς δράσεως καὶ τοῦ καθήκοντος.

Ἡ δύναμις τοῦ νόμου, τοῦ περιεχομένου ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς λεξεως «*κάρμα*» (βλ. λ.), νόμου διδασκομένου ὑπὸ τῶν Βεδῶν, ἐξηγεῖ ὅτι ἡ ὁδὸς τῆς σωτηρίας ἔγκειται εἰς τὴν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀλτρουϊστικὴν δρᾶσιν ἥτις ἀπελευθερώνει τὸν ἄνθρωπον τῆς μετενσαρκώσεως, καταστρέφουσα τὸ κακόν του κάρμα.

Μίμησις καὶ Τεκτονισμός. Ἐκτὸς τῶν καθαρῶς Τεκτονικῶν Μυστηριακῶν Ὀργανώσεων ὑφίστανται καὶ σήμερον ὅπως καὶ ἄλλοτε καὶ παρεμφερεῖς τοιαῦται ἐξ ἴσου μυστικαὶ ἀσχολούμεναι μὲ τὴν ἀναζήτησιν τῆς Ἀληθείας συμφώνως πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν διδασκαλίαν. Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήττῃ διότι καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὰ πλεῖστα τῶν Μυστηρίων ἀντεκατοπτρίζοντο τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ ἐν πλείστοις ἀντέγραφον ἄλληλα. Δὲν ἦτο δυνατὸν ἄλλως τε νὰ συμβῇ ἄλλως ἐφ' ὅσον εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι ὑφίσταται μία Μυστικὴ παράδοσις κοινὴ δι' ὅλους τοὺς αἰῶνας καὶ ἐπιβεβαιωθεῖσα ὑπὸ τῆς πείρας. Πρόκειται περὶ τῆς παραδόσεως περὶ νέας γεννήσεως καὶ νέας ζωῆς, περὶ ἑνὸς εἰκονικοῦ ἢ μυστικοῦ θανάτου καὶ περὶ μιᾶς τελικῆς ἀναστάσεως καὶ λυτρώσεως. Ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν ἡ παράδοσις αὕτη ἐθεωρήθη ὡς ἀπόρροια φυσικῶν τινων γεγονότων σχετιζομένων μὲ τὴν ἀστρονομίαν. Ἦλθεν ὅμως τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες φιλόσοφοι ἐπιληφθέντες τοῦ θέματος τὸ μετέτρεψαν εἰς τὸν θαυμάσιον περὶ ψυχῆς μῦθον ὅστις κρύπτεται κάτω ἀπο ὁλόκληρον τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν καὶ ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν μᾶλλον ἐκφραστικὴν ἀποκάλυψιν ἐπὶ τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Λόγου καὶ τῆς ἐν ἡμῖν κατασκηνώσεώς του. Ὅλαι αἱ κατὰ καιροὺς ἢ καὶ σύγχρονοι μεταξύ των μυστηριακαὶ ὀργανώσεις δὲν ἦτο φυσικὰ δυνατὸν νὰ στηριχθοῦν ἐπὶ ἄλλης τινὸς παραδόσεως ἢ φιλοσοφικῆς θεωρίας, διότι τότε καὶ θὰ ἔπαυον νὰ εἶναι μυστικαὶ ἐφ' ὅσον μία καὶ μόνη εἶνε ἡ Ἀπόκρυφος Σοφία τῆς ὁποίας ἐπιδιώκουν τὴν μελέτην. Τόσον ἑπομένως, αἱ ὁμοιότητες αἱ ὑπάρχουσαι μεταξὺ τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν Μυστηρίων καὶ τῶν Ἀρχαίων τοιούτων ὅσον καὶ οἱ μεταξὺ τῶν σημερινῶν Μυστηριακῶν θεσμῶν οἵτινες ὑπὸ διάφορα ὀνόματα ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀπόκρυφον ἐπιστήμην, εἶνε ἀπολύτως δικαιολογημέναι, ἐνισχύουσαι ἀκριβῶς διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, τὸ ἀναμφισβήτητον ἄλλως τε γεγονός, ὅτι ὁ Ἐσωτερισμὸς μίαν καὶ μόνην πρεσβεύει Ἀλήθειαν περὶ τὴν ὁποίαν συσπειροῦνται αἱ φιλοσοφοῦσαι διάνοιαι ὅλων τῶν ἐποχῶν καὶ ὅλων τῶν χωρῶν.

Δέον ἐν τούτοις νὰ τονισθῇ ὅτι ἐκτὸς τῶν καθαρῶς μυστηριακῶν ὀργανώσεων, ὑπάρχουν σήμερον καὶ ἄλλαι τινὲς δῆθεν μυστικαὶ ἑταιρίαι αἵτινες ἀπομιμούμεναι τὴν γενικὴν ὀργάνωσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, διαφέρουν ἐν τούτοις ὁλοκληρωτικῶς αὐτοῦ κατά τε

τὸν χαρακτῆρα καὶ τοὺς ἀντικειμενικοὺς σκοπούς.

Παρόμοιαι «μιμητικαί» οὕτως εἰπεῖν ἑταιρίαι ἦσαν ἀρκεταὶ κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα, (ὅπως οἱ *Γκόρμογκον* (βλ.λ.), οἱ *Γρηγοριανοὶ* κ. ἄ.), καὶ κατὰ τὸν ἑπόμενον. Καὶ σήμερον ἔτι ὑφίστανται ἐνιαχοῦ τοιαῦτα σωματεῖα ἀπομιμούμενα τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, χρησιμοποιοῦντα περιζώματα, διάσημα, μυστικὰς λέξεις καὶ ὀνομάζοντα Στοὰς τοὺς τόπους τῶν συγκεντρώσεών των χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἔχουν σχέσιν μὲ τὰ μυστήρια γενικῶς. Πρόχειρον παράδειγμα παρομοίων ὀργανώσεων εἶνε καὶ αἱ δύο Ἑλληνοαμερικανικαὶ ὀργανώσεις τῶν Α.Χ.Ε.Π.Α. καὶ τῶν Γ.Κ.Α.Π.Α. Πρόκειται περὶ σωματείων ἐπιδιωκόντων ἠθικούς, κοινωνικοὺς ἢ ἐθνικοπολιτικοὺς σκοπούς, στερουμένων ὅμως ἐντελῶς τῆς μυστηριακῆς μορφῆς ἥτις ἀποτελεῖ τὸ βασικὸν χαρακτηριστικὸν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Μισθοδοσία Τέκτονος. Εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ 3ου τοῦ Ἀγγλικοῦ Δόγματος ὑπάρχει φράσις τονίζουσα ὅτι ὁ Τέκτων «ὀφείλει νὰ ἐπιζητῇ τὴν κατάκτησιν τοῦ ἀνωτάτου συμβ.·. βαθμοῦ διὰ νὰ δύναται νὰ τελειοποιηθῇ εἰς τὸν Τεκνονισμὸν ὥστε νὰ ταξιδεύῃ εἰς ξένην χώραν καὶ νὰ ἐργάζηται καὶ λαμβάνῃ μισθοδοσίαν Διδ.·. Τέκτονος».

Ἡ φράσις αὕτη εἶναι καθαρῶς συμβολική. Ὁ ἀδ.·. Mackey τὴν ἐξηγεῖ ὡς ἑξῆς: Ὁ συμβολισμὸς τῆς παρούσης ζωῆς περατοῦται μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. Τὸ συμπλήρωμα τοῦ βαθμοῦ τούτου εἶναι τὸ μάθημα τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως εἰς μίαν μέλλουσαν ζωήν, εἰς τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ ληφθῇ ὡς ἀνταμοιβὴ μιᾶς ζωῆς ἐπαξίως δαπανηθείσης εἰς ἀναζήτησίν της, ἡ Ἀληθὴς Λέξις ἢ Θεία Ἀλήθεια ἡ ὁποία δὲν μᾶς ἀποκαλύπτεται εἰς τὴν ἐπὶ γῆς ζωήν. Ὁ οὐρανὸς ἑπομένως, ἡ μέλλουσα ζωή, ἡ μετὰ θάνατον ἀνωτέρα κατάστασις ὑπάρξεως ἀποτελοῦν τὴν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀναφερομένην ξ έ ν η ν χ ώ ρ α ν εἰς τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ μεταβῇ ὁ Διδ.·. Τέκτων καὶ νὰ λάβῃ τὴν μισθοδοσίαν του, ἤτοι νὰ τῷ ἀποκαλυφθῇ ἡ Ἀ λ ή θ ε ι α ἡ μόνον ἐκεῖ ἀποκαλυπτομένη».

Πρόκειται ἑπομένως περὶ καθαρῶς συμβολικῆς μισθοδοσίας. Τοῦτο δὲ συμβαίνει ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς δύο κατωτέρους συμβ.·. βαθμοὺς τοῦ μαθ.·. καὶ τοῦ ἑτ.·..

Ὁ ἀδ.·. Oswald Wirth ἀνάγει τὴν παράδοσιν περὶ συμβολικῆς μισθοδοσίας εἰς τὰ Ἑβραϊκὰ Μυστήρια καὶ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ. «Αἱ δύο στῆλαι, γράφει, ἀνυψοῦντο ἑκατέρωθεν τῆς κυρίας πύλης τοῦ Ναοῦ, ἀναλογοῦσαι πρὸς τοὺς ὀβελίσκους τῶν Αἰγυπτιακῶν ἱερῶν. Ἦσαν πλήρεις ἱερογλυφῶν ἢ ἰδεογραμμάτων τὰ ὁποῖα οἱ Μύσται ὤφειλον νὰ δύνανται νὰ ἐννοήσουν. Οἱ μαθ.·. ἑπομένως καὶ οἱ ἑτ.·. λαμβάνουν ἀπὸ τὰς δύο στήλας μυσταγωγικὴν διδασκαλίαν καὶ οὐχὶ ὑλικήν τινα μισθοδοσίαν».

Ὁ δὲ ἀδ.·. A. Waite ὡς ἑξῆς χαρακτηρίζει τὸν συμβολισμὸν τῆς λέξεως: «Ἡ μισθοδοσία εἰς τὸν Θεωρητικὸν Τεκτονισμὸν εἶνε ἀμοιβὴ φωτὸς εἰς τοὺς ὑπηρετοῦντας τὸ φῶς».

Εἰς τὸν Ἐπαγγελματικὸν ὅμως Τεκτ.·. ἡ λέξις εἶχε καὶ τὴν κυριολεκτικήν της σημασίαν ὅπως συνέβαινε καὶ μὲ τοὺς ἐργάτας τοὺς ἐργασθέντας εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Οὔτε αἱ Γραφαὶ οὔτε ὁ Ἰώσηπος καθορίζουσι σαφῶς τί ποσὰ ἐπληρώθησαν καὶ κατὰ τίνα τρόπον ἐδίδοντο εἰς τοὺς ἐργάτας τοῦ Ναοῦ. Εἶνε ὅμως προφανὲς ὅτι τὰ ποσὰ ταῦτα ὑπῆρξαν κολοσσιαῖα ἐφ' ὅσον εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος ὁ χρησιμοποιηθεὶς εἰς τὸ μέγα αὐτὸ οἰκοδόμημα ἦσαν περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ὑπάρχοντας σήμερον ἐπὶ γῆς. Γνωρίζομεν ἐν τούτοις ἐκ μιᾶς παραγράφου τοῦ Β' Βιβλίου τῶν Χρονικῶν ὅτι ὁ Σολομῶν ἐπλήρωνεν ἐτησίως εἰς τοὺς οἰκοδόμους τῆς Τύρου, τοὺς δούλους τοῦ Χιρὰμ «εἴκοσι χιλιάδας κόρους σίτου κοπανισμένου, εἴκοσι χιλιάδας κόρους κριθῆς καὶ ἀνὰ εἴκοσι χιλιάδας βὰθ οἴνου καὶ ἐλαίου». Τὸ βὰθ ἦτο μέτρον ἰσούμενον πρὸς 7½ γαλλόνια οἴνου ὁ δὲ κόρος περιελάμβανε δέκα βάθ.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐπαγγελματίας Τέκτονας τοῦ Μεσαίωνος τὰ Ἀρχαῖα Συντάγματα ἐπαινοῦν τὸν Δοῦκα τοῦ Ἁγίου Ἀλβανοῦ (βλ. *Ἀλβανοῦ Δοὺξ*) διότι ηὔξησε τὴν μισθοδοσίαν τῶν Τεκτόνων, οἱ ὁποῖοι ἕως τότε ἐλάμβανον ὡς ἡμερομίσθιον μίαν πένναν καὶ τὴν τροφήν των, χάρις δὲ εἰς τὸν Δοῦκα ἔλαβον δύο σελλίνια ἡμερησίως καὶ τρεῖς πέννας διὰ τροφήν.

Μισραΐμ Δόγμα. Τεκτονικὸν Δόγμα, αἰγυπτιακῆς ἢ ἑβραϊκῆς μορφῆς ἱδρυθὲν ἐν ἔτει 1805 εἰς τὸ Μιλάνον ὑπό τινων Τεκτόνων μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Γάλλον *Λεσανζὲρ* (βλ.λ.) χολωθέντα διότι τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. εἶχεν ἀπορρίψῃ τὴν προαγωγήν του. Τὸ Δόγμα τοῦτο συνίστατο ἀρχικῶς ἐξ 87 βαθμῶν εἰς οὓς προσετέθησαν ἀργότερον καὶ ἄλλοι τρεῖς. Ἐκ τῶν 90 αὐτῶν βαθμῶν οἱ 66 λέγεται ὅτι ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀποδ.·. Δόγμα ἐνῷ οἱ ὑπόλοιποι 24 εἴτε παρελήφθησαν ἀπὸ ἄλλα τινὰ συστήματα ἢ ἐφευρέθησαν ὑπὸ τοῦ Λεσανζὲρ καὶ τῶν συνεργατῶν του Joly καὶ Bedarride. Τὸ Δόγμα τοῦ Μισραΐμ ἱδρυθὲν ἐν Ἰταλίᾳ εἰσήχθη τῷ 1814 εἰς τὴν Γαλλίαν, τῆς πρώτης αὐτοῦ Στοᾶς συσταθείσης ὑπὸ τὸ ὄνομα «Οὐράνιον Τόξον». Ταχέως ὅμως ἀνεφύησαν διαφωνίαι μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν του, ἀπόπειρα δὲ γενομένη πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ Δόγματος ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἀπέτυχε. Κατόπιν τούτου τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ Δόγματος διελύθη τῷ 1817 αἱ Στ.·. του ὅμως ἐξηκολούθουν ἀπονέμουσαι τοὺς βαθμούς, καίτοι, συμφώνως πρὸς τὸ Σύνταγμα τοῦ Γαλλικοῦ Τεκτονισμοῦ, ἡ μὴ ἀναγνώρισίς των ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας τοὺς καθίστα ἀντικανονικούς. Βραδύτερον ἐν τούτοις καὶ τὸ Δόγμα ὁλόκληρον ἔπαυσεν ὑφιστάμενον ὡς ἀνεξάρτητον καὶ ἐν ἐνεργείᾳ σύστημα, ἡ δὲ ἐν τῇ Τεκτονικῇ ἱστορίᾳ θέσις του ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ δύο ὀγκωδῶν τόμων «Τὸ Δόγμα τοῦ Μισραΐμ» γραφέντων ὑπὸ τοῦ Μάρκου Μπενταρρὶντ τοῦ εὐφυεστέρου καὶ μᾶλλον ἀκαταπονήτου ἐκ τῶν ἱδρυτῶν του ὅστις ἐξέδωσε τὸ ἔργον του τοῦτο ἐν Παρισίοις τῷ 1835.

Τὸ Δόγμα τοῦ Μισραΐμ ἀπετελεῖτο ἐξ 90 ὡς ἐλέχθη βαθμῶν διῃρημένων εἰς 4 σειρὰς καὶ 16 τάξεις. Βαθμοί τινες εἶνε ἐντελῶς πρωτότυποι, πλεῖστοι ὅμως ἄλλοι ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸ Σκωτικὸν Δόγμα.

Κατωτέρω παρατίθενται, χάριν τῆς ἱστορίας, οἱ τίτλοι τῶν βαθμῶν τοῦ Δόγματος.

ΠΡΩΤΗ ΣΕΙΡΑ : *Συμβολικοὶ βαθμοί.*

Τ ά ξ ι ς Ι. (1) Μαθητής, (2) Ἑταῖρος (3) Διδάσκαλος. Οἱ τρεῖς οὗτοι, κοινοὶ δι' ὅλα τὰ Τεκτ.·. Δόγματα, βαθμοὶ ἐλειτούργουν συμφώνως πρὸς τὸ σύστημα τὸ υἱοθετηθὲν ὑπὸ τοῦ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς Γαλλίας.

Τ ά ξ ι ς ΙΙ. (4) Μυστικὸς Διδ.·. (5) Τέλειος Διδ.·. (6) Διδ.·. ἐκ περιεργείας ἄλλως Γραμματεὺς ἐξ ἀπορρήτων (7) Ἔφορος καὶ Δικαστὴς ἢ Ἰρλανδὸς Διδ.·, (8) Ἄγγλος Διδ.·.. Οἱ βαθμοὶ οὗτοι καίτοι ἀναλογοῦντες εἰς ἀριθμοὺς καὶ τίτλους πρὸς τοὺς βαθμοὺς τοῦ Σκ.·. Δ.·. παρουσιάζουν διαφοράς τινας.

Τ ά ξ ι ς ΙΙΙ. (9) Ἐκλεκτὸς τῶν Ἐννέα. (10) Ἐκλεκτὸς τοῦ Ἀγνώστου, ἄλλως ἐκλεκτὸς τοῦ Περινιάν. (11) Ἐκλεκτὸς τῶν Δέκα Πέντε. (12) Τέλειος ἐκλεκτός. (13) Ἐπιφανὴς ἐκλεκτός.

Τ ά ξ ι ς IV. (14) Σκῶτος Τριαδικός. (15) Σκῶτος Ἑταῖρος. (16) Σκῶτος Διδ.·. (17) Panissière ἢ κατ' ἄλλην πηγὴν Ranisière : ὄνομα ἀγνώστου ἐντελῶς σημασίας δεδομένου ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ Γαλλικὰ λεξικὰ τὸ ἀγνοεῖ δὲ καὶ ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία. Ἐλέχθη ὅτι ἐτέθη ἐσφαλμένως ἀντὶ τοῦ Parisien (=Παρισινὸς) ἀλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος εἶνε ἐντελῶς ἀστήρικτος. (18) Σκῶτος Διδ.·. Διάφορος τοῦ 16ου βαθμοῦ. (19) Σκῶτος τῶν τριῶν Ι.Ι.Ι, Ὑπονοοῦνται τὰ ὀνόματα Ἰορδάνης, Ἰαχὸ καὶ Ἰοχὶμ τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν φαίνονται ἔχοντα σημασίαν τινά (20) Σκῶτος τοῦ ἱεροῦ θόλου τοῦ Ἰακώβου Στ'. (21) Σκῶτος τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου διαφέρων τοῦ ὁμωνύμου 29ου τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·.

Τ ά ξ ι ς V. (22) Μικρὸς 'Αρχιτέκτων. (23) Μέγας 'Αρχιτέκτων. (24) 'Αρχιτεκτονική. (25) Τέλειος 'Αρχιτέκτων μαθητής. (26) Τέλειος 'Αρχιτέκτων ἑταῖρος. (27) Τέλειος 'Αρχιτέκτων Διδ.·. (28) Τέλειος 'Αρχιτέκτων. (29) 'Υπέρτατος Σκῶτος. (30) 'Υπέρτατος Σκῶτος τοῦ 'Ηρεδώμ.

Τ ά ξ ι ς VI. (31) Μεγάλη καὶ Βασιλικὴ 'Αψίς. 'Ομοιάζει μὲ τὸν 13° τοῦ 'Α.·. καὶ 'Απ.·. Δ.·. ὅστις λέγεται Βασιλικὴ 'Αψὶς τοῦ 'Ενώχ. (32) Μέγας Πέλεκυς τὸν ὁποῖον ὁ Γιᾶρκερ ταυτίζει μὲ τὴν Μεγ.·. Κιβωτόν. (33) 'Υπέρτατος 'Ιππότης τῆς 'Εκλογῆς, ἀρχηγὸς τῶν πρώτων συμβολικῶν σειρῶν· καλεῖται καὶ κλεὶς τῶν Πρώτων Σειρῶν καὶ 'Υπέρτατος 'Ιππότης 'Εκλεκτός. Αἱ μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω καὶ τῶν ἀντιστοίχων βαθμῶν τοῦ Σκ.·. Δόγματος διαφοραὶ ἔγκεινται εἰς τὰς κρ.·. τὰς εἰσιτηρίους λέξεις καὶ λοιπὰ σημεῖα.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΕΙΡΑ : ***Φιλοσοφικοὶ βαθμοί.***

Τ ά ξ ι ς VII (34) 'Ιππότης τῆς ὑπερτάτης ἐκλογῆς (35) Πρῶσσος 'Ιππότης ἢ 'Ιππ.·. τοῦ Πύργου (36) 'Ιππ.·. τοῦ Ναοῦ (37) 'Ιππ.·. τοῦ 'Αετοῦ (38) 'Ιππ.·. τοῦ Μέλανος 'Αετοῦ (39) 'Ιππ.·. τοῦ 'Ερυθροῦ 'Αετοῦ (40) 'Ιππ.·. τῆς Λευκῆς 'Ανατολῆς ἢ κατὰ τὸν Mackenzie Λευκὸς 'Ιππ.·. τῆς 'Αν.·. (41) 'Ιππ.·. τῆς 'Αν.·. ἰσούμενος πρὸς τὸν 15° τοῦ 'Αρ.·. καὶ 'Απ.·. Δ.·.

Τ ά ξ ι ς VIII (42) Ταξιάρχης τῆς 'Αν.·. (43) Μέγας Ταξιάρχης τῆς 'Αν.·. (44) 'Αρχιτέκτων τῶν 'Υπ.·. Ταξιαρχῶν τοῦ Ναοῦ (45) Πρίγκιψ 'Ιερουσαλήμ.

Τ ά ξ ι ς IX. (46) 'Ιππ.·. Ροδόσταυρος τοῦ Κιλουΐννιγκ καὶ τοῦ 'Ηρεδὼμ ἄλλος "Υπατος Πρίγκιψ Ροδόσταυρος. (47) 'Ιππ.·. τῆς Δύσεως. (48) 'Υπέρτατος Φιλόσοφος. (49) Χάος τὸ πρῶτον: 'Εχέμυθος. (50) Χάος τὸ δεύτερον: σοφός. (51) 'Ιππ.·. τοῦ 'Ηλίου.

Τ ά ξ ι ς X (52) 'Υπέρτατος Ταξιάρχης τῶν 'Αστέρων ἄλλος "Υπατος Ταξιάρχης. (53) 'Υπέρτατος Φιλόσοφος. (54) Πρῶτος βαθμὸς τῆς Κλειδὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ: Μεταλλευτής. (55) Πλυντήρ: δεύτερος βαθμὸς τῆς Κλειδὸς τοῦ Τεκτ.·.. (56) Φυσητήρ: τρίτος βαθμὸς τῆς Κλ.·. τοῦ Τεκτ.·.. (57) Χύτης: τέταρτος βαθμὸς τῆς Κλ.·. τοῦ Τεκτ.·. Οἱ τίτλοι τῶν τελευταίων τεσσάρων βαθμῶν ἀναφέρονται εἰς ἀσχολίας ἀλχημιστικῶν ἐργαστηρίων καὶ ἀφοροῦν μύησιν εἰς τὰ 'Αλχημιστικὰ Μυστήρια, τῆς 'Αλχημίας χαρακτηριζομένης ὡς Κλειδὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ. (58) 'Αληθὴς ἐντριβὴς Τέκτων. (59) 'Εκλεκτὸς "Υπατος. (60) "Υπατος τῶν 'Υπάτων. (61) Μέγας Διδ.·. τῶν Συμβ.·. Στοῶν. (62) 'Υψηλότατος καὶ 'Ισχυρότατος 'Αρχιερεὺς - Θύτης. (63) 'Ιππ.·. τῆς Παλαιστίνης. (64) Μέγας 'Ιππ.·. τοῦ Μέλανος καὶ Λευκοῦ 'Αετοῦ. (65) Μέγας 'Εκλεκτὸς 'Ιππ.·. Καδὼς Μέγας 'Επιθεωρητής. (66) Μέγας 'Εξεταστής, Ταξιάρχης, ἀρχηγὸς τῆς Δευτέρας Σειρᾶς ἢ Μέγας Δικαστής.

ΤΡΙΤΗ ΣΕΙΡΑ : ***Μυστικοὶ βαθμοί.***

Τ ά ξ ι ς XI. (67) 'Ιππότης 'Αγαθοεργός. (68) 'Ιππότης τῆς 'Ιριδος. (69) 'Ιππ.·. τῆς Μπανούκα ἢ Κανούκα ἢ Χανούκα. Κατὰ τὸν Ραγκόν, τὸ ὄνομα τοῦτο δίδεται εἰς τὴν παλαιὰν 'Εβραϊκὴν 'Εορτὴν τῶν Φώτων. (70) Σοφώτατος Πρίγκιψ - 'Ισραηλίτης.

Τ ά ξ ι ς XII. (71) 'Υπέρτατον Δικαστήριον 'Υπερτάτων Πριγκίπων τοῦ Ταλμούδ. (72) 'Υπέρτατον 'Κονσιστόριον. (73) 'Υπέρτατον Γενικὸν Συμβούλιον 'Υπάτων Πριγκίπων Μεγάλων Χηράμ.

Τ ά ξ ι ς XIII.)74) 'Υπέρτατον Συμβούλιον 'Υπάτων πριγκίπων Χαράμ. (75) "Υπατον Δικαστήριον 'Υπάτων Πριγκίπων Σασιδίμ.

Τ ά ξ ι ς XIV' (76) "Υπατον Συμβούλιον Διοικητικῶν Μεγάλων Πριγκίπων Χασιδίμ. (77) "Υπατον Μέγα Γενικὸν Συμβούλιον Μεγάλων 'Επιθεωρητῶν 'Εποπτῶν Ρυθμιστῶν τοῦ Τάγματος, 'Αρχηγῶν τῆς Τρίτης Σειρᾶς.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΕΙΡΑ : ***Καββαλιστικοὶ βαθμοί.***

Τ ά ξ ι ς XV. (78) 'Υπέρτατον Συμβούλιον 'Υπάτων Πριγκίπων τοῦ 78ου βαθμοῦ. (79) "Υπατον Δικαστήριον 'Υπάτων Πριγκίπων τοῦ 79ου βαθμοῦ. (80) 'Υπέρτατον Συμβούλιον τῶν 'Υπάτων Πριγκίπων τοῦ 80οῦ βαθμοῦ. (81) 'Υπέρτατον Συμβ.·. 'Υπάτων Πριγκ.·. τοῦ 81ου βαθμοῦ. (82) 'Υπέρτατον Συμβ.·. 'Υπ.·. Πρ.·. τοῦ 82ου βαθμοῦ. (83) Μέγα Δικαστήριον τῶν 'Ενδ.·. 'Υπάτων Πρ.·. τοῦ 83ου βαθμοῦ. (84) 'Υπέρτατον Συμβ.·. τῶν 'Υπ.·. Πρ.·. τοῦ 84ου βαθμοῦ. (85) "Υπ.·. Γεν.·. Συμβ.·. τῶν 'Υπ.·. Πρ.·. τοῦ 85ου βαθμοῦ. (85) 'Υπέρτατον Συμβ.·. 'Υπ.·. Πρ.·. τοῦ 86ου βαθμοῦ.

Κατὰ τὸν Μὰκ Κένζυ οἱ τίτλοι τῶν βαθμῶν τῆς 15ης τάξεως ἦσαν γνωστοὶ μόνον εἰς τοὺς κατόχους των διὰ τοῦτο δὲ καὶ δὲν ἀναγράφονται εἰς πλεῖστα Τεκτονικὰ συγγράμματα. Τοῦτο ἐν τούτοις δὲν φαίνεται ἀληθὲς δεδομένου ὅτι ὁ Ragon ἐδημοσίευσε ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὰ ὀνόματα τῶν βαθμῶν αὐτῶν ὡς παρατίθενται ἀνωτέρω. 'Ο δὲ Ragon ἐχρημάτισε κάποτε ἐκ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματούχων τοῦ Τάγματος καὶ ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν λειτουργίαν του.

Τ ά ξ ι ς XVI. (87) 'Υπέρτατον Μέγ.·. Γεν.·. Συμβ.·. Μεγ.·. λειτουργῶν τοῦ Τάγματος διὰ τὴν πρώτην Σειράν. "Υπ.·. Μέγ.·. Πρ.·. τοῦ 87ου βαθμοῦ. (88) 'Υπέρτ.·. Συμβ.·. ἢ Μεγ.·. Λειτ.·. διὰ τὴν δευτέραν σειρὰν τοῦ 83ου βαθμοῦ. (89) 'Υπέρτ.·. Συμβ.·. τοῦ 89ου βαθμοῦ ἢ Μεγ.·. λειτουργοὶ τοῦ Τάγματος διὰ τὴν τρίτην σειράν. (90) 'Υπέρτ.·. Συμβ.·. τοῦ 90οῦ καὶ τελευταίου βαθμοῦ ἄλλως 'Απόλυτος Μέγας "Υπατος, 'Υπερτάτη 'Εξουσία τοῦ Τάγματος.

"Ολοι οἱ ἀνωτέρω παρατεθέντες βαθμοὶ ἔχουν μεταφρασθῆ ὅσον τὸ δυνατὸν πιστότερον εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ πρωτοτύπου καίτοι τινὲς ἐξ αὐτῶν εἶνε ἀκατανόητοι καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς Γάλλους.

Οἱ ἱδρυταὶ τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ ἰσχυριζόμενοι ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ κοινὴν πηγὴν δι' ὅλα τὰ ἄλλα 'Ελευθεροτεκτονικὰ Δόγματα ἠξίουν τὸ προνόμιον νὰ διευθύνουν καὶ ἐλέγχουν τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμόν. Οἱ ὀπαδοὶ ἐξ ἄλλου τοῦ Δόγματος διεκήρυττον ὅτι εἶχε βαθύτατον φιλοσοφικὸν χαρακτῆρα. 'Η ὀργάνωσίς του ὅμως ἦτο τόσον πολύπλοκος ὥστε καθίστατο σχεδὸν ἀδύνατος ἡ πρακτικὴ λειτουργία του. Πολλοὶ τῶν βαθμῶν του εἶχον ληφθῆ ἀπὸ τὰ Αἰγυπτιακὰ Δόγματα, τὰ δὲ τυπικά του ἀποτελοῦν πιστὴν σχεδὸν μίμησιν τοῦ ἀρχαίου συστήματος μυήσεως.

'Ο μῦθος τοῦ 3ου δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ Δόγμα τοῦ Μισραΐμ. 'Ο Χ.·. Α.·. μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Ναοῦ λέγεται ὅτι ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκογένειάν του καὶ διῆλθεν ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐμαρείᾳ τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας τοῦ βίου του. 'Αντὶ τοῦ συνήθους μύθου, τὸ Δόγμα τοῦ Μισραΐμ ἐχρησιμοποίει ἄλλον, τῆς ἐποχῆς τοῦ Λάμεχ, τοῦ ὁποίου ὁ υἱὸς 'Ιουβὰρ ἢ Γιουβὰλ ὑπὸ τὸ ὄνομα Χαριο-Γιουβὰλ - 'Αβὶφ λέγεται ὅτι ἐδολοφονήθη ὑπὸ τριῶν προδοτῶν, τῶν Χαγκάβα, Χακίνα καὶ Σερέμδα.

'Ο Ragon μετὰ τὴν ἐκ τοῦ δόγματος τούτου ἀπόσχισίν του τὸ ἀποκαλεῖ «φανταστικὸν συνονθύλευμα διαφόρων δογμάτων καὶ βαθμῶν». Στοαί τινες ἐν τούτοις ἐν Γαλλίᾳ φαίνεται ὅτι ἐργάζονται ἀκόμη συμφώνως πρὸς τὸ Δόγμα τοῦτο ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς τρεῖς συμβ.·. βαθμούς.

Μισραΐμ καλεῖται εἰς τὴν παλαιὰν 'Εβραϊκὴν ἡ Αἴγυπτος τῆς ἐποχῆς τῶν Φαραὼ καὶ τῆς ἐξόδου τῶν 'Εβραίων.

μίτρα. Ταινία μακρὰ ἐξ ὑφάσματος ἢ μετάλλου ἡ ὁποία ἐφέρετο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς διάδημα τῆς κεφαλῆς. Τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς τοῦ 'Αρχιερέως τῶν 'Εβραίων ἐκαλεῖτο ἑβραϊστὶ μ ε ζ ν ε φ έ τ τὸ ὁποῖον παραγόμενον ἐκ τοῦ ρήματος ν α φ ά τ -τυλίγω, ἐσήμαινεν ἐπίσης περιτύλιγμα τῆς κεφαλῆς, ἄρα μίτραν.

'Η μίτρα φέρεται ἐν τῷ Τεκτ.·. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου 'Αρχιερέως ἑνὸς Περιστ.·. τῆς Βασ.·. 'Αψ.·. (Δόγμα τοῦ Γιὸρκ) ὅστις ἐκπροσωπεῖ τὸν 'Εβραῖον 'Αρχιερέα. Τὸ σχῆμα της ὅμως δὲν εἶνε πλέον τὸ παλαιόν, ἀλλ' εἶνε ὅμοιον μὲ τὸ τῶν σημερινῶν Λατίνων 'Επισκόπων, κωνικὸν καὶ χωρισμένον εἰς δύο ὥστε νὰ παρουσιάζῃ δύο ἄκρας μίαν ἔμπροσθεν καὶ μίαν ὄπισθεν. Μίτραν, ὁμοιάζουσαν ὅμως πρὸς στέμμα αὐτοκρατορικὸν φέρουν καὶ οἱ 'Αρχιερεῖς τῆς 'Ορθοδόξου 'Ελληνικῆς 'Εκκλησίας.

Μίτρα. Θεὸς τῆς βεδικῆς θρησκείας προστάτης τοῦ δικαίου καὶ τῆς τάξεως ὅπως καὶ ὁ ***Μίθρας*** (βλ.λ.) τῶν Περσῶν. 'Αμφότεροι προέρχονται ἀπὸ τὴν παλαιὰν θρησκείαν τῶν 'Αρίων καὶ διὰ τοῦτο ἔχουν κοινὰς ἰδιότητας,

όντες θεοί τοῦ φωτός, τοῦ ἡλίου, ἐπόπται τῆς δικαιοσύνης.

Μίτσελ Ἰάκωβος (Mitchell, James). Ἀμερικανὸς Τέκτων συγγραφεὺς καὶ δημοσιογράφος * ἐν Κεντάκυ 1800 † εἰς Γκρίφιν τῆς Γεωργίας 1873. Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐμυήθη τῷ 1821 ἐν τῇ Στ. Ὄουεν τοῦ Κάρλστον, μετοικήσας δὲ εἰς τὴν πολιτείαν Μισσούρι ἀνεδείχθη ταχέως Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·., Μέγ.·. Ἀρχ.·. τοῦ Μεγ.·. Περιστ.·. καὶ Μέγ.·. Μάγιστρος τῶν Ἱππ.·. Ναϊτῶν. Ἐν ἔτει 1848 ἐξέδωσεν εἰς τὴν πόλιν Σαὶντ-Λούϊς τὸ μηνιαῖον περιοδικὸν «Τεκτονικὴ Σφραγὶς καὶ Φιλολογικὸν κάτοπτρον» ὅπερ ὅμως δὲν ἐπέζησε πέραν τοῦ 1854. Τῷ 1858 ὁ Μίτσελ ἐξέδωσε τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ Τεκτονικοὺς Πανδέκτας» εἰς δύο τόμους. Ἐθεωρεῖτο αὐθεντία εἰς τὰ ζητήματα τῆς Τεκτονικῆς νομοθεσίας. Εἰς τὴν «Ἱστορίαν» του ἐν τούτοις ἔχει περιλάβῃ καὶ ὅσας ἀνακριβείας διάφοροι πρὸ αὐτοῦ συγγραφεῖς εἶχον σωρεύσῃ καὶ ἐπομένως τὴν ἐστέρησε τῆς ἀπαραιτήτου δι' ἓν τοιοῦτον ἔργον σοβαρότητος.

Μιχαήλ. Ἑβραϊκὸν ὄνομα (τίς ὡς ὁ Θεός;) τὸ ὁποῖον φέρει σὺν ἄλλοις ἐν τῇ Παλ.·. Διαθ.·. ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἑπτὰ ἀρχαγγέλων. Εἶνε ὁ ἀρχηγὸς τῶν οὐρανίων πνευμάτων ὅπως ὁ Ἑωσφόρος εἶνε τῶν ὑποχθονίων. Θεωρεῖται εἰδικὸς προστάτης τοῦ Ἰσραήλ. Εἰς τὴν ἀπόκρυφον ἐπιστήμην ὁ Μιχαὴλ συνδέεται μὲ τὸν ἥλιον καίτοι εἴς τινα τῶν φιλοσοφικῶν Τεκτ.·. βαθμῶν ἀναφέρεται εἰς τὸν πλατήτην Κρόνον (βλ. *Ἄγγελοι).*

Μοαβὸν (Moabon). Ἡ λέξις συναντᾶται εἰς τὰ Γαλλικὰ τυπικὰ ἀνωτέρων τινῶν βαθμῶν ὡς σημαίνουσα «Εὐλογημένος ὁ Θεὸς ὅτι τὸ ἔγκλημα καὶ ὁ δολοφόνος ἐτιμωρήθησαν». Κατὰ τὸν ἀδ.·. Mackey ἐν τούτοις τοιαύτη ἑβραϊκὴ λέξις δὲν ὑπάρχει, ἡ δὲ παρεχομένη ἑρμηνεία εἶνε ἐντελῶς φανταστική. Κατὰ τὴν γνώμην του ἡ λέξις ἀποτελεῖ, κατά τε τὸν ἦχον καὶ τὰ γράμματα, παραφθορὰν τῆς λέξεως τοῦ Διδ.·. (βλ. λ. *ἀπολεσθεῖσα).*

Ὁ Μοαβὸν ἦτο ὁ δεδοκιμασμένος καὶ πιστὸς φίλος τοῦ Χ.·.Α.·. τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπον ὑποδύεται ὁ Β' Ἐπιθεωρ.·. εἰς τὸν 14° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·.. Τὰ ἑλληνικὰ ἐν τούτοις τυπικὰ ἐλλειπῆ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς καθορίζουν ἐσφαλμένως τὸν τίτλον τοῦ Β' Ἐπιθ.·. μεταφρασθέντα παλαιόθεν προφανῶς ἀπὸ παρεμφερῆ γαλλικὰ τοῦ *Ἰακωβιτικοῦ* (βλ.λ.) Τεκτονισμοῦ.

Μόζαρτ ***Βόλφγκαγκ Ἀμεδαῖος*** (Mozart). Διάσημος Αὐστριακὸς μουσουργὸς * ἐν Σάλτσμπουργκ 1756 † ἐν Βιέννῃ 1791. Ὁ δαιμόνιος συνθέτης παρ' ὅλον τὸν βραχὺν ἐπὶ γῆς βίον του παρήγαγε περὶ τὰς 600 συνθέσεις ἐξ ὧν αἱ πλεῖσται ἀληθινὰ ἀριστουργήματα.

Ὁ ἀδ.·. Herbert Bradley εἰς τὸ βιβλίον του «Πρακτικὰ τῆς Στ.·. τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων» τόμος ΚΣΤ' 1913 γράφει ὅτι ὡς λέγεται ὁ Μόζαρτ ἐμυήθη εἰς τὴν Στ.·. «Φιλανθρωπία» τὸ φθινόπωρον τοῦ 1784 καὶ ὅτι κατ' ἄλλας πηγὰς ἐμυήθη εἰς τὴν Στ.·. τῆς «Ἐστεμμένης ἐλπίδος». Καὶ αἱ δύο ἐν τούτοις αὐταὶ βεβαιώσεις εἶνε ὀρθαὶ διότι βάσει τοῦ Διατάγματος τοῦ Αὐτοκράτορος, τὴν 1ην Δεκεμβρίου τοῦ 1785 αἱ δύο ὡς ἄνω Στοαὶ ἡνώθησαν εἰς μίαν. Τοῦτο ἀναφέρουν καὶ οἱ στίχοι τῶν ὕμνων Ἀρ. 483 καὶ 484 τοὺς ὁποίους ὁ Μόζαρτ συνέθεσε διὰ τὸ ἄνοιγμα καὶ τὸ κλείσιμον τῶν ἐργασιῶν τῶν ἑνωθεισῶν Στοῶν.

Μία ἀπὸ τὰς ἐκφραστικωτέρας Τεκτονικὰς μουσικὰς συνθέσεις τοῦ Μόζαρτ εἶνε ὁ «Μαγικὸς Αὐλὸς» ὁ ὁποῖος ἐκτελεῖται εἰς ὅλας τὰς Τεκτονικὰς ἐπισήμους τελετὰς ἁπανταχοῦ τοῦ κόσμου.

Ὡς γράφει ὁ ἀδ. Bradley εἰς τὸ ὡς ἄνω βιβλίον του (σελ. 252) τὸ θέμα τοῦ Μαγικοῦ Αὐλοῦ ἔχει ληφθῇ ἀπὸ ἓν βιβλίον ἐκδοθὲν τὸ 1731 ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ Tersassero μὲ τὸν τίτλον «Σέθος» τὸ ὁποῖον εἶνε περιγραφὴ τῆς ζωῆς ληφθεῖσα ἀπὸ τὰ μνημεῖα τῆς Ἀρχαίας Αἰγύπτου. Εἰς αὐτὸ περιγράφεται ἡ μύησις τοῦ Σέθου, Αἰγυπτίου ἱερέως, εἰς τὰ Μυστήρια τῆς Αἰγύπτου.

Αἱ Τεκτονικαὶ μουσικαὶ συνθέσεις τοῦ Μόζαρτ περικλείουν ὅλην τὴν μυστικοπάθειαν τὴν ὁποίαν ἐμπνέει εἰς τοὺς ἀληθεῖς μύστας ἡ φιλοσοφία τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Κατὰ τὴν ἐπικήδειον τελετὴν ἐν τῇ Στοᾷ διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδ.·. Μόζαρτ ἐξεφωνήθη ὑπὸ τοῦ Ρήτ.·. τῆς Στ.·. λόγος ὅστις ἐξετυπώθη τὸ 1792 καὶ ἐπωλήθη πρὸς ὄφελος τῆς οἰκογενείας τοῦ Μόζαρτ.

Ἀπὸ τὸν λόγον αὐτὸν παραθέτω τὴν ἀκόλουθον χαρακτηριστικὴν παράγραφον.

«Ποῖος δὲν τὸν ἐγνώριζε; Ποῖος δὲν ἠγάπα τὸν ἄξιον ἀδ.·. μας Μόζαρτ; Πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν εὑρίσκετο ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ μὲ μαγικοὺς τόνους προσέθετε τόσον κάλλος εἰς τὸν Τεκτονικόν μας Ναόν. Ἦτο ὁ ἐνθουσιωδέστερος ὀπαδὸς τοῦ Τάγματός μας. Ἀγάπη διὰ τοὺς ἀδελφούς του, κοινωνικότης, ἐνθουσιασμός, φιλανθρωπία, βαθὺ αἴσθημα ἱκανοποιήσεως ὁσάκις ἠδύνατο διὰ τοῦ ταλάντου του νὰ βοηθήσῃ ἕνα τῶν ἀδελφῶν του, αὐτὰ ἦσαν τὰ κύρια προσόντα τοῦ χαρακτῆρος του. Ἦτο ἰδανικὸς σύζυγος, πατήρ, φίλος τῶν φίλων του, ἀδελφὸς πρὸς τοὺς ἀδελφούς του. Καὶ μόνον ἡ ἔλλειψις τῶν μέσων τὸν ἠμπόδιζε νὰ καταστήσῃ ἑκατοντάδας συνανθρώπων του εὐτυχεῖς, ὅπως ἐπεθύμει ἡ καρδία του. Τί περισσότερα δύναταί τις νὰ εἴπῃ δι' ἕνα Τέκτονα;».

Μοῖρα. Τὸ πεπρωμένον, ἡ εἱμαρμένη, ὁ προκαθορισμὸς τῶν μελλόντων νὰ συμβοῦν τόσον εἰς τὰ ἄτομα ὅσον καὶ εἰς τοὺς κόσμους, λόγῳ βαθέων αἰτίων τὰ ὁποῖα διαφεύγουν τὴν ἀντίληψίν μας καὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν ἄμεσον ἀνάλυσιν. Ὁ ἀποκρυφισμὸς πιστεύει ἀπολύτως εἰς τὴν μοῖραν, ἐφ' ὅσον ὅλοι οἱ μαντικοὶ κλάδοι καὶ ἰδίως ἡ ἀστρολογία ἀποδεικνύουν πλήρως τὸν προσδιορισμὸν τῶν γεγονότων, δέχεται δὲ ὅτι ὁ προσδιορισμὸς αὐτὸς προέρχεται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῶν καρμικῶν δεσμῶν ἀναγομένων εἰς προγενεστέρας βιώσεις. Ὅ,τι ἀποκαλοῦμεν μοῖραν, εἱμαρμένην ἢ ἐπὶ τὸ κοινότερον τύχην εἶναι αἱ συνθῆκαι αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν ἕνα ἄτομον κατὰ τὴν γέννησίν του καὶ προδιαγράφουν τὰς γενικὰς γραμμὰς τῆς ζωῆς του ἢ μᾶλλον τὸ πλαίσιον ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ κινηθῇ καὶ θὰ σταδιοδρομήσῃ. Ἡ ἀπόκρυφος ὅμως ἐπιστήμη ἀρνεῖται τὴν τυφλὴν μοῖραν καὶ συνεπῶς ἀποκρούει τὴν μοιρολατρείαν. Ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ ὑποτάσσεται ἄνευ ἀντιδράσεως εἰς τὴν εἱμαρμένην καὶ νὰ δέχεται τὰ πάντα μοιρολατρικῶς. Ὀφείλει ἀντιθέτως νὰ ἀντιδρᾷ καὶ νὰ ἀναπτύσσῃ ἰδίαν πρωτοβουλίαν κινούμενος ἐλευθέρως ἐντὸς τοῦ πλαισίου πάντοτε ὅπερ τῷ καθωρίσθη ἀρχικῶς. Πᾶν ἄτομον ἐπομένως εἶνε ἐλεύθερον νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογήν του. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ὅμως ἐκείνης πλέον, ἡ ἅλυσις τῶν συνεπειῶν ἔρχεται μόνη της ἀδυσώπητος καὶ ἀναπόφευκτος. Καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ καλούμενον μοῖρα (βλ. ***Κάρμα).***

Βιβλιογρ. 6, 31, 70.

Μόϊρα, ***Φραγκίσκος Ρώουντον βαρῶνος*** (Moira Francis Raudon, Baron). Διαπρεπὴς Ἄγγλος πολιτευτὴς καὶ Τέκτων * 1754 † 1826. Ἐχρημάτισε Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τοῦ 1790 μέχρι τοῦ 1812, καὶ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Σκωτίας ἐν ἔτει 1806. Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ γράφει περὶ αὐτοῦ: «Ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς οὐδένα ἄλλον ἄνδρα ὁ Τεκτονισμὸς ὤφειλε τόσα πολλὰ ὅσα εἰς τὸν κόμητα Μόϊρα, τὸν νῦν Μαρκήσιον Ἄστιγξ. Ὁ βαρῶνος Μόϊρα ἀνῆκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν Ἄστιγξ (Hastings) τῆς ὁποίας ἓν μέλος ὁ Φραγκίσκος Ἄβνεϊ Ἄστιγξ (1794-1828) ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα κυβερνήσας καὶ τὸ πρῶτον ἀτμήρες ἑλληνικὸν σκάφος, τὴν «Καρτερίαν».

μοιροκρατία (fatalisme). Ἡ θεωρία καθ' ἣν τὸ πᾶν εἶνε μοιραῖον δηλαδὴ ἀναπόφευκτον καὶ ἐπομένως οὐδεμία προσπάθεια δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὸ μέλλον νὰ συμβῇ. Ἡ μοιροκρατία εἶνε θεολογικὴ ὅταν ἀπορρέῃ ἐκ τῆς πίστεως ἐπὶ τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ, ὅπως παρὰ τοῖς Μωαμεθανοῖς, στωϊκὴ ὅταν ταυτίζῃ τὸν Θεὸν μετὰ τοῦ κόσμου ὅπως οἱ στωϊκοὶ φιλόσοφοι καὶ ἐπομένως ταυτίζει καὶ τὰ φαινόμενα τοῦ κόσμου μετὰ τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐσωτερικὴ φιλοσοφία ἀποκρούει τὴν μοιροκρατίαν (βλ. ***μοῖρα).***

Μοκρανόφσκυ, ***Ἀνδρέας*** (Mocranowski). Πολωνὸς Τέκτων, Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Πολωνίας ἐν ἔτει 1784.

Μολαί, ***Ἰάκωβος ντὲ*** (βλ. ***Ἰάκωβος ντὲ Μολαί).***

Μόλλαρτ, ***Οὐΐλλιαμ*** (Mollart). Ἄγγλος ἐκκλησιαστι-

κός, Ἡγούμενος τῆς Καντερβουρίας τοῦ ὁποίου σώζεται λατινιστὶ χειρόγραφος κατάλογος, μὲ χρονολογίαν 1459 περιέχων τὰ ὀνόματα 16 ἑταίρων καὶ 3 μαθητῶν τῆς Στοᾶς Τεκτόνων τῆς Μονῆς Καντερβουρίας. Ὁ κατάλογος περιλαμβάνεται εἰς τὸ χειρόγραφον Τ ά ν ν ε ρ τῆς Βοδλειανῆς Βιβλιοθήκης ἐν Ὀξφόρδῃ, τὸν ἀναφέρει δὲ καὶ ὁ Ἄντερσον εἰς τὰ Συντάγματα τοῦ 1738 (σελὶς 74). Ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1459 ὑπῆρχεν ὠργανωμένον σῶμα Ἐπαγγελματιῶν Τεκτόνων εἰς τὴν Καντερβουρίαν. Εἰς τὸν αὐτὸν κατάλογον τοῦ Μόλλαρτ ἀναφέρεται ὅτι Μάγιστρος τῆς ἐν λόγῳ Στοᾶς ἦτο ὁ Τὸμ Μάπυλτον καὶ Ἐπόπτης ὁ Μόρυς.

Μολόχ (ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ *Μολὲκ*=βασιλεύς). Ὁ κυριώτερος τῶν θεῶν τῶν Φοινίκων καὶ θεὸς τῶν Ἀμμωνιτῶν. Ἐπὶ τοῦ βωμοῦ του ἐτελοῦντο καὶ ἀνθρωποθυσίαι, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὴν Παλ.·. Διαθ.·. ὅτι ἡ βάρβαρος αὐτὴ εἰδωλολατρεία ἐτελεῖτο κυρίως εἰς τὴν κοιλάδα Τοφὲτ ἀνατολικῶς τῶν Ἱεροσολύμων, τὴν γνωστὴν ὡς κοιλάδα Γ κ ε ε ν ό μ (Γεέννης). Ὁ Σολομὼν γενόμενος εἰδωλολάτρης ἔστησε βωμὸν τοῦ Μολὸχ ἐπὶ τοῦ ὄρους Σκανδάλου νοτιοανατολικῶς τῶν Ἱεροσολύμων, τοῦτον δ' ἠκολούθησε βραδύτερον καὶ ὁ Μανασσῆς θυσιάσας τὸν ἴδιόν του υἱὸν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ θεοῦ τούτου. Τὸν αὐτὸν θεὸν ἐλάτρευον καὶ οἱ Καρχηδόνιοι ὑπὸ τὸ ὄνομα Χ ρ ό ν ο ς.

μομίαι *ἢ μούμιαι*. Οἱ ταριχευμένοι νεκροὶ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων. Ἦτο τόσον τελεία ἡ ταρίχευσις τῆς ὁποίας τὸ μυστικὸν διετήρουν οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι, ὥστε μετὰ πάροδον χιλιετηρίδων τὰ εἰς τοὺς ἀνακαλυπτομένους ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Νείλου τάφους εὑρισκόμενα πτώματα διατηροῦνται καὶ σήμερον εἰς ἣν κατάστασιν σχεδὸν καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ των. Περίεργοι ἱστορίαι σχετίζονται μὲ τὰς μομίας παλαιῶν Φαραὼ ἢ ἄλλων ἐπιφανῶν Αἰγυπτίων, γνωστῶν ὑπὸ τὸν γενικὸν χαρακτηρισμὸν «ἐκδίκησις τῶν Φαραώ». Ὑπάρχουν πράγματι πολλοὶ ἀρχαιολόγοι καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες πιστεύοντες ὅτι οἱ παραβιάζοντες ἀρχαίους αἰγυπτιακοὺς τάφους καὶ ταράττοντες τὴν ἡσυχίαν τῶν νεκρῶν, τιμωροῦνται διὰ θανάτου. Τὴν πίστιν αὐτὴν ἐνίσχυσε τὸ γεγονὸς τῆς κατὰ τὸ 1923 ἀνακαλύψεως τοῦ τάφου τοῦ Φαραὼ Τοὺτ-Ἄνκ-Ἀμμὼν ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου ἀρχαιολόγου λόρδου Κάρναβον. Ὁ λόρδος οὗτος ἀπέθανε μετ' ὀλίγον μυστηριωδῶς, ἔκτοτε δὲ ἀπεβίωσαν μὲ τὴν σειράν των καὶ ἄλλοι 27 ἄνθρωποι ἀναμιχθέντες εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ τάφου, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ὁ Τζαίημς Μπρῆστεντ, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Σικάγου. Ἔκτοτε τὰ περίεργα αὐτὰ φαινόμενα διεπιστώθησαν καὶ ἐπὶ ἄλλων περιπτώσεων.

Ὁ Ἄγγλος Σὲρ Ἀλεξάντερ Σῆτον μετὰ τῆς συζύγου του ταξιδεύοντες τῷ 1937 εἰς Αἴγυπτον ἀπεκόμισαν ἐκεῖθεν ἐξ ἑνὸς ἀρχαίου τάφου ἓν γυμνὸν ὀστοῦν. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅμως προσεβλήθησαν ἀπὸ μυστηριώδεις ἀσθενείας καὶ κατεδιώκοντο ἀπὸ ἐφιάλτας νυκτερινοὺς καὶ ἄλλα ἀλλόκοτα φαινόμενα:

«Ἐφθάσα, γράφει ὁ λόρδος Σῆτον, εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἕνα μῆνα πρὸ τῆς συζύγου μου καὶ ἀπὸ τότε μιὰ σειρὰ παραδόξων καὶ ἀνησυχητικῶν φαινομένων μὲ καταδιώκει. Ἡ σύζυγός μου συχνὰ καὶ ὅταν ἡ σύζυγός μου ἐπέστρεψε μοῦ εἶπεν ὅτι καὶ ἐκείνη ᾐσθάνετο διαρκῶς μίαν παράδοξον ταχεξίαν. Μίαν νύκτα, ὁ ἀνεψιός μου, ὁ ὁποῖος δὲν ἐγνώριζε τὴν ὕπαρξιν τοῦ αἰγυπτιακοῦ ὀστοῦ, εἶχεν εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ λουτροῦ ὅταν ἔξαφνα τὸν ἠκούσαμεν νὰ κραυγάζῃ. Μᾶς διηγήθη ἔντρομος ὅτι εἶδε μίαν ἀνθρωπίνην μορφὴν νὰ διασχίζῃ τὴν εἴσοδον καὶ νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ σαλόνι. Μία φίλη μας εἶδε ἀργότερον τὴν ἰδίαν, ἐπίσης, ὀπτασίαν καὶ ἡ περιγραφή της συνέπιπτε μὲ τὴν περιγραφὴν τὴν ὁποίαν μᾶς εἶχε κάμῃ ὁ ἀνεψιός μου. Τὸ σπίτι μας ὑφίστατο μίαν διαρκῆ μυστηριώδη ἐπίδρασιν τὴν ὁποίαν ᾐσθανόμεθα μὲν ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ καθορίσωμεν. Ἔπεσα βαρέως ἀσθενής. Κατόπιν ἠσθένησε καὶ ἡ σύζυγός μου χωρὶς νὰ κατορθώσουν οἱ ἰατροὶ νὰ διαγνώσουν τὴν νόσον. Ἀκολούθως ἠσθένησαν ἀλληλοδιαδόχως τὸ παιδί μου, ἡ τροφός του καὶ τέλος ἡ παιδαγωγός του. Βεβαιῶ ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς τιμῆς μου ὅτι ὅλα τὰ γεγονότα, ποὺ μᾶς συνέβησαν καὶ εἶνε πάμπολλα, δὲν εἶνε ἀποκυήματα τῆς φαντασίας μου. Τὰ περιγράφω ὡς ἔχουν».

Ὁ λόρδος Σῆτον τελικῶς ἀπεφάσισε νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ ὀστοῦν εἰς τὸν τάφον ἀπὸ τὸν ὁποῖον τὸ εἶχε πάρῃ. Καὶ ἔκτοτε τὰ φαινόμενα ἐξηφανίσθησαν.

Ὁ κ. De Saint-Paul εἰς ἄρθρον του γράφει καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Κόναν Ντόϋλ ἀφηγεῖται ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Οὐΐλλιαμ Ἴγκραμ, εἶχεν ἀνεύρει μίαν μομίαν ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφή: «Ἐκεῖνος ποὺ θὰ μὲ γυμνώσῃ θὰ ἀποθάνῃ καὶ θὰ μείνῃ ἄταφος». Καὶ πράγματι ἐκεῖνος ποὺ τὴν ἐγύμνωσεν ἐφονεύθη μετ' ὀλίγον εἰς μίαν κυνηγετικὴν ἐκδρομὴν εἰς τὰ βουνὰ καὶ τὸ πτῶμα του δὲν ἀνευρέθη.

«Παρόμοια παραδείγματα ἐκδικήσεως τῶν νεκρῶν ἀναφέρονται πάμπολλα. Ὁ Γάλλος συνταγματάρχης Σελλεριέ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε διευθυντὴς τοῦ ἐργαστηρίου δοκιμῶν τῆς Σχολῆς Τεχνῶν καὶ Ἐπαγγελμάτων τῶν Παρισίων εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἐξέτασιν ἑνὸς ξυλίνου εἰδωλίου προερχομένου ἀπὸ αἰγυπτιακὸν τάφον καὶ ἐχρησιμοποίησε πρὸς τοῦτο ὑπεριώδεις ἀκτῖνας. Ἐνῷ λοιπὸν παρετήρει τὸ εἰδώλιον διὰ φακοῦ μὲ τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμὸν ᾐσθάνθη φοβεροὺς πόνους καὶ ἔχασε τὸ μάτι του. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ δικυανίνη (οὐσία παραγομένη ἐκ τῆς ἀνιλίνης) δύναται νὰ προξενήσῃ διαταραχὰς τῆς ὁράσεως καὶ τύφλωσιν ἀκόμη. Ἐν τούτοις εἰς τὴν ἔκθεσίν του ὁ Σελλεριὲ ἔγραφεν ὅτι τὸ εἰδώλιον ἐνεφάνιζεν «ἐντελῶς ἐξαιρετικὰς ἰδιότητας φωτεινότητος» καὶ προσέθετεν ὅτι τὸ ἀτύχημά του δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸ ἀποδώσῃ εἰς ἐπίδρασιν τῆς φωτεινότητος ποὺ παρετηρήθη εἰς τὸ ἀγαλμάτιον, τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς εἶχεν ἐπιχρισθῇ μὲ κάποιαν ἄγνωστον ὀργανικὴν οὐσίαν».

«Μία ἄγνωστος οὐσία· ἡ ὁποία δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ κακοποιὸν ἐπίδρασιν παρὰ μόνον ὑπὸ ὡρισμένας συνθήκας. Θέτει ἐνώπιον τῆς ἐπιστήμης προβλήματα, τῶν ὁποίων οἱ Αἰγύπτιοι ἐγνώριζαν τὴν λύσιν 3000 ἔτη πρὸ Χριστοῦ.

Ἰδοὺ καὶ ἓν ἄλλο περιστατικὸν τὸ ὁποῖον συνέβη εἰς τὸν ὑπάλληλον κάποιου γαλλικοῦ μουσείου. Εἶχεν ἀνατεθῇ εἰς αὐτὸν νὰ καύσῃ τὰ λείψανα μιᾶς μομίας, ποὺ εὑρίσκοντο εἰς πολὺ κακὴν κατάστασιν καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ διατηρηθοῦν πλέον. Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν λοιπὸν τῆς ἐργασίας του ἔπαθε μυστηριώδη ἐγκαύματα εἰς τὰ πόδια σὰν νὰ εἶχε πέσει ἐπάνω των ὀξύ. Πρόκειται ἴσως περὶ κάποιου δηλητηρίου, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς βραδείας ὀξειδώσεως, ἐκ τῆς παρόδου τῶν αἰώνων, ἀπέκτησε μεγαλυτέραν τοξικότητα.

Διηγοῦνται ὅτι κάποτε εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Καΐρου συνέβη μία τρομακτικὴ σκηνή: ἡ μομία τοῦ Φαραὼ Ραμσῆ 2ου λέγεται ὅτι ὠρθώθη καὶ μάλιστα ἔθραυσε τὰς ὑαλίνας πλευρὰς τῆς προθήκης ἐντὸς τῆς ὁποίας εἶχεν ἀποτεθῆ. Ἡ πλέον ἀληθοφανὴς ἐξήγησις εἶνε ἀπείρως ἁπλουστέρα καὶ ἀνάγεται εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνακαλύψεως τῆς μομίας ὑπὸ τοῦ Μασπερό: κατὰ τὴν στιγμὴν ποὺ ὁ αἰγυπτιολόγος ἐξετύλισσε τὰς λωρίδας αἱ ὁποῖαι ἐκάλυπτον τὰς χεῖρας τοῦ Φαραώ, ὁ μέγας δάκτυλος τοῦ Ραμσῆ ἐκινήθη, γεγονὸς τὸ ὁποῖον προεκάλεσε φυσικὰ βαθυτάτην αἴσθησιν εἰς τοὺς παρισταμένους. Ὁ δάκτυλος ἔκτοτε δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του, ἴσως δὲ νὰ πρόκειται περὶ ὑγρομετρικοῦ ἢ ἔστω καὶ φυσικοανατομικοῦ φαινομένου.

«Ἡ σκηνὴ αὐτὴ ἠμπορεῖ νὰ σχετισθῇ μὲ μίαν ἄλλην ποὺ συνέβη εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον καὶ τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἕνας μόνον μάρτυς: Ἰδοὺ πῶς τὴν ἀφηγεῖται ὁ φύλαξ ὑπ' ἀριθμὸν 84, ὁ ὁποῖος ἐπέρασε 40 χρόνια τῆς ζωῆς του μαζὶ τὰς μομίας τοῦ Μουσείου:

«Ἦτο λυκόφως κάποιας ἡμέρας τοῦ Νοεμβρίου. Καθισμένος εἰς τὸ σκαμνί μου, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑπηρεσίας μου, εἶχα καθηλώσει ἐπὶ πολλὴν ὥραν τὸ βλέμμα μου ἐπὶ τῆς μομίας τῆς Θοῦ - Θοῦ, συζύγου τοῦ συγγραφέως Ἀνι, τοῦ ὁποίου ἔχομεν ἐπίσης τὴν μομίαν εἰς τὸ Μουσεῖον. Ἔξαφνα ἀντελήφθην ὅτι δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ ἀποστρέψω τοὺς ὀφθαλμούς ἀπὸ τὴν μομίαν καὶ ἐνόμισα ὅτι εἶχα γίνει τρελλός. Ἔβλεπα (καὶ περὶ αὐτοῦ εἶμαι βέβαιος) ὅτι ἡ μομία ἐκίνει ἕνα δάκτυλον καὶ ἔπειτα ὁλόκληρον τὸ χέρι της. Ἔξέβαλα κραυγὴν τρόμου καὶ ἐλιποθύμησα...».

«Εἶνε εὐνόητος ὁ τρόμος τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου ἐνώπιον ἑνὸς φαινομένου τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν ὑποβολήν. Δὲν δύναται ὅμως κανεὶς νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἡ ἀρχαία Αἴγυπτος δὲν κρύπτει βαθύτατα μυστήρια.

Ὁ πολιτισμός μας κατορθώνει καθημερινῶς πράγματα τὰ ὁποῖα θὰ ἐφαίνοντο σατανικὰ εἰς τοὺς προγόνους μας. Καὶ ὅμως ὑπάρχουν φαινόμενα τὰ ὁποῖα καλύπτονται ἀπὸ πυκνὸν πέπλον μυστηρίου: εἶναι γνωστὸν π. χ. ὅτι αἱ συσκευαὶ ἀσυρμάτου τῶν ἀεροπλάνων ποὺ ἐκτελοῦν τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ Καΐρου καὶ Χαρτούμ, ὑφίστανται ἀνεξηγήτους βλάβας ὅταν τὰ ἀεροπλάνα ἵπτανται ὑπεράνω τῆς κοιλάδος τῶν Βασιλέων.

Αἱ ἱστορίαι περὶ ἐκδικήσεως τῶν μουμιῶν μεταβιβάζονται ἀπὸ ἐποχῆς εἰς ἐποχὴν καὶ οἱ αἰῶνες διαδέχονται ἀλλήλους χωρὶς τὰ μαγικὰ λόγια νὰ χάνουν τὴν ἐπικίνδυνον ἰσχύν των».

Ὑπάρχουν πολλοὶ ἀποδίδοντες τὰ φαινόμενα αὐτὰ εἰς ὑποσυνείδητον ὑποβολήν. Ἄλλοι τ' ἀποδίδουν εἰς μαγείαν. Τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονὸς εἶνε ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἐκδηλώνονται. Εἶνε δὲ προφανὲς ὅτι ὀφείλονται εἰς ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς αἴτιον προερχόμενον ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Αἰγυπτίους μάγους. Τὸ γεγονὸς ἀκριβῶς ὅτι μόνον ἀπὸ μουμίας Φαραὼ καὶ ἐπιφανῶν Αἰγυπτίων ἐκδηλοῦνται τὰ φαινόμενα ἐνισχύει τὴν ἄποψιν ταύτην, διότι εἶνε γνωστὸν ὅτι μόνον οἱ Φαραὼ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἱερεῖς ἐμυοῦντο εἰς τὰ Ἰσιακὰ μυστήρια ἀποκτῶντες διὰ τῆς μυήσεως τὴν δύναμιν νὰ κυριαρχοῦν τῶν φυσικῶν δυνάμεων. Ὁ Docteur Papus γράφει (βιβλ. 59 σελ. 77—90) ὅτι αἱ διδόμεναι εἰς τοὺς μυουμένους ὁδηγίαι καὶ διδασκαλίαι τοὺς ἐβοήθουν βαθμηδὸν νὰ ἐπιτυγχάνουν ἐνεργῶς τὸν χωρισμὸν τοῦ ἀστρικοῦ των σώματος ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ τοιούτου καὶ νὰ ταξιδεύουν εἰς τὸ διάστημα λαμβάνοντες οὕτω πλήρη γνῶσιν τῶν ζῳδιακῶν μυστηρίων τοῦ οὐρανοῦ. Ἐξηγεῖται οὕτω καὶ ἡ μυστηριώδης φράσις τῆς θεᾶς Ἴσιδος πρὸς τὸν Ἀπουλήϊον: «Ἔχω τὴν δύναμιν νὰ παρατείνω τὴν ζωήν σου καὶ πέραν τοῦ ὑπὸ τῆς μοίρας καθορισθέντος ὁρίου».

Μομπελλιέ, *Ἑρμητικὸν Δόγμα τοῦ* (Montpellier). Τὸ Ἑρμητικὸν Δόγμα τοῦ ***Περνεττὺ*** (βλ. λ.) τὸ ἐγκατασταθὲν ἐν ἔτει 1770 εἰς τὴν Ἀβινιὸν (βλ. ***Ἑρμητικὸν Δόγμα Ἀβινιὸν***) μετεφέρθη ὑπό τινος πρῴην Σεβασμίου τῆς Στ.·. «Καταδιωκομένη Ἀρετή» εἰς Μομπελλιὲ τῆς Γαλλίας περὶ τὸ 1778. Τὰ μέλη τοῦ Δόγματος ἵδρυσαν αὐτόθι τὴν «Ἀκαδημίαν τῶν Ἀληθῶν Τεκτόνων» ἥτις ἀπένειμε βαθμοὺς ἀποτελέσαντας ἐν τῷ συνόλῳ των τὸ Ἑρμητικὸν Δόγμα τοῦ Μομπελλιέ.

μονάς. Κατὰ τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν ἡ μονὰς ἀποτελεῖ τὴν ἔννοιαν τῆς ἑνότητος, ἢ τὸν ἀριθμὸν Ἕν. Κατὰ συνέπειαν Μονὰς εἶνε ἡ θεότης ἐξ ἧς ἀπορρέουν τὰ πάντα. Κατὰ τὴν ἀποκρυφολογίαν ἡ μονὰς εἶνε τὸ κέντρον τῆς συνειδήσεως· σπινθὴρ περιεχόμενος εἰς τὴν φλόγα, μετέχει ἰδιοτήτων τοῦ Παντὸς τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ μέρος ὁλοκληρωτικόν, πανταχοῦ παρὸν ἐν τῷ ἰδίῳ της πεδίῳ. Ἡ μονὰς περιορίζεται εἰς τὰ μέσα ἐνεργείας της ὑπὸ τῶν φορέων τοὺς ὁποίους χρησιμοποιεῖ διὰ νὰ δρᾷ εἰς τοὺς κατωτέρους κόσμους. Εἶνε τὸ μέγα Ἐγώ, τὸ Πνεῦμα ἐν τῷ Ἀνθρώπῳ.

Ἀπὸ συνθετικῆς ἀπόψεως ἐξεταζομένη ἡ Μονὰς εἶνε ἡ ἰδιότης τοῦ Ἀπολύτου. Τὸ Δόγμα τῆς Μονάδος καὶ τῆς Ἑνότητος εἶνε ἡ ἀνωτάτη διδασκαλία τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ εἶνε ἡ κατανόησις τῆς ἀπείρου συνειδήσεως, συνθέσεως τῶν ἐπὶ μέρους συνειδήσεων.

μονισμός (monisme). Κοσμοθεωρία ἀνάγουσα τὰ πάντα ἐν τῷ σύμπαντι εἰς μίαν ἑνότητα καὶ διδάσκει ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν δυαρχίαν, ὅτι μία μόνον ὑπάρχει ἀρχὴ ἐκ τῆς ὁποίας ἐκπηγάζουσι τὰ πάντα. Ὁ μονισμὸς ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς φιλοσοφίας τῶν Ὀρφικῶν, τῶν πρὸ τοῦ Σωκράτους φυσιολόγων καὶ τῶν Γνωστικῶν παρὰ τοῖς ὁποίοις συνδέεται μετὰ τῆς θρησκείας. Οἱ νεώτεροι φιλόσοφοι μὲ τὸ ἐπικρατοῦν πνεῦμα τῆς ἀναλύσεως, τὸ τόσον ἀντίθετον πρὸς τὴν πραγματικὴν σοφίαν, ἔχουν διαιρέσει τὸν μονισμὸν εἰς βιολογικόν, ἠθικόν, κοινωνικόν, κοσμολογικόν, ἀνθρωπολογικὸν κτλ.

Κατὰ τὴν μονιστικὴν θεωρίαν, τὸ φυσικὸν καὶ τὸ ψυχικὸν εἶνε δύο τρόποι ἐμφανίσεως ἢ δύο πλευραὶ ἀποτελοῦσαι ἑνότητα, οὖσαι δηλαδὴ κατ' οὐσίαν ἓν καὶ τὸ αὐτό. Ἡ πρωταρχικὴ αὐτὴ ἑνότης ἀνελίσσει ἐξ ἑαυτῆς τὴν πολλότητα τῶν ὄντων. Ἡ τοιαύτη ὅμως κοσμοθεωρία ὑψοῦσα τὸ ἐν χώρῳ αἰσθητὸν εἰς ἓν τῶν ἰδιωμάτων τοῦ Ἀπείρου, ἐξοβελίζει τὴν φιλοσοφίαν τῆς φύσεως, ὅπως τονίζει ὁ ἀδ.·. Νικ. Λούβαρις καὶ στηρίζεται μονομελῶς ἐπὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, πειρομένη δὲ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἑνότητα (τὸ πνεῦμα) ἐκ τῆς πολλότητος, μεταβάλλεται εἰς ὑλισμὸν πρὸς ὃν ἄλλως τε ἐξ ἀρχῆς ἔχει συγγένειαν (βιβλιογρ. 31. τόμ. ΙΣΤ' σελ. 355). Ὁ μονισμὸς δὲν πρέπει νὰ συγχέεται πρὸς τὴν *πνευματοκρατίαν* (βλ. λ.). Ὁ ἀδ.·. Ν. Λούβαρις γράφει περὶ αὐτοῦ: «Κατ' ἐξοχὴν ῥέπουν πρὸς τὸν μονισμὸν οἱ μυστικοὶ καθ' ὅσον ἡ πλήρης ἕνωσις Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου δὲν ἐπιτρέπει οὔτε τὴν ὕπαρξιν ἀτομικῆς συνειδήσεως οὔτε ὑπερβατικὸν Θεὸν ἐκτὸς τοῦ κόσμου ὑπάρχοντα. Ὁ μονισμὸς ἐκπηγάζει ἐκ τῆς νοητικῆς καὶ τῆς αἰσθητικῆς ἀνάγκης τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς πρὸς ἑνιαίαν θεωρίαν τοῦ κόσμου. Ἀλλ' ἐὰν ὡς ψυχολογικὴ ἀνάγκη εἶνε νοητός, δὲν πρέπει ὅμως νὰ παροραται τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ φιλοσοφικὴ θεωρία ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ δυσχερείας τὸ μὲν λογικοῦ, τὸ δὲ ψυχολογικοῦ, τὸ δὲ ἐπιστημονικοῦ χαρακτῆρος καὶ ὅτι φέρει συνήθως τὴν μορφὴν δόγματος τὸ ὁποῖον πειρᾶται νὰ καταστήσῃ νοητὸν οὐχὶ δι' ἐπιστημονικῶν δεδομένων ἀλλὰ δι' εἰκόνων αἵτινες στεροῦνται ἀποδεικτικῆς δυνάμεως».

Μονμορανσύ, *Κόμης* (Comte de Montmorency). Γάλλος Τέκτων διορισθεὶς κατὰ τὸ 1771 ὑπὸ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Γαλλίας Δουκὸς τῆς Σάρτρης ὡς ἐκπρόσωπος αὐτοῦ. Ὁ Τορρὺ βεβαιοῖ ὅτι περὶ τὸ 1785 ὁ Κόμης τοῦ Μονμορανσὺ ἐλέγετο Προτέκτωρ καὶ Μέγας Διδ.·. τοῦ ***Αἰγυπτιακοῦ Δόγματος*** (βλ.λ.) τοῦ ***Καλιόστρο*** (βλ.λ.).

μονομαχία. Τὸ βάρβαρον ἔθιμον τῆς μονομαχίας ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς τὸ χαρακτηρίζει ὡς ἔγκλημα, πλεῖσται δὲ Μεγ.·. Στοαὶ εἰς τοὺς Κανονισμούς των τιμωροῦν δι' ὁριστικῆς διαγραφῆς ἐκ τοῦ Τάγματος τὸν Τέκτονα ὅστις λαμβάνει μέρος εἰς μονομαχίαν. Χαρακτηρισμὸν ὀρθὸν τῆς παραβάσεως ἣν διαπράττει μονομαχῶν ὁ Τέκτων ἔδωσε τὸ περιοδικὸν «Monde Maçonnique» εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Μαΐου 1858 διὰ τῶν ἑξῆς:

«Ὁ Ἐλεύθερος Τέκτων ὁ ἐπιτρέπων εἰς ἑαυτὸν νὰ λάβῃ μέρος εἰς μονομαχίαν καὶ μὴ κατέχων ἀρκετὴν θέλησιν ὥστε νὰ δύναται νὰ προβῇ εἰς ἐπανόρθωσιν ἄνευ δειλίας καὶ ἄνευ καταφυγῆς εἰς τὴν βάρβαρον αὐτὴν ἀκρότητα, καταστρέφει διὰ τῆς ἀσεβοῦς αὐτῆς πράξεως τὸ συμβόλαιον τὸ συνδέον αὐτὸν μὲ τοὺς ἀδελφούς του. Τὸ ξίφος ἢ τὸ πιστόλιόν του καὶ ὅταν ἀκόμη φείδεται τοῦ ἀντιπάλου του, διαπράττει πάντοτε φόνον διότι καταστρέφει τοὺς ἀδελφούς του· ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀδελφοσύνη δὲν ὑπάρχει πλέον δι' αὐτόν».

Μοραβοὶ Ἀδελφοί. Θρησκευτικὸν μυστικὸν τάγμα ἱδρυθὲν περὶ τὸ 1722 εἰς τὴν Ἄνω Λουσατίαν ὑπὸ τοῦ Τέκτονος Τσίντσεντορφ. Πρόκειται περὶ μιᾶς ἐκ τῶν πρώτων καινοτομιῶν εἰς τὰς ὁποίας εἶχε προβῆ ὁ Γερμανικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός. Τὰ μέλη ἐκαλοῦντο Βοημοὶ Ἀδελφοὶ ὁ δὲ τίτλος τοῦ σωματείου ἦτο «Ἀδελφότης τῶν Μοραβῶν Ἀδελφῶν τοῦ Τάγματος τῶν Θρησκευομένων Ἐλευθεροτεκτόνων». Ἄλλη ὀνομασία τῆς Ἀδελφότητος ἦτο καὶ «Τάγμα τοῦ κόκκου τοῦ σινάπεως». Αἱ ἐν αὐτῷ τελούμεναι μυστηριακαὶ τελεταὶ ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῆς φράσεως τοῦ Εὐαγγελίου ἐν ᾗ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ παρομοιάζεται πρὸς κόκκον σινάπεως (Μάρκου δ' 30). Οἱ ἀδελφοὶ ἔφερον δακτύλιον ἐφ' οὗ ὑπῆρχε γερμανιστὶ ἡ φράσις «οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ζῇ διὰ τὸν ἑαυτόν του». Διάσημον τοῦ Τάγματος ἦτο χρυσοῦς σταυρὸς ἐπιστεφόμενος ὑπὸ ἀνθισμένου κλάδου σινάπεως καὶ φέρων τὴν ἐπιγραφὴν λατινιστὶ «quod fuit ante nihil» (=ὅ,τι ὑπῆρξε πρὸ τοῦ μηδενός). Τὸ διάσημον ἐφέρετο ἐπὶ πρασίνης ταινίας. Σκοπὸς τοῦ Σωματείου τούτου ἦτο νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ ἐφ' ὅλου τοῦ κόσμου διὰ τοῦ ὀργάνου τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Τὸ Τάγμα τῶν Μοραβῶν ἀδελφῶν ἔχει ἀπὸ πολλοῦ ἐξαφανισθῆ (βλ. ***Κομένιος***).

Μοράνα (Morana). Βοημικὴ θεότης τοῦ χειμῶνος

καὶ τοῦ θανάτου, ἡ Μαρυανὰ τῶν Σκανδιναυῶν.

Μόργκαν, Γουλιέλμος (Morgan). Ἀμερικανὸς συγγραφεὺς * ἐν Κιουλπέπερ Κάουντυ τῆς Βιργινίας 1775 † ἄγνωστον ποῦ καὶ πῶς. Τῷ 1826 ἐδημοσίευσε τὸ ἔργον «Ἔκθεσις τοῦ Τεκτονισμοῦ» τὸ ὁποῖον ἐπροκάλεσε πολὺ περισσοτέραν προσοχὴν ἀπὸ ὅσην ἤξιζε πράγματι. Ὀλίγον κατόπιν ὁ Μόργκαν ἐξηφανίσθη μυστηριωδῶς μερικοὶ δὲ ἐχθροὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ κατηγόρησαν τοὺς Τέκτονας ὡς δολοφονήσαντας καὶ ἐξαφανίσαντας αὐτόν. Τὸ τέλος τοῦ Μόργκαν δὲν ἐγνώσθη ποτέ. Ἐκυκλοφόρησαν πολλαὶ διαδόσεις περὶ τῆς ἐξαφανίσεώς του, ἐλέχθη ἀκόμη ὅτι μετώκησεν εἰς Εὐρώπην. Πάντως οὐδεμία ὑπάρχει περὶ τοῦ τρόπου τοῦ θανάτου του ἀπόδειξις. Ἦτο ὑπόπτου χαρακτῆρος καὶ ἐκλύτων ἠθῶν ἄνθρωπος, τὸ δὲ μῖσος του κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ λέγεται ὅτι προῆλθεν ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ Τέκτονες τῆς πόλεως Le Roy ἀπέρριψαν τὴν αἴτησίν του δι' ἧς ἐζήτει νὰ μυηθῇ εἰς τὰ Τεκτονικὰ Μυστήρια (βλ. *Ἀντιτεκτονικὰ βιβλία*).

Μορὲν Στέφανος (Morin). Γάλλος Τέκτων τὸν ὁποῖον οἱ Ἄγγλοι καλοῦν Μόριν καὶ ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος εἰς τὴν Ἀμερικήν. Τὴν 27ην Αὐγούστου 1761 «οἱ Γενικοὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Β.·. Τέχνης, Μεγάλοι Ἐπόπται καὶ ἀξιωματικοὶ τῆς Μεγάλης Ὑπάτης Στοᾶς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Ἱεροσολύμων ἐγκατεστημένης ἐν Παρισίοις» (ὡς ἀναφέρει ἐπὶ λέξει τὸ ἔγγραφον) παρεχώρησαν εἰς τὸν Στέφανον Μορὲν δίπλωμα διὰ τοῦ ὁποίου τῷ παρείχετο τὸ δικαίωμα «νὰ πολλαπλασιάσῃ τοὺς ὑπερτάτους βαθμοὺς τῆς ὑψηλῆς Τελειοποιήσεως καὶ νὰ δημιουργήσῃ Ἐπιθεωρητὰς εἰς ὅλα τὰ μέρη ὅπου δὲν ὑπῆρχον ἐν χρήσει ὑπέρτατοι βαθμοί».

Κατὰ τοὺς Τορρύ, Ραγκόν, Κλαβὲλ καὶ Λέννιγκ τὸ δίπλωμα τοῦτο ἐχορηγήθη εἰς τὸν Μορὲν ὑπὸ τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Κατ' ἄλλους ὑπὸ τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Γαλλίας. Ὁ Dalcho ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ δίπλωμα ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κονσιστορίου τῶν Πριγκίπων τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ ἐν Παρισίοις. Ὁ δὲ Ἀλβέρτος Πάϊκ ὅστις ἰδιαιτέρως ἐνέκυψεν εἰς τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀμερικανικοῦ Τεκτονισμοῦ γράφει ὅτι ἡ ἐξουσιοδότησις τοῦ Μορὲν προήρχετο ἀπὸ κοινοῦ ἐκ μέρους τῶν δύο διαμαχομένων τότε Μεγάλων Στοῶν τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Μεγάλου Συμβουλίου ἢ Κονσιστορίου. Ἀπὸ τὰς Μεγ.·. Στ.·. εἶχε λάβῃ τὴν ἐξουσιοδότησιν νὰ ἐγκαθιδρύσῃ Συμβ.·. Στοὰν καὶ ἀπὸ τὸ Μέγα Συμβούλιον ἢ Κονσιστόριον νὰ ἀπονέμῃ καὶ τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς. Καὶ ἡ γνώμη αὐτὴ φαίνεται ἡ ὀρθοτέρα.

Μετὰ τὴν ἐξουσιοδότησιν αὐτὴν ὁ Μορὲν ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ἀμερικὴν ἱδρύσας Τάγματα τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος εἰς τὸν Ἅγιον Δομίνικον καὶ τὴν Ἰαμαϊκήν. Διώρισε δὲ καὶ τὸν M. Hayes Ἐπαρχιακὸν Μέγαν Ἐπιθεωρητὴν διὰ τὴν Βόρειον Ἀμερικήν. Ὁ τελευταῖος οὗτος πάλιν διώρισε τὸν Ἰσαὰκ Ντὰ Κόστα Ἐπαρχ.·. Μέγ.·. Ἐπιθ.·. διὰ τὴν Νότιον Καρολίναν καὶ οὕτω οἱ ὑπέρτατοι βαθμοὶ διεδόθησαν μεταξὺ τῶν Τεκτόνων τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς (βλ. *Σκωτικὸν Δόγμα*).

Μετὰ τὸν διορισμὸν καὶ ἄλλων τινῶν Ἐπαρχιακῶν Ἐπιθεωρητῶν καὶ τὴν ἵδρυσιν Στοῶν εἰς τὰς νήσους τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν, ὁ Μορὲν ἐξαφανίζεται. Οὐδὲν εἶνε γνωστὸν περὶ τῆς περαιτέρω δράσεώς του καὶ τοῦ θανάτου του.

Κατά τινας συγγραφεῖς ὁ Στέφανος Μορὲν ἦτο Ἑβραῖος. Ἀλλ' ὁ Mackey τονίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρέχεται πίστις εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτὸν δεδομένου ὅτι οἱ προρρηθέντες Τέκτονες συγγραφεῖς ἔχουν ἐβραιοποιήσῃ ὅλους τοὺς ἱδρυτὰς τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Σκωτικοῦ Δόγματος, ἀναφέρει δὲ ὅτι τὸ ἐπίθετον Μορὲν εἶνε συνηθέστατον μεταξὺ τῶν Γάλλων καθολικῶν ἀπὸ τοῦ Πέτρου Μορὲν ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως τοῦ 16ου αἰῶνος μέχρις ἑνὸς ἄλλου Στεφάνου Μορὲν ἀρχαιολόγου καὶ διαμαρτυρομένου πάστορος ἀποθανόντος τῷ 1700 καὶ τοῦ υἱοῦ του Ἐρρίκου ὅστις ἐγένετο καθολικὸς καὶ ἀπέθανε τῷ 1728.

Μορία, ὄρος (Mount Moriah). Ὕψωμα κείμενον νοτιοανατολικῶς τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅπερ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Βασιλέως Δαυῒδ προφανῶς ἐκαλλιεργεῖτο διότι ὀνομάζεται τὸ ἁλώνιον Ὀρνὰν τοῦ Ἰεβουσαίου· παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ Δαυῒδ διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τόπος ἀνεγέρσεως βωμοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ Σολομὼν ἀνοικοδόμησε κατόπιν τὸν περίφημον Ναόν του (βλ. *ἁλώνιον*). Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ λόφου ὁ Ἀβραὰμ ὡδήγησε τὸν υἱόν του ὅπως τὸν θυσιάσῃ κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἰεχωβᾶ. Ὄρος Μορία καλοῦν ἐνίοτε οἱ Τέκτονες καὶ τὸ μωσ.·. δ.·. τοῦ ναοῦ των.

Μόριτς, Κάρολος Φίλιππος (Moritz) Γερμανὸς καθηγητής, συγγραφεὺς καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Βερολίνου * εἰς Χάμελν Σεπτέμβριον 1757 † εἰς Βερολῖνον 1793. Μυηθεὶς εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐχρησιμοποίησε τὸ συγγραφικόν του τάλαντον διὰ τὴν ἔκδοσιν καὶ δύο Τεκτονικῶν ἔργων, ἐξ ὧν τὸ ἓν «Βιβλίον Τεκτονικῶν ἀσμάτων» τὸ δὲ ἕτερον τὸ καὶ σημαντικώτερον «Συμβολὴ εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῆς ζωῆς καὶ τὸ ἡμερολόγιον ἑνὸς Ἐλευθέρου Τέκτονος» (Βερολῖνον 1793). Ὑπῆρξεν εἷς τῶν διασημοτέρων συγγραφέων τῆς ἐποχῆς του, ἐκδώσας καὶ ἀξιόλογα μυθιστορήματα ὡς καὶ τὴν «Ἐπιθεώρησιν Πειραματικῆς Ψυχολογίας» εἰς τὸ ἐξώφυλλον τῆς ὁποίας ὑπῆρχε τὸ Δελφικὸν ἀξίωμα «Γνῶθι σαυτόν».

Μόρρις, Ροβέρτος (Morris). Ἀμερικανὸς Τέκτων * 1818 † 1888. Μυηθεὶς ἐν τῇ Σ.·. Στ.·. «Στοὰ Ὀξφόρδης» τῆς πόλεως τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος εἰς τὴν Πολιτείαν Μισσισσίππι τὴν 5ην Μαρτίου 1816 ἐπεδόθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν Τεκτονικῶν ἰδανικῶν ἀναδειχθεὶς ἐν τέλει καὶ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Κεντάκυ (1858—59). Τὰ πολυπληθῆ συγγράμματά του ἀσχολοῦνται μὲ τὴν νομοθεσίαν, τὰ τυπικά, τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Τάγματος, καὶ τὴν βιογραφίαν διαφόρων ἐπιφανῶν Ἀδελφῶν. Ἐκ τῶν ἔργων του τὸ «Συνερχόμεθα ἐπὶ τῆς στάθμης» ἤρκει νὰ τῷ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀθανασίαν.

Μόρφεϋ (Morphey). Ὄνομα τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν 12 ἐπιθεωρητῶν τοῦ 11° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. Τὸ ὄνομα τοῦτο ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἐν ἀχρηστίᾳ ἤδη τυπικοῦ τοῦ βαθμοῦ τούτου οὐδεμίαν ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν ἑβραϊκὴν ἐξ ἧς λέγεται ὅτι ἐλήφθησαν. Πρόκειται, κατὰ τὸν Μάκεϋ, εἴτε περὶ παρεφθαρμένων εἰς τὴν Γαλλικὴν ἑβραϊκῶν λέξεων, ὅπως τὸ περίφημον ἐκεῖνο Ζακινὰ ἀντὶ τοῦ Σεκινὰχ εἴτε περὶ ὀνομάτων ὑπαινισσομένων πρόσωπα ἢ γεγονότα σχετικὰ μὲ τὰς πολιτικὰς μηχανορραφίας τοῦ ἐκπτώτου οἴκου τῶν Στιούαρτ. «Ἡ λέξις αὐτή, λέγει ὁ Μάκεϋ, δυνατὸν νὰ ἐτέθη ἀντὶ τοῦ Ἰακώβου Μάρραιϋ τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ λόρδου Στόρμοντ ὅστις ὑπῆρξεν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ νεαροῦ πρίγκιπος».

Μόσντορφ, Φρειδερ'κος (Mossdorf). Ἐπιφανὴς Γερμανὸς Τέκτων * 1757 † 1830. Οὗτος διέτριβεν ἐν Δρέσδῃ καὶ ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ Τεκτονικὰ πράγματα. Ὑπῆρξε θερμὸς ὀπαδὸς τῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ *Φέσλερ* (βλ.λ.) συνεδέθη δὲ στενῶς μετὰ τοῦ σοφοῦ *Κράουζε* (βλ.λ.) δημοσιεύσας καὶ κριτικὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου τούτου «Τὰ τρία παλαιότατα ἔγγραφα τῆς Τεκτ.·. Ἀδελφότητος». Τοῦτο ἐπροκάλεσε τὴν ἐπ' ἀόριστον διαγραφήν του ἐκ μέρους τῆς Μεγ.·. Στ.·. συνεπείᾳ δὲ τῆς τιμωρίας ταύτης ὁ Μόσντορφ ἔπαυσεν ἔκτοτε πᾶσαν σχέσιν μὲ τὸν Τεκτονισμόν. Ἡ σοβαρωτέρα του συμβολὴ εἰς τὴν Τεκτ.·. φιλολογίαν ὑπῆρξαν αἱ προσθῆκαι καὶ διορθώσεις του εἰς τὴν Τεκτονικὴν Ἐγκυκλοπαίδειαν τοῦ Λέννιγκ. Συνέγραψεν ἐπίσης καὶ διάφορα ἄλλα ἔργα ἀξίας.

Μούρ, Ἰάκωβος (James Moor). Ἀμερικανὸς Τέκτων χρηματίσας Α' Μέγ.·. Ἐπ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Κεντάκυ τῷ 1808 καὶ κωδικοποιήσας κατὰ διαταγὴν τῆς ἐν λόγῳ Μεγ.·. Στ.·. ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Κ. Κλάρκ τὰ «Τεκτονικὰ Συντάγματα». Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ πρῶτον Τεκτονικὸν ἔργον τὸ ἐκδοθὲν εἰς τὰς Δυτικὰς

Πολιτείας τῆς 'Αμερικῆς. 'Η κωδικοποίησις περιλαμβάνει τὰ ἔργα τοῦ "Αντερσον, τοῦ Πρέστον καὶ τοῦ Οὐέμπ.

Μούρ, *Κάρολος Οὐΐτλοκ* (Moore, Whitlock) Διαπρεπὴς 'Αμερικανὸς Τέκτων δημοσιογράφος * ἐν Βοστώνῃ 1801 † αὐτόθι 1873. Μυηθεὶς εἰς τὴν Στ.·. «Κέννεμπεκ» τοῦ Χάλλοουελ τὸν Μάϊον τοῦ 1822 ἔλαβε τὸν 3° τὸν 'Ιούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τὸν δὲ 'Οκτώβριον υἱοθετήθη ὑπὸ τῆς Σ.·. Στ.·. τοῦ 'Αγίου 'Ανδρέου» ἡ ὁποία καὶ 50 ἔτη ἀργότερον, τὸν 'Οκτώβριον τοῦ 1873, ἐπανηγύρισε διὰ συνεστιάσεως τὴν πεντηκονταετηρίδα του ὡς μέλους αὐτῆς. Προαχθεὶς εἰς ἀνωτέρους φιλοσοφικοὺς βαθμοὺς κατέλαβε διάφορα ἀξιώματα χρηματίσας τελικῶς ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ 1852 καὶ Μέγ.·. Γεν.·. Γραμματεὺς τῆς Ι.·. Α.·. εἰς τὸ "Υπ.·. Συμβ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν 'Ηνωμ. Πολιτειῶν τῆς 'Αμερικῆς.

'Ως δημοσιογράφος ἐπίσης ἐξυπηρέτησε τὰ μέγιστα τὸ Τάγμα.

Τῷ 1841 ἤρχισε τὴν ἔκδοσιν τοῦ «Μ η ν ι α ί ο υ Π ε ρ ι ο δ ι κ ο ῦ τ ῶ ν 'Ε λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ό ν ω ν» τὸ ὁποῖον καὶ ἐξέδιδεν ἐπὶ 33 συναπτὰ ἔτη μέχρι τοῦ θανάτου του. "Εχει ἐκδόσει καὶ ἄλλα Τεκτονικὰ ἔργα.

Μούρ, *Χριστόφορος Γκότλημπ Φόν* (Gottlieb von Murr). Γερμανὸς ἱστορικὸς καὶ ἀρχαιολόγος * ἐν Νυρεμβέργῃ 1733 † αὐτόθι 1811. 'Εξέδωσε τὸ 1760 «Δοκίμιον ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῶν 'Ελλήνων Τραγικῶν Ποιητῶν» καὶ ἀκολούθως διάφορα ἄλλα ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ ἔργα. Τῷ 1803 ἐδημοσίευσε μελέτην του «Π ε ρ ὶ τ ῆ ς ἀ λ η θ ο ῦ ς κ α τ α γ ω γ ῆ ς τ ο ῦ Τ ά γ μ α τ ο ς τ ο ῦ Ρ ο δ ο σ τ α υ ρ ι σ μ ο ῦ κ α ὶ τ ο ῦ Τ ά γ μ α τ ο ς τ ο ῦ 'Ε λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ μ ε τ ὰ π α ρ α ρ τ ή μ α τ ο ς ἐ π ὶ τ ῆ ς ἱ σ τ ο ρ ί α ς τ ο ῦ Τ ά γ μ α τ ο ς τ ῶ ν Ν α ΐ τ ῶ ν».

'Ο Μοὺρ ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Ροδοσταυρισμὸς καὶ ὁ 'Ελευθεροτεκτονισμὸς εἶχον κοινὴν καταγωγὴν καὶ ἱστορίαν μέχρι τοῦ 1633 ὅτε ἐχωρίσθησαν.

Μουράτ ὁ Ε'. Σουλτάνος τῆς Τουρκίας υἱὸς τοῦ Σουλτάνου 'Αβδοὺλ Μετζὶτ * 1840 † 1904. Μυηθεὶς ὅτε ἦτο πρίγκιψ εἰσέτι εἰς τὸν Τεκτονισμὸν συνεδέθη στενῶς καὶ μετ' ἐπιφανῶν 'Ελλήνων Τεκτόνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐνεπνεύσθη δὲ καὶ φιλελευθέρας ἰδέας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐπεδίωξε νὰ μεταρρυθμίσῃ τὸ ἀπολυταρχικὸν σύστημα καὶ εἰσαγάγῃ καὶ ἐν Τουρκίᾳ συνταγματικὸν πολίτευμα.

'Ο Τεκτονισμὸς κατεδιώκετο τότε ἐν Τουρκίᾳ, παρ' ὅλην ὅμως τὴν προγραφὴν οἱ 'Ελεύθεροι Τέκτονες συνείρχοντο τακτικῶς καὶ μυστικῶς. 'Ο τότε πρίγκιψ Μουρὰτ μετεμφιεσθεὶς εἰς 'Αρμένιον ἀλιέα ἐξῆλθε κρυφίως τῶν ἀνακτόρων καὶ μετέβη εἰς τὴν Στοὰν τῆς ὁποίας Σεβ.·. ἦτο ὁ Αἰγύπτιος πρίγκιψ Μουσταφᾶς Φαζὶλ πασσᾶς, Πρόσθ.·. δὲ Σεβ.·. ὁ Τοῦρκος ποιητὴς καὶ δημοσιογράφος Ναμὺκ Κεμὰλ βέης.

Εἰς τὴν τεθεῖσαν αὐτῷ ἐρώτησιν, διατί ζητεῖ νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ὁ Μουρὰτ ἀπήντησε:

«'Ε π ι θ υ μ ῶ ν' ἀ ν ή κ ω ψ υ χ ῇ τ ε κ α ὶ σ ώ μ α τ ι ε ἰ ς τ ὴ ν Τ ε κ τ ο ν ι κ ὴ ν 'Ο ρ γ ά ν ω σ ι ν τ ῆ ς ὁ π ο ί α ς τ ὰ μ έ λ η δ ι ε σ π α ρ μ έ ν α κ α θ' ὅ λ α τ ὰ σ η μ ε ῖ α τ ῆ ς γ ῆ ς δ ὲ ν δ ι α δ ί δ ο υ ν μ ό ν ο ν τ ὴ ν π ρ ὸ ς τ ὴ ν ἀ ν θ ρ ω π ό τ η τ α ἀ γ ά π η ν, ἀ λ λ ὰ κ α ὶ ἔ ρ γ ῳ ἐ κ δ η λ ο ῦ σ ι τ α ύ τ η ν. 'Ε π ι θ υ μ ῶ ν ὰ φ α ν ῶ χ ρ ή σ ι μ ο ς ε ἰ ς τ ο ὺ ς ὁ μ ο ί ο υ ς μ ο υ ἵ ν α σ υ ν τ ε λ έ σ ω κ α ὶ ἐ γ ὼ κ α τ ὰ τ ὸ μ έ τ ρ ο ν τ ῶ ν δ υ ν ά μ ε ώ ν μ ο υ ὑ π ὲ ρ τ ο ῦ κ α λ ο ῦ τ ῆ ς 'Α ν θ ρ ω π ό τ η τ ο ς. Μ ὲ τ ὰ ς ἀ ρ χ ὰ ς α ὐ τ ὰ ς ἐ ν ν ο ῶ ἐ ὰ ν π ο τ ὲ κ λ η θ ῶ σ ω τ ὸ ν λ α ό ν μ ο υ ν ο μ ί μ ω ς κ α ὶ δ ι κ α ί ω ς ν ὰ ἐ κ π λ η ρ ώ σ ω τ ὸ κ α θ ῆ κ ο ν τ ο ῦ τ ο».

'Ανακηρυχθεὶς Σουλτάνος τὸν Μάϊον τοῦ 1876, δὲν κατώρθωσεν ἐν τούτοις νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς ἀρχάς του ἀνατραπεὶς μετὰ τρίμηνον ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του 'Αβδοὺλ Χαμὴτ καὶ ἐγκλεισθεὶς ἔκτοτε εἰς τὸ 'Ανάκτορον Τσεραγὰν ἔνθα διετέλει ὑπὸ διαρκῆ ἐπιτήρησιν μὴ δυνάμενος νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ κανένα. Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τούτοις Τέκτονες δὲν ἔπαυον ἐργαζόμενοι διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Μουράτ. Καὶ τὴν νύκτα τῆς 15ης 'Απριλίου 1877 ὁ "Ελλην Τέκτων Κλεάνθης Σκαλιέρης, ἀκολουθούμενος καὶ ὑπὸ ἄλλων 6 Τεκτόνων κατὰ τὸ πλεῖστον 'Ελλήνων εἰσῆλθε διὰ τῶν ὑπονόμων ἐντὸς τοῦ 'Ανακτόρου Τσεραγάν. 'Αλλ' ἡ ὑπόγειος στοὰ τοὺς ἔφερεν ἀντὶ τοῦ θαλάμου τοῦ Μουρὰτ ὡς ὑπελόγιζον, εἰς τὸ δωμάτιον τῶν εὐνούχων φυλάκων οἵτινες εἰδοποίησαν ἀμέσως τὸν Χαμὶτ καὶ οἱ συνωμόται συνελήφθησαν. Παραδοθέντες εἰς τὰς οἰκείας πρεσβείας των ὡς ξένοι ὑπήκοοι, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑφισταμένων διομολογήσεων, ἀπέδρασαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ ἄλλη ἀργότερον γενομένη ἀπόπειρα ἀπελευθερώσεως τοῦ Σουλτάνου Μουρὰτ Ε' εἶχεν αἱματηρὰν ἀποτυχίαν καὶ ὁ Τέκτων ἡγεμὼν παρέμεινε καθ' ὅλον τὸν βίον αἰχμάλωτος τοῦ σκληροῦ ἀδελφοῦ του μεταστὰς εἰς τὴν αἰωνίαν 'Ανατολὴν ἐν ἡλικίᾳ 64 ἐτῶν.

μουσική. 'Η τελευταία τῶν ἑπτὰ ἐλευθερίων Τεχνῶν, καὶ 'Επιστημῶν τῶν ὁποίων ἡ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου εὐεργετικὴ ἐπίδρασις ἀναλύεται εἰς ἕνα τῶν συμβ.·. βαθμῶν. 'Ο Τέκτων δέον νὰ καλλιεργῇ τὴν μουσικήν, διότι αὕτη ἀποκαλύπτει τοὺς νόμους τῆς ἁρμονίας οἵτινες κυβερνοῦν τὸ σύμπαν. "Οπως δὲ ὁ συντονισμὸς τῶν ἤχων ἀφυπνίζει εὐγενῆ ἐν τῇ ψυχῇ αἰσθήματα, οὕτω δέον ὁ συντονισμὸς τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων νὰ βασιλεύῃ μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἵνα διὰ τῆς ἑνώσεως ἐξοβελίζωνται τὰ πάθη καὶ κυριαρχῇ ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη καὶ ἁρμονία.

μοχλός. Σιδηρᾶ ράβδος χρησιμοποιουμένη διὰ τὴν ἀνύψωσιν βαρέων ἀντικειμένων. 'Αποτελεῖ ἓν τῶν ἐργαλείων τοῦ 'Ελευθέρου Τέκτονος καὶ διδάσκει συμβολικῶς ὅτι οὗτος ὀφείλει νὰ ὑψώνῃ τὴν σκέψιν του ὑπεράνω τῆς διαφθειρούσης ἐπιρροῆς τῆς βεβ.·. νοοτροπίας. 'Ο ἐτ.·. ἰδίως διδάσκεται συμβολικῶς τὴν χρῆσιν τοῦ μοχλοῦ καθ' ὅσον ὡς γράφει ὁ O. Wirth τίποτε δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν δύναμιν τὴν ὁποίαν ὁ μοχλὸς συμβολίζει ἐν τῇ μυήσει. 'Ο 'Αρχιμήδης φαίνεται πράγματι ὁμιλήσας ὡς ἀληθὴς Μύστης ὅταν ἰσχυρίσθη ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ κινήσῃ τὴν γῆν μὲ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ ὁποίου τὸν νόμον ἐφαρμογῆς αὐτὸς ἀνεκάλυψε. 'Αλλ' ὅσον περισσότερον ἰσχυρὰ ἀποβαίνει μία δύναμις, ἐπὶ τοσοῦτον δέον νὰ καταβάλλεται φροντὶς ἵνα μὴ γίνεται κακὴ αὐτῆς χρῆσις. Διὰ τοῦτο καὶ πρὶν ἢ ὁ Τέκτων ἀναλάβῃ ἀνὰ χεῖρας τὸν μοχλὸν ὀφείλει νὰ διδαχθῇ τὴν χρῆσιν τοῦ κανόνος καὶ τοῦ διαβήτου. Τότε μόνον ὡπλισμένος μὲ τὸν μοχλὸν θὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν πεφωτισμένην πλέον θέλησίν του διὰ νὰ ἐπιβληθῇ στηριζόμενος εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀφοσίωσίν του εἰς ἓν ἰδεῶδες εὐγενὲς καὶ ὑψηλόν.

Μπαγκιουλκάλ. (Bagulkal). Σημαντικὴ λέξις εἰς ἀνωτέρους βαθμούς. 'Ο Λέννιγκ φρονεῖ ὅτι ἀποτελεῖ παραφθορὰν τῆς ἑβραϊκῆς Begoal kol=τ ὁ π ᾶ ν ἀ π ο κ α λ ύ π τ ε τ α ι. 'Ο Πάϊκ τὴν γράφει Bagulkol μὲ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν τῆς ἀποκαλύψεως. 'Ο Ρόκουελ εἰς τὸ χειρόγραφόν του γράφει Bekalkel χωρὶς νὰ δίδῃ καμμίαν ἐξήγησιν. 'Αρχαῖα τυπικὰ ἐξηγοῦν τὴν λέξιν ὡς σημαίνουσαν «ὁ π ι σ τ ὸ ς φ ύ λ α ξ τ ῆ ς ἱ ε ρ ᾶ ς κ ι β ω τ ο ῦ» τὴν ἑρμηνείαν ὅμως ταύτην ὁ Mackey χαρακτηρίζει ὡς ἐντελῶς φανταστικήν.

Μπαζό, *Στέφανος Φραγκίσκος* (Bazot). Γάλλος Τέκτων συγγραφεὺς * 1782 † 1850. Συνέγραψε τῷ 1810 «Λεξιλόγιον τῶν 'Ελευθέρων Τεκτόνων» ὅπερ μετεφράσθη καὶ εἰς τὴν 'Ιταλικήν, μετὰ ἓν δὲ ἔτος τὸ «'Εγχειρίδιον τοῦ 'Ελευθέρου Τέκτονος» ἓν τῶν σημαντικωτέρων περὶ τοῦ θεσμοῦ ἔργων. "Αλλα Τεκτονικὰ ἔργα τοῦ Μπαζὸ εἶνε ἡ 'Ηθικὴ τοῦ 'Ελευθέρου Τεκτονισμοῦ» καὶ ὁ «"Εμπειρος Κεραμιστὴς τῶν 33 βαθμῶν» ὅπερ ἀποτελεῖ συμπλήρωμα τοῦ 'Εγχειριδίου. 'Ο Μπαζὸ ἔχει συγγράψῃ καὶ πολλὰ ἄλλα μὴ Τεκτονικὰ ἔργα, ἐξέδωσε δὲ εἰς 20 τόμους τὴν «Νέαν Βιογραφίαν τῶν Συγχρόνων».

Μπαῖμε, *'Ιάκωβος* (Boehme, Jacob). 'Ο Διασημότερος τῶν 'Αποκρυφιστῶν, ὁ ἀποκληθεὶς Τ ε ύ τ ω ν Φ ι λ ό σ ο φ ο ς (Philosophus Teutonicus) * ἐν Σαϊντεμπεργκ παρὰ τὸ Γκαίρλιτς 1575 † ἐν Γκαίρλιτς 17 Νοεμβρίου 1624. 'Απὸ νεαρωτάτης ἡλικίας ἐμφορούμενος ὑπὸ μυστικοπαθοῦς διαθέσεως περιέπιπτεν εἰς ἐκστάσεις τὰς ἐκ τῶν ὁποίων ἐντυπώσεις περιέγραψεν εἰς

τὸ ἔργον του «Αὐγή» (Aurora), τὸ ὁποῖον καὶ ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία τῆς καταδιώξεώς του ὑπὸ τοῦ Λουθηρανοῦ πάστορος Γρηγορίου Ρίχτερ ζητήσαντος τὴν τιμωρίαν του ὡς αἱρετικοῦ. Ὁ Μπαῖμε ἐδημιούργησε ἴδιον θεοσοφικὸν σύστημα σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶνε ἡ μετάδοσις τῆς καθολικῆς ἢ ἀπολύτου ἐπιστήμης, τῆς γνώσεως τουτέστι ὅλων τῶν ὄντων ἐν τῇ βαθυτέρᾳ αὐτῶν οὐσίᾳ καὶ ἐν τῇ ὁλότητι τῶν πρὸς ἄλληλα σχέσεων. Τὸ σύστημά του ἐν περιλήψει ἔχει ὡς ἑξῆς: Ὁ Θεὸς εἶνε ἀρχή, οὐσία καὶ τέρμα τοῦ παντός. Γονιμοποιήσας ἑαυτὸν ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, ἐξῆλθε τουτέστιν ἐκ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς καὶ ἀπέρριψε τὴν ἀκίνητον αἰωνιότητά του διὰ νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν τὴν δραστηριότητά του παρέχων οὕτω διέξοδον εἰς τὰς ἐν αὐτῷ πηγὰς τῆς ζωῆς. Ὁ Θεὸς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὁρισθῇ μὲ καμμίαν ἰδιότητα. Τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, τὸ σκότος καὶ τὸ φῶς συγχέονται εἰς τοὺς κόλπους του· εἶνε τὸ π ᾶ ν καὶ ἐν ταὐτῷ καὶ τὸ μ η δ έ ν. Ὁ Θεὸς αὐτὸς ἔχει τριαδικὴν ὑπόστασιν: Εἶνε ὁ Θ ε ὸ ς - Π α τ ή ρ, ἡ ἀνέκφραστος βάσις, τὸ ἀπρόσωπον ὄν, ἡ ἄναρχος ἄβυσσος ὅπου βασιλεύει τὸ χάος, ἡ ἠρεμία καὶ ἡ σιγή. Ἀλλ' εἰς τὸν Θεὸν-Πατέρα ἀφυπνίζεται αἰωνίως καὶ ἀπαύστως ἡ τάσις ὅπως γνωρίσῃ ἑαυτόν. Οὕτω γεννᾶται ἐξ αὐτοῦ αἰωνίως ὁ Θ ε ὸ ς - Υ ἱ ό ς, τὸ φῶς τὸ καταυγάζον τὸ σκότος, ἡ θεία βούλησις ἥτις ἐνῷ ἐτέλει μέχρι τοῦδε εἰς ἀδιάφορον κατάστασιν ἔχει ἤδη ἐνώπιόν της ἕν ἀντικείμενον. Τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ εἶνε αὐτὴ ἡ βούλησις ἀντανακλωμένη εἰς τοὺς ἰδίους της κόλπους ἤτοι γνωρίζουσα ἑαυτὴν διὰ τοῦ Λ ό γ ο υ, τῆς αἰωνίας σοφίας. Ἡ ἄσκησις τῶν θείων αὐτῶν ἰδιοτήτων, ἡ ἔκφρασις τῆς σοφίας διὰ τῆς βουλήσεως, εἶνε τὸ Ἅ γ ι ο ν Π ν ε ῦ μ α. Τὴν τριαδικὴν αὐτὴν ὑπόστασιν δύναται νὰ κατανοήσῃ, κατὰ τὸν Μπαῖμε, ὁ ἄνθρωπος ἀτενίζων τὴν ἰδίαν του φύσιν: «Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, λέγει, ἐχάρισεν ἐντός του» α') τὴν διάνοιαν δι' ἧς σκέπτεται: τοῦτο σημαίνει Θεὸς-Πατήρ, β') τὸ φῶς ποὺ λάμπει εἰς τὴν ψυχήν του διὰ νὰ δύναται νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς δυνάμεώς του: τοῦτο σημαίνει Θεὸς-Υἱός· γ') τὴν συναισθηματικὴν βάσιν ποὺ ἀντιπροσωπεύει τὴν δύναμιν τοῦ φωτὸς δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος κυβερνᾷ τὸ σῶμα: τοῦτο σημαίνει Θεὸς-Ἅγιον Πνεῦμα.

Ἐκ τῆς θείας καὶ ἀρχετύπου φύσεως ἐκπορεύονται αἱ φύσεις αἱ συνιστῶσαι τὸ σύμπαν, ἤτοι ἡ οὐρανία φύσις τῶν ἀγγέλων καὶ ἡ ὑλικὴ φύσις τοῦ ὁρατοῦ κόσμου.

Κατὰ τὸν Μπαῖμε ὕλη καὶ πνεῦμα, φυσικοὶ καὶ ἠθικοὶ νόμοι τελοῦν ἐν ἀμοιβαίᾳ ἀλληλεξαρτήσει. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἡ εἰκὼν καὶ σύνθεσις πάντων τῶν ὄντων. Συνδέεται μετὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ψυχῆς του, ἡ ἀρχὴ τῆς ὁποίας συγχέεται μὲ τὴν οὐσίαν. Αὐτὸ τοῦτο τὸ θεῖον φῶς ἀποτελεῖ τὸ βάθος τῆς διανοίας του ἡ δὲ ζωή του καὶ ἡ γνῶσις του εἶνε αὐτὸς ὁ Θεός. Διὰ τῆς οὐσίας τοῦ σώματός του ὁ ἄνθρωπος συνδέεται μὲ τὴν θείαν φύσιν, διὰ τοῦ κυρίως δὲ σώματός του ἀνήκει εἰς τὴν ὁρατὴν φύσιν. Γενικῶς τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Μπαῖμε ἐπιδιώκει συμβιβασμὸν μεταξὺ πανθεϊσμοῦ καὶ δυαρχίας, συνδέεται δὲ στενῶς μὲ τὰς νεοπλατωνικὰς καὶ γνωστικὰς κοσμοθεωρίας.

Ἀπὸ τοῦ 1618 ὁ Μπαῖμε ἤρξατο συγγράφων σειρὰν πραγματειῶν: Περιγραφὴ τῶν τριῶν ἀρχῶν τῆς θείας οὐσίας (1619), Περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ» καὶ «Περὶ τοῦ γηΐνου καὶ οὐρανίου μυστηρίου» (1620), «Περὶ τῶν τεσσάρων χαρακτήρων τοῦ ἀνθρώπου» (1621), «Περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ὄντων», «Περὶ τῆς ἀληθοῦς αὐταπαρνήσεως» (1622) καὶ πλείστας ἄλλας, ὁμοῦ μετὰ 64 Θ ε ο σ ο φ ι κ ῶ ν ἐ π ι σ τ ο λ ῶ ν. Ἡ κατὰ τὸ 1624 ἔκδοσις τινῶν ἐκ τῶν ἀνωτέρω πραγματειῶν ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον «Ἡ ὁ δ ὸ ς π ρ ὸ ς τ ὸ ν Χ ρ ι σ τ ό ν» ἐξεγείρει καὶ πάλιν τὸν πάστορα Ρίχτερ ὅστις καὶ ἐνάγει αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκκλησιαστικοῦ Συνεδρίου τῆς Δρέσδης. Καὶ ἀπηλλάγη μὲν τῆς κατηγορίας ὁ Μπαῖμε ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ προσβληθεὶς ὑπὸ πυρετοῦ ἀπέθανεν εἰς τὸ Γκαῖρλιτς ὅπου μετεφέρθη ἀσθενὴς ἐκ Δρέσδης.

Ἡ ἐσωτερικὴ αὐτὴ φιλοσοφία τοῦ Μπαῖμε προσέλκυσε πλείστους ὀπαδοὺς ὄχι μόνον ἐν Γερμανίᾳ, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Οἱ ἀποκρυφισταὶ εὗρον ἐν αὐτῷ τὸν διδάσκαλον, τὸν κατορθώσαντα νὰ συμπληρώσῃ καὶ συγκεντρώσῃ ὅσα ἡ ἀρχαία σοφία τμηματικῶς καὶ κεχωρισμένως εἶχε μεταδόσῃ διὰ τῆς παραδόσεως.

Ἡ ἐπίδρασις ὅμως τοῦ θεοσοφικοῦ συστήματος τοῦ Μπαῖμε γίνεται ἔτι μᾶλλον αἰσθητὴ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὅστις, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀκριβῶς, ἤρχιζεν ἐξελισσόμενος εἰς θεωρητικόν. Οἱ πλεῖστοι τῶν φιλοσοφικῶν βαθμῶν, αὐταὶ ἀκόμη αἱ βάσεις τῆς κοσμοθεωρίας του, οὐδόλως ἀπέχουν τῶν φιλοσοφικῶν ἀπόψεων τοῦ Τεύτονος Μυστικιστοῦ, ὡς ὁμολογεῖ καὶ ὁ Mackey, ἀναγνωρίζων ὅτι τὰ θεοσοφικὰ δόγματα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τὰ ἐπικρατήσαντα εὐρύτατα περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ, ἀπέρρεον κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ μυστικισμοῦ τοῦ Ἰακώβου Μπαῖμε.

Β ι β λ ι ο γ ρ.: 1 (Τόμ. Α' σελ. 143) 31 (Τόμ. ΙΖ' σελ. 464) 38 (Τόμ. Η' 1930 σελ. 73—80 καὶ 95—100).

Μπαλζὰκ *Λουδοβῖκος Κάρολος* (Balzac). Γάλλος ἀρχιτέκτων μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐπιθεωρητὴς τῶν δημοσίων ἔργων τῆς περιφερείας τοῦ Σηκουάνα * 1752 † 1820. Ἱδρυτὴς τῆς Στ.·. «Μεγάλη Σφίγξ» ἐν Ἀν.·. Παρισίων, συνέγραψε, χάρις εἰς τὸ ποιητικὸν τάλαντον δι' οὗ ἦτο προικισμένος, διαφόρους Τεκτονικοὺς ὕμνους μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸν γνωστὸν «Taisons-nous, plus de bruit» τονισθέντα ὑπὸ τοῦ Riguel.

Μπαλντὲρ ἢ Μπαλντοὺρ (Balder ἢ Baldur). Παλαιὰ Σκανδιναυϊκὴ θεότης, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Ὀντὶν καὶ τῆς Φρίγκα, σύζυγος τῆς θεᾶς τῶν ἀνθέων Ναννά. Ἥρως ἑνὸς τῶν ὡραιοτέρων μύθων τῆς ***Ἔδδα*** (βλ.λ.).

Ὁ μῦθος οὗτος ἀναφέρει ὅτι ὁ Μπαλντὲρ ὠνειρεύθη ὅτι ἐκινδύνευε ἡ ζωή του, ἀφηγήθη δὲ τοῦτο εἰς τοὺς θεοὺς οἱ ὁποῖοι συνῆλθον διὰ νὰ συσκεφθοῦν ὅπως τὸν διαφυλάξουν. Ἡ μήτηρ του Φρίγκα περιέρχεται ὅλα τὰ ἄψυχα καὶ ἔμψυχα ὄντα, σίδηρον καὶ ὅλα τὰ μέταλλα, πῦρ καὶ ὕδωρ, λίθους, γῆν, φυτά, ζῷα ξηρᾶς καὶ θαλάσσης καὶ λαμβάνει τὴν ὑπόσχεσίν των ὅτι κανὲν δὲν θὰ λει βλάψῃ τὸν υἱόν της. Ἔκτοτε ὁ Μπαλντὲρ καθίσταται ἄτρωτος καὶ οἱ θεοὶ παίζουν μαζί του ρίπτοντες ἐναντίον του λίθους καὶ βέλη. Αὐτὸ δυσηρέστησε τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ Λόκι ὁ ὁποῖος μεταμφιεσθεὶς εἰς γραῖαν πληροφορεῖται ἀπὸ τὴν Φρίγκα ὅτι αὕτη εἶχε παραμελήσῃ νὰ πάρῃ καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἑνὸς μικροῦ φυτοῦ, τοῦ ἰξοῦ.

Ὁ Λόκι κομίζει τότε ἐν βίᾳ μερικοὺς κλάδους ἰξοῦ εἰς τὸν τυφλὸν θεὸν τοῦ πολέμου Χόντερ καὶ τὸν παροτρύνει νὰ παίξῃ καὶ αὐτὸς ρίπτων κλάδους ἰξοῦ κατὰ τοῦ Μπαλντέρ. Ὁ κλάδος διαπερᾷ τὸν ὡραῖον καὶ νεαρὸν θεὸν καὶ τὸν φονεύει.

Ὅλοι οἱ θεοὶ θρηνοῦν τὸν θάνατον τοῦ Μπαλντέρ. Ἡ Φρίγκα παρακαλεῖ τὸν ἡρωϊκὸν Χερμόντερ, υἱὸν τοῦ Ὀντίν, νὰ μεταβῇ πλησίον τῆς Θεᾶς τοῦ Ἅδου Χὲλ καὶ νὰ τὴν ἱκετεύσῃ νὰ ἀποδώσῃ τὸν Μπαλντέρ. Ἡ Χὲλ δέχεται ἐάν, λέγει, ὅλα τὰ πράγματα ἄψυχα καὶ ἔμψυχα θρηνήσουν τὸν θάνατον τοῦ ὡραίου Θεοῦ. Καὶ ὅλη ἡ πλάσις θρηνεῖ πράγματι πλὴν τῆς μαγίσης ***Τὸκ*** ἢ Θὸκ θυγατρὸς τοῦ Λόκι ἡ ὁποία ἀρνεῖται νὰ μετάσχῃ τοῦ πένθους. Καὶ ὁ Μπαλντὲρ ὑποχρεοῦται νὰ παραμείνῃ εἰς τὸν Ἅδην μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, τῆς Ραγκνακὸρ μεγάλης ἀναστάσεως.

Μπαουμγκάρτεν, *Ἀρθοῦρος* (Baumgarten). Σύγχρονος Γερμανὸς καθηγητὴς τοῦ Δικαίου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Γενεύης ἱδρυτὴς μιᾶς νέας θεωρίας ἠθικῆς φιλοσοφίας τὴν ὁποίαν ἀναλύει λεπτομερῶς εἰς τὸ ἔργον του «ὁ δ ρ ό μ ο ς τ ο ῦ ἀ ν θ ρ ώ π ο υ». Πρόκειται περὶ μεταφυσικοῦ ἐμπειρισμοῦ θεωροῦντος τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ὡς τὴν μόνην ἀληθῆ πραγματικότητα. Κατ' αὐτὸν ὁ ἐξωτερικὸς κόσμος ἔχει πνευματικὴν οὐσίαν, ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ πνεύματος, ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὴν ὑποσυνείδητον ψυχὴν τῆς ὁποίας μετέχουν ὅλαι αἱ ἀτομικαὶ ψυχαί. Πρέπει κατὰ τὸν ἱδρυτὴν τῆς νέας θεωρίας, νὰ κάμνωμεν ποιάν τινα διάκρισιν μεταξὺ τῆς ἀτομικῆς προσωπικότητός μας καὶ τοῦ ἐσωτέρου ἐγὼ μας τὸ ὁποῖον μᾶς συνδέει μὲ τὴν οἰκουμενικὴν ζωὴν τοῦ πνεύματος. Ἡ ἀνθρωπότης ζητεῖ σήμερον περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην ἐποχὴν νὰ φθάσῃ τὸ θεῖον. Αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ τὸ

ἐπιτύχῃ διὰ νέου τινὸς προφήτου ἀλλὰ κατόπιν βραδείας ἐργασίας τῆς ἐπιστήμης καὶ διὰ τῆς ἐπιβολῆς μιᾶς νέας φιλοσοφίας τοῦ ριζοσπαστικοῦ ἐμπειρισμοῦ.

Ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ἀληθείας πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ μιᾶς πείρας κατὰ τὸ δυνατὸν πλήρους.

Ὁ τελικὸς σκοπὸς πρὸς τὸν ὁποῖον τείνει ὁ κόσμος καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὁ ἴδιος καὶ διὰ τὴν νέαν φιλοσοφίαν μὲ τὸν σκοπὸν τῶν θρησκειῶν καὶ τῶν μεταφυσικῶν συστημάτων. Ὁ σκοπὸς αὐτὸς εἶνε ὁ Θεὸς ὡς ἡ ὑπερτάτη τελειότης. Ἀλλ' ἡ διαφορὰ ἔγκειται εἰς τοῦτο: Ἐνῷ αἱ ἄλλαι ἀντιλήψεις θέτουν τὸν Θεὸν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου, ἡ νέα φιλοσοφία τοῦ Μπαουμγκάρτεν τὸν τοποθετεῖ εἰς τὸ τέλος τῆς οἰκουμενικῆς ἐξελίξεως. Ὁ Θεὸς εἶνε ἕνας Θεὸς μακρινός, ἕνας Θεὸς ποὺ θὰ ἔλθῃ, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τῆς κοινῆς ἐργασίας τῆς ἀνθρωπότητος, βοηθουμένης ἀπὸ τὸ ὑποσυνείδητον πνεῦμα ποὺ δρᾷ διάχυτον εἰς τὸν κόσμον. Μόνον εἰς τὸ τέρμα τῆς τεραστίας αὐτῆς ἐξελίξεως αἱ ὑπάρξεις θὰ φθάσουν τὴν τελείαν ὀργάνωσίν των καὶ θὰ πραγματοποιήσουν τὸν Θεόν.

Μπάρνς, *Ροβέρτος* (Burns). Διάσημος Σκῶτος ποιητής * 1759 εἰς Κὲρκ Ἀλλοουαίη † 1795 ἐν Ντόμφρις. Ἐμυήθη εἰς τὰ Τεκτονικὰ Μυστήρια τὴν 4ην Ἰουλίου 1781 εἰς τὴν ἐν Ἀν.·. Ταρμπόλτον Στοὰν «Ἅγιος Δαυῒδ» διεκρίθη δὲ ἀμέσως διὰ τὸν Τεκτονικόν του ζῆλον. Ἐπὶ χρονικόν τι διάστημα ἐχρημάτισε Σεβ.·. Στοᾶς τινος τοῦ Μάουκλιν. Τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ μεγάλου Σκώτου ποιητοῦ, τὸ ὁποῖον ὁ Οὐΐλλιαμ Πὶττ παρέβαλε πρὸς τὸ τοῦ Σαίξπηρ, εἶνε γνωστὸν ὥστε νὰ περιττεύῃ πᾶσα περὶ αὐτοῦ ἀνάλυσις. Ὁ Μπὲρνς ἀφιέρωσε μέρος τοῦ ποιητικοῦ του ταλάντου καὶ διὰ τὸν Τεκτονισμόν. Μεταξὺ τῶν Τεκτονικῶν ποιημάτων διακρίνεται καὶ ὁ ἀποχαιρετισμὸς πρὸς τοὺς ἀδ.·. του τῆς ἐν Ἀν.·. Ταρμπόλτον μητρός του Στοᾶς τοῦ ὁποίου οἱ δύο πρῶτοι στίχοι εἶνε:

«Adieu! a heart warm, fond adieu!
Dear brothers of the mystic tie!

«Ἔχετε γειά! ἕνα ἐγκάρδιο θερμό, στοργικὸ ἔχετε γειά!
Φίλτατοι ἀδελφοὶ τοῦ μυστικοῦ δεσμοῦ».

Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἰσχυρίσθησαν ὅτι τὴν κακὴν ἕξιν τῆς μέθης ἥτις ὡδήγησεν αὐτὸν τελικῶς εἰς τὸν τάφον, ὁ Μπὲρνς τὴν ἀπέκτησεν εἰς τὰς τακτικὰς ἑστιάσεις τῶν Τεκτονικῶν Στοῶν. Ἡ κατηγορία αὕτη ἀπεκρούσθη παταγωδῶς ὑπὸ ἀνωνύμου ἀρθρογράφου εἰς τὸ «Λονδίνιον Ἐλευθεροτεκτονικὸν Περιοδικὸν» καὶ ὑπὸ τῶν κατηγορηματικῶν δηλώσεων τοῦ ἀδελφοῦ του Γκίλπερτ Μπὲρνς ὅστις ἐβεβαίωσεν ὅτι τὴν ἕξιν αὐτὴν ὁ ἀδελφός του ἀπέκτησεν ἔτη πολλὰ μετὰ τὴν δρᾶσιν του ἐν ταῖς Στοαῖς, ὅτε ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν Φιλολογικὴν Ἑταιρίαν τοῦ Ἐδιμβούργου ἔνθα εἶχε συνδεθῇ στενῶς μὲ τὸν Οὐῶλτερ Σκότт.

Τὴν 25ην Ἰανουαρίου τοῦ 1820 διὰ δημοσίου ἐράνου ἀνηγέρθη εἰς τὸν μέγαν ποιητὴν μνημεῖον ἐν τῇ γενετείρᾳ του πόλει. Τὸν θεμέλιον λίθον αὐτοῦ κατέθεσαν ἐν ἐπισήμῳ Τεκτονικῇ τελετῇ ὁ Ἐπαρχ.·. Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Ἀρχαίας Μητρὸς Στοᾶς ***Κιλουΐννιγκ*** (βλ. λ.) συμπαραστατούμενος καὶ ἀπὸ ὅλας τὰς εἰς Ἀϋρσάϊρ Τεκτ.·. Στ.·. Μνημεῖα εἰς τιμήν του ἀνηγέρθησαν ἐπίσης εἰς τὸ κοιμητήριον τοῦ Ντόμφρις, τὸ κοινόβιον τοῦ Οὐεστμίνστερ, τὸ Λονδῖνον καὶ τὸ Ἰρβὼ τῆς Σκωτίας.

Ὁ Μπὰρνς κατὰ τὴν νεότητά του εἶχε προσβληθῇ ὑπὸ ρευματικοῦ πυρετοῦ ὑπὸ τοῦ ὁποίου καὶ προσεβάλλετο κατὰ περιόδους. Μία τοιαύτη κρίσις τὸν ὡδήγησεν εἰς τὸν θάνατον.

Μπάρντ *Κὰρλ Φρείντριχ* (Bahrdt). Γερμανὸς διδάκτωρ τῆς Θεολογίας * 1741 † 1792. Εἷς τῶν βιογράφων του τὸν περιγράφει ὡς «διακριθέντα διὰ τὴν θρασεῖαν ἀπιστίαν του καὶ τὴν κακήν του ζωήν». Ὁ Μπάρντ ἦτο Τέκτων ἱδρύσας ἐν Χάλλῃ τὴν μυστικὴν Ἑταιρίαν ***«Γερμανικὴ Ἕνωσις»*** (βλ.λ.) ἐν ἔτει 1787. Ἀλλ' ἡ Ἑταιρία αὕτη διελύθη μετὰ τριετίαν συνεπείᾳ φυλακίσεως τοῦ ἱδρυτοῦ της ὡς δημοσιεύσαντος λίβελλον ἐναντίον τοῦ Πρώσσου Ὑπουργοῦ Βέλνερ. Κατὰ τὸν Mackey ἡ «Γερμανικὴ Ἕνωσις» δὲν πρέπει νὰ συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν Τεκτονικῶν δογμάτων. Ὁ A. Waite ἐν τούτοις φρονεῖ ὅτι πρόκειται περὶ Τεκτονικοῦ δόγματος ἐφ' ὅσον οἱ ἱδρυταί του, εἴκοσι δύο ἐν ὅλῳ, ἦσαν Τέκτονες, τὸ δὲ δόγμα των ἐμφανίζεται ὡς ἐνδιάμεσος κρίκος μεταξὺ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ Ἰλλουμινισμοῦ τοῦ ***Βαϊσχάουπτ***, σκοπὸν ἔχων τὸν φωτισμὸν τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἐξαφάνισιν τῶν προλήψεων καὶ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ὁδοῦ πρὸς τὴν τελειοποίησιν. Τὸ δόγμα διῃρεῖτο εἰς 6 βαθμούς: 1) Νέος, 2) Ἀνήρ, 3) Πρεσβύτερος, 4) Μεσοπολίτης, 5) Ἐπίσκοπος, 6) Ἡγούμενος ἢ Ἐπόπτης. Λέγεται ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν του μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Ἑταιρίας προσῆλθον εἰς τὰς τάξεις τῶν Πεφωτισμένων τοῦ Βαϊσχάουπτ.

Μπάρουελ, *Αὐγουστῖνος, Ἀββᾶς.* Γάλλος κληρικός, * εἰς Βιλνὲβ ντὲ Μπὲργκ 1741 † ἐν Παρισίοις 1820. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἀδιαλλάκτων διωκτῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Καίτοι πολλὰ συνέγραψε βιβλία, ἐγένετο περισσότερον γνωστὸς ἀπὸ τὸ ἔργον του «Ἀπομνημονεύματα πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰακωβινισμοῦ» εἰς 4 τόμους ἐκδοθέντας συγχρόνως εἰς τὴν Γαλλικὴν ἐν Παρισίοις καὶ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἐν Λονδίνῳ ἐν ἔτει 1797. Εἰς τὸ ἔργον του αὐτὸ ὁ Ἀββᾶς κατηγορεῖ τὸν Τεκτονισμὸν ὡς ἐμφορούμενον ἀπὸ ἐπαναστατικὰς ἰδέας εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἀπὸ ἀπιστίαν εἰς τὴν θρησκείαν. Ἀποδίδει τὴν καταγωγὴν τοῦ θεσμοῦ πρῶτον εἰς τοὺς ***Μανιχαίους*** (βλ.λ.) τοὺς παλαιοὺς ὡς λέγει αἱρετικοὺς καὶ δι' αὐτῶν εἰς τοὺς ***Ναΐτας*** (βλ.λ.) ἐναντίον τῶν ὁποίων διατυπώνει τὰς παλαιὰς κατηγορίας τοῦ Φιλίππου τοῦ Ὡραίου καὶ τοῦ Πάπα Κλήμεντος Ε'.

Τὴν περὶ Ναϊτικῆς καταγωγῆς τοῦ Τεκτονισμοῦ θεωρίαν του διατυπώνει ὡς ἑξῆς:

«Ὁλόκληρος ἡ σχολή σας καὶ ὅλαι αἱ Στοαί σας ἀπορρέουν ἀπὸ τοὺς Ναΐτας. Μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ Τάγματός των, μερικοὶ ἔνοχοι Ἱππόται διαφυγόντες τὴν προγραφὴν συνηνώθησαν πρὸς διατήρησιν τῶν φρικαλέων μυστηρίων των. Εἰς τὸν ἀσεβῆ κώδικά των προσέθεσαν τὸν ὅρκον τῆς ἐκδικήσεως ἐναντίον τῶν Βασιλέων καὶ τοῦ Κλήρου οἵτινες κατέστρεψαν τὸ Τάγμα των καὶ ἐναντίον πάσης θρησκείας ἥτις ἀνεθεμάτισε τὰ δόγματά των. Προσέλαβον ὀπαδοὺς οἱ ὁποῖοι θὰ μετέδιδον ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν τὰ αὐτὰ μυστήρια τῆς ἀνομίας, τοὺς αὐτοὺς ὅρκους καὶ τὸ αὐτὸ μῖσος κατὰ τοῦ Θεοῦ τῶν Χριστιανῶν, τῶν Βασιλέων καὶ τῶν ἱερέων. Τὰ μυστήρια αὐτὰ μετεδόθησαν καὶ εἰς ὑμᾶς καὶ συνεχίζετε διαιωνίζοντες τὴν ἀσέβειάν των, τοὺς ὅρκους των, καὶ τὰς ἐπιδιώξεις των. Αὐτὴ εἶνε ἡ καταγωγή σας. Ἡ παρέλευσις τοῦ χρόνου καὶ ἡ μεταβολὴ τῶν μεθόδων ἐτροποποίησαν μέρος τῶν συμβόλων σας καὶ τῶν τρομακτικῶν σας συστημάτων· ἡ οὐσία ὅμως παραμένει ἡ αὐτή, ὅπως καὶ αἱ ἐπιδιώξεις, οἱ ὅρκοι, τὸ μῖσος καὶ αἱ συνωμοσίαι».

Ὁ Μπάρρουελ ἰσχυρίζεται ὅτι ἐμυήθη εἰς τοὺς τρεῖς συμβ.·. βαθμοὺς τοῦ Τεκτονισμοῦ, οἱ δὲ ἰσχυρισμοί του οὗτοι δὲν φαίνονται ἀβάσιμοι, κατὰ τὸν Waite. Ὁ Ἀββᾶς βεβαιοῖ ὅτι κατὰ τὰ εἴκοσι ἔτη τὰ προηγηθέντα τοῦ 1798 ἦτο δύσκολον νὰ συναντήσῃ κανεὶς ἐν Παρισίοις ἄτομα τὰ ὁποῖα νὰ μὴ ἦσαν Τέκτονες. Ὁ ἴδιος λέγει ἐγένετο δεκτὸς ὡς μαθ.·. καὶ εὐθὺς ἀμέσως ὡς ἑτ.·. μετὰ δεῖπνον εἰς τὸν οἶκον ἑνὸς φίλου του ὅστις ἤθελε προφανῶς νὰ τὸν πείσῃ ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν ἦτο οἷος τὸν ἐφαντάζετο. Κατὰ τὸν αὐτὸν λέγει τρόπον ἐγένετο καὶ Διδ.·.. Ὁ A. Waite θεωρεῖ πιθανὰς τὰς βεβαιώσεις αὐτὰς τοῦ Μπάρρουελ καθ' ὅσον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διεξήγετο καὶ λαθραῖον ἐμπόριον Τεκτονικῶν βαθμῶν ὑπὸ ἀσυνειδήτων Τεκτόνων λόγῳ τῆς ἀθρόας καὶ ἀνεξελέγκτου εἰσδοχῆς μελῶν εἰς τὸ Τάγμα.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, διηγεῖται ὁ Μπάρρουελ, ὅτι κατώρθωσε νὰ πληροφορηθῇ τὸ ἐπιφανειακὸν μυστικὸν τοῦ θεσμοῦ κατὰ τὸ ὁποῖον ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶνε ἴσοι καὶ ἐλεύθεροι καὶ ὅλοι μεταξύ των ἀδελφοί. Μόνον ὅμως ἀργότερον, λέγει, ἀντελήφθη τὴν ἐντὸς τῶν Στοῶν ὕπαρξιν ἑνὸς ἄλλου, κεκρυμμένου μυστικοῦ, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Τεκτονικὴ χειραφέτησις ἐσήμαινε πόλεμον κατὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν βωμῶν του, κατὰ τῶν Βασιλέων καὶ τῶν θρόνων των. Ἡ ἀνακάλυψις αὐτὴ ὀφείλεται ἐννοεῖται εἰς τὴν φαντασίαν του, διότι ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ ὅτι

δὲν ἐμυήθη εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς εἰς τοὺς ὁποίους ὡς ἰσχυρίζεται κρύπτονται οἱ δῆθεν πραγματικοὶ αὐτοὶ σκοποὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ. Καὶ θὰ ἦτο εὔκολον νὰ ἀνατρέψη τις τοὺς ἐν λόγῳ ἰσχυρισμοὺς ἀντιτάσσων τὴν ὕπαρξιν τῶν χριστιανικῶν βαθμῶν οἵτινες ἐν Γαλλίᾳ ἀκριβῶς ἱδρύθησαν, καὶ εἰς τὰ τυπικά των διατυποῦται ἡ ὑποχρέωσις τῶν μελῶν «νὰ φοβοῦνται τὸν Θεὸν καὶ νὰ τιμοῦν τὸν Βασιλέα».

Ὁ Μπάρρουελ ἀποδίδει εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὴν συνωμοσίαν τῶν Ἰακωβίνων καὶ ὡς ἐνδείξεις τούτου παρουσιάζει τὸ γεγονὸς τῆς ἐν τῷ Τεκτονισμῷ συμμετοχῆς τοῦ Βολταίρου, τοῦ Ντιντερώ, τοῦ Ντ' Ἀλαμπὲρ καὶ τοῦ σώματος τῶν Ἐγκυκλοπαιδιστῶν καὶ πάντων τῶν φιλοσόφων καὶ ὀπαδῶν τῆς ἐλευθέρας σκέψεως. Ἀλλ' ὁ A. Waite ὀρθῶς τονίζει ὅτι ἐὰν ὁ Μπάρρουελ ἔχει δίκαιον διαβλέπων ὅτι εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐγεννήθη τὸ δόγμα τῆς Ἐλευθέρας Σκέψεως, ἔχει ἐν τούτοις ἄδικον ἀρνούμενος νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ ἀθλιότης τοῦ λαοῦ εἶνε ἡ ὁπλίσασα τοὺς Ἐγκυκλοπαιδιστὰς καὶ τὴν ἐλευθέραν σκέψιν καὶ ὁδηγήσασα εἰς μίαν ἐπανάστασιν τὴν ὁποίαν μία δρὰξ φιλοσόφων δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν οὔτε νὰ ὀνειρευθῇ κἄν.

Τὸ ἔργον τοῦ Ἀββᾶ Μπάρρουελ δὲν τὸ διακρίνει, ὅπως γράφει καὶ ὁ Lawrie εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ, οὔτε ἔλεος οὔτε ἀνοχὴ χριστιανική· ἡ δὲ ὑποκρισία τῶν ἰσχυρισμῶν του προδίδεται συχνὰ ἀπὸ τὴν ὁρμητικότητα τοῦ ζήλου του. Ὁ καταρρακωμένος πέπλος ὑπὸ τὸν ὁποῖον προσπαθεῖ νὰ καλύψῃ τὰς διαθέσεις του, ἀποκαλύπτει συχνὰ εἰς τὸν ἀναγνώστην τὰ ἐλατήρια τοῦ ἀνδρὸς καὶ τοὺς πόθους τοῦ κόμματός του.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίον τοῦ Γάλλου Ἀββᾶ ἀποτελεῖ τὸ ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ κατηγορητήριον τῆς Ρωμαϊκῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὅπως τὸ βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ Ρόμπινσον «Ἀποδείξεις μιᾶς Συνωμοσίας» ἀποτελεῖ τὸ κατηγορητήριον τοῦ Προτεσταντισμοῦ κατὰ τοῦ θεσμοῦ ἡμῶν. Ἀμφότερα ὅμως τὰ βιβλία ταῦτα ἔπαυσαν σήμερον νὰ ἔχουν ποιάν τινα ἀξίαν δεδομένου ὅτι τὰ γεγονότα ἀπεκάλυψαν τὸ ψεῦδος ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζονται.

Μπαρτολότσι ***Φραγκίσκος*** (Bartolozzi) Διάσημος ἰταλὸς χαράκτης * 1728 † 1813. Ζήσας ἐπί τι διάστημα εἰς Λονδῖνον ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐν τῇ Σ.·. Στ.·. τῶν Ἐννέα Μουσῶν ἐν Λονδίνῳ τὴν 13ην Φεβρουαρίου 1777, ἐχάραξε δὲ τὸ ἐξώφυλλον τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1784 τοῦ Βιβλίου τῶν Συνταγμάτων».

Μπάσσωφ φὸν Ἔχτ (Bachoff von Echt). Δύο ἀδελφοὶ Γερμανοὶ Τέκτονες μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο φέρονται μεταξὺ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Σ.·. Στ.·. «Ἀρχιμήδης» ἐν Ἀν.·. Ἄλτενμπουργκ τῷ 1742.

Μπαφομὲτ ἢ ***Μπαφομὲ*** (Baphomet). Τὸ φανταστικὸν εἴδωλον ἢ σύμβολον τὸ ὁποῖον κατηγορήθησαν οἱ Ἱππόται Ναῖται ὅτι ἐχρησιμοποίουν κατὰ τὰς μυστικάς των τελετουργίας.

Ἡ 42α ἐκ τῶν διατυπωθεισῶν ἐναντίον τῶν Ναϊτῶν κατηγοριῶν ὑπὸ τοῦ Πάπα ***Κλήμεντος*** (βλ.λ.) ἔχει ἐπὶ λέξει εἰς τὴν λατινικὴν ὡς ἑξῆς:

Item quod per singulas provincias habeant idola: videlicet capita quorum aliqua habebant tres facies et alia unum: et aliqua cranium humanum habebant =ἐπίσης ὅτι εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας των ἔχουν εἴδωλα: ἤτοι, κεφαλὰς ἐξ ὧν τινὲς εἶχον τρία πρόσωπα καὶ ἄλλαι ἕν: καὶ ἄλλαι πάλιν εἶχον ἀνθρώπινον κρανίον.

Ὁ φὸν Χάμμερ, ἐκ τῶν ἀσπόνδων ἐχθρῶν τῶν Ναϊτῶν, ἀνανεώνει τὴν παλαιὰν αὐτὴν κατηγορίαν του εἰς τὸ βιβλίον του «Τὸ μυστήριον τοῦ Μπαφομὲτ ἀποκαλυπτόμενον» καὶ ἀποδίδει μαγικὴν σημασίαν εἰς τὸ σύμβολον τοῦτο. Ἡ λέξις, γράφει, παράγεται ἀπὸ τὰς ἑλληνικὰς βαφὴ (=βάπτισμα) καὶ μῆτις (=σοφία) ἐξ αὐτοῦ δὲ συνάγει τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ σύμβολον τοῦτο ἐξεπροσώπει τὴν εἰσοδοχὴν τοῦ μυουμένου εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν· ἑπομένως οἱ Ναῖται ὡς ***Γνωστικοὶ*** καὶ ***Ὀφῖται*** (βλ. λ.) εἶνε ἔνοχοι ἀποστασίας καὶ εἰδωλολατρείας καὶ δικαίως ἐτιμωρήθησαν. Τοὺς ἰσχυρισμούς του ἐν τούτοις αὐτοὺς ὁ Φὸν Χάμμερ στηρίζει μόνον ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ κατηγορητηρίου τοῦ Πάπα Κλήμεντος τὰ ὁποῖα ὅμως οὐδαμόθεν ἀποδεικνύονται ἀκριβῆ, ἐνῷ ἀντιθέτως εἶνε πλήρως ἐξηκριβωμένον ὅτι οἱ Ναῖται ἔπεσαν θύματα τοῦ φθόνου τοῦ Πάπα Κλήμεντος καὶ τοῦ Βασιλέως Φιλίππου τοῦ Ὡραίου. (βλ. ***Ἰάκωβος ντὲ Μολαὶ*** καὶ ***Ναῖται***).

Περὶ τῆς παραγωγῆς τῆς λέξεως Μπαφομὲτ πολλαὶ διετυπώθησαν εἰκασίαι. Τινὲς φρονοῦν ὅτι πρόκειται περὶ παραφθορᾶς τῆς λέξεως Μαχομὲτ (Μωάμεθ) προκυψάσης ἐκ τῶν σχέσεων τὰς ὁποίας εἶχον οἱ Ἱππόται Ναῖται μὲ τοὺς Μωαμεθανοὺς Σαρακηνοὺς τῶν ὁποίων ἡ θρησκεία ἐπέδρασεν ἴσως ἐπ' αὐτῶν.

Ὁ Nicolai πάλιν εἰς τὸ βιβλίον του «Μελέτη ἐπὶ τῶν κατηγοριῶν τῶν διατυπωθεισῶν ἐναντίον τῶν Ναϊτῶν» ἐκδοθὲν ἐν Βερολίνῳ τῷ 1782 διατυπώνει τὴν γνώμην ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ Μπαφομέτ (figura Baffometi) ἡ σχεδιαζομένη ἐπὶ μιᾶς προτομῆς εἰκονιζούσης τὸν Δημιουργόν, δὲν ἦτο τίποτε ἄλλο ἢ τὸ Πυθαγόρειον Πεντάγωνον, σύμβολον ὑγείας καὶ εὐημερίας, τὸ ὁποῖον οἱ Ναῖται εἶχον δανεισθῇ ἀπὸ τοὺς Γνωστικοὺς οἵτινες πάλιν τὸ κατεῖχον ἀπὸ τὴν Σχολὴν τοῦ Πυθαγόρα.

Ὁ King ἐξ ἄλλου εἰς τὸ περὶ Γνωστικῶν ἔργον του φρονεῖ ὅτι τὸ Μπαφομὲτ ἦτο πιθανῶς σύμβολον τῶν ***Μανιχαίων*** (βλ.λ.) τῶν ὁποίων τὸ δόγμα εὐρύτατα διαδεδομένον κατὰ τὸν μεσαίωνα, εἶχεν ἀναντιρρήτως ἐπίδρασῃ ἐπὶ τῶν Ναϊτῶν.

Τέλος ὁ A. Mackey ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι τὸ Μπαφομὲτ ἦτο κρανίον ἐσυμβόλιζε δὲ παρ' αὐτοῖς ὅ,τι καὶ παρὰ ταῖς σημεριναῖς Ἐλευθεροτ.·. Στοαῖς, τὸν νόμον τῆς θνητότητος. Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι πολλὰ τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. συμβόλων εἶνε ναϊτικά, εἰς τινας ἰδίως ἀνωτέρους βαθμούς, ἡ ἐκδοχὴ τοῦ ἀδ.·. Mackey εἶνε ἴσως ἡ ὀρθοτέρα καίτοι δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς ἀληθείας καὶ ἡ τοῦ King.

Μπεγέρλ, ***Φραγκῖσκος Λουδοβῖκος ντὲ*** (Beyerle). Γάλλος πολιτικὸς καὶ Τέκτων ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ συγγράψας ἐκτὸς οἰκονομολογικῶν τινων μελετῶν καὶ ἄξια λόγου Τεκτονικὰ ἔργα μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ σημαντικώτερον «Δοκίμιον ἐπὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἢ περὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ βασικοῦ σκοποῦ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ». Ὁ Μπεγὲρλ ἦτο μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς ***Αὐστηρᾶς Τηρήσεως*** (βλ. λ.) εἰς τὴν ὁποίαν ἔφερε τὸ συμβολικὸν ὄνομα «Ἱππότης τῶν ἀνθέων», καὶ διὰ τοῦτο ἐδημοσίευσε σφοδροτάτην λατινιστὶ ἐπίκρισιν κατὰ τοῦ Τεκτονικοῦ Συνεδρίου τοῦ ***Βίλελμσμπαντ*** (βλ. λ.). Ὁ ἴδιος ἐχρησίμευσεν ὡς σύνδεσμος μεταξὺ τῆς Στοᾶς τῶν «Ἡνωμένων Ἀδελφῶν» καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς Στοᾶς τοῦ ***Καλλιόστρο*** (βλ.λ.). Κατὰ τὸ 1792 ἐχρημάτισε μέλος τῆς Γαλλικῆς Συνταγματικῆς Συνελεύσεως ὑπῆρξε δὲ καὶ συνεργάτης ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν θεμάτων τῆς «Μεθοδικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας».

Μπέγκεμαν ***Γουλιέλμος*** (Begemann). Γερμανὸς Τέκτων διακριθεὶς διὰ τὰς μεθοδικὰς ἱστορικὰς ἐρεύνας περὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν ἡ ἔκδοσις διτόμου ἔργου περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ ἐξελίξεως τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ.

Μπέζαντ, ***Ἄννα*** (Besant). Ἀγγλὶς συγγραφεύς, καὶ πρόεδρος τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρείας * ἐν Λονδίνῳ 1847 † αὐτόθι 1933. Ἀπογοητευθεῖσα τελείως ἀπὸ τὸν μετὰ τοῦ πάστορος Μπέζαντ γάμον της, ἡ Ἄννα κατέληξεν εἰς τὴν ἀθεΐαν καὶ τὴν ἐλευθέραν σκέψιν δημοσιογραφοῦσα μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἀνέγνωσε τὴν «Μυστικὴν Διδασκαλίαν» τῆς Ἔλενας ***Μπλαβάτσκυ*** (βλ.λ.). Ἔκτοτε κατέστη ἔνθερμος ὀπαδὸς τῆς ***Θεοσοφίας*** (βλ.λ.) διαδεχθεῖσα τῷ 1897 τὸν Συνταγματάρχην Ὄλκοττ εἰς τὴν προεδρείαν τῆς ἐν Adyar τῶν Ἰνδιῶν ἑδρευούσης ***Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας*** (βλ.λ.) τὴν ὁποίαν καὶ διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου της. Τὰ θεοσοφικὰ συγγράμματά της εἶνε πάμπολλα μεταξὺ δὲ αὐτῶν τὰ χαρακτηριστικώτερα: «Ἡ Ἀρχαία Σοφία», «Ἡ Δύναμις τῆς Σκέ-

ψεως», «Ὁ Θάνατος καὶ τὸ Ὑπερπέραν», «Ἐσωτερικὸς Χριστιανισμός», «Μελέτη ἐπὶ τῆς συνειδήσεως» κ.τ.λ. Ἔργα τινὰ συνέγραψεν ἐπίσης ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Θεοσόφου καὶ Τέκτονος Κ. Β. Λεντμπῆτερ.

Μπέζε, Φράντς ντὲρ (Böse). Γερμανὸς Τέκτων ἱδρυτὴς τῆς Στοᾶς «Baldwin der Linden» ἐν Λειψίᾳ τῷ 1776 καὶ μέλος τῆς *Αὐστηρᾶς Τηρήσεως*. Ὑπῆρξεν ἐν ἐνεργείᾳ Ροδοσταυρίτης ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Φρειδερίκου-Γουλιέλμου τοῦ Β΄.

Μπέζελερ *Ι. Α. φὸν* (Beseler). Γερμανὸς Τέκτων * 1759 † 1845 χρηματίσας Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου ἀπὸ τοῦ 1816 μέχρι τοῦ 1825.

Μπεζυσὲ *Ι. Κ.* (Besuchet). Γάλλος Τέκτων συγγραφεὺς Ἱστορικοῦ Σημειώματος περὶ τοῦ Τάγματος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, εἰς τόμους δύο, ἐκδοθέντος ἐν Παρισίοις 1826.

Μπέκερ, Ροδόλφος Ζαχαρίας (Becker). Γερμανὸς Τέκτων * 1752 † 1822 ἐκδόσας τῷ 1785 ἱστορικὴν μελέτην ἐπὶ τῶν Βαυαρῶν Πεφωτισμένων. Ὑπῆρξε δημοφιλὴς ὡς συγγραφεὺς ἰδίως ἐπὶ παιδαγωγικῶν θεμάτων.

Μπέκμαν *Ι. Π. Β.* (Beckman) Γερμανὸς Τέκτων μυηθεὶς τῷ 1776 ἐν τῇ Στοᾷ «Ἀρετὴ» τοῦ Leyden, χρηματίσας Σεβ.·. τῆς ἐν Ἀμβούργῳ Σ.·. Στ.·. «Φερδινάνδος Καρολίνα». Μέγ.·. Διδ.·. τῆς ὑπὸ Ἀγγλικὴν δικαιοδοσίαν Ἐπαρχιακῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου τοῦ 1790 καὶ ἐκλεγεὶς πρῶτος Μέγ.·. Διδ.·. τῆς αὐτοκεφάλου πλέον Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀμβούργου κατὰ τὴν τριετίαν τοῦ 1811 1814.

Μπέλ (Bel). Ἓν τῶν ὀνομάτων τοῦ Φοινικικοῦ Θεοῦ *Βάαλ* (βλ.λ.). Ταυτίζεται μὲ τὸν Δία τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ρωμαίων.

Ὁ Μπὲλ μετὰ τοῦ *Γιὰχ* καὶ τοῦ *Ὂν* ἔχουν εἰσαχθῆ εἰς τὸ σύστημα τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. ὡς ἀντικαθιστῶντες τὸ Τετραγράμματον τοῦ ὁποίου ἐν τούτοις τὰ γράμματα καὶ ἡ ἔννοια δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται.

Μπεναχὰρ ἢ *Βεναχὰρ* (Benakar). Ὄνομα σπηλαίου ἐντὸς τοῦ ὁποίου δολοφόνοι τινὲς ἑτ.·. κατέφυγον διὰ νὰ κρυβοῦν.

Μπενδεκὰρ (Bendekar). Εἷς τῶν πριγκίπων ἢ ἐπιθεωρητῶν τοῦ Σολομῶντος εἰς τὰ λατομεῖα τοῦ ὁποίου κατέφυγον οἱ τρεῖς προδόται. Ἀναφέρεται εἰς τοὺς Βασιλεῖς Α΄ δ΄ ἐδ. 9. Εἴς τινα τῶν παλαιῶν τυπικῶν γράφεται Μπεντάκα. Ἐν χρήσει εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς. Εἰς ἄλλα τινὰ πάλιν παλαιὰ τυπικὰ τῶν ἀνωτ. βαθμῶν χρησιμοποιεῖται ἐσφαλμένως ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τούτου, τὸ ὄνομα ἑνὸς ἄλλου ἐπιθεωρητοῦ τοῦ Σολομῶντος, τοῦ Μπεγκαμπέ.

Μπενταρίντ, Ἀδελφοὶ (Bedarride). Τρεῖς ἀδελφοὶ Γάλλοι Ἰσραηλῖται Τέκτονες (Μάρκος, Μιχαὴλ καὶ Ἰωσὴφ) οἵτινες μετέφερον καὶ ἐγκαθίδρυσαν ἐν Παρισίοις τῷ 1813 Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ Δόγματος τοῦ *Μισραῒμ* (βλ.λ.) τοῦ ὁποίου ἱδρυτὴς ἦτο ὁ Λασανζέρ.

Μπέντινκ, Κόμιτες (Bentinck). Παλαιὰ εὐγενὴς οἰκογένεια τῆς Ὁλλανδίας τῆς ὁποίας εἷς κλάδος ἐγκατεστάθη εἰς Ἀγγλίαν μὲ ἀρχηγὸν τὸν κόμιτα τοῦ Πόρτλαντ Γουλιέλμον. Ἐκ τοῦ ἐν Ὁλλανδίᾳ κλάδου εἷς Κόμης Μπέντινκ ἐχρημάτισε Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ὁλλανδίας κατὰ τὸ 1753 εἷς δὲ τῶν ἀπογόνων του ὑπῆρξεν ἐπὶ μακρὸν Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἀνοβέρου μέχρι τοῦ 1857.

Μπὲν-Ὑὰχ ἢ *Βὲν-Ἰὰχ* (Benyah). Ὁ υἱὸς τοῦ Ἰάχ. Ἐν χρήσει εἰς ἀνώτ.·. βαθμ.·. Ὁ Λέννιγκ γράφει Μ π ε ν α γ ι ά χ.

Μπὲν Χουρὶμ (Ben khurim). Ἐν χρήσει εἰς ἀνώτ.·. βαθμὸν σημαίνουσα εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν υἱὸς ἐλευθέρου. Εἰς τὰ Ἑλληνικὰ τυπικὰ ἐμφανίζεται παρεφθαρμένη εἰς Β ὲ ν Χ ο ρ ί κ.

Μπερὶτ ἢ *Βερὶτ* (Berith). Ἑβραϊστὶ σημαίνει διαθήκην. Ἐν χρήσει εἴς τινας τῶν ἀνωτ.·. βαθμῶν.

Μπέρκχεντ, Ματθαῖος (Birkhead). Ἄγγλος ἠθοποιὸς καὶ ἀοιδὸς τοῦ θεάτρου Drury Lane ἐν Λονδίνῳ. Μυηθεὶς εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἦτο Σεβ.·, τῆς Στοᾶς V καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ *Ἄντερσον* (βλ.λ.) συνέτασσε τὰ *Συντάγματά* (βλ.λ.) του. Προικισμένος καὶ μὲ ποιητικὸν τάλαντον συνέγραψε τὸ παγκοσμίως γνωστὸν εἰς τὰς Ἀγγλοσαξωνικὰς Στοὰς ποίημα τοῦ μαθ.·. τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὰς λέξεις:

Come let us prepare
We Brothers that are
assembled on merry occasions.

Τὸ ποίημα τοῦτο δημοσιευθὲν τὸ πρῶτον εἰς τὴν «Ἑβδομαδιαίαν Ἐφημερίδα» τοῦ Read τὴν 1ην Δεκεμβρίου τοῦ 1722, περιελήφθη κατόπιν εἰς τὸ *Βιβλίον τῶν Συνταγμάτων* τοῦ 1723 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ ἐπισυμβάντα τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1722. Τὸ φέρετρον τοῦ νεκροῦ Σεβ.·. ἐβάσταζον ἓξ Τέκτονες ἀνήκοντες εἰς τὸ θέατρον Drury Lane, ἠκολούθουν δὲ ὅλα τὰ μέλη τῆς Στοᾶς φέροντα τὰ περιζώματά των ὡς ἀναφέρει ἡ «Ἑβδομαδιαία Ἐφημερίς» τοῦ Read τῆς 12ης Ἰανουαρίου 1723.

Μπέρναντ, Δαυῒδ (Bernard). Ἄγγλος Τέκτων διαγραφεὶς τοῦ Τάγματος δι' ἀσυμβίβαστον διαγωγὴν καὶ ἐκδόσας εἰς ἐκδίκησιν ἐν ἔτει 1829 βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Φ ῶ ς ε ἰ ς τ ὸ ν Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ό ν». Τὸ βιβλίον ἀποτελεῖ λίβελλον ἀνάξιον λόγου καὶ εἶνε προϊὸν τοῦ ἀντιτεκτονικοῦ ρεύματος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Μπερναντότ, Ἰωάννης Βαπτιστὴς ἢ *Βερναδόττης* (Bernadotte). Στρατάρχης τῆς Γαλλίας ἐπὶ Μεγάλου Ναπολέοντος υἱοθετηθεὶς ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Σουηδίας *Καρόλου ΙΓ΄* (βλ.λ.) τὸν ὁποῖον καὶ διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάρολος ΙΔ΄, ἐν ἔτει 1818. Μυηθεὶς ὑπὸ τοῦ Καρόλου ΙΓ΄ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐξελέγη τῷ 1811 καὶ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σουηδίας ἐνισχύσας διαφοροτρόπως τὸν θεσμὸν τὸν ὁποῖον ὁ Κάρολος ὁ ΙΓ΄ μετὰ τόσης στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως εἶχε περιβάλῃ. Ἔκτοτε ὅλοι οἱ Βασιλεῖς τῆς Σουηδίας εἶνε Τέκτονες, καὶ προστατεύουν τὸν θεσμόν.

Μπέρνες, Σὲρ Ἰάκωβος (Burnes). Ἄγγλος ἰατρὸς καὶ Τέκτων χρηματίσας Ἐπαρχ.·. Μέγ.·. Διδ.·. τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας. Εἶνε συγγραφεὺς ἐνδιαφέροντος ἔργου ὑπὸ τὸν τίτλον «Δ ο κ ί μ ι ο ν ἱ σ τ ο ρ ί α ς τ ῶ ν Ἱ π π ο τ ῶ ν Ν α ΐ τ ῶ ν» ἐκδοθέντος ἐν Λονδίνῳ τῷ 1840.

Μπέρξον, Ἐρρῖκος—Λουδοβῖκος (Bergson). Γάλλος Ἰσραηλίτης φιλόσοφος * 1859 † 1941 ἐν Παρισίοις, τυχὼν καὶ τοῦ φιλολογικοῦ βραβείου Νόμπελ τοῦ 1928. Ὁ Μπέρξον εἶνε ἴσως ὁ μοναδικὸς ἐκ τῶν συγχρόνων φιλοσόφων ὅστις κατώρθωσε νὰ συνδέσῃ τὴν ἐπιστήμην μὲ τὴν μεταφυσικὴν καὶ νὰ συμβιβάσῃ ἀμφοτέρας εἰς τὸ σύστημά του τὸ ὁποῖον ἐλάχιστα—ἂν μὴ διόλου—διαφέρει τῆς Ἐλευθεροτεκτονικῆς ἐσωτερικῆς διδασκαλίας. Εἰς τὸ βιβλίον του ἰδίως «*Ἡ Δημιουργὸς Ἐξέλιξις*» ὁ Τέκτων θὰ εὕρῃ φωτεινὸν ὁδηγὸν ἐν τῇ κατανοήσει τῶν συμβόλων καὶ ἀλληγοριῶν τῶν διαφόρων βαθμῶν. Τὸ σύστημα τοῦ Μπέρξον στηρίζεται κυρίως ἐπὶ τῆς διαισθήσεως. Φρονεῖ ὅτι ἡ ἐπιστήμη προορισμὸν ἔχουσα τὴν ἄθροισιν ὠφελίμων ἐν τῇ ζωῇ ἀληθειῶν δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ τὴν πραγματικὴν ἀλήθειαν. Τὴν κλεῖδα ἑπομένως τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου μᾶς τὴν δίδει ἡ μεταφυσική. Ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως εἶνε ἡ μόνη ὀρθή: ἡ ἐξέλιξις ὅμως δὲν δύναται ἄλλως νὰ ἐξηγηθῇ εἰμὴ διὰ τῆς ὑπάρξεως μιᾶς ἐσωτερικῆς ὠθήσεως φερούσης τὴν ζωὴν διὰ μορφῶν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον περιπλόκων πρὸς πεπρωμένα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὑψηλότερα (élan vital=ζωτικὴ φορά). Τὸ πνεῦμα εἶνε ὀντότης ἀνεξάρτητος τοῦ σώματος, ὑπερβαίνουσα τοῦτο ἐν χρόνῳ καὶ χώρῳ, ἐφ' ὅσον δὲ τὸ πνεῦμα εἶνε ὑπόστασις διάκριτος τοῦ σώματος ἡ ἐπιβίωσις τῆς ψυχῆς εἶνε δυνατὴ καὶ μάλιστα πιθανή. Ὁ φιλόσοφος ὀφείλει νὰ κατέλθῃ εἰς τὰ ἔγκατα ἑαυτοῦ, κατόπιν δὲ ἀνερχόμενος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν νὰ παρακολουθήσῃ τὴν βαθμιαίαν κίνησιν διὰ τῆς ὁποίας ἡ συνείδησις προπαρασκευάζεται νὰ ἐξελιχθῇ ἐν τῷ διαστήματι. Ἀκριβὴς τέλος γνῶσις τῶν πραγμάτων, κατὰ τὸν Μπέρξον, εἶνε ἡ προϋπόθεσις τῆς μεταφυσικῆς διαισθήσεως. Ἡ διαίσθησις εἶνε τὸ κύριον ὄργανον τῆς φιλοσοφίας. Καὶ διαίσθησις εἶνε τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς διανοητικῆς προσπαθείας διὰ τῆς ὁποίας μεταφερόμεθα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν πραγμάτων

διὰ νὰ ταυτισθῶμεν μὲ ὅ,τι μοναδικὸν καὶ ἀνέκφραστον ἔχουν.

Ἐκ τῶν πολυπληθῶν ἔργων τοῦ φιλοσόφου οἱ Τέκτονες ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μελετήσουν ἰδίως τὴν Δ η μ ι ο υ ρ γ ό ν Ἐ ξ έ λ ι ξ ι ν, τ ὸ Ὕ λ η κ α ὶ Μ ν ή μ η καὶ τὸ Δ ο κ ί μ ι ο ν π ε ρ ὶ τ ῶ ν ἀ μ έ σ ω ν δ ε δ ο μ έ ν ω ν τ ῆ ς σ υ ν ε ι δ ή σ ε ω ς.

Μπέτζλερ, ***βαρῶνος βὰν*** (Buetzlaer). Ὀλλανδὸς Τέκτων χρηματίσας Μέγ.·. Διδ.·. ἐν Ὀλλανδίᾳ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1749 καὶ 1798.

Μπέφ, ***Ι. ντέ*** (Boeuf). Γάλλος Τέκτων ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ δράσας σημαντικῶς διὰ τῆς ἐπιρροῆς του ἐπὶ τοῦ Γερμανικοῦ Φιλοσοφικοῦ Τεκτονισμοῦ τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως εἰς Μπρούνσβικ τῆς Στ.·. τοῦ «Ἁγίου Καρόλου» ἀνωτέρων βαθμῶν ἐν ἔτει 1764. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ ἐν Γερμανίᾳ Τεκτονισμὸς ἦτο μόνον Κυανοῦς.

Μπῆτον, ***κυρία*** (βλ. Γυναῖκες Τεκτονίδες).

Μπίλφελντ, ***βαρῶνος Ι. Φ. φὸν*** (Bielfeld). Διάσημος Γερμανὸς Τέκτων * 1717 † 1770 διὰ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ὁποίου ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ὁ Αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας. Περιγραφὴν τῆς μυήσεως τοῦ αὐτοκράτορος ὡς καὶ ἄλλας λεπτομερείας περὶ Τεκτονισμοῦ παρέχει εἰς τὰ Οἰκογενειακὰ Γράμματα.·. Ὁ Μπίλφελντ ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν «Τριῶν Σφαιρῶν» καὶ εἷς τῶν Μεγ.·. Διδασκάλων της.

Μπλαβάτσκυ ***Ἔλενα Πετρόβνα*** (Blavatzky). Διάσημος Ρωσὶς ἀποκρυφίστρια, πραγματικῶς μυσταγωγημένη διάνοια * 1831 ἐν Αἰκατερινοσλὰβ † 1891 ἐν Ἰνδίαις. Ὑπῆρξε μία ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων μορφῶν αἵτινες ἀναφαίνονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπὶ τῆς γῆς, προικισμένη μὲ ἐξαιρετικὰς ψυχικὰς διαθέσεις ὥστε νὰ καθίσταται εὐκόλως δυνατὴ ἡ μετὰ τῶν ἀοράτων δυνάμεων τῆς φύσεως ἐπικοινωνία της. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς της ἀκόμη ἡλικίας συνδιελέγετο μὲ ἀόρατα, διὰ τοὺς ἄλλους, ὄντα τὰ ὁποῖα ἐβεβαίωνεν ὅτι ἦσαν πλησίον της,, κατέπληττε δὲ πάντας μὲ διάφορα ὑπερφυσικὰ φαινόμενα τὰ ὁποῖα προεκάλει, ὡς κρούσεις ἰσχυράς, μετακινήσεις διαφόρων ἀντικειμένων, κωδωνοκρουσίας, μαντικὰς προρρήσεις κ.ἄ.

Ἐπὶ εἴκοσι περίπου ἔτη καὶ ἀπὸ ἡλικίας 18 ἐτῶν ἤρχισε ταξιδεύουσα ἀνὰ τὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀμερικήν. Καθωδηγεῖτο πάντοτε, ὡς ἀφηγεῖται ἡ ἰδία εἰς τὰ τὸ 1937 ἐκδοθέντα «Προσωπικὰ ἀπομνημονεύματα τῆς Ἕλ. Π. Μπλαβάτσκυ» ἀπὸ τὸ πνεῦμα ἑνὸς τῶν ἐν Ἰνδίαις Διδασκάλων (Μαχάτμα) μετὰ τοῦ ὁποίου εὑρίσκετο εἰς διαρκῆ ἐπικοινωνίαν καὶ ὑπὸ τοῦ ὁποίου τέλος ὡδηγήθη εἰς Ἰνδίας καὶ Θιβὲτ καὶ ἐμυήθη εἰς τὸν Ἀποκρυφισμόν. Συναντηθεῖσα ἀκολούθως ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ μετὰ τοῦ Συνταγματάρχου Ὄλκοττ ἵδρυσε μετ' αὐτοῦ ἐν ἔτει 1875 τὴν ***Θεοσοφικὴν Ἑταιρίαν*** (βλ.λ.) κατ' ἐπιταγὴν τοῦ καθοδηγητοῦ της Μαχάτμα, μὲ σκοπὸν τὴν ἀνάλυσιν τῆς ἐσωτερικῆς διδασκαλίας τῶν θρησκειῶν καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῶν ἐν τῇ φύσει ἀποκρύφων δυνάμεων καὶ τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ψυχικῶν καὶ πνευματικῶν τοιούτων. Διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν αὐτῶν ἡ ἐμπνευσμένη ἀποκρυφίστρια εἰργάσθη ἀόκνως διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς γραφίδος. Τὰ συγγράμματά της περικλείουν ὁλόκληρον τὴν Ἀρχαίαν Σοφίαν τῶν Μυστηρίων. Ἡ «Μ υ σ τ ι κ ὴ Δ ι δ α σ κ α λ ί α», ἡ «Ἶ σ ι ς ἀ π ο κ α λ υ π τ ο μ έ ν η», ἡ «Φ ω ν ὴ τ ῆ ς σ ι γ ῆ ς» κ. ἄ. ἀποτελοῦν ἀκενώτους πηγὰς γνώσεως ἀπὸ τὰς ὁποίας ὀφείλουν νὰ ἀντλήσουν πολλὰ οἱ Τέκτονες καθοδηγούμενοι οὕτω εἰς τὴν κατανόησιν τῆς ἐσωτερικῆς διδασκαλίας τῶν συμβόλων τοῦ Τάγματός των.

Μπλαίηκ, ***Γουλιέλμος*** (Blake). Ἄγγλος μυστικιστὴς καὶ πνευματιστὴς τοῦ ὁποίου τὰ συγγράμματα ἐμπνέονται ὅλα ἀπὸ βαθὺ καὶ ἁγνὸν αἴσθημα, * ἐν Λονδίνῳ 1757 † αὐτόθι 1827. Ὁ Μπλαίηκ ἦτο καὶ Τέκτων πολλὰ δὲ τῶν ἔργων του συνδέονται μὲ τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἐκ τῶν βιβλίων του ἀξιολογώτερα εἶνε: «Πύλαι τοῦ Παραδείσου», «Ὁ γάμος τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς», «Μίλτων», «Ἱερουσαλήμ», «Ὁράματα τῶν κυριῶν τῆς Ἀλβιόνος», κ. ἄ.

Μπλαιρφεντύ, ***βαρῶνος*** (Blaerfindy). Τέκτων Ἰακωβίτης ὑπηρετήσας εἰς τὸν Γαλλικὸν στρατὸν καὶ δράσας εἰς τὸ Σ κ ω τ ι κ ὸ ν Φ ι λ ο σ ο φ ι κ ὸ ν Δ ό γ μ α (βλ.λ.). Θεωρεῖται εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῶν Ὑ π ε ρ τ ά τ ω ν Δ ι δ α σ κ ά λ ω ν τ ο ῦ Φ ω τ ε ι ν ο ῦ Δ α κ τ υ λ ί ο υ.

Μπλάν, ***Λουδοβῖκος*** (Blanc). Γάλλος ἱστορικὸς καὶ Τέκτων * 1811 † 1882. Διὰ τοῦ βιβλίου του «Ἱ σ τ ο ρ ί α τ ῆ ς Γ α λ λ ι κ ῆ ς Ἐ π α ν α σ τ ά σ ε ω ς» ὁ Μπλὰν ἠθέλησε νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν πρώτην ἐπανάστασιν τοῦ 1789 ὡς ἔργον ἀποκλειστικὸν τοῦ Τεκτονισμοῦ αἱ Στοαὶ τοῦ ὁποίου διδάσκουσαι τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἰσότητα ἐπροκάλεσαν τὴν τεραστίαν κοινωνικὴν ἀνατροπήν. Κατὰ τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτῶν τοῦ Μπλάν, παρασυρθέντος προφανῶς ἀπὸ τὰ ριζοσπαστικά του φρονήματα, ἀντεπεξῆλθον πολλοὶ ἐν οἷς καὶ ὁ ἀδ.·. Α. Waite (βλ. ***Γαλλικὴ Ἐπανάστασις).***

Μπλουμάουερ, ***Ἀλοῦσιος*** (Blumauer). Γερμανὸς Τέκτων * 1755 † 1793 συγγράψας διάφορα Τεκτονικὰ ἔργα πεζὰ καὶ ἔμμετρα.

Μπόεμαν, ***Κάρλ Ἀντόλφ*** (Boheman). Σουηδὸς Τέκτων * 1770 † μετὰ τὸ 1815. Ἐγκατεστημένος εἰς Γερμανίαν ἦτο ἐκ τῶν δραστηριωτέρων μελῶν τοῦ Τάγματος τῶν ***Ἀσιατῶν Ἀδελφῶν*** (βλ. λ.) καὶ ἀπόστολος τῶν ἀνωτέρων φιλοσοφικῶν βαθμῶν. Προσκληθεὶς τῷ 1802 ἐν Σουηδίᾳ ὑπὸ τοῦ Δουκὸς τῆς Σουντερμάνια, θιασώτου τῆς Τεκτονικῆς Ἐπιστήμης, διωρίσθη Αὐλικὸς Γραμματεύς. Ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ εἰσαγάγῃ τὸ σύστημα τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν καὶ εἰς τὸν Σουηδικὸν Τεκτονισμόν, ἀποπειραθεὶς ὅμως ν' ἀναμίξῃ καὶ τὴν πολιτικὴν εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ ἱδρυθὲν φιλοσοφικὸν τάγμα, ἐφυλακίσθη ἀρχικῶς διὰ τὰς ἐπαναστατικάς του ἀρχὰς καὶ ἀκολούθως ἀπηλάθη. Ὁ Μπόεμαν ἐπανῆλθε τότε εἰς Γερμανίαν καὶ τῷ 1815 ἐδημοσίευσε εἰς Πύρμοντ μακρὰν δικαιολογίαν τῆς διαγωγῆς του. Ὁ Φίντελ τὸν ἀποκαλεῖ ἀγύρτην. Τοῦτο ἐν τούτοις δὲν εἶνε ἀληθές. Ἀντιθέτως ὁ Μπόεμαν εἶχε τελείως ἐμβαθύνει εἰς τὴν ἀπόκρυφον σημασίαν τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν καὶ ἦτο πραγματικὸς Τέκτων. Εἶχε λησμονήσῃ ὅμως τὴν τεραστίαν διαφοράν, ἥτις χωρίζει τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τὰς πολιτικὰς μηχανορραφίας.

Μπόεμπερ, ***Γιόχαν*** (Boeber). Τέκτων Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς τῶν Δοκίμων ἐν Πετρουπόλει ἐπὶ Τσάρου Ἀλεξάνδρου τοῦ Α΄. Κατὰ τὸ 1805 ἔπεισε τὸν Τσάρον νὰ ἀνακαλέσῃ τὸ ἐναντίον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ οὐκάζιόν του, τόση δὲ ὑπῆρξεν ἡ πειστικότης του κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μορφῆς τοῦ Μυστηριακοῦ Θεσμοῦ, ὥστε ὁ Τσάρος ἑλκυσθεὶς ἐζήτησε νὰ γίνῃ δεκτὸς καὶ ἐμυήθη πράγματι εἰς τὰ Τεκτ.·. Μυστήρια. Ὁ Μπόεμπερ δέον δικαίως νὰ θεωρῆται ὡς ὁ ἀναγεννήσας τὸν Τεκτονισμὸν ἐν Ρωσίᾳ. Ἀπὸ τοῦ 1811 μέχρι τοῦ 1814 ἐχρημάτισε καὶ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ρωσίας.

Μπόμαν, ***Φ. Ὄττο*** (Bohmann). Σουηδὸς ἔμπορος καὶ Τέκτων * ἐν Στοκχόλμῃ 1695 † αὐτόθι 1767 ὅστις κατέλειπε κληροδότημα 100 χιλιάδων τάλλερ ὑπὲρ τοῦ Ἀσύλου τῶν ὀρφανῶν τῶν Τεκτόνων ἱδρυθέντος τῷ 1753.

Μπὸν ἢ Βόν. Τὸ δεύτερον συνθετικὸν Ι.·. λ.·. ἑνὸς ἐκ τῶν συμβ.·. βαθμῶν. Πρόκειται ἐν τούτοις περὶ κακῆς προφορᾶς τῆς ἑβραϊκῆς λέξεως ***μπόνε*** =κτίστης ἢ οἰκοδόμος ἥτις παράγεται ἐκ τοῦ ρήματος ***μπάναχ***=κτίζω. Ἡ λέξις ἔχει ἰδιαζόντως προσαρτηθῇ ὡς ἐπίθετον εἰς τὸν Χ.·. Ἀ.·. ὡς τὸν κυρίως οἰκοδόμον τοῦ Ναοῦ. Καίτοι θὰ ἔπρεπε νὰ προφέρεται ***μπόνε*** ἡ χρῆσις της ἐν τούτοις ἔχει γενικευθῆ εἰς βαθμὸν καθιστόντα πλέον ἀδύνατον τὴν διόρθωσιν.

Μπονβίλ, ***Ἱππότης ντὲ*** (Bonneville) Γάλλος Τέκτων ἱδρύσας τὴν 24ην Νοεμβρίου 1754 τὸ Περιστύλιον τῶν Ἀνωτ.·. Βαθμῶν τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Περιστ.·. τοῦ ***Κλερμὸν*** (βλ.λ.).

Μπονβίλ, ***Νικόλαος ντὲ*** (Bonneville). Γάλλος διανοούμενος καὶ Τέκτων * εἰς Ἐβρὲ 1760 † 1828. Κατὰ τὸ ἔτος 1783 ἐξέδωσε τὸ ἔργον «Ο ἱ Ἰ η σ ο υ ῖ τ α ι ἐ κ δ ι ω χ θ έ ν τ ε ς ἀ π ὸ τ ὸ ν Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ὸ ν κ α ὶ τ ὸ ἐ γ χ ε ι ρ ί δ ι ό ν τ ω ν σ υ ν τ ρ ι β ὲ ν ἀ π ὸ τ ο ὺ ς Τ έ κ τ ο ν α ς». Τὸ ἔργον διῃρεῖτο εἰς δύο μέρη: α) Ὁ Σκωτικὸς Τεκτονισμὸς παραβαλλόμενος μὲ τὰ τρία ἐπαγγέλματα καὶ τὸ μυστικὸν τῶν Ναϊτῶν τοῦ

14ου αἰῶνος. β) Ἡ ταυτότης τῶν τεσσάρων ὅρκων τῆς Ἑταιρίας τοῦ Ἁγ. Ἰγνατίου καὶ τῶν τεσσάρων βαθμῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου. Ὁ Μπονβὶλ μετέφρασεν ἐπίσης εἰς τὴν Γαλλικὴν τὸ ἔργον τοῦ Θωμᾶ Παίην «Δοκίμιον ἐπὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ». Ἡ Τεκτονικὴ θεωρία τοῦ Μπονβὶλ ἦτο ὅτι οἱ Ἰησουῖται εἶχον εἰσαγάγη εἰς τοὺς συμβολικοὺς βαθμοὺς τὴν ἱστορίαν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τῶν Ναΐτων ὡς καὶ τὸ δόγμα τῆς ἐκδικήσεως διὰ τὸ πολιτικὸν καὶ θρησκευτικὸν ἔγκλημα τῆς καταστροφῆς των καὶ ὅτι εἶχον ἐπιβάλει εἰς τέσσαρας τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν τὰς τέσσαρας ἐνόρκους διαβεβαιώσεις τοῦ τάγματός των. Ἐννοεῖται ὅτι ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν καθαρὰν ἐφεύρεσιν τοῦ Μπονβίλ. Τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἠσπάσθη καὶ ὁ Μπόντε (βλ.λ.). Ἐν ἔτει 1793 ὁ Μπονβὶλ ἐφυλακίσθη ὡς Γιρονδῖνος. Ὑπῆρξεν ὁ συγγραφεὺς καὶ τῆς τριτόμου «Ἱστορίας τῆς Νεωτέρας Εὐρώπης» ἐκδοθείσης τῷ 1792.

Μποννισὸν (Bonnichon). Ἄσημος Γάλλος Τέκτων κατορθώσας κατόπιν γνωριμίας του μὲ τὸν ***Μαρτινὲζ ντὲ Πασκουαλὺ*** (βλ.λ.) κατὰ τὸ 1765 νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸ Δόγμα τῶν ***Ἐκλεκτῶν Κοὲν*** (βλ.λ.). Λέγεται ἐπὶ πλέον ὅτι ἔλαβε καὶ τὸν ὑψηλὸν βαθμὸν τοῦ Ροδοσταύρου καὶ κατέστη μέλος τοῦ Ὑπερτάτου Δικαστηρίου ἐν Παρισίοις.

Ὁ Μποννισὸν ἐν τούτοις, καταλεγόμενος μεταξὺ τῶν ἀτόμων ἐκείνων τὰ ὁποῖα διαφεύγοντα τὸν ἀσκούμενον ἔλεγχον κατορθώνουν νὰ εἰσχωρήσουν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Τάγματος διὰ καθαρῶς συμφεροντολογικοὺς σκοπούς, ἐπωφελήθη τῆς θέσεως εἰς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀνέλθῃ καὶ ἤρχισεν ἐμπορευόμενος καὶ πωλῶν τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς, ἐκθέτων οὕτω καὶ τὸ Τάγμα καὶ τὸν Μέγαν Κυρίαρχον ἢ Μέγαν Ὕπατον τοῦ Πασκουαλύ. Ἡ διαγωγὴ αὕτη περιῆλθε τελικῶς εἰς γνῶσιν σημαινόντων ἀδελφῶν καὶ τῇ εἰσηγήσει τοῦ Ντὲ Λὰ Σεβαλερί, τοῦ Βιλλερμὸ καὶ τοῦ Ντὲ Λουζινιὰν ὁ Μποννισὸν ἀπεβλήθη διαγραφεὶς τῶν τάξεων τοῦ Τάγματος. Βαρέως φέρων τὴν ἀποπομπὴν συνεννοήθη μετά τινος Μπλανσὲ καὶ διετύπωσε πρὸ τοῦ δικαστηρίου τοῦ Βορδὼ κατηγορίαν κατὰ τοῦ Πασκουαλὺ ὡς διδάσκοντος ὑπὸ τὸ κάλυμμα τοῦ Τεκτονισμοῦ δόγματα ἀντίθετα πρὸς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Τὸ δικαστήριον ἐν τούτοις ὄχι μόνον ἀπέκρουσε τὴν κατηγορίαν ἀλλὰ καὶ ἐπέβαλεν εἰς τοὺς δύο συκοφάντας νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ Βορδώ. Ὁ Πασκουαλὺ ἐπίσης εἶχε συλλέξῃ ἐγγράφους ἀποδείξεις τῶν δόλων τοὺς ὁποίους εἶχε διαπράξῃ ὁ Μποννισὸν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἠρνήθη ὅμως νὰ ὑποβάλῃ μήνυσιν κατ' αὐτοῦ ἐφαρμόζων οὕτω τὰς Τεκτονικὰς ἀρχάς. Ὁ Μποννισὸν ἐξηφανίσθη ἔκτοτε. Περιττὸν φυσικὰ νὰ προστεθῇ ὅτι ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Δόγματος τῶν Ἐκλεκτῶν Κοὲν καὶ διάσημος ἀποκρυφιστὴς ὑπῆρξεν ἀνώτερος οἱασδήποτε μομφῆς.

Μπόντε, *Γιόχαν - Χριστόφορος* (Bode). Γερμανὸς μουσικὸς καὶ βιβλιοπώλης * ἐν Βρούνσβικ 1730 † ἐν Βαϊμάρη 1793. Ἐγκατασταθεὶς εἰς Ἀμβοῦργον τῷ 1757 ἐμυήθη ἔν τινι αὐτόθι Στοᾷ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἀναδειχθεὶς ταχέως εἷς τῶν θερμοτέρων ὀπαδῶν του. Ἐπεδόθη εἰς τὴν μετάφρασιν πολλῶν γαλλικῶν καὶ ἀγγλικῶν κυρίως ἔργων μεταξὺ δὲ ἄλλων καὶ τοῦ βιβλίου τοῦ Γάλλου Μπονβὶλ ὑπὸ τὸν τίτλον: «Οἱ Ἰησουῖται ἐκδιωχθέντες ἐκ τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τὸ ἐγχειρίδιόν των συντριβὲν ἀπὸ τοὺς Τέκτονας». Τὸ βιβλίον τοῦτο περιέχει παραλληλισμὸν τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ μὲ τὸν Ναϊτισμὸν τοῦ 14ου αἰῶνος. Ὁ Μπόντε ἀνῆκεν ἀρχικῶς εἰς τὸ Δόγμα τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ἀργότερον ὅμως προσεχώρησεν εἰς τὸ Τάγμα τῶν ***Πεφωτισμένων*** (βλ. λ.) ἔνθα ταχέως κατέκτησε τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς δευτέρας τάξεως, εἰς δὲ τὸ συνέδριον τοῦ ***Βίλελμσμπαντ*** (βλ.λ.) συνηγόρησεν ἐνθέρμως ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων τοῦ ***Βαϊσχάουπτ*** (βλ.λ.) καταπολεμήσας σφοδρῶς τὴν Αὐστηρὰν Τήρησιν.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ τονίζει ὅτι ὁ Μπόντε, τὴν ἐποχήν του ἦτο ὁ πληρέστερον κατηρτισμένος εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ κατέχων πολύτιμον καὶ πλουσίαν συλλογὴν βιβλίων. Μανιώδης συλλέκτης εἶχε μελετήσῃ ὅλας τὰς πηγὰς τῆς Τεκτονικῆς γνώσεως καὶ διὰ τοῦτο κατέστη ὁ σοφώτερος τῶν Γερμανῶν Τεκτόνων. Παρὰ τὴν ὀγκώδη αὐτὴν μάθησίν του ἐν τούτοις ὁ Μπόντε ἠκολούθησεν ἐσφαλμένην κατεύθυνσιν διατυπώσας τὴν θεωρίαν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ὑπῆρξεν ἀρχικῶς κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ἐφεύρεσις τῶν Ἰησουϊτῶν οἵτινες ἐζήτησαν δι' αὐτοῦ νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν ἐν Ἀγγλίᾳ, καλύψαντες αὐτὸν πρὸς τοῦτο διὰ τοῦ Ναϊτισμοῦ. Ἡ θεωρία ἐν τούτοις αὕτη κατερρίφθη ὑπὸ μεταγενεστέρων Τεκτόνων ἱστορικῶν καὶ θεωρεῖται σήμερον ἐντελῶς ἀστήρικτος.

μπόντι (bodhi). Καλεῖται οὕτω εἰς τὴν ἰνδικὴν θεοσοφίαν ἡ κατάστασις ἐκστάσεως ἐν τῇ ὁποίᾳ πραγματοποιεῖται ὁ ὕψιστος βαθμὸς τῆς ἐσωτερικῆς ἀποκαλύψεως καὶ τῆς ἀποκτήσεως τῆς αἰωνίας ἀληθείας. Διὰ τοῦ μπόντι ὁ ἄνθρωπος ἀπαλλάσσεται τῶν ὁρίων τοῦ πεπερασμένου καὶ τῶν αἰσθήσεων καὶ εἰσδύει οὕτω εἰς τὴν κεκρυμμένην οὐσίαν τῶν ὄντων.

Μπορσιππά. Ἀρχαιοτάτη πόλις πλησίον τῆς Βαβυλῶνος ἐν τῇ ὁποίᾳ κατὰ τὴν Ἀσσυριακὴν παράδοσιν οἱ ἀπόγονοι τοῦ γίγαντος Συσούθρου ἀνήγειραν τὸν τεράστιον πύργον τῆς Βαβὲλ διὰ νὰ φθάσουν τοὺς Θεούς.

Μπόσουελ, *Ἰωάννης* (Boswell). Σκῶτος εὐπατρίδης ὅστις ἐν ἔτει 1600 ἦτο μέλος τῆς Τεκτονικῆς Στοᾶς τοῦ Ἐδιμβούργου. Οὗτος ἀποτελεῖ τὴν ἀρχαιοτέραν γνωστὴν ἀπόδειξιν περὶ τῆς εἰσδοχῆς εἰς τὰς Ἐπαγγελματικὰς Τεκτονικὰς Στοὰς καὶ ἀνδρῶν μὴ ὄντων ἀρχιτεκτόνων ἢ οἰκοδόμων ἐξ ἐπαγγέλματος, πιστοποιουμένου οὕτω τοῦ γεγονότος ὅτι καὶ ὁ πρὸ τοῦ 1717 Τεκτονισμὸς ἀπετέλει καὶ μυστηριακὴν ὀργάνωσιν.

Μπουαλὼ (Boileau). Γάλλος Τέκτων τὸν ὁποῖον ὁ Τορρὺ ἀναφέρει ὡς συγγραφέα ὑπομνήματος ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ περιληφθέντος εἰς τὴν συλλογὴν «Τεκτονικὰ Χρονικά». Φέρεται ἀποθανὼν ἐν ἔτει 1801. Δὲν φαίνεται συγγενεύων μὲ τὸν ὁμώνυμον ποιητὴν Μπουαλὼ Ντεπρεώ.

Μποῦλε, *Γιόχαν Γκόττλημπ* (Buhle). Γερμανὸς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Γοττίγκης * εἰς Μπρούνσβικ 1753 † αὐτόθι 1821. Καίτοι δὲν ἦτο Τέκτων, ἐξέδοσεν ἐν τούτοις τῷ 1804 μελέτην του «Περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τῶν κυριωτέρων γεγονότων τῶν Ταγμάτων τῶν Ροδοσταύρων καὶ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων».

Εἰς τὸ βιβλίον του τοῦτο ὁ Μποῦλε ἰσχυρίζετο ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὑπῆρξε δημιούργημα τοῦ Τζῶν Βαλεντάϊν Andreä ἱδρυτοῦ τοῦ ***Ροδοσταυρισμοῦ*** (βλ.λ.) καὶ τοῦ Ἄγγλου ὀπαδοῦ του ***Φλοὺντ*** (βλ. λ.).

Ὁ Μποῦλε ἀντέκρουε συγχρόνως καὶ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ Νικολάϊ ἀποδίδοντος πολιτικοὺς σκοποὺς εἰς τὸν θεσμὸν ἱδρυθέντα κατὰ τὴν γνώμην του διὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν βασιλικὸν οἶκον τῶν Στιούαρτ.

Ὁ Νικολάϊ ἀπήντησεν εἰς τὸν Μποῦλε διὰ κριτικοῦ του σημειώματος δημοσιευθέντος τῷ 1806 ἀπορρίπτων γενικῶς τὴν θέσιν τοῦ Μποῦλε. Τὴν ἄποψιν ὅμως τοῦ τελευταίου ὑπεστήριξε καὶ ὁ Ντὲ Κουΐνσι εἰς τὸ ἔργον του «Ἱστορικοκριτικὴ ἔρευνα ἐπὶ τῆς καταγωγῆς τῶν Ροδοσταύρων καὶ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων» εἰς τὸ ὁποῖον ἀναδημοσιεύει καὶ τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ βιβλίου τοῦ Μποῦλε. Αἱ ἀπόψεις τοῦ Μποῦλε συμπίπτουν μὲ τὰς τοῦ Γάλλου Τέκτονος Ραγκὸν μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἀντὶ τοῦ Ἀντρίαι καὶ τοῦ Φλοὺντ ὁ Ραγκὸν θεωρεῖ ἱδρυτὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ τὸν Ἄγγλον Ροδόσταυρον Ἠλίαν ***Ἄσμολ*** (βλ.λ.).

Ὡς φιλόσοφος ὁ Μποῦλε προσέφερε σημαντικὰς ὑπηρεσίας συγγράψας καὶ ἑξάτομον «Ἱστορίαν τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας». Ἀφῆκεν ἡμιτελῆ μεγάλην ἔκδοσιν τοῦ Ἀριστοτέλους τῆς ὁποίας ἐδημοσιεύθησαν μόνον πέντε τόμοι.

Μποῦρε *ἢ Μπούρι* (Bure. Buri). Ὁ πρῶτος θεὸς τῆς Νορβηγικῆς μυθολογίας. Κατὰ τὴν κοσμογονίαν τῆς Σκανδιναυϊκῆς θρησκείας ὑπῆρχεν ἀρχικῶς εἰς τὴν θέσιν τοῦ κόσμου ἓν μέγα κενὸν εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε μία ψυχρὰ καὶ σκοτεινὴ περιοχή, εἰς δὲ τὸ

νότιον μία θερμὴ καὶ φωτεινή. Ἀπὸ ἕνα κοχλάζοντα λέβητα, εἶδος φρέατος, ἐξεχύθησαν εἰς τὸ μέγα κενὸν δώδεκα ποτομοὶ οἱ ὁποῖοι ἐσχημάτισαν ἕνα τεράστιον γίγαντα. Ὁ γίγας αὐτὸς ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν Ἰσλανδῶν Ὑμὲρ καὶ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν Τουΐστο. Οἱ τρεῖς ἔγγονοί του θεωροῦνται ἱδρυταὶ τριῶν Γερμανικῶν φυλῶν.

Σύγχρονος τοῦ Ὑμὲρ ὑπῆρξεν καὶ ὁ Μποῦρε, ἄνθρωπος δημιουργηθεὶς ἀπὸ τοὺς μεγάλους ὀγκοπάγους τοῦ πρωταρχικοῦ χάους ὅστις ἦτο φρόνιμος, ἰσχυρὸς καὶ ὡραῖος (σοφία, ἰσχύς, κάλλος). Ὁ υἱός του ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα ἑνὸς ἄλλου γίγαντος, ἐκ τῆς ἑνώσεως δὲ ταύτης ἐγεννήθησαν ὁ Ὀντίν, ὁ Βιλὶ καὶ ὁ Βὲ οἱ κυβερνήσαντες ὡς θεοὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Σύμβολά τινα Τεκτονικὰ σχετίζονται μὲ τοὺς Σκανδιναυϊκοὺς αὐτοὺς μύθους.

Μπράντ, *Ἰωσήφ* (Brant). Ἐρυθρόδερμος Ἰνδὸς τῆς φυλῆς Μοχάουκ μυηθεὶς εἰς τὰ Τεκτονικὰ μυστήρια ἐν Λονδίνῳ τῷ 1776. Διαρκοῦντος τοῦ Ἀμερικανικοῦ πολέμου τῆς Ἀνεξαρτησίας, ὁ Μπράντ ἐμάχετο παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Ἄγγλων ἐπὶ κεφαλῆς σώματος Ἐρυθροδέρμων οἱ ὁποῖοι κατά τινα μάχην συνέλαβον αἰχμάλωτον τὸν Ἀμερικανὸν λοχαγὸν Μὰκ Κίνστυ. Οἱ Ἰνδοὶ εἶχον δέσει τὸν αἰχμάλωτόν των ἐπὶ ἑνὸς δένδρου καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ τὸν βασανίσουν ὅταν οὗτος ὢν Τέκτων ἔκαμε τὸ γνωστὸν εἰς τοὺς Διδ.·. Τέκτ.·. σημεῖον τοῦ κινδύνου. Ὁ Μπρὰν ἀντιληφθεὶς τὸ σημεῖον ἐπενέβη ἀμέσως καὶ ἔσωσε τὸν Ἀμερικανὸν ἀδελφόν του τὸν ὁποῖον μετέφερεν εἰς Κεμπὲκ ἔνθα καὶ τὸν παρέδωσεν πρὸς ἀσφάλειαν εἰς χεῖρας Ἄγγλων τινῶν Τεκτόνων οἱ ὁποῖοι καὶ τὸν ἀπέστειλαν σῶον εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς προφυλακάς. Ὁ Κλαβὲλ ἐδημοσίευσε τὴν εἰκόνα τοῦ πραγματικοῦ τούτου Τέκτονος εἰς τὴν «Histoire Pittoresque de la F.·. M.·.» (σελ. 283).

Μπράουν, *Δρ Τζὼν* (βλ. *Λατινικὴ Στοά*).

Μπράουν, *Τζὼν* (Browne). Ἄγγλος Τέκτων ἐκδώσας ἐν ἔτει 1798 εἰς τὸν Λονδῖνον τὴν «Κλεῖδα τοῦ Διδασκάλου Τέκτονος» συντεταγμένην εἰς κρυπτογραφικὴν γλῶσσαν τῆς ὁποίας ὁ τρόπος ἀποκρυπτογραφήσεως ἀνεκοινοῦτο μόνον εἰς τοὺς Διδ.·. καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον τούτων προφορικῶς.

Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε σήμερον σπανιώτατον. Ὁ Μπράουνι ἐχρημάτισε κατὰ καιροὺς Σεβ.·. ἐξ Ἀγγλικῶν Στ.·.. Εἰς τὸ ἔργον του περιλαμβάνονται καὶ ὅλαι αἱ κατηχήσεις τοῦ *Πρέστον* (βλ.λ.).

Μπρούν, *Ἀβραὰμ Βὰν* (Brün). Γερμανὸς Τέκτων τοῦ Ἀμβούργου ἀκμάσας, ὡς ἀναφέρει ὁ Τορρύ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ ἀποβιώσας εἰς βαθὺ γῆρας τῷ 1748. Ἦτο πλουσιώτατος ὑπῆρξε δὲ ἡ ψυχὴ τῆς ἐν Γερμανίᾳ «Ἑταιρίας τῶν παλαιῶν Ροδοσταύρων» ἥτις καὶ διελύθη μετὰ τὸν θάνατόν του.

Μπροῦνο, *Τζορντάνο* (Bruno). Διάσημος Ἰταλὸς μεταφυσικὸς φιλόσοφος * ἐν Νόλᾳ τῆς Νεαπόλεως 1548 † ἐν Ρώμῃ 1600. Θεωρεῖται, καὶ δικαίως, εἰς τῶν φωτεινῶν προδρόμων τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας, ὁ τολμήσας μὲ ἐπαινετὸν θάρρος νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν ὑπὲρ τῆς ἐλευθέρας καὶ ἀδογματίστου σκέψεως καὶ πληρώσας μὲ τὴν ἰδίαν του ζωὴν τὴν τόλμην του ταύτην. Ἀναγορευθεὶς τῷ 1575 διδάκτωρ τῆς θεολογίας ἐκ τῆς σχολῆς Δομινικανῶν εἰς ἣν ἐφοίτησεν, ἠσπάσθη τὰς νεοπλατωνικὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας. Τοῦτο ἐπροκάλεσε τὴν μῆνιν τῶν δογματιστῶν οἵτινες τὸν κατηγόρησαν ὡς αἱρετικὸν καὶ μάγον καὶ τὸν ἠνάγκασαν διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐμφάνισίν του ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ν' ἀπορρίψῃ τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ νὰ καταφύγῃ μετὰ διετεῖς περιπλανήσεις εἰς Γενεύην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Γαλλίαν διορισθεὶς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Τουλούζης. Ἀλλ' οἱ ἀντιδραστικοὶ συνεχίζουν τὰς διώξεις των καὶ ὁ Μπροῦνο καταφεύγει εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας ἔνθα ἐπωφελούμενος τῆς κρατούσης ἐλευθερίας συμπληρώνει τὴν πνευματικήν του ὡριμότητα καὶ ἐκδίδει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ κυριώτερον τῶν ἔργων του «Περὶ τῆς αἰτίας, τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ ἑνός» (Della causa, principio et uno). Καταδιώκεται ὅμως καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν θεολόγων τῆς Ὀξφόρδης καὶ καταφεύγει εἰς Βυρτεμβέργην τῆς Γερμανίας καὶ ἀκολούθως εἰς Πράγαν ἔνθα συνεχίζει τὸ συγγραφικόν του ἔργον. Ἐπιτεθεὶς κατὰ τοῦ καθολικισμοῦ ἀναγκάζεται νὰ μεταβῇ εἰς Φραγκφούρτην ὁπόθεν ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ εὐγενοῦς Βενετοῦ, τοῦ Ἰωάννου Μοντσενίγου θελήσαντος δῆθεν νὰ διδαχθῇ τὰ μυστικὰ τῆς μνημονοτεχνικῆς, μεταβαίνει εἰς Βενετίαν ἔνθα συλλαμβάνεται καὶ παραπέμπεται εἰς δίκην. Καὶ θὰ ἠθωοῦτο μὲν ἐκεῖ ὁ Μπροῦνο ἀλλ' ὁ Πάπας ἐζήτησε καὶ ἐπέτυχε τὴν ἔκδοσίν του, καὶ ὁ θαρραλέος φιλόσοφος μεταφέρεται εἰς Ρώμην διὰ νὰ δικασθῇ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως. Μετὰ ἑπταετῆ δίκην καθ' ἣν ὁ Μπροῦνο ὑπεστήριξε μὲ ἀξιοθαύματον θάρρος τὰς φιλοσοφικάς του πεποιθήσεις, τὸ Ἱερὸν Δικαστήριον τὸν κατεδίκασε εἰς θάνατον καὶ τὸν παρέδωσεν εἰς τὴν πολιτικὴν δικαιοσύνην ὅπως «τιμωρηθῇ κατὰ τὸν ἐπιεικέστερον τρόπον καὶ ἄνευ αἱματοχυσίας», ἤτοι νὰ καῇ ζῶν. Ὁ Μπροῦνο ἤκουσε μὲ στωϊκὴν γαλήνην τὴν καταδίκην του καὶ ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς δικαστάς του εἶπε: «Ἀπαγγέλλοντες τὴν καταδίκην μου αἰσθάνεσθε περισσότερον φόβον παρ' ὅσον ἐγὼ ἀκούων τὴν ἀπόφασίν σας».

Τὴν 17ην Φεβρουαρίου 1600 ὁ Μπροῦνο ἀνῆλθεν ἤρεμος ἐπὶ τῆς πυρᾶς εἰς τὸ Campo di Fiori τῆς Ρώμης, θῦμα καὶ αὐτὸς τοῦ τυφλοῦ φανατισμοῦ καὶ τοῦ ξηροῦ σχολαστικισμοῦ ὅστις ἀείποτε ἐστραγγάλισε τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εἰς πᾶσαν ἀδογμάτιστον καὶ ἐλευθέραν ἐκδήλωσίν του.

Τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Μπροῦνο εἶνε πανθεϊσμὸς πλήρης ποιήσεως καὶ θρησκευτικότητος ὁ ὁποῖος καίτοι ἀρχικῶς στηριχθεὶς εἰς τὴν ἀστρονομικὴν θεωρίαν τοῦ Κοπερνίκου ἐξελίχθη βαθμιαίως εἰς πληρεστέραν φιλοσοφικὴν θεωρίαν ἐκπηγάσασαν ἀπὸ μίαν βαθυτάτην καὶ ψυχόρμητον ἐνοραματικὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ θείου καὶ τῆς φύσεως. Συνεχιστὴς τῆς φιλοσοφίας τοῦ Πλωτίνου καὶ τοῦ Πρόκλου, ὁ Ἰταλὸς μεταφυσικὸς διακηρύττει τὸν Θεὸν ὡς παγκόσμιον οὐσίαν δι' ἧς τὸ πᾶν ὑφίσταται, ἥτις εἶνε ἡ πηγὴ πάσης οὐσίας, τὸ βαθύτερον θεμέλιον πάσης φύσεως. Ὁ Θεὸς εἶνε βεβαίως ὀντότης καὶ ἐκτὸς τοῦ σύμπαντος ὑπάρχουσα, ὡς τοιαύτη ὅμως εἶνε ἀσύλληπτος διὰ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν καὶ ἀνέκφραστος, καὶ εὑρίσκεται ὑπεράνω παντὸς ὁρισμοῦ. Ὁ Θεὸς εἶνε διάφορος τοῦ σύμπαντος ἐν ταυτῷ δὲ ἡνωμένος πρὸς αὐτό, περιέχει ἐν ἑαυτῷ τὸ πᾶν καὶ περιέχεται ἐν αὐτῷ. Εἶνε ἡ ἑνότης τοῦ σύμπαντος, ὄχι ἑνότης κενὴ ἀλλὰ δύναμίς τις ἡ ὁποία χωρὶς νὰ εἶνε πνεῦμα ἢ σῶμα, δημιουργεῖ πᾶν πνεῦμα καὶ πᾶν σῶμα. Ἡ γνῶσις τῆς φύσεως εἶνε, κατὰ τὸν Μπροῦνο, ἐφικτὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅστις μέρος ὢν τῆς φύσεως δύναται νὰ τὴν μελετήσῃ ἐν τῷ ἰδίῳ του ἑαυτῷ. Παγκόσμιός τις ἐρωτικὸς δεσμὸς συνδέει καὶ ἑνοποιεῖ πάντα τὰ ὄντα. Ὁ θάνατος εἶνε ἁπλῆ μεταβολὴ ἡ δὲ μέλλουσα ζωὴ μεταμόρφωσις οὐδὲν ἐνέχουσα τὸ τρομερόν. Ἡ τάσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ἄπειρον ἐκδηλοῦται διὰ τοῦ ἔρωτος καὶ ἐν ταὐτῷ διὰ τῆς γνώσεως, ἀμφότεραι δὲ αἱ ψυχικαὶ αὗται λειτουργίαι συνδέονται στενῶς πρὸς ἀλλήλας. Ἐφ' ὅσον ἡ αὐτεπίγνωσις ἀφυπνίζεται καὶ καθίσταται βαθυτέρα καὶ ἐντελεστέρα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ σφαῖρα τῆς δράσεως καὶ τῆς γνώσεως διευρύνεται καὶ ἀνυψοῦται. Ὁ Μπροῦνο διακηρύττει ὅτι οἱαδήποτε πίστις χωρίζουσα τὸν Θεὸν ἀπὸ τῆς φύσεως καὶ ἀπαρνουμένη ὅ,τι εἶνε φυσικὸν καὶ συνεπῶς θεῖον, εἶνε κατωτέρα μορφὴ θρησκείας.

Τὰ κυριώτερα τῶν ἔργων τοῦ Μπροῦνο εἶνε τὸ «Περὶ τῆς Αἰτίας, τῆς Ἀρχῆς καὶ τοῦ Ἑνός», «Ἡ Τέχνη τῶν Συνδυασμῶν», «Ἡ Μνημονοτεχνική», «Τὸ περὶ ἀπειρίας τῶν κόσμων», πέντε ἔργα ἀφιερωμένα εἰς τὴν μαγείαν καὶ ἄλλα τινὰ μεταφυσικὰ ὡς καὶ σατυρικὰ καὶ ποιητικά.

Ἐκτενῆ βιογραφίαν καὶ ἀνάλυσιν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Τζορντᾶνο Μπροῦνο ἐδημοσίευσεν ὁ ἀδ.·. Ἡρ. Π. Γεωργούλης εἰς τὸν Πυθαγόρα - Γνώμονα (τεῦχος Η' 1939 σελ. 129 καὶ ἑπ.).

Μπρούς, *Ροβέρτος* (Bruce). Ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Σκωτίᾳ ἀποδίδεται ὑπό τινων συγγραφέων εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Σκωτίας Ροβέρτον Α', τὸν κοινότε-

ρον γνωστὸν ὡς Ροβέρτον κόμητα ντὲ Μπρούς τῆς παλαιᾶς Νορμανδικῆς οἰκογενείας εἰς τὴν ὁποίαν Γουλιέλμος ὁ Κατακτητὴς εἶχε δωρήσῃ ἀπεράντους γαίας ἐν Σκωτίᾳ. Ὁ Ροβέρτος Α' ἐγκατέστησεν ἐν ἔτει 1314 τὸ Τάγμα τοῦ Ἡρεδὸμ ἀποτελεσθὲν ἀπὸ τοὺς Ἱππότας Ναΐτας τοὺς καταφυγόντας εἰς τὰς κτήσεις του μετὰ τὸν ἐκ μέρους τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας διωγμόν των.

Τὸ γεγονὸς ἀναφέρεται ἐν χειρογράφῳ εὑρισκομένῳ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Μητρὸς Στοᾶς τοῦ Φιλοσοφικοῦ Δόγματος, τὸ ἀναδημοσιεύει δὲ καὶ ὁ Τορρὺ εἰς τὸ Acta Latomorum. Τὸ ἐν λόγῳ ἀπόσπασμα ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ὁ Ροβέρτος Μπρούς Βασιλεὺς τῆς Σκωτίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Ροβέρτος ὁ Α' ἵδρυσε τὴν 24ην Ἰουνίου 1314 μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μπάννοκμπαρν τὸ Τάγμα τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τῆς Ἀτρακτυλλίδος μὲ τὸ ὁποῖον ἡνώθη ἔκτοτε καὶ τὸ Τάγμα τοῦ Ἡρεδὸμ (H-R-D-M) χάριν τῶν Σκώτων Τεκτόνων οἵτινες ἀπετέλουν μέρος τῶν τριάκοντα χιλιάδων ἀνδρῶν διὰ τῶν ὁποίων κατενίκησεν Ἀγγλικὸν στρατὸν ἐξ ἑκατὸν χιλιάδων ἀνδρῶν. Τὸν τίτλον τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. διετήρησεν ἐσαεὶ δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς διαδόχους του. Ἵδρυσε τὴν Βασιλικὴν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Τάγματος H-R-D-M εἰς Κιλλουΐννιγκ καὶ ἀπεβίωσε πλήρης δόξης καὶ τιμῶν τὴν 9ην Ἰουλίου 1329».

Καὶ ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ ἐπίσης εἰς τὰ «Landmarks» (Β' 13) ἀναφερόμενος εἰς τὴν κατάργησιν τοῦ Ναϊτικοῦ Τάγματος ἐν Ἀγγλίᾳ γράφει:

«Εἰς τὴν Σκωτίαν, ὁ Ἐδουάρδος Γ' (Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας) ὅστις εἶχε κυριεύσῃ τότε τὴν χώραν προσεπάθησε νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἰδίαν τακτικήν. Ἀλλ' ὅταν ἐκάλεσε τοὺς Ἱππότας Ναΐτας νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιόν του, μόνον δύο παρουσιάσθησαν, ἐξ ὧν ὁ εἷς ὁ Μέγ.·. Διδ.·. Οὐῶλτερ ντὲ Κλίφτον. Οὗτοι ὡμολόγησαν ὅτι ὅλοι οἱ λοιποὶ εἶχον τραπῆ εἰς φυγήν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Μπρούς προήλαυνε μετὰ τοῦ στρατοῦ του ἐναντίον τοῦ Ἐδουάρδου, ἡ ὑπόθεσις παρέμεινεν ἐκκρεμής. Οἱ Ναΐται ἀδυνατοῦντες πλέον νὰ καταφύγουν εἰς Ἀγγλίαν ἢ Ἰρλανδίαν συνηνώθησαν μετὰ τοῦ Μπρούς καὶ τὸν ὑπεστήριξαν ἐνεργῶς. Καὶ οὕτω μετὰ τὴν νικηφόρον μάχην τοῦ Μπάννοκμπαρν τῷ 1314 ὁ Μπρούς παρεχώρησε γαίας εἰς τὸν Οὐῶλτερ ντὲ Κλίφτον ὡς Μέγ.·. Διδ.·. τῶν Ναϊτῶν εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς ἐνισχύσεως ἣν τῷ παρέσχον οὗτοι. Ἔκτοτε τὸ Βασιλικὸν Τάγμα τοῦ H R D M συχνὰ εἰργάζετο ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ναϊτισμοῦ».

Ὁ Lawrie ἀντιθέτως, θεωρούμενος ὡς αὐθεντία διὰ τὸν Σκωτικὸν Τεκτονισμόν, δὲν δέχεται ὡς ἀληθῆ τὴν ἐκδοχὴν ταύτην. Φρονεῖ ὅτι ἀνεξαρτήτως τῶν ὅσων ἔπραξεν ἴσως διὰ τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς ὁ Μπρούς, ὁ Τεκτονισμὸς εἰσήχθη πολὺ πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐν Σκωτίᾳ. Καὶ κατ' αὐτὸν ὁ Μπρούς μόνον ὡς εἷς τῶν μεγάλων προστατῶν τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ πρέπει νὰ θεωρεῖται.

Μπωσεὰν (Beauséant). Τὸ πολεμικὸν λάβαρον τῶν παλαιῶν Ναϊτῶν τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται καὶ σήμερον εἰς τὸ Τεκτονικὸν Τάγμα. Τὸ λάβαρον διαιρεῖται ὁριζοντίως εἰς δύο τμήματα ἐξ ὧν τὸ ἄνω μέλαν καὶ τὸ κάτω λευκόν· τὸ μέλαν ἐσυμβόλιζε τὸν τρόμον ὃν ἐνέπνεεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τὸ τάγμα καὶ τὸ λευκὸν τὴν ἐμπιστοσύνην πρὸς τοὺς φίλους. Ἐπὶ τοῦ λαβάρου ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφὴ «Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam» = Ὄχι εἰς ἡμᾶς Κύριε, ὄχι εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' εἰς τὸ ὄνομά σου δὸς δόξαν. Τὸ λάβαρον τοῦτο εὑρίσκεται συνήθως καὶ σήμερον εἰς Ναοὺς Ναϊτῶν, ὑπάρχει δὲ ἡ παράστασις τοῦ Ἐρρίκου τοῦ Α' κρατοῦντος αὐτὸ εἰς τὴν ἀριστεράν. Εἶνε ἄγνωστος σχεδὸν ἡ παραγωγὴ τῆς λέξεως. Bauseant ἢ bausan εἰς τὴν παλαιὰν γαλλικὴν ἐκαλεῖτο ὁ δίχρωμος ἵππος, ὁ ὁποῖος καὶ εἰς τὴν Σκωτικὴν ἐπίσης καλεῖται bawseant. Ἄλλοι πάλιν φρονοῦν ὅτι πρόκειται περὶ παλαιᾶς μορφῆς τῆς γαλλικῆς λέξεως bienséant ἥτις σημαίνει τὸν καλῶς καθήμενον. Ὁ Waite δέ, θεωρεῖ πιθανὸν ὅτι ἡ σημασία αὐτὴ ἀπεδίδετο ἴσως εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν οἱ Ἱππόται Ναΐται ἐβάδιζον εἰς τὴν μάχην, ἱππεύοντες ἀνὰ δύο τὸν αὐτὸν ἵππον εἰς ἔνδειξιν τῆς πτωχείας των. Ἡ λέξις «μπωσεάν» ἦτο ἄλλως τε καὶ ἡ πολεμικὴ κραυγὴ τῶν Ναϊτῶν. Πάντως αἱ ἑρμηνεῖαι αὗται δὲν εἶνε καὶ ἱστορικῶς ἐξηκριβωμέναι.

Ὁ Mackey συνδέει τὰ δύο χρώματα, μέλαν καὶ λευκὸν τοῦ Ναϊτικοῦ λαβάρου μὲ κάποιαν ἀνατολικὴν παράδοσιν περὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Weil εἰς τοὺς «Βιβλικοὺς Θρύλους (Biblical Legends σελ. 70).

«Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο ὁ κύριος τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους· ὅταν ἐξεστράτευε μὲ τὸν στρατόν του τὸ φῶς προηγεῖτο αὐτοῦ, ὄπισθέν του δὲ ἠκολούθει τὸ σκότος διὰ νὰ τὸν ἐξασφαλίζῃ ἀπὸ πάσης ἐνέδρας· δι' ἑνὸς δὲ μαγικοῦ λευκοῦ καὶ μαύρου λαβάρου εἶχε τὴν δύναμιν νὰ μετατρέπῃ τὴν φωτεινοτέραν ἡμέραν εἰς βαθὺ σκότος νυκτὸς ἢ τὴν νύκτα εἰς φωτόλουστον ἡμέραν ἀναλόγως τοῦ χρώματος τοῦ λαβάρου τὸ ὁποῖον ἐξετύλισσε».

Εἶνε ἐνδεχόμενον, λέγει ὁ Mackey, νὰ συνέδεσαν τὸ λάβαρόν των μὲ τὸν μῦθον αὐτὸν οἱ Ἱππόται Ναΐται οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐξοικειωμένοι μὲ τὸν Ἀνατολικὸν συμβολισμόν.

Μύησις (initiation). Ἡ ἐνέργεια τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὰ μυστήρια καὶ ἡ διδασκαλία τῶν μυστικῶν τελετῶν. Ἡ λέξις ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ Μυστήρια, ἡ εἰς τὰ ὁποῖα εἰσδοχὴ τελεῖται ὑποχρεωτικῶς διὰ μυήσεως. Ὁ Mackey ἐν τούτοις ὀρθῶς φρονεῖ ὅτι ἡ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ μαθ.·. εἰσδοχὴ δὲν ἔπρεπε νὰ καλεῖται «μύησις» καθ' ὅσον πραγματικὴν μύησιν ἀποτελεῖ μόνον ἡ τελετουργία τοῦ 3ου. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸν Ἀγγλικὸν Τεκτονισμὸν ὁ μαθ.·. θεωρεῖται ὡς εἰσαχθεὶς μόνον (Entered) καὶ οὐχὶ μυηθείς.

Δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ νομισθῇ (ὅπως δυστυχῶς νομίζουν οἱ περισσότεροι) ὅτι ἡ ἀνακοίνωσις τῶν τελετουργικῶν λεπτομερειῶν καὶ λοιπῶν μυστικῶν ἑνὸς ἢ πολλῶν βαθμῶν ἀποτελεῖ καὶ τὴν πραγματικὴν μύησιν ἑνὸς ἀτόμου. Πρέπει ἐπιμελῶς νὰ διακρίνωμεν τὴν πραγματικὴν μύησιν, περὶ ἧς κατωτέρω, ἀπὸ τὰς συμβολικὰς τοιαύτας αἱ ὁποῖαι δὲν ἀποτελοῦν παρὰ τὴν εἰκόνα τὴν σχηματικὴν οὕτως εἰπεῖν μορφήν της. Ἡ πραγματικὴ Μύησις, ἐπιστήμη συνδεομένη μὲ τὴν Φυσιολογίαν καὶ τὴν Ἐξέλιξιν εἶνε μοναδικὴ καὶ ἑνιαία καὶ εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα προοδευτικῆς ἐξελίξεως δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ Μύστης πραγματοποιεῖ ἐν ἑαυτῷ ἀπὸ τοῦδε τὰς ἰδιότητας ἐκείνας αἱ ὁποῖαι θὰ διακρίνουν τὰ ἀνθρώπινα ὄντα μετὰ πάροδον πολλῶν ἴσως ἀκόμη χιλιετηρίδων. Προορισμὸς ἑπομένως τῆς μυήσεως, ὑπὸ τὴν καθαρῶς ἐπιστημονικήν της ἔννοιαν, εἶνε νὰ δημιουργήσῃ τὸ «ἀριστούργημα» τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους, τὸν τέλειον ἄνθρωπον, κατὰ τρόπον φυσιολογικὸν ἐντελῶς, διὰ μιᾶς προοδευτικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐν αὐτῷ κρυπτομένων δυνατοτήτων. Χαρακτηριστικὸν συμβολισμὸν τούτου παρέχουν συμβολικά τινα μυστικὰ ἄνθη ἐν οἷς καὶ τὸ ***Ρόδον*** (βλ. λ.). Τὸ ρόδον τελειοποιεῖται διὰ τῆς καλλιεργείας χωρὶς νὰ χάσῃ τὰς γεννητικάς του ἰδιότητας ἐνῷ τὰ ἄλλα φυτὰ διπλασιάζουν τὰ πέταλά των ἀφοῦ ὅμως ἀλλοιώσουν τοὺς ἀνθῆράς των.

Ἐὰν ἐν τούτοις ἡ μύησις εἶνε μία καὶ ἑνιαία, οἱ τρόποι οἱ χρησιμοποιούμενοι διὰ τὴν ἐπίτευξίν της εἶνε διάφοροι, εἰς αὐτοὺς δὲ ἀναφέρονται τὰ διάφορα συστήματα τὰ γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μυστικαὶ Ἐπιστῆμαι» ὡς καὶ τὰ «Μυστήρια» τῶν Ἀρχαίων καὶ τὰ διάφορα Δόγματα Μυσταγωγικῶν Ἑταιριῶν τὰ ὑπάρξαντα ἄλλοτε καὶ ὑπάρχοντα καὶ σήμερον. Πάντως ἡ πραγματικὴ μύησις δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἶνε ἢ τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς καθαρῶς ἐσωτερικῆς ἐργασίας καὶ προσπαθείας τῆς ὁποίας τὰς γενικὰς μόνον γραμμὰς καὶ ὑποδείξεις παρέχουν τὰ διάφορα συστήματα. Εἰς τὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ Μυστήρια αἱ ὑποδείξεις αὗται γίνονται προοδευτικῶς καὶ κατὰ βαθμούς. Ὁ ἀδ.·. A. Waite παρέχει ἐν τοῖς κατωτέρω θαυμασίαν εἰκόνα τοῦ τρόπου καθ' ὃν πραγματοποιεῖται ἡ μύησις.

«Οἱ εἰσερχόμενοι ἐν τῷ Ναῷ, γράφει, δέον νὰ ἀνέλθουν τὰς βαθμίδας του. Ἡ ἐκ τῆς ἀνόδου ἀποκτωμένη πεῖρα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γραφῇ διότι περικλείει καὶ ἓν μὴ ἀνακοινώσιμον μέρος, ὅπερ εἶνε ἡ ἐν τῷ Ἀδύτῳ ζωὴ ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδεμία—ὅσον δήποτε ἐπεξηγηματικὴ—ὁδηγία θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ καταστήσῃ ἱκανὸν ἕνα

ἄνθρωπον ὅπως ἐπιτύχῃ εἴσοδον ἐν Στ.·. πιστῶν ἢ συνδεθῇ μὲ τὴν ἄλυσιν ἐκείνην ἡ ὁποία, ὅπως παραβολικῶς ἐλέχθη, ἀρχίζει μὲ τὸν Ἑρμῆν καὶ τὸν Ὀρφέα καὶ θὰ τελειώσῃ μὲ τὴν συντέλειαν τῶν αἰώνων. Δέον νὰ κατανοηθῇ ἐν τούτοις ὅτι ἡ ἁπλῆ εἴσοδος δὲν μεταδίδει καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἐν τῷ Ναῷ ζωὴν διὰ τὴν ὁποίαν ὁ εἰσερχόμενος πρέπει νὰ ἔχῃ δεόντως παρασκευασθῇ ὥστε νὰ καταστῇ ἔδαφος γόνιμον ὅπως δεχθῇ τὸν σπόρον. Διότι μόνον οὕτω εἰσέρχεται ἡ ζωή, καὶ οὕτω μόνον ἀναπτύσσεται. Εἰς τὴν πνευματικὴν ὅμως, ὅπως καὶ τὴν φυσικὴν βιολογίαν, τίποτε δὲν συμβαίνει αὐτομάτως. Τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς κινεῖται πανταχοῦ καὶ παράγει τοὺς καρπούς του μόνον ὅπου τὸ ἔδαφος εἶνε κατάλληλον διὰ νὰ τὸ δεχθῇ. Ἕπεται συνεπῶς ὅτι πᾶς τις ἔχων τὸν ζῆλον τῆς Γνώσεως δύναται και μακρὰν πάσης μυήσεως νὰ ἀποκτήσῃ τὴν πεῖραν. Οἱ σκοποὶ τῶν Μυστικῶν Ἑταιριῶν δὲν εἶνε κρύφιοι. Οἱ αὐτοὶ σκοποὶ ἐπιδιώκονται καὶ ἔξω τῶν ἡγιασμένων κύκλων των. Ἐκεῖνα ὅμως τὰ ὁποῖα προσφέρει μία μύησις εἰς τὴν Μυστικὴν Ἑταιρίαν εἶνε: α' βοήθεια πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, β' τὸ προτέρημα τῆς προηγουμένως κτηθείσης ἐν τῷ Τελεστηρίῳ πείρας, γ' ἡ ἀπὸ κοινοῦ συντελουμένη ἔρευνα, δ' ἡ συναδέλφωσις καὶ ὁ ἀνεκτίμητος δεσμὸς τῆς ἀγάπης, ε' ἡ ἐκ τοῦ δεσμοῦ αὐτοῦ ἐξασφάλισις, στ' τὰ διακριτικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐν τῷ Τελεστηρίῳ ζωῆς καὶ ζ' οἱ συμβολισμοὶ τῶν τελετουργικῶν τυπικῶν.

«Κατὰ τὴν εἴσοδόν του εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ὁ νεωστὶ γενόμενος δεκτὸς Ἀδελφός, εἰσέρχεται εἰς ἕνα κόσμον ἐμβλημάτων καὶ συμβόλων. πᾶν ὅ,τι δὲ τελεῖται ἐν αὐτῷ ἔχει μίαν κεκρυμμένην σημασίαν ἡ ὁποία συχνὰ δὲν διακρίνεται εὐθὺς ἀμέσως. Ἡ σημασία αὕτη εἶνε πολύπλευρος, δύναταί τις δὲ νὰ τὴν πλησιάσῃ ἀπὸ διαφόρων ἀπόψεων. Καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ Στοὰ ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας ταύτης. Ὁ ὑποψήφιος, γενόμενος δεκτός, εἰσέρχεται ἐντὸς θεσμοῦ τοῦ ὁποίου αἱ διακλαδώσεις ἁπλώνονται καὶ πρὸς τὰ τέσσαρα σημεῖα τῆς ὑδρογείου. Ἠμπορεῖ νὰ πρόκειται περὶ μικρᾶς τινος Στοᾶς, μὲ ὀλίγους πτωχοὺς ἀδελφούς· πᾶς ὅμως ὁ γενόμενος δεκτὸς ἐν αὐτῇ ἀναγνωρίζεται ὑφ' ὁλοκλήρου τοῦ Τεκτονικοῦ κόσμου, εἰς ὅλας τὰς χώρας καὶ μεταξὺ ὅλων τῶν λαῶν. Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ κάτι περισσότερον τούτου· ὅσον δήποτε ταπεινὴ καὶ μικρὰ καὶ ἂν εἶνε ἡ Στοὰ ἐν τῇ ὁποίᾳ εἰσῆλθε, ἀποτελεῖ ἕνα μικρόκοσμον, ἓν μνημεῖον τοῦ παγκοσμίου Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἀντιπροσωπεύει ἀκόμη καὶ περικλείει τὴν ζωὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἐνῷ ἡ τελετὴ τῆς μυήσεώς του εἰσάγει τὸν νεομύητον Ἀδελφὸν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν ἐκείνην μορφὴν τῆς ζωῆς ἥτις ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ Τάγματος. Καθίσταται οὗτος μέλος ἑνὸς ὀργανικοῦ συνόλου.

Οὕτω ὁ ὑποψήφιος μὲ τὴν μύησίν του γεννᾶται οὕτως εἰπεῖν ἐκ νέου εἰς τὸ σύμπαν ἢ μᾶλλον κάποια θύρα τοῦ ἀνοίγεται διὰ νὰ τὸν εἰσαγάγῃ εἰς ἕνα ἄλλον, ἀναλογικὸν κόσμον. Καὶ πράγματι κατὰ τὴν συγκινητικὴν ἐκείνην στιγμὴν καθ' ἣν ἐπανέρχεται εἰς τὸ φῶς, ἀνακαλύπτει τὸν ἑαυτόν του ἐν μέσῳ μιᾶς συμβολικῆς παραστάσεως ἑνὸς νέου κόσμου· καὶ ὅταν τῷ ἀνακοινοῦται ὅτι εἶνε ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος ἑνὸς νέου θεμελίου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὀφείλει νὰ οἰκοδομήσῃ τὸν ἑαυτόν του, πρέπει νὰ κατανοήσῃ—ἐὰν ἔχῃ τὸ χάρισμα τῆς ἐνοράσεως—ὅτι ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως ἡ τελεία καὶ κανονικὴ Στοὰ εἶνε καὶ ἰδικόν του συγχρόνως σύμβολον, μία παράστασις οἱονεὶ τῆς καταστάσεως ἐκείνης εἰς τὴν ὁποίαν καλεῖται νὰ ἀνυψωθῇ καὶ ὁ ἴδιος.

Εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὁ νεωστὶ μυούμενος καλεῖται ὀρθῶς ν ε ό φ υ τ ο ς, παριστᾷ τουτέστι κάτι τὸ νεωστὶ φυτευθέν, κάτι τὸ ἀναγεννηθέν».

Εἰς τὰ παλαιὰ Μυστήρια, ὅπως τὰ τῆς Σαμοθράκης, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἐλευσῖνος ἐλέγετο ὅτι ὁ ὑποψήφιος ἀνεγεννᾶτο καὶ διήρχετο διαδοχικῶς διὰ διαφόρων σταδίων μιᾶς νέας ζωῆς μέχρι τῆς ἀνυψώσεώς του εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον τῆς τελειότητος. Τοῦτο συμβαίνει βεβαίως καὶ εἰς τὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ Μυστήρια τῶν ὁποίων οἱ διάφοροι βαθμοί, ὀρθῶς ἑρμηνευόμενοι, ἐμφανίζουν ἀκριβῶς τὰ διάφορα αὐτά, μέχρι τῆς τελειώσεως, στάδια τῆς ζωῆς ἑνὸς μύστου. Ἀλλ' ἡ ἀπόκρυφος παράδοσις βεβαιοῖ ὅτι εἰς τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα Ἄδυτα τῆς Σοφίας ἡ μύησις δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς συμβολικὰς παραστάσεις καὶ «σημεῖα» ἀλλ' ἠσχολεῖτο καὶ μὲ πειραματισμοὺς ἐπ' αὐτῆς ταύτης τῆς ζωῆς οὕτως ὥστε οἱ Νεόφυτοι νὰ ἐξικνοῦνται καὶ οὐσιαστικῶς εἰς τὴν πλήρη κατανόησιν τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως καὶ τὴν καθυπόταξιν τῶν κεκρυμμένων δυνάμεών της.

Διερωτᾶται τις ὅμως ἐὰν ἡ προσπάθεια τῆς βελτιώσεως τοῦ ἀτόμου διὰ τῆς μυήσεώς του, ἐφαρμόζεται πραγματι ὅπως ἐπιβάλλεται εἰς τὰ διάφορα Ἐλευθεροτεκτονικὰ τάγματα. Μία ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ θὰ ἦτο ἀπογοητευτική. Ὁ ὠφελιμισμὸς εἰσεχώρησεν ἐνιαχοῦ ἐξ ὑπαιτιότητος φυσικὰ τῶν ἀνωτέρων ἡγειῶν καὶ συχνὰ δὲν πρυτανεύει, ὡς ὤφειλεν ἡ ἐκτίμησις τοῦ βαθμοῦ τῆς μυσταγωγήσεως ἑνὸς μέλους, ἀλλ' ὁ ὑπολογισμός, ἡ ἐπιτηδειότης τοῦ ἀναρριχᾶσθαι καὶ τὸ συμφέρον. Πόσον ἐπιζημία εἶνε ἡ τοιαύτη ἀντίληψις καταφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐκλείπουν βαθμιαίως οἱ πράγματι μυσταγωγημένοι ὁδηγηταὶ καὶ ἡ ἀντικατάστασίς των καθίσταται προβληματική. Ὑπὸ τοιαύτας δὲ συνθήκας προβάλλει ἀπειλητικὸς ὁ κίνδυνος τῆς βαθμιαίας μετατροπῆς τοῦ μυστηριακοῦ καθαρῶς τάγματος εἰς βέβηλον σωματεῖον.

Εὐτυχῶς ὅτι τοῦτο δὲν συμβαίνει πανταχοῦ. Ὑπάρχουν ἀκόμη Ἄδυτα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν παρασυρθῇ ἀπὸ τὴν δίνην τῶν ἐπιπολαίων ἐκδηλώσεων ἑνὸς ψευδοῦς πολιτισμοῦ καὶ ὅπου πραγματικοὶ μυσταγωγοὶ Διδάσκαλοι ἐξακολουθοῦν νὰ κληροδοτοῦν εἰς ἀξίους μαθητὰς τὰ διδάγματα τῆς Ἀποκρύφου Σοφίας τῶν Αἰώνων (βλ. *μυστήρια).*

μυθολογία. Τὸ σύνολον τῶν μύθων ἑνὸς λαοῦ ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ μελέτη καὶ ἔρευνα τῶν μύθων αὐτῶν. Ὑπὸ τὴν δευτέραν αὐτὴν ἔννοιαν ἡ μυθολογία εἶνε ἡ ἐπιστήμη ἡ πραγματευομένη περὶ τῆς θρησκείας τῶν ἀρχαίων λαῶν ἥτις σχεδὸν πάντοτε ἐβασίζετο ἐπὶ μύθων καὶ λαϊκῶν παραδόσεων. Εἰς τὴν «Μ υ θ ο λ ο γ ί α ν τ ῆ ς Ἀ ρ χ α ί α ς Ἑ λ λ ά δ ο ς κ α ὶ τ ῆ ς Ἰ τ α λ ί α ς» ὁ Keightly τονίζει ὅτι ἡ μυθολογία δέον νὰ θεωρῆται ὡς ἡ ἀποθήκη τῆς πρώτης θρησκείας ἑνὸς λαοῦ. Εἶνε τόσον στενὴ ἡ σχέσις μεταξὺ τῶν μυθολογικῶν μυστηρίων καὶ τῆς παλαιᾶς ὀργανώσεως τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ ὥστε ἡ μελέτη τῆς μυθολογίας νὰ ἐπιβάλληται εἰς πάντα Ἐλεύθερον Τέκτονα ἐπιθυμοῦντα πράγματι νὰ μυσταγωγηθῇ.

μῦθος. Ἡ λέξις ἐσήμαινεν ἀρχικῶς ἁπλῶς ἀφήγησιν γεγονότος, ἀδιαφόρως ἀληθοῦς ἢ ψευδοῦς· σήμερον ὅμως ἡ λέξις σημαίνει κυρίως προσωπικὴν ἀφήγησιν ἀπομεμακρυσμένου παρελθόντος, ἡ ὁποία, καίτοι μὴ κατ' ἀνάγκην ἀναληθὴς εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιβεβαιωθῇ μόνον διὰ τῶν ἐσωτερικῶν ἐνδείξεων τῆς δι' αὐτῆς μεταδιδομένης παραδόσεως. Τὸν ὁρισμὸν αὐτὸν δίδει ἀκριβῶς εἰς τὴν λέξιν «μῦθος» ὁ Ἄγγλος Grote εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος» (History of Greece τόμ. Α' σελ. 295) ὁμιλῶν περὶ τῶν μύθων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς θρησκείας. Τὸν ὁρισμὸν ὅμως αὐτὸν δυνάμεθα κάλλιστα νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς Ἐλευθεροτεκτονικοὺς Μύθους.

Πρῶτοι μῦθοι εἶνε οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τοὺς διαφόρους θεοὺς τῆς ἀρχαιότητος. Ὡς βαθύτερον σκοπὸν εἶχον τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ λαοῦ διὰ τῆς ἐξυμνήσεως τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων. Ἐπίσης σπουδαιότατοι εἶνε καὶ οἱ μῦθοι οἱ ἀπαντῶντες εἰς τὴν γένεσιν τῶν λαῶν. Αἱ ἀρχέτυποι φυλαὶ ἀρέσκονται νὰ ἐκφράζουν ὑπὸ συγκεκριμένην μορφὴν τὰς καθοδηγούσας αὐτὰς ἰδέας ὡς συνεχείας τῶν γεγονότων τὰ ὁποῖα ἐπέδρασαν εἰς τὰς τύχας των. Ἀρέσκονται νὰ προσωποποιοῦν ὑπὸ μεγάλα ὀνόματα τὰς βραδείας καὶ ἀσαφεῖς ταύτας ἐπιδράσεις. Καὶ οὕτω οἱ μῦθοι χύνουν φῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν λαῶν.

Ἐὰν προσέξωμεν εἰς τοὺς μύθους τῆς ἀρχαιότητος, ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ των θὰ ἐννοήσωμεν καὶ θὰ πεισθῶμεν ὅτι οἱ ἐκ παραδόσεως οὗτοι μῦθοι κρύπτουν πράγματι μεγάλας πάντοτε καὶ αἰωνίας ἀληθείας φυσικὰς ἢ ἠθικάς. Εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς μύθους κυριαρχεῖ συμβολικὴ ἰδέα τῆς ὁποίας ὅμως δὲν εἶνε δυνατὴ πάντοτε ἡ θετικὴ ἑρμηνεία. Ὁ μῦθος ἑπομένως εἶνε ἐν τῇ πραγματικότητι

ἡ κεκαλυμμένη ἔκφρασις μιᾶς ἰδέας. Πρέπει νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ τὸν κατανοήσωμεν, ἐπ' αὐτοῦ δὲ χρήσιμον παρέχει συμβολὴν ὁ Max Müller εἰς τὸ ἔργον του «Ἐπιστήμη τῶν γλωσσῶν» γράφων τὰ ἑξῆς:

«Ὅλα εἶνε ἀληθῆ, φυσικά, ἐκφραστικὰ ἐὰν εἰσδύσωμεν μὲ πνεῦμα σεβασμοῦ εἰς τὰς ἐννοίας τῆς ἀρχαίας τέχνης καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης. Ὅλα ἀντιθέτως καθίστανται ψευδῆ καὶ ἐστερημένα πάσης σημασίας ἐὰν ἑρμηνεύσωμεν τὰς βαθείας καὶ πανισχύρους λέξεις τῶν δραματιστῶν τῆς ἀρχαιότητος μὲ τὴν ἐπιφανειακὴν καὶ ἀσθενῆ ἀντίληψιν τῶν νεωτέρων χρονικογράφων».

Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες δύνανται νὰ ἀνεύρουν γόνιμον πηγὴν μορφώσεως εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τοὺς μύθους τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν Μυστηρίων· ὄχι μόνον εἰς ἐκείνους οἵτινες περιλαμβάνονται εἰς τὰ τυπικὰ τῶν καὶ ἀναπτύσσονται ὑποδειγματικῶς εἰς τὰς λειτουργίας των ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι καίτοι μὴ συμπεριλαμβανόμενοι εἰς τὰ τυπικὰ ἢ τὰς κατηχήσεις μετεδόθησαν προφορικῶς ὡς τμήματα τῆς ἱστορίας τοῦ Τάγματος. Διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐν τούτοις ἐκτίμησιν καὶ κατανόησιν τῶν μύθων αὐτῶν, ὁ μελετητὴς ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του τὸν γενικὸν χαρακτῆρα των. Διότι ἂν θελήσῃ νὰ τὰ θεωρήσῃ ὡς ἀσφαλῆ ἱστορικὰ γεγονότα θὰ προσκρούσῃ εἰς τόσους ἀναχρονισμούς, τόσας ἀπιθανότητας καὶ τόσας παραμορφώσεις τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, ὥστε νὰ ἀναγκασθῇ νὰ τὰ χαρακτηρίσῃ ὡς μυθολογήματα ἀνάξια προσοχῆς. Ἀλλ' ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶνε μυστηριακὸς θεσμός, τὰ πάντα δὲ ἐν αὐτῷ, ἰδίως δὲ οἱ μῦθοι καὶ αἱ παραδόσεις του, εἶνε βαθύτατα συμβολικοί. Καίτοι τινὲς τῶν μύθων του ὡς ὁ τοῦ 3ου, περικλείουν καὶ βαθύτατον ὑπόστρωμα ἀληθείας, ὑπεράνω καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων, ἀνεγείρεται πάντοτε ὑπέροχον οἰκοδόμημα συμβολισμοῦ. Ἡ παράδοσις, ὅπως οἱ μῦθοι τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, εἶνε σύμβολον περικλεῖον πάντοτε ὑψηλὴν φιλοσοφίαν ἢ θρησκευτικὰς ἀληθείας. Ὅσοι θελήσουν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ μελετήσουν τοὺς μύθους καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ θεσμοῦ θὰ ἀνακαλύψουν πλουσιώτατον ὑλικὸν μυστηριακῆς μορφώσεως.

Τοὺς ἐν τῷ Ἐλευθεροτεκτ.·. ὑπάρχοντας μύθους θὰ ἠδυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς ἱστορικοὺς καὶ εἰς φιλοσοφικούς. Καὶ ἱστορικοὶ μὲν εἶνε ὅσοι ἔχουν ὡς βάσιν ἱστορικόν τι γεγονὸς περὶ τὸ ὁποῖον ὅμως ἔχουν προστεθῆ διάφορα ἄλλα φανταστικὰ ἐπεισόδια ἢ πρόσωπα ὡς εἶνε λ. χ. ὁ μῦθος τοῦ Χ.·. Α.·., φιλοσοφικοὶ δὲ οἱ στερούμενοι παντὸς ἱστορικοῦ στοιχείου καὶ ἐφευρεθέντες μόνον πρὸς τὸν σκοπὸν μεταδόσεως μιᾶς συγκεκριμένης σκέψεως ἢ δόγματος. Οὕτω ἡ περὶ **Εὐκλείδου** παράδοσις εἶνε καθαρῶς φιλοσοφικὸς μῦθος (βλ. ***παράδοσις***).

Βιβλιογρ.: Ι, 55.

Μυρὰ *Ἰωακεὶμ* (Murat). Γάλλος στρατάρχης τοῦ Ναπολέοντος καὶ Βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως * 1771 † 1815. Ἀκολουθήσας πανταχοῦ τὸν Βοναπάρτην ἀνεδείχθη ἡρωϊκὸς πολεμιστὴς ἀναγορευθεὶς ἐν ἔτει 1808 καὶ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰωακεὶμ—Ναπολέων. Ταχθεὶς καὶ πάλιν ὑπὲρ τοῦ Ναπολέοντος, μετὰ τὴν ἐκ τῆς νήσου Ἔλβας ἐπάνοδον τούτου, κατέλαβε τὴν Ρώμην καὶ τὴν Βολωνίαν, ἡττηθεὶς ὅμως κατέφυγεν εἰς Κορσικὴν ὁπόθεν ἐπεχείρησε νὰ ἀνακτήσῃ τὸν θρόνον του. Καταληφθεὶς ὑπὸ τρικυμίας καὶ ἀποβιβασθεὶς εἰς Πίτζο τῆς Καλαβρίας συνελήφθη καὶ δικασθεὶς ἐτυφεκίσθη ἐπιδείξας πλήρη ἀπάθειαν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Ὁ Μυρὰ ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐν Παρισίοις, ἐχρημάτισε δὲ ἐν ἔτει 1803 καὶ Α' Μ.·. Ἐπ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας. Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1809 ἵδρυσιν ἐν Νεαπόλει καὶ Ὑπ.·. Συμβ.·. ὁ Μυρὰ ἐμεσολάβησε διὰ τὴν σύναψιν συνθήκης μεταξὺ τούτου καὶ τῆς ὑφισταμένης Μεγ.·. Ἀν.·. Νεαπόλεως δυνάμει τῆς ὁποίας οἱ πέραν τοῦ 18ου βαθμοὶ ὑπήγοντο ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·.. Ὁ βασιλεὺς Ἰωακεὶμ Μυρὰ ἐδέχθη συγχρόνως καὶ τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν ἀμφοτέρων τῶν ἐν λόγῳ Τεκτονικῶν ἀρχῶν τὴν ὁποίαν καὶ διετήρησε μέχρι τῆς ἐκ τοῦ θρόνου ἀνατροπῆς του.

Μυρὰ *Λουκιανός, Πρίγκιψ*. Υἱὸς τοῦ προηγουμένου, βασιλέως τῆς Νεαπόλεως, μυηθεὶς εἰς τὸν Τεκτ.·. τὴν 26ην Φεβρουαρίου 1825. Μετὰ τὸ πολιτικὸν πραξικόπημα τοῦ 1851 ἐπιβληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος Γ' διωρίσθη εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1814 κενὴν θέσιν τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας. Παρεξηγῶν τὸ ἀξίωμα ὅμως ἐπολιτεύθη ὡς δεσπότης. Καὶ τὸ 1860 δὲν ἐδίστασε νὰ προκαλέσῃ καὶ ἐπέμβασιν τῆς ἀστυνομίας ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐπανεκλογήν του. Δὲν τὸ κατώρθωσεν ἐν τούτοις ἐκλεγέντος ἀντ' αὐτοῦ τοῦ πρίγκιπος Ναπολέοντος ὅστις ὅμως κατὰ διαταγὴν τοῦ Αὐτοκράτορος δὲν ἐδέχθη τὸ ἀξίωμα. τῆς θέσεως ταύτης κενωθείσης καὶ πάλιν μέχρι τοῦ 1862 (βλ. ***Γαλλία***).

μύρτος. Τὸ ἱερὸν φυτὸν τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων ἀνάλογον εἰς τὸν συμβολισμόν του μὲ τὴν ἀκακίαν τῶν Ἐλευθεροτεκτ.·. Μυστηρίων. Ἡ μύρτος ἐλέγετο καὶ μυρσίνη ἢ μυρτίνη.

μυσταγωγία Ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὰ μυστήρια, ἡ μύησις, ἡ διδασκαλία καὶ ἡ κατήχησις εἰς τὰς μυστηριακὰς θρησκείας καὶ τὰς μυστικὰς ἑταιρίας. Ἡ μυσταγωγία τελεῖται κατὰ κανόνα διὰ συμβόλων δεδομένου ὅτι ὑπάρχουν ἀλήθειαι μὴ ἀνακοινώσιμοι εἰς πάντας. Ὡς μυστηριακὸς θεσμὸς καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἔχει τὴν μυσταγωγίαν του καὶ τὰς συμβολικάς του τελετάς. Ὡς ὅμως ἀναλυτικώτερον ἐκτίθεται εἰς τὸ περὶ μυήσεως κεφάλαιον (βλ. ***μύησις***) ἡ πραγματικὴ μυσταγωγία ἐπιτυγχάνεται μόνον δι' ἐσωτερικῆς ἐργασίας καὶ συγκεντρώσεως εἰς ἑαυτόν. Ὁ ἀδ.·. A. Waite ἐν προκειμένῳ γράφει: «Πραγματικὸς Τέκτ.·. Διδ.·. εἶνε ἐκεῖνος ὅστις κατανοεῖ ὑπὸ τὸ φῶς τῶν Μυστηρίων τί σημαίνει ὁ εἰκονικὸς θάνατος καὶ ἡ ἐκ τοῦ μνημείου ἀνέγερσις καὶ ἀληθὴς Τέλειος Τέκτ.·. καὶ Ἱππ.·. Ροδ.·. † .·. εἶνε ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶδε ποίου εἴδους φῶς ἐν τῷ σκότει λάμπει ἐκ τοῦ ἑβδόμου κύκλου καὶ ἀντελήφθη εἰς ποῖον σημεῖον καὶ ἐντὸς τίνος κέντρου ὀφείλει νὰ ἀτενίσῃ διὰ νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ Ἐμμανουήλ. Ὁ ἀληθῶς μυσταγωγημένος γνωρίζει ὅτι ἡ ἀναζήτησις τοῦ Λόγου εἶνε αἴτημα ζωῆς»

«Μυσταγωγία». Στ.·. Τελειοποιήσεως ὑπ' ἀρ. 5 ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν καὶ Κοιλ.·. Ἰλισσοῦ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἵδρυσίς της ἐνεκρίθη διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 189 καὶ ἀπὸ 5 Μαρτίου 1924 δρυφ.·. τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. ἡ δὲ ἐγκατάστασις αὐτῆς ἐγένετο τὴν 30ὴν ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους. Τὸ φιλοσοφικὸν τοῦτο ἐργαστήριον ἱδρύθη ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τοῦ μοναδικοῦ συγχρόνου Ἕλληνος μυσταγωγοῦ ἀειμνήστου ἀδ.·. Σπυρίδ. Νάγου (βλ.λ.) μὲ τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τῆς μελέτης τῶν βαθμῶν 4—14 ἀπὸ ἐσωτερικῆς καθαρῶς ἀπόψεως καὶ ἐντὸς τῶν αὐστηρῶς Τεκτονικῶν πλαισίων. Ἱδρυταὶ τῆς «Μυσταγωγίας» ὑπῆρξαν οἱ ἀδ.·. Σπυρ. Νάγος, Ἀντ. Ἀδριανόπουλος, Σ. Θεοχαρόπουλος, Θ. Πλοῦμος, Δ. Καλογερόπουλος, Κ. Ἀποστολάκης. Β. Λουζέας, Δ. Φωτόπουλος, Ν. Παράσχης, Σ. Κακιούζης, Γ. Παπαβασιλείου καὶ Α. Θεοχάρης.

μυσταγωγικότης τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ὑπάρχουν τινὲς ἀμφισβητοῦντες τὴν μυσταγωγικὴν μορφὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἀποδίδοντες εἰς αὐτὸν καθαρῶς ἠθοπλαστικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀποστολήν. Μία τοιαύτη ἐν τούτοις ἀντίληψις εἶνε ἀντίθετος πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν σύνθεσιν τοῦ θεσμοῦ. Διότι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, διακηρύττων ὅτι καλύπτει ὡρισμένον σύστημα ἠθικῆς, πνευματικῆς καὶ μυστηριακῆς ἀληθείας δι' ἀλληγορικῶν παραβολῶν καὶ τελετῶν ἢ ὅτι τὸ ἀπεικονίζει διὰ συμβόλων, ὁμολογεῖ πλήρως τὴν μυσταγωγικήν του μορφήν. Εἶνε ἄλλως τόσοι οἱ στενοὶ δεσμοὶ οἱ ὑφιστάμενοι μεταξὺ τῆς ὑφῆς τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων καὶ τοῦ ὅλου χαρακτῆρος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὥστε νὰ περιττεύῃ πᾶσα περαιτέρω ἀντίκρουσις τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ.

μυσταγωγός. Ὁ ἱερεὺς τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων ὁ ὁποῖος διὰ προπαρασκευαστικῆς διδασκαλίας ὡδήγει τοὺς ὑποψηφίους εἰς τὴν κατανόησιν τῶν μυστηρίων. Καλεῖται καὶ ***Ἱεροφάντης*** (βλ.λ.).

Μυστήρια Ἀρχαῖα. Ὅλαι αἱ ἀρχαῖαι θρησκεῖαι, εἶχον ἐκτὸς τῆς δημοσίας καὶ μίαν μυστικὴν λατρείαν τῶν θεοτήτων των, εἰς τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἄλλος εἰσήγετο πλὴν ἐκείνων οἵτινες ἐν ἰδιαιτέρᾳ τελετῇ μυήσεως καὶ μετὰ διαφόρους καθαρμοὺς ἐγίνοντο δεκτοί. Αἱ μυ

στικαὶ αὐταὶ λατρεῖαι ἐκαλοῦντο **Μυστήρια**. ἤτοι κατὰ τὸν Lobeck (Aglaophamus 55) τὰ ὑποκείμενα τῆς μυστικῆς λατρείας, τὰ μυστικὰ ἢ ἀπόρρητα ἱερά, αἱ μυστικαὶ ἱεροτελεστίαι. Τὴν ἀρχικὴν βάσιν τῶν Μυστηρίων ἀπετέλεσαν οἱ μῦθοι (βλ. *μῦθος)* μὲ τὸ συμβολικὸν των περιεχόμενον καὶ τὰς κεκρυμμένας ἐν αὐτοῖς ἰδέας. Εἰς τὰ Μυστήρια διεφυλάχθησαν συγκεντρωθέντα τὰ ἀπόρρητα δόγματα τῶν ἀρχαίων θεολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν μύθων καὶ εἰς τὰς μυστικὰς των τελετὰς ἐπετρέπετο, ὑπὸ τὸν ὅρον αὐστηροτάτης ἐχεμυθείας, ἡ ἀποκάλυψις τῆς κοσμογονικῆς διδασκαλίας διὰ τῆς ὁποίας ἀπεκαλύπτετο καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ βεβαιότης τῆς μετὰ θάνατον ἀμοιβῆς ἢ τιμωρίας, ἄνευ τῶν ποιητικῶν ἐκείνων παραμορφώσεων διὰ τῶν ὁποίων ἐξηκολούθουν νὰ περικαλύπτωνται αἱ ἀλήθειαι αὗται ὡς πρὸς τὸν κοινὸν ὄχλον τῶν ἀμυήτων. Τὴν διπλῆν αὐτὴν μορφὴν τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν ἀναφέρει καὶ ὁ Στράβων γράφων ὅτι συνήθεια ἐπεκράτει παρά τε τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς Βαρβάροις νὰ ἐκπληροῦν τὰς θρησκευτικὰς των τελετὰς ἄλλοτε μὲν δημοσίως καὶ ἄλλοτε μυστικῶς. Οὕτω ἡ πρώτη ἐμφάνισις τῶν Μυστηρίων χάνεται εἰς τὰ βάθη τῶν αἰώνων. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ὡς γράφει ὁ Warburton, τὰ πρῶτα μυστήρια περὶ τῶν ὁποίων ἔχομεν ἀκριβῆ τινα γνῶσιν εἶνε τὰ τῆς Ἴσιδος καὶ τοῦ Ὀσίριδος ἐν Αἰγύπτῳ (βλ. ***Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια)*** ὧν ἡ ἵδρυσις ἀνάγεται εἰς τὸ 2600 π.Χ. παραμένει ὅμως πάντοτε ἐξ ἴσου ἀκριβὲς ὅτι Μυστήρια, τὰ ὁποῖα δὲν μᾶς διέσωσεν ἡ ἱστορία, προϋπῆρχον τῆς ἐποχῆς ταύτης. Κατὰ τὸν ἀείμνηστον Δ. Ν. Γουδῆν ***(τὰ Μυστήρια τῆς Ἐλευσῖνος*** σελ. 21) αἱ μυστικαὶ αὐταὶ τελεταὶ φαίνεται ὅτι ἦσαν μέρος τῆς λατρείας τῶν Προελλήνων κατοίκων τῆς Αἰγαιΐδος, τῶν καλουμένων Πελασγῶν ὧν ἡ θρησκεία περιεστρέφετο περὶ τὴν γῆν καὶ τοὺς χθονίους δαίμονας, περὶ τὰς μυστηριώδεις αὐτῶν δυνάμεις, περὶ τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τῆς πέραν τοῦ τάφου ζωῆς. Ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἤρξατο ἡ εἰς τὴν Αἰγαιΐδα κάθοδος τῶν Ἑλληνικῶν φύλων, Ἀχαιῶν, Ἰώνων κ. ἄ. ἅτινα τοὐναντίον ἐλάτρευον τοὺς οὐρανίους δαίμονας, οἱ Πελασγοὶ ἐζήτησαν νὰ προστατεύσουν τὰς θρησκευτικάς των παραδόσεις καὶ πρὸς τοῦτο ἐχρησιμοποίησαν τὸ σκότος τῆς νυκτός. Κατὰ τὸν Δ. Γουδῆν, συνεπῶς, τὰ Μυστήρια εἶνε ἡ θρησκεία τῶν κατακτηθέντων Πελασγῶν, ἀγροτικὴ λατρεία τῆς Δήμητρος (ἥτις εἰς τὸ Ἄργος ἐκαλεῖτο Π ε λ α σ γ ί ς) τελούμενα ἴσως τὸ πρῶτον ὑπὸ γυναικῶν μόνον. Τὴν μὴ ἑλληνικότητα τῶν «Μυστηρίων» μαρτυροῦσι, κατὰ τὸν Δ. Γουδῆν πάντοτε, καὶ αἱ χρησιμοποιούμεναι ἐν αὐτοῖς μὴ ἑλληνικαὶ λέξεις ὅπως αἱ π ά ξ, κ ό γ ξ, β α υ β ὼ (ἡ μητρικὴ κοιλία, τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον) ε ὐ ο ἶ, σ α β ο ἶ (ἐπιφωνήματα εἰς τὰ Διονυσιακὰ) Ἀ ξ ι ό κ ε ρ σ ο ς, Ἀ ξ ι ο κ έ ρ σ α, Ἀ ξ ί ε ρ ο ς (εἰς τὰ Καβείρια Μυστήρια).

Κατὰ τὸν Creuzer, τοῦ ὁποίου τὴν γνώμην ἀποδέχονται καὶ οἱ νεώτεροι ἀποκρυφισταί, ὑπῆρχε προφανῶς εἰς παλαιοτάτην ἐποχήν, ἱερατικὸν σωματεῖον ἀποτελούμενον ἀπὸ σοφοὺς ἱερεῖς οἱ ὁποῖοι ἀπέκρυψαν ὑπὸ τὴν σκέπην συμβόλων τὴν γνῶσιν ἣν εἶχον ἀποκτήση διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐνοράσεως. Διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῆς Γνώσεως εἰς ἓν μυστικὸν σύστημα φυλασσόμενον ὑπὸ αὐστηροτάτων κανόνων, ἦσαν βέβαιοι ὅτι θὰ κατώρθωναν νὰ προφυλάξουν τὰς ἀληθείας ταύτας ἀπὸ τὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὴν διαφθορὰν τῶν ἀνθρώπων. «Οἱ ὀλίγοι ἐκλεκτοί, γράφει ὁ Oliver, οἱ ὁποῖοι διετήρουν τὴν πίστιν των ἀμόλυντον ἀπὸ τὸ κακὸν παράδειγμα, ἠδυνήθησαν οὕτω ταχέως νὰ ἐκτιμήσουν τὰ ἀνώτερα πλεονεκτήματα ἑνὸς ἀπομεμονωμένου θεσμοῦ ὁ ὁποῖος ἀπετέλει ἐκλεκτὴν ὁμήγυριν καὶ ἐτήρει εἰς ἀπρόσιτον ἀπόστασιν τὸν εἴρωνα βέβηλον τοῦ ὁποίου ἡ παρουσία θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ρυπάνῃ τὴν ἁγνὴν λατρείαν».

Πρὸς πρόληψιν δὲ ἀκριβῶς τῆς παρεισφρύσεως βεβήλων καὶ πρὸς διατήρησιν τῶν ὑπερτάτων ἀληθειῶν ἐδημιουργήθη τὸ σύστημα τῶν δοκιμασιῶν καὶ τῆς μυήσεως ὅπερ καὶ κατωχύρωσε τὴν Γνῶσιν.

Ὁ Ἀββᾶς Robin εἰς τὸ ἔργον του «Ἔ ρ ε υ ν α ι ἐ π ὶ τ ῶ ν Ἀ ρ χ α ί ω ν κ α ὶ Ν ε ω τ έ ρ ω ν Μ υ ή σ ε ω ν (Recherches sur les Initiations Anc. et Modernes, Paris 1870) ἀνάγει τὴν καταγωγὴν τῶν Μυστηρίων εἰς τὴν ἀπωτάτην περίοδον τῆς ἀνθρωπότητος καθ' ἣν τὸ πρῶτον ἐνεφανίσθη τὸ ἔγκλημα ἐπὶ τῆς γῆς. «Οἱ κακοί, γράφει, ὠθούμενοι ὑπὸ τοῦ τρόμου τῆς κακῆς πράξεως ἀνεζήτησαν μεταξὺ τῶν ἐναρέτων τοὺς δεχομένους νὰ μεσιτεύσουν παρὰ τῇ θεότητι. Οἱ ἐνάρετοι ἀποσυρθέντες εἰς τὴν ἐρημίαν διὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν μετάδοσιν τῆς αὐξανούσης διαφθορᾶς, ἐπεδόθησαν εἰς ἕνα βίον θεωρίας καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν διαφόρων χρησίμων ἐπιστημῶν. Ἡ περιοδικὴ ἐπιστροφὴ τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους, ἡ πορεία τῶν ἄστρων, ἡ παραγωγὴ τῆς γῆς καὶ τὰ ποικίλα φαινόμενα τῆς φύσεως μελετώμενα μετὰ προσοχῆς κατέστησαν τοὺς ἀναχωρητὰς αὐτοὺς χρησίμους ὁδηγητὰς τῶν ἀνθρώπων. Οἱ σοφοὶ αὐτοὶ ἐφεῦρον καὶ ὡρισμένα σημεῖα διὰ νὰ φέρουν εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων τὰς ἡμερομηνίας τῶν ἑορτῶν των ἢ τῶν ἀγροτικῶν των ἔργων, οὕτω δὲ προέκυψαν τὰ σύμβολα καὶ τὰ ἱερογλυφικὰ τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐν χρήσει μεταξὺ τῶν ἱερατείων ὅλων τῶν ἐθνῶν. Καταστάντες οὕτω ὁδηγοὶ καὶ ἡγέται τοῦ λαοῦ, οἱ σοφοὶ οὗτοι θέλοντες νὰ ἐκλέξουν συνεργάτας καὶ διαδόχους εἰς τὰ ἔργα τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐρεύνης, ἐγκατέστησαν σύστημα δοκιμασίας καὶ ἐξετάσεως ἐξ οὗ καὶ προέκυψαν αἱ μυήσεις. Οἱ Μ ά γ ο ι, οἱ Β ρ α χ μ ᾶ ν ε ς, οἱ Γ υ μ ν ο σ ο φ ι σ τ α ί, οἱ Δ ρ υ ΐ δ α ι, οἱ Ἱ έ ρ ε ι ς τῆς Αἰγύπτου ἔζων οὕτω εἰς κλειστὰ ἐνδιαιτήματα καὶ ὑπόγεια σπήλαια καὶ ἀπήλαυον μεγίστης φήμης λόγῳ τῶν ἀνακαλύψεών των εἰς τὴν ἀστρονομίαν, τὴν χημείαν καὶ τὴν μηχανικήν, καὶ λόγῳ τῆς ἁγνότητος τῶν ἠθῶν καὶ τῆς νομοθετικῆς των ἱκανότητος. Εἰς αὐτὰ τὰ μυστικὰ σχολεῖα ἐσχηματίσθησαν οἱ πρῶτοι σοφοὶ καὶ νομοθέται τῆς ἀρχαιότητος· ἐκ τῶν μυστικῶν δὲ δογμάτων τὰ ὁποῖα ἐδίδασκον, ἐκ τῶν συμβόλων καὶ τῶν ἱερογλυφικῶν των οἱ εὐφάνταστοι Ἕλληνες ἐδημιούργησαν βραδύτερον τὴν μυθολογίαν των».

Διὰ τὰ Ἑλληνικὰ Μυστήρια εἰδικῶς, ὁ ἀδ.·. Κ. Κουρτίδης ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ταῦτα προέρχονται ἀπὸ τὴν Θράκην. Ἡ καταγωγὴ τῶν Μυστηρίων, κατὰ τὸν ἀδ.·. Κ. Κουρτίδην εἶνε πάντως Θρακικὴ ἀνεξαρτήτως τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐπιδράσεως ἐξ Αἰγύπτου. Τὴν γνώμην αὐτὴν στηρίζει καὶ ἐπὶ τῶν γραφομένων τοῦ Schuré ὅστις εἰς τοὺς «Μ ε γ ά λ ο υ ς Μ ύ σ τ α ς» του παρουσιάζει τὸν Ὀρφέα «Θρησκευτικὸν ἀρχηγὸν τῆς Θράκης ἀποκαλύψαντα τὸν Οὐράνιον Διόνυσον».

Τὰ σημαντικώτερα τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων ὑπῆρξαν τὰ Α ἰ γ υ π τ ι α κ ὰ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὰ Μ ι θ ρ α ϊ κ ὰ εἰς τὴν Περσίαν, τὰ Κ α β ε ί ρ ι α εἰς τὴν Θράκην, τὰ Ἀ δ ώ ν ι α εἰς τὴν Συρίαν, τὰ Δ ι ο ν υ σ ι α κ ὰ καὶ τὰ Ἐ λ ε υ σ ί ν ι α εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ Σ κ α ν δ ι ν α υ ϊ κ ὰ μεταξὺ τῶν Γοτθικῶν λαῶν τῆς Βορείου Εὐρώπης καὶ τὰ Δ ρ υ ϊ δ ι κ ὰ τῶν Κ ε λ τ ῶ ν. Λεπτομέρειαι ἐπὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν Μυστηρίων αὐτῶν καὶ ἐκτενεῖς ἀναλύσεις των παρέχονται εἰς τὰς οἰκείας λέξεις.

Εἰς ὅλα ἐν τούτοις τὰ μυστήρια ταῦτα εὑρίσκομεν μίαν περίεργον ἑνότητα σχεδίου καὶ σκοποῦ ἀποδεικνύουσαν κοινότητα καταγωγῆς ἀλλὰ καὶ μίαν ἀγνότητα δογματικὴν ἀποδεικνύουσαν ὅτι ἡ κοινὴ καταγωγὴ τῶν Μυστηριακῶν Ὀργίων δὲν πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ εἰς τὴν λαϊκὴν θεολογίαν τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Αἱ τελεταὶ μυήσεως εἰς ὅλα τὰ Μυστήρια ταῦτα ἦσαν ἐπικήδειοι καὶ νεκρικαί. Περιεστρέφοντο περὶ τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν ἑνὸς πεφιλημένου ὄντος, ἑνὸς ἥρωος ἢ ἑνὸς θεοῦ. Οἱ ὑποψήφιοι πρὸς εἰσδοχὴν εἰς τὰ Μυστήρια ὑπεβάλλοντο εἰς αὐστηροὺς καθαρμοὺς καὶ δοκιμασίας, ὑπῆρχον δὲ καὶ προοδευτικαὶ μυήσεις εἰς διαφόρους βαθμούς· τὰ ὄργια ἐτελοῦντο ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός, συχνὰ δὲ ἐν μέσῳ πυκνῶν δασῶν ἢ ἐντὸς ὑπογείων σπηλαίων· ἡ δὲ πλήρης ἀπόκτησις τῆς Γνώσεως διὰ τὴν ὁποίαν εἰς τόσον σκληρὰς δοκιμασίας ὑπεβάλλετο ὁ μύστης δὲν ἐπετυγχάνετο εἰμὴ μόνον ὅταν οὗτος καλῶς δοκιμασθεὶς καὶ ἐπιμελῶς ἐξαγνισθεὶς ἔφθανεν εἰς τὸν τόπον τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σοφίας. Σκοπὸς ἑπομένως τῶν Μυστηρίων ἦτο ἡ ἐγκατάστασις ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἐφυλάσσοντο ἀπὸ τῶν βεβήλων αἱ ὑπέρταται

ἀλήθειαι τὰς ὁποίας μόνον οἱ ἐπαρκῶς καὶ καταλλήλως παρασκευασμένοι ἦτο δυνατὸν νὰ δεχθῶσιν ἀκινδύνως. Ὁ Warburton στηριζόμενος ἐπὶ τῶν γραφομένων τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Πορφυρίου, τοῦ Ὠριγένους καὶ τοῦ Κέλσου κ. ἄ. συνάγει τὸ συμπέρασμα ὅτι πραγματικὸς σκοπὸς τῶν Μυστηρίων ἦτο ἡ διδασκαλία τοῦ δόγματος τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου Θεοῦ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς πολυθεϊστικὰς δοξασίας τοῦ ὄχλου. Ἐδιδάσκετο συγχρόνως καὶ τὸ δόγμα μιᾶς μελλούσης ζωῆς εἰς τὴν ὁποίαν, ὁ εἰς τὰ μυστήρια μυούμενος θὰ ἦτο εὐτυχέστερος ὅλων τῶν ἀμύητων θνητῶν.

Τοῦτο βεβαιοῦν ἄλλως τε καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων.

«Ὡς τρισόλβιοι, κεῖνοι βροτῶν, οἱ ταῦτα δερχθέντες τέλη μέλωσ' εἰς Ἄδου· τοῖς δὲ γὰρ μόνοις ἐκεῖ ζῆν ἐστί, τοῖς δ' ἄλλοισι πάντ' ἐκεῖ κακά», λέγει ὁ Σοφοκλῆς.

(Σοφ. παρὰ Πλουτ. Ἠθικ. σελ. 21)

Ὁ Πλούταρχος βεβαιοῖ ὅτι τὰ Μυστήρια ἔδιδον τὰς μεγαλειτέρας ἀποκαλύψεις περὶ τῆς φύσεως τῶν δαιμόνων ἀνεφέροντο δὲ εἰς μίαν μέλλουσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν μετὰ θάνατον κατάστασιν τῆς ψυχῆς». Ὅσον ἀφορᾷ τὴν καταγωγὴν τῶν Μυστηρίων, ὁ ἀδ.·. Παν. Ι. Ζέρβας εἰς τὴν μελέτην του «Δελφοὶ καὶ Μαντεῖον» συμφωνεῖ μετὰ τοῦ ἀδ. Κ. Κουρτίδου ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ προηγήθησαν τῶν Αἰγυπτιακῶν καὶ ὅτι ἀποτελεῖ σφάλμα καὶ πλάνην τρομερὰν νὰ πιστεύεται καὶ νὰ γράφεται τὸ ἀντίθετον.

«Ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, γράφει ὁ ἀδ.·. Ζέρβας μᾶς λέγει ὅτι πρὶν ἀκόμα ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸν ἐπῆγε στὴν Αἴγυπτον ὁ Ἕλλην Ἀκτίς, υἱὸς τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Ρόδου θυγατρὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ στὴν Ἡλιούπολιν ἐδίδασκε ἀστρονομίαν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν μεγάλη συμβολικὴν σημασίαν ποὺ κρύβει τὸ ὄνομα καὶ ἡ γενεαλογία αὐτοῦ τοῦ Ἕλληνος βλέπομεν ὅτι ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ χρόνια ἐδίδασκε Ἀστρονομίαν. Ἀλλὰ ποῦ ἀλλοῦ ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Δελφοὺς ἐδιδάσκετο τότε ἡ ἐπιστήμη αὐτή, ἡ ὁποία διὰ νὰ διαμορφωθῇ εἰς Ἐπιστήμην προϋποθέτει πολλῶν ἑκατοντάδων χρόνων ἡλικίαν;»

«Ἀλλὰ μήπως δὲν ἔχομεν ἀκόμη καὶ τὰς μαρτυρίας τῶν ἰδίων τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων τῆς Σάε; Σύμφωνα μὲ ὅσα μᾶς ἐξιστορεῖ ὁ Πλάτων στὸν Κριτίαν καὶ Τίμαιον, μανθάνομεν ὅτι ὅταν ὁ Σόλων ἐπῆγε στὴν Αἴγυπτο καὶ ἐπεσκέφθη τὸ ἱερόν των τοῦ εἶπαν ὅτι ἡ ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν ἀρχίζει πρὶν ἀπὸ ἐννέα χιλιάδες χρόνια καὶ ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ ἐπῆγε στὴν Αἴγυπτον ὕστερα ἀπὸ χίλια χρόνια, δηλαδὴ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἡ Σοφία, ἡ Γνῶσις ποὺ προσωποποιεῖται στὴν θεὰ Ἀθηνᾶ πηγαίνουν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας στὴν Αἴγυπτον. Αὐτὰ ὅμως, λέγουν οἱ ἱερεῖς εἰς τὸν Σόλωνα, σεῖς οἱ τωρινοὶ Ἕλληνες δὲν τὰ ξέρετε, διότι οἱ παλαιοὶ ποὺ κατοικοῦσαν τὰς πόλεις, ἐξηφανίσθησαν μὲ τὸν κατακλυσμόν. Ἔτσι ἐξηγεῖται λοιπὸν διατὶ τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια τῆς Ἴσιδος καὶ τοῦ Ὀσίριδος ὡμοίαζαν μὲ τὰ Μυστήρια τῆς Περσεφόνης καὶ τοῦ Ζαγρέως, τοῦ ὑποχθονίου Διονύσου ὁ ὁποῖος παριστάνει τὸν θάνατον καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἀναγέννησιν».

Στηριζόμενος ἐπίσης εἰς τὸν Παυσανίαν γράφοντα (βιβλ. ι, 5) «φασὶ γὰρ δὴ τὸ ἀρχαιότατον γῆς εἶναι τὸ χρηστήριον» ὁ ἀδ.·. Π. Ζέρβας ἀναλύει πειστικώτατα ὅτι τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν ὑπῆρχε πολὺ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ εἰς αὐτὸ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν κατέφυγεν ὁ Δευκαλίων διὰ νὰ ἀναδιοργανώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅπως συμβολικῶς ἀναφέρει ὁ μῦθος».

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἰς Δελφοὺς δὲν ἐτελοῦντο Μυστήρια. Ἀλλ' ἐξ' ἴσου ἀληθὲς ὅτι τὸ Μαντεῖον αὐτὸ ἐπέδρασεν εἰς τὴν μυσταγώγησιν ἀνθρώπων.

Πάντως τὰ Μυστήρια συνετέλεσαν καὶ συντελοῦν ἀκόμη εἰς τὸν ἐκπολιτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν ἐξαφάνισιν τῶν προλήψεων, τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ.

«Ὅλαι αἱ μεγάλαι θρησκεῖαι, λέγει ὁ Συρὲ εἰς τοὺς «Μεγάλους Μύστας» του ἔχουν μίαν ἱστορίαν ἐξωτερικὴν καὶ μίαν ἐσωτερικήν. Ἐξωτερική των ἱστορία εἶναι τὰ δόγματα καὶ οἱ μῦθοι ποὺ διδάσκονται δημοσίως. Ἐσωτερική των ἱστορία εἶνε ἡ βαθεῖα ἐπιστήμη, ἡ μυστικὴ διδασκαλία, ἡ ἀπόκρυφος δρᾶσις τῶν μεγάλων μεμυημένων, οἱ ὁποῖοι ἐδημιούργησαν καὶ διέδωκαν τὰς ἰδίας θρησκείας. Εἶνε ἡ ἐσωτερικὴ παράδοσις ἡ διδασκαλία τῶν Μυστηρίων, ποὺ λαμβάνει χώραν μέσα εἰς τὸ βάθος τῶν ναῶν καὶ τὰς μυστικὰς ἀδελφότητας. Αὐτὴ δὲν διδάσκεται φανερά. Πρέπει νὰ τὴν μαντεύσωμεν. Θὰ ἠμπορούσαμεν ἐπίσης νὰ τὴν ὀνομάσωμεν ἱστορίαν τῆς αἰωνίας καὶ παγκοσμίου θρησκείας».

Σαφῆ διάκρισιν μεταξὺ τῶν διαφόρων θρησκειῶν τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν Μυστηρίων ποιεῖται ὁ ἀδ.·. H. L. Haywood (βλ. βιβλ. 1 τόμ. Γ' σελ. 1418).

«Τὰ Μυστήρια δὲν εἶχον ὡς κέντρον τὸν Θεὸν ἢ τοὺς θεοὺς τῆς ἐποχῆς των. Ἡ προσοχὴ των συνεκεντροῦτο εἰς τὸν Ἄνθρωπον καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ἀποτελεῖ τὴν διαφοράν των. Ἦτο ἓν σύστημα λατρείας καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Τὰ Μυστήρια κατεῖχον κάτι, ἐδίδασκον κάτι τὸ ὁποῖον ἐὰν καθίστατο γνωστὸν εἰς ὅλους θὰ προεκάλει γενικὴν ὀργήν. Καὶ διὰ τοῦτο ἐτήρουν σιγήν».

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν δεσμὸν ὅστις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων καὶ τοῦ σημερινοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐὰν δὲν ὑπάρχουν ἀσφαλεῖς ἱστορικαὶ ἐνδείξεις παραμένει ἐν τούτοις ἀναμφισβήτητον ὅτι οὗτος ἀποτελεῖ συνέχειαν ἐκείνων.

Ὁ ἀδ.·. Mackey (βιβλ. 1 τόμ. Α' σελ. 88) ὀρθῶς γράφει τὰ ἑξῆς: «Ὡς μυστικὸς σύνδεσμος περιέχων ἐν ἑαυτῷ τὴν συμβολικὴν ἔκφρασιν μιᾶς θρησκευτικῆς ἰδέας, ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς συνδέεται μὲ ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια τὰ ὁποῖα ὑπὸ ὁμοίαν μυστικότητα, προσέδιδον τὴν ἰδίαν συμβολικὴν ἔκφρασιν εἰς τὴν ἰδίαν θρησκευτικὴν ἰδέαν. Τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια δὲν εἶνε ἡ κοιτὶς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὑπῆρξαν μόνον τὰ ἀνάλογά του. Οὐδεμίαν ὅμως ἔχω ἀμφιβολίαν ὅτι ὅλα τὰ Μυστήρια εἶχον μίαν κοινὴν πηγήν, ἴσως κάποιο ἀρχαῖον σῶμα ἱερέων. Καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ἐπίσης ὅτι καὶ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἔλαβε τὸν μῦθον του καὶ τὸν συμβολικὸν τρόπον διδασκαλίας του, ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως ἀπὸ τὴν ἰδίαν πηγήν» (βλ. καὶ λέξιν *Ἀρχαιότης τοῦ Τεκτονισμοῦ*).

Μύστης. Ὁ μυούμενος εἰς τὰ Μικρὰ Μυστήρια. Ὅταν ὅμως ἐμυεῖτο καὶ εἰς τὰ Μεγάλα Μυστήρια ἐκαλεῖτο Ἐπόπτης. Εἰς τὸν Μύστην δὲν ἐπετρέπετο νὰ προχωρήσῃ ἔνδον τῆς πύλης τοῦ Ναοῦ καὶ μόνον οἱ Ἐπόπται εἶχον τὸ προνόμιον νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ Ἄδυτον.

Μωαβιτικὸς λίθος. Λίθος ἐκ μαύρου βασάλτου 2×4 ποδῶν ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἐπιγραφὴ ἐκ 34 στίχων εἰς Ἑβραιο-Φοινικικὸν ἀλφάβητον, ἀνακαλυφθεὶς τὸ 1869 εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Διβὼν ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ ἱεραποστόλου Δόκτορος Κλάϊν καὶ εὑρισκόμενος νῦν εἰς τὸ Λοῦβρον Παρισίων. Ἡ ἐπιγραφὴ ἀναφέρει περὶ τοῦ Μωσὰ βασιλέως τοῦ Μωὰβ ὁ ὁποῖος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀχαὰβ (Βασιλειῶν Δ, 5) ἐστασίασεν ἐναντίον τοῦ Βασιλέως τοῦ Ἰσραήλ. Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ἀναφέρεται καὶ τὸ μυστικὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ὄνομα αὐτὸ δὲν ἦτο τότε ἀνέκφραστον οὔτε ἄγνωστον εἰς τὰ γειτονικὰ ἔθνη. Οἱ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀναφερόμενοι πόλεμοι συνέβησαν τὸν 10ον π. Χ. αἰῶνα.

Μωάμεθ Ὁ ἱδρυτὴς τῆς Μωαμεθανικῆς ἢ Μουσουλμανικῆς θρησκείας τιμώμενος ὡς προφήτης εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ὑπηγόρευσε τὸ Ἱερὸν Βιβλίον ἢ Κοράνιον. Οἱ Μωαμεθανοὶ τὸ θρήσκευμα πιστεύουν ὅτι τὸ βιβλίον περιέχει ἀποκαλύψεις γενομένας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Μωάμεθ ὁ ὁποῖος τὰς ὑπηγόρευσε κατόπιν εἰς ἕνα γραμματέα, διότι ὁ ἴδιος δὲν ἐγνώριζε γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν.

Ὁ Mackey γράφει ὅτι εἰς μίαν Τεκτ.·. Στ.·. ἀποτελουμένην ἀποκλειστικῶς ἀπὸ Μωαμεθανοὺς τὸ Κοράνιον ἀποτελεῖ τὴν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ Βίβλον τοῦ Νόμου καίτοι τοῦτο οὐδὲν περιέχει τὸ σχετικὸν μὲ τὰς Τεκτ.·. παραδόσεις καὶ τὰ σύμβολα.

Ὁ Finch ἐν τούτοις εἰς ἓν τῶν ἀποκρύφων ἔργων του ἠθέλησε νὰ καλύψῃ τὴν ἔλλειψιν ταύτην καὶ κατεσκεύασε σύστημα Μωαμεθανικοῦ Τεκτονισμοῦ ἐκ 12 βαθμῶν στηριζομένου ἐπὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Κορανίου καὶ τῶν

παραδόσεων τοῦ προφήτου. Τὸ σύστημα ὅμως αὐτὸ ἦτο καθαρὰ ἐφεύρεσις τοῦ Finch καὶ οὐδαμοῦ ἐγένετο δεκτόν.

Μωσαϊκὸν δάπεδον. Μωσαϊκὸν καλεῖται κυρίως ἔργον ἀπὸ μικροὺς διαφόρων χρωμάτων λίθους ἠνωμένους ὥστε νὰ σχηματίζουν μίαν εἰκόνα. Ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ὀνομασία αὕτη προῆλθεν ἀπὸ τὸ ὄνομα Μωϋσῆς ἔχει πρὸ πολλοῦ ἀποκηρυχθῆ ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων. Τὸ Μωσαϊκόν, τὸ ὁποῖον ἑλληνιστὶ λέγεται ψηφιδωτὸν ἐχρησιμοποιεῖτο κυρίως ὑπὸ τῶν Ρωμαίων οἱ ὁποῖοι τὸ ὠνόμαζον musivum ἐξ οὗ οἱ Ἰταλοὶ παρήγαγον τὸ musaico, οἱ Γάλλοι τὸ mosaïque καὶ οἱ Ἄγγλοι τὸ mosaic.

Ἡ Τεκτονικὴ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι τὸ δάπεδον τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἀπετελεῖτο δῆθεν ἀπὸ λευκοὺς καὶ μέλανας λίθους, οὐδεμία ὅμως ἱστορικὴ βεβαίωσις ὑπάρχει περὶ τούτου.

Κατὰ τὸν Mackey, ἡ Τεκτονικὴ ἰδέα προῆλθεν ἴσως ἀπὸ τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου (Κεφ. ΙΘ' ἐδ. 13) «ὁ οὖν Πιλᾶτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον λ ι θ ό σ τ ρ ω τ ο ν, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ».

Τὴν ἑλληνικὴν λέξιν λιθόστρωτον χρησιμοποιεῖ καὶ ὁ Πλίνιος διὰ νὰ σημάνῃ Μωσαϊκὸν δάπεδον. Ὑπῆρχε φαίνεται ἑπομένως ἐν μέρος τοῦ Ναοῦ μὲ λιθόστρωτον καὶ ἐπειδὴ ἡ Τεκτ.·. Στ.·. ἀναπαριστᾷ τὸν Ναὸν προέκυψεν ἡ γνώμη ὅτι καὶ τὸ δάπεδόν της πρέπει νὰ εἶνε μωσαϊκόν. Τὸ μωσ.·. δάπ.·. εἶνε παλαιὸν σύμβολον τοῦ Τεκτ.·. τὸ ὁποῖον συναντᾶται καὶ εἰς τὰ πρῶτα τυπικὰ τοῦ 18ου αἰῶνος. Τοποθετεῖται μεταξὺ τῶν κοσμημάτων τῆς Στ.·. ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸν ὀδοντωτὸν κόρυμβον καὶ τὸν Ἀκτινοβόλον ἀστέρα. Οἱ ἐναλλὰξ μαῦροι καὶ λευκοὶ λίθοι του ἀποτελοῦν τὰ σύμβολα τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ καλοῦ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου.

«Τὸ Μωσαϊκὸν δάπεδον, γράφει ὁ Ragon εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Μαθητοῦ, εἶνε ἔμβλημα τῆς ποικιλίας τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς. καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ μικροὺς τετραγώνους λευκοὺς καὶ μαύρους λίθους, συμβολίζει δὲ τὴν ἕνωσιν ὅλων τῶν Τεκτόνων τῆς γῆς ἀνεξαρτήτως διαφορᾶς χρώματος, κλίματος ἢ θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν πεποιθήσεων».

Ὁ ἀδ.·. Wirth ἐξ ἄλλου φρονεῖ ὅτι τὸ Μωσ.·. δάπ.·. ἀποτελεῖ τὴν εἰκόνα τῆς ἀντικειμενικότητος. «Ὁ μύστης, γράφει. ἵσταται καὶ προχωρεῖ εἰς τὴν ζωὴν ἐπὶ τοῦ δαπέδου αὐτοῦ τὸ ὁποῖον ἐμφανίζει ἐν ἀκριβεῖ ἀναλογίᾳ τὰς χαρὰς καὶ τοὺς πόνους. τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὰς θλίψεις τῶν ζώντων».

Ἀλλ' αἱ ὡς ἄνω ἑρμηνεῖαι ἀποτελοῦν τὴν ἀξιολογικὴν καὶ τὴν φιλοσοφικὴν σημασίαν τοῦ Τεκτ.·. αὐτοῦ συμβόλου. Ὑπάρχει ὅμως καὶ τρίτη, ἡ ἀποκρυφιστικὴ ἢ μυστηριακὴ σημασία τὴν ὁποίαν ὁ ἀδ.·. Jules Boucher εἰς τὸ βιβλίον του «La Symbolique Maçonnique» ἀναλύει ὡς ἑξῆς·

«Τὸ Μωσαϊκὸν δάπεδον ἀποτελεῖ συγχρόνως καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Πνεύματος ἠνωμένων μὲν ἀλλὰ μὴ συγχεομένων. Σκότη καὶ φῶς εἶνε συνδεδεμένα εἰς τὸ Μωσ.·. Δάπ.·.. Συμπλέκονται ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν του τὴν γραμμὴν τῶν πλακῶν. Αἱ γραμμαὶ ὅμως ποὺ χωρίζουν τὴν μίαν σειρὰν ἀπὸ τὴν ἄλλην σχηματίζουν μίαν εὐθεῖαν ὁδὸν ἡ ὁποία ἔχει τὸ λευκὸν καὶ τὸ μαῦρον πότε δεξιὰ καὶ πότε ἀριστερά. Αἱ γραμμαὶ αὗται εἶναι ἡ ὁδὸς τοῦ Μεμυημένου ὁ ὁποῖος δὲν πρέπει νὰ ἀπορρίπτῃ τὴν συνήθη ἠθικὴν ἀλλὰ νὰ ὑψοῦται ὑπεράνω αὐτῆς. Ὁ δρόμος αὐτός, αἱ γραμμαὶ αὗται δὲν διακρίνονται ἀπὸ τοὺς βεβήλους. Αὐτοὶ διακρίνουν μόνον τὰς λευκὰς καὶ μαύρας πλάκας, καὶ ἀκολουθοῦν τὴν πλατεῖαν ὁδόν, τὴν ἐξωτερικήν. διερχόμενοι διαδοχικῶς ἀπὸ τὸ λευκὸν εἰς τὸ μαῦρον καὶ ἀπὸ τὸ μαῦρον εἰς τὸ λευκόν.

Ὁ Μύστης ἀντιθέτως ἀκολουθεῖ τὴν ἐσωτερικὴν ὁδὸν τὴν στενὴν καὶ διέρχεται μεταξὺ τῶν λευκῶν καὶ τῶν μαύρων πλακῶν αἱ ὁποῖαι ἐμποδίζουν τὴν πορείαν του. Δίδεται συνήθως εἰς τὸ λευκὸν ἡ ἔννοια τοῦ καλοῦ καὶ εἰς τὸ μαῦρον ἡ ἔννοια τοῦ κακοῦ. Θὰ ἦτο ὀρθότερον νὰ λέγωμεν «πνευματικότης» καὶ «ὑλισμός». Διὰ τῆς λέξεως «ὑλισμός» ἐννοῶ πᾶν ὅ,τι προσεγγίζει τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸ ζῷον δηλαδὴ μίαν ζωὴν καθαρῶς φυσιολογικὴν καὶ διὰ τῆς λέξεως «πνευματικότης» πᾶν ὅ,τι τείνει ν' ἀπαλλάξῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ὕλης.

Ὁ ἐξωτερικὸς συμβολισμὸς τοῦ Μωσ.·. Δαπ.·. εἶνε ἐκφραστικός. Ὁ θέλων νὰ παραμείνῃ μόνον εἰς τὸ λευκὸν ἀπὸ ἀπόψεως καθαρῶς θρησκευτικῆς θὰ ὑφίσταται πανταχόθεν τὰς ἐφόδους τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων. Ἀντιθέτως ἐκεῖνος ποὺ θὰ ἐλάμβανε τὸ «μαῦρον» ὡς κανόνα τῆς ζωῆς του θὰ συνεσφίγγετο ταχέως ὑπὸ τῶν λευκῶν δυνάμεων αἱ ὁποῖαι θὰ τὸν ὑπεχρέωνον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν θέσιν του. Πᾶσα ἐνέργεια προκαλεῖ ἀντίδρασιν ἥτις ἀποκαθιστᾷ τὴν πρὸς στιγμὴν διαταραχθεῖσαν ἰσορροπίαν».

Μωσαϊκὸς συμβολισμός. Εἰς τὴν θρησκείαν τὴν ὁποίαν ἵδρυσεν ὁ Αἰγύπτιος μύστης Χοσαρὴφ ἢ Μωϋσῆς (βλ.λ.) διὰ τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ, διακρίνει τις ὅτι ἡ κυριαρχοῦσα ἰδέα της εἶνε ὁ συμβολισμός.

«Ἀπὸ τὴν Κιβωτόν, γράφει ὁ A. Mackey, ἥτις δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ κεντρικὸν σημεῖον τοῦ ὅλου συστήματος, μέχρι καὶ τοῦ ἱματισμοῦ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ βωμοῦ, ὑπάρχει κεκρυμμένη καὶ μία συμβολικὴ βάσις. Πολὺ πρὸ τοῦ Πυθαγόρα ἡ μυστικὴ φύσις τῶν ἀριθμῶν εἶχε ἐγχαραχθῆ ὑπὸ τοῦ μύστου Νομοθέτου καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἶχε συντεθῆ ὑπὸ συμβολικὴν μορφὴν διὰ νὰ φανερώνῃ τὴν αἰωνίαν του φύσιν».

Ὁ ἀδ.·. Mackey ὀρθῶς καθορίζει τὰ ἀνωτέρω, παραλείπων ὅμως νὰ ἀναφέρῃ ὅτι ὁ Μωϋσῆς ὡς μυηθεὶς εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια εἶχεν ἐκεῖθεν διδαχθῆ τὴν μυστικὴν σημασίαν τῶν ἀριθμῶν.

Ὁ Ἐδ. Συρὲ (Μεγ. Μύσται—Μωϋσῆς) γράφει ὅτι ἡ κλεὶς τοῦ Συμβολισμοῦ τῆς Πεντατεύχου εὑρίσκεται:

1ον) Εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν Συμβολικήν.

2ον) Εἰς τὴν συμβολικὴν ὅλων τῶν θρησκειῶν τοῦ ἀρχαίου κύκλου.

3ον) Εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς θεωρίας τῶν μεμυημένων ὡς αὕτη προκύπτει ἐκ τῆς συγκρίσεως τῆς ἐσωτερικῆς διδασκαλίας ἀπὸ τῆς Βουδδικῆς Ἰνδικῆς μέχρι τῶν Χριστιανῶν μυστῶν τῶν πρώτων αἰώνων. Οὕτω ἡ Πεντάτευχος τοῦ Μωϋσέως εἶχε τὴν κλεῖδα της. Ὁ Συρὲ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ὁ Μωϋσῆς συνέγραψε τὴν Γένεσιν εἰς αἰγυπτιακὴν ἱερογλυφικὴν μὲ τὰς τρεῖς σημασίας ποὺ εἶχεν αὕτη, δηλαδὴ τὴν π ρ α γ μ α τ ι κ ή ν. τὴν μ ε τ α φ ο ρ ι κ ή ν καὶ τὴν ἀ π ό κ ρ υ φ ο ν. Φαίνεται ὅτι ὁ Μωϋσῆς εἰς τοὺς διαδόχους του ἐνεπιστεύθη τὰς κλεῖδας της. Ἀλλ' ὅταν τὴν ἐποχὴν τοῦ Σολομῶντος ἡ Γένεσις μετεφράσθη εἰς Φοινικικοὺς χαρακτῆρας καὶ ὅταν μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Βαβυλῶνος συνέταξαν αὐτὴν εἰς ἀραμαϊκοὺς καὶ χαλδαϊκοὺς χαρακτῆρας, οἱ Ἑβραῖοι ἱερεῖς εἶχον ἤδη χάσῃ σχεδὸν τὰς κλεῖδας αὐτάς. Βραδύτερον οἱ Ἕλληνες μεταφρασταὶ καὶ ὁ Ἅγιος Ἱερώνυμος εἰς τὴν Λατινικὴν μετάφρασίν του δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσδύσουν εἰς τὴν πραγματικὴν σημασίαν τῆς «Γενέσεως».

«Δύο παραδείγματα, γράφει, θὰ ἀποδείξουν τί ἦτο ἡ ἱερὰ γλῶσσα τῶν ἀρχαίων ναῶν καὶ πῶς αἱ τρεῖς ἔννοιαι ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ σύμβολα τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Γενέσεως. Ἐπὶ πλήθους ἀρχαίων αἰγυπτιακῶν μνημείων ἀπεικονίζεται γυνὴ μὲ στέμμα ποὺ κρατεῖ μὲ τὴν μίαν χεῖρα τὸν σταυρὸν μὲ τὸν ἐπ' αὐτοῦ κρίκον σύμβολον τῆς αἰωνίας ζωῆς καὶ μὲ τὴν ἄλλην ἓν σκῆπτρον μὲ ἄνθη λωτοῦ σύμβολον τῆς μυήσεως. Εἶνε ἡ θεὰ ΙΣΙΣ. Ἡ Ἶσις ἔχει τρεῖς διαφόρους σημασίας. Εἰς τὴν πραγματικὴν εἶνε ὁ τύπος τῆς γυναικός, τοῦ παγκοσμίου γυναικείου φύλου. Εἰς τὴν μεταφορικὴν προσωποποιεῖ τὸ σύνολον τῆς γηΐνης φύσεως μὲ ὅλας τὰς νοητικὰς δυνάμεις. Εἰς τὴν ἀπόκρυφον σημασίαν της συμβολίζει τὴν οὐράνιον καὶ ἀόρατον φύσιν, τὸ ἰδιαίτερον στοιχεῖον τῶν ψυχῶν καὶ τῶν πνευμάτων, τὸ φῶς τὸ ὁποῖον παρέχει τὴν μύησιν. Τὸ σύμβολον τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν Ἶσιδα εἰς τὸ κείμενον τῆς Γενέσεως εἶνε ΕΒΕ, ἡ Εὔα ἡ αἰωνία γυναῖκα. Ἡ Εὔα αὐτὴ δὲν εἶνε μόνον ἡ σύζυγος τοῦ Ἀδάμ, εἶνε ἀκόμη καὶ ἡ σύζυγος τοῦ Θεοῦ. Ἀποτελεῖ τὰ τρία τέταρτα τῆς οὐσίας του. Τὸ ὄνομα τοῦ Αἰωνίου εἶνε ΙΕΒΕ ἐκεῖνο ποὺ κακῶς προφέρεται

Ἰεχωβᾶ ἢ Ἰαβέ. Τὸ ὄνομα αὐτὸ συνίσταται ἀπὸ τὸ πρῶτον συνθετικόν, τὸ γράμμα Ἰὸδ καὶ τὰ τρία γράμματα ΧΕ—ΒΑΟΥ—ΧΕ πού προφέρονται ΕΒΕ=Εὔα. Τὸ Ἰὸδ ἐξέφραζε τὴν θείαν σκέψιν, τὸ δὲ ΕΒΕ τοὺς τρεῖς κόσμους μέσα εἰς τοὺς ὁποίους πραγματοποιεῖται ἡ σκέψις αὕτη καὶ ἐπομένως τὸ κοσμογονικὸν στοιχεῖον.

Ἄλλο παράδειγμα εἶνε ὁ ὄφις ὁ ὁποῖος παίζει σημαντικὸν ρόλον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας. Ἡ Γένεσις τὸν ὀνομάζει Ναχάς. Ἀλλ' εἰς ὅλα τὰ Μυστήρια Ἰνδικά, Αἰγυπτιακά, Ἑλληνικά, ὁ ὄφις ἐν σχήματι κυκλου σημαίνει τὴν παγκόσμιον ζωήν. Ἡ δὲ λέξις Ναχάς σημαίνει: ἡ δύναμις ἡ ὁποία θέτει εἰς κίνησιν τὴν ζωὴν αὐτήν, ἡ ἕλξις ἑαυτοῦ ὑφ' ἑαυτοῦ. Οἱ Ἕλληνες τὴν ἀπεκάλουν Ἔρωτα. Ἐφαρμόσατε τώρα τὰ δύο αὐτὰ νοήματα εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀδάμ, τῆς Εὔας καὶ τοῦ ὄφεως καὶ θὰ ἀντιληφθῆτε ὅτι τὸ περίφημον προπατορικὸν δῆθεν ἁμάρτημα εἶνε ἡ ἀπέραντος ἕλξις τῆς θείας, τῆς παγκοσμίου φύσεως μέσα εἰς τὸν τρομακτικὸν καὶ ἀναπόφευκτον κύκλον τῆς ζωῆς».

«Εἰς τὸν Ἐλευθεροτέκτονα, γράφει ὁ A. Mackey ὁ Μωσαϊκὸς συμβολισμὸς εἶνε πολὺ σημαντικὸς διότι ἐξ αὐτοῦ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἔχει παραλάβῃ πολλὰ τῆς ἰδικῆς του συμβολικῆς τέχνης».

«Τὸ σύμβολον τοῦ Ναοῦ μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὸν Συμβολισμὸν τοῦ Ἱεροῦ Σκηνώματος. Καὶ διὰ τοῦτο λέγεται ὅτι ἕκαστος Τέκτων πρέπει νὰ εἶνε τὸ σκήνωμα, ἡ Κιβωτὸς τοῦ Κυρίου».

Ἐννοεῖται ὅτι οἱ συμβολισμοὶ αὐτοί, δὲν εἶνε κυρίως εἰπεῖν Ἑβραϊκοί, ἐφ' ὅσον ὡς ἐλέχθη ἤδη ὁ Μωϋσῆς τοὺς ἔχει καὶ αὐτὸς ἐμπνευσθῆ ἀπὸ τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια.

Φίλων ὁ Ἰουδαῖος γράφει: «Ὁ Μωϋσῆς ἐδιδάχθη ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους ἱερεῖς τὴν φιλοσοφίαν τῶν συμβόλων καὶ ἱερογλυφικῶν ὡς καὶ τὰ μυστήρια τῶν ἱερῶν ζῴων».

Δὲν εἶνε περίεργον λοιπὸν ἐὰν ἐχρησιμοποίησε σύμβολα τῶν ὁποίων τὴν ἔννοιαν εἶχε διδαχθῆ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου.

Ὁ Reghellini εἰς τὸ ἔργον του «Ὁ Τεκτονισμὸς θεωρούμενος ὡς ἀποτέλεσμα τῆς Αἰγυπτιακῆς, τῆς Ἰουδαϊκῆς καὶ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας» γράφει:

«Ὁ Μωϋσῆς εἰς τὰ μυστήριά του καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Σολομὼν υἱοθέτησαν μέγα μέρος τῶν Αἰγυπτιακῶν συμβόλων τὰ ὁποῖα μετ' αὐτοὺς διετηρήσαμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Τέκτονες εἰς τὰ ἰδικά μας».

Μωϋσῆς Εἷς τῶν Μεγάλων Μυστῶν οἱ ὁποῖοι ἀνεφάνησαν κατὰ καιροὺς διὰ νὰ καθοδηγήσουν τὴν ἀνθρωπότητα πρὸς τὸν ἀληθῆ προορισμόν της. Τὸ πραγματικόν του ὄνομα ἦτο Χοσαρσὴφ καὶ ἦτο ἐξάδελφος τοῦ Μανεφθᾶ, υἱοῦ τοῦ Φαραὼ Ραμσῆ τοῦ Β'. Εἶνε πλέον ἐξηκριβωμένον ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἢ Χοσαρσὴφ ἦτο φυσικὸς ἢ θετὸς υἱὸς τῆς ἀδελφῆς τοῦ Φαραώ, ὡς δὲ ἀναφέρει ὁ Μανέθων, ὁ Αἰγύπτιος ἱερεὺς εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν τὰς ἀκριβεστέρας πληροφορίας διὰ τὰς δυναστείας τῶν Φαραώ, ἐπιβεβαιουμένας σήμερον ἀπὸ τὰς ἐπιγραφὰς τῶν μνημείων, ὁ Μωϋσῆς ὑπῆρξεν ἱερεὺς τοῦ Ὀσίριδος. Τοῦτο βεβαιώνει καὶ ὁ Στράβων ἀντλῶν τὰς πληροφορίας του ἀπὸ Αἰγυπτίους ἱερεῖς ἐπίσης. Καὶ ἡ βιβλικὴ ἀφήγησις ἄλλως τε ἀναγνωρίζει ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἀνεπτύχθη εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεώς του ὡς ἐπιθεωρητὴς τῆς φυλῆς Μπενὶ-Ἰακὼβ ἡ ὁποία κατῴκει εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Γκόσχεν. Ἡ φυλὴ αὐτὴ ὅπως καὶ αἱ λοιπαὶ Ἑβραϊκαὶ φυλαί, αἱ Σημιτικαὶ ἦσαν ἀδελφαὶ τῶν Αἰγυπτίων, προϊὸν ἀρχαίας μίξεως τῆς λευκῆς μὲ τὴν μαύρην φυλήν.

Ὁ Ἐδουάρδος Συρὲ ὁ ὁποῖος εἰς τοὺς «Μεγάλους Μύστας» του ἐνεβάθυνεν εἰς τὴν ἀποκρυφιστικὴν παράδοσιν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν ὅλων τῶν λαῶν ἀναφέρει ὅτι ὁ Χοσαρσὴφ-Μωϋσῆς ἐμυήθη εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἴσιδος καὶ τοῦ Ὀσίριδος. Διεκρίθη τόσον ὥστε ὁ Φαραὼ Ραμσῆς ἐφοβήθη μήπως ἀποβλέψῃ εἰς κατάληψιν τοῦ θρόνου τῆς Αἰγύπτου εἰς βάρος τοῦ Μενεφθᾶ καὶ τὸν διώρισεν ἱερὸν γραφέα τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀσίριδος, καὶ ἐπιθεωρητὴν διαφόρων ἐπαρχιῶν τῆς χώρας. Οὕτω ὁ Μωϋσῆς μεταβὰς πρὸς ἐπιθεώρησιν εἰς τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου ἐγνώρισε τὴν φυλὴν Μπενὶ-Ἰσραὴλ καὶ συνεκινήθη μὲ τὰ παθήματά της. Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Αἰγυπτίου φύλακος ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ καὶ κατέφυγε πέραν τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης εἰς τὴν γῆν Μαδιὰμ ὅπου ὑπῆρχε Ναὸς ἀφιερωμένος εἰς τὸν Ὄσιριν καὶ τὸν Ἐλοῒμ συγχρόνως, διότι ὡς γράφει ὁ Συρὲ ἐχρησίμευεν ὡς θρησκευτικὸν κέντρον εἰς τοὺς Ἄραβας, εἰς τοὺς Σιμίτας καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς μαύρης φυλῆς. Ἐκεῖ ὁ φυγὰς Μωϋσῆς συνεπλήρωσε τὴν μύησίν του καὶ ἐκεῖ ὡραματίσθη ποοφανῶς νὰ δημιουργήσῃ τὴν αἰωνίαν θρησκείαν καὶ ἕνα λαὸν δι' αὐτήν. Ἐκεῖ ἐπίσης συνέγραψε τὸ «Σεφὲρ Μπερεσὶτ» τὴν Βίβλον τῶν Νόμων, τὴν ἀπόκρυφον διαθήκην ἥτις ἀπετέλεσε κατόπιν τὴν Ἑβραϊκὴν θρησκείαν καὶ ἡ ὁποία ὑποκρύπτει ὡς λέγει ὁ Ε. Συρὲ συμβολικὴν ἔννοιαν ἐντελῶς διάφορον τῶν παιδαριωδῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας περιέχει ἐπὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὅστις δὲν ἐμβαθύνει εἰς τὸν συμβολισμόν της ἀδυνατεῖ νὰ τὴν ἐννοήσῃ.

Ἡ λέξις Μωϋσῆς συναντᾶται εἴς τινας ἀνωτέρους Τεκτ.·. βαθμοὺς ἰδίως τὸν 25° ἢ Ἱππ.·. τοῦ Χαλκοῦ Ὄφεως τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγμ.·. ὅπου τὴν ἀντιπροσωπεύει ὁ πρόεδρος. Κατέχει ἐπίσης σημαντικὴν θέσιν εἰς τὴν Βασ.·. Ἀψ.·. τοῦ Δόγματος τοῦ Γιόρκ καὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ τῶν ὁποίων ὁλόκληρον τὸ τυπικὸν στηρίζεται ἐπὶ τοῦ Μωσαϊκοῦ συμβολισμοῦ (βλ.λ.).

N.

Ν. Τὸ 13ον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ τὸ 14ον τοῦ Λατινικοῦ καὶ τοῦ Ἑβραϊκοῦ. Ἡ ἀριθμητική του ἀξία εἶνε 50. Ἑβραϊστὶ λέγεται «νόην». Συνδέεται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ «φοβερός».

Ναάρδα, ἀδελφότης (Naharda) Μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, οἱ αἰχμαλωτισθέντες Ἑβραῖοι ἐσχημάτισαν εἰς Ναάρδαν ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου ἀδελφότητα εἰς τὴν ὁποίαν ὡς λέγεται διετήρησαν τὰ «μυστήριά των».

Ναβιΐμ (Nabaim). (Βλ. *Σχολαὶ προφητῶν).*

Ναβουχοδονόσωρ ἢ Νεμπουσαντνεζάρ. Βασιλεὺς τῶν Χαλδαίων ὅστις κατέκτησε περὶ τὸ 630 π. Χ. τὴν Αὐτοκρατορίαν τῆς Βαβυλῶνος. Μεταξὺ τῶν Κρατῶν τὰ ὁποῖα κατεκτήθησαν ὑπ' αὐτοῦ ἦτο καὶ ἡ Ἰουδαία τῆς ὁποίας ὁ Βασιλεὺς Ἰωακεὶμ ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος ἀναγορεύσαντος εἰς τὴν θέσιν του ὡς βασιλέα Ἰουδαίας τὸν υἱὸν τοῦ φονευθέντος ὀνόματι Ἰοχείμ. Μετὰ τριετίαν ὅμως ὁ κατακτητὴς τὸν καθήρεσε καὶ εἰς τὴν θέσιν του ἀνηγόρευσε τὸν θεῖον του Ἰεδεκίαν διακρινόμενον διὰ τὴν ἀνηθικότητά του. Οὗτος ἐστασίασε τελικῶς κατὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορος ὅστις ἐπελθὼν ἐπολιόρκησεν ἐπὶ 18 μῆνας τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν τὴν κατεδάφισε τελείως, ἐπυρπόλησε καὶ ἰσοπέδωσε τὸν Ναὸν καὶ ὡδήγησεν αἰχμαλώτους εἰς Βαβυλῶνα τοὺς κατοίκους της. Τὰ γεγονότα αὐτὰ ἀναφέρονται εἰς τὸ πρῶτον τμῆμα τοῦ Ἀγγλικοῦ καὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ συστήματος τῆς Βασιλ.·. Ἀψ.·.

Νάγος Σπυρίδων. Ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ηὐτύχησε κατὰ τὴν πρώτην τριακονταετίαν τοῦ παρόντος αἰῶνος νὰ ἀποκτήσῃ ἕνα πραγματικὸν μύστην ἀδ.·., ἕνα μυσταγωγημένον ἄνδρα, ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ καθοδηγήσεις τοῦ ὁποίου ὁ Ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐπανεῦρε τὸν πραγματικὸν προορισμόν του ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶχεν οὐσιωδῶς ἀπομακρυνθῆ ἐλλείψει ἐμπνευσμένων ὁδηγητῶν.

Ὁ μύστης αὐτὸς ἦτο ὁ Σπυρίδων Νάγος. Ὅσοι εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ τὸν γνωρίσουν, καὶ μεταξὺ αὐτῶν συγκαταλέγεται καὶ ὁ γράφων τὰς γραμμὰς αὐτάς, ἀναπολοῦν καὶ θὰ ἀναπολοῦν πάντοτε μὲ συγκίνησιν τὴν γαλήνιον φυσιογνωμίαν, τὸ μειλίχιον τοῦ ὕφους, τὴν ἀδελφικὴν συγκαταβατικότητα τοῦ ἀειμνήστου αὐτοῦ ἀδ.·. εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλουν πᾶν ὅ,τι κατέχουν σήμερον ἀπὸ τὸ μυστηριακὸν περιεχόμενον καὶ τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν τοῦ Παγκοσμίου Θεσμοῦ τῆς Βασιλ.·. Τέχνης.

Ὁ Σπυρίδων Νάγος ἐγεννήθη τὸ 1871 εἰς τὸ Κακοῦρι τῆς Ἀρκαδίας. Υἱὸς ποιμένων, ἐποίμανε καὶ αὐτὸς τὰ πρόβατα τῶν γονέων του εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον. Εἰς τὸ χωρίον του ἐπεράτωσε τὰς τέσσαρας τάξεις τοῦ τότε δημοτικοῦ σχολείου. Ἀλλ' εἶχεν ἔμφυτον ἐν ἑαυτῷ τὴν ἔφεσιν πρὸς μάθησιν καὶ πρόοδον καὶ ὑπείκων εἰς ἐσωτερικὴν παρόρμησιν ἐγκατέλειψε τὸ χωρίον του καὶ μετέβη εἰς Τρίπολιν μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐργασθῇ καὶ διὰ τῆς ἐργασίας του νὰ σπουδάσῃ. Μὴ ἱκανοποιούμενος καὶ ἐκεῖ ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Στερούμενος τῶν ἀναγκαίων διὰ νὰ σπουδάσῃ εἰργάσθη σκληρῶς εἰς διάφορα ἐπαγγέλματα. Ὑπηρέτησεν ὡς ὑπάλληλος παντοπωλείου καὶ κατόπιν ζαχαροπλαστείου. Ἐξέδωσε βραδύτερον καὶ ἐργατικὴν ἐφημερίδα σπουδάζων διαρκῶς καὶ μορφωνόμενος. Ἀφοῦ ἤλλαξε τριάντα ὀκτώ, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγεν, ἐπαγγέλματα, ὑπηρέτησε βραδύτερον ὡς ὑπάλληλος εἰς τὰ Ταχυδρομεῖα, κατόπιν ἐγένετο τραπεζιτικὸς ὑπάλληλος καὶ τελικῶς ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Πειραιῶς. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα δὲν ἔπαυσε μελετῶν εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταστῇ τελικῶς μοναδικὸς ἑρμηνευτὴς τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων Συγγραφέων.

Ὁ Σπυρίδων Νάγος ἐμυήθη εἰς τὰ Τεκτονικὰ Μυστήρια εἰς τὴν Στ.·. Μαραθὼν τὸ 1902. Μετὰ τετραετίαν ποθῶν νὰ ἴδῃ τὸν Ἑλληνικὸν Τεκτονισμὸν ἐπανευρίσκοντα τὴν ἀτραπὸν τῆς μυσταγωγίας, ἵδρυσε μετ' ἄλλων τινῶν ἀδελφῶν τὴν Σ.·. Στ.·. «Προμηθεύς».

Ἐμπνευσμένος μύστης ἐγνώρισε νὰ προσδώσῃ νέαν πνοὴν εἰς τὸν θεσμόν. Ἀνέλυε μὲ μοναδικὴν σαφήνειαν ἀλλὰ καὶ καταπληκτικὴν διαίσθησιν τὰ σύμβολα καὶ τὸ μυστηριακὸν των περιεχόμενον. Μετ' ὀλίγον ἵδρυσε καὶ τὸ Φιλοσοφικὸν Ἐργαστήριον, τὴν Στ.·. Τελ.·. «Μυσταγωγίαν». Ὅσοι τὸν ἐπλησίασαν δὲν λησμονοῦν τὴν ὑπέροχον διδασκαλίαν του διὰ τῆς ὁποίας τοῖς ἀπεκαλύφθησαν ὅλαι αἱ πτυχαὶ τῆς ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας τὴν ὁποίαν περικλείουν οἱ διάφοροι βαθμοὶ καὶ τὰ τυπικά των.

Ὁ Σπυρ. Νάγος ἐχρημάτισε ἐπὶ συνεχῆ ἔτη μέλος τῆς τότε Μεγ.·. Ἀνατολῆς (νῦν Μεγ.·. Στ.·.) τῆς Ἑλλάδος καὶ τελικῶς μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμ.·. τοῦ 33° καὶ τελευταίου βαθμοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' εἶχε σημάνῃ ἡ ὥρα τῆς εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολὴν μεταστάσεως τοῦ ἐμπνευσμένου μύστου.

Ἡ ψυχὴ τοῦ Σπυρίδωνος Νάγου ἐγκατέλειψε τὸ γήϊνον σῶμα της τὴν 4ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1933, καταλείπουσα συγχρόνως καὶ μέγα δυσαναπλήρωτον κενὸν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Διὰ τοὺς νεωτέρους Τέκτονας οἵτινες δὲν ηὐτύχησαν νὰ γνωρίσουν τὸν θαυμάσιον αὐτὸν ἑρμηνευτὴν τῆς μυστηριακῆς Γνώσεως παραθέτω ἀπόσπασμα παλαιᾶς ὁμιλίας τοῦ Σπυρ. Νάγου. Τὸ ὀφείλω εἰς τὸν κρ.·. καὶ φίλτ.·. ἀδ.·. Ἰωάννην Βασιλῆν ὅστις ὑπῆρξεν ἐπίσης ἐκ τῶν στενῶν συνεργατῶν τοῦ ἀειμνήστου ἀδ.·. μας.

«Οἱ Τέκτονες διαφέρουν τῶν βεβήλων ἀνθρώπων. Καὶ ἡ διαφορὰ αὐτὴ δὲν εἶνε φαινομενικὴ ἀλλ' οὐσιαστική. Οἱ Τέκτονες ἔχουν μεγάλην ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολήν. Ἐφ' ὅσον ὑπάρχει καὶ εἷς δοῦλος εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἷς δυστυχής, ἐφ' ὅσον ἡ ἀμάθεια καταχλίζει καὶ μίαν ἔστω ἐν τῷ κόσμῳ ψυχήν, ὁ Τεκτονισμὸς ἔχει σκοπὸν καὶ ὑποχρεώσεις νὰ ἐπιτελέσῃ. Ἐφ' ὅσον συντρέχουν γεγονότα νὰ χωρίζεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ μὴ φιλῇ, κατὰ μίαν φράσιν τοῦ μυσταγωγοῦ Ὀρφέως, ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς συνεχούσης τοὺς κόσμους ἀγάπης, ὁ Τεκτονισμὸς ἔχει ἀποστολὴν καὶ αἱ ἐνδοξότεραι λειτουργίαι τῆς φύσεως εἰς αὐτὸν ἔχουν ἀναθέσῃ τὸ ἔργον τῆς ἐξημερώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς...

Ὅπου ὑπάρχει ἀγάπη ἀπ' ἐκεῖ ἐκπορεύεται τὸ φῶς. Τὰ Ἑλληνικὰ Μυστήρια ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξεπήγασεν ὅ,τι ἀπετέλεσε τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν δὲν ἐγνώσθησαν ἀκόμη. Ἡ συμβολικὴ τῆς μυθολογίας γλῶσσα τὴν ὁποίαν ἀγνοοῦμεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ νεώτεροι Ἕλληνες περικλείει πλῆθος λελυμένων προβλημάτων περὶ φύσεως καὶ περὶ πνεύματος, τὰ ὁποῖα ἀποκαλυπτόμενα θὰ καταπλήξουν τὸν κόσμον. Ὁ Ἑλληνικὸς Ὄλυμπος, αἱ τελεταὶ τοῦ Διονύσου εἶνε παρακαταθῆκαι, τὸ αἴνιγμα τῶν ὁποίων θὰ λύσουν οἱ μέλλοντες χρόνοι. Διὰ νὰ σωθοῦν ὅμως αὗται πρέπει νὰ ὑπάρχῃ συνοχὴ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, πρέπει νὰ μὴ ἀποθάνῃ ἡ γλῶσσα ἡ ἀποκαλύπτουσα τὰ μυστήρια τῆς φύσεως».

«Νάγος Σπυρίδων». Συμβολικὴ Στοὰ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπ' ἀριθ. 111 ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν, ἱδρυθεῖσα τὴν 5ην Νοεμβρίου τοῦ 1919, ὑπὸ ὁμάδος ἀδ.·. ἀδ.·. μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν φίλτ.·. ἀδ.·. Δ. Καραγεῶργον, τιμώσης τὴν μνήμην τοῦ ἀειμνήστου ἀδ.·. καὶ πραγματικοῦ μύστου Σπυρίδωνος Νάγου τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἐδόθη εἰς τὴν νέαν Στοὰν ὅπως αὕτη ἐμπνέεται καὶ καθοδηγῆται ἀπὸ τὰ διδάγματα τοῦ Μεγάλου τούτου Διδασκάλου τοῦ Τεκτονισμοῦ. Πρῶτος Σεβ.·. τῆς νέας Στοᾶς ἐχρημάτισεν ὁ φίλτ.·. ἀδ.·. Δημ. Καραγεῶργος 32° ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ ὁποίου ἡ Στοὰ ἐσημείωσε ταχείας προόδους παρ' ὅλον τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας της.

Ναζαρέτ Πόλις τῆς Γαλιλαίας εἰς τὴν ὁποίαν διῆλθε τὴν παιδικήν του ἡλικίαν ὁ Ἰησοῦς καλούμενος ὡς ἐκ τούτου Ναζωραῖος.

Εἰς τὸν Ροδοσταυρισμόν, ἡ λέξις ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν, ὁ δὲ Ἰησοῦς ὀνομάζεται ὁ Κύριος ἡμῶν ἐκ Ναζαρὲτ ὡς ἔνδειξις τῆς προελεύσεως καὶ τῆς φύσεως τῶν νέων δογμάτων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐβασίσθη τὸ Τάγμα τῶν Ροδοσταύρων.

Ναΐται Ἱππόται (Knights Templar, Templiers). Ἡ ἱστορία τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν συνδέεται στενῶς μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τοῦ ὁποίου καὶ εἰς τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν ἀναφέρεται εἰς τοὺς Ναΐτας. Τὸ τάγμα τοῦτο συσταθὲν ἀρχικῶς ὑπὸ ἐννέα Γάλλων ἱπποτῶν κατὰ τὸ ἔτος 1118 διὰ νὰ προστατεύῃ τοὺς Χριστιανοὺς προσκυνητὰς τῶν Ἁγίων Τόπων ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ἀράβων ἐξειλίχθη βαθμηδὸν εἰς στρατιωτικοθρησκευτικὴν ὀργάνωσιν τῆς ὁποίας τὰ μέλη συνεδέοντο μεταξύ των δι' ὅρκου.

Ἡ ὀργάνωσις ἐλέγετο ἀρχικῶς «Πτωχοὶ στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ» διέμενε δὲ κατὰ παραχώρησιν τοῦ Βασιλέως τῆς Ἱερουσαλὴμ Βαλδουΐνου εἰς τὸ παρὰ τὸν Ναὸν ἀνάκτορόν του ἐξ οὗ καὶ προσέλαβε τὸ ὄνομα Ναΐται ὅπερ καὶ διετήρησεν ἔκτοτε.

Οἱ Ναΐται διεκρίθησαν ταχέως ὡς ἀνδρεῖοι πολεμισταί, πλήρεις αὐταπαρνήσεως, μετριόφρονες καὶ λιτοδίαιτοι. Τὸ τάγμα αὐτὸ κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα διῃρεῖτο εἰς τρεῖς τάξεις:

Τοὺς Ἱππότας, τοὺς Ἐφημερίους καὶ τοὺς Ὑπηρέτας Ἀδελφούς. Τοῦ τάγματος προήδρευεν ὁ Μέγας Μάγιστρος ἢ Μέγας Διδάσκαλος ὁ ὁποῖος βαθμηδόν, χάρις εἰς τὰ κτηθέντα ὑπὸ τῶν Παπῶν προνόμια ἐξισοῦτο πρὸς ἡγεμόνα ἐκλεγόμενος ἰσοβίως. Τὸ τάγμα μετὰ τὴν ἐξάπλωσίν του διῃρεῖτο εἰς Ἐπαρχίας ἑκάστη τῶν ὁποίων ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ ἑνὸς Μεγάλου Εὐχέτου. Αἱ ἐπαρχίαι αὗται ἦσαν ἐν ὅλῳ δεκαπέντε εἰς τὰ ἀκόλουθα μέρη: Ἱεροσόλυμα, Τρίπολιν, Ἀντιόχειαν, Κύπρον, Πορτογαλίαν, Καστίλην, Ἀραγώνην, Γαλλίαν, Νορμανδίαν, Ἀκουϊτάνιαν, Προβηγκίαν, Ἀγγλίαν (μετὰ τῆς Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας) Γερμανίαν, Ἄνω καὶ Κεντρικὴν Ἰταλίαν, Ἀπουλίαν καὶ Σικελίαν.

Ἡ εἴσοδοχὴ ἑνὸς Ἱππότου εἰς τὸ τάγμα ἐγίνετο ἐν ἐπιβλητικῇ τελετῇ, ὁμοιαζούσῃ πρὸς μύησιν τῆς ὁποίας ὅμως τὸ κύριον μέρος ἐτηρεῖτο μυστικόν. Καὶ αἱ συνεδριάσεις ἄλλως τε τοῦ τάγματος ἦταν μυστικαί, μετεῖχον δὲ αὐτῶν μόνον οἱ μεμυημένοι. Ὡς ἀναφέρει τὸ 100ὸν ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ των, ὅλαι αἱ θύραι τῆς οἰκίας ἢ τοῦ ναοῦ εἰς τὸν ὁποῖον συνεδρίαζον ἔπρεπε νὰ εἶνε κλεισταὶ οὕτως ὥστε οὐδεὶς νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ πλησιάσῃ διὰ νὰ ἴδῃ ἢ ἀκούσῃ τὰ ἐν αὐτῷ πραττόμενα ἢ λεγόμενα. Ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ κτιρίου ἐτοποθετεῖτο «στεγαστής» φρουρός.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ φρονεῖ ἐκ τῆς μελέτης διαφόρων ἀποσπασμάτων τῆς ἱστορίας τῶν ἐθίμων των, ὅτι πολλὰ ἐξ αὐτῶν περιῆλθον εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν καὶ ἰδίως εἰς τὴν τελετὴν μυήσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Τάγματος τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν.

Στολὴ τῶν Ναϊτῶν διατηρουμένη καὶ σήμερον ἦτο «χιτὼν δαλματικὸς λευκὸς ἐκ λεπτοῦ μαλλίνου ὑφάσματος μετὰ μελανῶν παρυφῶν μὲ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ στήθους ἐρυθρὸν Τεκτονικὸν Σταυρὸν τὸν λεγόμενον «Σταυρὸν τῆς Μάλτας».

Σὺν τῷ χρόνῳ οἱ Ναΐται κατέστησαν παντοδύναμοι. Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ ἐν Συρίᾳ Φραγκικοῦ Κράτους οἱ Ναΐται μετέφερον τὴν κυρίαν ἕδραν των εἰς Κύπρον, ἐνῷ τὸ ἀντίπαλον τάγμα τῶν Ὀσπιταλιωτῶν Ἱπποτῶν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου μετεφέρετο εἰς Ρόδον.

Ἡ δύναμις τοῦ Τάγματος περὶ τὰ μέσα τοῦ 13ου αἰῶνος ἀνήρχετο εἰς 20 χιλιάδας Ἱππότας. Ἀλλ' ἡ προτέρα των ἐπίδοσις εἰς ἀγῶνας κατὰ τῶν ἀπίστων δὲν ὑπῆρχε πλέον. Εἶχον ἐπιδοθῇ εἰς ἔργα ἀλλότρια καὶ συνεκέντρωσαν μέγαν πλοῦτον ὅστις ἐκίνησε τὸν φθόνον τόσον τοῦ ἀντιπάλου Τάγματος τῶν Ἱππ.·. τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, ὅσον καὶ τοῦ Πάπα Κλήμεντος τοῦ Ε' καὶ τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας Φιλίππου τοῦ Ὡραίου οἵτινες τελικῶς ἀπεφάσισαν τὴν ἐξολόθρευσίν των διὰ νὰ σφετερισθοῦν τὸν πλοῦτον των.

Ὁ Φίλιππος ὁ Ὡραῖος συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ Πάπα Κλήμεντος Ε' ἔγραψε τὸν Ἰούνιον τοῦ 1306 εἰς τὸν τότε Μέγαν Μάγιστρον τῶν Ναϊτῶν Ἰάκωβον Ντὲ Μολλαὶ (βλ.λ.) εὑρισκόμενον τότε εἰς Κύπρον, νὰ ἔλθῃ εἰς Παρισίους ὅπως συνεννοηθῇ μετ' αὐτοῦ διὰ σημαντικὰ ζητήματα ἀφορῶντα τὸ Τάγμα.

Ὁ Ἰάκωβος Ντὲ Μολλαὶ συλληφθεὶς τὸ 1307 ἐδικάσθη, ἐβασανίσθη εἰς τὰς φυλακὰς καὶ τελικῶς ἐκάη ὡς αἱρετικὸς ἐπὶ τῆς πυρᾶς.

Ἡ καταδίκη του ἐγένετο κατόπιν ἑνὸς προδότου καὶ ἐπιόρκου Ἱππ.·. Ναΐτου ὀνομαζομένου Σκὲν Ντὲ Φλωριὰν καταθέσαντος ὅτι οἱ Ναΐται ἀπηρνοῦντο τὸν Χριστόν, τὴν Παρθένον καὶ ὅλους τοὺς Ἁγίους, ὑπεχρέωνον τοὺς μυουμένους νὰ πτύουν τὸν Σταυρὸν καὶ ἐλάτρευον κατὰ τὰς συνεδριάσεις των μίαν... γάταν! καὶ ὅτι κατὰ τὰς τελετάς των διέπραττον ὄργια.

Τὴν 12 Μαΐου 1310 ἀπέθανον ἐπὶ τῆς πυρᾶς πενήντα τέσσαρες Ναΐται, τὴν δὲ 14ην Μαρτίου τοῦ 1314 ὑπέστησαν τὸν αὐτὸν μαρτυρικὸν θάνατον ὁ Μέγας Μάγιστρος Ντὲ Μολλαὶ καὶ τρεῖς ἄλλοι ἀνώτεροι ἀξιωματοῦχοι τοῦ Τάγματος. Ἐπέδειξαν ὅλοι μοναδικὴν σταθερότητα καὶ πίστιν διακηρύττοντες μέχρι τελευταίας στιγμῆς ὅτι ἦσαν ἀθῷοι τῶν ἀποδιδομένων εἰς αὐτοὺς κατηγοριῶν. Εὐθὺς κατόπιν ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Κλήμης κατέσχον τὴν ἀνὰ τὴν Εὐρώπην περιουσίαν καὶ τὰ ἀπέραντα κτήματα τῶν Ναϊτῶν ἐκ τῶν ὁποίων μέρος παρεχώρησαν εἰς τὸ ἀντίπαλον μοναχικὸν τάγμα τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου.

Ἡ σκληρότης καὶ ἀδικία, γράφει ὁ ἀδ.·. Mackey, διὰ τῶν ὁποίων διελύθη τὸ Τάγμα τῶν Ναϊτῶν κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα στιγματίζουν τὰ ὀνόματα τοῦ ἐπονειδίστου Βασιλέως καὶ τοῦ οὐχὶ ὀλιγώτερον ἐπονειδίστου Πάπα οἵτινες διέπραξαν τὸ ἔγκλημα.

Ὁ ἀκατονόμαστος αὐτὸς διωγμὸς δὲν ἐφηρμόσθη πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν Ἐδουάρδος ὁ Β' κατέσχε τὸ 1308 τὴν περιουσίαν τῶν Ναϊτῶν ἀλλὰ δὲν προέβη εἰς θανατικὰς καταδίκας. Εἰς τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἱσπανίαν, τὴν Πορτογαλίαν, τὴν Κύπρον καὶ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας χώρας τὰς μὴ τελούσας ὑπὸ τὸν ἄμεσον ἔλεγχον τοῦ Πάπα ἢ τοῦ Βασιλέως Φιλίππου, τὰ δικαστήρια κατόπιν πολυμήνων δικῶν ἐκήρυξαν τοὺς Ναΐτας ἀθῴους αἱρέσεως καὶ ἀποστασίας, τὸ τάγμα των ὅμως διελύθη μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι τὰ πλούτη καὶ ἡ δύναμίς του ἔθετον ἐν κινδύνῳ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ καθεστῶτος. Εἶνε ἀληθὲς ἐξ ἄλλου ὅτι τὸ Ναϊτικὸν Τάγμα εἶχεν ἀπομακρυνθῇ τοῦ ἀρχικοῦ του προορισμοῦ τὰ δὲ μέλη του κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ὑπάρξεώς του προέβαινον εἰς πολλὰς ἐγκληματικὰς πράξεις, συνῆπτον φονικὰς μάχας μὲ τοὺς ἀντιπάλους Ἱππότας τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου καὶ γενικῶς

εἶχον συχνὰ προκαλέση τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ μὲ τὰς αὐθαιρεσίας των. Τῆς καταστάσεως αὐτῆς ἐπωφελήθησαν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐπωφθαλμίων τὸν πλοῦτον των διὰ νὰ προκαλέσουν τὸν ἀφανισμόν των.

Δέον νὰ σημειωθῇ ἐν τούτοις, ὡς γράφει ὁ ἀδ.·. Haywood (βλ. Βιβλ. 1 Τόμ. Γ' σελ. 1215) ὅτι ὁ Μέγ.·. Μάγιστρος Ἰάκωβος Ντὲ Μολλαὶ ὑπῆρξε πράγματι μάρτυς, διότι κατεδικάσθη ὡς κατέχων ἀνώτατον ἀξίωμα καὶ ὄχι διὰ προσωπικὰ ἁμαρτήματα ἢ ἐγκλήματα.

Ναϊτῶν, *Τεκτον.·. Τάγματα* (Masonic order of Knights Templar. Ordre des Templiers). Ἀπὸ τὸ παλαιὸν Τάγμα τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν ἕλκουν ὄχι τὴν καταγωγὴν ἀλλὰ τὸ ὄνομα διάφορα σύγχρονα Τεκτονικὰ Τάγματα Ναϊτῶν λειτουργοῦντα εἴς τινα κράτη τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς.

«Τὸ Τεκτονικὸν Τάγμα Ναϊτῶν Ἱπποτῶν, γράφει ὁ ἀδ.·. Haywood (βλ. Βιβλ. 1 Τόμος Γ' σελ. 1215) εἶνε σύγχρονον καὶ ἔχει Τεκτονικὴν καταγωγήν. Τὸ ὅτι ὑφίσταται καὶ λειτουργεῖ δὲν σημαίνει ὅτι ἐγκρίνει τὰς Σταυροφορίας ἢ δοξάζει τὰ Ἱπποτικὰ Τάγματα. Αἱ Σταυροφορίαι ὑπῆρξαν πληγὴ διὰ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Βαλκανικὴν Χερσόνησον καὶ ἀπετέλεσαν μῖγμα θρησκείας, λαγνείας, φόνων, ληστείας, εὐσεβείας, ἁγιωσύνης καὶ κερδοσκοπικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα μόνον ὁ Μεσαίων παρουσιάζει.

Ὁ Τεκτονικὸς Ναϊτισμὸς ἕλκει τὴν ἔμπνευσίν του ἀπὸ τὰ ἰδεώδη ἱπποτισμοῦ, εὐγενείας καὶ ἀφοσιώσεως εἰς ἓν ὑψηλὸν ἰδανικὸν τὰ ὁποῖα ἐνέπνευσαν τοὺς πρώτους Ἱππότας τοῦ Ναοῦ.

Τὰ σύγχρονα Ναϊτικὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ Τάγματα λειτουργοῦν εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἰδίως τὴν Σκωτίαν καὶ εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ὅπου τὸ Ναϊτικὸν Τάγμα διαιρεῖται εἰς Διοικητήρια τὰ ὁποῖα ὑπάγονται εἰς τὰς ἀνὰ τὰς Πολιτείας Γενικὰς Διοικήσεις. Τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν ἀσκεῖ τὸ Ὕπατον Στρατόπεδον τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τὸ ὁποῖον συνέρχεται ἀνὰ τριετίαν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μεγάλου Μαγίστρου.

Τὸ Τάγμα δρᾷ πολυτρόπως καὶ κατὰ Τεκτονικὸν καθαρῶς τρόπον. Κατὰ τὸ ἔτος 1918 υἱοθέτησεν ἑκατὸν ὀρφανὰ Γάλλων στρατιωτῶν πεσόντων ἐν πολέμῳ, προσέφερεν εἰς τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν 20 χιλιάδας δολλάρια καὶ ἑτέρας 20 χιλιάδας εἰς τὴν ΧΑΝ (Χριστιανικὴν Ἀδελφότητα Νέων).

Τὴν αὐτὴν φιλάνθρωπον δρᾶσιν συνεχίζει καὶ σήμερον ὅπως ἄλλως τε πράττουν καὶ ὅλαι αἱ ἁπανταχοῦ τῆς γῆς Ἐλευθεροτεκτονικαὶ ὀργανώσεις.

Τὸ Ναϊτικὸν Τάγμα Σκωτίας ἔχει ἐντελῶς διάφορον τῶν ἄλλων ὀργάνωσιν. Διαιρεῖται εἰς δύο τάξεις:

1. Τοὺς νεοφύτους.
2. Τοὺς Ἱππότας Ναΐτας.

Οἱ τελευταῖοι οὗτοι διαιροῦνται πάλιν εἰς 4 τάξεις. Ἡ ἀνωτάτη νομοθετικὴ ἐξουσία εἶνε τὸ Γενικὸν Συνέδριον τὸ ὁποῖον συνέρχεται ἐτησίως ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τὴν 11ην Μαρτίου ἐπέτειον τοῦ θανάτου τοῦ Ἰακώβου Ντὲ Μολλαί.

Ἀπὸ τοῦ 1873 ἐπῆλθεν ἕνωσις τῶν Ταγμάτων Ναϊτῶν Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας ὑπὸ ἕνα Μέγαν Διδάσκαλον καὶ μίαν ἀνωτάτην διοικητικὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Γενικὸν Συμβούλιον». Τὸ Τάγμα δὲν φέρει ὅπως ἀλλαχοῦ τὸν τίτλον Τεκτονικόν, διότι μόνον Χριστιανοὶ γίνονται δεκτοὶ εἰς αὐτό. Διὰ νὰ γίνῃ ὅμως τις δεκτὸς εἰς αὐτὸ πρέπει νὰ εἶνε Τέκτων καὶ νὰ φέρῃ ἀπὸ διετίας τουλάχιστον τὸν βαθμὸν τοῦ Δ.·. καὶ νὰ εἶνε καὶ Τέκτων τῆς Βασ.·. Ἀψ.·..

Εἰς τὰς συνεδριάσεις ἔχει καταργηθῇ τὸ περίζωμα ὡς ἀσυμβίβαστον μὲ τὸν στρατιωτικὸν χαρακτῆρα τοῦ Τάγματος, τὰ δὲ μέλη φέρουν κατὰ τὰς συνεδριάσεις ξίφη.

Ναίμους Γκρέκους (Naymus Grecus) Τὸ «Χειρόγραφον Μ.·. Σ.·. Ἀρ. 1» περιέχει τὴν ἀκόλουθον παράγραφον εἰς παλαιὰν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

«Συνέβη νὰ ὑπάρχῃ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἕνας περίεργος Μασῶνος λεγόμενος Ν α ί μ ο υ ς Γ κ ρ έ κ ο υ ς ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐργασθῇ εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἐκεῖ ἐδίδαξε τὴν τέχνην τῆς Μασωνίας εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς Γαλλίας».

Πολλοὶ εἶνε οἱ ἀποπειραθέντες νὰ ἐξηγήσουν ποῖος ἦτο αὐτὸς ὁ Ναίμους Γκρέκους ἢ τί σημαίνει τὸ ὄνομα αὐτό.

Τὸ ὄνομα αὐτὸ ἀναφέρεται διαφοροτρόπως εἰς ἄλλα χειρόγραφα. Οὕτω εἰς τὸ χειρ. Lansdowne ἀναγράφεται ὡς Namas Grecious, εἰς τὸ χειρόγρ. Sloan ὡς Naymus Graecus, εἰς τὸ χειρ. Κιλουΐννιγκ ἁπλῶς Grecus καὶ εἰς τὸ Ντόουλαντ Mnymus Grecus.

Ὁ Δρ Ἄντερσον εἰς τὴν β' ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων του δίδει τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα Νίνος (Ninus). «Δὲν θὰ ἦτο ἀστήρικτον, γράφει σχετικῶς ὁ A. Mackey, νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀγραμμάτων αὐτῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἐπεκράτει κάποια συγκεχυμένη ἰδέα περὶ Μεγάλης Ἑλλάδος ἰδίως ἐφ' ὅσον τὸ Χειρόγραφον Λέλαντ ἀναφέρει ὅτι εἰς τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα ὁ Πυθαγόρας εἶχεν ἐγκαθιδρύση τὴν Σχολήν του καὶ εἶχεν ἐκεῖθεν ἀποστείλη ἐλευθέρους Τέκτονας εἰς Γαλλίαν. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν λέξεων Μ ά γ κ ν α Γ κ ρ έ τ σ ι α καὶ Μ ά ϋ ν ο υ ς Γ κ ρ έ κ ο υ ς ἡ ἀπόστασις δὲν εἶνε μεγάλη. Τὸ ὅτι τὸ πρῶτον εἶνε ὄνομα τόπου καὶ τὸ δεύτερον ὄνομα προσώπου δὲν ἀπετέλει ἐμπόδιον διὰ τοὺς ἀφελεῖς συγγραφεῖς τῶν χειρογράφων ἐκείνων. Οὔτε πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήξῃ ὁ ἀναχρονισμὸς ὁ ὁποῖος τοποθετεῖ ἕνα τῶν μαθητῶν τοῦ Πυθαγόρα μεταξὺ τῶν οἰκοδόμων τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ἔχουν σημειωθῇ καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι εἰς τὰ χειρόγραφα αὐτά.

Ὁ ἀδ.·. H. L. Haywood (βιβλ. 1 Τόμος Γ' σελ. 1317) θεωρεῖ λογικὸν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ Robert Glegg ὅτι τὸ Naymus Grecus σημαίνει τὴν Μεγ. Ἑλλάδα.

Ὁ Howard διατυπώνει τὴν θεωρίαν ὅτι εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπῆρχεν Ἑλληνικὴ ἀποικία ὀνομαζομένη Nemausus ἢ Nimes ἐξ ἧς καὶ προέρχεται τὸ Naymus.

Εἰς ταῦτα λέγει ὁ ἀδ.·. Haywood θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προστεθῇ καὶ μία ἄλλη ἐκδοχή. Κατὰ τὴν τρίτην περίοδον τῆς ἱστορίας τῶν Ἑβραίων ὅτε ὁ μικτὸς Ἑλληνικὸς Ἀραβικὸς καὶ Μωαμεθανικὸς πολιτισμὸς ἐκυριάρχει εἰς τὴν Βόρειον Ἀφρικήν, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Ἐγγὺς Ἀνατολήν, ἡ λέξις naymus ἐχρησιμοποιεῖτο πανταχοῦ. Εἰς τὴν Ἑλλάδα οὕτω ἐκαλοῦντο οἱ νομοθέται, εἰς τοὺς Ἄραβας οἱ προφῆται καὶ οἱ διδάσκαλοι. Ὁ Πυθαγόρας ἐθεωρεῖτο ὁ διαπρεπέστερος Ναίμους. Εἶνε ἐνδεχόμενον ἑπομένως νὰ πρόκειται περὶ «Ἕλληνος διδασκάλου» καὶ ὁ γράψας τὸ χειρόγραφον νὰ ἐξέλαβε τὴν λέξιν ὡς κύριον ὄνομα.

Ναὸς Ζερουβάβελ. Κατὰ τὸ ἔτος 3468 ἀ.κ.κ. ἤτοι 535 π.Χ. ὁ Κῦρος ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίους νὰ ἐπιστρέψουν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ ἀνοικοδομήσουν ἐκ νέου τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. Ἐπέστρεψαν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας 42360 καὶ μετὰ ἓν ἔτος ἔθεσαν τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ. Διεκόπη ὅμως ἡ ἀνοικοδόμησις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου καὶ ἐπανελήφθη μετὰ τὴν ἄνοδον εἰς τὸν θρόνον τοῦ Δαρείου πρὸς τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀπευθυνθῇ μεταβὰς εἰς Βαβυλῶνα ὁ Κυβερνήτης Ζερουβάβελ. Ὁ ναὸς ἐπερατώθη τὸ ἔτος 515 π.Χ. καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα Ναὸς τοῦ Ζερουβάβελ.

Μία τεκτονικὴ παράδοσις συνδέεται στενῶς μὲ τὸν δεύτερον αὐτὸν ναόν, καίτοι ἱστορικῶς εἶνε ἀστήρικτος.

Κατὰ τὴν ἐν λόγῳ παράδοσιν, ἐνῷ οἱ ἐργάται ἠσχολοῦντο εἰς ἐκσκαφὰς ἔφθασαν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπιστρέφοντες τρεῖς κουρασμένοι καὶ ἐξηντλημένοι ὁδοιπόροι οἱ ὁποῖοι προσεφέρθησαν νὰ ἐργασθοῦν ἐπίσης εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ. Τίνες ἦσαν οἱ τρεῖς αὐτοὶ ὁδοιπόροι, δὲν ἔχομεν ἱστορικὰ τεκμήρια. Ἀλλ' ἡ Τεκτονικὴ παράδοσις, ἀναφέρει, χωρὶς βεβαίως ἀξιώσεις ἀποδείξεως ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι εἶναι οἱ Ἀνανίας, Μισαὴλ καὶ Ἀζαρίας, οἱ τρεῖς ἅγιοι ἄνδρες, οἱ γνωστοὶ εἰς τοὺς πολλοὺς μὲ τὰ Χαλδαϊκὰ των ὀνόματα Σαντράχ, Μεσσάχ καὶ Ἀμπεντνεγκό, οἱ παῖδες ἐν καμίνῳ οἱ διὰ θαύματος ἐξελθόντες σῷοι ἀπὸ τὴν κάμινον εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς εἶχε ρίψῃ ὁ Ναβουχοδονόσωρ.

Οἱ τρεῖς ἄνδρες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν δι' αὐτῶν δὲ ἐγένετο καὶ ἡ σημαντικὴ ἀνακάλυψις ἡ συ-

νέχισις καὶ ἡ διαφύλαξις τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τὸν τελικὸν σκοπὸν τοῦ βαθμοῦ τῆς Βασ.·. Ἀψ.·.

Ὁ συμβολισμὸς ἑπομένως τοῦ Ναοῦ τοῦ Ζερουβάβελ ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. εἰς τὸ δόγμα τοῦ Γιὸρκ καὶ τὸ Ἀμερικανικὸν ὡς καὶ διαφόρων ἀνωτέρων βαθμῶν ἄλλων δογμάτων.

Ναὸς Σολομῶντος. Ὁ πρῶτος Ναὸς τῶν Ἰουδαίων ἐκαλεῖτο *Χεκάλ* Γεχωβᾶ ἢ Μπὲθ Γεχωβᾶ ἤτοι Ἀνάκτορον ἢ Οἶκος τοῦ Ἰεχωβᾶ καὶ ἐθεωρεῖτο ἡ μόνιμος κατοικία τοῦ Κυρίου. Πρῶτος ὁ Δαυῒδ ἐσκέφθη νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν νομαδικὴν Κιβωτὸν μὲ μόνιμον τόπον λατρείας διὰ τὸν λαόν. Καίτοι ὅμως συνέλεξε τὸ πλεῖστον τῶν ὑλικῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀρχίσῃ τὴν οἰκοδομήν, τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὁποίας ἀφῆκεν εἰς τὸν υἱόν του καὶ διάδοχον Σολομῶντα.

Τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ ἐτέθησαν τὸ 4ον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Σολομῶντος ἤτοι τὸ ἔτος 1012 π.Χ. μὲ τὴν βοήθειαν δὲ τοῦ φίλου καὶ συμμάχου του Χιρὰμ βασιλέως τῆς Τύρου ὁ Σολομὼν ἐπεράτωσε τὴν οἰκοδομὴν ἐντὸς ἑπτὰ καὶ ἡμίσεως ἐτῶν. Ἡ καθιέρωσις τοῦ Ναοῦ ἐγένετο τὸ 1004 ἤτοι κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν χρονολογίαν τὸ ἔτος 3000 ἀπὸ κτίσεως κόσμου.

Ὁ Ναὸς εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ ὄρους Μορία. Ἀρχικῶς εἶχε κτισθῇ ἐπὶ σκληροῦ βράχου μὲ τρομακτικὰ περὶ αὐτὸν βάραθρα. Περιεστοιχίζετο ἀπὸ τείχη μεγάλου ὕψους ἀπὸ λευκὸν μάρμαρον. Τὸ κτίριον δὲν ἦτο πολὺ μεγάλον. Εἶχε μῆκος 90 ποδῶν ὁμοῦ δὲ μετὰ τῆς πύλης εἰσόδου 105 ποδῶν, πλάτος δὲ 30 ποδῶν. Περιεβάλλετο ὅμως ἀπὸ αὐλὰς πολυτελεῖς καὶ ἄνδηρα, ἐσωτερικῶς δὲ ἦτο πλουσιώτατα διακεκοσμημένος ὥστε νὰ προκαλέσῃ, κατὰ τὴν παράδοσιν, τὸν θαυμασμὸν τῆς Βασιλίσσης τοῦ Σαβᾶ.

Ὁ Ναὸς ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὴν Πύλην εἰσόδου, ἓν εἶδος προπυλαίου, τὸν κυρίως ναὸν καὶ εἰς τὸ βάθος τὸ Ἁγιαστήριον ἢ Ἅγια τῶν Ἁγίων. Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ προπυλαίου ὑπῆρχε θύρα ἐκ Κορινθιακοῦ ὀρειχάλκου, ἑκατέρωθεν δὲ αὐτῆς δύο στῆλαι Ἰαχὶν καὶ Βοὰζ κατασκευασθεῖσαι ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Χιρὰμ - Ἀβὶφ τὸν ἀρχιτέκτονα τὸν ὁποῖον ὁ Βασιλεὺς τῆς Τύρου καὶ ὁμώνυμος Χιρὰμ εἶχεν ἀποστείλῃ εἰς τὸν Σολομῶντα. Τὸ προπύλαιον ἐχωρίζετο ἀπὸ τὸν κυρίως Ναὸν ἀπὸ θαυμάσιον πολύχρωμον παραπέτασμα τὸ ὁποῖον μυστικιστικῶς παρίστα τὸ Σύμπαν. Ἐντὸς τοῦ κυρίως ναοῦ ὑπῆρχον τὰ διάφορα ἀντικείμενα διὰ τὴν καθημερινὴν λατρείαν, ὅπως ὁ βωμὸς τοῦ θυμιάματος, τὰ δέκα χρυσᾶ κηροπήγια καὶ αἱ δέκα τράπεζαι ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐτοποθετοῦντο αἱ προσφοραὶ πρὸ τῆς θυσίας.

Εἰς τὸ βάθος τέλος ὑπῆρχε τὸ Ἁγιαστήριον χωριζόμενον ἀπὸ τὸν Ναὸν μὲ θύρας ἐξ ξύλου ἐλαίας μὲ θαυμασίας γλυφὰς καὶ χρυσᾶς διακοσμήσεις καὶ καλυπτομένας ἀπὸ πολύχρωμα παραπετάσματα. Εἰς αὐτὸ ὑπῆρχον ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης μὲ τὰ ἐπ' αὐτῆς χερουβεὶμ.

Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος κατεῖχε σημαντικὴν θέσιν καθ' ὅσον μερικοὶ τῶν πρώτων Τεκτόνων συγγραφέων ἰσχυρίσθησαν ἀδιστάκτως ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ ὠργανώθη τὸ πρῶτον ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς καὶ ἐγκατεστάθησαν οἱ τρεῖς συμβολικοὶ βαθμοὶ καὶ ἐφευρέθησαν τὰ συστήματα μυήσεως.

«Ἡ σύγχρονος ὅμως μέθοδος τοῦ ἀναγινώσκειν τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ, γράφει ὁ ἀδ.·. Mackey, ἔχει σαρώσει τὸ οἰκοδόμημα αὐτὸ τῆς φαντασίας. Οὐδεὶς συγγραφεὺς ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν φήμην τοῦ ἱστορικοῦ κριτικοῦ, θὰ ἐτόλμα σήμερον νὰ ὑπεραμυνθῇ τῆς θεωρίας αὐτῆς.

Κατὰ τὴν μακρὰν ὅμως περίοδον καθ' ἣν ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ ἐγένετο δεκτὴ ὡς πραγματικότης ἡ ἐπίδρασίς της ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ διαμορφωθοῦν αἱ Τεκτονικαὶ Ὀργανώσεις κατὰ τρόπον ὁ ὁποῖος τὰς συνέδεε μὲ ὅλα τὰ γεγονότα τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Οὕτως ὥστε σήμερον ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ συμβολισμὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ νὰ στηρίζεται ἢ νὰ ἀπορρέῃ ἀπὸ τὸν Οἶκον τοῦ Κυρίου τῆς Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὁ δεσμὸς αὐτὸς εἶνε τόσον στενὸς ὥστε πᾶσα ἀπόπειρα διαχωρισμοῦ θὰ ἦτο καταστρεπτικὴ διὰ τὴν περαιτέρω ὕπαρξιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι ἑπομένως νὰ δεχόμεθα τοὺς μύθους καὶ τὰς παραδόσεις αἱ ὁποῖαι τὸν συνδέουν μὲ τὸν Ναόν, ὄχι βεβαίως ὡς ἱστορικὰ γεγονότα ἀλλ' ὡς ἀλληγορίας· ὄχι ὡς πράγματα τὰ ὁποῖα συνέβησαν πράγματι ἀλλ' ὡς σύμβολα. Καὶ νὰ ἀποδεχώμεθα τὰς ἀλληγορίας αὐτὰς καὶ τὰ σύμβολά των ὡς θεμέλιον μιᾶς ἐπιστήμης ἠθικῆς».

Ὁ δεσμὸς ἐν τούτοις αὐτὸς ὁ στηριζόμενος, ὡς ὀρθῶς φρονεῖ ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ, ἐπὶ μύθων ὑφίσταται οὐσιαστικῶς μόνον εἰς τὸν Συμβολικὸν Τεκτ.·. τῶν τριῶν βαθμῶν, ἐλάχιστα δέ, καὶ ἐνιαχοῦ οὐδόλως ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὸν Φιλοσ.·. Τεκτ.·. ὁ ὁποῖος βαθύτερον προχωρῶν ἔχει ὀρθῶς συνδέσῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τοὺς σκοποὺς τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων καὶ τοῦ Ἑρμητισμοῦ.

Δέον νὰ μὴ λησμονῆται ἐπίσης ὅτι ὁ φερόμενος ὡς οἰκοδόμος τεχνίτης Χιρὰμ Ἀβὶφ ὁ ἀποσταλεὶς εἰς τὸν Σολομῶντα ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Τύρου Χιρὰμ διὰ τὸν Ναόν, ἀνῆκεν εἰς τοὺς Διονυσιακοὺς Οἰκοδόμους (βλ.λ.) οἱ ὁποῖοι ἀπετέλουν μυστηριακὸν τάγμα.

Ὁ ἀδ.·. Joseph Fort Newton εἰς τὸ βιβλίον του «Οἱ Οἰκοδόμοι» (The Builders) σελ. 78 γράφει ἐν σχέσει μὲ τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος τὰ ἑξῆς:

«Ὑπάρχει ἀρκετὰ παραδόξως μία αἵρεσις ἢ φυλή, ἡ τῶν Δρούσων (βλ.λ.) κατοικοῦσα τώρα εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Λιβάνου, ἡ ὁποία ἰσχυρίζεται ὅτι ὄχι μόνον κατάγεται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Φοίνικας ἀλλ' ἔχει οἰκοδομήσῃ καὶ τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος. Εἶνε τόσον σταθερὰ ἡ πίστις των εἰς τὴν παράδοσιν αὐτῶν ὥστε κτίζουν τοὺς ναοὺς των κατὰ τὸ σύστημα τῶν Στοῶν, ἔχουν τρεῖς βαθμοὺς μυήσεως, καίτοι δὲ εἶναι ἀγρόται, χρησιμοποιοῦν ἐν τούτοις σημεῖα καὶ ἐργαλεῖα οἰκοδομῆς ὡς ἐμβλήματα ἠθικῆς ἀληθείας. Τὸ ἠθικὸν των «πιστεύω» ἔχει ὡς ἑξῆς: «Τὴν θέσιν τῆς προσευχῆς θὰ καταλάβῃ ἡ πίστις εἰς τὴν ἀλήθειαν ἑνὸς μόνον Θεοῦ, τὴν θέσιν τῆς νηστείας θὰ καταλάβῃ ἡ ἄσκησις τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ τὴν θέσιν τῆς προσφορᾶς ἡ καθημερινὴ ἄσκησις ἔργων ἐλέους». Πῶς συμβαίνει μία τοιαύτη φυλὴ να ἔχῃ τοιαύτην παράδοσιν; Πόθεν τὴν ἔχει;».

Ὁ Σὲρ C. Warren ἐξ ἄλλου (A. Q. C. II 125 III 68) ἔχει εὕρῃ ἐπὶ θεμελίων λίθων εἰς Ἱερουσαλὴμ σήματα οἰκοδόμων μὲ φοινικικὰ γράμματα.

Ναοῦ ἐργάται, *ταξιθέτησις ἐργατῶν.* Ἐξαιρέσει ἐλαχίστων πληροφοριῶν περιλαμβανομένων εἰς τὰς «Βασιλείας» καὶ τὰ «Χρονικὰ» τῆς Παλ. Διαθήκης δὲν ἔχομεν ἄλλας ἱστορικὰς καὶ ἐξηκριβωμένας πληροφορίας περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ταξιθετήσεως τῶν ἐργατῶν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Καίτοι στερούμεναι ἐν τούτοις ἱστορικῆς ἀκριβείας, αἱ περὶ αὐτῶν παραδόσεις τόσον τοῦ Ἀγγλικοῦ ὅσον καὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ χρειάζονται διὰ τὸν μελετητὴν Τέκτονα. Ὁ Δόκτωρ Μάκεϋ τονίζων ὅτι οὐδεμίαν ἔχει πρόθεσιν νὰ ἐγγυηθῇ τὴν γνησιότητά των, τὰς παραθέτει ἁπλῶς ὡς ἀξιοπερίεργα πράγματα πιστεύων ὅτι οἱ ἀναγνῶσται δὲν θὰ σκεφθοῦν νὰ περιλάβουν τόσον ἀνεξακρίβωτα καὶ φανταστικὰ πράγματα εἰς ὁμιλίας των ἐκ τῶν συνήθως γινομένων εἰς τὸν 3ο.

Εἰς τὸ Βιβλίον τῶν Παραλειπομένων (Χρονικῶν) Β' κεφ. 2 ἐδ. 17 καὶ 18 ἀναγινώσκομεν τὰς ἑξῆς:

«Καὶ συνήγαγε Σολομὼν πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς προσηλύτους τοὺς ἐν γῇ Ἰσραὴλ καὶ εὑρέθησαν ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τρισχίλιοι ἑξακόσιοι· καὶ ἐποίησεν ἐξ αὐτῶν ἑβδομήκοντα χιλιάδας νωτοφόρων καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδας λατόμων καὶ τρισχιλίους ἑξακοσίους ἐργοδιώκτας ἐπὶ τὸν λαόν» (ἐπόπτας). Ἐπίσης εἰς τὸ βιβλίον Βασιλειῶν Γ' κεφ. Ε' ἐδ. 27 καὶ 28 γράφονται τὰ ἑξῆς:

«Καὶ ἀνήνεγκεν ὁ βασιλεὺς φόρον ἐκ παντὸς Ἰσραὴλ καὶ ἦν ὁ φόρος τριάκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν Λίβανον δέκα χιλιάδας ἐν τῷ μηνί,

ἀλλασσόμενοι μῆνα ἦσαν ἐν τῷ Λιβάνῳ καὶ δύο μῆνας ἐν οἴκῳ αὐτῶν· καὶ 'Αδωνιράμ ἦν ἐπὶ τοῦ φόρου[1].»

Βάσει τῶν ἀνωτέρω ἐδημιουργήθησαν μὲ διαφόρους ἀνεξελέγκτους προσθήκας παλαιαὶ Τεκτονικαὶ παραδόσεις κατὰ τὰς ὁποίας οἱ ὅλοι ἐργάται τοῦ Ναοῦ ἦσαν ταξινομημένοι ὡς ἑξῆς:

Χαροντὶμ (πρίγκιπες, διευθυνταὶ)	300
Μενατσὶμ ('Επόπται ἢ Διδ.·. Οἰκοδόμοι)	3.300
Γιβλὶμ (λιθοξόοι) / 'Ισοτζὲμπ (λατόμοι) / Μπενάϊ (κτίσται) — Ὅλοι ἑταῖροι	80.000
Ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ 'Ισραὴλ οἵτινες ἦσαν ξυλοκόποι	30.000
'Εν ὅλῳ	113.000

'Εκτὸς αὐτῶν ὑπῆρχον καὶ 70.000 νωτοφόροι (ἀχθοφόροι.

Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι παραδόσεις ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω τὰς ὁποίας ἀναφέρει ὁ Anderson εἰς τὴν β' ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων, ἐξ ἴσου ἐπίσης φανταστικαί.

Ὁ "Αντερσον προσθέτει ὅτι ὁ Σολομὼν διετήρησε τοὺς ἐργάτας εἰς Στοὰς μὲ ἕνα Διδάσκαλον καὶ ἐπόπτας ἐν ἑκάστῃ διὰ νὰ φροντίζουν διὰ τὰ ἐργαλεῖα τῶν καὶ νὰ λαμβάνουν τακτικῶς καθ ἑβδομάδα τὸν μισθόν των καὶ νὰ τρέφωνται καὶ ἐνδύωνται.

Ὁ 'Αγγλικὸς 'Ελευθεροτεκτονισμὸς τὴν ταξιθέτησιν τῶν ἐργατῶν ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος τὴν δέχεται ὡς ἑξῆς:

9 Στοαὶ 'Εκλεκτῶν Τεκτόνων ἐξ 9 μελῶν ἑκάστη	81
12 Στοαὶ Διδασκάλων ἐκ 300 ἑκάστη	3.600
1.000 Στ.·. 'Εταίρων ἐξ 80 ἑκάστη	80.000
420 Στ.·. 'Ετ.·. ἐκ Τύρου ἐργατῶν ἐξ 80 ἑκάστη	33.600
100 Στ.·. Μαθητῶν ἐκ 300 ἑκάστη	30.000
70.000 νωτοφόροι	70.000
	217.281

Τὰ 'Αμερικανικὰ τυπικὰ ἀναφέρουν διάφορον ταξιθέτησιν μὲ 3 Μεγ.·. Διδ.·. 300 Χαροδίμ, 3.300 'Επόπτας ἢ Διδ.·. διηρημένους εἰς Στοὰς ἀνὰ τρεῖς, 80.000 ἑταίρους εἰς Στοὰς ἀνὰ πέντε καὶ 70.000 μαθητὰς εἰς Στοὰς ἀνὰ ἑπτά.

Ὁ ἀδ.·. Α. Μάκεϋ παραθέτων τὰ ἀνωτέρω ἐπαναλαμβάνει καὶ πάλιν ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶνε μυθολογήματα καὶ πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὡς κάτι περίεργον στερούμενον πάσης ἱστορικῆς ἀξίας.

Ναπολέων ὁ Μέγας "Εχει πλέον τελείως ἐξακριβωθεῖ ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ Ναπολέων ὁ Μέγας ἦτο Τέκτων μυηθεὶς πρὶν ἀναγορευθῇ Αὐτοκράτωρ. Ἡ μύησίς του ἐγένετο ἐν Στρατιωτικῇ Στοᾷ τοῦ Τάγματος τῶν «Φιλαδέλφων» τοῦ Σκωτικοῦ Πρωτογόνου Τάγματος τῆς Ναρβόννης.

Ὁ Κάρολος Μπερναρντὲν πρώην Σεβάσμιος τῆς ἐν Νανσὺ Στοᾶς εἰς τὸ ἔργον του «Σημειώσεις ὅπως χρησιμεύσουν διὰ τὴν 'Ιστορίαν τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ εἰς Νανσὺ μέχρι τοῦ 1805 γράφει τὸ 1910 ὅτι τὴν 3ην Δεκεμβρίου τοῦ 1797 ὁ Στρατηγὸς Ναπολέων Βοναπάρτης ἐπεσκέφθη τὴν Στοὰν τοῦ Νανσύ.

Ὁ ἀδ.·. J. E. S. Tuckett εἰς τὸ ἔργον του «'Εργασίαι τῆς Σ.·. Στ.·. τῶν Τεσσάρων 'Εστεμμένων» (τόμος 27 σελ. 96-141, 1914) παραθέτει τὰς κάτωθι λεπτομερείας περὶ τῆς εἰς τὸν Τεκτονισμὸν δράσεως τοῦ Ναπολέοντος Α':

«Τῷ 1801 ἤτοι δύο ἔτη πρὸ τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ Ναπολέοντος ὡς Αὐτοκράτορος ὁ διαπρεπὴς Σκῶτος ἀδ.·. "Αβρααμ γράφει ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς εἶνε ὑπερήφανος διότι ἀριθμεῖ μεταξὺ τῶν μελῶν του τοὺς ἀδελφοὺς Βοναπάρτην καὶ Μορώ». Ἡ ἐπίσημος ἔκθεσις περὶ μιᾶς Τεκτονικῆς ἑορτῆς εἰς Ντιζὸν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος περιγράφει τὰς τιμὰς τὰς ἀπονεμηθείσας εἰς τοὺς Σεβ.·. 'Αδ.·. Βοναπάρτην καὶ Μορώ.

Ὁ Μορὼ ἔγινε καὶ Σεβ.·. τῆς ἐν τῷ στρατῷ Στοᾶς τῶν *Φιλαδέλφων* (βλ.λ.). Τὸν Μάρτιον τοῦ 1807 εἰς τὸ Μιλάνον καὶ εἰς Στ.·. φέρουσαν τὸ ὄνομα τῆς Αὐτοκρατείρας, μητρὸς τοῦ 'Αντιβασιλέως Εὐγενίου Βωαρναὶ Μεγ.·. Διδ.·. ἐν Μιλάνῳ ἐγένετο ἐν συνεστιάσει πρόποσις ὑπὲρ τοῦ ἀδ.·. Αὐτοκράτορος καὶ Βασιλέως προστάτου. Τὸ 1816 ἐξεδόθη τὸ βιβλίον «'Εξομολογήσεις τοῦ Ναπολέοντος» μὲ χαλκογραφίαν παριστῶσαν τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Βοναπάρτου ὑπὸ τῆς Στ.·. τῶν «Πεφωτισμένων». Κατὰ σύγγραμμα ἐκδοθὲν τὸ 1820 τὸ πρῶτον καὶ τὸ 1827 εἰς δευτέραν ἔκδοσιν ὁ Ναπολέων ὑπέστη τρεῖς μυήσεις. Μίαν τὸ 1795 εἰς τὴν Στοὰν τῶν Πεφωτισμένων, δευτέραν τὸ 1798 καὶ τὴν τρίτην εἰς τὴν Στ.·. τῶν Φιλαδέλφων εἰς Στοὰν ἐν Καΐρῳ. Ὁ Ναπολέων ἐπεσκέπτετο συχνὰ ὡς ἄγνωστος Στοὰς ἐν Παρισίοις. Οἱ ἀδ.·. τοῦ Αὐτοκράτορος (βλ.λ. *Βοναπάρτης*) 'Ιωσήφ, Λουκιανός, Λουδοβῖκος καὶ 'Ιερώνυμος, ὡς καὶ ὁ προγονός του Εὐγένιος Βωαρναὶ υἱὸς τῆς 'Ιωσηφίνας, ἦσαν ἐπίσης Τέκτονες, τινὲς δ' ἐξ αὐτῶν ἐχρημάτισαν καὶ Μεγ.·. Διδ.·. ἢ Σεβ.·.

Ἡ Αὐτοκράτειρα 'Ιωσηφίνα εἶχεν ἐπίσης μυηθῆ εἰς τὴν μικτὴν Στ.·. τῶν «'Ελευθέρων 'Ιπποτῶν τοῦ Δόγματος Υἱοθεσίας ὁμοῦ μετὰ πολλῶν Κυριῶν τῆς Αὐλῆς. "Ολοι οἱ περὶ τὸν Ναπολέοντα οἱ κατέχοντες ἀνωτάτας καὶ ἀνωτέρας κρατικὰς θέσεις ἦσαν ἐπίσης Τέκτονες. 'Εκ τῶν ἐξ οἱ ὁποῖοι μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος ἀπετέλουν τὸ Μέγα Συμβούλιον τῆς Αὐτοκρατορίας, οἱ πέντε ἦσαν ἀσφαλῶς Τέκτονες μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν 'Αρχικαγγελάριον πρίγκιπα Ζὰν - Ζὰκ Καμπασερές. Πιστεύεται ἀλλὰ δὲν εἶνε βέβαιον, ὅτι καὶ ὁ ἔκτος, ὁ Θησαυροφύλαξ Λὲ Μπρὲν ἦτο Τέκτων. 'Εκ τῶν στρατάρχῶν τῆς Γαλλίας οἵτινες ὑπηρέτησαν ὑπὸ τὸν Ναπολέοντα οἱ 22 ἐκ τῶν πρώτων 30 ἦσαν Τέκτονες, πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ Μεγ.·. 'Αξιωματικοὶ τῆς Μ.·. 'Αν.·. τῆς Γαλλίας. Ὁ Ναπολέων εἶχεν ἀρχικὸν σχέδιον νὰ ἑνώσῃ ὅλα τὰ διάφορα Τεκτ.·. Δόγματα εἰς ἓν σῶμα, τὸ δὲ 1805 ἀναδιωργάνωσε τὴν Μ.·. 'Αν.·. τῆς Γαλλίας ἥτις ἀνέλαβε καὶ τὸν ἔλεγχον πάσης ἐν Γαλλίᾳ Τεκτ.·. 'Οργανώσεως ὑπὸ Μέγ.·. Διδ.·. τὸν ἀδελφὸν του 'Ιωσὴφ καὶ προσθέτους Μεγ.·. Διδ.·. τὸν Καμπασερὲς καὶ τὸν Μυρά. 'Εὰν ἐπέζη ὁ Ναπολέων θεωρεῖται βέβαιον ὅτι εἰς τὴν Γαλλίαν τοὐλάχιστον ὁ Τεκτονισμὸς θὰ ἦτο ἡνωμένος.

Ναπολέων ὁ Γ'. Καθ' ἃ γράφει ὁ Mackey (βιβλ. 1 Τόμος Β' σελ. 700) καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Λουδοβῖκος Ναπολέων ὁ Γ' ἦτο Τέκτων καὶ μέλος τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ 'Α.·. καὶ 'Απ.·. Σκ.·. Δ.·. ἐν Γαλλίᾳ.

Ναῦται Βασιλικῆς Κιβωτοῦ (Royal Ark Mariner). Βαθμὸς ἀπονεμόμενος εἰς τὴν 'Αγγλίαν καὶ εἰς τοὺς Διδ.·. τοῦ Μάρκ καὶ τελῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῶν Τεκτόνων Μάρκ. Τὸ 'Ανώτατον Συμβούλιον λέγεται «Μ ε γ ά λ η Κ ι β ω τ ό ς» αἱ εἰς αὐτὸ ὑπαγόμεναι Στ.·. λέγονται «π λ ο ῖ α» ἡ δὲ ἵδρυσις μιᾶς νέας Στοᾶς λέγεται «κ α θ έ λ κ υ σ ι ς π λ ο ί ο υ». "Ανοιγμα ἐργασιῶν λέγεται «Π λ ο ῦ ς Κ ι β ω τ ο ῦ» καὶ τὸ κλείσιμον «ἀ γ κ υ ρ ο β ο λ ί α».

"Ολοι οἱ ὅροι τοῦ τυπικοῦ εἶνε ναυτικοὶ καὶ ἀναφέρονται εἰς τὸν κατακλυσμὸν καὶ τὴν Κιβωτὸν τοῦ Νῶε. Ὁ βαθμὸς οὗτος φαίνεται ἐφευρεθεὶς εἰς 'Αγγλίαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος. Εἷς συντάκτης τοῦ Λονδινείου «Μηνιαίου Περιοδικοῦ» εἰς τὸ Τεῦχος Δεκεμβρίου τοῦ 1798 τὸν ἀποκαλεῖ ἕνα τῶν νέων βαθμῶν τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ καὶ προσθέτει:

«Θεωροῦν ἑαυτοὺς ὡς ὀπαδοὺς τοῦ Νῶε καὶ καλοῦνται Νωαχῖται ἢ υἱοὶ τοῦ Νῶε καὶ δι' αὐτὸ ὁ Πρόεδρός των ὅστις τώρα εἶνε ὁ Τόμας Πάρκης λόρδος Ράνκλιφ καλεῖται Μέγας Νῶε. Κατὰ τὰς συνεδριάσεις φέρουν πλατεῖαν ταινίαν μὲ τὰ χρώματα τοῦ οὐρανίου τόξου καὶ περίζωμα ἐφ' οὗ ἀπεικονίζεται μία Κιβωτὸς καὶ μία περιστερά».

Σήμερον ὁ βαθμὸς οὗτος ἀπονέμεται ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Μάρκ. Εἰς τὰς 'Ηνωμ. Πολιτείας δὲν ἔχει μεγάλην διάδοσιν καὶ μόνον εἰς τὴν πόλιν Ν. 'Υόρκης λειτουργεῖ εἰς τὸ Τεκτ.·. Μέγαρον τῆς πόλεως ταύτης.

Νὲ Βαριετοὺρ (Ne varietur). Λατινικὴ φράσις εὑρισκομένη εἰς τὸ πλαίσιον τῶν διπλωμάτων τῶν διαφόρων βαθμῶν καὶ εἰς τὴν θέσιν ὅπου ὀφείλει νὰ ὑπογράψῃ ὁ κάτοχος τοῦ βαθμοῦ διὰ νὰ ἀποφευχθῇ τυχὸν πλαστότης ἢ ἀντικατάστασις τοῦ πραγματικοῦ κατόχου. Ἡ ση-

1) *Τὰ ἀποσπάσματα ἔχουν ληφθῆ ἀπὸ τὴν μετάφρασιν τῶν 'Εβδομήκοντα ἥτις διαφέρει σημαντικῶς ἐκείνης ἣν δίδει ἡ 'Αγγλικὴ Βιβλικὴ 'Εταιρία.*

μασία τῆς λατινικῆς φράσεως εἶνε «δ ι ά ν ά μ ή μ ε τ α β λ η θ ῆ».

Νεβουζαραδάν. Ὁ Στρατηγὸς τοῦ Ναβουχοδονόσορος (βλ. λ.) ὅστις ἦτο διοικητὴς τοῦ Χαλδαϊκοῦ στρατοῦ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ τῆς ὁποίας κατέστρεψε τὸν Ναόν.

Νέγρων Στοαί. Τὸ ζήτημα Στοῶν ἐξ ἐγχρώμων προσώπων ἀπετέλεσεν ἐπὶ ἔτη ἀφορμὴν ταραχῆς εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τόσον λόγῳ τοῦ χρώματος τῶν μελῶν των ὅσον καὶ τῆς ὑποτιθεμένης παρανόμου ὀργανώσεώς των.

Ἡ ἀρχὴ τῆς ὑποθέσεως ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τὴν 6ην Μαρτίου 1775 εἰς μίαν Στρατιωτικὴν Στοὰν τοῦ ἐν Βοστώνῃ τότε εὑρισκομένου Βρεττανικοῦ στρατοῦ ἐμυήθησαν 14 νέγροι μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ εἷς ὀνόματι Πρὶνς Χώλλ. Ὅταν οἱ Βρεττανοὶ ἀπεχώρησαν ἀπὸ τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας, οἱ ἐν λόγῳ νέγροι ἐζήτησαν ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας νὰ τοὺς χορηγήσῃ ἄδειαν ἱδρύσεως Στοᾶς. Καὶ πράγματι συνεστήθη τότε ἡ «Ἀφρικανικὴ Στοὰ Ἀρ. 429» ἐν Ἀν.·. Βοστώνης ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας.

Ὅταν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἀνεθεώρησε τὸ μητρῷον τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της Στοῶν διέγραψε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν «Ἀφρικανικὴν Στοάν» ἥτις ἀπὸ πολλοῦ δὲν ἐπεκοινώνει μετ' αὐτῆς. Ἐξ ἄλλου δὲν τὴν ἀνεγνώριζε καὶ ἡ Μεγ.·. Στ. τῆς Πολιτείας Μασατσοῦσετς.

Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Στ.·., νέγροι ὅλοι, ἐξέδωσαν τὴν 18ην Ἰουνίου 1827 πρωτόκολλον δι' οὗ κηρυσσόμενοι ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρτητοι δὲν θὰ ἀναγνωρίζουν ὡς προϊσταμένην των οὐδεμίαν ἄλλην ἀρχὴν πλὴν τῆς ἰδικῆς των. Καὶ ἔλαβον τὴν ὀνομασίαν «Μεγ.·. Στ.·. Πρὶνς Χώλλ» ἐκδώσαντες καὶ ἐγκρίσεις ἱδρύσεως καὶ ἄλλων Στοῶν. Οὕτω προέκυψαν αἱ ὑφιστάμεναι σήμερον καθ' ὅλας τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας Στοαὶ ἐγχρώμων ἀτόμων. Στοαὶ καὶ Μεγ.·. Στ.·. νέγρων ὑφίστανται καὶ λειτουργοῦν εἰς πολλὰς Πολιτείας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν εἰς τὸν Καναδᾶ καὶ τὴν Λιβερίαν.

Εἰς τὸν χωρισμὸν αὐτὸν συνέτεινεν ἀναμφιβόλως καὶ ἡ ἀντιθέτως πρὸς τὰς βασικὰς ἀρχὰς τοῦ Τεκτονισμοῦ ὑφισταμένη καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας διάκρισις ἔναντι παντὸς ἐγχρώμου.

Νεεμίας. Υἱὸς τοῦ Ἀσαλία. Κατὰ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐν Βαβυλῶνι, τοῦ ἐδόθη ἡ ἄδεια νὰ ἀνοικοδομήσῃ ἐκ νέου τὸν Ναὸν καὶ τὴν πόλιν, καταστὰς οὕτω Τ ι ρ σ α θ ὰ δηλαδὴ διοικητὴς τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ δώδεκα ἔτη. Νεεμίας εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν σημαίνει «Παρηγορία Θεοῦ».

Νεκάμ. Ἑβραϊκὴ λέξις σημαίνουσα «ἐκδίκησις» σημαντικὴ εἰς ἀνωτέρους τινὰς βαθμούς.

Νεκρικὴ κάλπη. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, αἱ νεκρικαὶ κάλπαι ἢ ὑδρίαι ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ νὰ περιλαμβάνουν τὴν τέφραν τῶν νεκρῶν. Εἰς τὸν Τεκτ.·. ἡ νεκρικὴ κάλπη εἰσήχθη ὡς νεώτερον σύμβολον ἰδίως εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν Δόγμα ὑπὸ τοῦ Cross. Οὗτος ἐδανείσθη προφανῶς τὴν ἰδέαν ἀπὸ παλαιότερον σύμβολον ἀνωτέρων βαθμῶν εἰς τοὺς ὁποίους κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ τάφου τοῦ Διδ.·. Χ.·. Α.·. λέγεται ὅτι ἡ καρδία του εἶχε κλεισθῆ ἐντὸς χρυσῆς κάλπης πλησίον τῆς ὁποίας ὑπῆρχε τριγωνικὸς λίθος μὲ τὰ ἀρχικὰ Ι. Μ. Β. ἐντὸς στεφάνου ἀκακίας ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑνὸς ὀβελίσκου.

Νεκροκεφαλή. Οἱ Ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι εἰσήγαγον ἕνα σκελετὸν εἰς τὰς ἑορτάς των διὰ νὰ προκαλοῦν τὴν σκέψιν περὶ τῆς ματαιότητος ὅλων τῶν ἐπιγείων ἀπολαύσεων. Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην ἐν τούτοις τὰ μακάβρια αὐτὰ σύμβολα (σκελετοὶ καὶ νεκροκεφαλαὶ) δὲν ἐχρησιμοποιοῦντο ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν ἐτοποθετοῦντο καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς τάφους ἀκόμη μία ἀνεστραμμένη δᾲς ἢ ἓν ἄνθος ἀποκοπὲν ἀπὸ τὸν μίσχον του. Οἱ σύγχρονοι ὅμως ἐπανῆλθον εἰς τὴν νεκροκεφαλὴν μὲ τὰ διασταυρούμενα ὀστᾶ, οἱ δὲ Τέκτονες υἱοθέτησαν τὰ σύμβολα αὐτὰ εἰς τοὺς βαθμοὺς ἐκείνους ὅπου τονίζεται ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου.

Νέμεσις. Θυγάτηρ τῆς Νυκτὸς προσωποποιοῦσα κατὰ τοὺς ἀρχαίους τὸ ἠθικὸν αἴσθημα τοῦ δικαίου καὶ τὸν φόβον τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων. Ἐκαλεῖτο ἐνίοτε καὶ Ἀδράσεια ἢ Ραμνουσία, εἰκονίζετο δὲ ἀρχικῶς ὡς νεαρὰ παρθένος ὁμοιάζουσα τὴν Ἀφροδίτην. Εἰς Ραμνοῦντα τῆς Ἀττικῆς ὑπῆρχε καὶ ἄγαλμα τῆς Νεμέσεως τὸ ὁποῖον ἀρχικῶς ἐθεωρεῖτο ἔργον τοῦ Φειδίου καὶ ἀργότερον ὅμως ἐξηκριβώθη ὅτι ἦτο ἔργον τοῦ Ἀγορακρίτου κατασκευασθὲν ἀπὸ τεράστιον ὀγκόλιθον τὸν ὁποῖον εἶχον μεταφέρει οἱ Πέρσαι ἀπὸ τὴν Πάρον διὰ νὰ κατασκευάσουν μὲ αὐτὸν τὸ τρόπαιόν των ὅταν θὰ κατελάμβανον τὴν Ἑλλάδα. Ἀπεφασίσθη κατόπιν νὰ κατασκευασθῇ δι' αὐτοῦ τὸ ἄγαλμα τῆς Νεμέσεως, ἥτις ἐτιμώρησε τοὺς Πέρσας ἡττηθέντας.

Νεμρώδ. Εἰς τὰ Π α λ α ι ὰ Σ υ ν τ ά γ μ α τ α, ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὁ Νεμρὼδ ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Καὶ τὸ Χειρόγραφον Γιὸρκ Ἀρ. 1 ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Πύργου τῆς Βαβὲλ ὁ Βασιλεὺς τῆς Βαβυλῶνος καλούμενος Νεμρὼδ ἦτο ὁ ἴδιος Τέκτων καὶ ἠγάπα ὅλους τοὺς Τέκτονας... Τὰ αὐτὰ περίπου ἀναφέρει καὶ τὸ Χειρόγραφον Κοὺκ μὲ τὴν λεπτομέρειαν ὅτι ὁ Νεμρὼδ ἤρχισε τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Πύργου τῆς Βαβέλ.

Ὁ Μάκεϋ φρονεῖ ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη προῆλθεν ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν διδάσκουσαν ὅτι ὁ Νεμρὼδ ὑπῆρξεν ὁ Ἀρχιτέκτων πολλῶν πόλεων.

Νέοι Ναΐται. Τεκτ.·. τάγμα ἐκ 5 βαθμῶν ἐγκαθιδρυθὲν ἐν Γαλλίᾳ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος, τὸ ὁποῖον τώρα ἐξέλιπεν.

Νεοπλατωνισμός. Φιλοσοφικὴ Σχολὴ λειτουργήσασα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἡ ὁποία εἰς τὰς θεοσοφικὰς θεωρίας τοῦ Πλάτωνος προσέθεσε πολλὰ ἀποκρυφιστικὰ δόγματα τὰ ὁποῖα ἐδανείσθη ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν.

Κυριώτεροι ἐκπρόσωποι τοῦ Νεοπλατωνισμοῦ εἶναι ὁ Φίλων ὁ Ἰουδαῖος, ὁ Πλωτῖνος, ὁ Πορφύριος, ὁ Ἰάμβλιχος, ὁ Πρόκλος καὶ ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Ἀποστάτης.

Πολλαὶ συμβολικαὶ διδασκαλίαι ἀνωτέρων τινῶν Τεκτ.·. βαθμῶν προέρχονται ἀπὸ τοὺς Νεοπλατωνικοὺς καὶ ἰδίως ἀπὸ τὰ συγγράμματα τοῦ Ἰαμβλίχου καὶ τοῦ Φίλωνος.

Νεόφυτος. Ὁ νεωστὶ μυηθεὶς καὶ ἀδίδακτος ἀκόμη Τέκτων. Εἰς τὴν πρώτην Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν οὕτω ἐκαλοῦντο ὅσοι ἐγκατέλειπον τὸν Ἰουδαϊσμὸν ἢ τὴν Ἐθνικὴν θρησκείαν καὶ ἠσπάζοντο τὸν Χριστιανισμόν.

Νεύτων Ἰσαάκ. (Sir Isaac Newton). Δὲν ἔχει ἐξακριβωθῆ ἀκόμη ἀπολύτως ἐὰν ὁ διάσημος αὐτὸς Ἄγγλος μαθηματικὸς καὶ φυσικός, ὁ διατυπώσας τὸν νόμον τῆς βαρύτητος, ἦτο Τέκτων. Εἰς τὸ Καίμπριτζ ὑπάρχει Στ.·. ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἰσαὰκ Νεύτων» Ἀρ. 859, τοῦτο ὅμως δὲν ἀποτελεῖ καὶ ἀπόδειξιν ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ἦτο Τέκτων. Ὑπάρχουν ὅμως ἄλλαι τινὲς ἐνδείξεις: τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Νεύτων ἦτο στενὸς φίλος τοῦ Ντεζαγκιουλιὲ (βλ. λ.) τοῦ ὁποίου ἐβάπτισε καὶ τὴν θυγατέρα, ὅτι ἦτο μέλος τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρίας τῆς ὁποίας ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν μελῶν ἦσαν Τέκτονες καὶ ὅτι ἡ λέσχη τῆς Βασ. Ἑταιρίας κατεῖχε τὰ αὐτὰ μὲ μίαν Τεκτ.·. Στ.·. διαμερίσματα καὶ ὅτι τέλος πολλαὶ Στοαὶ ἀποτελοῦν ἐπεκτάσεις οὕτως εἰπεῖν τῆς Βασιλ. Ἑταιρίας τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἔδιδον ἐκεῖ διαλέξεις. Ὁ Νεύτων ἑπομένως εὑρίσκετο ἐντὸς καθαρῶς Τεκτονικοῦ κύκλου. Ἐνδεικτικὸν ἀκόμη εἶναι καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι μεταξὺ τῶν χειρογράφων του τῶν δημοσιευθέντων μετὰ τὸν θάνατόν του ὑπῆρχε καὶ μελέτη πρὸς καθορισμὸν τῶν διαστάσεων τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Οὐδαμοῦ ἐν τούτοις ἀνευρέθη μέχρι τοῦδε ἀπόδειξις ἐγγραφῆς του εἴς τινα Στοάν.

Νεωτερισμοί. Γνωστὸν νομικὸν ἀξίωμα ἀναφέρει ὅτι «πᾶς νεωτερισμὸς προκαλεῖ περισσοτέραν ζημίαν καὶ ἀναστάτωσιν παρὰ ὄφελος ἐκ τῆς πραγματικῆς του χρησιμότητος».

Τὸ ἀξίωμα αὐτὸ ἁρμόζει περισσότερον εἰς τὸν Τεκτ.·. τὸ σύστημα τοῦ ὁποίου ἀντιτίθεται εἰς πάντα νεωτερισμὸν ἢ καινοτομίαν. Καὶ διὰ τοῦτο ὁπουδήποτε ἐγένετο ἀπόπειρα ἐφαρμογῆς νεωτερισμῶν καὶ καινοτομιῶν αὕτη ἐναυάγησεν ἢ ἀπεκηρύχθη ὑπὸ τῶν ἄλλων Τεκτονικῶν Δυνάμεων. Ἐν τῷ συνόλῳ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ διατηρεῖται ἀμετάβλητον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς

συνενώσεως τῶν Στ.·. τὸ 1717. (Βλ. Μεταρρυθμίσεις).

Νῆμα. Διὰ τῆς λέξεως αὐτῆς ὑπονοεῖται εἰς τὸν Τεκτ.·. τὸ «νῆμα τῆς στάθμης» τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ ἔμβλημα τοῦ Β' 'Επ.·. μιᾶς Τεκτονικῆς Στοᾶς. Εἶναι σύμβολον εὐθύτητος. Καθὼς ὁ ἐπαγγελματίας τέκτων ἀνεγείρει τὴν οἰκοδομὴν στηριζόμενος ἐπὶ τῆς στάθμης ἥτις τὸν ὁδηγεῖ ὥστε νὰ μὴ παρεκκλίνῃ οὐδὲ κατὰ κεραίαν τῆς εὐθείας, οὕτω καὶ ὁ 'Ελευθεροτέκτων καθοδηγούμενος ἀπὸ τὰς ἀκλονήτους ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας, παραμένει σταθερὸς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ του.

Νικολάϊ *Χριστόφορος Φρειδερῖκος* (Christopher Frederick Nicolai). Συγγραφεὺς ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέροντος δοκιμίου περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς 'Εταιρίας τῶν 'Ελευθεροτεκτόνων. Βιβλιοπώλης ἐν Βερολίνῳ γεννηθεὶς τὸν Μάρτιον τοῦ 1733 καὶ ἀποβιώσας ἐν αὐτῷ τὸν 'Ιανουάριον 1811. 'Υπῆρξεν εἷς τῶν σοφωτέρων Γερμανῶν τῆς ἐποχῆς του. 'Εξέδωκε δύο Γερμανικὰ φιλολογικὰ περιοδικὰ καὶ συνέγραψε πολλὰς μελέτας ἐπιστημονικὰς καὶ φιλοσοφικάς. Στενὸς φίλος τοῦ Λέσσιγκ τοῦ ὁποίου ἐξέδωσε καὶ τὰ ἔργα, ὁ Νικολάϊ συνέγραψε καὶ ἐκυκλοφόρησε τὸ 1783 βαρυσήμαντον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον: «Δοκίμιον ἐπὶ τῶν κατηγοριῶν τῶν διατυπουμένων ἐναντίον τοῦ Τάγματος τῶν 'Ιπποτῶν Ναϊτῶν καὶ τοῦ μυστηρίου των, μετὰ παραρτήματος ἐπὶ τῆς καταγωγῆς τῆς ἀδελφότητος τῶν 'Ελευθεροτεκτόνων». Εἰς τὸ ἔργον του αὐτὸ ὁ Νικολάϊ διατυπώνει τὴν ἀκόλουθον θεωρίαν περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ:

«'Ο λόρδος Βάκων (βλ. λ.) ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὰ γραφόμενα τοῦ Andrea, ἱδρυτοῦ τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ καὶ τοῦ ''Αγγλου ὀπαδοῦ του Fludd ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ κόσμου, ἐσκέφθη νὰ ἐπιδιώξῃ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀλλὰ διὰ διαφόρου καὶ ἐντελῶς ἀντιθέτου μεθόδου. Διότι ἐνῷ ἐκεῖνοι ἐξήγουν τὸ πᾶν ἐσωτερικῶς, τὸ σχέδιον τοῦ Βάκωνος ἦτο νὰ καταργήσῃ πᾶσαν διάκρισιν μεταξὺ ἐσωτερισμοῦ καὶ ἐξωτερισμοῦ καὶ νὰ ἀποδείξῃ τὰ πάντα δι' ἀποδείξεων ἐκ τῆς φύσεως. Τὴν ἰδέαν του αὐτὴν ἀνέπτυξεν ἐκτενῶς εἰς τὴν «Νέαν 'Ατλαντίδα» του. Εἰς αὐτὴν παρενέβαλε τὴν ὡραίαν καὶ πλήρη Τεκτονικῶν 'Ιδεῶν ἀπολογίαν του περιγράψας τὴν ἄγνωστον νῆσον Μπενσαλὶμ ὅπου εἷς βασιλεὺς εἶχε κτίσῃ μέγα οἰκοδόμημα ἀποκληθὲν «Οἶκος τοῦ Σολομῶντος».

'Ο Κάρολος Α' ἐνθουσιασθεὶς ἀπὸ τὴν ἰδέαν αὐτὴν ἐσκέφθη νὰ οἰκοδομήσῃ παρόμοιον οἶκον ἀλλ' ἡ ἔκρηξις τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τὸν ἠμπόδισε. Μετὰ πάροδον χρόνου τινὸς καὶ εἰδικῶς τὸ 1646 πολλοὶ σοφοὶ ἄνδρες μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ οἱ Wallis καὶ Wilkins ἵδρυσαν τὴν Βασιλικὴν 'Εταιρίαν διὰ νὰ ἐφαρμόσουν τὰ σχέδια τοῦ Βάκωνος ἀνακοινοῦντες εἰς τὸν κόσμον ἐπιστημονικὰς καὶ φιλοσοφικὰς ἀληθείας. Κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον ἄλλοι σοφοὶ ἵδρυσαν μίαν ἄλλην ἑταιρίαν ἡ ὁποία ἐπεδίωκε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀλήθειαν δι' ἐρευνῶν τῆς ἀλχημίας καὶ τῆς ἀστρολογίας. 'Η νέα αὐτὴ ἑταιρία εἰς τὴν ὁποίαν μετεῖχον καὶ ὁ Ashmole καὶ ὁ Lily ἀπεφάσισε νὰ οἰκοδομήσῃ Οἶκον τοῦ Σολομῶντος εἰς τὴν νῆσον Μπενσαλὲμ ὅπου θὰ ἠδύνατο νὰ μεταδίδῃ τὰς ὁδηγίας της διὰ μυστικῶν συμβόλων. Διὰ νὰ καλύψουν τοὺς μυστηριώδεις σκοπούς των, ἐπέτυχον νὰ γίνουν δεκτοὶ εἰς τὴν 'Εταιρίαν τῶν Οἰκοδόμων καὶ συνεκρότουν τὰς συνεδριάσεις των εἰς Μαίζονς Χῶλλ τῆς ὁδοῦ Basinghall. ''Ελαβον τὴν ὀνομασίαν 'Ελεύθεροι Τέκτονες καὶ φυσικὰ ἔλαβον ὡς σύμβολα τὰ ἐργαλεῖα τῶν οἰκοδόμων. Καίτοι ἡ ὀργάνωσις αὐτὴ εἶχεν ἐπιστημονικὸν σκοπόν, ἠκολούθησε βραδύτερον καὶ πολιτικὴν κατεύθυνσιν. Τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν της ἀντετίθεντο εἰς τὸν πουριτανισμὸν τοῦ κυριαρχοῦντος κόμματος καὶ ἦσαν κεκηρυγμένοι ὑπὲρ τῆς βασιλείας. Εἰς τὰς μυστικὰς των συνεδριάσεις συνεσκέπτοντο διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἐξορίστου οἴκου τῶν Στιούαρτ. 'Απὸ τὴν 'Εταιρίαν αὐτὴν ἥτις βραδύτερον παρήκμασε, ἀνέκυψε τὸ 1717 ἡ κίνησις ἥτις ὡδήγησεν εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς 'Αγγλίας».

Αὐτὴ εἶναι ἐν συνόψει ἡ θεωρία τοῦ Νικολάϊ. Εἶναι ἐνδεχόμενον πολλοὶ νὰ μὴ συμμερίζωνται τὰς γνώμας του ὅλας, πάντως ὅμως εἰς αὐτὰς ὁ ἱστοριοδίφης θὰ εὕρῃ καὶ μερικὰς ἀληθείας.

Νινευή. 'Η πρωτεύουσα τοῦ ἀρχαίου βασιλείου τῆς 'Ασσυρίας, ἱδρυθεῖσα ἀπὸ τὸν Νεμρὼδ (βλ. λ.). Αἱ νέαι ἀνασκαφαὶ ἐν αὐτῇ ἔρριψαν ἄφθονον φῶς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀξίαν της καὶ ἀπέδειξαν ὅτι ἦτο ἡ ἕδρα βαθύτατα συμβολικῆς θρησκείας ἐχούσης πολλὰ κοινὰ χαρακτηριστικὰ μὲ τὰ Μιθραϊκὰ Μυστήρια.

Αἱ μυθικαὶ ἀφηγήσεις αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰ Παλαιὰ Συντάγματα καὶ ἀποτελοῦσαι τὴν Παράδοσιν τῆς Τεκτ.·. 'Εταιρίας, ἡ Νινευὴ ἀναφέρεται ὡς τὸ ἀρχαῖον λίκνον τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ, ὅπου ὁ Νεμρὼδ ἐχρησιμοποίησεν 60 χιλιάδας Τέκτονας εἰς τοὺς ὁποίους συνέστησε νὰ εἶναι τίμιοι καὶ εἰλικρινεῖς.

Νιρβάνα. Σανσκριτικὴ λέξις σημαίνουσα σβέσιν φλογός. Κακῶς ἐν τούτοις ἑρμηνεύεται ὑπό τινων ὡς σημαίνουσα εἰς τὸν Βουδδισμὸν ἐξαφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ μηδέν.

Τὸ Νιρβάνα εἶναι κατάστασις ἀπολύτου ἀναπαύσεως ὅπου ἔχει καταργηθῆ πᾶσα μεταβολή. 'Ο ἄνθρωπος μετενσαρκοῦται διαρκῶς μὲ τελικὸν σκοπὸν τὴν τελειοποίησίν του διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ Νιρβάνα ὅτε καὶ δὲν ἀναγεννᾶται πλέον (βλ. Papus: La Réincarnation. σελ 162).

Νοεμά. Θυγάτηρ τοῦ Λάμεχ καὶ ἀδελφὴ τοῦ Θόβελ ἢ Τουμπὰλ - καΐν (βλ. Γένεσις κεφ. δ' ἐδάφ. 18—24). 'Η παράδοσις τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ ἀποδίδει εἰς αὐτὴν τὴν ἐφεύρεσιν τῆς τέχνης τοῦ ὑφαίνειν συνδέεται δὲ μετὰ τῶν τριῶν ἀδελφῶν της διὰ τοῦ αὐτοῦ μύθου καθ' ὃν διάφοροι ἐπιστῆμαι κατεγράφησαν ἐπὶ δύο κιόνων ὅπως διατηρηθῇ ἡ γνῶσις των καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμόν.

Νόθος. Καίτοι δὲν εἶναι ἀκριβὴς ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀδ.·. Charles Paton, ὁ ὁποῖος ἰσχυρίζεται ὅτι εἰς τὰ Παλαιὰ Συντάγματα ἀνεφέρετο σαφῶς ὅτι νόθοι δὲν γίνονται δεκτοὶ εἰς τὸν Τεκτονισμόν, παραμένει ἐν τούτοις γεγονὸς ὅτι εἰς ὅλα τὰ παλαιὰ χειρόγραφα ἀπαντῶνται αἱ λέξεις ὅτι διὰ νὰ γίνῃ τις ἐλευθεροτέκτων πρέπει νὰ ἔχῃ γεννηθῇ ἐλεύθερος καὶ νὰ προέρχεται ἀπὸ «καλὴν συγγένειαν» (kindred). Βάσει τῆς διατάξεως αὐτῆς οἱ νόθοι ἀπεκλείοντο εἰς παλαιοτέρους χρόνους τῆς εἰσοδοχῆς εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Τὸ φιλελεύθερον ὅμως πνεῦμα τῶν νεωτέρων χρόνων ἔχει πρὸ πολλοῦ ἀχρηστεύσει τὴν διάταξιν αὐτὴν ἥτις εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης ἀφοῦ τιμωρεῖ ἓν ἀτύχημα ὡς νὰ ἦτο τοῦτο ἔγκλημα διαπραχθὲν ὑπὸ τοῦ ἀτυχήσαντος.

Νόθος Τεκτονισμός (Spurious Freemasonry). Εἰς τὰς μελέτας του περὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ὁ Δόκτωρ Oliver εἶχε καταλήξῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ὑπῆρχον δύο συστήματα 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἓν διατηρηθὲν ὑπὸ τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν ἀπογόνων των ἀπεκάλει Πρωτόγονον ἢ 'Αγνὸν 'Ελευθεροτεκτονισμὸν καὶ τὸ δεύτερον τὸ ὁποῖον ἦτο σχίσμα τοῦ πρώτου τὸ ἀπεκάλει Νόθον Τεκτονισμὸν τῆς 'Αρχαιότητος.

Κατὰ τὴν ἑρμηνείαν αὐτὴν τοῦ ''Ολιβερ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σὴθ διετήρησαν τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ δόγματα τὰ μεταδοθέντα αὐτοῖς ἀπὸ τὸν 'Αδὰμ ἐνῷ ὁ Κάϊν καὶ οἱ ἀπόγονοί του ἠλλοίωσαν τὰ δόγματα αὐτά. Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ὅμως ὁ Νῶε διετήρησε μόνον τὸ πρωτόγονον καὶ ἁγνὸν σύστημα, ἕως ὅτου ὁ υἱός του Χὰμ τὸ διέφθειρεν ἐπίσης ἀκολουθῶν τὰ διδάγματα τοῦ Κάϊν. Μὲ τὴν διασπορὰν τοῦ Πύργου τῆς Βαβὲλ τὸ σχίσμα κατέστη εὐρύτερον. Οὕτω ἐδημιουργήθησαν τὰ Μυστήρια τὰ ἀφιερωμένα εἰς εἰδωλολατρικοὺς θεοὺς τὰ ὁποῖα ὁ ''Ολιβερ ἀποκαλεῖ «νόθον Τεκτονισμὸν» ὑπονοῶν ὅλας τὰς ἀρχαίας μυστηριακὰς ὀργανώσεις.

Τὸ δόγμα ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς εἶχε κάποτε ἀπολεσθῇ, ἢ μᾶλλον ἀπολέσῃ τὴν ἁγνότητά του δὲν εἶναι δημιούργημα τῆς φαντασίας τοῦ ''Ολιβερ. 'Υπῆρχε καὶ εἰς τὸ τυπικὸν τοῦ 'Αρχαίου 'Επαγγελματικοῦ Τεκτονισμοῦ. Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Νωαχίτου ἢ Πρώσσου 'Ιππότου τοῦ 'Α.·. καὶ ''Α.·. Σκωτ.·. Δ.·. εἶναι σαφὴς ἡ διάκρισις. 'Υπῆρχον, λέγεται, δύο Τεκτ.·. δόγματα οἱ Νωαχῖται καὶ οἱ Χιραμῖται ἐκ τῶν ὁποίων οἱ πρῶτοι διετήρουν τὸν Πρωτόγονον Τεκτονισμὸν ὡς τὸν εἶχον παρα-

λάβη ἀπὸ τὸν Νῶε ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Χιράμ ὁ ὁποῖος ἠκολούθει τὸν Νόθον Τεκτ.·. ἀλλ' εἶχε προσχωρήση εἰς τὸν Πρωτόγονον κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος.

Ἐξ ὅλης αὐτῆς τῆς παραδόσεως τὴν ὁποίαν ἀσπάζεται καὶ ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι τόσον αὐτὸς ὡς καὶ τινες ἄλλοι τῆς ἐποχῆς του Τέκτονες συγγραφεῖς προσπαθοῦν νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἐκ τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων καταγωγὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ χωρὶς νὰ προσδώσουν εἰς αὐτὸν εἰδωλολατρικήν, ὡς ἐπίστευον χροιάν, καὶ διὰ τοῦτο ἐχαρακτήριζον τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια ὡς πάρέκκλισιν ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ἐξετάζων τὴν παράδοσιν αὐτὴν γράφει τὰ ἑξῆς:

«Τὰ Μυστήρια, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν τὸν ἀποκληθέντα Νόθον Τεκτονισμὸν ἦσαν ταυτόσημα εἰς τὸν χαρακτῆρα. Διαφέροντα μόνον εἰς μερικὰς λεπτομερείας λόγῳ ἐπιδράσεως τοπικῶν αἰτίων, ἦσαν ἀπολύτως ὅμοια εἰς τὰ κύριά των σημεῖα καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει τὴν προέλευσίν των ἀπὸ μίαν κοινὴν πηγήν. Ἐν πρώτοις ἀνεκοινοῦντο διὰ συστήματος μυήσεως διὰ τῆς ὁποίας ὁ μύστης προητοιμάζετο βαθμηδὸν νὰ δεχθῆ τὴν τελικὴν διδασκαλίαν. Αἱ τελεταὶ διεξήγοντο τὴν νύκτα καὶ εἰς ἀπόκρυφα μέρη, σπήλαια ἢ δάση. Οὕτω ὁ Λατῖνος συγγραφεὺς Φίρμικος, ὁ ὁποῖος περὶ τὸ ἔτος 346 μ. Χ. ἀσπασθεὶς τὸν Χριστιανισμὸν ἔγραψε τὸ βιβλίον του «περὶ θρησκευτικῶν πλανῶν» ἀναφέρει εἰς αὐτὸ ὅτι ὅταν ὁ Ὀρφεὺς ἐξήγει τὰς τελετὰς τῶν μυστηρίων του εἰς τοὺς ὑποψηφίους του ἐζήτει παρ' αὐτῶν πρὸ τῆς εἰσόδου των ὅρκον ὅτι δὲν θὰ προδώσουν τὰς τελετὰς εἰς ὦτα βεβήλων».

Διὰ τοῦτο ἐξ ἄλλου καὶ τὸ Αἰγυπτιακὸν ἱερογλυφικὸν διὰ τὴν λέξιν «Μυστήρια» εἶναι, μία «ἀκρίς», διότι τὸ ἔντομον αὐτὸ ὑπετίθετο ὅτι δὲν εἶχε στόμα.

Αἱ τελεταὶ εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ μυστήρια ἦσαν ἐπικήδειοι, ἐξύμνουν ἀρχικῶς τὸν θάνατον καὶ τὴν ταφὴν ἑνὸς μυθικοῦ προσώπου εἰδικῆς λατρείας καὶ ἀγάπης. Ἀλλ' ἐνῷ εἰς τὴν ἀρχὴν αἱ τελεταὶ ἦσαν πένθιμοι τελικῶς μετετρέποντο εἰς χαρμοσύνους, διότι τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας των ἀνέκτα τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀθανασίαν. Τὸ βασικὸν ἑπομένως δόγμα ὅλων τῶν Μυστηρίων ἦτο ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ. Ἑπομένως ὁ Νόθος Τεκτονισμός, ὡς τὸν χαρακτηρίζει ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ, δὲν εἶχε καμμίαν διαφορὰν ἀπὸ τὸν Πρωτόγονον ἢ Ἁγνὸν τῆς ἐποχῆς τοῦ Νῶε.

Νορβηγία. Ἀρχικῶς ἡ χώρα αὕτη ἀπετέλει πολιτικῶς ἑνιαῖον σύνολον μὲ τὴν Σουηδίαν καὶ τὴν Δανίαν καὶ διὰ τοῦτο τὸ Σουηδικὸν Δόγμα ἐπέδρασε μονίμως ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τῶν τριῶν αὐτῶν Κρατῶν. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1030 ἡ Δανία ἐξουσίαζε καὶ τὴν Νορβηγίαν. Κατὰ τὸ ἔτος 1814 ἡ Δανία ἐξεχώρισε τὴν Νορβηγίαν εἰς τὴν Σουηδίαν ἡ δὲ ἕνωσις τῶν δύο αὐτῶν Σκανδιναυϊκῶν Κρατῶν διήρκεσε μέχρι τοῦ 1905 ὅτε τὰ δύο Κράτη ἐχωρίσθησαν εἰς δύο ἀνεξάρτητα ἀλλήλων βασίλεια. Κατελύθη τότε καὶ ἡ ὑπάρχουσα Μεγ.·. Στ.·., ἐσχηματίσθησαν δὲ δύο ἀνεξάρτητοι ἀλλήλων Μεγ.·. Στοαί. Ἀπὸ τοῦ 1795 διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ὅλα τὰ μέλη τῆς Βασιλικῆς Σουηδικῆς Οἰκογενείας ὑπῆρξαν Τέκτονες. Τὸ Σουηδικὸν Δόγμα (βλ. λ.) εἶναι κυρίως Χριστιανικόν.

Νοστράδαμος (Nostradamus) Διάσημος Γάλλος ἰατρὸς καὶ ἀστρολόγος τοῦ 16ου αἰῶνος * εἰς Σαὶν Ρεμὺ τῆς Προβηγγίας τὸ 1503 † εἰς Σαλὸν τὸ 1566. Καταγόμενος ἀπὸ Ἑβραϊκὴν οἰκογένειαν ἰατρῶν καὶ μαθηματικῶν ἐσπούδασε καὶ αὐτὸς τὴν ἰατρικὴν εἰς τὴν ὁποίαν ταχέως διεκρίθη. Τὸ πραγματικόν του ὄνομα ἦτο Μισὲλ Ντὲ Νὸτρ Ντὰμ τὸ ὁποῖον καὶ ἐξελατίνισε. Πρὶν ἡ ἀκόμη ἀνακηρυχθῆ ἰατρὸς ἐνέσκυψεν εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν Γαλλίαν λοιμώδης πυρετὸς προκαλέσας πλήρη ἐρήμωσιν. Ὁ Νοστράδαμος ἡλικίας μόλις 22 ἐτῶν ἐπέδειξε μοναδικὴν αὐταπάρνησιν εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν προσβαλλομένων. Ὁ Νοστράδαμος ἐγκατεστάθη ἀκολούθως εἰς Ἀζὲν ὅπου καὶ ἐνυμφεύθη. Εἰς διάστημα ὅμως ὀλίγων ἐτῶν ἀπώλεσε καὶ τὴν νεαρὰν σύζυγον καὶ τὰ δύο τέκνα του. Ταξιδεύει εἰς Ἰταλίαν καὶ Προβηγγίαν ἐπὶ δώδεκα ἔτη καὶ τέλος ἐπιστρέφει καθ' ἣν ἐποχὴν νέα ἐπιδημία λοιμώδους μορφῆς ἐνσκύπτει. Ὁ Νοστράδαμος χρησιμοποιεῖ φάρμακον ἰδικῆς του ἐφευρέσεως μὲ τὸ ὁποῖον πολλο τῶν προσβληθέντων σώζονται. Αὐτὸς ὅμως προσωπικῶς δὲν ἔλαβε τὸ φάρμακον δηλῶν εἰς τοὺς ἐρωτῶντας ὅτι ὁ ἴδιος δὲν θὰ ἀποθάνῃ διότι δὲν θέλει νὰ ἀποθάνῃ ἀκόμη καὶ ὅτι τὸ πνεῦμα του ἔχει τόσον ἰσχυρὰν θέλησιν ὥστε καθιστᾷ τὸ σῶμα του ἀπρόσβλητον ἀπὸ ἀσθένειαν.

Ἀποσύρεται κατόπιν εἰς τὴν ἥσυχον πόλιν Σαλὸν ὅπου νυμφεύεται ἐκ νέου καὶ ἀποκτᾷ πολλὰ τέκνα. Εἰς Σαλὸν ἀκριβῶς καὶ εἰς τὸ ἄνω πάτωμα τῆς οἰκίας του ἀρχίζει νὰ γράφῃ τὸ περίφημον προφητικὸν βιβλίον του «Αἰῶνες». Ἕκαστος Αἰὼν τοῦ καταπληκτικοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἀποτελεῖται ἀπὸ 100 τετράστιχα, ἕκαστον τῶν ὁποίων περιέχει καὶ μίαν προφητείαν εἰς ὕφος ὅμως πολὺ δύσληπτον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι δυνατὸν νὰ δοθοῦν διάφοροι ἑρμηνεῖαι. Οἱ «Αἰῶνες» ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον τὸ 1555 εἰς Λυὼν καὶ ἐπροκάλεσαν ζωηροτάτην αἴσθησιν. Ἡ Μαρία τῶν Μεδίκων προσεκάλεσε τὸν Νοστράδαμον εἰς Παρισίους ὅπου τὸν προσέλαβεν εἰς τὴν Αὐλήν της ὡς Ἀστρολόγον. Ἡ φήμη του ἑδραιώθη ὅταν ἓν τῶν προφητικῶν του τετραστίχων τοῦ πρώτου αἰῶνος ἐπηλήθευσε κατὰ τρόπον τραγικόν. Τὸ τετράστιχον ἔλεγε τὰ ἑξῆς κατ' ἐλευθέραν μετάφρασιν:

Ὁ νεαρὸς λέων θὰ ὑπερισχύσῃ τοῦ γέροντος
εἰς πολεμικὸν ἀγῶνα,
μέσα εἰς χρυσὸν κλωβὸν θὰ τοῦ ἐξορύξῃ
τὰ μάτια, προκαλῶν σκληρὸν θάνατον.

Καὶ πράγματι τὸν Ἰούλιον τοῦ 1559 εἰς κονταρομαχίας τελουμένας εἰς Παρισίους, ὁ Βασιλεὺς Ἐρρῖκος ὁ Β' λαμβάνει μέρος καὶ αὐτὸς ἔχων ἀπέναντί του τὸν νεαρὸν κόμητα Μογκόμερυ. Εἶναι ὁ τελευταῖος ἀγών. Ἔφιπποι καὶ οἱ δύο ἀγωνίζονται μὲ τὰ κοντάρια των τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν αἰχμὴν διὰ νὰ μὴ πληγώνουν. Ἀλλ' εἰς μίαν στιγμὴν ἀπὸ τὴν σφοδρότητα τῆς συγκρούσεως θραύεται τὸ κοντάρι τοῦ Μογκόμερυ. Τὸ ἀπομεῖναν εἰς χεῖρας του αἰχμηρὸν τεμάχιον εἰσχωρεῖ μέσα εἰς τὸ κράνος τοῦ Βασιλέως, εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ του καὶ διαπερᾷ τὸν ἐγκέφαλον. Ὁ θανασίμως τραυματισθεὶς Βασιλεὺς μεταφέρεται ἐν σπουδῇ εἰς τὰ ἀνάκτορα ὅπου ὅμως ὑπέκυψεν εἰς τὸ τραῦμα του.

Ἡ προφητεία τοῦ Νοστραδάμου εἶχεν ἐπαληθεύσῃ, ὁ νεαρὸς λέων τῆς προφητείας ἦτο ὁ κόμης Μογκόμερυ τοῦ ὁποίου ὁ θυρεὸς εἶχεν ὡς ἔμβλημα ἕνα λέοντα. Καὶ τὸ χρυσὸ κλουβὶ ἦτο πράγματι τὸ χρυσοῦν κράνος ποὺ ἔφερεν ὁ Βασιλεύς.

Τὰ προφητικὰ τετράστιχα τῶν «Αἰώνων» ὅμως εἶναι ἀρκετὰ σκοτεινὰ ὥστε νὰ εἶναι ἐπιδεκτικὰ διαφόρων ἑρμηνειῶν. Οὕτω τὸ τετράστιχον τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὅτι θὰ γεννηθῇ εἰς τὴν Ἰταλίαν Αὐτοκράτωρ, ὁ ὁποῖος θὰ στοιχίσῃ πολὺ εἰς τὴν χώραν, ἐχαρακτηρίσθη διαδοχικῶς ὡς ἀφορῶν τὸν Ναπολέοντα, τὸν Μουσολίνι καὶ τελικὰ τὸν Χίτλερ.

Ἀπὸ τοῦ 1550 μέχρι τοῦ 1564 ὁ Νοστράδαμος ἐξέδιδε καὶ κατὰ πᾶν ἔτος ἓν εἶδος ἡμερολογίου τὸ ὁποῖον περιεῖχε μετεωρολογικὰς προβλέψεις. Ἐπίσης συνέγραψε τόμον ἰατρικῶν συνταγῶν καὶ ἓν ἄλλο ἔργον περὶ ψιμυθίων.

Νότος. Ὅταν ὁ ἥλιος εὑρίσκεται εἰς τὸ μεσημβρινόν του ὕψος, αἱ ἀκτῖνες του ἐκτοξεύονται ἀπὸ νότου. Ὅταν ὁ ἥλιος ἀνατέλλῃ ἐξ ἀνατολῶν καλούμεθα εἰς ἐργασίαν καὶ ὅταν δύει πρὸς δυσμὰς ὁ ἡμερήσιος μόχθος λήγει. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ὁ νότος ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸν β' ἐπ.·. καὶ τὴν κορινθιακοῦ ρυθμοῦ στήλην, διότι λέγεται ὅτι εἶναι ἡ θέσις τοῦ κάλλους.

Ντὰ Κόστα Ἱππόλυτος Ἰωσὴφ (Da Costa). Πορτογάλος γεννηθεὶς εἰς Κολόνια ντὸ - Σακραμέντο ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Λὰ - Πλάτα. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν καὶ κατόπιν ἐγκατεστάθη εἰς Λισσαβῶνα. Κατεδιώχθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως καὶ διεσώθη τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἀπὸ τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν ἀπὸ Βρεττανοὺς ἀδ.·. οἵτινες τὸν ἔθεσαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Βρεττανικῆς σημαίας. Μετέβη τότε εἰς Ἀγγλίαν ὅπου ἔζησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη διακριθεὶς ὡς ζηλωτὴς Τέκτων καὶ ἀφοσιωθεὶς εἰς τὴν Τεκτονικὴν φιλολογίαν.

Τὸ 1811 ἐξέδωσεν ἐν Λονδίνῳ εἰς δύο τόμους «Ἀφήγησιν τῶν διωγμῶν ἐν Λισσαβῶνι ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως διὰ τὸ δῆθεν ἔγκλημα τοῦ Ἐλευροτεκτονισμοῦ».

Συνέγραψεν ἐπίσης κατόπιν «Ἱστορίαν τῶν Διονυσιακῶν Τεχνητῶν» εἰς τὴν ὁποίαν συνδέει τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν μὲ τὰ Διονυσιακὰ καὶ ἄλλα Μυστήρια τῶν Ἀρχαίων. Ἀρχίζει τὸ βιβλίον του μὲ τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια, ἐκφράζων τὴν γνώμην ὅτι ὁ Διόνυσος, ὁ Βάκχος, ὁ Θαμούζ, ὁ Ἄδωνις καὶ ὁ Ἀπόλλων ἦσαν διάφορα ὀνόματα τοῦ Ἡλίου τοῦ ὁποίου αἱ κινήσεις παριστάνονται διὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν τὸ περιεχόμενον τῆς μυήσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἐμφανίζεται ὡς νεκρὸς ἢ κεκρυμμένος ἐπὶ τρεῖς μῆνας ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα, ὁ Ντὰ Κόστα ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι τὰ Μυστήρια εἶχον ἀρχικῶς ὡς πατρίδα χώραν ψυχροῦ κλίματος κειμένην περὶ τὴν 66" πλάτους καὶ μεταξὺ λαοῦ ζῶντος πλησίον τοῦ πολικοῦ κύκλου. Καὶ ἀποδίδει τὴν ἐφεύρεσιν τῶν Μυστηρίων εἰς τοὺς Σκύθας ἢ τοὺς Μασσαγέτας (1). Δίδει ἀκολούθως τὴν ἱστορίαν τῶν Διονυσιακῶν ἢ Ὀρφικῶν Μυστηρίων καὶ παραλληλίζει ἐπιτυχῶς τὴν εἰς αὐτὰ μύησιν μὲ τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν τοιαύτην. Τὰ γραφόμενα τοῦ Ντὰ Κόστα διακρίνει ἀπέραντος εὐρυμάθεια καίτοι δὲν εἶναι ὅλα πειστικὰ ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβειάν των.

Ντάλκο Φρειδερῖκος (Dalcho). Ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Ἐγεννήθη εἰς τὸ Λονδῖνον τὸ 1770 ἀπὸ Πρώσσους γονεῖς ἐγκατασταθέντας εἰς Ἀγγλίαν. Υἱὸς Τέκτονος ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τὸν πατέρα του τὰς Τεκτονικὰς ἀρχάς. Μεταβὰς πλησίον ἑνὸς θείου του ἐγκατεστημένου εἰς Βαλτιμόρην ἔτυχε κλασσικῶν σπουδῶν καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἰατρικὴν καὶ τὴν βοτανικήν. Τὸ 1818 ἐγένετο κληρικὸς τῆς Προτεσταντικῆς Ἐπισκοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ διωρίσθη βοηθὸς ἐφημέριος Ἐκκλησίας εἰς Τσάρλεστον. Ἀπεβίωσε τὸ 1836 εἰς ἡλικίαν 67 ἐτῶν.

Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. εἰς μίαν Στ.·. τοῦ Δόγματος τῆς Γιόρκ· συνετέλεσε δὲ εἰς τὴν συνένωσιν τῶν δύο Μ.·. Στ.·. αἱ ὁποῖαι ὑπῆρχον τότε εἰς τὴν Νότιον Καρολίναν. Τὸ 1801 ἔλαβε τὸν 33ον καὶ τελευταῖον βαθμὸν τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. καὶ εἰργάσθη διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τοῦ ὁποίου κατέστη καὶ Μέγ.·. Ὑπ.·. Ταξ.·.. Ἐξέδωσε νέον Ἀχιμὰν Ρεζὸν τὸ ὁποῖον καὶ ἀπετέλεσεν ἔκτοτε τὸν κώδικα τῆς διοικήσεως τῶν Τεκτ.·. Στ.·. Τὸ ἔργον του αὐτὸ ἐστηρίχθη ἐπὶ προηγουμένου βιβλίου τοῦ Λῶρενς Ντέρμοττ (βλ. λ.) χωρὶς ὅμως νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ ὅλας τὰς ἐν αὐτῷ διατυπουμένας ἀρχάς.

Ντάνκερλεῦ, *Θωμᾶς* (Dunckerley). Ἄγγλος Τέκτων διακριθεὶς διὰ τὸν ζῆλον του καὶ τὰς ἐξαιρετικῶς σημαντικὰς ὑπηρεσίας του πρὸς τὸν Ἀγγλικὸν Τεκτονισμὸν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἡ ἰδιωτικὴ του ζωὴ ὑπῆρξε τόσον ρωμαντικὴ ὅσον ἀξιοσέβαστος ὑπῆρξεν ἡ Τεκτονικὴ του σταδιοδρομία. Ἐγεννήθη ἐν Λονδίνῳ τὴν 23 Ὀκτωβρίου 1724. Ἐθεωρεῖτο ὡς υἱὸς τοῦ ζεύγους Ντάνκερλεῦ ἐνῷ εἰς τὴν πραγματικότητα ἦτο νόθος υἱὸς τοῦ Πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας καὶ κατόπιν Βασιλέως τῆς Βρεττανίας Γεωργίου Β' μὲ τὸν ὁποῖον εἶχε καταπληκτικὴν ὁμοιότητα.

Εἰς ἡλικίαν 10 ἐτῶν κατετάγη εἰς τὸ ναυτικὸν ὅπου καὶ ὑπηρέτησεν ἐπὶ 26 ἔτη. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα εὑρίσκετο διαρκῶς σχεδὸν εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Τὰ τῆς γεννήσεώς του ἐπληροφορήθη μόνον τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1760 ὅταν ἐπιστρέψας εἰς Ἀγγλίαν τοῦ ἀνεκοινώθη ὅτι ἡ μήτηρ του εἶχεν ἀποθάνῃ πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν καὶ ὅτι εἰς τὴν κλίνην τοῦ θανάτου της προέβη εἰς ἐπίσημον δήλωσιν, συνοδευθεῖσαν καὶ ὑπὸ συντριπτικῶν λεπτομερειῶν, ὅτι ὁ υἱός της Θωμᾶς ἦτο τὸ παράνομον τέκνον τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Β' ὅταν ἀκόμη οὗτος ἦτο Πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας. Τὴν γέννησίν του ὅμως ἡ μήτηρ του δὲν εἶχε ποτὲ ἀνακοινώσῃ εἰς τὸν Βασιλέα ὅστις καὶ ἀπέθανε χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶχεν ἓν φυσικὸν τέκνον.

Ὁ Ντάνκερλεῦ ἀναφέρει εἰς ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἀφῆκε μετὰ τὸν θάνατόν του ὅτι ἡ εἴδησις αὐτὴ τὸν κατέπληξε καὶ τοῦ ἐπροξένησε ἀνησυχίαν. Ὑπηρετῶν τότε ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ «Βάνγκουαρντ» ἐνεπιστεύθη τὸ γεγονὸς μόνον εἰς τὸν κυβερνήτην τοῦ πλοίου, πλοίαρχον Σουῶντον. Ὁ πλοίαρχος τοῦ ὑπεσχέθη ὅτι ὅταν ἐπιστρέψουν εἰς Ἀγγλίαν θὰ προσπαθήσῃ νὰ τὸν παρουσιάσῃ εἰς τὸν Βασιλέα. Ὅταν ὅμως τὸ «Βάνγκουαρτ» ἐπανέπλευσεν εἰς Λονδῖνον, ὁ Γεώργιος Β' εἶχεν ἀποθάνει καὶ ἡ ὑπόθεσις ἐγκατελείφθη.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἡ ρωμαντικὴ ἱστορία του εἶχε διαδοθῇ καὶ κατὰ τὸ 1765 ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῆς τότε Πριγκιπίσσης τῆς Οὐαλλίας ἥτις καὶ παρουσίασε τὴν ἐπιθανάτιον δήλωσιν τῆς μητρός του εἰς τὸν νέον Βασιλέα Γεώργιον Γ' ἔγγονὸν τοῦ πατρός του

Ὁ Βασιλεὺς συγκινηθεὶς τοῦ καθώρισε τότε σύνταξιν ἐξ 100 στερλινῶν, ἥτις κατόπιν ηὐξήθη εἰς 800 στερλίνας καὶ τοῦ παρεχώρησε καὶ ἓν ὁλόκληρον διαμέρισμα εἰς τὰ Ἀνάκτορα Χάμπτον Κόρτ. Τοῦ ἐπετράπη ἐπίσης νὰ φέρῃ τὰ Βασιλικὰ ἐμβλήματα καὶ τὸ οἰκόσημον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Ντάνκερλεῦ ἐχάραξε τὸ ρητὸν «Fato non merita» (ἐκ τύχης καὶ ὄχι δι' ἀξίαν). Τὸ 1770 ἐσπούδασε νομικὰ λαβὼν τὸ πτυχίον του τὸ 1774 καὶ ἀπέθανε τὸ 1795 εἰς Πόρτσμουθ εἰς ἡλικίαν 71 ἐτῶν.

Εἰς τὸν Τεκτ.·. ἐμυήθη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1754 εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 31 Στοὰν τοῦ Πόρτσμουθ. Ἐπὶ τῶν πολεμικῶν πλοίων εἰς τὰ ὁποῖα ὑπηρέτει κατὰ καιροὺς ἐγκαθίδρυε πάντοτε Στοὰς κατόπιν ἀδείας τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς.

Εἰργάσθη ἀόκνως διὰ τὸν Τεκτ.·. ἰδίως διὰ τὸ δόγμα τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. καὶ διὰ τὸ τάγμα τῶν Ἱππ.·. Ναϊτῶν, τοῦ ὁποίου καὶ ἐγένετο Μέγ.·. Διδ.·. Πολλαὶ ὁμιλίαι του μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ μία φέρουσα τὸν τίτλον «Ἐξήγησις τοῦ Φωτὸς καὶ τῆς Ἀληθείας τοῦ Τεκτονισμοῦ» παρέμειναν ἱστορικαί. Ὑπῆρξεν εἷς τῶν πραγματικῶν Τεκτόνων, ἀδιαφορῶν διὰ διακρίσεις καὶ ἐπιδείξεις πιστεύων ἀκραδάντως εἰς τοὺς βαθυτέρους σκοποὺς τοῦ θεσμοῦ. Ἐκτενῆ μελέτην περὶ τῆς δράσεως τοῦ ἀδ.·. Ντάνκερλεῦ ἐξέδωσε τὸ 1891 ὁ H. Sadler ὑπὸ τὸν τίτλον «Θωμᾶς Ντάνκερλεῦ—ἡ ζωή του, τὸ ἔργον του καὶ αἱ ἐπιστολαί του».

Ντεζαγκιουλιέ, *Ἰωάννης Θεόφιλος* (Desaguliers). Τέκτων δικαίως ἀποκληθεὶς «Πατὴρ τοῦ νεωτέρου θεωρητικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» καὶ εἰς τὸν ὁποῖον κατὰ μέγιστον μέρος ὀφείλει τὴν ὕπαρξίν της ἡ σημερινὴ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ αἰδ. Ἰωάννης Θεόφιλος Ντεζαγκιουλιὲ ἐγεννήθη εἰς Ροσὲλ τῆς Γαλλίας τὴν 12 Μαρτίου 1683 καὶ ἦτο υἱὸς Γάλλου Διαμαρτυρομένου κληρικοῦ, ὅστις κατὰ τὸν ἐν Γαλλίᾳ διωγμὸν τῶν διαμαρτυρομένων κατέφυγε μὲ τὴν οἰκογένειάν του εἰς Ἀγγλίαν. Ἐσπούδασε φιλοσοφίαν ἡ δὲ φήμη του ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τοῦ Σὲρ Ἰσαὰκ Νιοῦτον (Νεύτωνος), μὲ τὸν ὁποῖον συνεδέθη στενῶς. Τὸ κληρικόν του ἐπάγγελμα δὲν τὸν ἀπησχόλησε καὶ πολὺ ἐνῷ ἀντιθέτως ἡ φιλοσοφία ὑπῆρξε τὸ κίνητρον τῆς δράσεώς του. Συνέγραψε πλεῖστα ἔργα ἐξ ὧν «Τὸ Σύστημα πειραματικῆς Φιλοσοφίας» (1719) καὶ ἡ ἐκ τοῦ λατινικοῦ μετάφρασις τῶν «Μαθηματικῶν στοιχείων τῆς Φυσικῆς Φιλοσοφίας» θεωροῦνται τὰ κυριώτερα.

Τὰ περὶ τῆς μυήσεώς του εἰς τὸν Τεκτονισμὸν δὲν διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Μνεία περὶ αὐτοῦ γίνεται κατὰ τὸ 1719 ὅτε ἐξελέγη Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. διαδεχθεὶς τὸν Τζῶρτζ Παΐϋν. Ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του ὁ Ἀγγλικὸς Τεκτονισμὸς ἀνεζωογονήθη, πολλοὶ εὐγενεῖς ἐμυήθησαν καὶ παλαιοὶ ἀδ.·. ἀπέχοντες ἕως τότε, ἐπανῆλθον εἰς τὰς Στοάς των.

Ὁ Ντεζαγκιουλιὲ ἠργάσθη ἀόκνως διὰ τὴν συλλογὴν παλαιῶν ἐγγράφων τῆς Ἑταιρίας καὶ εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ διατήρησις μέχρι τῶν ἡμερῶν μας τῶν Ἀρχαίων Καθηκόντων καὶ τῶν Γεν.·. Κανονισμῶν οἵτινες εὑρίσκονται εἰς τὰ Παλαιὰ Συντάγματα.

(1) Οἱ Μασσαγέται ἦσαν Σκυθικῆς πιθανῶς καταγωγῆς νομάδες οἰκοῦντες τὰς στέππας ἀνατολικῶς τῆς Κασπίας καὶ λατρεύοντες τὸν Ἥλιον.

Είναι ὁ ἱδρυτὴς τοῦ «Κεφαλαίου 'Αγαθοεργίας» (βλ. 'Αγαθοεργίας κεφάλαιον). Μετέβη κατόπιν εἰς 'Ολλανδίαν ὅπου ἐπίσης προσέδωσε νέαν ζωὴν εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Τῇ ἐνεργείᾳ του ἐμυήθη τὸ 1731 ὁ Δοὺξ τῆς Λωραίνης ὁ κατόπιν Μέγας Δοὺξ Τοσκάνης καὶ ἀκολούθως Αὐτοκράτωρ Αὐστρίας καὶ Γερμανίας. Μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς 'Αγγλίαν ἐμύησε τὸν τότε πρίγκιπα τοῦ Κέντ.

'Απέθανε τὴν 29 Φεβρ. 1744 ἐν πενίᾳ, ἀφήσας δύο υἱοὺς ἐξ ὧν ὁ 'Αλέξανδρος ἔγινε κληρικὸς καὶ ὁ Θωμᾶς ἠκολούθησε τὸ στρατιωτικὸν στάδιον καὶ ἔγινε συνταγματάρχης πυροβολικοῦ.

'Ο ἀδ.·. Μάκεϋ τονίζει ὅτι εἰς τὸν Ντεζαγκιουλιὲ ὀφείλεται κυρίως ἡ σημερινὴ θέσις τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ ὡς ζῶντος θεσμοῦ.

'Αρκετὴ διεξήχθη συζήτησις μεταξὺ τῶν Τεκτόνων συγγραφέων ὡς πρὸς τὴν ὀρθὴν προφορὰν τοῦ ἐπιθέτου τοῦ Ντεζαγκιουλιὲ τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε εἰς τὴν 'Αγγλικὴν νὰ προφέρεται Ντεζαγκιουλιέρς. Τελικῶς ὅμως ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη ὅπως διατηρηθῇ ἡ Γαλλικὴ προφορὰ ἐφ' ὅσον ἐπρόκειτο περὶ Γάλλου τὴν καταγωγήν.

Ντὲ-ζ-'Ετάν, *Νικόλαος Κάρολος* (Des Etangs). Γάλλος Τέκτων γεννηθεὶς τὸ 1765 καὶ ἀποθανὼν τὸ 1847 ἐν Παρισίοις. 'Εμυήθη τὸ 1797. Ἔχων τὴν γνώμην ὅτι αἱ Τεκτονικαὶ τελεταὶ ἐν Γαλλίᾳ εἶχον παρεκκλίνη τοῦ ἀρχικοῦ των σκοποῦ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιδιώξῃ μεταρρυθμίσεις εἰς τὰ ἀνεγνωρισμένα δόγματα, τὰς παραδόσεις καὶ τὰ σύμβολα πρὸς συγχρονισμόν.

Ἵδρυσε κατόπιν τούτου ἴδιον δόγμα ἀποτελούμενον ἐκτὸς τῶν τριῶν πρώτων συμβολικῶν βαθμῶν καὶ ἀπὸ δύο ἄλλους τὸν 4ον τοῦ μεταρρυθμισμένου Ροδ.·. †.·. καὶ τὸν 5ον τοῦ Μεγ.·. 'Εκλ.·. 'Ιππ.·. Καδώς. Τὰς ἀρχὰς του ὁ Ντὲ - ζ - 'Ετὰν διετύπωσεν καὶ εἰς τὸ βιβλίον του «Π ρ α γ μ α τ ι κ ὸ ς δ ε σ μ ὸ ς τ ῶ ν λ α ῶ ν» ἐκδοθὲν τὸ πρῶτον τὸ 1823.

'Εδημοσίευσεν ἐπίσης τὸ 1825 ἐπιτυχῆ ἀπάντησιν εἰς τὰς συκοφαντίας τοῦ 'Αββᾶ Μπαρρουὲλ ὑπὸ τὸν τίτλον «Δ ι κ α ί ω σ ι ς τ ο ῦ 'Ε λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ ἐ ξ ὅ λ ω ν τ ῶ ν ἐ ν α ν τ ί ο ν τ ο υ κ α τ η γ ο ρ ι ῶ ν». Εἰς τὸ σύστημα τοῦ Ντὲ - ζ - 'Ετὰν ὁ οἰκοδόμος τοῦ Ναοῦ ὑποτίθεται ὅτι συμβολίζει τὸ 'Αγαθὸν Πνεῦμα τῆς 'Ανθρωπότητος καταστρεφόμενον ἀπὸ τὴν Ἄγνοιαν, τὸ Ψεῦδος καὶ τὴν Φιλοδοξίαν καὶ ἑπομένως ὁ 3ος συμβολίζει τὸν ἀγῶνα μεταξὺ 'Ελευθερίας καὶ Δεσποτισμοῦ. 'Η ἐνεργὸς ἀνάμιξις τοῦ Ντὲ - ζ - 'Ετὰν εἰς τὴν Γαλλικὴν 'Επανάστασιν τὸν ὤθησε νὰ προσδώσῃ πολιτικὴν χροιὰν εἰς τὸ σύστημά του καὶ διὰ τοῦτο ἐνῷ ἀρχικῶς πλεῖσται τῶν ἐν Παρισίοις Στ.·. υἱοθέτησαν τὸ δόγμα του, σὺν τῷ χρόνῳ τοῦτο παρήκμασε καὶ τελικῶς ἐγκατελείφθη ὡς ἀσυμβίβαστον μὲ τοὺς σκοποὺς τοῦ Θεσμοῦ.

Ντελαλάντ, *'Ιωσὴφ 'Ιερώνυμος.* (Delalande). Εἷς τῶν διαπρεπεστέρων ἀστρονόμων τοῦ 18ου αἰῶνος, γεννηθεὶς εἰς Μπούργκ ἀν Μπρὲς τὸν 'Ιούλιον 1732 καὶ ἀποθανὼν ἐν Παρισίοις τὸν 'Απρίλιον τοῦ 1807. 'Υπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τῆς «Στοᾶς τῶν 9 ἀδελφῶν», ἤτοι τῶν Μουσῶν, εἰς τὴν ὁποίαν συνεκεντρώθησαν ὅλοι οἱ Τέκτονες οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς ἐρεύνας, τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς Καλὰς Τέχνας. 'Υπῆρξεν ἐπίσης εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς Μεγ.·. 'Αν.·. τῆς Γαλλίας ἐδημοσίευσε δὲ τὸ 1774 καὶ σοβαρὸν ὑπόμνημα ἐπὶ τῆς 'Ιστορίας τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ.

Ντελαλάντ, *Κάρολος Φλορὰν 'Ιάκωβος.* Γάλλος φιλόλογος συγγραφεὺς πολλῶν διδακτικῶν καὶ ποιητικῶν ἄρθρων περὶ τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ καὶ τῆς «Ἀ μ ύ ν η ς κ α ὶ 'Α π ο λ ο γ ί α ς τ ο ῦ 'Ε λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ.·.» ἐκδοθείσης τὸ 1814. 'Υπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τῶν ἀρχείων τῆς εἰς Ντουαὶ τῆς Γαλλίας Στοᾶς τοῦ Φιλοσοφικοῦ Δόγματος.

Ντελωναί, *Φραγκίσκος Στανισλάς.* (Delauney). Γάλλος ἱστορικὸς συγγραφεὺς πολλῶν Τεκτονικῶν ἔργων ἐξ ὧν τὸ κυριώτερον εἶναι ὁ «Κ ε ρ α μ ι σ τ ὴ ς τ ῶ ν 33 β α θ μ ῶ ν τ ο ῦ 'Α ρ χ.·. κ α ὶ 'Α π.·. Σ κ ω τ.·. Δ.·.». Τὸ ἔργον αὐτὸ εἶναι ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρον ὡς πρὸς τὴν ἐτυμολογίαν τῶν λέξεων τοῦ Δόγματος. Μερικαὶ ἐν τούτοις τῶν ἐτυμολογιῶν αὐτῶν δὲν θεωροῦνται ὀρθαί.

Ντ' 'Εόν, *'Ιππότης.* (D' Eon). Γάλλος γεννηθεὶς τὸν 'Οκτώβριον τοῦ 1728 εἰς Τοννὲρ τῆς Βουργουνδίας καὶ λαβὼν τὰ ὀνόματα Κάρολος, Γενεβιέβη, Λουΐζα, Αὔγουστος, 'Ανδρέας, Τιμόθεος, Ντεὸν Ντὲ Μπωμόν. 'Η ζωή του ὑπῆρξε μυστηριώδης. 'Αφοῦ ἐπὶ 40 ἔτη ἔζησεν ὡς ἄνδρας, αἰφνιδίως ἐδήλωσεν οἰκειοθελῶς ἐνώπιον 'Αγγλικοῦ δικαστηρίου ὅτι καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν χρονικὴν περίοδον ὑπεκρίνετο καὶ ὅτι εἰς τὴν πραγματικότητα ἦτο γυνή. Μετὰ τὸν θάνατόν του ὅμως ἀπεδείχθη ὅτι εἶχε ψευσθῆ.

Κατήγετο ἀπὸ οἰκογένειαν εὐγενῶν, τὸ δὲ βαπτιστικόν του βεβαιοῖ ὅτι τὰ ἀνωτέρω ὀνόματα τοῦ ἐδόθησαν κανονικῶς κατὰ τὴν βάπτισιν. Τὸ οἰκογενειακόν του ὄνομα ἦτο Ντεὸν ἀλλ' ὁ Λουδοβῖκος ΙΕ' τὸ 1757 διώρθωσε τὸ ὄνομα εἰς Ντ' 'Εόν. 'Εσπούδασε νομικὰ καὶ φιλολογίαν διακριθεὶς εἰς ἀμφότερα. Διεκρίνετο ἐπίσης ὡς ἐξαιρετικὸς ξιφομάχος. 'Ο Λουδοβῖκος ΙΕ' ἀπέστειλεν αὐτὸν καὶ τὸν 'Ιππότην Ντάγκλας ὡς ἐμπίστους ἀπεσταλμένους του εἰς Ρωσίαν, ὅπου ὁ Ντ' 'Εὸν εἰσήχθη καὶ εἰς τὴν μυστικὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐκεῖ Γαλλικῆς πρεσβείας. 'Απὸ τὴν Ρωσίαν ἀνεχώρησε τὸ 1760 διὰ νὰ μετάσχῃ μὲ τὸ Σύνταγμά του εἰς τὸν 'Επταετῆ πόλεμον, ὅπου διεκρίθη τραυματισθεὶς εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν μηρόν. 'Ο Ντ' 'Εὸν διεπραγματεύθη καὶ τὴν συνθήκην εἰρήνης μὲ τὴν 'Αγγλίαν ἀποσταλεὶς εἰς Λονδῖνον ὅπου καὶ διωρίσθη καὶ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας. 'Εκεῖ ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν καίτοι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον ἀρχίσει αἱ πρῶται διαδόσεις περὶ τοῦ φύλου του. 'Εγένετο δεκτὸς εἰς τὴν Γαλλικὴν Στ.·. τῆς «'Αθανασίας», ὑπαγομένην εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς 'Αγγλίας, τὴν 18 Μαΐου 1768. Τὸν 'Ιανουάριον τοῦ 1769 προήχθη εἰς τὸν 3ο ὑπηρετήσας καὶ ὡς β' ἐπ.·. Διαμένων ἐξόριστος ἐν 'Αγγλίᾳ, λόγῳ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀνωμαλιῶν, ὁ Ντ' 'Εὸν ἐπροστατεύθη ἀπὸ τὸν Κόμητα Φέρρερς Μεγ.·. Διδ.·. τῶν Νέων Τεκτόνων. 'Εν τῷ μεταξὺ αἱ φῆμαι περὶ τοῦ πραγματικοῦ γένους τοῦ 'Ιππότου εἶχον εὐρύτατα διαδοθῆ καὶ στοιχήματα ἀκόμη εἶχον τεθῆ ἀνελθόντα ἐν συνόλῳ εἰς ποσὸν 120 χιλιάδων λιρῶν μεταξὺ τῶν ἰσχυριζομένων ὅτι ὁ 'Ιππότης ἦτο γυνὴ καὶ ἐκείνων οἵτινες ἐπίστευον τὸ ἀντίθετον. Τελικῶς ἀπεφασίσθη νὰ ὑποβληθῇ τὸ ζήτημα εἰς δικαστήριον μεταξὺ τῶν δύο ἀντιθέτων παρατάξεων. Τὸ 1777 ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς μιᾶς παρατάξεως παρουσίασεν εἰς τὸ δικαστήριον δύο μάρτυρας, ἕνα ἰατρὸν ὀνόματι Λὲ Γκοὺ καὶ ἕνα δημοσιογράφον ὀνόματι ντὲ Μοράντ, οἱ ὁποῖοι ἐνόρκως ἐβεβαίωσαν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ὅτι ὁ Ντ' 'Εὸν ἦτο γυνή.

Κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα ὁ Ντ' 'Εὸν ὅστις διεπραγματεύετο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν, προέβη εἰς ἐπίσημον δήλωσιν ὅτι εἶναι πράγματι γυνή. 'Ο Λουδοβῖκος ΙΣΤ' ἐδέχθη τότε ὅπως ὁ Ντ' 'Εὸν ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ φέρῃ τοῦ λοιποῦ γυναικείαν ἀμφίεσιν καὶ οὐδέποτε νὰ θεαθῇ φέρων ἀνδρικὴν στολήν. Διὰ λόγους οὐδέποτε ἐξακριβωθέντας ὁ Ντ' 'Εὸν ἐδέχθη καὶ ἔκτοτε ἔζησεν ὡς γυνή. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ προεκάλεσε καὶ σοβαρὰς διενέξεις μεταξὺ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν Νέων Τεκτόνων καὶ τῆς τῶν 'Αρχαίων ἐν 'Αγγλίᾳ, διότι οἱ τελευταῖοι κατηγόρουν τοὺς πρώτους ὡς μυήσαντας εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἄτομον τοῦ ὁποίου δὲν ἐφρόντισαν νὰ ἐξακριβώσουν τὸ γένος.

Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1777 ὁ Ντ' 'Εὸν ἀνεχώρησε διὰ τὴν Γαλλίαν, παρουσιάσθη εἰς τὴν Μαρίαν - 'Αντουανέτταν καὶ ἀπεσύρθη μὲ τὴν μητέρα του εἰς τὴν γενέθλιόν του πόλιν Τοννέρ. Ὅταν ἐξερράγη ἡ 'Αμερικανικὴ 'Επανάστασις ὁ Ντ' 'Εὸν προσεφέρθη νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸν Γαλλικὸν στόλον ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐδέχθη.

Τὸ 1785 ἐπέστρεψεν εἰς 'Αγγλίαν διὰ νὰ διακανονίσῃ μερικὰ οἰκονομικὰ ζητήματα καὶ παρέμεινε πλέον ἐκεῖ μέχρι τοῦ θανάτου του οὐδέποτε ὅμως ἐγκαταλείψας τὴν γυναικείαν ἀμφίεσίν του.

'Η Γαλλικὴ 'Επανάστασις τοῦ ἀπέκοψε τὴν σύνταξιν ποὺ ἐλάμβανε, ἀλλ' ὁ Ἄγγλος Βασιλεὺς Γεώργιος Γ' τοῦ ἐχορήγησεν ἄλλην μικροτέραν ὅμως. 'Υποφέρων οἰκονομικῶς ἠναγκάσθη νὰ πωλήσῃ διαδοχικῶς τὰ κοσμή-

ματά του καὶ κατόπιν τὴν βιβλιοθήκην του. Ἀπέθανεν ἐν πενίᾳ τὴν 21 Μαΐου 1810. Μετὰ τὸν θάνατόν του ὁ διάσημος τότε χειροῦργος Τόμας Κόπλαντ ἐνήργησε νεκροψίαν κατόπιν τῆς ὁποίας ὑπέγραψε πιστοποιητικὸν βεβαιῶν ὅτι ὁ Ἱππότης Ντ' Ἐὸν ἀνῆκεν ἀναντιρρήτως εἰς τὸ ἀνδρικὸν φῦλον. Τοῦτο ἐπεβεβαίωσαν ἐξετάσαντες τὸ πτῶμα, ὁ κληρικὸς χειροῦργος Πατὴρ Ἐλισσαῖος, ὁ κόμης Γιαρμπόροου, ὁ Σὲρ Σίντνεϋ Σμὶθ καὶ ἄλλοι φίλοι τοῦ Ντ' Ἐόν. Ὁ Ἱππότης Ντ' Ἐὸν ἔχει συγγράψει πολλὰ ἔργα μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ 13 τόμους «Ἀπομνημονεύματα τοῦ Ἱππότου Ντὲ Μπωμόν».

Οὐδέποτε ὅμως κατωρθώθη νὰ διαλευκανθῇ τὸ μυστήριον μὲ τὸ ὁποῖον περιέβαλεν ἑαυτὸν ὁ κατὰ τὰ ἄλλα, τίμιος καὶ ἀνδρεῖος Ντ' Ἐόν.

Ντέρμοττ, *Λῶρενς* (Dermott). Ἰρλανδὸς * ἐν Ἰρλανδίᾳ τὸ 1720 καὶ † ἐν Λονδίνῳ τὸ 1791. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. ἐν Δουβλίνῳ τὸ 1740 καὶ ἀνῆλθε ταχέως τὰς βαθμίδας καταστὰς τὸ 1752 Μέγας Γραμματεὺς τῶν «Ἀρχαίων» καὶ κατόπιν πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. Τὸ 1756 ἐξέδωσε τὸ Βιβλίον Συνταγμάτων τῆς Μεγ.·. Στ.·. του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀχιμὰν Ρεζὸν» (βλ. λ.).

Ὁ Ντέρμοττ ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως ὁ κύριος ὑποκινητὴς καὶ ὑποστηρικτὴς τῆς μεγάλης συγκρούσεως, ἥτις περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος διῄρεσε τοὺς Τέκτονας τῆς Ἀγγλίας εἰς δύο στρατόπεδα, τοὺς «Νεοτέκτονας» καὶ τοὺς «Ἀρχαίους» (βλ. Ἀγγλία). Ἀδιάλλακτος, μαχητικός, σαρκαστὴς καὶ ὄχι πάντοτε εἰλικρινὴς ὁ Ντέρμοττ διεκρίνετο ἐν τούτοις διὰ τὴν εὐρυμάθειάν του καὶ τὴν κατανόησιν τῆς Τεκτονικῆς φιλοσοφίας. Ἐλέχθη ὑπό τινων ὅτι ὁ Ντέρμοττ εἶναι ὁ ἱδρυτὴς τοῦ βαθμοῦ τῆς Βασιλικῆς Ἀψῖδος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές.

Βιογραφίαν τοῦ Ντέρμοττ ἔγραψαν ὁ W. Bywater καὶ ὁ Richard Reece γραμματεὺς τῆς ὑπ' ἀριθ. 1 Στοᾶς τῶν Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Ἀγγλίας.

Ντὸντ *Οὐΐλλιαμ* (Dodd). Ὁ αἰδεσιμ. Οὐΐλλιαμ Ντὸντ ἐγεννήθη τὸ 1729. Ἀποφοιτήσας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Καῖμπριτζ ἔγινε κληρικὸς καὶ διεκρίθη ὡς ἱεροκήρυξ, συγγραφεὺς καὶ ἐκδότης, διορισθεὶς τὸ 1764 καὶ ἐφημέριος τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Γ'.

Τὸ 1775 ἐμυήθη εἰς τὴν Στ.·. τοῦ Ἁγίου Ἀλβανοῦ, τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος ἐξελέγη καὶ Μέγ.·. Ἐφημέριος τῆς Μεγ.·. Στ.·..

Κατὰ τὸ 1777 συνελήφθη ἐπὶ πλαστογραφίᾳ διὰ νὰ καταχρασθῇ 4200 στερλίνας τοῦ κόμητος τοῦ Τσέστερφιλντ. Διεγράφη ἀμέσως ἀπὸ τὴν Στ.·. του καὶ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1777. Τὴν 27 Ἰουνίου τοῦ ἰδίου ἔτους καταδικασθεὶς ἐθανατώθη δι' ἀγχόνης. Τόσον αἱ Συντεχνίαι τῆς πόλεως Λονδίνου ὅσον καὶ αἰτήσεις φέρουσαι τὰς ὑπογραφὰς 30 χιλιάδων πολιτῶν παρεκάλουν τὸν Βασιλέα νὰ μειώσῃ τὴν ποινήν, ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθησαν. Ὁ ἀπαγχονισμὸς τοῦ Ντὸντ ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τῆς εὐρείας κινήσεως ἥτις καὶ κατέληξεν εἰς τὴν κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς διὰ χρέη, πλαστογραφίαν καὶ διαφόρους ἄλλας ἀξιοποίνους πράξεις ἐξαιρέσει τῆς δολοφονίας καὶ τῆς προδοσίας.

Ντράμμοντ, *Ἰωσίας Χαΐϋδεν* (Drummond). Διαπρεπὴς Ἀμερικανὸς Τέκτων * 1827 † 1902 εἰς ἡλικίαν 75 ἐτῶν. Ἐπὶ 54 συναπτὰ ἔτη ὑπηρέτησε μὲ ζῆλον καὶ ἀφοσίωσιν τὸν Τεκτονισμὸν χρηματίσας καὶ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πολιτείας Μαίην. Ὅπως ὅλοι οἱ πραγματικοὶ Τέκτονες εἰργάσθη ἀθορύβως καὶ χωρὶς ἐπιδείξεις, ἀναδειχθεὶς εἷς τῶν σοφωτέρων Τεκτόνων τοῦ 19ου αἰῶνος.

Νυάγια (Nyaya). Ὄνομα τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν τριῶν συστημάτων τῆς ἀρχαίας Ἰνδικῆς φιλοσοφίας.

Νύξ. Καθ' ὅλον σχεδὸν τὸν κόσμον αἱ Τεκτ.·. Στ.·. συνέρχονται τὴν νύκτα, ἐκτὸς ἐξαιρετικῶν τινων περιπτώσεων, ὡς εἶναι αἱ λευκαὶ ἑορταί. Μόνον εἰς μεγάλας τινὰς πόλεις, ὅπως ἡ Νέα Ὑόρκη, τὸ Σικάγον κ. ἄ. ἔχουν ἱδρυθῇ εἰδικαί τινες Στοαὶ συνεδριάζουσαι τὴν ἡμέραν διὰ Τέκτονας τῶν ὁποίων αἱ ἀσχολίαι δὲν ἐπιτρέπουν νὰ συνέρχωνται τὴν νύκτα.

Εἰς τὴν ἐκλογὴν αὐτὴν τοῦ σκότους πρὸς συνεδρίασιν, αἱ συνεδριάσεις τῶν Τεκτόνων συμφωνοῦν μὲ τὰς τελετὰς τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων, ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν ἐκ μιᾶς κοινῆς πηγῆς προέλευσιν ἀμφοτέρων.

Ὁ Ἰουστῖνος γράφει ὅτι εἰς τὴν Ἐλευσῖνα ὁ Τριπτόλεμος ἐφεῦρε τὴν τέχνην τῆς σπορᾶς τοῦ σίτου καὶ ὅτι εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης, αἱ νύκτες ἦσαν ἀφιερωμέναι εἰς μύησιν. Ὁ ἰσχυρισμὸς ἐν τούτοις αὐτὸς δὲν εἶναι καὶ πολὺ βάσιμος.

Εἰς τὰς «Βάκχας» του ὁ Εὐριπίδης παρουσιάζει τὸν θεὸν Βάκχον θεωρούμενον ἱδρυτὴν τῶν Διονυσιακῶν Μυστηρίων, δίδοντα ἀπάντησιν εἰς σχετικὴν ἐρώτησιν τοῦ Βασιλέως Πενθέως :

Πενθεύς. Τὰ δ' ἱερὰ νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν τελεῖς ;
Βάκχος. Νύκτωρ τὰ πολλά, σεμνότητ' ἔχει σκότος.

Καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα Μυστήρια ὁ αὐτὸς λόγος ἐδίδετο διὰ τὰς νυκτερινὰς τελετάς, διότι ἡ νὺξ καὶ τὸ σκότος ἐνέχουν κάτι τὸ ἐπιβλητικὸν καὶ αὐστηρὸν καὶ προκαλοῦν ἱερὸν δέος εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὸν νοῦν. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ τὸ μέλαν χρῶμα, ὡς ἔμβλημα τοῦ σκότους καὶ τῆς νυκτὸς ἐθεωρεῖτο τὸ κατάλληλον διὰ τὰ Μυστήρια.

Εἰς τὰ Ἰνδικὰ Μυστήρια ὁ πρὸς μύησιν ὑποψήφιος, ἀφοῦ ὑφίστατο τὰς καθάρσεις, ὡδηγεῖτο εἰς τὸ μέσον τῆς νυκτὸς ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ σπηλαίου ὅπου ἐτελοῦντο αἱ μυστικαὶ τελεταὶ τῆς μυήσεως. Καὶ τὰ Μιθραϊκὰ ἐπίσης Μυστήρια ἐν Περσίᾳ τὰς νυκτερινὰς ἐτελοῦντο ὥρας.

Μεταξὺ τῶν Δρυΐδῶν τῆς Βρεττανίας καὶ τῆς Γαλατίας ἡ κυρία ἐτησία μύησις ἤρχιζε κατὰ τὸ «πλήρες μεσονύκτιον» τῆς παραμονῆς τῆς Πρώτης Μαΐου.

Οὕτω γενικῶς αἱ μυήσεις εἰς ὅλα γενικῶς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια εἶναι ἀπολύτως ἐξηκριβωμένον ὅτι ἐτελοῦντο τὴν νύκτα.

Ὁ λόγος τὸν ὁποῖον προβάλλουν οἱ ἀρχαῖοι διὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς νυκτὸς πρὸς τέλεσιν τῶν μυήσεων, ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰ Τεκτονικὰ Μυστήρια.

«Τὸ σκότος, γράφει ὁ Δρ Ὄλιβερ, ἦτο ἔμβλημα τοῦ θανάτου, ὁ δὲ θάνατος εἶναι τὸ προανάκρουσμα τῆς ἀναστάσεως. Οὕτω ἀντιλαμβάνεται τις ἀμέσως κατὰ ποῖον τρόπον τὸ δόγμα τῆς ἀναστάσεως ἀπεκαλύπτετο εἰς τὰς τελετὰς τῶν Μυστηρίων».

Ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις εἶναι τὰ δόγματα τὰ διδασκόμενα εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια καὶ ἡ νὺξ καὶ τὸ σκότος ἐχρειάζοντο διὰ νὰ συμβάλλουν εἰς τὸ δέος καὶ τὸν σεβασμὸν τὸν ὁποῖον τὰ δόγματα αὐτὰ ἔπρεπε νὰ ἐμπνέουν εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν.

Τὰ αὐτὰ δόγματα ἀποτελοῦν καὶ τὴν βάσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ Διδ.·. Τεκτ.·. ἀντιπροσωπεύει ὅπως λέγει καὶ ὁ Χάτσινσων «ἄνδρα διασωθέντα ἀπὸ τὸν τάφον τῆς ἀνομίας καὶ ἀνυψωθέντα εἰς τὴν πίστιν τῆς σωτηρίας» τὸ σκότος καὶ ἡ νὺξ ἀποτελοῦν τὸ κατάλληλον περιβάλλον τῶν ἐπιβλητικῶν τελετῶν αἱ ὁποῖαι διακηρύττουν τὸ γεγονὸς αὐτό.

Νωαχῖται (Noachites). Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε. Ὁ ὅρος ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τοὺς Τέκτονας βάσει τῆς παραδόσεως τοῦ Τάγματος, καθ' ἣν ὁ Νῶε ὑπῆρξεν ὁ πατὴρ καὶ ἱδρυτὴς τοῦ Τεκτ.·. συστήματος τῆς θεολογίας. Ὁ μῦθος προσθέτει ὅτι οἱ Τέκτ.·. ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι ἀπόγονοι τοῦ Νῶε, διότι εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους διετήρησαν τὰς ἁγνὰς ἀρχὰς τῆς πίστεως ἐν μέσῳ τῆς περὶ αὐτοὺς ἐπικρατούσης διαφθορᾶς.

Τὸν τίτλον πρῶτος ἐχρησιμοποίησεν ὁ Ἄντερσον εἰς τὴν β' ἔκδοσιν τοῦ Βιβλίου Συνταγμάτων μὲ τὴν ἑξῆς διάταξιν: «Ὁ Τέκτων ὑποχρεοῦται διὰ τῆς συμπεριφορᾶς του, νὰ τηρῇ τὸν ἠθικὸν νόμον ὡς ἀληθὴς Νωαχίτης».

Νωαχίτης ἢ Πρῶσσος Ἱππ.·. Ὁ 21ος βαθμὸς τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·. Ἡ ἱστορία καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ βαθμοῦ τούτου εἶναι ἀρκετὰ περίεργος. Οὐδόλως συνδέεται μὲ τὴν σειρὰν τῶν βαθμῶν τῶν στηριζομένων ἐπὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ἀνάγεται δὲ εἰς τὸν Πύργον τῆς Βαβέλ. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ κάτοχοι τοῦ βαθμοῦ καλοῦνται Νωαχῖται ἐνῷ ὅλοι οἱ τῶν ἄλλων βαθμῶν χαρακτηρίζονται ὑπ' αὐτῶν ὡς Χιραμῖται. Τὰ παλαιὰ Γαλλικὰ τυπικὰ γράφουν ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος μετεφράσθη ἀπὸ τὸ Γερμανικὸν τυπικὸν κατὰ τὸ 1757. Ὁ Λέννιγκ δὲν παραδέχεται τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτόν, ἀναγνωρί-

ζει ὅμως ὅτι ὁ βαθμὸς αὐτὸς ἐδημιουργήθη κατὰ τὸ μνημονευθὲν ἔτος 1757. Ἡ καταστροφὴ τοῦ Πύργου τῆς Βαβὲλ ἀποτελεῖ τὴν παράδοσιν τοῦ βαθμοῦ τοῦ ὁποίου μυθικὸς ἱδρυτὴς φέρεται ὁ ἀρχιοικοδόμος τοῦ Πύργου ὀνόματι Πελέγκ. Κατὰ τὸ τυπικὸν τοῦ βαθμοῦ, αἱ συνεδριάσεις του δέον νὰ γίνωνται καθ' ἕκαστον μῆνα τὴν νύκτα τῆς πανσελήνου, ἐντὸς δὲ τῆς Στ.·. οὐδὲν ἀπολύτως νὰ ὑπάρχῃ τεχνητὸν φῶς.

Ὁ βαθμὸς οὗτος υἱοθετήθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως καὶ οὕτω κατέστη μέρος τοῦ συστήματος τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·.

Ὁ Μάκεϋ ἐν τούτοις ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ὁ βαθμὸς αὐτὸς ἀποτελεῖ ἀκατάλληλον διακοπὴν εἰς τὴν ἄλυσιν τοῦ μυθικοῦ συμβολισμοῦ διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ Σολομῶντος διὰ τοῦ Νῶε καὶ τοῦ Χιραμαββὴφ διὰ τοῦ Πελέγκ. Καὶ ἡ παρεμβολή του εἰς τὸ Τεκτονικὸν σύστημα δέον νὰ ἀποδοθῇ μόνον εἰς τὴν μανίαν δημιουργίας προκεχωρημένων βαθμῶν ἥτις ἐπεκράτει ἐν Γαλλίᾳ περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος.

Βασικὴ ἰδέα τοῦ βαθμοῦ τούτου εἶναι νὰ διδάξῃ τὸ ἔγκλημα τοῦ σφετερισμοῦ καὶ τῶν ἀρετῶν τῆς ταπεινοφροσύνης. Πάντως ὁ βαθμὸς οὗτος δὲν εἶναι ἐν χρήσει εἰς πολλὰς χώρας, ἢ ἀπονέμεται σιωπηρῶς μεταξὺ τοῦ 20οῦ καὶ τοῦ 24ου.

Εἰς τὸ δόγμα τοῦ Μισραΐμ ὁ βαθμὸς οὗτος εἶναι ὁ 35ος.

Νῶε. Εἰς ὅλα τὰ μὴ ὑπάρχοντα πλέον χειρόγραφα Συντάγματα, ὁ Νῶε καὶ ὁ κατακλυσμὸς κατέχουν σημαντικὴν θέσιν εἰς τὴν Παράδοσιν τοῦ Θεσμοῦ. Ὅταν δὲ ἀνεπτύχθη εἰς τὴν σύγχρονον μορφήν του τὸ Τεκτ.·. σύστημα, ὁ Νῶε ἐχαρακτηρίσθη ὡς εἷς τῶν Πατρώνων τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Αἱ περὶ Νῶε παραδόσεις ἔχουν τόσον στενῶς συνδεθῇ μὲ τὰς Τεκτονικὰς ὥστε οἱ Τέκτονες ἀπεκαλοῦντο καὶ ἀποκαλοῦνται ἀκόμη ἐνιαχοῦ Νωαχῖται.

Ὁ ἐπιθυμῶν ἑπομένως νὰ ἐρευνήσῃ τὸν μυθικὸν συμβολισμὸν τοῦ Τάγματος δέον νὰ γνωρίσῃ τοὺς σχετικοὺς περὶ Νῶε μύθους.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ ἀπεδέχθη εὐπίστως ὅλους αὐτοὺς τοὺς μύθους: ἀλλ' οὐδεμίαν ἔχουν οὗτοι αὐθεντικότητα ὥστε νὰ γίνουν καὶ σήμερον πιστευτοί. Εἶναι ὅμως ἐνδιαφέροντες διότι φανερώνουν τὴν προέλευσιν τῶν παραδόσεων ἀπὸ τὰ σύμβολα καὶ διδακτικοὶ ἐπίσης, διότι εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον συμβολικοί.

Ἡ παράδοσις τοῦ Τάγματος ἀναφέρει ὅτι οἱ τρεῖς υἱοὶ τοῦ Λάμεχ καὶ ἡ θυγάτηρ του Νοεμὰ (βλ. λ.) ἐγνώριζον ὅτι ὁ Θεὸς θὰ ἐτιμώρει τὴν ἁμαρτίαν διὰ τοῦ ὕδατος. Κατέγραψαν λοιπὸν τὰς ἐπιστήμας εἰς τὰς ὁποίας εἶχον ἐπιδοθῇ ἐπὶ δύο λιθίνων στηλῶν διὰ νὰ εὑρεθοῦν αὗται μετὰ τὸν κατακλυσμόν.

Βραδύτερον ὁ μῦθος αὐτὸς προσέλαβε διάφορον μορφὴν καὶ εἰς τὸν Ἐνὼχ ἀπεδόθη ἡ φροντὶς νὰ θάψῃ τὸν θεμέλιον λίθον εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ὄρους Μορία (βλ. λ.) καὶ νὰ ἀνυψώσῃ ὑπεράνω αὐτοῦ τὰς δύο στήλας.

Ὁ πρῶτος Τεκτονικὸς μῦθος ὁ ἀναφερόμενος εἰς τὸν Νῶε μᾶς λέγει ὅτι τὴν προσοχήν του εἶχον ἐπισύρῃ αἱ στῆλαι τοῦ Ἐνὼχ ἐπὶ τοῦ ὄρους Μορία. Ἐρευνήσας ἀνεκάλυψε τὴν εἴσοδον τοῦ ὑπογείου θόλου καὶ ἀνεκάλυψε τὸν θεμέλιον λίθον χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ ἐννοήσῃ τοὺς ὑπ' αὐτὸν μυστικοὺς χαρακτῆρας. Ἀφῆκε λοιπὸν αὐτοὺς ἐκεῖ καὶ παρέλαβε μόνον τὸν θεμέλιον λίθον τὸν ὁποῖον ἐτοποθέτησεν ὡς κατάλληλον βωμὸν ἐντὸς τῆς Κιβωτοῦ.

Ἄλλος μῦθος διατηρούμενος εἰς ἕνα τῶν ἀνεκφράστων βαθμῶν μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἡ Κιβωτὸς εἶχε ναυπηγηθῇ ἀπὸ ξύλα κέδρων τοῦ Λιβάνου, καὶ ὅτι ὁ Νῶε εἶχε χρησιμοποιήσῃ πρὸς τοῦτο Σιδωνίους ξυλοκόπους, διαδόχους τῶν ὁποίων ἐχρησιμοποίησε βραδύτερον καὶ ὁ Σολομὼν διὰ τὴν ξυλείαν τοῦ Ναοῦ του.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀφήγησις τῆς Γενέσεως ἀποτελεῖ τὴν βάσιν μιᾶς ἄλλης σειρᾶς μύθων συνδεομένων μὲ τὴν περιστερὰν εἰσαχθεῖσαν οὕτω εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Ἡ περιστερὰ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐξαποστείλῃ ὁ Νῶε διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι ἀπεσύρθησαν τὰ νερὰ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐθεωρεῖτο ἀνέκαθεν ἱερὸν πτηνόν. Ὡς ἔμβλημα εἰρήνης καὶ εὐημερίας εἶχε γίνῃ τὸ Πτηνὸν τῆς Ἀφροδίτης.

Ἐν τόσον σημαντικὸν γεγονός, ὡς ὁ κατακλυσμὸς ἐπέδρασε φυσικὰ σημαντικῶς ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν τῶν διαφόρων λαῶν. Καὶ διὰ τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὰ χρονικὰ ὅλων τῶν λαῶν. Καὶ μὲ τὴν ἀνάμνησιν αὐτὴν συνδέεται φυσικὰ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Νῶε ὡς καὶ ἡ Κιβωτὸς διὰ τῆς ὁποίας διεσώθη οὗτος. Ὅταν μετὰ τὴν διασπορὰν τῆς Βαβὲλ ἀπωλέσθη ἡ ὀρθὴ διδασκαλία καὶ ἡ εἰδωλολατρία ἀντικατέστησε τὴν παλαιὰν πίστιν, τότε ὁ Νῶε εἰς πολλὰς χώρας ἐλατρεύθη ὑπὸ διάφορα ὀνόματα ὡς Θεὸς καὶ ἡ Κιβωτὸς μετετράπη εἰς Ναὸν τῆς Θεότητος. Ἐντεῦθεν προέκυψαν τὰ διάφορα συστήματα μυήσεων ἴχνη τῶν ὁποίων ἀνευρίσκομεν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς παλαιὰς θρησκείας.

Ὁ Νῶε, κατὰ τὴν παράδοσιν αὐτὴν πάντοτε, ἐξελθὼν μετὰ τῆς οἰκογενείας του τῆς Κιβωτοῦ, ἔκτισε βωμὸν μὲ τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ Ἐνὼχ ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἐτέλεσε θυσίαν. Τότε ἀκριβῶς καὶ ὁ Θεὸς συνῆψε τὴν Διαθήκην μετὰ τοῦ Νῶε. Μὲ τὸν Πύργον ὅμως τῆς Βαβὲλ ἐγκατελείφθη ἡ λατρεία τοῦ ἑνὸς μόνον Θεοῦ καὶ μόνον τὸ ἱερατεῖον διὰ τῶν ἐγκαθιδρυθέντων Μυστηρίων διετήρησε τὴν ἀλήθειαν.

Αὗται εἶναι ἐν συνόψει αἱ Τεκτ.·. περὶ Νῶε παραδόσεις αἱ ὁποῖαι καίτοι στεροῦνται ἱστορικῆς βάσεως ἐγκλείουν ἐν τούτοις συμβολισμοὺς τοὺς ὁποίους εὐκόλως δύναται νὰ ἀντιληφθῇ ὁ Τέκτων ἐρευνητής.

Ξ. Τὸ 14ον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου καὶ 23ον τοῦ λατινικοῦ.

Ξαβιὲ ***Μιὲρ ε καμπέλλο, Φρανσίσκο.*** Ἱσπανὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ἀλμέρια καὶ Γενικὸς Ἱερεξεταστὴς τῆς Ἱσπανίας φανατικὸς διώκτης τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων. Ὅταν τὸ 1815 ὁ Φερδινάνδος Ζ' ἀποκατέστησε καὶ πάλιν τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν ἐν Ἱσπανίᾳ καὶ ἔκλεισε τὰς Τεκτονικὰς Στοάς, ὁ Ξαβιὲ ἐδημοσίευσε τὴν Βούλλαν τοῦ Πίου Ζ' ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τὴν συνώδευσε μὲ ἰδικήν του ἐγκύκλιον καταγγέλλουσαν τὰς Τεκτ.·. Στ.·. ὡς «Ἑταιρίας ποὺ ὁδηγοῦν εἰς στάσιν. ἀνεξαρτησίαν καὶ εἰς ὅλα τὰ σφάλματα καὶ ἐγκλήματα». Ἠπείλει μὲ σκληροτάτας ποινὰς ὅσους δὲν θὰ ἀπηρνοῦντο τὸν Τεκτ.·. ἐντὸς 15 ἡμερῶν, ἤρχισε δὲ ἀκολούθως σειρὰν διωγμῶν ἀφαντάστου ἀγριότητος. Πολλοὶ ἐξέχοντες Ἱσπανοὶ συνελήφθησαν καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὰ ὑπόγεια τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως μὲ τὴν κατηγορίαν ὅτι ἦσαν «ὕποπτοι».

Ξαιντράϊγ ἢ **Ξαιντράϊγ,** ***Κυρία ντέ.*** (Βλ. Γυναῖκες Τεκτονίδες).

Ξάνθος ***Ἐμμανουήλ.*** Ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς «Φιλικῆς Ἑταιρίας * ἐν Πάτμῳ τῷ 1772 † ἐν Ἀθήναις 1852. Ἐπεδόθη ἀρχικῶς εἰς τὸ ἐμπόριον ἐν Τεργέστῃ τὸ δὲ 1810 ἐγκατεστάθη εἰς Ὀδησσόν. Ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ οἴκου Βασιλείου Ξένη τῆς Ὀδησσοῦ δι' ὑποθέσεις εἰς Πρέβεζαν καὶ Πράγαν διῆλθεν ἐκ Λευκάδος ὅπου ἐμυήθη τὸ 1813 εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰς τὴν ἐκεῖ Στοὰν «L' Union» ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας, τῇ συστάσει τοῦ ἀδ.·. Παναγ. Καραγιαννίδου, ὡς γράφει ὁ ἴδιος εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του. Συνειογάσθη κατόπιν μετὰ τῶν Τεκτόνων ἐπίσης Ν. Σκουφᾶ καὶ Ἀθ. Τσακάλωφ εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς «Φιλικῆς Ἑταιρίας» εἰς τὴν ὁποίαν προσέδωσαν μορφὴν καθαρῶς Τεκτονικήν.

Ξενοκράτης ***ὁ Χαλκηδόνιος.*** Φιλόσοφος μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος * ἐν Χαλκηδόνι περὶ τὸ 394 π. Χ. καὶ ἀποθανὼν ἐν Ἀθήναις 314 π. Χ. Διηύθυνε τὴν Ἀκαδήμειαν ἐπὶ 15 ἔτη μετὰ τὸν Σπεύσιππον. Ταξιδεύσας εἰς Συρακούσας ἐσπούδασε τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν. Ὁ Ἰάμβλιχος ἀναφέρει ὅτι ὁ Ξενοκράτης ἐνεβάθυνεν εἰς τὰς πυθαγορικὰς ἀκροάσεις, εἰς τὰ ἔργα του δὲ παρουσιάζει τὴν πλατωνικὴν διδασκαλίαν διὰ μαθηματικῶν συμβόλων. Δέχεται ὡς πρώτας ἀρχὰς τὸ ***ἓν*** ἢ περιττὸν καὶ τὴν ***δυάδα*** τὸν ἄρτιον. Τὸ ἓν τὸ ὀνομάζει πρῶτον ἢ ἄρρενα Θεὸν καὶ ταυτίζει μὲ τὸν Δία ἢ τὸν νοῦν, τὴν δὲ δυάδα ἀποκαλεῖ μητέρα τῶν θεῶν, θηλεῖαν θεάν. Συμφώνως πρὸς τὴν θεωρίαν του τὸ θεῖον παρομοιάζεται μὲ ἰσόπλευρον τρίγωνον, διότι ὅπως αὐτὸ οὕτω καὶ ἡ θεία οὐσία εἶναι πανταχοῦ ὁμοία πρὸς ἑαυτήν.

Ὁ Ξενοκράτης διεκήρυττεν ἐπίσης ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι καθαρῶς πνευματικὸν ὂν καὶ δύναται νὰ ὑπάρχῃ καὶ χωρισμένη τοῦ σώματος, εἶναι δὲ ἀθάνατος. Ὁ Ξενοκράτης συνέγραψε πλεῖστα ὅσα ἔργα ἐκ τῶν ὁποίων ὅμως ἀποσπάσματα μόνον διεσώθησαν.

Ξενοφάνης. Ἴων φιλόσοφος καὶ ποιητὴς ἐκ Κολοφῶνος τῆς Μικρασίας * 570—480 π. Χ. ἐπεσκέφθη πολλὰς πόλεις καὶ τελικῶς ἐγκατεστάθη εἰς Ἐλέαν τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος μετασχὼν τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἐλεατικῆς Σχολῆς. Ἡ φιλοσοφία του εἶναι κυρίως μεταφυσική. Ἀποκρούει τὸν πολυθεϊσμὸν καὶ τὸν ἀνθρωπομορφισμὸν τοῦ Θείου καὶ τονίζει ὅτι «εἷς μόνον Θεὸς ὑπάρχει μέγιστος μεταξὺ Θεῶν καὶ ἀνθρώπων οὐδεμίαν ἔχων ὁμοιότητα μὲ τὸν ἄνθρωπον καὶ εἶναι ὅλος ὅρασις, πνεῦμα, ἀκοή, κραδαίνων τὰ πάντα μὲ τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος».

Ξέρξης. Σημαντικὴ λέξις εἰς τὸν 32ⁿ τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·. Εἰς τὰς παλαιὰς ὁδηγίας τοῦ βαθμοῦ τούτου ἀναγράφεται ὅτι τὸν ἀντιπροσωπεύει ὁ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας, ὁ ὑποτιθέμενος ἱδρυτὴς τοῦ Δόγματος.

Ξηροφάγοι (Xerophagists). Τὴν 24 Ἀπριλίου τοῦ 1738 ὁ Πάπας Κλήμης ΙΒ' ἐξέδωσε τὴν βούλλαν τὴν ἀπαγορεύουσαν εἰς τοὺς Καθολικοὺς νὰ εἶναι Τέκτονες. Πολλοὶ ὅμως Τέκτονες Ἰταλοὶ ἐξηκολούθουν νὰ συνεδριάζουν. Διὰ νὰ ἀποφύγουν ὅμως τὸν διωγμὸν καὶ τὰς ποινάς, αἱ ὁποῖαι ἔφθανον καὶ μέχρι τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως, μετέβαλον τὴν ὀνομασίαν των καὶ ἐκαλοῦντο «Ξηροφάγοι», ὑπονοοῦντες δι' αὐτῆς ὅτι ἀνελάμβανον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ πίνουν οἶνον. Δυνάμεθα νὰ τοὺς θεωρήσωμεν ὡς τὴν πρώτην ὀργάνωσιν ἀνθρώπων ἐναντίον τῆς οἰνοποσίας. Εἰς τὰ «Acta Latomorum» ὁ Thory ἀναφέρει ὅτι εἰς τὴν συλλογὴν τῆς Μητρικῆς Στοᾶς τοῦ Φιλοσοφικοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος ὑπάρχει χειρόγραφον ἀναφέρον περὶ τῶν Ξηροφάγων.

Ξίφος. Τὸ ξίφος ἦτο τὸ ἔμβλημα τοῦ ἱπποτισμοῦ. Καὶ δὲν ἐθεωρεῖτο κανεὶς ἱππότης ἐὰν δὲν ἐχειροτονεῖτο πρῶτον διὰ τοῦ ξίφους. Ἐνεῖχε δὲ τὸ ξίφος καὶ συμβολικὴν σημασίαν, ὡς ἀναφέρει λατινικὸν χειρόγραφον τοῦ ἔτους 1260, τὸ ὁποῖον περιγράφει τὴν συμβολικὴν σημασίαν ὅλων τῶν ἱπποτικῶν ἐμβλημάτων καὶ τὸ ὁποῖον περὶ τοῦ ξίφους ἀναφέρει ὅτι τὸ ξίφος εἶναι ἔνδειξις ἀσφαλείας κατὰ τοῦ διαβόλου: καὶ τὰ δύο ἄκρα τῆς λεπίδος σημαίνουν τὸ δίκαιον καὶ τὸν νόμον καὶ ὅτι ὁ πλούσιος πρέπει νὰ ὑπερασπίζεται τὸν πτωχὸν καὶ ὁ ἰσχυρὸς τὸν ἀσθενῆ.

Καὶ εἰς τὸν Τεκτονικὸν Ναϊτισμὸν εὑρίσκομεν διατηρούμενον τὸν αὐτὸν συμβολισμόν, καθ' ὃν διὰ τοῦ ξίφους ὁ νεώτερος ἱππότης προικίζεται μὲ τὰς ἀρετὰς τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἰσχύος καὶ τοῦ ἐλέους.

Αἱ ὑποχρεώσεις ἑνὸς Ἱππότου Ναΐτου ἕλκουν τὴν καταγωγὴν τῶν ἀπὸ τὸν Μεσαίωνα. Τόσον δὲ πολὺ ἐξετιμῶντο τὰ ξίφη κατὰ τὸν Μεσαίωνα, ὥστε καὶ εἰδικὰ ὀνόματα ἐδίδοντο εἰς τὰ ξίφη διασήμων ἡρώων.

Μπάλμουγκ ἐκαλεῖτο τὸ ξίφος τοῦ Ζίγκφριντ, Ντουράνταλ τοῦ Ὀρλάνδο, Κολάντο τοῦ Σίδ, Ἐξκάλιμπουρ τοῦ Βασιλέως Ἀρθούρου κ.τ.λ.

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ἡ χρῆσις τοῦ ξίφους ὡς μέρους τῆς Τεκτονικῆς στολῆς ἀπαντᾶται εἰς τοὺς ἀνωτέρους ἱπποτικοὺς βαθμοὺς ὅτε καὶ φέρεται ὑπὸ τῶν Τεκτόνων. Εἰς τοὺς συμβολικοὺς ὅμως βαθμοὺς εἶναι μόνον σύμβολον, ἀπαγορευομένης πάσης ἄλλης χρησιμοποιήσεώς του. Ἐξαίρεσις μόνον γίνεται διὰ τὰ ἐπίσημα

ξίφη τοῦ Στεγαστοῦ, τοῦ Δοκιμαστοῦ καὶ τοῦ Ξιφοφόρου - Σημαιοφόρου.

Καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀκριβῶς οἱ Τέκτονες στρατιωτικοί, οἱ ἐπισκεπτόμενοι μίαν Στοὰν ὀφείλουν νὰ ἀφίσουν τὰ ξίφη των εἰς τὸν προθάλαμον.

Ξίφος ἐπὶ τὴν καρδίαν Ὁ Thomas Smith Well γράφει ὅτι «τὸ ξίφος τὸ ἐγγίζον τὴν γυμνὴν καρδίαν» σημαίνει ὅτι ἡ δικαιοσύνη θᾶττον ἢ βραδιον θὰ ὑπερισχύσῃ καὶ θὰ προτρέξῃ ἡμῶν. Συμβολίζει ἀκόμη ὅτι ἡ τιμωρία θὰ ἐπακολουθήσῃ πᾶσαν παραβίασιν τῶν ἀναληφθεισῶν ὑποχρεώσεων.

Ξίφος Στεγαστοῦ. Εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους τὸ εἰς χεῖρας τοῦ Στεγαστοῦ ξίφος εἶναι ἐκ τῶν συνήθων. Κατὰ τὸν Μάκεϋ αὐτὸ δὲν εἶναι ὀρθόν. Ἀρχικῶς τὸ ξίφος τοῦ Στεγαστοῦ εἶχε λεπίδα κυματοειδῆ καὶ ὑπενθύμιζε τὴν περιστρεφομένην καὶ φλογώδη ρομφαίαν, ἥτις εὑρίσκετο εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ Κήπου τῆς Ἐδὲμ διὰ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν προσέγγισιν εἰς τὸ δένδρον τῆς ζωῆς. Καὶ δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ θήκην, διότι τὸ ξίφος τοῦ Στεγαστοῦ πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε γυμνὸν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς θέσεώς του.

Ξιφοφόρος - σημαιοφόρος. Εἷς τῶν ἀξιωματικῶν Τεκτ.·. Στ.·. τοῦ ὁποίου καθῆκον, κατὰ τὸν Κανονισμὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος, εἶναι νὰ φέρῃ κατὰ τὰς τελετὰς τῆς Στοᾶς τὸ ξίφος τοῦ Σεβ.·. καὶ κατὰ τὰς Τεκτ.·. πορείας τὸ λάβαρον τῆς Στ.·..

Ξυλοκόπων τάγμα (Ordre des Fendeurs). Μυστικὴ Ἑταιρία ἱδρυθεῖσα ἐν Παρισίοις τὸ 1743 ὑπὸ τοῦ Ἱππότου Μπωσαίν. Ἡ Στοὰ παρίστανε δάσος, αἱ δὲ συνεδριάσεις διεξήγοντο κυρίως ἐντὸς κήπου. Ἡ Ἑταιρία ἐδέχετο μέλη ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων, εἶχε δὲ μυστικὰ σημεῖα καὶ λέξεις ὡς καὶ ἀλληγορικὴν γλῶσσαν εἰλημμένην ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ξυλοκόπου.

Ὁ Ἀββᾶς Μπαρρουὲλ (τόμ. Β' σελ. 350 ἔκδοσις 1777) ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι τὸ Τάγμα συνεστήθη ἀρχικῶς μεταξὺ τῶν πραγματικῶν ξυλοκόπων, ἀλλ' ὅτι ἀργότερον πολλοὶ μορφωμένοι κάτοικοι τῶν πόλεων ἡνώθησαν μετ' αὐτῶν καὶ τότε ἡ ἐπαγγελματικὴ μορφὴ τῆς ὀργανώσεως ἐγκατελείφθη καὶ ἱδρύθησαν Φιλοσοφικαὶ Σχολαί. Οὕτω ἀκριβῶς, λέγει, συνέβη καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ἡ δὲ μετατροπὴ αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν παρουσίαν μεταξὺ τῶν ξυλοκόπων πολλῶν Τεκτόνων.

Πλῆρες τυπικὸν τῶν Ξυλοκόπων εὑρίσκεται εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς Στ.·. τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων (τεῦχος ΚΒ' σελ. 37—52).

2ον—ἕτερον Γαλλικὸν τάγμα ἀνδρόγυνον ἐπίσης ὀνομαζόμενον καὶ Τέκτονες τῶν Δασῶν καίτοι δὲν συνεδέετο ἀμέσως μὲ τὴν Τεκτονικὴν Ἀδελφότητα. Τὴν καταγωγήν των ἀνήγαγον εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Κατὰ τὸν Μάκεϋ οὗτοι ἦσαν πιθανῶς κλάδος τῶν Καρβονάρων (βλ. λ.) τοῦ πολιτικοῦ αὐτοῦ Συνδέσμου τοῦ ΙΒ' αἰῶνος.

Περὶ τὸ 1747 ἡ Ἑταιρία ἀνεζωογονήθη διὰ τῆς εἰσδοχῆς πολλῶν κυρίων καὶ κυριῶν τῆς ἀνωτέρας τάξεως. Αἱ συνεδριάσεις ἐγίνοντο εἰς αἰθούσας παριστώσας δάσος, κατὰ τὸ θέρος δὲ ὁσάκις ὁ καιρὸς τὸ ἐπέτρεπεν εἰς τὸ ὕπαιθρον. Εἰς τὸ τυπικὸν των μετεχειρίζοντο ἐργαλεῖα ξυλοκόπων, ὡς ἀξίνας, κορμοὺς δένδρων, συρίκτρας, μαχαίρας, ἔφερον περίζωμα ξυλουργοῦ καὶ ταινίαν ἐρυθρόφαιον μὲ πρασίνους παρυφάς.

Ὁ Σεβ.·. ἐκαλεῖτο Πατὴρ Διδ.·., οἱ ἄλλοι δὲ ἀξιωματικοὶ ἔφερον διάφορα ὀνόματα ζώων καὶ δένδρων. Μεταξύ των ἀπεκαλοῦντο ἐξάδελφοι.

Ο. Τὸ 15ον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τῶν πλείστων ἀλφαβήτων τῆς Δύσεως. Εἰς τὸ Φοινικικὸν καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν ἀλφάβητον καλεῖται Ἀΰν ποὺ σημαίνει «ὀφθαλμός». Τὸ ἀρχικὸν σχῆμα τοῦ Φοινικικοῦ γράμματος ἦτο τὸ πρωτόγονον σχῆμα ἑνὸς ὀφθαλμοῦ ἢ εἰς κύκλος φέρων στιγμὴν εἰς τὸ κέντρον. Ἡ ἀριθμητική του ἀξία εἶναι 70.

Ὀάννες (Oannes). Κατὰ τὴν ἀρχαίαν μυθολογίαν ὁ πρῶτος διδάσκαλος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰ γράμματα, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, ἰδίως εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικήν, τὴν γεωμετρίαν, τὴν βοτανικὴν καὶ τὴν γεωργίαν ἦτο ὁ ἰχθὺς Θεὸς Ὀάννες. Ὁ παγκόσμιος αὐτὸς διδάσκαλος ἐνεφανίσθη εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Βαβυλωνίας, καίτοι δὲ εἶχε μορφὴν ζῴου ἦτο προικισμένος μὲ λογικὴν καὶ μεγάλας γνώσεις. Ἡ συνήθης μορφή του ἦτο ἑνὸς ἰχθύος ἔχοντος κάτωθεν τῆς κεφαλῆς του δευτέραν κεφαλὴν ἀνθρωπίνην καὶ πόδας ἀνθρώπου. Διαρκούσης τῆς ἡμέρας συνδιελέγετο μὲ ἀνθρώπους ἀλλ' οὐδέποτε συνέτρωγε μετ' αὐτῶν. Εἰς Κουγιουντζὶκ ὑπῆρχε κολοσσιαῖον ἄγαλμα τοῦ θεοῦ - ἰχθύος Ὀάννες.

Εἰς τὸ β ι β λ ί ο ν τ ο ῦ Ἐ ν ὼ χ (τόμος Β' σελ. 514) ὑπάρχει τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα (βλ. καὶ Ἐνώχ):

«Οἱ Τέκτονες ἑορτάζουν τὴν μεγαλυτέραν των ἑορτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, μὴ γνωρίζοντες ὅτι ἐν αὐτῇ περικλείεται ὁ θεός - ἰχθὺς Ὀάννες, ὁ πρῶτος Ἑρμῆς καὶ πρῶτος ἱδρυτὴς τῶν Μυστηρίων, ὁ πρῶτος ἀπεσταλμένος εἰς ὃν ἐδόθη ἡ Ἀποκάλυψις καὶ τὸν ὁποῖον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ των ἐταύτισαν μὲ τὸν μυθικὸν συγγραφέα τῆς συνήθους Ἀποκαλύψεως. Ὁ ἥλιος εὑρίσκεται τότε εἰς τὸ μεγαλύτερόν του ὕψος».

Ὀβελίσκος. Τετράγωνος μονολιθικὴ στήλη, ἥτις βαίνει σμικρυνομένη πρὸς τὰ ἄνω, μὲ τὰς πλευρὰς ἐλαφρῶς προσκλινούσας χωρὶς ὅμως νὰ καταλήγῃ εἰς κορυφήν, ἀλλὰ σχηματίζει εἰς τὰ ἄνω πυραμίδα. Οἱ ὀβελίσκοι ἀπετέλουν τὸ συνηθέστερον εἶδος μνημείων τῆς Ἀρχαίας Αἰγύπτου, ἀνεγειρομένων ἀρχικῶς πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ Ἡλίου καὶ μὲ τὰς πλευρὰς καλυπτομένας ἀπὸ ἱερογλυφικὰς ἐπιγραφάς. Ὁ Πλίνιος γράφει σχετικῶς: «Οἱ Βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὸ παρελθὸν κατεσκεύαζον στήλας, τὰς ὁποίας ἐκάλουν ὀβελίσκους καὶ τὰς ἀφιέρωνον εἰς τὸν Ἥλιον, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευον ὡς θεόν. Καὶ πράγματι οἱ ὀβελίσκοι αὐτοὶ ἐμφανίζουν ποιάν τινα ὁμοιότητα πρὸς ἡλιακὴν ἀκτῖνα».

Ὁ Μάκεϋ γράφει ὅτι εἰς τὸν ἠπειρωτικὸν Τεκτονισμὸν τὸ μνημεῖον εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. ἔχει ἐνίοτε τὸ σχῆμα ὀβελίσκου μὲ τὰ γράμματα Μ.Β. ἐπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸ σχῆμα αὐτό, προσθέτει, εἶναι κατάλληλον, διότι τόσον εἰς τὴν Τεκτονικὴν ὅσον καὶ τὴν Χριστιανικὴν εἰκονογραφίαν ὁ ὀβελίσκος εἶναι σύμβολον ἀναστάσεως.

Δύο Αἰγυπτιακοὶ ὀβελίσκοι γνωστοὶ ὡς ὀβελίσκοι τῆς Κλεοπάτρας ὑπῆρχον ἄλλοτε εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν μεταφερθέντες ἀπὸ τὸν μεγάλον ναὸν τῆς Ἡλιουπόλεως τὸν ἀφιερωμένον εἰς τὸν «Ὄντα» (βλέπε Ὢν) ἐκεῖ ὅπου ἐγεννήθη ὁ Μωϋσῆς. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν τώρα εὑρίσκεται παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Ταμέσεως ἐν Λονδίνῳ τοποθετηθεὶς ἐκεῖ τὸ 1878.

Ὁ δεύτερος ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ Χεδίβου τῆς Αἰγύπτου εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ ἐστήθη τὸ 1881 εἰς τὸ Κεντρικὸν Πάρκον τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἔχουν ἀμφότεροι ὕψος 70 ποδῶν περίπου, ὁ δὲ Ταγματάρχης H. H. Gorringe ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὴν μεταφοράν του εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, Τεκτονικὰ ἐμβλήματα εἶχον ἀνακαλυφθῆ εἰς τὴν βάσιν του.

Ὀβρὰκ Χιμπέρνους (Obrack, Hibernus). Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν τὸ 1392 συμφώνως πρὸς τὴν χρονολογίαν τοῦ Γερμανικοῦ Τάγματος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως.

Ὀγδοήκοντα ἕν. Ἱερὸς ἀριθμὸς εἰς ἀνωτέρους βαθμούς, διότι εἶναι τὸ τετράγωνον τοῦ ἐ ν ν έ α, τὸ ὁποῖον εἶναι πάλιν τὸ τετράγωνον τοῦ τ ρ ί α.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἐν τούτοις οἵτινες ἐθεώρουν τὸν ἐννέα ὡς μοιραῖον ἀριθμόν, ἐφοβοῦντο ἰδιαιτέρως τὸν 81, διότι παρήγετο ἀπὸ τὸν πολλαπλασιασμὸν τοῦ ἐννέα ἐπὶ τὸν ἑαυτόν του (βλ. ἐννέα).

Ὄγμιος (Ogmius). Δρυϊδικὸν ὄνομα τοῦ Ἡρακλέους, ὁ ὁποῖος παριστάνεται μὲ πολλὰς λεπτὰς ἁλύσεις ἐξερχομένας τοῦ στόματός του καὶ κατευθυνομένας πρὸς τὰ ὦτα ἄλλων ἀνθρώπων εἰς ἔνδειξιν τῆς δυνάμεώς του εἰς τὴν εὐγλωττίαν καὶ τὴν πειθώ.

Ὀδὶν ἢ Ὀντὶν (Odin). Ὁ ἀνώτερος ὅλων Σκανδιναυϊκὸς θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Μπάλντερ. Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν Ἑρμῆν τῆς Αἰγυπτιακῆς καὶ Ἑλληνικῆς μυθολογίας. Ὁ Ὀδὶν καὶ οἱ ἀδελφοί του Βίλι καὶ Βὲ υἱοὶ τοῦ Μποὲρ ἐφόνευσαν τὸν Ὑμὶρ ἢ Χάος καὶ ἐκ τοῦ σώματός του ἐδημιούργησαν τὸν κόσμον. Ὡς κυβερνήτης τοῦ οὐρανοῦ ἐξαποστέλλει καθ' ἑκάστην τοὺς δύο μαύρους κόρακάς του, Σκέψιν καὶ Μνήμην, διὰ νὰ τοῦ φέρουν εἰδήσεις διὰ πᾶν ὅ,τι γίνεται εἰς τὸν κόσμον.

Ὀδοντωτὸς κόρυμβος (Indented tessel, Houpe dentelée). Σχοινίον κυανόλευκον, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται κατὰ μῆκος τῶν τοίχων καὶ ἐπὶ τοῦ διαζώματος ἑνὸς Τεκτ.·. Ἐργαστηρίου. Εἶναι δεδεμένον εἰς δώδεκα ἐμβληματικοὺς κορύμβους ἀνταποκρινομένους πρὸς τὰ δώδεκα σημεῖα τοῦ Ζῳδιακοῦ. Αἱ ἄκραι του ἔχουν θυσάνους πίπτοντας ἐφ' ἑκατέρας τῶν στηλῶν Β.·. καὶ J.·. τοῦ Ἐργαστηρίου.

Ὁ Browne γράφει ὅτι τὰ κοσμήματα μιᾶς Στ.·. εἶναι τὸ Μωσαϊκὸν δάπεδον, ὁ Ἀκτιν.·. Ἀστὴρ καὶ ὁ Ὀδοντωτὸς Κόρυμβος καὶ προσθέτει ὅτι ὁ Ὀδ.·. Κόρ.·. ἀντιπροσωπεύει τὴν φροντίδα τῆς Θείας Προνοίας, ἡ ὁποία περιβάλλει τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὴν προστατεύει.

Τὰ Γαλλικὰ τυπικὰ ἀναφέρουν ὅτι εἶναι ὀδοντωτὸς διὰ νὰ διδάσκῃ τὸν Τέκτ.·. ὅτι ἡ Ἑταιρία εἰς ἣν ἀνήκει περιβάλλει τὴν γῆν ὅλην καὶ ὅτι αἱ ἀποστάσεις ἀντὶ νὰ χαλαρώνουν τοὺς δεσμοὺς οἵτινες ἑνώνουν τὰ μέλη, τοὐναντίον τὰ συνδέουν περισσότερον.

Ὁ Gädicke πάλιν τὸν καθορίζει ὡς τὸν παγκόσμιον δεσμὸν διὰ τοῦ ὁποίου πᾶς Τέκτων δέον νὰ εἶναι ἡνωμένος μὲ τοὺς ἀδ.·. του καὶ προσθέτει ὅτι τὸ σχοινίον αὐτὸ πρέπει ν' ἀποτελῆται ἀπὸ 60 νήματα, διότι κατὰ

τοὺς παλαιοὺς Κανονισμοὺς ἑκάστη Στ.·. δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ περισσότερα τῶν 60 μελῶν».

Οἰκογενειακή, Στοά (Family Lodge, En famille). Συνεδρίασις Στοᾶς διὰ τὴν διεξαγωγὴν τυπικῶν ἐργασιῶν καὶ ὑποθέσεων ἐνδιαφερουσῶν ἀποκλειστικῶς τὴν Στοὰν φύσεως δὲ τοιαύτης ὥστε νὰ ἀποκλείεται ἡ παρουσία κατ' αὐτὴν καὶ Τεκτόνων ἐξ ἄλλων Στοῶν. Εἰς τὴν Γαλλίαν μία τοιαύτη συνεδρίασις λέγεται «en famille», εἰς δὲ τὴν Γερμανίαν Familien—Logen καὶ συνηθέστερον Conferenz—Logen. Εἰς τὴν Ἑλλάδα αἱ συνεδριάσεις αὗται καλοῦνται «τυπικαὶ ἐργασίαι» χωρὶς ὅμως καὶ ὑποχρεωτικῶς νὰ ἀποκλείεται ἡ παρουσία ἐπισκεπτῶν.

Οἰκοδομικαὶ Συντεχνίαι. (Masonic Gilds). Αἱ ἀδελφότητες αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸν Μεσαίωνα συνεκέντρωνον τοὺς ἀσχολουμένους εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος ἐργασίας, ἐκαλοῦντο Συντεχνίαι. Παρόμοιοι συνεταιρισμοὶ ὑπῆρχον καὶ μεταξὺ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τῶν Ρωμαίων, ἀλλ' ὑπὸ ἄλλα ὀνόματα. Τοιοῦτος συνεταιρισμὸς ἦτο καὶ ὁ τῶν Οἰκοδόμων.

Ὁ Δρ Lujo Brentano εἰς τὸ βιβλίον του «Ἱστορία καὶ ἀνάπτυξις τῶν Συντεχνιῶν» (1870) ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ Ἀγγλία ὑπῆρξεν ἡ κοιτὶς τῶν Μεσαιωνικῶν Συντεχνιῶν ἀπὸ τὰς ὁποίας κατάγονται, λέγει, οἱ σύγχρονοι Τέκτονες. Καὶ αἱ σημεριναὶ ἄλλως τε Ἐργατικαὶ Ἑνώσεις δὲν εἶναι παρὰ Συντεχνίαι ὑπὸ διάφορον ὄνομα. Εἶναι ὅμως ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένον ὅτι Συντεχνιακαὶ ὀργανώσεις ὑπῆρχον πολὺ πρότερον εἰς Γαλλίαν καὶ Βέλγιον.

Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν Συντεχνιῶν αὐτῶν ἦσαν αἱ συνεδριάσεις των, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἐπίσημοι τελεταί. Εἰς τὸν τόπον τῆς συνεδριάσεως ἐκομίζετο τὸ μὲ πολλὰ κλεῖθρα κιβώτιον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐφυλάσσοντο ὁ καταστατικὸς χάρτης καὶ ὁ κανονισμός, τὰ χρήματα καὶ ἄλλα πολύτιμα ἀντικείμενα καὶ ἠνοίγετο ἐνῷ ὅλοι οἱ παρόντες ἀπεκαλύπτοντο. Κατὰ τὰς συνεδριάσεις αὐτὰς διεξήγετο καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ προέδρου, ὅστις ἐλέγε το Διδάσκαλος, καὶ τῶν ἐποπτῶν.

Τὸ χειρόγραφον Harleian Ἀρ. 1942 τοῦ ἔτους 1670 μᾶς δίδει καὶ τὸ κείμενον τοῦ ὅρκου, τὸν ὁποῖον ἔδιδον τὰ μέλη τῆς Ἀγγλικῆς Συντεχνίας τῶν Οἰκοδόμων. Τὸ 31ον ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ των ἀνέφερε τὰ ἑξῆς: «Οὐδεὶς θὰ γίνεται δεκτὸς ὡς Ἐλεύθερος Οἰκοδόμος καὶ δὲν θὰ γνωρίζῃ τὰ μυστικὰ τῆς ἐν λόγῳ Ἑταιρίας, ἐὰν δὲν ἔχει πρῶτον δώσῃ τὸν ἀκόλουθον ὅρκον ἐχεμυθείας:

«Ἐγὼ (ὄνομα) ἐνώπιον τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ καὶ τῶν ἑταίρων καὶ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐδῶ παρόντων, ὑπόσχομαι καὶ δηλῶ ὅτι τοῦ λοιποῦ οὐδέποτε δι' οἱασδήποτε ἐνεργείας καὶ ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, θὰ δημοσιεύσω, θὰ ἀποκαλύψω ἢ θὰ καταστήσω γνωστὸν οἱονδήποτε ἐκ τῶν μυστικῶν, τῶν προνομίων ἢ ὁδηγιῶν τῆς Ἀδελφότητος ἢ τῆς Ἑταιρίας τοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ, ἐξ ὅσων σήμερον ἢ εἰς τὸ μέλλον θέλουν μοι ἀποκαλυφθῇ. Οὕτω εἴη μου ὁ Θεὸς βοηθὸς καὶ τὸ ἱερὸν περιεχόμενον τῆς Βίβλου ταύτης».

Ὁ ἀδ.·. H. L. Haywood (βλ. βιβ. 1 Τόμ. Γ' σελ. 1240) ἐξετάζων τὴν προέλευσιν τοῦ Θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ ἀπὸ τὰς Μεσαιωνικὰς Οἰκοδομικὰς Συντεχνίας ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ὁ Θεωρητικὸς Τεκτ.·. προῆλθεν ὄχι ἀπὸ ἀρχιτεκτονικὰς ὀργανώσεις ἀλλ' ἀπὸ τοὺς Μεσαιωνικοὺς Ἐλευθέρους Τέκτονας καὶ ἰδίως ἀπὸ τὰς Στοὰς των. Καὶ ὅτι ὑπῆρχον Στοαὶ Οἰκοδόμων καθεδρικῶν Ναῶν ἢ Γοτθικῶν χρησιμοποιούντων τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα (βλ. λ.).

Ὁ αὐτὸς ἀδ.·. προσθέτει τὰ ἑξῆς:

Ἐφ' ὅσον ἡ λέξις μασῶνος (mason) σημαίνει κυρίως κτίστης, οἰκοδόμος, εἶναι περίεργον ὅτι ἐπὶ μακρὰν περίοδον καὶ ἰδίως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Νορμανδικῆς Κατακτήσεως ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν οἰκοδόμων ἦσαν ξυλουργοί. Ἴσως διότι αἱ μεγάλαι ἀκόμη πόλεις ἀπετελοῦντο ἀπὸ ξύλινα οἰκήματα. Αἱ πλίνθοι ἐχρησιμοποιήθησαν κυρίως μετὰ τὴν μεγάλην τοῦ Λονδίνου πυρκαϊὰν τοῦ 1666. Αἱ ὀργανώσεις τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων διέφερον ἀπὸ τὰς ὀρθοδόξους συντεχνίας ἄλλων ἐπαγγελμάτων. Ἦσαν ἑταιρίαι ἢ ἀδελφότητες μᾶλλον παρὰ Συντεχνίαι, καίτοι δὲ ὑπήγοντο ὑπὸ τοὺς Συντεχνιακοὺς νόμους, ἐσωτερικῶς ἐν τούτοις ἦσαν διάφοροι τῶν Συντεχνιῶν.

Εἰς τὰς τάξεις των ἐπεδιώκετο ἡ ἀπόλυτος ἰσότης μεταξὺ τῶν μελῶν των. Αἱ συνεδριάσεις των ἐγίνοντο καθ' ὡρισμένα χρονικὰ διαστήματα. Ἡ Συντεχνία εἶχεν ἴδιον Συμβούλιον, ἰδικόν της δικαστήριον, ἐδίκαζε δὲ καὶ ἐτιμώρει τὰ ἔνοχα μέλη της.

Εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ γνωσθῇ ὅτι εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸν 15ον καὶ 16ον αἰῶνα, καίτοι αἱ ὀργανώσεις αὗται ἐκαλοῦντο ἀκόμη Συντεχνίαι, ἐτέθη ἐν γενικῇ χρήσει ἡ λέξις «μυστήρια» (βλ. λέξεις Ἑταιρισμὸς καὶ Κολλέγια).

Οἰκοδόμος (Builder). Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ καλεῖται συχνὰ ὁ ἀρχιτέκτων τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ἡ λέξις ὅμως ἐφαρμόζεται γενικῶς καὶ εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας, ἐφ' ὅσον πᾶς σημερινὸς Ἐλευθεροτέκτων εἶναι ἐξ ἴσου οἰκοδόμος ὅσον καὶ ὁ ἐπαγγελματίας προκάτοχός του. Ὁ Ἀμερικανὸς ἀδ.·. Φ. Γοῦντ γράφει ὅτι «οἱ Ἐλευθεροτέκτονες καλοῦνται ἐπίσης καὶ ἠθικοὶ Οἰκοδόμοι. Εἰς τὰ τυπικά των τονίζουν ὅτι ἀσχολοῦνται νὰ ἀνοικοδομήσουν ἀχειροποίητον πνευματικὸν ναόν. Ὁ ἐπαγγελματίας οἰκοδόμος κτίζει δι' ἕνα αἰῶνα ἀλλ' οἱ Ἐλευθεροτέκτονες διὰ τὴν αἰωνιότητα». Καὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν ὁ «Οἰκοδόμος» εἶναι ὁ εὐγενέστερος τίτλος ὁ ἀπονεμόμενος εἰς ἕνα Τέκτονα.

Οἶκοι ὡροσκοπίου. Εἰς τὴν Ἀστρολογίαν Οἶκοι καλοῦνται αἱ δώδεκα διαιρέσεις τοῦ διαστήματος, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἀντιπροσωπεύει δύο ὥρας τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της ($12 \times 2 = 24$ ὧραι). Ἡ διάταξις αὕτη καθωρίσθη διὰ νὰ ἐκφράζῃ μὲ ἐπαρκῆ ἀκρίβειαν τὴν αὔξησιν ἢ τὴν ἐλάττωσιν τῶν κοσμικῶν ἐπιδράσεων εἰς τὰς ἐκδηλώσεις των ἐπὶ ἑνὸς ὡρισμένου σημείου τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Οἰκονομικά. Εἰς ὁλόκληρον γενικῶς τὸν Τεκτονισμὸν ὁ Ταμίας ἑκάστης Στοᾶς ἢ οἱουδήποτε Τεκτ.·. ἐργαστηρίου εἶναι ὁ χειριζόμενος τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα τῆς Στοᾶς. Ἀλλαχοῦ ὁ Γραμματεὺς ἐνεργεῖ τὰς εἰσπράξεις καὶ τὰς παραδίδει ἀκολούθως εἰς τὸν Ταμίαν ἢ Θησαυροφύλακα ὁ ὁποῖος πάλιν προβαίνει εἰς διαφόρους πληρωμὰς βάσει ἐνταλμάτων ὑπογραφομένων ὑπὸ τοῦ Σεβ.·. καὶ τοῦ Γραμματέως κατόπιν πάντοτε ἀποφάσεως τῆς Στοᾶς.

Ἐν Ἑλλάδι ἐν τούτοις τὰς εἰσπράξεις ἐνεργεῖ ἀπ' εὐθείας ὁ Ταμίας τῆς Στ.·. ἄνευ μεσολαβήσεως τοῦ Γραμματέως ἔναντι διπλοτύπου ἀποδείξεως, τὰς δὲ πληρωμὰς βάσει ἐνταλμάτων ὑπογραφομένων ὑπὸ τοῦ Σεβ.·. καὶ τοῦ Γραμμ.·..

Τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν ἑκάστου ἔτους ἐξελέγχει τριμελὴς ἐπιτροπὴ ἐκλεγομένη ὑπὸ τῆς Στοᾶς κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχαιρεσίας.

Αἱ εἰσπράξεις μιᾶς Στ.·. ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὰς τακτικὰς συνδρομὰς τῶν μελῶν, ἀπὸ τὰ μύητρα τῶν νεοφύτων καὶ τὰς καταβολὰς διὰ τὰς αὐξήσεις μισθοδοσίας, ἀπὸ τὰς δωρεὰς καὶ ἀπὸ τὰς προσφορὰς τῶν ἀδ.·. εἰς τὸ Ἐλεονομεῖον.

Πρὸ τινος χρόνου εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς ἰδίως Στοὰς ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια ὅπως ἓν μέλος δικαιοῦται νὰ καταβάλῃ ἐφ' ἅπαξ ἓν ὡρισμένον ποσὸν καὶ νὰ παραμένῃ ἰσοβίως μέλος τῆς Στοᾶς. Ἡ συνήθεια αὕτη δὲν ἐγκρίνεται ἀπὸ πολλοὺς ὡς ἀντιτιθεμένη εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ὡς παραβιάζουσα τοὺς Ἀρχαίους Κανόνας. Προβάλλεται συγχρόνως τὸ λογικὸν ἐπιχείρημα ὅτι ἡ Στοὰ δὲν δικαιοῦται νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰς προκαταβολικῶς δοθείσας συνδρομάς. Ἐὰν λ.χ. εἷς ἀδ.·. ἐπλήρωσε τὸ 1955 τὰς συνδρομάς του τοῦ ἔτους 1965, ἡ Στοὰ δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ ἢ δαπανήσῃ τὰς συνδρομὰς αὐτὰς πρὸ τοῦ ἔτους 1965 διότι τώρα τὰς ἔχει μόνον ὡς παρακαταθήκην.

Ὁ ἀδ.·. Haywood προσθέτει μάλιστα ὅτι εἰς ὀλίγας εὐτυχῶς περιπτώσεις ἐσημειώθησαν ἐκ τούτου καὶ λυπηραί τινες καταχρήσεις: οὕτω ὅταν μιὰ Στοὰ ἀντελήφθη ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν της ἐμειοῦτο καὶ ὅτι ἐπομένως θὰ ἠναγκάζετο ἴσως νὰ παύσῃ συντόμως ἐργαζομένη, ἤρχισε πωλοῦσα ἰσοβίους ἐγγραφὰς μὲ ἔκπτωσιν. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ μόνον κερδοσκοπικὴν ἐπι-

χείρησιν ἀλλὰ καὶ παραβίασιν τῶν Τεκτονικῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων.

Οἰκόσημον, *Ἐλευθεροτεκτόνων*. (Arms of Freemasonry). Ὁ Stow γράφει ὅτι οἱ Ἐλεύθεροι Τέκτονες εἶχον ἐνσωματωθῆ εἰς ἑταιρίαν κατὰ τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς Βασιλείας Ἐρρίκου Δ' 1412. Τὸ οἰκόσημόν των τοὺς ἐχορηγήθη τὸ 1472 καὶ ἀπετελεῖτο ἀπὸ πεδίον κυανοῦν ἐφ' οὗ τρεῖς πύργοι ἀργυροῖ ὑπεράνω τοῦ πρώτου τῶν ὁποίων ἐξετείνετο διαβήτης μὲ ἀνοικτὰ τὰ σκέλη, ἐπιστεφόμενα ἀπὸ χεῖρα κρατοῦσαν μυστρίον. Στηρίγματα ἑκατέρωθεν δύο λέοντες ὄρθιοι. Τὸ οἰκόσημον αὐτὸ ἐγένετο ἀκολούθως δεκτὸν καὶ ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας.

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἄθολ ἀντετάχθη εἰς τοῦτο ὡς ἀποτελοῦν παράνομον ἀποδοχὴν ὑπὸ τῆς Μ.·. Στ.·. τῶν θεωρητικῶν Τεκτόνων τοῦ οἰκοσήμου ἢ θυρεοῦ τῶν ἐπαγγελματιῶν Τεκτ.·. καὶ υἱοθέτησεν ἄλλον θυρεὸν χωρισμένον εἰς τέσσαρα καὶ ἔχοντα ἕνα λέοντα, ἕνα βοῦν, ἕνα ἄνθρωπον καὶ ἕνα ἀετόν. Ὡς κράνος ὑπῆρχε ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης ὑποστηριζομένη ἀπὸ δύο Χερουβείμ. Ρητὸν ὑπῆρχε «Κόντες λὰ Ἀδωνάϊ» Ἁγίασμα τῷ Κυρίῳ. (βλ. εἰς σελ. 173 καὶ εἰς λέξιν Ἀχιμὰν Ρεζὸν εἰκόνα τῶν δύο θυρεῶν).

Ὀκτάγωνον. Τὸ γεωμετρικὸν αὐτὸ σχῆμα τοῦ οκταγώνου χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε, κατὰ τὸν Μάκεϋ εἰς τὰς ὁμιλίας τῶν Ἱππ.·. τῆς Μάλτας καὶ ἀναφέρεται συμβολικῶς εἰς τοὺς ὀκτὼ μακαρισμοὺς τοῦ Ἰησοῦ (Ματθαίου Ε' Ι 11).

Ὀκτώ. Παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις ὁ ἀριθμὸς ὀ κ τ ὼ ἐθεωρεῖτο ὁ πρῶτος κύβος ὡς σχηματιζόμενος ἀπὸ τὸν πολλαπλασιασμὸν 2×2×2 καὶ ἐσήμαινε τὴν φ ι λ ί α ν, τ ὴ ν φ ρ ό ν η σ ι ν, τὴν σ υ μ β ο υ λ ὴ ν καὶ τὴν δ ι κ α ι ο σ ύ ν η ν. Καὶ ἐπειδὴ ἦτο ὁ κύβος τοῦ πρώτου ἀρτίου ἀριθμοῦ, ἀνεφέρετο εἰς τὸν πρωτόγονον νόμον τῆς φύσεως ὅστις ὑποθέτει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἴσους.

Οἱ χριστιανοὶ ἀριθμοσυμβολισταὶ τὸν θεωροῦν σύμβολον τῆς Ἀναστάσεως, διότι ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη τὴν 8ην ἡμέραν ἤτοι τὴν ἡμέραν τὴν μετὰ τὴν 7ην καὶ διότι τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀποτελεῖται ἀριθμητικῶς ἀπὸ Ι 10, Η 8, Σ 200 Ο 70, Υ 400 καὶ Σ 200, αἱ ὁποῖαι προστιθέμεναι δίδουν ἄθροισμα 888. Ἐξ οὗ καὶ τὸν ἀποκαλοῦν Ἀ ρ ι θ μ ὸ ν τ ο ῦ Κ υ ρ ί ο υ.

Ὅσοι ἐξ ἄλλου, ὅπως ὁ Faber, ἀσπάζονται τὴν θεωρίαν ὅτι ἡ παράδοσις τῆς Κιβωτοῦ εὑρίσκεται εἰς ὅλας τὰς θρησκείας τῆς Ἀρχαιότητος, ἀποδίδουν σημαντικὸν συμβολισμὸν εἰς τὸν ἀριθμὸν αὐτόν, ἐφ' ὅσον ὀκτὼ ἦσαν καὶ τὰ ἄτομα τὰ διασωθέντα ἐντὸς τῆς κιβωτοῦ.

Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς δὲν συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν ἀριθμητικῶν του συμβόλων.

Κατὰ τὴν ἀριθμοσοφίαν ὁ 8 συμβολίζει πνευματικὴν ἰδέαν. Ὁ Γκοτάμα Βούδδας ἐδίδαξεν ἐξ ἄλλου ὅτι διὰ νὰ ἀπελευθερωθῆ τις ἀπὸ τὸν πόθον καὶ τὰς μετενσαρκώσεις δέον ν' ἀκολουθήσῃ μίαν ὁδὸν μὲ ὀκτὼ ἀτραπούς: 1) τῆς ὀρθῆς πίστεως, 2) τῆς ὀρθῆς θελήσεως, 3) τοῦ ὀρθοῦ λόγου, 4) τοῦ ὀρθοῦ δόγματος ἢ τῆς ἁγνῆς πράξεως 5) τῶν ἁγνῶν μέσων ὑπάρξεως 6) τῆς ὀρθῆς καὶ ἁγνῆς προσπαθείας, 7) τῆς ὀρθῆς μνήμης καὶ 8) τῆς ὀρθῆς σκέψεως.

Οἱ ὀκτὼ αὐτοὶ κανόνες διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἄνθρωπος ἐξέρχεται τοῦ κύκλου τῶν μετενσαρκώσεων διὰ νὰ φθάσῃ τὴν Νιρβάνα, ἀποτελοῦν τὴν θεμελιώδη βάσιν τῆς Βουδδιστικῆς ἠθικῆς.

Παρὰ τοῖς Ἕλλησι ὁ ἀριθμὸς 8 ἦτο ἀφιερωμένος ἀποκρυφιστικῶς εἰς τὸν Διόνυσον. Ὁ μῦθος δὲ τοῦ Διονύσου ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐξέλιξιν τῆς ψυχῆς καὶ τὰς δοκιμασίας τὰς ὁποίας δέον νὰ ὑποστῇ πρὸς ἀπελευθέρωσιν. Ἐξωτερικῶς πάλιν ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἀφροδίτην τῆς ὁποίας ὁ ἐν Πάφῳ Ναὸς ἐκοσμεῖτο μὲ ὀκτάκτινον ἀστέρα.

Ὄλιβερ, *Γεώργιος* (Oliver George). Ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων καὶ πλέον μορφωμένων Ἄγγλων Τεκτόνων, καταγόμενος ἀπὸ παλαιὰν Σκωτικὴν οἰκογένειαν ἐγκατασταθεῖσαν ἐπὶ Ἰακώβου Α' εἰς Κλίπστον Πάρκ τοῦ Νότιγκαμσαΐρ τῆς Ἀγγλίας. Ἐγεννήθη Νοέμβριον 1782 καὶ ἦτο υἱὸς τοῦ αἰδεσιμ. Σαμουὴλ Ὄλιβερ. Τὸ 1813 ἐχειροτονήθη διάκονος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τὸ ἑπόμενον ἔτος ἱερεύς. Ἀποφοιτήσας τὸ 1836 ὡς Διδάκτωρ τῆς Θεολογίας ἐγένετο ἐφημέριος τῆς περιοχῆς τοῦ Χάϋκχαμ. Ἀπεβίωσε τὸ 1867 καταλιπὼν πέντε τέκνα. Ὑπῆρξεν ὁ συγγραφεὺς πλείστων σοφῶν καὶ ἱστορικῶν ἔργων. Διεκρίθη ὅμως κυριώτατα διὰ τὰ Τεκτονικά του συγγράμματα. Τὴν ἀφοσίωσίν του πρὸς τὸν Τεκτονισμὸν εἶχε κληρονομήσῃ ἀπὸ τὸν πατέρα του, ὁ ὁποῖος εἶχεν ὑπηρετήσῃ καὶ ὡς ἐφημέριος τῆς Στοᾶς του.

Ἐμυήθη τὸ 1801 ὑπὸ τοῦ πατρός του εἰς τὴν Στ.·. τοῦ Ἁγίου Πέτρου εἰς τὴν πόλιν Πῆτερμπόροου καὶ εἰς ἡλικίαν μόλις 19 ἐτῶν ὡς Λυκιδεὺς υἱὸς Τέκτονος.

Μετὰ τὸν διορισμόν του ὡς Διευθυντοῦ τοῦ Γυμνασίου τοῦ Βασιλέως Ἐδουάρδου εἰς Γκρίμσμπυ, ἵδρυσε καὶ ἐκεῖ Στοὰν κρατήσας ἐπὶ 14 ἔτη τὴν α' σφ.·. Ἡ ἄνοδός του εἰς τὴν Τεκτονικὴν ἱεραρχίαν ὑπῆρξε ταχεῖα, κατέλαβε δὲ διαδοχικῶς τὰς θέσεις τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Μεγ.·. Ἐφημερίου τὸ 1816 καὶ τοῦ Προσθέτου Ἐπαρχιακοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Λίνκολνσαΐρ.

Ἡ πρώτη συμβολὴ εἰς τὸν Τεκτ.·. τοῦ Δόκτορος Ὄλιβερ ὑπῆρξε τὸ ἐκδοθὲν τὸ 1823 ἔργον του «Ἡ ἀ ρ χ α ι ό τ η ς τ ο ῦ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ π ε ρ ι λ α μ β ά ν ο υ σ α τ ὰ ς π έ ν τ ε Μ ε γ ά λ α ς π ε ρ ι ό δ ο υ ς τ ο ῦ Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ ἀ π ὸ τ ῆ ς Δ η μ ι ο υ ρ γ ί α ς τ ο ῦ Κ ό σ μ ο υ μ έ χ ρ ι τ ῆ ς ἀ φ ι ε ρ ώ σ ε ω ς τ ο ῦ Ν α ο ῦ τ ο ῦ Β α σ ι λ έ ω ς Σ ο λ ο μ ῶ ν τ ο ς». Δεύτερον ἔργον του ὑπῆρξεν «Ὁ Ἀ σ τ ὴ ρ ε ἰ ς τ ὴ ν Ἀ ν α τ ο λ ὴ ν» καὶ ἀκολούθως τὰ ἔργα του «Θ ε ο κ ρ α τ ι κ ὴ Φ ι λ ο σ ο φ ί α τ ο ῦ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ», «Ἱ σ τ ο ρ ί α τ ο ῦ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ ἀ π ὸ τ ο ῦ 1829 μ έ χ ρ ι τ ο ῦ 1840» καὶ τὸ σπουδαιότερον ὅλων «Ἐ ξ ή γ η σ ι ς ἱ σ τ ο ρ ι κ ῶ ν ὁ ρ ο σ ή μ ω ν κ α ὶ ἄ λ λ ω ν ἀ π ο δ ε ί ξ ε ω ν τ ο ῦ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ». Τὸ βιβλίον τοῦτο θὰ παραμείνῃ ἐσαεὶ ὡς μνημεῖον τῆς σοφίας καὶ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Δόκτορος Ὄλιβερ. Ἄλλαι διδασκαλίαι του διὰ Τέκτονας εἶναι «αἱ Ἀποκαλύψεις ἑνὸς Γνώμονος», τὸ «Βιβλίον τῆς Στ.·.», τὸ «Σύμβολον τῆς Δόξης», ἡ «Καταγωγὴ τοῦ βαθμοῦ τῆς Βασιλικῆς Ἀψῖδος», «Λεξικὸν τοῦ Συμβολικοῦ Τεκτονισμοῦ» καὶ τελικῶς τὸ σύγγραμμά του περὶ Τεκτονικῆς Δικονομίας.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι τὸ μέγα σφάλμα τοῦ Δόκτορος Ὄλιβερ ὡς Τέκτονος ὑπῆρξεν ἡ μεγάλη του εὐπιστία καὶ ἡ μεγάλη του φαντασία, αἱ ὁποῖαι τὸν ὤθησαν νὰ δεχθῇ ἄνευ δισταγμοῦ, τὰς ἀβασίμους θεωρίας προηγουμένων συγγραφέων καὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ ὡς αὐθεντικὰ ἔγγραφα καὶ παραδόσεις τῶν ὁποίων τὴν ἀκρίβειαν αἱ κατόπιν γενόμεναι ἔρευναι ἠμφισβήτησαν ἢ ἀπέκρουσαν.

Αἱ διαπιστώσεις του ἑπομένως ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν ἢ τὴν ἱστορίαν τοῦ Τάγματος πρέπει νὰ γίνωνται δεκταὶ μὲ ποιάν τινα ἐπιφύλαξιν. Πρέπει ὅμως, προσθέτει ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ νὰ ἀναγνωρισθῇ ὅτι οὐδεὶς ἄλλος συγγραφεὺς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν ἔπραξε τόσα ὅσα ὁ Ὄλιβερ διὰ τὴν ἀνύψωσιν τὸν ἐπιστημονικὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».

Ὁ Δρ Ὄλιβερ ὑπῆρξε πράγματι ὁ ἱδρυτὴς τῆς Φιλολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τεκτονισμοῦ. Μὲ τὰς ἀκαταπονήτους ἐρεύνας του προσέδωσεν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν φιλολογικὸν καὶ φιλοσοφικὸν χαρακτῆρα, ὁ ὁποῖος ὤθησε πολλοὺς μετ' αὐτὸν μελετητὰς νὰ ἀφοσιωθοῦν εἰς τὴν μελέτην. Ἀνεξαρτήτως τῶν ἐσφαλμένων θεωριῶν του προσέδωσεν εἰς τὸν Θεσμὸν τοιαύτας κατευθύνσεις ὥστε δικαίως νὰ τοῦ δοθῇ ὁ τίτλος τοῦ «Πατρὸς τῆς Ἀγγλοσαξωνικῆς Τεκτονικῆς Φιλολογίας».

Ἡ θεωρία τοῦ Δόκτορος Ὄλιβερ περὶ τοῦ συστήματος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ συνοψισθῇ ὡς ἑξῆς: Ἐπίστευεν ὅτι ὁ Θεσμὸς ἀνάγεται εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας περιόδους τῆς ἱστορίας. Ἐδιδάχθη ἀπὸ τὸν Σὴθ εἰς τοὺς ἀπογόνους του οἵτινες καὶ τὸν ἐφήρμοσαν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πρωτογόνου ἢ Ἁγνοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ὁ ἁγνὸς Ἐλευθεροτεκτ.·. ἔφθασε διὰ τῶν Πα-

τριαρχῶν μέχρι τοῦ Σολομῶντος καὶ ἐκεῖθεν μέχρις ἡμῶν. Οἱ Ἐθνικοὶ καίτοι εἶχον ποιάν τινα γνῶσιν τῶν Τεκτονικῶν ἀληθειῶν, τὰς διέφθειρον σημαντικῶς καὶ τὰς παρουσίασαν εἰς τὰ «Μυστήριά» των ὡς σύστημα μυήσεως εἰς ἓν εἶδος Νόθου Τεκτονισμοῦ (βλ. λ.).

Ὁ Ὄλιβερ καίτοι ἀποδεχόμενος τὴν ἀρχὴν τῆς θρησκευτικῆς ἀνοχῆς, ἐπέμενεν ἐν τούτοις ἐπὶ τῆς αὐστηρῶς Χριστιανικῆς μορφῆς τοῦ Θεσμοῦ καὶ ὑπὸ στενοτάτην μάλιστα ἄποψιν, ἀφοῦ ἐπίστευεν ὅτι τὰ πανάρχαια ἀκόμη σύμβολα ἐδίδασκον τὸ δόγμα τῆς Τριάδος καὶ ὅτι ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. ὑπενοεῖτο ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Πάντως ἀνεξαιρέτως τῶν σφαλμάτων καὶ παρεκκλίσεών του, αἱ ἀπόψεις τοῦ Ὄλιβερ διὰ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶναι ἄξιαι βαθείας μελέτης.

Ὀλλανδία. Ἡ πρώτη ἐμφάνισις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὴν χώραν ταύτην σχετίζεται μὲ τὴν ἐν Αὐστρίᾳ ἐξάπλωσίν του. Τὸ 1731 ὁ Φραγκίσκος Δοὺξ τῆς Λωραίνης καὶ βραδύτερον Αὐτοκράτωρ Αὐστρίας καὶ Γερμανίας εἶχε μυηθῆ ὑπὸ τοῦ Δρος Ντεζαγκιουλιὲ (βλ. λ.) εἰς εἰδικὴν Στοὰν ἐν Χάγῃ.

Ἡ πρώτη κανονικὴ Ὀλλανδικὴ Στοὰ ὑπῆρξεν ἡ Στ.·. τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τῶν Ἡνωμένων Ἐπαρχιῶν ἐγκαθιδρυθεῖσα ἐν Χάγῃ μὲ Σεβ.·. τὸν Κόμητα Βενσὰν Ντὲ λὰ Σαπέλ.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐν Ὀλλανδίᾳ ὑπέστη πολλοὺς διωγμοὺς ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως. Τὴν 25 Δεκεμβρίου 1755, ἐν τούτοις, συνῆλθον ἀπὸ κοινοῦ 14 Στοαὶ καὶ προέβησαν εἰς τὴν ἵδρυσιν Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ὀλλανδίας, ἐκλεγέντος ὡς Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Βαρώνου Αἴρσεν Μπεγέρεν.

Τὸ 1817 ὅμως ἐσχηματίσθη ὑπό τινων Στοῶν καὶ ἄλλη Μεγ.·. Στ.·. πολλαὶ δὲ ἐσημειώθησαν μεταξὺ των διενέξεις ἕως ὅτου τὸ 1835 ἐπετεύχθη καὶ πάλιν ἡ εἰρήνευσις ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ πρίγκιπος Φρειδερίκου Γουλιέλμου Καρόλου τῆς Ὀλλανδίας.

Ὄμ. Σανσκριτικὴ λέξις μεγάλην ἐνέχουσα σημασίαν ὡς ἱερὰ λέξις εἰς τὴν θρησκείαν τῶν Ἰνδουϊστῶν. Εἰς τὸ Ἰνδικὸν φιλοσοφικὸν σύγγραμμα «Καθὰ Οὐπανισὰτ» ἀναφέρεται ὅτι ὁ γνωρίζων τὴν λέξιν αὐτὴν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ πᾶν ὅ,τι ἐπιθυμεῖ. Οἱ νόμοι τοῦ Μανοῦ ἀναφέρουν ὅτι ὁ Βράχμα ἐφεῦρε τὴν λέξιν αὐτὴν καὶ ὅτι ἔλαβε τὰ γράμματα τοῦ ἤχου αὐτοῦ ἀνὰ ἓν ἀπὸ τὰ τέσσαρα ἱερὰ βιβλία τῆς Βεντά.

Ἡ Ὄμ εἶναι ἡ πρώτη λέξις τῶν Πουράνα, τῶν περὶ σύμπαντος ἀφηγήσεων τῆς Ἰνδικῆς παραδόσεως. Δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸν πόθεν προῆλθεν ἡ λέξις. Ὁ Λιούϊς Σπὲνς εἰς τὴν «Ἐγκυκλοπαίδειαν Ἀποκρυφισμοῦ» φρονεῖ ὅτι πρόκειται περὶ παλαιᾶς συντετμημένης μορφῆς τῆς Σανσκριτικῆς «ἐβάμ», ἥτις σημαίνει «οὕτω». Ἄλλη ἐξήγησις εἶναι ὅτι ἡ συλλαβὴ αὐτὴ εἶναι ἡ ἔκφρασις συγκαταθέσεως ἢ χρησιμοποιουμένη καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν, ἓν εἶδος δημιουργικοῦ ἐπιφωνήματος σημαίνοντος «Οὕτω γένοιτο».

Ἐνίοτε ἡ λέξις προφέρεται Ἄουμ (Aum) καίτοι ἡ ὅλη διαφορὰ συνίσταται εἰς τὸν τρόπον τῆς προφορᾶς.

Οἱ Ἰνδοὶ ἀποκαλοῦν ἐπίσης μὲ τὴν λέξιν αὐτὴν τὸν Πνευματικὸν Ἥλιον ἢ Ἐσωτερικὸν Φῶς πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τὸ Σοορούγι ἢ ὑλικὸν ἥλιον (βλέπε καὶ λέξιν Aum εἰς σελίδα 163).

Ὅμηροι φιλίας. Οὕτω καλοῦνται οἱ ἀντιπρόσωποι Μεγ.·. Στ.·. ἢ Στ.·. πλησίον ξένων Τεκτονικῶν Δυνάμεων καὶ Στ.·.. Ἐν Ἑλλάδι ἐν τούτοις ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια τῆς ἀνταλλαγῆς ὁμήρων φιλίας καὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων Συμβ.·. Στοῶν τῆς αὐτῆς πόλεως ἢ καὶ μεταξὺ τῶν Στ.·. διαφόρων ἐπαρχιῶν. Τὸ ἔθιμον αὐτὸ συντελεῖ ἀναμφιβόλως εἰς στενοτέραν σύσφιγξιν τῶν ἀδ.·. δεσμῶν.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ἀναφερόμενος εἰς τὸν διορισμὸν Ὁμήρου φιλίας ἐκ μέρους μιᾶς Μεγ.·. Στ.·. εἰς ἄλλην τοιαύτην, γράφει ὅτι οὗτος δέον νὰ παρακολουθῇ τὰς συνεδριάσεις τῆς Μεγ.·. Στοᾶς παρὰ τῇ ὁποίᾳ εἶναι διαπεπιστευμένος καὶ νὰ ἀνακοινώνῃ εἰς τὴν ἰδικήν του Μεγ.·. Στ.·. περίληψιν τῆς συνεδριάσεως. Εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον αὐτὸν ἐπιτρέπεται κατὰ τὰς συνεδριάσεις νὰ φέρῃ τὴν στολὴν τῆς Μ.·. Στ.·., τὴν ὁποίαν ἀντιπροσωπεύει καὶ ἐὰν ἀκόμη εἶναι μέλος τῆς Μεγ.·. Στ.·. παρὰ τῇ ὁποίᾳ εἶναι διαπεπιστευμένος. Ἡ ἰδιότης τοῦ ἀντιπροσώπου εἶναι μᾶλλον τιμητικὴ καὶ ὄχι ὑπηρεσιακή. Τὸ σύστημα τοῦ διορισμοῦ ἀντιπροσώπων Μεγ.·. Στ.·. ἐγκαθιδρύθη τὸ πρῶτον πρό τινων ἐτῶν ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Νέας Ὑόρκης. Συνήντησεν ἀρχικῶς μεγάλην ἀντίδρασιν, βαθμηδὸν ὅμως ἐπεκράτησε. Ὑπῆρξεν ἐπιτυχὲς ὅσον ἀφορᾷ κυρίως τὴν σύσφιγξιν τῶν ἑνωτικῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν ἀμοιβαίως ἀντιπροσωπευομένων Τεκτονικῶν Δυνάμεων.

«Ὅμηρος». Συμβολικὴ Στοὰ ὑπ' ἀριθμὸν 61 ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν, ἱδρυθεῖσα τὸ 1923 ὑπὸ μελῶν τῆς ἐν Σμύρνῃ λειτουργούσης ἄλλοτε Σ.·. Στ.·. «Μέλης» (βλ. λ.) καταφυγόντων μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν εἰς Ἀθήνας. Περὶ τὰς ἀρχὰς ὅμως τοῦ 1925 τὰ μέλη τῆς Στ.·. «Ὅμηρος» παρασυρθέντα ἀπὸ ξένας καὶ ἀντιτεκτονικὰς εἰσηγήσεις ἀπεσπάσθησαν τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπανίδρυσαν τὴν ἐν Σμύρνῃ λειτουργήσασαν Σ.·. Στ.·. «Μέλης», τὴν ὁποίαν ἔθεσαν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Γαλ.·. Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας. Εὐτυχῶς διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ βάσει τῶν περὶ ἐδαφικότητος συμφωνιῶν τῶν ὑφισταμένων μεταξὺ τῶν διαφόρων Τεκτ.·. Δυνάμεων, ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἀπέσυρε τὴν προστασίαν της καὶ ἐκάλεσε τὰ μέλη αὐτῆς νὰ ἐπανέλθουν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος. Τοῦτο ἐγένετο πράγματι τὸν Ἰούνιον τοῦ 1927, ἔκτοτε δὲ τόσον ἡ Στ.·. «Ὅμηρος», ὅσον καὶ ἡ ἀνασυσταθεῖσα Στ.·. «Μέλης» ἐργάζονται κανονικῶς ἐκπληροῦσαι μετ' ἀφοσιώσεως τοὺς σκοποὺς τοῦ ἡμετέρου Τάγματος. Πρῶτος Σεβ.·. τῆς Σ.·. Στ.·. «Ὅμηρος» ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεώς της ἐχρημάτισεν ὁ ἀείμνηστος ἀδ.·. καὶ μάρτυς Χρῆστος Λαδᾶς ἐκράτησαν δὲ μετ' αὐτὸν ἐπιτυχῶς τὴν α' σφ. οἱ ἀδ.·. ἀδ.·. Νικόλαος Μαλαγαρδῆς, Νέστωρ Λάσκαρις, Νικ. Ἀκτύπης, Ἰωάν. Γρέγος. Σπυρ. Λεκατσᾶς καὶ Αἰμ. Σκυλίτσης.

Ἡ Σ.·. Στ... «Ὅμηρος» ἔχει διαθέσῃ καὶ τὰ ἀπαιτούμενα κεφάλαια διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος ἔργου, τοῦ ὁποίου ἄλλως ἡ ἔκδοσις θὰ ἦτο ἀνέφικτος λόγῳ τῆς ὑπερόγκου δαπάνης.

Ὁμιλίαι (Addresses and lectures). Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ (βλ. λ.) ἀναφέρει ὅτι αἱ ὁμιλίαι Τεκτόνων ἤρχισαν δημοσιευόμεναι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐναντίον τοῦ Τάγματος ἐπιθέσεων καὶ περιεῖχον τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ταυτοχρόνως ἡ δημοσίευσις αὐτῶν διεφώτιζε καὶ ἄλλους ἀδ.·. ἐπὶ ὡρισμένων ἀρχῶν καὶ διδαγμάτων τοῦ Θεσμοῦ.

Ἡ πρώτη γνωστὴ εἰς ἡμᾶς Τεκτ.·. ὁμιλία ἐγένετο τὴν 24 Ἰουνίου 1721 ἐνώπιον τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Τζὼν Ντεζαγκιουλιὲ περὶ «Τεκτόνων καὶ Τεκτονισμοῦ». Ἡ ὁμιλία αὐτὴ ἐξετυπώθη καὶ διενεμήθη, οὐδὲν ὅμως ἀντίτυπον αὐτῆς σώζεται σήμερον.

Σώζεται ὅμως ὁμιλία τοῦ τότε β' Μεγ.·. Ἐπ.·. Φράνσις Ντραίηκ τῆς Μεγ.·. Στ.·. Ἀγγλίας εἰς Γιόρκ γενομένη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1726 τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου καὶ ἐκδοθεῖσα τὸ 1727 καὶ εἶναι ἡ πρώτη διασωθεῖσα μέχρις ἡμῶν.

Ἔκτοτε πολλαὶ βαρυσήμαντοι ὁμιλίαι διαπρεπῶν Τεκτόνων ἐξεδόθησαν μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ μία γενομένη τὸν Μάρτιον τοῦ 1737 ἐνώπιον τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας ὑπὸ τοῦ Ἱππότου Ράμσαι (βλ. λ.) μὲ θέμα τὴν σχέσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ μὲ τὰς Σταυροφορίας.

Ἐννοεῖται ὅτι πολλαὶ ὁμιλίαι, ἐκ τῶν συγχρόνων ἰδίως, στεροῦνται σημασίας ὡς ἄσχετοι μὲ τὸν Τεκτονισμόν, τὴν ἱστορίαν του καὶ τὸ μυστηριακόν του περιεχόμενον.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ἀσχολούμενος μὲ τὸ ζήτημα αὐτὸ γράφει ὅτι πολλοὶ ὁμιληταὶ θίγουν μὲν τὴν ἐπιστήμην τῆς ἠθικῆς οὐδὲν ὅμως ἀναφέρουν διὰ τὰ σύμβολα καὶ τὰς ἀλληγορίας, διότι ἀγνοοῦν ἴσως ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἐπιστήμη ἠθικῆς καλυπτομένη ὑπὸ ἀλληγοριῶν καὶ εἰκονιζομένη διὰ συμβόλων. «Τὰ κηρύγματα, προσθέτει ὁ Μάκεϋ, καλὰ δι' ἄλλα μέρη, δὲν ἔχουν τὴν θέσιν των εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Οὐδεὶς πρέπει νὰ ἀναλαμβάνῃ μίαν Τεκτονικὴν ὁμιλίαν ἐὰν δὲν ἔχῃ γνῶσιν τοῦ θέματος διὰ τὸ ὁποῖον θὰ ὁμιλήσῃ καὶ ἐὰν δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ εἴπῃ ὅσα θὰ καταστήσουν πάντα Τέκτονα ἀ-

κροατήν του σοφώτερον άλλά καί καλλίτερον άνθρωπον ή θά τόν βοηθήσουν τούλάχιστον νά καταστῆ τοιοῦτος» (βλ. καί λέξιν «διδασκαλία»).

Ὁμονοίας τάγμα. Μυστικόν τάγμα ἐγκαθιδρυθὲν ἐν Πρωσσίᾳ ὑπὸ τοῦ Μ. Lang καί στηριχθὲν ἐπί τοῦ διαλυθέντος τό 1812 ὑπό τῆς Πρωσσικῆς Κυβερνήσεως σωματείου Tugendverein (Ἐνώσεως τῶν Ἐναρέτων).

Ὀμπὲντ ἤ Ὠβὲδ (Obed). Ἑβραϊκή λέξις σημαίνουσα «ὑ π η ρ ε τ ε ῖ ν». Εἰς ἐκ τῶν ἐννέα ἐργατῶν τῶν ἐκλεγέντων ὑπό τοῦ Σολομῶντος μετά τόν θάνατον τοῦ Χ∴ Α∴.

Ὀ' Μπράϊεν, *Ἱερεμίας* (O' Brien, Jeremiah). Ἰρλανδοαμερικανός Τέκτων * 1744 εἰς τήν Πολιτείαν Μαίην καί † 1818 εἰς τήν αὐτήν Πολιτείαν. Πλοίαρχος τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ναυτικοῦ κατά τόν πόλεμον τῆς Ἀνεξαρτησίας διεκρίθη διά τήν ἀνδρείαν του. Ἦτο Τέκτων τῆς Στ∴ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἐν Βοστώνη προβιβασθείς εἰς Διδ∴ τόν Μάρτιον τοῦ 1778. Τέκτονες ἦσαν ἐπίσης ὁ πατήρ του καί τρεῖς ἀδελφοί του.

Ὀμφάλη. Μυθική βασίλισσα τῶν Λυδῶν παρά τῇ ὁποίᾳ, κατά τόν μῦθον, ὑπηρέτησεν ἐπί τριετίαν ὁ Ἡρακλῆς. Ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι ἡ Ὀμφάλη εἶναι ἐξελληνισμένος τύπος φρυγικῆς θεότητος τῆς γονιμότητος καί τῆς ἡδυπαθείας ἀνάλογος πρός τήν Ἰστάρ τῶν Βαβυλωνίων.

Ὀμφαλός τῆς γῆς. Οὕτω ἀπεκλήθη ὑπό τῶν ἀρχαίων τό Μαντεῖον τῶν Δελφῶν βάσει τοῦ ἀκολούθου θρύλου: Ὁ Ζεύς πρός εὕρεσιν τοῦ κέντρου τῆς γῆς ἀπέλυσεν ἀπό τῶν ἀνατολικῶν καί τῶν δυτικῶν ἐσχατιῶν αὐτῆς δύο ἀετούς, οἱ ὁποῖοι ἱπτάμενοι ἀντιθέτως συνηντήθησαν εἰς Δελφούς.

Τήν θέσιν ὅπου συνηντήθησαν ἐδείκνυε σῆμα πωρίνου λίθου, ὁ καλούμενος ὀμφαλός. Μέχρι τοῦ τρίτου ἱεροῦ πολέμου, τοῦ Φωκικοῦ, ὑπῆρχον ἑκατέρωθεν τοῦ ὀμφαλοῦ αὐτοῦ δύο χρυσοῖ ἤ ἐπίχρυσοι ἀετοί συληθέντες ὑπό τῶν Φωκαέων καί διά τοῦτο καί ὁ Πίνδαρος ἀποκαλεῖ τήν Πυθίαν «πάρεδρον τῶν χρυσῶν ἀετῶν».

Ὁ πώρινος ὀμφαλός ἀπεκαλύφθη ὑπό τοῦ Courby κατά τάς ἀνασκαφάς τοῦ 1913 κατά τόν νότιον τοῖχον τοῦ σηκοῦ. Εἶναι διαμέτρου 0,385 μ. καί ὕψους 0,287, ἐπ' αὐτοῦ δέ ὑπάρχουν χαραγμένα ἀρχαιότροπα γράμματα Ε ΓΑΣ.

Ὁ Κέρν ἐκφράζει τήν γνώμην ὅτι τό Ε εἶναι τό πολύκροτον γράμμα περί τοῦ ὁποίου ἔγραψεν ὁ Πλούταρχος (βλ. λ. ΕΙ).

Ὁ ὀμφαλός εἶναι διάτρητος ἐν τῷ μέσῳ διά καθέτου ὀπῆς ἐξ ἧς ἐξέχει σιδηρᾶ ράβδος εἰς τήν ὁποίαν ἐστερεοῦντο αἱ πλεκταί ταινίαι αἱ περιπλέκουσαι τόν ὀμφαλόν ἤ ἐχρησίμευε πρός συγκράτησιν τῶν δύο ἀετῶν. (Δ. Ν. Γουδῆ: Τό Μαντεῖον τῶν Δελφῶν).

Ὀμφαλοσκόποι. Οὕτω ἀπεκλήθησαν οἱ κατά τόν 14ον αἰῶνα μοναχοί τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι κλεισμένοι εἰς τά κελλία των ἐκάθηντο κατά γῆς μέ τά γόνατα διπλωμένα πρός τό στῆθος καί ἠτένιζον ἀκίνητοι τόν ὀμφαλόν των. Ἐν ἀρχῇ κατελαμβάνοντο ὑπό σκοτοδίνης, ἀλλά κατόπιν ᾐσθάνοντο ὅτι ἐκυκλοῦντο ὑπό ζωηροῦ φωτός ἐξερχομένου ἐκ τῶν ἔνδον, τό ὁποῖον ἐθεώρουν ὡς θεῖον φῶς, ὡς αὐτόν τόν Θεόν καί κατελαμβάνοντο ἀπό εὐφροσύνην.

Ἡ μυστική αὐτή διάθεσις ἐκδηλωθεῖσα τό πρῶτον περί τόν 10ον αἰῶνα εἰς τήν Μίλητον, μετεδόθη εἰς τό Ἅγιον Ὄρος καί περί τόν 14ον αἰῶνα ἐξηπλώθη καί εἰς Κωνσταντινούπολιν προκαλέσασα πολλάς συζητήσεις καί ἔριδας. Οἱ ὀμφαλοσκόποι ἤ ἡσυχασταί ὡς ἐκαλοῦντο γενικῶς εὗρον ὑπερασπιστήν ἐν τῷ προσώπῳ Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ τελικῶς δέ ἡ κατά τό 1368 συνελθοῦσα ἐν Κων/πόλει σύνοδος ἀνεθεμάτισε τούς ἀντιπάλους των καί ἀνεκήρυξεν ὀρθοδόξους τούς ὀμφαλοσκόπους.

Περί τόν 17ον αἰῶνα ἀνεφάνησαν ἡσυχασταί καί εἰς τήν Δυτικήν Ἐκκλησίαν μέ εἰσηγητήν τῶν μυστικιστικῶν τάσεων τόν Ἱσπανόν κληρικόν Μιχαήλ Μολίνο. Ἡ ἐπίσημος ὅμως Καθολική Ἐκκλησία κατεδίκασε τήν τάσιν αὐτήν καί ἐκήρυξεν αἱρετικούς τούς ὀπαδούς της, διότι φυσικά ἡ ἀπ' εὐθείας αὐτή ἐπικοινωνία ἀνθρώπων μέ τόν Θεόν ἀπεστέρει τήν Ἐκκλησίαν τοῦ ρόλου τῆς παρεμβολῆς τοῦ κλήρου ὡς μεσίτου μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων.

Ὤν (βλ. ὁ Ὤν).

Ὄνεχ. Ἑβραϊκή ὀνομασία τοῦ πτηνοῦ Φοίνιξ, τό ὁποῖον ἀντεπροσώπευε τήν αἰωνίαν καί συνεχῆ ἀναγέννησιν. Πρός αὐτόν παρομοιάζεται τό Ἅγιον Πνεῦμα ὑπό μορφήν περιστερᾶς.

Ὄνομα Θεοῦ. Εἰς ὅλας τάς θρησκείας καί ὅλα τά δόγματα τῶν λαῶν ὅλης τῆς γῆς, ἀνευρίσκομεν προσπάθειαν μνείας τοῦ Θείου δι' ἑνός ἰδιαιτέρου σημείου ἤ μυστικῆς λέξεως.

Παρά τοῖς Ἑβραίοις ὑπάρχει τό Τ ε τ ρ α γ ρ ά μ μ α τ ο ν τοῦ ὁποίου ἡ πραγματική προφορά παρέμεινεν ἄγνωστος.

Οἱ Δρυΐδαι εἶχον τά τρία γράμματα I.O.W. ὡς ἔκφρασιν τῆς θεότητος. Ἕκαστον γράμμα ἀπετέλει καί ἕν ὄνομα.

Μεταξύ τῶν Μωαμεθανῶν ὑπάρχει ἡ Ἐπιστήμη τοῦ Ἰσμ Ἀλλάχ (=Ὄνομα Θεοῦ). Ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Θεός ἀποτελεῖ τό κλεῖθρον τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς, ὁ δέ Μωάμεθ εἶναι ἡ κλείς. Οἱ Μωαμεθανοί πιστεύουν ὅτι ὁ Θεός ἔχει 99 ὀνόματα καί ὅτι τό Ἀλλάχ εἶναι τό ἑκατοστόν.

Μεταξύ τῶν Ἰνδῶν ὁ αὐτός ἐπεκράτει σεβασμός πρός τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὡς φανερώνεται μέ τήν μυστηριακήν συλλαβήν Ἀουμ (βλ. λ. Aum), τήν ὁποίαν ἐθεώρουν σύμβολον τοῦ Θεοῦ.

Καί εἰς ὅλους τούς ἀρχαίους λαούς ὑπῆρχεν ἕν ἱερόν ὄνομα διδόμενον εἰς τόν ἀνώτατον Θεόν, ἐκτός ἐκείνων ποῦ ἐδίδοντο εἰς κατωτέρας θεότητας.

Οἱ παλαιοί Ἄρειοι ἀπεκάλουν τόν πρῶτον Θεόν των Dyaus, εἰς δέ τάς Βέδας συναντῶμεν ἐπίκλησιν πρός D y a u s P i t a r ὄνομα τό ὁποῖον εἶναι τό ἴδιον μέ τό ἑλληνικόν Ζ ε ύ ς π α τ ή ρ καί μέ τό λατινικόν J u p i t e r (Γιούπητερ).

Καί τά τρία αὐτά ὅμοια εἰς τήν προφοράν ὀνόματα σημαίνουν τόν Οὐράνιον Πατέρα καί μᾶς ὑπενθυμίζουν τήν χριστιανικήν ἐπίκλησιν «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς».

Οἱ Ἀσσύριοι ἐλάτρευον τόν Ἀσσούρ ἤ Ἀσαράκ ὡς κύριον Θεόν των. Ἐπί ὀβελίσκου ληφθέντος ἀπό τά ἀνάκτορα τοῦ Νεμρώδ εὑρίσκομεν τήν ἐπιγραφήν «Τ ῷ Ἀ σ α ρ ά κ, Μ ε γ ά λ ῳ Κ υ ρ ί ῳ, τ ῷ Β α σ ι λ ε ῖ ὅ λ ω ν τ ῶ ν μ ε γ ά λ ω ν Θ ε ῶ ν».

Οἱ Αἰγύπτιοι ἐπίσης ἀπέφευγον νά προφέρουν τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

Ὁ πατήρ τῆς Ἱστορίας Ἡρόδοτος, ὅστις κατά τήν εἰς Αἴγυπτον μετάβασίν του εἶχε μυηθῆ εἰς τά μυστήρια τοῦ Ὀσίριδος, γράφων περί τῶν μυήσεων αὐτῶν (βιβλ. Β' κεφ. 171) λέγει τά ἑξῆς: «Οἱ Αἰγύπτιοι παριστάνουν νύκτωρ τά πάθη ἐκείνου τοῦ ὁποίου τό ὄνομα δέν δύναμαι νά ἀναφέρω».

Εἰς τήν Βύβλον οἱ Φοίνικες ἐλάτρευον τόν Ἐ λ ι ο ῦ ν τόν Ἀνώτατον Θεόν. Ἀπό τόν θεόν αὐτόν προέρχεται ὁ Ἐ λ τόν ὁποῖον ὁ Φίλων ταυτίζει μέ τόν Κρόνον καί εἰς τόν ὁποῖον ἀνάγεται τό Ἑβραϊκόν Ἐ λ ο ΐ μ.

Ἐπί τοῦ ὀνόματος Ἐλ βασιζόμενος ὁ Max Müller γράφει ὅτι ὑπῆρχεν ἀναντιρρήτως μία πρωτόγονος θρησκεία ὁλοκλήρου τῆς Σημιτικῆς φυλῆς καί ὅτι ὑπό τό ὄνομα αὐτό ἐπεκαλοῦντο τόν ἐν Οὐρανῷ Ἰσχυρόν οἱ πρόγονοι τῶν Σημιτικῶν φυλῶν πρίν μετονομασθοῦν εἰς Βαβυλωνίους ἐν Βαβυλῶνι, Φοίνικας ἐν Σιδῶνι καί Τύρῳ, ἤ Ἰουδαίους ἐν Μεσοποταμίᾳ καί Ἱερουσαλήμ.

Εἰς τήν Κίναν ἐκτός τῶν ἀπειραρίθμων ὀνομάτων τῶν διαφόρων δυνάμεων τῆς φύσεως καί τῶν προγονικῶν πνευμάτων τά ὁποῖα λατρεύονται ὡς κατώτεραι θεότητες, ὑπάρχει καί τό ἀνέκφραστον ὄνομα Τ ι έ ν σύνθετον ἐκ δύο σημείων σημαινόντων μ έ γ α ς καί ε ἷ ς καί τό ὁποῖον σημαίνει «Ὁ μέγας εἷς» ὁ κατοικῶν ἄνω καί ρυθμίζων τά κάτω.

Ὁ Ντράμμοντ γράφει ὅτι παρά τοῖς ἀρχαίοις Χαλδαίοις ἡ ὑπερτάτη θεότης ἦτο ὁ Ἀ μ π α ο ύ ρ σημαίνων «Πατήρ τοῦ Φωτός».

Οἱ Σκάνδιναυοί εἶχον δώδεκα ὑφισταμένους θεούς ὁ ὑπέρτατος ὅμως ἦτο ὁ Al - Fathr ἤτοι ὁ «Ὅ λ ω ν Π α τ ή ρ».

Καὶ μεταξὺ ἀκόμη τῶν Ἐρυθροδέρμων τῆς Ἀμερικῆς εὑρίσκομεν τὴν ἰδέαν μιᾶς ἀοράτου θεότητος.

Ὁ Garcilasso de la Vega ἀναφέρει ὅτι ἐνῷ οἱ Περουβιανοὶ ἐλάτρευον δημοσίως τὸν ἥλιον, τὸν ἐθεώρουν ἐν τούτοις ὡς σύμβολον μόνον τοῦ ὑπερτάτου Ὄντος, τὸ ὁποῖον ἀπεκάλουν Pachacamac λέξιν σημαίνουσαν «ἡ ψυχὴ τοῦ κόσμου» καὶ τὴν ὁποίαν ἐθεώρουν τόσον ἱερὰν ὥστε μὲ μέγα δέος τὴν ἐπρόφερον.

Οἱ Ταλμουδισταὶ ἐξαίρουν τὴν ἱερότητα τοῦ Τετραγραμμάτου Ἰὸδ Χὲ Βάου Χὲ καὶ τονίζουν ὅτι τοῦτο δέον νὰ ἀνακοινοῦται μόνον εἰς μεσήλικας μὲ ἠθικὰς ἀρετάς.

Τὸ ἀνέκφραστον ὄνομα ἦτο τὸ σύμβολον τῆς τελείας ἀληθείας, ἥτις ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸ Ὑπέρτατον Ὄν.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς σεβόμενος τὸ Θεῖον Ὄνομα, ἐκδηλώνει τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ φθάσῃ πρὸς τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν ὡς τελικὸν σκοπὸν τῆς ὅλης του ἐργασίας. Αἱ λέξεις τοῦ Τεκτονικοῦ συστήματος, αἱ περιγράφουσαι τὰ ὀνόματα τοῦ Θεοῦ δὲν δίδονται πρὸς ἀναγνώρισιν ἀλλ' ὡς ἐνδείξεις ὑποδεικνύουσαι—ὅπως ἡ συμβολικὴ κλῖμαξ τοῦ Ἰακὼβ εἰς τὸν 1ο ἢ ἡ Ἑλικοειδὴς Κλῖμαξ εἰς τὸν 2ο καὶ αἱ τρεῖς Πύλαι εἰς τὸν 3ο—τὴν ὁδὸν τῆς προόδου ἀπὸ τὸ σκότος εἰς τὸ Φῶς, ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν εἰς τὴν Γνῶσιν, ἀπὸ τὴν κατωτάτην εἰς τὴν ἀνωτάτην ἀντίληψιν τῆς Θείας Ἀληθείας. Καὶ αὐτὸ ἄλλως τε ἀποτελεῖ τὸν πραγματικὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν ὁλοκλήρου τῆς Τεκτονικῆς Ἐπιστήμης.

Ὀνομασίαι Στοῶν. Ἀρχικῶς αἱ Τεκτ.·. Στ.·. δὲν εἶχον διακριτικὰ ὀνόματα καὶ ἡ σειρά των προτεραιότητος, ὅπως συμβαίνει καὶ τώρα, καθωρίζετο ἀπὸ τὸν ἀριθμόν των. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν αἱ Στοαὶ ἔλαβον ὀνόματα μόλις περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἕως τότε εἶχον μόνον ἀριθμούς. Οὕτω εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ Βιβλίου τῶν Συνταγμάτων τὸ 1723 εὑρίσκομεν κατάλογον ἐξ 20 Στοῶν ἠριθμημένων ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι τοῦ 20. Βραδύτερον κάπως μερικαὶ Στοαὶ ἐκτὸς τοῦ ἀριθμοῦ των ἔφερον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μέρους ὅπου συνεδρίαζον, ὅπως λόγου χάριν Στοὰ Ἀρ. 84 εἰς τὸν Μαῦρον Σκύλον - τῆς ὁδοῦ Κάσλ, Στοὰ Ἀρ. 98 εἰς τὴν Ταβέρνα τοῦ Βάκχου κ.τ.λ.

Καὶ μόνον εἰς τὸ τέλος τοῦ 18ου αἰῶνος, ἤτοι τὸ 1793, συναντῶμεν τὰ πρῶτα ὀνόματα, ὅπως Στοὰ Σαίξπηρ εἰς τὴν πόλιν Στράτφορτ ἐπὶ τοῦ Αἴβον, Στοὰ Βασιλικοῦ Μπρούνσβικ εἰς Σέφιλντ καὶ Στοὰ Ἀπόλλων εἰς Ἄλτσεστερ. Ἔκτοτε ἡ ὀνομασία Στοῶν κατέστη ἔθιμον ἐν Ἀγγλίᾳ.

Εἰς τὴν Σκωτίαν ἀντιθέτως ἀπὸ τοῦ 1600 καὶ πέραν ἀκόμη εὑρίσκομεν διακριτικὰ ὀνόματα Τεκτονικῶν Στοῶν ὅπως ἡ Στοὰ Ἁγίου Ἀνδρέου, ἡ Στοὰ Κίλουϊνιγκ, ἡ Στ. Ἀμπερντὶν κ.τ.λ.

Εἰς τὴν Ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην αἱ Στοαὶ ἔφερον ἀρχικῶς τὸ ὄνομα τοῦ μέρους ὅπου συνεδρίαζον. Κατὰ τὸ 1739 ἐν τούτοις ἱδρύθη ἐν Ἑλβετίᾳ Στοὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Τελεία Ἕνωσις τῶν Ξένων». Τὸ 1740 ἔχομεν ἐν Βερολίνῳ τὴν Στ.·. τῶν Τριῶν Σφαιρῶν, τὸ 1741 τὴν Στ.·. Ἀθηνᾶ εἰς Λειψίαν, τὸ 1743 τὴν Στ.·. τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εἰς Ἀμβοῦργον.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὀνόματα ἐδίδοντο εἰς τὰς Στοὰς ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ. Εἰς τὴν Βοστώνην τὸ 1734 ὑπῆρχεν ἡ Στ.·. τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καὶ εἰς τὸ Τσάρλεστον τὸ 1735 ἡ Στοὰ Σολομῶντος.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ (βλ. Ἑλλάς) αἱ ἱδρυθεῖσαι Στοαὶ φέρουν διακριτικὰ ὀνόματα.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ἐξετάζων τὸ ζήτημα τῆς ὀνομασίας τῶν Στοῶν τονίζει ὅτι τὰ διδόμενα ὀνόματα πρέπει νὰ ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν Τεκτονικὴν ἰδεολογίαν ἢ τὴν Ἱστορίαν. Ἑπομένως μία Στοὰ φέρουσα τὸ ὄνομα μιᾶς πόλεως, ὅπως λ.χ. Στ.·. Φιλαδέλφεια, οὐδεμίαν ἐνέχει σημασίαν. Ὑπάρχουν ἐν τούτοις, προσθέτει ὁ Μάκεϋ, ὀνόματά τινα πόλεων, τὰ ὁποῖα δικαίως χρησιμοποιοῦνται, ὅπως λ.χ. Ἱερουσαλήμ, Τύρος, Λίβανος, Πάτμος, Ὄρος Μόρικ, Γολγοθᾶς, Ὄρος Ἀραράτ, Βαβυλών, Ἱεριχὼ κ.λ.

Εἶναι δυνατὸν ἐπίσης νὰ χρησιμοποιηθοῦν καὶ ὀνόματα ἀνδρῶν διακριθέντων εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἢ παρασχόντων πολυτίμους ὑπηρεσίας, ὅπως ὁ Ἅγιος Ἀλβανός, πρῶτος Μέγ.·. Διδ.·., ὁ Ρέν, ὁ Οὐάσιγκτων, ὁ Λαφαγέτ, ὁ Φραγκλῖνος, ὁ Φρειδερίκος, ὁ Ἄντερσον κ.ἄ. Ἔχομεν τέλος ὀνόματα ληφθέντα ἀπὸ διαφόρους ἀρετὰς καὶ Τεκτονικὰ ἀξιώματα ὅπως Πίστις, Ὁμόνοια, Ἐλπίς, Ἰσότης, Ταπεινοφροσύνη, Ἕνωσις, Ἁρμονία, Μυστικὸς Δεσμὸς κ.τ.λ.

Οἱ αὐτοὶ κανόνες ἀναλογοῦν καὶ διὰ τὰς ὀνομασίας ἀνωτέρων φιλοσοφικῶν ἐργαστηρίων. Ἐν τέλει ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ τονίζει ὅτι οὐδὲν ὄνομα Στοᾶς θὰ ἔπρεπε νὰ γίνεται δεκτὸν ἐὰν δὲν σχετίζεται μὲ τὸν Τεκτονισμόν.

Ὀξύρριγχος. Ἀρχαία πόλις τῆς Κάτω Αἰγύπτου, ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Νείλου. Παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως ὑπάρχει σήμερον τὸ χωρίον Βαχνάσα. Ἦτο σπουδαιοτάτη πηγὴ παπύρων. Κατὰ τὸ 1897, ἀνασκαφαὶ ἀπεκάλυψαν τόνους ὁλοκλήρους χειρογράφων ἐπὶ παπύρου καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τὴν χρησιμοποιουμένην, εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον κατὰ τοὺς πρώτους τρεῖς αἰῶνας μ. Χ. Τὰ χειρόγραφα αὐτὰ ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἐπιστολάς, ἐμπορικὰ βιβλία, διαθήκας, ποιήματα, κηρύγματα, ἀποδείξεις φόρων κ.ἄ. Διὰ πρώτην φορὰν παρέχουν εἰς τὸν ἱστορικὸν λεπτομερῆ καθημερινὴν εἰκόνα τῆς ζωῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὴν Παλαιστίνην, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ρώμην κατὰ τοὺς πρώτους Χριστιανικοὺς αἰῶνας.

Οἱ πάπυροι αὐτοὶ ἔχουν ἀποσταλῆ εἰς Ἀγγλίαν καὶ εὑρίσκονται εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον, τὸ ὁποῖον καὶ ἐξέδωσε τὸ περιεχόμενον πλείστων ἐξ αὐτῶν κατὰ τὰ ἔτη 1907 καὶ 1910. Μεταξὺ τῶν ἐκδοθέντων ὑπάρχουν καὶ ἀρκετὰ ἀφορῶντα τοὺς ἐπαγγελματίας Τέκτονας.

Ὁ ἀδ.·. H. Haywood (βιβλ. 1 τόμος Γ' σελ. 1180) ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι οἱ Τέκτονες ἱστορικοὶ πρέπει νὰ ἐξετάσουν τοὺς παπύρους αὐτοὺς ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀρχαίας συντεχνίας οἰκοδόμων καὶ τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, διότι διὰ πρώτην φορὰν παρέχονται δι' αὐτῶν ἔγγραφοι ἀφηγήσεις τῶν Συντεχνιῶν ὡς καὶ τῆς λατρείας τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων.

Τὰ χειρόγραφα τῆς Ὀξυρρίγχου ἀποδεικνύουν ὅτι πρὸ δύο καὶ πλέον χιλιάδων ἐτῶν ὑπῆρχον Συντεχνίαι Οἰκοδόμων ὅμοιαι πλήρως μὲ τὰς συντεχνίας τοῦ Μεσαίωνος. Συνήρχοντο εἰς ἰδικήν των ἕδραν, εἶχον πρόεδρον καὶ ἐπόπτας, διεξῆγον τελετὰς καὶ ἤσκουν τὴν φιλανθρωπίαν.

Ὅρασις. Μία τῶν πέντε αἰσθήσεων τῶν ὁποίων ἡ σημασία ἐξετάζεται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἑτ.·.. Διὰ τῆς ὁράσεως ἀντικείμενα εὑρισκόμενα εἰς ἀπόστασιν φέρονται ἐγγύτερον, παρακάμπτονται δὲ τὰ ἐκ τῆς ἀποστάσεως ἐμπόδια.

Οὕτω καὶ εἰς τὸν Τεκτονισμόν, διὰ τῆς ὀρθῆς χρήσεως τῆς αἰσθήσεως αὐτῆς, κατὰ τρόπους τοὺς ὁποίους μόνον οἱ Ἐλευθεροτέκτονες κατανοοῦν, ἄνδρες ἀπέχοντες ἀλλήλων κατὰ τὴν γλῶσσαν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν πολιτικὴν προσεγγίζουν ἀλλήλους καταρρεόντων τῶν λόγῳ γεννήσεως ἢ προλήψεων ἐμποδίων.

Εἰς τὸν φυσικὸν ὅμως κόσμον, ἡ ὅρασις δὲν λειτουργεῖ χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ φωτός, διότι εἰς τὸ σκότος δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν. Οὕτω καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν χρειάζεται ἡ εὐλογία τοῦ Τεκτονικοῦ φωτὸς διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἰδιαιτέρων ὠφελημάτων τῆς Τεκτονικῆς ὁράσεως. Φωτιζόμενος ἀπὸ τὰς θείας ἀκτῖνας του, ὁ Ἐλεύθερος Τέκτων βλέπει ἐκεῖ ὅπου οἱ ἄλλοι εἶναι τυφλοί. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον δι' ἕνα βέβηλον εἶναι τὸ σκότος τῆς ἀγνοίας, δι' ἕνα μεμυημένον φαίνεται ἀπολύτως φωτιζόμενον ἀπὸ τὸ φῶς τῆς γνώσεως καὶ τῆς κατανοήσεως.

Ὀργειῶνες. Τὸ πρῶτον ἱερατεῖον τοῦ Δελφικοῦ Μαντείου, κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν ὕμνον πρὸς τὸν Πύθιον Ἀπόλλωνα, ἀποτελεσθὲν ἀπὸ Κρῆτας εὐγενεῖς ἐκ Κνωσοῦ, τοὺς ὁποίους ὁ Ἀπόλλων διὰ τῆς βίας ὡδήγησεν εἰς Δελφοὺς καὶ τοὺς ἐγκατέστησεν ἐκεῖ ὅπου μανθάνοντες τὰς βουλὰς τῶν ἀθανάτων θὰ τὰς ἀνακοινώνουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Ὀρθὴ γωνία (βλ. γνώμων).

Ὁρισμὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ὁ Δρ. Ὄλιβερ εἰς τὸ ἔργον του «Ἱστορικὰ Ὁρόσημα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» γράφει ὅτι «εἶναι πολυάριθμοι οἱ ὁρισμοὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ὅλοι ὅμως συμ

φωνοῦν εἰς τὴν διατύπωσιν ὅτι εἶναι σύστημα ἠθικῆς διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὁποίου τὰ μέλη του δύνανται νὰ προοδεύσουν πνευματικῶς καὶ νὰ ἀνέλθουν διὰ τῆς θεολογικῆς κλίμακος ἀπὸ τῆς Ἐπιγείου εἰς τὴν Οὐρανίαν Στοάν. Εἶναι ὅμως λάθος, προσθέτει, νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι σύστημα θρησκείας. Εἶναι μόνον ὁ ὁδηγὸς τῶν θρησκειῶν, καίτοι εὐρύτατα ἀπεικονίζει ἕνα μεγάλον κλάδον αὐτῆς, τὴν ἐμπράγματον ἄσκησιν».

Ὁ ὁρισμὸς τοῦ Θεσμοῦ ἀναφέρεται συχνὰ εἰς τὰς Ἀγγλικὰς διδασκαλίας, αἱ ὁποῖαι διακηρύττουν ὅτι «ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἰδιαίτερον σύστημα ἠθικῆς καλυπτομένης ὑπὸ ἀλληγοριῶν καὶ εἰκονιζομένης διὰ συμβόλων».

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ πιστεύει ὅτι σαφέστερος καθορισμὸς τοῦ θεσμοῦ εἶναι ὅτι οὗτος «ἀποτελεῖ ἐπιστήμην ἀσχολουμένην μὲ τὴν ἔρευναν τῆς Θείας Ἀληθείας καὶ χρησιμοποιοῦσαν τὸν συμβολισμὸν ὡς μέθοδον διδασκαλίας».

Ὁ Δόκτωρ Κ. Bein τὸν ἀποκαλεῖ «θρησκευτικὴν καὶ μυστηριακὴν Ἑταιρίαν, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ ἠθικὴ τελειοποίησις βάσει γενικῆς ἰσότητος καὶ ἀδελφοσύνης».

Λεπτομερέστερον ἐν τούτοις ὁρισμὸν δίδει ὁ ἄλλοτε Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Καναδᾶ ἀδ.·. W. N. Ponton ὡς ἑξῆς:

«Ὁ Τεκτονισμὸς εἶναι κάτι περισσότερον μιᾶς μυστικῆς Ἑταιρίας, καίτοι ἡ μυστικότης ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς ἐσωτερικῆς ἐργασίας: εἶναι κάτι περισσότερον τῆς λειτουργικότητος καίτοι τὸ τυπικὸν ἁπλοῦν καὶ περίεργον καὶ ρυθμικὸν εἰς ἔκφρασιν ἀποτελεῖ παράγοντα: κάτι περισσότερον τοῦ συμβολισμοῦ καίτοι ἡ συμβολικὴ διδασκαλία ἐνέχει σημασίαν καὶ μεταμορφώνει τὰ τετριμμένα: κάτι περισσότερον τῆς φιλοσοφίας καίτοι θεωρητικῶς διδάσκει πῶς νὰ ζῇ τις σωφρόνως καὶ καλῶς: κάτι περισσότερον τῆς θρησκείας, διότι διαβλέπει τὴν θειότητα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα: κάτι περισσότερον τῆς ἀδελφοσύνης, διότι ὅπως καὶ κατὰ τοὺς Πυθαγορείους χρόνους, μορφώνει καὶ ἀναπτύσσει ἐνῷ εἶναι συγχρόνως καὶ κοινωνικὸς καὶ συναδελφικός. Εἶναι ὅλα αὐτὰ ὁμοῦ ἀλλὰ καὶ κάτι περισσότερον τοῦ ὁποίου τὸ λεπτὸν μυστήριον ἡ γλῶσσα ἀδυνατεῖ νὰ ἐκφράσῃ καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ ὀλίγα ἐκλεκτὰ πνεύματα τὰ ζητοῦντα νὰ εἰσδύσουν εἰς τὸ βάθος τῆς ἰσχύος του, ἐνῷ τὸ μῆκος τῆς ζωῆς εἶναι πολὺ βραχὺ ὥστε νὰ δυνηθοῦν —οἱ προσπαθοῦντες νὰ φθάσουν τὴν ἰδεώδη τελειότητα τοῦ ζῶντος αὐτοῦ ὀργανισμοῦ, τοῦ ὁποίου βάσιν καὶ κορυφὴν ἀποτελοῦν ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀλήθεια».

Εἰς τὸ «Λεξικὸν Θρησκείας καὶ Ἠθικῆς» (Mac Millan Company 1921) ὁ ἀδ.·. Roscoe Pound καθορίζει ὡς ἑξῆς τὸν Τεκτονισμόν:

«Τὸ Μυστήριον τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων εἶναι μία παγκόσμιος θρησκευτική, ἠθική, φιλάνθρωπος καὶ ἀγαθοεργὸς ἀδελφικὴ ὀργάνωσις. Εἶναι θρησκευτικὴ ὡς ἀξιοῦσα τὴν εἰς τὸν Θεὸν πίστιν ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν διὰ τὴν μύησιν καὶ ἐπιμένει ἐπὶ τῆς ἀξιώσεως αὐτῆς ὡς μιᾶς τῶν ἀναλλοιώτων θεμελιωδῶν ἀρχῶν της. Πέραν τῆς ἀξιώσεως αὐτῆς καὶ τῆς πίστεως εἰς τὴν ἀθανασίαν, δὲν ἔχει θρησκευτικὰ δόγματα, ἀλλὰ ζητεῖ ὅπως ὁ ἀδ.·. ἀνήκῃ εἰς μίαν κάποιαν θρησκείαν καὶ τὸν ὑποχρεώνει νὰ δώσῃ τὸν ἱερὸν ὅρκον ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει. Κατὰ τὰ ἐπόλοιπα, ἐπιδιώκει νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἠθικὴν διὰ τελετῶν, συμβόλων καὶ διδασκαλιῶν, ὑποδεικνύουσα βίον ρυθμιζόμενον ἀπὸ τὴν λογικὴν καὶ ἐκπλήρωσιν καθηκόντων ἔναντι τοῦ Θεοῦ, τῆς πατρίδος ἑνὸς ἑκάστου, τοῦ γείτονος καὶ τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἀνακουφίζει ἐνδεεῖς Ἀδελφούς, φροντίζει διὰ τοὺς ἐπ' αὐτῶν συντηρουμένους, μορφώνει ὀρφανὰ καὶ ἐπιμένει ἐπὶ τῶν καθηκόντων τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἀγαθοεργίας».

Ἀδελφότητες ἀνθρώπων ὑπῆρχον ὑπὸ μίαν οἱανδήποτε μορφὴν καθ' ὅλας τὰς περιόδους τῆς ἱστορίας. Κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους πολλοὶ ἄνθρωποι εἶχον κατανοήσῃ ὅτι ἡ ἀμοιβαία προστασία παρεῖχε μεγαλυτέραν ἀσφάλειαν ἔναντι τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως καὶ τῆς κακίας τῶν ἀνθρώπων: οὕτω ἐγεννήθη ὁ Τεκτονισμός.

Ὁ ἀδ.·. H. L. Haywood ἀσχολούμενος μὲ τὸ ἴδιον θέμα (βλ. Βιβλιογρ. 1 Τόμος Γ' σελ. 1234) γράφει ὅτι «μία Τεκτ.·. Στοὰ ἀποτελεῖ σῶμα ἐργατῶν ὅπου ἕκαστον μέλος κατέχει μίαν θέσιν ἀνάλογον πρὸς τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἔχει ἀναλάβει. Οἱ ἐργάται αὐτοὶ ὀφείλουν νὰ ἐνεργοῦν ὡς εἷς ἄνθρωπος. Ἔχουν παραδόσεις σχετικὰς μὲ ἐργάτας οἰκοδόμους. Ἀλλὰ τὰ πάντα ἐν τῇ Στοᾷ εἶναι συμβολικά. Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες τῶν Μέσων Αἰώνων, οἵτινες ἐσχημάτισαν τὰς πρώτας Στοὰς εὑρίσκοντο ἐν μέσῳ κοινωνίας τῆς ὁποίας ὄχι μόνον οἱ ἡγέται ἀλλὰ καὶ ἡ μεγάλη πλειονότης ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀντετίθετο εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν Τεκτ.·. Στ.·. τὰς ὁποίας ἐπεζήτει νὰ καταστρέψῃ καὶ ἐξαφανίσῃ. Βασικὸν δόγμα τῆς Ἐκκλησίας ἦτο ὅτι ἡ ἐργασία ἦτο κατάρα διατυπωθεῖσα ἐναντίον τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀδὰμ ὡς τιμωρία διὰ τὴν παρακοήν του. Καὶ ἡ μεγάλη ἀμοιβὴ μιᾶς καλῆς ζωῆς ἦτο ἡ διὰ τοῦ θανάτου ἀπαλλαγὴ ἐκ τῶν παθῶν καὶ ἡ ἀπόκτησις μιᾶς «αἰωνίας ἀναπαύσεως» ὅπου οἱ ἄνθρωποι δὲν θὰ ἐργάζωνται. Μόνος πράγματι Ἅγιος ἄνθρωπος ἐθεωρεῖτο ὁ ἄγαμος ἱερεύς, ὁ ὁποῖος δὲν εἰργάζετο ἢ ὁ καλόγηρος καὶ ἡ καλογραῖα, οἱ ὁποῖοι ἐτέλουν ἀγρυπνίας ὀκνηρίας. Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ ἀριστοκρατία ἐθεώρουν ἐπίσης τὴν ἐργασίαν ὡς κάτι κατώτερον ἑαυτῶν. Ἐξεμεταλλεύοντο τὸν ἄλλον, τὸν ἐργαζόμενον κόσμον ὁ ὁποῖος δὲν μετεῖχεν οὔτε τῆς Ἐκκλησίας οὔτε τοῦ Κράτους, δὲν εἶχεν ἰδιοκτησίαν, ἦτο ἀγράμματος. Ἐν μέσῳ τοιαύτης κοινωνίας οἱ Μεσαιωνικοὶ Ἐλευθεροτέκτονες ἀνεκάλυψαν τὴν ἀλήθειαν περὶ ἐργασίας. Δὲν κατέγραψαν ὅμως τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν εἰς βιβλία οὔτε διετύπωσαν εἶδος πίστεως, τὴν δὲ ἀρχὴν αὐτὴν διετήρησαν καὶ ἐσεβάσθησαν ἔκτοτε ὅλοι οἱ Τέκτονες. Δυνάμεθα ὅμως νὰ τὴν διατυπώσωμεν ὡς ἑξῆς:

«Ἡ ἐργασία εἶναι μία τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκ φύσεως ἐργάτης. Καὶ μόνον διὰ τῆς ἐργασίας ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκει τὸν προορισμόν του καὶ τὴν ἱκανοποίησίν του. Οἱ ὀκνηροὶ καὶ οἱ παράσιτοι εἶναι κατώτεροι τοῦ ἀνθρώπου. Ὅλαι αἱ μεγάλαι ὠργανωμέναι θρησκεῖαι ὁ Χριστιανισμός, ὁ Ἰουδαϊσμός, ὁ Μωαμεθανισμός, ὁ Βουδδισμός, ὁ Κομφουκιανισμὸς κ.λ.π. ἔχουν ἀναπτύξει εὐρύτατα τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὴν θρησκείαν. Εἶναι ὅμως καταπληκτικὸν ὅτι οὐδεμία ἀπολύτως θεολογία ἔχει συμπεριλάβῃ μέχρι τοῦδε εἰς τὸ δόγμα τῆς πίστεώς της οἱονδήποτε ὑπαινιγμὸν περὶ ἐργασίας. Ἐπίσης, προσθέτει ὁ ἀδ.·. Haywood, εἶναι καταπληκτικὸν ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν γνωστῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος μέχρι τῶν τελευταίων φιλοσόφων, ἠσχολήθη μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἐργασίας. Ὅταν οἱ πρῶτοι Ἐλευθεροτέκτονες ἀνεκάλυψαν τὴν ἀλήθειαν περὶ τῆς ἐργασίας κατέλαβον ἐξέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν ἡγετῶν, τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν προφητῶν. Ὅ,τι ἐσκέπτοντο καὶ ἐδίδασκον δὲν ἦτο αἵρεσις θεολογικὴ ἢ φιλοσοφικὴ ἀλλὰ διέφερε τόσον ριζικῶς ἀπὸ τὴν πίστιν καὶ τὸ ἔργον τοῦ φεουδαλισμοῦ τῆς ἐποχῆς, ὥστε δὲν ἐθεώρησαν ἀναγκαῖον νὰ τὸ κοινοποιήσουν διὰ νὰ μὴ ἐκτεθοῦν εἰς τὴν λύσσαν τῶν κληρικῶν καὶ τὰς βαρβάρους βιαιότητας τῶν αὐθεντῶν. Ἡ ψυχὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ ὡς καὶ ὁ σκοπὸς του εἰς τὸν κόσμον εἶναι αἱ ἀλήθειαι τὰς ὁποίας ἀνεκάλυψε καὶ διδάσκει εἰς τοὺς ὀπαδούς του».

Ἡ καταγωγὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ κρύπτεται εἰς τὰ σκοτεινὰ βάθη τῆς ἱστορίας. Ἡ φιλοσοφία του ἀνάγεται εἰς τοὺς παλαιοτάτους χρόνους τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου. Τὰ σύμβολά του εἶναι ἀρχαιότερα τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος καὶ τῆς Πεντατεύχου τοῦ Μωϋσέως, μὲ τὴν ὁποίαν ἠθέλησαν νὰ τὰ συγχρονίσουν τινὲς τῶν ἱδρυτῶν τῆς νεωτέρας του μορφῆς. Αἱ τελεταί του διεξήγοντο καὶ εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια τῆς Αἰγύπτου, τὰ Ὀρφικά, τὰ Μιθραϊκά, τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια.

Αἱ ἀρχαί του ἦσαν γνωσταὶ εἰς τὰς νομαδικὰς φυλὰς τῆς Ἀνατολῆς καὶ μετεδίδοντο ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν.

Ἀποστολὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶναι νὰ καταστέλλῃ τὰ πάθη καὶ νὰ συμβιβάζῃ συγκρουόμενα συμφέροντα: νὰ ἐπεκτείνῃ καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν καὶ λαῶν τὰς ἀρχὰς τῆς ἐργασίας, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἀγαθοεργίας καὶ νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν μανίαν τῶν κατακτήσεων καὶ τοὺς πολέμους, νὰ ἐκμηδενίσῃ προλήψεις καὶ μεροληψίας καὶ νὰ ἐξολοθρεύσῃ πᾶσαν αἰτίαν ἐχθρότητος. Ἕνας Τέκτων εὑρίσκεται εἰς τὴν πατρίδα του εἰς πᾶσαν ξένην χώραν ὅπου ὑπάρχουν Τέκτονες. Δὲν ὑπάρχει ἄλλη ὀργάνωσις δυναμένη νὰ ἐπιδείξῃ τοιούτους ὑψηλοὺς σκοπούς. Εἰς

τὰς τάξεις μας ἀναγνωρίζομεν μόνον τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον. Δὲν διακρίνομεν βασιλικὴν ἢ χωρικὴν καταγωγήν. Πλούσιοι καὶ ἐργάται, φιλόσοφοι καὶ ἀστοιχείωτοι ἄνδρες τοῦ λαοῦ, βασιλικοὶ γόνοι καὶ χειρώνακτες ἀγρόται συνέρχονται ἐπὶ τὸ αὐτό, ὡς ἀδελφοὶ μὲ τὸν Θεὸν πατέρα ὅλων. Οὕτω εἶναι δυνατὸν νὰ συνοψισθοῦν οἱ σκοποὶ τοῦ ὑπερόχου Θεσμοῦ μας. Διὰ νὰ καταστῇ ὅμως δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθοῦν οὗτοι καὶ ἔξω τῶν Στοῶν μας πρέπει κυριώτατα νὰ τοὺς ἐνστερνισθοῦν ὅλοι γενικῶς οἱ Τέκτονες, οὕτως ὥστε ὑποδείγματα καθιστάμενοι νὰ ποδηγετήσουν καὶ τὴν λοιπὴν ἀνθρωπότητα πρὸς τὴν συναδέλφωσιν.

Ordo ab Chao (βλ. Τάξις ἐκ τοῦ Χάους).

Ὅρκος. Κατὰ τὸ ἔτος 1738 ὁ τότε Πάπας Κλήμης ΙΒ´ ἐξέδωσε Βούλλαν ἀφορισμοῦ ἐναντίον τῶν Μασόνων καὶ ὡς λόγον τῆς καταδίκης αὐτῆς ἐπρόβαλε τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ὁ Τεκτ.·. Θεσμὸς συνέδεε ἄτομα πάσης θρησκείας καὶ αἱρέσεως εἰς ἕνα μυστηριώδη δεσμὸν ἑνώσεως καὶ τὰ ὑπεχρέωνε νὰ τηροῦν ἐχεμύθειαν δι' ἑνὸς ὅρκου συνοδευομένου καὶ ὑπὸ ὡρισμένων τελετῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν βαρείας τιμωρίας. Ἀλλ' ὁ διωγμὸς τῶν Τεκτόνων λόγῳ τῆς ἐκ μέρους των ἐνόρκου ὑποχρεώσεως ἐχεμυθείας δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν Παπικὴν Ἕδραν. Τὸν εὑρίσκομεν καὶ εἰς ἓν ἄλλο σχίσμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον οὐδόλως θὰ ἐπίστευέ τις ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκδηλωθοῦν τοιαῦται σκέψεις. Κατὰ τὸ 1757 πράγματι, ἡ σύνοδος τῶν Ἀποστατῶν τῆς Σκωτίας υἱοθέτησεν ἀπόφασιν ἀφορῶσαν ὡς ἔλεγε τὸν «Τεκτονικὸν Ὅρκον» καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐτονίζετο ὅτι πᾶς ὅστις θὰ ἀρνεῖται νὰ προβῇ εἰς ἀποκαλύψεις καὶ δὲν θὰ ὑπόσχεται νὰ ἀπόσχῃ πάσης σχέσεως μὲ τὸ Τεκτ.·. Τάγμα θὰ ἀφορίζεται.

Ἀλλὰ καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη αἱ ἀντιρρήσεις διὰ τὸν ὅρκον αὐτὸν ὑφίστανται δυνάμεναι νὰ συνοψισθοῦν εἰς τὰ ἑξῆς:

1.—Εἶναι πραγματικὸς ὅρκος.
2.—Δίδεται πρὶν ἀνακοινωθοῦν εἰς τὸν ὁρκιζόμενον τὰ μυστικὰ τῆς Ὀργανώσεως.
3.—Συνοδεύεται καὶ ἀπὸ τινας δεισιδαίμονας τελετάς.
4.—Ἐπιβάλλονται ποιναὶ εἰς τοὺς παραβάτας.
5.—Ὁ ὅρκος αὐτὸς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν Τεκτόνων ὡς ἀνώτερος τῶν νόμων τῆς χώρας.

Ἔναντι τῶν διακηρύξεων αὐτῶν μειονεκτεῖ φυσικὰ ὁ εὐσυνείδητος Τέκτων ὅστις θὰ ἤθελε νὰ τὰς ἀντικρούσῃ. Διότι περιορίζεται ἀπὸ τὰς ἔναντι τοῦ θεσμοῦ ὑποχρεώσεις του. Πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ ἐν τούτοις ὅτι αἱ τέσσαρες πρῶται κατηγορίαι εἶναι κατὰ βάσιν ὀρθαὶ καὶ ὅτι ἑπομένως ἀπομένει νὰ ἐξετασθῇ κατὰ πόσον εἶναι ἀντίθετοι ἢ βλαπτικαί.

1. Ὁ ὅρκος δὲν ἀποτελεῖ ἐν ἑαυτῷ ἁμαρτίαν ἢ παράβασιν ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται περὶ ὑποχρεώσεως ἀνηθίκου. Ἡ ἁπλῆ ὑπόσχεσις ἐχεμυθείας ἢ ὑπόσχεσις καλῶν πράξεων ἐνισχυομένη καὶ μὲ ἕνα ὅρκον δὲν ἀποτελεῖ παράβασιν τοῦ θείου ἢ τοῦ ἀνθρωπίνου νόμου. Αἱ ἀδυναμίαι πράγματι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐπιβάλλουν πολλάκις τὴν ἱερὰν ἐπικύρωσιν μιᾶς τοιαύτης ὑποσχέσεως: Ἡ ἐπίκλησις τοῦ θείου ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς μάρτυς εἰς μίαν ἀνάληψιν ὑποχρεώσεως ἢ τιμωρίαν διὰ τὴν παράβασιν μιᾶς ὑποσχέσεως ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ σκοποῦ ὄχι ἀνηθίκου ἢ ἐγκληματικοῦ, δὲν ἀποτελεῖ ἀξιόποινον ἢ ὑβριστικὴν διὰ τὸν Θεὸν πρᾶξιν.

2.—Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὁ ὅρκος δίδεται πρὶν ἢ καταστοῦν γνωστὰ τὰ μυστικὰ εἶναι ἀρκετὰ ἀνόητος ὥστε νὰ προκαλῇ μειδίαμα. Ἀλλ' ἐὰν ἀνακοινοῦντο πρὸ τοῦ ὅρκου, αἱ διάφοροι εἰδικότητες τοῦ θεσμοῦ καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν μελῶν των μεταξύ των, τότε ὁ ὑποψήφιος θὰ ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ἀρνηθῇ νὰ δώσῃ τὸν ὅρκον, ἐφ' ὅσον ἐγένετο πλέον κάτοχος ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἤθελε νὰ μάθῃ. Μήπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ θέλοντες νὰ ἐμπιστευθοῦν κάποτε, μυστικὸν εἰς ἕνα φίλον των δὲν τοῦ ζητοῦν πλειστάκις νὰ ὁρκισθῇ ὅτι θὰ τὸ τηρήσῃ μυστικόν;

3.—Ἀλλ' οὔτε ἵσταται ἐπὶ τῶν ποδῶν του καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ ὁρκωμοσία του συνοδεύεται καὶ ἀπὸ δεισιδαίμονας τελετάς. Εἰς ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς χώρας καὶ ὅλους τοὺς χρόνους, ἡ δόσις ἑνὸς ὅρκου συνοδεύεται καὶ ἀπὸ μίαν ἰδιαιτέραν τελετὴν διὰ νὰ προσλάβῃ μεγαλυτέραν ἐπιβλητικότητα. Οἱ ἀρχαῖοι ἐκράτουν ἐνίοτε τὰ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ (βλ. λ) κέρατα ὅταν ἐπρόκειτο νὰ δώσουν ὅρκον. Ἄλλοτε ἔτεινον τὴν δεξιὰν χεῖρα πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπεκαλοῦντο τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς ἀστέρας, ὅπως κατὰ τὸν συναφθέντα μεταξὺ Λατίνου καὶ Αἰνείου δεσμὸν τὸν ὁποῖον ὁ Βιργίλιος περιγράφει ὡς ἑξῆς:

Tango aras; mediosque ignes, et numina, testor.

Εἰς ὅλας τὰς ἐπισήμους ὁρκωμοσίας ἐτελεῖτο καὶ θυσία. Οὐδεὶς ἑπομένως ὑπῆρχε λόγος οἱ Ἐλευθεροτέκτονες νὰ μὴ δικαιοῦνται νὰ συνοδεύουν μὲ κάποιαν ἰδιάζουσαν τελετὴν τὸν διδόμενον ὅρκον.

4.—Ἡ διακήρυξις κατὰ τὴν ὁρκωμοσίαν περὶ ἐπιβολῆς ποινῶν εἰς τοὺς ἐπιόρκους δὲν ἀποτελεῖ ἀξιόποινον πρᾶξιν ἐφ' ὅσον ὁ ὅρκος εἶναι κατ' οὐσίαν βεβαίωσις πρὸς τὸν Θεὸν μιᾶς ἐπισήμου δηλώσεως. Ὁ ὅρκος εἶναι ἑπομένως μία ἐπίκλησις πρὸς τὸν θεὸν ὅπως πιστοποιήσῃ τὴν ἀλήθειαν τῆς γενομένης δηλώσεως ὡς μάρτυς καὶ ἐκδικητὴς συγχόνως.

5.—Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι οἱ Τέκτονες θεωροῦν τὸν παρ' αὐτῶν διδόμενον ὅρκον ὡς ἀνώτερον τῶν νόμων τοῦ κράτους τὴν ἀπάντησιν εὑρίσκομεν εἰς τὰ γραφόμενα τοῦ W. S. Stoke (ἐπιστολαὶ ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τοῦ Ἀντιτεκτονισμοῦ) ὅστις ἀφοῦ προηγουμένως ὑπῆρξε Τέκτων κατόπιν μετετράπη εἰς ἀδιάλλακτον διώκτην τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Ὁ Stoke λοιπὸν γράφει ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ κανεὶς ὅτι ἑκατοντάδες ἂν μὴ χιλιάδες ἀνδρῶν οἵτινες ὑπηρέτησαν τὴν πατρίδα των καὶ τὴν ἐδόξασαν ἀκόμη καὶ οἱ ὁποῖοι ἦσαν Τέκτονες, βαρύνουν τὴν συνείδησίν των μὲ ὅρκους δεσμεύοντας αὐτοὺς ἔναντι οἱασδήποτε ἐγκληματικῆς ἢ παρανόμου πράξεως ἑνὸς ἀνθρώπου διότι ἔτυχεν οὗτος νὰ εἶναι ἐπίσης Τέκτων.

Ὅσον ἀφορᾷ ὅρκον διδόμενον πρὸς μίαν συντεχνίαν ἢ ἐπαγγελματικὴν ὀργάνωσιν, καὶ αὐτὸ συμβαίνει εἰς τὸν Τεκτονισμόν, ἔχομεν ὡς ὑπόδειγμα τὸν ὅρκον τοῦ Ἱπποκράτους, τὸν ὁποῖον ὁρκίζονται μέχρι σήμερον ὅλοι οἱ ἰατροὶ καὶ ὁ ὁποῖος τοὺς δεσμεύει καθ' ὅλον τὸν βίον των ἔναντι τῆς Ἰατρικῆς Ἐπιστήμης. Καὶ ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὁ Ἱπποκράτης ἐμυήθη εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια μὲ βασιλικὰς τιμάς.

Ὅρκος στεγαστοῦ. Οὕτω καλεῖται ὁ ὅρκος τὸν ὁποῖον δίδει εἰς τὸν προθάλαμον καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀδ.·. Στεγαστοῦ ὁ ἄγνωστος ὁ ὁποῖος θὰ ἐζήτει νὰ παραστῇ εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Στοᾶς. Ὁ ὅρκος αὐτὸς συνειθίζεται καὶ σήμερον εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ἀλλ' οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ὅπου ὑπάρχουν ἄλλοι τρόποι ἐξακριβώσεως τῆς Τεκτονικῆς ἰδιότητος ἑνὸς ἀγνώστου ἐπισκέπτου μιᾶς Στοᾶς.

Ὀρλεάνης, *Δοὺξ τῆς.* Ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος Ἰωσὴφ Δοὺξ τῆς Ὀρλεάνης, ὁ εἰς τὴν ἱστορίαν γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἰσότης», ὑπῆρξεν ὁ πέμπτος κατὰ σειρὰν Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Γαλλικοῦ Τεκτονισμοῦ. Κατὰ τὸ ἔτος 1771 καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κόμητος τοῦ Κλερμόν, ἐξελέγη ἐνῷ ἦτο ἀκόμη Δοὺξ τῆς Σάρτρης, ὡς Μέγ.·. Διδ.·.. Διώρισε τότε ὡς ἀντικαταστάτην του τὸν Δοῦκα τοῦ Λουξεμβούργου καὶ δὲν παρέστη εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Μεγ.·. Στ.·. μέχρι τοῦ 1777 χωρὶς ὅμως νὰ παύσῃ ἐνδιαφερόμενος ζωηρῶς διὰ τὸν Τεκτονισμόν, ἐπισκεπτόμενος διαφόρους Στοὰς καὶ θεμελιώσας μάλιστα καὶ ἓν Τεκτονικὸν Μέγαρον εἰς Βορδώ.

Ἡ ἐκ μέρους του ἐγκατάλειψις τῆς οἰκογενείας του καὶ ἡ προσχώρησίς του εἰς τοὺς Ἰακωβίνους κατὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν ὅτε ἀπηρνήθη τὰ δικαιώματά του ὡς Δουκὸς τῆς Ὀρλεάνης καὶ προσέλαβε τὴν ὀνομασίαν «Φίλιππος Ἰσότης» ἀποτελοῦν μέρος τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας τῆς ἐποχῆς του. Τὴν 22 Φεβρουαρίου 1793 ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἐκδότην τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Παρισίων» Milseut δημοσιευθεῖσαν εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐφημερίδα εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται καὶ τὰ ἑξῆς:

«Αὐτὴ εἶναι ἡ Μασονική μου ἱστορία. Εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἦτο δυνατὸν νὰ προβλέψῃ τὴν Ἐπανάστασίν μας, ἤμην κεκηρυγμένος ὑπὲρ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ,

ὁ ὁποῖος μοῦ ἐνεφάνιζεν ἓν εἶδος ἰσότητος, διότι ἤμουν ὑπὲρ τοῦ Κοινοβουλίου τὸ ὁποῖον πάλιν ἐνεφάνιζεν ἓν εἶδος ἐλευθεριάς. Ἔκτοτε ἐγκατέλειψα τὰ φαντάσματα αὐτὰ τῆς πραγματικότητος. Τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον, ὁ Γραμματεὺς τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἐκπληροῦντα παρ' ἐμοὶ χρέη Γραμματέως τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἐπιστολὴν διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἔγκρισίν μου ἐπὶ ζητημάτων ἀφορώντων ὑποθέσεις τῆς Μασονικῆς Ἑταιρίας. Εἰς τὰς 5 Ἰανουαρίου τοῦ ἀπήντησα ὡς ἑξῆς : «Ἐπειδὴ δὲν γνωρίζω πῶς εἶναι τώρα συντεθειμένη ἡ Μεγάλη Ἀνατολὴ καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ πλέον φρονῶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μυστήριον ἢ μυστικὴ Ἑταιρία εἰς μίαν Δημοκρατίαν, ἰδίως κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐγκαταστάσεώς της, δὲν ἐπιθυμῶ τοῦ λοιποῦ νὰ ἀναμιγνύωμαι εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς οὔτε εἰς τὰς συνεδριάσεις τῶν Φραμασόνων».

Κατόπιν τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. ἐκήρυξε τὴν 13 Μαΐου 1793 κενὴν τὴν ἕδραν τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καθαιροῦσα οὕτω οὐσιαστικῶς τὸν ἀπαρνητὴν ἀρχηγόν της. Ὁ ἀπαρνητὴς ἀπεκόμισε ταχέως τὴν ἀμοιβὴν τῆς προδοσίας του καὶ τῆς πολιτικῆς του καταπτώσεως. Τὴν 6 Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους ἀπεκεφαλίσθη ἐπὶ τῆς λαιμητόμου.

Ὁρμοὺζ καὶ Ἀχριμάν. Εἰς τὴν παλαιὰν Περσικὴν θρησκείαν (βλ. λ. Ζωροάστρης) ὁ Ὁρμοὺζ ἦτο στοιχεῖον τοῦ καλοῦ καὶ τὸ σύμβολον τοῦ Φωτὸς καὶ ὁ Ἀχριμὰν τὸ στοιχεῖον τοῦ κακοῦ καὶ σύμβολον τοῦ σκότους.

Ὀρνὰν ὁ Ἰεβουσαῖος. Κάτοικος τῆς Ἱερουσαλὴμ ὅταν ἡ πόλις αὐτὴ ἐκαλεῖτο Ἰεβού. Ἦτο ἰδιοκτήτης ἑνὸς ἁλωνίου κειμένου ἐπὶ τοῦ ὄρους Μορία, ἐπὶ τῆς θέσεως εἰς τὴν ὁποίαν ἀνοικοδομήθη βραβύτερον ὁ Ναός. Τὸ ἁλώνιον αὐτὸ ἠγόρασεν ὁ Δαυΐδ διὰ νὰ ἀνεγείρῃ ἐπ' αὐτοῦ θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ (βλ. Χρονικὰ Α' Κεφ. κα' ἐδάφ. 18—25). Ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτῆς θέσεως ὁ Σολομὼν ἀνήγειρε βραδύτερον τὸν Ναόν. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς εἰς τὴν Τεκτονικὴν γλῶσσαν ὁ Ναὸς τοῦ Σολομῶντος ἀναφέρεται ἐνίοτε ὡς τὸ «ἁλώνιον Ὀρνὰν τοῦ Ἰεβουσαίου» (βλ. λ. ἁλώνιον).

Ὀρφεύς. Ὑπάρχουν τρία τουλάχιστον μυθικὰ πρόσωπα εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ἀρχαῖοι ἔδιδον τὸ ὄνομα Ὀρφεύς. Ἀλλ' ἐξ αὐτῶν μόνον ὁ εἷς εἶναι ὁ γνήσιος, ὁ εἰσαγαγὼν τὰ Μυστήρια εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ μᾶλλον ὁ ἱδρυτὴς αὐτῶν, προηγηθεὶς καὶ αὐτῶν τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων. (Βλ. λ. Μυστήρια). Οὗτος ἦτο Θρᾷξ καὶ μαθητὴς τοῦ Λίνου κατ' ἄλλους δὲ ἀδελφός του' ἐξ αὐτοῦ ἔλαβον τὸ ὄνομα τὰ Θρακικὰ (Ὀρφικὰ) μυστήρια διότι αὐτὸς πρῶτος εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ ἱερὰ τυπικὰ τῆς μυήσεως καὶ τὰ μυστικὰ δόγματα.

Κατὰ τὴν παράδοσιν διεμελίσθη ὑπὸ γυναικῶν Θρασσῶν διότι περιεφρόνησε τὰς προκλήσεις των. Ἐκεῖναι τότε ἐκδικούμεναι τὸν κατεσπάραξαν καὶ ἔρριψαν εἰς τὸν ποταμὸν Ἕβρον τὴν κεφαλήν του, τὰ μέλη του καὶ τὴν λύραν του. Ὁ Λουκιανὸς ἀναφέρει ὅτι ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν ἡ κεφαλὴ τοῦ Ὀρφέως μὲ τὴν λύραν του ἥτις τότε ἐξέπεμψε θρηνώδεις ἤχους. Τὰ τεμάχια τοῦ σώματός του ἐξεβράσθησαν εἰς Λέσβον ὅπου περισυλλεγέντα ἐτάφησαν εἰς Ἄντισαν. Πολλοὶ ἄλλοι μῦθοι ἔχουν πλασθῆ πέριξ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ὀρφέως, γενικῶς ὅμως εἶναι παραδεγμένον ὅτι ὑπῆρξεν ἱδρυτὴς ἐν Ἑλλάδι τοῦ συστήματος μυήσεως εἰς τὰ Ἱερὰ Μυστήρια.

Ὁ ἀδ.·. Thomas Taylor γράφει ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ θεολογία προῆλθεν ἀρχικῶς ἀπὸ τὸν Ὀρφέα διεδόθη δὲ δι' αὐτοῦ, διὰ τοῦ Πυθαγόρου καὶ τοῦ Πλάτωνος. Διὰ μὲν τοῦ πρώτου μυστηριακῶς καὶ συμβολικῶς, διὰ τοῦ δευτέρου αἰνιγματικῶς καὶ δι' εἰκόνων καὶ διὰ τοῦ τρίτου ἐπιστημονικῶς. Ὁ μυστικισμὸς τοῦ Ὀρφέως, προσθέτει, θὰ ἔπρεπε νὰ τοῦ δώσῃ, εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἱδρυτῶν τοῦ σημερινοῦ συστήματος τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ, τὴν αὐτὴν θέσιν ἥτις ἐδόθη καὶ εἰς τὸν Πυθαγόραν. Καὶ εἶναι περίεργον ὅτι ἐνῷ ἐνεθουσιάζοντο ν' ἀποκαλοῦν τὸν Πυθαγόραν «ἀρχαῖον φίλον καὶ Ἀδελφὸν ἐτήρησαν ἀπόλυτον σιγὴν διὰ τὸν Ὀρφέα».

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ἐξ ἄλλου τονίζει ὅτι ὁ μῦθος καθ' ὃν ὁ Ὀρφεὺς μὲ τὴν ἁρμονίαν τῆς λύρας του προσείλκυε ἄγρια θηρία ἑρμηνεύεται συμβολικῶς ὅτι διὰ τῶν ἱερῶν του δογμάτων κατώρθωσε νὰ ἐξημερώσῃ ἀγρίους καὶ ἀπαιδεύτους ἀνθρώπους.

Τὸ αὐτὸ περίπου βεβαιοῖ καὶ ἡ Annie Besant ἡ ὁποία εἰς τὸ ἔργον της «Οἱ ἀγγελιαφόροι τῆς Λευκῆς Στοᾶς» γράφει τὰ ἑξῆς :

«Ἡ φωνὴ τοῦ Ὀρφέως ἦτο τόσον μελωδικὴ ὥστε ἡ Φύσις ἐφαίνετο συγκρατοῦσα τὴν ἀναπνοήν της διὰ νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν μαγείαν του. Ὅπως εἰς τὴν Αἴγυπτον εἶχεν ἱδρύσῃ (ὁ Ὀρφεὺς) τὰ Μεγάλα Μυστήρια ποὺ ἐκράτησαν ἀνημμένην τὴν δᾷδα τῆς Γνώσεως ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν· ὅπως εἰς τὴν Περσίαν ἵδρυσε τὰ Μυστήρια ποὺ ἐδίδαξαν καὶ καθωδήγησαν τοὺς Μάγους, οὕτω ἵδρυσεν ἐν Ἑλλάδι τὰ Ὀρφικὰ Μυστήρια τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν ἡ πηγὴ ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν Ἀποκρυφιστικῶν Σχολῶν. Τὰ Μυστήρια αὐτὰ ἐσυνεχίσθησαν μέσῳ τῶν Πυθαγορείων Σχολῶν περὶ τῶν ὁποίων ἀναφέρει ὁ Πλάτων, Μυστήρια ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέκυψεν ἡ Σοφία ἡ τρέφουσα τὴν Εὐρώπην».

Κατὰ τὴν αὐτὴν θεόσοφον συγγραφέα ὁ Ἑρμῆς - Θώτ, ὁ Ζαρατούστρα καὶ ὁ Ὀρφεὺς εἶναι ἐνσαρκώσεις τοῦ αὐτοῦ Μεγάλου Ὄντος.

Εἰς τὸν Ὀρφέα ἀποδίδονται τὰ «Ἀργοναυτικά», οἱ «Ὕμνοι πρὸς τοὺς θεούς», τὰ «λιθικὰ» καὶ ἄλλα διάφορα ἀποσπάσματα. Ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν διαφαίνεται ἡ μονοθεϊστικὴ θεωρία τὴν ὁποίαν πρῶτος διετύπωσεν ὁ Ὀρφεύς. «Ε ἷ ς ἔ σ τ' α ὐ τ ο γ ε ν ὴ ς ἑ ν ὸ ς ἔ κ γ ο ν α π ά ν τ α τ έ τ ι κ τ ε» (Ὀρφικά, Δημ. Μόσχου, ὑπόθεσις λιθικῶν). Καὶ «ε ἷ ς ἔ σ τ' α ὐ τ ο τ ε λ ή ς, α ὐ τ ο ῦ δ' ὑ π ὸ π ά ν τ α τ ε λ ε ῖ τ α ι» (Ὀρφικά, Α. 1 στ. 8).

Ὁ ἀδ.·. Νικόλ. Λούβαρης πραγματευόμενος διὰ μακρῶν τὸ ζήτημα τοῦ Ὀρφέως καὶ τῶν Ὀρφικῶν μυστηρίων (βλ. ἐγκυκλοπαιδ. λεξικὸν «Ἡλίου») γράφει ὅτι τὸ ὄνομα Ὀρφικὰ Μυστήρια ἀποτελεῖ ἀκόμη πρόβλημα διότι ἄλλοι μὲν ἀνάγουν αὐτὸ εἰς τὸν ἱδρυτὴν τῆς ὀρφικῆς εὐσεβείας Ὀρφέα ἐνῷ ἄλλοι πάλιν πιστεύουν ὅτι ἀντιθέτως ὁ Ὀρφεὺς ὀφείλει καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν ὕπαρξίν του εἰς τὸν ὀρφισμόν. Ὑπὲρ τῆς τελευταίας αὐτῆς ἀπόψεως συνηγορεῖ κατὰ τὸν ἀδ.·. Ν. Λούβαρην καὶ ἡ πιθανωτέρα πασῶν ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος Ὀρφεὺς ἡ ὁποία παράγει αὐτὸ ἐκ τῆς ρίζης ὀρφανὸς καὶ τὸ ἐξισώνει πρὸς τὰς λέξεις ἐρημικός, μονήρης. Ἐὰν ἡ ἐτυμολογία αὐτὴ εἶναι ὀρθή, τότε ἡ αἵρεσις τῶν ἐρημικῶν, δηλαδὴ τῶν ὀρφικῶν εἶναι παλαιοτέρα τοῦ ἐπωνύμου τοῦ ἥρωος. Ὁ Ὀρφεὺς μνημονεύεται τὸ πρῶτον μεταξὺ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν εἰς ἓν ποίημα τοῦ Ἰβύκου (500 π. Χ.). Πρὸ αὐτοῦ ὅμως ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἀργοναυτικὸν μῦθον. Ὁ περὶ αὐτοῦ θρῦλος τὸν φέρει ἀκμάζοντα πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

Ὁ Ἀπολλόδωρος τέλος ἀναφέρει ὅτι ὁ Ὀρφεὺς εὗρε τὰ Διονύσια μυστήρια, ὁ δὲ Ἀριστοφάνης λέγει «Ὀρφεὺς τελετάς θ' ἡμῖν κατέδειξε.» (Βλ. λ. «Ὀρφικὰ Μυστήρια»).

«Ὀρφεύς». Τεκτονικὴ Στ.·. ὑπ' ἀριθ. 69 ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν ἱδρυθεῖσα τὸ 1925. Πρῶτος Σεβ.·. αὐτῆς ἐχρημάτισεν ὁ νῦν Ὑπ.·. Ταξ.·. τοῦ 33° τῆς Ἑλλάδος κρατ. ἀδ.·. Β. Κριμπᾶς. Μέλη τῆς Στ.·. ταύτης ἦσαν καὶ εἶναι ἀκόμη ἐξέχοντες εἰς τὸν κόσμον τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς διανοήσεως συμπολῖται μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ οἱ ἀείμνηστοι ἀδ.·. ἀδ.·. Δημήτριος Νομικός, Θεόφ. Βορέας καὶ Δημ. Παππούλιας τέως Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος. Ὁ «Ὀρφεὺς» ἀριθμεῖ σήμερον περὶ τὰ 90 μέλη.

Ὀρφικὰ μυστήρια. Μυστηριακαὶ τελεταὶ διεξαγόμεναι εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα καὶ ἀποτελοῦσαι τροποποίησίν τινα τῶν Μυστηρίων τοῦ Βάκχου ἢ Διονύσου ἀποδιδόμεναι δὲ εἰς τὸν Ὀρφέα ὡς ἱδρυτήν των.

Τὰ Ὀρφικὰ Μυστήρια διαφέρουν τῶν ἄλλων ἀρχαίων τοιούτων διότι δὲν εἶχον σχέσιν τινὰ μὲ ἱερατεῖον ἀλλ' ἐτελοῦντο ὑπὸ ἀδελφότητος ἥτις δὲν εἶχεν ἱερατικὴν ἰδιότητα. Οἱ μῦσται εἰς τὰς τελετάς των, διεξαγομένας τὴν νύκτα, εἶχον ὡς θέμα τὴν δολοφονίαν τοῦ Βάκχου ὑπὸ τῶν Τιτάνων καὶ τὴν τελικὴν ἀνάστασίν του ὑπὸ τὸ ὄνομα «Φ ά ν η ς».

Ὁ ῥήτωρ Δημοσθένης μεμφόμενος τὸν Αἰσχίνην διότι

εἶχε μυηθῆ μετὰ τῆς μητρός του εἰς τὰ ἐν λόγῳ Μυστήρια, μᾶς δίδει μερικὰς νύξεις περὶ τῆς φύσεώς των.

Τὴν ἡμέραν οἱ μῦσται ἐστεφανοῦντο μὲ δάφνην καὶ κυπαρίσσους καὶ ἐκράτους ὄφεις εἰς τὰς χεῖρας των ἢ τοὺς περιετύλισσον περὶ τὰς κεφαλὰς των λέγοντες μεγαλοφώνως τὰς μυστικὰς λέξεις «Ὕ η ς, Ἄ τ τ η ς, Ἄ τ τ η ς, Ὕ η ς». Τὴν νύκτα ὁ νεομυούμενος ἐλούετο καὶ ἐτρίβετο μὲ ἄργυλλον καὶ πίτυρον, περιεβάλλετο δέρμα νεβροῦ καὶ ἐξερχόμενος τοῦ λουτροῦ ἔλεγεν «ἐγκατέλειψα τὸ κακὸν καὶ εὗρον τὸ ἀγαθόν».

Τὰ ὀρφικὰ ποιήματα ταυτίζουν τὸν Βάκχον μὲ τὸν Ὄσιριν καὶ ἑώρταζον τὸν διαμελισμὸν καὶ τὴν παλιγγενεσίαν ἢ ἐκ νέου γέννησιν εἰς ἀνώτερον καὶ καλλίτερον βίον. Τοῦτο ἀπετέλει τὸ σύμβολον τῆς ἀναστάσεως τὴν ὁποίαν ἐπρέσβευον καὶ τὰ ἄλλα Ἀρχαῖα Μυστήρια.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ γράφει σχετικῶς ὅτι τὰ Ὀρφικὰ μυστήρια δὲν εἶχον ἐξαπλωθῆ ἐπαρκῶς ἀρχικῶς εἰς τὴν ἀρχαιότητα διότι δὲν εἶχον μορφὴν ἱερατικήν. Ὁ Πλάτων μάλιστα ἀποκαλεῖ ἀπατεῶνας τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ὀρφισμοῦ. Πάντως εἶναι γεγονὸς ὅτι ὑφίσταντο καὶ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἀντετάσσοντο ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ὡς μέσον καταπολεμήσεως τῆς νέας θρησκείας.

Ὁ ἀδ.·. Νικ. Λούβαρης εἰς ἐκτενῆ ἀνάλυσιν τῶν «Ὀ ρ φ ι κ ῶ ν» (ἐγκυκλ. λεξικὸν «Ἡλίου») γράφει μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς: «Οἱ Ὀρφικοὶ ἐξεπροσώπουν ὡρισμένην διδασκαλίαν ἡ ὁποία διέφερεν ἀπὸ τὴν θρησκείαν τῆς πόλεως, τοῦ κράτους καὶ ἀπὸ τὴν εὐσέβειαν τῶν ποικίλων θρησκευτικῶν κοινοτήτων... Τὸ μόνον ἱστορικῶς βέβαιον εἶναι ὅτι κατῆλθεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς χώρας ἐκ Θράκης. Ἐξ ἄλλου ἀπαντῶνται ἐν Θράκῃ καὶ ἴχνη πίστεως ὅτι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τελεῖ δέσμιος θεός τις, ἀπαλλασσόμενος διὰ τῆς λύσεως τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῶν σωματικῶν δεσμῶν. Σῶμα καὶ ψυχὴ διαφέρουν παντελῶς ἀλλήλων. Ἑνοῦνται παροδικῶς μόνον ἐπὶ τῆς γῆς ἕως ὅτου ἁγνιζομένη ἡ ψυχὴ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ σῶμα.

Κατὰ τὸ δόγμα τῶν Ὀρφικῶν ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται εἰς τὴν προσπάθειαν νὰ καθαρίσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τὸν μολυσμὸν ποὺ δημιουργεῖ ἡ ἐπαφὴ πρὸς τὸ σῶμα. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ ἐπαναλαμβάνεται ἀεὶ πάλιν κατὰ τὰς διαφόρους μετενσαρκώσεις τῆς ψυχῆς, ἕως ὅτου ὁ ἄνθρωπος ὑψώσῃ ἑαυτόν».

Αἱ Ὀρφικαὶ τελεταὶ ἔφερον αὐστηρῶς ἰδιωτικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐτελοῦντο κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. Δὲν εἶχον ναοὺς καὶ ἐχρησιμοποίουν ἱεροὺς οἴκους ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐξεκίνουν οἱ ὀρφικοὶ κήρυκες ἱδρύοντες θρησκευτικὰς κοινότητας. Τὸ κυριώτερον γνώρισμα τῆς ὀρφικῆς διδασκαλίας εἶναι ὁ μονοθεϊσμός:

«Ζεὺς κεφαλή, Διὸς δ' ἐκ πάντα τελεῖται.
Ζεὺς πυθμὴν γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
Ζεὺς ἄρσιν γένετο, Ζεὺς ἄμβροτος ἔπλετο νύμφη
Ζεὺς πνοὴ πάντων, Ζεὺς ἀκαμάτου πυρὸς ὁρμή
Ζεὺς πόντου ῥίζα, Ζεὺς ἥλιος ἠδὲ σελήνη.»

Ὁ Διόνυσος εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Διός, ὁ λυτρωτὴν τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸς λατρεύεται δι' ἐνθουσιαστικῶν ὀργίων. Διονυσιακὴ εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀλλὰ τιτάνιον τὸ σῶμα του.

Ὁ ἀδ.·. Νικ. Λούβαρης συνεχίζων προσθέτει:

«Θὰ ἦτο τολμηρὸς ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὁ ὀρφισμὸς εἶναι πανθεϊστικὸν σύστημα. Μᾶλλον δυνάμεθα νὰ τὸν χαρακτηρήσωμεν ὡς ἐνοθεϊσμὸν μὲ ῥοπὴν πρὸς τὸν πανθεϊσμόν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ πίστις εἰς τὴν ἐπιβίωσιν τῆς ψυχῆς ἡ ὁποία δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὸν πανθεϊσμόν. Τὸ τέρμα τοῦ κύκλου τῶν γεννήσεων σημαίνει τὸν πλήρη ἐξαγνισμὸν τῆς ψυχῆς ἡ ὁποία ἐπιστρέφει τότε εἰς τὸν θεὸν τοῦ ὁποίου «μ έ ρ ο ς ἐ σ μ έ ν». Ὁ ὀρφισμὸς εἶναι ἐπομένως ἀπολυτρωτικὴ θρησκεία. Μετ' αὐτῆς συνδέεται ὀργανικῶς ἡ διδασκαλία περὶ πρωταρχικοῦ ἁμαρτήματος, περὶ μετεμψυχώσεως, περὶ κολάσεως».

Ὁ ἀδ.·. H. S Haywood ἐξ ἄλλου (βλ. βιβλ. 1 Τόμ. Γ' σελ. 1425) γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Ὀρφεὺς δυνατὸν νὰ ὑπῆρξεν ἱστορικὸς ἀνήρ, διαπρεπὴς διδάσκαλος ἐλθὼν ἐκ Κρήτης μὲ γνῶσιν καὶ τῆς μουσικῆς: ἢ πιθανὸν νὰ εἶναι κάποιος μυθικὸς Ἥρως καὶ ὄχι πραγματικὸς ἄνθρωπος ὡς ὁ Πυθαγόρας, ἀλλ' ἓν συμβολικὸν πρόσωπον ὡς ἡ Εὐρυδίκη. Περὶ τὸ ἔτος 600 π. Χ. ὁ Ὀρφισμὸς ἦτο ὠργανωμένη ἀδελφότης καταπληκτικῶς ὁμοιάζουσα πρὸς τὴν ἀδελφότητα τοῦ Πυθαγόρου καὶ μὲ ὁμοίους σχεδὸν κανόνας.

Ὁ Ὀρφισμὸς ἦτο Μυστήριον ἀφιερωμένον ὅμως μᾶλλον εἰς τὰς Τέχνας παρὰ εἰς τὴν θρησκείαν. Λόγῳ τῆς ἀναλογίας του μὲ ἄλλας Μυστηριακὰς λατρείας καὶ ἰδίως λόγῳ τῆς ὁμοιότητός του μὲ τοὺς Πυθαγορείους, δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἀνεξαρτήτως τοῦ τί εἶναι αἱ ἰδικαί του παραδόσεις καὶ τελεταί, ἡ πραγματική του ἀρχὴ εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν συντεχνιῶν, τῶν ἑταιριῶν, τῶν σχολῶν, τῶν ὁμηριδῶν, καὶ ἄλλων ὀργανωμένων συνδέσμων μουσικῶν, ἀοιδῶν, ποιητῶν καὶ χορευτῶν. Ἓν τῶν σημαντικῶν στοιχείων εἰς τὸν Ὀρφισμὸν ἦτο ἡ ἐν αὐτῷ κυριαρχία τοῦ σκότους. Αἱ τελεταὶ των διεξήγοντο τὴν νύκτα, αἱ παραδόσεις του ἀνεφέροντο εἰς γεγονότα συμβαίνοντα εἰς τὸ λυκόφως ἢ τὸ σκότος: Ἔβλεπε τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄστρα καὶ ὄχι τὸν ἥλιον».

Ἀνεξαρτήτως ἐν τούτοις τῶν ὅσων παρέθεσα μέχρι τοῦδε, ἀπὸ τοὺς διαφόρους σχολιαστὰς καὶ ἑρμηνευτὰς τῶν Ὀρφικῶν Μυστηρίων, τὸ ἐξηκριβωμένον γεγονὸς εἶναι ὅτι ὁ Ὀρφεὺς «π ρ ῶ τ ο ς δ ι δ ά σ κ α λ ο ς γ ε γ ο ν ώ ς.. π ε ρ ὶ τ ο ῦ μ ό ν ο υ Θ ε ο ῦ κ η ρ ύ τ τ ε ι».

Τὰ Ὀρφικὰ Μυστήρια συνδέονται καὶ μὲ τὰ Κ α β ε ί ρ ι α (βλ. λ.), ὅσον δὲ καὶ ἂν ὑπάρχουν τινὲς ὡς ὁ Μ. Freret θεωροῦντες τὰ Ὀρφικὰ ὡς ἐκφυλισμένον κλάδον τῆς Πυθαγορείου Σχολῆς παραμένει ἀναμφισβήτητον ὅτι τὰ Ὀρφικὰ «προϋπῆρξαν ἐν Θράκῃ καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων ὡς ἐξάγεται ἀπὸ ὅσα οἱ ἱερεῖς τῆς Σάε ἀνέφεραν εἰς τὸν Σόλωνα (βλ. Πλάτωνος Κριτίαν καὶ Τίμαιον).

Ὄσιρις. Ὁ κύριος Θεὸς τῆς Αἰγυπτιακῆς μυθολογίας σύζυγος τῆς Ἴσιδος καὶ πατὴρ τοῦ Ὥρου. Ὁ Jabloniski γράφει ὅτι ὁ Ὄσιρις ἀντεπροσώπευε μόνον τὸν Ἥλιον, ὁ Πλούταρχος ὅμως ὅστις ἦτο πληρέστερον κατατοπισμένος βεβαιοῖ ὅτι μερικοὶ Αἰγύπτιοι φιλόσοφοι τὸν ἐθεώρουν καὶ ὡς ποτάμιον θεὸν καὶ τὸν ἀπεκάλουν Νεῖλον.

Πάντως ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ Ὄσιρις ἀντεπροσώπευε τὸ ἄρρεν καὶ ἐνεργὸν στοιχεῖον, τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως, ἐνῷ ἡ Ἶσις ἀντεπροσώπευε τὰς θηλείας, τὰς παθητικὰς καὶ γονίμους δυνάμεις τῆς φύσεως. Καὶ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὅταν ὁ Ὄσιρις ἐθεωρεῖτο ὁ ἥλιος, ἡ Ἶσις ἦτο ἡ γῆ ἡ ζωογονουμένη ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας του: ὅταν πάλιν ἐθεωρεῖτο ὁ Νεῖλος, ἡ Ἶσις ἦτο ἡ γῆ τῆς Αἰγύπτου ἡ γονιμοποιουμένη ἀπὸ τὰς πλημμύρας του. Ἱστορικῶς λέγεται ὅτι ὑπῆρξε μέγας καὶ ἰσχυρὸς βασιλεὺς ὁ ὁποῖος ἀναχωρήσας ἐξ Αἰγύπτου, διέσχισε τὸν κόσμον ἐπὶ κεφαλῆς φαύνων ἢ σατύρων οἱ ὁποῖοι ἀπετέλουν τὴν ἀκολουθίαν του. Ἐξεπολίτισε ὅλην τὴν γῆν καὶ ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν καλλιέργειάν της. Ἡ περὶ αὐτοῦ παράδοσις ἦτο ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Δήμητρος τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας. Δὲν εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ ἀποφανθῇ τις ἐὰν ἡ πρώτη ἐνεπνεύσθη ἀπὸ τὴν δευτέραν ἢ ἀντιθέτως ἡ δευτέρα ἀπὸ τὴν πρώτην. (βλ. λ. Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια).

Ὄσφρησις. (βλ. λ. αἰσθήσεις).

Ὀτερφουτ (Oterfut). Ὄνομα τοῦ δολοφόνου τῆς δυτικῆς πύλης εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ 3ου. Ὁ Δρ Μάκεϋ γράφει ὅτι ματαίως ἀνεζήτησε τὴν πραγματικὴν σημασίαν ἢ προέλευσιν τῆς λέξεως ἥτις, κατὰ τὴν γνώμην του, εἶναι προφανῶς ἀναγραμματισμὸς κάποιου ὀνόματος. Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ φρονεῖ κατόπιν τούτου ὅτι ἡ λέξις ἐπενοήθη ἀπὸ τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας ὀπαδοὺς τῶν Στιούαρτ καὶ ἀναφέρεται εἰς κάποιον ἐχθρόν των.

Ὁ ἀδ.·. Μάκενζυ γράφει τὴν λέξιν ὡς Ὀ τ ε ρ π ε τ χωρὶς ὅμως νὰ ἐξηγῇ καὶ τί σημαίνει.

Ὀτρέμπ (Otreb). Ψευδώνυμον τοῦ διασήμου Ροδοσταύρου Μάϊκελ Μαΐγερ μὲ τὸ ὁποῖον ἔγραψε τὸ βιβλίον του «περὶ Θανάτου καὶ Ἀναστάσεως».

Ὁ Βυζαντινὸς ἱστορικὸς Μιχαὴλ Γλυκᾶς λέγει ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ Οὐριὴλ εἶπε εἰς τὸν ἥλιον ὅτι ἐνεφανίσθη κατελθὼν εἰς τὸν Σὴθ καὶ τὸν Ἐνὼχ εἰς τοὺς ὁποίους ἐδί-

δαξε τὸ μῆκος τῶν ἐτῶν καὶ τὰς μεταβολὰς τῶν ἐποχῶν. Τὸ βιβλίον τοῦ 'Ενὼχ τὸν περιγράφει ὡς ἄγγελον τῶν κεραυνῶν καὶ τῶν ἀστραπῶν.

Εἴς τινας τῶν Ἑρμητικῶν βαθμῶν τοῦ Τεκτ.·. τὸ ὄνομά του ὡς ἐκπροσωποῦντος τὸν ἄγγελον τοῦ πυρὸς κατέχει σημαντικὴν θέσιν.

Οὐαίητ, Ἄρθουρ Ἐντουαρντ. (Waite). Σοφὸς Τέκτων γεννηθεὶς εἰς Μπρούκλιν τῆς Ν. Ὑόρκης τὸ ἔτος 1857 καὶ ἀπεβίωσεν ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ 1930. Τὰ πολυάριθμα συγγράμματά του τῶν ὁποίων κατάλογον ἐξέδωκε τὸ 1932 εἰς Νέαν Ὑερσέην ὁ φίλος του Η. Voorhis ἀφοροῦν κυρίως τὸν ἀποκρυφισμὸν καὶ τὰς σχέσεις του μὲ τὸν νεώτερον Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Ὁ Waite ἠρνεῖτο νὰ δεχθῇ τοὺς ἰσχυρισμοὺς μερικῶν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς προῆλθε τὸ πρῶτον ἀπὸ τοὺς Μεσαιωνικοὺς ἐπαγγελματίας οἰκοδόμους, τονίζων ὅτι εἰς τὰς Τεκτονικὰς Στοὰς καὶ ἰδίως εἰς τὰ τυπικά των ὑπάρχουν τόσα πολλὰ περὶ θρησκείας, φιλοσοφίας, συμβολισμοῦ καὶ ἠθικῆς ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν μία τόσον πλουσία φιλοσοφία καὶ μία τόσον πολύπλευρος ἀδελφοσύνη νὰ εἶχε δημιουργηθῇ ἀπὸ ἐργάτας καὶ ἐπαγγελματίας οἰκοδόμους.

Ἀνεζήτησεν ἑπομένως ἀλλαχοῦ τὴν καταγωγὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Τεκτονικὴ Ἀδελφότης ἤρχισε μεταξὺ τῶν Μεσαιωνικῶν Ἀποκρυφιστῶν, τῶν Ἀλχημιστῶν ἢ μεταξὺ τῶν Καββαλιστῶν, τῶν ἀστρολόγων ἢ τῶν θεοσοφιστῶν κ. ἄ.

Ἡ θεωρία του στηρίζεται ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι μερικοὶ ἀποκρυφισταὶ ὡς ὁ Ἄσμολ καὶ ὁ Φλοὺντ εἰσήγαγον τὴν «Μυστικὴν παράδοσιν» εἰς τὸν Τεκτονισμὸν καὶ οὕτω συνέτειναν ὥστε βαθμηδὸν ὁ ἐπαγγελματικὸς νὰ ἐξελιχθῇ εἰς θεωρητικὸν Τεκτονισμόν.

Ἓν σημαντικὸν ἔργον του εἶναι «Ἡ Νέα Ἐγκυκλοπαίδεια τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» μεταξὺ δὲ τῶν πολυαρίθμων ἄλλων τὰ συγγράμματα καὶ αἱ μελέται του περὶ τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ καὶ τοῦ Ἱεροῦ Γκράαλ (βλ. λ. Κύλιξ) θεωροῦνται αὐθεντικὰ ἀριστουργήματα.

Ὑπῆρξαν πολλοί, ἐν Ἀμερικῇ ἰδίως οἵτινες ἠμφισβήτησαν καὶ ἀμφισβητοῦν ἀκόμη τὰς περὶ καταγωγῆς τοῦ νεωτέρου Τεκτονισμοῦ θεωρίας τοῦ ἀδ.·. Waite ἐπιμένοντες ὅτι οὗτος ὑπῆρξε κατασκεύασμα τῶν ἐπαγγελματιῶν οἰκοδόμων τῆς Ἀναγεννήσεως. Δὲν κατορθώνουν ὅμως νὰ ἀποδείξουν πῶς ἦτο δυνατόν, οἱ ἐπαγγελματίαι αὐτοὶ ἔστω καὶ οἱ μεταξὺ αὐτῶν ἀρχιτέκτονες οἱ οἰκοδομήσαντες τοὺς Γοτθικοὺς Ναοὺς νὰ εἶναι ἐφευρέται καὶ δημιουργοὶ μυστηριακῶν καὶ ἀποκρυφιστικῶν θεωριῶν, αἱ ὁποῖαι πληροῦν τὰ τυπικὰ τῶν διαφόρων Τεκτονικῶν βαθμῶν.

Ἀπὸ τὰ κυριώτερα ἔργα τοῦ ἀδ.·. Οὐαίητ τῶν ὁποίων συλλογὴ εὑρίσκεται εἰς τὴν Τεκτονικὴν Βιβλιοθήκην Αἰόβα τῆς πόλεως Σένταρ Ράπιντς, ἀναφέρω:

Ἀζὼθ ἢ ὁ ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς, Βιβλίον τοῦ Ἱεροῦ Κυπέλλου, Ἀδελφότης Ροδοσταύρων, Νέφος ἐπὶ τοῦ Θυσιαστηρίου, βαθύτεραι ἀπόψεις τοῦ Τεκτονικοῦ συμβολισμοῦ, Δόγμα καὶ φιλοσοφία τῆς Καββάλα, Ἐμβληματικὸς Τεκτονισμός, Χρυσαῖ βαθμίδες, Ἱστορία τῆς Μαγείας, Ἄγνωστος κόσμος, Ψυχή, ὁ διδ.·. Τέκτων, Φῶς κ.λ.π.

Οὐάϊτ, Οὐΐλλιαμ Χένρυ (White, W. H.). Διακεκριμένος Ἄγγλος Τέκτων * 1778†1866. Μυηθεὶς τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1799 ὑπὸ τοῦ πατρός του εἰς τὴν Στ.·. Emuilation(=ἅμυλλα) ἐξελέγη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1800, Σεβ.·, τῆς ἐν λόγῳ Στοᾶς. Ἦτο υἱὸς τοῦ Οὐΐλλιαμ Οὐάϊτ. ἐχρημάτισε δὲ ἐπὶ 47 ἔτη Μέγ.·. Γραμμ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, διαδεχθεὶς εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτὸ τὸν πατέρα του ὅστις ἐκράτει τὸ ἀξίωμα ἐπὶ 32 ἔτη. Τὸ 1857 ἀπεσύρθη τῆς θέσεως ταύτης, ἡ δὲ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης διὰ τὰς πολυχρονίους ὑπηρεσίας του τοῦ καθιέρωσε σύνταξιν ἴσην πρὸς τὸν μισθόν του.

Οὐαλλία. Αἱ πρῶται ἐν Οὐαλλίᾳ Στ.·. ἦσαν τρεῖς ἱδρυθεῖσαι τὸ 1742, δύο εἰς Τσέστερ καὶ ἡ τρίτη εἰς Κόγκελτον. Ἡ Οὐαλλία ὑπάγεται εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας εἶναι δὲ διῃρημένη εἰς 4 ἐπαρχιακὰς Μεγ.·. Στ.·. τὴν τῆς Βορείου Οὐαλλίας, τὴν τῆς Νοτίου Οὐαλλίας, τὴν τοῦ Ἀνατολικοῦ τμήματος καὶ τοῦ Δυτικοῦ.

Οὐαλλίας Πρίγκιπες. Ἀπὸ τοῦ 1737 μέχρι σήμερον 21 ἐν ὅλῳ βασιλικοὶ πρίγκιπες τῆς Μ. Βρεταννίας ἐγένοντο δεκτοὶ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐξ αὐτῶν δὲ πάλιν τέσσαρες ἦσαν πρίγκιπες τῆς Οὐαλλίας δηλαδὴ διάδοχοι τοῦ θρόνου.

Ὁ Φρειδερῖκος Λίουϊς, 20ὸς πρίγκιψ Οὐαλλίας ἐμυήθη τὴν 5 Νοεμβρίου 1737 ὑπὸ τοῦ Δρος Ντεζαγκιουλιὲ (βλ. λ.) εἰς αὐτὸν δὲ ἀφιερώθη τὸ Βιβλίον Συνταγμάτων τοῦ 1737.

Ὁ Γεώργιος Αὔγουστος Φρεδερῖκος 22ος πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας ἐμυήθη τὴν 6 Φεβρουαρίου 1737 ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τοῦ τότε Μεγ.·. διδ.·. Δουκὸς τοῦ Κάμπερλαντ, τὸν δὲ Νοέμβριον τοῦ 1790 ἐξελέγη Μέγ.·. Διδ.·. ἐγκαθιδρυθεὶς τὸ 1792. Ὡς Γεώργιος Δ' κατόπιν ἐδέχθη τὸν τίτλον τοῦ Μεγάλου Πάτρωνος τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Ὁ Ἀλβέρτος Ἐδουάρδος πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας καὶ βραδύτερον Βασιλεὺς Ἐδουάρδος ὁ Ζ'. ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐν Στοκχόλμῃ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Σουηδίας τὸ 1868. Ὅταν παρῃτήθη ὁ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας Μαρκήσιος ντὲ Ραῖπον τὸν διεδέχθη ὁ πρίγκιψ Ἐδουάρδος ἐγκαθιδρυθεὶς τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1875. Ὑπηρέτησε διαδοχικῶς ὡς Σεβ.·. τῆς Πανεπιστημιακῆς Στοᾶς Ἀπόλλων τῆς Ὀξφόρδης, τῆς Βασιλικῆς Στοᾶς Ἄλφα ἐν Λονδίνῳ καὶ τῆς περιφήμου Στοᾶς Πρίγκιπος Οὐαλλίας ἀρ. 259 ἐν Λονδίνῳ. Ἦτο ἐπίσης μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τῆς Ἀγγλίας τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σκωτ.·. Δόγ.·. καὶ Μέγ. Διδ.·. τῆς Γεν.·. Συνόδου τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν.

Ὁ Ἐδουάρδος Ἀλβέρτος Γεώργιος 24ος πρίγκιψ Οὐαλλίας, ὁ κατόπιν ἐπ' ὀλίγον Βασιλεὺς Ἐδουάρδος Η' καὶ νῦν Δοὺξ τοῦ Οὐΐντσωρ, ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. τὸν Μάϊον τοῦ 1919 εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 2614 Στ.·. τοῦ Λονδίνου, προήχθη δὲ εἰς Διδ.·. τὸν Ἰούνιον τοῦ 1919 καταλαβὼν καὶ τὴν ἕδραν τοῦ Α' Μεγ.·. Ἐπόπτου τῆς Ἡνωμένης Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1922. Ἀναγορευθεὶς Βασιλεὺς παρῃτήθη τῶν τίτλων του ἀνακηρυχθεὶς ἐπίσης Πάτρων τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Οὐάσιγκτων Γεώργιος. Ὁ πρῶτος Πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ὅστις ὑπῆρξε καὶ ὁ κύριος ἥρως τῆς Ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας του τὴν ὁποίαν ἐπέτυχεν ὡς ἀρχιστράτηγος νικήσας εἰς Γιορκτάουν καὶ ἐξαναγκάσας εἰς παράδοσιν τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Βρεττανικοῦ στρατοῦ Λόρδον Κορνουάλλις, ἐμυήθη εἰς τὴν Στ.·. Φρέντερικσμπουργκ τῆς Πολιτείας Βιργινίας τὸ 1752.

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1758 ἐπροβιβάσθη εἰς Ἑτ.·. καὶ τὸν Αὔγουστον τοῦ ἰδίου ἔτους εἰς Διδ.·.

Ὁ Οὐάσιγκτων ἐγεννήθη τὴν 22 Φεβρουαρίου 1732 ἀπεβίωσε δὲ τὸ 1799 ἀφοῦ δὶς ἐχρημάτισε Πρόεδρος τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Ἀπὸ τῆς μυήσεώς του παρηκολούθει τακτικὰ τὰς ἐργασίας τῶν Στ.·. παρ' ὅλην τὴν ἀπασχόλησίν του εἰς τὰ στρατιωτικά του καθήκοντα καὶ τὸν πόλεμον.

Ὅταν ἐγένετο σκέψις ὅπως αἱ κατὰ Πολιτείας Μεγ.·. Στοαὶ ὑπαχθοῦν εἰς ἕνα Γενικὸν Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Κοινοπολιτείας, ὅλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὸν Γεώργιον Οὐάσιγκτων. Ἀλλ' ἐναυάγησεν ἡ σκέψις αὐτὴ ἀργότερον καὶ ἡ Γενικὴ Μεγ.·. Στ.·. δὲν συνεστήθη τότε. Ὑπηρέτησεν ὡς Σεβ.·. τῆς Στ.·. «Ἀλεξάνδρεια» τῆς ὁμωνύμου πόλεως τῆς Βιργινίας καὶ ἐπέδειξεν ἐξαιρετικὸν ζῆλον. Τὸ ὄνομα καὶ μόνον τοῦ ἐλευθερωτοῦ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπετέλεσε τὴν μεγαλυτέραν ἐγγύησιν ἐναντίον τῶν ἐν Ἀμερικῇ διωκτῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1798 εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πολιτείας Μαίρυλαντ, ὁ Οὐάσιγκτων ἔγραφε τὰ ἑξῆς: «Γνωρίζων τὰ δόγματα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἀντιλαμβάνομαι ὅτι στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀγαθοεργίας καὶ ἐφαρμόζονται μόνον διὰ τὸ καλὸν τοῦ ἀνθρωπίνου Γένους. Στηριζόμενος ἐπ' αὐτοῦ ἀδυνατῶ νὰ ἀποσύρω τὴν ἀπόλυτον ἔγκρισίν μου».

Ὁ Clintas ἀντικρούων τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Τεκτονισμοῦ ἔγραφε: «Ὁ Οὐάσιγκτων δὲν θὰ ἐνεθάρρυνε ποτὲ

θεσμὸν ἀντιτιθέμενον εἰς τὴν ἠθικήν, τὴν θρησκείαν, τὴν καλὴν τάξιν καὶ τὴν δημοσίαν εὐημερίαν».

Δέον νὰ σημειωθῇ τελικῶς ὅτι τὰ καθήκοντα τοῦ Σεβ.·. τῆς Στ.·. «'Αλεξανδρείας» ἥτις μετὰ τὸν θάνατόν του ἔλαβε τὸν τίτλον «Στοὰ Οὐάσιγκτων» τὰ ἐξήσκει καὶ καθ' ὅλην τὴν περίοδον καθ' ἣν ἦτο Πρόεδρος τῶν 'Ηνωμ. Πολιτειῶν τῆς 'Αμερικῆς.

Οὐγγαρία. Καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ χώρα οὕτη ἦτο συνδεδεμένη εἰς δυαδικὸν Βασίλειον μὲ τὴν Αὐστρίαν, ὁ Τεκτονισμὸς ἐλειτούργει κανονικῶς, ἐνῷ κατὰ περιόδους ἀπηγορεύετο εἰς τὴν Αὐστρίαν (βλ. λ. Αὐστρία ὡς καὶ Αὐστρία Οὐγγαρία καὶ Τσεχοσλοβακία). Καὶ μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ὁ Τεκτονισμὸς ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐξηκολούθησεν ὑφιστάμενος, ἕως ὅτου μὲ τὴν βιαίαν κατάληψιν τῆς χώρας ὑπὸ τῶν κομμουνιστῶν ἔκλεισαν αἱ λειτουργοῦσαι Στοαὶ καὶ κατεδιώχθη ὁ θεσμὸς ὡς κηρύττων τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Οὐέλλιγκτων, *Δοὺξ τοῦ* (Duke of Wellington). 'Ο γνωστὸς 'Αγγλος στρατηγὸς καὶ νικητὴς τῆς μάχης τοῦ Βάτερλω ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν περὶ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1790 εἰς τὴν ἐν 'Ιρλανδίᾳ Στ.·. 'Αρ. 494. Λεπτομέρειαι περὶ τῆς τυχὸν Τεκτονικῆς του δράσεως δὲν εἶναι γνωσταί.

Οὐέμπ, *Θωμᾶς Σμίθ* (Webb, Thomas Smith). Υἱὸς γονέων οἵτινες ὀλίγα ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεώς του εἶχον μεταναστεύση ἐξ 'Αγγλίας καὶ ἐγκατασταθῇ εἰς Βοστώνην τῆς Πολιτείας Μασσατσοῦσετς, ὁ Θωμᾶς Οὐέμπ ἐγεννήθη τὸν 'Οκτώβριον τοῦ 1771. Μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του ἐκ τοῦ σχολείου, ὅπου ἐσπούδασε τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Λατινικὴν ἔγινε τυπογράφος, ἤνοιξε δὲ βραδύτερον ἴδιον τυπογραφεῖον εἰς τὴν πόλιν Keene τοῦ Νέου Χάμπσαϊρ ὅπου καὶ ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. περὶ τὸ 1792. Μετ' ὀλίγον νυμφευθεὶς ἤνοιξε βιβλιοπωλεῖον εἰς 'Ωλμπανυ τῆς Ν. 'Υόρκης ὅπου καὶ ἐπεδόθη μὲ ἀφοσίωσιν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Τεκτονισμοῦ.

'Υπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τοῦ 'Α μ ε ρ ι κ α ν ι κ ο ῦ Δ ό γ μ α τ ο ς, τὸ ὁποῖον κακῶς ὀνομάζεται ὑπό τινων ὡς Δ ό γ μ α Γ ι ό ρ κ ἀπὸ τὸ ὁποῖον διαφέρει σημαντικῶς.

Τὴν πρώτην ἀπόφασιν περὶ ὀργανώσεως τοῦ 'Αμερικανικοῦ Δόγματος ἔλαβεν ὅταν τὸν 'Οκτώβριον τοῦ 1797 ἀνέλαβε τὴν προεδρίαν ἀντιπροσωπειῶν τῶν διαφόρων Βορείων Πολιτειῶν διὰ τὴν σύστασιν ἑνὸς Μεγ.·. Συμβουλίου τῆς Βασιλικῆς 'Αψῖδος, τῆς ὁποίας ἕως τότε οἱ βαθμοὶ ἀπενέμοντο ὑπὸ Συμβ.·. Στ.·. Διδασκάλων.

'Η ἐπιρροὴ τοῦ Οὐέμπ ὡς ἱδρυτοῦ δόγματος ὑπῆρξε καθαρῶς προσωπικὴ εἰς τὴν 'Αμερικήν. 'Ο Carson τὸν ἀποκαλεῖ «τὸν ἱκανώτερον τῶν Τεκτόνων δογματιστῶν».

'Αλλ' ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ προσθέτει ὅτι τὸ 'Αμερικανικὸν δόγμα θὰ ἦτο τελειότερον ἐὰν ὁ ἱδρυτής του εἶχε βαθυτέρας γνώσεις τῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ ὡς ἐπιστήμης. 'Ο Οὐέμπ ἐξέδωσε τὸ 1797 καὶ τὸν «Μηνύτορα τοῦ 'Ελευθεροτέκτονος» ἀπὸ κοινοῦ μὲ τὸν συνεταῖρον του Spenser.

Οὐράνιος θόλος. 'Η ὀροφὴ ἑνὸς Τεκτ.·. ἐργαστηρίου ἔχει τὴν μορφὴν ἑνὸς ἐνάστρου οὐρανίου θόλου καὶ ἀντιπροσωπεύει τὸν οὐρανόν.

'Ο Ragon ἐξηγεῖ ὅτι ὁ θόλος τοῦ Τεκτ.·. Ναοῦ ὁμοιάζει μὲ τὸν οὐρανὸν διότι καὶ αὐτὸς στεγάζει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀδιακρίτως σειρᾶς ἢ χρώματος.

Οἱ ἔναστροι θόλοι εὑρίσκονται καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους ναοὺς ὅπως καὶ εἰς τὰς παλαιὰς Χριστιανικὰς ἐκκλησίας.

'Ο Τεκτ.·. Ναὸς συμβολίζει τὸν κόσμον, τὸ σύμπαν, καὶ προκαλεῖ τὴν συγκέντρωσιν τῆς σκέψεως.

Οὐριήλ. 'Η λέξις εἰς τὴν 'Εβραϊκὴν σημαίνει «πῦρ τοῦ Θεοῦ». 'Αρχάγγελος ἀναφερόμενος εἰς τὸ β' βιβλίον τοῦ 'Εσδρα.

Οὐρὶμ καὶ Θουμίμ. Αἱ 'Εβραϊκαὶ αὗται λέξεις ἔχουν ποικιλοτρόπως μεταφρασθῆ ἀπὸ τοὺς διαφόρους σχολιαστάς.

Οἱ 'Εβδομήκοντα τὰς μεταφράζουν «δ ή λ ω σ ι ν κ α ὶ ἀ λ ή θ ε ι α ν» (βλ. 'Εξοδος ΚΗ' ἐδ. 26, μετάφρασις Ο') ἡ δὲ Βουλγκάτα «δόγμα καὶ ἀλήθεια». 'Ο 'Ακουΐλα «φῶτα καὶ τελειότητας» καὶ ὁ Καλὶς «τελείαν λαμπρότητα». 'Η γενικωτέρα παραδεδεγμένη γνώμη εἶναι «φῶς καὶ ἀλήθεια».

Πολλὰς διχογνωμίας προεκάλεσεν ἐπίσης ἡ ἐξήγησις τοῦ τί ἦσαν τὰ Οὐρὶμ καὶ Θουμίμ. 'Εμφανίζονται τὸ πρῶτον εἰς τὴν 'Εξοδον ὅπου ὁ Μωϋσῆς διατάσσεται «καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸ λογεῖον τῆς κρίσεως τὸ Οὐρὶμ καὶ τὸ Θουμίμ» ὡς νὰ ἦσαν γνωστὰ καὶ τὰ δύο εἰς τὸν λαόν.

'Απὸ τὰς Γραφὰς γνωρίζομεν μόνον ὅτι ἦσαν ἱερὰ ἀντικείμενα φερόμενα κάτωθεν τοῦ περιστηθίου (βλ. λ.) καὶ τὰ ὁποῖα θὰ συμβουλεύεται ὁ Μέγας 'Ιερεὺς μόνος διὰ νὰ τοῦ ἀποκαλύπτεται εἰς στιγμὰς κρισίμους ἡ θέλησις τοῦ Κυρίου. Διάφοροι ἀντιλήψεις διετυπώθησαν ὑπὸ πολλῶν, φαίνεται ὅμως, ὅπως γράφει ὁ Godwyn, ὅτι «ὀρθώτερον ἀποφαίνεται ὅστις διακηρύττει ὅτι ἀγνοεῖ τί ἦσαν τὸ οὐρὶμ καὶ θουμίμ. Πάντως φαίνεται ὅτι ἀπετέλουν σημαντικὰ στοιχεῖα διὰ τοὺς ἱεροὺς χρησμοὺς διὰ τῶν ὁποίων οἱ 'Εβραῖοι προσεπάθουν νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ.

Εἶναι γνωστὸν ἐξ ἄλλου τόσον ἀπὸ ἀρχαίους συγγραφεῖς ὡς καὶ ἀπὸ νεωτέρας ἀνασκαφὰς ὅτι οἱ δικασταὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Αἴγυπτον ἔφερον περὶ τὸν τράχηλον χρυσᾶς ἁλύσεις ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐκρέματο μικρὸν ὁμοίωμα τῆς Θέμιδος 'Ελληνίδος θεᾶς τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀληθείας.

'Επίσης ἐπὶ ἀρχαίων Αἰγυπτιακῶν μνημείων ἔχομεν ἀπεικονίσεις δύο θεοτήτων, τοῦ Ρᾶ ὅστις ἀντιπροσωπεύει τὸν ἥλιον καὶ τῆς Θέμιδος ἐκπροσώπου τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας.

Παραδόξως, ὡς γράφει ὁ Μάκεϋ, τὰ δυὸ αὐτὰ σύμβολα εἰσήχθησαν εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Οὕτω εἰς τὸν τελευταῖον βαθμὸν τοῦ Τάγματος τῶν 'Αδελφῶν τῆς 'Ασίας, ὁ προεδρεύων ἀξιωματικὸς φέρει τὸ Οὐρὶμ καὶ Θουμὶμ ἀπὸ χρυσῆς ἁλύσεως ὡς κόσμημα τοῦ βαθμοῦ του.

'Ο Reghellini εἰς τὸ ἔργον του «Π ν ε ῦ μ α τ ο ῦ Δ ό γ μ α τ ο ς» δίδει τὴν ἀκόλουθον ἐξήγησιν: «Αἱ λέξεις Οὐρὶμ καὶ Θουμὶμ εὑρίσκονται εἰς ἕνα βαθμὸν τοῦ Σ κ ό τ ο υ Δ ι δ α σ κ ά λ ο υ. Οἱ Σεβ.·. τῶν Στ.·. ἐξηγοῦν τὸν σχετικὸν μῦθον ὡς διδάσκοντα ὅτι πρέπει πάντοτε ὁ Τέκτων νὰ ὁδηγῆται ἀπὸ τὴν λογικὴν τῶν ἀρετῶν καὶ τὴν τιμήν».

Πάντως, ὡς ὀρθῶς τονίζει καὶ ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ αἱ δύο αὗται λέξεις οὐδεμίαν ἔχουν σχέσιν μὲ τὸν Τεκτονισμὸν εἰς τὸν ὁποῖον ἀδικαιολογήτως εἰσήχθησαν ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀπεπειρῶντο ἄλλοτε νὰ συνδέσουν τὸν Τεκτονισμὸν μὲ τὴν 'Εβραϊκὴν ἱστορίαν καὶ τὴν Βίβλον.

Οὐροβόρος Ὄφις. (βλ. Ὄφις).

Ὄφις. 'Ως σύμβολον ὁ ὄφις κατέχει ἀνέκαθεν ἐξέχουσαν θέσιν τόσον εἰς τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια ὅσον καὶ εἰς ὅλας τὰς θρησκείας.

Μεταξὺ τῶν Αἰγυπτίων ἦτο σύμβολον τῆς Θείας Σοφίας ὅταν ἐξετείνετο εἰς μῆκος, ἐνῷ ὁ ὄφις ὁ ἔχων τὴν οὐράν του εἰς τὸ στόμα (οὐροβόρος ὄφις) ἦτο τὸ σύμβολον τῆς αἰωνιότητος. 'Η πτεροφόρος σφαῖρα καὶ ὁ ὄφις ἐσυμβόλιζον τὴν τριαδικὴν θεότητα. Εἰς τὸ τυπικὸν τοῦ Ζωροάστρου ὁ ὄφις ἦτο τὸ σύμβολον τοῦ Σύμπαντος. Εἰς τὴν Κίναν δακτύλιος ἐν μέσῳ δύο ὄφεων ἦτο τὸ σύμβολον τοῦ κόσμου κυβερνωμένου ἀπὸ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν σοφίαν τοῦ Δημιουργοῦ. Τὸ αὐτὸ σύμβολον ἐπαναλαμβάνεται πολλάκις εἰς τὴν 'Ι σ ι α κ ὴ ν π ι ν α κ ί δ α (βλ. λ.). 'Ο ὄφις ἐλατρεύετο εἰς τὰς 'Ινδίας, τὴν Φοινίκην, τὴν Βαβυλωνίαν, τὴν 'Ελλάδα, τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν 'Ιταλίαν.

'Ο Godfrey Higgins ('Ανακάλυψις Ι σελ. 521) γράφει ὅτι ἡ ἱκανότης τοῦ ὄφεως ὅπως ἀνανεοῦται ἀποβάλλων ἐτησίως τὸ δέρμα του τὸν κατέστησεν, ὅπως τὸν Φοίνικα, ἔμβλημα τῆς αἰωνιότητος: ἀποκρούει ὅμως ὅτι ὁ ὄφις ἀντεπροσώπευε ποτέ, καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν Γ έ ν ε σ ι ν, τὸ κακὸν καὶ πονηρὸν στοιχεῖον.

Εἶναι ἀρκούντως εὐφυὴς ἡ θεωρία τοῦ Φάμπερ περὶ τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ ὄφεως ὅπως τὴν διατυπώνει εἰς τὸ ἔργον του «Κ α τ α γ ω γ ὴ τ ῆ ς 'Ε θ ν ι κ ῆ ς ε ἰ δ ω λ ο λ α τ ρ ε ί α ς». Γράφει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι τὴν γνώμην των περὶ τοῦ ὄφεως τὴν ἐστήριζον ἀπὸ τὸν μῦθον τοῦ πρώτου πειρασμοῦ καὶ διὰ τοῦτο τὸν εἶχον καταστήση σύμβολον τοῦ κακοῦ στοιχείου. 'Αλλ' ἐπειδὴ ἐπιστεύετο ὅτι ὁ κατακλυσμὸς προεκλήθη ἀπὸ τὸ στοι-

χεῖον τοῦ κακοῦ, ὁ ὄφις κατέστη οὕτω καὶ τὸ σύμβολον τοῦ κατακλυσμοῦ.

Ἀντεπροσώπευεν ὅμως καὶ τὸ στοιχεῖον τοῦ καλοῦ: τὴν γνώμην αὐτὴν ἀρύεται ὁ Φάμπερ ἀπὸ τὸ πτερωτὸν Σεραφεὶμ τὸ ὁποῖον εἶχε συνταυτισθῆ μὲ τὸ Χερουβεὶμ τὸ φυλάττον τὸ δένδρον τῆς Ζωῆς—καθ' ὅσον συχνὰ ἐθεωροῦντο ὅμοια τὰ Σεραφεὶμ καὶ τὰ Χερουβεὶμ: ἐκτὸς τούτου εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν ἡ αὐτὴ λέξις σημαίνει «σ ε ρ ά φ» καὶ ὄ φ ι ς. Καὶ ἐπειδὴ τὸ στοιχεῖον τοῦ ἀγαθοῦ ἦτο πάντοτε ἄρρεν καὶ θῆλυ συγχρόνως, ὁ ἄρρην ὄφις ἀντεπροσώπευε τὸν Μεγάλον Πατέρα, τὸν Ἀδὰμ ἢ τὸν Νῶε καὶ ὁ θῆλυς τὴν Κιβωτὸν ἢ τὸν κόσμον, τὸν μικρόκοσμον καὶ τὸν μακρόκοσμον. Οὕτω ὁ ὄφις ἐξεπροσώπει τὸν αἰωνίως ἀνανεούμενον κόσμον ὡς τοιοῦτος δὲ ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς ὅλα τὰ Μυστήρια. Εἰς τὴν Βραχμανικὴν θεολογίαν τῶν Ἰνδῶν ὑπάρχει καὶ ὁ ὄφις ὡς συμβολισμὸς τοῦ ἀπείρου χρόνου. «Εἰς τὴν ἀρχήν, λέγει ἡ παράδοσις, ὑπῆρχε μόνον ὁ χαώδης ὠκεανὸς ὅμοιος μὲ θάλασσαν ἀπὸ γάλα. Ὁ ὄφις Σεσὰ σύμβολον τοῦ ἀπείρου χρόνου ἀνεπαύετο ἐπ' αὐτῆς λικνίζων εἰς τὸν ρυθμὸν τῶν κυμάτων τὸν ὑπέρτατον καὶ προϋπάρχοντα Θεὸν ποὺ ἐκοιμᾶτο ἐπ' αὐτοῦ: Ὅταν ἀφυπνίσθη τοῦ μακροῦ του ὕπνου, ὁ Βισνοῦ ἐξήγαγε ἀπὸ τὸν ὀμφαλόν του ἄνθος τοῦ λωτοῦ ὅπου ἀνεπαύετο ὁ Βράχμας καὶ ὁ Βράχμας κατεσκεύασε τὸν κόσμον καὶ τὰ ὄντα».

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ λέγει ὅτι εἰς τὸν Χριστιανικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὁ ὄφις εἶναι τὸ ἔμβλημα τῆς πτώσεως καὶ τῆς κατόπιν ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐν τούτοις εἰς τὸν παλαιὸν ἐπαγγελματικὸν Τεκτονισμὸν ὁ ὄφις δὲν ἐμφανίζεται ὡς σύμβολον. Εἰς τοὺς Ναϊτικοὺς καὶ τοὺς φιλοσοφικοὺς ὅμως βαθμοὺς—ὅπως εἰς τὸν 25ον τοῦ Ἱππότου τοῦ Χαλκοῦ Ὄφεως ὅπου ὁ ὄφις συνδυάζεται μὲ τὸν σταυρόν, ἀποτελεῖ ἀσφαλῶς ὁ ὄφις σύμβολον τοῦ Χριστοῦ. Καὶ οὕτω ὁ συμβολισμὸς τῶν βαθμῶν αὐτῶν συνδέεται στενῶς μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Ροδ.·. †.·.

Ὄφις καὶ Σταυρός. Σύμβολον χρησιμοποιούμενον εἰς τοὺς βαθμοὺς τοῦ Ἱππ.·. Ναΐτου καὶ τοῦ Ἱππ.·. τοῦ Χαλκοῦ Ὄφεως. Ὁ σταυρὸς ἔχει σχῆμα Τ περὶ τὸν ὁποῖον περιτυλίσσεται ὄφις. Τὴν προέλευσίν του εὑρίσκει τις εἰς τὸ βιβλίον τῶν «Ἀριθμῶν» τῆς Παλ. Διαθήκης (κεφ. ΚΑ' ἐδ. 9) ὅπου ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς:

«Καὶ ἐποίησε Μωϋσῆς ὄφιν χαλκοῦν καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ σ η μ ε ί ο υ». Ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις «Ν ὲ ς» μεταφράζεται ὑπὸ τῶν Ο' ὡς σημεῖον, ἐνῶ ἡ μετάφρασις τῆς Βρεττανικῆς Ἑταιρίας τὴν μεταφράζει ξύλον. Εἰς τὴν πραγματικότητα ἡ λέξις σημαίνει ἱστὸς ἢ κάτι ὑψωμένον ἐν εἴδει σήματος καὶ διὰ τοῦτο δυνατὸν νὰ ἀντιπροσωπευθῇ καὶ διὰ σταυροῦ. Ὁ Ἰουστῖνος ἄλλωστε τὸν ἀποκαλεῖ σταυρόν.

Ὀφῖται. Κατὰ τὸν 2ον καὶ μέχρι τοῦ 6ου π.Χ. αἰῶνος εἶχεν εὐρύτατα διαδοθῆ ἡ «Ἀδελφότης τοῦ Ὄφεως» ἡ ὁποία ἐπίστευεν ὅτι ὑπῆρχον δύο Ἀρχαὶ εἰς τὸν Κόσμον, ὁ Ὑπέρτατος Θεὸς ἀνεξάρτητος τῆς ὕλης καὶ ὁ Δημιουργὸς υἱὸς τοῦ Χάους ὅστις κυριαρχεῖ τῆς ὕλης καὶ εὑρίσκεται διαρκῶς εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ὑπέρτατον Θεόν. Ὁ ὑπέρτατος Θεὸς κατὰ τὴν αὐτὴν θεωρίαν ἐχρησιμοποίησε τὸν ὄφιν διὰ νὰ φωτίσῃ τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸν καρπὸν τῆς Γνώσεως. Ὁ Δημιουργὸς ὅμως ἐτιμώρησε τοὺς ἀνθρώπους μὲ κακοδαιμονίαν. Πρὸς ἀπολύτρωσίν των ὁ ὑπέρτατος Θεὸς ἔστειλε τὸν Χριστὸν—Σοφίαν τὸν ὁποῖον ὅμως ὁ Δημιουργὸς ἐσταύρωσε διὰ τῶν ὀπαδῶν του. Ἡ κατὰ τοὺς πρωτοχριστιανικοὺς χρόνους τῶν Γνωστικῶν ἀκμάσασα Ἀδελφότης τῶν Ὀφιτῶν ἐλάτρευε καὶ τὸν ὄφιν. Τὸν διετήρει ζῶντα ἐντὸς κιβωτίου ὅπου ἐτοποθετεῖτο καὶ ὁ ἄρτος τῆς Εὐχαριστίας.

Ὁ Ὠριγένης ἠσχολήθη μὲ τοὺς Ὀφίτας τοὺς ὁποίους ἐγνώρισεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Οἱ Ὀφῖται ἦσαν κλάδος τῶν Γνωστικῶν οἱ ὁποῖοι ἐπίστευον εἰς τὸν δυϊσμὸν διεκρίνοντο ὅμως καὶ εἰς κυρίως Ὀφίτας ἢ Νaασηνοὺς (Νᾶας =ὄφις), εἰς Καϊνίτας, καὶ Σηθιανούς. Ἑκάστη τῶν διαιρέσεων αὐτῶν εἶχεν ἰδίαν διδασκαλίαν ὅλαι ὅμως ἐθεώρουν τὸν ὄφιν ὡς ἀγαθὸν καὶ κακὸν συγχρόνως δαίμονα.

Ὁ Ἰουστινιανὸς διὰ διατάγματός του τὸ 530 μ.Χ. κατεδίκασε τὴν αἵρεσιν τῶν Ὀφιτῶν ἥτις βαθμηδὸν ἐξηφανίσθη.

Ὀχὲμπ Ἐλοάχ. Ἑβραϊκαὶ λέξεις σημαίνουσαι «Ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν». Ἡ φράσις αὐτὴ ὡς καὶ ἡ ἄλλη «Ὀ χ ὲ μ π Κ α ρ ό μ π ο» σημαίνουσα «ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον» εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν δύο ὑποστηριγμάτων τῆς κλίμακος Καδὼς». Καὶ τὰ δύο ἀναφέρονται εἰς τὰς δύο ἐντολάς: «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου' αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή, δευτέρα δὲ ὁμοίᾳ αὐτῇ: ἀγαπήσεις τὸν πλησίαν σου ὡς σεαυτόν. Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται» (Ματθαῖος ΚΒ' 37—40). Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ Κλῖμαξ τοῦ Καδὼς ὑποστηρίζεται ἀπὸ τὰς δύο αὐτὰς Χριστιανικὰς ἐντολάς.

Ὀχέμπ Καρόμπο. (βλ. ἀνωτέρω λέξιν «Ὀχέμπ Ἐλοάχ».

Ὁ Ὤν. Ἡ λέξις *Ὤν* ἐνέχει σημασίαν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. ἐξηγεῖται δὲ γενικῶς ὅτι εἶναι τὸ ὄνομα ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐλατρεύετο μεταξὺ τῶν Αἰγυπτίων ὁ Ἰεχωβᾶ. Ἐπειδὴ ὅμως τοῦτο ἀντεκρούσθη καὶ ἐξηκριβώθη ὅτι ἡ λέξις αὕτη εἶναι μόνον τὸ ὄνομα μιᾶς πόλεως ἐν Αἰγύπτῳ, ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ προέβη εἰς σχετικὰς ἐρεύνας μεταξὺ αὐθεντικῶν, ὡς λέγει, πηγῶν.

Πρώτη μνεία τοῦ ὀνόματος Ὤν, γράφει ὁ Μάκεϋ, εὑρίσκεται εἰς τὴν Βίβλον καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωσὴφ εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Φαραὼ ἔδωσεν ὡς σύζυγον τὴν Ἀσεννὲθ θυγατέρα τοῦ Ποτιφέρα (Πετεφρῆ) ἱερέως τῆς *Ὤν*.(¹)

«Ἡ πόλις Ὤν, συνεχίζει ὁ Μάκεϋ, ἦτο εἰς τὴν Κάτω Αἴγυπτον μεταξὺ τοῦ Νείλου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης καὶ ἐν αὐτῇ ὑπῆρχε Ναὸς τοῦ Ἡλίου εἰς τὸν ὁποῖον ὑπηρέτει πολυάριθμον ἱερατεῖον, κατὰ τὸν Φίλιππσον. Αἱ νεώτεραι ὅμως ἔρευναι τῶν συγχρόνων Αἰγυπτιολόγων ἀπέδειξαν ὅτι Ὤν ἦτο τὸ ὄνομα πόλεως ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Θεὸς Ἥλιος, τοῦ Θεοῦ ὅμως αὐτοῦ τὸ ὄνομα δὲν ἦτο Ὤν. Ὁ Champollion εἰς τὸ Αἰγυπτιακὸν λεξικόν του δίδει ὡς ὄνομα τοῦ Θεοῦ—Ἡλίου τοὺς φωνητικοὺς χαρακτῆρας μὲ τὴν εἰκονικὴ σύμβολα ἑνὸς ὄφεως ἢ ἑνὸς δίσκου μετὰ καθημένης μορφῆς.

Ἐκ τῶν δύο αὐτῶν χαρακτήρων ὁ πρῶτος ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ γράμμα Ρ καὶ ὁ ἄλλος πρὸς τὸ Α καὶ οὕτω τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἶναι ΡΑ. Τὸ αὐτὸ βεβαιοῦν καὶ ὁ Bunsen, ὁ Lepsius, ὁ Gliddon καὶ ἄλλαι αὐθεντίαι.

Καίτοι ὅμως Ὤν ἦτο τὸ ὄνομα πόλεως, οἱ ἱδρυταὶ τῆς Β.·. Ἀψ.·. ἐξέλαβον ὅτι ἦτο τὸ ὄνομα Θεοῦ καὶ οὕτω περιέλαβον τὴν λέξιν εἰς τὸ σύστημά των. Τώρα ὅμως ἔχοντες περισσότερον ἡμεῖς φῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποδεχθῶμεν τὴν ἰδικήν των ἑρμηνείαν».

Εἰς τὰ γραφόμενα αὐτὰ τοῦ ἀδ.·. Μάκεϋ ὁ ἀδ.·. Daved Williamson παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς:

«Τοῦτο δημιουργεῖ ἐσφαλμένην ἐντύπωσιν περὶ τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς λέξεως εἰς τὴν Βασ.·. Ἀψ.·. Ὤν εἶναι ἀσφαλῶς ἓν τῶν ὀνομάτων τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ εὑρίσκεται εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Ο' ἡ ὁποία μεταφράζει τὴν Ἑβραϊκὴν φράσιν «Ἐχγὲχ ἀσὲρ Ἐχγὲχ» (βλ. λ.) ὡς «Ἐ γ ὼ ε ἰ μ ὶ ὁ Ὤν». Ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἡ μετάφρασις τῶν Ο' ἐθεωρεῖτο ἡ συμφωνοτέρα ἄν μὴ ἀνωτέρα τοῦ Ἑβραϊκοῦ κειμένου. Ἐπομένως τὸ «Ὤν» εἶναι ἓν τῶν ὀνομάτων τοῦ Πανισχύρου. Πολλαχοῦ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εὑρίσκομεν τὰς φράσεις «ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος», «ὁ Θεὸς ὁ ὤν». Ὅταν ἐπομένως λέγομεν τὸ Ὑ π έ ρ τ α τ ο ν Ὂ ν ἐκφράζομεν ἀκριβῶς τὴν σημασίαν τῆς λέξεως «ἐ χ γ ὲ χ» καὶ τὴν μὲ τὴν λέξιν «ὁ Ὤν» μετάφρασίν της εἰς τὴν Ἑλληνικήν».

Ὁ Godfrey Higgins ἐξ ἄλλου (Celtic Druids σελ. 171) ἀναφέρει Ἰρλανδὸν σχολιαστὴν βονίζοντα ὅτι τὸ ὄνομα Αἶν ἢ Ὤν ἦτο τὸ ὄνομα τριάδος Θεῶν εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν γλῶσσαν. Ὅλοι οἱ ἐτυμολόγοι, συνεχίζει ὁ Higgins, ὑπέθεσαν ὅτι ἡ λέξις ὢν σημαίνει τὸν Θεόν. Δὲν ἐξηγήθη ὅμως ποτὲ πῶς προέκυψε τὸ ὄνομα αὐτό».

Εἰς ἓν ἄλλο ἔργον του (Anacalypsis τόμ. 1 σελ. 109) ὁ Higgins παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς: «Διάφοροι ἔχουν δοθῆ

1) Ἡ μετάφρασις τῶν Ο' δὲν ἀναφέρει τὸ ὄνομα Ὤν ἀλλὰ λέγει ὅτι ὁ Πετεφρῆς ἦτο ἱερεὺς τῆς Ἡλιουπόλεως.

ορισμοί τῆς λέξεως "Ων: δὲν εἶναι ὅμως διόλου ἱκανοποιητικοί. Εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην εἶναι γραμμένη κατὰ δύο τρόπους "Αουν καὶ "Αν, εἰς τὴν Ἀγγλικὴν δὲ ἀποδίδεται μὲ τὴν λέξιν "Ον. Ἡ λέξις αὐτὴ ὑποτίθεται ὅτι σημαίνει τὸν ἥλιον καὶ οἱ "Ελληνες τὴν μετέφρασαν μὲ τὴν λέξιν «ἥλιος» (ἐξ οὗ Ἡλιούπολις, πόλις Ἡλίου) εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Ο΄. Φρονῶ ὅμως ὅτι ἐσήμαινε τὸν ἥλιον μόνον ὡς ἔμβλημα τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως τῆς φύσεως».

Ὁ Beyan, πάλιν γράφων περὶ τῆς λέξεως ταύτης λέγει: «"Ων, 'Εὸν ἢ 'Αὸν ἦτο εἷς ἀκόμη τίτλος τοῦ ἡλίου μεταξὺ τῶν Ἀμμωνιτῶν (ἢ Ἀμμανιτῶν). Οἱ Ο΄ ὁσάκις συνήντησαν τὴν λέξιν εἰς τὴν Παλ. Διαθήκην τὴν μετέφρασαν εἰς ἥλιον καὶ οὕτω ἀποκαλοῦν Ἡλιούπολιν τὴν πόλιν τῆς "Ων. Καὶ ἡ εἰς τὴν Κοπτικὴν μετάφρασις τῆς Πεντατεύχου τὴν μεταφράζει «Πόλις τοῦ Ἡλίου».

Ὁ Πλάτων εἰς τὸν Τίμαιον λέγει: «Εἰπέ μοι διὰ τὸν Θεὸν "Ων ὅστις ὑπάρχει καὶ οὐδέποτε ἐγνώρισεν ἀρχήν».

Ὁ Πλάτων ἔχει ὑπ' ὄψιν του ἐνταῦθα τὴν λέξιν "Ων ἥτις σημαίνει «ὑπάρχων».

Θὰ ἦτο μάταιον ἐξ ἄλλου νὰ ἀναζητήσωμεν ἀναλογίαν μεταξὺ τῆς Ἰνδικῆς ἱερᾶς λέξεως "Αουμ (Aum) καὶ τῆς "Ων. Διότι τὸ μ εἰς τὴν πρώτην λέξιν εἶναι τὸ ἀρχικὸν κάποιας ἱερᾶς λέξεως καὶ ἑπομένως ἡ τυχὸν μετατροπή του εἰς ν θὰ ἐξηφάνιζε τὴν σημασίαν του.

Οἱ παλαιοὶ Τέκτονες, προσθέτει ὁ Μάκεϋ, κακῶς ὁδηγηθέντες ἀπὸ τὸν "Αγιον Κύριλλον καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως εἰς Ἡλιούπολιν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς "Ελλήνας, ὑπέθεσαν φυσικὰ ὅτι τὸ "Ων ἦτο ὁ Αἰγύπτιος Θεὸς—"Ηλιος, ὁ ἀνώτατος Θεός των. Ἐκ τούτου καὶ καθώρισαν τὸ ὄνομα αὐτὸ ὡς ἱερὰν λέξιν ἑρμηνευτικὴν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Τετραγραμμάτου. "Οσον ἀφορᾷ τὴν Αἰγυπτιακὴν πόλιν τὴν φέρουσαν τὸ ὄνομα τοῦτο, οἱ Ἑβραῖοι ἐχρησιμοποίησαν τὸ Αἰγυπτιακὸν αὐτὸ ὄνομα. Οἱ "Ελληνες τὸ ἐγνώριζον ὡς Ἡλιούπολιν καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκλάβουν τὴν πόλιν ὡς Θεὸν (βλ. καὶ λέξεις "Αουμ καὶ "Ομ).

Ἀνεξαρτήτως ἐν τούτοις ὅλων τῶν ἀνωτέρω γνωμῶν καὶ ἀντιφάσεων, γεγονὸς εἶναι ὅτι ἡ λέξις "Ων εἰς τὴν Βασ.'. Ἀψῖδα ἐνέχει τὴν ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἑπομένως ὀρθῶς ἐξισοῦται μὲ τὴν Ἑλληνικὴν μετοχὴν «"Ων» (ὁ ὑπάρχων).

Π. Τὸ 16ον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου καὶ τὸ 17ον τοῦ Ἑβραϊκοῦ. Εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν τὸ σχῆμα του ὁμοιάζει μὲ στόμα τοῦτο δὲ ἀκριβῶς σημαίνει εἰς τὴν Φοινικικήν. Τὸ ἱερὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀρχόμενον ἀπὸ τὸ γράμμα αὐτὸ εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν εἶναι «phodeh»=λυτρωτής.

Ἀριθμητικῶς σημαίνει τὸ 80. Διεθνῶς σήμερον τὸ π χρησιμοποιεῖται ὡς μαθηματικὸν σύμβολον ἐκφράζον τὸν λόγον τῆς περιφερείας κύκλου πρὸς τὴν διάμετρον αὐτοῦ.

Παγανισμός. Γενικὸς καθορισμὸς τῆς θρησκευτικῆς λατρείας ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐξαιρέσει ἐκείνων οἵτινες εἶναι Χριστιανοί, Ἑβραῖοι ἢ Μωαμεθανοί. Ἀρχικῶς, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐσήμαινε γενικῶς τὴν εἰδωλολατρίαν καὶ διὰ τοῦ ὅρου ἐχαρακτηρίζετο πᾶσα ἄλλη θρησκεία πλὴν τῆς Χριστιανικῆς.

Διὰ τὸν Τέκτονα μελετητὴν ὁ Παγανισμὸς εἶναι ἐνδιαφέρων διότι στηρίζεται κυρίως ἐπὶ τῆς ἀρχαίας μυθολογίας ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστηρίχθη, αἱ δὲ παραδόσεις του καὶ τὰ Μυστήριά του παρουσιάζουν σημαντικὰς ἀναλογίας πρὸς τὸ Τεκτονικὸν σύστημα, ἀποδεικνυούσης τὴν κοινὴν ἀμφοτέρων καταγωγὴν ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πηγήν.

Παγκάνις, *Οὔγκο Ντὲ* (Paganis). Τὸ ἐκλατινισθὲν ὄνομα τοῦ Hugh de Payans, πρώτου Μεγ.·. Διδ.·. τῶν Ναϊτῶν καὶ ἱδρυτοῦ τοῦ Τάγματος (βλ. Ναῖται).

Παγκόσμιος γλῶσσα. Παλαιὸν ὄνειρον φιλοσόφων ὑπῆρξεν ἡ ἐφεύρεσις μιᾶς παγκοσμίου γλώσσης τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς γῆς νὰ ἐννοοῦν καὶ διὰ τῆς ὁποίας νὰ μεταδίδουν ἀμοιβαίως τὰς σκέψεις των. Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ὁ Dalgarno ἔγραψε τὸ Ars Signorum διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν δυνατότητα μιᾶς φιλοσοφικῆς γλώσσης. Κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Wilkins ἐδημοσίευσε τὸ δοκίμιόν του «Πρὸς μίαν φιλοσόφικὴν γλῶσσαν». Καὶ ὁ Γερμανὸς μαθηματικὸς Λάϊμπνιτς τὸ αὐτὸ εἶχε σχέδιον.

Δὲν εἶναι ἐπομένως διόλου περίεργον ὅτι τὸ λεγόμενον Χειρόγραφον Λέλαντ ἔγραφεν ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες κρύπτουν μίαν «παγκόσμιον γλῶσσαν» Ὁ John Locke ἔγραψε τὰ ἀκόλουθα:

«Μίαν παγκόσμιον γλῶσσαν ἐπεθύμησαν πολὺ οἱ μορφωμένοι πολλῶν ἐποχῶν. Τοῦτο ὅμως εἶναι κάτι ποὺ τὸ ἐπιθυμεῖ τις μόνον χωρὶς νὰ τὸ ἐλπίζῃ. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι οἱ Τέκτονες ἰσχυρίζονται ὅτι ἔχουν κάτι παρόμοιον μεταξύ των. Ἐὰν τοῦτο εἶναι ἀληθές, φαντάζομαι ὅτι θὰ εἶναι κάτι ὅμοιον μὲ τὴν γλῶσσαν τῆς Παντομίμας μεταξὺ τῶν ἀρχαίων Ρωμαίων, οἱ ὁποῖοι ὡς λέγεται ἠδύναντο διὰ σχημάτων μόνον νὰ ἐκφράζουν σαφῶς καὶ νὰ ἐκφωνοῦν καὶ λόγους κατανοητοὺς εἰς ἀνθρώπους παντὸς ἔθνους καὶ γλώσσης».

Ὁ ἐν λόγῳ σχολιαστὴς ἐπλησίασεν ἀρκετὰ τὴν ἀλήθειαν. Παγκόσμιος γλῶσσα στηριζομένη ἐπὶ λέξεων εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἀνεφάρμοστος ὅσον δήποτε καὶ ἂν προσπαθοῦν καὶ οἱ σημερινοὶ ὀπαδοὶ τῆς «Ἐσπεράντο» τὴν ὁποίαν λέγουν ὅτι ἀπεδέχθη πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἡ «Οὐνέσκο». Διότι καὶ ἐὰν ἀκόμη κατωρθοῦτο ἡ διὰ κοινῆς συγκαταθέσεως υἱοθέτησις ἑνὸς τοιούτου συστήματος, μετὰ πάροδον ὀλίγων ἐτῶν ἡ διαρκὴς καινοτομία νέων φράσεων καὶ λέξεων θὰ κατέστρεφε τὴν παγκοσμιότητά της.

Ὑπάρχουν ὅμως σημεῖα καὶ σύμβολα τὰ ὁποῖα διὰ σιωπηρᾶς συγκαταθέσεως, ἀνεγνωρίσθησαν πάντοτε ὡς ἐκφράζοντα ὡρισμένας ἰδέας καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ἁπανταχοῦ νοητά. Εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους ὅτι εἰς τὰς εὐρείας περιοχὰς τὰς κατεχομένας ὑπὸ τῶν Βορειοαμερικανῶν Ἰνδῶν ἐπικρατεῖ τοιοῦτον σύστημα καὶ ὅτι οἱ Ἰνδοὶ δύο φυλῶν μὲ ἐντελῶς διαφόρους γλώσσας συναντώμενοι δύνανται διὰ σημάτων νὰ συνάψουν μακρὰν συνομιλίαν.

Ἐπὶ τοιαύτης ἀκριβῶς βάσεως στηρίζεται καὶ ἡ Παγκόσμιος Γλῶσσα τοῦ Τεκτονισμοῦ. Δὲν εἶναι παγκόσμιος δι' ὅλον τὸν κόσμον ἀλλὰ μόνον διὰ τὰ μέλη τοῦ Θεσμοῦ ἡμῶν. Εἰς Ἐλευθεροτέκτων συναντώμενος μὲ ἄλλον ἀδ.·. του ἄλλην ἔχοντα ἐθνότητα καὶ γλῶσσαν δύναται νὰ γίνῃ παρ' αὐτοῦ νοητὸς δι' ὅλους τοὺς πρακτικοὺς τοῦ Θεσμοῦ σκοποὺς διὰ τοῦ συστήματος τῶν σημείων καὶ τῶν συμβόλων. Καὶ τοῦτο συμβαίνει διότι τὰ σημεῖα καὶ τὰ σύμβολα αὐτὰ ἔχουν τόσον τελείως καθορισθῆ ὥστε εἰς οἱανδήποτε γλῶσσαν νὰ περιέχουν τὴν αὐτὴν ἔννοιαν καὶ νὰ προξενοῦν τὴν ἰδίαν ἐντύπωσιν.

Αἱ προσπάθειαι πρὸς τὴν κατεύθυνσιν μιᾶς παγκοσμίου γλώσσης ἐνετάθησαν ἀπὸ τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν. Κατὰ τὸ 1880 ἐνεφανίσθη ἡ Βολαπὶκ ἡ ὁποία ὅμως ταχέως ἐγκατελείφθη. Περὶ τὸ 1887 παρουσιάσθη ἡ Ἐσπεράντο καὶ κατὰ τὸ 1902 τὸ «Οὐδέτερον Ἰδίωμα».

Ἐκ τῶν τριῶν αὐτῶν προσπαθειῶν ἡ μόνη σημειώσασα ποιάν τινα πρόοδον εἶναι ἡ Ἐσπεράντο τὴν ὁποίαν ἐφεῦρεν ὁ Δόκτωρ Λ. Ζαμένχωφ. Εἰς Παρισίους ἔχει ἐγκατασταθῆ καὶ Στοὰ χρησιμοποιοῦσα τὴν Ἐσπεράντο, ἐγένετο δὲ καὶ προσπάθεια ἐγκαταστάσεως παρομοίας Στοᾶς καὶ ἐν Λονδίνῳ, ἀποτυχοῦσα ὅμως.

Κατὰ τὸ 1907 ὁ Λ. ντὲ Μπωφρὸν ἐπρότεινε μίαν ἄλλην διεθνῆ γλῶσαν ἀποτελοῦσαν ἁπλοποίησιν τῆς Ἐσπεράντο τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν Ido.

Κατὰ τὸ 1913 εἰς τὴν Βέρνην τῆς Ἑλβετίας ἱδρύθη ὁ Παγκόσμιος Τεκτονικὸς Σύνδεσμος μὲ τὸν Ἐσπεραντιστικὸν τίτλον «Universala Framasóna Ligo» καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ προωθήσῃ τὰς ἀδελφικὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν μελῶν ὅλων τῶν κανονικῶν Στοῶν, Μεγάλων Στοῶν καὶ Μεγάλων Ἀνατολῶν παντὸς Δόγματος καὶ πάσης χώρας. Τοῦτο θὰ ἐπετυγχάνετο βάσει ἀπολύτου ἀπὸ πάσης ἀπόψεως οὐδετερότητος, τὰ μέλη δὲ τοῦ Συνδέσμου θὰ εἶναι ἀνεξάρτητα. Ὡς ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Συνδέσμου ἐχρησιμοποιήθη τὸ «Δελτίον» τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Τεκτονικῶν ὑποθέσεων, τῆς ἐπικοινωνίας διατηρουμένης μέσῳ τῆς βοηθητικῆς γλώσσης Ἐσπεράντο. Καὶ αὐτὴ ἐν τούτοις ἡ προσπάθεια συνεχιζομένη καὶ σήμερον δὲν φαίνεται σημειοῦσα πρόοδον.

Παίην, *Θωμᾶς* (Paine). Πολιτικὸς ἀρθρογράφος κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τῆς Ἀμερικῆς. Καίτοι δὲν ἦτο ὁ ἴδιος Τέκτων συνέγραψεν ἐν τούτοις «Δοκίμιον ἐπὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτε-

κτονισμοῦ» ἀντλήσας τὰς πληροφορίας του ἀπὸ τὰ γραφόμενα τοῦ Σμὴθ καὶ τοῦ Ντόντ.

Ἐζήτησε νὰ ἀποδείξῃ τὴν καταγωγὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀπὸ τοὺς Κέλτας Δρυΐδας. Ἐγεννήθη ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ 1737 καὶ ἀπέθανεν ἐν Ν. Ὑόρκῃ τὸ 1809. Εἶχε πολλοὺς διαπρεπεῖς Τέκτονας φίλους.

Παϋν, *Γεώργιος* (Payne). Ἄγγλος Τέκτων ὁ ὁποῖος ἀπὸ τοῦ 1718—9 ἐχρημάτισε Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐπανεκλεγεὶς τὸ 1720—1. Ὁ ἀδ.·. Παϋν συνεκέντρωσε πρῶτος τοὺς Γεν. Κανονισμοὺς τοὺς ὁποίους τὸ 1723 ἀνασυνέταξε καὶ ἐδημοσίευσε ὁ Δόκτωρ Ἄντερσον. Ἀπεβίωσε τὸ 1757.

Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν. Τίτλος τὸν ὁποῖον ὁ Δανιὴλ εἰς τοὺς ὁραματισμούς του ἀπέδωσεν εἰς τὸν Ἰεχωβᾶ διὰ νὰ σημάνῃ ὅτι ἡ ὕπαρξίς του εἶναι αἰωνία. Ὁ Webb τὸν ἐχρησιμοποίησεν εἰς Τεκτονικὸν Ὕμνον.

Παλαιστίνη. Ἡ ὕπαρξις ἐν Παλαιστίνῃ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος εἰς τὸν ὁποῖον τινὲς ἀπέδωσαν τὴν προέλευσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, προσέδωσε ποιάν τινα ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὴν χώραν αὐτήν. Ἐκεῖ ἐπίσης εἶχεν ἀρχικῶς τὴν ἕδραν του κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Σταυροφοριῶν τὸ τάγμα τῶν Ναϊτῶν τὸ τόσον στενῶς συνδεθὲν μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Πολλὰ Τεκτονικὰ σύμβολα συνδέονται μὲ τὴν ἐν Παλαιστίνῃ ἱστορίαν.

Παλαιστίνης Τάγμα. Ὁ Βαρῶνος Τσουντὺ τὸ ἀναφέρει ὡς πηγὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ Ἱππ.·. Ράμσαϋ ἤντλησε τὰς πληροφορίας διὰ τὸν διακανονισμὸν τοῦ συστήματός του.

«Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός». Συμβολ.·. Στ.·. λειτουργοῦσα εὐδοκίμως πρὸ τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς ἐν Ἀν.·. Πατρῶν. Ὑποχρεωθεῖσα νὰ κλείσῃ τότε δὲν κατώρθωσεν ἔκτοτε νὰ ἐπαναλειτουργήσῃ.

Παλλαδίου *Τάγμα* (Palladium Order). Ἀνδρόγυνος Ἑταιρία, Τεκτονικῆς υἱοθεσίας ἐγκαθιδρυθεῖσα κατὰ τὸν Ραγκὸν εἰς Παρισίους τὸ 1737. Οἱ ἱδρυταὶ ἰσχυρίζοντο ὅτι προῆλθον ἀπὸ τὰς ὁδηγίας τὰς ὁποίας ὁ Πυθαγόρας ἐκόμισεν ἐξ Αἰγύπτου εἰς Ἑλλάδα καὶ ὅτι παρακμάσαν κατὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἀνασυνεστήθη ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Φενελὸν Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Καμπραὶ τὸ 1637. Οἱ ἰσχυρισμοὶ αὐτοὶ εἶναι ἐντελῶς ἀστήρικτοι. Ὁ Φενελὸν ἄλλως τε ἐγεννήθη τὸ 1651. Πάντως ἐπρόκειτο περὶ ἐξαιρετικῶς ἠθικῆς Ἑταιρίας ἀποτελουμένης ἀπὸ δυὸ βαθμούς. 1ος—Ἀδελφὸς 2ος Ἑταῖρος τοῦ Ὀδυσσέως. Αἱ ἀποκτῶσαι τὸ 2ο γυναῖκες ἐκαλοῦντο Σύντροφοι τῆς Πηνελόπης. Τὸ τάγμα ἐκαλεῖτο καὶ Παλλαδιανὸς Τεκτονισμός.

Πάλμερ, *Ἐρρῖκος Λ.* (Palmer). Ἀμερικανὸς Τέκτων * 1819 † 1909 Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. εἰς τὴν Στ.·. «Ἑσπερινὸς Ἀστὴρ» Ἀρ. 75 εἰς Οὐέστ Τρόϋ τῆς Ν. Ὑόρκης τὸ 1841 καὶ ἀφοῦ κατέλαβε διαδοχικῶς διάφορα ἀξιώματα ἐξελέγη τὸ 1879 Κραταιότατος Ὕπατος Μέγ.·. Ταξιάρχης τοῦ 33ου παραιτηθεὶς ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του.

Παμψηφία. Ἡ παμψηφία εἰς τὴν ἐκλογὴν ἑνὸς νέου ὑποψηφίου διὰ τὸν Τεκτονισμὸν εἶναι τόσον σημαντικὴ διὰ τὴν πρόοδον τοῦ Τεκτονισμοῦ ὥστε οἱ Παλαιοὶ Κανονισμοὶ προέβλεψαν ρητῶς τὴν διατήρησίν της διὰ τοῦ κατωτέρω ἄρθρου:

«Οὐδεὶς γίνεται δεκτὸς εἰς οἱανδήποτε Στοὰν χωρὶς τὴν ὁμόθυμον συγκατάθεσιν ὅλων τῶν μελῶν τῆς ἐν λόγῳ Στοᾶς τὰ ὁποῖα θὰ εἶναι παρόντα κατὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς εἰσδοχῆς του. Ἡ ἀπόφασις πρέπει νὰ εἶναι ὁμόφωνος. Τὸ προνόμιον αὐτὸ τῶν ἀδ.·. δὲν ὑπόκειται εἰς τροποποίησιν, διότι τὰ μέλη μιᾶς Στοᾶς εἶναι οἱ ἀπόλυτοι κριταί. Καὶ ἐὰν πρόκειται νὰ τοὺς ἐπιβληθῇ νέον μέλος προερχόμενον ἀπὸ πλειοψηφίαν μόνον, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ διασπάσῃ τὴν ἁρμονίαν τῆς Στοᾶς ἢ νὰ βλάψῃ τὴν ἐλευθερίαν τῶν μελῶν της, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀποφεύγεται ἀπὸ ὅλους τοὺς καλοὺς καὶ ἀληθεῖς ἀδελφούς.

Σήμερον ὅμως ὁ κανὼν τῆς παμψηφίας ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τηρεῖται αὐστηρῶς εἰς ὅλας τὰς Μεγ.·. Στοᾶς των.

Εἰς τὴν β' ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων καὶ εἰς τοὺς ἐν αὐτῇ Νέους Κανονισμοὺς (σελ. 155) γράφονται τὰ ἑξῆς:

«Εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἐκρίθη ἀσύμφορος ἡ ἐπιμονὴ εἰς τὴν παμψηφίαν' καὶ κατόπιν τούτου οἱ Μεγ.·. Διδ.·. ἐπέτρεψαν εἰς τὰς Στοὰς νὰ δέχωνται ἓν νέον μέλος ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχουν ἐναντίον του περισσότεραι τῶν τριῶν ψήφων' ὑπάρχουν ὅμως Στοαὶ αἱ ὁποῖαι δὲν δέχονται τοιαύτην ὑποχώρησιν».

Συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω τὸ Σύνταγμα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας (κανὼν 190) ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

«Οὐδεὶς εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ Τέκτων ἢ νὰ γίνῃ δεκτὸς ὡς μέλος μιᾶς Στοᾶς ἐὰν κατὰ τὴν ψηφοφορίαν εὑρεθοῦν τρεῖς μέλαιναι ψῆφοι ἐναντίον του. Οἱ ἰδιαίτεροι ἐν τούτοις κανονισμοὶ ἑκάστης Στοᾶς εἶναι δυνατὸν νὰ καθορίζουν ὅτι εἷς ὑποψήφιος ἀπορρίπτεται ἔστω καὶ ἂν μόνον μία ἢ δύο μέλαιναι ψῆφοι ὑπάρχουν ἐναντίον του».

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἰρλανδίας εἰς τὸν Γεν. Κανονισμόν της καθορίζει ἐπίσης τὴν παμψηφίαν.

Τὸ Σύνταγμα τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ προβλέπει ἐπίσης ὅτι τρεῖς μέλαιναι ψῆφοι ἀποκλείουν ἕνα ὑποψήφιον».

Εἰς τὰς Στοὰς τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης ἰσχύει ὁ Ἀγγλικὸς κανονισμὸς περὶ τριῶν μελαινῶν ψήφων καὶ μόνον εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας διατηρεῖται ἡ παμψηφία.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐν τούτοις συμφώνως πρὸς τὸν νέον Γεν. Κανονισμὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος μόνον ἐὰν εὑρεθῶσι πέντε μέλανα σφαιρίδια ὁ αἰτῶν ἀπορρίπτεται. Ἐὰν εὑρεθῶσι τέσσαρα μόνον τότε ἡ ψηφοφορία ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὴν ἑπομένην συνεδρίαν ὅτε ἐὰν καὶ πάλιν εὑρεθῶσι τέσσαρες μέλαιναι ψῆφοι ὁ αἰτῶν ἀπορρίπτεται. Ἐὰν ἢ κατὰ τὴν πρώτην ἢ κατὰ τὴν δευτέραν ψηφοφορίαν εὑρεθῶσι τρία μόνον μέλανα σφαιρίδια, τότε ὁ Σεβ.·. προσκαλεῖ τοὺς καταψηφίσαντας ἵνα ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν γνωρίσωσιν αὐτῷ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐχεμυθείας τοὺς λόγους δι' οὓς κατεψήφισαν. Τοὺς λόγους τούτους ὑποβάλλει ὁ Σεβ.·. ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Στ.·. κατὰ τὴν ἀμέσως προσεχῆ συνεδρίασιν καὶ προκαλεῖ νέαν ψηφοφορίαν καθ' ἣν ὁριστικῶς ἀπορρίπτεται ὁ αἰτῶν ἐὰν λάβῃ τέσσαρας μέλαινας ψήφους. Πᾶσα μέλαινα ψῆφος μὴ δικαιολογηθεῖσα πρὸς τὸν Σεβ.·. ἐντὸς τῆς τεταγμένης προθεσμίας λογίζεται ἀρθεῖσα.

Ἡ ὁμοφωνία ἐν τούτοις εἰς τὴν ψηφοφορίαν, ὅπως τονίζει καὶ ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἁρμονίας τῆς Στοᾶς ἥτις διαταράσσεται διὰ τῆς εἰσδοχῆς ἑνὸς ὑποψηφίου ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ἑνὸς ἢ δύο ἢ τριῶν ἀδ.·. Ἐπὶ πλέον θὰ ἀπετέλει ἀδικίαν, πρὸς ἕνα ἀδ.·. ἔστω καὶ τὸν κατώτερον, ἡ εἰσδοχὴ ἑνὸς ἀτόμου τὸ ὁποῖον τοῦ εἶναι δυσάρεστον καὶ θὰ τὸν ἀναγκάσῃ ἴσως νὰ μὴ προσέρχεται εἰς τὰς συνεδριάσεις ἢ καὶ νὰ ἀποσυρθῇ τελείως ἀπὸ τὴν Στοάν. Οὔτε καὶ θὰ εἶχε νὰ κερδίσῃ τίποτε ἡ Στοὰ ἀπὸ μίαν τοιαύτην εἰσδοχήν. Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ἡ παμψηφία ἐπιβάλλεται διὰ τὴν ἐκλογὴν νέου μέλους. Καὶ εἶναι προφανὲς καταλήγει ὁ Μάκεϋ ὅτι ἡ ὑποχωρητικότης εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀποτελεῖ παραβίασιν τῶν παλαιῶν κανονισμῶν».

Δεδομένου ἄλλως τε ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν ἀγρεύει ὀπαδούς, οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος παραβιάσεως παλαιῶν ἐθίμων. Ἡ ἐπιβαλλομένη ἄλλως τε εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς Στοὰς παμψηφία ἀπεδείχθη τόσον ἐπωφελὴς ὥστε κατέστη παροιμιώδης ἡ φράσις «τὸ μέλαν σφαιρίδιον εἶναι τὸ προπύργιον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».

Πανθεϊσμός. Θεωρητικὸν σύστημα τὸ ὁποῖον ἀπὸ πνευματικῆς μὲν ἀπόψεως ταυτίζει τὸ σύμπαν μὲ τὸν Θεόν, ἀπὸ ὑλιστικῆς δὲ ἀπόψεως τὸν Θεὸν μὲ τὸ Σύμπαν.

Ὁ ὑλιστικὸς πανθεϊσμὸς κατηγορεῖται καὶ δικαίως ὡς ἀθεϊστικός.

Ὁ πνευματικὸς ὅμως πανθεϊσμὸς εἶναι τόσον παλαιὸς ὅσον καὶ ἡ θρησκεία, ἀπετέλει δὲ τὸ σύστημα λατρείας τόσον εἰς τὰς Ἰνδίας ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Τὸ σύστημα δὲν ἔπαυσεν ὑφιστάμενον καὶ σήμερον ὡς φιλοσοφικὴ δοξασία μὲ ἀρχηγὸν ἰδίως τὸν Σπινόζα κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς καὶ ὁ κόσμος εἶναι ἓν καὶ τὸ

αὐτό, τὸ Θεῖον ὅμως εἶναι ἡ τὰ πάντα περιλαμβάνουσα ζωή.

Ἀπὸ μεταφυσικῆς ἀπόψεως ὁ πανθεϊσμὸς διαιρεῖται εἰς: 1 ἰδεαλιστικὸν πανθεϊσμὸν καθ' ὃν τὸ «ἓν καὶ πᾶν» εἶναι ἡ ἐξελισσομένη ἰδέα ἢ πνεῦμα καὶ 2ον εἰς τὸν βιταλιστικὸν πανθεϊσμὸν ὅστις θεωρεῖ τὴν φύσιν ὡς ζῶσαν ὀντότητα.

Εἰς τὴν Ρώμην τὸ ἔτος 1600 ἐκάη ἐπὶ τῆς πυρᾶς διὰ τὰς πανθεϊστικάς του ἰδέας ὁ φιλόσοφος Ζορντάνο Μπροῦνο.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος ὁ Ἰρλανδὸς Τζὼν Τόλαντ συγγραφεὺς θρησκευτικῶν θεμάτων ἐξέδωσε τὸ «Πανθεϊστικὸν» ἔργον εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφει μίαν συγκέντρωσιν ἑταιρίας κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀμοιβαία συνεννόησις ἐπὶ φιλοσοφικῶν καὶ ἠθικῶν ζητημάτων διεξήγετο δι' ἐρωταποκρίσεων. Ἐπικρατοῦν καὶ σήμερον ἀκόμη ἀμφιβολίαι ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως πράγματι πανθεϊστικῶν ἑταιριῶν κατὰ τὸ χρονικὸν ἐκεῖνο διάστημα. Ὁ Τόλαντ * 1670 καὶ † 1722.

Παντεπόπτης Ὀφθαλμός (All seeing Eye). Σημαντικὸν σύμβολον τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος τὸ ὁποῖον ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς παρέλαβεν ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα. Τόσον οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ὅσον καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἐχρησιμοποίουν τὸν ὀφθαλμὸν ὡς σύμβολον τῆς ὁράσεως τὸν πόδα ὡς σύμβολον ὠκυποδίας, τὸν βραχίονα ὡς σύμβολον ἰσχύος καὶ τὴν χεῖρα ὡς σύμβολον πίστεως.

Οὕτω καὶ ὁ ἀνοικτὸς ὀφθαλμὸς ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς σύμβολον παρακολουθήσεως καὶ ἐποπτείας καὶ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Θεοῦ ὡς σύμβολον θείας παρακολουθήσεως καὶ φροντίδος διὰ τὸ Σύμπαν. Ἡ χρῆσις του ὡς τοιούτου συμβόλου ἀπαντᾶται εἰς πολλοὺς Ἑβραίους συγγραφεῖς· Οὕτω ὁ Δαυῒδ (Ψαλμὸς 33 ἐδ. 16) λέγει: ὀφθαλμὸν Κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν.

Εἰς τὸ ἀπόκρυφον «Β ι β λ ί ο ν Σ υ ν ο μ ι λ ί α ς τ ο ῦ Θ ε ο ῦ μ ε τ ὰ τ ο ῦ Μ ω ϋ σ έ ω ς ἐ π ὶ τ ο ῦ ὄ ρ ο υ ς Σ ι ν ᾶ» μεταφρασθὲν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἀπὸ Ἀραβικὸν χειρόγραφον τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἡ ἰδέα τῆς αἰωνίας ἐποπτείας τοῦ Θεοῦ περιγράφεται ἀλληγορικῶς ὡς ἑξῆς:

«Καὶ εἶπεν ὁ Μωϋσῆς τῷ Κυρίῳ: «Ὦ Κύριε, κοιμᾶσαι κάποτε ἢ ὄχι; Καὶ ὁ Κύριος ἀπήντησε: «Οὐδέποτε κοιμῶμαι. Ἀλλὰ λάβε κύπελλον καὶ πλήρωσέ το ὕδατος». Καὶ ὁ Μωϋσῆς ἔλαβε κύπελλον καὶ τὸ ἐπλήρωσεν ὕδατος ὡς διετάχθη. Τότε ὁ Κύριος ἔρριψεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Μωϋσέως τὴν πνοὴν τοῦ ὕπνου καὶ ἐκοιμήθη καὶ τὸ κύπελλον ἔπεσεν ἀπὸ τὰς χεῖρας του καὶ τὸ ἐν αὐτῷ ὕδωρ ἐχύθη. Ὁ Μωϋσῆς κατόπιν ἀφυπνίσθη καὶ ὁ Θεὸς τοῦ εἶπεν: Ἐν ὀνόματι τῆς ἰσχύος καὶ τῆς δόξης μου δηλῶ ὅτι ἐὰν ἀπέσυρον τὴν πρόνοιάν μου ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν γῆν διὰ χρονικὸν διάστημα ὄχι μακρότερον τοῦ διαστήματος ὅπου ἐκοιμήθης, θὰ κατέρρεον τὰ πάντα εἰς ἐρείπια καὶ σύγχυσιν, ὅπως κατέρρευσε τὸ ποτήριον ἀπὸ τὴν χεῖρα σου».

Ἐπίσης οἱ Αἰγύπτιοι ἀπεικόνιζον τὸν κύριον θεόν των, τὸν Ὄσιριν, μὲ τὸ σύμβολον ἑνὸς ἀνοικτοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἐτοποθέτουν τὸ ἱερογλυφικὸν αὐτὸ σύμβολον εἰς ὅλους τοὺς ναούς των. Ἐπὶ τῶν μνημείων τὸ συμβολικόν του ὄνομα ἀπεικονίζετο δι' ἑνὸς ὀφθαλμοῦ συνοδευομένου ἀπὸ ἕνα θρόνον ἐπὶ τοῦ ὁποίου πολλάκις προσετίθετο μικρὰ μορφὴ θεοῦ.

Ὁ Παντεπόπτης ὀφθαλμὸς ἑπομένως θεωρεῖται ὡς σύμβολον τοῦ Θεοῦ ἐκδηλουμένου διὰ τῆς πανταχοῦ παρουσίας του ὡς φύλακος καὶ συντηρητοῦ ὡς τὸν καθώρισεν ὁ Σολομὼν εἰς τὸ Βιβλίον Παροιμιῶν (κεφ. ΙΕ' ἐδ.3) «ἐ ν π α ν τ ὶ τ ό π ῳ ὀ φ θ α λ μ ο ὶ Κ υ ρ ί ο υ σ κ ο π ε ύ ο υ σ ι κ α κ ο ύ ς τ ε κ α ὶ ἀ γ α θ ο ύ ς».

Εἶναι σύμβολον τῆς πανταχοῦ παρούσης θεότητος.

Παπαγεωργίου Φιλώτας. Διαπρεπὴς Ἕλλην Τέκτων * ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸ 1882 καὶ † ἐν Ἀθήναις τὸ 1947. Ἐσπούδασε νομικὰ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ ἀκολούθως συνεπλήρωσε τὰς σπουδάς του εἰς Παρισίους ὑποστὰς δὲ ἐξετάσεις εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν Κωνσταντινουπόλεως ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμά του εἰς τὴν Τουρκοκρατουμένην τότε Θεσσαλονίκην ὅπου ἐξελέγη καὶ δικηγόρος τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὑπηρέτησεν ὡς Εἰσαγγελεὺς εἰς Κόρινθον, ἐπεστρατεύθη κατὰ τὸν πόλεμον, ἐξελέγη Βουλευτὴς Θεσσαλονίκης τὸ 1926 καὶ τελικῶς ἐγένετο Μέλος τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας. Εἶχε τιμηθῆ μὲ τὸν ἀργυροῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος καὶ τὸν Ταξιάρχην τοῦ Φοίνικος.

Ὁ Φιλώτας Παπαγεωργίου ἐμυήθη εἰς τὴν Σ.'. Στ.'. «Ἀθηνᾶ» τὸ 1904, τὸ δὲ 1907 κατώρθωσε μετ' ἄλλων ἀδελφῶν νὰ ἱδρύσῃ καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐπὶ τουρκοκρατίας τὴν πρώτην Ἑλληνικὴν Στοὰν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Φίλιππος». Τὸ 1917 ἔλαβε τὸν 33ον βαθμὸν τὸ δὲ 1929 ἐγκατασταθεὶς ὁριστικῶς εἰς Ἀθήνας, ἐξελέγη μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Μεγ.'. Στ.'. τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐνεργὸν μέλος τοῦ Ὑπ.'. Συμβ.'. τοῦ 33ου καταλαβὼν τελικῶς τὴν θέσιν τοῦ Μεγ.'. Διδ.'. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Δημητρ. Παππούλια. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἀποκατεστάθησαν στεναὶ καὶ ἐγκάρδιοι σχέσεις τῆς Μεγ.'. Στ.'. τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Ἡνωμ.'. Μεγ.'. Στ.'. τῆς Ἀγγλίας.

Κατὰ τὴν Γερμανικὴν κατοχὴν ὁ ἀείμνηστος ἀδ.'. ἐπλήρωσε τὴν πρὸς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἀφοσίωσίν του συλληφθεὶς καὶ φυλακισθεὶς ἐπί τι διάστημα ὑπὸ τῶν Γερμανῶν (βλ. λ. Ἑλλάς). Τοῦτο ὑπῆρξε βαρὺ πλῆγμα διὰ τὸν ἀκέραιον αὐτὸν καὶ φιλότιμον Τέκτονα δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ βέβαιον ὅτι τοῦτο ὑπέσκαψε τὴν ὑγείαν του ὥστε ἀκαίρως νὰ μεταστῇ εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολήν. Ἡ ἀπώλειά του ἐσημείωσε μέγα κενὸν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ ὅστις καὶ εἰλικρινῶς τὸν ἐπένθησε.

Πάπαι. Οἱ Πάπαι Ρώμης ὑπῆρξαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀμείλικτοι διῶκται τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὄχι βεβαίως διότι ἐθίγετο δι' αὐτοῦ ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία ἐφ' ὅσον ὁ θεσμὸς οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὰς θρησκείας, ἀλλὰ μόνον διότι τοὺς ἀπεστέρει τῆς κυριαρχίας τὴν ὁποίαν ἐπεδίωκον νὰ ἐγκαθιδρύσουν ἐφ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων καὶ ἰδίως τῶν Χριστιανῶν. Συμπληρωματικῶς πρὸς ὅσα ἔχουν ἐκτεθῆ, εἰς τὴν λέξιν Β ο ῦ λ λ α ι Π α π ι κ α ί, προστίθενται καὶ τὰ ἑξῆς:

Ὁ Πάπας Κλήμης ΙΒ' ἀπηνὴς διώκτης τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐκτὸς τῆς Βούλλας ἣν ἐξέδωσε (βλ. βοῦλλαι) διέταξε καὶ τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν γραμματέα του Καρδινάλιον Φερραῖο νὰ ἐκδώσῃ τὸ 1739 Διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου ἐπεβάλλετο θάνατος καὶ κατάσχεσις περιουσίας ἄνευ ἐλπίδος ἐλέους.

Ἡ Βοῦλλα αὐτὴ τοῦ Πάπα κατεδικάσθη ἀνεπιφυλάκτως εἰς Γαλλίαν ὅπου πάντες τὴν ἐχαρακτήρισαν ὡς αὐθαίρετον. Τοῦτο ὅμως δὲν συνέβη εἰς ἄλλα καθολικὰ Κράτη ὅπου Τέκτονες ἐδιώχθησαν κατὰ τρόπον βάρβαρον καὶ σκληρόν.

Ὑπάρχει ἐν τούτοις μία, ἀνεξακρίβωτος ὅμως, πληροφορία καθ' ἣν κάποιος Πάπας ἐπέτρεψεν εἰς Τέκτονας νὰ ταξιδεύουν ἐλευθέρως.

Τὴν πληροφορίαν δημοσιεύει ὁ Τζὼν Aubrey εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Οὐΐλτσάϊρ γράφων τὰ ἑξῆς: Ὁ Σὲρ Οὐΐλλιαμ Dugdale μοῦ ἀνέφερεν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν Ἐρρίκου τοῦ Γ' ὁ Πάπας ἐξέδωσε Βοῦλλαν ἐπιτρέπουσαν εἰς τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας νὰ ταξιδεύουν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην διὰ νὰ κτίζουν ναούς. Ἐξ αὐτῶν προῆλθεν ἡ Ἀδελφότης τῶν Ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων».

Δυστυχῶς ἡ βεβαίωσις αὐτὴ δὲν πιστοποιεῖται ἀλλαχόθεν, τοιαύτη δὲ Παπικὴ Βοῦλλα οὐδαμοῦ εὑρέθη.

Εἶναι ἄξιον σημειώσεως ἐπίσης ὅτι ὁ περὶ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος Πάπας Π ῖ ο ς Θ' (βλ. λ.) ἄγριος καὶ αὐτὸς διώκτης τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶχε μυηθῆ εἰς τὸν Τεκτονισμόν, ποδοπατήσας κατόπιν τὸν ὅρκον του.

Παππούλιας Δημ. Ἐπιφανὴς Γορτύνιος νομικὸς γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῷ 1878. Ἐσπούδασε νομικὰ ἐν Ἀθήναις ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τὸ 1898. Παρηκολούθησεν εὐρυτέρας σπουδὰς ἐν Γερμανίᾳ ἐπὶ δεκαετίαν καὶ κατόπιν διωρίσθη καθηγητὴς τοῦ ἀστικοῦ δικαίου εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε καὶ πρύτανις κατὰ τὸ 1923—24.

Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐμυήθη τὸ 1910 εἰς τὴν Σ.'. Στ.'. «Ὀρφεὺς» προώδευσε δὲ ταχέως καταλαβὼν διάφορα ἀξιώματα καὶ ἐν τέλει ἐκλεγεὶς Μεγ.'. Διδ.'. τῆς Μεγ.'. Ἀν.'. τῆς Ἑλλάδος (νῦν Μεγ.'. Στ.'.) τὸ 1931. Μετὰ τὸν

θάνατόν του τὸ 1932 τὸν διεδέχθη ὁ ἀδ.·. Φιλ. Παπαγεωργίου.

Ὁ Δημ. Παπποῦλιας ἔχει συγγράψει πλεῖστα ὅσα ἔργα εἰς τὴν Γερμανικὴν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν διεκρίνετο δὲ διὰ τὴν εἰλικρίνειάν του, τὸ ἀπέριττον τοῦ ἤθους καὶ τὴν φιλαλληλίαν του. Ὑπῆρξε μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἀπὸ τῆς συστάσεώς της.

Παπύς, Δόκτωρ (Docteur Papus) Ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον αὐτὸ συνέγραψε τὰ πολυάριθμα φιλοσοφικὰ καὶ ἀποκρυφιστικὰ συγγράμματά του ὁ διάσημος Γάλλος Τέκτων ἰατροφιλόσοφος Δόκτωρ Γ ε ρ ά ρ δ ο ς Ἀ ν κ ῶ ς (Gérard Encausse) μέλος τῆς Στοᾶς τῶν πεφωτισμένων καὶ τοῦ τάγματος τῶν Ροδ.·. †.·.. καὶ πρόεδρος τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου τοῦ Τεκτονικοῦ Τάγματος τῶν Μ α ρ τ ι ν ι σ τ ῶ ν (βλ. λ.).

Ὁ Παπὺς ἐγεννήθη τὴν 13 Ἰουλίου 1865 εἰς Λὰ Κορόνε τῆς Ἰσπανίας ἀπὸ πατέρα Γάλλον καὶ μητέρα Ἰσπανίδα, καὶ ἀπέθανε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1916.

Ἐσπούδασεν ἰατρικὴν καὶ προσελήφθη βοηθὸς τοῦ ἰατροῦ Λουὺς εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῆς Σαριτέ.

Ὅπως ὅλοι οἱ νέοι τῆς ἐποχῆς του, ὁ Γεράρδος ἦτο ὑλιστής.

Ἡ ζωὴ κατὰ τὴν γνώμην του ἦτο ἁπλῶς μιὰ διαρκὴς μεταβολὴ τῆς ὕλης. Πειράματα ὅμως ὑπνωτισμοῦ γενόμενα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον ἤρχισαν νὰ προκαλοῦν σκέψεις εἰς τὸν νοῦν τοῦ 19ετοῦς ἐπιστήμονος. Καὶ τότε συνέβη κάτι τὸ ἀπροσδόκητον. Μίαν ἡμέραν εἰς τὸ καμπαρὲ τοῦ Μαύρου Γάτου ὅπου ἐσύχναζε, μετέβη ὡπλισμένος μὲ περίστροφον διὰ τὰ φονεύσῃ ἕνα γνωστόν του ὅστις τὸν εἶχε προσβάλῃ.

Ἐστέκετο εἰς τὸ παράθυρον ἀναμένων τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἐχθροῦ του. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ποὺ τὸν εἶδεν ἐρχόμενον καὶ ὕψωνε τὸ περίστροφον διὰ νὰ πυροβολήσῃ ἕνα χέρι τοῦ ἤγγισε τὸν ὦμον. Στρέφεται καὶ βλέπει ἕνα διαφανὲς ὂν μὲ πρόσωπον φωτισμένον παραδόξως τὸ ὁποῖον τοῦ εἶπε:

—Τί ἑτοιμάζεσαι νὰ κάμῃς; Ἀποστολή σου δὲν εἶναι νὰ διαπράξῃς βίαν. Μὴ παρασύρεσαι ἀπὸ τὸν θυμόν. Συγχώρησε τὸν ἄνθρωπον αὐτόν.

—Μά, μὲ προσέβαλε!

—Ὁ Χριστὸς καθυβρίσθη καὶ ἐπροπυλακίσθη. Καὶ ὄχι μόνον ἐσυγχώρησε τοὺς ὑβριστάς του καὶ φονεῖς ἀλλὰ καὶ προσηυχήθη ὑπὲρ αὐτῶν.

Ὁ Παπὺς εἶχε κύψῃ τὴν κεφαλήν. Ἀλλ' ὅταν τὴν ὕψωσε πάλιν, ἡ ὀπτασία εἶχεν ἐξαφανισθῆ.

Ὁ Παπὺς οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὴν πρώτην αὐτὴν συνάντησίν του μὲ τὸ Ἀόρατον.

Ὑπῆρχε λοιπὸν καὶ κάτι ἄλλο ἐκτὸς τῆς ὕλης; Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν δὲν ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ κύτταρα; Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς ὁ νεαρὸς ἐπιστήμων ἤλλαξε γνώμας. Ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ καὶ προσέλαβε τὸ ὄνομα Παπὺς ἐμπνευσμένον ἀπὸ τὸ «Νυχθήμερον» Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως τὸ ὁποῖον διετήρησε καθ' ὅλην του τὴν ζωήν.

Ἐσχετίσθη μὲ τὸν μαρκήσιον Σαὶντ - Ὑβ ντ' Ἀλβεῦντρ τὸν μεγάλον ψυχολόγον ὁ ὁποῖος τοῦ ἐχρησίμευσεν ὡς ὁδηγὸς εἰς τὴν μελέτην τῶν ψυχικῶν φαινομένων.

Μετ' ὀλίγον ὁ Παπὺς ἀνεχώρει διὰ τὰς Ἰνδίας. Ἐκεῖ, πλησίον τῶν «Γιογκὶ» συνεπλήρωσε τὰς γνώσεις του διὰ τὰς ἀστρικὰς δυνάμεις καὶ τὸ ὑπερπέραν.

Μέχρι τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου (1914—18) ὁ Παπὺς ὑπῆρξεν ἕνας ἰατρὸς ψυχιστὴς ὅστις ἐφήρμοζε συχνὰ εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν του τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἑρμητισμοῦ. Ἀργότερον συνηντήθη εἰς Λυὼν μὲ τὸν Φίλιππον τὸν Μάγον μὲ τὸν ὁποῖον καὶ ἐταξίδευσεν εἰς Πετρούπολιν καὶ ἐγνώρισεν ἐκεῖ τὸν Τσάρον Νικόλαον Β' καὶ τὴν Τσαρίναν.

Ὁ Δόκτωρ Παπὺς ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν κατὰ τὸ ἔτος 1891, γενόμενος δεκτὸς εἰς τὴν Στ.·. τῶν Πεφωτισμένων.

Ἀντιληφθεὶς ὅμως ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς τῆς ἐποχῆς του εἶχε μετατραπῆ εἰς πολὺ θετικιστικὴν φιλοσοφίαν, ἀπομακρυνόμενος τοῦ προορισμοῦ του, ἐσκέφθη νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ζωὴν τὸν Μαρτινιστικὸν Τεκτονισμὸν ὅστις εἶχε παρακμάσῃ μὲ τὸν θάνατον τοῦ Σαὶν - Μαρτέν. Μὲ τὸν Μαρτινισμὸν ὁ Δόκτωρ Παπὺς ἐσημείωσε καταπληκτικὰς ἐπιτυχίας εἰς τὴν Ἑρμητικὴν ἐπιστήμην. Διεκήρυξεν ὡς κίνητρον τοῦ παντὸς τὴν Ἀγάπην, τὴν ἀπόλυτον Ἀγάπην παρ' ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ τὰς ἀντιδράσεις καὶ τὰ πάθη. Εἰς τὰ ἐκδοθέντα πολυάριθμα βιβλία του ὁ μέγας αὐτὸς διδάσκαλος τοῦ Ἀποκρυφιστικοῦ Τεκτονισμοῦ παρέχει σοφὰς ὑποδείξεις, αἱ ὁποῖαι πρέπει καὶ σήμερον ν' ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον μελετῶν διὰ τοὺς Τέκτονας.

Ὁ ἄλλοτε πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας εἰς τὴν ἐν Πετρουπόλει αὐλὴν τοῦ τελευταίου Τσάρου Νικολάου Β' κ. Παλεολὸγκ εἰς τὰ ἐκδοθέντα τὸ 1922 ἀπομνημονεύματά του ὡς πρεσβευτοῦ, ἀναφέρει τὸ ἀκόλουθον χαρακτηριστικὸν ἀνέκδοτον:

«Ὅταν ἐλήφθησαν ἐδῶ οἱ ἐφημερίδες αἱ ἀγγέλλουσαι τὸν θάνατον τοῦ Δόκτορος Παπὺς συμβάντα τὴν 25 Ὀκτωβρίου τοῦ 1916, βαθεῖαν ᾐσθάνθησαν ἐδῶ (εἰς τὴν Πετρούπολιν) θλῖψιν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶχον γνωρίσῃ τὸν «Πνευματικὸν Διδάσκαλον», ὡς τὸν ἀπεκάλουν, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐπανειλημμένως ἐπισκεφθῇ τὴν πρωτεύουσαν, τελευταίαν δὲ φορὰν τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1906.

«Ἡ κ. Ρ.·. μοῦ ἐξήγησε τὴν θλῖψιν αὐτὴν ἥτις προήρχετο ἀπὸ μίαν παράδοξον προφητείαν, προσθέσασα ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Παπὺς προοιωνίζετο τὴν προσεχῆ καταστροφὴν τοῦ Τσαρισμοῦ. Καὶ ἰδοὺ διατί:

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1905 ὁ Παπὺς προσεκλήθη ἐπειγόντως εἰς Πετρούπολιν ἀπὸ μερικοὺς πιστούς του ἀνησυχοῦντας διὰ τὴν κρίσιν τὴν ὁποίαν διήρχετο τότε ἡ Ρωσία. Αἱ καταστροφαὶ τοῦ πολέμου τῆς Μαντζουρίας εἶχον προκαλέσῃ πανταχοῦ τῆς Αὐτοκρατορίας ἐπαναστατικὰς ταραχάς, αἱματηρὰς ἐξεγέρσεις καὶ σκηνὰς λεηλασίας καὶ σφαγῶν καὶ πυρκαϊῶν. Ὁ Αὐτοκράτωρ ἔζη ἐν μέσῳ σκληρᾶς ἀνησυχίας ἀγνοῶν ποίαν ὁδὸν ν' ἀκολουθήσῃ. Ἄλλοι τοῦ ἔλεγον νὰ μὴ παραιτηθῇ τοῦ προγονικοῦ ἀπολυταρχικοῦ καθεστῶτος καὶ ἄλλοι νὰ ἐγκαταστήσῃ Συνταγματικὸν καθεστώς.

Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Παπὺς ἔφθασεν εἰς Πετρούπολιν εἶχεν ἐκραγῇ γενικὴ ἀπεργία τῶν σιδηροδρομικῶν.

Ὁ Παπὺς προσεκλήθη ἀμέσως εἰς τὰ Ἀνάκτορα καὶ ἀφοῦ συνωμίλησε μὲ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ τὴν Αὐτοκράτειραν, προητοίμασε διὰ τὴν ἐπομένην μεγάλην πνευματιστικὴν τελετὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἐκτὸς τοῦ Τσάρου καὶ τῆς Τσαρίνας ἐν μόνον ἄτομον παρίστατο ἀκόμη, ὁ νεαρὸς ὑπασπιστὴς τοῦ Τσάρου, λοχαγὸς Μαντρύκα ὁ ὁποῖος σήμερον εἶναι ἀντιστράτηγος καὶ κυβερνήτης τῆς Τιφλίδος.

Συγκεντρώνων ὅλην τὴν δύναμιν τῆς θελήσεώς του ὁ Παπὺς κατώρθωσε νὰ καλέσῃ τὸ πνεῦμα τοῦ εὐσεβοῦς Τσάρου Ἀλεξάνδρου Γ'. Τὸ πνεῦμα ἔδωσεν ἀναμφισβήτητα δείγματα τῆς ταυτότητος καὶ τῆς παρουσίας του. Καὶ τότε ὁ υἱός του καὶ Τσάρος Νικόλαος ἠρώτησε τὸ πνεῦμα τοῦ πατρός του ἐὰν πρέπῃ ἢ ὄχι νὰ ἀντιδράσῃ κατὰ τοῦ φιλελευθέρου ρεύματος τὸ ὁποῖον ἐξεδηλοῦτο εἰς τὴν Ρωσίαν. Τὸ πνεῦμα ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐρώτησιν ὡς ἑξῆς:

«Ὀφείλεις πάσῃ θυσίᾳ νὰ συντρίψῃς τὴν ἀρχομένην ἐπανάστασιν. Θὰ ἐκδηλωθῇ ὅμως καὶ πάλιν μίαν ἡμέραν τόσον μᾶλλον βιαία ὅσον περισσότερον θὰ εἶναι σκληρὴ ἡ σημερινή της καταστολή. Ἀδιάφορον ὅμως! Θάρρος υἱέ μου! Μὴ παύσῃς ἀγωνιζόμενος!»

Ἐνῷ ὁ Τσάρος καὶ ἡ Τσαρίνα ἐτέλουν ἀκόμη κατάπληκτοι ἀπὸ τὴν πρόρρησιν αὐτήν, ὁ Παπὺς τοὺς ἐβεβαίωσεν ὅτι ἡ μαγική του δύναμις ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἐμποδίσῃ τὴν καταστροφὴν ποὺ προέλεγε τὸ πνεῦμα ἀλλ' ὅτι ἡ δύναμίς του αὐτὴ θὰ ἐξέλειπε ὅταν καὶ ὁ ἴδιος θὰ ἔπαυεν ὑπάρχων ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ πεδίου.

Ἤδη, μοῦ προσέθεσεν ἡ κυρία Ρ.·., ἐφ' ὅσον ἀπὸ τῆς 25 Ὀκτωβρίου ὁ Παπὺς δὲν εὑρίσκεται ἐν ζωῇ ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ μαγική του δύναμις ἔλειξε. Ἡ ἐπανάστασις πλησιάζει.

Καὶ ὁ Γάλλος πρεσβευτὴς προσθέτει εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του. «Εἶναι γνωσταὶ σήμερον αἱ καταστροφαὶ τὰς ὁποίας συνεσώρευσεν ἡ μπολσεβικικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1917».

Αὐτὰ γράφει ὁ Ἑλληνικῆς ὡς γνωστὸν καταγωγῆς Γάλλος πρεσβευτὴς κ. Παλεολόγκ, τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ ὁποίου, (τὸ παρατιθέμενον ἀνωτέρω ἀπόσπα-

σμα) ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν Revue des Deux Mondes τῆς 15 Μαρτίου 1922.

Ὁ πόλεμος τοῦ 1914 ἔφερε τὸν Παπὺς εἰς σκληρὸν δίλημμα.

Ἐπεδόθη ὅμως ἀμέσως εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν τραυματιῶν μεταβὰς εἰς τὸ μέτωπον μὲ τὰ κινητὰ νοσοκομεῖα. Ἀφωσιώθη εἰς τὸ ἔργον του. Εἶχεν ἀκριβῶς τελειώση τὸ τελευταῖον σύγγραμμά του «Τὸ Α. Β. Γ. τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ» καὶ ἀναχωρῶν διὰ τὸ μέτωπον παρέδωσε τὰ χειρόγραφα εἰς ἕνα ἐκδότην.

Μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ πολέμου, ὁ δόκτωρ Παπὺς προσβληθεὶς ἀπὸ φυματίωσιν λόγῳ τῶν εἰς τὸ μέτωπον κακουχιῶν, κατέπεσεν ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς κλίμακος τοῦ Νοσοκομείου τῆς Σαριτὲ ὅπου μετέβαινε διὰ τὴν περίθαλψιν τῶν νοσηλευομένων. Ἀπέθανε ὄρθιος ὡς στρατιώτης ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος. Καὶ εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι τὴν προηγουμένην ἀκριβῶς εἰς μίαν ἀσθενῆ, ἡ ὁποία ἐζήτει νὰ τὴν δεχθῇ τὴν ἐπομένην ἑβδομάδα ἀπήντησε μειδιῶν ὅπως πάντοτε:

—Τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα εἴπατε; Εὐχαρίστως. Ἀλλὰ θὰ σᾶς δεχθῶ εἰς τὸ Ἀστρικὸν πλέον πεδίον».

Τὰ ἔργα τοῦ Δόκτορος Παπύς, δοκίμια καὶ συγγράμματα ὑπερβαίνουν τὰ ἑκατόν, ἐξ αὐτῶν τὰ κυριώτερα καὶ σημαντικώτερα εἶναι: Les Classiques de la Kabbale (1887) Traité Elémentaire de Science Occulte (1889). Τὸ Ταρὼ τῶν Βοημῶν». (1839). Ἡ ἀπόκρυφος ἐπιστήμη (1891). Συνθετικὴ μελέτη τῆς Χειρομαντείας (1891). Ἡ Καβάλλα (1892), Στοιχεῖα πρακτικῆς Μαγείας (1893), Μαρτινὲζ ντὲ Πασκουαλὶ καὶ ὁ Ἰλλουμινισμὸς (1895) ἡ Μαγεία καὶ ὁ ὑπνωτισμὸς (1897) Μαρτινετισμὸς Βιλλερμοζισμός. Μαρτινισμὸς καὶ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς (1899) Τί πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ Διδ.·. Τέκτων (1910) Πρῶτα στοιχεῖα ἀναγνώσεως τῆς Ἑβραϊκῆς. Πρῶτα στοιχεῖα τῆς Σανσκριτικῆς (1913).

Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐξεδόθησαν τὸ 1918 τὸ «Τί γίνονται οἱ νεκροί μας», τὸ 1920 ἡ «Ἀστρολογικὴ Μύησις», τὸ 1922 τὸ «ΑΒΓ τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ» κ.τ.λ.

Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἔχει μεταφρασθῇ μόνον τὸ «Ἀπόκρυφος Ἐπιστήμη καὶ ψυχισμὸς» τὸ 1918 ὑπὸ τοῦ Ν. Κουντουριώτου.

Παραβιάσεις Τεκτονικῶν νόμων. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν πᾶσα παράβασις ἀποτελεῖ ἔγκλημα, διότι πᾶσα παραβίασις ἑνὸς Τεκτ.·. νόμου δὲν εἶναι μόνον προσβολὴ τῶν δικαιωμάτων ἑνὸς ἀτόμου ἀλλὰ συγχρόνως καὶ παραβίασις δημοσίων δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων ἡ ὁποία θίγει ὁλόκληρον τὴν Τεκτονικὴν κοινότητα.

Ἡ πρώτη σειρὰ ἐγκλημάτων καθοριζομένων εἰς τὸ Σύνταγμα εἶναι προσβολαὶ ἐναντίον τοῦ ἠθικοῦ νόμου. Οἱ δράσται παραπέμπονται ἐνώπιον Τεκτονικῶν δικαστηρίων.

Τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα τοῦ 1722 ἀναφέρουν τὰ ἑξῆς: Πᾶς Τέκτων ὑποχρεοῦται ὅπως ὑπακούει διὰ τῆς διαγωγῆς του εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον καὶ ἐὰν ὀρθῶς κατανοεῖ τὴν Τέχνην του δὲν θὰ εἶναι οὔτε μωρὸς ἀθεϊστὴς οὔτε ἄθρησκος ἐλευθεριάζων. Ἡ ἀθεΐα ἑπομένως, ἥτις ἀποτελεῖ ἄρνησιν ἑνὸς ὑπερτάτου παντεπόπτου Δημιουργοῦ ὡς καὶ ὁ ἄθρησκος ἐλευθεριασμὸς ὅστις ἐθεωρεῖτο τότε ὡς ἄρνησις πάσης ἠθικῆς εὐθύνης, ἀποτελοῦν ἐγκλήματα ἐναντίον τοῦ ἠθικοῦ νόμου.

Ὁ ἠθικὸς νόμος ἐπιβάλλει ἐπίσης ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον καὶ καθήκοντα πρὸς ἑαυτόν. Αἱ τρεῖς αὐταὶ ὑποχρεώσεις συνεπάγονται καὶ ἄλλα καθήκοντα ὑποχρεωτικὰ διὰ πάντα Τέκτονα, ἡ παραβίασις τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ ἐπίσης Τεκτονικὴν ἀξιόποινον πρᾶξιν. Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη ἐπιβάλλει ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἀσεβοῦς χρήσεως τοῦ ὀνόματός του. Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη ἐπιβάλλει τὴν παγκόσμιον ἀγαθοεργίαν. Πᾶσα ἀδιαφορία πρὸς τὴν δυστυχίαν τῶν ἄλλων, πᾶσα ἐγωϊστικὴ καὶ μισάνθρωπος παραμέλησις τῶν πρὸς τοὺς ἄλλους καθηκόντων μας, ἀποτελοῦν προσβολὴν τοῦ ἠθικοῦ νόμου καὶ ἑπομένως Τεκτονικὰ ἐγκλήματα.

Ἔρχονται ἀκολούθως αἱ παραβάσεις τῶν κρατικῶν νόμων καὶ διατάξεων. Ὁ παραβαίνων τοὺς νόμους τῆς χώρας εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖ εἶναι καὶ ἐνώπιον τοῦ Τεκτονισμοῦ ἔνοχος.

Ὁ Τεκτονισμὸς ὅμως, λέγει ὁ Μάκεϋ, ἀγνοεῖ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἢ πολιτικὰ πταίσματα. Καὶ τοῦτο εἶναι σύμφωνον πρὸς αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ Θεσμοῦ ὅστις ἀποκλείει συζητήσεις ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς θρησκείας ἢ τοῦ πολιτεύματος τῆς χώρας. Διὰ τοῦτο, ἀποστασίαι, αἱρέσεις καὶ σχίσματα δὲν θεωροῦνται Τεκτονικὰ ἐγκλήματα.

Παραβιάσεις τέλος τῶν Ἀρχαίων Καθηκόντων καὶ Κανονισμῶν τοῦ Τάγματος ἀποτελοῦν ἀξιοποίνους πράξεις. Οὕτω ἀποκάλυψις τῶν μυστικῶν τὰ ὁποῖα ὁ Τέκτων ὑπεσχέθη νὰ φυλάττῃ, ἀνυπακοὴ καὶ ἔλλειψις σεβασμοῦ πρὸς ἀνωτέρους Τέκτονας, ἡ ἐντὸς Στοῶν μεταφορὰ προσωπικῶν ἐρίδων, ἔλλειψις εὐγενείας καὶ ἀγαθότητος ἔναντι τῶν ἀδελφῶν, συκοφαντία ἑνὸς Τέκτονος ἐν ἀπουσίᾳ του ἢ οἱαδήποτε ἀπόπειρα προσβολῆς του ἢ ἐπίθεσις κατ' αὐτοῦ ἢ προσβολὴ τῆς οἰκογενειακῆς του τιμῆς, ἀποτελοῦν ἐπίσης ἀξιοποίνους πράξεις.

Παραδόσεις. Ὑπάρχουν δύο εἰδῶν παραδόσεις εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν γεγονότα εἴτε ἱστορικά, αὐθεντικὰ ἐν μέρει ἢ ἐν συνόλῳ ἢ ἀποτελοῦμενα ἀπὸ φανταστικὰς ἀφηγήσεις μὲ σημασίαν ἀλληγορικὴν ἢ συμβολικὴν καὶ ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς Ἀδελφότητος καὶ εἰδικῶς εἰς ζητήματα τηρήσεως τῶν τυπικῶν.

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰς πρώτας αὗται ἀναλύονται εὐρύτερον εἰς τὴν λέξιν «Μῦθος» (βλ. λ.). Δὲν εἶναι ἐντελῶς φανταστικαὶ ἀλλ' εἴτε βασίζονται ἐπὶ πραγματικῶν καὶ ἱστορικῶν γεγονότων ἐλαφρῶς τροποποιηθέντων, εἴτε ἀπορρέουν ἀπὸ κάποιαν συμβολικὴν ἰδέαν. Ἡ διδασκαλία εἰς τὸν Τεκτονισμὸν γίνεται κατὰ δύο τρόπους. Διὰ τοῦ συμβόλου ἢ τοῦ μύθου. Τὸ σύμβολον εἶναι ὑλικόν, ὁ μῦθος εἶναι μία πνευματικὴ ἢ διανοητικὴ παράστασις μιᾶς ἀληθείας. Πολλαὶ ἐξ αὐτῶν προέρχονται ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Ἐλευθεροτέκτονας τῶν Μεσαιωνικῶν Συντεχνιῶν αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν εἶναι γνωστὸν πόθεν τὰς παρέλαβον καίτοι ἀναμφισβητήτως ἔχουν σχέσιν μὲ παλαιὰς μυστηριακὰς ὀργανώσεις. Ἄλλαι προέρχονται ἀπὸ πολὺ παλαιοτέρας πηγὰς καὶ τότε παραμένει βέβαιον ὅτι αἱ παραδόσεις καὶ οἱ μῦθοι τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἔχουν τὴν ἰδίαν κοινὴν πηγὴν μὲ τὰς τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων. Οὕτω λ.χ. ὁ μῦθος τοῦ Ἀδώνιδος εἰς τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Συριακὰ Μυστήρια καὶ ἡ παράδοσις τοῦ Χ.·. Α.·. εἰς τὸν 3ον διαφέρουν μὲν σημαντικῶς εἰς τὰς λεπτομερείας των, ὁ ἀντικειμενικός των ὅμως σκοπὸς εἶναι ὁ αὐτός, δηλαδὴ τὸ δόγμα τῆς ἀπὸ τοῦ θανάτου μεταβάσεως εἰς τὴν αἰωνίαν ζωήν.

Αἱ παραδόσεις καὶ οἱ μῦθοι τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀποτελοῦν σημαντικὸν μέρος τοῦ τυπικοῦ του. Χωρὶς αὐτὰς θὰ ἔπαυον ὑπάρχοντα τὰ πολυτιμώτερα τμήματα τοῦ ἐπιστημονικοῦ του συστήματος. Εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τοὺς μύθους του εὑρίσκομεν τὰς βαθείας διδασκαλίας τὰς ὁποίας ὁ Θεσμὸς προσπαθεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ.

Αἱ παραδόσεις καὶ οἱ μῦθοι αὐτοὶ δύνανται νὰ διαιρεθοῦν εἰς τρεῖς κατηγορίας.

1. Τὴν μυθικὴν παράδοσιν.
2. Τὴν φιλοσοφικὴν καὶ
3. τὴν ἱστορικήν.

Κατὰ γενικὸν κανόνα ἡ παράδοσις εἶναι γνῶσις μεταδιδομένη προφορικῶς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Πολλὰ τῶν ὅσων γνωρίζομεν περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ ἰδίως τὰ ἀφορῶντα τὰς τελετάς μας προέρχονται ἀπὸ πολλῶν αἰώνων διὰ τῆς προφορικῆς παραδόσεως. Εἶναι ἐνδεχόμενον ἑπομένως νὰ ὑπέστησαν ἀλλοιώσεις ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἐνδεχόμενον νὰ ἔχουν καὶ κάποιαν ἱστορικὴν βάσιν. Διότι ἓν ἔστω καὶ μεμονωμένον ἱστορικὸν γεγονὸς δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν εἰς τὴν λαϊκὴν μνήμην.

Αἱ παραδόσεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀποτελοῦν τὸν ἄγραφον νόμον του ὅστις πρέπει νὰ μείνῃ ἀναλλοίωτος.

Ὁ Κικέρων ἔχει σαφῶς καθορίσῃ ὅτι ἐν εὐνομούμενον κράτος πρέπει νὰ κυβερνᾶται ὄχι μόνον ὑπὸ τῶν γραπτῶν νόμων ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἀγράφων ἢ τῆς παραδόσεως καὶ τῶν ἐθίμων. Καὶ ἐπιβάλλεται τοῦτο διότι ὁ γραπτὸς

νόμος εἶναι δυνατὸν νὰ προσλάβῃ διαφόρους ἐννοίας ἐκτὸς ἐὰν ἡ Δημοκρατία στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἐθίμων καὶ τῶν παραδόσεών της αἱ ὁποῖαι καίτοι βωβαὶ καὶ οὕτως εἰπεῖν νεκραί, ὁμιλοῦν ἐν τούτοις μὲ ζῶσαν φωνὴν καὶ δίδουν τὴν ἀληθῆ ἑρμηνείαν τῶν γραπτῶν νόμων.

Τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθὲς καὶ διὰ τὸν Τεκτονισμὸν ἔστω καὶ ἂν εἰς τινα μέρη ἀπεμακρύνθη οὕτος τοῦ ἀληθοῦς προορισμοῦ του. Καὶ δὲν ὑπάρχει κίνδυνος ἀπωλείας τῆς ἐπαφῆς μεταξὺ τῆς συγχρόνου καὶ τῆς παλαιᾶς μορφῆς του καὶ πνεύματος ἐφ' ὅσον αἱ παραδόσεις του ἀναγνωρίζονται καὶ διατηροῦνται.

Ἐν σχέσει μὲ τὴν παράδοσιν ὁ ἀδ.·. Δόκτωρ Παπὺς (βλ. λ.) γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἐνῶ οἱ κλασσικοὶ συγγραφεῖς ἀρχίζουν τὴν ἱστορίαν τῆς λευκῆς φυλῆς ἀπὸ τὴν κάθοδον τῶν Ἀρίων ἐκ τοῦ ὀροπεδίου τοῦ Παμίρ, αἱ μέχρις ἡμῶν διασωθεῖσαι γραπταί, μνημειακαὶ ἢ προφορικαὶ παραδόσεις μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ἀναδράμωμεν πολὺ βαθύτερον εἰς τὸ παρελθόν. Εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς ὑπάρχει μία παράδοσις συνδιασμένη μὲ τὰ παλαιὰ Μυστήρια τῆς ἀρχαιότητος. Καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς παραδόσεως ἐξακριβοῦται ὅτι πολὺ πρὶν ἢ οἱ Ἄριοι ὁδεύσουν ἐξ Ἰνδιῶν πρὸς Δυσμάς, εἶχον ἤδη ἔλθη εἰς τὰς Ἰνδίας ἐκ Δυσμῶν δηλαδὴ ἐξ Εὐρώπης καὶ ἐκδιώξη τὴν μαύρην φυλὴν ἥτις τὰς κατεῖχε»,

Αἱ παραδόσεις ἑπομένως καὶ οἱ μῦθοι τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ πρέπει νὰ παραμείνουν ἀναλλοίωτοι καὶ νὰ ἀποτελοῦν τὸν ἄγραφον νόμον ἐπὶ τοῦ ὁποίου δέον νὰ στηρίζεται ἡ γραπτὴ νομοθεσία.

Παραίτησις. Εἰς Ἐλευθεροτέκτων παραιτεῖται ἀπὸ τὴν Στοάν του ὅταν ἀποσύρεται ἀπὸ μέλους αὐτῆς. Καὶ τότε τοῦ χορηγεῖται ὑπὸ τῆς Στοᾶς, ἔγγραφον διὰ τοῦ ὁποίου πιστοποιεῖται ὅτι ἡ Στοὰ ἀπεδέχθη τὴν παραίτησίν του καὶ ὅτι ὁ παραιτηθεὶς εὑρίσκεται ἐν τάξει μὲ τὸ ταμεῖον καὶ ὑπῆρξε καλὸς Τέκτων.

Ἡ πρὸς παραίτησιν αἴτησις, γράφει ὁ Μάκεϋ, εἶναι τυπικὸν καθαρῶς ζήτημα καὶ ἡ Στοὰ δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀποδοχήν της ἐφ' ὅσον ὁ αἰτῶν εὑρίσκεται ἐν τάξει ὡς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις του.

Ὁ συνήθης σκοπὸς μιᾶς παραιτήσεως εἶναι νὰ δυνηθῇ ὁ παραιτούμενος ἀδ.·. νὰ ἐγγραφῇ εἰς ἄλλην Στοάν εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνη δεκτὸς ἐὰν δὲν παρουσιάσῃ ἔγγραφον ὅτι εἶναι ἐν τάξει ἔναντι τῆς παλαιᾶς Στοᾶς τῆς ὁποίας ἦτο μέλος.

Παράκελσος. Ὁ Φίλιππος Αὐρέολος Θεόφραστος Μπομπάστος Παράκελσος τοῦ Χόχενχάϊμ, ὅπως συνήθιζε νὰ αὐτοκαλεῖται, Ἑλβετὸς τὴν καταγωγὴν ἐγεννήθη ἐν Γερμανίᾳ τὸ 1493 καὶ ἀπέθανε τὸ 1541. Νέος ἀφωσιώθη εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἄσκησιν τῆς ἰατρικῆς, τῆς ἀστρολογίας, τῆς ἀλχημείας καὶ τῆς μαγείας καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη περιηγήθη τὴν Εὐρώπην ἀποκτῶν πληροφορίας διὰ τὴν ἰατρικήν.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ γράφει ὅτι ὁ Παράκελσος ἦτο ὁ διαπρεπέστερος ἀγύρτης. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅπως συμβαίνει καὶ δι' ἄλλους παλαιοὺς σοφοὺς τοὺς ὁποίους οἱ θετικισταὶ ἀρνοῦνται νὰ ἀναγνωρίσουν.

Τουναντίον ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ Παρακέλσου φανερώνουν ἕνα μεθοδικὸν καὶ ἐξαιρετικῶς λογικὸν ἄνδρα, ἕνα μεταρρυθμιστὴν τοῦ ὁποίου ἡ ἐπίδρασις ὑπῆρξε σημαντική. Μυηθεὶς εἰς τὴν νεοπλατωνικὴν φιλοσοφίαν ἐπλούτισε τὰς γνώσεις του ἐπισκεφθεὶς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἐγγὺς Ἀνατολήν. Ὑπηρέτησε ἀπὸ τοῦ 1527 ὡς καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βασιλείας ψέγων δριμύτατα τοὺς συγχρόνους ἰατροὺς ὡς ἐκμεταλλευομένους τὴν δυστυχίαν τοῦ λαοῦ. Ὁ ἰατρικὸς κόσμος συνασπισθεὶς ἐναντίον του τὸν ὑπεχρέωσε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Βασιλείαν. Τὸ 1541 ἐφονεύθη εἰς Σαλτσβοῦργον. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως εἶχεν ἀποκτήσῃ πολλοὺς ὀπαδοὺς οἵτινες καὶ ἵδρυσαν τὴν Σχολὴν τῶν Παρακελσιστῶν ἀσκήσασαν, ἐπὶ ἕνα καὶ πλέον αἰῶνα κατόπιν, μεγάλην ἐπιρροὴν ἐν Γερμανίᾳ. Οἱ ἱδρυταὶ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἔχουν περιλάβῃ εἰς τοὺς Ἑρμητικοὺς βαθμοὺς μέγα μέρος τῆς Μυστικῆς καὶ Καββαλιστικῆς ἐπιστήμης τοῦ Παρακέλσου, τοῦτο δὲ ἀκριβῶς ἀποδεικνύει πόσον ἄδικος εἶναι ἡ περὶ Παρακέλσου γνώμη τοῦ Α. Μάκεϋ.

Παραλληλόγραμμον (Oblong square, Parallelogramme). Τετράπλευρον σχῆμα μὲ ἴσας γωνίας ἀλλὰ μὲ τὰς δύο πλευρὰς μακροτέρας τῶν ἄλλων δύο. Αὐτὸ εἶναι—ἢ πρέπει νὰ εἶναι—τὸ συμβολικὸν σχῆμα μιᾶς Τεκτονικῆς Στοᾶς, ἢ τουλάχιστον τὸ Μωσ.·. Δάπ.·. τὸ ὁποῖον καὶ ὑποτίθεται ὅτι παριστᾷ τὴν Στοάν.

Πολλαὶ διεξήχθησαν συζητήσεις ὡς πρὸς τὰς διαστάσεις τοῦ παραλληλογράμμου αὐτοῦ.

Ὁ Matila Ghika ἔχει τὴν γνώμην ὅτι τὸ ἐν τῇ Στοᾷ «παραλληλόγραμμον πρέπει νὰ ἔχῃ τὰς ἀναλογίας τῆς «Χρυσῆς τομῆς» ἤτοι 1×1,618.

«Ἡ Πυθαγόρειος ἐσωτερικὴ γεωμετρία, γράφει, μετεδόθη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τοῦ 18ου αἰῶνος ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τὰς Συντεχνίας τῶν οἰκοδόμων (οἱ ὁποῖοι μετέδιδον ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν τυπικὸν μυήσεως εἰς τὸ ὁποῖον σημαντικὸν μέρος κατεῖχεν ἡ γεωμετρία) καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ τῆς Μαγείας, τῶν ροδάκων τῶν Καθεδρικῶν ναῶν καὶ τοῦ πεντακτίνου τῶν Μάγων».

Ὁ W. Nagrodski ἐξ ἄλλου φρονεῖ ὅτι τὸ παραλληλόγραμμον πρέπει νὰ εἶναι ἓν διπλοῦν τετράγωνον.

Τέλος ὁ ἀδ.·. J. Boucher εἰς τὴν «Τεκτονικὴν Συμβολικήν» του κηρύσσεται ὑπὲρ τοῦ παραλληλογράμμου τῆς Χρυσῆς Τομῆς, τὸ ὁποῖον, λέγει, ἀνευρίσκεται καὶ εἰς τὸν Ἀκτινοβόλον Ἀστέρα ὡς καὶ εἰς τὸ Φωτεινὸν Δέλτα.

Οὕτω μέχρι τῆς στιγμῆς τουλάχιστον οἱ διάφοροι ἑρμηνευταὶ τοῦ Τεκτονικοῦ αὐτοῦ Συμβόλου δὲν ἔχουν συμφωνήσῃ ἐπὶ τῶν διαστάσεων του.

Παράλληλοι γραμμαί. Εἰς πᾶσαν κανονικὴν Στοὰν ὑπάρχει πάντοτε ἡ ἀπεικόνισις ἑνὸς κύκλου φέροντος στιγμὴν εἰς τὸ κέντρον καὶ πλαισιουμένου ἑκατέρωθεν ἀπὸ δύο καθέτους παραλλήλους γραμμάς. Διάφοροι ἑρμηνεῖαι δίδονται διὰ τὸ σύμβολον αὐτό. Οὕτω ὁ Α. Μάκεϋ ἰσχυρίζεται ὅτι αἱ δύο παράλληλοι γραμμαὶ ἐκπροσωποῦν τοὺς δύο Ἁγίους Ἰωάννας, τὸν Βαπτιστὴν καὶ τὸν Εὐαγγελιστὴν εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι ἀφιερωμέναι αἱ Στοαὶ καὶ οἵτινες θεωροῦνται «τέλειοι παράλληλοι εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὸν Τεκτονισμόν». Ἀντιθέτως εἰς τὴν Ἀγγλίαν αἱ Στοαὶ αἱ ἀποδεχθεῖσαι τὸ ἑνωτικὸν σύστημα τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας τοῦ 1813 καὶ κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἀφιέρωσις τῆς Στοᾶς γίνεται «εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του» αἱ παράλληλοι γραμμαὶ ἐκπροσωποῦν τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Σολομῶντα.

Ἀμφότεραι αἱ ἐξηγήσεις αὐταὶ εἶναι ἀστήρικτοι καὶ βασίζονται ἐπὶ τῆς φαντασίας. Τὸ σύμβολον αὐτὸ εἶναι καθαρῶς ἀποκρυφιστικόν. Τὸ εὑρίσκομεν εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια καὶ ἰδίως εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ ὅπου τὰς δύο καθέτους παραλλήλους γραμμὰς ἀντικαθιστοῦν δύο ὄρθιοι ὄφεις ἑκατέρωθεν τοῦ κύκλου.

Τὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύκλου στιγμὴν ἀντικαθιστοῦν εἰς τὸ Αἰγυπτιακὸν αὐτὸ σύμβολον δύο ἱερογλυφικὰ σημεῖα ποὺ παριστοῦν τὸ A u m, τὸ ὑπέρτατον Ὄν.

Οἱ δύο ἑκατέρωθεν ὄφεις παριστοῦν τὴν Σοφίαν καὶ τὴν Ἰσχύν.

Αὐτὴ ἑπομένως εἶναι ἡ «ἐσωτερική», σημασία τοῦ ὅλου συμβόλου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀρχαιότατον. Καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς δὲν γίνεται μνεία αὐτοῦ εἰς τὸν Ἐπαγγελματικὸν Τεκτονισμὸν μὲ τὸν ὁποῖον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ καμμίαν σχέσιν (βλ. λ. στιγμή).

Παραπετάσματα (Veils). Εἰς τὸ Β' βιβλίον τῶν Παραλειπομένων (Χρονικῶν) λέγεται ὅτι ὁ Σολομὼν «ἐποίησε τὸ καταπέτασμα ὑακύνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου καὶ βύσσου καὶ ὕφανεν ἐν αὐτῷ Χερουβείμ». Ἡ περιγραφὴ αὐτὴ ἀφορᾷ προφανῶς τὸ παραπέτασμα τὸ ὁποῖον ἦτο τοποθετημένον ἔμπροσθεν τῆς εἰσόδου τοῦ Ἁγίου τῶν Ἁγίων, τοῦ Θυσιαστηρίου.

Εἰς τὴν περιγραφὴν αὐτὴν ἀνάγονται καὶ τὰ παραπετάσματα τὰ χρησιμοποιούμενα εἰς τὸ Τεκτονικὸν Θυσιαστήριον τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. καίτοι τοῦτο δὲν εἶναι ἱστορικῶς ὀρθόν.

Ὁ συμβολισμὸς αὐτῶν τῶν παραπετασμάτων, γράφει ὁ Μάκεϋ, δέον νὰ ἐξετάζεται ἀπὸ δύο ἀπόψεων· πρῶτον ὡς πρὸς τὸν συμβολισμὸν καθ' ὅλα τῶν τεσσάρων παραπετασμάτων καὶ δεύτερον ὡς πρὸς τὸν συμβολισμὸν ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν. Τὰ παραπετάσματα αὐτὰ παρουσιάζουν εἰς τὸν νεόφυτον ἐμπόδια διὰ τὴν πρόοδόν του

πρὸς τὸ ἱερὸν μέρος ὅπου ἑδρεύει τὸ Μέγα Συμβούλιον. Ζητεῖ νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὸ ἱερὸν σημεῖον διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ φωτισθῇ πνευματικῶς καὶ λάβῃ γνῶσιν τοῦ ἀληθοῦς Θείου ὀνόματος. Τεκτονικῶς ὅμως τὸ Θεῖον ὄνομα εἶναι μόνον σύμβολον τῆς ἀληθείας διὰ τὴν διαρκῆ ἔρευναν καὶ ἐργασίαν τοῦ Τέκτονος.

Ἡ διάβασις λοιπῶν διὰ τῶν παραπετασμάτων εἶναι σύμβολον τῆς προσπαθείας καὶ τῶν δοκιμασιῶν τὰς ὁποίας συναντᾷ ὁ Τέκτων διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς Ἀληθείας.

Αὐτὸς εἶναι ὁ γενικὸς συμβολισμός, προσθέτει ὁ Μάκεϋ. Κατόπιν ἔρχεται ὁ συμβολισμὸς ἑνὸς ἑκάστου παραπετάσματος, ἢ μᾶλλον τῶν χρωμάτων των, κυανοῦ, πορφυροῦ, κοκκίνου καὶ λευκοῦ ἀναλόγως τῆς σημασίας ἑνὸς ἑκάστου, τῆς φιλίας τοῦ πρώτου, τῆς ἑνώσεως τοῦ δευτέρου τοῦ ἐνθέρμου ζήλου τοῦ τρίτου καὶ τῆς ἁγνότητος τοῦ τετάρτου.

Ὅλα αὐτὰ ἀφοροῦν τὸν βαθμὸν τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Δόγμα τοῦ Γιόρκ καὶ τὸ Ἀμερικανικὸν ἐνῷ δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ Α.·. καὶ Α.·. Σ.·. Δ.·..

Παραπετασμάτων, Μεγ.·. Διδάσκαλοι Οὕτω καλοῦνται τρεῖς ἀξιωματικοὶ ἑνὸς Συμβουλίου τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος τῶν ὁποίων καθῆκον εἶναι νὰ προστατεύουν καὶ ὑπερασπίζονται τὰ παραπετάσματα τῆς Κιβωτοῦ καὶ διὰ τοῦτο ὁπλίζονται μὲ ξίφη. Κόσμημα τοῦ βαθμοῦ των εἶναι ξίφος ἐντὸς τριγώνου.

Πάρβιν, *Θεόδωρος* (Parvin). Ἀμερικανὸς Τέκτων * 1817 εἰς Κάμπερλαντ Νέας Ὑερσέης † 1901. Εἰργάσθη ἐντατικῶς διὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις Τεκτονισμοῦ προαχθεὶς καὶ εἰς τὸν 33ο τοῦ Α.·. καὶ Απ.·. Σ.·. Δ.·..

Πάρβιν, *Νιοῦτον Ραίϋ*. Υἱὸς τοῦ προηγουμένου * 1851 † 1925. Ἠκολούθησε τὸ παράδειγμα τοῦ πατρός του εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ Τεκτονικοῦ Ἰδεώδους ὑπῆρξε δὲ μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου. Ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Ἐθνικῆς Μασωνικῆς Ἑταιρίας Ἐρευνῶν.

Πασακαμάκ (Pachacamac). Περουβιανὸν ὄνομα τοῦ Δημιουργοῦ καὶ Κυβερνήτου τοῦ Σύμπαντος.

Πάστ—Μάστερ. Ἡ λέξις μεταφράζεται Ἑλληνιστὶ Πρώην Σεβάσμιος καὶ χρησιμοποιεῖται παρ' ἡμῖν διὰ τοὺς χρηματίσαντας προηγουμένως Σεβασμίους μιᾶς Στ.·. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅμως καὶ τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ὁ τίτλος αὐτὸς ἀποτελεῖ πρόσθετον τιμητικὸν βαθμὸν ἀπονεμόμενον συνήθως εἰς τὸν Σεβ.·. μιᾶς Στ.·. ἅμα τῇ ἐγκαταστάσει του.

Οἱ Γάλλοι ἔχουν δύο τίτλους σχετικούς. Ἀποκαλοῦν Maitre Passé τὸν τιμητικὸν αὐτὸν βαθμὸν τοῦ Ἀγγλικοῦ καὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ αὐτοῦ Δόγματος καὶ Ancien Maître τὸν χρηματίσαντα Σεβ.·. μιᾶς Στ.·.. Εἰς τὸ Α.·. καὶ Α.·. Σκ.·. Δ.·. τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ ὁ Ἑλληνικὸς Τεκτονισμός, ὁ βαθμὸς τοῦ Πάστ-Μάστερ δὲν ὑπάρχει.

Παστός (Pastos). Ἀγγλιστὶ ἡ Ἑλληνικὴ αὐτὴ λέξις ἡ σημαίνουσα κοίτην ἢ κλίνην χρησιμοποιεῖται εἰς Τεκτονικὸν Δόγμα τῆς Κιβωτοῦ διὰ νὰ σημαίνῃ τὴν Κιβωτὸν ἐντὸς τῆς ὁποίας εἶχε κλεισθῇ ὁ Νῶε.

Κατὰ τὸν Μάκεϋ τὸ φέρετρον τὸ χρησιμοποιούμενον εἰς Τεκτ.·. τελετὴν ἀντιπροσωπεύει τὸν «παστόν».

Ὁ αὐτὸς ἀδ.·. γράφει ὅτι εἰς τὰ Δρυϊδικὰ Μυστήρια ὁ «παστὸς» ἀπετελεῖτο ἀπὸ λίθον ἐσκαμμένον εἰς τὸ μέσον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐτοποθετεῖτο ὁ πρὸς μύησιν διὰ νὰ παραστήσῃ τὸν μυστικὸν θάνατον τοῦ Θεοῦ.

Παστὰ ὅμως καλοῦνται καὶ ξόανα θεῶν. (βλ. παστοφόροι)

Παστοφόροι. Ἱερεῖς τῆς Ἀρχαίας Αἰγύπτου ἀποτελοῦντες ἱερὸν σωματεῖον καὶ ἔχοντες ὡς ἔργον τὴν κατὰ τὰς πομπὰς περιφορὰν τῶν «Παστῶν» δηλαδὴ τῶν ξοάνων τῶν Θεῶν. Ὁ ἀρχηγός των, κατὰ τὸν Ἀπουλεΐον (Μεταμορφώσεις ΙΑ'), ἐκαλεῖτο Γ ρ α μ μ α τ ε ύ ς. Οἱ παστοφόροι περιεφέροντο ἐπίσης συλλέγοντες ἀπὸ τὸν λαὸν διαφόρους δωρεὰς διὰ τοὺς ναοὺς ἢ εἶχον σημαντικὸν μέρος εἰς τὰ τελούμενα Μυστήρια. Διέμενον εἰς ἰδιαίτερα πλησίον τοῦ ναοῦ οἰκήματα καλούμενα παστοφόρια.

Πατριάρχης, *Μέγας* (Grand Patriarch). Ὁ 20ος βαθμὸς τοῦ Συμβουλίου Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν 20ον βαθμὸν τοῦ Νωαχίτου τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σκ.·. Δ.·..

Πατριάρχης Σταυροφοριῶν. Ἓν τῶν ὀνομάτων τῶν διδομένων εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Μεγ.·. Σκώτου Ἱππότου τοῦ Αγ.·. Ἀνδρέου, 29ον τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σκ.·. Δ.·..

Ἡ παράδοσις τοῦ βαθμοῦ τούτου, τὸν συνδέει μὲ τὰς Σταυροφορίας ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν εἶναι ἐν χρήσει ἐπισήμως καὶ θεωρεῖται μόνον ὡς συνώνυμον.

Πατριαρχικὸς Τεκτονισμός. Ἔχει ὑπὸ πολλῶν γραφῇ ὅτι ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ εἰς τὴν μελέτην του περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἰσχυρίσθη ὅτι οὗτος ἀποτελεῖ συνέχειαν ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἤσκουν οἱ Πατριάρχαι κατὰ τοὺς μετὰ τὸν Κατακλυσμὸν χρόνους. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐξάγεται ἀπὸ τὰ γραφόμενά του. Τονίζει μόνον ὅτι τὸ ἀληθὲς ὑπόδειγμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ᾠκοδομήθη ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δυνάμεθα νὰ τὸ ἀνεύρωμεν εἰς τὴν ἁπλότητα τῆς πατριαρχικῆς λατρείας ἡ ὁποία δὲν ἠμποδίζετο ἀπὸ δογματικὰς παρεμβάσεις.

Οὕτω εἰς τὰ Historical Landmarks (I σελ. 107) γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν ἀποκλείει τὴν μελέτην τοῦ πατριαρχικοῦ τρόπου λατρείας ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ πράγματι καὶ τὸ πρωταρχικὸν ὑπόδειγμα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα συνέβησαν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς ἁπλότητος τῶν ἠθῶν καὶ τῆς ἁγνότητος τῆς πίστεως πρέπει νὰ ἀποτελοῦν ἀντικείμενον μελέτης καὶ παραδειγμάτων».

Ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὁ Δρ Ὄλιβερ ἔγραφεν εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ μελέτη τῶν Γραφῶν ἀπετέλει τὸ πρώτιστον παντὸς πολίτου καθῆκον.

Πάτρων (Patron). Κατὰ τὸ ἔτος 1812 ὁ τότε Πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας γενόμενος Ἀντιβασιλεὺς ἠναγκάσθη διὰ λόγους τοῦ Κράτους νὰ παραιτηθῇ τῆς θέσεως τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Ἀγγλικοῦ Τεκτονισμοῦ, ἐδέχθη ὅμως ἀμέσως κατόπιν τὸν τίτλον τοῦ Μεγάλου Πάτρωνος τοῦ Τάγματος ἐν Ἀγγλίᾳ. Διὰ πρώτην τότε φορὰν καθιερώθη ἐπισήμως ὁ τίτλος αὐτός.

Ὁ Γεώργιος Δ' τὸν διετήρησε καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν μετὰ τὸν θάνατόν του δὲ τὸ 1830 ὁ Γουλιέλμος Δ' ἐδέχθη ἐπισήμως τὸν τίτλον «Πάτρων τῆς Ἡνωμένης Μεγάλης Στοᾶς».

Μὲ τὴν ἀνάρρησιν εἰς τὸν θρόνον τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας ὁ τίτλος περιῆλθεν ἐν ἀχρηστίᾳ διότι ὁ φέρων τὸν τίτλον ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ μέλος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Τάγματος. Ὁ διαδεχθεὶς τὴν Βικτωρίαν υἱός της Ἐδουάρδος Ζ' (βλ. λέξιν) ὅστις ἦτο Τέκτων γενόμενος βασιλεὺς παρεχώρησε τὴν θέσιν του ὡς Μεγ.·. Διδ.·. εἰς τὸν Δοῦκα τοῦ Κόννωτ ὁ ἴδιος δὲ προσέλαβε τὸν τίτλον τοῦ «Προστάτου τῶν Ἄγγλων Ἐλευθεροτεκτόνων». Ἔκτοτε τὸν τίτλον λαμβάνουν ὅλοι οἱ Ἄγγλοι Βασιλεῖς οἱ ὄντες Τέκτονες. Τὸ ἀξίωμα αὐτό, τιμητικὸν ἐννοεῖται, δὲν ἐφαρμόζεται εἰς ἄλλας χώρας (βλ. Προστάτης).

Παῦλος, *ὁ Ἀπόστολος*. Εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Στοᾶς τῶν «Τεσσάρων Ἐστεμμένων» περιλαμβάνεται μετάφρασις ἑνὸς ἄρθρου τοῦ Γερμανοῦ ἀδ.·. Κάρλ Τέντλερ μέλους τῶν Ἡνωμένων Στοῶν ὅστις ἐκφράζει τὴν ὑπόνοιαν ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ καὶ κυρίως ἱδρυτὴς τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας ἦτο μέλος τῆς ἐν Δαμασκῷ Ἑταιρίας Οἰκοδόμων. Τὴν γνώμην του αὐτὴν βασίζει ἐπὶ φράσεων ἀντλουμένων ἀπὸ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου ὅστις συνιστᾷ διαρκῶς τὴν ἀγάπην μεταξὺ τῶν χριστιανῶν καὶ ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων τὴν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου φράσιν «Ἡ Γ ν ῶ σ ι ς φ υ σ ι ο ῖ, ἡ δ ὲ ἀ γ ά π η ο ἰ κ ο δ ο μ ε ῖ».

Ἐννοεῖται ὅτι πρόκειται περὶ προσωπικῆς γνώμης τοῦ Τέντλερ οὐδαμόθεν ἄλλοθεν ἐνισχυομένης..

Παῦλος Α'. *Τσάρος*. Ὁ Αὐτοκράτωρ αὐτὸς τῆς Ρωσίας υἱὸς τῆς Αἰκατερίνης τῆς Β' ἦτο Τέκτων μυηθεὶς ἐν Εὐρώπῃ καθ' ὃν χρόνον ἐταξίδευεν ὡς διάδοχος μετὰ τῆς συζύγου του καὶ τοῦ ἐμπνευσμένου Τέκτονος Πρίγκιπος Κουράκιν. Μόλις ἐγένετο Τσάρος τὸ 1796 μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός του, ἐκάλεσεν εἰς τὰ Ἀνάκτορα Μόσχας τὸν Σεβ.·. καὶ τὰ μέλη τῆς ἐκεῖ Τεκτ.·. Στ.·. μετὰ

τῶν ὁποίων καὶ ἀντήλλαξε τὸν ἀδ.·. ἀσπασμὸν δηλώσας ὅτι θὰ ἄρῃ τὴν κατὰ τῶν Τεκτ.·. Στοῶν ἀπαγόρευσιν τῆς μητρός του.

Παραδόξως ὅμως μετὰ παρέλευσιν μηνῶν τινῶν, τὸ 1797 ἐξέδωσε διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγόρευεν αὐστηρῶς τὸν Τεκτονισμόν. Ὡς γνωστὸν ὁ Τσάρος Παῦλος Α' δὲν ἦτο διανοητικῶς ἰσορροπημένος. Φαίνεται ὅμως ὅτι εἰς τὴν αἰφνιδίαν αὐτὴν μεταστροφήν του ἔναντι τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐπέδρασαν αἱ ἐνέργειαι τῶν Ἰησουϊτῶν οἵτινες ἐκίνουν πάντα λίθον διὰ νὰ ἐξοντώσουν τὸν φιλελεύθερον αὐτὸν θεσμὸν ὡς καὶ αἱ ἐνέργειαι τοῦ τάγματος τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τῆς Μάλτας οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀναγορεύσῃ τὸν Τσάρον ὡς Μέγαν Μαγίστρον τοῦ τάγματός των, τὸ ὁποῖον πιεζόμενον ἀπὸ τὸν Ναπολέοντα Βοναπάρτην εἶχε ζητήσῃ προστασίαν παρὰ τῷ Τσάρῳ.

Πεβρέ, *Ἰωάννης* (Jean Peuvret). Ἐπιμελητὴς τοῦ Γαλλικοῦ Κοινοβουλίου καὶ πρώην Σεβ.·. τῆς Στοᾶς τοῦ Ἁγ.·. Πέτρου τῆς Μαρτινίκης καὶ ἀκολούθως μέλος τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας. Ἀφοσιωθεὶς εἰς τὸν Ἑρμητικὸν Τεκτονισμὸν ἀπέκτησε φήμην διὰ πολλὰς μελέτας του ἐπὶ Τεκτονικῶν θεμάτων.

Καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν συνεκέντρωσε σημαντικὸν ὄγκον βιβλίων μυστικῶν, ἀλχημιστικῶν καὶ Τεκτονικῶν ὡς καὶ συλλογὴν χειρογράφων ἀφορώντων 81 βαθμοὺς τοῦ Ἑρμητικοῦ Τεκτονισμοῦ. Τὰ χειρόγραφα αὐτὰ ἀποτελοῦν τέσσαρας τόμους εἰς σχῆμα 4ον.

Ὁ Πεβρὲ βεβαιοῖ εἰς τὸ ἔργον του αὐτὸ ὅτι οἱ ἐν λόγῳ βαθμοὶ ἦλθον ἐκ Σκωτίας καὶ Ἀγγλίας εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὁ Thory ὅμως ἀντικρούει τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτὸν καὶ λέγει ὅτι οἱ Ἑρμητικοὶ βαθμοὶ κατεσκευάσθησαν εἰς Παρισίους.

Πελασγικὴ θρησκεία. Οἱ Πελασγοὶ ἦσαν οἱ ἀρχαιότεροι ἂν μὴ οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Θουκυδίδης ὅμως ὀρθῶς ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ Πελασγοὶ καὶ οἱ Ἕλληνες ἀποτελοῦν τὸ αὐτὸ ἔθνος. Εἰς τὴν Ἰλιάδα ἀναφέρεται ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἡγεῖτο Πελασγῶν Ἑλλήνων. Οἱ Ἀρκάδες ἐπίσης ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι ἐγκαθιδρυθέντες εἰς Πελοπόννησον Πελασγοὶ μὲ πρῶτον βασιλέα τὸν Ἀρκάδα ὅστις ἦτο αὐτόχθων ὡς ἀναφέρει ὁ Ἡσίοδος. Αἱ Ἑλληνικαὶ παραδόσεις ἐξ ἄλλου ἀναφέρουν ὅτι ὁ Πελασγὸς ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς οἱ δὲ ἀπόγονοί του ἐκαλοῦντο Προσέληνοι ὡς γεννηθέντες πρὸ τῆς Σελήνης. Εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ θρησκεία τῶν Πελασγῶν δὲν ἦτο ὁμοία μὲ τὴν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους καίτοι ἡ τελευταία αὕτη προέρχεται ἀπὸ τὴν πρώτην καὶ ἔχει συμπληρωθῇ ἀσφαλῶς.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ἰσχυρίζεται ὅτι μόνον διὰ συμπερασμοῦ δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ποιάν τινα ἰδέαν τῆς θρησκείας τῶν Πελασγῶν καὶ νὰ φαντασθῶμεν ὅτι δὲν ἔχει ἄδικον ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ ἀποκαλῶν τὴν πρωτόγονον αὐτὴν θρησκείαν ὡς Π ρ ω τ ό γ ο ν ο ν Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ό ν.

Ὁ Greuzer ἐξ ἄλλου φρονεῖ ὅτι οἱ Πελασγοὶ ἦσαν λαὸς ἱερέων ἢ λαὸς κυβερνώμενος ἀπὸ ἱερεῖς. Ἡ θρησκεία των ἦτο ὀλιγώτερον ποιητικὴ καὶ ὀλιγώτερον μυθικὴ ἀλλὰ καὶ περισσότερον ἀφῃρημένη τῆς θρησκείας τῶν Ἑλλήνων τῶν πρώτων ἱστορικῶν χρόνων.

Πελεγκρίνι, *Μαρκήσιος*. Ἓν ἐκ τῶν ψευδωνύμων τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁ Κόμης Καλλιόστρο (βλ. λ.).

Πελεκᾶνος. Ὁ Πελεκᾶνος τρέφων τὰ μικρά του μὲ τὸ ἴδιόν του αἷμα, ἀποτελεῖ σημαντικὸν σύμβολον τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ροδ.·. †.·. (18ᵒ) τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγματος, υἱοθετήθη δὲ ὡς τοιοῦτος ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς τὴν παλαιὰν Χριστιανικὴν τέχνην τὸ πτηνὸν αὐτὸ ἐθεωρεῖτο ἔμβλημα τοῦ Ἰησοῦ Σωτῆρος. Ὁ συσχετισμὸς αὐτὸς τοῦ πελεκάνου μὲ τὸν Ἰησοῦν φαίνεται ὅτι προῆλθεν ἀπὸ τὴν κοινὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ πτηνὸν αὐτὸ τρέφει τὰ τέκνα του μὲ τὸ ἴδιόν του αἷμα καθὼς καὶ ὁ Ἰησοῦς ἔχυσε τὸ αἷμα του διὰ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ὁ Μάκεϋ ὅμως φρονεῖ ὅτι τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν αἰτίαν τοῦ συμβολισμοῦ ὅστις κατὰ τὴν γνώμην του ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἀνάστασιν ἥτις καὶ ἀποτελεῖ δόγμα εἰς τὸν ἐν λόγῳ Τεκτονικὸν βαθμόν.

Ἓν σύγγραμμα «Ortus Vocabulorum» ἐκδοθὲν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΕ' αἰῶνος γράφει τὰ ἑξῆς:

«Λέγεται ὅτι ὁ πελεκᾶνος φονεύει τὰ μικρά του καὶ κατόπιν τὰ πενθεῖ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Ἀκολούθως τραυματίζεται ὁ ἴδιος μὲ τὸ ράμφος του καὶ ραντίζει μὲ τὸ αἷμα του τὰ τέκνα του καὶ τὰ ἀνιστήνει πάλιν».

Ὁ Ἅγιος Ἱερώνυμος ἀναφέρει ἐπίσης τὰ ἀ..τὰ ὡς εἰκόνα τῆς ὑπὸ τοῦ ὄφεως καταστροφῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κατόπιν σωτηρίας του διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ὄφις ταυτίζεται μὲ τὸν Ἰησοῦν.

Πάντως ἡ ὀρθωτέρα ἑρμηνεία τοῦ συμβολισμοῦ κατὰ τὸν ἀδ.·. Μάκεϋ εἶναι ὅτι ὁ πελεκᾶνος ἐπαναφέρων εἰς τὴν ζωὴν διὰ τοῦ αἵματός του τὰ τέκνα του, συμβολίζει τὴν Ἀνάστασιν, ἥτις ἀποτελεῖ καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἰδιαίτατα εἰς τὸν 18ᵒ βαθμὸν τοῦ ὁποίου ἡ μεγάλη καὶ βαθεῖα ἀλληγορία εἶναι ἡ ἐκ τοῦ θανάτου καταστροφὴ καὶ ἡ εἰς τὴν αἰωνίαν ζωὴν ἀνάστασις.

Πεντάλφα. Τὸ τριπλοῦν τρίγωνον τοῦ Πυθαγόρου καλεῖται καὶ Πεντάλφα διότι παρουσιάζει τὸ σχῆμα τοῦ γράμματος Α εἰς πέντε διαφόρους κλίσεις. Ὁ Πυθαγόρας ἐδίδασκεν ὅτι τὰ πάντα προέρχονται ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς καὶ ὅτι ὁ ἀριθμὸς πέντε σχηματιζόμενος ἀπὸ τὸν πρῶτον ἄρτιον ἀριθμὸν 2 καὶ τὸν πρῶτον περιττὸν 3 ἔχει ἰδιαιτέραν ἐντελῶς ἀξίαν.

Ὁ Κορνήλιος Ἀγρίππας εἰς τὴν «Ἀπόκρυφον Φιλοσοφίαν» γράφει περὶ τοῦ Πεντάλφα ὅτι «χάρις εἰς τὸν ἀριθμὸν πέντε δεσπόζει τῶν πονηρῶν πνευμάτων διὰ τῶν πέντε διπλῶν τριγώνων του ἐσωτερικῶς καὶ τῶν πέντε ὀξέων ἄκρων του ἐξωτερικῶς, καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὸ ἐσωτερικὸν αὐτὸ πεντάγωνον περιέχει μεγάλα μυστήρια».

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Πυθαγόρου οἵτινες εἶναι πράγματι καὶ οἱ ἐφευρέται τοῦ Π ε ν τ ά λ φ α ἐτοποθέτουν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς γωνίας τὰ γράμματα ΥΓΙΕΙΑ καὶ οὕτω τὸ μετέτρεπον εἰς φυλακτὸν ὑγείας. Τὸ ἐχάρασσον εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἐπιστολῶν των ὡς χαιρετισμὸν ἐπικλήσεως ὑγείας διὰ τὸν πρὸς ὃν ἀπηυθύνετο ἡ ἐπιστολή.

Ἡ χρησιμοποίησις ὅμως τοῦ Πεντάλφα δὲν περιορίζεται μόνον παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις. Ὡς φυλακτὸν ἐχρησιμοποιεῖτο καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν ἐναντίον τῶν κακῶν πνευμάτων.

Ὁ Monè γράφει ὅτι τὸ σχῆμα αὐτὸ εὑρέθη ἐν Αἰγύπτῳ ἐπὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ θεοῦ Ἀνούβιδος.

Ὁ Λόρδος Brougham γράφει εἰς τὴν «Ἰ τ α λ ί α ν» του ὅτι ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς, εἰς δὲ ἄλλος συγγραφεὺς λέγει ὅτι τὸ εὗρεν ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Λυσιμάχου.

Ἐπὶ παλαιῶν Βρεττανικῶν καὶ Γαλατικῶν νομισμάτων, εὑρίσκεται συχνὰ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἱεροῦ καὶ μυθικοῦ ἵππου ὅστις ἦτο τὸ ἔμβλημα τῶν ἀρχαίων Σαξόνων.

Οἱ Δρυΐδαι τὸ ἔφερον εἰς τὰ σάνδαλά των ὡς σύμβολον τῆς Θεότητος καὶ ἐξ αὐτοῦ οἱ Γερμανοὶ ὀνομάζουν τὸ σχῆμα αὐτὸ Druttenfuss, τὸ ὁποῖον ἀρχικῶς ἐσήμαινε «ποῦς τῶν Δρυΐδων» μὲ τὴν βαθμιαίαν ὅμως παραφθορὰν τῆς γλώσσης σημαίνει σήμερον «Μ ά γ ι σ σ α ς π ό δ ι». Καὶ σήμερον ἀκόμη μεταξὺ τῶν λαϊκῶν τάξεων τῆς Γερμανίας, τὸ σχῆμα αὐτὸ χαράσσεται εἰς τὰ κατώφλια τῶν οἰκιῶν, τὰ λίκνα τῶν βρεφῶν καὶ εἰς τὰς θύρας τῶν σταύλων διὰ νὰ ἀπομακρύνῃ τὰ κακὰ πνεύματα.

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἔλεγον ὅτι παριστᾷ τὰς πέντε πληγὰς τοῦ Ἐσταυρωμένου.

Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες τοῦ Μεσαίωνος τὸ ἐθεώρουν ὡς σύμβολον βαθείας σοφίας, εὑρίσκεται δὲ μεταξὺ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν κοσμημάτων τῶν πλείστων ἐκκλησιαστικῶν κτιρίων τῶν Μέσων Αἰώνων.

Ὡς Τεκτονικὸν Σύμβολον ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διότι ἀποτελεῖ τὸ περίγραμμα τοῦ Π ε ν τ α κ τ ί ν ο υ Ἀ σ τ έ ρ ο ς ὅστις εἶναι ἐκτὸς ἄλλων καὶ τὸ τυπικὸν ἔμβλημα τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης ὅστις ἑνώνει ὁλόκληρον τὴν Ἀδελφότητα.

Πολλοὶ συγγραφεῖς συγχέουν τὸ Πεντάλφα μὲ τὴν Σφραγῖδα τοῦ Σολομῶντος ἢ Ἀσπίδα τοῦ Δαυῒδ ἥτις ὅμως δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν διότι εἶναι ἑξάκτινος ἀπο-

τελουμένη ἀπὸ δύο συμπεπλεγμένα τρίγωνα. (βλ. Πεντάκτινος 'Αστήρ.)

Πεντάγραμμον (Pentagram). Εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς Μαγείας τὸ Π ε ν τ ά λ φ α (βλ. λ.) καλεῖται «τ ὸ ἱ ε ρ ὸ ν κ α ὶ μ υ σ τ η ρ ι ῶ δ ε ς π ε ν τ ά γ ρ α μ μ ο ν».

'Ο 'Ελιφὰς Λεβὺ γράφει ὅτι τὸ Πεντάγραμμον εἶναι ὁ 'Αστὴρ τῶν Μάγων: εἶναι τὸ σημεῖον τοῦ Λόγου ἐνσαρκωθέντος καὶ ὅτι ἀναλόγως τῆς κατευθύνσεως τῶν ἀκτίνων του ἤτοι ἐὰν ὑψοῦται μὲ τὴν μίαν αἰχμὴν ἢ μὲ τὰς δύο πρὸς τὰ ἄνω ἀντιπροσωπεύει τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ πονηρὸν στοιχεῖον, τὴν τάξιν ἢ τὴν ἀταξίαν, τὴν μύησιν ἢ τὴν βεβήλωσιν, τὸν Αὐγερινὸν ἢ τὸν 'Αποσπερίτην, τὴν νίκην ἢ τὸν θάνατον, τὸ φῶς ἢ τὸ σκότος. (βλ. λ. Πεντάλφα).

Πεντάγωνον. Γεωμετρικὸν σχῆμα ἐκ πέντε πλευρῶν καὶ πέντε γωνιῶν. Χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολον εἰς τὸν 32ᵒ τοῦ 'Α.·. καὶ 'Απ.·. Σκ.·. Δ.·.. Εἰς τὸ Αἰγυπτιακόν του δόγμα, ὁ Καλλιόστρο κατεσκεύαζε καὶ διένεμεν εἰς τοὺς ὀπαδούς του τὸ καλούμενον «ἱερὸν πεντάγωνον» τὸ ὁποῖον, ὡς ἔλεγεν, ἔδιδεν εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν τὴν δύναμιν νὰ ἐπιτυγχάνῃ πνευματικὰς ἐπικοινωνίας.

Πεντάκτινος 'Αστήρ. 'Ο Μάκεϋ γράφει ὅτι ὁ Πεντάκτινος 'Αστὴρ δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὸν 'Ακτινοβόλον 'Αστέρα. Οὗτος δὲν ἀνευρίσκεται μεταξὺ τῶν παλαιῶν Συμβόλων τοῦ Τεκτονισμοῦ, μερικοὶ δέ, λέγει, συγγραφεῖς νομίζουν ὅτι δὲν εἶναι διόλου Τεκτονικὸν Σύμβολον. Εἶναι πολὺ νεώτερον καὶ πιθανῶς εἰσήχθη ἀπὸ τὸν 'Ιερεμίαν Κρὸς ὅστις τὸν ἐτοποθέτησε μεταξὺ τῶν ἐμβλημάτων τοῦ 3ᵒ. Οἱ 'Ελευθεροτέκτονες ὅμως τῶν 'Ηνωμ. Πολιτειῶν διὰ σιωπηρᾶς ἀποδοχῆς τὸν θεωροῦν ὡς σύμβολον τῶν «πέντε σημείων ἀδελφοσύνης» (βλ.λ.). Τὸ σχῆμα τοῦ Πεντακτίνου 'Αστέρος εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ τοῦ Πυθαγορείου Πεντάλφα (βλ. λ.) τὸ ὁποῖον ἦτο σύμβολον ὑγείας.

'Ο κ. Jonard εἰς τὴν «Περιγραφὴν τῆς Αἰγύπτου» γράφει ὅτι ὁ 'Αστὴρ ὁ χαραγμένος ἐπὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν μνημείων ὅπου ἀποτελεῖ σύνηθες ἱερογλυφικόν, ἔχει διαρκῶς πέντε ἄκρα καὶ οὐδέποτε περισσότερα ἢ ὀλιγώτερα.

Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὁ Πεντάκτινος 'Αστὴρ ἢ τὸ Πεντάλφα, διότι οὐσιαστικῶς περὶ τοῦ ἰδίου πρόκειται ἐμβλήματος, εὑρίσκεται εἰς ἀρχαιοτάτους ἐγχαράκτους λίθους. Ἦτο μαγικὸν σημεῖον σχετιζόμενον μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως, ὡς λέγει ὁ Oswald Wirth. Οἱ θεωρητικοὶ Τέκτονες ἀπομακρυνθέντες τῆς σημασίας αὐτῆς προσέδωσαν εἰς τὸ σχῆμα κυματοειδῆ γραμμὴν διὰ νὰ σχηματίσουν 'Ακτινοβόλον 'Αστέρα.

'Ο ἀδ.·. Boucher ἐξ ἄλλου ἀναλύει ἀποκρυφιστικῶς τὸν Πεντάκτινον 'Αστέρα ὡς ἀκολούθως:

'Απὸ τὴν κορυφήν του 'Αριθμ. 1 ('Αρχικὴν Μονάδα) ἡ ψυχὴ ἀποσπωμένη κατέρχεται εἰς τὴν ἀριστερὰν κάτω γωνίαν ὑπ' ἀριθμὸν 2 τουτέστιν ἐνσαρκώνεται. 'Η πτῶσις αὐτὴ τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ πνεύματος ἐντὸς τῆς ὕλης εἶναι σχεδὸν κάθετος. 'Εκεῖθεν ἡ ψυχὴ ἀνέρχεται πλαγίως πρὸς τὴν γωνίαν τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς 'Αρ. 3 βραδύτερον κάπως διότι τὸ πνεῦμα ὀργανώνει τὴν ὕλην χωρὶς νὰ συναντᾷ μεγάλας δυσχερείας. 'Απὸ τὸν ἀριθμὸν 3 κατευθύνονται εἰς τὴν 'Αρ. 4 γωνίαν τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς εἰς εὐθεῖαν γραμμὴν ἐν μεταβατικῇ ἰσορροπίᾳ. Μὲ τελευταίαν προσπάθειαν γίνεται κάποια τελευταία πτῶσις πολὺ βραδυτέρα τῆς πρώτης πρὸς τὴν δεξιὰν κάτω γωνίαν 'Αρ. 5 ὅπου ὁ ἄνθρωπος δίδει ὁλόκληρον τὸ μέτρον τῆς δυνάμεώς του. 'Εκεῖθεν ἀνέρχεται πάλιν πρὸς τὴν κορυφήν, τὴν Μονάδα ἀφοῦ συνεπλήρωσε διπλῶς ἔλειξιν καὶ ἀνέλειξιν 'Ο Πεντάκτινος 'Αστὴρ ἢ τὸ Πεντάλφα εἶναι σύμβολον «δυναμικὸν» ἐνῷ ὁ 'Εξάκτινος 'Αστὴρ ἢ Σφραγὶς τοῦ Σολομῶντος εἶναι «στατικόν».

'Ο διώκτης τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ καθολικὸς κληρικὸς 'Αββᾶς H. Bertaud βεβαιοῖ ὅτι οἱ 'Ελευθεροτέκτονες ἐξέλεξαν τὸν «Πεντάκτινον 'Αστέρα» ὡς σύμβολον τοῦ ἐλευθέρου ἀνθρώπου τοῦ ἀπηλλαγμένου τῆς κυριαρχίας τῶν δογμάτων καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ δεχομένου ὡς μόνον νόμον τὰς ἐπιταγὰς τῆς λογικῆς καὶ ὡς μόνας γνώσεις τὰς ἀπορρεούσας ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸν ὑλισμόν».

Εἰς τοιούτου εἴδους ἀνοησίας, ἀγνοούσας τὸν «ἐσωτερισμὸν» τοῦ Πεντακτίνου δὲν χρειάζεται ἀπάντησις.

Πέντε. Οἱ Πυθαγόρειοι εἶχον ὡς μυστηριακὸν ἀριθ. τὸ Πέντε ὡς σχηματιζόμενον ἀπὸ τὴν ἕνωσιν τοῦ πρώτου ἀρτίου ἀριθμοῦ μὲ τὸν πρῶτον περιττὸν (2+3) καὶ συμβολίζοντα τὰς ἀναμίκτους συνθήκας τάξεως καὶ ἀταξίας, εὐτυχίας καὶ δυστυχίας, ζωῆς καὶ θανάτου. 'Η αὐτὴ ἕνωσις ἀρτίου μὲ περιττὸν ἀριθμόν, δηλαδὴ ἄρρενος καὶ θήλεος, τὸν καθίστα καὶ σύμβολον τοῦ γάμου.

Μεταξὺ τῶν ἀρχαίων 'Ελλήνων ἐθεωρεῖτο σύμβολον τοῦ σύμπαντος, διότι ὡς λέγει ὁ Διόδωρος ἀντιπροσώπευε τὸν αἰθέρα καὶ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τῆς φύσεως. Οἱ 'Εβραῖοι τὸν εἶχαν ὡς ἱερὸν ἀριθμόν. Εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὰς 'Ινδίας καὶ ἄλλας χώρας τῆς 'Ανατολῆς, λέγει ὁ Γεσένιος, οἱ πέντε ἐλάσσονες πλανῆται καὶ αἱ πέντε στοιχειώδεις δυνάμεις ἐθεωροῦντο ἱεροί. Εἶναι ἡ «πεντὰς» τῶν Γνωστικῶν καὶ τῶν 'Ερμητικῶν φιλοσόφων. Ἦτο τὸ σύμβολον τῆς Πεμπτουσίας, ἡ ἀνωτάτη οὐσία ἰσχύος ἑνὸς φυσικοῦ σώματος.

Εἰς τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμόν, λέγει ὁ Μάκεϋ, ὁ πέντε εἶναι ἱερὸς ἀριθμὸς κατώτερος μόνον τοῦ τρία καὶ τοῦ ἑπτὰ εἰς συμβολικὴν σημασίαν. Εἶναι σημαντικὸς ἰδίως εἰς τὸν 2ᵒ τοῦ 'Εταίρου ὅπου εἰς τὴν ἑλικοειδῆ κλίμακα, αἱ πέντε βαθμίδες ἀναφέρονται εἰς τὰς πέντε αἰσθήσεις καὶ τοὺς ἀρχιτεκτονικοὺς ρυθμούς.

«Εἰς τὸν 3ᵒ γίνεται μνεία τῶν πέντε σημείων ἀδελφοσύνης» (βλ. λ.) καὶ τοῦ συμβόλου των τοῦ πεντακτίνου ἀστέρος. 'Η Γεωμετρία ἐξ ἄλλου ἥτις στενῶς συνδέεται μὲ τὸν Τεκτονισμὸν καλεῖται πέμπτη τέχνη. Γενικῶς δὲ εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς Τεκτονικοὺς βαθμοὺς συναντῶμεν τὸν ἀριθμὸν πέντε ὡς ἱερὸν καὶ μυστηριακόν».

Πέντε αἰσθήσεις. Αἱ πέντε αἰσθήσεις, 'Ακοή, Ὅρασις, 'Αφή, Γεῦσις καὶ Ὄσφρησις εὑρίσκονται εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ βαθμοῦ τοῦ 'Εταίρου. Εἰς τὰς παλαιὰς διδασκαλίας τοῦ 18ου αἰῶνος αἱ πέντε αἰσθήσεις ἐπεξηγοῦντο εἰς τὸν α' βαθμὸν ὡς ἀναφερόμεναι εἰς τοὺς πέντε ἑταίρους τοὺς ἀναγκαίους διὰ τὴν συγκρότησιν Στοᾶς. 'Η κατόπιν σημασία των εἰς τὸν 2ᵒ εἰσήχθη βραδύτερον. 'Επειδὴ δὲ αἱ αἰσθήσεις αὐταὶ βοηθοῦν τὸν ἄνθρωπον ν' ἀποκτήσῃ γνώσεις, ὀρθῶς μετετοπίσθησαν εἰς τὸν βαθμὸν ἐκεῖνον ὅστις ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν ἐπιδίωξιν καὶ ἀπόκτησιν γνώσεων.

Πέντε σημεῖα ἀδελφοσύνης. 'Υπάρχουν καθήκοντα ἐπιβαλλόμενα εἰς πάντα Τέκτονα ἔναντι τῶν ἀδελφῶν του καὶ τὰ ὁποῖα λόγῳ τῆς συμβολικῆς των σχέσεως μὲ ὡρισμένα μέρη τοῦ σώματος καὶ λόγῳ τῆς περὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης διδασκαλίας των, ὀνομάζονται τὰ «πέντε σημεῖα ἀδελφοσύνης». Ταῦτα ἐξηγοῦνται συμβολικῶς εἰς τὸν 3ᵒ ἐξηγοῦνται δὲ ὑπὸ τοῦ Δόκτορος Ὄλιβερ ὅτι δέον «νὰ βοηθῆται εἰς ἀδ.·. εἰς τὴν δυστυχίαν του, νὰ ὑποστηρίζεται εἰς τὰς ἐναρέτους προσπαθείας του, νὰ διατυποῦνται εὐχαὶ διὰ τὴν εὐημερίαν του, νὰ μὴ παραβιάζωνται τὰ μυστικά του καὶ νὰ ὑπερασπίζεταί τις τὴν φήμην του τόσον ἐν ἀπουσίᾳ του ὅσον καὶ παρόντος αὐτοῦ».

Τὰ πέντε αὐτὰ σημεῖα ἐκτελοῦνται διὰ τῆς χειρός, τοῦ ποδός, τοῦ γόνατος, τοῦ στήθους καὶ τῶν νώτων. Κατὰ νεώτερον σύστημα τὸ πρῶτον σημεῖον τῆς χειρὸς ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ στόματος καὶ τοῦ ὠτός.

Τὰ πέντε αὐτὰ σημεῖα καὶ ἡ ἐκτέλεσίς των ἰσχύουν μόνον εἰς τὸν 3ᵒ τοῦ Δόγματος Γιόρκ καὶ τοῦ 'Αμερικανικοῦ τοιούτου, δὲν ἐφαρμόζονται ὅμως εἰς τὸ 'Α.·. 'Α.·. Σκ.·. Δ.·. καὶ ἐπομένως οὔτε εἰς τὸν 'Ελληνικὸν Τεκτονισμόν. Εἰς τὸ 'Ελληνικὸν Τυπικὸν τοῦ 3ᵒ ἐν τούτοις καὶ εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ διδασκαλίαν καλεῖται ὁ Διδ.·. νὰ ἐκτελέσῃ τὰ πέντε αὐτὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν διδάσκονται οὔτε ἀναφέρονται πουθενά.

'Ο ἀδ.·. Oliver Street ἀναφερόμενος εἰς τὰ «πέντε σημεῖα» γράφει ὅτι ταῦτα συμβολίζονται διὰ τοῦ Πεντακτίνου 'Αστέρος (βλ. λ.).

'Η σχέσις, γράφει, τοῦ γεωμετρικοῦ αὐτοῦ σχήματος δὲν εἶναι ἀμέσως καταφανής, εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ὅμως φιλοσοφίαν τὸ πεντάλφα ἐσυμβόλιζε τὸν ἄνθρωπον ἱστάμενον ἐπὶ τῶν ποδῶν του μὲ τεταμένας τὰς χεῖρας. Εἶναι εὔκολον ἐπομένως νὰ συνδεθοῦν τὰ πέντε σημεῖα

ἀδελφοσύνης μὲ τὴν ἐπὶ τοῦ πενταχτίνου ἀναπαράστασιν ἀνθρωπίνου σώματος.

Περάκης Κωνσταντῖνος. Διαπρεπὴς Ἕλλην ἐπιστήμων καὶ Τέκτων, κατέχων σήμερον ἀπὸ τὸ 1948 τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐνδοξοτάτου Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος.

Γεννηθεὶς τὸ 1880 ἐν Ἀθήναις ἐσπούδασεν ἐνταῦθα καὶ φοιτήσας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἰς τὴν Ἰατρικὴν Σχολὴν ἀπεφοίτησεν ἀριστοῦχος τὸ 1900. Βοηθὸς ἐν ἀρχῇ καὶ ἀκολούθως Ἐπιμελητὴς εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν, συνεπλήρωσε κατόπιν τὰς σπουδάς του ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐπανελθὼν ἵδρυσεν ἰδίαν κλινικὴν τὸ 1914 ἣν καὶ διετήρησε μέχρι τοῦ 1941. Διευθυντὴς τοῦ Γεν. Κρατικοῦ Νοσοκομείου καὶ Πρόεδρος αὐτοῦ κατέλαβε διαδοχικῶς διάφορα τιμητικὰ ἀξιώματα ὡς πρόεδρος τοῦ Ἰατρικοῦ Συλλόγου, ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Ταμείου Ὑγειονομικῶν, πρόεδρος τῆς «Σωτηρίας» τοῦ Πρεβαντορίου Προνοίας Παίδων κ.τ.λ.

Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐμυήθη τὸ 1906 εἰς τὴν Στοὰν «Ρήγας Φεραῖος» ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτικῶν μελῶν τῆς Στοᾶς «Ὑψηλάντης» ἧς καὶ διετέλεσε Σεβ.·. ἐπὶ ἑπταετίαν. Ἐχρημάτισε Πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. ἐπὶ τοῦ ἀειμνήστου Μεγ.·. Διδ.·. Φιλ. Παπαγεωργίου ὃν καὶ διεδέχθη τὸ 1948 ἐπανεκλεγόμενος ἔκτοτε τακτικῶς. Τυγχάνει καὶ μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβουλίου τοῦ 33 καὶ τελευταίου βαθμοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ δρᾶσις του ὡς Τέκτονος ὑπῆρξεν ἐξαιρετική. Διακρίνεται διὰ τὸ καλοκἀγαθον τοῦ χαρακτῆρος του καὶ τὴν ἀκάματον προθυμίαν του πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν συνανθρώπων του.

Κωνσταντῖνος Περάκης
Ἐνδοξότατος Μέγας Διδάσκαλος τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος.

Περιβολή (Βλ. ἀμφίεσις).

Περίζωμα (Apron, Tablier). Οὐδὲν ἄλλο ἐκ τῶν συμβόλων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶναι τόσον σημαντικὸν εἰς τὴν διδασκαλίαν του καὶ τὴν ἱστορίαν του ὅσον τὸ ἐκ δέρματος ἀμνοῦ λευκὸν περίζωμα. Τὸ περίζωμα ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ἐντύπωσιν διὰ τὸν νεομύητον εἰς τὸν ὁποῖον ἐξηγεῖται μία τῶν σημασιῶν του, ἀποτελεῖ δὲ συγχρόνως δι' αὐτὸν τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸ Τάγμα.

Ὁσονδήποτε καὶ ἂν προχωρήσῃ μελλοντικῶς εἰς τὴν Βασ.·. Τ.·. ὁσονδήποτε καὶ ἂν ἐμβαθύνῃ εἰς τὰ ἀπόκρυφα μυστικὰ τοῦ θεσμοῦ, οὐδέποτε θὰ ἀποχωρισθῇ τὸ δερμάτινον περίζωμά του. Μεταβάλλει ἴσως τὸ σχῆμα του καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῦ διακοσμήσεις καὶ ἀποκτᾷ διαρκῶς νέους συμβολισμούς, πάντως ὅμως τὸ περίζωμα παραμένει οὐσιαστικῶς ὅ,τι ὑπῆρξε καὶ κατ' ἀρχὰς διὰ τὸν νεομύητον, τὸ διακριτικὸν γνώρισμα τοῦ Τέκτονος.

Ἡ τελετὴ τῆς περιβολῆς τοῦ Τέκτονος διὰ τοῦ περιζώματος ἔχει τὸ ἀρχέτυπόν της εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ περιζώματος ἢ κάτι ἄλλου ἀναλόγου πρὸς αὐτό, ὡς μυστικοῦ συμβόλου, ἦτο κοινὸν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων.

Εἰς τὰ Μυστήρια τοῦ Μίθρα ἐν Περσίᾳ ὁ ὑποψήφιος περιεβάλλετο λευκὸν περίζωμα. Εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια, εἰς τὰ Ἰνδικά, εἰς τὰ Αἰθιοπικά, περιζώματα ἐπίσης ἐχρησιμοποιοῦντο.

Παρὰ τοῖς Ἑβραίοις τὸ περίζωμα ἀπετέλει μέρος τῆς στολῆς τοῦ Ἱερατείου.

Ὁ περιηγητής Kaempfer ἀναφέρει ὅτι οἱ Ἰάπωνες εἰς ὡρισμένας μυστηριακὰς των μυήσεις δίδουν εἰς τοὺς ὑποψηφίους λευκὸν περίζωμα δεμένον πέριξ τῶν νεφρῶν μὲ ζώνην ἢ ταινίαν.

Εἰς τὰ Σκανδιναυϊκὰ Μυστήρια, ἡ στρατιωτικὴ νοοτροπία τοῦ λαοῦ ἀντικατέστησε τὸ λευκὸν περίζωμα μὲ λευκὴν ἀσπίδα, ἡ ἐπίδοσίς της ὅμως εἰς τὸν νεόφυτον συνωδεύετο ἀπὸ ἐμβληματικὴν διδασκαλίαν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τοῦ Τεκτονικοῦ περιζώματος.

«Τὸ περίζωμα, λέγει ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ, φαίνεται ὅτι ἦτο κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τιμητικὸν ἔμβλημα διακρίσεως. Κατὰ τοὺς πρωτογόνους χρόνους ἦτο μᾶλλον θρησκευτικὴ παρὰ ἀστικὴ περιβολὴ καίτοι εἰς μερικὰς περιπτώσεις ἀνυψοῦτο εἰς ἐθνικὸν τρόπαιον. Τοῦτο ἀποδεικνύει καὶ πάλιν τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς συνδέεται μὲ τὰ διάφορα συστήματα λατρείας ὅλων τῶν λαῶν τῆς ἀρχαιότητος.

Ὁ ἀδ.·. Τζὼν Μπάρρ ὁμιλῶν ἐνώπιον τῶν μελῶν τῆς Στοᾶς Ἀρ. 130 εἰς Ν. Ζηλανδίαν εἶπε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

—Πᾶν ὅ,τι γνωρίζομεν σήμερον ὡς Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ἀνάγεται εἰς ὅσα γνωρίζομεν εἰς τὴν ἱστορίαν περὶ τῆς Συντεχνίας τῶν Κομακίνων. Οἱ ἀξιωματικοί των ἦσαν οἱ ἴδιοι μὲ τοὺς ἰδικούς μας, εἶχον σημεῖα, σύμβολα καὶ μυστικὰ τὰ ὁποῖα καὶ ἡμεῖς χρησιμοποιοῦμεν σήμερον. Καὶ ἔφερον λευκὰ περιζώματα ὄχι μόνον ὅταν εἰργάζοντο ὡς ἐπαγγελματίαι ἀλλὰ καὶ ὅταν συνεδρίαζον εἰς τὰς Στοᾶς των πρὸς διδασκαλίαν καὶ βελτίωσιν. Πότε μέλος τῆς Ἀδελφότητος αὐτῆς ἦλθεν τὸ πρῶτον εἰς Βρεττανίαν δὲν εἶναι γνωστόν. Ἔχομεν ὅμως ἀποδείξεις ὅτι ὁ Βενέδικτος ἡγούμενος τοῦ Οὐήαρμαουθ τὸ 676 μ. Χ. διέβη τὸν ὠκεανὸν μεταβὰς εἰς Γαλατίαν διὰ νὰ φέρῃ οἰκοδόμους ὅπως ἀνεγείρῃ ναὸν κατὰ τὸν Ρωμαϊκὸν ρυθμόν. Εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι Κομακῖνοι τεχνῖται ἦσαν ἐν Βρεττανίᾳ καὶ πρὸ τῆς ἡμερομηνίας αὐτῆς. Καὶ ἀνατρέχομεν εἰς τοὺς παλαιοὺς αὐτοὺς οἰκοδόμους διὰ τὴν προέλευσιν τοῦ λευκοῦ περιζώματος. Τὸ περίζωμα ἀπετέλει μέρος τοῦ ἑαυτοῦ των ἐνῷ μετέτρεπον τὸν ἀκατέργαστον λίθον εἰς κάτι τὸ ὡραῖον... Ἔχω τὴν γνώμην ὅτι ἐὰν τὸ περίζωμα δὲν εἶχε μεγάλην σημασίαν θὰ παρελείπετο καὶ θὰ κατηργεῖτο ὑπὸ τῶν Ἄγγλων τοὐλάχιστον Τεκτόνων μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας».

Εἰς τὸ Τεκτονικὸν περίζωμα τῆς σήμερον, δύο πράγματα πρέπει νὰ τηροῦνται διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ συμβολισμοῦ του.

Πρῶτον τὸ χρῶμα του.—Πρέπει νὰ εἶναι ἁγνὸν λευκὸν καὶ ἀκηλίδωτον. Τὸ λευκὸν ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν τὸ σύμβολον τῆς ἁγνότητος, εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια ὁ ὑποψήφιος ἔφερε πάντοτε λευκὴν περιβολήν. Οἱ Ρωμαῖοι

ἱερεῖς ἔφερον λευκὴν στολὴν ὅταν ἐτέλουν θυσίας. Οἱ Δρυΐδαι ἐχρησιμοποίουν διάφορα χρώματα εἰς τοὺς διαφόρους βαθμούς. Ἀλλ' εἰς τὸν τελευταῖον βαθμὸν τῆς τελειότητος, τὸ χρῶμα ἦτο λευκόν.

Δεύτερον τὸ ὑλικόν του.—Τὸ περίζωμα πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ δέρμα ἀμνοῦ. Οὐδὲν ἄλλο ὑλικόν, μέταξα ἢ ὕφασμα λινὸν ἢ ἄλλο τι πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται διότι ἀλλοιώνει τὸν ἐμβληματικὸν χαρακτῆρα τοῦ περιζώματος τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ σημαντικώτερον ἔμβλημα τοῦ Τέκτονος.

Τὸ πραγματικὸν ἑπομένως Τεκτονικὸν περίζωμα πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ δέρμα ἀμνοῦ πλάτους 14—16 ἰντσῶν καὶ ὕψους 12—14, τετράγωνον κάτω μὲ τριγωνικὸν ἐπικάλυμμα μήκους 3—4 ἰντσῶν.

Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας χρησιμοποιεῖται λεπτὸν κυανοῦν πλαίσιον συμβολίζον τὴν παγκόσμιον ἀδελφοσύνην τῶν Τεκτόνων, ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ὅμως κατακρίνει τὴν συνήθειαν αὐτὴν ὡς καινοτομίαν.

«Αἱ διάφοροι διακοσμήσεις μὲ ταινίας καὶ σήματα, γράφει, καὶ διάφορα χρώματα, αἵτινες εἰσήχθησαν καὶ παρ' ἡμῖν ἀποτελοῦν νεωτερισμὸν τῶν Γάλλων ἀδελφῶν μας. Ὁ Ἐλευθεροτέκτων ὁ κατανοῶν τὴν πραγματικὴν συμβολικὴν σημασίαν τοῦ περιζώματος δὲν θὰ ἐδέχετο ἕνα ἔγχρωμον ἢ κεντημένον περίζωμα. Δι' αὐτόν, τὸ καθαρὸν δέρμα ἀμνοῦ εἶναι τὸ μόνον ἔμβλημα ἀρχαιότερον καὶ τοῦ χρυσοῦ Δέρατος καὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Ἀετοῦ καὶ πολυτιμώτερον τοῦ Ἀστέρος καὶ τῆς Περικνημῖδος».

Ἐννοεῖται ὅτι αὐτὰ ἀφοροῦν τὰ περιζώματα τῶν Συμβολικῶν Στοῶν. Ὅσον ὅμως προχωροῦμεν εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς εὑρίσκομεν ὅτι τὰ περιζώματα ἀλλάζουν ὡς πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ πλαισίου των καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν διακοσμήσεις αἱ ὁποῖαι ὅμως ἔχουν πάντοτε συμβολικὴν σημασίαν σχετιζομένην μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ βαθμοῦ.

Ὁ Plantagenet φρονεῖ ὅτι τὸ ἐκ δέρματος ἀμνοῦ περίζωμα ὑπενθυμίζει τὸν δερμάτινον χιτῶνα τὸν ὁποῖον περιεβλήθησαν κατὰ τὸν βιβλικὸν μῦθον ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα ὑποχρεωθέντες νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν Παράδεισον καὶ νὰ παραδοθοῦν εἰς τὴν λύπην καὶ τὸν κόπον.

Ὁ κόπος, προσθέτει ὁ Plantagenet, δὲν ἀποτελεῖ κατάραν γιὰ τὸν ἄνθρωπον: εἶναι ἡ γενεσιουργὸς αἰτία τῆς εὐτυχίας του. Διδάσκεται ἐπίσης ὅτι ἡ ἐργασία δὲν εἶναι τιμωρία. Διὰ νὰ καταστῇ ὅμως ἀκένωτος πηγὴ χαρᾶς πρέπει νὰ ἀγαπᾶται κατὰ τὴν ἀξίαν της καὶ ὄχι νὰ ἐκτελῆται διὰ σκοποὺς ἐγωϊστικούς. Διὰ τοῦτο τὸ περίζωμα εἶναι λευκόν, ἄσπιλον καὶ ἁγνόν.

Ὁ ἀδ.·. Boucher εἰς τὸ ἔργον του «Τεκτονικὸς συμβολισμός» γράφει ὅτι ἐὰν ἐξωτερικῶς τὸ περίζωμα συμβολίζει τὴν διαρκῆ ἐργασίαν εἰς ἣν πρέπει νὰ ἐπιδίδεται ὁ Τέκτων, ἀπὸ ἐσωτερικῆς φιλοσοφικῆς πλευρᾶς ἐνέχει καὶ ἄλλην σημασίαν. Τὸ ἠνορθωμένον τριγωνικὸν ἐπικάλυμμα εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Μαθητοῦ προστατεύει τὸ ἐπιγάστριον τὸ ὁποῖον συνδέεται μὲ τὸ ἡλιακὸν πλέγμα ἀναλογοῦν πρὸς τὴν περιοχὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξαρτῶνται τὰ αἰσθήματα καὶ αἱ συγκινήσεις ἐναντίον τῶν ὁποίων πρέπει νὰ προστατευθῇ ὁ Μαθητὴς διὰ νὰ φθάσῃ τὴν γαλήνην τοῦ πνεύματος ἑνὸς πραγματικοῦ μύστου. Ἀπομονούμενα οὕτω τὰ αἰσθήματα ἐξ ἄλλου δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἐνοχλήσουν μὲ τὴν ἀκτινοβολίαν των τὴν βαθεῖαν γαλήνην τοῦ Ναοῦ εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται δεκτὸς ὁ μαθητής. Οἱ Ἑτ.·. καὶ οἱ Διδ.·. δύνανται νὰ καταβιβάσουν τὸ τριγωνικὸν ἐπικάλυμμα διότι ὑποτίθεται ὅτι παρ' αὐτοῖς δὲν ὑφίστανται πλέον οἱ προαναφερθέντες κίνδυνοι.

Ὁ Wilmsurst εἰς τὸ ἔργον του «Ἡ σημασία τοῦ Τεκτονισμοῦ», θεωρεῖ τὸ ἐπὶ τοῦ περιζώματος τρίγωνον ὡς τὸ ἔμβλημα τῆς ψυχῆς πλανωμένης ὑπεράνω τοῦ σώματος. Ὅταν τὸ ἐπικάλυμμα κατεβιβάζεται, τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ ψυχὴ εὑρίσκεται τώρα ἐντὸς τοῦ σώματος τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖ ὡς ὄργανόν της».

Εἰς τὸ Γαλλικὸν δόγμα τὸ περίζωμα τοῦ Διδ.·. ἔχει πλαίσιον ἀπὸ κυανῆν ταινίαν. Εἰς τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγμα ἡ ταινία εἶναι ἐρυθρά.

Ἡ σύμβασις τῆς Λωζάννης κατὰ τὴν συνεδρίασίν της τῆς 15 Σεπτεμβρίου τοῦ 1875 καθώρισεν ὡς ἑξῆς τὰ περιζώματα τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγματος.

Διὰ τὸν Μαθητήν: Περίζωμα ἐκ λευκοῦ δέρματος μὲ τὸ τρίγωνον ἀνυψωμένον.

Διὰ τὸν Ἑταῖρον: Περίζωμα ὅμοιον μὲ τὸ τοῦ Μαθητοῦ μὲ τὸ τρίγωνον πρὸς τὰ κάτω. Δυνατὸν νὰ πλαισιοῦται δι' ἐρυθρᾶς ταινίας.

Διὰ τὸν Διδάσκαλον: Τὸ Περίζωμα πλαισιοῦται διὰ ταινίας ἐρυθρᾶς. Εἰς τὸ μέσον ὑπάρχουν ἐρυθρὰ τὰ γράμματα Μ.·. Β.·.

Ὁ ἀδ.·. Th. Danzel λέγει ὅτι τὸ περίζωμα σημαίνει καὶ μεταβολὴν τοῦ ἀτόμου τὸ ὁποῖον διὰ τῆς εἰσόδου του εἰς τὸν Τεκτονισμὸν μεταβάλλει προορισμὸν καὶ ἰδιότητα καὶ καθίσταται ἄλλος ἄνθρωπος, μύστης.

Περιλαίμιον (Collar). Ταινία φερομένη πέριξ τοῦ τραχήλου ὑπὸ τῶν ἀξ.·. μιᾶς Στ.·. καὶ ἀπὸ τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας κρέμαται κόσμημα ἐνδεικτικὸν τοῦ ἀξιώματος τοῦ φέροντος. Τὸ χρῶμα τοῦ περιλαιμίου ποικίλλει εἰς τοὺς διαφόρους βαθμούς. Εἰς τὰς Συμβολικὰς Στοὰς εἶναι κυανοῦν: τὸ τοῦ πρώην Σεβ.·. εἶναι πορφυροῦν: τὸ τοῦ βαθμοῦ τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. ἐρυθρόν: τὸ τοῦ Μυστικοῦ Διδ.·. λευκὸν μὲ πλαίσιον μέλαν: καὶ τοῦ τελείου Διδ.·. πράσινον κ.τ.λ. Τὰ χρώματα αὐτὰ ἔχουν τὸ καθὲν καὶ συμβολικὴν σημασίαν.

Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας, τὸ περιλαίμιον τοῦ Μεγ.·. Ἀξ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. εἶναι πορφυροῦν μὲ χρυσᾶς παρυφάς. Εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, οἱ Μεγ.·. Ἀξ.·. φέρουν χρυσᾶς ἢ ἐπιχρύσους ἀλύσεις ἀντὶ περιλαιμίων.

Ἡ χρῆσις τοῦ περιλαιμίου εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἶναι πολὺ παλαιά. Κανονικῶς πρέπει νὰ εἶναι σχήματος τριγωνικοῦ ὥστε νὰ τελειώνῃ ἐπὶ τοῦ στήθους εἰς ὀξεῖαν γωνίαν. Ὁ συμβολισμός της εἶναι προφανὴς ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται ἑρμηνείαν.

Περιοδεῖαι (Circumambulations). Οἱ ἀρχαιολόγοι ἀποκαλοῦν οὕτω εἰς τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια τὰς πέριξ τοῦ βωμοῦ ἢ ἄλλου ἱεροῦ ἀντικειμένου περιοδείας τοῦ νεομυήτου. Κατὰ τὰς περιοδείας αὐτὰς ἐλαμβάνετο φροντὶς ὅπως αὗται ἀκολουθοῦν τὴν πορείαν τοῦ ἡλίου. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἤρχιζαν ἀπὸ ἀνατολῶν, ἠκολούθουν κατεύθυνσιν πρὸς νότον καὶ δυσμὰς καὶ κατέληγον διὰ τοῦ βορρᾶ πρὸς ἀνατολὰς πάλιν.

Κατὰ τὴν περιοδείαν αὐτὴν ἐψάλλετο ἡ «στροφὴ» τοῦ ὕμνου κατὰ τὴν ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς πορείαν καὶ ἡ ἀντιστροφὴ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν πρὸς ἀνατολὰς ἐνῷ ἡ ἐπῳδὸς ἀπηγγέλλετο κατὰ τὴν στάσιν.

Συμφώνως πρὸς τὴν ὡς ἄνω κατεύθυνσιν ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ μυουμένου ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ βωμοῦ.

Μετὰ τὴν περιοδείαν, ὁ μυούμενος ἵστατο πρὸ τοῦ βωμοῦ καὶ ὁ ἱερεὺς στρεφόμενος πρὸς τὴν δεξιάν χεῖρα τοῦ νεομυήτου τὴν ἐρράντιζε μὲ μέλι καὶ ἠγιασμένον ὕδωρ.

Ἡ τελετὴ αὐτὴ ἀπεκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων «ἐκ δεξιᾶς εἰς δεξιάν», λατινιστὶ δὲ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων «dextro versum».

Οὕτω εἰς τὴν κωμῳδίαν «Curculio» τοῦ Πλαύτου, ὁ Παλίνουρος λέγει: «Ἐὰν θέλῃς νὰ προσκυνήσῃς τοὺς θεοὺς πρέπει νὰ στρέψῃς πρὸς τὴν δεξιὰν χεῖρα».

Διεσώθη μέχρις ἡμῶν ὕμνος τοῦ Καλλιμάχου, ὅστις ἐψάλλετο ὑπὸ τῶν ἱερέων τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς Δῆλον κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περιοδειῶν καὶ ὁ ὁποῖος κατ' οὐσίαν λέγει τὰ ἑξῆς: «Λατρεύοντες καὶ προσευχόμενοι τοὺς θεοὺς συνήθιζαν νὰ στρέφωνται πρὸς τὰ δεξιά».

Ἡ περιοδεία πέριξ ἱερῶν τόπων συναντᾶται πανταχοῦ. Οἱ προσκυνηταὶ τῆς Μέκκας ἐκτελοῦν περιοδείαν πέριξ τῆς Καάμπα.

Μεταξὺ τῶν Ἰνδῶν τὸ αὐτὸ συνέβαινεν ἀνέκαθεν. Μόλις ἐγερθῇ τῆς κλίνης του τὴν πρωΐαν, ὁ Βραχμάνος στρέφων τὸ πρόσωπον πρὸς Ἀνατολὰς προσκυνᾷ τὸν Ἥλιον καὶ κατόπιν βαδίζει πρὸς δυσμὰς διὰ τοῦ νότου λέγων ταυτοχρόνως «ἀκολουθῶ τὴν πορείαν τοῦ ἡλίου».

Ὁ μυστικὸς τέλος χορὸς τῶν Δρυΐδῶν πέριξ τοῦ «καιρν» δηλαδὴ τοῦ σωροῦ τῶν ἱερῶν λίθων ἦτο ἐπίσης ἓν εἶδος περιοδείας. Ὁ ἱερεὺς περιεφέρετο πάντοτε τρεῖς φορὰς ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τῆς δεξιᾶς χειρὸς πέριξ τοῦ «καιρν», συνοδευόμενος ὑφ' ὅλων τῶν πιστῶν.

Ὁ Τίλαντ εἰς τὸ βιβλίον του περὶ τῆς Κελτικῆς θρησκείας γράφει ὅτι «εἰς τὰς Σκωτικὰς νήσους οἱ πιστοὶ

οὐδέποτε ἤρχοντο κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν βωμόν, ἀλλ' ἐβάδιζον τρὶς πέριξ αὐτοῦ ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς μιμούμενοι τὴν πορείαν τοῦ ἡλίου».

Ὁ τύπος αὐτὸς τῶν περιοδειῶν ἀναφέρεται ἀναντιρρήτως εἰς τὴν ἡλιολατρείαν, διότι ἐτελεῖτο πάντοτε πέριξ ἑνὸς ἱεροῦ τόπου, ὅπως ἀκριβῶς ὑποτίθεται ὅτι ὁ ἥλιος κινεῖται πέριξ τῆς γῆς. Καίτοι δὲ ἡ ἡλιολατρεία δὲν ὑφίσταται εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, γράφει ὁ ἀδ.˙. Μάκεϋ. ἐν τούτοις αὐτὴν ὑπαινίσσεται διὰ τῶν περιοδειῶν ὡς καὶ διὰ τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν κατέχουν οἱ ἀξ.˙. μιᾶς Στ.˙. ὡς καὶ τοῦ συμβόλου τῆς «στιγμῆς ἐντὸς κύκλου».

Οὕτω οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αἱ Τεκτονικαὶ περιοδεῖαι ἔχουν πολὺ παλαιὰν τὴν προέλευσίν των.

Τὸ αὐτὸ φρονεῖ καὶ ὁ ἀδ.˙. Haywood, ὅστις τονίζει ὅτι αἱ περιοδεῖαι ἀποτελοῦν κληρονομίαν ἀρχαιοτάτων χρόνων.

Ὁ Pike γράφει ὅτι αἱ περιοδεῖαι συμβολίζουν τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ ὁποῖος ἤρχισεν ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν καὶ διὰ τῆς Μεσογείου ἦλθεν εἰς τὴν Δύσιν ἀκολουθῶν τὴν πορείαν τοῦ ἡλίου.

Ὁ ἀδ.˙. Haywood καταλήγει εἰς τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα: «Αἱ περιοδεῖαι ἀποτελοῦν προσπάθειαν ἐργασίας ἐν ἁρμονίᾳ μὲ τοὺς νόμους τῆς φύσεως. Μᾶς διδοὺν τὸ μυστικὸν τῆς ἀνθρωπίνης προσπαθείας. Ὁ κατὰ τῆς φύσεως πόλεμος ἀποτελεῖ αὐτοκτονίαν: ἡ μετ' αὐτῆς ὅμως συνεργασία ἀποτελεῖ δύναμιν. Ἡ πληρότης τῆς ζωῆς ἔγκειται εἰς τὸ νὰ ἀκολουθοῦμεν τοὺς κύκλους της καὶ νὰ κινούμεθα ἐν συνεργασίᾳ μὲ τοὺς παλμούς της. Καὶ μόνον οὕτω ἀνερχόμεθα τὰς βαθμίδας τῆς ζωῆς».

Τέλος ὁ ἀδ.˙. J. Boucher εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῆς «Τεκτονικῆς Συμβολικῆς» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Τεκτονισμὸς οὐδὲν ἐπιβάλλει θρησκευτικὸν ἢ φιλοσοφικὸν δόγμα. Εἰς τοῦτο συμφωνεῖ ἀπολύτως μὲ τὰς ἀρχαιοτάτας τῶν μυήσεων. Δὲν τὸν ἐνδιαφέρουν αἱ θρησκεῖαι καὶ αἱ φιλοσοφίαι ἀφοῦ εὑρίσκεται ἔξω καὶ ὑπεράνω αὐτῶν

Εἰς τὰς τέσσαρας περιοδείας του, ὁ νεομύητος ἐξέρχεται ἐν ἀρχῇ ἀπὸ τὴν Γῆν (ἀπὸ τοῦ Σκ.˙. Θαλ.˙. εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ναοῦ). Καθαρίζεται κατόπιν διὰ τοῦ Ἀέρος, τοῦ Ὕδατος καὶ τοῦ Πυρός. Ἀπαλλάσσεται δηλαδὴ διαδοχικῶς ἀπὸ τὴν ὑλικὴν ζωήν, τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν θρησκείαν καὶ φθάνει εἰς τὴν Καθαρὰν Μύησιν. Μὲ τὰς τέσσαρας αὐτὰς περιοδείας πραγματοποιεῖται καὶ ἡ Πυθαγόρειος «Τετρακτύς». Ὁ νεομύητος ἐξερχόμενος τοῦ Ναοῦ ἂς ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του πλέον τὸ ρητὸν τὸ χαραγμένον κατὰ τὰς ἀρχαίας μυήσεις ἐπὶ τῆς ἐκ γρανίτου βάσεως τῆς τετραμόρφου Σφιγγὸς μὲ τοὺς ὄνυχας τοῦ Λέοντος, τὰς πτέρυγας τοῦ Ἀετοῦ, τὸ σῶμα τοῦ Ταύρου καὶ τὸ πρόσωπον Ἀνθρώπου, ρητὸν τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶναι ὁ κανὼν τοῦ τελείου Τέκτονος:

«Γνωρίζειν, θέλειν, τολμᾶν, σιγᾶν». Νὰ γνωρίζῃς μὲ ἀντίληψιν (ἄνθρωπος) νὰ θέλῃς μὲ θέρμην (λέων), νὰ τολμᾷς μὲ θάρρος (ἀετὸς) καὶ νὰ σιγᾷς μὲ δύναμιν (ταῦρος).

Μόνον διὰ μιᾶς ἀπολύτου ἐπιβολῆς τῆς θελήσεώς του ὁ βέβηλος τῆς χθὲς θὰ καταστῇ ὁ «ἐκ νέου γεννηθείς», δηλαδὴ τὸ Πνεῦμα διὰ τὸ ὁποῖον μιὰ νέα ζωὴ θὰ ξεδιπλώσῃ τοὺς πολυτίμους κύκλους τῆς πνευματικῆς της λαμπρότητος.

Περιοδεύοντες Τέκτονες (Travelling Masons). Ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρουσα διὰ τὸν μελετητὴν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ Τεκτονισμοῦ εἶναι ἡ χρονικὴ περίοδος τῶν Μέσων Αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ ὅτε ὁλόκληρον τὴν πολιτισμένην ἕως τότε Εὐρώπην διέσχιζον αἱ Ἑταιρίαι ἐκεῖναι τῶν ἐργατῶν, αἱ ὁποῖαι διήρχοντο ἀπὸ χώρας εἰς χώραν καὶ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ὑπὸ τὸ ὄνομα «ταξιδεύοντες ἢ περιοδεύοντες Τέκτονες» πρὸς τὸν σκοπὸν ἀνοικοδομήσεως θρησκευτικῶν κτιρίων. Καὶ δὲν ὑπάρχει χώρα τῆς Εὐρώπης, ἡ ὁποία νὰ μὴ περιέχῃ δείγματα τῆς ἱκανότητος τῶν Τεκτόνων αὐτῶν. Οἱ συνεταιρικοὶ αὐτοὶ Τέκτονες ἀποτελοῦν τὸ μόνον φωτεινὸν σημεῖον κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς ἐκείνους χρόνους.

Ὁ Clavel εἰς τὴν «Γραφικὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» ἀνάγει τὴν καταγωγὴν τῶν οἰκοδομικῶν αὐτῶν Ἑταιριῶν εἰς τὰ «Collegia Artificum», ἤτοι Κολλέγια Τεχνιτῶν τὰ ἱδρυθέντα ὑπὸ τοῦ Νουμᾶ ἐν Ρώμῃ τὸ 714 πρὸ Χριστοῦ καὶ τὰ ὁποῖα ἀπετελοῦντο ἀρχικῶς μόνον ἀπὸ Ἕλληνας τεχνίτας προσκληθέντας ἀπὸ τὸν ἐν λόγῳ Ρωμαῖον νομοθέτην διὰ νὰ καλλωπίσουν τὴν πρωτεύουσάν του. Αἱ συντεχνίαι αὗται ἐξηκολούθησαν κατόπιν ὑφιστάμεναι καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα (βλ. καὶ Ρωμαϊκὰ Κολλέγια Τεχνιτῶν) τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους. Αἱ ἀδελφότητες αὗται ἤρχισαν ἐξασθενοῦσαι μὲ τὴν εἰσβολὴν τῶν βαρβάρων, ἀλλ' ἤνθισαν ἐκ νέου κατόπιν μὲ τὸν Χριστιανισμόν. Κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα μ.Χ. ἐγκατεστάθησαν ἐν Λομβαρδίᾳ ὡς ἐλευθέρα Συντεχνία.

Ὅταν ἡ Ἰταλία διῃρέθη εἰς διάφορα κράτη, ἓν ἐξ αὐτῶν ἦτο καὶ ἡ ἐλευθέρα Δημοκρατία τοῦ Κόμο εἰς τὴν ὁποίαν κατέφυγον πολλοὶ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Βανδάλων καὶ τῶν Γότθων. Οἱ τεχνῖται τοῦ Κόμο κατέστησαν ὀνομαστοὶ ἀποκληθέντες Κοματσῖνοι ἢ Κομακινοί. Ἡ Ἑταιρία των ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἀνεγνωρισμένους τεχνίτας καὶ ἀρχιτέκτονας ἐν αὐτῇ δὲ δὲν ἐγίνοντο δεκτοὶ οἱ μαθητευόμενοι ἢ ἄλλοι ἐργάται. Καὶ διὰ τοῦτο ἀπεκλήθησαν «Ἐλεύθεροι καὶ Ἀποδεδεγμένοι Τέκτονες». Αὐτοὶ ἐξηπλώθησαν κατόπιν καὶ εἰς τὰ βορείως τῆς Ἰταλίας μέρη τῆς Εὐρώπης ὅπου ὁ Χριστιανισμὸς εἶχεν ἀνάγκην ναῶν.

Ὁ Thomas Hope εἰς τὸ «Ἱστορικὸν Δοκίμιον Ἀρχιτεκτονικῆς» ἐξήντλησε τὸ θέμα τοῦτο ἀφηγούμενος ὅτι οἱ Τέκτονες αὐτοὶ εἶχον τὸ μονοπώλιον τῆς ἀνεγέρσεως Ναῶν καὶ ἦσαν ἀπηλλαγμένοι πάσης φορολογίας. Ὠργανώθησαν οὕτω πλήρως μὲ ἰδίους νόμους, ἰδίους κανονισμοὺς καὶ ἰδίαν διοίκησιν. Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ οἰκοδομήσουν εἰς ἕνα μέρος ἕνα ναόν, κατεσκεύαζον πρῶτον «καλύβας ἢ Στοάς» ὅπως ἐλέχθησαν κατόπιν, εἰς τὰς ὁποίας διέμενον. Ἐπὶ δέκα ἐργατῶν ἐτοποθετεῖτο εἰς Ἐπόπτης, ὁ ὁποῖος ἐπλήρωνε τὰ ἡμερομίσθιά των καὶ παρηκολούθει τὴν ἐργασίαν των. Καὶ ἐπὶ τοῦ συνόλου προΐστατο εἰς ἐπιθεωρητὴς ἢ διευθυντὴς καλούμενος Μάγιστρος.

Ὁ Abbé Grandidier εἰς ἐπιστολήν του περιεχομένην εἰς τὸ τέλος τοῦ «Δοκιμίου ἐπὶ τῶν Πεφωτισμένων» τοῦ Μαρκησίου Luchet ἀναφέρει ἀπὸ τὸ παλαιὸν μητρῷον τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τοῦ Στρασβούργου, τοὺς κανονισμοὺς τῆς Συντεχνίας ἥτις ἀνήγειρε τὸν περίφημον Γοτθικὸν Ναὸν τῆς πόλεως ταύτης. Ὁ Ναὸς αὐτὸς ἤρχισεν ἀνεγειρόμενος τὸ 1277 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Μαγίστρου Erwin Steinbach. Οἱ Τέκτονες ὑπὸ τὰς διαταγάς του διῃροῦντο εἰς Διδασκάλους, Ἑταίρους καὶ Μαθητάς. Ὁ τόπος συγκεντρώσεώς των ἐλέγετο «καλύβη» (Hütte). Ἐχρησιμοποίουν τὰ ἐργαλεῖα των ὡς ἐμβλήματα. Εἶχον ὡρισμένα σημεῖα καὶ λέξεις ἀναγνωρίσεως καὶ ἐδέχοντο τὰ νέα μέλη μὲ περιέργους καὶ μυστικὰς τελετάς, δεχόμενοι ὅμως ὄχι μόνον ἐπαγγελματίας ἀλλὰ καὶ ἐξεχούσας προσωπικότητας μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ κληρικοὺς καὶ ἄνδρας οἵτινες τοὺς ἐπροστάτευον.

Ἡ Ἀδελφότης τοῦ Στρασβούργου κατέστη περιώνυμος καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν καὶ βαθμηδὸν ἀπεκλήθη «Μεγάλη Καλύβη» ἢ Μεγ.˙. Στοὰ ἀσκοῦσα ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἄλλων καλυβῶν τῆς Σουαβίας, τῆς Ἔσσης, τῆς Βαυαρίας, τῆς Φρανκονίας, τῆς Θουριγγίας καὶ τῶν ἄλλων πόλεων. Τὸ 1459 οἱ Διδάσκαλοι τῶν Καλυβῶν αὐτῶν συνελθόντες εἰς Ράτισμπον ἵδρυσαν Ἕνωσιν ἀνακηρύξαντες τὸν Διδάσκαλον τῆς Στοᾶς τοῦ Στρασβούργου ὡς μόνον καὶ ἰσόβιον Μέγαν Διδάσκαλον τῆς Γενικῆς Ἀδελφότητος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων τῆς Γερμανίας.

Παρόμοιαι ὀργανώσεις ὑφίσταντο καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἑλβετίαν. Οἱ τεχνῖται αὐτοὶ εἰσεχώρησαν ἐνωρίτερον εἰς Ἀγγλίαν καὶ Σκωτίαν. Τὰς Ἀδελφότητας αὐτὰς ἐπροστάτευσαν πολλοὶ βασιλεῖς.

Ἀλλ' εἰς τὰς Ἀδελφότητας ἤρχισαν βαθμηδὸν εἰσχωροῦντες ἄνδρες μὴ ἐπαγγελματίαι, οὐδεμίαν ἔχοντες σχέσιν μὲ τὴν Οἰκοδομικὴν ἢ τὴν Ἀρχιτεκτονικήν. Ἄνδρες διανοούμενοι, φιλόσοφοι, ἐπιστήμονες, ἀναζητοῦντες καταφύγιον ἀσφαλὲς ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἀλχημισταὶ κ. ἄ. Οὕτω ἐδημιουργήθη βαθμηδὸν ὁ πυρὴν τοῦ Θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ, ὅστις τε-

λικῶς ἐκυριάρχησεν ἕως ὅτου ἐξετόπισε τελείως τὸν Ἐπαγγελματικὸν καὶ κατέστη ἡ σημερινὴ φιλοσοφικὴ ὀργάνωσις ἡ συνεχίζουσα ὑπὸ νέαν μορφὴν τὴν μυστηριακὴν διδασκαλίαν τῶν παρεμφερῶν ὀργανώσεων τῆς ἀρχαιότητος.

Περιοδεύουσαι Στοαί. Οὕτω καλοῦνται αἱ στρατιωτικαὶ Τεκτονικαὶ Στοαὶ εἰς τὰς ὁποίας βάσει εἰδικοῦ ἱδρυτικοῦ διπλώματος τῆς Μεγ.·. Στοᾶς ὑφ' ἣν ὑπάγονται, ἐπιτρέπεται νὰ μετακινοῦνται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀκολουθοῦσαι τὰ στρατιωτικὰ συντάγματα εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι προσηρτημέναι.

Περίσκεψις (circumspection). Ἐὰν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἐπιβάλλεται ἡ περίσκεψις, εἰς τοὺς Τέκτονας ἀποτελεῖ ἐπιτακτικὸν καθῆκον, ἡ δὲ ἔλλειψις περισκέψεως ἀποτελεῖ ἁμάρτημα. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ τὰ Ἀρχαῖα Συντάγματα τοῦ 1722 εἶναι κατηγορηματικὰ (κεφ. VI, 4) : «Ὀφείλετε νὰ εἴσθε προσεκτικοὶ εἰς τοὺς λόγους καὶ τὴν συμπεριφοράν σας οὕτως ὥστε καὶ ὁ πλέον ὀξύνους ξένος νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ ἀνακαλύψῃ τι τὸ ὁποῖον δὲν ἐνδείκνυται νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς αὐτόν. Ἐνίοτε πρέπει ἐπίσης νὰ ἀλλάζητε ὁμιλίαν καὶ νὰ χειρίζεσθε αὐτὴν φρονίμως πρὸς Τιμὴν τῆς Σεβαστῆς Ἀδελφότητος».

Περιστερά (dove). Εἰς τὴν συμβολικὴν τῶν ἀρχαίων ἡ περιστερὰ ἀντεπροσώπευε τὴν ἁγνότητα καὶ τὴν ἀθῳότητα. Εἰς τοὺς χριστιανικοὺς ναοὺς εἰκονίζεται ὡς σύμβολον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἡ περιστερὰ ὑπομιμνήσκει μόνον τὴν ὑπὸ τοῦ Νῶε χρησιμοποίησίν της ὡς ἀγγελιαφόρου. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὰς Τεκτονικὰς Στοὰς τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας περιστεραὶ ἀποτελοῦν τὸ κόσμημα τῶν Τελεταρχῶν, διότι οὗτοι εἶναι οἱ ἀγγελιαφόροι τοῦ Σεβ.·. καὶ τῶν Ἐπ.·. Τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται εἰς ἄλλα δόγματα οὔτε εἰς τὸ Ἀμερικανικόν.

Περιστερᾶς Ἱππόται. Ἐκλειποῦσα μυστικὴ Ἑταιρία κατὰ Τεκτονικὸν ὑπόδειγμα ἀλλ' ἀνδρόγυνος, ἱδρυθεῖσα ἐν Βερσαλλίαις τὸ 1784.

Περιστήθιον (breast plate). Τὸ περιστήθιον ἦτο τὸ κόσμημα τὸ ὁποῖον ἔφερεν ὁ Μέγας Ἱερεὺς καλούμενον ἑβραϊστὶ κ ο - σ ὲ ν μ ὶ ς - π ά ο υ, ἤτοι περιστήθιον τῆς Κρίσεως, διότι δι' αὐτοῦ ὁ Μέγας Ἱερεὺς ἐλάμβανε τὰς θείας ἀπαντήσεις καὶ ἀνήγγελλε τὰς ἀποφάσεις ἐπὶ ζητημάτων ἀφορώντων τὸ καλὸν τῆς κοινότητος καὶ τοῦ λαοῦ. Ἦτο τεμάχιον χρυσοκεντήτου ὑφάσματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκοντο 12 πολύτιμοι λίθοι. Τὸ περιστήθιον ἦτο τετράγωνον, εἶχεν εἰς τὰς ἄνω γωνίας του δύο χρυσοῦς κρίκους ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐδένετο διὰ λεπτῶν χρυσῶν ἁλύσεων εἰς τοὺς ὤμους τοῦ ἐ φ ὸ δ ἢ ἐ φ ω δ ί ο υ (βλ. λ.) τῆς στολῆς ἣν ἔφερεν ὁ Ἀρχιερεύς. Εἰς τὸ κάτω δύο ἄκρα του ὑπῆρχον κυαναῖ ταινίαι μὲ τὰς ὁποίας ἐδένετο εἰς τὴν Ζώνην τοῦ ἐφὸδ διὰ νὰ μένῃ ἀκίνητον. Ἐπὶ τοῦ περιστηθίου ἢ λογείου, ὅπως ἀναφέρεται εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ὑπῆρχον δώδεκα πολύτιμοι λίθοι ἀνὰ τρεῖς εἰς τέσσαρας στίχους. Οἱ λίθοι αὐτοὶ ὡς ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἔξοδον (ΚΗ' 17—21) ἦσαν οἱ ἑξῆς : 1ος στίχος σάρδων, τοπάζιον καὶ σμάραγδος. 2ος στίχος ἄνθραξ, σάπφειρος, ἴασπις. 3ος στίχος λεγύριον, ἀχάτης, ἀμέθυστος. 4ος στίχος χρυσόλιθος, βηρύλλιον, ὀνύχιον. Ἐπὶ τῶν λίθων αὐτῶν ἦσαν χαραγμένα τὰ ὀνόματα τῶν 12 φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ ἀνὰ ἓν εἰς ἕκαστον λίθον.

Τὸ περιστήθιον φέρεται τώρα εἰς τὰ Ἀμερικανικὰ Συμβούλια τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως καὶ συμβολίζει τὰς εὐθύνας πρὸς τήρησιν τῶν νόμων τοῦ Θεσμοῦ. Εἰς οὐδὲν ἄλλο Τεκτονικὸν δόγμα χρησιμοποιεῖται τὸ περιστήθιον ἢ λογεῖον.

Τὸ περιστήθιον δὲν εἶναι ἑβραϊκῆς καταγωγῆς. Τὸ παρέλαβον οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους. Διόδωρος ὁ Σικελὸς γράφει ὅτι παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ὁ Ἀρχιδικαστὴς ἔφερε περὶ τὸν τράχηλόν του χρυσῆν ἅλυσιν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκρέματο «Ζ ῴ δ ι ο ν» ἀποτελούμενον ἀπὸ πολυτίμους λίθους, καλούμενον Ἀ λ ή θ ε ι α.

Ὁ Peter du Val λέγει ὅτι εἶδεν εἰς Κάϊρον μούμιαν περὶ τὸν τράχηλον τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν ἅλυσις ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦτο ἀνηρτημένη χρυσῆ πλάξ μὲ χαραγμένον ἐπ' αὐτῆς ἓν πτηνόν.

Περιστύλιον (Council). Οὕτω καλεῖται τὸ Φιλοσοφικὸν Ἐργαστήριον τοῦ Ἀ.·. Ἀ.·. Σκ.·. Δόγμ.·., τὸ ὁποῖον ἐργάζεται εἰς τοὺς βαθμοὺς 15ον μέχρι 18ον. Ὁ πρόεδρος τοῦ Περιστυλίου φέρει τὸν τίτλον τοῦ Σοφωτάτου. Εἰς τὸ Περιστύλιον γίνονται δεκτοὶ οἱ κατέχοντες τὸν 14ον κατόπιν διαδικασίας καθοριζομένης ὑπὸ τῶν Κανονισμῶν τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος.

Περνεττί, Ἀντώνιος Ἰωσὴφ (Pernetti ἢ Pernety). Σοφὸς Γάλλος γεννηθεὶς εἰς Ροὰν τῆς Γαλλίας τὸ 1716 καὶ ἀποθανὼν εἰς Βαλὰνς τοῦ Δελφινάτου τὸ 1800.

Πολὺ νέος κατετάγη εἰς τὸ μοναχικὸν τάγμα τῶν Βενεδικτίνων τὸ 1765 ὅμως ὁμοῦ μετ' ἄλλων 28 μοναχῶν ἐζήτησε νὰ τὸν ἀπαλλάξουν τοῦ ὅρκου του. Ἀηδιασμένος καὶ ἀπογοητευμένος μὲ τὸ Τάγμα μετέβη εἰς Βερολῖνον, ὅπου ὁ Φρειδερῖκος ὁ Μέγας τὸν διώρισε βιβλιοθηκάριόν του. Μετὰ βραχὺ χρονικὸν διάστημα ἐπέστρεψεν εἰς Παρισίους, ὅπου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἠγωνίσθη νὰ τὸν πείσῃ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν μονὴν τῶν Βενεδικτίνων. Ἠρνήθη καὶ ἐξηκολούθησε νὰ διάγῃ τὸν ἐγκόσμιον βίον. Σὺν τῷ χρόνῳ ὁ Περνεττὶ ἠσπάσθη τὰς μυστικὰς θεωρίας τοῦ Σβέντεμποργκ καὶ ἐδημοσίευσε μετάφρασιν τῶν «Θ α υ μ ά τ ω ν τ ο ῦ Ο ὐ ρ α ν ο ῦ κ α ὶ τ ῆ ς Κ ο λ ά σ ε ω ς».

Μεταβὰς κατόπιν εἰς Ἀβινιὸν ἐγκατέστησεν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Σβεντεμποργίου θεωρίας τὴν Ἀ κ α δ η μ ί α ν τ ῶ ν Π ε φ ω τ ι σ μ έ ν ω ν (βλ. λ.) ἀποτελουμένην ἀπὸ τοὺς τρεῖς πρώτους Ἐλευθεροτεκτονικοὺς βαθμοὺς εἰς τοὺς ὁποίους προσέθεσε καὶ ἕνα μυστηριακόν, τὸν «Ἀ λ η θ ῆ Τ έ κ τ ο ν α».

Τὸ Ἐλευθεροτεκτονικὸν αὐτὸ Δόγμα μετεφέρθη βραδύτερον ὑπό τινων ὀπαδῶν τοῦ Περνεττὶ εἰς Μομπελλιὲ καὶ ἐτροποποιήθη ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀ κ α δ η μ ί α τ ῶ ν Ἀ λ η θ ῶ ν Τ ε κ τ ό ν ω ν».

Ἐκτὸς τοῦ σημαντικοῦ Τεκτονικοῦ ἔργου του εἰς Ἀβινιὸν ὁ Περνεττὶ ἐφεῦρε καὶ πολλοὺς ἄλλους Τεκτονικοὺς βαθμοὺς πρὸς πλήρη κατανόησιν τῆς ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας τοῦ Τάγματος, εἰς αὐτὸν δὲ ἀποδίδεται καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ Ἱππ.·. τοῦ Ἡλίου, ὅστις εἶναι τώρα ὁ 28ος τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγμ.·..

Ὁ Ἀντώνιος Ἰωσὴφ Περνεττὶ ἦτο ἐξαιρετικῶς μορφωμένος ἀνὴρ καὶ πολυγραφικότατος συγγραφεύς, ἐκδόσας πολλὰ ἔργα περὶ μυθολογίας, καλῶν τεχνῶν, θεολογίας, γεωγραφίας, φιλοσοφίας καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν. Ἐπίσης ἐξέδωσε καὶ μεταφράσεις λατίνων συγγραφέων. Εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς ἐσωτερικῆς του φιλοσοφίας ὁ Τεκτονισμὸς πολλὰ ὀφείλει εἰς τὸν σοφὸν αὐτὸν ἀδελφόν.

Περοῦ. Εἶναι περίεργος ἡ στενὴ σχέσις ἡ ὑφισταμένη μεταξὺ τῆς λατρείας τοῦ ἀρχαίου λαοῦ τοῦ Περοῦ, τῶν Ἴ ν κ α (βλ. λ.) καὶ τῆς λατρείας ἄλλων λαῶν τοῦ ἀνατολικοῦ ἡμισφαιρίου οἱ ὁποῖοι ἐν τούτοις εἰς οὐδεμίαν εἶχον ἔλθη ποτὲ ἐπικοινωνίαν μὲ τοὺς πρώτους κατοίκους τῆς νέας ἠπείρου. Τοῦτο ἀκριβῶς ἀποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν τῆς καταποντισθείσης Ἀτλαντίδος.

Ἡ αὐτοκρατορία τῶν Ἴνκα διακρίνεται εἰς τὸν μεγάλον πολιτισμὸν τῆς προκολομβιανῆς Ἀμερικῆς, τὸν καταστραφέντα μὲ τὴν Ἱσπανικὴν εἰσβολήν. Ἡ αὐτοκρατορία αὐτὴ εἶχε ἴδιον κοινωνικὸν σύστημα στηριζόμενον ἐπὶ θρησκευτικῆς παραδόσεως. Ἡ ἰδιωτικὴ ἰδιοκτησία δὲν ὑπῆρχε διότι τὰ πάντα ἀνῆκον εἰς τὸν Ἴνκα, τὸν ἡγεμόνα, ὑπερτάτην ἐνσάρκωσιν τοῦ Θείου ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ λαὸς κατενέμετο εἰς τάξεις ἑκάστη τῶν ὁποίων εἶχεν ἰδιαίτερον ἀρχηγόν, ὅστις ἦτο συγχρόνως καὶ δικαστής. Κάθε τάξις κατῴκει εἰς ἓν χωρίον. Δέκα τῶν τάξεων αὐτῶν ἀπετέλουν μίαν ἑνότητα μὲ ἴδιον ἀρχηγόν. Δέκα τοιαῦται ἑνότητες ἐσχημάτιζον μίαν μεγαλυτέραν, ὅλαι δὲ αἱ μεγαλύτεραι αὐταὶ ἑνότητες ἀπετέλουν ἓν σῶμα. Ὁ Ἴνκα ἦτο ὁ ἀνώτατος ἀρχηγός. Παρεχώρει τὰς γαίας εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς οἰκογενειῶν, οἵτινες τὰς ἐκαλλιέργουν καταβάλλοντες φόρον εἰς εἶδος ἐκ τῶν προϊόντων των. Ἡ θρησκεία των ἦτο ἡ λατρεία τοῦ Ἡλίου, τοῦ ὁποίου υἱὸς ἦτο ὁ Ἴνκα, ἐνῷ ἡ σύζυγός του ἐθεωρεῖτο θυγάτηρ τῆς Σελήνης. Ἀντικείμενα λατρείας τῶν Ἴνκα ἦσαν ἐπίσης ὁ πλανήτης Ἀφροδίτη, ὁ ἀστερισμὸς τῶν Πλειάδων, ὁ κεραυνός.

Οἱ ἱερεῖς ἤσκουν μαγείαν. Ἐπὶ κεφαλῆς των εὑρίσκε-

το ὁ Μέγας Ἀρχιερεύς, συγγενὴς πάντοτε τοῦ Ἴνκα. Οὐδέποτε ἔτρωγε κρέας καὶ ἔπινε μόνον ὕδωρ. Ὁλόκληρον τὸ ἱερατεῖον τῶν Ἴνκα ἐπεδίδετο εἰς μαντείας. Οἱ ἱερεῖς περιήρχοντο εἰς ἔκστασιν τῇ βοηθείᾳ ναρκωτικῶν φυτῶν.

Ὑπῆρχεν ἐπίσης καὶ μία τάξις γυναικῶν κληρικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκαλοῦντο αἱ «παρθένοι τοῦ Ἡλίου». Αἱ Ἑστιάδες αὗται, ὅπως καὶ αἱ ὁμώνυμοί των εἰς τὴν ἀρχαίαν Ρώμην, ἐφύλαττον τὸ Ἱερὸν Πῦρ τὸ ὁποῖον ἔκαιε πάντοτε καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖον μετεδίδετο εἰς ὡρισμένην ἡμέραν τοῦ ἔτους τὸ φῶς εἰς τοὺς ἄλλους ναούς. Τὸ φῶς αὐτὸ ἀνενεοῦτο εἰς τελετὴν ὑπενθυμίζουσαν τὴν σύγχρονόν μας τελετὴν τοῦ Φωτὸς εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως τῶν Ἱεροσολύμων. Τὸ φῶς αὐτὸ ἐλαμβάνετο ἀπὸ τὸν ἥλιον μὲ τὴν βοήθειαν ἑνὸς καθρέπτου. Ἐὰν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τελετῆς ὁ οὐρανὸς ἦτο νεφοσκεπής, τὸ ἱερὸν πῦρ ἐδημιουργεῖτο μὲ τὴν τριβὴν δύο ξύλων. Οἱ ἀρχαῖοι αὐτοὶ Περουβιανοὶ ἐπίστευον εἰς ἕν εἶδος οὐρανίου παραδείσου διὰ τοὺς καλοὺς καὶ μίαν κόλασιν διὰ τοὺς κακούς. Ἡ ὁδηγοῦσα εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ἅδου ὁδὸς κατέληγεν εἰς μέγαν ποταμὸν (ὅπως ἀκριβῶς ἀνέφερε καὶ ἡ μυθολογία τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων), τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ διαβοῦν.

Τὰ ἀνωτέρω ἐξετέθησαν διὰ νὰ καταδειχθῇ ἡ κοινὴ καταγωγὴ τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων ὅλων τῶν λαῶν τῶν οἰκούντων τὴν ὑδρόγειον.

Εἰς τὸ Μεξικόν, τὸ Περοῦ, τὴν Κίνα, τὴν Βαβυλῶνα, τὰς Ἰνδίας, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Αἴγυπτον παρατηρεῖται ταυτότης παραδόσεως θρησκευτικῆς. Ἀποτελεῖ καὶ τοῦτο ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἀτλαντίδος καὶ τῆς Λεμουρίας, τῶν ἐξαφανισθεισῶν ἠπείρων τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι αἰφνιδίως διεσκορπίσθησαν, κατασπαρέντες εἰς ἄλλα σημεῖα τῆς γῆς.

***

Εἰς τὴν σημερινὴν Δημοκρατίαν τοῦ Περοῦ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἰσήχθη, ὡς λέγεται, ὑπὸ τῶν Γάλλων τὸ 1807, κατηργήθη ὅμως τῇ ἐπεμβάσει τῆς Ἐκκλησίας τὸ 1813. Πάντως εἶναι ἐξηκριβωμένον ὅτι Στοαὶ ἐλειτούργουν τὸ 1821 καὶ ὅτι τὸ 1830 ἱδρύθη καὶ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·.. Τὸ 1852 ἐσχηματίσθη ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τοῦ Περοῦ, περὶ τὸ 1859 δὲ ἐσχηματίσθη καὶ Μεγ.·. Στ.·..

Περσικὸν Φιλοσοφ. Δόγμα. Ἐλευθεροτεκτονικὸν δόγμα ἐμφανισθὲν ἐν Γαλλίᾳ τὸ 1819. Οἱ ἱδρυταί του ἐβεβαίουν ὅτι τοῦτο εἶχεν ἱδρυθῆ τὸ 1818 εἰς Ἐρζερούμ ἀπὸ Πέρσας. Ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους ἑπτὰ βαθμούς: 1) Μαθητής, 2) Ἑταῖρος, 3) Διδάσκαλος Ἱππότης τοῦ Ἡλίου, 4) Ἀρχιτέκτων ὅλων τῶν Δογμάτων Ἱππ.·. τῆς Φιλοσοφίας τῆς καρδίας, 5) Ἱππότης τοῦ Ἐκλεκτισμοῦ καὶ τῆς Ἀληθείας, 6) Διδάσκαλος Καλὸς Ποιμήν, 7) Σεβάσμιος Μέγας Ἐκλεκτός.

Τὸ Δόγμα αὐτὸ οὐδέποτε ἀπέκτησε πολλοὺς ὀπαδούς, ἔχει δὲ πρὸ πολλοῦ ἐκλείψει.

Περὼ Γαβριὴλ Λουΐ (Peraù). Γάλλος Ἀββᾶς καὶ διανοούμενος, μέλος τῆς Ἑταιρίας τῆς Σορβόννης * εἰς Σεμούρ 1700 † ἐν Παρισίοις 1767. Διεκρίνετο διὰ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν εὐθύτητά του. Καίτοι οὐδέποτε ὑπῆρξε Τέκτων ἐξέδωσεν ἐν Γενεύῃ τὸ 1742 τὸ ἔργον «Τὸ Μυστικὸν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων», τὸ ὁποῖον περιγράφει τὰς τελετὰς καὶ ὁδηγίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ κατὰ τρόπον ἐντελῶς φιλικὸν καὶ μὲ εὐγένειαν ἤθους. Ὁ Ἀββᾶς Λαροντὰν (βλ. λ.) ἀπεπειράθη βραδύτερον νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν Περὼ τὸ ἰδικόν του κακόηθες καὶ ὑβριστικὸν ἔργον «Ἡ συντριβὴ τῶν Μασόνων», ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε.

Πεφωτισμένοι (Illuminati). Μυστικὴ Ἑταιρία ἱδρυθεῖσα τὴν 1 Μαΐου 1776 ὑπὸ τοῦ Ἀδὰμ Βάϊσχαουπτ (βλ. λ.) καθηγητοῦ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Ἴγκλστάντ. Ὁ ἱδρυτής του τὴν ἀπεκάλεσεν ἀρχικῶς «Τάγμα τοῦ Σπαρτάκου», βραδύτερον ὅμως τῆς ἔδωσε τὸ ὄνομα μὲ τὸ ὁποῖον κατέστη παγκοσμίως γνωστή. Σκοπός της ἦτο ἡ ἀμοιβαία βοήθεια καὶ ὑποστήριξις τῶν μελῶν της καὶ ἡ ἐπίτευξις ἀνωτάτου βαθμοῦ ἠθικῆς καὶ ἀρετῆς καὶ ἡ δημιουργία θεμελίων πρὸς μεταρρύθμισιν τοῦ κόσμου διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ τῶν καλῶν ἀνθρώπων ὅπως ἀντιταχθοῦν κατὰ τῆς προόδου τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἀνηθικότητος. Τὸ τάγμα ὠργανώθη κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν Τεκτονικῶν θεσμῶν μὲ μυστικὰ σημεῖα ἀναγνωρίσεως, μὲ ἐσωτερικὴν διδασκαλίαν καὶ μὲ κλιμάκια βαθμῶν.

Ὁ Βάϊσχαουπτ καίτοι μεταρρυθμιστὴς εἰς τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις, ἦτο ἀρχικῶς Ἰησουΐτης καὶ διὰ τοῦτο προσέδωσε ποιάν τινα ἀκαμψίαν εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν Πεφωτισμένων. Ὧν καὶ ὁ ἴδιος Τέκτων, μυηθεὶς εἰς Στοὰν τοῦ Μονάχου, ἐδανείσθη ἐκεῖθεν ὁλόκληρον τὴν μυστηριακὴν ὀργάνωσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἔχων συνεργάτην καὶ βοηθὸν τὸν βαρῶνον Φὸν Κνίγκε (Knigge) ζηλωτὴν καὶ καλῶς μορφωμένον Τέκτονα, ὅστις προσεχώρησεν εἰς τοὺς «Πεφωτισμένους» τὸ 1780 καὶ κατέστη σὺν τῷ χρόνῳ ὁ δεύτερος ἀρχηγὸς τοῦ Τάγματος.

Εἰς τὴν ἐσωτερικήν του ὀργάνωσιν τὸ Τάγμα τῶν Πεφωτισμένων (ἢ ὁ Φωτισμός, ὅπως ἐλέγετο ἐνίοτε), διηρεῖτο εἰς τρεῖς τάξεις: 1) Τὸ Φυτώριον, 2) τὸν Συμβολικὸν Τεκτονισμὸν καὶ 3) Τὰ Μυστήρια. Ἑκάστη τῶν τάξεων αὐτῶν ὑποδιηρεῖτο εἰς διαφόρους βαθμούς, ὡς ἀκολούθως:

Α'. Φυτώριον:

1. Νεόφυτος.
2. Μινερβάλ.
3. Ἐλάσσων πεφωτισμένος.

Β'. Συμβολικὸς Τεκτονισμός:

Οἱ τρεῖς πρῶτοι βαθμοὶ ἀπενέμοντο συγχρόνως χωρὶς κανὲν τυπικὸν καὶ ἀκολούθως ἤρχοντο οἱ βαθμοί:

4. Μείζων Πεφωτισμένος ἢ Σκῶτος Νεόφυτος.
5. Πεφωτισμένος Ἡγέτης ἢ Σκῶτος Ἱππότης.

Γ'. Τὰ Μυστήρια:

Ταῦτα διηροῦντο εἰς Μικρὰ καὶ Μεγάλα Μυστήρια. Τὰ μικρὰ Μυστήρια ἦσαν:

6. Πρεσβύτης, Ἱερεὺς ἢ Ἐπόπτης.
7. Πρίγκιψ ἢ Ἀντιβασιλεύς.

Τὰ μεγάλα Μυστήρια ἦσαν:

8. Μάγος.
9. Ρὲξ ἢ Βασιλεύς.

Πᾶς ἔχων τὰ προσόντα καὶ ἡλικίαν 18 ἐτῶν ἐγίνετο δεκτὸς ὡς Νεόφυτος.

Καὶ μετὰ δοκιμασίαν, ὄχι μικροτέραν τοῦ ἔτους, ἐγίνετο δεκτὸς εἰς τὸν β' καὶ γ' βαθμὸν καὶ οὕτω καθεξῆς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, ἐλάχιστοι ὅμως ἔφθανον εἰς τὸν 8ον καὶ 9ον βαθμόν, εἰς τοὺς ὁποίους περιείχοντο οἱ βαθύτεροι μυστικοὶ σκοποὶ καὶ ἐπιδιώξεις τοῦ Τάγματος.

Οἱ Πεφωτισμένοι ἐξέλεγον δι' ἑαυτοὺς ψευδώνυμα κλασσικοῦ χαρακτῆρος. Οὕτω ὁ Βαϊσχαουπτ ἐκαλεῖτο «Σπάρτακος», ὁ Κνίγκε «Φίλων», ὁ Zwack, ἐκ τῶν ἡγετῶν ἐπίσης, «Κάτων». Ἔδιδαν ψευδώνυμα καὶ εἰς τὰς χώρας. Τὸ Ἴγκολστάντ ὅπου ἱδρύθη τὸ πρῶτον τὸ Τάγμα, ἐκαλεῖτο Ἐλευσίς. Ἡ Αὐστρία ἐλέγετο Αἴγυπτος, διότι ἀπέκλειε ἀπὸ τὰ ἐδάφη της τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Τὸ Μόναχον ἐλέγετο Ἀθῆναι καὶ ἡ Βιέννη Ρώμη. Τὸ Τάγμα εἶχεν ἐπίσης ἴδιον Ἡμερολόγιον. Οἱ μῆνες εἶχον περίεργα ὀνόματα. Ντίμεχ ἐλέγετο ὁ Ἰανουάριος καὶ Μπῆμεχ ὁ Φεβρουάριος. Εἶχον ἐπίσης κρυπτογραφικὴν γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν διεξήγετο ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Τάγματος. Τὸ σχῆμα |_| τὸ ὁποῖον τώρα χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῶν Τεκτόνων διὰ νὰ σημάνῃ Στοάν, ἐφευρέθη καὶ ἐχρησιμοποιήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Πεφωτισμένων.

Τὸ τάγμα ἦτο ἀρχικῶς πολὺ διαδεδομένον καὶ εἶχε πλέον τῶν δύο χιλιάδων ὀνόματα εἰς τὰ μητρῷα του, μεταξὺ τῶν ὁποίων τινὰ ἀνῆκον εἰς τοὺς διαπρεπεστέρους ἄνδρας τῆς Γερμανίας. Ἐπεξετάθη ταχέως καὶ εἰς ἄλλας χώρας. Στοαί του δὲ ὑπῆρχον εἰς τὴν Γαλλίαν, τὸ Βέλγιον, τὴν Ὁλλανδίαν, τὴν Δανίαν, τὴν Σουηδίαν, Πολωνίαν, Οὐγγαρίαν καὶ Ἰταλίαν. Ἀρχικὸς σκοπὸς τῶν Πεφωτισμένων ἦτο ἡ ἀνύψωσις τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς. Δυστυχῶς μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, καταχρήσεις εἰσεχώρησαν εἰς τὸν Θεσμὸν καὶ ὑπὸ τὴν ἐπή-

ρειαν ἀναξίων ἀνδρῶν παρεισφρυσάντων, ὅπως συμβαίνει ἐνιαχοῦ καὶ σήμερον, τὸ σύστημα τὸ καθαρῶς ἐσωτερικὸν διεφθάρη. Τούτου ἐπωφελήθησαν διάφοροι ἀντίπαλοι, ὅπως ὁ Μπάρρουελ καὶ ὁ Ρόμπισον, διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν καὶ τοῦ ἀποδώσουν καὶ πολλὰς ἀδίκους κατηγορίας. Οἱ Πεφωτισμένοι, ὅπως ἦτο φυσικόν, ἦλθον εἰς σύγκρουσιν μὲ τοὺς Ἰησουΐτας καὶ τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, αἱ ὁποῖαι ἀπηγόρευον τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως. Οἱ κληρικοὶ ἑπομένως κατέστησαν ἀδιάλλακτοι ἐχθροὶ καὶ ὁ πόλεμός των ὑπῆρξε τόσον ἀποτελεσματικός, ὥστε τὴν 22 Ἰουνίου, ὁ Ἐκλέκτωρ τῆς Βαυαρίας ἀπηγόρευσε τὴν λειτουργίαν τοῦ Τάγματος δι' εἰδικοῦ διατάγματος. Πολλὰ τῶν μελῶν του ἐφυλακίσθησαν ἢ κατεδικάσθησαν εἰς μέγα πρόστιμον καὶ μερικὰ ἐξ αὐτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Βάϊσχαουπτ, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν χώραν.

Τὰ διατάγματα τοῦ Ἐκλέκτορος τῆς Βαυαρίας ἐπανελήφθησαν τὸν Μάρτιον καὶ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1785 καὶ οὕτω τὸ Τάγμα ἤρχισε νὰ παρακμάζῃ καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος εἶχε παύσῃ νὰ ὑφίσταται.

Ἀλλ' ἐξηκολούθησε νὰ ὑφίσταται ἐντὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκληροδότησεν ὁλόκληρον τὴν ἐσωτερικὴν του φιλοσοφίαν. Πολλοὶ τῶν βαθμῶν τοῦ φιλοσοφικοῦ Τεκτονισμοῦ, ἰδίως εἰς τὸ Α.·. καὶ Απ.·. Σκωτικὸν Δόγμα, στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν Πεφωτισμένων.

Ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως εἶναι γνωστόν, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ ἔργου τούτου ἔχει τονισθῆ, ὅτι τὰ πρῶτα κέντρα Τεκτονικῶν μελετῶν ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ τοὺς Ἀ λ χ η μ ι σ τ ά ς, τοὺς Μ υ σ τ ι κ ο ύ ς, τοὺς ὀπαδοὺς τῶν Ἀποκρύφων Ἐπιστημῶν, ἤτοι τοὺς Π ε φ ω τ ι σ μ έ ν ο υ ς τ ῆ ς Ἀ β ι ν ι ό ν (βλ. λ.), τοὺς Ροδοσταύρους καὶ τοὺς Μαρτινεζιστάς. Ὅλοι αὐτοὶ προσήρμοσαν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὴν Μυστικὴν Ἐπιστήμην, τῆς ὁποίας κατεῖχον τὴν παράδοσιν:

Στοιχεῖα τῆς Ἐπιστήμης αὐτῆς ἀνευρίσκονται :

Εἰς τὰ Σύμβολα, τοὺς Ἀριθμούς, τὴν Τριάδα, τὴν Τετράδα, τὴν Ἑπτάδα κ.τ.λ.

Εἰς τὰ Σήματα : Τὰ Τρίγωνα, τὸν Ἀκτινοβόλον Ἀστέρα (Πεντάγραμμον), τὴν Σφραγῖδα τοῦ Σολομῶντος (Ἑξάγραμμον), τὸν Πίνακα τῶν Στοῶν.

Εἰς τοὺς Μύθους : Μῦθος τοῦ Χ.·. Α.·., Μῦθος τοῦ Σολομῶντος, Ἰνρί, Ἱστορία τοῦ Ἰακώβου Ντὲ Μολαί.

Εἰς τὰ ἐργαλεῖα : Σφῦρα, γνώμων, στάθμη, διαβήτης, ξίφη, ἐγχειρίδια.

Εἰς τοὺς λόγους : Λέξεις διαβάσεως ἑβραϊκαὶ καὶ λατινικαὶ καὶ συνθήματα.

Εἰς τὸν διάκοσμον καὶ τὰ κοσμήματα διαφόρων βαθμῶν.

Τὸ σύνολον αὐτὸ ἔχει ἀνάγκην ἰδιαιτέρας μελέτης, ἥτις ἀποτελεῖ καὶ τὴν μύησιν εἰς τὰ ἀληθῆ Μυστήρια τοῦ γνησίου Τεκτονισμοῦ, ὅπως τονίζει ὁ ἀδ.·. Παπύς (βλ. λ.).

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἴς τινα μέρη ὁ Τεκτονισμὸς ἐπηρεασθεὶς ἀπὸ διάφορα πολιτικὰ γεγονότα παρεξέκλινε τοῦ προορισμοῦ του. Μερικοὶ ματαιόδοξοι καὶ πολιτευταὶ ἠθέλησαν νὰ χρησιμοποιήσουν τὸ Τάγμα πρὸς σκοποὺς ἐντελῶς ἀντιθέτους τοῦ πραγματικοῦ του προορισμοῦ. Καὶ αἱ Στοαὶ αἱ ὁποῖαι ὑπέστησαν τὴν ἐπιρροὴν αὐτῶν ἢ παρεσύρθησαν ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν ἀποστολὴν τοῦ Θεσμοῦ, ἐγκατέλειψαν τὰς συμβολικὰς μελέτας καὶ ἠγνόησαν τὸ περιεχόμενον τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν.

Ἀλλ' οἱ πραγματικοὶ Τέκτονες δὲν ἔπαυσαν ἐπιδιδόμενοι εἰς τὰς εἰδικὰς ἐρεύνας τὰς ἀφορώσας τὸν ἁγνὸν Τεκτονισμόν. Παρ' αὐτοῖς τηρεῖται αὐστηρῶς ἡ ἱεραρχία τῶν Ἀνωτέρων βαθμῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀπονέμονται πρὸς ἱκανοποίησιν ματαιοδόξων ἀδυναμιῶν.

Πεφωτισμένοι θεοσοφισταί. Τροποποιημένον σύστημα τοῦ Περνεττὺ (βλ. λ.), ἐγκαθιδρυθὲν ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ Βενεδίκτου Σαστανιέ, ὅστις ἐπέτυχεν ἀκολούθως νὰ τὸ εἰσαγάγῃ καὶ εἰς τὸ Λονδῖνον. Ἀπετελεῖτο ἀπὸ 9 βαθμοὺς (βλ. λ. Σαστανιέ).

Πεφωτισμένοι τῆς Ἀβινιὸν (Illuminés d'Avignon). Δόγμα Τεκτονικὸν ἐγκαθιδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Περνεττὺ (βλ. λ.) εἰς τὴν πόλιν Ἀβινιὸν τῆς Γαλλίας τὸ 1770 καὶ μεταφερθὲν τὸ 1778 εἰς Μομπελλιὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀ κ α δ η μ ί α τ ῶ ν π ρ α γ μ α τ ι κ ῶ ν Τ ε κ τ ό ν ω ν». Ἡ Ἀκαδημία τῆς Ἀβινιὸν ἀπετελεῖτο ἀπὸ τέσσαρας μόνον βαθμούς, ἤτοι τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς καὶ ἕνα τέταρτον μὲ τὸ ὄνομα «Ἀ λ η θ ὴ ς Τ έ κ τ ω ν», ἀποτελούμενον ἀπὸ ἑρμητικὴν φιλοσοφίαν.

Ἡ Ἀβινιὸν πόλις τῆς Νοτίου Γαλλίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ροδανοῦ 75 μίλια Β.Δ. τῆς Μασσαλίας, ἦτο ἡ ἕδρα τῶν Ἑρμητικῶν βαθμῶν ἀπὸ τοῦ 1740 μέχρι τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Λυσσαλέος διωγμὸς κηρυχθεὶς τὸ 1757 ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ντὲ Γκιουγιὸν ντὲ Κροσὰν καὶ τοῦ Ἱεροεξεταστοῦ Π. Μαμπὶλ προεκάλεσε τὸ κλείσιμον τῶν Στοῶν.

Πήρυ, *Ροβέρτος "Εντουϊν ἀντιναύαρχος* (Peary). Ὁ διάσημος Ἀμερικανὸς ὁ ἀνακαλύψας τὸν Βόρειον Πόλον. * 6 Μαΐου 1856 εἰς Κρέσσον Σπρίγκς τῆς Πενσυλβανίας † τὴν 20 Φεβρουαρίου 1920. Μετὰ διαφόρους πολικὰς ἀποστολὰς ἔφθασεν εἰς τὸν Βόρειον Πόλον τὴν 6 Ἀπριλίου 1909.

Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰς τὴν Στοὰν Kane Ἀρ. 454 τῆς Νέας Ὑόρκης τὸ 1896.

Πῆχος ἢ κύβιτον (cubit). Μέτρον μήκους ἀρχικῶς σημαῖνον τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ ἄκρου τοῦ μέσου δακτύλου τῆς χειρὸς ἢ τὸ τέταρτον μέρος ἑνὸς κανονικοῦ ἀναστήματος ἀνδρός. Ὁ Ἑβραϊκὸς πῆχος ἢ κύβιτον ἦτο 21 ἰντσῶν καὶ κατ' ἄλλους μόνον 18. Ὑπῆρχον δύο εἴδη κυβίτων, τὸ ἱερὸν καὶ τὸ βέβηλον, τὸ μὲν πρῶτον 36 ἰντσῶν καὶ τὸ δεύτερον 18. Αἱ διαστάσεις τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἀνεφέροντο εἰς τὸ κοινὸν κύβιτον.

Εἰς τὸ Αἰγυπτιακὸν σύστημα τὸ κοινὸν κύβιτον ἦτο 17,72 ἰντσῶν καὶ τὸ βασιλικὸν 20,67.

Πῖλος. Μεταξὺ ὅλων τῶν Χριστιανικῶν λαῶν ἡ ἀποκάλυψις τῆς κεφαλῆς ἐνώπιον ἀνωτέρου ἀποτελεῖ ἔνδειξιν σεβασμοῦ.

Οἱ Ἀνατολῖται γυμνώνουν τοὺς πόδας εἰσερχόμενοι εἰς ἱερὸν τόπον. Οἱ Δυτικοὶ ἀποκαλύπτουν τὴν κεφαλήν.

Ἀντιθέτως ὁ φέρων τὸν πῖλον του ἐνῷ ὅλοι οἱ ἄλλοι παρόντες εἶναι ἀσκεπεῖς, φανερώνει ἀνωτερότητα. Ὁ βασιλεὺς φορεῖ τὸν πῖλον του ἐνῷ οἱ ἄλλοι γύρω του κρατοῦν τοὺς ἰδικούς των.

Τὸ φέρειν πῖλον ἐν μιᾷ συγκεντρώσει ὑπῆρξεν οὕτω δεῖγμα ἰσότητος, ἐφαρμόζεται δὲ εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Κοινοβούλιον ὡς καὶ εἰς μερικὰς Τεκτονικὰς Στοὰς τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης.

Εἰς τὰς Κλασσικὰς Ἀρχαιότητας» ὁ Φίσκε γράφει ὅτι οἱ Ρωμαῖοι προσηύχοντο μὲ τὴν κεφαλὴν σκεπασμένην μὲ πῖλον ἢ πέπλον (capite velato). Ὁ πῖλος ἐπετρέπετο ὅμως μόνον εἰς τοὺς ἐλευθέρους πολίτας καὶ ὄχι εἰς τοὺς δούλους. Ὁ ἀπελευθερούμενος δοῦλος ὡδηγεῖτο ἐπίσης εἰς τὸν Ναὸν τῆς Φερονίας καὶ ἐλάμβανεν ἐπίσης ἕνα πῖλον εἰς ἔνδειξιν ὅτι εἶναι πλέον ἐλεύθερος.

Ἡ θεὰ τῶν καρπῶν Φερονία εἶχε ναὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σοράκτου, ὅπου ὑπῆρχε δι' αὐτὴν καὶ ἱερὸν ἄλσος. Ἐτιμᾶτο ὡς προστάτις τῶν ἀπελευθερουμένων δούλων.

Εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων ὁ βουλευτὴς προκειμένου νὰ λάβῃ τὸν λόγον ὀφείλει νὰ φορέσῃ τὸν πῖλον του καὶ συχνὰ συμβαίνει νὰ ἐπέρχεται σύγχυσις, διότι ὁ βουλευτὴς δὲν εὑρίσκει τὸν πῖλον του ἀμέσως. Ἐὰν ὅμως τολμήσῃ νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἀσκεπής, τὸν ὑποδέχονται μὲ φωνάς : «Εἰς τὴν τάξιν ! εἰς τὴν τάξιν !»

Πίναξ χαράξεως (Tracing board, planche à tracer). Πίναξ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀπεικονίζονται τὰ ἐμβλήματα ἑνὸς βαθμοῦ πρὸς καθοδήγησιν τοῦ ὑποψηφίου. Ἀρχικῶς ὁ πίναξ χαράξεως ἐκαλεῖτο «τάπης», διότι ἐσχεδιάζετο ἐπὶ τοῦ δαπέδου τῆς Στοᾶς μὲ κιμωλίαν καὶ κατὰ τὸ κλείσιμον τῶν ἐργασιῶν ἐσβύνετο δι' ἑνὸς ὑφάσματος. Ἀργότερον πρὸς διευκόλυνσιν, τὰ ἐμβλήματα ἐζωγραφίζοντο ἐπὶ ὑφάσματος, τὸ ὁποῖον ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ τοῦ δαπέδου ἐξ οὗ καὶ προῆλθεν ἡ ὀνομασία «τάπης». Σήμερον ὁ Π.·. Χ.·. ἀποτελεῖται ἀπὸ πλαίσιον, τὸ ὁποῖον περιέχει μόνιμον ἀπεικόνισιν τῶν ἐμβλημάτων τοῦ βαθμοῦ καὶ τοποθετεῖται εἰς τὸ μέσον τοῦ Τεκτ.·. Ἐργαστηρίου, ἀφαιρούμενον κατὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν. Ἕκαστος βαθμὸς ἔχει ἴδιον πίνακα χαράξεως περιέχοντα τὰ σύμ-

βολα τοῦ βαθμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει. Ἀποτελεῖ δὲ ὁ Π.·. Χ.·. ἕν τῶν κοσμημάτων τοῦ Τεκτ.·. Ναοῦ.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἱστορικὸν τοῦ κοσμήματος τούτου, γράφει ὅτι ἐνῷ ἄλλοτε οἱ Π.·. Χ.·. ἦσαν διάφοροι εἰς ἑκάστην Τεκτ.·. Στοάν ὁ ἀδ.·. Τζών Χάρρις τὸ 1820 ἐσχεδίασε τρεῖς χωριστοὺς πίνακας διὰ τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμούς, τοὺς ὁποίους υἱοθέτησε μὲν ὁ Ἀμερικανικὸς Τεκτονισμός, δὲν ἐνέκρινεν ὅμως ἡ Μ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ὅπου ἑκάστη Στοὰ ἐχρησιμοποίει ἰδικούς της σχεδιαστὰς καὶ καλλιτέχνας. Βραδύτερον ἐν τούτοις ἐπεκράτησεν ἡ ὁμοιόμορφος χρησιμοποίησις τῶν πινάκων ὡς τοὺς εἶχε φιλοτεχνήση ὁ ἀδ.·. Χάρρις.

Ἡ προέλευσις τῶν Π.·. Χ.·. ἀνάγεται εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ Τεκτονισμοῦ. Τὰ μέλη τῶν παλαιῶν Στοῶν ἐχάρασσον ἐπάνω εἰς τράπεζαν τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν σχέδια, τὰ ὁποῖα ἀνεπτύσσοντο κατόπιν εἰς τὰ μέλη τῆς Στοᾶς. Εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ α'. βαθμοῦ τονίζεται ὅτι ὁ Π.·. Χ.·. εἶναι τὸ ἔμβλημα τῆς μνήμης, τῆς πολυτίμου ταύτης δυνάμεως, ἥτις ἐδόθη ἡμῖν διὰ νὰ μορφώνωμεν τὴν κρίσιν διατηροῦντες τὰ ἴχνη τῶν ἀντιλήψεων ἡμῶν.

Πίος Θ'. Ὁ ἐκ τῶν φανατικωτέρων διωκτῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ Πάπας Ρώμης (βλ. Πάπαι), περὶ τοῦ ὁποίου πολλὰ ἐγράφησαν ὡς μυηθέντος εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἀρχικῶς καὶ ἐκδηλωθέντος ἀκολούθως ὡς ἀμειλίκτου διώκτου του, ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν περιεβλήθη τὸ Παπικὸν ἀξίωμα.

Τὸ κοσμικὸν ὄνομα τοῦ Πάπα αὐτοῦ ἦτο Giovanni Mastay Ferrety. Ὅτι δὲ εἶχε πράγματι μυηθῆ εἰς τὸν Τεκτονισμόν, συνάγεται ἀπὸ τὸ ἀκόλουθον ἐπίσημον ἔγγραφον :

Ἀνατολὴ Νυρεμβέργης—Στοὰ Fidelidad Germanica, θυγάτηρ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βαυαρίας, ἱδρυθείσης ὑπὸ τῆς πρωταρχικῆς Μεγάλης Στοᾶς τοῦ Βερολίνου «τῶν Τριῶν Σφαιρῶν».

«Εἰς τὰ Ἀρχεῖα ἡμῶν καὶ ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν 13715 εὑρίσκεται τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφον γεγραμμένον εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν δεόντως ὑπογεγραμμένον καὶ ἐπικεκυρωμένον καὶ σεσημασμένον διὰ τῆς Μεγάλης Σφραγῖδος τῆς Μεγάλης Στοᾶς τῆς Νεαπόλεως Luce Perpetua (Ἀνέσπερον Φῶς).

«Τεκτονικὴ Στοὰ Eterna Caterna ἐν Παλέρμῳ. Ἡμεῖς οἱ ἡγήτορες καὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ πρώτου τῶν τριῶν Τεκτονικῶν βαθμῶν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, βεβαιοῦμεν : Ἐν ὀνόματι τοῦ Ὑψίστου τοῦ ποδηγετοῦντος ὅλους ἡμᾶς, ὅτι σήμερον τὴν 12ην ὥραν τοῦ μεσονυκτίου ἐδέχθημεν ἐν τῇ Στοᾷ ταύτῃ τὸν ἀδελφὸν Giovanni Ferrety Mastay γεννηθέντα ἐν τῷ Παπικῷ Κράτει, ὅτι οὗτος ὡρκίσθη ὅτι θέλει εἶσθαι πιστὸς εἰς τὸ ἡμέτερον Ἵδρυμα καὶ ὅτι εἰς οὐδεμίαν ἄλλην μυστικὴν Ἑταιρίαν, πλὴν τῆς Στοᾶς ἡμῶν, ἀνήκει καὶ ὅτι κατέβαλε τὰ μύητρα.

Ἐπομένως συνιστῶμεν πρὸς ὅλας τὰς κανονικὰς καὶ τελείας Τεκτονικὰς Στοὰς τοῦ κόσμου ὅπως ἀναγνωρίζωσιν αὐτὸν ὡς πραγματικὸν καὶ κανονικὸν Τέκτονα καὶ δέχωνται αὐτὸν οὕτως ὥστε νὰ καταστῇ αὐτῷ δυνατὸν νὰ ἐνδιαφερθῇ διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ Τάγμα.

Ἐκδίδομεν καὶ ὑπογράφομεν τὸ παρὸν ἐν Παλέρμῳ ἐν κοσμικῷ καὶ πολιτικῷ ἔτει 1839 κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ μηνὸς Αὐγούστου.

(Ὑπογραφαὶ) «Ne varietur, Giovanni Ferrety Mastay
Mateo Giova Σεβ.·. τῆς Στοᾶς
Pallo Dublessi Γραμμ.·. τῆς Στ.·.
Sixto Calaso Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Νεαπόλεως».

Βεβαιῶ τὸ γνήσιον καὶ ἀκριβὲς τοῦ ἀνωτέρω ὑπογεγραμμένου καὶ ὅτι τὸ ἔγγραφον τοῦτο εὑρίσκεται εἰς τὰ Ἀρχεῖα ὑπὸ τὸν ἀναφερόμενον ἀριθμόν.

ὑπ. Guglielmo de Willelsburg
Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Βαυαρίας
Πρίγκιψ τῆς Βαυαρίας

Τὸ ἀνώτέρω ἔγγραφον ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἐν Μπογκοτὰ τῆς Κολομβίας ἐκδιδομένην «Revista Masonica», τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς κανονικῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Κολομβίας εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Ἰουνίου 1936.

Προηγουμένως ἡ ἐν λόγῳ «Revista Masonica» εἶχε δημοσιεύσει ἁπλῶς τὴν εἴδησιν περὶ τῆς μυήσεως τοῦ Πίου Θ' εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Ὁ Καθολικὸς Ἀρχιεπίσκοπος Μπογκοτὰ εἰς ἰδιαίτερον φυλλάδιον ἐκδοθὲν τὸ 1933 προσεπάθει νὰ ἀντικρούσῃ τὴν κατηγορίαν αὐτήν, ἰσχυρισθεὶς ὅτι ἦτο φαντασιώδης καὶ δημιούργημα τῶν Τεκτόνων.

Κατόπιν τούτου ἡ «Ρεβίστα Μασόνικα» ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν ἐν Νυρεμβέργῃ Τεκτ.·. Στοὰν τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον καὶ ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1936.

Εἶναι ἑπομένως καὶ ἐπισήμως ἐξηκριβωμένον ὅτι ὁ Πίος Θ' εἶχε μυηθῆ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἐπίορκος κινήσας ἄγριον διωγμὸν κατὰ τῶν πρώην ἀδελφῶν του.

«Πίστις». Ἑλληνικὴ Τεκτ.·. Στ.·. ἐν Ἀν.·. Πειραιῶς, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀριθ. 71.

Πίστις. Εἰς τὴν θεολογικὴν κλίμακα, ἡ ἑρμηνεία τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ μέρος τῆς διδασκαλίας τοῦ α' βαθμοῦ, ἡ πίστις κατέχει τὴν κατωτάτην βαθμίδα. Ἡ πίστις ἐδῶ εἶναι συνώνυμος τῆς «ἐμπιστοσύνης» καὶ οὕτω ἔχομεν, ὡς λέγει ὁ Μάκεϋ, ἐπανάληψιν προηγουμένης διδασκαλίας, καθ' ἣν ἡ πρώτη οὐσιαστικὴ ἰδιότης ἑνὸς ὑποψηφίου εἶναι ἡ «π ί σ τ ι ς π ρ ὸ ς τ ὸ ν Θ ε ό ν».

Εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ ἀναφέρεται ὅτι οἱ παλαιοὶ ἀδ.·. μας ἐλάτρευον τὴν θεότητα ὑπὸ τὸ ὄνομα fides (πίστις), ἡ ὁποία ἐνίοτε παριστάνεται μὲ δύο συνηνωμένας δεξιὰς χεῖρας καὶ ἄλλοτε πάλιν ἀπὸ δύο ἀνθρώπινα ὄντα κρατούμενα ἐκ τῆς χειρός. Ἡ θεότης αὐτὴ εἶναι ἐκείνη εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Νουμᾶς πρῶτος ἀνήγειρε ναοὺς καὶ τῆς ὁποίας οἱ ἱερεῖς ἐκαλύπτοντο μὲ λευκὸν πέπλον σύμβολον τῆς ἁγνότητος. Ἐπὶ τῶν βωμῶν δὲν ἐθυσιάζοντο θύματα καὶ τὰ πρὸς αὐτὴν ἀναθέματα ἦσαν ἄνθη, οἶνος καὶ θυμίαμα. Τὰ ἀγάλματά της τὴν ἐνεφάνιζον μὲ λευκὸν μανδύαν κρατοῦσαν κλεῖδα εἰς τὴν χεῖρα καὶ μὲ ἕνα κύνα πρὸ τῶν ποδῶν της.

Ἡ ἀρετὴ τῆς πίστεως ἐν τούτοις εἰς παλαιὰ μετάλλια παρουσιάζεται ὡς καρδία ἐπὶ ἀνοικτῆς παλάμης καὶ συνηθέστερον ὡς δύο συμπεπλεγμέναι χεῖρες. Ὁ Ὁράτιος τὴν ἀποκαλεῖ «Ἀδιάφθορον πίστιν» καὶ ἀδελφὴν τῆς Δικαιοσύνης. Ὁ Κικέρων λέγει ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι θρησκεία ἔναντι τοῦ Θεοῦ καὶ σεβασμὸς ἔναντι τῶν γονέων μας εἶναι πίστις ἔναντι τῶν συνανθρώπων μας.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀντλῶν τὰ ἰδεώδη του ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητάς, λέγει ὁ Μάκεϋ, ἔχει ἐπίσης ὡς σύμβολον τῆς Πίστεως τὴν δεξιὰν χεῖρα.

Καίτοι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν εἶναι δογματικὴ θεολογία καὶ ἀνέχεται τὴν εἰσδοχὴν ἀνδρῶν πάσης θρησκείας, θὰ ἦτο ἐν τούτοις σφάλμα νὰ ὑποτεθῇ ὅτι στερεῖται πίστεως.

Τοὐναντίον ἔχει μίαν πίστιν, τὴν ὁποίαν αὐστη ὡς ἀπαιτεῖ ἀπὸ πάντα ζητοῦντα νὰ γίνῃ δεκτὸς καὶ ἡ ἄρνησις τῆς ὁποίας εἶναι ἀπολύτως ἀσυμβίβαστος διὰ τὴν εἰσδοχὴν ἑνὸς μέλους.

Ἡ πίστις αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ἄρθρα :

Πρῶτον, πίστις εἰς τὸν Θεὸν δημιουργὸν τῶν πάντων καὶ διὰ τοῦτο καλούμενον Μεγάλον Ἀρχιτέκτονα τοῦ Σύμπαντος καὶ

Δεύτερον, πίστις εἰς τὴν αἰωνίαν Ζωήν, τῆς ὁποίας ἡ παροῦσα Ζωὴ εἶναι μόνον μία προπαρασκευαστικὴ καὶ δοκιμαστικὴ κατάστασις.

Διὰ τὸ πρῶτον τῶν δύο αὐτῶν ἄρθρων ἀπαιτεῖται προκαταβολικὴ διαβεβαίωσις πρὸ τῆς εἰσδοχῆς εἰς τὴν Στοάν. Τὸ δεύτερον ἄρθρον διδάσκεται ἐκτενῶς δι' ἀλληγοριῶν, παραδόσεων καὶ συμβόλων εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς πρέπει δὲ νὰ ἔχῃ καταστῇ ἄρθρον πίστεως ἰδίως εἰς τὸν 3ον, ὅστις στηρίζεται ἀπολύτως ἐπὶ τοῦ δόγματος τῆς μεταβάσεως εἰς δευτέραν Ζωήν.

Κατὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τὸ 1717 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, καθώρισεν ὡς ἑξῆς εἰς τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα τὸν νόμον τῆς θρησκευτικῆς πίστεως τοῦ Τέκτονος.

«Ἐὰν κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους οἱ Τέκτονες ἑκάστης χώρας ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν ἑκάστοτε θρη-

σκείαν τῆς χώρας των ἢ τοῦ ἔθνους των, σήμερον ἐν τούτοις θεωρεῖται καλὸν νὰ ὑποχρεοῦνται νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν θρησκείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συμφωνοῦν καὶ ἀφίνουν εἰς ἕκαστον νὰ ἔχῃ τὴν ἰδίαν του γνώμην» (βλ. 'Αρχαῖα Καθήκοντα Κεφ. 1 παράγρ. 2).

Αὐτὰ ἀποτελοῦν σήμερον παγκοσμίως τὸν γενικὸν κανόνα διὰ τοὺς Τέκτονας.

Πιτάκα. 'Ινδικὴ λέξις σημαίνουσα κάλαθον. Μὲ τὴν λέξιν αὐτὴν χαρακτηρίζονται τὰ διάφορα τμήματα τῶν Γραφῶν Παλί, τῆς Βουδδικῆς Βίβλου ἀποτελουμένης ἐξ 116 τόμων καὶ διῃρουμένης εἰς τρία Πιτάκα (Τριπιτάκα), ἤτοι τῆς Σ ο ύ τ ρ α ς, τῆς Β ι ν ά γ κ α καὶ τῆς 'Α μ π χ α ν τ χ α ρ μ ά.

Πιτρίς. Εἰς τὴν 'Ινδικὴν θεολογίαν οὕτω καλοῦνται τὰ πνεύματα καὶ μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἀναφέρονται καὶ εἰς τὴν 'Αγκρουσάδα Παρικσάϊ, τὴν φιλοσοφικὴν ἐπιτομὴν τῶν 'Ινδῶν πνευματιστῶν, ἔργον ἐπιστημονικὸν ἀσχολούμενον μὲ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου.

Πλανῆται. Μέρος τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἀστρολογία (βλ. λ.), ἥτις ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐπίδρασιν τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐπὶ τῶν γηΐνων ὄντων καὶ πραγμάτων.

'Ο ἀνώνυμος ἀποκρυφιστὴς συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου «Φ ῶ ς τ ῆ ς Α ἰ γ ύ π τ ο υ» ἔχει συγγράψῃ καὶ ἄλλο ἐνδιαφέρον βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «'Η γλῶσσα τῶν 'Αστέρων» εἰς τὸ ὁποῖον ἀναλύει μεθοδικῶς τὰ τῆς ἐπιδράσεως τῶν πλανητῶν. Οἱ πλανῆται κατ' αὐτὸν διαιροῦνται εἰς δύο ὁμάδας. Τοὺς μείζονας, Οὐρανόν, Κρόνον, Δία καὶ "Αρην καὶ τοὺς ἐλάσσονας 'Αφροδίτην, 'Ερμῆν, Σελήνην.

'Ο "Ηλιος κατέχει τὸ μέσον μεταξὺ τῶν δύο ὁμάδων "Οσον ἀφορᾷ τοὺς ἀνακαλυφθέντας δύο νέους πλανήτας ἐπ' αὐτῶν οἱ ἀστρολόγοι δὲν ἀπεφάνθησαν ἀκόμη. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐν τούτοις φρονοῦν ὅτι οἱ δύο νέοι πλανῆται δέον νὰ ἀντικαταστήσουν τὸν "Ηλιον ὅστις οὐσιαστικῶς δὲν εἶναι πλανήτης καὶ τὴν Σελήνην ἡ ὁποία εἶναι ἁπλῶς δορυφόρος τῆς γῆς καὶ ὄχι πλανήτης ἐπομένως. Οὕτω θὰ παραμείνουν πάλιν ἑπτὰ οἱ πλανῆται.

'Υπάρχουν ἄπειρα βιβλία ἀσχολούμενα μὲ τοὺς πλανήτας καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ μέλλοντος τῶν ἀτόμων. 'Η κατὰ τὸν 18ον καὶ 19ον αἰῶνα ἐπικρατήσασα τάσις πρὸς τὸν ἀποκρυφισμὸν ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τῆς ἀποκρυφιστικῆς του πλευρᾶς ὥστε νὰ εἰσαχθοῦν καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν τῶν ἐργαστηρίων του ἀστρολογικὰ ἐμβλήματα, τινὲς δὲ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν του νὰ σχετίζωνται μὲ τὴν ἀστρολογίαν.

Πλάτων. 'Ο μέγιστος τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων φιλοσόφων ἐπὶ τῶν θεωριῶν τοῦ ὁποίου ἔχουν βασισθῆ καὶ αἱ περισσότεραι τῶν νεωτέρων τοιούτων. 'Εξ ἀριστοκρατικῆς καταγόμενος οἰκογενείας τῶν 'Αθηνῶν ὁ Πλάτων ἦτο υἱὸς τοῦ 'Αρίστωνος καὶ τῆς Περικτιόνης γεννηθεὶς τὸ 427 ἢ 428 π. Χ. καὶ ἀποθανὼν ἐν 'Αθήναις τὸ 345. Κατέλειπε πλεῖστα ὅσα συγγράμματα διακρινόμενα ὄχι μόνον διὰ τὴν φιλοσοφίαν των ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ποιητικὸν καὶ λογοτεχνικὸν ὕφος των.

Τὰ ταξίδιά του εἰς τὴν Μεγάλην 'Ελλάδα καὶ τὴν Σικελίαν ὅπου ἐμελέτησε τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον ὅπου προφανῶς ἐγνώρισε τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια, τὸν ἐβοήθησαν τὰ μέγιστα νὰ δημιουργήσῃ ἴδιον φιλοσοφικὸν σύστημα, ἀνατρέπον τὰ ἕως τότε παραδεδεγμένα καὶ τὸ ὁποῖον ἐφαρμοζόμενον πρακτικῶς θὰ ἀπετέλει μίαν ἰδεώδη κοινωνίαν ἀνθρώπων βασιζομένην ἐπὶ τῆς Ἰδέας τοῦ 'Αγαθοῦ. Διαμορφώσας τὸν γραπτὸν διάλογον εἰς λογοτεχνικὸν εἶδος ὁδηγεῖ καταπληκτικῶς τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν Γνῶσιν. 'Η «Πολιτεία» του, τὸ κυριώτερον τῶν ἔργων του ἀποτελεῖ μεγαλειώδη ὑπόδειξιν κράτους δικαίου καὶ παιδείας βασιζομένης ἐπὶ τοῦ 'Αγαθοῦ καὶ τοῦ Καλοῦ. 'Η φιλοσοφία του συνδέεται στενῶς μὲ τὴν ζωὴν καὶ δὲν εἶναι ἀφῃρημένη.

'Η φιλοσοφία αὐτὴ συνδέεται κατὰ τρόπον στενότατον μὲ τὴν Τεκτονικὴν φιλοσοφίαν ἥτις ἀσφαλέστατα ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς Πλατωνικῆς διδασκαλίας ἐνστερνισθεῖσα ὅσα ὁ μέγας οὗτος 'Αθηναῖος φιλόσοφος ἐδίδαξε περὶ τοῦ ὄντως "Οντος καὶ δημιουργοῦ ἀρχῆς τοῦ Σύμπαντος, περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ περὶ τῶν 'Ιδεῶν αἱ ὁποῖαι κυβερνοῦν τὸν κόσμον καὶ τὸν ὁδηγοῦν πρὸς τὴν τελειότητα.

'Ενδεικτικὸν τῆς σχέσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ μὲ τὴν Πλατωνικὴν φιλοσοφίαν εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Πλάτων ἀπεκάλεσε Βασιλικὴν Τέχνην τὴν ἐπιστήμην τὴν ὁποίαν ἐδίδαξε καὶ διέδωσε καὶ τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ καὶ ὁ 'Ελευθεροτεκτονισμός.

"Ετερον γνώρισμα τοῦ δεσμοῦ αὐτοῦ εἶναι καὶ ἡ βασικὴ ἀρχὴ ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἀναζητῇ πρῶτον ἀπὸ τὸν ἐσώτερον ἑαυτόν του τὰς ἀληθείας ἐκείνας αἱ ὁποῖαι θὰ τὸν ὁδηγήσουν πρὸς τὴν Γνῶσιν καὶ ἀκολούθως νὰ ἐρευνᾷ καὶ ἐξετάζῃ τὰ περὶ αὐτόν.

«Φ ι λ ο σ ο φ ο ῦ ν τ α μ ε δ ε ῖ ζ ῆ ν κ α ὶ ἐ ξ ε τ ά ζ ο ν τ α ἐ μ α υ τ ὸ ν κ α ὶ τ ο ὺ ς ἄ λ λ ο υ ς.» Νὰ προηγηθῇ ἡ αὐτοεξέτασις καὶ κατόπιν ἡ ἐξέτασις τῶν ἄλλων. Καθῆκον παντὸς ἀνθρώπου διεκήρυττεν ὁ Πλάτων εἶναι νὰ γίνῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ὅμοιος πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὸν ὁποῖον ἐνυπάρχουν αἱ Ἰδέαι τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ὡραίου, τοῦ καλοῦ, τοῦ μεγάλου, τοῦ δικαίου. Καὶ διὰ νὰ γίνῃ ὅμοιος πρέπει νὰ κατέλθῃ εἰς τὰ βάθη τοῦ ἑαυτοῦ του πρῶτον.

Τὰς ἀρχάς του αὐτὰς ἐδίδαξεν εἰς τὴν Πλατωνικὴν 'Ακαδήμειαν (βλ. λ.), ἥτις ἐπὶ μακρὸν ἀπέβη φυτώριον βαθείας γνώσεως.

'Απὸ τὰ πολλὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνος συνιστᾶται ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς Τέκτονας ἡ μελέτη τοῦ «Συμποσίου», τοῦ «Φαίδωνος», τῆς «Πολιτείας» καὶ τῶν «Νόμων».

Πλάτων. 'Ελληνικὴ συμβολικὴ Στοὰ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς 'Ελλάδος καὶ ὑπ' ἀριθμὸν 63 ἐν 'Αν.·. Καβάλλας, ἱδρυθεῖσα τὴν 26 Δεκεμβρίου τοῦ 1923 καὶ λειτουργοῦσα ἔκτοτε κανονικῶς, ἀφοῦ μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ξενικῆς κατοχῆς διέκοψεν ἀναγκαστικῶς τὰς ἐργασίας της.

'Ιδρυταὶ τῆς Σ.·. Στ.·. ὑπῆρξαν οἱ ἀδ.·. 'Αλ. Πετυχάκης, Νικόλ. Σγουρός, Εὐριπίδης Χρηστίδης, Γ. Μοδιάνο καὶ 'Αντώνιος Σγουρός, μετὰ τῶν ὁποίων ἡνώθησαν καὶ ἄλλοι ἀδ.·. προερχόμενοι ἐκ διαφόρων Στοῶν Θεσσαλονίκης, Σμύρνης, Κωνσταντινουπόλεως, 'Αλεξανδρείας, Κερκύρας κ.ἄ. διαμένοντες ἐν Καβάλλᾳ. Πρῶτος Σεβ.·. τῆς Στ.·. Πλάτων ὑπῆρξεν ὁ ἀδ.·. 'Αλ. Πετυχάκης.

Πλατωνικὴ 'Ακαδήμεια. 'Η σχολὴ τὴν ὁποίαν ἵδρυσεν ὁ Πλάτων εἰς τὰς 'Αθήνας καὶ εἰς θέσιν παρὰ τὸν Κεραμεικὸν καὶ τὸν Κολωνόν, ἡ ὁποία καὶ σήμερον λέγεται Καδήμεια (παραφθορὰ τοῦ 'Ακαδήμεια). Δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸς ὁ χρόνος τῆς ἱδρύσεως τῆς 'Ακαδημείας, ὑπολογίζεται ὅμως ὅτι αὕτη ἱδρύθη μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ φιλοσόφου ἐξ Αἰγίνης. Εἰς αὐτὴν ἐδίδοντο μαθήματα εἰς τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον, ὑπὸ σοφῶν καὶ ἐρευνητῶν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Πλάτωνα. Εἰς αὐτὴν ἐκαλλιεργοῦντο ἐπίσης τὰ μαθηματικὰ κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν Πυθαγορείων, ἡ ἀστρονομία, ἡ γεωγραφία, ζωολογία καὶ φυτολογία ὡς καὶ πολιτικὴ φιλοσοφία βάσει τῶν Πλατωνικῶν ἀρχῶν.

'Η 'Ακαδήμεια ἦτο αὐτοτελὴς ὀργάνωσις, τὴν ὁποίαν ἀπετέλουν οἱ ἑταῖροι αὐτῆς ἡνωμένοι εἰς «θίασον», ἤτοι θρησκευτικὴν κοινότητα, ὅπου ἐλατρεύοντο αἱ Μοῦσαι καὶ ὁ 'Απόλλων. 'Η 'Ακαδήμεια περιελάμβανε στοὰς καὶ κοιτῶνας τῶν μαθητῶν εἶχε δὲ παραπλεύρως καὶ «γυμνάσιον», ἤτοι γυμναστήριον διὰ τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις. 'Υπῆρξεν ἡ ἑστία ἀπὸ τὴν ὁποίαν προῆλθον σὺν τῷ χρόνῳ πολλοὶ σοφοὶ καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐφοίτων καὶ ἐσπούδασαν καὶ γυναῖκες. Εἰς αὐτὴν ἀνεπτύχθησαν καὶ αἱ θεωρίαι τὰς ὁποίας διετύπωσεν ὁ Πλάτων εἰς τὴν «Πολιτείαν» του. 'Η 'Ακαδήμεια ἐξηκολούθησε λειτουργοῦσα καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἱδρυτοῦ της. 'Ονομαστότεροι ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν 'Ακαδήμειαν ὑπῆρξαν ὁ Σπεύσιππος, ὁ Εὐριμέδων ὁ 'Αθηναῖος υἱὸς τῆς ἀδελφῆς τοῦ Πλάτωνος, ὁ Ξενοκράτης, ὁ 'Ηρακλείδης ὁ Ποντικός, ὁ Πολέμων, ὁ 'Αρκεσίλαος καὶ ἄλλοι. Τὴν Σχολὴν ἥτις εἶχεν ἄλλωστε πλήρως παρακμάσῃ διέλυσεν ὁ 'Ιουστινιανὸς τὸ 529 μ.Χ.

'Ανασκαφαὶ διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ χώρου ὅπου εὑρίσκετο ἡ 'Ακαδήμεια καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ κτισμάτων ἤρ-

χισαν κατά τό ἔτος 1930 καί ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ 1939 δαπάναις τοῦ ὁμογενοῦς ἐξ Αἰγύπτου Π. Ἀριστόφρονος, διεκόπησαν δέ λόγῳ τοῦ πολέμου.

Ἔχουν ἀνακαλυφθῆ κατά τάς ἀνασκαφάς αὐτάς τά θεμέλια τοῦ Γυμνασίου τῆς Ἀκαδημείας, μέρη τινά τοῦ τειχίου τοῦ περιβάλλοντος τόν κῆπον της, ὡς καί τήν εἰς αὐτήν εἴσοδον μετά τμήματος τῆς ὁδοῦ, ἥτις συνέδεε τήν Ἀκαδήμειαν μέ τό Δίπυλον τήν κυριωτέραν πύλην τοῦ τείχους τῆς πόλεως. Ἀπομένει ἀκόμη πρός ἀποκάλυψιν τό πλεῖστον μέρος αὐτῆς, ὅπου ὑπάρχουν καί τό τέμενος τῆς Ἀθηνᾶς, διάφοροι βωμοί, τό Μουσεῖον, τό Διδασκαλεῖον καί ὁ τάφος τοῦ Πλάτωνος. Δυστυχῶς ὁ χῶρος οὗτος θεωρεῖται ἀμφίβολον ἄν θά καταστῆ δυνατόν νά ἀπαλλοτριωθῆ, διότι ὁλόκληρος σχεδόν εἶναι κατειλημμένος ἀπό οἰκίας αἱ ὁποῖαι θά πρέπει νά κρημνισθοῦν.

Πλατωνική Ἀκαδημία. Ὀργάνωσις ἱδρυθεῖσα τό 1480 μ. Χ. ὑπό τοῦ Μαρσιλίου Φικίνου ἐν Φλωρεντίᾳ ὑπό τήν προστασίαν τοῦ Λορέντζο τῶν Μεδίκων. Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες τῆς Τοσκάνης λέγουν ὅτι αὕτη ἦτο μυστική ἑταιρία ἔχουσα Τεκτονικόν χαρακτῆρα, διότι εἰς τήν αἴθουσαν ὅπου συνήρχοντο τά μέλη της εὑρίσκοντο πολλά Τεκτονικά σύμβολα. Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ γράφει ὅτι ἐπί τῆς ἐποχῆς του ἡ αἴθουσα αὕτη ὑπῆρχεν ἀκόμη.

Ὁ Clavel (σελ. 85 Γ' ἔκδοσις 1844) ἐκφράζει τήν γνώμην ὅτι ἐπρόκειτο περί ἑταιρίας ἱδρυθείσης ὑπό μελῶν καί πατρώνων τῆς Ἀδελφότητος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, ἥτις ὑφίστατο κατά τούς Μέσους Χρόνους καί οἱ ὁποῖοι ἐγκαταλείψαντες τό ἐπαγγελματικόν μέρος τοῦ Θεσμοῦ εἶχον ἐπιδοθῆ εἰς τόν μυστηριακόν του χαρακτῆρα. Ἐάν τά γραφόμενα αὐτά τοῦ Κλαβέλ εἶναι ὀρθά, τότε πρόκειται περί μιᾶς τῶν παλαιοτέρων ἀποδείξεων τοῦ χωρισμοῦ τοῦ Θεωρητικοῦ ἀπό τόν Ἐπαγγελματικόν Τεκτονισμόν.

Πλήρης μεσημβρία (High Twelve). Ἡ ὥρα καθ' ἥν ὁ ἥλιος μεσουρανεῖ ἐν ἀντιθέσει πρός τό πλῆρες μεσονύκτιον (low twelve) ὅτε ὁ ἥλιος εὑρίσκεται κάτωθεν τῆς γῆς. Ἡ ἔκφρασις αὕτη χρησιμοποιεῖται πάντοτε εἰς τήν Τεκτ.·. γλῶσσαν συμφώνως πρός τήν παράδοσιν. Τήν φράσιν συναντῶμεν εἰς τά παλαιά τυπικά τοῦ 18ου αἰῶνος εἰς τήν κατήχησιν τῶν ὁποίων ἡ ἐρώτησις «Τίς ἡ ὥρα;» λαμβάνει τήν ἀπάντησιν «Πλήρης μεσημβρία».

Πλότ *Ροβέρτος*. Ἄγγλος καθηγητής τῆς χημείας εἰς τήν Ὀξφόρδην * 1651 † 1696. Ὁ Ἠλίας Ἄσμολ (βλ. λ.) τόν διώρισε κοσμήτορα τοῦ Ἀσμολείου Μουσείου τό ὁποῖον ὅμως δέν ἠμπόδισε τόν Πλότ νά φανῆ ἀχάριστος βραδύτερον.

Ὁ Δόκτωρ Πλότ ἐξέδωσε τό 1685 τήν «Φυσικήν Ἱστορίαν τοῦ Στάφορτσάϊρ», εἰς τήν ὁποίαν εὗρε τήν εὐκαιρίαν νά ἐπιτεθῆ ἐναντίον τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Τό ἔργον αὐτό εἶναι ἐνδιαφέρον διά τούς Τέκτονας μελετητάς, διότι ἐκθέτει λεπτομερῶς τάς συνθήκας ὑφ' ἅς ἐλειτούργει ὁ Τεκτονισμός τόν 17ον αἰῶνα καί οὕτω ἀποτελεῖ παταγώδη διάψευσιν τῶν ἰσχυριζομένων ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός ἐγεννήθη τό 1717.

Εἰς τό βιβλίον του αὐτό ὁ Πλότ ἀναφέρει ὅλας τάς περί Τεκτονισμοῦ παλαιάς παραδόσεις, τάς περί Ἄθελσταν (βλ. λ.), Ἁγίου Ἀλβανοῦ (βλ. λ.) κ.λ. τήν ὀργάνωσιν τῶν Τεκτόνων εἰς Στοάς, τόν τρόπον τῆς εἰσδοχῆς νεομυήτων, τά μυστικά σημεῖα ἀναγνωρίσεως καί διαφόρους ἄλλας λεπτομερείας, διά νά καταλήξη ὅτι ὁ Θεσμός αὐτός εἶναι κάτι τό ἐπιζήμιον, πλῆρες ψευδῶν καί ἀσυναρτησιῶν.

Εἰς τήν ἱστορίαν του αὐτήν ὁ Πλότ ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι οἱ Τέκτονες τοῦ 17ου αἰῶνος κατεῖχον καί χειρόγραφον ἐπί περγαμηνῆς εἰς τό ὁποῖον ἀναφέρεται ὅτι ὁ καταστατικός χάρτης τοῦ Θεσμοῦ εἶχεν ἐγκριθῆ ἀπό τόν Βασιλέα Ἑρρῖκον ΣΤ'.

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ ἐκφράζει τήν γνώμην ὅτι ὁ Πλότ ἐννοεῖ τό χειρόγραφον Λέλαντ (βλ. λ.), τοῦτο δέ ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς αὐθεντικότητος τοῦ ἐγγράφου τούτου. Ὁ Μάκεϋ πάλιν ἔχει τήν γνώμην ὅτι τό ἔγγραφον περί τοῦ ὁποίου γράφει ὁ Πλότ δέν ἔχει ἀκόμη εὑρεθῆ.

Πνεῦμα τοῦ Τεκτονισμοῦ (The Spirit of Masonry). Ἔργον τοῦ διασήμου Ἄγγλου Τέκτονος συγγραφέως Χάτσινσων Γουλιέλμου (βλ. λ.), εἰς τό ὁποῖον οὗτος ἔχει συγκεντρώσει ὅλας τάς ὁμιλίας του καί ἀναλύσεις περί τῆς Τεκτονικῆς φιλοσοφίας καί τοῦ συμβολισμοῦ της καί τό ὁποῖον ἐσημείωσεν ἐπανειλημμένας ἐκδόσεις, κυκλοφορήσαν τό πρῶτον τό 1775. Ἡ τελευταία ἔκδοσίς του ἔγινε τό 1815, τό δέ 1780 μετεφράσθη καί εἰς τήν Γερμανικήν.

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ σχολιάζων τό ἔργον τοῦτο γράφει τά ἑξῆς:

«Ὑπῆρξεν ἡ πρώτη προσπάθεια ἐξηγήσεως κατά λογικόν καί ἐπιστημονικόν τρόπον, τῆς πραγματικῆς φιλοσοφίας τοῦ Τάγματος. Εἰς τό βιβλίον αὐτό ἡ ἐπιστήμη λαμβάνει τήν πραγματικήν της ἀξίαν. Ἀφοῦ ἐξηγεῖ τόν σκοπόν του ἀναλύει βαθέως τά δόγματα, τάς τελετάς καί τούς θεσμούς τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν. Ἀσχολεῖται κατόπιν μέ τήν Τεκτ.·. Στ.·., τά κοσμήματά της, τά ἔπιπλα καί τάς διακοσμήσεις της, τήν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ, τήν γεωμετρίαν. Καί ἀφοῦ ἐξηγήση λεπτομερῶς τόν 3° ἐπεκτείνεται εἰς τήν μυστικότητα, τήν ἀγαθοεργίαν καί τήν ἀδελφικήν ἀγάπην καί ἀποκρούει ὅλα τά ἀόριστα συμπεράσματα ἐκείνων πού δέν πιστεύουν, διά πλήρους περιγραφῆς τῶν ἀσχολιῶν τῶν Τεκτόνων ὑπεραμυνόμενος κατά τρόπον ἐξαιρετικῶς πειστικόν τῶν ἰδιαιτέρων τελετουργιῶν μας».

Ἐννοεῖται ὅτι πολλαί τῶν ἑρμηνειῶν τάς ὁποίας δίδει ὁ συγγραφεύς δέν εἶναι καί τόσον ἀκριβεῖς, ἀλλά πρέπει νά ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐποχή του καί αἱ τότε ἐπικρατοῦσαι ἀντιλήψεις.

Πνεῦμα τῶν νόμων (L'esprit des lois). Τό καλλίτερον τῶν ἔργων τοῦ διασήμου Γάλλου Τέκτονος φιλολόγου, φιλοσόφου καί ἱστορικοῦ τοῦ 18ου αἰῶνος Καρόλου Μοντεσκιέ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Γαλλικοῦ Τεκτ.·. Δόγματος. Τό ἔργον τοῦτο χαρακτηρίζεται ὡς τό μεγαλεῖτερον καί σημαντικώτερον τῶν βιβλίων τῆς Γαλλίας τοῦ 18ου αἰῶνος. Ὅταν οἱ Σβάρτς καί Νοβίκωφ ἵδρυσαν ἐν Μόσχα τήν περίφημον Στοάν των, ἐξισουμένην πρός τήν Γαλλικήν Στοάν τῶν «Ἐννέα Μουσῶν» μετέφρασαν εἰς τήν Ρωσικήν τό «Πνεῦμα τῶν Νόμων». Ὁλόκληρον τό ἔργον εἶναι ἐμπνευσμένον ἀπό τήν Τεκτονικήν φιλοσοφίαν.

Ποιναί, *Τεκτονικαί.* Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶχον ἐφεύρει διαφόρους προφάσεις διά νά κατηγορήσουν ἤ καταγγείλουν τόν θεσμόν. Ἡ χειροτέρα των ὅμως κατηγορία ἐξ ὅλων ἦτο ὅτι ὁ Τεκτονισμός διά φρικιαστικῶν καί πιεστικῶν τελετῶν καθιστᾶ ὅλα τά μέλη του ἑκουσίους ἤ ἀκουσίους δημίους ἐκείνων οἱ ὁποῖοι παραβιάζουν τούς νόμους των ἤ προδίδουν τά μυστικά των. Καί εὑρέθησαν καί μερικοί ἀκόμη εὔπιστοι καί ἀκατάπιστοι Τέκτονες οἱ ὁποῖοι ἐπίστευσαν τάς συκοφαντίας αὐτάς. Τό κατάντημα τοῦ Μόργκαν (βλ. λ.) προεβλήθη ἄλλοτε ὡς ἀπόδειξις Τεκτονικῆς ποινῆς καθοριζομένης ἀπό τούς κανονισμούς τοῦ Τάγματος. Καί ἐπικρατεῖ καί σήμερον ἀκόμη ἡ πεποίθησις ὅτι πᾶν μέλος τῆς Ἀδελφότητος καθίσταται, διά τῶν τελετῶν τῆς μυήσεώς του καί ἐκ τῆς φύσεως τῶν ὅρκων τούς ὁποίους ἔδωσε, δρῶσα Νέμεσις τοῦ Τάγματος δεσμευομένη νά ἐκδικηθῆ κατά παντός προδότου ἤ ἀπίστου ἀδελφοῦ.

Εἶναι προφανές ὅτι ἡ ἐσφαλμένη αὐτή ἀντίληψις ὀφείλεται εἰς τήν πλήρη ἄγνοιαν τοῦ χαρακτῆρος καί τοῦ σκοποῦ τῶν ὑποσχέσεων καί τῶν ὅρκων οἵτινες ἐπιβάλλονται εἰς τά μέλη τοῦ Θεσμοῦ.

Εἶναι ἀνάγκη ἑπομένως νά τονισθῆ ὅτι εἰς οὐδένα ἀπολύτως τῶν Τεκτόνων ἐπιβάλλεται ὑπό τοῦ Τάγματος τό παράνομον καθῆκον τιμωρίας ἑνός παραβάτου. Ἡ μόνη Τεκτονική ποινή ἥτις ἐπιβάλλεται ὑπό τοῦ Τάγματος ἐναντίον ἑνός προδότου εἶναι ἡ πλήρης περιφρόνησις ἐκ μέρους ὅλων τῶν Τεκτόνων καί τῆς ὀργανώσεως γενικῶς.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ φρονεῖ ὅτι διά τήν ἀπόκρουσιν παρομοίων συκοφαντιῶν εἶναι ἀνάγκη νά δοθῆ κάποια ἐξήγησις τοῦ χαρακτῆρος τῶν διδομένων ὅρκων καί τῶν ἀπειλῶν αἵτινες τούς συνοδεύουν. «Ἡ ἀπειλή ἤ ἡ ἐπίκλησις, λέγει, ἡ συνοδεύουσα ἕναν ὅρκον ἀποτελεῖ ἀκριβῶς τήν κύρωσίν του καί ἀποτελοῦν ἔκκλησιν πρός μίαν ἀνωτέραν δύναμιν νά λάβη γνῶσιν τῆς διδομένης ὑποσχέσεως καί νά ἀμείψη ἤ τιμωρήση τόν ὁρκισθέντα ἐφ' ὅσον ἐτήρησεν

ἢ παρεβίασε τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν». Εἰς ὅλους τοὺς ἀρχαίους λαοὺς αἱ ἐπικλήσεις αὐταὶ ὑπῆρχον. «Θεοὺς μαρτύρομαι» ἢ «Ἴστω Ζεὺς» ἔλεγον οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες. «Κὸ γιαγκνάσζχ λὶ ἐλοῖμ» (τὸ αὐτὸ νὰ κάμη καὶ εἰς ἐμὲ ὁ Θεός) ἔλεγαν οἱ Ἑβραῖοι. «Dii me perdant» (οἱ Θεοὶ νὰ μὲ καταστρέψουν) ἔλεγαν οἱ Ρωμαῖοι ὁρκιζόμενοι. Οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἐτοποθέτουν συγχρόνως τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ἐνῶ οἱ Ἑβραῖοι ὕψωναν τὴν δεξιὰν πρὸς τὸν οὐρανόν.

Μεταξὺ τῶν συγχρόνων ἐτηρήθη ἐπίσης ἡ συνήθεια αὐτὴ καὶ διὰ τοῦτο οἱ ὁρκιζόμενοι τοποθετοῦν τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἢ ἄλλου ἱεροῦ βιβλίου ἐπικαλούμενοι τὸν Θεόν: «Εἴη μοι ὁ Θεὸς βοηθός».

Ἐνῶ ὅμως εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ τιμωρία τῶν ἐπιόρκων ἦτο ἔργον τῶν Θεῶν, εἰς τὴν ἐποχήν μας ἡ ἐπιορκία ἀποτελεῖ καὶ ποινικὸν παράπτωμα τιμωρούμενον ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα δικαστήρια.

Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν δὲν συμβαίνει τοῦτο. Αἱ Τεκτονικαὶ ποιναὶ δὲν ἔχουν τὴν μορφὴν ἀνθρωπίνης τιμωρίας. Δὲν ἐπιβάλλονται ἀπὸ ἀνθρωπίνην χεῖρα οὔτε ἀποτελοῦν σωματικὰς ποινάς. Εἶναι προσωρινὴ ἢ ὁριστικὴ ἀποβολὴ ἀπὸ τὴν Ὀργάνωσιν. Οὐδενὸς ἄλλου εἴδους ποινὴ ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς ἐπιόρκους ἢ τοὺς ἐπιλήσμονας τῶν ὑποχρεώσεων τὰς ὁποίας «οἰκείᾳ καὶ ἐλευθέρᾳ βουλήσει» ἀνέλαβον. Οὔτε Τέκτων τις ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐπιβάλῃ ποινὰς πρὸς τὸν παραβάτην πλὴν τῆς περιφρονήσεως ὡς ἀνθρώπου ἀναξίου.

Ὁ Μάκεϋ γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς:

«Αἱ Τεκτονικαὶ ποιναὶ ἐπιβάλλονται διὰ νὰ μείνῃ καθαρὸς ὁ χαρακτὴρ τοῦ Θεσμοῦ καὶ νὰ μὴ θίγεται τὸ γόητρον καὶ ἡ φήμη τοῦ ὅλου Ὀργανισμοῦ ἀπὸ ἀτιμωρήτους παραβάσεις. Ἡ φύσις ὅμως τῶν ποινῶν περιορίζεται ἀπὸ τὸν ἰδιότυπον χαρακτῆρα τοῦ Θεσμοῦ ὅστις ἀντιτίθεται εἰς ὡρισμένα εἴδη ποινῶν καὶ ἀπὸ τοὺς νόμους τῶν Κρατῶν οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπιτρέπουν εἰς ἰδιωτικὰς ὀργανώσεις νὰ ὑποκαθιστοῦν τὰ κρατικὰ δικαστήρια.

Αἱ Τεκτονικαὶ ποιναὶ ἐπομένως περιορίζονται εἰς ἀποδοκιμασίαν ἢ στέρησιν τῶν Τεκτονικῶν δικαιωμάτων.

Κατὰ τὸν Κανονισμὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος, αἱ Τεκτονικαὶ παραβάσεις διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας. συνεπάγονται δὲ εἰς μὲν τὴν πρώτην πρόσκαιρον στέρησιν τῶν Τεκτονικῶν δικαιωμάτων καὶ λειτουργιῶν ἐπὶ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 3 μηνῶν μέχρι δύο ἐτῶν, εἰς δὲ τὴν δευτέραν, στέρησιν ἀπὸ δύο ἐτῶν καὶ πέραν μέχρι καὶ τοῦ ὁριστικοῦ ἀποκλεισμοῦ ἀπὸ τοῦ Τάγματος. (Κανονισμὸς Μεγ.·. Στ.·. Ἑλλάδος, ἄρθρα 255 καὶ ἐπέκεινα).

Ὁ ἀδ.·. Haywood. (βιβλ. 1 Τόμ. Γ' σελ. 1332) τονίζει ὅτι αἱ κύριαι ὑποχρεώσεις αἱ ἐπιβαλλόμεναι εἰς πάντα Τέκτονα εἶναι ἡ Ἀδελφικὴ Ἀγάπη, ἡ Φιλανθρωπία καὶ ἡ Ἀλήθεια. Πᾶσα παράβασις ἢ παραβίασις αὐτῶν ἀποτελεῖ ἀξιόποινον πρᾶξιν. Τὰ Ἀρχικὰ Καθήκοντα ἀποτελοῦν τὸν Νόμον. Ἡ παράβασίς των εἶναι προδοσία (βλ. λέξιν «παραβάσεις Τεκτ. νόμων»).

Ἡ αὐστηροτέρα Τεκτονικὴ ποινὴ εἶναι ἡ ἀποπομπὴ καὶ διαγραφή, καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς, λέγει ὁ Μάκεϋ, ἀπεκλήθη Τεκτονικὸς θάνατος. Στερεῖ τὸν τιμωρηθέντα παντὸς δικαιώματος καὶ προνομίων, ὡσὰν οὐδέποτε νὰ εἶχε μυηθῆ. Πρόκειται ὅμως μόνον περὶ τῶν δικαιωμάτων του ὡς Τέκτονος. Τὰ καθήκοντα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις του ἐξακολουθοῦν ὑφιστάμενα, διότι οὐδεμία ἀνθρωπίνη δύναμις ἠμπορεῖ νὰ τὰ ἀκυρώσῃ.

Τὸ μόνον Τεκτονικὸν δικαστήριον τὸ ὁποῖον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ποινὴν αὐτὴν εἶναι ἡ Μεγ.·. Στοὰ ἢ Μεγ.·. Ἀνατολή. Ἡ ἀπόφασις λαμβάνεται μὲν ὑπὸ τῆς Στ.·. εἰς ἣν ἀνήκει ὁ τιμωρούμενος δὲν ἔχει ὅμως ἰσχὺν ἐὰν δὲν ἐγκριθῇ καὶ ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τῆς προϊσταμένης Ἀνωτάτης Ἀρχῆς.

Πόλεμος, *Β' παγκόσμιος*. Κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον 1940—1944 ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὑπέστη ἐν Εὐρώπῃ ἄγριον διωγμόν, πολλοὶ δὲ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐπλήρωσαν μὲ τὴν ζωήν των τὴν προσήλωσίν των εἰς τὰ ἰδεώδη τοῦ Τάγματος.

Κατὰ τὸ μεταξὺ τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων χρονικὸν διάστημα, οἱ Τέκτονες ἐμόχθησαν ὅπως δημιουργήσουν φιλικὰ αἰσθήματα μεταξὺ τοῦ Γαλλικοῦ καὶ τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ. Εὐθὺς μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ὁ Γαλλικὸς Τεκτονισμὸς εἶχεν ἐπιδοθῆ εἰς τὸ ἔργον αὐτό. Ἡ δημοσία γνώμη εἶχε ταυτίσῃ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν μὲ τὰς ἐννοίας τῆς ἐλευθερίας, τῆς μορφώσεως καὶ τῆς εἰρήνης καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ὅταν τὴν 28 Δεκεμβρίου τοῦ 1935 μία κλίκα Ρωμαιοκαθολικῶν βουλευτῶν ὑπέβαλε πρότασιν περὶ καταργήσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἡ πρότασις αὐτὴ ἀπερρίφθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς διὰ ψήφων 370 ἔναντι 91 μόνον.

Ὅταν οἱ Ναζὶ κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον ἐγκαθίδρυσαν τὴν 5ην φάλαγγά των ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τὸν γνωστὸν Ὄττο Ἀμπέτζ, ἐδημιούργησαν εἰδικὸν σῶμα διὰ νὰ καταστρέψουν τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν (βλ. λ. διωγμοί).

Εἰς ὅλας τὰς χώρας ὅπου ὁ φασισμὸς καὶ ὁ ναζισμὸς ἢ ὁ κομμουνισμὸς ἔθεσαν τὸν πόδα των, ἐφήρμοσαν τὸ ἴδιον πρόγραμμα διωγμοῦ καὶ προγραφῶν.

Τὴν αὐτὴν τακτικὴν ἠκολούθησαν καὶ οἱ Ἰάπωνες. Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Κίναν, τὰς Φιλιππίνας, τὴν Σιγκαπούρην, τὴν Μαλαισίαν, τὴν Βιρμανίαν, τὸ Σιὰμ καὶ τὴν Ἰνδοκίναν κατέστρεψαν Τεκτονικὰ ἱδρύματα καὶ κατεδίωξαν Τέκτονας μὲ τὴν ἰδίαν ἀγριότητα.

Ὁ ἀδ.·. Haywood ἀσχολούμενος μὲ τὸ θέμα αὐτὸ γράφει εἰδικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Ἑλλὰς εἶχε πρὸ τοῦ β' πολέμου μίαν Μεγ.·. Στοάν, 70 Στοὰς καὶ 6000 μέλη. Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Β' ἦτο Πρώην Σεβ.·.. Οἱ Γερμανοὶ ἐξωλόθρευσαν τὴν Ἀδελφότητα καὶ ἴσως οἱ Ἕλληνες Τέκτονες ὑπέστησαν τρομερώτερα μαρτύρια ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους Τέκτονας ἐξαιρέσει τῆς Ἱσπανίας» (βλ. λ. Ἑλλάς).

Πολιτικὴ καὶ Τεκτονισμός. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ τὸν κατηγοροῦν συχνὰ ὅτι ἀποβλέπει εἰς ἐπανάστασιν, εἰς συνωμοσίας καὶ πολιτικὰς ἐνεργείας αἵτινες δυνατὸν νὰ διαταράξουν τὴν κοινωνικὴν τάξιν ἢ νὰ ἐπέμβουν πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ ὑφισταμένου πολιτικοῦ καθεστῶτος. Αὐτὴ ἄλλως τε ὑπῆρξεν ἡ οὐσία τῶν κατηγοριῶν τοῦ Μπάρρουελ καὶ Ρόμπισον, οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίσθησαν ὅτι ὁ Ἰακωβινισμὸς τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας ἐκαλλιεργήθησαν εἰς τὰς Στοὰς τῶν δύο αὐτῶν χωρῶν. Καὶ οἱ Ἀντιτέκτονες ἐπίσης τῆς Ἀμερικῆς κατήγγειλαν ἐπανειλημμένως ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἐπεδίωκε πολιτικὴν ἐπικράτησιν καὶ ἄσκησιν ἐλέγχου ἐπὶ τοῦ κράτους.

Ἀλλ' ἡ ἱστορία οὐδαμοῦ ἀναφέρει περὶ μιᾶς τοιαύτης παρανόμου ἀναμίξεως τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς τὴν πολιτικήν.

Οἱ λιβελλογράφοι ὅμως δὲν ἔπαυσαν ἰσχυριζόμενοι τοῦτο καὶ καταδικάζοντες τὸν Τεκτονισμὸν ὡς πολιτικὴν λέσχην, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὡρισμένοι κληρικοὶ ἐπιμένουν νὰ τὸν κατηγοροῦν ἐπὶ ἀθεϊσμῷ.

Θὰ ἤρκει ἐν τούτοις ἡ παράθεσις τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν καθηκόντων τοῦ Τέκτονος, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τοῦ Συντάγματος (1723) καὶ τὸ ὁποῖον καθορίζει ὅτι «ὁ Τέκτων εἶναι εἰρηνικὸς ὑπήκοος τῆς Πολιτικῆς Ἀρχῆς...» διὰ νὰ ἀποστομωθοῦν οἱ κατήγοροι. Οἱ Τέκτονες δὲν ἐπαναστατοῦν, δὲν στασιάζουν κατὰ τῶν νομίμων ἀρχῶν τῆς χώρας. Δὲν ἐξετάζουν τὸ «πολιτικὸν σύστημα» τοῦ τόπου. Ἀλλ' οὔτε καὶ συζητοῦν τοιαῦτα ζητήματα εἰς τὰς Στοὰς των.

Ματαίως θὰ ἐρωτήσῃ κανείς: Εἶναι ὁ Τεκτονισμὸς δημοκρατικός, μοναρχικός, ρεπουμπλικάνος: Οὔτε αἱ λέξεις αὐταί, οὔτε αἱ ἰδέαι τὰς ὁποίας ἐκπροσωποῦν ἀπαντῶνται πουθενὰ εἰς τὰ Συντάγματά του, τὰ τυπικά του, τὴν διδασκαλίαν του. «Ὁ Θεσμὸς οὐδέποτε ἐνδιεφέρθη διὰ πολιτικὰς φιλοσοφίας, πεποιθήσεις, ἀγῶνας, διότι ὅπως καὶ ἡ θεολογία οὕτω καὶ τὰ θέματα αὐτὰ εὑρίσκονται ἔξω τοῦ κύκλου του» γράφει ὁ ἀδ.·. Haywood. «Δὲν ἐνδιαφέρεται εἰς τοιούτου εἴδους συζητήσεις, δὲν προβαίνει εἰς παρανόμους συγκεντρώσεις, εἶναι νομοταγής. Ἀπόδειξιν ἀποτελεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι αἱ Διατάξεις του, τὰ Συντάγματά του παραμένουν τὰ αὐτὰ καὶ ἀναλλοίωτα, οἱονδήποτε καὶ ἂν εἶναι τὸ καθεστὼς τῆς χώρας εἰς τὴν ὁποίαν ἐργάζεται. Ὡς Ὀργάνωσις ὁ Τεκτονισμὸς οὐδέποτε μετέχει τῆς ἀνατροπῆς ἑνὸς πολιτικοῦ συστήματος ὑπὲρ ἑνὸς ἄλλου. Τὰ μέλη του ἠμποροῦν ἕκαστον νὰ ἔχῃ τὰς πολιτικάς του πεποιθήσεις, νὰ ἀνήκῃ εἰς οἱον-

δήποτε κόμμα, ἀλλὰ δὲν δικαιοῦται νὰ τὰς διατυπώνῃ ἐξ ὀνόματος τοῦ Τεκτονισμοῦ. Πολλοὶ Τέκτονες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ οἱ ἀδ.·. Ροῦζβελτ καὶ Τρούμαν ἐκυβέρνησαν τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας. Ἀλλ' οὔτε ὁ Τεκτονισμὸς ἐπωφελήθη διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν ἐξουσίαν, οὔτε οἱ ἐν λόγῳ κυβερνῆται ἐπεδίωξαν νὰ τὸ πράξουν. Διότι ἁπλούστατα ὁ Τεκτονισμὸς δὲν εἶναι πολιτικὸν σύστημα, ὅπως δὲν εἶναι οὔτε θρησκεία, οὔτε τίποτε ἄλλο».

Καὶ ὁ ἀδ.·. Haywood συνεχίζει ὡς ἑξῆς:

«Ἐὰν ὁ Χίτλερ ἢ ὁ Στάλιν εἶχον ἀνάγκην νὰ λύσουν τὸ 47ον Εὐκλείδιον πρόβλημα, ἦσαν ὑποχρεωμένοι καὶ οἱ δύο νὰ τὸ λύσουν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, διότι ἡ γεωμετρία εἶναι ἄσχετος πρὸς τὰ πολιτικὰ καθεστῶτα. Τὸ ἴδιον εἶναι καὶ ἡ ἀστρονομία, ἡ γεωλογία, ἡ ναυσιπλοΐα, ἡ μουσική, ἡ χημεία, ἡ φυσικὴ κτλ. Ἐν αὐτοκίνητον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι κομμουνιστής, φασίστας ἢ δημοκράτης, ὅπως δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι οὔτε Ἑβραῖος, οὔτε Χριστιανός, οὔτε Βουδδιστής. Ἡ πολιτικὴ ἐνέχει μεγίστην σημασίαν μέσα εἰς τὰ σύνορά της. Ἔξω αὐτῶν δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν οὔτε ἐπιρροήν. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εὑρίσκεται ἔξω τῶν συνόρων. Αἱ Στοαὶ αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Ἀνατολὴν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀνεμίχθησαν εἰς τὴν πολιτικὴν ἀπεμακρύνθησαν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Καὶ αἱ Τεκτονικαὶ Δυνάμεις κατὰ 90 % καὶ πλέον ἀπέσυραν ἐκ τούτου τὴν ἀδελφικὴν των ἀναγνώρισιν. Ἐὰν ὁ Σύνδεσμος τῶν Μαθηματικῶν ἐκαλεῖτο ἀπὸ ἓν μέλος του νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι τοῦ λοιποῦ τὰ μαθηματικὰ θὰ εἶναι ρεπουμπλικάνοι ἢ διαμαρτυρόμενοι ἢ ἀντισημῖται, τὸ μέλος αὐτὸ θὰ ἀπεκηρύσσετο ἀμέσως. Ἡ μορφὴ ἀκόμη τῆς ὀργανώσεως μιᾶς Τεκτονικῆς Στοᾶς, τὸ καταστατικόν της, ὁ τρόπος ἐργασίας της, ἡ ἐθιμοτυπία της δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν ὡς μία μορφὴ ἐξ ἐκείνων ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν πολιτικήν. Εἶναι ἀποκλειστικῶς καὶ μοναδικῶς Τεκτονική».

Τοῦτο ἐγνώριζον καλῶς καὶ οἱ ἀείμνηστοι Τέκτονες Βασιλεὺς Γεώργιος Β' καὶ Ἰωάννης Μεταξᾶς, οἵτινες καὶ ὅταν ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ ἀνασταλοῦν ἐπί τι χρονικὸν διάστημα αἱ Συνταγματικαὶ Ἐλευθερίαι ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἐπέτρεψαν τὸ κλείσιμον τῶν Τεκτ.·. Στοῶν, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὑποδειχθῇ ἀπὸ μὴ Τέκτονας φοβηθέντας ὅτι πολιτικαὶ συζητήσεις κατὰ τοῦ καθεστῶτος θὰ ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ διεξάγωνται ἐντὸς αὐτῶν.

Πολκάλ. Λέξις προκεχωρημένων βαθμῶν σημαίνουσα «καθ' ὁλοκληρίαν κεχωρισμένον» ὑπονοοῦσα τὰς συνθήκας διαιρέσεως τοῦ Τεκτονικοῦ Τάγματος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὅτε ἦτο διῃρημένον εἰς διάφορα καὶ ἀλληλοσυγκρουόμενα δόγματα. Ἡ λέξις εἶναι παραφθορὰ τῆς λέξεως «παλκόλ», ἥτις παράγεται ἀπὸ τὸ ἑβραϊκὸν μόριον «πάλ» ποὺ σημαίνει χωρισμὸν καὶ τὸ ἐπίθετον «κόλ» ποὺ σημαίνει «καθ' ὁλοκληρίαν».

Πολυθεϊσμός. Ἐσφαλμένως ἐπικρατεῖ παρὰ τῷ βεβήλῳ κόσμῳ ἡ ἀντίληψις ὅτι αἱ ἀρχαῖαι θρησκεῖαι ἦσαν πολυθεϊστικαὶ καὶ μόνον ἡ Ἑβραϊκὴ καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία ἐκήρυξαν τὸν μονοθεϊσμόν. Ἀλλ' αἱ σύγχρονοι μελέται καὶ ἰδιαίτατα ἡ ἀπόκρυφος ἐπιστήμη ἔχουν ἤδη ἀποδείξει ὅτι ὅλαι αἱ ἀρχαῖαι θρησκεῖαι ἦσαν ἐπίσης μονοθεϊσμός, ἐὰν δὲ ἐνεφάνιζον τὴν ὕπαρξιν πολλῶν θεῶν μὲ ὑπερφυσικὰς δυνάμεις, καθ' ὃν τρόπον καὶ αἱ νεώτεραι θρησκεῖαι ἐμφανίζουν ἀτελευτήτους σειρὰς ἁγίων καὶ ἐμπνευσμένων προφητῶν, τοῦτο τὸ ἔπραττον ἱκανοποιοῦσαι λαϊκὰς δοξασίας, ἐνῷ κατ' οὐσίαν ἀνεγνώριζον ὑπεράνω ὅλων μίαν καὶ μόνην δημιουργὸν δύναμιν. Μονοθεϊστικὴ τριαδικὴ μάλιστα ἦτο ἡ ἀρχαία Αἰγυπτιακὴ θρησκεία, μονοθεϊστικὴ καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ μὲ τὸν Δία «πατέρα ἀνδρῶν τε θεῶν τε», ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐποχῆς τῶν Ὀρφικῶν (βλ. λ.) ἡ Ζωροαστρικὴ καὶ αἱ λοιπαί. Ἡ ἀρχαία σοφία πολὺ περισσότερον προηγμένη ἀπὸ ὅσον τὴν φαντάζονται οἱ νεώτεροι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀγνοῇ ὅτι μία μόνη ἦτο ἡ δημιουργὸς δύναμις τῶν κόσμων ὅλων. Ἀνάλυσιν καὶ ἀπόδειξιν τούτου εὑρίσκει ὁ ἀναγνώστης εἰς τὰς ἀναλόγους θέσεις τοῦ παρόντος ἔργου τὰς ἀναφερομένας εἰς μίαν ἑκάστην τῶν προχριστιανικῶν θρησκειῶν.

Πολωνία. Στοαὶ ἐν Πολωνίᾳ εἶχον ἱδρυθῇ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ 18ου αἰῶνος, ἀλλ' ἡ Βοῦλλα τοῦ Κλήμεντος ΙΒ' τὸ 1739 προεκάλεσε τὸ κλείσιμόν των. Τὸ 1742 ἐν τούτοις ἱδρύθησαν ἐκ νέου μερικαὶ Στοαί. Τὸ 1766 ἤνοιξεν ἐν Βαρσοβίᾳ ἡ Στοὰ τῶν «Τριῶν Ἀδελφῶν» ὑπὸ Σεβ.·. τὸν Κόμητα Αὔγουστον Μοζίνσκι, ἡ ὁποία καὶ κατὰ τὸ 1769 ἀνεκηρύχθη εἰς Μεγ.·. Στοάν, τὸ δὲ ἑπόμενον ἔτος ἡ Ἀγγλικὴ Μεγ.·. Στ.·. ἀνεγνώρισε τὸν Μοζίνσκυ ὡς Ἐπαρχιακὸν Μέγ.·. Διδ.·. ἐν Πολωνίᾳ.

Ἔκτοτε ὁ Πολωνικὸς Τεκτονισμὸς ἐγνώρισε καὶ καλὰς καὶ κακὰς ἡμέρας. Ὁ Τσάρος Ἀλέξανδρος ἔκλεισε τὰς Στ.·. τὸ 1821. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου, αἱ Στοαὶ ἐλειτούργησαν, τὸν Ὀκτώβριον δὲ τοῦ 1921 συνεστήθη καὶ Μεγ.·. Στοὰ τῆς Πολωνίας μὲ ἕδραν τὴν Βαρσοβίαν. Μετὰ ἓν ἔτος ἱδρύθη Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγματος.

Ἡ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἀρχικῶς καὶ ὑπὸ τῶν Ρώσων κομμουνιστῶν κατόπιν κατάληψις τῆς Πολωνίας καὶ τελικῶς ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ δικτατορικοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος κατέπνιξαν φυσικὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὅστις ἀναμένει τώρα καλλιτέρας ἡμέρας διὰ νὰ συνεχίσῃ ἐκ νέου τὸ ἔργον του. Πολωνοὶ Τέκτονες ἐν τούτοις καταφυγόντες εἰς τὸν ἐλεύθερον κόσμον διατηροῦν Στοὰς καὶ ἐργάζονται μὲ ζῆλον ὑπὲρ τῶν ἰδεωδῶν τοῦ Τάγματος.

Πομπαὶ Τεκτονικαὶ (Processions). Δημόσιαι πομπαὶ ὀργανούμεναι ὑπὸ Τεκτόνων δὲν εἶναι πλέον τόσον συνήθεις ὅσον εἰς παλαιοτέρους χρόνους, συνεχίζονται δὲ μόνον ἀκόμη εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

Πρώτη Τεκτονικὴ πομπὴ ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἄντερσεν ὡς γενομένη τὴν 24 Ἰουνίου 1721 εἰς τὸ Λονδῖνον ὅτι ὁ Παίυν Μεγ.·. Διδ.·. μετὰ τῶν Μεγ.·. Ἐπ.·., τῶν πρώην Μεγ.·. Ἀξ.·. καὶ τῶν Σεβ.·. καὶ Ἀξ.·. δώδεκα Στοῶν προϋπήντησαν τὸν ἐκλεγέντα νέον Μέγ.·. Διδ.·. εἰς τὴν Ταβέρναν King's Arms καὶ ἐκεῖθεν ἐβάδισαν ἐν πομπῇ καὶ μὲ τὰς Τεκτ.·. στολάς των μέχρι τοῦ Τεκτονικοῦ Μεγάρου.

Ἐπὶ 25 ἔτη ἀκολούθως αἱ πομπαὶ αὐταὶ ἐπανελαμβάνοντο, κατὰ τὴν ἐπίσημον ἑορτὴν τοῦ Τάγματος ἐχρησιμοποιοῦντο ὅμως ἅμαξαι τῶν ὁποίων ἐπέβαινον τὰ μέλη.

Ἀπὸ τοῦ 1747 ὅμως ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἐπειδὴ αἱ πομπαὶ αὐταὶ προεκάλουν εἰρωνικὰ σχόλια τὰς ἀπηγόρευσε καὶ ἔκτοτε εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἔχουν παύσει καθ' ὁλοκληρίαν.

Καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν αἱ πομπαὶ αὐταὶ δὲν εἶναι τόσον συνήθεις ὡς πρότερον, σήμερον δὲ περιορίζονται μόνον εἰς ἐπισήμους τινὰς περιστάσεις, ὡς κηδείας Τεκτόνων, καταθέσεις θεμελίων λίθων κ.ο.κ.

Συχνὰ ἀνεκινήθη τὸ ζήτημα κατὰ πόσον τοιούτου εἴδους πομπαὶ καὶ παρελάσεις ἀποβαίνουν πρὸς ὄφελος τοῦ Τάγματος.

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ εἶναι κεκηρυγμένος ὑπὲρ τοῦ ἐθίμου.

Ὁ Μάκεϋ ἐξ ἄλλου φρονεῖ ὅτι αἱ πομπαὶ αὐταὶ εἶναι παλαιόταται.

Εἰς τὰ Μυστήρια τῆς Ἐλευσῖνος, λέγει, ἐγίνοντο δημόσιαι παρελάσεις ἀπὸ τὰς Ἀθήνας πρὸς τὸν Ναὸν τῶν μυήσεων.

Ὁ Ἀπουλεΐος ἐπίσης ἀναφέρει τὸ αὐτὸ ἔθιμον καὶ εἰς τὰ Μυστήρια τῆς Ἴσιδος ἐν Αἰγύπτῳ. Κατὰ τοὺς πρώτους Ρωμαϊκοὺς χρόνους ἐγένοντο ἐπίσημοι πομπαὶ πρὸς τοὺς Ναούς. Τὸ αὐτὸ δὲ ἴσχυε καὶ παρ' Ἑβραίοις, ἐνῷ σήμερον ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ὡς καὶ ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ ὡς καὶ τὰ ἄλλα χριστιανικὰ δόγματα συνηθίζουν παρελάσεις καὶ λιτανείας».

Πρόκειται ὅμως περὶ θρησκευτικῶν καθαρῶς τελετῶν τὰς ὁποίας οὐδένα ἔχει λόγον νὰ μιμηθῇ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὡς μὴ ἀποτελῶν θρησκευτικόν τι δόγμα. Ἐπίσημοι πομπαὶ δυνατὸν νὰ γίνωνται μόνον ἐντὸς τοῦ Τεκτονικοῦ Μεγάρου καὶ εἰς ἐπισήμους περιστάσεις ἢ λευκὰς ἑορτάς.

Ποντίφηξ (Pontiff). Εἰς τὸ ἔργον του «Ἀκμὴ καὶ παρακμὴ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας» ὁ Ἀθ. Κόκερελ γράφει: «Ποία εἶναι ἡ σημασία τοῦ Ποντίφηξ» Ἡ λέξις σημαίνει κατὰ γράμμα «κατασκευαστὴς γεφυρῶν, γεφυροποιός». Καὶ ἰδοὺ ἡ ἐξήγησις: Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ὑπάρξεως τῆς Ρώμης ἡ μικρὰ αὐτὴ πόλις εἶχε σοβαροὺς λόγους νὰ φοβεῖται τὴν ὑπὸ ἐχθροῦ τινος κατάληψιν

ἑνὸς τῶν περὶ αὐτὴν λόφων ἀπὸ τῶν ὁποίων θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ πλήττουν τὴν πόλιν μὲ λίθους ἢ βέλη. Ἐκ τῶν λόφων αὐτῶν ὁ ὑψηλότερος ἦτο ὁ Ἰανίκουλος. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ κατασκευασθῇ μία γέφυρα ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως διὰ νὰ ἑνώσῃ τὸν λόφον μὲ τὴν πόλιν καὶ διὰ νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ διάβασις στρατιωτῶν. Οἱ Ρωμαῖοι διέταξαν τότε κατὰ περίεργον τρόπον ὅπως οἱ ἄνδρες, οἵτινες θὰ κατασκευάσουν τὴν γέφυραν καὶ οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὠργανωμένοι εἰς συντεχνίαν, ἀνακηρυχθοῦν ἱεροὶ καὶ ἱερὰ καὶ ἡ τέχνη των καὶ συγχρόνως νὰ εἶναι ἱερεῖς: ὁ ἀνώτατος ἐξ αὐτῶν θὰ ἐκαλεῖτο Μέγας Γεφυροποιός. Οὕτω ἐσχηματίσθη ἔκτοτε ἐν Ρώμῃ Συντεχνία Γεφυροποιῶν «pontifices», ὁ ἀρχηγὸς τῶν ὁποίων ἐθεωρεῖτο ὁ ἱερώτερος καὶ σεβασμιώτερος τῶν Ρωμαίων. Οὕτω λοιπὸν καὶ ὁ τίτλος τοῦ Pontifex Maximus τὸν ὁποῖον ἔχουν προσλάβει οἱ Πάπαι Ρώμης σημαίνει κατὰ λέξιν «Μέγας Γεφυροποιός».

Ποντίφηξ Μέγας (Grand Ponfiff, Grand Pontife ἢ Sublime Ecossais). Ὁ 19ος τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγματος. Ὁ βαθμὸς ἀσχολεῖται μὲ τὰ ἀποκαλυπτικὰ μυστήρια τῆς Νέας Ἱερουσαλήμ. Ἀξιωματικοί του εἶναι εἷς Τρ.·. Ἰσχ.·. καὶ εἷς Ἐπ.·.. Ὁ Τρ.·. Ἰσχ.·. ἑδρεύει εἰς τὴν Ἀν.·. ἐπὶ θρόνου ὑπὸ σκιάδα κυανῆν καὶ φέρει μεταξωτὴν ἐσθῆτα. Τὰ μέλη φέρουν λευκὴν στολὴν μὲ κυανᾶς λωρίδας καὶ δώδεκα κεντητοὺς χρυσοῦς ἀστέρας καὶ καλοῦνται «Ἀληθεῖς καὶ πιστοὶ ἀδελφοί». Ὁ διάκοσμος τοῦ ναοῦ εἶναι κυανοῦς μὲ χρυσοῦς ἀστέρας.

Πόπ, *Ἀλέξανδρος* (Pope) Ἄγγλος σατυρικὸς * 1688 † 1744. Τὰ σατυρικά του ποιήματα ἦσαν πλήρη εἰρωνείας καὶ πικρίας συγχρόνως λόγῳ τῆς ἀναπηρίας του. Κωφὸς καὶ κακόμορφος ἐξεδήλου ὅλην του τὴν ἀπογοήτευσιν, σατυρίζων ὅλους τοὺς ἄλλους μὲ δηκτικότητα πλήρη χολῆς.

Ὁ Πὸπ ἦτο Τέκτων ἀνήκων εἰς τὴν αὐτὴν Στοὰν μὲ τοὺς στενοὺς φίλους του Ντὴν Σουΐφτ καὶ Τζὼν Ἄρμπαθνοτ, ὡς ἀναφέρει ὁ ἀδ.·. J. H. Edge. Ἔχει γράψει καὶ ἓν ποίημα ἀφιερωμένον εἰς τὰς τέσσαρας βασικὰς ἀρετάς Ἰσχύν, Ἐγκράτειαν, Φρόνησιν καὶ Δικαιοσύνην, ὡς καὶ μίαν ἔμμετρον παγκόσμιον προσευχήν, ἥτις συχνὰ ἀναφέρεται εἰς Ἀγγλικὰς Τεκτ.·. διδασκαλίας.

Πόρτα, *Γκαμπαττίστα*. Ἰταλὸς φυσικὸς ἐν Νεαπόλει * 1545 † 1615. Ἱδρυτὴς τῆς «Ἀκαδημίας τῶν Ἀρχαίων» γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Σεγκρέτι». Ἀφιερώθη εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν καὶ συνέγραψε πολλὰ βιβλία περὶ μαγείας, φυσιογνωμικῆς καὶ μυστικῆς γραφῆς. Κατατάσσεται εἰς τὴν αὐτὴν σειρὰν μὲ τὸν Κορνήλιον Ἀγρίππαν καὶ τὸν Παράκελσον.

Πορτογαλία. Κατὰ τὸ ἀρχεῖον τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, εἶναι βέβαιον ὅτι ἐχορηγήθη ἄδεια εἰς ἀδ.·. διαμένοντας ἐν Λισσαβῶνι νὰ ἱδρύσουν ἐκεῖ Τεκτ.·. Στ.·. τὸ 1735. Κατὰ τὸ 1743 ὅμως ἡ ἔντονος ἀντίδρασις τοῦ κλήρου προεκάλεσε διάταγμα τοῦ Ἰωάννου Ε' ἐπιβάλλον τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἀναζωογονηθεὶς ἐν τούτοις τὸ 1761 ὁ Τεκτονισμὸς τῆς Πορτογαλίας συνετρίβη τὸ 1776 ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν. Ἀλλ' οἱ Τέκτονες ἀτρόμητοι ἐξηκολούθησαν συνεδριάζοντες ἐντὸς πλοίων ἐν τῷ λιμένι, ὑπῆρξε δὲ τοιαύτη ἡ ἐπιμονή των καὶ ἀφοσίωσις παρὰ τοὺς ὑφισταμένους κινδύνους, ὥστε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἵδρυσαν καὶ Μεγ.·. Στ.·. Ἑτέρα Μεγ.·. Στ.·. ἱδρύθη τὸ 1849, ἐν τέλει ὅμως μετὰ δεκαετίαν ἐπετεύχθη ἡ ἕνωσις καὶ ἡ ἵδρυσις μιᾶς Μεγ.·. Ἀν.·. περιλαμβανούσης μίαν συμβ.·. Μεγ.·. Στ.·., ἓν Ὕπ.·. Συμβ.·., ἓν Ὕπ.·. Συμβ.·. Ροδ.·. Στ.·. διὰ τὸ Γαλλικὸν Δόγμα καὶ ἓν Μεγ.·. Συμβ.·. τῆς Βασ.·. Ἀψ.·.. Οὕτω εἰς τὴν Πορτογαλίαν ὅλα γενικῶς τὰ Δόγματα εἶχον ἑνωθῇ ὑπὸ μίαν Ἀνωτάτην Ἀρχήν.

πορφυροῦν. Τὸ χρῶμα τοῦτο εἶναι εἰς τὸν Τεκτ.·. σύμβολον τῆς ἀδ.·. ἑνώσεως διότι ἀποτελούμενον ἀπὸ σύνθεσιν τοῦ κυανοῦ, χρώματος τοῦ Συμβ.·. Τεκτ.·. καὶ τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. συμβολίζει τὸν στενὸν δεσμὸν ὅστις δέον νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν τμημάτων τοῦ Τεκτ.·. συστήματος.

Ὁ Πόρταλ γράφει ὅτι εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν χρωμάτων τὸ χρῶμα αὐτὸ συμβολίζει ἐπιμονὴν εἰς πνευματικοὺς ἀγῶνας, διότι τὸ κυανοῦν φανερώνει πίστιν καὶ τὸ ἐρυθρὸν πόλεμον.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς τὸ πορφυροῦν ἐθεωρεῖτο χρῶμα ἡγεμονίας καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ἔμβλημα ἐξουσίας. Ἡ σημασία του αὐτὴ διατηρεῖται μέχρι σήμερον.

Εἰς τὸν Ἀμερικανικὸν Τεκτ.·. τὸ πορφυροῦν χρῶμα χρησιμοποιεῖται εἰς τοὺς μεταξὺ τοῦ Διδ.·. καὶ τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. βαθμούς.

Εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, οἱ Μεγ.·. Ἀξ.·. καὶ οἱ Ἐπαρχιακοὶ Μεγ.·. Ἀξ.·. φέρουν πορφυρᾶ περιλαίμια καὶ περιζώματα. Διὰ τοῦτο καὶ ὅλοι οἱ Μεγ.·. Ἀξ.·. πρώην καὶ νῦν τοιοῦτοι ἀποκαλοῦνται «πορφυροῖ ἀδελφοί».

Ποτόσκι (Potocki). Οἰκογένεια Πολωνῶν εὐγενῶν, τῆς ὁποίας τὰ ἀκόλουθα μέλη ἦσαν Τέκτονες: Ἰγνάτιος Ποτόσκι Μέγ.·. Διδ.·. (1781 - 3), Στανισλὰς Φελὶξ Ποτόσκι Μέγ.·. Διδ.·. (1789) καὶ Στανισλὰς Κόστκα Ποτόσκι Μέγ.·. Διδ.·. (1812 - 23).

Πουρῆς *Μιλτιάδης*. Διαπρεπὴς Ἕλλην βιομήχανος καὶ Τέκτων τιμηθεὶς μὲ τὸν τίτλον τοῦ Ἰσοβίου Ἐπιτίμου Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ τακτ.·. μέλος τοῦ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος. Ἐγεννήθη ἐν Πειραιεῖ τῷ 1886. Ἐσπούδασεν ἐν Εὐρώπῃ Χημείαν καὶ Πολιτ. καὶ Ἐμπορικὰς Ἐπιστήμας. Ὁ ἀδ.·. Μιλτ. Πουρῆς ἐμυήθη τὸ 1905 εἰς τὴν Τεκτ.·. Στ.·. «Ἀττικὸς Ἀστὴρ» ὑπῆρξε δὲ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς ἐν Ἀν.·. Πειραιῶς Σ.·. Στ.·. «Μιαούλης». Τὸ 1910 ἐξελέγη τὸ πρῶτον μέλος τῆς τότε Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν τέλει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδ.·. Κ. Ἀγγελοπούλου ἐξελέγη Μέγ.·. Διδ.·. διατελέσας τοιοῦτος ἀπὸ τοῦ 1925 μέχρι τοῦ 1931. Ἡ δρᾶσις του ὑπῆρξεν ὄντως πολύτιμος διὰ τὸν Ἑλληνικὸν Τεκτονισμόν, ὅστις εὐγνωμόνως τὸν μνημονεύει. Τὸ 1940 ὁ ἀδ.·. Πουρῆς συνελήφθη ὑπὸ τῶν κατακτητῶν φασιστῶν καὶ ἐπρόκειτο νὰ δικασθῇ, διεσώθη ὅμως τῇ ἐπεμβάσει τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Δαμασκηνοῦ, ὅστις προσωπικῶς ἠξίωσε τὴν ἀπόλυσίν του. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὁ ἀδ.·. Μ. Πουρῆς ἐξηκολούθησε καὶ ἐξακολουθεῖ παρέχων τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας του εἰς τὸν Τεκτονισμόν.

Πράϊς *Ἐρρῖκος* (Price Henry). Διαπρεπὴς Ἄγγλος Τέκτων ἐγκατεστημένος εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας καὶ συντελέσας εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς τὴν Ἀμερικήν. Γεννηθεὶς ἐν Λονδίνῳ περὶ τὸ 1697 μετέβη εἰς Νέαν Ἀγγλίαν περὶ τὸ 1723 ἐπιστρέψας βραδύτερον εἰς Ἀγγλίαν. Κατὰ τὸ 1730 ἀναφέρεται ὅτι ἦτο μέλος τῆς ὑπ' ἀριθ. 75 Στοᾶς ἐν Λονδίνῳ. Εἰς τὸ Μπόστον εἰργάζετο τὸ 1733 ὡς ράπτης, κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἐποχὴν ὁ τότε κυβερνήτης Ἰωνάθαν Μπέλτσερ τὸν διώρισε σημαιοφόρον τῶν Φρουρῶν μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Ταγματάρχου.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1733 ὁ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Ἀγγλίας λόρδος Μόνταγκιου τὸν διώρισε Μέγ.·. Ἐπαρχ.·. Διδ.·. τῆς Νέας Ἀγγλίας. Συγκαλέσας διαφόρους ἀδ.·. εἰς Μπόστον ὁ ἀδ.·. Πράϊς κατήρτισε Ἐπαρχιακὴν Μεγ.·. Στ.·. καὶ προέβη καὶ εἰς μυήσεις νέων ἀδ.·. προσδώσας οὕτω ἰδιαιτέραν αἴγλην εἰς τὸν Θεσμόν. Τὸ 1734 ἡ ἐξουσία τοῦ Ἐρρίκου Πράϊς ἐπεξετάθη εἰς ὁλόκληρον τὴν Βόρειον Ἀμερικήν. Στενὸς φίλος τοῦ Πράϊς ἦτο ὁ Βενιαμὶν Φραγκλῖνος, ὅστις ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Πενσυλβανίας. Δι' ἐπιστολῆς του τῆς 28 Νοεμβρίου 1734 ὁ Φραγκλῖνος συγχαίρει τὸν Πράϊς διὰ τὸν διορισμόν του ὡς Μεγ.·. Διδ.·. ὁλοκλήρου τῆς Ἀμερικῆς καὶ ζητεῖ ὅπως οὗτος ἀναγνωρίσῃ τὴν ὑπάρχουσαν εἰς Πενσυλβανίαν Ἐπαρχιακὴν Μεγ.·. Στοάν.

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. Μασσατσοῦσετς (Μασσαχουσέτης) ἔχει καθιερώσει «Μετάλλιον Ἐρρίκου Πράϊς», τὸ ὁποῖον ἀπονέμεται εἰς ἀδελφοὺς διακεκριμένους παρασχόντας ὑπηρεσίας εἰς τὸν Τεκτονισμόν.

Πρακτικά (Minutes). Τὰ πεπραγμένα ἑκάστης Στοᾶς διατυποῦνται ὑπὸ τοῦ γραμματέως αὐτῆς εἰς πρακτικά, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἀναγινώσκωνται κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἑπομένης συνεδριάσεως. Πολλαχοῦ ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια νὰ ἀναγινώσκωνται κατὰ τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως τὴν ὁποίαν ἀφοροῦν, ὥστε νὰ ἐπέρχωνται αἱ τυχὸν διορθώσεις ἐκ παρατηρήσεων τῶν ἀδ.·.,

νὰ ἐπικυροῦνται δὲ κατὰ τὴν ἑπομένην συνεδρίασιν ἀναγινωσκόμενα καὶ πάλιν.

Πράνα (Prâna). Εἰς τὴν «Theosophia Practica» τοῦ Gichtel διασήμου μυστικιστοῦ Γερμανοῦ (* 1638 † 1710) ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς: «Ὁ ἄνθρωπος ἔχει κέντρα δυνάμεως καλούμενα ν α ν τ ί. Τὰ ναντὶ αὐτὰ ἀνήκουν εἰς τὸ ἀστρικὸν σῶμα. Τὸ π ρ ά ν α εἶναι ὁ ζωτικὸς δεσμὸς ὁ συνδέων τὸ φυσικὸν σῶμα μὲ τὸ ἀστρικόν. Τὸ πράνα κυκλοφορεῖ διὰ τῶν ν α ν τ ί. Ὑπάρχουν τρία ναντί, τὸ σ ο υ σ ο ύ μ ν α εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, καὶ τὸ ἰ ν τ ὰ καὶ π ε γ κ ά λ α ποὺ διακλαδοῦνται ἑκατέρωθεν τοῦ σουσούμνα».

Πρόκειται περὶ μυστικιστικῆς θεοσοφίας τῆς ἐποχῆς τοῦ Μπαῖμε, τοῦ Φλοὺντ καὶ τοῦ Σαὶν Μαρτέν. Ὁ ἀδ.·. Boucher εἰς τὸ ἔργον του «La Symbolique Maçonnique» γράφει ὅτι «δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται οἱ πραγματικοὶ αὐτοὶ θεόσοφοι καὶ ἡ θεοσοφία των μὲ τὴν νεωτέραν θεοσοφίαν τῶν ἡμερῶν μας, ἡ ὁποία εἶναι ἑτερόκλιτον μῖγμα διαφόρων ἰδεῶν ἐκτιθεμένων μὲ ἰνδικὴν ὁρολογίαν».

πράσινον. Ὡς Τεκτονικὸν χρῶμα τὸ πράσινον περιορίζεται εἰς τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τοῦ Τελείου Διδ.·., τοῦ Ἱππ.·. Ἀνατολῆς καὶ τοῦ Πρίγκ.·. τῆς Χάριτος. Ἐπίσης εἰς τὸν βαθμὸν Ἱππ.·. τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τοῦ Ἀμερικανικοῦ δόγματος.

Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Τελ.·. Διδ.·. τὸ πράσινον χρῶμα συμβολίζει τὴν ἠθικὴν ἀνάστασιν τοῦ ὑποψηφίου καὶ διδάσκει ὅτι ὁ ὑποψήφιος νεκρὸς τώρα ὡς πρὸς τὰ πάθη πρέπει νὰ ἐλπίζῃ ἀνάστασιν ἐν ἀρετῇ.

Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ὁ θεὸς Φθὰ τὸ δρῶν πνεῦμα, ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου, ἡ θεὰ Πάσχτ καὶ ὁ Θὼθ παριστάνοντο εἰς τὸ ἱερογλυφικὸν σύστημα μὲ τὴν σάρκα των πρασίνην.

Ὁ Πόρταλ εἰς τὰ «Συμβολικὰ Χρώματα» λέγει ὅτι τὸ πράσινον ἦτο τὸ σύμβολον τῆς νίκης.

Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Πριγκ.·. τῆς Χάριτος (26ος) τοῦ Σκωτ.·. Δόγμ.·. τὸ πράσινον εἶναι σύμβολον τῆς ἀληθείας, διότι εἰς τὸν βαθμὸν αὐτὸν τονίζεται ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι τὸ παλλάδιον τοῦ Τάγματος.

Εἰς τὸν βαθμὸν Ἱππ.·. τῆς Ἀνατολῆς τὸ πράσινον ἀναφέρεται εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Εὐφράτου, ὁ ἀδ.·. ὅμως Μάκεϋ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι συμβολίζει καὶ τὴν ἀλήθειαν ὅπως καὶ εἰς τὸν βαθμ.·. τοῦ Ἱππ.·. τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Οἱ Δρυΐδαι ἐθεώρουν τὸ πράσινον σύμβολον ἐλπίδος. Εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια τὸ πράσινον ἐσυμβόλιζε τὴν γέννησιν τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἠθικὴν ἀναγέννησιν τοῦ μύστου.

Πρελάτος ἢ Ἱεράρχης (Prelate). Ὁ 4ος ἀξ.·. ἑνὸς Συμβουλίου τῶν Ἱππ.·. Ναΐτῶν ἢ Συμβουλίου Ἑταίρων τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Καθήκοντά του εἶναι νὰ διευθύνῃ τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς τῆς ὀργανώσεως. Κόσμημά του εἶναι τριπλοῦν τρίγωνον, σύμβολον τῆς θεότητος καὶ ἐντὸς ἑνὸς ἑκάστου τῶν τριγώνων εὑρίσκεται σταυρός. Εἰς τὰ Γενικὰ Διοικητήρια τῶν Ταγμάτων αὐτῶν ὁ ἀνάλογος ἀξιωματικὸς καλεῖται Μέγ.·. Πρελάτος.

Πρέστον, Γουλιέλμος (Preston) Διαπρεπὴς Τέκτων * ἐν Ἐδιμβούργῳ τὸν Αὔγουστον 1742 † ἐν Λονδίνῳ 1 Ἀπριλίου 1818. Ἔχει καταστῆ διάσημος διότι ἐνεκαίνισε πρῶτος τὸ σύστημα τῶν διδασκαλιῶν καὶ τῆς ἑρμηνείας ἑνὸς ἑκάστου τῶν Τεκτονικῶν βαθμῶν ἐνῷ μέχρι τῆς ἐποχῆς του οὐδεμία ἐγίνετο ἀνάλυσις καὶ ὅλη ἡ Τεκτονικὴ γνῶσις περιωρίζετο εἰς τὴν ἀποστήθισιν τοῦ τυπικοῦ τοῦ βαθμοῦ. Ἀλλ' ἡ ξηρὰ αὐτὴ καὶ ἄνευ ἑρμηνείας ἀποστήθισις δὲν ἀπεκάλυπτε βεβαίως τὰ βαθύτερα νοήματα καὶ τὰς κεκρυμμένας φιλοσοφικὰς ἐννοίας, οὐδεμιᾶς οὕτω συντελουμένης ἐργασίας διὰ τὴν μυσταγώγησιν τῶν Τεκτόνων.

Ὁ Πρέστον ὅστις εἶχε διακριθῆ ἤδη ὡς ἐκδότης ἄλλων φιλολογικῶν ἔργων καὶ ὁ ὁποῖος μυηθεὶς τὸ 1762 εἰς τὸν Τεκτονισμὸν δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀντιληφθῇ τὴν φιλοσοφίαν του, ἤρχισεν ἀρχικῶς νὰ μελετᾷ τὰ τυπικὰ καὶ νὰ συντάσσῃ βαθμηδὸν τὰ ἐκ τῆς μελέτης συμπεράσματά του. Πολλοὶ ἠρνήθησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν εἰς τὰ συμπεράσματα αὐτά, τὰ ὁποῖα ἐχαρακτήριζον ὡς νεωτερισμούς. Ἀλλ' ὁ Πρέστον ἐπέμενε. Ἐπεζήτησε συνεννοήσεις μὲ διαπρεπεῖς Τέκτονας ὄχι μόνον τῆς Ἀγγλίας ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ οὕτω ἐσημείωσε τεραστίας προόδους εἰς τὰ μυστήρια τῆς Τεκτονικῆς Τέχνης. Μὲ τὴν βοήθειαν μερικῶν φίλων του ἐπεράτωσε πρῶτος τὴν διδασκαλίαν τοῦ α' βαθμοῦ καὶ κατόπιν συγκαλέσας μεγάλην συγκέντρωσιν Τεκτόνων εἰς τὴν Ταβέρναν τοῦ Στέμματος καὶ τῆς Ἀγκύρας τὴν 21 Μαΐου 1772 ὡμίλησε διὰ μακρῶν περὶ τοῦ Τεκτονικοῦ Θεσμοῦ τυχὼν τῆς ἐπιδοκιμασίας ὅλων τῶν παρισταμένων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ τῶν Μεγ.·. Ἀξ.·. τῆς Μεγ.·. Στοᾶς.

Βραδύτερον συμπληρώσας τὰς μελέτας του ὑπέβαλε προτάσεις περὶ τακτικῶν διδασκαλιῶν ὅλων τῶν βαθμῶν. Τυχὼν τῆς ἐγκρίσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἐπεδόθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν Γεν. Κανονισμῶν. Καὶ εἰς τὸ ἔργον του «Εἰκόνες τοῦ Τεκτονισμοῦ» κατεχώρησε τὰς διδασκαλίας τῶν διαφόρων βαθμῶν, τὰς ὁποίας εὑρίσκομεν περίπου καὶ σήμερον εἰς τὸ τέλος τοῦ τυπικοῦ ἑκάστου βαθμοῦ. Ὁ Πρέστον εὑρέθη ἀναμεμιγμένος καὶ εἰς μίαν ἔριδα ἀνακύψασαν μεταξὺ τῆς Μεγ.·. Στ.·. καὶ τῆς Στοᾶς «Antiquity» ὑπ' ἀριθ. 1 εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκε. Καὶ ἐπειδὴ ἐτάχθη μὲ τὸ μέρος τῆς Στοᾶς του ἐτιμωρήθη ὁμοῦ μετ' ἄλλων τινῶν ἀδ.·. καὶ τὸ 1777 ἐξεβλήθη τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἡ ἐντελῶς ἄδικος τιμωρία αὐτή, ἐξήγειρε τοὺς ἁπανταχοῦ Τέκτονας καίτοι ὁ Πρέστον ἐδέχθη ἀδιαμαρτυρήτως τὴν ποινὴν καὶ παραιτηθεὶς προσωρινῶς τῶν Τεκτονικῶν μελετῶν του ἐπεδόθη εἰς ἄλλα φιλολογικὰ ἔργα ἐπὶ δεκαετίαν ὁλόκληρον.

Μετὰ 10 ἔτη ἐν τούτοις, τὸ 1787 ἡ Μεγ.·. Στοὰ ἀντελήφθη τὸ σφάλμα τὸ ὁποῖον εἶχε διαπράξῃ καὶ ἀποκατέστησε πανηγυρικῶς τὸν Πρέστον εἰς τὰ δικαιώματα καὶ τὰ ἀξιώματά του.

Τὸ ἴδιον ἔτος ὁ Πρέστον ἀναλαβὼν ἐκ νέου τὴν δρᾶσιν του ἵδρυσε τὸ Τάγμα τοῦ Χαροδὶμ (βλ. λ.) ἑταιρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἤθελε νὰ διδάξῃ μὲ βαθύτητα τὰς διδασκαλίας τὰς ὁποίας εἶχεν ἑτοιμάσῃ. Τοῦ τάγματος αὐτοῦ πολλοὶ διαπρεπεῖς Τέκτονες ἔγιναν μέλη.

Πάντως τὸ πολυτιμότερον ἔργον τοῦ Πρέστον εἶναι αἱ «Εἰκόνες τοῦ Τεκτονισμοῦ», αἱ ὁποῖαι μετὰ προλόγου καὶ κειμένου ἀπετελέσθησαν ἀπὸ 283 σελίδας εἰς τὴν πρώτην των ἔκδοσιν. Ἐπηκολούθησαν ἀλλεπάλληλοι ἐκδόσεις μὲ ηὐξημένον κείμενον, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν σοφὴν καθοδήγησιν τοῦ Τέκτονος εἰς κατανόησιν τῶν φιλοσοφικῶν ἐννοιῶν. Αἱ διδασκαλίαι αὐταὶ ἀποτελοῦν τὴν κατήχησιν εἰς ἕκαστον βαθμὸν καὶ ὑποβοηθοῦν σημαντικῶς εἰς τὴν περαιτέρω κατανόησιν τοῦ ἐσωτερισμοῦ τῆς Βασ.·. Τέχνης.

Αἱ σημεριναὶ διδασκαλίαι αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰ τυπικὰ δὲν εἶναι ἐντελῶς ὅμοιαι μὲ τὰς τοῦ Πρέστον.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Πρέστον εἶχε διαιρέσει τὴν διδασκαλίαν τοῦ Α' βαθμοῦ εἰς ἓξ μέρη, τοῦ Β' εἰς τέσσαρα καὶ τοῦ Γ' εἰς δώδεκα. Μὲ τὸ ἔργον του αὐτὸ ὁ Πρέστον μᾶς παρουσίασεν ἓν φιλοσοφικὸν σύστημα Τεκτονισμοῦ, τὸ ὁποῖον ἐμφανιζόμενον εὐθὺς μετὰ τὰς ἀντεπιστημονικὰς καὶ ἐπιπολαίας θεωρίας ποὺ ἀπετέλουν τότε τὸ περιεχόμενον τῶν Στοῶν ὑπῆρξε μία αἰφνιδία ἐμφάνισις ἑνὸς λαμπροῦ ἡλίου ἐν πλήρει μεσονυκτίῳ. Ὁ Τεκτονισμὸς ἦτο ἀνέκαθεν βεβαίως μία ἐπιστήμη, ἀλλ' ἐπιστήμη ἡ ὁποία ἐκοιμᾶτο. Ἀπὸ τοῦ 1717 τὸ Τάγμα εἶχεν ἐπιδοθῆ εἰς ἄλλα ἔργα ἄσχετα μὲ τὴν καλλιέργειαν τῆς Τεκτονικῆς Ἐπιστήμης. Καὶ τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν παντελῆ τότε ἔλλειψιν οἱουδήποτε ἀξίου ἀναγνώσεως βιβλίου περὶ τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Τεκτονισμοῦ, μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τῶν ἔργων τοῦ Χάτσινσων καὶ τοῦ Πρέστον. Αἱ διδασκαλίαι ἑπομένως τοῦ Πρέστον ἀπετέλεσαν νέαν ἐποχὴν διὰ τὸ ἐσωτερικὸν σύστημα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».

Μέχρι τοῦ 1813 αἱ δικασκαλίαι τοῦ Πρέστον ἐχρησιμοποιοῦντο τόσον ἀπὸ τοὺς «Ἀ ρ χ α ί ο υ ς» ὅσον καὶ τοὺς «Ν έ ο υ ς» εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο αὐτῶν Στοῶν ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ ἀναθεώρησις τῶν διδασκαλιῶν, τὸ ἔργον δὲ τοῦτο ἀνετέθη εἰς τὸν α' Μέγ.·. Ἐπ.·. τὸν Δρα Χέμμιγκ (βλ. λ.) τοῦ ὁποίου αἱ διδασκαλίαι χρησιμοποιοῦνται σήμερον.

Ὁ Δρ Χέμμιγκ ἀπέφυγε κυρίως τὴν χριστιανικὴν μορφὴν τῆς Πρεστονίου κατηχήσεως, ἀλλ' ἐγκατέλειψεν ὅμως

καὶ μερικὰ σημαντικὰ Τεκτονικὰ σύμβολα, ὅπως τὰ «δώδεκα μεγάλα σημεῖα» καὶ τὰς παραλλήλους γραμμάς. Διδασκαλίας κατήρτισαν ἀκόμη ἐν Ἀμερικῇ ὁ Τόμας Οὐὲμπ καὶ τινες ἄλλοι μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Γάλλος ἀποκρυφολόγος I. Boucher καὶ ὁ Δόκτωρ Παπύς. Ὅλαι αὐταὶ αἱ διδασκαλίαι πρέπει νὰ μελετῶνται ἀπὸ τοὺς Τέκτονας, οἱ ὁποῖοι μόνον οὕτω θὰ κατανοήσουν τὴν βαθυτέραν ἔννοιαν τῶν τυπικῶν.

Καὶ διὰ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὸν Πρέστον:

Ὁ Οὐΐλλιαμ Πρέστον ἀπεβίωσε μετὰ μακρὰν ἀσθένειαν εἰς τὴν ὁδὸν Ντὴν τοῦ Φέττερ Λαίην τοῦ Λονδίνου τὴν 1 Ἀπριλίου τοῦ 1818 εἰς ἡλικίαν 76 ἐτῶν. Ἀφῆκε διὰ διαθήκης 500 στερλίνας διὰ τὸ Βασιλικὸν Τεκτονικὸν Φιλανθρωπικὸν Ἵδρυμα διὰ θήλεα παιδάκια καὶ ἴσον ποσὸν διὰ τὸ Γενικὸν Ἵδρυμα Φιλανθρωπίας τῆς Μεγ.·. Στοᾶς.

Δὲν εἶχεν ἔλθει εἰς γάμου κοινωνίαν καὶ τὸ μόνον τὸ ὁποῖον ἀφῆκε μετὰ τὸν θάνατόν του ἦτο τὸ ὄνομά του ὡς Μεγάλου Τέκτονος καὶ ἡ ἀνάμνησις τῶν πρὸς τὸ Τάγμα ὑπηρεσιῶν του.

Πριγκίπισσα τοῦ Στέμματος (Princesse de la Couronne). Ὁ 10ος καὶ τελευταῖος βαθμὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ υἱοθεσίας κατὰ τὸ Γαλλικὸν σύστημα. Ὁ βαθμὸς οὗτος, ὅστις λέγεται ὅτι συνεστήθη ἐν Σαξωνίᾳ τὸ 1770 ἀναπαριστᾷ τὴν ὑποδοχὴν τῆς Βασιλίσσης τοῦ Σαβᾶ ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος. Ὁ Μέγας Διδ.·. καὶ ἡ Μεγάλη Διδ.·. προσωποποιοῦν τὸν Σολομῶντα καὶ τὴν σύζυγόν του (ποίαν ἐξ ὅλων δὲν ἀναφέρεται), ἡ δὲ προαγομένη ἀντιπροσωπεύει τὴν βασίλισσαν τοῦ Σαβᾶ.

Κατὰ τὸν Ραγκὸν ὁ βαθμὸς αὐτὸς εἶναι ἁπλῶς τιμητικός.

Πρίγκιψ. Ἡ λέξις αὐτὴ δὲν ἀποτελεῖ τίτλον δι' οἱονδήποτε Τεκτονικὸν ἀξίωμα, προτάσσεται ὅμως ὡς μέρος τοῦ ὀνόματος διαφόρων βαθμῶν, ὅπως Πρ.·. τοῦ Βασ.·. Μυστικοῦ, Πρ.·. Ροδ.·. +.·., Πρ.·. Ἱεροσολύμων κ.τ.λ. Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιπτώσεις φαίνεται ὑπονοῶν ποιάν τινα ἐξουσίαν ἐνυπάρχουσαν εἰς τὸν βαθμόν. Οὕτω ὁ Πρίγκ.·. τοῦ Βασ.·. Μυστικοῦ ἦτο ὁ τελευταῖος βαθμὸς τοῦ Δόγματος Τελειοποιήσεως, ἐκεῖθεν μετεφέρθη εἰς τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγμα χωρὶς ὅμως νὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἔχῃ και τὰ παλαιά του δικαιώματα. Ὁ Πρίγκ.·. Ροδ.·. +.·. καίτοι εἰς τινα δόγματα κατέχων σήμερον δευτερεύουσαν θέσιν, ἦτο ἀρχικῶς ἀνεξάρτητος βαθμὸς ἀντιπροσωπευτικὸς τοῦ Ροδοσταυρικοῦ Τεκτονισμοῦ. Εὑρίσκεται δὲ καὶ σήμερον ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος. Πάντως ὅλοι οἱ βαθμοὶ οἱ ἔχοντες σήμερον εἰς τὰς ὀνομασίας των τὴν λέξιν π ρ ί γ κ ι ψ, ὅπως Πρίγκιψ τοῦ Λιβάνου, Πρίγκιψ τῆς Σκηνῆς, Πρίγκιψ τῆς Χάριτος κ.τ.λ. οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐκ τῶν μεσαίων βαθμῶν τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος, οὐδεμίαν ἔχουν ἰδιαιτέραν σημασίαν.

Πρίγκιψ Ροδόσταυρος. (Prince of Rose Croix). Γαλλιστὶ ὁ βαθμὸς λέγεται Souverain Prince Rose Croix καὶ Γερμανιστὶ Prinz vom Rosen Kruz. Ὁ σημαντικὸς αὐτὸς βαθμὸς εἶναι ἐξ ὅλων τῶν προκεχωρημένων βαθμῶν ὁ εὐρύτερον διαδεδομένος, εὑρισκόμενος εἰς πολυάριθμα δόγματα. Εἶναι ὁ 18ος τοῦ Ἀρχαίου καὶ Ἀποδεδεγμένου Σκωτικοῦ Δόγματος, ὁ 7ος τοῦ Γαλλικοῦ ἢ Νεωτέρου, ὁ 18ος τοῦ Συμβουλίου Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, ὁ 3ος τοῦ Βασιλικοῦ Τάγματος τῆς Σκωτίας, ὁ 7ος τῶν «Φιλαλήθων» καὶ ὁ 12ος τῶν Ἐκλεκτῶν τῆς Ἀληθείας. Ἐνίοτε ἐδίδετο καὶ ὑπὸ τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν. Κακῶς μερικοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ, ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τοὺς Ροδοσταύρους, τὸ γνωστὸν Ἐρμητικὸν καὶ Μυστηριακὸν Τάγμα. Ἀντιθέτως πλεῖστοι ἄλλοι Τέκτονες ἰσχυρίζονται τὸ ἀντίθετον, μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὁ Δόκτωρ Παπὺς (βλ. λ.) γράφει: «Ἐὰν περιορισθῶμεν ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ἱστορίας, ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι τὰ πρῶτα κέντρα ἀνωτέρων Τεκτονικῶν μελετῶν ἱδρύθησαν ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀλχημιστῶν, τῶν Μυστικῶν, τῶν ὀπαδῶν τῆς Ἀποκρύφου Ἐπιστήμης, δηλαδὴ τῶν Πεφωτισμένων τῆς Ἀβινιόν, τῶν Ροδοσταύρων, τῶν Χριστιανῶν Θεοσόφων καὶ τῶν Μαρτινεζιστῶν. Αὐτοὶ ὅλοι προσήρμοσαν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὴν Μυστικὴν Ἐπιστήμην τῆς ὁποίας κατεῖχον τὴν παράδοσιν. Στοιχεῖα τῆς παραδόσεως αὐτῆς εὑρίσκομεν:

Εἰς τὰ Σύμβολα, τοὺς Ἀριθμοὺς καὶ τὰ Συμβολικὰ ἢ Τριάς, ἡ Τετράς, ἡ Ἑπτὰς κτλ.

Εἰς τὰ Σχήματα: Τρίγωνα, Ἀκτινοβόλον Ἀστέρα, Ἑξάγραμμον, Πίν.·. Χαρ.·.

Εἰς τοὺς μύθους τοῦ Χ.·. Α.·., τοῦ Σολομῶντος, τοῦ INPI, τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰακώβου Ντὲ Μολαί.

Εἰς τὰ ἐργαλεῖα, τὰς λέξεις, τὰ σημεῖα, τὰ κοσμήματα κ.τ.λ.

Ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τῶν ὅσων γράφει ὁ ἀδ.·. Παπὺς καὶ οἱ ἄλλοι συνηγοροῦντες διὰ τὴν καταγωγὴν τοῦ βαθμοῦ ἀπὸ τοὺς Ροδοσταυριστάς μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγονται ὁ Ρογῆρος Μπαῖκον ἢ Βάκων, ὁ Παράκελσος καὶ ὁ Ἡλίας Ἄσμολ, δὲν ἔχει τις ἢ νὰ μελετήσῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ βαθμοῦ τούτου διὰ νὰ πεισθῇ περὶ τῆς καταγωγῆς του (βλ. λ. Ροδοσταυρισμός).

Θὰ παραθέσω κατωτέρω ἐν συνόψει πᾶν ὅ,τι ἐγράφη σχετικῶς μὲ τὸν βαθμὸν αὐτὸν καὶ ἀπὸ τὰς δύο μερίδας.

Ὁ βαρῶνος Οὐέστροντ γράφων τὸ 1784 εἰς τὸ «Acta Latomorum», λέγει ὅτι ὁ βαθμὸς τοῦ Ροδοσταύρου ἱδρύθη ὑπὸ τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν εἰς τὴν Παλαιστίνην τὸ 1188 καὶ προσθέτει ὅτι ὁ Πρίγκιψ Ἐδουάρδος, υἱὸς τοῦ Ἐρρίκου τοῦ Γ' τῆς Ἀγγλίας, ἔγινε δεκτὸς εἰς τὸ Τάγμα τὸ 1295 ὑπὸ τοῦ Ραϋμόνδου Λούλλυ. Ἱδρυτής, λέγει, τοῦ Τάγματος ἦτο ὁ Αἰγύπτιος ἱερεὺς Ὁρμήσιος, ὅστις εἶχεν ἀσπασθῆ τὸν Χριστιανισμόν.

Ὁ J. G. Buhle εἰς τὸ ἔργον του «Περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τοῦ κυρίου σκοποῦ τοῦ Τάγματος Ροδοσταύρων καὶ Ἐλευθεροτεκτόνων» (Göttingen 1804), ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι οἱ Ροδοσταυρῖται ἀποτελοῦν κλάδον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ὁ Godfrey Higgins εἰς τὴν «Ἀνακάλυψιν» του (β' σελ. 388) φρονεῖ ὅτι «οἱ σύγχρονοι Ναῖται, οἱ Ροδοσταυρῖται καὶ οἱ Ἐλευθεροτέκτονες εἶναι ἐλάχιστα διαφέρουσαι Στοαὶ ἑνὸς καὶ τοῦ ἰδίου Τάγματος».

Ὁ βαρῶνος de Gleichen ὅστις τὸ 1785 ἦτο ὁ Γεμανὸς Γραμματεὺς τοῦ Συνεδρίου τῶν Φιλαλήθων ἐν Παρισίοις, λέγει ὅτι οἱ Ροδόσταυροι καὶ οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἦσαν ἡνωμένοι ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τὸν Βασιλέα Ἀρθοῦρον.

Ὁ Clavel πάλιν ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ βαθμὸς ἐπενοήθη ἀπὸ τοὺς Ἰησουΐτας διὰ νὰ ἀντικρούσουν τὰς ἐπιθέσεις τῶν «ἐλευθέρως σκεπτομένων» ἐναντίον τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ὅτι οἱ φιλόσοφοι ἀπήντησαν οἰκειοποιηθέντες τὸν βαθμὸν καὶ προσδώσαντες εἰς ὅλα του τὰ σύμβολα ἀστρονομικὴν σημασίαν.

Ὁ ἀδ.·. Oliver γράφει ὅτι τὴν παλαιοτέραν μνείαν τοῦ βαθμοῦ τούτου εὗρεν εἰς δημοσίευμα τοῦ 1613 φέρον τὸν τίτλον «Ἡ γενικὴ μεταρρύθμισις ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου μὲ τὴν διάσημον ἀδελφότητα τοῦ σεβαστοῦ Τάγματος τοῦ Ροδοσταύρου». Προσθέτει ὅμως ὅτι «ἦτο πολὺ ἐνωρίτερον γνωστὸν καίτοι πιθανῶς οὐχὶ ὡς βαθμὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ. Διότι ὑφίστατο ὡς καβαλιστικὴ ἐπιστήμη ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἑλλάδα ὡς καὶ εἰς μεταγενεστέρους χρόνους εἰς τοὺς Μαυριτανοὺς καὶ τοὺς Ἑβραίους».

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ φρονεῖ ὅτι ὁ Ὄλιβερ συγχέει τὸν Τεκτονικὸν Ροδόσταυρον μὲ τὸν Ἀλχημικὸν Ροδοσταυρισμὸν καὶ ἀποκρούει πᾶσαν μεταξὺ τῶν δύο σχέσιν.

Ὁ Μάκεϋ ἀναφέρει τὴν παράδοσιν καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς Robert Bruce τῆς Σκωτίας μετὰ τὴν μάχην Bannockbarn τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τὸ ἔτος 1314 ἵδρυσε τὸ Βασιλικὸν Τάγμα τοῦ Χηρεδὸμ καὶ τῶν Ἱπποτῶν Ροδοσταύρων, ἐγκαταστήσας τὴν κυρίαν ἕδραν του εἰς Κιλουΐνιγκ, καὶ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ὁ σημερινὸς βαθμὸς Ροδοσταύρων πιθανὸν νὰ ἕλκῃ τὴν καταγωγὴν ἐκεῖθεν. Πάντως καὶ ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ καθορίσῃ πόθεν προῆλθεν ὁ σημερινὸς βαθμός. Ἀλλ' ἐπιμένει ὅτι πρόκειται περὶ Χριστιανικοῦ βαθμοῦ δημιουργηθέντος διὰ νὰ ἀντικαταστήσῃ τὰς Ἑβραϊκὰς παραδόσεις τῶν προηγουμένων βαθμῶν.

Εἰς τὸ Α.·. καὶ Α.·. Σ.·. Δόγμα ὁπόθεν ἔλαβον τὸν βαθμὸν αὐτὸν οἱ Ροδόσταυροι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὁ βαθμὸς αὐτὸς εἶναι ὁ 18ος. Ἀπονέμεται ὑπὸ Περιστυ-

λίου ἐξαρτωμένου ἀπὸ τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33° καὶ ἀπονέμοντος ἕνα μόνον κατώτερον βαθμὸν τὸν 17ον τοῦ Ἱππότου Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Κόσμημα τοῦ βαθμοῦ εἶναι χρυσοῦς διαβήτης 22 ½ μοιρῶν μὲ στέμμα ἐπὶ τῆς κορυφῆς. Μεταξὺ τῶν σκελῶν τοῦ διαβήτου ὑπάρχει σταυρός. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ σταυροῦ ρόδον καὶ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σταυροῦ παρίσταται πελεκάνος σχίζων τὸ στῆθος του διὰ νὰ θρέψῃ τὰ ἐντὸς φωλεᾶς νεογνά του. Εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ κοσμήματος ὑπάρχει ἀετὸς μὲ ἀνοικτὰς τὰς πτέρυγας. Ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν σύμβολα τῶν ὁποίων ἡ σημασία δίδει τὴν πλήρη ἑρμηνείαν τοῦ βαθμοῦ.

Πρίγκιψ Τέκτων. Οὕτω ἐκαλοῦντο εἰς τὰ παλαιὰ Συντάγματα τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος οἱ κατέχοντες τοὺς πέραν τοῦ 14° βαθμούς. Τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐξακολουθοῦν νὰ φέρουν σήμερον ἐν Ἰρλανδίᾳ οἱ Ροδοσταυρῖται Τέκτονες. Εἰς τὴν Ἰρλανδίαν ὑφίσταται καὶ Μέγα Συμβούλιον τῶν Πριγκίπων Τεκτόνων.

Πρίγκιψ τῆς Ἱερουσαλήμ. Αὐτὸς ἦτο ὁ 16ος βαθμὸς τοῦ Δόγματος τῆς Τελειοποιήσεως, ὁπόθεν μετεφέρθη εἰς τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκωτ.·. Δόγμα ὅπου κατέχει τὴν ἰδίαν ἀριθμητικὴν θέσιν. Ἡ παράδοσίς του βασίζεται ἐπὶ ὡρισμένων συμβάντων κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ β' Ναοῦ. Ἡ παράδοσις αὐτή, ὅπως λέγει ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ, δὲν ἀναφέρεται οὔτε εἰς τὸν Ἔσδρα οὔτε εἰς τὰ ἀπόκρυφα βιβλία τοῦ Ἔσδρα, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰς «Ἀρχαιότητας» τοῦ Ἰωσήπου (Βιβλίον ΙΑ' κεφ. 4 ἐδ. 9) καὶ τοῦτο πείθει ὅτι ὁ ἐφευρέτης τοῦ βαθμοῦ ἐκεῖθεν τὴν παρέλαβεν. Τόσον ὁ Ραγκὸν ὅσον καὶ ὁ Κλὸς γράφουν ὅτι ὁ βαρῶνος Τσουντὺ συνέθεσε τὸν βαθμὸν τοῦ Ἱππ.·. τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ ἐπειδὴ ὁ βαθμὸς οὗτος εἶναι τὸ πρῶτον τμῆμα τοῦ συστήματος τοῦ ὁποίου δεύτερον μέρος εἶναι ὁ πρίγκιψ τῆς Ἱερουσαλήμ, δικαιοῦται τις νὰ πιστεύῃ ὅτι ὁ βαρῶνος Τσουντὺ εἶναι ὁ συνθέτης καὶ τοῦ βαθμοῦ τούτου.

Ὁ ἐν λόγῳ βαθμὸς ἦτο εἷς ἐκ τῶν υἱοθετηθέντων ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως εἰς τὸ σύστημά των, τὸ ὁποῖον ὁ Στῆβεν Μόριν ἔλαβεν ἐξουσιοδότησιν νὰ διαδώσῃ εἰς τὴν Ἀμερικήν. Καὶ ἐκεῖ πράγματι εἰσήχθη πολὺ πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεως Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκωτ.·. Δόγματος. Μὲ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος κατηργήθησαν καὶ διελύθησαν τὰ Μεγάλα Συμβούλια τῶν Πριγκίπων τῆς Ἱερουσαλήμ.

Συμβολικὸν χρῶμα τοῦ βαθμοῦ τούτου εἶναι τὸ κίτρινον τὸ δὲ χρῶμα τοῦ περιζώματος εἶναι βαθὺ ἐρυθρόν.

Ὁ βαθμὸς αὐτὸς εἶναι ἐπίσης ὁ 53ος τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Γαλλίας καὶ ὁ 45ος τοῦ δόγματος τοῦ Μιζραΐμ.

Γενικῶς ὁ βαθμὸς διδάσκει ὅτι οἱ Τέκτονες ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῆς φρονήσεως καὶ διὰ τῆς θελήσεώς των ὀφείλουν νὰ ὑποτάξωσι τὰ πάθη των καὶ νὰ ἐργάζωνται ὁμονοοῦντες εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν κοινωνίας τελειότητος καὶ πολιτισμοῦ.

Πρίγκιψ τῆς Σκηνῆς (Prince of the Tabernacle). Ὁ 24ος τοῦ Ἀρχαίου καὶ Ἀποδεδεγμένου Σκωτικοῦ Δόγματος. Εἰς τὰ παλαιὰ τυπικὰ περιεγράφοντο αἱ ὁδηγίαι αἱ δοθεῖσαι διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς Σ κ η ν ῆ ς ὡς αὗται ἀναφέρονται εἰς τὸ ΚΕ' κεφάλαιον τῆς Ἐξόδου. Οἱ τρεῖς ἀξ.·. του ἀντιπροσώπευον τὸν Μωϋσῆν, τὸν Ἀαρὼν καὶ τὸν Ἀχολιάβ. Βραδύτερον εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὸ τυπικὸν συνεπληρώθη καὶ αἱ τελεταὶ τοῦ βαθμοῦ ἀφοροῦν τὴν μύησιν εἰς τὰ μυστήρια τῆς Μωσαϊκῆς Σκηνῆς. Κόσμημα τοῦ βαθμοῦ εἶναι Χρυσοῦν *A* τὸ δὲ περίζωμα λευκὸν μὲ παρυφὰς πρασίνους. Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ τονίζει ὅτι ὁ βαθμὸς αὐτὸς ὑπάρχει μόνον εἰς τὸ Σκωτικὸν Δόγμα, διότι οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ τὸν συνήντησεν.

Πρίγκιψ τῆς Χάριτος (Prince of Mercy, Prince de Merci). Ὁ 26° τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·. καλούμενος ἐπίσης καὶ Σ κ ῶ τ ο ς Τ ρ ι α δ ι κ ό ς (Scottish Trinitarian). Εἶναι εἷς τῶν ὀκτὼ βαθμῶν, οἵτινες κατὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος προσετέθησαν εἰς τοὺς ἀρχικοὺς 25 τοῦ Δόγματος Τελειοποιήσεως. Βασίζεται ἐπὶ τῆς τριπλῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἡ πρώτη χάρις ἦτο ἡ τῆς περιτομῆς ἐπὶ Ἀβραάμ, ἡ δευτέρα ἡ πρὸς τοὺς Ἑβραίους διὰ τοῦ Μωϋσέως εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἡ τρίτη ἡ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος διὰ τῆς σταυρώσεως τοῦ Ἰησοῦ.

Ὁ Chemin Dupontès εἰς τὸ ἔργον του «Mémoire sur l'Ecossisme» γράφει ὅτι τὰ Σκωτικὰ τυπικὰ τοῦ βαθμοῦ τούτου εἶναι πλήρη Ἑρμητικῆς Φιλοσοφίας.

Ἡ συμβολικὴ σημασία τοῦ ἀριθμοῦ τρία ἀποτελεῖ μέγα μέρος τῆς φιλοσοφικῆς διδασκαλίας τοῦ βαθμοῦ. Δυστυχῶς ἡ παραμέλησις τῆς πλήρους μυήσεως εἰς μερικοὺς βαθμοὺς μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ βαθμὸς αὐτός, ὅστις ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἀπονέμεται διὰ προφορικῆς ἁπλῶς ἀνακοινώσεως, καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν πλήρη ἀνάλυσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν μυούμενον καὶ συνεπῶς καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ἀποκρυφιστικὴν φιλοσοφίαν.

Τὸ περίζωμα τοῦ βαθμοῦ εἶναι ἐρυθρὸν μὲ παρυφὰς λευκάς, τὸ δὲ κόσμημα ἰσοσκελὲς τρίγωνον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει καρδία.

Πρίγκιψ τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ, *Ὑπέρτατος* (Sublime Prince of the Royal Secret) Ὁ 32° τοῦ Ἀρχαίου καὶ Ἀποδεδεγμένου Σκωτικοῦ Δόγματος. Κατὰ τὸν ἀδ.·. Μάκεϋ τόσον τὸ τυπικὸν ὅσον καὶ ἱστορικὰ τινα γεγονότα πείθουν ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος συνεστήθη ὑπὸ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Συμβουλίου τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, τὸ 1758 διότι πρὸ τῆς περιόδου αὐτῆς οὐδαμοῦ γίνεται μνεία τοῦ βαθμοῦ τούτου. Τὸ δόγμα τοῦ Χηρεντὸμ ἢ τῆς Τελειοποιήσεως τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐγκατασταθῇ ἀπὸ τὸ Συμβούλιον τῶν Αὐτοκρατόρων ἀπετελεῖτο ἀπὸ 25 βαθμούς. Ἐξ αὐτῶν ὁ ἀνώτατος 25° ἦτο ὁ Πρίγκιψ τοῦ Βασ.·. Μυστικοῦ. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν μετεφέρθη ἀπὸ τὸν Μόριν ὡς ἀνώτατος βαθμὸς τοῦ Ὑψηλοῦ Τεκτονισμοῦ τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος ἐγκαθίδρυσεν. Κατὰ τὴν κατόπιν ἐπέκτασιν τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος διὰ τῆς προσθήκης ὀκτὼ νέων βαθμῶν εἰς τοὺς ἀρχικοὺς 25, ὁ ὑπέρτατος Πρ.·. τοῦ Βασ.·. Μυστικοῦ κατέστη ὁ 32°.

Ἡ στολὴ τοῦ 32° ἀποτελεῖται ἀπὸ περιλαίμιον κόσμημα καὶ περίζωμα. Τὸ περιλαίμιον εἶναι μέλαν μὲ λευκὰς παρυφάς. Τὸ κόσμημα εἶναι Τευτονικὸς σταυρός. Ἐπὶ τοῦ τριγωνικοῦ ἐπικαλύμματος εὑρίσκονται κεντημέναι ἓξ σημαῖαι ἀνὰ τρεῖς ἑκατέρωθεν τοῦ κοντοῦ κυαναῖ, ἐρυθραὶ καὶ κίτριναι. Ὑπεράνω αὐτῶν ὑπάρχουν Τευτονικὸς σταυρὸς ἐπιστεφόμενος μὲ παντεπόπτην ὀφθαλμὸν ἐπὶ δὲ τοῦ Σταυροῦ δικέφαλος ἀετός.

Τὸ σημαντικώτερον μέρος τοῦ βαθμοῦ τούτου, λέγει ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ, εἶναι ὁ Πίναξ Χαράξεως. Εἶναι σύμβολον βαθυτάτης σημασίας, εἰς τὴν ἀκριβῆ τοῦ δὲ ἑρμηνείαν εὑρίσκεται τὸ «Βασιλικὸν Μυστικὸν» ἐκ τοῦ ὁποίου ἕλκει τὸ ὄνομά του. Ἡ ἑρμηνεία του εἶναι καθαρῶς ἐσωτερική. Καὶ εἶναι ἐνδεικτικὸν τὸ γεγονὸς ὅτι παρ' ὅλας τὰς μεταλλαγὰς τὰς ὁποίας ὑπέστη ὁ βαθμὸς οὗτος μετατοπισθεὶς ἀπὸ 25ος ἑνὸς δόγματος εἰς 32ον ἑνὸς ἄλλου οὐδεμία ἐσημειώθη ἀλλοίωσις τόσον εἰς τὸ σχῆμα ὅσον καὶ εἰς τὴν σημασίαν του.

Ρητὸν τοῦ βαθμοῦ εἶναι Spes mea in Deo est=Ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τὸν Θεόν.

Πρίγκιψ τοῦ Λιβάνου : (Βλ. Ἱππότης τοῦ Βασιλικοῦ Πελέκεως).

Πρίτσαρντ, *Σαμουήλ* (Prichard). Τέκτων ἄνευ ἀρχῶν, ὡς τὸν ἀποκαλεῖ ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ, ἐκδότης ἐν Λονδίνῳ τὸ 1730 ἑνὸς βιβλίου ἀγγλικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον: Ἡ Μ α σ ο ν ί α ἀ ν α τ ε μ ν ο μ έ ν η : π α γ κ ό σ μ ι ο ς κ α ὶ γ ν η σ ί α π ε ρ ι γ ρ α φ ὴ ὅ λ ω ν τ ῶ ν κ λ ά δ ω ν τ η ς μ έ χ ρ ι τ ῶ ν χ ρ ό ν ω ν μ α ς κ.τ.λ. ὑπὸ Σαμουὴλ Πρίτσαρντ τέως μέλους μιᾶς Στοᾶς.

Τὸ ἔργον αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ φανταστικὸν ὑλικὸν ἀνάμικτον καὶ μὲ μερικὰς ἀληθείας, ἐγνώρισε πολλὰς ἐκδόσεις καὶ μετεφράσθη εἰς τὴν Γαλλικήν, τὴν Γερμανικὴν καὶ τὴν Ὁλλανδικὴν καὶ ὑπῆρξε τὸ ὑπόδειγμα διαφόρων ἄλλων ἀντιτεκτονικῶν ἔργων. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξεδόθη εἰς ἀπάντησιν τοῦ Πρίτσαρντ, ἀλλ' ἀνωνύμως ἡ «Ὑ π ε ρ ά σ π ι σ ι ς τ ο ῦ Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ» ἀποδοθεῖσα ἐσφαλμένως εἰς τὸν Δόκτορα Ἄντερσον βραδύτερον ὅμως διεπιστώθη ὅτι ὁ συγγραφεύς της ἦτο ὁ αἰδ.·. Μάρτιν Κλαίρ (βλ. λ.). Τὸ ἔργον αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ κυρίως εἰπεῖν ἀπάντησιν εἰς τὸν Πρίτσαρντ ἀλλὰ συμβολικὴν ἑρμηνείαν τῶν τελετῶν τὰς ὁποίας οὗτος

ἀναφέρει εἰς τὴν «Μασονίαν Ἀνατεμνομένην» καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἀποτελεῖ τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου.

Ὁ Πρίτσαρντ ἀπεβίωσεν ἐν ἀφανείᾳ. Ὁ Ἀββᾶς Larudan ὅμως εἰς τὸ ἔργον του «Franc - Maçons écrasés» συνεχίζων τὰς ψευδολογίας του ἀναφέρει ὅτι ὁ Πρίτσαρντ ὠδηγήθη νύκτωρ διὰ τῆς βίας εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Λονδίνου ὅπου καὶ ἐθανατώθη καὶ τὸ πτῶμα του ἀπετεφρώθη. Ἡ τιμωρία αὐτὴ ἀνεκοινώθη, λέγει, εἰς ὅλας τὰς Στοὰς τοῦ κόσμου. Ὁ Ἀββᾶς ἐν τέλει ἀναφέρει ὅτι τὸ γεγονὸς αὐτὸ τὸ ἤκουσε λεγόμενον εἰς τὴν Ὁλλανδίαν καὶ τὴν Γερμανίαν. Καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τῶν μύθων αὐτῶν τοὺς ὁποίους ἤκουσε λέγει—ἐὰν δὲν τοὺς ἔπλασεν ὁ ἴδιος - εὗρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ συνεχίσῃ τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Τεκτονικοῦ Θεσμοῦ.

προαγωγή. Ὁ ἀποδιδόμενος εἰς τὴν σπουδὴν μιᾶς οἱασδήποτε ἐπιστήμης ἔχει ἀνάγκην νὰ κατασιῇ ἐνήμερος πρῶτον τῶν βασικῶν ἀρχῶν της διὰ νὰ δυνηθῇ ἀκολούθως νὰ προκόψῃ εἰς αὐτήν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἐπίσης ἐπιστήμη, λέγει ὁ Μάκεϋ, προαπαιτεῖται ἐπαρκὴς γνῶσις ἑνὸς βαθμοῦ διὰ νὰ δικαιοῦται ὁ κατέχων αὐτὸν νὰ προαχθῇ εἰς ἀνώτερον. «Εἶναι ἀληθές, προσθέτει, ὅτι εἰς τὰ Παλαιὰ Συντάγματα δὲν ὑπάρχουν σαφεῖς διατάξεις ἀξιοῦσαι προκοπὴν καὶ γνώσεις ὡς ὅρον διὰ τὴν προαγωγήν, ὁλόκληρον ὅμως τὸ πνεῦμα των ὑπονοεῖ τοῦτο. Οὕτω εἰς τὰ Παλαιὰ Συντάγματα καθορίζεται ὅτι οὐδεὶς Διδ.·. δύναται νὰ προαγάγῃ μαθητὴν πρὸ τῆς παρελεύσεως τοὐλάχιστον ἑπταετίας, διότι πρέπει νὰ ἔχῃ ἐπαρκῶς κατανοήσῃ τὸ «μυστήριον» διὰ νὰ προαχθῇ εἰς Ἑτ.·.. Τὸ νεώτερον Σύνταγμα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας καθορίζει ὅτι οὐδεμία Στοὰ δικαιοῦται νὰ ἀπονέμῃ ἀνώτερον βαθμὸν εἰς οἱονδήποτε ἀδελφὸν ἐὰν οὗτος δὲν ἔχει ἐξετασθῇ ἐν κοινῇ συνεδριάσει τῆς Στοᾶς ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ βαθμοῦ τὸν ὁποῖον κατέχει. Τὸν αὐτὸν κανονισμὸν διατηροῦν καὶ αἱ πλεῖσται τῶν Ἀμερικανικῶν Μεγ.·. Στ.·».

Εἶναι ἀπαραίτητος ἑπομένως ἡ προπαρασκευὴ ἑνὸς ὑποψηφίου πρὸς προαγωγὴν οὕτως ὥστε ἀνερχόμενος τὰς ἱεραρχικὰς βαθμίδας μὴ φορᾶται τελῶν ἐν ἀπολύτῳ ἀγνοίᾳ τῆς ἐννοίας καὶ τῆς σημασίας, καὶ τοῦ φιλοσοφικοῦ περιεχομένου τῶν βαθμῶν ἀπὸ τοὺς ὁποίους διῆλθε πρὶν ἢ προαχθῇ. Δυστυχῶς ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν τηρεῖται πάντοτε καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ ἀπαντῶνται Τέκτονες οἱ ὁποῖοι οὐσιαστικῶς δὲν εἶναι.

Πρόβλημα τῶν βαθμῶν. Ἀπὸ μακροῦ τὸ πρόβλημα τῆς προελεύσεως καὶ τῆς συστάσεως τῶν διαφόρων Τεκτονικῶν βαθμῶν ἀποτελοῦν ἀντικείμενον συζητήσεων μεταξὺ Τεκτόνων. Πόσοι βαθμοὶ ὑπῆρχον κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὀργανώσεως τῆς πρώτης Μεγ.·. Στ.·. ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ 1717 καὶ πόσους βαθμοὺς εἶχον οἱ Ἐπαγγελματίαι Οἰκοδόμοι ἢ Τέκτονες; Πολλαὶ διετυπώθησαν θεωρίαι ἀναλόγως τῶν διαθέσεων καὶ τῶν πεποιθήσεων τῶν διατυπούντων αὐτάς.

Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὸν Ἐπαγγελματικὸν Τεκτονισμὸν θὰ ἴδωμεν ὅτι ἀρχικῶς ἤτοι περὶ τὸν 11ον ἢ 12ον αἰῶνα ἡ λέξις βαθμὸς δὲν ἀναφέρεται. Ὑπῆρχον μόνον μαθητευόμενοι ἀποτελοῦντες ἰδίαν Στοὰν ἢ συγκέντρωσιν. Καὶ ἡ λέξις Στοὰ ἀκόμη δὲν ἦτο καθωρισμένη. Βραδύτερον μόνον ἐγένετο ὁ χωρισμὸς εἰς βαθμούς. Οὕτω περὶ τὸ 1600 ἢ ὀλίγον πρὸ αὐτοῦ οἱ Μαθηταί, οἱ Ἑταῖροι καὶ οἱ Διδάσκαλοι εἶναι ὀνόματα μᾶλλον καταστάσεων. Ὁ μαθητὴς ἦτο ὁ νέος ὁ ὁρκισθεὶς ὑπακοὴν εἰς τὸν Διδάσκαλόν του καὶ τοὺς κανόνας τοῦ Τάγματος, ὁ Ἑταῖρος ἦτο ὁ περατώσας τὴν μαθητείαν του καὶ ὁ Διδάσκαλος ἦτο ὁ ἐπόπτης τῶν ἐργατῶν. Οἱ ἐξησκημένοι Τέκτονες ἐκαλοῦντο Διδάσκαλοι ἢ Μάγιστροι. Ἡ εἰσδοχὴ ἑνὸς μαθητευομένου ἢ ἡ προαγωγὴ ἑνὸς Μαθητοῦ εἰς Ἑταῖρον παρεῖχεν ἀφορμὴν εἰς τελετὰς εἰδικάς, τὰς ὁποίας ὅμως δὲν γνωρίζομεν καθ' ὅσον αὗται δὲν ἦσαν γραπταὶ διὰ νὰ διασωθοῦν μέχρις ἡμῶν.

Ἀλλὰ τότε πῶς προῆλθον οἱ διάφοροι ἐν χρήσει σήμερον βαθμοὶ τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ;

Δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ ἑρμηνεία τὴν ὁποίαν δίδουν μερικοὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἀδ.·. H. Haywood καὶ καθ' ἣν ὅλοι οἱ βαθμοὶ καὶ οἱ ἀνώτατοι ἀκόμη συνδέονται καὶ ἀπορρέουν ἀπὸ τοὺς πρώτους τρεῖς ἐπαγγελματικοὺς βαθμούς. Ἀλλ' οὔτε καὶ εἶναι «νεώτεραι ἐκφράσεις» ὡς ἰσχυρίζεται ὁ Gould. Διότι ποίαν σχέσιν μὲ τοὺς ἐπαγγελματίας Τέκτονας εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχουν οἱ Ναϊτικοὶ λ. χ. βαθμοί, ἢ ὁ βαθμὸς τοῦ Ροδοσταύρου ἢ οἱ ἄλλοι ἑρμητικοὶ βαθμοὶ μὲ τὴν τέχνην τῶν μεσαιωνικῶν οἰκοδόμων; Ὁλόκληρον σχεδὸν τὸ Σκωτικὸν Δόγμα πέραν τῶν τριῶν συμβολικῶν βαθμῶν οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν Μέσων Χρόνων.

Ἡ μόνη ἑπομένως ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα εἶναι ἡ τῶν βεβαιούντων ὅτι ὅλοι αὐτοὶ οἱ βαθμοὶ καὶ τὰ συστήματα μυήσεώς των ἀποτελοῦν τὴν συνέχειαν τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων, τὴν νεωτέραν μορφὴν τῆς Ἀποκρύφου Ἐπιστήμης τὴν ὁποίαν μετέφερον ἐντὸς τῶν Ἐπαγγελματικῶν Τεκτονικῶν Στοῶν τοῦ Μεσαίωνος, οἱ Ἀλχημισταί, οἱ Ναῖται, οἱ Σοφοὶ γενικῶς οἱ ἐλευθέρως σκεπτόμενοι διὰ νὰ διαφύγουν ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἐθανάτωνεν ἐπὶ τῆς πυρᾶς τοὺς τολμῶντας νὰ ἀντικρούσουν τὰς ἰδικάς της θεωρίας. Ὁ μῦθος τοῦ Χ.·. Α.·. τοῦ 3ου ἀποτελεῖ καθαρὰν ἐπανάληψιν τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων διδασκόντων τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς.

Ὅπως γράφει ὁ ἀδ.·. J. Boucher, «ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι μία πραγματικὴ σχολὴ μυήσεως καὶ ὄχι ὡς πιστεύεται γενικῶς ἀδελφικὸς σύνδεσμος διὰ σκοποὺς φιλανθρωπικοὺς καὶ ἐνίοτε καὶ πολιτικοὺς εἴς τινα Κράτη».

Καὶ ὁ ἀδ.·. Παπὺς ἐξ ἄλλου γράφει: «Ὁ ἀρχαῖος Συμβολισμὸς ἐπανευρίσκεται ὁλόκληρος εἰς τὰ διάφορα δόγματα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ὑπάρχουν βεβαίως οἱ Τέκτονες οἱ ὁποῖοι βλέπουν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὸ μέσον νὰ ἀνέλθουν καὶ νὰ ἐπιτύχουν καὶ οἱ ὁποῖοι τὸν θεωροῦν ὡς μίαν συνήθη ἑταιρίαν. Ἀλλ' οἱ ἄλλοι Τέκτονες οἱ ἑρμηνευταί, μελετοῦν, σκέπτονται, ἐξετάζουν καὶ ἀνακαλύπτουν ὅτι ὑπάρχει μία Ἐπιστήμη τοῦ Τεκτονισμοῦ, χρησιμοποιοῦσα σύμβολα, ὅπως ὑπάρχει καὶ μία μαθηματικὴ χρησιμοποιοῦσα τὴν ἄλγεβραν».

Ἡ μελέτη ἄλλως τε ὅλων τῶν βαθμῶν θὰ πείσῃ πάντα καλῆς πίστεως ἄνθρωπον ὅτι στενοτάτη ὑφίσταται σχέσις μεταξὺ τῆς ἀρχαίας ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ σημερινοῦ Τεκτονικοῦ συστήματος μὲ τοὺς διαφόρους βαθμούς του.

Προεδρεύων ἀξιωματικός (Presiding officer). Οὕτω καλεῖται ὁ ἀξ.·. συνήθως ὁ α' ἐπ.·. ὁ ἀντικαθιστῶν τὸν ἀπουσιάζοντα Σεβ.·. μιᾶς Στοᾶς. Ὁ προεδρεύων ἀξ.·., γράφει ὁ Μάκεϋ, περιβάλλεται μὲ ὅλα τὰ προνόμια καὶ δικαιώματα τοῦ Σεβ.·. καὶ δύναται κατὰ τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων του νὰ ἐνεργῇ καθ' ὃν τρόπον θὰ ἐνήργει καὶ ὁ Σεβ.·. τὸν ὁποῖον ἀντικαθιστᾷ.

Πρόεδροι Ἡνωμ. Πολιτειῶν, *Τέκτονες*. Πολλοὶ Πρόεδροι τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ὑπῆρξαν Τέκτονες, ὡς ἀποδεικνύει ὁ κατωτέρω κατάλογος.

1) Οὐάσιγκτων Γεώργιος * 1731, † 1799, 2) Τζέφερσον Θωμᾶς * 1743 † 1826, 3) Μάντισον Τζαίημς * 1751 † 1836, 4) Ἄνταμς Τζῶν Κουΐνσυ * 1767 † 1848, 5) Μόνρο Τζαίημς * 1758 † 1831, 6) Τζάκσον Ἄντριου * 1767 † 1845, 7) Τάϋλερ Τζῶν * 1790 † 1862, 8) Πὸλκ Τζαίημς Νὸξ * 1795 † 1849, 9) Ταίυλορ Ζάκαρυ 1784—1850, 10) Πίρς Φράνκλιν 1804—1849, 11) Φίλλμορ Μίλλαρντ 1800—1874, 12) Μπουκάναν Τζαίημς 1791—1868, 13) Λίνκολν Ἀβραάμ 1809—1855, 14) Τζόνσον Ἄντριου 1808—1875, 15) Γκράντ Γιούλισες Σίμσον 1822—1885, 16) Γκάρφιλντ Τζαίημς Ἄμπραμ 1831—1881, 17) Μάκ Κίνλεϋ Οὐΐλλιαμ 1843—1901, 18) Ρούζβελτ Θεόδωρος 1858—1919, 19) Τάφτ Οὐΐλλιαμ Χόουαρντ 1857—1935, 20) Χάρτιγκ Οὐῶρρεν 1865—1923, 21) Ροῦζβελτ Φράνκλιν 1882—1945, 22) Τρούμαν Χάρρυ * 1884.

Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι 34 ἦσαν ὅλοι οἱ πρόεδροι τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ἀπὸ τὸν Οὐάσιγκτον μέχρι σήμερον, τότε τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ 22 ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξαν Τέκτονες εἶναι ἀρκετὰ σημαντικὸν δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κριτήριον διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς χώρας ταύτης.

Πρόκλος. Νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος διάδοχος τοῦ Συριανοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν. Γεννηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ 412 μ. Χ. ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὸ 485. Ὁ Πρόκλος μὲ τὰς θεωρίας του ἐθεωρήθη

πολέμιος τῆς νέας τότε Χριστιανικῆς θρησκείας καὶ ἀπηλάθη ἐκ τῆς πόλεως εἰς Ἀσίαν, βραδύτερον ὅμως ἐγένετο καὶ πάλιν δεκτός. Τὰ συγγράμματά του ἦσαν κυρίως μυστηριακά. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν τελευταίων ἀγωνισθέντων διὰ τὴν ἀναζωογόνησιν καὶ ἐπαναφορὰν τῆς ἀρχαίας θρησκείας, τὴν ὁποίαν καὶ ἀνύψωσεν ἐκ νέου μὲ τὰς φιλοσοφικάς του θεωρίας, αἵτινες ἐμφανίζουν ἐπίδρασιν τῶν Πυθαγορείων δογμάτων καὶ τοῦ μυστικισμοῦ τῶν ἀνατολικῶν παραδόσεων.

Ὁ Πρόκλος συνεπλήρωσε τὸν Νεοπλατωνισμὸν κατὰ τρόπον μεθοδικόν. Κατὰ τὰς θεωρίας του ὁ Θεὸς ὑπέρκειται καὶ τῆς ἑνότητος καὶ τῆς οὐσίας, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐκπορεύονται κατὰ τριαδικὴν μορφὴν ἐξελίξεως τὰ πάντα. Ἑκάστη τῶν ἀρχικῶν τριάδων ὑποδιαιρεῖται εἰς ἄλλας τρεῖς καὶ αὐταὶ πάλιν εἰς ἑτέρας τρεῖς κ.ο.κ. ἀπὸ τὰ γενικὰ εἰς τὰ μερικὰ καὶ ἀπὸ τὰ γένη εἰς τὰ εἴδη.

Ἐνάρετος καὶ φιλάνθρωπος ὁ Πρόκλος συνηγωνίζετο τὸν Χριστιανισμὸν εἰς δρᾶσιν καὶ ἀγαθοεργίας. Ἀλλ' ὑπέστη σφοδρὰν τὴν ἀντίδρασιν τῶν χριστιανῶν, οἵτινες ἐν τέλει καὶ ἐπεκράτησαν.

Ὁ Πρόκλος συνέγραψε πολλὰ ὄχι μόνον φιλοσοφικὰ ἀλλὰ καὶ μαθηματικὰ καὶ ἀστρονομικὰ ἔργα.

«Προμηθεύς». Στοὰ ἐν Ἀ.·. Ἀθηνῶν ὑπ' ἀριθμ. 37 ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Στοὰ αὐτὴ ἱδρυθεῖσα τὸ 1906 ἐλειτούργησεν ἀνελλειπῶς μέχρι σήμερον πλὴν τῆς περιόδου τῶν ἐτῶν κατοχῆς, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1941 μέχρι τοῦ 1947 ὅτε ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας της ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν ἀδ.·. διακρινομένων διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀφοσίωσίν των εἰς τὰ ἰδεώδη τοῦ Τάγματος.

Ὡς κοινωνικὸν ἔργον ἡ Στ.·. «Προμηθεὺς» ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Τεκτ.·. Ὁμίλου Ἐκδρομῶν ἱδρυθέντος τὸ 1937 ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀρχαιόφιλος Ὅμιλος Ἐκδρομῶν» ὅστις εἰργάσθη καὶ ἐργάζεται πάντοτε διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς πρὸς τὴν φύσιν ἀγάπης, τὴν ἔρευναν τῶν φυσικῶν νόμων, τὴν ἐπίσκεψιν ἀρχαιολογικῶν χώρων καὶ τὴν ἀναβίωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος.

προετοιμασία ὑποψηφίου. Ἡ προετοιμασία ἑνὸς ὑποψηφίου διὰ τὴν μύησίν του εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἢ εἰς ἕνα ἀνώτερον τοῦ ὃν κατέχει βαθμόν, εἶναι καθαρῶς συμβολική. Εἶναι διάφορος δι' ἕνα ἕκαστον βαθμὸν καὶ μὲ διάφορον φυσικὰ συμβολισμόν. Ἐπειδὴ ἡ προετοιμασία αὐτὴ δὲν εἶναι αὐθαίρετος, ἀλλὰ τουναντίον πλήρης σημασίας, διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀλλοιωθῇ, συντομευθῇ ἢ διαπλατυνθῇ μὲ προσθήκας αἱ ὁποῖαι θὰ ἔθιγον τὴν ἐσωτερικήν της σημασίαν. Εἰς τὴν προετοιμασίαν αὐτὴν ὑποβάλλεται πᾶς γενικῶς ὑποψήφιος, ἄνευ ἐξαιρέσεως. Ἡ προετοιμασία ἑνὸς ὑποψηφίου εἶναι ἓν τῶν λεπτοτέρων καθηκόντων καὶ διὰ τοῦτο δέον νὰ λαμβάνεται φροντὶς ὅπως τὸ ἔργον αὐτὸ ἀνατίθεται εἰς ἀξ.·. ἔχοντα πλήρη γνῶσιν καὶ τῆς σημασίας καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ βαθμοῦ ὡς καὶ τοῦ τυπικοῦ του. Εἴς τινας Τεκτονικὰς δικαιοδοσίας τὸ ἔργον αὐτὸ ἀνατίθεται εἰς τὸν Τελετάρχην τῆς Στοᾶς. Εἰς ἄλλας πάλιν εἰς τὸν ἀδ.·. Δοκιμαστήν.

προπόσεις. Εἰς τὰς Τεκτονικὰς συνεστιάσεις αἱ ὁποῖαι καλοῦνται καὶ «ἀγάπαι» ἐπικρατεῖ ἐπίσης τὸ ἔθιμον τῶν προπόσεων, αἱ ὁποῖαι ὅμως καθορίζονται κατὰ τρόπον οὕτως εἰπεῖν ἐπίσημον. Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ ὠργανωμένου Τεκτονισμοῦ ἡ πρώτη πρόποσις γινομένη ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῆς συνεστιάσεως ἐγίνετο ὑπὲρ «τῆς ὑγείας τῶν Τεκτόνων». Βραδύτερον ἡ πρώτη πρόποσις ἐγίνετο «ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Τάγματος».

Εἰς τὸ Masonic Miscellaneous τοῦ Stephen Jones περιέχονται διάφοροι προπόσεις, ὡς αἱ ἀκόλουθοι: «Ὑπὲρ τοῦ μυστικοῦ καὶ τῆς σιγῆς», «ὑπὲρ τῶν ζώντων ἐντὸς τοῦ διαβήτου καὶ τοῦ γνώμονος», «εἰς μνήμην τῶν Τεχνιτῶν τῆς Τύρου».

Αἱ προπόσεις ἀποτελοῦν παλαιὸν ἔθιμον τοῦ Ἀγγλικοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον τὴν συνεδρίασιν μιᾶς Στοᾶς ἐπηκολούθει κατὰ κανόνα συνεστίασις. Τὸ ἔθιμον αὐτὸ μετεδόθη ἀκολούθως καὶ εἰς Γαλλίαν ὅπου εἶχον καθιερωθῆ ἑπτὰ ἐπίσημοι προπόσεις κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν:

1. Ὑπὲρ τοῦ Ἡγεμόνος καὶ τῆς οἰκογενείας του.
2. Ὑπὲρ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ Τάγματος.
3. Ὑπὲρ τοῦ Σεβ.·. τῆς Στοᾶς.
4. Ὑπὲρ τῶν Ἐποπτῶν.
5. Ὑπὲρ τῶν λοιπῶν ἀξιωματικῶν.
6. Ὑπὲρ τῶν ἐπισκεπτῶν.
7. Ὑπὲρ τῶν ἁπανταχοῦ Τεκτόνων.

Περὶ τὸ 1872 ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας περιώρισε τὰς ἐπισήμους προπόσεις εἰς τέσσαρας μόνον, ἤτοι ὑπὲρ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. καὶ τῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα της Στοῶν, ὑπὲρ τοῦ Σεβ.·. τῆς Στοᾶς, ὑπὲρ τῶν Ἐποπτῶν τῶν λοιπῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν Ἐπισκεπτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἁπανταχοῦ Τεκτόνων.

Σήμερον εἰς τὰς περισσοτέρας Τεκτ.·. Δυνάμεις αἱ προπόσεις ρυθμίζονται κατὰ τὰ ἐπικρατοῦντα ἔθιμα. Πάντως ἡ πρώτη ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς χώρας, ἡ δευτέρα πρὸς τὴν Ἀνωτάτην Τεκτ.·. Ἀρχήν, ἡ τρίτη πρὸς τὸν Σεβ.·. τῆς Στοᾶς κ.ο.κ.

προσευχή. Εἰς τὰς Στοὰς τοῦ Ἀγγλικοῦ καὶ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος ἐπικρατεῖ ἡ ἀπαράβατος συνήθεια ὅπως τὸ ἄνοιγμα καὶ τὸ κλείσιμον τῶν ἐργασιῶν γίνονται διὰ προσευχῆς.

Τὸ ἔθιμον αὐτὸ ἀναφέρει καὶ ὁ Πρέστον (βλ. λ.) παραθέτων μάλιστα καὶ τὸ κείμενον τῶν δύο προσευχῶν τῆς ἐνάρξεως καὶ τῆς λήξεως τῶν ἐργασιῶν. Φαίνεται ὅμως ὅτι τὸ ἔθιμον ἦτο πολὺ ἀρχαιότερον ὁ δὲ Φίντελ γράφει ὅτι οἱ Ἐπαγγελματίαι Τέκτονες προσηύχοντο πρὶν ἀναλάβουν ἐργασίαν τὴν πρωΐαν καὶ ἀνέπεμπον χάριτας τῷ Θεῷ κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὅτε ἔπαυον ἐργαζόμενοι.

Τὸ ἔθιμον αὐτὸ τῶν προσευχῶν δὲν τηρεῖται εἰς ἄλλας Τεκτονικὰς Δυνάμεις. Προσευχὴ ὅμως εὐχαριστήριος πρὸς τὸν Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·. ἀναπέμπεται ὑπὸ τοῦ Σεβ.·. τῶν ἀδ.·. ἱσταμένων «ἐν τάξει», μετὰ τὸ πέρας τῆς μυήσεως ἑνὸς νεοφύτου.

Πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. Ὁ ἀντιπροσωπεύων τὸν Μέγ.·. Διδ.·. ἐν ἀπουσίᾳ του. Τὸ ἀξίωμα αὐτὸ ἔχει καθιερωθῆ κατὰ τὸ ἔτος 1720 ὅτε ἐν Ἀγγλίᾳ συνεφωνήθη ὅπως ὁ Μέγ.·. Διδ.·. διορίζῃ τοὺς δύο Μεγ.·. Ἐπ.·. καὶ ἕνα Πρόσθετον Μέγ.·. Διδ.·. (Συντάγματα 1738, σελ. 111). Ὁ Πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. ἔχει τὰ προνόμια τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. μόνον ὁσάκις τὸν ἀντικαθιστᾷ ἢ τὸν ἀντιπροσωπεύει. Προεδρεύει τῆς Μεγ.·. Στοᾶς ὁσάκις ἀπουσιάζει ὁ Μέγ.·. Διδ.·., ἐν περιπτώσει δὲ θανάτου τοῦ τελευταίου τούτου, ἀναλαμβάνει τὴν θέσιν του μέχρι τῆς διενεργείας νέας ἐκλογῆς. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια ὅπως τὸν Πρόσθετον Μέγ.·. Διδ.·. ὡς καὶ τοὺς δύο Μεγ.·. Ἐπ.·. διορίζῃ ὁ Μέγ.·. Διδ.·.. Εἰς τὰς ἄλλας ὅμως Τεκτ.·. Δυνάμεις, οὗτος ἐκλέγεται καθ' ὃν τρόπον καὶ οἱ ἄλλοι Μεγ.·. Ἀξ.·..

προσόντα (qualifications). Πᾶς ὑποψήφιος πρὸς μύησιν εἰς τὰ Τεκτονικὰ Μυστήρια δέον νὰ ἔχῃ ὡρισμένα προσόντα. Τὰ προσόντα αὐτὰ εἶναι δύο εἰδῶν, ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ὰ καὶ ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ά. Τὰ ἐσωτερικὰ εἶναι ὅσα συγκεντροῦνται εἰς τὸν χαρακτῆρα του, τὰ δὲ ἐξωτερικὰ εἶναι τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἐμφάνισίν του.

Τὰ ἐσωτερικὰ προσόντα εἶναι:

1. Ὁ ὑποψήφιος πρέπει νὰ προσέρχεται ἐξ ἰδίας θελήσεως καὶ ἀβιάστως. Ἡ αἴτησίς του πρέπει νὰ προέρχεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ ὄχι ἀπὸ εἰσηγήσεις φίλων του.
2. Νὰ μὴ ἐπηρεάζεται ἀπὸ συμφεροντολογικοὺς ὑπολογισμούς.
3. Ἐλατήριον τῆς αἰτήσεώς του πρέπει νὰ εἶναι ἡ εὐνοϊκὴ γνώμη τὴν ὁποίαν ἔχει σχηματίσῃ περὶ τοῦ Θεσμοῦ.
4. Πρέπει νὰ εἶναι ἀποφασισμένος νὰ συμμορφωθῇ εὐχαρίστως μὲ τὰ ἔθιμα καὶ τὰς διατάξεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Τὰ ἐξωτερικὰ πάλιν προσόντα εἶναι τὰ ἑξῆς:

1. Ἠθικά.—Δικαιοῦται νὰ μυηθῇ ὅστις τηρεῖ πιστῶς τὰς διατάξεις τοῦ ἠθικοῦ νόμου καὶ διάγει ἐνάρετον βίον, συμπεριφερόμενος κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ ἔχῃ ἥσυχον τὴν συνείδησίν του καὶ νὰ ἀπολαύῃ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἄλλων.
2. Θρησκευτικά.—Ὁ Τεκτονισμὸς εἶναι τὰ μέγιστα ἀνεκτικὸς καὶ σέβεται πᾶν ἀπολύτως θρησκευτικὸν δόγμα, ἀξιοῖ ὅμως ὅπως πᾶς πρὸς μύησιν ὑποψήφιος πιστεύῃ εἰς τὴν ὕπαρξιν Θεοῦ ὡς ἐποπτευούσης καὶ προστατευούσης Δυνάμεως καὶ εἰς μέλλουσαν ζωήν.

3. Σωματικά.—Ταῦτα ἀφοροῦν τὸ φῦλον, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν σωματικὴν διάπλασιν. Ὁ ὑποψήφιος πρέπει νὰ εἶναι ἀνὴρ καὶ ὄχι γυνή, ὡρίμου ἡλικίας, δηλαδὴ ἐνήλικος ἀλλ' ὄχι καὶ πολὺ γέρων. Πρέπει νὰ εἶναι ἀρτιμελής.

4. Διανοητικά.—Ἀποκλείονται ὅσοι διανοητικῶς δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀντιληφθοῦν τὸν χαρακτῆρα τοῦ Θεσμοῦ καὶ νὰ μετάσχουν τῶν εὐθυνῶν του. Ἀποκλείονται ἑπομένως οἱ παράφρονες καὶ οἱ ἠλίθιοι. Καίτοι αἱ Ἀρχαῖαι Διατάξεις δὲν ἀποκλείουν τοὺς ἀναλφαβήτους, ἐπικρατεῖ ἐν τούτοις σήμερον γενικῶς ἡ γνώμη ὅτι ὁ ἀγνοῶν γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν δὲν πρέπει νὰ γίνεται δεκτός.

5. Πολιτικά.—Ταῦτα ἀφοροῦν κυρίως τὴν θέσιν τοῦ ὑποψηφίου ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Οἱ ἀρχαῖοι κανόνες ἐπέβαλλον ὅπως ἀποκλείωνται οἱ δοῦλοι καὶ οἱ γεννηθέντες ἐν δουλείᾳ. Μὲ τὴν ἐξαφάνισιν τῆς δουλείας φυσικὰ ἡ διάταξις αὐτὴ ἠτόνησεν, ἡ δὲ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας ἀντικατέστησε τὴν φράσιν «ἐλεύθερος γεννηθεὶς» μὲ τὴν φράσιν «ἐλεύθερος ἄνθρωπος». Εἰς τὰς Ἡνωμ. ὅμως Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ἰσχύει πάντοτε ὁ παλαιὸς κανών.

πρόστιμα (fines). Κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ὡς καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου συνηθίζετο ἡ ἐπιβολὴ προστίμου εἰς τοὺς Τέκτονας, οἵτινες δὲν προσήρχοντο εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Στοᾶς των. Τοῦτο ὅμως δὲν συνηθίζεται σήμερον, καθ' ὅσον ἐθεωρήθη ὅτι διὰ τῆς ἐπιβολῆς προστίμου μειοῦται ἡ ὑποχρέωσις ἥτις ἐπιβάλλει τὴν παρουσίαν ἐν τῇ Στοᾷ ὡς καθῆκον δεσμεῦον τὰ μέλη. Πᾶσα ἀπουσία δέον νὰ δικαιολογῆται κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικόν.

προσωπικὴ ἀξία. Εἰς τὰ Ἀρχαῖα καθήκοντα τοῦ 1723 ὑπάρχει ἡ ἑξῆς διάταξις: «Πᾶσα προτίμησις μεταξὺ Τεκτόνων βασίζεται ἐπὶ τῆς πραγματικῆς καὶ προσωπικῆς ἀξίας μόνον, οὕτως ὥστε οὔτε τὸ Τάγμα νὰ γελοιοποιῆται οὔτε οἱ ἀδελφοὶ νὰ ἀναγκάζωνται νὰ ἐντρέπωνται. Διὰ τοῦτο ὁ Σεβ.·. ἢ οἱ Ἐπόπται ἐκλέγονται ὄχι κατ' ἀρχαιότητα ἀλλὰ κατ' ἀξίαν. (Συντάγματα 1723 σελ. 51).

Ὁ κανὼν αὐτὸς ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Θεσμοῦ δέον νὰ ἐφαρμόζεται γενικῶς εἰς πᾶσαν περίπτωσιν, εἴτε πρόκειται περὶ ἐκλογῆς εἰς ἀξιώματα, εἴτε περὶ προαγωγῆς εἰς ἀνωτέρους βαθμούς. Τὸ ἀντίθετον ἐξομοιώνει τὸν Τεκτονισμὸν πρὸς βέβηλον σωματεῖον καὶ ὑποβιβάζει σημαντικῶς τὴν ἠθικήν του ὑπόστασιν.

προτεραιότης Στοῶν (precedency). Ἡ μεταξὺ τῶν διαφόρων Στοῶν μιᾶς Τεκτονικῆς Δυνάμεως προτεραιότης καθορίζεται ἀπὸ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως τῶν ἱδρυτικῶν διπλωμάτων των, τῆς ἀρχαιοτέρας καθοριζομένης μὲ τὸν ἀριθμὸν 1. Ἐπειδὴ ἡ προτεραιότης αὐτὴ συνεπάγεται ὡρισμένα προνόμια, ὁ ἀριθμὸς ἑκάστης Στοᾶς καθορίζεται ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στοᾶς, ἐνῷ ἡ ὀνομασία της ἀφίεται εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν της.

προφητεῖαι. Ὁ ἀποκρυφισμὸς πιστεύει ὅτι ὑπάρχουν ἄτομα προικισμένα μὲ μαντικὴν δύναμιν ὥστε νὰ δύνανται νὰ προλέγουν τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν. Χωρὶς νὰ ἀνατρέξῃ τις εἰς προφήτας κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὡς καὶ εἰς ὅσους ἀναφέρει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὑπάρχουν καὶ νεώτερα παραδείγματα μεταξὺ τῶν ὁποίων ἰδιαιτέραν θέσιν κατέχουν οἱ «Αἰῶνες» τοῦ Νοστραδάμου (βλ. λ.), αἱ προβλέψεις τοῦ Καλλιόστρο, τὸ Mirabilis liber, τὸ ὁποῖον προεῖπε τοὺς ἀτυχεῖς πολέμους τοῦ Φραγκίσκου Α' καὶ τὴν γέννησιν τοῦ Λουθήρου, τὰ «Προγνωστικὰ» τοῦ Λίχτεμπεργ κ.ἄ.

Ὁ Pr. Boutet εἰς τὸ βιβλίον του «Λεξικὸν τῶν Ἀποκρύφων Ἐπιστημῶν» ἀναφέρει μίαν παράδοξον προφητείαν τοῦ ποιητοῦ καὶ διηγηματογράφου Ἰακώβου Cazotte τὴν ὁποίαν βεβαιοῖ ὁ Λὰ Ἄρπ (La Harpe) τραγικὸς ποιητὴς καὶ κριτικός, τονίζων ὅτι ἦτο αὐτόπτης μάρτυς τοῦ γεγονότος.

Τὸ γεγονὸς αὐτὸ συνέβαινε τὸ ἔτος 1788. Ὁ Δοὺξ τοῦ Νιβερνουὰ εἶχε παραθέσει γεῦμα εἰς μερικοὺς εὐπατρίδας, μερικὰς μεγάλας κυρίας, μέλη τινὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας καὶ ἄλλους. Ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ἐπικειμένης ἐπαναστάσεως ἡ ὁποία, ὡς ἔλεγον, θὰ μετέβαλλε τὸν κόσμον. Τότε ὁ παριστάμενος Cazotte, ὅστις παρηκολούθει τὴν συζήτησιν χωρὶς νὰ λαμβάνῃ μέρος, ἠγέρθη προκληθεὶς ἀπὸ ἕνα τῶν συνδαιτημόνων καὶ ἀνήγγειλε τὸν τραγικὸν θάνατον τῶν παρισταμένων Κοντορσέ, Σαμπφόρ, Βὶκ Ντ' Ἀζίρ, Μπεκὺ Νικολαῒ καὶ Ρουσέ. Ἡ λέξις λαιμητόμος ἐπανήρχετο εἰς τὰ χείλη τοῦ Καζὸτ σὰν πένθιμη κωδωνοκρουσία. Ἦτο ὡς γνωστὸν μέλος μιᾶς Στοᾶς Μαρτινιστῶν καὶ ἦτο μεμυημένος εἰς τὰ ἔργα τῶν Πεφωτισμένων. Οἱ συνδαιτημόνες κατελήφθησαν ἀπὸ ἕνα δυσάρεστον συναίσθημα. Ἡ Δούκισσα ντὲ Γκραμὸν ὕψωσε τοὺς ὤμους.

—Εὐτυχῶς, εἶπεν, αἱ γυναῖκες δὲν λαμβάνουν μέρος εἰς ἐπαναστάσεις. Δὲν ἔχομεν ἡμεῖς νὰ φοβηθῶμεν.

—Αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν θὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν τὸ φῦλον, κυρία. Καὶ σεῖς ἐπίσης θὰ ὑπάγετε εἰς τὴν λαιμητόμον ἐπὶ τοῦ κάρρου τοῦ δημίου.

—Πῶς; οὔτε μὲ τὸ δικό μου ἁμάξι;

—Ὄχι. Καὶ οἱ πειὸ μεγάλες κυρίες μὲ τὸ κάρρο θὰ ὑπάγουν.

Ἡ κυρία Ντὲ Γκραμὸν ἐρρίγησε. Καὶ μὲ ἕνα βεβιασμένον μειδίαμα εἶπε:

—Νὰ δῆτε ποὺ δὲν θὰ μᾶς δώσῃ οὔτε ἐξομολογητήν...

—Ὄχι δυστυχῶς, κυρία. Μόνον ἕνα πρόσωπον θὰ τύχῃ αὐτῆς τῆς χάριτος, ὁ....

—Ποιὸς λοιπόν;..

—Ὁ Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας....

Πρὶν ἡ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν ἐκεῖνο τὸ βράδυ ὁ Καζὸτ προεῖπεν ὅτι καὶ ὁ ἴδιος θὰ ἀπέθνησκεν ἐπὶ τῆς λαιμητόμου. Ὀρθὴ πρόρρησις. Μόλις εἶχε σωθῇ τὸ 1792 ἀπὸ τὰς σφαγὰς τοῦ Σεπτεμβρίου χάρις εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τῆς θυγατρός του, ὅταν εἰσήχθη εἰς δίκην καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον, καρατομηθεὶς τὴν ἰδίαν ἑσπέραν.

Ὑπάρχουν ἀκόμη αἱ προφητεῖαι τοῦ Peladan διὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον τοῦ 1914, αἱ προφητικαὶ ἐνδείξεις τῶν Πυραμίδων κ.ἄ.

Πρωταγόρας. Ἀβδηρίτης σοφιστὴς (485—414 π. Χ.), ὅστις ἐταξίδευσεν εἰς Σικελίαν καὶ ἀκολούθως ἐγκατεστάθη εἰς Ἀθήνας ἀναλαβὼν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν δύο υἱῶν τοῦ Περικλέους. Μεταξὺ τῶν μαθητῶν του συγκαταλέγονται ὁ Περικλῆς, ὁ Ἀλκιβιάδης, ὁ Κριτίας καὶ ἄλλοι.

Ὁ κορυφαῖος τῶν σοφιστῶν, ὡς τὸν ἀπεκάλεσαν οἱ σύγχρονοί του Πλάτων καὶ Ἡρόδοτος, ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τοῦ σχετικισμοῦ κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ μέτρον ἐκτιμήσεως τῶν πραγμάτων εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγὼ καὶ ὄχι εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ἐπίσης σχετικὴ ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγὼ τὸ ὁποῖον τὴν κρίνει.

Ὁ Πρωταγόρας διεκήρυττεν ἐπίσης ὅτι δὲν δύναται οὔτε νὰ βεβαιώσῃ, οὔτε νὰ ἀρνηθῇ τὴν ὕπαρξιν τῶν Θεῶν διότι, ἔλεγε, πολλὰ πράγματα ἐμποδίζουν τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ βραχύβιον τοῦ ἀνθρώπου. Δυστυχῶς ἀπὸ τὰ πολυάριθμα συγγράμματα τοῦ Πρωταγόρου ἐλάχιστα μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Ὁ Πρωταγόρας εἶναι ἐπίσης ὁ εἰσηγητὴς τῆς διακρίσεως τῶν τριῶν γενῶν τῆς γραμματικῆς, ἄρρεν, θῆλυ καὶ σκεῦος (οὐδέτερον), τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων τῶν ρημάτων καὶ συνέταξε κανόνας γλωσσικούς.

Ὁ Πλάτων συνέγραψε καὶ διάλογον ὑπὸ τὸν τίτλον «Πρωταγόρας» εἰς τὸν ὁποῖον γίνεται φιλοσοφικὴ συζήτησις μεταξὺ Πρωταγόρου καὶ Σωκράτους.

Αἱ περὶ Θεοῦ θεωρίαι τοῦ Πρωταγόρου ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς ἀσέβεια καὶ ὁ φιλόσοφος ἀποφεύγων τὴν βεβαίαν καταδίκην ἐγκατέλειψε τὰς Ἀθήνας. Ἐπιβὰς ὅμως ἀκατίου διὰ νὰ μεταβῇ εἰς Σικελίαν ἐπνίγη εἰς ναυάγιον.

Πρωτογενὲς Δόγμα (Primitive Rite). Τὸ Δόγμα τοῦτο ἱδρύθη τὴν 19 Ἀπριλίου 1780 εἰς Ναρβόννην τῆς Γαλλίας ὑπὸ τῶν λεγομένων «Ἀνωτέρων τοῦ Τάγματος τῶν Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων». Ἦτο προσηρτημένον εἰς τὴν Στοὰν τῶν Φιλαδέλφων (βλ. λ.) ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐλευθέρα Στοὰ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἡνωμένη μετὰ τοῦ Πρωτογενοῦς Δόγματος διὰ τὴν Γαλλίαν» καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται ἐνίοτε «Πρωτογενὲς Δόγμα τῆς Ναρβόννης» καὶ ἄλλοτε πάλιν «Δόγμα τῶν Φιλαδέλφων». Διῃρεῖτο εἰς τρεῖς τάξεις αἵτινες περιελάμβανον δέκα βαθμοὺς διδασκαλίας. Οἱ βαθμοὶ αὐτοὶ δὲν ἦσαν ὑπὸ τὴν συνήθη ἔννοιαν βαθμοὶ ἀλλὰ μᾶλλον συλλογὴ βαθμῶν διὰ τῶν ὁποίων

ἐπεδιώκετο ἡ ἀνάπτυξις ὅλων τῶν περιεχομένων ἐν αὐτοῖς διδασκαλιῶν.

Αἱ τάξεις αὐταὶ καὶ οἱ βαθμοὶ ἦσαν οἱ ἑξῆς:

Πρώτη τάξις. 1) Μαθητής, 2) Ἑταῖρος, 3) Διδάσκαλος Τέκτων. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ βαθμοὶ ἦσαν οἱ ἴδιοι μὲ τὰς τῶν ἄλλων Δογμάτων.

Δευτέρα τάξις. 4) Βαθμὸς περιλαμβάνων τὸν Τέλειον Διδ.·., τὸν Ἐκλεκτὸν καὶ τὸν Ἀρχιτέκτονα, 5) βαθμὸς περιλαμβάνων τὸν ὑπέρτατον Σκῶτον, 6) βαθμὸς περιλαμβάνων τὸν Ἱππ.·. τοῦ Ξίφους, τὸν Ἱππ.·. Ἀνατολῆς καὶ τὸν πρίγ.·. Ἱερουσαλήμ.

Τρίτη τάξις. 7) Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ Ροδ.·. †.·. περιλαμβάνον διδασκαλίαν τοῦ τυπικοῦ, 8) τὸ δεύτερον μέρος τοῦ Ροδ.·. †.·., 9) τὸ τρίτον μέρος τοῦ Ροδ.·. †.·. περιλαμβάνον φιλοσοφικὰς καὶ φυσικὰς διδασκαλίας, 10) τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον μέρος τοῦ Ροδ.·. †.·. ἀσχολούμενον μὲ ἐρεύνας τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν, μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν πρωτογενῆ θέσιν του καὶ τὰ προνόμιά του.

Τὸ Πρωτογενὲς Δόγμα ἡνώθη τὸ 1786 μετὰ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. καίτοι τινὲς τῶν Στοῶν του, ἀντιτιθέμεναι εἰς τὴν ἕνωσιν διετήρησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Ἐτύγχανεν ἐξαιρετικῆς ἐκτιμήσεως μεταξὺ τῶν Γάλλων Τεκτόνων ὄχι μόνον λόγῳ τῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν μὲ τοὺς ὁποίους ἠσχολεῖτο ἀλλὰ λόγῳ ἐπίσης τῆς ἀξίας, τῆς θέσεως καὶ τῶν γνώσεων τῶν πλείστων ἐκ τῶν μελῶν του.

Πρωτογενὲς Σκωτικὸν Δόγμα. Τὸ Δόγμα τοῦτο πρεσβεύει ὅτι ἱδρύθη τὸ 1770 εἰς Ναμοὺρ τοῦ Βελγίου ὑπὸ σώματος καλουμένου Μητροπολιτικὴ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἐδιμβούργου.

Ὁ Μάκεϋ ὅμως στηριζόμενος εἰς τὰ γραφόμενα τοῦ Clavel (Histoire Pittoresque, σελ. 220) λέγει ὅτι ἦτο ἐφεύρεσις τοῦ εἰς Νιβὲλ δικηγόρου Μαρσὼ (Marchot) ὅστις τὸ ἐγκατέστησε τὸ 1818 ἱδρύσας εἰς Ναμοὺρ τὴν Στ.·. τῆς Καλῆς Φιλίας. Πάντως φαίνεται δὲν ἐπεξετάθη καὶ πέραν τῆς Ναμούρ.

Ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους 33 βαθμοὺς: 1) Μαθητής, 2) Ἑταῖρος, 3) Διδάσκαλος, 4) Τέλειος Διδ.·., 5) Ἰολανδὸς Διδ.·., 6) Ἐκλεκτὸς τῶν ἐννέα, 7) Ἐκλεκτὸς τοῦ Ἀγνώστου, 8) Ἐκλεκτὸς τῶν δέκα πέντε, 9) Ἔνδοξος Διδ.·., 10) Τέλειος ἐκλεκτός, 11) Ἐλάσσων Ἀρχιτέκτων, 12) Μέγας Ἀρχιτέκτων, 13) Ὑπέρτατος Ἀρχιτέκτων, 14) Διδάσκαλος εἰς τὴν Τελείαν Ἀρχιτεκτονικήν, 15) Βασιλικὴ Ἀψίς, 16) Πρῶσσος Ἱππ.·., 17) Ἱππ.·. τῆς Ἀνατολῆς, 18) Πρίγκιψ Ἱερουσαλήμ, 19) Διδ.·. ὅλων τῶν Στοῶν, 20) Ἱππ.·. τῆς Δύσεως, 21) Ἱππ.·. Παλαιστίνης, 22) Ὑπέρτατος πρίγκιψ Ροδ.·. †.·., 23) Ὑπέρτατος Σκῶτος Ἐλευθεροτέκτων, 24) Ἱππ.·. τοῦ Ἡλίου, 25) Μέγ.·. Σκῶτος Ἐλευθεροτέκτων τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, 26) Διδ.·. τοῦ Μυστικοῦ, 27) Ἱππ.·. τοῦ Μέλανος Ἀετοῦ, 28) Ἱππ.·. Κ.·. Η.·., 29) Μέγας Ἐκλεκτὸς τῆς Ἀληθείας, 30) Νεόφυτος τοῦ Ἐσωτερικοῦ, 31) Ἱππ.·. τοῦ Ἐσωτερικοῦ, 32) Τέλειος τοῦ Ἐσωτερικοῦ, 33) Διοικητὴς τοῦ Ἐσωτερικοῦ.

Τὸ Πρωτογενὲς Σκωτικὸν Δόγμα φαίνεται ὅτι ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ Δόγματος Τελειοποιήσεως ἀναμίκτου μὲ διατάξεις τοῦ Δόγματος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως τοῦ Χούντ, τοῦ Ἀδονιραμικοῦ καὶ τινων ἄλλων.

Πρωτόκολλα τῆς Σιών. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν εἶναι οὔτε ἀντισημιτικὸς οὔτε φιλοσημιτικός. Ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεώς του δὲν ἀναμιγνύεται εἰς τοιούτου εἴδους φυλετικὰς διακρίσεις καὶ ἔριδας θεωρῶν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἴσους καὶ μὲ τὰ αὐτὰ δικαιώματα ἀνεξαρτήτως φυλῆς, γένους ἢ θρησκευτικῶν πεποιθήσεων.

Παρ' ὅλα ταῦτα ἐν τούτοις διῶκται τινὲς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἔσχον μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν ἔμπνευσιν νὰ τὸν συνδέσουν μὲ τὸν Σιωνισμὸν καὶ νὰ ἰσχυρισθοῦν ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ὄργανον εἰς χεῖρας τῶν Σιωνιστῶν ἐπιδιωκόντων τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἑβραίων ἐπὶ τοῦ κόσμου.

Τὰ «Π ρ ω τ ό κ ο λ λ α τ ῆ ς Σ ι ὼ ν» εἶναι ἓν ἀντισημιτικὸν ἔργον ἐκδοθὲν πρὸ τοῦ πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου μὲ σκοπὸν κυρίως νὰ προκαλέσῃ φόβον καὶ μῖσος ἐναντίον τῶν ἐν Γερμανίᾳ Ἑβραίων. Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀναφέρεται ὅτι δῆθεν οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραὴλ συνέρχονται ἅπαξ ἀνὰ πάντα αἰῶνα ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ «Ἁγίου Ραββί» καὶ κανονίζουν τὴν περαιτέρω πορείαν τοῦ Ἑβραϊκοῦ Ἔθνους διὰ τὴν καθυπόταξιν τῆς Χριστιανικῆς Εὐρώπης. Ὁ μῦθος αὐτὸς ἐχρησιμοποιήθη κατὰ κόρον ἀπὸ τοὺς Παγγερμανοὺς πρὸ τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου καὶ ὑπὸ τοῦ Λούντεντορφ μετ' αὐτόν. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ διάδοσις τοῦ βιβλίου σκοπὸν εἶχε νὰ κινήσῃ τὸ μῖσος κατὰ τῶν Ἑβραίων. Καὶ εἰς τὴν Ρωσσίαν ἐπίσης. Ἐπὶ Χίτλερ ὅμως ὁ περίφημος Ἄλφρεντ Ρόζεμπεργκ εἶχε τὴν ἔμπνευσιν νὰ συνδέσῃ τὸ βιβλίον μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἰσχυρισθεὶς ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἦτο ὄργανον τῶν Πρεσβυτέρων τῆς Σιών. Ἐδράξαντο τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου κατόπιν οἱ φασίσται τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γαλλίας. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν δὲ αἱ ἐφημερίδες «Μόρνιγκ Πόστ» καὶ «Τάϊμς», εἰς σειρὰν ἄρθρων, παρασυρθεῖσαι, ἀπέδωσαν εἰς τὴν συνεργασίαν Τεκτόνων καὶ Ἑβραίων τὴν αἰτίαν τῆς ἐπικρατούσης ἀνὰ τὸν κόσμον ἀνησυχίας. Ὅταν ἐξερράγη ὁ β' παγκόσμιος πόλεμος, οἱ Ναζισταί, οἱ Φασισταί, οἱ Φαλαγγισταί, οἱ κυβερνητικοὶ τοῦ Βισῦ ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ «Ἰ ο υ δ α ι ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ» τὸν ὁποῖον ἐθεώρουν ὑπαίτιον ὅλων τῶν δεινῶν. Οὕτω καίτοι ἐπὶ αἰῶνας ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶχε παραμείνει μακρὰν πάσης πολιτικῆς ἀναμίξεως εὑρέθη κατηγορούμενος ὑπὸ πολλῶν ἀδίκως. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι εἴς τινα Εὐρωπαϊκὰ κράτη ὡς ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰταλία, ὁ Τεκτονισμὸς εἶχε κάπως ἀναμιχθῆ εἰς τὴν πολιτικήν, ὄχι ὅμως μὲ φιλοσιωνιστικὰς διαθέσεις ὥστε νὰ δικαιολογῆται ἡ ἐναντίον του ἐπίθεσις. Καὶ ὡς γνωστὸν προσπάθεια ἀντιτεκτονικοῦ διωγμοῦ κατεβλήθη καὶ ἐν Ἑλλάδι, προελήφθη ὅμως διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῶν ἀειμνήστων Βασιλέως Γεωργίου Β' καὶ Ἰωάννου Μεταξᾶ οἵτινες ἦσαν Τέκτονες καὶ ἐγνώριζον κάλλιον παντὸς ἄλλου τί εἶναι ὁ Τεκτονισμός. Σήμερον εὐτυχῶς τὰ «Πρωτόκολλα τῆς Σιὼν» ἔπαυσαν νὰ ἔχουν ποιάν τινα ἀξίαν καθ' ὅσον ἀπεδείχθη ἡ πλαστότης των.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὅμως ἐμφανίζονται μερικοὶ ἀστοιχείωτοι καὶ ἀκατάρτιστοι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἀναμασσοῦν τὰς ἰδίας συκοφαντίας. Οὕτω πρὸ πενταετίας (1950) ἐκυκλοφόρησεν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα φυλλάδιον κάποιου ἀρχιμανδρίτου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ κ ί ν δ υ ν ο ς τ ο ῦ Μ α σ ο ν ι σ μ ο ῦ», εἰς τὸ ὁποῖον γίνεται λόγος περὶ τῶν Πρωτοκόλλων τῆς Σιὼν καὶ τῆς συνεργασίας τῶν Ἑβραίων μὲ τὴν Μασονίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μὲ τὸν.... κομμουνισμόν (!)

πρωτόκολλον. Κατὰ τὸν Gädicke ἡ λέξις εἰς Τεκτονικὴν γλῶσσαν σημαίνει τὰ πρόχειρα πρακτικὰ τῶν ἐργασιῶν μιᾶς Στοᾶς. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν ὅμως ἡ λέξις αὐτὴ χρησιμοποιεῖται μόνον ἐν Γερμανίᾳ.

πτύον (shovel). Τὸ πτύον συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν ἐργαλείων τοῦ Τέκτονος τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. καὶ συμβολικῶς τὸν διδάσκει νὰ ἀφαιρῇ τὰ πάθη καὶ τὰς προλήψεις, τὰς ὁποίας τυχὸν ἔχει διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν καθαρὸς πλέον νὰ δεχθῇ τὴν Αἰωνίαν Ἀλήθειαν καὶ Σοφίαν.

Πυθαγόρας. Ὁ διασημότερος ἴσως τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων τῶν συνδεομένων μὲ τὸν σημερινὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ὡς ἱδρυτὴς ἑνὸς θρησκευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ κινήματος ἀποβλέποντες εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημῶν ἐν γένει καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἰδίως. Κατὰ τὰς ἀσφαλεστέρας πληροφορίας ἐγεννήθη εἰς τὴν Σάμον περὶ τὸ 582 π. Χ. καὶ ἀπέθανεν εἰς Μεταπόντιον τῆς Κάτω Ἰταλίας περὶ τὸ 490 π. Χ. Ἐχρημάτισε μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Φερεκίδου καὶ τοῦ Θαλοῦ τοῦ Μιλησίου, ἐπεσκέφθη δὲ βραδύτερον τὴν Αἴγυπτον καὶ τοὺς ἱερεῖς τῆς Μέμφιδος καὶ τῆς Ἡλιουπόλεως. Εἰς τοὺς μυστηριακοὺς αὐτοὺς τόπους τῆς γῆς τοῦ Φαραὼ παρέμεινεν ἐπὶ 22 ὅλα ἔτη. Συλληφθεὶς αἰχμάλωτος κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Πέρσου βασιλέως Καμβύση ὡδηγήθη εἰς Βαβυλῶνα, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ δωδεκαετίαν.

Ἀπελευθερωθεὶς ἐπανῆλθεν εἰς Σάμον εἰς ἡλικίαν 56 ἐτῶν καὶ μετὰ ἓν ἔτος ἀφοῦ ἐπεσκέφθη τὴν Δῆλον, τὸ Ἰδαῖον ἄντρον τῆς Κρήτης καὶ τοὺς Δελφούς, ἐγκατεστάθη τελικῶς εἰς Κρότωνα τῆς Κάτω Ἰταλίας, ὅπου καὶ ἵδρυσε τὴν περίφημον Πυθαγόρειον Σχολήν του μὲ παραρτήματα καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Κάτω Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ τονίζει ὅτι ἡ διάσημος Πυθαγόρειος Σχολὴ ὁμοιάζει κατὰ τὸ πλεῖστον μὲ τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν εἰς τὸ ὅλον φιλοσοφικόν της σύστημα.

Ὡς κύριον δόγμα ὁ Πυθαγόρας ἐδίδασκε τὴν μετεμψύχωσιν. Ἐδίδασκεν ἀκόμη τὴν μυστικὴν δύναμιν τῶν ἀριθμῶν, ἐξ αὐτοῦ δὲ προέρχονται καὶ ὅσα σήμερον πρεσβεύει ὁ Τεκτονισμὸς περὶ τῆς σημασίας τῶν ἀριθμῶν. Εἰς τὸν Πυθαγόραν ἐπίσης ὀφείλεται τὸ 47 Εὐκλείδιον πρόβλημα. Ἡ Τετρακτὺς (βλ. λ.) εἶναι ἐπίσης δημιούργημά του. Περιφρονῶν τὴν ματαιοδοξίαν καὶ τὸν δογματισμὸν τῶν ἀρχαίων σοφῶν ὁ Πυθαγόρας περιωρίζετο νὰ διακηρύττῃ ὅτι ἦτο ἁπλῶς ὁ ἀναζητητὴς τῆς Γνώσεως, εἰς αὐτὸν δὲ ἀποδίδεται ἡ εἰσαγωγὴ τῆς λέξεως φιλόσοφος, ὡς ὁ μόνος τίτλος τὸν ὁποῖον ἐδέχετο νὰ προσλάβῃ.

Ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Πυθαγόρου οὐδὲν διεσώθη μέχρις ἡμῶν, πᾶν ὅ,τι δὲ γνωρίζομεν προέρχεται ἀπὸ τοὺς μαθητάς του καὶ ἰδίως ἀπὸ τὸν Ἰάμβλιχον (βλ. λ.), συγγραφέα μεταξὺ ἄλλων καὶ τοῦ ἔργου «Πυθαγόρου βίος». Ἄλλας πληροφορίας μᾶς παρέχουν ἐπίσης ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Φιλόλαος καὶ ὁ Πλάτων.

Ἡ περὶ τῆς ψυχῆς θεωρία τοῦ Πυθαγόρου ἦτο ὅτι αὕτη εἶναι κάτι ἐντελῶς διάφορον τοῦ σώματος, καὶ ἀθάνατον. Μὲ τὴν ἀθανασίαν δὲ αὐτὴν συνδέεται καὶ ἡ θεωρία τῆς μετεμψυχώσεως ἢ μετενσαρκώσεως, τὴν ὁποίαν προφανῶς ἀπεκόμισεν ἀπὸ τὴν μύησίν του εἰς τὰ Ὀρφικὰ καὶ τὰ Αἰγυπτιακὰ μυστήρια. Κατὰ τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἐὰν ἡ ψυχὴ αἰχμάλωτος ἐντὸς τοῦ σώματος δὲν ἔχει ζήσῃ βίον ἁγνὸν καὶ ἐξέλθῃ τοῦ σώματος ἀκάθαρτος, τότε μετενσαρκοῦται καὶ πάλιν εἰς ἄλλο σῶμα ἕως ὅτου ἐξαγνισθῇ.

Τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Πυθαγόρου ἦτο ταυτοχρόνως καὶ πρακτικὸν ὑποβοηθοῦν τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐξυψώσῃ βαθμιαίως τὴν ψυχήν του καὶ τὸν νοῦν συμβάλλων εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὁ Πυθαγόρας πρῶτος ἐδίδαξε τὴν θεωρίαν τῶν πλανητῶν, τοῦ Ἡλίου καὶ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων. Τὸ Σύμπαν, κατ' αὐτόν, ἐκινεῖτο πέριξ ἑνὸς ἀοράτου κέντρου δυνάμεως, τοῦ «κεντρικοῦ πυρός». Ἡ γῆ κινεῖται περὶ τὸν ἄξονά της καὶ πέριξ τῶν οὐρανίων σωμάτων, θεωρίαν τὴν ὁποίαν ηὕρυνε βραδύτερον ὁ Κοπέρνικος.

Ἐν συνόψει θὰ ἦτο δυνατὸν ἡ κοσμογονικὴ θεωρία τοῦ μεγάλου τῆς Κρότωνος φιλοσόφου νὰ διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς: Τὸ πᾶν ἔχει δημιουργηθῇ δι' ἀριθμῶν, ἀποτελούντων ἑκάστοτε ἁρμονίαν. Τί σοφώτερον: ὁ ἀριθμός. Τί ὡραιότερον: ἡ ἁρμονία. Τὸ πᾶν εἶναι ἁρμονία καὶ ἀριθμὸς καὶ ὁ ἀριθμὸς ἁρμονία ἀντιθέσεων. Ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἡ οὐσία τῶν ὄντων.

Ἡ θεωρία τοῦ Πυθαγόρου ἐξεταζομένη καὶ ἀναλυομένη εἶναι ὁμοία ἀπολύτως μὲ τὴν σημερινὴν περὶ ὕλης θεωρίαν. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ Λάϊμπνιτς δικαίως διεκήρυξεν ὅτι κατόπιν τῆς μελέτης τῶν ἀρχαίων σοφῶν, ὀλιγώτερον θαυμάζομεν τὰς νεωτέρας ἀνακαλύψεις καὶ ἐφευρέσεις αἱ ὁποῖαι ἁπλῶς διαπιστώνουν ὅσα οἱ Ἕλληνες σοφοὶ ἀπὸ 2500 ἐτῶν διεκήρυξαν.

Ὁ Πυθαγόρας ἐδίδασκεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐτέθη ἐπὶ τῆς γῆς μὲ τὸν ἐκπαιδευτικὸν σκοπὸν τῆς καλλιεργείας τοῦ θείου στοιχείου τοῦ ἐνυπάρχοντος ἐντὸς τοῦ ἑαυτοῦ του (ψυχῆς). Καὶ διεκήρυττεν ὅτι ἡ ψυχὴ ἀνάγεται εἰς πνεῦμα διὰ τῆς ἀνυψώσεως αὐτῆς καὶ ὁ ἄνθρωπος οὕτω γίνεται «υἱὸς τοῦ Θεοῦ».

Μετὰ τὴν βιαίαν διάλυσιν τῆς εἰς Κρότωνα Σχολῆς (βλ. λ. Πυθαγόρειος Σχολή), ὁ Πυθαγόρας κατέφυγεν εἰς Μεταπόντιον καὶ ἐντὸς τοῦ ἐκεῖ Ναοῦ τῶν Μουσῶν ζητήσας ἄσυλον. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ἐντὸς τοῦ Ναοῦ αὐτοῦ ἀπέθανεν ἐξ ἀσιτίας περὶ τὰ τέλη τοῦ ἕκτου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ πέμπτου αἰῶνος.

«Πυθαγόρας». Ἑλληνόφωνος Συμβ.·. Στ.·. ὑπ' ἀριθμὸν 171 ἐν Ἀν.·. Σουὲζ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μ.·. Ἀν.·. τῆς Αἰγύπτου. Σεβ.·. αὐτῆς κατὰ τὸ ἔτος 1954—55 ἐχρημάτισεν ὁ ἀδ.·. Ἀθ. Παπαηλιόπουλος.

«Πυθαγόρας» *περιοδικόν*. Τεκτονικὸν περιοδικὸν ἐκδοθὲν ἀρχικῶς τὸ 1882 ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Τέκτονος Ἐμμ. Γαλάνη. Ἀτάκτως ἐκδιδόμενον ἀρχικῶς, ἐσυνεχίσθη ἀνελλειπῶς πλέον ἀπὸ τοῦ 1922 ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου ἀδ.·. Ἀλεξ. Ἀλεξανδροπούλου, καταστὰν τὸ ἀπαραίτητον ἐγκόλπιον παντὸς Τέκτονος χάρις εἰς τὰς ἐν αὐτῷ δημοσιευομένας ἐμβριθεῖς μελέτας καὶ ἐπιστημονικὰς ἑρμηνείας τοῦ Τεκτονικοῦ Φιλοσοφικοῦ συστήματος. Κατὰ τὸ 1932 ὁ Ἀλ. Ἀλεξανδρόπουλος ἐξεχώρησε τὴν πνευματικὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ περιοδικοῦ εἰς τὰ δύο Ἀνώτατα Τεκτονικὰ Σώματα τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν Μεγ.·. Ἀνατολὴν (κατόπιν Μεγ.·. Στ.·.), τὰ ὁποῖα ὑπὸ τὸν τίτλον «Πυθαγόρας - Γνώμων» ἐξηκολούθησαν τὴν ἔκδοσιν μέχρι τῆς ἐκρήξεως τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου καὶ τῆς καταλήψεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους. Ἀπὸ τοῦ 1950 τὸν «Πυθαγόραν—Γνώμονα» ἀντικατέστησε τὸ «Τεκτονικὸν Δελτίον» ἐπίσημον ὄργανον τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος, ἐκδιδόμενον τετράκις τοῦ ἔτους καὶ εἰς τὸ ὁποῖον πλὴν τῆς κινήσεως τῶν διαφόρων ἀνὰ τὴν χώραν Στοῶν καὶ τῶν ἀνακοινώσεων τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς δημοσιεύονται καὶ διάφοροι κατάλληλοι μελέται Τεκτόνων ἀδελφῶν.

«Πυθαγόρας», *Στοά*. Ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐν λειτουργίᾳ πάντοτε Τεκτονικὴ Στοὰ ὑπ' ἀριθμὸν 1 ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος. Ὁ «Πυθαγόρας» ἱδρύθη τὴν 21 Ἰανουαρίου 1881 πρωτοβουλίᾳ τῶν ἀειμνήστων ἀδ.·. ἀδ.·. Ἐμμ. Γαλάνη, Ἀναστ. Στούπη, Χαρ. Νικολαΐδου, Ἀλεξ. Ὀλυμπίου, Νικ. Χαλκοκονδύλη, Στεφ. Στεφάνου καὶ ἄλλων ἀδ.·. Ἐν μέσῳ τῶν λυσσαλέων ἐπιθέσεων τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀληθείας, ἡ ἐν λόγῳ Τεκτονικὴ Στ.·. ἐκράτησεν ὑψηλὰ τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς Τεκτονικῆς Ἰδεολογίας ἀντικρούσασα ἐπιτυχῶς τοὺς διαφόρους πολεμίους. Ἐμύησε διαπρεπεῖς ἄνδρας οἵτινες βραδύτερον ἐτίμησαν τὸν Τεκτ.·. καὶ ἐτιμήθησαν παρ' αὐτοῦ καταλαβόντες τὰ ὕπατα ἀξιώματα λόγῳ τῆς ἀξίας των καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς των εἰς τὸ Τάγμα καὶ τὰ ἰδεώδη του. Ἀπὸ τὸν «Πυθαγόραν» ἐγεννήθη καὶ ἡ Στ.·. «Ἀθηνᾶ» μὲ πολλὴν ἐθνικὴν καὶ τεκτονικὴν δρᾶσιν.

Μεταξὺ τῶν διαπρεψάντων παλαιῶν μελῶν τῆς Σ.·. Στ.·. Πυθαγόρας διακρίνονται οἱ ἀείμνηστοι ἀδ.·. Νικόλ. Γουναράκης, Γεώργ. Μπαλτατζῆς, Νικόλ. Στράτος, Κων. Ἀγγελόπουλος, Νικόλ. Βότσης ναύαρχος καὶ ἄλλοι.

«Πυθαγόρειος Ἑταιρία». Ἔχει ἱδρυθῆ ἀπὸ ἐτῶν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ Ἐλευθεροτεκτόνων κυρίως καὶ βασίζεται ἐπὶ τῶν φιλοσοφικῶν ἀρχῶν τοῦ Πυθαγόρου, τοῦ Σωκράτους, τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως, τοῦ Πλωτίνου, τοῦ Ἰαμβλίχου, τοῦ Πορφυρίου, τοῦ Πρόκλου κ.ἄ.

Ἡ Ἑταιρία δὲν ἤργησε νὰ διαδοθῇ εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς διαφόρους ἐξέχοντας διανοουμένους, ἐπιστήμονας καὶ φιλοσόφους κυρίως Τέκτονας.

Τὴν 15 Αὐγούστου τοῦ 1955 συνῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ πρῶτον παγκόσμιον συνέδριον τῶν Πυθαγορείων, εἰς τὸ ὁποῖον ἔλαβον μέρος ἀντιπρόσωποι ἐκ διαφόρων χωρῶν. Ἡ ἔναρξις ἐγένετο εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἁπανταχοῦ τοῦ κόσμου πυθαγορείων ὀργανώσεων Ἀμερικανοῦ ἐπιστήμονος καὶ φιλοσόφου κ. Χόμπαρτ Χιοῦσον. Πρόεδρος τῆς ἐν Ἑλλάδι Πυθαγορείου Ἑταιρίας εἶναι ὁ φίλτ.·. ἀδ.·. Γ. Σακελλαρίου καθηγητὴς τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας. Οἱ σύνεδροι ἐπεσκέφθησαν τὴν πατρίδα τοῦ Πυθαγόρου Σάμον καὶ ἄλλα ἀρχαῖα μέρη συνδεόμενα μὲ τὸν βίον καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ Μεγάλου φιλοσόφου.

Πυθαγόρειος Σχολή. Αἱ σχολαὶ τὰς ὁποίας εἶχεν ἐγκαθιδρύσῃ εἰς Κρότωνα καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος ὁ Πυθαγόρας, ἐθεωρήθησαν ὑπὸ πολλῶν Τεκτόνων συγγραφέων ὡς τὰ ὑποδείγματα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίχθησαν αἱ Ἐλευθεροτεκτονικαὶ Στοαί.

Οἱ μαθηταὶ τῆς Πυθαγορείου Σχολῆς ἐξυπηρέτησαν ἐξ ἄλλου καὶ τοὺς Χριστιανοὺς ἀσκητὰς τοῦ πρώτου αἰῶνος χρησιμοποιηθέντες ὡς ὑπόδειγμα διὰ τὸν μοναστικὸν θεσμὸν μὲ τὸν ὁποῖον συνεδέοντο στενῶς καὶ οἱ ἐπαγγελματίαι Τέκτονες τοῦ Μεσαίωνος.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Πυθαγόρου ἔφερον ἁπλουστάτην ἐνδυμασίαν καὶ ἀφοῦ κατὰ τὴν εἰσδοχήν των παρέδιδον εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον πᾶν ὅ,τι κατεῖχον, ὑπεβάλλοντο ἐπὶ τριετίαν εἰς ἑκουσίαν πενίαν καὶ εἰς τὴν τήρησιν αὐστηροτάτης σιγῆς.

Τὰ δόγματα τοῦ Πυθαγόρου παρεδίδοντο ὡς ἀλάνθαστοι προτάσεις μὴ ἐπιδεχόμεναι συζήτησιν, ἐξ αὐτοῦ δὲ προῆλθε καὶ ἡ ἔκφρασις «αὐτὸς ἔφα» ἥτις ἐθεωρεῖτο ὡς

ἀρκετὴ ἀπάντησις εἰς πάντα ζητοῦντα μίαν ἐξήγησιν.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἀναφέρων τὰ Πυθαγόρεια δόγματα ἀποδίδει εἰς τοὺς Πυθαγορείους καὶ ὄχι εἰς τὸν Πυθαγόραν τὴν μελετημένην καὶ προσεκτικὴν ἀοριστίαν μὲ τὴν ὁποίαν περιβάλλονται.

Ἡ Σχολὴ τοῦ Πυθαγόρου δὲν ἦτο ὡς σύστημα κάτι παραπλήσιον πρὸς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, Ἐλευσίνια ἢ ἄλλα, ἡ εἰσδοχὴ ὅμως τῶν μαθητῶν ἐγίνετο μετ' αὐστηρὰν ἐξέτασιν ἑκάστου ὑποψηφίου. Ἀφοῦ ἐγίνετο ἀρχικῶς δεκτὸς εἰς τὸ Γυμναστήριον τῆς Σχολῆς μετέχων τῶν ἀσκήσεων τῶν μαθητῶν ὑπεβάλλετο εἰς διαφόρους ἐρωτήσεις πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ χαρακτῆρος του. Κατόπιν ὑπεχρεοῦτο νὰ διέλθῃ μίαν νύκτα ἐντὸς σπηλαίου ὅπου κατὰ τὴν παράδοσιν ἐνεφανίζοντο φαντάσματα. Ὅταν ὁ ὑποψήφιος διήρχετο ἐπιτυχῶς ὅλας αὐτὰς τὰς δοκιμασίας, ἐγίνετο δεκτὸς εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν «ἀκουσματικῶν» ἔνθα ἐφοίτα 3 ἔτη ὑποχρεούμενος εἰς ἀπόλυτον σιγὴν διὰ νὰ ἀκούῃ μόνον χωρὶς νὰ ἐρωτᾷ.

Οἱ μαθηταὶ διηροῦντο εἰς ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ο ὺ ς καὶ ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ο ύ ς. Τὴν διάκρισιν αὐτὴν ὁ Πυθαγόρας εἶχε διδαχθῆ ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους ἱερεῖς οἱ ὁποῖοι ἐφήρμοζον ὅμοιον σύστημα διδασκαλίας. Ἐξωτερικοὶ μαθηταὶ ἦσαν ἐκεῖνοι ποὺ παρίσταντο εἰς τὰς δημοσίας συνεδριάσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἐγίνετο ὑπὸ τοῦ σοφοῦ γενικὴ ἠθικὴ διδασκαλία. Τὴν πραγματικὴν ὅμως Πυθαγόρειον Σχολὴν ἀπετέλουν οἱ ἐσωτερικοὶ μαθηταὶ τοὺς ὁποίους, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἰάμβλιχος, ὁ Πυθαγόρας ἀπεκάλει ἑταίρους καὶ φίλους. Ὁ μαθητὴς ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν εἰσδοχήν του κατελαμβάνετο ὑπὸ δέους ἔναντι τῶν ἐμποδίων τὰ ὁποῖα εἶχε νὰ ὑπερπηδήσῃ, ἐλάμβανε τὴν ἄδειαν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κόσμον, οἱ δὲ μαθηταὶ θεωροῦντες αὐτὸν ὡς νεκρόν, ἐτέλουν ἐπικήδειον τελετὴν καὶ εἰς μνήμην του ἀνήγειρον μνημεῖον.

Ὑπῆρχον εἰς τὴν Σχολὴν τρεῖς βαθμοί:

Α΄. Βαθμός: Μαθητής. Ἡ φοίτησις ἦτο 3ετὴς ἢ 5ετής. Οἱ φοιτοῦντες ἐτήρουν ἀπόλυτον σιγὴν ὑποχρεούμενοι νὰ ἀκούουν μόνον τὸν διδάσκοντα. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκαλοῦντο «ἀκουσματικοί».

Β΄. Βαθμός. Διδάσκαλος. Ὁ μαθητὴς εἰσήρχετο εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐλὴν τῆς κατοικίας τοῦ Πυθαγόρου καὶ καθίστατο πλέον ἐσωτερικὸς μαθητής.

Γ΄. Βαθμός. Τέλειος Διδάσκαλος καλούμενος Φυσικὸς ἢ Σεβαστικός. Ὁ βαθμὸς οὗτος ὅμως ἀπενέμετο μόνον εἰς τοὺς ὀλίγους, τοὺς δυνηθέντας νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν πλήρη ἔννοιαν τῆς Πυθαγορείου Φιλοσοφίας.

Εἰς τὴν Σχολὴν τῆς Κρότωνος ὑπῆρχον περὶ τοὺς 600 μαθηταί. Οὗτοι ἔζων μὲ τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα των ἐντὸς ἑνὸς μεγάλου κτιρίου. Τὴν πρωΐαν ἅμα τῇ ἐγέρσει καθωρίζετο τὸ ἔργον τῆς ἡμέρας. Ἐτελεῖτο προσευχὴ εἰς τὸν Ἥλιον καὶ ἀπηγγέλλοντο στίχοι τοῦ Ὁμήρου τοῦ Ἡσιόδου ἢ ἄλλων ποιητῶν. Ἀρκεταὶ ὧραι ἀφιεροῦντο κατόπιν εἰς μελέτην τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθει διάλειμμα μὲ γυμναστικὰς ἀσκήσεις καὶ παιδιὰς μέχρι τοῦ γεύματος.

Ἡ Σχολὴ τῆς Κρότωνος κατεστράφη ὑπὸ τοῦ ὄχλου τὸν ὁποῖον ἐξήγειρεν ὁ πλούσιος Κύλων, μένεα πνέων διότι δὲν εἶχε γίνῃ δεκτὸς εἰς τὴν Σχολήν. Ὁ ὄχλος ἐπυρπόλησε τὸ κτίριον καὶ διεσκόρπισε τοὺς μαθητὰς ἐκ τῶν ὁποίων 40 ἀπωλέσθησαν εἰς τὰς φλόγας.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ φιλοσόφου (βλ. Πυθαγόρας) μερικοὶ τῶν μαθητῶν του μᾶς ἔσωσαν περιλήψεις τῶν δογμάτων του. Πολλὰ ὅμως τῶν συμβόλων ὡς καὶ τῆς ἐσωτερικῆς του διδασκαλίας παραμένουν ἀκόμη ἀνερμήνευτα.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα καθίσταται νοητὸν διὰ τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας τὸ κάτωθι ἀπόσπασμα τοῦ χειρογράφου Λ έ λ α ν τ (βλ. λ.) τὸ ὁποῖον εἶχε προκαλέσῃ τὰς ἀπορίας τοῦ μεγάλου μεταφυσικοῦ Τζὼν Λόκ.

Τὸ ἐν λόγῳ χειρόγραφον περιέχει καὶ τὴν ἀκόλουθον παράγραφον εἰς ἀρχαίαν ἀγγλικὴν διάλεκτον:

«Πῶς ἦλθεν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἰς Ἀγγλίαν; ὁ Peter Gower, *ἕλλην, ἐταξίδευσεν διὰ μάθησιν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Συρίαν καὶ εἰς κάθε γῆν εἰς τὴν ὁποίαν οἱ* Venitians *εἶχον φυτεύσῃ τὴν Μασωνίαν, ἐδιδάχθη πολλὰ καὶ ἐπέστρεψε καὶ ἠργάσθη εἰς τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα* (Graecia Magna) *διδάσκων καὶ κατέστη παντοδύναμος σοφὸς καὶ διάσημος, καὶ ἵδρυσε μεγάλην Στοὰν εἰς* Groton *καὶ ἔκαμε πολλοὺς Μασόνους ἐκ τῶν ὁποίων μερικοὶ ἐταξίδευσαν εἰς Γαλλίαν καὶ ἔκαμαν πολλοὺς Μασόνους, καὶ ἐκεῖθεν μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ἡ τέχνη ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν».*

Ὁ John Locke ὁμολογεῖ ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐξεπλάγη μὲ τὰ περίεργα ὀνόματα Peter Gower, Groton, Venetians ποὺ ὑπῆρχον εἰς τὸ χειρόγραφον. Μετὰ σκέψιν ὅμως κατέληξεν εἰς τὴν ἐξήγησιν ὅτι ταῦτα ἦσαν παραφθοραὶ τῶν ὀνομάτων Π υ θ α γ ό ρ α ς, Κ ρ ό τ ω ν καὶ Φ ο ί ν ι κ ε ς.

Δὲν εἶναι περίεργον ὅτι οἱ παλαιοὶ Τέκτονες ἀπεκάλεσαν τὸν Πυθαγόραν «ἀρχαῖον φίλον καὶ ἀδελφὸν» καὶ τοῦ ἔχουν ἀφιερώσει ἓν τῶν γεωμετρικῶν των συμβόλων, τὸ 47ον πρόβλημα τοῦ Εὐκλείδου.

Εἰς τὸ μαθηματικὸν ἔργον τῆς σχολῆς ταύτης τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν ἦτο ὁ συνδυασμὸς ἀριθμητικῆς καὶ γεωμετρίας. Αἱ μελέται αἱ περιέχουσαι ἐν ἑαυταῖς τὴν βάσιν τῆς ἀλγέβρας ἀνεπτύχθησαν εἰς τὴν Πυθαγόρειον Σχολὴν κατ' ἀληθῆ ἐπιστημονικὴν μέθοδον (βλ. λ. Χρυσᾶ Ἔπη).

Πυθία. Τὸ ὄνομα αὐτὸ ἔφερον αἱ κατὰ καιροὺς μάντιδες τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν, αἵτινες ἐπὶ τοῦ τρίποδος καθήμεναι ὑπεράνω τοῦ χάσματος ἐξ οὗ ἀνεδίδοντο ἀτμοὶ ἔδιδον τὰς ἐμπνευσμένας ἀπαντήσεις εἰς τοὺς προσερχομένους νὰ ἐρωτήσουν καὶ συμβουλευθοῦν τὸν Θεόν.

Κατὰ τὴν παράδοσιν πρώτη Πυθία ὑπῆρξεν ἡ Φ η μ ο ν ό η. Κατὰ τοὺς παλαιοτέρους χρόνους ἡ Πυθία ἅπαξ μόνον τοῦ ἔτους ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸν μαντικὸν τρίποδα, τὴν ἑβδόμην τοῦ Δελφικοῦ μηνὸς Βυσίου. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πλουτάρχου οἱ χρησμοὶ ἐδίδοντο ἅπαξ τοῦ μηνός, πλὴν τῶν χειμερινῶν μηνῶν, ὅτε ἐπιστεύετο ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἀπεδήμει εἰς τὴν χώραν τῶν ὑπερβορείων. Ἀργότερον οἱ χρησμοὶ ἐδίδοντο τακτικώτερον, ἐκτὸς μόνον κατὰ τὰς ἡμέρας αἵτινες ἐχαρακτηρίζοντο ἀποφράδες.

Ἡ Πυθία μετὰ προπαρασκευαστικὰς πλύσεις καὶ καθαρμοὺς καὶ νηστείας ἀπήρχετο εἰς τὸ ἄδυτον στεφανωμένη μὲ δάφνην φέρουσα μακρὸν ἱμάτιον, ἔπινεν ὕδωρ ἀπὸ τὴν κάτωθεν τοῦ ἀδύτου ρέουσαν πηγὴν Κασσοτίδα, ἐμάσα φύλλα δάφνης καὶ ἀνέβαινεν ἐπὶ τοῦ τρίποδος. Τὴν μάντιδα συνώδευε καὶ εἷς ἱερεὺς καλούμενος π ρ ο φ ή τ η ς. Αἱ ἐρωτήσεις ὑπεβάλλοντο γραπταὶ εἰς τὸν προφήτην, ὅστις τὰς μετέφερεν πρὸς τὴν Πυθίαν εἰς τὸ ἄδυτον.

Ἡ Πυθία λυσίκομος, σείουσα κλάδον δάφνης καὶ ὑφισταμένη ἐν τῷ ἀδύτῳ καὶ τὴν ἐ π ί π ν ο ι α ν ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ χάσματος ἀνερχομένων ἀτμῶν μεθίστατο εἰς ἔκστασιν καὶ ὑστερικὸν παροξυσμὸν εἰσεδέχετο εἰς ἑαυτὴν τὸν Θεὸν καὶ ὁ Ἀπόλλων διαλύων τὸν ζόφον τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματός της, τῆς ἐχάριζεν ὀξυδέρκειαν διὰ τῆς ὁποίας εἰσέδυεν εἰς τὰ βάθη τοῦ μέλλοντος (Πλουτάρχου «Ἠθικὴ») καὶ τότε ἔδιδε τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ προφήτου. Οἱ χρησμοὶ κατεγράφοντο ὑπὸ τοῦ προφήτου καὶ ἐνεχειρίζοντο γραπτοὶ εἰς τοὺς θ ε ο π ρ ό π ο υ ς. (Βιβλιογραφία: Δ. Ν. Γουδῆ. Τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν).

Πύθων. Ὁ δράκων δελφίνης ὅστις ἀργότερον ὠνομάσθη Πύθων καὶ ὁ ὁποῖος ἐφύλαττε τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν καὶ τὴν πηγὴν τῆς Κασταλίας. Ὁ Ἀπόλλων ἐτόξευσεν τὸν Πύθωνα καὶ τὸν ἐφόνευσε. Τὸ πτῶμα του ἀποσυνετέθη ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου (Ἀπόλλων) καὶ ἐκ τῆς λέξεως π ύ θ ε σ θ α ι (σήπεσθαι) ὠνομάσθη ὁ τόπος Πυθών, ὁ Ἀπόλλων Πύθιος καὶ ἡ προφῆτις Π υ θ ί α καὶ οἱ πανελλήνιοι ἀγῶνες οἱ τελούμενοι ἐκεῖ Πύθια.

Πῦρ. Τὸ πῦρ εἶναι ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων τῆς φύσεως, γῆ, ὕδωρ, ἀὴρ καὶ πῦρ. Κατὰ τὸν Δρα Παπὺς τὸ πῦρ ἀναλογεῖ πρὸς τὸν κόσμον τῆς δυνάμεως καὶ τῆς διανοήσεως. Διὰ τοῦτο εἰς τὰ Μυστήρια ἐχρησιμοποιεῖτο συμβολικῶς διὰ τὴν κάθαρσιν τῶν μυουμένων καὶ τὴν ἐξάγνισίν των.

Ἀλλ' οἱ πρῶτοι ἐπὶ γῆς λαοὶ ἀπέδωσαν εἰς τὸ στοιχεῖον αὐτὸ καὶ μαγικὰς καὶ θρησκευτικὰς ἰδιότητας αἵτινες καὶ κατέληξαν εἰς τὴν πυρολατρείαν (βλ. λ.).

Εἰς τὰς Ἰνδίας τὴν πρώτην θέσιν κατέχει τὸ πῦρ λαμβανόμενον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγνὶ θεοῦ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ἡλίου. Εἰς τοὺς ἀρχαίους Πέρσας ἐπίσης τὸ πῦρ ἦτο τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς λατρείας των. Οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Βαβυλώνιοι καὶ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Χαναναῖοι ἐλάτρευον τὸ πῦρ. Οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀπέδιδον ἰδιαίτερον σεβασμὸν πρὸς τὸ πῦρ τὸ ὁποῖον διετηρεῖτο ἄσβεστον εἰς πολλοὺς ναούς, ὁ δὲ Προμηθεὺς ἐτιμᾶτο ἰδίως ὡς κομίσας εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ πῦρ. Ἄσβεστον πῦρ ἐτήρουν καὶ οἱ Ρωμαῖοι, αἱ δὲ Ἑστιάδες παρθένοι ἐφρόντιζον διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ Ἱεροῦ Πυρός. Ἀλλὰ καὶ οἱ Χριστιανοὶ βραδύτερον διετήρησαν ἴχνη τῆς λατρείας αὐτῶν μὲ τὰς πυρὰς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τὴν 24 Ἰουνίου (ἡμέραν τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου) ἢ μὲ τὸ Ἅγιον Φῶς τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

Ὁ ἀδ.·. J. Boucher ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ὁ Ἀκτινοβόλος Ἀστὴρ καὶ τὸ γράμμα Γ εἶναι σύμβολα συνδεόμενα καὶ ἔχοντα ὡς βάσιν τὴν μυστηριακὴν ἔννοιαν τοῦ πυρός. Μᾶς δεικνύουν, λέγει, τὸν Μεμυημένον εἰς τὸν ὁποῖον ἔχει ζωογονηθῆ τὸ πῦρ τὸ δυνάμενον νὰ τὸν φωτίσῃ, ἐὰν γνωρίζῃ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν καθαρῶς ἠθικὴν ἔννοιαν τοῦ συμβόλου καὶ νὰ κατανοήσῃ τὴν καθαρῶς ἀπόκρυφον ἔννοιαν τοῦ *Γ* ἀρχικοῦ τῆς «πρώτης οὐσίας» τῶν ἀλχημιστῶν. Τότε ὁ περιβάλλων τὸ γράμμα τοῦτο ἀκτινοβόλος ἀστὴρ καθίσταται ἡ Πεμπτουσία κατὰ τὴν ἑρμητικὴν ἔννοιαν τοῦ ὅρου.

«Πῦρ !». Εἰς τὰς Γαλλικὰς Στ.·. καὶ ἄλλας τινὰς ἡ λέξις αὕτη χρησιμοποιεῖται κατὰ τὰς προπόσεις εἰς Τεκτονικὰς συνεστιάσεις. Εἰς Βρεττανικὰς Στ.·. ὡς γράφει ὁ Μάκεϋ, χρησιμοποιεῖται εὐθὺς μετὰ τὴν πρόποσιν ὅτε τηρεῖται καὶ βραχεῖα ἐθυμοτυπικὴ ἐκδήλωσις.

Πυραμίδες. Τὰ κολοσσιαῖα αὐτὰ οἰκοδομήματα τὰ ὁποῖα θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ βεβήλου κόσμου ὡς ἁπλοῖ τάφοι τῶν Φαραὼ ἐνέχουν βαθυτάτην ἀποκρυφιστικὴν σημασίαν ἥτις μᾶς παρέχει ὄχι μόνον ἐνδείξεις περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διδασκαλίας τῶν Αἰγυπτιακῶν Μυστηρίων ἀλλὰ καὶ μᾶς ἀποκαλύπτει τὰς γνώσεις τὰς ὁποίας εἶχεν ὁ ἀρχαῖος κόσμος καὶ τὰς ὁποίας πολὺ βραδύτερον, μετὰ πάροδον ὁλοκλήρων αἰώνων, ἡ νέα ἐπιστήμη κατώρθωσε νὰ ἐξακριβώσῃ διὰ τῶν τεχνικῶν προόδων της.

Ὁ Μάσπερὸ εἰς τὸ βιβλίον του «Χαραυγὴ τοῦ Πολιτισμοῦ» ἀναφέρει ὅτι οἱ Ναοὶ τῆς Αἰγύπτου ἐκτίζοντο ἀπ' αὐτῶν τῶν προϊστορικῶν χρόνων, κατ' εἰκόνα τῆς γῆς, ὡς τὴν ἐφαντάζοντο οἱ τότε οἰκοδόμοι. Κατ' αὐτοὺς ἡ γῆ ἦτο ἐν εἴδος ἐπιπέδου καὶ ὁ οὐρανὸς ἡ στέγη ἢ ὁ θόλος της ὑποστηριζόμενος ἀπὸ τέσσαρας μεγάλας στήλας. Οὕτω τὸ δάπεδον τοῦ Ναοῦ ἀντεπροσώπευε τὴν γῆν, αἱ τέσσρες γωνίαι του τὰς στήλας καὶ ἡ ὀροφὴ τὸν οὐρανόν. Ἐνίοτε ἐπὶ τῆς ὀροφῆς χρωματισμένης μὲ βαθὺ κυανοῦν ἐζωγραφίζοντο ἀστέρες, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη. Τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν τῶν Ἀρχαίων Αἰγυπτίων συμβολίζουν περισσότερον ἀκόμη αἱ Πυραμίδες, τὰ ἀρχαιότερα τῶν μνημείων, τὰ τεχνικῶς τέλεια καὶ πλέον μυστηριώδη.

Ὁ ἀδ.·. Νιοῦτον γράφει σχετικῶς ὅτι αἰῶνες ἔρχονται καὶ παρέρχονται, αὐτοκρατορίαι ἐγείρονται καὶ πίπτουν, φιλοσοφίαι ἀνθοῦν καὶ ἐξαφανίζονται καὶ οἱ ἄνθρωποι εὑρίσκουν καὶ ἄλλας ἐφευρέσεις, ἀλλ' αἱ πυραμίδες ἵστανται σιωπηλαὶ ὑπὸ τὴν φωτεινὴν Αἰγυπτιακὴν νύκτα μαγεύουσαι καὶ συγκινοῦσαι. Τὸ σχῆμα των εἶναι ἓν τρίγωνον στηριζόμενον ἐπὶ ἑνὸς τετραγώνου. Ἡ ἀποκρυφιστικὴ σημασία τῶν δύο αὐτῶν γεωμετρικῶν σχημάτων, ἀναλύεται πολλαχοῦ τοῦ παρόντος ἔργου ὥστε νὰ περιττεύῃ ἡ ἐπανάληψις.

Εἰς τὸ βιβλίον του «ABC de l' Occultisme» ὁ ἀδ.·. Papus ἀναφέρει ὅτι αἱ πυραμίδες ἐχρησιμοποιοῦντο κατὰ τὰς μυήσεις εἰς τὰ Ἀρχαῖα Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια.

«Ἡ πυραμίς, γράφει, περιελάμβανεν εἰς τὸ ἐσωτερικόν της τρεῖς αἰθούσας:

1. Μίαν κεντρικὴν μὲ δύο ἀγωγοὺς ἀερισμοῦ καὶ ἕνα θαυμάσιον διάδρομον ὁδηγοῦντα εἰς αὐτήν. Ἡ αἴθουσα αὕτη καλεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων—ἄγνωστον διατί—αἴθουσα τῆς Βασιλίσσης. Εὑρίσκετο 22 μέτρα ἄνωθεν τοῦ ἐδάφους καὶ 54 μέτρα ὑπεράγω τῆς ὑπογείου αἰθούσης. Ἀπὸ τὴν κορυφὴν τῆς πυραμίδος ἀπεῖχε 118 μέτρα.

2. Μίαν ἄλλην αἴθουσαν τοποθετημένην ἐντὸς τῆς πυραμίδος ὄπισθεν τῆς προηγουμένης, (ἡ περιγραφὴ ἀφορᾷ τὴν πυραμίδα τοῦ Χέοπος) καὶ κατόπιν ἑνὸς ὁριζοντίου διαδρόμου εὑρισκομένου εἰς εὐθεῖαν γωνίαν πρὸς τὸν προηγούμενον διάδρομον εἰσόδου. Ἡ αἴθουσα αὕτη καλεῖται «τοῦ Βασιλέως».

3. Κάτωθεν τέλος τῶν δύο αὐτῶν αἰθουσῶν καὶ εἰς βάθος 32 μέτρων ὑπὸ τὸ ἔδαφος, ὑπῆρχε μία μυστηριώδης αἴθουσα τῆς ὁποίας δὲν ἀνεκαλύφθη ἀκόμη ὁ λόγος ὑπάρξεως καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Dr. Papus θεωρεῖ ὡς τὴν ὑπόγειον εἴσοδον τῆς πυραμίδος καὶ τὴν αἴθουσαν ἐπικλήσεων τοῦ πνεύματος συνδεομένην ὑπογείως μὲ τὸν ἢ τοὺς πλησίον ναούς. Ὁ ἀδ.·. Papus πιστεύει ὅτι θὰ ἀνακαλυφθοῦν μίαν ἡμέραν καὶ οἱ διάδρομοι οἱ συνδέοντες τὴν πυραμίδα μὲ τὸν ναόν. Ἐκτὸς τοῦ προορισμοῦ των ὡς κέντρα ἐπικλήσεων καὶ μελέτης τῶν μυστηρίων τοῦ θανάτου καὶ τῆς Ἀστρικῆς Ἀναστάσεως, αἱ πυραμίδες ἐδείκνυον τὰ μέτρα τῆς γηΐνης ἀκτῖνος καὶ ἀπεδείκνυον τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γνῶσιν τοῦ ἀριθμοῦ π.

Ὁ προσανατολισμός των, ἡ κατασκευή των ἀποτελοῦν πλήρη διδασκαλίαν τόσον ἀπὸ ἀστρονομικῆς ἀπόψεως, ἀφοῦ καὶ ὁ διάδρομος ἀναλογεῖ ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ τότε πολικοῦ ἀστέρος (τοῦ α τοῦ Δράκοντος), ὅσον καὶ ἀπὸ τὴν μαθηματικὴν κλεῖδα τοῦ ἀριθμοῦ π.

Οὕτω καθορίζεται, προσθέτει ὁ Papus, ἡ μ ά θ η σ ι ς μὲ τὰ τρία στοιχεῖα της τῆς ἐξελίξεως, τὴν θέσιν, τὴν ἀντίθεσιν καὶ τὴν σύνθεσιν».

Αἱ πυραμίδες ἑπομένως ἀποτελοῦν σύμβολα τοῦ «ἐσωτερισμοῦ» τὰ ὁποῖα μόνον οἱ μεμυημένοι ἠμποροῦν νὰ ἐννοήσουν καὶ νὰ ἑρμηνεύσουν.

Δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ περίεργον ὅτι καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον Μεξικὸν οἱ Ναοὶ τῶν Ἀζτέκων εἶχον κατὰ τὸ πλεῖστον σχῆμα «πυραμίδων» μὲ βαθμίδας. Εἰς τὴν κορυφήν των ἔφερον μικρὸν ναὸν ἀφιερωμένον εἰς τὴν Θεότητα. Αἱ βαθμίδες, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἐν ὅλῳ 360, ἀναλογοῦν πρὸς τὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους, ἐξαιρουμένων πέντε ἄλλων ἡμερῶν, αἵτινες ἐθεωροῦντο δυσοίωνοι.

Ὁ Ἰταλὸς καθηγητὴς Πιάτσι κατόπιν καταμετρήσεως τοῦ διαδρόμου εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Πυραμίδος τοῦ Χέοπος ἐξηκρίβωσεν ὅτι κάθε ἴντσα τοῦ μήκους τῆς Πυραμίδος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἔννοιαν ἑνὸς ἔτους.

Ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Στρασβούργου Φέλντσμπους συσχετίζει τὴν ἔννοιαν αὐτὴν μὲ ἀστρονομικοὺς νόμους καὶ ἀστρολογικὰ προγνωστικὰ τῶν Αἰγυπτίων. Εἰς τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ διαδρόμου τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς πυραμίδος ὁ ὁποῖος φέρεται ἀκριβῶς πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ ἄξονος τῆς γῆς, ἔχουν καθορισθῆ ὅλα τὰ γεγονότα τῆς ἱστορίας τῆς γῆς τὰ ὁποῖα ἐπρόκειτο καὶ πρόκειται νὰ συμβοῦν ἀπὸ τὸ ἔτος 2344 π. Χ. ὅτε ᾠκοδομήθη ἡ Πυραμὶς μέχρι τοῦ ἔτους 2000 τῆς ἐποχῆς μας. Τὰ γεγονότα αὐτὰ ἀναγνωρίζονται εὐκρινῶς. Οὕτω ὁ καθηγητὴς Φέλντσμπους ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ ἀκόλουθα σημεῖα:

Πρὸ Χριστοῦ: Ἔτος 1465 ἐγκατάλειψις τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τῶν Ἑβραίων, ἔτη 777—525 πτῶσις τῆς Αἰγύπτου.

Μετὰ Χριστόν: Ἔτος 1. Γέννησις Ἰησοῦ, ἔτος 800, στέψις Καρόλου τοῦ Μεγάλου, ἔτος 1095 πρώτη σταυροφορία, ἔτος 1492 ἀνακάλυψις Ἀμερικῆς. Ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ ἔτους 1914 μέχρι τοῦ σημείου τοῦ ἔτους 1918 ὁ διάδρομος γίνεται τόσον χαμηλὸς ὥστε μόνον κυρτὸς δύναταί τις νὰ προχωρήσῃ (α' παγκόσμιος πόλεμος). Κατόπιν συνεχίζεται ἄνευ δυσκολίας μέχρι τοῦ 1936 (Ἱσπανικὸς ἐμφύλιος πόλεμος) ὁπότε ἀρχίζει νὰ χαμηλώνῃ μέχρι τοῦ 1945 διὰ νὰ γίνῃ ὁριζόντιος μέχρι τοῦ 1953. Μετὰ πολλὰς συμφορὰς καὶ λοιμοὺς ἡ ἀνθρωπότης θὰ συνέλθῃ καὶ τὸ 1956 θὰ θεμελιωθῇ μεγάλη εὐημερία. Τὸ θέρος τέλος τοῦ ἔτους 2000 θὰ γίνουν πράγματα, τὰ ὁποῖα καθ' ἃ προλέγει ὁ Φέλντσμπους θὰ ἔχουν ὡς συνέπειαν τὴν καταστροφὴν τοῦ πλανήτου μας. Ἀπὸ τοῦ 1999 ἤδη ἡ φύσις θὰ μᾶς δώσῃ ἀρκετὰς προειδοποιητικὰς ἐνδείξεις εἰς τὰς ὁποίας ὅμως οὐδεμία θὰ δοθῇ προσοχή.

Ἄραβες συγγραφεῖς καὶ Κόπται, ὅπως ὁ Μασούδη (957 μ. Χ.), ὁ Μακρίζη (1400 μ. Χ.), ὁ Ταχφὰτ Ἀλαγκαΐμπ,

εἰς πάπυρος κοπτικός, βεβαιοῦν ὅτι πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ εἰς Φαραὼ κατασκεύασε τὰς δύο μεγαλυτέρας πυραμίδας τῆς Αἰγύπτου ἐντὸς τῶν ὁποίων κατέθεσε τὸ σύνολον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων. Ἐντὸς τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος ἐχαράχθησαν αἱ οὐράνιαι σφαῖραι καὶ τὰ σχήματα τῶν πλανητῶν, τὰ χρονικὰ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.

Τὴν ἐπιστημονικωτέραν ὅμως ἑρμηνείαν τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος παρέχει ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τοῦ Μπούργκ Ἀββᾶς Μορὲ εἰς τὸ βιβλίον του «Ἡ μυστηριώδης Ἐπιστήμη τῶν Φαραώ». Μὲ τὸ βιβλίον του αὐτὸ συνεταράχθη ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος.

«Αἱ πλευραί, λέγει, τῆς βάσεως τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος ἀντικρύζουν ἐπακριβῶς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος. Ὁ μεσημβρινὸς εἶναι ἀκριβὴς μὲ παρέκκλισιν 4΄35΄΄ τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτύχωμεν σήμερον παρὰ τὴν τελειότητα ὀργάνων καὶ μεθόδων. Τὸ τετράγωνον τοῦ πλήρους ὕψους της ἔχει ἐμβαδὸν ἴσον πρὸς τὸ ἐμβαδὸν ἑκάστης τῶν τεσσάρων τριγωνικῶν πλευρῶν της. Ἡ περίμετρος τῆς βάσεως εἶναι 913,22 μέτρα, ἐνῶ τὸ διπλάσιον τοῦ ὕψους της εἶναι 148,208. Διαιροῦντες λοιπὸν τὰ δύο αὐτὰ τὸ ἓν διὰ τοῦ ἄλλου λαμβάνομεν ἀκριβῶς 3,1416, ἤτοι τὸν ἀριθμὸν π ὅστις παριστᾷ τὸν λόγον τῆς περιφερείας πρὸς τὴν διάμετρον. Ἂν πολλαπλασιάσωμεν τὸ μῆκος τοῦ ἀντιθαλάμου ἐπὶ π θὰ ἔχομεν 365,242 ἤτοι τὴν διάρκειαν τοῦ τροπικοῦ ἔτους εἰς ἡμέρας.

Θὰ ἦτο δυνατὸν ἀκόμη νὰ ἀναφέρω καὶ πολλὰς ἄλλας καταπληκτικὰς διαπιστώσεις αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδοθοῦν ἁπλῶς εἰς τὴν τύχην».

Πυρολατρεία. Ἐξ ὅλων τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν ἡ πυρολατρεία ἦτο μία ἐκ τῶν πρώτων μετὰ τὸν Σαβαϊσμὸν (βλ. λ.) τοῦ ὁποίου δύναται νὰ θεωρηθῇ συνέχεια διότι καὶ ἐκεῖνος εἰς τὴν λατρείαν τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐθεώρει τὸν ἥλιον ὡς τὸ Παγκόσμιον Πῦρ. Ὁ Δαρεῖος ἐπεκαλεῖτο τὸν Ἥλιον ὡς Μίθραν, τὸ ἱερὸν καὶ ἀκίνητον πῦρ γράφει ὁ Κουῖντος Κούρτιος.

Ἡ πυρολατρεία ἦτο ἡ θρησκεία τῶν ἀρχαίων Μάγων καὶ τῶν Περσῶν, διατηρεῖται δὲ καὶ σήμερον μεταξὺ τῶν νεωτέρων των ἀπογόνων, τῶν Παρσί. Δὲν ἐπρόκειτο ὅμως παρ' αὐτοῖς περὶ εἰδωλολατρείας. Τὸ πῦρ ἐλατρεύετο μόνον ὡς ὁρατὸν σύμβολον τῆς ὑπερτάτης Θεότητος, τῆς Δημιουργοῦ Ἐνεργείας ἐξ ἧς τὰ πάντα προέρχονται καὶ εἰς ἣν τὰ πάντα ἐπιστρέφουν. Ἡ φλὸξ ἀναθρώσκουσα πρὸς τὰ ἄνω διὰ νὰ συναντήσῃ τὴν θείαν της προέλευσιν, τὸ γήϊνον πῦρ ἐπιζητοῦν μίαν ἀνύψωσιν καὶ ἀπορρόφησιν ἀπὸ τὸ οὐράνιον πῦρ, ἤτοι τὸν Θεόν, ἀπετέλει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπεκλήθη ἡ μυστικὴ φλὸξ τῶν πυρολατρῶν. Ἡ θρησκεία αὐτὴ δὲν ἦτο μόνον ἀρχαία ἀλλὰ καὶ παγκόσμιος. Ἀπὸ τὰς Ἰνδίας μετεδόθη εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐκεῖθεν ἐπεξετάθη εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ἑβραίους ἡ δὲ ἰσχὺς της ἐξεδηλώθη καὶ παρὰ τῇ νεωτέρᾳ σκέψει. Ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου, ὁ λαὸς δὲν προσεκύνει βεβαίως ὅπως οἱ Ἀρχαῖοι Πέρσαι τὸ πῦρ ἀλλ' ἐσέβετο τὸ μυστικὸν τοῦ πυρὸς καὶ τὴν συμβολικήν του διδασκαλίαν.

Ἐκ τούτου καὶ ἡ λέξις πυραμίς, ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν λέξιν «πῦρ». Ὁ Hargrave Jennings φρονεῖ ὅτι εἰς τὸ κέντρον τῆς Μεγάλης Πυραμίδος, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς τάφος εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητα ἡ θέσις τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀσβέστου πυρός. Εἰς ὅλους τοὺς τόπους τῆς ἀρχαιότητος ἀνεγείροντο μονόλιθοι ἀφιερωμένοι εἰς τὸ πῦρ ἢ τὸν ἥλιον τὸ πρότυπον τοῦ πυρός. Καὶ τὰ φῶτα ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῶν χριστιανικῶν ναῶν συμβολίζουν τὸν Θεόν.

Τὸ πῦρ εἶχεν ἀνέκαθεν καθαρτήριον δύναμιν.

Καὶ εἰς τοὺς προκεχωρημένους βαθμοὺς τοῦ Τεκτονισμοῦ ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους θεσμούς, ὑπάρχει μία διὰ πυρὸς κάθαρσις ἥτις μᾶς ἔχει κληροδοτηθῆ ἀσυναισθήτως ἀπὸ τὴν θρησκείαν τῶν Ἀρχαίων Μάγων. Κατὰ τὸν Μεσαίωνα ὑπῆρχε μία αἵρεσις π υ ρ ο φ ι λ ο σ ό φ ω ν (philosophi per ignem), οἵτινες ἦσαν ἕνας κλάδος Ροδοσταύρων μὲ τοὺς ὁποίους τόσον στενοὺς δεσμοὺς ἔχει ὁ Τεκτονισμός.

Οἱ πυροφιλόσοφοι αὐτοὶ διετήρουν τὴν λατρείαν τοῦ πυρὸς καὶ ἐκαλλιέργουν τὸ π ύ ρ ι ν ο ν μ υ σ τ ι κ ό ν ὄχι ὡς εἰδωλολατρικὴν πίστιν ἀλλὰ τροποποιημένην συμφώνως πρὸς τὰς ἑρμητικὰς των ἀντιλήψεις. Ἐκαλοῦντο ἐπίσης καὶ θ ε ο σ ο φ ι σ τ α ί, διὰ μέσου δὲ αὐτῶν εὑρίσκομεν τοὺς θεοσοφικοὺς βαθμοὺς τοῦ Τεκτονισμοῦ, τοὺς ἐμφανισθέντας κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα. «Ἐπειδὴ δὲ τὸ πῦρ καὶ τὸ φῶς, λέγει ὁ ἀδ∴ Μάκεϋ, εἶναι ταυτόσημα, διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὸ πῦρ, τὸ ὁποῖον διὰ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ζωροάστρου ἦτο τὸ σύμβολον τοῦ Θείου Ὄντος, εἶναι διὰ τὸν Ἐλευθεροτέκτονα, ὑπὸ τὴν ταυτόσημον σημασίαν τοῦ φωτός, τὸ σύμβολον τῆς Θείας Ἀληθείας ἢ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος».

Πύρρων. Ἕλλην φιλόσοφος τοῦ πρώτου ἡμίσεως τοῦ 3ου π. Χ. αἰῶνος, ἱδρυτὴς τοῦ Πυρρωνισμοῦ. Ἐγεννήθη περὶ τὸ 365 π. Χ. εἰς τὴν Ἤλιδα καὶ μετασχὼν τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου ἐγνωρίσθη εἰς τὰς Ἰνδίας μὲ τοὺς Γυμνοσοφιστὰς καὶ εἰς τὴν Περσίαν μὲ τοὺς Μάγους καὶ τοὺς Ζωροαστρικούς. Εἰς τὴν πατρίδα του κατόπιν ἵδρυσεν ἰδίαν φιλοσοφικὴν σχολὴν ἐκτιμώμενος τὰ μέγιστα ἀπὸ τοὺς συμπατριώτας του. Τὸ δόγμα τοῦ Πύρρωνος θεωρεῖ ματαιοπονίαν τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει ἐπαρκεῖς αἰσθήσεις διὰ νὰ ἀντιληφθῇ τὴν ἀλήθειαν καὶ οὕτω προτιμότερον εἶναι νὰ ἀπέχῃ πάσης κρίσεως καὶ νὰ παραμένῃ ἀπαθὴς καὶ ἀσυγκίνητος, ζῶν ἄνευ λύπης καὶ μετ' ἀταραξίας. Τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἐφήρμοσε καὶ εἰς τὸν ἑαυτόν του ὁ ἀρχαῖος φιλόσοφος ζήσας καθ' ὅλον τὸν βίον του (ἀπέθανεν 95 ἐτῶν) ἀμέριμνος καὶ χωρὶς στενοχωρίας.

Πυρών, *Ἰωάννης Βαπτιστὴς Πέτρος Ἰουλιανός*. Διαπρεπὴς Γάλλος Τέκτων τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου, † ἐν Παρισίοις τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1821. Ὑπῆρξε συγγραφεὺς πολλῶν Τεκτονικῶν ὁμιλιῶν, τὸ σημαντικώτερόν του ὅμως ἔργον ἦτο ἡ «Ἱστορία τῆς Ὀργανώσεως ἐν Γαλλίᾳ τοῦ Ἀρχαίου καὶ Ἀποδεδεγμένου Δόγματος» ἐκδοθὲν τὸ 1814. Ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς Μεγ∴ Ἀν∴ προαχθεὶς δὲ εἰς τὸν 33° ὑπὸ τοῦ Κόμητος Ντὲ Γκρὰς Τιγὺ ἐβοήθησε κατόπιν εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Ὑπ∴ Συμβουλίου εἰς τὸ Μιλᾶνον τῆς Ἰταλίας καὶ ἀκολούθως τοῦ Ὑπ∴ Συμβ∴ τῆς Γαλλίας. Κατὰ τὸ 1805 διεγράφη ἀπὸ τὸ μητρῷον τῆς Μεγ∴ Ἀν∴ κατόπιν ἀντιθέσεώς του πρὸς τὸ ἐν λόγῳ σῶμα, παρέμεινεν ὅμως μέχρι τοῦ θανάτου του ὡς Μέγ∴ Καγκελάριος τοῦ Ὑπ∴ Συμβ∴. Ὁ Ragon τὸν χαρακτηρίζει ὡς θρασὺν νεωτεριστὴν ἀλλ' ὁ Thory ἐξαίρει τὸν Τεκτονικόν του χαρακτῆρα. Ὁ Μάκεϋ φρονεῖ ὅτι ἦτο ἀνὴρ μὲ τάλαντον καὶ Τεκτονικὴν μάθησιν. Εἶχε καταρτίσῃ χειρόγραφον συλλογὴν πολλῶν περιέργων Τεκτονικῶν βαθμῶν τοὺς ὁποίους ὁ Τόρυ περιέλαβε εἰς τὸ βιβλίον του «Ὀνόματα Δογμάτων καὶ Βαθμῶν».

Πωγωνοφόροι ἀδελφοί. (Barbati fratres). Ἐργάται οἰκοδόμοι τοῦ 9ου αἰῶνος τῶν ὁποίων ἡ θέσις ἦτο ἀνωτέρα τῆς τῶν συνήθων ἐργατῶν καὶ ἦσαν συγχρόνως ἐλεύθεροι.

Τὸ πρῶτον ἐμφανίζονται τὸ 851. Δὲν ἦσαν κυρίως μοναχοί, ἀλλὰ μᾶλλον συνηργάζοντο μὲ τὰ διάφορα Ἀββαεῖα, ἔφερον ἕνα εἶδος μοναστικῆς ἐνδυμασίας, ἠδύναντο νὰ ἐγκαταλείπουν τὸ ἐπάγγελμά των ὁσάκις τὸ ἀπεφάσιζον καὶ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν κοσμικὴν ζωήν. Αἱ συντεχνίαι των ἢ σχολαὶ τῶν ἐπαγγελματιῶν αὐτῶν ἐστεγάζοντο ἐντὸς τῶν μονῶν. Λόγῳ τῆς ὑψηλόφρονος συμπεριφορᾶς των, τῶν πολυτελῶν ἐνδυμάτων των, τῆς ἐλευθερίας τῶν κινήσεών των καὶ τῆς ἀρνήσεώς των νὰ ξυρίσουν τὴν μακρὰν κυματίζουσαν γενειάδα των—ἐξ ἧς καὶ ἡ ὀνομασία των—εἶχον κινήσῃ τὸν φθόνον καὶ τὴν ὀργὴν τῶν ὁμοθρήσκων των, ὡς γράφει ὁ ἀδ∴ George Fort, εἰς τὸ βιβλίον του Critical Inquiry concerning the Mediaeval Conventual Builders 1884.

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ 13ου αἰῶνος ὁ Οὐΐλλιαμ Ἀββᾶς τοῦ Πρεμοντρὲ ἠθέλησε νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς «πωγωνοφόρους ἀδελφοὺς» τὸ ξύρισμα τῆς γενειάδος των διὰ διατάγματος. Οἱ ἱκανώτατοι αὐτοὶ οἰκοδόμοι μονῶν ἠρνήθησαν τονίσαντες ὅτι ἐὰν τὸ διάταγμα ἐφαρμοσθῇ θὰ πυρπολήσουν ὅλας τὰς μονὰς καὶ τοὺς καθεδρικοὺς ναοὺς τῆς χώρας. Καὶ τὸ διάταγμα ἀνεκλήθη.

Ρ

Ρ. Τὸ 17ον γράμμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, καὶ 18ον τοῦ λατινικοῦ. Τὸ ἀντίστοιχον ἑβραϊκὸν γράμμα εἶναι τὸ ρ ὲ ς τὸ ὁποῖον γράφεται ὡς ἀνεστραμμένον Γ κεφαλαῖον ἢ ٦. Ἡ λέξις ρὲς σημαίνει μέτωπον.

Ραββαναῖμ. Ἑβραϊκὴ ραββινικὴ λέξις σημαίνουσα τὸν ἀρχηγὸν τῶν Ἀρχιτεκτόνων. Σημαντικὴ λέξις εἰς ἀνωτέρους Τεκτονικοὺς βαθμούς.

Ραββινισμός. Τὸ σύστημα τῆς φιλοσοφίας, τὴν ὁποίαν μετὰ τὴν διασπορὰν ἐδίδασκον οἱ Ἑβραῖοι Ραββῖνοι καὶ τὸ ὁποῖον δίδει τὴν μυστηριακὴν ἑρμηνείαν τοῦ προφορικοῦ νόμου. Εἰς τὸ σύστημα αὐτὸ ἔχουν περιληφθῆ πολλαὶ διδασκαλίαι ἀπὸ τὰ Ἑλληνικά, Αἰγυπτιακὰ καὶ Ἀραβικὰ δόγματα. Ἀπὸ τὸ σύστημα αὐτό, κατὰ τὸν ἀδ.·. Μάκεϋ, ἀνέκυψαν οἱ Θεραπευταὶ ἢ Ἐσσαῖοι (βλ. λ.) καλούμενοι. Ἐξ αὐτῶν ἐπίσης προῆλθε καὶ τὸ Τ α λ μ ο ὺ δ (βλ. λ.) τοῦ ὁποίου παραδόσεις ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ μελέτη τοῦ Ραββινισμοῦ ἀποτελεῖ ἐνδιαφέρον θέμα διὰ πάντα Τέκτονα.

Ραββουνί. Ἑβραϊκὴ λέξις σημαίνουσα ὁ «Δ ι δ ά σ κ α λ ό ς μ ο υ» ἰσοδύναμος πρὸς τὸ ἁγνὸν Ἑβραϊκὸν Ἀ δ ο ν ί. Ὡς σημαντικὴ λέξις εἰς προκεχωρημένους βαθμοὺς μετεφράσθη εἰς «ἔ ξ ο χ ο ν ἐ κ λ ε κ τ ό ν».

Κατὰ τὸ Ταλμουδικὸν λεξικὸν τοῦ Buxtorf ὁ τίτλος αὐτὸς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰησοῦ ἐδίδετο εἰς ἑπτὰ μόνον τῶν σοφωτέρων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Γαμαλιὴλ διδάσκαλος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Οἱ Ραββουνὶ ἀπεκαλοῦντο «τέκνα τῆς σοφίας» ὅπερ ἀναλογεῖ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν «φιλόσοφοι». Εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ἡ λέξις ἀπαντᾶται ἅπαξ μόνον εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον (κεφ. κ΄ ἐδ. 16) ὡς ἑξῆς: «λ έ γ ε ι α ὐ τ ῇ ὁ Ἰ η σ ο ῦ ς: Μ α ρ ί α! Σ τ ρ α φ ε ῖ σ α ἐ κ ε ί ν η λ έ γ ε ι α ὐ τ ῷ: Ρ α β β ο υ ν ί, ὃ λ έ γ ε τ α ι δ ι δ ά σ κ α λ ε».

Κατὰ τὸν Τεκτ.·. μῦθον τοῦ βαθμοῦ τοῦ «ἐξόχου ἐκλεκτοῦ» τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐδόθη ὑπὸ τῆς Βασιλίσσης τοῦ Σαβᾶ εἰς τὸν Βασιλέα Σολομῶντα ὅταν αὕτη ἐθαύμασε τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ Ναοῦ. Ὁ Μάκεϋ ὅμως πιστεύει ὅτι δὲν εἶναι ἀκριβὲς τοῦτο διότι ἡ λέξις δὲν ἦτο ἐν χρήσει κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Σολομῶντος.

Ράβδος ὁδοιπορίας. Λατινιστὶ ἐκαλεῖτο baculus καὶ ἐσήμαινεν ἀκριβῶς τὴν ράβδον τῶν ὁδοιπόρων, τῶν ποιμένων ἢ τῶν γερόντων καὶ ἀναπήρων καὶ ἀκολούθως τὴν ράβδον τῶν ἑλλήνων φιλοσόφων. Ἐκ τῆς σημασίας αὐτῆς προῆλθε κατόπιν καὶ ἡ ἔννοια τῆς ποιμαντορικῆς ράβδου. Ράβδος ὁδοιπορίας ἢ ἡγεσίας ὑπὸ διάφορα ὀνόματα χρησιμοποιεῖται καὶ εἰς διαφόρους τεκτονικοὺς βαθμούς.

Ἐχρησιμοποιήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Τάγματος τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν. Ποιμαντορικὴν ράβδον χρησιμοποιοῦν ἐπίσης καὶ σήμερον οἱ ἱεράρχαι τόσον τῆς Ὀρθοδόξου ὅσον καὶ τῆς Λατινικῆς ἐκκλησίας.

Ραγκόν, Ι. Μ. (Ragon J. M.). Εἷς τῶν ἐπιφανῶν Γάλλων Τεκτόνων συγγραφέων. Οἱ σύγχρονοί του τὸν ἀπεκάλουν «τὸν πλέον μορφωμένον Τέκτονα τοῦ 19ου αἰῶνος». Ἐγεννήθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς Βέλγιον ἐντὸς τῶν τελευταίων 20 ἐτῶν τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ ἀπεβίωσεν εἰς Παρισίους περὶ τὸ ἔτος 1865.

Κατὰ τὸ 1803 ἐμυήθη ἐν Βελγίῳ εἰς τὴν Στ.·. «Ἕνωσις τῶν Φίλων τοῦ Βορρᾶ» τῆς πόλεως Βρύγης καὶ ἀργότερον ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἐν τῇ ἰδίᾳ πόλει ἵδρυσιν τῆς Στοᾶς τῶν «Ἀληθῶν Φίλων». Μετοικήσας εἰς Παρισίους ἵδρυσε τὸ 1805 τὴν περίφημον Στ.·. τῶν Τρινοσόφων (βλ. λ.) εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωσε τὸ 1818 σειρὰν ὁμιλιῶν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας μυήσεως, αἱ ὁποῖαι ἐξεδόθησαν τὸ 1841 ὑπὸ τὸν τίτλον «Φ ι λ ο σ ο φ ι κ ὴ κ α ὶ ἑ ρ μ η ν ε υ τ ι κ ὴ Δ ι δ α σ κ α λ ί α τ ῶ ν Ἀ ρ χ α ί ω ν κ α ὶ Ν ε ω τ έ ρ ω ν Μ υ ή σ ε ω ν» Τὸ ἔργον ἐξεδόθη κατόπιν εἰδικῆς ἐγκρίσεως τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἥτις ὅμως μετὰ τρία ἔτη ἀπεκήρυξε τὴν δευτέραν του ἔκδοσιν ὡς περιέχουσαν πρόσθετον ὕλην. Ὁ Rebold ἀποδίδει τὴν ἀποκήρυξιν αὐτὴν εἰς ταπεινὰ πάθη τῆς ἐποχῆς, τοῦτο δὲ ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι 25 ἔτη βραδύτερον ἡ ἰδία Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἀπέδωσε μεγάλας τιμὰς εἰς τὴν μνήμην τοῦ Ραγκόν.

Τὸ 1818 ὁ Ραγκὸν διηύθυνε τὸ περιοδικὸν «Ἑρμῆς ἢ Μασωνικὰ Ἀρχεῖα» καὶ τὸ 1853 ἐξέδωσε τὴν «Μ α σ ω ν ι κ ὴ ν Ὀ ρ θ ο δ ο ξ ί α ν» ἔργον πλούσιον εἰς ἱστορικὰς πληροφορίας. Τὸ δὲ 1861 ἐδημοσίευσε τὸν «Γ ε ν ι κ ὸ ν Κ ε ρ α μ ι σ τ ὴ ν τ ο ῦ Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ ἢ Ἐ γ χ ε ι ρ ί δ ι ο ν τ ο ῦ Μ ε μ υ η μ έ ν ο υ» τὸ ὁποῖον δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὰς λεπτομερείας τῶν βαθμῶν ἀλλὰ περιέχει καὶ πολυτίμους ὅσον καὶ ἐνδιαφερούσας σημειώσεις.

Εἰς τὸν πρόλογον τοῦ βιβλίου του «Μασωνικὴ Ὀρθοδοξία» ὁ Ραγκὸν ἀνήγγειλε τὴν πρόθεσίν του νὰ συγγράψῃ καὶ ἓν ἄλλο ἑξάτομον βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Μυητικαὶ μεγαλοπρέπειαι» εἰς τὸ ὁποῖον ἐπροτίθετο νὰ περιγράψῃ ἐκτενῶς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, τὰ Ρωμαϊκὰ Κολλέγια, τὰς Οἰκοδομικὰς Συντεχνίας τῶν Μέσων Αἰώνων καὶ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Νεωτέρου ἢ Φιλοσοφικοῦ Τεκτονισμοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος. Αὐτὰ θὰ ἀπετέλουν τὸν πρῶτον τόμον. Οἱ τρεῖς κατόπιν τόμοι θὰ περιελάμβανον ἱστορίαν τοῦ Τάγματος καὶ ὅλων αὐτῶν τῶν Δογμάτων εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου. Ὁ πέμπτος τόμος θὰ ἀφεώρα τὴν ἔρευναν ὅλων τῶν μυστικῶν ἑταιριῶν τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σχετιζομένων μὲ τὸν Τεκτονισμόν. Καὶ τέλος ὁ ἕκτος τόμος θὰ περιελάμβανε ἕνα Γενικὸν Κεραμιστὴν καὶ Τυπικὰ ὅλων τῶν γνωστῶν Τεκτονικῶν Δογμάτων καὶ Βαθμῶν.

Ἓν τοιοῦτον ἔργον θὰ ἦτο βεβαίως ἀνεκτιμήτου ἀξίας διὰ πάντα Τέκτονα. Ὁ Ραγκὸν δυστυχῶς τὸ ἤρχισε πολὺ ἀργά. Δὲν ἔζησε διὰ νὰ τὸ συμπληρώσῃ, τὸ δὲ 1868, τὸ μὴ περατωθὲν χειρόγραφον ἠγοράσθη ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Ἀν.·.

τῆς Γαλλίας ἀπὸ τοὺς κληρονόμους του ἀντὶ χιλίων φράγκων διὰ νὰ κατατεθῇ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. καθ' ὅσον ἀνεγνωρίσθη ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ ἐν Γαλλίᾳ τότε Τέκτων ἔχων τὴν ἱκανότητα καὶ τὰς γνώσεις ὅπως συμπληρώσῃ τὰ κενὰ καὶ τὸ ὑπολοιπόμενον ὑλικὸν διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ ὅλου ἔργου.

Ὁ Ραγκὸν ὑπῆρξεν εἷς τῶν πρώτων ὑποστηρικτῶν τῆς ὀρθῆς θεωρίας περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.· Διεκήρυττεν ὅτι ἡ πρωταρχικὴ τῆς ἱδρύσεώς του ἰδέα βασίζεται ἐπὶ τῶν μυήσεων τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων καὶ ὅτι ἡ σημερινή του μορφὴ ὀφείλεται εἰς τὸν Ἠλίαν Ἄσμολ (βλ. λ.) ὅστις τὴν διεμόρφωσε κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα.

Ραγκότσκυ, ***Κάρολος Αὔγουστος*** (Ragotzky). Γερμανὸς Τέκτων συγγραφεὺς πολλῶν σημαντικῶν ἔργων, τὰ κυριώτερα τῶν ὁποίων εἶναι «Ὁ Ἐλευθερόφρων εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἢ ἀμερόληπτοι ἐπιστολαὶ ἐπὶ σημαντικῶν θεμάτων εἰς τὸν Τεκτονισμόν» ἐκδοθὲν τὸ 1793 ἐν Βερολίνῳ καὶ ἀποτελούμενον ἀπὸ 311 σελίδας (β' ἔκδοσις τὸ 1811) καὶ ἓν μικρότερον ἔργον «Δοκίμιον περὶ τῆς Τεκτονικῆς Ἐλευθερίας διὰ μεμυημένους καὶ ἀμυήτους ἀναγνώστας», ἐκδοθὲν τὸ 1792.

Ὁ Ραγκότσκυ ἀπέθανε τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1823.

Ράμα. Ἡλιακὸς ἥρως τῆς Ἰνδικῆς μυθολογίας, θεωρούμενος ἡ ἑβδόμη ἐνσάρκωσις τοῦ θεοῦ Βισνοῦ (βλ. Ραμαγιάννα). Ἦτο υἱὸς τοῦ Βασιλέως Ντασσάρατα.

Ραμαγιάνα. Ἡ Ἱερὰ Βίβλος τῶν ἀρχαίων Ἰνδιῶν, ἐπικὸν ποίημα ἀφηγούμενον τὴν ἱστορίαν τοῦ Ράμα, ἡ ἐνσαρκωμένου Βισνοῦ καὶ τῆς συζύγου του Σίβα. Τὸ ὅλον ἔργον ἀποτελεῖται ἀπὸ 24 χιλιάδας στίχους εἰς 7 βιβλία εἰς Σανσκριτικὴν γλῶσσαν, συγγραφεὺς του δὲ θεωρεῖται ὁ Βαλμίκι, ὅστις ἔζησε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Χριστιανικῆς περιόδου καὶ κατ' ἄλλους τὸν 4ον π. Χ. αἰῶνα. Εἰς τὸ ἔπος ἐξυμνεῖται ἡ νικητήριος πορεία τοῦ Ράμα εἰς τὴν νότιον Ἰνδικὴν καὶ τὴν Κεϋλάνην. Ἀλληγορικῶς ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἀρίων εἰς τὰς Νοτίους Ἰνδίας.

Ράλλης ***Γεώργιος.*** Πολιτευτὴς Ἀθηνῶν * 1891 ἐν Ἀθήναις † τὸ 1955 ἐν Ἀθήναις. Υἱὸς τοῦ ἀειμνήστου πολιτευτοῦ Δημητρίου Ράλλη, ἐμυήθη ἐνωρὶς εἰς τὸν Τεκτονισμὸν καὶ ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Σ.·. Στ.·. «Πυθαγόρας» μετὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τοῦ Τάγματος τὸ 1907. Προαχθεὶς εἰς τὸν 33ο ἐχρημάτισε καὶ ἐνεργὸν μέλος τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τῆς Ἑλλάδος.

Ράμμος ***Ἀντώνιος.*** Διαπρεπὴς Ἕλλην ἐπιστήμων καὶ Τέκτων * ἐν Ἁγίῳ Βασιλείῳ Κυνουρίας Δεκέμβριον τοῦ 1898 † ἐν Ἀθήναις 30 Ἰουνίου 1955. Σπουδάσας τὴν ἰατρικὴν ἐν Ἀθήναις, ἐτελειοποιήθη εἰς τὴν χειρουργικὴν ἐν Παρισίοις. Μυηθεὶς νέος εἰς τὸν Τεκτονισμόν, ἀφωσιώθη εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συνανθρώπων του μὲ Τεκτονικὴν ὄντως αὐταπάρνησιν καὶ ἀγάπην. Τὰ μεγάλα του προσόντα τὸν ἔφερον ταχέως πρὸς τὰς ἀνωτάτας βαθμίδας τῆς Τεκτονικῆς Ἱεραρχίας. Ἔτυχε τοῦ 33ου βαθμοῦ καὶ διετέλει Μ.·. Γεν.·. Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ὅταν μετέστη εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολήν.

Ράμος ***Πέτρος*** (Ramus Pierre). Γαλλιστὶ τὸ ὄνομά του εἶναι Πέτρος Ντὲ λὰ Ραμέ. Φιλόσοφος καὶ μαθηματικὸς * 1515 † 1572. Καίτοι οὐδέποτε ὑπῆρξε Τέκτων, τὸ ἔργον του ἐν τούτοις συνδέεται στενῶς μὲ τὰς Τεκτονικὰς μελέτας.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Ἀριστοτέλειος λογικὴ ἐφηρμόζετο εἰς τὴν Χριστιανικὴν θεολογίαν. Ὁ Ράμος καθηγητὴς τῆς διαλεκτικῆς καὶ τῆς ρητορικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων ἀντετάχθη κατὰ τῶν τότε λογίων διαφωνῶν πρὸς τὴν Ἀριστοτέλειον λογικήν, τῆς ὁποίας ἠμφισβήτησε τὴν γνησιότητα. Ἐπέμενεν ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχει ἐκ γενετῆς τὴν ἱκανότητα νὰ λογικεύεται καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐξωτερικῶν ὑποδείξεων.

Ἀσπασθεὶς τὸν προτεσταντισμὸν ἐγκατεστάθη εἰς Γερμανίαν καὶ Ἑλβετίαν. Ἀπὸ τὰ ἔργα του διακρίνονται ἰδίως ἡ «Βασιλικὴ Τέχνη» διδασκαλία τῶν ἑπτὰ ἐλευθέρων Τεχνῶν καὶ τὸ «Περὶ ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν Ἀρχαίων».

Ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν ἐδολοφονήθη ὑπὸ τῶν καθολικῶν δύο ἡμέρας μετὰ τὴν νύκτα τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου.

Ἡ σχέσις του μὲ τὸν Τεκτονισμὸν ἀφορᾷ τοὺς πρώτους εἰς Νέαν Ἀγγλίαν Τέκτονας, οἱ ὁποῖοι ἠκολούθουν τὸν Καλβῖνον εἰς τὴν θεολογίαν καὶ τὸν Ράμον εἰς τὴν φιλοσοφίαν, τὴν λογικὴν καὶ τὴν ἐπιστήμην. Ὅπως γράφει ὁ ἀδ.·. Χαίηγουντ (βιβλ. 1 .όμ. 3 σελ. 1348), τὸ 1798 εἶχε κινηθῇ εἰς τὸ Τσάρλεστον ὁ ἀγὼν ἐναντίον τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ὡς συνωμοτούντων κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Κυβερνήσεως. καὶ ὑπῆρξε τόσον λυσσαλέος, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ἐπέμβῃ ὁ Ἐλευθεροτέκτων Πρόεδρος τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν Τζῶν Ἄνταμς.

Κατὰ τὰ ἐπακολουθήσαντα ἔτη οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἤρχισαν ἐλευθέρως δημοσιεύοντες ἀπαντήσεις εἰς τοὺς ἐπικριτάς των ἀντλοῦντες διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὰ ἐπιχειρήματά των τὰς θεωρίας καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ φιλοσόφου Πέτρου Ράμου. Καὶ αἱ ἀπαντήσεις αὗται περιέχουν βαθεῖς στοχασμοὺς ἀξίους προσοχῆς διὰ πάντα Τέκτονα.

Ράμσαι, ***Ἀνδρέας Μιχαήλ*** (Ramsay). Γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἱππότης Ράμσαι, * εἰς Αγρ τῆς Σκωτίας. Δὲν εἶναι γνωστὴ ἡ ἡμερομηνία τῆς γεννήσεώς του, κατὰ τοὺς ἰδικούς του ὅμως ὑπολογισμοὺς πρέπει νὰ ἔχῃ γεννηθῇ τὸ 1680 ἢ 81, διότι κατὰ τὸ 1741 εἶχε δηλώσει εἰς τὸν Φὸν Γκένσαου, ὅτι ἦτο ἡλικίας 60 ἐτῶν. Ὁ πατήρ του ἦτο ἀρτοποιός, ἀλλὰ κάτοχος κτηματικῆς περιουσίας, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ὁ νεαρὸς Ἄντριου ἐφοίτησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἐδιμβούργου. Μετέβη εἰς Ὁλλανδίαν μὲ κλονιζομένας θρησκευτικὰς πεποιθήσεις καὶ ἔζησεν ἐπί τι διάστημα εἰς Λεΰντεν, ὅπου ἐσχετίσθη μὲ τὸν Πιὲρ Πουαρὲ τὸν διάσημον διδάσκαλον τῆς «μυστικῆς θεολογίας». Ἀπὸ αὐτὸν ἐποτίσθη τὴν βαθεῖαν ἀγάπην πρὸς τὰς μυστικιστικὰς θεωρίας, τὰς ὁποίας καὶ ἐφήρμοσε κατόπιν εἰς τοὺς διαφόρους Τεκτονικοὺς βαθμούς, τοὺς ὁποίους ἐφεῦρε καὶ εἰς τὸ Τεκτονικὸν Δόγμα, τὸ ὁποῖον βραδύτερον ἵδρυσεν.

Τὸ 1710 ἐπεσκέφθη τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Καμπραὶ Φενελόν, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἐγκαρδίως δεκτός. Ὁ Φενελὸν τὸν ἐφιλοξένησεν ἐπὶ ἓξ μῆνας καὶ τὸν ἐπανέφερεν εἰς τὸν καθολικισμόν, ἐπιτυχὼν νὰ τὸν διορίσῃ ἐκπαιδευτὴν τοῦ Δουκὸς τοῦ Σατὼ Τιερὺ καὶ τοῦ πρίγκιπος τῆς Τυρέν. Κατόπιν τοῦ διορισμοῦ του ἐτιμήθη καὶ μὲ τὸν τίτλον τοῦ Ἱππότου τοῦ Τάγματος τοῦ Ἁγίου Λαζάρου. Ἀργότερον ὁ Ἰάκωβος Γ' ὁ διεκδικητὴς τοῦ θρόνου τῆς Σκωτίας τὸν διώρισε κηδεμόνα τῶν δύο υἱῶν του Καρόλου - Ἐδουάρδου καὶ Ἑρρίκου. Ὁ πρῶτος κατέστη κατόπιν ὁ διεκδικητὴς τοῦ θρόνου καὶ ὁ δεύτερος ἔγινε Καρδινάλιος τῆς Ὑόρκης. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν μετέβη τὸ 1724 εἰς Ρώμην ὁ Ράμσαι, ὁ ὁποῖος ὅμως ἀηδιάσας ἀπὸ τὰς πολιτικὰς καὶ θρησκευτικὰς μηχανορραφίας τῆς Παπικῆς Αὐλῆς, ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν.

Τὸ 1728 ἐπεσκέφθη τὴν Ἀγγλίαν καὶ κατέστη οἰκεῖος τῆς οἰκογενείας τοῦ Δουκὸς τοῦ Ἀρτζίλ.

Συνέγραψε τὸ ἔργον «Ἀρχαὶ Φυσικῆς καὶ ἀποκαλυφθείσης θρησκείας», ἐκδοθὲν μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ τὸ ἔργον «Ταξείδια τοῦ Κύρου», ἐκδοθὲν εἰς Παρισίους τὸ 1727.

Ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν παρέμεινεν εἰς τὴν εἰς Ποντουὰζ ἕδραν τοῦ Δουκὸς τῆς Τυρέν, ὅπου ἔγραψε τὸν «Βίον τοῦ Φενελὸν» καὶ τὴν «Ἱστορίαν τοῦ ὑποκόμιτος Τυρέν». Ἀπέθανε τὴν 6 Μαΐου 1745 εἰς ἡλικίαν 62 ἐτῶν, εἰς Ποντουάζ.

Ὁ ἀδ.·. Hawkins ἀναφέρει ὅτι ὁ Ράμσαι ἦτο Τέκτων καὶ Μέγας Καγκελάριος τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν Παρισίων, ἀλλὰ δὲν εἶναι γνωστὸν πότε ἐμυήθη καὶ ποῦ. Θεωρεῖται μόνον πιθανὸν ὅτι ἐμυήθη κατὰ τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἐπίσκεψίν του τὸ 1730.

Εἰς τὴν θεωρίαν του περὶ καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἀπορρίπτει τὴν σχέσιν αὐτοῦ μὲ τὴν Ἐπαγγελματικὴν τέχνην καὶ ἀναζητεῖ τὴν κοιτίδα του εἰς τὴν Παλαιστίνην μεταξὺ τῶν Βασιλέων καὶ τῶν Ἱπποτῶν, οἱ

όποῖοι εἶχον μεταβῆ ἐκεῖ ὡς Σταυροφόροι διὰ τὴν ἀνάκτησιν τῶν Ἱεροσολύμων.

Τὸ 1737 ὁ Ράμσαι ὡς Μέγ.·. Ρήτωρ ἐξεφώνησεν ἐνώπιον τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνέλυσε σαφῶς τὴν θεωρίαν του. Ὁ λόγος αὐτὸς ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν Παρισίοις τὸ 1741 καὶ ἀνετυπώθη εἰς Φραγκφούρτην τὸ 1742 ὁμοῦ μὲ τὴν μετάφρασιν τῶν Συνταγμάτων τοῦ 1721 καὶ 1738. Πολλαὶ ἄλλαι ἐκδόσεις ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Gould εἰς τὴν «Ἱστορίαν» του.

Εἰς τὰς διαφόρους ἐκδόσεις τοῦ λόγου παρατηροῦνται διάφοροι μεταβολαί, παραθέτω ὅμως κατωτέρω τὰ μᾶλλον ἐξηκριβωμένα ἀποσπάσματα, ὅσα κυρίως ἀφοροῦν τὰ περὶ τῆς θεωρίας του.

«Ὁ εὐγενὴς πόθος—ἀρχίζει ἐν ἀρχῇ ὁ Ράμσαι ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς συνελθόντας - τὸν ὁποῖον ἐφανερώσατε διὰ νὰ εἰσέλθετε εἰς τὸ εὐγενέστατον καὶ ἐνδοξώτατον τάγμα τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων εἶναι ἀσφαλὴς ἀπόδειξις, ὅτι κατέχετε ἤδη ὅλας τὰς ἀναγκαίας ἰδιότητας διὰ νὰ καταστῆτε μέλη του, ἤτοι τὸν ἀνθρωπισμόν, τὴν ἁγνὴν ἠθικήν, τὴν ἀπαραβίαστον ἐχεμύθειαν καὶ μίαν κλίσιν πρὸς τὰς ὡραίας Τέχνας.

»Ὁ Λυκοῦργος, ὁ Σόλων, ὁ Νουμᾶς καὶ ὅλοι οἱ πολιτικοὶ νομοθέται δὲν κατώρθωσαν νὰ καταστήσουν διαρκεῖς τοὺς θεσμούς των. Ὁσονδήποτε σοφοὶ καὶ ἂν ὑπῆρξαν οἱ νόμοι των, δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ἐξαπλωθοῦν εἰς ὅλας τὰς χώρας καὶ ὅλους τοὺς αἰῶνας. Ἐπειδὴ δὲ εἶχον ὑπ' ὄψιν των νίκας καὶ κατακτήσεις, στρατιωτικὸν βίον καὶ τὴν ἀνύψωσιν ἑνὸς λαοῦ εἰς βάρος ἑνὸς ἄλλου, δὲν εἶχον τὴν δύναμιν νὰ καταστοῦν παγκόσμιοι, οὔτε νὰ γίνουν ἀποδεκτοὶ ἀπὸ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ συμφέρον ὅλων τῶν ἐθνῶν. Βάσις των δὲν ἦτο ἡ φιλανθρωπία. Ὁ κακῶς ἐννοούμενος καὶ συχνὰ προχωρῶν εἰς ἀκρότητας πατριωτισμός, ἐξηφάνιζε συχνάκις εἰς τὰς φιλοπολέμους αὐτὰς δημοκρατίας τὴν ἀγάπην καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸν γενικῶς. Τὸ ἀνθρώπινον γένος δὲν διακρίνεται κυρίως ἀπὸ τὰς ὁμιλουμένας γλώσσας, τὰ ἐνδύματα, τὰ κατεχόμενα ἐδάφη ἢ τὰ ἀξιώματα. Ὁ κόσμος ὅλος δὲν εἶναι παρὰ μία τεραστία δημοκρατία, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἕκαστον ἔθνος ἀποτελεῖ μίαν οἰκογένειαν καὶ ἕκαστον ἄτομον ἓν τέκνον. Ἡ Ἑταιρία μας συνεστήθη ἀρχικῶς διὰ νὰ ἀναζωογονήσῃ καὶ διαδώσῃ τὰ κύρια αὐτὰ ἀξιώματα, τὰ ὁποῖα ἐδανείσθη ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἑνώσωμεν ἐκ νέου ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μὲ πεφωτισμένους ἐγκεφάλους, εὐγενεῖς τρόπους καὶ εὐχάριστον διάθεσιν ὄχι μόνον ἐξ ἔρωτος διὰ τὰς ὡραίας Τέχνας, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον διὰ τὰς μεγάλας ἀρχὰς τῆς ἀρετῆς, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς θρησκείας, ἐντὸς τῶν ὁποίων τὰ συμφέροντα τῆς Ἀδελφότητος θὰ καταστοῦν συμφέροντα ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς, ὅτε ὅλα τὰ ἔθνη θὰ δυνηθοῦν νὰ ἀποκτήσουν χρήσιμον γνῶσιν καὶ ὅπου οἱ ὑπήκοοι ὅλων τῶν βασιλείων θὰ διδαχθοῦν νὰ ἀγαπῶνται μεταξύ των χωρὶς νὰ ἀπαρνοῦνται τὴν πατρίδα των.

»Οἱ πρόγονοι ἡμῶν, οἱ Σταυροφόροι, συγκεντρωθέντες ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Χριστιανοσύνης, εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν, ἐπεθύμουν νὰ ἑνώσουν εἰς μίαν μόνην Ἀδελφότητα τὰ ἄτομα ὅλων τῶν ἐθνῶν. Πόσας ὑποχρεώσεις ὀφείλομεν εἰς τοὺς ἀνωτέρους αὐτοὺς ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι χωρὶς ἐγωϊστικὰ συμφέροντα οὐδὲ κἂν ἀκόμη ὑπακούοντες εἰς τὴν ἐνδόμυχον τάσιν πρὸς κυριαρχίαν, ἐφαντάσθησαν ἕνα τοιοῦτον Θεσμὸν μοναδικὸς σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι νὰ ἑνώσῃ πνεύματα καὶ καρδίας, ὅπως τὰς καταστήσῃ καλυτέρας καὶ σχηματίσῃ ἐν τῇ ροῇ τῶν αἰώνων μίαν πνευματικὴν αὐτοκρατορίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰς νέος λαὸς θὰ δημιουργηθῇ, ὁ ὁποῖος ἀποτελούμενος ἀπὸ πολλὰ ἔθνη, θὰ τὰ συνενώσῃ ὅλα διὰ τῶν δεσμῶν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης».

Ὁ Ράμσαι ἀναλύει κατόπιν τὸν τρόπον λειτουργίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τὰς ὑποχρεώσεις τῶν μελῶν, τὰ σύμβολα, τοὺς νόμους καὶ διατάξεις του καὶ συνεχίζει ὡς ἑξῆς:

«Μάλιστα, κύριοι, αἱ περίφημοι τελεταὶ τῆς Δήμητρος εἰς τὴν Ἐλευσῖνα, τῆς Ἴσιδος εἰς τὴν Αἴγυπτον, τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὰς Ἀθήνας ἢ τῆς Οὐρανίας μεταξὺ τῶν Φοινίκων καὶ τῆς Ἀρτέμιδος εἰς τὴν Σκυθίαν συνεδέοντο μὲ τὰς ἰδικάς μας. Εἰς τὰ μέρη αὐτὰ ἐτελοῦντο Μυστήρια, τὰ ὁποῖα περιέκλειον πολλὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας θρησκείας τοῦ Νῶε καὶ τῶν Πατριαρχῶν. Ἐπερατοῦντο μὲ ἑστιάσεις καὶ σπουδὰς καὶ δὲν ὑπῆρχον εἰς αὐτὰς ὑπερβολαὶ καὶ καταχρήσεις ὡς ἐκεῖναι εἰς τὰς ὁποίας περιέπεσαν βαθμηδὸν οἱ ἄθεοι. Πηγὴ τῶν καταχρήσεων αὐτῶν ἦτο ἡ εἴσοδος εἰς τὰς νυκτερινὰς συγκεντρώσεις ἀτόμων ἀμφοτέρων τῶν φύλων κατὰ παράβασιν τῶν πρωτογενῶν ἐθίμων. Καὶ διὰ νὰ προληφθοῦν ἀκριβῶς τοιαῦται καταχρήσεις, αἱ γυναῖκες ἀποκλείονται ἀπὸ τὸ ἡμέτερον Τάγμα. Δὲν εἴμεθα τόσον ἄδικοι ὥστε νὰ θεωροῦμεν τὸ ὡραῖον φῦλον ἀνίκανον νὰ τηρήσῃ ἕνα μυστικόν. Ἡ παρουσία γυναικῶν ὅμως θὰ ἦτο δυνατὸν ἀσυναισθήτως νὰ διαφθείρῃ τὴν ἁγνότητα τῶν ἀρχῶν μας καὶ τῆς συμπεριφορᾶς μας. Μερικοὶ ἀνάγουν τὸν Θεσμόν μας εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σολομῶντος, ἄλλοι εἰς τὸν Μωϋσῆν, ἄλλοι εἰς τὸν Ἀβραάμ, μερικοὶ εἰς τὸν Ἐνὼχ καὶ μερικοὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἀδάμ. Χωρὶς τὴν ἀξίωσιν νὰ ἀποκηρύξω ὅλα αὐτὰ θὰ ἔλθω εἰς ὀλιγώτερον παλαιὰ γεγονότα. Καὶ αὐτὰ εἶναι μέρος τῶν ὅσων συνέλεξα ἀπὸ τὰ χρονικὰ τῆς Μεγ. Βρεττανίας, τὰ πρακτικὰ τοῦ Κοινοβουλίου καὶ τὰς ζώσας παραδόσεις τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ, ὅστις ἀπὸ τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος ὑπῆρξε τὸ κέντρον τῆς Ἑταιρίας μας. Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Σταυροφοριῶν ἐν Παλαιστίνῃ, πολλοὶ πρίγκιπες, λόρδοι καὶ πολῖται ἐσχημάτισαν Σύνδεσμον διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν. Συνεφώνησαν ἐπὶ διαφόρων ἀρχαίων σημείων καὶ συμβολικῶν λέξεων διὰ νὰ ἀναγνωρίζωνται μεταξύ των ἐν μέσῳ τῶν ἀθέων καὶ τῶν Σαρακινῶν. Τὰ σημεῖα αὐτὰ ἀνεκοινοῦντο μόνον εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ὑπέσχοντο ἐπισήμως οὐδέποτε νὰ τὰ ἀποκαλύψουν.

Τὸ Τάγμα ἡμῶν ἑπομένως δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἱδρυθὲν εἰς τὴν ἀπωτάτην ἀρχαιότητα, ἀλλ' ἀνανεωθὲν εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν ὑπὸ τῶν προγόνων μας. Οἱ πρίγκιπες, οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ τιμαριοῦχοι ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην εἰς τὰς χώρας των καὶ ἐκεῖ ἵδρυσαν Στοάς. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν τελευταίων Σταυροφοριῶν, πολλαὶ Στοαὶ εἶχον ἤδη ἱδρυθῆ εἰς τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἱσπανίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Σκωτίαν, λόγῳ τῆς στενῆς συγγενείας μεταξὺ Γάλλων καὶ Σκώτων. Ὁ λόρδος Στιούαρτ τῆς Σκωτίας, ἦτο Μέγας Διδάσκαλος μιᾶς Στοᾶς ἐγκατεστημένης εἰς Κίλουϊνιγκ εἰς τὴν Δυτικὴν Σκωτίαν, τὸ 1436 ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλέως τῆς Σκωτίας Ἀλεξάνδρου τοῦ 3ου. Ὁ ἐν λόγῳ λόρδος ἐδέχθη ὡς Τέκτονας εἰς τὴν Στοάν του τοὺς Κόμιτας τοῦ Γκλῶστερ καὶ τοῦ Οὔλστερ, τὸν ἕνα Ἄγγλον καὶ τὸν ἄλλον Ἰρλανδόν».

Αὐτὰ εἶναι ἐν συνόψει ὅσα περιέχονται εἰς τὸν λόγον τοῦ Ράμσαι. Ἀπορρίπτων πᾶσαν μνείαν περὶ τῶν περιοδευόντων Ἀρχιτεκτόνων τοῦ Κόμο, τῶν Γερμανῶν λιθουργῶν καὶ τῶν Ἐπαγγελματιῶν Τεκτόνων τῆς Ἀγγλίας ἀνεζήτησε μίαν εὐγενῆ καὶ ἱπποτικὴν καταγωγὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ.

«Ἡ θεωρία του αὐτή, γράφει ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ, ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα τῆς ἐφευρετικότητός του. Δὲν παρουσίασεν ἱστορικὰς ἀποδείξεις οὔτε παλαιὰ ἔγγραφα».

Ἐγράφη ὑπὸ τινων ὅτι ὁ Ράμσαι εἰσήγαγε τοὺς διαφόρους ἱπποτικοὺς βαθμοὺς καὶ ὅτι ἐφεῦρε καὶ τὸν βαθμὸν τῆς Βασ.·. Ἀψ.·.. Ὁ R. Gould ὅμως εἰς τὴν «Ἱστορίαν» χαρακτηρίζει ὅλα αὐτὰ ὡς μύθους καὶ τονίζει ὅτι ἡ ἐπίδρασις τοῦ Ράμσαι ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ὀφείλεται μόνον εἰς τὸν ἀνωτέρω λόγον του.

Ὅλοι οἱ συγγραφεῖς ἐκφράζονται εὐνοϊκώτατα διὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ράμσαι. Ὁ Chambers βεβαιοῖ ὅτι ἦτο γενναιόφρων καὶ καλὸς πρὸς τοὺς συγγενεῖς του. Ὁ Clavel τὸν περιγράφει ὡς ἄνδρα μὲ θερμὴν φαντασίαν καὶ μεγίστην μάθησιν. Ἡ φιλολογική του φήμη στηρίζεται μεταξὺ ἄλλων καὶ ἐπὶ τοῦ συγγράμματός του «Αἱ φιλοσοφικαὶ ἀρχαὶ φυσικῆς καὶ ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκείας, ἀναλυομένης κατὰ γεωμετρικὴν τάξιν». Ὑπῆρξεν ἐπίσης καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἀπολογητικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀφηγήσεως τῆς Ἑταιρίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ». Τὸ

βιβλίον αὐτὸ εἶχε τὴν τιμὴν νὰ καῇ δημοσίως τὸ 1739 ἐν Ρώμῃ ὑπὸ τοῦ δημίου κατόπιν διαταγῆς τῆς 'Ιερᾶς 'Εξετάσεως.

'Υπάρχουν βεβαίως ὑπερβολαὶ εἰς τὴν περὶ καταγωγῆς τοῦ Τεκτονισμοῦ θεωρίαν τοῦ Ράμσαιη, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν προέλευσίν του ἀπὸ τοὺς Σταυροφόρους. 'Αλλ' ὅτι ὁ Θεσμὸς ἡμῶν σχετίζεται στενῶς μὲ ὅλα γενικῶς τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια ὅλων τῶν 'Αρχαίων λαῶν καὶ ἀποτελεῖ οἱωνεὶ συνέχειαν αὐτῶν, ἔχει πλέον ἐξακριβωθῇ πλήρως, ὥστε νὰ μὴ θεωροῦνται ἀβάσιμα τὰ σχετικὰ σημεῖα τῆς θεωρίας τοῦ Ράμσαιη.

Ρεγκελλίνι Μ. (Reghellini). Τέκτων συγγραφεὺς γεννηθεὶς περὶ τὸ 1780 ἴσως ἀπὸ γονεῖς Βενετοὺς εἰς Χίον. 'Εσπούδασε καλῶς μαθηματικὰ καὶ χημείαν καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Βρυξέλλας ὅπου παρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του. Συνέγραψε διάφορα ἔργα. Τὸ 1834 ἐξέδωσε γαλλιστὶ τὸ ἔργον «'Ε ξ έ τ α σ ι ς τ ο ῦ Μ ω σ α ϊ σ μ ο ῦ κ α ὶ τ ο ῦ Χ ρ ι σ τ ι α ν ι σ μ ο ῦ». Τὸ 1833 ἐξέδωσεν εἰς Παρισίους τὸ εἰς τρεῖς τόμους σύγγραμμά του «'Ο Μ α σ ω ν ι σ μ ὸ ς θ ε ω ρ ο ύ μ ε ν ο ς ὡ ς τ ὸ ἀ π ο τ έ λ ε σ μ α τ ῶ ν θ ρ η σ κ ε ι ῶ ν Α ἰ γ υ π τ ι α κ ῆ ς, 'Ι ο υ δ α ϊ κ ῆ ς κ α ὶ Χ ρ ι σ τ ι α ν ι κ ῆ ς». Εἰς τὸ ἔργον του αὐτὸ ἀνάγει τὸν Τεκτονισμὸν καὶ τὴν Μωσαϊκὴν θρησκείαν εἰς τὴν λατρείαν, ἥτις ἠσκεῖτο παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Φαραώ. 'Ασχέτως τῶν γνωμῶν περὶ τῆς θεωρίας του αὐτῆς, εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι εἶχε συγκεντώσει σωρείαν πληροφοριῶν καὶ γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἐνδιαφέρουν πολὺ τοὺς Τέκτονας. 'Εξέδωσεν ἐπίσης τὰ «Χ ρ ο ν ο λ ο γ ι κ ά, Φ ι λ ο λ ο γ ι κ ὰ κ α ὶ 'Ι σ τ ο ρ ι κ ὰ Χ ρ ο ν ι κ ὰ τ ο ῦ Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ τ ῶ ν Κ ά τ ω Χ ω ρ ῶ ν» περιέχοντα πολυτίμους πληροφορίας. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του, ὁ Ρεγκελλίνι περιῆλθεν εἰς μεγάλην πενίαν καὶ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1855 ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν Οἶκον 'Επαιτῶν τῶν Βρυξελλῶν, ὅπου καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγον.

Ρητὸν (Motto). Κατ' ἀπομίμησιν τῶν οἰκοσήμων τῶν παλαιῶν 'Ιπποτῶν καὶ τῶν σφραγίδων τῶν Μεσαιωνικῶν Συντεχνιῶν, ἔχει καὶ ὁ Τεκτονισμὸς ρητὰ διὰ τοὺς διαφόρους κλάδους του, τὰ ὁποῖα τοποθετοῦνται ἐπὶ τῶν λαβάρων ἢ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων καὶ ἐκφράζουν εἴτε τὸν χαρακτῆρα καὶ τοὺς σκοποὺς τοῦ Τάγματος γενικῶς ἢ τοῦ ἰδιαιτέρου κλάδου εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει τὸ ρητόν. Οὕτω ἔχομεν τὰ ρητὰ «Ordo ab Chao» (Τάξις ἐκ τοῦ Χάους) καὶ «Lux ex tenebris» (Φῶς ἐκ τοῦ σκότους), «'Αγίασμα τῷ Κυρίῳ» Spes mia in Deo (ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τὸν Θεόν) καὶ Deus meunque Jus (ὁ Θεὸς καὶ τὸ Δίκαιόν μου). Τὸ τελευταῖον τοῦτο ρητὸν εἶναι τοῦ 33° τοῦ 'Α∴ καὶ 'Α∴ Σκ∴ Δ∴.

Τὸ ρητὸν αὐτὸ ἔχει υἱοθετηθῆ καὶ ὑπὸ τοῦ 'Υπάτου Συμβουλίου τοῦ Δόγματος. Πρόκειται περὶ λατινικῆς μεταφράσεως τοῦ ρητοῦ, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται γαλλιστὶ ἐπὶ τοῦ Βασιλικοῦ θυρεοῦ τῆς 'Αγγλίας Dieu et mon droit καὶ τοῦ ὁποίου ἡ προέλευσις ἔχει ὡς ἑξῆς:

'Ο Ριχάρδος ὁ Λεοντόκαρδος πολιορκῶν τὸ 1198 τὴν πόλιν Gisors εἰς τὴν Νορμανδίαν καθώρισεν ὡς σύνθημα τῶν φρουρῶν τὰς λέξεις αὐτὰς «'Ο Θεὸς καὶ τὸ δίκαιόν μου», διότι ὁ Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φίλιππος Αὔγουστος εἶχε καταλάβη χωρὶς νὰ ἔχῃ δίκαιον τὴν πόλιν αὐτήν, ἀνήκουσαν εἰς τὴν 'Αγγλίαν. 'Ο Ριχάρδος νικήσας υἱοθέτησε κατόπιν ὡς ρητόν του τὸ σύνθημα αὐτό, τὸ ὁποῖον καὶ παρέμεινεν ἐπὶ τοῦ 'Αγγλικοῦ Βασιλικοῦ θυρεοῦ.

Ρητορική. Μία τῶν ἑπτὰ ἐλευθέρων Καλῶν Τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, δευτέρα κατὰ σειρὰν καὶ περιγράφεται εἰς τὰ 'Α ρ χ α ῖ α Σ υ ν τ ά γ μ α τ α ὡς «ρητορικὴ ἡ διδάσκουσα ἕνα ἄνθρωπον νὰ ὁμιλῇ καλῶς καὶ μὲ λεπτοὺς ὅρους».

'Η ρητορικὴ προϋποθέτει κατάλληλον γνῶσιν τῶν ὑπολοίπων ἐλευθέρων Τεχνῶν, διότι τὸ πρῶτον βῆμα διὰ μίαν καλὴν ὁμιλίαν εἶναι νὰ γνωρίζῃ ὁ ρήτωρ καλῶς τὸ θέμα του. 'Η σημασία τῆς ρητορικῆς ὡς κλάδου μορφώσεως ἐξαίρεται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ 'Ετ∴ ἐν τῷ Τεκτονισμῷ.

Ρήτωρ (Lecturer καὶ orator). 'Αξ∴ Στ∴ τοῦ ὁποίου καθῆκον εἶναι νὰ ἐξηγῇ εἰς ἕνα νεόφυτον μετὰ τὴν μύησίν του τὰ μυστήρια τοῦ βαθμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἐγένετο δεκτός.

'Η θέσις τοῦ Ρήτορος ἐδημιουργήθη ὑπὸ τῶν Γαλλικῶν Στοῶν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος, εὐθὺς σχεδὸν μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς τὴν Γαλλίαν. 'Απὸ τὴν Γαλλίαν μετεδόθη εἰς ἄλλας ἠπειρωτικὰς Στοὰς καὶ υἱοθετήθη καὶ ὑπὸ τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος. Εἰς τὸ 'Αγγλικὸν καὶ 'Αμερικανικὸν σύστημα ὁ ἀξ∴ αὐτὸς δὲν ὑπάρχει, τὰ δὲ καθήκοντά του ἐκπληροῖ ὁ Σεβ∴. Μερικαὶ ἐν τούτοις Στοαὶ τοῦ 'Αγγλικοῦ δόγματος ἐκλέγουν καὶ Ρήτορα, ὅπως ἡ Στ∴ τῆς 'Αρχαιότητος 'Αρ. 2, ἡ Στοὰ προσκυνητῶν 'Αρ. 228 καὶ μία ἢ δύο ἄλλαι.

'Ο ἀδ∴ "Οσβαλτ Βὶρτ ἔχει δώσει ἕνα ἐκφραστικὸν ὁρισμὸν τοῦ ἔργου τοῦ Ρήτορος καὶ τῆς διαφορᾶς του ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Γραμματέως. «'Ο Γραμματεύς, λέγει, φυλάττει τὴν μνήμην τῆς Στοᾶς, ὁ δὲ Ρήτωρ ἀντιπροσωπεύει τὴν συνείδησίν της».

ρόδον. "Ανθος τοῦ ὁποίου ὁ συμβολισμὸς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦτο διπλοῦς. 'Εν πρώτοις ἐπειδὴ ἦτο ἀφιερωμένον εἰς τὴν 'Αφροδίτην θεὰν τοῦ ἔρωτος, κατέστη τὸ σύμβολον τῆς ἐχεμυθείας, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἔκφρασις «ὑπὸ τὸ ρόδον» δι' ὅσα ἐλέγοντο ἐν μυστικότητι. Καὶ δεύτερον ἐπειδὴ ἡ 'Αφροδίτη ἐκπροσωπεῖ τὴν γενεσιουργὸν ἐνέργειαν τῆς Φύσεως, τὸ ρόδον κατέστη τὸ σύμβολον τῆς ἀθανασίας. 'Υπὸ τὸν συμβολισμόν του αὐτὸν τὸ ρόδον μετεφέρθη βραδύτερον καὶ εἰς τὸν 'Ιησοῦν «τοῦ ὁποίου ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀθανασία ἦλθεν εἰς φῶς» κατὰ τὸν Χριστιανικὸν συμβολισμόν.

Αὐτὴν τὴν σημασίαν, λέγει ὁ Μάκεϋ, ἔχει καὶ τὸ Ρόδον ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ εἰς τὸ κόσμημα τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ροδοσταύρου.

'Ο Ρεγκελλίνι (τόμος Α' σελ. 358), ἀφοῦ ἀναφέρει ὅτι εἰς τὴν ἀρχαιότητα τὸ ρόδον ἦτο τὸ ἔμβλημα τῆς ἐχεμυθείας καὶ ὁ σταυρὸς τὸ ἔμβλημα τῆς ἀθανασίας, γράφει ὅτι τὰ δύο ἡνωμένα σύμβολα τοῦ ρόδου ἐπὶ ἑνὸς σταυροῦ, φανερώνουν πάντοτε τὸ «μ υ σ τ ι κ ὸ ν τ ῆ ς ἀ θ α ν α σ ί α ς».

'Ο Ραγκὸν συμφωνεῖ ἐπίσης καὶ τονίζει ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἁπλούστερος τρόπος ἐμφανίσεως τοῦ δόγματος τούτου. Παρέχει ὅμως περαιτέρω καὶ τὸ ἀκόλουθον συμπλήρωμα: ἐπειδὴ τὸ ρόδον ἦτο τὸ ἔμβλημα τοῦ θήλεος στοιχείου καὶ ὁ σταυρὸς ἢ τριπλοῦς φαλλὸς τὸ ἔμβλημα τοῦ ἄρρενος, τὰ δύο αὐτὰ ὁμοῦ, ὅπως καὶ τὸ 'Ινδικὸν λ ί γ κ α μ (βλ. λ.), συμβολίζουν τὴν παγκόσμιον γενεάν.

'Ο ἀδ∴ Μάκεϋ προτιμᾷ μίαν ἁπλουστέραν ἑρμηνείαν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ροδοσταύρου. Τὸ ρόδον, λέγει, εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ 'Ιησοῦ καὶ ὁ Σταυρὸς τὸ σύμβολον τοῦ θανάτου του, τὰ δύο αὐτὰ ἡνωμένα σημαίνουν τὸν θάνατόν του ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐδιδάχθη εἰς τὸν κόσμον τὸ μυστικὸν τῆς ἀθανασίας.

Ροδοσταυρικὴ 'Εταιρία 'Αγγλίας. 'Εταιρία τῆς ὁποίας οἱ σκοποὶ εἶναι καθαρῶς φιλολογικοὶ συνδεόμενοι μὲ τὸ Τάγμα τῶν Ροδοσταύρων τοῦ Μεσαίωνος. Εἶναι μυστικὴ ἑταιρία μὴ ἐξαρτωμένη ἀπὸ τὸν Τεκτονισμὸν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀργάνωσίν της. Πολλοὶ ἐν τούτοις ἐξέχοντες Τέκτονες ἐν 'Αγγλίᾳ ἐνδιαφέρονται ζωηρῶς δι' αὐτὴν καὶ εἶναι ἐνεργὰ μέλη της.

Ροδοσταυρισμός. Μυστικὴ ἀποκρυφιστικὴ 'Εταιρία ἀπὸ τὴν ὁποίαν κατὰ τοὺς ἐγκυροτέρους συγγραφεῖς προῆλθεν ἀκολούθως ὁ σημερινὸς 'Ελευθεροτεκτονισμός. 'Ο ἀδ∴ Μάκεϋ ἀποφεύγων νὰ λάβῃ θέσιν ἐπ' αὐτοῦ, περιορίζεται νὰ τονίσῃ ὅτι ὑπάρχουν σημαντικαὶ ὁμοιότητες μεταξὺ τῶν δύο θεσμῶν ὥστε ἡ ἱστορία τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ νὰ εἶναι ἐξόχως ἐνδιαφέρουσα διὰ τοὺς Τέκτονας. Πάντως ἡ ἱστορία τῶν Ροδοσταύρων ἔχει ὡς ἑξῆς:

Εἰς τὸ Κάσσελ τῆς Γερμανίας τὸ 1614 ἐξεδόθη γερμανιστὶ ἓν ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον: «Π α γ κ ό σ μ ι ο ς κ α ὶ Γ ε ν ι κ ὴ Μ ε τ α ρ ρ ύ θ μ ι σ ι ς ὁ λ ο κ λ ή ρ ο υ τ ο ῦ Κ ό σ μ ο υ ὁ μ ο ῦ μ ε τ ὰ τ ῆ ς ἐ π ι φ α ν ο ῦ ς 'Α δ ε λ φ ό τ η τ ο ς τ ο ῦ 'Α ξ ι ε π α ί ν ο υ Τ ά γ μ α τ ο ς τ ο ῦ Ρ ο δ ο σ τ α ύ ρ ο υ».

Δευτέρα ἔκδοσις τοῦ βιβλίου τούτου ἐγένετο τὸ 1615,

ἐπηκολούθησαν δὲ ἔκτοτε πολλαὶ ἄλλαι. Τὸ 1652 ὁ Θωμᾶς Vaughan τὸ μετέφρασεν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Φήμη καὶ ἐξομολόγησις τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ». Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀποδίδεται εἰς τὸν φιλόσοφον καὶ θεολόγον Τζῶν Βαλεντὶν Ἀντρία ὁ ὁποῖος, ὡς ἀναφέρει ὁ ἱεροκήρυξ M. Hirschen, τοῦ ἐξωμολογήθη ὅτι ὁμοῦ μετὰ 30 ἄλλων ἵδρυσεν ἐν Βυρτεμβέργῃ τὴν Ἀδελφότητα αὐτὴν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀνακαλύψουν ποῖοι ἦσαν οἱ πραγματικοὶ λάτραι τῆς Σοφίας καὶ νὰ τοὺς πείσουν νὰ ἐμφανισθοῦν εἰς τὸ προσκήνιον.

Εἰς τὸ ἔργον του αὐτὸ τὸ ἐκδοθέν, ὡς ἐγράφη ἀνωτέρω, τὸ 1614. ὁ Ἀντρία περιγράφει τὴν ζωὴν καὶ τὰς περιπετείας τοῦ Χριστιανοῦ Ροζενκρόϋτς τὸν ὁποῖον παρουσιάζει ὡς ἱδρυτὴν τῆς Ἑταιρίας Ροδοσταύρων.

Ὁ Ροζενκρόϋτς κατήγετο ἀπὸ καλὴν οἰκογένειαν ἀλλὰ πτωχὴν καὶ ἠναγκάσθη πολὺ νέος νὰ εἰσέλθῃ εἰς μοναστήριον. Εἰς λίαν προχωρημένην ἡλικίαν ἐξεκίνησε μὲ ἕνα ἄλλον μοναχὸν διὰ τὸν Ἅγιον Τάφον. Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν Κύπρον ὁ σύντροφός του ἠσθένησε καὶ ἀπέθανεν, ὁ Ροζενκρόϋτς ὅμως ἐξηκολούθησε τὸ ταξίδιον. Ἔμεινε τρία ἔτη εἰς τὴν Δαμασκὸν ἀφοσιωθεὶς εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν, τὰς ὁποίας ἐδίδασκον οἱ σοφοὶ τῆς πόλεως. Ἀνεχώρησε κατόπιν δι' Αἴγυπτον ὅπου ἐξηκολούθησε τὰς σπουδάς του καὶ κατόπιν ὁδηγιῶν τῶν διδασκάλων του τῆς Δαμασκοῦ, διέπλευσε τὴν Μεσόγειον καὶ ἔφθασεν εἰς Φὲζ τοῦ Μαρόκου. Παρέμεινεν ἐκεῖ δύο ἔτη συμπληρώσας τὰς γνώσεις του πλησίον τῶν φιλοσόφων τῆς Ἀφρικῆς καὶ διέβη ἀκολούθως εἰς Ἱσπανίαν. Εὑρεθεὶς ἐκεῖ ἐν μέσῳ δυσμενοῦς περιβάλλοντος ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του Γερμανίαν καὶ νὰ ἱδρύσῃ ἐκεῖ ἑταιρίαν καλλιεργείας τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς σοφίας τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος εἶχεν ἀποκτήση. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐξέλεξε τρεῖς μοναχοὺς ἀπὸ τὸ μοναστήριον εἰς τὸ ὁποῖον εἶχεν ὑπηρετήση καὶ μορφωθῇ. Εἰς τοὺς τρεῖς αὐτοὺς μετέδωσε τὰς γνώσεις του ἀφοῦ τοὺς ἐπέβαλεν ὅρκον σιγῆς. Τοὺς ἀνέθεσε τὸ καθῆκον νὰ καταγράψουν τὰς ὁδηγίας του καὶ νὰ σχηματίσουν μαγικὸν λεξιλόγιον χαριν τῶν μελλόντων σπουδαστῶν. Τοὺς ἐδίδαξεν ἐπίσης τὴν ἐπιστήμην τῆς ἰατρικῆς καὶ τοὺς ὑπεχρέωσε νὰ παρέχουν δωρεὰν τὰς συνταγὰς καὶ ὁδηγίας των εἰς ὅλους τοὺς πρὸς αὐτοὺς προσερχομένους ἀσθενεῖς. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ροζενκρόϋτς ᾠκοδόμησε καὶ κτίριον τὸ ὁποῖον ἀπεκάλεσεν «Οἶκον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» καὶ ἐπειδὴ οἱ προσερχόμενοι ἀσθενεῖς εἶχον αὐξηθῆ, ὁ Πατὴρ Χριστιανός, ὅπως τὸν ἀπεκάλουν, ἀπεφάσισε νὰ προσλάβῃ ἄλλα τέσσαρα μέλη εἰς τὴν ἑταιρίαν.

Οἱ ὀκτὼ ἀδελφοὶ ἀφοῦ συνεπλήρωσαν τὰς γνώσεις των εἰς τὰ «μυστήρια» συνεφώνησαν νὰ χωρίσουν, δύο νὰ παραμένουν μετὰ τοῦ πατρὸς Χριστιανοῦ καὶ οἱ ἄλλοι νὰ ταξιδεύουν, νὰ ἐπιστρέφουν ὅμως εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους διὰ νὰ ἀνακοινώνουν τὰ ἀποτελέσματα τῆς περιοδείας των. Καθ' ἕκαστον ἔτος λοιπὸν οἱ δύο ποὺ εἶχαν μείνῃ μὲ τὸν Ροζενκρόϋτς ἀντικαθίσταντο ἀπὸ ἄλλους δύο καὶ ἀνεχώρουν καὶ αὐτοὶ μὲ τὴν σειράν των. Ἡ Ἑταιρία ἐκυβερνᾶτο ἀπὸ ἕνα κώδικα νόμων, ὁ ὁποῖος καθώριζεν ὅτι θὰ ἀφιερωθοῦν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἰατρικὴν τὴν ὁποίαν θὰ ἐξασκοῦν ἐντελῶς δωρεάν. Ὅτι δὲν θὰ διαφέρουν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους μὲ καμμίαν ἰδιαιτέραν ἀμφίεσιν, ὅτι εἷς ἕκαστος θὰ παρουσιάζεται ἐτησίως εἰς τὸν Οἶκον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἢ θὰ δικαιολογεῖται διὰ τὴν ἀπουσίαν του, ὅτι εἷς ἕκαστος θὰ διορίζῃ κατὰ τὴν διαρκειαν τῆς ζωῆς του κάποιον ἄλλον, ὅστις νὰ τὸν διαδεχθῇ μετὰ θάνατον, ὅτι τὰ γράμματα Ρ. Σ. θὰ ἀποτελοῦν τὸ σύνθημα καὶ τὸν τίτλον των καὶ ὅτι τέλος ἡ Ἀδελφότης θὰ διατηρηθῇ μυστικὴ ἐπὶ ἑκατὸν ἔτη.

Ὁ Πατὴρ Χριστιανὸς Ρόζενκρόϋτς ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 106 ἐτῶν καὶ ἐτάφη ἀπὸ τοὺς δύο ἀδελφούς, ποὺ εἶχαν μείνῃ μαζύ του. Τὸ μέρος τῆς ταφῆς του παρέμεινε μυστικὸν καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ὅλους, οἱ δὲ δύο ἀδελφοὶ μετέφερον εἰς τὸν τάφον των τὸ μυστικόν των. Ἡ Ἑταιρία ἐν τούτοις ἐξηκολούθησε καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἱδρυτοῦ της ὑφισταμένη, ἀλλ' ἄγνωστος πάντοτε εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, ἀποτελουμένη ἀπὸ ὀκτὼ μόνον ἄτομα. Μεταξὺ των διετηρεῖτο ἡ παράδοσις ὅτι μετὰ πάροδον 120 ἐτῶν ὁ τάφος τοῦ Πατρὸς Ροζενκρόϋτς θὰ ἀνεκαλύπτετο καὶ ἡ Ἀδελφότης δὲν θὰ παρέμενε πλέον μυστική. Τότε περίπου οἱ Ἀδελφοὶ ἤρχισαν νὰ ἐκτελοῦν μερικὰς μεταβολὰς εἰς τὸ κτίριόν των καὶ ἀπεπειράθησαν νὰ μεταφέρουν εἰς καλυτέραν θέσιν τὸν ἀναμνηστικὸν πίνακα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦσαν χαραγμένα τὰ ὀνόματα τῶν χρηματισάντων μελῶν τῆς Ἀδελφότητος. Ὁ πίναξ ἦτο ἀπὸ ὀρείχαλκον καὶ προσηλωμένος εἰς τὸν τοῖχον μὲ ἓν καρφίον εἰς τὸ κέντρον του. Ἦτο ὅμως τόσον στερεῶς προσηλωμένος, ὥστε κατὰ τὴν προσπάθειαν ἀφαιρέσεως τοῦ καρφίου ἀπεσπάσθη ἓν μέρος τοῦ τοίχου καὶ ἀπεκαλύφθη μυστικὴ θύρα. Ἀφαιρεθείσης τῆς πλακὸς τῆς θύρας ἐφάνησαν χαραγμέναι μὲ μεγάλα γράμματα αἱ λατινικαὶ λέξεις: «Post CXX annos patebo» (μετὰ 120 ἔτη θὰ ἀνοίξω).

Ὅταν τὸ ἄλλο πρωῒ οἱ μαθηταὶ ἐπανῆλθον διὰ νὰ συνεχίσουν τὰς ἐρεύνας των, ἤνοιξαν τὴν θύραν καὶ ἀνεκάλυψαν ἑπτάγωνον θόλον τοῦ ὁποίου ἑκάστη πλευρὰ εἶχε πλάτος 5 ποδῶν καὶ ὕψος 8 ποδῶν. Τὸ φῶς προήρχετο ἀπὸ ἕναν τεχνητὸν ἥλιον ἐπὶ τῆς ὀροφῆς, εἰς δὲ τὸ μέσον τοῦ δαπέδου ἀντὶ τάφου ὑπῆρχε κυκλικὸς βωμὸς ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκετο ἐπιγραφὴ ἀναφέρουσα ὅτι τὸ διαμέρισμα αὐτὸ ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ Χριστιανοῦ Ρόζενκρόϋτς ὡς μικρογραφία τοῦ σύμπαντος. Ἄλλαι λατινικαὶ ἐπιγραφαὶ εἰς τὸ διαμέρισμα, ὅπως «ὁ Ἰησοῦς τὸ ἅπαντόν μου», «ὁ ζυγὸς τοῦ νόμου», «ἡ ἐλευθερία τοῦ εὐαγγελίου» ἀπεδείκνυον τὸν χριστιανικὸν χαρακτῆρα τοῦ οἰκοδόμου. Εἰς ἑκάστην τῶν πλευρῶν ὑπῆρχε θυρὶς ἀνοίγουσα ἐν ἑρμάριον ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρέθησαν πολλὰ σπάνια καὶ πολύτιμα ἔγγραφα, ὡς ὁ βίος τοῦ ἱδρυτοῦ, τὸ λεξιλόγιον τοῦ Παρακέλσου καὶ τὰ μυστικὰ τοῦ Τάγματος. Ὑπῆρχον ἐπίσης κώδωνες, καθρέπται, κανδῆλαι καὶ ἄλλα περίεργα ἀντικείμενα. Ὅταν μετεκινήθη καὶ ἀφῃρέθη ἡ κάτωθεν αὐτοῦ ὀρειχαλκίνη πλὰξ ἐφάνη τὸ σῶμα τοῦ Ρόζενκρόϋτς διατηρούμενον ἐν ἀρίστῃ καταστάσει.

Αὐτὴ εἶναι ἐν περιλήψει ἡ ἱστορία τῶν Ροδοσταύρων ὡς τὴν δίδει ὁ Ἀντρία εἰς τὴν «Διάσημον Ἀδελφότητά» του.

Ὁ Δόκτωρ Μάκεϋ τὴν χαρακτηρίζει ὡς ρωμαντικὸν μῦθον, πολλοὶ δὲ μελετηταὶ συμφωνοῦν μὲ τὴν θεωρίαν τοῦ Νικολάϊ καθ' ἥν, ὁ Ἀντρία, ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ βιβλίου ἦτο νέος ζωηρᾶς φαντασίας καὶ ἐξάψεως, βλέπων τὰ σφάλματα τῆς θεολογίας καὶ τὰς ἐλλείψεις τῆς ἐπιστήμης, ἐπεδίωξε νὰ τὰς ἐξαγνίσῃ. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐφαντάσθη τὴν εἰς ἓν Σῶμα ἕνωσιν ὅλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὅπως αὐτὸς ἐλάτρευον τὰς πραγματικὰς ἀρετάς. Μὲ ἄλλους λόγους ὁ Ἀντρία διετύπωσε μὲ ἕνα ποιητικὸν μῦθον τὰς ἀντιλήψεις του περὶ ἠθικῆς καὶ θρησκείας.

Τὸν μῦθον ὅμως αὐτὸν πολλοὶ τὸν ἐδέχθησαν ὡς ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀόρατος ἑταιρία τοῦ Ροδοσταύρου ἀνεζητήθη ἀπὸ πλείστους θέλοντας νὰ ἐγγραφοῦν εἰς αὐτήν.

Εἰς τὴν Γερμανίαν ἰδίως ἐλαμβάνοντο πανταχόθεν ἑκατοντάδες αἰτήσεων πρὸς ἐγγραφὴν ἀπὸ ἀνθρώπους θέλοντας νὰ γίνουν μέλη τῆς ἑταιρίας καὶ προβάλλοντας τὰς γνώσεις των εἰς τὴν Ἀλχημείαν καὶ τὴν Καβαλλά. Ἀπαντήσεις φυσικὰ δὲν ἐδίδοντο εἰς τὰς ἐπιστολὰς αὐτάς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ὅμως ἐνεπνεύσθησαν μερικοὶ ἀπατεῶνες ἐκμεταλλευθέντες τοὺς εὐπίστους καὶ ἀποσπάσαντες χρήματα ἐξ αὐτῶν. Οἱ ἀπατεῶνες ὅμως αὐτοὶ ἐτιμωρήθησαν ἀπὸ τὰ δικαστήρια Νυρεμβέργης, Ἀουγκεσμπούργκ καὶ ἄλλων Γερμανικῶν πόλεων.

Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν ἐπίσης ὑπῆρχε τὸ 1722 Ἑταιρία Ἀλχημιστῶν καλουμένων Ροδοσταύρων καὶ ἰσχυριζομένων ὅτι ἱδρυτής των ἦτο ὁ Χριστιανὸς Ρόζενκροϋτς καὶ ὅτι εἶχον πολλὰς διακλαδώσεις εἰς Γερμανικὰς πόλεις. Ὁ Δρ. Μάκεϋ τὴν θεωρεῖ ὡς αὐτοδημιούργητον Ἑταιρίαν ἔχουσαν μόνον τὸ ὄνομα κοινὸν μὲ τὴν φανταστικὴν ἀδελφότητα τοῦ Ἀντρία.

Ὁπωσδήποτε καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς ἀληθείας τῶν γραφομένων τοῦ Ἀντρία, τὸ γεγονὸς εἶναι ὅτι αἱ παρ' αὐτοῦ διατυπωθεῖσαι γνῶμαι ἐδημιούργησαν τὸ φιλοσοφικὸν Τάγμα τῶν Ροδοσταυριτῶν, τοῦ ὁποίου κλάδοι ἀνευ-

ρίσκονται τὸν 17ον αἰῶνα, εἰς τὴν Γερμανίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν. Μεταξὺ τῶν διαπρεψάντων Ροδοσταυριτῶν συγκαταλέγονται ὁ Μάϊκελ Μάγερ, ὁ Ρίτσαρντ Φλοὺντ καὶ ὁ Ἠλίας Ἄσμολ (βλ. λ.).

Παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις μερικῶν, δύναται νὰ θεωρηθῇ γεγονὸς ὅτι ὁ Ροδοσταυρισμὸς ὅστις ὑπῆρξεν ὁ συγκεντρώσας κυρίως τὴν ἑρμητικὴν ἐπιστήμην, ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὴν νεωτέραν του θεωρητικὴν διαμόρφωσιν. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὅτι περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος εἶχεν ἱδρυθεῖ Τεκτονικὸν Δόγμα, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ροδοσταυρικὸς Τεκτονισμός», ἔχων ὡς σύμβολον τὸ Ρόδον καὶ τὸν Σταυρόν. Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ὅμως ἐπιμένει ὅτι ὁ Ροδοσταυρίτης Τέκτων καὶ ὁ Ροδόσταυρος εἶναι δύο ἐντελῶς διάφορα πρόσωπα.

Ἐν τούτοις ἡ συγγένεια εἶναι καὶ ἐξ ἄλλων πραγμάτων καταφανής. Οἱ Ροδόσταυροι εἶχον μέγαν ἀριθμὸν συμβόλων κοινῶν μὲ τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας. Τὰ κυριώτερα ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἡ σφαῖρα τῆς γῆς, ὁ κύκλος, ὁ διαβήτης, ὁ γνώμων, τὸ τρίγωνον, ἡ στάθμη καὶ ἄ. Ἑπομένως δὲν πρόκειται περὶ τῶν οἰκοδομικῶν μόνον ἐργαλείων ἀφοῦ οἱ Ροδοσταυρῖται δὲν προέρχονται ἀπὸ οἰκοδομικὰς Συντεχνίας. Καὶ ἡ πραγματική των ἑρμηνεία ὡς τὴν παρέχει ὁ Μάϊκελ Μάγερ εἶναι καθαρῶς φιλοσοφική.

Ἰδοὺ τί γράφει: «Ὁ Φιλόσοφος κατασκευάζει μὲ τὸν διαβήτην κύκλον, ὁ ὁποῖος στεγάζεται ἀπὸ ἓν τρίγωνον. Τὸ τρίγωνόν περικλείει τετράγωνον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἄλλος κύκλος καὶ ἐντὸς τοῦ κύκλου αὐτοῦ εἷς γυμνὸς ἀνὴρ καὶ μία γυνὴ ἀντιπροσωπεύοντες τὸ πρῶτον βῆμα τοῦ πειράματος. Ὑπεράνω ὅλου αὐτοῦ τοῦ σχήματος ὑπάρχει ἡ λατινικὴ ἐπιγραφή: Κατασκεύασε ἀπὸ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα ἕνα κύκλον, καὶ ἀκολούθως τετράγωνον, καὶ ἀκολούθως τρίγωνον, σχημάτισον κύκλον καὶ τότε θὰ ἔχῃς τὴν Φιλοσοφικὴν Λίθον».

Ὡς εἶναι γνωστὸν ἡ Ἑρμητικὴ φιλοσοφία ὑπὸ τὰς λέξεις φιλοσοφικὴ λίθος καὶ ἐλιξίριον ζωῆς ὑπεννόει τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Αὐτὸν ἑπομένως τὸν συμβολισμὸν δέον νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς τὴν ἀνωτέρω φράσιν καὶ τότε θὰ ἀντιληφθῶμεν καὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ.

Πολλαὶ ἀνεζητήθησαν ἑρμηνεῖαι διὰ τὴν λέξιν Ροδόσταυρος. Ἐκτὸς τῆς καθαρῶς Χριστιανικῆς, τὴν ὁποίαν ἀνέφερον ἀρχικῶς, μία ἄλλη ἐξήγησις ἦτο ὅτι τὸ ρόδον συμβολίζει τὴν παραγωγικὴν ἀρχὴν τῆς φύσεως. Ἄλλοι πάλιν φρονοῦν ὅτι τὸ ρόδον ἦτο σύμβολον ἐχεμυθείας καὶ ὁ σταυρὸς σύμβολον φωτὸς καὶ ὅτι ἑπομένως τὰ δύο ὁμοῦ ἐσυμβόλιζον τὸ μυστικὸν τοῦ ἀληθοῦς φωτὸς ἢ τὴν ἀληθῆ Γνῶσιν. Πάντως ὁλόκληρον τὸ σύστημα τῆς Ροδοσταυρικῆς ἐτυμολογίας δὲν εἶναι εὔκολον νὰ ἑρμηνευθῇ σήμερον.

Ἡ **Ροδοσταυρικὴ Ἑταιρία** ἡ ἱδρυθεῖσα τὸν 14ον αἰῶνα ἦτο μία ἐξαιρετικὴ ἀδελφότης προκαλοῦσα περιέργειαν καὶ ἔρευναν. Τὰ μέλη της ἐπεδίδοντο εἰς μυστικὴν φιλοσοφίαν καὶ θεοσοφίαν. Ἡ περίεργος αὐτὴ Ἀδελφότης, ἡ ἵδρυσις τῆς ὁποίας ἀποδίδεται εἰς τὸν Ρογῆρον Μπαίκον (ἢ Βάκωνα) περὶ τὰ τέλη τοῦ 13ου αἰῶνος, κατέστη διάσημος λόγῳ τῶν μὴ νοητῶν διὰ τοὺς ἀμυήτους δογμάτων της. Τὰ μέλη της ἰσχυρίζοντο ὅτι ἦσαν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἀληθοῦς Καβαλλὰ διδάσκοντες τὴν θεοσοφίαν καὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν ἀριθμῶν. Ἐλέγετο ὅτι ἐπεδίδοντο εἰς τὰ μυστήρια καὶ τὴν ἀπόκρυφον ἐπιστήμην καὶ εἰς τὰ μυστικὰ τῆς μαγείας.

Οἱ μυστικοπαθεῖς αὐτοί, οἵτινες διεκρίνοντο διὰ τὰ φιλανθρωπικὰ των αἰσθήματα ἀναφέρονται ἀπὸ τῶν ἀρχῶν περίπου τοῦ 14ου αἰῶνος, ὅτε γίνεται λόγος περὶ τοῦ Ραϋμόνδου Λούλλου (βλ. λ.) τοῦ περιφήμου σχολιαστοῦ καὶ μεταφυσικοῦ χημικοῦ, ὅστις εἶχεν ἀποδείξει ὅτι ἦτο μαθητὴς τοῦ Γερμανικοῦ Ἑρμητισμοῦ τὸ 1302.

Πίστις καὶ μυστικότης εἶναι τὰ διακριτικὰ τῆς Ἀδελφότητος. Ἰσχυρίζοντο ὅτι συγγενεύουν στενῶς μὲ τὴν ἀρχαίαν φιλοσοφίαν τῆς Αἰγύπτου, τῶν Χαλδαίων, τῶν Μάγων τῆς Περσίας καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν Γυμνοσοφιστῶν τῶν Ἰνδιῶν. Ἦσαν πράγματι κάτοχοι τῶν ἀρχῶν τῆς χημείας, τοῦ ἑρμητισμοῦ, τοῦ μαγνητισμοῦ, τῆς ἀστρολογίας, ἀστρονομίας καὶ θεοσοφίας, διὰ τῶν ὁποίων διέθετον μεγάλας δυνάμεις καὶ ἱκανότητας μέσῳ τῶν ἀνακαλύψεών των καὶ ἀπέβλεπον εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ παγκοσμίου διαλυτικοῦ διὰ τοῦ ὁποίου θὰ μετέτρεπον τὰ ἀγενῆ μέταλλα εἰς εὐγενῆ καὶ θὰ παρέτεινον τὴν ἀνθρωπίνην ζωήν. Ἡ ἄγνοια ὅμως καὶ ἡ πρόληψις ἐκ μέρους τῶν διανοουμένων τῆς ἐποχῆς ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πραγματικοὺς σκοποὺς τῶν Ροδοσταυριτῶν, ἠδίκησαν σημαντικῶς τὴν σοφὴν αὐτὴν Ἀδελφότητα.

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ἡ Ἐπιστήμη πολλὰ ὀφείλει εἰς τὸ Τάγμα αὐτό. Ὁ περίφημος μελετητὴς τῆς Ἀνατολικῆς φιλολογίας Τζὼν Ροϋχλιν ὅστις ἀπεβίωσε τὸ 1522, ὁ διάσημος φιλόσοφος καὶ κλασσικὸς ἐπιστήμων Ἰωάννης ντὲ Μιραντόλα ἀποθανὼν τὸ 1494, ὁ μέγας φιλόσοφος καὶ θεολόγος Κορνήλιος Ἑρρῖκος Ἀγρίππας ἀποβιώσας τὸ 1535, ὁ περίφημος χημικὸς καὶ ἰατρὸς Τζὼν Φὸν Χέλμοντ ὅστις ἀπέθανε τὸ 1644 καὶ ὁ διάσημος ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος Ρόμπερτ Φλοὺντ ἀποθανὼν τὸ 1637, ὅλοι αὐτοὶ μαρτυροῦν τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀναμφισβήτητον ὑπεροχὴν τῆς διασήμου Ἀδελφότητος. Δὲν εἶναι ὀρθὸν καὶ ἀντάξιον ἑνὸς σοφοῦ νὰ περιφρονῇ τὸν Ἀστρολογικὸν καὶ Ἑρμητικὸν Σύνδεσμον τοῦ Ἠλία Ἄσμολ συγγραφέως τῆς «Ὁδοῦ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν».

Ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη εἶχεν ἐπηρεασθῇ ἀπὸ τὴν μυστικὴν αὐτὴν ὀργάνωσιν, τῆς ὁποίας ἡ φήμη ἐκυριαρχει περὶ τὸ ἔτος 1615. Μία μακρὰ βιβλιογραφία ἔργων τοῦ Βέσσελ, τοῦ Π. Α. Γκαμπέλλα, τοῦ Φλούντ, τοῦ Βαλεντάϊν Ἀντρία καὶ ἄλλων, φανερώνουν τὸ ὑψηλὸν ἐπίπεδον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστατο ἡ Ἀδελφότης αὕτη.

Τὰ μοναδικὰ τῆς δόγματα ἐνδιέφερον ζωηρῶς τοὺς φιλοσόφους καὶ σπουδαστὰς τοῦ 16ου καὶ τοῦ 17ου αἰῶνος. Μὲ τοὺς Ροδοσταύρους τὰ κοσμικὰ μεγαλεῖα ὑπεχώρησαν ἐνώπιον τῆς πνευματικῆς ὑπεροχῆς. Οἱ Ροδόσταυροι ἦσαν ἁπλοῖ τὴν ἐμφάνισιν καὶ διεβίουν ἀφανεῖς ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου διακρινόμενοι μόνον ἀπὸ ἔργα ἀγαθοεργίας καὶ φιλανθρωπίας.

Ἡ **Νεωτέρα Ἑταιρία Ροδοσταύρων** ἔλαβε τὴν σημερινήν της ὁριστικὴν μορφὴν ἀπὸ τὸν Ρόμπερ Οὐέντουὸρθ Λίτλ τῆς Ἀγγλίας τὸ 1865. Ἔχει ἱδρυθῇ ἐπὶ τῆς τέφρας παλαιοῦ Γερμανικοῦ Συνδέσμου, τὸν ὁποῖον ἐμελέτησε κατὰ τὰς ἐρεύνας του ὁ Λίτλ. Συνεπλήρωσε τὸ σύστημα κατ' ἴδιον τρόπον. Σκοπὸς τοῦ Λίτλ ἦτο νὰ δημιουργήσῃ φιλολογικὴν ὀργάνωσιν μὲ βάσιν τὴν συλλογὴν καὶ συγκέντρωσιν ἀρχαιολογικῶν καὶ ἱστορικῶν θεμάτων ἐχόντων σχέσιν μὲ τὸν Τεκτονισμὸν καὶ τὰς μυστικὰς ἑταιρίας γενικῶς καὶ δυνάμει τῶν ὁποίων θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας καὶ ἡ ἀπόρριψις τῶν ἐσφαλμένων.

Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ τούτου ὁ Λίτλ ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τῶν πλέον ἐξεχόντων Ἄγγλων καὶ Σκώτων Τεκτόνων φίλων του, οἵτινες καὶ προθύμως προσέφερον τὴν συνεργασίαν των.

Οἱ σκοποὶ τοὺς ὁποίους ἐπισήμως διακηρύττει ἡ σημερινὴ **Ροδοσταυρικὴ Ἑταιρία Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς** εἶναι ἡ παροχὴ ἀμοιβαίας βοηθείας καὶ ἐνθαρρύνσεως εἰς τὴν λύσιν τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἀναζήτησις τῶν μυστικῶν τῆς φύσεως: ἡ μελέτη τοῦ φιλοσοφικοῦ συστήματος τοῦ βασιζομένου ἐπὶ τῆς Καβαλλὰ καὶ τῶν δογμάτων Ἑρμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀποτελέσει τοὺς σκοποὺς τῶν πρώτων Ροδοσταύρων Ἀδελφῶν τῆς Γερμανίας καὶ ἡ ἔρευνα τῆς σημασίας τοῦ συμβολισμοῦ, ὅστις διεσώθη μέχρις ἡμῶν ἀπὸ τὴν σοφίαν, τὰς τέχνας καὶ τὴν φιλολογίαν τοῦ Ἀρχαίου Κόσμου.

Ἡ Societas Rosicruciana in Anglia ἱδρύθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ 1865 ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Ροβέρτου Οὐέντουορθ Λίτλ γραμματέως τοῦ Βασιλικοῦ Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος διὰ κοράσια καὶ τοῦ Κέννεθ Μάκενζι, ὅστις εἶχε λάβει Ροδοσταυρικὴν μύησιν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ εἶχεν ἐκεῖθεν λάβει τὴν ἔγκρισιν διὰ τὴν ἵδρυσιν Ροδοσταυρικῆς Ἑταιρίας καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὁ ἀδ.·. Λίτλ εἶχεν ἐξασφαλίσει μερικὰ τυπικὰ καὶ ἄλλα χειρόγραφα ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τοῦ Τεκτονικοῦ Μεγάρου καὶ μὲ αὐτὰ ὡς βάσιν συνε-

κάλεσε μερικούς ἐξέχοντας Τέκτονας διατεθειμένους νὰ συνεργασθοῦν.

Οἱ ἐν λόγῳ ἀδ.·. ἵδρυσαν τὸ 1865 τὸ Μητροπολιτικὸν Κολλέγιον τῶν Ροδοσταύρων. Ὁ Ρ. Ο. Λίτλ ἐξελέγη Ὕπατος Μάγος καὶ οἱ ἀδ.·. ἀδ.·. Οὐΐλλιαμ Χούγκαν ὁ ἱστορικὸς καὶ Ο. Χούμπαρντ πρόσθετοι Μάγοι. Ταυτοχρόνως σχεδὸν ἱδρύθη καὶ ἡ ἐν Σκωτίᾳ Ἑταιρία.

Τὸ 1871 ἱδρύθη τὸ Κολλέγιον Μάντσεστερ, Λίβερπουλ καὶ Βορείων Κομιτειῶν, τὸ δὲ 1872 τὸ Τάγμα ἐγκαθιδρύθη καὶ εἰς τὸν Καναδᾶν. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐσχηματίσθη καὶ τὸ Κολλέγιον Γιόρκσαϊρ.

Ὁ ἀδ.·. Λίτλ ἀπεβίωσε τὸ 1878, τὴν θέσιν του δὲ ὡς Μεγάλου Μάγου ἔλαβεν ὁ Δρ Οὐΐλλιαμ Γούντμαν. Ἔκτοτε ἐπληθύνθησαν αἱ Στοαὶ ἀνὰ τὴν Ἀγγλίαν καὶ Σκωτίαν, ἱδρύθησαν δὲ τοιαῦται καὶ εἰς τὴν Αὐστραλίαν, Νότιον Ἀμερικήν, Ἰνδίας καὶ ἄλλας Βρεττανικὰς ἀποικίας.

Τὸ 1880 κατόπιν ἀναγνωρίσεως ἐκ μέρους τοῦ Μεγάλου Μάγου τῆς Ἀγγλίας ὠργανώθη Ροδοσταυρικὴ Ἑταιρία εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας Ἀμερικῆς. Ἱδρύθησαν βαθμηδὸν Κολλέγια εἰς Φιλαδέλφειαν, Νέαν Ὑόρκην, Μασσατσουσετς, Βαλτιμόρην, Μπάρλιγκτον καὶ Ντούλουτ τῆς Μινεζότας.

Ἡ Ροδοσταυρικὴ Ἑταιρία κυβερνᾶται ἀπὸ τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον μὲ ἐπὶ κεφαλῆς ἰσόβιον Ὕπατον Μάγον. Οἱ ἀξιωματικοί του εἶναι ἐν ὅλῳ 18 οἱ ἑξῆς:

1. Ὕπατος Μάγος, Γενικὸς Διδ.·.
2. Πρῶτος ἀνθύπατος Μάγος.
3. Δεύτερος ἀνθύπατος Μάγος.
4. Γενικὸς Ταμίας.
5. Γενικὸς Γραμματεύς.
6. Πρῶτος Ἀρχαῖος.
7. Δεύτερος Ἀρχαῖος.
8. Τρίτος Ἀρχαῖος.
9. Τέταρτος Ἀρχαῖος.
10. Πέμπτος Ἀρχαῖος.
11. Ἕκτος Ἀρχαῖος.
12. Ἕβδομος Ἀρχαῖος.
13. Ἀρχηγὸς χοροῦ.
14. Ὁδηγὸς νεομυήτων.
15. Δαδοῦχος.
16. Κῆρυξ.
17. Φύλαξ τῶν σπηλαίων.
18. Ἐπὶ τῶν μεταλλίων (μεταλλιοφόρος ἢ παρασημοφόρος).

Παράπλήσιοι εἶναι καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἑνὸς Κολλεγίου.

Οἱ ἐννέα ἐν ὅλῳ βαθμοὶ τοῦ Ροδοσταυρικοῦ Τάγματος διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις.

Πρώτη Τάξις: α' βαθμὸς Ζηλωτής, β' βαθμὸς Θεωρικός, γ' βαθμὸς Πρακτικός, δ' βαθμὸς Φιλόσοφος.

Δευτέρα Τάξις: ε βαθμὸς Νεώτερος ἠσκημένος, στ' βαθμὸς Πρεσβύτερος ἠσκημένος, ζ' βαθμὸς Ὑπερέχων ἠσκημένος.

Ἡ Τρίτη Τάξις περιλαμβάνει δύο μόνον βάθμούς, τοὺς ὁποίους ἀπονέμει μόνον τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον καὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

8ος βαθμὸς Μάγιστρος τοῦ Ναοῦ.

9ος βαθμὸς Κύριος ἠσκημένος.

Αὐτὴ εἶναι ἡ σημερινὴ ὀργάνωσις τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ ὡς χωριστῆς Ἑρμητικῆς Ἑταιρίας. Πρόκειται δηλαδὴ περὶ ἑνὸς καθαρῶς Τεκτονικοῦ Δόγματος, εἰς τὸ ὁποῖον μάλιστα ἐπιτελεῖται ἔργον καθαρῶς ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔχουν τελείως ἀπομακρυνθῆ αἱ πλεῖσται τῶν ἄλλων Τεκτονικῶν ὀργανώσεων περιοριζόμεναι εἰς τυπικὰς ἐργασίας μὴ διαφερούσας καὶ πολὺ τῶν ἄλλων συνήθων σωματείων τοῦ βεβ.·. κόσμου (βλ. καὶ λέξιν Ροδόσταυρος Πρίγκιψ).

Ροδόσταυρος (Rose Croix). Γαλλικὸς ὅρος ἀναγόμενος εἰς σειρὰν Τεκτονικῶν βαθμῶν:

1.– Ὁ ἕβδομος βαθμὸς τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος.

2.—Ὁ 7ος τῶν Φιλαλήθων.

3.– Ὁ 8ος τῆς Μητρικῆς Στ.·. τοῦ Φιλοσοφικοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος.

4.—Ὁ 12ος τοῦ Ἐκλεκτοῦ τῆς Ἀληθείας.

5.—Ὁ 18ος τῆς Μητρὸς Σκωτικῆς Στοᾶς τῆς Μασσαλίας.

6.—Ὁ 18ος τοῦ Δόγματος Χεροντὴμ ἢ τῆς Τελειοποιήσεως.

7.– Ὁ 18ος τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος.

Ροδόσταυρος Πρίγκιψ. (Prince of Rose Croix, Souverain prince Rose Croix, Prinz von Rosenkreuz). Ὁ σημαντικὸς αὐτὸς Τεκτ.·. βαθμὸς εἶναι ὁ εὐρύτερον διαδεδομένος ἐξ ὅλων τῶν βαθμῶν διότι εὑρίσκεται εἰς πολυάριθμα Δόγματα. Εἶναι ὁ 18ος τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δ.·., ὁ 7ος τοῦ Γαλλικοῦ ἢ Νεωτέρου, ὁ 18ος τοῦ Συμβουλίου Αὐτοκρατόρων Ἀν.·. καὶ Δύσεως, ὁ 3ος τοῦ Βασιλικοῦ Τάγματος τῆς Σκωτίας ὁ 12ος τῶν Ἐκλεκτῶν τῆς Ἀληθείας καὶ ὁ 7ος τῶν Φιλαλήθων. Ἐδίδετο ἄλλοτε καὶ εἰς Στρατόπεδα τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν, καὶ ἦτο ὁ 6ος τῶν βαθμῶν τῶν ἀπονεμομένων εἰς τὸ Στρατόπεδον Μπώλντουϊν τοῦ Μπρίστολ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Ὁ Μάκεϋ λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τοὺς Ροδοσταυρίτας οἱ ὁποῖοι εἶναι χωριστὸν Ἑρμητικὸν καὶ Μυστικὸν Τάγμα. Εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ἔχει κατὰ τοῦτο δίκαιον: ὅτι ὁ καθαρῶς ἀποκρυφιστικὸς αὐτὸς βαθμὸς ἔπαυσε νὰ εἶναι τοιοῦτος ἀφ' ὅτου εἰσήχθη εἰς Ἐλευθεροτεκτονικὰ Τάγματα ἀπομακρυνθέντα τῆς πραγματικῆς ἀποστολῆς των.

Παραμένει γεγονὸς ὅτι ὁ βαθμὸς αὐτὸς εἶναι ὁ ἀρχαιότερος τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ Τάγματος.

Ὁ βαρῶνος Οὐέστροντ, γράφων τὸ 1784, ὑποθέτει ὅτι ὁ βαθμὸς ἱδρύθη τὸ 1188 ὑπὸ τῶν Ἱππ.·. Ναϊτῶν ἐν Παλαιστίνῃ καὶ προσθέτει ὅτι ὁ Πρίγκιψ Ἐδουάρδος υἱὸς Ἑρρίκου Γ' τῆς Ἀγγλίας ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὸ Τάγμα ὑπὸ τοῦ Ραϋμόνδου Λούλλου τὸ 1295.

Ὁ Οὐέστροντ θεωρεῖ ἱδρυτὴν τοῦ βαθμοῦ τὸν Αἰγύπτιον ἱερέα Ὁρμήσιον ὁ ὁποῖος εἶχε προσχωρήσῃ εἰς τὸν χριστιανισμόν.

Ὁ J. Buhle εἰς ἔργον του ἐκδοθὲν τὸ 1804 εἰς Γκέτιγκεν ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ κυρίου σκοποῦ τοῦ Τάγματος τῶν Ροδοσταυριτῶν καὶ τοῦ Ἐλευθεροτέκτονος» ἀνατρέπων τὴν θεωρίαν περὶ καταγωγῆς τοῦ νεωτέρου Τεκτονισμοῦ ἀπὸ τοὺς Ροδοσταυρίτας, ὑποθέτει ὅτι οἱ Ροδοσταυρῖται εἶναι κλάδος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Ὁ Γκόντφρεϋ Χίγκινς λέγει ὅτι οἱ νεώτεροι Ναῖται, οἱ Ροδοσταυρῖται καὶ οἱ Ἐλευθεροτέκτονες εἶναι διάφοροι Στοαὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Θεσμοῦ, συνέπειαι μιᾶς συγχίσεως τῆς ἱστορίας κατόπιν περιπλοκῆς τῶν ὀνομάτων.

Ὁ Βαρῶνος de Gleichen ὅστις τὸ 1785 ἦτο Γερμανὸς Γραμματεὺς τοῦ Συνεδρίου τῶν Φιλαλήθων εἰς Παρισίους, γράφει ὅτι οἱ Ροδόσταυροι καὶ οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἦσαν ἡνωμένοι ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τὸν Βασιλέα Ἀρθοῦρον. Ὁ Μάκεϋ διαφωνεῖ φρονῶν ὅτι ὁ Gleichen συγχέει τὸν Ροδοσταυρισμὸν μὲ τὸν Τεκτ.·. μῦθον τῶν Ἱππ.·. τῆς Στρογγύλης Τραπέζης.

Ὁ Clavel πάλιν τονίζει ὅτι ὁ βαθμὸς αὐτὸς εἶχεν ἐφευρεθῆ ἀπὸ τοὺς Ἰησουΐτας πρὸς τὸν σκοπὸν ὑπονομεύσεως τῶν ἀδιακόπων ἐπιθέσεων τῶν ἐλευθέρως σκεπτομένων ἐναντίον τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς θρησκείας, οἱ φιλόσοφοι ὅμως ἀπήντησαν εἰς τὴν ἀπόπειραν αὐτὴν προσδόσαντες εἰς τὸν βαθμὸν αὐτὸν καὶ εἰς ὅλα τὰ σύμβολά του ἀστρονομικὴν σημασίαν.

Ὁ Ὄλιβερ εἰς τὰ «Landmarks» (β' σελ. 81), γράφει ὅτι εἰς ἕν βιβλίον τοῦ 1613 εὗρε τὴν πρώτην μνείαν τοῦ βαθμοῦ τούτου, προσθέτει ὅμως ὅτι ἦτο πολὺ πρότερον γνωστὸς ἂν καὶ πιθανῶς ὄχι ὡς βαθμὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ, διότι, λέγει, ὑφίστατο ὡς καβαλιστικὴ ἐπιστήμη εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ρώμην ὡς καὶ μεταξὺ Ἑβραίων καὶ Μαυριτανῶν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους.

Ὑπάρχει ἐξ ἄλλου μία παράδοσις καθ' ἣν μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ Τάγματος πολλοὶ Ἱππόται ἐπανελθόντες εἰς Σκωτίαν, ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ροβέρτου Μπρούς, καὶ ὅτι μετὰ τὴν μάχην Μπάνοκμπαρν τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τοῦ 1314, ὁ ἐν λόγῳ βασιλεὺς ἵδρυσε τὸ Τάγμα τοῦ Χερεντὸμ καὶ τοῦ Ἱππότου Ροδοσταύρου μὲ ἕδραν τὸ Κιλουΐνιγκ. Εἶναι πολὺ πιθανὸν ὁ σημερινὸς βαθμὸς τοῦ Ροδ.·. †.·. τοῦ Χιροντὲν ἐκεῖθεν νὰ προέρχεται, διότι τὰ δύο ὀνόματα ὁμοιάζουν πολὺ μεταξύ των.

Πάντως, ὅπως ὁμολογεῖ καὶ ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ, εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ καθορισθῇ ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς ὀργανώσεως τοῦ σημερινοῦ Τεκτ.·. βαθμοῦ τοῦ Ροδοσταύρου.

Κατὰ τὸ ἔτος 1747 ὁ διεκδικητὴς τοῦ Θρόνου, πρίγκιψ Κάρολος Ἐδουάρδος ἐγκατέστησεν εἰς τὸ Ἀρρὰς τῆς Γαλλίας Τάγμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Πρωταρχικὸν Δόγμα Ροδοσταύρου» ὁ κανονισμὸς τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται ἐν αὐθεντικῷ ἀντιγράφῳ εἰς τὰ νομαρχιακὰ ἀρχεῖα τοῦ Ἀρράς. Εἶναι ἑπομένως ἐνδεχόμενον ὁ βαθμὸς αὐτὸς νὰ ἐλήφθη ἀπὸ τὸν βαθμὸν Ροδοσταύρου τοῦ Σκωτικοῦ Βασιλικοῦ Τάγματος τοῦ Χερεντὸμ ὁ ὁποῖος ἦτο ἐπίσης βαθύτατα χριστιανικός. Κατὰ τὸν Μάκεϋ ὁ βαθμὸς αὐτὸς υἱοθετηθεὶς ἀργότερον ἀπὸ τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμα προσέλαβεν εὐρυτέραν ἑρμηνείαν τοῦ συμβολισμοῦ του, διότι ἐνῷ διατηρεῖ κάποιαν χριστιανικὴν χροιάν, ἔχει γίνῃ κοσμοπολιτικὸς τὸν χαρακτῆρα, χωρὶς νὰ ἀσπάζεται ἰδιαίτερόν τι θρησκευτικὸν δόγμα.

Εἰς τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμα εἶναι ὁ 18ος εἰς τὴν σειρὰν βαθμός. Ἀπονέμεται ὑπὸ Π ε ρ ι σ τ υ λ ί ο υ τελοῦντος ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπ.·. Συμ.·. τοῦ 33ο, μετ' αὐτοῦ δὲ ἀπονέμεται καὶ εἰς μόνον κατώτερος βαθμὸς ὁ τοῦ Ἱππ.·. Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Οἱ κύριοι ἀξιωματικοί του εἶναι ὁ Σοφώτατος καὶ δύο Ἐπόπται.

Κόσμημα τοῦ βαθμοῦ εἶναι Χρυσοῦς Διαβήτης σχηματίζων τόξον 22 ½ μοιρῶν. Εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Διαβήτου εὑρίσκεται στέμμα. Μεταξὺ τῶν δύο σκελῶν τοῦ διαβήτου ἀκτινοβόλος σταυρὸς ἔχων εἰς τὸ μέσον ῥόδον εἰς τὸ κάτω δὲ αὐτοῦ μέρος ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς πελεκάνον τρέφοντα διὰ τῶν σπλάχνων αὐτοῦ 7 νεοσσοὺς ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας τανυσίπτερον ἀετόν. Ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους τοῦ κύκλου εὑρίσκεται ἡ ἱερὰ λέξις τοῦ βαθμοῦ δι' ἱερογλυφικῶν χαρακτήρων Ἐπὶ τοῦ κοσμήματος οὕτω εὑρίσκονται τὰ σημαντικώτερα σύμβολα τοῦ βαθμοῦ, ὁ Σταυρός, τὸ Ρόδον, ὁ Πελεκάνος καὶ ὁ Ἀετός.

Ροδόσταυρος, *μαγνητικός*. Ὁ 38 βαθμὸς τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ.

Ροδόσταυρος, *τῶν Κυριῶν* (Rose Croix des Dames). Ὁ βαθμὸς οὗτος ὅστις καλεῖται καὶ «Κ υ ρ ί α ι Ἀ γ α θ ο ε ρ γ ί α ς» εἶναι ὁ 9ο τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος Υἱοθεσίας. Δὲν εἶναι μόνον χριστιανικὸς ἀλλὰ καὶ καθαρῶς Ρωμαιοκαθολικὸς καὶ προέρχεται ἀπὸ τὸ παλαιὸν Ἰησουϊτικὸν σύστημα ποὺ εἶχον ἐγκαταστήσῃ οἱ Ἰησουῖται εἰς τὸ Ἀρρὰς διὰ νὰ καταπολεμήσουν τὸν Τεκτονισμόν.

Ροδοσταύρου Ἀδελφοί. Ὁ Τορὺ ἀναφέρει εἰς τὸ ἔργον του «Ἵ δ ρ υ σ ι ς τ ῆ ς Μ ε γ.·. Ἀ ν.·. (σελ. 163) ὅτι εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μητρὸς Στ.·. τοῦ Φιλοσοφικοῦ Σκ.·. Δόγμ.·. εἰς Παρισίους ὑπάρχουν τὰ χειρόγραφα καὶ τὰ τυπικὰ μιᾶς μυστικῆς Ἑταιρίας ἥτις ὑφίστατο ἐν Χάγῃ τὸ 1622 γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀ δ ε λ φ ο ὶ τ ο ῦ Ρ ο δ ο σ τ α ύ ρ ο υ» καὶ ἡ ὁποία ἰσχυρίζετο ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν Ροδοσταυρικὴν ὀργάνωσιν τοῦ Χριστιανοῦ Ρόζενκρόϊτς. Καὶ ἐκ τούτου ὁ Τορὺ συνάγει τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ Φιλοσοφικὸν Σκ.·. Δόγμα ἦτο ἁπλῶς ἡ συνέχεια τῆς Ἑταιρίας τῶν Ἀδελφῶν τοῦ Ροδοσταύρου.

Ρόδου Ἱππόται καὶ Νύμφαι. (Βλ. λέξιν Ἱππόται τοῦ Ρόδου).

Ρόδου Τάγμα (Rose—Order). Εἰς τυχοδιώκτης ὀνόματι Franz Grossinger ἵδρυσεν ἐν Βερολίνῳ τὸ 1778 διὰ κερδοσκοπικοὺς σκοποὺς ἀνδρόγυνον Ἑταιρίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Τ ά γ μ α τ ο ῦ Ρ ό δ ο υ. Ἀπετελεῖτο ἀπὸ δύο βαθμούς: 1) Θήλεις Φίλοι καὶ 2) Ἔμπιστοι. Αἱ συνεδριάσεις τῆς Ἑταιρίας ἐλέγοντο «Κρατεῖν τὸ Ρόδον». Ὁ βίος τῆς Ἑταιρίας αὐτῆς ὑπῆρξε βραχύτατος.

Ρόζα *Φίλιππος Σαμουήλ* (Rosa). Λουθηρανὸς ἄλλοτε κληρικός, γεννηθεὶς εἰς Ὕζενμπεργκ, καὶ κατὰ τὸ 1757 ἐφημέριος τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Ἰακώβου εἰς Βερολῖνον. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτ.·. ἐν τῇ Στ.·. τῶν Τριῶν Σφαιρῶν. Ὅταν δὲ ὁ Von Printzen ἵδρυσε Περιστύλιον Ἀνωτέρου Βαθμοῦ ἐν Βερολίνῳ, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Γαλλικοῦ Περιστυλίου τοῦ Κλερμόν, ὁ Ρόζα διωρίσθη ἀντιπρόσωπός του καὶ ἀπεστάλη πρὸς διάδοσιν τοῦ συστήματος. Ἐπεσκέφθη οὕτω τὴν Γερμανίαν, τὴν Ὁλλανδίαν, τὴν Δανίαν καὶ τὴν Σουηδίαν. Εἰς τὴν Δανίαν καὶ Σουηδίαν δὲν ἐπέτυχε τὴν διάδοσιν τοῦ Δόγματος. Εἰς τὴν Γερμανίαν ὅμως καὶ τὴν Ὁλλανδίαν ὠργάνωσε πολλὰς Στοὰς προκεχωρημένων βαθμῶν προσαρτῶν αὐτὰς εἰς τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα τὸ μόνον γνωστὸν εἰς τὰς χώρας ταύτας.

Ὁ Ρόζα ἰσχυρίζετο ὅτι εἶναι ἀλχημιστής, κατώρθωσε δὲ νὰ σχηματίσῃ περιουσίαν πωλῶν βαθμοὺς Τεκτ.·. εἰς διαφόρους. Ὁ Λέννιγκ ὁμιλεῖ δυσμενῶς δι' αὐτόν, μερικοὶ ὅμως σύγχρονοί του τὸν περιγράφουν ὡς ἄνδρα ἑλκυστικόν. Ὁ Ρόζα σὺν τῷ χρόνῳ ἐξέπεσεν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν Τεκτόνων καὶ οὐδὲν πλέον εἶναι γνωστὸν περὶ τῆς κατόπιν ζωῆς του.

Ὁ Ρόζα εἰς τὰς Στ.·. τὰς ὁποίας ἵδρυσεν εἰς Ὁλλανδίαν καὶ Γερμανίαν ἐδίδασκε σύστημα τὸ ὁποῖον ἔμεινε γνωστὸν ὡς Ρ ο ζ α ϊ κ ὸ ν Δόγμα. Καίτοι ἰσχυρίζετο ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τοῦ συστήματος τοῦ Περιστυλίου τοῦ Κλερμὸν διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀποσταλῇ ἀπὸ τὸν Φὸν Πρίντσεν, τὸ εἶχε ἐν τούτοις ἀναμίξη μὲ διαφόρους ἰδίας ἐφευρέσεως θεοσοφικὰς καὶ ἀλχημιστικὰς θεωρίας. Βαθμιαίως ὅμως τὸ σύστημα αὐτὸ ὑπεχώρησε ὅταν εἰσήχθη εἰς τὴν Γερμανίαν τὸ Δόγμα τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως τὸ ὁποῖον ἤσκησε μεγάλην ἐπιρροὴν εὐθὺς ἀμέσως.

Ροιᾶς *καρπὸς* (Pomegranate) Ἡ ροιὰ ὡς σύμβολον ἦτο γνωστὸν καὶ ἐξετιμᾶτο τὰ μέγιστα ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη τῆς ἀρχαιότητος. Ἐπεκράτει ἀνέκαθεν συνήθεια νὰ τοποθετοῦνται καρποὶ ροιᾶς ἐπὶ κιόνων ἢ κιονοκράνων. Τὸ ἔνδυμα τοῦ Ἀαρὼν ἦτο στολισμένον μὲ χρυσοῦς κωδωνίσκους καὶ καρποὺς ροιᾶς. Φαίνεται ὅτι εἰς τὸν καρπὸν αὐτὸν ἀπεδίδετο μυστικὴ σημασία. Τὴν σημασίαν δὲ αὐτὴν θὰ τὴν ἀναζητήσωμεν εἰς τὸν παλαιὸν ἢ «νόθον τεκτονισμὸν» ὡς τὸν ἀπεκάλεσαν βραδύτερον οἱ Χριστιανοί, καίτοι ἀπὸ αὐτὸν ἠρύσθησαν καὶ τὰς τελετὰς καὶ τὰ σύμβολα.

Οἱ Σύριοι εἰς τὴν Δαμασκὸν ἐλάτρευον εἴδωλον καλούμενον Ρ ι μ μ ό ν. Ἦτο τὸ ἴδιον μὲ τὸ λατρευόμενον ἀπὸ τὸν Ναaμὰν ὅπως ἀναφέρεται εἰς τὸ Β' βιβλίον τῶν Βασιλειῶν. Δὲν κατωρθώθη νὰ ἐξακριβωθῇ ἐὰν τὸ εἴδωλον αὐτὸ ἐξεπροσώπει τὸν Ἥλιον θεὸν τῶν Φοινίκων ἢ τὴν Ἀφροδίτην ἢ τὸν Κρόνον ἢ τέλος τὸ καὶ πιθανώτερον, τὸν Δία. Ἀρκεῖ ἁπλῶς νὰ τονισθῇ ὅτι εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν καὶ τὴν Συριακὴν γλῶσσαν Ριμμὸν σημαίνει τὸ «ρόδι», τὸν καρπὸν τῆς ροιᾶς.

Ὁ Κάμπερλαντ ἐπίσκοπος τοῦ Πητερμπόροου, ἀναφέρει ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Ἀχιλλεὺς Στάτιος, εἶχεν εἴπει ὅτι ἐπὶ τοῦ ὄρους Κασσίου μεταξὺ Χαναὰν καὶ Αἰγύπτου ὑπῆρχε ναὸς ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἄγαλμα τοῦ Διὸς κρατοῦντος καρπὸν ροιᾶς. Καὶ ὁ Στάτιος λέγει ὅτι ὁ καρπὸς αὐτὸς εἶχε μυστηριακὴν σημασίαν. Ὁ Σαγχονιάθων πιστεύει ὅτι ὁ ναὸς αὐτὸς εἶχεν οἰκοδομηθῇ ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τῶν Καβείρων.

Ὁ Κάμπερλαντ ἐξηγεῖ ὡς ἑξῆς τὸ πρᾶγμα αὐτό. «Φαντάζομαι, γράφει, ὅτι ὁ καρπὸς τῆς ροιᾶς εἰς χεῖρας τοῦ Διὸς ἢ τῆς Ἥρας συμβολίζει—διότι ὅταν εἶναι ἀνοικτὸς ἐμφανίζει πολυαρίθμους κόκκους—ὅτι αἱ θεότητες αὐταὶ εἶναι οἱ γονεῖς πολυπληθῶν τέκνων καὶ οἰκογενειῶν, αἱ ὁποῖαι ηὐξήθησαν ταχέως εἰς ἔθνη καὶ δι' αὐτῶν κατῳκήθη ὁ κόσμος».

Ὁ Παυσανίας ἐπίσης εἰς τὰ «Κορινθιακὰ» του, ἀναφέρει ὅτι πλησίον τῶν ἐρειπίων τῶν Μυκηνῶν εἶδεν ἄγαλμα τῆς Ἥρας κρατούσης εἰς τὴν μίαν χεῖρα σκῆπτρον καὶ εἰς τὴν ἄλλην καρπὸν ροιᾶς. Ἀποφεύγει ὅμως νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ἔμβλημα αὐτὸ καὶ περιορίζεται νὰ τονίσῃ ὅτι πρόκειται περὶ «ἀπορρητοτέρου λόγου» (ἀπηγορευμένου μυστηρίου). Πρόκειται δηλαδὴ περὶ ἐκείνου τοῦ ὁποίου τὴν ἀποκάλυψιν ἀπηγόρευον καὶ οἱ Κάβειροι.

Κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Θεσμοφορίων, τὰς τελουμένας πρὸς τιμὴν τῆς Θεᾶς Δήμητρος, ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς ἑορταστὰς ποὺ ἦσαν γυναῖκες νὰ τρώγουν καρποὺς ροιᾶς. Ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐξηγεῖ τὴν ἀπαγόρευσιν αὐτὴν ὡς ὀφειλομένην εἰς τὴν παράδοσιν καθ' ἣν ὁ καρπὸς αὐτὸς παρήχθη ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ Βάκχου. Ὁ Bryant γράφει, (Ἀνάλυσις τῆς Ἀρχαίας Μυθολογίας) ὅτι ἡ Κιβωτὸς ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ μήτηρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μετὰ τὸν κατα-

κλυσμόν καὶ διὰ τοῦτο παριστάνετο ὑπὸ μορφὴν καρποῦ ροιᾶς, διότι ὅπως ὁ καρπὸς αὐτὸς περιέχει ἀφθόνους κόκκους οὕτω καὶ ἡ Κιβωτὸς περιεῖχε τὰ σπέρματα τοῦ μέλλοντος κόσμου.

Εἰς τὴν πραγματικότητα ἐλάχιστα φυτὰ εἶχον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τόσην μυστηριακὴν παράδοσιν ὅσην ὁ καρπὸς τῆς ροιᾶς. Εἰς τὴν Τεκτονικὴν διδασκαλίαν ὁ καρπὸς αὐτὸς ἐμφανίζεται ὡς σύμβολον ἀφθονίας. 'Αλλ' ἡ πραγματικὴ σημασία του εἶναι μυστηριακὴ ὅπως ἦτο παρὰ τοῖς 'Αρχαίοις καὶ παρὰ τοῖς 'Εβραίοις οἱ ὁποῖοι ἐχρησιμοποίησαν τὸν καρπὸν αὐτὸν εἰς τὸν Μέγαν Ναόν.

Ρόκουελ *Οὐΐλλιαμ Σπένσερ* (Rockwell). Διαπρεπὴς 'Αμερικανὸς Τέκτων. * ἐν Ν. 'Υόρκη τὸ 1804 καὶ † εἰς Μαίρυλαντ 1855. 'Εχρημάτισεν 'Ανθύπατος τοῦ 'Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ 'Α.·. καὶ 'Α.·. Σ.·. Δόγματος τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν 'Ηνωμ. Πολιτειῶν. 'Εξαιρετικῆς μαθήσεως, ὁμιλῶν πολλὰς γλώσσας ἀρχαίας καὶ νέας εἶχεν ἰδιαιτέραν κλίσιν πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν ἐπιδοθεὶς εἰς τὴν μελέτην τῶν Αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων. 'Εφήρμοσε τὰς μελέτας του εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν Τεκτονικῶν Συμβόλων. 'Υπῆρξε συγγραφεὺς ἑνὸς 'Αχιμὰν Ρεζὸν διὰ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γεωργίας. Εἶχε συγγράψη ἐπίσης καὶ πολλὰς ἄλλας μελέτας αἱ ὁποῖαι περιῆλθον χειρόγραφοι εἰς χεῖρας φίλων του.

Ρομπέν, *'Αββᾶς Κλαύδιος* (Robin). Γάλλος φιλόλογος καὶ ἐφημέριος τοῦ Ναοῦ τοῦ 'Αγίου Πέτρου τῆς 'Ανζέρ. Τὸ 1776 ὁμιλῶν ἐνώπιον τῆς Στοᾶς τῶν 9 'Αδελφῶν ἐν Παρισίοις ἐξέθεσε τὰς ἀπόψεις του περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ. Βραδύτερον ἐξέδωσε σχετικὸν σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον «'Ε ρ ε υ ν α ι ἐ π ὶ τ ῶ ν ἀ ρ χ α ί ω ν κ α ὶ ν ε ω τ έ ρ ω ν μ υ ή σ ε ω ν». Τὸ ἔργον μετεφράσθη εἰς τὴν Γερμανικὴν τὸ 1782. Εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ὁ 'Αββᾶς θεωρεῖ καταγόμενα ἀπὸ τὰ 'Αρχαῖα Μυστήρια τὰ Τάγματα τῶν 'Ιπποτῶν, κλάδοι τῶν ὁποίων ἐδημιούργησαν καὶ τὸν Θεσμὸν τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ.

Ρόμπισον, *'Ιωάννης* (Robyson). Καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου 'Εδιμβούργου καὶ γραμματεὺς τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Βασιλικῆς 'Εταιρίας. * τὸ 1739 † 1805. Γνωστὸς διὰ τὰ ἀντιτεκτονικὰ του ἔργα καίτοι ἦτο Τέκτων μυηθεὶς νέος ἀκόμη εἰς μίαν Στοὰν τῆς Λιέγης. Τὸ 1797 ἐξέδωσεν εἰς 'Εδιμβοῦργον καὶ Λονδῖνον τὸ ἔργον «'Α π ο δ ε ί ξ ε ι ς σ υ ν ω μ ο σ ί α ς ἐ ν α ν τ ί ο ν ὅ λ ω ν τ ῶ ν θ ρ η σ κ ε ι ῶ ν κ α ὶ κ α θ ε σ τ ώ τ ω ν τ ῆ ς Ε ὐ ρ ώ π η ς κ α λ λ ι ε ρ γ ο υ μ έ ν η ς ε ἰ ς τ ὰ ς μ υ σ τ ι κ ὰ ς σ υ ν ε δ ρ ι ά σ ε ι ς τ ῶ ν Τ ε κ τ ό ν ω ν κ α ὶ τ ῶ ν Π ε φ ω τ ι σ μ έ ν ω ν σ υ γ κ ε ν τ ρ ω θ ε ῖ σ α ι ἐ ξ ἀ ξ ι ο π ί σ τ ω ν π η γ ῶ ν».

Λόγῳ τῶν ἐπικρατούντων τότε ἐν 'Αγγλίᾳ αἰσθημάτων κατὰ τῶν 'Ιακωβίνων τῆς Γαλλίας, τὸ βιβλίον ἐπροξένησεν αἴσθησιν, εἷς ὅμως κριτικὸς εἰς τὴν «Μηνιαίαν 'Επιθεώρησιν» (XXV σελ. 315), τὸ κατακρίνει τονίζων ὅτι τὸ ἔργον αὐτὸ ὑποβιβάζει τὸν φιλόσοφον συγγραφέα τοῦ ὁποίου μειώνει αἰσθητῶς τὴν φήμην. 'Ο Ρόμπισον ἐν τούτοις ἀναγνωρίζει καὶ τὸ φιλάνθρωπον ἔργον τῶν 'Αγγλικῶν Στοῶν. Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ ὅμως ὑπάρχουν ἐνδιαφέρουσαι πληροφορίαι περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὴν 'Ηπειρωτικὴν Εὐρώπην ἀνεξαρτήτως τῶν ἐχθρικῶν καὶ ἀνοήτων ἐπιχειρημάτων του κατὰ τοῦ Θεσμοῦ. Γενικῶς τὸ ἔργον αὐτὸ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὄχι ὡς στρεφόμενον ἐναντίον τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ ὑπὸ τὴν ἀρχικήν του σύστασιν, ἀλλ' ὡς ἐναντίον τῆς φθορᾶς ἣν ὑπέστη κατὰ μίαν ἐποχὴν μεγάλων πολιτικῶν διχασμῶν.

ρομφαία. Ξίφος τοῦ ὁποίου τὸ σχῆμα εἶναι κυματοειδὲς καὶ λέγεται ἐκ τούτου πυρίνη ρομφαία διότι ὁμοιάζει μὲ τοὺς κυματισμοὺς φλογός. Μέχρι πρὸ τινων ἐτῶν αὐτὸ ἦτο τὸ σχῆμα τοῦ ξίφους τοῦ Στεγ.·.. 'Ο Μάκεϋ μάλιστα ψέγει ἐντόνως τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς πολλὰς Στ.·. ἡ ρομφαία τοῦ Στεγ.·. ἔχει ἀντικατασταθῇ μὲ κοινὸν ξίφος. «'Η ρομφαία, λέγει, ἀναφέρεται εἰς τὸ φλεγόμενον ξίφος τὸ φρουροῦν τὴν εἰς τὸν Παράδεισον εἴσοδον μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἐκδίωξιν τῶν πρωτοπλάστων (Γένεσις γ', ἐδ. 24). Εἰς παλαιοὺς καιροὺς ὅταν ἐτηροῦντο ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι τῶν τυπικῶν μας, τὸ σύνηθες ξίφος ἦτο ἄγνωστον ὡς Τεκτονικὸν ἐργαλεῖον καὶ ὁ Στεγ.·. ἐκράτει πάντοτε ρομφαίαν. Θὰ ἦτο καλύτερον νὰ ἐπανέλθωμεν καὶ πάλιν εἰς τὰ παλαιά μας ἔθιμα».

Ρόουλινσον Ριχάρδος (Rawlinson). ῎Αγγλος σοφὸς Τέκτων μέλος τῆς Βασιλ. 'Εταιρίας καὶ συλλέκτης πολυτίμων παλαιῶν χειρογράφων καὶ βιβλίων περὶ Τεκτονισμοῦ. * 1689, † 1755. 'Εμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὸ 1726. 'Εχειροτονήθη 'Επίσκοπος τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Αγγλίας τὸ 1728. Εἰς τὴν συλλογήν του περιλαμβάνεται καὶ ἀντίτυπον «Παλαιῶν Συνταγμάτων» τοῦ 1700 τὸ πρωτότυπον τοῦ ὁποίου ὅμως δὲν ἀνευρέθη μέχρι τοῦδε. (Βλ. Ρόουλινσον χειρόγραφον).

Ρόουλινσον χειρόγραφον (Rawlinson). Τὸ 1855 εἰς τὸ «Μηνιαῖον 'Ελευθεροτεκτονικὸν Περιοδικόν», ἐδημοσιεύθησαν ἀποσπάσματα ἑνὸς χειρογράφου, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν εἰς τὴν Βασιλικὴν Βιβλιοθήκην καὶ ἦτο ἐν εἴδος Τεκτονικοῦ λευκώματος ἀνήκοντος εἰς τὸν ἀδ.·. Ριχάρδον Ρόουλινσον ὅστις κατεχώρει ἐν αὐτῷ πᾶν ὅτι τοῦ ἔκαμεν ἐντύπωσιν. Τὸ χειρόγραφον αὐτὸ μέρος τοῦ ὁποίου εἶναι καὶ ἔντυπον, περιέχει μερικὰ παλαιὰ Καθήκοντα καὶ Συντάγματα, κατάλογον ὅλων τῶν Στοῶν ὑπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς 'Αγγλίας. Αἱ χρονολογίαι τῶν ἐν αὐτῷ ἀναγραφομένων περιλαμβάνουν τὰ ἔτη ἀπὸ 1724 μέχρι 1740.

Ρουμανία. Τὸ 1859 ἡ Μεγ.·. 'Αν.·. τῆς Γαλλίας ἵδρυσε Στοὰν εἰς Βουκουρέστιον, τὸν Σεπτέμβριον δὲ τοῦ 1880 ἱδρύθη ἡ 'Εθνικὴ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ρουμανίας ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐλειτούργησαν τὸ 1884, 23 ἐν ὅλῳ Στοαί. Τὸ 1921 ἱδρύθη καὶ "Υπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33". 'Εννοεῖται ὅτι μὲ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Κομμουνισμοῦ, πᾶσα Τεκτονικὴ ζωὴ ἔχει ἐξαφανισθῇ εἰς τὴν χώραν ταύτην.

Ρυθμοί (Orders). Εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ρυθμὸς καλεῖται ὁ τρόπος τῆς συνθέσεως καὶ τῆς συναρμολογήσεως τῶν διαφόρων μερῶν μιᾶς οἰκοδομῆς οὕτως ὥστε νὰ ἀποτελοῦν ὁμοιόμορφον σύνολον. 'Υπάρχουν πέντε ἀρχιτεκτονικοὶ ρυθμοί: ὁ Δωρικός, ὁ 'Ιωνικός, ὁ Κορινθιακός, ὁ Τοσκανικὸς καὶ ὁ Σύνθετος ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τρεῖς πρῶτοι εἶναι 'Ελληνικοὶ καὶ οἱ δύο τελευταῖοι 'Ιταλικοί. Περὶ νεωτέρων ρυθμῶν δὲν γίνεται λόγος, διότι ἀποτελοῦν ἀπομιμήσεις ἢ συνθέσεις τῶν πέντε παλαιῶν. 'Ο ἀδ.·. Μάκεϋ ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του, διότι ἐνῷ οἱ ρυθμοὶ ἀποτελοῦν σημαντικὸν θέμα διὰ τοὺς Οἰκοδόμους Τέκτονας τοῦ Μεσαίωνος, οὐδεὶς περὶ αὐτῶν γίνεται λόγος εἰς παλαιὰ τυπικὰ καὶ κατηχήσεις τοῦ 18ου αἰῶνος. 'Αναφέρονται ἁπλῶς. 'Ο Πρέστον, ἐν τούτοις, τοὺς εἰσήγαγεν εἰς τὸ σύστημα διδασκαλιῶν του καὶ καθορίζει τοὺς τρεῖς πρώτους, 'Ιωνικόν, Δωρικὸν καὶ Κορινθιακὸν ὡς συμβολίζοντας τὴν Σοφίαν, τὴν 'Ισχύν, καὶ τὸ Κάλλος. 'Ο συμβολισμὸς οὗτος διετηρήθη ἔκτοτε. Δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ θεωρεῖται περίεργον τὸ ὅτι οἱ ρυθμοὶ δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸν 'Επαγγελματικὸν Τεκτονισμόν. Διότι οὗτοι ἀποτελοῦν σύμβολα μυστηριακῆς διδασκαλίας, ἡ ὁποία δὲν εἶχε σχέσιν μὲ τοὺς ἐπαγγελματίας οἰκοδόμους.

Οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς ἀναφέρει ὁ Barlow εἰς τὸ ἔργον του «Δοκίμια περὶ Συμβολισμοῦ», εἶχον περίεργον σύστημα ἀρχιτεκτονικῆς, σύμφωνον μὲ τὰς μεγάλας ἰδέας των καὶ τὰς θρησκευτικὰς των πεποιθήσεις. 'Ο ρυθμός των ἦτο ὀγκώδης μεταξὺ δὲ τῶν διακοσμητικῶν του σχεδίων τὸ φύλλον καὶ τὸ φυτὸν τοῦ λωτοῦ, ἀπετέλουν σύμβολον ἀναγεννήσεως. Μεταξὺ τῶν περιέργων σχημάτων τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ρυθμοῦ ἦτο καὶ ὁ ραβδωτὸς κίων ὅστις ἐνέπνευσε τὸν 'Ιωνικὸν ρυθμὸν εἰς τοὺς ῞Ελληνας καὶ τὸ κανιστροειδὲς κιονόκρανον, τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσε κατόπιν τὸν Κορινθιακὸν ρυθμόν. Διὰ τοὺς Τέκτονας, ὁ Αἰγυπτιακὸς ρυθμὸς παρουσιάζει ἐνδιαφέρον, διότι τὸν ἠκολούθησε καὶ ὁ Σολομὼν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ναοῦ. Εἶναι καταφανὴς ἡ μεγάλη ὁμοιότης τῶν δύο κιόνων ἔμπροσθεν τῶν Αἰγυπτιακῶν Ναῶν μὲ τοὺς ἐνώπιον τῆς εἰσόδου τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. 'Ο συμβολισμὸς ἄλλως τε τῶν δύο στηλῶν ἑνὸς Τεκτονικοῦ 'Εργαστηρίου σχετίζεται ἀκριβῶς μὲ τὸν Αἰγυπτιακὸν καὶ δὲν φαίνεται κατὰ βάσιν ἔχων σχέσιν μὲ τοὺς δύο κίονας τοῦ Ναοῦ τῆς 'Ιερουσαλήμ.

Ρωμαϊκὰ Κολλέγια. Γερμανοὶ συγγραφεῖς τῆς ἱστο-

ρίας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονικοῦ Θεσμοῦ, ὡς ὁ Κράουζε, ὁ Χέλντμαμ καὶ ἄλλοι τινὲς εἶναι οἱ πρῶτοι ἀνακαλύψαντες τὸν δεσμὸν τὸν ὑφιστάμενον μεταξὺ τῶν Ρωμαϊκῶν Κολλεγίων Ἀρχιτεκτόνων καὶ τῆς Ἑταιρίας τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Ὁ Κράουζε εἰς τὸ βιβλίον του, «Τὰ τρία παλαιότερα ἔγγραφα τοῦ Θεσμοῦ», διατυπώνει τὴν θεωρίαν ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὡς ὑφίσταται σήμερον, χρεωστεῖ ὅλα του τὰ χαρακτηριστικὰ θρησκευτικά, κοινωνικὰ καὶ πολιτικά, τὴν ἐσωτερικήν του ὀργάνωσιν, τὸν τρόπον σκέψεως καὶ δράσεως εἰς τὰ Ρωμαϊκὰ Κολλέγια καὶ τὰς κατόπιν Ἀρχιτεκτονικὰς Συντεχνίας. Καὶ ἀνάγει τὴν καταγωγήν του εἰς τὰ Κολλέγια τοῦ Νουμᾶ 700 ἔτη πρὸ Χριστοῦ.

Πρὶν ἢ ἐξετάσω τὸ βάσιμον τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ Κράουζε, θὰ ἀναφέρω πρῶτον τί ἦσαν τὰ Ρωμαϊκὰ Κολλέγια. Ὁ δεύτερος Βασιλεὺς τῆς Ρώμης, ὁ Νουμᾶς ἀποκαταστήσας τὴν ἑνότητα τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων διὰ μιᾶς κοινῆς θρησκείας καὶ διαιρέσεως τῶν πολιτῶν εἰς φυλάς, ἔπραξε τὸ αὐτὸ καὶ διὰ διαφόρους τάξεις τεχνιτῶν, ὀργανώσας τὰ Κολλέγια. Τὰ Κολλέγια αὐτὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἀπέκτησαν αὐτονομίαν καὶ ἰδίους κανονισμούς. Πρῶτος κανονισμὸς ἦτο ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἱδρυθῇ Κολλέγιον μὲ ὀλιγώτερα τῶν τριῶν μέλη, ἐξ οὗ καὶ ὁ δικανικὸς ὅρος «tres faciunt collegium». Εἰς αὐτὸ εὑρίσκομεν ποιάν τινα ἀναλογίαν καὶ εἰς τὴν ἵδρυσιν μιᾶς Τεκτ.·. Στοᾶς.

Τὰ Κολλέγια εἶχον ἐπίσης διοικητικοὺς ἀξιωματικοὺς ὁμοίους πρὸς τοὺς ἀξ.·. μιᾶς Τεκτονικῆς Στοᾶς. Ἑκάστου Κολλεγίου προήδρευεν ὁ Μάγιστρος ἤτοι ὁ Διδ.·., βοηθοί του δὲ ἦσαν οἱ decuriones ἀναλογοῦντες πρὸς τοὺς σημερινοὺς Ἐπ.·. τῶν Στοῶν. Ὑπῆρχεν ἐπίσης εἷς Γραμματεύς, εἷς Θησαυροφύλαξ καὶ εἷς Ἀρχειοφύλαξ ἀνάλογοι ἀκριβῶς πρὸς τοὺς ἀξ.·. τῶν Τεκτ.·. Στ.·..

Ἄλλην ἀναλογίαν εὑρίσκομεν εἰς τοὺς βαθμούς. Τὰ Κολλέγια εἶχαν τοὺς seniores, ἤτοι τοὺς διδασκάλους τῆς τέχνης, τοὺς ἐργάτας καὶ τοὺς μαθητευομένους. Ἕκαστον κολλέγιον εὑρίσκετο πάντοτε πλησίον ἑνὸς ναοῦ, εἶχε δὲ ὡς πάτρωνα τὴν θεότητα, ἥτις ἐλατρεύετο εἰς τὸν ναὸν αὐτόν. Ὅταν ἐπεκράτησεν ὁ χριστιανισμὸς αἱ διάφοροι θεότητες ἀντικατεστάθησαν ἀπὸ τοὺς διαφόρους χριστιανοὺς ἁγίους τοὺς ὁποίους καὶ ἔλαβον ὡς πάτρωνάς των τὰ διάφορα Κολλέγια. Βαθμηδὸν τὰ Κολλέγια ἀπέκτησαν μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν οἰκοδόμων. Τὰ μέλη των ἐξελέγοντο διὰ ψηφοφορίας.

Ὁ Κράουζε ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι τὰ ἐργατικὰ αὐτὰ Κολλέγια ἐχρησιμοποίουν συμβολικῶς καὶ τὰ ἐργαλεῖα των ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἐκαλλιέργουν καὶ τὴν τέχνην τοῦ συμβολισμοῦ. Καὶ εἰς τοῦτο δὲν σφάλλεται. Ὑπάρχει πράγματι ἀναλογία ἥτις δὲν εἶναι τυχαία.

Τὰ Κολλέγια ἐπεκταθέντα μὲ τὴν προέλασιν τῶν Ρωμαίων μέχρις Ἀγγλίας, ἐγκατέστησαν ἐκεῖ ἀποικίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Eboracum ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐδημιουργήθη κατόπιν ἡ πόλις Γ ι ό ρ κ. Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν κυριαρχοῦσα μεταξὺ τῶν Βρεττανῶν θρησκεία ἦτο ἡ Δρυϊδική. Ἡ ἀνοχὴ δὲ τῶν τότε Παγανιστικῶν θρησκειῶν ὡδήγησεν εἰς μίαν ἁρμονικὴν συγχώνευσιν τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν τῶν Ρωμαίων Οἰκοδόμων μὲ τὰς τῶν Δρυϊδῶν ἱερέων. Ὅταν ἐπεκράτησεν ὁ χριστιανισμός, τὰ Κολλέγια τὸν ἠσπάσθησαν ἐν τέλει. Μὲ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ρωμαίων καὶ τὴν εἰσβολὴν εἰς τὴν χώραν τῶν διαφόρων ἐχθρικῶν καὶ εἰδωλολατρικῶν φυλῶν, τὰ Κολλέγια ἠκολούθησαν τοὺς Βρεττανοὺς χριστιανοὺς καταφυγόντας εἰς τὴν Ἰρλανδίαν καὶ τὴν Σκωτίαν. Ἐντεῦθεν προῆλθεν ἡ γνώμη ὅτι ἡ Σκωτία ὑπῆρξε τὸ ὁρμητήριον ὁπόθεν ὁ χριστιανισμὸς μετεδόθη βραδύτερον καὶ εἰς τοὺς Σάξονας καὶ λοιποὺς εἰσβολεῖς τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὅτι ἡ Σκωτία ὑπῆρξεν ἡ κοιτὶς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Ἀββαείου Κίλουϊνιγκ ὡς κοιτίδος τοῦ νεωτέρου Τεκτονισμοῦ καὶ ἡ παράδοσις τοῦ ἀποκρύφου ὄρους τοῦ Χηρονὲν εἰς τὸ βορειοδυτικὸν τμῆμα τῆς Σκωτίας ὅπου ἱδρύθη ἡ πρώτη Στοὰ τῆς Εὐρώπης. Ἐντεῦθεν ἐπίσης καὶ οἱ Σκωτικοὶ βαθμοὶ οἵτινες σημαντικὸν κατέχουν μέρος εἰς τὸν Φιλοσοφικὸν Τεκτονισμόν. Καὶ ἐντεῦθεν τέλος ὁ τίτλος τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δ.·.. Αἱ Συντεχνίαι τέλος αὗται τῶν Οἰκοδόμων ἐξηπλώθησαν κατὰ τὸν Μεσαίωνα εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐξ αὐτῶν ἀνέκυψεν ὁ Θεωρητικὸς Φιλοσοφικὸς Τεκτονισμὸς ὡς ἀναφέρεται ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος ἔργου καὶ ὡς εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Θεσμοῦ.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι ἡ θεωρία τοῦ Κράουζε περὶ τῆς ἀρχικῆς κοιτίδος τῶν νεωτέρων Τεκτονικῶν Στοῶν, εἶναι ὀρθὴ ὅσον ἀφορᾷ μόνον τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν καὶ τὸν τρόπον ἐργασίας τῶν Στοῶν.

Ὅταν ὅμως ἐξετάσωμεν ἀπὸ ὑψηλοτέρας ἀπόψεως τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ὅπως ὀρθῶς τονίζει καὶ ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ (βιβλ. 1 Τόμος Β' σελ. 872) ὅταν τὸν μελετήσωμεν ὡς ἐπιστήμην συμβολισμοῦ, διδάσκουσαν τὸ μέγα δόγμα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ὕπαρξιν διπλῆς ζωῆς, παρούσης καὶ μελλοντικῆς, τότε εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ προχωρήσωμεν πολὺ πέραν τῶν Ρωμαϊκῶν Κολλεγίων τὰ ὁποῖα εἶναι μόνον Ἐπαγγελματικοὶ Σύνδεσμοι καὶ νὰ φθάσωμεν εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια ὁπόθεν ὁ θεωρητικὸς Τεκτονισμὸς ἔλαβε τὰ δόγματα τὰ ὁποῖα διδάσκει. Εἶναι ἀληθὲς ὅμως ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Κράουζε δὲν παρέλειψε νὰ ἀναφέρῃ τοὺς ἱερεῖς τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀπὸ τοὺς ὁποίους, πιστεύει ὅτι ἕλκουν τὴν καταγωγὴν τὰ Ρωμαϊκὰ Κολλέγια.

Ρωσσία. Κατὰ τὸ 1731 ὁ τότε Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Ἀγγλίας λόρδος Λόβελ διώρισε τὸν λοχαγὸν Τζὼν Φίλιπς Ἐπαρχιακὸν Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Ρωσσίας χωρὶς ὅμως νὰ ὑπάρχουν ἀκόμη ἐκεῖ Τεκτ.·. Στ.·.. Εἰς τὴν Ρωσσίαν εἶχε φθάσῃ τὸ 1728 ὁ Στρατηγὸς λόρδος Τζαίημς Κὴθ καὶ εἶναι πιθανὸν νὰ ἐγκατέστησεν ἐκεῖ Στ.·. τῆς ὁποίας καὶ ἐγένετο Σεβ.·.. Κατὰ τὸ 1740 ὁ λόρδος Κὴθ διωρίσθη Ἐπαρχ.·. Μέγ.·. Διδ.·..

Πάντως εἶναι ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένον ὅτι τὸ 1750 ὑπῆρχον εἰς τὴν Ρωσσίαν λειτουργοῦσαι δύο Στ.·. ἡ τῆς «Σιγῆς» ἐν Ἀν.·. Πετρουπόλεως καὶ τοῦ «Βορείου Ἀστέρος» εἰς τὴν Ρίγαν.

Ὁ Τορὺ ἀναφέρει ὅτι ὁ Τεκτ.·. ἐν Ρωσσίᾳ δὲν ἐσημείωσεν ἀρχικῶς προόδους ἕως ὅτου Αἰκατερίνη ἡ Β' τὸ 1763 ἐκηρύχθη Προστάτις τοῦ Τάγματος. Τὸ 1765 εἰσήχθη ἐν Ρωσσίᾳ τὸ Δ ό γ μ α Μ ε λ ι σ σ η ν ο ῦ (βλ. λ. Μελισσηνοῦ δόγμα), ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου Ἕλληνος, ἐλειτούργουν δὲ συγχρόνως καὶ τὰ Δόγματα Ὑόρκης, Σουηδίας καὶ τὸ τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως. Τὴν 3 Σεπτεμβρίου τοῦ 1776 δώδεκα ἐκ τῶν Στοῶν αὐτῶν ἡνώθησαν καὶ ἐσχημάτισαν τὴν Ἐθνικὴν Μεγ.·. Στ.·..

Ἐπί τινα χρόνον ὁ Τεκτονισμὸς προώδευεν ἐν Ρωσσίᾳ ἕως ὅτου ἡ Αὐτοκράτειρα Αἰκατερίνη ἀνησυχήσασα ἐκ τῆς ἐν Γαλλίᾳ πολιτικῆς καταστάσεως καὶ πεισθεῖσα ὅτι μέλη τινὰ τῶν Στοῶν ἀντετίθεντο πρὸς τὸ καθεστὼς ἀπέσυρε τὴν προστασίαν της. Καίτοι δὲ δὲν διέταξε τὸ κλείσιμον τῶν Στοῶν πολλαὶ ἐξ αὐτῶν διέκοψαν τὰς συνεδριάσεις των, αἱ δὲ συνεχίσασαι τὰς ἐργασίας των ἐτέλουν ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν. Τὸ 1797 ὁ Τσάρος Παῦλος Α' (βλ. λ.) ἀπηγόρευσε τελείως τὰς Τεκτ.·. Στ.·..

Κατὰ τὸ 1803 ὅμως ὁ Γιόχαν Μπαΐμπερ διοικητὴς τῆς Σχολῆς τῶν Δοκίμων Πετρουπόλεως ζητήσας ἀκρόασιν ἀπὸ τὸν Τσάρον τὸν ἔπεισε νὰ ἀνακαλέσῃ τὸ ἀπαγορευτικὸν οὐκάζιον, τὸν ἐμύησε κατόπιν εἰς μίαν Στ.·. καὶ ἐγκαθίδρυσε τελικῶς τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. πασῶν τῶν Ρωσσιῶν ἐκλεγεὶς δικαίως ὁ ἴδιος Μέγ.·. Διδ.·..

Περὶ τὸ 1818 ἐλειτούργει ἐν Ρωσσίᾳ καὶ Ἐπαρχ.·. Μέγα Συμβούλιον ἐργαζόμενον ὑπὸ τὸ Σουηδικὸν Σύστημα.

Ἐν τῷ μεταξὺ λόγῳ ἐσωτερικῶν διαφωνιῶν, εἶχεν ἱδρυθῇ καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. «Ἀστραία» ἔχουσα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της 24 Στ.·.. Μετὰ τὸ τέλος τῶν Ναπολεοντείων πολέμων, ἡ Μεγ.·. αὐτὴ Στ.·. ἐξηπλώθη περισσότερον ἀριθμοῦσα ὑπὸ τὴν αἰγίδα της 40 Στοάς. Ἀλλὰ λόγῳ τῆς Γαλλικῆς ἐπιδράσεως αἱ Στ.·. αὗται ἀνεμίχθησαν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ διελύθησαν κατὰ τὰς ταραχὰς τοῦ Δεκεμβρίου 1825.

Ἀρχομένου τοῦ 20οῦ αἰῶνος ἐσημειώθη ποιά τις ἀναζωογόνησις τῶν Τεκτ.·. εἰς τὴν Ρωσσίαν. Ἐξέχοντες Ρῶσσοι Τέκτονες μυηθέντες ἐν Γαλλίᾳ, ὡς ὁ καθηγητὴς

Μπαζένωφ, ὁ διάσημος ἠλεκτροφυσικὸς Παῦλος Γιαμπλόχκωφ καὶ ἄλλοι ἐπανελθόντες εἰς Ρωσσίαν ἵδρυσαν δύο Στ.·. μίαν εἰς Πετρούπολιν τὸν «Πολικὸν Ἀστέρα» καὶ μίαν εἰς Μόσχαν. Μέχρι τοῦ 1909 εἶχον ἱδρυθῇ καὶ ἄλλαι τέσσαρες Στοαί, λειτουργοῦσαι ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας. Καὶ αἱ Στ.·. ὅμως αὐταὶ ἀνεμιγνύοντο εἰς τὴν πολιτικὴν μὲ σκοπὸν τὴν ἀνατροπὴν τῆς αὐτοκρατορίας. Μέχρι τοῦ 1914 ἡ ὀργάνωσις περιελάμβανε 42 Στοὰς ἀντικανονικῶς ὅμως λειτουργούσας. Λέγεται ὅτι ἡ πρώτη Ἐπανάστασις τοῦ Μαρτίου τοῦ 1917 ἐνεπνεύσθη καὶ ἐνηργήθη ἀπὸ τὰς Στοὰς αὐτάς, τῶν ὁποίων μέλη ἦσαν καὶ ὅλοι οἱ ὑπουργοὶ τῆς Κυβερνήσεως Κερένσκυ.

Μετὰ τὴν Μπολσεβικικὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ κομμουνιστικοῦ δικτατορικοῦ ἐπίσης καθεστῶτος, αἱ Στοαὶ αὐταὶ διελύθησαν, τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν των μετηνάστευσαν εἰς τὴν Δύσιν καὶ ἵδρυσαν Στοὰς ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ὡς καὶ μίαν Στ.·. Τελειοποιήσεως καὶ Περιστύλιον Ροδ.·. † λειτουργοῦν εἰς Ρωσσικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τὴν αἰγίδα Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου συμφώνως πρὸς τὸ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμα. Αἱ Στοαὶ αὐταὶ ἀσχολοῦνται κυρίως μὲ τὰς βαθυτέρας φιλοσοφικὰς ἐννοίας τοῦ Τεκτονισμοῦ. Τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῶν Ρώσσων Τεκτόνων μεταναστῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀντιπροσωπεύει τὸν πυρῆνα τοῦ μέλλοντος Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμ.·. τῆς Ρωσσίας, τὸ ὁποῖον οἱ Ρῶσσοι ἀδελφοὶ πιστεύουν ἀκραδάντως ὅτι θὰ ἱδρυθῇ ὅταν θὰ καταρρεύσῃ τὸ σημερινὸν δικτατορικὸν καθεστώς, τὸ βιαίως ἐπιβληθὲν ἐπὶ τοῦ Ρωσσικοῦ λαοῦ.

Ρωσσίας, Μυστικαὶ Ἑταιρίαι Τὸ 1740 ὁ Σελιβάνωφ ἵδρυσεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παλαιᾶς αἱρέσεως τῶν Χλύστυ τὴν αἵρεσιν τῶν Σκοπτοί. Οἱ Χλύστυ εἶχον ἱδρυθῇ τὸν 17ον αἰῶνα, ὑπὸ ἑνὸς φανατικοῦ χωρικοῦ ὀνόματι Φιλιππώφ. Οἱ Σκοπτοὶ διέπραττον διαφόρους φρικαλεότητας καὶ μεταξὺ ἄλλων καὶ αὐτοακρωτηριασμούς. Ἦσαν πλούσιοι. Ἡ αἵρεσις τῶν Σκοπτοὶ εἶχεν ἐπεκταθῇ καὶ εἰς Βουλγαρίαν.

Ἄλλη Μυστικὴ Ἑταιρία ἦσαν οἱ Μονταινισταί, οἱ ὁποῖοι διεκήρυττον ὅτι εἶχον ἕνα «ζῶντα Χριστόν», μία «ζῶσαν Μητέρα τοῦ Θεοῦ», ἕνα «ζῶν Ἅγιον Πνεῦμα», καὶ δώδεκα ζῶντας Ἀποστόλους. Αἱ τελεταί των ἦσαν περίεργοι καὶ εἶχον ποιάν τινα ὁμοιότητα μὲ τινὰς τελετὰς Τεκτονικάς. Εἰς τὴν Ρωσίαν ἄλλοτε ἐλειτούργει καὶ Δόγμα Μαρτινιστῶν.

Σ

Σ. Τὸ 18ον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου. Τὸ Ἑβραϊκὸν ἀντίστοιχον εἶναι τὸ Σάμεχ. Ἡ ἀριθμητική του ἀξία εἶναι 200.

Σαβαϊσμός. Ἡ λατρεία τοῦ Ἡλίου, τῆς Σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων. Ἠσκεῖτο εἰς τὴν Περσίαν, τὴν Χαλδαίαν, τὰς Ἰνδίας καὶ ἄλλας χώρας τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τοὺς πρώτους ἱστορικοὺς χρόνους καὶ πρὸ αὐτῶν.

Σαβαώθ. Ἑβραϊκὴ λέξις σημαίνουσα τὸν Ὕψιστον καὶ ἀπαντωμένη εἰς τὰ προφητικὰ βιβλία τῆς Παλ. Διαθήκης καὶ ἰδίως τὸν Ἠσαΐαν, τὸν Ἱερεμίαν καὶ τὸν Ζαχαρίαν. Εἰς τὴν Πεντάτευχον ὅμως ἡ λέξις αὐτὴ δὲν ἀπαντᾶται.

Σαββᾶ, Βασίλισσα τοῦ. Εἰς τὰ βιβλία τῶν «Βασιλειῶν» καὶ τῶν «Χρονικῶν» τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γράφεται ὅτι ὅταν ἡ Βασίλισσα τοῦ Σαββᾶ ἤκουσε περὶ τῆς φήμης τοῦ Σολομῶντος καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἦλθε πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ μὲ αἰνίγματα. Τὸ Σαββᾶ ἢ Σεββᾶ ὑποτίθεται ὅτι ἦτο ἐπαρχία τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας, νοτίως τῶν Ἱεροσολύμων. Ἡ Βασίλισσα τοῦ μέρους αὐτοῦ οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ἀναφέρεται εἰς τὴν Π. Διαθήκην. Οἱ Ἑβραῖοι ὅμως καὶ οἱ Ἄραβες, οἱ ὁποῖοι τῆς ἔδωσαν τὸ ὄνομα Β α λ κ ί ς, ἀναφέρουν πολλὰς περὶ αὐτῆς παραδόσεις. Ἡ Τεκτονικὴ περὶ αὐτῆς παράδοσις εὑρίσκεται εἰς τὸν 6ον τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος ὑπὸ τὰς λέξεις «Σημεῖον θαυμασμοῦ».

Ἀβησσυνιακὴ παράδοσις ἀνάγει εἰς τὴν Βασίλισσαν Σαββᾶ τὴν ὁποίαν ὀνομάζει Μ α κ έ δ α τὴν καταγωγὴν τῆς βασιλευούσης δυναστείας τῆς Ἀβησσυνίας, ἥτις βασιλεύει καὶ σήμερον εἰς τὴν χώραν ἀριθμοῦσα ἔκτοτε 91 βασιλεῖς.

Πάντως δὲν ἔχει καταστῆ δυνατὴ μέχρι τοῦδε ἡ ἐξακρίβωσις τῆς θέσεως ὅπου εὑρίσκετο τὸ βασίλειον Σαββᾶ. Βάσει ὅμως ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀρχαιολογικῶν εὑρημάτων, τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι τὸ βασίλειον αὐτὸ ἢ ἕν τμῆμα του τοὐλάχιστον εὑρίσκεται εἰς τὴν χώραν Μάεν, ὅπου σήμερον ἡ Ὑεμένη. Ἡ πρωτεύουσά της ἦτο κτισμένη ὡς φωλεὰ ἀετῶν εἰς τὰς κλυτεῖς ἑνὸς βραχώδους ὀροπεδίου ὕψους δύο χιλιάδων μέτρων ὑπεράνω τῆς ἀπεράντου ἐρήμου. Αἱ βασίλισσαι δὲν ἦσαν σπάνιαι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀραβίας. Διεδέχοντο μάλιστα ἡ μία τὴν ἄλλην κληρονομικῷ δικαιώματι, οἱ δὲ σύζυγοί των ἦσαν ἁπλοῖ βοηθοί των.

Σαββὰλ ἢ Σαμπάλ. Ἑβραϊκὴ λέξις σημαίνουσα βάρος. Εἶναι ἀναγεγραμμένη εἰς τὴν 6ην βαθμίδα τῆς μυστικῆς κλίμακος τοῦ Καδὼς τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος.

Σαγχονιάθων (Sanchoniaton). Ἱερεὺς τῆς Τύρου ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν Sylvain Bailly ἔζησε περὶ τὸ ἔτος 2200 π. Χ. Ἀπὸ αὐτὸν προέρχεται ἀπόσπασμα διασωθὲν μέχρις ἡμῶν τῆς κοσμογονικῆς θεωρίας τῶν Φοινίκων. Ἀρχικῶς εἶχον ἐκφρασθῆ ἀμφιβολίαι περὶ τῆς αὐθεντικότητος τοῦ ἀποσπάσματος αὐτοῦ τὸ ὁποῖον ἐχαρακτηρίσθη ἀπόκρυφον παρὰ τὴν βεβαίωσιν τῶν δύο συγγραφέων, τοῦ Φίλωνος καὶ τοῦ Εὐσεβίου οἵτινες τὸ μετέφρασαν ἐκ τῆς φοινικικῆς καὶ τὸ μετέδωσαν μέχρις ἡμῶν.

Τόσον ὅμως ὁ Bunsen ὅσον καὶ ὁ Ρενὰν ἀνεγνώρισαν ὅτι τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ τοῦ Σαγχονιάθονος εἶναι ἀρχαιότατον καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀμφισβητηθῆ ἡ ἀρχαιολογική του ἀξία. Ὁ Σαγχονιάθων εἰς τὰ «Φοινικικά» του εἶχε συγκεντρώση ὅλας τὰς περιγραφὰς τὰς ἀφορώσας τὴν θρησκείαν τῶν Φοινίκων τὰς περιεχομένας εἰς ἐπίσημα ἔγγραφα εὑρισκόμενα εἰς τὰ ἀρχεῖα ἀρχαίων φοινικικῶν πόλεων.

Ὁ ἀποκρυφιστὴς H. M. de Campigny ἀσχολούμενος μὲ τὸ θέμα αὐτὸ «Les traditions et doctrines ésotériques» (σελ. 52—54) γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὡς γνωστὸν αἱ Φοινικικαὶ πόλεις ἐξετείνοντο πέραν τῆς κυρίως Φοινίκης καὶ πέραν ἀκόμη τοῦ μεσογειακοῦ κόσμου, ἀφοῦ εἶχον ὑπερβῆ καὶ τὰς στήλας τοῦ Ἡρακλέους ἱδρύοντες ἀποικίας εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ μέχρι τοῦ Περοὺ ἀκόμη ὅπου πρέπει νὰ τοποθετήσωμεν τὴν μυστηριώδη πόλιν Ὀφὶρ ὁπόθεν ὁ Χιρὰμ ἔφερεν εἰς τὸν Σολομῶντα τὸν χρυσὸν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ. Κατὰ τὸν Φίλωνα ὁ Σαγχονιάθων ἦτο σοφὸς ἀνὴρ καὶ μεγάλης πείρας, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὴν ἱστορίαν ὅλων τῶν λαῶν. Καὶ εἶχεν ἐρευνήση ὅλα τὰ γραφόμενα τοῦ Θότ, ὅστις ὡς ἐφευρέτης τῶν γραμμάτων καὶ τῆς γραφῆς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἱστορικός. Τὸ κοσμογονικὸν λοιπὸν ἀπόσπασμα, τὸ μεταφρασθὲν ἀπὸ τὸν Φίλωνα, ἦτο ἂν πιστεύσῃ τις τὸν συγγραφέα του, μετάφρασις ἑνὸς ἄλλου κατὰ πολὺ ἀρχαιοτέρου κειμένου, παλαιοτέρου τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἔργον τοῦ Θότ, γραμματέως τῶν Θεῶν. Ἰδοὺ τώρα καὶ τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ κοσμογονικοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Σαγχονιάθονος, τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς θὰ κινήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν Τεκτόνων σπουδαστῶν.

«Ἐν ἀρχῇ ἦτο τὸ χάος καὶ τὸ χάος ἦτο πλῆρες σκότους καὶ τεταραγμένον καὶ τὸ πνεῦμα ἐπέπλεε τοῦ χάους. Καὶ τὸ χάος ἦτο ἀτέρμον ἐπὶ αἰῶνας αἰώνων. Ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα ἠγάπησε τὰ ἰδιά του συστατικὰ καὶ ἐδημιουργήθη μῖγμα καὶ τὸ μῖγμα αὐτὸ ἐκλήθη πόθος. Ὁ πόθος αὐτὸς ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ ἥτις ἐδημιούργησε τὰ πάντα. Τὸ Πνεῦμα καὶ τὸ Χάος ἀνεμίχθησαν καὶ ἐγεννήθη τὸ Μὸτ (ἰλὺς) καὶ ἀπὸ τὸ Μὸτ ἐξῆλθε πᾶν σπέρμα δημιουργίας, καὶ τὸ Μὸτ ὑπῆρξεν ὁ πατὴρ πάντων. Τὸ Μὸτ εἶχε σχῆμα ᾠοῦ. Καὶ ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, οἱ ἀστέρες καὶ οἱ μεγάλοι ἀστερισμοὶ ἔλαμψαν εἰς τὸ στερέωμα. Ἐγεννήθησαν ζῶντα ὄντα στερούμενα αἰσθήματος καὶ ἀπὸ τὰ ὄντα αὐτὰ ἐγεννήθησαν ἄλλα προικισμένα μὲ ἀντίληψιν. Ἡ ἔκρηξις τῶν κεραυνῶν εἰς τὸν ἀγῶνα μεταξὺ τῶν στοιχείων ποὺ ἤρχισαν νὰ χωρίζωνται, ἀφύπνισε τὰ ὄντα αὐτὰ σὰν ἀπὸ ὄνειρον καὶ τότε τὰ ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα ἤρχισαν νὰ κινοῦνται καὶ νὰ ἀναζητοῦνται μεταξύ των εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν».

Εἶναι καταπληκτικὴ ἡ ὁμοιότης τῆς κοσμογονικῆς αὐτῆς θεωρίας τοῦ Σαγχονιάθονος μὲ τὰς σχετικὰς περὶ γενέσεως τῶν κόσμων θεωρίας τῶν κατόπιν θρησκειῶν καὶ ὄχι μόνον τῆς Παλ. Διαθήκης τῶν Ἑβραίων.

Τὸ ἴδιον ἀφηγεῖται ὁ Ἡσίοδος περὶ γονιμοποιήσεως τοῦ Χάους, πρωταρχικῆς οὐσίας ἀπὸ τὸν Ἔρωτα.

Τὸ αὐτὸ διεκήρυξαν καὶ οἱ Βαβυλώνιοι, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Ἰνδοί. Εἶναι ἡ Μεγάλη Μητρικὴ Παράδοσις τὴν ὁποίαν μᾶς διέσωσεν ὁ Σαγχονιάθων.

Σαδδουκαῖοι. Ἑβραϊκὴ θρησκευτικὴ αἵρεσις ἀποκληθεῖσα οὕτω ἀπὸ τὸν ἱδρυτήν της Σαντόκ, ζήσαντα περὶ τὸ 250 π. Χ. Οἱ Σαδδουκαῖοι ἠρνοῦντο τὴν ἀνάστασιν, τὴν μελλοντικὴν ζωὴν καὶ τὴν ὕπαρξιν ἀγγέλων. Ἀντίθετος ὡς πρὸς τὰς θεωρίας των αἵρεσις ἦτο ἡ τῶν Φαρισαίων. Ὁ Ἰησοῦς κατεδίκασε εἰς τὴν διδασκαλίαν του καὶ τὰς δύο αὐτὰς αἱρέσεις, ἐνῶ ἀντιθέτως οὐδαμοῦ φέρεται ἐκφραζόμενος ἐναντίον τῶν Ἐ σ σ α ί ω ν, τῆς ἄλλης αὐτῆς Ἑβραϊκῆς αἱρέσεως ἥτις εἶχε πλείστας ὅσας ὁμοιότητας μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Αὐτὸ ἀποτελεῖ καὶ ἓν τῶν βασικῶν ἐπιχειρημάτων ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτο Ἐσσαῖος καὶ μάλιστα ἀρχηγός των κατὰ τὸν Συρέ.

Σαῖγερ, *Ἀντώνιος* (Sayer). Ὁ πρῶτος Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας ἐκλεγεὶς τὸ 1717. Τὸ ἑπόμενον ἔτος τὸν διεδέχθη ὁ Τζῶρτζ Παϊὺν. Ὁ Σαῖγερ ἀπεβίωσε τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1742.

Σαὶν Βικτώρ, *Λουδοβίκος κτέ* (Louis Guillemin de Saint Victor) Γάλλος Τέκτων συγγραφεὺς ἐκδόσας τὸ 1781 ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Π ο λ ύ τ ι μ ο ς Σ υ λ λ ο γ ὴ Ἀ δ ω ν ι ρ α μ ι κ ο ῦ Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ» (Recueil Précieux de la Maçonnerie Adoniramique). Τὸ βιβλίον αὐτὸ περιέχει τὰς ὁδηγίας διὰ τοὺς τέσσαρας πρώτους βαθμοὺς τοῦ Ἀ δ ω ν ι ρ α μ ι κ ο ῦ Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ (βλ. λ.). Τὸ 1787 ἐξεδόθη καὶ ἡ συνέχεια περιέχουσα τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς τοῦ Δόγματος.

Ἐὰν ὁ Σαὶν Βικτὼρ δὲν ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Δόγματος τούτου, ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως ὁ μεταρρυθμιστής του ὁ ὁποῖος διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν προσπαθειῶν του συνέτεινεν εἰς τὴν μεγάλην διάδοσίν του κατὰ τὴν ἐποχήν του. Ὁ Σαὶν Βικτὼρ συνέγραψε βραδύτερον καὶ τὴν «Κ α τ α γ ω γ ὴ ν τ ο ῦ Ἀ δ ω ν ι ρ α μ ι κ ο ῦ Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ» ὅπου ἀνάγει τὴν πηγὴν τῆς Τεκτονικῆς Μυήσεως εἰς τὰ Μυστήρια τοῦ Αἰγυπτιακοῦ κλήρου.

Σαὶντ Κλαίρ, *Γουλιέλμος τοῦ Ρόσλιν* (Saint Clair, William of Roslyn). Ὁ πρῶτος Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Σκωτίας ἐκλεγεὶς τὸ 1736 ὅταν ἱδρύθη ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας.

Πολλαὶ συζητήσεις διεξήχθησαν ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν δύο παλαιῶν χειρογράφων, γνωστῶν ὡς «Καταστατικοὶ Χάρται Σαὶντ Κλαίρ» τῶν ἐτῶν 1601 καὶ 1628 κατὰ τοὺς ὁποίους οἱ ἐπαγγελματίαι Τέκτονες τῆς Σκωτίας ἀπένειμαν εἰς τὴν οἰκογένειαν Σαὶντ Κλαὶρ τοῦ Ρόσλιν τὸν τίτλον τοῦ Πάτρωνος καὶ Προστάτου τῆς Τέχνης. Ὁ κατὰ τὸ 1736 ἐκλεγεὶς Μεγ.·. Διδ.·. Οὐΐλλιαμ Σαὶντ Κλαὶρ παρητήθη ἐπισήμως πάσης ἀξιώσεως τοῦ τίτλου αὐτοῦ.

Εἶναι ἐν τούτοις ἀληθὲς ὅτι ἡ οἰκογένεια Σαὶντ Κλαὶρ συνδέεται μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Σκωτίᾳ. Τὸ 1441 ὁ Βασιλεὺς Ἰάκωβος Β' διώρισε τὸν Γουλιέλμον Σαὶντ Κλαίρ, κόμητα τοῦ Ὄρκνεϋ καὶ τοῦ Καῖθνες, Πάτρωνα καὶ Προστάτην τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων τῆς Σκωτίας, μὲ κληρονομικὰ δικαιώματα μεταβιβάσεως τοῦ τίτλου. Τοῦτο καὶ ἐγένετο. Ἀλλ' ὅταν τὸ 1736 ἐξελέγη Μεγ.·. Διδ.·. ὁ Γουλιέλμος Σαὶντ Κλαὶρ τοῦ Ρόσλιν στερούμενος διαδόχου συνεκάλεσε τὰ μέλη τῶν Στοῶν τοῦ Ἐδιμβούργου εἰς τὰ ὁποῖα καὶ ἀνέπτυξεν ὅτι θὰ ἦτο προτιμότερον διὰ τὸν Θεσμόν, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ ἐκλέγουν τὸν Μεγ.·. Διδ.·.. Ἐγκριθείσης τῆς προτάσεώς του συνεκλήθησαν αἱ ἀντιπροσωπεῖαι ὅλων τῶν ἐν Σκωτίᾳ Στοῶν ὅπως προβοῦν εἰς τὴν ἐκλογὴν Μεγ.·. Διδ.·.. Εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης ἐξέλεξαν τὸν Οὐΐλλιαμ Σαὶντ Κλαὶρ τοῦ Ρόσλιν ὅστις ὅμως διετήρησε τὸ ἀξίωμα ἐπὶ ἓν ἔτος. Τὸν διεδέχθη ἐκλεγεὶς κατόπιν ὁ Κόμις τοῦ Κρόμαρτυ.

Σαὶν Μαρτέν, *Λουδοβίκος Κλαύδιος* (Saint Martin). Διάσημος ἀποκρυφιστὴς Τέκτων τοῦ 18ου αἰῶνος ἱδρυτὴς τοῦ Δόγματος τοῦ Μαρτινισμοῦ (βλ. λ.). Ἐγεννήθη εἰς Ἀμπινὰζ τῆς Γαλλίας τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1743. Νέος ἐσημείωσεν ἐπιτυχίας εἰς τὰς σπουδάς του, γενόμενος κάτοχος πολλῶν ἀρχαίων καὶ νέων γλωσσῶν. Μετὰ τὰς σπουδάς του κατετάγη εἰς τὸν στρατόν, ἀκολουθῶν τὴν οἰκογενειακήν του παράδοσιν. Ἀπεσύρθη ὅμως μετὰ ἑξαετίαν καὶ ἐπεδόθη εἰς μεταφυσικὰς μελέτας, ταξιδεύσας εἰς Ἑλβετίαν, Γερμανίαν, Ἀγγλίαν, Ἰταλίαν καὶ τελικῶς ἐγκατεστάθη εἰς Λυών. Ἐκεῖ ἐπὶ τριετίαν ἀπεσύρθη συνεχίζων τὰς φιλοσοφικάς του μελέτας. Ἐπανῆλθε κατόπιν εἰς Παρισίους, ὅπου ἀσυγκίνητος πρὸ τῶν ταραχῶν καὶ τῶν γεγονότων τῆς ἐπαναστάσεως, ἐξηκολούθησε κατὰ μόνας τὰς θεοσοφικάς του μελέτας. Ἑλκυσθεὶς ἀπὸ τὰ μυστικὰ συστήματα τοῦ Μπαῖμε καὶ τοῦ Σβέντεμποργκ κατέστη καὶ ὁ ἴδιος ἀποκρυφιστὴς καὶ προσήλκυσε περὶ αὐτὸν πλῆθος ὀπαδῶν οἱ ὁποῖοι ἀπελάμβανον τὴν διδασκαλίαν του.

Τὸ 1775 ἐξεδόθη τὸ πρῶτον καὶ σημαντικώτερον ἔργον του «Π ε ρ ὶ τ ῶ ν σ φ α λ μ ά τ ω ν κ α ὶ τ ῆ ς Ἀ λ η θ ε ί α ς ἢ ο ἱ Ἄ ν θ ρ ω π ο ι ἐ π α ν ε ρ χ ό μ ε ν ο ι ε ἰ ς π α γ κ ό σ μ ι ο ν ἀ ρ χ ὴ ν τ ῆ ς ἐ π ι σ τ ή μ η ς».

Τὸ ἔργον αὐτὸ τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ὁλόκληρον τὴν ἰδεολογίαν τοῦ Σαὶν Μαρτέν, ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Ὁ Ἄ γ ν ω σ τ ο ς Φ ι λ ό σ ο φ ο ς» μὲ τὸ ὁποῖον καὶ ἀπεκαλεῖτο ἔκτοτε ὁ σοφὸς ἀποκρυφιστής. Μὲ τὸ ἔργον του αὐτὸ ὁ Γάλλος φιλόσοφος ἀπεκλήθη ὁ Κάντ τῆς Γαλλίας. Τὸ σύγγραμμά του ἀπετέλεσε τὸν κώδικα τοῦ Δόγματος τῶν Φιλαλήθων ὡς καὶ τοῦ Τάγματος τῶν Μεμυημένων Ἱπποτῶν καὶ Ἀδελφῶν τῆς Ἀσίας, τῶν ὁποίων τὸ σύστημα εἶναι σύνθεσις θεοσοφίας καὶ μυστικισμοῦ.

Ὁ Σαὶν Μαρτὲν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Τεκτονικοῦ του σταδίου, ἀφωσιώθη εἰς τὸν Μ α ρ τ ι ν ὲ ζ Π α σ κ ο υ α λ ὶ (βλ. λ.) τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν εἷς τῶν ἐπιφανεστέρων ὀπαδῶν. Βραδύτερον ὅμως ἐζήτησε νὰ μεταρρυθμίσῃ τὸ σύστημα τοῦ Πασκουαλὶ καὶ ἵδρυσε τὸ «Μ ε τ α ρ ρ υ θ μ ι σ μ έ ν ο ν Δ ό γ μ α» τὸ ὁποῖον ὅμως εἶναι καλύτερον γνωστὸν ὡς τὸ Δ ό γ μ α τ ο ῦ Μ α ρ τ ι ν ι σ μ ο ῦ, ἀποτελούμενον ἀπὸ 10 βαθμούς. Βραδύτερον τὸ δόγμα αὐτὸ μεταρρυθμισθὲν καὶ πάλιν περιωρίσθη εἰς 7 βαθμοὺς καὶ εἰσήχθη εἰς Στοὰς τῆς Γερμανίας ὑπὸ τὸν τίτλον «Μ ε τ α ρ ρ υ θ μ ι σ μ έ ν ο ν Σ κ ω τ ι κ ὸ ν δ ό γ μ α τ ο ῦ Σ α ὶ ν Μ α ρ τ έ ν».

Αἱ ἀποκρυφιστικαὶ θεωρίαι τοῦ Σαὶν Μαρτὲν εἰσήχθη σαν καὶ εἰς τὰς Τεκτ.·. Στ.·. τῆς Ρωσσίας καὶ ταχέως διεδόθησαν. Αἱ Μαρτινιστικαὶ Στ.·. τῆς Ρωσσίας διεκρίθησαν ὄχι μόνον διὰ τὸ Τεκτονικὸν καὶ θρησκευτικόν των πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐμπράγματον ἐφαρμογὴν τῶν ἀρχῶν τῆς φιλανθρωπίας. Ἀνεξαρτήτως τῶν διαφωνιῶν, τὰς ὁποίας μερικοὶ ἀντέταξαν κατὰ τῶν μυστικῶν θεωριῶν τοῦ Σαὶν Μαρτέν, ἀναγνωρίζεται παρὰ πάντων ὅτι πραγματικὸς ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῶν προσπαθειῶν του ἦτο ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὰς Στοὰς τῆς Γαλλίας πνεύματος ἁγνῆς θρησκείας. Ὡς ἰδιώτης ὁ σοφὸς Τέκτων διδάσκαλος διεκρίνετο διὰ τὸν γλυκύτατον χαρακτῆρα του, τοὺς εὐγενεῖς τρόπους του, τὴν τεραστίαν μόρφωσίν του καὶ τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας του.

Παραμένει δὲ ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐὰν αἱ κατὰ τόπους Τεκτονικαὶ Δυνάμεις καὶ τὰ διάφορα Δόγματα ἠκολούθουν εἰς τὰς ἐργασίας των τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰς μελέτας τῶν Μαρτινιστῶν, ὁ Τεκτονισμὸς δὲν θὰ ἐκινδύνευε νὰ μετατραπῇ εἰς βέβηλον ὀργάνωσιν οὐδεμίαν ἔχουσαν σχέσιν μὲ τὰ ὑψηλότερα ἰδεώδη διὰ τὰ ὁποῖα συνεστήθη, διαδεχθεὶς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια.

Σακτί. Ἡ θηλεία ἐνέργεια τοῦ Βράχμα, τοῦ Βισνοῦ καὶ ἰδίως τοῦ Σίβα. Ἡ λάγνος αὐτὴ λατρεία περιέχεται εἰς τὴν Τάντρα (ὄργανον πίστεως), ἔργον σανσκριτικόν, θεωρούμενον ὑπὸ πολλῶν ὡς ἡ πέμπτη Βέδα.

Σαλὰχ - ἐντ - Ντὶν ἢ *Σαλαντίν*. Ὁ γνωστὸς Σουλτάνος Αἰγύπτου καὶ Συρίας κατὰ τὴν ἐποχὴν Ριχάρδου τοῦ Λεοντοκάρδου ὑπὸ τοῦ ὁποίου καὶ ἐνικήθη. Ἰδιάζουσα μορφὴ εἰς δύο ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·., διδάσκουσα τὴν παγκοσμιότητα τοῦ Θεσμοῦ.

Ὁ ἀδ.·. Λέσσιγκ εἰς τὸ δραματικόν του ποίημα «Ν ά θ α ν ὁ Σ ο φ ό ς» παρουσιάζει ὅμοιον χαρακτῆρα ἐν τῷ προσώπῳ ἑνὸς Ἀνατολίτου Μονάρχου διὰ νὰ ἐξάρῃ τὴν Τεκτονικὴν ἀνοχήν.

Σαλίξ. Σημαντικὴ λέξις εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς ἐπινοηθεῖσα τὸ πρῶτον διὰ τὸ σύστημα τοῦ Συμβουλίου τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως καὶ μεταφερθεῖσα

κατόπιν εἰς τὸ 'Α.·. καὶ 'Απ.·. Σκ.·. Δ.·.. Τὰ παλαιὰ Γαλλικὰ τυπικὰ ἀναφέρουν ὅτι παράγεται ἀπὸ τὰ ἀρχικὰ μέρους μιᾶς φράσεως καὶ δὲν ἔχει ἄλλην σημασίαν.

Σαλσὲτ (Salsette). Νῆσος εἰς τὸν κόλπον τῆς Βομβάης, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχουν καταπληκτικὰ σπήλαια ἐκσκαφέντα ἐντὸς τῶν βραχωδῶν ὑψωμάτων τῆς νήσου. Τὰ σπήλαια τῆς Σαλσὲτ ἐχρησίμευον διὰ τὰς μυήσεις εἰς τὰ 'Αρχαῖα Μυστήρια τῶν 'Ινδιῶν.

Σαμαρεῖται. Οὗτοι ἦσαν ἀρχικῶς οἱ ἀπόγονοι μιᾶς τῶν δέκα στασιασασῶν φυλῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐκλέξει τὴν Σαμάρειαν ὡς μητρόπολίν των. Βραδύτερον οἱ Σαμαρεῖται κατεκτήθησαν ἀπὸ τοὺς 'Ασσυρίους, τὸ πλεῖστον δὲ μέρος αὐτῶν ἀπήχθησαν αἰχμάλωτοι. Ὁ 'Ασσύριος βασιλεὺς Σαλμανισὲρ ἐγκατέστησε κατόπιν εἰς τὰ μέρη των ἀποίκους ἀπὸ τὴν Βαβυλῶνα, τὴν "Αβα, τὸ Χαμὰθ καὶ ἄλλα μέρη. Οἱ ἄποικοι αὐτοὶ προσέλαβον τὸ ὄνομα τῶν Σαμαρειτῶν. Εἶχον φυσικὰ κομίσει μαζί των τὴν εἰδωλολατρικὴν πίστιν των καὶ τοὺς θεούς των καὶ διὰ τοῦτο ἐμισοῦντο ἀπὸ τοὺς 'Εβραίους, οἱ ὁποῖοι τοὺς ἀπηχθάνοντο. Βαθμηδὸν μετετράπησαν εἰς 'Εβραϊκὴν αἵρεσιν καὶ ἐπὶ μακρὸν διέμενον εἰς Νεάπολιν τῆς Παλαιστίνης ἕως ὅτου βαθμηδὸν ἐξηφανίσθησαν ἀπορροφηθέντες ἀπὸ τοὺς 'Εβραίους.

Σαμοθράκης Μυστήρια. Οὕτω καλοῦνται ἐνίοτε τὰ Καβείρια Μυστήρια, διότι κύριος τόπος τῆς τελέσεώς των ἦτο ἡ νῆσος Σαμοθράκη. Ὁ Βολταῖρος εἰς τὸ «Λ ε ξ ι κ ὸ ν τ ῆ ς Φ ι λ ο σ ο φ ί α ς» γράφει: «Διερωτῶμαι τίνες ἦσαν οἱ 'Ιεροφάνται αὐτοί, οἱ ἅγιοι αὐτοὶ Τέκτονες, οἱ ὁποῖοι ἐτέλουν τὰ 'Αρχαῖα Μυστήρια τῆς Σαμοθράκης καὶ πόθεν προήρχοντο αὐτοὶ καὶ οἱ θεοί των οἱ Κάβειροι» (βλ. Καβείρια Μυστήρια).

Σανχεντρὶμ (Sanhedrim). Τὸ 'Ανώτατον Δικαστήριον παρὰ τοῖς 'Εβραίοις ἀποτελούμενον ἀπὸ 72 μέλη μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν 'Αρχιερέα. 'Υποτίθεται ὅτι τὸ ἵδρυσεν ὁ Μωϋσῆς. Τὸ δωμάτιον ὅπου συνεδρίαζε τὸ Σανχεντρὶμ ἦτο κυκλικόν, τὸ ἥμισυ δὲ αὐτοῦ ἦτο κτισμένον ἔξω τοῦ Ναοῦ καὶ τὸ ἥμισυ ἐντὸς αὐτοῦ. Τὸ δεύτερον αὐτὸ τμῆμα ἦτο ἐκεῖνο ὅπου ἐκάθηντο οἱ δικασταί.

Κατὰ τὸ 'Αγγλικὸν Δόγμα τῆς Βασ.·. 'Αψ.·. ἕκαστον Περιστύλιον Βασ.·. 'Αψ.·. ἀντιπροσωπεύει τὸ Σανχεντρὶμ καὶ διὰ τοῦτο τὰ μέλη του κατὰ κανόνα δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 72 καίτοι δυνατὸν νὰ εἶναι ὀλιγώτερα.

Ὁ Μάκεϋ θεωρεῖ ἐσφαλμένην τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν καὶ ὀνομασίαν, διότι, ὡς λέγει, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ 'Ιεροβοάμ δὲν ὑπῆρχε δικαστήριον Σανχεντρίμ. Τὸ μέρος τοῦ Ναοῦ ὅπου συνήρχετο τὸ Σανχεντρὶμ ἐκαλεῖτο Γαββαθᾶ.

Σαστανιὲ *Βενέδικτος* (Chastanier). Γάλλος χειροῦργος ἰατρὸς καὶ Τέκτων, ὁ ὁποῖος εἰσήγαγεν εἰς τὴν 'Αγγλίαν τὸ 1767 τροποποίησιν τοῦ Δόγματος τοῦ Περνεττὺ (βλ. λ.) ἐξ ἐννέα βαθμῶν καὶ ἵδρυσεν ἐν Λονδίνῳ Στοὰν ὑπὸ τὸν τίτλον «Π ε φ ω τ ι σ μ έ ν ο ι Θ ε ο σ ο φ ι σ τ α ί». Καθ' ἃ ὅμως γράφει ὁ Λένιγκ, ἡ Στοὰ αὕτη ταχέως ἐγκατέλειψε τὴν Τεκτονικὴν μορφήν της καὶ μετετράπη εἰς καθαρῶς θεοσοφικὴν πρὸς τὸν σκοπὸν διαδόσεως τοῦ θρησκευτικοῦ συστήματος τοῦ Σβέντενμποργκ (βλ. λ.).

Εἰς τὸ ἔργον του «Ἡ ζ ω ὴ τ ο ῦ 'Ε μ μ α ν ο υ ὴ λ Σ β έ ν τ ε ν μ π ο ρ γ» (Λονδῖνον 1868) περιγράφει τὴν Θεοσοφικὴν αὐτὴν 'Εταιρίαν. Εἶχεν ἱδρυθῆ τὸ 1784 καὶ συνήρχετο ἑκάστην Κυριακὴν καὶ Πέμπτην πρὸς συζήτησιν τῶν θεολογικῶν ἔργων τοῦ Σβέντενμποργκ.

Ἡ Στοὰ τὴν ὁποίαν ἵδρυσεν ὁ Σαστανιὲ εἰς Λονδῖνον περιελάμβανε τοὺς ἀκολούθους 9 βαθμούς:

1, 2 καὶ 3. Συμβολικοὶ βαθμοί. 4, Θεόσοφος μαθητής, 5 Θεόσοφος 'Εταῖρος, 6 Θεόσοφος Διδάσκαλος, 7 "Εξοχος Σκῶτος Τέκτων, 8 Κυανοῦς 'Αδ.·., 9 'Ερυθρὸς 'Αδ.·..

Σβάστικα ἢ Σβαστική (Swastika). Τὸ ἀρχαιότερον καὶ τὸ πλέον παγκόσμιον σύμβολον τοῦ ὁποίου ἀγνοεῖται ἡ προέλευσις. Πλεῖστοι Τέκτονες παλαιοὶ καὶ ἰδίως ὁ Κόμης Γκομπλὲ Ντ' 'Αλβιελὰ ἠσχολήθησαν μὲ αὐτό, ὁ τελευταῖος δὲ συνήγαγε τὸ συμπέρασμα ὅτι κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ νὰ φανερώνῃ εἴτε τὰ τέσσαρα κύρια σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος εἴτε ἄλλο τι χρήσιμον διὰ τοὺς ναυτιλλομένους.

Τὸ γεγονὸς εἶναι ὅτι ἡ σβάστικα εἰς τὰς 'Ινδίας ἐσήμαινε τὴν καλὴν τύχην καὶ ἦτο τὸ σύμβολον τῆς εὐτυχίας. Ἡ λέξις εἶναι σανσκριτική. Εἰς τὴν 'Ελληνικὴν ἔχει μεταφρασθῆ τ ε τ ρ ά γ α μ μ α, διότι ἔχει σχῆμα τεσσάρων κεφαλαίων Γ ἡνωμένων εἰς τὴν βάσιν των καὶ σχηματιζόντων τὸ σχῆμα σταυροῦ.

Εἶναι περίεργον ὅτι τὸ ἀρχαιότατον αὐτὸ σύμβολον δὲν εὑρίσκεται μόνον εἰς τὴν 'Ανατολὴν ὅπου πράγματι συναντᾶται καὶ εἰς τὰς 'Ινδίας καὶ εἰς τὴν Κίναν καὶ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, τὸ Τουρκεστάν, τὴν Μογγολίαν, ἀλλὰ ἐκεῖθεν μετεδόθη καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν 'Ιταλίαν, τὴν 'Ελλάδα καὶ ἀκολούθως καὶ τὰς Σκανδιναυϊκὰς χώρας. 'Ανευρίσκεται ἀκόμη καὶ εἰς τὴν πρὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου 'Αμερικὴν διαδοθὲν προφανῶς ἀπὸ τὴν "Απω 'Ανατολὴν εἰς τοὺς 'Ερυθροδέρμους 'Ινδούς. Ὁ Σλῆμαν ἀνεῦρε τὸ σύμβολον καὶ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Τροίας. 'Ανευρίσκεται καὶ εἰς παλαιὰ ἀγγεῖα ὡς θρησκευτικὸν σύμβολον εἰς τὴν Κύπρον, τὴν Ρόδον, τὴν Κρήτην καὶ τὴν Δυτικὴν 'Ελλάδα ὡς καὶ εἰς τὴν 'Ιταλίαν κατὰ τὴν 'Ετρουσκικὴν περίοδον.

Ἡ ἀκριβὴς θρησκευτικὴ σημασία τοῦ συμβόλου αὐτοῦ παραμένει ἀκόμη ἀνεξιχνίαστος. Καὶ θὰ εἶχεν ἴσως λησμονηθῆ τελείως ἐὰν οἱ Χιτλερικοὶ εἰς τὴν Γερμανίαν δὲν τὸ υἱοθέτουν ὡς σύμβολόν των δι' ἀνεξιχνιάστους λόγους.

Τὸ βεβαιότερον εἶναι ὅτι ὁ συμβολισμός του σχετίζεται μὲ τὸν σταυρὸν ὄχι βεβαίως τὸν χριστιανικὸν ἀλλὰ τὸ προαιώνιον σύμβολον ζωῆς τῆς 'Ασίας.

Ὁ ἀδ.·. Χαίηγουντ τὸ θεωρεῖ σήμερον ὡς νεκρὸν σύμβολον. "Εχει ὅμως καὶ σήμερον τὴν θέσιν του εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Σκώτου 'Ιππ.·. τοῦ 'Ελέους μὲ εἰδικὴν ὅμως σημασίαν καθοριζομένην ὑπὸ τοῦ βαθμοῦ.

Σήμερον ἡ σβάστικα ἀπαντᾶται ὡς σχῆμα γλυπτικὸν εἰς τὴν χώραν τῶν Βάσκων ὅπου φαίνεται παρέμεινεν ὡς λείψανον παναρχαίων 'Ιβηρικῶν πολιτισμῶν.

Σβέντενμποργκ, *'Εμμανουὴλ* (Swedenborg). Σουηδὸς διαπρεπὴς θεολόγος καὶ φιλόσοφος * ἐν Στοκχόλμῃ 1688 † 1772. 'Ανεξαρτήτως τῶν ὅσων ἐγράφησαν ὑπὸ πολλῶν Τεκτόνων, δὲν φαίνεται ὅτι ὁ σοφὸς αὐτὸς Σουηδὸς εἶχε μυηθῆ ποτὲ εἰς τὸν Τεκτονισμόν, καίτοι ὁ Τεκτονισμὸς ἔχει πολλὰ ἀρυσθῆ ἀπὸ τὸ φιλοσοφικόν του σύστημα. Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ μάλιστα, ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του διὰ τὴν σπουδὴν μὲ τὴν ὁποίαν πολλοὶ Γερμανοί, Γάλλοι, "Αγγλοι καὶ 'Αμερικανοὶ Τέκτονες συγγραφεῖς συνέδεσαν τὸ ὄνομα τοῦ Σβέντενμποργκ μὲ τὸν Τεκτονικὸν Θεσμὸν χωρὶς νὰ ὑπάρχουν θετικαὶ περὶ τούτου ἀποδείξεις.

Ὁ Φίντελ εἰς τὴν «'Ιστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ» (σελ. 329) ἀναφερόμενος εἰς τὰς μεταρρυθμίσεις τοῦ Σουηδικοῦ Τεκτονισμοῦ, γράφει:

«Εἶναι σχεδὸν βέβαιον ὅτι ὁ μυστικὸς καὶ ὁραματιστὴς Σβέντενμποργκ ἤσκησε τὴν ἐπιρροήν του εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νέου συστήματος καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐξωμάλυνε τὴν ὁδὸν πρὸς αὐτό».

Ὁ Λέννιγκ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῶν διδαγμάτων του ἐπὶ τοῦ Σουηδικοῦ 'Ελευθεροτεκτονικοῦ συστήματος, καίτοι δὲν ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Σβέντενμποργκ ἦτο Τέκτων.

Ὁ Ρεγκελλίνι ἐξ ἄλλου εἰς τὸ ἔργον του «Π ν ε ῦ μ α τ ο ῦ Δ ό γ μ α τ ο ς τ ο ῦ 'Ε λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Σβέντενμποργκ ἔκαμε πολλὰς σοφὰς ἐρεύνας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν Μασωνικῶν Μυστηρίων. Εἶχε τὴν γνώμην ὅτι τὰ δόγματά των ἦσαν ἀρχαιότατα, προελθόντα ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους, τοὺς Πέρσας, τοὺς Μάγους, τοὺς 'Εβραίους καὶ τοὺς "Ελληνας. Εἰς τὴν προσπάθειάν του νὰ μεταρρυθμίσῃ τὴν θρησκείαν τῆς Ρώμης, κατέστη ἀρχηγὸς μιᾶς νέας θρησκείας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἔγραψε τὴν «Ο ὐ ρ α ν ί α ν 'Ι ε ρ ο υ σ α λ ή μ» ἢ «Π ν ε υ μ α τ ι κ ὸ ν Κ ό σ μ ο ν». Εἰς τὰς μεταρρυθμίσεις του ἀνέμιξεν ἰδέας καθαρῶς Μασωνικάς. Εἰς τὸ ἔργον του «Οὐρανία 'Ιερουσαλὴμ» εὑρίσκεται ἡ λέξις τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς εἶχεν ἀνακοινώσει εἰς τὸν Μωϋσῆν: ἡ λέξις αὐτὴ εἶναι ἡ «'Ιεχωβᾶ» ἀπολεσθεῖσα ἐπὶ γῆς, τὴν ὁποίαν ὅμως μᾶς καλεῖ νὰ εὕρωμεν εἰς τὴν Μεγάλην Ταρταρίαν, χώραν ἡ ὁποία καὶ σήμερον ἀκόμη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἐξακολουθεῖ νὰ κυβερνᾶται ἀπὸ τοὺς Πατριάρχας. Διὰ

τούτου ἐννοεῖ ἀλληγορικῶς ὅτι ὁ λαὸς αὐτὸς πλησιάζει ἐγγύτατα πρὸς τὰς πρωτογόνους συνθήκας τῆς πλήρους ἀθωότητος». Αὐτὰ γράφει ὁ Ρεγκελλίνι. Δὲν ὑπάρχει ὅμως σύγγραμμα τοῦ Σβέντενμποργκ, τὸ ὁποῖον νὰ φέρῃ τὸν τίτλον «Οὐρανία Ἱερουσαλὴμ» ἢ «Πνευματικὸς Κόσμος». Πιθανῶς ὁ Ρεγκελλίνι νὰ ἐννοῇ τὸ «Οὐράνιον Μυστικὸν» (Arcana Celestia) ἐκδοθὲν τὸ 1749—53 ἢ «Τὰ Νέα Ἱεροσόλυμα» (De Nova Hierosolyma) ἐκδοθὲν τὸ 1758.

Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς εἰς τὸ ἔργον του «Ὁ Τεκτονισμὸς ἐξεταζόμενος ὡς ἀποτέλεσμα τῶν θρησκειῶν Αἰγυπτιακῆς, Ἑβραϊκῆς καὶ Χριστιανικῆς» (β' κεφ. 451) ἐπανειλημμένως ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Σβέντενμποργκ ὡς Τέκτονος μεταρρυθμιστοῦ καὶ μὲ κακοὺς ἐνίοτε χαρακτηρισμούς.

Ὁ Ραγκὸν ἐπίσης ἀναγνωρίζει τὸν Σβέντενμποργκ ὡς ἱδρυτὴν Τεκτονικοῦ συστήματος.

Ὁ Thory ἀναφέρει ἐπίσης «τὸ σύστημα Σβέντενμποργκ».

Ὅλοι ἄλλως τε οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς περὶ Τεκτονικοῦ Δογματισμοῦ, ἐδανείσθησαν τὴν γνώμην των περὶ τοῦ Σουηδοῦ θεοσοφιστοῦ ἀπὸ τὰ γραφόμενα τοῦ Ρεγκελλίνι καὶ τὸν κατέταξαν μεταξὺ τῶν Τεκτόνων διδασκάλων τῆς ἐποχῆς του.

Ἐκ τῶν Ἄγγλων πάλιν Τεκτόνων συγγραφέων ὁ δόκτωρ Ὄλιβερ ὁμιλεῖ περὶ τῶν βαθμῶν καὶ τοῦ συστήματος τοῦ Σβεντενμποργκείου Τεκτονισμοῦ.

Τέλος εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ὁ Τέκτων Σαμουὴλ Μπέζουϊκ ἐδημοσίευσε τὸ 1870 ἐν Ν. Ὑόρκῃ βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Δόγμα Σβέντενμποργκ καὶ οἱ Μεγάλοι Τέκτονες Ἡγέται τοῦ 18ου αἰῶνος».

Εἰς τὸ βιβλίον αὐτό, τὸ ὁποῖον περιέχει ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρον ὑλικόν, ὁ συγγραφεὺς περιγράφει τὴν Τεκτονικὴν ζωὴν τοῦ Σουηδοῦ φιλοσόφου ἀπὸ τῆς μυήσεώς του, τὴν ὁποίαν τοποθετεῖ εἰς Σκωτικὴν Στοὰν τῆς Σουηδικῆς πόλεως Λοὺντ τὸ 1706. Ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς αὐτὸς προσθέτει ἐν τέλει τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Σβέντενμποργκ φαίνεται ὅτι εἶχεν ἀποφασίσει οὐδέποτε νὰ ἀποκαλύψῃ ὅτι ὑπῆρξε Τέκτων. Φαίνεται ὅτι εἶχεν ἀποφασίσει νὰ τὸ τηρήσῃ ἀπολύτως μυστικὸν καὶ διὰ τοῦτο οὐδαμοῦ, οὔτε εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του ὅπου ἀναφέρει πᾶν ὅ,τι εἶδεν, ἤκουσεν ἢ ἀνέγνωσε κατὰ τὰ ταξίδιά του, ἀνέγνωσα τι τὸ σχετικὸν μὲ τὸν Τεκτονισμόν. Εἰς τὰ θεολογικά του ἔργα ὁμιλεῖ περὶ ὅλων σχεδὸν τῶν αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῶν ὀργανώσεών των, τηρεῖ ὅμως συστηματικὴν σιγὴν περὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ἐν τούτοις (Βιβλ. 1 Τόμος Β' σελ. 996) διαφωνεῖ πρὸς ὅλους τοὺς ἀνωτέρω καὶ τονίζει ὅτι ὁ Σβέντενμποργκ οὐδέποτε ὑπῆρξε Τέκτων.

Ἡ φήμη ὅτι ὑπῆρξε Τέκτων, γράφει, βασίζεται πρῶτον ἐπὶ τῶν γραφομένων τοῦ Ρεγκελλίνι. Δεύτερον δὲ καὶ κυριώτερον εἶναι ἡ συμπεριφορὰ μερικῶν τῶν ὀπαδῶν του, οἱ ὁποῖοι ποτισμένοι ἀπὸ τὰς θρησκευτικάς του ἀντιλήψεις καὶ ὄντες Τέκτονες μετέφερον τὸ πνεῦμα τῶν δογμάτων τῆς Νέας Ἱερουσαλὴμ εἰς τὰς Τεκτονικὰς θεωρίας των».

Ὁ ἰσχυρισμὸς ἐν τούτοις αὐτὸς τοῦ ἀδ.·. Μάκεϋ δὲν εἶναι, φρονῶ, καὶ τόσον ἀκλόνητος εἰς τὴν βάσιν του. Διότι ἐὰν τὸ Σουηδικὸν Τεκτονικὸν σύστημα Σβέντενμποργκ εἶναι ποτισμένον μὲ χριστιανικὸν πνεῦμα, τὸ αὐτὸ ὑπὸ ἄλλην μορφὴν παρατηρεῖται καὶ εἰς τὸν Βρεττανικὸν Τεκτονισμὸν ἰδίως κατὰ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ἐν τούτοις ἀναγνωρίζει τὴν ὕπαρξιν Σβεντενμποργκείου Τεκτ.·. Δόγματος, τὴν ὁποίαν ὅμως ἀποδίδει εἰς σύμπτωσιν καὶ εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι Ἐλευθεροτέκτονες προκεχωρημένων βαθμῶν ἐδανείσθησαν ἀπὸ τὸν Σβέντενμποργκ διαφόρους θεωρίας του. Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως, προσθέτει ὁ Μάκεϋ, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι ὁ Σβέντενμποργκ ἤσκησε σημαντικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ. (Βλ. κατωτέρω Σβεντενμποργκειον Δόγμα).

Σβεντενμπόργκειον δόγμα. Ὁ Ἀλ. Μάκεϋ ὡς ἑξῆς ἀναφέρει τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτ.·. αὐτοῦ Δόγματος, μὴ δεχόμενος ὡς ἱδρυτήν του τὸν Σουηδὸν φιλόσοφον Σβέντενμποργκ (βλ. λ.).

«Κατὰ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος ὁ Περνεττὺ (βλ. λ.) εἰργάζετο ἐπὶ τοῦ σχεδίου μεταρρυθμίσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ὁ Περνεττὺ ἦτο θεοσοφιστής, ἑρμητικὸς φιλόσοφος, ὀπαδὸς τοῦ πρίγκιπος τῶν Μυστικῶν Ἰακὼβ Μπαῖμε (βλ. λ.). Ἦτο φυσικὸν λοιπὸν νὰ τὸν προσελκύσουν οἱ ὁραματισμοὶ καὶ αἱ πνευματικαὶ θεωρίαι τοῦ Σβέντενμποργκ. Τὰς ἀπεδέχθη ὡς προσθήκην εἰς τὰς ἰδίας του θεοσοφικὰς ἀπόψεις. Περὶ τὸ ἔτος 1760 ἐγκατέστησεν εἰς Ἀβινιὸν τὸ δόγμα τῶν Πεφωτισμένων, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσήγαγε τὰς θεωρίας τόσον τοῦ Μπαῖμε ὅσον καὶ τοῦ Σβέντενμποργκ.

Κατὰ τὸ ἔτος 1783 τὸ σύστημα αὐτὸ μετερρυθμίσθη ὑπὸ τοῦ Μαρκησίου de Thomé, ἄλλου ὀπαδοῦ τοῦ Σβέντενμποργκ καὶ ἐκ τῆς μεταρρυθμίσεως αὐτῆς προῆλθε τὸ Σβεντενμπόργκειον δόγμα, βασιζόμενον ἐπὶ τῶν παραδόξων θεολογικῶν ἀντιλήψεων τοῦ Σουηδοῦ φιλοσόφου καὶ ἐπὶ τοῦ συμβολισμοῦ ἀντληθέντος ἀπὸ τὰς ἰδέας τὰς περιλαμβανομένας εἰς τὰ ἐξαιρετικῶς συμβολικὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἐκδόσει. Μερικοὶ τῶν βαθμῶν τοῦ Δόγματος τούτου ὡς καὶ ἄλλοι ὅμοιοί των ἀπεκλήθησαν ἀποκαλυπτικοί, διότι τὸ σύστημα μυήσεώς των βασίζεται ἐπὶ τῆς μυστικῆς διδασκαλίας τῆς «Ἀποκαλύψεως».

Ὁ Benedict Chastenier (βλ. λ.), ἄλλος ὀπαδὸς τοῦ Σβέντενμποργκ, ὅστις ἦτο ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Ἑταιρίας τῆς Ἀβινιόν, μετέφερε τὰς ἀπόψεις αὐτὰς εἰς τὸ Λονδῖνον ὅπου ἐγκατέστησε παραπλήσιον δόγμα, τὸ ὁποῖον βραδύτερον μετετράπη εἰς καθαρῶς θρησκευτικὸν Σύνδεσμον ὑπὸ τὸν τίτλον «Θεοσοφικὴ Ἑταιρία, ἱδρυθεῖσα πρὸς τὸν σκοπὸν διαδόσεως τῶν Οὐρανίων δογμάτων τῆς Νέας Ἱερουσαλήμ».

Ὁ Σβέντενμποργκ μεταξὺ τῶν ὁραματισμῶν του περιγράφει ὡς ἀκολούθως τὸ ἀνάκτορον τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον ἐπεσκέφθη:

«Εἰσῆλθον εἰς τὸν Ναὸν ὁ ὁποῖος ἦτο μεγαλοπρεπὴς καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε τὸ ἄγαλμα γυναικὸς ἐνδεδυμένης μὲ πορφύραν, κρατούσης εἰς τὴν δεξιάν χεῖρα χρυσοῦν νόμισμα καὶ εἰς τὴν ἀριστερὰν περιδέραιον μαργαριτῶν. Ἀντιληφθεὶς ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀπατηλῶν πραγμάτων προσηυχήθην εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἀμέσως ἐφωτίσθη ὁ νοῦς μου καὶ ἀντὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς Ναοῦ εἶδον κλονιζομένην οἰκίαν ἀνοικτὴν εἰς ὅλους τοὺς καιροὺς ἀπὸ τῆς στέγης μέχρι τοῦ δαπέδου. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ γυναικείου ἀγάλματος ἐκρέματο μία εἰκὼν ἔχουσα τὴν κεφαλὴν δράκοντος, τὸ σῶμα λεοπαρδάλεως, τοὺς πόδας ἄρκτου καὶ τὸ στόμα λέοντος. Ἦτο δηλαδὴ τὸ θηρίον τὸ ἐξερχόμενον τῆς θαλάσσης, ὅπως περιγράφει ἡ Ἀποκάλυψις (κεφ. ΙΓ', 2). Ἀντὶ πάρκου ὑπῆρχεν ἕλος πλῆρες βατράχων, ἐπληροφορήθην δὲ ὅτι κάτωθεν τοῦ ἕλους ὑπῆρχε μέγας κατειργασμένος λίθος ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἦτο κρυμμένος τελείως ὁ Λόγος.... Ἐξαφνα ἄνεμος ἔπνευσεν ἐξ ἀνατολῶν καὶ κατέστρεψε τὴν εἰκόνα, ἀπεξήρανε τὸ ἕλος καὶ ἀπεκάλυψε τὸν λίθον ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἐκρύπτετο ἡ Ἱερὰ λέξις. Ὁ λίθος ἦτο στολισμένος μὲ πολυτίμους λίθους».

Συνεχίζεται οὕτω ἡ περιγραφὴ καὶ ἐν τέλει ὁ ὁραματιζόμενος βλέπει ἐνώπιόν του τὸν Κύριον, ὅστις ἦτο ὁ Λόγος....

Τοιαῦτα ἀποσπάσματα τῶν ἔργων τοῦ Σβέντενμποργκ φανερώνουν ὅτι οὗτος ἦτο οἰκεῖος μὲ τὸ Τεκτονικὸν σύστημα.

Ἀλλ' εἴτε ἦτο, ὅπως ἰσχυρίζονται πολλοί, ὁ Σβέντενμποργκ Τέκτων, εἴτε δὲν ἦτο, ὅπως πιστεύει ὁ Α. Μάκεϋ, παραμένει γεγονὸς ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς περικλείει πολλὰς τῶν θεοσοφικῶν θεωριῶν του ὡς καὶ τῶν φιλοσοφικῶν του τοιούτων.

Τὸ Δόγμα Σβέντενμποργκ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓξ βαθμούς:

1 Μαθητής, 2 Ἑταῖρος, 3 Διδ.·. Νεόφυτος, 4 Πεφωτισμένος Θεόσοφος, 5 Κυανοῦς Ἀδ.·., 6 Ἐρυθρὸς Ἀδ.·.

Πολλαὶ Σουηδικαὶ Στοαὶ ἀκολουθοῦν τὸ δόγμα τοῦτο. Ὁ Ρεγκελλίνι λέγει ὅτι ἀποτελεῖται ἀπὸ 8 βαθμούς

Φαίνεται ὅμως, ὡς γράφει ὁ Μάκεϋ, ὅτι τὸ συγχέει μὲ τὸ Μαρτινιστικὸν Δόγμα, θεοσοφικὸν ἐπίσης, τὸ ὁποῖον προσομοιάζει μὲ τὸ Σβεντενμπόργκειον.

Σεβάσμιος. Οὕτω ἀποκαλεῖται εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Τεκτονισμὸν ὁ διευθύνων Συμβολικὴν Τεκτ.·. Στοὰν ἀδελφός. Εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ὁ τίτλος εἶναι Worshipful Master, εἰς τὴν Γαλλικὴν Vénérable καὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν Hochwürdig.

Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα αἱ Συντεχνίαι τοῦ Λονδίνου ἤρχισαν ἀποκαλούμεναι «Σεβάσμιαι», φαίνεται δὲ ὅτι καὶ αἱ Στοαὶ κατόπιν διετήρησαν τὸν τίτλον.

Εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Στοᾶς «Φίλος τῶν Ὀρφανῶν» Ἀρ. 34 οἱ τρεῖς πρῶτοι ἀξ.·. ἔφερον τοὺς τίτλους Σεβ.·. Διδ.·., Σεβ.·. α' ἐπ.·. καὶ Σεβ.·. β' ἐπ.·.. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος εἶχεν ἤδη καθιερωθῇ ὁ ἐν χρήσει καὶ σήμερον τίτλος.

Πᾶς Σεβ.·. κατὰ τὴν ἐκλογήν του καὶ πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς του ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ παρουσίᾳ τῶν ἀδελφῶν τῆς Στοᾶς ἐπίσημον ὑπόσχεσιν. Εἰς τὰς Ἀγγλικὰς καὶ Ἀμερικανικὰς Στοὰς ὁ ὅρκος αὐτὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς κάτωθι 15 ὑποχρεώσεις :

1. Ὑπόσχομαι νὰ εἶμαι ἀγαθὸς καὶ πιστὸς καὶ νὰ ὑπακούω αὐστηρῶς εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον.

2. Ὑπόσχομαι νὰ εἶμαι εἰρηνικὸς πολίτης καὶ προθύμως νὰ συμμορφοῦμαι πρὸς τοὺς νόμους τῆς χώρας ὅπου διαμένω.

3. Ὑπόσχομαι νὰ μὴ ἀναμιγνύωμαι εἰς συνωμοσίας ἐναντίον τῆς κυβερνήσεως τῆς χώρας ὅπου διαμένω, ἀλλὰ μὲ ὑπομονὴν νὰ ὑποτάσσωμαι εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ νόμου καὶ τὰς καθεστωτικὰς ἀρχάς.

4. Ὑπόσχομαι ν' ἀποδίδω τὸν δέοντα σεβασμὸν εἰς τοὺς δημοσίους λειτουργούς, νὰ ἐργάζωμαι ἐπιμελῶς, νὰ ζῶ ἀξιοπρεπῶς καὶ νὰ ἐνεργῶ ἐντίμως ἔναντι ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

5. Ὑπόσχομαι νὰ σέβωμαι τοὺς ἀρχικοὺς ἡγέτας καὶ πάτρωνας τοῦ Τάγματος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ τοὺς κανονικοὺς διαδόχους των, ὑπάτους καὶ ὑφισταμένους συμφώνως πρὸς τὰ ὑπουργήματά των καὶ νὰ ὑποτάσσωμαι εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἀδελφῶν μου ἐν συνεδριάσει Στοᾶς εἰς πᾶσαν περίπτωσιν σύμφωνον πρὸς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ Τάγματος.

6. Ὑπόσχομαι, ἐφ' ὅσον ἐναπόκειται εἰς ἐμέ, νὰ ἀποφεύγω ἰδιωτικὰς ἔριδας καὶ νὰ προφυλάσσωμαι ἀπὸ πάσης ἀκολασίας καὶ καταχρήσεως.

7. Ὑπόσχομαι νὰ προσέχω τὴν συμπεριφοράν μου, νὰ εἶμαι εὐγενὴς πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ πιστὸς εἰς τὴν Στοάν μου.

8. Ὑπόσχομαι νὰ σέβωμαι τοὺς γνησίους καὶ ἀληθεῖς Ἀδελφοὺς καὶ νὰ ἀπομακρύνω ἀγύρτας καὶ ἑτεροδόξους τῶν Ἀρχαίων Συνταγμάτων καὶ Καθηκόντων τοῦ Τεκτονισμοῦ.

9. Ὑπόσχομαι κατὰ τὸ δυνατὸν νὰ προάγω τὸ γενικὸν καλὸν τῆς κοινωνίας, νὰ καλλιεργῶ τὰς κοινωνικὰς ἀρετὰς καὶ νὰ διαδίδω τὴν γνῶσιν τῆς μυστικῆς Τέχνης συμφώνως πρὸς τοὺς κανονισμούς μας.

10. Ὑπόσχομαι νὰ τιμῶ τὸν κατὰ καιροὺς Μέγαν Διδάσκαλον καὶ τοὺς ἀξιωματικούς του τοὺς κανονικῶς ἐγκατεστημένους καὶ νὰ συμμορφοῦμαι αὐστηρῶς πρὸς τὰ διατάγματα καὶ τὰς ἀποφάσεις τῆς Μεγ.·. Στοᾶς ἢ τῆς Γεν. Συνελεύσεως τῶν Τεκτόνων, ἐφ' ὅσον αὗται δὲν εἶναι ἀντίθετοι πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ ἔργον τοῦ Τεκτονισμοῦ.

11. Ἀναγνωρίζω ὅτι οὐδεὶς ἄνθρωπος ἢ ἑταιρία ἀνθρώπων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἰσαγάγῃ νεωτερισμοὺς εἰς τὸ Τεκτονικὸν Σῶμα.

12. Ὑπόσχομαι τακτικὴν φοίτησιν εἰς τὰς συγκεντρώσεις καὶ τὰς προσκλήσεις τῆς Μεγ.·. Στοᾶς καὶ προσοχὴν εἰς ὅλα τὰ καθήκοντά μου.

13. Ἀναγνωρίζω ὅτι οὐδεμία νέα Στοὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἱδρυθῇ ἄνευ ἀδείας καὶ ἐγκρίσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·.. Καὶ ὅτι οὐδεμία ὑποστήριξις ἢ ἀνοχὴ πρέπει νὰ παρέχεται εἰς πᾶσαν ἄτακτον Στοὰν ἢ ἄτομον λαθραίως μυηθὲν ἐν αὐτῇ, διότι τοῦτο εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὰ Ἀρχαῖα Καθήκοντα τοῦ Τάγματος.

14. Ἀναγνωρίζω ὅτι οὐδὲν ἄτομον εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ Τέκτων ἢ νὰ γίνῃ δεκτὸν ὡς μέλος εἰς οἱανδήποτε κανονικὴν Στοάν, ἄνευ προηγουμένων πληροφοριῶν καὶ κανονικῶν ἐρευνῶν περὶ τοῦ χαρακτῆρος του.

15. Ἀναγνωρίζω ὅτι οὐδεὶς ἐπισκέπτης θὰ γίνεται δεκτὸς εἰς τὴν Στοάν μας ἄνευ δεούσης ἐξετάσεως καὶ παρουσιάσεως τῶν καταλλήλων πιστοποιητικῶν περὶ μυήσεώς του εἰς κανονικὴν Στοάν.

Αὐτὸς εἶναι ὁ ὅρκος εἰς τὸν ὁποῖον ὑποβάλλεται ὁ νεωστὶ ἐκλεγεὶς Σεβ.·. εἰς Ἀγγλικὴν ἢ Ἀμερικανικὴν Στοάν.

Μὲ ὀλίγας παραλλαγὰς καὶ μὲ σημαντικὴν ἰδίως περίληψιν τῶν ἀνωτέρω ὑποχρεώσεων εἶναι καὶ ὁ ὅρκος ὁ χρησιμοποιούμενος καὶ εἰς τὰς ἄλλας Τεκτονικὰς Δυνάμεις κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν νέου Σεβ.·.. Ὀρθῶς μάλιστα παρατηρεῖται ὑπό τινων ὅτι εἰς τὸ ἀνωτέρω κείμενον περιλαμβάνονται καὶ ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ὅλοι οἱ Τέκτονες γενικῶς ἀναλαμβάνουν κατὰ τὸν χρόνον τῆς μυήσεως καὶ εἰσδοχῆς των, ὥστε νὰ περιττεύῃ ἡ ἐπανάληψις αὐτὴ ἐκ μέρους τοῦ νέου Σεβ.·., ὅστις κατὰ τεκμήριον ὑποτίθεται ὅτι τὰς γνωρίζει ἤδη ὡς παλαιὸς Τέκτων.

Σεβασμίου θάνατος. Ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ Σεβ.·. μιᾶς Στοᾶς, ὁ α' Ἐπ.·. καὶ ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ ὁ β' Ἐπ.·. ἐνεργεῖ ὡς Σεβ.·. συγκαλῶν τὴν Στοὰν καὶ προεδρεύων τῶν ἐργασιῶν. Τοῦτο ἰσχύει καὶ εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Στ.·..

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅμως καὶ συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρ. 141 τοῦ κανονισμοῦ τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἐν περιπτώσει θανάτου ἢ ἀπουσίας τοῦ Σεβ.·. τὴν πρώτην σφ.·. ἀναλαμβάνει ὁ ἀμέσως Πρώην Σεβ.·. ἢ ὁ πρεσβύτερος τῶν πρώην Σεβ.·. τῆς Στοᾶς. Ἐὰν ὅλοι οἱ ἀνωτέρω ἀπουσιάζουν, τότε μόνον ἀναλαμβάνουν ὁ α' ἢ ὁ β' Ἐπ.·. χωρὶς ὅμως να καταλαμβάνουν καὶ τὴν ἕδραν τοῦ Σεβ.·.. Εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως αὐτὴν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνωνται οὔτε μυήσεις οὔτε προαγωγαί.

Σεκινάχ. Ἑβραϊκὴ λέξις σημαίνουσα τὴν θείαν δόξαν, ἡ ὁποία διεκρίνετο ὑπὸ μορφὴν ὁρατοῦ νέφους ὑπεράνω τῆς Κιβωτοῦ, ὅπου εἶχεν ἐγκαταστήσει τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ὁ Μωϋσῆς καὶ τὸ ὁποῖον λέγουν ὑπῆρχε καὶ εἰς τὸ θυσιαστήριον τοῦ πρώτου Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος.

Εἰς τὸ ἔργον του «Λατρεία τῶν Στοιχείων» ὁ Christie γράφει ὅτι τὸ Σεκινὰχ ἀπετέλει ἔνδειξιν σεβασμοῦ πρὸς τὸ ἡλιακὸν φῶς, τὸ ὁποῖον ὑπενόει τὴν θεότητα. Καὶ ὁ ἥλιος εἶναι καὶ σήμερον ἐξέχον σύμβολον εἰς τὴν Τεκτ.·. ἱστορίαν. Προέρχεται ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ἡλιολάτρας καὶ συμβολίζει τὴν θείαν Ἀλήθειαν, εἰς τὴν φυσικήν της ἔκφρασιν τοῦ φωτός.

Σελήνη. Ἡ υἱοθέτησις τῆς σελήνης ὡς συμβόλου εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ ἰδίου συμβόλου εἰς τὰς ἀρχαίας θρησκείας ὁπόθεν καὶ προέρχεται ἄλλως τε. Εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια ὁ Ὄσιρις ἦτο ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Ἶσις ἡ Σελήνη. Εἰς τὴν Συρίαν ὁ Ἄδωνις ἦτο ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Ἀσταρὼθ ἡ Σελήνη. Οἱ Ἕλληνες τὴν ἐλάτρευον ὡς Ἑκάτην καὶ Ἀρτέμιδα. Εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια, ἐνῷ ὁ Ἱεροφάντης ἀντεπροσώπευε τὸν Δημιουργὸν καὶ ὁ Δαδοῦχος τὸν Ἥλιον, ὁ ἐ π ι β ώ μ ι ο ς ἱερεὺς ὁ ἱστάμενος πλησίον τοῦ βωμοῦ ἐξεπροσώπει τὴν Σελήνην. Ἑπομένως ἡ λατρεία τῆς σελήνης ἦτο τόσον διαδεδομένη ὅσον καὶ ἡ τοῦ Ἡλίου.

Τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς ἐλατήρια ὤθησαν καὶ τὸν Τεκτονισμὸν νὰ υἱοθετήσῃ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην μεταξὺ τῶν κοσμημάτων τῆς Στοᾶς, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ Σύμπαντος.

Ὁ ἀδ.·. H. Haywood εἰς τὸ ἔργον του «Σ υ μ β ο λ ι κ ὸ ς Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ό ς» (σελ. 124 καὶ 125) γράφει ὅτι ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη εἶναι Ἑρμητικὰ Σύμβολα, ἐκπροσωποῦντα ὁ μὲν πρῶτος τὸ Ἄρρεν καὶ ἡ δευτέρα τὸ Θῆλυ στοιχεῖον τῆς φύσεως. Ἡ σελήνη δὲν ἔχει ἴδιον φῶς ἀλλ' ἀντικατοπτρίζει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λαμβάνει ἀπὸ τὸν Ἥλιον. Ἡ διάκρισις αὐτὴ μεταξὺ ἄρρενος καὶ θήλεως ἀνάγεται εἰς αὐτὰς τὰς ρίζας τοῦ κόσμου».

Ὁ ἀδ.·. Boucher ἐξ ἄλλου («La Symbolique Maçonnique» σελ. 178 καὶ ἐπέκεινα) γράφει ὅτι ὁ συμβολισμὸς Ἡλίου καὶ Σελήνης εἶναι παγκοσμίως ὅμοιος καὶ ἦτο φυσικὸν νὰ τὸν υἱοθετήσῃ καὶ ὁ Τεκτονισμός.

Σεραφείμ. Πληθυντικὸς τῆς Ἑβραϊκῆς λέξεως Σ ε ρ ά φ ἡ ὁποία σημαίνει ὁ καιόμενος, ὁ πύρινος. Οὐρά

νια ὄντα ὑπηρετοῦντα τὸν Ἰεχωβᾶ, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἠσαΐας (στ' 2—7). Ὁμοιάζουν μὲ τὰ Χερουβεὶμ, ἔχουν ἀνθρώπινον σχῆμα, πρόσωπον, φωνήν, δύο χεῖρας καὶ δύο πόδας μὲ ἓξ πτέρυγας, μὲ τὰς τέσσαρας ἐκ τῶν ὁποίων καλύπτουν τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς πόδας—εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ—καὶ μὲ τὰς ἄλλας δύο πετοῦν. Εἰδικὴ ἀποστολή των εἶναι νὰ ὑμνοῦν τὸν Ὕψιστον καὶ νὰ μεταφέρουν μηνύματα ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν.

Σεραφεὶμ, *τάγμα*. Συνδικὸν Τάγμα ἐγκαθιδρυθὲν τὸ 1334 καὶ ἐπανιδρυθὲν καὶ πάλιν τὸ 1748. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἱπποτῶν οἵτινες τὸ ἀποτελοῦν, ἐξαιρουμένων τῶν μελῶν τῆς Βασιλ. Οἰκογενείας, εἶναι 24.

Σερβία. Ἄλλοτε Βασίλειον εἰς τὴν Βαλκανικὴν χερσόνησον καὶ σήμερον ἓν τῶν ὁμοσπόνδων κρατῶν, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν Γιουγκοσλαβίαν. Τὰ λοιπὰ κράτη εἶναι τὸ Μαυροβούνιον, ἡ Βοσνία καὶ Ἐρζεγοβίνη, ἡ Μακεδονία, ἡ Δαλματία, ἡ Κροατία, ἡ Σλοβενία καὶ ἡ Σλαβονία. Εἰς τὴν Σερβίαν ὑπῆρχον τὸ 1885 δύο Στοαὶ λειτουργοῦσαι ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἰταλίας. Τὸ 1912 συνεστήθη ἀνεξάρτητος Σερβικὴ Τεκτονικὴ Δύναμις, ἥτις εἶχεν ὑπὸ τὴν αἰγίδα της 4 Στοάς. Οἱ ἐπακολουθήσαντες πόλεμοι καὶ ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος ἐνέκρωσαν πᾶσαν Τεκτ.·. ζωὴν εἰς τὴν Σερβίαν.

Σερνὼ *Ἰωσὴφ* (Cerneau). Γάλλος κοσμηματοπώλης καὶ Τέκτων, ὁ ὁποῖος μεταβὰς εἰς Σάντο Ντομίγκο τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν ἵδρυσε Στοὰν τῆς ὁποίας ἐγένετο καὶ Σεβ.·..

Κατὰ τὸ 1805 ὁ Σερνὼ ἐπέτυχε τὴν ἄδειαν νὰ ἐγκαθιδρύσῃ εἰς τὸ βόρειον τμῆμα τῆς νήσου Κούβας τὸ Δόγμα Τελειοποιήσεως τοῦ Χερεντὸμ ἀπονέμων εἰς ἀξίους ἀδ.·. τοὺς βαθμοὺς ἀπὸ τοῦ 19ου μέχρι τοῦ 25ου.

Ἀλλ' ὁ Σερνὼ προφανῶς δὲν περιωρίσθη εἰς τὰ ἀνατεθέντα αὐτῷ καθήκοντα. Καίτοι εἶναι ἀντιφατικαὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων Τεκτόνων συγγραφέων αἱ περὶ αὐτοῦ πληροφορίαι, φαίνεται ὅτι οὗτος εἰς Ἀβάναν τῆς Κούβας ἐγκατέστησεν ἴδιον δόγμα καὶ κατόπιν καταγγελίας τῶν Τεκτόνων τῆς ἐκεῖ Στοᾶς διετάχθη ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἀβάναν. Ὁ Σερνὼ μετέβη τότε οἰκογενειακῶς εἰς Νέαν Ὑόρκην. Φαίνεται ὅμως ὅτι καὶ ἐκεῖ ὁ Σερνὼ δὲν ἐκράτησε τὴν ἐμπρέπουσαν στάσιν, καθ' ὅσον διάταγμα τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Τσάρλεστον τὸ 1813 «καταγγέλλει τὸν Σερνὼ ὡς ἀνάξιον νὰ λέγεται Τέκτων, ἀκυρώνει ὡς ἀντικανονικὰς τὰς Τεκτονικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ πράξεις του καὶ καταργεῖ τὰ Συμβούλια καὶ τὰ Ἀνώτερα Ἐργαστήρια τὰ ὁποῖα ἵδρυσεν οὗτος».

Τὸ 1827 ὁ Σερνὼ ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν καὶ ἔκτοτε δὲν ἐγένετο πλέον λόγος περὶ αὐτοῦ. Ὁ Δρ Φέλγκερ εἰς τὴν «Ἱστορίαν» του (1881) ἀναφέρει τὴν προσωπικήν του γνωριμίαν μὲ τὸν Σερνὼ καὶ ἀφηγεῖται ὅτι οὗτος εὑρίσκετο εἰς δυσχερῆ οἰκονομικὴν κατάστασιν, καὶ ἀπέθανε περὶ τὸ 1843 εἰς Παρισίους, ὅπου εἶχε μίαν μικρὰν δημοσίαν θέσιν μὲ πενιχρότατον μισθόν.

Σερὼ *Ἀντώνιος* (Chereau). Γάλλος ζωγράφος, ὁ ὁποῖος τὸ 1806 ἐξέδωσεν εἰς Παρισίους δύο ἑρμηνευτικοφιλοσοφικὰ ἔργα μὲ τοὺς τίτλους «Ἑ ρ μ η ν ε ί α τ ο ῦ Κ υ β ι κ ο ῦ λ ί θ ο υ» καὶ «Ἑ ρ μ η ν ε ί α τ ο ῦ Φ ι λ ο σ ο φ ι κ ο ῦ Σ τ α υ ρ ο ῦ».

Τὰ ἔργα αὐτὰ εἶναι σύντομα, παρέχουν ὅμως λίαν ἐνδιαφερούσας πληροφορίας ἐπὶ τοῦ λειτουργικοῦ καὶ τοῦ συμβολισμοῦ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν.

Ὁ Tessier εἰς τὸ «Γενικὸν Ἐγχειρίδιόν» του ἀνεδημοσίευσε καὶ τὰ δύο αὐτὰ ἔργα χωρὶς ὅμως νὰ ἀναφέρῃ τὸν ἀρχικὸν συγγραφέα.

Σεφὲρ Γκεζιράχ. Ἓν ἐκ τῶν βιβλίων τὰ ὁποῖα μὲ τὰ τοῦ Ζοχὰρ (βλ. λ.) ἀποτελοῦν τὴν ἀποκρυφιστικὴν Καββαλά.

Σεφιρὼθ (Sephiroth). Πληθυντικὸς τῆς Ἑβραϊκῆς λέξεως Σεφίρα, ἥτις σημαίνει ἀπαριθμήσεις, ἀπὸ τὸ Σ α φ ά ρ τὸ ὁποῖον σημαίνει ἀριθμεῖν.

Οἱ Καββαλισταὶ ὅμως συγγραφεῖς δίδουν εἰς αὐτὴν τὴν σημασίαν «λαμπρότητες» ἐκ τοῦ Σ α φ ί ρ ι = λαμπρός.

Ἡ ἀφήγησις τῆς δημιουργίας καὶ τῆς κατατάξεως τῶν Σεφιρὼθ ἀποτελεῖ σημαντικὸν μέρος τῆς μυστικῆς διδασκαλίας τῶν Καββαλιστῶν, ἔχει δὲ υἱοθετηθῆ ὑπὸ πολλῶν ἀνωτέρων φιλοσοφικῶν Τεκτ.·. βαθμῶν. Διὰ τοῦτο καὶ παραθέτω ἐνταῦθα σχετικάς τινας πληροφορίας.

Ὁ Θεὸς καθ' ἑαυτὸν εἶναι ἀκαθόριστος, ἀόρατος, ἀπρόσιτος ὅμοιος πρὸς θάλασσαν ἄνευ ἀκτῆς, πρὸς βάραθρον ἀπύθμενον, μὴ δυνάμενος νὰ καθορισθῇ. Τὸ μόνον ὄνομα τὸ ὁποῖον εἶναι δυνατὸν νὰ τοῦ δοθῇ εἶναι τὸ Ἓ ν Σ ό φ = ἀπεριόριστον ἢ τὸ Ἀ γ ὶ ν = μὴ ὑπάρχον, μὴ ὄν.

Μόλις ὅμως τὸ Θεῖον ἐκδηλωθῇ, τότε καθίσταται προσιτόν. Εἶναι δυνατὸν νὰ τοῦ δοθῇ ἓν ὄνομα καὶ τὸ ὄνομα ποὺ τοῦ δίδεται ἀναλογεῖ πρὸς ἑκάστην ἐκδήλωσιν ἢ ἐξωτερίκευσίν του. Τὸ Ἓ ν - Σ ό φ, τὸ Ἀ γ ὶ ν ἐκδηλοῦται κατὰ δέκα τρόπους διὰ τῶν Σεφιρώθ. Ἕκαστον τῶν Σεφιρὼθ αὐτῶν, Σ τ έ μ μ α, Σ ο φ ί α, Ν ό η σ ι ς, Χ ά ρ ι ς, Ἰ σ χ ύ ς, Κ ά λ λ ο ς, Ν ί κ η, Δ ό ξ α, Θ ε μ έ λ ι ο ν καὶ Β α σ ι λ ε ί α, ἀποτελεῖ καὶ ἴδιον τρόπον ἀποκαλύψεως τοῦ Ἓν Σόφ (Θεοῦ).

Ἡ Καββαλὰ θεωρεῖ ἐπίσης τὸν Θεὸν ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ Οὐρανίου Ἀδὰμ ἢ Ἀδὰμ Καδμὸν (βλ. λ.) καὶ τοποθετεῖ τὰ δέκα Σεφιρὼθ εἰς ἕκαστον τῶν μελῶν του, ἐφαρμόζουσα τὸν νόμον τῶν ἀντιθέσεων. Οὕτω ἀπὸ τὸ πρῶτον καὶ ἀνώτερον τῶν Σεφιρὼθ τὸ Σ τ έ μ μ α, τὸ ὁποῖον κυριαρχεῖ τοῦ Ἀρχαίου τῶν Ἡμερῶν, ἀπορρέουν δύο ἄλλα τὸ μὲν ἓν ἡ Σ ο φ ί α ἢ ὁ πατὴρ καὶ τὸ ἕτερον ἡ Ν ό η σ ι ς ἢ ἡ μήτηρ, τὰ ὁποῖα γεννοῦν τὴν Ἐ π ι σ τ ή μ η ν.

Ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ Σεφιρὼθ ἀπορρέουν πάλιν ἡ Χ ά ρ ι ς καὶ ἡ Ἰ σ χ ύ ς, αἱ ὁποῖαι εἶναι οἱονεὶ χεῖρες τοῦ Ἀδὰμ Καδμὸν καὶ αἱ ὁποῖαι συγκεντροῦνται εἰς ἓν νέον Σεφιρά, τὸ Κ ά λ λ ο ς τοποθετούμενον εἰς τὸ στῆθος ἢ τὴν καρδίαν.

Ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο πάλιν γεννῶνται ἡ Ν ί κ η καὶ ἡ Δ ό ξ α ἀναλογοῦσαι πρὸς τὰς δύο κνήμας καὶ συγκεντρούμεναι εἰς τὸ Θ ε μ έ λ ι ο ν τὸ σύμβολον τοῦ ὁποίου εἶναι τὸ ὄργανον τῆς ἀναπαραγωγῆς. Εἰς τοὺς πόδας τέλος εὑρίσκεται ἡ Β α σ ι λ ε ί α.

Ἐὰν τώρα χωρίσωμεν τὰ δέκα Σεφιρὼθ εἰς τρεῖς παραλλήλους καθέτους στήλας εὑρίσκομεν εἰς μὲν τὴν δεξιὰν στήλην τὴν Σοφίαν, τὴν Χάριν καὶ τὴν Νίκην, εἰς τὴν ἀριστερὰν στήλην τὴν Νόησιν, τὴν Ἰσχὺν καὶ τὴν Δόξαν καὶ εἰς τὴν μεσαίαν στήλην τὸ Στέμμα, τὸ Κάλλος, τὸ Θεμέλιον καὶ τὴν Βασιλείαν.

Ἐὰν τώρα ἐξετάσωμεν ὁριζοντίως τὴν κατάταξιν αὐτὴν θὰ εὕρωμεν τὸ Στέμμα ἔχον ἑκατέρωθεν τὴν Σοφίαν καὶ τὴν Νόησιν καὶ σχηματίζον ἀνωτέραν τριάδα μεταφυσικῆς τάξεως· τὴν Χάριν, τὴν Ἰσχὺν καὶ τὸ Κάλλος σχηματίζοντα τριάδα ἠθικῆς τάξεως· τὴν Νίκην, τὴν Δόξαν καὶ τὸ Θεμέλιον τριάδα φυσικῆς ἢ δυναμικῆς τάξεως.

Ὁ ἀδ.·. J. Boucher («Τεκτονικὴ Συμβολική») γράφει ὅτι αἱ τρεῖς στῆλαι αἱ στηρίζουσαι τὸν Τεκτ.·. Ναὸν εἶναι ἡ Σ ο φ ί α, ἡ Ἰ σ χ ὺ ς καὶ τὸ Κ ά λ λ ο ς, δηλαδὴ τὰ τρία ἐκ τῶν δέκα Σεφιρώθ.

Σῆθος (Sethos). Ὁ Ἀββᾶς Τερρασὸν ἐδημοσίευσε τὸ 1731 ἐν Παρισίοις ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Σ ή θ ο υ ἱ σ τ ο ρ ί α ἢ β ί ο ς ἐ ξ α γ ό μ ε ν ο ς ἀ π ὸ τ ὰ μ ν η μ ε ῖ α κ α ὶ ἀ ν έ κ δ ο τ α τ ῆ ς Ἀ ρ χ α ί α ς Α ἰ γ ύ π τ ο υ». Τὸ ἔργον αὐτὸ εἶδε πολλὰς ἐκδόσεις, ἔχει δὲ μεταφρασθῆ καὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν καὶ Ἀγγλικήν. Πρόκειται περὶ ρωμαντικῆς ἱστορίας εἰλημμένης ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου. Περιέχει ὅμως θαυμασίαν περιγραφὴν τῆς μυήσεως εἰς τὰ ἀρχαῖα Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια, τὴν ὁποίαν ἐδανείσθησαν κατόπιν ὁ Λενκάο, ὁ Κλαβέλ, ὁ Ὀλιβιὲ καὶ ἄλλοι ἀσχοληθέντες μὲ τὰς ἀρχαίας μυήσεις.

Σημαιοφόρος (Standart Bearer). Ἀξιωματικὸς Περιστυλίου τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν, τοῦ ὁποίου καθῆκον εἶναι νὰ κρατῇ καὶ προστατεύῃ τὸ λάβαρον τοῦ Τάγματος. Παρόμοιος ἀξ.·. ὑφίσταται καὶ εἰς ἀνωτέρους τινὰς Τεκτ.·. βαθμούς.

Σημεῖα τοῦ Τάγματος. Τὰ σημεῖα ἀποτελοῦν τὴν παγκόσμιον γλῶσσαν μὲ τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατὸν νὰ συνεννοηθοῦν ἄτομα διάφορον ὁμιλοῦντα γλῶσσαν. Ἐξ ἄλλου πᾶσα μυστικὴ Ἑταιρία ἔχει καὶ ἕνα συμβατικὸν

τρόπον ἀναγνωρίσεως τῶν μελῶν μεταξύ των. Ὁ Τεκτονισμὸς φυσικὰ υἱοθέτησεν ἐπίσης τὴν μέθοδον αὐτήν.

Ὁ Ἀββᾶς Γκραντιντιὲ εἰς τὸ ἔργον του «Ἱστορικὰ καὶ Τοπογραφικὰ Δοκίμια» γράφει ὅτι ὅταν ὁ Ντότσιγκερ ἀρχιτέκτων τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Στρασβούργου συνεκέντρωσε τὸ 1452 εἰς ἓν σῶμα τοὺς Διδασκάλους Οἰκοδόμους (ἀρχιτεχνίτας) τῆς Γερμανίας, τοὺς «ἔδωσε καὶ μίαν ἰδιαιτέραν λέξιν καὶ ἓν ἰδιαίτερον σημεῖον διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἠδύναντο νὰ ἀναγνωρίζουν τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν ἀδελφότητά των».

Ὁ Martene ἐξ ἄλλου ἀναφέρει ὅτι οἱ οἰκοδόμοι τῆς Μονῆς τοῦ Hirschau εἶχον μεταξύ των ὡς σημεῖον νὰ ἐπιθέτουν ἀλληλοδιαδόχως τὴν πυγμὴν ἐπὶ τῆς πυγμῆς μιμούμενοι οὕτως εἰπεῖν τοὺς οἰκοδόμους τῶν τοίχων. Κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἐπίσης οἱ μοναχοὶ εἶχον σύστημα σημείων διὰ νὰ ἀναγνωρίζουν τὰ μέλη τοῦ τάγματός των.

Ὁ Κράουζε ἔχει τὴν γνώμην ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἐμιμήθησαν εἰς τοῦτο τοὺς παλαιοὺς μοναχούς.

Ἀλλ' ἡ χρῆσις σημείων ἀναγνωρίσεως ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρχαιότητα. Εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια οἱ μυούμενοι ἐδιδάσκοντο ἰδιαίτερον σημεῖον. Οὕτω εἰς τὰ Μυστήρια τοῦ Μίθρα, ὅταν εἰς μύστης προσέφερεν εἰς ἕνα ἄλλον μύστην ἐπίσης, ἕνα στέφανον, οὗτος ἀντὶ νὰ τὸν δεχθῇ τὸν ἔρριπτεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, τοῦτο δὲ ἀπετέλει σημεῖον ἀναγνωρίσεως.

Ὁ Ἀπουλήϊος εἰς τὰς «Μεταμορφώσεις» του περιγράφει ὡς ἑξῆς τὴν συνάντησίν του μὲ ἕνα μύστην τῶν Μυστηρίων τῆς Ἴσιδος: «Ἐβάδιζεν ἐλαφρὰ μὲ διστακτικὸν βῆμα, μὲ τὸν ἀστράγαλον τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς ἐλαφρῶς κεκλιμένον, πρὸς τὸν σκοπὸν βεβαίως νὰ μοῦ παρουσιάσῃ ἔνδειξιν ὅπως τὸν ἀναγνωρίσω».

Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν εἰς τὴν «Ἀπολογίαν» γράφει: «Ἐὰν τύχῃ νὰ παρίσταται κανεὶς ὅστις νὰ ἔχῃ μυηθῇ εἰς τὰ αὐτὰ μὲ ἐμὲ δόγματα καὶ ἐὰν μοῦ δώσῃ «τὸ σημεῖον» θὰ ἔχῃ τότε πᾶσαν ἐλευθερίαν νὰ ἀκούσῃ τί εἶναι αὐτὸ τὸ ὁποῖον φυλάττω μὲ τόσην προσοχήν».

Ὁ Πλαῦτος ἐπίσης ὑπονοεῖ τὸ ἔθιμον αὐτὸ εἰς μίαν κωμῳδίαν του ὅπου λέγει: «Δός μου τὸ σημεῖον ἐὰν εἶσαι πράγματι μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς Βάκχες».

Τὰ σημεῖα ἑπομένως, ἀνήκουν εἰς ὅλας τὰς μυστικὰς Ἑταιρίας καὶ συνεπῶς καὶ εἰς τὸν Τεκτονισμόν, ὅστις εἶναι σύστημα μυήσεως μὲ διαφόρους βαθμούς ἕκαστος τῶν ὁποίων ἔχει καὶ ἴδια σημεῖα ἀναγνωρίσεως.

Σημεῖα ὁρίζοντος. Τὰ τέσσαρα κύρια σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος, Βορρᾶς, Δύσις, Ἀνατολὴ καὶ Νότος ἐνέχουν συμβολικὴν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν σημασίαν.

Ὁ δόκτωρ Μπρίντον εἰς τὸ ἔργον του «Περὶ τοῦ Συμβολισμοῦ καὶ τῆς Μυθολογίας τῆς Ἐρυθρᾶς Φυλῆς τῆς Ἀμερικῆς» ἀφιερώνει ὁλόκληρον κεφάλαιον διὰ τὸν ἱερὸν ἀριθμὸν τέσσαρα, ὅστις, λέγει, εἶναι ὁ μόνος ἐνέχων ἐξέχουσαν σημασίαν εἰς τὰς θρησκείας τῆς Ἐρυθρᾶς Φυλῆς καὶ σχετίζεται μὲ τὰ τέσσαρα κύρια σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος.

Ἡ αἰτία τούτου, κατὰ τὴν γνώμην του, ἀνάγεται εἰς τὴν λατρείαν τῶν κυρίων σημείων τοῦ ὁρίζοντος. Εἰς τοῦτο ὀφείλεται καὶ τὸ γεγονὸς τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ «σταυρὸς» μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ὕπαρξις μάλιστα τοῦ σταυροῦ, ὡς ἀντικειμένου λατρείας, μεταξὺ τῶν Ἐρυθροδέρμων, τόσον ἐσκανδάλισε τοὺς πρώτους ἐξ Εὐρώπης ἱεραποστόλους ὥστε τὸ ἀπέδωσαν εἰς ἱερόσυλον πονηρίαν τοῦ «Σατανᾶ».

Ἀλλ' οἱ τέσσαρες βραχίονες τοῦ σταυροῦ ἀνεφέροντο ἁπλῶς εἰς τὰ τέσσαρα κύρια σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος καὶ ἀντεπροσώπευον τοὺς τέσσαρας ἀνέμους, τοὺς κομίζοντας τὴν βροχήν.

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονικὸν συμβολισμόν, ἕκαστον τῶν τεσσάρων κυρίων σημείων τοῦ ὁρίζοντος ἐνέχει μυστικὴν σημασίαν. Ἡ Ἀνατολὴ ἀντιπροσωπεύει τὴν Σοφίαν, ἡ Δύσις τὴν Ἰσχύν, ὁ Νότος τὸ Κάλλος καὶ ὁ Βορρᾶς τὸ Σκότος.

Σημεῖον ἀναγνωρίσεως. Σημεῖον χρησιμοποιούμενον πρὸς ἀναγνώρισιν μεταξὺ Τεκτόνων. Εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἀποκαλεῖται token, εἰς τὴν Γαλλικὴν attouchement καὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν griff. Τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀποτελεῖ καὶ ἀνάμνησιν τῆς συνθήκης ἡ ὁποία συνήφθη ἀρχικῶς μεταξὺ τοῦ νεοφύτου καὶ τοῦ Τάγματος τὴν ἡμέραν τῆς μυήσεώς του.

Σημεῖον ἀπελπισίας. Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ φρονεῖ ὅτι τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀποτελεῖ προφανῶς ἕνα τῶν ἀρχικῶν τρόπων ἀναγνωρίσεως, υἱοθετηθέντα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναβιώσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ ἂν οὐχὶ καὶ πρότερον. Ἀνευρίσκεται εἰς τὰς τελετὰς τοῦ 18ου αἰῶνος, ἡ δὲ σχέσις του μὲ τὸν μῦθον τοῦ 3ου βαθμοῦ καθιστᾷ προφανὲς ὅτι εἰς τὸν βαθμὸν αὐτὸν ἀνήκει.

Κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἐκαλεῖτο τὸ «Μέγα Σημεῖον». Καλεῖται ἐπίσης «σημεῖον κινδύνου» διότι χρησιμοποιεῖται διὰ νὰ ἐπικαλεσθῇ τις τὴν βοήθειαν ἑνὸς ἀδελφοῦ.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ τονίζει ὅτι εἰς τὴν Μ. Βρεττανίαν καὶ τὴν Ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην τὸ σημεῖον αὐτὸ διατηρεῖται ὡς ἦτο ἄλλοτε καὶ ἐκφράζει τὴν λύπην του διότι, λέγει, ἀπὸ ἀδιαφορίαν ἢ ἀπὸ ἄγνοιαν ἠλλοιώθη εἰς τὴν Ἀμερικήν. «Δὲν μοῦ εἶναι δυνατόν, προσθέτει, νὰ ὁμιλήσω σαφέστερον ἢ νὰ ἐκταθῶ ἐπ' αὐτοῦ. Δύναμαι ὅμως νὰ παρατηρήσω ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν τὸ σημεῖον εἶναι ἀμυντικόν, γενόμενον τὸ πρῶτον εἰς στιγμὴν ἐπιθέσεως, χάριν προστασίας. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἀντιπροσωπεύει καὶ σήμερον εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀγγλίαν, ἐνῶ εἶναι ἐντελῶς ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν σημασίαν του τὸ ἐν Ἀμερικῇ χρησιμοποιούμενον σημεῖον».

Τὸ Γερμανικὸν Δόγμα Σραῖντερ ἀπεπειράθη πρό τινων ἐτῶν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν μεταφορὰν τοῦ σημείου τούτου ἀπὸ τὸν 3° εἰς τὸν 1°. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο θὰ ἀπετέλει καινοτομίαν καὶ ἀντίφασιν πρὸς τὴν δογματικὴν ἱστορίαν τῆς προελεύσεως καὶ τῆς σημασίας του, ἡ ἀπόπειρα αὕτη ἀπέτυχε.

Σίβυλλαι. Ἱστορικὰ ἢ καὶ μυθικὰ πρόσωπα ἔχοντα ἀπὸ τὸν Ἀπόλλωνα ἢ τὰς Νύμφας τὸ δῶρον τοῦ προφητεύειν, ὅπως καὶ ἡ Πυθία τοῦ Δελφικοῦ Μαντείου. Ἡ λέξις Σίβυλλα, ὅπως γράφει ὁ Δ. Ν. Γουδῆς εἰς τὸ ἔργον του «Τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν» ἐσήμαινε τὴν θεόπνευστον προφῆτιν, ἡ ὁποία καθημένη ἐπὶ βράχου ἢ ἐντὸς σπηλαίου ἔδιδεν ἐν ἐκστάσει χρησμούς. Αἱ ἱστορικῶς γνωσταὶ ἦσαν δέκα, αἱ ἀκόλουθοι:

1) Χαλδαία ἢ Περσὶς τῆς ὁποίας τὸ κύριον ὄνομα ἦτο Σαμβήθη, 2) Λίβυσσα, 3) Δελφὶς γεννηθεῖσα εἰς τοὺς Δελφούς, 4) Ἰταλική, 5) Ἐρυθραία ἡ προμαντεύσασα τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, 6) Σαμία τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἦτο Φυτὼ καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ἔγραψεν ὁ Ἐρατοσθένης, 7) Κυμαία ἢ καὶ Ἀμάλθεια ἢ Ἐρωφίλη καλουμένη, 8) Ἑλλησποντία γεννηθεῖσα εἰς Μαρμησσὸν πλησίον τῆς πολίχνης Γεργίτιον, 9) Φρυγία, 10) Τιβουρτία ὀνομαζομένη καὶ Ἀλβουναία.

Ὁ Δ. Ν. Γουδῆς ἀναφέρει καὶ ἄλλας ὀκτὼ ἀλλ' αἱ γνωστότεραι ἦσαν αἱ ἀνωτέρω δέκα ἐξ ὧν πάλιν ἐπιφανέστεραι ἡ Ἐρυθραία εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἡ Κυμαία εἰς τὴν Δύσιν. Αἱ προφητεῖαι τῶν Σιβυλλῶν ἐκαλοῦντο Σιβύλλειοι χρησμοί, ἔπη, θέσφατα, προαγορεύματα. Περὶ τῶν Σιβυλλῶν ἀκριβέστερον ἔγραψεν ὁ Μάρκος Ἀντιμάχου εἰς τὸ προοίμιον περὶ τῶν σιβυλλιακῶν χρησμῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν διεσώθησαν ὁλόκληροι ἀλλὰ μόνον ἀποσπάσματα συναρμολογηθέντα ὑπὸ τῶν μετὰ Χριστὸν συγγραφέων, οἱ ὁποῖοι καὶ τὰ ἐτροποποίησαν ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι αἱ πρὸ Χριστοῦ Σίβυλλαι προεῖπον τὰ περὶ Χριστοῦ, Ἁγίας Τριάδος καὶ Ἀναστάσεως.

Ὅλοι ὅμως οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ὁμιλοῦν μετὰ σεβασμοῦ περὶ τῶν Σιβυλλῶν. Ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὸ περὶ Προβλημάτων γράφει τὰ ἑξῆς: Πολλοὶ καὶ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι τοῦ νοεροῦ τόπου τὴν θερμασίαν νοσήμασιν ἁλίσκονται μανικοῖς ἢ ἐνθουσιαστικοῖς· ὅθεν Σίβυλλαι καὶ Βάκιδες καὶ οἱ ἔνθεοι γίνονται πάντες κ.τ.λ.

Ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης λέγει περὶ τῆς Δελφικῆς Σιβύλλης Δάφνης ὅτι ἦτο θυγάτηρ τοῦ μάντεως Τειρεσίου.

Ὁ Στράβων ἀναφέρει καὶ μίαν ἄλλην Σίβυλλαν Ἀθηναΐδα καλουμένην. Ὁ δὲ Πλούταρχος ἀναφέρει ὅτι ἡ πρώτη ἐξ αὐτῶν ἐγεννήθη εἰς τὸν Ἑλικῶνα καὶ ἐδιδάχθη τοὺς χρησμοὺς ἀπὸ τὰς Μούσας.

Ὁ Παυσανίας ὁμιλῶν περὶ τῆς Σιβύλλης Ἐρυθραίας λέγει ὅτι αὕτη ἔζησε πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου καὶ προ-

εἶπεν ὅτι ἡ Ἑλένη τοῦ Μενελάου θὰ συνετέλει εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης καὶ ἐξ αἰτίας της ἡ Τροία θὰ ἐκυριεύετο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ Κυμαία Σίβυλλα ἔγραψε κατὰ τὸν Μάρκον Ἀντίμαχον ἐννέα βιβλία χρησμῶν.

Ὁ ἱερεὺς τοῦ Καπιτωλίου Φιρμιανὸς προσηλυτισθεὶς εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ἐξέδωκε πολλοὺς χρησμοὺς τῶν Σιβυλλῶν προσθέσας ὅμως εἰς αὐτοὺς καὶ ὅσα ἠθέλησε νὰ σχετίση μὲ τὸν Χριστιανισμόν.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων χρησμῶν παραθέτει καὶ τὸν ἀκόλουθον :

Αὐτὸς δὴ θεός ἐσθ' ὁ πλάσας
τετραγράμματον Ἀδὰμ
Τὸν πρῶτον πλασθέντα καὶ
οὔνομα πληρώσαντα
Ἀνατολίην τε, δύσιν τε,
μεσημβρίαν τε καὶ ἄρκτον.

Διὰ τῶν στίχων αὐτῶν ἐννοεῖ ἡ Σίβυλλα ὅτι ἡ λέξις Ἀδὰμ εἶναι ἀκροστιχὶς τῶν τεσσάρων σημείων τοῦ ὁρίζοντος : Ἀ - νατολή, Δ ύσις, Ἀ—ρκιος, Μ εσημβρία.

Οἱ χρησμοὶ ἐπέδρασαν σημαντικῶς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων λαῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ρωμαικοῦ.

Σιγή. Ἡ σιγὴ καὶ ἡ ἐχεμύθεια ἀποτελοῦν αὐτὴν ταύτην τὴν οὐσίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Αὗται ἐξασφαλίζουν τὸν Θεσμὸν καὶ τοῦ παρέχουν πᾶσαν ἀσφάλειαν καὶ διαιώνισιν, ἐπιβαλλόμεναι διὰ συνεχῶν συστάσεων εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς ἀπὸ τὸν κατώτερον μέχρι τοῦ ἀνωτάτου. Ὁ μαθ.·. ἄρχεται τῆς Τεκτονικῆς σταδιοδρομίας του διδασκόμενος τὸ καθῆκον τῆς ἐχεμυθείας καὶ τῆς σιγῆς. Αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ ἴσχυον καὶ εἰς ὅλα τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια.

Ὁ Καλκοτ γράφει ὅτι «ἐὰν στρέψωμεν τοὺς ὀφθαλμούς μας πρὸς τὴν ἀρχαιότητα θὰ εὕρωμεν ὅτι οἱ Ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι τόσον πολὺ ἐνδιεφέροντο διὰ τὴν σιγὴν καὶ τὴν μυστικότητα εἰς τὰ μυστήριά των, ὥστε πρὸ τῆς εἰσόδου τῶν Μυστηρίων των ἐτοποθέτουν τὸν θεὸν Ἀρποκράτην (βλ. λ.), εἰς τὸν ὁποῖον ἀπέδιδον ἰδιαιτέραν λατρείαν».

Ὁ Ἀπουλήιος ὅστις εἶχε μυηθῆ εἰς τὰ Μυστήρια τῆς Ἴσιδος, λέγει ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ ὑποχρεωθῆ ποτὲ νὰ ἀποκαλύψη εἰς ἕνα ἀμύητον ὅσα τοῦ ἐνεπιστεύθησαν ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς σιγῆς.

Εἰς τὴν Σχολήν του ὁ Πυθαγόρας (βλ. λ.) ἐδίδασκε τὴν σιγὴν εἰς τοὺς μαθητάς του.

Εἰς τὸν 9ον τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος ἡ σιγὴ καὶ ἡ ἐχεμύθεια θεωροῦνται αἱ κύριαι ἀρεταὶ ἑνὸς Ἐκλεκτοῦ Διδ.·.

Μεταξὺ τῶν Αἰγυπτίων τὸ σημεῖον σιγῆς συνίστατο εἰς τοποθέτησιν τοῦ δείκτου τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπὶ τῶν χειλέων (βλ. ἐπίσης Ἐχεμύθεια καὶ Σιγή).

Σιμόργκ. Τέρας τὸ ὁποῖον ἐφύλαττε τὴν εἴσοδον εἰς τὰ Περσικὰ μυστήρια.

Σιμπολέτ. Εἶναι τὸ σύνθημα μὲ τὸ ὁποῖον οἱ Γαλααδῖται ἐδοκίμαζον τοὺς Ἐφραϊμίτας θέλοντας νὰ διαβοῦν τὸν Ἰορδάνην (Κριταὶ ΙΒ' ἐδ. 6). Ἐκαλεῖτο τότε ὁ ζητῶν νὰ διαβῆ τὸν ποταμόν, νὰ προφέρη τὴν λέξιν Σ χ ι μ π ο λ έ τ, (τὸ Σ παχὺ ὅμως ὡς τὸ λατινικὸν Sh). Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ἐφραϊμῖται δὲν ἠδύναντο νὰ προφέρουν τὸ παχὺ Σ, ἐγίνοντο ἀντιληπτοὶ ἀμέσως καὶ συνελαμβάνοντο καὶ ἐφονεύοντο. Ἡ λέξις εἰς τὴν ἑβραϊκὴν ἔχει δύο σημασίας, ἀναλόγως τῆς προφορᾶς τοῦ Σ. Ἐὰν τὸ Σ εἶναι παχὺ (Sh) ἡ λέξις σημαίνει στάχυς. Ἐὰν τὸ Σ εἶναι ξηρὸν ἡ λέξις σημαίνει ρεῦμα ὕδατος, ποταμόν.

Ὁ Χάτσινσον, (Πνεῦμα τοῦ Τεκτονισμοῦ σελ. 182), ὁμιλῶν περὶ τῆς λέξεως αὐτῆς, τὴν παράγει, παραδόξως, ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν ρῆμα σ έ β ω καὶ τὴν λέξιν λ ί θ ο ς καὶ σχηματίζει τὴν λέξιν Σ ι β ό λ ι θ ο ν μὲ τὴν ὁποίαν, λέγει, οἱ Τέκτονες ὑπονοοῦν ὅτι σέβονται καὶ δὲν παραβιάζουν τὰς ὑποχρεώσεις των. Ἡ ἐξήγησις ὅμως αὐτὴ ἀμφισβητεῖται ἀπὸ ἄλλους Τέκτονας συγγραφεῖς.

Δέον νὰ σημειωθῆ ὅτι εἰς τὰς ὁδηγίας τοῦ 2ου ὅπου ἐμφανίζεται ἡ λέξις καὶ ἑρμηνεύεται ὡς σ τ ά χ υ ς ἡ προέλευσις ἣν δίδει ὁ Χάτσινσων δὲν εἶναι ἡ ὀρθή. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι μεταξὺ Τεκτόνων διανοουμένων ἀπέραντοι διεξήχθησαν καὶ διεξάγονται ἀκόμη συζητήσεις ὡς πρὸς τὴν σημασίαν, τὴν προφορὰν καὶ τὸν τονισμὸν ἀκόμη τῆς λέξεως. Συζητήσεις ὅμως αἱ ὁποῖαι εἶναι μᾶλλον περιτταὶ δεδομένου ὅτι πρόκειται, ἀπὸ Τεκτ.·. ἀπόψεως, ἁπλῶς περὶ εἰσιτηρίου λέξεως, ἥτις χρησιμοποιεῖται διὰ νὰ πιστοποιήση τὴν διάβασιν ἀπὸ τοῦ α' εἰς τὸν β' βαθμόν.

Σίμων Μπὲν Γιοχάϊ (Simon Ben Jochai). Σοφὸς Ραββῖνος τῆς ἐποχῆς τῆς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων κατοχῆς τῆς Παλαιστίνης, ὅστις διωκόμενος ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ ἐκλείσθη εἰς σπήλαιον ἐπὶ 13 ἔτη καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ Ζοχὰρ (Βίβλου τῆς Λάμψεως) (βλ. λ.), ἱεροῦ βιβλίου τῶν Καββαλιστῶν. Τυχὼν χάριτος βραδύτερον ἵδρυσε τὴν σχολὴν τοῦ Σαφὲδ διδάσκων εἰς τὴν ὕπαιθρον.

Ὅταν προῃσθάνθη τὸν θάνατόν του ὁ Σίμων εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του νὰ μὴ πενθήσουν, ἀλλὰ νὰ ἑορτάσουν τὴν ἀναχώρησίν του ἀπὸ τὸν ἐπίγειον βίον μὲ ἀγροτικὰς ἑορτάς. Ἔκτοτε οἱ Ἑβραῖοι ἑορτάζουν κατ' ἔτος τὸ «Λαγκεομέρ» καὶ μεταβαίνουν τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουνίου εἰς προσκύνημα εἰς τὸν τάφον τοῦ Σίμωνος εἰς τὴν ἔρημον τῆς Γαλιλαίας. Ὁ τάφος αὐτὸς εὑρίσκεται εἰς τὸ σπήλαιον ὅπου παρέμεινεν ὁ Σίμων καὶ ὅπου τὸν ἐπεσκέπτοντο οἱ ἄγγελοι διὰ τὴν συγγραφὴν τοῦ βιβλίου του. Ἐπὶ τοῦ σπηλαίου ἔχει σήμερον κτισθῆ ἕνας ἐπιβλητικὸς τροῦλλος. Τὴν τελετὴν αὐτὴν παρακολουθοῦν καὶ Δροῦζοι καὶ Ἄραβες καὶ χριστιανοὶ καὶ μουσουλμάνοι, ἄλλοι μὲν διότι πιστεύουν εἰς τὴν εὐεργετικὴν ἐξ οὐρανῶν ἐπίδρασιν τοῦ Ἑβραίου Ἁγίου ἀνδρὸς καὶ ἄλλοι ἀπὸ περιέργειαν διὰ τὴν γραφικότητα τῆς ἑορτῆς, ἥτις προσελκύει χιλιάδας ἀτόμων.

Σίμων ὁ Μάγος. Ἑβραῖος καταγόμενος ἀπὸ τὴν Σαμάρειαν καὶ χαρακτηρισθεὶς ὡς ὁ πρῶτος τῶν Γνωστικῶν καὶ ἐχθρὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Προσεχώρησεν ἀρχικῶς εἰς τὸν χριστιανισμόν, ἐπεδίωξε δὲ νὰ προσπορισθῆ διάφορα ὀφέλη. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι μὴ δυνηθεὶς νὰ ἐξαγοράση διὰ χρημάτων τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῆς θαυματουργίας ἐπεδόθη εἰς τὴν Μαύρην Μαγείαν. Ἐπετύγχανε διάφορα θαύματα συνεργαζόμενος, ὡς ἔλεγε, μὲ τὸν διάβολον.

Εἰς τὴν Ρώμην ἐπὶ Νέρωνος ὁ Σίμων εἶχεν ἀναγγείλει ὅτι θὰ ἀνέλθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐπὶ πυρίνου ἅρματος. Ἀλλ' ἐνῷ ἵπτατο ἤδη, ὁ Ἀπόστολος Πέτρος δι' ἐπικλήσεώς του τὸν κατέρριψε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Νέρωνος μὲ θρυμματισμένους τοὺς πόδας.

Σῖτος, οἶνος καὶ ἔλαιον. Τὰ τρία αὐτὰ ἀποτελοῦν τὰ Τεκτονικὰ στοιχεῖα καθιερώσεως. Τὰ τρία αὐτὰ ἐγένοντο δεκτὰ ὡς σύμβολα ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Ἦσαν τὰ σημαντικώτερα προϊόντα τῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν καὶ ἐθεωροῦντο ὡς στηρίγματα τῆς ζωῆς καὶ μέσα ἀναψυχῆς.

«Καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου τοῦ ἱλαρῦναι πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει», λέγει ὁ Δαυῒδ εἰς τὸν ψαλμὸν 103 ἐδ. 15.

Οἱ ἀρχαῖοι λαοί, καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ χριστιανικὰ ἔθνη κατόπιν, ἐχρησιμοποίουν διὰ θρησκευτικοὺς σκοποὺς τὸ δι' ἐλαίου χρῖσμα.

Αἱ Τεκτονικαὶ Στοαὶ καθιεροῦνται διὰ τοῦ σίτου, τοῦ οἴνου, καὶ τοῦ ἐλαίου εἰς τὸ ἔργον των. Καὶ ὡς γράφει ὁ Harry, εἰς τοὺς Τέκτονας ὑπενθυμίζεται δι' αὐτῶν ὅτι εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωήν των ὀφείλουν νὰ διαθέτουν μέρος τοῦ ἄρτου των διὰ νὰ τρέφουν τοὺς πεινῶντας, νὰ προσφέρουν ποτήριον οἴνου διὰ νὰ ἐνισχύουν τοὺς θλιβομένους καὶ νὰ χύνουν τὸ ἔλαιον τῆς παρηγορίας ἐπὶ τῶν τραυμάτων τοῦ σώματος ἢ τῶν πόνων τῆς καρδίας τῶν συνοδοιπόρων των».

Καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὰς Τεκτονικὰς τελετὰς ἄλλοτε ὁ μὲν σῖτος μετεφέρετο ἐντὸς χρυσοῦ δοχείου, ὁ δὲ οἶνος καὶ τὸ ἔλαιον ἐντὸς ἀργυρῶν κυπέλλων διὰ νὰ τονίζεται ὅτι ὁ μὲν σῖτος εἶναι τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς ἐνῷ τὰ ἄλλα δύο ἦσαν ἁπλῶς ἐνισχυτικὰ καὶ τονωτικά.

Σίτου στάχυς. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὁ στάχυς σίτου, ἦτο ἔμβλημα ἀφθονίας. Ἡ Δημήτηρ, ἥτις παγκοσμίως ἐλατρεύετο ὡς θεὰ τῆς ἀφθονίας, παριστάνετο συμβολικῶς μὲ στέφανον ἀποτελούμενον ἀπὸ στάχεις, κρατοῦσα

ἀνημμένην δᾷδα εἰς τὴν μίαν χεῖρα καὶ δέσμην ἀπὸ παπαροῦνες καὶ στάχεις εἰς τὴν ἄλλην.

Σιών. Τὸ ὄρος αὐτὸ ἦτο τὸ νοτιοδυτικὸν ἐκ τῶν τριῶν λόφων οἱ ὁποῖοι ἀπετέλουν τὸ ὀροπέδιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχεν οἰκοδομηθῆ ἡ Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ εὑρίσκετο τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ καλεῖται ἡ Πόλις Δαυΐδ. Τὸ ὄνομα τοῦτο συχνὰ χρησιμοποιεῖται ὡς συνώνυμον τῆς Ἱερουσαλήμ.

Σκαραβαῖος. Τὸ παλαιὸν Αἰγυπτιακὸν σύμβολον τὸ ὁποῖον συνδυάζει συνήθως τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ ἱεροῦ ἐντόμου μὲ σφαιρίδιον παριστάνον τὸν ἥλιον. Τὸ σύμβολον αὐτὸ ἦτο ἀφιερωμένον εἰς τὸν Θεὸν Ἥλιον.

Ἐνίοτε τὸ ἔντομον αὐτὸ ἐμφανίζεται μὲ ἀνοικτὰς τὰς πτέρυγας ὡς ζῶσα ψυχὴ ἢ καὶ μὲ τὴν κερασφόρον κεφαλὴν ἑνὸς κριοῦ. Οἱ σκαραβαῖοι φέρουν συχνὰ ἐπιγραφὰς μὲ διάφορα ρητὰ ἢ ἀποφθέγματα.

Σκηνή. Ἡ σκηνὴ ἀποτελεῖ τμῆμα τῆς ἐπιπλώσεως ἑνὸς Διοικητηρίου Ἱππ.·. Ναϊτῶν καὶ ἔχει συμβολικὴν σημασίαν. Τὸ Τάγμα τῶν Ναϊτῶν εἶχε συσταθῆ διὰ τὴν προστασίαν τῶν χριστιανῶν προσκηνυτῶν τῆς Παλαιστίνης. Καὶ οἱ Ναΐται παρέμενον ὑπὸ σκηνὰς διὰ νὰ παρακολουθοῦν τοὺς Σαρακηνοὺς καὶ συνοδεύουν ἐν ἀσφαλείᾳ τοὺς προσκυνητάς, προσφέροντες εἰς αὐτοὺς ἄρτον καὶ ὕδωρ. Αὐτὰ ὅλα συμβολίζει καὶ ἡ σκηνικὴ ἐπίπλωσις ἑνὸς Ναϊτικοῦ Διοικητηρίου.

Σκήνωμα (Tabernacle). Πρόκειται περὶ τοῦ σκηνώματος τὸ ὁποῖον ἔστησεν ὁ Μωϋσῆς κατὰ τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς Αἰγύπτου, καὶ περὶ τοῦ ἄλλου τοῦ στηθέντος εἰς τὸ ὄρος τοῦ Σινᾶ τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν Ἰώσηπον ἦτο μήκους 45 ποδῶν καὶ πλάτους 15. Διῃρεῖτο εἰς δύο διαμερίσματα ἐξ ὧν τὸ εἰς τὸ βάθος ἦτο τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ὅπου εὑρίσκετο ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης. Ἀναφέρεται καὶ τρίτον στηθὲν ὑπὸ τοῦ Δαυΐδ ὅταν μετέφερε τὴν Κιβωτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιεῖτο ἕως ὅτου ὁ Σολομὼν ἀνήγειρε τὸν Ναὸν ὅπου καὶ ἐτοποθετήθη ἡ Κιβωτός.

Ἡ Τεκτονικὴ ἐν τούτοις παράδοσις ἀναφέρει καὶ τέταρτον σκήνωμα στηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἱεροββάβελ κατὰ τὴν ἄφιξίν του ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας. Τὸν μῦθον αὐτὸν ἔχει υἱοθετήσῃ ἡ Ἀμερικανικὴ τροποποίησις τοῦ βαθμοῦ τῆς Βασ.·. Ἀψ.·.. Εἰς τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα τὸ Περιστ.·. τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. παριστάνει τὸ ἀρχαῖον Σανχεντρὶν (βλ. λ.) ὅπου ἀπενέμετο ἡ δικαιοσύνη.

Πάντως δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν ἐὰν λέγεται σκήνωμα ἢ Σανχεντρὶν δεδομένου ὅτι πρόκειται περὶ καθαροῦ μύθου πρὸς τὸν σκοπὸν ἀναπτύξεως ἑνὸς συμβολισμοῦ. Μύθου ἠθικῆς ἁπλῶς σημασίας. Εὐτυχῶς τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. ἔχει ἀποφύγῃ νὰ ἀσχοληθῆ μὲ τὸν μῦθον αὐτὸν στερούμενον φιλοσοφικῆς σημασίας.

Σκὸτ Οὐώλτερ, (Walter Scott). Ὁ γνωστότατος αὐτὸς μυθιστοριογράφος καὶ ποιητὴς εἶχε μυηθῆ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰς ἡλικίαν 30 ἐτῶν. Γεννηθεὶς εἰς Ἐδιμβοῦργον τῆς Σκωτίας τὸν Αὔγουστον τοῦ 1771, ἐφοίτησεν ἀρχικῶς εἰς δημοσίαν σχολὴν τοῦ Κέλσο καὶ κατόπιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν τῆς Στ.·. Ἁγίου Δαυΐδ Ἀρ. 36 ἐν Ἀν.·. Ἐδιμβούργου ἐμυήθη τὴν 2 Μαρτίου 1801 καὶ ταυτοχρόνως προήχθη εἰς Διδ.·.. Ὁ πατήρ του ἦτο ἐπίσης Τέκτων μυηθεὶς τὸ 1754 εἰς τὴν ἰδίαν Στοάν. Ἐπίσης καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀδ.·. Οὐώλτερ Σκὸτ ἐμυήθη βραδύτερον τὸ 1826 εἰς τὴν Στ.·. Κιλουΐνιγκ.

Τὸ 1820 ὁ ἀδ.·. Ο. Σκὸτ ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ Βαρωνέττου ἀπὸ τὸν Βασιλέα Γεώργιον Δ'.

Εἰς τὸ μυθιστόρημά του «Ἀϊβανου» (Ivanhoe) ὑπάρχουν μερικὰ σημεῖα ἔχοντα Τεκτονικὴν σημασίαν.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1830 ὑπέστη καρδιακὴν προσβολὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν οὐδέποτε συνῆλθε. Ἀπεβίωσε τὸ 1832 εἰς ἡλικίαν 62 ἐτῶν εἰς Ἀμποτσφόρντ. Ὁ πρόωρος θάνατός του ὀφείλεται εἰς ἀρκετὰς στενοχωρίας τὰς ὁποίας ὑπέστη μὲ τὴν χρεωκοπίαν τοῦ τυπογραφείου Μπάλλενταϊν καὶ Σία, τοῦ ὁποίου ἦτο συνεταῖρος. Αἱ ὑποχρεώσεις του ἀνήρχοντο εἰς 150 χιλιάδας λίρας. Ἀρνηθεὶς συμβιβασμὸν ἀνέλαβε νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος του καὶ ἐπὶ τέσσαρα ἔτη τὰ κέρδη ἀπὸ τὰ συγγράμματά του συμποσούμενα εἰς 70 χιλιάδας λίρας κατεβλήθησαν εἰς τοὺς πιστωτάς του οἱ ὁποῖοι καὶ ἐξωφλήθησαν μέχρι κεραίας.

Σκότος. Εἰς ὅλα τὰ συστήματα μυήσεως, τὸ σκότος ἐθεωρεῖτο καὶ θεωρεῖται ὡς σύμβολον ἀγνοίας ἀντίθετον πρὸς τὸ φῶς σύμβολον γνώσεως. Ἐκ τούτου καὶ ὁ κανών, ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς δὲν πρέπει νὰ βλέπῃ ἕως ὅτου ἡ ψυχὴ ἀντιληφθῆ τὴν ἀληθῆ φύσιν ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὰ Μυστήρια τοῦ Τάγματος.

Εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, ὁ νεόφυτος περιεβάλλετο πρῶτον ὑπὸ σκότους διὰ νὰ προετοιμασθῆ καταλλήλως ὅπως δεχθῆ τὸ πλῆρες φῶς τῆς γνώσεως. Ὁ χρόνος τῆς ἐν τῷ σκότει παραμονῆς ἐποίκιλλεν εἰς τὰ διάφορα Μυστήρια.

Μεταξὺ τῶν Δρυΐδῶν τῆς Βρεττανίας, ἡ ἐν τῷ σκότει παραμονὴ ἦτο ἐννέα ἡμέρας καὶ νύκτας. Εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Μυστήρια ἦτο τρεῖς φορὰς τρία ἡμερονύκτια. Ἐνῶ μεταξὺ τῶν Περσῶν, κατὰ τὸν Πορφύριον, ἐπεξετείνετο εἰς τὴν σχεδὸν ἀπίστευτον περίοδον τῶν 50 ἡμερῶν σκότους, ἀπομονώσεως καὶ νηστείας.

Συμφώνως πρὸς ὅλας τὰς κοσμογονίας, περὶ δημιουργίας τοῦ Σύμπαντος, τὸ σκότος ὑφίστατο πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ φωτὸς καὶ διὰ τοῦτο τὸ σκότος ἐλατρεύετο ἀρχικῶς ὡς προϋπάρξαν, ὡς ὁ γεννήτωρ τῆς ἡμέρας καὶ ὡς ἡ κατάστασις ὑπάρξεως πρὸ τῆς δημιουργίας τῶν κόσμων.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἔδωσε τὴν ἁρμόζουσαν θέσιν εἰς τὸ σκότος ὡς προπαρασκευὴν πρὸς μύησιν καὶ ὡς σύμβολον τοῦ πρὸ τῆς δημιουργίας χάους ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέκυψε τὸ φῶς κατὰ τὴν θείαν ἐντολήν. Τὸ καθώρισεν ἐπίσης ὡς σύμβολον τῆς ἀγνοίας πρὸ τῆς ἀποκτήσεως τῆς γνώσεως.

Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ ὑποψηφίου ἀπὸ τὴν μόνωσιν καὶ τὸ σκότος ἐκαλεῖτο ἔργον τῆς ἀναγεννήσεως καὶ ἐλέγετο ὅτι οὗτος ἐγεννήθη ἐκ νέου ἢ ἀνέστη ἐκ νεκρῶν.

Καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν διὰ τὸν αὐτὸν λόγον οἱ Τέκτονες καλοῦνται Τ έ κ ν α τ ο ῦ Φ ω τ ό ς διότι τὸ σκότος, τὸ ὁποῖον ἐκάλυπτε προηγουμένως τὸ πνεῦμα των ἀφῃρέθη κατὰ τὴν μύησίν των διὰ τοῦ ἀπλέτου Τεκτονικοῦ φωτός.

Εἰς τὸ βιβλίον «Σημεῖα καὶ Σύμβολα» τοῦ ἀδ.·. Δρος Ὄλιβερ ὑπάρχει μία διδασκαλία «Περὶ τοῦ μυστηριώδους σκότους τοῦ Τρίτου βαθμοῦ».

Τοῦτο ἀφορᾷ τὴν τελετὴν τοῦ διακόσμου τοῦ Τεκτ.·. Ἐργαστηρίου κατὰ τὴν μύησιν αὐτήν. Τὸ σκότος ἐδῶ συμβολίζει τὸν θάνατον συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ βαθμοῦ ἐνῶ ἡ ἐπακολουθοῦσα φωταψία ἀναφέρεται εἰς τὴν περὶ αἰωνίας ζωῆς ἐπακολουθοῦσαν διδασκαλίαν.

Ἐνῶ τὸ φῶς ἐλατρεύετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὡς πηγὴ ἀγαθότητος, τὸ σκότος ἐθεωρεῖτο πηγὴ κακοῦ, ἐκ τούτου δὲ προέκυψε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸ δόγμα ὅτι δύο ἀνταγωνιστικαὶ δυνάμεις ἢ στοιχεῖα μάχονται διαρκῶς διὰ τὴν διακυβέρνησιν τοῦ κόσμου.

Αὐτὸ ὑπῆρξεν ἀκριβῶς τὸ δόγμα τοῦ Ζωροάστρου, τοῦ μεγάλου Πέρσου φιλοσόφου, ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὰ ὀνόματα Ὁρμοὺζ καὶ Ἀχριμὰν ἐσυμβόλιζε τὰς δύο ἀρχὰς τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους (βλ. λ. Φῶς).

Αἱ Τεκτ.·. Στ.·. συνεδριάζουν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν τὰς νυκτερινὰς ὥρας. Ἡ ἐκλογὴ τῶν ὡρῶν αὐτῶν τῆς νυκτὸς συμφωνεῖ μὲ τὰς συνηθείας τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων, πείθουσα οὕτω ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς καὶ τὰ Ἀρχ. Μυστήρια ἔχουν κοινὴν καταγωγήν. (βλ. λ. νύξ).

Ὁ Βορρᾶς θεωρεῖται ἡ κατοικία τοῦ σκότους διότι ὁ ἥλιος οὐδέποτε ἀνατέλλει ἐκεῖθεν εἰς οἱανδήποτε ἐποχὴν τοῦ ἔτους καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν ἔργον τῆς Στ.·. τελεῖται εἰς τὸν Βορρᾶν οὔτε ἀξ.·. ἑδρεύει ἐκεῖ, οὔτε ὑποψήφιος ὁδηγεῖται ἐκεῖ, λέγει ὁ ἀδ.·, H. Haywood. Ὁ ζητῶν νὰ μυηθῆ ἔρχεται ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν σκότος. Ἕνας ἀμόρφωτος ἄνθρωπος εἶναι πτωχός, τυφλός, ἄθλιος. Πρέπει νὰ ὁδηγῆται μὲ ἓν σχοινίον. Ὁμοιάζει ἄνθρωπον φέροντα κάλυμμα εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὀφθαλμούς. Δὲν ἔχει ἐργαλεῖα ἢ ἄλλα ὄργανα ἐργασίας τὰ ὁποῖα καὶ δὲν γνωρίζει νὰ μεταχειρίζεται. Διὰ νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸ σκότος αὐτό, ὁ πρῶτος βαθμὸς τὸν καθιστᾷ μ α θ η-

τ ή ν. Ὁ δεύτερος βαθμὸς τὸν διδάσκει ὅτι πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ μάθησιν ἡ ὁποία εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ ἐὰν κοπιάσῃ νὰ ἀνέλθῃ τὰς τρεῖς, τὰς πέντε καὶ τὰς ἑπτὰ βαθμίδας τῶν Ἐλευθερίων Τεχνῶν καὶ τῶν Ἐπιστημῶν. Καὶ ὁ τρίτος Βαθμὸς τοῦ φανερώνει τί σημαίνει δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι ἐπαρκῶς φωτισμένοι, συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους καὶ δὲν δύνανται οὔτε νὰ κυβερνοῦν τὰ ἔργα των ἐφ' ὅσον δὲν ἀνυψωθοῦν ἀπὸ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς.

Ἐὰν εἷς Τέκτων ἀγνοῇ τὴν σημασίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶναι ἀμόρφωτος ἄνθρωπος. Ὁ Τεκτονισμὸς καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ τὸν μορφώσῃ. Ἀξίωμά του καὶ γνωμικὸν εἶναι τὸ «Γ ε ν ν η θ ή τ ω Φ ῶ ς».

Σκωτία. Ὁ Σκωτικὸς Τεκτονισμὸς διατηρεῖ τὴν παράδοσιν ὅτι εἰσήχθη εἰς τὴν χώραν αὐτὴν ἀπὸ τοὺς ἀρχιτέκτονας οἵτινες ἔκτισαν τὸ Ἀββαεῖον τοῦ Κιλουΐνιγκ. Τὸ ὁμώνυμον χωρίον ἔχει διὰ τοὺς Σκώτους Τέκτονας τὴν ἰδίαν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τοὺς Ἄγγλους ἡ πόλις Γιόρκ.

Ὁ Laurie, εἰς τὴν «Ἱστορίαν» του, γράφει, ὅτι τὸ γεγονὸς τῆς εἰσαγωγῆς ἐν Σκωτίᾳ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀπὸ τοὺς ἀρχιτέκτονας τοῦ Ἀββαείου Κιλουΐνιγκ γίνεται φανερὸν ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ αὐθεντικὰ ἔγγραφα τὰ ἀνάγοντα τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐκεῖ Στοᾶς κατὰ τὰ τέλη τοῦ 15ου αἰῶνος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλας ἐνδείξεις.

Ὁ Σὲρ Τζὼν Σίνκλαιρ ἐξ ἄλλου γράφει τὰ ἑξῆς:

«Μερικοὶ Ἐλευθεροτέκτονες ἦλθον ἀπὸ τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην διὰ νὰ κτίσουν μίαν Μονὴν εἰς τὸ Κιλουΐνιγκ. Μετ' αὐτῶν ἦλθε καὶ εἷς ἀρχιτέκτων ἢ Διδ.·. Τέκτων γνωρίζων κατὰ βάθος ὅλας τὰς Τέχνας καὶ ἄλλα μέρη τοῦ Τεκτονισμοῦ γνωστὰ ἤδη εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην καὶ ὁ ὁποῖος ἐξελέγη Σεβάσμιος Διδάσκαλος τῶν καθ' ὅλην τὴν Σκωτίαν συνεδριάσεων τῶν ἀδελφῶν. Ἐξέδωκε διαταγὰς διὰ τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἀδ.·. κατὰ τὰς συνεδριάσεις καὶ ἀπεφάσιζε τελικῶς ἐπὶ αἰτήσεων συνεδριάσεως ὅλων τῶν ἄλλων ἐν Σκωτίᾳ Στοῶν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι οἱ ἀδ.·. Τέκτ.·. εἶχον συνέλθῃ εἰς Κιλουΐνιγκ καὶ ἐξέλεξαν Μέγ.·. Διδ.·. διὰ τὴν Σκωτίαν καὶ ὅτι ἡ Στοὰ τοῦ Κίλουΐνιγκ ἔγινε ἡ Μήτηρ Στοὰ ὡς ἀποκαλεῖται μέχρι σήμερον.

Ἀπὸ ἄλλα χειρόγραφα διατηρούμενα εἰς τὴν Βιβλιοθήκην Ἐδιμβούργου καὶ δημοσιευθέντα τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Laury ἀναφέρεται ὁ τρόπος τῆς ἀρχικῆς ἱδρύσεως τῆς Μεγ.·. Στοᾶς (βλ. λ. Σαὶν Κλαίρ).

Ἐκεῖνο. ἐν τούτοις, τὸ ὁποῖον συνάγεται τόσον ἀπὸ τὰς πληροφορίας τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Σκωτίᾳ, ὅσον καὶ ἀπὸ τὰς τῆς ἱδρύσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ, εἶναι ὅτι καὶ τῶν δύο αὐτῶν χωρῶν προηγήθησαν πολὺ πρότερον ἄλλαι, τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης ὅπου ἐνεφανίσθη ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς – χωρὶς μάλιστα νὰ εἶναι καὶ ἀποκλειστικῶς ἐπαγγελματικὸς – ἀποτελῶν οἱονεὶ συνέχειαν τῶν παλαιῶν μυστηριακῶν ὀργανώσεων, ἡ περὶ τῶν ὁποίων παράδοσις διατηρεῖται εἰς μερικὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ Τάγματα ἢ Δόγματα τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας ἰδίως.

Σκωτίας, Βασιλικὸν Τάγμα, (Royal Order of Scotland). Τεκτονικὸν Τάγμα εἰς τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἐγένοντο δεκτοὶ Διδάσκαλοι Τέκτονες ἀλλὰ σήμερον περιωρίσθη εἰς τοὺς κατέχοντας τὸν βαθμὸν τῆς Βασ.·. Ἀ.·. Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο βαθμούς, τὸν βαθμὸν Χερεντὸμ καὶ τὸν τοῦ Ροδοσταύρου.

Ὁ πρῶτος τῶν βαθμῶν αὐτῶν εἶναι μία ἐκχριστιανισθεῖσα μορφὴ τοῦ 3ου ἀπαλλαγεῖσα πάσης ἐννοίας παγανισμοῦ καὶ ἰουδαϊσμοῦ ἀπὸ τοὺς Κούλδους οἱ ὁποῖοι εἰσήγαγον τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὴν Σκωτίαν κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας.

Ὁ δεύτερος εἶναι βαθμὸς Ἱπποτικὸς ὅστις ὑποτίθεται ὅτι ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Ρόμπερτ Μπροὺς μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μπάνοκμπόρν καὶ ἀπενεμήθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τινας Ἐλευθεροτέκτονας ποὺ τὸν εἶχον βοηθήσῃ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἱπποτῶν τοῦ βαθμοῦ τούτου εἶναι περιωρισμένος.

Εἰς τὸ Τάγμα αὐτὸ μόνιμος Μέγ.·. Διδ.·. θεωρεῖται ὁ Σολομὼν διὰ τὸν ὁποῖον διατηρεῖται καὶ μία ἕδρα κενὴ καθ' ὅλας τὰς συνεδριάσεις. Ἕδρα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Τάγματος αὐτοῦ εἶναι τὸ Ἐδιμβοῦργον, οὐδεμία δὲ γενικὴ συνεδρίασις τῆς συνελεύσεώς της ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ ἔξω τῆς Σκωτίας.

Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Βασιλικοῦ Τάγματος τῆς Σκωτίας διατηρεῖ ἐπαρχιακὰς Μεγ.·. Στ.·. εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Σκωτίας, τῆς Ἀγγλίας, τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν, τοῦ Καναδᾶ, τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν Ἀμερικῆς, τοῦ Νατάλ, τοῦ Ἀκρωτηρίου Καλῆς Ἐλπίδος, τῆς Ἑλβετίας, τοῦ Τράνσβααλ, τοῦ Χόγκ Κόγκ, τῶν Φιλιππίνων, τῆς Ἱσπανίας κτλ.

Σκωτικὸν Δόγμα (Βλ. Δόγμα, Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτικόν).

Σκωτικὸν Φιλοσοφικὸν Δόγμα. Τὸ δόγμα αὐτὸ ἀποτελεῖται ἀπὸ 12 βαθμοὺς τοὺς ἑξῆς: 1, 2, 3. Ἱππότης τοῦ Μέλανος Ἀετοῦ ἢ Ροδόσταυρος Χερεντὸμ διαιρούμενος εἰς τρία μέρη, 4. Ἱππότης τοῦ Φοίνικος, 5. Ἱππότης Ἡλίου, 6. Ἱππότης τοῦ Οὐρανίου Τόξου, 7. Ἀληθὴς Τέκτων, 8. Ἱππότης τοῦ Ἀργοναύτου, 9. Ἱππότης τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος, 10. Τέλειος Μύστης Μέγας Ἐπιθεωρητής, 11. Μέγας Σκῶτος Ἐπιθεωρητής, 12. Ὑπέρτατος Διδ.·. τοῦ Φωτεινοῦ Δακτυλίου.

Οἱ τρεῖς πρῶτοι συμβολικοὶ βαθμοὶ τοῦ Τεκτ.·. ἀποτελοῦν τὴν ἀναγκαίαν βάσιν τοῦ συστήματος τούτου καίτοι δὲν ἀποτελοῦν μέρος τοῦ Δόγματος. Κατὰ τὴν ἵδρυσίν του τὸ Δόγμα παρῃτήθη τοῦ δικαιώματος τῆς ἐγκαταστάσεως Συμβολικῶν Στοῶν καὶ περιωρίσθη εἰς τὸ νὰ δέχεται εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς Τέκτονας κανονικῶς συγκεκροτημένων Συμβολικῶν Στοῶν.

Ὁ Thory ἀνάγει τὴν καταγωγὴν τοῦ Δόγματος τούτου εἰς τοὺς Ροδοσταύρους τοῦ 14ου αἰῶνος.

Ὁ Μάκεϋ ὅμως δὲν εὑρίσκει ἐπαρκῆ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Thory.

Πάντως τὸ Δόγμα τοῦτο ἱδρύθη τὸ 1775 ἐν Παρισίοις καὶ εἰς τὴν περίφημον Στοὰν τοῦ «Κ ο ι ν ω ν ι κ ο ῦ Σ υ μ β ο λ α ί ο υ». Ἱδρυτής της, κυρίως, ὑπῆρξεν ὁ Μ. Μπουαλώ, ἰατρὸς ὅστις εἶχε χρηματίσῃ ὀπαδὸς τοῦ Περνεττὶ ἱδρυτοῦ τοῦ Ἑρμητικοῦ Δόγματος τῆς Ἀβινιόν, τὴν ἑρμητικὴν διδασκαλίαν τοῦ ὁποίου εἰσήγαγε καὶ εἰς τὸ Σκωτικὸν Φιλοσοφικὸν Δόγμα.

Δύναταί τις νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν περὶ τῶν διδασκομένων εἰς τὸ δόγμα τοῦτο, ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κορυφαίου τῶν βαθμῶν του. Ὁ «Φ ω τ ε ι ν ὸ ς Δ α κ τ ύ λ ι ο ς» εἶναι βαθμὸς Πυθαγόρειος.

Τὸ 1780 ἱδρύθη ἐν Γαλλίᾳ, Ἀκαδημία τῶν Ὑπερτάτων Διδασκάλων τοῦ Φωτεινοῦ Δακτυλίου εἰς τὴν ὁποίαν ἐδιδάσκετο ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶχεν ἀρχικῶς ἱδρυθῇ ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου. Ἡ διδασκαλία καὶ αἱ ὁμιλίαι ἀφεώρων κυρίως τὴν ἑρμηνείαν τῶν δογμάτων τοῦ Σοφοῦ τῆς Σάμου.

Ἡ κεντρικὴ ἕδρα τοῦ Δόγματος ἦτο πάντοτε εἰς τὴν Στοὰν τοῦ «Κοινωνικοῦ Συμβολαίου» μέχρι τοῦ 1792, ὅτε ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἄλλων τῆς Γαλλίας Τεκτονικῶν Ὀργανώσεων, διέκοψε τὰς ἐργασίας του. Ἐνεφανίσθη καὶ πάλιν μετὰ τὸ τέλος τῆς Ἐπαναστάσεως, τὸ δὲ 1805 ἡ Στοὰ τοῦ «Κοινωνικοῦ Συμβολαίου» ὁμοῦ μετὰ τῆς Στοᾶς τοῦ «Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Σκωτίας» ἔλαβον τὸν τίτλον «Μ η τ ρ ι κ ὴ Σ τ ο ὰ τ ο ῦ Φ ι λ ο σ ο φ ι κ ο ῦ Σ κ ω τ ι κ ο ῦ Δ ό γ μ α τ ο ς ἐ ν Γ α λ λ ί ᾳ»

Τὸ Δόγμα τοῦτο ἦτο καθαρῶς φιλοσοφικὸν περὶ τὰ ἔτη δὲ 1811 καὶ 1812 κατεῖχε πολύτιμον ἀρχεῖον μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τῶν ὁποίων συγκατελέγοντο παλαιοὶ καταστατικοὶ χάρται, χειρόγραφα τυπικὰ καὶ ἄλλα τεκτονικὰ ἔργα μεγίστου ἐνδιαφέροντος καὶ εἰς πλείστας ὁμιλουμένας γλώσσας.

Σκῶτος ἢ Σκωτικὸς (Ecossais, Scottish). Ὑπάρχουν πολλοὶ Τεκτονικοὶ βαθμοὶ φέροντες παρόμοιον ὄνομα. Ὅλοι ὅμως συμπίπτουν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ τρόπου διατηρήσεως τοῦ «Ἀ λ η θ ο ῦ ς λ ό γ ο υ». Εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν Δόγμα, ὁ Ἐκλεκτὸς Διδ.·. εἶναι ἐπίσης βαθμὸς Σκωτικός. Ἀνευρίσκεται καὶ εἰς πλεῖστα ὅσα Δόγματα. Εἰς τὸ Γαλλικὸν Δόγμα ἀποτελεῖ τὸν 5ον Βαθμόν. Εἰς τὸ Α.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμα τὸν 13ον ἢ Ἱππ.·. τῆς 9ης ἀψῖδος.

Τὸ Ἀρχαῖον Δόγμα Ὑόρκης στερεῖται Σκωτικῶν βαθμῶν, αἱ ἀρχαὶ τούτου ὅμως ἀναπτύσσονται εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Βασ.·. Ἀψ.·.

'Αντιλαμβάνεταί τις τὴν ἔκτασιν τὴν ὁποίαν προσέλαβον εἰς τὸν Τεκτονισμὸν οἱ Σκωτικοὶ βαθμοί, ἀναγινώσκων τὸν κατάλογον τὸν ὁποῖον κατήρτισεν ὁ Ὄλιβερ ἀναφέρων ὀ γ δ ο ή κ ο ν τ α ἐξ αὐτῶν. Ὁ Ραγκὸν ἀναφέρει 83 καὶ ὁ Βαρῶνος Τσουντὺ πολὺ περισσοτέρους καίτοι ἀπορρίπτει εἴκοσι ἑπτὰ τῶν ὁποίων ἀμφισβητεῖ τὴν γνησιότητα.

Εἰς τὸ Σκωτικὸν σύστημα ὑπάρχει εἷς μῦθος, μέρος τοῦ ὁποίου εἰσήχθη εἰς ὅλους τοὺς Σκωτικοὺς βαθμοὺς καὶ ὁ ὁποῖος ἔχει γενικῶς περιληφθῆ εἰς τὸν περὶ ἱδρύσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ὁ μῦθος ἀναφέρει ὅτι ὁ οἰκοδόμος τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἐχάραξε τὴν Λ έ ξ ι ν ἐπὶ τριγώνου ἐξ ἀγνοῦ μετάλλου καὶ φοβούμενος μήπως ἀπολεσθῇ, τὸ ἔφερε πάντοτε ἐπ' αὐτοῦ κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ τραχήλου του μὲ τὸ ὄνομα πρὸς τὸ μέρος τοῦ στήθους του. Εἰς στιγμὴν σοβαροῦ προσωπικοῦ του κινδύνου τὸ ἔρριψεν ἐντὸς παλαιοῦ ξηροῦ φρέατος εὑρισκομένου εἰς τὴν νοτιοανατολικὴν γωνίαν τοῦ Ναοῦ, ὅπου καὶ ἀνεκαλύφθη βραδύτερον ὑπὸ τριῶν Διδ.·. Διήρχοντο οὗτοι πλησίον τοῦ φρέατος τὴν ὥραν τῆς μεσημβρίας καὶ εἱλκύσθησαν ἀπὸ τὴν λαμπερὰν του ἐμφάνισιν. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν κατελθὼν ἐντὸς τοῦ φρέατος μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἄλλων δύο ἀνέσυρε τὸν Λ ό γ ο ν καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὸν Σολομῶντα.

Ἡ νεωτέρα ὅμως μορφὴ τῆς παραδόσεως ταύτης εἶναι ὅτι ὁ οἰκοδόμος εἶχε καταθέσει τὴν Λέξιν εἰς θέσιν εἰδικῶς προετοιμασθεῖσαν διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἀνεκαλύφθη αὕτη μετὰ πάροδον πολλῶν αἰώνων.

Κατὰ τὸν Μάκεϋ μάλιστα ἡ τροποποιηθεῖσα αὐτὴ ἔκδοσις τοῦ μύθου εἶναι συμφωνοτέρα μὲ τὸν συμβολισμὸν τῆς ἀπωλείας καὶ ἀνευρέσεως τοῦ Λόγου.

Ἡ λέξις Σ κ ῶ τ ο ς ἔχει διαφόρους σχετικὰς σημασίας ὡς ἑξῆς:

1. Εἰς τὸν 4ον βαθμὸν τοῦ Δόγματος τοῦ Ρ ά μ σ α ι (βλ. λ.) ἀπὸ τὸν ὁποῖον προῆλθον καὶ ὅλοι οἱ Σκωτικοὶ βαθμοί.
2. Εἰς τὸν 5ον βαθμὸν τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος.
3. Εἰς τοὺς Σκωτικοὺς βαθμοὺς τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν 4ην τάξιν τοῦ Δόγματος τοῦ Μιζραΐμ, ἀπὸ τοῦ 14ου μέχρι τοῦ 21ου.

Κατωτέρω παρατίθενται οἱ κυριώτεροι τῶν Σκωτικῶν βαθμῶν.

Σκῶτος Ἄγγλος. Βαθμὸς τῆς Μητρικῆς Στοᾶς τοῦ Φιλοσοφικοῦ Δόγματος.

Σκῶτος Ἄγγλος, *ὑπέρτατος*. Ὁ 38ος βαθμὸς 5ης σειρᾶς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Κεφαλαίου τῆς Γαλλίας.

Σκῶτος Ἀρχιτέκτων, *τέλειος*. Βαθμὸς τῆς συλλογῆς τοῦ Μ. Πυρόν.

Σκῶτος Γάλλος. Ὁ 35ος βαθμὸς τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Κεφαλαίου τῆς Γαλλίας.

Σκῶτος, Ἱππότης. Ὁ ἔνατος βαθμὸς τῶν Πεφωτισμένων.

Σκῶτος, *τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου*. Ὁ βαθμὸς αὐτὸς εὑρίσκεται εἰς πλεῖστα δόγματα ὡς:

1. Δεύτερος βαθμὸς τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως.
2. 21ος βαθμὸς τοῦ Δόγματος τοῦ Μυζραΐμ.
3. 29ος τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·.
4. 63ος τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Κεφαλαίου τῆς Γαλλίας.
5. 75ος τῆς αὐτῆς συλλογῆς.

Σκῶτος τοῦ Χιράμ. Βαθμὸς τῆς Μητρικῆς Στοᾶς τοῦ Φιλοσοφικοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος.

Σλόν, *χειρόγραφα*. Ὑπάρχουν τρία ἀντίγραφα τῶν Παλαιῶν Συνταγμάτων φέροντα αὐτὸ τὸ ὄνομα. Καὶ τὰ τρία ἔχουν εὑρεθῆ εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον μεταξὺ συλλογῆς διαφόρων εἰδῶν ἐγγράφων ἀνηκόντων ἄλλοτε εἰς τὸν Σὲρ Χὰνς Σλὸν (Sloan).

Τὸ πρῶτον τῶν χειρογράφων αὐτῶν φέρον τὸν ἀριθ. 3848 τοῦ Μουσείου εἶναι τὸ πληρέστερον τῶν ὑπαρχόντων ἀντιγράφων τῶν Παλ. Συνταγμάτων. Εἰς τὸ τέλος του ἡ ἡμερομηνία του βεβαιοῦται διὰ τῶν ἀκολούθων εἰς λατινικήν: «finis p. me Eduardu Sanky decimo sexto die Octobris Anno Domini 1646» (ἐπερατώθη ἀπὸ ἐμὲ Ἐδουάρδον Σάνκεϋ τὴν 16ην ἡμέραν Ὀκτωβρίου ἔτους Κυρίου 1646).

Τὸ δεύτερον χειρόγραφον φέρει εἰς τὸ Μουσεῖον τὸν ἀριθ. 3323.

Εὑρίσκεται ἐντὸς ἑνὸς μεγάλου σχήματος τόμου ἐκ 328 φύλλων ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ ὁποίου ὁ Σὲρ Χὰνς Σλὸν γράφει: «Διάφορα περίεργα ἔγγραφα τῆς συλλογῆς μου».

Εἰς τὸν τόμον αὐτὸν ὑπάρχουν διάφορα χειρόγραφα. Τὸ Τεκτονικὸν χειρόγραφον ἔχει τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφὴν εἰς τὴν λατινικήν: «Ἐγράφη παρ' ἐμοῦ τοῦ Τόμας Μάρτιν 1659». Ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία φύλλα χάρτου καὶ ἔχει γραφῆ μὲ μικροὺς καθαροὺς χαρακτῆρας. Δὲν πρόκειται, ὡς ἐπίστευσαν τινές, περὶ ἀντιγραφῆς τοῦ πρώτου χειρογράφου ὑπ' ἀριθ. 3848, διότι παραλείπεται ὁλόκληρος ἡ παράδοσις ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Λάμεχ μέχρι τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Ναοῦ ὡς καὶ σημαντικὴ παράδοσις περὶ Εὐκλείδου.

Τὸ τρίτον χειρόγραφον Σλὸν εἶναι πράγματι τὸ πλέον ἐνδιαφέρον ὄχι μόνον ἐκ τῶν τριῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε ἀνακαλυφθέντων χειρογράφων.

Ἐδημοσιεύθη ὁλόκληρον εἰς τὴν «Φωνὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ» (περιοδικὸν τοῦ Σικάγου) τὸ 1872. Εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον φέρει τὸν ἀριθμὸν 3329, ὁ δὲ ἀδ.·. Hughan τὸ ἀνάγει μεταξὺ τοῦ 1640 καὶ τοῦ 1700. Πάντως δὲν εἶναι νεώτερον τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος. Κατὰ τὸν Φίντελ εὑρέθη μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ Δόκτορος Πλότ. Δὲν εἶναι ἀντίγραφον τῶν Παλαιῶν Συνταγμάτων, ἀλλὰ περιγραφὴ τοῦ τυπικοῦ τῆς Ἑταιρίας τῶν Ἐλευθέρων Ἐπαγγελματιῶν Μασόνων τῆς ἐποχῆς του. Εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ ἀξία του ὡς συμβάλλουσα εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀγγλικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Σμαράγδινος Πίναξ (Table d'Emeraude). Ἀποκρυφιστικὸν κείμενον αἰγυπτιακῆς παραδόσεως, ἀποδιδόμενον εἰς Ἑ ρ μ ῆ ν τ ὸ ν Τ ρ ι σ μ έ γ ι σ τ ο ν (βλ. λ.) καὶ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ σύμβολον πίστεως τῶν Ἑρμητιστῶν.

Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Πίναξ ἦτο χαραγμένος ἐπὶ σμαράγδου, διότι εἰς τὸν λίθον αὐτὸν ἀπεδίδοντο ἀποκρυφιστικαὶ ἰδιότητες.

Τὸ ἀκριβέστερον κείμενον τοῦ Σμαραγδίνου Πίνακος εἶναι τὸ ἀκόλουθον:

> «Ὡς τὰ κάτω οὕτω καὶ τὰ ἄνω καὶ ὡς τὰ ἄνω οὕτω καὶ τὰ κάτω: δι' αὐτῶν τελοῦνται τὰ θαύματα ἑνὸς μόνον. Καὶ ὡς τὰ πάντα εἶναι καὶ προέρχονται ἐξ Ε Ν Ο Σ τῇ μεσολαβήσει ΕΝΟΣ, οὕτω τὰ πάντα ἐγεννήθησαν ἐξ αὐτοῦ τοῦ μόνου διὰ προσαρμογῆς.
>
> Ὁ Ἥλιος εἶναι ὁ πατὴρ καὶ η Σελήνη ἡ μήτηρ. Ὁ ἄνεμος τὸ ἔφερεν ἐν γαστρί. Ἡ γῆ εἶναι ἡ τροφὸς καὶ τὸ δοχεῖον του. Ὁ Πατὴρ πάντων, τὸ Τ έ λ ε σ μ α τοῦ σύμπαντος ἐνταῦθα εὑρίσκεται. Ἡ ἰσχύς ἡ δύναμίς του παραμένει ὁλόκληρος ἐὰν μετατραπῇ εἰς γῆν. Θὰ χωρίσῃς τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ πυρός, τὸ λεπτὸν ἀπὸ τοῦ πυκνοῦ, ἐλαφρῶς μετὰ μεγάλης ἱκανότητος. Ἀνέρχεται ἐκ τῆς γῆς καὶ κατέρχεται ἐξ οὐρανοῦ δεχόμενον τὴν ἰσχὺν τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω. Θὰ ἔχῃς οὕτω τὴν δόξαν τοῦ κόσμου καὶ πᾶν σκότος θὰ απομακρυνθῇ ἀπὸ σοῦ.
>
> Εἶναι ἡ δύναμις ἡ πανίσχυρος, διότι θέλει νικήσῃ πᾶν τὸ λεπτὸν καὶ διαπεράσῃ πᾶν τὸ στερεόν. Οὕτω ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος. Ἐκ τούτου θὰ ἀναφανοῦν θαυμάσιαι προσαρμογαὶ ὧν τὸ μέσον ἐδῶ παρέχεται.
>
> Διὰ τοῦτο ἐκλήθην Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος, ἔχω τὰ τρία μέρη τῆς Παγκοσμίου Φιλοσοφίας.
>
> Πᾶν ὅ,τι εἶπον περὶ τοῦ Ἡλιακοῦ Ἔργου εἶναι πλῆρες».

Ὁ Στανισλὰ ντὲ Γκαιτὰ ἔδωσε μετάφρασιν μετὰ σχολίων τοῦ Σμαραγδίνου Πίνακος («Ὁ Ὄφις τῆς Γενέσεως» 1897 σελ. 105), εἰς τὸν ὁποῖον διαβλέπει τὴν περιγραφὴν τῆς Παγκοσμίου Ἰσορροπίας.

Σμήθ, *Γεώργιος* (Smith). Λοχαγὸς διακριθεὶς ὡς Τέκτων περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος. Καίτοι γεννηθεὶς ἐν Ἀγγλίᾳ κατετάχθη νέος εἰς τὸν Πρωσσικὸν στρατὸν ὡς συγγενὴς Πρώσσων εὐγενῶν.

Κατὰ τὴν ἐν Πρωσσίᾳ διαμονήν του ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰς μίαν Γερμανικὴν Στοάν. Ἐπιστρέψας εἰς

Ἀγγλίαν διωρίσθη Ἐπιθεωρητὴς τῆς Βασιλικῆς Στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας Γούλουϊτς, ἐκδόσας τὸ 1779 καὶ ἓν «Παγκόσμιον Στρατιωτικὸν Λεξικόν».

Ἐπὶ 4 ἔτη ἐχρημάτισε Σεβ.·. τῆς Βασιλικῆς Στρατιωτικῆς Στοᾶς τοῦ Γούλουϊτς.

Τὸ 1778 διωρίσθη Ἐπαρχιακὸς Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Κέντ, τὸ δὲ 1780 β' Μέγ.·. Ἐπ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·..

Τὸ 1783 ἐξέδωσε τὸ ἔργον «Χρῆσις καὶ κατάχρησις τοῦ Τεκτονισμοῦ: ἔργον μεγίστης χρησιμότητος διὰ τοὺς ἀδ.·. τῆς Ἑταιρίας, τὴν ἀνθρωπότητα γενικῶς καὶ τὰς Κυρίας ἰδιαιτέρως».

Τὸ διὰ τὰς Κυρίας ἐνδιαφέρον καταλαμβάνει εἴκοσι σελίδας, εἰς τὰς ὁποίας ἐκθέτει τοὺς Ἀρχαίους καὶ Νεωτέρους λόγους διὰ τοὺς ὁποίους αἱ γυναῖκες οὐδέποτε ἐγίνοντο δεκταὶ εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν Ἑταιρίαν.

Τὸ ἔργον του περιεῖχε πολλὰς ἱστορικὰς πληροφορίας αἱ ὁποῖαι ἦσαν πολύτιμοι διὰ τὴν ἐποχήν του ὅπου ἐσπάνιζον τὰ Τεκτ.·. συγγράμματα. Καὶ ἐγένετο ἀνάρπαστον ἀπὸ τοὺς Τέκτονας καίτοι ἡ Μεγ.·. Στ.·. εἶχεν ἀρνηθῆ νὰ ἐγκρίνῃ τὴν ἔκδοσίν του, ἰσχυριζομένη ὅτι Τεκτονικὰ ἔργα δὲν πρέπει νὰ ἐκδίδωνται.

Τὸ 1785 ὁ λοχαγὸς Σμὴθ ἀπεβλήθη τῆς Ἑταιρίας διότι «ἐξέδωσεν ἔγγραφον προερχόμενον δῆθεν ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Στοὰν καὶ συνιστὸν δύο δυστυχοῦντας Ἀδελφούς».

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ περιγράφει τὸν Σμὴθ ὡς ἄνθρωπον εὐπροσήγορον καὶ εὐγενῆ, ἔντιμον καὶ εὐθὺν εἰς τὰς συναλλαγάς του καὶ δραστήριον Τέκτονα. Πιστεύεται ὅτι ἀπέθανε περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος.

σμίλη. Ἓν τῶν ἐργαλείων τοῦ Μαθ.·., τὸ ὁποῖον συμβολίζει τὸν λόγον μὲ τὸν ὁποῖον ἐπροικίσθη ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ διακρίνῃ τὸ καλὸν τοῦ κακοῦ, τὸ δίκαιον τοῦ ἀδίκου καὶ νὰ ἐκτελῇ τὸ πρῶτον ἀποφεύγων τὸ δεύτερον. Εἶναι ἐπίσης σύμβολον τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς παιδείας. Διότι καθὼς ὁ καλλιτέχνης μὲ τὴν βοήθειαν τῆς σμίλης δίδει σχῆμα καὶ μορφὴν εἰς τὸν ἄμορφον ὄγκον τοῦ λίθου οὕτω καὶ ἡ παιδεία διὰ τῆς καλλιεργείας τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς κατεργασίας τῶν ἀκατεργάστων σκέψεων μετατρέπει τὸν ἀμόρφωτον καὶ ἄξεστον εἰς πολιτισμένον ἄνθρωπον.

Ἡ σμίλη, γράφει ὁ Πρέστον, ἐμφαίνει τὰ πλεονεκτήματα τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς μορφώσεως. Τὸ πνεῦμα, ὅπως ὁ ἀδάμας εἶναι εἰς τὴν φυσικήν του κατάστασιν ἀκατέργαστον. Ἀλλ' ὅπως ἡ σμίλη ἐμφανίζει βαθμηδὸν τὴν κρυμμένην λαμπρότητα τοῦ ἀδάμαντος, οὕτω καὶ ἡ μόρφωσις ἀποκαλύπτει τὰς κρυμμένας ἀρετὰς τοῦ πνεύματος».

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Boucher, ἡ σμίλη καὶ ἡ σφῦρα ἀντιπροσωπεύουν συμβολικῶς τὸ ἐνεργητικὸν καὶ τὸ παθητικὸν στοιχεῖον.

Κατὰ τὸν Ραγκὸν ἡ σφῦρα, ἔμβλημα τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ὑλικῆς δυνάμεως, βοηθεῖ εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν ἐμποδίων καὶ τὴν ὑπερπήδησιν τῶν δυσχερειῶν. Ἡ σμίλη εἶναι τὸ ἔμβλημα τῆς γλυπτικῆς, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν. Ἡ χρησιμοποίησίς της ὅμως θὰ ἦτο ἀδύνατος ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῆς σφύρας. Ἀπὸ πνευματικῆς ἀπόψεως συνεργάζονται διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν: διότι ἡ σφῦρα ἔμβλημα τῆς λογικῆς ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν εἶναι δυνα[τὸ]ς ἀκριβὴς συλλογισμός, ἔχει ἀνάγκην τῆς σμίλης, ἥτις εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ λόγου, τῶν ἐπιχειρημάτων μὲ τὸν ὁποῖον καταστρέφονται τὰ σοφίσματα τῆς πλάνης. Τὰ δύο λοιπὸν αὐτὰ ἐργαλεῖα ἀντιπροσωπεύουν τὴν καλλιτεχνίαν καὶ τὴν λογικήν, ἀπαραίτητα στοιχεῖα διὰ νὰ καταστῇ ὁ ἄνθρωπος ἀνεξάρτητος.

Ὁ Ὄσβαλτ Βὶρτ γράφει ὅτι ἡ σμίλη ὁδηγουμένη ἀπὸ τὴν σφῦραν, ἥτις ἐκπροσωπεῖ τὰς ληφθείσας ἀποφάσεις, κατεργάζεται τὸν λίθον κρατουμένη μὲ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα—παθητικὸν—καὶ ἀναφέρεται εἰς τὴν πνευματικὴν δεκτικότητα, ἐνῷ ἡ σφῦρα κρατουμένη μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα—ἐνεργητικὸν—ἀναφέρεται εἰς τὴν δρῶσαν ἐνέργειαν (βλ. λ. Σφῦρα).

Σολομών. Διὰ νὰ γραψῃ τις περὶ Σολομῶντος, ἀπὸ Τεκτονικῆς ἀπόψεως, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναφέρῃ καὶ τοὺς διαφόρους μύθους, οἵτινες διατηροῦνται εἰς τὸ Τεκτονικὸν σύστημα. Καὶ αὐτὸ ἀσφαλῶς ἀποδεικνύει περισσότερον παντὸς ἄλλου ὅτι εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς προελεύσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀργανώσεώς του ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ ἐπικρατοῦν τότε πνεῦμα προσηλώσεως εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἐδημιούργησε θρύλους καὶ μύθους οὐδεμίαν ἔχοντας σχέσιν μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν καὶ τὴν προέλευσίν του

Διὰ τοῦτο ὀρθῶς ὁ Μάκεϋ γράφει ὅτι καθῆκον τοῦ αὐστηροῦ κριτικοῦ θὰ εἶναι νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τὸ ὑλικὸν αὐτὸ πᾶν ὅ,τι εἶναι ἱστορικὸν ἀπὸ ὅ,τι εἶναι μυθικὸν καὶ νὰ διαχωρίσῃ συγχρόνως τὸν πραγματικὸν συμβολισμὸν ἑκάστης ἐκδοχῆς.

Ὁ Σολομὼν λοιπὸν υἱὸς τοῦ Δαυΐδ καὶ τῆς Βηθσεβᾶ ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου 2989 ἔτη μετὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ 1015 ἔτη π. Χ. Ἦτο ἡλικίας μόνον 20 ἐτῶν τότε. Εἷς τῶν κυριωτέρων σκοπῶν τῆς ζωῆς τοῦ Σολομῶντος, ὅστις καὶ τὸν συνδέει μὲ τὸν Τεκτονισμόν, ἦτο ἡ ἀνέγερσις τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἰεχωβᾶ. Τοῦτο ἐπεδίωκεν ἄλλως τε καὶ ὁ πατήρ του Δαυΐδ, ὅστις εἶχεν ἀριθμήσει τοὺς ἐν τῷ βασιλείῳ του ἐργάτας καὶ συγκεντρώσει ἀρκετὴν ποσότητα ὑλικοῦ. Ἐπληροφορήθη ὅμως ἀπὸ τὸν Προφήτην Νάθαν ὅταν τὸν συνεβουλεύθη, ὅτι δὲν θὰ τοῦ ἐπετρέπετο νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν σκοπόν του διότι ἔχυσε πολὺ αἷμα καὶ διεξήγαγε πολλοὺς πολέμους. Τὸ ἔργον ἑπομένως περιῆλθεν εἰς τὸν εἰρηνικὸν Σολομῶντα, ὁ ὁποῖος ἀνελθὼν εἰς τὸν θρόνον ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν τοῦ Χιρὰμ βασιλέως τῆς Τύρου καὶ παλαιοῦ φίλου καὶ συμμάχου τοῦ πατρός του. Οἱ Τύριοι καὶ οἱ Σιδώνιοι ὑπήκοοι τοῦ Χιρὰμ εἶχον ἀπὸ μακροῦ διακριθῆ διὰ τὴν μεγάλην ἱκανότητά των ὡς ἀρχιτέκτονες: καὶ πράγματι πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ὡς μέλη τῆς μυστικῆς ὀργανώσεως, τῆς Ἀδελφότητος τῶν Διονυσιακῶν Τεχνιτῶν (βλ. λ.), εἶχον μονοπωλήσει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ οἰκοδόμου. Ὁ Σολομὼν ἑπομένως ἐπείσθη περὶ τῆς ἀνάγκης νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν τῶν ξένων αὐτῶν ἀρχιτεκτόνων διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ναοῦ.

Ἔγραψε λοιπὸν εἰς τὸν Βασιλέα Χιρὰμ ἐπιστολὴν διὰ τῆς ὁποίας ἐζήτει νὰ τοῦ ἀποστείλῃ τινὰς τῶν ὑπηκόων του διὰ νὰ κόψουν ἐπὶ τοῦ Λιβάνου ξυλείαν διὰ τὸν ναὸν τὸν ὁποῖον προτίθεται νὰ ἀνεγείρῃ.

Ὁ Χιρὰμ ἀπήντησε βεβαιῶν ὅτι θὰ ἀποστείλῃ ἀμέσως τοὺς ὑπηκόους νὰ κόψουν ξυλείαν ἀπὸ κέδρους καὶ κυπαρίσσους καὶ νὰ τὴν μεταφέρουν εἰς τὸ μέρος ἀπὸ τὸ ὁποῖον θὰ τὴν παρελάμβανον οἱ ὑπήκοοι τοῦ Σολομῶντος.

Οὕτω ὁ Σολομὼν ἔλαβε 33600 ἐργάτας ἀπὸ τὴν Τύρον, μετ' αὐτῶν δὲ ὁ Χιρὰμ τοῦ ἀπέστειλεν ἕνα ἔμπειρον ἀρχιτέκτονα ὅπως ἐπιβλέπῃ τὴν ἐργασίαν καὶ φροντίσῃ διὰ τὸν καλλωπισμὸν τοῦ Ναοῦ. Περὶ τοῦ ἀρχιεργάτου αὐτοῦ τοῦ ὀνομαζομένου ἐπίσης Χιρὰμ πλήρης ἀφήγησις παρέχεται εἰς τὴν οἰκείαν λέξιν Χιρὰμ Ἀβίφ.

Ἡ ἀνέγερσις τοῦ Ναοῦ ἤρχισε τὴν Δευτέραν, δευτέραν ἡμέραν τοῦ μηνὸς Ζὶφ ἀναλογοῦσαν πρὸς τὴν 21 Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 2992 ἀπὸ κτήσεως κόσμου. Ὁδηγούμενος ἀπὸ τὰς σοφὰς συμβουλὰς τοῦ Χιρὰμ βασιλέως τῆς Τύρου καὶ τοῦ Χιρὰμ Ἀβὶφ οἱ ὁποῖοι μὲ αὐτὸν τὸν ἴδιον ἀπετέλουν τοὺς τρεῖς Μεγ.·. Διδασκάλους τῆς Τέχνης, ὁ Σολομὼν ἐκανόνισε λεπτομερῶς τὰ τῆς διαθέσεως καὶ κατανομῆς τῶν ἐργατῶν, τῆς πληρωμῆς των καὶ τῆς διατηρήσεως τῆς μεταξύ των ὁμονοίας καὶ ἁρμονίας. Εἰς τὸν Χιρὰμ Ἀβὶφ εἶχεν ἀνατεθῆ ἡ ὅλη ἐπιτήρησις καὶ ἐποπτεία, ἐνῷ εἰς ἄλλους τεχνίτας εἶχον ἀνατεθῆ ἄλλα καθήκοντα ἐποπτείας καὶ τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα καὶ ἡ ἐργασία ἀναφέρονται εἰς τὰς σχετικὰς παραδόσεις τοῦ Τάγματος.

Ὁ Ναὸς τέλος ἐπερατώθη κατὰ τὸν μῆνα Μποὺλ ἀναλογοῦντα εἰς τὸν ἰδικόν μας Νοέμβριον τοῦ ἀπὸ κτήσεως ἔτους 3000, μετὰ πάροδον ἑπτὰ ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἔργων.

Ὁ Σολομὼν ἐτέλεσε μεγαλοπρεπῶς τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ. Διέταξεν ὅπως ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης μεταφερθῇ ἀπὸ τὸν οἶκον τοῦ Βασιλέως ὅπου τὴν εἶχε τοποθετήσει ὁ Δαυΐδ.

Ἐνταῦθα ὁ Τεκτονικὸς περὶ Σολομῶντος μῦθος ἀναφέρει ὅτι ὁ Σολομὼν ἤρχισε διαπράττων σοβαρὰ σφάλ-

ματα. 'Εγκατέλειψε τὴν ἀτραπὸν τῆς ἀληθείας: ἐνεθάρρυνε τὰ εἰδωλολατρικὰ δόγματα τοῦ Νόθου 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ καὶ πεισθεὶς ἀπὸ τὰς εἰσηγήσεις τῶν παλλακίδων καὶ τῶν συζύγων τὰς ὁποίας εἶχε νυμφευθῆ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ἀνήγειρεν ἐπὶ ἑνὸς τῶν λόφων ἔναντι τοῦ Ναοῦ τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀρχικῶς οἰκοδομήσει ἄλλον ναὸν διὰ τὴν τέλεσιν τῶν παγανιστικῶν μυστηρίων. Πιστεύεται ὅμως ὅτι πρὸ τοῦ θανάτου του μετενόησε σοβαρῶς καὶ εἰς τὴν ἀναφώνησίν του «Ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης!» ('Εκκλησιαστὴς Α', 2) διαφαίνεται ἡ ἐκ μέρους του ὁμολογία τῶν σφαλμάτων του.

'Ο Βασιλεὺς Σολομὼν ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως ὁ σοφώτερος τῶν μοναρχῶν τοῦ 'Ισραήλ. 'Εβραῖοι καὶ Ἄραβες συγγραφεῖς τοῦ ἀνεγνώρισαν βαθεῖαν γνῶσιν τῶν μυστικῶν τῆς μαγείας διὰ τῆς ὁποίας προσεκάλει πνεύματα καὶ δαίμονας εἰς βοήθειάν του.

Καὶ οἱ Ταλμουδισταὶ καὶ οἱ Μωαμεθανοὶ διδάσκαλοι ἀναφέρουν πολλοὺς μύθους περὶ κατορθωμάτων του.

Φαίνεται ὅτι συνέγραψε πολλὰ ἔργα καὶ πλεῖστα ποιήματα ἐκ τῶν ὁποίων μᾶς διεσώθησαν μόνον ὁ ἐπιθαλάμιος τοῦ γάμου του μὲ μίαν Αἰγυπτίαν πριγκίπισσαν (Ἆσμα 'Ασμάτων) καὶ τὸ βιβλίον τοῦ 'Εκκλησιαστοῦ.

Μετὰ βασιλείαν 40 ἐτῶν ὁ Σολομὼν ἀπεβίωσε καὶ μετ' αὐτοῦ ἐξέλιπεν ἡ δόξα καὶ ἡ ἰσχὺς τῆς παλαιᾶς 'Εβραϊκῆς Αὐτοκρατορίας.

Σολομῶντος Οἶκος. Εἰς τὴν «Νέαν 'Ατλαντίδα» του ὁ Λόρδος Μπαῖκον (Βάκων) περιγράφει τὴν Νῆσον Μπενσαλὲμ (νῆσον τῶν υἱῶν τῆς εἰρήνης) καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐν κτίριον καλούμενον «Ο ἶ κ ο ς τ ο ῦ Σ ο λ ο μ ῶ ν τ ο ς», ὅπου θὰ ἐστεγάζετο μία ἀδελφότης φιλοσόφων ἀφωσιωμένων εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς Γνώσεως. Κατὰ τὴν γνώμην μερικῶν, ἐκ τῆς περιγραφῆς αὐτῆς τοῦ Λόρδου Μπαῖκον προέκυψεν ἡ 'Εταιρία τῶν Τεκτόνων, τὴν ὁποίαν καθ' ἃ φρονεῖ ὁ Νικολάϊ, ἐγκατέστησαν ὁ 'Ηλίας Ἄσμολ καὶ οἱ φίλοι του (βλ. Νικολάϊ).

Σουηδία. Εἰς τὴν Σουηδίαν ὁ Τεκτονισμὸς εἰσήχθη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1735, ὅταν ὁ Κόμης Ἄξελ Ἔρικ Σπάρρε μυηθεὶς ἐν Παρισίοις ἐγκατέστησε Στοὰν εἰς Στοκχόλμην. Ἄγνωστος παραμένει ἡ ἱστορία τῆς Στοᾶς αὐτῆς, ἥτις προφανῶς ταχέως ἔπαυσε λειτουργοῦσα. 'Ο Βασιλεὺς Φρειδερῖκος Α' εἶχεν ἐκδώσει διάταγμα τὸ 1738 διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγορεύετο ἐπὶ ποινῇ θανάτου πᾶσα συγκέντρωσις Τεκτόνων. Μετὰ πάροδον ὅμως 7 ἐτῶν τὸ διάταγμα ἀνεκλήθη καὶ ὁ Τεκτονισμὸς ἐξηπλώθη ταχέως. Αἱ Στοαὶ ἀνεγνωρίσθησαν καὶ πάλιν, τὸ δὲ 1753 οἱ Τέκτονες ἔθεσαν ἐν Στοκχόλμῃ τὸν θεμέλιον λίθον ἑνὸς ἀσύλου ὀρφανῶν, τὸ ὁποῖον ἀνηγέρθη μὲ ἐθελουσίας συνεισφορὰς τῶν Τεκτόνων ἄνευ οὐδεμιᾶς συμβολῆς ἐκ μέρους τοῦ Κράτους.

Τὸ 1762 ὁ Βασιλεὺς 'Αδόλφος Φρειδερῖκος εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν Μέγ.·. Διδ.·. ἐδήλου ὅτι ἀναλάμβάνει τὴν προστασίαν τῶν Σουηδικῶν Στοῶν καὶ ἐξέφραζε τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ γίνῃ 'Αρχηγὸς τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ ἐντὸς τῶν Κτήσεών του καὶ νὰ μετάσχῃ τῶν δαπανῶν τοῦ Τάγματος.

Τὴν 10 'Απριλίου 1765 ὁ Μέγ.·. Διδ.·. τῆς 'Αγγλίας Λόρδος Μπλαῖϋνε ἀνεγνώρισε τὸν Γραμματέα τῆς ἐν Στοκχόλμῃ Βρεττανικῆς πρεσβείας ὡς 'Επαρχιακὸν Μέγ.·. Διδ.·. μὲ τὴν ἐξουσιοδότησιν νὰ ἱδρύσῃ Στοὰς ἐν Σουηδίᾳ ὑπὸ τὴν σίγλα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῶν «Νέων» τῆς 'Αγγλίας.

Ταυτοχρόνως ὁ Σούμπαρμπ μέλος τοῦ Δόγματος Αὐστηρᾶς Τηρήσεως παρουσιάσθη ἐν Στοκχόλμῃ καὶ προσεπάθησε νὰ ἐγκαθιδρύσῃ καὶ ἐκεῖ τὸ Δόγμα του. Δὲν ἐσημείωσεν ὅμως καὶ μεγάλην ἐπιτυχίαν, διότι οἱ ἀνώτεροι Τεκτ.·. βαθμοὶ εἶχον ἤδη εἰσαχθῆ ἀπὸ τὴν Γαλλίαν.

Ὅλη ὅμως αὐτὴ ἡ ἀνάμιξις 'Αγγλικοῦ, Γαλλικοῦ καὶ Γερμανικοῦ Τεκτονισμοῦ ἐδημιούργησε τελικῶς σύγχυσιν καὶ συνέτεινεν εἰς τὴν ἐγκατάστασιν ἑνὸς ἀνεξαρτήτου συστήματος κληθέντος Σ ο υ η δ ι κ ὸ ν Δ ό γ μ α (βλ. λ.).

Τὸ 1770 ἐγκατεστάθη τὸ Πεφωτισμένον Μέγα Συμβούλιον καὶ ὁ Δοὺξ τῆς Σουντερμάνια διωρίσθη Τ ο π ο τ η ρ η τ ὴ ς Σ ο λ ο μ ῶ ν τ ο ς. Τὸ 1780 ἀνέτειλε καὶ πάλιν ἡ Μεγ.·. Στ.·. Σουηδίας καὶ ὁ ἴδιος Δοὺξ ἐξελέγη Μέγ.·. Διδ.·..

Ἔκτοτε ὁ Σουηδικὸς Τεκτονισμὸς κατέστη ἀνεξάρτητος καὶ συνεχίζει τὴν ἀδιάκοπον σταδιοδρομίαν του μὲ λαμπρὰ ἀποτελέσματα.

Τὴν 22 Μαρτίου 1793 εἰς μίαν Στοὰν τῆς Στοκχόλμης ἐμυήθη ὁ Βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Γουσταῦος Δ' μετὰ τριετίαν δὲ Βασιλικὸν Διάταγμα καθώρισεν ὅτι ὅλοι οἱ Σουηδοὶ πρίγκιπες ἦσαν δικαιώματι καταγωγῆς 'Ελευθεροτέκτονες. 'Ολόκληρον τὸ Σουηδικὸν Τεκτ.·. σύστημα ἐτέλει ρυσιαστικῶς ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας.

Κατὰ τὸ 1799 συνήφθη ἀδελφικὴ συμμαχία μεταξὺ τῶν Μεγ.·. Στοῶν 'Αγγλίας καὶ Σουηδίας καὶ διωρίσθησαν ἑκατέρωθεν ὅμηροι φιλίας.

'Ο Δοὺξ Σουντερμάνια ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸ 1809 ὡς Βασιλεὺς Κάρολος ΙΓ'. Διετήρησε τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως πρὸς τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμὸν ἵδρυσε ἐν νέον 'Ιπποτικὸν Τάγμα, τὸ Τάγμα Καρόλου ΙΓ', τὰ μέλη τοῦ ὁποίου θὰ ἐξελέγοντο μόνον μεταξὺ τῶν Τεκτόνων.

'Η Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σουηδίας ἀκολουθεῖ τὸ Σ ο υ η δ ι κ ὸ ν Δ ό γ μ α (βλ. λ.) καὶ φέρει τὸν τίτλον «'Εθνικὴ Μεγ.·. Στ.·. Σουηδίας».

Σουηδικὸν Δόγμα. Τὸ Δόγμα τοῦτο ἐγκαθιδρύθη ἐν Σουηδίᾳ τὸ 1777 διὰ τῆς ἐπιρροῆς καὶ τῆς δράσεως τοῦ Βασιλέως Γουσταύου Γ'. Εἶναι μῖγμα τοῦ ἀγνοῦ Δόγματος τῆς 'Υόρκης, τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος, τοῦ Ναϊτισμοῦ τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως καὶ τοῦ Ροδοσταυρικοῦ Συστήματος. 'Ανάμιξιν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ Δόγματος, ἔχει καὶ ὁ Ζήνεντορφ καίτοι αὐτὴ βραδύτερον ἀπερρίφθη ἐκ μέρους τῶν Σουηδῶν 'Ελευθέρων Τεκτόνων.

Τὸ Δόγμα αὐτὸ εἶχεν οὐσιαστικῶς ἐγκαθιδρυθῆ ὡς μεταρρύθμισις ἢ σύμβασις πρὸς συμβιβασμὸν ἀλληλοσυγκρουομένων στοιχείων τοῦ 'Αγγλικοῦ, τοῦ Γαλλικοῦ καὶ τοῦ Γερμανικοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ, τὰ ὁποῖα περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος ἀνετάρασσον τὴν Τεκτονικὴν ἀτμόσφαιραν τῆς Σουηδίας.

'Αποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους δώδεκα βαθμούς:

1, 2, 3. Οἱ τρεῖς συμβολικοὶ βαθμοὶ οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Στοὰν τοῦ 'Αγ. 'Ιωάννου.

4 καὶ 5. Σ κ ῶ τ ο ς 'Ε τ α ῖ ρ ο ς καὶ Σ κ ῶ τ ο ς Δ ι δ.·. τοῦ 'Αγ. 'Ανδρέου. Αὐτοὶ οἱ δύο βαθμοὶ ἀποτελοῦν τὴν Σκωτικὴν Στοάν. 'Ο 5ος βαθμὸς παρεῖχεν εἰς τὰ μέλη του τὸ δικαίωμα νὰ κατέχουν ἀνωτέραν κοινωνικὴν θέσιν ἐν τῷ Βασιλείῳ.

6. 'Ι π π.·. τ ῆ ς 'Α ν α τ ο λ ῆ ς. Εἰς τὸν βαθμὸν αὐτόν, ὅστις εἶναι ἀποκαλυπτικός, ἀντιπροσωπεύεται ἡ Νέα 'Ιερουσαλὴμ καὶ αἱ δώδεκα πύλαι της.

7. 'Ι π π ό τ η ς τ ῆ ς Δ ύ σ ε ω ς ἢ 'Α λ η θ ὴ ς Ν α ΐ τ η ς, Διδάσκαλος τῆς Κλειδός. Τὸ κόσμημα τοῦ βαθμοῦ τούτου εἶναι τρίγωνον μὲ πέντε ἐρυθρὰς ροζέττας, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὰς πέντε πληγὰς τοῦ Σωτῆρος.

8. 'Ι π π ό τ η ς τ ο ῦ Ν ό τ ο υ ἢ Εὐνοούμενος ἀδ.·. τοῦ 'Αγ. 'Ιωάννου. Εἶναι Ροδοσταυρικὸς βαθμός, τῆς τελετῆς τῆς εἰς αὐτὸν μυήσεως προερχομένης ἀπὸ τὰς τελετὰς τῶν Μεσαιωνικῶν 'Αλχημιστῶν.

9. Ε ὐ ν ο ο ύ μ ε ν ο ς ἀ δ ε λ φ ὸ ς τ ο ῦ 'Α γ ί ο υ 'Α ν δ ρ έ ο υ. 'Ο βαθμὸς αὐτὸς προφανῶς προέρχεται ἀπὸ τὸ 'Αρχ.·. καὶ 'Απ.·. Σκωτ.·. Δόγμα.

10. Μ έ λ ο ς τ ο ῦ Σ υ μ β ο υ λ ί ο υ.

11. 'Α ξ ι ω μ α τ ο ῦ χ ο ς τ ο ῦ Σ υ μ β ο υ λ ί ο υ.

12. Τ ο π ο τ η ρ η τ ὴ ς τ ο ῦ Σ ο λ ο μ ῶ ν τ ο ς.

Οἱ πρῶτοι ἐννέα βαθμοὶ τελοῦν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς 'Εθνικῆς Μεγ.·. Στ.·. Σουηδίας καὶ ἀποτελοῦν οὐσιαστικῶς τὸ Δόγμα.

Τὰ μέλη τῶν τελευταίων τριῶν βαθμῶν καλοῦνται 'Α δ ε λ φ ο ὶ τ ο ῦ 'Ε ρ υ θ ρ ο ῦ Σ τ α υ ρ ο ῦ καὶ ἀποτελοῦν ἑτέραν Τεκτονικὴν 'Αρχὴν καλουμένην Π ε φ ω τ ι σ μ έ ν ο ν Σ υ μ β ο ύ λ ι ο ν.

'Ο δωδέκατος βαθμὸς εἶναι ἁπλῶς ἡγετικὸς καὶ κατέχεται μόνον ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ὅστις εἶναι καὶ ὁ διαρκὴς Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Τάγματος. Οὐδεὶς γίνεται δεκτὸς

εἰς τὸν 11ον βαθμὸν ἐὰν δὲν ἔχῃ νὰ ἐπιδείξῃ τίτλους εὐγενείας.

Τὸ Σουηδικὸν Δόγμα εἰσήχθη εἰς Στοὰς τῆς Νορβηγίας, Δανίας, Γερμανίας καὶ Ρωσσίας, χαρακτηρίζεται δὲ ὑπό τινων Τεκτόνων συγγραφέων ἡ διδασκαλία του ὡς μῖγμα τοῦ Τεκτονισμοῦ τῆς Ἀγγλίας, τῶν Σκωτικῶν βαθμῶν, τοῦ Ναϊτισμοῦ, τοῦ Ροδοσταυρισμοῦ καὶ τῶν μυστικῶν δογμάτων τοῦ Σ β έ ν τ ε μ π ο ρ γ κ (βλ. λ.).

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι πρόκειται περὶ Τεκτονισμοῦ καθαρῶς χριστιανικοῦ, ὅστις ἔρχεται κάπως εἰς ἀντίφασιν μὲ τὸ δόγμα ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἵσταται ὑπεράνω θρησκειῶν.

Σουκὸθ ἢ *Σοκχὼθ* (Succoth). Παλαιὰ πόλις τῆς Παλαιστίνης περὶ τὰ 45 μίλια βορειοανατολικῶς τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐκεῖ ὅπου σήμερον εὑρίσκεται τὸ χωρίον Σεϊκούτ.

Εἶναι τὸ μέρος ὅπου ὁ Χιρὰμ Ἀβὶφ κατεσκεύασε τὸ χωνευτήριον ὅπου ἔχυσε τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ Ναοῦ.

Σουμέριοι. Πανάρχαιος λαὸς μὲ ἐξαιρετικὸν πολιτισμὸν κατοικῶν εἰς τὴν μεταξὺ Τίγρητος καὶ Εὐφράτου πεδιάδα ἀπὸ τοῦ ἔτους 4000 π. Χ. καὶ τοῦ ὁποίου ἀγνοεῖται ἡ καταγωγή. Διακρίνεται σαφῶς ἀπὸ τὰ περὶ αὐτὸν σημιτικὰ φῦλα, αἱ δὲ μέχρι τοῦδε ἐξ ἀνασκαφῶν εὑρεθεῖσαι εἰκόνες καὶ ἀγαλμάτια τοὺς παρουσιάζουν μὲ εὐθεῖαν ρῖνα, μικρὸν στόμα, χείλη στενὰ καὶ μέτωπον χαμηλὸν μὲ ὀφθαλμοὺς ἔχοντας Μογγολικὰ χαρακτηριστικά. Ἀποκρυφισταὶ συγγραφεῖς, ὡς ὁ de Campigny καὶ ὁ Th. Danzel, τοὺς ἐμφανίζουν ὡς καταγομένους ἀπὸ τὴν ἐξαφανισθεῖσαν ἤπειρον τῶν Μu τῆς ὁποίας τμῆμα ἀπετέλει ἡ σημερινὴ μικρὰ νῆσος τοῦ Πάσχα. Πάντως εἶναι γεγονὸς ὅτι οἱ Σουμέριοι δὲν ἦσαν Σημῖται.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀκμῆς των εἰς τὴν πεδιάδα Σενεάρ, ὅπου ἡ Βαβυλὼν κατόπιν, ἀνήγειραν πόλεις ὡς τὴν

Θαυμάσιος στολισμὸς κεφαλῆς βασιλίσσης τῶν Σουμερίων

Ἀργυρᾶ κεφαλὴ μόσχου

(Ἔργον τελειοτάτης τέχνης)

Οὒρ πατρίδα τοῦ Ἀβραάμ, τὴν Ἐρίδου, τὴν Οὐρόκι (Ἐρέου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης), τὴν Σουρουππά, τὴν Ἀδάπ, Λαγκάς, Οὔμμα, Κίς, εἰς τὰς ὁποίας αἱ γενόμεναι καὶ συνεχιζόμεναι ἀνασκαφαὶ παρουσίασαν ἔργα τέχνης καὶ ἐπιγραφὰς μαρτυρούσας ἔξοχον πολιτισμόν.

Οἱ Σουμέριοι εἶναι καὶ οἱ ἐφευρέται τῆς σφηνοειδοῦς γραφῆς, τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαιολόγοι κατώρθωσαν τώρα νὰ ἀναγινώσκουν εὐχερῶς, ὥστε νὰ καταστῇ οὕτω δυνατὴ ἡ μελέτη τοῦ πολιτισμοῦ των, τῶν θρησκευτικῶν των πεποιθήσεων καὶ τῆς νομοθεσίας των.

Ἐξ αὐτῶν ἐξάγεται ὅτι ὑπῆρχε καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ πολυθεϊσμὸς ὡς λαϊκὴ θρησκεία. Ὑπεράνω ὅμως ὅλων τῶν θεοτήτων ὑπῆρχεν ὁ Ἔ ν ι κ θεὸς τῶν Ὑδάτων καὶ τῶν Ὠκεανῶν ἐξ οὗ ἀπέρρεεν ἡ δυάς, ὁ Ἀ π σ ο ῦ θεὸς τῶν γλυκέων ὑδάτων καὶ ἡ Τ ι α μ ὰ τ θεὰ τῶν ἁλμυρῶν ὑδάτων. Ἐκ τῆς δυάδος αὐτῆς ἀπέρρευσαν ὅλα τὰ ζῶντα ὄντα, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀπόλυτος αὐτὴ καὶ ἐν ἑνὶ τριὰς ἦτο ἡ δημιουργὸς δύναμις ἐξ ἧς τὰ πάντα ἀπορρέουν.

Εἶναι προφανές, κατὰ τὸν H. M. de Campigny, ὅτι ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτῆς ἐστηρίζετο ἐσωτερικὴ καθαρῶς θρησκεία καὶ ὅτι ἑπομένως ὑφίστατο καὶ Σουμέριος μεταφυσικὴ τὴν ὁποίαν φυσικὰ ἀγνοοῦμεν. Γνωρίζομεν ὅμως ἐπαρκῶς τὴν ἐξωτερικὴν ἔκφρασιν τῆς θρησκείας αὐτῆς ἀπὸ τὰ εὑρεθέντα κείμενα, τὰς διακοσμήσεις τῶν Ναῶν των, τὰ ἀγαλμάτια καὶ τὰ διάφορα ἐντὸς τάφων κειμήλια, ἐξ ὧν συνάγεται ὅτι οἱ Σουμέριοι ἐπίστευον παράτασιν τῆς ζωῆς καὶ μετὰ θάνατον, τουτέστιν ἐπιβίωσιν ψυχῆς.

Κατὰ τὴν κοσμογονικήν των θεωρίαν, ἀρχικῶς ὑπῆρχε τὸ ὕδωρ ἐξ οὗ ἐδημιουργήθη κατόπιν ἡ γῆ.

Οἱ Σουμέριοι ἐλάτρευον καὶ τὴν Μεγάλην Θεὰν τῆς Γονιμότητος ἥτις παριστάνετο ὡς γυμνὴ γυνὴ πιέζουσα τὰ στήθη της καὶ τῆς ὁποίας τὸ φῦλον παριστάνετο δι' ἑνὸς τριγώνου. Ἐκτὸς τῶν ἱερέων ὑπῆρχον καὶ ἱέρειαι.

Φαίνεται ὅτι περὶ τὸ ἔτος 2670 π. Χ. ὁ πολιτισμὸς τῶν Σουμερίων εἶχε φθάσει εἰς τὴν ἀκμήν του ὑπὸ τὸν Βασιλέα Οὐρού Καγκίνα τῆς Λάγκας, ὅστις ἐπέφερε σοβαρὰς κοινωνικὰς μεταρρυθμίσεις. Ἡ μεταλλουργία, ἡ ξυλουργία, ἡ κατεργασία δερμάτων, ἐσημείωσαν μεγάλην πρό-

οδον ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὰ εὑρεθέντα ἔργα τέχνης τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἡ νομοθεσία τῶν Σουμερίων εἶναι ἐπίσης ἀξιοσημείωτος. Δὲν διακρίνεται ἀπὸ ἀγριότητα, ὡς ἡ τῶν Σημιτικῶν λαῶν. Ὑπῆρχον πρωτοβάθμια καὶ δευτεροβάθμια δικαστήρια μὲ ἀνώτατον κριτὴν τὸν Βασιλέα. Ἡ γυνὴ εἶχε τὴν θέσιν της ἐν τῇ κοινωνίᾳ, δικαιουμένη καὶ ἴδιον νὰ ἀσκῇ ἐμπόριον. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Σουμερίων ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὰς πέριξ σημιτικὰς φυλάς.

Εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ὅλην, ἡ γραφή, ἡ χρονολογία, οἱ ἀριθμοί, τὸ ἡμερολόγιον, ὁ ζωδιακὸς κύκλος, ἡ διαίρεσις τοῦ κύκλου εἰς 360 μοίρας, τὸ δεκαδικὸν σύστημα, ἡ ἀστρονομία, ἡ γλυπτική, ἡ ἀγγειοπλαστική, ἡ ἀρχιτεκτονική, ἡ μουσική, ἡ φιλοσοφία καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι τέχναι ὀφείλονται εἰς τοὺς Σουμερίους.

Καὶ ὅταν οἱ νομάδες Σημῖται, κατέκτησαν τὰ πάντα περὶ τὴν γῆν Σενεάρ, ὅτε ἤρχισεν ἡ παρακμὴ τῶν Σουμερίων περὶ τὸ 2100 π. Χ. ἔμειναν ἔκθαμβοι πρὸ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτοῦ. Τὸν ἐνεστερνίσθησαν καὶ ὅταν μὲ τὰς ἐπακολουθησάσας ἐπιμιξίας καὶ τοὺς διωγμοὺς οἱ Σουμέριοι σχεδὸν ἐξηφανίσθησαν ἀπορροφηθέντες, οἱ Σημῖται οἰκειοποιηθέντες τὰ πάντα ἐνεφανίσθησαν αὐτοὶ ὡς δημιουργοὶ δῆθεν τοῦ πολιτισμοῦ αὐτοῦ. Τὴν ἐπιστήμην ὅμως τὴν εἶχον διδαχθῆ ἀπὸ τοὺς Σουμερίους, ἡ τέχνη των ὑπῆρξεν ἀπομίμησις τῆς τέχνης τῶν κατακτηθέντων, ἡ Βίβλος των ἡ Γένεσις εἶναι ὠχρὰ ἀντιγραφὴ ἐλλιπὴς μάλιστα καὶ παραμορφωμένη τῶν Ἁγίων Γραφῶν τῶν Σουμερίων ὡς δύναται τις νὰ πεισθῇ ἀπὸ τὰς ἐκ πλίνθων ἐπιγραφὰς αἱ ὁποῖαι ἀνακαλύπτονται διαρκῶς κατὰ τὰς ἀνασκαφάς. Οἱ ἡγεμόνες τῶν Σημιτῶν, ἐξεμηδένισαν βαθμηδὸν καὶ ἐξηφάνισαν τοὺς Σουμερίους.

Καὶ ὁ μέγας πολιτισμὸς τῶν πρώτων αὐτῶν κατοίκων τῆς Μεσοποταμίας ἐξηφανίσθη ἐγκαταλείψας εἰς χεῖρας τῶν κατακτητῶν του τὴν δᾶδα μὲ τὴν ὁποίαν εἶχε φωτίση τὸν κόσμον.

σουφισμὸς (sufism ἢ sufism). Μυστικὴ αἵρεσις ἡ ὁποία ἐκυριάρχησεν εἰς Ἀνατολικὰς χώρας καὶ ἰδίως εἰς Περσίαν καὶ ἡ ὁποία, κατὰ τινας συγγραφεῖς, ἐνσωμάτωνεν τὰ μυστικὰ δόγματα τοῦ Μωαμεθανισμοῦ.

Εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῆς Περσίας», ὁ Σὲρ Τζὼν Μάλκολμ, γράφει, ὅτι οἱ Σ ο υ φ ὶ περιελάμβανον εἰς τὰς τάξεις των τοὺς σοφωτάτους ἄνδρας τῆς Ἀνατολῆς.

Ἡ ὀνομασία, κατὰ τὸν ἀδ.·. Μάκεϋ, προέρχεται πιθανῶς ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν λέξιν σοφία.

Οἱ κυριώτεροι τῶν Σουφὶ συγγραφέων ἀσπάζονται τὰς γνώμας τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Πλάτωνος, τὰ δὲ σημαντικώτερα τῶν ἔργων των ἀναφέρουν πλεῖστα ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πλάτωνος.

Ὁ Σὲρ Τζὼν Μάλκολμ παραβάλλει τὸν Σουφισμὸν μὲ τὴν σχολὴν τοῦ Πυθαγόρου.

Εἶναι καταφανὴς ἐξ ἄλλου ἡ ὁμοιότης τοῦ Σουφισμοῦ μὲ τὸν Γνωστικισμόν, ὅλα δὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς εἰς τὸν Σουφισμὸν μυήσεως μᾶς ὑπενθυμίζουν ἀναγκαστικῶς τὰ τῆς Τεκτονικῆς μυήσεως.

Ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τοῦ συστήματος εἶναι ἡ προσέγγισις τῆς Ἀ λ η θ ε ί α ς, ὁ δὲ νεόφυτος καλεῖται νὰ «ἐπιβιβασθῇ σκάφους εἰς τὴν θάλασσαν τῆς ἀμφιβολίας» διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὰς ἐρεύνας του αἱ ὁποῖαι θὰ καταλήξουν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀληθείας.

Ὑπάρχουν τέσσαρα στάδια ἢ βαθμοὶ μυήσεως: Ὁ πρῶτος εἶναι ἁπλῶς προκαταρκτικὸς καὶ ὁ μυούμενος καλεῖται νὰ τηρῇ τὰς συνήθεις τελετὰς τῆς θρησκείας χάριν τῶν ἀμορφώτων οἱ ὁποῖοι δὲν ἀντιλαμβάνονται τὴν ἐσωτερικήν των σημασίαν.

Εἰς τὸν β' βαθμὸν εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ φράκτου τοῦ Σουφισμοῦ καὶ ἀνταλλάσσει τὰς ἐξωτερικὰς αὐτὰς ἐκδηλώσεις μὲ μίαν πνευματικὴν λατρείαν.

Ὁ τρίτος βαθμὸς εἶναι ὁ τῆς Σ ο φ ί α ς ὁ δὲ φθάνων εἰς αὐτὸν ὑποτίθεται ὅτι ἀπέκτησεν ὑπερφυσικὴν γνῶσιν καὶ ἐγένετο ἴσος μὲ τοὺς ἀγγέλους.

Ὁ τέταρτος καὶ τελευταῖος βαθμὸς καλεῖται Ἀλήθεια διότι ὁ μυηθεὶς τὴν ἔχει φθάση ἤδη καὶ ἔχει οὕτω τελείως ἑνωθῇ μὲ τὸν Θεόν.

Εἰς ἕκαστον τῶν τεσσάρων αὐτῶν βαθμῶν ὑπάρχουν μυστήρια καὶ μυστικὰ τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἀποκαλύπτονται εἰς τοὺς βεβήλους, ἐνδεχομένη δὲ ἀποκάλυψίς των ἀποτελεῖ τὸ μέγιστον τῶν ἐγκλημάτων.

Κατὰ τὸν Σὲρ Οὐΐλλιαμ Τζὼνς (Ἀσιατικαὶ Ἔρευναι Β' σελ. 62) ἡ θεωρία τῆς μυστικῆς αὐτῆς ἑταιρίας εἶναι ὅτι τὸ μόνον ἀπόλυτον Ὂν εἶναι ὁ Θεός: ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀπορρέει ἀπὸ τὴν ἰδικήν Του οὐσίαν καίτοι δὲ χωρισμένη ἐπί τινα χρόνον ἀπὸ τὴν οὐρανίαν πηγήν της ἐπανέρχεται τελικῶς καὶ ἑνοῦται μετ' αὐτῆς ἐκ νέου. Εἰς τὸν μεταβατικὸν αὐτὸν κόσμον τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἔγκειται εἰς τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν πληρεστέραν ἕνωσιν μὲ τὸ Αἰώνιον Πνεῦμα.

Εἶναι προφανὲς ὅτι ἔρευνα ἐπὶ τοῦ πραγματικοῦ συστήματος καὶ τοῦ περιεχομένου τῶν Ἀνατολικῶν αὐτῶν Μυστηρίων ἀποτελεῖ ἐνδιαφέρον θέμα μελέτης διὰ τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας.

Ὁ Godfrey Higgins μάλιστα φθάνει μέχρι τοῦ σημείου νὰ θεωρῇ τοὺς Σουφὶ ὡς παλαιοὺς Τέκτονας τοῦ Μωαμεθανισμοῦ. Καὶ τονίζει σχετικῶς ὅτι ὁ ἐν Περσίᾳ ἀρχηγός των φέρει τὸν τίτλον Μέγας Διδάσκαλος.

Θὰ ἦτο ἐνδιαφέρον ἐπίσης νὰ ἐρευνηθοῦν αἱ στεναὶ σχέσεις αἵτινες ὑφίσταντο κατὰ περιόδους μεταξὺ τοῦ Μωαμεθανικοῦ αὐτοῦ σωματείου φιλοσόφων μὲ τὸ Χριστιανικὸν Τάγμα τῶν Σταυροφόρων.

Ὁ C. W. King εἰς τὴν μελέτην του περὶ Γνωστικῶν, ἐξετάζων τὰς σχέσεις μεταξὺ Ναϊτῶν καὶ Σουφὶ γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἐφ' ὅσον οἱ Σουφὶ αὐτοὶ ἦσαν ἀποκλειστικῶς οἱ μορφωμένοι μεταξὺ τῶν Περσῶν καὶ τῶν Συρίων, ἡ δὲ μόρφωσις ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦτο κάτι περισσότερον ἀπὸ τὰς γνώσεις τῆς ἰατρικῆς καὶ τῆς ἀστρολογίας, τὰ δύο τουτέστι σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἔφερον εἰς φιλικὴν ἐπαφὴν τοὺς βαρβάρους ἐκ Δύσεως εἰσβολεῖς μὲ τοὺς Σούφι, εἶναι εὔκολον νὰ ἀντιληφθῇ τις κατὰ ποῖον τρόπον οἱ ἐκ τῆς Δύσεως ἐνεποτίσθησαν ἀπὸ τὴν σοφίαν ἐ είνων, οἵτινες τοὺς ἐδίδαξαν τὴν ἐπιστήμην καὶ τὰς τέχνας. Τὸ δόγμα τῶν Σουφὶ ἀνεφέρετο εἰς τὴν μεγάλην ἰδέαν μιᾶς παγκοσμίου πίστεως, ἡ ὁποία θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τηρῆται μυστικὴ κάτωθεν οἱασδήποτε ἐξωτερικῆς πίστεως».

Ὁ ἀδ.·. Ν. Μοσχόπουλος ἐξ ἄλλου γράφει τὰ ἑξῆς ὡς ἀποτελοῦντα μέρος τῆς διδασκαλίας τῶν Σουφί:

«Ὁ πρὸς τὸν Θεὸν βαδίζων ὁδοιπόρος διέρχεται διὰ διαφόρων σταθμῶν μετὰ τοὺς ὁποίους ἔρχεται κλῖμαξ καταστάσεων, πνευματικῶν αἰσθημάτων, ἄγουσα εἰς τὴν πνευματικὴν ἀπόλαυσιν. Ὁ Θεὸς εἶναι ἡ μόνη πραγματικότης (ἀλ--χὰκ=ἡ ἀλήθεια, τὸ δίκαιον) ἱστάμενος ὑπεράνω παντὸς ὁρισμοῦ. Εἶναι ὄχι μόνον τὸ ἀπόλυτον Ὄν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπόλυτον Καλόν. Τὰ πράγματα δύνανται νὰ νοηθῶσι μόνον διὰ τῶν ἀντιθέτων αὐτῶν, ἑπομένως ὁ Θεὸς δύναται νὰ νοηθῇ μόνον διὰ τοῦ «μὴ ὄντος» ἐν τῷ ὁποίῳ ἀντικατοπτρίζεται. Ὁ ἀντικατοπτρισμὸς δὲ οὗτος εἶναι τὸ φαινομενικὸν σύμπαν. Κεντρικὸν αὐτοῦ σημεῖον εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ μικρόκοσμος, ὅστις ἀντανακλᾷ ἐν ἑαυτῷ ἁπάσας τὰς ἰδιότητας τοῦ Θεοῦ. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀνήκει εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον, ζητεῖ δὲ πάντοτε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς πηγὴν καὶ ἑνωθῇ μετ' αὐτῆς. Ἡ ἕνωσις αὕτη, τὴν ὁποίαν ἐμποδίζουν αἱ αἰσθήσεις τοῦ σώματος, ἐπιτυγχάνεται ἐν διαρκείᾳ μόνον κατὰ τὸν θάνατον, δύναται ὅμως νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ προσωρινῶς εἴς τινας στιγμὰς ἐν καταστάσει ἐκστάσεως ὅτε αἰρουμένου τοῦ πέπλου τῶν αἰσθήσεων, ἡ ψυχὴ ἀνυψοῦται πρὸς τὸν Θεόν...».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἶναι εὔκολον νὰ διακρίνῃ τις τὴν στενὴν σχέσιν ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ σουφισμοῦ καὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Σόου Γουλιέλμος (Schaw). Ὄνομα στενῶς συνδεόμενον μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς τὴν Σκωτίαν. Ἐγεννήθη τὸ 1550, συνεδέετο δὲ στενῶς μὲ τὴν Βασιλικὴν Οἰκογένειαν τῆς Σκωτίας, διαδεχθεὶς τὸ 1584 τὸν Σὲρ Ρόμπερτ Ντράμμοντ ὡς Διευθυντὴς τῶν ἔργων, Master of Works, τὸ ὁποῖον ἔθετεν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν του τὰ ἐν Σκωτίᾳ βασιλικὰ κτίρια καὶ Ἀνάκτορα. Ἡ Βασίλισσα Ἄννα τῆς Σκωτίας σύζυγος τοῦ Ἰακώβου ΣΤ' ἐξετίμα ἰδιαιτέρως τὸν Σόου τὸν ὁποῖον καὶ προήγαγεν εἰς Καγκελλάριόν της, ἐνῷ συγχρόνως ἦτο καὶ Γενικὸς

'Επόπτης τῶν τελετῶν τοῦ Τεκτονικοῦ Τάγματος, ἀξίωμα ἀνάλογον πρὸς τὸ τοῦ προσθέτου Μεγ.·. Διδ.·. τὸ ὁποῖον ὑφίσταται καὶ σήμερον εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σκωτίας.

Ὁ Οὐΐλιαμ Σόου ἀπεβίωσε τὸ 1602 καὶ ἐτάφη εἰς τὸ 'Αββαεῖον Ντούνφερλὶν ὅπου ὑπάρχει καὶ μνημεῖον ἀνεγερθὲν εἰς μνήμην του ὑπὸ τῆς εὐγνώμονος Βασιλίσσης.

Σοφία. Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἡ Σοφία συμβολίζεται ὑπὸ τῆς 'Ανατολῆς, τῆς θέσεως τοῦ Φωτὸς ἀντιπροσωπευομένης ὑπὸ τῆς στήλης, ἥτις ὑποστηρίζει τὴν Στοὰν καὶ ὑπὸ τοῦ Σεβ.·. 'Αναφέρεται ἐπίσης καὶ εἰς τὸν Σολομῶντα, τὸν συμβολικὸν ἱδρυτὴν τοῦ Τάγματος κατὰ τὴν παλαιὰν θεωρίαν. Εἰς τὴν Τεκτονικὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἡ 'Ιωνικὴ στήλη διαφέρουσα τῶν ἄλλων λόγῳ τῆς κατασκευῆς της ἥτις συνδυάζει τὸ κάλλος τῆς Κορινθιακῆς καὶ τὴν ἰσχὺν τῆς Δωρικῆς, θεωρεῖται ὡς ἀντιπροσωπεύουσα τὴν Σοφίαν. Ὁ Βασιλεὺς Σολομὼν ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ τῶν πρώτων χρόνων ὡς ὁ τύπος ἢ ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Σοφίας, συμφώνως πρὸς τοὺς χαρακτηρισμοὺς τῆς Π. Διαθήκης, καθ' οὓς διεκρίνετο διὰ τὴν σοφίαν του (Βασιλειῶν Γ' κεφ. Ε' ἰδ. 10—12):

«Καὶ ἐπληθύνθη Σολομὼν σφόδρα ὑπὲρ τὴν φρόνησιν πάντων ἀρχαίων ἀνθρώπων καὶ ὑπὲρ πάντας φρονίμους Αἰγύπτου. Καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ Γαιθὰν τὸν Ζαρείτην καὶ τὸν Αἰνὰν καὶ τὸν Χαλκὰλ καὶ τὸν Δαρδὰ υἱοὺς Μάλ...».

Εἰς ὅλας τὰς 'Ανατολικὰς φιλοσοφίας, ἐπιφανὴς θέσις ἐδόθη πάντοτε εἰς τὴν Σοφίαν.

Οἱ Καββαλισταὶ καθώρισαν τὴν Σοφίαν, ἑβραϊστὶ Σόσια ὡς δευτέραν τῶν δέκα Σεφιρὼθ ἀμέσως ἐρχομένην μετὰ τὸ Στέμμα. Τῆς ἀπέδιδον ἄρρενα δύναμιν, τὸ δὲ τρίτον Σεφιρὼθ τὸ Μπινὰχ ἢ διανόησιν ὡς θῆλυ. Ἐκ τῶν τριῶν πρώτων αὐτῶν Σεφιρὼθ σχηματιζόντων τὴν πρώτην τριάδα παρήγετο ὁ Διανοούμενος Κόσμος.

Οἱ Γνωστικοὶ ἐπρέσβευον ἐπίσης τὴν Σοφίαν, τὴν ὁποίαν ἀπεκάλουν 'Ασαμώθ. Τὴν ἔλεγον θηλείαν καὶ τὴν ἀπεκάλουν Μ η τ έ ρ α λέγοντες ὅτι αὕτη παρῆγε τὰ πάντα διὰ τοῦ Π α τ ρ ό ς.

Τὸ 'Ανατολικὸν Δόγμα περὶ Σοφίας ἔλεγεν ὅτι εἶναι θεία Δύναμις, ἱσταμένη μεταξὺ τοῦ Δημιουργοῦ καὶ τῆς δημιουργίας ἐνεργοῦσα ὡς ἐντολοδόχος του. «Ὁ Θεὸς τῇ Σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν» (Παροιμίαι Γ', 19).

Εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἑπομένως αὐτὴν ἡ Σοφία ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἰδέαν ἑνὸς ζωοποιοῦ πνεύματος διαποτίζοντος τὰ στοιχεῖα τοῦ χαώδους κόσμου. Ὁ κόσμος δηλαδὴ εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ ἐκδήλωσις τοῦ πνεύματος τῆς Σοφίας.

Ἡ ἰδέα αὕτη γενικῶς ἐπικρατοῦσα καθ' ὅλην τὴν 'Ανατολὴν υἱοθετήθη καὶ εἰς τὸ μυστικὸν δόγμα τῶν Ναϊτῶν, οἵτινες ἔχουν δανεισθῆ πολλὰ ἀπὸ τὸν Βασιλίδην, τοὺς Μανιχαίους καὶ τοὺς Γνωστικούς. 'Εξ αὐτῶν μετεδόθη εἰς τοὺς προκεχωρημένους βαθμοὺς τοῦ Τεκτονισμοῦ στηριχθέντας ἐπὶ τῆς Ναϊτικῆς θεωρίας. 'Εξ οὗ καὶ εἰς τὸν μέγαν διάκοσμον τοῦ 33ου τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος αἱ γωνίαι τοῦ τριπλοῦ τριγώνου φέρουν τὰ γράμματα S.A.P.I.E.N.T.I.A., ποὺ σημαίνουν λατινιστὶ Σ ο φ ί α. Δὲν εἶναι δύσκολον ἑπομένως νὰ ἀντιληφθῇ τις πῶς ἡ Σοφία κατέλαβεν ἐξέχουσαν θέσιν εἰς τὸν Συμβολισμὸν τοῦ 'Αρχαίου Τεκτονισμοῦ. «Ἡ Σοφία τοποθετεῖται πάντοτε εἰς τὴν 'Ανατολὴν τῆς Στοᾶς, διότι ἐκεῖθεν προέρχεται πᾶν φῶς καὶ γνῶσις καὶ ἀλήθεια», γράφει ὁ Μάκεϋ.

«Ἡ ἀρχαία Σοφία, γράφει ἐξ ἄλλου ὁ de Campigny, μᾶς ἐκληροδότησε μεγαλειῶδες σύνολον δογμάτων καὶ γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν τὸ ἀντικείμενον μυστηριακῶν μυήσεων τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴν ὅλων τῶν θρησκειῶν καὶ ὅλων τῶν φιλοσοφιῶν. Ἡ ἱερὰ αὐτὴ κληρονομία τῆς 'Αρχαίας Σοφίας ἀντιπροσωπεύει τὴν θρησκευτικὴν ἑνότητα, πέραν τῶν ἐξωτερικῶν δογμάτων, τῶν πρωταρχικῶν θεολογιῶν καὶ τῶν προσαρμογῶν τῶν καιρῶν. Δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓν ψιχίον—ἔστω καὶ παραμορφωμένον τελείως—τῆς 'Αληθείας, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἀποτελῇ ἀνάμνησιν, μετάφρασιν τῆς πρωταρχικῆς 'Αληθείας προερχομένης ἀπὸ τὴν ἀρχικήν της πηγήν: δηλαδὴ τὴν 'Αρχαίαν Σοφίαν, ἥτις ἔφθασε μέχρις ἡμῶν ἐν καταστάσει ἥτις ἀποτελεῖ τὸ σημεῖον τῆς ἐποχῆς μας».

Σπήλαιον. Εἰς τὰ 'Αρχαῖα Μυστήρια αἱ μυήσεις ἐγίνοντο συχνὰ ἐντὸς σπηλαίων ἐκ τῶν ὁποίων τινά, ὅπως τὸ σπήλαιον 'Ε λ ε φ ά ν τ α (βλ. λ.) εἰς τὰς 'Ινδίας ὑφίστανται ἀκόμη, διὰ νὰ φανερώνουν διὰ τοῦ σχήματος καὶ τῆς ἐκτάσεώς των τὸν χαρακτῆρα τῶν τελετῶν αἵτινες διεξήγοντο ἐκεῖ. Τὸ σπήλαιον 'Ελεφάντα, τὸ ὁποῖον ἦτο ὁ πλουσιώτερος ναὸς τοῦ κόσμου εἶχε τοὺς τοίχους του κεκαλυμμένους μὲ ἀγάλματα καὶ γλυπτὰς διακοσμήσεις. Τὸ ἱερόν του ἄδυτον, τὸ ὁποῖον περιεῖχε τὸ φαλλικὸν σύμβολον εὑρίσκετο εἰς τὸ δυτικὸν τοῦ σπηλαίου ἄκρον καὶ ἦτο προσιτὸν μόνον εἰς τοὺς μεμυημένους.

Τὰ σπήλαια τῆς Σαλσὲτ ἦσαν μεγαλοπρεπέστερα τοῦ 'Ελεφάντα καὶ ἦσαν 300 ἐν ὅλῳ, μὲ διακοσμήσεις ἐκ συμβολικῶν εἰκόνων μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐκυριάρχουν τὰ φαλλικά, τοποθετημένα εἰς τὰς μυστικὰς κρύπτας προσιτὰς μόνον διὰ χωριστῶν εἰσόδων. Εἰς ἕκαστον σπήλαιον ὑπῆρχε δεξαμενὴ περιέχουσα τὸ καθιερωμένον διὰ τοὺς καθαρμοὺς ὕδωρ, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὁποίου ἐπέπλεε τὸ ἱερὸν ἄνθος τοῦ λωτοῦ.

Ὅλα αὐτὰ τὰ σπήλαια ἦσαν τόποι μυήσεως εἰς τὰ 'Ινδικὰ Μυστήρια καὶ εἶχε ληφθῇ πᾶσα φροντὶς διὰ τὰς πλέον ἐντυπωσιακὰς τελετάς.

Ὁ Φάμπερ γράφων διὰ τὰ Καβείρια Μυστήρια, λέγει ὅτι ὅπου δήποτε ἐτελοῦντο ταῦτα συνεδέοντο πάντοτε μὲ σπήλαια καὶ ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ σπήλαιον Ζιρίνθου εἰς τὰ σκοτεινὰ βάθη τοῦ ὁποίου ἐτελοῦντο αἱ πλέον μυστηριώδεις τελετουργίαι τῶν Καβείρων τῆς Σαμοθράκης.

Ὁ Μάκεϋ ἀναφέρων τοὺς ὑπογείους διαδρόμους τοῦ Ναοῦ τῆς Ἴσιδος εἰς τὴν νησίδα τοῦ Νείλου, γράφει ὅτι εἰς τὰ σκοτεινὰ αὐτὰ σπήλαια ἀπεκαλύπτοντο τὰ μεγάλα μυστήρια τῆς θεᾶς ἐνῷ οἱ μεγαλειώδεις ὕμνοι τῆς μυήσεως ἀντήχουν ἀνὰ τοὺς μακροὺς λιθίνους διαδρόμους.

Πολλοὶ χρησμοὶ ὡς λ.χ. τοῦ μαντείου τοῦ Τροφωνίου εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐδίδοντο ἐντὸς σπηλαίων.

Εἰς τὰς Τεκτονικὰς τελετὰς εὑρίσκομεν τὸ σπήλαιον ἢ τὸν Θόλον τοῦ Κρυπτικοῦ καλουμένου Τεκτονισμοῦ εἰς τὸ 'Αμερικανικὸν Δόγμα, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς τοῦ Γαλλικοῦ καὶ τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος ὅπου εἶναι σύμβολον τοῦ σκότους τῆς ἀγνοίας, τοῦ ἀδιαπεράστου ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας.

Σπήλαια ἦσαν καὶ αἱ κ ρ ύ π τ α ι ὅπου ἐτέλουν τὴν λατρείαν των καὶ οἱ πρῶτοι Χριστιανοί. (Βλ. καὶ λέξιν ἄντρον).

Ἐντὸς σπηλαίων λατρεία ἐτελεῖτο ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ εἰς τὴν Κρήτην, ἡ δὲ συνήθεια αὕτη ἐπέζησε καὶ μέχρι σχεδὸν τῶν ἡμερῶν μας. Σώζονται πολλαὶ φῆμαι καὶ παραδόσεις περὶ τῶν ἱερῶν σπηλαίων τῆς Κρήτης. 'Εκεῖ ἐντὸς σπηλαίου ἐγεννήθη καὶ ὁ Ζεύς, εἰς τὸ σπήλαιον τῆς Δίκτης. Ὁ Μίνως κατῆλθεν ἐντὸς σπηλαίου, συνδιελέχθη μὲ τὸν θεὸν καὶ ἐκεῖθεν ἐκόμισε τὴν νέαν θεοδώρητον νομοθεσίαν του.

Κατὰ τὰς γενομένας ἐν Κρήτῃ ἀνασκαφὰς πολλὰ ἱερὰ σπήλαια ἀνεκαλύφθησαν καὶ ἐντὸς αὐτῶν πολλὰ πολύτιμα εὑρήματα, τὰ ὁποῖα ἐνίοτε ἀπέδειξαν ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ Μινωϊκοῦ πολιτισμοῦ οἱ Ἕλληνες καὶ κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους ἐσύχναζον εἰς τὰ σπήλαια διὰ τὰς θρησκευτικάς των τελετάς.

Σπουδαιότερα σπήλαια ἐν Κρήτῃ εἶναι τὸ Δικταῖον καὶ τὸ 'Ιδαῖον Ἄντρον καὶ τὸ ὁμηρικὸν «σπέος Εἰλειθυίης» τὸ σπήλαιον τῆς θεᾶς Εἰλειθυίας εἰς τὴν 'Αμνισόν. Τὰ σπήλαια αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἀνεσκάφησαν ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολόγου κ. Μαρινάτου εἶναι πλήρη σταλακτιτῶν. Τὰ σπήλαια τῆς Κρήτης ἀπετέλεσαν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν αἰώνων κοιτίδας θρησκευτικῶν μυστηρίων, ὅπως συνέβαινε καὶ εἰς τὴν Περσίαν, τὰς 'Ινδίας καὶ ἀλλαχοῦ.

σπονδαί (libations). Θρησκευτικαὶ τελεταὶ συνιστάμεναι εἰς τὸ χύσιμον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους οἴνου ἢ ἄλλου ὑγροῦ ἢ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ θύματος πρὸ τῆς θυσίας. Αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο συνήθως μὲ οἶνον. Εἶναι ἐν χρήσει καὶ σήμερον εἴς τινας ἀνωτέρους ἱπποτικοὺς βαθμοὺς τοῦ 'Ελευθεροτεκτονισμοῦ.

Σρaΐντερ, Φρειδερῖκος Λουδοβῖκος (Schraeder). Γερ-

μανὸς δραματικὸς ἠθοποιὸς καὶ συγγραφεύς * εἰς Σβέριν Νοέμβριον 1744 † Σεπτέμβριον 1816 πλησίον τοῦ Ἀμβούργου.

Ἐνεφανίσθη ἀρχικῶς ὡς ἠθοποιὸς εἰς Βιέννην, διεκρίθη δὲ τόσον ὥστε ὁ Χόφμαν λέγει περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦτο ἀναντιρρήτως ὁ μεγαλύτερος ἠθοποιὸς ἐξ ὅσων εἶχε ποτὲ ἡ Γερμανία, διαπρέπων ἐξ ἴσου εἰς τὴν τραγῳδίαν ὅσον καὶ εἰς τὴν κωμῳδίαν.

Ἦτο στενὸς φίλος τοῦ Τέκτονος Bode καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τούτου ἐμυήθη τὸ 1774 εἰς τὴν ἐν Ἀμβούργῳ Στοὰν «Emanuel zur Maienblume». Ὁ Σραῖντερ διεκρίθη τάχιστα ὡς Ἐλευθεροτέκτων. Ἵδρυσε νέαν Στοὰν λειτουργοῦσαν μὲ τὸ σύστημα Τσίννεντορφ ἡ ὁποία ὅμως δὲν εἰργάσθη ἐπὶ μακρόν. Ὁ Σραῖντερ μετέβη κατόπιν εἰς Βιέννην ὅπου παρέμεινε μέχρι τοῦ 1785 ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς Ἀμβοῦργον. Μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του, οἱ παλαιοί του φίλοι καὶ ἀδ∴ τὸν ἐξέλεξαν Σεβ∴ τῆς Στοᾶς «Ἐμμανουὴλ» τῆς ὁποίας τὴν πρώτην σφ∴ ἐκράτησε μέχρι τοῦ 1799. Τὸ 1794 ἐξελέγη Πρόσθ∴ Μέγ∴ Διδ∴ τῆς Ἀγγλικῆς Ἐπαρχιακῆς Μεγ∴ Στ∴ τῆς Κάτω Σαξωνίας, τὸ δὲ 1814 ἄγων πλέον τὸ 70ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἐπείσθη νὰ ἀποδεχθῇ τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγ∴ Διδ∴.

Ὅταν τὸ 1787 ἐξελέγη Σεβ∴ τῆς Στ∴ «Ἐμμανουὴλ» ἐν Ἀμβούργῳ, ἀπεφάσισε τὸ πρῶτον νὰ ἀφοσιωθῇ εἰς σοβαρὰν μεταρρύθμισιν τοῦ Τεκτονικοῦ Συστήματος, τὸ ὁποῖον εἶχε, κατὰ τὴν γνώμην του, ὑπερφορτωθῇ μὲ διαφόρους βαθμοὺς ἀνήκοντας εἰς ποικίλα καὶ διάφορα φιλοσοφικὰ συστήματα.

Ἀπὸ τὴν ἀπόφασίν του αὐτὴν προέκυψε τὸ γνωστὸν ὡς «Δόγμα Σραῖντερ» τὸ ὁποῖον ἀνεξαρτήτως τῶν ἀτελειῶν του καὶ ἐλαττωμάτων του, ἔχει καταστῇ δημοφιλὲς μεταξὺ πολλῶν Γερμανῶν Τεκτόνων.

Ὁ Σραῖντερ ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὴν ἐσφαλμένην κάπως θεωρίαν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς εἰσήχθη ἐξ Ἀγγλίας εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην καὶ ὅτι ἑπομένως εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Βιβλίον Συνταγμάτων καὶ εἰς τὸ Ἀρχικὸν Ἀγγλικὸν Δογματικὸν Τυπικὸν εὑρίσκομεν τὴν ἁγνὴν καὶ ἀδιάφθορον πηγὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Μὲ βάσιν τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν ὁ Σραῖντερ ἐξέλεξε τὸ παλαιὸν Ἀγγλικὸν βιβλίον «Ἰαχὶν καὶ Βοάζ» ἐκδοθὲν τὸ πρῶτον τὸ 1762 καὶ ἀνατυπούμενον διαρκῶς ἔκτοτε, καὶ τὸ ὁποῖον ἠσχολεῖτο μὲ τὴν Τεκτονικὴν Ἀδελφότητα, ὡς ἐμφανίζον κατὰ τὴν γνώμην του τὴν ὀρθωτέραν μορφὴν παλαιᾶς μυήσεως. Τὸ μετέφρασεν εἰς τὴν Γερμανικὴν καὶ μὲ ὡρισμένας τροποποιήσεις τὸ παρουσίασεν εἰς τὴν Ἐπαρχιακὴν Μεγ∴ Στ∴ τὸ 1801 ἥτις καὶ ἀποδεχθεῖσα αὐτὸ τὸ ἐγκαθίδρυσεν. Τὸ Δόγμα αὐτὸ ἐγένετο ταχέως ἀποδεκτὸν καὶ ἀπὸ πολλὰς ἄλλας Γερμανικὰς Στοὰς λόγῳ τῆς ἁπλότητός του.

Τὸ Δόγμα αὐτὸ τοῦ Σραῖντερ ἀπετελεῖτο ἀπὸ τρεῖς συμβολικοὺς βαθμοὺς τοῦ παλαιοῦ Τεκτονισμοῦ ἀπορριπτομένων ὅλων γενικῶς τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν. Μετ' ὀλίγον ὅμως ὁ Σραῖντερ ἀντελήφθη ὅτι παρίστατο ἀνάγκη διευρύνσεως τοῦ συστήματός του διότι τὸ περιεχόμενον τῶν τριῶν συμβ∴ βαθμῶν δὲν παρεῖχε τὴν δυνατότητα κατανοήσεως ὁλοκλήρου τῆς Τεκτονικῆς φιλοσοφίας. Ἵδρυσε τότε τὴν Engbund ἢ «Ἐκλεκτὴν Ἱστορικὴν Ἕνωσιν» ἥτις ἔπρεπε νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ Διδ∴ Τέκτ∴ μόνον ἀσχολουμένους μὲ τὴν μελέτην τῶν διαφόρων συστημάτων καὶ βαθμῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Αἱ Στοαὶ Ἀμβούργου ἀπετέλουν τὸ Κεντρικὸν Σῶμα, τὸ Mutterbund μετὰ τοῦ ὁποίου ὅλαι αἱ λοιπαὶ Στοαὶ ἔπρεπε νὰ συνδέωνται δι' ἀλληλογραφίας.

Τὸ σφάλμα εἰς τὸ σύστημα αὐτὸ τοῦ Σραῖντερ ἔγκειται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι υἱοθετήσας τὸ πρωτογενὲς τυπικὸν τὸ ὁποῖον τίποτε δὲν ἀναγνωρίζει πέραν τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ∴ ἀπέρριψεν ὅλας τὰς ἄλλας ἐξελίξεις αἱ ὁποῖαι ἐσημειώθησαν διὰ τῆς ἀόκνου ἐργασίας τῶν φιλοσόφων ἑνὸς ὁλοκλήρου αἰῶνος. Εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς τοὺς καθιερωθέντας βαθμηδὸν τὸν 18ον αἰῶνα ὑπῆρχεν ἀφθονία ἐσωτερισμοῦ τὸν ὁποῖον ὁ Σραῖντερ ἠγνόησεν.

Τὸ Δόγμα Σραῖντερ ἀκολουθεῖ ἀκόμη καὶ σήμερον ἡ Μεγ∴ Στ∴ Ἀμβούργου.

Σραῖντερ, *Φρειδερῖκος Ἰωσὴφ Γουλιέλμος* (Schroeder). Γερμανὸς ἰατρὸς καὶ καθηγητὴς τῆς Φαρμακολογίας εἰς Μαρβοῦργον γεννηθεὶς εἰς Μπίλεφελντ τῆς Πρωσσίας Μάρτιον τοῦ 1733 καὶ ἀποθανὼν Ὀκτώβριον 1778. Ἀσθενοῦς ἰδιοσυγκρασίας διέθεσεν ὅλας τὰς διανοητικάς του δυνάμεις εἰς τὴν μελέτην τῆς χημείας, τῆς ἀλχημείας καὶ τῆς θεοσοφίας, ἐγκατέστησε δὲ εἰς Μαρβοῦργον τὸ 1766 «Περιστήλια τῶν Ἀληθῶν καὶ Ἀρχαίων Ροδοσταυριτῶν Τεκτόνων» καὶ κατὰ τὸ 1769 ὠργάνωσεν ἐντὸς Στοᾶς τοῦ Σάρμπρουγκ Σχολὴν ἢ Δόγμα βασιζόμενον ἐπὶ τῆς Ἀλχημείας, τῆς Θεοσοφίας καὶ τῆς Μαγείας ἀποτελούμενον ἀπὸ 7 βαθμοὺς ἐξ ὧν οἱ τρεῖς κανονικοὶ Συμβολικοὶ βαθμοὶ καὶ οἱ λοιποὶ τέσσαρες ἀσχολούμενοι μὲ τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας.

Τὸ Δόγμα τοῦτο ἀποκληθὲν «Μεταρρυθμισμένον Ροδοσταυρικὸν Δόγμα» ἠσκεῖτο ὑπὸ δύο μόνον Στοῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ∴ Στ∴ τοῦ Ἀμβούργου.

Ὁ Κλαβὲλ (Histoire Pittoresque) ἀποκαλεῖ τὸν Σραῖντερ «Καλλιόστρον τῆς Γερμανίας» διότι εἰς τὴν Σχολὴν αὐτοῦ ἀκριβῶς ὁ Καλλιόστρο τῆς Ἰταλίας ἔλαβε τὰ πρῶτα μαθήματα θεοσοφίας καὶ μαγείας.

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ παρερμηνεύων τὸν Κλαβὲλ ἀποκαλεῖ τὸν Σραῖντερ τυχοδιώκτην (Historical Landmarks Β σ. 710), ὁ δὲ Ἀ. Μάκεϋ καίτοι ἀναγνωρίζει τὰς καλάς του προθέσεις τὸν θεωρεῖ παρασυρθέντα ἀπὸ ἐσφαλμένας μελέτας.

Πάντως πρόκειται περὶ Τέκτονος πιστεύσαντος εἰς τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν τῶν Τεκτονικῶν δογμάτων καίτοι παρασυρθέντος εἴς τινας ἀκρότητας. Δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ συγχέεται μὲ τὸν ὁμώνυμόν του Φρειδερῖκον Λουδοβῖκον Σραῖντερ (βλ. λ.) ἱδρυτὴν τοῦ Δόγματος Σραῖντερ.

Σρέπφερ *Γιοχὰν Γκέοργκ* (Schrepfer). Ἰδιοκτήτης ἑνὸς καφενείου ἐν Λειψίᾳ ὅπου γενόμενος κάτοχος μερικῶν Τεκτονικῶν, Ροδοσταυρικῶν καί τινων περὶ Μαγείας βιβλίων, ἤνοιξε τὸ 1768 μίαν ὡς τὴν ἀπεκάλει «Σκωτικὴν Στοὰν» καὶ ἰσχυρίσθη ὅτι εἶχεν ἐντολὴν ἀπὸ Ἀνωτέρους Τέκτονας νὰ καταστρέψῃ τὸ σύστημα τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως. «Ἐκαυχᾶτο, γράφει ὁ Μάκεϋ, ὅτι αὐτὸς μόνος κατεῖχε τὸ μέγα μυστικὸν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ὅτι ὅλοι σχεδὸν οἱ Γερμανοὶ Ἐλευθεροτέκτονες οὐδεμίαν εἶχον ἰδέαν περὶ Τεκτονισμοῦ, γνωρίζοντες μόνον τὴν ἐξωτερικήν του μορφήν. Πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἰσχυριζόμενον ὅτι ἐπικαλεῖται πνεύματα καὶ προλέγει τὸ μέλλον. Οὕτω κατώρθωσεν ἐπί τι διάστημα νὰ ἀποκτήσῃ ὀπαδοὺς καὶ περιουσίαν. Ἀκολούθως ἀνεχώρησεν ἐκ Λειψίας εἰς τὸ ἐξωτερικὸν κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του δὲ ἐβεβαίωσεν ὅτι ἦτο νόθος υἱὸς Γάλλου πρίγκιπος καὶ ἔλαβε τὸν τίτλον Βαρῶνος Φὸν Στάϊνμπαχ. Ὁ ἴδιος ἐπίσης εἰς ἐπιστολήν του πρὸς ἕνα Πρῶσσον κληρικὸν βεβαιοῖ ὅτι ἦτο πράκτωρ τῶν Ἰησουϊτῶν. Οὐδεμία ὅμως ὑπάρχει περὶ τούτου ἄλλη ἀπόδειξις.

Ἐν τέλει σπαταλήσας τὴν περιουσίαν του καὶ γενόμενος ἀντιληπτὸς διὰ τὰς ἀπάτας του, φοβηθεὶς δὲ ὅτι θὰ ἀπεκαλύπτετο προσεκάλεσε τινὰς τῶν ὀπαδῶν του νὰ τὸν ἀκολουθήσουν εἰς τὸ δάσος Ρόζενταλ πλησίον τῆς Λειψίας, ἀπεσύρθη εἰς μικρὰν ἐξ αὐτῶν ἀπόστασιν, τὴν πρωΐαν τῆς 8 Ὀκτωβρίου 1774 καὶ ηὐτοκτόνησε βληθεὶς διὰ πιστολίου εἰς τὴν κεφαλήν.

Ὁ Κλαβὲλ ἐδημοσίευσε τὴν εἰκόνα τῆς αὐτοκτονίας εἰς τὴν «Histoire Pittoresque de la Franc-Maconnerie» (σελ. 183).

Ὁ Lenning ἐξ ἄλλου γράφει ὅτι ἦτο ἐκ τῶν θρασυτέρων ἀπατεώνων οἵτινες ἐξέλεξαν πρὸς δρᾶσιν των τὴν Τεκτονικὴν Ἀδελφότητα.

Ὑπάρχουν ἐν τούτοις ἄλλοι τινὲς πιστεύοντες ὅτι ὁ Σρέπφερ εἶχε ποιάν τινα ἀξίαν ἀλλὰ παρεξηγήθη ὑπὸ τῶν συγχρόνων του.

Σρουτὶ (sruti). Ἰνδικὴ λέξις σημαίνουσα Ἀποκάλυψιν. Περιεκτικὸν ὄνομα ὅλων τῶν σανσκριτικῶν συγγραμμάτων τὰ ὁποῖα ὑποτίθεται ὅτι ἀπεκαλύφθησαν ὑπὸ τῆς Θεότητος καὶ τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἀφεώρα τὰς Βεδικὰς Μάντρας καὶ Βραχμάνα κατόπιν ὅμως ἐπεξετάθη εἰς τὰς παλαιοτέρας Οὐπανισάντ.

στάθμη (level, niveau). Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἡ στάθμη εἶναι σύμβολον ἰσότητος. Ὄχι τῆς κοινωνικῆς ἐκείνης ἰσότητος, γράφει ὁ Μάκεϋ, ἥτις καταστρέφει πᾶσαν

διάκρισιν τάξεως καὶ θέσεως καὶ προκαλεῖ σύγχυσιν, ἀπειθαρχίαν καὶ ἀναρχίαν, ἀλλὰ τῆς ἀδελφικῆς ἐκείνης ἰσότητος, ἥτις ἀναγνωρίζουσα τὴν πατρικὴν ἰδιότητα τῆς Δημιουργοῦ Δυνάμεως, παραδέχεται ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν τὴν Ἀδελφότητα τῶν ἀνθρώπων. «Μᾶς διδάσκει ἑπομένως ὅτι ἐνώπιον τοῦ Μεγ.·. Ἀρχ.·. τοῦ Σ.·. τὰ πλάσματά του, κινοῦνται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὅλα πεδίου: ὅπως οἱ μακρὰν κινούμενοι ἀστέρες οἱ ὁποῖοι καίτοι ἑκατομμύρια χιλιομέτρων μακράν, φαίνονται ἐν τούτοις λάμποντες ἐπὶ τοῦ ἰδίου τμήματος τοῦ οὐρανοῦ. Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως, ἡ στάθμη μᾶς διδάσκει ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἴσοι ὑποκείμενοι εἰς τὰ αὐτὰ ἀτυχήματα, σπεύδοντες πρὸς κοινὸν τέρμα καὶ ἑτοιμαζόμενοι νὰ κριθοῦν ἀπὸ τὸν ἴδιον ἀμετάβλητον νόμον».

Ἡ Στάθμη θεωρεῖται ὁμοῦ μετὰ τοῦ Γνώμονος καὶ τοῦ Νήματος τῆς Στάθμης τοιαύτης σημασίας ὡς σύμβολον ὥστε συναντᾶται πλειστάκις. Ἐν πρώτοις εἶναι ἓν τῶν κοσμημάτων τῆς Στ.·., εἰς τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα εἶναι κινητὸν κόσμημα, εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν ἀκίνητον. Εἶναι τὸ ἐπίσημον ἔμβλημα τοῦ α' Ἐπ.·. διότι ὅταν ἡ Στ.·. ἐργάζεται, τὰ μέλη της εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου ἐξαρτήσεως ἀπὸ τὸν α' Ἐπ.·. ὅστις ἐφορεύει τῆς ἐργασίας. Εἶναι ἐπίσης ἓν τῶν ἐργαλείων τοῦ Ἐτ.·. ὅπου τὸν αὐτὸν διατηρεῖ συμβολισμὸν τῆς ἰσότητος.

Εἰς τὴν «Τεκτ.·. Συμβολικὴν» του ὁ ἀδ.·. J. Boucher γράφει ὅτι ἡ στάθμη εἰς τὸν Τεκτ.·. συμβολισμὸν πρέπει ν' ἀποτελῆται ἀπὸ ἀκριβῆ γνώμονα ἡ γωνία τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ εἶναι 90 μοιρῶν.

Ὁ Ραγκὸν θεωρεῖ τὴν στάθμην ὡς σύμβολον τῆς κοινωνικῆς ἰσότητος, βάσεως τοῦ φυσικοῦ δικαίου.

Κατὰ τὸν Πλανταζενὲ ἡ στάθμη εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἀρχικῆς ἰσότητος, δὲν συνεπάγεται ὅμως καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν τῶν ἀξιῶν.

Ὁ Βὶρτ ἐξ ἄλλου διαβλέπει εἰς τὴν στάθμην τὴν ὑπόμνησιν τοῦ ἀλχημικοῦ σημείου τοῦ θείου, οὐσίας τῆς ὁποίας ἡ καῦσις διατηρεῖ τὸ κεντρικὸν πῦρ πάσης ἑστίας δράσεως καὶ προσθέτει ὅτι ὁ α' Ἐπ.·. εἶναι ἀκριβῶς ὁ φύλαξ τῆς ἐργατικῆς αὐτῆς δράσεως τὴν ὁποίαν καὶ ἀναζωογονεῖ ὁσάκις τὴν ἀντιλαμβάνεται μειουμένην.

Ὁ ἀδ.·. Boucher παρατηρεῖ ἐπίσης ὅτι τὰ σημεῖα τόσον τοῦ Μαθ.·. ὅσον καὶ τοῦ Ἐτ.·. καὶ τοῦ Διδ.·. γίνονται πάντοτε διὰ τοῦ Γνώμονος, τῆς Στάθμης καὶ τοῦ Νήματος. Ὁ Γνώμων ἄλλως τε, προσθέτει, σχηματίζεται ἀπὸ τὴν στάθμην ὁριζοντίως καὶ τὸ νῆμα καθέτως. Ἡ ὁριζόντιος γίνεται πάντοτε ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἡ κάθετος ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω. Ἡ πρώτη φανερώνει ἑκουσίαν καὶ λογικὴν ἐνέργειαν, ἡ δὲ δευτέρα τὴν ἐπιβολὴν τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς ὕλης.

στάθμης νῆμα (βλ. λ. νῆμα).

Στάϊμπαχ, *Ἔρβιν φόν* (Erwin von Steinbach). Διαπρεπὴς Γερμανὸς ἐπαγγελματίας Τέκτων γεννηθεὶς εἰς Στάϊμπαχ ὅπως δεικνύει καὶ τὸ ἐπίθετόν του περὶ τὰ μέσα τοῦ 13ου αἰῶνος. Ὑπῆρξεν ὁ οἰκοδόμος τοῦ περιφήμου Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Στρασβούργου (βλ.λ.) τοῦ ὁποίου τὸν πύργον ἤρχισεν ἀνοικοδομῶν τὸ 1275 ἐπεράτωσε δὲ αὐτὸν καὶ τὴν ἐξώθυραν πρὸ τοῦ θανάτου του ἐπισυμβάντος τὸ 1318. Ἦτο ἀρχηγὸς τῆς Γερμανικῆς Ἀδελφότητος τῶν λιθουργῶν Τεκτόνων.

σταυρός. Συμβολισμὸς σταυροῦ δὲν ὑπάρχει εἰς τοὺς παλαιοὺς βαθμοὺς τῆς Τεκτονικῆς Τέχνης. Δὲν ἀνευρίσκεται μεταξὺ τῶν συμβόλων τοῦ Μαθ.·. τοῦ Ἐτ.·. ἢ τοῦ Διδ.·.. Ἡ ἔλλειψις αὕτη δέον, κατὰ τὸν Μάκεϋ, ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ σταυρὸς ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἱδρυτῶν τῶν ἐν λόγῳ βαθμῶν, μόνον ὡς Χριστιανικὸν σημεῖον. Ἦτο δὲ φυσικὰ ἄγνωστος ἀκόμη τότε ἡ διαπιστωθεῖσα κατόπιν διὰ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν σημασία ἣν εἶχεν ὁ σταυρὸς καθ' ὅλον τὸν κόσμον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων (βλ. καὶ λ. σβάστικα).

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι μνεία τοῦ σταυροῦ γίνεται εἰς ἓν χειρόγραφον τοῦ 14ου αἰῶνος, δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ Halliwell, πρόκειται ὅμως περὶ ἑνὸς τῶν παλαιῶν Συνταγμάτων τῶν ἐπαγγελματικῶν Τεκτόνων οἱ ὁποῖοι ἠγάπων τὸ σύμβολον τοῦτο λόγῳ τῶν σχέσεών των μὲ τοὺς Γνωστικοὺς οἱ ὁποῖοι εἶχον ὡς σύμβολον τὸν σταυρόν.

Ὅταν ὅμως μὲ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ Ἀγγλικοῦ Τεκτονισμοῦ, τὸ 1717, ἀνασυνετάχθησαν τὰ τυπικὰ τῶν βαθμῶν, πᾶσα μνεία περὶ σταυροῦ ἀφῃρέθη βάσει τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ θρησκεία τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ δὲν ἦτο μερικὴ ἀλλὰ παγκόσμιος. Ἡ ἀντίληψις αὕτη ὑφίσταται μέχρι σήμερον καὶ διὰ τοῦτο ὁ σταυρὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρεῖται σύμβολον εἰς τοὺς τρεῖς ἀρχικοὺς βαθμοὺς τοῦ Τάγματος.

Εἰς τοὺς ἀνωτέρους ὅμως βαθμούς, ὁ σταυρὸς εἰσήχθη ὡς σημαντικὸν σύμβολον. Εἴς τινας ἐξ αὐτῶν καὶ δὴ εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι προέρχονται ἀπὸ τὸ Ναϊτικὸν σύστημα τοῦ Ράμσαι (βλ. λ.) λαμβάνεται μὲ τὴν χριστιανικὴν σημασίαν του.

Οὕτω εἰς τοὺς ἀρχικοὺς βαθμοὺς τοῦ Ροδοσταύρου καὶ τοῦ Ἱππ.·. Καδὼς — ἀνεξαρτήτως τῆς νεωτέρας ἑρμηνείας των — τὸ σύμβολον αὐτὸ ἦτο ἁπλῶς παράστασις τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ.

Εἰς ἄλλους βαθμοὺς φιλοσοφικῆς μορφῆς, ὡς οἱ ἀνέκφραστοι βαθμοὶ (ἀπὸ τοῦ 4 μέχρι τοῦ 14 τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·.) ὁ συμβολισμὸς τοῦ σταυροῦ προέρχεται ἀσφαλῶς ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, διότι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ εἰς ὅλας γενικῶς τὰς χώρας τῆς γῆς, ὁ σταυρὸς ὑπῆρξεν ἱερὸν σύμβολον. Εὑρίσκεται ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων μνημείων τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἀσσυρίας, τῆς Περσίας καὶ τοῦ Ἰνδοστάν.

Ὁ Φάμπερ («Μυστήρια τῶν Καβείρων» Β' σελ. 390) γράφει ὅτι ὁ σταυρὸς ἦτο σύμβολον εἰς ὁλόκληρον τὸν εἰδωλολατρικὸν κόσμον πολὺ πρὶν καταστῇ ἀντικείμενον σεβασμοῦ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐθεωρεῖτο σύμβολον τῆς αἰωνίου ζωῆς.

Εἰς τὸ ἔργον του «Τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ», ἐκδοθὲν γαλλιστὶ τὸ 1866, ὁ de Mortillet γράφει ὅτι εἰς τὰς παναρχαίας ἐποχὰς συνήντησε τρία κύρια σύμβολα παγκοσμίου χρήσεως: τὸν κύκλον, τὴν πυραμίδα καὶ τὸν σταυρόν.

Ὁ Leslie ἐξ ἄλλου («Καταγωγὴ καὶ Μοῖρα τοῦ Ἀνθρώπου»), ἀναφερόμενος εἰς τὰ γραφόμενα τοῦ ντὲ Μορτιγὲ προσθέτει: «Φαίνεται ὅτι ἡ λατρεία τοῦ σταυροῦ ἦτο τοιαύτης εἰδικῆς φύσεως ὥστε ν' ἀποκλείῃ τὴν λατρείαν εἰδώλων».

Αὐτὴ ἡ ἱερότης τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ σταυροῦ εἶναι προφανῶς καὶ ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον οἱ Κέλται εἶχον υἱοθετήσῃ τὸ σχῆμα αὐτὸ εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ναῶν των.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπὸ τῶν Δρυΐδῶν λατρείαν τοῦ σταυροῦ, ὁ Χίγκινς ἀναφέρει τὴν ἀκόλουθον παράγραφον ἀπὸ τὴν μελέτην τοῦ Σχολίου «De Moribus Germanorum XXIV»:

«Οἱ Δρυΐδαι ἀναζητοῦν μὲ προσοχὴν μίαν δρῦν μεγάλην καὶ ὡραίαν ἔχουσαν δύο κυρίους κλάδους εἰς σχῆμα σταυροῦ ἑκατέρωθεν τοῦ εὐθυτενοῦς κυρίως κορμοῦ της. Ἐὰν οἱ δύο αὐτοὶ ὁριζόντιοι κλάδοι δὲν συμφωνοῦν ἐπαρκῶς μὲ τὸ σχῆμα, τότε δένουν ἐπὶ τοῦ δένδρου μίαν ἄλλην ὁριζόντιον δοκόν. Τὸ δένδρον αὐτὸ τὸ καθιερώνουν ἀκολούθως ὡς ἑξῆς: Ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κλάδου χαράττουν ἐντὸς τοῦ φλοιοῦ μὲ ὡραίους χαρακτῆρας τὴν λέξιν Hesus, ἐπὶ τοῦ μεσαίου ὀρθίου κορμοῦ τὴν λέξιν Taramis, ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ κλάδου τὴν λέξιν Belenus. Εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ κορμοῦ χαράττουν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ Thau καὶ εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ κορμοῦ ἐπίσης Thau. Τὸ δένδρον τοῦτο μὲ τὰς ἐπιγραφὰς αὐτὰς μεταφέρουν ἐντὸς τῶν ναῶν των καὶ πρὸς αὐτὸ στρέφουν τὸ πρόσωπον κατὰ τὰς τελετάς των».

Ὁ Μπρίντον εἰς τὸ ἐνδιαφέρον ἔργον του «Συμβολισμός: μῦθοι τοῦ Νέου Κόσμου» (σελ. 95) παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς:

«Τὸ σύμβολον τὸ ὁποῖον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐγοήτευσε τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, ὁ σταυρός, εὑρίσκει ἐδῶ τὴν πηγήν καὶ τὴν σημασίαν του. Διάφοροι ἐπιστήμονες ἔχουν διαπιστώσῃ τὴν ἱερότητά του εἰς διαφόρους φυσικὰς θρησκείας καὶ τὸ παρεδέχθησαν ὡς μυστήριον ἢ τὸ ἡρμήνευσαν διαφοροτρόπως ἕκαστος, προκαλέσαντες ἀτέρμονας συζητήσεις. Πρόκειται ἐν τούτοις περὶ ἑνὸς ἀκόμη συμβόλου τῶν τεσσάρων κυρίων σημείων τοῦ ὁρίζοντος, τῶν «τεσσάρων ἀνέμων τοῦ οὐρανοῦ». Τοῦτο κα-

ταφαίνεται πλήρως ἐκ τῆς μελέτης, τῆς χρήσεώς του καὶ τῆς σημασίας του ἐν 'Αμερικῇ».

'Ο Μπρίντον ἀναφέρει περαιτέρω διαφόρους περιπτώσεις τῆς θρησκευτικῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ σταυροῦ ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν φυλῶν τῆς 'Αμερικανικῆς ἠπείρου, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι ὁ σταυρὸς ἀναφέρεται εἰς τὰ τέσσαρα κύρια σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος, τοὺς τέσσαρας ἀνέμους ἢ τὰ τέσσαρα πνεύματα τῆς γῆς.

Πάντως, ἀνεξαρτήτως τῶν δεδομένων ἑρμηνειῶν διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ σταυροῦ ὑπὸ τῶν λαῶν, ὅλων τῶν ἐποχῶν, τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι πρόκειται περὶ παναρχαίου συμβόλου.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Godfrey Higgins εἰς τὸ ἔργον του «οἱ Κέλται Δρυΐδαι» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἐλάχιστα αἴτια ὑπῆρξαν τόσον ἰσχυρὰ διὰ τὴν δημιουργίαν σφαλμάτων εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν ὅσον ἡ ἰδέα ἡ ἐσπευσμένως σχηματισθεῖσα, ὅτι πᾶν μνημεῖον τῆς ἀρχαιότητος φέρον σταυρὸν ἢ οἱονδήποτε ἄλλο ἐκ τῶν συμβόλων τὰ ὁποῖα ἐθεωροῦντο μονογράμματα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἦτο χριστιανικῆς καταγωγῆς. 'Αλλ' ὁ σταυρὸς εἶναι τόσον κοινὸς εἰς τὰς 'Ινδίας ὅσον καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἢ τὴν Εὐρώπην».

Εἰς τὰς «'Ινδικὰς 'Αρχαιότητάς» του ὁ κληρικὸς Μωρὶς γράφει τὰ ἑξῆς: «Ἂς μὴ θεωρήσουν οἱ Καθολικοὶ χριστιανοὶ ὡς προσβολὴν τὸ ὅτι ὁ σταυρὸς ἦτο ἓν τῶν συνηθεστέρων συμβόλων εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς 'Ινδίας. Τὸ ἔμβλημα αὐτὸ τιμᾶται ἐξ ἴσου ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ ὅσον καὶ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Εἰς τὸ σπήλαιον 'Ελεφάντα (βλ. λ.) εἰς τὰς 'Ινδίας διακρίνει τις ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τῆς κυριωτέρας μορφῆς, τὸν σταυρὸν ὁμοῦ μετ' ἄλλων συμβόλων».

'Επὶ τοῦ στήθους μιᾶς Αἰγυπτιακῆς μούμιας εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου ὑπάρχει σταυρὸς ἐπὶ ἑνὸς λόφου ἢ ὑψώματος. Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐπέθετον ἐπὶ τῶν ἱερῶν ὑδριῶν των ἕνα σταυρὸν εἰς σχῆμα Τ ἢ καὶ εἰς σχῆμα σημερινοῦ Τεκτονικοῦ σταυροῦ. Τὸ Νειλόμετρον διὰ τοῦ ὁποίου ἐσημειοῦτο τὸ εὔφορον μέρος τῆς γῆς ὅπου ἔφθανον κατὰ τὰς πλημμύρας τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου εἶχε σχῆμα σταυροῦ.

Οἱ προσήλυτοι οἱ γενόμενοι δεκτοὶ εἰς τὰ θρησκευτικὰ μυστήρια τῆς 'Ελευσῖνος, ἐσημειοῦντο μὲ ἕνα σταυρόν.

σταυρὸς ἀγκυλωτός. (βλ. λ. σβάστικα).

Σταυροῦ τάγμα. 'Υπὸ τὸν τίτλον «τρὶς ἔνδοξον τάγμα τοῦ Σταυροῦ» ὑφίστατο ἐν 'Αγγλίᾳ βαθμὸς ἀποκαλούμενος ἄλλοτε εἰς τοὺς 'Ιππ∴ Ναΐτας, μὴ ὑφιστάμενος πλέον σήμερον. Αἱ συνεδριάσεις του ἐκαλοῦντο «Συμβούλια» καὶ ἐτέλουν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ «Παλαιοῦ Συμβουλίου τῆς Τριάδος». Ὅλα αὐτὰ δὲν ὑφίστανται πλέον.

σταυροφορίαι. 'Υφίσταται πράγματι μεταξὺ Τεκτονισμοῦ καὶ Σταυροφοριῶν σχέσις ἱστορικὴ ἀρκετὰ σημαντική. 'Εν πρώτοις αἱ ἐπικοινωνίαι αἱ συχνάκις ἀποκατασταθεῖσαι μεταξὺ τῶν Σταυροφόρων καὶ ἰδίως τῶν 'Ιπποτῶν Ναΐτων μετὰ τῶν Σαρακηνῶν παρέσχον εἰς τοὺς Σταυροφόρους τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀποκτήσουν πολλὰ ἐκ τῶν δογμάτων τῶν μυστικῶν 'Εταιριῶν τῆς 'Ανατολῆς ὡς τῶν 'Εσσαίων (βλ. λ.) τῶν 'Ασσασίνων (βλ. λ.) καὶ τῶν Δρούζων (βλ. λ.).

Τὰς γνώσεις των αὐτάς, οἱ Σταυροφόροι τὰς μετέφερον εἰς Εὐρώπην καὶ ἀκολούθως διὰ τοῦ Ράμσαι καὶ τῶν συγχρόνων ἀμέσων διαδόχων τοῦ Ναΐτικοῦ Τεκτονισμοῦ ἐνσωματώθησαν εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς ὅπου καὶ σήμερον ἀσκοῦν ἐπίδρασιν.

Οὕτω λ.χ. ὁ βαθμὸς τῶν 'Ιππ∴ 'Ανατολῆς καὶ Δύσεως ὑπονοεῖ κατὰ τὸν Μάκεϋ τὴν παράδοσιν ἥτις ἀναφέρει ὅτι μερὶς τῶν Οἰκοδόμων μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος διέβη εἰς Εὐρώπην ἐπιστρέψασα κατόπιν μὲ τὰς Σταυροφορίας. Πρόκειται βεβαίως περὶ μύθου.

'Ο Westmacott εἰς σειρὰν ὁμιλιῶν του ἐνώπιον τῆς Βασιλικῆς 'Ακαδημίας τοῦ Λονδίνου τὸ 1836 παρετήρει ὅτι τὰ δύο κύρια αἴτια τὰ ὁποῖα ἐβοήθουν τὴν ἐκ νέου ἀποκατάστασιν τῆς φιλολογίας καὶ τῶν τεχνῶν ἐν Εὐρώπῃ εἶναι ὁ 'Ελευθεροτεκτονισμὸς καὶ αἱ Σταυροφορίαι. «Οἱ τυχοδιῶκται, ἔλεγε, οἱ ὁποῖοι ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὴν 'Αγίαν Γῆν ἐκόμισαν μερικὰς ἰδέας ποικίλων βελτιώσεων ἰδίως εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ συγχρόνως μίαν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἀνεγείρουν ἀνάκτορα, φρουριακὰ κτίρια καὶ ναοὺς ὅπως ἐπιδείξουν τὰς γνώσεις τὰς ὁποίας εἶχον ἀποκτήσει. Τὸ ἔργον των αὐτὸ ἐπεξετάθη εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην διὰ τῆς 'Αδελφότητος τῶν 'Ελευθεροτεκτόνων, οἱ ὁποῖοι, ὡς φαίνεται, ὑπὸ ἰδιαιτέρας τινὸς μορφῆς ἀδελφότητα ὑφίσταντο ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἄλλα μέρη τῆς 'Ανατολῆς καὶ βραδύτερον ἐπεξετάθησαν εἰς ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον τῆς ἐποχῆς».

στέγασις (tile). 'Η Τεκτ∴ Στ∴ λέγεται ἐστεγασμένη, ὅταν ἔχουν ληφθῆ αἱ ἀναγκαῖαι προφυλάξεις ὅπως οὐδεὶς μὴ ἔχων τὸ δικαίωμα δύναται νὰ πλησιάσῃ· καὶ πρῶτον καθῆκον παντὸς Τέκτονος εἶναι νὰ βεβαιοῦται ὅτι τοῦτο ἐγένετο πρὸ τοῦ ἀνοίγματος τῆς Στοᾶς. Τότε λέγεται ὅτι ἡ Στοὰ εἶναι ἐστεγασμένη ἐξωτερικῶς.

στέγασις Στοᾶς (covering). Τὰ Τεκτ∴ 'Εργαστήρια στεγάζονται διὰ κυανοῦ καὶ διαστίκτου ἐξ ἀστέρων θόλου ἐφ' οὗ διαγράφουν τὴν τροχιάν των ὁ Ἥλιος, ἡ Σελήνη καὶ ἄπειροι κόσμοι συγκρατούμενοι ἐν ἰσορροπίᾳ διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἕλξεώς των, ὡς ἀναφέρει ἡ διδασκαλία τοῦ α' βαθμοῦ.

Οὕτω συμβολίζεται τὸ σύμπαν διὰ νὰ ὑπενθυμίζεται, ὡς λέγει ὁ Μάκεϋ, ὅτι ὁλόκληρος ὁ κόσμος εἶναι Τεκτονικὴ Στοὰ τῆς ὁποίας ἡ στέγη εἶναι ὁ Οὐρανός.

στεγαστής (tyler καὶ tiler). 'Αξ∴ Συμβολικῆς Στοᾶς τοῦ ὁποίου καθῆκον εἶναι νὰ φρουρῇ τὴν θύραν τῆς Στοᾶς καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέπῃ τὴν ἐν αὐτῇ εἴσοδον εἰμὴ μόνον εἰς τὸν κανονικῶς ἐξουσιοδοτημένον καὶ τὸν ἔχοντα τὴν ἄδειαν τοῦ Σεβ∴ 'Αναγκαία ἑπομένως ἰδιότης τοῦ Στεγαστοῦ εἶναι νὰ ἔχῃ τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ∴.

Καίτοι ἡ Στοὰ εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ λειτουργῇ εἰς κατώτερον βαθμόν, οὐδεὶς μὴ κατέχων τὸν 3° εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτελῇ χρέη Στεγαστοῦ.

Οἱ Στεγασταὶ εἶναι συνήθως δύο. Εἷς ἐσωτερικός, ὅστις εἶναι φυσικὰ καὶ μέλος τῆς Στοᾶς καὶ εἷς ἐξωτερικός, ὅστις παραμένει ἔξω τῆς θύρας τοῦ Ναοῦ. 'Ο ἐξωτερικὸς Στεγαστὴς θεωρεῖται ὑπό τινα ἔννοιαν καὶ θεράπων τῆς Στοᾶς καὶ διὰ τοῦτο πάντοτε ἀμείβεται διὰ τὰς ὑπηρεσίας του. Καθῆκον του εἶναι νὰ προετοιμάζῃ τὴν Στοὰν διὰ τὰς ἐργασίας της, νὰ τοποθετῇ τὰ ἔπιπλα εἰς τὴν θέσιν των καὶ ἐν γένει νὰ φροντίζῃ δι' ὅλα. Δὲν εἶναι ἀνάγκη ἐξ ἄλλου νὰ εἶναι μέλος τῆς Στοᾶς. Εἰς πολλὰς μεγάλας πόλεις μὲ πολλὰς Στοάς, εἷς ἀδελφὸς ἐκτελεῖ χρέη ἐξωτερικοῦ Στεγαστοῦ εἰς διαφόρους συγχρόνους Στοάς.

'Η ὑπηρεσία τοῦ Στεγαστοῦ εἶναι σημαντικὴ καὶ ὅπως καὶ τὰ ἀξιώματα τοῦ Σεβ∴ καὶ τῶν 'Επ∴, ὀφείλει τὴν ὕπαρξίν της εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς παλαιοὺς κανόνας τοῦ τάγματος. Διότι λόγῳ τῆς ἰδιαιτέρας φύσεως τοῦ Θεσμοῦ, δὲν θὰ ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ συγκροτῆται συνεδρίασις διὰ Τεκτονικοὺς σκοπούς, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε Στεγαστὴς φυλάττων τὴν Στοὰν ἀπὸ ἀνεπιθυμήτους.

στέμμα. Τεκτονικὸν κόσμημα τὸ ὁποῖον φέρουν εἴς τινας βαθμοὺς ἀξιωματικοὶ ἐκπροσωποῦντες βασιλεῖς καὶ ἰδίως τὸν Σολομῶντα. Εἰς τὸν 'Αρχαῖον 'Ελευθεροτεκτονισμὸν τὸ στέμμα συχνὰ ἀντικαθίσταται διὰ πίλου.

Τὸ στέμμα τοῦ Δαρείου τὸ χρησιμοποιούμενον εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ 'Ιππ∴ 'Ερυθροῦ Σταυροῦ καὶ εἰς τὸν 16ον τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἑπτὰ ἀκτῖνας ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ἄνωθεν τοῦ μετώπου μεσαία ἦτο ὑψηλοτέρα τῶν ἄλλων.

'Ο ἀδ∴ Ροβέρτος Μακόϋ ἐξ ἄλλου ἀναφέρει ἐννέα στέμματα ἢ στεφάνους ἀναγνωριζομένους ὑπὸ τῶν ἱπποτικῶν ταγμάτων καὶ τοῦ συμβολισμοῦ.

1. Τὸ θριαμβευτικὸν στέμμα ἢ στέφανος, ὅστις ἦτο τριῶν εἰδῶν: ἐκ δάφνης, μὲ χρυσᾶ φύλλα δάφνης καὶ χρυσοῦς.
2. 'Ο στέφανος ἀποκλεισμοῦ ἐξ ἀγρίων ἀνθέων καὶ χλόης, διδόμενος ὑπὸ τοῦ στρατοῦ εἰς στρατηγὸν νικήσαντα ἐν πολιορκίᾳ.
3. 'Ο ἀστικὸς στέφανος ἐκ φύλλων δρυός, προσφερόμενος εἰς στρατιώτην σώσαντα τὴν ζωὴν συναδέλφου του.
4. 'Ο στέφανος ἐλαίας, προσφερόμενος εἰς νικητάς.

5. Ὁ στέφανος ἐφόδου, διδόμενος εἰς τὸν πρῶτον ἀνελθόντα ἐπὶ τοῦ τείχους πολιορκουμένης πόλεως.

6. Ὁ ναυτικὸς στέφανος, εἰς τὸν νικητὴν ναυμαχίας.

7. Ὁ στέφανος ἀνδρείας, ἀποτελούμενος ἀπὸ χρυσοῦν κύκλον, διδόμενος εἰς τὸν παραβιάσαντα τὴν εἴσοδον ἐχθρικοῦ στρατοπέδου.

8. Ὁ στέφανος ἐπευφημίας, εἰς στρατηγὸν σημειώσαντα περιφανῆ νίκην καὶ

9. Ὁ ἀνατολικὸς ἢ ἀκτινοβόλος στέφανος ἀποτελούμενος ἀπὸ χρυσὸν κύκλον μὲ ἀκτίνας.

Στέμματος, πριγκίπισσα τοῦ. Εἶδος ἀνδρογύνου ἢ γυναικείου Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἱδρυθέντος ἐν Σαξωνίᾳ τὸ 1770 (βλ. Thory, Acta Latomorum I, 303). Τὸ τάγμα αὐτὸ ὅμως δὲν ἐλειτούργησεν ἐπὶ μακρὸν καὶ ταχέως ἐξέλιπε.

στέρησις δικαιωμάτων. Τεκτονικὴ ποινὴ ἥτις συνίσταται εἰς καθωρισμένην χρονικῶς ἢ καὶ ἐπ' ἀόριστον στέρησιν τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων ἑνὸς Τέκτονος. Καὶ εἰς τὰς δύο ὅμως περιπτώσεις τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι τὸ αὐτὸ διὰ τὴν χρονικὴν περίοδον καθ' ἣν διαρκεῖ ἡ ποινή.

1. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς διαρκείας τῆς ποινῆς καθορίζεται ἐν τῇ ἀποφάσει. Διὰ τῆς ποινῆς αὐτῆς ἀπαγορεύεται εἰς τὸν Τέκτονα ἡ ἄσκησις ὅλων τῶν Τεκτονικῶν του προνομίων. Ἀποστερεῖται ἐπίσης τῶν δικαιωμάτων του μὴ δικαιούμενος νὰ ἐπισκέπτεται Τεκτ.·. Στοάς, νὰ μετέχῃ Τεκτονικῶν συγκεντρώσεων, νὰ λαμβάνῃ Τεκτ.·. ἀνακοινώσεις ἢ Τεκτονικὴν βοήθειαν καὶ συνδρομήν. Δὲν χάνει ὅμως τὴν Τεκτονικήν του ἰδιότητα ὡς μέλους τοῦ Θεσμοῦ. Ὁμοιάζει δηλαδὴ μὲ προσωρινὴν ἀπομάκρυνσιν, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ παύουν ὑφιστάμεναι καὶ αἱ ὑποχρεώσεις καὶ τὰ καθήκοντα ἔναντι τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ποινῆς, ὁ Τέκτων αὐτομάτως ἀναλαμβάνει τὴν προτέραν θέσιν του εἰς τὸ Τάγμα καὶ ὅλα τὰ δικαιώματά του εἴτε ἰδιωτικῆς εἴτε ἐπισήμου φύσεως εἶναι ταῦτα, ὡς τονίζει ὁ Μάκεϋ. «Οὕτω, λέγει, ἐὰν εἰς ἀδ.·. Στοᾶς ἐστερήθη τῶν δικαιωμάτων του ἐπὶ τρίμηνον, διακόπτεται ἐπίσης διὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα καὶ ἡ ἄσκησις τοῦ ἀξιώματός του. Εὐθὺς ὅμως μόλις λήξῃ τὸ τρίμηνον διάστημα, ὁ ἀδ.·. ἀνακτᾷ ὅλα αὐτοῦ τὰ δικαιώματα τόσον ἐν τῷ Τάγματι ὅσον καὶ ἐν τῇ Στοᾷ καὶ μετ' αὐτῶν φυσικὰ καὶ τὸ ἀξίωμα τὸ ὁποῖον κατεῖχε καθ' ὃν χρόνον τοῦ ἐπεβλήθη ἡ ποινή».

2. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἐπ' ἀόριστον στερήσεως τῶν δικαιωμάτων, ἡ ποινὴ διαρκεῖ ἐφ' ὅσον ἐπιθυμεῖ τοῦτο ἡ ἐπιβαλοῦσα αὐτὴν Στοά. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ θέσις ἑνὸς Τέκτονος εἶναι ἡ αὐτὴ καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις. Διαφέρει ὅμως ὁ τρόπος ἀποκαταστάσεως τοῦ τιμωρηθέντος.

Ἡ ἀποκατάστασις ἐπὶ τῇ χρονικῶς καθωρισμένῃ στερήσει δικαιωμάτων ἐπέρχεται αὐτομάτως μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ χρονικοῦ διαστήματος ἢ κατόπιν ἀποφάσεως μετριασμοῦ τοῦ χρόνου ἐκ μέρους τῆς Στοᾶς, ὅτε ἀπαιτεῖται πλειοψηφία τῶν δύο τρίτων ὅλων τῶν μελῶν τῆς Στοᾶς.

Εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως τῆς ἐπ' ἀόριστον στερήσεως τῶν δικαιωμάτων ἀπαιτεῖται μία ἐν τακτικῇ συνεδριάσει τῆς Στοᾶς ψηφοφορία ὅτε δέον ἡ ἀπόφασις νὰ τύχῃ τῆς ψήφου τῶν δύο τρίτων τῶν παρόντων μελῶν.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ εἰς τὸ ἔργον του «Τεκτονικὴ δικονομία» προσθέτει σχετικῶς τὰ ἑξῆς:

«Στέρησις δικαιωμάτων καὶ εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην περίπτωσιν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιβληθῇ ἄνευ ἐγκαίρου προειδοποιήσεως καὶ δίκης καὶ ψηφοφορίας διὰ τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖται πλειοψηφία τῶν δύο τρίτων τῶν παρόντων. Δέον ἐπίσης νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐφ' ὅσον διακόπτονται τὰ προνόμια τοῦ τιμωρουμένου διακόπτονται ἐπίσης καὶ αἱ πρὸς τὴν Στοὰν χρηματικαὶ καταβολαί του. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πληρώνῃ τις διὰ κάτι τὸ ὁποῖον δὲν λαμβάνει, αἱ δὲ πρὸς τὴν Στοὰν συνδρομαὶ εἶναι ἁπλῶς ἀντιστάθμισμα τοῦ προνομίου τοῦ νὰ εἶναι τις μέλος μιᾶς Στοᾶς. Πάντως ὅμως ὅλαι αὐταὶ αἱ λεπτομέρειαι ἐξαρτῶνται καὶ ἀπὸ τὴν σχετικὴν νομοθεσίαν ἑκάστης Τεκτ.·. Δυνάμεως» (βλ. ἐπίσης λέξιν «Ποιναί»).

Στέψις Τεκτονισμοῦ (Le couronnement de la Maçonnerie). Ὁ 61ος βαθμὸς τῆς 7ης σειρᾶς τῆς συλλογῆς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Γαλλίας (βλέπε Thory Acta Latomorum I, 303).

στῆλαι (Pillars, piliers). Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια νὰ διαιωνίζωνται ἀξιοσημείωτα γεγονότα ἢ νὰ ἐκφράζεται ἡ εὐγνωμοσύνη πρὸς τὴν Θείαν Πρόνοιαν, διὰ τῆς ἀνεγέρσεως στηλῶν αἱ ὁποῖαι ἀφιεροῦντο εἰς τὴν θεότητα. Οὕτω ὁ Σαγχονιάθων ἀναφέρει ὅτι ὁ Ὑξουριανὸς καὶ ὁ Θύσης οἵτινες ἔζων πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, ἀφιέρωσαν στήλας εἰς τὰ δύο στοιχεῖα, πῦρ καὶ ἀέρα.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν Αἴγυπτον αἱ στῆλαι εἶχον γενικῶς τὸ σχῆμα ὀβελίσκων ὕψους ἀπὸ 15 μέχρι 30 μέτρων καὶ ἦσαν ἐν ἀναλογίᾳ πολὺ λεπταί. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἀρχικῶς ἦσαν ἀφιερωμέναι εἰς τὸν ἥλιον, ἡ δὲ αἰχμηρὰ κορυφή των ἐσυμβόλιζε τὰς ἀκτῖνας του.

Κατὰ τὴν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐποχὴν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σὴθ ἀνήγειρον στήλας. «Ἵνα, ὡς λέγει ὁ Ἑβραῖος ἱστορικός, μὴ ἀπολεσθοῦν αἱ ἐφευρέσεις των πρὶν καταστοῦν ἐπαρκῶς γνωσταί», βάσει τῆς προφητείας τοῦ Ἀδὰμ καθ' ἣν ὁ κόσμος ἐπρόκειτο νὰ καταστραφῇ μίαν μὲν φορὰν διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ πυρὸς καὶ μίαν δευτέραν διὰ τῆς ὁρμῆς τῶν ὑδάτων. Κατόπιν τούτου κατεσκεύασαν δύο στήλας μίαν ἀπὸ πλίνθους καὶ μίαν ἀπὸ λίθον. Ἐπ' ἀμφοτέρων ἐχάραξαν τὰς ἐφευρέσεις των οὕτως ὥστε ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ ἐκ πλίνθων στήλη κατεστρέφετο ὑπὸ τῆς πλημμύρας θὰ παρέμενεν ἡ λιθίνη διὰ νὰ φανερώσῃ τὰς ἐφευρέσεις του εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ ταυτοχρόνως θὰ τὸ ἐπληροφόρει ὅτι ὑπῆρχε καὶ ἄλλη ἀνεγερθεῖσα ὑπ' αὐτῶν στήλη ἐκ πλίνθων.

Ὁ Ἰακὼβ ἀνήγειρε τοιαύτην στήλην εἰς Βαιθὴλ (Μπεθέλ) εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ὁράματός του οὐρανίας κλίμακος καὶ ἀργότερον ἑτέραν εἰς Γαλαὰδ εἰς ἀνάμνησιν τῆς συμμαχίας του (διαθήκης) μετὰ τοῦ Λάβαν.

Καὶ σήμερον ἄλλως τε ἡ ἀνέγερσις ἀναμνηστικῶν ἢ ἐπιτυμβίων στηλῶν συνεχίζεται πρὸς τιμὴν ἑνὸς σημαντικοῦ γεγονότος ἢ ἑνὸς διαπρεποῦς νεκροῦ.

Ὁ νόμος τῆς ἕλξεως δὲν ἦτο γνωστὸς παρὰ τοῖς πρωτογόνοις λαοῖς καὶ ἀγνοοῦντες ποῦ ἐστηρίζετο ἡ γῆ τὴν ὁποίαν κατῴκουν, τὴν ἐφαντάσθησαν βασταζομένην ὑπὸ στηλῶν. Τοῦτο πιστοποιεῖ ὁ μῦθος τοῦ Ἄτλαντος καὶ τῶν Ἡρακλείων Στηλῶν ὡς καὶ διάφορα μέρη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ὅλαι αἱ ἀρχαῖαι θρησκεῖαι τὰ αὐτὰ ἐδίδασκον. Καὶ διὰ τοῦτο αἱ στῆλαι ἐγένοντο δεκταὶ ὡς σύμβολα ἰσχύος καὶ σταθερότητος. Καὶ εἰς τοῦτο ἐπίσης ὀφείλεται καὶ ἡ παρὰ τοῖς πρωτογόνοις λαοῖς λατρεία στηλῶν.

«Ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰς στήλας ὡς συμβόλων τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, γράφει ὁ Dudley (Ναολογία σελ. 123), μετετράπη εὐκόλως εἰς λατρείαν αὐτῶν ὡς εἰδώλων τῆς θεότητος».

Ὑπάρχει ὅμως καὶ εἷς ἄλλος λόγος, τὸν ὁποῖον ἐλησμόνησε προφανῶς ὁ Ντάντλεϋ. Ἡ μονολιθικὴ ἢ στρογγύλη στήλη ἐσυμβόλιζε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸν Φαλλὸν σύμβολον τῆς δημιουργοῦ καὶ γενεσιουργοῦ δυνάμεως τῆς θεότητος, εἰς αὐτὰς δὲ τὰς Φαλλικὰς στήλας ἀνευρίσκομεν τὴν ἀρχικὴν προέλευσιν τῆς λατρείας τῶν στηλῶν, ἀποτελούσης μίαν τῶν μορφῶν τῆς Φαλλικῆς λατρείας, τῆς πρώτης καὶ κυριαρχούσης λατρείας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

Πολλὰ ἐγράφησαν ὡς πρὸς τὴν σημασίαν καὶ τὸν συμβολισμὸν τῶν δύο στηλῶν, αἱ ὁποῖαι εὑρίσκονται ἐντὸς τῶν Τεκτονικῶν Ἐργαστηρίων, φέρουσαι ἐπ' αὐτῶν ἡ μὲν μία τὸ γράμμα B, ἡ δὲ ἄλλη τὸ γράμμα I ἢ J λατινικόν.

Οἱ περισσότεροι τῶν πρώτων Τεκτόνων συγγραφέων τὰς θεωροῦν ἀναπαράστασιν τῶν δύο στηλῶν, αἱ ὁποῖαι ὑπῆρχον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος τοῦ ἀνεγερθέντος ὑπὸ τοῦ ἐκ Τύρου ἀρχιτέκτονος Χιρὰμ Ἀβίφ. Καὶ εἶναι προφανὲς ὅτι τοιαύτην ἐξήγησιν ἔδιδον καὶ οἱ πρῶτοι ἐν Ἀγγλίᾳ Τέκτονες κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1717 ἕνωσίν των ὑπὸ τὴν Μεγάλην Στοάν. Καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐπίσης ἄφθονος ὑπάρχει φιλολογία ὅσον ἀφορᾷ τὸ σχῆμα καὶ τὸ ὕψος τῶν στηλῶν αὐτῶν, τὸ σχῆμα τῶν κιονοκράνων των καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν παραστά-

σεις μὲ ἐπιστέγασμα τοὺς καρποὺς ροιᾶς. Καὶ εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἄλλως τε δὲν συμφωνεῖ ἡ εἰς τὸ βιβλίον τῶν Βασιλειῶν περιεχομένη περιγραφὴ τῶν στηλῶν μὲ τὴν ἑτέραν εἰς τὸ βιβλίον τῶν Χρονικῶν ἢ τὴν ἄλλην τοῦ Ἱερεμία, ἐνῷ ἄλλην περιγραφὴν δίδει ὁ Ἰώσηπος εἰς τὸ βιβλίον του «Ἀρχαιότητες τῶν Ἑβραίων» (Βιβλ. Α' κεφ. 2).

Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ γράφει τὰ ἑξῆς: «Δὲν ὑπάρχει μέρος τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ παλαιοῦ Ναοῦ τόσον δυσνόητον, ὅσον ἡ εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην περιγραφὴ τῶν δύο αὐτῶν στηλῶν. Οἱ Τέκτονες γενικῶς ἐπειδὴ ἡ συμβολικὴ τῶν στηλῶν των σημασία συνδέεται στενῶς μέ τινα τῶν ὡραιοτέρων μερῶν τοῦ τυπικοῦ των, ἔχουν συγκεχυμένην ἀντίληψιν περὶ τῆς κατασκευῆς των, τῶν ἀναλογιῶν των καὶ τῶν μερῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται».

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν τῷ Ναῷ θέσιν τῶν στηλῶν ὁ Λάϊτφουτ φρονεῖ, στηριζόμενος καὶ εἰς τὸ ὅραμα τοῦ Ἐζεκιὴλ, ὅτι αἱ δύο στῆλαι εὑρίσκοντο ἐντὸς τῆς πύλης καὶ εἰς αὐτὴν τὴν εἴσοδον τοῦ Ναοῦ. Ὁ ἐπισκέπτης λοιπὸν εἰσερχόμενος ἀντίκρυζε εὐθὺς μετὰ τὴν πύλην τὴν μίαν στήλην δεξιὰ καὶ τὴν ἄλλην ἀριστερά του. Αἱ δύο ὅμως αὐταὶ στῆλαι ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς στέγης τοῦ Ναοῦ, διότι, ὡς γράφει ὁ Φέργκουσον, θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ κατασκευασθῇ, μὲ τὰς ἀτελεῖς γνώσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἡ στέγη ἄνευ τοιαύτης ὑποστηρίξεως.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διακόσμησιν τῶν στηλῶν αὐτῶν, ὁ Μάκεϋ ὡς καί τινες ἄλλοι Τέκτονες συγγραφεῖς ἐρανίζονται ἀπὸ τὴν Παλ. Διαθήκην (Βασιλειῶν Α' κεφ. Ζ' ἐδ. 15–22 μετάφρασιν Βουλγκάτα) τὴν ἀκόλουθόν περιγραφήν:

«Ἔχυσε τοὺς δύο στύλους χαλκίνους 18 πηχῶν ὕψους ἕκαστον στύλον· γραμμὴ δὲ δώδεκα πηχῶν περιεκύκλωνεν ἕκαστον αὐτῶν. Καὶ ἔκαμεν ἐκ χυτοῦ χαλκοῦ δύο ἐπιθέματα διὰ νὰ θέσῃ αὐτὰ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν στύλων· τὸ ὕψος ἑκάστου ἐπιθέματος πέντε πηχῶν· καὶ δίκτυα πλεκτὰ εἰργασμένα ἁλυσιδωτὰ ἐκ σύρμάτων διὰ τὰ ἐπιθέματα τὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν στύλων. Καὶ ἔκαμε τοὺς στύλους καὶ δύο σειρὰς ροδίων κυκλόθεν ἐπὶ τὸ ἓν δίκτυον διὰ νὰ σκεπάσῃ μὲ ρόδια τὰ ἐπιθέματα τὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν στύλων. Καὶ τὰ ἐπιθέματα τὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν στύλων ἐν τῇ στοᾷ ἦσαν ἐργασίας κρίνων τεσσάρων πηχῶν. Καὶ τὰ ἐπιθέματα τὰ ἐπὶ τῶν δύο στύλων εἶχον ρόδια. Καὶ τὰ ρόδια ἦσαν διακόσια κατὰ σειράν. Καὶ ἔστησε τοὺς στύλους εἰς τὴν στοὰν τοῦ ναοῦ· καὶ ἔστησε τὸν στύλον τὸν δεξιὸν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰαχείν· καὶ ἔστησε τὸν στύλον τὸν ἀριστερὸν καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Βοάς. Καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῶν στύλων ἦτο ἐργασία κρίνων».

Ὁ Μάκεϋ τονίζει ὅτι οἱ κρίνοι περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος δὲν εἶναι τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἄνθος τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, ἀλλ' ἦτο ἓν εἶδος λωτοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Νυμφαία ἢ λωτὸς τοῦ Νείλου. Τὸ ἄνθος αὐτὸ ἦτο ἱερὸν παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ εὑρίσκεται εἰς ὅλα των τὰ μνημεῖα χρησιμοποιούμενον ὡς ἀρχιτεκτονικὴ διακόσμησις.

Εἶναι προφανές, λέγει ὁ Μάκεϋ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς περιγραφῆς των, ὅτι αἱ στῆλαι τῆς Πύλης τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἦσαν ἀντιγραφαὶ τῶν στηλῶν τῶν Αἰγυπτιακῶν ναῶν. Καὶ προσθέτει:

«Ἡ πραγματικὴ ἑπομένως περιγραφὴ τῶν στηλῶν αὐτῶν εἶναι ἁπλῶς ἡ ἀκόλουθος: Εὐθὺς μετὰ τὴν πύλην τοῦ ναοῦ καὶ ἑκατέρωθεν τῆς θύρας ὑπῆρχον δύο ἐκ χαλκοῦ στῆλαι κεναὶ ἔνδον. Τὸ ὕψος των ἦτο 27 ποδῶν, ἡ διάμετρός των περὶ τοὺς ἓξ πόδας, τὸ δὲ πάχος τοῦ χαλκοῦ τρεῖς ἴντσαι. Ὑπεράνω ἑκάστης στήλης καὶ καλύπτον τὸ ἄνω μέρος της μέχρι βάθους ἐννέα ἰντσῶν ὑπῆρχεν ὠοειδὲς κιονόκρανον ὕψους 7 ½ ποδῶν. Εἰς τὸ σημεῖον ἑνώσεως τοῦ κιονοκράνου μὲ τὸν κορμὸν τῆς στήλης ὑπῆρχε σειρὰ πετάλων λωτοῦ, τὰ ὁποῖα ἐκυρτοῦντο ἐλαφρῶς πρὸς τὰ κάτω, ὅπως περίπου ὁ ἄκανθος τοῦ κορινθιακοῦ κιονοκράνου. Ὀλίγον ὑψηλότερον τῆς βάσεως τοῦ κιονοκράνου ὑπῆρχε δίκτυον ἁπλούμενον ἐφ' ὅλης τῆς ἀνωτέρας του ἐπιφανείας. Εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ δικτύου αὐτοῦ ὑπῆρχε σειρὰ κροσσῶν καὶ ἐπ' αὐτῶν πάλιν ὑπῆρχον γλυπταὶ δύο σειραὶ ροιῶν, ἐξ ἑκατὸν ἑκάστη. Αὐτὴ πιστεύω εἶναι ἡ μόνη ἀκριβὴς περιγραφὴ ἡ συμβιβαζομένη μὲ τὰ διάφορα ἀποσπάσματα τῶν «Βασιλειῶν» καὶ τῶν «Χρονικῶν» ἢ Παραλειπομένων τῆς Παλ. Διαθήκης καὶ τῶν γραφομένων τοῦ Ἰωσήπου».

Ἀπομένει τώρα νὰ ἐξετάσωμεν τὸν Τεκτονικὸν συμβολισμὸν τῶν δύο στηλῶν, αἵτινες εὑρίσκονται ἐντὸς τῶν Τεκτ.·. Ἐργαστηρίων καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἐμφάνισις ὁμοιάζει μὲ τὴν περιγραφὴν τῶν δύο στηλῶν τοῦ Ναοῦ Ἱεροσολύμων.

Ὡς σύμβολα αἱ δύο αὐταὶ στῆλαι ὑπάρχουν εἰς ὅλα τὰ Τεκτ.·. Δόγματα καθ' ὅλον τὸν κόσμον. Εἶναι ἐπίσης παλαιόταται, διότι εὑρίσκονται εἰς τοὺς παλαιοτέρους πίν.·. χαο.·. καὶ περὶ αὐτῶν γίνεται μνεία καὶ εἰς ὅλας τὰς παλαιὰς κατηχήσεις καὶ διδασκαλίας. Τοῦτο δὲν εἶναι βεβαίως περίεργον ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ἀρχικὸς Τεκτονικὸς συμβολισμὸς βασισθεὶς ἐπὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος καὶ τῆς παραδόσεως τοῦ οἰκοδόμου ἀρχιτέκτονός του δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀγνοήσῃ τὰς δύο στήλας. Ἀρχικῶς ὅμως φαίνεται ὅτι αἱ δύο στῆλαι ἀπετέλουν μίαν ἁπλῆν ἱστορικὴν λεπτομέρειαν καὶ δὲν εἶχον ἀμμίαν ἱστορικὴν σημασίαν. Ἡ Τεκτ.·. κατήχησις τοῦ 1731 τὰς περιγράφει μὲν λεπτομερῶς, ἀλλ' οὐδὲν ἀναφέρει περὶ συμβολισμοῦ των.

Εἰς τὴν «Ναολογίαν» του ὁ Ντάντλεϋ ἀναφέρει ὅτι αἱ στῆλαι παρίστανον τὴν ἐνισχυτικὴν δύναμιν τοῦ Μεγάλου Θεοῦ. Τὸ κιονόκρανον, λέγει, εἶναι τὸ σῶμα ἢ ὁ ὄγκος τῆς γῆς, ὑποστηριζομένης ὑπὸ τοῦ θείου κορμοῦ· αἱ ροιαὶ εἶναι σύμβολα εὐφορίας.

Ἀργότερον Τέκτονες συγγραφεῖς ἤρχισαν προσδίδοντες εὐρυτέραν συμβολικὴν σημασίαν. Ὁ Πρέστον μεταξὺ ἄλλων φρονεῖ ὅτι ἀναφέρονται καὶ εἰς τὰς δύο στήλας, αἱ ὁποῖαι ὡδήγουν τοὺς Ἑβραίους ἡμέραν καὶ νύκτα κατὰ τὴν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἔξοδόν των.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Μάκεϋ δύο εἶναι οἱ συμβολισμοί. Πρῶτον ἐν σχέσει μὲ τὰ ὀνόματα τῶν Στηλῶν Β καὶ J, ταῦτα συμβολίζουν τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν σταθερότητα τοῦ Θεσμοῦ. Δεύτερον συμβολίζουν ὅπως καὶ αἱ δύο στῆλαι τῆς διὰ τῆς ἐρήμου πορείας, τὴν ἐξάρτησίν μας ἀπὸ τὰς καθοδηγήσεις τοῦ Μ.·. Α.·. Τ.·. Σ.·., διὰ τῶν ὁποίων καὶ μόνον ἐξασφαλίζονται ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ σταθερότης.

Ἀλλ' αἱ δύο στῆλαι ὑπῆρχον καὶ εἰς τοὺς Φοινικικοὺς ὡς καὶ ἄλλους Ναοὺς τῆς Δυτικῆς Ἀσίας. Τὰ ὀνόματα Β.·. καὶ Ι.·. ὑπῆρχον καὶ εἰς τοὺς Φοινικικοὺς Ναοὺς ἀναφερόμενα εἰς τὸν Β ά α λ καὶ εἰς τὸν Ἰ α χ ο ύ ν. Ὁ ἐκ Τύρου οἰκοδόμος, ὅστις ἐτοποθέτησε τὰς στήλας εἰς τὸν Ναὸν εἶναι μᾶλλον βέβαιον ὅτι εἶχεν ὑπ' ὄψιν του τὰς δύο στήλας τῶν Φοινικικῶν Ναῶν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν συμβατικὰ σύμβολα τῆς θεότητος.

Εἰς τὰ νεώτερα Τεκτονικὰ τυπικὰ καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς διδασκαλίαν αἱ δύο στῆλαι συμβολίζουν τὰ δύο ἡλιοστάσια, αἱ δὲ ροιαὶ τῶν κιονοκράνων τὰ ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους προερχόμενα ἀγαθά, ἐπίσης δὲ καὶ πάσας τὰς Στοὰς τοῦ κόσμου καὶ τὸν ἄπειρον ἀριθμὸν τῶν ἐπὶ τῆς ὑδρογείου διεσπαρμένων Τεκτόνων.

Αὐτὰ ὅμως ἀποτελοῦν πρόχειρον ἑρμηνείαν τοῦ συμβολισμοῦ τῶν δύο στηλῶν, ἐνῷ ὑπάρχει καὶ ἡ βαθυτέρα τοιαύτη συμφωνοτέρα πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν τοῦ Θεσμοῦ.

Ὁ Ὄσβαλτ Βὶρτ λ.χ. θεωρεῖ τὴν μὲν στήλην Ι ὡς τὸ ἄρρεν στοιχεῖον συμβολιζομένην διὰ τοῦ Ἰὸδ καὶ τὴν στήλην Β. ὡς τὸ θῆλυ στοιχεῖον, διότι καὶ τὸ ἑβραϊκὸν γράμμα Μπὲτ σημαίνει κατοικίαν, σπήλαιον καὶ συνεπῶς καὶ μήτραν. Πρόκειται ἑπομένως, λέγει, περὶ συμβολισμοῦ τῆς ἐνεργοῦ ἄρρενος δυνάμεως καὶ τῆς παθητικῆς θηλείας τοιαύτης.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Boucher αἱ δύο στῆλαι σημειώνουν τὰ ὅρια τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, τὰ ὅρια τοῦ βεβήλου κόσμου, τοῦ ὁποίου ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος ἀποτελοῦν τὴν ἀκροτάτην ἀντινομίαν ἑνὸς συμβολισμοῦ τείνοντος πρὸς μίαν διαρκῶς ἀπραγματοποίητον ἰσορρόπησιν. Αἱ δημιουργικαὶ δυνάμεις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνεργήσουν πρὶν περατώσουν τὸ ἔργον των αἱ δυνάμεις τῆς καταστροφῆς. Αἱ δύο ἀντίθετοι δυνάμεις εἶναι ἀναγκαῖαι. Δὲν δύναταί τις

νὰ φαντασθῇ τὴν στήλην Ι.·. ἄνευ τῆς στήλης Β.·., τὴν θερμότητα ἄνευ τοῦ ψύχους, τὸ φῶς ἄνευ τοῦ σκότους. Αἱ δύο αὐταὶ στῆλαι ἀποτελοῦν τὴν εἰκόνα τοῦ ὑλικοῦ κόσμου καὶ θὰ ἦτο ὀρθὸν νὰ εὑρίσκωνται ἔξωθεν ἀκριβῶς τῆς θύρας τοῦ Ἐργαστηρίου. Διότι τὸ Ἐργαστήριον, ὁ Τεκτ.·. Ναός, ὑποστηρίζεται ἀπὸ ἄλλας στήλας εὑρισκομένας εἰς τὸν κόσμον τῶν Ἀρχετύπων, ὅπου τὰ πάντα καταυγάζονται ἀπὸ ἐκτυφλωτικὸν φῶς» (βλ. καὶ λ. ροιαί).

Στήλη μαθητοῦ. Ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτὸ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν «Prentice Pillar» ὑπάρχει ἐν Σκωτίᾳ καὶ εἰς τὸ νοτιοανατολικὸν τμῆμα τοῦ Παρεκκλησίου τοῦ Πύργου Ρόσλιν, μία περίφημος στήλη μὲ τὴν ὁποίαν συνδέεται μία Τεκτονικὴ παράδοσις. Ἡ στήλη εἶναι αὐλακωτὴ μὲ περιελισσόμενον κλάδον ἀνθέων καὶ κατεσκευασμένη ἀπὸ μονόλιθον. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὅταν τὰ σχέδια τοῦ ναοῦ ἀπεστάλησαν ἐκ Ρώμης, ὁ ἀρχιτέκτων δὲν ἐννόησε καλῶς τὰ τῆς στήλης αὐτῆς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Ρώμην διὰ νὰ λάβῃ περισσοτέρας ὁδηγίας. Διαρκούσης τῆς ἀπουσίας του, ἕνας εὐφυὴς μαθητής του, μονογενὴς υἱὸς μιᾶς χήρας, συνεπλήρωσε μὲ τὴν φαντασίαν του τὴν στήλην καὶ τὴν ἐχάραξε τελείως. Ὅταν ὁ ἀρχιτεχνίτης ἐπανῆλθε καὶ εἶδε συμπληρωθὲν τὸ ἔργον ἐξεμάνη ἀπὸ φθόνον καὶ ἐφόνευσε τὸν μαθητὴν πλήξας αὐτὸν εἰς τὸ μέτωπον μὲ μίαν σφύραν.

Εἰς τὸν ἐπισκέπτην ἐπιδεικνύονται πρὸς πιστοποίησιν τῆς ἀκριβείας τῆς παραδόσεως, τρεῖς κεφαλαὶ εἰς τὸ δυτικὸν τμῆμα τοῦ παρεκκλησίου, τοῦ ἀρχιτεχνίτου, τοῦ μαθητοῦ μὲ τὴν τρομερὰν πληγὴν εἰς τὸ μέτωπον καὶ τῆς χήρας μητρός του.

Οἱ Τέκτονες ἀντιλαμβάνονται βεβαίως τὴν σχέσιν τῆς παραδόσεως αὐτῆς μὲ τὸν γνωστὸν Τεκτονικὸν μῦθον, ὅστις ὡς φαίνεται ἦτο γνωστὸς καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν αὐτὴν ἐποχήν.

στήλη τεθραυσμένη (broken column). Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἶναι σύμβολον πένθους εἰς μνήμην ἐκλιπόντος διαπρεποῦς ἀδελφοῦ. Ἀρχικῶς ἐχρησιμοποιήθη ὡς Χιραμικὸν μνημεῖον ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανοῦ Ἱ ε ρ ε μ ί α Κ ρ ό ς (βλ. λ.), ὅστις ἐπὶ μιᾶς τεθραυσμένης στήλης ἐχάραξεν ἓν βιβλίον καὶ λυσίκομον παρθένον κύπτουσαν ἐπ' αὐτοῦ.

Πάντως ἡ τεθραυσμένη στήλη ἦτο ἀρχαιόθεν ἔμβλημα πένθους καὶ θλίψεως. Εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν μυθολογίαν ἡ Ἶσις ἐνίοτε εἰκονίζεται κλαίουσα πρὸ τεθραυσμένης στήλης καλυπτούσης τὸ σῶμα τοῦ συζύγου της Ὀσίριδος, ἐνῷ ὄπισθέν της ἵσταται ὁ Ὧρος ἢ ὁ Χρόνος ρίπτων ἀμβροσίαν ἐπὶ τῆς κόμης της.

Εἰς τὰ Διονυσιακὰ Μυστήρια ἡ Ρέα συχνὰ εἰκονίζεται πλησίον στήλης κρατοῦσα στάχυν σίτου, ἔμβλημα ἀθανασίας καὶ ἀναζητοῦσα τὸ πτῶμα τοῦ Διονύσου.

Σήμερον ἡ τεθραυσμένη στήλη χρησιμοποιεῖται καὶ εἰς ἐπιμνημοσύνους Τεκτονικὰς τελετὰς εἰς μνήμην μεταστάντων εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολὴν ἀδελφῶν, τῶν ὁποίων ἀναγράφονται ἐπ' αὐτῆς καὶ τὰ ὀνόματα.

Στηρίγματα Στοᾶς. Οὕτω καλοῦνται αἱ τρεῖς στῆλαι τῆς Σοφίας, τῆς Ἰσχύος καὶ τοῦ Κάλλους, αἱ στηρίζουσαι μίαν Τεκτονικὴν Στοὰν καὶ ἐκπροσωπούμεναι ἀπὸ τὸν Σεβ.·. καὶ τοὺς δύο Ἐπόπτας. Αἱ τρεῖς αὐταὶ στῆλαι δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται μὲ τὰς δύο Σ τ ή λ α ς τοῦ Ναοῦ (βλ. λ. στῆλαι).

Ἡ παλαιὰ διδασκαλία τοῦ 18ου αἰῶνος ὡς ἑξῆς ἀναφέρει τὰς τρεῖς στήλας:

—Τί στηρίζει τὴν Στοάν σας ;
—Τρεῖς μεγάλαι στῆλαι.
—Πῶς λέγονται ;
—Σοφία, Ἰσχύς, Κάλλος.
—Τίς ἀντιπροσωπεύει τὴν Στήλην τῆς Σοφίας ;
—Ὁ Σεβ.·. εἰς τὴν Ἀνατολήν.
—Τίς ἀντιπροσωπεύει τὴν Στήλην τῆς Ἰσχύος ;
—Ὁ α' Ἐπ.·. εἰς τὴν Δύσιν.
—Καὶ τίς τὴν Στήλην τοῦ Κάλλους ;
—Ὁ β' Ἐπ.·. εἰς τὸν Νότον.
—Διατὶ πρέπει ὁ Σεβ.·. νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὴν στήλην τῆς Σοφίας ;
—Διότι δίδει ὁδηγίας εἰς τὰ μέλη νὰ διεξάγουν κατὰ ὀρθὸν τρόπον τὸ ἔργον των, μὲ καλὴν ἁρμονίαν.
—Διατὶ πρέπει ὁ α' Ἐπ.·. νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὴν στήλην τῆς Ἰσχύος ;
—Διότι ὅπως ὁ Ἥλιος δύει διὰ νὰ λήξῃ ἡ ἡμέρα, οὕτω καὶ ὁ α' Ἐπ.·. ἵσταται εἰς τὴν Δύσιν διὰ νὰ πληρώσῃ εἰς τοὺς ἐργάτας τοὺς μισθούς των, οἵτινες ἀποτελοῦν τὴν ἰσχὺν καὶ ὑποστήριξιν παντὸς ἔργου.
—Διατὶ πρέπει ὁ β' Ἐπ.·. νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὸ Κάλλος ;
—Διότι ἵσταται εἰς τὸν Νότον τὴν 12ην ὥραν τῆς μεσημβρίας, ἥτις εἶναι τὸ κάλλος τῆς ἡμέρας, ὅπως καλέσῃ τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τὸ ἔργον εἰς τὴν ἀναψυχὴν καὶ φροντίσῃ ὅπως οὗτοι ἐπανέλθουν εἰς τὸ ἔργον των ἐγκαίρως.
—Διατὶ λέγεται ὅτι ἡ Στοά σας στηρίζεται ἐπὶ τῶν τριῶν αὐτῶν στηλῶν ;
—Διότι ἡ Σοφία, ἡ Ἰσχὺς καὶ τὸ Κάλλος εἶναι τὰ συμπληροῦντα πᾶσαν ἐργασίαν καὶ οὐδὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συντελεσθῇ ἄνευ αὐτῶν.
—Πῶς τοῦτο ;
—Διότι ἡ Σοφία ἐπινοεῖ καὶ ὁδηγεῖ, ἡ Ἰσχὺς στηρίζει καὶ τὸ Κάλλος διακοσμεῖ.

Ὁ Πρέστον ἐπαναλαμβάνει τὰ ἴδια, ἀλλὰ προσθέτει εἰς αὐτὰ τὸν συμβολισμὸν τῶν τριῶν ρυθμῶν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς οἵτινες, λέγει, εἶναι ὁ Τοσκανικός, ὁ Δωρικὸς καὶ ὁ Κορινθιακός. Μεταγενέστεροι διδάσκαλοι τῶν τυπικῶν διώρθωσαν τὸ λάθος τοῦ Πρέστον συγκαταλέξαντος τὸν Τοσκανικὸν ρυθμὸν μεταξὺ τῶν τριῶν ἀρχαίων ἀντὶ τοῦ Ἰωνικοῦ.

Τὸν αὐτὸν συμβολισμὸν διακηρύττουν καὶ οἱ Γάλλοι Τέκτονες, ὡς καὶ οἱ Γερμανοί.

Οἱ τρεῖς ἀρχιτεκτονικοὶ ρυθμοί, εἰς τὸν Ἀγγλοσαξωνικὸν Τεκτονισμὸν παριστάνονται καὶ διὰ τριῶν μικροσκοπικῶν στηλῶν εὑρισκομένων ἐπὶ τῶν ἑδρῶν τῶν τριῶν πρώτων ἀξιωματικῶν: ὁ Ἰωνικὸς εἰς τὴν ἕδραν τοῦ Σεβ.·., ὁ Δωρικὸς εἰς τὴν τοῦ α' Ἐπ.·. καὶ ὁ Κορινθιακὸς εἰς τὴν ἕδραν τοῦ β' Ἐπ.·. Ὅταν ὁ α' Ἐπ.·. ὑψώνῃ τὴν ἰδικήν του στήλην ὁ β' καταβιβάζει τὴν ἰδικήν του καὶ τἀνάπαλιν.

Ὁ ἀδ.·. Boucher τονίζει ἐπίσης ὅτι ἐπὶ τῶν τριῶν ἑδρῶν πρέπει νὰ ὑπάρχουν καὶ ἀνημμένα κηρία, μὲ τὰ ὁποῖα πρέπει οἱ τρεῖς ἀξ.·. νὰ ἀνάπτουν τὰ τρία φῶτα τοῦ Πίν.·. Χαρ.·.

Ἐπιμένων εἰς τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τῶν τύπων αὐτῶν, ὁ ἀδ.·. Μπουσὲ προσθέτει τὰ ἑξῆς:

«Ὁ παγκόσμιος καὶ μεταφυσικὸς συμβολισμὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐπιβάλλει τὴν δογματικὴν τυπικότητα, ἥτις δὲν πρέπει νὰ παραμελῆται καίτοι ἐπαναλαμβάνω ἅπαξ ἔτι—ὁ Τεκτονισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία—κατὰ τὴν συνήθη ἔννοιαν τῆς λέξεως—ἀλλ' εἶναι «ἐκκλησία» ὑπὸ τὴν ἀληθῆ καὶ πραγματικὴν ἔννοιαν τῆς Ἑλληνικῆς αὐτῆς λέξεως, ἥτις σημαίνει «συνέλευσιν»».

στιγμὴ ἐντὸς κύκλου. Σύμβολον μεγίστου ἐνδιαφέροντος καὶ σημασίας, τὸ ὁποῖον εἰς ὅλας τὰς ἀρχαίας κοσμογονίας ὑπενόει τὴν γονιμότητα τῆς δυνάμεως πρὸς ἀναπαραγωγήν, ἡ ὁποία ἀπαύστως ἐνεργεῖ ἀφ' ἑαυτῆς πρὸς ἀέναον δημιουργίαν τῶν κόσμων. Ἦτο ἐπίσης σύμβολον τῆς ἡλιακῆς τροχιᾶς καὶ τοῦ σύμπαντος κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν τῆς ἡλιολατρείας.

Αἱ σύγχρονοι Τεκτονικαὶ διδασκαλίαι περιορίζονται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἐξήγησιν τοῦ συμβόλου, λέγουσαι ὅτι ἡ στιγμὴ ἀντιπροσωπεύει ἕνα ἀδελφὸν καὶ ὁ κύκλος τὰ ὅρια τῶν καθηκόντων του ἔναντι τῆς Δημιουργοῦ δυνάμεως καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Ἀλλ' ὡς ὀρθῶς τονίζει ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ, αὐτὴ δὲν εἶναι ἡ πραγματικὴ τοῦ συμβόλου σημασία, ὡς δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῆς συνδέσεώς του μὲ τὸν Φαλλὸν τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων. Ἡ σημασία του εἶναι ἰθοφαλλική, ὡς ἐξηγεῖται κατωτέρω.

Ὁ φαλλὸς ἦτο παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ σύμβολον τῆς γονιμότητος, ὡς τοιοῦτος δὲ ἐθεωρεῖτο καὶ εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Εἰς τὸ σύμβολον ἑπομένως αὐτό, τοῦ κύκλου μὲ τὴν στιγμήν, ἡ μὲν στιγμὴ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν Φαλλὸν τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ἑλλήνων καὶ τὸ Λ ί γ κ α μ τῶν Ἰνδι-

κῶν Μυστηρίων, ἤτοι τὴν ἄρρενα ἀρχήν, ὁ δὲ κύκλος πρὸς τὴν θήλειαν ἀρχήν, τὴν Κ τ έ ν α τῶν Ἑλλήνων, τὸ γ ι ο ν ὶ τῶν Ἰνδῶν, τὴν Ἴσιδα τῶν Αἰγυπτίων, τὴν γόνιμον φύσιν γενικῶς.

Εἰς τὴν ἀστρολογίαν ἐξ ἄλλου εἶναι ἔμβλημα ἡλιακὸν δεδομένου ὅτι ὁ ἥλιος θεωρεῖται ἡ ἀστείρευτος πηγὴ ἐνεργείας, ἥτις γεννᾷ καὶ συντηρεῖ τὴν ζωήν.

Ὁ λοχαγὸς Οὐΐλφορντ (Ἀσιατικαὶ ἔρευναι) παρατηρεῖ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὅτι «εἰς τὰς Ἰνδίας ἐπιστεύετο ὅτι κατὰ τὸν γενικὸν κατακλυσμὸν τὰ πάντα ὑπέκυψαν εἰς τὴν κοινὴν καταστροφὴν ἐκτὸς τῆς ἄρρενος καὶ τῆς θηλείας ἀρχῆς, ἢ τῶν ὀργάνων τῆς γεννήσεως, τὰ ὁποῖα ἦσαν προωρισμένα νὰ παραγάγουν τὴν νέαν φυλὴν καὶ νὰ προικίσουν πάλιν μὲ κατοίκους τὴν γῆν ὅταν θὰ ἀπεσύροντο τὰ ὕδατα. Τὸ θῆλυ στοιχεῖον συμβολιζόμενον ἀπὸ τὴν σελήνην, εἶχε τὸ σχῆμα ἡμισελήνου, ἐνῷ τὸ ἄρρεν στοιχεῖον εἶχε τὸ σχῆμα λίγκαμ τοποθετημένον ὄρθιον εἰς τὸ κέντρον τῆς ἡμισελήνου ὡς ἱστὸς ἐπὶ πλοίου. Τὰ δύο στοιχεῖα ἡνωμένα οὕτω ἐπέπλεον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πλημμύρας καὶ οὕτω κατέστησαν οἱ γεννήτορες τῆς νέας φυλῆς τῶν ἀνθρώπων».

Ἐνταῦθα ἔχομεν τὸ ἀρχικὸν σχῆμα τῆς στιγμῆς ἐντὸς κύκλου ἐκπροσωποῦν τὴν ἀρχὴν τῆς γονιμότητος, τὸ ὁποῖον μετεδόθη συνδεόμενον μὲ τὴν διάφορον ἱστορίαν τοῦ Ὀσίριδος ἀπὸ τοὺς Ἰνδοὺς φιλοσόφους εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη, τὰ ὁποῖα, ὡς ἔχει ἤδη τονισθῆ, ἤντλησαν τὰ κοσμογονικά των δόγματα ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν.

Σχετικὸν μὲ τὸν συμβολισμὸν αὐτὸν εἶναι καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τοὺς πρωταρχικοὺς χρόνους οἱ ἀνεγειρόμενοι πρὸς τιμὴν τῆς θεότητος ναοὶ ἦσαν κυκλικοί.

Εἰς τὰς Ἰνδίας ἀνευρίσκονται πανταχοῦ λίθινοι κυκλικοὶ ναοὶ ἢ τὰ ἐρείπιά των. Ὁ Moore εἰς τὸ «Πάνθεόν» του ἀναφέρει ὅτι ὁ ἀρχαιότερος τῶν κύκλων αὐτῶν εἶναι εἰς τὴν Ντιπαλντιάνα.

Ἐπίσης εἰς ἀρχαῖα ἐρείπια Δρυϊδικῶν ναῶν βλέπομεν ὅτι οἱ ναοὶ ἦσαν κυκλικοὶ μὲ ἕνα ὄρθιον λίθον εἰς τὸ κέντρον των. Τὸ Δρυϊδικὸν μνημεῖον τοῦ Πεμπροκσάϊρ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὸ καλούμενον Ὑ Κ ρ ό μ λ ε κ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀκατεργάστους λίθους τοποθετημένους εἰς κύκλον καὶ εἰς τὸ μέσον αὐτῶν ὑπάρχει μέγας λίθος στηριζόμενος ἐπὶ πολλῶν στηλῶν.

Παρὰ τοῖς Σκανδιναυοῖς, ἡ αἴθουσα τοῦ θεοῦ Ὀντὶν περιεῖχε δώδεκα ἕδρας τοποθετημένας εἰς σχῆμα κύκλου διὰ τοὺς κυριωτέρους θεοὺς μὲ μίαν ὑψηλοτέραν εἰς τὸ κέντρον τοῦ κύκλου ἕδραν διὰ τὸν Ὀντίν. Τοιούτου σχήματος μνημεῖα εὑρίσκονται ἀκόμη εἰς τὴν Γιουτλάνδην, τὴν Ζέαλαντ καὶ ἀλλαχοῦ.

Μὲ τὴν σημασίαν αὐτὴν τῶν δύο γονιμοποιῶν δυνάμεων, ἄρρενος καὶ θήλεως, τῆς «στιγμῆς ἐντὸς κύκλου» καὶ ἡ ἀστρονομία ἐδέχθη τὸ σύμβολον αὐτὸ ὡς ἔμβλημα τοῦ ἡλίου.

Αἱ σημασίαι αὐταὶ ἰσχύουν καὶ εἰς τὸν Τεκτονισμόν. «Γίνεται δεκτόν, λέγει ὁ Μάκεϋ, ὅτι ἡ Στοὰ ἀντιπροσωπεύει τὸν κόσμον ἢ τὸ σύμπαν καὶ ὅτι ὁ Σεβ.·. καὶ οἱ Ἐπ.·. ἐντὸς αὐτῆς ἀντιπροσωπεύουν τὸν ἥλιον εἰς τρεῖς θέσεις του: ἀνατολήν, μεσημβρίαν καὶ δύσιν. Πρόκειται ἑπομένως ἐπίσης περὶ «κύκλου ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπὸ διάφορον μορφὴν εὑρίσκεται ὁ Ἥλιος».

Τὴν αὐτὴν σημασίαν μερικοὶ Τέκτονες μελετηταὶ ἀποδίδουν καὶ εἰς τὰς πέριξ τοῦ Ἱεροῦ Βωμοῦ κυκλικὰς περιοδείας τοῦ μυουμένου, τοῦ βωμοῦ ἐπέχοντος τὴν θέσιν «στιγμῆς» περὶ τὴν ὁποίαν διαγράφεται ὁ κύκλος.

Στιούαρτ, *Τεκτονισμός*. Πολλὰ ἐγράφησαν περὶ τῆς σχέσεως τῆς Βασιλικῆς Σκωτικῆς Οἰκογενείας τῶν Στιούαρτ μὲ τινας ἀνωτέρους βαθμοὺς τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὡς εὐρύτατα ἀναλύεται εἰς τὴν λέξιν «Ἰ α κ ω β ι τ ι κ ὸ ς Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ό ς». Πάντα ταῦτα ὅμως ἀπεδείχθησαν ἀβάσιμα. Καὶ εἰς ὅσα ἐξετέθησαν ἤδη σχετικῶς, νομίζω ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ προστεθῇ καὶ ἡ δήλωσις τοῦ Τέκτονος George Speth ὅστις, ὡς ἀναφέρει ὁ Hughan εἰς τὴν «Ἰακωβιτικὴν Στοὰν τῆς Ρώμης» συμβουλεύει τοὺς μελετητὰς τῆς ἱστορίας οὐδεμίαν νὰ δίδουν πίστιν εἰς τὰς ἀφηγήσεις συνδεούσας τοὺς Στιούαρτ μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ἔχομεν εἰς τὰς ἐγγράφους καὶ προφορικὰς δηλώσεις αὐτοῦ τούτου τοῦ νεαροῦ διεκδικητοῦ, τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι τὰ λεγόμενα εἶναι ἀβάσιμα καὶ ἀποτελοῦν καθαρὰς ἐφευρέσεις (βλ. Ἰακωβιτικὸς Τεκτονισμός).

Στοὰ (Lodge, loge). Ἡ λέξις αὐτὴ ἔχει τρεῖς σημασίας εἰς τὴν τεχνικὴν γλῶσσαν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Σημαίνει τὸ μέρος ὅπου συνέρχονται οἱ Τέκτονες, σημαίνει τὴν συνέλευσιν ἑνὸς ὠργανωμένου τεκτονικοῦ σώματος καὶ τέλος σημαίνει ἢ μᾶλλον ἐσήμαινεν εἰς παλαιοτέρους χρόνους κινητὸν ἔπιπλον τοῦ Τεκτονικοῦ Ἐργαστηρίου, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκοντο κατατεθειμένα τὸ Σύνταγμα καὶ τὸ ἱδρυτικὸν δίπλωμα, τὸ ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. διὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Ἐργαστηρίου.

Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐξαιρέσει τῆς λέξεως Στοά τῆς ἐν χρήσει εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Τεκτονισμόν, εἰς ὅλας τὰς ἄλλας γλώσσας αἱ Στοαὶ καλοῦνται Lodge εἰς τὴν Ἀγγλικήν, loge εἰς τὴν Γαλλικήν, loggiá εἰς τὴν Ἰταλικήν, logia εἰς τὴν Ἱσπανικήν, loga εἰς τὴν Πορτογαλικὴν κ.ο.κ.ε. Ὁ Ραγκὸν λέγει ὅτι ἡ λέξις αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ τὸ σανσκριτικὸν loga, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸν κόσμον.

Ὁ Lambertus Ardensis ἐξ ἄλλου, ἐκφράζων τὴν γνώμην ὅτι τὸ λατινικὸν logia ἦτο μέρος παραπλεύρως τοῦ οἴκου εὑρισκόμενον ὅπου συνήρχοντο διὰ τὴν διεξαγωγὴν εὐθύμων συνομιλιῶν, φρονεῖ ὅτι ἡ λέξις προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν λ ό γ ο ς, ἥτις σημαίνει συζήτησιν, ὁμιλίαν.

Ἐπίσης ὁ Du Canges φρονεῖ ὅτι κατὰ τὸν μεσαίωνα logia ἢ logium ἦτο διαμέρισμα συνδεόμενον μὲ τὸ κύριον οἰκοδόμημα.

Καὶ ὁ Μάκεϋ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω βασιζόμενος ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἐκαλοῦντο οὕτω τὰ οἰκήματα τῶν Ἐπαγγελματιῶν Τεκτόνων τὰ πλησίον τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος εἰς τὸ ὁποῖον εἰργάζοντο οὗτοι.

Ὁ ἀδ.·. I. Boucher λέγει ὅτι ἡ λέξις προέρχεται ἀσφαλῶς ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἑ τ α ι ρ ι σ μ ο ῦ (βλ. λ.) ἢ Ἑταιρίαν Συντεχνιακῶν, τῶν ὁποίων τὰ μέλη εἰργάζοντο εἰς ἐργαστήρια - σκηνὰς καλουμένας «loges» καὶ διῃρημένας εἰς δωμάτια καὶ ἐργαστήρια καὶ ἀποτελούσας πραγματικὸν ἐργατικὸν συνοικισμὸν διοικούμενον ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος οἰκοδόμου.

Ὁ Henri Crepin εἰς τὸ ἔργον του «Ἡ ἐλευθερία ἐργασίας εἰς τὴν παλαιὰν Γαλλίαν» γράφει ὅτι οἱ τεχνῖται οἱ ἐργαζόμενοι τὸ 1276 εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Στρασβούργου συγκεντρώνονται εἰς τεκτονικὴν «loge» κυβερνωμένην ἀπὸ ἰδιαίτερον κανονισμόν, εἰς ἓν εἶδος δημοκρατικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ συνδέσμου, μυστηριακοῦ ὅπως οἱ πλεῖστοι τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην σχηματιζομένων συνδέσμων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξηγεῖται ἐπαρκῶς ἡ πρώτη σημασία τῆς λέξεως ὑπονοούσης τὸ μέρος ὅπου συνέρχονται οἱ Τέκτονες. Εἰς τὸ Σύνταγμα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος (σελ. 7) ἀναφέρεται ὅτι Στοαὶ λέγονται «τοῦτο μὲν αἱ ἐπὶ μέρους συγκεκροτημέναι ἑνώσεις ἀδελφῶν ὑπὸ κοινῶν τύπων καὶ κανονισμῶν διεπόμεναι, τοῦτο δὲ Τεκτ.·. Ἐ ρ γ α σ τ ή ρ ι α, ἤτοι ὁ τόπος ἔνθα οὗτοι συνερχόμενοι ἐργάζονται κ.τ.λ.». Ἴσως νὰ μὴ ἔχουν ἄδικον μερικοὶ Τέκτονες, λέγοντες ὅτι θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ καλοῦνται «αἴθουσαι Στοᾶς».

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κυρίως σημασίαν τῆς λέξεως ὑπονοούσης τὴν συγκέντρωσιν ἢ συνέλευσιν τῶν Τεκτόνων, ὁ Μάκεϋ γράφει ὅτι αὕτη ἀποτελεῖ τὴν διάκρισιν μεταξὺ τῆς συνελεύσεως Τεκτόνων εἰς τοὺς τρεῖς συμβολικοὺς βαθμοὺς καὶ τῶν συνελεύσεων ἀνωτέρων βαθμῶν, αἵτινες ἔχουν χωριστὰ ὀνόματα, ὡς Π ε ρ ι σ τ ύ λ ι ο ν καὶ Ἄ ρ ε ι ο ς Π ά γ ο ς.

Εἰς τοὺς Ἀρχαίους Κανόνας ἡ λέξις Στοὰ δὲν ἀπαντᾶται γενικῶς, αἱ δὲ συνεδριάσεις τῶν Τεκτόνων καλοῦνται «συνελεύσεις». Ἀλλ' εἰς τὸ χειρόγραφον Regius τοῦ 1340 ἀναφέρεται ἡ λέξις. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Σκωτίαν ἐπίσης ὡς καὶ εἰς τὰς Συντεχνιακὰς Ἑταιρίας τῆς Γαλλίας γίνεται λόγος περὶ Στοῶν.

Πρὸ τοῦ 1717 ὅτε συνεστήθη ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, οἱοσδήποτε ἀριθμὸς Τεκτόνων, ὡς ἀναφέρει ὁ Πρέστον, ἠδύνατο νὰ συνέλθῃ εἰς οἱονδήποτε μέρος πρὸς συνεδρίασιν, εἶχε δὲ τὸ δικαίωμα νὰ μυῇ μαθητὰς καὶ ἑταίρους καὶ νὰ ἀσκῇ τὰ Τεκτονικὰ ἔργα, βάσει τῶν Ἀρχαίων Καθηκόντων, τὰ ὁποῖα ἦσαν καὶ ὁ μόνος νόμος. Καὶ οἱ Τέκτονες ἦσαν δοσίλογοι μόνον εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Τάγματος, ἥτις συνήρχετο ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἔτους. Μετὰ τὴν ἵδρυσιν ὅμως τῶν Μεγ.·. Στοῶν, τόσον ἐν Ἀγγλίᾳ ὅσον καὶ ἀλλαχοῦ, τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι περιῆλθεν εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·., ἥτις καὶ ἦτο ἡ μόνη ἀρχὴ ἡ ἐκδίδουσα ἱδρυτικὰ διπλώματα βάσει τῶν ὁποίων οἱ ἀδ.·. ἐδικαιοῦντο νὰ σχηματίσουν Στοάν.

Ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως ἐνέχει ἐνδιαφέρον ἡ κάτωθι περιγραφὴ ὑπὸ τοῦ δόκτορος Γεωργίου Ὄλιβερ μιᾶς Τεκτ.·. Στοᾶς ἐν ἔτει 1801.

«Ἡ ὀργάνωσις μιᾶς αἰθούσης Τεκτονικῆς Στοᾶς τότε, γράφει, ἦτο πολὺ διάφορος τῆς σημερινῆς. Μία μακρὰ τράπεζα εὑρίσκετο ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς αἰθούσης μέχρι τοῦ ἑτέρου καλυπτομένη ἀπὸ πράσινον ὕφασμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκοντο ἀντίγραφα τῶν κοσμημάτων, τῶν ἐπίπλων καὶ λοιπῶν διακοσμήσεων ὁμοῦ μετὰ Τεκτονικῶν ποτηρίων πρὸς ἀναψυχήν.

Εἰς τὸ ἓν ἄκρον τῆς Τραπέζης εὑρίσκετο ἡ ἕδρα τοῦ Σεβ.·. καὶ εἰς τὸ ἄλλο ἡ ἕδρα τοῦ α' Ἐπ.·., ἐνῷ εἰς τὸ μέσον τῆς τραπέζης καὶ πρὸς νότον εὑρίσκετο ὁ δεύτερος Ἐπ.·. οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἐκάθηντο πέριξ τῆς τραπέζης. Ὅταν διεξήγετο μύησις, ὁ ὑποψήφιος ὡδηγεῖτο εἰς περιοδείαν πέριξ τῆς τραπέζης καὶ ὄπισθεν τῶν καθημένων· ἀφοῦ δὲ μετὰ τὴν μύησιν ἐτοποθετεῖτο εἰς τὴν νοτιοανατολικὴν ἄκραν τῆς Στοᾶς, τοῦ ἐδίδετο βραχεῖα ἐξήγησις περὶ τῶν σκοπῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἡ Στοὰ ἐκαλεῖτο εἰς ἀναψυχὴν ἀναστέλλουσα τας ἐργασίας της. Ἐπηκολούθουν ᾄσματα καὶ εὐωχία καὶ ἀφοῦ οἱ ἀδ.·. ἱκανοποιοῦντο ἐπαρκῶς, ἐπανελαμβάνοντο αἱ ἐργασίαι διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ τυπικοῦ ἔργου καὶ τὸ κλείσιμον».

Σήμερον ἡ ἵδρυσις μιᾶς Στοᾶς γίνεται ὡς ἑξῆς:

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπαιτεῖται εἰδικὴ αἴτησις ἑπτὰ Τεκτόνων κατεχόντων τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. συνερχομένων εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν καὶ κατεχόντων τὰ διπλώματα αὐτῶν ἐκδεδομένα ἢ ἐπικεκυρωμένα ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἑλλάδος.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἔγκρισιν τῆς αἰτήσεώς των, οἱ αἰτοῦντες συνερχόμενοι ὡς ἱδρυταὶ ἐκλέγουν μεταξύ των προσωρινῶς Σεβ.·., δύο Ἐπ.·., Ρήτορα, Γραμματέα καὶ Στεγαστήν. Τὰ πρακτικὰ τῆς πρώτης αὐτῆς συνεδριάσεως ὑποβάλλονται πρὸς τὴν Μεγ.·. Στ.·., ἥτις καὶ προβαίνει εἰς τὰ περαιτέρω (βλέπε ἄρθρα 1—16 Γεν. Κανονισμοῦ Μεγ.·. Στ.·. Ἑλλάδος).

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἡ αἴτησις τῶν ἑπτὰ κατ' ἐλάχιστον ὅρον διδ.·. ὑποβάλλεται εἰς τὸν Μέγ.·. Διδ.·. ὅστις καὶ ἀποφασίζει. Ἀλλ' ἡ ἀπόφασίς του πρέπει νὰ ἐγκριθῇ βραδύτερον κατὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἥτις καὶ θὰ ἐκδώσῃ τὸ ἱδρυτικὸν δίπλωμα.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰς Μεγ.·. Στοὰς τῆς Σκωτίας, Ἰρλανδίας, Γερμανίας καὶ Γαλλίας. Εἰς τὴν Ἀγλίαν ὅμως τὸ προνόμιον ἐγκρίσεως διὰ τὴν ἵδρυσιν Στοᾶς τὸ ἔχει ὁ Μέγ.·. Διδ.·..

Κατὰ τὸ Ἀμερικανικὸν σύστημα ἡ Στοὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἑξῆς ἀξιωματικούς: Τὸν Σεβάσμιον, τοὺς δύο Ἐπόπτας, τὸν Ταμίαν, τὸν Γραμματέα, τὸν α' καὶ β' δοκιμαστήν, δύο ἢ πλέον ἄλλους ἀξιωματικοὺς καὶ ἕνα Στεγαστήν.

Κατὰ τὸ Ἀγγλικὸν Δόγμα προστίθενται εἰς τοὺς ἀνωτέρω καὶ εἰς Τελετάρχης, εἰς Ἐφημέριος, εἰς ἐσωτερικὸς Στεγαστής, εἰς Ὀργανοπαίκτης καὶ εἰς Ἐλεονόμος.

Εἰς τὸ Γαλλικὸν Δόγμα οἱ ἀξιωματικοὶ μιᾶς Στοᾶς εἶναι πολυαριθμότεροι: Σεβάσμιος, α' καὶ β' Ἐπόπται, Ρήτωρ, Θησαυροφύλαξ (Ταμίας), Γραμματεύς, Ἐλεονόμος, Δοκιμαστής, Τελετάρχης, Ἀρχιτέκτων, ὅστις φροντίζει διὰ τὸν διάκοσμον τῆς Στοᾶς, Ἀρχειοφύλαξ, Σφραγιδοφύλαξ, Προϊστάμενος τῶν Συμποσίων καὶ Στεγαστής.

Εἰς τὸ Ἀ.·. καὶ Α.·. Σκωτ.·. Δ.·., τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ καὶ ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος, οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Στοᾶς εἶναι δέκα τέσσαρες (βλ. Κανονισμὸν Μεγ.·. Στ.·. Ἑλλάδος). Εἶναι δυνατὸν ὅμως νὰ διορισθοῦν καὶ πρόσθετοι εἰς τὰ ἀξιώματα τοῦ Ρήτορος, Γραμματέως, Ταμίου, Ἐλεονόμου καὶ Τελετάρχου, ἀναπληροῦντες αὐτοὺς κατὰ τὴν ἀπουσίαν των.

Εἰς ἄλλας χώρας καὶ ἄλλα Δόγματα οἱ ἀξιωματικοὶ ποικίλλουν ἐλαφρῶς, πάντως ὅμως ὑπάρχουν ἀπαραιτήτως οἱ τέσσαρες πρῶτοι, ἤτοι ὁ Σεβ.·., οἱ δύο Ἐπόπται καὶ ὁ Στεγαστής.

Ἡ οὕτω συσταθεῖσα Στοὰ εἶναι Στοὰ Διδασκάλων. Δέον νὰ τονισθῇ ὅτι ὅλαι αἱ Συμβολικαὶ Στοαὶ εἶναι Στοαὶ Διδασκάλων. Στοαὶ Μαθητῶν ἢ Ἑταίρων δὲν ὑπάρχουν, οὐδέποτε δὲ παρέχεται ἱδρυτικὸν δίπλωμα διὰ Στοὰν Μαθητῶν ἢ Ἑταίρων.

«Μερικοὶ γραμματεῖς Στοῶν, γράφει ὁ Μάκεϋ, συνηθίζουν νὰ γράφουν εἰς τὰ πρακτικὰ των ὅτι ἔκλεισαν αἱ ἐργασίαι τῆς Στοᾶς τῶν Διδ.·. καὶ συνῆλθεν ἡ Στοὰ τῶν Μαθητῶν. Τοιαύτη διατύπωσις εἶναι παράνομος. Ὅταν κλείσουν αἱ ἐργασίαι τῆς Στοᾶς τῶν Διδασκάλων ἢ συνεδρίασις ἔληξε. Πρέπει ἑπομένως τὸ γεγονὸς νὰ διατυποῦται ὡς ἑξῆς: «Ἡ Στοὰ ἤρχισεν ἐργασίας εἰς α' βαθμόν».

Αἱ ἐν Στοᾷ ἐργασίαι ἐνέχουν καὶ τὸν συμβολισμόν των. Ὅταν μία Στοὰ ἄρχεται κανονικῶς τῶν ἐργασιῶν της, καθίσταται σύμβολον τοῦ Κόσμου. Σκέπη της εἶναι ὁ ἔναστρος οὐρανὸς καὶ τὸ ὕψος της φθάνει ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανόν. Φωτίζεται ὅπως καὶ ἡ Γῆ ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου συμβολικῶς παρισταμένου κατὰ τὴν Ἀνατολήν του, τὴν μεσημβρίαν καὶ τὴν Δύσιν του.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παλαιὰν παράδοσιν καθ' ἣν τεχνικῶς ἡ Στοὰ ἦτο κινητὸν ἔπιπλον τοῦ Τεκτ.·. Ἐργαστηρίου, τοῦτο ἐθεωρεῖτο ἀπομίμησις τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης, ἡ ὁποία μετὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ ἐφυλάσσετο εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων.

Πέριξ τοῦ ἐπίπλου αὐτοῦ διεξήγετο, κατὰ τὸν Πρέστον, τελετὴ καθ' ἣν ὁ Μέγ.·. Διδ.·. καὶ οἱ ἀξιωματικοί του ἐγονυπέτουν καὶ ἀπήγγελλον τὰς καθιερωμένας προσευχάς. Τὸ κινητὸν αὐτὸ ἔπιπλον, ἡ κυρίως Στοά, οὕτως εἰπεῖν, εὑρίσκετο ἐντὸς ὅλων τῶν Τεκτονικῶν Ἐργαστηρίων, τὰ ὁποῖα ἐπίσης ἐκαλοῦντο κατ' ἐπέκτασιν Στοαί. Ἐννοεῖται ὅτι αἱ κινηταὶ αὗται Στοαὶ ἀπαντῶνται μόνον εἰς τοὺς ἀρχικοὺς χρόνους τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ μόνον εἰς τὴν Σκωτίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν.

Ὁ ἀδ.·. Boucher τονίζει ὅτι οὐσιαστικῶς Στοὰ εἶναι ὁμὰς Τεκτόνων ἀποτελούντων συλλογικὴν ὁμάδα ἔχουσαν ἰδίαν ὀντότητα καὶ διὰ τοῦτο ἑκάστη ἐξ αὐτῶν διαφέρει τῆς ἄλλης ὡς πρὸς τὸ ἐπικρατοῦν ἐν αὐτῇ πνεῦμα. Ὅσον ἀφορᾷ, λέγει, τὸ μέρος ὅπου συνέρχεται, τοῦτο εἶναι ἀδιάφορον. Μερικοὶ ἔχουν τὴν γνώμην ὅτι χρειάζεται αἴθουσα εἰδικῶς διεσκευασμένη. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ὑπάρχῃ τοιαύτη, οἱαδήποτε συνήθης αἴθουσα θὰ ἦτο κατάλληλος διὰ Τεκτονικὴν ἐργασίαν».

Ἡ Στοά, δηλαδὴ ἡ κανονικὴ αἴθουσα ἐργασίας, πρέπει νὰ προσανατολίζεται ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ἡ εἴσοδός της δηλαδὴ νὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν Δύσιν. Τὸ σχῆμά της νὰ εἶναι διπλοῦν τετράγωνον ἢ ὀρθογώνιον.

Ὁ Τέκτων ἐρωτώμενος διὰ τὰς διαστάσεις ἑνὸς Τεκτονικοῦ Ἐργαστηρίου ἢ Ναοῦ δέον νὰ ἀπαντᾷ ὡς ἑξῆς:

«Τὸ μῆκος του εἶναι ἀπὸ δυσμῶν εἰς ἀνατολάς, τὸ πλάτος του ἀπὸ βορρᾶ μέχρι μεσημβρίας, τὸ ὕψος του ἀπὸ τοῦ Ναδὶρ εἰς τὸ Ζενίθ».

Διότι ὁ Τεκτονικὸς Ναὸς εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ Κόσμου καὶ ἑπομένως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθοῦν αἱ διαστάσεις του.

Εἰς τὰς Ἀγγλικὰς Στοὰς καὶ τὰς Ἀμερικανικὰς ἔχει ἐπικρατήσῃ ἡ συνήθεια τὰ μέλη των νὰ καπνίζουν κατὰ τὰς ἐργασίας. Τοῦτο ἀποτελεῖ βεβήλωσιν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ μέρους εἰς τὸ ὁποῖον, ὅπως λέγει ὁ ἀδ.·. Boucher, βασιλεύει τὸ Φῶς κατὰ τὴν Τεκτονικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἀπὸ τοῦ 1755 ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Λονδίνου ἀπηγόρευσε τὸ κάπνισμα κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν, ἀλλ' ὑπό τινας ἐξαιρέσεις, αἵτινες δὲν ἐβράδυναν νὰ καταστοῦν καὶ πάλιν κανών.

Στοὰ Ἀγγλικὴ (Loge Anglaise). Τεκτονικὴ Στοὰ ἱδρυθεῖσα ὑπὸ Ἄγγλων εἰς τὴν Νότιον Γαλλίαν τὸ 1730 καὶ τελοῦσα ἐν ἐνεργείᾳ ἔκτοτε, ὑπ' ἀριθ. 204. Ἀρχικῶς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας περιῆλθε κατόπιν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καὶ βραδύτερον κατὰ τὴν ἀναφυεῖσαν διαφωνίαν τὸ 1877 ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ Μ.·. Ἀ.·. Τ.·. Σ.·. προσεχώρησεν εἰς τὴν ἱδρυθεῖσαν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας. Ἡ Στοὰ λειτουργεῖ ἀπὸ πολλοῦ εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν.

Στοὰ Ἁγίου Ἰωάννου. Ὑπάρχει μία παράδοσις Τεκτονική, καθ' ἣν ἡ πρώτη ἡ Μητρικὴ Στοὰ ἱδρύθη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἀφιερώθη εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην, πρῶτον τὸν Βαπτιστήν, ἀκολούθως τὸν Εὐαγγελιστὴν καὶ ἐν τέλει καὶ εἰς τοὺς δύο. Ἐκ τούτου ἡ Στοὰ αὕτη ὠνομάσθη «Στοὰ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Ἱεροσολύμων».

Ἐκ τῆς Στοᾶς αὐτῆς ὑποτίθεται ὅτι προέρχονται, εἰκονικῶς ἐννοεῖται, ὅλαι αἱ ἄλλαι Στοαὶ καὶ οὕτω προῆλθεν ὁ τίτλος Ἰ ω α ν ν ι κ ὸ ς Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ὸ ς (βλ. λ.).

Βραδύτερον ἐννοεῖται ἡ παράδοσις αὕτη ἐγκατελείφθη καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας, διετηρήθη ὅμως ἐπ' ἀρκετὸν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ α' βαθμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ ὅπου εὑρίσκομεν τὰς ἀκολούθους ἐρωταποκρίσεις :

Ἐρ.—Εἰς ποίαν Στοὰν ἀνήκετε ;

Ἀπ.—Τὴν Στοὰν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Εἰς ἕνα ἐν τούτοις τῶν Ἀνωτέρων Βαθμῶν ἀναφέρεται ὅτι αἱ Στοαὶ λαμβάνουν τὸν τίτλον αὐτὸν διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Σταυροφοριῶν, οἱ Τέλειοι Τέκτ.·. ἀνεκοίνωσαν τὰ τῶν Μυστηρίων των εἰς τοὺς Ἱππ.·. τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου Ἱεροσολύμων καὶ οὕτω αἱ Στοαὶ ἀπεκλήθησαν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου.

Αὐτὸ ὅμως κατὰ τὸν Μάκεϋ ἀποτελεῖ προσπάθειαν συνδέσεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ μὲ τὸ Ναϊτικὸν σύστημα.

Στοὰ Λατινική. (Βλέπε Λατινικὴ Στοά).

Στοᾶς αἴθουσα. Οἱ εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην Τέκτονες ἔχουν καθωρισμένον σχῆμα κατὰ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶναι οἰκοδομημένη ἡ αἴθουσα συνεδριάσεων μιᾶς Τεκτ.·. Στοᾶς. Τοιαῦται διατάξεις δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸν Ἀγγλικὸν καὶ τὸν Ἀμερικανικὸν Τεκτονισμόν, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἀκολουθοῦν ἐπίσης τὰς αὐτὰς περίπου γενικὰς γραμμάς.

Αἱ γραμμαὶ αὐταὶ καθορίζονται ὡς ἑξῆς :

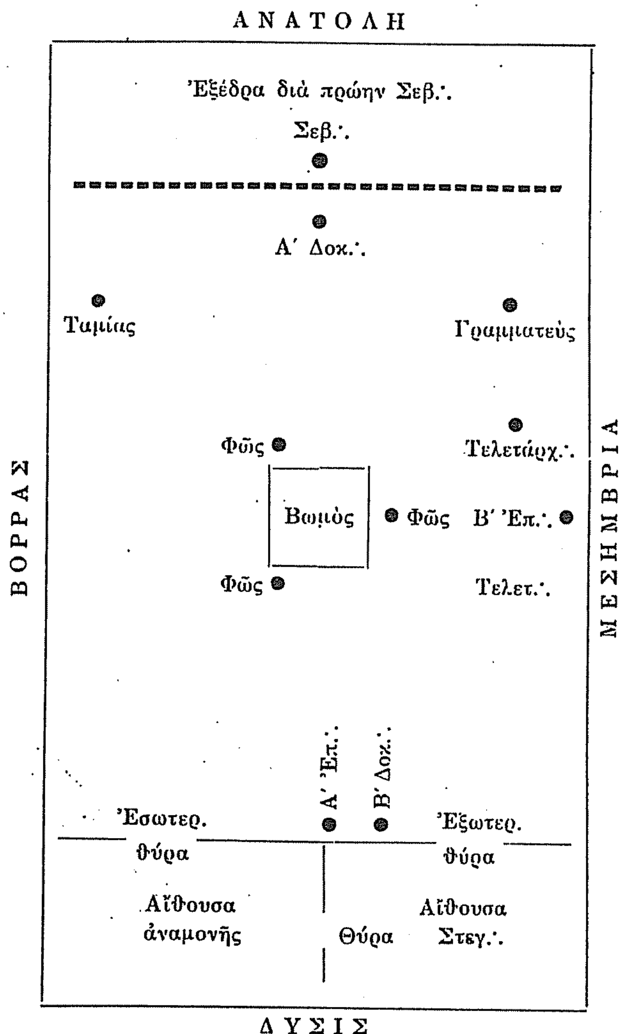
Ἡ αἴθουσα συνεδριάσεων ἢ ἐργαστηρίου δέον νὰ ἔχῃ κατεύθυνσιν ἐκ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολάς. Πρέπει νὰ εἶναι μεμονωμένη ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατὸν πάσης γειτονικῆς οἰκοδομῆς καὶ νὰ εὑρίσκεται εἰς ἄνω ὄροφον. Οὐδεμία αἴθουσα Στοᾶς πρέπει νὰ εὑρίσκεται εἰς ἰσόγειον, τονίζει ὁ Μάκεϋ.

Τὸ σχῆμα τῆς αἰθούσης δέον νὰ εἶναι παραλληλόγραμμον ἢ ὀρθογώνιον καὶ κατὰ τὸ ἓν τρίτον μακρύτερον ἀπὸ Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμὰς ἢ ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότον. Ἡ ὀροφὴ δέον νὰ εἶναι ὑψηλὴ διὰ νὰ προσδίδῃ μεγαλοπρέπειαν εἰς τὴν αἴθουσαν ἀλλὰ καὶ διὰ λόγους ὑγείας, ἐφ' ὅσον τὰ παράθυρα εἶναι κλειστά. Αἱ ἐκ τῶν ἔξω προσεγγίσεις πρὸς τὴν Στοὰν δέον νὰ εἶναι διαγώνιοι, διότι, ὡς γράφει ὁ ἀδ.·. Ὄλιβερ, μία εὐθεῖα εἴσοδος εἶναι ἀντιτεκτονική.

Δέον ἐξ ἄλλου νὰ ὑπάρχουν δύο εἴσοδοι εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτήν, εὑρισκόμεναι καὶ αἱ δύο εἰς τὴν Δύσιν καὶ ἑκατέρωθεν τῆς ἕδρας τοῦ α' Ἐπ.·.. Ἡ πρὸς τὰ δεξιά του εἴσοδος χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν εἴσοδον τῶν ἐπισκεπτῶν καὶ τῶν μελῶν τῆς Στοᾶς καὶ ἄγει εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Στεγαστοῦ. Αὐτὴ καλεῖται ἐξωτερικὴ θύρα. Ἡ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ α' Ἐπ.·. ὁδηγεῖ εἰς τὸ δωμάτιον προπαρασκευῆς καὶ καλεῖται ἐσωτερικὴ καὶ ἐνίοτε βορειοδυτικὴ θύρα.

Τόσον αἱ δύο αὐταὶ θύραι ὡς καὶ τὰ μετ' αὐτῶν συνεχόμενα δύο δωμάτια εἶναι ἀπαραίτητα διὰ μίαν κανονικῶς ἐγκατεστημένην αἴθουσαν Στοᾶς ἢ Ἐργαστήριον Τεκτονικόν. Ὡς ἐτονίσθη ἤδη αὐταὶ εἶναι αἱ γενικαὶ γραμμαὶ μιᾶς Τεκτονικῆς αἰθούσης Στοᾶς, αἱ ὁποῖαι ὅμως εἰς τὰς λεπτομερείας των διαφέρουν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον.

Παραθέτω ἐνταῦθα σχεδιάγραμμα αἰθούσης Ἀμερικανικῆς Στοᾶς, παρέχον ἰδέαν τινὰ τοῦ τρόπου διασκευῆς ἑνὸς Τεκτονικοῦ Ἐργαστηρίου.

Στοᾶς σύμβολον. Τὸ σύγχρονον σύμβολον ἢ ἱερογλυφικὸν τῆς λέξεως Στοᾶς εἶναι ὀρθογώνιον ἔχον ἄνισα ζεύγη πλευρῶν |▭| σχετιζόμενον φυσικὰ μὲ τὸ ὀρθογώνιον σχῆμα τῆς Στοᾶς.

Εἰς τὰ παλαιὰ ὅμως τυπικὰ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18ου αἰῶνος τὸ σύμβολον ἦτο τὸ ἀκόλουθον : Μελιταῖος Σταυρὸς ἄνωθεν τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἰσοσκελὲς τρίγωνον. Ὁ Σταυρὸς ἐσυμβόλιζε τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς Στοᾶς καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ Δέλτα τὸ Πυθαγόρειον σύμβολον τῆς Θείας Προνοίας φρουρούσης τὴν Στοάν. Τὸ σύμβολον αὐτὸ ἔχει ἀχρηστευθῆ ἀπὸ πολλοῦ.

Στοᾶς ὧραι. Εἰς τὸ Ἀ χ ι μ ὰ ν Ρ ε ζ ὸ ν (βλ. λ.) ὁ ἀδ.·. Λῶρενς Ντέρμοτ γράφει ὅτι ὧραι ἐργασίας τῶν Στοῶν ἀπὸ μὲν τῆς 25 Μαρτίου μέχρι τῆς 25 Σεπτεμβρίου εἶναι αἱ μεταξὺ 7ης μ.μ. καὶ 10 μ.μ., ἀπὸ δὲ τῆς 25 Σεπτεμβρίου μέχρι 25 Μαρτίου ἀπὸ τῆς 6ης μ.μ. μέχρι τῆς 9ης μ.μ.

Ὁ Μάκεϋ ἀγνοεῖ πόθεν ὁ Ντέρμοτ ἤντλησε τὴν διάταξιν αὐτήν, ἥτις ἄλλως τε οὐδέποτε ἐτηρήθη οὔτε εἰς τὰς παλαιὰς Στοάς. Πάντως ὅμως, ὡς ἐξηγεῖται καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος, αἱ συνεδριάσεις τῶν Στοῶν γίνονται τὰς ἑσπερινὰς ὥρας καὶ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου.

Στοιχεῖα (Elements). Δόγμα τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων καὶ κυρίως τοῦ Ἀριστοτέλους ἦτο ἡ ὕπαρξις τεσσάρων στοιχείων ἀποτελούντων τὴν ὕλην. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἤ-

σαν τὸ πῦρ, ὁ ἀήρ, ἡ γῆ καὶ τὸ ὕδωρ. Τὸ δόγμα τοῦτο ἐδιδάσκετο ἐπίσης καὶ ὑπὸ τῶν Καββαλιστῶν καὶ ἀκολούθως τῶν Ροδοσταύρων, οἱ ὁποῖοι, ὡς γράφει ὁ Ἀββᾶς ντὲ Βιγιάρ, διεκήρυττον ὅτι τὰ στοιχεῖα αὐτὰ κατῳκοῦντο καὶ ἀπὸ ὑπερφυσικὰ ὄντα, καλούμενα τὰ μὲν τοῦ πυρὸς Σαλαμάνδραι, τοῦ ἀέρος Συλφίδες, τοῦ ὕδατος Ὀντὶν καὶ τῆς γῆς νάνοι.

Ἀπὸ τοὺς Ροδοσταύρους καὶ τοὺς Καββαλιστὰς τὸ δόγμα μετεδόθη εἴς τινας τῶν προκεχωρημένων βαθμῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Σκώτου Ἱππ.·. Ἁγίου Ἀνδρέου, ὅστις λέγεται ὅτι ἔχει δημιουργηθῆ ἀπὸ τὸν Ἱππότην Ράμσαι. Εἰς τὸν ἐν λόγῳ βαθμὸν ὑπάρχουν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι τῶν τεσσάρων στοιχείων καλούμενοι Ἀνταρὲλ ὁ ἄγγελος τοῦ πυρός, Κασμαρὰν τοῦ ἀέρος, Ταλλιὰντ τοῦ ὕδατος καὶ Φουρλὰκ τῆς γῆς.

Στρασβούργου, *καθεδρικὸς ναός*. Θεωρεῖται ὡς ἐν τῶν ὡραιοτέρων καὶ μοναδικὸν σχεδὸν κτιρίων Γοτθικοῦ ρυθμοῦ ἐν Εὐρώπῃ. Ὁ ἀρχικὸς ναὸς εἶχεν ἀνεγερθῆ τὸ 504, κατὰ τὸ 1007 ὅμως κατεστράφη σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ κεραυνοῦ. Ὁ σημερινὸς ναὸς ἤρχισεν οἰκοδομούμενος τὸ 1015 καὶ συνεπληρώθη τὸ 1439.

Ὁ καθεδρικὸς Ναὸς τοῦ Στρασβούργου συνδέεται στενῶς μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Κατὰ τὸν Stieglitz ὁ σημαντικώτερος Σύνδεσμος Διδασκάλων Οἰκοδόμων διὰ τὴν ἀνάδειξιν τῆς Γερμανικῆς Τέχνης ἦτο ὁ ἱδρυθεὶς εἰς Στρασβοῦργον ὑπὸ τοῦ Ἔρβιν Φὸν Στάϊνμπαχ (βλ. λ.). Εὐθὺς μόλις ὁ ἐν λόγῳ ἀρχιτέκτων ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῶν ἔργων εἰς τὸν καθεδρικὸν Ναὸν τῆς πόλεως, ἐκάλεσεν Ἐλευθέρους Οἰκοδόμους ἀπὸ ὅλην τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐσχημάτισεν Ἀδελφότητα. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Στοαὶ Οἰκοδόμων ἢ Καλύβαι (Hütten), ὡς ἐκαλοῦντο Γερμανιστί, ἡπλώθησαν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην.

Τὴν 25 Ἀπριλίου 1459, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀββᾶς Γκραντιντιέ, οἱ Διδάσκαλοι πολλῶν ἐκ τῶν ἐν λόγῳ Στοῶν συνῆλθον εἰς Ρατισμπὸν καὶ συνέταξαν πρακτικὸν Ἀδελφότητος διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἔργων τοῦ Στρασβούργου καὶ οἱ διάδοχοί του ἀνεκηρύσσοντο Ἰσόβιοι Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Ἀδελφότητος τῶν Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων. Τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν ἐπεκύρωσεν ὁ Αὐτοκράτωρ Μαξιμιλιανὸς τὸ 1498. Βάσει τοῦ Καταστατικοῦ τῆς ἐν λόγῳ Ἀδελφότητος, ἡ Ὑψηλὴ Καλύβη ἢ Μήτηρ Στοὰ τοῦ Στρασβούργου ἀνελάμβανε δικαστικὴν δικαιοδοσίαν ἐφ' ὅλων τῶν ἐν Γερμανίᾳ Στοῶν μὲ ἀνεκκλήτους ἀποφάσεις.

Τὸ Στρασβοῦργον οὕτω κατέχει διὰ τὸν Γερμανικὸν Τεκτονισμὸν οἵαν θέσιν ἔχει διὰ τὸν Ἀγγλικὸν ἡ Στοὰ Γιόρκ καὶ διὰ τὸν Σκωτικὸν ἡ Στοὰ Κιλουΐνιγκ.

Καίτοι δὲ τὸ 1731 ὅλαι αἱ Μεγ.·. Καλύβαι καὶ ἡ τοῦ Στρασβούργου κατηργήθησαν δι' Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος, ἡ Μήτηρ Στοὰ οὐδέποτε ἀπώλεσε τὸ γόητρόν της. Καὶ σήμερον ἀκόμη ἡ Στοὰ Στρασβούργου θεωρεῖται ὑφ' ὅλων τῶν Γερμανῶν Τεκτόνων ὡς ἡ Μητρικὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ Στοὰ (βλ. καὶ Στρασβούργου Συντάγματα).

Στρασβούργου συνέδρια. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν συνεκλήθησαν δύο σημαντικὰ Τεκτονικὰ συνέδρια.

Τὸ πρῶτον συνεκλήθη τὸ 1275 ὑπὸ τοῦ Ἔρβιν Φὸν Στάϊνμπαχ μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ἵδρυσιν Ἀδελφότητος διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐκεῖ καθεδρικοῦ Ναοῦ. Εἰς τὸ συνέδριον αὐτὸ οἱ οἰκοδόμοι ἔλαβον τὸν τίτλον τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων καὶ συνέταξαν κανονισμὸν ρυθμίζοντα τὰ τῆς ἀδελφότητος.

Τὸ δεύτερον συνέδριον συνεκλήθη ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγάλης Καλύβης τοῦ Στρασβούργου τὸ 1564, θεωρηθὲν ὡς συνέχεια τοῦ συνελθόντος κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς Βασιλείαν.

Κατ' αὐτὸ ἐπηνέχθησαν βελτιώσεις εἰς τοὺς κανονισμοὺς τῆς Ἀδελφότητος.

στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ (Milites Christi). Αὐτὸς εἶναι ὁ τίτλος μὲ τὸν ὁποῖον ἀπηύθυνε τοὺς ἐξορκισμούς του πρὸς τοὺς Ἱππότας Ναΐτας ὁ Ἅγιος Βερνάρδος. Καλοῦνται ὅμως ἐπίσης καὶ δι' ἑνὸς πληρεστέρου λατινικοῦ τίτλου, ὅστις ἀνευρίσκεται εἰς παλαιά τινα ἔγγραφα: Militia Templi Salomonis = Ἱπποτικὸν τάγμα τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος.

Εἰς τὰ παλαιὰ των καταστατικὰ ἐν τούτοις ὑπάρχει ὁ τίτλος λατινιστὶ πάντοτε: «Κανονισμὸς τῶν πτωχῶν συστρατιωτῶν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος (Regula pauperum commilitonum Templi Salomonis).

Στρογγύλη τράπεζα, *Βασιλέως Ἀρθούρου*. Παλαιαὶ Ἀγγλικαὶ παραδόσεις ληφθεῖσαι ἀπὸ τὸ περίφημον χρονικὸν τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος Brut of England, ἀναφέρουν ὅτι ὁ μυθικὸς Βασιλεὺς Ἀρθοῦρος, ὅστις ἀπέθανε τὸ 542 ἀπὸ πληγὴν τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει εἰς τὴν μάχην, εἶχεν ἱδρύσει ὁμάδα ἐξ 24 καὶ κατ' ἄλλους ἐκ 12 τῶν διασημοτέρων ἱπποτῶν του, οἵτινες ἦσαν ὑποχρεωμένοι κατ' ἐπισήμους ἡμέρας νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν βασιλικὴν Αὐλὴν καὶ νὰ συγκεντρώνωνται πέριξ μιᾶς στρογγύλης τραπέζης, ἐκ τούτου δὲ ἐκαλοῦντο Ἱππόται τῆς Στρογγύλης Τραπέζης.

Λέγεται ἐπίσης ὅτι ὁ Βασιλεὺς Ἀρθοῦρος εἶναι ὁ ἱδρυτὴς τῶν διαφόρων στρατιωτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἱπποτικῶν ταγμάτων, τὰ ὁποῖα κατόπιν ἕδρασαν εἰς Μέσην Ἀνατολήν.

Εἰς τὴν ἱδρυθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ὁμάδα οὐδεὶς ἐγίνετο δεκτὸς ἐὰν δὲν εἶχε παράσχῃ δείγματα ἀνδρείας, οἱ δὲ ἱππόται ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπερασπίζωνται χήρας, παρθένους καὶ παιδία, νὰ ἀνακουφίζουν τοὺς πάσχοντας, νὰ διατηροῦν τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῆς ἐκκλησίας, νὰ προστατεύουν προσκυνητάς, νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν τιμὴν καὶ νὰ καταστέλλουν τὴν διαφθοράν. Ὑπεχρεοῦντο ἐπίσης νὰ ἐποπτεύουν εἰς τὰς περιποιήσεις στρατιωτῶν τραυματιζομένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος των καὶ νὰ ἐνταφιάζουν τοὺς θνήσκοντας, νὰ ἐπιβάλλουν λύτρα ἐπὶ συλλαμβανομένων ἐχθρῶν, νὰ ἀπελευθερώνουν αἰχμαλώτους καὶ νὰ ἐργάζωνται διὰ τὴν φήμην καὶ τὴν τιμὴν τοῦ τάγματός των.

Ὁ Βασιλεὺς Ἀρθοῦρος καὶ οἱ Ἱππόται του ἐθεωρήθησαν γενικῶς ὑπὸ πολλῶν ὡς μυθικὰ πρόσωπα. Ὁ Whittaker ἐν τούτοις εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Μάντσεστερ» προσεπάθησε νὰ καθορίσῃ τὴν ὕπαρξίν των καὶ νὰ χωρίσῃ τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὸν μῦθον.

Ἡ παράδοσις αὐτὴ ἐχρησιμοποιήθη εἰς τὴν ἵδρυσιν ἀτάκτων τινῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν βαθμῶν.

στρογγύλοι πύργοι Ἰρλανδίας. Εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἰρλανδίας ὑπάρχουν 62 ἐν ὅλῳ οἰκοδομήματα ποικίλλοντα εἰς ὕψος ἀπὸ 28 μέχρι 37 μέτρων. Εἶναι κυλινδρικὰ τὸ σχῆμα καὶ ἔχουν μίαν μόνον θύραν εἰς ὕψος 2½ μέχρι 3 μέτρων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐν ἄλλο μικρὸν ἄνοιγμα πλησίον τῆς κορυφῆς των. Τὸ σχῆμα των καὶ ἡ προέλευσίς των ἀποτελοῦν καὶ σήμερον ἀκόμη ἀντικείμενον συζητήσεων εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους. Ἐλέχθη ὅτι ἦσαν ἀρχικῶς φάροι ἢ ἑστίαι ἱεροῦ πυρός. Ὁ Ο' Μπράϊεν τοὺς θεωρεῖ ναοὺς εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης. Κυριαρχοῦσα ἐν τούτοις ἐξήγησις εἶναι ὅτι ἦσαν φαλλικῆς μορφῆς ναοὶ ὅμοιοι μὲ τοὺς παρομοίους ἐν Ἀνατολῇ πύργους.

Μερικοὶ Ἐλευθεροτέκτονες ἐξέφρασαν πρὸ ἐτῶν τὴν γνώμην ὅτι οἱ πύργοι αὐτοὶ ἦσαν τόποι μιᾶς πρωτογόνου Τεκτονικῆς μυήσεως. Ἀλλ' ἡ θεωρία αὕτη ἔχει τώρα ἐγκαταλειφθῆ.

σύγχυσις γλωσσῶν. Ὁ Πύργος Βαβὲλ ἀναφέρεται εἰς τὸ τυπικὸν τοῦ 3ου ὡς τὸ μέρος ὅπου ἐσυγχύσθησαν αἱ γλῶσσαι καὶ ὁ Τεκτονισμὸς ἀπωλέσθη.

«Κατὰ τὸν Τεκτονικὸν ἑπομένως συμβολισμόν, γράφει ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ, ἐπειδὴ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι κάτοχος μιᾶς παγκοσμίου γλώσσης, ἡ εἰς τὸν Πύργον τῆς Βαβὲλ σύγχυσις συμβολίζει τὸ πνευματικὸν ἐκεῖνο σκότος ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὁ νεόφυτος ζητεῖ νὰ ἀπαλλαγῇ, εἰσερχόμενος εἰς τὸ πνευματικὸν ἐκεῖνο φῶς, τὸ ὁποῖον παρέχει τὸ Τάγμα.

συζητήσεις ἐν Στοᾷ. Αἱ συζητήσεις ἐν Ἐλευθεροτεκτονικῇ Στοᾷ, γράφει ὁ Μάκεϋ, πρέπει νὰ διεξάγωνται συμφώνως πρὸς τὰς ἀδελφικὰς ἀρχὰς τοῦ Θεσμοῦ. Πᾶ-

σα Τεκτονική συζήτησις δὲν πρέπει νὰ ἐκτραχύνεται εἰς ἐριστικὰς ἀντεγκλήσεις.

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ τονίζει ὅτι «αὐστηροτάτη εὐγένεια δέον νὰ τηρῆται κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς συζητήσεως ἐπὶ ζητημάτων παρουσιαζόντων διαφορὰν γνωμῶν, πᾶσα δὲ ὑπέρβασις τῶν κανόνων καλῆς συμπεριφορᾶς δέον νὰ ἐπιτιμᾶται ὑπὸ τοῦ προεδρεύοντος».

Δέον πράγματι νὰ ἔχῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀντικειμενικὸς σκοπὸς μιᾶς Τεκτονικῆς συζητήσεως εἶναι ἡ διαλεύκανσις τῆς ἀληθείας καὶ ὄχι ἡ ἀνάδειξις νικητῶν. Ὅταν εἰς μίαν συζήτησιν εἷς ἀδ.·. θέλει νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐγείρεται καὶ ὑψώνει τὴν χεῖρα. Ὁ Σεβ.·. τότε τοῦ χορηγεῖ τὸ δικαίωμα.

Αἱ σχετικαὶ διατάξεις ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας ποικίλλουν εἰς τὰς διαφόρους Τεκτ.·. Δυνάμεις ὅσον ἀφορᾷ τὴν διάρκειαν τῆς ὁμιλίας ἑνὸς ἑκάστου καὶ πόσας φορὰς δικαιοῦται νὰ λάβῃ τὸν λόγον.

Αἱ σχετικαὶ διατάξεις τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος ἀναφέρουν ὅτι ἕκαστος παριστάμενος τρὶς μόνον δύναται νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ συζητουμένου θέματος, πᾶσα δὲ συζήτησις θεωρεῖται λήξασα μετὰ τὰ συμπεράσματα τοῦ ἀδ.·. Ρήτορος. Ἡ ψηφοφορία ἐπὶ τοιούτου εἴδους συζητήσεων διεξάγεται φανερὰ ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται περὶ ζητήματος προσωπικοῦ, ὅτε γίνεται ὑποχρεωτικῶς μυστική.

συλλαβή. Ἡ προφορὰ κατὰ συλλαβὰς ἢ καὶ μιᾶς μόνον συλλαβῆς μιᾶς ἱερᾶς λέξεως, ὡς τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ λ. χ. ἐθεωρεῖτο μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν ἔνδειξις σεβασμοῦ ἀντὶ τῆς προφορᾶς ὅλων ὁμοῦ τῶν συλλαβῶν του ἄνευ διακοπῆς.

Οὕτω οἱ Ἑβραῖοι τὸ ἱερὸν ὄνομα τοῦ Γιαχβὲ τὸ ἐπρόφερον μόνον μὲ τὴν συλλαβὴν Γιάχ, οἱ δὲ Βραχμάνοι λαμβάνοντες τὰ ἀρχικὰ τῶν τριῶν λέξεων αἱ ὁποῖαι ἐξέφραζον τὰς τρεῖς ἰδιότητας τοῦ ὑπερτάτου Βράχμα ὡς Δημιουργοῦ, Συντηρητοῦ καὶ Καταστροφέως ἐσχημάτιζον τὴν συλλαβὴν Ἄουμ (Aum) τὴν ὁποίαν μάλιστα καὶ ἐδίσταζον νὰ προφέρουν μεγαλοφώνως λόγῳ τῆς τρομερᾶς καὶ ἱερᾶς της σημασίας (βλ. λ. aum).

Ἡ διαίρεσις μιᾶς λέξεως εἰς συλλαβὰς καὶ ἡ διακοπὴ οὕτω τῆς συνεχοῦς προφορᾶς της εἴτε διὰ μικρᾶς παύσεως εἴτε διὰ τῆς ὑπὸ δύο ἀτόμων προφορᾶς ἑκάστης τῶν συλλαβῶν ἐθεωρεῖτο ἔνδειξις σεβασμοῦ.

Συμβολικαὶ Στοαί. Αἱ Στοαὶ αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνουν τοὺς τρεῖς πρώτους βαθμοὺς τοῦ Μαθ.·., τοῦ Ἑτ.·. καὶ τοῦ Διδ.·. ὀνομάζονται οὕτω διότι ἀποτελοῦνται μόνον ἀπὸ τοὺς ἐν λόγῳ τρεῖς βαθμοὺς οἵτινες καλοῦνται Συμβολικοί.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς περὶ τῶν ἐν λόγῳ βαθμῶν :

«Ὁ πυρὴν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἀνευρίσκεται εἰς τοὺς τρεῖς αὐτοὺς πρωταρχικοὺς βαθμούς. Αὐτοὶ οἱ τρεῖς βαθμοὶ ἦσαν οἱ μόνοι ἀρχικῶς γνωστοὶ ὁμοῦ μετὰ τῆς τροποποιήσεως, ἥτις περιελάμβανε καὶ τὸν βαθμὸν τῆς Βασ.·. Ἀψ.·. καὶ ἀπεκαλοῦντο «Παλαιὸς Τεκτονισμός» πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνωτέρους βαθμούς, οἵτινες δὲν ὑφίσταντο ἀρχικῶς εἰς τὴν Βρεττανίαν.

»Ἡ ἰδιαιτέρα μορφὴ τῶν ἐν λόγῳ τριῶν βαθμῶν ἦτο ὅτι ἡ διδασκαλία των ἐγίνετο διὰ συμβόλων. Ὄχι διότι ἐστεροῦντο παραδόσεως. Ἀντιθέτως ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἔχει καὶ πολλὰς παραδόσεις, ὅπως λ.χ. τὰς λεπτομερείας τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ Ναοῦ, τὴν καταβολὴν τῶν ἡμερομισθίων εἰς τὸ Μέσον Δῶμα ἢ τὴν κατάσκευὴν τῶν στηλῶν τοῦ Ναοῦ. Αἱ παραδόσεις ὅμως αὐταὶ δὲν κατέχουν καὶ σημαντικὸν μέρος εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν βαθμῶν. Τὰ διδάγματα τὰ ὁποῖα παρέχονται εἰς τὸν ὑποψήφιον κατὰ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς βαθμοὺς δίδονται κυρίως μέσῳ συμβόλων μὲ ἐλάχιστον μόνον μέρος παραδόσεως ἐκτὸς τῆς μεγάλης τοιαύτης τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τῆς Χρυσῆς Παραδόσεως τοῦ Τάγματος, ἥτις εὑρίσκεται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. καὶ ἡ ὁποία εἶναι ἐπίσης σύμβολον λίαν ἀσαφοῦς καὶ μεγαλειώδους σημασίας. Καὶ εἰς αὐτὴν ὅμως τὴν περίπτωσιν ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι τῆς παραδόσεως εἶναι καθαρῶς συμβολικαί. Ὁ Χ.·. ὁ Οἰκοδόμος εἶναι τὸ βαθὺ σύμβολον τῆς ἀνθρωπότητος ἀγωνιζομένης διὰ τὴν ἀθανασίαν ὅλα δὲ τὰ διάφορα σημεῖα τοῦ μύθου ἀποβλέπουν ἁπλῶς εἰς τὸ νὰ ἐξάρουν τὸν συμβολισμόν. Ὁ μῦθος αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν, ἀλλ' εἶναι ὁ συμβολισμὸς τοῦ Διδ.·. Τέκτονος, ὁ ὁποῖος τοῦ δίδει ζωὴν καὶ ἐξήγησιν.

»Ὁ Συμβολισμὸς ἑπομένως εἶναι τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν πρωτογόνων αὐτῶν βαθμῶν».

Ἐννοεῖται ὅτι ἀνεξαρτήτως τῆς ἀνωτέρω ἑρμηνείας τοῦ ἀδ.·. Μάκεϋ, ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον συμβολικὸς καὶ εἰς τοὺς ἀνωτάτους αὐτοῦ βαθμοὺς πρoκειμένου διὰ τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σκωτικὸν Δόγμα τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Τεκτονισμός.

Ἡ μύησις μέχρι τοῦ 3ου δὲν εἶναι πλήρης διὰ τὸν φιλοσοφοῦντα Τέκτονα. Διότι δὲν εἶναι μόνον ἠθικὴ ἡ σημασία τῶν συμβόλων καὶ ἑπομένως δὲν πρέπει νὰ περιορίζεται μόνον εἰς αὐτὴν ὁ Τέκτων, ὅστις θέλει νὰ ἐμβαθύνῃ πληρέστερον εἰς τὴν κεκρυμμένην ἔννοιάν των. Διότι τότε θὰ ἀρκεσθῇ εἰς τοὺς φυσικοὺς καὶ ψυχολογικοὺς μόνον νόμους καὶ θὰ μειώσῃ σημαντικῶς τὴν περὶ Σύμπαντος ἀντίληψίν του. Ὑπάρχουν φαινόμενα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τοὺς νόμους αὐτούς, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα ἐν τούτοις εἶναι ἀπολύτως πραγματικά.

«Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός, γράφει ὁ ἀδ.·. Boucher, εἶναι πραγματικὴ σχολὴ μυήσεως καὶ ὄχι, ὡς συνήθως πιστεύεται, ἀδελφικὸς σύνδεσμος διὰ σκοποὺς κοινωνικοὺς ἢ πολιτικούς.

»Ἡ μύησις ἀνοίγει τὴν θύραν πρὸς ἀντιλήψεις τὰς ὁποίας ἐδίδασκον ἄλλοτε τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια καὶ διδάσκουν καὶ σήμερον αἱ μυστικαὶ ὀργανώσεις τῆς μυστηριώδους Ἀσίας.

»Ἡ ἀληθὴς αὐτὴ μύησις εἶναι Μία καὶ μόνη εἰς χρόνον, χῶρον καὶ δόγματα, καίτοι τὰ κοινωνικὰ ἢ ἐθνικὰ ἔθιμα τῶν ἐφαρμοζόντων αὐτὴν εἶναι διάφορα».

Ὀρθῶς ἐξ ἄλλου ὁ Γάλλος ἀδ.·. Ραγκὸν διαφωνεῖ μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὅρου «συμβολικός» ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς τρεῖς πρώτους βαθμούς, ὥστε νὰ νομίζῃ τις ὅτι οἱ ἀνώτεροι βαθμοὶ στεροῦνται τοῦ συμβολικοῦ στοιχείου. Δύναταί τις μάλιστα νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι οἱ τρεῖς πρῶτοι βαθμοὶ ἀποτελοῦν ἁπλῶς τὴν εἰσήγησιν, τὴν κλεῖδα διὰ τὴν κατανόησιν τῶν ὅσων ἀποκαλύπτονται εἰς τοὺς κατόπιν βαθμούς.

Συμβολισμοῦ, Ἐπιστήμη. Ἡ ἐπιστήμη ἥτις ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἔρευναν τῆς σημασίας τῶν συμβόλων καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς σημασίας αὐτῆς εἰς τὴν ἠθικήν, τὴν θρησκευτικὴν καὶ τὴν φιλοσοφικὴν διδασκαλίαν. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι πράγματι ἡ Ἐπιστήμη τοῦ Συμβολισμοῦ. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς τὸν διακρίνει ἀπὸ ἄλλους συνδέσμους, τοὺς ὁποίους ἐφαντάσθη ἡ ἐφευρετικότης τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν ἀφαιρέσῃ τις ἀπὸ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τὸν συμβολισμόν, εἶναι ὡς νὰ τοῦ ἀφαιρῇ τὴν ψυχήν του καὶ νὰ ἀφήνῃ ὄπισθέν του σῶμα καταδικασμένον εἰς φθοράν.

Δὲν ὑπάρχει ἐπιστήμη τόσον ἀρχαία ὅσον ὁ Συμβολισμός, ὅστις ὑπῆρξε καὶ ὁ τρόπος διδασκαλίας τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ πρώτη μάθησις εἰς τὸν κόσμον συνίστατο κυρίως ἀπὸ σύμβολα, γράφει ὁ Στάκελυ.

Ὁ ἀντικειμενικὸς χαρακτὴρ ἑνὸς συμβόλου γίνεται καλύτερον καταληπτὸς ἀπὸ παιδικὸν ἐγκέφαλον εἴτε οὗτος εἶναι ἀτομικός, εἴτε ἐθνικός. Λόγῳ τούτου καὶ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ κόσμου εἰς τὴν παιδικήν του δηλαδὴ ἡλικίαν, ὅλαι αἱ θεολογικαί, πολιτικαὶ ἢ ἐπιστημονικαὶ θεωρίαι διετυποῦντο ὑπὸ μορφὴν συμβόλων. Οὕτω αἱ πρῶται θρησκεῖαι ἦσαν κυρίως συμβολικαί, διότι τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἡ γλῶσσα εὑρίσκετο ἀκόμη εἰς νηπιακὴν κατάστασιν, τὰ ὁρατὰ σύμβολα ἦσαν τὰ ζωηρότερον ἐπιδρῶντα ἐπὶ τοῦ νοῦ τῶν ἀμορφώτων ἀκροατῶν.

Πρέπει νὰ ἔχωμεν τοῦτο διαρκῶς ὑπ' ὄψιν μας ὅταν ἐρευνῶμεν τὴν φύσιν τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν μὲ τὰς ὁποίας τόσον στενῶς συνδέεται ἡ ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ὅσον παλαιοτέρα εἶναι μία θρησκεία τόσον ὁ ἐν αὐτῇ συμβολισμὸς εἶναι ἀφθονώτερος. Αἱ σύγχρονοι θρησκεῖαι μεταδίδουν τὰ δόγματά των μὲ ἀφηρη-

μένας προτάσεις· αἱ ἀρχαῖαι θρησκεῖαι τὰ μετέδιδον μὲ σύμβολα.

Καὶ διὰ τοῦτο περισσότερος ὑπάρχει συμβολισμὸς εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν θρησκείαν ἀπὸ τὸν ὑπάρχοντα εἰς τὴν Ἑβραϊκήν, περισσότερος εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν ἀπὸ τὸν ὑπάρχοντα εἰς τὴν Χριστιανικήν, περισσότερος εἰς τὴν Χριστιανικὴν ἀπὸ τὸν ὑπάρχοντα εἰς τὴν Μουσουλμανικὴν καὶ περισσότερος εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Χριστιανικὴν ἀπὸ τὸν ὑπάρχοντα εἰς τὴν Προτεσταντικήν.

Ἀλλ' ὁ συμβολισμὸς δὲν εἶναι ἀρχαῖος μόνον, ἀλλ' εἶναι καὶ χρήσιμος εἰς τὴν ἐπιστήμην. Δι' αὐτοῦ οἱ παλαιοὶ λαοὶ ἐμορφώνοντο πλήρως.

Εἷς συγγραφεὺς ἀσχολούμενος μὲ τὸ ζήτημα αὐτὸ γράφει:

«Εἰς τοὺς ἁπλοῦς λαοὺς τῆς ἀρχαιότητος, ἡ ἀνθρωπότης ἐδιδάσκετο τὴν ἀφῃρημένην γνῶσιν τῆς ἀληθείας μόνον διὰ συμβόλων καὶ παραβολῶν. Καὶ διὰ τοῦτο εὑρίσκομεν ἀρχαίας θρησκείας νὰ εἶναι μυθικαὶ ἢ νὰ ἐξηγοῦν τὰ μυστήριά των δι' ἀλληγοριῶν ἢ διδακτικῶν ἐπεισοδίων. Ἡ ἀρχαία φιλοσοφία κατεῖχε τὴν ἱκανότητα αὐτὴν εἰς μέγιστον βαθμόν».

Αὐτὸ εἶναι ἑπομένως τὸ σύστημα τὸ υἱοθετηθὲν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ διὰ τὴν μετάδοσιν τῶν μεγάλων φιλοσοφικῶν ἀληθειῶν τὰς ὁποίας παρέλαβε καὶ διατηρεῖ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὰ Μυστήριά της.

Ὁ ἀδ.·. Oliver Day Street εἰς τὸ βιβλίον του «Συμβολισμὸς τῶν τριῶν βαθμῶν» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὀλίγοι ἐξ ἡμῶν ἐκτιμοῦν τὴν σημασίαν τοῦ συμβολισμοῦ καὶ τὸ μέγα μέρος τὸ ὁποῖον καταλαμβάνει εἰς τὴν καθημερινήν μας ζωήν. Πᾶς συμβολισμὸς ὡς γνωστὸν εἶναι μία μορφὴ γραφῆς. Καὶ πᾶσα γραφή, ἀρχαία ἢ νεωτέρα εἶναι συμβολισμός. Καὶ αὐταὶ αἱ σκέψεις μας καὶ τὰ σχήματα μὲ τὰ ὁποῖα τὰς ἐκφράζομεν εἶναι ὅλα συμβολικά. Παρομοιώσεις, μεταφοραί, παραβολαὶ καὶ ἀλληγορίαι εἶναι μορφαὶ λόγου συμβολικαί».

Ὁ Bacon ἀναλύων τὴν χονδροειδῆ καὶ τερατώδη ἐμφάνισιν τοῦ θεοῦ Πανὸς μὲ τὰ τεράστια κέρατα, τὸ τριχωτὸν σῶμα, τὸν μακρὸν πώγωνα, τὸ κτηνῶδες μέρος τοῦ κάτω σώματός του, τοὺς πόδας τράγου κ.τ.λ. μᾶς ἀποδεικνύει μὲ τὴν μαγικήν του ἑρμηνείαν ὅτι ὁ Πᾶν εἶναι ἓν ὡραῖον καὶ ἐκφραστικὸν σύμβολον ὁλοκλήρου τῆς φύσεως.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Τεκτονικὸν συμβολισμόν, δέον νὰ τονισθῇ ὅτι, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν συμβολισμόν μας, ἐλάχιστα γνωρίζει τὸν Τεκτονισμόν. Εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ ἐπὶ λέξει κάθε στίχον τῶν τυπικῶν του, ἀλλ' ἐὰν δὲν κατανοῇ τὴν σημασίαν τῶν τελετῶν, τῶν σημείων, τῶν λέξεων, τῶν ἐμβλημάτων καὶ τῶν εἰκόνων εὑρίσκεται Τεκτονικῶς ἐντελῶς ἐν ἀγνοίᾳ. Καὶ εἶναι ἀνησυχαστικὸν νὰ βλέπωμεν ἐνίοτε πόσος χρόνος καὶ κόπος δαπανῶνται διὰ τὴν ἀποστήθισιν τοῦ «ἔργου» ἐνῷ ἐλάχιστα φροντίζομεν νὰ ἐννοήσωμεν τὴν σημασίαν του.

σύμβολον. Οὕτω καλεῖται σημεῖον διὰ τοῦ ὁποίου ἐκδηλοῦται ἓν σημαντικὸν αἴσθημα, μία συγκίνησις ἢ ἰδέα. Τοιαῦτα σύμβολα παρὰ τοῖς πρώτοις Χριστιανοῖς ἦσαν ὁ σταυρός, ὡρισμέναι τελεταὶ καὶ ἐπίσης καὶ ἀκόμη τὰ ἅγια μυστήρια.

Πολὺ παλαιότερον ἀκόμη, οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἀνεκοίνουν τὴν γνῶσιν τῆς ἐσωτερικῆς των φιλοσοφίας διὰ μυστικῶν συμβόλων. Καὶ ἡ πρώτη μάθησις τοῦ ἀνθρώπου ἐγένετο διὰ συμβόλων.

«Ἡ πρώτη γνῶσις τοῦ κόσμου, γράφει ὁ Δόκτωρ Stukely, συνίστατο κυρίως ἀπὸ σύμβολα. Ἡ σοφία τῶν Χαλδαίων, τῶν Φοινίκων, τῶν Αἰγυπτίων, τῶν Ἑβραίων, τοῦ Ζωροάστρου, τοῦ Σαγχονιάθονος, τοῦ Φερεκύδη, τοῦ Σύρου, τοῦ Πυθαγόρου, τοῦ Σωκράτους, τοῦ Πλάτωνος καὶ ὅλων τῶν ἀρχαίων, εἶναι συμβολική».

Ὁ δὲ Faber παρατηρεῖ ὅτι «αἱ ἀλληγορίαι ἦσαν ἰδιαιτέρως ἀγαπηταὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις σοφοῖς, ἡ δὲ ἁπλότης τῆς ἀληθείας συχνὰ ἐθυσιάζετο ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς ποιητικῆς διακοσμήσεως».

Τὸ σύμβολον ἢ ἔμβλημα ἑπομένως εἶναι ἡ ἔκφρασις μιᾶς ἰδέας ἀπορρεούσης ἀπὸ τὴν σύγκρισιν ἢ τὴν ἀντίθεσιν ἑνὸς ὁρατοῦ ἀντικειμένου πρὸς μίαν ἠθικὴν ἀντίληψιν ἢ ἔννοιαν. Οὕτω τὸ «νῆμα τῆς στάθμης» εἶναι τὸ σύμβολον τῆς εὐθύτητος καὶ ἀκριβείας, ἡ στάθμη τῆς ἰσότητος, ἡ κυψέλη τῆς ἐργατικότητος. Αἱ φυσικαὶ ἰδιότητες τοῦ νήματος τῆς στάθμης ἀντιπαραβάλλονται μὲ τὴν ἠθικὴν ἀντίληψιν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐθύτητος διαγωγῆς. Τὸ νῆμα τῆς στάθμης καθίσταται διὰ τὸν Τέκτονα, τὸν διδαχθέντα τὴν συμβολικὴν σημασίαν του, ἡ ὁρατὴ ἔκφρασις τῆς ἰδέας τῆς εὐθύτητος. Ἡ μελέτη καὶ ἡ ἀντιπαραβολὴ τῶν ὁρατῶν αὐτῶν ἀντικειμένων καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν ἀποκόμισις τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας ἐκφράζουν, ἀποτελοῦν τὴν γνῶσιν τοῦ Συμβολισμοῦ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἡ ἀντικειμενικὴ μορφὴ ἑνὸς συμβόλου, τὸ ὁποῖον ἐμφανίζει ἓν ὑλικὸν ἀντικείμενον εἰς τὴν ὅρασιν καὶ τὴν ἀφὴν ὡς ἐξήγησιν μιᾶς ἐσωτερικῆς ἰδέας εἶναι εὐκολώτερον ἀντιληπτὸν εἰς μὴ ἀνεπτυγμένα πνεύματα. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὅλαι αἱ θρησκευτικαὶ ἢ φιλοσοφικαὶ ἰδέαι διετυποῦντο διὰ συμβόλων.

Εἰς τὸν ἄνθρωπον ὡρίμου πλέον ἀντιλήψεως ἕκαστον γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου εἶναι τὸ σύμβολον ἑνὸς ἤχου. Ὅταν διδάσκωμεν ἕνα παιδάκι περὶ τοῦ σχήματος καὶ τῆς σημασίας τῶν γραμμάτων, τοῦ παρουσιάζομεν τὴν εἰκόνα ἑνὸς γνωστοῦ του ἀντικειμένου, τὸ ὁποῖον τὸ ὑποβοηθεῖ νὰ ἐννοήσῃ.

Οὕτω ὅταν ὁ διδάσκαλος λέγῃ τὸ Α εἶναι ἡ Ἄννα, ἡ λέξις Ἄννα καθίσταται τὸ σύμβολον τοῦ γράμματος Α, ἀκριβῶς ὅπως καὶ εἰς τὸν μετέπειτα βίον τὸ γράμμα καθίσταται τὸ σύμβολον ἑνὸς ἤχου.

Ὁ Δόκτωρ Μπάρλοου γράφει σχετικῶς εἰς τὸ βιβλίον του «Δοκίμια περὶ συμβολισμοῦ»:

«Οἱ Αἰγυπτιακοὶ τάφοι καὶ αἱ στῆλαι των ἔχουν θρησκευτικὰ σύμβολα, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ σήμερον ἐν χρήσει μεταξὺ Χριστιανῶν. Ὅμοια σχήματα μὲ ἀναλόγους σημασίας, καίτοι μὲ διάφορα ὀνόματα, ἀνευρίσκονται παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς καὶ ἐπίσης ἐπὶ τῶν μνημείων τῶν Ἀσσυρίων, τῶν Ἐτρούσκων καὶ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Ἑβραῖοι ἐδανείσθησαν τὰ πλεῖστα τῶν θρησκευτικῶν συμβόλων των ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ ἀργότερον ἀπὸ τοὺς Βαβυλωνίους. Οἱ Αἰγύπτιοι ἱερεῖς ἐπεδίδοντο ἐξαιρετικῶς εἰς τὸν συμβολισμὸν ὡς ἐπίσης καὶ οἱ Χαλδαῖοι καὶ ὁ Μωϋσῆς καὶ οἱ Προφῆται ὡς καὶ οἱ πρῶτοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίως οἱ Ἕλληνες. Φίλων ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐπεδίδετο πολὺ εἰς τὸν συμβολισμόν, τὸν ὁποῖον πολὺ ἐχρησιμοποίησεν ἐπίσης καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής».

Ὁ συμβολισμὸς ἑπομένως ἔφθασε βαθμηδὸν νὰ ἀποτελέσῃ ἓν εἶδος ἱερᾶς γλώσσης καὶ ἀπέκτησεν ἐσωτερικὴν σημασίαν νοητὴν μόνον ἀπὸ ὀλίγους.

Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὅλαι αἱ διδασκαλίαι τῶν Μυστηρίων του μεταδίδονται ὑπὸ μορφὴν συμβόλων. Ἱδρυθεὶς ὡς θεωρητικὴ ἐπιστήμη καὶ λαβὼν ὡς πρότυπον μίαν ἐπαγγελματικὴν τέχνην, ἔλαβε τὰ ἐργαλεῖα αὐτῆς ὡς σύμβολα διὰ τῶν ὁποίων ἐδίδασκε τὰ μεγάλα φιλοσοφικά του μαθήματα. Βραδύτερον ἐχρησιμοποίησε καὶ ἄλλα σύμβολα. Τα Ἐλευθεροτεκτονικὰ ὅμως σύμβολα δὲν περιορίζονται μόνον εἰς ὑλικὰ πράγματα ὅπως συνέβαινε μὲ τὰ ἱερογλυφικὰ τῶν Αἰγυπτίων. Οἱ μῦθοι του καὶ αἱ παραδόσεις του εἶναι ἐπίσης συμβολικαί. Συχνὰ μία παράδοσίς του, καίτοι πλήρης ἀναχρονισμῶν καὶ ἱστορικῶς ἀστήρικτος, ἑρμηνευομένη συμβολικῶς περιέχει μεγάλην πνευματικὴν καὶ φιλοσοφικὴν ἀλήθειαν. Οἱ μῦθοι τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶναι «παραβολαί» αἱ δὲ παραβολαὶ εἶναι λαλούμενα σύμβολα. Δι' αὐτῶν πνευματικαὶ ἰδέαι κατανοοῦνται εὐκολώτερον.

«Τὸ σύμβολον, γράφει ὁ Brunetière, εἶναι εἰκών, εἶναι σκέψις.... Μᾶς βοηθεῖ νὰ ἀντιληφθῶμεν μεταξὺ τοῦ κόσμου καὶ ἡμῶν μερικὰς ἀπὸ τὰς μυστικὰς ἐκείνας λεπτότητας καὶ τοὺς σκοτεινοὺς νόμους, οἱ ὁποῖοι δυνατὸν μὲν νὰ ὑπερβαίνουν τὸ σημεῖον ὅπου φθάνει ἡ ἐπιστήμη, ἀλλὰ δὲν παύουν νὰ εἶναι ἐξ ἴσου ὡς αὐτὴ βέβαιοι καὶ ἀσφαλεῖς. Κάθε σύμβολον ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν εἶναι ἓν εἶδος ἀποκαλύψεως».

Ὁ ἀδ.·. Joseph Newton εἰς τὸ βιβλίον του «Βραχεῖαι ὁμιλίαι ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Αἱ ὑψηλότεραι σκέψεις μας πρέπει ἀναγκαστικῶς νὰ διατυποῦνται μὲ παραβολὰς καὶ εἰκόνας. Ἐὰν τὸ γεγο-

νὸς αὐτὸ ἐγίνετο κατανοητὸν πολλαὶ σκοτειναὶ καὶ πικραὶ σελίδες τῆς ἱστορίας δὲν θὰ εἶχον γραφῇ. Οἱ ἄνθρωποι δυστυχῶς παρενόησαν τὸ σύμβολον ὡς πραγματικότητα καὶ ἠθέλησαν νὰ ὑποχρεώσουν καὶ ἄλλους ἀνθρώπους νὰ πράξουν τὸ ἴδιον.

»Οὕτω ἡ ποίησις τῆς πίστεως, σκληρυνθεῖσα ὡς δόγμα, ἀπώλεσε τὸ κάλλος καὶ τὴν δύναμίν της καὶ οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ διαπληκτίζωνται περὶ λέξεων. Τὰ δόγματά μας ἐν τούτοις εἶναι μόνον εἰκονικαὶ συλλήψεις ἀληθειῶν, παραβολαὶ προσπαθοῦσαι νὰ ἐξηγήσουν καὶ ἐκφράσουν κάτι τὸ ἐσωτερικόν, κάποιαν ἐνόρασιν καὶ ὄχι διατάγματα ὑπαγορευθέντα ὑπὸ τῆς ἀπολύτου ἀληθείας. Ἀπολέσαντες τὴν πίστιν εἰς τὴν πίεσιν, οἱ ἄνθρωποι λησμονοῦν ὅτι αἱ πεποιθήσεις εἶναι μόνον σύμβολα καὶ ὅτι ἡ φιλανθρωπία εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς θρησκείας».

Ὁ Carlyle γράφει ἐπίσης :

«Διὰ Συμβόλων ὁ ἄνθρωπος ὁδηγεῖται καὶ κυβερνᾶται. Πανταχόθεν περιβάλλεται ὑπὸ Συμβόλων εἴτε ἀνεγνωρισμένων εἴτε ὄχι. Τὸ Σύμπαν εἶναι ἓν ἀπέραντον Σύμβολον τῆς θεότητος. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ ἄνθρωπος μήπως δὲν εἶναι ἐπίσης σύμβολον τοῦ Θεοῦ; Καὶ δὲν εἶναι συμβολικὸν πᾶν ὅ,τι πράττει; Δὲν εἶναι μία ἀποκάλυψις τῆς μυστικῆς ἐκ Θεοῦ δυνάμεως, ἥτις εὑρίσκεται ἐντός του;»

Καὶ ὁ ἀδ.·. Papus τέλος γράφει : «Ἐὰν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἀπώλεσε τὴν βαθυτέραν ἔννοιαν τῶν ἀποκαλύψεων τὰς ὁποίας περιέχουν τὰ σύμβολά του, ἀπομένουν ἐν τούτοις ἐπὶ τῆς γῆς καὶ σήμερον μερικοὶ ἁπλοῖ ἄνθρωποι, ταπεινοί, πτωχοὶ εἰς χρῆμα ἀλλ' ὄχι δυστυχεῖς καὶ τῶν ὁποίων ἡ καρδία εἶναι ἀρκετὰ ὑψωμένη διὰ νὰ συγχωροῦν τοὺς ἐχθρούς των, νὰ προσεύχωνται διὰ τοὺς βεβήλους καὶ τοὺς ἀγνοοῦντας καὶ νὰ ἀναπολοῦν μέσα εἰς τὴν σιγὴν ἀγνώστων ἱερῶν καταφυγίων τὴν δύναμιν ἥτις ἀπορρέει ἀπὸ τὸν Δημιουργόν».

Σύμβολον πίστεως Τεκτονικόν. Καίτοι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν εἶναι δογματικὴ θεολογία καὶ δέχεται τὴν εἰσδοχὴν ἀνδρῶν πάσης θρησκευτικῆς πίστεως, θὰ ἦτο ἐν τούτοις σφάλμα νὰ τὸν φαντασθῇ τις στερούμενον πίστεως.

Τοὐναντίον, ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἔχει μίαν πίστιν τὴν ἀποδοχὴν τῆς ὁποίας αὐστηρῶς ἐπιβάλλει, ἐνῷ ἡ μὴ παραδοχή της εἶναι ἀπολύτως ἀσυμβίβαστος πρὸς τοὺς ὅρους εἰσδοχῆς εἰς τὸ Τάγμα. Ἡ πίστις αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ἄρθρα.

1ον. Πίστιν εἰς τὸν Θεόν, Δημιουργὸν τῶν Πάντων, ὅστις ἀναγνωρίζεται ὡς Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος καὶ

2ον. Πίστιν εἰς τὴν αἰωνίαν ζωὴν τῆς ὁποίας ἡ σημερινὴ ζωὴ εἶναι μόνον ἓν προπαρασκευαστικὸν καὶ δοκιμαστικὸν στάδιον.

Διὰ τὸ πρῶτον τῶν δύο αὐτῶν ἄρθρων, ἡ ἀναγνώρισις ζητεῖται εἰδικῶς εὐθὺς μόλις τις παρουσιασθῇ εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Στοᾶς. Τὸ δεύτερον διδάσκεται εἰδικῶς διὰ παραδόσεων καὶ συμβόλων καὶ δέον νὰ γίνεται εἰδικῶς ἀποδεκτὸν ἀπὸ πάντα Τέκτονα ἰδίως παρ' ἐκείνων οἵτινες ἔλαβον τὸν 3ον βαθμόν, ὅστις γενικῶς στηρίζεται καὶ ἔχει θεμελιωθῇ ἐπὶ τῆς ἀναστάσεως εἰς μίαν δευτέραν ζωήν.

Κατὰ τὴν συνένωσιν καὶ ἀναβίωσιν τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ 1717, ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας διετύπωσε τὸ σύμβολον πίστεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ διὰ τοῦ ἄρθρου «περὶ Θεοῦ» ἀνευρισκομένου εἰς τὰ ἐγκριθέντα τότε «Ἀρχαῖα Καθήκοντα» (βλ. λ.).

Τὸ ἄρθρον αὐτὸ ἀκριβῶς ἀναγνωρίζεται παγκοσμίως σήμερον ὡς νόμος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Συμβούλιον Βασιλικῶν Διδ.·. (Council of Royal Masters). Τὸ Σῶμα ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἀπονέμεται ὁ βαθμὸς τοῦ Βασιλικοῦ Διδ.·., ὁ ὄγδοος τοῦ Ἀμερικανικοῦ Δόγματος. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ Μέγ.·. Συμβ.·. τῶν Βασιλικῶν καὶ Ἐκλεκτῶν Διδ.·. καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους ἀξ.·. :

Τρὶς Ἔνδοξος Μέγ.·. Διδ.·., Ἔνδοξος Χιρὰμ τῆς Τύρου, Πρῶτος διευθυντὴς τῶν ἔργων, Διδ.·. τοῦ Θησαυροφυλακίου, Διδ.·. τῶν Οἰκονομικῶν, Ἀρχηγὸς τῶν Φρουρῶν, Ὁδηγὸς τοῦ Συμβ.·. καὶ Ἐπιστάτης.

Συμβούλιον Τριάδος (Council of the Trinity). Ἀνεξάρτητον Τεκτονικὸν Σῶμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀπονέμονται οἱ βαθμοὶ τοῦ Ἱππ.·. τοῦ Χριστιανικοῦ Μάρκ, τοῦ Ἱππ.·. τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ τοῦ Ἁγίου καὶ Τρὶς Ἐνδόξου Τάγματος τοῦ Σταυροῦ. Πρόκειται περὶ καθαρῶς χριστιανικῶν βαθμῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν Σταύρωσιν καὶ μὴ ἐχόντων καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Συμβούλιον Ὕπατον. Ἡ ἀνωτάτη Τεκτονικὴ ἀρχὴ τοῦ Ἀρχαίου καὶ Ἀποδεδεγμένου Σκωτικοῦ Δόγματος, ὀνομάζεται «Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ 33ου βαθμοῦ».

«Ὑπάρχει ὁ ἰσχυρισμός, γράφει ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ, ὅτι τὸ Ὕπατον Συμβούλιον ἀντλεῖ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ὕπαρξίν του ἀπὸ τὰ Συντάγματα τοῦ 1786. Δὲν ἔχω πρόθεσιν νὰ ἐξετάσω τὴν αὐθεντικότητα τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ. Τὸ ζήτημα παραμένει ἀνοικτὸν διὰ τοὺς ἱστορικοὺς καὶ ἔχει εὐρύτατα συζητηθῆ μὲ τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα ἀντιφατικῶν συμπερασμάτων. Ἀλλ' ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος παραδέχεται τὸ Α.·. καὶ Α.·. Σ.·. Δόγμα ὡς γνήσιον Τεκτονισμὸν καὶ ὑπάγεται ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν νομίμως συγκεκροτημένων ἀρχῶν του, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἀναγνωρίζῃ τὰ Συντάγματα αὐτὰ—ἀνεξαρτήτως τοῦ ποῦ καὶ πότε συνετάχθησαν ὡς βασικὸς νόμος—ὡς τὸν νόμον τὸν διέποντα τὸ Δόγμα αὐτό. Διότι ἀπὸ τὰ Συντάγματα αὐτὰ ἀπορρέει ἡ νόμιμος ὕπαρξις ὅλων τῶν Ὑπάτων Συμβουλίων».

Ὁ Δρ Φρέντερικ Dalcho, ὅστις κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἀδ.·. Μάκεϋ δέον νὰ θεωρῆται ὁ ἱδρυτὴς εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας καὶ συνεπῶς εἰς ὅλον τὸν κόσμον τοῦ Α.·. καὶ Α.·. Σ.·. Δ.·. ὑπὸ τὴν τελευταίαν του μορφὴν ὡς νομίμου διαδόχου τοῦ Δόγματος Τελειοποιήσεως τοῦ Χηροντέμ, ἔχει δώσει εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ γραφεῖσαν ἐγκύκλιον καὶ δημοσιευθεῖσαν τὴν 4 Δεκεμβρίου 1802 ὑπὸ τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου εἰς Τσάρλεστον τὴν ἀκόλουθον ἀφήγησιν περὶ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῶν Ὑπάτων Συμβουλίων :

«Τὴν 1ην Μαΐου τοῦ 1786 τὸ μέγα Συμβούλιον τοῦ τριακοστοῦ τρίτου βαθμοῦ, κληθὲν Ὕπατον Συμβούλιον τῶν Ὑπάτων Μεγάλων Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν ἐπεκυρώθη τελικῶς ὑπὸ τῆς Α.·. Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως τῆς Πρωσσίας, ὅστις ὡς Μέγας Ταξιάρχης τοῦ Τάγματος τοῦ Πρίγκιπος τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ κατεῖχε τὴν ὑπερτάτην γενικὴν ἐξουσίαν ἐφ' ὅλου τοῦ Τάγματος. Εἰς τὰ Νέα Συντάγματα ἡ ἀνωτάτη αὐτὴ ἐξουσία ἀνετέθη εἰς Ὕπατον Συμβούλιον ἐξ ἐννέα ἀδελφῶν εἰς ἕκαστον ἔθνος, οἵτινες κατέχουν ὅλα τὰ Τεκτονικὰ προνόμια εἰς τὴν περιφέρειάν των, τὰ ὁποῖα ἡ Α. Μεγαλειότης κατεῖχε προσωπικῶς καὶ κατέστησαν οὕτω οἱ ἡγεμόνες τοῦ Τεκτονισμοῦ».

Ὁ βασικὸς καὶ θεμελιώδης νόμος διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν ἑνὸς Ὑπάτου Συμβουλίου διατυποῦται ὡς ἑξῆς εἰς τὰ Λατινικὰ Συντάγματα τοῦ 1786 :

> «Ὁ πρῶτος βαθμὸς ὑπόκειται εἰς τὸν δεύτερον, οὗτος εἰς τὸν τρίτον καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τοῦ Ὑψηλοῦ τοῦ 33ου καὶ τελευταίου, ὁ ὁποῖος θέλει ἐφορεύει ἐφ' ὅλων τῶν ἄλλων, θὰ διορθώνῃ τὰ σφάλματά των καὶ θὰ διοικῇ αὐτοὺς καὶ τοῦ ὁποίου ἡ Συνέλευσις ἢ συνάθροισις θὰ εἶναι Δογματικὸν Ὕπατον Μέγα Συμβούλιον, ὁ Ὑπερασπιστὴς καὶ Συντηρητὴς τοῦ Τάγματος, τὸ ὁποῖον θὰ κυβερνᾷ καὶ διευθύνῃ συμφώνως πρὸς τὰ παρόντα Συντάγματα καὶ ἐκεῖνα ὅσα εἰς τὸ μέλλον θέλουν δημοσιευθῇ».

Τὸ εἰς Τσάρλεστον Ὕπατον Συμβούλιον, κατὰ τὸν ἀδ.·. Μάκεϋ πάντοτε, ἤντλησε τὴν ἐξουσίαν καὶ τὰς πληροφορίας του ἀπὸ τὰ καλούμενα Γαλλικὰ Συντάγματα. Καὶ εἰς αὐτὰ ἀκριβῶς ἀνευρίσκεται ἡ δήλωσις ὅτι ὁ Φρειδερῖκος περιέβαλε τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. μὲ τὰ αὐτὰ προνόμια μὲ τὰ ὁποῖα καὶ ὁ ἴδιος ἦτο περιβεβλημένος, ἐνῷ τοῦτο δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὰ Λατινικὰ Συντάγματα. Τὸ 12ον ἄρθρον ἀναφέρει τὰ ἑξῆς : «Τὸ Ὕπατον Συμβούλιον θὰ ἀσκῇ ὅλας τὰς Τεκτονικὰς ἀνωτάτας ἐξουσίας, τὰς ὁποίας κατεῖχεν ἡ Α.Μ. ὁ Φρειδερῖκος Β' Βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας».

Τὰ ἐν λόγῳ Συντάγματα, τονίζουν περαιτέρω (Ἄρθρον 5ον), ὅτι «ἕκαστον Ὕπατον Συμβούλιον ἀποτελεῖται ἐξ

ἐννέα Μεγάλων Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν, ἐξ ὧν πέντε τοὐλάχιστον δέον νὰ πρεσβεύωσι τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν·.

Εἰς τὸ αὐτὸ ἄρθρον ἀναφέρεται ὅτι ἓν καὶ μόνον Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ βαθμοῦ τούτου θὰ ὑπάρχῃ εἰς ἕκαστον ἔθνος ἢ βασίλειον τῆς Εὐρώπης, δύο εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπομεμακρυσμένα τὸ ἓν τοῦ ἄλλου, ἓν εἰς τὰς Ἀγγλικὰς νήσους τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἓν ἐπίσης εἰς τὰς Γαλλικὰς νήσους.

Βάσει τῶν Συνταγμάτων αὐτῶν συνεστήθη τὸ Ὕπατον Συμβούλιον εἰς Τσάρλεστον τῆς Νοτίου Καρολίνας.

Εἰς τὴν προαναφερθεῖσαν ἐγκύκλιόν του ὁ Dalcho περιγράφει ὡς ἑξῆς τὴν ἐγκαθίδρυσίν του:

Τὴν 31 Μαΐου 1801 ἐγκαθιδρύθη μὲ τὰς μεγάλας Τεκτονικὰς τιμὰς τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου βαθμοῦ διὰ τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας Ἀμερικῆς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Τζὼν Μίτσελ καὶ Φρέντερικ Ντάλκο, Ὑπάτους Μεγάλους Γενικοὺς Ἐπιθεωρητὰς καὶ ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους (1802) συνεπληρώθη ὁλόκληρος ὁ ἀριθμὸς τῶν Μεγάλων Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν συμφώνως πρὸς τὰ Μεγάλα Συντάγματα·.

Αὐτὸ πράγματι ὑπῆρξε τὸ πρῶτον Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ Ἀρχαίου καὶ Ἀποδεδεγμένου Σκωτικοῦ Δόγματος. Ἀπὸ αὐτὸ προῆλθον κατόπιν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ὅλα τὰ ἄλλα Ὕπατα Συμβούλια τὰ ἐγκαθιδρυθέντα ἔκτοτε εἰς τὴν Ἀμερικήν, τὴν Εὐρώπην καὶ ἀλλαχοῦ. Καίτοι δὲ τώρα ἀσκεῖ τὴν ἐξουσίαν του μόνον εἰς τὴν Νότιον Δικαιοδοσίαν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, ἀναγνωρίζεται ἐν τούτοις ὡς τὸ «Μητρικὸν Συμβούλιον τοῦ Κόσμου». Τῇ ἐγκρίσει του ἱδρύθη τὸ δεύτερον κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν Ὕπατον Συμβούλιον τὸ 1802 εἰς τὰς Γαλλικὰς Δυτικὰς Ἰνδίας ὑπὸ τοῦ κόμητος de Grasse. Τρίτον Συμβούλιον ἱδρύθη ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς καὶ τέταρτον ἐν Ἰταλίᾳ τὸ 1805.

Τὸ ἐν Ἑλλάδι Ὕπατον Συμβούλιον ἱδρύθη τὴν 12 Ἰουλίου 1872 ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Ροδοκανάκη λαβόντος ἐξουσιοδότησιν ἀπὸ τὸ Ὑπ.·. Συμβούλιον τῆς Σκωτίας, τοῦ ὁποίου ἦτο τακτικὸν μέλος.

Τὰ Ὕπατα Συμβούλια τῆς Νοτίου καὶ τῆς Βορείου Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ἑδρεύουν τὸ μὲν πρῶτον εἰς Τσάρλεστον τῆς Νοτίου Καρολίνας καὶ τὸ δεύτερον εἰς Μπόστον τῆς Μασατσοῦσετς. Κατὰ τὴν πρώτην των ὀργάνωσιν τὰ Ὕπατα Συμβούλια ἀπετελοῦντο ἀπὸ ἐννέα μέλη ἕκαστον. Ὁ νόμος αὐτὸς ἴσχυε μέχρι τοῦ 1859, ὅτε τὸ Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ Τσάρλεστον ηὔξησε τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν του εἰς τριάκοντα τρία. Παρόμοιαι αὐξήσεις ἔγιναν καὶ εἰς τὰ ἄλλα Ὕπατα Συμβούλια ἐκτὸς τοῦ τῆς Σκωτίας, τὸ ὁποῖον διετήρησε τὸν ἀρχικὸν ἀριθμόν.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἀρχικοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Τσάρλεστον ἦσαν οἱ ἀκόλουθοι:

Βασίλειος Κριμπᾶς

Κραταιότατος Ὕπατος Μέγας Ταξιάρχης τοῦ Ὑπ.·. Συμβουλίου τοῦ 33ου καὶ τελευταίου βαθμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

1) Κραταιότατος Ὕπατος Μέγας Ταξιάρχης, 2) Κραταιὸς Ἀνθύπατος Μέγας Ταξιάρχης, 3) Μέγας Καγκελλάριος Θησαυροφύλαξ τῆς Ἱερᾶς Αὐτοκρατορίας, 4) Μέγας Γεν. Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Αὐτοκρατορίας, 5) Μέγας Τελετάρχης καὶ 6) Μέγας Ἀρχηγὸς τῶν Φρουρῶν.

Τὸ 1859 λόγῳ τῆς αὐξήσεως τῶν μελῶν τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου ηὐξήθησαν καὶ ὁ ἀριθμὸς καὶ οἱ τίτλοι τῶν ἀξιωματικῶν. Οὕτω εἰς τὸ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Τσάρλεστον ὑπάρχουν σήμερον:

1. Ὕπατος Μέγας Ταξιάρχης.
2. Ἀνθύπατος Μέγας Ταξιάρχης.
3. Γεν. Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Αὐτοκρατορίας.
4. Μέγας Εὐχέτης.
5. Μέγας Καγκελλάριος.
6. Μέγας Ὑπουργὸς τῆς Ἐπικρατείας.
7. Γενικὸς Θησαυροφύλαξ τῆς Ἱ. Αὐτοκρατορίας.
8. Μέγας Ἀκροατής.
9. Μέγας Ἐλεονόμος.
10. Μέγας Κλητήρ.
11. Μέγας Θαλαμηπόλος.
12. Πρῶτος Μέγας Σταυλάρχης.
13. Δεύτερος Μέγας Σταυλάρχης.
14. Μέγας Σημαιοφόρος.
15. Μέγας Ξιφοφόρος.
16. Μέγας Κήρυξ.

Ἐννοεῖται οἱ πλεῖστοι τῶν βαθμῶν αὐτῶν εἶναι ὀνομαστικοὶ μᾶλλον καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ καταργηθοῦν ὡς ἀσυμβίβαστοι μὲ τὴν σοβαρότητα τοῦ Θεσμοῦ.

Ὡς ἐλέχθη ἤδη τὰ Ὕπατα Συμβούλια εἶναι ὠργανωμένα εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου, τινὰ μάλιστα τελοῦν καὶ ὑπὸ Βασιλικὴν αἰγίδα καὶ εἰς ἄλλα κράτη εἶναι ἡ κυβερνῶσα ἐξουσία πάσης ὑφισταμένης ἐκεῖ Τεκτονικῆς ὀργανώσεως.

Εἰς τὰ Πρακτικὰ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Βορείου Δικαιοδοσίας τοῦ 1908 ἔχει δημοσιευθῆ συνοπτικὴ Ἱστορία ὅλων τῶν Ὑπ.·. Συμβουλίων μὲ τὴν χρονολογικὴν σειρὰν τῆς ἱδρύσεώς των.

Τὴν 22 Σεπτεμβρίου τοῦ 1875 συνῆλθεν εἰς Λωζάννην

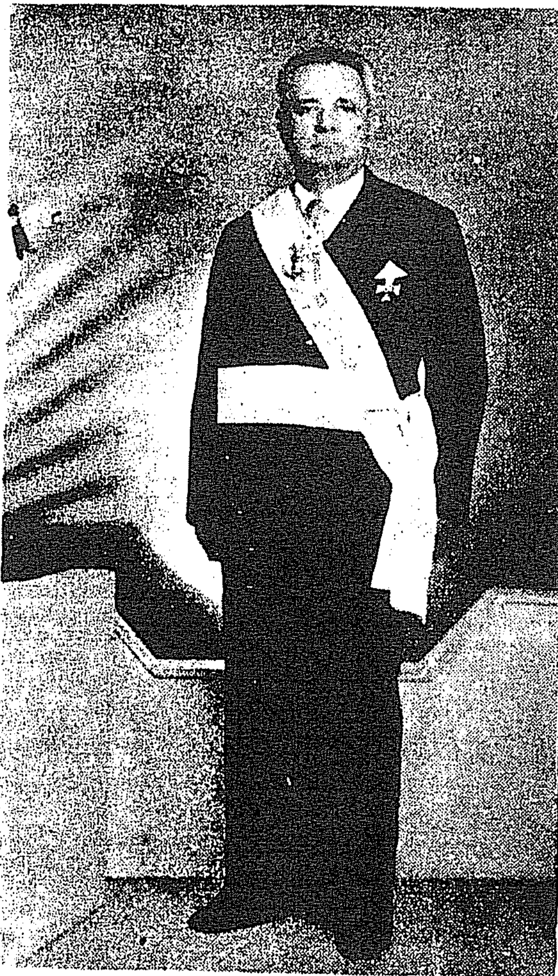
τῆς Ἑλβετίας Συνέδριον τῶν διαφόρων Ὑπ.·. Συμβουλίων, ὅπως ἐξετάση διάφορα ζητήματα ὡς καὶ τὸ θέμα τῆς ἡνωμένης δράσεως πρὸς γενικὸν ὄφελος τοῦ Δόγματος.

Κατ' αὐτὸ διετυπώθη μία Διακήρυξις Ἀρχῶν, ἐπῆλθε δὲ καὶ συμφωνία συνάψεως Συνθήκης περιεχούσης ἐξόχως σημαντικὰ μέτρα περιλαμβανόμενα εἰς 23 ἄρθρα. Ἡ Συνθήκη ὑπεγράφη τὴν 22 Σεπτεμβρίου 1875. Τῆς Συνθήκης προετάχθη δήλωσις καθ' ἣν αἱ ὑπογράφουσαι Τεκτονικαὶ Δυνάμεις ἀναγνωρίζουν τὰ Συντάγματα καὶ Καταστατικὰ τοῦ 1786.

Τὴν δήλωσιν καὶ τὴν Συνθήκην ὑπέγραψαν οἱ ἀντιπρόσωποι 18 Ὑπάτων Συμβουλίων ἀναγνωριζόντων τὴν ἐδαφικὴν δικαιοδοσίαν τῶν κάτωθι Ὑπάτων Συμβουλίων:

Βορείου Δικαιοδοσίας Η.Π.
Νοτίου Δικαιοδοσίας Η.Π.
Ἀγγλίας
Ἀργεντινῆς
Βελγίου
Βενεζουέλας
Γαλλίας
Ἑλβετίας
Ἑλλάδος
Ἰρλανδίας
Ἰταλίας
Καναδᾶ
Κεντρικῆς Ἀμερικῆς
Κολομβίας
Μεξικοῦ
Οὐγγαρίας
Οὐρουγουάης
Περοῦ
Πορτογαλίας
Σκωτίας
Χιλῆς

Οἱ αὐτοὶ ἀντιπρόσωποι δυνάμει τῆς πληρεξουσιότητός των ὑπεσχέθησαν ἐξ ὀνόματος τῶν ἀρχῶν τὰς ὁποίας ἀντεπροσώπευον, νὰ διατηρήσουν καὶ ὑπερασπισθοῦν δι' ὅλων των τῶν δυνάμεων καὶ διαφυλάξουν ἐπιβάλλοντες τὸν σεβασμόν, ὄχι μόνον τῶν ἐδαφικῶν δικαιοδοσιῶν τῶν Ὑπάτων Συμβουλίων τῶν ἀντιπροσωπευθέντων εἰς τὸ ὡς ἄνω Συνέδριον τῆς Λωζάννης ἀλλὰ καὶ τὴν ἐδαφικὴν δικαιοδοσίαν καὶ τῶν ἄλλων Ὑπάτων Συμβουλίων.

Διονύσιος Διάκος

Κραταιὸς Ἀνθύπατος Μέγας Ταξιάρχης τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου καὶ τελευταίου βαθμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δοθοῦν στατιστικαὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ Τεκτόνων, οἵτινες ἀκολουθοῦν τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·. ἐὰν ὅμως ὑπολογίσωμεν ἐκείνους οἱουδήποτε βαθμοῦ, οἵτινες κυβερνῶνται ὑπὸ Ὑπ.·. Συμβουλίων εἰς τὰ διάφορα ἔθνη, δέον νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι οἱ ἡμίσεις τῶν ἐν τῷ κόσμῳ Τεκτόνων ἀνήκουν εἰς τὸ ἐν λόγῳ Δόγμα καὶ ὅτι ἑπομένως τὸ Τάγμα τοῦτο εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν Παγκόσμιον Τάγμα.

Εἰς πολλὰ ἔθνη δὲν ὑπάρχει ἄλλο γνωστὸν Δόγμα καὶ ἑπομένως τοῦτο ἀπονέμει ὅλους τοὺς βαθμοὺς τοῦ συστήματός του συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τριῶν πρώτων. Μεταξὺ τῶν Ἀγγλοφώνων Τεκτόνων τὸ Δόγμα τοῦτο στηρίζει τὴν ὀργάνωσίν του ἐπὶ τῶν τριῶν πρώτων βαθμῶν τοῦ Δόγματος τῆς Ὑόρκης ἢ τοῦ Ἀμερικανικοῦ συστήματος.

Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας αἱ ὀργανώσεις του ἀνευρίσκονται εἰς πᾶσαν μεγάλην πόλιν καὶ πολλὰς μικρὰς καὶ πολλαχοῦ διαθέτει ἰδιοκτήτους ναοὺς εἰδικῶς οἰκοδομηθέντας διὰ νὰ εἶναι κατάλληλοι διὰ τοὺς διαφόρους βαθμούς του. Ἡ πρόοδος τοῦ Δόγματος τούτου κατὰ τὸν 19ον καὶ τὸν 20ον αἰῶνα ὑπῆρξεν ἀξιοσημείωτος καὶ τὸ μέλλον του θεωρεῖται ἀπρόσκοπτον.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ 33ου καὶ τελευταίου βαθμοῦ κυβερνᾷ τὰ ἀπὸ τοῦ 4ου καὶ ἄνω Τεκτονικὰ Ἐργαστήρια ἐνῷ αἱ Στ.·.τῶν τριῶν πρώτων βαθμῶν διοικοῦνται ἀπὸ Μεγ.·. Στοάν.

Τὰ ἀπὸ τοῦ 1801 ἱδρυθέντα Ὕπατα Συμβούλια δὲν ὑφίστανται ὅλα σήμερον. Κατὰ τὸ εἰς Οὐάσιγκτων συνελθὸν τὴν 7ην Ὀκτωβρίου 1912 συνέδριον τῶν Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σ.·. Δ.·. ἀνεγνωρίσθησαν ὡς κανονικὰ 29 Ὑπ.·. Συμβ.·., ἀντεπροσωπεύθησαν δὲ τὰ 26 ἐξ αὐτῶν.

Τὰ ἀναγνωρισθέντα ὡς κανονικὰ Ὑπ.·. Συμβ.·. εἶναι τὰ ἑξῆς:

Ἀγγλίας, Αἰγύπτου, Ἀργεντινῆς, Βορείων Ἡ. Πολιτειῶν, Βελγίου, Βραζιλίας, Βενεζουέλας, Γαλλίας, Δημοκρατίας Ἁγ. Δομινίκου, Ἑλλάδος, Ἑλβετίας, Ἰρλανδίας, Ἰταλίας, Ἰσημερινοῦ, Ἱσπανίας, Καναδᾶ, Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, Κούβας, Κολομβίας, Μεξικοῦ, Νοτίων Ἡν.Πολιτειῶν, Οὐρουγουάης, Παραγουάης, Περοῦ, Πορτογαλίας, Σκωτίας, Σερβίας, Τουρκίας καὶ Χιλῆς.

Κατὰ τὸ ἔτος 1912 ἱδρύθησαν καὶ ἄλλα δύο Ὕπατα Συμβούλια, τὸ ἐν Ὁλλανδίᾳ καὶ τὸ ἐν Σερβίᾳ (τὸ ὁποῖον δὲν ὑφίσταται πλέον), κατὰ τὸ μεσολαβῆσαν δὲ ἔκτοτε μέχρι τοῦ 1928 χρονικὸν διάστημα ἱδρύθησαν τοιαῦτα καὶ εἰς Αὐστραλίαν, Τσεχοσλοβακίαν, Δανίαν, Παναμᾶ, Πολωνίαν καὶ Ρουμανίαν.

Ἐννοεῖται ὅτι ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ Κομμουνιστικοῦ Δικτατορικοῦ Καθεστῶτος μὴ ἀνεχομένου ἐλευθερίαν σκέψεως καὶ γνώμης, τὰ Ὕπ.·. Συμβ.·. Σερβίας, Τσεχοσλοβακίας, Πολωνίας καὶ Ρουμανίας δὲν ὑφίστανται φανερὰ τουλάχιστον.

συμμαχικοὶ βαθμοὶ (allied degrees). Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑπάρχει ἓν σῶμα καλούμενον Μέγα Συμβούλιον τῶν Συμμαχικῶν (ἢ συγγενῶν) Τεκτονικῶν βαθμῶν τὸ ὁποῖον κυβερνᾷ διαφόρους βαθμοὺς ἢ Τεκτονικὰς ὀργανώσεις μὴ ἐχούσας ἰδίαν κεντρικὴν ἀρχήν. Οἱ κυριώτεροι τῶν βαθμῶν αὐτῶν εἶναι ὁ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου τοῦ Μάρτυρος, τοῦ Ἱππ.·. Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Μεγάλου Στεγαστοῦ, τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος, τοῦ Μυστικοῦ Μηνύτορος, τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως. Ὑπῆρχον ἐπίσης καὶ ἄλλοι περὶ τοὺς πεντήκοντα παράπλευροι βαθμοί. Πάντως αὐτὸ μόνον εἰς τὴν Ἀγγλίαν συμβαίνει παρ' ὅλην τὴν ἐπιφανειακῶς

ἐμφανιζομένην ἐκεῖ αὐστηρότητα ὡς πρὸς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

συμπόσιον. Συχνὰ μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν τῶν Τεκτονικῶν Ἐργαστηρίων, οἱ ἀδελφοὶ συνέρχονται εἰς κοινὴν συνεστίασιν. Τοῦτο συμβαίνει τακτικῶς ἀνὰ πᾶσαν συνεδρίασιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν ἐνῷ ἀλλαχοῦ αἱ συνεστιάσεις γίνονται κατ' ἀραιότερα διαστήματα καὶ κατὰ τὰς μεγάλας Τεκτονικὰς ἑορτὰς τῶν Ἡλιοστασίων. Τῶν συμποσίων αὐτῶν προεδρεύει φυσικὰ ὁ Σεβ.·. βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Ἐπ.·.. Πάντως δὲν ὑπάρχουν εἰδικοὶ κανόνες διέποντες τὰς συγκεντρώσεις αὐτάς. Εἰς παλαιοτέρους χρόνους, κατὰ τὸν 18ον ἰδίως αἰῶνα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἀντὶ τῶν συνεστιάσεων αὐτῶν ἐπεκράτει ἡ συνήθεια νὰ λαμβάνωνται ἀναψυκτικὰ ἐντὸς αὐτῆς τῆς Στοᾶς κατὰ μίαν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν καὶ φυσικὰ τότε ὑπῆρχον καὶ κανόνες διέποντες τὴν ἀναψυχὴν αὐτήν. Τὸ ἔθιμον ὅμως αὐτὸ ἐξέλιπε πρὸ πολλοῦ.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐν τούτοις ἰσχύει πάντοτε ἐπίσημος κανονισμὸς διὰ τὰς συνεστιάσεις αὐτὰς αἵτινες καλοῦνται Loge de table = Στοὰ τραπέζης. Ἡ αἴθουσα προστατεύεται κατὰ παρεισάκτων ὅπως καὶ ὁ Τεκτ.·. Ναός. Αἱ συνεστιάσεις διεξάγονται εἰς βαθμὸν μαθ.·. καὶ μόνον Τέκτονες φυσικὰ παρίστανται. Καὶ αὐτοὶ οἱ ὑπηρετοῦντες εἰς τὴν συνεστίασιν δέον νὰ εἶναι Τέκτονες. Ἡ τράπεζα ἔχει τὸ σχῆμα πετάλου. Ἐπὶ κεφαλῆς κάθειται ὁ Σεβ.·. ὁ α' Ἐπ.·. εἰς τὸ ἄκρον τοῦ βορειοδυτικοῦ σκέλους καὶ ὁ β' Ἐπ.·. εἰς τὸ νοτιοδυτικὸν σκέλος. Οἱ δοκιμασταὶ κάθηνται μεταξὺ τῶν δύο Ἐποπτῶν. Οἱ ἀδ.·. τοποθετοῦνται πέριξ.

Τὸ συμπόσιον ἄρχεται μὲ μίαν ἐπίκλησιν πρὸς τὸν Μεγ.·. Ἀρχ.·. τοῦ Σ.·.. Κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ γίνονται ἑπτὰ ὑποχρεωτικαὶ προπόσεις, καὶ βάσει τυπικοῦ. Αἱ προπόσεις αὗται εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:

1. Ὑπὲρ τῆς ὑγείας τοῦ Βασιλέως ἢ τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Κράτους.
2. Ὑπὲρ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·..
3. Ὑπὲρ τοῦ Σεβ.·. τῆς Στ.·.. Τὴν πρόποσιν αὐτὴν προτείνει ὁ α' Ἐπ.·..
4. Ὑπὲρ τῶν δύο Ἐπ.·..
5. Ὑπὲρ τῶν ἐπισκεπτῶν ἀδ.·..
6. Ὑπὲρ τῶν λοιπῶν ἀδ.·. τῆς Στ.·. καὶ τῶν νεομυήτων ἐὰν ὑπάρχουν τοιοῦτοι.
7. Ὑπὲρ τῶν ἁπανταχοῦ Τεκτόνων.

Ὁ Ραγκὸν παραλληλίζει τὰς ἑπτὰ αὐτὰς ὑποχρεωτικὰς προπόσεις πρὸς τὰς ἑπτὰ σπονδὰς τῶν ἀρχαίων πρὸς τιμὴν τῶν ἑπτὰ πλανητῶν, Ἡλίου, Σελήνης, Ἄρεως, Ἑρμοῦ, Διός, Ἀφροδίτης καὶ Κρόνου καὶ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος αἱ ὁποῖαι ἔφερον τὰ ὀνόματά των. Ὁ Ραγκὸν μάλιστα προβάλλει καὶ πολὺ χαρακτηριστικὰ καὶ ἐνδιαφέροντα ἐπιχειρήματα πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γνώμης του αὐτῆς.

Τὸ συμπόσιον λήγει μὲ τὸν ἀδ.·. ἀσπασμὸν τὸν ὁποῖον ὁ Σεβ.·. ἀνταλλάσσει πέριξ τῆς τραπέζης.

Ἀρκετὰ περίεργον, γράφει σχετικῶς ὁ Μάκεϋ, εἶναι τὸ λεξιλόγιον τὸ χρησιμοποιούμενον κατὰ τὰ συμπόσια αὐτὰ ἰδίως εἰς τὸν Γαλλικὸν Τεκτονισμόν. Τὰ ἀντικείμενα δὲν λέγονται μὲ τὸ ὄνομά των. Οὕτω τὸ τραπεζομάνδηλον ὀνομάζεται λάβαρον, αἱ πετσέται σημαῖαι, ἡ τράπεζα πίναξ χαράξεως, τὰ πινάκια κέραμοι, τὰ κοχλιάρια μυστρία, αἱ μάχαιραι ξίφη, τὰ πηρούνια ἀξίναι, αἱ φιάλαι βαρέλια, τὰ ποτήρια πυροβόλα, τὰ φῶτα ἀστέρες, τὰ καθίσματα ἕδραι, τὰ φαγητὰ ὑλικά, ὁ ἄρτος ἀκατέργαστος λίθος, ὁ ἐρυθρὸς οἶνος ἐρυθρὰ πυρῖτις, ὁ λευκὸς λευκὴ πυρῖτις, τὸ ὕδωρ ἀσθενὴς πυρῖτις, ὁ ζύθος κιτρίνη πυρῖτις, τὰ ἄλλα ποτὰ ἐκρηκτικὴ πυρῖτις, ὁ καφὲς μαύρη πυρῖτις, τὸ ἅλας λευκὴ ἄμμος, τὸ πιπέρι ἀμμοκονία, τὸ τρώγειν μασσᾶν, τὸ πίνειν πυροβολεῖν καὶ τὸ κόπτειν τὸ κρέας πελεκᾶν.

συνδρομαὶ (dues). Ἡ καταβολὴ ἐτησίων ἢ μηνιαίων συνδρομῶν ἐκ μέρους τῶν μελῶν πρὸς τὴν Στοάν των, εἶναι σχετικῶς νεώτερον ἔθιμον τὸ ὁποῖον δὲν ὑφίστατο πρὸ τοῦ 1717. Ἐπειδὴ πρὸ τῆς ἐν λόγῳ ἡμερομηνίας αἱ Στοαὶ δὲν ἱδρύοντο βάσει ἱδρυτικοῦ τινος διατάγματος, ἤρκουν μερικοὶ Τέκτονες ἀδ.·. νὰ συνέλθουν καὶ νὰ ἐργασθοῦν δι' ὡρισμένον ζήτημα καὶ ἀκολούθως νὰ διαλύσουν τὴν συνεδρίασιν. Δὲν ὑπῆρχεν ἑπομένως μόνιμος ὀργάνωσις καὶ δὲν ἐχρειάζετο ἡ καταβολὴ συνδρομῶν. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ τὰ Ἀρχαῖα Συντάγματα δὲν ἀναφέρουν καταβολὴν συνδρομῶν.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ φρονεῖ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ γενικῆς Τεκτονικῆς ὑποχρεώσεως ἣν ὑπέχει ὁ Τέκτων ἔναντι τοῦ Τάγματος γενικῶς, ἀλλὰ περὶ προσωπικῆς συμφωνίας μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Στοᾶς των καὶ ὅτι ἑπομένως ἡ διοικοῦσα Ἀρχή, ἡ Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. δὲν πρέπει νὰ ἀναμιγνύεται. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, λέγει, ἡ μὴ καταβολὴ συνδρομῆς δὲν ἀποτελεῖ παράβασιν καθήκοντος ἔναντι τοῦ Τάγματος, ἀλλ' ἁπλῶς ἔναντι τῆς Στοᾶς του ἡ μόνη δὲ ἐναντίον του τιμωρία πρέπει νὰ εἶναι ἡ διαγραφή του ἀπὸ μέλους τῆς Στοᾶς. Οὐδέποτε ἐπιτρέπεται διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ ἀπόλυσις καὶ διαγραφὴ ἀπὸ τὰς τάξεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἑνὸς Τέκτονος διότι ἁπλῶς δὲν ἐπλήρωσε τὴν πρὸς τὴν Στοὰν συνδρομήν του. Πάντως τὸ ζήτημα τῶν συνδρομῶν ρυθμίζεται διαφοροτρόπως ἀπὸ τοὺς Γεν. Κανονισμοὺς τῶν διαφόρων Τεκτονικῶν Δυνάμεων.

Συνέδρια Τεκτονικά. Κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τῆς ἱστορίας τοῦ Τεκτονισμοῦ ἔχουν συγκροτηθῆ συνέδρια μὲ σκοπὸν τὴν ἐξέτασιν ζητημάτων ἀφορώντων τὸν Θεσμόν. Ὁσάκις σεβαστὸς ἀριθμὸς Ἐλευθεροτεκτόνων ἐξουσιοδοτημένων δεόντως συνέρχονται ὡς ἀντιπρόσωποι διαφόρων χωρῶν καὶ δικαιοδοσιῶν διὰ νὰ ἐξετάσουν Τεκτονικὰ ζητήματα, αἱ συγκεντρώσεις αὗται καλοῦνται συνέδρια. Ἐξ αὐτῶν μερικὰ δὲν ὑπῆρξαν παραγωγικὰ εἰς ἀποτελέσματα ἐνῷ ἄλλα ἀναντιρρήτως ἤσκησαν μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς περαιτέρω ἐξελίξεως τοῦ Τάγματος. Καὶ οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἐὰν κατωρθοῦτο νὰ συγκληθῇ ἓν Γενικὸν ἢ Οἰκουμενικὸν Συνέδριον ἐξ ἀντιπροσώπων ὅλων γενικῶς τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Τεκτονικῶν Δυνάμεων μὲ μοναδικὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν Τεκτονικὴν Ὀργάνωσιν ὑπὸ πνεῦμα καθαρῶς συμβιβαστικὸν καὶ ἀδελφικόν, τὸ συνέδριον αὐτὸ θὰ εἶχεν ἀνυπολόγιστον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὅλης σταδιοδρομίας τοῦ Θεσμοῦ.

Τὰ σημαντικώτερα Τεκτονικὰ συνέδρια ἀπὸ τοῦ 926 μ. Χ. μέχρι τοῦδε εἶναι τὰ τῆς Ὑόρκης, τοῦ Στρασβούργου, τῆς Ρατισβόνης, τῆς Κολωνίας, τῆς Βασιλείας, τῆς Ἰένης, τοῦ Ἄλτεμπεργκ, τοῦ Βρούνσβικ, τῆς Λυών, τοῦ Βίλελμσμπαντ, τῶν Παρισίων, τῆς Οὐάσιγκτων, τῆς Βαλτιμόρης, τοῦ Λέσιγκτον καὶ τοῦ Σικάγου. (βλ. σχετικὰς λέξεις).

συνεδριάσεις. Αἱ συνεδριάσεις τῶν Τεκτ.·. Στ.·. εἶναι τακτικαὶ μὲν καὶ καθορίζονται ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Μεγ.·. Στ.·. καὶ ἔκτακτοι ὁσάκις καλοῦνται δι' ἐπειγούσης ἀνάγκης ὑπόθεσιν ὑπὸ τοῦ Σεβ.·. κατόπιν ἐγκρίσεως τῆς προϊσταμένης Ἀρχῆς. Ὁ Μάκεϋ τονίζει ὅτι οὐδεμία ἔκτακτος συνεδρίασις δύναται νὰ τροποποιήσῃ ἢ ἀλλοιώσῃ τὰς ἀποφάσεις μιᾶς τακτικῆς συνεδριάσεως, αἱ ὁποῖαι πρέπει πάλιν νὰ ἐξετασθοῦν ὑπὸ ἄλλης τακτικῆς τοιαύτης.

Συνέδριον τοῦ Βίλελμσμπαντ (Wilhelmsbad Congress). Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν εὑρισκομένην πλησίον τοῦ Χανάου εἰς τὴν Ἔσσην—Κάσσελ συνεκροτήθη ἓν τῶν σημαντικωτέρων Τεκτονικῶν Συνεδρίων τοῦ 18ου αἰῶνος. Τοῦτο συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ Δουκὸς τοῦ Βρούνσβικ Φερδινάνδου, Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Τάγματος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως τὴν 16 Ἰουλίου 1782, συνῆλθε δὲ εἰς 30 συνεδριάσεις κατὰ τὰς ὁποίας μετέσχον τῶν συζητήσεων οἱ διαπρεπέστεροι τῶν Γερμανῶν Τεκτόνων. Εἰς τὸ Συνέδριον αὐτὸ δὲν ἀντεπροσωπεύθησαν οὔτε ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γερμανίας οὔτε ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Σουηδίας ἡ δὲ Μεγ.·. Στ.·. τῶν Τριῶν Σφαιρῶν τοῦ Βερολίνου ἀπέστειλε μόνον ἐπιστολήν. Μετέσχον ὅμως ἀντιπρόσωποι ἀπὸ τὴν Ἄνω καὶ Κάτω Γερμανίαν, τὴν Ὁλλανδίαν, τὴν Ρωσσίαν, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Αὐστρίαν. Τὸ Τάγμα τῶν Πεφωτισμένων ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ Βαρώνου Von Knigge. Δὲν εἶναι ἑπομένως ἀπορίας ἄξιον ὅτι κατὰ τὸ συνέδριον αὐτὸ ἠκούσθησαν αἱ πλέον ἑτερογενεῖς γνῶμαι. Καθωρισμένος σκοπὸς τοῦ συνεδρίου ἦτο ἡ μεταρρύθμισις τοῦ Τεκτονικοῦ συστήματος καὶ ἡ ἀπαλλαγή του ἀπὸ τὸν συγκεχυμένον ὄγκον τῶν Δογμάτων καὶ

τῶν προκεχωρημένων βαθμῶν τοὺς ὁποίους εἶχον ἐπισωρεύση διάφοροι Γάλλοι καὶ Γερμανοὶ ἐνθουσιώδεις Τέκτονες.

Κατὰ τὸ συνέδριον ἀνεπτύχθησαν καὶ ἐξητάσθησαν διάφορα ζητήματα, ὡς τὸ τῆς πραγματικῆς προελεύσεως τοῦ Θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ, τὸ κατὰ πόσον οὗτος ἦτο προϊὸν τῆς νεωτέρας σκέψεως ἢ διάδοχος καὶ κλάδος ἀρχαιοτέρας τινὸς ὀργανώσεως καὶ τίνος. Ἐπίσης ἐξητάσθη καὶ ἡ φήμη ὅτι ὑπῆρχον δῆθεν Ἄγνωστοί τινες Ἀνώτεροι καὶ ποῖοι ἦσαν οὗτοι.

Ὅλα αὐτὰ συνεζητήθησαν ἐπ' ἀρκετὸν καὶ σοβαρῶς χωρὶς ὅμως νὰ καθορισθοῦν καὶ τὸ συνέδριον ἔληξε χωρὶς νὰ καταλήξῃ εἰς θετικήν τινα ἀπόφασιν ἐκτὸς ἐκείνης καθ' ἣν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν συνεδέετο οὐσιαστικῶς μὲ τὸν Ναϊτισμὸν καὶ ὅτι ἀντιθέτως πρὸς τὸ Δόγμα τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως οἱ Ἐλευθεροτέκτονες δὲν ἦσαν οἱ διάδοχοι τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν. Τὸ μόνον πραγματικὸν ἀποτέλεσμα τοῦ Συνεδρίου τοῦ Βίλελμσμπαντ ὑπῆρξεν ἡ κατάργησις τοῦ Δόγματος τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως τὸ ὁποῖον καὶ ἔκτοτε παρήκμασεν ἐξαφανισθὲν τελικῶς. (βλ. καὶ Μεταρρυθμισμένον Σκωτικὸν Δόγμα).

«Συνείδησις». Στοὰ Τελειοποιήσεως ὑπ' ἀριθ. 15 λειτουργοῦσα ἐν Ἀν.·. Τριπόλεως ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ 33ου καὶ τελευταίου βαθμοῦ τῆς Ἑλλάδος. Τεθεῖσα ἐν ὕπνῳ κατὰ τὴν ὑπὸ ξένων κατοχὴν τῆς Ἑλλάδος τὸ 1941 δὲν ἀφυπνίσθη ἔκτοτε.

Συνέλευσις Γενική. Τὸ σύνολον τῶν ἀντιπροσώπων τῶν εἰς μίαν χώραν Τεκτόνων, τὸ ὁποῖον καὶ διοικεῖ τὴν ἐν τῇ χώρᾳ Μεγ.·. Στ.·. ἢ Μεγ.·. Ἀν.·. διὰ τοῦ παρ' αὐτοῦ ἐκλεγομένου Συμβουλίου ὑπὸ ἕνα Μέγ.·. Διδ.·.. Ἄλλοτε αἱ Γεν. Συνελεύσεις συνεκροτοῦντο ἐτησίως, τοῦτο δὲ συμβαίνει καὶ σήμερον κανονικῶς εἰς τὰς πλείστας τῶν Τεκτ.·. Δυνάμεων ἐκτὸς ἐὰν ἐξαιρετικῶς σημαντικόν τι ζήτημα ἐπιβάλῃ ἔκτακτον σύγκλησιν τῆς Γεν. Συνελεύσεως.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐν τούτοις περὶ τὸ 1630 εἶχεν ἐπικρατήσει ἡ συνήθεια νὰ συγκαλοῦνται αἱ Συνελεύσεις κατὰ τρίμηνον, τοῦτο δὲ ἐσυνεχίσθη καὶ μέχρι τοῦ Σὲρ Κρίστοφερ Ρέν. Τὸ σύστημα αὐτὸ τηρεῖται καὶ σήμερον ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Μεγ.·. Στ.·. Μασατσοῦσετς ἐν Ἀμερικῇ, ὅλαι ὅμως αἱ ἄλλαι Τεκτ.·. Δυνάμεις μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Μεγ.·. Στ.·. συγκαλοῦν ὑποχρεωτικῶς τὴν Γεν. Συνέλευσιν ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἐκτάκτως δὲ ὁσάκις κρίνουν τοῦτο ἀναγκαῖον ὁ Μέγ.·. Διδ.·. ἢ τὸ Συμβούλιον τῆς Μεγ.·. Στ.·..

Ἐν Ἑλλάδι ἡ ἐτησία Γεν. Συνέλευσις συγκαλεῖται κατὰ τὸ τελευταῖον δεκαήμερον τοῦ Ἰανουαρίου, ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ αἱρετοὺς ἀντιπροσώπους πασῶν τῶν Στοῶν οἵτινες ἐκλέγονται διὰ μίαν τριετίαν. Τῶν Γεν. Συνελεύσεων μετέχουν αὐτοδικαίως καὶ οἱ ἐν ἐνεργείᾳ ὡς καὶ οἱ διατελέσαντες προηγουμένως Μεγ.·. Διδ.·..

Σύνθετος (composite). Εἷς τῶν πέντε ἀρχιτεκτονικῶν ρυθμῶν τῶν εἰσαχθέντων ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, ὁ ὁποῖος φέρει τὸ ὄνομα αὐτὸ ὡς ἀποτελῶν συνδυασμὸν τῶν τεσσάρων ἄλλων.

Καίτοι συνδυάζει τὴν ἰσχὺν μὲ τὸ κάλλος ἐν τούτοις ἐπειδὴ εἶναι νεωτέρας σχετικῶς ἐφευρέσεως, δὲν χαίρει ἐκτιμήσεως παρὰ τῷ Τεκτονισμῷ.

Σύνθημα (Password, Mot de passe). Λέξις σκοπὸν ἔχουσα, ὅπως καὶ εἰς τὸν στρατόν, νὰ ἀποδείξῃ τὴν φιλικὴν ἰδιότητα ἐκείνου ὅστις τὴν δίδει καὶ ἀποτελοῦσα ἀπόδειξιν τοῦ δικαιώματός του ὅπως γίνῃ δεκτὸς ἐντὸς ὡρισμένου μέρους. Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὸ σύνθημα εἶναι διάφορον τῆς «λέξεως». Ἡ λέξις δίδεται πρὸς πληροφορίαν ἢ διδασκαλίαν, ἐνῷ τὸ σύνθημα δίδεται πρὸς ἀναγνώρισιν.

Οὕτω ὁ συγγραφεὺς τῆς βιογραφίας τοῦ διασήμου Ἔλιας Ἄσμολ γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς: «Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες γνωρίζονται μεταξύ των καθ' ὅλον τὸν κόσμον δι' ὡρισμένων «συνθημάτων» γνωστῶν εἰς αὐτοὺς μόνον. Ἔχουν Στοὰς εἰς διαφόρους χώρας ὅπου εἶναι δυνατὸν ἐν περιπτώσει ἀνάγκης νὰ τύχουν βοηθείας ἐκ μέρους τῆς Ἀδελφότητος» (βλ. καὶ λ. σημεῖον).

Σύνθημα κινδύνου (Alarm). Σύνθημα διδόμενον εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν διὰ νὰ ἀναγγείλῃ ὅτι προσέρχεταί τις ἐπιθυμῶν νὰ γίνῃ δεκτός.

Τὸ σύνθημα ἔχει δύο σημασίας:

1ον. Σύνθημα εἶναι ἡ εἰδοποίησις ἡ διδομένη ὑπὸ τοῦ Στεγ.·. ἢ ἄλλου ἁρμοδίου ἀδ.·., διὰ τῆς ὁποίας οὗτος ζητεῖ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Στοᾶς ἢ τοῦ Ἐργαστηρίου. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν «τὸ σύνθημα εἰς τὴν θύραν» σημαίνει ἁπλῶς ὅτι ὁ ἔξωθεν ἀδ.·. ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τῆς Στοᾶς.

2ον. Σύνθημα εἶναι ἐπίσης καὶ ὁ ἰδιαίτερος τρόπος καθ' ὃν δίδεται ἡ εἰδοποίησις. Εἰς τὰ σύγχρονα Τεκτονικὰ συγγράμματα τὸ σύνθημα ἀναγράφεται γενικῶς διὰ μουσικῶν σημείων. Οὕτω τρεῖς χωρισταὶ κρούσεις γράφονται οὕτω: Δύο ταχεῖαι καὶ δύο βραχεῖαι οὕτω: τρεῖς δὲ κρούσεις τρὶς ἐπαναλαμβανόμεναι οὕτω: κ.τ.λ.

Σύνοδος Μεγάλη (Consistory). Οὕτω καλοῦνται αἱ συνεδριάσεις τῶν μελῶν τοῦ 32ου ἢ τῶν Ὑπερτάτων Πριγκίπων τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δόγματος.

Συμφώνως πρὸς τὸ τυπικὸν τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν Ἀμερικῆς οἱ ἀδ.·. μιᾶς Συνόδου ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὸν Γενικὸν Ἀρχηγόν, τὸν Τελετάρχην, τὸν Καγκελλάριον, τὸν Ὑπουργὸν τοῦ Κράτους, τὸν Ἐλεονόμον, τὸν Γεν. Γραμματέα καὶ τὸν Θησαυροφύλακα.

Εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν τῆς Συνόδου τοῦ 32ου προεδρεύει αὐτοδικαίως τὸ ἀρχαιότερον τῶν ἐνεργῶν μελῶν τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. ἐξαιρουμένων τοῦ Ὑπ.·. Μεγ.·. Ταξιάρχου καὶ τοῦ Ἀνθυπάτου Μεγ.·. Ταξ.·.. Αὐτοδικαίως ἐπίσης Γραμματεύς, Ρήτωρ καὶ Θησαυροφύλαξ τῆς Συνόδου εἶναι ὁ Μέγ.·. Γ. Γραμματεύς, ὁ Μέγας Ρήτωρ καὶ ὁ Μέγας Θησαυροφύλαξ. Οἱ λοιποὶ ἀξιωματικοὶ ἐκλέγονται δι' ἀπολύτου καὶ μυστικῆς ψηφοφορίας. Ἡ Σύνοδος τοῦ 32ου ἀπονέμει τὸν 31ον καὶ 32ον. Μόνον εἰς τὴν Βόρειον Δικαιοδοσίαν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀπονέμει τοὺς βαθμοὺς ἀπὸ τοῦ 19ου μέχρι καὶ τοῦ 32ου συμπεριλαμβανομένου.

Συντάγματα 1786. Τὰ Συντάγματα αὐτὰ θεωροῦνται ὡς οἱ θεμελιώδεις νόμοι τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀποδεδεγμένου Σκωτικοῦ Δόγματος. Συνετάγησαν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Πρωσσίας Φρειδερίκου Β' κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς ζωῆς του. (Μερικοὶ ἐν τούτοις Τέκτονες συγγραφεῖς, ἠμφισβήτησαν τὸ γεγονὸς αὐτό, τὸ ὁποῖον ὅμως θεωρεῖται τώρα πλέον ἐξηκριβωμένον ὡς ἐκτίθεται κατωτέρω).

Τὸ 1872 ὁ Ὕπατος Ταξιάρχης τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ἀδ.·. Ἄλμπερτ Πάϊκ ἐξέδωσε τὰ Συντάγματα αὐτὰ εἰς τὴν Λατινικήν, τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, αἱ δὲ ἐξαντλητικαὶ σημειώσεις του ἐπ' αὐτῶν εἶναι πολύτιμοι διότι εἶχεν ἀφοσιωθῆ ὅσον οὐδεὶς ἄλλος εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς καταγωγῆς των καὶ τῆς αὐθεντικότητός των.

Τῶν Συνταγμάτων αὐτῶν ὑπάρχουν δύο ὑποδείγματα, ἓν Γαλλικὸν καὶ ἓν Λατινικὸν μεταξὺ τῶν ὁποίων ὅμως παρατηροῦνται μερικαὶ διαφοραί.

Ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὸ εἰς τὴν Γαλλικὴν ὑπόδειγμα ἦτο γνωστὸν εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ὅπου καὶ ἱδρύθη τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δόγμα (βλ. λέξιν Συμβούλιον Ὕπατον). Ὁ ἀδ.·. Πάϊκ ὑποθέτει ὅτι τοῦτο εἶχε κομισθῆ εἰς Τσάρλεστον ἀπὸ τὸν κόμητα ντὲ Γκράς, βάσει δὲ αὐτοῦ ὠργανώθη καὶ τὸ ἐκεῖ Ὕπατον Συμβούλιον. Τὰ Συντάγματα αὐτὰ ἐγένοντο δεκτὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τῆς Βορείου Δικαιοδοσίας ὡς τὰ μόνα αὐθεντικά. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως εὑρέθησαν ἀτελῆ καὶ ἐσφαλμένα ἐν πολλοῖς, φαίνεται δὲ ὅτι δὲν εἶναι τὰ συνταχθέντα ἐν Βερολίνῳ καὶ ἐγκριθέντα ὑπὸ τοῦ Φρειδερίκου ὡς ἀναγράφουν εἰς τὴν ἀρχήν των.

Ἀντιθέτως τὸ Λατινικὸν ὑπόδειγμα φαίνεται τὸ γνήσιον. Ἀρχικῶς δὲν ἦτο γνωστὸν εἰς τὴν Γαλλίαν.

Μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν ὅμως, τὸ 1834 τὰ ἀπεδέχθη

ὡς γνήσια τὸ "Υπατον Συμβούλιον τῆς Γαλλίας καὶ τὰ ἐδημοσίευσεν. Ἀντίγραφον αὐτῶν ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὸ 1859 ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Πάϊκ.

Τὰ Λατινικὰ αὐτὰ Συντάγματα τοῦ 1786 ἐγένοντο δεκτὰ ἀντὶ τῶν Γαλλικῶν, ὑπὸ τοῦ Ὑπ.·. Συμβουλίου τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας.

Τὰ περισσότερα τῶν ἄλλων Ὑπ.·. Συμβουλίων ὡς τὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ Οὐαλλίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἀπεδέχθησαν ἐπίσης τὸ Λατινικὸν κείμενον ἀποκηρύξαντα τὸ Γαλλικόν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γνησιότητα τῶν Συνταγμάτων αὐτῶν ἰδοὺ τί γράφει σχετικῶς ὁ εἰδικῶς ἐρευνήσας ἀδ.·. Πάϊκ:

«Νομίζω ὅτι δύναμαι ἀσφαλῶς νὰ τονίσω ὅτι ἡ κατηγορία καθ' ἣν τὰ Μεγάλα Συντάγματα ἐχαλκεύθησαν εἰς Τσάρλεστον, εἶναι ἐντελῶς ἀβάσιμος καὶ δὲν πρέπει τοῦ λοιποῦ νὰ διατυποῦται.

Πρῶτον: Τὸ "Υπ.·. Συμβούλιον δὲν ἀπετελεῖτο ἀπὸ Ἑβραίους ὡς διεδόθη ψευδῶς καὶ ὅσοι ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν φήμην τοῦ Συνταγματάρχου Μίτσελ καὶ τῶν δοκτόρων Ντάλκο, Ἀσιλντ καὶ Μάσελτρι δικαιοῦνται νὰ ἀποκρούσουν τοὺς δυσφημιστικοὺς λιβέλλους τῶν Ραγκόν, Κλαβὲλ καὶ Φόλγκαρς.

Δεύτερον: Οὐδόλως ἔχει ἀποδειχθῆ ἢ βεβαιωθῆ ὅτι τὰ Συντάγματα αὐτὰ δὲν συνετάχθησαν δῆθεν εἰς Βερολῖνον καὶ ὅτι δὲν ἐνεκρίθησαν ὑπὸ τοῦ Φρειδερίκου. Φρονῶ ὅτι αἱ ἀποδείξεις, ἐσωτερικαὶ καὶ ἐξωτερικαὶ συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς αὐθεντικότητός των ἐκτὸς καὶ τῆς θετικῆς μαρτυρίας τοῦ πιστοποιητικοῦ τοῦ 1832.

Τρίτον: Τὸ "Υπ.·. Συμβ.·. εἰς Τσάρλεστον εἶχεν ἀπολύτως τὸ δικαίωμα νὰ τὰ υἱοθετήσῃ ὡς τὸν νόμον τοῦ νέου Τάγματος, ἀνεξαρτήτως τοῦ πότε, ποῦ καὶ ὑπὸ τίνος συνετάχθησαν, ὅπως καὶ τοῦ Ἄντερσον τὰ Συντάγματα υἱοθετήθησαν ὑπὸ τοῦ Συμβολικοῦ Τεκτονισμοῦ. Κατόπιν τούτου ὡς υἱοθετηθέντα ἀποτελοῦν τὸν ὑπέρτατον νόμον τοῦ Δόγματος καὶ διότι οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἐγένετο δεκτὸς εἰς τοὺς βαθμοὺς τοῦ Τάγματος χωρὶς νὰ ὁρκισθῇ τὴν τήρησιν αὐτῶν ὡς ὑπερτάτου νόμου.

Τέταρτον: Δὲν ὑπάρχει οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἀπόδειξις ἱστορικὴ ἢ ἄλλη τις ὅτι τὰ Συντάγματα αὐτὰ δὲν εἶναι γνήσια καὶ αὐθεντικά.

Εἰς τὴν νομικήν, ἔγγραφα πολὺ παλαιᾶς χρονολογίας εὑρισκόμενα εἰς τὴν κατοχὴν τῶν ἐνδιαφερομένων δι' αὐτά, γίνονται δεκτὰ ὡς ἀποδείξεις πρὸς ἐξακρίβωσιν τίτλων ἢ γεγονότων. Οὐδεμία ὑπάρχει ἔνδειξις ἐναντίον τῆς γνησιότητος τῶν Μεγάλων αὐτῶν Συνταγμάτων».

Ἀνεξαρτήτως ἄλλως τε τῶν διαφωνιῶν ὡς πρὸς τὴν ἀρχικὴν προέλευσίν των, οὐδεὶς πλέον ἀρνεῖται τὴν νομιμότητα αὐτῶν. Ἀποτελοῦν ἀναντιρρήτως τὸν Νόμον τὸν διέποντα τὸ Δόγμα.

Διὰ τοῦτο ὁ ἀδ.·. Ἑιὼχ Τέρρυ Κάρσον Ἀνθύπατος τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος εἰς τὴν Πολιτείαν Ὀχάϊο κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀδ.·. Πάϊκ ἔγραφε τὰ ἑξῆς:

«Δὲν θὰ εἰσέλθωμεν εἰς συζητήσεις ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἐὰν τὰ Συντάγματα αὐτὰ προῆλθον ἀρχικῶς ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου λέγεται ὅτι ἦλθον ἢ ὄχι. Ἀρκεῖ νὰ λεχθῇ ὅτι ἀνεγνωρίσθησαν καὶ ὅτι βάσει αὐτῶν ὠργανώθη τὸ Νότιον "Υπατον Συμβούλιον εἰς Τσάρλεστον, τὸ πρῶτον ἐν τῷ κόσμῳ, μέχρι δὲ τοῦ 1813 εἶχε τὴν ἀποκλειστικὴν δικαιοδοσίαν ἐφ' ὅλων τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν. Ὅλα ἐπίσης τὰ ἄλλα κανονικὰ "Υπατα Συμβούλια μέχρι σήμερον τὰ ἀνεγνώρισαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ τὰ ἀναγνωρίζουν. Ἐὰν τυχὸν ποτέ, τὰ Συντάγματα τοῦ 1786 ἦσαν ἀντικανονικά, ἔπαυσαν νὰ εἶναι τοιαῦτα ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀνεγνωρίσθησαν καὶ υἱοθετήθησαν ὑφ' ὅλων τῶν Ὑπάτων Συμβουλίων. Ἄνευ αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ Τριακοστὸς Τρίτος βαθμὸς τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγματος».

Συντάγματα τοῦ 1762.—Καίτοι τὰ Συντάγματα αὐτὰ δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀ.·. Σκωτ.·. Δόγμα ἐφ' ὅσον συνετάχθησαν πρὸ τῆς ἱδρύσεώς του, ἐθεωρήθησαν πάντοτε ποιᾶς τινος σημασίας διὰ τὸ Δόγμα αὐτό.

Ἐν ἔτει 1758 εἶχεν ἱδρυθῇ ἐν Παρισίοις Τεκτονικὸν Σῶμα φέρον τὸν τίτλον «Συμβούλιον τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως», τὸ ὁποῖον καὶ συνέστησε νέον Δόγμα φέρον τὸν τίτλον Δόγμα Τελειοποιήσεως καὶ ἀποτελούμενον ἀπὸ 25 βαθμούς. Τὸ αὐτὸ ἔτος (1758) τὸ ἐν λόγῳ Δόγμα μετεφέρθη καὶ εἰς Βερολῖνον ὑπὸ τοῦ Μαρκησίου de Bernez.

Τὸ ἀκόλουθον ἔτος Συμβούλιον τῶν Πριγκίπων τοῦ Βασιλ. Μυστικοῦ τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ τοῦ Τάγματος, ἐγκατεστάθη εἰς Βορδῶ. Τὸν δὲ Σεπτέμβριον τοῦ 1762 συνετάχθησαν ὑπὸ 9 ἀντιπροσώπων τὰ Συντάγματα τοῦ Δόγματος Τελειοποιήσεως, γνωστὰ ἔκτοτε ὑπὸ τὸ ὄνομα Συντάγματα τοῦ 1762.

Εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Νοτίου Ὑπ.·. Συμβ.·. ὑπάρχουν δύο ἀντίγραφα, ἐξ ὧν τὸ τοῦ Ντελαόγκ ἀναφέρεται εἰς τὰς Ἀν.·. Παρισίων καὶ Βερολίνου, τὸ δὲ τοῦ Aveilhé τονίζει ὅτι ταῦτα συνετάχθησαν εἰς τὴν Μεγ.·. Ἀν.·. τοῦ Βορδῶ. Ὁ Thon καὶ ὁ Ραγκὸν ἐπίσης ἀναφέρουν ὅτι εἰς τὸ Βορδῶ συνετάχθησαν ταῦτα.

Εἰς τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Μητρικοῦ Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Τσάρλεστον ὑπάρχουν δύο χειρόγραφα ἀντίτυπα τῶν ἐν λόγῳ Συνταγμάτων, ἓν γραφὲν ὑπὸ τοῦ Ντελαόγκ τὸ 1798 καὶ τὸ ἕτερον ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Aveilhé τὸ 1797. Ἀμφότερα εἶναι εἰς τὴν Γαλλικὴν καὶ πανομοιότυπα σχεδόν.

Τὰ Συντάγματα τοῦ 1762 ἀποτελοῦνται ἀπὸ 35 ἄρθρα. Ἐδημοσιεύθησαν ἐν Παρισίοις τὸ 1832 καὶ ἀκολούθως τὸ 1859 ἐν Ἀμερικῇ. Τὸ καλύτερον ὅμως ἔντυπον ἀντίγραφον αὐτῶν εἶναι τὸ εὑρισκόμενον εἰς τὸ Βιβλίον τῶν Με.·. Συνταγμάτων τοῦ ἀδ.·. Ἄλμπερτ Πάϊκ συνοδευόμενον ἀπὸ πολλὰς σημειώσεις.

Συνταγμάτων, Βίβλος. Εἶναι ἡ Βίβλος ἡ περιλαμβάνουσα τοὺς κανονισμοὺς καὶ τὰς διατάξεις τὰς υἱοθετηθείσας ὑπὸ τῆς διοικήσεως τῆς ἀδελφότητος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων. Εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι μία τόσον συστηματικὴ Ἑταιρία θὰ ἐκυβερνᾶτο ἀνέκαθεν ἀπὸ ἀκριβεῖς νόμους. Μὲ τὴν πάροδον ὅμως τοῦ χρόνου ἀπωλέσθησαν οἱ ἀκριβεῖς κανονισμοὶ οἱ διέποντες τὸ Τάγμα. Τὸ μόνον σωζόμενον σήμερον εἶναι τὸ ἀναφερόμενον ἐν χειρογράφῳ τὸ 1723 ὑπὸ τοῦ Ἄντερσον, τὸ ὁποῖον οὗτος λέγει ὅτι ἐγράφη ἐπὶ βασιλείας τοῦ Ἐδουάρδου 4ου. Ὁ Πρέστον τὸ ἀναφέρει ἐπίσης εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ 1788 καὶ προσθέτει ὅτι ὡς λέγεται τοῦτο εὑρίσκετο εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Ἔλιας Ἄσμολ καὶ δυστυχῶς κατεστράφη. Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι ἑπομένως νὰ βασισθῶμεν ἐπὶ τοῦ Ἄντερσον, διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ ὁποίου ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα νὰ εἴμεθα βέβαιοι, διότι ἔχει προβῆ εἰς ἀλλοιώσεις εἰς τὸ δημοσιευθὲν παρ' αὐτοῦ κείμενον τοῦ 1738. Ἐν αὐτῷ ὅμως ἀναφέρονται καὶ τὰ ἑξῆς:

«Καίτοι τὰ παλαιὰ πρακτικὰ τῆς Ἀδελφότητος ἐν Ἀγγλίᾳ ἔχουν κατὰ τὸ πλεῖστον καταστραφῆ ἢ ἀπωλεσθῆ κατὰ τοὺς πολέμους τῶν Σαξώνων καὶ Δανῶν, ἐν τούτοις ὁ Βασιλεὺς Ἀθελσταν ὁ πρῶτος χρισθεὶς Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας τὸ 930, ὅταν εἰρήνευσεν ἡ χώρα ᾠκοδόμησε πολλὰ μεγάλα ἔργα καὶ ἐνεθάρρυνε πολλοὺς Τέκνονας ἐκ Γαλλίας ὡς ἐπόπτας καὶ μετ' αὐτῶν ἔφερε τοὺς κανονισμοὺς τῶν Στοῶν, οἵτινες διετηροῦντο ἀπὸ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων καὶ δι' αὐτῶν ἐβελτίωσε τοὺς κανονισμοὺς τῶν Ἀγγλικῶν Στοῶν».

Ἀνεκαλύφθησαν ἔκτοτε κατὰ διαφόρους ἐποχὰς διάφορα ἔγγραφα ἀποδεικνύοντα σαφῶς ὅτι ἡ Ἀδελφότης τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἦτο κατὰ τὸν 14ον, 15ον, 16ον καὶ 17ον αἰῶνα κάτοχος χειρογράφων Συνταγμάτων.

Κατὰ τὸ ἔτος 1717 ὅταν ἀνεζωογονήθη ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ Τεκτονισμὸς διὰ τῆς συστάσεως τῆς Μεγ.·. Στ... ἐν Λονδίνῳ, ἐκλήθησαν ὅλοι οἱ Τέκτονες νὰ παραδώσουν εἰς αὐτὴν πᾶν παλαιὸν χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον τυχὸν κατεῖχον καὶ οὕτω ἐσχηματίσθησαν τὰ Συντάγματα. Ὁ κατὰ τὸ 1721 Μέγ.·. Διδ.·. Δοὺξ Μόνταγκιου ἀνέθεσεν εἰς τὸν ἀδ.·. Τζαίημς Ἄντερσον νὰ τὰ συγκεντρώσῃ κατὰ ἕνα μεθοδικὸν τρόπον. Ὁ νέος αὐτὸς καταστατικὸς χάρτης ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. καὶ ἐδημοσιεύθη τὸ 1723 ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τὰ Συντάγματα τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων περιέχοντα τὴν ἱστορίαν, τὰ καθήκοντα, τοὺς Κανονισμοὺς κ.τ.λ. τῆς Ἀρχαιοτάτης

καὶ Σεβαστῆς Ἀδελφότητος. Πρὸς χρῆσιν ἐν ταῖς Στοαῖς».

Δευτέρα ἔκδοσις ἐγένετο τὸ 1738 ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν Ἐπιτροπῆς Μεγ.·. Ἀξ.·.. Ἀλλ' ἡ ἔκδοσις αὕτη περιεῖχε τόσον πολλὰς ἀλλοιώσεις καὶ παραλείψεις ἐν συγκρίσει μὲ τὴν πρώτην, ὥστε νὰ τὰ καθιστᾷ ἄνευ ἀξίας.

Τὸ 1754 ὁ ἀδ.·. Ἰωνάθαν Σκὸτ ὑπέβαλεν ὑπόμνημα εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. συνιστῶν νέαν ἔκδοσιν τῆς Βίβλου Συνταγμάτων. Διετάχθη τότε ἡ ἀναθεώρησις. Καὶ οὕτω τὸ 1756 ἐγένετο καὶ ἡ τρίτη ἔκδοσις.

Τετάρτη ἔκδοσις προετοιμασθεῖσα ὑπὸ Ἐπιτροπῆς ἐδημοσιεύθη τὸ 1767 καὶ τὸ 1784 πέμπτη τοιαύτη μὲ πολυαρίθμους σημειώσεις θεωρουμένη καὶ σήμερον ἡ πλέον πολύτιμος ἐξ ὅλων.

Μετὰ τὴν Ἕνωσιν τῶν δύο ἀντιπάλων Μεγ.·. Στοῶν τῆς Ἀγγλίας τὸ 1813, ὁ Ἐπαρχιακὸς Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Ντόρσετσάϊρ Οὐΐλλιαμ Οὐΐλλιαμς προέβη τὸ 1815 εἰς ἕκτην ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων. Ἐξεδόθησαν ἀκόμη δύο φορὰς τὸ 1819 καὶ τὸ 1827.

Ἐπηκολούθησαν πολυάριθμοι ἔκτοτε ἐκδόσεις. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας, ἡ Βίβλος τῶν Συνταγμάτων ἐφέρετο εἰς ὅλας τὰς τελετὰς ἐπὶ μικροῦ προσκεφαλαίου ὑπὸ τοῦ Σεβ.·. τῆς πρεσβυτέρας τῶν Στοῶν, τοῦτο ὅμως κατηργήθη βραδύτερον.

Συντεχνίαι (Guilds) Κατὰ τὸν Μεσαίωνα οἱ ἐργάται οἰκοδόμοι εἶχον ἐπίσης τὰς Συντεχνίας των, αἱ ὁποῖαι ἀπελάμβανον ὡρισμένων προνομίων ἰδίως ἀφ' ὅτου ἔκτισαν τοὺς ἀνὰ τὴν Εὐρώπην καθεδρικοὺς ναοὺς Γοτθικοῦ ρυθμοῦ. Μερικοὶ συγγραφεῖς πιστεύουν ὅτι οἱ οἰκοδόμοι ἢ Μασσόνοι ὡς ἐλέγοντο, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν συντεχνίαν τῶν οἰκοδόμων καθεδρικῶν ναῶν ἤρχισαν καλούμενοι «Ἐλευθεροτέκτονες» λόγῳ τοῦ ὅτι ἐπετρέπετο εἰς τὰς συντεχνίας των νὰ κινοῦνται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένοι τῶν τοπικῶν ὑποχρεώσεων εἰς ἃς ὑπεβάλλοντο τὰ σωματεῖα τῶν ἄλλων ἐργατῶν. Αἱ συντεχνίαι τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἕνα Σεβάσμιον καὶ ἐπόπτας καὶ εἶχον ἴσως καὶ γραμματεῖς, ταμίας κ.τ.λ. Ὁ γενόμενος ἀρχικῶς δεκτός, ἐκαλεῖτο μαθητὴς ἐπὶ χρονικὸν διάστημα ἑπτὰ ἐτῶν καὶ ἀφοῦ ἐδιδάσκετο τὰ μυστικὰ τῆς τέχνης μετετίθετο εἰς τὴν τάξιν τῶν Ἑταίρων.

Σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὰς Συντεχνίας αὐτὰς τὰς καθαρῶς Ἐπαγγελματικὰς ἤρχισαν νὰ γίνωνται δεκτοὶ καὶ μὴ ἐπαγγελματίαι. Ἐλάχιστα ὑπάρχουν ἔγγραφα δυνάμενα νὰ μᾶς διαφωτίσουν ἐπὶ τῆς μεταβατικῆς αὐτῆς περιόδου τῆς Τέχνης, ὑπάρχουν ὅμως ἐνδείξεις πείθουσαι ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῶν μὴ ἐπαγγελματιῶν ἤρχισε βραδέως ἐπηρεάζουσα τὰς Συντεχνίας. Ἡ ἐκ μέρους των χρῆσις ἀποκρυφιστικῶν βιβλίων, ὡς ἡ Καββαλὰ καὶ ἄλλων ἤσκησαν μεγίστην ἐπιρροήν, μεταδοθεῖσα ἐκ τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης ὅπου ὑπῆρχον ἤδη πολλαὶ μυστικαὶ ὀργανώσεις ἐρμητισμοῦ. Οὕτω ὁ ἀποκρυφισμὸς ἔφθασε καὶ εἰς τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ, Ἰρλανδίᾳ καὶ Σκωτίᾳ Στοάς, αἱ ὁποῖαι τελικῶς καταστᾶσαι καθαρῶς θεωρητικαὶ πλέον, ἡνώθησαν εἰς Μεγ.·. Στοὰν τὸ 1717 (βλ. καὶ λ. Ἀγγλία).

συστήματα θρησκείας (Dispensation of religion). Εἶχε γίνει κάποτε ἀπόπειρα συμβολισμοῦ τῶν θρησκευτικῶν συστημάτων τῶν Ἐθνικῶν, τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν Χριστιανῶν διὰ μιᾶς εἰδικῆς τελετῆς τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδασκάλου ὁ ὁποῖος διδάσκει δραματικῶς τὴν ἀνάστασιν τοῦ σώματος καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς.

Κατὰ τὴν τελετὴν αὐτὴν γίνεται μνεία τοῦ 1ου, τοῦ 2ου καὶ τοῦ 3ου βαθμοῦ διὰ νὰ καταδειχθοῦν αἱ διαφοραὶ τῶν τριῶν αὐτῶν θρησκευτικῶν συστημάτων διὰ τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὡς ἄνω δύο δογμάτων. Ἡ ἀνεπιτυχὴς προσπάθεια εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ μαθ.·. ἀναφέρεται εἰς τὰς ἐθνικὰς θρησκείας, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἀναγνωρίζονται οὔτε ἡ ἀνάστασις τοῦ σώματος, οὔτε ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς. Ἡ δευτέρα ἀνεπιτυχὴς προσπάθεια εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἑταίρου ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν ὅπου καίτοι εἶναι ἄγνωστος ἡ ἀνάστασις τοῦ σώματος, γίνεται ἀόριστός τις ὑπαινιγμὸς περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Ἡ ἐπιτυχὴς τέλος προσπάθεια εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδασκάλου συμβολίζει τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν ὅπου καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ σώματος καὶ ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς διαπιστοῦνται σαφῶς.

Ὁ συμβολισμὸς αὐτὸς ὅστις κατὰ τὸν ἀδ.·. Μάκεϋ ὑπῆρξεν ἡ ἐφεύρεσις ἑνὸς περιπατητικοῦ φιλοσόφου τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας Ἡνωμ. Πολιτειῶν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὑπῆρξε τόσον βεβιασμένος ὥστε δὲν ἐπέζησεν ἐπὶ πολύ.

Ἀλλ' ὑπάρχει εἰς ἄλλος συμβολισμὸς τῶν 3 βαθμῶν, ὅστις εἶναι πολὺ ἀρχαιότερος, χρονολογούμενος ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος, ὅστις ἐπὶ μακρὸν ἀπετέλεσε τμῆμα τοῦ ἐπισήμου τυπικοῦ. Εἰς τὸν συμβολισμὸν αὐτὸν λέγεται ὅτι οἱ 3 βαθμοὶ εἶναι τὰ σύμβολα τῆς προοδευτικῆς γνώσεως, ἥτις περιέχεται εἰς τὴν Πατριαρχικήν, τὴν Μωσαϊκὴν καὶ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν.

Ὁ πρῶτος βαθμὸς εἰς τὸν ὁποῖον ὀλίγον μόνον Τεκτονικὸν φῶς παρέχεται καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι πράγματι προπαρασκευαστικὸς διὰ τοὺς δύο ἄλλους βαθμούς, λέγεται ὅτι συμβολίζει τὴν θρησκείαν τῶν Πατριαρχῶν, ὅπου ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ ἦτο ἀτελὴς καὶ τὰ δόγματά της ἁπλῶς ἓν γενικὸν σύστημα ἠθικῆς.

Ὁ δεύτερος βαθμὸς συμβολίζει τὴν Μωσαϊκὴν θρησκείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχον μὲν ἀκόμη ἀτέλειαι ἀλλ' ὑπῆρχε συγχρόνως ηὐξημένη θρησκευτικὴ γνῶσις.

Εἰς τὸν τρίτον ὅμως βαθμὸν ἐσυμβολίζετο ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία μὲ τὸ μέγα δόγμα τῆς εἰς τὴν αἰωνίαν ζωὴν ἀναστάσεως.

Ἀλλ' ὅσον δήποτε ἐπιτυχὴς καὶ ἂν εἶναι ὁ συμβολισμὸς αὐτὸς ἀνάγεται εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἂν δὲν ἦτο καθαρῶς Χριστιανικός, ἐστηρίζετο ὅμως ἐπὶ Χριστιανικῶν Δογμάτων.

Σήμερον ὅμως ὁ συμβολισμὸς αὐτὸς δὲν ἔχει θέσιν εἰς τὰ σύγχρονα κοσμοπολιτικὰ τυπικὰ ὀργανώσεως, ἥτις οὐδεμίαν ποιεῖται διάκρισιν μεταξὺ τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν συστημάτων. Ἀνήκει μὲν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖ μέρος τοῦ συμβολισμοῦ του.

σφῦρα. Τὸ ἐργαλεῖον αὐτὸ ἀποτελεῖ σημαντικὸν σύμβολον εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Χρησιμεύει ὁμοῦ μὲ τὴν σμίλην (βλ. λ.) διὰ τὴν κατεργασίαν τοῦ ἀκατεργάστου λίθου. Ἀναλογεῖ κυρίως εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ μαθ.·..

Ἡ σφῦρα εἶναι ἐπίσης τὸ οὐσιαστικὸν ἔμβλημα τοῦ Σεβ.·. καὶ τῶν δύο Ἐπ.·. ἑκάστης Στοᾶς.

Ἡ σφῦρα, γράφει ὁ Ραγκόν, ἔμβλημα ἐργασίας καὶ ὑλικῆς ἰσχύος, βοηθεῖ εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν ἐμποδίων καὶ τὴν ὑπερπήδησιν τῶν δυσχερειῶν. Ἔμβλημα τῆς λογικῆς βοηθεῖ εἰς τὴν δικαίαν κρίσιν.

Κατὰ τὸν Πλανταζενέ, ἡ σφῦρα εἶναι τὸ σύμβολον τῆς εὐφυΐας, ἥτις δρᾷ καὶ ἐπιμένει, κατευθύνει καὶ ζωογονεῖ τὴν σκέψιν ἐκείνου, ὅστις ἀναζητεῖ τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸ βάθος τῆς συνειδήσεώς του.

Ὁ Ὄσβαλτ Βὶρτ διαβλέπει γερμανικὴν καταγωγὴν τῆς σφύρας.

«Ἡ σημασία, γράφει, τὴν ὁποίαν ἀποδίδομεν εἰς τὴν σφῦραν προσαρμόζεται εἰς τὴν θεὸν Donar, εἶδος Διὸς κεραυνοφόρου». Ἐπίσης ὁ κελτικῆς καταγωγῆς Θεὸς Σύκελλος παριστάνεται κρατῶν τεραστίαν σφῦραν. Ἐπίσης ὁ Σκανδιναυὸς Θεὸς Thör, Θεὸς τοῦ κεραυνοῦ ἐκράτει σφῦραν. Ἐθεωρεῖτο προστάτης καὶ φίλος τῶν γεωργῶν. Ὁ Σύκελλος καὶ ὁ Thör εἶναι παρεμφερεῖς μὲ τὸν Ἑλληνικὸν Δία, τὸ ἱερογλυφικὸν σημεῖον τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ τεθλασμένη γραμμὴ τῆς ἀστραπῆς. Τὸ σχῆμα τῆς σφύρας εἶναι τὸ τοῦ κεφαλαίου γράμματος Τ.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. J. Boucher, οἱ δύο Ἐπ.·. κατὰ τὸ ἄνοιγμα τῶν ἐργασιῶν περιέρχονται τὰς στήλας κρατοῦντες σφύρας. Ἡ σφῦρα πρέπει νὰ κρατῆται διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ νὰ φέρεται ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου σχηματιζομένου οὕτω τοῦ σημείου τοῦ Γνώμονος. Εἶναι λάθος νὰ κρατῆται ἡ σφῦρα διὰ τῆς ἀριστερᾶς καὶ νὰ γίνεται τὸ σημεῖον τοῦ μαθ.·. διὰ τῆς δεξιᾶς διότι τότε δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξακρίβωσις ἐὰν βέβ.·. τις ἔχει παρεισφρύσῃ εἰς τὰς τάξεις.

Εἰς χεῖρας τοῦ Σεβ.·. καὶ τῶν Ἐπ.·. ἐξ ἄλλου ἡ σφῦρα συμβολίζει τὴν ἐξουσίαν.

T

T. Τὸ 19ον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου, καὶ 22ον καὶ τελευταῖον τοῦ Ἑβραϊκοῦ. Ἡ ἀριθμητική του ἀξία εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν ὡς Τὲθ εἶναι 9 καὶ ὡς Τάου εἶναι 400. Ἐνέχει μεγίστην συμβολικὴν σημασίαν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Τάγμα (Order). Τὸ Τάγμα δυνατὸν νὰ εἶναι μία ἀδελφότης, ἢ ἓν σωματεῖον ἢ σύνδεσμος ὡρισμένων ἀτόμων συνδεομένων δι' ἰδιαιτέρου κοινοῦ καταστατικοῦ, ἐπιδιωκόντων κοινόν τινα σκοπὸν καὶ διακρινομένων μὲ εἰδικὰς στολάς, ἢ ἐμβλήματα ἢ σύμβολα. Ὑφ' ὅλας αὐτὰς τὰς ἐννοίας ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἀναμφιβόλως Τάγμα τοῦ ὁποίου μετέχουν ἄνδρες διακρινόμενοι διὰ τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν φήμην των, τὸ ὁποῖον ἔχει ἰδίους νόμους καὶ κανονισμούς, καὶ τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ δὲν πρεσβεύει ἰδιαιτέραν τινὰ θρησκείαν, ἔχει θρησκευτικότητα.

Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς λέγουν ὅτι Τάγμα εἶναι συγκέντρωσις θρησκευομένων ἀτόμων, κυβερνωμένων ἀπὸ ἰδιαιτέρους κανόνας, ζώντων ὑπὸ κοινὸν ἡγούμενον καὶ φερόντων τὴν αὐτὴν ἐνδυμασίαν. Ὁ ὁρισμὸς αὐτὸς εἶναι δυνατὸν νὰ δοθῇ καὶ εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν Τεκτόνων.

Τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτὰ τάγματα εἶναι τριῶν τάξεων:

1. Τὰ μοναστικά, ὡς τὸ τῶν Βενεδικτίνων, τῶν Αὐγουστιανῶν, τῶν Ἁγιορειτῶν κλπ.
2. Τὰ ἐπαιτοῦντα ἢ ζῶντα μὲ ἐράνους ὅπως εἶναι οἱ Δομινικανοὶ καὶ οἱ Φραγκισκανοί.
3. Τὰ στρατιωτικὰ ὅπως τὰ τῶν Ναϊτῶν, τῶν Τευτόνων Ἱπποτῶν κ. ἄ.

Ἐξ αὐτῶν μόνον τὰ πρῶτα καὶ τὰ τρίτα ἔχουν ποιάν τινα σχέσιν μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Τὰ μὲν πρῶτα διότι δι' αὐτῶν προωθήθη ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ εἰς αὐτὰ ἐστεγάσθησαν αἱ Τεκτονικαὶ Συντεχνίαι κατὰ τοὺς Μέσους Αἰῶνας καὶ τὰ τρίτα, διότι εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εὗρον καταφύγιον οἱ Ναΐται μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ Τάγματός των.

Τάγμα Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος (Order of the Eastern Star). Δημοφιλέστατον Ἀμερικανικὸν Δόγμα Υἱοθεσίας ἀποτελούμενον ἀπὸ πέντε ὡραίους βαθμούς, οἵτινες ἀπονέμονται εἰς Ἐλευθεροτέκτονας καὶ εἰς τὰς μητέρας, τὰς συζύγους, τὰς ἀδελφὰς καὶ θυγατέρας των. Αἱ τελεταὶ τῆς εἰσδοχῆς ἢ ἀπονομῆς τῶν βαθμῶν εἶναι ἐντελῶς διάφοροι ἀπὸ ἐκείνους τῶν διαφόρων Δογμάτων Υἱοθεσίας, τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν εἰς τὴν Εὐρώπην (βλ. λέξεις, Υἱοθεσίας δόγμα καὶ Ἀνδρόγυνοι βαθμοί).

Εἰς τὴν Ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην εἶχον μεγάλην διάδοσιν διάφοροι βαθμοὶ διὰ γυναῖκας, διαδοθέντες κυρίως ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορίας ὅτε ἡ Αὐτοκράτειρα Ἰωσηφίνα ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Τάγματος αὐτοῦ.

Ὁ Ἄλμπερτ Πάϊκ, ὅστις ἐνδιεφέρθη ἰδιαιτέρως διὰ τὸν Τεκτονισμὸν αὐτὸν Υἱοθεσίας καὶ μετέφρασε καὶ τὸ τυπικόν του εἰς τὴν Ἀγγλικήν, γράφει εἰς τὸν πρόλογόν του τὰ ἑξῆς:

«Αἱ μητέρες ἡμῶν, αἱ ἀδελφαί, αἱ σύζυγοι καὶ θυγατέρες, δὲν δύνανται πράγματι νὰ συμμερισθοῦν μεθ' ἡμῶν τὰ μεγάλα μυστήρια τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, οὐδεὶς ὅμως ὑπάρχει λόγος διὰ νὰ μὴ ὑπάρχῃ καὶ δι' αὐτάς, εἷς Τεκτονισμός, ὁ ὁποῖος δὲν θὰ πρόκειται μόνον νὰ τὰς βοηθῇ νὰ γνωρίζωνται εἰς τοὺς Τέκτονας, καὶ νὰ τυγχάνουν οὕτω τῆς βοηθείας καὶ προστασίας των· δι' αὐτοῦ ἐνεργοῦσαι ἀπὸ κοινοῦ διὰ τῶν ἀμοιβαίων δεσμῶν, θὰ δύνανται νὰ συνεργάζωνται μετὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ, βοηθοῦσαι καὶ κατευθύνουσαι τὸ φιλανθρωπικόν του ἔργον καὶ συντελοῦσαι καὶ αὗται εἰς τὴν ἀνθρωπίνην πρόοδον».

Τὸ Τάγμα τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος ἀποτελεῖ ἀκριβῶς μίαν τοιαύτην ὀργάνωσιν, ἀρκετὰ ἰσχυρὰν διὰ νὰ λάβῃ ἐνεργὸν μέρος εἰς τὸ ἀνθρωπιστικὸν ἔργον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, διὰ τὴν φροντίδα τῶν πενομένων καὶ τῶν δυστυχούντων.

Εἶναι ἐντελῶς διάφορον ἀπὸ τὸν Γαλλικὸν Τεκτονισμὸν Υἱοθεσίας, ἐπιτελεῖ ὅμως ἔργον, τὸ ὁποῖον οὐδεμία ἄλλη ἀδελφικὴ ὀργάνωσις δύναται νὰ ἐκτελέσῃ.

Εἶναι δύσκολον νὰ καθορισθοῦν ἱστορικῶς τὰ τῆς καταγωγῆς τοῦ Τάγματος αὐτοῦ. Ἡ μόνη πληροφορία ἀνευρίσκεται εἰς τὰ γραφόμενα τοῦ ἀδ.·. Ρὸμπ Μόρρις, ὅστις εἰργάσθη ὅσον οὐδεὶς ἄλλος διὰ τὴν εὐόδωσιν τοῦ Τάγματος αὐτοῦ, καὶ ὁ ὁποῖος γράφει τὰ ἑξῆς τὸ 1881:

«Τὸν χειμῶνα τοῦ 1850 διέμενον εἰς Τζάκσον τοῦ Μισσισιπῆ. Πρό τινος χρόνου ἐσκεπτόμην τὴν σύνταξιν ἑνὸς Τυπικοῦ Τεκτονισμοῦ Υἱοθεσίας, οἱ βαθμοὶ τοῦ ὁποίου, τόσον δημοφιλεῖς τότε μοῦ ἐφαίνοντο ἐλλειπεῖς καὶ ἀκαθόριστοι. Ἀναφέρω εἰδικῶς τοὺς βαθμοὺς «Τ έ κ τ ο ν ο ς Θ υ γ ά τ η ρ» καὶ «Ἡ ρ ω ῒ ς τ ῆ ς Ἱ ε ρ ι χ ο ῦ ς».

«Περὶ τὴν 1ην Φεβρουαρίου 1850 ἔμεινα κλινήρης ἐπὶ δύο ἑβδομάδας μὲ ὀξεῖς ρευματισμούς, καὶ τότε ἐπεδόθην εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Τυπικοῦ. Μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἐγγράφων ποὺ εἶχον καὶ τῆς μνήμης τῆς κυρίας Μόρρις εἰργάσθην ἐντατικά. Ἐκανονίσαμεν πρῶτον τὸ ὄνομα «Ἀ ν α τ ο λ ι κ ὸ ς Ἀ σ τ ή ρ». Κατόπιν τοὺς βαθμούς, πέντε τὸν ἀριθμὸν διὰ νὰ ἀναλογοῦν μὲ τὸ πεντάγωνον, τὸν πεντάκτινον ἀστέρα τοῦ Σολομῶντος. Ἀπὸ τὰς Ἁγίας Γραφὰς ἔλαβον τὰ ὀνόματα τῶν τεσσάρων πρώτων βαθμῶν, ἤτοι τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰεφθάε, τὴν Ρούθ, τὴν Ἐσθὴρ καὶ τὴν Μάρθαν, αἱ ὁποῖαι ἐνεφοροῦντο ἀπὸ ὑψηλὰς γυναικείας ἀρετάς. Τὸν πέμπτον βαθμὸν τὸν ἐνεπνεύσθην ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν ἱστορίαν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν ὠνόμασα «Ἐλέκτα» (=ἐκλεκτήν), ἀπὸ τὴν ἐκλεκτὴν γυναῖκα, τὴν φιλὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, τὴν Μαρίαν. Συνέταξα καὶ διαφόρους ᾠδὰς ἐξ ὧν ἡ πρώτη ἤρχιζεν ὡς ἑξῆς:

«Τὸ φῶς ἐξ Ἀνατολῶν ἦτο χρυσωμένον μὲ ἐλπίδας».

Οὕτω τὸ Τυπικόν μου συνεπληρώθη, καὶ ἀκολούθως ἐκάλεσα ἕνα γείτονα Τέκτονα καὶ τὴν σύζυγόν του εἰς τοὺς ὁποίους ἀνεκοίνωσα τοὺς βαθμοὺς καὶ τὸ περιεχόμενόν του».

Οὕτω ἐτέθησαν αἱ βάσεις τοῦ Τάγματος τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος, τὸ ὁποῖον ἐξηπλώθη ταχέως καθ' ὅλην τὴν χώραν. Ἀρχικῶς, φυσικά, ὁ νεωτερισμὸς αὐτὸς προ-

εκάλεσε ζωηρὰν ἀντίδρασιν, ἰδίως ἐκ μέρους ἐκείνων οἱ ὁποῖοι, κατ' ὄνομα μόνον Τέκτονες, δὲν ἀντελαμβάνοντο τί συνεπάγονται αἱ ἀρχαὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ. Εἰς τὴν Ν. Ὑόρκην οἱ ἀντίθετοι ὑπῆρξαν ἀδιάλλακτοι. Ἀλλ' ὁ «Ἀνατολικὸς Ἀστὴρ» ἐπεκράτησε. Τὸ 1855 ὁ Μόρρις ἐγκαθίδρυσε πλέον τῶν 100 ὑποδιοικήσεων. Σήμερον ὑφίστανται Στοαὶ εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Πολιτείας, μὲ ἐτησίας τελετάς, μὲ ἀγαθοεργὸν δρᾶσιν καταπληκτικήν.

Φαίνεται, ἐν τούτοις, ὅτι ὁ ἀδ.·. Μόρρις δὲν ὑπῆρξεν ἱδρυτὴς τοῦ Τάγματος τούτου. Εἰς φυλλάδιον φέρον τὸν τίτλον «Ὁ θησαυρὸς τοῦ Ἀρχαίου καὶ Ἐντίμου Τάγματος τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος συγκεντρωθεὶς ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ υἱοθετηθεὶς ὑπὸ τοῦ συγκληθέντος Ὑπάτου Συμβουλίου τὸν Μάϊον τοῦ 1793», συνάγεται ὅτι ἡ ὀργάνωσις ὑφίστατο προηγουμένως ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος, ἀνασυνεστήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Μόρρις.

Πλήρης ἑνοποίησις τοῦ Τάγματος ἐπετεύχθη τὸ 1878 εἰς Σικάγον ὅπου συνῆλθον οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν κατὰ τόπους ὀργανώσεων καὶ ἵδρυσαν τὸ «Γενικὸν Μέγα Διοικητήριον τοῦ Τάγματος τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἀστέρος». Σήμερον τὰ κατὰ τόπους διοικητήρια ἀνέρχονται εἰς 52, λειτουργοῦν δὲ καὶ ἄλλα εἰς Ἀλάσκαν, εἰς Παναμᾶ, εἰς τὰς νήσους Χαβάϊ, τὰς Φιλιππίνας, τὸ Κεμπέκ, τὴν Κούβαν, τὰς Ἰνδίας, τὸ Μεξικόν, τὴν Σκωτίαν καὶ ἀλλαχοῦ.

Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1904 συνῆλθε συνέδριον εἰς Γλασκώβην τῆς Σκωτίας ὅπου ἀνεγνωρίσθη ὅτι τὸ Μέγα Διοικητήριον τῆς Σκωτίας θὰ ἔχη ἀποκλειστικὴν δικαιοδοσίαν εἰς ὅλην τὴν Μεγ. Βρεττανίαν, τὴν Ἰρλανδίαν καὶ τὰς Βρεττανικὰς Κτήσεις. Τὸ ἀξίωμα τῆς Μεγάλης Διδασκαλίσσης κατέλαβον κατὰ καιροὺς ἐξέχουσαι γυναῖκες. Ἡ γενικὴ ἕδρα τοῦ Τάγματος ἐν Ἀμερικῇ εὑρίσκεται εἰς Οὐάσιγκτων.

Τάγμα Ἰωάννας Ντ' Ἄρκ. Ἱδρυθὲν εἰς Μπέκερλε τῆς Καλλιφορνίας ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Χένρυ Μπάϋρον Φίλιπς, ὅστις συνέγραψε καὶ τὸ τυπικόν, τὸ Τάγμα αὐτὸ περιελάμβανε ἀδελφὰς ἢ θυγατέρας Διδ.·. Τεκτόνων ἀπὸ ἡλικίας 14 μέχρι 21 ἐτῶν. Τὸ τυπικὸν εἶχε 4 βαθμοὺς φέροντας τὰς ὀνομασίας Μύριαμ, Δεβόρα, Μαρία καὶ Ἰωάννα Ντ' Ἄρκ καὶ γνωμικὸν τὸ «Magni Nominus Umbra =ὑπὸ τὴν Σκιὰν Μεγάλων Ὀνομάτων».

Τάγματα Ἱπποτισμοῦ. Ἱπποτικὸν Τάγμα καλεῖται ἡ ἀδελφότης ἱπποτῶν ὑποκειμένων εἰς τοὺς αὐτοὺς κανονισμούς. Ἐξ αὐτῶν ὑπάρχουν πολλὰ εἰς ὅλα τὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης ἱδρυθέντα ἀπὸ βασιλεῖς ἢ ἡγέτας Κρατῶν εἰς ἀναγνώρισιν εὐγενῶν πράξεων. Τὰ μόνα ὅμως Ἱπποτικὰ Τάγματα τὰ ἔχοντα ποιάν τινα ἱστορικὴν σχέσιν μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν εἶναι, ἐκτὸς τοῦ Τάγματος Καρόλου ΙΒ' ἐν Σουηδίᾳ, τὰ τρία μεγάλα θρησκευτικὰ καὶ στρατιωτικὰ συγχρόνως Τάγματα τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν, τῶν Ἱπποτῶν τῆς Μάλτας καὶ τῶν Τευτόνων Ἱπποτῶν τῶν ὁποίων λεπτομέρειαι δημοσιεύονται εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν ἑνὸς ἑκάστου. Ἐκ τῶν τριῶν πάλιν αὐτῶν πραγματικὸν σύνδεσμον μὲ τὸν Τεκτονισμὸν ἔχει τὸ Τάγμα τῶν Ναϊτῶν. Αὐτὸ μόνον εἶχε μυστικὴν μύησιν, ὑπάρχουν δὲ παραδόσεις περὶ συγχωνεύσεώς του μὲ τὸν Τεκτονισμόν.

Οἱ Ἱππ.·. Μάλτας καὶ οἱ Τεύτονες Ἱππ.·. ἔμειναν πάντοτε μακρὰν τοῦ Τεκτονικοῦ Τάγματος. Δὲν εἶχον μυστικὴν μορφὴν μυήσεως, τὸ δὲ Τάγμα τῆς Μάλτας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ 18ου αἰῶνος κατέστη τὸ ἑκούσιον ὄργανον τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς διωγμὸν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων οἵτινες τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εὑρίσκοντο εἰς τὴν νῆσον Μάλταν. Μὲ τοὺς Τεύτονας Ἱππότας πάλιν δὲν εἶχον οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἄλλην τινὰ σχέσιν εἰμὴ μόνον εἰς τινας προκεχωρημένους βαθμοὺς ὅπου ἐγένετο δεκτὸς ὁ ἰδιαίτερος σταυρὸς τῶν ὁ καλούμενος Τευτονικὸς Σταυρός.

Ἄλλοτε εἶχε γίνῃ ἀνεπιτυχὴς ἀπόπειρα ὅπως οἱ Τεύτονες Ἱππόται ταυτισθοῦν μὲ τοὺς Πρώσσους Ἱππότας ἢ Νωαχίτας.

Τάγμα Φωτός. Οἱ Ροδοσταυρῖται Δρ. Ι. Ἔντουαρτς καὶ Τ. Πάττινσον ἐπανίδρυσαν εἰς Μπράντφορτ τῆς Ἀγγλίας τὸ 1901 τὸ παλαιὸν αὐτὸ σῶμα τῶν σπουδαστῶν τῆς ἀποκρύφου φιλοσοφίας τὸ ὁποῖον καὶ λειτουργεῖ ἔκτοτε.

Ταθνάϊ καὶ Σεθὰρ Βοσνάϊ. Ὁ πρῶτος ἦτο Πέρσης Σατράπης τῆς δυτικῶς τοῦ Εὐφράτου ἐπαρχίας ἐπὶ βασιλείας Δαρείου, ὁ δὲ Σεθὰρ Βοσνάϊ ἦτο ἀξιωματικὸς ὑπὸ τὰς διαταγάς του. Ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸ βιβλίον Ἔσδρα τῆς Π. Διαθήκης, ὁ Δαρεῖος εἶχε διατάξει ἀμφοτέρους νὰ μὴ φέρουν ἐμπόδια εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ δευτέρου Ναοῦ ἀλλὰ τουναντίον νὰ βοηθήσουν τοὺς πρεσβυτέρους τῶν Ἑβραίων διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν.

Τὰ δύο ὀνόματα εὑρίσκονται εἴς τινας τῶν ἀνωτέρων Τεκτονικῶν βαθμῶν.

Ταινίαι (sash, écharpe). Παλαιοὶ κανονισμοὶ τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ὁ Μάκεϋ ἐτόνιζον ὅτι οὐδεὶς ἕτερος ἐκτὸς τῶν ἀξ.·. οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ ἔχουν τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·. δικαιοῦται νὰ φέρῃ ταινίαν κατὰ τὰς παρελάσεις. Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ταινίαν φέρει μόνον ὁ Σεβ.·. εἰς ἔνδειξιν τοῦ ἀξιώματός του.

Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Βασιλ.·. Ἀψ.·. φέρουν ἐρυθρὰν ταινίαν μὲ τὰς λέξεις «Ἁγίασμα τῷ Κυρίῳ».

Εἰς τὸ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγμα λευκὴ ταινία φέρεται εἰς τὸν 33°.

Ἡ ταινία ἀναλογεῖ πρὸς τὸ Ζ ε ν ν ά ρ ἢ ἱερὸν σχοινίον τὸ ὁποῖον ἐτοποθετεῖτο ἐπὶ τοῦ ὑποψηφίου κατὰ τὴν μύησίν του εἰς τὰ Ἰνδικὰ Μυστήρια καὶ τὸ ὁποῖον πᾶς Βραχμᾶνος ὑπεχρεοῦτο νὰ φέρῃ. Τὸ σχοινίον αὐτὸ ἐφέρετο ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καὶ κατήρχετο πρὸς τὸ ἀριστερὸν πλευρὸν ὀλίγον κάτωθεν τῆς ὀσφύος.

Ὁ ἀδ.·. J. Boucher εἰς τὸν «Τεκτονικὸν Συμβολισμόν» του γράφει σχετικῶς: «Αἱ ταινίαι εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἶναι δύο εἰδῶν: Τὰ περιλαίμια (βλ.λ.) καὶ αἱ κυρίως ταινίαι αἱ φερόμεναι χιαστὶ περὶ τὸ στῆθος. Αἱ ταινίαι ἔχουν στενὴν σχέσιν μὲ τὴν ἀστρολογίαν καὶ φαίνονται συνδέουσαι τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν μὲ τὰς Ἰνδίας, λόγῳ τῆς ἀναλογίας των μὲ τὸ «σχοινίον» τῶν Βραχμάνων. Ἐξ ἄλλου ἡ ταινία τοῦ Σεβ.·. παρωμοιώθη μὲ τὴν ζωδιακὴν ταινίαν. Ἡ ταινία φέρεται ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου πρὸς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν καὶ ὑπενθυμίζει τὴν ἐξάρτησιν διὰ τῆς ὁποίας ὑπεστηρίζετο τὸ ξίφος τὸ ὁποῖον ἔφερον οἱ στρατιωτικοί. Ἡ ταινία χρονολογεῖται ἀπὸ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἐδημιούργει ἓν εἶδος ἰσότητος μεταξὺ ὅλων τῶν μελῶν τῆς Στοᾶς, εὐγενῶν καὶ μή. Μερικοὶ ἰσχυρίσθησαν ἐπίσης ὅτι ἡ κυανῆ ταινία τῶν Διδ.·. Τεκτόνων ἦτο ἀπομίμησις τοῦ Τάγματος τῆς Περικνημῖδος τοῦ εἰσαχθέντος ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ 1348 ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Ἐδουάρδου Γ' τοῦ ὁποίου ἐπίσης ἡ ταινία εἶναι βαθέος κυανοῦ χρώματο καὶ φέρεται ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου πρὸς τὸ ἀριστερὸν πλευρόν.

Ὁ Ραγκὸν μέμφεται τοὺς Τέκτονας οἱ ὁποῖοι προτιμοῦν ἐνίοτε νὰ μὴ φέρουν περίζωμα ἀλλὰ νὰ ἀρκοῦνται εἰς τὴν ταινίαν. «Χωρὶς περίζωμα, γράφει, δὲν ὑπάρχει Τέκτων». Ὁ Boucher ὅμως νομίζει ὅτι εἰς τὰς λευκὰς Ἑορτὰς θὰ ἦτο προτιμώτερον νὰ φέρωνται μόνον αἱ ταινίαι ὑπὸ τῶν Διδ.·. χωρὶς περίζωμα τοῦ ὁποίου ἡ ἐπίδειξις ἐν μέσῳ τοιούτων συγκεντρώσεων θὰ ἀπετέλει βεβήλωσιν.

Ἡ ταινία τοῦ Γαλλικοῦ Δόγματος εἶναι ἐντελῶς κυανῆ, ἐνῷ ἡ τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος εἶναι κυανῆ μὲ ἐρυθρὰς παρυφάς.

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Boucher τὰ χρώματα τῆς ταινίας τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος εἶναι τὰ ὀρθότερα. Συμβολίζουν τὰς δύο μορφάς, τὴν θετικὴν καὶ τὴν ἀρνητικήν, τὴν γηΐνην ἐνέργειαν καὶ τὸν παγκόσμιον μαγνητισμόν. Σύμβολον τοῦ Πνεύματος εἶναι τὸ κυανοῦν χρῶμα, τὸ αἰθερικὸν δὲ πῦρ εἶναι ἐρυθρόν, καὶ τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα εἰς τὰς παρυφὰς τοῦ κυανοῦ καθιστοῦν δυνατὴν μίαν ἐπέκτασιν τῆς πνευματικῆς ἐννοίας.

Αἱ ταινίαι εἶναι εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος ἐπενδεδυμέναι μὲ μαῦρον ὕφασμα. Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἐπίσημος καθορισμὸς τοῦ χρώματος τούτου, ὁ ἀδ.·. Boucher πιστεύει ὅτι θὰ ἔπρεπε ἀντὶ τοῦ μέλανος χρώματος νὰ χρησιμοποιῆται τὸ ἐρυθρὸν τὸ ὁποῖον συμβολίζει τὸ ἱερὸν πῦρ τὸ ὁποῖον ἐμπνέει τὸν Τέκτονα ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν.

Ταλμούδ. Ἡ Ἑβραϊκὴ αὐτὴ λέξις σημαίνει δ ό γ μ α. Οἱ Ἑβραῖοι λέγουν ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ ὄρου

Σινᾶ, ὄχι μόνον τὸν γραπτὸν νόμον ὅστις περιέχεται εἰς τὴν Πεντάτευχον, ἀλλὰ καὶ τὸν προφορικὸν τοιοῦτον ὅστις ἀνεκοινώθη τὸ πρῶτον ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν 'Ααρὼν καὶ ἀκολούθως εἰς τοὺς ἑβδομήκοντα πρεσβυτέρους καὶ τελικῶς ὑπὸ τῶν τελευταίων αὐτῶν εἰς τὸν λαόν.

Οὕτω ὁ προφορικὸς νόμος μετεδόθη ἀπὸ μνήμης ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν οὐδέποτε γραφεὶς μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ τρίτου αἰῶνος ὅτε ὁ Ραμπὶ Γεχοῦντα ὁ Ἅγιος, φρονῶν ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀπολεσθῇ συνέλεξεν ὅλας τὰς παραδόσεις, καὶ τὰς συνεκέντρωσεν εἰς ἓν βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον ἔδωσε τὸν τίτλον Μ ι σ ν ὰ ποὺ σημαίνει «ἐπανάληψις» διότι εἶναι κάπως ἐπανάληψις τοῦ γραπτοῦ νόμου.

Τὸ Μισνὰ ἐγένετο ἀμέσως δεκτὸν μὲ μέγαν σεβασμὸν καὶ πολλοὶ τῶν πεπαιδευμένων Ἑβραίων ἐπεδόθησαν εἰς τὴν μελέτην του.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ 4ου αἰῶνος αἱ γνῶμαι τῶν διαφόρων μελετητῶν τοῦ Τάλμουδ συνεκεντρώθησαν εἰς βιβλίον σχολίων ὀνομασθὲν Γ κ ε μ ά ρ α. Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἐσφαλμένως ἀπεδόθη εἰς τὸν Ραμπὶ Γιοχανάν, ὁ ὁποῖος ἄλλως τε εἶχεν ἀποθάνῃ 100 ἔτη πρὸ τῆς συντάξεώς του, τὸ 279. Τὸ Μισνὰ ὁμοῦ μὲ τὸ Γκεμάρα καλοῦνται Ταλμούδ. Οἱ ἐν Χαλδαίᾳ Ἑβραῖοι μὴ ἱκανοποιηθέντες ἀπὸ τὸ ἔργον αὐτὸ καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σχόλια συνέταξαν ἄλλα τὰ ὁποῖα ὁ Ραμπὶ Ἄσε συνεκέντρωσεν εἰς ἕνα ἄλλο Γκεμάρα. Ἔκτοτε τὸ μὲν πρῶτον βιβλίον καλεῖται τὸ Ταλμοὺδ Ἱεροσολύμων, τὸ δὲ τοῦ Ραμπὶ Ἄσε «Ταλμοὺδ τῆς Βαβυλῶνος». Καὶ εἰς τὰ δύο αὐτὰ βιβλία τὸ Μισνὰ εἶναι τὸ ἴδιον καὶ μόνον τὸ Γκεμάρα, δηλαδὴ τὰ σχόλια, εἶναι διάφορον.

Οἱ Ἑβραῖοι μελετηταὶ ἀποδίδουν μεγάλην σημασίαν εἰς τὸ Ταλμούδ, μεγαλυτέραν καὶ αὐτῆς τῆς Βίβλου.

Τὸ Μισνὰ διαιρεῖται εἰς ἓξ μέρη ὀνομαζόμενα Σ ε ν τ ε ρ ί μ ἤτοι: 1) τὰ προϊόντα τῆς γῆς, 2) τὰς ἑορτάς, 3) τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῶν γυναικῶν. 4) τὰς ζημίας καὶ τὰ τραύματα, 5) τὰς θυσίας, 6) τὰς καθάρσεις. Αἱ δύο Γκεμάρα ἀποτελοῦνται ἀπὸ σχόλια ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ Μισνά.

Ὁ Λάϊτ-φουτ γράφει ὅτι τὸ Ταλμοὺδ εἶναι πλῆρες ἀσημάντων πραγμάτων, μὲ σκοτεινὸν ὕφος γραμμένων, οὕτως ὥστε ὁ ἀναγνώστης ἔχει ἀνάγκην μεγάλης ὑπομονῆς διὰ νὰ δύναται νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὰς παιδαριώδεις εἰς ἔννοιαν καὶ ἔκφρασιν περιγραφάς. Τὸ Ταλμούδ, ἐν τούτοις κατὰ τὸν ἀδ.·. Μάκεϋ παρέχει πολλὰς περιέργους ἀπεικονίσεις τοῦ Τεκτονικοῦ συστήματος, πολλαὶ δὲ λέξεις τῶν παραδόσεων καὶ μύθων ἀνωτέρων βαθμῶν ἀνευρίσκονται ἐν αὐτῷ.

ταμίας. Ἀξιωματικὸς ὅστις ὑπάρχει εἰς ὅλα τὰ Τεκτονικὰ ἐργαστήρια καὶ τοῦ ὁποίου τὸ καθῆκον εἶναι νὰ συλλέγῃ καὶ φυλάττῃ τὰ χρήματα τοῦ ἐργαστηρίου καὶ νὰ τὰ διαθέτῃ βάσει τῶν κανονισμῶν. Εἶναι δηλαδὴ ὁ Τραπεζίτης τῆς Στοᾶς. Εἰς τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα μάλιστα οὔτε ἀσχολεῖται μὲ τὰς εἰσπράξεις αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ γίνωνται ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Γραμματέως.

Τὸ κόσμημα τοῦ Ταμίου εἶναι κλείς.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἡ θέσις του εἶναι δεξιὰ καὶ ἔμπροσθεν τοῦ Σεβ.·., εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀλλαχοῦ ἡ θέσις του εἶναι εἰς τὸν βορρᾶν. Εἰς τὴν Ἑλλάδα τοποθετεῖται εἰς τὸν Νότον, ὁ δὲ Ἐλεονόμος εἰς τὸν Βορρᾶν.

ταξιδεύοντες Τέκτονες (Βλ. Περιοδεύοντες Τέκτονες).

Τάξις ἐκ τοῦ χάους (Ordo ab Chao). Ἡ λατινικὴ φράσις χρησιμοποιεῖται ὡς ρητὸν τοῦ 33ου καὶ ἔχει τὴν ἰδίαν περίπου σημασίαν ἣν καὶ τὸ lux e tenebris = φῶς ἐκ τοῦ σκότους (βλ. λ.). Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ρητοῦ αὐτοῦ ἀποδίδεται εἰς τὸ εἰς Τσάρλστον Ὑπ.·. Συμβ.·. τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σ.·. Δ.·. καὶ συναντᾶται τὸ πρῶτον εἰς τὸ δίπλωμα τοῦ κόμητος de Grasse μὲ ἡμερομηνίαν 1 Φεβρουαρίου 1802.

Ὅταν ὁ Ντὲ Γκρὰς ἀργότερον μετέφερε τὸ Δόγμα εἰς Γαλλίαν καὶ ἐγκαθίδρυσεν Ὑπ.·. Συμ.·. καὶ ἐκεῖ, μετέτρεψε τὸ ρητόν, ὡς λέγει ὁ Λέννιγκ, εἰς Ordo ab hoc (= Τάξις ἐκ τούτου) τὸ ὁποῖον καὶ ἐχρησιμοποίει εἰς τὰ ἔγγραφά του. Ἐὰν πράγματι τοῦτο ἐγένετο πρόκειται προφανῶς περὶ λάθους.

Τάου ἢ Τάφ (Tàou). Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου καλεῖται Τάου καὶ εἶναι ἰσοδύναμον πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἢ Λατινικὸν Τ. Ὑπὸ τὴν σημερινήν του μορφὴν δὲν ἔχει καμμίαν ὁμοιότητα μὲ σταυρόν, εἰς τὸ ἀρχαῖον ὅμως Ἑβραϊκὸν Ἀλφάβητον, τὸ σχῆμα του × ἢ + ὡμοίαζε μὲ σταυρόν. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸ ὅραμα τοῦ Ἰεζεκιὴλ (κεφ. Θ' ἐδ. 4) λέγεται: «Δίελθε μέσην τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ δὸς τὸ σημεῖον ἐπὶ τὰ μέτωπα τῶν ἀνδρῶν τῶν καταστεναζόντων καὶ τῶν κατωδυνωμένων ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνομίαις ταῖς γενομέναις ἐν μέσῳ αὐτῆς». Εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον ἡ λέξις «σ η μ ε ῖ ο ν» γράφεται «τ ά ο υ». Διὰ τοῦ τάου λοιπὸν (τοῦ × ἢ + τουτέστιν) θὰ ἐσώζοντο ὅσοι ἐθλίβοντο διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἄλλων. Τὸ σχῆμα αὐτὸ ἦτο οἰκεῖον παρὰ τῷ λαῷ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης... Καὶ ἐπειδὴ τὸ σχῆμα αὐτὸ ἔλαβε κατόπιν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν γράμμα Τ ἔχει καταστῆ διεθνὲς σῆμα.

Τὸ τάου λοιπὸν αὐτό, ὁ σταυρὸς Τ ἦτο ἄλλωστε ἐν κοινῇ χρήσει ὡς ἱερὸν σύμβολον μεταξὺ ὅλων τῶν ἀρχαίων λαῶν.

Κατὰ τοὺς Ταλμουδιστὰς τὸ σύμβολον αὐτὸ ἦτο πολὺ ἀρχαιότερον τοῦ Ἰεζεκιὴλ διότι λέγουν, ὅταν ὁ Μωϋσῆς ἔχρισε τὸν Ἀαρὼν ὡς Ἀρχιερέα, ἐπέθεσεν ἐπὶ τοῦ μετώπου του τὸ σημεῖον αὐτό.

Εἰς τὴν Χριστιανικὴν Εἰκονογραφίαν ὁ σταυρὸς εἰς σχῆμα Τ θεωρεῖται προηγηθεὶς τοῦ τετρασκελοῦς Σταυροῦ τοῦ Πάθους.

Καλεῖται ἐπίσης Σταυρὸς τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου διότι ἐπὶ τοιούτου σταυροῦ ὁ ἐν λόγῳ ἅγιος ἐμαρτύρησε.

Ὁ Davis εἰς τὰς «Κελτικὰς Ἐρεύνας» του λέγει ὅτι τὸ Gallicum Tau δηλαδὴ τὸ Τ τῶν ἀρχαίων Γαλατῶν ἦτο μεταξὺ τῶν Δρυΐδῶν σύμβολον τοῦ ὑπερτάτου Θεοῦ των, τοῦ Διός.

Ὁ Dupuy εἰς τὴν «ἱστορίαν τῶν Ναΐτῶν» γράφει ὅτι τὸ Τ ά φ ἦτο Ναϊτικὸν ἔμβλημα, ὡς σύμβολον σωτηρίας καὶ αἰωνίου ζωῆς. Ὡς τοιοῦτον σύμβολον υἱοθετήθη καὶ ὑπὸ τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἐμφανίζεται ὑπὸ τὸν τριπλοῦν του ἰδίως συνδυασμὸν εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Βασιλικῆς Ἀψῖδος (βλ. σταυρὸς καὶ τριπλοῦν Τ).

Τάπης (carpet). Οὕτω καλεῖται τεκτονικῶς ὁ Πίναξ Χαράξεως ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀπεικονίζονται τὰ ἐμβλήματα ἑνὸς βαθμοῦ πρὸς καθοδήγησιν τοῦ ὑποψηφίου. Οἱ τάπητες ἐχαράσσοντο ἀρχικῶς ἐπὶ τοῦ δαπέδου μὲ κιμωλίαν καὶ κατὰ τὸ κλείσιμον τῶν ἐργασιῶν ἀπηλείφοντο διὰ μάκτρου. Βραδύτερον ἐζωγραφίζοντο ἐπὶ ὑφάσματος τὸ ὁποῖον ἥπλουτο ἐπὶ τοῦ δαπέδου, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά των «τάπης». Τώρα οἱ «τάπητες» εἶναι τοποθετημένοι ἐντὸς πλαισίου.

Εἰς τὰς Γερμανικὰς Τεκτονικὰς Στοὰς διατηρεῖται τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα tapis τὸ ὁποῖον ἐνίοτε λέγεται καὶ παρεφθαρμένως Teppich.

Ταρὸ (tarot). Δέσμη παιχνιοχάρτων ἀποτελουμένη ἀπὸ 78 τοιαῦτα ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 52 εἶναι τὰ γνωστὰ ἤδη. Ἐκτὸς ὅμως αὐτῶν τὰ ὁποῖα καλοῦνται τὰ «Ἐλάσσονα μυστήρια» ὑπάρχουν καὶ ἄλλα 26 γνωστὰ ὡς «Μείζονα μυστήρια» τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦνται ἀπὸ συμβολικὰς εἰκόνας. Ἕκαστον τῶν παιγνιοχάρτων αὐτῶν φέρει εἰδικὸν τίτλον καὶ ἀριθμόν, ἔχει δὲ πολλὰς μορφὰς καὶ σημασίας. Καλυπτόμενον ὑπὸ συμβολισμῶν, ὁμιλεῖ διαφόρους γλώσσας καὶ τὰ ἐμβλήματά του ἐνέχουν σημασίαν διὰ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἀλχημίας καὶ τῆς ἀστρολογίας. Εἶναι πλήρη σημασίας, ἀνεξαρτήτως τῆς πλευρᾶς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πλησιάζει ὁ σπουδαστὴς τὴν ἀλήθειαν ἥτις εὑρίσκεται εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια καίτοι δὲ ὁ συμβολισμός των ἐκφράζει παγκοσμίους ἰδέας, ἀντιπροσωπεύει ἐν τούτοις καὶ εἰδικὸν μέρος τῆς ἱερᾶς ἐπιστήμης διότι εἶναι καὶ συμβολικὸν ἀλφάβητον τῆς ἀποκρύφου φιλοσοφίας.

Ὑπὸ τὴν σημερινήν του μορφὴν τὸ Ταρὸ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 14ου αἰῶνος, πολλοὶ ὅμως πιστεύουν ὅτι ἔφθασε μέχρις ἡμῶν ἀπὸ πολὺ προγενεστέραν πηγήν. Ὅσοι συνδέουν τὰ παιγνιόχαρτα μὲ τοὺς ἀρχαίους χρόνους συν-

δέουν τὸ ὄνομά του μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Αἰγυπτίου Θεοῦ Τ ὸ θ ἢ Θ ὼ θ (βλ. λ.) ὁμοιάζοντος μὲ τὸν Ἑλληνικὸν Ἑρμῆν καὶ βραδύτερον ταυτισθέντος μὲ Ἑρμῆν τὸν Τρισμέγιστον (βλ. λ.). Ὁ Θὼθ ἦτο ὁ θεὸς τῆς εὐφυΐας, τῆς μαγείας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν ἐφευρέσεων ὅστις ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους νὰ γράφουν καὶ νὰ ὑπολογίζουν.

Ἀνάλυσιν τοῦ Ταρὸ κατὰ τρόπον νοητὸν παρέχει εἰς τὸ σύγγραμμά του τὸ «Ταρὸ τῶν Βοημῶν» ὁ μύστης ἀδελφὸς Δόκτωρ Papus (βλ. λ.) τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα ἀποτελοῦν αὐθεντίαν διὰ τὰς «Ἀποκρύφους Ἐπιστήμας». Ἐπίσης ἐνδιαφέροντα ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἔργα εἶναι τοῦ ἀδ. Ὄσβαλτ Βὶρτ μὲ τοὺς τίτλους «Τὰ 22 Μυστήρια τοῦ Καββαλιστικοῦ Ταρὸ». «Ὁ Ἑρμητικὸς Συμβολισμὸς» καὶ τὸ «Ταρὸ τῶν Εἰκονογράφων τῶν Μέσων Αἰώνων».

Τάφος τοῦ Ἀδωνιράμ. Ὁ Margoliouth εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῶν Ἑβραίων» ἀναφέρει ὅτι εἰς Saguntum τῆς Ἱσπανίας εἶχεν ἀνακαλυφθῆ πρὸ 400 ἐτῶν τάφος φέρων τὴν ἐπιγραφήν: «Ἐδῶ εἶναι ὁ τάφος τοῦ Ἀδωνιράμ, ὑπηρέτου τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος ὅστις ἦλθε νὰ συλλέξῃ φόρους καὶ ἀπέθανε».

Λέγεται ἀκόμη ὅτι εὑρέθη ἀρχαῖον Ἱσπανικὸν χειρόγραφον εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ὅτι τὸ ἔτος 1480 εὑρέθη τάφος παλαιότατος περιέχων βαλσαμωμένον σῶμα ἀσυνήθους ὕψους. Ἐπὶ τοῦ τάφου ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφὴ «Τάφος τοῦ Ἀδωνιράμ, ὑπηρέτου τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος».

Κατὰ τὸν Μάκεϋ, ἡ ὅλη ἱστορία, εἶναι μᾶλλον μῦθος Ταλμουδικὸς ἢ Ροδοσταυρικὸς καὶ στερεῖται ἱστορικῆς σημασίας.

Τάφος Χιράμ τῆς Τύρου. Εἰς ἀπόστασιν 9 χιλιομέτρων ἀνατολικῶς τῆς Τύρου ὑπάρχει ἀρχαῖον μνημεῖον τὸ ὁποῖον οἱ ἰθαγενεῖς ἀποκαλοῦν Κάμπρ Χαϊράν=Τάφος τοῦ Χιράμ. Ἡ παράδοσις ὅτι ὁ Βασιλεὺς τῆς Τύρου ἐτάφη ἐκεῖ διατηρεῖται μόνον μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν. Ὁ τάφος ὅμως φαίνεται ἀρχαιότατος καὶ ἑπομένως εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν Χιράμ.

Τόσον ὁ Thomson, ὅσον καὶ ὁ δόκτωρ Μόρρις, οἵτινες ἐπεσκέφθησαν τὸ μέρος, ἀναφέρουν καὶ τὰς διαστάσεις τοῦ τάφου.

Τεθραυσμένος κίων (βλ. στήλη τεθραυσμένη).

Τέκνα φωτός. Ἡ Τεκτονικὴ Ἐπιστήμη ἔχει πολλάκις ἀποκληθῆ Φῶς (Lux) ὑποδηλουμένου οὕτω ὅτι ὁ διανοητικὸς καὶ ἠθικὸς φωτισμὸς εἶναι ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τοῦ θεσμοῦ. Ἐκ τούτου συχνὰ οἱ Γέκτονες ἀποκαλοῦνται Τέκνα Φωτός.

Ὁ ἀδ.: Haywood γράφει σχετικῶς:

«Ὁ Ἰάμβλιχος ἔγραψεν ὅτι τὸ φῶς εἶναι ἡ ἁπλότης, ἡ διείσδυσις, ἡ πανταχοῦ παρουσία τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ζωροάστρης ἐδημιούργησε τὸ φῶς διὰ τὸ καλὸν καὶ τὸ σκότος διὰ τὸ κακόν. Εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια· ὁ ὑποψήφιος ἐνδεδυμένος λευκὰ εἰσήρχετο εἰς τὰ σπήλαια τῆς νυκτὸς διὰ νὰ ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν εἰς τόπον φωτός.

Τὸ Μέγα Βιβλίον τῶν Καββαλιστῶν ἦτο τὸ Ζοχὰρ ποὺ σημαίνει Φῶς. Δικαίως λοιπὸν καὶ ὀρθῶς οἱ Τέκτονες, οἱ ἀληθεῖς Τέκτονες καλοῦνται Τέκνα Φωτός.

Τεκτονικὰ δόγματα. Εἰς τὴν λέξιν Δόγμα ἔχω παραθέσῃ κατάλογον τῶν διαφόρων Τεκτονικῶν Δογμάτων τὰ ὁποῖα ἐνεφανίσθησαν κατὰ καιροὺς ἄλλα μὲν ἐξαφανισθέντα ἔκτοτε καὶ ἄλλα ὑφιστάμενα ἀκόμη. Διὰ τὰ ὑφιστάμενα ἀκόμη ὡς εἶναι τὸ Ἀ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δ.·., τὸ Δόγμα τῆς Γιόρκ, τὸ Ἀμερικανικόν, τὸ Μαρτινιστικὸν κ. ἄ. λεπτομερείας εὑρίσκει ὁ ἀναγνώστης εἰς τὴν οἰκείαν ἑκάστου θέσιν.

Ἐὰν περιορισθῇ τις εἰς τὸ πεδίον τῆς ἱστορίας, θὰ ἀντιληφθῇ ὅτι τὰ πρῶτα κέντρα Τεκτονικῶν μελετῶν ἐδημιουργήθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπὸ τῶν Ἀλχημιστῶν, τῶν Μυστικῶν καὶ τῶν ὀπαδῶν τῶν Ἀποκρύφων Ἐπιστημῶν: Πεφωτισμένοι τῆς Ἀβινιόν, Ροδόσταυροι, Χριστιανοὶ Θεόσοφοι, Μαρτινεζισταί. Ὅλα αὐτὰ τὰ κέντρα προσήρμοσαν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὴν Μυστικὴν Ἐπιστήμην τῆς ὁποίας κατεῖχον τὴν παράδοσιν. Καὶ αὐτὴν ἀκριβῶς ἐπανευρίσκομεν εἰς τὰ σύμβολα, τὰς εἰκόνας, τὰς παραδόσεις καὶ τὰς ἀλληγορίας, τὰ ἐργαλεῖα τὰ κοσμήματα καὶ ἄλλα ἐξαρτήματα τῶν Τεκτονικῶν Στοῶν.

Διάφορα πολιτικὰ γεγονότα ἔχουν ὅμως παρασύρῃ πολλαχοῦ τὸν Τεκτονισμὸν εἰς ἔργα ἀλλότρια τοῦ πραγματικοῦ του προορισμοῦ. Ὄχι ὅμως εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ἐντεῦθεν ἑπομένως προέκυψε καὶ ἡ διαίρεσις τοῦ θεσμοῦ εἰς διάφορα συστήματα ἢ Δόγματα τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατὸν νὰ διαιρέσωμεν εἰς τρεῖς γενικὰς κατηγορίας ὡς λέγει ὁ δόκτωρ Παπύς:

1ον. Εἰς Δόγματα περιωρισμένων φιλοσοφικῶν μελετῶν καὶ ἀμέσου πολιτικῆς δράσεως. Οἱ βαθμοὶ εἰς αὐτὰ εἶναι περιωρισμένοι, ἀγνοεῖται δὲ τὸ τυπικὸν τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν. Τάσεις τῶν Δογμάτων αὐτῶν εἶναι ἡ μετατροπὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς βέβηλον ἑταιρίαν. Εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν ὑπάγονται ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας καὶ μερικαὶ ἄλλαι Μεγ.·. Ἀνατολαί.

2ον. Εἰς Δόγματα ὅπου διατηροῦνται ἡ ἱεραρχία καὶ οἱ Ἀνώτεροι βαθμοί. Ἡ συνέχεια τῶν βαθμῶν αὐτῶν ἀντιπροσωπεύει πράγματι τὴν ἱστορίαν τῶν μυστικῶν παραδόσεων ἀπὸ τοῦ Σολομῶντος καὶ διὰ μέσου τῶν Σταυροφόρων καὶ τῶν Ναϊτῶν μέχρι τῶν Ἀλχημιστῶν. Ἐπὶ πλέον ἡ ἱεραρχία τῆς διδασκαλίας εἰς Κυανοῦν, Ἐρυθρόν, Μέλανα καὶ Λευκὸν Τεκτονισμὸν ἐπιτρέπει τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν τῆς Τεκτονικῆς Ἐπιστήμης εἰς τὰς Στοάς, τὰ Περιστύλια καὶ τοὺς Ἀρείους Πάγους. Τὰ δόγματα αὐτὰ ἀνήκουν εἰς τὸ Σκωτικὸν Σύστημα καὶ εἶναι τὰ ἀκόλουθα: Ἀρχαῖον Ἀποδεδεγμένον Σκωτικὸν Δόγμα, μεταρρυθμισθὲν ὑπὸ τοῦ Πάϊν, Ἀρχ.·. καὶ Ἀποδ.·. Σκ.·. Δόγμα τοῦ Σερνώ, Πρωτόγονον Δόγμα, Ἐθνικὸν Ἱσπανικὸν Δόγμα, Παγκόσμιον Μικτὸν Δόγμα.

3ον. Εἰς Δόγματα συνδεόμενα μὲ τὰς Ἑταιρίας Ροδοσταύρων καὶ ἐπιδιδόμενα εἰδικῶς εἰς τὴν μελέτην τῆς Τεκτονικῆς Ἐπιστήμης. Εἰς τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐπιδίδονται οἱ μελετηταὶ τῆς ἀποκρύφου ἐπιστήμης. Τὰ γνωστότερα τῶν Δογμάτων αὐτῶν εἶναι τοῦ Μισραΐμ καὶ κατόπιν τὸ Δόγμα τῆς Μέμφιδος ἱδρυθέντα καὶ τὰ δύο δι' εἰδικὸν σκοπόν. Ἔχουν ἀπὸ 33 μέχρι 90 καὶ 96 βαθμῶν.

Τὸ Δόγμα Σβέντεμποργκ καὶ τὸ Δόγμα τῶν Χριστιανῶν Πεφωτισμένων ἀνήκουν ἐπίσης εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτήν.

Τὸ δυστύχημα εἶναι, γράφει ὁ Δόκτωρ Παπύς, ὅτι ἓν ἕκαστον ὅλων αὐτῶν τῶν Τεκτ.·. Δογμάτων ἔχει τὴν περίεργον ἀξίωσιν ὅτι εἶναι τὸ μόνον κανονικόν. Ἐξ οὗ καὶ διαρκεῖς ἔριδες καὶ ἀποκηρύξεις.

«Εἶναι προφανές, λέγει, ὅτι ἑκάστη Τεκτονικὴ Δύναμις ἔχουσα μερικὰς Στοὰς βλέπει δυσαρέστως τὴν ἵδρυσιν ἄλλης Στοᾶς. Λησμονοῦσα ὅλας τὰς διδασκαλίας περὶ ἀδελφοσύνης, καὶ ἀνοχῆς συμπεριφέρεται ὅπως περίπου μία Ἐκκλησία ἐναντίον μιᾶς ἄλλης. Καὶ εἶναι θλιβερὸν νὰ βλέπῃ τις ἀνθρώπους λογικοὺς καὶ πεφωτισμένους νὰ ἐπηρεάζωνται ἀπὸ προλήψεις καὶ τυφλὰ πάθη.

Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας κατέχει τὰ σκῆπτρα τῆς ἀντικανονικότητος. Ἐχηματίσθη ἀπὸ τὸν Λακὸρν καὶ μερικοὺς ἀδ.: ἀποβληθέντας διὰ σοβαροὺς λόγους. Συνεστήθη κατὰ παράβασιν τῶν Γενικῶν Κανόνων τοῦ Τεκτονισμοῦ. Καὶ ὅμως ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀντικανονικότητος ἄλλων Τεκτ. Δυνάμεων.

Τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σ.·. Δόγμα τοῦ Μορὲν μεταρρυθμισθὲν ἀπὸ τὸν Πάϊκ εἶναι ἐπίσης ἀντικανονικὸν τὴν καταγωγὴν ὅπως ἀπέδειξαν ἀδελφοὶ τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγματος τοῦ Σερνώ. Ἐπίσης ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ παρουσιάσῃ ἀποδείξεις τῆς κανονικότητός της. Καὶ ἐν τούτοις ὅλαι αὗται αἱ Τεκτ.·. Δυνάμεις φιλονικοῦν μεταξύ των καίτοι ὅλαι των ἔχουν εἰς τὰς τάξεις των διαπρεπεῖς καὶ σοφοὺς Τέκτονας. Θὰ ἦτο δυνατόν, προσθέτει ὁ ἀδ.·. Παπὺς νὰ ἀναζητηθῇ τρόπος συνενώσεως ὅλων τῶν Τεκτονικῶν αὐτῶν Δυνάμεων εἰς μίαν Ὁμοσπονδίαν ἐκτὸς τῆς ὁποίας ἑκάστη ἐξ αὐτῶν θὰ διετήρει τὴν αὐτονομίαν της».

Τεκτονικὰ χρώματα. Τὰ εἰς τὸν Τεκτ.·. χρησιμοποιούμενα χρώματα εἶναι πολλά. Τὰ κυριώτερα εἶναι τὸ κυανοῦν διὰ τοὺς συμβολικοὺς βαθμούς, τὸ ἐρυθρὸν διὰ τὴν Βασ.·. Ἀψ.·. τὸ λευκὸν καὶ τὸ μαῦρον διὰ τὸ

Τάγμα τῶν Ναϊτῶν. Εἰς τὸ 'Αρ.·. καὶ 'Απ.·. Σ.·. Δόγμα ὅλα σχεδὸν τὰ χρώματα χρησιμοποιοῦνται.

Τεκτονικὴ διαθήκη (Covenant of Freemasonry). Διαθήκη σημαίνει σύμβασιν ἢ συμφωνίαν μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων μερῶν ὑπὸ ὡρισμένους ὅρους. Οὐδεμία ἑπομένως ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὅταν εἰς ἀνὴρ γίνεται Τέκτων συνάπτει διαθήκην μὲ τὸν Θεσμόν. Ὑπόσχεται νὰ ἐκπληρώσῃ ὡρισμένας ὑποσχέσεις καὶ καθήκοντα ἔναντι τῶν ὁποίων ἡ 'Αδελφότης δεσμεύεται δι' ἀντιστοίχου διαθήκης φιλίας, προστασίας καὶ ὑποστηρίξεως. Ἡ διαθήκη αὐτὴ δέον φυσικὰ νὰ ἐπαναλαμβάνεται δι' ἕκαστον βαθμόν, διότι εἶναι διάφορος διὰ τὸν μ.αθ.·., διάφορος διὰ τὸν 'Ετ.·. καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς: 'Εφ' ὅσον προχωροῦμεν εἰς τὸν Τεκτ.·. αὐξάνουν καὶ αἱ ὑποχρεώσεις ἡμῶν.

Ἡ Τεκτονικὴ Διαθήκη εἶναι ἡ σημαντικωτέρα ἐξ ὅλων τῶν Τεκτονικῶν τελετῶν. Εἶναι ὁ θεμέλιος λίθος ὁ ὑποβαστάζων ὁλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα. Οὐσιαστικῶς ἡ Διαθήκη κάμει τὸν Τέκτονα. Ἡ σύμβασις αὐτὴ ἡ καθιδρύουσα τὴν σχέσιν ἑνὸς Τέκτονος μὲ τὸ Τάγμα, εἶναι ἓν εἶδος βαπτίσματος τὸ ὁποῖον πρέπει φυσικὰ νὰ τελῆται ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ. Καὶ τοῦτο συμβαίνει εἰς ὅλας τὰς χώρας. Εἰς ὅλον τὸν κόσμον αἱ συμβάσεις αὗται θεωροῦνται ἱεραί.

Εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην πρώτη μνεία μιᾶς τοιαύτης Διαθήκης γίνεται εἰς τὸ 15ον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως ὅπου ὁ 'Αβραὰμ ἔλαβε «δ ά μ α λ ι ν τ ρ ι ε τ ί ζ ο υ σ α ν κ α ὶ α ἶ γ α τ ρ ι ε τ ί ζ ο υ σ α ν κ α ὶ κ ρ ι ὸ ν τ ρ ι ε τ ί ζ ο ν τ α κ α ὶ δ ι ε ῖ λ ε ν α ὐ τ ὰ μ έ σ α κ α ὶ ἔ θ η κ ε ν α ὐ τ ὰ ἀ ν τ ι μ έ τ ω π α ἀ λ λ ή λ ο ι ς» (βλ. Γένεσιν κεφ. ΙΕ' ἐδ. 10).

Ὁ χωρισμὸς ἑνὸς θύματος εἰς δύο ὥστε οἱ σύμβαλλόμενοι νὰ διέλθουν διὰ μέσου αὐτῶν ἦτο ἔθιμον τὸ ὁποῖον οἱ 'Εβραῖοι εἶχον παραλάβῃ ἀπὸ ὅλα τὰ ἀρχαῖα ἔθνη.

Αἱ τελεταὶ ἐγένοντο ὡς ἑξῆς: Οἱ Τέκτονες δύνανται νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν ἀναλογίαν μὲ τὰς τελετὰς τοῦ Τάγματός των.

Οἱ συμβαλλόμενοι ἐξέλεγον ἐν πρώτοις ἓν κατάλληλον ζῷον, δάμαλιν ἢ πρόβατον ἢ χοῖρον, ἀπέκοπτον τὸν τράχηλον μὲ ἓν μόνον κτύπημα χωρὶς νὰ ἐγγίσουν τὴν σπονδυλικὴν στήλην. Κατόπιν ἤνοιγον τὸ στῆθος ἀφαιροῦντες τὴν καρδίαν καὶ τὰ σπλάχνα, καὶ ἀκολούθως ἐχώριζον τὸ σῶμα εἰς δύο καὶ ἐτοποθέτουν τὰ δύο μέρη τὸ ἓν εἰς τὸν βορρᾶν καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὸν νότον, οὕτως ὥστε οἱ συμβαλλόμενοι νὰ διέλθουν μεταξὺ αὐτῶν ἐρχόμενοι ἐξ ἀνατολῶν καὶ μεταβαίνοντες εἰς τὴν δύσιν.

Ὁ 'Ιερεμίας εἰς τὸ κεφάλαιον ΜΑ' (Μασ. ΛΔ') γράφει περὶ τῆς παραβάσεως τῆς μετὰ τοῦ Κυρίου Διαθήκης τὰ ἑξῆς:

«Καὶ δώσω τοὺς ἄνδρας τοὺς παρεληλυθότας τὴν διαθήκην μου, τοὺς μὴ στήσαντας τὴν διαθήκην μου, ἣν ἐποίησαν κατὰ πρόσωπόν μου, τὸν μόσχον ὃν ἐποίησαν, ἐργάζεσθαι αὐτῷ· τοὺς ἄρχοντας 'Ιούδα καὶ τοὺς δυνάστας καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τὸν λαὸν καὶ δώσω αὐτοὺς τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν κλπ.».

Τεκτονικὴ Φιλολογία. Ὁ 'Ελευθεροτεκτονισμὸς ἔχει ἰδίαν φιλολογίαν, ἥτις μάλιστα ἐπληθύνθη κατὰ τὰς τελευταίας ἰδίως δεκαετηρίδας εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς γλώσσας. Ἡ φιλολογία αὐτὴ δὲν ἀφορᾷ μόνον τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῶν Στοῶν, τὴν λειτουργίαν τῶν βαθμῶν του, τὴν διάδοσιν τῶν ἀγαθοεργιῶν του. 'Αφορᾷ κυρίως τὴν διδασκαλίαν του ὡς ἠθικῆς, κοινωνικῆς καὶ θρησκευτικῆς φιλοσοφίας, τὴν ἱστορίαν του καὶ τὴν ἀρχαιολογίαν του, τὴν διάδοσιν τῶν ἀρχῶν του καὶ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἔργου του. Ἡ μυθολογία κατέχει ἐπίσης σημαντικὸν μέρος εἰς τὴν Τεκτονικὴν φιλολογίαν.

Ὁ Τεκτονισμὸς ἔχει πράγματι τὴν ἐπιστήμην του καὶ τὴν φιλοσοφίαν του, τὴν ποίησιν καὶ τὸν ρωμαντισμόν του. Ἡ παρακολούθησις τῆς φιλολογίας αὐτῆς ἀποτελεῖ πραγματικὸν ἐντρύφημα διὰ τὸν μελετητήν.

Τέκτονος σύζυγος καὶ θυγάτηρ. Βαθμὸς συχνὰ ἀπονεμόμενος εἰς τὰς 'Ηνωμ. Πολιτείας 'Αμερικῆς εἰς τὰς συζύγους, θυγατέρας, ἀδελφὰς καὶ μητέρας Τεκτόνων διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν αὗται τὴν βοήθειαν καὶ συνδρομὴν τῆς 'Αδελφότητος ἐν περιπτώσει ἀνάγκης. Ὁ βαθμὸς αὐτὸς ἀπονέμεται ὑπὸ Διδ.·. Τέκτονος ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἡ λαμβάνουσα αὐτὸν εἶναι σύζυγος, ἄγαμος θυγάτηρ, ἄγαμος ἀδελφὴ ἢ χήρα μήτηρ Διδ.·. Τέκτονος. 'Ενίοτε καλεῖται ἡ «'Αγία Παρθένος» καὶ ἐθεωρήθη ὑπό τινων τόσης σημασίας, ὥστε ἐδημοσιεύθη καὶ σχετικὸν βιβλιάριον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Τεκτονισμὸς Κυριῶν», εἰς Λούϊσβιλ τῆς Πολιτείας Κεντάκυ, τὸ 1851 ὑπὸ τοῦ πρώην Μεγ.·. Διδ.·. Οὐΐλιαμ Λεῦ τῆς 'Αλαμπάμα.

Τέκτων ἀληθής (Maçon vrai). Βαθμὸς συσταθεὶς ὑπὸ τοῦ Περνεττύ. Εἶναι ὁ μόνος τῶν προκεχωρημένων ἑρμητικῶν βαθμῶν τοῦ Δόγματος τῆς 'Αβινιὸν καὶ κατέστη ὁ πρῶτος βαθμὸς τοῦ αὐτοῦ συστήματος, ὅταν τοῦτο μετεφέρθη εἰς Μομπελιέ. (Βλ. 'Ακαδημία τῶν 'Αληθῶν Τεκτόνων).

Τέκτων 'Ερμητικός. Βαθμὸς εὑρισκόμενος εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μητρὸς Στοᾶς τοῦ 'Εκλεκτικοῦ Φιλοσοφικοῦ Δόγματος ὑπὸ τὸν τίτλον Maçon Hermétique.

Τέκτων τοῦ Μυστικοῦ (Maçon du Secret). Ὁ τίτλος αὐτὸς εὑρίσκεται εἰς δύο βαθμούς.

1. Τὸν 6ον τοῦ Δόγματος Τσουντύ.
2. Τὸν 7ον τοῦ Δόγματος τοῦ Σαὶν-Μαρτέν.

Τελείας 'Ενώσεως Στοά. Στοὰ ἐν Βιέννῃ ἥτις ὑπὸ Σεβ.·. τὸν Ignaz von Born, τὸ 1781 καὶ κατόπιν, κατέστη Τεκτονικὴ 'Εταιρία 'Επιστημῶν καὶ Τεχνῶν. Εἶναι μία ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων Στοῶν αἵτινες δύνανται νὰ παραβληθοῦν μὲ τὴν περίφημον Στοὰν τῶν «'Ε ν ν έ α 'Α δ ε λ φ ῶ ν» τῶν Παρισίων (βλ. λ.) διὰ τοὺς σκοποὺς της, τὴν ἐκλεκτικότητα τῶν μελῶν της καὶ τὴν ἐπιρροὴν ἣν ἤσκησεν.

Ὁ Μπόρν εἶχε μυηθῆ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐν Πράγᾳ. Ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν του ἐγένοντο δεκτοὶ εἰς τὴν Στοὰν διαπρεπεῖς ἄνδρες ὡς ὁ Ράτσκυ, συγγραφεὺς τῶν λιμπρέττων τοῦ Μότσαρτ, ὁ πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ 'Ινσμπρουκ Michaeler, ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας Σάουτερ, ὁ ἀνατομιστὴς Μπάθ, ὁ ὑπουργὸς Κρακόφσκυ, ὁ φιλόσοφος καὶ φίλος τοῦ Σίλλερ Ράϊνχολντ, ὁ ἱστορικὸς Βάττεροθ, ὁ ἐνεργήσας τὸν περίπλουν τῆς γῆς Φόρστερ, ὁ διάσημος γλύπτης Τσάϊνερ, ὁ βιβλιογράφος 'Αββᾶς Ντενίς, ὁ ἰατρὸς τῆς Αὐτοκρατείρας Λέμπερ, ὁ συνθέτης Γιόζεφ Χάϊντεν καὶ 200 περίπου ἄλλοι ἐξ ἴσου ἐπιφανεῖς ἄνδρες. Ἡ Στοὰ ἐξέδιδε δύο περιοδικά. Διέθετε μεγάλην βιβλιοθήκην καὶ μουσεῖον. Κατήρτισε βοτανικὸν κῆπον χάριν τοῦ ὁποίου τὰ μέλη της ἐνήργησαν πολλὰς ἀποστολὰς μέχρι Νοτίου Καρολίνας. Μία ὁμιλία τοῦ Μπόρν ἐν τῇ Στοᾷ ἐδωσεν εἰς τὸν Μότσαρτ τὸ ὑλικὸν καὶ τὴν ἔμπνευσιν διὰ τὸ μελόδραμά του «Ὁ Μαγικὸς Αὐλός».

Ὁ Μότσαρτ παρίστατο εἰς τὴν Στοὰν ὡς ἐπισκέπτης κατὰ τὴν μύησιν τοῦ Χάϊντεν τοῦ ὁποίου φίλος ἦτο ὁ Τέκτων ἐπίσης Χόσκα ὁ συνθέτης τοῦ Αὐστριακοῦ 'Εθνικοῦ Ὕμνου.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ λιμπρέττου τοῦ «Μαγικοῦ Αὐλοῦ» Σικάνεντερ καὶ ὁ βοηθός του Γκιζέσκα ἦσαν ἐπίσης Τέκτονες. Τὸ δὲ πρόσωπον τοῦ Σαράστρο εἰς τὸ μελόδραμα αὐτὸ ἦτο ὁ Μπόρν ὁ θάνατος τοῦ ὁποίου συνεκίνησε βαθύτατα τὸν Μότσαρτ ἀποφασίσαντα τότε νὰ γράψῃ τὸν «Αὐλόν».

Ἡ μεγάλη δρᾶσις καὶ ἐπιτυχία τῆς Στοᾶς αὐτῆς ἠνάγκασε τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν 'Εκκλησίαν νὰ ἐξαπολύσῃ τότε τὴν σταυροφορίαν της ἐναντίον τοῦ Αὐστριακοῦ Τεκτονισμοῦ ὅστις φυσικὰ ἀντετίθετο εἰς τὸ σκοτεινὸν ἔργον τοῦ δογματισμοῦ τοῦ Βατικανοῦ.

Τελειοποιήσεως Δόγμα. Τὸ 1754 ὁ 'Ιππότης Ντὲ Μπονβὶλ ἐγκατέστησεν εἰς Παρισίους Διοικητήριον τῶν προκεχωρημένων βαθμῶν, ἐντὸς τοῦ Κολλεγίου τῶν 'Ιησουϊτῶν τοῦ Κλερμόν, ἐξ οὗ καὶ τοῦτο ἐκλήθη Διοικητήριον τοῦ Κλερμόν. Τὸ 'Ελευθεροτεκτονικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον ἠκολουθεῖτο ἐκεῖ ἔλαβε τὸ ὄνομα, Δόγμα Τελειοποιήσεως ἢ Δόγμα Χερεντόμ.

Εἰς τὴν «Ἱ σ τ ο ρ ί α ν Τ ρ ι ῶ ν Μ ε γ ά λ ω ν Σ τ ο ῶ ν» (σελ. 46) ὁ Rebold γράφει ὅτι τὸ Κολλέγιον τοῦ Κλερμὸν ἦτο ἄσυλον τῶν ὀπαδῶν τοῦ Οἴκου τῶν Στιούαρτ καὶ διὰ τοῦτο τὸ Δόγμα αὐτὸ ἔχει ἕν τινι μέ-

τρῳ ἐπηρεασθῇ ἀπὸ τὸν Τεκτονισμὸν τῶν Στιούαρτ. Ἀπετελεῖτο ἀπὸ 25 βαθμούς, τοὺς ἑξῆς:
1. Μαθητής, 2. Ἑταῖρος, 3. Διδάσκαλος, 4. Μυστικὸς Διδάσκαλος, 5. Τέλειος Διδάσκαλος, 6. Ἔμπιστος Γραμματεύς, 7. Ἐπόπτης τῆς Οἰκοδομῆς, 8 Ἔφορος καὶ Δικαστής, 9. Ἐλεγκτὴς τῶν ἐννέα, 10. Ἐλεγκτὴς τῶν δεκαπέντε, 11. Ἔνδοξος ἐκλεκτός, ἀρχηγὸς τῶν δώδεκα Φυλῶν, 12. Μέγας Διδάσκαλος Ἀρχιτέκτων, 13. Βασιλικὴ Ἀψίς, 14. Μέγας Ἐκλεκτὸς Ἀρχαῖος Τέλειος Διδάσκαλος, 15. Ἱππότης τοῦ Ξίφους; 16. Πρίγκιψ Ἱερουσαλήμ, 17. Ἱππότης Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, 18. Ἱππότης Ροδόσταυρος, 19. Μέγας Ποντίφιξ, 20. Μέγας Πατριάρχης, 21. Μέγας Διδάσκαλος τῆς Κλειδὸς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, 22. Πρίγκιψ τοῦ Λιβάνου, 23. Ὕπατος Πρίγκιψ Ἀρχηγὸς τοῦ Μεγάλου Κονσιστορίου, 24. Ἔνδοξος Ἱππότης Ἀρχηγὸς τοῦ Μέλανος καὶ Λευκοῦ Ἀετοῦ, 25. Ἐνδοξώτατος ὑπέρτατος Πρίγκιψ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, Μέγας Ἱππότης Ὕπατος Διοικητὴς τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ.

Οἱ βαθμοὶ τοῦ Δόγματος αὐτοῦ εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς βαθμοὺς τοῦ Συμβουλίου τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, τὸ ὁποῖον ἐγκαθιδρύθη τέσσαρα ἔτη βραδύτερον καὶ εἰς τὸ ὁποῖον παρεχώρησε τὴν θέσιν του τὸ Δόγμα Τελειοποιήσεως. Καὶ εἶναι ἐπίσης ὅμοιοι μὲ τοὺς βαθμοὺς τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος τὸ ὁποῖον διεδέχθη τὸ Συμβούλιον τῶν Αὐτοκρατόρων. Ἡ βασικὴ ἀρχὴ τοῦ Δόγματος τούτου εἶναι ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς προῆλθεν ἀπὸ τοὺς Ναΐτας καὶ ὅτι ἑπομένως πᾶς Τέκτων ἦτο καὶ Ἱππότης Ναΐτης. Εἰς αὐτὸ τὸ Δόγμα ἐμυήθη ὁ βαρῶνος Von Hund καὶ δι' αὐτοῦ ἐπροχώρησεν εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ Δόγματος Αὐστηρᾶς Τηρήσεως, ἀπορρίψας τοὺς βαθμοὺς ἀλλὰ διατηρήσας τὴν περὶ Ναΐτῶν θεωρίαν.

Τελειοποιήσεως Στοὰ (Lodge of perfection). Τὸ ἐργαστήριον ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἀπονέμεται ὁ 14ος τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σ.·. Δ.·.. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἑλλάδα ὁ βαθμὸς οὗτος καλεῖται «Μέγας Ἐκλεκτὸς Τέλειος καὶ Ὑπέρτατος Τέκτων», εἰς τὴν Γαλλίαν ὅμως καλεῖται «Μέγας Σκῶτος Τέκτων τῆς Ἱερᾶς Ἀψῖδος Ἰακώβου τοῦ ΣΤ'».

Κατὰ τὸν Μάκεϋ ὁ Γαλλικὸς αὐτὸς τίτλος ἀποτελεῖ σοβαρὰν ἀπόδειξιν τῆς ἐπιδράσεως τὴν ὁποίαν ἤσκησαν ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ ἐξόριστοι Στιούαρτ καὶ οἱ ὀπαδοί των, καταστήσαντες τὸ Τάγμα ὄργανον διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας ἀποκατάστασιν Ἰακώβου τοῦ Β' καὶ κατόπιν τοῦ υἱοῦ του

Ὁ βαθμὸς αὐτὸς ὡς συμπληρώνων πᾶν ὅ,τι ἀνεφέρετο εἰς τὸν πρῶτον Ναὸν τοῦ Σολομῶντος ἐκλήθη ὁ τελευταῖος βαθμὸς τοῦ παλαιοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Εἶναι ὁ τελευταῖος τῶν καλουμένων Ἀνεκφράστων Βαθμῶν διότι ἡ διδασκαλία των ἀναφέρεται εἰς τὸν ἀνέκφραστον λόγον ὅστις δὲν πρέπει νὰ προφέρεται. Ὁ τόπος τῶν συνεδριάσεών του καλεῖται Ἱερὰ Ἀψίς. Οἱ κυριώτεροι ἀξ.·. του εἶναι ὁ Τρὶς Ἰσχυρὸς Μέγ.·. Διδ.·.. δὺρ, Ἐπιθεωρηταί, εἰς Θησαυροφύλαξ καὶ εἰς Μέγ.·. Γραμματεύς. Κατὰ τὴν πρώτην ὀργάνωσιν τοῦ Δόγματος εἰς Ἀγγλίαν καὶ Ἀμερικήν, αἱ Στοαὶ Τελειοποιήσεως ἐκαλοῦντο Ὑπέρταται Μεγ.·. Στοαὶ καὶ ἐκ τούτου διατηρεῖται ἀκόμη παρὰ τοῖς ἀξ.·. τοῦ Ἐργαστηρίου τούτου εἴς τινας Τεκτονικὰς Δυνάμεις ὁ τίτλος Μέγας.

Μὲ τὸν βαθμὸν αὐτὸν συνδέεται ὁ ἀκόλουθος μῦθος: Ὅταν ὁ Ναὸς συνεπληρώθη, οἱ Τέκτονες, οἵτινες εἶχον ἀσχοληθῆ μὲ τὴν οἰκοδόμησιν, ἀπέκτησαν ἀθάνατον δόξαν. Τὸ τάγμα των ἀπέκτησεν ὁμοιομορφίαν. Νέα μέλη ἐγένοντο μετ' ἐπιφυλάξεων δεκτά. Πολλοὶ τῶν Μεγάλων Ἐκλεκτῶν ἀναχωρήσαντες ἐκ τοῦ Ναοῦ καὶ διασκορπισθέντες εἰς τὰ γειτονικὰ ἔθνη, ἐδίδαξαν πάντα ἐπιθυμοῦντα καὶ κατέχοντα τὰς ἀπαραιτήτους ἀρετὰς ὅπως ἀποκτήσῃ τοὺς ὑπερτάτους βαθμοὺς τῆς Ἀρχαίας Τεκτονικῆς Τέχνης.

Ὁ Ναὸς ἐπερατώθη τὸ ἔτος 3000 ἀπὸ κτ. κ. Ἕως τότε ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ συμπεριφερθεὶς ἐπαξίως εἶχε κατακτήσῃ τὸν παγκόσμιον θαυμασμόν. Μὲ τὴν παρέλευσιν ὅμως τοῦ χρόνου, ὅταν ἐπροχώρησεν εἰς ἡλικίαν ἐκώφευσεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου καὶ μεθυσθεὶς ἀπὸ τὴν μεγάλην του ἰσχὺν ἐβυθίσθη εἰς παντὸς εἴδους καταχρήσεις καὶ ἐβεβήλωσε, τὸν Ναὸν προσφέρων εἰς τὸ εἴδωλον Μολὼχ τὸ θυμίαμα τὸ ὁποῖον ἔπρεπε μόνον εἰς τὸν ζῶντα Θεὸν νὰ προσφέρεται.

Οἱ Μεγάλοι Ἐκλεκτοὶ καὶ Τέλειοι Τέκτονες ἐθλίβησαν ὑπερμέτρως εἰς τὸ θέαμα αὐτὸ φοβούμενοι ὅτι ἡ ἀποστασία αὐτὴ τοῦ Βασιλέως θὰ εἶχε τρομερὰς συνεπείας καὶ θὰ ἔφερεν ἐναντίον των τοὺς ἐχθροὺς ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἄλλοτε ὁ Σολομὼν εἶχεν νικηφόρως ἀντιμετωπίσῃ. Ὁ λαὸς ἐξ ἄλλου μιμούμενος τὰ πάθη καὶ τὰς παραφόρους πράξεις τοῦ Βασιλέως του κατέστη ὑπερήφανος καὶ εἰδωλολάτρης περιφρονῶν τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ καὶ λατρεύων εἴδωλα.

Ὁ τιμωρὸς Θεὸς ἐνέπνευσε τότε τὸν Ναβουχοδονόσορα, Βασιλέα Βαβυλῶνος, νὰ τιμωρήσῃ τὸ Βασίλειον τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἀπέστειλε στρατὸν μὲ τὸν ἀρχηγὸν τῆς φρουρᾶς Νεβουζαραδὰν ὁ ὁποῖος εἰσβαλὼν εἰς Ἰουδαίαν διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου ἐλεηλάτησε τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ καὶ κατεκρήμνισε τὸν Ναόν της. Ὁ λαὸς ὡδηγήθη αἰχμάλωτος εἰς Βαβυλῶνα ὅπου οἱ νικηταὶ μετέφερον καὶ ὅλα τὰ ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου σκεύη. Τοῦτο συνέβη 470 ἔτη, ἓξ μῆνας καὶ 10 ἡμέρας ἀπὸ τῆς καθιερώσεως τοῦ Ναοῦ.

Ὅταν μετὰ καιρούς, οἱ πρίγκιπες τοῦ Χριστιανισμοῦ συνῆψαν σύνδεσμον πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἁγίας Γῆς ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, οἱ καλοὶ καὶ ἐνάρετοι Τέκτονες εὐχόμενοι ζωηρῶς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ σκοποῦ προσέφερον ἑκουσίως τὴν συνδρομήν των ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τοῖς ἐπιτραπῇ νὰ ἐκλέξουν ἴδιον ἀρχηγόν. Τούτου γενομένου δεκτοῦ ἐξεκίνησαν ὑπὸ τὴν σημαίαν των. Ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ ἀντοχὴ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν ἱπποτῶν ὑπῆρξε τοιαύτη ὥστε ἐθαυμάσθησαν ὑφ' ὅλων καὶ ἡγήθησαν ὅλων τῶν ἄλλων πριγκίπων τῆς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες πιστεύοντες ὅτι τὰ μυστήριά των τοὺς ἐνέπνεον τόσην ἀνδρείαν καὶ πίστιν εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπεθύμησαν καὶ αὐτοὶ νὰ μυηθοῦν. Κριθέντες ἄξιοι ἐμυήθησαν πράγματι. Καὶ οὕτω ἡ Βασιλικὴ Ἀψὶς κατέστη δημοφιλής, διεδόθη πανταχοῦ καὶ ἐξηκολούθησε διαδιδομένη διὰ τῶν αἰώνων μέχρι σήμερον.

Αὐτὸς εἶναι ὁ μῦθος ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ὁ 14ος βαθμός. Πρόκειται βεβαίως περὶ μύθου ἐνέχοντος συμβολικὴν καθαρῶς σημασίαν.

Συμβολικὸν χρῶμα τοῦ βαθμοῦ εἶναι τὸ ἐρυθρόν, ἔμβλημα ζήλου, σταθερότητος καὶ ἐπιμελείας. Ἐκ τούτου καὶ ὁ βαθμὸς αὐτὸς ἀπεκλήθη Ἐρυθρὸς Τεκτονισμός.

Κόσμημα τοῦ βαθμοῦ εἶναι διαβήτης σχηματίζων τόξον 90 μοιρῶν ἐπιστεφόμενος ὑπὸ στέμματος μὲ ἕνα ἥλιον εἰς τὸ κέντρον.

Εἰς τὴν Νότιον Δικαιοδοσίαν τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ὁ ἥλιος εὑρίσκεται εἰς τὴν μίαν πλευράν, εἰς δὲ τὴν ἄλλην ὑπάρχει πεντάκτινος ἀστήρ. Τὸ περίζωμα εἶναι λευκὸν μὲ ἐρυθρὰς φλόγας καὶ κυανᾶς παρυφάς, ἔχον τὸ κόσμημα εἰς τὸ κέντρον.

Τέλειος Διδάσκαλος (Perfect Master, Maître Parfait). Ὁ πέμπτος βαθμὸς τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δ.·.. Αἱ τελεταὶ μυήσεως τοῦ βαθμοῦ τούτου εἶχον καθιερωθῆ ἀρχικῶς ὡς φόρος σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἀπελθόντα ἱκανὸν Ἀδελφόν. Ἀξιωματικὸς τῆς Στοᾶς εἶναι ὁ Σεβ.·. ὅστις ἐκπροσωπεῖ τὸν Ἀδωνιράμ, ἐπιθεωρητὴν τῶν Ἔργων ἐπὶ τοῦ ὄρους Λιβάνου καὶ εἷς Ἐπόπτης. Συμβολικὸν χρῶμα τοῦ βαθμοῦ εἶναι τὸ πράσινον ὑπενθυμίζον εἰς τὸν Τέλειον Διδάσκαλον, ὅτι ἀποθανὼν διὰ τὰ πάθη, δέον νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ ἀναζήσῃ ἐν ἀρετῇ. Τὸ κόσμημα εἶναι διαβήτης 60 μοιρῶν διδάσκων ὅτι πρέπει νὰ ἐνεργῇ μὲ μέτρον σεβόμενος τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰσότητα. Τὸ περίζωμα εἶναι λευκὸν μὲ πράσινον ἐπικάλυμμα. Εἰς τὸ μέσον τοῦ περιζώματος πρέπει νὰ εἰκονίζεται εἷς κυβικὸς λίθος ἐν μέσῳ τριῶν κύκλων καὶ εἰς τὸ κέντρον αὐτοῦ κατὰ μὲν τὰ παλαιὰ τυπικὰ τὸ λατινικὸν στοιχεῖον J κατὰ δὲ νεωτέραν συνήθειαν τὰ Σαμαριτικὰ Γιὸντ καὶ Χέ.

Ὁ Ντελωναὶ εἰς τὸν Κεραμιστὴν τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος θέτει τὸ Τετραγράμματον εἰς τὸν βαθμὸν αὐτόν,

ὅστις λέγει, θὰ ἔπρεπε νὰ καλῆται Π ρ ώ η ν Δ ι δ ά σ κ α λ ο ς διότι τὸ Τετραγράμματον τὸν καθιστᾷ συμπλήρωμα τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδασκάλου. Τὸ Τετραγράμματον ὅμως, λέγει ὁ Μάκεϋ, δὲν εὑρίσκεται εἰς τὰ ἐγκεκριμένα τυπικὰ καὶ ἑπομένως ἡ θεωρία τοῦ Ντελωναὶ εἶναι ἀστήρικτος.

Τελεταὶ καὶ ἑορταί. Ὅλαι γενικῶς αἱ θρησκεῖαι ἔχουν ὡρισμένας ἡμέρας τελετῶν ἢ ἑορτῶν ἀφιερωμένων εἰς τοὺς Θεούς των.

Ὁ Σὲρ Ἰσαὰκ Νιοῦτον γράφει σχετικῶς ὅτι οἱ εἰδωλολάτραι ἦσαν ἐνθουσιασμένοι μὲ τὰς τελετὰς καὶ πανηγύρεις τῶν θεῶν των καὶ δὲν ἤθελον νὰ τὰς στερηθοῦν κατόπιν δὲ τούτου ὁ Ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας Γρηγόριος διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν προσχώρησίν των εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καθώρισεν ἐτησίας ἑορτὰς καὶ τελετὰς διαφόρων ἁγίων καὶ μαρτύρων.

Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες, γράφει ὁ Μάκεϋ, μιμούμενοι τὸ ἔθιμον τῆς Ἐκκλησίας, ἔχουν ἐπίσης τὰς τελετὰς καὶ ἑορτάς των. Αἱ τακτικαὶ δὲ τελεταὶ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων σήμερον εἶναι ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τὴν 24 Ἰουνίου, ἡ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ τὴν 27 Δεκεμβρίου, δηλαδὴ αἱ δύο ἐπέτειοι τῶν Ἡλιοστασίων (θερινοῦ καὶ χειμερινοῦ) λευκαὶ ἑορταὶ διδόμεναι ἐπὶ τῇ ἀναγνωρίσει γάμου ἀδελφοῦ ἢ ἐπὶ υἱοθεσίᾳ λυκιδέως, πανηγυρικαὶ συνεδριάσεις, ἐθνικαὶ ἐπέτειοι καὶ τοπικαὶ τοιαῦται ὅπως ἡ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν Ἑλλάδι, ἡ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἐν Σκωτίᾳ, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου (27 Δεκεμβρίου) ἐν Ἰρλανδίᾳ, καθ' ὅσον οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἅγιοι εἶναι οἱ πάτρωνές των.

Ὁ Μάκεϋ ἀναφέρει ὅτι καίτοι αἱ διάφοροι τελεταὶ δὲν προσδίδουν ζωὴν ἢ ἀλήθειαν εἰς δόγματα ἢ ἀρχάς, ἔχουν ἐν τούτοις θαυμασίαν ἐπιρροὴν ἐφ' ὅσον δι' αὐτῶν, ὡρισμένα πράγματα ἀποκτοῦν ἱερὰν μορφὴν τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν ν' ἀποκτήσουν ἄλλως.

Τελετάρχης (Master of Ceremonies). Ἀξιωματικὸς ὅστις εὑρίσκεται εἰς τὰς Στοὰς τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς τοῦ ὁποίου ἔργον εἶναι νὰ προΐσταται καὶ νὰ ρυθμίζῃ τὰ τῶν ἑορτῶν καὶ δημοσίων ἐμφανίσεων καὶ νὰ χρησιμεύῃ ἐπίσης καὶ ὡς ὁδηγὸς ὑποψηφίων, βοηθῶν τὸν Δοκιμαστήν. Αὐτὸς ἐπίσης ἀναγγέλλει καὶ εἰσάγει τοὺς ἐπισκέπτας, κυκλοφορεῖ τὸν Σάκκον τῶν προτάσεων καὶ καθοδηγεῖ τοὺς νεωστὶ μυηθέντας, κατὰ δὲ τὰ συμπόσια ρυθμίζει τὰς θέσεις ἑνὸς ἑκάστου.

Τέσσαρες ἐστεμμένοι Μάρτυρες (Four Crowned Martyrs). Ἡ παράδοσις περὶ τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων Μαρτύρων ἐνδιαφέρει ἰδιαιτέρως τοὺς Τέκτονας, διότι εἶναι ἡ μόνη περίπτωσις καθ' ἣν ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἐδέχθη νὰ τιμήσῃ τοὺς παλαιοὺς αὐτοὺς λιθουργοὺς Τέκτονας, τῶν ὁποίων ἐχρησιμοποίησε μὲν ἄλλοτε τὰς ὑπηρεσίας ἀλλὰ τοὺς ὁποίους ἀπεκήρυξε κατόπιν. Ἐκτὸς αὐτοῦ, οἱ τέσσαρες αὐτοὶ Τέκτονες υἱοθετήθησαν βραδύτερον ἀπὸ τοὺς λιθουργοὺς οἰκοδόμους τῆς Γερμανίας ὡς πάτρωνές των.

Ὁ ἰδιαιτέρως ἀσχοληθεὶς μὲ τὸ θέμα αὐτὸ Δρ Κρίστιαν Ἔρμαν τοῦ Στρασβούργου παρέχει ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τῶν Τεσσάρων αὐτῶν Ἐστεμμένων Μαρτύρων.

Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἔχει καθορίσῃ τὴν 8ην Νοεμβρίου ὡς ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν Μαρτύρων αὐτῶν. Οἱ τέσσαρες μάρτυρες εἶναι γλύπται καὶ λιθοξόοι μὲ ἄλλους λόγους Ἐπαγγελματίαι Τέκτονες, εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι ἦσαν καὶ μέλη τῶν Ἀρχιτεκτονικῶν Κολλεγίων ἀπὸ τὰ ὁποῖα προῆλθον κατόπιν αἱ Συντεχνίαι τῶν Οἰκοδόμων τοῦ Μεσαίωνος.

Κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ 3ου αἰῶνος, ὁ Διοκλητιανὸς Αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων ἤρχισε τὸν διωγμὸν τῶν Χριστιανῶν. Χιλιάδες Χριστιανοὶ ἀρνούμενοι νὰ ἀπαρνηθοῦν τὰς πεποιθήσεις των ἐθυσιάσθησαν.

Ὁ Διοκλητιανὸς μετέβη αὐτοπροσώπως εἰς Παννονίαν διὰ νὰ ἐπιβλέψῃ εἰς τὴν ἀνέγερσιν ναοῦ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος. Μεταξὺ τῶν 622 ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν τοὺς ὁποίους εἶχε συγκεντρώσῃ πρὸς τοῦτο ὑπῆρχον τέσσαρες, οἱ Κλαύδιος, Καστόριος, Συμφοριανὸς καὶ Νικόστρατος διακρινόμενοι διὰ τὴν τέχνην των. Καὶ οἱ τέσσαρες αὐτοὶ ἦσαν Χριστιανοί. Κατὰ τὴν παράδοσιν λοιπὸν οἱ τέσσαρες τεχνῖται κατεσκεύασαν ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ Ἀσκληπιοῦ τὸ ὁποῖον ἐθαύμασεν ὁ Διοκλητιανὸς καὶ οἱ συνοδεύοντες αὐτὸν φιλόσοφοι. Εἷς τῶν φιλοσόφων ὅμως εἶχε πληροφορηθῆ ὅτι οἱ τέσσαρες τεχνῖται ἦσαν Χριστιανοὶ καὶ εἶπεν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα :

«Αὐτοὶ τοὺς ὁποίους ἐπαινεῖς καὶ θαυμάζεις εἶναι Χριστιανοὶ καὶ φαίνεται ὅτι μὲ μαγείας καὶ ἐξορκισμοὺς παρασύρουν καὶ ἄλλους».

Ὁ Διοκλητιανὸς τότε ἀνέθεσεν εἰς τὸν δικαστὴν Λαμπάδιον νὰ ἀνακρίνῃ τοὺς τέσσαρας τεχνίτας καὶ νὰ τοὺς καλέσῃ νὰ θυσιάσουν εἰς τὸν θεὸν Ἀπόλλωνα, ἄλλως νὰ τοὺς θανατώσῃ. Ὁ Λαμπάδιος ματαίως ἐζήτησε νὰ μεταπείσῃ τοὺς τέσσαρας αὐτοὺς τεχνίτας: «Εἴμεθα Χριστιανοὶ καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὸν Θεόν μας», τοῦ ἐδήλωσαν.

Ὁ δικαστὴς διέταξε τότε νὰ τοὺς βασανίσουν, τὴν ἰδίαν ὅμως στιγμὴν ἀπεβίωσε. Ἡ σύζυγός του ἔπεσε τότε εἰς τοὺς πόδας τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ ἐζήτησε τὴν τιμωρίαν τῶν τεσσάρων. Ὁ Διοκλητιανὸς διέταξε νὰ κατασκευάσουν τέσσαρα μολύβδινα φέρετρα, νὰ κλείσουν ἐντὸς αὐτῶν ζῶντας τοὺς τέσσαρας Χριστιανοὺς καὶ νὰ τοὺς ρίψουν εἰς τὸν Δούναβιν. Οὕτω ἀπεβίωσαν οἱ τέσσαρες μάρτυρες.

Ὑπάρχουν καὶ πολλαὶ ἄλλαι παραδόσεις σχετικαὶ μὲ τοὺς τέσσαρας αὐτοὺς Χριστιανοὺς τεχνίτας ποικίλλουσαι εἰς λεπτομερείας. Τινὲς μάλιστα τοὺς δίδουν καὶ ἄλλα ὀνόματα.

Ἡ κυρία Τζαίημσον εἰς τὸν β' τόμον τοῦ βιβλίου της «Ἱερὰ Τέχνη» γράφει ὅτι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ τὸ Κολοσσαῖον πρὸς τὸ Λατερανὸν συναντῶμεν τὸν Ναὸν τῶν «Τεσσάρων Ἐστεμμένων» (Quatro coronati) Εἰς τὴν θέσιν αὐτήν, κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα εὑρέθησαν τὰ σώματα τεσσάρων ἀνδρῶν καρατομηθέντων τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα εἶναι ἄγνωστα καὶ διὰ τοῦτο ἀποκαλοῦνται «Coronati» δηλαδὴ ἐστεμμένοι μὲ τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου. Τὸν Ναὸν αὐτὸν σέβονται ἰδιαιτέρως οἱ Οἰκοδόμοι τῆς Ρώμης. Οἱ Γερμανοὶ λιθουργοὶ τοὺς υἱοθέτησαν ἀργότερον ὡς πάτρωνάς των. Οὕτω ὁ παλαιὸς Κανονισμὸς τῶν Λιθουργῶν τοῦ Στρασβούργου τοῦ ἔτους 1459 ἀρχίζει ὡς ἑξῆς :

«Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῆς κεχαριτωμένης Μητρὸς Μαρίας ὡς καὶ τῶν εὐλογημένων ὑπηρετῶν, τῶν τεσσάρων ἀειμνήστων Ἐστεμμένων Μαρτύρων».

Τὸ χειρόγραφον Regius τοῦ Ἀγγλικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ τοῦ ἔτους 1390 περιέχει ἐπίσης λεπτομερείας τοῦ μύθου αὐτοῦ. Ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ Τέσσαρες Ἐστεμμένοι Μάρτυρες ἦσαν διὰ τοὺς Λιθουργοὺς τῆς Γερμανίας καὶ τοὺς παλαιοτέρους ἐπαγγελματίας Τέκτονες τῆς Ἀγγλίας ὅ,τι ἦσαν διὰ τοὺς διαδόχους των κατόπιν Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς καὶ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής. Καὶ ἐξ αὐτῶν ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ ἡ διάσημος Στοὰ τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων τοῦ Λονδίνου.

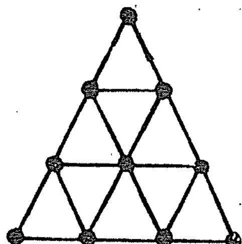
Τετραγράμματον. Τὸ ἐκ τεσσάρων Ἑβραϊκῶν γραμμάτων Γιὸδ - Χὲ - Βάου - Χὲ ὄνομα τὸ ὁποῖον οἱ Ταλμουδισταὶ ἔδιδον εἰς τὸν Θεόν, τὸν Ἰεχωβᾶ ἢ Ἰαβὲ ἢ Γιαχβέ, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ὡς ἄνω τέσσαρα αὐτὰ γράμματα. (βλ. λέξιν Ἰαβέ).

Ἀποκρυφιστικῶς, ἐν τούτοις, τὰ τέσσαρα αὐτὰ γράμματα ἐνέχουν τὴν σημασίαν τῶν κοσμογονικῶν στοιχείων. Τὸ Γιόδ, τὸ πρῶτον τουτέστι γράμμα, συμβολίζει τὸ ἄρρεν στοιχεῖον, τὴν δημιουργὸν δύναμιν, τὰ δὲ λοιπὰ τρία γράμματα Χέ, Βάου καὶ Χὲ σχηματίζουν τὴν λέξιν Ἐβέ, ἥτις σημαίνει τὴν ὕλην, τὴν γῆν. Ἐκ τῆς ἑνώσεως τῆς δημιουργοῦ δυνάμεως μετὰ τῆς ὕλης, δημιουργοῦνται οἱ κόσμοι.

Τετράγωνον (βλ. Μαγικὰ Τετράγωνα).

Τετρακτύς. Σύμβολον τῶν Πυθαγορείων ἀποτελούμενον ἀπὸ δέκα στιγμὰς σχηματιζούσας τρίγωνον μὲ τέσσαρας σειράς. Τὸ σχῆμα αὐτὸ ἐν τῷ συνόλῳ του εἶναι ἔμβλημα τοῦ Τετραγραμμάτου διότι ἡ λέξις Τετρακτὺς σημαίνει τέσσαρα καὶ ὁ Πυθαγόρας ἐδιδάχθη τὸ σχῆμα προφανῶς κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς Βαβυλῶνα. Ἀλλὰ

καὶ τὰ μέρη ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἔχουν συμβολικὴν σημασίαν. Οὕτω ἡ μία στιγμὴ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ τριγώνου συμβολίζει τὸ Ἐνεργητικὸν Στοιχεῖον ἢ Δημιουργόν, αἱ δύο κάτωθεν στιγμαὶ τὸ παθητικὸν στοιχεῖον ἢ Ὕλην, αἱ τρεῖς κατόπιν τοὺς ἐκ τῆς ἑνώσεώς των προερχομένους κόσμους καὶ αἱ τέσσαρες τελευταῖαι τὰς Ἐλευθερίους Τέχνας καὶ Ἐπιστήμας αἵτινες τελειοποιοῦν τοὺς κόσμους.

Τὸ σχῆμα αὐτὸ τῶν δέκα στιγμῶν ἐντὸς τριγώνου ἐκαλεῖτο Τετρακτὺς διότι ἑκάστη πλευρὰ τοῦ τριγώνου ἀπετελεῖτο ἀπὸ τέσσαρας στιγμάς, ὁλόκληρος δὲ ὁ ἀριθμὸς δέκα ἐσχηματίζετο διὰ τῆς προσθέσεως τῶν τεσσάρων πρώτων ἀριθμῶν 1+2+3+4=10.

Ὁ Ἱεροκλῆς εἰς τὰ «Σχόλια ἐπὶ τῶν Χρυσῶν Ἐπῶν» γράφει τὰ ἑξῆς: «Ἀλλὰ πῶς συμβαίνει ὁ Θεὸς νὰ εἶναι Τετρακτύς; Τοῦτο δύνασαι νὰ διδαχθῇς ἀπὸ τὸ ἱερὸν βιβλίον τὸ ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Πυθαγόραν εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς δοξάζεται ὡς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀριθμῶν. Διότι ἐὰν ὅλα τὰ πράγματα ὑφίστανται διὰ τῶν αἰωνίων διαταγμάτων Του, εἶναι προφανὲς ὅτι εἰς ἕκαστον εἶδος πραγμάτων, ὁ ἀριθμὸς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν αἰτίαν ἥτις τὰ παράγει... Ἡ δύναμις τῶν δέκα εἶναι τέσσαρα: διότι πρὶν ἢ φθάσωμεν εἰς μίαν πλήρη καὶ τελείαν δεκάδα, ἀνακαλύπτομεν ὅλας τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν τελειότητα τοῦ δέκα εἰς τὸ τέσσαρα. Οὕτω προσθέτοντες ὅλους τοὺς ἀριθμοὺς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ τέσσαρα συμπεριλαμβανομένου, ἡ ὅλη ἄθροισις μᾶς δίδει δέκα» κ.τ.λ.

Ὁ Dacier σχολιάζων τ' ἀνωτέρω παρατηρεῖ ὅτι «ὁ Πυθαγόρας διδαχθεὶς εἰς τὴν Αἴγυπτον τὸ ὄνομα τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, τὸ μυστηριῶδες καὶ ἀνέκφραστον ὄνομα Ἰ α χ β ὲ καὶ εὑρὼν ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσαρα γράμματα, τὸ μετέφρασεν εἰς τὴν ἰδικήν του γλῶσσαν «Τετρακτὺς» καὶ ἔδωσε τὴν πραγματικὴν ἐξήγησίν του εἰπὼν ὅτι σημαίνει ἰδίως τὴν πηγὴν τῆς φύσεως ἥτις διαρκῶς κυλίεται».

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Πυθαγόρου τόσον πολὺ ἐσέβοντο τὴν «Τετρακτὺν» ὥστε ἐπ' αὐτῆς ἔδιδον τοὺς ἐπισήμους ὅρκους των καὶ ἰδίως τὸν τῆς μυήσεώς των. Αἱ ἀκριβεῖς λέξεις τοῦ ὅρκου περιέχονται εἰς τὰ Χρυσᾶ Ἔπη καὶ ἀναφέρονται ἀπὸ τὸν Ἰάμβλιχον εἰς τὸν «Πυθαγόρου Βίον» ὡς ἑξῆς:

> Ναὶ μὰ τὸν ἁμετέρα ψυχᾷ παραδόντα Τετρακτὺν
> Παγὰν ἀενάου φύσεως.

Κατ' ἄλλους ἡ Τετρακτὺς ἐθεωρεῖτο ἱερά, ὡς εὑρισκομένη εἰς ἴσην ἀπόστασιν μεταξὺ τῆς ἀδιεισδύτου Μονάδος καὶ τῆς ἀμήτορος Ἑπτάδος ἑνουμένη μὲ αὐτὰς διὰ τῆς Τριάδος.

Καὶ προσθέτει ὁ Πλούταρχος (877α) ὅτι, κατὰ τοὺς Πυθαγορείους, καὶ αὐτὴ ἡ ψυχή μας ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὴν Τετράδα: Νοῦς, Ἐπιστήμη, Δόξα, Αἴσθησις.

...Ἄλλη ἐξήγησις, γεωμετρικῆς φύσεως αὕτη, εἶναι ὅτι ἡ Τετρακτὺς ἀντιπροσωπεύει δύο Τετράδας. Τὴν μίαν συγκειμένην ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 1, 2, 4 καὶ 8, καὶ τὴν ἄλλην ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 1, 3, 9 καὶ 27. Εἰς τὰς τετράδας αὐτὰς ὁ μὲν πρῶτος κοινὸς ἀριθμός, ἡ μονάς παριστᾷ τὸ σημεῖον, οἱ δεύτεροι 2 καὶ 3 τὰς γραμμάς, οἱ τρίτοι 4 καὶ 9 τὰ τετράγωνα (ὁ 4 τοῦ 2 καὶ ὁ 9 τοῦ 3) καὶ τέλος οἱ τελευταῖοι, 8 καὶ 27, κύβους. (Ὁ 8 κύβος τοῦ 2 καὶ ὁ 27 τοῦ 3).

Ὁ Πλούταρχος μᾶς δίδει μίαν ἄλλην ἑρμηνείαν τῆς Τετρακτύος, χωρὶς ὅμως νὰ ὁλοκληρώνῃ αὐτὴν δι' ὃ καὶ παραμένει αὕτη σκοτεινή. Κατ' αὐτὸν (Ἴσ. 382α), οἱ Πυθαγόρειοι ἐθεώρουν τὴν Τετρακτὺν ἱεράν, διότι ἀντεπροσώπευε τὸν ἀριθμὸν 36, ἄθροισμα τῶν τεσσάρων πρώτων ἀρτίων (2+4+6+8) καὶ τῶν τεσσάρων πρώτων περιττῶν (1+3+5+7). «Κ α ὶ κ ό σ μ ο ς ὠ ν ό μ α σ τ α ι, τ ε σ σ ά ρ ω ν μ ὲ ν ἀ ρ τ ί ω ν τ ῶ ν π ρ ώ τ ω ν, τ ε σ σ ά ρ ω ν δ ὲ τ ῶ ν π ε ρ ι σ σ ῶ ν ε ἰ ς τ α υ τ ὸ σ υ ν τ ι θ ε μ έ ν ω ν ἀ π ο τ ε λ ο ύ μ ε ν ο ς».

Εἰς τὰ σύμβολα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, εὑρίσκομεν τὸ ἱερὸν Δέλτα ὅπερ εἶναι ἀνάλογον μὲ τὴν Τετρακτὺν τῶν Πυθαγορείων.

Ὅπως φαίνεται εἰς τὸ παρατιθέμενον σχῆμα, ἡ χάραξις γραμμῶν μεταξὺ τῶν διαφόρων στιγμῶν μᾶς δίδει ἐντὸς τοῦ μεγάλου Τριγώνου, ἐννέα μικρότερα.

Ὁ Δόκτωρ Hemming ἐξηγεῖ ὡς ἀκολούθως τὸ σύμβολον αὐτό:

«Τὸ μέγα τρίγωνον ὀνομάζεται γενικῶς Πυθαγόρειον διότι ἐχρησίμευσεν ὡς κυρία ἀπεικόνισις τοῦ συστήματος τοῦ ἐν λόγῳ φιλοσόφου. Τὸ ἔμβλημα αὐτὸ ἀποσαφηνίζει πλήρως τὴν μυστικὴν σχέσιν μεταξὺ τῶν ἀριθμητικῶν καὶ τῶν γεωμετρικῶν συμβόλων. Ἀποτελεῖται ἀπὸ δέκα στιγμὰς τοποθετημένας κατὰ τρόπον σχηματίζοντα ἰσόπλευρον τρίγωνον καὶ συγχρόνως διαιροῦντα αὐτὸ εἰς ἐννέα ἰσόπλευρα ἐπίσης ἀλλὰ μικρότερα τρίγωνα. Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἀντιπροσωπεύει τὴν ἑνότητα καὶ καλεῖται Μ ο ν ὰ ς καὶ ἀναλογεῖ πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἰς τὴν γεωμετρίαν καλεῖται «στιγμή»: Αἱ ἄλλαι δύο στιγμαὶ καλοῦνται δυὰς καὶ ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸν ἀριθμὸν δύο καὶ τὴν γεωμετρικὴν γραμμὴν ἀποτελουμένην ἀπὸ μῆκος χωρὶς πλάτος καὶ ὁριζομένην ἀπὸ δύο στιγμάς. Αἱ τρεῖς ἀκόλουθοι στιγμαὶ καλοῦνται τ ρ ι ὰ ς καὶ ἀντιπροσωπεύουν τὸν ἀριθμὸν τρία, δυνατὸν δὲ νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἔχουσαι ἀδιαίρετον σχέσιν πρὸς ὅλας τὰς ἐπιφανείας τὰς ἀποτελουμένας ἀπὸ μῆκος καὶ πλάτος».

Κατὰ τὸν ἀδ.·. Μάκεϋ, ὁ δόκτωρ Χέμμιγκ δὲν φαίνεται σημειώσας προόδους εἰς τὸν Πυθαγόρειον Συμβολισμόν.

Ὁ ἀδ.·. I. Boucher ἐξ ἄλλου εἰς τὸν «Συμβολικὸν Τεκτονισμὸν» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Τετρακτὺς τὴν ὁποίαν δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν μὲ τὸν ἀριθμὸν τέσσαρα, εἶναι ἡ σειρὰ τῶν τεσσάρων πρώτων ἀριθμῶν τῶν ὁποίων ἡ πρόσθεσις μᾶς δίδει τὸν ἀριθμὸν δέκα. Ἐξεταζομένη αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ Τετρακτύς, ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς οἵτινες τὴν ἀποτελοῦν συνοψίζει ὅλας τὰς διδασκαλίας τὰς σχετικὰς μὲ τὸν δημιουργηθέντα κόσμον ἤτοι:

1. Δημιουργὸν πνεῦμα
2. Ὕλην
3. Ἕνωσιν Πνεύματος καὶ ὕλης
4. Δημιουργηθεῖσαν μορφήν.

Τέχναι ἐλευθέριαι. (Βλ. Ἐλευθέριαι Τέχναι).

Τέχνη (Craft). Μὲ τὴν Ἀγγλικὴν αὐτὴν λέξιν κ ρ ά φ τ, ἥτις παράγεται ἀπὸ τὴν Σαξωνικὴν craeft καὶ σημαίνει ἱκανότητα εἰς οἱανδήποτε τέχνην ὑπονοεῖται ἡ ἐπιτηδειότης εἰς μίαν μηχανικὴν ἢ ἐμπορικὴν τέχνην καὶ περιεκτικῶς καὶ τὰ ἄτομα τὰ ὁποῖα τὴν ἀσκοῦν. Εἰς τὸν θεωρητικὸν Τεκτονισμόν, ἐπεκράτησε ἡ συνήθεια μὲ τὴν λέξιν αὐτὴν νὰ ὑπονοεῖται ὁλόκληρον τὸ Ἐλευθεροτεκτονικὸν Σῶμα, ὁπουδήποτε καὶ ἂν εἶναι διεσκορπισμένον.

Διὰ τοῦτο καὶ ἕκαστος Τέκτων ὀνομάζεται craft man ἤτοι τεχνίτης, ἀπὸ τοὺς πρώτους Τέκτονας συγγραφεῖς.

Τέχνη ἑρμητική. Ἡ τέχνη ἢ ἐπιστήμη τῆς Ἀλχημείας, ὀνομαζομένη οὕτω ἀπὸ τὸν Ἑρμῆν τὸν Τρισμέγιστον, ὅστις θεωρεῖται ὑπὸ τῶν Ἀλχημιστῶν ὡς ὁ ἱδρυτὴς τῆς τέχνης των. Οἱ Ἑρμητικοὶ φιλόσοφοι λέγουν ὅτι ὅλοι οἱ σοφοὶ τῆς ἀρχαιότητος, ὁ Πλάτων, ὁ Σωκράτης, ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Πυθαγόρας εἶχον μυηθῆ εἰς τὰ μυστικὰ τῆς ἐπιστήμης των. Ἐπίσης ὅτι τὰ ἱερογλυφικὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ ὅλαι αἱ μυθολογίαι ἀφηρέθησαν διὰ νὰ διδάσκουν τὰ δόγματα τῆς Ἑρμητικῆς Φιλοσοφίας, (βλ. Ἀλχημεία).

Τεύτονες Ἱππόται. Κατὰ τὰς Σταυροφορίας εἷς πλούσιος ἡγέτης τῆς Γερμανίας, διαμένων εἰς Ἱεροσόλυμα, θλιβόμενος διὰ τὴν κατάστασιν τῶν συμπατριωτῶν του

προσκυνητῶν, κατέστησε δι' αὐτοὺς τὸν οἶκον του ξενῶνα, βραδύτερον δὲ ᾠκοδόμησε νοσοκομεῖον.

Ἄλλοι Γερμανοὶ προερχόμενοι ἀπὸ τὸ Λιουμπὲκ καὶ τὴν Βρέμην ἐπεξέτειναν τὴν φιλοξενίαν αὐτὴν καὶ προσέλαβον τὸν τίτλον τῶν Τευτόνων Ἱπποτῶν, ἐκλέξαντες ὡς πρῶτον Διδάσκαλόν των, τὸν Ἐρρῖκον Βάλποτ, καὶ συντάξαντες κανονισμὸν τοῦ Τάγματός των, παρεμφερῆ πρὸς τὸν τῶν Ναϊτῶν. Ἡ στολή των συνίστατο ἀπὸ λευκὸν μανδύαν, μὲ ἕνα μέλανα σταυρὸν κεντημένον ἐπὶ χρυσοῦ. Ὁ σταυρὸς αὐτὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ 4 διασταυρούμενα Τ καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα Τευτονικὸς σταυρός.

Μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ἄκρης, τὸ Τάγμα ἐπέστρεψεν εἰς Εὐρώπην μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Φρειδερῖκον Β' καὶ διεξήγεν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν εἰδωλολατρῶν τῆς Πρωσσίας καὶ τῆς Πολωνίας. Ὁ Πάπας Ἰωάννης ΚΒ' τοὺς ἀφώρισε, λόγῳ τῆς μεγάλης των ἰσχύος, ἀλλ' αὐτοὶ τὸν ἠγνόησαν.

Κατὰ τὸ 1805 Μέγας Διδάσκαλός των ἦτο ὁ Αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος Β', ἀλλὰ κατὰ τὸ 1809 ὁ Ναπολέων κατήργησε τὸ Τάγμα, τὸ ὁποῖον ὅμως ὑφίστατο κάπως εἰς τὴν Αὐστρίαν.

Ἐγένοντο συχνὰ ἀπόπειραι ἐνσωματώσεως τῶν Τευτόνων Ἱπποτῶν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν καὶ ὁ σταυρός των υἱοθετήθη εἴς τινας τῶν προκεχωρημένων βαθμῶν.

Δὲν ὑπάρχουν ὅμως ἱστορικαὶ ἐνδείξεις πραγματικῆς σχέσεως μεταξὺ τῶν δύο Ὀργανώσεων.

Τζόνς, *Ἰωάννης Παῦλος* (Jones). Ἀμερικανὸς ἀξιωματικὸς τοῦ Ναυτικοῦ, γεννηθεὶς τὸ 1747 εἰς Κέρκμπεν τῆς Σκωτίας. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὸν Νοέμβριον τοῦ 1770 εἰς τὴν Στοὰν τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου εἰς Κίρκουντμπράϊτ τῆς Σκωτίας. Ὑπηρέτησεν ὡς πλοίαρχος εἰς πολλὰ ἐμπορικὰ πλοῖα. Πρὸ τοῦ 1775 μετέβη εἰς Ἀμερικὴν ὅπου λόγῳ τῆς ἱκανότητός του διωρίσθη ὑποπλοίαρχος εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν Ναυτικὸν προβιβασθεὶς εἰς πλοίαρχον τὸ 1776 μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς διακηρύξεως τῆς Ἀνεξαρτησίας. Κατὰ τὸν πόλεμον ἐπέδειξεν ἐξαιρετικὴν ἀνδρείαν. Τὸ 1778 ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῆς Γαλλίας, διορισθεὶς πλωτάρχης ἐπὶ κεφαλῆς πέντε πολεμικῶν ἐναντίον τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Λουδοβίκος 16ος τὸν ἔχρισεν Ἱππότην. Ἐνθουσιώδης Τέκτων ὁ Τζόνς, υἱοθετήθη ὑπὸ τῆς Στοᾶς τῶν «Ἐννέα Ἀδελφῶν», τῆς ὁποίας μέλη ἦσαν ὁ Βενιαμὶν Φραγκλῖνος, ὁ Βολταῖρος, ὁ Ντ' Ἐσταὶν καὶ ἄλλοι διαπρεπεῖς ἄνδρες. Τὸ 1781 ὁ Τζόνς ἐπέστρεψεν εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας, διωρίσθη δὲ μετ' ὀλίγον πρεσβευτὴς τῆς Ἀμερικῆς ἐν Γαλλίᾳ τὸ 1783.

Τὸ 1788 ὁ Τζὸνς ὑπηρέτησεν εἰς τὸ Ρωσικὸν Ναυτικὸν κατὰ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Τουρκίας ὡς ἀντιναύαρχος καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν τὸ 1790 ὅπου καὶ ἀπέθανε μετὰ διετίαν ἐνταφιασθεὶς εἰς τὸ τμῆμα διαμαρτυρομένων τοῦ Νεκροταφείου τοῦ Ἁγ. Λουδοβίκου.

Τὸ 1899 ὁ τότε Ἀμερικανὸς πρεσβευτὴς ἐν Παρισίοις Στρατηγὸς Χόρας Πόρτερ εὗρε τὸν τάφον του. Τὸ 1905 τὰ λείψανα τοῦ Τζόνς μετεφέρθησαν μὲ συνοδείαν Ἀμερικανικῶν πολεμικῶν εἰς Ἀμερικὴν καὶ εὑρίσκονται τώρα ἐντὸς κρύπτης κάτωθεν τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ναυτικῆς Ἀκαδημίας εἰς Ἀννάπολιν.

Τζόνς, *Στῆβεν* (Jones). Ἄγγλος Συγγραφεὺς διαφόρων ἔργων καὶ Τεκτονικῶν μελετῶν γεννηθεὶς ἐν Λονδίνῳ τὸ 1764. Εἰς τὸν Τεκτονισμὸν κατέλαβεν ἀνωτάτας θέσεις. Πρώην Σεβ.·. τῆς «Στοᾶς τῆς Ἀρχαιότητος», τῆς ὁποίας μέλος ἦτο καὶ ὁ Πρέστον (βλ. λ.), ἐδιδάχθη παρ' αὐτοῦ τὸ γνωστὸν του σύστημα, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Πρέστον, αὐτὸς διωρίσθη ὡς διδάσκαλος τῆς Πρεστονείου μεθόδου. Ἐξέδωσε πολλὰς μελέτας καὶ διατριβὰς Τεκτονικὰς καὶ διεκρίθη διὰ τὴν φιλικὴν καὶ πρόθυμον διάθεσίν του, τὴν ἐντιμότητά του καὶ τὸν ἀκηλίδωτον χαρακτῆρα του. Ἀπεβίωσε τὸ 1828 εἰς Λονδῖνον.

Τιμαί. Ἡ ἀπόδοσις Τιμῶν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἶναι μερικαὶ ἰδιαίτεραι πράξεις καὶ χειρονομίαι διὰ τῶν ὁποίων οἱ Τέκτονες ἐκφράζουν τὴν χαράν των ἢ τὴν θλῖψιν των εἰς ἀξιομνημονεύτους στιγμὰς ἢ καὶ ἔνδειξιν σεβασμοῦ.

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ γράφει ὅτι εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν δόγμα αἱ τιμαὶ εἶναι δύο εἰδῶν, ἰδιαίτεραι καὶ δημόσιαι. Αἱ ἰδιαίτεραι ἐκτελοῦνται κατὰ τρόπον γνωστὸν μόνον εἰς Διδ.·. Τέκτονας καὶ ἀπονέμονται μόνον εἰς τέσσαρας περιστάσεις: τὴν καθιέρωσιν Τεκτονικοῦ Μεγάρου, τὴν ἐγκατάστασιν Νέας Στοᾶς, τὴν ἐγκαθίδρυσιν ἑνὸς νέου Σεβ.·. καὶ τὴν ἐπίσημον ὑποδοχὴν τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἐπισκεπτομένου Στοάν. Αἱ δημόσιαι πάλιν τιμαὶ δὲν εἶναι μυστικαί. Ἀποδίδονται παρουσίᾳ καὶ βεβήλων καὶ κατὰ τὴν κατάθεσιν θεμελίου λίθου, κηδείαν ἢ ἄλλην τελετήν. Αἱ τιμαὶ αὐταὶ ἐκτελοῦνται ὡς ἑξῆς: Οἱ βραχίονες σταυρώνονται ἐπὶ τοῦ στήθους, ὁ ἀριστερὸς ὑπεράνω τοῦ δεξιοῦ καὶ αἱ ἀνοικταὶ παλάμαι πλήττουν μὲ ὁρμὴν τοὺς ὤμους. Ἀνυψοῦνται κατόπιν οἱ βραχίονες ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς, αἱ παλάμαι κρούονται καὶ ἀκολούθως οἱ βραχίονες πίπτουν μὲ ὁρμὴν ἐπὶ τῶν μηρῶν. Τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται τρεῖς φορὰς καὶ ἐπειδὴ ἑκάστην φορὰν αἱ κρούσεις ἐπὶ τῶν ὤμων, τῶν παλαμῶν καὶ τῶν μηρῶν εἶναι τρεῖς, ἔχομεν οὕτω ἐν ὅλῳ ἐννέα κρούσεις τρεῖς ἐπὶ τρεῖς.

Ἡ διαδικασία αὐτὴ δὲν τηρεῖται εἰς ἄλλα δόγματα ὅπου ἡ ἀπόδοσις τιμῶν διαφέρει κατὰ τόπους καὶ κατὰ βαθμούς.

Ὁ Μάκεϋ ἐπίσης φρονεῖ ὅτι αἱ τιμαὶ αὐταὶ ἔχουν κλασσικὴν καταγωγήν, διότι τόσον οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὅσον καὶ οἱ Ρωμαῖοι τὰς ἐφήρμοζον εἰς τὰς ἐκκλησίας των, τὰ θέατρα καὶ τὰ δημόσια ἀθλήματα, τοὺς ἀγῶνας. Εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ρώμην μάλιστα ὑπῆρχον εἰδικαὶ χειροκρουσίαι δι' ἑκάστην περίπτωσιν.

Τίτλοι (Titles, titres). Οἱ τίτλοι οἱ ἀπονεμόμενοι εἰς τὰ τυπικὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, εἰς διαφόρους ἀξιωματικούς, εἶναι συχνὰ μεγαλειώδεις, ἐντυπωσιακοὶ καὶ συχνὰ φαίνονται εἰς τοὺς ἀμυήτους ἀνόητοι καὶ ἐπιδεικτικοί. Ἀλλ' ἰδοὺ τί γράφει σχετικῶς ὁ ἀδ.·. Ἄλμπερτ Πάϊκ:

«Οἱ τίτλοι αὐτοὶ παρ' ἡμῖν ἔχουν σημασίαν ἀπολύτως σύμφωνον μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἰσότητος ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ὁ Ἱ π π ό τ η ς εἶναι παρ' ἡμῖν ἐκεῖνος ὅστις ἀφιερώνει τὴν καρδίαν, τὴν χεῖρα καὶ τὸν νοῦν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ εἶναι στρατιώτης τῆς Ἀληθείας. Ὁ Π ρ ί γ κ ι ψ εἶναι ὁ θέλων νὰ εἶναι πρῶτος μεταξὺ ἴσων εἰς ἀρετὴν καὶ καλὰς πράξεις: Οἱ τίτλοι Ἰσχυρός, Σοφός, Σεβάσμιος φανερώνουν τὴν δύναμιν τῆς ἀρετῆς, τῆς νοημοσύνης, τῆς φρονήσεως τὰς ὁποίας πρέπει νὰ προσπαθοῦν νὰ φθάσουν ὅλοι ὅσοι ἀνῆλθον εἰς ὑψηλὰς θέσεις διὰ τῆς ψήφου τῶν ἀδ.·. των. Καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐπίσης τίτλοι ἡμῶν ἔχουν ἐσωτερικὴν σημασίαν σύμφωνον ἐντελῶς μὲ τὴν μετριοφροσύνην καὶ τὴν ἰσότητα τὴν ὁποίαν πρέπει κατὰ βάθος νὰ ἀντιλαμβάνωνται ὅσοι τοὺς ἀποκτοῦν».

Εἶναι ὀρθοτάτη ἡ ἑρμηνεία αὐτὴ τοῦ ἀδ.·. Πάϊκ. Ἀλλ' ὑπάρχουν δυστυχῶς καὶ Τέκτονες ἀκόμη οἱ ὁποῖοι παρασύρονται ἀπὸ τὴν ἠχηρότητα τῶν τίτλων καὶ δὲν ἀντιλαμβάνονται καὶ τὴν πραγματικήν των σημασίαν.

Τίτλοι Μεγ.·. Στοῶν. Ἑκάστη σχεδὸν Τεκτονικὴ Δύναμις ἔχει καὶ ἴδιον τίτλον. Οὕτω ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας εἶναι «Ἡνωμένη Μεγάλη Στοὰ τῶν Ἀρχαίων Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων».

Ἡ τῆς Ἰρλανδίας εἶναι «Ἡ Μεγάλη Τεκτονικὴ Στοά».

Τῆς Σκωτίας «Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀρχαίας καὶ Σεβαστῆς Ἀδελφότητος τῶν Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδεγμένων Τεκτόνων».

Εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπάρχουν τρεῖς: ἡ «Μεγάλη Στοὰ τῆς Γαλλίας», ἡ «Ἐθνικὴ Ἀνεξάρτητος καὶ Κανονικὴ Μεγάλη Στοὰ τῆς Γαλλίας καὶ τῶν Γαλλικῶν Ἀποικιῶν» καὶ ἡ «Μεγάλη Ἀνατολή».

Τὸν τίτλον τῆς «Μεγάλης Στοᾶς» ἔχει καὶ ἡ ἐν Ἑλλάδι Τεκτονικὴ Δύναμις.

«Μεγάλαι Ἀνατολαὶ» ὑπάρχουν εἰς τὴν Πορτογαλίαν, τὸ Βέλγιον, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἱσπανίαν καὶ τὰ Κράτη τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Εἰς τὴν Γερμανίαν ὑπάρχουν: «Ἡ Μεγάλη Ἐθνικὴ Μητρικὴ Στοὰ τῶν Τριῶν Σφαιρῶν», ἡ «Μεγάλη Ἐθνικὴ Στοὰ τῆς Γερμανίας» καὶ ἡ «Μεγάλη Στοὰ Βασιλικὴ Γιόρκ Φιλίας».

Εἰς τὴν Σουηδίαν καὶ τὴν Δανίαν ὀνομάζονται ἁπλῶς «Μεγάλαι Στοαί».

Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας αἱ κατὰ τόπους Μεγ.·. Στοαὶ ἔχουν διαφόρους τίτλους.

Τίτος. Σημαντικὴ λέξις εἰς τοὺς προκεχωρημένους βαθμοὺς τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀποδ.·. Σκ.·. Δόγματος, τοῦ ὁποίου τὰ τυπικὰ δίδουν τὸ ὄνομα «Τίτος πρίγκιψ Χαροδίμ» εἰς ἐκεῖνον ὅστις διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος ὡς «Ἔφορος καὶ Δικαστής».

Τὸ πρόσωπον αὐτὸ εἶναι ἐντελῶς μυθικὸν καὶ οὐδαμοῦ ἀναφέρεται. Ὁ ὅλος μῦθος συνδέεται μὲ τὴν συμβολικὴν σημασίαν τῶν βαθμῶν αὐτῶν.

Τόργκαου Συντάγματα. Ἡ Τόργκαου εἶναι πόλις ἐπὶ τοῦ Ἔλβα εἰς τὴν Σαξωνίαν. Ἐκεῖ εἶχον τὴν ἕδραν των τὸν 15ον αἰῶνα οἱ λιθουργοὶ Τέκτονες, οἵτινες ἐπέφερον μερικὰς τροποποιήσεις εἰς τὰ Συντάγματα τοῦ Στρασβούργου συντάξαντες εἰδικὰ των Συντάγματα ὑπὸ τὸν τίτλον «Κανονισμοὶ Τόργκαου κατατεθέντες τὸ 1486 εἰς τὴν Καλύβην τῶν λιθουργῶν ἢ Στοὰν τοῦ Ρόχλιτς». Οἱ Κανονισμοὶ αὐτοὶ εἶναι σημαντικοὶ διότι ὁμοῦ μὲ τὰ Συντάγματα τοῦ Στρασβούργου ἀποτελοῦν τὰ μόνα αὐθεντικὰ ἔγγραφα τῶν Γερμανῶν λιθουργῶν Τεκτόνων.

Τορρούμπια Ἰωσὴφ (Torrubia). Φραγκισκανὸς Μοναχὸς ὁ ὁποῖος τὸ 1751 ἦτο ἐπιθεωρητὴς τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ἐν Ἱσπανίᾳ. Διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἐξαπολύσῃ διωγμὸν κατὰ τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων ἐπέτυχεν ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα νὰ μυηθῇ εἰς μίαν Στοὰν ἀφοῦ προηγουμένως ἔλαβεν ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν τὴν ἄδειαν καὶ ἀπηλλάγη συγχρόνως τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ὅρκου.

Ἐπιτυχὼν οὕτω ἀκριβῆ κατάλογον τῶν ἐν Ἱσπανίᾳ Τεκτονικῶν Στοῶν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν των, προεκάλεσε τὴν σύλληψιν καὶ τὴν φυλάκισιν πολλῶν ἑκατοντάδων ἐξ αὐτῶν καὶ ἐπέτυχε καὶ τὴν ἔκδοσιν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Φερδινάνδου ΣΤ' διατάγματος ἀπαγορεύοντος τὸν Τεκτονισμὸν ἐν Ἱσπανίᾳ. Ὁ Τορρούμπια συνεδίαζεν ἐν ἑαυτῷ τὴν ὑπουλότητα ἀδιαλλάκτου κληρικοῦ καὶ τὴν κακοήθειαν ἑνὸς προδότου. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ μόνον κακούργημα τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως.

Τουβὰλ Κάϊν (Tubal Cain). Περὶ τοῦ Τουμπαλκάϊν τόσον αἱ Ἱεραὶ Γραφαὶ ὅσον καὶ οἱ Τεκτονικοὶ μῦθοι ἐλαχίστας μᾶς παρέχουν πληροφορίας. Εἰς τὸ βιβλίον τῆς «Γενέσεως» τῆς Π. Διαθήκης ἀναφέρεται μόνον ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Λάμεχ καὶ τῆς Σελλὰ καὶ ἦτο σφυροκόπος χαλκεὺς χαλκοῦ καὶ σιδήρου (Γένεσις κεφ. Δ' ἐδ. 22). Εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Ἑβδομήκοντα τὸ ὄνομά του γράφεται Θοβέλ. Αἱ ἰδιότητητες αὐταὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Λάμεχ τὸν ἐμφανίζουν ὡς πατέρα τῶν τεχνιτῶν καὶ διὰ τοῦτο τὸν εὑρίσκομεν ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν παραδόσεων τοῦ Τεκτονισμοῦ. Εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα χειρόγραφα τῶν Συνταγμάτων ἀναφέρεται ἡ αὐτὴ παράδοσις καθ' ἣν ὁ Τουβὰλ Κάϊν ἢ Θόβελ ἐδημιούργησε τὴν τέχνην τοῦ σιδηρουργοῦ καὶ τοῦ χαλκουργοῦ.

Πολλάκις ὑπὸ διαφόρων ἐγένοντο προσπάθειαι ὅπως ὁ Τουβὰλ Κάϊν ταυτισθῇ μὲ τὸν Ἥφαιστον ἢ τὸν Χρύσορα τὸν ὁποῖον ὁ ἐκ Φοινίκης Σαγχονιάθων ἀναφέρει ὡς ἐφευρέτην ἁλιευτικῶν ἀγκίστρων καὶ κατασκευαστὴν σχεδιῶν καὶ ἄλλων σκαφῶν.

Πάντως πρόκειται περὶ προσπαθειῶν αἵτινες τελοῦν ὑπὸ συζήτησιν. Εἰς τὴν Τεκτονικὴν παράδοσιν ὁ Τουβὰλ Κάϊν θεωρεῖται ὑπὸ τὴν ἱστορικήν του σημασίαν ὡς τεχνίτης καὶ συμβολίζει τὴν ἐργασίαν. Ἐργασία δὲ διὰ τὸν Τέκτονα εἶναι ἡ ἀπόκτησις τῆς Ἀληθείας.

Τουρκία. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς φαίνεται εἰσαχθεὶς ἐνωρὶς εἰς τὴν Τουρκίαν καθ' ὅσον ἀναφέρονται Στοαὶ εἰς τὴν Σμύρνην καὶ Χαλέπιον κατὰ τὸ 1738. Ἐπρόκειτο πάντως περὶ ἀτάκτων Στοῶν καὶ μόνον κατὰ τὸ 1859 ἐμφανίζεται δρῶσα εἰς Κωνσταντινούπολιν ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας. Ὕπατον Συμβούλιον ἱδρύθη τὸ 1869 κατὰ δὲ τὸ 1908 ἱδρύθη ἡ Μεγάλη Ἀνατολὴ τῆς Τουρκίας. Ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ 19ου αἰῶνος διάφοροι Τεκτονικαὶ Δυνάμεις διετήρουν Στοὰς ἐν Τουρκίᾳ ὅπως ἡ Μεγ.·. Στοὰ τοῦ Ἀμβούργου, ἥτις εἶχε Στοὰν γερμανιστὶ ἐργαζομένην ὑπὸ τὸν τίτλον «Φῶς εἰς τὸ Χρυσοῦν Κέρας», ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Ἰταλίας μὲ τρεῖς Στοὰς καὶ ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας ἥτις διετήρει ἐν Σμύρνῃ δύο Στ.·. τὸν «Ὅμηρον» καὶ τὸν «Μέλητα».

Εἰς τὰς Στοὰς αὐτὰς πολλοὶ Μουσουλμάνοι εἶχον μυηθῇ.

Εἰς τὴν Τουρκίαν ἐννοεῖται, ὑπῆρχον καὶ πολλαὶ ἄλλαι Τουρκικαὶ μυστικαὶ Ἑταιρίαι ὅπως εἶναι ἡ καθαρῶς θρησκευτικὴ μουσουλμανικὴ ἑταιρία τῶν «Μπεκτασί» καὶ ἡ ἄλλη τῶν «Μεβλεβί».

Ὅταν ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ὁ Χαμὴτ ἔσπευσε νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν λειτουργίαν Τεκτονικῶν Στοῶν αἱ ὁποῖαι ὅμως ἀνεζωογονήθησαν καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἀνατροπήν του. Σήμερον εἰς τὴν Τουρκίαν ὑπάρχει Μεγάλη Ἀνατολὴ ὡς καὶ Ὕπατον Συμβούλιον τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος.

Τράγος. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἔχουν διαδόσῃ καὶ ἐγένοντο ὑπὸ πολλῶν πιστευτοὶ ὅτι κατὰ τὰς τελετὰς μυήσεως εἰς τὸν Τεκτονισμόν, ὁ μυούμενος ἵππευεν ἕνα τράγον. Ἡ διάδοσις αὐτὴ ἔχει τὰς ρίζας της εἰς τὴν ἀρχαιότητα. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀπεικόνιζον τὸν μυστηριώδη θεὸν τῶν Πᾶνα μὲ κέρατα καὶ πόδας τράγου καὶ μαλλιαρὸν δέρμα. Ὅταν οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ υἱοθέτησαν καὶ ἐτροποποίησαν τὴν δαιμονολογίαν τῶν ἀρχαίων ὁ Πᾶν παρεχώρησε τὴν θέσιν του εἰς τὸν Σατανᾶ, ὅστις φυσικὰ ἐκληρονόμησε καὶ ὅλην τὴν ἐμφάνισίν του. Οὕτω εἰς τὸν κοινὸν νοῦν ὁ Διάβολος παριστάνετο μὲ μορφὴν τράγου, μὲ κέρατα, γενειάδα καὶ πόδας τράγου. Ἦλθαν κατόπιν οἱ μῦθοι μαγισσῶν τῶν Μέσων Αἰώνων ὅπου ὁ Διάβολος ἐνεφανίζετο ἐπιβαίνων τράγου. Οἱ μῦθοι αὐτοὶ ὅπου αἱ μάγισσαι συνήρχοντο εἰς τελετὰς καὶ ὄργια ἀπεδόθησαν βραδύτερον ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν εἰς τὰ Τεκτονικὰ Μυστήρια. Ὅπως, γράφει ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ, κοινὴ ἐπεκράτησε πεποίθησις εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἐνεφάνιζον ἐντὸς τῶν Στοῶν των καὶ τὸν Διάβολον. Καὶ ἀκόμη καὶ σήμερον μεταξὺ τῶν ἀμαθῶν ἐπικρατεῖ ἡ παράδοσις αὐτή.

Τρεῖς Ἑταῖροι. Εἰς τὸ δρᾶμα τοῦ τρίτου βαθμοῦ γίνεται μνεία τῶν τριῶν ἀχρείων ἑταίρων. Περὶ αὐτῶν ἀσχολούμενος ὁ ἀδ.·. Oliver Street εἰς τὸ βιβλίον του «Συμβολισμὸς τῶν τριῶν βαθμῶν» γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὁ ἔχων γνῶσιν τῶν θρησκειῶν τῆς Ἀνατολῆς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ εἰς τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν ἀχρείων ἑταίρων, τοὺς θεοὺς τῆς Παλαιστίνης, τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Αἰγύπτου, ἤτοι τὸν Γιάχ, τὸν Μπὲλ καὶ τὸν Ὢμ ἢ Ἄουμ.

«Ὁ συμβολισμὸς τῶν «τριῶν ἀχρείων» ἔχει πολλαχῶς ἑρμηνευθῇ. Ἀντιπροσωπεύουν τοὺς τρεῖς ἐχθροὺς τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ εἷς ἔπληξεν εἰς τὸν λάρυγγα τὸν θεὸν τοῦ ἐλευθέρου λόγου, ὁ δεύτερος ἔπληξε τὴν καρδίαν, ἕδραν τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ ὁ τρίτος ἔπληξε τὸν ἐγκέφαλον, ἕδραν τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως». Καὶ ὁ ἀδ.·. Στρὴτ καταλήγει ὡς ἑξῆς:

«Οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἐχθροὶ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι οἱ τύραννοι, οἱ κληρικοὶ καὶ ἡ ἀμάθεια. Λέγοντες ἀμάθειαν ἐννοοῦμεν τὴν διανοητικὴν ἐκείνην κατάστασιν ἀνθρώπων ἀδυνατούντων νὰ λογικευθοῦν. Ἡ φωτισμένη μόρφωσις τῶν Τεκτόνων βοηθεῖ τοὺς ἀγαπῶντας τὴν ἐλευθερίαν ἀνθρώπους νὰ καταπολεμήσουν ἐπιτυχῶς τοὺς τυράννους, εἴτε οὗτοι ἐμφανίζονται ὑπὸ μορφὴν δικτατόρων ἢ κληρικῶν ἢ κομμουνιστῶν».

Τρεῖς στιγμαί. Αἱ τρεῖς στιγμαὶ τοποθετούμεναι εἰς σχῆμα τριγώνου χρησιμοποιοῦνται συχνὰ ὡς σημεῖον συντομίας εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ οἱ Τέκτονες ὀνομάζονται «Ἀδελφοὶ τῶν Τριῶν Στιγμῶν».

Ὁ Jean Pavilly γράφει ὅτι αἱ τρεῖς στιγμαὶ φαίνονται προερχόμεναι ἀπὸ τὸν Ἑταιρισμὸν (βλ. λ.) παρὰ τῷ ὁποίῳ ἐσυμβόλιζον τὸ τρίγωνον.

Ὁ J. Fisch ἐξ ἄλλου γράφει: «Δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι τὸ τεκτονικὸν σημεῖον τῶν τριῶν στιγμῶν προέρχεται ἀπὸ τὴν αἰγυπτιακὴν ἱερογλυφικὴν τέχνην. Διὰ νὰ σημειώσουν ἕνα ἀριθμὸν φυτῶν τοῦ αὐτοῦ γένους οἱ Αἰγύπτιοι ἐχάρασσον τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον τοῦ γένους καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ ἐτοποθέτουν τρία ἄνθη λωτοῦ. Ἐτοποθέτουν ἐπίσης τρεῖς κόκκους ἢ τρεῖς στιγμὰς ὄπισθεν τοῦ ἀρχικοῦ στοιχείου ἑνὸς μετάλλου, καὶ τρεῖς κυματοειδεῖς γραμμὰς ὄπισθεν τοῦ ἀρχικοῦ τοῦ ὀνόματος ἑνὸς ὑγροῦ. Αἱ τρεῖς στιγμαὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶναι ἡ μίμη-

σις τῶν τριῶν ἀνθέων τοῦ λωτοῦ, τῶν τριῶν κόκκων ἢ τῶν τριῶν κυματοειδῶν γραμμῶν.

Τρία. Πανταχοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ ἀριθμὸς τρία ἐθεωρεῖτο ὁ ἱερώτερος. Καὶ μεταξὺ τῶν Κινέζων ἀκόμη ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς πιστεύεται ὅτι ἔχει μυστικὰς ἀρετάς, καὶ διὰ τοῦτο λέγουν ὅτι οἱ ἀριθμοὶ ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ ἓν καὶ γίνονται τέλειοι εἰς τὸ τρία. Εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνος ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ἦτο ἡ εἰκὼν τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος, διότι περικλείει ἐν αὐτῷ τὰς ἰδιότητας τῶν δύο πρώτων ἀριθμῶν (1 καὶ 2) καὶ διότι ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης περιέχει ἐν αὐτῷ μίαν ἀρχήν, ἓν μέσον καὶ ἓν τέλος. Οἱ Πυθαγόρειοι τὸν ἀπεκάλουν τελείαν ἁρμονίαν.

Καὶ ἡ Βίβλος ἐπίσης περιέχει σημαντικὰς ἑρμηνείας διὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτόν. Ὁ Ματθαῖος (κεφ. 12 ἐδ. 40) γράφει: «Ὥσπερ γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς ὁ προφήτης ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας».

Καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν ὁ Ἰωάννης λέγει: «Ἀπεκρίθη αὐτοῖς Ἰησοῦς καὶ εἶπεν: Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶ ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. Καὶ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι: Τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν: ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ (Ἰωάννου Β' 19-21). Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Π. Διαθήκην πολλαχοῦ ἀναφέρεται ὁ ἀριθμὸς τρία.

Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ἐθεωρεῖτο τόσον ἱερὸς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὥστε τὸν εὑρίσκομεν δεικνύοντα τινὰς τῶν ἰδιοτήτων ὅλων σχεδὸν τῶν θεῶν. Ὁ κεραυνὸς τοῦ Διὸς ἦτο τριπλοῦς. τὸ σκῆπτρον τοῦ Ποσειδῶνος ἦτο τρίαινα, ὁ Κέρβερος τοῦ Ἅδου εἶχε τρεῖς κεφαλάς, ὑπῆρχον τρεῖς Μοῖραι καὶ τρεῖς Ἐρινύες, ὁ ἥλιος εἶχε τρεῖς ὀνομασίας, Ἀπόλλων, Ἥλιος καὶ Ἐλευθερωτής. ἡ σελήνη ἐλέγετο Ἄρτεμις, Σελήνη καὶ Ἑκάτη.

Ὁ Σαίξπηρ εἰς τὸν Μάκβεθ. ὁμιλεῖ περὶ τριπλῆς μαγείας τῶν τριῶν μαγισσῶν.

Οἱ Δρυΐδαι ἐσέβοντο ἐπίσης τὸν ἀριθμὸν αὐτόν. Εἰς ὁλόκληρον τὸ σύστημα τῆς λατρείας των ἀναφέρονται διαρκῶς εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ τρία.

Εἰς ὅλα τὰ Μυστήρια, ἀπὸ τὰ Αἰγυπτιακὰ ἕως τὰ Σκανδιναυϊκά, ἀνευρίσκομεν τὴν ἱερότητα τοῦ ἀριθμοῦ αὐτοῦ ὅπως τὰς θεότητας Ὄσιριν τὸν πατέρα, Ἶσιδα τὴν μητέρα καὶ Ὧρον τὸν υἱόν. Εἰς τὰ Μιθραϊκὰ Μυστήρια τὸ Ἐμπυρεῖον ὑπεστηρίζετο ἀπὸ τρεῖς διανοίας, εἰς τὰ Ἰνδικὰ Μυστήρια ὑπῆρχεν ἡ τριὰς Βράχμας, Βισνοῦ καὶ Σίβας.

Εἰς τὸν ∴ Τεκτονισμὸν ὁ ἀριθμὸς τρία εἶναι ὁ ἱερώτερος ὅλων τῶν μυστηριακῶν ἀριθμῶν. Εἰς ὅλα τὰ δόγματα, ἀνεξαρτήτως τῶν βαθμῶν τοὺς ὁποίους ἔχουν, οἱ τρεῖς πρῶτοι Συμβολικοὶ ἀποτελοῦν πάντοτε τὴν βάσιν. Εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς ἐξ ἄλλου ὑπάρχουν τρεῖς κύριοι ἀξιωματικοί, τρεῖς στῆλαι, τρία μεγάλα καὶ τρία μικρὰ φῶτα, τρία κινητὰ καὶ τρία ἀκίνητα κοσμήματα. τρία ἐργαλεῖα τοῦ Ἑταίρου, τρεῖς κύριοι ρυθμοὶ ἀρχιτεκτονικοί, τρεῖς κύριαι ἀνθρώπιναι αἰσθήσεις. Πανταχοῦ καθ' ὅλον τὸ σύστημα ὁ ἀριθμὸς τρία παρουσιάζεται ὡς ἐξέχον σύμβολον, οὕτως ὥστε ὅλοι οἱ ἄλλοι μυστικοὶ ἀριθμοὶ ἐξαρτῶνται ἐξ αὐτοῦ, διότι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν εἶναι τὸ πολλαπλάσιον αὐτοῦ ἢ τὸ τετράγωνόν του ἢ ὁ κύβος του. Οὕτω τὸ 9, τὸ 27 τὸ 81 σχηματίζονται διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τοῦ τρία, ὡς $3\times3=9$ καὶ $3^2\times3=27$ καὶ $3^2\times3^2=81$.

Ἐξ ὅλων τῶν μυστηριακῶν συμβολισμῶν ὁ σημαντικώτερος εἶναι ὁ τοῦ ἱεροῦ Δέλτα συμβόλου τῆς θεότητος (βλ. τρίγωνον). Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁλόκληρος ἡ Ἐλευθεροτεκτονικὴ ἑρμηνεία τοῦ τρία βασίζεται ἐπὶ τῆς Πυθαγορείου θεωρίας περὶ ἀριθμῶν.

Τρία βήματα. Τὰ τρία τελευταῖα βήματα ἐπὶ τοῦ τάπητος τοῦ Διδ∴ ἀποτελοῦν τὸ ἓν τῶν συμβόλων τοῦ Τρίτου βαθμοῦ καὶ ἀναφέρονται εἰς τὰ τρία στάδια τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, τὴν νεότητα, τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν καὶ τὸ γῆρας. Τὸ σύμβολον αὐτὸ εἶναι ἡ ἁπλουστέρα μορφὴ τῆς μυστικῆς κλίμακος, τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται εἰς ὅλα τὰ συστήματα μυήσεως, ἀρχαῖα καὶ σύγχρονα.

Τριακοστὸς Τρίτος βαθμός. Βλέπε Ὕπατος Μέγας Γενικὸς Ἐπιθεωρητής.

Τριάς. Εἰς ὅλας τὰς ἀρχαίας μυθολογίας ὑπῆρχον Τριάδες ἀποτελούμεναι ἀπὸ τὴν μυστηριώδη ἕνωσιν τριῶν θεοτήτων. Ἑκάστη τριὰς ἐθεωρεῖτο γενικῶς ὡς ἀποτελουμένη ἀπὸ ἕνα δημιουργόν, ἕνα συντηρητὴν καὶ ἕνα καταστροφέα. Αἱ κυριώτεραι τῶν παλαιῶν αὐτῶν τριάδων ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι: Ἡ Αἰγυπτιακή, Ὄσιρις, Ἶσις, Ὧρος. Ἡ Ὀρφικὴ Φάνης, Οὐρανὸς καὶ Κρόνος. Ἡ Ζωροαστρική, Ὀρμούζ, Μίθρας καὶ Ἀχριμάν. Ἡ Ἰνδική, Βράχμας, Βισνοῦ καὶ Σίβας. Ἡ Καβειρική. Ἀξερκος, Ἀξιόκερσα καὶ Ἀξιόκερως. Ἡ Φοινικικὴ Ἀσταρώθ, Μίλκομ καὶ Σεμάλ. Ἡ Τυριακή, Βέλος, Ἀφροδίτη, Θαμούζ. Ἡ Ἑλληνική, Ζεύς, Ποσειδῶν καὶ Ἅδης. Ἡ τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων Ἴακχος, Περσεφόνη, Δημήτηρ. Ἡ Πλατωνικὴ Ταγάθων, Νοῦς καὶ Ψυχή. Ἡ Ρωμαϊκὴ Ζεύς, Ποσειδῶν καὶ Πλούτων. Ἡ Κελτικὴ Χού, Κεριδβὲν καὶ Κρεϊρβύ. Ἡ Γοτθικὴ Βοδέν, Φρίγα καὶ Θὼρ καὶ ἡ Σκανδιναυϊκὴ Ὀντίν, Βέλε καὶ Βέ. Ἀκόμη καὶ οἱ ἀρχαῖοι Μεξικανοὶ εἶχον τὰς τριάδας των Βιτολιπούτολι, Καλοήψ, Τεσκαλιθούκα.

Τὸ σύστημα αὐτὸ τῶν Τριάδων ὑπῆρξε τόσον κοινὸν μεταξὺ τῶν παλαιῶν θρησκειῶν ὥστε νὰ προσλάβῃ μυστηριακὴν μορφὴν καὶ οὕτω κατέστη καὶ εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ὁ τύπος τῆς τριάδος τῶν κυρίων ἀξιωματικῶν εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς βαθμοὺς ὑπὸ διάφορα ὀνόματα.

Ἡ καταγωγὴ τῶν τριῶν ἀνευρίσκεται εἰς τὴν μυθολογίαν καὶ ἀναλογεῖ πρὸς τὰς τρεῖς θέσεις καὶ λειτουργίας τοῦ ἡλίου: τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον τὸν δημιουργὸν τοῦ φωτός, τὸν μεσουρανοῦντα ὅστις διατηρεῖ τὸ φῶς καὶ τὸν δύοντα ὅστις εἶναι ὁ καταστροφεὺς τοῦ φωτός βλ. λ. Τρία).

Ὁ ἀδ∴ Ὄλιβερ Στρὴτ γράφει σχετικῶς μὲ τὴν Τριάδα:

«Ὅλα τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια ἐδίδασκον τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς μόνου Θεοῦ.

Ὁ Ὄσιρις τῆς Αἰγύπτου, ὁ Βράχμας τῶν Ἰνδιῶν, ὁ Μίθρας τῆς Περσίας, ὁ Ζεὺς τῶν Ἑλλήνων, ὁ Μπαλντεὺρ τῆς Σκανδιναυΐας, ὁ Βάαλ ἢ Βὰλ τῶν Χαλδαίων, ὁ Ἄδωνις τῶν Φοινίκων, ὁ Ἀδονάϊ τῶν Ἑβραίων ἦσαν ὁ ἴδιος, εἷς καὶ μόνος Θεός: ὁ Δημιουργός, ὁ Ὑπέρτατος. Ὅλα δηλαδὴ τὰ Μυστήρια ἐδίδασκον τὸν Μονοθεϊσμὸν συνδυαζόμενον ὅμως μὲ τὴν ἰδέαν τῆς Τριάδος, τοῦ ἑνὸς τουτέστι Θεοῦ εἰς τρία πρόσωπα. Ἐδίδασκον ἐπίσης τὸ δόγμα τῆς ἀναστάσεως καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς».

Ὁ ἀδ∴ Παπὺς γράφει σχετικῶς:

«Ἡ ἑνότης τῆς θεότητος ἐδιδάσκετο εἰς ὅλους τοὺς ἀρχαίους ναοὺς καὶ εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς μυήσεως, αἱ ἐνέργειαι ὅμως τῆς Θεότητος αὐτῆς τῆς μιᾶς καὶ μόνης ἐνεῖχον εἰδικὸν χαρακτῆρα ὅστις ἐνεφάνιζε τὴν μίαν αὐτὴν Θεότητα ὡς πολύμορφον εἰς τὰς ἐκδηλώσεις της.

Ἡ σύλληψις τῆς Μιᾶς Θεότητος ὑπὸ τριπλῆν μορφὴν προέρχεται ἀπὸ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ ἐνσαρκωμένου ἀνθρωπίνου ὄντος, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ πραγματικὸν πρίσμα, ἀντικατοπτρίζον ὑπὸ τρεῖς ὄψεις πᾶν ἁπλοῦν νοητικὸν ὅραμα.

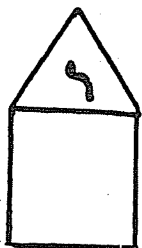
Ἐκ τῶν τριῶν αὐτῶν ὄψεων τὰς ὁποίας ἐμφανίζει τὸ ἀνθρώπινον ἐγκεφαλικὸν πρίσμα ἔχομεν:

1. Μίαν δημιουργὸν ἐμφάνισιν ἄρρενα, χορηγὸν ζωῆς.
2. Μίαν συντηρητικὴν ἐμφάνισιν θήλειαν, διατηροῦσαν τὰ εἴδη καὶ πολλαπλασιάζουσαν τὰς μορφὰς τῆς ζωῆς.
3. Καὶ μίαν καθαρῶς πνευματικὴν ἐμφάνισιν προσδίδουσαν εἰς τὰς μορφὰς τὸ κάλλος, εἰς τοὺς λόγους τὸ φῶς.

«Αἱ τρεῖς αὐταὶ ἐμφανίσεις τῆς Μιᾶς Θεότητος ἐγένοντο ἀντιληπταὶ ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἱδρυτὰς θρησκειῶν καὶ ἔλαβον διάφορα ὀνόματα ἀναλόγως τοῦ τόπου καὶ τῶν λαῶν διὰ τοὺς ὁποίους προωρίζοντο. Καὶ ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ ὀνόματα κρύπτουν τὰς αὐτὰς ἀρχὰς καὶ αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ κρύπτουν μίαν καὶ μόνην Μονάδα, εἶναι ἐντελῶς ἀνόητον καὶ γελοῖον νὰ ἐρίζῃ τις διὰ λεπτομερείας ἀστείας ὅπως τὸ ἐὰν ἡ τρίτη μορφὴ τῆς Θεότητος προέρχεται ἀπὸ τὴν πρώτην ἢ τὴν δευτέραν μορφὴν ἢ καὶ ἀπὸ τὰς δύο».

Τρίγωνον. Δὲν ὑπάρχει σύμβολον περισσότερον σημαντικὸν καὶ περισσότερον διαδεδομένον εἰς ὁλόκληρον τὸ Τεκτονικὸν σύστημα ὅσον τὸ τρίγωνον. Καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ἡ ἐξέτασίς του.

Τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον φαίνεται ὅτι εἶχε γίνῃ ἀποδεκτὸν ἀπὸ ὅλα τὰ ἀρχαῖα ἔθνη ὡς σύμβολον τῆς θεότητος εἴς τινας τῶν ἐκδηλώσεών της καὶ διὰ τοῦτο εἰσήχθη καὶ εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν σύστημα ὅπου τὸ γιὸδ ἐντὸς τριγώνου ἐξεπροσώπει τὸ τετραγράμματον (βλ. λ.) ἢ ἱερὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

«Τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον, γράφει ὁ ἀδ.·. Nash, ἀντιπροσωπεύει τὸ Μέγα· Πρῶτον Αἴτιον, τὸν Δημιουργὸν τῶν πάντων ὡς ἕνα καὶ ἀδιαίρετον ἐκδηλούμενον εἰς ἀπειρίαν μορφῶν εἰς τὸ ὁρατὸν αὐτὸ Σύμπαν».

Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, τὸ σκότος διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ὑπεχρεοῦτο νὰ διέλθῃ ὁ πρὸς μύησιν, ἐσυμβολίζετο διὰ τοῦ μυστηρίου, σημαντικοῦ Τεκτονικοῦ συμβόλου, τὸ ὁποῖον ἱερογλυφικῶς ἔχει τὸ σχῆμα τριγώνου.

Τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον τὸ ἐθεώρουν οἱ Αἰγύπτιοι ὡς τὸ τελειότατον τῶν σχημάτων, ἀντιπροσωπεῦον τὴν μεγάλην ἀρχὴν τῆς ζώσης ὑπάρξεως, ἑκάστης πλευρᾶς του συμβολιζούσης ἓν τῶν τριῶν βασιλείων, τὸ ζωϊκόν, τὸ φυτικὸν καὶ τὸ ὀρυκτόν.

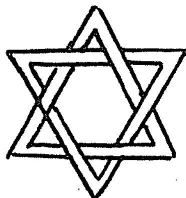
Τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον ἀνευρίσκεται εἰς ὁλόκληρον τὸ Τεκτονικὸν σύστημα. Ἀποτελεῖ εἰς τὴν Βασ.·. Ἀψ.·. τὸ σχῆμα ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀναρτῶνται τὰ κοσμήματα τῶν ἀξιωματικῶν. Εἰς τοὺς Ἀνεκφράστους Βαθμοὺς ἔχομεν τὸ ἱερὸν Δέλτα ἐμφανιζόμενον πανταχοῦ ὡς τὸ σύμβολον τοῦ Μ.·. Ἀ.·. Τ.·. Σ.·.. Εἰς τὸν Ἀρχαῖον Τεκτονισμὸν ἐμφανίζεται ὡς στοιχεῖον σημαντικῶν τελετῶν. Αἱ ἕδραι τῶν κυρίων ἀξ.·. μιᾶς Στ.·. ἔχουν τριγωνικὸν σχῆμα. Ὁ Γνώμων καὶ ὁ Διαβήτης ἑνούμενοι εἰς τὰ ἄκρα των σχηματίζουν δύο τρίγωνα. Ἑπομένως τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον ἀποτελεῖ ἓν τῶν σταθερωτέρων σχημάτων τοῦ Τεκτονικοῦ Συμβολισμοῦ.

Τὸ ὀρθογώνιον τρίγωνον εἶναι μία ἄλλη μορφὴ τοῦ σχήματος τούτου, ἥτις εἶναι ἐπίσης ἀξιοπρόσεκτος. Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἐσυμβόλιζε τὴν παγκόσμιον φύσιν. Ἡ βάσις του ἐσυμβόλιζε τὸν Ὄσιριν ἢ τὸ ἄρρεν στοιχεῖον, ἡ κάθετος πλευρὰ τὴν Ἶσιδα ἢ τὸ θῆλυ στοιχεῖον καὶ ἡ ὑποτείνουσα τὸν Ὧρον, τὸ τέκνον των ἢ τὸ προϊὸν τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεως στοιχείου.

Τὸ σύμβολον αὐτὸ υἱοθέτησεν ὁ Πυθαγόρας ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους κατὰ τὴν μακρὰν διαμονήν του εἰς τὴν χώραν των, ὁμοῦ δὲ μὲ αὐτὸ ἐδιδάχθη καὶ τὴν περίεργον ἰδιότητά του, καθ' ἣν ἡ πρόσθεσις τῶν τετραγώνων τῶν δύο βραχυτέρων πλευρῶν ἰσοῦται πρὸς τὸ τετράγωνον τῆς ὑποτεινούσης. Τοῦτο συμβολικῶς ὑπονοεῖ ὅτι ὁ Ὧρος εἶναι τὸ προϊὸν τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος.

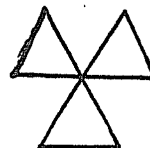
Τὸ σχῆμα αὐτὸ εἰσήχθη εἰς τὸν 3ον Βαθμὸν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ λέγεται τὸ 47ον Εὐκλείδειον πρόβλημα (βλ. λ.).

Τρίγωνον διπλοῦν. (Βλ. Σφραγὶς Σολομῶντος καὶ Ἀσπὶς Δαυΐδ).

Τρίγωνον διπλοῦν.

Τρίγωνον τριπλοῦν. Ἡ Πεντάλφα ἢ Τρίγωνον τοῦ Πυθαγόρου, καλεῖται συνήθως καὶ τριπλοῦν Τρίγωνον· διότι διὰ τῆς διασταυρώσεως τῶν πλευρῶν του σχηματίζονται τρία τρίγωνα (βλ. Πεντάλφα). Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἄλλη μορφὴ τοῦ Τριπλοῦ Τριγώνου ὅπως εἰς τὸ σχῆμα ἀρ. 1. Εἶναι γνωστὸν εἰς τὸν Ἱππ.·. Ναΐτην διότι τὸ φέρει ὡς κόσμημα ὁ Πρόεδρος. Ὅπως καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι τροποποιήσεις τοῦ τριγώνου, συμβολίζει τὴν Θεότητα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ βαθμὸς τοῦ Ἱππ.·. Ναΐτου ἀνήκει

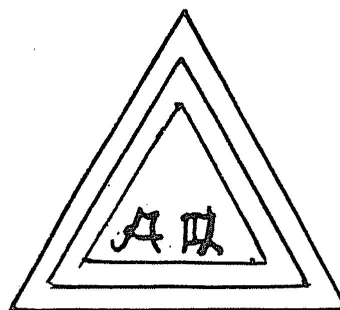

Σχῆμα 1.

ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Χριστιανικὸν Τεκτονισμόν, τὸ Τριπλοῦν Τρίγωνον ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Τριάδος. Εἰς τὸν Βαθμὸν τοῦ Ἱππ.·. Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σ.·. Δόγματος τὸ σύμβολον αὐτὸ ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν τριπλῆν οὐσίαν τῆς Θεότητος. Ὁ συμβολισμός του ὅμως γίνεται περισσότερον μυστικὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ἀντιπροσωπεύει τὸν ἱερὸν ἀριθμὸν 81 ἑκάστης πλευρᾶς τοῦ τριπλοῦ τριγώνου ἰσοδυναμούσης πρὸς 9, τὸ ὁποῖον πάλιν εἶναι τὸ τετράγωνον τοῦ 3, τοῦ ἱερωτάτου εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἀριθμοῦ. Εἰς τὸν 20ὸν Βαθμὸν τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σ.·. Δόγματος, τὸν τοῦ «Μεγάλου Διδασκάλου» ὅλων τῶν Τεκτονικῶν Στοῶν, λέγεται ὅτι ὁ ἀριθμὸς 81 ἀναφέρεται εἰς τὴν τριπλῆν διαθήκην τοῦ Θεοῦ, συμβολιζομένην ἀπὸ τριπλοῦν τρίγωνον, τὸ ὁποῖον λέγεται ὅτι εἶδεν ὁ Σολομῶν κατὰ τὴν καθιέρωσιν τοῦ Ναοῦ.

Καθ' ὅλους τοὺς ἀνεκφράστους καὶ τοὺς φιλοσοφικοὺς βαθμοὺς ἡ μνεία τοῦ τριπλοῦ τριγώνου εἶναι συχνοτέρα· τῆς εἰς τοὺς συμβολικοὺς βαθμούς.

Ἡ Ἰνδικὴ Τριὰς ἢ τὸ Τριπλοῦν Τρίγωνον τῶν Ἰνδῶν (βλ. σχῆμα 2) εἶναι διαφόρου σχήματος, ἀποτελουμένη

Σχῆμα 2.

ἀπὸ τρία συγκεντρωτικὰ τρίγωνα. Εἰς τὸ κέντρον εἶναι τὸ ἱερὸν ὄνομα Ἀουμ. Τὸ ἐσωτερικὸν τρίγωνον συμβολίζει τὸν Βράχμα, τὸν Βισνοῦ καὶ τὸν Σίβα. Τὸ μεσαῖον τὴν Δημιουργίαν, Συντήρησιν ἢ Καταστροφὴν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν τρίγωνον τὴν Γῆν, τὸ Ὕδωρ καὶ τὸν Ἀέρα.

Ὁ ἀδ.·. Boucher, ἐξ' ἄλλου, εἰς τὴν «Τεκτονικὴν Συμβολικὴν» του, γράφει περὶ τῶν τριγώνων τὰ ἑξῆς:

Τὰ τρίγωνα δυνατὸν νὰ διαιρεθοῦν εἰς δύο μεγάλας οἰκογενείας, τὴν τῶν ἰσοσκελῶν τριγώνων καὶ τὴν τῶν σκαληνῶν. Τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον, τοῦ ὁποίου καὶ αἱ τρεῖς πλευραὶ εἶναι ἴσαι, εἶναι ἰσοσκελὲς ἐπίσης τρίγωνον. Τὸ ὀρθογώνιον τρίγωνον δυνατὸν νὰ εἶναι ἰσοσκελὲς ἢ σκαληνὸν ἀναλόγως τῶν διαστάσεων τῶν πλευρῶν του. Τὸ τρίγωνον τοῦ Πυθαγόρου εἶναι ὀρθογώνιον τοῦ ὁποίου αἱ κάθετοι πλευραὶ εἶναι 3 καὶ 4, ὅπερ δίδει πέντε διὰ τὴν ὑποτείνουσαν. Τὸ τρίγωνον αὐτὸ δίδει τὸ τετράγωνον τῆς ὑποτεινούσης διὰ τῆς προσθήκης τῶν τετραγώνων τῶν δύο ἄλλων πλευρῶν: $3^2+4^2=5^2$ ἤτοι $9+16=25$.

Ὁ Πλάτων ἐγκατέλειψε τὸ μέτρον τῆς γεωμετρίας καὶ τὸ ἀντικατέστησε μὲ τὴν μαγείαν. Τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον εἶναι ἡ στοιχειώδης μορφὴ τῆς γῆς. Τὸ ὀρθογώνιον τρίγωνον εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ ὕδατος, τὸ σκαληνὸν τρίγωνον τὸ πνεῦμα τοῦ ἀέρος καὶ τὸ ἰσοσκελὲς τρίγωνον εἶναι τὸ στοιχειῶδες πῦρ. Κατὰ τὸν Πλούταρχον, ὁ Ξενοκράτης παρέβαλε τὴν Θεότητα πρὸς ἓν ἰσόπλευρον τρίγωνον διότι εἶναι ἀπολύτως ἴση εἰς ὅλας της τὰς τελειότητας, ἐνῶ τὰ πνεύματα εἶναι ἰσοσκελῆ τρίγωνα τὰ ὁποῖα ἔχουν μόνον τὰ δύο σκέλη των ἴσα καὶ ἑπομένως στεροῦνται τελειότητος. Οἱ ἄνθρωποι τέλος εἶναι σκαληνὰ τρίγωνα, δηλαδὴ μὲ ἀνίσους ὅλας τὰς πλευράς.

Τὸ τρίγωνον συμβολίζει ὡς εἴπομεν τὴν τριαδικὴν Θεότητα. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐμφανίζεται φέρον εἰς τὸ κέντρον τὸ ἱερὸν Τετραγράμματον ἢ ἐνίοτε καὶ τὸν πανιεπόπτην Ὀφθαλμὸν ὅστις συμβολίζει τὸν Λόγον, τὴν δημιουργὸν Ἀρχήν. Ἡ τελευταία λέξις τῆς Ἐπιστήμης εἶναι ὅτι ἡ ὕλη ἀποτελεῖται τελικῶς ἀπὸ τὰ φωτόνια τὰ ὁποῖα συσσωρευόμενα εἰς τὸ διάστημα σχηματίζουν τὰ νεφελώματα ἢ τοὺς ὑπὸ σχηματισμὸν κόσμους. Οὕτω ἡ ὕλη κατὰ τὴν Ἐπιστήμην, ἀποτελεῖται τελικῶς ἀπὸ φῶς καὶ τοῦτο ἀκριβῶς δικαιολογεῖ τὰ γραφόμενα εἰς τὴν Γένεσιν τῆς Παλ. Διαθήκης, καθ' ἣν ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὴν πρώτην ἡμέραν τὸ Φῶς καὶ τὴν τετάρτην ἡμέραν τὸν Ἥλιον.

Ἐὰν ἡ οὐσία τῆς ὕλης εἶναι τὸ Φῶς, τὸ μέρος ἐντὸς τοῦ ὁποίου κινεῖται εἶναι τὸ Σκότος. Τὸ Διάστημα εἶναι Νύξ, ἡ ὕλη εἶναι Ἡμέρα. Ὁ Χρόνος δὲν ὑφίσταται εἰμὴ μόνον ὅταν τὰ φωτόνια συγκεντρωμένα εἰς ἠλεκτρόνια καὶ ἄτομα σχηματίζουν τοὺς κόσμους τοὺς προωριζομένους εἰς ἐξαφάνισιν. Ὁ Χρόνος μετρᾷ τὴν διάλυσιν, ἥτις ἄρχεται ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης ἡμέρας. Οὕτω τὸ βρέφος ποὺ γεννᾶται, ἀρχίζει νὰ διανύῃ τὴν ὁδὸν ἡ ὁποία τὸ ὁδηγεῖ ἀναποφεύκτως πρὸς τὸν θάνατον.

Θὰ δώσωμεν ἑπομένως εἰς τὸ Τεκτονικὸν Τρίγωνον τὴν κυρίαν του ἑρμηνείαν: Φ ῶ ς, Σ κ ό τ ο ς, Δ ι ά ρ κ ε ι α, τὴν βάσιν τοῦ τριγώνου αὐτοῦ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶναι ἰσοσκελὲς καὶ ὄχι ἰσόπλευρον. Ἐὰν προσέξωμεν τὰς μετώπας τῶν ἀρχαίων Ναῶν θὰ ἴδωμεν ἐπίσης ὅτι καὶ αὐταὶ εἶναι ἰσοσκελεῖς τριγωνικαί.

Τρίγωνον ἀκτινοβόλον (Radiated triangle). Τρίγωνον ἔχον πέριξ του κύκλον ἀκτίνων. Εἶναι τὸ ἔμβλημα τοῦ Θείου Φωτός. Αἱ ἀκτῖνες ἐκκινοῦν ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ Τριγώνου. Οἱ ἐθνικοὶ ἐθεώρουν τὰς ἀκτῖνας αὐτὰς ὡς ἔμβλημα τοῦ Θεοῦ-Ἡλίου.

Ἡ ἀληθὴς ὅμως ἔννοια εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἶναι ὅτι συμβολίζει τὸ Αἰώνιον Φῶς τῆς Σοφίας τὸ ὁποῖον περιβάλλει τὸν Μέγαν Ἀρχιτέκτονα ὡς θάλασσα Δόξης καὶ ἐξ αὐτοῦ ὡς κοινοῦ κέντρου ἐκπορεύεται πρὸς τὸ σύμπαν τῆς δημιουργίας του.

Τρίλιθον (trilithon). Τρεῖς μεγάλοι λίθοι τοποθετημένοι οἱ μὲν δύο καθέτως, ὁ εἷς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, ὁ δὲ τρίτος ἐπ' αὐτῶν εἰς τὴν κορυφὴν σχηματιζομένου οὕτω ἑνὸς χονδροειδοῦς Π. Πολλοὶ περίεργοι συνδυασμοὶ τοῦ ἐπιβλητικοῦ αὐτοῦ μνημείου συναντῶνται εἰς διάφορα μέρη ὅπου ἄλλοτε ἠσκεῖτο ἡ λατρεία τῶν Δρυΐδῶν ἰδίως δὲ εἰς Στόνεγκ καὶ εἰς τὸ ὄρος Ἀγ. Μιχαὴλ ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς καὶ εἰς τὴν Βρετάννην τῆς Γαλλίας.

Τρινόσοφοι (Trinosophs). Τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1816, ὁ ἀδ∴ Ραγκὸν ἵδρυσεν ἐν Παρισίοις τὴν «Στοὰν τῶν Τρινοσόφων» κατόπιν ἐγκρίσεως τῆς Μεγ∴ Ἀνατολῆς. Ἡ λέξις ἐλήφθη σημαίνουσα «Σπουδασταὶ τριῶν Ἐπιστημῶν», ὑπονοουμένων τῶν τριῶν πρώτων συμβολικῶν βαθμῶν οἵτινες καὶ ἀπετέλουν τὸ ἀντικείμενον μελέτης τῶν μελῶν τῆς Στοᾶς αὐτῆς. Τὸ σύστημα ἠκολούθει τὸ Γαλλικὸν καὶ τὸ Σκωτικὸν συγχρόνως δόγμα εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς τοῦ ὁποίου ὅμως ὁ Ραγκὸν ἔδιδε τὴν ἰδικήν του φιλοσοφικὴν ἑρμηνείαν. Εἰς τὴν Στοὰν αὐτὴν ὁ Ραγκὸν ἀνέπτυξε τὴν ἑρμηνευτικὴν καὶ φιλοσοφικήν του διδασκαλίαν μυήσεως.

Οἱ προκεχωρημένοι βαθμοὶ ἀπενέμοντο ὑπὸ Περιστυλίου καὶ Ἀρείου Πάγου, ἐνῶ ἡ κυρίως Στοὰ περιωρίζετο εἰς τοὺς τρεῖς Συμβολικοὺς Βαθμούς, τοὺς ὁποίους διετήρει μὲ προσοχὴν εἰς τὴν πρώτην των ἁγνότητα.

Ἡ Στοὰ τῶν Τρινοσόφων ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοὺς περισσότερον μορφωμένους Τέκτονας τῆς Γαλλίας καὶ συνέβαλε μεγάλως εἰς τὴν Ἐλευθεροτεκτονικὴν φιλολογίαν.

Τριπιτάκα. Ἰνδικὴ λέξις σύνθετος ἀπὸ Τ ρ ὶ τὸ ὁποῖον σημαίνει τ ρ ί α καὶ τὸ Π ι τ ά κ α τὸ ὁποῖον σημαίνει κ ά λ α θ ο ς. Οὕτω καλεῖται τὸ κανονικὸν βιβλίον τῶν Βουδδιστῶν γραφὲν 200 ἔτη μετὰ τὸ τρίτον Οἰκουμενικὸν Συμβούλιον, περὶ τὸ 80 π. Χ. Ἐπειδὴ τὰ προηγούμενα Ἀσιατικὰ δόγματα εἶχον καταστῆ ἀνυπόφορα, ὁ μεταρρυθμιστὴς τῆς θρησκείας Σακνὰ ἀπέρριψε τὸν Θεὸν Βράχμα καὶ τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν Βεδῶν, τὰς θυσίας καὶ ἄλλας τελετὰς καὶ εἶπε: «Ὁ νόμος μου εἶναι χάρις δι' ὅλους».

Αἱ ἱεραὶ αὗται γραφαὶ τῶν Ἰνδῶν ἐκλήθησαν αἱ τ ρ ε ῖ ς κ ά λ α θ ο ι, ἡ κάλαθος τῶν Νόμων, ἡ κάλαθος τῆς Πειθαρχίας καὶ ἡ κάλαθος τῶν Δογμάτων. Ἡ πρώτη κάλαθος καλεῖται Ν ι ά ρ μ α, καὶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς διὰ τὸν ἄνθρωπον νόμους, ἡ δευτέρα Β ι ν ά λ ι α καὶ ἀφορᾷ τὴν πειθαρχίαν τῶν ἱερέων καὶ ἡ τρίτη Ἀ μ π ι ν τ ά ρ μ α καὶ ὁμιλεῖ περὶ Θεῶν.

Τριπλοῦν Τ. Ὁ σταυρὸς Τάφ, ἢ σταυρὸς τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου ἔχει ἀκριβῶς τὸ σχῆμα ἑνὸς κεφαλαίου Ἑλληνικοῦ Τ. Τὸ τριπλοῦν Τ ἑπομένως εἶναι σχῆμα ἀποτελούμενον ἀπὸ τρεῖς τοιούτους σταυροὺς ἑνουμένους εἰς ἓν σημεῖον μεταξύ των καὶ ὁμοιάζοντας μὲ ἕνα γράμμα Τ στηριζομένου ἐπὶ τῆς ὁριζοντίου γραμμῆς τὴν ὁποίαν ἀποτελοῦν τὰ δύο ἄλλα κεκλιμένα Τ τὰ ὁποῖα σχηματίζουν ἕνα Η κεφαλαῖον.

Τὸ ἔμβλημα αὐτὸ τοποθετούμενον εἰς τὸ κέντρον ἑνὸς τριγώνου καὶ κύκλου, ἀμφοτέρων ἐμβλημάτων τῆς Θεότητος, ἀποτελεῖ τὸ κόσμημα τῆς Βασιλ. Ἀψῖδος ὡς αὐτὴ ἀσκεῖται εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τιμᾶται τόσον ὥστε καλεῖται «τὸ ἔμβλημα ὅλων τῶν ἐμβλημάτων» καὶ τὸ «μέγα ἔμβλημα τοῦ Τεκτονισμοῦ τῆς Βασιλικῆς Ἀψῖδος». Ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφὴν υἱοθετήθη καὶ ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Μεγ∴ Συμβουλίου τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τὸ 1859. Ἡ ἀρχικὴ σημασία τοῦ ἐμβλήματος τούτου ἡρμηνεύθη ποικιλοτρόπως. Μερικοὶ ὑποθέτουν ὅτι ἀποτελεῖ τὰ ἀρχικὰ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος Τ. Η. (Templum Hierosolymae). Ἄλλοι ὅτι εἶναι σύμβολον τῆς μυστικῆς Ἑνώσεως τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ. Εἷς ἄλλος Τέκτων ὑποθέτει ὅτι πρόκειται περὶ τριῶν Γνωμόνων καὶ ἄλλοι ὅτι εἶναι τροποποίησις τοῦ Ἑβραϊκοῦ Σ ὶ ν τὸ ὁποῖον ἦτο συντόμευσις τοῦ ἱεροῦ ὀνόματος.

Τὰ παλαιὰ Ἀγγλικὰ τυπικὰ τῆς Βασ∴ Ἀψ∴ ἀναφέρουν ὅτι τὸ ἔμβλημα σχηματίζει ὡρισμένον ἀριθμὸν γωνιῶν αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελέσουν πέντε κανονικοὺς συνδυασμούς. Αἱ τέσσαρες ὀρθαὶ γωνίαι του θὰ εἶναι ἴσαι πρὸς τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τῶν Πλατωνικῶν σωμάτων ὁμοῦ μὲ τὴν σφαῖραν τοῦ Σύμπαντος.

Ὁ Δόκτωρ Μάκεϋ πάλιν στηριζόμενος εἰς τὸν προφήτην Ἰεζεκιήλ, ὅστις ἀναφέρει ὅτι ὁ σταυρὸς Τ ἀπετέλει τὸ σημεῖον μὲ τὸ ὁποῖον διεκρίνοντο οἱ ἀγαθοὶ διὰ νὰ μὴ σφαγοῦν ὁμοῦ μὲ τοὺς εἰδωλολάτρας, ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι τὸ τριπλοῦν Τ ἐχρησιμοποιήθη εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Βασ∴ Ἀψ∴ ὡς σημεῖον διακρίνον ἐκείνους οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν καὶ λατρεύουν τὸ ἀληθὲς ὄνομα τοῦ Θεοῦ (βλ. λ. τρία).

Τρίπους. Ἡ ἕδρα ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθητο ἡ Πυθία, χρησιμοποιοῦσα εἰς τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν. Ὁ τρίπους ἐτοποθετεῖτο ὑπεράνω τοῦ χάσματος ὁπόθεν ἐξήρχοντο αἱ ἀναθυμιάσεις ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ὁποίων ἐπροφήτευεν ἡ Πυθία. Πολλοὶ ἐν τούτοις τῶν ἀσχοληθέντων μὲ τὸ ζήτημα, πιστεύουν ὅτι ὁ τρίπους ἦτο ἡ ἕδρα τῆς μαντικῆς δυνάμεως καὶ ὄχι αἱ ἀναθυμιάσεις τοῦ χάσματος. Ὁ Ἡρόδοτος, ἄλλως τε, ἀναφέρει ὅτι ὁ Τρίτων δαίμων τῆς λίμνης Τριτωνίδος ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Ἰάσωνα ἕνα χαλκοῦν τρίποδα τὸν ὁποῖον οὗτος εἶχεν εἰς τὴν Ἀργὼ καὶ ἐπ' αὐτοῦ καθήμενος ἐπροφήτευεν (Ἡρόδοτος IV 179). Οὕτω καὶ ἡ Πυθία καθημένη ἐπ' αὐτοῦ ἀπεκόμιζεν ἐκεῖθεν τὴν μαντικὴν δύναμιν. Μὲ τὴν γνώμην αὐτὴν διαφωνεῖ ὁ σοφὸς Ἕλλην καθηγητὴς Δ. Ν. Γουδῆς ὅστις πιστεύει ὅτι ἡ μαντικὴ δύναμις τῆς Πυθίας προήρχετο ἀπὸ τὸ ὕδωρ τῆς Κασσοτίδος τὸ ὁποῖον ἔρρεε κάτωθεν τῶν θεμελίων τοῦ Ναοῦ καὶ ἡ Πυθία κατήρχετο διά τινος

κοιλώματος ἢ ὀρύγματος εἰς τὸ ἄδυτον αὐτὸ διὰ νὰ πίῃ τὸ ὕδωρ καὶ ἐμπνευσθῇ ἢ νὰ ὑποστῇ τὰς ἐξ αὐτοῦ ἀναθυμιάσεις.

Πολλαὶ ἐπίσης ὑπῆρξαν αἱ συζητήσεις, διατί νὰ ὑπάρχῃ τρίπους εἰς τὸ μαντεῖον καὶ ὄχι ἓν ἄλλο εἶδος ἕδρας ἢ καθίσματος. Καὶ ὑπάρχουν οἱ φρονοῦντες ὅτι τὸ μὲ τρεῖς πόδας κάθισμα ἐνέχει καὶ τὴν σημασίαν τῆς τριαδικῆς ὑποστάσεως. Τρισυπόστατος εἶναι πράγματι ἡ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ πνευματική, ἡ σωματικὴ καὶ ἡ ψυχική. Ὡς γνωστὸν δὲ εἰς τοὺς Δελφοὺς τὰ πάντα περιέκλειον συμβολικῶς μίαν ἀλήθειαν.

Τριῶν Σφαιρῶν, *δόγμα*. Τὴν 13ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1740, ἐγκαθιδρύθη εἰς τὴν πόλιν τοῦ Βερολίνου ἡ Στοὰ τῶν «Τριῶν Σφαιρῶν» (Zu den drei Weltkugeln). Τὸ 1744 ἡ Στοὰ αὕτη ἔλαβε τὸν τίτλον «Μεγάλης Μητρικῆς Στοᾶς» καὶ εἰργάσθη ἀρχικῶς ὅπως ὅλαι αἱ ἄλλαι Στοαὶ ἐν Γερμανίᾳ μὲ τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα τῶν τριῶν βαθμῶν δεχθεῖσα συγχρόνως καὶ τὴν Ἀγγλικὴν Βίβλον Συνταγμάτων ὡς νόμον της.

Βραδύτερον ὅμως ἡ Στοὰ τῶν Τριῶν Σφαιρῶν ἐπηρεασθεῖσα ἀπὸ τοὺς προκεχωρημένους βαθμοὺς καὶ ἰδίως ἀπὸ τὸ Δόγμα τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως τοῦ Φὸν Χοῦντ, τὸ ἀπεδέχθη τὸ 1765. Μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ δόγματος τούτου, ἡ Μεγ.·. Στοὰ τῶν Τριῶν Σφαιρῶν ἵδρυσεν ἴδιον δόγμα, τὸ ὁποῖον κυρίως συνέταξεν ὁ Μέγ.·. Διδ.·. Δόκτωρ J. F. Zöllner. Τὸ Δόγμα αὐτὸ περιελάμβανεν ἐκτὸς τῶν τριῶν συμβολικῶν βαθμῶν καὶ ἄλλους ἑπτὰ ἀνωτέρους οἵτινες ὅμως ἐτέλουν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον μιᾶς ἐσωτερικῆς ἢ Ἐνδοτέρας Ὑπάτης Ἀνατολῆς τῆς ὁποίας ὅμως τὰ μέλη ἐξελέγοντο ἀπὸ τὴν Μεγάλην Στοάν.

Τρούρο, *καθεδρικὸς Ναὸς* (Truro). Εὐκτήριος οἶκος Διαμαρτυρομένων ἀνεγερθεὶς εἰς ἕνα λιμένα τῆς Κορνουάλλης ἐν Ἀγγλίᾳ, εὑρισκόμενος εἰς τὴν συμβολὴν τῶν ποταμῶν Ἄλλεν καὶ Κένουϊν.

Τὴν 20ην Μαΐου 1880 ὁ τότε Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Τεκτονισμοῦ, Πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας ἔθεσε δύο θεμελίους λίθους τοῦ Ναοῦ τούτου μὲ μεγάλην πομπὴν καὶ μεγαλοπρέπειαν. Ἦτο ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν εἷς Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ ἔθετε τὸν θεμέλιον λίθον ἐκκλησιαστικοῦ οἰκοδομήματος. Ἦτο καὶ ἡ πρώτη φορὰ ἐπίσης καθ' ἣν ὁ τότε Μεγ.·. Διδ.·. ἐτέλει τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν μὲ Τεκτονικὴν περιβολὴν περικυκλούμενος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀξ.·. τῆς Μεγάλης Στοᾶς φέροντας ἐπίσης τὴν στολὴν καὶ τὰ διάσημά των.

Τροφωνίου ἄντρον. Σπήλαιον ἐν Βοιωτίᾳ παρὰ τὴν Λεβάδειαν ὅπου ὑπῆρχεν ἄλλοτε μαντεῖον. Ἐντὸς τοῦ ἄντρου ὑπῆρχεν ὀπὴ εἰς τὸ βάθος τῆς ὁποίας ἐδίδοντο οἱ χρησμοί. Τὸ μαντεῖον αὐτὸ ὑφίστατο ἀκόμη καὶ κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους, ἐνῶ ὅλα τὰ ἄλλα παρεμφερῆ εἶχον καταστῆ πλέον ἄφωνα, μηδὲ τοῦ Δελφικοῦ ἐξαιρουμένου.

Ὁ ἀδ.·. Papus εἰς τὸ βιβλίον του περὶ «Μετενσαρκώσεως», γράφει ὅτι εἰς τὸ Τροφωνίου ἄντρον ὡς λέγουν οἱ Ἀρχαῖοι, ὅσοι ἐμυοῦντο εἰς αὐτὸ παρέμενον μελαγχολικοὶ καθ' ὅλον τὸν κατόπιν βίον των, διότι εἶχον ἀντικρύσῃ ζωντανὴν τὴν εἰκόνα τῶν βασάνων τοῦ ὑπερπέραν. «Δὲν ἐπρόκειτο ἑπομένως περὶ μυήσεως, λέγει, διότι ἡ πραγματικὴ μύησις γεννᾷ ἠρεμίαν καὶ γαλήνην καὶ ὄχι θλῖψιν».

Πράγματι ὡς ἀναφέρεται ὑπὸ ἀρχαίων συγγραφέων, ὁ μαντευόμενος ὅταν ἀνεσύρετο ἀπὸ τὸ ἄδυτον παρεδίδετο πλήρης τρόμου ἄκαιρη ὑπὸ τῶν ἱερέων εἰς τοὺς οἰκείους του ἀνίκανος νὰ γνωρίσῃ ἑαυτὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτόν. Καὶ συνήρχετο μὲν βραδύτερον εἰς ἑαυτὸν ἀλλ' ἔχανε τὴν φαιδρότητα καὶ εὐθυμίαν του καθ' ὅλην του τὴν ζωήν. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τὴν παροιμίαν «ἐκ Τροφωνίου μεμάντευται» λεγομένην ἐπὶ ἀνθρώπων στυγνῶν τὴν ὄψιν καὶ μελαγχολικῶν.

Τσαφιήλ (Tsaphiel). Ὁ κυβερνῶν τὴν σελήνην ἄγγελος, κατὰ τὸ Καββαλιστικὸν σύστημα.

Τσέστερφιλντ, *Λόρδος*. Διαπρεπὴς Ἄγγλος Τέκτων δράσας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος ἐν Λονδίνῳ καὶ κατορθώσας νὰ ἀποκαθάρῃ τὰς Τεκτ.·. Στοὰς ἀπὸ τὴν ἐπικρατοῦσαν τότε διαφθορὰν καὶ παραλυσίαν. Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1700 καὶ 1730 ἡ ἐπικρατοῦσα καθ' ὅλην τὴν χώραν ἀνηθικότης εἶχε μεταφερθῇ καὶ ἐντὸς τῶν Στοῶν. Τὰ χρονικὰ τῆς ἐποχῆς ἀναφέρουν ὅτι ἐντὸς τῶν Στοῶν ἡ μέθη καὶ ἡ ἀκολασία ἦσαν τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ καὶ κατὰ τὰς ὥρας τῶν ἐργασιῶν ἀκόμη. Κατὰ τῆς ἐξαχρειώσεως αὐτῆς ἠγωνίσθη ὁ Λόρδος Τσέστερφιλντ, ὁ ὁποῖος κατώρθωσε τελικῶς νὰ ἐπιβάλῃ τὰ Τεκτονικὰ Ἰδεώδη καὶ τὸν σεβασμὸν ἐντὸς τῶν Ἐργαστηρίων. Μὲ τὴν ἰδικήν του ἐπέμβασιν αἱ Τεκτ.·. Στοαὶ ἐν Ἀγγλίᾳ κατέστησαν ὑποδείγματα εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς καὶ σχολαὶ ἠθικῆς.

Ὁ Τσέστερφιλντ κατὰ τὸ ταξίδιόν του εἰς Ἰταλίαν ἐγνωρίσθη μὲ τὸν Μοντεσκιὲ (βλ. λ.) μὲ τὸν ὁποῖον συνεδέθη διὰ στενῆς φιλίας, τὸν ἐμύησε δὲ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὸ 1720 ἐν Λονδίνῳ Περίφημοι εἶχον καταστῆ αἱ ἐπιστολαὶ τὰς ὁποίας ὁ Τσέστερφιλντ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν υἱόν του καὶ αἱ ὁποῖαι ἐκδοθεῖσαι βραδύτερον θεωροῦνται ὑποδείγματα ἠθικῆς ἀλλὰ καὶ κλασσικῆς φιλολογικῆς ἀξίας.

Τσίννεντορφ, *Ἰωάννης Γουλιέλμος Φὸν* (Zinnendorf). Ἐλάχιστοι ἄνδρες ἐδημιούργησαν τόσον θόρυβον εἰς τὸν Γερμανικὸν Τεκτονισμὸν καὶ ἐλάχιστοι εἶχον τόσον πιστοὺς φίλους ὅσον καὶ τόσον ἀδυσωπήτους ἐχθρούς, ὅσους ὁ Γιόχαν Βίλελμ Ἐλλεμπέργκερ ὅστις υἱοθετηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρός του ἔλαβε τὸ ἐπίθετον Φὸν Τσίννεντορφ μὲ τὸ ὁποῖον εἶναι παγκοσμίως γνωστός. Ἐγεννήθη εἰς Χάλλε τὸν Αὔγουστον τοῦ 1731, ἐμυήθη δὲ εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν. Ἐγκατεστάθη βραδύτερον εἰς Βερολῖνον ὅπου καὶ ἐγένετο διοικητὴς τοῦ ἰατρικοῦ σώματος τοῦ Στρατοῦ. Εἰς Βερολῖνον εἰσῆλθεν εἰς τὴν Στοὰν τῶν Τριῶν Σφαιρῶν (βλ. λ.) καὶ κατέστη ἔνθερμος ὀπαδὸς τοῦ Δόγματος Αὐστηρᾶς Τηρήσεως (βλ. λ.) ὅπου ἔλαβε τὸ ψευδώνυμον Ἱππότης τοῦ μέλανος λίθου (eques a lapide nigro). Ἐξελέγη Σεβ.·. τῆς Σκωτικῆς Στοᾶς, ἀλλ' ἀρνηθεὶς βραδύτερον νὰ δώσῃ λογαριασμὸν κατὰ τίνα τρόπον διέθεσε τὰ κεφάλαια τῆς Στοᾶς, τῶν ὁποίων εἶχε τὸν ἀπόλυτον ἔλεγχον, ἀπεβλήθη. Ὁ Τσίννεντορφ διεκήρυξε τότε ὅτι ἡ Αὐστηρὰ Τήρησις ἦτο καθαρὰ ἀπάτη καὶ ὅτι ἦτο ψευδὴς ἡ θεωρία τῆς Ναϊτικῆς καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ὁ Τσίννεντορφ ἀπέστειλε κατόπιν τὸν φίλον του Χάνς Κάρλ Μπάουμαν εἰς Στοκχόλμην ὅπως ἐπιδιώξῃ νὰ λάβῃ τὰ χειρόγραφα τῶν βαθμῶν τοῦ Σουηδικοῦ Δόγματος, τὰ ὁποῖα τοῦ εἶχεν ὑποσχεθῇ ὁ Κάρλ Φρέντριχ Φὸν Ἔσκλεφ, Σκῶτος Μέγας Διδάσκαλος τοῦ Περιστυλίου τῆς πόλεως ταύτης. Ὁ Μπάουμαν ἐπέστρεψε μὲ τὰ χειρόγραφα· μὲ αὐτὰ δὲ ὁ Τσίννεντορφ ἵδρυσε νέον Δόγμα ἀντιτιθέμενον πρὸς τὸ τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως. Προικισμένος μὲ τάλαντον καὶ ἐνεργητικότητα ἐπέτυχε νὰ προσελκύσῃ πολλοὺς φίλους καὶ ὀπαδούς. Τὸ 1766 ἐγκατέστησεν εἰς Πότσδαμ τὴν Στοὰν Μίνερβαλ καὶ τὸ 1767 ἐν Βερολίνῳ τὴν Στοὰν τῶν Τ ρ ι ῶ ν Χ ρ υ σ ῶ ν Κ λ ε ι δ ῶ ν. Μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ὀπαδῶν του ἄλλων πόλεων κατώρθωσε νὰ ἱδρύσῃ, ἐν συνόλῳ τὸ 1770, δώδεκα Στοὰς τοῦ δόγματός του καὶ νὰ τὰς ἑνώσῃ εἰς ἓν σῶμα ἀποκληθὲν Μ ε γ ά λ η Σ τ ο ὰ ὅ λ ω ν τ ῶ ν Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ό ν ω ν τ ῆ ς Γ ε ρ μ α ν ί α ς.

Ἡ παρὰ τὴν ἐναντίον του ἀντίδρασιν ἐπιτυχία τοῦ Δόγματός του πρέπει νὰ ἀποδοθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἱκανότητα καὶ δραστηριότητα τοῦ ἱδρυτοῦ του. Πείσας τὸν Πρίγκιπα Ἔσσης—Δαρμστάτης νὰ δεχθῇ τὴν θέσιν τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἐπέτυχε τῇ ἐπιρροῇ τοῦ τελευταίου τούτου νὰ τύχῃ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας τὸ 1773, τὸ σῶμα ὅμως τοῦτο ἀπέσυρε τὴν ἀναγνώρισιν μετὰ ἑπταετίαν.

Τὸ 1774 ὁ Τσίννεντορφ ἐξησφάλισε τὴν προστασίαν τοῦ Βασιλέως τῆς Πρωσσίας διὰ τὴν Μεγ.·. Στοάν του. Οὕτω τὸ Δόγμα ταχέως ἐπεξέτεινε τὴν ἐπιρροήν του καὶ ἠνδρώθη, ὥστε τὸ 1778 νὰ ἔχῃ ὑπὸ τὴν ἄμεσον δικαιοδοσίαν του 34 Στοὰς ἐνῷ συγχρόνως ἵδρυσεν ἐπαρχιακὰς Στοὰς εἰς Αὐστρίαν, Σιλεσίαν, Πομερανίαν, Κάτω Σαξωνίαν καὶ Ρωσσίαν.

Ὁ Τσίννεντορφ ἐξελέγη Μέγας Διδ.·. τὸ 1774 καὶ παρέμεινε τοιοῦτος μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἀντιμετώπισεν ὅμως κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν μεγάλας δυσχερείας. Συνήντησεν ἰσχυρὸν ἐν Βερολίνῳ ἀνταγωνιστήν, τὴν

Στοὰν Βασιλικοῦ Γιόρκ. Ὁ Δοὺξ τῆς Σουδερμανίας, Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Σουηδίας ἐξέδωσεν ἐπίσημον ἔγγραφον τὸ 1777 τονίζων ὅτι ἡ δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἔκλερ πρὸς τὸν Τσίννεντορφ ἔγκρισις πρὸς ἵδρυσιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. του ἦτο ἄκυρος καὶ ἡ Μέγ.·. Στ.·. τῆς Σουηδίας τὸν ἀπεκάλεσε συκοφάντην καὶ αὐθάδη δημιουργὸν ταραχῶν. Τὸ 1780 ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας ἀπέσυρεν ἐπίσης τὴν συνεργασίαν της.

Ἀλλ' ὁ Τσίννεντορφ δὲν ἐταράχθη διόλου. Ἐξηκολούθησε νὰ προεδρεύῃ τοῦ τάγματός του μέχρι τοῦ θανάτου του, συμβάντος τὴν 6 Ἰουνίου 1782.

Ὁ Μάκεϋ γράφει ὅτι ὁ Τσίννεντορφ διέπραξεν ἀναμφιβόλως πολλὰ σφάλματα, ἀλλ' εἶναι πάντοτε ἄξιος ἐπαίνου διότι σοβαρῶς ἐπεδίωξε νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸν Γερμανικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν σύστημα καλύτερον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ 18ου αἰῶνος.

Τσίννεντορφ δόγμα. Δόγμα ἐφευρεθὲν ὑπὸ τοῦ Κόμητος Φὸν Τσίννεντορφ καὶ κατασκευασθὲν ἀπὸ μερικὰ ἀτελῆ ἀντίγραφα τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος μὲ προσθήκας ἀπὸ τὸ δόγμα τῶν Πεφωτισμένων τῆς Ἀβινιὸν καὶ τοὺς δογματισμοὺς τοῦ Σβέντεμποργκ (βλ. λ.). Ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἑπτὰ βαθμοὺς εἰς τρία τμήματα ὡς ἑξῆς:

Α'. Κυανοῦς Τεκτονισμός.
1. Μαθητὴς
2. Ἑταῖρος
3. Διδάσκαλος

Β'. Ἐρυθρὸς Τεκτονισμός.
4. Σκῶτος μαθητὴς καὶ Ἑταῖρος
5. Σκῶτος Διδάσκαλος

Γ'. Ἀνώτερος Τεκτονισμός.
6. Εὐνοούμενος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου
7. Κεφάλαιον τῶν Ἐκλεκτῶν.

Τὸ σύστημα αὐτὸ ἠκολούθει ἡ Μεγ.·. Στοὰ τῆς Γερμανίας τὴν ὁποίαν εἶχεν ἱδρύσῃ ὁ Τσίννεντορφ καὶ αἱ ὑπ' αὐτὴν Στοαί.

Τσίντσεντορφ, *κόμης φὸν Νικόλαος Λούτβιχ* (Zinzendorf). Ἱδρυτὴς τῆς ὑφισταμένης καὶ σήμερον θρησκευτικῆς κοινότητος τῶν Μοραβιανῶν ἀδελφῶν ὡς καὶ μιᾶς θρησκευτικῆς ἑταιρίας καλουμένης «Τάγμα τοῦ κόκκου Σινάπεως». Ἐγένετο Ἐπίσκοπος Μοραβιανῶν τὸ 1737 κατ' εἰσήγησιν δὲ τοῦ Βασιλέως Φρειδερίκου-Γουλιέλμου Α' τῆς Πρωσσίας μετέβη εἰς Λονδῖνον καὶ ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Οὐέσλεϋ. Τὸ 1741 μετέβη εἰς Βηθλεὲμ καὶ ἵδρυσε τὸν Μοραβιανὸν Συνοικισμόν. Συγγραφεὺς ἑκατὸν καὶ πλέον τόμων. Ἐγεννήθη ἐν Δρέσδῃ τὸ 1700 καὶ ἀπεβίωσε τὸ 1760.

Τσουντύ, *Λουδοβίκος Θεόδωρος* (Tschoudy). Καταγόμενος ἀπὸ Ἑλβετικὴν οἰκογένειαν τοῦ Καντονίου Γκλαρί, ἐγκατασταθεῖσαν ἐν Γαλλίᾳ. Ὁ βαρῶνος Τσουντὺ ἐγεννήθη εἰς Μέτς τὸ 1720. Ἐχρημάτισε Σύμβουλος τοῦ Κράτους καὶ μέλος τῆς Βουλῆς τοῦ Μέτς. Τὰ σημαντικώτερα ὅμως γεγονότα τοῦ βίου του, εἶναι τὰ σχετιζόμενα μὲ τὸν Τεκτονισμὸν τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἀφωσιωμένος καὶ ἀκούραστος ὀπαδός. Ἐπιτυχὼν ἄδειαν ἀπὸ τὸν Βασιλέα ἐταξίδευσεν εἰς Ἰταλίαν τὸ 1752 ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἱππότης ντὲ Lussy. Ἐκεῖ προεκάλεσε τὴν ὀργὴν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἐκδόσεως ἐν Χάγῃ τὸ αὐτὸ ἔτος ἑνὸς βιβλίου φέροντος τὸν τίτλον «Δ ῶ ρ ο ν τ ῆ ς π ρ ώ τ η ς τ ο ῦ ἔ τ ο υ ς π ρ ὸ ς τ ὸ ν Π ά π α ν ἢ ἡ ἐ κ δ ί κ η σ ι ς τ ῶ ν Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ό ν ω ν». Περιείχοντο εἰς αὐτὸ καυστικὰ σχόλια τῆς Βούλλας τοῦ Πάπα Βενεδίκτου 14ου, (βλ. Βοῦλλαι), διὰ τῆς ὁποίας ἀφωρίζοντο οἱ Τέκτονες. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξέδωσε καὶ ἄλλο βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Τ ὸ Β α τ ι κ α ν ὸ ν ἐ κ δ ι κ ο ύ μ ε ν ο ν», τὸ ὁποῖον ἀπετέλει συνέχειαν τοῦ πρώτου. Αὐτὰ τὰ δύο ἔργα προεκάλεσαν τοιοῦτον διωγμὸν ἐναντίον του, ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ὥστε ὑπεχρεώθη νὰ φύγῃ διὰ νὰ σωθῇ.

Ὁ ἀδ.·. Τσουντὺ μετέβη ἀκολούθως εἰς Ρωσσίαν ὅπου ὅμως περιελθὼν εἰς κατάστασιν ἐνδείας ἠναγκάσθη νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς κωμικὸν θίασον τῆς Αὐτοκρατείρας Ἐλισάβετ. Ἀπὸ τὴν κατάστασιν αὐτὴν τὸν ἀπήλλαξεν ὁ Κόμης Ἰβὰν Σουβαλὸν ὅστις τὸν προσέλαβεν ὡς γραμματέα του. Διωρίσθη ἐπίσης Γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας τῆς Μόσχας καὶ διευθυντὴς τῶν Ἀκολούθων τῆς Αὐλῆς. Τὰ ἀξιώματα αὐτὰ ὅμως καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἦτο Γάλλος τοῦ ἐδημιούργησαν πολλοὺς ἐχθροὺς καὶ τὸν ἠνάγκασαν τελικῶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ρωσίαν καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν. Καὶ ἐκεῖ ὅμως τὸν κατεδίωξαν οἱ ἐχθροί του καὶ μόλις ἔφθασεν εἰς Παρισίους συνελήφθη καὶ ἐστάλη εἰς τὴν Βαστίλλην. Ἡ προσφυγὴ ἐν τούτοις τῆς μητρός του πρὸς τὴν Αὐτοκράτειραν Ἐλισάβετ καὶ τὸν Μέγαν Δοῦκα Πέτρον, ὑπῆρξεν ἐπιτυχὴς καὶ ὁ Τσουντὺ ἀφέθη ἐλεύθερος ἐπανελθὼν εἰς Μέτς ὅπου καὶ ἀφωσιώθη ἔκτοτε εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τὴν δημιουργίαν νέων συστημάτων του.

Τὸ 1762 εἶχεν ἐγκαθιδρυθῇ εἰς Παρισίους τὸ Συμβούλιον τῶν Ἱππ.·. τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Ραγκὸν γράφει εἰς τὴν «Μασωνικὴν Ὀρθοδοξίαν» του ὅτι τὸ Τυπικὸν τοῦ Συμβουλίου τούτου, ἐδιορθώθη ἀπὸ τὸν βαρῶνον ντὲ Τσουντύ, συγγραφέα τοῦ «Ἀ κ τ ι ν ο β ό λ ο υ Ἀ σ τ έ ρ ο ς».

Αὐτὸ ἐν τούτοις τὸ ἀμφισβητεῖ ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ γράφων ὅτι ὁ Τσουντὺ εὑρίσκετο τότε εἰς Μέτς καὶ ὅτι τὸ βιβλίον του «Ἀκτινοβόλος Ἀστὴρ» τὸ συνέγραψε μετὰ τέσσαρα ἔτη. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ὁ Τσουντὺ συνεδέθη βραδύτερον μὲ τὸ ἐν λόγῳ Συμβούλιον.

Τὸ 1766 ἐξέδωσε μετὰ τοῦ Bardon-Duhamel τὸ σημαντικώτατον ἔργον του «Ὁ Ἀ κ τ ι ν ο β ό λ ο ς Ἀ σ τ ὴ ρ ἢ ἡ Ἑ τ α ι ρ ί α τ ῶ ν Ἐ λ ε υ θ έ ρ ω ν Τ ε κ τ ό ν ω ν ἐ ξ ε τ α ζ ο μ έ ν η ἀ π ὸ π ά σ η ς ἀ π ό ψ ε ω ς».

Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ σύστημά του. Ἡνώθη τότε μὲ τὸ Συμβούλιον τῶν Ἱππ.·. τῆς Ἀνατολῆς τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὸ Συμβούλιον τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ὁ Τσουντὺ ἐπεδόθη τότε εἰς τὸ μεταρρυθμιστικόν του σχέδιον διὰ τῆς δημιουργίας νέων Βαθμῶν.

Ὁ Τσουντὺ δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν ἀπονομὴν πολλῶν ἀνωτέρων βαθμῶν οἱ ὁποῖοι γράφει «προκαλοῦν δαπάνας εἰς τοὺς ἀφελεῖς καὶ ἀφθόνους πηγὰς δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐμπορεύονται ἐπιτυχῶς τὰς δῆθεν διδασκαλίας τῶν βαθμῶν αὐτῶν». Ἀναγνωρίζει τοὺς τρεῖς Συμβολικοὺς Βαθμοὺς ὡς ἀναγκαίαν διαβάθμισιν ἐν ταῖς Στοαῖς τὰς ὁποίας θεωρεῖ σχολεῖον μὲ διαφόρους τάξεις καὶ προσθέτει εἰς αὐτὰς μίαν ἀνωτέραν τάξιν τὴν ὁποίαν λέγει δυνάμεθα νὰ ἀποκαλέσωμεν τῶν «ἀρχιτεκτόνων» ἢ ὅπως ἄλλως θέλομεν, ἀρκεῖ νὰ προσδώσωμεν εἰς αὐτὴν τὴν πρέπουσαν σημασίαν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν ἐν τούτοις ὁ Τσουντὺ ἀναγνωρίζει δύο ὡς περιέχοντας τὸ μυστικόν, τὸν σκοπὸν καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τὸν βαθμὸν τοῦ Σκώτου Ἱππ.·. τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου καὶ τὸν τοῦ «Ἱππ.·. Παλαιστίνης». Ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν συνεστήθη ὑπὸ τοῦ Τσουντύ, τὸ δὲ τυπικόν του τὸ ὁποῖον ὁμοῦ μετ' ἄλλων χειρογράφων προσέφερεν εἰς τὸ Συμβούλιον Ἱππ.·. Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, ἐδημοσιεύθη τὸ 1780 ὑπὸ τὸν τίτλον «Σ κ ῶ τ ο ς τ ο ῦ Ἁ γ. Ἀ ν δ ρ έ ο υ π ε ρ ι έ χ ω ν τ ὴ ν ὅ λ η ν ἀ ν ά π τ υ ξ ι ν τ ῆ ς Β α σ ι λ ι κ ῆ ς Τ έ χ ν η ς τ ο ῦ Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι σ μ ο ῦ».

Ἀργότερον μὲ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος, ὁ βαθμὸς οὗτος κατετάχθη εἰκοστὸς ἔνατος τῆς σειρᾶς καὶ θεωρεῖται ὡς εἷς τῶν σημαντικωτέρων καὶ φιλοσοφικωτέρων τοῦ Σκωτικοῦ συστήματος. Ὁ βαθμὸς αὐτὸς εἶναι πράγματι ἐνδεικτικὸς τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ ἐφευρέτου του.

Ὁ Ραγκὸν εἰς τὴν «Τεκτονικὴν Ὀρθοδοξίαν» του ἀποδίδει εἰς τὸν Τσουντὺ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Δόγματος τοῦ Ἀδωνιραμικοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ τὴν συγγραφὴν τῆς «Πολυτίμου Συλλογῆς» (Recueil Précieux) τῆς περιεχούσης τὴν περιγραφὴν τοῦ Δόγματος.

Ἡ γνώμη αὐτὴ ἐν τούτοις δὲν φαίνεται ἀκριβὴς διότι ἡ πρώτη ἔκδοσις τῆς «Συλλογῆς» ἀπὸ τὸν συγγραφέα της Γκιγμαὶν ντὲ Σαὶν Βικτὸρ ἐγένετο τὸ 1781, ἤτοι δώδεκα ἔτη μετὰ τὴν εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολὴν μετάστασιν τοῦ Τσουντύ.

Ὁ Τσουντὺ ἐξέδωσε καὶ διάφορα ἐλαφρῶς φιλολο-

γικὰ ἔργα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ μόνον γνωστὸν σήμερον εἶναι τὸ «Ἡ Τερέζα φιλόσοφος».

Οἱ σύγχρονοι τοῦ Τσουντὺ τὸν ἐχαρακτήρισαν ὡς ἄριστον ἄνθρωπον, διακρινόμενον διὰ τὰς κοινωνικάς του ἀρετάς, τὴν μεγαλοφυΐαν του καὶ τὸ στρατιωτικόν του τάλαντον. Ἀπεβίωσεν εἰς Παρισίους τὴν 28 Μαΐου 1769.

Τυπικὸν (Ritual). Ὁ τρόπος τῆς ἐνάρξεως καὶ τῆς λήξεως τῶν ἐργασιῶν μιᾶς Στοᾶς, ὁ τρόπος τῆς ἀπονομῆς τῶν βαθμῶν, τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ ἄλλων καθηκόντων, ἀποτελοῦν ὅλα ὁμοῦ σύστημα τελετῶν αἵτινες καλοῦνται «τυπικόν». Τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ «τυπικοῦ» εἶναι «ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας» καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ δίδεται γραπτῶς, ἀλλὰ μεταδίδεται μόνον προφορικῶς. Εἰς ἑκάστην Τεκτονικὴν Δύναμιν ἡ διοικοῦσα Ἀρχὴ ἐπιβάλλει ἓν κοινὸν τυπικόν. Διαφέρουν ὅμως κάπως τὰ τυπικὰ εἰς τὰ διάφορα Δόγματα καὶ τὰς Δικαιοδοσίας. Αὐτὸ ὅμως δὲν θίγει τὴν παγκοσμιότητα τοῦ Τεκτονισμοῦ, διότι τὰ τυπικὰ εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ μορφὴ ἐνῶ τὸ Δόγμα τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶναι πανταχοῦ τὸ ἴδιον. Τὸ σῶμα τὸ Τεκτονικὸν παραμένει ἀμετάβλητον καὶ ὅμοιον πανταχοῦ. Τὸ τυπικὸν εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ ἀμφίεσις ἡ καλύπτουσα τὸ σῶμα. Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἐν τούτοις ἐὰν ἐπήρχετο καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀμφιέσεως ἡ αὐτὴ κοινὴ συμφωνία, ὥστε πανταχοῦ νὰ ἐπεκράτει ἡ ἐξωτερικὴ ὁμοιομορφία.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ πολλὰ ἐγράφησαν καὶ γράφονται ἀκόμη. Αἱ διάφοροι μεταρρυθμίσεις ἀπετέλεσαν βαθμηδὸν τὰ διακριτικὰ μιᾶς ἑκάστης Τεκτονικῆς Δυνάμεως καὶ καθιερώθησαν ἔκτοτε ὥστε νὰ μὴ εἶναι εὔκολος σήμερον ἡ κατάργησίς των.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν καταγωγὴν τοῦ Τυπικοῦ ὁ ἀναγνώστης θὰ εὕρῃ καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος ἑρμηνείας σχετικὰς μὲ τὴν προέλευσίν του ἀπὸ τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια.

Πᾶσα μυστηριακὴ ὀργάνωσις εἶχεν ἀνέκαθεν τυπικὸν διὰ τὰς μυήσεις νεοφύτων, τυπικὸν περικλεῖον εἰς συνθηματικὴν γλῶσσαν καὶ εἰς συμβολισμοὺς τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν της.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐπίκαιρον εἶναι νὰ γνωσθῇ καὶ μία περίεργος τελετὴ τοῦ Τάγματος τῶν Βενεδικτίνων μοναχῶν τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ ἀδ.·. Ο. Σίμσον καὶ ἡ ὁποία δημοσιεύεται εἰς Πρακτικὰ τῆς Στοᾶς τῶν Τεσσάρων Ἐστεμμένων τοῦ ἔτους 1889. Οἱ Τέκτονες δύνανται ἐκ τῆς περιγραφῆς αὐτῆς νὰ συναγάγουν ἀρκετὰ συμπεράσματα.

«Τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ 1870, γράφει ὁ Σίμσον, εἶδον ἐντὸς τοῦ μεγάλου ναοῦ τοῦ Ἁγίου Παύλου ἔξω τῶν τειχῶν τῆς Ρώμης τὴν τελετὴν εἰσδοχῆς ἑνὸς μοναχοῦ εἰς τὸ Τάγμα τῶν Βενεδικτίνων. Εἰς ἓν σημεῖον τῆς τελετῆς, ἐτοποθετήθη ἔμπροσθεν τοῦ βωμοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ δαπέδου μέλαν ὕφασμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐξηπλώθη ὁ νεόφυτος καὶ ἐκαλύφθη μὲ ἄλλο μαῦρο ὕφασμα μὲ ἀργυρᾶ κεντήματα. Εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας του ὑπῆρχον δύο κηροπήγια. Ἀφοῦ ὁ ἡγούμενος τοῦ Τάγματος, ἐτέλεσε τὴν λειτουργίαν, ὁ διάκονος ἐπλησίασε τὸν ἐξηπλωμένον μοναχὸν καὶ ἀνέγνωσε ἀπὸ ἓν βιβλίον εἰς τὴν λατινικὴν μερικὰς λέξεις ποὺ ἐσήμαινον: «Ὦ σύ! ποὺ κοιμᾶσαι, ἐγέρθητι εἰς τὴν αἰωνίαν ζωήν!»

Ὁ κατακεκλιμένος ἠγέρθη τότε καὶ μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ κατόπιν ἔλαβε θέσιν μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν μοναχῶν, ἀσπαζόμενος ἕνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν, καθὼς διήρχετο πλησίον των. Ἀπόδειξις ὅτι ἐγκατέλειψε μίαν κατάστασιν ζωῆς διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς μίαν ἄλλην, ἀποτελεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι ἀλλάζει ὄνομα. Διότι ὅταν ἠρώτησα πῶς ὀνομάζεται δὲν μοῦ ἀπήντησαν καὶ ἐδήλωσαν μόνον ὅτι τοῦ λοιποῦ θὰ ὀνομάζεται Ἰάκωβος».

Ὑπάρχει ἐπίσης μία περίεργος σύγκρισις Τεκτονικῶν ἐθίμων μὲ τὰ ἔθιμα τῶν Ἰησουϊτῶν εἰς τὸ ἔργον «Οἱ Ἰησουῖται ἐκδιωχθέντες ἀπὸ τὸν Τεκτονισμὸν καὶ τὸ ἐγχειρίδιόν των συντριβὲν ἀπὸ τοὺς Τέκτονας», ἐκδοθὲν τὸ 1788.

Δυνάμεθα ἀκόμη, ἐν συγκρίσει μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Τεκτ.·. τυπικοῦ διδασκαλίαν περὶ ἀθανασίας νὰ ἀναφέρωμεν τὴν ἀναζήτησιν τοῦ σώματος τοῦ φονευθέντος Ὀσίριδος, τὸ ὁποῖον εἶχε τοποθετηθῇ ἐντὸς φερέτρου καὶ ριφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν. Τὸ φέρετρον ἐξεβράσθη εἰς τὴν Φοινίκην καὶ εἰς τοὺς πόδας ἑνὸς δένδρου.

Ἐκεῖ ἀνεκαλύφθη κατὰ τὰς ἐρεύνας τῆς Ἴσιδος καὶ μετεφέρθη εἰς Αἴγυπτον πρὸς ταφήν.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὸν Αἰνείαν ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸ 3ον βιβλίον τῆς Αἰνειάδος τοῦ Βιργιλίου.

Ὁ Αἰνείας καθοδηγηθεὶς ἀπὸ τὴν ἐκρίζωσιν ἑνὸς δένδρου ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ λόφου ἀνακαλύπτει τὸν τάφον ἑνὸς ἀπωλεσθέντος πρίγκιπος, τοῦ Πολυδώρου, τὸν ὁποῖον ὁ Πρίαμος, προβλέπων τὴν ἅλωσιν τῆς Τροίας εἶχεν ἀποστείλῃ μὲ μέγα ποσὸν χρυσοῦ πλησίον τοῦ Βασιλέως τῆς Θράκης ὅστις ὅμως ἐφόνευσε τὸν Πολύδωρον καὶ ἐσφετερίσθη τὸν θησαυρόν.

Ἡ σύμπτωσις αὐτὴ καὶ ἡ παρομοίωσις μὲ τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα μυστικῶν ὀργανώσεων ἀποδεικνύει τοὺς δεσμοὺς τοὺς ὁποίους ἔχει μὲ τὰ πανάρχαια Μυστήρια ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός.

Τυπικὰ μυστικὰ τῶν τελετῶν των εἶχον ἀναμφιβόλως ὅλα γενικῶς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια.

Τύρος. Ἀρχαία πόλις τῆς Φοινίκης ἥτις κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος, ἦτο διάσημος ὡς ἕδρα τοῦ Βασιλέως Χιρὰμ εἰς τὸν ὁποῖον τόσον ὁ Σολομὼν ὅσον καὶ ὁ πατήρ του Δαυῒδ ἦσαν ὑποχρεωμένοι διὰ τὴν βοήθειαν τὴν ὁποίαν τοὺς παρέσχεν εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἡ Τύρος ἀπεῖχεν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα περὶ τὰ 215 χιλιόμετρα διὰ θαλάσσης καὶ κατὰ 54 χιλιόμετρα ὀλιγώτερον διὰ ξηρᾶς. Οἱ κάτοικοι τῆς Τύρου διεκρίνοντο διὰ τὴν ἱκανότητά των ὡς τεχνιτῶν ἰδίως δὲ χαλκουργῶν. Καὶ ἡ Τύρος λέγεται ἐπίσης ὅτι ἦτο ἡ κυρία ἕδρα τῶν διασήμων ἀρχιτεκτόνων τῆς Διονυσιακῆς Ἀδελφότητος (βλ. λ.).

Ἡ πόλις Σιδών, ἐξ ἄλλου, ἥτις ὑπήγετο ὑπὸ τὴν Τύρον ἀπεῖχε 36 χιλιόμετρα ἀπὸ αὐτὴν καὶ εὑρίσκετο ἐντὸς τῶν δασῶν τοῦ Λιβάνου. Οἱ Σιδώνιοι ἑπομένως ἦσαν ἐπιτήδειοι ξυλοκόποι καὶ ἔκοψαν τοὺς κορμοὺς οἵτινες ἐστάλησαν κατόπιν ἀπὸ τὴν Τύρον εἰς τὴν Ἰόππην διὰ θαλάσσης καὶ παρελήφθησαν ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος, μεταφερθέντες ἐξ Ἰόππης διὰ ξηρᾶς εἰς Ἱεροσόλυμα, διὰ τὸν Ναόν. Ἡ Τύρος εὑρίσκεται σήμερον εἰς ἐρείπια τεθαμμένα ὑπὸ παχὺ στρῶμα γῆς συσσωρευθείσης ἀπὸ αἰώνων.

Οἱ ἀκολουθοῦντες τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς προῆλθεν ἀπὸ τὸν Ναὸν τοῦ Σολομῶντος, ὑποστηρίζουν τὴν θεωρίαν ὅτι οἱ Διονυσιακοὶ Τεχνῖται τῆς Τύρου ἀποσταλέντες ἀπὸ τὸν Βασιλέα των Χιρὰμ νὰ βοηθήσουν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων, ὠργάνωσαν ἐκεῖ κοινὸν σύστημα ἐπαγγελματικοῦ καὶ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ ὑποστηρίζεται μὲ μεγάλην δόσιν ἐφευρετικότητος ἀπὸ τὸν Lawrie εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» καὶ ὑπῆρξε μέχρις ἐσχάτων ἀκόμη ἡ περισσότερον δημοφιλὴς θεωρία περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Ἐλλείψει ὅμως ἱστορικῶν δεδομένων, ἐγκατελείφθη βαθμηδὸν παραχωρήσασα τὴν θέσιν της εἰς περισσότερον ἐμπεριστατωμένας μελέτας νεωτέρων συγγραφέων καὶ ἐρευνητῶν.

Υ

Υ. Τὸ 20ὸν. γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου καὶ 25ον τοῦ Λατινικοῦ. Ἦτο ἓν τῶν συμβόλων τοῦ Πυθαγόρου, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν ὅτι αἱ δύο τοῦ γράμματος κεραῖαι συμβολίζουν τὰς δύο διαφόρους ὁδοὺς τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς κακίας. Ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ κεραία ὁδηγεῖ, ἔλεγε, πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ ἡ ἀριστερὰ πρὸς τὴν κακίαν. Διὰ τοῦτο τὸ Υ ὠνομάσθη στοιχεῖον τοῦ Πυθαγόρου ὅπως γράφει εἰς ἓν ἐπίγραμμά του Ρωμαῖος ποιητής:

Τὸ στοιχεῖον Πυθαγόρου χωρισμένον μὲ τὰς δύο του κεραίας φανερώνει τὴν εἰκόνα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Υἱοθεσία Τεκτονική. Ἡ ὑπὸ μιᾶς Τεκτ.·. Στοᾶς υἱοθεσία τοῦ υἱοῦ ἑνὸς Τέκτονος ἀσκεῖται κατὰ ἕνα ἰδιαίτερον τρόπον εἰς τὰς Γερμανικάς, Γαλλικάς, Ἑλληνικὰς καὶ Ἰταλικὰς Στοὰς ὡς καὶ εἴς τινας Στοὰς τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν ὅπου ὅμως ἡ τελετὴ αὕτη δὲν ἔτυχε γενικῆς ἐγκρίσεως.

Ὁ Κλαβὲλ εἰς τὴν «Γραφικὴν Ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ» περιγράφει ὡς ἑξῆς τὴν τελετὴν αὐτήν:

«Εἰς πολλὰς Στοὰς ἐπικρατεῖ τὸ ἔθιμον ὅταν ἡ σύζυγος ἑνὸς Τέκτονος διατελῇ εἰς ἐγκυμοσύνην, νὰ τὴν ἐπισκέπτεται ἐξ ὀνόματος τῆς Στοᾶς ἀδελφὸς ἰατρὸς ὁ ὁποῖος νὰ τῆς προσφέρῃ τὴν ἐπιστημονικήν του ὑπηρεσίαν καὶ ἀκόμη καὶ χρηματικὴν βοήθειαν ἐὰν τυχὸν ἔχῃ ἀνάγκην. Ἐννέα ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ παιδίου, ὁ Σεβ.·. καὶ οἱ Ἐπ.·. τῆς Στοᾶς τὴν ἐπεσκέπτονται διὰ νὰ τὴν συγχαροῦν διὰ τὸ εὐτυχὲς γεγονός.

Ἐὰν τὸ τέκνον εἶναι ἄρρεν, ἑτοιμάζεται ἐπίσημος τελετὴ διὰ τὴν υἱοθέτησίν του ὑπὸ τῆς Στοᾶς. Ὁ Ναὸς διακοσμεῖται μὲ ἄνθη καὶ ταινίας καὶ καίεται θυμίαμα. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τὸ μικρὸν καὶ ἡ τροφός του ὁδηγοῦνται εἰς ἀντιθάλαμον. Γίνεται κατόπιν τὸ ἄνοιγμα τῶν ἐργασιῶν καὶ ἀκολούθως οἱ δύο Ἐπ.·. οἵτινες ἐνεργοῦν ὡς ἀνάδοχοι μεταβαίνουν εἰς συνάντησιν τοῦ μικροῦ ἐπὶ κεφαλῆς ἀντιπροσωπείας ἐκ πέντε ἀδελφῶν. Ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἀντιπροσωπείας ἐξορκίζει τότε τὴν τροφὸν νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ μικροῦ τὸ ὁποῖον τῆς ἐνεπιστεύθησαν καὶ νὰ καλλιεργῇ ἐπίσης τὴν ἀντίληψίν του μὲ τρυφερὰν συνομιλίαν. Ὁ πατὴρ τοῦ μωροῦ τὸ παραλαμβάνει κατόπιν ἀπὸ τὴν τροφόν, τὸ τοποθετεῖ ἐπὶ προσκεφαλαίου καὶ ἡ ἀντιπροσωπεία τὸ μεταφέρει εἰς τὸν Ναόν. Ἡ πομπὴ προχωρεῖ ὑπὸ στοὰν ἀνθέων καὶ κλάδων πρὸς τὴν Ἀνατολὴν ἐνῷ ὁ Σεβ.·. καὶ οἱ δύο Ἐπ.·. διεξάγουν τὸν ἀκόλουθον διάλογον:

—Ποῖον φέρετε ἐδῶ, ἀδελφοί μου; ἐρωτᾷ ὁ Σεβ.·.

—Τὸν υἱὸν ἑνὸς τῶν ἀδελφῶν μας, τὸν ὁποῖον ἡ Στοὰ ἐπιθυμεῖ νὰ υἱοθετήσῃ, ἀπαντᾷ ὁ α' Ἐπ.·.

—Ποῖα τὰ ὀνόματά του καὶ ποῖον Τεκτονικὸν ὄνομα ἐπιθυμεῖτε νὰ τοῦ δώσητε;

Ὁ Ἐπ.·. ἀπαντᾷ προσθέτων εἰς τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον τοῦ μικροῦ καὶ ἓν χαρακτηριστικὸν ὄνομα ὡς Ἀ λ ή θ ε ι α, Ἀ φ ο σ ί ω σ ι ς, Ἀ γ α θ ό τ η ς κτλ.

Ὁ Σεβ.·. τότε κατέρχεται ἀπὸ τὴν ἕδραν του, πλησιάζει τὸν λυκιδέα (βλ. λ.) καὶ ἐκτείνων τὰς χεῖρας ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του ἀπαγγέλλει προσευχὴν ὅπως τὸ τέκνον ἀναδειχθῇ ἀντάξιον τῆς ἀγάπης καὶ τῶν φροντίδων μὲ τὰς ὁποίας θὰ τὸ περιβάλλῃ ἡ Στοά. Ρίπτει κατόπιν θυμίαμα ἐπὶ τῆς πυρᾶς καὶ ἀπαγγέλλει τὸν ὅρκον τοῦ μ α θ η τ ο ῦ, τὸν ὁποῖον ἐπαναλαμβάνουν οἱ Ἐπ.·. ἐξ ὀνόματος τοῦ νηπίου λυκιδέως. Τοποθετεῖ κατόπιν λευκὸν περίζωμα ἐπὶ τοῦ μικροῦ, τὸ ὁποῖον ἀνακηρύσσει ὡς υἱοθετηθὲν τέκνον τῆς Στοᾶς καὶ διατάσσει τριπλῆν χαρμόσυνον χειροκρουσίαν.

Ὁ Σεβ.·. ἐπιστρέφει ἀκολούθως εἰς τὴν θέσιν του οἱ δὲ δύο Ἐπ.·. μὲ τὸν μικρὸν τοποθετοῦνται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς στήλης τοῦ Βορρᾶ. Ὁ Σεβ.·. τοὺς ἀνακοινοῖ τότε τὰ καθήκοντα τὰ ὁποῖα ἀνέλαβον ὡς ἀνάδοχοι. Μὲ τὴν αὐτὴν ἀκολούθως πομπὴν ὁ λυκιδεὺς ὁδηγεῖται ἔξω τοῦ Ναοῦ καὶ παραδίδεται πάλιν εἰς τὴν ἀναμένουσαν εἰς τὸν ἀντιθάλαμον τροφόν.

Ἡ υἱοθεσία ἑνὸς λυκιδέως ὑποχρεοῖ ὅλα τὰ μέλη τῆς Στοᾶς νὰ φροντίζουν διὰ τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν μόρφωσίν του, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ τὸν βοηθοῦν ὅπως ἀποκατασταθῇ. Σχετικὸν ἔγγραφον συντάσσεται καὶ ὑπογραφόμενον ὑφ' ὅλων τῶν μελῶν παραδίδεται εἰς τὸν πατέρα τοῦ μικροῦ. Βάσει τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ ὁ μικρὸς ὅταν ἐνηλικιωθῇ δύναται νὰ μετάσχῃ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ χωρὶς νὰ ὑποστῇ τὰς συνήθεις προκαταρκτικὰς διατυπώσεις.

Τὸ Ὕπ.·. Συμβούλιον τῆς Νοτίου Δικαιοδοσίας τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγματος εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἔχει δημοσιεύσῃ τυπικὸν υἱοθεσίας συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Ἄλμπερτ Πάϊκ.

Τὸ ἐν χρήσει σήμερον τυπικὸν διὰ τὴν υἱοθεσίαν λυκιδέως δὲν διαφέρει καὶ κατὰ πολὺ ἀπὸ τὸ ἀνωτέρω δημοσιευόμενον, ἐπικρατεῖ ὅμως συνήθεια ὅπως ὁ πρὸς υἱοθεσίαν προσερχόμενος μικρὸς εὑρίσκεται εἰς ἡλικίαν ἄνω τῶν 10 ἐτῶν διὰ νὰ δύναται νὰ ἀντιλαμβάνεται τὰ τελούμενα. Ἐπίσης ἡ τελετὴ γίνεται ὡς λευκὴ ἑορτὴ παρουσίᾳ καὶ ξένων προσκεκλημένων ἀμφοτέρων τῶν φύλων. (βλ. καὶ λέξιν λυκιδεύς).

Υἱοθεσίας Δόγμα. Ὀργάνωσις ἐγκαθιδρυθεῖσα εἰς Γαλλίαν διὰ τὴν μύησιν γυναικῶν, ἡ ὁποία οὐδεμίαν ἔχει ὁμοιότητα μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Ὁ ὅρος «υἱοθεσίας» προέρχεται ἐκ τοῦ γενονότος ὅτι ἑκάστη Στοὰ τοῦ δόγματος τούτου εἶναι ὑποχρεωμένη ἐκ τῶν κανονισμῶν της νὰ υἱοθετηθῇ ὑπό τινος κανονικῆς Τακτικῆς Στοᾶς καὶ νὰ τελῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν της.

Δὲν εἶναι δυνατὸς ὁ ἀκριβὴς καθορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Δόγματος τούτου καθ' ὅσον διάφοροι κυκλοφοροῦν παραδόσεις.

Εἰς τὰς «Τακτικὰς μελέτας» του ὁ Γάλλος Τέκτων I. L. Boulée ἀνάγει τὴν καταγωγὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ υἱοθεσίας εἰς τὸν 17ον αἰῶνα καὶ τὸν θεωρεῖ δημιούργημα τῆς Βασιλίσσης Ἑρριέττης-Μαρίας χήρας συζύγου τοῦ Καρόλου Α' τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τὴν ἐπιστροφήν της εἰς Γαλλίαν, μετὰ τὴν ἀποκεφάλισιν τοῦ συζύγου της, ἠρέσκετο νὰ διηγῆται τὰς μυστικὰς προσπαθείας τὰς καταβληθείσας ὑπὸ τῶν Ἄγγλων Τεκτόνων διὰ νὰ ἐγκα-

θιδρύσουν τὸν υἱόν της ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν προγόνων του. Ἡ Βασίλισσα ἐγνωστοποίησεν εἰς τὰς κυρίας τῆς Αὐλῆς τὰς λέξεις καὶ τὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα ἐχρησιμοποίουν οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ Τέκτονες φίλοι της καὶ οὕτω τὰς κατέστησεν ἐν μέρει ἐνημέρους τινῶν τῶν μυστηρίων τοῦ θεσμοῦ τοῦ ὁποίου εἶχε γίνῃ ἡ Προστάτις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλέως.

Ἀλλ' ἡ θεωρία αὐτὴ τοῦ ἀδ.·. Boubée εἶναι ἐντελῶς ἀστήρικτος καὶ ἱστορικῶς ἀνακριβὴς ὥστε νὰ μὴ εἶναι πιστευτή.

Ἄλλοι πάλιν λέγουν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς υἱοθεσίας ἱδρύθη εἰς τὴν Ρωσσίαν κατὰ τὸ ἔτος 1712 συγχέοντες προφανῶς αὐτὸν μὲ τὸ ἱπποτικὸν τάγμα τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης τὸ ἱδρυθὲν ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου πρὸς τιμὴν τῆς Τσαρίνας Αἰκατερίνης καὶ τὸ ὁποῖον καίτοι ἀρχικῶς ἀπετελεῖτο ἀπὸ μέλη ἀμφοτέρων τῶν φύλων περιωρίσθη ἀκολούθως ἀποκλειστικῶς εἰς γυναῖκας. Τὸ τάγμα ὅμως τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης δὲν εἶχε καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν Τεκτονισμόν.

Ὁ Μάκεϋ ἐξ ἄλλου πιστεύει ὅτι αἱ Στοαὶ υἱοθεσίας ὀφείλουν τὴν ὕπαρξίν των εἰς τὰς μυστικὰς ἐκείνας ἑταιρίας ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν αἱ ὁποῖαι ἀνεφάνησαν ἐν Γαλλίᾳ πρὸ τῶν μέσων τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ αἱ ὁποῖαι ἀπεπειράθησαν νὰ μιμηθοῦν εἰς τὴν ὀργάνωσίν των τὸν Ἐλευροτεκτονικὸν θεσμόν.

Ὁ Κλαβὲλ γράφει ἐπίσης ὅτι ὁ θῆλυς Τεκτονισμὸς ἐγκαθιδρύθη τὸ 1730 καὶ ὅτι ὑπῆρξε Γαλλικὸν καθαρῶς δημιούργημα. Ἡ παροιμιώδης ἀβροφροσύνη τῶν Γάλλων ἠθέλησε νὰ ἐπεκτείνῃ καὶ μεταξὺ τῶν γυναικῶν τὰ εὐεργετήματα τοῦ Τεκτονικοῦ Θεσμοῦ.

Ἀλλ' ὁ Τεκτονισμὸς υἱοθεσίας δὲν φαίνεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ εἶχε τὴν μιμητικὴν μορφὴν τοῦ Θεσμοῦ ἡμῶν τὴν ὁποίαν παρουσίασε τριάκοντα, μετὰ τὴν ἐμφάνισίν του, ἔτη. Ἡ πρόοδός του ὑπῆρξε βραδεῖα. Ἦτο πάντως μυστικὴ Ἑταιρία μὲ ἓν εἶδος μυήσεως καὶ τρόπους ἀναγνωρίσεως.

Εἶναι ἐν τούτοις ἀρκετὰ ἐνδιαφέροντες ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως μερικοὶ τοιοῦτοι γυναικεῖοι σύνδεσμοι.

Οὕτω τὸ 1743 ἐγκαθιδρύθη ἐν Παρισίοις τὸ «Τ ά γ μ α τ ῶ ν Ε ὐ δ α ι μ ό ν ω ν» (βλ. λ.) (Ordre des félicitaires). Τὸ λεξιλόγιον καὶ ἐμβλήματά των ἦσαν ὅλα ναυτικά. Αἱ ἀδελφαὶ ἐταξίδευον συμβολικῶς ἐπὶ πλοίων κυβερνουμένων ὑπὸ ἀδελφῶν.

Δύο ἔτη κατόπιν ὁ Τέκτων Ἱππότης Μπωσαὶν ἵδρυσε τὴν ἀνδρόγυνον Ἑταιρίαν «Τάγμα τῶν Ξυλοκόπων» (βλ. λ.). Βραδύτερον ἱδρύθησαν καὶ ἄλλαι ἀνδρόγυνοι ἑταιρίαι αἱ ὁποῖαι ὅμως ὡμοίαζον πρὸς τὸν Τεκτονισμὸν μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὴν μυστικότητά των καὶ τὴν ἀγαθοεργὸν δρᾶσιν. Ἀπὸ αὐτὰς τέλος τὰς ἑταιρίας προέκυψαν αἱ πραγματικαὶ Στοαὶ υἱοθεσίας αἱ ὁποῖαι εἶχον ποιάν τινα σχέσιν μὲ τὸν Τεκτονισμόν, διότι εἰς αὐτὰς ἐγίνοντο δεκτοὶ μόνον Τέκτονες ἄνδρες.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος αἱ Στοαὶ Υἱοθεσίας ἤρχισαν νὰ προσελκύουν τὴν προσοχὴν εἰς τὴν Γαλλίαν ὁπόθεν ταχέως ἡπλώθησαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας τῆς Εὐρώπης, τὴν Γερμανίαν, τὴν Πολωνίαν καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ρωσσίαν.

Ἡ Ἀγγλία, μόνον συντηρητικὴ τῶν ἄκρων, ἠρνεῖτο πεισμόνως νὰ τὰς ἀναγνωρίσῃ. «Οἱ Τέκτονες, γράφει ὁ Κλαβέλ, τὰς ἐνεκολπώθησαν μὲ ἐνθουσιασμὸν διότι τὰς ἐθεώρησαν πρακτικὸν μέσον διὰ νὰ δώσουν εἰς τὰς συζύγους καὶ τὰς θυγατέρας των τὸν τρόπον νὰ συμμερισθοῦν μερικὰς τῶν ἀπολαύσεων τὰς ὁποίας οἱ ἴδιοι εἶχον εἰς τὰς Στοάς των. Εἶναι δὲ γεγονὸς ὅτι εἰς αὐτὰς ἠσκοῦντο μὲ πίστιν αἱ μεγαλύτεραι τῶν Τεκτονικῶν ἀρετῶν τὰ δὲ γεύματα καὶ αἱ χορευτικαὶ ἑσπερίδες των διεκρίνοντο διὰ πράξεις ἀγαθοεργίας.

Ἡ πρώτη τῶν Στοῶν αὐτῶν περὶ τῆς ὁποίας ἔχομεν μερικὰς θετικὰς πληροφορίας εἶναι ἡ ἱδρυθεῖσα τὸ 1760 εἰς Παρισίους ὑπὸ τοῦ κόμητος Ντὲ Μπερνοεβίζ. Ἑτέρα ἱδρύθη εἰς Νίμεγκον τῆς Ὀλλανδίας τὸ 1774. Εἰς τὴν Στοὰν αὐτὴν προήδρευσαν ὁ πρίγκιψ Βαλντὲκ καὶ ἀκολούθως ἡ Πριγκίπισσα τῆς Ὀράγγης.

Τὸ 1775 ἡ Τεκτ.·. Στοὰ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου ἐν Παρισίοις ὠργάνωσε ὑπὸ τὴν αἰγίδα της Στοὰν Υἱοθεσίας τῆς ὁποίας Μεγάλη Διδάσκαλος διωρίσθη ἡ Δούκισσα τῶν Βουρβόνων ἐνῷ τὰς ἐργασίας της ἐρρύθμιζεν ὁ τότε Μέγ.·. Διδ.·. τοῦ Γαλλικοῦ Τεκτονισμοῦ Δοὺξ τῆς Σάρτρης.

Τὸ 1777 ὑπῆρχε ἄλλη Στοὰ Υἱοθεσίας τῆς Εἰλικρινείας μὲ πρόεδρον τὴν Δούκισσαν τῶν Βουρβόνων καὶ μέλη πολλὰς εὐγενεῖς κυρίας ὅπως ἡ Δούκισσα τῆς Σάρτρης, ἡ πριγκίπισσα Λαμπὰλ καὶ ἡ Μαρκησία ντὲ Ζανλύ. Ἔχει γίνῃ λόγος καὶ περὶ μιᾶς ἄλλης Στοᾶς μὲ πρόεδρον τὴν κυρίαν Ἑλβετίου σύζυγον τοῦ διασήμου φιλοσόφου. Ἐξ ὅλων τούτων συνάγεται, γράφει ὁ Μάκεϋ, ὅτι ὁ πλοῦτος, ἡ φιλολογία καὶ ὁ συρμὸς εἶχον συνδυασθῇ διὰ νὰ προσδώσουν λαμπρότητα καὶ ἐπιρροὴν εἰς τὸ νέον αὐτὸ Τάγμα τοῦ Γυναικείου Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ἡ Μεγ.·. Ἀν.·. τῆς Γαλλίας δὲν ἐφάνη, ἀρχικῶς, εὐνοϊκῶς διατεθειμένη ἔναντι τῶν ψευδοτεκτονικῶν αὐτῶν ἀνδρογύνων συνδέσμων, ἐν τέλει ὅμως κατέστησαν τόσον πολυάριθμοι καὶ δημοφιλεῖς, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ἀποσύρῃ τὰς ἀντιρρήσεις της. Οὕτω τὴν 10 Ἰουνίου 1774 ἐξέδωσε Διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου ἀνελάμβανε τὴν προστασίαν καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν Στοῶν Υἱοθεσίας. Συνετάχθησαν τότε καὶ εἰδικοὶ Κανονισμοὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον καὶ δύο ἀπαραβίαστοι ὅροι: Πρῶτον, ὅτι δὲν θὰ ἐγίνοντο δεκτοὶ ἄρρενες ἄλλοι πλὴν τῶν κανονικῶν Ἐλευθεροτεκτόνων καὶ δεύτερον, ὅτι ἑκάστη τῶν Ἀνδρογύνων αὐτῶν Στοῶν θὰ ἐτίθετο ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ τὴν εὐθύνην μιᾶς κανονικῶς συγκροτουμένης Τεκτονικῆς Στοᾶς τῆς ὁποίας ὁ Σεβ.·. καὶ ἐν ἀπουσίᾳ του ὁ ἀντιπρόσωπός του θὰ προήδρευε βοηθούμενος ἀπὸ μίαν γυναῖκα Πρόεδρον. Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἔκτοτε ἡ ὀργάνωσις ὅλων τῶν Στοῶν Υἱοθεσίας.

Μία Στοὰ Υἱοθεσίας βάσει τῶν ὡς ἄνω Κανονισμῶν τοῦ 1774 ἔχει τοὺς ἀκολούθους ἀξιωματικούς: Μέγαν Διδάσκαλον, Μεγάλην Διδάσκαλον, ἕνα Ρήτορα, Ἐπιθεωρητήν, Ἐπιθεωρήτριαν, ἕνα ἄρρενα καὶ μίαν θήλειαν Στεγάστριαν, μίαν Τελετάρχην. Ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτοὶ φέρουν ἐπὶ τοῦ ὤμου κυανῆν ταινίαν μὲ κόσμημα χρυσοῦν μυστρίον, ὅλα δὲ τὰ μέλη φέρουν περιζώματα καὶ λευκὰ χειρόκτια.

Τὸ Δόγμα Υἱοθεσίας ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσαρας βαθμούς:

1) Μαθήτριαν, 2) Ἑταῖρον, 3) Διδάσκαλον, 4) Τελείαν Τεκτονίδα.

Αἱ ὀνομασίαι τῶν βαθμῶν αὐτῶν εἶναι ἀπολύτως ὅμοιαι μὲ τὰς Ἐλευθεροτεκτονικάς. Ἀλλ' αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ὑπάρχουσα ὁμοιότης μὲ τὸν νόμιμον Τεκτονισμόν. Εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ τυπικοῦ ὑπάρχει τεραστία διαφορά.

Τὸ 1817 προσετέθη καὶ πέμπτος βαθμός, τῆς «Υ π ε ρ τ ά τ η ς Σ κ ω τ ί δ ο ς Κ υ ρ ί α ς», ὅστις ὅμως φαίνεται ἀπετέλεσε νεωτερισμὸν καὶ δὲν ἦτο μέρος τοῦ ἀρχικοῦ Δόγματος Υἱοθεσίας.

Ὁ πρῶτος βαθμὸς τῆς Μαθητρίας εἶναι ἁπλῶς προκαταρκτικὸς διὰ νὰ παρασκευάσῃ τὴν κάτοχον διὰ τὰ σοβαρότερα μαθήματα, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ λάβῃ εἰς τοὺς κατόπιν βαθμούς.

Εἰς τὴν Μαθήτριαν προσφέρεται περίζωμα καὶ ζεῦγος χειροκτίων ἐκ λευκοῦ δέρματος.

Τὸ περίζωμα δίδεται μὲ τὴν ἀκόλουθον σύστασιν:

«Ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς περιβάλω μὲ τὸ περίζωμα αὐτό: Βασιλεῖς, πρίγκιπες καὶ αἱ πλέον ἔνδοξοι πριγκίπισσαι ἐθεώρησαν καὶ θεωροῦν πάντοτε τιμήν των νὰ τὸ φέρουν διότι εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἀρετῆς».

Καὶ κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τῶν χειροκτίων λέγονται τὰ ἑξῆς:

«Τὸ χρῶμα τῶν χειροκτίων αὐτῶν θὰ σᾶς ὑπενθυμίζῃ ὅτι ἡ ἁγνότης καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ἀρεταὶ ἀχώριστοι ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα ἑνὸς ἀληθοῦς Τέκτονος. Λάβετε θέσιν μεταξύ μας καὶ εὐαρεστηθῆτε νὰ ἀκούσετε τὰς ὁδηγίας τὰς ὁποίας πρόκειται νὰ σᾶς ἀνακοινώσωμεν».

Ἀκολούθως λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Ἐλευθεροτέκτων Ρήτωρ, ὅστις κατὰ τὸν Κανονισμὸν λέγει τὰ ἑξῆς:

«Φίλταται Ἀδελφαί: Ἡ εἴσοδοχή σας ὡς μέλος σᾶς βεβαιώνει περισσότερον πάσης ἄλλης ἐκδηλώσεως περὶ τῆς ἐκτιμή-

σεως τὴν ὁποίαν τρέφει πρὸς ὑμᾶς ἡ Ἑταιρία μας. Ὁ κοινὸς ὄχλος, ὁ πάντοτε ἀγενὴς καὶ πλήρης γελοίων προλήψεων ἐτόλμησε νὰ ρίψῃ καὶ ἐφ' ἡμῶν τὸ δηλητήριον τῆς συκοφαντίας. Ἀλλὰ πῶς δύναται νὰ κρίνῃ, ἐφ' ὅσον στερεῖται τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας καὶ εἶναι ἀνίκανος νὰ αἰσθανθῇ τὴν εὐλογίαν τῆς τελείας γνώσεως; Σεῖς μόναι, φίλταται ἀδελφαί, θὰ εἴχατε τὸ δικαίωμα ἐν ᾗ περιπτώσει σᾶς ἀπεκλείαμεν ἀπὸ τὰς συνεδριάσεις μας νὰ μᾶς θεωρῆτε ἀδίκους. Ἀλλὰ μὲ ποίαν ἱκανοποίησιν πληροφορεῖσθε σήμερον ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἶναι ἡ σχολὴ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐντιμότητος καὶ ὅτι διὰ τῶν νόμων του περιορίζομεν τὰς ἀδυναμίας αἱ ὁποῖαι ὑποβιβάζουν ἕνα ἔντιμον ἄνδρα, ὥστε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ πλευρόν σας περισσότερον ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς εἰλικρινείας σας. Ἀλλ' ὅσην δήποτε εὐχαρίστησιν τὰ αἰσθήματα ταῦτα μᾶς ἐνέπνευσαν, δὲν ἠδύναντο νὰ πληρώσουν τὸ κενὸν τὸ ὁποῖον ἐδημιούργει ἡ ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν ἀπουσία σας. Καὶ ὁμολογῶ ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ προσκαλέσωμεν μεταξύ μας μερικὰς ἀδελφάς. Καλοῦμεν τὰς Στοάς μας Ναοὺς τῆς Ἀρετῆς, διότι προσπαθοῦμεν νὰ τὴν ἀσκοῦμεν. Τὰ μυστήρια τὰ ὁποῖα τελοῦμεν ἐν αὐταῖς ἀποτελοῦν τὴν τέχνην κυριαρχίας ἐπὶ τῶν παθῶν, ὁ δὲ ὅρκος τὸν ὁποῖον δίδομεν ὅπως μηδὲν ἀποκαλύψωμεν, σκοπὸν ἔχει νὰ ἐμποδίσωμεν ὅπως ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ὁ ἐγωϊσμὸς εἰσχωρήσουν εἰς τὸ καλὸν τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ πράττωμεν. Ἡ λέξις «Υἱοθεσία» σᾶς πληροφορεῖ ἐπαρκῶς ὅτι σᾶς ἐκλέγομεν διὰ νὰ συμμερισθῆτε τὴν εὐτυχίαν τῆς ὁποίας ἀπολαμβάνομεν καλλιεργοῦντες τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀγαθοεργίαν. Μόνον κατόπιν προσεκτικῆς ἐξετάσεως ἐδέχθημεν εὐχαρίστως νὰ τὴν συμμερισθῶμεν μεθ' ὑμῶν. Τώρα ποὺ γνωρίζετε τοῦτο, εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι τὸ φῶς τῆς σοφίας θὰ φωτίσῃ ὅλας τὰς πράξεις τῆς ζωῆς σας καὶ ὅτι οὐδέποτε θὰ λησμονήσετε ὅτι ὅσον περισσότερον πολύτιμα εἶναι τὰ πράγματα, τόσον μεγαλυτέρα εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς διαφυλάξεώς των. Αὐτὴ εἶναι ἡ βάσις τῆς σιγῆς τὴν ὁποίαν τηροῦμεν καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἀπαραβίαστος. Εἴθε ὁ Θεὸς τοῦ Σύμπαντος νὰ μᾶς δίδῃ τὴν δύναμιν νὰ τὴν τηρήσωμεν».

Εἰς τὸν δεύτερον βαθμὸν τῆς «Ἑταίρου» ἡ Στοὰ γίνεται τὸ σύμβολον τοῦ Κήπου τῆς Ἐδὲμ καὶ ἡ ὑποψηφία διέρχεται διὰ μιᾶς μιμικῆς ἀναπαραστάσεως τοῦ πειρασμοῦ τῆς Εὔας, τὰ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὁποίου καταλήγουν εἰς τὸν κατακλυσμὸν καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους περὶ ἧς ὁμιλεῖ καὶ ἡ κατήχησις τοῦ βαθμοῦ.

Εἰς αὐτὴν ἔχομεν σκηνικὴν ἀναπαράστασιν τῶν συνδεομένων μὲ τὸ γεγονὸς αὐτὸ συνθηκῶν ὡς ἀναφέρονται εἰς τὴν βίβλον Γενέσεως. Ἡ ὑποψηφία ὑποδύεται τὸ πρόσωπον τῆς Εὔας. Εἰς τὸ κέντρον τῆς Στοᾶς ἥτις παριστάνει τὸν κῆπον Ἐδὲμ εὑρίσκεται τὸ δένδρον τῆς ζωῆς ἀπὸ τὸ ὁποῖον κρέμανται μῆλα. Ὁ ὄφις εὑρίσκεται τυλιγμένος πέριξ τοῦ κορμοῦ. Ἓν μῆλον προσφέρεται ἀπὸ τὸ δένδρον εἰς τὴν μυουμένην ἥτις πείθεται νὰ τὸ φάγῃ μὲ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι οὕτω μόνον δύναται νὰ λάβῃ γνῶσιν τῶν ὑπερτάτων μυστηρίων τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Λαμβάνει τὸ μῆλον ἀπὸ τὸν πειρασμὸν ἀλλὰ μόλις ἀποπειραθῇ νὰ τὸ δαγκάσῃ ἐξαφνίζεται μὲ ἕνα κρότον ὁμοιάζοντα μὲ κεραυνόν. Τὸ παραπέτασμα τὸ ὁποῖον τὴν ἐχώριζεν ἕως τότε ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Στοᾶς ἀνασύρεται αἰφνιδίως καὶ συλλαμβάνεται ἐπ' αὐτοφώρῳ εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ἀνυπακοῆς. Ἐπιτιμᾶται ζωηρῶς ἀπὸ τὸν Ρήτορα ὅστις τὴν ὁδηγεῖ ἐνώπιον τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. Οὗτος τὴν ἐπιπλήττει διὰ τὸ σφάλμα της ἀλλὰ τελικῶς μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῶν Ἀδελφῶν τὴν συγχωρεῖ ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι καὶ αὐτὴ θὰ ἀναλάβῃ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ φέρεται ἐπιεικῶς πρὸς τοὺς ἄλλους.

Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀλληγορικὰ καὶ ἀρκετὰ ὡραῖα καὶ δὲν δύναταί τις νὰ ἀρνηθῇ ὅτι τοιαῦται τελεταὶ προκαλοῦν ἔκδηλον ἐντύπωσιν ἐπὶ τῆς εὐαισθήτου φαντασίας τῶν γυναικῶν. Περιττὸν ἐννοεῖται νὰ λεχθῇ ἐν τούτοις ὅτι δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν Τεκτονισμὸν καὶ τὰ τυπικά του.

Ὁ τρίτος βαθμὸς τῆς Διδασκάλου εἶναι ὀλιγώτερον τελετουργικὸς ἀλλὰ περισσότερον συμβολικός. Εἰς αὐτὸν ἐμφανίζονται ὁ Πύργος τῆς Βαβὲλ καὶ ἡ θεολογικὴ κλῖμαξ τοῦ Ἰακώβ.

Ἡ κατήχησις τοῦ βαθμοῦ εἶναι μακρὰ καὶ περιέχει πολὺ ἐνδιαφέροντα σημεῖα τῆς ἑρμηνείας τῶν συμβόλων του. Οὕτω ὁ Πύργος Βαβὲλ λέγεται ὅτι σημαίνει τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν παραφροσύνην του, οἱ λίθοι οἵτινες τὸν ἀπετέλεσαν σημαίνουν τὰ ἀνθρώπινα πάθη, ἡ ὕλη μὲ τὴν ὁποίαν ἡνώθησαν οἱ λίθοι τὸ δηλητήριον τῆς φιλονικίας καὶ τὸ ἑλικοειδὲς σχῆμα του τὰς παρεκκλίσεις καὶ τὰς ἀπιστίας τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Ἡ μύησις οὕτω προσλαμβάνει κάποιαν ἀλληγορικὴν μορφὴν γνωστὴν εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν χωρὶς ἐννοεῖται νὰ τοῦ ὁμοιάζῃ.

Ὁ τέταρτος βαθμὸς τῆς «Τελείας Τεκτονίδος», δὲν ἔχει ἀναλογίαν πρὸς οἱονδήποτε βαθμὸν τοῦ νομίμου Τεκτονισμοῦ. Εἶναι ἁπλῶς ἡ κορυφὴ τοῦ Δόγματος Υἱοθεσίας καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται Βαθμὸς Τελειοποιήσεως. Καίτοι εἰς τὸν βαθμὸν αὐτὸν ἡ Στοὰ ὑποτίθεται ὅτι ἀντιπροσωπεύει τὴν Μωσαϊκὴν Κιβωτὸν εἰς τὴν ἔρημον, αἱ τελεταὶ ἐν τούτοις δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ αὐτὸ ζήτημα. Εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν ὅμως κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ὑποψήφιος ἀπελευθερώνει ἓν πτηνὸν ἀπὸ τὸ δοχεῖον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἦτο περιωρισμένον, συμβολίζεται ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν παθῶν του. Ἐν συνόλῳ αἱ τελεταὶ μένουν ἀσύνδετοι μεταξύ των οὔτε ἀναφέρονται εἰς τὴν Κιβωτὸν περιέχουν ὅμως θαυμάσια διδάγματα. Μᾶς παρέχουν ἰδίως τὸν ἐπίσημον ὁρισμὸν τοῦ Τεκτονισμοῦ Υἱοθεσίας μὲ τὰς ἀκολούθους φράσεις:

«Εἶναι ἐνάρετος διασκέδασις διὰ τῆς ὁποίας ἀναμιμνησκόμεθα μέρος τῶν μυστηρίων τοῦ δόγματός μας καὶ διὰ νὰ συμβιβάσωμεν καλύτερον τὴν ἀνθρωπότητα μὲ τὴν γνῶσιν τοῦ Δημιουργοῦ της ἀφοῦ ἐνσταλλάξωμεν τὰ καθήκοντα τῆς ἀρετῆς, ἀφοσιούμεθα εἰς τὰ αἰσθήματα ἁγνῆς καὶ εὐχαρίστου φιλίας ἀπολαμβάνοντες ἐντὸς τῶν Στοῶν τὰς ἀπολαύσεις ἐπικοινωνίας, αἱ ὁποῖαι παρ' ἡμῖν βασίζονται πάντοτε ἐπὶ τῆς λογικῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἁγνότητος».

Ἡ περιγραφὴ αὕτη, λέγει πάλιν ὁ Μάκεϋ, ἀφορᾷ ἕνα σύνδεσμον μυστικὸν ἐναρέτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τοὺς σκοποὺς ἢ τὴν μορφὴν τοῦ ἀληθοῦς Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ὁ Γκιγιαὶν ντὲ Σαὶν Βικτόρ, συγγραφεὺς τοῦ «Ἐγχειριδίου τῶν Ἐλευθέρων Τεκτονίδων» ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ ἐλήφθησαν αἱ ἀνωτέρω λεπτομέρειαι καθορίζει ὡς ἑξῆς τοὺς ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς τοῦ Θεσμοῦ.:

«Ὁ πρῶτος βαθμὸς περιέχει μόνον ἠθικὰς ἰδέας τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ὁ δεύτερος βαθμὸς εἶναι μύησις εἰς τὰ πρῶτα μυστήρια τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν μὲ τὸ ἁμάρτημα τοῦ Ἀδὰμ καὶ καταλήγουν εἰς τὴν Κιβωτὸν τοῦ Νῶε ὡς πρώτην χάριν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος βαθμὸς εἶναι ἁπλῶς μιὰ σειρὰ τύπων καὶ μορφῶν ἀπὸ τὰς Ἁγίας Γραφὰς διὰ τῶν ὁποίων ἑρμηνεύομεν εἰς τὴν ὑποψηφίαν τὰς ἀρετὰς τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἀσκῇ».

Τὴν ἀπονομὴν τοῦ τετάρτου καὶ τελευταίου βαθμοῦ ἐπακολουθεῖ συμπόσιον εὐθὺς μετὰ τὸ κλείσιμον τῶν ἐργασιῶν.

Εἰς μίμησιν τῶν γνησίων Τεκτονικῶν συμποσίων, τὸ Δόγμα Υἱοθεσίας ἔχει ἐπίσης ἐφαρμόσῃ τεχνικὸν γλωσσάριον πρὸς χρῆσιν κατὰ τὰς συνεστιάσεις. Ἡ αἴθουσα καλεῖται Ἐδέμ, αἱ θύραι φραγμοί, τὸ ποτήριον οἴνου λυχνία καὶ τὸ περιεχόμενόν του ἔλαιον, τὸ ὕδωρ λευκὸν ἔλαιον καὶ ὁ οἶνος ἐρυθρὸν καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Τὸ Δόγμα θεωρεῖ ἐπίσης τὴν Στοὰν ὡς σύμβολον τοῦ κόσμου καὶ διὰ τοῦτο ἡ εἴσοδος καλεῖται Εὐρώπη, ἡ δεξιὰ πτέρυξ Ἀφρική, ἡ ἀριστερὰ Ἀμερικὴ καὶ τὸ βάθος ὅπου ἑδρεύουν ὁ Μέγας καὶ ἡ Μεγάλη Διδάσκαλος, Ἀσία. Τὰ μέλη κάθηνται εἰς τὰς πτέρυγας εἰς δύο σειρὰς ἐξ ὧν τὴν πρώτην κατέχουν αἱ γυναῖκες.

Μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν των ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Γαλλίας, αἱ Στοαὶ Υἱοθεσίας ἐπεξετάθησαν μεγάλως εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ἡ Δούκισσα Μπουρμπὸν ἥτις ὑπῆρξεν ἡ πρώτη λαβοῦσα τὸν τίτλον τῆς Μεγάλης Διδασκάλου ἐγκατεστάθη μὲ μεγάλην πομπὴν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Στοὰν τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου τὸν Μάϊον τοῦ 1775. Προήδρευσε μέχρι

τοῦ 1780 τῆς Στοᾶς Υἱοθεσίας ἡ «Εἰλικρίνεια» διαλυθείσης κατὰ τὸ ἔτος αὐτό. Ἄλλη Στοὰ Υἱοθεσίας ἐλειτούργει τὸ 1778 ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς «Στοᾶς τῶν Ἐννέα Ἀδελφῶν» καὶ ὑπὸ τὸ ἴδιον ὄνομα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς συζύγου τοῦ σοφοῦ Ἑλβετίου εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ὁποίας ἡ Στοὰ Υἱοθεσίας ὠργάνωσε δεξίωσιν τοῦ Τέκτονος Βενιαμὶν Φραγκλίνου, πρεσβευτοῦ τότε τῆς Ἀμερικῆς παρὰ τῇ Γαλλικῇ Βασιλικῇ Αὐλῇ.

Κατὰ τὴν βασιλείαν τῆς Τρομοκρατίας τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως αἱ Στοαὶ Υἱοθεσίας ὅπως καὶ πᾶσα ἄλλη ἀνθρωπιστικὴ πολιτισμένη ὀργάνωσις, ἔπαυσαν λειτουργοῦσαι. Ἐπανήρχισαν ὅμως μὲ τὴν ἀποκατάστασιν ὁμαλῆς περιόδου, ἡ δὲ Αὐτοκράτειρα Ἰωσηφίνα προήδρευσε μιᾶς τοιαύτης τὸ 1805 ἐν Στρασβούργῳ. Ἐξηκολούθησαν ἔκτοτε λειτουργοῦσαι κανονικῶς μέχρι σήμερον.

Ἐνδιαφέρουσαι προσθῆκαι εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον εἶναι δύο περιγραφαί, ἡ μία τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς κ. Καίσαρος Μορὼ ὡς Μεγ.·. Διδ.·. τοῦ Τεκτονισμοῦ Υἱοθεσίας τῆς τελούσης ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς κανονικῆς Στοᾶς «Ἱερουσαλὴμ» τῶν Αἰγυπτιακῶν κοιλάδων τὴν 8 Ἰουλίου τοῦ 1854 καὶ ἡ ὑποδοχὴ τῆς διασήμου λαίδης Μόργκαν τὸ 1819 εἰς τὴν Στοὰν Υἱοθεσίας «Ἡ ὡραία καὶ καλή» τὴν ὁποίαν ἡ ἰδία περιγράφει εἰς τὸ ἡμερολόγιόν της.

Ἡ ἐγκατάστασις τῆς κυρίας Μορὼ ὡς ἑξῆς περιγράφεται εἰς ἓν Τεκτονικὸν περιοδικὸν τῆς ἐποχῆς.

Ἡ ἑορτὴ ὑπῆρξε πολὺ ἐνδιαφέρουσα. Μετὰ τὴν κατὰ τὸ τυπικὸν εἴσοδον ἀδελφῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἀνηγγέλθη ἡ εἴσοδος τῆς ἐκλεγείσης Μεγ.·. Διδασκάλου ἡ ὁποία εἰσῆλθε προηγουμένων Πέντε Φώτων καὶ συνοδευομένη ἀπὸ τὸν Τελετάρχην. Ὁ κ. J. Boubée Σεβ.·. τῆς Στοᾶς «Ἱερουσαλὴμ τῶν Αἰγυπτιακῶν Κοιλάδων» τὴν ὡδήγησεν πρὸ τοῦ βωμοῦ καὶ κατόπιν τὴν ἐγκατέστησε προσφέρων εἰς αὐτὴν σφῦραν, σύμβολον τῆς ἐξουσίας της καὶ τὴν προσεφώνησεν εἰς στίχους. Εἰς τὴν προσφώνησιν ἀπήντησεν ἡ Μεγ.·. Διδάσκαλος καὶ ἐπηκολούθησε ἡ μύησις μιᾶς νέας καὶ νεαρᾶς νεοφύτου ἥτις περιγράφεται καὶ διὰ τῶν ἑξῆς:

Ἐνώπιον τῆς μυουμένης εὑρίσκοντο τέσσαρα κιβώτια ἓν ἕκαστον ἔμπροσθεν τῶν ἀρρένων ἀξιωματικῶν τῆς Στοᾶς. Ἡ ὑποψηφία ἐκλήθη νὰ τὰ ἀνοίξῃ. Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον ἀνέσυρε μαραμένα ἄνθη καὶ κηλιδωμένα κεντήματα τὰ ὁποῖα τοποθετηθέντα ἐντὸς ἀνοικτοῦ δοχείου ἀπετεφρώθησαν ἀμέσως εἰς ἔνδειξιν τῆς βραχείας διαρκείας τοιούτων ἀντικειμένων. Ἀπὸ τὸ τρίτον κιβώτιον ἐξήγαγεν ἓν περίζωμα, μίαν κυανῆν μεταξίνην ταινίαν καὶ ἓν ζεῦγος χειροκτίων, καὶ ἀπὸ τὸ τέταρτον μερικὰ ἀργυρᾶ ἐπίχρυσα ἐργαλεῖα, σφῦραν, γνώμονα κτλ.

Ὡδηγήθη κατόπιν πρὸ τοῦ βωμοῦ ὅπου ἤνοιξε πέμπτον κιβώτιον ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐπέταξαν διάφορα πτηνὰ διὰ νὰ διδαχθῇ ἡ νεόφυτος ὅτι ἡ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραίτητον δικαίωμα παντὸς ὄντος. Ἐπηκολούθησε κατόπιν ἡ μύησις κατὰ τὸ τυπικόν.

Ἡ κ. Μορὼ ὅμως μόνον ἐπὶ ἑξάμηνον παρέμεινεν εἰς τὴν ἕδραν τῆς Μεγ.·. Διδασκάλου διότι ἀπεβίωσεν ἐκ πνευμονίας εἰς νεαρὰν ἡλικίαν.

Ἡ Στοὰ πάλιν «Ὡραία καὶ καλή» εἰς τὴν ὁποίαν ἐγένετο δεκτὴ ἡ λαίδη Μόργκαν τὸ 1819 ἐτέλει ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Μαρκησίας ντὲ Βιλλὲτ εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε ἀποδώσῃ ἀρχικῶς τὸν τίτλον αὐτὸν ὁ θαυμαστής της Βολταῖρος. Ἐλειτούργει εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ντὲ Βιλλὲτ εἰς τὸ προάστιον τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ.

Περιγράφουσα τὴν εἰσδοχήν της ἡ λαίδη Μόργκαν λέγει ὅτι εὗρε συγκεντρωμένας πολλὰς προσωπικότητας μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ πρίγκιψ Παῦλος τῆς Βυρτεμβέργης, ὁ κόμης de Cazes, ὁ Ἐπίσκοπος τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ὁ περίφημος ἠθοποιὸς Ταλμά. Ἡ λαίδη Μόργκαν περιγράφει μὲ θαυμασμὸν τὸν διάκοσμον τῆς Στοᾶς ἐντὸς τῆς ὁποίας ἠντήχει καὶ ὑπέροχος μουσικὴ ἐκφράζει δὲ τὴν ἔκπληξίν της, διότι τόσαι γυναῖκες νέαι καὶ ὡραῖαι καὶ κοσμικαὶ δὲν ἀπεκάλυψαν ποτὲ τὸ μυστικόν. Αὐτό, γράφει, εἶναι ἓν τῶν θαυμάτων διὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἱκανὸν τὸ τόσον θεωρούμενον ἀνάξιον ἐμπιστοσύνης γυναικεῖον φῦλον.

Ὁ διαπρεπὴς Τέκτων Ντυποντὲ εἰς τὴν «Τεκτονικὴν Ἐγκυκλοπαίδειαν» ὑποστηρίζει τὸν Τεκτονισμὸν Υἱοθεσίας ὡς εὐχάριστον ἀναψυχὴν ἥτις δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὰ ἀληθῆ μυστήρια τὰ ἀσκούμενα ὑπὸ ἀνδρῶν μόνον.

Ἄλλοι ὅμως Τέκτονες, Γάλλοι, Γερμανοί, Ἄγγλοι καὶ Ἀμερικανοὶ εἶχον κηρυχθῇ ἐναντίον.

Ὁ Τορὺ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ Υἱοθεσίας ὑπῆρξεν ἡ συνέπεια χαλαρώσεως τῆς Τεκτονικῆς πειθαρχίας. Κατὰ τὸν Μάκεϋ τὸ γυναικεῖον αἴσθημα εἰς τὸν Τεκτονισμὸν στρέφεται κατὰ τοῦ Γυναικείου Τεκτονισμοῦ.

Ὁ Λέννιγκ, ἐξ ἄλλου, λέγει ὅτι ἀνεξαρτήτως τῆς γνώμης ἐὰν ὁ Τεκτονισμὸς Υἱοθεσίας πρέπῃ ἢ δὲν πρέπῃ νὰ ὑφίσταται, παραμένει ἀναντίρρητον ὅτι εἰς τὰς γυναικείας αὐτὰς Στοὰς ἡ ἀγαθοεργία ἐπιτελεῖ ἀληθῆ θαύματα.

Ἀλλ' ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἐξετάσωμεν βαθύτερον τὸ ζήτημα αὐτὸ θὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται περὶ πραγματικῆς μυήσεως εἰς τὸν Τεκτονισμόν, δίδεται εἰς τὸν Θεσμὸν ἡ δυνατότης νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἀγαθοεργὸν δρᾶσιν του διὰ τῆς ὀργανώσεως παραρτημάτων διὰ τῶν ὁποίων αἱ σύζυγοι, αἱ ἀδελφαὶ καὶ αἱ θυγατέρες τῶν Τεκτόνων θὰ ἠδύναντο ὠργανωμέναι νὰ ἀναμιχθοῦν ἐνεργότερον εἰς τὸ κοινωνικὸν καὶ ἀνθρωπιστικὸν ἔργον τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ὁ Τεκτονισμὸς Υἱοθεσίας ἔχει καὶ τὴν φιλολογίαν του. Μεταξὺ τῶν σχετικῶν ἔργων ἀναφέρονται: «Ὁ Τεκτονισμὸς τῶν Γυναικῶν» γαλλικὸν ἔργον ἐκδοθὲν τὸ 1775, «Ὁ Ἀληθὴς Τεκτονισμὸς Υἱοθεσίας» ἐκδοθεὶς τὸ 1787 ὑπὸ τοῦ Γκυγιμαὶν ντὲ Σαὶν Βικτόρ, «Ὁ Τεκτονισμὸς Υἱοθεσίας διὰ γυναῖκας» τοῦ E. Chappron τὸ 1817 κ.ἄ.

Υἱοθεσίας δόγμα, *Ἀμερικανικόν*. Τὸ Δόγμα Υἱοθεσίας τὸ ἀκολουθούμενον ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ οὐδέποτε εἰσήχθη εἰς τὴν Ἀμερικήν. Τὸ σύστημα αὐτὸ δὲν συμβιβάζεται μὲ τὰ ἔθιμα καὶ τὰς συνηθείας τοῦ Ἀμερικανικοῦ λαοῦ.

Ὁ Rob. Morris ὅμως ἀπεπειράθη νὰ εἰσαγάγῃ τὸ 1855 ἀπομίμησιν τοῦ δόγματος τούτου, ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀμερικανικὸν Δόγμα Υἱοθεσίας».

Τοῦτο ἀπετελεῖτο ἀπὸ μίαν τελετὴν μυήσεως καὶ ἀπὸ πέντε βαθμούς, τοὺς ἀκολούθους:

1. Θυγάτηρ τοῦ Ἰεφθᾶ ἢ βαθμὸς τῆς θυγατρός.
2. Ρούθ ἢ βαθμὸς τῆς χήρας.
3. Ἐσθὴρ ἢ βαθμὸς τῆς συζύγου.
4. Μάρθα ἢ βαθμὸς τῆς ἀδελφῆς.
5. Ἐκλεκτὴ (Electa) ἢ βαθμὸς χριστιανῆς μάρτυρος.

Ἡ ὅλη συνέλευσις τῆς Στοᾶς ἐκαλεῖτο «Ἀνατολικὸς Ἀστήρ».

Σκοπὸς τοῦ Δόγματος τούτου ἦτο ὁ εἷς ἓν κοινὸν σωματεῖον σύνδεσμος τῶν ἀξίων πρὸς τοῦτο συζύγων, χηρῶν, θυγατέρων καὶ ἀδελφῶν Τεκτόνων ὅπως αὗται ἐφαρμόσουν τοὺς ἠθικούς, κοινωνικοὺς καὶ φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει ὁ Τεκτονισμός.

Τὰ ἄρρενα μέλη ἐκαλοῦντο Π ρ ο σ τ ά τ α ι, τὰ δὲ θήλεα Ἀ σ τ έ ρ ε ς (Stellae). Τοῦ Δόγματος προΐστατο καὶ τὸ ἐκυβέρνα σῶμα καλούμενον «Ὕπατος Ἀστερισμός». Αἱ τελεταὶ τοῦ ἐν λόγῳ Δόγματος εἶναι ἀρκετὰ ἐντυπωσιακαί.

Πολλαὶ ἐν τούτοις δυσαρέσκειαι καὶ ἀντιρρήσεις διετυπώθησαν ἐκ μέρους Τεκτόνων ἡγετῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τὰς ἐντόνους προσπαθείας τῶν ἱδρυτῶν τὸ Δόγμα αὐτὸ βραδέως ἐπεξετάθη εἰς τὴν χώραν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀνατολικὸς Ἀστήρ».

Ὁ ἀδ.·. Ἄλμπερτ Πάϊκ ἔχει ἐπίσης ἐκτυπώσῃ πρὸς χρῆσιν τῶν Τεκτόνων τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος τὸν «Τ ε κ τ ο ν ι σ μ ὸ ν Υ ἱ ο θ ε σ ί α ς». Ἀποτελεῖται ἐξ ἑπτὰ βαθμῶν καὶ ἀποτελεῖ μετάφρασιν τοῦ Γαλλικοῦ συστήματος ἀλλ' ἀναπτύσσεται κατὰ εὐρύτερον τρόπον εἰς τοὺς σκοπούς του.

Ἡ τελευταία φάσις τοῦ γυναικείου αὐτοῦ Τεκτονισμοῦ, ἥτις ἐπισύρει τὴν προσοχήν μας εἶναι τὸ σύστημα τῶν ἀνδρογύνων βαθμῶν. Ἐφαρμόζεται εἰς τοὺς παραπλεύρους ἐκείνους βαθμοὺς οἵτινες ἀπονέμονται εἰς ἄνδρας καὶ γυναῖκας. Ὁ Κανονισμὸς ὅμως ἐπιβάλλει ὅπως οὗτοι ἀπονέμονται μόνον εἰς Διδ.·. Τέκτονας καὶ τὰς γυναῖκας συγγενεῖς των.

Ούτω υπάρχει βαθμός καλούμενος Σύζυγος Τέκτονος, όστις απονέμεται μόνον εις Διδ.·. και εις τας συζύγους των, τας αγάμους θυγατέρας των και αδελφάς και τας χήρας μητέρας των. Άλλος βαθμός καλούμενος Ηρωίς της Ιεριχούς απονέμεται μόνον εις τας συζύγους και θυγατέρας Τεκτόνων της Βασ.·. Αψ.·.. Και ο τρίτος βαθμός είναι ο του Καλού Σαμαρείτου, όστις απονέμεται μόνον εις Τέκτονας της Βασ.·. Αψ.·. και τας συζύγους των.

Εις τινα μέρη των Ηνωμ. Πολιτειών οι βαθμοί αυτοί συνηθίζονται πολύ ενώ εις άλλα μέρη ουδόλως απονέμονται, θεωρούμενοι ως νεώτεραι καινοτομίαι.

Πάντως δέον να ληφθή υπ' όψιν ότι ούτε οι βαθμοί αυτοί ούτε η όλη λειτουργία του Δόγματος Υιοθεσίας φέρει τας γυναίκας πλησιέστερον προς τον πραγματικόν Τεκτονισμόν (βλ. ανδρόγυνοι βαθμοί).

Υιοί της χήρας. Κοινή Τεκτονική έκφρασις διά τους Τέκτονας αδελφούς του Χιράμ. (Children of the Widow, Enfants de la Veuve, Kinder der Witwe).

Υόρκη. (βλ. Γιόρκ).

Υόρκης Δόγμα. Το αρχαιότερον των Δογμάτων του ωργανωμένου Τεκτονισμού, αποτελούμενον αρχικώς από τους τρεις μόνον συμβολικούς βαθμούς. Ο τελευταίος βαθμός του Διδ.·. περιείχε και την Αληθή λέξιν. Το Δόγμα τούτο ως αρχικώς υπήρχε δεν υφίσταται πλέον. Πλησιέστερον προς αυτό ευρίσκεται ο Τεκτονισμός του Άγ. Ιωάννου της Σκωτίας, του οποίου όμως είναι διάφορος ο βαθμός του Διδ.·.

Ο αδ.·. Hughan γράφει ότι τοιούτον Δόγμα δεν υφίσταται τώρα και ουδείς γνωρίζει τί ήτο αρχικώς το Δόγμα αυτό. Πάντως δυνατόν να θεωρηθή ότι υπήρξε το αρχαιότερον όλων απορροφηθέν συν τω χρόνω από τα νεώτερα και πληρέστερα Δόγματα.

υπακοή. Το Δόγμα της υπακοής και υποταγής εις τας εγκατεστημένας εξουσίας τονίζεται εις όλα τα Αρχαία Καθήκοντα ως αναγκαίον διά την διατήρησιν του Συνδέσμου. Εις αυτά καθορίζεται ότι «πας Τέκτων δέον να σέβεται τον ανώτερόν του». Ούτω ο Σεβ.·. υπακούει εις την διαταγήν της Στοάς του, η Στοά υπακούει εις τας εντολάς της Μεγ.·. Στοάς και η Μεγ.·. Στ.·. υπακούει εις τα Παλαιά Καθήκοντα και τα Συντάγματα.

Το Δόγμα της παθητικής υποταγής είναι εις την πολιτικήν αντίθετον προς την πρόοδον των ελευθέρων θεσμών. Εις τον Τεκτονισμόν όμως αποτελεί την βάσιν της διακυβερνήσεώς του. Μία τοιαύτη αρχή θα οδήγει βεβαίως εις ανυπόφορον δεσποτισμόν εάν δεν περιωρίζετο από την ετέραν αρχήν καθ' ην εάν η διδομένη διαταγή είναι παράνομος ο αδικούμενος ή θιγόμενος εξ αυτής δύναται να προσφύγη εις την Μεγ.·. Στ.·. ήτις αναθεωρεί την υπόθεσιν και απονέμει το δίκαιον. Το πνεύμα αυτό της αμέσου υπακοής αποτελεί την μεγαλυτέραν ασφάλειαν διά τον Θεσμόν. Ο Ελευθεροτεκτονισμός ομοιάζει μάλλον προς στρατιωτικήν παρά προς πολιτικήν οργάνωσιν. Η διαταγή δέον αμέσως να γίνεται σεβαστή. Η μορφή της και αι συνέπειαί της αποτελούν ζητήματα της κατόπιν ερεύνης και εξετάσεως.

Ύπατον Συμβούλιον. (βλ. Συμβούλιον Ύπατον).

Ύπατον Δικαστήριον (Supreme tribunal). Ούτω καλείται η συνέλευσις των Επιθεωρητών Δικαστών του τριακοστού πρώτου βαθμού του Α.·. και Απ.·. Σκ.·. Δόγματος.

Ο 71ος βαθμός του Δόγματος του Μισραΐμ.

Ύπατος (Severeign). Επίθετον διδόμενον εις τινας βαθμούς περιβεβλημένους με κυρίαρχον εξουσίαν επί των κατωτέρων βαθμών. Ούτω: Ύπατος Πρίγκιψ Ροδόσταυρος, όστις είναι ο ανώτατος του Γαλλικού Δόγματος και Ύπατος Γενικός Επιθεωρητής όστις είναι ο ανώτατος του Αρ.·. και Απ.·. Δόγματος. Μερικοί βαθμοί οίτινες ήσαν ύπατοι εις τα Δόγματα εις τα οποία το πρώτον ιδρύθησαν, απώλεσαν την εξουσίαν αυτών όταν μετεφέρθησαν εις άλλα δόγματα, διατηρούν όμως παρανόμως το όνομά των.

Ούτω ο βαθμός του Ροδοσταύρου του Σκωτικού Δόγματος εις το οποίον έρχεται δέκατος όγδοος υποκείμενος εις τον 33ο του Υπάτου Συμβουλίου, διατηρεί εν τούτοις εις μερικάς Τεκτονικάς Δυνάμεις τον τίτλον Ύπατος Πρίγκιψ Ροδόσταυρος.

Ύπατος Διδάσκαλος (Sovereign). Τίτλος αναφερόμενος:

1. Εις τον προεδρεύοντα αδ.·. Συμβουλίου Εταίρων του Ερυθρού Σταυρού. Αντιπροσωπεύει τον Δαρείον, Βασιλέα της Περσίας.
2. Εις τον 60όν βαθμόν του Δόγματος του Μισραΐμ.

Ύπατος Ερμητικός Φιλόσοφος. Βαθμός εις την χειρόγραφον συλλογήν του Peuvret υπό τον τίτλον Grand et Sublime Philosophe Hermétique. Εις την αυτήν συλλογήν περιέχονται και άλλοι δώδεκα βαθμοί φιλοσόφων με τα ακόλουθα ονόματα: Μέγας Νεαπολιτάνος Φιλόσοφος, Μέγ.·. Πρακτικός Φιλόσοφος, Καββαλιστικός Φιλόσοφος, Τέλειος Διδ.·. Φιλόσοφος, Μικρός Νεαπολιτάνος Φιλόσοφος, Μικρός Πρακτικός Φιλόσοφος, Υπέρτατος Φιλόσοφος, Υπέρτ.·. Φιλόσοφος του Αρ. 9 και Υπέρτατος Πρακτικός Φιλόσοφος. Πρόκειται περί Καββαλιστικών ή Ερμητικών βαθμών.

Ύπατος Μέγας Γενικός Επιθεωρητής (Sovereign Grand Inspector General). Ο 33ος και τελευταίος βαθμός του Αρ.·. και Απ.·. Σκ.·. Δόγματος. Τα λατινικά Συντάγματα του 1785 εις τα άρθρα των 1 και 2 αναφέρουν τα εξής:

«Ο 33ος βαθμός προσδίδει εις τους νομίμως κατέχοντας αυτόν, την ιδιότητα, τον τίτλον, το προνόμιον και την εξουσίαν του Υπάτου Γενικού Επιθεωρητού του Τάγματος. Ιδιαίτερον καθήκον και προορισμός των είναι να διδάσκουν και διαφωτίζουν τους αδελφούς των, να διατηρούν την φιλανθρωπίαν, την ένωσιν και την αδελφικήν αγάπην μεταξύ των, να διατηρούν την κανονικότητα των εργασιών εκάστου βαθμού και να φροντίζουν διά την αυστηράν τήρησιν των Δογμάτων, Συνταγμάτων, Διδασκαλιών, Καταστατικών και Κανονισμών του Τάγματος, να εφαρμόζουν και βεβαιούν ταύτα πάντα εις πάσαν περίστασιν, εν τέλει δε να δεικνύωνται πανταχού εργάται ειρήνης και ευσπλαχνίας.

Η συνέλευσις των μελών του βαθμού τούτου καλείται Ύπατον Συμβούλιον (βλ. λ.). Συμβολικόν χρώμα του βαθμού είναι το λευκόν σημαίνον αγιότητα. Τα διακριτικά του εμβλήματα είναι ταινία, περιλαίμιον, κόσμημα, Τευτονικός σταυρός και δακτύλιος.

Η ταινία είναι πλατεία λευκή με χρυσάς παρυφάς έχουσα εις το μέσον χρυσούν ακτινοβόλον τρίγωνον εντός του οποίου υπάρχει ο αριθμός 33 και εξ εκατέρας πλευράς του οποίου διευθύνεται προς το κέντρον αργυρούν ξίφος. Η ταινία αυτή φερομένη εκ του δεξιού ώμου προς τα αριστερά καταλήγει εις αιχμήν φέρουσαν χρυσούς κροσσούς εις το κέντρον δε κόμβον ερυθρόν και πράσινον εξ ού κρέμαται το κόσμημα του Τάγματος. Το κόσμημα τούτο είναι δικέφαλος αετός εστεμμένος με το χρυσούν οτέμμα της Πρωσσίας.

Επί του στήθους φέρεται το μείζον κόσμημα του Τάγματος. Τούτο αποτελείται από Τευτονικόν Σταυρόν επί του οποίου υπάρχει εννεάκτινος αστήρ αποτελούμενος από τρία υπερθετημένα τρίγωνα. Εκ της κατωτέρας αριστεράς πλευράς κατευθύνεται, προς το ανώτερον μέρος της δεξιάς, ξίφος, προς την αντίθετον δε κατεύθυνσιν, χειρ καλουμένη της δικαιοσύνης. Εις το μέσον ευρίσκεται ο θυρεός του Τάγματος κυανούς και επ' αυτού δικέφαλος αετός έχων εις το δεξιόν του χρυσούν ζυγόν και εις το αριστερόν του χρυσούν διαβήτην μετά χρυσού γνώμονος. Πέριξ του θυρεού υπάρχει κυανή ταινία με την λατινικήν επιγραφήν ordo ab chao προς τα άνω και την λατινικήν επίσης επιγραφήν Deus meumque jus προς τα κάτω.

Η ταινία αυτή ευρίσκεται μεταξύ δύο όφεων οι οποίοι δάκνουν τας ουράς των. Είναι τούτο μία των ενδείξεων της καθαρώς αποκρυφιστικής μορφής του Δόγματος.

Τα μικρότερα τρίγωνα τα σχηματιζόμενα από την διχοτόμησιν των μεγάλων τριγώνων έχουν χρώμα ερυθρόν και επί ενός εκάστου εξ αυτών υπάρχει ανά εν στοιχείον, τα οποία σχηματίζουν την λέξιν SAPIENTIA (=Σοφία).

Ο δακτύλιος του Τάγματος είναι τριπλούς, ομοιά

ζων μὲ τρεῖς μικροὺς δακτυλίους τοποθετημένους ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ ἔχοντας ἐσωτερικῶς τὸν ἀριθμὸν 33 ἐντὸς ἑνὸς Δέλτα μὲ τὸ ὄνομα τοῦ κατόχου καὶ τὰ ἀρχικὰ Υ.·. Μ.·. Γ.·. Ε.·. μὲ τὴν φράσιν Deus Meumque Jus. Ἀπὸ τοῦ 1923 ἔχει καθορισθῆ ὅπως ὁ δακτύλιος οὗτος φέρεται εἰς τὸν μικρὸν δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς χειρός. Εἰς τὸ Ὕπ.·. Συμβούλιον ὅμως τῆς Βορείου Δικαιοδοσίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν φέρεται εἰς τὸν τρίτον δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς χειρός.

Μέχρι τοῦ 1801 ὁ 33° ἦτο ἄγνωστος, ἀνώτατος δὲ τότε βαθμὸς ἦτο ὁ τοῦ Πρίγκιπος τοῦ Βασιλικοῦ Μυστικοῦ ἢ 25ο τοῦ Δόγματος Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Ὅταν ὅμως τὸν Μάϊον τοῦ 1801 ἱδρύθη εἰς Τσάρλστον τὸ Ὕπ.·. Συμβ.·. διὰ πρώτην φορὰν γίνεται λόγος περὶ Δόγματος ἐκ 33 βαθμῶν μὲ τελευταῖον τὸν βαθμὸν τοῦ Ὑπάτου Μεγάλου Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ, ὅστις ἔκτοτε ἀποτελεῖ τὴν διοικητικὴν κορυφὴν τοῦ Ἀ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος εἰς ὅλας τὰς Τεκτονικὰς Δυνάμεις.

Ὑπέρτατος (Sublime). Τὸ ἐπίθετον αὐτὸ εἶναι σχετικῶς νέον εἰς τὸν Τεκτονισμόν, διότι δὲν εὑρίσκεται εἰς τὰ τυπικὰ τοῦ 18ου αἰῶνος. Οὔτε ὁ Χάτσινσον, οὔτε ὁ Σμὶθ ἢ ὁ Πρέστον τὸ μεταχειρίζονται, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀναφέρουν τὸν 3ον βαθμὸν τοῦ Διδ.·. ὡς «ὑπέρτατον βαθμὸν τοῦ Διδ.·. Τέκτονος» ὡς ἀνεφέρετο βραδύτερον.

Τὸ πρῶτον βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον συναντῶμεν τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ἐφαρμοζόμενον εἰς τὸν 3ον βαθμὸν εἶναι οἱ «Τεκτονικοὶ Διάλογοι» τοῦ Δρος T. Harris, ἐκδοθέντες τὸ 1801 εἰς Βοστώνην. Τὸ μετεχειρίσθη κατόπιν καὶ ὁ Ἱερεμίας Κρὸς εἰς τὸν «Ἱερογλυφικὸν Χάρτην» του. Σήμερον εὑρίσκεται πανταχοῦ ἐν χρήσει.

Ἡ λέξις ὑπέρτατος ἦτο ἡ λέξις διαβάσεως τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·. εἰς τὸ Ἀδωνιραμικὸν Δόγμα, καθιερώθη δὲ κατόπιν διὰ τὸν τρίτον συμβολικὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·.

Τὸ ἐπίθετον ὅμως αὐτὸ ἐφαρμόζεται εἰς τοὺς πρώτους ἕνδεκα βαθμοὺς τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δ.·. ἤτοι ἀπὸ τοῦ 4° μέχρι καὶ 14°. Οὕτω ὁ Dalcho γράφει τὸ 1802: «Καίτοι πολλοὶ τῶν ὑπερτάτων βαθμῶν εἶναι κατ' οὐσίαν συνέχεια τῶν κυανῶν βαθμῶν ἐν τούτοις οὐδεμία ὑπάρχει σχέσις μεταξὺ τῶν δύο διοικητικῶν σωμάτων.

Ὑπέρτατος Διδ.·. Φωτεινοῦ Δακτυλίου (Sublime Maître de l' anneau lumineux). Οὕτω ἐκαλοῦντο οἱ κατέχοντες τὸν ἀνώτερον βαθμὸν τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Φωτ.·. Δακτυλίου», ἱδρυθείσης ἐν Γαλλίᾳ τὸ 1780 ὑπὸ τοῦ βαρώνου Blaerfindy ἑνὸς τῶν Μεγ.·. Ἀξ.·. τοῦ Φιλοσοφικοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος. Ἡ Ἀκαδημία αὕτη ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πυθαγόρου καὶ διῃρεῖτο εἰς τρεῖς βαθμούς. Ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος ἠσχολοῦντο κυρίως μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ὁ τρίτος μὲ τὰ δόγματα τῆς Πυθαγορείου Σχολῆς καὶ τὴν ἐφαρμογήν των εἰς τοὺς ἀνωτάτους βαθμοὺς τῆς ἐπιστήμης.

Ὡς ἱστορικὴ ὑπόθεσις ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ἀνεπτύσσετο ἡ θεωρία ὅτι ὁ Πυθαγόρας ἦτο ὁ ἱδρυτὴς τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ὑπερεξλεκτὸς Διδάσκαλος (Super-excellent-Master). Βαθμὸς ὁ ὁποῖος ἀρχικῶς ἐδίδετο ὡς τιμητικὸς καὶ ὁ ὁποῖος εἰσήχθη κατόπιν εἴς τινα τῶν Βασιλικῶν καὶ Ἐκλεκτῶν Συμβουλίων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ὁ νεωτερισμὸς αὐτὸς ἐπὶ τῶν Κρυπτικῶν βαθμῶν συνήντησε μεγάλην ἀντίδρασιν καὶ τὸ Συνέδριον τῶν Βασιλικῶν καὶ Ἐκλεκτῶν Διδ.·. τὸ συνελθὸν ἐν Ν. Ὑόρκῃ τὸ 1873 ἀπεφάσισε νὰ κατατάξῃ τὸν βαθμὸν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τιμητικῶν βαθμῶν.

Ὁ βαθμὸς αὐτὸς εἶναι ἁπλῶς μία ἐπέκτασις τοῦ μέρους ἐκείνου τῶν τελετῶν τῆς Βασ.·. Ἀψῖδος αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ Ναοῦ. Πόθεν προῆλθεν εἶναι ἄγνωστον. Δὲν φαίνεται νὰ ἐδημιουργήθη εἰς τὴν Εὐρώπην διότι οὐδεὶς Εὐρωπαῖος Τέκτων συγγραφεὺς τὸν ἀναφέρει. Οὔτε περιλαμβάνεται καὶ εἰς τοὺς 700 καὶ πλέον βαθμοὺς τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ὁ Τορύ.

Ὁ Μάκεϋ φρονεῖ ὅτι πιθανὸν νὰ ἐδημιουργήθη ἐν Ἀμερικῇ ἀπὸ τοὺς ἀσχοληθέντας μὲ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν συμβολικὸν σκοπὸν τοῦ Βαθμοῦ, οὗτος ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν σημαντικὴν Τεκτονικὴν ἀρετὴν τῆς τηρήσεως τῆς δοθείσης ὑποσχέσεως.

Ὑπέρτατος Ἐκλεκτὸς Ἱππότης (Sublime Knight Elected, Sublime Chevalier Elu). Καλεῖται ἐνίοτε καὶ Ὑπέρτατος Ἐκλεκτὸς τῶν Δώδεκα. Ὁ ἑνδέκατος βαθμὸς τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγματος. Ἡ δι' αὐτὸν παράδοσις λέγει ὅτι ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος μετὰ τὴν ἐπιβολὴν ποινῆς ἐπί τινων ἐν τῷ Ναῷ προδοτῶν πρὸς ἀμοιβὴν τοῦ ζήλου καὶ τῆς σταθερότητος τῶν Ἐνδόξων Ἐκλεκτῶν τῶν Δεκαπέντε οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀνακαλύψει τοὺς προδότας. Ὁ Σολομῶν ἤθελεν ἐπίσης νὰ προαγάγῃ καὶ ἄλλους ἐπαξίους ἀδελφούς. Ἐκ τῶν ἐν λόγῳ δεκαπέντε προήγαγε τοὺς δώδεκα εἰς ὑπερτάτους Ἱππότας κατόπιν κληρώσεως μεταξὺ ὅλων καὶ μὲ αὐτοὺς ἐσχημάτισε Συμβούλιον τὸ ὁποῖον διηύθυνε τὰς 12 φυλάς.

Ἡ αἴθουσα συνεδριάσεως τοῦ βαθμοῦ τούτου ἔχει μέλανα παραπετάσματα μὲ δάκρυα ἐπ' αὐτῶν. Ὁ Προεδρεύων ἀξ.·. ἀντιπροσωπεύει τὸν Σολομῶντα καὶ ἐκαλεῖτο ἄλλοτε Ἰσχυρότατος, ἐσχάτως ὅμως ἔλαβε τὸν τίτλον «Τρὶς Ἰσχυρός».

Τὸ περίζωμα εἶναι λευκὸν μὲ παρυφὰς μελαίνας. Ἐπὶ τοῦ ἐπικαλύμματος εἰκονίζεται φλεγομένη καρδία. Ἡ ταινία ἐπίσης μέλαινα μὲ φλεγομένην καρδίαν εἰς τὸ στῆθος. Κόσμημα ξίφος δικαιοσύνης.

Ὁ βαθμὸς οὗτος εἶναι ὁ τελευταῖος τῶν Τριῶν Ἐκλεκτῶν εἰς τὸ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγμα ἐνῷ εἰς τὸ Γαλλικὸν δόγμα οὗτοι ἔχουν συμπυκνωθῆ εἰς ἕνα —τὸν 4° - ὅστις ὅμως δὲν ἱκανοποιεῖ πλήρως.

Ὁ βαθμὸς ὡς καὶ οἱ 9ος καὶ 10ος ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸ Γερμανικὸν θεοφωτιστικὸν σύστημα τοῦ Δρος Βαϊσχάουπτ καὶ ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐκδίκησιν τοῦ φόνου τοῦ Διδ.·. καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῶν πιστῶν.

Στηριζόμενοι εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ βαθμοῦ, οἱ ἐχθροὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ παρέστησαν τὸν θεσμὸν ὡς ἐπιδιώκοντα σκοτεινοὺς σκοποὺς καὶ τὴν κατάλυσιν πάσης ἀρχῆς καὶ παντὸς κράτους, ἐνῷ ἀντιθέτως ὁ Τεκτονισμὸς θέλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ κακὸν διωκόμενον ὑπὸ τῆς ἀρετῆς τιμωρεῖται καὶ ἐξαφανίζεται.

Ὑπέρτατος Πρίγκιψ τοῦ Βασιλ.·. Μυστικοῦ (Sublime Prince of the Royal Secret). Ὁ 32ος βαθμὸς τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγματος. Ὑπάρχουν ἄφθονοι ἐνδείξεις τόσον ἀπὸ τὸ τυπικὸν ὅσον καὶ ἀπὸ ἱστορικὰ γεγονότα ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος συνεστήθη ὑπὸ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Συμβουλίου τῶν Αὐτοκρατόρων Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως τοῦ ἐγκατασταθέντος τὸ 1758. Εἶναι βέβαιον ὅτι πρὸ τῆς περιόδου ταύτης οὐδαμοῦ καὶ εἰς οὐδὲν δόγμα γίνεται μνεία τοιούτου βαθμοῦ. Τὸ Δόγμα Τελειοποιήσεως ἀπετελεῖτο ἀπὸ 25 βαθμοὺς τῶν ὁποίων ὁ ἀνώτερος ἦτο ὁ Πρίγκιψ τοῦ Βασ.·. Μυστικοῦ. Ὅταν βραδύτερον περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος ἐπηκολούθησεν ἡ ἐπέκτασις εἰς τὸ Σκωτικὸν Δόγμα μὲ τὴν προσθήκην 8 νέων βαθμῶν εἰς τοὺς ἤδη ὑπάρχοντας 25 ὁ Ὑπέρτατος Πρίγκιψ τοῦ Βασ.·. Μυστ.·. ἔγινεν ὁ 32ος.

Τὰ Ἐργαστήρια τῶν 32° καλοῦνται Σύνοδοι.

Ἡ στολὴ τοῦ βαθμοῦ συνίσταται ἀπὸ περιλαίμιον, κόσμημα καὶ περίζωμα.

Τὸ κόσμημα εἶναι Χρυσοῦς Τευτονικὸς Σταυρός.

Τὸ περίζωμα εἶναι λευκὸν μὲ μελαίνας παρυφάς. Ἐπὶ τοῦ τριγωνικοῦ ἐπικαλύμματος εὑρίσκονται 6 σημαῖαι τρεῖς ἐξ ἑκάστης πλευρᾶς τῶν συνηνωμένων κοντῶν, κυανῆ, ἐρυθρὰ καὶ κιτρίνη. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἐπικαλύμματος καὶ ὑπεράνω τῶν σημαιῶν Τευτονικὸς σταυρὸς καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ Παντεπόπτης Ὀφθαλμὸς καὶ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ δικέφαλος ἀετὸς ἄνευ στέμματος.

Ἐπὶ τοῦ κυρίως περιζώματος εἶναι ὁ πίναξ χαράξεως τοῦ βαθμοῦ ὅστις εἶναι καὶ τὸ σημαντικώτερον μέρος τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ βαθμοῦ καὶ καλεῖται στρατόπεδον ἢ κατασκήνωσις.

Πρόκειται περὶ συμβόλου βαθείας σημασίας, εἰς τὴν ἀληθῆ δὲ ἑρμηνείαν του ἀνευρίσκεται τὸ «Βασιλικὸν Μυστικὸν» ἐξ οὗ ἕλκει τὴν ὀνομασίαν του ὁ βαθμὸς ὅστις εἶναι καθαρῶς ἑρμητικὸς βαθμός.

Τὸ στρατόπεδον αὐτὸ ἀποτελεῖ κύριον μέρος τῆς ἐπι-

πλώσεως μιᾶς Συνόδου κατὰ τὰς μυήσεις, αἱ ἑρμηνεῖαι του ὅμως εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἐσωτερικαί.

Εἶναι ἀξιοσημείωτον τὸ γεγονὸς ὅτι παρὰ τὰς μεταβολὰς τὰς ὁποίας ὁ βαθμὸς οὗτος πρέπει νὰ ἔχῃ ὑποστῇ μεταφερθεὶς ἀπὸ ἓν Δόγμα ὅπου κατεῖχε τὴν 25ην θέσιν εἰς ἄλλο ὅπου κατέλαβε τὴν 32αν, οὐδεμίαν ἐν τούτοις ὑπέστη μεταβολὴν εἰς τὸν πίνακα χαράξεως, τὸ δὲ Στρατόπεδον διατηρεῖ μέχρι σήμερον τὴν ἀρχικήν του μορφὴν καὶ σημασίαν. Ἀλλὰ πόσοι ἐκ τῶν σημερινῶν Τεκτόνων κατανοοῦν τὸν ἐσωτερικὸν συμβολισμόν του;

Ρητὸν τοῦ βαθμοῦ εἶναι «Ἡ Ἐ λ π ὶ ς μ ο υ ἐ π ὶ τὸν Θ ε ὸ ν» εἰς τὴν λατινικὴν Spes mea in Deo est.

Ὑπομονή. Εἰς τὸ τυπικὸν τοῦ τρίτου βαθμοῦ τοῦ Ἀμερικανικοῦ δόγματος ἀναφέρεται ὅτι «ὁ χρόνος, ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ ἐπιμονή μας καθιστοῦν ἱκανοὺς νὰ ἐπιτυγχάνωμεν τὰ πάντα καὶ νὰ δυνηθῶμεν ἴσως τελικῶς νὰ εὕρωμεν τὴν πραγματικὴν λέξιν τοῦ Διδ.'.». Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐξέφραζον καὶ οἱ Ἑρμητικοὶ Φιλόσοφοι. Οὕτω ὁ Περνεττὺ εἰς τὸ λεξικόν του τῆς Ἑρμητικῆς φιλοσοφίας γράφει ὅτι οἱ Ἀλχημισταὶ ἔλεγον τὰ ἑξῆς:

«Τὸ ἔργον τῆς Φιλοσοφικῆς λίθου εἶναι ἔργον ὑπομονῆς λόγῳ τοῦ μήκους τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐργασίας τῆς ἀπαιτουμένης διὰ τὴν τελειοποίησίν του. Καὶ πολλοὶ μαθηταὶ τὸ ἐγκατέλειψαν λόγῳ κοπώσεως ἐνῷ ἄλλοι πάλιν θέλοντες νὰ τὸ ἐπιταχύνουν δὲν τὸ κατώρθωναν ποτέ».

Παρὰ τοῖς Ἀλχημισταῖς εἰς τὴν ἐσωτερικήν των διδασκαλίαν, ἡ φιλοσοφικὴ λίθος ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν, ἣν ἔχει καὶ ὁ Λόγος εἰς τὸν Τεκτονισμόν.

ὑποψήφιος. Ὁ αἰτῶν εἰσδοχὴν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν λέγεται ὑποψήφιος. Αἱ ἀπαιτούμεναι ἀπὸ ἕνα τοιοῦτον ὑποψήφιον ἰδιότητες εἶναι ἀρκετὰ ἰδιάζουσαι. Κατὰ τὰ Ἀγγλικὰ Συντάγματα πρέπει νὰ εἶναι ἐλεύθερος, ἡλικίας τουλάχιστον 21 ἐτῶν, διανοητικῶς ὑγιής, ἄνευ σωματικοῦ ἐλαττώματος καὶ ἀρτιμελής, μὲ καλὴν φήμην. Ἄθεοι ἢ εὐνοῦχοι ἢ γυναῖκες δὲν γίνονται δεκτοί. Τὰ προσόντα αὐτὰ εἶναι ἀπολύτως δικαιολογημένα. Εἷς ἠλίθιος, διανοητικῶς ἀνίκανος, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατανοήσῃ τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις ἑνὸς Τέκτονος, ἐνῷ πάλιν ὁ ἄθεος δὲν θὰ τὰ ἐσέβετο.

Καὶ ἐκεῖνοι ὅμως οἵτινες κατέχουν ὅλα τὰ ὡς ἄνω προσόντα γίνονται δεκτοὶ μόνον κατόπιν ὡρισμένων ἄλλων διατάξεων αἵτινες ποικίλλουν παρ' ἑκάστῃ Τεκτονικῇ Δυνάμει.

ὑποψηφίου, δήλωσις. Εἰς παλαιοτέρους χρόνους ἕκαστος ὑποψήφιος ζητῶν νὰ γίνῃ δεκτὸς ὡς Τέκτων ὑπεχρεοῦτο «ἐπὶ τῇ τιμῇ του» νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀκόλουθον δήλωσιν ἐνώπιον τοῦ ἐντεταλμένου Τέκτονος ἀξιωματικοῦ ἢ ἐπιτροπῆς:

«Βεβαιῶ ὅτι ἄνευ πιέσεως ἐκ μέρους φίλων καὶ μακρὰν πάσης ἐπιρροῆς καὶ συμφεροντολογικῶν ἐλατηρίων, ἐλευθέρως καὶ οἰκειοθελῶς ὑποβάλλω ὑποψηφιότητα διὰ τὰ Ἐλευθεροτεκτονικὰ Μυστήρια. Εἰς τὴν αἴτησιν διὰ τὸ προνόμιον αὐτό, ὠθοῦμαι ἐκ τῆς εὐνοϊκῆς γνώμης, τὴν ὁποίαν ἐσχημάτισα περὶ τοῦ Θεσμοῦ καὶ ἐκ τοῦ πόθου τῆς μαθήσεως. Θὰ συμμορφωθῶ εὐχαρίστως πρὸς ὅλας τὰς παλαιὰς συνηθείας καὶ τὰ καθιερωμένα ἔθιμα τῆς Ἀδελφότητος».

Ἡ μορφὴ αὐτὴ τῆς δηλώσεως εἶναι πολὺ παλαιά. Ἀναφέρεται εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ Πρέστον. Σήμερον, συνήθως, δὲν ζητεῖται τοιαύτη δήλωσις εἰμὴ μόνον κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς μυήσεως.

ὑψηλὰ δώματα (high Places). Εἶναι καθιερωμένον ὅπως αἱ συνεδριάσεις τῶν Τεκτονικῶν Στοῶν διεξάγωνται εἰς ὑψηλοὺς τόπους καὶ μακρὰν βεβήλων ὀφθαλμῶν ἢ ὤτων. Ἡ συνήθεια αὕτη προέρχεται καὶ ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια, τὰ ὁποῖα ἐτελοῦντο ἐπὶ ὀρέων ἢ λόφων ἢ σπηλαίων. Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐπιβάλλεται κυρίως ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς μυστικότητος καὶ τῆς ἀσφαλείας ἐν τῇ τελέσει τῶν μυστηριακῶν τελετῶν μας.

Φ. Τὸ 21ον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τὸ 6ον τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου, ἐξισούμενον μὲ τὸ β ά ο υ τῶν Ἑβραίων.

φαιδριάδες πέτραι. Οἱ δύο ἀπότομοι βράχοι τῶν ὑπορειῶν τοῦ Παρνασσοῦ, διὰ τῶν ὁποίων κατέρχεται ἐκ τῆς ὑπερκειμένης ζοφερᾶς χαράδρας παρὰ τοὺς Δελφοὺς ὁ χείμαρρος ὁ καλούμενος σήμερον Παπαδιὰ ἢ Ἀρκουδόρρεμα. Εἰς τὴν ἔξοδόν των εὑρίσκεται καὶ ἡ Κασταλία πηγή. Εἰς τὸ βάθος τῆς χαράδρας αὐτῆς διέμενε ὁ δράκων Πύθων, τὸν ὁποῖον ἐτόξευσε καὶ ἐφόνευσεν ὁ Ἀπόλλων, ὅστις ἐζήτει νὰ ἱδρύσῃ ἐκεῖ μαντεῖον ἐπὶ τῆς γῆς.

Φακίρης. Βραχμάνος ἀσκητὴς ὑποβαλλόμενος εἰς πλείστας στερήσεις διὰ νὰ καταστῇ ἅγιος. Εἶναι ἀπολύτως ἐξηκριβωμένον πλέον ὅτι οἱ Ἰνδοὶ φακίραι παρουσιάζουν φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ὀφείλονται εἰς ἀνωτέρας ἐπεμβάσεις. Πρόκειται περὶ τῶν ἀρχαίων Ἰνδικῶν Μυστηρίων, ὁ πρῶτος βαθμὸς τῶν ὁποίων ἦτο ὁ Πουροχίτα ἢ Φακίρης καθιστάμενος μετὰ εἰκοσαετίαν Γ κ ο υ ρ ο ύ.

Φάλκ, *ραββῖνος* (Falk). Ἰσραηλίτης ὅστις περὶ τὰ τέλη τοῦ 18 αἰῶνος ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν ἐν Λονδίνῳ λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν ἱκανοτήτων του, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀποκτήσῃ μὲ τὴν μελέτην τῶν μυστικῶν τῆς Καββάλα, ὡς θαυματουργός. Ἐλέγετο μεταξὺ ἄλλων καταπληκτικῶν πραγμάτων, ὅτι ἠδύνατο νὰ μεταστοιχειώσῃ μέταλλα καὶ εἶχεν ἀποκτήσῃ μεγάλα ποσὰ τὰ ὁποῖα διένειμεν εἰς πτωχούς.

Ἓν ἐπεισόδιον εἶναι χαρακτηριστικόν: Ὁ ἀρχιερεὺς Μπάαλ Σὸμ προσεκάλεσε τὸν Φάλκ νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ. Ὁ ραββῖνος ἐξήγαγε ἀπὸ τὸ θυλάκιόν του μικρὸν κηρίον καὶ τὸ ἔδωσεν εἰς τὸν Σὸμ λέγων: «Ὅταν ὑπάγετε εἰς τὴν οἰκίαν σας ἀνάψατέ το καὶ ὅταν σβύσῃ ἐγὼ θὰ ἔλθω».

Ὁ ἀρχιερεὺς ἥναψε τὸ κηρίον τὴν ἑπομένην τὸ πρωῒ ἐνωρίς, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ ἐπισκέπτης του θὰ ἤρχετο τὴν μεσημβρίαν. Τὸ κηρίον ὅμως ἐφαίνετο νὰ ἔχῃ μαγικὴν ἰδιότητα διότι ἐξηκολούθει νὰ καίῃ χωρὶς νὰ καταναλίσκεται ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ἑβδομάδας μέχρι τῆς ἑσπέρας κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ραββῖνος ἔφθασε πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν τοῦ Ἀρχιερέως. Μόλις ὁ Φάλκ εἰσῆλθε τὸ μαγικὸν κηρίον ἐξηφανίσθη ὁμοῦ μὲ τὸ κηροπήγιον εἰς ὁποῖον τὸ εἶχε τοποθετήσῃ ὁ Ἀρχιερεύς.

Ἔκπληκτος οὗτος ἠρώτησε τὸν Φάλκ ἐὰν τὸ κηροπήγιόν του θὰ τοῦ ἐπιστραφῇ. «Εὑρίσκεται ἤδη εἰς τὸ μαγειρεῖον», ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Καὶ πράγματι ἐκεῖ ἦτο.

Κατὰ τὰς στιγμὰς τοῦ θανάτου του ὁ Φάλκ παρέδωσεν, εἰς τὸν ἰδιαίτερον φίλον του Ἀαρὼν Γκόλντσμιθ, ἐσφραγισμένον κυτίον καὶ τοῦ συνέστησε νὰ μὴ τὸ ἀνοίξῃ ποτὲ διότι φέρει καταστροφήν. Ὁ Ἀαρὼν δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ τὴν περιέργειάν του καὶ μίαν ἡμέραν τὸ ἤνοιξε. Τὴν ἑσπέραν τῆς ἰδίας ἡμέρας ὁ Ἀαρὼν ἀπέθανε.

Φαλλός. Οὕτω καλεῖται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ γλυπτικὴ ἀναπαράστασις τοῦ ἀνδρικοῦ πέους, ὀργάνου τῆς ἀναπαραγωγῆς. Ἡ λατρεία του κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους λέγουν τινὲς ὅτι προῆλθεν ἐξ Αἰγύπτου, ὅπου μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ὀσίριδος ὑπὸ τοῦ Τυφῶνος, συμβολίζοντα τὴν καταστροφὴν ἢ ἐξαφάνισιν τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ὑπὸ τῆς νυκτός, ἡ σύζυγός του Ἶσις—σύμβολον τῆς φύσεως—ἀναζητοῦσα τὸ ἀκρωτηριασθὲν σῶμα του, ἀνεῦρε ὅλα τὰ τεμάχια πλὴν τῶν γεννητικῶν του ὀργάνων.

Ὁ μῦθος αὐτὸς εἶναι συμβολικὸς τοῦ γεγονότος ὅτι μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, παύει καὶ ἡ γονιμοποιὸς δύναμίς του.

Ὁ φαλλὸς ἑπομένως, ὡς σύμβολον τοῦ ἄρρενος στοιχείου τῆς γονιμοποιήσεως, ἐλατρεύετο καθ' ὅλον τὸν ἀρχαῖον κόσμον κατὰ τρόπον καθαρῶς θρησκευτικόν, μακρὰν πάσης ἀνηθίκου σκέψεως. Ἡ γενίκευσις αὐτὴ τῆς λατρείας πείθει μερικοὺς ὅτι ἡ λατρεία του εἶναι πολὺ ἀρχαιοτέρα τῶν Αἰγυπτιακῶν μυστηρίων καὶ δυνατὸν νὰ τὴν ἀναζητήσωμεν εἰς τὰ Ὀρφικὰ μυστήρια ἢ καὶ παλαιότερον ἀκόμη.

Κατὰ τὰς τελετὰς τῶν Μυστηρίων ὁ φαλλὸς ἐφέρετο ἐν ἐπισήμῳ παρελάσει. Οἱ Ἑβραῖοι ἐπίσης τὸν ἐλάτρευσαν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Κριτῶν ἀκόμη, ὅτε ἀναφέρεται ὅτι προσεκύνουν τὸν Ἀσεράχ, ὄνομα τὸ ὁποῖον σημαίνει ἓν εἶδος φαλλοῦ καὶ ὄχι τὰ ἄλση ὡς ἔχει μεταφρασθῇ. Οὕτω ὁ Movers (Die phönigier σελ. 56) γράφει ὅτι τὸ Ἀσεράχ εἶναι εἶδος φαλλοῦ ἀφιερωμένου εἰς τὴν Θεὰν Βαλτές, ὁ δὲ Holloway (Originals I σελ. 18) ἔχει ἐπίσης πολὺ πρότερον καταλήξῃ εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα.

Ὁ φαλλὸς ἢ λίγκαμ (ὡς καλεῖται ἰνδιστὶ) ἦτο παράστασις τῆς ἄρρενος ἀρχῆς μόνον. Διὰ νὰ συμπληρώσωμεν τὸν κύκλον τῆς γονιμοποιήσεως ὅμως πρέπει νὰ προχωρήσωμεν ἓν ἐπὶ πλέον βῆμα. Καὶ οὕτω παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν εὑρίσκομεν τὴν Κ τ έ ν α (βλ. λ.) καὶ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς τὸ Γ ι ο ν ὶ (βλ. λ.). Ἡ Κτεὶς ἦτο κυκλικὸν καὶ κοῖλον βάθρον ἢ δοχεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστηρίζετο ὁ φαλλὸς καὶ ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ὁποίου ἠνωρθοῦτο.

Ἡ ἕνωσις τῶν δύο αὐτῶν συμβόλων, ὡς ἡ γονιμοποιὸς δύναμις τῆς φύσεως, ἦτο ὁ συνηθέστερος τρόπος παραστάσεως. Καὶ εἰς τοῦτο ἀκριβῶς ἀνευρίσκομεν τὴν ἀπωτάτην προέλευσιν τῆς σ τ ι γ μ ῆ ς ἐ ν τ ὸ ς κ ύ κ λ ο υ, πανάρχαιον σύμβολον, ἀρχικῶς υἱοθετηθὲν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἡλιολατρῶν καὶ ἀκολούθως ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἀστρονόμων, ὡς σύμβολον τοῦ ἡλίου κυκλουμένου ἀπὸ τὴν γῆν ἢ τὸ σύμπαν—ὁ ἥλιος ὡς γονιμοποιὸς καὶ ἡ γῆ ὡς παραγωγὸς—βραδύτερον δὲ τροποποιηθὲν εἰς τὴν σημασίαν του ἐνσωματώθη ὡς μέρος τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ (βλ. λ. Στιγμὴ ἐντὸς κύκλου).

Φάμπρ - Παλαπρά, *Φερδινάνδος—Ραϋμόνδος* (Fabre Palaprat). Ὁ ὀργανωτὴς τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν ἐν Παρισίοις τοῦ ὁποίου ἐξελέγη Μέγας Διδάσκαλος τὸ 1804. Ἀπεβίωσεν εἰς Πὼ τῶν Κάτω Πυρηναίων τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1838 (βλ. καὶ Ναϊτῶν Τάγμα).

φανατισμὸς (fanaticismus). Ἀγγλικὴ ἑρμηνεία τοῦ ὀνόματος τοῦ δευτέρου δολοφόνου τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἢ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ μανία ἥτις συνταράσσει τὸν ἀν-

θρώπινον νοῦν. Ὁ Ρόμβελ τοῦ φιλοσοφικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Φανόρ. Ὄνομα τοῦ Συρίου Ἐλευθεροτέκτονος, εἰς τινας μύθους θεωρεῖται ὡς ὁ εἷς τῶν δολοφόνων τοῦ Χ.·. Α.·. τῶν δύο ἄλλων καλουμένων Ἀ μ ρ ο ὺ καὶ Μ ε τ ο υ ζ α έ λ. Κατὰ τὸν συνηθέστερον μῦθον καλεῖται Γιουβελίν.

Φαραξάλ (Pharaxal). Σημαντικὴ λέξις εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς καὶ καθ' ἃ ἑρμηνεύουν τὰ παλαιὰ τυπικὰ σημαίνει ὅτι «θὰ ἑνωθῶμεν ὅλοι».

Ὁ Ντελωναὶ τὴν δίδει ὡς Φάρας Κὸλ καὶ λέγει ὅτι σημαίνει «Τὸ πᾶν ἐξηγεῖται».

Ὁ Δόκτωρ Μάκεϋ πιστεύει ὅτι ὁ βαθμὸς εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκεται ἡ λέξις αὕτη, ἐνέχει τὴν ἰδέαν τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς κατόπιν ἑνώσεως.

Φαρισαῖοι. Θρησκευτικὴ σχολὴ τῶν Ἑβραίων κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ λέξις παραγομένη ἀπὸ τὴν Ἀραμαϊκὴν «Περουσίμ» σημαίνει «χωρισμένοι» διότι εὑρίσκοντο πράγματι μακρὰν τοῦ λοιποῦ ἔθνους. Ἰσχυρίζοντο ὅτι κατεῖχον μυστηριώδη γνῶσιν ἄγνωστον εἰς τὸν ὄχλον, καὶ ὅτι ἦσαν οἱ μόνοι κάτοχοι τῆς πραγματικῆς σημασίας τῶν Γραφῶν χάρις εἰς τὸν προφορικὸν νόμον καὶ τὰς μυστικὰς παραδόσεις αἱ ὁποῖαι ἀποκαλυφθεῖσαι εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἔφθασαν μέχρις αὐτῶν διὰ διαδοχικῶν γενεῶν μεμυημένων. Ἡ μορφὴ τῆς ὀργανώσεώς των εἶναι ἐνδιαφέρουσα διὰ τὸν Τέκτονα μελετητήν. Κατεῖχον μυστικὴν διδασκαλίαν τῆς ὁποίας κύριον γνώρισμα ἦτο τὸ δόγμα τῆς ἀναστάσεως· συνήρχοντο εἰς συνελεύσεις τὰ μέλη τῶν ὁποίων ἐκαλοῦντο Σαμπιρίμ ἤτοι σύντροφοι καὶ ἐκάλουν ὅλους τοὺς μὴ μετέχοντας τοῦ συνδέσμου των Γ ι ὸ μ Χ α χ α ρ ὲ τ ς ἤτοι λ α ὸ ν τ ῆ ς ὑ π α ί θ ρ ο υ.

Φεμγκερίχτε (Vehmgerichte). Μυστικὰ δικαστήρια δικάζοντα ἐγκληματίας κατὰ τὸν Μεσαίωνα εἰς Βεστφαλίαν. Η καταγωγή των ὡς καὶ ἡ τοῦ Τεκτονισμοῦ παραμένει ἀκαθόριστος. Ἐκαλοῦντο ἐπίσης καὶ Δικαστήρια τῆς Βεστφαλίας διότι ἡ δικαιοδοσία των ἐξετείνετο μόνον εἰς τὴν περιοχὴν αὐτήν. Προέβαινον δὲ εἰς δίκας μόνον ἐνόχων τῶν ὁποίων κατήγορος ἦτο ἡ κοινὴ διάδοσις χωρὶς καμμίαν ἀπόδειξιν ἢ ἔνδειξιν.

Ὑποτίθεται ὅτι τὰ πρῶτα μυστικὰ αὐτὰ δικαστήρια ἱδρύθησαν ἐπὶ Καρλομάγνου ὅταν κατέλαβε τὴν Σαξωνίαν. Δὲν ὑπάρχουν ἀποδείξεις περὶ τούτου.

Εἰς τὴν «Β ι β λ ι ο θ ή κ η ν Γ ν ώ σ ε ω ς» ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου περὶ Μυστικῶν Ἑταιρειῶν γράφει ὅτι οἱ πρῶτοι ποιούμενοι μνείαν τῶν Δικαστηρίων αὐτῶν εἶναι ὁ Χένρυ Χερβόρντεν τὸν 14ον αἰῶνα καὶ ὁ Αἰνείας Σύλβιος τὸν 15ον αἰῶνα.

Τὰ μυστικὰ αὐτὰ δικαστήρια εἶχον προφανῶς ἱδρυθῆ διὰ νὰ προστατεύουν τὴν δημοσίαν ἠθικήν, νὰ τιμωροῦν τὸ ἔγκλημα καὶ προστατεύουν τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀνισχύρους κατὰ τῶν πιέσεων τῶν πλουσίων καὶ ἰσχυρῶν.

Δὲν εἶχον καμμίαν σχέσιν μὲ τὰ τακτικὰ δικαστήρια τῆς χώρας, αἱ δὲ ἀποφάσεις καὶ ἡ ἐπιβολή των ἦσαν ἀνέκκλητοι. Εἶχον λεπτομερεῖς κανονισμοὺς τοὺς ὁποίους ἐτήρουν αὐστηρότατα.

Ἐπὶ κεφαλῆς των εὑρίσκετο ὁ Αὐτοκράτωρ ὅστις ἐν Γερμανίᾳ ἐθεωρεῖτο ἡ πηγὴ τοῦ νόμου. Ἡ σχέσις του μὲ τὸ Δικαστήριον αὐτὸ ἦτο ἄμεσος μέν, ἐὰν εἶχε καὶ αὐτὸς μυηθῆ, ἄλλως ἔμμεσος διὰ τοῦ διορισμοῦ ἑνὸς πληρεξουσίου του μέλους τοῦ Μυστικοῦ Δικαστηρίου. Μετὰ τὸν Αὐτοκράτορα ἤρχοντο οἱ Ἐλεύθεροι Κόμητες ἤτοι οἱ χωροδεσπόται τῶν Ἐλευθέρων Κομητειῶν οἵτινες καὶ προήδρευον τῶν Μυστικῶν Δικαστηρίων τῶν ὁποίων μέλη ἐγίνοντο μόνον γηγενεῖς τῆς Βεστφαλίας γόνοι ἐκ νομίμου γάμου.

Τὰ μέλη ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ χριστιανοὶ τὸ θρήσκευμα. Διῃροῦντο εἰς δύο τάξεις ἢ βαθμούς.

Πρῶτος βαθμὸς ἦτο ὁ «Ἀγνοῶν» δηλαδὴ ὁ μὴ μυηθεὶς ὅστις δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ παρίσταται εἰς τὴν μυστικὴν συνεδρίασιν. Δεύτερος βαθμὸς ἦτο ὁ «Γνωρίζων» ὅστις ὑπεβάλετο εἰς ἓν εἶδος μυήσεως. Αἱ τελεταὶ μυήσεως ὑπὸ Ἐλευθέρου Δικαστοῦ ἦσαν μεγαλοπρεπεῖς καὶ συμβολικαί. Ὁ ὑποψήφιος ἐνεφανίζετο ἀσκεπὴς ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου καὶ ἀπήντα εἰς ὡρισμένας ἐρωτήσεις. Κατόπιν γονυπετῶν ἐστήριζε τὸν μέγαν δάκτυλον καὶ τὸν ἀντίχειρα τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐπὶ ἑνὸς γυμνοῦ ξίφους καὶ ἔδιδε τὸν ἀκόλουθον ὅρκον:

«Ὁρκίζομαι ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγ. Τριάδος ὅτι τοῦ λοιποῦ θὰ βοηθῶ, θὰ τηρῶ, θὰ διαφυλάττω, θὰ ἀποκρύπτω, τὸ Ἅγιον Δικαστήριον ἀπὸ σύζυγον καὶ τέκνα, ἀπὸ πῦρ καὶ ἄνεμον ἀπὸ πᾶν ὅ,τι εὑρίσκεται μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ ἰδίως ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ὅστις γνωρίζει τὸν νόμον· καὶ θὰ φέρω ἐνώπιον τοῦ Ἐλευθέρου αὐτοῦ Δικαστηρίου πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὴν μυστικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Αὐτοκράτορος εἴτε γνωρίζω ἐγὼ ὁ ἴδιος ὅτι εἶναι ἀληθὲς εἴτε ἤκουσα περὶ αὐτοῦ ἀπὸ ἀξιόπιστα πρόσωπα, πᾶν ὅ,τι χρήζει διορθώσεως ἢ τιμωρίας, πᾶν ὅ,τι διαπράττεται ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Δικαστηρίου, ἵνα ἐκδικασθῇ καὶ κριθῇ ἢ μὲ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ κατηγόρου τύχῃ χάριτος· καὶ δὲν θέλω παύσῃ πράττων τοῦτο ἀπὸ ἀγάπην ἢ φόβον, διὰ χρυσὸν ἢ δι' ἄργυρον ἢ πολυτίμους λίθους. Καὶ θὰ ἐνισχύσω τὸ Δικαστήριον αὐτὸ μὲ ὅλας τὰς πέντε μου αἰσθήσεις καὶ τὴν ἰσχύν μου. Ὑπόσχομαι ὅτι τὸ λειτούργημα αὐτὸ δὲν τὸ ἀναλαμβάνω δι' ἄλλην τινα αἰτίαν εἰμὴ μόνον διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ δικαίου καὶ τῆς δικαιοσύνης. Οὕτω ἔστω μοι ὁ Θεὸς βοηθὸς καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον».

Τὸ ὄνομα τοῦ μυουμένου κατεγράφετο κατόπιν εἰς Χρυσῆν Βίβλον.

Τοῦ ἀνεκοινοῦντο κατόπιν τὰ μυστικὰ τοῦ Δικαστηρίου καὶ ὁ τρόπος ἀναγνωρίσεως διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἠδύνατο νὰ γνωρίσῃ τὰ ἄλλα μέλη. Τὸ σημεῖον ἀναγνωρίσεως ἦτο ἡ τοποθέτησις κατὰ τὸ γεῦμα εἰς τὴν τράπεζαν, τοῦ μαχαιρίου μὲ τὴν αἰχμὴν ἐστραμμένην πρὸς ἑαυτόν. Τοῦτο συνωδεύετο καὶ μὲ τὰς λέξεις Stock Stein, Gras Grein. τῶν ὁποίων δὲν εἶναι γνωστὴ ἡ δογματικὴ σημασία.

Τὰ καθήκοντα τῶν μελῶν ἦσαν νὰ ἐνεργοῦν ὡς Δικασταὶ εἰς τὰς συνεδρίας τοῦ Δικαστηρίου, εἰς τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ παρακάθηνται ἑπτὰ τουλάχιστον μέλη ὡς Δικασταί. Ἐπίσης νὰ περιέρχωνται τὴν χώραν, νὰ ἐπιδίδουν κλήσεις εἰς τοὺς κατηγορουμένους καὶ νὰ ἐκτελοῦν τὰς ἀποφάσεις τοῦ Δικαστηρίου ἐπὶ τῶν ἐνόχων, ὡς ἐπίσης νὰ ἀνακαλύπτουν καὶ καταγγέλλουν πάντα κακοποιόν.

Ἡ τιμωρία ἑνὸς μύστου ἐπιόρκου ἦτο τρομερὰ ἐὰν ἐπρόδιδε τὰ μυστικὰ τῆς Ἑταιρίας. Τοῦ ἐξερρίζωναν τὴν γλῶσσαν καὶ κατόπιν τὸν ἀπηγχόνιζον ἐπὶ δένδρου δύο μέτρα ὑψηλοτέρου παντὸς ἄλλου ἐκ τῶν πέριξ.

Ἡ τελετὴ τῆς συνόδου ἑνὸς τοιούτου Δικαστηρίου ἦτο πολὺ συμβολική.

Ἔμπροσθεν τοῦ Ἐλευθέρου Κόμητος, τοῦ ἡγεμόνος δηλαδὴ τῆς Κομητείας, ὑπῆρχε τράπεζα ἐπὶ τῆς ὁποίας εὑρίσκετο γυμνὸν ξίφος καὶ σχοινίον. Τὸ ξίφος εἶχε λαβὴν σχήματος σταυροῦ, συμβολίζουσαν τὴν Σταύρωσιν καὶ τὸ σχοινίον ἐσήμαινε τὴν τιμωρίαν τῶν κακῶν. Οἱ δικασταὶ ἦσαν ἀσκεπεῖς καὶ ἔφερον μανδύας. Δὲν ἔφερον ὅπλα οὔτε θώρακας.

Τὸ Δικαστήριον συνήρχετο ἐν ὑπαίθρῳ τὴν αὐγὴν καὶ συνήθως κάτωθεν δένδρου ἐντὸς δάσους. Τὸ μέρος ἐτηρεῖτο μυστικόν, ἀνεκοινοῦτο δὲ εἰς τὸν κατηγορούμενον εἰς τὴν κατοικίαν του.

Τὸ Γενικὸν Συμβούλιον τῶν Δικαστηρίων αὐτῶν συνήρχετο ἅπαξ τοῦ ἔτους εἰς Ντόρτμουντ συνήθως ἢ εἰς Ἀρένσμπουργκ πάντοτε ὅμως ἐντὸς τῆς Βεστφαλίας. Ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοὺς Προέδρους τῶν κατὰ τόπους δικαστηρίων καὶ τῶν Ἐλευθέρων Κομήτων.

Ἐξητάζοντο αἱ δικογραφίαι ὅλων τῶν Δικαστηρίων, καὶ αἱ καταδίκαι τὰς ὁποίας ἐξέφερον.

Τὸ Γεν. Συμβούλιον ἐξεπλήρει ἐπίσης καὶ ἔργον ἐφετείου. Γενικῶς αἱ σχέσεις τοῦ Γεν. Συμβουλίου ἦσαν περίπου ὅπως αἱ σχέσεις μιᾶς Μεγ.·. Στοᾶς ἔναντι τῶν ὑπ' αὐτὴν Στοῶν. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἐπίσης καὶ ἡ ὁμοιότης τῶν δύο θεσμῶν εἰς τὴν συμβολικήν των μορφήν. Ἀλλ' ἡ ὁμοιότης αὕτη παύει ἕως ἐδῶ, διότι οὐδεμία ἄλλη σχέσις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν δύο ὀργανώσεων.

Αἱ συμπτώσεις ὅμως αὗται φανερώνουν τὸ ἰδιαίτερον πνεῦμα καὶ τὴν πρὸς τὰ μυστήρια κλίσιν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ τὴν ἐπίδρασιν τὴν ὁποίαν εἶχον ἐπὶ τοῦ Τε-

κτονισμοῦ, τῶν Δικαστηρίων τῆς Βεστφαλίας καὶ τῶν λοιπῶν μυστικῶν 'Εταιριῶν τῶν Μέσων Αἰώνων.

Τὰ ἐγκλήματα τὰ ὁποῖα ἐδίκαζον τὰ ἐν λόγῳ Δικαστήρια ἦσαν αἵρεσις, ἀποστασία, ἐπιορκία ἢ μαγεία. 'Υπῆρξεν ὅμως ἐποχὴ καθ' ἣν ἐξεδικάζοντο ὅλαι αἱ παραβάσεις τῶν δέκα ἐντολῶν τοῦ Δεκαλόγου. Δὲν ὑπῆρχεν ἄλλως τε περιορισμὸς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Δικαστηρίων αὐτῶν τὰ ὁποῖα ἐπελαμβάνοντο πάσης ὑποθέσεως ἀφορώσης τὴν δημοσίαν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν. Αἱ δίκαι διεξήγοντο μὲ ἀπόλυτον ἀμεροληψίαν, αἱ δὲ ἀποφάσεις, πάντοτε δίκαιαι, περιωρίζοντο κάπως καὶ ἀπὸ ἓν αἴσθημα εὐσπλαχνίας. Εἰς τὸ τέλος ὅμως καὶ αὐτὸς ὁ θεσμὸς ἐφθάρη καὶ τοῦτο ὡδήγησεν εἰς τὴν παρακμὴν των.

Φερδινάνδος Δ'. Βασιλεὺς τῶν Δύο Σικελιῶν ὅστις τὴν 12 Σεπτεμβρίου 1775 ἐξέδωσε διάταγμα ἀπαγορεῦον τὴν ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ του λειτουργίαν τῶν Τεκτ.·. Στοῶν ἐπὶ ποινῇ θανάτου. Τῇ μεσολαβήσει τῆς συζύγου του βασιλίσσης Καρολίνας τὸ διάταγμα ἀνεκλήθη, βραδύτερον ὅμως ἀνενεώθη καὶ πάλιν τὸ 1781 τῇ εἰσηγήσει τῶν κληρικῶν.

Φερδινάνδος ΣΤ'. Βασιλεὺς τῆς 'Ισπανίας, ὅστις τὸ 1751 τῇ αἰτήσει τοῦ ἱεροεξεταστοῦ 'Ιωσὴφ Τορρούμπια ἐφήρμοσε καὶ εἰς τὰς κτήσεις του τὴν Βούλλαν τοῦ Βενεδίκτου ΙΔ' καὶ ἀπηγόρευσεν ἐπὶ ποινῇ θανάτου τὸν 'Ελευθεροτεκτονισμόν.

Φερδινάνδος Ζ'. 'Ο μεγαλύτερος διώκτης τοῦ Τεκτονισμοῦ, βασιλεὺς τῆς 'Ισπανίας, ὅστις τὸ 1814 ἀπηγόρευσε κατ' εἰσήγησιν τῆς 'Ιερᾶς 'Εξετάσεως, τὸν Τεκτονισμόν, διατάξας τὸ κλείσιμον ὅλων τῶν Στοῶν. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἐπομένου ἔτους 25 ἄτομα ἐξ ὧν πολλοὶ διαπρεπεῖς εὐπατρίδαι συνελήφθησαν ὡς ὕποπτοι 'Ελευθεροτέκτονες. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1818 νέον αὐστηρότερον διάταγμα κατεδίκαζεν εἰς θάνατον ἢ ἰσόβιον ἐξορίαν πάντα Τέκτονα. 'Η ἐπακολουθήσασα τὸ 1820 ἐπανάστασις καὶ ἡ κατάργησις τῆς 'Ιερᾶς 'Εξετάσεως ἐξήλειψαν τὸ στίγμα αὐτὸ ἀπὸ τὴν 'Ισπανικὴν ἱστορίαν.

Φέρετρον. Εἰς τὰ 'Αρχαῖα Μυστήρια ὁ νεόφυτος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι μετέσχε τῶν ἀνωτέρων μυστικῶν πρὶν ἢ τοποθετηθῇ εἰς τὴν Παστόν, κλίνην ἢ φέρετρον. 'Η τοποθέτησις ἐντὸς φερέτρου ἐκαλεῖτο ὁ συμβολικὸς θάνατος τῶν μυστηρίων καὶ ἡ ἔξοδος ἐξ αὐτοῦ ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις.

Ὅπως γράφει ὁ Στοβαῖος, τὸ πνεῦμα ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸν θάνατον ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ κατὰ τὴν μύησιν εἰς τὰ μυστήρια, διότι τ ε λ ε υ τ ᾶ ν σημαίνει θνήσκειν καὶ τ ε λ ε ῖ σ θ α ι σημαίνει μυεῖσθαι.

Τὸ φέρετρον εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εὑρίσκεται ἐπὶ πινάκων χαράξεως τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ ἀπετέλεσε πάντοτε μέρος τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ 3ου βαθμοῦ ὅπου σχετίζεται ἀπολύτως μὲ τὴν Παστὸν τῶν 'Αρχαίων Μυστηρίων.

Φέσλερ ***'Ιγνάτιος Αὐρήλιος*** (Fessler). Διαπρεπὴς Γερμανὸς συγγραφεὺς καὶ Τεκτονικὸς μεταρρυθμιστὴς * ἐν Τσσύρεντορφ τῆς Οὐγγαρίας τὸ 1756. Υἱὸς πτωχοτάτων γονέων ἀφιερώθη ὑπὸ τῆς καθολικῆς μητρός του εἰς τὴν μοναστικὴν ζωὴν καὶ ἀφοῦ ἐξεπαιδεύθη εἰς 'Ιησουϊτικὴν Σχολὴν τοῦ Ράσμπ περιεβλήθη τὸ σχῆμα τὸ 1772 καὶ ἐκλείσθη εἰς τὴν Μονὴν τῶν Καπουκίνων ἐν Βιέννῃ. Κατόπιν ὅμως ἐκθέσεώς του πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα 'Ιωσὴφ Β' περὶ τῶν ἐν ταῖς μοναῖς διαπραττομένων ὀργίων καὶ καταχρήσεων ὑπέστη τοὺς διωγμοὺς τῶν ἀνωτέρων του. 'Ο Αὐτοκράτωρ ἐν τούτοις τὸν ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του καὶ τὸν διώρισε τὸ 1783 ἔκτακτον καθηγητὴν 'Ανατολικῶν γλωσσῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Λεμβέργης. Οἱ μοναχοὶ ὅμως τὸν ἠπείλησαν μὲ δίκην καὶ τότε κατέφυγεν εἰς Μπρεσλάου τὸ 1788 ὅπου μετ' ὀλίγον διωρίσθη κηδεμὼν τοῦ υἱοῦ τοῦ Πρίγκηπος Κορολάτ. 'Εκεῖ ἐγκατέστησε Μυστικὸν Τάγμα τὸ ὁποῖον ὠνόμασεν «'Αειθαλὲς» καὶ τὸ ὁποῖον ὡμοίαζε κάπως μὲ τὸν Τεκτονισμὸν κατὰ τὴν ὀργάνωσίν του καὶ ὡς σκοπὸν εἶχε τὰς ἠθικὰς μεταρρυθμίσεις, τὰς ὁποίας ἐνόμιζε τότε ὅτι ὁ 'Ελευθεροτεκτονισμὸς δὲν ἦτο ἱκανὸς νὰ ἐπιτύχῃ. 'Η προσπάθειά του ἐν τούτοις ἀπέτυχε καὶ τὸ σωματεῖον διελύθη τὸ 1793.

'Ο Φέσλερ τὸ 1791 ἠσπάσθη τὸ Λουθηριανὸν δόγμα καὶ νυμφευθεὶς ἐγκατεστάθη εἰς Βερολῖνον ὅπου μέχρι τοῦ 1806 ὑπηρέτει ὡς ἐπιθεωρητὴς τῶν σχολείων. Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν συνέγραψε πολλὰ ἱστορικὰ ἔργα ἀποκτήσας μεγάλην φήμην.

Μὲ τὴν νικηφόρον προέλασιν τῶν Γαλλων ἐν Πρωσσίᾳ, ἀπώλεσε τὴν ἐπίσημον θέσιν του. Διαζευχθεὶς τὴν σύζυγόν του τὸ 1802 ἐνυμφεύθη ἐκ νέου τὸ 1803 καὶ ἀποσυρθεὶς ἐκ Βερολίνου ἔζησεν ἤρεμον βίον εἰς τὴν ἐξοχήν. Δυστυχῶν οἰκονομικῶς ἔτυχε βοηθείας ἀπὸ πολλὰς Γερμανικὰς Στοάς. Τὸ 1808 διωρίσθη καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Πετρουπόλεως, ἀλλὰ ἀπεχώρησε ταχέως λόγῳ τοῦ διωγμοῦ τοῦ κλήρου διὰ τὰς φιλελευθέρας ἰδέας του. 'Αργότερον διωρίσθη ἐπιθεωρητὴς τῆς Εὐαγγελικῆς κοινότητος εἰς ἐννέα Ρωσσικὰ διαμερίσματα καὶ 'Εκκλησιαστικὸς Πρόεδρος τῆς Συνόδου τοῦ Σαράτωφ μὲ μεγάλον μισθόν. Τὸ 1827 κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Αὐτοκράτορος 'Αλεξάνδρου μετῴκησε μονίμως εἰς Πετρούπολιν ὅπου τὸ 1833 διωρίσθη 'Εκκλησιαστικὸς Σύμβουλος καὶ ἀπεβίωσε τὴν 15 Δεκεμβρίου 1839 εἰς ἡλικίαν 83 ἐτῶν.

'Ο Φέσλερ ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰς Λεμβέργην τὸ 1783 καὶ ἀφωσιώθη ἀμέσως εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἱστορίαν του. Τὸ 1796 ἐνεγράφη εἰς τὴν Στοὰν «Βασιλικὴ 'Υόρκη» ἐν Βερολίνῳ καὶ ἐγένετο μέλος τοῦ 'Υπάτου Συμβουλίου της ἀναλαβὼν τὴν ἀναθεώρησιν ὁλοκλήρου τοῦ τυπικοῦ της ὅπερ ἐβασίζετο ἕως τότε ἐπὶ τῶν προκεχωρημένων βαθμῶν τοῦ Γαλλικοῦ συστήματος. Μετὰ τὴν μεταρρύθμισιν τῶν τριῶν συμβολικῶν βαθμῶν μετέβαλε καὶ τοὺς ἐν λειτουργίᾳ τότε τέσσαρας ἀνωτέρους βαθμοὺς διατηρήσας σημαντικὸν μέρος τοῦ Γαλλικοῦ τυπικοῦ, ἀλλ' ἐνσωματώσας ἐν αὐτοῖς καὶ τμῆμα τοῦ Σουηδικοῦ συστήματος.

Ἔπεισε κατόπιν τὴν Στοὰν τῆς Βασιλικῆς 'Υόρκης νὰ λάβῃ τὴν μορφὴν Μεγ.·. Στ.·. μὲ ἑπτὰ ὑπ' αὐτὴν Στοάς.

'Ο Φέσλερ ἀντετίθετο ἀνέκαθεν κατὰ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν. Συναντήσας ὅμως σφοδρὰν ἀντίστασιν ἐπέτυχε μόνον νὰ ἐπιφέρῃ μερικὰς τροποποιήσεις αἵτινες ἀπετέλεσαν τὸ Δ ό γ μ α Φ έ σ λ ε ρ (βλ. λ.).

Τὸ 1793 ὁ Φέσλερ ἐξελέγη Πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. μὲ τὸν ζῆλον του δὲ ηὔξησε τὰς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν Στοὰς εἰς δέκα ἕξ. 'Αλλ' ὅπως συμβαίνει μὲ ὅλους τοὺς ζηλωτὰς καὶ ἀνυστεροβούλους ὑπηρετοῦντας μίαν ἰδέαν, συνήντησε ἀγνωμοσύνην πανταχοῦ καὶ παρῃτήθη παντὸς ἀξιώματος περιορισθεὶς νὰ ἐξυπηρετῇ τοὺς σκοποὺς τοῦ Θεσμοῦ. Πρὶν ἢ παραιτηθῇ εἶχεν ἱδρύσῃ τὸν «'Ε π ι σ τ η μ ο ν ι κ ὸ ν Τ ε κ τ ο ν ι κ ὸ ν Σ ύ ν δ ε σ μ ο ν» ὅπου συνεκέντρωσε διαπρεπεῖς ἐπιστήμονας Τέκτονας μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν Μόοντορφ, τὸν Φίσερ καὶ ἄλλους ἀφοσιωθέντας εἰς τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας τοῦ Θεσμοῦ.

Πολλὰ εἶναι τὰ Τεκτονικὰ συγγράμματα τοῦ Φέσλερ μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ 'Ι σ τ ο ρ ί α τ ῆ ς 'Ε λ ε υ θ ε ρ ο τ ε κ τ ο ν ι κ ῆ ς 'Α δ ε λ φ ό τ η τ ο ς ἀ π ὸ τ ῶ ν ἀ ρ χ α ι ο τ ά τ ω ν χ ρ ό ν ω ν μ έ χ ρ ι τ ο ῦ 1802.

Τὸ ἔργον ὅμως τοῦτο οὐδέποτε ἐξετυπώθη ἀλλ' ἔμεινεν εἰς χειρογράφους τόμους οἵτινες ἐδανείζοντο ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἀντὶ λιρῶν στερλινῶν 30 εἰς ὅσους ἤθελαν νὰ τὸ ἀναγνώσουν.

'Απὸ τοῦ 1801 μέχρι τοῦ 1807 τὰ λοιπὰ ἔργα του ἐξετυπώθησαν ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν Γερμανικήν. Σκοπὸς ὅλων τῶν ἔργων του ἦτο ἡ ἀνύψωσις τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς τὰς ἀνωτάτας σφαίρας τῆς διανοήσεως.

Φέσλερ Δόγμα. Τὸ δόγμα τὸ ὁποῖον κατήρτισεν ὁ Φέσλερ (βλ. λ.) κατόπιν αἰτήσεως τῆς Μεγ.·. Στ.·. Βασιλικῆς 'Υόρκης τοῦ Βερολίνου ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους ἐννέα βαθμούς:

1. Μαθητής
2. 'Εταῖρος
3. Διδάσκαλος

Οἱ τρεῖς πρῶτοι αὐτοὶ βαθμοὶ ἐλάχιστα διαφέρουν ἀπὸ τοὺς ὁμοίους τῶν ἄλλων δογμάτων.

4. Ἅ γ ι ο ς τ ῶ ν 'Α γ ί ω ν. 'Ο βαθμὸς αὐτὸς ἀσχολεῖται μὲ τὴν κριτικὴν ἔκθεσιν τῶν διαφόρων ὑποθέσεων περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἤτοι ἐὰν

ἀπέρρευσεν ἀπὸ τοὺς Ναΐτας ἢ τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Στρασβούργου, ἢ τοὺς Ροδοσταύρους τοῦ 17ου αἰῶνος, ἢ ἀπὸ τὸν Ὄλιβερ Κρόμβελ, ἢ τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Παύλου τοῦ Λονδίνου ἢ τὸν τοῦ Ἀνακτόρου τοῦ Κένσιγκτον ἢ ἀπὸ τοὺς Ἰησουΐτας.

5. Δ ι κ α ί ω σ ι ς. Κριτικὴ ἐξέτασις τῆς καταγωγῆς μερικῶν προκεχωρημένων βαθμῶν ὡς ὁ τοῦ Σκώτου καὶ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κλερμόν.

6. Π α ν η γ υ ρ ι σ μ ό ς. Κριτικὴ ἐξέτασις τῶν ἀκολούθων τεσσάρων συστημάτων: Ροδοσταύρου, Αὐστηρᾶς Τηρήσεως, Ἀφρικανῶν Ἀρχιτεκτόνων καὶ Μεμυημένων ἀδελφῶν τῆς Ἀσίας.

7. Ἀ λ η θ ὲ ς Φ ῶ ς. Κριτικὴ ἐξέτασις τοῦ Σουηδικοῦ Συστήματος, τοῦ συστήματος τοῦ Τσίννεντορφ, τῆς Βασιλικῆς Ἀψῖδος τῆς Ἀγγλίας, τῆς διαδοχῆς τῶν Μυστηρίων καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν συστημάτων καὶ τῶν διακλαδώσεών των.

8. Ἡ Χ ώ ρ α. Ἐξέτασις τῆς καταγωγῆς τῶν Μυστηρίων τῆς Θείας Βασιλείας τῶν εἰσαχθέντων ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ τῆς Ναζαρέτ, τῶν ἐξωτερικῶν δογμάτων τῶν ἀνακοινωθέντων ὑπ' αὐτοῦ ἀμέσως πρὸς τοὺς μαθητάς του καὶ ἐκείνων ἅτινα ἐνεφανίσθησαν μετὰ τὸν θάνατόν του μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν Γνωστικῶν.

9. Τ ε λ ε ι ο π ο ί η σ ι ς. Πλήρης κριτικὴ ἱστορία ὅλων τῶν Μυστηρίων τῶν συμπεριλαμβανομένων εἰς τὸν σημερινὸν Τεκτονισμόν.

Τόσον ὁ Κλαβὲλ ὅσον καὶ ὁ Ραγκὸν λέγουν ὅτι τὰ τυπικὰ τῶν ἐξ αὐτῶν βαθμῶν ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Χρυσοῦ Ροδοσταύρου, ἀπὸ τὸ Δόγμα τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως, τὸ Συμβούλιον τῶν Πεφωτισμένων τῆς Σουηδίας καὶ τὸ Ἀρχαῖον Συμβούλιον τοῦ Κλερμόν.

Τὸ Δόγμα τοῦ Φέσλερ ἦτο τὸ πλέον ἀσαφῶς συντεταγμένον ἀλλὰ πλέον φιλοσοφικὸν ὅλων τῶν Τεκτονικῶν συστημάτων. Δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ καὶ ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στοᾶς ἥτις τὸ εἶχεν ἀρχικῶς ἀποδεχθῆ διὰ νὰ υἱοθετήσῃ αὐτὴ τὸ παλαιὸν Δόγμα τοῦ Γιὸρκ ὑπὸ τὰ Συντάγματα τοῦ Ἀγγλικοῦ Τεκτονισμοῦ.

Φιλαλήθων Δόγμα (Philalethes). Καλεῖται ἐπίσης καὶ δόγμα τῶν ἀναζητούντων τὴν Ἀλήθειαν. Τὸ δόγμα αὐτὸ ἱδρύθη τὸ 1773 εἰς Παρισίους καὶ εἰς τὴν Στοὰν τῶν «Συνηνωμένων Φίλων» ὑπὸ τοῦ Σαβαλὲτ Ντὲ Λάνζ Φύλακος τοῦ Βασιλικοῦ Θησαυροῦ ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν Ὑποκόμητα Ντὲ Ταβών, τὸν Κοὺρ ντὲ Ζαμπελέν, τὸν ντὲ Σαὶν Ζαμίς, τὸν Πρόεδρον Ντ' Ἐρικοὺρ καὶ τὸν πρίγκιπα τῆς Ἔσσης. Βασισθὲν κυρίως ἐπὶ τοῦ συστήματος τοῦ Μαρτινισμοῦ δὲν περιωρίσθη εἰς ἰδιαίτερον τρόπον διδασκαλίας, κατὰ τὰς συνεδριάσεις του ὅμως τὰ μέλη ἐπεδίδοντο εἰς μελέτας παντὸς εἴδους γνώσεως συνδεομένης μὲ τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας καὶ ἐδέχοντο οὕτω εἰς τὸν σύνδεσμόν των πάντα ὅστις εἶχε διακριθῆ διὰ τὰς περιέργους ἢ ἰδιοτρόπους γνώμας του, ὅπως τὸν Καλιόστρο, τὸν Μέσμερ καὶ τὸν Σαὶν Μαρτέν.

Τὸ Δόγμα διῃρεῖτο εἰς 12 τάξεις ἢ αἰθούσας διδασκαλίας. Τὰ ὀνόματα τῶν τάξεων ἢ βαθμῶν αὐτῶν ἦσαν τὰ ἀκόλουθα: 1. Μαθητής, 2. Ἑταῖρος, 3. Διδάσκαλος, 4. Ἐκλεκτός, 5. Σκῶτος Διδ.·., 6. Ἱππ.·. τῆς Ἀνατολῆς, 7. Ροδόσταυρος, 8. Ἱππ.·. τοῦ Ναοῦ, 9. Ἄγνωστος Φιλόσοφος, 10. Ὕπατος Φιλόσοφος, 11. Μεμυημένος, 12. Φιλαλήθης ἢ Ἐρευνητὴς τῆς Ἀληθείας.

Οἱ πρῶτοι ἓξ βαθμοὶ ἐκαλοῦντο Μικρὸς Τεκτονισμὸς καὶ οἱ λοιποὶ Ὑψηλὸς Τεκτονισμός.

Τὸ Δόγμα αὐτὸ δὲν ἐξηπλώθη ταχέως. Ἐννέα ἔτη μετὰ τὴν ἵδρυσιν του ἠρίθμει 12 μόνον Στοὰς ἐν Γαλλίᾳ καὶ εἰς ξένας χώρας ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του.

Τὸ 1785 ἀπεπειράθη ριζικὴν μεταρρύθμισιν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν προσεκάλεσε τοὺς πλέον διακεκριμένους Τέκτονας ὅλων τῶν χωρῶν εἰς Συνέδριον ἐν Παρισίοις. Τὸ σχέδιον ὅμως ἀπέτυχε καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαβαλὲτ ντὲ Λὰνζ τὸ 1788, ἔπαυσε νὰ ὑφίσταται καὶ ἡ Στοὰ τῶν Ἡνωμένων Ἀδελφῶν διελύθη.

φιλανθρωπία. Αἴσθημα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κυριαρχῇ μεταξὺ τῶν Τεκτόνων καθ' ὅσον ἀποτελεῖ τὴν κορυφὴν τῆς μυστηριακῆς τοῦ Θεσμοῦ κλίμακος. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὴν ἀποκαλεῖ ἀ γ ά π η ν. Δὲν πρέπει δὲ νὰ νομισθῇ ὅτι διὰ τῆς λέξεως αὐτῆς ἐννοοῦμεν μόνον τὸ αἴσθημα τοῦ οἴκτου τὸ ὁποῖον μᾶς ὠθεῖ νὰ βοηθῶμεν ἕνα πτωχὸν μὲ χρήματα. Ἡ Τεκτονικὴ σημασία της εἶναι πολὺ εὐρυτέρα. Ὁδηγούμενος ἀπὸ τὸ αἴσθημα αὐτὸ ὁ ἀληθὴς Ἐλευθεροτέκτων θὰ εἶναι πάντοτε καλὸς καὶ θὰ ὑπομένῃ ἐπὶ μακρόν. Δὲν θὰ ὀργίζεται ταχέως καὶ θὰ συγχωρῇ εὐκόλως. Θὰ ἵσταται παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ κλονιζομένου φίλου του, θὰ τὸν θερμαίνῃ καὶ θὰ τὸν πληροφορῇ περὶ τοῦ πλησιάζοντος κινδύνου. Θὰ κλείῃ τὸ στόμα του διὰ πᾶσαν μομφὴν καὶ θὰ κλείῃ τὰ ὦτα εἰς κακολόγους. Θὰ ἱκετεύῃ τὸν Θεὸν διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ ἀδελφοῦ του. Καὶ τὰ ἀγαθοεργὰ καὶ εὐσπλαχνικὰ αἰσθήματά του δὲν θὰ ἀπευθύνωνται μόνον εἰς ἐκείνους οἵτινες συνδέονται μετ' αὐτοῦ συγγενικῶς ἢ φιλικῶς ἀλλὰ θὰ ἐπεκτείνωνται εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Θὰ ἀγαπᾷ πάντας ὅσοι κάθηνται ὑπὸ τὴν στέγην τῆς Παγκοσμίου Στοᾶς. Διότι καύχημα τοῦ Θεσμοῦ ἡμῶν εἶναι ὅτι εἰς Τέκτων κακοτυχήσας ἀλλ' ἄξιος θὰ εὕρῃ πανταχοῦ ἕνα Ἀδελφὸν καὶ εἰς πᾶσαν γῆν μίαν πατρίδα.

Ἰδοὺ ὁ θαυμάσιος ὁρισμὸς τὸν ὁποῖον ἔδωσε περὶ φιλανθρωπίας ὁ Μέγ.·. Γραμματεὺς ἄλλοτε τῆς Μεγ.·. Στ.·. Νέας Ὑόρκης ἀείμνηστος Ἀδ.·. Ἔντουαρντ Ἔλερ.

«Ἡ φιλανθρωπία εἶναι τὸ λαμπρότερον κόσμημα τοῦ Τεκτονικοῦ Στέμματος. Ἡ φιλανθρωπία εἶναι ἡ Κορινθιακὴ στήλη ἥτις προσθέτει κάλλος εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Εἶναι ὁ ἀκτινοβόλος σπινθὴρ ὁ προερχόμενος ἀπὸ τὸν Θεόν, ἡ ἀνεξάντλητος πηγὴ τῆς Ἀγάπης. Ὄχι ἡ φιλανθρωπία ἡ περιοριζομένη εἰς τὰ στενὰ ὅρια τοῦ τρέφειν τὸν πεινῶντα καὶ ἐνδύειν τὸν γυμνόν, ἀλλ' ἡ εὐρυτέρα, ἡ εὐγενεστέρα φιλανθρωπία, ἥτις θεωρεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἀδελφούς. Ἡ φιλανθρωπία ἡ ὁποία γράφει ἐπὶ ὕδατος τὰ ἐλαττώματα ἑνὸς Ἀδελφοῦ καὶ ἐπὶ χαλκίνης πλακὸς τὰς ἀρετάς του. Πᾶν καλὸν τὸ ὁποῖον πράττομεν εἶναι ἁπλῶς καθῆκον. Ἐὰν ἐμετριάσατε κάποιαν θλῖψιν ἢ ἐσκουπίσατε ἓν δάκρυ, ἐὰν ἀπὸ κάποιαν βεβαρυμένην ψυχὴν ἀφῃρέσατε ἢ ἀνελάβετε ἓν μέρος τοῦ φορτίου της, ἐὰν προσεφέρατε ποτήριον δροσεροῦ ὕδατος εἰς τὰ χείλη ἑνὸς λιμώττοντος θνητοῦ, τότε ἔχετε λαμπρύνει τὴν θείαν διδασκαλίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἐπράξατε ὅ,τι σᾶς ἐπιτάσσει τὸ καθῆκον νὰ πράξητε».

Φίλιππος, *Δοὺξ Οὐώρτον* (Duke of Wharton). Γόνος ἐπιφανοῦς οἰκογενείας γεννηθεὶς ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ 1698. Τὸ 1722 ἐδέχθη τὸν Δούκα Μόνταγκιου ὡς Μέγ.·. Διδ.·. τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων, τοῦ Δόκτορος Ντεζαγκουλὴρ ὄντος προσθέτου Μεγ.·. Διδ.·. Ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν πολιτικὴν ὑπέστη διαφόρους περιπετείας, προσεχώρησεν εἰς τὸν καθολικισμὸν καίτοι ἄλλοτε εἶχε γράψῃ ποίημα ἐναντίον τοῦ Πάπα, ἐτέθη ἐκτὸς νόμου ἀπὸ τὸ Ἀγγλικὸν Κοινοβούλιον ὑποστηρίζων τὸν διεκδικητὴν τοῦ Θρόνου καὶ ἐν τέλει κατέφυγεν εἰς μονὴν Φραγκισκανῶν ὅπου καὶ ἀπέθανεν ἐκ πείνης τὸ 1731 εἰς ἡλικίαν μόλις 33 ἐτῶν.

Φίλιππος Δ'. Ὁ ἐπιλεγόμενος «ὁ ὡραῖος», βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸ 1285. Ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς διώκτης τῶν Ἱπποτῶν Ναΐτῶν. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ πειθηνίου ὀργάνου του, τοῦ Πάπα Κλήμεντος Ε' κατώρθωσε νὰ ἀνατρέψῃ τὸ Τάγμα τῶν Ναΐτῶν. Ἀπέθανε τὸ 1314 μισούμενος ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους του, οἵτινες εἶχον ἀγανακτήσει ἀπὸ τὴν σκληρότητά του, τὴν φιλαργυρίαν καὶ τὸν δεσποτισμόν του.

Φιλοξενία. Ἡ ἀρετὴ αὐτὴ ἐτιμήθη καὶ τιμᾶται πάντοτε ἀπὸ τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας. Εἰς τὰ διπλώματα καὶ τὰ πιστοποιητικὰ των ἀναφέρεται ὅτι ὁ φέρων αὐτὰ συνιστᾶται εἰς τὴν φιλοξενίαν ὅλων τῶν Ἀδελφῶν τῶν ἀπανταχοῦ τῆς Γῆς. Καὶ ἡ σύστασις αὐτὴ εἶναι σεβαστὴ πανταχοῦ καὶ πάντοτε. Ὅλα ἐξ ἄλλου τὰ Ἀρχαῖα Συντάγματα συνιστοῦν τὴν ἄσκησιν τῆς φιλοξενίας ὡς ἓν τῶν καθηκόντων τοῦ Θεσμοῦ. Εἰς ἓν ἐξ αὐτῶν ἀναφέρεται: Ἕ κ α σ τ ο ς Τ έ κ τ ω ν θ ὰ δ έ χ ε τ α ι κ α ὶ θ ὰ φ ι λ ο ξ ε ν ῇ ξ έ ν ο υ ς ἀ δ ε λ φ ο ὺ ς ὅ τ α ν θ ὰ ἔ ρ χ ω ν τ α ι ε ἰ ς τ ὸ ν τ ό π ο ν τ ο υ.

φιλοσοφικὴ λίθος. Δόγμα τῶν Ἀλχημιστῶν ἦτο ὅτι ὑπῆρχε ὀρυκτόν τι, ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ὁποίου ἀπετέλει τὸν σκοπὸν τῆς τέχνης των, διότι ἀναμιγνυόμενον μὲ τὰ ἀγενέστερα μέταλλα τὰ μετέτρεπεν εἰς χρυσόν. Τὸ ὀρυ-

κτὸν αὐτό, γνωστὸν μόνον εἰς τοὺς σοφούς, ἐκαλεῖτο Lapis philosophorum=φιλοσοφικὴ λίθος.

Ὁ Hitchcock εἰς τὸ βιβλίον του περὶ Ἀλχημείας καὶ Ἀλχημιστῶν τὸ 1857 βεβαιῶν ὅτι ἡ Ἀλχημεία ἦτο συμβολικὴ ἐπιστήμη, ὅτι θέμα της ἦτο ὁ ἄνθρωπος καὶ σκοπός της ἡ τελειοποίησίς του, τονίζει ὅτι ἡ φιλοσοφικὴ λίθος ἦτο σύμβολον τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἀναφέρει τὸν παλαιὸν Ἑρμητικὸν φιλόσοφον Ἰσαὰκ Χόλλαντ ὅστις εἶπε: «καίτοι εἷς ἄνθρωπος δυνατὸν νὰ εἶναι πτωχὸς δύναται ἐν τούτοις νὰ φθάση μέχρι τοῦ ἔργου τῆς τελειοποιήσεως καὶ νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου».

Καὶ ὁ Χίτσκοκ σχολιάζει ὡς ἑξῆς τὴν φράσιν: «Ἕκαστος ἄνθρωπος ἀνεξαρτήτως τῆς ταπεινῆς του κλίσεως δυνατὸν νὰ πράξη πᾶν τὸ καλόν, δυνατὸν νὰ ἀγαπᾷ τὸ ἔλεος, νὰ πράττη τὸ δίκαιον καὶ νὰ βαδίζη ταπεινὸς μὲ τὸν Θεόν. Τί περισσότερον τούτου ζητεῖ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον;»

Εἶναι ἄλλως τε τώρα πλέον ἐξηκριβωμένον, ὅτι αὐτὸς ἦτο πράγματι ὁ ἀπόκρυφος σκοπὸς τῶν Ἀλχημιστῶν. Καὶ τότε ἡ φιλοσοφικὴ των λίθος καὶ ὁ πνευματικὸς Ναὸς τῶν Τεκτόνων εἶναι ταυτόσημα σύμβολα. (Βλ. καὶ Ἀλχημεία).

Φιλοσοφικοὶ βαθμοί. Ὅλοι οἱ βαθμοὶ τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος ἄνω τοῦ 18ου καὶ κάτωθεν τοῦ 33ου καλοῦνται φιλοσοφικοὶ διότι ἐγκαταλείποντες τὸν ἐπὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος βασιζόμενον συμβολισμόν, ἀναπτύσσουν σύστημα καθαρᾶς θεοσοφίας. Μερικοὶ συγγραφεῖς ἰσχυρίσθησαν, ὅτι καὶ ὁ 17ος ὡς καὶ ὁ 18ος θὰ ἔπρεπε νὰ συγκαταλεχθοῦν μεταξὺ τῶν φιλοσοφικῶν βαθμῶν. Αὐτὸ ὅμως ὁ Μάκεϋ δὲν τὸ θεωρεῖ ὀρθόν, διότι λέγει οἱ ἐν λόγῳ δύο βαθμοὶ διετήρησαν τὴν ἰδέαν τοῦ συστήματος τοῦ Ναοῦ. Θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ λέγωνται ἀποκαλυπτικοὶ βαθμοὶ καὶ ἰδίως ὁ 17ος, διότι δὲν διδάσκουν τὰς ἀρχαίας φιλοσοφίας ἀλλὰ συνδέονται εἰς τὸν συμβολισμόν των μὲ τὸν πνευματικὸν ναὸν τῆς Νέας Ἱερουσαλὴμ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὅμως περὶ φιλοσοφίας πρόκειται.

Φιλοσοφικὸν Σκωτικὸν δόγμα. (Βλέπε Σκωτικὸν Φιλοσοφικὸν Δόγμα).

Φίλων ὁ Ἰουδαῖος. Ἑβραῖος φιλόσοφος τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς γεννηθεὶς 30 περίπου ἔτη πρὸ τοῦ Ἰησοῦ. Υἱοθέτησε πλήρως τὰ μυστικὰ δόγματα τῆς Σχολῆς του καὶ ἐδίδασκεν ὅτι αἱ Ἑβραϊκαὶ Γραφαὶ περιεῖχον εἰς σύστημα ἀλληγοριῶν τὴν πραγματικὴν πηγὴν ὅλης τῆς θρησκευτικῆς καὶ φιλοσοφικῆς γνώσεως, ἡ πραγματικὴ σημασία τῆς ὁποίας ἀπεκλείετο διὰ τοὺς κοινοὺς ἀνθρώπους εἰς τοὺς ὁποίους ἀνεκοινοῦτο μόνον ἡ ἐπιφανειακὴ σημασία τῶν γραφομένων.

«Μόνον, γράφει ὁ Φίλων, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐφιλοσόφησαν, καὶ ἐξηγνίσθησαν διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ ἀνυψώθησαν διὰ τῆς ἐκστάσεως καὶ τῆς σκέψεως πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς πνευματικοὺς κόσμους ἐξ αὐτῶν ἐμπνεόμενοι σχίζουν τὸ πυκνὸν κάλυμμα τοῦ γράμματος καὶ μυοῦνται εἰς τὰ μυστήρια τῶν ὁποίων ὠχρὰ εἰκὼν εἶναι τὸ γράμμα τῶν κειμένων. Ἓν γεγονός, μία εἰκών, μία λέξις, ἓν δόγμα ἢ ἔθιμον καλύπτει βαθυτάτην ἀλήθειαν νοητὴν μόνον εἰς τὸν κατέχοντα τὴν πραγματικὴν κλεῖδα τῆς ἐπιστήμης».

Τὰς ἀπόψεις αὐτὰς τοῦ Φίλωνος, ὀρθῶς ἠσπάσθησαν οἱ δημιουργοὶ τῶν προκεχωρημένων φιλοσοφικῶν βαθμῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ, οἵτινες καὶ συχνὰ ἐχρησιμοποίησαν τὴν ἐσωτερικὴν φιλοσοφίαν του εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Τεκτονικοῦ συστήματος. Καὶ διὰ τοῦτο μόνον οἱ προχωροῦντες βαθμηδὸν εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς εἶναι εἰς θέσιν νὰ κατανοήσουν τὴν βαθυτέραν ἔννοιαν τῆς φιλοσοφίας του.

Φίντελ, Ι. Γ. (Findel). Τέκτων συγγραφεὺς γενόμενος δεκτὸς εἰς τὴν Στοὰν «Ἐλευσὶς Τσοὺρ Βερτσβίγκενχάϊτ» τοῦ Μπαϊρόϊτ τὸ 1856. Ἐκδότης τῆς Banhütte ἐνδιαφέροντος περιοδικοῦ ἐν Λειψίᾳ τὸ 1858. Συνέβαλεν εἰς τὴν Τεκτονικὴν Φιλολογίαν ἱδρύσας τὴν «Ἕνωσιν Γερμανῶν Ἐλευθεροτεκτόνων» περὶ τὸ 1860 καὶ ἐκδόσας τὸ 1874 γερμανιστὶ τὸ «Πνεῦμα καὶ μορφὴ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ».

Τὸ περισσότερον γνωστὸν ἔργον του εἶναι ἡ «Γενικὴ Ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ», ἐκδοθεῖσα τὸ 1861 καὶ μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν Ἀγγλικήν, τὴν Γαλλικὴν καὶ ἄλλας γλώσσας. Μετέστη εἰς τὴν Αἰωνίαν Ἀνατολὴν τὸ 1905.

Φὶντς Γουλιέλμος (Finch). Τυχοδιώκτης Τέκτων, ράπτης εἰς Καντέρμπαρυ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος. Ἀποβληθεὶς διὰ κακὴν διαγωγὴν ἀπὸ τὴν Μεγ.·. Στ.·. ἤρχισεν ἴδιον σύστημα πρακτικοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἤνοιξε καὶ ἰδίαν Στοὰν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἐξηπάτησε πολλούς, ἕως ὅτου εἰς δίκην τὴν ὁποίαν ἤγειρεν ἐναντίον του διὰ χρέη εἷς χαράκτης ὀνόματι Σμίθ, προσῆλθον εἰς τὸ δικαστήριον ὡς μάρτυρες ὁ Μέγ.·. Γραμματεὺς καὶ ἄλλοι ἐξέχοντες Τέκτονες τῆς Μεγ.·. Στοᾶς, οἵτινες τὸν ἀπεκάλυψαν ὡς ἀπατεῶνα. Ἔκτοτε ὁ Φίντς περιῆλθεν εἰς ἔνδειαν καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν ἀφάνειαν. Ἔχει ἐκδόσει καὶ διάφορα Τεκτονικὰ βιβλία.

Φὶτζ Πῆτερ, G e o f f r e y (Fitz Peter). Ὁ Ἄντερσεν ἀναφέρει τὸ 1738, τὸν ἐν λόγῳ Ἄγγλον Ἀρχιδικαστὴν ὡς Πρόσθετον Μέγ.·. Διδ.·. ὑπὸ Μέγ.·. Διδ.·. τὸν Πῆτερ ντὲ Ρούπιμπους Ἐπίσκοπον τοῦ Ντόρτσεστερ ἐπὶ βασιλείας τοῦ Ἰωάννου τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Φὶτζ Πῆτερ ἀπεβίωσε τὸ 1213.

Φλεγομένη βάτος. Εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὴν Παλ. Διαθήκην ἡ περιγραφὴ εἰς τὴν «Ἔξοδον» τῆς φλεγομένης βάτου ἥτις παρουσιάσθη εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐπὶ τοῦ ὄρους Χορέβ. Ἡ παράδοσις ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν Βασ.·. Ἀψ.·.. Εἰς ὅλα τὰ μυστήρια τῆς ἀρχαιότητος τὸ πῦρ θεωρεῖται ὡς σύμβολον τῆς θεότητος. Καὶ ἡ φλεγομένη βάτος ἥτις δὲν ἐκαίετο θεωρεῖται τὸ σύμβολον τοῦ Θείου Φωτὸς καὶ τῆς Ἀληθείας εἰς τοὺς προκεχωρημένους βαθμοὺς τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Φλέμιγκ, ***Δρ. Οὐᾶλτερ Μίλλαρντ*** (Fleming). Ἱδρυτὴς τοῦ Ἀρχαίου Ἀραβικοῦ Τάγματος τῶν Εὐγενῶν τοῦ Μυστικοῦ Σκηνώματος εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας. Κατὰ τὸ 1867 ὁ ἀδ.·. Οὐΐλλιαμ Φλόρενς (βλ. λ.) ἐταξίδευσεν εἰς τὸν Παλαιὸν Κόσμον καὶ λέγεται ὅτι ἐξησφάλισεν ἐκεῖ χρησίμους πληροφορίας διὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Τάγματος εἰς τὴν Ἀμερικήν. Ὅταν ἐπέστρεψεν ἀνεκοίνωσε τοῦτο εἰς τὸν Δρα Φλέμιγκ καὶ συνεννοηθεὶς καὶ μετ' ἄλλων ἐπιφανῶν Τεκτόνων ἵδρυσαν τὸ Σκήνωμα. Τὴν 16 Ἰουνίου 1871 ὁ Δόκτωρ Φλέμιγκ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Φλόρενς ἀπένειμε τοὺς βαθμοὺς εἰς τέσσαρας Ἱππότας Ναΐτας καὶ 7 ἄλλους ἀδ.·. κατέχοντας τὸν 32ο.

Ὁ Φλέμιγκ εἶχε γεννηθῆ τὸ 1838 εἰς Πόρτλαντ τῆς Μαίην καὶ ἀπέθανε τὸ 1913 εἰς Μάουντ Βέρνον τῆς Ν. Ὑόρκης. Ἦτο διαπρεπὴς ἰατρός. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1872 προήχθη εἰς τὸν 33ο. Ἵδρυσε τὸν Ναὸν τῆς Μέκκας ἀρχικῶς ὀνομασθέντα Γκόθαμ, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Ναὸς τοῦ Τάγματος τοῦ Σκηνώματος καὶ τὸν ὁποῖον ὑπηρέτησεν ὡς Ἔνδοξος Ἰσχυρός.

Τὸ Τάγμα εἶναι ἐξηπλωμένον εἰς τὴν Ἀμερικήν, δὲν κατώρθωσε ὅμως νὰ διαδοθῆ καὶ εἰς ἄλλα μέρη, ἴσως διότι τοῦ προσεδόθη ἀποκλειστικῶς ἀνατολικὴ χροιὰ ἀπὸ τοὺς ἱδρυτάς του. Κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Τάγματος, τοῦτο ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Μωαμεθανοῦ Χαλὶφ Ἀλῆ, ἐξαδέλφου καὶ γαμβροῦ τοῦ Προφήτου Μωάμεθ, κατὰ τὸ ἔτος Ἐγίρας 25 (644 μ. Χ.) εἰς τὴν Μέκκαν τῆς Ἀραβίας ὡς Ἐπιτροπὴ διὰ νὰ ἀπονέμη τὴν δικαιοσύνην καὶ τιμωρῆ τοὺς ἐγκληματίας. Τὸ τυπικόν του ἔχει μεταφρασθῆ ἀπὸ τὸ Ἀραβικὸν πρωτότυπον εὑρεθὲν εἰς τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Τάγματος εἰς Χαλέπιον τῆς Συρίας καὶ μεταφερθὲν εἰς Λονδῖνον τὸ 1860 ὑπὸ τοῦ Ρὶγκ Ἀλλὰχ Χασσὺν Ἐφένδη. Τὸ ἔργον ἐτελειώθη ὑπὸ τοῦ Δρος Φλέμιγκ, κατέχοντος τὸν 33ο τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος.

Ὁ ἀδ.·. Φλόρενς (βλ. λ.) ἀναφέρει ὅτι παρέστη εἰς συνεδρίασιν τοῦ Τάγματος τὸ πρῶτον εἰς Μασσαλίαν καὶ εἰς αἴθουσαν πλησίον τοῦ Γκράντ Ὀτὲλ καὶ γράφει τὰ ἑξῆς:

«Δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ περιγράψω τὸ ἔργον τοῦ Ναοῦ τούτου ἀρκούμενος νὰ ἀναφέρω ὅτι ἐν αὐτῷ διαδραματίζεται δρᾶμα πολὺ ὅμοιον μὲ τὸ ἰδικόν μας καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς σκοπὸν τὸ αὐτὸ δίδαγμα».

Ἐπρόκειτο ὅπως φαίνεται περὶ πολιτικοθρησκευτικοῦ

Τάγματος τῶν Μπεκτασί, μυστικῆς Μουσουλμανικῆς ὀργανώσεως.

Τὸ γεγονὸς εἶναι ὅτι τὸ Τάγμα εἰσήχθη εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ὑπὸ τοῦ Φλέμιγκ ὅστις τὸ μετερρύθμισε καὶ τὸ συνεπλήρωσε ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἀδ.˙. Φλόρενς. Εἰς τὸ Τάγμα γίνονται δεκτοὶ μόνον Τέκτονες. Οὕτω ἡ ἐπίσημος ἐγκατάστασις ἐγένετο τὴν 26 Σεπτεμβρίου 1872. Διὰ νὰ γίνῃ τις δεκτὸς δέον νὰ εἶναι Τέκτων κατέχων τὸν 32° τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος ἢ νὰ εἶναι Ἱππ.˙. Ναΐτης τοῦ Δόγματος τοῦ Γιόρκ.

Τὸ 1876 ἱδρύθη καὶ τὸ Αὐτοκρατορικὸν Μέγα Συμβούλιον τοῦ Ἀρχαίου Ἀραβικοῦ Τάγματος τῶν Εὐγενῶν τοῦ Μυστικοῦ Σκηνώματος εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας, τὸ ὁποῖον καὶ ἀπετέλεσε τὴν κυρίαρχον ἀρχήν.

Τὸ Τάγμα ἠργάσθη καὶ ἐργάζεται δραστηρίως εἰς ἔργα ἀγαθοεργίας καὶ κοινωνικῆς ὠφελείας. Οὕτω τὸ 1920 ἱδρύθη τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Σκηνώματος δι' ἀνάπηρα παιδία, ἔκτοτε δὲ εἰς πλεῖστα μέρη τῆς χώρας λειτουργοῦν παρόμοια Νοσοκομεῖα μὲ πλειάδα ὀρθοπεδικῶν χειρούργων ἰατρῶν. Τὸ 1925 ἱδρύθησαν τοιαῦτα Νοσοκομεῖα καὶ εἰς Μόντρεαλ τοῦ Καναδᾶ. Ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ τέσσαρες κινηταὶ νοσοκομειακαὶ ὁμάδες αἱ ὁποῖαι μεταβαίνουν ὅπου εἶναι ἀνάγκη. Τὰ Νοσοκομεῖα τοῦ Σκηνώματος εἶναι προσιτὰ διὰ πᾶν ἀνάπηρον παιδίον ἄνευ διακρίσεως φυλῆς ἢ θρησκεύματος ὑπὸ τὸν ὅρον οἱ γονεῖς νὰ εἶναι ἄποροι, ἀνίκανοι νὰ πληρώνουν διὰ τὴν νοσηλείαν του καὶ τὸ παιδίον νὰ μὴ εἶναι ἡλικίας ἄνω τῶν 14 ἐτῶν μὲ λογικὰς ἐλπίδας βελτιώσεως τῆς καταστάσεώς του δι' ὀρθοπεδικῆς χειρουργικῆς.

Φλόρενς Οὐΐλλιαμ (Florence). Ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ «Ἀρχαίου Ἀραβικοῦ Τάγματος τῶν Εὐγενῶν τοῦ Μυστικοῦ Σκηνώματος». Τὸ πραγματικόν του ὄνομα ἦτο Οὐΐλλιαμ Τζέρμιν Κόλλιν. Δημοφιλὴς ἠθοποιὸς καὶ Τέκτων συνεργασθεὶς μὲ τὸν Δρα Φλέμιγκ (βλ. λ.) καὶ ἄλλους Τέκτονας διὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Τάγματος. Εἶχεν ἀποκτήσει τὸν 32° τοῦ Ἀρχ.˙. καὶ Ἀ.˙. Σκωτ.˙. Δόγματος πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του εἰς Εὐρώπην, ὅτε καὶ ἐγένετο δεκτὸς εἰς συνεδριάσεις τοῦ Σκηνώματος.

Φλοριὰν ντὲ Σκέν. Ὁ προδότης Ναΐτης ὅστις πρῶτος κατηγόρησε τὸν Μέγ.˙. Μάγιστρον τῶν Ἱππ.˙. Ναΐτῶν Ἰάκωβον Ντὲ Μολλαὶ (βλ. λ.) καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν Ναΐτῶν εἰς τὸν Φίλιππον τὸν Ὡραῖον τῆς Γαλλίας. Βραδύτερον ἐδολοφονήθη.

Φλοὺντ Ροβέρτος. Ἄγγλος, ἐξέχον μέλος τῆς Ἀδελφότητος τῶν Ροδοσταύρων κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα. Ἐγεννήθη τὸ 1574 ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ φοιτήσας εἰς τὸ ἐν Ὀξφόρδῃ κολλέγιον τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Ἰατρικῆς. Ἀπεβίωσε τὸ 1637. Τὸ 1616 ἤρχισε τὴν ἔκδοσιν τῶν συγγραμμάτων του εἰς τὴν λατινικὴν μὲ τὸ ὄνομα Robertus de Fluctibus.

Τὸ σοβαρώτερον τῶν ἔργων του εἶναι «Σύντομος Ἀπολογία ἀποκαθαίρουσα τὴν Ἀδελφότητα τοῦ Ροδοσταύρου ἀπὸ τὸ στίγμα ὑπονοιῶν καὶ ἀτιμίας μὲ τὸ ὁποῖον τὴν ἔχουν κηλιδώσει».

Τελευταῖον ἔργον του καὶ σημαντικώτερον ὅλων ὑπῆρξε τὸ περὶ μαγείας, καββάλας, ἀλχημείας καὶ Ροδοσταυρισμοῦ.

Ὁ Φλοὺντ εἰσήγαγε τὸν Ροδοσταυρισμὸν ἀπὸ τὴν Γερμανίαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἤσκησε εὐεργετικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν τρόπων καὶ τῶν ἠθῶν τῆς ἐποχῆς του, ἐπιδράσας καὶ ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Φοίνιξ. Εἶναι γνωστὴ ἡ περὶ τοῦ πτηνοῦ τούτου μυθολογικὴ παράδοσις, ὅτι ἀναγεννᾶται ἀπὸ τὴν τέφραν του. Τὸ πτηνὸν αὐτὸ περιγράφεται ὅτι εἶχε τὸ μέγεθος ἀετοῦ μὲ σῶμα καλυπτόμενον ἀπὸ ὡραῖα πτερὰ καὶ ὀφθαλμοὺς λάμποντας ὡς ἀστέρας. Λέγεται ὅτι ἔζησεν ἐπὶ 600 ἔτη εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἀφοῦ κατεσκεύασε πυρὰν ἀπὸ ἀρωματικὰ ξύλα, ἀνῆλθε ἐπ' αὐτῆς καὶ ἀνεγεννήθη. Ἐξ οὗ καὶ κατέστη τὸ σύμβολον τῆς ἀθανασίας.

Ὁ Χίγκινς γράφει ὅτι ὁ Φοίνιξ εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ ἀνακυκλουμένου, κάθε 608 ἔτη, ἡλιακοῦ κύκλου, καὶ παράγεται ἀπὸ τὴν φοινικικὴν λέξιν Φ ὲ ν ἥτις σημαίνει κύκλον. Ὁ πρῶτος μετὰ τὸ μαρτύριον τοῦ Ἰακώβου ντὲ Μολλαί, Μέγας Μάγιστρος τῶν Ναΐτῶν, Ὠμὸν ὁ ἀνασυστήσας τὸ Τάγμα ἔθεσεν ὡς ἔμβλημα εἰς τὴν σφραγῖδα του τὸν Φοίνικα ἀνιστάμενον ἀπὸ τὰς φλόγας μὲ τὸ λατινικὸν ρητόν: Ardet ut vivat=Καίεται διὰ νὰ ζήσῃ. Ὁ Φοίνιξ υἱοθετήθη ἐνωρὶς καὶ ὡς χριστιανικὸν σύμβολον. Ἡ περὶ αὐτοῦ μυθολογικὴ παράδοσις τὸν ἐπέβαλεν ὡς σύμβολον τῆς ἀναστάσεως.

Φοίνιξ. Συμβολικὴ Στοὰ ἐν Ἀν.˙. Ἀθηνῶν ὑπ' ἀριθ. 51, ἱδρυθεῖσα τὸ 1917 ὑπὸ ἀδ.˙. τῆς Σ.˙. Στ.˙. «Ἡσίοδος». Λειτουργεῖ ἔκτοτε κανονικῶς καὶ συνεχῶς. Μεταξὺ τῶν 500 περίπου, κατὰ καιρούς, μελῶν της, πλεῖστα ὅσα κατεῖχον καὶ κατέχουν ἐπίζηλον θέσιν εἰς τὴν Πολιτείαν καὶ τὴν Κοινωνίαν. Πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου, ὁ «Φοίνιξ» διετήρησεν, ἐπὶ 12ετίαν, ἑξατάξιον νυκτερινὴν σχολὴν ὁ «Φοίνιξ» εἰς τὴν ὁποίαν ἐφοίτων κατ' ἔτος δωρεὰν ἑκατοντάδες ἄποροι.

Σεβ.˙. αὐτῆς ἐχρημάτισαν οἱ ἀδ.˙. Ἰωάννης Μαργαρίτης Μέγ.˙. Γραμμ.˙. τῆς Μ.˙. Ἀν.˙. τῆς Ἑλλάδος, Ἰ. Κατσαμπῆς Μέγ.˙. Τελετ.˙. τῆς Μεγ.˙. Στ.˙. τῆς Ἑλλάδος, Θ. Μιχαήλ, Διον. Διαμαντόπουλος, Κ. Ζώρας, Ἀ. Κοφινιώτης, Ν. Οἰκονομόπουλος, Ἰάκ. Κλεώπας, Ν. Κοντογιάννης, Ἰ. Δεουδὲς κ. ἄ.

Φοίνιξ. Ἄρειος Πάγος ὑπ' ἀριθ. 4 εἰς Ἀν.˙. Κερκύρας, λειτουργοῦσα κανονικῶς ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της. Ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα λειτουργεῖ ἐν Ἀν.˙ Κερκύρας καὶ Ὑπερτ.˙. Περιστ.˙. ὑπ' ἀριθ. 12.

Φοίνιξ. Συμβ.˙. Στοὰ ὑπ' ἀριθμὸν 59 ἐν Ἀν.˙. Θεσσαλονίκης λειτουργοῦσα εὐδοκίμως ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της καὶ συγκαταλέγουσα ἔγκριτα μέλη τῆς κοινωνίας τῆς Μακεδονικῆς πρωτευούσης.

Φοινίκη. Τμῆμα γῆς βορείως τῆς Παλαιστίνης κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν τῆς Μεσογείου καὶ εἰς τὸ ὁποῖον κύριαι πόλεις ἄλλοτε ἦσαν ἡ Τύρος καὶ ἡ Σιδών. Αἱ κατόπιν ἔρευναι ἀπέδειξαν ὅτι ἡ γλῶσσα τὴν ὁποίαν ὡμίλουν οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Φοίνικες ἦτο σχεδὸν ὁμοία. Τοῦτο ἐξηγεῖ ἐπίσης καὶ τὸν δεσμὸν ὅστις ὑφίστατο μεταξὺ Σολομῶντος καὶ Χιρὰμ καὶ μεταξὺ τῶν Ἑβραίων ἐργατῶν καὶ τῶν συναδέλφων των τῆς Τύρου κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ (βλ. Τύρος).

Ἡ Φοινίκη εὑρίσκεται τώρα εἰς τὸν σημερινὸν Λίβανον καὶ ὁρίζεται πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ ὄρους Λιβάνου. Ἡ Τύρος καὶ Σιδὼν εὑρίσκοντο ἡ μία πρὸς βορρᾶν καὶ ἡ ἄλλη πρὸς νότον τῆς περιοχῆς.

Αἱ δυὸ αὐταὶ πόλεις ἀναφέρονται συχνὰ εἰς τὴν Π. Διαθήκην. Οἱ κάτοικοί των ἠρέσκοντο εἰς περιπετείας. Τὰ πλοῖα των ἔφθαναν μέχρι τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Κεϋλάνης καὶ τῆς Βρεττανίας. Εἰς τὸν Ξέρξην ὅταν οὗτος ἔφθασεν εἰς Σαλαμῖνα εἶχον προμηθεύση 300 πλοῖα, ὁ δὲ Ξενοφῶν τοὺς ἐπαινεῖ ὡς ναυπηγούς. Ἔμποροι ἱκανοὶ καὶ βιομήχανοι φημισμένοι. Τοὺς κατοίκους τῆς Σιδῶνος ἀναφέρει καὶ ὁ Ὅμηρος εἰς τὴν Ἰλιάδα. Ἐφημίζοντο διὰ τὰς γνώσεις των εἰς τὴν ἀστρονομίαν, τὴν γεωμετρίαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν. Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας τὴν κατέκτησεν ἄνευ μάχης, βραδύτερον δὲ περιῆλθεν ὑπὸ τοὺς Σελευκίδας καὶ τοὺς Πτολεμαίους. Κατὰ τὰς Σταυροφορίας ἐκυριεύθη τέσσαρας φορὰς καὶ ἐλεηλατήθη. Αἱ γενόμεναι ἀνασκαφαὶ ἀπεκάλυψαν πολλοὺς ἐντὸς βράχων τάφους μὲ γλυπτὰς σαρκοφάγους.

Ἡ καταγωγὴ τῆς ἑτέρας πόλεως, τῆς Τύρου, χάνεται εἰς τὸ βάθος τῶν αἰώνων. Φαίνεται ὅτι ἦτο ἀποικία τῆς Σιδῶνος. Ὁ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι εἶχεν ἱδρυθῆ περὶ τὰ 2300 ἔτη πρὸ αὐτοῦ ἤτοι τὸ 2750 π. Χ. Ἐπολιορκήθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸ 332 π. Χ. καὶ καταληφθεῖσα ἐξ ἐφόδου κατεστράφη. Ἡ πόλις ἥτις σήμερον καλεῖται Σοὺρ ἀνήκει ἐπίσης εἰς τὸν Λίβανον καὶ κεῖται ἐπὶ νησῖδος ἥτις συνδέεται καὶ μὲ τὴν ξηράν. Καταληφθεῖσα βραδύτερον ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων περιῆλθε κατόπιν εἰς τοὺς Μωαμεθανούς. Τελευταίως γίνονται ἀνασκαφαὶ αἱ ὁποῖαι φέρουν εἰς φῶς διάφορα ἐρείπια τῆς Χριστιανικῆς ἐποχῆς. Φαίνεται ὅτι τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πρωτευούσης τῆς Φοινίκης εὑρίσκονται βαθύτερον καὶ δὲν ἦλθον ἀκόμη εἰς φῶς.

Φόκς, *Μαρτῖνος* (Folkes). Ἄγγλος Τέκτων, * 1690

† 1754. Λόγῳ τῆς γνωριμίας του μὲ τὸν Σὲρ Κρίστοφερ Ρὲν καὶ τῆς φιλίας του μὲ τὸν Ντεζαγκουλίρ, ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Ἀγγλικοῦ Τεκτονισμοῦ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἑταῖρος τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρίας, ἐχρημάτισε ἀντιπρόεδρος καὶ ἀκολούθως πρόεδρος αὐτῆς. Μέλος τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων. Τὸ 1733 μετέβη εἰς Ἰταλίαν ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ διετίαν καὶ συνεδέθη μὲ τοὺς ἐκεῖ Τέκτονας. Τὸ 1725 ἐχρημάτισε πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μ.·. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ Νίκολς ὅστις τὸν ἐγνώρισε προσωπικῶς γράφει ὅτι ἦτο εὐρυμαθέστατος μὲ κρίσιν εὐθεῖαν καὶ ἀκριβῆ. Προσβληθεὶς ὑπὸ μερικῆς παραλύσεως τὸ 1751 δὲν κατώρθωσε νὰ συνέλθη ἔκτοτε.

Φοντάν, *Μαρκήσιος Λουδοβίκος ντὲ* (Fontanes). Γάλλος ποιητὴς καὶ πολιτικὸς * εἰς Νιὸρ 1757 † εἰς Παρισίους 1821. Πρόεδρος τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος καὶ γερουσιαστὴς ἐπὶ Ναπολέοντος Α'. Ἦτο μέλος τῆς περιφήμου Στοᾶς τῶν Ἐννέα Ἀδελφῶν.

Φόρτ, *Γεώργιος Φραγκλῖνος* (Fort). Τέκτων συγγραφεύς. * εἰς Νέαν Ὑερσέην τὸ 1843, † εἰς Ἀτλάντικ Σίτυ τὸ 1909. Εἶχεν ἰδιαιτέραν κλίσιν εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ἀρχαιολογίαν καὶ ἀφοῦ ἀπεφοίτησε τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Χάϊδελμπεργκ εἰς τὴν Γερμανίαν, ὅπου εἶχε μεταβῆ, ἐπεδόθη εἰς δημοσιεύματα ἐπὶ Μεσαιωνικῶν Θεμάτων. Ὁ Φόρτ ἐμυήθη εἰς τὴν Στ.·. Κάμντεν τῆς Ν. Ὑερσέης καὶ ἀφωσιώθη εἰς τὴν μελέτην τῆς πρώτης περιόδου τοῦ Τεκτονισμοῦ. Συνέγραψε τὴν «Παλαιὰν Ἱστορίαν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ» εἰς τὴν ὁποίαν ἀναλύει τὴν φιλοσοφίαν, τὸ τυπικά του, τὰ σύμβολά του. Ἡ ἱστορία του εἶναι θετικὴ καὶ ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσα.

Φοχάτ. Σημαίνει ἐνέργειαν (βλ. λ.) καὶ κατὰ τὴν ἀποκρυφιστικὴν ὁρολογίαν εἶναι ἡ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς. Τὸ ἑνοποιημένον σύνολον τῶν κοσμικῶν δυνάμεων εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν αἰώνων, τὸ κοσμικὸν σπέρμα ὅπερ γονιμοποιεῖ τὴν παρθένον ὕλην.

Φραγκίσκος Α', *Αὐτοκράτωρ Αὐστρίας*. Πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Δουκὸς τῆς Λωρραίνης * τὸ 1708 καὶ † τὸ 1765. Διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του τὸ 1729, ἐνυμφεύθη τὴν Μαρίαν Θηρεσίαν, Αὐτοκράτειραν τῆς Αὐστρίας καὶ τὸ 1745 ἔγινεν Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐν Χάγῃ τὸ 1731 καὶ προήχθη εἰς Διδ.·. ἐν εἰδικῇ Στοᾷ εἰς Χάουτον Χὼλ τοῦ Λονδίνου, ὅταν ἐπεσκέφθη τὴν Ἀγγλίαν τὸ αὐτὸ ἔτος. Ὁ Τεκτονισμὸς ὑπὸ τὴν προστασίαν του ἦτο ἀνεκτὸς ἐν Βιέννῃ. Ἀπέθανεν ἐν ᾧ χρόνῳ ἦτο Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. εἰς Ἴνσμπρουκ τῆς Αὐστρίας.

Φραγκίσκος Β'. Ὁ Αὐτοκράτωρ αὐτὸς τῆς Γερμανίας ὑπῆρξεν ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς τοῦ Τεκτονισμοῦ. Τὸ 1789 διέταξε τὸ κλείσιμον ὅλων τῶν Στοῶν εἰς τὰ ἐδάφη του καὶ ἠξίωσεν ἀπὸ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ τοὺς στρατιωτικοὺς νὰ δώσουν ὅρκον ὅτι οὐδέποτε θὰ μετάσχουν μυστικῶν Ἑταιριῶν.

Τὸ 1794 ἐπρότεινεν εἰς τὴν Δίαιταν Ρατισβόνης, τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν Τεκτόνων, τῶν Πεφωτισμένων καὶ ἄλλων Μυστικῶν Ἑταιριῶν. Ἀλλ' ἡ Δίαιτα ἀπήντησεν εἰς αὐτὸν ὅτι δικαιοῦται νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν λειτουργίαν Στοῶν εἰς τὴν ἰδικήν του περιοχὴν καὶ ὅτι αἱ ἄλλαι περιοχαὶ διατηροῦν τὴν ἐλευθερίαν των.

Φραγκλῖνος, *Βενιαμὶν* (Franklin). Διάσημος Ἀμερικανὸς πολιτικὸς καὶ ἐπιστήμων. * εἰς Βοστώνην τὸ 1706 † εἰς Φιλαδέλφειαν τὴν 17 Ἀπριλίου 1790. Ἐφοίτησεν εἰς σχολὴν δύο μόνον ἔτη ἀναγκασθεὶς νὰ ἐργάζεται κατόπιν μετὰ τοῦ πατρός του διὰ τὴν συντήρησιν τῆς οἰκογενείας. Συνειργάσθη κατόπιν μὲ τὸν ἀδελφόν του ὡς τυπογράφος καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ κατόπιν μεταβὰς εἰς Λονδῖνον ὡς τυπογράφος μέχρι τοῦ 1726 ἐπανῆλθεν εἰς Φιλαδέλφειαν ἱδρύσας τυπογραφεῖον καὶ ἐκδόσας τὴν «Πενσυλβάνια Γκαζέτ». Ἐσπούδασε μόνος, κατορθώσας νὰ ἐκμάθη διαφόρους ξένας γλώσσας καὶ ἐπιδοθεὶς εἰς τὴν συγγραφὴν πολλῶν ἔργων πεζῶν καὶ ποιητικῶν. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περιγραφῇ εἰς ὀλίγας γραμμὰς ὁ βίος καὶ ἡ δρᾶσις τοῦ διασήμου αὐτοῦ Ἀμερικανοῦ Τέκτονος. Τὸ 1749 ἵδρυσε τὴν Ἀμερικανικὴν Φιλοσοφικὴν Ἑταιρίαν ἀσχολουμένην μὲ ὅσα ἠσχολοῦντο τότε καὶ αἱ πλεῖσται Γαλλικαὶ Σχολαί. Ἐπιδοθεὶς εἰς τὴν πολιτικήν, ἐγένετο μέλος τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῆς Πενσυλβανίας διατηρήσας τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπὶ εἰκοσαετίαν καὶ ἀπεστάλη εἰς Ἀγγλίαν ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν διαμαρτυρομένων Ἀποικιῶν τῆς Δύσεως. Ἀνεκηρύχθη διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου καὶ διδάκτωρ τῆς Ὀξφόρδης. Διωρίσθη βραδύτερον ὡς ἐκπρόσωπος τῶν Ἀποικιῶν εἰς ἐπιτροπὴν τοῦ Ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου καὶ τέλος ἐπανελθὼν εἰς Φιλαδέλφειαν ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν Ταχυδρομείων ἐκλεγεὶς ὑπὸ τοῦ Κογκρέσου ὅπως συζητήσῃ τοὺς ὅρους εἰρήνης μὲ τὸν Ναύαρχον Χόου τὸ 1776. Μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀνεξαρτησίας ἀπεστάλη ὡς πρεσβευτὴς εἰς Παρισίους ὅπου ἡ φήμη του κατέστη μεγάλη καί, ὡς γράφει ὁ Τζὼν Ἄνταμς, παγκόσμιος, ὑπερβᾶσα τὴν τοῦ Νεύτωνος, τοῦ Λάϊμπνιτς ἢ τοῦ Βολταίρου.

Τὸ 1730 ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμόν, εἰς τὴν Στοὰν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου εἰς Φιλαδέλφειαν τῆς ὁποίας καὶ κατήρτισε μετὰ διετίαν τὸν Κανονισμόν. Τὸ 1734 ἐξελέγη Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Πενσυλβανίας καὶ ἐξέδωκε διὰ πρώτην φορὰν ἐν Ἀμερικῇ τὰ Συντάγματα τοῦ Ἄντερσον. Ἀνεμίχθη ἐνεργῶς εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν χρηματίσας ἐπαρχιακὸς Μέγ.·. Διδ.·. καὶ ἐπισκεφθεὶς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας. Τὸ 1762 υἱοθετήθη καὶ ὑπὸ τῶν ἐν Γαλλίᾳ Τεκτονικῶν Στοῶν, παρέστη δὲ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1778 καὶ εἰς τὴν μύησιν τοῦ Βολταίρου (βλ. λ.) εἰς τὴν Στοὰν τῶν «Ἐννέα Ἀδελφῶν», προεδρεύσας τὴν 28 Νοεμβρίου 1778 καὶ τῆς ἐπιμνημοσύνου τελετῆς, ἥτις ἐγένετο ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Βολταίρου. Τὸν Μάϊον τοῦ 1779 ἐξελέγη Σεβ.·. τῆς Στοᾶς τῶν Ἐννέα Ἀδελφῶν.

Τέλος τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1790 ἐξελέγη Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Πενσυλβανίας.

Ὁ Βενιαμὶν Φραγκλῖνος ὑπῆρξε πρότυπον ἀληθοῦς Τέκτονος.

Φρειδερίκος Β' ὁ Μέγας. Βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ὁ ἐπονομασθεὶς Μέγας. Ἐγεννήθη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1712 καὶ ἀπέθανε τὸν Αὔγουστον τοῦ 1786. Ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν εἰς Βρούνσβικ τὴν 14 Αὐγούστου 1738, δύο ἔτη πρὶν ἀνέλθη ἐπὶ τοῦ θρόνου.

Περιγραφὴν τῆς μυήσεώς του ἔδωσεν ὁ στενὸς φίλος του Βαρῶνος Φὸν Μπέλφιλντ, ὅστις ἦτο παρὼν κατ' αὐτήν. Ἡ μύησις ἐγένετο τὸ μεσονύκτιον, ἔληξε δὲ τὴν 4ην πρωϊνήν, ὅτε ὁ Πρίγκιψ ἀκόμη τότε, ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Ἀνάκτορον.

Ὁ Μπίλφελντ ὅστις εἶναι ἡ μόνη ἀξιόπιστος πηγὴ περὶ τοῦ Φρειδερίκου Β' ὡς Τέκτονος, ἀναφέρει ὅτι ὁ Βασιλεὺς τὴν 20 Ἰουνίου 1740 ἵδρυσε Στοὰν εἰς Σαρλότεμπουργκ καὶ ὡς Σεβ.·. ἐμύησε τὸν ἀδελφόν του Πρίγκιπα Γουλιέλμον τῆς Πρωσσίας, τὸν Μαργράβον Κάρολον τοῦ Βραδεμβούργου καὶ τὸν Δούκα τοῦ Χολστάϊν Φρειδερίκον Γουλιέλμον.

Τὸ 1774 ἐγένετο προστάτης τῆς Ἐθνικῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Γερμανίας καὶ ἐνέκρινεν ἐπισήμως τὴν συνθήκην μετὰ τῆς Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας.

Τὸ γεγονὸς τῆς ἱδρύσεως ὑπὸ τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου, τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος (βλ. λ.), ἠμφισβητήθη ὑπὸ τινων Τεκτόνων συγγραφέων, ἐνῷ ἀντιθέτως ὑπεστηρίχθη ὑπὸ ἄλλων. Πάντως τώρα τοῦτο θεωρεῖται ὡς ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένον.

Φρειδερίκος Γουλιέλμος Γ'. Βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ὅστις καίτοι μὴ ὢν Τέκτων, ὑπῆρξε πάτρων τοῦ Τάγματος γενναιόφρων.

Τὴν 29ην Δεκεμβρίου τοῦ 1797, ἔγραψεν, εἰς τὴν Στοὰν τῆς Φιλίας Βασιλικοῦ Γιὸρκ ἐν Βερολίνῳ, ἐπιστολὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

Οὐδέποτε ἐμυήθην, ἀλλ' οὐδόλως αἰσθάνομαι καὶ τὴν ἐλαχίστην δυσπιστίαν ὡς πρὸς τὰς προθέσεις τῶν μελῶν τῆς Στοᾶς. Πιστεύω ὅτι ὁ σκοπός της εἶναι εὐγενὴς καὶ βασίζεται ἐπὶ τῆς καλλιεργείας τῆς ἀρετῆς, ὅτι αἱ μέθοδοί της εἶναι νόμιμοι καὶ ὅτι ἀπαγορεύεται εἰς τὰς ἐργασίας της πᾶσα πολιτικὴ τάσις. Συνεπῶς, εὐχαρίστως θὰ ἐκδηλώνω εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν τὴν καλήν μου θέλησιν καὶ τὴν στοργήν μου, πρὸς τὴν Βασιλικὴν Στοὰν Φιλίας

τοῦ Γιόρκ ὡς καὶ πρὸς πᾶσαν ἄλλην Στοὰν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μου.

Ὅταν κατὰ τὸ 1798 ἐξέδωσε διάταγμα ἀπαγορεῦον τὰς μυστικὰς Ἑταιρίας, ἐξῄρεσεν, εἰδικῶς, τὰς Τεκτονικὰς Στοὰς πρὸς τὰς ὁποίας παρέμεινε φίλος μέχρι τοῦ θανάτου του.

φρόνησις (prudence). Μία τῶν τεσσάρων κυρίων ἀρετῶν ἡ ἄσκησις τῶν ὁποίων τονίζεται ἰδίως εἰς τὸν Μαθ.·. Τέκτονα. Ὁ Πρέστον πρῶτος εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν βαθμὸν αὐτόν. Ὁ Οὐέμπ τὴν καθορίζει ὡς ἑξῆς:

«Ἡ φρόνησις εἶναι ὁ ἀληθὴς ὁδηγὸς διὰ τὴν ἀνθρωπίνην κατανόησιν καὶ συνίσταται ἀπὸ τὴν κατάλληλον κρίσιν καὶ ἀπόφασιν περὶ τοῦ τί πρέπει νὰ προσπαθῶμεν ν' ἀποφεύγωμεν καὶ πῶς νὰ ἐνεργῶμεν εἰς πᾶσαν ἐμφανιζομένην ἐνέργειαν».

Φρούριον Χιράμ (Fort Hiram). Ὀχυρὸν ἀνεγερθὲν τὴν 3 Ὀκτωβρίου 1814 εἰς Φὸξ Πόϊντ τῆς νήσου Ρὸντ (Rhode) ὑπὸ τῆς Μεγ.·. Στ.·. μετὰ μελῶν τῶν ὑπ' αὐτὴν Στοῶν διὰ τὴν ἄμυναν τοῦ λιμένος τῆς Πρόβιντενς. Εἰς τὴν Μεγ.·. Στοάν, τῆς ὁποίας Μέγ.·. Διδ.·. ἦτο ὁ Τόμας Σμὶθ Οὐέμπ, ἀνετέθη τὸ ἔργον. Ἐσχηματίσθη ὁμὰς ἥτις κατηυθύνθη ἐνωρὶς τὴν πρωΐαν εἰς τὸ μέρος καὶ μέχρι τῆς ἑσπέρας κατεσκεύασε στηθαῖον, μήκους 430 ποδῶν, πλάτους δέκα καὶ ὕψους πέντε.

Τὸ ὀχυρὸν αὐτό, ἐγκριθὲν καὶ ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου τῆς περιοχῆς, ὠνομάσθη Φρούριον Χιράμ.

φρουροί. Ἀξιωματικοὶ ἐπὶ τῶν τελετῶν τῶν βαθμῶν Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ τῶν Ναϊτικῶν. Δὲν ἀποτελοῦν κανονικοὺς βαθμοὺς Συμβουλίου, ἀλλὰ διορίζονται δι' εἰδικὸν σκοπόν.

φυλαὶ τοῦ Ἰσραήλ (tribes). Ὁ Μάκεϋ γράφει ὅτι καὶ αἱ δώδεκα φυλαὶ εἰς τὰς ὁποίας διῃρεῖτο τὸ Ἰσραὴλ εἰργάσθησαν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Πολὺ πρὸ τῆς καταστροφῆς του ὅμως, δέκα ἐξ αὐτῶν ἐστασίασαν καὶ ἐσχημάτισαν τὸ ἔθνος τοῦ Ἰσραὴλ ἐνῷ αἱ ἄλλαι δύο, ἡ τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Βενιαμίν, διετήρησαν τὸν Ναὸν καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ὑπὸ τὸ ὄνομα Βασίλειον τοῦ Ἰούδα. Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὰς δύο μόνον αὐτὰς φυλὰς ἐνεπιστεύθησαν τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ δευτέρου Ναοῦ.

Κατόπιν τούτου εἰς τοὺς προκεχωρημένους βαθμοὺς τοὺς συνδεομένους μὲ τὸν Ναὸν τοῦ Ζερουβάβελ ἢ μὲ ἐπεισόδια συμβάντα μὲ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἀναφέρονται μόνον αἱ δύο αὐταὶ φυλαί. Εἰς τοὺς συμβολικοὺς ὅμως βαθμοὺς τῶν ὁποίων ἡ παράδοσις ἀφορᾷ τὸν ἀρχικὸν Ναόν, ἀναφέρονται καὶ αἱ δώδεκα φυλαί.

Φύλακες τοῦ Τεκτονισμοῦ (Conservators of Free Masonry). Τὸ ἔτος 1860 ὁ ἀδ.·. Ρόμπερτ Μόρρις ἵδρυσε μυστικὴν Ἑταιρίαν Τεκτόνων, ὀνομασθεῖσαν παρ' αὐτοῦ «Κίνημα διαφυλάξεως», ὠνόμασε δὲ τὰ μέλη της «Φύλακας».

Σκοπὸς τῆς ὀργανώσεως ἐξετέθη ὑπὸ τοῦ Μόρρις εἰς ἐμπιστευτικὴν ἐγκύκλιον, ἀποσταλεῖσαν εἰς ὅλους τοὺς Μεγ.·. Διδ.·., Μεγ.·. Γραμματεῖς, Μεγ.·. Ρήτορας καὶ ἄλλους Τέκτονας ἡγέτας καὶ φέρουσαν τὴν ὑπογραφήν του μὲ τὸν τίτλον «Μέγας Φύλαξ».

Εἰς τὴν ἐγκύκλιον καθώριζε τοὺς σκοποὺς ὡς ἑξῆς: Νὰ παρεμποδισθοῦν νεωτερισμοὶ εἰς τὰ Τυπικά. Νὰ καθιερωθῇ ἐθνικὴ ὁμοιομορφία εἰς τοὺς τρόπους ἀναγνωρίσεως κτλ. Νὰ ὑπάρχῃ σχολὴ διδασκαλίας εἰς πᾶσαν Στοάν. Νὰ ἐνισχυθοῦν οἱ δεσμοὶ οἱ συνδέοντες γενικῶς τοὺς Τέκτονας. Νὰ ἀνακαλύπτωνται καὶ ἐκδιώκωνται οἱ ἐκμεταλλευταὶ ἢ ἀπατεῶνες. Νὰ καθορισθοῦν τὰ μέσα στενοτέρας ἐπικοινωνίας μεταξὺ Τεκτόνων τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

Κατὰ τὰ ἔτη μεταξὺ 1860 καὶ 1863 ὁ Μόρρις ἐξέδωσε τετράκις ἢ πεντάκις μόνον ἐφημερίδα καὶ ἀκολούθως περιοδικὸν «Ἡ φωνὴ τοῦ Τεκτονισμοῦ».

Μυστικὴ γλῶσσα καὶ καββαλιστικὰ σημεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο πρὸς συνεννόησιν μεταξὺ τῆς ὀργανώσεως.

Μόλις ἀντελήφθησαν τὴν μυστικὴν αὐτὴν ὀργάνωσιν ἥτις εἶχεν ἁπλώσῃ διακλαδώσεις πανταχοῦ, αἱ Μεγ.·. Στοαὶ ἤρχισαν ἀγῶνα διὰ τὴν διάλυσίν της, τονίζουσαι ὅτι δὲν ἦτο ἀνεκτὴ ἡ ὕπαρξις μυστικῆς Ἑταιρίας ἐντὸς τῆς Ἀδελφότητος. Ὁλόκληρος ἡ κίνησις αὕτη, λόγῳ ἰδίως τῶν ἐκ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου συνθηκῶν ἔσβυσε βαθμηδὸν λησμονηθεῖσα σὺν τῷ χρόνῳ ἐν Ἀμερικῇ.

«Φῶς». Ὑπέρτ.·. Περιστύλιον ὑπ' ἀριθμὸν 10 ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν καὶ Κοιλ.·. Ἰλισσοῦ ἱδρυθὲν ὑπὸ ἀδελφῶν τῆς Στ.·. Τελ.·. Μ υ σ τ α γ ω γ ί α (βλ. λ.) καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν συνεχίσεως τῶν διδαγμάτων τοῦ ἀειμνήστου ἀδ.·. Σπυρίδ.·. Νάγου (βλ. λ.).

Τὸ «Φῶς» ἀριθμεῖ σήμερον ἐμπνευσμένους Τέκτονας, αἱ δὲ ἐν αὐτῷ διδασκαλίαι ἐκτείνονται ἐφ' ὅλων τῶν μυσταγωγικῶν καὶ φιλοσοφικῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα ἐνδιαφέρουν τοὺς Τέκτονας.

Φῶτα. Εἰς τὴν Στοὰν ὑπάρχουν συμβολικῶς ἓξ φῶτα. Τρία μεγάλα καὶ τρία μικρά.

Ὁ ἀδ.·. Haywood γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς: Τὸ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀντικρύζει ὁ ὑποψήφιος ὅταν ἀποκαλυφθοῦν οἱ ὀφθαλμοί του, εἶναι τὰ τρία Μεγάλα Φῶτα, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ συμβολισμοῦ των τὸν διδάσκουν τὸ πρὸς ἑαυτὸν καθῆκον, τὸ πρὸς τὸν πλησίον του καὶ τὸ πρὸς τὸν Θεόν, ἐξαποστέλλοντα τὰς ἀκτῖνας των πρὸς ὅλας τὰς γωνίας τῆς Στοᾶς, ἐκπροσωποῦν τὰς ὑψηλὰς ἐκείνας ἰδιότητας τοῦ πνεύματος αἱ ὁποῖαι εἶναι πράγματι τὰ Μεγάλα Φῶτα παντὸς ὅ,τι βλέπομεν. Εἰς τὰ τρία αὐτὰ σύμβολα, τὴν Β ί β λ ο ν, τὸν Γ ν ώ μ ο ν α, τὸν Δ ι α β ή τ η ν, εὑρίσκομεν ἔμπνευσιν ὡς καὶ διδάγματα. Ἡ Βίβλος, ἐννοεῖται, δὲν εἶναι πανταχοῦ ἡ ἰδία, ἀλλ' εἶναι ἡ Π. Διαθήκη διὰ τοὺς Ἑβραίους, τὸ Κοράνιον διὰ τοὺς Μωαμεθανούς, ἡ Ζὰντ-Ἀβίδα διὰ τοὺς Πέρσας, ἡ Μπαγκαβὰτ-Γιτὰ καὶ αἱ Βέδαι διὰ τοὺς Ἰνδούς, ἡ Καινὴ Διαθήκη διὰ τοὺς Χριστιανούς.

Μικρότερα Φῶτα θεωροῦνται ὁ Ἥλιος, ἡ Σελήνη καὶ ὁ Σεβ.·. τῆς Στοᾶς. Εἶναι κυρίως Ἑρμητικὰ σύμβολα. Ὁ ἥλιος ρίπτει φῶς ἐξ ἰδίων του, παρέχει ἐνέργειαν καὶ ὑπὸ φυσικὴν ἔννοιαν εἶναι ὁ δημιουργὸς τῆς ζωῆς. Οὕτω οἱ Ἑρμητισταὶ καθιέρωσαν τὸν ἥλιον ὡς τὸ ἐνεργὸν στοιχεῖον τῆς φύσεως.

Διὰ τοῦ ἰδίου συλλογισμοῦ ἡ Σελήνη (βλ. λ.) ἐγένετο δεκτὴ ὡς σύμβολον τοῦ παθητικοῦ στοιχείου τῆς φύσεως τὸ ὁποῖον μᾶς δίδει τὸ φῶς τὸ ὁποῖον λαμβάνει ἀπὸ τὸν ἥλιον. Ὁ Σεβ.·. τέλος θεωρεῖται ὁ ἐκ τῶν δύο στοιχείων προερχόμενος Τέλειος Ἄνθρωπος.

φωτεινὸν Δέλτα. Τὸ τρίγωνον ὅπερ εὑρίσκεται ἄνωθεν τῆς ἕδρας τοῦ Σεβ.·. καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει συνήθως ὁ Παντεπόπτης Ὀφθαλμὸς ἢ τὸ Ἱερὸν Τετραγράμματον μὲ τὴν ἀποκρυφιστικὴν σημασίαν του.

φωτεινοῦ δακτυλίου, *δόγμα*. (Βλέπε Ἀκαδημία ἐξόχων διδ.·. φωτεινοῦ δακτυλίου).

Φωτὸς Τάγμα (Order of light). Οἱ Ροδοσταυρῖται ἀδ.·. Ἰ. Ἔντουαρντς καὶ Τ. Πάττινσον ἐπανέφερον εἰς τὴν ζωὴν τὸ 1901 τὸ Τάγμα αὐτὸ τῶν μελετητῶν τῆς ἀποκρύφου φιλοσοφίας εἰς Μπράντφορτ τῆς Ἀγγλίας.

Χ. Τὸ 22ον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου, τὸ πέμπτον (Χὲ) εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν καὶ τὸ 8ον εἰς τὴν λατινικήν. Εἰς τὴν ἱερογλυφικὴν εἶχε τὸ σχῆμα βωμοῦ τὸ ὁποῖον διετήρησε καὶ εἰς τὴν Ἑβραϊκήν.

Χ.·. Α. . Β.·. Συντόμευσις τοῦ ὀνόματος Χιρὰμ Ἀβίφ.

Χαγκαὶ (Haggai). Κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν παράδοσιν, ὁ Ἑβραῖος Χαγκαὶ εἶχε γεννηθῆ εἰς Βαβυλωνίαν κατὰ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ συνώδευσεν εἰς Ἱεροσόλυμα τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν Ζεροσββάβελ διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ δευτέρου Ναοῦ.

Εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν σύστημα τῆς Βασιλικῆς Ἀψῖδος ὁ Χαγκαὶ ἀντιπροσωπεύει τὸν Γραμματέα ἢ τὸν τρίτον ἀξ.·. Συμβουλίου τῆς Β.·. Ἀψ.·.. Εἰς τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα ἀντιπροσωπεύει τὸν β' ἀξ.·. καὶ καλεῖται Προφήτης.

Χαλαρᾶς Τηρήσεως Δόγμα (Lax observance). Ὅταν τὸ Δόγμα τῆς Αὐστηρᾶς Τηρήσεως ἐγκαθιδρύθη ἐν Γερμανίᾳ ὑπὸ τοῦ Φὸν Χοὺντ (βλ. λ.), οἱ ὀπαδοί του προσέδωσαν τὸν τίτλον «Στοὰ Χαλαρᾶς Τηρήσεως», εἰς ὅλας τὰς ἄλλας Γερμανικὰς Στοὰς αἱ ὁποῖαι ἠρνοῦντο νὰ ὑπαχθοῦν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του καὶ νὰ υἱοθετήσουν τοὺς νεωτερισμούς του, ἀλλὰ παρέμειναν πιστὰ εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Δόγμα.

Χάλλιουελ χειρόγραφον (Halliwell). Τὸ ἀρχαιότερον τῶν Παλαιῶν Τεκτονικῶν Συνταγμάτων. Εἶναι συντεταγμένον εἰς στίχους καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔχει ἀντιγραφῆ τὸ 1390 ἀπὸ προγενέστερον χειρόγραφον. Σήμερον εὑρίσκεται εἰς τὴν Βασιλικὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου. Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Τζαίημς Χάλλιουελ τὸ 1844 ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἀρχικὴ ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ».

Ὁ Τεκτονικὸς χαρακτὴρ τοῦ ποιήματος αὐτοῦ παρέμεινεν ἄγνωστος μέχρι τῆς δημοσιεύσεώς του ὑπὸ τοῦ Χάλλιουελ, ὅστις δὲν ἦτο Τέκτων. Καὶ τοῦτο διότι τὸ χειρόγραφον εἶχεν ὡς τίτλον «Ποίημα Ἠθικῶν Καθηκόντων». Τώρα εἶναι γνωστὸν μᾶλλον ὑπὸ τὸν τίτλον χειρόγραφον Regius, διότι ἀπετέλει μέρος τῆς Βασιλικῆς Βιβλιοθήκης, τὴν ὁποίαν εἶχε προσφέρει εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Β'.

Τὸ χειρόγραφον εἶναι ἐπὶ λεπτῆς περγαμηνῆς καὶ ἔχει πάχος 4—5 ἰντσῶν, ἔχει βιβλιοδετηθῆ περὶ τὸ 1838, φέρει δὲ ἐπὶ τοῦ καλύμματος τὸν Βασιλικὸν Θυρεὸν μὲ τὰ ἀρχικὰ Γ. Β. Β' καὶ τὴν ἡμερομηνίαν 1757.

Ἡ γραφὴ εἶναι καθαρὰ ἀλλὰ εἰς τὴν χαρακτηριστικὴν μορφὴν τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς ὥστε νὰ εἶναι δυσανάγνωστος διὰ τοὺς σημερινοὺς Ἄγγλους. Νεώτεροι Τέκτονες καὶ ἰδίως ὁ ἀδ.·. Μπάξτερ ἔχουν συγχρονίσῃ τὴν γλῶσσαν εἰς νεωτέρας ἐκδόσεις ἀντικαταστήσαντες τὰς παλαιὰς λέξεις μὲ νεωτέρας.

Χάριν παραδείγματος τῆς μεγάλης διαφορᾶς παραθέτομεν κατωτέρω τρεῖς στίχους τοῦ παλαιοῦ χειρογράφου:

Whose wol bothe wel rede and loke
He may fynde wryte yn olde boke
of grete lardys and eke ladyysse

ὧν ἡ μετάφρασις εἰς τὴν σημερινὴν Ἀγγλικὴν ἔχει ὡς ἑξῆς:

Whoever will both well read and look
He may find written in old book
of great lords and also ladies.

Τὸ χειρόγραφον περιλαμβάνει 15 ἄρθρα τῶν Συνταγμάτων εἰς τὰ ὁποῖα καθορίζονται τὰ καθήκοντα τῶν Τεκτόνων ὡς καὶ ὁ τρόπος διακυβερνήσεώς των. Ἐν τέλει τοῦ χειρογράφου, ἀποτελουμένου ἀπὸ 64 δωδεκάστιχα, ἀναφέρονται καὶ διάφοροι ὑποχρεώσεις καὶ καθήκοντα τῶν ἀδ.·. πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς ἀνωτέρους των, ἡ συμπεριφορὰ των εἰς τὴν τράπεζαν κλπ.

Τὸ χειρόγραφον ἀναφέρει ἐν ἀρχῇ, πῶς ἱδρύθη ἡ ἐπιστήμη τῆς Γεωμετρίας, τὴν ὁποίαν ταυτίζει μὲ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν.

Ὁ ἀδ.·. Baxter ἀφηγούμενος τὰ τῆς μελέτης τοῦ χειρογράφου τούτου ἐνώπιον τῆς Στοᾶς Ἐρευνῶν τὸ 1914 εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Τὸ ποίημα σαφῶς φανερώνει ὅτι ἡ Ἀρχιτεκτονική, ἥτις βασίζεται, βεβαίως, ἐπὶ τῆς γεωμετρίας ἀνεπτύχθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ὅτι οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτὴν εἶναι εὐγενοῦς καταγωγῆς. Ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐργατῶν τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοποίουν ἐσχημάτισαν συντεχνίαν, πιθανῶς μὲ διάφορα μυστικὰ σημεῖα δι' ἑκάστην τάξιν, καὶ ἐκ τῆς συντεχνίας αὐτῆς προῆλθε βαθμηδὸν καὶ ἐξειλίχθη μέχρις ἡμῶν εἰς θεωρητικὴν μορφὴν ὁ Τεκτονισμὸς μὲ τὸ σύστημα τῶν βαθμῶν του. Ὁ τρίτος βαθμὸς τοῦ Διδ.·. περιωρίζετο τότε εἰς τοὺς ἀρχιτέκτονας, τοὺς πεπειραμένους γεωμέτρας.

Χάμιλτων, *Ἀλέξανδρος*. Ἀμερικανὸς οἰκονομολόγος καὶ πολιτικός, * τὸ 1757 εἰς Δυτικὰς Ἰνδίας καὶ φονευθεὶς τὸν Ἰούλιον τοῦ 1804 εἰς μονομαχίαν. Ἐχρημάτισε μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ Οὐάσιγκτων. Ὠργάνωσε τὴν Κυβέρνησιν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν βάσει τῶν Συνταγμάτων τοῦ 1787 καὶ ὑπηρέτησεν ὡς ὑπουργὸς διακριθεὶς ὡς εἶχε διακριθῆ καὶ ὡς στρατιωτικὸς κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Ἀνεξαρτησίας. Ἦτο Τέκτων εἰς τὴν Στοὰν τῆς Ἀμερικανικῆς Ἑνώσεως τῆς Μόρριστάουν Ν. Ὑερσέης.

Χάμιλτων, *Ροβέρτος*. Ἄγγλος ἐπαρχιακὸς Μέγ.·, Διδ.·. τῆς Μ.·. Στ.·. τῆς Ἰαμαϊκῆς γεννηθεὶς τὸ 1820 καὶ ἀποβιώσας τὸ 1880. Εἶχε φθάσει τὸν 33ο.

Χάος (Chaos). Συγκεχυμένος καὶ ἄμορφος ὄγκος ὡς ὑποτίθεται ὅτι ὑπῆρχε πρὶν ἢ ὁ Δημιουργὸς ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν εἰς τὴν δημιουργίαν. Εἶναι Τεκτονικὸν σύμβολον τῆς ἀγνοίας καὶ τοῦ πνευματικοῦ σκότους ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος ἀπαλλάσσεται διὰ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀληθείας τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ «Τάξις ἐκ τοῦ Χάους» (Ordo ab chao) εἶναι ἓν τῶν ρητῶν τοῦ Θεσμοῦ.

Χάος διαλυόμενον (Chaos disentangled). Τίτλος ὅστις ἐδίδετο ἄλλοτε εἰς τὸν 28ο τοῦ Ἀρχ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκ.·. Δόγματος ἢ τοῦ Ἱππ.. τοῦ Ἡλίου. Εὑρίσκεται ἐπίσης εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Πυρόν.

Οἱ 49ος καὶ 50ὸς βαθμοὶ τοῦ Δόγματος Μισραΐμ λέγονται «Ἐχέμυθον Χάος» καὶ «Σοφὸν Χάος».

Χάρ. Ὄνομα τοῦ δευτέρου βασιλέως εἰς τὰ Σκανδιναυϊκὰ Μυστήρια.

Χαρὸμ, ***Μέγας.*** Ὁ 73ος βαθμὸς τοῦ Δόγματος Μισραΐμ.

Χαρλεϊανὸν χειρόγραφον (Harleian). Παλαιὸν χειρόγραφον τῶν Τεκτονικῶν Συνταγμάτων ὀνομαζόμενον οὕτω διότι ἀνήκει εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Ρόμπερτ Χάρλεϋ Κόμητος τοῦ Ὄξφορντ καὶ πρωθυπουργοῦ τῆς Βασιλίσσης Ἄννης καὶ εὑρίσκεται σήμερον εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον εἰς τὴν συλλογὴν χειρογράφων ὑπ' ἀριθ. 2054. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσαρα φύλλα περιέχοντα 6 ½ σελίδας λεπτῆς γραφῆς ἥτις ὡς λέγεται ἀνήκει εἰς τὸν Ράντλ Χόλμς θανόντα τὸ 1699. Τὸ χειρόγραφον αὐτὸ ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀδ.·. Οὐΐλλιαμ Χιούγκαν ἀντιγραφὲν μὲ προσοχήν.

Ὑπάρχει καὶ ἕτερον χειρόγραφον εἰς τὴν αὐτὴν συλλογὴν ὑπ' ἀριθ. 1492 τοῦ ὁποίου ἡ ἡμερομηνία πιστεύεται ὅτι εἶναι τοῦ ἔτους 1650. Ἔχει σημασίαν διότι περιέχει ἕνα ὅρκον ἐχεμυθείας ὁ ὁποῖος ἐδίδετο ὑπὸ τῶν τότε μυουμένων εἰς τὸν Τεκτονισμόν.

Χαροδὶμ (Harodim). Πρῶτος εἰς τὸ βιβλίον Συνταγμάτων, ὁ Ἄντερσον ἐχρησιμοποίησε Τεκτονικῶς τὴν λέξιν αὐτὴν λέγων ὅτι εἰς τὸν Ναὸν ἐχρησιμοποιοῦντο τουλάχιστον 3.600 πρίγκιπες ἢ Διδ.·. Τέκτονες διὰ νὰ ἐπιστατοῦν εἰς τὰ ἔργα καὶ ὅτι οὗτοι εἰς τὰς Βασιλείας Γ' τῆς Παλ. Διαθήκης (Κεφ. Ε' ἐδ. 30) καλοῦνται Χαροδίμ.

Τὸ μέρος αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Ἄντερσον, εἶναι δυνατὸν νὰ ἑρμηνευθῇ ὡς ἑξῆς: «Χάρις τῶν Ἀρχόντων τῶν καθισταμένων ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ Σολομῶντος, τρεῖς χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι ἐπιστάται (χαροδὶμ) οἱ ποιοῦντες τὰ ἔργα» (Μετάφρασις τῶν Ο').

Ἡ ἑβραϊκὴ αὐτὴ λέξις σημαίνει ἐπιστάται ἢ ἐπόπται. Εἰς σχετικὴν παράγραφον τῶν Χρονικῶν ἢ Β' Παραλειπομένων (Β' 18), χρησιμοποιεῖται ἡ λέξις Μενατζὶμ (μεταφρασθεῖσα ἑλληνιστὶ εἰς ἐργοδείκτας) ἔχουσα παρομοίαν σημασίαν.

Ἐκ τῆς χρήσεως ὅμως τῆς λέξεως ὑπὸ τοῦ Ἄντερσον καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς σχολίων του, ἡ λέξις Χαροδὶμ σημαίνει, τεχνικῶς εἰς τὸν Τεκτονισμόν, «Πρίγκιπες ἐν τῷ Τεκτονισμῷ». Ὑφίσταται ἐν ταὐτῷ κάποια ἀνακρίβεια εἰς τὰ σχετικὰ δημοσιεύματα τοῦ βιβλίου τῶν Βασιλειῶν καὶ τοῦ τῶν Χρονικῶν. Εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἀναφέρεται ὅτι οἱ Χαροδὶμ ἦσαν 3.300 ἐνῶ εἰς τὸ ἄλλο ἀναβιβάζονται εἰς 3.600. Ἡ διαφορὰ αὕτη δὲν ἐξηγήθη ἀπὸ τοὺς σχολιαστάς. Θὰ ἦτο λογικώτερον νὰ ἀποδοθῇ εἰς παράλειψιν κάποιου παλαιοῦ ἀντιγραφέως.

Χαροδίμ, ***Μέγα Συμβούλιον.*** Τάγμα φέρον τὸν τίτλον Μέγα Συμβούλιον τοῦ Ἀρχαίου καὶ Σεβασμίου Τάγματος τοῦ Χαροδίμ, εἶχεν ἱδρυθῇ ἐν Λονδίνῳ τὸ 1787 ὑπὸ τοῦ περιφήμου Τέκτονος Οὐΐλλιαμ Πρέστον (βλ. λ.). Ἰδοὺ πῶς περιγράφει ὁ ἴδιος τὴν φύσιν καὶ τοὺς σκοπούς του:

«Τὰ Μυστήρια τοῦ Τάγματος τούτου εἶναι ἰδιάζοντα δι' αὐτὸν τοῦτον τὸν Θεσμὸν ἐνῷ ἡ διδασκαλία τοῦ Συμβουλίου περιέχει πάντα κλάδον τοῦ Τεκτονικοῦ Συστήματος καὶ ἀντιπροσωπεύει τὴν Τέχνην τοῦ Τεκτονισμοῦ κατὰ πλήρη καὶ τελείαν μορφήν. Διάφοροι τάξεις καθορίζονται καὶ ἰδιαίτεραι διδασκαλίαι ἀφοροῦν ἑκάστην τάξιν. Αἱ διδασκαλίαι διαιροῦνται εἰς τμήματα καὶ τὰ τμήματα εἰς προτάσεις. Τὰ τμήματα ἀνατίθενται ἐτησίως ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ Χαρὸδ εἰς ὡρισμένον ἀριθμὸν ἱκανῶν Ἑταίρων ἑκάστης τάξεως οἱ ὁποῖοι καλοῦνται Τμηματάρχαι καὶ ἔχουν δικαίωμα κατανομῆς τῶν προτάσεων τῶν τμημάτων των ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τοῦ Ἀρχηγοῦ Χαρὸδ καὶ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ μεταξὺ τῶν ἰδιαιτέρων Ἑταίρων τοῦ Συμβουλίου. Ὅσοι ἐξ αὐτῶν δι' ἐπιμελείας καθίστανται κάτοχοι ὅλων τῶν τμημάτων τῆς διδασκαλίας καλοῦνται Ὁμιληταί. Καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκλέγεται πάντοτε ὁ Γενικὸς Διευθυντής.

Ἕκαστος κάτοχος τῶν προτάσεων λαμβάνει κατὰ τὸν διορισμὸν δελτίον καθορίζον τὰς προτάσεις αἵτινες τοῦ ἀνετέθησαν. Τὸ δελτίον αὐτὸ τοῦ παρέχει τὸ προνόμιον τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν θὰ κατέχῃ εἰς τὸ Συμβούλιον.

Τὸ Μέγα Συμβούλιον κυβερνᾶται ἀπὸ ἕνα Μέγαν Πάτρωνα, δύο βοηθοὺς Πάτρωνας, ἕναν Ἀρχηγὸν Κυβερνήτην καὶ δύο βοηθοὺς μὲ ἓν Συμβούλιον ἐκ δώδεκα Ἑταίρων, οἵτινες ἐκλέγονται ἐτησίως περὶ τὴν ἑορτὴν Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ».

Τὸ ὅλον σύστημα ἦτο θαυμασίως προσηρμοσμένον εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς Τεκτονικῆς Διδασκαλίας καὶ σκοπὸν εἶχε τὴν διάδοσιν τοῦ Πρεστονικοῦ συστήματος διδασκαλίας.

Χασιδίμ, ***Πρίγκιψ.*** Ὁ 75ος καὶ 76ος βαθμὸς τοῦ Δόγματος τοῦ Μισραΐμ (βλ. λ.).

Χάτσινσον, ***Γουλιέλμος*** (Hutchinson). Ἄγγλος Τέκτων, διαπρεπὴς συγγραφεὺς τοῦ 18ου αἰῶνος. Εἰς αὐτὸν ὀφείλομεν τὴν πρώτην φιλοσοφικὴν ἑρμηνείαν τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ Θεσμοῦ τὸ δὲ ἔργον του «Τὸ πνεῦμα τοῦ Τεκτονισμοῦ» παραμένει ὁδηγὸς διὰ τὸν Τέκτονα μελετητήν. Γεννηθεὶς τὸ 1732 ἀπεβίωσε τὸ 1814. Ἡ πρώτη του συμβολὴ εἰς τὴν φιλολογίαν ὑπῆρξε τὸ 1772 ἡ «Κληρονομία, Βρεττανικὴ Ἱστορία». Ἐξέδωσε πολλὰ μυθιστορήματα καὶ δραματικὰ ἔργα μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰς τραγῳδίας «Πυγμαλίων» καὶ «Βασιλεὺς τῆς Τύρου».

Ἀφοσιωθεὶς βραδύτερον εἰς τὴν Ἀρχαιολογίαν κατέστη μέλος τῆς «Βασιλικῆς Ἑταιρίας Ἀρχαιολόγων». Τὴν μεγάλην του φήμην ὅμως ἀπέκτησεν ὡς Τέκτων συγγραφεύς. Ἔδωσε πλείστας ὁμιλίας εἰς τὴν Στοὰν «Μπάρναρντ Κάσλ», τῆς ὁποίας ἦτο Σ.·. καὶ ὅπου πλεῖστοι ἀδ.·. ἐξ ἄλλων Στοῶν συνέρρεον διὰ νὰ ἀκούσουν τὴν διδασκαλίαν του. Ἐξέδωσε κατόπιν τὴν πρώτην σειρὰν τῶν ὁμιλιῶν του ὑπὸ τὸν τίτλον «Πνεῦμα τοῦ Τεκτονισμοῦ» τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησεν ἐπανάστασιν εἰς τὴν Τεκτονικὴν φιλολογίαν. Ἤνοιξε νέας σκέψεις ἐπὶ τοῦ συμβολισμοῦ καὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Τεκτονισμοῦ τὴν ὁποίαν ἀνέπτυξε κατὰ τρόπον πρωτοφανῆ διὰ τὴν ἐποχήν, καταστήσας οὕτω τὸν Τεκτονισμὸν ἐπιστήμην ἠθικῆς καλυπτομένης ὑπὸ ἀλληγοριῶν καὶ εἰκονιζομένης διὰ συμβόλων.

Ἀπὸ τοῦ 1775 μέχρι τοῦ 1815 ἐγένοντο ἐξ ἐκδόσεις τοῦ ἔργου του καὶ ἀργότερον πολλαὶ ἄλλαι. Τὸ 1780 ἐξεδόθη καὶ μετάφρασις εἰς τὴν γερμανικήν.

Εἰς μίαν ὁμιλίαν του ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ βαθμὸς τοῦ Διδ.·. Τέκτονος», ὁ Χάτσινσον διὰ τὸν ἀπολεσθέντα Λόγον λέγει ὅτι οὗτος ἦτο τυπικὸς τῆς ἀπολεσθείσης θρησκευτικῆς ἁγνότητος, διότι εἶχεν ἀπολεσθῆ ὁ πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁδηγὸς καὶ ἡ πραγματικὴ θρησκεία εἶχεν ἐξαφανισθῆ. Ὅσοι τὴν ἀνεζήτησαν μέσῳ τῆς σοφίας τῶν ἀρχαίων δὲν κατώρθωσαν νὰ τὴν ἀποκαταστήσουν διότι ἡ διαφθορὰ εἶχεν εἰσχωρήσῃ.

Κατὰ τὸν Χάτσινσον ὁ 3ος τοῦ Τεκτονισμοῦ συμβολίζει τὸν Νέον Νόμον. Ἡ λέξις Χιρὰμ ἢ Χουρὰμ εἶναι ἡ ἑλληνικὴ «εὕρομεν» σημαίνουσα «τὸ εὗρον» καὶ ἡ ἀκακία εἶναι ἐπίσης ἑλληνικὴ σημαίνουσα ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

Πολλαὶ τῶν ἐτυμολογιῶν τοῦ Χάτσινσον εἶναι κατὰ τὸν ἀδ.·. Μάκεϋ, ἐσφαλμέναι, ὡς ἡ ἐξήγησις τῆς λέξεως Τούβαλ Καΐν τὴν ὁποίαν παράγει ἀπὸ τὰς ἑλληνικὰς «τύμβον χοέω» (ἑτοιμάζω τὸν τάφον μου), παρ' ὅλα ταῦτα ὅμως παραμένει ὁ μέγας ἑρμηνευτὴς τοῦ Τεκτονικοῦ Συμβολισμοῦ. Ὁ Χάτσινσον εἶχε σύζυγον ἐπὶ μακρὸν μίαν λίαν ἐκτιμωμένην γυναῖκα, τῆς ὁποίας ὁ θάνατος ἐπηκολούθησε μόνον κατὰ δύο ἡμέρας τοῦ ἰδικοῦ του καὶ ἀμφότεροι ἐνεταφιάσθησαν εἰς τὸν αὐτὸν τάφον.

Χὰχ (hah). Τὸ ἑβραϊκὸν ὁριστικὸν ἄρθρον ὁ. Ἀποτελεῖ τὴν δευτέραν συλλαβὴν τοῦ ἀντικατασταθέντος Λόγου.

Χάρπερ Ἔντουαρντς (Harper). Μέγας Γραμματεὺς τῆς Ἡνωμένης Μεγ.·. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τοῦ 1813 μέχρι τοῦ 1838, ὑπηρετῶν προηγουμένως εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. τῶν Ἀρχαίων.

Χάρπερ Θωμᾶς. Πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Στ.·. Ἄθολ καὶ ἔνθερμος Τέκτων. Ἐδημοσίευσεν ἔκδοσιν τοῦ Ἀχιμὰν Ρεζὸν (βλ. λ.) τὸ 1800. Κατὰ τὴν Ἕνωσιν τῶν δύο Μεγ.·. Στ.·. ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῆς Μεγ.·. Στ.·. ὡς πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. καὶ παρεκλήθη νὰ διατηρήσῃ τὴν θέσιν μέχρι τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐγκαταστάσεως ὡς Μεγ.·.

Διδ.·. τοῦ Δουκὸς τοῦ Κέντ, ὅστις καὶ τὸν . ἐγκατέστησε πάλιν ὡς πρόσθετον Μέγ.·. Διδ.·.

Χάρρις Θαδαῖος (Harris). Ἀμερικανὸς Τέκτων συγγραφεὺς * τὸ 1767 εἰς Τσάρλεστον καὶ ἀποφοιτήσας τοῦ Πανεπιστημίου Χάρβαρτ τὸ 1787. Ὑπηρέτησεν ὡς κληρικὸς εἰς Ντόρτσεστερ τὸ 1793 καὶ ἀπέθανεν εἰς Βοστώνην τὸ 1842.

Ὑπηρέτησεν ὡς πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·. τῆς Στοᾶς τῆς Μασσατσοῦσετς. Πρῶτον μέγα Τεκτ.·. ἔργον του ὑπῆρξεν ἡ ἀναθεωρηθεῖσα ἔκδοσις τῶν «Σ υ ν τ α γ μ ά τ ω ν τ ῆ ς Ἀ ρ χ α ί α ς κ α ὶ Ἐ ν τ ί μ ο υ Ἀ δ ε λ φ ό τ η τ ο ς Ἐ λ ε υ θ έ ρ ω ν κ α ὶ Ἀ π ο δ ε δ ε γ μ έ ν ω ν Τ ε κ τ ό ν ω ν» τὸ 1792. Τὸ ἔργον του «Τ ε κ τ ο ν ι κ α ὶ Δ ι α λ έ ξ ε ι ς» ἐκδοθὲν τὸ 1801 ἀποτελεῖ κλασσικὴν Τεκτονικὴν φιλολογίαν.

Χείρ. Εἰς τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν, ἡ χεὶρ κατέχει, ὡς σύμβολον, μεγάλην θέσιν, διότι εἶναι ἡ ἕδρα τῆς αἰσθήσεως τῆς ἀφῆς, τόσον ἀναγκαίας ὅσον καὶ σεβαστῆς εἰς τοὺς Τέκτονας.

Τὸ αὐτὸ σύμβολον εὑρίσκεται εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας τῶν θρησκειῶν, ἡ δὲ ἐν αὐταῖς ἀναλογία του μὲ τὸν Τεκτονικὸν συμβολισμὸν εἶναι ἀρκετὰ ἐνδεικτική.

Οὕτω μεταξὺ τῶν Αἰγυπτίων ἡ χεὶρ ἦτο τὸ σύμβολον τοῦ οἰκοδόμου, ἢ ἑνὸς ἀρεσκομένου εἰς τὸ ἔργον τοῦ οἰκοδομεῖν, διότι πᾶσα ἐργασία γίνεται διὰ τῆς χειρός. Εἰς πλεῖστα τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων, ἡ χεὶρ καὶ ἰδίως ἡ ἀριστερὰ ἐθεωρεῖτο σύμβολον δικαιοσύνης. Εἰς τὴν Χριστιανικὴν Τέχνην ἡ χεὶρ εἶναι ἔνδειξις ἑνὸς ἁγίου προσώπου ἢ πράγματος.

Εἰς τὴν πρώτην μεσαιωνικὴν τέχνην, τὸ ὑπέρτατον Ὂν παριστάνετο πάντοτε διὰ χειρὸς ἐκτεινομένης ἀπὸ ἓν νέφος καὶ γενικῶς εὐλογούσης. Τὸ σχῆμα αὐτὸ τοῦ εὐλογεῖν, φαίνεται ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἐδανείσθησαν ἀπὸ τοὺς Φρυγίους ἢ Ἐλευσινίους ἱεροφάντας, οἵτινες τὸ ἐχρησιμοποίουν κατὰ τὰς μυστηριακάς των περιφορὰς καὶ παρουσιάζει περίεργον ἀναλογίαν, ἥτις εἶναι ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσα διὰ τοὺς Τέκτονας Διδ.·. τοῦ Μάρκ, οἵτινες θὰ ἀναγνωρίσουν εἰς αὐτὸ τὸ σύμβολον τῶν ἰδίων τελετῶν. Ἡ εὐλογία γίνεται, σήμερον, μὲ τεταμένους τὸν μέγαν δάκτυλον, τὸν δείκτην καὶ τὸν μέσον δάκτυλον καὶ κεκαμμένους τοὺς δύο ἄλλους. Οἱ τεταμένοι δάκτυλοι συμβολίζουν τὴν τριάδα.

Εἰς Ἄγγλος συγγραφεὺς ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ χείρ, ἡ χρησιμοποιουμένη εἰς τὰ Μιθραϊκὰ Μυστήρια, εἰς σχῆμα εὐλογίας, ἐσυμβόλιζε τὸ φῶς, τὸ προερχόμενον ὄχι ἀπὸ τὸν Ἥλιον, ἀλλ' ἀπὸ τὸν Δημιουργόν, ὡς εἰδικὴ καὶ ἄμεσος ἐκδήλωσίς του, καὶ παρατηρεῖ ὅτι ἡ χειρομαντεία εἶναι τέχνη βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη χεὶρ ἔχει ποιάν τινα σχέσιν μὲ τὰ βουλεύματα τῆς ὑπερτάτης δυνάμεως, πέραν παντὸς ἄλλου μέλους τοῦ μικροκόσμου, δηλαδὴ τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὸν Τέκτονα βεβαίως ἡ χεὶρ εἶναι λίαν σημαντικὴ ὡς σύμβολον τῆς μ υ σ τ ι κ ῆ ς ἐκείνης συνεννοήσεως διὰ τῆς ὁποίας οἱ Τέκτονες ἀναγνωρίζονται «τόσον εἰς τὸ σκότος ὅσον καὶ εἰς τὸ φῶς».

Εἰς ὅσα ἀνωτέρω ἐκθέτει ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προστεθῇ ὅτι ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἡ χεὶρ ἐνεῖχε μεγάλην σημασίαν. Χρησιμοποιεῖται συχνὰ ὡς ὑπόσχεσις πίστεως. Χεὶρ ἀνυψωμένη εἶναι συνήθης εἰς τὰς θεότητας τῆς Βαβυλῶνος, τῆς Ἀσσυρίας, τῆς Φοινίκης, τῆς Αἰγύπτου, ἰδίως εἰς τοὺς θεοὺς τῆς ζωῆς καὶ τῆς γονιμότητος, οἵτινες ἔχουν ἄμεσον σχέσιν μὲ τὸν ἄνθρωπον. Αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰς παραστάσεις ἡγεμόνων τῆς ἀρχαίας Ἀνατολῆς οἱ ὁποῖοι ὑπετίθετο ὅτι εἶχον ἰδιαιτέρας σχέσεις μὲ τοὺς θεούς.

Οὕτω εἰς τὴν σφραγῖδα τοῦ Οὐρ-γκούρ, τοῦ ἀρχαίου ἡγέτου τῆς Οὒρ τῶν Χαλδαίων, ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ ἀκόλουθοί του ἐμφανίζονται μὲ ὑψωμένας τὰς χεῖρας ἐνώπιον τοῦ θεοῦ Σίν, ὅστις ἐπίσης εἰκονίζεται μὲ ὑψωμένην τὴν χεῖρα ὡς νὰ συνάπτῃ συνθήκην μετ' αὐτῶν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὸν θεὸν Ἥλιον Σαμὰς καὶ τοὺς λάτρεις του. Ὁ καθηγητὴς Trumbull ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἀνυψωμέναι χεῖρες εἰς τὴν παράστασιν αὐτὴν δὲν συμβολίζουν λατρείαν, οὔτε ἱκεσίαν, ἀλλὰ μᾶλλον συμφωνίαν ἐκ μέρους τοῦ θεοῦ πρὸς τοὺς λατρεύοντας αὐτόν. Οὕτω εἰς τὴν Γένεσιν (κεφ. ΙΔ' 22) ὁ Ἀβραὰμ λέγει εἰς τὸν Βασιλέα τῶν Σοδόμων: «Ἐκτενῶ τὴν χεῖρα μου πρὸς Κύριον τὸν Θεόν...». Καὶ εἰς τοὺς ψαλμοὺς ὁ Δαυῒδ λέγει: «ἐν τῷ ὀνόματί σου ὑψῶ τὰς χεῖρας μου» (ψαλμ. ΞΒ 5).

Ἡ Ἀσσυριακὴ λέξις ν ἱ ς=ὅρκος, σημαίνει οὐσιαστικῶς ὑψῶ τὴν χεῖρα. Ὑψωμένη χεὶρ ὡς σύμβολον εὑρίσκεται καὶ εἰς κλιμακωτὰς πυραμίδας τῆς Πολυνησίας.

Ἔχομεν ἀκόμη τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ ἀγνοῶν γραφὴν ἐπιθέτει τὴν χεῖρα ἢ τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου ἀντὶ ὑπογραφῆς.

Χεῖρες καθαραί. Εἶναι σύμβολον ἁγνότητος. Καὶ διὰ τοῦτο τὸ πλύσιμον τῶν χειρῶν ἀποτελεῖ ἔνδειξιν καθαρᾶς καὶ ἁγνῆς καρδίας.

Εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια ἡ νίψις τῶν χειρῶν ἀπετέλει προεισαγωγὴν εἰς τὴν μύησιν καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο, φυσικά, συμβολικῶς διὰ νὰ φανερώνῃ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀγνότητος ἀπὸ παντὸς ἐγκλήματος δι' ἐκείνους οἵτινες ἐζήτουν νὰ γίνουν δεκτοὶ πρὸς μύησιν. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν νῆσον Κρήτην ὑπῆρχεν ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφὴ «καθάρισον τοὺς πόδας σου, νίψον τὰς χεῖρας καὶ κατόπιν εἴσελθε».

Τὸ νίψιμον τῶν χειρῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦτο καθαρῶς θρησκευτικὸν δόγμα. Οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ προσευχηθῇ εἰς τοὺς θεοὺς ἐὰν προηγουμένως δὲν εἶχε καθαρίσῃ τὰς χεῖρας του. Οὕτω εἰς τὴν Ἰλιάδα ὁ Ἕκτωρ λέγει: Χερσὶ δ' ἀνίπτοισιν Αἰὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον ἅζομαι.

Ὑπὸ τὸ αὐτὸ θρησκευτικὸν πνεῦμα, ὁ Αἰνείας ἐγκαταλείπων τὴν καιομένην Τροίαν ἀρνεῖται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Ναὸν τῆς Δήμητρος ἕως ὅτου προηγουμένως δὲν καθαρίσῃ εἰς τὸ ρεῦμα τὰς ἐκ τοῦ πολέμου μυανθείσας χεῖρας του.

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις. Παράδειγμα ὁ Πιλάτος, ὅστις ὅταν οἱ Ἑβραῖοι ἐζήτουν τὴν σταύρωσιν τοῦ Ναζωραίου, ἔνιψε τὰς χεῖρας του ἐνώπιον τοῦ λαοῦ λέγων: «Ἀθῶος εἰμὶ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου».

Τὰ λευκὰ χειρόκτια τὰ ὁποῖα οἱ Τέκτονες φέρουν ὡς μέρος τῆς στολῆς των καὶ τὰ προσφερόμενα εἰς τοὺς νεομυήτους ὑπὸ τινων Τεκτονικῶν Δυνάμεων, συμβολίζουν ἐπίσης τὰς καθαρὰς χεῖρας.

Χειρόγραφα Τεκτονικά. Ὡς ἀναφέρει ὁ Ἄντερσον εἰς τὴν Β' ἔκδοσιν τῶν Συνταγμάτων του, τὸ 1717, ὁ τότε Μέγ.·. Διδ.·. Παϊὺν, παρεκάλεσε πάντα ἀδ.·. ὅπως κομίσῃ εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. πᾶν τυχὸν χειρόγραφον ἢ ἄλλο τι σχετιζόμενον μὲ τὸν Τεκτονισμόν, κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον πολλὰ συνεκεντρώθησαν ἔγγραφα καὶ ἄλλα ἐνδιαφέροντα ἔργα. Κατόπιν ὅμως ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως εἰς διαφόρους Στοὰς πολλοὶ ἀδ.·. ἔχοντες τὴν γνώμην, ὅτι ἔγγραφα ἀποκαλυπτικὰ τῶν μυστικῶν τοῦ Τάγματος δὲν ἔπρεπε νὰ περιέλθουν εἰς ξένας χεῖρας, ἔκαυσαν πολλὰ πολύτιμα χειρόγραφα ἀφορῶντα τὴν Ἀδελφότητα, τὰς Στοάς των, τοὺς Κανονισμοὺς καὶ τὰ Καθήκοντα, τὰ Μυστικὰ καὶ τὰ ἔθιμα καὶ ἰδίως ἓν χειρόγραφον τοῦ Νίκολς Στόν, τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰνάγκο Τζόνς.

Εὐτυχῶς πρό τινων ἐτῶν ὁ Οὐΐλλιαμ Χούγκαν καὶ ἄλλοι Τέκτονες κατώρθωσαν δι' ἐπιμόνων ἐρευνῶν νὰ γίνουν κάτοχοι μερικῶν ἀγνώστων μέχρι τοῦδε θησαυρῶν τοῦ Τάγματος. Τὰ χειρόγραφα αὐτὰ διαφωτίζουν ἀρκετὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ τὴν ὁποίαν ἀπαλλάσσουν τῶν διαφόρων παλαιῶν ἀφελῶν μύθων, ὡς τὸ ὅτι ὁ Ἀδὰμ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Μέγ.·. Διδ.·. καὶ ὁ κῆπος τῆς Ἐδὲμ ἡ ἕδρα τῆς πρώτης Στοᾶς. Εἰς τόσον παλαιὸς θεσμὸς ἦτο φυσικὸν νὰ συγκεντρώσῃ καὶ μυθολογικὰ στοιχεῖα.

Ἐκτὸς τῶν εὑρεθέντων τελευταίως εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ ἄλλα, ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Πάντως καὶ τὰ ἤδη εὑρεθέντα, τὰ σπουδαιότερα τῶν ὁποίων ἀνέρχονται εἰς 37, εἶναι ἀνάγκη νὰ μελετηθοῦν προσεκτικῶς, διὰ πάντα ὅστις θὰ ἤθελε ν' ἀναζητήσῃ τὴν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἐξέλιξιν ἑνὸς Θεσμοῦ τόσον στενῶς συνδεδεμένου μὲ τὴν ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων προσπάθειαν τοῦ ἀνθρώπου νὰ καταλάβῃ τὴν ἁρμόζουσαν αὐτοῦ θέσιν ἐν τῇ δημιουργίᾳ.

χειρόγραφα ἀπόκρυφα. Ἔγγραφά τινα χαρακτηρισθέντα κατὰ καιροὺς γνήσια ἀπερρίφθησαν κατόπιν ὑπό τινων Τεκτόνων συγγραφέων ὡς πλαστὰ ἢ φανταστικά. Τὸ ζήτημα τῆς γνησιότητός των ἐμελέτησεν ὁ ἀδ.·. R. Goald εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὁ ὁποῖος ὅμως τὰ κατατάσσει ὅλα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν Ἀποκρύφων Χειρογράφων.

Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν εἶναι τὸ Χειρόγραφον Λέλαντ-Λὸκ (βλ. λ.). Δεύτερον ἔρχεται ἡ «Κατήχησις τοῦ Στάϊνμετς» τὴν ὁποίαν ὅμως ὁ Γκοὺ δὲν θεωρεῖ πολὺ παλαιάν.

Τρίτον εἶναι τὸ Χειρόγραφον Κράουζε γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Συντάγματα τοῦ 926 τοῦ Πρίγκιπος Ἐντουΐν. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ Γκοὺ γράφει τὰ ἑξῆς: «Τὸ ἀρχικὸν ἔγγραφον, ὅπως συμβαίνει εἰς τοιούτου εἴδους πλαστογραφίας, δὲν ὑπάρχει. Καὶ εἶναι δύσκολον νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ὁ Κράουζε θὰ ἐνεφανίζετο ποτὲ ὑποστηρίζων τὴν γνησιότητά του. Ἀλλ' ἐνίοτε ἡ εὐπιστία πίπτει θῦμα ἰδίως ὅταν συνδυάζεται μὲ τὴν μανίαν συλλογῆς ἀρχαίων ἐγγράφων».

Τέταρτον εἶναι ὁ «Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Κολωνίας» (βλ. λ.) φέρων τὴν χρονολογίαν 24 Ἰουνίου 1535.

Πέμπτον τέλος ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ Λαρμκήνυ ἢ ὁ Χάρτης Μεταβιβάσεως, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Γαλλικοῦ Τάγματος τῶν Ναΐτῶν, ὅτι κατάγεται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς Ἱππότας Ναΐτας (βλ. λ.).

Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ δημοσιεύει κατάλογον ἐξ 81 χειρογράφων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1390 μέχρι τοῦ 1852, τὰ ὁποῖα περιέχουν ἀρκετὰ ἐνδιαφερούσας πληροφορίας διὰ τὸ τάγμα ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξέλιξίν του εἰς Ἀγγλίαν.

χειρόκτια. Εἰς τὰς Ἐλευθεροτεκτονικὰς Δυνάμεις τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίως εἰς Γαλλίαν καὶ Γερμανίαν ἀπαράβατον ἔθιμον εἶναι νὰ προσφέρωνται εἰς τὸν νεομυούμενον ὄχι μόνον τὸ λευκὸν περίζωμα ἀλλὰ καὶ δύο ζεύγη λευκῶν χειροκτίων, τὸ ἓν ἀνδρικὸν πρὸς χρῆσιν του καὶ τὸ ἕτερον γυναικεῖον διὰ νὰ τὸ προσφέρῃ ὁ ἴδιος μὲ τὴν σειράν του εἰς τὴν σύζυγον μὲν ἢ τὴν μνηστήν του κατὰ τὸ Γερμανικὸν ἔθιμον καὶ εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ὁποίαν περισσότερον ἐκτιμᾷ κατὰ τὸ Γαλλικὸν ἔθιμον. Τὸ ἔθιμον αὐτὸ ἐπικρατεῖ καὶ εἴς τινας Ἀμερικανικὰς Στοάς.

Κατὰ τὸν Μάκεϋ καὶ τὸ ἔθιμον αὐτὸ ἔχει συμβολικὴν σημασίαν. Τὰ διὰ τὸν νεομύητον χειρόκτια σκοπὸν ἔχουν νὰ τὸν διδάξουν ὅτι αἱ πράξεις ἑνὸς Τέκτονος πρέπει νὰ εἶναι ἁγναὶ καὶ καθαραὶ ὅπως τὰ χειρόκτια ποὺ τοῦ προσφέρονται.

Ὁ Δρ Ρόμπερτ Πλὸτ—ὅστις δὲν ἦτο φίλος τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀλλὰ εὐσυνείδητος ἱστορικὸς—γράφει εἰς τὴν «Φυσικὴν Ἱστορίαν τοῦ Στάφφορτσάϊρ» ὅτι ἡ Ἑταιρία τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων εἰς τὴν ἐποχήν του (1686) προσέφερε χειρόκτια εἰς τοὺς ὑποψηφίους, δι' αὐτοὺς καὶ τὰς συζύγους των.

Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι τὸ διατηρούμενον ἀκόμη σήμερον εἰς τὰς ἐν Εὐρώπῃ Στοὰς ἔθιμον, ἠσκεῖτο καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἄλλοτε. Καὶ εἶναι λυπηρόν, λέγει ὁ Μάκεϋ, διότι ἐξέλιπεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Ἀμερικήν. Διότι καίτοι κατηργήθη ἡ προσφορὰ λευκῶν χειροκτίων εἰς τοὺς νεομυήτους, ἐν τούτοις ἡ χρῆσις αὐτῶν εἰς τὰς συνεδριάσεις ἢ τὰς δημοσίας ἐμφανίσεις τῆς Στοᾶς ἀποτελεῖ μέρος τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐνδυμασίας τοῦ Τέκτονος ὅσον καὶ τὸ λευκὸν περίζωμα.

Ὁ συμβολισμὸς τῶν χειροκτίων εἶναι ἁπλῶς μία τροποποίησις τοῦ συμβολισμοῦ τοῦ περιζώματος. Ἀμφότεροι σημαίνουν τὸ αὐτό, τὴν ἁγνότητα τῆς ζωῆς.

Τὸ περίζωμα ἀναφέρεται εἰς τὴν ἁγνότητα τῆς καρδίας καὶ τὰ χειρόκτια εἰς τὴν καθαρότητα τῶν χειρῶν, τὴν ὁποίαν καὶ τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια ἐσυμβόλιζον διὰ τῆς νίψεως τῶν χειρῶν.

«Αἱ χεῖρες, λέγει ὁ Wemyss εἰς τὸ ἔργον του «Clavis Symbolica», εἶναι τὰ σύμβολα τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων—καθαραὶ χεῖρες εἶναι καθαραὶ πράξεις, ἄδικοι χεῖρες εἶναι ἔργα ἀδικίας».

Τὸ νίψιμον τῶν χειρῶν εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν σημεῖον τῆς ἐσωτερικῆς ἁγνότητος.

Εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια τὸ νίψιμον τῶν χειρῶν ἦτο πάντοτε ἡ εἰσαγωγικὴ τελετὴ διὰ τὴν μύησιν καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο συμβολικῶς διὰ νὰ φανερώνῃ τὴν ἀνάγκην τῆς ἁγνότητος καὶ ἀποχῆς ἀπὸ παντὸς ἐγκλήματος ἐκείνων οἵτινες ἐζήτουν νὰ γίνουν δεκτοὶ εἰς τὰ ἱερὰ μυστήρια.

Καὶ διὰ τοῦτο εἰς ἕνα ἀρχαῖον Ναὸν τῆς Κρήτης ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφή: «Καθάρισον τοὺς πόδας, νίψον τὰς χεῖρας καὶ κατόπιν εἴσελθε».

Οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ προσευχηθῇ εἰς τὸν Θεὸν ἐὰν δὲν εἶχε καθαρίσῃ τὰς χεῖρας του.

Εἰς τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας τοῦ Μεσαίωνος οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἱερεῖς κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν των καθηκόντων ἔφερον πάντοτε λευκὰ χειρόκτια.

Δὲν χρειάζονται ὑποθέτω καὶ ἄλλα παραδείγματα. Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὰ χειρόκτια εἶναι συμβολικὰ ἐπίσης.

Ὁ κ. Didron εἰς τὸ ἔργον του «Ἀρχαιολογικὰ Χρονικὰ» δημοσιεύει χαλκογραφίαν ἀντιγραφῆς ἀπὸ τὴν ἔγχρωμον ὕαλον ἑνὸς παραθύρου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Σάρτρ ἐν Γαλλίᾳ τῆς ἐποχῆς τοῦ 13ου αἰῶνος. Ἡ εἰκὼν παριστᾷ μερικοὺς ἐπαγγελματίας Τέκτονας ἐργαζομένους. Ὅλοι φέρουν χειρόκτια, οἱ δὲ τρεῖς ἐξ αὐτῶν, προφανῶς οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Στοᾶς, φέρουν καὶ στεφάνους ἐκ δάφνης. Καὶ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἔγγραφα πιστοποιοῦντα τὴν χρῆσιν χειροκτίων ἀπὸ τοὺς ἐπαγγελματίας Τέκτονας, προφανῶς διὰ νὰ προστατεύωνται ἀπὸ τὴν ἄσβεστον καὶ τοὺς ἀκατεργάστους λίθους.

Εἶναι λογικὸν ἐπομένως νὰ ὑποτεθῇ ὅτι καὶ οἱ θεωρητικοὶ Τέκτονες ἐκληρονόμησαν τὸ ἔθιμον αὐτὸ ὡς καὶ τὸ περίζωμα προσδόσαντες εἰς αὐτὸ καθαρῶς πλέον συμβολικὸν χαρακτῆρα.

Χεροντὲν (Heroden). Τὸ Χεροντέν, λέγει παλαιὸν χειρόγραφον τοῦ Ἀρ.·. καὶ Ἀπ.·. Σκωτ.·. Δόγματος, εἶναι ὄρος εὑρισκόμενον εἰς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Σκωτίας, ὅπου συνῆλθεν ἡ πρώτη ἢ μητροπολιτικὴ Στοὰ τῆς Εὐρώπης.

Ἡ λέξις αὕτη δὲν χρησιμοποιεῖται πλέον ἀπὸ Τέκτονας συγγραφεῖς, φαίνεται δὲ ὅτι ἦτο παραφθορὰ τῆς λέξεως Χαροδὶμ (βλ. λ.) ἢ Ἡρεδὸν (βλ. λ.).

Χερουβείμ. Ἡ δευτέρα τάξις τῆς ἱεραρχίας τῶν ἀγγέλων, πρώτης οὔσης τῆς τῶν Σεραφείμ. Τὰ δύο Χερουβεὶμ τὰ ὁποῖα εὑρίσκοντο εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σκηνώματος τῆς κιβωτοῦ εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, εἶχον τοποθετηθῆ ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Ἐπ' αὐτῶν ἐστηρίζετο τὸ Σεκινὰχ ἢ ἡ Θεία Παρουσία, ὁπόθεν ἐξεπορεύετο ἡ Φωνὴ τοῦ Θεοῦ. Ἀγνοοῦμεν τὴν μορφὴν τῶν Χερουβεὶμ αὐτῶν.

Ὁ Ἰώσηπος λέγει ὅτι δὲν ὁμοιάζουν μὲ κανὲν γνωστὸν πλάσμα. Ἄλλοι στηριζόμενοι ἐπὶ ἄλλων μερῶν τῆς Γραφῆς καὶ ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, τὰ περιγράφουν ὡς ἔχοντα τὸ πρόσωπον καὶ τὸ στῆθος ἀνθρώπου, τὰς πτέρυγας ἀετοῦ, τὴν κοιλίαν λέοντος καὶ τὰς κνήμας καὶ τοὺς πόδας βοός. Τὰ τρία αὐτὰ ζῷα καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὰ σύμβολα τῆς ἰσχύος καὶ τῆς σοφίας. Προφανῶς συμβολίζουν καὶ τὴν προστατευτικὴν ἰσχὺν τοῦ Θείου.

Θεωρεῖται βέβαιον ὅτι τὰ Χερουβεὶμ ἀποτελοῦν μίμησιν τῶν παραστάσεων αἱ ὁποῖαι εὑρίσκονται εἰς διάφορα Αἰγυπτιακὰ μνημεῖα, τοποθετημέναι ἡ μία ἀπέναντι τῆς ἄλλης ἑκατέρωθεν τοῦ Ναοῦ τῶν θεῶν καὶ ἐκτείνουν τὰς χεῖρας μὲ μεγάλας πτέρυγας. Δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ἐξ ἄλλου ὅτι τὰ λοιπὰ σκεύη τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης ἔχουν καθαρῶς σχῆμα Αἰγυπτιακόν.

Τὰ ἀρχικὰ ὅμως Χερουβεὶμ τῆς Κιβωτοῦ ἠλλοιώθησαν ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος κατόπιν σχεδίων τὰ ὁποῖα ἐφιλοτέχνησεν ὁ πατήρ του Δαυΐδ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὡς γράφει ὁ Φρανσουᾶ Λενορμάν, εἰς τὴν «Ἀρχὴν τῆς Ἱστορίας» (1882), ἡ Αἰγυπτιακὴ ἐπιρροὴ ἐπὶ τῶν Ἑβραίων εἶχεν ἐπισκιασθῆ ἀπὸ τὴν Ἀσσυρο-βαβυλωνιακὴν τοιαύτην καὶ ἐπομένως τὰ τροποποιηθέντα Χερουβεὶμ ἦσαν διάφορα τῶν ἀρχικῶν. Ὑπῆρχον παρὰ τοῖς Ἀσσυρίοις καὶ ταῦροι μὲ πτέρυγας καὶ ἀνθρωπίνην κεφαλὴν κατὰ

τὴν ἐποχὴν δὲ τῶν Προφητῶν οἱ Ἑβραῖοι οὕτω ἀπεικόνιζον καὶ τὰ Χερουβείμ.

Χήρας υἱός. Τίτλος διδόμενος εἰς τὸν Χιρὰμ τὸν ἀρχιτέκτονα τοῦ Ναοῦ, διότι εἰς τὸ βιβλίον τῶν Βασιλειῶν ἀναφέρεται ὅτι ἦτο υἱὸς χήρας τῆς φυλῆς τοῦ Ναφθαλίμ.

Οἱ Ἀδωνιραμικοὶ Ἐλευθεροτέκτονες ἔχουν παράδοσιν τὴν ὁποίαν ὁ Σαπρὸν εἰς τὸ «Τεκτονικὸν Ἐγχειρίδιον» ἀναφέρει ὡς ἑξῆς:

«Οἱ Ἐλευθεροτέκτονες αὐτοκαλοῦνται Τέκνα τῆς Χήρας, διότι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σεβαστοῦ μας Διδασκάλου, οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἔλαβον ὑπὸ τὴν προστασίαν τὴν μητέρα του τῆς ὁποίας ἀπεκαλοῦντο τέκνα, διότι ὁ Ἀδωνιρὰμ τοὺς εἶχε πάντοτε θεωρήσῃ ἀδελφούς του».

Ὑπάρχει ἀκόμη ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ἐξορισθέντος Οἴκου τῶν Στιούαρτ ἐπιδιώκοντες τὴν ὀργάνωσιν πολιτικοῦ Τεκτονισμοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἤλπιζον νὰ παλινορθώσουν τὴν οἰκογένειαν ἐπὶ τοῦ Θρόνου τῆς Ἀγγλίας, μετέφερον τὴν παράδοσιν τοῦ Χιρὰμ Ἀβὶφ προδοθέντος ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν του, εἰς τὸν Κάρολον Β' τὸν ὁποῖον καὶ ἀπεκάλεσαν ἐπίσης Υἱὸν τῆς Χήρας τοῦ Καρόλου Α', Ἐρριέττης-Μαρίας. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον κατόπιν προσήρμοσαν τὸν τίτλον αὐτὸν καὶ εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἰάκωβον Β'.

Χήρας Υἱοί. Ἑταιρία ἱδρυθεῖσα περὶ τὸν τρίτον αἰῶνα ὑπὸ ἑνὸς Πέρσου δούλου, τοῦ Μανὲς τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀγοράσῃ καὶ υἱοθετήσῃ μία χήρα. Ἡ Ἑταιρία ἀπετελεῖτο ἀπὸ δύο βαθμούς, τὸν Ἀ κ ρ ο α τ ὴ ν καὶ τὸν Ἐ κ λ ε κ τ ό ν.

Χιράμ ἢ Χουράμ. Ἑβραϊστὶ ἡ λέξις σημαίνει εὐγενὴ ἐκ γενετῆς. Ἡ πραγματικὴ προφορὰ τῆς λέξεως συμφώνως μὲ τὰ Ἑβραϊκὰ γράμματα εἶναι Κ ο υ ρ ά μ ἢ Κ ο υ ρ ο ύ μ, ἀλλ' ἡ Τεκτονικὴ χρῆσις τῆς λέξεως ἐπεκράτησεν ἀπὸ μακροῦ καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μεταβληθῇ. Τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλέως τῆς Τύρου προφέρεται Χιρὰμ εἰς τὰς Γραφὰς ἐκτὸς εἰς τὸ Α' τῶν Χρονικῶν ἢ Παραλειπομένων ὅπου ἀναγράφεται ὡς Χ ο υ ρ ά μ. Εἰς τὴν Βουλγκάτα ἀναφέρεται Χιρὰμ ἐνῷ εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Ο' γράφεται Χ ε ι ρ ά μ.

Χιράμ Ἀβίφ. Οὐδεμία μορφὴ εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἶναι τόσον συνδεδεμένη μὲ τὰς παραδόσεις του, ὅσον ἡ τοῦ διασήμου ἀρχιτέκτονος τοῦ Ναοῦ τοῦ Βασιλέως Σολομῶντος.

Ἡ ἱστορία οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τοῦ βίου του, αἱ δὲ ἱεραὶ Γραφαὶ μᾶς παρέχουν ἀσημάντους τινὰς πληροφορίας. Διὰ νὰ πληρώσωμεν αὐτὰ τὰ κενὰ μεταξὺ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου του, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰς προφορικὰς παραδόσεις αἱ ὁποῖαι μετεδόθησαν ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς Τέκτονας εἰς τοὺς διαδόχους των. Ἐννοεῖται, ὅπως λέγει καὶ ὁ ἀδ.: Μάκεϋ, ὅτι αἱ πλεῖσται ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι αὐθεντικαί, ἔχουν δὲ μᾶλλον συμβολικὸν χαρακτῆρα, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ προσηρμόσθησαν. Τὸ σύμβολον μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου μετετράπη εἰς μῦθον καὶ ὁ μῦθος κατόπιν διὰ τῆς συνεχοῦς ἐπαναλήψεως προσέλαβε τὴν μορφὴν ἀληθοφανοῦς ἱστορίας. Τοιαύτη ὑπῆρξε καὶ ἡ περίπτωσις εἰς τοὺς δια φόρους μύθους τῶν Ἀρχαίων Μυστηρίων. Ἐχρειάζετο ἕνας συμβολικὸς ἥρως διὰ νὰ προσδίδῃ κῦρος εἰς τὴν διδασκομένην καὶ ἀποκαλυπτομένην ἀλήθειαν.

Οὕτω καὶ μὲ τὸν Χιράμ. Οἱ παλαιοὶ Τέκτονες ὑπείκοντες εἰς τὸ θρησκευτικὸν πνεῦμα τῆς ἐποχῆς των ἐξέλεξαν ὡς ἥρωα τὸν ἀρχιτέκτονα, ἴσως ἀκριβῶς διὰ τὴν ἀσάφειαν τῶν περὶ αὐτοῦ ἀφηγήσεων τῶν Γραφῶν καὶ αὐτὸν μᾶς παρέδωσαν διὰ τοὺς συμβολικοὺς τουλάχιστον βαθμούς.

Ὁ μῦθος ἔχει ὡς ἑξῆς: Ὅταν ὁ Σολομὼν ἐπρόκειτο νὰ κτίσῃ Ναὸν εἰς τὸν Ἰεχωβᾶ, ἐδυσκολεύετο νὰ εὕρῃ πεπειραμένους ἐργάτας ὅπως ἐπιβλέπουν τὰ ἔργα καὶ κατέφυγεν εἰς τὸν φίλον του Βασιλέα τῆς Τύρου Χιράμ. Διότι οἱ Τύριοι καὶ οἱ Σιδώνιοι ἦσαν διάσημοι τεχνῖται καὶ ἐθεωροῦντο καὶ οἱ καλύτεροι μηχανικοὶ τῆς ἐποχῆς. Ὁ Χιρὰμ ἐδέχθη εὐχαρίστως τὴν παράκλησιν καὶ ἀπέστειλεν εἰς βοήθειαν τοῦ Σολομῶντος πολλοὺς τεχνίτας καὶ ὑλικὸν μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ἕνα διάσημον τεχνίτην εἰς τὸν ὁποῖον ἀνετέθη ἡ ἐπίβλεψις τῶν ἔργων καὶ ὅλων τῶν ἐργατῶν, Ἑβραίων καὶ Τυρίων.

Περὶ τοῦ τεχνίτου αὐτοῦ τὸν ὁποῖον οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἀπεκάλουν ἐνίοτε Χιρὰμ τὸν Οἰκοδόμον καὶ ἄλλοτε Υἱὸν τῆς Χήρας, ἀλλὰ συνηθέστερον Χιρὰμ Ἀβίφ, ἡ παλαιοτέρα ἐξ ὅλων ἀφήγησις εὑρίσκεται εἰς τὸ Γ' Βασιλειῶν κεφ. Ζ ἐδ. 1 καὶ 2 (Μετάφρασις τῶν Ο').

«Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν καὶ ἔλαβε τὸν Χιρὰμ ἐκ Τύρου, υἱὸν γυναικὸς χήρας καὶ οὗτος ἀπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Νεφθαλὶμ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀνὴρ Τύριος, τέκτων χαλκοῦ καὶ πεπληρωμένος τῆς τέχνης καὶ συνέσεως καὶ ἐπιγνώσεως τοῦ ποιεῖν πᾶν ἔργον ἐν χαλκῷ· καὶ εἰσηνέχθη πρὸς τὸν βασιλέα Σολομὼν καὶ ἐποίησε πάντα τὰ ἔργα».

Ἀναφέρεται κατόπιν καὶ εἰς τὸ Β' βιβλίον τῶν Παραλειπομένων ἢ Χρονικῶν (κεφ. β' ἐδ. 13, 14) εἰς ἐπιστολὴν τοῦ Βασιλέως τῆς Τύρου πρὸς τὸν Σολομῶντα.

«...καὶ νῦν ἀπέστειλά σοι ἄνδρα σοφὸν καὶ εἰδότα σύνεσιν Χιρὰμ τὸν πατέρα μου. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἀπὸ θυγατέρων Δὰν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀνὴρ Τύριος, εἰδότα ποιῆσαι ἐν χρυσίῳ καὶ ἐν ἀργυρίῳ καὶ ἐν χαλκῷ καὶ ἐν σιδήρῳ καὶ ἐν λίθοις καὶ ξύλοις καὶ ὑφαίνειν ἐν τῇ πορφύρᾳ καὶ ἐν τῇ ὑακίνθῳ καὶ ἐν τῇ βύσσῳ καὶ ἐν τῷ κοκκίνῳ καὶ γλύψαι γλυφὰς καὶ διανοεῖσθαι πᾶσαν διανόησιν, ὅσα ἂν δῷς αὐτῷ μετὰ τῶν σοφῶν σου καὶ σοφῶν Δαυῒδ κυρίου μου πατρός σου».

Ἀναγινώσκων τις τὰς δύο αὐτὰς περιγραφάς, γράφει ὁ Μάκεϋ, ἐκπλήσσεται διὰ τὴν ἐμφανιζομένην ἀντίθεσιν μεταξύ των.

Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία—διότι καὶ τὰ δύο κείμενα συμφωνοῦν—ὅτι ὁ πατήρ του ἦτο Τύριος, ἡ διαφορὰ ὅμως εὑρίσκεται εἰς τὴν γενέτειραν τῆς μητρός του ἡ ὁποία εἰς μὲν τὴν μίαν περιγραφὴν φέρεται ἀνήκουσα εἰς τὴν φυλὴν Νεφθαλὶμ καὶ εἰς τὴν ἄλλην εἰς τὰς θυγατέρας τοῦ Δάν.

Οἱ σχολιασταὶ ὅμως δὲν ἐδυσκολεύθησαν νὰ συμβιβάσουν τὴν ἀντίφασιν αὐτὴν καὶ ἀπεδέχθησαν γενικῶς τὰς ἀπόψεις τοῦ Ἐπισκόπου Πάτρικ, ὅστις ὑποθέτει ὅτι αὕτη ἦτο τῆς φυλῆς τοῦ Δάν, ἀλλ' ὅτι ὁ πρῶτος της σύζυγος ἀνῆκεν εἰς τὴν φυλὴν Νεφθαλίμ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀπέκτησε καὶ υἱόν. Ὅταν αὕτη ἐχήρευσεν, ὑπανδρεύθη ἄνδρα ἐκ Τύρου, ὅστις καὶ ἀποκαλεῖται πατὴρ τοῦ Χιρὰμ διότι αὐτὸς τὸν ἀνέθρεψε καὶ ἦτο σύζυγος τῆς μητρός του.

Πάντως ἡ ἐξήγησις αὐτὴ ὅσον βεβιασμένη καὶ ἂν εἶναι, συμβιβάζει τὰ διεστῶτα καὶ ἱκανοποιεῖ τὸν μῦθον.

Ὁ Χιρὰμ Ἀβὶφ ἀπέκτησε τὰς γνώσεις του εἰς τὰς μηχανικὰς τέχνας προφανῶς ἀπὸ τὸν ἐκ Τύρου θετὸν πατέρα του καὶ οἱ ἀσχοληθέντες μὲ τὴν ἐξοικονόμησιν τοῦ μύθου συνεπέραναν ὅτι ἀργότερον συνεπλήρωσε τὴν μόρφωσίν του μὲ τοὺς Τυρίους τεχνίτας οἵτινες διεκρίνοντο διὰ τὴν ἐπίδοσίν των εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικήν. Ἡ Τύρος ἦτο ἡ κυριωτέρα ἕδρα τῆς Διονυσιακῆς Ἀδελφότητος τεχνιτῶν ἥτις ἦτο μυστικὴ καὶ ἐπεδίδετο εἰς οἰκοδομικὰ ἔργα, τὴν ἐμιμήθησαν δὲ βραδύτερον οἱ ἐπαγγελματίαι Τέκτονες. Οἱ πλάσαντες τὸν περὶ Χιρὰμ Ἀβὶφ μῦθον διεκήρυξαν ὅτι οὗτος ἦτο μέλος τῆς Διονυσιακῆς Ἀδελφότητος καὶ ὅτι ἀφιχθεὶς εἰς Ἱεροσόλυμα εἰσήγαγε τὸ αὐτὸ σύστημα πειθαρχίας καὶ ὀργανώσεως μεταξὺ καὶ τῶν Ἑβραίων ἐργατῶν, οἵτινες ἠσχολοῦντο εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ διάσημος αὐτὸς τεχνίτης περὶ τὸ ἔτος 1012 π. Χ. κατέστη ἀμέσως ὁ ἔμπιστος τοῦ Σολομῶντος, ὅστις τοῦ ἐνεπιστεύθη τὴν ἐποπτείαν τοῦ ὅλου ἔργου τῆς οἰκοδομῆς καὶ τῶν ἐργατῶν, οἵτινες ἦσαν Τύριοι καὶ Ἑβραῖοι συγχρόνως. Ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ Κυρίου Ἐπόπτου τῶν Ἔργων, τὸν ὁποῖον πρὸ τῆς ἀφίξεώς του εἶχεν ὁ Ἀδωνιρὰμ καὶ συμφώνως πάντοτε πρὸς τὴν Τεκτονικὴν παράδοσιν, ἀπετέλεσε μὲ τὸν Σολομῶντα καὶ τὸν Βασιλέα Χιρὰμ τῆς Τύρου, τὸν παλαιόν του πάτρωνα, τὸ Ὕπατον Συμβούλιον τῶν Μεγ.: Διδασκάλων, τὸ ὁποῖον ἐλάμβανε πᾶσαν ἀπόφασιν περὶ τῆς οἰκοδομῆς καὶ ἐκυβέρνα τοὺς ἐργάτας.

Τὸ Β ι β λ ί ο ν Σ υ ν τ α γ μ ά τ ω ν, ὡς ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Ἔντικ (ἔκδοσις 1756 σελ. 19) ὁμιλεῖ περὶ αὐτῶν ὡς ἑξῆς:

«Ὁ ἐμπνευσμένος οὗτος Διδάσκαλος ἦτο ἀναμφιβόλως ὁ περισσότερον ἱκανός, ἔξυπνος καὶ περίεργος ἐργάτης ἀπὸ ὅσους ὑπῆρξαν ποτέ. Αἱ ἱκανότητές του δὲν περιωρίζοντο μόνον εἰς τὴν οἰκοδομικὴν ἀλλ' ἐπεκτείνοντο εἰς ὅλα τὰ εἴδη ἐργασίας, εἴτε ἐπρόκειτο περὶ κατεργασίας χρυσοῦ, ἢ ἀργύρου, χαλκοῦ ἢ σιδήρου, εἴτε ἐπὶ ὑφασμάτων, κεντημάτων καὶ ταπήτων. Ὡς ἀρχιτέκτων ἢ γλύπτης ἢ σχεδιαστὴς χωριστὰ ἢ καὶ ἐν συνόλῳ, διεκρίνετο ἐξ ἴσου. Μὲ τὰ ἰδικά του σχέδια καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του ἤρχισαν ὅλαι αἱ πλούσιαι ἐπιπλώσεις καὶ διακοσμήσεις εἰς τὸν Ναὸν καὶ τὰ πολλὰ παραρτήματά του καὶ συνεπληρώθησαν καὶ ἐπερατώθησαν. Ὁ Σολομὼν τὸν διώρισεν ὅπως ἐν ἀπουσίᾳ του καταλαμβάνῃ τὴν ἕδραν ὡς Πρόσθετος Μέγ.·. Διδ.·., ἐπὶ παρουσίᾳ του δὲ νὰ ἐκτελῇ χρέη, πρώτου Μεγ.·. Ἐπόπτου καὶ γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ ὅλων τῶν τεχνιτῶν τόσον ἐκείνων τοὺς ὁποίους ὁ Δαυῒδ εἶχε προμηθευθῆ ἀπὸ τὴν Τύρον καὶ τὴν Σιδῶνα, ὅσον καὶ ἐκείνων τοὺς ὁποίους θὰ ἔστελλεν ἤδη ὁ Χιράμ».

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀνωτέρω περιγραφὴ εἶναι ἐντελῶς φαντασιώδης. Αὐτὸς οὗτος ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ ὁμολογεῖ ὅτι ἔχει ἀνάγκην μερικῶν διορθώσεων. Ὁ Ἄντερσον ἔχει περιλάβη ἐν αὐτῇ πολλὰς ἀνακριβείας.

Ἀλλ' ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ μύθου, αἱ λεπτομέρειαι αὗται εἶναι καθαρῶς διακοσμητικαί.

Κατὰ τὴν Τεκτ.·. λοιπὸν παράδοσιν, ὁ Χιρὰμ εἶχεν ἀναλάβει τὰς ἀρχιτεκτονικὰς διακοσμήσεις καὶ τὸν ἐσωτερικὸν καλλωπισμὸν τοῦ Ναοῦ. Ἔχυσε τὰ διάφορα δοχεῖα καὶ λοιπὰ χρειώδη ποὺ θὰ ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς τοῦ Ναοῦ ὡς καὶ τὰς στήλας ποὺ διεκόσμουν τὴν Πύλην ἐκλέξας ὡς κατάλληλον μέρος διὰ τὴν τῆξιν τῶν μετάλλων τὰ ἀργιλλώδη πεδία, τὰ ἐκτεινόμενα μεταξὺ Σουκὼθ καὶ Γιαρεντάθα. Καὶ αἱ παλαιαὶ Τεκτ.·. διδασκαλίαι βεβαιοῦν ὅτι ὁλόκληρον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Ναοῦ, αἱ θύραι του καὶ αἱ διάφοροι θέσεις του, τὰ δάπεδα καὶ αἱ ὀροφαί του κατασκευασθεῖσαι ἀπὸ πολυτιμότατον ξύλον καὶ καλυφθεῖσαι μὲ φύλλα χρυσοῦ εἶχον χαραχθῆ μὲ ὑπέροχα σχέδια καὶ κοσμηθῆ μὲ πολυτιμοτάτους λίθους.

Ἀκόμη καὶ ἡ ἀφθονία τῶν πολυτίμων αὐτῶν λίθων, ἀποδίδεται εἰς τὴν πρόβλεψιν καὶ φρόνησιν τοῦ Χιρὰμ Ἀβίφ, διότι, ὡς μᾶς πληροφορεῖ παράδοσις τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ, τέσσαρα ἔτη πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Ναοῦ, ὁ Χιρὰμ Ἀβίφ, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Βασιλέως τῆς Τύρου ἠγόρασε πολυτίμους λίθους ἀπὸ ἕνα Ἄραβα ἔμπορον ὅστις ἐρωτηθεὶς τὸν ἐπληροφόρησεν ὅτι οἱ λίθοι αὐτοὶ εἶχον εὑρεθῆ ἐντελῶς τυχαίως ἐπὶ μιᾶς νήσου τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης. Κατόπιν ἀδείας τοῦ Βασιλέως Χιράμ, ἠθέλησε νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ εἶχε τὴν τύχην νὰ ἀνακαλύψῃ πολλοὺς πολυτίμους λίθους καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἄφθονα τοπάζια τὰ ὁποῖα καὶ μετεφέρθησαν κατόπιν διὰ πλοίων τῆς Τύρου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σολομῶντος.

Αὐτὸν τὸν ὑπαινιγμὸν περικλείουν καὶ αἱ διδασκαλίαι τοῦ Τάγματος ὅταν λέγουν ὅτι ἡ σ ο φ ί α τοῦ Σολομῶντος συνετέλεσεν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ναοῦ, ἡ ἰ σ χ ὺ ς τοῦ Βασιλέως Χιρὰμ ὑπεστήριξε τὴν ἀνοικοδόμησιν καὶ τὸ κ ά λ λ ο ς τοῦ Χιρὰμ Ἀβίφ τὸν διεκόσμησε.

Εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ Ναοῦ, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προσελκύει τὴν προσοχὴν εἶναι ὁ συστηματικὸς τρόπος καθ' ὃν διηύθυνε ὅλας τὰς ἐργασίας τὰς ὁποίας τοῦ εἶχον ἐμπιστευθῆ. Τὰ εἶχε κανονίσῃ ὅλα ὥστε ν' ἀποφύγῃ σύγχυσιν ἢ διαφωνίας. Πλήρης ἁρμονία, λέγει ὁ μῦθος, ἐπεκράτει. Εἰς τὴν καταβολὴν τῶν ἡμερομισθίων ἑνὸς τόσον τεραστίου ἀριθμοῦ ἐργατῶν οὐδεμία ἐπήρχετο ἀνωμαλία.

Καὶ ὁ μῦθος συνεχίζεται ἀρκετὰ ἐνδιαφέρων.

Ὁ πίναξ χαράξεως, λέγουν, τὸν ὁποῖον ἐχρησιμοποίει διὰ νὰ διατυπώνῃ τὰ σχέδιά του ἦτο ξύλινος καλυπτόμενος ἀπὸ ἕνα μικρὸν στρῶμα κηροῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ἐχάρασσε τὰ σχέδιά του μὲ χαλυβδίνην γραφίδα. Ἡ αὐτὴ παράδοσις μᾶς πληροφορεῖ ὅτι τὴν χαλυβδίνην αὐτὴν γραφίδα τὴν ἐχρησιμοποίησε διὰ πρώτην φορὰν τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν κατετέθη ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ Ναοῦ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Χιρὰμ Ἀβίφ ἐχάραξε τὸ διάσημον διάγραμμα, τὸ γνωστὸν ὡς 47ον Εὐκλείδιον πρόβλημα.

Ὁ ἀδ.·. Ὄλιβερ ἔχει διαφυλάξει ἕνα ἄλλον μῦθον, ὁ ὁποῖος εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς μυθικὸν σύμβολον τῆς πιστῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος.

«Καθῆκον, λέγει, τοῦ Χιρὰμ Ἀβίφ ἦτο νὰ ἐποπτεύῃ τῶν ἐργατῶν, ἐξήταζε δὲ πάντοτε μὲ μεγίστην προσοχὴν τὰς ἐκθέσεις τῶν ἀξιωματικῶν του. Μὲ τὴν ἔναρξιν τῆς ἡμέρας, ὅταν ὁ ἥλιος ἀνέτελλεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν συνείθιζε πάντοτε πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐργασίας νὰ εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ Ναοῦ καὶ νὰ προσεύχεται εἰς τὸν Ἰεχωβᾶ ζητῶν τὴν εὐλογίαν του διὰ τὸ ἔργον. Τὸ αὐτὸ ἔπραττε καὶ κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Καί, ἀφοῦ ἐτελείωναν αἱ ἐργασίαι καὶ οἱ ἐργάται κατέλειπον τὸν Ναόν, ἐξέφραζε τὰς εὐχαριστίας του πρὸς τὸν Μέγαν Ἀρχιτέκτονα τοῦ Σύμπαντος. Μὴ ἀρκούμενος δὲ εἰς τὴν ἔκφρασιν αὐτὴν τῶν αἰσθημάτων του μετέβαινε πάντοτε εἰς τὸν Ναὸν κατὰ τὸ «πλῆρες μεσονύκτιον», ὅταν οἱ ἐργάται ἔπαυον τὰς ἐργασίας των πρὸς ἀναψυχήν, διὰ νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὰ ἔργα, νὰ χαράξῃ νέα σχέδια ἐπὶ τοῦ Πίνακος καὶ νὰ ἐπιδοθῇ καὶ εἰς ἄλλα ἐπιστημονικὰ ἔργα οὐδέποτε λησμονῶν νὰ καθιερώσῃ τὰ καθήκοντά του δι' ἐπισήμου προσευχῆς».

Ὅταν παρῆλθον τὰ ἑπτὰ ἔτη καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς Ναὸς ἐπερατώθη, ἡ ἀδελφότης τῶν ἐργατῶν ἡτοιμάζετο νὰ πανηγυρίσῃ χαρμοσύνως τὸ γεγονός, ὅταν καθ' ἃ ἀναφέρει ἡ «Β ί β λ ο ς τ ῶ ν Σ υ ν τ α γ μ ά τ ω ν», ἡ χαρὰ των διεκόπη ἀπὸ τὸν αἰφνίδιον θάνατον τοῦ προσφιλοῦς των καὶ ἱκανοῦ Διδασκάλου Χιρὰμ Ἀβίφ. Τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς ἡμέραν τὴν καθορισθεῖσαν διὰ τὴν ἑορτὴν κατέφυγεν εἰς τὴν συνήθη του θέσιν πρὸς ἀνάπαυσιν κατὰ τὴν μεσημβρινὴν ὥραν καὶ δὲν ἐπέστρεψεν ἐκεῖθεν ζῶν. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, γράφει ὁ Μάκεϋ, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περισσότερα. Δὲν εἶναι ὁ χρόνος οὔτε ἡ θέσις διὰ νὰ περιγραφοῦν λεπτομέρειαι τοῦ θανάτου του. Εἶναι ἀρκετὸν νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι αἱ περιστάσεις ἐπροξένησαν βαθυτάτην θλῖψιν εἰς τὴν Ἀδελφότητα, τὴν ὁποίαν συνεμερίσθη καὶ ὁ φίλος του Βασιλεὺς Σολομὼν ὅστις κατὰ τὴν «Β ί β λ ο ν Σ υ ν τ α γ μ ά τ ω ν» «μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς ἀφ' ὅτου παρῆλθεν ἡ θλῖψις τῆς Ἀδελφότητος, διέταξε τὴν μὲ μεγάλην ἐπισημότητα καὶ σεμνότητα κηδευσίν του καὶ τὸν ἐνταφιασμόν του εἰς τὴν πλησίον τοῦ Ναοῦ Στοὰν— συμφώνως πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα τῶν Τεκτόνων—καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐπένθησε τὴν ἀπώλειάν του».

Αὗται εἶναι αἱ περὶ τοῦ Χιρὰμ Ἀβίφ παραδόσεις.

Ὁ ἀδ.·. Τζῶν Γιάρκερ εἰς τὸν «Ἀ μ ε ρ ι κ α ν ὸ ν Ἐ λ ε υ θ ε ρ ο τ έ κ τ ο ν α» (Ἰούνιος 1910 σελ. 341), διατυπώνει μερικὰ σχόλια περὶ Χιρὰμ Ἀβίφ. Ἀναφέρεται εἰς τὴν γνώμην μερικῶν συγγραφέων ὅτι ὑπῆρχον δύο Χιράμ, πατὴρ καὶ υἱός, ἐργασθέντες εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος καὶ ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρεσβυτέρου ἐκλήθη ἀπὸ τὴν Τύρον ὁ υἱὸς διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον τοῦ πατρός. Καὶ τοῦτο, λέγει, εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδειχθῇ διὰ τῆς μαρτυρίας αὐτῆς ταύτης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Ὁ Τζόελ Νὰς ἐδημοσίευσε τὸ 1836 τρεῖς ὁμιλίας του ὑπὸ τὸν τίτλον «Φ ῶ ς ἀ π ὸ τ ὴ ν Σ τ ο ὰ ν Λ ι β ά ν ο υ». Εἰς τὴν δευτέραν τῶν ὁμιλιῶν αὐτῶν ὁ Νὰς παρουσιάζει τὰς ἀποδείξεις τοῦ ἰσχυρισμοῦ του, ὅτι ὑπῆρχον δύο Χιράμ. Τὰ ἐπιχειρήματά του ἐν συνόψει ἔχουν ὡς ἑξῆς: Ὁ Βασιλεὺς τῆς Τύρου Χιρὰμ γράφει εἰς τὸν Σολομῶντα, συμφώνως πρὸς τὰ Παραλειπόμενα ἢ Χρονικὰ (Β' κεφ. β' 13—14) τὰ ἑξῆς: «Καὶ νῦν ἀπέστειλά σοι ἄνδρα σοφὸν καὶ εἰδότα σύνεσιν Χιρὰμ Ἀβίφ (τὸν πατέρα μου) ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἀπὸ θυγατέρων Δὰν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀνὴρ Τύριος».

Ὁ Ἀβίφ αὐτὸς ἡ πατὴρ ἦτο εἰς σχεδιαστής, ἱκανὸς εἰς ὅλας τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας. Ὁ Νὰς ἰσχυρίζεται περαιτέρω ὅτι κάτι συνέβη εἰς αὐτόν, διότι ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸ βιβλίον Βασιλειῶν Γ' (κεφ. Ζ' ἐδ. 1 καὶ 2) «Καὶ ἀπέστειλε ὁ Βασιλεὺς Σολομὼν καὶ ἔλαβε τὸν Χιρὰμ ἐκ Τύρου υἱὸν γυναικὸς χήρας καὶ οὗτος ἀπὸ τῆς φυλῆς Νεφθαλίμ». Ὁ Γιάρκερ σημειώνει ἀκολουθῶν τὸν Νὰς ὅτι τὸ ἔργον τὸ ἐπιτελεσθὲν ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ

ἦτο ἔργον χαλκουργοῦ καὶ ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γεννηθῇ ταυτοχρόνως ἀπὸ μίαν γυναῖκα τοῦ Δὰν καὶ μίαν τῆς Νεφθαλίμ. Ἐπὶ πλέον ὁ δεύτερος αὐτὸς ἦτο ὁ υἱὸς χήρας, ἐνῷ ὁ πρῶτος δὲν ἦτο.

Ὁ H. Brewer συγγραφεὺς ἀρχιτέκτων συμφωνεῖ μὲ τὸν Τέκτονα Νὰς καὶ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ σύγχυσις προέρχεται ἀπὸ τὴν φράσιν τῶν Παραλειπομένων «καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀνὴρ Τύριος».

Ὑπάρχει τέλος εἰς τὸ Γερμανικὸν περιοδικὸν «Die Bauhütte» ἄρθρον τοῦ ἀδ.·. Morris Rosenbaum δημοσιευθὲν ἐν Λονδίνῳ τὸ 1904, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξετάζεται μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ ἐκτενῶς τὸ ζήτημα. Εἰς αὐτὸ τονίζεται ὅτι ὁ χαλκουργὸς εἰς τὸ βιβλίον τῶν Βασιλειῶν ὀνομάζεται Χ ι ρ ά μ ἐνῷ εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν πρωτότυπον τῶν Παραλειπομένων ἡ Χρονικῶν ὁ Χ ο υ ρ ά μ κατεσκεύασε τοὺς λέβητας κ.τ.λ. ἀλλ' ὁ Χ ι ρ ά μ ἐπεράτωσε τὸ ἔργον.

Ἐπίσης εἰς τὰ Χρονικὰ Β' (κεφ. Δ' ἐδ. 16) ἀναγράφεται : «Καὶ τοὺς λέβητας καὶ τὰ πτυάρια καὶ τὰς κρεάγρας καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν ἔκαμε Χουρὰμ ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἰς τὸν Βασιλέα Σολομῶντα διὰ τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου».

Διὰ τοὺς δεχομένους τὴν Τεκτονικὴν παράδοσιν καὶ τὴν προφορικὴν ἀκρίβειαν τῆς Βίβλου ἥτις ἄλλως τε παρουσιάζει διαφορὰς εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Ο' μὲ τὴν Βουλγκάτα καὶ τὴν Λατινικήν, εἶναι ἀδύνατος ἡ ἀνασκευὴ τῆς κριτικῆς αὐτῆς. Πολλὰ ὅμως εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθοῦν ἐκ μέρους τῶν σκεπτικιστῶν. Οἱ δύο Βασιλεῖς καὶ Χουρὰμ ὁ Πατὴρ—Ἀβὶφ πρέπει νὰ ἦσαν Τέκτονες τῆς Καβειρικῆς λατρείας. Ὁ Ἔζρας, λέγουν οἱ Ἑβραῖοι, ἐξέδωσεν ἐκ νέου τὴν Βίβλον κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς Βαβυλῶνα. Ὁ Βασιλεὺς τῆς Τύρου κατεγίνετο μὲ οἰκοδομὰς ἑπτὰ ἔτη πρὸ τοῦ Σολομῶντος. Εἶχεν οἰκοδομήσῃ τὸν Ναὸν τοῦ Μελκάρτ μὲ τοὺς δύο μεγάλους στύλους τοὺς ὁποίους εἶδεν ὁ Ἡρόδοτος καὶ περιετείχισε τὴν Τύρον μὲ κατηργασμένους λίθους. Ὁ ἀρχιτεχνίτης του, κατὰ τὸν Ἰώσηπον, ἦτο ὁ πατὴρ τοῦ Ἀβδήμονος, στενοῦ φίλου τοῦ Σολομῶντος. Φαίνεται ὅτι ὑπῆρχον δύο Ἀβδήμονες πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ αὐτὰ ἦσαν τὰ Τυριακὰ ὀνόματα τῶν Ἑβραίων Χιράμ.

Ὁ ἀδ.·. J. S. Ward εἰς τὸ βιβλίον του «Ποῖος ἦτο ὁ Χιρὰμ Ἀβίφ» (1925 σελ. 5), φρονεῖ ὅτι ὁ Χιρὰμ ἀντεπροσώπευε λαϊκὸν Σύριον Θεὸν ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἠγωνίζοντο διαρκῶς οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἰεχωβᾶ καὶ ἀναφέρει τελετὰς θρησκευτικὰς εἰς Νινευῆ αἵτινες παρουσιάζουν ἀναλογίας μὲ δραματικὸν τυπικὸν θανάτου καὶ ἀναστάσεως τοῦ θεοῦ Μαρδούκ. Ἐν τέλει ὁ Ward ἀναφερόμενος καὶ εἰς ἄλλους ἀρχαίους μύθους, τονίζει ὅτι ὁ Χιραμικὸς μῦθος βασίζεται ἐπὶ τραγῳδίας συνεπαγομένης ἑκουσίαν θυσίαν, τὴν καθιέρωσιν ἑνὸς Ναοῦ διὰ τῆς ἑκουσίας ἀπωλείας τῆς ζωῆς. Καὶ πράγματι ὑπάρχουν πλεῖσται ὅσαι συγκρίσεις παρομοίων τελετῶν. Ἐὰν μάλιστα λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, τὴν δίκην καὶ τὸν θάνατον, τὴν ταφὴν καὶ τὴν ἀναζήτησιν τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀνάστασίν του διὰ καταλληλότερον ἐνταφιασμὸν καὶ ἐὰν λάβωμεν ἀκόμη ὑπ' ὄψιν ὅτι τοιαῦται διδασκαλίαι ἐδίδοντο κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, μὲ δραματικὰ μέσα, θὰ κατανοήσωμεν εὐκολώτερον τὴν σημασίαν ὡρισμένων λαϊκῶν παραδόσεων τὰς ὁποίας συναντῶμεν εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας, Ἑβραίους, Ρωμαίους, Μεξικανοὺς καὶ ἄλλους λαούς. Ὡς τοιαύτην παράδοσιν θὰ δεχθῶμεν καὶ τὸν μῦθον τοῦ Χιρὰμ Ἀβίφ.

Χιράμ, *Βασιλεὺς τῆς Τύρου*. Υἱὸς τοῦ Ἀμπιμπὰλ καὶ σύγχρονος τοῦ Δαυῒδ καὶ τοῦ Σολομῶντος. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Βασιλείας τοῦ Δαυῒδ «ὁ Χιρὰμ βασιλεὺς τῆς Τύρου ἀπέστειλε πρὸς τὸν Δαυῒδ ἀγγέλους καὶ ξύλα κέδρινα καὶ τέκτονας ξύλων καὶ τέκτονας λίθων καὶ ᾠκοδόμησαν οἶκον τῷ Δαυῒδ» (βλ. Βασιλειῶν Β' κεφ. Ε' ἐδ. 11).

Τεσσαράκοντα περίπου ἔτη κατόπιν, ὅταν ὁ Σολομῶν ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἤρχισεν ἑτοιμαζόμενος διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ Ναοῦ, ἀπέστειλε πρὸς τὸν παλαιὸν φίλον τοῦ πατρός του ζητῶν τὴν βοήθειάν του καὶ οὗτος προθύμως τοῦ ἀπέστειλεν ἐργάτας καὶ ὑλικόν.

Ὁ Ἰώσηπος ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του διετηρεῖτο εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Βασιλείου τῆς Τύρου ἡ ἀλληλογραφία μεταξὺ τῶν δύο βασιλέων ἡ ἀφορῶσα τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ.

Εἰς ἀνταπόδοσιν τῆς βοηθείας αὐτῆς ὁ Σολομὼν ἔδωσεν εἰς τὸν Χιρὰμ 20.000 κ ο ρ ὶ μ σίτου καὶ τὴν αὐτὴν ποσότητα ἐλαίου.

Ἀφοῦ ὁ Σολομὼν ἐπεράτωσε τὸ ἔργον του, προσέφερεν εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Τύρου 12 πόλεις ἐν Γαλιλαίᾳ, ὅταν ὅμως ὁ Χιρὰμ εἶδε τὰς πόλεις δυσηρεστήθη τόσον ἀπὸ τὴν ἐμφάνισίν των ὥστε τὰς ἀπεκάλεσε «Γ ῆ ν τ ῆ ς Κ α μ π ο ύ λ», ἥτις σημαίνει ἔρημον, λέγων συγχρόνως ἐπιτιμητικῶς εἰς τὸν Σολομῶντα : «Αὐταὶ εἶναι, ἀδελφέ μου, αἱ πόλεις τὰς ὁποίας μοῦ ἔδωσες;»

Ἐπὶ τοῦ ἐπεισοδίου αὐτοῦ, οἱ Ἐλευθεροτέκτονες τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος ἔχουν ἱδρύσῃ τὸν 6ον βαθμὸν τοῦ Γ ρ α μ μ α τ έ ω ς ἐ ξ Ἀ π ο ρ ρ ή τ ω ν.

Φαίνεται ὅτι ὁ Χιρὰμ ὅπως καὶ ὁ Σολομὼν εἶχε κλίσιν πρὸς τὸν μυστικισμόν, διότι οἱ δύο Ἕλληνες ἱστορικοί, ὁ Δῖος καὶ ὁ Μένανδρος, μᾶς λέγουν ὅτι οἱ δύο αὐτοὶ βασιλεῖς ἔθεταν πρὸς λύσιν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον διάφορα αἰνίγματα. Ὁ Δῖος γράφει ὅτι ὁ Σολομὼν ἀπέστειλε πρῶτος εἰς τὸν Χιρὰμ μερικὰ προβλήματα καὶ ὅτι ὁ τελευταῖος ἀδυνατῶν νὰ τὰ λύσῃ ἐπλήρωσε μέγα χρηματικὸν ποσὸν ὡς πρόστιμον, κατόπιν ὅμως τὰ ἔλυσε μὲ τὴν βοήθειαν κάποιου Ἀβδέμονος. Καὶ ἀκολούθως καὶ ὁ ἴδιος μὲ τὴν σειράν του ἐπρότεινεν ἄλλα εἰς τὸν Σολομῶντα, ὁ ὁποῖος μὴ δυνηθεὶς ἐπίσης νὰ τὰ λύσῃ ἐπλήρωσεν εἰς τὸν Χιρὰμ πολὺ μεγαλύτερον ποσὸν ἀπὸ ὅσον εἶχε λάβει.

Ἡ σχέσις τοῦ Βασιλέως τῆς Τύρου μὲ τὸν Βασιλέα Σολομῶντα εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ναοῦ, τοῦ προσέδωσεν ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὁ δὲ Ἄντερσον γράφει σχετικῶς εἰς τὰ Σ υ ν τ ά γ μ α τ α τοῦ 1738 τὰ ἑξῆς :

«Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὁ Βασιλεὺς Χιρὰμ ὑπῆρξε Μέγας Διδάσκαλος ὅλων τῶν Τεκτόνων. Ἀλλ' ὅταν ὁ Ναὸς ἐπερατώθη, ὁ Χιρὰμ ἦλθε νὰ τὸν ἐπιθεωρήσῃ πρὸ τῆς καθιερώσεώς του καὶ νὰ συζητήσῃ μετὰ τοῦ Σολομῶντος περὶ σοφίας καὶ τέχνης. Καὶ ἀντιληφθεὶς ὅτι ὁ Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος εἶχεν ἐμπνεύσῃ τὸν Σολομῶντα, περισσότερον παντὸς ἄλλου θνητοῦ, ὁ Χιρὰμ παρεχώρησε προθύμως προτεραιότητα εἰς τὸν Σολομῶντα, τὸν πεφιλημένον τοῦ Θεοῦ».

Ὑποτίθεται ὅτι εἰς τὴν μυθικὴν Στοὰν τῶν Διδασκάλων τοῦ Ναοῦ κατεῖχε τὴν θέσιν τοῦ α' ἐπ.·.. Λέγεται ἐπίσης ὅτι εἰς τοὺς συμβολικοὺς στύλους τοὺς ὑποστηρίζοντας τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν ἀντιπροσώπευε τὸν στύλον τῆς Ἰσχύος, διότι διὰ τῆς ἰσχύος καὶ τοῦ πλούτου του ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ. Πολλοὶ ἄλλοι μῦθοι συνδέονται μὲ αὐτὸν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.·., σπανίως ὅμως ἀναφέρεται τὸ ὄνομά του εἰς ἀνωτέρους βαθμούς.

Ὁ Χιρὰμ ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῶν Τυρίων ἐπὶ 34 ἔτη. Ἐπέτρεψεν εἰς τὰ πλοῖα τοῦ Σολομῶντος νὰ μετέχουν τοῦ ἐπικερδοῦς ἐμπορίου εἰς τὴν Μεσόγειον, Ἑβραῖοι δὲ ναῦται ὑπὸ τὰς ὁδηγίας Τυρίων ἐδιδάχθησαν νὰ μεταφέρουν ἐξ Ἰνδιῶν τὸν χρυσὸν διὰ τὸν καλλωπισμὸν τοῦ Ναοῦ. Ἡ παράδοσις λέγει ἐπίσης ὅτι ὁ Χιρὰμ ἔδωσε τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον εἰς τὸν Σολομῶντα.

Ὑπάρχει πλησίον τῆς Τύρου καὶ σήμερον εἷς τάφος, ὁ ὁποῖος λέγεται ὅτι εἶναι ὁ τάφος τοῦ Βασιλέως τῆς Τύρου Χιράμ.

Χιρὰμ καρδία. Εἴς τινας τῶν προκεχωρημένων Τεκτονικῶν βαθμῶν ὑφίσταται παράδοσις καθ' ἣν ἡ καρδία τοῦ Χιρὰμ Ἀβὶφ κατετέθη ἐντὸς θήκης καὶ ἐτοποθετήθη ἐπὶ μνημείου πλησίον τοῦ Ἁγιαστηρίου. Εἴς τινας πίνακας χαράξεως παριστάνεται ὡς σύμβολον. Ὁ μῦθος, διότι περὶ καθαροῦ μύθου πρόκειται, προῆλθε, κατὰ τὸν Μάκεϋ, ἀπὸ τὸ συνηθέστατον κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἔθιμον, καθ' ὃ μερικοὶ ἐζήτων τὸν διαμελισμὸν τοῦ σώματός των μετὰ θάνατον πρὸς τὸν σκοπόν, τμήματά τινα αὐτοῦ νὰ θάπτωνται ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ἢ εἰς θέσιν ἥτις τοῖς ἦτο προσφιλὴς ἐν τῇ ζωῇ.

Ἡ μεσαιωνικὴ αὐτὴ ἰδέα διετηρήθη ἐνισχοῦ καὶ κατὰ

τοὺς νεωτέρους χρόνους. Οὕτω εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ἡ Τεκτονικὴ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ἡ τέφρα τοῦ Χιρὰμ ἐτοποθετήθη ἐντὸς λάρνακος.

Χιραμῖται. Εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Πατριάρχου Νωαχίτου ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι οἱ Ἐλευθεροτέκτονες τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ κατάγονται ἀπὸ τὸν Νῶε. Ὡς Ν ω α χ ῖ τ α ι λοιπὸν ἀποκαλοῦν τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας τῶν ἄλλων βαθμῶν Χ ι ρ α μ ῖ τ α ς, ὡς καταγομένους δηλαδὴ ἀπὸ τὸν Χιρὰμ Ἀβίφ. Ἡ λέξις οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ χρησιμοποιεῖται.

Χιρὰμ ὁ οἰκοδόμος. (Βλ. Χιρὰμ Ἀβίφ).

Χιρὰμ υἱός. Κάποια παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἀϋνὸν ἦτο υἱὸς τοῦ Χιρὰμ Ἀβίφ καὶ εἶχε διορισθῆ ἐπόπτης τῶν ἐργατῶν οἱ ὁποῖοι ἔκοπτον τοὺς κέδρους καὶ ἡτοίμαζον τὴν ξυλείαν διὰ τὸν Ναόν. Διεκρίνετο διὰ τὰς γεωμετρικάς του γνώσεις καὶ τὴν ἱκανότητα ὡς χαράκτου.

Χίρσαου, *Γουλιέλμος φὸν* (Hirschau). Ὁ ἀββᾶς Γουλιέλμος φὸν Χίρσαου κόμης τοῦ Scheuern λέγεται ὅτι ὑπῆρξε περὶ τὰ τέλη τοῦ 11ου αἰῶνος ὁ ἱδρυτὴς τῶν Γερμανικῶν Καλυβῶν Οἰκοδόμων. Χρηματίσας προηγουμένως Διδάσκαλος τῆς Καλύβης ἡ Στοᾶς τοῦ Ἀγ. Ἐμμεράου εἰς Ρατισβόνην ὅταν κατέστη ἀββᾶς τοῦ Χίρσαου συνεκέντρωσε τὸ 1058 μέχρι τοῦ 1091 τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας ὅπως μεγεθύνῃ τὴν Μονήν. Ἐνεσωμάτωσεν, ὅπως γράφει ὁ Φίντελ εἰς τὴν «Ἱστορίαν» του, τοὺς ἐργάτας εἰς τὸ μοναστήριον καὶ προήγαγε τὴν μόρφωσίν των διὰ τῆς διδασκαλίας του. Ἡ κοινωνικὴ των ζωὴ ἐρρυθμίζετο ἀπὸ εἰδικοὺς νόμους. Ἐπέμενεν ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῆς ἀδελφικῆς συμπνοίας μεταξύ των, διότι μόνον διὰ τῆς ἑνώσεως καὶ ἀγάπης ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθοῦν τόσον μεγάλα ἔργα πρὸς κοινὸν ὄφελος.

Χιττῖται ἢ Χετταῖοι. Πανίσχυρον καὶ πανάρχαιον ἔθνος τοῦ ὁποίου αἱ κύριαι ἕδραι ἦσαν ἡ Κάδης ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου καὶ ἡ Καρχέμη ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου καὶ οἱ ὁποῖοι εἶχον καταρτίσῃ ἰσχυρὸν στράτευμα ἀπὸ συμμάχους ἐκ Παλαιστίνης, Λυδίας καὶ Τρωάδος. Ἡ μεγάλη αὐτῶν Αὐτοκρατορία ἐμάχετο διαρκῶς μὲ τοὺς Αἰγυπτίους Φαραὼ πρὸ τῆς ἐξόδου τῶν Ἑβραίων. Εἶχον ἐπίσης ἐπιβληθῆ καὶ ἐπὶ τῶν Ἀσσυρίων τοὺς ὁποίους ὑπέταξαν. Διεκρίνοντο ἰδίως ὡς στρατιωτικοὶ καὶ μεγάλοι τεχνῖται καὶ ἐξηπλώθησαν βαθμηδὸν μέχρι τῶν ἀκτῶν τοῦ Αἰγαίου ὅπου καὶ ἐπέβαλον τὴν θρησκείαν των. Ἐκτὸς τῶν ὅσων ἀναφέρει περὶ αὐτῶν ἡ Ἁγία Γραφή, αἱ ἀνακαλυφθεῖσαι βραδύτερον ἀρχαιότητες ἐξ ἀνασκαφῶν, αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1879 καὶ ἐσυνεχίσθησαν ἔκτοτε περιοδικῶς, μᾶς δίδουν λεπτομερείας ἀρκετὰς περὶ τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ λαοῦ.

Ὁ Ἰώσηπος βεβαιοῖ ὅτι τὸ ὄνομα Χετταῖοι προέρχεται ἀπὸ τὸν Χὲθ υἱὸν τοῦ Χανααναίου, διὰ τοῦτο καὶ ἡ Παλ. Διαθήκη τοὺς ἀναφέρει ὡς μίαν τῶν φυλῶν τῶν Χαναναίων. Ἡ γῆ τῶν Χετταίων, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καλοῦνται Χιττὶμ ἢ Χιττῖται, ἐξετείνετο μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Παλαιστίνης ὑπὸ τῶν Ἑβραίων, ἀπὸ τῆς κοιλάδος τοῦ Ὀρόντου μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἅλυος τῶν ἀκτῶν σχεδὸν τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ μέχρι τοῦ Αἰγαίου διὰ τῆς Καππαδοκίας. Φαίνεται ὅτι καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος εἶχεν ἐπηρεασθῆ ἀπὸ τοὺς Χετταίους ὅσον καὶ ἀπὸ τοὺς Φοίνικας. Ἡ Ἱερουσαλὴμ ἐτέλεσεν ἐπίσης ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς μεγάλης αὐτῆς Χιττιτικῆς Αὐτοκρατορίας.

Οἱ Χιττῖται ἐν τέλει ὑπετάγησαν διὰ τῆς καταλήψεως τῆς περιφήμου πρωτευούσης των Καρχέμης ὑπὸ τοῦ Ἀσσυρίου βασιλέως Σαργκὸν τὸ 717 π.Χ. Λεπτομερείας περὶ τοῦ λαοῦ τούτου εὑρίσκει τις εἰς τὴν Παλ. Διαθήκην, εἰς τοὺς Κριτὰς (Α' 26), τὰς Βασιλείας Α' (κεφ. 10 ἐδ. 28), εἰς τὰς Βασιλείας Β' (κεφ. 7 ἐδ. 6).

Ἡ γραφὴ τῶν Χιττιτῶν ἦτο ἱερογλυφική, ἰδεογράμματα γεγραμμένα βουστροφηδόν. Ἡ γλυπτικὴ των εἶναι περίεργος καὶ πρωτόγονος, δείγματα δὲ αὐτῆς ἐξ ἀνασκαφῶν εὑρίσκονται εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον.

Χοβέν. Ὄνομα διδόμενον εἰς τινας τῶν προκεχωρημένων βαθμῶν, εἰς ἕνα ἐκ τῶν τριῶν συνωμοτῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διδ.'.. Ἡ παραγωγή του δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη. Ὀβὲν εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν σημαίνει λ ί θ ο ς. Πιθανὸν ἀκόμη νὰ εἶναι παραφθορὰ τοῦ Χ α μ π ί ν ε = οἰκοδόμοι ἢ Τέκτονες.

Χόγκαρτ *Γουλιέλμος* (Hogarth). Φημισμένος ζωγράφος καὶ χαράκτης Ἄγγλος * 1697 καὶ † 1764 εἰς Λονδῖνον. Ἦτο μέλος τῆς Τεκτονικῆς Στοᾶς τῆς Ταβέρνας τῆς Χειρὸς καὶ τῆς Μηλέας. Εἷς ἀπὸ τοὺς πίνακάς του φέρων τὸν τίτλον «Νὺξ» παριστάνει καὶ δύο Τέκτονας μὲ τὴν στολήν των διερχομένους ἀπὸ μίαν τῶν στενῶν ὁδῶν τοῦ Λονδίνου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Οἱ δύο Τέκτονες φέρουν μεγάλα ὡς συνειθίζοντο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην περιζώματα καὶ κρατοῦν ξίφη. Ὁ Χόγκαρτ εἶχε σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ διασήμου ἐπίσης καλλιτέχνου Σὲρ Τζαίημς Θόρνχιλ, ὀνόματι Τζαίην. Μία οἰκία εἰς τὴν ὁποίαν παρέμενεν εἰς Τσίζουϊκ, ἀγορασθεῖσα τὸ 1902 ὑπὸ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου Σέπουαικ, ἔχει μετατραπῆ εἰς Μουσεῖον Χόγκαρτ.

Χὸ—Χί. Συνδυασμὸς τῶν δύο Ἑβραϊκῶν ἀντωνυμιῶν χό, ἥτις σημαίνει αὐτὸς καὶ χί ἥτις σημαίνει αὐτή. Διὰ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτοῦ ὑπονοεῖται τὸ διπλοῦν φῦλον τοῦ Δημιουργοῦ, ἐπιτυγχάνεται δὲ διὰ Καββαλιστικῆς μεταθέσεως τῶν γραμμάτων τοῦ Τετραγραμμάτου Ihoh=hohi. Τὸ Χὸ—Χὶ αὐτὸ ἑπομένως φανερώνει Καββαλιστικῶς τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ στοιχεῖον, τὸν φαλλὸν καὶ τὸ λίγκαμ, τὴν στιγμὴν ἐντὸς κύκλου, ἡ ἰδέα τοῦ ὁποίου, κατὰ μίαν ἢ ἄλλην μορφὴν τοῦ διπλοῦ γένους εὑρίσκεται εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα συστήματα ὡς ἀντιπροσωπευτικὴ τῆς δημιουργοῦ δυνάμεως.

Οὕτω, ἓν τῶν ἐπιθέτων τῶν διδομένων κατὰ τὴν μυθολογίαν εἰς τὸν ὕπατον θεόν, τὸν Δία ἦτο τὸ ἀρρενόθηλυς. Εἰς ἕνα τῶν Ὀρφικῶν ὕμνων εὑρίσκομεν τὸν ἀκόλουθον στίχον:

Ζεὺς ἄρσην γένετο, Ζεὺς ἄμβροτος ἔπλετο νύμφη.

Ὁ Πλούταρχος εἰς τὸ ἔργον του «Ἶ σ ι ς κ α ὶ Ὄ σ ι ρ ι ς» γράφει:

«Ὁ Θεὸς ὅστις εἶναι ἄρρην καὶ θήλεια διάνοια, ὢν συγχρόνως Ζωὴ καὶ Φῶς ἐδημιούργησε καὶ ἄλλην διάνοιαν, τὸν Δημιουργὸν τοῦ Κόσμου».

Ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ καὶ θεαὶ ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἐκαλοῦντο δὲν ἦσαν εἰμὴ αἱ διάφοροι ἐκφράσεις διὰ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ στοιχεῖον.

«Δυνάμεθα, γράφει ὁ Russel, νὰ τοὺς συμπεριλάβωμεν ὅλους εἰς τὸν ἕνα μεγάλον ἑρμαφρόδιτον, τὸν ἀρρενόθηλυν ὅστις συνδυάζει εἰς τὴν φύσιν του ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς παραγωγῆς καὶ ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ ὑποστηρίζῃ τὴν ἀπέραντον δημιουργίαν, ἥτις ἀρχικῶς προῆλθεν ἐκ τῆς θελήσεώς του».

Καὶ δυνάμεθα οὕτω νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν πραγματικὴν σημασίαν τοῦ ἀποσπάσματος τῆς Γενέσεως (κεφ. Α' ἐδ. 27).

«Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς».

Τὴν γνώμην αὐτὴν περὶ τοῦ Χο-Χί, ἐξ ἀναγραμματισμοῦ τοῦ Ιχ-Οχ, διετύπωσεν ὁ Αἰγυπτιολόγος Γεώργιος Gliddon.

Χρησμοί. Αἱ ἀπαντήσεις τὰς ὁποίας ἔδιδον τὰ ἀρχαῖα μαντεῖα εἰς τὰς ἐρωτήσεις τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι ὑπέβαλλον πρὸς τοὺς Θεούς. Οἱ διασημότεροι χρησμοὶ ἦσαν τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν, μὲ τοὺς ὁποίους ἠσχολήθησαν ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου μέχρι τοῦ Παυσανίου καὶ τοῦ Πλουτάρχου. Οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὅτι εἰς τὴν γῆν γενικῶς ἐνυπάρχει μαντική, προφητικὴ δύναμις καὶ ὅτι τὰ ὄνειρα ἤρχοντο ἐκ τοῦ βάθους τῆς γῆς.

Εἰς τοὺς προμυκηναϊκοὺς χρόνους, ὑπῆρχε παρὰ τὴν Κασταλίαν μαντεῖον τῆς Γῆς χθόνιον δίδον χρησμοὺς δι' ἐ γ κ ο ι μ ή σ ε ω ς κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ θεὸς τοῦ μαντείου ἤρχετο εἰς συνέντευξιν μετὰ τῶν κοιμωμένων οἱ ὁποῖοι τὸν ἠρώτων καὶ ἐλάμβανον ἀπάντησιν.

Πολλὰ ἐγράφησαν περὶ τῶν χρησμῶν ἐκ τῶν ὁποίων πλεῖστοι καὶ σκοτεινοὶ ἦσαν καὶ ἀσαφεῖς πολλάκις, ἑρμηνευόμενοι διαφοροτρόπως. Ὁ Πλούταρχος δικαιολογεῖ τὸν τρόπον αὐτὸν τῶν χρησμῶν, λέγων ὅτι οὕτω οἱ ἄνθρω-

ποι ἠναγκάζοντο νὰ ὑποβάλλωσι τὸ νόημα εἰς βαθυτέραν ἔρευναν ὀξύνοντες οὕτω καὶ προάγοντες τὴν διανόησιν αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἂν εἷς χρησμὸς διεψεύδετο ἐκ τῆς ἀντιθέτου ἐκβάσεως, οἱ ἱερεῖς παρέκαμπτον τὴν δυσκολίαν ἰσχυριζόμενοι ὅτι ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τοὺς ἀναξίους καὶ ἀσεβεῖς, δίδων ἀπατηλὰς ἀποκρίσεις.

Διὰ τοὺς ἄνω λόγους προῆλθον οἱ δίσημοι χρησμοί, διὰ τοὺς ὁποίους ὁ Ἀπόλλων ἐκλήθη λοξίας, καὶ οἱ ὁποῖοι ἦτο δυνατὸν νὰ ἑρμηνευθοῦν κατὰ δύο ἀντιθέτους τρόπους. Μεγάλοι σοφοί, ἐν τούτοις, ὡς ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων ἐσέβοντο ἀπολύτως καὶ ἐθαύμαζον τὸ Μαντεῖον. Οἱ περισσότεροι, ἄλλως τε, τῶν ἐρωτώντων δὲν ἐζήτουν ἀποκαλύψεις περὶ τοῦ μέλλοντος, ἀλλά, μᾶλλον, ἐζήτουν συμβουλὰς διὰ τὰς δυσχερείας των· καὶ τότε τὸ Μαντεῖον παρεῖχε πολυτίμους ὁδηγίας.

Καταπληκτικὸς παραμένει ὁ χρησμὸς τὸν ὁποῖον ἡ Πυθία ἔδωσεν εἰς τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ Κροίσου, ὡς γράφει ὁ Ἡρόδοτος.

Ὁ Κροῖσος εἶχε διατάξῃ τὸν ἀπεσταλμένον του νὰ ἐρωτήσῃ τὸ Μαντεῖον κατὰ καθωρισμένην ἡμέραν τί πράττει, ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὁ Βασιλεὺς εἰς τὰς Σάρδεις. Καὶ τὸ Μαντεῖον ἀπήντησε:

Οἶδα δ' ἐγώ ψάμμου τ' ἀριθμὸν καὶ μέτρα θαλάσσης
καὶ κωφοῦ συνίημι καὶ οὐ φωνεῦντος ἀκούω
ὀδμή μ' ἐς φρένας ἦλθε κραταιρίνοιο χελώνης
ἑψομένης ἐν χαλκῷ ἅμ' ἀρνείοισι κρέεσσιν
ᾗ χαλκὸς μὲν ὑπέστρωται, χαλκὸν δ' ἐπίεσται.

Καὶ πράγματι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Κροῖσος ἔσφαξε μίαν χελώνην καὶ ἀμνὸν καὶ ἔβραζε τὰ τεμάχιά των ἐντὸς χαλκοῦ λέβητος φέροντος κάλυμμα χαλκοῦν ἐπίσης, νομίζων ὅτι αὐτὸ δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τὸ φαντασθῇ τὸ μαντεῖον. Καταπλαγεὶς ἀπὸ τὴν εὔστοχον ἀπάντησιν ὁ Κροῖσος ἀπέστειλε πολύτιμα δῶρα εἰς τὸ Μαντεῖον καὶ τὸ ἠρώτησεν ἐκ νέου διὰ τὴν ἔκβασιν πολέμου του ἐναντίον τῶν Περσῶν.

Καὶ τὸ Μαντεῖον τοῦ ἔδωσε τότε τὸν περίφημον δίσημον χρησμόν:

Κροῖσος Ἅλυν διαβὰς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.

Χριστιανικὰ Μυστήρια. Εἶναι πλέον ἐξηκριβωμένον ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν χρόνους, αἱ θρησκευτικαὶ τελεταὶ τῆς μόλις διαμορφουμένης τότε νέας θρησκείας εἶχον καθαρῶς μυστηριακὸν χαρακτῆρα, εἴτε ἐπηρεασμέναι ἀπὸ τὰ τότε ὑφιστάμενα μυστήρια καὶ ἰδίως τὰ Μιθραϊκά, εἴτε διότι καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ περιεχόμενόν της ἐνεῖχέ τι τὸ μυστηριακόν. Καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ τελετουργικὰ τῆς ἐκκλησίας, συναντᾷ τις ἐνδείξεις τοῦ ἀρχικῶς μυστηριακοῦ χαρακτῆρος τοῦ χριστιανισμοῦ, χωρισμοῦ καὶ διακρίσεως τῶν πιστῶν εἰς διαφόρους βαθμοὺς ἐξ ὧν τινές, οἱ κατώτεροι, ὡς οἱ «κατηχούμενοι» δὲν ἐγίνοντο δεκτοὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ παρέμενον ἔξω. Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τοῦ κλήρου ὑπῆρχον διαιρέσεις βαθμῶν ὑπομιμνήσκουσαι μυστηριακὰς διακρίσεις. Ὁ ἀδ.·. Μέϊμπομ, ὅστις ἐπ' ἀρκετὸν παρέμεινεν εἰς Ἅγ. Ὄρος μελετῶν τὰ τῆς ὀργανώσεως τῶν μοναχῶν ἀναφέρει ὅτι ἐκτὸς τῶν τριῶν συμβολικῶν ἢ φανερῶν βαθμῶν εἰς τοὺς ὁποίους διαιροῦνται οἱ μοναχοί, Ρασοφόροι—Σταυροφόροι—Μεγαλόσχημοι, ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι 30 μυστικοὶ βαθμοὶ τῆς κλίμακος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Σὺν τῷ χρόνῳ, ἐν τούτοις, καὶ μὲ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς νέας θρησκείας, αὕτη ἀπώλεσε τὸν καθαρῶς μυστηριακὸν χαρακτῆρα, ἀπομακρυνθεῖσα τοῦ βασικοῦ προορισμοῦ της.

Χριστιανισμὸς καὶ Τεκτονισμός. Ἡ ἀπὸ χριστιανικῆς ἀπόψεως ἑρμηνεία τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν συμβόλων εἶναι θεωρία τὴν ὁποίαν ἀσπάζονται μερικοὶ Ἄγγλοι καὶ Ἀμερικανοὶ Τέκτονες συγγραφεῖς. Ὁ ἀδ.·. Μάκεϋ, ἐν τούτοις, δὲν νομίζει ὅτι ἡ θεωρία αὐτὴ ἀνήκει εἰς τὸ παλαιὸν σύστημα. Ὁ Χάτσινσον καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ὄλιβερ καίτοι ἀμφότεροι βαθύτατα φιλοσοφήσαντες ἐπὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ περιέπεσαν εἰς μέγα σφάλμα χαρακτηρίσαντες τὸν βαθμὸν τοῦ Διδασκάλου ὡς χριστιανικόν. Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ βαθμὸς οὗτος περικλείει, ὡς καὶ ὁ Χριστιανισμός, τὰς μεγάλας ἀληθείας τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως, τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἀποκλειστικῶς δόγμα τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἀποτελεῖ ἀλήθειαν, γενικῶς, ἀνέκαθεν παραδεκτήν. Εἶναι ὅμως ἐντελῶς διάφορος ἡ καταγωγή των. Καὶ αἱ ἱστορίαι των εἶναι ἐπίσης διάφοροι. «Αἱ ἀρχαὶ τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ προηγήθησαν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, γράφει ὁ Μάκεϋ. Τὰ σύμβολα καὶ οἱ μῦθοι του μας ἔρχονται ἀπὸ τὸν Σολομωνικὸν Ναὸν καὶ ἀπὸ λαοὺς περισσότερον ἀκόμη ἀρχαίους. Ἡ θρησκεία του προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον ἱερατεῖον. ἡ πίστις του ἦτο ἡ πρωτόγονος ἐκείνη τοῦ Νῶε καὶ τῶν ἀμέσων ἀπογόνων του».

Ἐὰν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἦτο, ἁπλῶς, Χριστιανικὴ Ὀργάνωσις, οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Μουσουλμᾶνοι, οἱ Βραχμανισταὶ καὶ οἱ Βουδδισταὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μετέχουν τῆς διαφωτίσεώς του. Ἀλλ' ἡ παγκοσμιότης του εἶναι ἀκριβῶς τὸ καύχημά του. Οἱ πολῖται παντὸς ἔθνους εἶναι δυνατὸν νὰ συνεννοοῦνται εἰς τὴν γλῶσσαν του. Πρὸ τοῦ βωμοῦ του εἶναι δυνατὸν νὰ γονυπετοῦν οἱ ἄνθρωποι ὅλων τῶν θρησκειῶν. Καὶ οἱ ἄνθρωποι πάσης πίστεως δύνανται νὰ ἀπαγγέλλουν τὸ «πιστεύω» του.

Δὲν εἶναι ὅμως δυνατὸν καὶ νὰ ἀρνηθῇ τις ὅτι ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, κάποιο χριστιανικὸν στοιχεῖον εἰσεχώρησε χωρὶς νὰ γίνῃ ἐμφανῶς ἀντιληπτὸν εἰς τὸ Τεκτονικὸν σύστημα, τουλάχιστον μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν Τεκτόνων, ἰδίως εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἀμερικήν. Τοῦτο ἦτο φυσικόν. Διότι πάσης κυριαρχούσης θρησκείας τάσις εἶναι νὰ ἁπλώνῃ τὴν ἐπιρροήν της εἰς τὸ περιβάλλον της, εἴτε θρησκευτικὸν εἶναι τοῦτο, ἢ πολιτικὸν ἢ καὶ κοινωνικόν. Τοῦτο προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Ὁ ἄνθρωπος ὁ βαθέως ἐμπεποτισμένος μὲ τὸ πνεῦμα τῆς θρησκείας του, ἔχει ἐνσυνειδήτως καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ συμβιβάσῃ καὶ προσαρμόσῃ ὅλας τὰς ἀσχολίας καὶ τὰς διασκεδάσεις τῆς ζωῆς του μὲ τὴν ἐσωτέραν πίστιν τῆς ψυχῆς του.

Οἱ Χριστιανοὶ Τέκτονες καίτοι ἀναγνωρίζοντες καὶ ἐκτιμῶντες τὰ μεγάλα δόγματα τὰ ὁποῖα διδάσκει ὁ Τεκτονισμός, ἐπιθυμοῦν, ἐν τούτοις, νὰ προσδώσουν εἰς αὐτὰ χριστιανικὴν μορφὴν καὶ νὰ φέρουν ἐγγύτερον πρὸς τὰ ἰδικά των θρησκευτικὰ αἰσθήματα τὴν ἑρμηνείαν τῶν συμβόλων του.

Τὸ αἴσθημα αὐτὸ εἶναι ἐνστικτῶδες καὶ διὰ τοῦτο εὑρίσκομεν Χριστιανοὺς Τέκτονας συγγραφεῖς οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν προσπάθειάν των αὐτήν, ὡς λέγει ὁ Μάκεϋ, βλάπτουν τὸν κοσμοπολιτικὸν χαρακτῆρα τοῦ Θεσμοῦ.

Ἡ τάσις αὐτή, τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἐπεκράτησε σχεδὸν πανταχοῦ ἐπὶ μακράν, ἄλλως τε, περίοδον, οὕτως ὥστε σύμβολα καὶ μῦθοι διεποτίσθησαν τόσον ἀπὸ τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον, ὥστε νὰ δημιουργήσουν μεταξὺ τῶν μὴ μελετησάντων τὸ ζήτημα αὐτό, ἀμφιβολίας κατὰ πόσον πρέπει νὰ προσδώσουν εἰς τὸ σύμβολον ἀρχαίαν ἢ νεωτέραν χριστιανικὴν προέλευσιν.

Σήμερον ὅμως τὸ Σουηδικὸν Δόγμα εἶναι τὸ μόνον οὐσιαστικῶς χριστιανικὸν εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Χιραμικὸς μῦθος συνδέεται στενῶς μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Χριστοῦ τάγμα (Order of Christ). Μετὰ τὴν καταδίωξιν τοῦ Τάγματος τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, ὁ Διονύσιος Α' βασιλεὺς τῆς Πορτογαλίας ἐζήτησε τὸ 1317 ἀπὸ τὸν Πάπαν Ἰωάννην ΚΒ' τὴν ἄδειαν νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ τάγμα τῶν Ναϊτῶν εἰς τὰς κτήσεις του ὑπὸ τὸ ὄνομα Τάγμα τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ἀποδώσῃ εἰς αὐτὸ τὴν περιουσίαν ἥτις εἶχεν ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τοὺς Ναΐτας. Ὁ Πάπας συγκατετέθη, ἐνέκρινε τὸ καταστατικὸν τοῦ νέου τάγματος καὶ τὸ 1319 ἐπεκύρωσε τὴν ἐγκαθίδρυσίν του ἐπιφυλάσσων εἰς ἑαυτὸν καὶ τοὺς διαδόχους τὸ δικαίωμα νὰ χρίῃ ἱππότας. Τοῦτο προεκάλεσε τὴν ἵδρυσιν ποντηφικοῦ κλάδου τοῦ Τάγματος, ὅστις ὑφίσταται καὶ σήμερον ἐν Ρώμῃ. Οἱ ἱππόται ἀκολουθοῦν τοὺς κανόνας τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου καὶ συμμορφοῦνται καθ' ὅλα μὲ τὸ καταστατικὸν τοῦ Τάγματος τῶν Ναϊτῶν.

Μέγας Μάγιστρος ἦτο ὁ Βασιλεὺς τῆς Πορτογαλίας. Τὰ μέλη διῃροῦντο εἰς τρεῖς τάξεις, ἐξ 6 Μεγαλοσταύρων, 450 Ταξιαρχῶν καὶ ἀπεριορίστου ἀριθμοῦ Ἱπποτῶν. Μόνον οἱ εὐγενοῦς καταγωγῆς ἐγίνοντο δεκτοὶ εἰς αὐτό.

Οἱ Μεγαλόσταυροι καὶ οἱ Ταξιάρχαι εἶχον μεγάλα προνόμια καὶ δωρεάς. Οἱ Ἱππόται εἶχον σύνταξιν μεταβιβαζομένην καὶ εἰς τὰς συζύγους των.

Χρονολογίαι Ἑβραϊκαί. Παρὰ τοῖς Ἑβραίοις τὸ θρησκευτικὸν ἔτος ἄρχεται τὴν πρώτην τοῦ Νιζὰν (Μαρτίου), τὸ πολιτικὸν ὅμως ἄρχεται τὴν πρώτην τοῦ Τισρὶ (Σεπτεμβρίου) ἥτις εἶναι καὶ ἡ ἐπίσημος πρωτοχρονιά.

Αἱ ἀκόλουθοι ἡμερομηνίαι κατὰ τὸ Μασσορητικὸν κείμενον εἶναι δεκταὶ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις:

3988 ἔτος δημιουργίας
2332 Κατακλυσμός
2040 Γέννησις Ἀβραάμ
1575 Γέννησις Μωϋσέως
1495 Ἔξοδος
1051 Ὁ Δαυῒδ ἀνακηρύσσεται Βασιλεύς.
1015 Ἄρχεται ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ πρώτου Ναοῦ.
586 Καταστροφὴ τοῦ πρώτου Ναοῦ.
536 Διάταγμα Κύρου.
516 Ἀποπεράτωσις δευτέρου Ναοῦ.
330 Κατάκτησις τῆς Παλαιστίνης ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Ἐννοεῖται ὅτι αἱ περὶ δημιουργίας τοῦ κόσμου, τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ἄλλαι τινὲς χρονολογίαι δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν πραγματικότητα ἐφ' ὅσον νεώτεραι ἀνασκαφαὶ καὶ εὑρήματα ἀπολιθωμάτων πείθουν ὅτι πολλὰ ἑκατομμύρια ἐτῶν παρῆλθον ἀπὸ τῆς δημιουργίας καὶ τῆς ἐμφανίσεως τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ συνεπῶς καὶ τοῦ ἀνθρώπου, πολλοὶ δὲ κατακλυσμοὶ συνέβησαν, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὸς ὁ καθορισμὸς τῆς χρονολογίας των.

Χρυσᾶ ἔπη Πυθαγόρου. Οὕτω καλεῖται τὸ ἐξ 71 στίχων ποίημα, τὸ ὁποῖον περιέχει τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τοῦ Πυθαγόρου. Τὸ ποίημα αὐτὸ δὲν ἔχει βεβαίως γραφῆ ὑπὸ τοῦ μεγαλοπνόου αὐτοῦ φιλοσόφου, ἀλλὰ φαίνεται μᾶλλον ἔργον τῶν Νεοπυθαγορείων τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ δευτέρου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος. Εἶναι ὅμως ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι περιέχει ἐν περιλήψει ὁλόκληρον τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τοῦ Πυθαγόρου καὶ τῶν Πυθαγορείων γενικῶς.

Τὸ κείμενον τῶν χρυσῶν ἐπῶν ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμῳ ὡς διάκειται
τίμα καὶ σέβου ὅρκον, ἔπειθ' ἥρωας ἀγαυοὺς
τούς τε καταχθονίους σέβε δαίμονας ἔννομα ῥέζων
τούς τε γονεῖς τίμα, τούς τ' ἄγχιστ' ἐκγεγαῶτας
τῶν δ' ἄλλων ἀρετῇ ποιοῦ φίλον ὅστις ἄριστος.
Πραέσι δ' εἶκε λόγοις ἔργοισί τ' ἐπωφελήμοισι
μηδ' ἔχθαιρε φίλον σὸν ἁμαρτάδος εἵνεκα μικρᾶς.
Ὄφρα δύνῃ· δύναμις γὰρ ἀνάγκης ἐγγύθι ναίει.

* * *

Ταῦτα μὲν οὕτως ἴσθι, κρατεῖν δ' εἰθίζεο τῶν δὲ
γαστρὸς μὲν πρώτιστα καὶ ὕπνου, λαγνείης τε
καὶ θυμοῦ· πρήξῃς δ' αἰσχρὸν ποτὲ μήτε μετ' ἄλλου
μήτ' ἰδίῃ· πάντων δὲ μάλιστα αἰσχύνεο σαυτόν.
Εἶτα δικαιοσύνην ἄσκει ἔργῳ τε λόγῳ τε
μηδ' ἀλογίστως σ' αὐτὸν ἔχειν περὶ μηδὲν ἔθιζε
ἀλλὰ γνῶθι μὲν ὡς θανέειν πέπρωται ἅπασι.
χρήματα δ' ἄλλοτε μὲν κτᾶσθαι φίλει, ἄλλοτ' ὀλέσσαι.
Ὅσα δὲ δαιμονίαισι τύχαις βροτοὶ ἄλγεα ἔχουσιν
ἣν ἂν μοῖραν ἔχῃς, ταύτην φέρε, μηδ' ἀγανάκτει.
ἰᾶσθαι δὲ πρέπει καθ' ὅσον δύνῃ· ὧδε δὲ φράζευ
οὐ πάνυ τοῖς ἀγαθοῖς τούτων πολὺ μοῖρα δίδωσιν.

* * *

Πολλοὶ δ' ἀνθρώποισι λόγοι δειλοί τε καὶ ἐσθλοὶ
προσπίπτουσ' ὧν μήτ' ἐκπλήσσεο μήτ' ἄρ' ἐάσῃς
εἴργεσθαι σαυτόν· ψεῦδος δ' ἤν πέρ τι λέγηται
πράως εἶχ, ὃ δέ τοι ἐρέω ἐπὶ παντὶ τελείσθω·
μηδεὶς μήτε λόγῳ σε παρείπῃ μήτε τι ἔργῳ
πρᾶξαι μηδ' εἰπεῖν, (ὅ τι) τοι μὴ βέλτερόν ἐστι.
Βουλεύου δὲ πρὸ ἔργου, ὅπως μὴ μωρὰ πέληται
δειλοῦ τοι πράσσειν τε λέγειν τ' ἀνόητα πρὸς ἀνδρὸς
ἀλλὰ τάδ' ἐκτελέειν, ἅ σε μὴ μετέπειτ' ἀνιήσει.
Πρᾶσσε δὲ μηδὲν τῶν μὴ ἐπίστασαι, ἀλλὰ διδάσκευ
ὅσα χρεὼν καὶ τερπνότατον βίον ὧδε διάξεις.

* * *

Οὐδ' ὑγιείης τῆς περὶ σῶμ' ἀμέλειαν ἔχειν χρὴ
ἀλλὰ ποτοῦ τε μέτρον καὶ σίτου γυμνασίων τε
ποιεῖσθαι· μέτρον δὲ λέγω τόδ' ὃ μή σ' ἀνιήσει.
Εἰθίζου δὲ δίαιτην ἔχειν καθάρειον, ἄθρυπτον
καὶ πεφύλαξό γε ταῦτα ποιεῖν, ὁπόσα φθόνον ἔχει·
μὴ δαπανᾶν κατὰ καιρὸν ὁποῖα καλῶν ἀδαήμων
μηδ' ἀνελεύθερος ἴσθι, μέτρον δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον
πρᾶσσε δὲ ταῦθ' ἅ σε μὴ βλάψει, λόγισαι δὲ πρὸ ἔργου.
Μηδ' ὕπνον μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι προσδέξασθαι
πρὶν τῶν ἡμερινῶν ἔργων τρὶς λογίσασθαι ἕκαστον
«πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;»
ἀρξάμενος δ' ἀπὸ πρώτου ἐπέξιθι καὶ μετέπειτα
δειλὰ μὲν ἐκπρήξας, ἐπιπλήσσεο, χρηστὰ δὲ τέρπευ.
Ταῦτα πόνει, ταῦτ' ἐκμελέτα, τούτων χρὴ ἐρᾶν σε
ταῦτά σε τῆς θείης ἀρετῆς εἰς ἴχνια θήσει
«ναὶ μὰ τὸν ἁμετέρᾳ ψυχᾷ παραδόντα τετρακτὺν
παγὰν ἀενάου φύσεως». Ἀλλ' ἔρχευ ἐπ' ἔργον
θεοῖσιν ἐπευξάμενος τελέσαι· τούτων δὲ κρατήσας
γνώσεαι ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων
σύστασιν ᾗ τε ἕκαστα διέρχεται ᾗ τε κρατεῖται·
γνώσῃ δ' ᾗ θέμις ἐστὶ φύσιν περὶ παντὸς ὁμοίην
ὥστε σὲ μήτε ἄελπτ' ἐλπίζειν μήτε τι λήθειν·
γνώσῃ δ' ἀνθρώπους αὐθαίρετα πήματ' ἔχοντας
τλήμονας, οἵ τ' ἀγαθῶν πέλας ὄντων οὔτ' ἐσορῶσιν
οὔτε κλύουσι, λύσιν δὲ κακῶν παῦροι συνίσασιν·
τοίη μοῖρα βροτῶν βλάπτει φρένας· ὡς δὲ κύλινδροι
ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλα φέρονται ἀπείρονα πήματ' ἔχοντες.
Λυγρὰ δὲ συνοπαδὸς ἔρις βλάπτουσα λέληθεν
σύμφυτος, ἣν οὐ δεῖ προάγειν, εἴκοντα δὲ φεύγειν.

* * *

Ζεῦ πάτερ, ἦ πολλῶν τε κακῶν λύσειας ἅπαντας
εἰ πᾶσιν δείξαις οἵῳ τῷ δαίμονι χρῶνται.
Ἀλλὰ σὺ θάρσει, ἐπεὶ θεῖον γένος ἐστὶ βροτοῖσιν
οἷς ἱερὰ προφέρουσα φύσις δείκνυσιν ἕκαστα.
ὧν εἴ σοί τι μέτεστι, κρατήσεις ὧν σε κελεύω
ἐξακέσας ψυχὴν δὲ πόνων ἀπὸ τῶνδε σαώσεις.
Ἀλλ' εἴργου βρωτῶν, ὧν εἴπομεν, ἔν τε καθαρμοῖς
ἔν τε λύσει ψυχῆς κρίνων καὶ φράζευ ἕκαστα
ἡνίοχον γνώμην στήσας καθύπερθεν ἀρίστην.
Ἢν δ' ἀπολείψας σῶμα ἐς αἰθέρ' ἐλεύθερον ἔλθῃς,
ἔσσεαι ἀθάνατος, θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός.

Ἡ εἰς τὴν σημερινὴν ἑλληνικήν, μετάφρασις τῶν ἀνωτέρω, ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Τοὺς ἀθανάτους, ἐν πρώτοις, τίμα θεοὺς ὡς καθορίζει ὁ νόμος καὶ τὸν ὅρκον νὰ σέβεσαι καὶ κατόπιν τοὺς ἐνδόξους ἥρωας καὶ τοὺς εἰς τὸν Ἅδην θεοὺς σέβου, πράττων τὰ νόμιμα. Τίμα τοὺς γονεῖς σου καὶ τοὺς πλησιεστάτους συγγενεῖς ἀπὸ τοὺς ἄλλους δὲ ἀνθρώπους νὰ κάμῃς φίλον τὸν ἄριστον κατὰ τὴν ἀρετήν. Νὰ προτιμᾷς λόγους γλυκεῖς καὶ ἐπωφελεῖς, οὔτε νὰ γίνῃς ἐχθρὸς τοῦ φίλου σου, διὰ μικρόν του σφάλμα, ἐφ' ὅσον δύνασαι· διότι ἡ δύναμις κατοικεῖ πλησίον τῆς ἀνάγκης. Καὶ αὐτὰ μὲν οὕτω μάθε τα, συνήθιζε δὲ νὰ εἶσαι κύριος τῶν ἑξῆς: Ἐν πρώτοις, τῆς κοιλίας καὶ τοῦ ὕπνου καὶ τῆς λαγνείας καὶ τοῦ θυμοῦ· ποτὲ δὲ νὰ πράξῃς τίποτε αἰσχρὸν οὔτε μὲ ἄλλον οὔτε μόνος· ἀπὸ ὅλους δὲ περισσότερον νὰ ἐντρέπεσαι τὸν ἑαυτόν σου.

Νὰ ἀσκῇς κατόπιν τὴν δικαιοσύνην μὲ ἔργα καὶ μὲ λόγους, ἐν οὐδεμιᾷ δὲ περιπτώσει νὰ φέρεσαι ἀσυλλόγιστα, ἀλλὰ γνώριζε ὅτι εἶναι πεπρωμένον ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀποθάνουν, τὰ δὲ χρήματα ἄλλοτε μὲν ἡ μοῖρα ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποκτῶνται ἄλλοτε δὲ νὰ χάνωνται. Ὅσα δὲ κακά, ἀπὸ κακὴν τύχην ἔχουν οἱ θνητοὶ καὶ ἐπομένως καὶ σύ, ταῦτα ὑπόφερε χωρὶς νὰ ἀγανακτῇς καὶ ὅσον δύνασαι νὰ τὰ θεραπεύῃς. Ἔχε δὲ ὑπ' ὄψιν σου τὰ ἑξῆς: ἡ Μοῖρα εἰς τοὺς καλοὺς δὲν δίδει πολλὰ ἀπὸ τὰ κακὰ αὐτά.

Εἰς τοὺς ἀνθρώπους πολλοὶ λόγοι λέγονται, ἄλλοι καλοὶ καὶ ἄλλοι κακοί. Οὔτε νὰ τοὺς δέχεσαι θαυμάζων,

οὔτε νὰ τοὺς ἀπορρίπτης. Ἐὰν λέγεται κανὲν ψεῦδος νὰ τὸ ἀκούῃς μὲ πραότητα καὶ νὰ ἐκτελῇς πάντοτε ὅ,τι θὰ σοῦ εἴπω: κανεὶς νὰ μὴ σὲ παραπείσῃ μὲ λόγους ἢ ἔργα νὰ πράξῃς ἢ νὰ εἴπῃς κάτι τὸ ὁποῖον νὰ μὴ σὲ καθιστᾷ καλύτερον.

Νὰ σκέπτεσαι πρὸ πάσης πράξεως διὰ νὰ μὴ διαπράττῃς ἀνοησίας· εἶναι δυστυχὴς ὅποιος ἐνεργεῖ καὶ διαπράττει ἀνοησίας· ἀλλὰ νὰ πράττῃς ἐκεῖνα διὰ τὰ ὁποῖα δὲν θὰ μετανοήσῃς.

Νὰ μὴ πράττῃς ποτὲ ὅσα ἀγνοεῖς καὶ νὰ διδάσκεσαι ὅσα ἔχεις καθῆκον νὰ γνωρίζῃς, ὁπότε θὰ διέλθῃς τερπνότατον βίον.

Ἔχεις δὲ καθῆκον νὰ μὴ ἀμελῇς τῆς περὶ τὸ σῶμα ὑγείας, ἀλλὰ νὰ ἔχῃς μέτρον καὶ ποτοῦ καὶ φαγητοῦ καὶ γυμναστικῆς, ἐννοῶ δὲ μέτρον ὅ,τι δὲν θὰ σὲ ἐνοχλῇ.

Συνήθισε δὲ εἰς δίαιταν καθαρὰν καὶ ἁπλῆν καὶ πρόσεχε νὰ μὴ πράττῃς ὅσα προκαλοῦν φθόνον· μὴ δαπανᾷς ἀσκόπως ὅπως πράττουν οἱ ἀγνοοῦντες τὰ καλά, ἀλλ' οὔτε νὰ εἶσαι ἀνελεύθερος. Εἶναι ἄριστον εἰς ὅλα τὸ μέτρον. Πράττε δὲ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν θὰ σὲ βλάψουν, νὰ σκέπτεσαι δὲ καλῶς πρὶν ἐνεργῇς.

Οὔτε νὰ δέχεσαι ἐπάνω εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου γλυκὺν ὕπνον πρὶν ἐξετάσῃς τρεῖς φορὰς ἕκαστον τῆς ἡμέρας σου ἔργον.

«Τί κακὸν ἔπραξα; Τί καλὸν ἔπραξα; Τί ἔπρεπε νὰ πράξω καὶ δὲν τὸ ἔπραξα;» Ἀφοῦ ἀρχίσῃς ἀπὸ τὸ πρῶτον σου ἔργον προχώρησε εἰς τὰ ἄλλα κατὰ σειράν, ἀκολούθως δὲ διὰ μὲν τὰ κακὰ νὰ ἐπιπλήττῃς τὸν ἑαυτόν σου διὰ τὰ καλὰ δὲ νὰ χαίρεσαι. Ἐργάζου δι' αὐτὰ καὶ πρέπει νὰ τὰ σκέπτεσαι διότι αὐτὰ θὰ σὲ ὁδηγήσουν πρὸς τὰ ἴχνη τῆς θείας ἀρετῆς «ν α ί, μ ὰ τ ὸ ν π α ρ α δ ώ σ α ν τ α ε ἰ ς τ ὴ ν ψ υ χ ή ν μ α ς τ ὴ ν τ ε τ ρ α κ τ ὺ ν π η γ ὴ ν τ ῆ ς α ἰ ω ν ί α ς φ ύ σ ε ω ς».

Ἄρχιζε, λοιπόν, τὸ ἔργον σου ἐπικαλούμενος τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν τηρῶν δὲ τὰ παραγγέλματα ταῦτα, τότε θὰ γνωρίσῃς καὶ τῶν ἀθανάτων θεῶν καὶ τῶν θνητῶν ἀνθρώπων τὴν σύστασιν πῶς τὸ κάθε τι παρέρχεται ἢ μένει, θὰ μάθῃς δέ, ἂν τοῦτο ἐπιτραπῇ ὅτι ἡ φύσις εἶναι ὁμοία δι' ὅλους ὥστε οὔτε τὰ ἀνέλπιστα νὰ ἐλπίζῃς, οὔτε νὰ σοῦ διαφεύγῃ τίποτε.

Θὰ μάθῃς δὲ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν συμφορὰς οἱ δυστυχεῖς οἱ ὁποῖοι πλησίον εὑρισκόμενοι τῶν ἀγαθῶν, οὔτε τὰ βλέπουν οὔτε τὰ ἀκούουν καὶ ὀλίγοι γνωρίζουν νὰ ἀπαλλάσσωνται τῶν κακῶν· τοιαύτη μοῖρα ταράσσει τὰς φρένας των· ὡς κύλινδροι δὲ φέρονται ἄλλοτε ἐδῶ καὶ ἄλλοτε ἐκεῖ, ἔχοντες ἀπείρους συμφοράς, διότι τοὺς συνοδεύει χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνωνται ἡ ὀλεθρία ἔρις καὶ τοὺς καταθλίβει. Δὲν πρέπει δὲ νὰ τὴν προκαλοῦν ἀλλὰ ὑποχωροῦντες νὰ τὴν ἀποφεύγουν.

Ζεῦ πάτερ, δύνασαι βεβαίως ν' ἀπαλλάξῃς ὅλους, ὅλων τῶν κακῶν ἐὰν δείξῃς εἰς ὅλους ποίαν ψυχὴν ἔχουν καὶ πῶς νὰ τὴν μεταχειρισθοῦν.

Σὺ ὅμως νὰ ἔχῃς θάρρος ἐπειδὴ θεῖον εἶναι τὸ γένος τῶν θνητῶν εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ἱερὰ φύσις ἀποκαλύπτει τὰ πάντα, ἐὰν δ' αὐτὴ σοῦ τὰ ἀποκαλύψῃ θὰ γίνῃς κάτοχος τῶν ἐντολῶν μου καὶ ἀπαλλάττων τὴν ψυχήν σου ἀπὸ τὰ κακὰ αὐτὰ θὰ τὴν σώσῃς.

Νὰ ἀπέχῃς ὅμως ἀπὸ τροφάς, περὶ τῶν ὁποίων εἴπομεν ἤδη καὶ διὰ τὴν κάθαρσιν καὶ τὴν λύτρωσιν τῆς ψυχῆς, κρίνων καὶ ἐκτελῶν ἕκαστα, ἔχων ὡς ὁδηγὸν τὴν ἀρίστην γνώμην, τὴν ἄνωθεν ἐρχομένην.

Ὅταν δέ, ἀφοῦ ἀφήσῃς τὸ σῶμα σου, θὰ ἔλθῃς εἰς τὸν ἐλεύθερον αἰθέρα, τότε θὰ εἶσαι ἀθάνατος, θεὸς ἄφθαρτος καὶ ὄχι πλέον θνητός».

Εἰς τοὺς 71 αὐτοὺς στίχους των οἱ Πυθαγόρειοι δίδουν τὸ ὑπόδειγμα τῆς μυστηριακῆς των διδασκαλίας ἀποβλεπούσης νὰ ἀνυψώσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῷ ἐν τῇ δημιουργίᾳ θέσιν. Ταυτοχρόνως ὅμως μᾶς δίδουν καὶ τὸ δίδαγμα τῆς μετὰ θάνατον ἐπιβιώσεως τῆς ψυχῆς τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζουν, ὀρθῶς, ὡς ἀθάνατον.

Χρυσῆ Βίβλος (Golden Book). Χειρόγραφον ἐξ 198 φύλλων ἐπιστολῶν 8×10 πολλῶν χρωμάτων δεμένον μὲ ἐρυθρὸν μαροκινὸν δέρμα καὶ διατηρούμενον εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Μεγ.·. Στ.·. Πενσυλβανίας. Ἔχει περιληφθῆ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ἰουλίου Σάκον «Παλαιὰ Ἔγγραφα σχετικὰ μὲ τὸ Ἀρχ.·. καὶ Ἀ.·. Σκ.·. Δόγμα» ἐκδοθὲν τὸ 1915. Τὸ χειρόγραφον φαίνεται γραφὲν ὑπὸ τοῦ κόμητος ντὲ Σαὶν Λωρὰν ἐκ Μπογκότα καὶ εὑρέθη εἰς τὴν Βόρειον Γαλλίαν. Ἐν αὐτῷ περιγράφεται ἡ ἀπόπειρα τοῦ Σαὶν Λωρὰν ὅπως ἱδρύσῃ Ὕπ.·. Συμβ.·. τὸ 1832 εἰς τὸ Δυτικὸν Ἡμισφαίριον ὅταν εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐκλείσθησαν λόγῳ τῆς ἀντιτεκτονικῆς σταυροφορίας ὅλα τὰ Τεκτονικὰ Ἱδρύματα.

Βραδύτερον εἰς τὸ χειρόγραφον προσετέθησαν καὶ ἄλλα κείμενα, τὰ ὁποῖα εἶναι τώρα περισσότερον ἐνδιαφέροντα ἀπὸ τὴν ἀφήγησιν τοῦ Κόμητος. Μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνονται καὶ τρία ἀναφερόμενα εἰς τὴν Τεκτονικὴν ἰδιότητα τοῦ Λαφαγέτ, ἤτοι μία μετάφρασις τῶν διπλωμάτων δι' ὧν τῷ ἀπενεμήθη ὁ 33 βαθμός, τὸ πιστοποιητικὸν τῆς Στοᾶς Λαφαγὲτ καὶ ἓν ἰδιόχειρόν του σημείωμα ὑπὸ τὰ ἔγγραφα τῆς προαγωγῆς του, δι' ὧν ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην του διὰ τὴν προσγενομένην αὐτῷ τιμήν. Τὸ σημείωμα αὐτὸ εὑρισκόμενον εἰς τὴν 80ὴν σελίδα τῆς Χρυσῆς Βίβλου εἶναι ἡ μόνη γνωστὴ αὐτόγραφος ἐπιστολὴ τοῦ ἀδ.·. Στρατηγοῦ Λαφαγὲτ γραφεῖσα τὴν 10 Μαΐου τοῦ 1834.

Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχουν ἔγγραφοι ἐνδείξεις τῆς μυήσεως τοῦ Λαφαγέτ, μερικοὶ συγγραφεῖς ἠμφισβήτησαν τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Στρατηγὸς ὑπῆρξε ποτὲ Τέκτων.

Ἀλλ' εἶναι γεγονὸς ὅτι ἡ Μεγ.·. Στ.·. Ντελαουὲρ τὸν ἐδέχθη μὲ μεγάλας τιμὰς τὴν 6 Ὀκτωβρίου 1821 καὶ ὅτι τὴν 27 Ἰουνίου τοῦ 1825 τὸν ἐξέλεξεν ἐπίτιμον μέλος της. Καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς εὐχαριστήριον λόγον του ἀνέφερεν ὁ ἴδιος ὅτι εἶχεν ἐπισκεφθῆ 24 Μεγάλας Στοάς. Ἑπομένως οἱ βέβ.·. οἱ ἰσχυρισθέντες ὅτι δὲν ἦτο δῆθεν Τέκτων εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἀναιρέσουν τοὺς ἰσχυρισμούς των πρὸ τῶν καταθλιπτικῶν αὐτῶν ἀποδείξεων.

Χρυσοῦν δέρας. Εἴς τινας διδασκαλίας τοῦ Πρώτου Βαθμοῦ, ἀναφέρεται ὅτι τὸ Τεκτονικὸν περίζωμα εἶναι ἀρχαιότερον τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος ἢ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Ἀετοῦ, σεβαστότερον τοῦ Ἀστέρος καὶ τῆς Περικνημῖδος. Αἱ φράσεις αὐταὶ δὲν ἀναφέρονται, προφανῶς, εἰς τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν καὶ τὴν ἀναζήτησιν τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος μὲ τὴν Ἀργώ, οὔτε εἰς τὸν κατακλυσμόν, τὸν ὁποῖον ὑπονοεῖ, κατὰ τὸν Δρα Ὄλιβερ, ὁ ἑλληνικὸς αὐτὸς μῦθος. πιστεύων ὅτι ἡ Ἀργὼ εἶναι ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε (βλ. λεξικὸν Συμβολικοῦ Τεκτονισμοῦ), ἀλλ' εἰς ὡρισμένα παράσημα μὲ τὰ ὁποῖα ἀντιπαραβάλλεται τὸ περίζωμα. Ὁ ἀετὸς ἦτο διὰ τοὺς Ρωμαίους τὸ ἔμβλημα τῆς Αὐτοκρατορικῆς ἰσχύος. Τὸ Τάγμα τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος ἐκτιμᾶται ἰδιαζόντως ὡς Τάγμα Ἱπποτισμοῦ. Ἱδρυθὲν εἰς τὴν Φλάνδραν τὸ 1429 ὑπὸ τοῦ Δουκὸς τῆς Βουργουνδίας, ὅστις ἐξέλεξε τὸ Δέρας ὡς ἔμβλημά του, διότι τὸ ἔριον ἦτο τὸ κύριον προϊὸν τοῦ τόπου. Ἐθεωρήθη ἔκτοτε ἓν τῶν σπουδαιοτέρων παρασήμων τῆς Εὐρώπης. Τὸ παράσημον τοῦ Τάγματος τῆς Περικνημῖδος τέλος εἶναι πάντοτε τὸ σημαντικώτερον ἐξ ὅσων ἀπονέμονται εἰς Βρεττανὸν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Χώρας.

Οὕτω τὸ περίζωμα ὑπερηφάνως παραβάλλεται μὲ τὰ σπουδαιότερα καὶ ἐπιφανέστερα παράσημα τῆς ἀρχαίας Ρώμης καὶ τῆς συγχρόνου Εὐρώπης.

Ἂς ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἐπίσης ὅτι τὸ Χρυσόμαλλον Δέρας κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἦτο ἓν τῶν σημαντικωτέρων συμβόλων τῶν Ἑρμητικῶν Φιλοσόφων.

Χρυσοῦν Τάλλερ (Gold Thaler). Οὕτω ἐκαλεῖτο ἡ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου χρηματικὴ προσφορὰ τῶν Τεκτόνων εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ἥτις καθωρίζετο εἰς ἓν δουκᾶτον ἢ ἓν τάλλερ δι' ἕκαστον μέλος τῆς Στοᾶς. Ἡ συνήθεια αὐτὴ ὑφίσταται καὶ σήμερον εἰς πολλὰς Γερμανικὰς Στοὰς διὰ τὸν κορμὸν τῆς Ἀγαθοεργίας.

Χρώματα. Εἰς τὸ Clavis Symbolica (Συμβολικὴ Κλείς) ὁ Wemyss γράφει ὅτι τὸ χρῶμα τῆς ἐνδυμασίας χρησι-

μοποιεῖται συχνὰ διὰ νὰ φανερώνῃ τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τοῦ ἀτόμου τὸ ὁποῖον τὴν φέρει συμφώνως πρὸς τὸν χαρακτῆρα του. Ὁ ὁρισμὸς αὐτός, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι ὀρθὸς γενικῶς, ἐφαρμόζεται ἐν τούτοις πλήρως εἰς τὸ σύστημα τῶν Τεκτονικῶν χρωμάτων. Τὸ χρῶμα τῆς περιβολῆς ἢ ἑνὸς διασήμου οὐδέποτε καθορίζεται αὐθαιρέτως εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Ἕκαστον χρῶμα ἐκλέγεται συμφώνως πρὸς τὴν σημασίαν του εἰς τὸ συμβολικὸν ἀλφάβητον καὶ διδάσκει εἰς τὸν μύστην κάποιο ἠθικὸν μάθημα ἢ ἀναφέρεται εἰς σημαντικόν τι ἱστορικὸν γεγονός.

Ὁ Φρειδερῖκος Πορτάλ, Γάλλος ἀρχαιολόγος, ἔχει γράψει πολύτιμον μελέτην περὶ τοῦ συμβολισμοῦ τῶν χρωμάτων ὑπὸ τὸν τίτλον «Τ ὰ σ υ μ β ο λ ι κ ὰ χ ρ ώ μ α τ α κ α τ ὰ τ ὴ ν ἀ ρ χ α ι ό τ η τ α, τ ὸ ν Μ ε σ α ί ω ν α κ α ὶ τ ο ὺ ς ν ε ω τ έ ρ ο υ ς χ ρ ό ν ο υ ς», ἡ ὁποία παρουσιάζει ἀρκετὸν ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς Τέκτονας.

Τὰ Τεκτονικὰ χρώματα εἶναι ἑπτά: 1) κυανοῦν, 2) πορφυροῦν, 3) ἐρυθρόν, 4) λευκόν, 5) μέλαν, 6) πράσινον, 7) κίτρινον.

Ἐννοεῖται ὅτι ἕκαστον χρῶμα δὲν ἐνέχει καὶ εἰδικὴν συμβολικὴν σημασίαν, ἀλλὰ περιλαμβάνει ἐκείνην ἥτις τοῦ ἀποδίδεται κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ τόπου ὅπου χρησιμοποιεῖται. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ χρώματα τῶν ὁποίων ἡ συμβολικὴ σημασία εἶναι γενικῶς παραδεδεγμένη. Οὕτω τὸ μέλαν χρῶμα θεωρεῖται πανταχοῦ σύμβολον πένθους καὶ θλίψεως, τὸ λευκὸν ὡς σύμβολον ἀγνότητος καὶ ἀθωότητος καὶ τὸ ἐρυθρὸν ὡς ἔμβλημα ἡγεμονικόν. Ἀντιθέτως πάλιν εἴς τινα ἀνατολικὰ ἔθνη τὸ λευκὸν θεωρεῖται ἔμβλημα πένθους. Πολλοὶ μεσαιωνικοὶ συγγραφεῖς διαφέρουν σημαντικῶς μεταξύ των ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἀποδίδουν εἰς τὰ διάφορα χρώματα, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν σαφὴς καθορισμός.

Ψ. Τὸ εἰκοστὸν τρίτον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου Εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ τρία διπλᾶ λεγόμενα γράμματα, τὸ ζ ἐκ τοῦ σ καὶ δ, τὸ ξ ἐκ τοῦ κ καὶ σ, καὶ τὸ ψ ἐκ τοῦ π καὶ σ ἢ τοῦ β καὶ σ ἢ τοῦ φ καὶ σ.

Ὡς ἀριθμητικὸν σύμβολον σημαίνει 700 μὲ τόνον δὲ κάτω ἀριστερὰ σημαίνει 700.000. Εἰς τὰ μαθηματικὰ εἰς μὲν τὴν Ἄλγεβραν δηλοῖ ἕνα τῶν ἀγνώστων εἰς δὲ τὴν ἀναλυτικὴν Γεωμετρίαν σημαίνει τὴν τεταγμένην τῶν εὐθυγράμμων συντεταγμένων.

Ψελλὸς Κωνσταντῖνος. Ἐκ τῶν σοφωτέρων ἀνδρῶν τοῦ Βυζαντίου * 1010 † 1078. Ἐσπούδασε φιλοσοφίαν καὶ ἠσχολήθη μὲ τὴν θεολογίαν διορισθεὶς ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου ἔγινε μοναχὸς ἀποσυρθεὶς εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς Βιθυνίας καὶ λαβὼν τὸ ὄνομα Μιχαήλ. Ἐγκατέλειψεν ὅμως βραδύτερον τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑψηλὴν καταλαβὼν θέσιν εἰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν αὐλήν, διορισθεὶς βραδύτερον καὶ πρῶτος ὑπουργὸς (παραδυναστεύων) ἐπὶ Μιχαὴλ Ζ΄.

Ἐκαλλιέργησε τὰς Πλατωνικὰς σπουδὰς καὶ συνέγραψε πολλὰ ἔργα φιλοσοφικά, θεολογικά, ἀστρονομικὰ καὶ ἱστορικά. Ἐξ αὐτῶν σημαντικώτερα εἶναι τὸ «Δόξαι περὶ ψυχῆς», «Περὶ ἐνεργείας δαιμόνων» «εἰς τὴν ψυχογονίαν τοῦ Πλάτωνος» κ.τ.λ.

Ψευδώνυμα. Πολλοὶ Τέκτονες συγγραφεῖς τοῦ 18ου αἰῶνος ἐχρησιμοποίουν ψευδῆ ὀνόματα ἄλλοτε μὲν ἐκ μετριοφροσύνης καὶ ἄλλοτε διότι τὰ θέματα μὲ τὰ ὁποῖα ἠσχολοῦντο δὲν ἐνεκρίνοντο ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ ἰδίως τῆς ἐκκλησίας. Οὕτω ὁ Carl Rössler ἔγραφεν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Acerellas, ὁ Γκιγμαὶν ντὲ Σαὶν Βικτὼρ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ντὲ Γκαμανβίλ, ὁ Λουΐ Τραβενὸλ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Λεονὰρ Γκαμπανόν.

Οἱ Πεφωτισμένοι ἐξ ἄλλου συνήθιζον νὰ χρησιμοποιοῦν ψευδώνυμα διὰ τὰ βασίλεια καὶ τὰς πόλεις τῆς Εὐρώπης.

Οὕτω ἡ Αὐστρία ἐκαλεῖτο παρ' αὐτῶν Ἀχαΐα, τὸ Μόναχον Ἀθῆναι, ἡ Βιέννη Ρώμη, τὸ Ἰγκολστὰντ Ἐλευσὶς κ.ο.κ.

Ἡ συνήθεια αὐτὴ δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τοὺς Πεφωτισμένους. Ὑπάρχουν πολλὰ Τεκτονικὰ βιβλία ἐκδοθέντα εἰς Παρισίους, Βερολῖνον καὶ ἀλλοῦ καὶ τὰ ὁποῖα ἀναφέρουν ὡς τόπον ἐκδόσεως τὴν Ἱερουσαλήμ, Κοσμόπολιν, Λατομόπολιν, Φιλαδέλφειαν, Ἔδεσσαν κ.τ.λ. Τὸ ἔθιμον αὐτὸ ἔχει πρὸ πολλοῦ ἐγκαταλειφθῆ.

Ψηφοφορία. Ἡ δωδεκάτη ἐκ τῶν 39 διατάξεων τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν (βλ.λ.) καθώριζεν ἀρχικῶς ὅτι ὅλα τὰ ζητήματα ἀποφασίζονται εἰς τὴν Μεγ.·. Στ.·. διὰ πλειοψηφίας, ἑκάστου μέλους ἔχοντος μίαν ψῆφον καὶ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. ἔχοντος δύο. Ἐκ τῆς διατάξεως αὐτῆς προῆλθε τὸ ἔθιμον ὁ Σεβ.·. μιᾶς Στοᾶς νὰ ἔχῃ δικαίωμα μιᾶς προσθέτου ψήφου ὁσάκις σημειοῦται ἰσοψηφία. Τὸ ἔθιμον εἶναι παγκόσμιον σχεδὸν καίτοι δὲν ὑπάρχει εἰδικὴ περὶ τούτου διάταξις, ὥστε νὰ θεωρῆται σήμερον νόμος.

Κατὰ τὴν ἐκλογὴν νέου ὑποψηφίου ἡ ψηφοφορία διεξάγεται διὰ λευκῶν καὶ μαύρων σφαιριδίων. Ἀρχικῶς ἀπῃτεῖτο παμψηφία διὰ τὴν ἐκλογήν, μιᾶς μελαίνης ψήφου ἀρκούσης διὰ τὴν ἀπόρριψιν τοῦ προτεινομένου διότι ὡς ὁρίζουν οἱ Ἀρχαῖοι Κανονισμοὶ τὰ μέλη ἑκάστης Στοᾶς εἶναι οἱ καλύτεροι κριταί, ἡ δὲ τυχὸν ἐκλογὴ ἑνὸς ἀκαταλλήλου προσώπου θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ διάσπασιν τῆς ἑνότητος τῆς Στοᾶς.

Ἐθεωρήθη ὅμως, γράφει ὁ Μάκεϋ, ὅτι δὲν ἦτο ὀρθὴ ἡ ἐπιμονὴ ἐπὶ τῆς ὁμοφώνου ψήφου καὶ διὰ τοῦτο ἐπετράπη εἰς τὰς Στοὰς νὰ δέχωνται ἕνα ὑποψήφιον ἐὰν δὲν ἔλαβε περισσοτέρας τῶν τριῶν μελαίνας ψήφους. Μερικαὶ ἐν τούτοις Ἀμερικανικαὶ Στοαὶ ἐπιμένουν καὶ τώρα ἐπὶ τῆς παμψηφίας. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἰσχύει ἐπίσης τὸ σύστημα τῶν τριῶν μελαίνων ψήφων, ὅπως καὶ εἰς τὴν Σκωτίαν.

Κατὰ τὴν ψηφοφορίαν δι' ἕνα νέον ὑποψήφιον πρὸς μύησιν, ὅλα τὰ μέλη τῆς Στοᾶς ὀφείλουν νὰ ψηφίσουν. Καὶ ἐὰν ἀκόμη εἷς ἀδ.·. δὲν ἔχει προσωπικὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ προτεινομένου, ὀφείλει νὰ δώσῃ πίστιν εἰς τὰς πληροφορίας ἐκείνων εἰς οὓς ἀνετέθη νὰ ἐξετάσουν περὶ τοῦ ὑποψηφίου καὶ οἱ ὁποῖοι ὑποτίθεται ὅτι ἐφρόντισαν νὰ ἐξακριβώσουν τὰ πάντα ὥστε νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰσδοχὴν ἀναξίου τινὸς προσώπου.

Κατὰ τὸν Γεν. Κανονισμὸν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἑλλάδος, ἐὰν κατὰ τὴν διαλογὴν τῶν ψήφων εὑρεθῶσι πέντε σφαιρίδια μέλανα ὁ αἰτῶν ἀπορρίπτεται. Ἐὰν τὰ μέλανα σφαιρίδια εἶναι τέσσαρα τότε ἡ ψηφοφορία ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὴν ἑπομένην συνεδρίαν ὅτε ἐὰν καὶ πάλιν εὑρεθῶσι τέσσαρες μέλαιναι ψῆφοι ὁ προτεινόμενος ἀπορρίπτεται. Ἐὰν αἱ ριφθεῖσαι μέλαιναι ψῆφοι εἶναι τρεῖς ἢ ὀλιγώτεραι, τότε ὁ Σεβ.·. προσκαλεῖ τοὺς καταψηφίσαντας νὰ τοῦ γνωρίσουν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν τοὺς λόγους δι' οὓς κατεψήφισαν, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς Τεκτονικῆς ἐχεμυθείας. Τοὺς λόγους τούτους ὁ Σεβ.·. ὑποβάλλει εἰς τὴν κρίσιν τῆς Στοᾶς κατὰ τὴν ἀμέσως προσεχῆ συνεδρίασιν καὶ προκαλεῖ νέαν ψηφοφορίαν καθ' ἣν ὁριστικῶς ἀπορρίπτεται ὁ αἰτῶν ἐὰν λάβῃ τέσσαρας μελαίνας ψήφους.

Προκειμένου περὶ ψηφοφορίας διὰ τὴν ἔγκρισιν ἑνὸς νέου ὑποψηφίου, αὕτη πρέπει ἀπαραβάτως νὰ διεξάγεται μυστικὴ διὰ σφαιριδίων καὶ οὐχὶ γεγωννίᾳ τῇ φωνῇ ὡς εἶναι δυνατὸν νὰ γίνεται δι' ἑνὸς «ναὶ» ἢ «ὄχι» προκειμένου περὶ ἄλλων ζητημάτων ἐνδιαφερόντων τὴν Στοὰν καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων δέον νὰ ζητηθῇ ἡ κατὰ πλειοψηφίαν ἔγκρισις τῶν μελῶν.

Μυστικὴ ψηφοφορία ἐπιβάλλεται ἐπίσης προκειμένου περὶ προσωπικοῦ ζητήματος.

Ὁ Μάκεϋ ἐπιμένει ἐπὶ τοῦ δικαιώματος ὅλων ἐν γένει τῶν μελῶν τῆς Στοᾶς νὰ ψηφίζουν προκειμένου περὶ ἐγκρίσεως ὑποψηφίων. «Καὶ αὐτοί, λέγει, οἱ τυχὸν ἀπομακρινόμενοι προσωρινῶς τῆς Στοᾶς, διότι καθυστεροῦν συνδρομάς, ἔχουν ἀπολύτως τὸ δικαίωμα νὰ ψηφίζουν προκειμένου νὰ διατυπώσουν τὴν γνώμην των διὰ τὴν εἰσδοχὴν ἑνὸς νέου ἀδελφοῦ.

Ψυχή. Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς πιστεύει εἰς τὴν ὕπαρξιν τῆς ψυχῆς καὶ εἰς τὴν ἀθανασίαν αὐτῆς. Ὁ Max

Müller γράφει ὅτι χωρὶς τὴν πίστιν εἰς προσωπικὴν ἀθανασίαν, πᾶσα θρησκεία ὁμοιάζει ἀσφαλῶς μὲ ἀψῖδα στηριζομένην ἐπὶ ἑνὸς μόνον στύλου καὶ μὲ γέφυραν τῆς ὁποίας τὸ ἕτερον ἄκρον λήγει εἰς ἄβυσσον. Καὶ ἀναφέρει ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰς Βέδας διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι καὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς Βραχμάνους ἡ γνώμη αὐτὴ ἦτο ἀποδεκτή.

Πράγματι ὅλα τὰ ἐπὶ γῆς ἔθνη τῶν ὁποίων γνωρίζομεν τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις πρεσβεύουν τὸ δόγμα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἐνίοτε ὑπὸ ἀόριστόν τινα μορφήν.

Εἰς τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια καὶ κατὰ τὸ τελικὸν στάδιον τῆς μυήσεως, ἡ ἀποκατάστασις τοῦ ἥρωος τοῦ μύθου των καὶ ἡ ἀνάστασίς του ἐσυμβόλιζον τὴν ἀθάνατον ζωήν. Τὸ αὐτὸ δόγμα διδάσκεται μὲ ὁμοίαν συμβολικὴν μέθοδον καὶ εἰς τὸν Τρίτον βαθμὸν τῶν Ἐλευθεροτεκτονικῶν Μυστηρίων.

Ὁ Μάντ μάλιστα τονίζει ὅτι ὁ Τεκτονισμός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἀρχαῖα μυστήρια τὰ ὁποῖα ἐστηρίζοντο ἐπὶ μύθων, ἐπωφελήθη ἑνὸς πραγματικοῦ γεγονότος διὰ νὰ διδάξῃ τὰς ὑπερτάτας ἀληθείας πρὸς τοὺς ὀπαδούς του, ὑπονοῶν τὴν πραγματικὴν ὕπαρξιν τοῦ Χιρὰμ Ἀβίφ.

Μερικοὶ τῶν συγχρόνων μας σκεπτικιστῶν, γράφει ὁ Μάκεϋ, ἀμφιβάλλουν ἐὰν ὁ Χιραμικὸς μῦθος δέον νὰ θεωρηθῇ περισσότερον αὐθεντικός, ὡς ἱστορικὴ ἀφήγησις ἀπὸ τὸν μῦθον τοῦ Ὀσίριδος ἢ τοῦ Διονύσου. Οὐδεὶς ὅμως δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ὅλοι διδάσκουν τὸ αὐτὸ δόγμα τῆς Ἀθανασίας μὲ ὁμοίαν ἐντελῶς μέθοδον, τῆς διὰ συμβολισμοῦ διδασκαλίας.

Ὁ ἀδ.·. Ρόμπερτ Κλέγκ εἰς τὸ περιοδικὸν «Μπίλντερ» (Δεκέμβριος 1915) παρατάσσει τὰς ἀκολούθους ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς εἰς τὴν Τεκτονικὴν διδασκαλίαν.

«Ὡς Ἑταῖροι διδασκόμεθα τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν τάξιν ἐν τῇ Φύσει. Ἡ τάξις φανερώνει σκοπόν, τὸν σκοπὸν καὶ τὴν πρόθεσιν τοῦ Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος. Βλέποντες εἰς τὴν ζωὴν πολλὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀτελῆ, ἀμοιβὰς καὶ ποινὰς ποικίλας καὶ μυστηριώδεις φαινομενικῶς, ἀνίσους καὶ ἀσυμβιβάστους, ἔχομεν κάθε λόγον νὰ πιστεύωμεν ὅτι ὁ Σχεδιάσας θὰ προσαρμόσῃ καὶ θὰ περατώσῃ τὸ ἔργον του. Ἄνθρωποι πάσης γλώσσης καὶ παντὸς καιροῦ, οἱ σοφοὶ καὶ οἱ ἁπλοί, παραδέχθησαν τὴν πιθανότητα τῆς ἀθανασίας. Ἡ παγκόσμιος ἐλπὶς δυνατὸν νὰ καταταχθῇ μεταξὺ τῶν ἀξιωμάτων τῆς γεωμετρίας. Ἡ δύναμις εἶναι αἰωνία. Ἡ φύσις ἀκμάζει καὶ παρακμάζει. Ὁ κύκλος ὑπάρξεως, εἰς τὴν πίπτουσαν βροχήν, τὴν ἐξάτμισιν τῶν ὑδάτων ἀπὸ τοὺς ὠκεανοὺς καὶ τὰς λίμνας, τὴν πτῶσιν τῶν σπόρων ἐντὸς τῆς γῆς, τὸ ἀναπτυσσόμενον φυτόν, μᾶς φανερώνουν μίαν ἀνάλογον ἐξέλιξιν τῆς ψυχῆς πρὸς κάθοδον καὶ ἄνοδον καὶ ἑπομένως μίαν ἐλπίδα αἰωνιότητος. Ἐφ' ὅσον ὡριμάζουν αἱ γνώσεις μας, ἀνακαλύπτομεν ὡς ἔφηβοι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἠγνοοῦμεν ὡς παῖδες. Τὰ γεγονότα ἐν ἀρχῇ μᾶς φαίνονται ὀλίγα καὶ ἄσχετα πρὸς ἄλληλα. Τελικῶς ὅμως διακρίνομεν ἑνότητα. Οἱ ἐπιστήμονες διὰ τῆς μελέτης τῶν γεγονότων, ὀλίγων ἢ πολλῶν καθορίζουν σχέσεις μεταξὺ αὐτῶν καὶ διατυπώνουν νόμους. Οἱ ἀστρονόμοι περιπλανῶνται εἰς τὸ σκότος διὰ νὰ ἐξηγήσουν τὰς μεταβολὰς εἰς τὰς κινήσεις τῶν ἀστέρων, οἱ χημικοὶ διὰ νὰ καθορίσουν τὰ στοιχεῖα, οἱ φυσικοὶ διὰ νὰ συνδέσουν τὰς ἐξελίξεις τῶν ἀτόμων, ὅλοι τέλος οἱ ἐπιστήμονες προχωροῦν πρὸς τὸ ἄγνωστον μὲ πίστιν στηριζομένην ἐπὶ συστηματοποιημένων ἀληθειῶν τὰς ὁποίας σπανίως ἔχουν εἰς τὴν διάθεσίν των.

Ὁλόκληρος ἡ ἀλήθεια ἀποτελεῖται ἀπὸ σχετικὰς ὁμοιομορφίας. Καὶ πέραν αὐτῶν προχωροῦμεν μὲ ἐμπιστοσύνην. Ἀπὸ μεμονωμένα γεγονότα ἀποκαλύπτομεν τὸν γενικὸν νόμον. Δι' ἡμᾶς τὸ παρὸν ἀποτελεῖ ὑπόσχεσιν. Ὁ κάλυξ εἶναι τὸ ἄνθος ποὺ δὲν ἤνθισεν ἀκόμη. Ἡ ἀθανασία εἶναι τὸ γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἱκανοποιεῖ ἐπιστημονικῶς. Καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὁ Ἐλευθεροτέκτων στηρίζει τὴν ἐλπίδα νὰ συναντήσῃ καὶ πάλιν ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἠγάπα καὶ οἱ ὁποῖοι ἀνεχώρησαν πρὸ αὐτοῦ.

Τὴν περὶ ψυχῆς πνευματικὴν ἄποψιν διετύπωσε σαφῶς ὁ Πλάτων. Ἡ ψυχὴ κατ' αὐτὸν εἶναι ὀντότης πνευματικὴ προϋπάρχουσα τῆς εἰς τὸ σῶμα εἰσόδου της καὶ ἐξακολουθοῦσα νὰ ζῇ καὶ μετὰ θάνατον. Ἐπίσης ὁ Ἀριστοτέλης φρονεῖ ὅτι ἡ ψυχὴ δὲν ἀκολουθεῖ τὸ σῶμα εἰς τὸν θάνατον, οἱ δὲ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι πιστεύουν ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι τμῆμα τῆς κοσμικῆς ψυχῆς, ἀπόσπασμα τοῦ ἐμψύχου κόσμου, ὡς λέγει Διογένης ὁ Λαέρτιος.

ψυχὴ κοσμική (Anima mundi). Ἡ πλατωνικὴ αὐτὴ ἔκφρασις ἔχει υἱοθετηθῇ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ δόγματος τῆς Βασιλικῆς Ἀψῖδος διὰ νὰ φανερώνῃ τὸ Ἱερὸν Δέλτα ἢ Τρίγωνον τὸ ὁποῖον ὁ Νιάνκερλυ εἰς τὴν διδασκαλίαν του ἐθεώρει ὡς σύμβολον τῆς Τριάδος. «Τόσον πολὺ πράγματι, λέγει οὗτος, οἱ ἀρχαῖοι ἐξετίμων τὸ ἔμβλημα αὐτὸ ὥστε τοῦτο κατέστη μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων λατρείας ὡς ἡ μεγάλη ἀρχὴ τῆς ἐμψύχου ὑπάρξεως εἰς τὴν ὁποίαν ἔδιδον τὸ ὄνομα Θεός διότι ἀντιπροσώπευε τὴν ζωϊκήν, τὴν φυτικὴν καὶ τὴν ὀρυκτὴν δημιουργίαν. Τὴν διέκρινον ἐπίσης καὶ μὲ τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν γλῶσσαν σημαίνει «ψ υ χ ὴ τ ῆ ς φ ύ σ ε ω ς».

Ὁ δοκτωρ Ὄλιβερ ὅμως διαμαρτύρεται διὰ τὴν υἱοθέτησιν τῆς ἐκφράσεως αὐτῆς, τὴν ὁποίαν λέγει ἔχουν προφανῶς δανεισθῇ ἀπὸ τὸ Δόγμα τῶν Φιλαλήθων. Ἡ ἔκφρασις δὲν ἔχει εἰσαχθῇ καὶ εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν δόγμα.

Ἡ παγκόσμιος ψυχὴ κατὰ τὸν Πλάτωνα εἶναι ἐνδεικτικὴ τῆς πεποιθήσεως, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀτόμου εἶναι τμῆμα μιᾶς ἑνιαίας πνευματικῆς Ἀρχῆς ἡ ὁποία κυβερνᾷ τοὺς κόσμους.

ψυχοβολία. Ἡ ἐνέργεια ἐπὶ ἀψύχων ἢ ἐμψύχων, ἡ ἐκπεμπομένη ἀπὸ τὸ σῶμα ἑνὸς ἀτόμου.

Ὁ Δρ Παπὺς ἀποδίδει τὴν ψυχοβολίαν εἰς ἐπίδρασιν ἐνσυνείδητον τοῦ ἀστρικοῦ σώματος καὶ διὰ τῆς ὁποίας πολλὰ ἄτομα κατορθώνουν νὰ βλέπουν τὸ παρελθὸν καὶ νὰ προβλέπουν τὸ μέλλον.

ψυχολογία. Ἐπιστήμη ἔχουσα ὡς θέμα τὴν ἔρευναν περὶ της ψυχῆς καὶ των ψυχικῶν φαινομένων.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου ἡ ψυχὴ ἦτο ἀντικείμενον ἐρεύνης. Οἱ Προσωκρατικοὶ φιλόσοφοι ἠσχολήθησαν ἐπίσης, ὁ δὲ Ἡράκλειτος ἐξέφρασε τὴν γνώμην, εἰς ἓν ἀπόσπασμά του λέγων ὅτι «ὅσον καὶ ἂν προχωρήσῃ τις δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἀνεύρῃ τὸ ἔσχατον ὅριον τῆς ψυχῆς, ἔστω καὶ ἂν πορευθῇ ἐπὶ οἱασδήποτε ὁδοῦ. Εἰς τόσον μέγα βάθος εὑρίσκεται ἡ οὐσία της».

Ὁ Ἀριστοτέλης φρονεῖ ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀρχὴ καὶ αἰτία ἥτις ὑπάρχει καὶ ἐνεργοῦσα παράγει τὸ ψυχικὸν καὶ βιολογικὸν φαινόμενον. Δίδει ζωὴν εἰς τὸ σῶμα. Τὸ κύριον θέμα τῆς ψυχολογίας κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀποτελεῖ ἡ ἀθανασία καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς ψυχῆς. Μὲ τὸν Καρτέσιον λαμβάνει συγκεκριμένην ἔκφρασιν ἡ ἔννοια τῆς ἐσωτερικῆς ψυχολογικῆς συνειδήσεως ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὰ φυσιολογικὰ γεγονότα τοῦ σωματικοῦ ὀργανισμοῦ.

Κατὰ τὸν Λάϊμπνιτς αἱ ψυχαὶ εἶναι μονάδες προικισμέναι μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἐνεργητικότητος.

Οἱ Ἄγγλοι ἐξάλλου ψυχολόγοι καὶ ἰδίως ὁ Λὸκ εὑρίσκουν διάκρισιν μεταξὺ ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς αἰσθήσεως καὶ διὰ μὲν τῆς πρώτης ἀντιλαμβανόμεθα τὰς ἐνεργείας τοῦ πνεύματος δηλαδὴ τὴν σκέψιν, τὴν βούλησιν κλπ. διὰ δὲ τῆς δευτέρας τὰς παραστάσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου.

Σήμερον ἡ ψυχολογία παρουσιάζει διάφορα ρεύματα ἐξ ὧν τὰ κυριότερα εἶναι: α) ἡ μορφολογικὴ ψυχολογία πιστεύουσα ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ψυχικῶν φαινομένων τὸ σύνολον ἔχει ὀντολογικὴν προτεραιότητα ἔναντι τῶν μερῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἀπαρτίζεται, β) ἡ νοολογικὴ ψυχολογία ἥτις θεωρεῖ τὴν ἀτομικὴν ψυχὴν ὡς ἑνότητα ὡς «δομὴν» διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκεται εἰς ἐπαφὴν μὲ ἕνα κόσμον πνευματικὸν ἄσχετον μὲ τὸν φυσικὸν τοιοῦτον, γ) ἡ λειτουργικὴ ψυχολογία καθ' ἣν ἡ ζωὴ εἶναι ἐνέργεια διαποτισμένη ἀπὸ σκέψιν καὶ νόησιν· δ) ἡ φαινομενολογικὴ ἥτις συνίσταται εἰς μίαν περιγραφικὴν καὶ ἀναλυτικὴν ἐξέτασιν τῶν ψυχολογικῶν ἐνεργειῶν, ε) ἡ ψυχολογία τοῦ βάθους τὴν ὁποίαν εἰσήγαγε κυρίως ὁ Φρόϋντ καὶ καθ' ἣν διάφοροι

κοινωνικοί καὶ ἄλλοι παράγοντες συντελοῦν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς προσωπικότητος καὶ θεμελιώνουν τὸν ἰδιότυπον χαρακτῆρα της, στ) ἡ προσωποκρατικὴ ψυχολογία καθ' ἣν ἕκαστον ἄτομον ἔχει ἰδίαν ὑπόστασιν ψυχικὴν

Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι πολλαὶ σχολαὶ διαφόρους δίδουσαι ἑρμηνείας καὶ λύσεις εἰς τὸ ζήτημα τῆς μελέτης τῆς ψυχῆς, ἀποτελοῦσαι μᾶλλον κλάδους τῶν προαναφερθεισῶν.

Ἡ Τεκτονικὴ ψυχολογία πιστεύει εἰς τὴν ἀτομικότητα τῆς ψυχῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν διαφόρων ἐνσαρκώσεών της μὲ διάφορα στάδια ἐξελίξεώς της ἀναλόγως τοῦ περιβάλλοντος μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν θὰ φθάσῃ εἰς τὴν τελειότητα.

Εἰς τὸ ἔργον του «ABC de l' Occultisme» ὁ Δόκτωρ Παπὺς ἀσχολούμενος μὲ τὰ ψυχικὰ φαινόμενα γράφει ὅτι πολυάριθμοι Ἑταιρίαι καὶ ἄτομα ἀσχολοῦνται μὲ τὰ φαινόμενα αὐτὰ διὰ τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦν καὶ τὸν ὑπνωτισμόν. «Διὰ τὴν σύγχρονον ἐπιστήμην τὰ ψυχικὰ γεγονότα εἶναι ἐντελῶς καταφανῆ» γράφει.

Τὸ ἀνθρώπινον γένος, συνεχίζει ὁ Δρ Παπύς, ἐξεταζόμενον ἀπὸ ἀπόψεως τῶν ψυχικῶν δυνάμεων μᾶς ἐμφανίζεται ὑπὸ δύο μορφάς:

1. Ὡς κέντρον κυκλοφορίας τοῦ ἀστρικοῦ φωτός.
2. Ὡς προσωπικῶς ἀτομικοποιοῦν τὸ ἀστρικὸν αὐτὸ φῶς καὶ δημιουργοῦν δι' αὐτοῦ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀποκαλοῦμεν ψυχικὰ «κλισέ».
3. Ὡς κέντρον ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ πεδίου πληθύος ἰδεῶν καὶ ἀοράτων ὄντων εἰς τὰ ὁποῖα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐνδιάμεσον.

Χρησιμοποιοῦντες τὰ β ι ό μ ε τ ρ α, ὁ Δόκτωρ Μπαραντύκ, ὁ Δρ Πὼλ Ζουάρ, ὁ κόμις ντὲ Τρεμελὲν καὶ ἄλλοι, ἀντελήφθησαν ὅτι μία δύναμις κυκλοφορεῖ ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκολουθοῦσα ἰδιαιτέρους κανόνας.

Ἡ δύναμις αὐτὴ τῆς ὁποίας αἱ ἐκπορεύσεις ἐφωτογραφήθησαν ὑπὸ τοῦ ταγματάρχου Νταρζὲ εἰσέρχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς, ἁπλώνεται εἰς τὰ διάφορα νευρικὰ ὄργανα καὶ ἐξέρχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς. Ἔχει διαπιστωθῆ διὰ τοῦ βιομέτρου ὅτι ἐὰν ἡ ἀπορροφητικὴ ἰσχὺς πρὸς τὰ δεξιὰ εἶναι 10 ἡ ἐξερχομένη ἐξ ἀριστερῶν δύναμις εἶναι 5 ἤτοι τὸ ἥμισυ τῆς εἰσελθούσης δυνάμεως ἔχει παραμείνει εἰς τὰ νευρικὰ ὄργανα.

Ὑπάρχει ἑπομένως πρὸς μελέτην μία πλήρης ἐπιστήμη. Ἡ ἀστρικὴ δύναμις κυκλοφορεῖ εἰς πᾶν ἀνθρώπινον σῶμα.

Ἡ δύναμις αὐτὴ ἀτομικοποιηθεῖσα ὑποστηρίζει τὴν δημιουργίαν τῶν ψυχικῶν εἰκόνων. Ἕκαστον ἄτομον χρωματίζει τὰς ἰδέας του κατὰ τρόπον διάφορον ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τοῦ συνειδητοῦ του πνεύματος. Οὕτω, τὸ αὐτὸ τοπίον φαίνεται διάφορον εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος τὸ ἀτενίζει ἐν καταστάσει ἐρωτικῆς διαχύσεως ἀπὸ ὅτι φαίνεται εἰς ἐκεῖνον ὅστις κατέχεται ἀπὸ βαθεῖαν θλῖψιν. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐμφανίζεται ρόδινον, φωτεινόν, ἐλαφρόν. Εἰς τὴν δευτέραν βαρύ, θλιβερὸν καὶ τεφρόν.

Αὐτὴ ἡ ἀτομικοποίησις τῆς ψυχικῆς δυνάμεως μᾶς δίδει τὴν κλεῖδα τῶν φαινομένων τοῦ ὑπνωτισμοῦ μὲ συσσώρευσιν τῆς ψυχικῆς δυνάμεως εἰς τὸν ἐγκέφαλον ὡς καὶ τὴν κλεῖδα ὅλων τῶν αὐθυποβολῶν καὶ τῶν ἐκ μέρους τρίτων ὑποβολῶν.

Ὁ σοβαρὸς ἀποκρυφιστὴς ἑπομένως ὀφείλει νὰ κατανοήσῃ τὴν συσσώρευσιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων εἰς πᾶσαν διατύπωσιν φιλοσοφικῆς κινήσεως ἢ τὴν σύστασιν ἑταιρίας καλουμένης «μυστικῆς».

Πρὸ τῶν πνευματικῶν δυνάμεων ἡ ὕλη εἶναι ἀνύπαρκτος. Μήπως εἰς περιπτώσεις πυρκαϊᾶς δὲν ἐθεάθησαν τελείως παράλυτοι εἰς τὰ κάτω ἄκρα νὰ ἐγείρωνται καὶ νὰ τρέχουν διὰ νὰ σωθοῦν; Οἱ ὑλισταὶ γελοῦν καὶ εἰρωνεύονται διὰ τὰ γεγονότα αὐτά, ἀλλ' ὁ φιλόσοφος σκέπτεται καὶ λέγει ὅπως ὁ Ἀμλέτος εἰς τὸν Σαίξπηρ: «ὑπάρχουν εἰς τοὺς οὐρανοὺς περισσότερα πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν γνωρίζομεν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα γνωρίζομεν».

ψυχοστασία. Ἡ ζύγισις τῶν ψυχῶν ἐπὶ πλάστιγγος. Συναντᾶται εἰς ὅλας τὰς ἀρχαίας θρησκείας ὡς κρίσις τῶν νεκρῶν, ὅπως εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια εἰς τὴν Βίβλον τῶν Νεκρῶν ὅπου παρουσίᾳ τοῦ Βασιλέως τοῦ Ἅδου ζυγίζεται ἡ ἀξία τῆς ψυχῆς, καὶ εἰς τὰ διάφορα Ἑλληνικὰ Μυστήρια ὁπόθεν ἔχει παραληφθῆ καὶ εἰς τὰ Χριστιανικὰ κατὰ τὰ ὁποῖα αἱ ψυχαὶ θὰ κριθοῦν τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, ὅτε ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ θὰ ζυγίζῃ μὲ τὴν πλάστιγγα τὰς ψυχὰς τῶν νεκρῶν.

Ὠμπρεῦ Τζῶν (Aubrey). Συγγραφεὺς τῆς «Φυσικῆς Ἱστορίας τοῦ Οὐΐλτσάϊρ» ὁ ὁποῖος ἔζησε τὸν 17ον αἰῶνα. Εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ ἔργου του τούτου μνημονεύει καὶ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν διὰ τῶν ἑξῆς:

«Σήμερον (18 Μαΐου 1691) εἶναι μεγάλη συνέλευσις εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Παύλου τῆς ἀδελφότητος τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων».

Εἰς τὴν σημείωσιν αὐτὴν ἔχει σβύση τὴν λέξιν ἐλευθέρων τὴν ὁποίαν ἀντικατέστησε μὲ τὴν λέξιν ἀποδεδεγμένων. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν λέξιν εἰς τὸ καθαρὸν ἀντίγραφον τοῦ ἔργου του τὴν ἔχει ἀντικαταστήση μὲ τὴν λέξιν «παραδεδεγμένων».

Ὧραι Τεκτονικαί. Ἡ Ἐλευθεροτεκτονικὴ γλῶσσα ἐν σχέσει μὲ τὰς ὥρας ἐργασίας καὶ ἀναψυχῆς εἶναι καθαρῶς συμβολική. Αἱ παλαιαὶ διδασκαλίαι περιεῖχον τὴν παράδοσιν ὅτι οἱ παλαιοὶ ἀδελφοί μας ὑπελόγιζον ἓξ ἡμέρας διὰ τὴν ἑβδομάδα καὶ δώδεκα ὥρας διὰ τὴν ἡμέραν προσκαλούμενοι κανονικῶς τὴν 12ην τῆς μεσημβρίας διὰ τὴν λῆξιν τῶν ἐργασιῶν πρὸς ἀναψυχήν.

Εἰς τὸ Γαλλικὸν καὶ τὸ Γερμανικὸν συστήματα, τὰ μέλη ἐκαλοῦντο πρὸς λῆξιν ἐργασίας τὴν δωδεκάτην τοῦ μεσονυκτίου ἥτις θεωρεῖται ὁ εἰκονικὸς χρόνος καθ' ὃν μία Γαλλικὴ ἢ Γερμανικὴ Στοὰ κλείουν.

Εἰς τὸ Ἀγγλικὸν ὅμως καὶ τὸ Ἀμερικανικὸν σύστημα ἡ Στοὰ ὑποτίθεται ὅτι κλείει ἐργασίας τὴν μεσημβρίαν καὶ ἐπιδίδεται εἰς ἀναψυχήν, ὅταν δὲ τὰ μέλη καλοῦνται καὶ πάλιν πρὸς ἐπανάληψιν τῶν ἐργασιῶν λέγεται ὅτι ἡ ὥρα εἶναι «μία μετὰ μεσημβρίαν».

Ὅλα αὐτὰ ἀναφέρονται εἰς τὸν παλαιὸν Ἐπαγγελματικὸν Τεκτονισμόν. Σήμερον αἱ Στοαὶ ἄρχονται τῶν ἐργασιῶν των τὴν μεσημβρίαν καὶ κλείουν τὸ μεσονύκτιον.

Εἰς τινας τῶν προκεχωρημένων βαθμῶν αἱ διὰ τὴν ἐργασίαν ἀναφερόμεναι ὧραι εἶναι διάφοροι. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ διάφορα δόγματα.

Οὕτω εἰς τὸ Δόγμα τοῦ Τσίνεντορφ (βλ. λ.) λέγεται ὅτι ὑπάρχουν εἰς μίαν Τεκτονικὴν Στοὰν πέντε ὧραι, ἤτοι ἀκριβῶς δώδεκα, μεσημβρία, πλήρης μεσημβρία, μεσονύκτιον καὶ πλῆρες μεσονύκτιον. Αἱ ὧραι αὗται ἐξηγοῦνται ὡς ἑξῆς: Ἀκριβῶς δώδεκα λέγεται πρὸ τοῦ ἀνοίγματος ἢ μετὰ τὸ κλείσιμον τῆς Στοᾶς, μεσημβρία εἶναι ἡ στιγμὴ καθ' ἣν ὁ Σεβ.·. πρόκειται νὰ ἀνοίξῃ τὰς ἐργασίας, πλήρης μεσημβρία ὅταν ἀρχίζουν αἱ ἐργασίαι, μεσονύκτιον ὅταν ὁ Σεβ.·. ἑτοιμάζεται νὰ κλείσῃ ἐργασίας καὶ πλῆρες μεσονύκτιον ὅταν κλείσῃ ἡ Στοὰ καὶ δύνανται οἱ ἀμύητοι νὰ πλησιάσουν.

ὧραι μυήσεως. Εἰς τὰς Τεκτονικὰς Στοὰς ὅπως καὶ εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια, αἱ μυήσεις τελοῦνται πάντοτε τὴν νύκτα.

Οὐδέποτε αἱ Στοαὶ συνεδριάζουν ἡμέραν, ἰδίως διὰ μυήσεις, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατὸν ν' ἀποφευχθῇ.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μόνον ὑπάρχουν εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας καὶ τὴν Εὐρώπην Τεκτονικὰ τινα Σώματα τὰ ὁποῖα συνέρχονται τὸ ἀπόγευμα, διότι τὰ μέλη των εἶναι ἠθοποιοὶ ἢ δημοσιογράφοι ἢ ἀσχολοῦνται μὲ ἄλλας παρεμφερεῖς ἐργασίας νυκτερινῶν ὡρῶν.

ὡράριον. Ὁ Ἐπαγγελματικὸς Τεκτονισμὸς τῶν Μεσαιωνικῶν χρόνων ἠκολούθει τὸ γενικὸν ἔθιμον τῆς τηρήσεως τοῦ ὡραρίου κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν μονῶν. Ἐπρόκειτο περὶ εὐκάμπτου συστήματος διὰ τοῦ ὁποίου ἑκάστη περίοδος τῆς ἡμέρας εἶχεν ἓν ὄνομα, καὶ ὁ χρόνος ἑκάστης περιόδου μετεβάλλετο ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς. Ἡ συνήθεια αὐτὴ ἦτο τόσον παλαιὰ τόσον συνδεδεμένη μὲ τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα ὥστε κατέστη σχεδὸν ἀντικείμενον λατρείας, ὁ δὲ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἐκπροσωποῦντες τὴν ἐργάσιμον ἡμέραν καὶ τὴν ἀναπαύσιμον νύκτα ἐνεφανίζοντο ὡς σύμβολα εἰς Τεκτονικὰ παράθυρα τῶν ναῶν καὶ τῶν ἀββαειῶν πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ. Ὁ κανὼν τῶν 24 ἰντσῶν ἀποτελεῖ σύμβολον τῆς ὀκταώρου ἡμέρας ἐργασίας τοῦ παλαιοῦ ὡραρίου.

«Τὸ ὡράριον, γράφει ὁ Πάλμερ (Ἀγγλικαὶ Μοναὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα) δεικνύει τὰς γενικὰς γραμμὰς τοῦ διακανονισμοῦ τῶν 24 ὡρῶν μιᾶς θερινῆς νυκτὸς τῶν μοναχῶν Βενεδικτίνων κατὰ τὴν κρατοῦσαν συνήθειαν. Ἀπὸ τῆς αὐγῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἡ μοναστικὴ ζωὴ διῃρεῖτο εἰς 12 ἴσας ὥρας ἀνεξαρτήτως τῆς διαρκείας τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, τὸν χειμῶνα ὅμως αἱ ὧραι, καίτοι αἱ αὐταὶ εἰς ἀριθμὸν ὡς καὶ κατὰ τὸ θέρος ἦσαν κατὰ τὸ ἓν τρίτον βραχύτεραι ἐλαττώνουσαι κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας. Αὐτὸ καθίστα δυνατὴν τὴν πλήρη χρῆσιν τῶν ὡρῶν τοῦ φωτὸς ὥστε ν' ἀποφεύγεται ἡ χρησιμοποίησις φωτισμοῦ μετὰ τὴν ἐπέλευσιν τοῦ σκότους». Σὺν τῷ χρόνῳ ἐννοεῖται ἡ συνήθεια αὐτὴ ἐξέλειπε.

Ὡριμάσδης. Ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεὸς τῆς Ζωροαστρικῆς θρησκείας (βλ. Ζωροάστρης) τὸ πνεῦμα τοῦ καλοῦ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Ἀχριμάν, τὸ πονηρὸν πνεῦμα, τὸ πνεῦμα τοῦ κακοῦ.

Ὁ Ζωροαστρισμὸς εἶναι ἐπίσης καθαρῶς μονοθεϊστικὴ θρησκεία καὶ ἕνα καὶ μόνον παντοδύναμον θεὸν κύριον οὐρανοῦ καὶ γῆς, δημιουργὸν καὶ συντηρητὴν τῶν ὄντων. Ὅλαι αἱ ἄλλαι θεότητες οἱ Νταίβας θεωροῦνται δαίμονες, θεῖα ὄντα ὑποτεταγμένα εἰς τὸν Ὡριμάσδην, ὅπως περίπου οἱ Χριστιανοὶ Ἅγιοι.

Ἀπὸ τὴν καθαρὰν αὐτὴν μονοθεϊστικὴν θρησκείαν τοῦ Πέρσου προφήτου πολλὰ ἔχει ἀντλήσῃ ὁ μετὰ 8 καὶ πλέον αἰῶνας ἐμφανισθεὶς Χριστιανισμός.

Ὧρος. Αἰγυπτιακὴ θεότης ἀναλογοῦσα πρὸς τὸν ἡμέτερον Ἀπόλλωνα. Νεώτερος υἱὸς τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος (βλ. Αἰγυπτιακὰ Μυστήρια) ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν φόνον τοῦ πατρός του ὑπὸ τοῦ Σὼθ καὶ τὸν ἐτιμώρησε, γενόμενος βασιλεὺς τοῦ ἄνω κόσμου, τοῦ Ὀσίριδος περιορισθέντος νὰ βασιλεύῃ εἰς τὸν κάτω κόσμον. Πρόκειται κυρίως περὶ λατρείας τοῦ Ἡλίου. Ἡ λατρεία τοῦ Ὥρου μετεδόθη καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας οἱ ὁποῖοι τὸν ἀπεκάλουν Ἁρποκράτην (βλ. λ.) καὶ Ὡραπόλλωνα καὶ τὸν ἐθεώρουν θεὸν τῆς πρωΐμου βλαστήσεως.

'Από άποκρυφιστικής πλευράς ό Ώρος είναι μέρος τής Τριαδικής μορφής τού ένός Θεού, έμφανιζομένου ύπό τάς τρεῖς μορφάς του: τοῦ Ὀσίριδος ὡς Πατρὸς καὶ Ζωῆς, τῆς Ἴσιδος ἀναλογούσης πρὸς τὸν Λόγον καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τοῦ Ὥρου ἀναλογοῦντος πρὸς τὸ Φῶς καὶ τὸ πνεῦμα.

Ὁ Δόκτωρ Παπὺς γράφει σχετικῶς (βλ. βιβλ. 72 σελ. 272) τὰ ἑξῆς: «Ὁ Ὄσιρις ἦτο ὁ θεὸς τῆς Ἀμπντοῦ (Ἀβύδου), εἶναι συγχρόνως θεὸς ἡλιακὸς καὶ ἐπικήδειος. Εἶναι ἡ μούμια περιτυλιγμένη εἰς τὰς λωρίδας της καὶ κρατοῦσα εἰς χεῖρας της διάφορα ἐμβλήματα τῆς ἀνανεώσεως.

«Ἡ Ἶσις ἡ σύζυγός του, μετέχει τῆς φύσεώς του, εἶναι ἡ προστάτις τῶν νεκρῶν, τὰ χαρακτηριστικά της εἶναι ἀνθρώπινα.

Ὁ Ὧρος ὅστις συμπληρώνει τὴν τριάδα παριστάνεται συνήθως μὲ σῶμα ἀνθρώπου καὶ κεφαλὴν ἱέρακος».

Ἡ τριὰς αὐτὴ ἐκφράζει συμβολικῶς τὴν ἕνωσιν τοῦ Πνεύματος, τῆς Δημιουργοῦ Δυνάμεως (Ὄσιρις) μὲ τὴν ὕλην, τὴν γῆν καὶ τὴν ἐκ τῆς ἐνώσεως αὐτῆς γέννησιν τοῦ Ἐνσαρκωμένου Πνεύματος ἢ Ψυχῆς.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἐξ ἄλλου συνέδεον ὡς ἑξῆς, κατὰ τὰς ἀφηγήσεις τοῦ Πλουτάρχου, τὸν Αἰγυπτιακὸν συμβολισμὸν μὲ τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις.

Ἡ Ἶσις συμβολίζει τὸ Σῶμα τῆς Γῆς.
Ὁ Ὄσιρις τὸν Νεῖλον. Ἀρχὴν τοῦ ὕδατος.
Ὁ Ὧρος τὴν ἀτμόσφαιραν (τὸν ἀέρα).
Ὁ Τυφὼν τὸ πῦρ.

Ἔχομεν οὕτω τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τῆς φύσεως συνηνωμένα εἰς ἕν.

ὡροσκόπιον. Κατὰ τὴν ἀπόκρυφον ἐπιστήμην τὸ ἄτομον κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεώς του εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς θέσεως τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἑνὸς τῶν πλανητῶν ἔναντι τοῦ ἡλίου. Μὲ τὴν παρατήρησιν ἑπομένως τοῦ οὐρανοῦ καὶ κυρίως τοῦ Ἡλίου, τῆς Σελήνης καὶ τῶν πλανητῶν εἰς δεδομένην στιγμήν, καὶ ἐκ τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους ἐπὶ τῆς γῆς συντάσσεται τὸ ὡροσκόπιον τὸ ὁποῖον καθορίζει τὸ μέλλον τοῦ ἀτόμου τὸ ὁποῖον συνέπεσε νὰ γεννηθῇ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν ἐκδίδονται εἰδικαὶ ἀστρονομικαὶ ἐφημερίδες πρὸς καθοδήγησιν ἐκείνων οἵτινες ἀσχολοῦνται μὲ τὴν σύνταξιν ὡροσκοπίων.

ὠτακουστής (Eavesdropper). Ἡ τιμωρία ἥτις ἐπεβάλλετο κατὰ τὰ παλαιὰ τυπικὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ 1717 εἰς ἕνα συλλαμβανόμενον ἢ ἀνακαλυπτόμενον ὠτακουστὴν ἦτο ἡ ἑξῆς: «Ἐτοποθετεῖτο ὑπὸ τὸ γεῖσον τῆς στέγης τοῦ οἴκου ὑπὸ βροχὴν ἕως ὅτου τὸ ὕδωρ νὰ τρέχῃ ἐντὸς τῶν ὤμων του καὶ νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τοὺς πόδας του».

Οἱ Γάλλοι Τέκτονες ἐπέβαλλον ἐπίσης τὴν αὐτὴν τιμωρίαν: «Τοποθετεῖται, λέγει τὸ τυπικόν, κάτωθεν ὑδρορρόης ἀντλίας ἢ πηγῆς ἕως ὅτου καταβραχεῖ μέχρις ὀνύχων».

Ἄλλη λέξις χρησιμοποιουμένη εἰς τὸν Ἀγγλικὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν διὰ τοὺς ὠτακουστὰς εἶναι ἡ C o w a n ἥτις οὐσιαστικῶς σημαίνει «παρείσακτον». Μὲ τὴν λέξιν αὐτὴν οἱ ἐπαγγελματίαι Τέκτονες ἐσήμαινον ἐργάτας ζητοῦντας νὰ ἐργασθοῦν πλησίον τῶν Ἐλευθέρων καὶ Ἀποδεδεγμένων ἐργατῶν Τεκτόνων. Ἡ λέξις εἶναι Σκωτική, ἀλλ' ὑπάρχουν πολλοὶ Τέκτονες σχολιασταὶ οἵτινες τῆς ἀποδίδουν διαφόρους προελεύσεις. Οὕτω μερικοὶ φρονοῦν ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν κ ύ ω ν καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Ἐκκλησίας ὅταν τὰ μυστήρια τῆς νέας θρησκείας ἀνεκοινοῦντο μόνον εἰς μεμυημένους ὑπὸ τὸ πέπλον τῆς σιγῆς, οἱ ἄπιστοι ἐκαλοῦντο κύνες συμφώνως πρὸς τὸ Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον (κεφ. Ζ' ἐδ. 6) «Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ» ἢ τὴν πρὸς Φιλιππησίους ἐπιστολὴν τοῦ Παύλου (κεφ. Γ' ἐδ. 2) «Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν περιτομήν», ἢ καὶ τὴν ἀποκάλυψιν Ἰωάννου (κεφ. ΚΒ' ἐδ. 15) «ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοί, καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι..» Τὴν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς λέξεως παραγωγὴν τοῦ «κ ά ο υ α ν» ἀσπάζεται καὶ ὁ Ὄλιβερ καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς.

Ὁ Jamieson τὴν παράγει ἀπὸ τὴν παλαιὰν Σουηδικὴν λέξιν Kujon ἡ ὁποία σημαίνει ἐκεῖνο ποὺ λέγομεν ἡμεῖς «σαχλὸν ἄτομον», καὶ ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν coyon ἥτις σημαίνει ταπεινόν, δειλὸν ἄνθρωπον.

Ὁ Δόκτωρ Murray φρονεῖ ὅτι ἡ παραγωγὴ τῆς λέξεως εἶναι ἄγνωστος. Πάντως ἡ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ «κ ύ ω ν» παραγωγὴ φαίνεται ὀρθωτέρα.

ὠφελιμισμὸς (utilitarianisme). Κατὰ τὸν Ἄγγλον φιλόσοφον Τ.Σ. Μίλ, εἶναι τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον λαμβάνει ὡς βάσιν τῆς ἠθικῆς τὴν ὠφελιμότητα, τὴν ἀρχὴν τῆς μεγίστης εὐδαιμονίας. Ὅλαι αἱ πράξεις αἱ αὐξάνουσαι τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι καλαί, ἐνῷ ἀντιθέτως κακαὶ εἶναι αἱ μειοῦσαι τὴν εὐδαιμονίαν. Ὁ Σωκράτης ἐδέχετο ὅτι πᾶν ἀγαθὸν εἶναι ὠφέλιμον ἀλλ' ὄχι καὶ ὅτι πᾶν ὠφέλιμον εἶναι καὶ ἀγαθόν. Καὶ τοῦτο ἐφήρμοσε καὶ καθ' ὅλην του τὴν ζωήν. Ὁ Σπινόζα πρεσβεύει ὅτι ὠφέλιμον εἶναι πᾶν ὅ,τι συντελεῖ νὰ ζοῦν ἐν ὁμονοίᾳ οἱ ἄνθρωποι.

Ὁ ἀναπτύξας κυρίως τὴν ὠφελισμιστικὴν θεωρίαν Ἄγγλος φιλόσοφος Μπένταμ φρονεῖ ὅτι τὴν συμπεριφοράν μας δέον νὰ τὴν ρυθμίζωμεν μὲ τὸν ὑπολογισμὸν ποῖαι πράξεις δίδουν μέγα ποσὸν ἀπολαύσεως καὶ ἡδονῆς καὶ μικρότερον λύπης. Ἰδίως δὲ νὰ προτιμῶμεν τὰς πράξεις ἐκείνας ἐκ τῶν ὁποίων ἀπορρέει ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλυτέρα ποσότης ἡδονῆς δι' ἕνα ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἀνθρώπων.

Κατὰ τὸν Ἄγγλον φιλόσοφον Τζὼν Στοῦαρτ Μὶλ τοῦ ὁποίου τὸ ἔργον «ὠ φ ε λ ι μ ι σ μ ό ς» ἔχει μεταφρασθῆ καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ζερβοῦ ὠφέλιμον εἶναι πᾶν ὅ,τι δημιουργεῖ ἡδονὴν καὶ ἀλυπίαν. Πρέπει ὅμως νὰ προτιμῶμεν τὰ κατὰ τὴν ποιότητα ἀνώτερα εἴδη τῶν ἡδονῶν. Ὕψιστος ἑπομένως σκοπὸς εἴτε πρόκειται περὶ τῆς ἰδικῆς μας εἴτε περὶ τῆς εὐδαιμονίας τῶν ἄλλων, εἶναι ζωὴ ἀπηλλαγμένη ἀπὸ λύπην καὶ πλουσία κατὰ μέγιστον βαθμὸν ἐξ ἡδονῆς ἀπὸ ἀπόψεως καὶ ποσότητος καὶ ποιότητος. Νὰ εἶναι δέ τις αὐστηρῶς ἴσος καὶ ἀμερόληπτος διὰ τὴν εὐτυχίαν τὴν ἰδικήν του καὶ τὴν τῶν ἄλλων. Καὶ προσθέτει τὸ Τεκτονικὸν γνωμικόν: «Πράττε εἰς τοὺς ἄλλους, πᾶν ὅ,τι θέλεις νὰ πράττουν καὶ οἱ ἄλλοι πρὸς σέ».

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ

Κατωτέρω δημοσιεύονται άλφαβητικώς επίσης λέξεις είτε τυχόν παραλειφθεΐσαι έκ παραδρομής άπό τό κύριον σώμα τής Έγκυκλοπαιδείας, είτε χρήζουσαι συμπληρώσεως κατόπιν νεωτέρων έπ' αύτών πληροφοριών.

Α

Άζτέκοι. Όνομα μιάς των φυλών αϊτινες ύπήρχον εις τό Μεξικόν κατά τήν άφιξιν των Ισπανών κατακτητών εις τήν Αμερικήν. Ενίοτε χρησιμοποιείται άντί τής λέξεως Μεξικανοί.

Μελέται γενόμεναι ύπό τού Nuttall παρουσιάζουν ομοιότητα τού πολιτισμού των Άζτέκων πρός τόν πολιτισμόν τόν όποιον άναφέρουν Φοινικικαί πηγαί, είναι δέ ένδεχόμενον τούτο νά όφείλεται εις μεταναστεύσεις άνδρών τής Τύρου.

Αμερικανοί Ινδοί. Οι Αμερικανοί Ινδοί συμπεριλαμβανομένων καί των βιούντων εις τόν Καναδά, τήν Κεντρικήν καί Νότιον Αμερικήν καί τό Μεξικόν άνέρχονται περίπου εις 25 έκατομμύρια καί διαιρούνται εις διαφόρους λαούς καί αύτοί πάλιν εις φυλάς. Έχουν πολλάς άνεξαρτήτους άλλήλων γλώσσας. Παρ' όλα αύτά έν τούτοις, καί τήν έλλειψιν μιάς κεντρικής ένότητος, οι Ινδοί αύτοί πανταχού έπιδίδονται εις πλείστας τελετάς διά πλείστους σκοπούς.

Είς εύπαίδευτος Ινδός έδήλωσε σχετικώς: «Είμεθα φυλή ή όποία πάντοτε έπίστευε εις τήν δύναμιν τών τελετών».

Είς όλας αύτάς τάς τελετάς ύπάρχουν άφθονα έμβλήματα, σύμβολα, σημεία, συνθήματα καί τυπικά. Καί πολλά έξ αύτών, συμπίπτουν μέ τινα τών συμβόλων καί τών δογμάτων τού Ελευθεροτεκτονισμού. (Οι Ναβάγιος Ινδοί λ. χ. έχουν μίαν τελετήν ή όποία όμοιάζει καταπληκτικώς μέ τόν 3ο). Καί αύτό έδημιούργησε πρό αιώνος τήν έντύπωσιν ότι οι Ινδοί Μαγιά κατεΐχον τόν Τεκτονισμόν πολύ πρό τής άφίξεως τού Κολόμβου.

Συγγραφείς τινες ήσχολήθησαν μέ τήν μελέτην τής κοσμολογίας Ινδικών τινων φυλών, ένδιαφέρουσα δέ άπό τής άπόψεως αύτής είναι ή διδομένη ύπό τού Haywood (βλ. Ι Τόμ. Γ' σελ. 1271) περί τών θεωριών τής φυλής Πουέμπλο τού Ν. Μεξικού. Τό κύριον χαρακτηριστικόν της είναι τό Σιπαπούν ή Κάτω Κόσμος άπό τόν όποιον οι Ινδοί, λέγει, ήλθον εις τόν Άνω Κόσμον καί εις τόν όποιον έπιστρέφουν. Είς τό Σιπαπούν εύρίσκονται τά Κατσίνας, τά όποία δέν είναι ούτε θεοί ούτε δαίμονες ή δυνάμεις τής φύσεως, άλλά «κάτι» τό όποιον ό λευκός άνθρωπος δέν ήμπορεί νά άντικρύση. Έν έκαστον Κατσίνας έχει ύπό τόν έλεγχόν του ένα άπό τούς μεγάλους κύκλους πραγμάτων, όπως τούς άνέμους, τάς έποχάς, τόν θάνατον κτλ. Οι Ινδοί Πουέμπλο πιστεύουν ότι αι τελεταί των έπιδρούν έπί τών Κατσίνας, τά όποία άναλόγως ένεργούν. Έννοείται ότι αι λαϊκαί αύταί παραδόσεις δέν άποτελούν τήν ούσίαν τών κοσμογονικών δοξασιών τών έν Αμερική Ινδών τών όποίων ό πολιτισμός ήτο άναμφισβητήτως πολύ προωδευμένος. (βλ. λέξεις Μαγιά καί Μεξικανικά Μυστήρια).

Ανταλλαγής Παιδίων, *Γραφεΐον* (Children's Exchange Bureau). Ύπό τήν αιγίδα τής Μεγ.·. Στ.·. «Ήλιος» εις Μπάϋροϊτ τής Γερμανίας είχεν έγκαθιδρυθή Γραφείον Ανταλλαγής Παιδίων, (Kinderaustauschstelle), σκοπός τού όποίου ήτο ή προσωρινή μεταξύ Ελευθεροτεκτονικών οικογενειών άνταλλαγή τών τέκνων των άπό ήλικίας 11—20 έτών. Είς τό σύστημα αύτό συμμετείχον όλαι σχεδόν αι έν Γερμανία, Ελβετία, Βελγίω καί Γαλλία Τεκτονικαί Δυνάμεις. Αι δαπάναι διά τάς μετακινήσεις αύτάς έβάρυνον τό έν λόγω Γραφείον τού όποίου προΐστατο ό άδ.·. Δόκτωρ Φρίτζ Ράκχορστ.

Μία Γαλλική έπίσης Στοά ή «Fraternité Vosgienne» είχεν έγκαθιδρύση όμοιον γραφείον διά τήν άνταλλαγήν παιδίων πρός έκπαιδευτικούς σκοπούς.

Αι έπιχειρήσεις αύταί διεκόπησαν μέ τόν παγκόσμιον πόλεμον, ή άνταλλαγή όμως παιδίων μεταξύ Ελευθεροτεκτονικών οικογενειών παρουσιάζει διεθνώς πολλάς έλπίδας έπεκτάσεως τώρα ότε αι συνθήκαι φαίνονται εύνοϊκώτεραι μέ τήν όργάνωσιν διεθνών συμφώνων καί συνθηκών. Μία τοιαύτη κίνησις ήρχισεν ήδη διαγραφομένη μεταξύ Τεκτονικών τινων Δυνάμεων.

Ατλαντίς. Τό ζήτημα τής Ατλαντίδος τό όποίον έδημιούργησε κυρίως ό Πλάτων εις τούς Διαλόγους του έξακολουθεί νά άπασχολή τούς άρχαιολόγους ιδίως μετά τάς συνεχιζομένας άνασκαφάς, εις διάφορα μέρη. Άλλά καί πολύ πρό τού Πλάτωνος, οι Εβραίοι, ώμίλουν εις τάς ραψωδίας των περί τής Θαρσίς καί τών «πόρω νήσων τής θαλάσσης». (βλ. Ήσαΐαν ΞΣΤ' έδ. 19).

Οι Φοίνικες έπίσης καί οι Αιγύπτιοι είχον παρομοίας παραδόσεις. Έπί τών παραδόσεων αύτών πολλοί έστήριξαν τά θέματα συγγραμμάτων των εις τά όποία σημαντικόν ρόλον παίζει καί ή φαντασία.

Αι συνεχιζόμεναι όμως άνασκαφαί έχουν δημιουργήση νέας τώρα συζητήσεις περί τής άκριβούς τοποθεσίας τόσον τής Ατλαντίδος, όσον καί τών άλλων μυστηριωδών ήπείρων, τής Μού, τής Λεμουρίας κ. ά. τάς όποίας μνημονεύουν άποκρυφιστικά ιδίως συγγράμματα.

«Αι άρχαιολογικαί άνασκαφαί, γράφει ό άδ.·. Haywood, εις τήν Ελλάδα, τήν Εγγύς Ανατολήν καί τήν Αίγυπτον άποκαλύπτουν διαρκώς όγκους όλοκλήρους έπιγραφών καί άλλων στοιχείων περιεχόντων καί ύπαινιγμούς περί Ατλαντίδος. Ή συγκέντρωσις τών πληροφοριών καί ύπαινιγμών αύτών δεικνύει ότι κατά πάσαν πιθανότητα ή Ατλαντίς ήτο πράγματι νήσος εις τά άνοικτά τών άκτών τής Νοτίου Ισπανίας, άνατολικώς τού Γιβραλτάρ. Ό μεταξύ τής νήσου καί τής ήπειρωτικής Ευρώπης βυθός τής θαλάσσης ήρχισεν άνυψούμενος καί ή Ατλαντίς έξηφανίσθη, όχι βυθισθείσα ύπό τήν έπιφάνειαν τής θαλάσσης, άλλ' άνυψωθείσα ύπεράνω αύτών».

Ή γνώμη αύτή τού άδ.·. Χαίηγουντ έρχεται νά προστεθή εις τά τόσα άλλα μυθεύματα περί τής έξαφανισθείσης Ατλαντίδος. Τό άναμφισβήτητον γεγονός είναι ότι ή Ατλαντίς, ήπειρος ή νήσος, ύπήρξε καί έξηφανίσθη.

Γ

Γεωγραφία καὶ Τεκτονισμός. Ἡ Γεωγραφία εἶναι ἡ παλαιοτέρα μεταξὺ τῶν Ἐλευθερίων Τεχνῶν καὶ Ἐπιστημῶν, διότι τόσον οἱ Αἰγύπτιοι ὅσον καὶ οἱ Κρῆτες τῆς Μινωϊκῆς ἐποχῆς πολὺ πρὸ τοῦ Ὁμήρου ἠσχολήθησαν μὲ αὐτήν. Ὑπάρχουν πλεῖστοι ὅσοι ἀρχαῖοι Ἕλληνες γεωγράφοι ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς κατέλιπον καὶ χάρτας. Ἡ γεωγραφία ἦτο χρήσιμος εἰς τοὺς ἀρχαίους λαούς, διότι παρεῖχε πληροφορίας διὰ τὰς ὁδούς, τοὺς τόπους, τοὺς ποταμούς, τὰς θαλάσσας καὶ τὸ κλίμα εἰς τοὺς ταξιδιώτας, τοὺς ἐμπόρους, τοὺς ναυτιλλομένους τοὺς ἐξερευνητὰς καὶ τοὺς στρατιώτας καὶ διότι ἐβοήθη τοὺς ἀνθρώπους νὰ γνωρίζουν ποῖαι χῶραι ὑπῆρχον ἔξω τῆς ἰδικῆς των περιοχῆς καὶ τί εἴδους λαοὶ κατῴκουν εἰς αὐτάς.

Ἡ Ἐκκλησία ὅμως τῶν πρώτων Μέσων Χρόνων ἠλλοίωσε καὶ παρεμόρφωσε γενικῶς τὴν Γεωγραφίαν ὁμοῦ μὲ ὅλας τὰς ἄλλας Τέχνας καὶ Ἐπιστήμας συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν σχολείων, τῶν πανεπιστημίων καὶ τῶν μαθηματικῶν. Ὅ,τι ἀφῆκεν ἀνέπαφον ἡ Ἐκκλησία τὸ κατέστρεψαν οἱ ἐκ Γερμανίας κατελθόντες βάρβαροι. «Κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους, γράφει ὁ ἀδ.·. Χαίηγουντ, οὔτε εἷς Βασιλεύς, οὔτε Πάπας ἐγνώριζε ποῦ ἔκειτο ἡ Αἴγυπτος, πρὸς ποίαν διεύθυνσιν εὑρίσκετο ἡ Παλαιστίνη, ὑπῆρχον δὲ πολλοὶ ποὺ ἐπίστευον ὅτι ὁ Ἀττίλας μὲ τοὺς Οὔνους του δὲν ἦλθον ἀπὸ ἄλλας χώρας, ἀλλὰ ἀπὸ κάποιον ἄλλον πλανήτην.

Ἤρχισαν ὅμως βαθμηδὸν μετὰ τὴν πάροδον τῶν σκοτεινῶν αἰώνων τὰ ἐπανέρχωνται βραδέως εἰς τὴν Εὐρώπην αἱ παλαιαὶ γνώσεις μέσῳ τοῦ Βυζαντίου διὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ἱσπανίας διὰ τῶν Ἀράβων καὶ ἤρχισεν ἐκ νέου ἡ περιέργεια διὰ τοὺς ἀγνώστους τόπους καὶ τὰ ἐξερευνητικὰ ταξίδια.

Οἱ Μεσαιωνικοὶ Τέκτονες ἦσαν ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἠμποροῦσαν νὰ ταξιδεύσουν ἐλευθέρως εἰς ξένας χώρας καὶ νὰ ἀσκήσουν νομίμως τὸ ἐπάγγελμά των. Αὐτοὶ ἐκόμισαν εἰς τὸν τόπον πληροφορίας περὶ τῶν Ἰταλῶν, τῶν Ἑλλήνων καὶ ἄλλων λαῶν, οἵτινες ἦσαν γνωστοὶ ἐξ ἀκοῆς μόνον εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Σκωτίαν.

Τὸ ἐνδιαφέρον ἐν τούτοις τοῦ Τεκτονισμοῦ διὰ τὴν Γεωγραφίαν δὲν ἐμφανίζεται μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 17ου αἰῶνος, ὅτε εἰς τὰς Στοὰς ἀρχίζουν νὰ τοποθετοῦνται αἱ δύο σφαῖραι τῆς Γῆς καὶ τοῦ Οὐρανοῦ.

Αἱ σφαῖραι παρέμειναν εἰς τὸ Τυπικὸν καὶ ἡ Γεωγραφία μετὰ τῆς Ἀστρονομίας ἔλαβε θέσιν μεταξὺ τῶν μεγάλων συμβόλων τοῦ Θεσμοῦ. Ὑπενθύμιζον εἰς τοὺς Ἄγγλους Τέκτονας, λέγει ὁ ἀδ.·. Χαίηγουντ, ὅτι καίτοι ἡ Ἀδελφότης εὑρίσκετο εἰς Ἀγγλίαν, δὲν ἦτο ἰδιοκτησία τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ παγκόσμιος.

Τὸ Γραφεῖον τῶν Διεθνῶν Τεκτονικῶν Ὑποθέσεων τῆς Ἑλβετίας, ἀπεπειράθη κάποτε νὰ ἑρμηνεύσῃ γεωγραφικῶς τὸν Τεκτονισμὸν βάσει τῆς γεωπολιτικῆς θεωρίας καὶ ἐχώρισε τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν εἰς τρεῖς σφαίρας: Ἀγγλοσαξωνικόν, Γερμανικὸν καὶ Λατινικόν. Τώρα βεβαίως ἐπέστη ὁ καιρὸς νὰ καθορισθῇ Τεκτονικὴ γεωπολιτικὴ ἐφ' ὅσον ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἀδελφότητος ὑπάρχουν βαθεῖαι γεωγραφικαὶ ἐπιρροαί· Ἀλλ' ὅσοι θὰ ἐπιληφθοῦν τοῦ ἔργου αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ παρασυρθοῦν ἀπὸ τὴν παλαιὰν διαίρεσιν τοῦ ἐν Ἑλβετίᾳ Γραφείου. Δὲν ὑπάρχει Ἀγγλοσαξωνικός, Γερμανικὸς ἢ Λατινικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός, ἐφ' ὅσον καμμιὰ χώρα ἢ φυλὴ δύναται νὰ τὸν ἀλλοιώσῃ. Ὑπάρχει εἷς καὶ μόνον καὶ ἑνιαῖος Ἐλευθεροτεκτονισμός, ἀναλλοίωτος εἰς τὰς βάσεις του. Καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιδιωχθῇ θὰ ἦτο ἡ ἕνωσις ὅλων τῶν Τεκτονικῶν Δυνάμεων εἰς μίαν Παγκόσμιον Δύναμιν χωρὶς ἀλλοίωσιν τῆς κατὰ τόπους ἐθνικῆς των μορφῆς.

Γεωμετρία καὶ Τεκτονισμός. Ἡ Γεωμετρία συμβολιζομένη διὰ τοῦ γράμματος Γ εἰς τὰς Στοὰς ἐταυτίζετο κατὰ τὸν Μεσαίωνα μὲ τὸν Τεκτονισμὸν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε εἰς τὰ Π α λ α ι ὰ Κ α θ ή κ ο ν τ α αἱ λέξεις Τεκτονισμὸς καὶ Γεωμετρία εἶχον τὴν αὐτὴν σημασίαν καὶ ἀντικαθίστων συχνάκις ἡ μία τὴν ἄλλην. Εἶναι ἐπίσης βέβαιον ὅτι μέχρι τοῦ 12ου ἀκόμη αἰῶνος οἱ Οἰκοδόμοι οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὸν Γοτθικὸν ρυθμὸν ἐδιδάσκοντο ἐπὶ μακρὸν τὴν Γεωμετρίαν ὄχι μόνον εἰς τὸ καθημερινόν των μαθητικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας εἰδικὰς σχολὰς ὡς ἀναφέρεται εἰς πολλὰ σημεῖα τῆς ἱστορίας τῆς Γαλλίας τῶν μέσων τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος ὁπόθεν προῆλθεν ὁ Γοτθικὸς ρυθμὸς μεταδοθεὶς ἐκεῖθεν εἰς Ἀγγλίαν. «Οὕτω βαθμηδὸν οἱ Τέκτονες ἐθεώρησαν τὴν Γεωμετρίαν ὡς τὴν πηγὴν πολλῶν ἀληθειῶν περὶ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ κόσμου καὶ τοῦ Θεοῦ, γράφει ὁ ἀδ.·. Χαίηγουντ. Εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι τὴν ἐφαντάσθησαν ὡς μορφὴν Τεκτονισμοῦ πολὺ ἀνωτέραν τῆς ἁπλῆς χρήσεως ἐργαλείων καὶ λίθων, γνωρίζομεν δὲ ὅτι εἴς τινα μέρη τουλάχιστον τοὺς ἐμπείρους εἰς τὴν Γεωμετρίαν ἄνδρας τοὺς ἐκάλουν «θεωρητικούς».

«Ὁ Ρωμανικὸς ρυθμὸς τοῦ 10ου καὶ 11ου αἰῶνος ὅστις προηγήθη τοῦ Γοτθικοῦ, ἠσχολεῖτο μὲ μίαν ἐντελῶς πρωτόγονον Γεωμετρίαν. Ἡ δὲ Γεωμετρία τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἦτο ἄγνωστος εἰς τοὺς τεχνίτας τοῦ Γοτθικοῦ ρυθμοῦ ἐνῶ ἐξ ἄλλου ἦτο καὶ στατικὴ Γεωμετρία ἀναλογιῶν. Ὁ Γοτθικὸς ρυθμὸς ἦτο κατὰ 49 % καθαρὰ Γεωμετρία. Οἱ Οἰκοδόμοι του ἀντιμετώπιζον ἐξαιρετικῶς δύσκολα προβλήματα τὰ ὁποῖα ἐχρειάζοντο μίαν νέαν δυναμικὴν γεωμετρίαν. Καὶ οὕτω ἀνεκάλυψαν τὰς ἀληθείας ἐκείνας αἱ ὁποῖαι μεταδόθησαν εἰς τοὺς ἀπογόνους ὡς θεωρητικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός.

«Ἐν τούτοις ὅμως, συνεχίζει ὁ Χαίηγουντ, ὁ νοῦς τῶν ἀνθρώπων ἦτο τόσον περιωρισμένος ὑπὸ τὸ πέλμα τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε οὐδεμία ἐπαναστατικὴ ἀνακάλυψις ἐγένετο ἕως ὅτου ὁ Ντεκάρτ (Καρτέσιος) ἐξέπληξε τὴν Εὐρώπην ἐμφανίσας τὴν ἀναλυτικὴν γεωμετρίαν καὶ μίαν νέαν συγχρόνως φιλοσοφίαν. Κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα κατόπιν ὁ Λουμπατσέφσκυ καὶ ὁ Ρίμαν ἀνεκάλυψαν τὴν μὴ Εὐκλείδειον γεωμετρίαν, τοῦτο δὲ ὡδήγησεν εἰς δύο λίαν ἐπαναστατικὰς ἐξελίξεις: τὴν ἀνακάλυψιν τῆς φυσικῆς τῶν πολλῶν διαστάσεων καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θεωρίας τῆς Σχετικότητος ὑπὸ τῶν Πουανκαρέ, Μινκόφσκι, Ἀϊνστάϊν καὶ Ἔντιγκτον. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Σπινόζα εἶχεν ἀναλάβῃ νὰ δημιουργήσῃ ὁλόκληρον σύστημα ἠθικῆς βάσει τῆς γεωμετρίας. Καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν τοῦ 19ου αἰῶνος παρήχθη ἡ λεγομένη συμβολικὴ λογικὴ ὡδηγήσασα καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν μιᾶς μαθηματικῆς φιλοσοφίας εἰς τὴν ὁποίαν μεταξὺ τῶν Ἀγγλοφώνων λαῶν διεκρίθησαν ὁ Δόκτωρ Κάσσιος Κάϊζερ καὶ ὁ Μπέρτραντ Ράσσελ».

Μερικοὶ Τέκτονες εἶχον τὴν γνώμην ὅτι οἱ μὴ Τέκτονες δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ αἰσθάνωνται ἐνδιαφέρον διὰ τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν καὶ ὅτι ἐπίσης ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς πρέπει νὰ ἀγνοῇ τοὺς μὴ Τέκτονας. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι σύμφωνον μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Τεκτονισμοῦ ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς μοναστικῆς ἀρχῆς, ἀλλ' ἐνδιεφέρθη πάντοτε διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπότητος, ἤσκησε τὴν φιλανθρωπίαν ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην της μορφὴν καὶ διεκήρυξε τὴν ἀδελφοσύνην τῶν ἀνθρώπων πάσης φυλῆς καὶ θρησκεύματος καὶ ἀπέφυγε νὰ διακηρύξῃ τὰ πνευματικὰ ἐπιτεύγματα ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ Τάγματος. Ἐλησμόνησε πρὸς στιγμὴν τὸ στοιχεῖον Γ διὰ νὰ εὐεργετήσῃ τὸν κόσμον.

Ἐὰν οἱ Πάπαι καὶ οἱ Βασιλεῖς δὲν εἶχον ἀπαγορεύσῃ εἰς τὸν λαὸν τὴν μάθησιν τῶν Τεχνῶν καὶ τῶν Ἐπιστημῶν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς μόνος θὰ εἶχε φέρῃ τὴν Ἀναγέννησιν ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος ἤδη καὶ ὁ σύγχρονος πολιτισμός μας θὰ εἶχεν ἀρχίσῃ τρεῖς αἰῶνας ἐνωρίτερον.

Κάτι τὸ ὁποῖον εἶναι ἄγνωστον εἰς τοὺς πολλοὺς εἶναι ἡ χρησιμότης τῆς γεωμετρίας εἰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας μὲ τὰς ὁποίας δὲν φαίνεται ἔχουσα ἄμεσον σχέσιν. Οὕτω, εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τὴν ζωγραφικὴν ὑπὸ μορφὴν κανόνων προοπτικῆς. Ἡ Ἰατρικὴ δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προοδεύσῃ διότι ἄνευ γεωμετρίας ἡ χημεία θὰ ἦτο ἀδύνατος. Ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίαι δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξουν χωρὶς αὐτήν, διότι δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἓν τῶν ἀπαραιτήτων μέσων πρὸς κατανόησιν τῆς ὕλης.

Γουλιέλμος Τύριος. Συγγραφεὺς ἱστορίας τῶν Σταυροφοριῶν εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται μεγάλη μνεία τῶν Ἱπποτῶν Ναϊτῶν. Ἔκδοσις τοῦ ἔργου τούτου ἐγένετο εἰς τὸ Λονδῖνον τὸ 1640.

Δ

Δένδρων λατρεία. Ἡ περίεργος αὐτὴ πίστις παναρχαίων λαῶν, ἔδωσεν ἀφορμὴν εἰς τὴν δημιουργίαν ἄλλων λατρειῶν μὲ τὰς ὁποίας καὶ συνεχωνεύθη βαθμηδόν. Ἐπίσης ἔχει συνδυασθῆ μὲ τὴν λατρείαν τοῦ Ὄφεως. Εἰς τὸ ἔργον του «Λατρεία δένδρου καὶ Ὄφεως» ὁ Φέργκιουσον γράφει ὅτι πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν θεῶν τῶν Θηβῶν, ἡ λατρεία Δένδρου καὶ Ὄφεως ἦτο διαδεδομένη. Ὁ τάφος τοῦ Ὀσίριδος ἐσκιάζετο βραδύτερον μὲ δένδρον. Ἡ συκομορέα ἦτο ἱερὰ εἰς τὸν Νέπτε καὶ ἡ περσέα εἰς τὸν Ἀθόρ, ἐνῷ ἡ Ταμαρίσκη ἔπαιξε σημαντικὸν ρόλον εἰς ὅλας τὰς τελετὰς τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος. Καὶ ὅσοι παρακολουθοῦν τὴν Βίβλον θὰ ἔχουν διαβάση εἰς τὴν Γένεσιν κεφ. ΚΑ ἐδ. 33 ὅτι ὁ Ἀβραὰμ «ἐφύτευσεν ἄρουραν ἐπὶ τῷ φρέατι τοῦ ὅρκου» διὰ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Ἡ δρῦς τοῦ Ἀβραὰμ εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Cὒρ ἐλατρεύετο ὑπὸ πάντων καὶ μέχρι τοῦ 4ου αἰῶνος μ.Χ., λατρεύεται δὲ καὶ μέχρι σήμερον ὑπὸ τῶν Ἑβραίων. Πολὺ ἐπίσης πρὶν ἢ ὁ Βούδδας λατρευθῇ ἐντὸς σπηλαίων καὶ ὑπογείων ἱερῶν, τὸ λατρευόμενον σύμβολόν του ἦτο τὸ δένδρον Μπὸ πρὸ τῶν Βεδικῶν ἡμερῶν (1600 π.Χ.). Εὑρίσκεται καὶ τώρα εἰς ὅλα τὰ σπήλαια καὶ τοὺς ναοὺς συνδεόμενον μὲ τὴν φαλλικὴν λατρείαν.

Κατὰ τὴν ἐν Ἰνδίαις λατρείαν τοῦ Λίγκαμ ἐλατρεύετο καὶ τὸ δένδρον Μπαὲλ ὡς ἀντιπροσωπεῦον τὴν τριάδα καὶ τὴν μονάδα.

Ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ καὶ ἰδίως οἱ Ἄριοι ἐθεώρουν ἱερὸν καθῆκον νὰ φυτεύουν δένδρα. Τὰ μεγάλα δένδρα καθίσταντο κέντρα ζωῆς, τὸ δὲ φύλλωμά των εἶχε συμβολικὴν σημασίαν.

Κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς Κιβωτοῦ οἱ Ἑβραῖοι μεταβαίνουν εἰς τὴν συναγωγὴν κρατοῦντες κλάδον φοίνικος, τρεῖς κλάδους μυρσίνης καὶ δύο ἰτέας, δεδεμένους ὅλους ὁμοῦ. Εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κρατοῦν κλάδον λεμονέας μὲ καρπὸν ἐπ' αὐτοῦ. Τοὺς κλάδους αὐτοὺς τοὺς κινοῦν πρὸς Ἀνατολάς, πρὸς Νότον, πρὸς Δυσμὰς καὶ πρὸς Βορρᾶν προφέροντες καὶ τὴν λέξιν «ὠσαννά!» Τὴν 7ην ἡμέραν τῆς ἑορτῆς, ὅλοι αὐτοὶ οἱ κλάδοι τίθενται κατὰ μέρος ἐκτὸς τοῦ κλάδου τῆς ἰτέας.

Ὁ φοίνιξ ὡς δένδρον τιμᾶται περισσότερον παντὸς ἄλλου. Διὰ τοῦτο καὶ λατρεύεται ἀκόμη κατὰ τὸν Σὲρ Οὐΐλλιαμ Ἄουζλυ εἰς τὸ Ναϊρὰν τῆς Ὑεμένης ἐν Ἀραβίᾳ.

Ὁ Kitto γράφει ὅτι ὁ φοίνιξ μὲ τὸν λωτὸν ὡς κορυφὴν ἔλαβε τὴν θέσιν Αἰγυπτιακῆς στήλης εἰς τὰς φαλλικὰς στήλας τοῦ Σολομῶντος Ἰαχὶν καὶ Βοάζ.

Τὰ εἰς τὴν Γένεσιν ἀναφερόμενα δύο δένδρα τῆς Ἐδὲμ ἦσαν τὸ δένδρον τῆς Ζωῆς καὶ τὸ δένδρον τῆς Γνώσεως καὶ εἶχον προφανῶς ληφθῆ ἀπὸ Αἰγυπτιακοὺς καὶ Ζωροαστρικοὺς μύθους. Οὐδαμοῦ ὅμως τῆς Βίβλου μετὰ τὴν Γένεσιν γίνεται λόγος περὶ τοῦ δένδρου τῆς Γνώσεως ἀλλὰ μόνον περὶ τοῦ δένδρου τῆς Ζωῆς ἢ τοῦ «Δένδρου τοῦ παρέχοντος τὴν Ζωήν» ὅπως εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν. «Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς Ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ μου» (κεφ. Β' ἐδ. 7).

Αὐτὸ τὸ ὄνομα ἔχει εἰς ἀνατολικὰς χώρας καὶ αὐτὴν τὴν σημασίαν τὸ Λίγκαμ ἢ ἡ Στήλη.

Δαίδαλος. Διάσημος ἀρχαῖος Ἕλλην τεχνίτης καὶ μηχανικὸς τοῦ ὁποίου ἡ γενεαλογία κατὰ τὸν μῦθον ἀνάγεται εἰς τοὺς Ἐρεχθεΐδας τὴν ἀρχαίαν Ἀθηναϊκὴν οἰκογένειαν βασιλέων. Καταδικασθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου εἰς ἐξορίαν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας διότι εἶχε κρημνίση ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν τὸν ἀνεψιὸν καὶ βοηθόν του Κάλω ἢ Τάλω, κατέφυγε πλησίον τοῦ Βασιλέως τῆς Κρήτης Μίνωος ὅπου καὶ κατεσκεύασε τὸν Λαβύρινθον. Λέγεται ἐπίσης ὅτι κατεσκεύασε πολλὰ ἄλλα ἔργα εἰς τὴν Σικελίαν, τὸν Ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὴν Καπούην καὶ τὸν περίφημον εἰς τὴν Λιβύην βωμὸν μὲ τοὺς λέοντας. Λέγεται ὅτι ὑπῆρξεν ἐφευρέτης πολλῶν ἐκ τῶν ἐργαλείων τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ὡς σύμβολα εἰς τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὡς τὸ νῆμα τῆς στάθμης, τὸν πέλεκυν καὶ ἄλλα. Ὁ Δαίδαλος ὡς λέγεται εἶναι ὁ ἀνακαλύψας τὴν χρῆσιν πτερύγων τὰ ὁποίας ἐχρησιμοποίησε διὰ νὰ πετάξῃ καὶ νὰ διαβῇ τὸ Αἰγαῖον. Ὁ ἀνεψιός του Πέρδιξ εἶναι ὁ κατὰ παράδοσιν ἐφευρέτης τοῦ τρίτου Μεγάλου φωτὸς (βλ. λ.) τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ἤτοι τοῦ διαβήτου.

Διάσημοι Τέκτονες. Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου μέχρι τοῦ τέλους τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εὑρέθη ἀκουσίως του ἀναμεμιγμένος καὶ κατέστη μάλιστα καὶ μία τῶν αἰτιῶν πολέμου τῆς δευτέρας παγκοσμίου συρράξεως.

Οὕτω ὁ Χίτλερ ὡς λόγον τῆς ἐπιθέσεώς του κατὰ τῆς Τσεχοσλοβακίας ἐπροφασίσθη ὅτι ὁ Πρόεδρος Μπένες ἦτο Τέκτων. Ἐπίσης ὁ Πεταὶν ζητῶν νὰ δικαιολογηθῇ διεκήρυξε ἀπὸ ραδιοφώνου ὅτι ὁ Νταλαντιὲ ἦτο Τέκτων. Ἐδημιουργήθη οὕτω, γράφει ὁ ἀδ.'. Χαϊηγουντ μία ἐκ καία περιέργεια παρὰ τῇ δημοσίᾳ γνώμῃ. Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι πολλοὶ διάσημοι καὶ ἐξέχοντες ἄνδρες εἰς τὴν Εὐρώπην ἀνήκουν εἰς τὸν Θεσμόν. Θὰ ἐχρειάζοντο τόμοι διὰ νὰ παρατεθοῦν ὅλα τὰ ὀνόματα μεγάλων πολιτικῶν, ἐπιστημόνων ἢ καλλιτεχνῶν οἱ ὁποῖοι ἦσαν Ἐλευθεροτέκτονες διακριθέντες καὶ διὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ διὰ τὴν εὐεργετικήν των ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἐξελίξεώς της.

Τοῦτο ἀναγνωρίζεται ὑφ' ὅλων τῶν ἀνεπηρεάστως καὶ ἄνευ φανατισμοῦ κρινόντων. Ἀπομένουν ὅμως πάντοτε οἱ φανατικοί, οἱ ἐπιπόλαιοι οἱ ὁποῖοι ζητοῦν νὰ ἀποδώσουν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν ἐλατήρια τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ ὡς ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς φιλοσοφικῆς του μορφῆς ἥτις τὸν αἴρει ὑπεράνω φατριαστικῶν τάσεων καὶ ἀδυναμιῶν.

Οὕτω ἐσχάτως εἶδε τὸ φῶς καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπὸ μορφὴν μάλιστα πολιτικῆς δῆθεν ἐφημερίδος, ὀργάνου ἀρτιουστάτου Χριστιανικοῦ πολιτικοῦ κόμματος λίβελλος γέμων ἀνοησιῶν καὶ ἀνακριβειῶν ἀμφισβητῶν δὲ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἐξέχοντες Ἕλληνες δράσαντες ἐθνικῶς καὶ Χριστιανικῶς ἦσαν Τέκτονες, διὰ νὰ ἀποδώσουν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν καὶ τὴν μομφὴν ὅτι συκοφαντικῶς ἐμφανίζει ὡς Τέκτονας διαπρεπεῖς Ἕλληνας πολιτικοὺς ἄνδρας.

Θὰ ἦτο εὔκολον νὰ παρατεθῇ ἀπὸ τῆς στήλης αὐτῆς κατάλογος τῶν Μεγάλων Ἑλλήνων οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τοῦ Ρήγα Φεραίου, τοῦ Σκουφᾶ καὶ τοῦ Ξάνθου, τοῦ Θεοδ. Κολοκοτρώνη καὶ τοῦ Παπαφλέσσα μέχρι τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Β' καὶ σημερινῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, Μητροπολιτῶν, Ἐπισκόπων, Ἐπιστημόνων, ὑπουργῶν, βουλευτῶν καὶ καλλιτεχνῶν, εἶχον ὡς καύχημά των ὅτι εἶναι Ἐλευθεροτέκτονες. Ἀλλ' ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ἀπολογηθῇ. Ἡ ἱστορία του εἶναι γνωστὴ ὅπως γνωστοὶ εἶναι καὶ οἱ ἀνὰ τὸν κόσμον διάσημοι ἄνδρες οἵτινες ὑπερηφάνως ἔφερον τὰ Τεκτονικὰ διάσημα.

Ε

Ἐβάλ. Κατὰ τὸν Μακένζυ (Βασιλικὴ Τεκτονικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια) ἡ διδασκαλία τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ περιελάμβανε κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα καὶ τὰ ἀκόλουθα: «Ὁ Μωϋσῆς εἶχε διατάξῃ τὸν Ἰσραὴλ μόλις διαβοῦν τὸν Ἰορδάνην νὰ μεταβοῦν εἰς Σεχὲμ καὶ νὰ διαιρεθοῦν εἰς δύο, ἑκάστου σώματος ἀποτελουμένου ἀπὸ ἐξ φυλάς. Τὸ ἓν σῶμα θὰ εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἐβὰλ καὶ τὸ ἕτερον ἐπὶ τοῦ ὄρους Γεριζίμ. Αἱ ἐπὶ τοῦ Γεριζὶμ ἐξ φυλαὶ θὰ διετύπουν εὐλογίας ἐπὶ τῶν πιστῶν τηρούντων τὸν νόμον, καὶ αἱ ἄλλαι ἐξ φυλαὶ θὰ διετύπουν κατάρας ἐναντίον τῶν

παραβατῶν. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ συνεμορφώθη μὲ τὰς ὁδηγίας. Ὁ Μωϋσῆς συνέστησεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἱδρύσουν καὶ θυσιαστήριον ἐξ ἀκατεργάστων λίθων τοὺς ὁποίους νὰ κονιάσουν κονίᾳ (βλ. Δευτερονόμιον κεφ. ΚΖ΄ ἐδ. 4) οὕτως ὥστε νὰ γραφῇ ἐπ' αὐτῶν ὁ νόμος».

Βραδύτερον μὲ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Θεσμοῦ αἱ τοιούτου εἴδους διδασκαλίαι αἱ ἐμφανίζουσαι τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπιδράσεις τῆς ἐποχῆς παρελείφθησαν.

Ἔλιντον χειρόγραφον (Eglinton manuscript). Παλαιὸν χειρόγραφον φέρον τὴν ἡμερομηνίαν 28 Δεκεμβρίου 1599. Εἶχεν εὑρεθῇ ὀλίγα ἔτη πρότερον εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Πύργου Ἔλιντον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά του. Πρόκειται περὶ Σκωτικοῦ χειρογράφου τὸ ὁποῖον εἶναι πολύτιμον διὰ τὰς ἐν αὐτῷ λεπτομερείας τῶν ἀρχῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐν Σκωτίᾳ. Εἰς αὐτό, τὸ Ἐδιμβοῦργον ὀνομάζεται «ἡ πρώτη καὶ κυρία Στοὰ» καὶ τὸ Κιλουΐνιγκ, «ἡ κεφαλὴ καὶ δευτέρα Στοὰ τῆς Σκωτίας δι' ὅλους τοὺς χρόνους».

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον τοῦ χειρογράφου τούτου ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῆς Στοᾶς Ἐδιμβούργου» τοῦ D. Murray (σελ. 12).

Ἔρανοι. Οὕτω ἐκαλοῦντο κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν κοινωνικοὶ σύλλογοι τῶν ὁποίων σκοπὸς ἦτο, ὅπως καὶ εἰς τὰς ἰδικάς μας Τεκτονικὰς Στοάς, νὰ βοηθοῦν ἀναξιοπαθοῦντα μέλη των. Εἶχον μόνιμα κατατεθειμένα κεφάλαια καὶ συνδρομὰς τῶν μελῶν. Τὰ μέλη ὠνομάζοντο ἐρανισταὶ καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Ἐρανάρχης. Ἐὰν μέλος τι περιέπιπτεν εἰς πενίαν ἢ εὑρίσκετο εἰς προσωρινὴν ἀνάγκην χρημάτων, ὑπέβαλλεν αἴτησιν εἰς τὸν σύλλογον, καὶ ἐλάμβανε τὴν ἀναγκαίαν βοήθειαν ἥτις ὅμως τοῦ ἐχορηγεῖτο ὡς δάνειον μᾶλλον παρὰ ὡς δῶρον. Ὑπεχρεοῦτο τουτέστι νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ποσὸν ὅταν θὰ εὑρίσκετο ὑπὸ καλυτέρας συνθήκας.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας αἱ φιλικαὶ αὐταὶ Ἑταιρίαι ἦσαν συνήθεις εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, ἐθεωροῦντο δὲ ὕποπτοι ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατόρων ὡς ἀποβλέπουσαι εἰς πολιτικοὺς σκοπούς. Εἰς τὸ λεξικόν του περὶ Ἑλληνικῶν καὶ Ρωμαϊκῶν Ἀρχαιοτήτων ὁ Σμὶθ γράφει ὅτι αἱ Ἀγγλοσαξωνικαὶ Συντεχνίαι ἢ Ἀδελφότητες ἀμοιβαίας βοηθείας, ὡμοίαζον μὲ τοὺς «Ἐράνους» τῶν Ἑλλήνων.

Αἱ Ἑλληνικαὶ αὐταὶ ἀδελφότητες, κατὰ πνεῦμα ἦσαν καθαρῶς Τεκτονικῆς μορφῆς, παρέχουσαι τὴν βοήθειάν των εἰς περιπτώσεις πραγματικῆς ἀνάγκης χωρὶς συμφεροντολογικοὺς ὑπολογισμούς, εἰς τοὺς ὁποίους ἀποβλέπουν οἱ σύγχρονοί μας συνεταιρισμοὶ ἢ ἄλλοι σύνδεσμοι.

Η

Ἡμέραι νηστείας. Κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς λειτουργίας τῆς Στοᾶς «Κανονγκαίητ Κιλουΐνιγκ», ἥτις τώρα καλεῖται Ἁγίου Δαυῒδ Ἐδιμβούργου Ἀρ. 36, τὰ πρακτικὰ ἀναφέρουν συχνὰ περὶ ἀναβολῆς ἢ ἀκυρώσεως μιᾶς τακτικῆς συνεδριάσεως, διότι ἡ ἡμέρα αὐτὴ τῶν ἐργασιῶν συνέπιπτε μὲ τὴν καθορισθεῖσαν διὰ βασιλικοῦ διατάγματος «ἡ μ έ ρ α ν ν η σ τ ε ί α ς, τ α π ε ι ν ώ σ ε ω ς κ α ὶ π ρ ο σ ε υ χ ῆ ς».

Εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς 27 Δεκεμβρίου 1739 ἀναγράφονται τὰ ἀκόλουθα:

«Ὁ ἀδ.·. Σεβ.·. μετα τὰς συνήθεις προπόσεις προέβη εἰς τὸ κλείσιμον τῆς Στοᾶς καὶ ἀνέβαλε τὰς ἐργασίας διὰ τὴν Πέμπτην 10 Ἰανουαρίου 1740, διότι ἡ Τετάρτη καθ' ἣν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐργασθῶμεν ἔχει καθορισθῇ ἡμέρα ἐθνικῆς νηστείας καὶ ἑπομένως δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ συνεδριάσωμεν».

Ἀπὸ τὸ «Σκότς Μαγκαζὶν» ἐξ ἄλλου τοῦ Νοεμβρίου 1739 πληροφορούμεθα περὶ τῆς νηστείας αὐτῆς τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, συνῆλθε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος μηνὸς καὶ συνεφώνησεν ἐπὶ μιᾶς ἐθνικῆς νηστείας ἐπικλήσεως τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν νίκην τῶν ὅπλων τῆς Α. Μεγαλειότητος. Ταυτοχρόνως ἐζήτησεν εὐλαβῶς ἀπὸ τὴν Μεγαλειότητά του νὰ ὁρίσῃ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν θὰ πρέπει νὰ τηρηθῇ ἡ νηστεία αὐτῆς. Ὁ Βασιλεὺς εὐηρεστήθη διὰ προκηρύξεως νὰ διατάξῃ τὴν τήρησιν τῆς νηστείας τὴν προσεχῆ 9 Ἰανουαρίου καθ' ὅλην τὴν Σκωτίαν, τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Οὐαλλίαν».

Ἡμέραι νηστείας εἰς τὴν ἐντόνως θρησκευομένην τότε Σκωτίαν καθωρίζοντο ἐπίσης εἰς ἐποχὰς κακοκαιρίας διὰ τὴν προστασίαν τῆς συγκομιδῆς. Τὸ ἔθιμον αὐτὸ δὲν ὑφίσταται πλέον ἀπὸ πολλοῦ.

Θ

Θανάτου Ἱππόται. Παλαιὸς βαθμὸς ἀπονεμόμενος μόνον εἰς Τέκτονας καὶ εὑρισκόμενος εἰς τὸν κατάλογον τῶν συγγενῶν βαθμῶν οἱ ὁποῖοι ἀναγράφονται εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἱππ.·. Ἱερέως Ναΐτου Οἱ βαθμοὶ αὐτοὶ ὑπάρχουν μόνον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Ἰρλανδίαν καὶ Σκωτίαν. Πρὶν ἢ γίνῃ τις δεκτὸς ὡς Ἱππ.·. Θανάτου πρέπει νὰ ἔχῃ εἰσαχθῇ εἰς τὴν σειρὰν τῶν Ἱερατικῶν βαθμῶν οἵτινες εἶναι ἑπτά.

Πρόκειται πάντως περὶ βαθμοῦ οὐχὶ καθαρῶς Τεκτονικοῦ, ἀλλὰ στηριζομένου προφανῶς ἐπὶ παλαιοῦ ἐθίμου τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἄφθονον χριστιανικὸν στοιχεῖον ἐπηρέαζε τὸν Σκωτικὸν Τεκτονισμόν.

Κ

Κάϊν καὶ Ἄβελ. Ὅταν ὁ Μπενίτο Μουσολίνι δὲν εἶχε γίνῃ ἀκόμη ἱδρυτὴς τοῦ φασισμοῦ καὶ ἐπηγγέλετο τὸν σοσιαλιστήν, ἔγραφε τὸ 1920.

«Ἡ ἀνθρωπότης εἶναι ἀκόμη καὶ πάντοτε μία ἀφαίρεσις χρόνου καὶ διαστήματος. Οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι ἀκόμη ἀδελφοί, δὲν θέλουν νὰ εἶναι καὶ προφανῶς δὲν ἠμποροῦν νὰ εἶναι. Ἡ εἰρήνη ἑπομένως εἶναι ἀνόητον πρᾶγμα ἢ μᾶλλον εἶναι μία διακοπὴ τοῦ πολέμου. Ὑπάρχει κάτι ποὺ δεσμεύει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν μοῖραν του ὅπως ἀγωνίζεται εἴτε ἐναντίον τῶν συνανθρώπων του εἴτε ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ του. Τὰ αἴτια τοῦ ἀγῶνος δυνατὸν νὰ μεταβάλλωνται ἀπεριορίστως, δυνατὸν νὰ εἶναι οἰκονομικά, θρησκευτικά, πολιτικά, αἰσθηματικά. Ὁ μῦθος ὅμως τοῦ Κάϊν καὶ τοῦ Ἄβελ φαίνεται ν' ἀποτελῇ τὴν ἀναπόφευκτον πραγματικότητα ἐνῷ ἡ ἀδελφωσύνη εἶναι μῦθος τὸν ὁποῖον οἱ ἄνθρωποι ἀκούουν διαρκούσης τῆς ἀνακωχῆς».

Ὅταν ἀργότερον ὁ Μουσολίνι ἐδημιούργησε τὸν φασισμόν, ἐφήρμοσε κατὰ γράμμα τὴν θεωρίαν του αὐτὴν καὶ ἦλθε φυσικὰ εἰς ἀδιάλλακτον σύγκρουσιν μὲ τὸν Τεκτονισμόν, ὅστις δὲν ἐδίδασκε μόνον τὴν ἀδελφωσύνην ἀλλὰ ἦτο καὶ μία Ἀδελφότης. Ἐπηκολούθησαν ἔκτοτε καὶ ἄλλα καθεστῶτα, οἱ Ναζί, οἱ Φαλαγγισταί, αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἱεραρχίαι, ὁ κομμουνισμός. Ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἦλθεν εἰς σύγκρουσιν μὲ τὸν Τεκτονισμόν. Καὶ οἱ συγκρούσεις αὐταὶ δὲν ἦσαν ἐπεισοδιακαὶ δημιουργούμεναι ἀπὸ ἓν ἐπεισόδιον ὅπως λ. χ. ἡ ὑπόθεσις Μόργκαν, ἀλλ' ἦσαν συγκρούσεις ὅμοιαι πρὸς τὰς προκαλουμένας μεταξὺ δύο ἀντιτιθεμένων θρησκειῶν ἢ δύο ἀντιθέτων φιλοσοφικῶν ἢ πολιτικῶν καθεστώτων. Ὁσάκις μία πίστις ἐπιδιώκουσα νὰ ἀποκτήσῃ ἰσχὺν ἢ ἕνα καθεστὼς εὑρίσκει ἀντίθεσιν εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Τεκτονισμοῦ, γίνεται ἀμέσως Ἀντικεκτονικόν. Ὁ Ἀντιτεκτονισμὸς τοῦ τύπου τούτου ἀντιμετωπίζει τώρα τὸν Θεσμόν μας εἰς τινας χώρας τῆς Εὐρώπης. Ὁ Μέτερνιχ ὑπῆρξε τοιούτου εἴδους ἀντίπαλός μας. Καὶ ἐπέτυχεν ἀρκετὰ διότι ἐντὸς τριακονταετίας μετὰ τὸ Συνέδριον τῆς Βιέννης κατώρθωσε νὰ τὸ καταστρέψῃ εἰς ὁλόκληρον τὴν ἤπειρον ἀπὸ τῆς Ρωσίας μέχρι τοῦ Στενοῦ τῆς Μάγχης. Δὲν ἐπετέθη ὅμως ἐναντίον τῶν Τεκτόνων προσωπικῶς, δὲν τοὺς κατηγόρησεν δι' ἐγκλήματα καὶ συνωμοσίας ἀλλὰ καθώρισεν ὡς δόγμα ὅτι οἱ ἀντιδημο-

κρατικοὶ σύνδεσμοι οἱ ἐγκαθιδρυθέντες ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνέχωνται διαρκῶς ἐν μέσῳ αὐτῶν μίαν φιλοσοφίαν τόσον ἀντίθετον ὡς ἡ δημοκρατία, ἡ συναδέλφωσις καὶ ἡ ἀνοχὴ τῆς Τεκτονικῆς Ἀδελφότητος ἀρνουμένης νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τοὺς ὀλίγους νὰ κυβερνοῦν καὶ τοὺς πολλοὺς νὰ μοχθοῦν καὶ νὰ ὑπηρετοῦν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν πρώτων.

Ὁ ἀδ.·. Χαϊηγουντ γράφων τὰ ἀνωτέρω (βιβλ. 1 Τόμος 3 σελ. 1164) προσθέτει καὶ τὴν σημείωσιν ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἔχει ἐντελῶς ἀντίθετον τῆς συνήθους περὶ Κάϊν, παράδοσιν. Πιστεύει ὅτι ὁ Κάϊν ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τῆς πρώτης πόλεως ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἑπομένως ἐγνώριζε τὴν τέχνην τῆς οἰκοδομικῆς (βλ. λ. Κάϊν).

Εἰς ταῦτα θὰ εἶχε τις νὰ προσθέσῃ ὅτι κατὰ βάθος ὁ πόλεμος εἶναι πράγματι νόμος φυσικός. Ὁλόκληρον τὸ σύμπαν μάχεται.

Ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ὅμως ἐπιδιώκων τὴν συναδέλφωσιν, διδάσκων τὴν ἀλληλεγγύην δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παύσῃ ἐργαζόμενος διὰ τὴν διάδοσιν τῶν ἀρχῶν του καὶ ἀντιτασσόμενος κατὰ πάσης βιαίας λύσεως ζητημάτων τὰ ὁποῖα θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ λυθοῦν διὰ συμβιβασμοῦ καὶ δι' εἰρηνικῶν διαπραγματεύσεων.

Καπέλλο Λουΐτζι, *στρατηγὸς* (Luigi Capello). Στρατηγὸς Ἰταλός, Τέκτων διοικητὴς σώματος στρατοῦ κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον. Ὅταν ὁ Μουσολίνι διέταξε τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀπὸ τὴν χώραν καὶ ἐπέτρεψεν εἰς ἕκαστον Ἰταλὸν Τέκτονα νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν δύο, ἢ ν' ἀποκηρύξῃ τὸν Τεκτονισμὸν ἢ νὰ διατρέξῃ καὶ κίνδυνον ζωῆς ἀκόμη παραμένων πιστὸς εἰς αὐτόν, ὁ Καπέλλο ἐπροτίμησε τὸ δεύτερον. Κατηγορήθη τότε ὑπὸ τῶν φασιστῶν ὡς δωροδοκήσας συνομότας διὰ νὰ δολοφονήσουν τὸν Μουσολίνι καὶ δικασθεὶς διὰ ψευδομαρτυριῶν κατεδικάσθη εἰς 30 ἐτῶν φυλάκισιν μὲ πλήρη ἀπομόνωσιν κατὰ τὰ ἓξ πρῶτα ἔτη. Ἀπεβίωσεν ἐκτίων τὴν ποινήν του. Ὑπῆρξε καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ Μεγ.·. Διδ.·. Τορινιάνι εἰς ἐκ τῶν Ἰταλῶν Τεκτόνων μαρτύρων οἵτινες ἐπλήρωσαν μὲ τὴν ζωήν των τὴν ἀφοσίωσίν των εἰς τὸν Θεσμόν.

Κ.Θ.Σ.Ι.Τ.Δ.Δ. (B.D.S.P.H.G.F.). Εἰς τὴν Γαλλικὴν διδασκαλίαν τῶν Ἱπποτῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, τὰ ἀρχικὰ αὐτὰ ἀνήκουν εἰς τὰς λέξεις Κάλλος, Θεότης, Σοφία, Ἰσχύς, Τιμή, Δόξα, Δύναμις.

κοχλεὺς (Cochleus): Παρεφθαρμένη λέξις χρησιμοποιουμένη ἄλλοτε εἰς τὸν 4° τοῦ Σκωτικοῦ Δόγματος καὶ σημαίνουσα τὴν ἑλικοειδῆ κλίμακα τὴν ὁδηγοῦσαν εἰς τὸ Μέσον Δῶμα.

Ἡ λέξις δὲν χρησιμοποιεῖται πλέον εἰς νεώτερα τυπικά.

Κοινωνιολογία καὶ Τεκτονισμός. Ὁ ἀδ.·. Χαϊουντ ἐξετάζων τὴν στάσιν τῶν κοινωνιολόγων ἔναντι τοῦ Τεκτονισμοῦ γράφει ὅτι κατατάσσουν τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμὸν εἰς τὴν ὁμάδα τῶν μορφωτικῶν ὀργανώσεων, τοῦ κλάδου τῶν Ἀδελφοτήτων. Οὐδέποτε ὅμως, λέγει, ἐμελέτησαν εἰδικῶς τὴν ὀργάνωσιν αὐτὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν πολλὰ θὰ εἶχον αὐτοὶ κυρίως νὰ ὠφεληθοῦν διότι οἱ Τέκτονες ἔχουν πλήρη γνῶσιν καὶ τῶν σκοπῶν καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Θεσμοῦ των. Ἐντὸς ἐν τούτοις τῶν διαφόρων διακυμάνσεών της ἡ κοινωνιολογία κατώρθωσεν ἐσχάτως νὰ καθορίσῃ μίαν ἀλήθειαν. Ἀνεκάλυψεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν γεννιῶνται ὡς ἄτομα χωριστὰ καὶ ἀμοιβαίως ἀπωθούμενα, σχηματίζοντα δὲ ὁμάδας διὰ μιᾶς κοινῆς ἰδεολογίας συχνὰ βίᾳ ἐπιβαλλομένης ἀλλ' ὅτι οἱ ἄνθρωποι σχηματίζουν ὁμάδας πρὶν γεννηθοῦν, διότι αὐτὸ εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀνατομίαν των, τὴν φυσιολογίαν των, τὸν τρόπον καθ' ὃν διαμορφώνονται. Ἓν βρέφος εἶναι ἤδη μέλος μιᾶς οἰκογενείας, ἀνήκει εἰς μίαν κοινωνίαν συγγενῶν ἐξ αἵματος, εἶναι μέλος ἑνὸς λαοῦ καὶ προώρισται νὰ φοιτήσῃ εἰς σχολεῖον καὶ νὰ γίνῃ πολίτης. Καὶ αὐτὴ ἡ κοινωνία ἄλλως τε ἀποτελεῖται ὄχι ἀπὸ χωριστά, ἀτομικιστικὰ πρόσωπα ἀλλ' ἀπὸ ὁμάδας καὶ συνεταιρισμοὺς αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὰς μονάδας αἱ ὁποῖαι τὴν ἀπαρτίζουν. Μὲ αὐτοὺς τοὺς ὅρους, καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς πρέπει νὰ μελετηθῇ κοινωνιολογικῶς. Αἱ τελεταί του, ἡ φιλανθρωπία του, τὰ τυπικὰ καὶ τὰ σύμβολά του δὲν ἐνδιαφέρουν τὴν κοινωνιολογίαν. Οἱ ἐλεύθεροι σύνδεσμοι καὶ συνεταιρισμοὶ ἐξ ἄλλου ἀνήκουν εἰς τὴν κοινωνιολογίαν, μιὰ δὲ Στοά, ὡς Στοὰ ἀνήκει εἰς αὐτήν, διότι ἀποτελεῖ μίαν τῶν πολλῶν μορφῶν ἐλευθέρων συνεταιρισμῶν.

Λ

Λίντμπεργκ Κάρολος. Ὁ γνωστὸς ἀεροπόρος ὅστις τὸ 1927 διήνυσε ἄνευ σταθμοῦ μὲ τὸ ἀεροπλάνον του τὴν ἀπὸ Ἠνωμ. Πολιτειῶν εἰς Γαλλίαν ἀπόστασιν εἶναι Τέκτων μυηθεὶς τὸ 1926 εἰς τὴν Στοὰν Κήστον Ἀρ. 243 τοῦ Σαίντ Λούϊς ὅπου καὶ ἐγεννήθη. Τὰ ἀεροπορικά του κατορθώματα τὸν ἔχουν καταστήσῃ διάσημον. Τὸ ὄνομα τοῦ ἀδ.·. Λίντεμπεργκ εἶχεν ἀπασχολήσῃ τὴν παγκόσμιον δημοσίαν γνώμην ὅταν πρὸ 20 περίπου ἐτῶν ἄγνωστοι ἀπήγαγον τὸν υἱόν του βρέφος ἀκόμη ζητήσαντες λύτρα. Καὶ τὰ λύτρα μὲν κατεβλήθησαν ἀλλ' ὁ μικρὸς δὲν εὑρέθη, ὁ δὲ ἀπαγωγεὺς συλληφθεὶς κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Ἤδη κατὰ τὸν Μάϊον 1956, νέος ἔχων τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀπαχθέντος, εὑρέθη εἰς Μεξικὸν καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Λίντμπεργκ, ὅστις εἶχε παραδοθῇ εἰς μίαν Μεξικανήν, ἥτις τὸν ἀνέθρεψε ἀποκαλύψασα μόνον κατὰ τὸν θάνατόν της τὸ μυστικὸν τῆς γεννήσεώς του. Ἐνεργοῦνται τώρα ἀνακρίσεις διὰ νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ἀλήθεια. Ὁ Λίνμπεργκ ἔχει ἀποκτήσῃ ἔκτοτε καὶ ἄλλα τρία τέκνα.

Λίστ, *Φράντς*. Διάσημος συνθέτης καὶ πιανίστας γεννηθεὶς εἰς Ραίντιγκ τῆς Οὐγγαρίας τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1811 καὶ ἀποθανὼν εἰς Μπάϋρόϋτ τῆς Γερμανίας τὴν 31 Ἰουλίου τοῦ 1886. Ἐμυήθη τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1841 εἰς τὴν Στοὰν Αϊνιγκάϊτ τῆς Φραγκφούρτης, ἥτις ἐθεωρεῖτο μία τῶν πρώτων Τεκτονικῶν Στοῶν ἱδρυθεῖσα τὸ 1742 ἀρχικῶς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μεγ.·. Στ.·. τῆς Ἀγγλίας.

Λιττρὲ Μαξιμιλιανὸς Πὼλ Ἐμὶλ (Littré). Διάσημος Γάλλος φιλόσοφος καὶ λεξικογράφος γεννηθεὶς ἐν Παρισίοις τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1801. Τὸ 1871 ἐξελέγη μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Γενόμενος Γερουσιαστὴς τὸ 1875 συνειργάσθη μὲ τὸν Λέοντα Γαμβέττα μετὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν Τεκτονικὴν Στοὰν «La Clémente Amitié» τὸν Ἰούλιον τοῦ 1885. Ἔχει ἐκδόσῃ πλεῖστα ὅσα σημαντικὰ ἔργα μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ Μέγα Λεξικὸν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, ἡ συγγραφὴ τοῦ ὁποίου διήρκεσε 40 ἔτη.

Μ

μάγοι. Ἡ λέξις προέρχεται ἀπὸ τὴν ζωροαστρικὴν θρησκείαν ὅπου οἱ ἱερεῖς ἀπετέλουν ἰδιαιτέραν τάξιν καλουμένην «Μάγοι». Ἡ λέξις σὺν τῷ χρόνῳ προσέλαβε ποιητικὴν καὶ μυστικὴν σημασίαν ἀφ' ἑνὸς μὴν διότι οἱ μάγοι ἀποτελοῦν ἓν ἐπεισόδιον τῆς γενήσεως τοῦ Ἰησοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι μάγοι ἔφθαναν νὰ θεωροῦντα οἱ σοφοὶ ἄνθρωποι οἱ ἔχοντες μυστικὰς γνώσεις. Εἰς τὴν πραγματικόπητα ὅμως οἱ μάγοι ἦσαν ἁπλῶς μέλη τῆς τάξεως τῶν ἱερέων, κατὰ τὸ πλεῖστον μάλιστα ἀμόρφωτοι, ἐλάχιστοι δὲ ἐξ αὐτῶν διεκρίθησαν διὰ τὰς ἱκανότητάς των ἢ τὰς γνώσεις των.

μεγάκοσμος. Μέγας ἐνδιάμεσος κόσμος ὄχι ἴσος πρὸς τὸν μ α κ ρ ό κ ο σ μ ο ν (τὸ Σύμπαν), ἀλλὰ πάντως μεγαλύτερος τοῦ μ ι κ ρ ο κ ό σ μ ο υ δηλαδὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Μινωϊκὸς πολιτισμός. Τὸ σημαντικώτερον ἀρχαιολογικὸν γεγονὸς μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Τροίας, ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως ἡ ἀποκάλυψις ἑνὸς παναρχαίου καὶ μεγάλου πολιτισμοῦ, ὅστις ὑπῆρχεν εἰς

τὴν νῆσον Κρήτην φθάσας εἰς τὴν ἀκμήν του περὶ τὸ ἔτος 1400 π. Χ. Ὁ Μινωϊκὸς πολιτισμὸς εἶναι ἀνώτερος τοῦ συγχρόνου του Αἰγυπτιακοῦ, ἴσος δὲ περίπου πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν ὅστις τὸν διεδέχθη. Πιστεύεται μάλιστα ὑπό τινων ὅτι καὶ ὁ Ὅμηρος κατήγετο ἀπὸ τοὺς Μινωϊκοὺς καὶ ὅτι οἱ Ὁμηρικοὶ θεοὶ εἶναι μυθικαὶ ἀναμνήσεις παλαιῶν βασιλέων καὶ ἡρώων τῆς Κρήτης.

Εἶναι ἑπομένως ἀποδεδειγμένον πλέον ὅτι εἰς εὐρύτατα διαδεδομένος πολιτισμὸς περιλαμβάνων γνώσεις ἐξελιγμένας εἰς τὰ μαθηματικά, τὰς τέχνας, τὴν μουσικήν, τὴν ἀρχιτεκτονικήν, τὴν ἰατρικήν, τὴν ναυπηγικὴν κτλ. εἶχε τὸ κέντρον του εἰς ὀλίγην μόνον ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην καὶ πολὺ πρὶν ἢ ὁ Δαυῒδ ἐγκαταστήσῃ τοὺς Ἑβραίους ὡς ἔθνος μὲ πρωτεύουσαν καὶ ὁ Σολομὼν ἀνεγείρῃ τὸν Ναόν του.

Αἱ Μινωϊκαὶ ἀνακαλύψεις, αἵτινες ἄλλως τε συνεχίζονται, δὲν περιέχουν μέχρι στιγμῆς ἐνδείξεις ἐνδιαφερούσας ἀμέσως τον Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ἀλλ' ὑπάρχουν ἄλλα πράγματα παρέχοντα ἐντελῶς νέας πληροφορίας.

Πολλοὶ Τέκτονες συγγραφεῖς ἰσχυρίσθησαν ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς μέσῳ τῶν Ἑρμητικῶν φιλοσόφων τοῦ Μεσαίωνος κατάγεται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἥτις καὶ θεωρεῖται κοιτίς του. Ὁ Πάλμερ μάλιστα διαβλέπει εἰς τὴν Βίβλον τῶν Νεκρῶν (βλ. λ.) τὰς πρώτας ἐνδείξεις τοῦ Τεκτονικοῦ Τυπικοῦ.

Τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα τῆς θεωρίας αὐτῆς ἦτο ὅτι αἱ ἀδελφότητες οἰκοδόμων καὶ ἡ τέχνη των προῆλθον ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἥτις ἦτο καὶ ἡ μόνη γνωστὴ διὰ τὰς τέχνας της ἀπὸ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχήν, Ἀλλ' ἤδη μὲ τὴν ἀνακάλυψιν ἑνὸς περισσότερον ἀρχαίου πολιτισμοῦ, τοῦ Μινωϊκοῦ, ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς καταπίπτει. Καὶ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀναζητήσωμεν τώρα εἰς τὴν Κρήτην τὴν κοιτίδα τῶν τεχνῶν αἱ ὁποῖαι μετεδόθησαν βραδύτερον εἰς τὴν ἀργὰ ἐκπολιτισθεῖσαν Εὐρώπην.

Μοντεσκιέ, *Κάρολος Λουδοβῖκος* (Montesquieu). Ὁ Κάρολος Λουδοβῖκος ντὲ Σεκοντά, βαρῶνος ντὲ Λὰ Μπρεντὰ καὶ ντὲ Μοντεσκιὲ * τὸ 1689 εἰς Βορδὼ † τὸ 1755, εἶχε διακριθῆ ἐγκαίρως διὰ τὴν εὐρυμάθειάν του καὶ ἰδίως διὰ τὸ βιβλίον του «Τὸ πνεῦμα τῶν Νόμων» μεταφρασθὲν εἰς πολλὰς γλώσσας.

Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Στοᾶς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἱδρύσῃ τὸ 1735 ὁ Δοὺξ τοῦ Ρίτσμοντ καὶ ὁ Δόκτωρ Ντεζαγκιουλὴρ καὶ ἡ ὁποία συνήρχετο εἰς τὸν οἶκον τῆς Δουκίσσης τοῦ Πόρτσμουθ. Τὰ μέλη της ἦταν κυρίως Ἄγγλοι εὐπατρίδαι. Ὁ ἀστρονόμος καὶ Τέκτων Λαλάντ εἰς τὴν Ἐγκυκλοπαίδειάν του ἀναφέρει τὸν Μοντεσκιὲ ὡς ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Γαλλικοῦ Τεκτονισμοῦ. Εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Μοντεσκιὲ ἦτο ἤδη Τέκτων πρὶν μετάσχῃ τῆς ἱδρύσεως τῆς Στοᾶς τοῦ Δουκὸς τοῦ Ρίτσμοντ.

Καὶ πιστεύεται ἐκ διαφόρων ἐνδείξεων ὅτι εἶχε μυηθῆ ἐν Λονδίνῳ εἰς τὴν Στοὰν ὑπ' ἀριθ. 4 ἥτις μετὰ τριῶν ἄλλων εἶχον ἱδρύσῃ τὴν πρώτην Μεγάλην Στοὰν τῆς Ἀγγλίας.

Μορμονισμὸς καὶ Τεκτονισμός. Κατὰ τὸ 1839 ὅτε ἡ αἵρεσις τῶν Μορμόνων ἠγόρασεν ἐδάφη εἰς τὴν Πολιτείαν Ἰλλινόϊς καὶ ἵδρυσε τὸ χωρίον της, ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν της μερικοὶ Τέκτονες οἱ ὁποῖοι ἵδρυσαν καὶ Στοὰν λαβόντες σχετικὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν Μέγ.·. Διδ.·. Jonas. Ἀλλ' οἱ Μορμόνοι ταχέως ἀπεμακρύνθησαν τῶν ἀρχῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἵδρυσαν διαδοχικῶς Στοὰς εἰς διαφόρους πόλεις καὶ τελικῶς ἐνέγραφον ὡς μέλη χιλιάδας Μορμόνων. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Ἰλλινόϊς ἠναγκάσθη νὰ ἐπέμβῃ τότε καὶ νὰ διατάξῃ τὴν διάλυσίν των, παύσασα καὶ νὰ τὰς ἀναγνωρίζῃ. Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ ἀρχηγοῦ των Τζόζεφ Σμίθ, οἱ Μορμόνοι παρητήθησαν τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἀπηγόρευσαν εἰς πάντα Μορμόνον νὰ γίνεται Τέκτων καὶ μετετράπησαν εἰς φανατικοὺς ἀντιτέκτονας, χωρίς, ἐννοεῖται, κανὲν θετικὸν δι' αὐτοὺς ἀποτέλεσμα.

Ὁ Μέγ.·. Γραμματεὺς τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Γιούταχ ἀδ.·. Γκόντουϊν ἔχει ἐκδόσῃ βιβλίον «Μορμονισμὸς καὶ Τεκτονισμὸς» τὸ ὁποῖον παρέχει ἐνδιαφερούσας πληροφορίας.

μυστικὸν δόγμα Ὁ Μαιμωνίδης ὁμιλῶν διὰ τὸ μυστικὸν δόγμα τῶν Ἑβραίων, τὸ ὁποῖον ἦτο σύστημα μεταφυσικῆς βασιζόμενον ἐπὶ τῶν μύθων τῶν Ταλμουδιστῶν λέγει τὰ ἑξῆς:

«Ἀποφεύγετε νὰ λάβετε ὑπὸ τὴν κατὰ γράμμα σημασίαν των τοὺς λόγους αὐτοὺς τῶν σοφῶν ἀνθρώπων διότι τότε θὰ εὑρίσκετε πολλὰς ἀντιφάσεις πρὸς τὸ ἱερὸν δόγμα. Ἀναζητήσατε μᾶλλον τὴν κρυφὴν των σημασίαν».

Ὅλαι αἱ μυστικαὶ Ἑταιρίαι συνείθιζον ἄλλοτε νὰ συγκαλύπτουν τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς διδασκαλίας των. Τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια εἶχον τὸ μυστικὸν δόγμα των, ὅπως καὶ ἡ Σχολὴ τοῦ Πυθαγόρου καὶ οἱ Γνωστικοί. Οἱ Ἀλχημισταὶ ἔδιδον μυστικὴν καὶ πνευματικὴν ἔννοιαν εἰς τὰς φράσεις των περὶ μεταστοιχειώσεως τῶν μετάλλων, τοῦ ἐλιξιρίου τῆς ζωῆς καὶ τῆς φιλοσοφικῆς λίθου. Κάτι παρόμοιον συμβαίνει καὶ εἰς τὸν Τεκτονισμόν. Ὄχι βεβαίως εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν φιλοσοφίαν του, ἥτις εἶναι γνωστὴ καὶ διατυποῦται ἐλευθέρως. Ἀλλ' εἰς τὰς τελετὰς καὶ τὰ τυπικά του καὶ τὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας του, τὸν τρόπον ἀναγνωρίσεως κτλ. τηρεῖ μυστικότητα ἀπαραίτητον διὰ νὰ μὴ ἐπωφελοῦνται οἱ ἀμύητοι.

μυστρίον (trowell). Ἐν τῶν ἐργαλείων τῶν Οἰκοδόμων Τεκτόνων υἱοθετηθὲν καὶ ὑπὸ τοῦ θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ. Λόγῳ τῆς χρήσεώς του ὅπως ἁπλώνει τὴν ἄμμοκονίαν διὰ τῆς ὁποίας συνδέονται οἱ λίθοι μεταξύ των, κατέστη τὸ ἰδιαίτερον ἐργαλεῖον τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διδ.·. ὅστις διδάσκεται νὰ ἑνώνῃ τὴν Τεκτ.·. οἰκογένειαν.

Ὁ ἀδ.·. Χαϋγουντ γράφει σχετικῶς: Ἐὰν ὁ λίθος ἀντιπροσωπεύει τὸ ἄτομον καὶ ἐὰν ὁ Ναὸς ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀδελφότητα ἐν τῷ συνόλῳ της, εἶναι προφανὲς ὅτι τὸ μυστρίον εἶναι τὸ σύμβολον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν δύναμιν νὰ συνδέῃ μεταξὺ των τοὺς ἀνθρώπους. Ἠμποροῦμεν λοιπὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ μυστρίον καὶ ἡ δι' αὐτοῦ ἁπλουμένη ἀμμοκονία εἶναι τὸ ἀγαθὸν καὶ καταπειστικὸν πνεῦμα καὶ ἡ δύναμις τῆς ἀδελφωσύνης.

Π

Παρικσάϊ. Ἐπιστημονικὸν ἀποκρυφιστικὸν ἔργον τῶν Βραχμάνων. Οἱ Φακῖραι, ὅπως πολλοὶ συγγραφεῖς ὁμολογοῦν, παράγουν φαινόμενα μὲ κάποιαν ἀνωτέραν ἐπέμβασιν, φαινόμενα τὰ ὁποῖα ἦσαν γνωστὰ καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους λαούς. Τὰ δόγματα αὐτὰ ἦσαν γνωστὰ καὶ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους, τοὺς Ἑβραίους Καββαλιστάς, τὴν Ἀλεξανδρινὴν Σχολήν, τοὺς Γαλάτας καὶ τοὺς Χριστιανοὺς ἀκόμη.

Μεταξὺ τῶν Βραχμάνων ὑπῆρχον τρεῖς βαθμοὶ μυήσεως.

1ος. Ὁ ὑποψήφιος ἐγίνετο κατ' ἐκλογὴν Γκριχάστα, Πουριχίτα ἢ Φακίρης καὶ μετὰ 20 ἔτη Γκουρού.

2ος. Ὁ ὑποψήφιος ἐγένετο Σαννυασσὶ ἢ Κοινοβίτης καὶ διέμενεν εἰς τὸν Ναόν.

3ος. Ἐγένετο Σαννυάσσι—Νιρβανὺ ἢ γυμνὸς κοινοβίτης.

Οἱ τοῦ τρίτου βαθμοῦ ἦσαν ὁρατοὶ μόνον ἅπαξ ἀνὰ πενταετίαν, ἐμφανιζόμενοι εἰς στήλην φωτὸς τὴν ὁποίαν οἱ ἴδιοι ἐδημιούργουν.

Παράδοξοι ἦχοι ἠντήχουν πέριξ αὐτῶν. Ἡ διοίκησις τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς ἀσκεῖται ἀπὸ Ὕπατον Συμβούλιον ἐξ ἑβδομήκοντα Βραχμάνων ἡλικίας ἄνω τῶν 70 ἐτῶν ἐκλεγομένων μεταξὺ τῶν Νιρβανύ. Ὁ Ὕπατος Ἀρχηγὸς ὁ Βραχάτνα πρέπει νὰ εἶναι 80 ἐτῶν καὶ ἄνω, ἤδρευε δὲ εἰς ἀπέραντον ἀνάκτορον τριγυρισμένον ἀπὸ 21 τείχη.

Ἡ ἀρχικὴ ἱερὰ λέξις ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὰ τρία γράμματα Α.U.Μ. ἀποτελοῦντα τὴν Βεδικὴν τριάδα σημαίνουσαν Δημιουργίαν, Διατήρησιν καὶ Μεταμόρφωσιν καὶ συμβολίζουσαν τὰ μυστικὰ τῆς μυήσεως εἰς τὴν Ἀπόκρυφον Ἐπιστήμην.

Τὸ Ἄουμ ἢ Ὂμ (βλ. λ.) ἐμφανίζεται καὶ εἰς τὰς Οὐπανισάδας ὡς μυστηριακὸν μονοσύλλαβον.

Περιφερειακός πρόσθ.·. Μεγ.·. Διδ.·. Ἀξιωματικός εἰς τὸν ὁποῖον ἀνατίθεται ἡ ἐπιθεώρησις Στοῶν, ἡ καθιέρωσις νέων καὶ ἐγκατάστασις τῶν ἀξ.·. αὐτῶν καὶ γενικῶς ἡ ἄσκησις ἐποπτείας εἰς περιοχὰς αἱ ὁποῖαι λόγῳ τῆς ἀποστάσεώς των δὲν ἐπιτρέπουν εἰς τὸν Μέγ.·. Διδ.·. ἢ τὸν πρόσθετον τοιοῦτον νὰ παραστοῦν προσωπικῶς.

Ὁ περιφερειακὸς Μέγ.·. Διδ.·. θεωρεῖται Μέγ.·. Ἀξ.·. καὶ ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Μεγ.·. Στ.·. εἰς τὴν περιφέρειαν ὅπου διαμένει. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν φέρει τὸ ὄνομα Ἐπαρχιακὸς Μέγ.·. Διδ.·.. Ἡ ἰδιότης αὐτὴ παύει ὑφισταμένη ἔξω τῆς περιφερείας του.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τῆς ὁποίας αἱ ἀποστάσεις δὲν εἶναι μεγάλαι, ὁ θεσμὸς δὲν ὑφίσταται.

Πολυχρονικὸν (Polychronicon). Ὑπὸ τὸν ἑλληνικὸν αὐτὸν τίτλον σώζεται ἔργον γραφὲν εἰς τὴν λατινικὴν περὶ τὸ 1350 ὑπὸ ἑνὸς μοναχοῦ τοῦ Τσέστερ τῆς Ἀγγλίας, τὸ ὁποῖον βραδύτερον μετεφράσθη καὶ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἐπανειλημμένως. Ἀποσπάσματα αὐτοῦ περιελήφθησαν εἰς τὸ Τεκτονικὸν ἔργον «Ἀρχαῖα Συντάγματα» τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Χειρόγραφον Κοὺκ καὶ ἰδίως τὰ ἀφορῶντα τοὺς παλαιοὺς περὶ Τεκτονισμοῦ μύθους.

Προκατακλυσμιαῖος Τεκτονισμός. Μεταξὺ τῶν παραδόσεων τοῦ Τεκτονισμοῦ, αἱ ὁποῖαι κατὰ γράμμα λαμβανόμεναι φαίνονται ἀπίστευτοι, ἀλληγορικῶς ὅμως ἐξεταζόμεναι περιέχουν βαθείας ἐννοίας, συγκαταλέγεται καὶ ἡ ὁμιλοῦσα περὶ ὑπάρξεως ἑνὸς Τεκτονικοῦ συστήματος πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ κατακλυσμοῦ.

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ εἰς τὰ «Ἱστορικά του Ὀρόσημα» ἐρευνᾷ «τὴν φύσιν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ». Ὁμολογεῖ ὅμως ὅτι ἡ μόνη περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ἔνδειξις βασίζεται ἐπὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς του. Δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ φαντασθῶμεν, γράφει, ὅτι πᾶν ὅ,τι εἶχεν ὡς σκοπὸν τὴν ἄσκησιν τῆς ἠθικῆς τῆς βασιζομένης ἐπὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεου, δύναται νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸν Πρωτόγονον Τεκτονισμόν.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ προκατακλυσμιαῖος Τεκτονισμὸς ἀναφέρεται μόνον εἰς τοὺς καλουμένους Ἀνεκφράστους Βαθμοὺς καὶ ὅτι ὁ μόνος περὶ αὐτοῦ ὑπαινιγμὸς εἶναι ὁ τοῦ Ἐνὼχ ὅστις ὑποτίθεται ὅτι ἦτο ἱδρυτής του ἢ τουλάχιστον ὁ μέγας Ἱεροφάντης του.

Ἡ θεωρία εἶναι ὅτι αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ δόγματα τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὑφίσταντο κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τοῦ κόσμου καὶ ἠκοῦντο ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἁγνὸς ἢ Πρωτόγονος Ἐλευθεροτεκτονισμὸς καὶ ὅτι τὰ ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμενα δόγματα διεφθάρησαν ὑπὸ τῶν Ἐθνικῶν φιλοσόφων καὶ ἱερέων καὶ ἔλαβον τὸν τίτλον τοῦ Νόθου Τεκτονισμοῦ ὅστις ἐδιδάσκετο καὶ εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια. Οἱ Νωαχῖται ὅμως διετήρησαν τὰς ἀρχὰς τοῦ πρωτογόνου Τεκτονισμοῦ καὶ τὸν μετέδωσαν εἰς τὰς κατόπιν γενεὰς ὅπου καὶ ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ «Θεωρητικοῦ Τεκτονισμοῦ».

Ὁ προκατακλυσμιαῖος Τεκτονισμὸς δὲν εἶχε προφανῶς τυπικὸν ἢ συμβολισμὸν καὶ ἀπετελεῖτο μόνον ἀπὸ σειρὰν ἀφῃρημένων προτάσεων ἀπορρεουσῶν ἀπὸ παραδόσεις πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Δόγματά του ἦταν ἡ ὕπαρξις Θεοῦ καὶ ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς.

Ὁ Δόκτωρ Ὄλιβερ ἀναπτύσσων τὴν ἐπ' αὐτοῦ θεωρίαν του γράφει:

«Περιελάμβανε κώδικα ἁπλῆς ἠθικῆς, Ἐβεβαίου τοὺς ἀνθρώπους ὅτι οἱ πράττοντες τὸ καλὸν θὰ ἐνεκρίνοντο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ἐὰν ἠκολούθουν πονηρὰν ὁδὸν θὰ ἐτιμωροῦντο. Αἱ τελεταί των ἦσαν ὀλίγαι καὶ ἀπετελοῦντο ἀπὸ ἕνα ἁπλοῦν καθαρμόν».

Ἐπιμένει ὅμως ὅτι ἐκτὸς τῶν θεωριῶν αὐτῶν, ὁ Πρωτόγονος Τεκτονισμὸς περιελάμβανε καὶ ἴδιον καθωρισμένον σύστημα, ἀποτελούμενον ἀπὸ μύθους καὶ σύμβολα τὸ ὁποῖον καὶ ἀνεκοινοῦτο μόνον εἰς τοὺς μυουμένους.

Τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν συμμερίζεται καὶ ὁ Γάλλος Τέκτων Ρόζεμπεργκ εἰς τὴν μελέτην του περὶ τοῦ Βιβλίου τοῦ Ραζιήλ, ἑνὸς παλαιοῦ καβαλλιστικοῦ ἔργου ἀσχολουμένου μὲ τὰ Θεῖα Μυστήρια καὶ τὸ ὁποῖον βεβαιοῖ ὅτι ὁ Ἀδὰμ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος λαβὼν τὰ μυστήρια ταῦτα. Μετὰ τὴν ἀπέλασίν του ἀπὸ τὸν παράδεισον τὰ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν υἱόν του Σὴθ καὶ αὐτὸς εἰς τὸν Ἐνώχ, ὁ Ἐνὼχ εἰς τὸν Μαθουσάλαν καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τοῦ Σολομῶντος.

Ἡ θεωρία αὐτὴ τῆς σχολῆς τοῦ Ὄλιβερ ἐνέχει ἀρκετὴν ποίησιν καὶ φαντασίαν ἐπηρεαζομένην φυσικὰ ἀπὸ τὴν ἰσχύουσαν τότε ἀντίληψιν ὅτι ἡ ὅλη τῆς ἀνθρωπότητος ἱστορία ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τῶν Ἑβραίων. Ἐννοεῖται ὅτι αἱ νεώτεραι ἀνακαλύψεις περὶ τῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος ἐπὶ γῆς πρὸ πολλῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων ἐτῶν, καταρρίπτουν ὅλας τὰς θεωρίας αὐτὰς αἱ ὁποῖαι ὅλως τε στεροῦνται ἱστορικῆς βάσεως.

Σ

Σαίξπηρ καὶ Τεκτονισμός. Συγγραφεῖς τινες ἀπεπειράθησαν νὰ συνδέσουν τὸν Σαίξπηρ μὲ τὸν Τεκτονισμόν, ἰσχυρισθέντες ὅτι ὁ διάσημος τραγικὸς συγγραφεὺς καὶ ἠθοποιὸς ἦτο Τέκτων. Οὐδεμία ἐν τούτοις ἱστορικὴ ἔνδειξις ὑφίσταται περὶ τούτου, εἰς οὐδὲν δὲ τῶν ἔργων τοῦ Σαίξπηρ διαφαίνεται ἔστω καὶ ὁ ἐλάχιστος ὑπαινιγμὸς περὶ Τεκτονισμοῦ. Καὶ ἡ προσπάθεια ἄλλως τε συστάσεως «Σαιξπηρικῆς Τεκτονικῆς Στοᾶς» εἰς τὴν πατρίδα του Στράτφορτ μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι οὗτος ἦτο Τέκτων ἀπεδείχθη ματαία.

«Σκεντέρμπεης». Τεκτονικὴ Συμβολικὴ Στοὰ ὑπ' ἀρ. 31 ἐν Ἀν.·. Ἀθηνῶν λειτουργοῦσα συνεχῶς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἱδρύσεώς της τὸ ἔτος 1903 μὲ μικρὰν μόνον διακοπὴν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς. Ἡ δρᾶσις τῆς ἐν λόγῳ Στοᾶς ὑπῆρξε πολυσχιδὴς καὶ σύμφωνος πρὸς τὴν Τεκτονικὴν παράδοσιν. Ηὐτήχησεν ἄλλως τε ἡ Στοὰ αὐτὴ νὰ ἔχῃ ἐπὶ κεφαλῆς ἀδελφοὺς διακεκριμένους διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν αὐταπάρνησίν των. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1943 εἰς μίαν τῶν μυστικῶν συνεδριάσεών της εἰς τὰς ὁποίας συνήρχετο καθ' ὅλην τὴν κατοχήν, ἡ Στοὰ τῇ προτάσει τοῦ ἀδ.·. Ἰωάννου Μπράβου ἱδρύει ἐπίσημον Φιλανθρωπικὸν Σωματεῖον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἕνωσις προστασίας ἀπόρων ἢ «Θεομήτωρ» τὸ ὁποῖον καὶ ἐπεδόθη εἰς θεραπείαν τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας, ἥτις ἔπασχε σωματικῶς καὶ ψυχικῶς. Καὶ ὅταν ἡ κομμουνιστικὴ ἀνταρσία ἔφερεν εἰς Ἀθήνας κατὰ χιλιάδας ρακένδυτα συμμοριόπληκτα παιδιὰ ἡ Στ.·. Σκενδέρμπεης ἵδρυσεν εἰς Παλαιὸν Φάληρον τὴν παιδόπολιν ἡ «Θεομήτωρ» ὅπου ἐστέγασε τὰ πτωχὰ αὐτὰ θύματα τῆς κομμουνιστικῆς θηριωδίας. Κυρίαι καὶ θυγατέρες Τεκτόνων μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ κυρία Θηβαίου σύζυγος τοῦ τότε Σεβ.·. τῆς Στοᾶς ἀδ.·. Χρ. Θηβαίου ἐπελήφθησαν τοῦ ἔργου τῆς περιθάλψεως τῶν παιδίων αὐτῶν εἰς τὰ ὁποῖα παρήχετο συγχρόνως καὶ πνευματικὴ τροφὴ ὑπὸ ἐκλεκτῶν καθηγητῶν.

Ὁ «Σκενδέρμπεης» ἵδρυσεν ἐπίσης τὸ Β' ἀνεγνωρισμένον γυμνάσιον τῆς ὁδοῦ Σολωμοῦ, ὅπου χορηγεῖται καὶ καθημερινὸν συσίτιον εἰς τοὺς μαθητάς. Καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ φιλανθρωπικὰ ἔργα μετέσχε προθύμως ἡ Στοά. Σεβ.·. τῆς Σ.·. Στ.·. «Σκενδέρμπεης» ἐχρημάτισαν κατὰ καιροὺς οἱ φίλτατοι ἀδ.·. Τάκης Μελετόπουλος, Δ. Πολυχρόνης, Ἰωάννης Μπράβος, Χρῆστος Θηβαῖος, νῦν ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν, Γ. Χόρς κ. ἄ.

Ἡ Σ.·. Στοὰ Σκενδέρμπεης ἀριθμεῖ σήμερον περὶ τὰ 120 μέλη. Σεβ.·. αὐτῆς διὰ τὸ ἔτος 1955—56 εἶναι καὶ πάλιν ὁ ἀδ.·. Ἰωάν. Μπράβος.

Συρία. Ἡ ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου χώρα, ἥτις συνδέεται μὲ τὴν μυθικὴν παράδοσιν τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἔχει δὲ τώρα καταστῇ αὐτόνομος Δημοκρατία. Ἡ Μεγ.·. Στ.·. τῆς Γαλλίας ἵδρυσεν ἐκεῖ, τὸ πρῶτον, Τεκτονικὴν Στοὰν λειτουργοῦσαν εἰς Βηρυττόν, ἥτις τώρα ἔχῃ γίνῃ ἡ πρωτεύουσα ἄλλης Δημοκρατίας, τοῦ Λιβάνου. Πάντως καὶ ἐντὸς τῆς σημερινῆς Συρίας ἤρχισαν λειτουργοῦσαι ὀλίγαι Στοαί.

Τ

Τρούμαν Χάρρυ. Ὁ πρώην πρόεδρος τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν γεννηθεὶς τὸν Μάϊον τοῦ 1884 εἰς Λαμάρ τοῦ Μιζούρι ἐμυήθη εἰς τὸν Τεκτονισμὸν τὴν 9 Φεβρουαρίου 1909 εἰς τὴν Στοὰν Μπέλτον Ἀρ. 450 εἰς ἡλικίαν 25 ἐτῶν. Προήχθη ταχέως διακριθεὶς διὰ τὸν Τεκτονικὸν ζῆλον του καὶ τὰς ἀνθρωπιστικάς του ἀρχάς. Τὸ 1940 ἐξελέγη Μεγ.·. Διδ.·. τῆς Μεγ.·. Στ.·. τοῦ Σαὶντ Λούϊς. Ἀντιπρόεδρος τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν διεδέχθη τὸν ἀποβιώσαντα πρόεδρον Φραγκλ. Ροῦζβελτ. Ἔχει ὑπηρετήσῃ εἰς τὸν Α΄ Παγκόσμιον Πόλεμον εἰς τὸ πυροβολικὸν φθάσας εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ταγματάρχου καὶ μετεῖχε μεταξὺ ἄλλων τῶν μαχῶν τῆς Ἀργκὸν καὶ τοῦ Βερντέν. Τὸ 1932 ἐπροβιβάσθη εἰς Συνταγματάρχην μεταταχθεὶς εἰς τὴν ἐφεδρείαν.

Φ

Φαϋ Βερνάρδος (Fay). Γάλλος ἀντιτέκτων ὅστις τὸ 1920 ἐξέδωσε βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον μὲ διάφορα ψευδῆ ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἐδημιούργησε τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν. Τὸ 1935 ἐξέδωσε καὶ δεύτερον βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπανάστασις καὶ Τεκτονισμός» εἰς τὸ ὁποῖον ἐπανέλαβε τὰ αὐτὰ ψεύδη παρορῶν ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἦτο ἐξέγερσις ἑνὸς ὁλοκλήρου λαοῦ ὅστις δὲν εἶχε κἂν ἰδέαν περὶ Τεκτονισμοῦ. Εἰς τὰς Τεκτονικὰς Στοὰς ἄλλως τε τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπῆρχον πλεῖστοι ὅσοι βασιλόφρονες Γάλλοι πάντως περισσότεροι τῶν ὀλίγων Γάλλων οἵτινες ἀνεδείχθησαν κατόπιν ἡγέται τῆς Ἐπαναστάσεως. Ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν Γερμανικὴν κατοχὴν τῆς Γαλλίας τὸ 1940 κατήρτισε καὶ κατάλογον Τεκτόνων πρὸς ἐκκαθάρισιν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καὶ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Πεταίν.

Χ

Χασσιδίμ. Ἑβραϊκὴ λέξις σημαίνουσα «ἅγιοι». Πρόκειται περὶ αἱρέσεως ἥτις ὑφίστατο τὴν ἐποχὴν τῶν Μακκαβαίων καὶ εἶχεν ὀργανωθῆ διὰ νὰ ἀντιταχθῇ κατὰ παντὸς νεωτερισμοῦ εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν πίστιν. Ὁ Lawrie εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Τεκτονισμοῦ» προσπαθεῖ νὰ τοὺς συνδέσῃ μὲ τὸν Τεκτονισμὸν χαρακτηρίζων αὐτοὺς ὡς ἀποτελοῦντας συνέχειαν τῶν Τεκτόνων τῆς ἐποχῆς τοῦ Σολομῶντος. Πάντως πρόκειται περὶ ὑποθέσεως ἥτις στερεῖται βάσεως.

ISBN 9789607925329
9 789607 925329

